

3 1761 07993626 6

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

RJEČNIK

HRVATSKOGA JEZIKA

SKUPILI I OBRADILI

DR. F. IVEKOVIĆ I DR. IVAN BROZ.

— — — — —
SVEZAK II.

P—Ž.

U ZAGREBU.

U TISKARNICI AMPARIJA KARLA ALBRECHITA (JOS. WITTASEK)

1901.

PRAVA SU SVA ZADRŽANA NASLIJEDNICIMA D^{RA}. IVANA BROZA.

PG
1374
I94
sv. 2

P.

pā, aber, vero; und, et; hernach, dann, tum, post haec, cf. pak. Rj. *nulazi se i slož. sa dometkom no: pano, koje vidi. vidi i paka 2, pake. — 1) savezom ovijem režu se riječi ili rečenice kao i savezom i, ali se njime ističe, da je nešto poslije onoga što se pred njim kaže. isp. te, ter. —* Bataljuše, jedno brdo po kome su negda bili vinogradi *pa* bataljeni. Rj. 17a. Zainatio se *pa* me ne će. Rj. 175b. Idu najprije na prsten, *pa* na jabuku, *pa* na ugovor. Rj. 285a. Čuvaju stražu naizmjence, t. j. jedan *pa* drugi. Rj. 389b. Onda se Brko zaleti, *pa* hop! preko vode na drugu stranu, *pa* poćeraj za Megjedovićem. Npr. 5. On nagje zgodu *pa* svome gospodaru dune za vrat iz onoga mešćića. 17 (*isp.* Opet nagje zgodu te mu dune za vrat iz mešćića. 18). Udri ularom o zemlju *pa* reci: dura babina kobila! 24. (*isp.* udri ularom po vodi i reci: dura babina kobila! 23). Tvoga sam oca ubio, *pa* ću i tebe. 65. Da je sve vino od ove vode, *pa* da je moje. 80. Baci joj najprije vezenu maramu, *pa* faulet, *pa* najposlije ogledafo. 123. On mu reče: »Pusti ti mene«. *Pa* onda otide pobrzo naprijed, *pa* izuje jedan opanak *pa* ga baci na put kuda će ndariti onaj s bravima, *pa* se sakrije ukraj puta. 166. Otvori jednu *pa* i drugu sobu i tako redom sve. 194. Sav narod stao *pa* gleda kakva je to lepota. 209. On joj nazove pomoz' Bog, a ona mu prihvatí: »Bog daj budi, nesretnji *pa* sretnji i presretnji sine!« 227. Carica legla na legja, *pa* spava. 240. Ako ne ćeš, a ti poljubi *pa* ostavi. Posl. 6. Bolje je omjeriti, *pa* krojiti. 24. Iz kese, *pa* preda se. (Plati *pa* uzmi te jedi). 99. Ljeto sine *pa* i mine. 172. Tušta, *pa* ništa. 323. Da je kome stati *pa* gledati. Npj. 4, 308. Govor čovjeka, koji bunca, *pa* rekne po koju riječ pametno *pa* onda što ludu i naopako, *pa* opet tako. Ogd. na sit. 9. Namjesti naprijed robinje i njihovu djecu, *pa* Liju . . . a najposlije Rahilju. Mojs. I. 33, 2. Metnuše zvonce *pa* šipak, zvonce *pa* šipak po skutu od plašta u nookolo. II. 39, 26. Jezik bješe stari slovenski *pa* posrbljen. Vid. d. 1862, 19. — 2) kao rrvajujući se na ono što je prije rečeno, savezom se orijem pokrepljuje ono što tko dopušta, nasuprot stavlja, izbliče odregnutje ili čemu se čudi. — »Vidiš gde gazda hoće da umre!« »*Pa* nek umre kad je lud. Npr. 14. Šta pobratime, ako Boga znaš! *Pu* to tvoja žena! i ti mogao s njom živjeti! 145. Kakva je to lepa bašća i kako je urađena, a radi je samo jedan čovek, *pa* još da je kakav, nego mali kao šušćea! 205. Dvije se ribe na jednoj vatri peku, *pa* jedna drugoj ne vjeruje. Posl. 57. Kod (tolike braće i kod) tolike kragje *pa* na božić bez mesa. 137. Neka je koka šarena, *pa* makar i ne snijela jajeta. 200. Koliko sam se trudio, da ne bude mlogo štamparskih pogrešaka, *pa* je opet u prvok reći ostala jedna! 201. Kod takijeh zlatnijeh ruku, *pa* ideš da služiš drugoga. Sovj. 38. Hristos Isus, koji umrije, *pa* još i vaskrese. Rim.

8, 34 (*immo qui et resurrexit, ja der auch auferstanden ist*). »Jedan Misirae odbrani nas od pastira: . . . *Pa* gdje je? za što ostaviste toga čovjeka? Mojs. II. 2, 20. Za to pozvah tebe da mi kažeš šta ću činiti. A Samuilo reče: *pa* što mene pitaš, kad je Gospod odstupio od tebe? Sam. I. 28, 16. amo se mogu dodati i ovaki primjeri: Od Kotora *pa* dolje do mora. Kov. 30. Od godine 1815 *pa* dok se nije odredilo . . . Slav. Bibl. 1, 89. Od Sura *pa* do zemlje Misirske. Sam. I. 27, 8. — 3) *pa*, kao koji, koja, koje. *vidi* te, što. Bio jedan *car*, *pa* imao tri sina. Npr. 7. Bio čovek i žena, *pa* imali tri sina. 60. Sad išti od srebra haljine, *pa* da stanū u orahovu ljusku. 223. Da izgore u Moraču crkvu, zadužbinu Srpskijeh kraljeva, *pa* je od njih tebe ostavila. Npj. 4, 371. — 4) u pjesmama kudšto ne znači ništa, nego se dodaje samo da se ispuni vrsta: Kad vidije ono Ture zorno, da će njega Marko izgubiti, *pa* pobježe preko polja ravna. Npj. 4, 10. *vidi* a 18, da 17, i 1a, ja 4, te 7.

paat . . . vidi paba . . . Rj.

pābirak, *pābirka*, *m. die Nachlese (des H'cins), racemus post vindemium residuus, die Nachlese (des Kakuruz), spicæ a messoribus relictæ, cf. paljetak.* Rj. — ono što ostane, kad se obere n. p. vinograd. — Da su došli k tebi berači vinogradski, ne bi li ostavili *pabiraka*? Avd. 1, 5.

pābirčenje, *n. die Nachlese, das Nachlesen, racematio, spicilegium.* Rj. *verb. od pabirčiti. radnja kojom tko pabirči.* — Nije li *pabirčenje* Jefremovo bolje nego berba Avijezerova? Sud. 8, 2.

pābirčiti, *čim, v. impf. nachlesen, racemo, spicæ lego, cf. paljetkovati.* Rj. *pa-birčiti. isp. pa 1. (tum, post haec, kao poslije) i brati (birati). isp. Korijeni 122. v. pf. napabirčiti.* — Nemoj požeti sa svijem njive svoje, *pabirči* po žetvi. Ni vinogradu svojega nemoj *pabirčiti*, nego ostavi siromahu i došljaku. Mojs. III. 19, 9, 10. »Da idem u polje da *pabirčim* klasje« . . . stade *pabirčiti* po njivi za žetocimu. Rut 2, 2, 3.

pābušina, *f. (u Srijemu) vidi babušina.* Rj. *meso ispod rebara, one dvije jamice pod trbuhom, vidi i pobočina, dimnja, slabina, slabobočina. isp. prepona.*

pāčiti, *čim, v. pf. küssen, osculor (Kinderwort):* paei Bogu (gjavole). Rj. *poljubiti. riječ dječvu.*

pāčov, *pācova, m. (u vojv.) die Ratte, rattus Linn. cf. stahor.* Rj. *vidi i parcov, štakor.* — Maćak kad opazi tolike miše i *pacove* počne ih hvatati . . . nasred sobe *veliku gomila mrtvih miševa i pacova.* Npr. 42. — Od tugjih: *parcov, pacov.* Osn. 91. *tugje riječi s takim nast. kod akov.*

pāčânje, *n. das Einmischen in etwas, das Abgeben mit etwas, immixtio.* Rj. *verb. od pačati se. radnja kojom se tko pača u što.*

pačariz,* *m. vidi šteta, kvar.* Rj. *vidi i čekvar 1.*

pačati se, čam se, *v. r. impf.* u što, *sich in etwas mischen (mengen), immiscere se, cf.* miješati se. Rj. *vidi* i plesti se. *isp.* unositi se, upletati se, utrčavati se. *isp. v. pf.* raspčati.

pačaura,* *f. der Wäschlappen, lacinia serriens eluendo, cf.* sudopera, bespara. Rj. *krpu kojom se peru sudovi. vidi* i opirnjača.

1. pače, *pačeta, n. die junge Ente, pullus anatis.* Rj. *pa(č)če. mlada patka. vidi* plovče, rače, *pl.* pačići. Bježi od ljudi kao *divlje pače*. Posl. 11. Nema pameti ni koliko *pače*. 201.

2. pače,* *pača, f. pl. die Sulze, gelatum, coagulatum, cf.* pitije. Rj. *vidi* i drče, drhtalice, bladetina, hladnetine, lučenje, mrzletina.

3. pače (pačo), **paček**, (u Risnu) *vielmehr, imo: c* paček! Rj. *pače-k. vidi* 2k (dodatak). *vidi* dapače.

pačćenje, *n. das Schuden, zo nocere.* Rj. *verb. od* pačiti, *koje vidi*.

pačica, *f. dem. od* patka. Rj. *pa(č)ica. vidi* račica.

pačići, *m. pl. (coll.) die jungen Enten, pulli anatis.* Rj. *mlade patke. vidi* račići. *jedno od* pačica *pače* (pačeta), i *pačić*: Od mjeseca praščić, a od dva *pačić*. DPost. *Pačić, pače*. XIV.

pačinjač, *m. kavez u kom se patke zatvoraju, der Entenstall, anatum stabulum.* Rj. — *pačinjač* (od osnove koja je u *patka*). Osn. 265. *zu nast. isp. kod* golumbinjak.

pačisti, *adj. što je poslije čiste nedjelje. pa-čisti.* *isp.* pa 1, pa-birčiti. — *Pačista nedjelja, f. der Nach-čista-Sonntag (Woche), hebdomas altera quadragesimae.* Rj. 492a (*druga nedjelja uskrsnjega posta*).

pačiti, *pači, v. impf.* (u Lici) kome što, *schuden, nocco: pači* mi vino, *cf.* uditi. Rj. *vidi* i škoditi.

pačiji, *adj. Entens, anatinus.* Rj. *što pripadu patki, patkama. vidi* plovčji, račji. — *Pačje gnjizdo, n.* (u Srijemu) nekaka trava, *die Ochsenzunge, anchusa officinalis.* Rj. 492a. Čisto ka *pačja noga*. Posl. 348.

pačmaga,* *f. vidi* pašmaga, pašmaga, papuča, štopela: Sama gola, u košulji tankoj, sama bosa, u *pačmuge žute, gologlava, u marami maloje.* Npj. 1, 475. **pač**, *adj. indecl. rein, sauber, purus, cf.* pači, čist. Rj. *tučja riječ*.

pačarsija, *f. vidi* patrijaršija: Sagrađiše visoke Dečane, *pačarsiju* više Peći ravne. Rj.

pačel, *m. pačelo, n.* (u Srijemu), **pačco**, *páčela, m.* (u Srijemu), *Art Brautschleier, veli genus:* Odrēšte mi svilene *pačele.* (*cf.* ubradač. Rj.⁸). Rj. *nekakav prijerjes nečjestinski. tučje riječi.* Osn. 125. — Da joj ne klone zeleni venac i *beo pačco* na rusoj kosi. Živ. 311.

pači, *vidi* pač. Rj.

pačićer, *m.* u zagoneci, *cf.* čičer. Rj. — Čičer *pačićer*, na glavi mu kositer; kad čičer klikne, sve mrtve digne. Rj. 761a. *odgonetljaj: kokot u zoru kad zapjeva.*

padalica, *f.* (u C. G.) *n. p.* maslina koja sama opadne, *die von selbst abfallenden Obstfrüchte (z. B. Oliven), fructus sponte decedentes.* Rj. *uopće ročka koja sama opadne.*

padalište, *n. n. p.* Cigansko (gdje padaju Cigani), *Lagerstätte, locus castrorum.* Rj. *isp.* logor, đkō, tabor. — Ne iste se *padalište* prije noći. DPost. 73. *riječi s takim nast. kod* danište.

padanjuje, *n. das Fallen, casus.* Rj. *verb. od* padati. *stanje koje biva, kad što pada: Ti ćeš jesti, ali se ne ćeš nasititi, i padanje troje biće usred tebe.* Mih. 6, 11.

padati, *padām, v. impf.* Rj. *v. impf. slož.* dō-padati, *iz-*, *na-*, *o-*, *od-*, *po-*, *pod-*, *pre-*, *pri-*, *pro-*, *raz-* (*se*), *s-*, *u-*, *za-*; *v. pf.* usprōpadati *se. v. pf. prosti* padnuti, *panuti, pasti, i kod* pasti *v. pf. slož.* — **1)** *fallen, casu.* Rj. — Ovaj vo vozi iz brazde, t. j. s desne strane, *kud brazda pada, a onaj drugi od čovjeka.* Rj. 39b. *Pada od gora, cf.* gorica, gorska bolest. Rj.

94b. *Pliva, voda* koja kod Jajca (u Bosni) *s velike visine pada u Vrbus.* Rj. 507b. Evo ti od svakuda svakojakijeh konja k njemu i kako koji dolazi, tako *na prva koljena pred njim pada.* Npr. 121. Još mu nijesu *oči padale.* (Reče se u šali kad se za koga govori da je mlagji nego što je). Posl. 114. *Ne padaju iz neba pečene mušmule.* 207. *Od* jednog udara *đub ne pada.* 233. *Zemlji padaj,* starije Radiove, *zemlji padaj,* pušci oganj daji. Npj. 4, 283. *Tu padaju mrtvi* bez besapa. 4, 317. Gdje je hladna voda *porevala . . . pa otolen pada na valore.* 4, 448. *Voda, koja sa velikom hokom pada u zaliv morski.* Pis. 80. On svojemu *gospodaru* stoji ili *pada.* Rim. 14, 4. *Obje misli padaju s iste pogrješke.* Rad 1, 114. Ako nije imala toga prava, *onda pada sre ovo.* Vid. d. 1861, 18. *sa se, pass. bezlično: Pao si kao što se pada od neraljalijeh ljudi.* Sam. 11, 3, 34. — **2)** *pada* kiša, snijeg, *es regnet, schneiet, pluit, ningit (caidunt pluviae, nives).* Rj. *vidi* ići 5, naboditi 2, nalaziti 3; *daždjeti, kišjeti, škiti, šišuljati, nakisivati; sniježiti.* — *Kad najviše grmi, najmanje kiše pada.* Posl. 119. *Kiša pada kapljicama, pak napada lokvicama.* 134. *Ne pada snijeg* da pomori svijet. 207. — **3)** *pada* mi rogjak, *ist (kommt heraus): A. Milan mi pada rogjak.* B. *po čemu (kako)? A. Njegova mati i moja mati od dvije sestre djeca. Rj. kao dolaziti. — oravo idu i oraki primjeri: Varvara, koja pada 24 Dečemvrija.* Rj. 53a (24 [dan] . . . *accus.*). Makivije, nekakav *sretac* koji čini mi se da *pada prvi dan* Gospojina posta. Rj. 342b (prvi dan . . . *accus.*). *Materice, praznik koji svagda pada u drugu nedjelju pred Božić (a u prvu pred oca).* 347a. *Zna u koji dan preko godine spadaju svi sveci, cf. padati.* Rj. 701a. *U ovo vrijeme padaju ratovi* Stefanovi s bugarskim carem. DM. 20. *Postanak* mu (tomu običaju) *pada u onu vremenu* kad je . . . 309. *O prazniku sjenica, koji je poslije berbe padao, zavaljivalo se i na sretnome svršetku berbe.* Prip. bibl. 49. *Koji je uzimao da postanje rumunškoga jezika pada još u ono vreme kad . . . Vid. d. 1816, 71. i ovakovi primjeri: Padalište Cigansko, gdje padaju Cigani.* Rj. 484b. *Na što pada gore, a na gore još gore.* DPost. 67. *Ne pada mu san na oči, već mu pada jad na srce.* Npj. 1, 222. *Da u Tursko ropstvo ne padaju.* Npj. 4, 72. *Kazasmo vam naprijed da ćemo padati u nevolje.* Sol. 1, 3, 4. *Da je upravo pod odgovor padao sam krivac.* DM. 295. *To je narod sve većma padao u neznanstvo i u bezakonje.* Prip. bibl. 88. *sa se, pass. bezlično: Na zimorište se ne pada, dje nije drva, hljeba i stada.* DPost. 67. *kao prelazni glagol: Pada ga i bumnjit' i glumit'.* DPost. 93. *Pada gu i dut' i kovat'.* 93.

padavica, *f.* (po jugozap. kraj.) *die Fallsucht, epilepsia, cf.* gora, gorska bolest. Rj. *isp.* Pada od gore. *vidi* i gorica, goropad 2, velika bolja.

padavičav, *adj. fallsüchtig.* »Vele da je *padavičava*, ali oni to kriju.« J. Bogdanović, *koji boluje od padavice.*

Pađež, *m.* brdo u Lovčenu. Rj. *zu nast. isp.* Pálež, Skrápež, *i riječi kod* derež; *za postanje* pađež.

pađež, *m.* u gram. *die Endung, casus:* Imena muškoga roda u jedn. broju imaju . . . sve ostale *pađež* jednake. Danica 1, 62. U svih ovih riječi osim glagola oblicie se zovu *pađeži.* Obl. 1. Ali se ovaj *pađež* pomiješa s istijem *pađežem* zamjenica. 2. — *postalo od* pasti, padati, *po Lat. casus.*

pađežu, *adj. što pripadu pađežu:* Kao da je u njega *pađežni* nastavak. Obl. 59.

padina, *f.:* »Rt, děl« zove se ono rebro *pođuže* kose, koje se među dve *padine* spušta od bila na niže. M. Gj. Miličević. ARJ. 11, 409a. *Padina* je dolinica između dva brijega. Može biti velika ili mala. M. Gj. Miličević. — Ove bogomolje su . . . u *padini* reke Mlave. Megj. 271. *Ljubljanska padina* izgleda

kao pravi zemaljski raj. Zlos. 72. *isp.* dolina, i *syn. onlje.*

pádnuti, pádněm, *vidi* pasti (padnem). Rj. i *primjere onlje. vidi* i panuti. *v. pf. slož.* o-padnuti, pre-, pro-, raz- (se), za-, *v. impf.* padati.

páfta,* *f. (pl. páfte).* Rj. *vidi* papta, pavta. *dem. páftica.* — **1)** *vidi* karika. Rj. *vidi* i grivna, lama, lima. *n. p. na pušci.* — **2)** pafta ženska, ili što sveštenici opasuju kad služe, *cf. pafte.* Rj. *vidi* tkanice. *pojas nekakav.*

páftálja,* *f. die Flinte mit vielen Ringen, telum amlutum:* U krilu m m leži *paftalija.* Rj. *pafta-li(ja), puška sa mnogim paftama, karikama. vidi* pavtalija. — Preko krila duga *paftalija*, sva u srmi i u suvu zlatu. Npj. 3, 343.

páfte, *f. pl. vidi* tkanice. Rj. *vidi* i pavte; udžbašlje. — *pojas nekakav ženski.*

páftica, *f. dem. od* pafta. Rj. *vidi* pavtica.

pagjenija, *f. die Frohne eines Klosterbauers, ungaru (od monasterium praestanda).* Rj. *rabota (robija, tlaka) što se posluje manastiru.*

pagjenijaš, pagjenijaša, *m. Klosterroboter, operarius monasticus.* Rj. *robotar manastirski.* — *riječ* i s *takim nast. kod* braš.

páháljka, *f. vidi* páljka. — Páljka, *f. (páháljka).* Rj. 486a.

páhánje, *n. das Abblasen, Abstärben, excussio, deflutio.* Rj. *verb. od* páhati. *radnju* kojom tko *páše* *n. p. hljeb.*

páhánje, *n. verb. od* páhati. *radnju* kojom tko *páhá* *n. p. pogaču peruškom, ili* kojom *páhá* *n. p. pero* za klobukom.

1. páhati, pášém, *v. impf. n. p. hljeb, wegblasen, abstären, deflo, exentio pulverem.* *cf. páhati* 1. Rj. *pahuti n. p. hljeb peruškom, pošto se izvadi iz vatre. v. pf. slož. opáhati.*

2. páhati, páhám, *v. impf. — 1)* pogaču peruškom, pošto se izvadi iz vatre, *abstärben, abblasen, exentio pulverem, deflo.* Rj. *vidi* páhati. *v. pf. slož. opáhati (opajati), zápahati.* — **2)** (*v. neutr.*) *flutter, flutare:* Za klobukom *paun-pero* *paha* do zemlje. Rj. *kao vijati se.*

páhúlja, pahúlja, *m. u* Rj.: *páhúlj, pahúlja, m. der Grashalm, graminis herba:* nije ukosio ni *pahulja* jednog sijena. Rj. 491b. *kao* *travka.* — *pá(h)úlj (isp. pero), pahulja.* Korijeni 300.

páhulja, *f. u* Rj.: *páhulja, f. nekaka trava, Art Pflanze, herbae genus.* Rj. 491b. *vidi* popino prase. — *pá(h)úlje, pahulja.* Korijeni 300.

páhúljice, pahúljice, *f. pl. — 1)* *sitno ono perje kao* *bez budrčica što se nečehano meće* *n. p. u* *justuk. govori* se u Hrv. *vidi* mašak 1, paperje. — **2)** *kad* *počne snježiti, kažu:* padaju već *pahuljice. die Schneeflocken.*

pája, *f. ein Streif, virga, linea, cf. pruga.* Rj. — *Tugja: pája.* Osn. 57.

Pája, *m. (ist.) vidi* Pajo. Rj. *hyp. od* Pavao. *Pa-ja. takva hyp. kod* Baja.

pájanta,* *f. vidi* žioka, *cf. pajvanta, pânta.* Rj. *vidi* i *paucnica*, letva, vjenčanica 3. *kao* *mlat* *grdica, što se njih više pribija* *po* *rogovima* *u* *kuća* *i* *u* *drugijeh* *zgrada.*

pájednica, *f. kad se što opajedi* *pa* *izide* *kao* *čirči.* Rj.

pájiti, jím, *dem. od* spavati, (*zu Kindern*) *schlafen, dormio: páji* *buji* *zlatu* *moje!* (*žene* *govore, kao* *pjevajući, kad* *uspavljuju* *djecu).* Rj. — *mjesto* *spavati* *govori* *se* *u* *djetinjskom* *govoru* *pájiti* (*gdje* *je* *otpal* *srijeda* *s).* Korijeni 311.

Pájo, *m. (juž.) hyp. od* Pavao. Rj. *Pa-jo. gen. Pája, voc. Pájo. takva hyp. kod* Bajo. — *Pa* *on* *zove* *Pája* *kapetana.* Npj. 5, 315.

pájtaš, pajtaša, *m. (u* *Madž.) vidi* *drugar.* Rj. *Madž. pajtás.*

pajtásica, *f. (u* *Madž.) vidi* *drugarica.* Rj.

Pájün, *m. (u* *C. G.) mu-ki* *nadimak.* Rj. *vpravo hyp. od* Pavao. — *Pájün* (*osn. u* *Pajo).* Osn. 173. *takva hyp. kod* Kreun.

pájvan,* *m. der Striek (für weidende Pferde). funis, cf. uže:* 1 *svežu* *se* *konji* *u* *pajrane.* Rj. *uže* *kojim* *se* *režu* *konji* *kad* *pasu.*

pájvanka,* *f. vidi* pajanta. Rj. i *syn. ondje.*

pák, Rj. *pa-k (isp. 2 k).* — **1)** *vidi* *pa.* Rj. *vidi* *i* *paka* 2, *pake. savez* *pak* *u* *ovom* *značenju* *stoji* *na* *početku* *rečenice.* — **a)** *vidi* *pa* 1, *isp. pópák.* — *Ona* *onda* *izigje, pak* *mu* *pripovedi* *svu* *svoju* *nevolju, najposle* *mu* *reče* . . . Npr. 56. *Prenesi* *me, pak* *ću* *ti* *onda* *kazati.* 77. *Ona* *nevoljnik* *dobata* *do* *vode, pak* *najprije* *umije* *oči* . . . *po* *tom* *pojge* *hitro* *u* *onoga* *kralja, pak* *reče* . . . 86. *Bježao* *od* *vaške, pak* *pao* *megjedu* *u* *šake.* *Posl. 14. Daj* *mi* *sreću, pak* *me* *stavi* *u* *vreću.* 50. *Ispci, pak* *reci.* 105. *Sveti* *Nikola* *najprije* *je* *svoju* *bradu* *napravio* *pak* *drugome,* 281. *Do* *Vas* *stoji, da* *to* *bude* *ili* *ne* *bude, pak* *sud* *Bog* *Vam* *a* *duša* *Vam.* *Pis. 27. Primi* *riječ* *moje* . . . *pak* *ću* *biti* *zudovoljan.* *DP. 370.* — **b)** *vidi* *pa* 2.

— *Ja* *sam* *carica, pak* *nemam* *zlatnog* *razboja* *ni* *preslice.* 58. *Od* *7* *godina* *pak* *do* *same* *starosti.* *Danica* 2, 81. *Često* *sam* *mislio* *da* *Vam* *što* *pišem, pak* *me* *je* *sve* *koješta* *zadržavalo* *i* *razbijalo.* *Slav. Bibl. 1, 90.* — **2)** *aber, vero:* *onda* *pak.* Rj. *savez* *pak* *u* *ovom* *značenju* *ne* *stoji* *nikad* *u* *početku* *rečenice. isp. a* 1, *i* *syn. ondje.* — *Reci* *joj* *neka* *mi* *iz* *tijeh* *jaja* *izleže* *piplad, pak* *ću* *je* *dobro* *darovati, ako* *li* *pak* *ne* *izleže, hoću* *te* *staviti* *na* *muke.* *Npr. 105. Kad* *narod* *pak* *stane* *psovati* *i* *vikati* *na* *vešača, on* *se* *poplaš.* *Danica* 4, 38. *U* *ono* *pak* *doba* *dogje* *Jovan* *krstitelj.* *Mat. 3, 1. Kad* *oni* *pak* *izigju, gle, dovedoše* *k* *njemu* *čovjeka* *nijema.* 9, 32. *Marija* *pak* *sjedi* *s* *ujom* *oko* *tri* *mjeseca.* *Luk. 1, 56.* *U* *to* *vrijeme* *pak* *izigje* *zapovijest* *od* *česara* *Augusta.* 2, 1. *Ne* *samo* *pak* *to, nego* *se* *bvalimo* *i* . . . *Rim. 5, 3. Ako* *ostaneš* *u* *dobroti. Ako* *li* *pak* *ne, i* *ti* *ćeš* *biti* *odsječen.* 11, 22. *Molim* *vas* *pak* *braćo, čuvajte* *se.* 16, 17. *Prvi* *trudeći* *se* *za* *Boga* *Izraeljeva* . . . *Drugi* *pak* *očisti* *solju* *nezdravu* *vodu.* *DP. 312.* — **3)** *pak?* *dann, tum.* Rj. *kao* *da* *se* *pića: onda?*

páka, (*u* *Dubr.) — 1) *vidi* *opet, n. p. vidjećemo* *se* *i* *paka.* Rj. — **2)** *vidi* *pa:* *Paku* *joj* *je* *junak* *govorio.* *Pak* *su* *lipe* *svate* *sakupili, paku* *idu* *po* *mladun* *divojku.* *S* *gjordani? Pavlu* *grebák* *iskopaše, paka* *mlada* *Pavla* *zakopaše.* Rj. (s?) *vidi* *i* *pak* 1, *pake.* — *Gora* *brejga* *rodi* *miša, velike* *lvale, a* *paka* *ništa.* *DPost. 24. Misli, a* *paka* *govori.* 61.*

pákao, pákla, *m. — 1) *die Hölle, infernus christianorum.* Rj. *vidi* *vječna* *muka.* — *Pa* *ga* *baci* *na* *dno* *pakla, paklenici* *doćekaše.* Rj. 485a. *Jer* *se* *oganj* *razgorio* *u* *gujvu* *mojem, i* *gorjeće* *do* *najdublje* *pakla.* *Mojs. V. 32, 22.* — **2)** (*po* *zap. kraj.*) *vidi* *smota.* Rj. — *Tko* *u* *pak'o* *tegne, opakli* *se.* *DPost. 134.**

páke, *vidi* *pak:* *Po(h)urati, pake* *popaliti.* *Ona* *kupi* *svoje* *b'jebo* *platno, pake* *bježi* *Skadru* *bijelome.* *Lako* *skoči, pake* *progovori.* Rj. *vidi* *i* *pa, paka* 2. — *Li-* *jepo* *joj* *ime* *izbirao:* *bila* *Zlatka, pake* *Angelija.* *Npj. 3, 142.*

pákleni, *alj. höllisch, infernalis.* Rj. *što* *pripada* *paklu.* — *Sveta* *dušica, paklena* *mješimica.* *Posl. 281. Hudobo* *paklena!* (*Kao* *psovka* — *i* *povelika).* 343. *Zmije, porodi* *aspidini!* *kako* *ćete* *pobjeći* *od* *presude* *u* *oganj* *pakleni?* *Mat. 23, 33.*

páklenik, *m. (u* *Dubr.) vidi* *gjavo:* *Pa* *ga* *baci* *na* *dno* *pakla, paklenici* *doćekaše.* Rj.

páklenjača, *f. vidi* *paklina.* Rj. *riječ* *i* *s* *takim* *nast. kod* *ajgirača.*

Páklenjača, *f. voda* *u* *Velebitu* *od* *Dalmatinske* *strane.* Rj.

páklna, *f. (u* *Lici)* *kao* *katran, što* *se* *kola* *mažu,*

Art Wagenschmiere, artingiae genus. Rj. nekakav kolomaz, *vidi* pakljenjača. — Al' eto ti jedna ljudurina, enjaše se kao i *paklina*. Npj. 5, 512. Uze kovčević od site, i obli ga smolom i *paklinom*. Mojs. 11, 2, 3.

pakliti, paklīm, *v. impf.* paklom (smolom) ili *paklinom*, mazati, *v. pf.* slož. opakliti. — *Paklit'* dušu. DPost. 93.

pakljenje, *n. cerb.* od pakliti. *raduju* kajom tko pakli što.

Pak-Marija, *f.* brdo izmegju Crmnice i Paštrovića. Rj.

pakolčč, *f.* (u primor.) svako proljetno zelje što se jede, *Frühlingsgemüse, olus cernum (huniis erucago L. Rj.³).* Rj. — Tugja će biti i *pakolčč*. Osn. 371.

pakosau, *pakosna. adj. vidi* pakostan. Rj. pakosan *je prema drugim padežima bez t.*

pakosnica, *f.* mulier maligna, materola. Stulli. *pakosna ženu.*

pakosnik, *m.* Stulli. *pakostan* čorjek.

pakost, *pakosti, f. die* Boshait, malitia. Rj. *vidi* opačilo, opačina; zloba, zloča, nazloba; pasjaluk, pizma. — Noćnica, kao nekaka avet koja čorjeku noću kad spava čini *pakost kaku*. Rj. 424b. Da se govori samo iz osvete i iz zavisti i *pakosti*. Odg. na ut. 19. Ovakove riječi izlaze ili iz *sljipe* *pakosti* ili iz gruboga neznanja. V. Lazić I, 13.

pakostan, *pakosna. adj. boshait, malus, malitiosus.* Rj. *vidi* pakosan. *isp.* zloban. — Od Tršića selu *pakosnoga*. Npj.¹ I, XXVIII. Ostale su sye *pakosne izmišljotine* i laži. Odbr. od ruž. 16. Što su neki ljudi uljudni, a drugi zli i *pakosni* . . . i to dolazi od gornja tri uzroka. Priprava 41. Pogledaj neprijatelje moje . . . kakvom me *pakosnom nenavišću* nenavide. Ps. 25, 19. Lažljivac sluša *jezik pakostan*. Prič. 17, 4.

pakostiti, *stīm, v. pf. (v. impf. Rj.³)* (u Grlju) *schaden, Schaden zufügen, nocere*: Toliko mi zlotvor *pakostio!* (Postl. 318). Rj. *pakost činiti kome. drukčije* *glugol ne dolazi. isp.* uditi, škoditi. — Molim te, oprosti braći svojoj bezakonje i grijeh, što ti *pakostiše*. Mojs. 1, 50, 17. Koji mi *pakoste*, prebijajući kosti moje, rugaju mi se. Ps. 42, 10.

Pakovraće, *n.*: U Loznici i u *Pakovraću* (selo u srezu Trnavskom, okruga Rudničkog. Rj.³). Rj. — *Pakovraće* (drugog poli korijen . . . vrtjeti, od koga je *vratiti*, a prva će pola biti osnova od koje je *adj. opak*). Osn. 57.

Pakra, *f. nom. prop. Nunc cines Flusses und Klosters in Slavonien.* Rj. *voda i manastir u Slavoniji.*

Pakrač, *m.* varoš u Slavoniji. *cf.* Pakre. Rj.

Pakrački, *adj. von* Pakrac. Rj. *što pripada Pakracu. vidi* Pakrčki.

Pakre, *m. vidi* Pakrac. Rj.

Pakrčki, *adj. vidi* Pakraci. Rj.

1. pala, *f.* (u Mostaru) podnboka lopata kojom se baca voda na povrće (kad se zaljeva). *cf.* ispolac. Rj. *vidi* i palj 1, *isp.* — Značenje korijenu sipati: *pala* (ispolac), *palje* (mekinje). Korijeni 286.

2. pala, *f. veliki nož što se za pojasaom nosi. vidi* handžar, jatagan. *za postanje isp.* paloš. *akc. je i tumačenje od Dr. L. Marjanovića.* — Za pas zadi dvije puške male, pod njih metnu *palu* pozlačenu. HNpj. 3, 136. Za pasom mu dvije puške male, a pod njima *palu* okovana. 3, 319. Za pas zadi male džehvedare, rasturi ih *palom* *latinkinjom*. 3, 555 (džehvedar = dževerdar).

paluc, *palca, m. — 1) der* Daumen, pollex. Rj. *prst.* — Prečtnuti, *palcima* i kažiputima obuhvatiti. Rj. 585a. Kad znači «der Daum» kaže se *palea*, a kad znači «die Speiche» (na točku), onda se u mn. broju kaže *paoci*. Pis. 39. Odsjekoše mu *palce* u ruku i u nogu. Sud. I, 6. u ovom primjeru ima *palac* (*prst*) *gen.* *paoca*: Uzmi u maoca nakon *paoca*. DPost.

149. — **2) (gen. pāoca,** ponajviše se govori pl. *pāoci* i *pāceci*) *die* Speiche, *radius, cf.* spica. Rj. *nu točku. vidi* i žbica, zubac 2. *isp.* *paočiti*. — Naprava u tijeh *točkova* bijaše kao naprava u *točkova* kolskih; *naplaci* i *paoci*, sve bijaše liveno. Car. I, 7, 33.

palacanje, *n. vidi* palucanje. Rj.

palacati, *cām, v. impf.* (u Srijemu) *vidi* *palucati*. Rj. *palaca* *gaju* *jezikom. v. pf.* *palacnuti*.

palacka, *f. — 1) ono što* izraste na rogozu kao kukuruščić. Rj. *vidi* *bačić* 1, *palacnik*. — **2) pl.** *palacke, Art Patrontasche, embolorum theca, cf.* pripojasnice. Rj. *vidi* i *kese*. — Značenje (korijenu) *isticati se, stršiti*: *palac*, *paočiti*; *palacka*, *palacnik*; *palok*. Korijeni 286.

palacnuti, *palacnēm, v. pf. vidi* *palucnuti. v. impf.* *palacati*. — Jezik nije nikad našao ništa da *palucne* mladim i lepim popom udovcem. Zim. 5.

palāca, *f. der* Pallast, *palatium*: Zrno do zrna *pogača*, kamen do kamena *palāca*. Postl. 94. *vidi* *palata*, *pōlača*, *polac*; *dvor*, *dvori*, *har* 2, *konak*, *odžak*, *suraj*.

palacnik, *m.* (u Srijemu) *vidi* *palacka* 1. Rj. *vidi* i *bačić* 1.

palāmār,* *m. das* Schifstau, *rudens, cf.* uže. Rj. *uže u luyje*.

palāmida, *f. palāmuda, f.* (u Srijemu) *Ackerkratzkraut, serratulu arvensis (circium arrense L. Rj.³).* Rj. *biljka*.

palanačkî, *adj. con der* palanka, *palancae, oppidi.* Rj. *što pripada* *palanci*.

palāncanin, *m. Einwohner einer* palanka, *oppidanus.* Rj. *čorjek iz* *palanke*.

palāndara, *f.*: I *evo* mu mreža *palandara*. Rj. — *Tamne* su: *ojdara. palandara*. Osn. 109.

palānga, *f. — 1) (u* Grlju) *vidi* *poluga*, (ozib. Rj.³): Kad li doše na Legjanska vrata, kad li pusta bjehu zatvorena, zatvorena *gozdenom* *palangom*. Rj. Tugja: *palanga*. Osn. 365. *Lat.* *palanga, palanga. isp.* *zapolangati*. — **2) vidi *palanka* 2, *pandurnica*, *stražara*, *stražnica*. — Četa pogje u Rudine ravne, *suminuše* *Plouč* i *Trubjelo* i *Omutić* *krvavu* *palangu*. Npj. 4, 53. E vas e je sreća donijela od Rudina i od Omutića, tamo mi je *Bibić* *na* *palanzi*. 4, 389. I *razvali* *carere* *palunge*, *to fortice* od Heregovine. 5, 72 (*fortica* = *forteca*).**

palānka,* *f. — 1) (u* Srbiji) *eine* *Palanke* (*Mittelding zwischen Dorf und Stadt*), *oppidum*. Rj. *Palanke* su manje od mnogih sela, nego se od njih razlikuju samo po tom, što u njima sjede Turci, i što ima po koji dućan, i što su kuće na blizu. *Danica* 2, 47. *po tumačenju* u Rj. *palanka je srednje izmegju varoši i sela, ni varoš ni selo, varošica; der* *Marktflecken, oppidulum*. — **2) (u C. G. i u Herc.) *pandurnica* ili *stražara*. Rj.³ *vidi* *palanga* 2, *stražnica*. — Tu *palanku* *moju* *razorio*, carski *barjak* *pod* *nogom* *zgazio*. Npj. 5, 309. *isp.* *palanga* 2.**

palata, *f. der* Pallast, *palatium*: *Polāca* znači velika kuća, *palata*. Postl. 26. *vidi* i *palāca*.

palavra, *f.* (u Srijemu) *čeljade* koje mnogo govori i riječi *po* *selu* *raznosi, die* *Schwätzerin, garrula*. Rj. *vidi* *stokućanin*.

Palēksija, *f. vidi* *Poleksija*. Rj. *ime žensko*.

palēnta, *f. Tal.* *polenta. skuhano* *tijesto* *od* *kukuruznoga* *brašna. vidi* *kačamak*, i *syn. ondje*. — Što ti žlicom *kačakaš tu palentu?* J. Bogdanović. ARJ. III, 870b.

Palēškî, *adj. von* *Palež*. Rj. *što pripada* *Paležu*.

palēt . . . (u Hrv.) *vidi* *paljet* . . . Rj.

Palež, *m.* (sad Obrenovac. Rj.³) *Städtchen am* *Einfluss der Kolubara in die* *Sava, oppidum* *Serbiae*. Rj. *palanka* u Srbiji *na* *utoku* *Kolubare* u *Savu*. — *imena s* *takim* *nast. kod* *Padež*.

palež, *m. isp.* *Palež. vidi* *paljevina*, *požeg. djelo* *kajim* *tko* *zapali* *n. p. kuću*: Udarilo u naše selo

svako zlo, pa i *palež* (t. j. paljevina). J. Bogdanović. — *za nast. isp. derež.*

Pálezanin, *m.* (pl. Pálezâni) *Einer von Palež*. Rj. čovjek iz Paležu.

pālīca, *f.* Rj. dem. paličica. — **1)** *der Stoek, Spazistock, baculus*. Rj. *isp. batina, i syn. ondje.* — *Blažena paliča*, vidi badnjačica. Rj. 30b. Klis. U ovoj igri ima »konj«, *paliča* (kao pola štapa), klis i trčica. Rj. 275b. Uzme mješinu od zaklanoga brava, te je napuše pa udri po njoj *pulicom*. Npr. 168. *Paliča vladalačka* ne će se odvojiti od Jude. Mojs. I. 49, 10. — **2)** *der Stoek (im Joche), baculus jugi*. Rj. u *jarmu*. *isp. ispaličiti.* — Paličnjak, t. j. svrdao, što se na jarmovima vrte rupe *zu paličec*. Rj. 486a. Oj oraču! mlad oraču! ko ti dade mlade voke, i jarmove javorove, i *paliče šimsšrove?* Npj. 1, 161. — **3)** (u C. G.) *ein Stück Holz, lignum*: Jedna *paliča* ni pred carem ne gori (Kao što jedno drvo samo ne može da gori, tako je i mnogi posao teško jednome čokuu načiniti. Posl. 112). Rj. *jedno drvljudi.* — **4)** *vidi masha 2*. Rj.³ *vidi i lakat 3. cf. tjeratica.*

pālīčica, *f.* dem. od paliča: Podaj Petru *paličicu*, nek ubije grličicu. Rj.

pālīčnjak, *m.* t. j. svrdao, što se na jarmovima vrte rupe za paliče, *der Bohrer zu dem Stockloch im Joche, terebru major pro foraminem jugi ad inserendum baculum*. Rj.

pālīdrvee, *n.* pali-drvee, prema Njem. Zündhölzchen. *vidi* paličionica; čibret, sumporača, šibica, žigica. — Govoreći to on se maši za *pālīdrvee*, ukresa, i zapali svojoj cigaru. Zlos. 39. Ko danas duva u ugarak da užeže sveću kod *kutijs pālīdrvee?* 328. Na jedan mah će trgnuti iz špaga *pālīdrvee*. 334.

pālīgorka, *f.* (u vojv.) kaže se zloj ženi, *Benennung für ein böses Frauenzimmer, mulier importuna*. Rj. *vidi* oštrokongja, nadžagbaba. — *pali-gorka* (drugoj poli osnova u *gora*). Osn. 300. *isp. tako slož. riječ kačiperka.*

Pali-Gjāk, *m.* pripovijeda se da je bio nekakav harambaša koji se ovako zvao. Rj.

pālīje, *pālīja*, *f. pl.* kao velike lotre, s pomoću kojih se birad na kola toware i s kola skidajni, *Schrotleiter*. Rj. *vidi* skladnje.

pālījer, *pālījera*, *m.* nekakav barut, *Art Schiesspulver, pulveris pyrii genus*: A dofati sjajna dževerdana, koji prima litru *pālījera*. Rj. — *takve tuđe riječi kod dacijs.*

pālīješće, *n.* u ovoj zagoneci: U liješće *pālīješće*, u liješće voda stoji, a u vodi oganj gori. Rj. *odgonetljaj*: ogledalo.

pālīk, *m.* (u C. G.) *cf. ličiti* se. Rj. — Likom i *pālīkom* ličim se. Rj. 331b.

pālīkuća, *e. g. domorum incendiarius*. Stulll. *pālīkuća, čeljade muško ili žensko što pali kuće.* — *tako slož. riječ kod čistikuća.*

pālīlo, *n.* ono što *pali*; *der Zunder, fomes*. — *Pālīlo* ugje u skupštinare. Mil. 179.

pālīlonica, *f.* Zündmaschine. Rj.³ *vidi* pālīdrvee, i *syn. ondje.*

pālīpan, *cf. pipavica*. Rj. — Kad se djeca u početku kake igre pogagaju koje će najprije činiti ono što u igri valja da čini onaj koji izgubi, n. p. ko će najprije žmuriti, onda jedno kao brojeći sve redom govori: »Pipavice... Mjesto ovoga govori se kašto i ovako: Od Dunava do Dunava, do dva cara carevina, gusen gusenica, *pālīpuška pālīpan*, drž' se soko za katan, katan bio gjulistan. Klinčica, varčica, zveckae! Ovgje žmuri onaj na kome dogje »zveckae«. Rj. 500b.

pālīpuška, *cf. pipavica*. Rj. *vidi* kod pālīpan.

pālīsād, *m.* *die Palissade, vallus*. Rj. *kolac u šunca.* — *Saunc*, pored koga su iznutra udareni *pālīsati*. Danica 2, 42 (*tako mj. palisadi*).

pālīšte, *n.* gdje je što *pālījeno*, n. p. za kupusni

rasad, *die Brundstätte, ustrina*. Rj. *isp. spalište, paljka, garište.* — *riječi s takim nust. kod daniste.*

pālīti, *pālīm*, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož. iz-pālīti, na-, o-, po-, pod-, pri-, raz-, s-, sa-, u-, uz-, za;* *v. impf. slož. na-paljivati, o-, pod-, pri-, raz-, s-, sa-, u- (se), za-.* — **1)** *anzünden, incendio*. Rj. — Uoči Ivanja dne je obično na nekijem mjestima *pālīti lilu* oko tora. Rj. 215b. I lubarde, *čim gradove pali*. Rj. 314b. Puške su iz početka *pālīli fitiljem*. Rj. 663b. U podne *sriječū pālīti*. Posl. 334. Robe, *pale*, a sijeku glave. Npj. 4, 336. Stanu *pālīti krle iz pušaka*. Danica 3, 142. Turci su svaki dan izlazili, te *pālīli* i harali uz Jadar. 3, 201. Čovjek nevaljao kopa zlo, i na usnama mu je kao *oganj koji pali*. Prič. 16, 27. *sa se, pass.*: Zublja se zove usukano drvo ljeskovo ili dubovo, *koje se saho pali* mjesto luča. Rj. 214b. Čumurnica, jama gdje se *čumur pali*. Rj. 762a. — **2)** *n. p. pušku, feuern, accendo*: Neko *pālī* bistra dževerdana. Rj. *isp. bacati* (puške), metati (puške), puškarati. *ostalu syn. kod puška.* — Od obraza tanku brešku *pālī*. Npj. 4, 66. Pa od oka *pālī dževerdara*. 4, 373. *Pālī* lbro ubojne *topove*. 4, 374. — **3)** nešto me *pālī* po legjima, *jučken, prurio*. Rj. *kuo srbjeti.* — **4)** sir *pālī*, kad se malo kao užeže. Rj. — **5)** on *pālī* on žari, *schalten und walten, dominari*. Rj. — On *pālī*, on žari. (Radi i upavlja po svojoj volji). Posl. 239. Da su se njih dvojica načini u Biogradu kao dahije te *pale* i žare po svojoj volji. Sovj. 19.

pālma, *f.* (gen. pl. pālámá), *vidi* paoma. *die Palme, palma*: Palma, drvo na kojemu ragjaju urme. Nov. Zav. XI. Narod mnogi obućen u haljine bijele, i *pālme* u rukama njihovima. Otkriv. 7, 9. Dogjoše u Elim, gdje bijaše dvanaest izvora i *selandeset pālma*. Mojs. II. 15, 27.

pālmov, *adj. što pripada palmi. za nast. isp. aptov.* — Siker, nekakvo jako piće... od meda, urmi i *pālmovu soku*. Nov. Zav. XII. Dokle su se *po pālmovim šunama* samo šetali. Priprava 151. Uzmite *granu pālmovijeh*. Mojs. III. 23, 40.

pāllok, *m.* (u Boci) u riječima: na paloku, t. j. ruci (da se lasno može uzeti), *bei der Hand, prae manibus*. Rj. *isp. ruka 5.* — *vidi* tumačenje koriženu kod palacka.

pālloš (pālloš), *m.* *der Pallaseh, gladius militaris*. *cf. mač*. Rj. *augm. pāllošina. isp. pāllo.* — Stade klepet noža i *pālloša*, bajuneta, sablje i handžara. Npj. 5, 344. Buč ogrme, a *pālloš pripaše*. HNpj. 4, 32.

pāllošina (pāllošina), *f. augm. od pālloš*. Rj. — O bedri mu *dugu pāllošina* od muškijeh puno devet pedi. Npj. 3, 95.

pālūčanje, *n.* *das Zucken, micatus*. Rj. *verb. od* pālucati, *radnja što n. p. guja paluca jezikom. vidi* pālucanje.

pālūcati, *cām, v. impf.* paluca guja jezikom, *zucken, mico*. Rj. *vidi* pālucati. *v. pf. pālucati*.

pālūcnuti, *pālūcnēm, v. pf. zucken, mico*. Rj. *palucne guja jezikom. vidi* pālucnuti. *v. impf. pālucati*.

pālūčak, *pālūčka*, *m.* *eine kleine unregelmässige Au, campus herbidas prope aquam*. Rj. *cf. šikara*. Rj.³ XII. — Izmegju planina pored voda i rijeka ima mlogo luka i *pālūčaka*. Danica 2, 33. Po ostalijem mjestima *pālūčaci*, kao u nas konopljista, ili kao dobro gumno, drže se za njive i livade. Kov. 33. — *pālūčak* (osn. u *luka*). Osn. 291. *za pa isp. pālūčiti.*

pālĵ, *m.* — **1)** (u Boci) *vidi* ispolac. Rj. *vidi i pāllo*, ispo. — **2)** (u Hrv.) drven tučak kojijem se zbija sir, a i kupus sjecavac, *die Stampfe, tadicula*, *cf. sirzbijalo*: Za pasom mu *pālĵ* batina. Rj.

pālĵja, *f.* (u Dalm.) *vidi* zublja. Rj. — Zadjela se je sebru *pālĵja* za zub. DPost. 154.

pālĵastura, *f.* (u Dubr.) nekaka morska riba. Rj. **pālĵavac**, *pālĵavca*, *m. panis ex fursure*. Stulll. *vidi* otrušnici, trušnica. — *lačnu* sladak je i *pa-*

ljvarac. DPostl. 52. *Paljarac*, kruh od palja (mekinja). XIV.

palje, pālĵa. f. pl. (u Dubr.) *vidi* mekinje: *palje* od ženice. Rj. *vidi* i osjevine, posije, trice, truh. — Bolje je biti *gospodar od palja* nego sluga u Novi. Postl. 22. *Viri ko miš iz trica (palja)*. DPostl. 150.

paljenica, f. t. j. *žrtva, žrtva koja se sru spali, das Brandopfer, holocaustum, holocaustoma*: Noje prinese na žrtveniku *žrtve paljenice*. Mojs. I. 8, 20. Sveštenik neka zapali sve to na oltaru; to je *žrtva paljenica*, žrtva ognjena. III. 1, 9.

paljenje, n. Rj. *verb. od paliti*. — 1) *radnja kojom tko pali što, n. p. svijeće, grad, suho drvo i t. d.* (das Anziinden, incensio. Rj.): Da se k mostu privuku burad sa smolom i s ostalim potrebama za *paljenje*. Žitije 26 (grješkom palenje). — 2) *radnja kojom tko pali n. p. pušku*. — 3) *stanje koje bira, kad što pali koga n. p. po legjima*. — 4) *ili kad sir pali*. — 5) *radnju kojom tko pali (i žari)*.

paljetak, pālĵetka, m. *vidi* pabirak. Rj. — *paljetak* (osn. u *čjetina* bez krajnjega nastavka). Osn. 291. za pa *isp.* pabirčiti.

paljetkovačac, pālĵetkovačoa, m. Stulli. *koji paljetkuje*.

paljetkovačica, f. Stulli. *koja paljetkuje*.

paljetkovačnje, n. *vidi* pabirčeni. Rj.

paljetkovati, pālĵetkujēm, r. *impf. vidi* pabirčiti. Rj. *vidi* i biračiti. r. *pf.* napaljetkovati. — *Biračiti*, (u Hrv.) *paljetkovati* po vinogradu (a za kukuruze kažu *paletkovati*). Rj. 27a (*paljetkovati je sasrijem isto što i paletkovati, samo je ono po južnome u oro po istočnom gororu*). *sa se, pass.*: Jer će biti u zemlji i u narodima kao kad se obru masline, i kao kad se *paljetkuje* poslije berbe. Is. 24, 13.

paljevina, f. — 1) *was verbrannt oder angesengt wird, quod aduritur*: udara na paljevinu, *es riecht nach Brand*. Rj. *kad se pali n. p. dlaka, onda udara na paljevinu*: Bace ih u zažarenu peć. Tada izigju na polje . . . niti se mogaše i najmanje osjetiti *paljevinu* na njima. Prip. bibl. 97. — 2) *vidi* palež, požeg. *isp.* paljenje. — Udarila je u narod velika *paljevina*, za malu stvar, hajde upali kuću, štalu, krmu. J. Bogdanović.

paljika, f. mjesto gdje je šuma izgorjela pa ostala čistina, *die Brandstätte (von einem Walde), arca silvae combustae*. Rj. za *postanje isp.* paliti. *isp.* paliste. — *riječi s takim nast. kod* optika.

paljkovača, f. *der Prügel, baculus, cf.* batina. Rj. i *syn. ondje*. — za *nust. isp.* brezovača, drenovača, glogovača, ljeskovača i t. d. palja (zublja), paljka, *paljkovača*, *paljevina*; paliti. Korijen 286.

paljka, f. (pāhaljka?) od drveta kao dnguljasta tepsija, čime jekmekčije (u Srbiji) čine šenien. Rj. *vidi* pahaljka, parča.

pamćenje, n. *Erinnerung, memoria, das Gedenken*. Rj. *verb. od* pamtiti. *radnja kojom tko pamti što*: Nego bi kazao, da je to budalaština, koja nije za *pamćenje* ni za kazivanje. Npj.¹ I, XXXVI.

pamćea, f. *dem. od* pamet. Rj. *pame(t)ca. takva dem. kod* djeca. — Udari se junak na junaka. udari se pamet na *pamecu*. Npj. 2, 233.

pamćet, f. (*doc.* pamēti). Rj. *dem.* pamćea. — 1) *der Verstand, intelligentia, prudentia, cf.* razum. Rj. — Alosan, poludio, *uzele mu ale pamet ili* zdravlje. Rj. lb. *Bijem se s pamćea*. Rj. 28a. *Bravati, ići bez pameti kao* orca. Rj. 39a. *Što pamćea dokučiti*. Rj. 130a. *Dohenti se snage i pameti*. Rj. 136a. *Pazmati pamćea*. Rj. 184b. *Poševuti pamćea*, razumom. Rj. 362a. *Spazmati s pameti*. Rj. 701a. *Štukno pamćea*, poludio. Rj. 848a. *Vigju da si ti hitre pameti*, i da umiješ dobro i mudro zboriti. Npr. 161. *Poslje ga po svijetu da stoe pameti*. 217. *Obećavajući se da će unaprijed bolju pamet imati*. 248. *Da ga je nevolja*

na bolju pamet naučila. 249. *Jesi li pri sebi? (Kad ko govori što ludo, t. j. da nijesi sišao s pameti?)*. Postl. 114. *Kad čoeuku pikne među očima. (Kad mu se otrvori pamet)*. 122. *Luda pamet pogibija gotova*. 171. *Pusta pamet* dogje mi na pamet kad što popijem. 266. *Rastućeš se i sa mnom, ali ne ćeš su srojom pameti*. 270. *S Bogom pameti!* (Reče se n. p. kad se mnogo pije, t. j. već se *rastaje s pameću*). 275. *Teško tome ko za tugjom pameti ide!* 316. *Kakve su im šainove obrve, zaniješe moju pamet do mrre*. Npj. 1, 236. *Već je za nas . . . mudru pamet, da pametujemo*. 2. 482. *Da zdravo budu do stare starosti, u bistroj pameti*. Kov. 72. 1 ovo sam ja mogao drukčije kazati — ali sam na pameti našao da je onako najpristojnije. Odbr. od ruž. 6. *Ovo su stvari, koje pokazuju gjetinju pamet i slijepu pakost*. Rj.¹ XII. *Vremena po pameti* nema više, nego samo tri, t. j. sadašnje, prošavše i buduće. LV. *Miloš odgovori da je on to po srojoj pameti* pisaru zapovjedio tako da piše. Sovj. 57. — 2) *das Gedächtniss, nur in den Phrasen*: nije mu bilo na pameti, *mens, memoria*; uzmi se u pamet (*vide, attende quid agas*). Rj. *cf.* um 2. Rj.³ XII. — 3) n. p. naučiti što na pamet, *auswendig, memoriter*. Rj. — *pod* 2) i *pod* 3) pamet znači *dusernu silu kojom pamtimo što i kojom se sjećamo čega; pa ćemo primjere za* 2) i *za* 3) *metnuti ordje zajedno*: Prdnuo mu n pamet, *ist ihm eingefallen, incidit in mentem*. Rj. 566b (*prostučki mjesto: palo mu na pamet*). *Ali mu odmah padne na pamet što je baba kobili govorila*. Npr. 24. *Dijete jednako drži u pameti što mu je otac kazao*. 160. *Pusta pamet dogje mi na pamet* kad što popijem. 266. *U žene je duga kosa, a kratka pamet*. 329. (*ovaj primjer može ići i pod* 1. *isp.* kratkomna dugokosa bila). *Uzmider se u pamet, jer ćeš sada izvući lutriju*. 331. *Um earuje, a pamet imaju i životinje*. 333. *Naučio na pamet kako papagao*. DPostl. 69. *Bog da mu dušu prosti! rečna mu pamet!* Miloš 189. *A G. G. nije nam onda bio ni na kraj pameti*. Nov. Srb. 1817, 662 (*isp.* Nije mu za cijelo ni na kraj uma bilo. Rad 2, 195). *Kakogogj što mi je onda ležao na sreću i u pameti moj Judar . . . tako mi je isto ležala na sreću i u pameti i Crna gora*. Rj.¹ XV. *Meni se ovaj nepovoljni i zalosni posao tako onda urti u pamet, da (ga) se i danas opominjem*. Sovj. 21.

pametnan, pamētna, *adj.* *verständig, prudens, intelligentis*. Rj. *isp.* pamet 1. *vidi* spametan, otresen, razuman. — *Pametnan* kao popino prase. Postl. 246. *Pametnan* polako ide a brzo dogje. 246. *Tu su Turci mudri i pametni . . . ne šćedoše zametati kavge*. Npj. 4, 242. *Ovaj sarjet svi nagju da je vrlo pametan, i prime ga rado*. Danica 2, 125. *Gušanac je u tom bio pametniji od* pša. 3, 218. *Nego je to tražio lepim rečma i pametnim i pravednim vladanjem i upravljanjem*. Miloš 50. *Da se učini što dobro i pametno*. Pis. 5. *Ne bi li bolje i pametnije bilo, da . . . ?* 47. *adr.*: Ja obećam po njezinim savjetima *vladati se pametno*. Danica 2, 138. *Vrlo pametno govori o pretvaranju slova*. Pis. 48. *To bi dužnici najpametnije učinili mogli, da vam dadu još novaca*. Straž. 1886, 1765.

pametnār, m. — 1) *vir memor* — i n čas se zgoda ugleda, od ke ne bi *pametura* — nije *pametara*, ki zna, da se to igda dogodi — nije *pametara* od toga — nije *pametara*, ki je to čno. Gundulić. Stulli. *čorjek koji (dobro) pamti. vidi* pamtilo. — *Tamošnji pametari* ovako o tom pričaju. Zim. 209. — 2) *koji piše dberne dogagjaje, da bi se pametovali, kao istoriograf*: Tako carova David . . . Joav bješe nad vojskom, a Josafat pametar. Sam. II. 8, 16 (*a commentarius*). Tada izide k njemu *Somna* pisar i Joav *pametar*. Is. 36, 3.

pametodostojan, stojna, *adj.* *što je dostojno da se pamti, denkwürdig, memoriā dignus, memorabilis*:

Ova se proba od ludosti učini skupštini sa svim od pametodostojnogu redu. Danica 2, 137.

pametovanje, n. Rj. verb. od pametovati. — 1) radnja kojom tko pametuje (pamti) što (die Erinnerung, memoria, Rj.). — 2) radnja kojom tko pametuje (kao um), das Vernunftigen, to sapere. Rj.).

pametovati, pametujem, v. impf. (st.). Rj. — 1) *gedenken, meminisse, cf. pamti*: Mo'š li znati i pametovati. Rj. *vidi i* tuviti. — Obečaj ludu da se raduje, a mudru da pametuje. DPostl. 87. *su se, pass.*: Zlo se pametuje, a dobro zabude. DPostl. 158. — 2) *vernunftigen, sapio*: Za nas nije vika i skakanje, već je za nas vino i rakija, i gospodstvo, da gospodujemo, mudra pamet, da pametujemo. Rj. *isp. i* tuiiti.

pamrāk, m. (u Boei) erv koji se u ovaca i u koza u rogu nalazi. Rj. *vidi* pamrav. *za postanje isp.* pundrav. — Dacete joj (sestri) ovu travu da popije ujutro na šte srce u vodi nenačetoj, i kako je popije, doći će joj pamrak u glavu, te će u goru pobjeći. Npr. 112.

pamrāv, m. što u Vuka pamrak. »Što se vrtiš, konđa ti je pamrav u guzici«. J. Bogdanović.

pamtilo, m. *der cin gutes Gedächtniss hat, qui valet memoria*: slab sam pamtilo. Rj. *koi (dobro) pamti, *vidi* pametar* I. *isp. zlopamtilo*. — riječi s takim nast. kod bajala.

pamtilja, f. *moć pamćenja; das Gedächtnissvermögen; vis memoriae*. — Vredno je pomenuti još jednu duševnu osobinu u kočijaša. Ta se osobina tiče njihove moći pamtilje. Megj. 6. Osobita pamtilja... Kako to vi, Gospodaru, pamtilite sve. Mil. 288. *za nast. isp.* bjelilja.

pamtiti, fim. v. impf. *gedenken, sich erinnern, meminisse*. Rj. *vidi* pametovati 1, tubiti, tuviti. v. pf. slož. u-pamtiti, za- između m i t izbačeno e. — Svaki čovjek svima mrtvima svojijem, koje on pamti, načini po svijeću voštanu. Rj. 173b. Slabo ko i mari da pamti zupijevke u kojima nema ništa do tuženja i žalosti. Kov. 99. *Pamtite ovaj dan*, u koji izidoste iz Misira. Mojs. II. 13, 3.

pamtivijek, m. u riječima: od pamtivijeka, *seit Menschengedenken, post hominum memoriam*. Rj. *vidi* pamtivijek.

pamučan, pamučna, adj. *baumwollen, bombycinus, xylinus*. Rj. *što pripada pamuku. *vidi* pamukli; bumbačan*. — Astar, *pamučno platno*. Rj. 8a. Melez, 2) platno u kojega je osnova prtina, a potka *pamučna*. Rj. 352b.

pamučar, m. *der Baumwollhändler, mercator bombycarius*. Rj. *koi trguje pamukom*.

pamuk,* m. Rj. *vidi* bambak. — 1) *die Baumwolle, crioxylon (gossypium L. Rj.)*. — 2) *(goss. herbaceum L. Rj.)*: meko kao pamuk. Rj. — Začkati, n. p. pukla vrata *pamukom*. Rj. 202a. *Mavez, plavi pamuk*. Rj. 340a. *Pije krv na pamuk*. Postl. 247. *Čuješ devojko, čuješ lepoto!* tvoje su ruke *pamuk mekani*. Npj. 1, 325.

pamukli, adj. *indecl. pamuk sa Tur. nast. li. *vidi* pamučan*. — Obukla je kovčali čakšire, pa obuču *pamukli košulju*. Npj. 3, 350.

pamuklija, f. Rj. *vidi* pamukli. — 1) (u Uzič. nah.) jabuka, *Art Apfel, mali genus*. Rj. — 2) (u Srbiji) s rukavima kratka haljina naložena *pamukom*. *Pamuklije* sad nose i seljaci, n. p. u Mačvi i u Jadru. Rj.

pānar, pānca, m. (u C. G.) nekaka bijela velika vodena tica, *Art Wassercrogl, avis quaedam palustris*. Rj.

pānāda, f. (u Dubr.) govegja juha s krulom, *die Panade, jusculi genus*: Ko panadu često kusa, obraz mu je kao rusa (U Dubrovniku, gje sam ovu posloviću čuo, najviše se daje gjece za jelo panada, hljeb skuhan u govegjoj čorbi. Postl. 151). Rj.

panāgija, **panāgijja**, f. t. j. *παναγία (die allerheiligste), eine Bilder-Diptychu, diptychu*. Rj. *presveto*,

kao najveća svetinja. — Znao je krstove, *panagije* i pečate graditi. Danica 4, 11.

pānagjur, m. (*παναγορι*) *der Markt, die Messe, mundinae, cf. sajam, pazar, vašar*. Rj. — *Na panagjur počeo da veće dobude*. DPostl. 66 (poći češ).

panagjūrište, n. *der Marktplatz, forum*. Rj. *njesto gdje biva panagjur. *vidi* sajmište, pazarište, trgovište, vašarište*. — riječi s takvim nast. kod danište.

pānāhija, **panāhija**, f. *vidi* koljivo. Rj. *Grč. η παναγία (sasna sveto), varcna pšenica što na dući i na slavi pop blagoslovi i gosti jelu*. — I mene će mati umrijeti, i ja ću *panagije* jesti. (Kad ko ima korist od nesreće ili se ponosi njome). Postl. 103.

pānakamīlāvka, f. *vidi* parakamilavka. Rj. **pāncijer**, **pancijera**, m. *der Panzer, lorica*. Rj. *vidi* pancir. *isp. oklop*. — Ali njega nadžak sječ' ne more, na njemu je *pancijer-košulju*. Npj. 3, 389. Da opipa bega Ljubovića, da na njemu *pancijera* nema. 3, 468. *takve tuđe riječi kod dajcer*.

pānciper, m. u ovoj zagoneci: Otud ide tihohogja, i uhvati *pancijera*. Rj. *odgonetljaj*: Mačka i miš.

pāncir, **pancira**, m. *vidi* pancijer. Rj. — Crn kao *pancir*. Postl. 345.

pancirlija, f.: Kojino sam Bijeljini glava, *pancirlija* nad po Bosne glava. Npj. 4, 234. *na kojem ima pancir?*

pānča,* f. *die Kralle, unguis, cf. kandža*: Nokti su mu ka' u orla *panče*. Rj. *vidi i* pandža. *nokat u grabljive ptice, n. p. u orla*.

pāndara, f. (u Rđn. nah.) *Art Pflumen, pruni genus*. Rj. *nekakva šljivu*. — Tamne su: *palandara, pandara*. Osn. 109.

pāndūr, **pandūra**, m. Rj. *vidi* hajduk, četnik. — 1) (u Srbiji) *der Wächter der öffentlichen Sicherheit, zur Aufsuchung der Räuber u. s. v., vintor publicus*. Za vladanja Turskoga svaka je knežina imala po nekoliko *pandura*, koji su sa buljubašom išli po knežini te tjerali hajduke i druge rgjave ljude hvatali... Rj. — 2) (u vojv. a sad i u Srbiji) *der Gerichtsdienner, apparitor*: E, seko, Bog je *pandur* (odgovorila nekakva žena u Srijemu, kad joj druga rekla: Lasno je tebe seko, tvoj je muž *pandur*). Rj. — U vojvodstvu zovu draživaške po miliciji vrajtove, a po paoriji birove i *pandure*, koji idu po selu od kuće do kuće, te zovu ljude na robiju i na zapovijesti (i draže vaške). Rj. 138a. *Ljudomora*, kaže se *panduru*, koji n. p. na spahijnskome poslu ne da ljudima odmoriti se. Rj. 339.

pāndūrēnje, n. *pandur-dienst, officium* τοῦ pandur. Rj. *verb. od* panduriti. *radnja kojom tko panduri*.

pāndūrīca, f. *vidi* pandurnica: A na po nje *pandurica kulu*. Rj. i *syn. ondje. pandurska zgrada, stražara*.

pāndūrīja, f. *die Stelle, das Amt des pandur, munus* τοῦ pandur: otišao u *panduriju*. Rj. *pandurska služba*.

pāndūrīti, **pāndūrīm**, v. impf. *pandur-Dienste verrichten, wachen, pandur esse, custodire*: Da *panduri* iz nje od kavura. Rj. *vršiti panduriju, otparvljati posuo pandurski*.

pāndūrīnica, f. *die Pandurenhütte, tugurium pandurorum*. Po Turskoj su gdješto naćinjene *pandurnice* oko puta, te u njima sjede *panduri* i čuvaju putove od hajduka; a kašto prate trgovce od *jedne pandurnice* do druge. Rj. *pandurska zgrada, stražara. *vidi* pandurica; palanga 2, palauka 2, stražara, stražnica*.

pāndūrov, adj. Rj. *što pripada panduru*.

pāndūrōvānje, n. *der Pandurendienst, adparitio*. Rj. *verb. od* pandurovati. *stanje koje biva, kad tko pandurije*.

pāndūrōvati, **pāndūrījēm**, v. impf. *Pandurendienste thun, adparere*. Rj. *biti pandur*.

pāndūrōvica, f. *pandurova žena*: Bog je *pandur*, seko! (Kazala nekakva *pandurovica*, kad joj je druga

žena rekla: Iasno je tebi, seko, tvoj je muž pandur, — kao što se u takim dogagajima govori: Bog je bogat, ili: Bog je gospodar. Posl. 18.

pandurski, adj. *pandurisch, panduricus*. Rj. što pripada pandurinu ili panduru kojemu god. — Serdari su ondje sad pandurske starješine (kao buljabaše). Kov. 39.

pandža,* f. nokat u ptice grabljive, n. p. u orlu. vidi panča, kandaža, ganač, gandraž; isp. čapak, čaporak. — No je ovo ogujaniti zmaju, na njega su do tri obilježja: vuča šapa i orluja pandža, iz zubal mu živi oganj skače. Npj. 2, 63.

pangaloz, pangaloza, m. (u Biogradu) čovjek koji nema ni kuće ni imanja niti kaka posla, *der Landstreicher, homo perditus*. Rj. vidi gologuzan, pržnik 2, praznov. — Tugje: pangaloz. oroz. Osn. 368.

pangančet, pangančeta, m. Bajonet, pugio. Rj. vidi bajonet. — Kopljača. 2) štap s pangančetom. Rj. 299a. Remenje u soldata o čemu viši fišekluk i pangančet. Rj. 618a.

pānica, f. (u Šumad. i dalje k istoku) zemljan sud iz kojega se jede, *eine irdene Speiseschüssel, patinu fertilis, cf. činija, časa, zdjela*. Rj. vidi i bljuda, kalenica, poralija, zemljanica. isp. čanak.

pāno (pa no), sarež, pa sa dometkom no, koje vidi. — Pano ode šćepo niz Rudine. Rj. 422b. Ona crne tice ugledala, pa pokupi drvlje i kamenje, pano crne tice sagonjaše. Npj. 4, 389.

pānos, m. (u Hrv.) od slame i od smole načinjeno kao mašala, i stoji navrh močke, koja je udarena u zemlju, te se noću zapali kad se učini kakva larva, *das Feuersignal, ignium significatio, cf. vitiljača*. Rj.

Pānta, m. (istoč.) vidi Panto. Rj. hyp. od Pantaleon.

pānta, f. (u Baranji) vidi pajanta. Rj. i syn. ondje.

Pantaleon, m. ime muško. Lat. Pantaleon. — Szeze rone, pa se braći mole, svetom Petru i Pantaleonu: Pušti, Petre, kišu iz oblaka, Pantalije, na zemljicu sušu. Herc. 315. vidi Pantalije, Pantelija, Pantelije. hyp. Panta, Panto. dem. Pantica.

Pantālīje, m. vidi Pantelije, Pantaleon. — Pušti, Petre, kišu iz oblaka, Pantalije, na zemljicu sušu. Herc. 315.

pantāruo, pantarūla, m. fuscina. Stulli. vidi vilice, viljuške, pirun. — Kad bude na trpezu, gospodaru, nemoj iznositi ni ožice, ni pantarulu ni noža. Npr. 232. Ije k'o Koločepski zet leću pantarulom. D'Posl. 32. Pantaruo, viljuške u Delabele i u Stulicia. XV. Tal. pantaruolo.

Pantčlīja, m. Pantelimon, Pantelcemon. Rj. ime muško. vidi Pantaleon.

Pantčlīje, m. vidi Pantelija, za nastarke isp. Antonija i Antonije. — I celi se slogovi na kraju odbacuju u stranim imenima... prema čemu i govorimo imena Jelisava, Pantelije. Glas. 10, 348.

Pāntica, m. dem. od Panto. Rj.

pāntivijek, m. vidi pantivijek. Rj. promijenilo se m pred t na n.

pāntljika, f. das Band (osterr. das Pāntel), fuscina. Rj. vidi trāk. — Dvojna pantljika, t. j. u dva nita tkana. Rj. 114a. Kumaš, crna pantlika od kadife, što seoske djevojke nose na vratu. Rj. 311b (biće stamparskom pogriješkom mj. pantljika). Kurgjelica, bijela pantljika od konaca. Rj. 316b. Ošvice, zlatna pantljika koju žene omotavaju oko vrata. Rj. 183a. Vila je bila obučena u bijelu žensku haljinu, po kojoj je opasana crvenom pantljikom. Pis. 32.

Pānto, m. (juž.) vidi Pantelija. Rj. gen. Pānta, roc. Pānto, hyp. od Pantaleon. vidi i Panta. — takva hyp. kod Dobro.

pāntoš, m. u zagoneci, cf. jedinkalo. Rj.

pānuti, pānem, vidi pasti (padnem). Rj. v. pf. vidi i padnuti; primjere kod pasti. v. pf. slož. do-panuti, iz-, o-, od-, po-, pre-, pri-, pro-, za-. v. impf. padati.

panj, pānja, m. der Baumstamm, truncus: kao dva

osječenu panja (kaže se za čovjeka i za ženu koji nemaju djece. Posl. 131). Rj. vidi hreb, i syn. ondje. dem. panjič. augm. panjina, panjuga. — Mijolj, majstorski tečaj, ili kod čizmara panj. Rj. 356b. Upanjiti se, stati kao panj. Rj. 783b. Staro Jero kao truo panj, veli mene moja mati, da me njemu da; Bog mu dao duge jade, a što ću mu ja? Herc. 237 (staro = stari?).

pānje, cf. čare. Rj.³ akc. Rj.³ XXX.

pānjega, f. die Nische; vidi s. v. snositi. Rj.³ — Gdje vam kokoši snose? »U panjege oko ognja.« Rj. 698b. isp. dupka. akc. Rj.³ XXX.

pānjič, m. dem. od panj. Rj.

pānjina, f. augm. od panj. Rj. vidi panjuga.

pānjkanje, n. das Verleumden, calumniatio. Rj.

verb. od panjkati. ruduju kojom tko panjku na koga.

panjkati, kām, v. impf. na koga, gegen jemand Lügen vorbringen, mentior de aliquo, cf. opadati 3. Rj. i: panjkati koga kome ili u koga. vidi i bijediti, oblagivati, potvoriti. isp. švanjiti, v. pf. slož. napanjkati, opanjkati. — Te on tebe panjku u mladike. Npj. 4, 484. No je 'tjokovo očigledna kurva, što te laže, te ti blago mauni. panjku raju srome gospodaru. 4, 493.

pānjuga, f. (u C. G.) augm. od panj. Rj. vidi panjina. — riječi s takvim nust. kod bjeluga.

pāoci, pālāca, m. pl. vidi palac 2.

pāočanica, f. ono čim se paoči točak, ponajviše od gvozdja, a ima i od drveta, *der Radschuh, Hemmschuh, sufflamen*. Rj. vidi eokla, vlačuga. — Paoči (i otuda poslije upaočiti točak i paočanica). Pis. 39.

pāočnje, n. das Anlegen des Hemmschuhes an das Rad, so sufflaminare rotam. Rj. verb. od paočiti. ruduju kojom tko paoči točak.

pāočiti, čim, v. impf. den Hemmschuh anlegen an das Rad, sufflaminare rotam. Rj. v. pf. slož. upaočiti. isp. palac 2, paoči. — sa se, pass.: Paočanica, ono čim se paoči točak. Rj. 487b.

paōma, f. Stulli. vidi palma.

pāondān, f. (u C. G.) cf. ondan. Rj. pā-ondan. isp. pa kod pabirčiti. vidi i preksjutra. iza ondan, paondan, preksjutra ide čuondan, taondan; a iza čuondan ide šaondan, šalapaondan.

pāor, m. (u vojv.) der Bauer, Landbauer, rusticus, cf. seljak. Rj. od Njem. Bauer. gororili su najriše neгдаšnji granicari seljacima iz provincijala. vidi i seljanin, parasnik, vilan. — Bakalači kolo vode, a paori glode. Rj. 13a.

pāorija, f. das Provinziale (im Gegensatz der Militärgrenze), provincia rusticorum. Rj. zemlja paorska (suprotno granica, milicija, militarija). — U vojvodstvu zovu draživaške po miliciji vrajtove, a po paoriji birove u pandure. Rj. 138a. Po granici i po paoriji. Rj. 273b.

pāorkinja, f. die Bäuerin, rustica. Rj. žena iz paorije. vidi seljakinja, seljanka, seljakuša; mužača.

pāorskī, ulj. bäuerisch, rusticus. Rj. što pripada paorima ili paoru kojemu god. vidi seljački, parasnički.

1. pāpa, f. — 1) der Papst, papa. Rj. biće pogriješeno f. (žensk. roda) mjesto m. (mušk.) u Hrvata je riječ papa u ovom značenju muškoga roda. isp. i Kimpapa, m. — Tu ti ni papa ne blagosiva. Posl. 323. Otac mu prevario papu, prevari ga i on. DM. 38. — 2) in der Kindersprache, das Brot, sic puenem vocant puelli: Ondla si ti zvaio hljeb papom. (Bio si malo dijete. Posl. 239). Rj. u govoru djetinjem hljeb. isp. pāpati.

2. pāpa, m. (u Dubr.) Kinderwort für otac. Rj. u djetinjem govoru otac. syn. vidi kod otac.

papagāl, papagao, papagāla, m. pica, psittacus. Stulli. — Naučio je na pamet kako papagao. D'Posl. 69. Tamo je Džaja papagao, serdar (graf) Bujović. Šćep. mal. III.

pāpak, pāpka, m. (pl. gen. pāpākā) die Klau (der vierfüssigen Thiere), ungula. cf. paponjak, čaponjak. Rj. u četvoronože životinje. — Zlatna stola nestane

kao i vještica, a njihove zlatne čaše pretvore se sve u papke kojekakih štrvinu. Rj. 67a. Zabosti papak u ledinu. (Poljeći). Posl. 82. Otegao papke (umr'o). 242. Za to i stoga naša nek ide s nama, da ne oстане ni papka. Mojs. II. 10, 26.

pāpāuje, n. verb. od papati, radnja kojom n. p. dijele papa (jede).

pāpar, pāpra, m. vidi biber: A što su mi Karlovinje bele rumene? Vino piju, papar zoblju, te su rumene. Rj. — I papar je crn i smrskan, ali grije i prii. DPost. 30.

pāpati, pām, v. impf. (u Dubr.) u ovijem poslovicama mjesto jesti: Bolje je sa starim papati nego s mladim plakati (Posl. 25). Slatko je pupati, al' je gorko plaćati. (Posl. 289). Rj. u djetinjem govoru, isp. pāpa 2. — Ludi drobe, a mudri papaju. DPost. 57.

pāpaz, m. *verächtliche Benennung für christlichen Geistlichen (seitens der Türken), nominatio sacerdotis christiani contumeliosa*, cf. pop. Rj. tako Turci s pogrdom zovu popa. ugm. papazina.

pāpazina, f. augm. od papaz: Irgumane jedan papazino. Rj. kaže se da je ženskoga rodu (f.), a jedan papazino?

pāperje, n. (coll.) die Plumfedern, plumae, cf. mašak. Rj. pa-perje, isp. pa kod pabirčiti. vidi i pahuljice.

pāpin, adj. des Papstes, pāpae. Rj. što pripada papu. — Pripovijeda Filip i o pomenutoj posaobini papinoj. Glas. 21, 278.

pāpinski, adj. Stulli. što pripada papama ili papi kojemu god.

pāpīr, papīra, m. vidi hartija, čage, karta 2; das Papier, charta. — Daj de meni tinte i papīra. HNpj. 2, 32. Iznagju u Misiru papir iz srži nekakoga rogoza. Priprava 182.

pāpirni, adj. što pripada papiru, Papier-, papieren, chartaceus: u papirnom novcu. Nov. Srb. 1817, 322.

pāponjak, pāpōnjak, m. od osn. od koje je papak. Osn. 285. — 1) vidi papak. Rj. vidi i čapoujak. — Sap, 2) nekaka bolest marvena (na svinjama i na govedima) u paponjeima. Rj. 833a. — 2) (u C. G.) nekaka trava. Rj.

pāpoš, m. cine Art grösserer Flusskrebse, caneri genus. Rj. nekaki oreći rak potočar. — papoš (od osn. od koje je papak). Osn. 359. riječi s takvim nast. kod bogatoš.

pāpōvānje, n. verb. od papovati, stanje koje bira kad tko papuje.

pāpōvati, pāpūjem, v. impf. Pontificis Macerimi munere fungi. Stulli. biti papa.

pāprac, m. (u Srijemu) die Schafgarbe, achillea millefolia, cf. sporiš. Rj. biljka. vidi i spor, kunica 2, hajdučka trava. — paprac (osn. će biti u papar). Osn. 338.

pāpraća, f. (u Dubr.) (dem. od paprat) das Goldhaar, polytrichon (Limosiris vulgaris Cass.? — Goldfarn, gymnogranne chrysochilla Kaulf.? Rj.³). Rj. biljka. — papra(ća, takva dem. kod djeca.

Pāpraća, f. vidi Papratnja. Rj.

pāpradnik, m. die Mondraute (botrychium Sw. Rj.³) Osmunda lunaria. Rj. biljka. — papradnik (d. stoji mjesto t). Osn. 273.

pāprāt, f. das Farrenkraut, filix (pteris aquilina L. cf. bujad. Rj.³). bilje. vidi bujad. — Koš za kukurize. Ovaki se koševi odozgo pokriju sijenom ili papraču. Rj. 295b. Šapat u paprat. (Reče se u šali kad koji u društvu što šapću). Posl. 351. U pustoj zemlji paprat raste. DPost. 112.

pāpratka, pāpratljika, f. ein Farrenstängel, filix una. Rj. jedinica onoga što znači paprat. vidi bujaka. dem. papratljica, za nast. u papratka isp. biljka. u papratljika isp. konopljika.

pāpratljica, f. dem. od papratljika. Rj.

Pāpratnja, f. zidine od namastira (u Bosni više Zvornika), cf. Paprača. Rj. postanje vidi kod papratnja.

pāpratnja, f. (u Grblju) vidi preprata. Rj. u Srijemu kužu ženska crkva, ono mjesto u crkvi gdje žene stoje. — papratnja (osn. u starom ПАПРАТЪ vestibulum, kor. nezna., a od njega je i preprata, vidi i Paprača). Osn. 203.

pāpratnjača, f. t. j. zemlja, Farrenboden, locus filicosus. Rj. gdje paprat rado raste. vidi bujadnjača. — za nast. isp. ajgirača.

pāprčak, pāprčka, m. (u Srijemu) vidi priječnjak. Rj. vidi i spinjatak, zaponjač. — što se osiječe jagnjehu od noge, pa se njime sapne gdje je rasporeno.

pāprčina, f. (u Boci) vidi stablina. Rj. vidi i kukuruzovina, i syn. ondje. kukuruzno stablo.

pāpren, adj. — 1) mit capsicum annuum Linn. gewürzt. Rj. što je paprikom (ili paprom) začinjeno, s paprikom (ili s paprom) pomiješano. — Ako je zrnce i malo, ali je papreno. DPost. 2. — 2) gepfeffert d. i. theuer, carus. Rj. u Irgumane smislu papreno je što je drugo, skupo.

pāprenica, f. incerniculum pro pipere. Stulli. suditi u kom se drži papar. vidi bibernjača.

pāprenjača, f. t. j. gljiva (u Srijemu) vidi mliječnica. Rj. — za nast. isp. ajgirača.

pāprčujāk, paprenjāka, m. panis piperatus. Stulli. kruh, kolač papren.

pāprēnje, n. das Wurzeln mit paprika. Rj. verb. od papriti, radnja kojom iko papri što.

pāprica, f. — 1) u vodenici ono gvozdje što stoji poprijeko na senu i drži na sebi kamen i okreće. Rj. — 2) (u Grblju) na žrnju kao šuplja cijev, od drveta ili od kosti, što stoji na gvozdenu šiljku, te se njime žrvanj okreće. Rj. — Drvo svako šta god valja do paprice za torbe. DPost. 20. paprica. (УЗРОУКА). Osn. 323.

pāpričica, f. dem. od paprika. Rj.

pāprika, f. (gen. pl. pāprikā) (gemeine Beisseece. Rj.³) capsicum annuum Linn. Rj. vidi bobošara. dem. papričica. — Bobnja, kao zelena paprika, i kuva se za jelo. Rj. 32b.

pāprikās, m. Art d'leischspeise mit paprika, carnes capsico annuo conditae. Rj. mesno jelo paprikom začinjeno.

pāpřiti, rīm, v. impf. mit paprika wärzen, condio pipere indico. Rj. papřiti jelo, začinjati ga paprikom ili paprom. v. pf. slož. o-papřiti, za-. — sa se, pass.: Gje je papra dosta, i kopřive se papre. Posl. 71.

pāpta, f. vidi pafta. Rj. i ondje syn. vidi i pavta. i u tugijem riječima u našem se govoru mijenju na p i v: pafta, papta, pavta. — Ali crljen bajrak poklopio stoji mu zvrka papti od bajraka. HNpj. 1, 22 (gen. pl.).

Pāpuč, m. (da li nije radi stih skraćeno od papuča f.?): Četu kupi Lički Mustajbože . . . šnjima krenu u Papuč planinu. Rj. — za nast. isp. Karuč.

pāpuča,* f. (pl. gen. pāpučā) der Pentoffel, crepida. Rj. dem. papučica. vidi pašmaga, pašmaga, štopela. — Da ne kalja, jado! kajavli papuča . . . Da ne kalja, jado! čohali papuča. Npj. 1, 262. Kupi meni žut kavad i papučice šikosane, šikom šikosane, zlatom izrezene. 1, 515. Onda skoči Senjanine lva: u kalčinam' bez žutih papuča. 1, 535. Kad sam se igrao papučice i fotuma s Piroškim djevojkama. Straž. 1886. 865 (za ovaj primjer izv. papučica 2).

pāpučār, m. Stulli. koji pravi papučice. vidi papučlija, papudžija.

pāpučica, f. — 1) dem. od papuča. Rj. vidi pašmagić, štopelica. — Sna' zovu papučicom čepa. Rj. 186b. Doučeće nam srebrn nožić i vezene papučice. Npj. 1, 176. — 2) igra u kojoj se skače na jednoj nozi preko namještenijeh trsaka. Rj. isp. kod papuča primjer iz Straž. 1886, 865.

papučlija,* *m.* koji pravi papučce, vidi papučar, papuđžija. — Da upitan *papučliju*, šije li mi pašmačice. Here, 251.

papuđžija,* *m.* der *Pantoffelmacher, crepidarius*. Rj. koji pravi papučce, vidi papučar, papučlija.

pápula, *f.* n. p. od graha, t. j. kad se kuvan grah ugnječí bez čorbe; tako i od sočiva, *ein Fisolcnmus, puls e phascolis*. Rj. vidi gneždenik, meždenik, isp. spapuljati. — Gnjječiti *pápulu*. Rj. 91a. od osnove koja je u djetinjnoj riječi za bljeb: *pápa* 2. Osn. 126.

par, *m.* — **1)** u ovaj par, *jetzt, nunc*. Rj. Razumijem, da to za vas u ovaj par ne bi dobro bilo. Straž. 1887. 110. To je u glavnom sve što u ovaj par imamo od najvršnjih ljudi o diobi slovenskih jezika. Rad 1, 109. isp. ovda; i kod put 3: sad ovoga puta. — **2)** (u vojv.) *Paar, par*, — **a)** n. p. par pilića, opanaka. Rj. *mjesto droje pilića, droje opanaka, t. j. dva pilića, dva opanka, i t. d. ovamo idu i ovaki primjeri*: Paradžija, majstor koji drugim mogućnijim majstorima na par radi. Rj. 489a. — **b)** nema mu para, vidi: nema druga, nema mu druga, *ihm gewachsen, gleich, par*: A on Ivo ljepta sina ima, da mu para u hiljadi nema. HNpj. 1, 339. Turčin je junač od mejdana, da mu nema u krajini para. Npj. 3, 392. isp. páriti. vidi i jednak, ravan 2.

1. pára,* *f.* (pl. páre, párah), *die Münze Para, numi genus. cf. gros.* Rj. *norac, dem. parica, páric*. — Tako *Turska para* bila potura ili krajeara i po. Rj. 104a. Tri jaspere idu u jednu paru. Rj. 248b. Leturgija, 1) *paru koju se da u crkvu*. Rj. 326a. Carevića, t. j. para. Rj. 808a (*nekaka para*). *Paré* od mrtvoga živa čine. Posl. 246. *može biti da ovamo ide i ovaj primjer*: Druge Srbe u paru ne brojim, kad spodobim carstvo od Rusije. Npj. 5, 491 (*ne brojim ni u što?*).

2. pára, *f.* — **1)** *der Athem, hálitus*. Rj. vidi dah, i *sym. ondje*. — Kad dihne iz sebe, onda se grane uzvijaju u visinu, a kad *poručé paru u se*, onda se savijaju k zemlji. Posl. 228. *Pasja para*. 246. (*isp. Pasji ak [hak] more ne muti*. Posl. 246). Al se pramen zapogjede tame a od *pare konjske i junačke*. Npj. 3, 127. Samoglasno jest ono, kojega se zvuk samom parom na otvorena usta izgovoriti može. Spisi 1, 13. — **2)** *der Dunst, vapor*. Rj. — Ako se ovaj vazduh, koji nas opkoljava i kojim dišemo, napuni škodljivijem djelićima, onda će čovjek da oslabi . . . Takove struke vazduba zovemo *ryjava ili otrovna para*, a *ovakove pare* postaju n. p. u tijesnijem sobama. Priprava 10. Gospod Bog još ne pusti dažda na zemlju . . . niti se *podizáše para* sa zemlje. Mojs. 1, 2, 6. Kao para odlazi čovjek sa zemlje. DP. 368. — **3)** (u Boci) vidi vrbac. Rj. *dem. páric, vrapčić*.

3. pára, *f.* vidi zarez. u banji. M. Krkljuš, *kad se párné n. p. nočem po dasci, postane pára*. vidi parnica 1. isp. parotina, brazgotina.

párac, *párcá*, *m.* — **1)** *der Kláger, accusator*: Niko ne može sudac i *parac* biti (Posl. 220). *cf. prica*. Rj. *koji pre koga, vidi tužitelj, tužilac; davudžija*. — Kmetovi seljacima sude za kojekake sitnice, pa *koje parce ne mogu namiriti* one šalju nahajnskome sudu. Rj. 277b. — **2)** *isp. advokat, odvjetnik*. — Duhovniku i liječniku i *parcu* ne taji istine. DPost. 21. Gragjani . . . s vladom su se dogovarali preko osobitih ljudi, koji se zvalu *parci gradski, procuratores universitatis, procuratori del popolo*. DM. 331.

1. Páracín, *m.* *Stadt unweit Cuprija*. Rj. *caros uclaleko od Cuprije*.

2. Páracín, *m.* u ovaj zagoneci: Izagje vila iz peći, pustila kose niz pleći, čeka sina *Paracína*, dok joj dogje iz Rudina, i donese kupu vina. Rj. *odgoltaj*: tikva.

Paracínae, *Paracína*, *m.* *einer von Paracín*. Rj. *čorjek iz Paracína*.

Paracínski, *adj.* — **1)** *von Paracín*. Rj. *što pripadu Paracínu varoši*. — **2)** *adv. zapaliti lulu pu-*

račinski, t. j. napuniti lulu, pa zahvatiti njom vatre i pepela. Rj.

paráda, *f. die Parade, pompa militaris*. Rj. — Zapovjedi te sva vojska stane u paradu. Rj. 281b. Petar turi monke u paradu. Npj. 4, 220. Uparadi vojnika . . . i tako se s najvećom parodom pokaže Turcima. Miloš 13.

paráditi, *páradím, v. impf. in Parade stellen, instruo aciem*. Rj. *stavljati u paradu, n. p. vojsku. r. pf. slož. uparaditi*.

páraduc: Dñé i *páraduc*, n pripovijeci. Rj. 146a.

páradžija, *f.* (u Srijemu) majstor koji drugim mogućnijim majstorima na par radi, *ein Meister der für andere Meister stückweise arbeitet, minuscularius*. Rj.

paráđžik,* *m.* pregje, t. j. motovilo pregje, *cf. novčić*. Rj. vidi i parče 2. — Novčić u brojenju pregje: novčić ima šezdeset žica, pasmo ima šest novčića, a *paráđžik šest pasama*. Rj. 423b.

parágún,* *paragúna, m.* — **1)** *Art Flintenlauf, tubus quidem sclopeti: A upali tanka paraguna*. Rj. *nekaka puščana cijev*. — **2)** (st.) *Art Tuch, panni genus: Umivala gjsulom od ružice, otirala sajom paragunom*. Rj. *nekaka čoha*. — Šta je tebe tamo nestanulo? . . . al' lijepe čöhe *Paraguna* i rezane, pa i nerezane? Npj. 2, 380.

parágjenje, *n. das Stellen in Parade, instructio aciei*. Rj. *verb. od paraditi. radnju kojom tko paradi što, n. p. vojsku*.

páراكamílavka, *f. der schwarze Flor den die Mönche über die Kamilauka tragen, paracamilau-chium?* Rj. *crna koprena na kamilarci, vidi panakumilavka*. — za *prijedlog para isp. parakuvar*.

parákánje, *n. das Ritzen, scarificatio*. Rj. *verb. od parakati. radnju kojom tko paraku, n. p. po stolu nožem*.

parákati, *kám, v. impf. ritzen, scarifio*. Rj. *n. p. nožem po stolu, dem. od parati 3*.

páranklis, *m.* (παράκλησις) (*in scherzhaftem Sinne, als hätte dies Wort mit dem kliš etwas gemein*) *Gebet, welches über einen gelesen wird, paraclesis*. Rj. *molitva koja se čita nad kim*.

páranklisara, *m. der Kirchendiener, Küster, Glöckner in den Klöstern, aedituus*. Rj. *manastirski crkvenjak, poletar, zvonar. isp. baba klisara, zu prijedlog para isp. parakuvar*.

paráknuti, *párankném, v. pf. dem. od parnuti*: On parakni, a ja varakni (u pripovijeci). Rj.

párankuvár, *m. der Nebenkoeh, coqui vicarius (in den Klöstern)*. Rj. *para-(prijedlog Grčki) kuvar, kudarer namjesnik, pomoćnik, u manastirima*.

párankuvárov, *adj. des Nebenkoehes, coqui vicarii*. Rj. *što pripadu parakururu*.

páraláza, *f. i m. der Züßigner, Lügengchülfe, Lügenbruder, mendacis adjutor, vicarius*: Sastali se laža i *paraláza*: jedan laže a drugi polaguje. Rj. *lažin pomoćnik ili pomoćnicu, vidi poláza, poláziea*. — za *prijedlog para vidi kod parakuvar*.

paráménta, *f.* ovu sam riječ ja čuo samo u Tršću i u ova nekoliko šaljiva stihla: U našega čiče *paramente* tri arčova u podrumu prde: u jednome nigge ništa nema, u drugome (zaboravio sam šta je), a u treći prvi pa zavrni. Rj. *nije li ordje paramenta nudimak?* U našega čiče *Paramente?* — *inače pak riječ Latinsku paramenta (n. pl.) znači crkveno ruho*, i poznata je i narodu našem katoličkome; tako u *Slavoniji kažu kasuli paramenta. isp. Kanžlić, Bogoljubnost molitvena, Budim 1813, pag. 64: Paramentu koja se svrhu drugih odića oblači, zlamenuje ljubav, koja je svrhu ostalih kreposti. Tako će biti i u narodnoj pjesmi: Tu mi ona misu govorila . . . Na desnoj joj ruci paramenta. HNpj. 1, 198.*

páranje, *n. Rj. verb. od parati*. — **1)** *radnju kojom tko para n. p. što sušičeno (das Lostrennen, divisio, dis-junctio. Rj.)*. — **2)** *radnja kojom tko para*

n. p. zaklono svinjče (das Ausweiden, *zō* exenterare. Rj.). — **3)** *raduja* *kojom tko para n. p. nožem po stolu* (das Ritzen, scarificatio. Rj.). *dem. parakanje.*

pàrasiti, *sím, v. pf.* (griješkom štampano *v. impf.*) Rj. *ne nalazi se kao složen glagol.* — **1)** što, *vidi* *parasiti se.* Rj. *kao ostući što.* — **2)** *sa se. refl.* *pàrasiti se, sím se, v. r. pf.* *koga, čega, stehen lassen, omitto, cf. ostaviti se.* Rj.

Paraskéva, Paraskévija. *f. die heil. Paraskere, S. Parasecre:* P'bila ga sveta Petka Paraskerija. Rj. *ή παρασκευή* (priprava) *po sretim evanđeljima zore se veliki petak, pa odlatte Paraska ve Petka.*

pàrasnički, *adj. bucrisch, rusticus.* Rj. *što pripada parasnicima ili parasniku kojemu god, vidi seljački, paorski.*

pàrasnik, *m. (u vojv.) der Bauersmann, rusticus. cf. paor.* Rj. *vidi i seljak, seljanin.* — *od riječi prost* (prostak) *Mađari su načinili parast, a mi oravko pomadžarenu primili natrag od njih. isp. astal, Pešta.*

pàrastos, *m. (u vojv.) Art Gottesdienstes für Verstorbene, inferiurum genus.* Rj. *nekaka službu Božju za pokojne.*

Pàràšutca, *f. Ort östlich am Einflusse der Drina in die Save.* Rj. *mjesto k istoku od utoka Drine u Saru.* — *Treću pište šeru Parašnici, golom sinu Zeki buljubasi.* Rj.

pàrati, *pàrâm, v. impf.* Rj. *v. pf. slož. iz-parati, od-, raz-, za-; prosti parnuti. v. impf. prosti poriti; slož. raspirati.* — **1)** *lostreneni, divido:* A. Daj para (Geld). B. Ne paraju sad, već na mijeh gule (Kaže se u šali onome koji ište para. Posl. 208). Rj. — *Jeza parala, guzica plaćala.* (Kad koga biju za rgjave riječi). Posl. 113. *sa se, pass.:* Nit' se šije, ni para. (Osobito se govori za ljude koji ne stare, nego se drže jednako). 224. — **2)** *n. p. svinjče, ausweiden, exentero.* Rj. *vidi poriti, raspirati.* — *Paraše trudne žene u Galadu.* Amos 1, 13. — **3)** *n. p. nožem po stolu, ritzen, scarifico, cf. parakati.* Rj. — *Zaparati, početi parati (n. p. nožem po čemu).* Rj. 187b. *Dogadjaji bivaju, pa se opet i gube, kao one brazde, koje kakav brod po moru para.* Priprava 172.

parazlâma*, *f. bei der Flinte der äusserste Ring an der Röhre, circulus flintae ultimis:* Parazlama od tridest dukata. Rj. *na pušci krajnja luma. parazlama?*

pàrba, *f. der Streit, Prozess, lis, cf. parnica.* Rj. *vidi i pravda 3, proces, pročeš, raspra, teraneija, teranka, terba.* — *Parbu tjera rad orlove sjene.* DPosl. 93. *Evo, spremio sam parbu svoju, znam da ću biti prav.* Jov 13, 18. *Da razložim pred njim parbu svoju.* 23, 4. *Tako da je živ Bog, koji je odbacio parbu moju.* 27, 2. *Sudi mi Bože, i rasprati parbu moju s narodom rgjavim!* Ps. 43, 1. *Iznesite parbu svoju, pokažite razloge svoje.* Is. 41, 21. *za postanje isp. parbiti, preti (i se), za nast. isp. berba.*

pàrbiti, *bím, v. impf.* Rj. *isp. parba.* — **1)** (u Baranji) *vidi preti.* Rj. — **2)** *sa se, recipr. pàrbiti se, bím se, v. r. impf. vidi preti se.* Rj.

pàrblićnje, *n. das Prozessiren. lis.* Rj. *verb. od 1) parbiti. 2) parbiti se.* — **1)** *raduja* *kojom tko parbi koga.* — **2)** *raduja* *kojom se tko parbi s kim.*

pàrcôv, *pàrcova, m. (u Srijemu) vidi pacov.* Rj. *vidi i stahor, štakor.* — (Od drveta) *pastulja (za parcov).* Nov. Srb. 1817, 765. *tugje riječi s takvim nast. kod akov.*

pàrča, *f. (u Valjevu) vidi paljka.* Rj. *vidi i paljka, od drveta kao duguljasta tepsija, čime jekmekije čine pšenicu.* — *Tugje: panča, pàrča.* Osn. 354.

pàrcâd, *f. coll. od parče 1.* — *Kad lav dreku čuje doleteti, pa ščepa devojku, i svu rastrgne. . . onu odmah pozna svoju sestru po haljini, pokupi svu parčad od nje te odnese mačiji.* Npr. 136.

pàrče,* *pàrčeta, n. — 1)* *vidi komad.* Rj. *vidi i*

komat. coll. parčad. dem. parčence. — *Uškrljak, parče od platna ili čohé.* Rj. 795b. *U jednom parčetu drveta obrtali su tanak okrugao štap brzo dole, dokle se ne zažeže.* Priprava 163. *Kad počne (djevojka) vjenčano ruho oblačiti, koje joj djever parče po parče dodaje, onda joj pjevaju.* Živ. 312. — **2)** *parče pregje, vidi paradžik.* Rj.

pàrčence, *parčenceta, n. dem. od parče.* Rj. *vidi komadić.* — *Dogje i jedna mala vaščica, stane se oko nje (djevojke) umiljavati, a ona joj odlomi parčence pogače.* Npr. 134. *dem. takva pilence, telence, ždrebenice.*

1. pàrčnje, *n. Rj. verb. od pàriti.* — **1)** *raduja* *kojom tko pari n. p. uogu, ruku* (das Wärmen, calefactio. Rj.). — **2)** *raduja* *kojom tko pari n. p. košulje, pregju* (das Begiessen mit heissem Wasser, *zō* calida perfundere. Rj.). — **3)** *raduja* *kojom tko pari oči.*

2. pàrčnje, *n. verb. od pàriti. raduja* *kojom tko pari što, n. p. volove.*

pàrgâl, *pàrgâla, m. (u vojv.) Perkal (Bergun), pannus Baccanus:* Kupiću ti, dikice! suknuju od pargala. Pargal dere, ječmenicu ždere (Posl. 246). Rj. *tkivo nekakvo.*

pàri, *f. pl. (u Č. G.) na užetu sitne udice, koje se u vodi rasprostru po dnu, te se na njih hvataju jegulje, Art Angel (beim Aalfang), hamí genus (cupiendis anguillis).* Rj.

pàrića, *f. dem. od pàra.* Rj. *vidi 2 pàrić.*

1. pàrić, *m. (u Boci) vidi vrapčić.* Rj. *dem. od pàra 3.*

2. pàrić, *parića, n. n. p. nema ni parića, dem. od 1 pàra.* Rj. *vidi parica.* — *takva dem. kod bagljic. pàrićanje, n. das Bereiten, paratio.* Rj. *verb. od pàrićati. raduja* *kojom tko parića što.*

pàrićati, *čâm, v. impf. bereiten, paro, cf. spremati, gotoviti:* Malo sam im parićala dara. Rj. *vidi i vi-gjati 2.* — *v. pf. slož. uparićati.* — *Da ni gospodini Bog pomože sestru domaćicu, koja ni je čast parićala!* Npj. 1, 81 (ni = nam).

pàrija (pàrija), *f. — 1)* (u Srij.) *pile od raboša.* Rj. — **2)** *Abschrift, copiu, cf. prijepis.* Rj. — *od Lat. riječi par (pl. n. paria). isp. Osn. 75.*

parimija, *f. u crkvenom jeziku, od Grč. παροιμία, koje znači poslovice.* — *Tada se kao i na veliku subotu čitaju parimije, na broj osam. . . Iz knjige Mojsijeve brojevi uzeta je druga parimija.* DP. 298.

pàriionica, *f. das Gefäss, um die Wäsche zu laugen, vas lixiviorium.* Rj. *sud u kojem se pare n. p. košulje, vidi 1 lužnica.* — *Pepejuga, 1 zastorak na parionici, na koji se metne pepeo i sipa voda.* Rj. 494b. — *riječi s takvim nast. kod djeljaonica.*

pàrip, *m. — 1)* (u Srbiji) *ein gewöhnliches Pferd im Gegensatz des at, equus vulgaris (πάρπιπος?):* Knezovima ate poklanjajte, kmetovima osrednje pàripe. Rj. *obični konj, suprotno at.* — **2)** (u Daln.) *svaki konj, das Pferd, equus.* Rj.

pàripče, *pàripčeta, n. ein junger parip, pullus equi parip dicti.* Rj. — **1)** *mlad parip; suprotno ače.* — **2)** *svako konjče.*

1. pàriti, *rím, v. impf.* Rj. *v. pf. slož. iz-pariti, na-, o-, po-, pod-(se), raz-, s-(se), za-, v. impf. slož. rasparavati, zaparavati.* — **1)** *n. p. ruku, nogu, wärmen, calefactio.* Rj. *kao topliti.* — **2)** *mit heissem Wasser begiessen, calida perfunda, n. p. košulje, pregju.* Rj. *sipati na što vruću vodu. vidi lužiti.* — **3)** *oči, weiden, pasco oculos (aspectu grato).* Rj. *naslagjivati se gledajući što.*

2. pàriti, *pàrim, v. impf. (govori se u Hrv.) n. p. pariti volove; isp. pâr 2. pauren, conjungere. v. pf. slož. raspàriti, spàriti; v. impf. slož. sparivati.*

Pàriz, *Pariza, m. — Učio je školu u Parizu.* Npj. 5, 488. *Kao da ga je u današnje vrijeme opremao u Pariz ili u Bukurest!* Nov. Srb. 1817, 488. *Da će*

ga voditi u Paris (— zašto ne *Pariz*? —) 1817, 191. L. Leger u *Parizu*. Rad 13, 171.

parize, u ovoj zagoneci: pogjoh pućem i raspućem, najgloh rize i *parize*; nit su rize u *parize*, nego Turske rukavice (nožice). Rj. 623a.

parlâtörîja, *f.* oko Save i oko Dunava. Rj. mjesto, gdje se ljudi, rastavljeni, razgovaraju s onima koji su u karantini, da se ne bi kaka zarazna bolest prenijela. Rj.³ — *Tal.* parlatoria. *vidi* tabor 2.

parlog, *m.* ein *verwahrloster Weinberg, vinea neglecta*. Rj. *vidi* zalježaj, bataljen, zapušten vinograd. *isp.* batal. — Kako ti je porušena crkva, kako su ti *parlog* vinogradi. Npj. 4, 313. Mlogi *parlozi* svjedoče, da se negda oko vinograda više radilo. Danica 2, 104. — *Tainno: parlog*. Osn. 366. *riječi s takvim nast. kod hrlog.*

parložnje, *n.* das *Verwahrlosten des Weinbergs, neglectio vineae*. Rj. *verb.* od parložiti, koje *vidi*.

parložiti, žim, *v. impf.* den *Weinberg vernachlässigen, neglîgo vineam*. Rj. bataljiti vinograd. *v. pf.* slož. uparložiti.

parmak, *m.* akc. Rj.³ XXX. — 1) *Maca*, 6) povjesna, što se izvlače iz velikoga vlasa, *cf.* *parmak*. Rj. 318a. — 2) Vjerna ljubi, šinula te guja! što će tebe glava na pendžeru, što P krmali ruke *niz* *parmake*? Here. 215. *parmaci*, drveni prijepleti. Here. 358.

parnica, *f.* — 1) ein *Zug des aufschneidenden Messers, cultri dividētis linea*. Rj. *kud* se nožem *parne* pa čemu, *ostane* *parnica*. *vidi* 3 *para*, *parotina*, *brazgotina*. *isp.* *parnuti*. — 2) *der Prozess, lis, cf.* *parba*. Rj. i *syn.* *ondje*. *parnicu* (pred n. osnova koja je složena u *raspra*). Osn. 332. *isp.* *preti*. — *Idu* Turci *caru* na *parnicu*. Npj. 2, 430. Vi ste svi zajedno vašu *parnicu* dobili. Danica 2, 142. Ko god *imaše parnicu* i *igraše caru* na sud. Avesaloni ga doživāše k sebi. Sam. 11, 15, 2. Siroti ne daju *pravice*, i *parnica* *udorička* ne dolazi pred njih. Is. 1, 23. Na taj su sud išli gragjani za *parnice* *između sebe* ili *sa župljanima*. DM. 60. Ako se *zametnula parnica*, krivac je plaćao *troškove* za sud. 306.

parničar, *m.* der *Prozessirer, litium amans*. Rj. koji *ima parnicu* s kim, koji *rato* *zameće parnice*. — *Te* su pozivali *parničare* na sud. DRj. 2, 439.

parnuti, *párnēm*, *v. pf.* einen *Zug thun mit dem Aufschneidmesser, dūco cultrum dividētem, cf.* *crnuti*. Rj. *parne* *nožem*, *ko hoće* što *da raspori*. *dem.* *paraknuti*. *v. impf.* *parati*.

parnjak, *parnjaka*, *m.* (u vojv.) on je njegov *parnjak* ili: oni su *parnjaci*, t. j. jedinih su godina, *cf.* *vesnik*. Rj. *vidi* i *vršnjak*, *svvršnjak*. — Ti Omera brata poželio, a poglêdo u moje *parnjake*! HNpj. 1, 336. *parnjak* (*osn.* u *par*, (Lat.) *par*). Osn. 269.

parog, *m.* Rj. *dem.* *parošćie*. — 1) ein *Stoek mit einem Haken* (um z. B. *Farrenkraut damit nach Hause zu tragen*), *buculus uncinatus*. Rj. *kukusta* *balina* što se moće *njome* *nositi* kući *n. p.* *paprak*. — 2) *Susrete* je *sveti* *Petar* na *jelenu* *zlatorogu*, *zlatorogu* i *parogu*. Npj. 1, 116. — *Miklošćie* *veli* da je složeno *pa-ro-g*. Bez *sumnje* je tako *parožak* i *parošćie* (*isp.* *dvoroge* *vile*): ali ne *vjernjem* da je tako i *parog*. Korijeni 290. *Da* je *Danićie* *imao* *pred očima* i *primjer* iz Npj. 1, 116, *bez sumnje* *bé bio* *svrovao* *Miklošćie*.

paroh, *parôha*, *m.* *vidi* *parok*, *plovani*, *župnik*. — *Martinaki* . . . *Baćinački* *parošćie*. Danica 5, 118. *Sadašnji* *Zemunski* *parok*. Npj.¹ 1, 9.

parohija, *f.* *vidi* *parokija*, *plovanija*, *nurija*, *župa* 2. — *Projerjanica* *kakva* *kupi* *parohiju*. *Priprava* 71. *Kako* *god* *gjakoni* *za* *kakvu* *bogatu* *parohiju*. 71.

parohov, *adj.* *što* *pripada* *parohu*.

parojak, *parôjak*, *m.* *kad* se *prvenac* (*prvi* *roj*) *one* *godine* *roji*, *njegov* se *onaj* *roj* *zove* *parojak*, *der* *Nachschwarm, examen secundum*. Rj. *pa-rojak*. *za* *pa* *isp.* *pabirćiti*.

parôjćenje, *n.* *das Schwärmen des prvenac, examen horni examinis*. Rj. *verb.* *od* *parojćiti* *se*, *koje* *vidi*. **parôjćiti** *se*, *či* *se*, *v. r.* *impf.* *schwärmen* (*examen* *es* *der* *prvenac* *thut*), *nachschwärmen, emitto fetum* (*dicitur* *de* *examine* *horno*). Rj. *parojćie* *se* *prvenac*, *kad* *se* *one* *godine* *roji*.

parôk, *parôka*, *m.* (u vojv.) *der Pfarrer, parochus, cf.* *pop.* Rj. *vidi* i *paroh*, *plovani*, *župnik*.

parôkija, *f.* *vidi* *nurija*. Rj. *vidi* i *parohija*, *plovanija*, *župa* 3.

paroplov, *m.* *das Dampfseiff*. *vidi* *vatrenjača*. — U *Šibeniku* . . . *pored* *mora*, *sad* *zbog* *paroplova*, *koji* *ondje* *radi* *tovarenja* *uglja* *gotovo* *svaki* *drugi* *dan* *staju*. *Srb.* i *Hrv.* 4. *paro-plov*. *isp.* *para* 2 i *ploviti*. *isp.* *tako* *slož.* *riječ* *vodoplov*.

parošćie, *m.* — 1) *dem.* *od* *parog* 1. — 2) *das Ende* (*Zacken, Ast*) *am Hirschengeweibe, romus*: *Daj* *mi* *Bože* *zlatne* *roge* i *srebrne* *parošćiee*. Rj. *na* *rogovima* *jelenjim*. *vidi* *parog* 2.

paroški, *adj.* J. Bogdanović. *što* *pripada* *parošima* *ili* *parohu* *kojemu* *god*.

parotina, *f.* *n. p.* na *licu*, *kad* *se* *čovjek* *ogrebe*, *die* *Schramm, rina*, *cf.* *parnica* 1. Rj. *vidi* i *brazgotina*. *isp.* 3 *para*. — *od* *korijenu* *od* *kojega* *je* *parati*. *gdje* *se* *parne*, *ostane* *parotina*. *riječi* *s* *takim* *nast.* *kod* *bljivotina*.

parožak, *parôška*, *m.* *n. p.* u *vila*, *Zucke, dens, ramus*. Rj. u *deorogih* *vila* *deu* *su* *parôška*. *isp.* *parog* **parta**, *f.*: *Na* *pleći* *mu* *parta* *iznijela*. Rj. — *Zelen* *venac* *vije*, *biscr-partu* *nîže*. Rj. 27a. (*u* *Hrv.* *nukit* *što* *su* *žene* *nosile* *na* *čelu* *u* *djetinjstvu* *mojem*; *nose* *li* *je* *gdjegod* *još* *i* *sud*, *ne* *znam*. *Iveković*). *Kupit* *partu* — *ili* *štape* — *na* *svoje* *dinare*. DPost. 52. *Na* *prsi* *ga* *zrno* *udarilo*, *na* *pleći* *mu* *parte* *iznijelo*. Npj. 3, 322.

partaja, *f.* *vidi* *partija*, *strana* 3a, *die* *Partei, pars*: *štane* *gledati* *kako* *bi* *partaje* *ove* *pomirio*. Sovj. 36. *Što* *Subotić* *i* *njegova* *partaja* *radi*. Kolo 15 (14).

partija, *f.* *vidi* *partaja*, *strana* 3a. — *Uzdajući* *se* *svaki* *u* *svoju* *partiju*. Danica 4, 23. *Ali* *se* *sad* *načini* *la učena* (*literaturna*) *partija*. 5, 72.

parusija (*parúsija*), *f.* *die* *höchste* *Gattung* *der* *pisanija* (*Gabe* *von* 50 *Piaster* *an* *ein* *Kloster, damit* *es* *für* *uns* *bete*), *stipendii* *genus, monachis* *datum, ut* *pro* *me* *orent*. Rj. *najveća* *milostinja* (50 *groša*) *što* *se* *daje* *monasima*, *da* *se* *za* *koju* *Bogu* *mole*. *παρουσία*. — *I* *drž* *nam* *četvero* *denija* *na* *osvitu* *od* *Petrova* *dana*, *pa* *čemu* *ti* *parusiju* *pisat*. Npj. 4, 424. *Ljudi*, *koji* *su* *manastiru* *parusije* *pisali*. Rj.¹ XIX.

parusijaš, *parusijaša*, *m.* *der* *Geber* *einer* *parusija, qui* *dāt* *παρουσία*. Rj. *koji* *piše* *parusiju* *manastiru*. — *riječi* *s* *takvim* *nast.* *kod* *bradaš*.

1. **päs**, *päsä*, *m.* (*pl. gen.* *päsä*), *der* *Hund, canis, cf.* *kućak*. Rj. *dem.* *psetašće*. *augm.* *psina*. *pas* *može* *biti* (*kaže* *se* *imenicom*): *sa* *završetkom* *ov:* *bjelov*, *ćukov*, *garov*, *grivov*, *kosmov*, *kučov*, *kudrov*, *kundrov*, *kusov*, *lišov*, *mrkov*, *sumsov*, *šapov*, *šarov*, *željov*; *sa* *različnim* *završecima*: *ćuak*, *ćuko*, *đzukela*, *hrt*, *jazavčar*, *kalaštura*, *ker*, *kućak*, *kuće*, *ogar*, *pašće*, *pokučar*, *prepelčar*, *pseto*, *psić*, *susremćina*, *šljednik*, *šljučar*, *vaška*; *kaže* *se* *pridjevom*: *bijesan*, *lovni*, *torni*, *bijel*, *garav*, *grivast*, *i* *t. d.* (*isp.* *bjelov*, *garov*, *grivov* *i* *t. d.*). — *Pas* *skrič*, *skriekne*, *kad* *ga* *tko* *udara*, *udari*. *vidi* *skvićati*, *skviknuti*. *Nešto* *hjesne* *psi* *ove* *godine*. Rj. 29b. *Napustiti* *psc.* Rj. 403a. *Ker* *njuška* *i* *nanjuš* *trag* *zecu*. Rj. 426b. *Čuki*! Rj. 816b (*uzvik* *kojim* *tko* *tjera* *psu* *od* *sebe*). *Škanuće*, *škanutne* (*pas*). Rj. 811a. *Kevće*, *štećke*, *štešće* (*pas*). Rj. 846b. *Za* *njim* *pristane* *mnogo* *pasu* *lajući* *i* *ganeći* *ga*. Npr. 170. *Pas* *ertlurski* *niti* *košti* *glojje* *niti* *je* *drugomu* *da*. DPost. 94. *Pas* *nu* *majku*! *Straž.* 1886, 1734. *Nigdje* *ne* *će* *ni* *pas* *jezikom* *svojim* *maći*. Mojs. 11, 11, 7. *Koji* *stane* *laplati* *jezikom* *vodu*, *kao* *što* *lapće* *pas*, *metni* *ga* *na* *stranu*. *Sud.* 7, 5.

2. pás, *m.* (*loc. pásu, pl. pásovi*). — **1)** *vidi* pojas: A uz tebe od zlatu pasove. Rj. *dem. pasić, ugm.* pasina. *isp.* pašnjača, potpažak (silaj), potpašaj, pripaša 2, pripašaj, pripašnjača, zapašnjača. — Metnu glavu u jankesi pasu. Rj. 246b. Izvadi nož izu pasu. Npr. 112. Na tebe su zlatna puca i svileni pas. Npj. 1, 69. Što si tako jednolika i u pasu tankovita? 1, 161. *Opuš'o se pasom makademom.* 1, 237. Iježi k mene jadovna gjevojko! pa m' otpaši pasu svilenoga, te uveži moje rane ljute. 4, 64. Bio običaj da ovda djever svoju sudnu i muškim pasom opaše po košulji. Kov. 65. Ako bi imao uza se oružje, kazao bi mi du ga izu pasu izvadi i ostavi pred vratima. Šovj. 10. — **2)** (u C. G.) koljeno u rodu (prvi pas, drugi itd.), Grad der Vercandtschaft, gradus: on je jedan pas njemu bliže, *cf.* koljeno. Rj. *vidi* pojas 2. *isp.* loza 3. — Reče šćeri: »Ti si moja žena . . .« ona šta će, da je otac ne vjenča i da pas pasu kao prikazanje ne kazuje, naumi da ubije sama sebe. Npr. 115. Pás (pojas i naraštaj). Osn. 16.

pásacić, *adj.* — **1)** n. p. zemlja, polje, Weide-, pascuus. Rj. što je za pásenje, zu pašu. — **2)** n. p. kaiš, t. j. kojim se opasuje, der Gurtriemen, lorum ad cingendum. Rj. što je za pasenje, — tukra *adj.* kod brijači.

pásauce, *n. dem.* od pasmo. Rj. **pásauje,** *n. das Ungärten, einetio.* Rj. *verb.* od pásati. radnja kojom tko paše što.

pásasti, *adj.* n. p. jagnje, svinje, t. j. bijelo preko srijede, einen weissen Streif um Leibe (wie einen Gürtel) habend, notam (quasi zonae) habens, *cf.* pojasast. Rj. kao da ima (bio) pás.

1. pásati, pásêm, *v. impf. umgürten, cingo.* Nego ga paši strelama. Rj. *v. pf. slož.* o-pasati, od-, pod-, pri-, raz-, za-; *v. impf. slož.* o-pasivati, od-, pod-, pri-, raz-. — Jaoj ko će tvoje oružje pasati! Rj. 754a. Da svako ide na vojsku štogod može sablju pasati. Npr. 206.

2. pásati, sám, *v. pf.* (u C. G.). Rj. *v. impf.* pasavati. *Tal.* passare (*proci, prolaziti*). — **1)** pasao ovuda, pasalo podne, *vidi* proci: Tudar pasu Mirko vojevoda. Rj. — Pokraj pnta kuda će pasati car. Npr. 105. Pošto pasu nekoliko vremena, car se na nju razljuti. 107. Putujući dogju na nekaku veliku rijeku i ne mogu prijeći, tače štapom a rijeka se razdvoji, i pasuše. 222. Pasalo je dvje sta ljeta. Npj. 5, 199. Tader sam im pasu ispod sablje. 5, 529. — **2)** su se, *refleks.* beza šta, etivas entbehren können, (*fr.* se passer), renuncio. Rj. kao proci se čega. — »Da okupi care tri tabora, da pohara crkvu Filidara . . .« Reče paša Omer Čehaićn: »A pasaj se, Čupreljić vezire! I prijed su cari nastajali, pa se erkve harale nijesu«. Npj. 3, 67.

pásâr, pasára, *m. zonarins.* Stulli. koji pravi ili prodaje pasove. *vidi* pojasar.

pasávanje, *n. vidí* prolaženje.

pasávati, pásávâm, *v. impf.* (po jugozap. kraj.) *vidí* prolaziti: Ne da putom pasavati s mirom. Rj. *v. pf.* 2 pásati.

1. pásenje, *n. das Weiden, pastio.* Rj. *verb.* od pásiti (pásêm). — **1)** radnja kojom pasu n. p. orce. — **2)** radnja kojom tko pase n. p. orce.

2. pásenje, *n. verb.* od 1) 2) pastí, 2) pastí se. — **1)** radnja kojom konj pase kobilu. — **2)** stanje koje biva, kad se kobilu pase.

pásërka, *f. ake.* Rj.³ XXX. — Kokoruša, *f. vidí* paserka. Rj. 283b. u riječi paserka u Rj. nemu na svome mjestu, kokoraru kokoš?

paslu, *f. paseha, πάσχα:* Znae da će do dva dana biti pasha. Mat. 26, 2. U tebe će da učinim pasku s učenicima svojim. 26, 18. Pasha naša zakla se za nas, Hristos. Kor. 1, 5, 7. Praznova Josija u Jerusalimu paslu Gospodu; i klaše paslu. Dn. 11, 35, 1.

páshálut, *adj.* što pripada pushi, paschalis: Tajno jagnje pashalno, koje je dano Jevrejima. DP. 153.

pásić, *m. dem.* od pás 1. Rj. **pásidrenovina,** *f. vidí* pasjakovina. Rj. biljka. — drenovina, pási-drenovina (isto što i pasjakovina). Osn. 171. kao pasja drenovina.

pasijánski, *adj. vidí* pesijanski, peksijanski. — Ma se vojska poznat ne mogáše od crnoga praha i olova i od Turske krvi pasijanske. Npj. 5, 106.

pásiua, *f. augm.* od pás 1. Rj. **pásište,** *n.* (u C. G.) mjesto gdje stoka pase, der Weideplatz, locus pascuus. Rj. *vidí* pašnik, pašnjak. — Ovo je prinos što čete prinositi . . . od sitne stoke jedno od dvije stotine s dobrijež pasišta. Jezek. 45, 15. riječi s takvim nast. kod danište.

pásiuan, pásivna, *adj. Lat.* passivus; passiv. — Tome je uzrok . . . što se bezlična passivao izriče formom kojom i pasivna . . . i pasivnu pomisuo nadjačala. Sint. 88.

pasivnóst, pasivnosti, *f. osobina onoga što je pasivno; passivitas, die Passivität.* suprotno aktivnost, koje *vidí*.

pásjača, *f. der Schädel, Hundskopf (als Schimpfwort), caput (odiose dictum).* Rj. pasju glavu; ali se i za glavu, za lubanju čorječju kaže s pogrdom.

pásjak, *m. 1)* der Hundsdreck, stercus caninum. Rj. pasju nečist, pasje govno. — Ne pazi se pas, neg pasjak. DPost. 74. za nast. *isp.* mačjak, mišjak. — **2)** jedan od ona dva zuba što su iznegju prednjákâ i kútnjâka (s obje strane i odozgo i odozdo), der Augenzahn, dens caninus. *cf.* očnjak. Rj.²

pasjakovina, *f. die Kreuzbeere, rhannus catharticus Linn. cf.* pasidrenovina. Rj. biljka.

pasjaluk, *m. hündische Bosheit, caninu malitia:* toj je njegov pasjaluk; ne može od pasjaluka, to je učinio od pasjaluka. Rj. pasja pukost. — Gđjekojim narodnijem riječima prešao je turski nastavak: bezobrazluk. pasjaluk, hrišćanluk, ciganluk. Osn. 278.

pásji, *adj. hündisch, caninus.* Rj. što pripada psimu, psu. — Pasja vriježo! Rj. 75b (psovka djeci). Pasju nedjelja, *f.* što sluga služi gazdu pošto godina izigje (valja da se za to tako zove što radi samo ono što hoće) . . . Kad sluga doda da mu (gazdi) nije pasje nedjelje odslužio, on mu rekne: »sva ti je godina bila pasja«. Rj. 490a. Pasje uho, *n.* (na Njegovima) Art Pflanze, herbae genus. Rj. 490a (biljka). Pasji stric, *m.* *vidí* badalj 1. Rj. 490a (*vidí* i sje-kavae). Pasji skote! Rj. 687b. Ženu priveže konjima za repove, i onje je konji raskinu, te pasju dušu ispusti. Npr. 132. Svi mu kažu ono, što mu je pasja mati nalagala. 235. Da je na pasju (volju), nigje konja ne bi bilo. Post. 50. Mator kurjak pasja maskara. 175. Njihova igra i pasja trka (sve jedno). (Igraju se, pa se zavade). 227. Pasja vjera. (Reče se, kao poruga, zlu čoeku). 246. Pasja para. (Gledaj: Pasja vjera). 246. Pasja te rija ne ubila! (Kletva u Crnoj Gori). 246. Pasji ak more ne muti. 246. Pasji grijeh ovca plaća. DPost. 94. Od pojasa sablju izvadio, te ju pasju okinuo glavu. Npj. 3, 554 (ju mjesto joj. *isp.* kod ou, ona, ono primjer iz Npj.¹ 1, XXXVI).

páski, *wie ein Hund, more canis:* Paski živio, paski umro. Rj. *adv.* kao pas. *isp.* *adv.* boški. — Živi paski, a spava na goloj daski. (Da nije paski kazalo bi se »na dasci«). Post. 81. Pas bio, paski prošao. 246.

Páskoje, *m. ime muško.* Rad 26, 56. Paschalis. — tukva hyp. kod Blagoje.

páskvica, *f.* (u Dubr.) der Nachtschatten, solanum. Rj. biljka: *vidí* pasvica, i ondje tumačenje postanja.

pásiua, *f.* (u Srijemu) *vidí* pasmina. Rj. *vidí* i pasmena. *syn.* kod pasmina.

pásmárko, pásmarkovae, pásmárkovea, *m.* duvan, koji je vrlo ljut, Schimpfwort für einen starken Rauchtabak, convivium in nicotianam acrem. Može biti da je ovo ime postalo od Turaka u Bosni, koji rado puše

mek duvan. Kad Srbin Srbinu rekne za ljut duvan da je *pasmurko*, onaj mu kašto u šali odgovori: »Nije, već *pasmujo*«. Rj.

pāsmēna, *f.* *vidi* pasmina. Rj. *i syn. ondje*.

pāsmenjuča, *f.* *das Fätzband, forago*. Rj. *riječi s takim nast. kod ugrajca*.

pāsmīna, *f.* (u Slavon.) *die Race, genus, semen*: dobre *pasmine* ovca, *cf.* vrsta, soj, bagra, fajta, pasma. Rj. *vidi* i *pasmēna*, traga.

pāsmo, *n.* *eine bestimmte Anzahl Garufäden. filamentum numerus*. Malo *pasmo* ima 20 čisaonica (jedna čisaonica ima 3 žice) a veliko 40 . . . Još je manje odregjeno koliko se *pasama* meće u motovilo ili u parče pregje . . . *cf.* novčić. Rj. *dem. pasance*. — Motovilo pregje, *t. j.* *sedam pasama*. Rj. 369b. značenje (korijenu) vezati: *pās* . . . *pāsmo*. Korijeni 124. *riječi s takim nast. pismo, plesmo, po-vjesmo*.

pāsmūjo, *m.* *vidi* pasmarko.

pāsom, *n. p.* *idu* goveda *pasom, weidend, pascendo*. Rj. *t. j.* *pasući. upravo instrum. od pās, koje drukčije ne dolazi*.

pasos, *m. der Pass, syngraphus*: Uzerši *pasos* otide u Karavlašku. Sovj. 56. Samo mi kažite kud koja želi, *da joj izvadim pasos*. 74. Ja velim, da mu dam *proteranički pasos*. Mil. 226.

pāsovní šipak, *m.* (u Č. G.) koji je pola kiseo, *Art Granatapfel, mali granati genus*. Rj.

pāspālj, *pāspālja*, *m. der Mühlstaub, pulvis molaris*. Rj. *kao vodenični prah*. — Tugja će biti *pāspulj*. Osn. 131.

1. pāsti, *pādnēm. c. pf. fallen, cado*. Rj. *c. pf. slož.* *dō-pasti, iz-, na-, o-, od-, po-, pōd-, pre-, pri-, pro-, raz- (se), s-, n-, za-, napopasti, spopasti, zapopasti; usprodati se; vidī* *pādnuti, i v. pf. slož. ondje, pānuti, i slož. ondje; v. impf. pādati, i v. impf. slož. ondje. gram. I. pregljanje pāдох, pādnūh, pānuh. prilog pregj. pādvāši, pādnūvši, pānūvši. I. pridjev pāo (pāla), pādnūmo, pānūmo. — 1) fallen, cado*. Rj. — *a) u pravom smislu: Puni gundo, padoše ti gaće*. Rj. 107a. Gjiknuti, 1) *pasti*. Rj. 149b. *Pade* kao kap (n. p. čock od udara. Posl. 245). Rj. 263a. *Palu krr*, *t. j.* *pobili se*. Rj. 300a. *Ijoskae!* n. p. kad ko *padne*. Rj. 338a. *Po nalunam' sanul-gaće panule*. Rj. 394a. *Nagje snijeg, kiša, rosa, t. j. pade (iz neba na zemlju)*. Rj. 411a. *Soreati se, vidī pasti, strovaliti se*. Rj. 700b (*vidi* i *pručiti se*). Mladoženju, buzdovanom udari u glavu *da je na mjesto mrtav pao*. Npr. 10. Usedne na konja . . . *padne po konju i zaspi*. 18. U taj će mah *pasti tama* da se ništa ne *vidi*. 69. Svako od zvjeradi pošto primirisa ono kruha *pade potrbuške*. 94. *Od straha pade na zemlju*. 99. *Onda će ti svi konji sami doći i kao jagnjad pādnuti pred tobom*. 121. Pošto je otac *vigje* zaplaka se *pa pade nad njom*. 132. *Panc pred njom na gola koljeva*. 215. *Padnuvši oeu pod noge kaže sve*. 248. Tako mi *šljeme na ognjište* ne *panulo!* Posl. 307. S večera je kiša udarila, u po noći *potecila pala*. Npj. 1, 352. *Oba puše, nogom ne makoše . . . Zamlji pade, pušci oganj dade*. 4, 171. (*puše stiba radi mj. padoše*). *Dolje pade, gore ne ustade*. 4, 209. *Pade Turc strmeno na glavu*. 4, 365. Dokle *akam pade na dolinu*. 4, 498. Kolibu mu *slonike* kamenjem. A kad *vigje* Mehmedović Mujo, *c koldba pade na sre strane*, on polježe proz bijele ovce. 4, 522. Onu noć i osim pomrčine *padne nekaku maglu*. Danica 4, 11. *Padnuvši devojci glavom na krilo*, *izdane*. 4, 33. Ubije jednoga, *pa padne i on*. Miloš 76 (*turtar*). Ali *da koji padne mrtav*, *onda se šaljiva pjesma ne bi pjevala*. Npj. 1, XXVI. Sve recenente *na mejdan* pozivam; *zašto ako padnem, moje će me isto pero oboriti*. Pis. 60. Učeniči *padoše miece*. Mat. 17, 6. Zapovjedi gospodar njegov *da ga prodadu . . . No sluga taj pade i klanjase mu se govoreći . . .* 18, 26. *Pade na lice svoje moleći se*, 26,

39. *Padoh k nogama njegovijem* kao mrtav. Otkriv. 1, 17. Zagrli ga i *pade mu oko vrata*. Mojs. 1, 33, 4. Svi su pobijeni, *pali od mača*. Jezek. 32, 23. Pa se sada žale na nepravdu *pale vlade*. Mil. 230. S toga je sav dalji *trud* Slajherov oko ove stvari *pao*. Dioba 12. Tako *najmudriji car* strašno *pade*, drugima za ugled. Prip. bibl. 79 (*u tri posljednju primjeru padanje moralno*). — **b)** u *prenesenom smislu. isp. niže pod 3 pasti: doći*. — Razboljela se žena uzred zime, *pa joj palo nu um nu bukovu mezgru*. Rj. 37a. *Pao u nesvijest*. Rj. 418b. Ali mu odmah *padne na pamet što je baba* kobili *govorila*. Npr. 24. U tom mu *padne na um, te pljune na zemlju*. 91. Kraljev sin *padne u celiku žalost*. 227. Prst megju tuđja vrata metnuti. (*Navalice pasti u zlo*). Posl. 265. *Palo ti je na um poginuti?* Npj. 2, 335. *Tad' je Novi pod kaure pao*. 3, 245. Još može biti *pasti u bijedu*, *da sam je ja ubio*. Danica 2, 140. Što su oni . . . s gospodom *zajedno pali u ovake grijehe* protiv naroda svojega. Kor. 14. *Da ne bi u kako podzrenije pali*, bili su poknpovali nekoliko trnokopa, *pa sn krčili*, Miloš 72. Kao n. p. *da kakav slijepac padne u vrućicu*, *pa da stane . . .* Nov. Srb. 1821, 390. Molite se Bogu *da ne padnete u nupust*. Mat. 26, 41. *Ruženju onijeh koji tebe ruže padoše na me*. Rim. 15, 3. *Neka prokletstvo tvoje, sine, padne na me*. Mojs. 1, 27, 13. *Onda sn ljudi . . . već pali u neznaobštvo*. Prip. bibl. 13. Nego (je) i samoga cara grčkoga Manojla sačuvao *te nije pao u jeres*. Star. 1, 66. — **2)** *pasti od koga ili od čega, kao roditi se*: Kao *da nije od čocku pao*. (Kao *da ga nije čock rodio*). Posl. 130. *Onako mi živjelo što je od mogu srcu palo!* 239. *Što od šta palo*. (Porod je kao i onaj koji ga je rodio). 359. Sam si kurva i *pao od kurve*. Npj. 3, 427. Pomori svu djecu *prevence po Misiru od sina Faraonova . . . još i od skota što je god prvo palo*. Prip. bibl. 42. *ovamo može se doći*. Udri sestru po svilenu pasu . . . *iz nje pade ono muško čedo*. Npj. 3, 464. — **3)** *pasti, kao doći. isp. poriče pod 1b*. — *Zulji ga da plati, t. j. radi kako će nu njeju pasti da plati*, ako i ne bi htio. Rj. 161b. Kad mu vidim ruku u mišici, *pane meni muka na zličici*. Rj. 211b. Rednja leturgija, za koju plaća popu onaj *na koga red padne*. Rj. 647a. *Dolete dva gavrana te padnu na jedno drvo*. Npr. 12. Bježao od vaške, *pak pao megjdu u šake*. Posl. 14. Ne će, *da o nebu visi*. (Ne će ako mu šaka ne *padne*, n. p. ukrasti što i t. d.). 210. *Palu muha na megjdu*. (To nije ništa). 246. *Da gledamo, ko će kome u sreći pasti*. Npj. 1, 173. »Neka zovne tridest Sarajlija . . . Dok Husejin dva konja opremi, *dotle pade tridest Sarajlija*. 3, 8. *Silni Turci na konak panuše*. 4, 38. Svi svatovi *pod žut bor padoše*. Herc. 298. *Ako mi padneš šaka, znam, što ću s tobom činiti*. Miloš 121. Začu ga vila iz gore, *panulu Petru na drvore*. Kov. 87. Sljepota Izrailju *pade u dijel*. Rim. 11, 25.

2. pāsti, *pāsem, v. impf. weiden, pasco*. Rj. *v. pf. slož. nā-pasti, o-, po-; c. impf. slož. napāsati; popāsivati. gram. I. pregj. pāsoh. II. pregj. pāsijāh (i pāsāh). prilog sudašnji pāsūci. prilog pregj. pāsāvši, pāsāv. I. pridjev pāsao, pāsila; II. pridjev pāsēn. — 1) stoku pase n. p. travu*: *Koza brsti n. p. šumu, i goveda brste, a svinju ne brsti, nego pase*. Rj. 45a. Otodeve trava. Pripovijeda se *da je košuti u porogjaju bila ispala utroba, pa pasući ovu travu* *povratila* joj se *natrag*. Rj. 477b. *Da nema nosa, pasuo bi travu*. Posl. 52. *Krilat konj pasao Mončilove kobile, koje su paste po livadi* oko jezera. Npj. 2, 106 (Vuk). A daleko od njih *pasuju veliki krđ seinja*. Mat. 8, 30. — **2)** *pastir pase stoku*: *Nagje čobana, i nazvavši mu Božju pomoć, reče: Dobro paseš!* « A on mu odgovori: »*Pasem da ih napasem*«. Npr. 163. *Napojte stoku pa idite i pasite je . . . Dogje Rahilja sa stokom oca svojega, jer ona pasujuće ovce*. Mojs. 1, 29, 7, 9. *ovamo ide i ovaj primjer*: Čiji čobani u

proljeće s ovcama navrh Kape ugrabe, oni *pasu planinu* ono ljeto. Rj. 263a.

3. pãsti, pãsem, *v. impf. sloz. v. pf. ðpãsti*. — **1) pase** *pastuh kobilu* (koja se pase, upaljuje), *bespringen* (ron Pferden), *coço* (de equo). — Onamo negdje u neakom jezeru bio krilat konj, pa izlazio noću, te *pasuo Momčilore kobile*, koje su pasle po livadi oko jezera; no kako bi koju *kobilu opasao*, on bi je udario nogama u trbuh, te se izjalovi (da ne bi oždrijebila krilata konja). Npj. 2, 106 (Vuk). — **2) sa se, refleks. pãsti se, pãse se, v. r. impf. t. j. kobila, in der Brunst sein, coitum appeto (de equa). Rj. *kad se kobila upaljuje*.**

pãstijer, *pastijera, m.* (u Dubr.) *vidi* *pastir*. Rj. — *Pãstijer* ovcu striže, a vuk dere. D'osl. 94. *za nast. isp. kosijer, vodijer*.

pãstijerka, *f.* (u Dubr.) *vidi* *pastirka*. Rj. *vidi* *pastjerica*.

pãstir, *pastira, m. der Hirt, pastor, cf. pastijer, ðobanin, ovcãr*. Rj. *vidi* *ðoban, ðordaš, govedãr, gušćar, kobilar, kozar, kravar, krdar, planinar, svinjar, tućar, volar*. — Koji ulazi na vrata, jest *pastir ovcama*. Jov. 10, 2.

pãstirćãd, *f.* (coll.) *die jungen Hirten, pastores juvenes*. Rj. *mladi pastiri, jedno od pãstirćãdi pastirće*. **pãstirće**, *pastirćeta, n. der junge Hirt, pastor juvenis*. Rj. *mladi pastir ili mlada pastirka. coll. pãstirćãd*.

pãstirina, *f. Hirtenlohn, merces pastoris*. Rj. *platu pastiru*.

pãstirka, *f. die Hirtin, femina pascens* (ovcs, vacas, capras), *cf. pastjerica*. Rj. *vidi* *ðobanica, govedãrica, gušćarica, kozarica, svinjarica*.

pãstirski, *adj. Hirten-, pastorum*. Rj. *što pripada pastirima ili pastiru kojemu god*. — Nego je (djevojku) odvedu u šumu, i tamo je vjenčaju u kakvoj kolibi (pudarskoj ili pastirskoj). Rj. 477a. Obuće *pastirske haljine* i uzme *pastirski štap* u ruke, te se naćini *pastir* pa pogje u svet. Npr. 46.

pãstjãrica, *f.* (u Dubr.) *vidi* *pastirka*. Rj. **pãstorak**, *pãstorka, m. der Stiefohn, privignus*. Rj. *sin mućelji maćesi ili ženin očuhu*. — Milenkovi sinovi Milan i Ivan i *pastorak* Nikolće. Sovj. 81.

pãstorćãd, *f.* (coll.) *Stiefkinder, privigni*. Rj. *djeca mućelja maćesi ili ženina očuhu, jedno od pãstorćãdi pãstorće*. — Kad se, sinko, udadoh četvrtom, tu ja nagjoh dvoje *pãstorćãdi*, jedno ludo od dvije godine, drugo, sinko, od pune četiri. Npj. 2, 14.

pãstõrće, *pãstõrćeta, n. das Stiefkind, privignus, privigna*. Rj. *dijete mućelje maćesi ili ženino očuhu. coll. pãstorćãd*. — Ciju, miju, da rasteš. (Kazala nekakva žena dajući *pãstorćetu* tanku krišćien hljeba; a svome gjetetu pruživši veliku komadinu rekne: Cempreš, da erkneš). Posl. 344.

pãstõrka, *f. die Stieftochter, privigna*. Rj. *kći mućelja maćesi ili ženina očuhu*. — Maćeha stane odmah mrziti na svoju *pastorku*. Npr. 125.

pãstrma, *f.* — **1) die Forelle, fario, trutta (salmo fario L. Rj.³) Rj. *riba, vidi* *pastrmka, pastrva, dem. pastrmica*. — **2) * n. p. kozja, ovcja, gerucherte Ziege oder Schaf, capra fumo durata. Rj. *sušenu kozu ili oca*: Pokojni je Sino slao Babi vrlo lepe ovcë *pastrme*. Mil. 186. meso slano. Stulli. — (*pãstrmu*) *pãstrva* (od osnove koja je i u starom иѣтрѣ). Osn. 41.****

pãstrmica, *f. dem. od pastrma* 1. Rj. **pãstrmka**, *f. vidi* *pastrma* 1. Rj. *vidi* *pastrva, riba*.

pãstrnjãk, *pastrnjãka, f. die Pastinake, pastinaca*. Rj. *biljka*. — Tugje: andrak... *pastrnjak*. Osn. 269.

pãstruga, *f. ein Donaufisch* (Scherg. Rj.³), *genus piscis* (aeipenser stellatus Pall. Rj.³) Rj. *nekaka Dunavska riba*. — *postanje kod pastrma, rijeći s takvim nast. kod* *bjeluga*.

pãstrva, *f.* (po jugozap. kraj.) *vidi* *pastrma* 1. Rj. *riba, vidi* *pastrmka*. — Kakvu kuću *pastrva* ima, tako i oni ki je hita. D'osl. 45.

pãstuh, *pastuha, m.* (osobito po jugozap. kraj.) *der Hengst, admissarius, cf. ajgir, zdrijebac*. Rj. *vidi* *pažduh*. — Kao konj *pastuh* (n. p. pobjesnio). Posl. 131. *od osn. od koje je* 3 *pãsti* (*pãsem*). *rijeći s takvim nast. kod* *galjub*.

pãstulja, *f. die Mausfalle, Rattenfalle, decipula, cf. stupica*. Rj. *u što se love različne životinje, vidi* *i gvozgja* 1, *klonja, kljusa, pruglo, pružalo, tuljac* 2. *isp. mišolovka*. — *Die Falle* znaći kod nas različno .. 2) (od drveta) *pastulja* (za parove)... Sad ne znamo ili bi ovgje za bube trebalo kazati *klonja*, ili *pastulja*, ili *tuljac*? Kako se ovgje opisuje najprilicnije je na *tuljac*. Nov. Srb. 1817, 765. *za nast. isp. bakulja*.

pãstušast, *adj. t. j. konj, vidi* *ajgirovit*. Rj. *nepodmetnut, kao* *pastuh*.

pãsõg, *m. pasast krmak, u Hrv. isp. bjelug*.

pãsuga, *f. pasasta kрмаća, u Hrv. isp. bjeluga*.

pãsulj, *pasulja, m.* (u vojv.) *vidi* *grah* 1: Progji ga se, brate, vidiš da mu ni ime nije kao u ostalijem smokova: *pas* i *ulja*! Okani ga se brate, taj je svu Bosnu isturćio (t. j. isturćili se da ne poste i da ne jednu *pasulja*. Tako reku kašto u šali onome koji jede *pasulj*, a ima još kakva jela). Rj. *augm. pasuljina*. — *Brzak, pasulj* ili *grašak, koji rano dospijeva*. Rj. 43a. *Pasulj* se već u mahunama *ozrnio*. Rj. 451b. *Prebranac*, t. j. *pasulj*. U Srbiji po selima kažu (kao u šali) *ocin grah* (jer ga najviše jednu kalugjeri), a po varošima *saganlija*. Rj. 567a. *ostala syn. vidi* *kod* *grah* 1. *isp. i* *grasulj*. — Tugje: *masulj. pasulj*. Osn. 132 (od Grč. πασούλιος), p za f *isp. f*.

pãsuljica, *f. nekakav sitan grah* *čućavac, eine Art Firsolen* (*Zwerg-, oder Krupbohne*. Rj.³) *phascoli genus. cf. rogać*. Rj.

pãsuljina, *f. augm. od pasulj*. Rj. *vidi* *grašina*.

pãsvica, *f. vidi* *paskvica*. Rj. *biljka*. — *paskvica*, i bez k: *pasvica*. Osn. 323.

1. pãša,* *m. (pl. gen. pãšã)*. — **1)** od dva tuga (konjska repa), t. j. *zapovjednik i gospodar od jednoga grada i njegove nahije, n. p. Zvornićki pãša, Šabãki* i t. d. Rj. *vidi* *ić-tuglija pãša*. — **2)** od tri tuga, t. j. *vezir i gospodar od čitavoga jednoga pãšaluka, gdje ima više gradova i nahija, n. p. Bosanski (ili Travnićki) pãša, Biogrãdski, i t. d. Rj. vidi* *u-tuglija pãša*. — *primjeri za* **1) i 2)**: *Cestiti pãšo! Miloš 57. S pãšom od Janjine. Odrb. od ruž. 10.*

2. pãša, *f. die Weide, pastio, pabulum*. Rj. *vidi* *pripasa* 1b. — *Volopaša*, *mjesto za pašu* *oraćim volovima*. Rj. 71a. *Ima onde jedno jezero, i pokraj jezera vrlo lepa pãša*, pa kako izjaviš ovcë, one odmah idu onamo. Npr. 46. *Ona stane ovu kravu goniti na pašu s ostalijem govedima*. 125.

pãšãjljija,* *pašãljija*,* *m. vidi* *pašãnac*. Rj. *pašãin* *čovjek, pãša s Tur. nast. li i našim ja, pred li umeće se j: pašãjljija, srmajljija, šumajljija. isp. i dugajljija*.

pãšãluk,* *m. das Paschalik, das Paschathum, satrapia?* Rj. *pašãinska vlast i oblast*. — *Paša* od tri tuga, t. j. *vezir i gospodar od čitavoga jednoga pãšaluka, gdje ima više gradova i nahija*. Rj. 492a.

pãšãnac, *pašãnca, m. vidi* *pašãnog*. Rj. *ženine sestre muž.*

pãšãćãd, *f.* (coll.) *die Hunde, canes*. Rj. *mladi psi, vidi* *pašãdijã, pašãcinje, jedno: pašãće. vidi* *kućãd, štenãd*. — *Najbolje pseto kad pobjegne, svã kućãd, i najgora trće za njim; a najgore kad se upre, ni naj jaća ne smiju lasno na njega*. Posl. 248.

pãšãdijã, *f.* (coll.) *das Hundsgzichte, canes*. Rj. *mladi psi, vidi* *pašãćãd, pašãcinje, jedno: pašãće*. — *za nast. isp. Grãd i Grãdijã*.

pãšãće, *pãšãćeta, n. vidi* *pseto*. Rj. *upravo mlado pseto, vidi* *kuće, psić, štene. coll. pašãćãd, pašãdijã, pašãcinje*. — *Bezobrazan kao pašãće*. Posl. 11. Nešto

crno iz jame, kao *pašče su četiri noge*, bješe *pašče*, i već ništa drugo, diže nogu, popiše mi čalmu. Npj. 5, 512. *kuže se s pogrdom i čovjeku*: A kad Turčin stane umirati, a on više na svoje ljudjake: »More, slugo! tamo *pašče* bačte, gje mu gavran kosti naći ne će. Npj. 4, 139. *Pašić, pašče, kuće*. Daničić, DPost. XVI. **paščinje**, *n. coll. od pašče*. Rj. *vidi pašćad, pašćadija*.

pašćenog, *m. ženine sestre muž, der Mann der Schwägerin, maritus sororis uxoris meae, cf. pašanac*. Rj. *vidi i šogor 2.* — Prota Nenadović (*Molerov pašćenog*, koji je tada u Beču bio). Miloš 89. u Korijenima 128 pašanac i pašćenog od korijenu od *kogu i pās (naraštaj)*, pašma, pastorak, pastuh, pašti (de coitu equi). *riječi s tukvin nast. kod brlog.*

pašćenje, *n. der faule Geruch, odor*. Rj. *verb. od pašiti. stanje koje biva, kad što pašī.*

pašić, *m. pašin sin.* — Kazaću ti što su dara dali: dva *pašića* dvije terlidive. Rj. 737. Stani malo, Čajpaščinice . . . Pogibe ti *pašić* Useine. Npj. 4, 351.

pašin, *adj. des Pascha, satrapae*. Rj. *što pripada pašī.*

pašinar, *pašinca, m. einer von den Leuten des Pascha, homo satrapae, cf. pašajlija*. Rj. *pašin čorjek. vidi i pašalija.*

pašinica, *f. die Frau des Pascha, uxor satrapae*. Rj. *žena pašina.* — Kada paša Fatu razumio . . . Uze Fatu za svoju ljubovcu, načini je *mladom pašinicom*. Npj. 1, 565.

pašinski, *adj. Paschuc-, passurum*. Rj. *što pripada pašama ili pašī kojemu god*: Paše ne ću, ja *pašinska* nisam. HNpj. 3, 117.

pašiti, *šim, v. impf. (u Srijemu) schlagen (dem Geruche nach), faul riechen, suboleo, cf. tuknuti, zadržati*. Rj. *kao zadržati nu trulost. vidi i smrdjeti, tonjati, udisati, zadajati, zadisati 2. isp. vojnati, i syn. oudje. v. pf. slož. upāšiti se (usmrdjeti se). isp. zapašnuti 2.*

pašmag, *m. pašmaga* f. eine Art Schuh, soleae genus, cf. papuča, crevlja*: Desni joj se *pašmag* opuznuo. Još joj nisu noge za *pašmage*. Rj. *vidi i pašmaga, štopela. dem. pašmagić.* — Kad dogjoše u zelenu bašču, nagjoše joj *ervene pašmage*. Npj. 1, 577.

pašmagić, *m. dem. od pašmag, pašmaga. vidi papučica, štopelica.* — Da upitam papučeliju, šije li mi *pašmagić*. Herc. 254.

pašnik, *pašnika, m. der Weideplatz, locus pasuus, cf. pašiste, pašnjak*. Rj. *mjesto gdje stoka pase.*

pašnjača, *f. (na Tromegji) od kože kao pojās sprjeđ, gdje se zadijevaju male puške i nož, eine Art Waffenschärpe, zona armis condendis, cf. silaj*. Rj. *od osn. od koje je 1 pašati (pašćem). vidi i potpasak, potpašaj, pripaša 2, pripašaj, svilaj, zapašnjača. isp. paš 1.*

pašnjak, *pašnjaka, m. (u Hrv. i Slav.) vidi pašnik*. Rj. *vidi i pašiste.*

pašovānje, *n. das Paschasein, Herrschen als Pascha, imperium satrapae*. Rj. *verb. od pašovati. stanje koje biva, kad tko pašuje.*

pašovati, *pašujēm, v. impf. ich herrsche als Pascha, impero, sum satrapa*. Rj. *biti paša.* — Kad dogjemo gradu Dubrovniku, tu hoćemo, braćo, zapašiti baš mojeg brata Ibrahimu, da *pašuje i da gospoduje*. Npj. 4, 69. Fala joldaš, Fočić Memed-aga! troja pamet pašovati može, mi ćemo te pašom učiniti. 4, 141.

pašćenje, *n. das Bemühen, attentio*. Rj. *verb. od pašiti se. radnja kojom se tko pašī.*

pašćiti se, *šim se, v. r. impf. sich Mühe geben, attendo*. Rj. *v. pf. slož. popašćiti se, pripašćiti se.* — značenje (korijenu) *zuriti se, truditi se*. Korijeni 128.

Paštrojević, *m. pl. vidi Paštrović*. Rj.

Paštrović, *m. Einer von Paštrović*. Rj. *jedan od Paštrovića.*

Paštrovići, *m. pl. kao knežina izmegju mora i Orne Gore, od Budve do nahije Barske. cf. Paštrojevići*. Rj.

Paštrōvka, *f. Eine von Paštrovići*. Rj. *žensku iz Paštrovića.*

Paštrōvski, *adj. von Paštrovići*. Rj. *što pripada Paštrovićima.*

pāta, *f. hyp. od patka*. Rj. *vidi pate.*

pātak, *pātka, m. der Enterich, anas mus*. Rj. *mužjak patak, ženka pātka. vidi račak.*

pātalica, *f. (u C. G.) samarna štica*. Rj. *glavinu i krsnicu na samaru sastavlja i drže štica (patalice). vidi patarica 1.*

pātarica, *f. — 1)* (u C. G.) štica u samara. *cf. patalica*. Rj.³ — *2)* vladčina štaka. Rj.³ — Zakovao *pataricu* (dobio, pomogao se). Posl. 83.

pāte, *f. vidi pata. hyp. od patka.* — Ja bih *patku* podranila: o ti *pate*, šever pever! Herc. 286. *za nast. vidi kod bābe.*

patēljak, *patēljka, m. vidi batāljak, od čega će biti kvarnim govorom nastalo pateljak.* — Uzme očinu sabljn te sama sebe lijevu ruku osiječe, a desnu u ognju izgori . . . teke joj *ručne patēljke* namaza, iznikoše ruke kakve su i bile. Npr. 115.

patēnat, *pātēnta, m. das Patent: Patent mu na obršterstro* dađe Aleksandar 1. Žitije 12. *za nast. isp. agentat i agent.*

patēntati, *tām, biće v. impf. i pf. davati, dati patēnat kome ili čemu (na što), patentiren*: Boka živi najviše od mora: u njoj se broji 250 *patēnta-nijeh* brodova. Kov. 40.

patēcvrk, *m. (u Srijemu) nekaka žučkasta tičica*. Rj. — *pati-cvrk.*

pātīla, *f. da nijesam pātīla, ne bih se u srijedu spratila (u pripovijeci)*. Rj. *isp. Posl. 53.*

pātīnuti, *nē, v. pf. n. p. kiša, aufhören, nachlassen, remitto*. Rj. *vidi popustiti, prestati. v. impf. patīsati.* — Značenje (korijenu) *umiriti*: tih, stišati se, ovamo će ići izgubivši h u nas: *pa-tīnuti* (prestati). Korijeni 100.

pātīsak, *pātīska, m. (n C. G.) vidi prestanak: bez pātīska*. Rj. *vidi bez prestana, bez prestanka, bez prekida, bez pretrga; neprestano.*

pātīsānje, *n. das Nachlassen, remissio*. Rj. *verb. od patīsati. stanje koje biva, kad pātīse n. p. kiša.*

pātīsati, *pātīšē, v. impf. aufhören, nachlassen, remitto*: ide kiša, ne *pātīse*. Rj. *prestajati. v. pf. patīnuti. gdje vidi i postanje.* — Puška puea, nikad ne *pātīse*. HNpj. 4, 165. U plavini puška *pātīsala*, razboj bio, pa se razmetnuo. 4, 181.

pātīti, *šim, v. impf. Rj. v. pf. slož. napatiti (i se), zapašiti; v. impf. slož. zapašati.* — **I. I a) leiden, patior**: Ko mnogo zna mnogo i *pati* (Posl. 148). Rj. *vidi trpjeti.* — Da nijesam *pātīla*, ne bih se u srijedu spratila. Posl. 53. Ne zna čalma šta *pati* glava. 139. *Pati* od zlijeh oči. (Ko je urokljiv). 246. Bolje pri-trpjet' negoli *zlo patit'*. DPost. 9. — **b) patiti koga čim, mučiti ga**: Mačija mrzila na pastorku, tukla je i grdila od kud je god došla, *pātīlu* je *glagju i golotinjom* da bi je samo kakogod sa sveta nestalo. Npr. 141. — **2) ziehen (österreich. zügelu), educo, alo**. Rj. *kao teći što, dobijati. isp. zapašati. može biti da oramo ide ovaj primjer: Što ko radi ono će i patiti.* Posl. 357. — **II. sa se, reflex.** — **1) sich quälen, crucior**. Rj. *vidi mučiti se, pedepsati se.* — **2) sich vermehren, auwachsen, augeor**. Rj. *kao množiti se.*

pātka, *f. (pl. gen. pātākā) die Ente, anas*: I *patka* na ledu posrne (Posl. 101). *cf. šotka, raca, plovka*. Rj. *dem. pātica. hyp. pāta i pāte. mlade pātīci, pače. mužjak patak. kavez za patke pačinjak. vidi gluharka, krđza, krža, kržulja, perutavka, sarka.* — *Brhoće i patka* i gnska kad se *zagujuri* te po vodi dolje što traži. Rj. 41b. Rano pogjoh na pazar, kupih *patku* za dinar; oj ti *patko, šigo-migo!* Npj. 1, 506.

pätküü, *adj.* *der Ente, unatis.* Rj. što pripada pätküi.

pätkov, *adj.* *des Enterichs, anatis maris.* Rj. što pripada pätkü. — *takva adj. isp. kod ulatov.*

patlidžan*, *patlidžana, m.* — 1) modri, *die Eierpflanze, solanum melongena Linn.* Rj. *biljka.* — 2) crveni, *der Liebesapfel (Paradiesapfel.* Rj.³) *solanum lycopersicum Linn. (lycopersicon esculentum Mill.* Rj.³) *cf. jabučica 3.* Rj. — Koliki mu je nos, kao patlidžan! Posl. 145.

pätnja, *f. die Qual, cruciatus, cf. muka.* Rj. *isp. patiti 1.* — Slepoća je teška muka, teška pätnja. Npj. 1, 140.

pätoka, *f. der Lauer beim Branntwein, lora (lora) vini usti.* Rj. pät-oka, druga pola od teči. *isp. pa kod pabirciti.* — *kad se rukija (dobra) ispeče, ono što poslije (gore) teče iz kazana.*

pätos, *m. (πᾶτος) der Fussboden, parimentum, cf. tli.* Rj. *vidi i tle.* — Podboj, pätos n košari konjskoj. Rj. 518b. Turčin sjedne . . . Čuvši to Turčin odmah udari lulom o pätos i kao opržen skoči . . . Posl. 77.

pätosanje, *n. das Böden des Zimmers, tabularum per cubiculum dispositio.* Rj. *verb. od pätosati. radnja kojom tko pätöse n. p. sobu.*

pätosati, *pätošem, v. impf. i pf. das Zimmer böden, tabulas dispo per solum cubiculi.* Rj. *n. p. sobu daskama, vidi poditi. isp. tavaniti.* — Gunna sn lijepo pätosana kamenjem, i unaokolo svuda udaren kolomat od kamena. Npj. 1, 64 (Vuk). *isp. Onamo su gunna potavajena kamenjem . . . i kolomat je unaokolo svud od kamena.* Rj. 286a.

pätrenje, *n. das Gehören, zo pertinere.* Rj. *verb. od patriti. stanje koje hiea kad kome što patri.*

patrganje, *n. das Handeln, actio.* Rj. *verb. od patrgati. radnja kojom tko patrga čim.*

patrgati, *gām, v. impf. kao raditi (trgovati), handeln.* *isp. ja* tijekom (n. p. čohom) ne patrgam; on s njime nešto patrga. Rj.

patrijar, *patrijára, m. der Patriarch, patriarcha, cf. patrijarak.* Rj. *vidi i patrijara, patrijarah.* — Srbliji pripovijedaju da samo četiri patrijaru treba da budu na zemlji, i da se Srpski patrijar zvao peti isprosnii. Rj. 238b. Pije vino Srpski car Stevane, do njega su starci patrijari. Npj. 2, 129.

patrijara, *m. vidi patrijar.* Rj. *i ostale oblike ondje.* — Prepade se, i nevoľja mu je; pa doziva starca patrijaru i dvanaest starih igumana. Here. 21.

patrijarah, *patrijára, m. vidi patrijar, i ostale oblike ondje.* — Carevi i patrijarsi. Npj. 5, 533. Patrijarah. DRj. 1, 256. Kaže da je Spiridon bio patrijarah poslije Jefrema. Kolo 15 (14).

patrijarak, *patrijára, m. vidi patrijar.* Rj. *i ostale oblike ondje. mjesto patrijarah u krajevima gdje se u govoru njesto glasu h čuje glas k.*

patrijáraški, *adj. što pripada patrijarsinu ili patrijarhu kojemu god. vidi patrijarski.* — Skupi se sveštenstvo u Kremlju kod saborne Uspenske crkve u stari deor patrijáraški. DP. 355.

patrijáhálui, *adj. što je kao u starih patrijarahu: Još jedna prilika patrijáhálnoga života dolazi iz knjiga Mojsijevih. DP. 311. U patrijáhálnoj prošlosti. Zim. 21.*

patrijáhálnost, *patrijáhálnosti, f. stanje patrijáhálno: Nije moglo biti porodičnih računa ni patrijáhálnosti. DM. 51.*

patrijáhlov, *adj. što pripada patrijáhlu. vidi patrijáhlev, patrijáhlov.*

patrijáhlev, *patrijáhlov, adj. des Patriarchen, patriarchae.* Rj. što pripada patrijáhu. vidi patrijáhlov.

patrijáhski, *adj. Patriarchen-, patriarchalis.* Rj. što pripada patrijárimu ili patrijáru kojemu god. vidi patrijáraški.

patrijársija, *f. das Patriarchat, die Patriarchie,*

sedes patriarchae, cf. pačarsija. Rj. *p. trijáraška vlast, stolica i područje.* — U Metohiji . . . gdje je Dušana stolica Prizren, Srpska patrijársija Peć, i namastir Dečani. Kov. 1.

patrijársijski, *adj. što pripada patrijársiji: U rukopisu patrijársijske biblioteke u Karlovcima. Star. 1, 63.*

patrina, *f. u staroj poslovići: Pop dumanski iz patrine jahu toči. DPost. 98. patrina, staklo (sud) u Stuliću. XV. aka. biće patrina.*

pätriti, *pätřim, v. impf. (u primorju oko Rijeke) gehören, pertinere: kome to patri (čije je to)? To patri meni (to je moje). Rj. vidi pripadati.*

pätřlj, *m. der Baumstrunk, stipes.* Rj. vidi čaprlj, hrek, i *syn. ondje.*

patróla, *f. die Patrouille, circitores militares.* Rj. — Berdo? patrol povrbaj! (wer da? Patroll' vorbei). Rj. 22b.

patrólica, *f. t. j. šajka ili oranica, das Patrouille-Schiff, navis circitores portans.* Rj.

patrólići, *pätřolim, v. impf. padrouilliren, circueo.* Rj.

patróljenje, *n. das Patrouilliren, circuitio.* Rj. *verb. od patrólići. radnja kojom tko patrólići.*

pätuca, *f. (u Srijemu) nekaka riba, u koje je trbul iznutra ern, der Nasenfisch, Schneiderfisch, cyprinus nusus (chondostroma nusus L. Rj.³) Rj. — Tugja pätuca. Osn. 313.*

patúljak, *patúljka, m. pumilio, nanus.* Stulli. *kao mališ. vidi puflak, i syn. ondje.* — *za nast. isp. brezuljak.*

patúljica, *f. mulier parvae staturae pumilionis instar.* Stulli. žena maloga rasta. vidi maljenica 2. Zwergin. *isp. eškerica.*

pätušan, *pätušna, adj. gdje je ono gjevojka, more biti vrijedna, ali je pätušna (omalena). J. Bogdanović. isp. patuljak, patuljica.*

päučenje, *n. J. Bogdanović. verb. od paučiti se. stanje koje hiea, kad se što parči.*

päučina, *f. das Spinnengewebe, tela araneae.* Rj. — Päučinami bogat. DPost. 94. Iz ognjišta pronic' će vam trava, a munare popast' päučina. Npj. 4, 135.

päučiti se, *čim, se, v. r. impf. »ovaj se kruh već počeo paučiti, nije za jelo. J. Bogdanović. postajati päučljivo.*

päučljiv, *adj. n. p. hljeb, roll Spinnengewebe, araneosus: Na kraj, moho, na kraju je torba, i u torbi päučljiva proja. Rj. što je puno päučine.*

päuč, *m. die (Weber-) Spinne, aranea (araneida L. Rj.³) Rj. — Pauč po cvijeću bere jed, a čela sakuplja med. Posl. 246. Tako ne imao sreće kao erni pauč n goru! 308. Uoči mlada petka i nedjelje uhvati djevojka pauča i rekne: Pauče, ti se penješ visoko i po zemlji, potraži moga sugjenika pa ga dovedi meni na san . . . Živ. 324. pa-uk.*

päučkov, *adj. der Spinne, araneae.* Rj. što pripada pauču. — U paučkovoj mreži samo male muhe ostaju. DPost. 141. Nadanje licemjerevo propada . . . uzdanje je njegovo kuća paučkova. Jov 8, 14.

päučlj, *patúlja, m. der Grashalm, graminis herba: nije ukosio ni päučja jednog sijena. Rj. vidi pähülj. kao travka.*

päułja, *f. nekaka trava, Art Pflanze (Honiggras, wolliges Honiggras. Rj.³) herbae genus (holcus lanata L. Rj.³) Rj. vidi pähulja. — Ova trava ima kao klas koji je odozdo na više vrlo gladak ili klizak a odozgo na niže kađ bi se pogladio, zapinje za kožu. cf. popino prase. Rj.³*

päuü, *m. der Pfau, pavo.* Rj. *ptica. vidi pavun.* — Poslao pavun tica ispod naranče, sjaju mu se brčna pera, pa se diči s njim. Npj. 1, 70. (s?) Visoka je, kako omorika; kade igra, kanda pavun seće; kad govori, k'o da golub guče. 3, 257. Je P istina, čobane Mihate, e ti imaš deset pavnoća, a za njima devet pavunica. 3, 429.

Paun, *m.* *Magnsname, nomen viri.* Rj. ime muško. — *Čuj sokole, Šušović-Paune!* Npj. 4, 418.

Paunna, *f.* ime žensko. Rj. *vidi* Pannica, Paunka. — *imena ženska uzeta od životinju kod Golubica.*

paunčad, *f.* (coll.) *die jungen Pfauen, pulli paronum.* Rj. *vidi* paunčić. *mladi pauni. jedno: paunče.* — *Po njoj pasu dva pauna, i dve tice paunice, i četvoru paunčadi.* Npj. 1, 431.

paunče, *paunčeta*, *n.* *cin junger Pfau, pullus paronis.* Rj. *mlud paun. coll. paunčad, pl. paunčić.*

paunica, *f.* *das Weibchen von Pfau, paro femella.* Rj. *vidi* pavunica. *ženku paunica, mužjak paun.* — *U taj čas doleti devet zlatnih paunica.* Npr. 15.

paunika, *f.* ime žensko. Rj. *vidi* Pauna, Paunka.

pauniči, *m. pl. vidi* paunčad: *Pašla Mare paunice i bijele golubiće.* Rj. *jedno* paunče.

Paunka, *f.* ime žensko. Rj. *vidi* Pauna, Paunica.

paunov, *des Pfauen, paronis.* Rj. *što pripada paunu, takva adj. kod* alatov. — *Ovi dvori paunovi a pendžeri gjingjerovi.* Rj. 149b. *Paun-pero*, *t. j. paunoro pero.* Rj. 491b.

paun-pero, *n.* (st.) *t. j. paunovo pero: Paun-pero prekrivila.* Rj. — *A tako mi paun-pero zlatno, da su mene tako pera zlatna, ja bih moja pera poskubao, sve bih svate redom darovao.* Kov. 54.

paunski, *adj. paronius, ad pavones spectans.* Stulli. *što pripada paunima, vidi* pavunski.

Pausa, *f.* ime žensko. Rj. — *Pauša* (izmegju *a* i *u* biće ispalo *v*; osn. u *Pava*). Osn. 362. *imena s takvim nast. kod* Angjuša.

paüza, *f.* (u Imosk.) *vidi* pazuh. Rj. *s* *premjesteñim glasovima od* pazua (pazuha).

paüznicia, *f.* (u Brdima) *vidi* žioka. Rj. *vidi* i *pañanta, i syn. ondje.* — *Lijes, 2* na kući šljeme, ključevi (rogovi) i *paüznicie* (žioke). Rj. 328a. *uzica: pa-üznicia; uzao.* Korijeni 6.

paüzina, *f.* *das Vesperbrod, merenda* (u Srbiji kaže se *mula užina*). Rj. *pa-üzina, kad se postije užine opet jede. isp. pa kod* pabirčiti. *isp. i* pavečera.

Páva, *f.* (voc. Pávo) ime žensko: *A njem' Pava knjigu otpisuje.* Rj. *dem.* Pavica. *vidi* Pavla.

Pávao, Pávla, *m.* *Paul, Paulus.* Rj. *vidi* Pavle, Pavlo, Pavo, Pavko, Pavlič, Pavlica, Pavić. — *Sveti Petar i Pavao. Petar Pavlu poručuje.* Here. 321. *Nikolić je od Nikola, kao Pavlović od Pavao.* Odg. na sit. 10. *Tako vitao, posao, svrdao, ngao, Pavao, itd.* Obl. 5. *Pavao.* Rad 26, 56.

pavečera, *f.* *kad se postije večere opet jede, nachtragliches Abendmal, coena secundaria.* Rj. *pa-večera. cf. povečera. isp. pa kod* pabirčiti. *isp. i* paüzina.

pavečérje, *n.* *služba crkvena koju se otpravljaju postije večernje: U težatnike, u koje se prosta večernja su pavečérjem poje bez jutrenje.* DP. 37.

pavedrina, *f.* *kad je nebo sve oblačno, pa se gdješto provedri. Kad vogj odgovori slijepcu da je pavedrina, on mu kaže: »Bjež u selo vögjo!«* Rj. *pa-pavedrina. za pa isp. pabirčiti; drugoj poli osn. u vedro.*

pavetina, *f.* (u Hrv.) *vidi* pavitina. Rj. *vidi* i *pavit. koje je osnova pavetini s pomjerenim glasom.* Osn. 162.

Pavica, *f.* *dem.* od Pava. Rj.

Pavić, *m.* (u C. G.) ime muško: *Barjaktare Bajović Paviću.* Rj. *odatle prezime: Knjigu piše Skadarski vezire, ter je šalje u lovne Piperce na stijenu Pavićeviću-Vulu.* Npj. 5, 190.

pavit, pavitina, *f.* *bijela loza, die Waldrebe, clematis vitalba Linn. cf. pavetina.* Rj. *vidi* i *bijela, loza, vita 2, skrobot, skrobotina, skromut, skromutina.* — *Starješina ili kolovogja od prporuša zove se prpac. i njega uviju pavitinom i dračom.* Rj. 617a. *pa-vit. isp. pa kod* pabirčiti. *viti (vijem), vit, vitak; obavit (f.), paviti, pavitina (i sa e: pavetina), pavitnjak.* Korijeni 207.

pavitnják, pavitnjáka, *m.* *Gebüsch von Waldreben, vitalbetum?* Rj. *grmenje od pavitine. vidi* lom.

Pávko, *m.* ime muško. Rj. *hyp. od* Pavao. — *takva hyp. kod* Boško.

Pávla, *f.* (u Dubr.) *vidi* Pavlija. Rj. ime žensko. *Lat. Paula. vidi* i *2* Pavle, Pava, Pavica, Pauša.

pávlaka, *f.* — **1**) (u Šumadiji) *vidi* povlaka. Rj. *vidi* kajmak, skorup. *isp. tjenica.* — **2**) (u vojv.) u *jastuka ono u čemu perje stoji, der Sack eines Polsters: Pak uzima štaku i pávlaku.* Rj. — *vući: vlak, oblak, vlaka, navlaka, oblaka, pávlaka, povlaka.* Korijeni 200.

1. Pávle, *m. vidi* Pavao. Rj. — *Kad se sabor razigje, pogjoše za Purlom i Varnavom... A Pávle i Varnava...* Djel. Ap. 13, 43, 46.

2. Pávle, *f.* (u Dubr.) *kao dem. od* Pavla. Rj. *u nom. je akc. upravo Pávle, gen. Pávle, dat. Pávli. voc. Pávle. taka imenu ženska kod* Dobre.

1. Pávlica, *m.* ime muško: *Sam pobježe dijete Pavlica.* Rj. *upravo je dem. od* Pavao. *takva dem. kod* Antica. *vidi* Pavlič.

2. Pávlica, *f.* ime nekake crkve u pjesmama (kod Raške. Rj.³): *1 Pavlicu ispod Jadovnika. Rj.*

Pávlic, Pávlica, *m. dem. od* Pavao. Rj. *vidi* *takva dem. kod* Jankić, *vidi* i *Pavlica.* — *Što Parliču utječeše, Radosavu ne mogaše.* DPost. 123.

Pavličán, Pavličána, *m.* (ja sam najviše slušao *pl. Pavličáni; može* biti da bi se kazao *sing. i Parličánin?*) *Bugarin zakona Rimskog (u Urumenliji), Pauliner, Paulinus.* Rj.

Pávlija, *f.* ime žensko. Rj. *vidi* Pavla. *isp. (Gjurgjija prema* Gjurgja.

Pávlo, *m.* Rad 26, 55. *hyp. od* Pavao. *isp. Petro* (Andro, Obro).

Pávlov, *adj. što pripada Pavlu.* — *Pávlov dan, m. u crkvenijem je knjigama Pavlov dan i Petrov dan zajedno, u jedan dan (29 Junija), a u narodu je Pavlov dan prvi dan po Petrovu dne.* Rj. 484a.

Pávlovica, *f.* *žena Pavlova: Kad to začu mlada Pavlovica... pa govori svome gospodaru: »Na zlo, Pavle, seju milovao.«* Npj. 2, 15. — *takve riječi kod* Gojkovica.

Pávo, *m.* ime muško. Rj. *gen. Páva, voc. Pávo. hyp. od* Pavao. *takva hyp. kod* Dobro.

pávta, *f.* (*pl. pávte, pavatá*) *vidi* pavta. Rj. *vidi* i *papta. dem. pavtica.* — *U krilu mu leži pavtalija, u njojzi je trideset karika, svaka pavta od deset dukata.* Npj. 3, 119. *O ramenu duga prekomorka, i na njoj je trideset pavata.* 3, 451.

pavtalija, *f.* *vidi* pavtalija. Rj. *pavta-li(ka), puška sa mnogim partama, karikama: U krilu mu leži pavtalija, na njojzi je trideset karika, svaka pavta od deset dukata.* Npj. 3, 119.

pávte, *f. pl. vidi* pavte. Rj. *nekakav ženski pojas, vidi* tkanice, *udžbašije.* — *Zagješe se zlaćeni pištolji za njezine pavte udžbašije.* Rj. 795a.

pávtica, *f. dem. od* pavta. Rj. *vidi* pavtica.

pávun, *m. vidi* paun. — *Je P istina, čobane Mihate, e ti imaš devet pavunova, a za njima devet pavunica?... pavuni su braća moja mila, pavunice, to su mi snašice.* Npj. 3, 429.

pavunica, *f. vidi* paunica. — *»E ti imaš devet pavunova, a za njima devet pavunica...«* Pavunice to su mi snašice. Npj. 3, 429.

pavunski, *adj. što pripada pavunima: Sagleda se k'o pavunsku traga.* DPost. 109. *vidi* paunski.

pázár,* *pázára, m. — 1) der Markt, forum.* Rj. *vidi* čaršija, *pijaca.* — *On pogje su ova dva jaja u pazar, i sreće na vratima od grada čoeka.* Npr. 108. *isp. malo niže pod 4. — 2) der Handel, mercatio: nema* pazara; *rgjav* pazar. Rj. *kao* trgovanje. — **3)** *načerati* pazar, *einen Handel befördern, betreiben (durch Zureden), mercatus.* Rj. *kao* trgovanje. — *primjeri za 2) i 3): Corpazar.* Rj. 761a (*kad se pazaruje, miženju jednu stvar za drugu ne gledajući*). *Pazar*

ljubav. (Niti treba da se srdi kupac ni prodavac, ako prvi ište mnogo, a drugi daje malo, pa se ne pogode). Posl. 245. *Terdi pazar.* (Kad se ko zateže, kao da ne će da pristane na ono što jedva čeka). 313. Kad u jutru osvane, Srbi otvore čitar pazar u Turskome šanenu: atova i ratova, ruhla i oruzja i svakoga drugog šćara dosta. Miloš 109. Počeli bi se tužiti na zla vremena i na rjave pazare. Rj. 1. XV. — 4) *vidi* sajam, panagjur, vašar, *der Markt, nundinae*: Pazarište, mjesto gdje biva pazar. Rj. 484b. Gjevojka odreže bič kose zlatne i pošlje babu na pazar, govoreći da ga ne da za manje od sto zlatnih cekina. Npr. 261. Dok se lisići prouče berati, ode kožu na pazar. Posl. 66. *isp. malo više pod 1.*

pazarija,* *f. die Fabriciare (die nicht auf Bestellung gemacht ist), vendendum, merc. mundialis. cf. pazarlja. Rj. pazarski trg, roba koja se pravi za pazare, za sajmove.*

pazarište, *n.* mjesto gdje biva pazar. *Marktplatz, forum.* Rj. *vidi* sajmište, panagjurište, vašarište. — *riječi s takvim must. kod dariste.*

pazarići, *pazarić*, *v. pf. handeln, kaufen und verkaufen, tauschen, emu aut vendo.* Rj. *v. pf. slož. raspazarići (i se), zapazarići se. v. impf. pazarićati.* — *Negledašu n. p. pazarići.* Rj. 414a. Nijesam se rućio, t. j. nijesam ništa pazario za gotove novce. Rj. 658b. Čorpazar... odveo na panagjur čorava konja, pa ga pazario za jednu noć deset pnta. Rj. 761a. Kako prvi da vrvi. (Vele trgovci kad ujutru prvu krajevnu pazare). Posl. 126. Ko šujim pazari taj ne pjeva na božić. 159. Čiuit za karaboju (pazarići, t. j. kako jedno onako i drugo). 346. Navale obojica da pazare hespaj onde na putu... boće onako da pazare jedno za drugo. Npr. 168. Pa se onda učine, kao da hoće s njim da pazare pištolje. Danica 3, 206. sa se, *pass.*: Doplata, kad se pazari stvar rgjavija za bolju pa se uz rgjaviju još što doplati. Rj. 132b.

pazarićanje, *n. das Handeln, mercatura.* Rj. *verb. od pazarićati. radnja kojom tko pazariće što.*

pazarićati, *pazarićem, v. impf. handeln, mercari (emere et vendere).* Rj. *kao trgovati. v. pf. pazarići.* — Zapazarići se, zabuniti se pazarićujući. Rj. 187b. Čorpazar. Po panagjurima kašto pazarićuju tako noću konje. Rj. 761a.

pazarlja,* *f. vidi* pazarija. Rj.

pazarlja,* *m. čovjek koji ide na pazar: Jer mišljahu seraklije Turci, da su ouo pazarlje mladi, koji idu Viru na pazaru. Npj. 5, 416 (seratlje?). vidi* sajam, sajmas, vašardžija.

Pazarlja,* *m. čovjek iz Pazara: Relja Pazarlja.* Npj. 5, 531. *isp. Novopazarlja.*

pazaruć, *pazarski*, *adj. n. p. dan, Markt, nundialis.* Rj. *što pripada pazaru. vidi* sajmeni, vašarni. — Dvije se kokoši mogu u pazarni dan kupiti za 12 do 15 krajeara. Kov. 40.

pazduh, *pazduha, m. vidi* pastuh. — Jaše na carevu pazduhu. DPosl. 37. *pazduh*, pastuh, tako i u Delabele (cavallo) i u Stulića. XV.

pazija, *f. (u Here.) vidi* bitva 2, *cf. pazjak.* Rj. **pazići**, *zim, v. impf. Rj. v. pf. slož. ð-pazići, pod-, pri-, s-, n-, za-, v. impf. slož. ðpažati.* — **I. 1)** koga, ličhaben, amo, *cf. ljubiti* 3. Rj. — *Vidi* jednu gječicu, pa dozove ženu svoju, a ona gjeću podoji i stane ih paziti kao i svoju rognenu. Npr. 234. Žao bješe starcu igumani, pazi Simu, kako svoga sina. Npj. 2, 66. Ajde s Bogom, Mitre dite mlado! pazi mene drage sestre moje! na putu ti dobra sreća bila. 2. 620 (paziti sa gen. *isp. Sint. 87*). A kad dogješ Avramovu dvoru, pazi njega, kao oči svoje. 3, 502. On nije gledao, da ljude strahom natera, da ga paze i slušaju, nego je to tražio lepim rećma. Miloš 50. Izrael je osim sviju sinova najvećma pazio Josifa. Prip. bibl. 25. — **2 a)** na koga, na što, *Acht haben, attendo.* Rj. *vidi* hatati, mukaetisati, vārdati 1. —

Da pazi na njezin glas i nu njezine riječi. Npr. 177. Ako komšijuska kuća gori, pazi na svoju. Posl. 5. Kad lisića predikuje, pazi dobro na gusku. 118. Pazi na sebe. Priprava 40. Pazi srcem svojim na sve ulaze u dom. Jezek. 44, 5. sa se, *pass.*: Da se u svakome jeziku najviše pazi na pravilnost. Pis. 24. — **b)** *glagol se paziti u ovom značenju drukčije uzima u rečenicu: Brzoplet, 2) čovjek koji ne pazi šta radi, nego sve na prećac.* Rj. 43a. Ali on već nije ni pazio ima li kakav drugi biljeg... pazi dobro, ako joj ne pogodiš biljega, ti si poginuo. Npr. 102. Godu ne pazi kumstru ni prijateljstva. Posl. 36. Ko tugj posao pazi, svoj zaboravlja. 157 (*isp. Ko tugj posao gleda, svoj zaboravlja.* 157). Pazi da ti zlo jutro ne dogje. 246. Smrt ne pazi ni staro ni mlado. 291. Da pazi svaki svoj red, svoju čast, svoju dužnost i obraz. Kov. 58. Skupljaju se, prikrivaju se, paze za petama svojim; jer traže dušu svoju. Ps. 56, 6. Da bi čuvali zapovijesti njegove, i zakone njegovih pazili. 105, 45. Postavi stražara da ti javi što vidi. I vidje kola... i pažaše dobro velikom pažnjom. Is. 21, 7. *isp.* Ja govorim, a on ni u dulvedu. Rj. 144b. Budi nazor, ne ćeš li ga gdje vidjeti. Rj. 389b. *vidi* i vārdati 1, mukaetisati. — **II.** sa se, *recipr.* pazi se s njim i paze se, *sie haben einander lieb, amant se invicem.* Rj. — Takovi se pobratimi i druge po tom paze omu svu godinu kao braća i sestre. Rj. 142a. Dozove kakovoga momka (*s kojim se pazi*) i reče mu: »Da si mi po Bogu brat, pusti me.« Rj. 251a. Dobro se hoće, t. j. paze se. Rj. 807a. Nikako se nijesu mogli utješiti i za najviše njegova žena, jer su se premnože pazili. Npr. 251. Paze se kao mačka i miš. (Mrze jedan na drugoga). Posl. 245. Da će im on biti starešina, ako će oni njega slušati i između sebe se kao braća paziti. Miloš 78.

pazjāk, *pazjāka, m. (u Zemunu) pitomo zelje što ima lišće kao u bitve (u Dubr. zove se bitveca), vidi* pazija. Rj. *vidi* i bitva.

pazlātau, *pazlātna, adj. nonnull flavus, ad flavum vergens.* Stulli. u D. Zlatarića. — *pa-zlatan, žučkast kao zlato. isp. pa 1, pabirčić.*

pazmati, *pazmām, v. pf. pazmati pameću, vidi* spazmati. Rj. — *zaći, zastraniti: pazmati (pameću), spazmati (s pameti).* Korijeni 124.

paznić, *paznića, m. čovjek koji pazi na što, n. p. na šumu.* govori se oko Zagreba. Iveković. *za obličje isp. jādnić.*

pazuba, *f. vidi* pazuka, pauza, *običnije u srednjem rodu* pazuh, koje *vidi.* — Kape, gjeću, turte pod pazuhe, poklonite se do zemljice crne. Npj. 2, 225. Jošte imam hiljadu dukata u njedrima pod desnom pazuhom. 3, 318.

pazuh, *n. die Achsel, ala, axilla.* Rj. *vidi* pazuha. i ostale oblike ondje. — Sokola metne na rame a hrite uza se a gajde pod pazuhom. Npr. 47. Bolje je i praznu vreću pod pazuhom nositi nego vruga u njoj. Posl. 23. Uze ljubu pod desno pazuo. Npj. 1, 623. Dok se care vinom napojio, sluge njega iz stola digoše, uzče ga za oba pazuha, ođniješe njega u ložnicu. 2, 131. Te pogodi stara Čednjagu s leve strane pod pazuhom lero. 3, 185.

pazuka, *f. vidi* pazuha; u krajevima gdje se gluh u govoru čuje kao glas k. *vidi* i pazuko, pauza. — Odmah Gruja zadirkivat' pogje, zavlačit' mu ruke u pazuku. Npj. 3, 21. Neveselo (Ture) po avliji šeta, podmetnulo ruke pod pazuke. 3, 108.

pazūje, *n. verb. od 1. paziti, II. paziti se. — I. 1) radnja kojom tko pazi koga. vidi* pažnja 1. — 2) radnja kojom tko pazi na što. *vidi* pažnja 2. — **II.** radnja kojom se tko pazi s kim. *vidi* pažnja 1.

pazljiv, *adj. koji (dobro) pazi na što,achtsam, aufmerksam. isp. pomunjiv. — adv.: Pažljivo* slušahu njenu pričū. Zlos. 136.

pažnja, *f.* — **1)** Achtung, Liebe (z. B. der Eltern gegen Kinder, und zwischen Eheleuten), amor. Rj. isp. paziti 1, i paziti se. kao ljubav. — Potrebna je ljubav k pravdi i pažnju prema čovječnosti i u dostojanstvu i u slabostima njezinim. O Sv. O. 7. — **2)** isp. paziti na što; die Aufmerksamkeit, Beachtung, animi attentio, vidi pozor. — Postavi stražara da ti javi što vidi. I vidje kola . . . i pažashe dobro velikom pažnjom. Is. 24, 7. Nu, . . . nut . . . samo podičuži pažnju na ono što ide za njim. Rj. 73a. Od to se doba istoriku pažnja jednako pribira oko rudačkog roda Nemanjina. DM. 3. Da bi oderatio pažnju čitaočina od stvari o kojoj se prepire. G. P. N. 14. Obrućujući pažnju našemu narodu na stare spomenike. Rad 5, 191. Bojim se, biće g. Novakoviću kod sre pažnje . . . slučajno izostalo . . . 6, 205.

pčela, *f.* vidi čela mit allen Ableitungen. Rj. po orijem riječima: mit allen Ableitungen ocamo idu i ostale riječi koje su od čele ore riječi. dakle pčelac, pčelica, pčelin, pčelinjak i t. d. vidi čelac, čelica, čelin, čelinjak i t. d. Pčela, *f.* (pl. pčele, pčela) die Biene, apis. Rj. 821a. — vidi matica, radilica, trut, turgjica, uvodnica. dem. pčelica. — Čele bruje u košnici. Rj. 45a. Duplja, rupa u drvetu, gdje se mogu leći tice ili čele. Rj. 145b. Žalae, vidi žaoka. Rj. 154a (u pčele). Zabrujase čele. Rj. 164b. Zazujaše, zazu-kaše čele. Rj. 175a. Zuje, zuće čele. Rj. 215a. b. Kose se čele. Rj. 292b. Tući čele. Rj. 757a. Uvodnica, čela, koja pred što će se čele rojiti, izigje iz košnice, te traži mjesto gdje će se naseliti. Rj. 766a. Naleće jedno jato čela, pa sve pritište one bukve i jele. Npr. 165. Gde je cvet tu je med. (Čele bez cvijeta ne mogu medu skupiti). Posl. 41. Dobro tiši, a u glavu ne tiči. (Reče se za čele kad se zbijaju u košnicu, i znači da ih zviždači valja zrtati, a u glavu od košnice ne ticati, da budu dobre). 61. Kakva (je) duplja još dobre čele izliječe. (Kad ko što ludo govori). 124. U mrtvom lavu roj pčela i med. Sud. 14, 8. Opko-liše me kao pčele sat. Ps. 118, 12. Vuk nije znao n. p. šta su bijele pčele. Kolo 14 (15).

pčelac, pčelca, m. čelac, čelca, m. — **1)** (st.) (der Bienrich), apis mas, in der Anekdote der Lugenwette, selbst ein erlogenes Wort: Kad jedno jutro prebrojim čele, a to nenia najboljega čelea; onda ja brže bolje osedlam pijevca pa uzjašem na njega i pogjem tražiti čelea, kad prijegjem preko mora, a to čovjek uhvatio moga čelea u ralicu pa ore za sitnu prohru i t. d. (u pripovijeci). Rj. u pripovijeci: Laž za opkladu (Npr. 159) izmišljena riječ, pa ima značiti pčelac mužjak prema pčeli (ženki). — **2)** (u Hrv.) vidi košnica. Rj. upravo pčele u jednoj košnici, u Hrv. kažn za pčelca kad ugine: umro je. — pčela, pčelac, pčelica, pčelinjak, pčelina ljubica. Korijeni 136.

pčelār, pčelāra. m. koji nastoji oko pčela: der Bienewärter, apiarius. vidi kovandžija, uljar. — Osim njih još su bili sokolari, psari, svinjari, pčelari itd. DM. 63.

pčelārcev, pčelārrov, *adj.* što pripada pčelaru.
pčelārskī, *adj.* što pripada pčelarima ili pčelaru kojemu god. — U Vukovu rječniku ima više pčelarskih riječi . . . U nas nije bilo ni jedne pčelarske knjige XII vijeka, ipak iz toga vremena imamo u literaturi maticu pčelarsku. Kolo 14 (15).

pčelica, *f.* dem. od pčela. Čelica, *f.* dem. od čela. Rj. 821a. — 1 pčelica svoje braneći život gubi. DPost. 30.

pčelin, *adj.* što pripada pčeli. isp. pčelinji. — Čelina ljubica, *f.* (u Dubr.) vidi maca 3. Rj. 821b. vidi i maticinjak 2. trava što se njom među košnice kad se roj stresa; Melissa officinalis Linn.

pčelinjak, m. osnova u pčelinji. — **1)** Čelinjak, m. (u Slavon. i u Hrv.) mjesto gdje su čele i koš-

nice, der Bienenstand, alvearium, cf. uljanik, kovanluk. Rj. 821b. — **2)** trava: črnoglāv, c) trava koja se zore i pčelinjak, ajuga generensis L. DARj. 844b.

pčelinji, *adj.* što pripada pčelama, pčeli. govori se u Hrvatskoj, osnova je supstantivu pčelinjak, i ina Stulli sa primjerom: pčelinja ljubica, trava, po orome primjeru moglo bi se misliti, da je čelina (pčelina) ljubica pogrješno, mjesto čelinja (pčelinja) ljubica. — *adj.* s takim nast. vidi kod budinji.

pčēnica, *f.* (u Podg.) vidi šenica. Rj. vidi i pšēnica, všenica. — od pšenica promjenom glasa š izu p na č.

Peāk, m. A kad bio na grlu Peaku. Rj. — Pejak i bez j: Peak (osn. u Pejo). Osn. 263. hyp. od Petar. — takva hyp. kod Dujak.

peāna, cf. šiper-peana. Rj. — U pripjevu: Poše-talo je pet gjevojaka: šiper-peana, šikom-bojana. i gjuzelana, mimoprosava, peta gjevojka vipiruzana. Rj. 840a.

peār, peāra. m. vidi pehar: Car uzima zlatan pear vina. Rj.

peč! vidi žiža. Rj. uzrik djetetu kad hoće rukom da prihvati za oganj ili za sijeću. isp. peći.

peca, *f.* (u nab. Rudn.) bijela bundeva (koja se u Jadru zove Mačranka, u Bosni Budinka, i po gječkijem mjestima Misirača, u Srijemu Bugarka). Rj. vidi i besorka 2, dulek. — riječ peca od peći? jer bunderu mnogi rado jedu pečenu. isp. Arnautin se opekao pečenom bunderom. Posl. 153. isp. pecara.

pečana, *f.* zgradica gdje birtaši peku janjee. J. Bogdanović. od peći su Turskim nast., za koji isp. ajmana.

pčēanje, u. Rj. verb. od pecati. — **1)** radnja kojom pecaju n. p. mule (das Stechen, punctio. Rj.) ocamo ide i ovo: Čobani ga (gjacka izašla iz škole) . . . draže raznim pećanjem. Zlos. 324 (prema čemu je dem. pećanje). — **2)** radnja kojom tko peca ribu (das Angeln, pisatio ope hami. Rj.).

pečara, *f.* (u Baranji) vidi rakidžijunica. Rj. gdje se rakija peče. — osn. u peći. — riječi s takvim nast. kod badnjara.

pečati, čām, v. impf. Rj. — **1 a)** stechen, pango, n. p. pecaju mihe. Rj. kao hosti. v. pf. pečnati. v. impf. dem. peckati. — Nagje glogov trn gdje se oko njega obmotala guja, pa guja peca trn, a trn bode guju. Rj. 808b. (isp. pečnati: pečnula ga guja). pe-cati i kogu, kao zagrizati ga. isp. pećanje 1. — **b)** sa se, recipr. pečati se među sobom. Stulli. — **2)** ribu, angeln, hamo capto. Rj. v. pf. napecati. — Diviljaci hvataju ribu rukama, pecaju je mjesto udica ribljim kostima. Priprava 143.

pečav, *adj.* mordax. Stulli. što peca; stiechelig, neckisch. vidi peckav.

Pečirēp, m. Lazar Pečirep. Rj. tako se zvao čorjek, koji je iz Crne Gore hajdukovao po Hercegovini. — Pečirēp. Osn. 46. isp. tako slož. imena Mlatišuma, Močivuna, Pirivatra, Pletikosa, Pušibrk, Serivuna, Skočivuk.

pečivica, *f.* sud (u kom se peče pečivo?). Nad vatrom visi kotao . . . U proćelju, blizu zemljane pečivice, skupio se u klupče mačak. Megj. 151.

pečivo, n. — **1)** der Braten, quod assatar: Mesu razanj, gvozdeno pečivo! t. j. prsten na prstu. Rj. vidi pećak, pečenka, pečēnje; isp. pečenica. — **2)** (u C. G.) cio brav pečen. ein ganzes gebratenes Schaf (auch eine Ziege), integra oris assata. Rj. vidi pećak. — Gjekoji udaraju rogom od božitjega pečivo vočku nerotkinju. Rj. 35a. — Drčići . . . na dugaćkom raznju pečeno jagnje. Nojevi želeći da bi pečivo dohvatili, polete u visinu. Npr. 159. Božić je Božić, a pečivo mu je brat. (Božić bez pečenice ne može biti). Posl. 20. — riječi s takvim nast. kod jedivo. — **3)** pečivo kažu u Kostajnici i ono što se od brašna

ispeče, n. p. hljeb, zemljčka. M. Krkljuš i u Zagrebu govori se pečivo u ovom značenju. Biće da je prostomu narodu pečivo samo što je pečeno od mesa, a varošani su riječ prenijeli i na ono što je pečeno od brašna; das Gebäck, Gebäck. opus pistorium. lvekovio.

peckalo, m. koji pecka, der Stichel, carillator. Rj. — riječi s takrim nast. kod bajalo.

pečkânje, n. das Necken, carillatio. Rj. verb. od peckati. radnja kojom tko pecka.

pečkati, pečkâm, v. impf. dem. od pecati 1, necken, sticheln, carillor. Rj. — kao zugrizati, zajedati koga.

pečkov, adj. što pecka. vidi pečov. — Knez Miloš volco je neodobranvan nego peckuru šalu. Mil. 87.

pečnuti, pečnem, v. pf. stechen, pungo, n. p. pecnula ga guja. cf. pečiti. Rj. vidi i upeći 1, upeknuti. v. impf. pecati 1. — Ako ga zmija pečne, ali ga svojijem mesom izljuje. DPost. 1.

Pečo, m. dem. od Petar. Rj. Pe-co. hyp. gen. Péca, voc. Péco. — takra hyp. kod Aco.

peča, f. Rj. dem. pečica, — 1) (najviše se govori pl. pēče) kao nekaki sklopci za koje kažu da su čovjeku pred smrt izlaze, pa ih opet nestaje, der Todtenfleck, mortis signum. Rj. — Mrtavština. 1) kao erne leće, što u bolesnika pred smrt izigje po tijelu, cf. peča. Rj. 372b. — 2) peča, komad, ital. pezzo; prvi je slog kratak, jer su u rukopisu dva „č“. DPost. XV. — Mrvu srebra vetha i razbijena za peču veliku čista i nova mjeda. DPost. 64. može biti da ovamo ide i ovaj primjer: Danile je stasa malenoga, mala peča, al' je ognjevita. Npj. 5, 3. — 3) nekakva porcuža: Dede reči svojoj vjernoj ljubi, neka skine peče i veredže, da joj vizju prebije loce. Npj. 3, 380. Peče, valja da su nekaki zavoji oko glave. Npj. 3, 398. i u Irr. peča ženska bijela porcuža. vidi rub 1.

pečaćenje, n. das Petschiren, obsignatio. Rj. verb. od pečatiti. radnja kojom tko pečati n. p. pismo.

pečák, pečáka, m. (u C. G.) vidi pečivo: I oteg im četrest jagnjadi, sve pečaka na drvenu ražnju. Rj. (oteg = oteh). vidi i pečenka, pečénje. isp. peći. — I šliva pečak rodi. DPost. 30.

pečáliti, pečálim, v. impf. — 1) affligere, cruciare, direxare. Stulli. kao knjžiti, mučiti. v. pf. slož. pečaliti. isp. pečka 2. — 2) sa se, reflex. affligi, cruciari, cavari, ang: Čim s ovoga dijete oholo pečati se, grize i mori. Gjorgji. Stulli. Ali se svi još više pečaljahu šta njih tekar čeka! Zim. 163.

pečáljenje, n. verb. od pečaliti (i se). — 1) radnja kojom tko pečali koga. — 2) stauje u kom se tko pečali.

pečat, m. das Petschaft, signum, sigillum. Rj. vidi bula 2, mur, muhur. — Lijepo je pismo, i lijepo je pisato, ali je zlo što je crnim pečatom zapечатeno. Posl. 170. Tako mi ovoga pečatu Hristova! Pak se prekrsti. 303. Nek nam dađe ključce od nebesa, da zatvorim' sedmera nebesa, da udarim' pečat na oblake. Npj. 2, 2. Pa je aga knjigu prihvatilo, i na knjizi pečat razlomio. 4, 466. Znao je . . . pečate graditi. Danica 4, 11. Da se na pismima udara pečat pored imena. Sovj. 18. Dostojan si da uzmeš knjigu, i da otvoriš pečate njezine. Otkriv. 5, 9. Ukovaše dva kamena onih na zlato, i izrezaše na njima imena, kao što se režu pečati. Mojs. 11, 39, 6.

pečatânje, n. verb. od pečatati. radnja kojom tko pečata n. p. knjigu. vidi štampanje.

pečatati, tām, v. impf. iz Ruskoga jezika. vidi štampati. v. pf. napečatiti. — Evangelije pečatano u Srbskom Beogradu. Nov. Srb. 1818, 398. Nova slova i ono, što je njima najprije pečatno. Straž. 1886, 1602. u potonjim djelima ne upotrebljara Fruk ore riječi.

pečatiti, tām, v. impf. petschiren, siegeln, obsigno. Rj. vidi bulati, murleisati. v. pf. slož. otpечатiti, raspечатiti, zapечатiti; v. impf. slož. otpечаćavati, raspечаćavati, zapeчаćavati. — Da je ušlo u običaj najvažnija pisma pečatiti zlatinim pečatom. DM. 281.

pečatiti, adj. — 1) što pripada pečatu: Da se ona promijeni kao blato pečatno, a oni da stoje kao haljina. Jov 38, 14. Da bi Honija bio prsten pečatni na desnoj ruci mojoj, i odande ću te otrgnuti. Jer. 22, 24. — 2) što pripada pečatnji, štampariji: Pečatne pogriješke. Nov. Srb. 1817, 654. Sve ću vam gjerrore (pečatne i rukopisne) izrezati. Straž. 1886, 1311. vidi štamparski.

pečatnja, f. vidi štampa, štamparija. — Da on nije kriv što je u pečatnji izostavljena. . . . Nov. Srb. 1817, 640. Pečatnja braće Župana u Zagrebu. Ščep. mal. 2.

pečénica, f. — 1) der Weihnachtsbraten, sus assata die festo nativitatis Christi. Pečénica obično biva čitavo krme (prase ili nazime, a kod gazda, gdje mnogo čeljadi ima u kući, i nazimac od dvije godine), a može biti i ovea, kod siromaha i čurka; gljekoji ispeku i krme i oveu. Pečénicu jošte s jeseni počnu pomalo pribranjivati (ne traži se pečénica uoči Božića [Posl. 247]). Rj. božitiye pečivo. vidi božura, božurica, pekna. — Kad počnu (na Božić) ručati, neki najprije okuse sira, neki pečénice. Rj. 34b. Bušenica, komad mesa na pečénici blizu buta. Rj. 52b. Istiha se pečénica peče. Posl. 105. — 2) Rückgratsmuskeln: Loše gajga ma dobro pogajga više pasa nasred pečénice. Rj. mišica u kičmenice. — 1 bješe ga momak pogodilo nasatice megju pečénice. Rj. 405a. Ribica, 2) u govečeta iznutra od hubrega dolje, kao spolja što je pečénica. Rj. 649b.

pečénika, f. (u vojv.) der Braten, caro assa. cf. pečénje. Rj. kukuruz koji se može peći (puriti) i jesti. vidi i zelenjak. — Hoditi za dimom, a pustit' pečénjak. DPost. 27.

1. pečénje, n. (u vojv.) vidi pečivo. Rj. vidi i pečak, pečénka. isp. pečénica 1. — Zaoblica, bravče cijelo s glavom ispečeno ili samo odrto za takovo pečénje. Rj. 186b. Spremi svojoj kćeri kolača i pečénja, pa je opravi sa ocem u Sumu. Npr. 136. Obična su jela ondje na svadbi . . . pečénje, ponajviše ovčje. Kov. 82.

2. pečénje, n. verb. od peći. Rj. radnja kojom tko peče što. — Podlupio se hljeb, kad mu se u pečénju gornja kora odvoji od sredine. Rj. 522a.

3. pečénje, n. vidi maženje. Rj. verb. od 1) pečiti, 2) pečiti se. — 1) radnja kojom tko peći n. p. dijete. — 2) stanje koje biva, kad se peći n. p. dijete. vidi i čepljenje.

pečénica, f. — 1) dem. od peča (2 i 3). — 2) u goveda pod vratom što visi. govori se u sjec. Hrv. vidi mahramica 3, plahica 3, podvratnik.

1. pečiti, pečim, Rj. v. impf.; v. pf. slož. obēčiti, raspēčiti. — 1) vidi maziti. Rj. vidi i bluditi. — 2) sa se, reflex. vidi maziti se. Rj. vidi i bluditi se, čepiti se. — Peći se kao pijetao. Posl. 247.

2. pečiti, pečim, vidi pećnuti: pečila ga zmija. Rj. v. pf.; vidi i upeći 1. v. impf. pecati 1. — Je li zmi-jinji skot, tot peći. DPost. 37. Bio pun šale i dose-taka. Sam knez Miloš mu je po nekad progledao kroz prste, baš i kad bi njega savoga pećio svojom žuokom. Mil. 166.

Pečkí, adj. ron Pek. Rj. što pripada Peku.

pečúrčica, f. dem. od pečurka. Rj.

pečúrka, f. der Champignon, agaricus campestris. Rj. gljiva. dem. pečurica. vidi rudnjača, vilovujaca.

peč, peći, f. (loc. peći) der Ofen, fornax. Rj. vidi pečka, furuna, vuruna. — Brijeznjača, iskopana u brijegu peč za hljeb. Rj. 41b. Začariti peč, t. j. pošto se hljeb metne u peč naložiti što da gori pred njom na žaru. Rj. 174a. Krušna, hljebna peč. Rj. 308b. Da mi njegov svlak izgorimo: ja ću užariti peč j u vatru ga baciti neka izgori. Npr. 53. Nagje je gde peč žari. 56. U studenu peč kruh pečat'. DPost. 142. Sagna ih u peći gdje se opeke peku. Narodi će biti

kao peći kručne, izgorjene ognjem kao trnje posječeno. Is. 33, 12.

Peće, Peći. *f.* (loc. Peći). — 1) die Stadt Ipek, in Alt-Serbien, Pekia? Rj. varoš u Staroj Srbiji. — 0) ljezanju patrijarha Arsenija IV iz Peći. Rad 6, 205.

— 2) varošica, u Turskoj Hrvatskoj blizu Bišća. Rj.

Pećanin, *n.* (pl. Pećani) čovjek iz Peći. Rj.

pećanje, *n.* das Backen, coctura. Rj. verb. od peći.

pećar, pećara, *m.* (u Dubr.) koji kruh peče, der Bäcker, pistor. Rj. vidi pekar, bljebak, furundžija, vurundžija, pišerdžija. — Tržnice su bile žene koje su pećarima pomagale za plaću vlasteoski kruh mijesiti i peći. Rj. 748a.

pećarica, *f.* koja hljeb mijesi, die Bäckerin, pistrix. Rj. i peće ga.

pećarnica, *m.* pistoris officina. Stulli. pećarska radionica i prodavaonica. — za nast. isp. ceduljarnica.

pećati, čam, *v.* impf. (u Grblju) backen (Brot), coquo. Kad se peća kruh, kažu da ne valja spomenuti ni pogaču ni priganicu, dokle se god kruh iz peći ne izvadi... Rj. vidi peći 2. *v.* pf. slož. upćati. — U studenu peć kruh pećat'. DPost. 142. sa se, pass.: Kolač kad se peća, tada se iskrivi. DPost. 47.

peći, pećem (pećijah, pećkao, pećkla), *v.* impf. Rj. *v.* pf. slož. do-peći, iz-, na-, o-, po-, pod-(se), pre-, pri-, u-(se), za-(se). *v.* impf. slož. prepjecati; dopicati, upicati se. — 1) n. p. jagne, meso, ribu, braten, asso. Rj. — Ja sam jarac živoderac, živ drt neodrt. živ pećem neispečen. Rj. 158b. Pećivo, 2) cio brat pećem. Rj. 497b. Natakli dva čoka te ih peću uz vatru. Npr. 189. Jednoga su čovka vezali živa oko ražnja, pa ga onako pekli prema vatri. Miloš 68. sa se, pass.: Rašak se kuha, a najviše peće, kad hoće da se jede, i za to se reče za dobro ispećenu n. p. prohu, pogaču, bandevu i t. d. pećeno kao rašak. Rj. 645a. — 2) hljeb, backen, pinso. Rj. — Takovi hljeb umesi žena... i metne ga pod crepnju da se peće... ogledaju je li im taj hljeb pećen. Npr. 82. vidi pećati.

— 3) rakiju, brennen, uro. Rj. — Peće kazan. Kogod dođe na kazan (gdje kazan peće), valja ga počastiti rakijom; za to se reče za one koji malo komine imaju: dokle peće dotle i teče. Rj. 258b. sa se, pass.: Kad se od činore komine ne peće rakija. Rj. 534b. — 4) kavu, t. j. kuvati, sieden, coquo. Stade Pero maku kavu peći. Rj. — 5) peće ga sunce, brennen, uro. Rj. vidi žeci 1. — Peće ga sabo. (Bijesan je, dobro mu je). Post. 247. sa se, pass.: Kakova rijetka budalaština! Šta? Dati se peći od glave do pete, samo da ne izgubiš list betela! Danica 2, 137 (betel, riječ Indijska značiči travu nekaku). — 6) n. p. kreć. ciglu: Krećar, koji kreć peće ili prodaje. Rj. — Kuće su... ozidane tanko ciglom pećenom ili nepećenom. Danica 2, 43. Hajde da pravimo ploče i da ih u vatri dobro pećemo. Mojs. I. 11, 3. sa se, pass.: Sagna ih u peći gdje se opke peku. Sam. II. 12, 31.

pećina, *f.* die Hohle, spelunca. Rj. vidi spila, spilja, dem. pećinica. — Car se opjani i zaspi, a carica spravi karocu i ponese cara u kamenu pećinu. Npr. 107. Ni sve zlato što sja, ni sve pećina što zja. Post. 233. Nastani se u pećini od stijene Itana. Sud. 15, 8.

pećinica, *f.* dem. od pećina. Rj.

pećinski, *adj.* što pripada pećini: Pola u Bišini velika strmenita kamena kosa ili greda i u njoj pećina. Oko pećinskih vrata poznaje se da je negda zazigijavano. Rj. 532b.

pećka, *f.* vidi peć, ponajviše u poslovičama: Devete pećke žarilo (Post. 58). Nije pećki na što sja, već šta joj se da (Post. 216). Ne budi sekaoj pećki žarilo (Post. 195). Rj. — Hladna pećka, a mokri obojci (pa ne mogu da se osuše, t. j. nije kao što bi trebalo). 312. Kad tamo, ali vo pećen, pećka hleba i akov vina, sveo to mu je obrok'. Npr. 29. Mlada

baci kosti za peć... »Šta ti je ono za pećkom, brate?« 71.

Pećki, *adj.* von Peć. Rj. što pripada Peći: I tu dogje mlogo sveštenika... i četiri stara patrijara: prvo Pećki, drugo Carigradski. Npj. 2, 325. Razbivši na Suvodolu silnoga Pećkog pašu. Miloš 14. Što se i meni čini ljepše i »običnije« Pećski (od Peć, gdje je bila naša patrijaršija), nego Pećki, može biti da je tome uzrok što ovu riječ nijesam često slušao. Pis. 49. bez sumnje je Vuk slabo kad ovu riječ sluša od prostoga naroda, nego od gospode po varošima i manastirima u Bačkoj, Banatu i Srijemu, koji su tuda gororili Slavcno-srpski Pećski (Hexkniū isp. Kov. 10) kao što su i gororili i pisali Getingski mj. Getinski (isp. Nj. 1, V), koležski mjesto koleški (od kolega. isp. Spisi. I, 179), Čelaska mjesto Češka (isp. Spisi I, 161), Požeški mjesto Požeški (isp. Sovj. 9), itd.; pa opet premda Vuk u Rj. (ni u I. ni u 2. izdanju) nema Pećski već samo Pećki, i u Nar. Pjesmama nalazi se samo Pećki, radi onih riječi Vukovih: meni se čini ljepše i običnije Pećki, i sam Daničić piše Pećski, a drugi ovim putem još i dalje hoće da se piše Gospićki, i t. d. Ali sam Vuk kaže: Ja sam se rodio i odrastao u selu, koje se zove Tršić, i jamačno se opominjem, da se pril. (ime adjektivno) govorilo bez s, n. p. Tršička planina, Tršičke svinje, Tršički vinogradi. Pis. 49. i od Čumići (ili Čumič), Čeklići, Korjeniči, Mesić, Nikšiči, Ozrinići, i t. d. ina samo Čumički, Čeklički, Korjenički, Mesički, Nikšički, Ozrinički, i t. d.; od Bjelopavlići nalazi se jedan put — jamačno kao ostatuk Slavcno-srpska — Bjelopavlićski.

pećni, *adj.* fornaceus — pećni kruh. Stulli. što pripada peći.

pećnjak, *m.* (u Hrv.) die Ofenkachel, testa foru-calis. Rj. vidi petnjak. pećni kalj.

Pećo, *m.* hyp. od Petar. u prezimenu: Gjorgjije Pećović. Sovj. 126. Pet-jo stivši se t i j u é. vidi Mićo, Srećo. isp. Aljo.

peđ, *f.* (pl. gen. peđi) die Spanne, spithum, cf. peda, pedalj: Od muškihjeh puno deset peđi. Rj. — Konji se mjere peđju a ljudi pameću. Post. 150. Načiniše naprsnik, u dužinu s peđi i u širinu s peđi, dvostruk. Mojs. II. 39, 9.

peđa, *f.* vidi ped: Svaka rana od pede junjčke. Rj. vidi i pedalj.

peđalj, peđlja, *m.* vidi ped: Sedam rana od sedam pedalja. Rj. vidi i peda. — riječi s tukrim nast. rogalj, štavalj.

pedanterija, *f.* Franc. pedanterie: Grei, koji su bili sa svijem čisti od etimologičke pedanterije. Pis. 29. (Definicije) uvaljuju u dosadnu i često smiješnu pedanteriju. Ogled V.

pedepsa, *f.* kazan, kaštiga. Strafe, poena: Stari grijeh nova pedepsa. DPost. 141. — vidi pedjepsa, pedevsija, riječi tugje. isp. Grč. παιδεωσις, v pred s promijenilo se na p.

pedepsanje, *n.* verb. od 1) pedepsati, 2) pedepsati se. — 1) radnja kojom tko pedepshe koga. — 2) stanje koje bira, kad se tko pedepshe.

pedepsati, pedepsēm, *v.* impf. — 1) vidi kazniti: I mahnit pedepsan usvijeti se. DPost. 29. Kad Bog hoće koga pedepsat', uzme mu (prvo) pamet. 41. Punire, pedepsati. Daničić, ARJ. 282a. — 2) sa se, refleks. *v.* r. impf. (u Risnu) sich plügen, cruciari, cf. mučiti se. Rj. vidi i patiti se 1.

pedesēt, fünfzig, quinquaginta. Rj. pe(0)-deset. — Pedeset ljudi izmegju sinova prorokih otidoše i stadoše prema njima iz daleka. Car. II. 2, 7.

pedesetār, pedesetāra, *m.* vidi pedesetnik, starješina nad pedesetoricom. — Postavih vam ih za starjosiine, za tisućnike i stotinare i desetare i desetare i upravitelje po plemenima vašim. Mojs. V. 1, 15.

pedesetero, vidi pedesetero. Rj.

pedesēti, *adj.* der fünfzigste, quinquagesimus. Rj.

— Posvetite godinu pedesetu, i proglasite slobodu u zemlji. Mojs. III. 23, 10.

pedesetnica, *f.* פֶּעֶסֶת־יָמִים . — Jevreji su imali tri velika praznika: pashu, za spomen kako su izašli iz Misira, *pedesetnicu*, koja ih je napominjala kako je Mojsijin dat zakon na Sinaju *pedeset dana* poslije onoga ishoda. DP. 273.

pedesetnik, *m.* *vidi* pedesetar. *starješina nad pedesetoricom*. Posla k njemu *pedesetnika* s njegovom *pedesetoricom*. Car. II. 1, 9.

pedesetorica, *f.* *govori se za ljude i za životinju muškoga roda*. — Posla k njemu *pedesetnika* s njegovom *pedesetoricom*. Car. II. 1, 9.

pedesetoro, *Anzahl von fünfzig, quinquaginta*. Rj. *vidi* pedesetero. *pedeset nečega što je srednjega roda, ili što je koje jednoga koje drugoga roda*.

pedevsija, *f.* samo u ovoj poslovi: Veresija *pedevsiju* (Veresija je muku; ko da na veresiju, kaje se. Posl. 33). Rj. *vidi* pedepsa, pedjepsa.

pedica, *f.* ponajviše *pl.* (pēdice) kao male okrugle šare n. p. po marami kakoj, *der Tüpfel, punctum*. Rj. — *Popedu se hljeb*, kad se dobro ne umijesi pa mu u pečenju izidn *pedice* po kori, *weisse Flecken bekommen*. Rj. 541b.

pedjepsa, *f.* *vidi* pedepsa, pedevsija: *Pedjepsa* je broma ma istom dohodi doma. DPosl. 94.

péhâr, *pehára*, *m.* (u Dubr.) *der Becher, poculum*: Kad mi dadu *zlatni pehar vina*, da napijem sreću za udaju. Rj. *vidi* bardak, bokal 1, bokar, bokara, gjugum, kondijer, kondir, krčag, milojka, majulika, vré. — *Vino popij, a na čast ti pehar!* Npj. 2, 31I. *Tugja: pehar*. Osn. 117.

péhârník, *m.* *koji dodaje pehar kome, n. p. caru: der Schenke, Mundschen, pincerna: Peharnik cara Misirskoga i hljebar skrivivše gospodaru svojemu*. Mojs. I. 40, 1. *Ja bijah peharnik carev . . . bijaše vino pred njim (carem), i ja uzev vino dodah ga careu*. Nem. I, 11; 2, 1.

peik,* *m.* *der Eilbote, eursor*; (u nas se misli za *peika* da ne lijepa stasa i da stoji u pravu. Rj. 3): Na napereci *pašini peici*. Rj. *isp.* kurir, tatarin, ulak. — *Upeičiti se*, stati kao *peik*. Rj. 784a. *Peik* Jovan s plemenitom Marom . . . Jošt joj veli *peika* Jovane: »Ništa mene ne poljevaj Maro!« . . . »Mala t' fala, *peice* Jovane!« Herc. 9 (*peika kuo hyp. od peik*).

Peja, *m. ist. vidi* Pejo. — *Pop Peja* (Petar ili Petak). Knjiž. 3, 306. *takva hyp. kod Baja*.

Pejâk, *m.* ime muško. Rj. *vidi* Peak. — *Dvaa Peja i Pejaka*. Rj. 493a.

Pejejeja, u pripjevnu: *Dvaa Peja i Pejaka, i dva Pejejeja i pet djevojaka*. Rj.

Pejo, *m.* ime muško (*od Petar skraćeno*). Rj. *Pe-jo (juž)*. *gen.* Peja, *voc.* Pējo. *vidi* Peja, *takva hyp. kod Baja*. — *Dvaa Peja i Pejaka*. Rj. 493a. *po oću Peju prezime: Pa doziva Vukotića Šava i sokola Pejovič-Stefana*. Npj. 5, 90.

pek, *m.* — 1) *Fluss in der Požarevačka nahija*. Rj. *vodu*. — 2) *die Gegend dieses Flusses*. Rj. *kraj uz vodu Pek*.

1. **peka**, *f.* — 1) *od gvožđja kao crepulja, eine Schale von Eisen, die erhitzt über den Leib Kukuruzbrotts gelegt wird, um ihn schneller zu verbucken, vas pistorium, cf. saksija*. Rj. *ugrije se pa se njom poklopiti kukuruzni hljeb, da bi se što prije ispekao, vidi i pekva, sač 1. isp.* crepulja, crijepnja, ožeg 3. — 2) (u Dubr.) *die Sorge, cura, cf. briga*. Rj. *isp.* pečaliti (i se).

2. **peka**, *f.* raspečeno dijete, *vidi* máza 2. Rj. — *osn. u pečiti*.

pekar, *m.* *der Bäcker, pistor*. Rj. *vidi* pečar, furundžija 2 (vurundžija), hljebar, pišerdžija. — *pekar* (osn. koje je u sadaš. vrem. glagola *pečti*). Osn. 115.

pekâriina, *f.* *Bäckerlohn, quod debetur pistori pro*

re pinsendu. Rj. *plata pekaru*. — *takre riječi vidi kod dimarina*.

pekkârnica, *f.* *das Backhaus (der Bäckerladen), officina pistoria*. Rj. *pekkarska zgrada, pekkarski dućan*. — *riječi s takvim nast. kod ceduljarnica*.

pekkârov, *adj.* *des Bäckers, pistoris*. Rj. *što pripada pekaru*.

pekkârski, *adj.* *Bäcker-, pistorius*. Rj. *što pripada pekarima ili pekaru kojemu god*. — *Lopata pekkarska*. Rj. 333b.

pekkmez,* *m.* *der Syrup (von Birnen, Apfeln u. a.), syrupus*. Rj. *od krušaka, jabuka i t. d.* — *Bestilj, kao gust pekmez od šljiva*. Rj. 23b. *Iz debeta pekmez pojedošé*. Rj. 114a.

peknâ, *f.* (u Grblju) *prasića što se kolje za Božić, cf. božura*. Rj. *vidi i božurica, pečenica 1*. — *peknâ (kor. pečti)*. Osn. 136.

Peško, *m. hyp. od Petar. gen.* Pēka, *voc.* Pēko. *Pe-ko. takva hyp. kod Dako*. — *Ufatite Peka kape-tana*. Npj. 5, 79. *Pored njega Peko kapetane*. 5, 279.

peksijân, *peksijâna*, *m.* tako zovu Hrišćani u Srbiji i u Bosni Turčina, i znači *pogan, der Unreine, paganus*. Rj.

peksijânskî, *adj.* *heidnisch, paganicus*. Rj. *što pripada peksijânimâ. vidi* pesijanski, pasijanski. — *Za zdravlje našega evijeta nasred bijeloga svijeta, crkve Jerusalimske . . . da joj jaki Gospod Bog pomože i izbavi iz peksijanske ruke*. Kov. 123.

peksimet,* *m.* *der Zwieback, panis bis coctus, panis nauticus*. Rj. *kruh dva puta pečen (za lagjare)*. *vidi* beškot. — *Tako se kalugjeri ne samo hrane poskuricama, nego ih i suše, te prodaju na more kao peksimet*. Kov. 35.

peksin,* *indecl. der Unreine, paganus, cf. pogan, nečist*. Rj. *adj. isp.* peksijan.

pekva, *f.* *vidi* peka 1. *govori se u Hrv.* — *za nast. isp.* *grudva i gruda, žukva i žuka. riječi s takvim nast. kod bačva*.

pekvâr, *m.* koji gradi pekve. M. Krkljuš.

Peła, *f. hyp.* *Pełâdija, f. Pełâgija. f.* ime žensko. Rj. *Pełagia*.

pelen, *m.* *der Wermuth, artemisia absinthium Linn.* Rj. *vidi* pelin 2, osjenač. *hyp.* *pelenak*. — *Ja bosiljak sejem, meni pelen niče. Oj pelen, pelenče, moje gorko cveče!* Npj. 1, 439. *S usana tugje žene kaplje med . . . Ali joj je pošljedak gorak kuo pelen*. Prič. 5, 4.

pelena, *f.* (najviše se govori *pl.* *pělene*) *die Windeln, fasciæ*. Rj. — *Još su mu pelene pod odrom*. DPosl. 40. *U Jele se muško čedo našlo . . . Da prepletam od zlata povoje, da pokrojim tanane pelene . . . »U Jelice mila svekrvica, ona će joj pelene skrojiti.«* Npj. 1, 606.

pelénak, *pelénka*, *m. hyp. od pelen*: *Oj pelen, pelenče! moje gorko cveče*. Rj.

pelénâš, *pelenâša*, *m.* *der Wermuthwein, vinum absinthiatum, cf. hermet, pelunija*. Rj. *vino s pelenom pomiješano*. — *riječi s takvim nast. kod bradaš*.

pelengâće, *f. pl.* *venune podebele gaće od niže koljena, koje se osobito nose po Hercegovini. Pelengâće se nose i po južnijem krajevima današnje Srbije n. p. u nahiji Uzičkoj. Od prije su i Crnogorci nosili pelengâće, ali sad njesto njih nose plavetne kupovne gaće od rase*. Rj. *vidi* pelengiri; *benevrke, kalavre*.

pelengiri, *m. pl.* *vidi* pelengâće. Rj.

pelengrija, u zagoneci, *cf. pendule*. Rj. — *Pendule pelengrija, pusto polje Romanija*. Rj. 494a.

peleš, *pelêša*, *m.* — 1) (u Srijemu) *vidi* pečtin. Rj. *vidi i kika, kosa 3, kurjuk 2, pletenica, cof.* — 2) (u baniji) *ručica u mutnjaka. P. Leber. kad se mutnjak uhvati za ručicu da je ponese, kuo da se uhvati za kiku, za peleš!* — *riječi s takvim nast. kod bareš*.

pelikân, *pelikâna*, *m. ptica. vidi* gem, sakatuša. *der Pelikan, pelicanus. isp.* *pelikanov*.

pelikánov, *adj.* što pripada pelikanu: Pera pannonia, pelikanova, labudova i gušćja. Priprava 183. — za nast. isp. alatov.

pèlin, *m.* — **1)** (u C. G.) *vidi* žaltija. Rj. biljka. *vidi* i kadulja, kuš. — **2)** (u Hrv.) *vidi* pelen, osjenač.

pèlinhor, *m.* (u C. G.): Krož lijepi *pelinhor*. Rj. *vidi* i pelivja, pelivoj, pelivoje, pelovoj, perivoj; svi ori različni oblici postali su od Grč. περιζωλος (= ograda) vrt, bašća.

pèlinov, *adj.* Salbei-, salviae officinalis: U rudini *pelinoraj*. Rj. što pripada *pelinu*. — za nast. isp. aptov.

pèlivân,* *pelivána*, *m.* — **1)** der Sciltänzer, funambulus. — *Pelivani* Savu preletješe: u petak su Gradiškome došli, u subotu teneše penjali, u nedjelju vas dan preigrali. Igra igra *pelivan* Asane. Npj. 1, 445. Dva *pelivana* na jednom konopu ne mogu igrati. Posl. 57. — **2)** u pjesmama dodaje se konju: I izvodi *pelivut-gjogina*. Rj.

pèlivânski, *adj.* Sciltänzer-, funambulorum: Odio si vazda *pelivanski*. Rj. što pripada *pelivanima*.

pèlivja, *f.* (u prim.) *pèlivoj*: Što mi se kradom ne krade kroz one luge zelene a kroz *pelirje zlučene*. Rj. *isp. različne oblike ove riječi kod pelinhor, vrt, bašća*.

pèlivôj, *m.* (u primor.) *pèlivoje*, *n.* *pèlovôj*, *m.* der Garten, hortus, *cf.* perivoj: Progloh dragoj mimo dvor proz zeleni *peliraj*. Kad gjevojka ruže bere u svoj *peliraj*. Ma se snaha obzira na lubove b'jele dvore, na bratino *peliraje*, na majčino sjetovanje. Progloh dragoj mimo dvor proz zeleni *peliraj*. Rj. *vrt, bašća. isp. pelinhor*.

pèlinija, *f.* *vidi* pelenoš. Rj. rino s *pelcnom pomiješano. vidi* i bermet.

Pèlješac, *Pèlješca*, *Halbinsel Sabioncello*. Rj. *poluostrovo u Dalmaciji*.

Pèlješki, *adj.* što pripada *Pèlješcu*. — Kola *Pèlješka*, a gusli primorske. DPosl. 47.

pembe,* *indecl. vidi* lijepa, ljepotica: Protuzila *pembe* Amša. Rj.

pènda, *f.* (ukc. Rj.³ XXX) *u ovoj zagoneci*: Klimen visi, *penda* zja, klimen *pendu* lepanda. Rj. 274b. *odgonetljaj*: zvonu i zvečak. *vidi* pendo.

pendèljenje, *n.* das Einerschwancken, incessus cucillans. Rj. *verb. od pendeljiti radnju kojom tko pendelji*.

pendeljiti, *ljam*, *v. impf. cinherwackeln, incedo gressu cucillante*. Rj. *ići naginjūci se za srakim korakom i na desno i na lijevo (kao n. p. što čine oni, u kojih su noge krive). vidi* gambati, šepeljiti.

pendèviš, *pendeviša*, *m.* *cf.* *pendževiš?* Rj.³

pendu, *u ovoj zagoneci*: *Pendo* visi, *penda* zja, *pendu* *pendu* laura. Rj. *odgonetljaj*: zvonu i zvečak. *vidi* penda.

pèndule, *u ovoj zagoneci*: *Pendule* pelengrija, pusto polje Romanija. Rj.

pendže,* *pendžeta*, *n.* (u vojv.) der Einsatz der halben Solde an Schuhe, caeteri reparatio quaedam: podaj (čizme) čizmaru, neka udari *pendžeta*. Rj. *vidi* potkrpa 2. — *tugja riječ. isp. Osn. 254*.

pendžer,* *m.* das Fenster, fenestra, *cf.* prozor. Rj. *vidi* i oblok, *dem. pendžerić*. — Meni je *pendžeraš* onaj susjed kojega *pendžeri* od kuće glade u moje *pendžere*. Rj. 494a. Tri je *platna kuli* oborio, na *četrtom pendžer* načinio. Rj. 506a. *Lebrujj pendžer*, koji nije su sokaka nego iz avlije. Rj.³ 335a. Kad najmlađji brat dogje na onu vodu... *ugleda ga kroz pendžer* careva kći. Npr. 61. Ovi dvori pannoni a *pendžeri gijngjeroci*. Npj. 1, 100. Ali Jela na bilom *pendžeru*, i ugleda svate Ivanove. 1, 242. Dušo Mero! otvori mi vrata, jali vrata, jali *staklen pendžer*. 1, 253. Al' mu b'jele dvori potavnili, *polupani srčali pendžeri*. obaljeni visoki čardaci. 2, 175. Pa poteže tešku to-

puzinu, njome lupa careve dvorove, *sasu* njemu *stakla u pendžere*. 2, 359.

pendžerāš, *pendžerāša*, *m.* (u Srijemu) meni je *pendžeraš* onaj susjed kojega *pendžeri* od kuće glade u moje *pendžere*, der gegenüber wohnende Nachbar, cujus domus e regione meae est. Rj. — *riječi s takvim nast. kod brađaš*.

pendžerīc, *m. dem. od pendžer*. Rj.
pendževīš, *pendževiša*, *m.* eine erdichtete Speise, cibus fictus: Bi li malo *pendževiša?* Rj. *jelo izmišljeno. pendževīš?* *pendeviš. isp. maviš, marviš.*

pènezi, *f. pl.* (u Ratu niže Dubr.) das Geld, pecunia, *cf.* novci, dinari. Rj. *vidi* i pinezi, pjenezi, aspre, jaspere, spenza, špale.

pèntrānje, *n. verb. od pentrati se. radnju kojom se tko pentra*.

pèntrati se, *trām se, v. r. impf. vidi* penjati se (*schimpflich*). Rj. *kaže se s pogrdom mjesto penjati se*.

pènjača, *f.* kod Zagreba: *deblo s okresanim granama, na koje se penje n. p. pudar, da bi vidio po cijelom vinogradu. isp. rozga 3. za nast. isp. ejepača. Iveković*.

pènjānje, *n. verb. od* penjati i penjati se. Rj.

pènjati, *penjem*, *v. impf.* Rj. *vidi* pèti (pènjem); *v. impf. slož. iz-pinjati (se), na-, oba-, oda-, od-, pada-, pre-, pri-, pro-, raz-, raza-, sa-, u- (se), za-; v. pf. slož. vidi* kod pèti (pènjem). — **1)** I. koga, in die Höhe heben, elevo. Rj. *dizati koga u visinu (da se pupne)*. — **2)** konja, das Ross lung binden auf der Wiese. Rj. *kao sapinjati kogu, spone mu metati: Gjuraj kosi po pogrju, konja penje po zalagju. Npj. 1, 198. Od' ovamo, Todore veziru! ruke veži, a noge mu penji. Npj. 1, 538. — 3) čador, aufspannen, tendu, *cf. peti*. Rj. — *Sator penje Ugrin Janko... Ne penji mi šator tudar. Npj. 1, 180. oramo idu i oraki primjeri: Pelivani Savu preletješe: u petak su Gradiškome došli, u subotu teneše penjali, u nedjelju vas dan preigrali. 1, 445. — II. sa se, reflekt. — 1) steigen, ascendo, cf. peti se. Rj. kao uzlaziti. isp. pentrati se. — Udovica se i na kola (ili na konja) penje, a sve veli: ne ću (udati se). Posl. 328. — 2) nešto mu se penje za vratom. ausbrechen, erumpo, cf. ispeti se. Rj. *penje mu se čir za vratom; penje mu se šašterica na jezik. — vidi primjere i kod pèti*.**

pèpèlnica, *f. dies cinerum*. Stulli. *pepeljava srijeda u Hrv. Aschermittwoch*.

pepelūznica, *f.* Lužnica *pepelūznica. f. Aschenbrodel, puella furilla plena, cf. pepeljūša. Rj. 335a. pepeljūvu djevojka. vidi* i *pepeljuga 4. i syn. ondje*.

1. pepeljāk, *pepeljka. m.* (u Srijemu) onaj prašak n. p. na šljivama i na grožđu, der Reif, pulverulentus. *cf. mášak 2. Rj.*

2. pepeljāk, *pepeljāka, m.* (u Crnu.) ozidano mjesto ukraj kuće gdje se u crjepnji pod sačem hljeb peče. Rj.

pepeljār, *pepeljāra. m.* Aescherer, Aschenbrenner (Pottaschsieder). Rj. *koji pravi pepeo*.

pepeljast, *adj. aschenfärbig, cinericius*. Rj. *u čegu je baja kao u pepela. vidi* vugast. — *isp. kod pepeljav primjere iz Rj. 231a i Rj. 687b*.

pepeljav, *adj. mit Asche bestreut, cineribus conspersus*. Rj. *što je pepelom posuto. vidi* lužan. — *Završuje poklade, utornik u oči pepeljave srijede. Rj. 165b. Imelaš, tica koliko kos, samo što je kračega repa i pepeljara perju. Rj. 231a (isp. pepeljast). Pepeljāvā srijeda, f. Aschermittwoch, dies cinerum sacerorum. Rj. 494a (srijeda u koju se srijet u crkvi pepelji. vidi pepelnica). Škorak, šarena (po pepeljaram crne pjego) i brkata luba. Rj. 687b (isp. pepeljast).*

pepeljaviti, *vim. v. impf. aschern, in cineribus rotulo. Rj. činiti da bude što pepeljavo (n. p. valjanjući po pepelu). v. pf. slož. opepeljaviti. upepeljaviti.*

pèpeljenje, *n.* das Aschern, cineribus conspergi. Rj. *verb. od pepeljati se. stanje koje biva, kad se tko pepelji*.

pepeljnjak, *m.* mjesto gdje se pepeo prosipa, *locus prociendis cineribus*. Rj. — riječi s takvim nast. isp. kod krtičnjak.

pepeljiti se, lji^m se, *v. r. impf.* (u Dubr.) *sich äschern, cineribus conspergi* (na pepeljavu srijedu). Rj. *pepelom se posipati*. — *isp. v. pf. slož. opepeliti* (i se).

pepeljuga, *f.* — 1) divlja loboda (jer po lišću ima kao pepeo) (*Gänsefuß, gemeiner Gänsefuß oder Melde; chenopodium L., chenop. album L.* Rj.³). Rj. — 2) zastorak na parionici, na koji se metne pepeo i sipa voda, *Aschentuch*. — 3) (u C. G.) *eine Art giftigster Schlangen, serpentis genus*. Rj. nekaka vrlo otrovna guja. *vidi pepeljuga 2.* — 4) *pepeljuga djevojka*: Gjevojoj je ovaj bilo ime Mara, ali... kako se tako najviše oko vatre nalazila, prozovu je mačeha i njezina kći *pepeljuga*... »Ti *pepeljugo!* ako ovo sve proso ne pokupi!...« Npr. 127. *vidi pepeljuznica, pepeljuga 1, pepeljuša; izmrčenica, kominča.*

pepeljuga, *f.* — 1) (u Dubr.) *vidi pepeljuša*. Rj. *pepeljava djevojka, vidi i pepeljuga 4, i syn. ondje.* — 2) *vidi pepeljuga 3, nekaka vrlo otrovna guja*: To ti *pepeljuga*, to ti *ernokrug*, sve je ljutica. D'Posl. 136.

pepeljuša, *f.* (u Dubr.) *Aschenbrödel, puella favillae plena, cf. lužnica pepeljuznica*. Rj. *djevojka pepeljara, vidi i pepeljuga 4, i syn. ondje.*

pèpeo, *pèpela*, *m. die Asche, einis, cf. lug.* Rj. — *Pepeom* s česnice posipaju svilene bube, da ih bude dosta kao i *prašaka u pepelu*. Rj. 35a. Gar, 2) *pepeo* od slame. Rj. 83a. *Pepeljnjak*, mjesto gdje se pepeo prosipa. Rj. 494a. *isp. prpa, prpor 1.*

1. **Pèra**, *m. (ist.) vidi Pero*. Rj. *voc. Pèro. hyp. od Petar.*

pèra, *m. hyp. od perčin*. Rj. — Šaka *pèrè* (n. p. biće, t. j. čupaće se za kosu). Posl. 351.

2. **Pèra**, *f.* (u Dubr.) *vidi Petrija*. Rj. *hyp. s takim ake*. Kod Andra. *vidi i Pére.*

pèrad, *f.* »ona drži veliku *perad*. *das Geflügel*. J. Bogdanović. *vidi živad.*

peracvina, *f.* ono što ostaje na perajici kad se perajia povjesma. *cf. rediti*. Rj. *vidi perajevina, perajnica. isp. ogrebica.*

peraića, *f. die Flachsaufe, pecten linarius*. Rj. *vidi perajica. ono na čemu se perja kudjelja ili lan.* — 1) velika od gvoždja. Rj. gargača, gargaša, gvozdenka, ogrebača, ogreblo, vrčica. — Vrcati, *vidi perjati (na grozdeni peraiću)*. Rj. 78a. Tarak, kao *velika perajica* (ali nijesu zupci u gomili, nego poprijeko, kao u grebena), što žene lan redi. Rj. 732a. — 2) mala od svinjske peraje. Rj. — Poslije toga perjaju se povjesma *malom perajicom*, pa su već onda povjesma uregjena. Rj. 617a.

peraja, *f. die Rückgratborsten des Schweines, setae dors.* Rj. čekinje svinji na leđima. — *Peraica* mala od svinjske peraje. Rj. 494b.

perajevina, *f. vidi peracvina, perajnica.* — *Ogrebnica, kao perajevina* što ostane kad se ogreblije. Rj. 439a. — *pero, peraja, perajica, perajnica, perajevina, perut*. Korijeni 281. *pera(j)evina* (od *peraja*). Osn. 167.

perajica, *f. vidi peraića*. Rj.

perajnica, *f.* (u Baranji i u Srijemu) *vidi peracvina*. Rj. *vidi i perajevina.*

Pèrast, *m. nom. popr. eine Stadt in Bocche di Cattaro*: Te je šalje Risnu i Perastu. Rj. *varoš u Boci Kotorskoj*.

Pèraški, *adj. von Perast*: To se zna, ka' i *Peraškom kolaču* (cijena — dvije krajece. Posl. 319). Rj. što pripadu Perastu. *Perast(-)ski, otpadači i dra s sačinu se u jedno, a ora pred k promijeni se na š. isp. Arbanški.*

Pèraškinja, *f. ein Französimmer von Perast*. Rj. ženu iz Perasta, *vidi Peraštanka.*

Pèrastanin, *m. (pl. Pèrastini) Kinnr von Perast*. Rj. čovjek iz Perasta.

Pèraštanka, *f. vidi Peraškinja*. Rj. ženu iz Perasta. **pèrece**, *n. dem. od pero*. Rj. — Od orla češ iz repa iščupati jedno pero... A ti onda zapali *perce* od orla. Npr. 69.

Pèreća, *m. (ist.) hyp. od Pero, Petar. roc. Pèrèo.* — Umre oborknez Krajinjski *Pèreća* Stanković Kara-pandža. Novj. 73. za *nast. vidi Hèa. isp. Gača, Koča.*

pèrèću,* *perčina, m. vidi kosa 3, kika*. Rj. *vidi i cot, kurjak 2, peles, pletenica. dem. perčinić. hyp. péra.* — *Čelebijn perčin*, *Gartenrittersporn, delphinium Ajacis*. Rj. 821b (*biljka*). Šaka i *perčin* (n. p. nema drugo ništa, nego šaka i *perčin*, t. j. da se čupamo i bijemo). Posl. 351. *Divan* ti je *čelebija Ramo!* crna brka, *gojajli perčina; rud mu perčinu* bio varj pokrivo. Npj. 1, 459. AP mu sjedi pred pečinu majka, strašna diva u *perčinu* bište. 2, 37. A Jusufbeg poleti gjojatu, pa *ajogatu* pade *po perčinu*, za svatovi navrže gjojata. HNpj. 4, 146: Niz nosila *perčin ruš-česljajte*, što no mi *ga uzgojila* Mara. Here. 4. Kad vijjela, gjeno nose Jova, kad mu vijje *erovoja perčina*. 6. Ljubomir ga ispsovao i čušio i Svetozar *ga pročupao za perčin*. Nov. Srb. 1817, 501.

perčinić, *m. dem. od perčin*. Rj.

perčiničija,* *m. koji nosi perčin*: Moj dragane, *sija perčiničijo!* mani *perčin* sa bijela vrata. Here. 200. *biće sija-perčiničija (koji nosi crn perčin?)*. *isp. sija-jelek.*

1. **pèrda**, *f.* (u Risnu) *vidi pregrada, prijebaj*. Rj. *vidi i pretin, tin, što dijeli n. p. jednu sobu od druge.* — Tugje su: *pèrda* i *pèrda* i *pèrde*. Osn. 257.

2. **pèrda**, *f.* (u C. G.) *der Schleier, velamen*: Metnuli mu *perdu* na oč. (Zalugljeci ga da ne vidi ništa. Posl. 177). *cf. veo*. Rj. *vidi i veleta, velj, prijexjes 1, koprena 3.*

perdašenje, *n. das Aufziehen (des Fells), erugatio pellis*. Rj. *verb. od perdašiti, radnja kojom tko perdaši (kožu).*

perdašiti,* *pèrdašim, v. impf. t. j. kožu, aufziehen, erugo*. Rj. *čurcija perdaši kožu, v. pf. slož. isperdašiti, operdašiti.*

1. **pèrde**,* *pèrdeta, n. (an Resonanzboden)*. Rj.

2. **pèrde**,* *f. pl. (u Novom Sadu) Bettvorhang (einer Wöchnerin), das Bettgehänge, plingula*. Rj. *ono čim se zarjesi postelja (porodiljina).*

Père, *f.* (u Dubr.) *vidi Pèra*. Rj. *hyp. od Petrija, u nom. upravo Père, gen. Pèrè, dat. Pèri, voc. Père. isp. Dòbre.*

pergament, *pergamenta, m.* — Na čemu će se pisati... iznagju u Misiru papir... u maloj Aziji (u Pergamu) postanu uragjene kože životinjske (*pergament*). Priprava 183. Ono Vaše staro rukopisno (na *pergamentu*) *Evangelije*. Straž. 1886, 1513.

pergatorija, *f.* u zagoneci, *cf. zovuti bati*. Rj.

Pèrica, *m. dem. od Pèro*. Rj. — *takva dem. kod Antica.*

pèrilo, *n.* mjesto gdje se peru košulje (na vodi), *die Waschstätte, locus ubi lavant*. Rj. — *riječi s takvim nast. kod bjelilo 1.*

pèrilja, *f. vidi pralja*. Rj. *koja pere n. p. košulje; die Wäscherin, lotriv.* — *riječi s takvim nast. kod bjelilja.*

periljac, *periljea, m.* praljin muž (po namastirima i po prajavorima Fruškogorskim), *der Waschmann, Wäscher, Mann der Wäscherin, maritus lotricis*. Rj.

pèrina, *f. das Federbett, calcita plumea*. Rj. u čemu je *perje* pa se na njemu spava. *vidi pernica, blazina, blazinja.* — Dunja, 2) *perina* što se njom pokriva. Rj. 145a. *Nabušila se perina*. Rj. 378b.

pèriod, *m. die Periode, η περιόδος.* — Prvi *period*, od Adama ili početka svega svijeta do Noja. Priprava 83.

pèriodski, *adj. što pripadu periodu: periodisch, periodicus.* — Članovi njegovi... nijesu za *periodske knjige*. O Sv. O. 3.

perionica, *f.* po velikijem kućama ona soba ili zgrada gdje se *peru* košulje, *das Waschlhaus, acdificium linteis lavandis*. Rj. — Poponac od očiju onih koji sede pod orasima, zaslanja *knjnu perionicu*. Zim. 330. — *riječi s takvim nast. kod djeljanica*.

Periša, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* od Petar. — *takva hyp. kod Dabiša*.

perišani,* *m. pl.* *Art weiblichen Kopfputzes, ornatu quidam capitis*: Jedna glava devet *perišana*. Rj. *nehaki nakit što žene na glavi nose*. — *Al' pošta gospojna Milica . . . a na glavi devet perišana*, povrh toga kruna pozlačena. Npj. 2, 198. A kadume bule Čorovića daće svaka *sitne perišane* i sa grla zlaćene gjerdane. 4, 4.

periti, *glagol koji dolazi sumo kao složen. c. pf.* *spëriti (se)*, napèriti, popèriti; *v. impf. složeni* napèrivati.

perivôj, *m.* (u Dubr.) *Garten, hortus, cf. pelivoj*. Rj. *vrt, bašča, rudi pelinhor, i ondje ostale oblike*. — *Tko sebe goji, najbolji perivôj goji*. DPostl.

perivôjni, *adj. viridarij*. Stulli. *što pripada perivôju*.

perjanica, *f. der Federbusch, crista*. Rj. — A najpodlje bradajage Turci, što ne nose ništa od oružja, do na ruke *zlatne perjanice*, a da njima begeniš glave. Rj. 39a. A oh Vuče, moj sokole sivi! A oh Vuče, *zlatna perjanice* svakojega pravoga Srbina! Npj. 4, 11. Crmnica je Turacka krmnica, prozvala se *Srpska perjanica*. 5, 80.

perjanicki, *adj. što pripada perjanicima: Perjanickog zove kapetana: »Ha na noge, Milo kapetane! razlijeli gjeću perjanike na vojvode i na kapetane*. Npj. 5, 326.

perjanik, *m.* (st.) — *1) der einen Federbusch tragt, juvenis cristatus*: Momće *perjanice!* ne stoj, ne pogledaj. Rj. *koji nosi perjanicu*. — *2) sad se u Crnoj Gori zovu tako momci vladike Crnogorskoga*. Rj. — *Perjanickog zove kapetana: »Ha na noge, Milo kapetane! razlijeli gjeću perjanike na vojvode i na kapetane*. Npj. 5, 326.

perjanistvo, *n.* (u C. G.) *die Würde eines perjanik, munus 705 perjanik: A sokolu Damjanović Mirku, njemu dao dugo perjanistvo*. Rj. *služba perjanika*.

perjanje, *n.* Rj. *verb. od perjati*. — *1) radnju kojom tko perja n. p. kudjelju (das Raufen des Flachses, pectinatio lini)*. Rj.). — *2) radnju kojom tko perja preko polja (die Flucht barhaupt, fuga nudo capite)*. Rj.)

perjatati, *perjatna*, *adj.* (u pjesmi) *befiedert, penatus*: Krilo *zlatno i perjatno*. Rj. *u čega je perje, vidi pernat* 2. — *Kolika se četa sakupila grabljivoga skota perjatoga . . . Pa se tice viju put nebesa*. HNpj. 1, 121.

perjati, *jām, v. impf.* — *1) den Flachs raufen, pectino linnu*. Rj. *kudjelju ili lan*. — *Vrèati, perjati (na grozdenu perajcu)*. Rj. 78a, *sa se. pass.*: *Kudjelja (ili lan) . . . postije ogrebila perja se na gvozdenoj perajci, postije toga perjaju se porjesma malom perajicom, pa su već onda povjesna uregjena*. Rj. 67a. — *2) barhaupt fliehen, fugio nudo capite: perja preko polja*. Rj. *gologlav hježati, vidi pramati*.

perje, *n. (coll.) Rj. sing. pero*. — *1) die Federn, pinnac, plumac*. Rj. *u ptice i u ribe*. — *Badrjica, 2) u situogu perja ono što ostane kad se perje čija*. Rj. 12a. *Kako tice jadoliko graću, sa krila im brčno perje skaće*. Rj. 215a. *Kuštrava kokoš, koja je naježena perja*. Rj. 319b. *Naveštjati n. p. vune, perja*. Rj. 412a. *Češtjati perje, čijati perje*. Rj. 821a. *b. Ruste mu perje*. (Kad se kome što po volji dogagja). Postl. 270. *Vije li mu se b'jelo perje oko kalpaka*. Npj. 1, 13. *Al' besjedi Omerova majka: Oj Omere,*

moje milo perje! ajd' Omere, da te ženi majka. 1, 252. *Ajd, Omere, moje b'jelo perje!* 1, 253. *Meć mi kalpak na glavu, za kalpak perje veliko*. 1, 590. *Na njemu je čudno odijelo: vas u srmi i u čistom zlatu, teško ga je poklopilo perje*. 2, 518 (*sa kalpaka?*). *Kotrlja se Golotrbe Ivo, na Ivanu teško zreči perje*. 3, 101 (*isp.* A na glavu kalpak i čelenke . . . i deseta faklja okovana, iz nje su mu do tri *pera zlatna*, što junaka biju po plećima. Npj. 3, 96). *Viš' nje dvije tice preljeću, zlatnih krila a srebrnih perja*. Herc. 60 (*pl. isp. niže pod 2 primjer iz Npr.*). *Nakitivši se i našaravši tujijem perjem*. Odg. na ut. 3. — *2) (u Boci) vidi lišće, n. p. od zelja, kupusa, trave, cf. pero 3: Prosu se biser po perja*. Ne kup'te biser po perja. Rj. — *Dok ugledaš jedan čepariz nasred one livade, korijen mu je mjeden, grane srebrne a perja zlatna*. Npr. 121 (*pl. 1*). *Ijubilo se momće i gjevojka pod granama i perjem od borja*. Herc. 134.

pernat, *adj.* — *1) vidi perni: Moj pernati od sunčea štite*. Rj. *na čemu su pèra*. — *2) vidi perjatan: u čega je perje, puno perja; befiedert, penatus: Bijaše drugi orao velik, velikih krila i pernat*. Jezek. 17, 7.

perni, *adj. n. p. buzdovan, mit pera versehen, umbonibus (?) praeditus*. Rj. *na čemu su pèra*. *vidi pernat* 1. *isp. šestoper (adj.), šestoperni, zlatoperni*. — *Već se baca pernim buzdovanom, te udari Grčica Manojla*. Npj. 3, 34.

pernica, *f. calcita*. Gundulić: *pernice* im raskošne su, gđi u bludih svu noć tonu. Stulli. *vidi perina, blazina, blazinja*.

pernicar, *m. qui calcitus conficit*. Stulli. *koji pravi pernice*.

pero, *n. (pl. gen. pèra)*. Rj. *dem. perec. coll. perje*. — *1) die Feder, penna*: Lako kao *pero* (Postl. 165). Rj. *u ptice*. — *Brče pero, brčno pero*. Rj. 45b. *Evo ja imam pri sebi kalamar i pero, ako umiješ pisati da mi se potpišeš*. Npr. 252. *Koji perom piše po orlovu krilu*. Npj. 1, 99. *Ljepi će ti rod roditi, koj'jem ćeš se podičiti, kako paun zlati'jem perom*. 1, 150. *Na ramenu paun pero zlatno, a na drugo slavuj grlo jasno*. 1, 279. *Tambura mu od suvoga zlata, žice su mu kose devojkače, a terzijan pero sokaloro*. 1, 451. *Pišu kako im kad izigje iz pera*. Pis. 28. *Nego je pisao svaki po svojoj volji (kako mu se kad navrh pera desilo)*. Rj.⁴ *V. Zareči pero pa piši*. VI. *Piši . . . kako ti kad iz pera ističe*. VI. *Kako je Srblijin umočio pero i počeo Srpski pisati*. XI. *i u muke: Ni koliko bi muha na peru ponijela*. Postl. 220. *može biti da ovamo i tu i ovi primjeri: Sinoć polju legoh pod čadorom, dopadoše dvije moje sluge, na pero me čurkom pokrivaše, i gospodsko lice zavijaše; oči sklopih, gđran sanak vigjeh*. Npj. 2, 510. *Pak se Jova mlogo poharćio, baš na pero tri tovara blaga . . . Pak se bane više poharćio, baš na pero pet tovara blaga*. 2, 637. — *2) pera u ribe, die Flossen, Flossfedern, pinnac*. Rj. — *Što god ima pera i ljusku u vodi, po moru i po rijekama, jedite*. Mojs. III. 11, 9. — *3) (u Dubr. i u Boci) list, n. p. od zelja, ruže, Blat, folium (po ovome se i po drugijem krajevima govori pero luka): Pak dohvati jedno pero karte*. Rj.

Lukovača, kukuruznica umiješana hladnom vodom s perima od crnoga luka. Rj. 335b. *Ukresati n. p. lista kupusnoga, lukovijeh pera*. Rj. 778a. *Pero od jabuke itd.; tako i pero iz libra (list iz knjige)*. Postl. XVII. — *4) desna (oštra) strana u raonika*. Rj. — *Uspèrica, uspernica, lijevi (debeli) kraj u raonika od usiju pa gore do nokta, a desna (oštra) strana njegova zove se pero, cf. branik* 2. Rj. 789b. — *5) u putu, Feder, clater, cf. štenci*. Rj. — *Jezićac, 1) pera u katanac*. Rj. 252b. *Štenc, 2) u putu. Štenci, 2) die Springfeder, beim Schloss, momentum, ferrum vi sua recedens*. Rj. 816a. *pero u putu, što se praća, skaće, isp. štene*. Korijeni 281. — *6) (pl. pèra, pèra),*

na buzdovanu, *die hervorrugenden Bogen an der Keule, umbones clavate*. Rj. — Šestoperac, buzdovan od šest pera. Rj. 537b. — 7) *duške na kolu vodeničnom*: Kašičara, t. j. vodenica (potočara), što joj kolo stoji upravo, a *peru* su *tukorog kola* kao kašike. Rj. 267a. Lopatara, t. j. vodenica, što ima kolo porijeklo i na njenu *peru* kao lopate. Rj. 333b. — 8) *kraj od šamije*: Dosta puta je onaj koji je htio ženu pustiti, osjekao joj *pero* od šamije na glavi ili rogalj od skuta na baljini kakoj, pa je od sebe otjerao i na sudu raspustio se s njome. Rj. 622a. Tarpoš, to je može biti u svemu svijetu najveća ženska kapa . . . ostrag visi niz legja jedan kraj od šamije i zove se *pero*. Rj. 732b. i *uopće kraj od čega*: A kraj Muje golo *pero* sijnu, a na Janku ruse nesta glave. HNpj. 4, 359 (mač?). A već zora *pero* pomolila. 4, 415.

Péro, m. (juž.) *hyp.* od Petar (čemu je izbačeno t. Osn. 49). Rj. *gen.* Péra, *voe.* Péro, *istoč.* Péra, *takeva hyp. kod Dobro*. — Drugu šilje Petrović-Mašanu i rojzaku Peru kapetanu. Npj. 5, 270.

peronja, m. ime volu. Rj. — *peronja* (pernat). Osn. 195.

peronjika, f. (u Dubr.) *Cypergras, cyperus*. Rj. *biljka*. — *peronika*, koja glasi i *peronjika* (osn. će biti u starom *περονιου*). Osn. 276 *riječ s takvim nust. kod aptika*.

perpera, f. nekakav mali novac, *Art Münze*, numi genus (*βραχμαζον*). Rj. — Da je *perpera* bila pravi novac (kovan), tomu nema potvrde bolje nego što je u gornjim primjerima. DRj. 2, 288.

persona, f. (u vojv. po varošima) *die Person, persona*: Obrvice vrede Kamenice, čarne oči Pešte i Budina, a *persona* grada Varadina. Rj. *isp.* lice 4.

persun, m. — 1) *Petersilie, apium petroselinum* Linn. *cf.* *petrusin*. Rj. *biljka*. — 2) *divlji peršun. Hundspetersilie, aethusa cynapium*. Rj. *biljka*. — *tuđa riječ. isp.* Osn. 174.

Perućica, f. — 1) voda koja izvire pod Povijom i oko jednoga sahata sastavši se s Obošticom zove se *Zeta*. Rj. — 2) rijeka koja teče iz Koma, i sastavši se u Hasu s Vrmošom odande se zove *Lim*. Rj.

peruka, f. (u Dubr.) *die Perrücke, capillamentum*. Rj.

peruljânje, n. *das Ruppen, velticatio*. Rj. *verb.* od *peruljati*, *radnja kojom tko perulja što*.

peruljati, ljam, v. *impf.* *rupfen, vello, cf.* *perutati*: *Lasno ti je tice peruljati*, no je muka orlušine stare. Rj. *peruljati pticu, perje joj čupati. vidi i perušati*.

perunika, f. *die Schwertlilie, iris germanica* Linn. *cf.* *bogiša, mačić*. Rj. *biljka. vidi i sblja 3*. — Oj devojko, *plava peruniko!* jesi P moga konja napojila? Npj. 1, 323. *osnovu vidi kod peronjika*.

Perunika, f. ime žensko. Rj. — Uz put, Ružo, niz put, *Peruniko!* (Nek ide kud hoće). Posl. 331. *imena ženska od bilja kod Višnja*.

perušânje, n. *vidi* *perutanje*. Rj.

perušati, šam. *vidi* *perutati*. Rj. v. *impf.* *vidi i peruljati. perušati pticu, čupati joj perje. v. pf. slož. operušati*. — *Perušati ga s obje strane bez milosti*. DPosl. 91.

perušćica, f. *dem.* od *peruška*. Rj.

Perušić, m. — 1) zidine od staroga gradića i kod njih selo u ravnome Kotaru između Zadra i Skradina. Rj. — 2) selo sa zidinama od staroga gradića u Hrvatskoj u Otočkom regementi. Rj.

perušina, f. Rj. *dem.* *perušinica*. — 1) *vidi* *perut* 1. Rj. *perje raspršano*. — Po vjetru kupi *perušine*. DPosl. 96. *Vigjeo sam i živoga orla, a kamo li orlu perušinu* . . . Da je kome stati, pa gledati, kako kroji kapu vučetiinu . . . a *rastara orlu perušinu*. Npj. 3, 32. *Dolijeće sokol ptica siva* . . . smoeće s' sebe *sitne perušine*. HNpj. 1, 100. — 2) (u Hrv.) *vidi* *oljvina*. Rj. i *syu. ondje. kukuruzna slama*.

perušinica, f. (u Dubr.) *dem.* od *perušina*. Rj.

peruška, f. *der Federwisch, Federtappen, ala abstersoria*. Rj. *krilo n. p.* od *guške, te se njim u. p. palu krul kad se izvadi iz peći. dem.* *perušćica*. — *Pabati pogaću peruškom, pošto se izvadi iz vatre*. Rj. 492a.

perūt, f. (coll.) — 1) *das Gefieder, zerstreute Federn, pennae, plumae sparsae, cf.* *perušina*. Rj. *perje raspršano*. — 2) u glavi, *Schuppen, furfures, cf.* *prhut*. Rj. — *Isperuta se n. p. koža, lice (kad izigje po njemu kao perut što je po glavi)*. Rj. 235b.

perutac, *peruca*, m. *Art Ausschluss (Ekzema)*. Rj. *ospa nekaku. isp.* *isperutati se*.

perutânje, n. *das Ausraufen der Federn, evulsio pennarum*. Rj. *verb.* od *perutati. radnja kojom tko peruta n. p. pticu*.

perutati, tami, v. *impf.* *abraufen, pennas evello, cf.* *peruljati*. Rj. *vidi i perušati. perutati pticu, čupati joj perje*. — *isp. v. pf.* *isperutati se*.

perutávka, f. t. j. *patka (perutanu?) kojoj je perje [perut] ožupano?*: Šinoc večer večerala jedna mlada gospogja . . . četiri *patke perutavke*, tri *grlice*, dva *goluba*. Here. 286.

pěrváz,* m. (od haljine) *die Bräme, limbus*. Rj.

pěrváziti, *pěrvázim*, v. *impf.* n. p. *baljinu, cerbrämen, practexo (cf. siraditi. Rj.³)*. Rj. v. *pf.* *slož. operváziti*.

pěrvázênje, n. *das Verbrämen, ꝛo practexere*. Rj. *verb.* od *perváziti. radnja kojom tko perrazi n. p. haljinu*.

pesijânskî, *adj.* (u C. G.) *vidi* *peksijanski*: Od velike sile *pesijanske*. Rj. *vidi i pasijanski*.

pešnica, f. *pěst. f.* (u Grblju) *die Faust, pugnus*: Ko što o čem, *laba o pešti (isp. Posl. 151)*. Rj. *isp. stisak*. — *Mačija za njom preteći pesnicom rekne*: »Čekaj nesrečo! Npr. 135. *On bubne pesnicom u vrata, a vrata se odmah na dvoje raspadnu*. 212. *Liči kao pesnica na oko. Posl. 170*. — *riječ pest* u Rj. *ima ukc. pěst; ali sām Vuk ima u Posl. XLIX pěst; i Daničić. Osn. 226 i Korijeni 128 pěst. pěsnica (pred u osn. u pest)*. Osn. 332.

pěsta, f. u *zagoneci*. Rj. o *ovoj riječi nema riješništva*.

Pěstin Grād, u. u *kršu* *zdrijelo idući iz Kotora na Njeguše s lijeve strane. vidi* *Peštin-Grad. Rj.³*

pěstis, u *poslovi*: I jedem i pijem, a *pěstis* mi je na umu. Ja sam ovo slušao još u djetinjstvu, ali ne znam ni sad što je *pěstis*. Može biti da je i ime kakoga Turčina kome je ko bio dužan, ili onako kakoga zla čovjeka. *Dimitrije Popović* pisao mi je da je on mjesto *pěstis* slušao *postis* . . . Pošto čovjek torbu uzme, žena ga zapita kako mu je ime, a on odgovori: „*Postis*“ misleći u sebi da će ona *postiti* po tome što je u torbi. Po tom čovjek otide i odnese torbu svojoj kući . . . Stane je (ze) nitkati da jede i pije, a ona mu odgovori: I jedem i pijem, a *Postis* mi je na umu. Rj.

pěstozub, m. *vidi* *kesizub. Rj. koji se jednako kesu, snije. vidi i kestozub. tako slož. riječi kod krezub*.

pěš,* *pěša*, u. — 1) *Art Fisch (Kaulkopf. Rj.³)* *pescis genus (cottus gobio L. Rj.³)*: *zinuo kao peš. Rj. riba. Tal. pesce*. — 2) u *korita za što se rukama drži, kad se korito nosi: drži za pešce, da nosimo to korito*. Rj. — 3) *prednji kraj u haljine. cf. skut. Rj.*

Peša, m. (ist.) *vidi* *Peša*. Rj. *Pe-ša. hyp.* od *Petar* i *Petko. takeva hyp. kod Diša*. — *Kad je peša: gje si Peša? kad nije peša: oklen si Peša?* Rj. 584b.

peškeš,* m. *vidi* *dar, poklon. Rj. isp. baksis*. — *Sam je Čupić na radost došao, i Zeko mu peškeš učinio, učinio jednu stranu kave, drugu stranu Lazarević-Luki. Npj. 4, 286. Lazara ču u peškeš posluti, poslaci ga na Skadar veziru; Lazarevu ljubu pokloniti. 4, 315. Evo tbe ljep peškeš dogje: od tvog dragog armagan kutija. Here. 30*.

peškír,* peškíra, *m.* *das Hundtuch, mantle, cf. otírāc, otarak, ubrus.* Rj. *vidi i ličnjak, ručnik, isp. jaglak, jagluk; rida II, i syn ondje. dem. peškíríc, augm. peškírína.* — Poljevači **peškír** (kad mlada poljeva svatovima). Rj. 535b.

peškíríc, *m. dem. od peškír.* Rj. **peškírína,** *f. augm. od peškír.* Rj. — *takva augm. kod bardačina.*

pešnjaŋje, *n. das Flicken, sartura, cf. krpjenje.* Rj. *vrh. od pešnjati. radnja kojom tko pešnju što.*

pešnjati, pešnjām, *v. impf. (u Boci) rgjavo što raditi, osobito šiti, pfuschen, besonders im Nähen, inscicuter facere, cf. krpiti.* Rj. *za v. pf. isp. sprčiti.*

pešnjavina, *f. (u Boci) das Flickwerk, centu: Bolje je svoja pešnjavina noli tugja šarturina.* Rj. *djelo što tko pešnjujući načini, što tko sprči; das Pfuscherwerk, die Pfuscherei.*

Pešo, *m. (juž.) hyp. od Petko.* Rj. Pe-šo. — *Pešo (Petari, Osn: 363. ist. Peša. takva hyp. kod Dišo.*

Pešta, *f. die Stadt Pest, Pestimm (die Serben haben dieses ursprünglich slawische Wort nach der ungrischen Verhinzung wieder aufgenommen, gerade wie astal, parasmik u. a. von stol, prost u. s. v.).* Rj.

Peštanae, Peštānca, *m. Eimer von Pešta.* Rj. *čorjek u. Pešte.*

Peštanka, Peštānkinja, *f. Eine von Pešta.* Rj. *čenu iz Pešte.*

Peštanski, *adj. Pester, Pestinensis.* Rj. *što pripadu Pešti.* — U 32 broju *Peštansko-Budimskoga* *Skoro-teće* od god. 1812. Pis. 54.

peštemālĵ,* peštemālĵa, *m. ein blaues baumwollenes Badtuch, mantle majus badnare.* Rj. *ubrus od plavetnoga pamuka za kupanje.*

Peštin-Grād, *m. kamenito brdo više Kotora.* Rj. *vidi Pestin Grad.*

pet, *fünf, quinque.* Rj. — *Pet braće sve jedan drugog u zadnjicu barka.* Rj. 16b. *Bolje (je) danas pet nego sjutra šest.* Posl. 23. *Ne zna on pet na deset. (Ne zna mnogo za šalu).* 199. *Ni pet, ni deset (nego, n. p. uze batinu, pa po njemu, t. j. bez i kakoga govora, odmah).* 222. *Pet za deset dati kome. (Prevariti ga).* 247. *Kako mu toga momka pokažu prstom, a on ni pet ni deset, nego zapali iz pištolja, te njega po sredini.* Danica 3, 192. *Deset djevojaka . . . pet od njih bijahu mudre a pet lude.* Mat. 25, 2. *Ali se ne nahodiš see oro pet načina u svakom pomenutom izvoru . . . svjeh pet samo u Mikalje.* Rad 20, 153.

péta, *f. (pl. pête) die Ferse, calc.* Rj. *dem. petica.* — *Ni petom ne čenu.* Rj. 836a. *Ugleda krilata čocka zlatnijeh kosu dugijeh do petu gje iz jezera izlazi.* Npr. 152. *Brčiste mu je kao petu od crvlje.* Posl. 30. *Lmjeriti koga od pete do glave (poznati ga dobro).* 99. *Od glave do pete (n. p. ogjenući koga).* 232. *Tako me sjutra otegnutiĵeh petu ne našli!* 299.

1. petāk, petāka, *m. der Fünfer, d. i.* — **1)** *ein Stück von fünf Paru's (der österr. Siebner), munus quinarius.* Rj. *norve u kojem ima pet paru, ili uopće pet noruca manje vrijednosti.* — *Dešnjak, marjaš, ili petak, na kojemu Bogorodica drži Hrista na desnoj ruci.* Rj. 118a. — **2)** *ein Pferd von fünf Jahren, equus quintus, quinquennis.* Rj. *konj od pet godina.*

Pētāk, *m. ime muško. cf. Herak.* Rj. — *Ni kudi Heraka, ni hvati Pētaka, oba su brata jednaka.* Posl. 221. *Može biti da je od osnove od koje i Petko, Petoje, t. j. koju je postala od Petar. takva hyp. kod Dujak.*

2. petāk, pēta, *m. vidi petka.* — **1)** *der Freitag, dies Venetis.* Rj. *peti dan po ueljeli.* — *Nagraisao kao gjavo na včtki petak.* Posl. 186. *Svakom će doći po jedan crn petak.* 278. — **2)** *der Fasttag, im Gebräutze von mrsak, dies jejuni.* Rj. *posni dan, suprotvo mrsak.* — *Najveća je čast na mrsku: pečeno jaguje . . . a na petku riba.* Danica 2, 101. *može biti*

da ile ovamo i ovaj primjer: O Gjurinu petku (Nikad). Posl. 236.

petākinja, *f. — 1)* *vidi petorka.* Rj. *bure od pet akora.* — **2)** *eine Stute von fünf Jahren, equa quinennis.* Rj. *kobila od pet godina.*

Pētar, Pētra (Pētra), *m. Peter, Petrus.* Rj. *dem. Petrić. hyp. Peco, Pečo, Peja, Pejak (Peak), Pejo, Peko, Pera (dem. Perica), Perča, Periša, Pero, Peša, Pešo. (Pētiak?), Petko, Petoje, Petoš, (Pētraš?), Petraš, Petro.*

pētar, pētra, *m. (u C. G.) gore pod krovom u svake zgrade, gdje nema tavana od dasaka, nego je n. p. od ljese (dolje je pod, više pada petar, a pod podom konoba, u Brlima izba): Gje je baba Ruga? Eto je u koš na petar.* Rj. — *Sačuva' ga Bog ka' i jaje niz petar.* Posl. 275. *Kad se kokoši tle dadu, ona se i petra hiti.* DPost. 42. **pētar** (u star. slov. srednjega roda **пѣтро**, kor. od koga je **peti** i **puto**). *isp. Osn. 246.*

pēte, *f. pl. (u Spljetu i po drugijem onuda varošima) od kose kao mali samarić, što žene i djevojke nose ostrag povrh vrata . . . Art Kopfsputz, ornatus capitis.* Rj. — **pēti** . . . može biti da ovamo ide i **pēte.** Korijeni 281.

pēteli, u zagoneci, *cf. zovuti bati.* Rj.³ *ake.* Rj.³ XXX.

petēljev, *adj. u zagoneci: Podiže se peteljeva vojska, te očera po ledu goveda, kad mi bješe u kitu všenica.* Rj. *odgonetlĵaj: Kad se mihe rukom gone sa skorupa.*

petēlĵka, *f. (pl. gen. pētelĵākā) n. p. od trešnje, der Stiel, stilus pomi.* Rj. *od trešnje ono za što je držimo. vidi trepeljka, i stabaljka, i ostalu syn. ondje.* — *Čehulja, nekoliko zrna s peteljkom kad se od grozda očene.* Rj. 824a.

Peterburg, *m. glavni grad Ruske carevine, Ruski: Sanktpeterburg, Njem. St. Petersburg, Petersburg.* — *Ostromirovo jevangeliĵe, koje je naštampano u Peterburgu.* Pis. 23. *Jedan od prve Ruske gospode zapita Srpske poslanike u Peterburgu.* Sovj. 1. *Carska akademija u Peterburgu.* Rad 15, 182.

petērica, *f. vidi petorica. govori se za ljude i za životinju muškugu roda, isp. petina 2.* — *Od Srbalja niko ne pogibe, ne pogibe, samo peterica, od Turaka ostas' sedmerica.* Npj. 3, 261. *Kamo moje braće peterica?* 3, 566.

pētero, *vidi petoro.* Rj. *pet nečega što je srednjegu roda, ili što je koje jednoga koje drugoga roda.*

peterōgub, *adj. vidi petorogub.* Rj. *vidi i peterostruk, peterostnk.*

peterōstruk, *adj. vidi petorostruk.* Rj. *vidi i peterogub, petorogub.*

1. pēti, *adj. der fünfte, quintus.* Rj. *u srednjem rodu pētō, pētōga, petinu od dohotka što se daje vladocu ili vlastelinu, isp. dēsētō.* — *Evo kupih danas vas i njive vaše Faraonu; evo vam sjemena, pa zasijte njive. A što bude roda, dočete peto Faraonu, a četiri dijela neka budu vama.* Mojs. 1, 47, 24.

2. pēti, *pēnjēm, vidi penjati.* Rj. *v. impf.: v. impf. slož. kod penjati. v. pf. slož. iz-pēti, na-, oba-, oda-, po-, poda-, pre-, pri-, prō-, raz-, raza-, sa-, s-, u- (se), za-.* — **1.)** *koga, dčati ga u visinu (da se popne. vidi penjati 1 1.* — **2.)** *konja, kao sapinjati, spone mu metati. vidi penjati 1 2.* — **3)** *n. p. čador. vidi penjati 1 3.* — **II.** *su se, refleks. vidi penjati se.* — **1)** *kao uzlaziti: Kad dogje da se penju uz oputu, opet najstariji i srednji ne šćednu se pēti, nego se popne najmlađi.* Npr. 8. *Iščerao mu mačku na odžak. (Dosađio mu, osiromašio ga. Ugasio mu vatru u kući da se mačke mogu po odžaku pēti?).* Posl. 106. *I' kuće će se pēti, ulaziće kroz prozore kao lupč.* Joil. 2, 9. — **2)** *n. p. penje se kome čir za crutom. vidi penjati se II 2.*

3. peti, pëm (ili pojem?), *v. impf.* (u pjesmi) *vidi* pjevali, pojati: Petli *peše*, klepala ud'riše. Rj. — **peti** (u istočnom govoru mjesto **petu**). Korijeni 26. *vidi* peti.

petica, *f.* — **1)** dem od *peta*. Rj. — **2)** *Art un-terer Thürangel, cardinis inferioris genus, cf. stezaica*. Rj. *vidi* i stopica 2, žujica. *dolje* mjesto gdje stoje vrata, koja ne drže šarke ni baglome. — **3)** *die Fünf (im Kartenspiel), quintio, pentas*. Rj. karta koja broji *pet*. — **4)** *der Fünfer (Banknote von fünf Gulden)*. Rj. — **5)** u kose i u bradve donji kraj. Rj. — **6)** (u Srijemu) u čizme što je oko *pete*, *das Fersenleder*. Rj. — Prikivačka, komad kože što se metne na *peticu*, te se utvrdi klincima. Rj. 591b.

petići, petiċa, *m. pl.* (u Paštr.) nekakva aspa po tijelu, *Art Ausschlag, pustularum genus, cf. petići*. Rj.

petići, *m. pl.* (u Poci), *Art Ausschlag bei den Kindern, pustularum genus*. Rj. nekakva aspa u djece. *vidi* petići. — od *Tal. petechie*.

petina, **petinja** (po jugozap. kraj.), *f.* — **1)** *das Fünftel, pars quinta*. Rj. *peti dijel*. — Neka pokupi *petinu* po zenlji Misirskoj za sedam rodnijeh godina. Mojs. I. 41, 34. *isp. peto*. — **2)** *eine Anzahl von fünf, quinque (fr. une cinquaine)*: koliko vas ima? *petina*. Rj. *isp. petero, peticera*. — Lepirica lepeće kroz bijelo pliješće, *petinja* je čerajna a *petinja* čekajna. Rj. 325b. I divno im konak siguraju, po dvojicu i po četvoricu, po *petinju* i po desetinju. Npj. 5, 299. — za *nast. isp. babine* i *babinke*.

1. petka, *f.* i *q. petak* 1: *naudila* mu mlada *petka* (*der Freitag nach dem Neumond*). Rj.

2. Petka, *f.* — **1)** *die heil. Petka, cf. (petkov dan. Rj. 2)* Paraskevija. Rj. — Da poste čitavu nedjelju dana kakom svecu (kao n. p. sv. Savi, sv. Arangjelu. *sr. Petki Paraskeviji* . . .). Rj. 166b. Po dnu sofre *Petka* i Negjelja. Npj. 2, 100. *isp. Petkana*. — **2)** nekaka crkva: U Prizrenu crkvu svetu *Petku*. Rj.

Petkana, *f.* ime žensko. Rj. — *Petkana* (osn. u *Petka*). Osn. 141. *imena s takrim nast. kod Andrijana*.

Petko, *m.* ime muško. Rj. — *Petko* (od osnove koja nije u običaju a postala je od *Petar*). Osn. 293. *takva hyp. kod Boško*.

petkov dan, petkova dnê (ili dnevi), *m. vid. Petka* 1. **petkovača**, **petkovića**, *f. die Paste zu Ehren der heil. Petka, jejuniüm S. Parascevae (dauert eine Woche)*. Rj. *post svetoj Petki (Paraskeviji)*.

Petkovića, *f.* — **1)** *namastir u Srbiji (pod Cerom)*. — **2)** mali *namastiri* u Fruškoj Gori (kod Šiša-*toveca*). Rj.

Petkovičani, *m. (pl. Petkovičani)* kalugjer iz *Petkovie*. Rj.

Petkovički, *adj. von Petkovića*. Rj. *što pripada Petkovići*.

petlja, *f. der Heftekring, fibulae orbis, in quem unculus inscribitur*: ne drži mu *petlja*, *er wagt es nicht, non audent*: tvrde *petlje*, slabe *petlje*. Rj. *dem. petljica*. — *Panjka*, ono za što se zapinje puce, *die Schlinge, vinculum. cf. petlja*. Rj. 621b.

petljanac, **petljanca**, *m.* (u Hrv.) kao *laža*, *der Lügner, Ränkemacher, falluciarum machinator*. Rj. *koji petlja i laže, čini pletke. vid. i petljara*, *pletkaš*.

petljanica, *f. vid. petljara*. Rj. *koja petlja i laže, čini pletke*.

petljanija, *f.* (u Rismu) — **1)** *die Ränke, falluciae*. Rj. *vidi pletke*. — **2)** *unnützes Geschwätz, nugae*: *Petljanija* kupus ne začinja (*Blebetanje* posla ne opravljaj. Posl. 247.). Rj.

petljanje, *n.* Rj. *verb. od petljati*. — **1)** *radnja kojom tko petlja, zapetljava* (*das Hefteln, fibulatio*). Rj.). — **2)** *stanje koje bira, kad tko petlja* (*das Hflücken und Pfuschen [im Leben]*). Rj.). — **3)** *vidi buncanje*. Rj.

petljara, **petljara**, *m. vid. petljanac*. Rj. *vidi i pletkaš*.

petljara, *f. die Lügnerin, Ränkemacherin, falluciarum machinatrix*. Rj. *vidi petljanica. koja petlja i laže, čini pletke*.

petljarija, *f. ein Pfuscherleben, vita misera, inepta*. Rj. *život onoga koji petlja* (2). *vidi petljanje* 2. *isp. kubura* 1.

petljati, **tljām**, *v. impf.* — **1)** *heften, fibulo*. Rj. *kao zapetljaviti. v. pf. slož. raz-petljati, s-, sa-, za- v. impf. slož. raz-petljavati, s-, sa-, za-*. — **2)** *pfuschen, misere vivo*. Rj. *žlo živjeti. vid. kuburiti, i sym. ondje*. — **3)** (u Hrv.) *fuschen, alucinor, cf. bancati*. Rj. *blebetati koješta i lutati*.

petljica, *f. dem. od petlja*. Rj.

petnaest, **funfzehn, quindcimm**. Rj. *petna djeset*. *vidi petronaest*. — *Petnaest* *lakatu* dogje voda iznad brda, pošto ih pokri. Mojs. I. 7, 20.

petnaestero, *vidi petnaestoro*. Rj.

petnaestū, *adj. der fünfzehnte, quindcimus, decimus quintus*. Rj.

petnaestoro, *eine Anzahl von 15, quindcimm*. Rj. *vidi petnaestero. petnaest nečega što je srednjega roda, ili što je koje jednoga koje drugoga roda*. — *Petnaestoro* *čeljadi*. Rj. XLVII.

petni, *adj. n. p. zile, Person-, calcaneus*. Rj. *što pripada peti, petama*. — *Iz petnih žila* (n. p. truditi se oko šta, t. j. iz sve snage, što se gogj više može). Posl. 100. *Mukli pas petne žile kolje*. 184.

petnjak, *m.* (u Hrv.) *vidi* pećnjak. Rj. *pećni kalj*.

petō, **petōga**, *n. petina od dolutka što se daje vladavcu ili vlastelinu. isp. peti. vid. petina, petinja* 1.

petobratučed, *m. peto-bratučed, bratučed u petom koljenu*. — *Bratučed* . . . s brojevima *prvi, drugi* itd. može se i sastaviti *srijeda* u jednu riječ: *prvobratučed* . . . *petobratučed*. Daničić, ARJ. 609b.

petobratučeda, *f. bratučeda u petom koljenu*. — *Bratučeda* . . . s brojevima *prvi, drugi* itd. može se i sastaviti *srijeda* u jednu riječ: *prvobratučeda*, *drugobratučeda* itd. Daničić, ARJ. 610a.

Petoje, *m.* ime muško. Rj. *hyp. od Petar*. — *takva hyp. kod Blagoje*.

petōm, *peti put. upravo od peti, instr. sing. žen-skoga roda*. — Kao što se mjesto *jedan put* govori *jednom*; tako se i mjesto *prvi put, drugi put* . . . govori *prvom* . . . *petom*. Rj. XLIX.

petōprsnica, *f.* — **1)** *vidi petoprsta*. Rj. *biljka. isp. petoprsta*. — **2)** (u Grlju) ime kokoši koja ima *pet prsta*. Rj. *peto-prs(t)nica*.

petōprsta (*velika*), *f.* (u Dubr.) *Art Pflanze, herbae gemus (potentilla L.?* Rj.³). Rj. *nekaka biljka. isp. petoprsnica* 1, *petoprsta*.

petōprsta, **petōprsa**, *m.* (u Dubr.) *das Fünffingerkraut, quinquefolium (potentilla L. Rj.³)*. Rj. *biljka. vid. petoprsnica* 1. *isp. petoprsta*.

petōri, **petōre**, **petōra**, *adj. pl. u singul. samo petoro, petero, n. koje vid. — petōri govori se u rečenici kao četvori II*. — *Naštampao je V. Lazić jedan članak u petorim novinama*. VLaziću I, 1.

petōrica, *f. Anzahl von fünf, quinque (fr. la cinquaine; ital. la cinquino)*. Rj. *vidi peticera. govori se za ljude i za životinju muškoga roda. isp. petina* 2. *kako se govori u rečenici vid. kod četvoria*.

petōrka, *f. bure od pet akova, fünfmeriges Fass, dolium continens quinque amphoras, cf. petakinja* 1. Rj. za *nast. vid. četvorka*.

petōro, *Anzahl von fünf, quinque, cf. dvoje*. Rj. *vidi petero. govori se u rečenici kao četvoro. koje vid. kod četvori I*. — *Posle toga domaćin mu pokloni petoro goroda, a on mu zahvali i pogje dalje*. Npr. 78. *Petero prasadi (prasaca) . . . dvadest i petoro gjece*. Rj.³ XLVII.

petōrogub, *adj. funffuch, quintuple. v. Rj. petoro-*

gub. *vidi* peterogub, petorostruk, peterostruk. *na pitanje* kolikogub? *isp.* gub i struk.

petorona, *f.* u zagoneci: Otud ide *petorona* vojska, nliavatiše oberjana bana, njim udriše o smrdljiva vrata. Rj. *odgmetljaj*: Kad se ko usneke.

petoronaest, (u C. G.) *vidi* petnaest. Rj.

petorošložan, petorošložna, *adj.* petoro-složan, *što je od pet slogova*: *fünfsylbig*: Sva ova pomenuta i mnoga druga (četvorosložna i petorosložna) prezimena izgovaraju se s glasom drugim. Posl. XLIII. *ta*ku *adj.* kod četvorosložan.

petorostruk, *adj.* *fünffältig, quintuplex*. Rj. petoro-struk. *na pitanje*: kolikostruk? *vidi* peterostruk; peterogub, peterogub. *isp.* struk i gub.

petoroščići, *m. pl.* (st.) *fünfsörnig, quinquecornis*. *cf.* babini ukovi. Rj. peto-roščići, *sa pet roščića*. — Blagovijest pripovijest (što se tiče zime). (... >Pre, Marcu! ne bojim te se, moji *javčići* petoroščići ...). Posl. 15.

petostopan, petostopna, *adj.* peto-stopana, *što je od pet stopa*. — Poslije *petostopnik* — trohejskih pjesama najviše ima ženskih pjesama od osam slogova. Npj. 1. LIV.

Petoš, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* od Petar. — *tu*ku *hyp.* kod Bjeloš.

Petra, *f.* ime žensko. Rj. *roc.* Pêtro. *vidi* Petrana, Petrija. *hyp.* Përa, Pére, *augm.* Petruša.

petraij, *m.* (πετραίγιον) *die Stole, stola*. Rj. — Tadar kalugjer izvadi iz torbice *petraij* i trebnik pa potkupi svu četvoricu *pod petraij* i očita im oproštenu molitvu. Npr. 98.

Petrana, *f.* ime žensko. Rj. *vidi* Petra, Petrija. — *imenu s takvim nast.* kod Andrijana.

Petráš, Petráša, *m.* ima u Žvorniku jedan top koji se zove *Petraš*. Onuda Srblji pripovijedaju da je prije sto i nekoliko godina (*Petraškijeh godina*) nekakav *Petraš* kapetan (Njemački) bio uzeo Žvornik od Turaka... Rj. *može biti ime kršteno*: *Petraš* (osn. u *Petar*). Osn. 359. *imenu s takvim nast.* kod Andrijaš, Dragaš.

Petrašiu, *m.* ime muško. Rj. — Dva sestrića, dva Voinovića, Vukašina i s njim Petrašina. Npj. 2, 133. *ta*ku *hyp.* kod Gjurasiin.

Petráškê godine, *cf.* Petraš. Rj.

Petrić, Petrića, *m. dem.* od Petar. Rj. — *imenu dem.* *tu*ku kod Jankić.

Petrija, *f.* ime žensko. Rj. *vidi* Petra, *prema kojima isp.* Gjurgjija i Gjurgja. — Da je i *Petrija* (tako je bilo ime Pljakićevoj sinovici) s njima ulivačena. Miloš 61.

Petrinja, *f.* varoš u Hrvatskoj. Rj.

Petrinjac, Petrinjca, *m.* *Eimer* ron Petrinja. Rj. *čorjek* iz Petrijae.

Pêtro, *m.* *hyp.* od Petar: *Petro* prosi, Ana se ponosi, e je *Petra* vlahinja rodila. Rj. 152a. *isp.* Pavlo.

Pêtronija, **Pêtronije**, *m.* ime muško. Rj. *Petronius*, *za nast.* *isp.* Antonija i Antonije.

Pêtrov, *adj.* *što pripada Petru*: *Petrov dan*, *m.* St. Peterstag (den 29. Juni), festum St. Petri. Rj. 497a. *Petrova Gora*, *f.* kod Gline. Rj. 497a. *Petrovo Polje*, *n.* u Dalmaciji jedna povelika ravnica, u kojoj ima 16 sela i varošica Drniš, *cf.* Petrovac. Rj. 497a. *Petrovo sunce*, *n.* t. j. Petrovsko, ljetno: Bačili ih *na Petrovo sunce*. Rj. 497b.

Pêtrova, *f.*: I Petrovu, crkvu pod Pazarom. Rj. *isp.* Petrovica.

1. **Pêtrovac**, **Pêtroveca**, *m.* u Dalmaciji blizu Drniša... zidine od nekakvoga gradića, za koji se pripovijeda da su bili dvori nekakvoga kneza ili bana *Petra*, od koga se i velika ondje dolina zove *Petrovo polje*. Rj.

2. **Pêtrovac**, **Pêtroveca**, *m.* *čorjek* *Petrove strane*: Miloje silan i bijesan... Petar pak uzdajni se u svoje prijatelje... Tako se podijele na dvoje: jedni postanu

Milojeve i drugi *Petrove*. Sovj. 29. *ta*ke *riječi* kod Curtinovae.

pêtrovača, *f.* smokva petrovača. Stulli. *koja dopijeva o Petrovu dne*.

Pêtrovica, *f.* u pjesmama neka crkva. Rj. *isp.* Petrova.

pêtrovski, *adj.* (*ake.* Rj. XXX.) *što pripada Petrovu dne*: Petrovo sunce, t. j. *Petrovsko*, ljetno. Rj. 497b.

petrušiu, petrušina, *m.* (u Dubr.) *Petersilie, apium petroselinum* Linn., *cf.* peršun: Ne zna tovar što je *petrusiu* (Posl. 199). Rj. *biljka*.

Pêtruša, *f.* *vidi* Petra. Rj. *upravo augm.* od Petra. — *ta*ku *augm.* kod Angjuša.

pî! *pfui! phui* (*franc. fi!*): *pî kâka! sagt man zu den Kindern*. Rj. (*uzvikuje se djeci*). *uzvikom se orijem kazuje, da što smrdi ili da je gadno, ružno*. *vidi* pu! — Ako bi je (baburaču) ko nehotiće ubio, on valja da pljune na nju rekavši: *»pî! tvoja mati prije umrla nego moja!*« Rj. 10b. Tek devojka zaviri u glavu, stane pljuvati: *»Pî! čudna smrada! ja te bogme ne mogu poiskati.*« Npr. 143. *Pî*, majku ti Čigansku! odlazi! viknu knez. Mil. 82. *Pî*, sram vas bilo! 214.

pića, *f.* (u Dubr.) *vidi* koščica (n. p. od trešnje, šljive itd.). Rj.

pića, *f.* hrana, osobito za stoku (n. p. sijeno, slama itd.), *das Futter, die Nahrung, pabulum*: Ura *piću* cijeni (Posl. 335). *cf.* krma. Rj. — Nema nikoga da me primi u kuću. A imamo i slame i *piće* za magarce svoje, i hljeba i vina za se. Sud. 19. 19. *pića* (kor. od koga je *pitati*). Osn. 63.

pićan, *adj.* *ake.* Rj. XXX. od *pića* (hrana). *Futter-*. — Pripovijeda se kako je nekakav Turčin kod Srbina na konaku kazao da ga *pićanijem* gunjem pokriju da ne bi zalegao, pa bi ga poslije morali petnaest dana ondje nujgati. Rj. 150a.

piće, *n.* Rj. *vidi* pilo. — 1) *das Getränk, potio*. Rj. *vidi* pivo 1, piša. — Barilo, nekaka mjera za *piće*. Rj. 16a. Udri *piće* na goliće! Posl. 328. *Ko mnogo jakijeh piću pije*, taj postaje najposlije glup. Priprava 41. *Vina i silovita pića nemoj piti*. Mojs. III. 10. 9. — 2) *das Trinkgelage, compotatio*: hajdemo na *piće*, *cf.* pijanka. Rj. *isp.* pijenje. — *Nenačetu rodu* upotrebljavaju i za *piće* i za umivanje. Rj. 417b. Bio sam u Jovana *na piću*. Rj. 763a. *U piću* su teške pijanice, a u kavgi ljute kavgadžije. Npj. 2, 133. A kad biše u *ugreće piće*. 4, 61. Tavničar je u *piću* prepio. HNpj 4, 288. *Voda bijaše gorka da je ne mogahu piti*... i *voda* postane za *piće*. Prip. bibl. 44.

pićula, * *f.* (u Bačk.) kapa osim šešira, *eine Kappe, gallerus*. Rj.

pićovna, *f.* *ein erdichtetes Wort für einen Vogel, vocabulum fictum aris, q. d. bibe stercora*. Rj. *izmišljena prostauka riječ za pticu*: pij-govna.

pijaca, *f.* (u vojv.) *der (Markt-) Platz, forum* (ital. piazza). *cf.* čaršija, pazar. Rj. *vidi* i pijaca, placa, poljana, tržište.

pijačar, *m.* (u Bačk.) koji živi na pijaci. Rj.

pijačarski, *adj.* ron pijaca: A što su mi *pijačarske* frajle. Rj. *što pripada pijlačarima, što je sa pijace*.

pijan, *adj.* *betrunken, ebrius*: Pijanoj snaši mili gjeveri (Posl. 247). Rj. *vidi* pjan. *isp.* opiti se. — U šali za *pijanu čorjeka* reku: biće pio iz lijeve ruke. Rj. 327b. *Sutrusan, kao pijan*, benebelt, temulentus. Rj. 727b. *Pijan trešten*, tichtig benebelt, vino obrustus. Rj. 748a. Ubragjena bez igala (t. j. *pijana*). Rj. 764b. Drži se (koga ili čega) kao *pijan* plota. Posl. 70. Zakrlještio očima. (*Pijan*). 83. Leži *pijan* kao sjekira. 168. *Pijan* bez vina. (Lud). 247. (*Pijan* kao zemlja. 247. Ubila ga vedrica u glavu. (Kad je ko *pijan*). 325. Vidjeh ženu *pijanu* od krvi svetijeh i

od krvi svjedoka Isusovijeh. Otkriv. 17, 6. Koji su uvrh rodnoga dola, *pijani od vina!* Is. 28, 1.

pijanac, *pijanca*, *m.* *vidi* pijanica. Rj. *koji se rado opija, vidi* i pjanac, pijavica 2, pjanadžija; pilac, popilica; lokalo; lúznica. *augm.* pijančina, pjančina, pijandura.

pijančenje, *n.* *das Zehen, perpotatio.* Rj. *verb.* od pijančiti, radnja kojom tko pijanči.

pijančina, *f.* *vidi* pjančina. Rj. *augm.* od pijanac.

pijančiti, čim. *v. impf.* unherzechen, perpoto. Rj. *vidi* pijančovati, bančiti.

pijančovanje, *n.* *vidi* pijančenje. Rj.

pijančovati, pijančujem, *v. impf.* piti kao pjanac ili pijanica, *vidi* pijančiti. Rj. *vidi* i bančiti.

pijandura, *f.* (u Slav.) *vidi* pijanac. Rj. pijandura. *d* je do metnutom glasu *n*, kao *t* u imenfovati. Osn. 112. nastarkom je *augm.* *vidi* tukra *augm.* kod djevojičura. *može se reći i za žensko, vidi* pjanadura.

pijanica, *f.* *der Säufer, potator, ebriosus.* Rj. *vidi* pijanac, *i syn.* ondje. *i muškoga je roda, vidi* odmah *prvi primjer, a može se reći i za žensko, vidi* pjanica. — Više bi popio nego bi biskup blagoslovio. (Kaže se za velikog pijanicu). Posl. 35. U piću su teške pijanice, a u kavzi ljute kavgađije. Npj. 2, 133.

pijanka, *f.* *das Trunkgelage, compotatio:* hajdemo na pijanku; otišao Janku na pijanku. *cf.* piće 2. Rj. *isp.* pijenje. — *za nust.* *isp.* čitanka, igranka, pjevanka.

pijanost, pijanosti, *f.* *vidi* pjanost. *stojje onoga koji je pijan.*

pijanstvo, *n.* *die Trunkenheit, ebriositas.* Rj. *osobinu onoga koji je pijanica, vidi* pjanstvo. — Da hodimo pošteno kao po danu: ne u zderanju i pijanstvu. Rim. 13, 13 (*in ebrietatibus, in Trunkgelagen*).

pijavica, *f.* — 1) *der Blutegel, sanguisuga.* Rj. — Pijavičar, koji trguje pijavicama. Rj. 499a. Napio se kao pijavica krvi. Posl. 190. Crne oči dva draga kamena, obrvice morske pijavice. Npj. 1, 219. — 2) *vidi* pijanica: I začuo pijavica Gjuro. I dovodi pijavicu Gjura. Rj. — 3) (što gdjekoji zovu i mačka) *die Klammer, fibula, cf.* skoba. Rj. *vidi* i skobla.

pijavičar, *m.* koji trguje pijavicama, *der Blutegelhändler, qui hirundines venditat.* Rj.

pijehanje, *n.* *vidi* izdanje. Rj.

pijehati, pijeham, *v. impf.* (u C. G.) *vidi* izdisati. Rj. *v. pf.* pijehnuti.

pijehnuti, pijehnem, *v. pf.* (u C. G.) *vidi* izdahnuti. Rj. *vidi* pijevnuti. *isp.* pišnuti 3. *v. impf.* pijehati. — Imao sam ovu noć pijehnuti. Rj. 231a.

pijehnja, *f.* (u Dubr.) *schweyer Athem, anhelans spiritus, cf.* bropnja, sipnja. Rj. *kad tko teško pijeha, kao težak dah, teško disanje.* — *riječi s takvim nast. kod čežnja.*

pijena, *f.* (u C. G.) *die Strafe, poena:* pod pijenom. Rj. *vidi* kazan, kaštiga, pedepsa. — Popim, zlicam i žudjelom ni noći ni pijene. DPosl. 98. *riječ tugja.* **pijenje**, *n.* *das Trinken, bibitio, potatio.* Rj. *verb.* od piti. *radnja kojom tko pije što, n. p. vodu ili duhan. isp.* piće 2.

pijerka, *f.* (u Dubr.) nekaka morska riba (*Schriftbarsch, serranus scriba C. V;* *cf.* kanjac. Rj.⁸). Rj.

pijesak, pijeska, *m.* *der Sand, arena.* Rj. *vidi* kumsal, pržina 2. *augm.* pješćina. — Posipač, pijesak što se njim pismo posiplje. Rj. 547b. *Pjesak u more sipati.* Posl. 248. Gospo draga od Erdelja grada! ne mogu ti iznositi platno, jer je vaša zemlja peskovita, *retar duva, posipa pijeskom, te mi belo posipljuje platno.* Npj. 2, 610. *u jedini govori se i za množinu, a kad se hoće trajem da kaže koliko ga je, onda se kaže:* zrno pijeska, pa se zrno broj: Sjemena bi tvojega bilo kao pijeska, i poroda utrobe tvoje kao zrna njegovijeh. Is. 48, 19.

pijetao, pijetla, *m.* — 1) *der Hahn, gallus:* Bolje je (ili volim) biti pijetao jedan dan, nego kokoš mjesec.

Prvi, drugi pijetli, *nächtliche Zeitbestimmung.* Rj. *vidi* gig, gigov (*veliki pijetao*), kokot, oroz, pijevac, pjetlovan, pokućar, stambolac (*pijetao velikih nogu*). — Kad bi konji zlob pozobali i pijetli zapjevali, on bi pošao natrag i do sunca bi došao u svoj grad. Rj. 750a. Zakrvavio očima kao dirljivi pijetao. Posl. 83. Otišao gje pijetli ne pjevaju (bez traga, gje nema ljudi). 243. Sta s' ono čuje na onoj strani? il' zvona zvone, il' petli paju? Npj. 1, 214. Otište se niz vodu Moravu, prvi su ga petli zuperali kod ubava mesta Požarevca. 2, 491. Piše vino do prvih petala. 3, 558. *Od petala oni podrañše, pjeći daše, bijegati staše.* 4, 225. Ne znate kad će doći gospodar od kuće, ili u pijetle ili u jutru. Mark. 13, 35 (*galli cantu, beim Hahnegeschrei*). — 2) da pustim pijetlu krv, harnen, mejo. Rj. *mokriti* 2.

pijčtlov, *adj.* *des Hahns, galli (gallinacei).* Rj. *što pripada pijetlu.* — *Petlora kresta, f.* (u Srijemu) *der Hahnenkamm, rhinanthus crista galli Linn.* Rj. 496b. *biljka.*

pijevac, pijevca, *m.* *vidi* pijetao. Rj. *i ondje syn.* — U tom pijevac skoči na korito pak zapjera: »Kukurijeku, evo je pod koritom. Mačeta poviče: — Is, orao te odnio!« Npr. 129. *Pijevac pjeva da svane, dalak tarem da spane.* (Babe kažu da tako valja govoriti tarući u jutru kad pijevci učestaju). Posl. 247. *Kada prvi zapjevaju pijevci, ti otidi u nove ahare.* Npj. 2, 108. *Tad' ndrše u krilu pijevci.* 4, 425. Veće prasnú zora od istoka, a pijevci tiec zapjevaju. 4, 481.

pijevica, *f.* u crkvi sa strane ono gdje stoje oni koji čitaju i paju. Rj.

pijevnuti, pijevnem, *vidi* pijelnuti. Rj. *u krajevima gdje se glas h u govoru pretvara u glas v.*

piječanje, *n.* *dem.* od pijenje. Rj. *isp.* pijukanje.

piječati, plječam, *dem.* od piti. Rj. *isp.* pijuckati. — *Sad pijucam s Kopitarem . . . i u Vaše zdravlje napijamo.* Straž. 1886, 770.

piječanje, *n.* *dem.* od pijukanje. Rj.

piječati, pijječam, *dem.* od pijucati. Rj.

piječina, *f.* *augm.* od pijuk. Rj.

pijčok, *m.* Rj. *augm.* pijučina. — 1) *das Pipen der Hühner, pipitus, pipatus.* Rj. *glas piliću kad pijuču, isp.* pijukanje. — 2) (u Boei) u kokoši bolest na jeziku u ljeto, kad ne jedu zeleni. *cf.* popita. Rj. — 3) *vidi* kljuna. Rj. *vidi* i čaklja, kljuka, kuka, objeltica. *s jedne strane kao pouzak trnokop, a s druge kao veliki kljun.*

pijčkanje, *n.* *das Pipen, pipatio.* Rj. *verb.* od pijukati. *radnja kojom pijuču n. p. piliću.*

pijčkatí, pijučem, *v. impf.* pipen, pipio, pipilo. Rj. *rikati pi pi. v. pf.* pijuknuti; propijukati. — U oči Božića uzme domaćica slame i kvočući (a za njom djeca pijučući) prostre po sobi. Rj. 34b. *sa se, pass.:* Od slame, s kojom se na badnji dan kvoče i pijuču, ostavi domaćica po nešto. Rj. 35a.

pijčknuti, pljčknem, *v. pf.* pipen, pipio. Rj. *pijčknuc n. p. pile darsi iz sebe glas „pi“.* *v. impf.* pijukati.

pič, *interj.* Rj. *isp.* piknuti. — 1) kad djeca idu na kakav izvor da piju vode, onda jedno reče: »pič moja žegja! — pa već drugo ne smije ni jedno piti prije njega. — 2) kad se igraju klisa, pa kad onaj koji bací klis, udara ga rgjavó palicom te padne blizu, onda brže bolje reče: »pič!« pa već to znači da opet može uzeti klis i na novo bacati; ako li onaj koji trli prije reče: »nepik!« onda već ne može ništa. Rj. — Ne pik ne! (Ne češ prevariti). Posl. 208. Ne pik pobre! (Kad se djeca igraju bacajući što, i znači da po drugi put nije slobodno). 208. *isp.* raspik.

píkalj, píklja, *m.* *vidi* čukalj: Svaka koza za svoj píkalj visi (Posl. 276). Rj. *uvrh buta kraj za koji se drži stražnji čerek kad se nosi.* — Tugje će biti: píkalj, čagalj, štagalj. Osn. 129.

pikat, *m.* (u Dubr.) obje džigerice. Rj. — Ni je

pikat meso, ni Cironja vlastelin. DPost. 79. riječ *tugja*. Osn. 212.

pikunti, piknēm, v. pf. pik sagen, dico pik. Rj. re i pik.

pila, f. — 1) hyp. od pile. Rj. — Ja bili koku podranila: a ti koke, jaja nosi, a ti, jaju, *pilu lezi*. Here. 286 (jaju? valja da jaje?). — 2) die Feile, lima. Rj. *vidi* jege. — 3) (u C. G.) testere s konopcem. cf. šega. Rj. — Narod koji bijaše u njemu (u gradu) izvede i *mctru ih pod pile* i pod brane gvozdene i pod sjekire gvozdene. Sam. II. 12, 31. Sve ovo bješe od skupocjenoga kamena. tesnoga na mjeru i *pilom sjćenoga*. Car. I. 7, 9.

pilac, pilca, m. (u Ogul.) *vidi* pjanac. Rj. *vidi* i pijanac i syn. ondje.

pilad, f. (coll.) das Geflügel, pulli. Rj. *vidi* pilčić. *jedno*: pile. *vidi* i piplad.

pilav,* piláva, m. — 1) *vidi* svadba. Rj. *vidi* i pír 2. — 2) gekochter, dichter Reis, oryza cocta spissa: U varen pilav ne treba vode sipati (Post. 326). Rj. *gusto kuhani oriz* (pirinac).

pile, pileta, n. — 1) das junge Huhn, pullus gallicus. cf. piple. Rj. *od kokoši*. dem. pilence. hyp. pila I. pl. pilčić, coll. pilad. — *Pile pišti* u ljusci: Ja ne smijem izjesti, Sale će me izjesti. Rj. 217b. *Propištao pile*. Rj. 611a. — 2) das Ergänzungsstück des Rabisch, complementum ligni computatorii, kvočka i pile. Rj. *od rabaša*. *vidi* pariya I. — 3) das Junge, pullus: O aferim *pile* od sokola, u te sam se bogme i uzdao. Rj. — Buće, *pile* od budije. Rj. 50b. *Staraj pile*, mori, ne poj rano, ne budi mi gospodar. Npj. 1, 409. Bre aferimi, *pile sokolovo!* 5, 149. *isp.* pile I.

pileći (pilčić), adj. Hühner-, pullorum. Rj. *što pripada piletu*, *pilčina*. — *takva* adj. kod jagnjeći.

pilence, pilénceta, n. dem. od pile. Rj. — dem. *takva* kod parčene.

pilež, m. Menge kleiner Kinder, soboles frequens. Rj. *mnogo male djece*, *kuo pilad*. — *pilež* *od osnove* od koje je *pile*. Osn. 369. riječi s *takvim* *nast.* kod derež.

pilica, f. ein Hühnchen, gallinula, cf. kokošica, piplica. Rj. dem. pilčića. — Pronos, pronosak, prvo jaje koje *pilica* pronese. Rj. 610b.

piličica, f. dem. od pilica. Rj.

piličiji, adj. n. p. jaje, von pilica, gallinulae. Rj. *što pripada pilici*.

pilični, adj. n. p. nema ni *piličnoga*, t. j. nijednoga, keiner, nullus. cf. piličnik. Rj.

piličnik, m. svi izginuli, ni *piličnik* nije utekao, t. j. nijedan, kein Pünziger, ne unus quidem, cf. pilični: E *piličnik* od ras ne uteče. Rj. *Stulli ima iz Rose*: *piličnik, parvulus* (mali, mališ). — Od Turaka dvanaes hiljada, *ne uteče žira piličniku*. Npj. 5, 372.

pilići, m. pl. (coll.) *vidi* pilad. Rj. *vidi* i pipličići. *jedno*: pile. — *Propjevati pilići* (Srbi ne jedu *piliću* dok ne propjevaju). Rj. 611a. Pokloni joj mesečeva majka zlatnu kvočku s *piličima*. Npj. 57.

Pilip, m. (u Lici) *vidi* Filip. Rj. *vidi* i Vilip. *isp.* f. **pilipilj**, m. samo u ovoj zagoneci: *Pilipilj* cara koja pod lipov panj na Gjurgjev dan. Rj. *odgonctljaj*: pčele.

piliti, pilim, v. impf. feilen, limo, cf. šegati. Rj. v. pf. slož. iz-piliti, pre- *isp.* pila 2. 3. opiljci.

pilo, n. — 1) (u Resavi) *vidi* piće. Rj. — 2) (u Boči) za ulje sud od kamena, od prilike kao kovčeg, eine Art Oelgefäß, cassis olearii genus: Ako čovjek ne šteti svrh vreće i *savrh pila*, zaludu šteti kad je u dno (Post. 9). Rj. — *pilo*, u Mikalje sud u kom se drži voda u kuhinji, te se drugi sudi peru; ima i *Stulli*. XV.

pilótina, f. scobs. Stulli. one trinice što otpadaju u piljenju. *vidi* opiljci. Feilicht, Feilsel, Feilspäne, Feilstaub, Raspelspäne, Sägemehl, Sägespäne. — za *nast.* *isp.* bljuvotina.

piljak, piljka, m. (pl. gen. piljākā) ein Stück grobern Sandes, ein Steinchen, lapillus: Da se igramo na *piljke*. cf. školj (cf. *litra* 1, *tiralica* 2. Rj.³). Rj. *kamenčić*. — Ako se razbi *lopjaža*, *piljci* kamo su? DPost. 3.

piljār, piljára, m. der Hoker, institor. Rj. *čovjek koji što kupuje*, n. p. *voće*, pa on opet prodaje. *isp.* piljarica.

piljāreuje, n. das Hoken, venditio minuta. Rj. verb. od piljariti. *radnja* kojom tko *piljari*.

piljārica, f. die Hokerin, institrix. Rj. — Preprodavalica, žena koja što kupuje, pa ona opet prodaje, n. p. *voće*, die Hokerin, copa. cf. *piljarica*. Rj. 579a.

piljārina, f. die Hokerin, ars institoria. Rj. *piljarski* posao.

piljāriti, piljārim, v. impf. hoken, vendo minutim. Rj. *prodavati* kao *piljar* ili *piljarica*.

piljeika, f. — 1) ein Stück Holz zu einem Kinderspiel, lignum lusus pastoralis. Rj. *komad drveta za pastirsku igru piljeiku*. *isp.* kačka 2. — 2) dasselbe Spiel, lusus ipse. Rj. *sama* ona igra.

piljēnica, f. Sägebret. J. Bogdanović. *piljenu* *dusku*. **piljēnje**, n. Rj. verbal. od 1) piliti, 2) piljiti. — 1) *radnja* kojom tko *pili* što (das Feilen, limitatio. Rj.). *vidi* šeganje. — 2) *radnja* kojom tko *pilji* u što (das Anstarren, intuitus fixus. Rj.).

piljiti, lijim, v. impf. unverwandt anblicken, oculis attentis intueor: *Pilji* kao štrk u jaje (Post. 248). Rj. *gledati što ne mičući oči* s njegu. *vidi* pizdriti, pizdriti.

piljuga, f. (u Hrv.) *vidi* kobac, cf. škanjac. Rj. *plica*. *vidi* i škanj.

pīnēzi, f. pl. (u Ratu niže Dubr.) das Geld, pecunia, cf. penezi, dinari, novci. Rj. *vidi* aspre, jaspre, pjenezi, spenza, špale. — Najtvrgja je povelja dosti imit *pineza*. DPost. 68 (imit *di* dekt. nj. imati).

pīnokot,* m. das Brotbrett (der Türken), cf. načvice 2. Rj. u *Turaku*.

pinnti, pinēm, v. pf. einen Trunk thun, semel bibo. Rj. v. impf. piti. — *su* se, *pass.*: Kadgod se i *pine*. Stulli.

pinjal, pinjāla, m. (v. ital. pugnade) Stillet. Npj.¹ 2, 305. *vidi* bodež 2. — *Ostar pinjal* vadi od pojasa, te joj desnu osijee ruku . . . a *pinjalom* oči izvadio. Npj. 2, 211.

pinjata, f. (po jugozap. kr.) *vidi* kotluša. Rj.³ — *Lopjaža, zemljan sud* koji se vješa iznad vatre kao kotao, te se u njemu jelo gotovi, cf. *pinjata*. Rj. — Ona dohvati *pinjatu* i nastavi na vaju punu vode i bobu, pa kad svari bob, zovne . . . Npj. 105. Žena muža korotuje toliko koliko vri *zemljana pinjata* kad se s ognja digno. Post. 80. *Pinjata* se povraza ruga. (Gledaj: *Rugao* se lonac tendžeri). 248.

pinjav, adj. *vidi* canjav. Rj. *vidi* i dosaden.

pīpa, f. — 1) *vidi* slavina. Rj. der Zapfen, epistomium, embolus. — 2) (u Srijemu) nekakva *kokošinja* bolest. Rj.³

pīpac, pipca, m. u pjesmi ein Euphemismus für den Sperling: Navadi se *vrabac pipac*. Rj. u pjesmi *se vrabac pridijeru ime pipac*.

pīpak, pipka, m. (može biti da se govori samo pl. pipci, piljākā) verächtlich für die Haarlocke, eirrus (per contentum): izvući ću ti *pipke*. Rj. *ova* se riječ govori s pogrdom za *kovčevu*.

pīpalac, pipaoa, m. qui tungit, contractat. Stulli. *koji pipā*.

1. **pīpānje**, n. das Betasten, contractatio. Rj. verb. od *pipati*. *radnja* kojom tko *pipā* što.

2. **pīpānje**, n. das Abklauben, degluptio. Rj. verb. od *pipati*. *radnja* kojom tko *pipā* što.

1. **pipati**, pipām, v. impf. betasten, contracto. Rj. v. pf. pipnuti; v. pf. slož. iz-pipati, na-, o-, po-, v. impf. slož. iz-pipavati, o-. — *Počne ih dirljan pipati izu vrata*, da *vidi* koji je predlji da ga zakolje

i ispeče, napiplje popa pretljega. Npr. 148. Udariće te Gospod šjepotom. I *pipáčeš* u po dne, kao što *pípa slijepac po mraku*. Mojs. V. 28, 29. Ondje *im pípaše grudi*, i ondje im zgnječíše dojke djevojačke. Jezek. 23, 2.

2. pípati, *pípām*, v. *impf. abklauben, degluho, decerpo*. Rj. dem. pipkoliti. v. *pf. slož.* opiputi. *tičući uzimati*: pípati. Korijeni 130. *pípajuž kokoši grožđe*; *pípa čorjek meso s kosti*.

pípavica, f. — **1)** djetinja igra: djeca se hvataju sa dva prsta jedno drugo odozgo za kožu na ruci govoreći ovo: *Piparica pípa*, na kule na vile... ajde šuga na vojsku. — Ko najposlije bude uhvaćen za ruku, onaj valja da ide da donese na krkače onoga kojega je *pípavica* prije poslala na vojsku, t. j. koji je stajao malo dalje od njih. Rj. — **2)** kad se djeca u početku kake igre pogadjaju koje će najprije činiti ono što u igri valja da čini onaj koji izgubi, n. p. ko će najprije žmuriti, onda jedno kao brojajući sve redom govori: »*Piparice*, *mipavice*, na kule na mule... od mora do mora, do beloga Dunava. Šijue.« Na kome se rekne »šijue«, onaj valja da žmuri... Rj. *vidi kod riječi* ernojka, klinčica, maglac, mípavica, mûle, palipan, palipuška, plavojka, radovanac, štipavica.

Píperi, m. *pl.* pleme u Brdima: Drugo bješe Liješ od *Pípera*. Rj.

Píperski, *adj. von Piperi*: Daše za njga sve *Piperske* ovice. Rj. što pripudu *Píperima*.

pípkoliti, *im*, v. *impf. kao dem.* od pípati. Rj.

pípkoljenje, n. dem. od pípanje. Rj.

piplad, f. (*coll.*) *vidi* pílad. *jedno*: *píple. pl.* píplíci. — Tada mu car dade trideset jaja... »neka mi iz tih jaja izleže *piplad*... Npr. 105.

píple, *pípleta*, n. (u Dubr.) *vidi* pile. Rj. *pl.* píplíci. *coll.* píplad. — Od zla *vrana* i zlo *píple*. DPost. 89. Šudre *bnre* Milica, kamo *píple píplíca*? DPost. 125. Zapleo se k'o *píple* u kućine.

píplíca, f. (u Dubr.) *vidi* pílica. Kad žena bregja naleže kokoš, kažu da će biti sve *píplíce*. Rj. — Šudre *bnre* Milica, kamo *píple píplíca*? DPost. 125.

píplíci, m. *pl.* (u Dubr.) *vidi* píplíci. Rj. *jedno*: *píple. coll.* píplad. — Lakoma kvočka ne može *píplíca* izvesti. Posl. 165. Rasad je priporučio *píplíciim*. DPost. 106.

pípnuti, *pípnēm*, v. *pf. betusten, unruhren, conrecto*. Rj. v. *impf.* pípati. — Tada mu *pípnu* otac ruke, jer su u Isava bile ruke rutave a u Jakova glatke. Prip. bibl. 22. sa se, *refleks.*: Kad ga udari treći put, Brko se opet *pípnu* ongje. Npr. 4.

pípnū, m. (u Boci) *die Zuckermelone, pepo*. cf. *dinja* (a *dinja* i karpuz) ondje se zove *lubenica*, kojega imena oni sa svijem ne poznaju: Ne može se spavati i *pípnū* čuvati (Posl. 206). Rj. — **1)** *slatki* i *ludi* na istoj vriježi budu *pípnū*. DPost. 30. *riječ tugja. isp.* pepo.

1. píř, m. (*loc. pířu*). Rj. *hyp.* *pirak*. — **1)** *der jährliche Festtag der Zunft, dies festus collegii cujus-cunque artificum*. Ratarski je *píř* veliki četvrtak, ćurčijski sveti Ilija, zlatarski car Kostantin, i t. d. Rj. *svečani dan što suke godine slavi kakav čeh*. — **2)** (u Dubr. u gradu, a u okolini svadba) *vidi* svadba. Rj. *vidi* i pílav 1. — Sjutradan učini veliki objed i sazove mnoge svoje prijatelje *na píř* da im pokaže ovi struk bosioaka. Npr. 259.

2. píř, m. (u Hrv.) nekakvo žito (čini mi se da se zove i *karišik*) *eine Art Getreide, genus frumenti, cf. strvno žito, píř noktaš*. Rj. *Spelten*. Vuk veli *karišik*. *Karišik* je drugo žito: *Mischling*. J. Bogdanović. *Spelten* = *triticum spelta, karišik* = *zob* i *píř smijesan*.

pířak, *pířka*, m. (u Sinju) *hyp.* od píř: Svom *diveru pířak* spravljajući, *nieni* malo čedo ragjajući. Rj.

pířenje, n. *das Blasen, flatio*. Rj. *verb.* od *pířiti*. *radnja* kojom tko *píři* (*na što*). dem. *pířkanje*.

pířevina (*pirevina*), f. (u Srijemu) nekaka trava kao zubaca, *der Queckenweizen (Acker-Quecke Rj.)*, *triticum repens*. Rj. *vidi* pířika.

pířg, m. (iz brevijara glagoljaškoga) *turris*. Stulli. *Grč. ó πύργος, toranj, kula; die Burg?* — Grad gradila bijela vila kao Carigrad; ljepše ga je sagradila nego Carigrad, po njem *pířg ispířgula* kao *Pířin grad*. Ilerc. 265. Milutin govori o gragjenju *pířga* ili *bedema*... i prilaze *pířgu* selo *Kucovo*... *pířg* je velik i tyrd s dobrom ogradom. DM. 34.

pířgitanče, *pířgito*, u pripjevima, kao n. p. u ovome: *Pířgito pířgitanče, povratanče, zelen bor, Borkoviću, zarukavlje, sitni tanče moj*. Rj.

pířija, f. (u Č. G.) *vidi* lijevak, cf. špijerlica. Rj. *ono na što se n. p. vino ulijeva u bocu. vidí* i lijev, *lakomica* 3, špiřica; *der Trichter, infundibulum*.

pířika, f. govori se u Ilrc. biljka. *vidi* *pirevina*. *za nast. isp.* *aptika*.

pířinuč,* *pířinča*, m. — **1)** *der Reis, oryza*. Rj. *vidi* oriz. — Obična su jela ondje na svadbi ova: oriz (*pířinuč* kuhan gusto gotovo kao u nas *pilav*). Kov. 82. — **2)** *das Messing, orichalcum*. Rj. *vidi* žuta mjed, *tumbak*. — *Grivna, narukvica srebrna, zlatna ili od pířinča*. Rj. 101a.

pířiti, *pířim*, v. *impf. blasen, flo*. Rj. *vidi* puhati, i *syn. ondje*. v. *pf.* pířnuti; v. *pf. slož.* otpířnuti; *do-pířiti*, *na-*, *od-*, *pod-*, *pro-*, *raz-*, *s-*, *u-*. v. *impf. slož.* *potpířivati, raspířivati, dem.* *pířkati*. — *Ne píři* gje te ne žeže. Posl. 208. *Puha ka'* i hodza na tikvu (... opario se (hodža) jedući kuhane tikve... *poslije pířio na tikru* i kad je vigjeo u polju na vriježi). 267. *su se, pass.*: Da mu jedan mešćić, kojim se *vatra píři*... ti mu krišom samo malo duni za vrat... Npr. 17.

Pířitor, m. *vidi* Pířitor. Rj. *zidine* od staroga *graduća* u *Heregovini*.

Pířivatra, m. ... dogju u kolibu i nagju ga (stareca) gdje leži kao mrtav, odmah nalože *vatru*, pa ga izuju i počnu ga *istiha* odgrijevati. Kad se starac malo podgrije i dogje k sebi... od tadaj ga prozovu *pířivatra*. Rj. *Píři-vatra*. — *isp. tučo slož. imena kod P'ceirep*.

pířjan,* *pířjana*, m. *gedämpftes Fleisch, carnes vapore suo mollitac*. Rj. *meso upířjnjeno, podušeno*.

pířjaniti, *pířjánim*, v. *impf. schmoren, dämpfen, in olla clausa coquere*: Jagne peč i tuku *pířjani*. Rj. *kuhati u sudu zaklopljenu. vidí* tušiti 1. v. *pf. slož.* *upířjnjati (vidi* *podušiti)*.

pířjánjenje, n. *das Schmoren, 70 coquere in olla clausa*. Rj. *verb.* od *pířjaniti*. *radnja* kojom tko *pířjani* meso.

pířkánje, n. Rj. *verb.* od *pířkati*. — **1)** *dem.* od *pranje*. Rj. — **2)** *dem.* od *pířenje*. Rj.

pířkati, *kām*, v. *impf.* — **1)** *dem.* od *prati*: *pířkam* koješta. Rj. — **2)** *dem.* od *pířiti*: *pířka* vjetar. Rj.

-pířlati, *nalazi* se samo u *složenim* *glagolimu*: *do-pířlati, ispířlati, otpířlati*.

pířlitanje, n. (u Srbiji i u Bosni po varošima) *vidi* izmetanje 3. Rj.

pířlitati, *tām*, *vidi* izmetati 3. Rj. *aktivati šarene boje. v. pf. slož.* *ispířlitati*.

Pířlitor, m. u Heregovini *zidine* od staroga *graduća*: Te je šalje na *Heregovinu* *bijelome* gradu *Pířlitoru*. Kad *Momčilo* pod *Pířlitor* dogje. Rj. *vidi* Pířitor. — *za nast. isp.* *Durnitor, tamna su postanju*.

pířuñ, *adj.* što pripada *pířu*: *Kruh pířni* brzo se izije. DPost. 51. *vidi* svadbeni.

piruica, f. — **1)** *ein Frauenzimmer als Hochzeit-gast, quae in nuptiis coenat*: Svi *pířnici* i *pířnice*. Rj. *pířnu gošća, gošća na svadbi*. — Po tom nevjesta daruje... *svatove mahramicama*, a *pířnike* i *pířnice* *jabukama*. Npj. 1, 73. (Vuk). Onda pripijevaju i ostale

zvanice i *pirnice*. Kov. 53. — 2) u Baranji žena koja dogje nezvana te gleda svatove. Rj.

pirmik, *pirmica*, *m.* — 1) (u Dubr.) koji ide na svadbu, *der Hochzeitgast, qui in eujus nuptiis coenat*: Al im vele svi *pirmici*. Rj. — Po tom nevjesta daruje ... svatove mahranicema, a *pirmike* i *pirmice* jahukana. Npj. 1, 73 (Vuk). — 2) u Baranji *pirmici* se zovu oni koji iz okola stoje i gledaju (n. p. kroz plot) svadbu. Rj.

3. pír nòkřās, *m.* (u Hrv.) *ridi* krupnik. Rj. *nekakro žito, isp. pír, i syn. onđje*.

pírnuti, *pírnem*, *v. pf. einmal blasen, flo.* Rj. *vidi du(p)nuti, pibnuti* 2. *slož. otpírnuti. v. impf. píriti.*

pírov, *adj.* »Imaš li dosta brašna u kući?« »Ma bome nemam, nego još nešto i to *pírova*.« J. Bogdanović. *što pripada píru (žitju).*

pírovánje, *n. verb. od pírovati*. Rj.

1. pírovati, *pírujem*, *v. impf. — 1)* (oko Dubr.) častiti se na svadbi, *Jemand's Hochzeitgast sein, in eujus nuptiis coenare, cf. svadbovati*. Rj. *biti na píru, častiti se na píru*. — 2) *vidi* gostiti se: Oči *píruju*, a guzica gladuje. Rj.

2. pírovati se, *pírujem se*, *v. r. pf.* (u Hrv.) ndati se ili oženiti se, *heirathen, uorem ducere, nubere*. Rj.

pírovíšte, *n.* njiva na kojoj je ljetos *pír* bio i rastao. J. Bogdanović.

pírovńica, *f.* kruh od pírova brašna. J. Bogdanović.

pírńu, *m.* (u prim.) *ridi* viljuške. Rj. *vidi* i vilice, *pántaruo*. — *tugju riječ. isp. Osn. 174.*

pírńuz,* u pjesmi, *cf. mavi-píruz*. Rj. — Jedna gora od bili Biljura, a druga je od mavi-píruza. Rj. 310a. *nekakav modri dragi kamen*.

pís! — 1) *laut um die Katze zu verscheuchen, vocabulum quo felis abigitur*. Rj. *uzvik kojim se mačka odgoni, ridi* voštac! 1. — Pošetah mlada na pazar, i kupih draga za dinar ... Pa ga metnuh na polien, dogje mačka, zaganeći ga: *Pís otole, pust' ostala!* nije ovo peća larda, nego moza Jera brada. Here. 239 (peća larda t. j. komad slanine). — 2) govori se maloj djeci kad kihnu: *pís, maco*, na kiselu govno (Post. 248)! Rj.

pisac, *pisca*, *m.* — 1) *ridi* pisar. Rj. *vidi* i pisalac. — Znak kojim grčki brzi *pisaci* sastavljaju ... Star. 1, 29. — 2) *vidi* pisatelj, spisatelj; *der Verfasser, Schriftsteller, auctor*: Samo u nekih *pisaca* XVII i XVIII vijeka. Daničić, ARJ. 73b. K ovome davaču života, spasitelju duša, najposlije podiže se *pisac duhovnih djela*. DP. 99. Osim drugih *evropskih pisaca* piše u najnovijim raspravama svojim i Miklošić. Ogleđ, VI. *Pisac* memoara. O Sv. O. 7.

pisacki, *adj. scriptorius*: emilo *pisacko*, *atramentum scriptorium*. Stulli. *što pripada piscima*.

pisacń, *adj. što pripada pisanju; Schreib-, scriptorius*: Cijena je knjige *na pisacńj hartiji* (Schreibpapier) u krutoj polukožnoj svezi 20 for. Spisi 1, 94. Sedne za *pisacń sto*. Mil. 20. — *prđjece s takvim nast. kod* brijaći.

pířak, *pířka*, *m.* (*beim Dudelsack*) *das Luftrohr, spiraculum*. Rj. *u gudiđj. ridi* svićka 2. *isp. dance* 2. — Duduk, svirala *bez pířka* (a ona što ima *pířak*, zove se u Srbiji slijepa svirala). Rj. 144a. *Pířnik*, *u pířku* ono što je zarezano i malo zalijepljeno te pišti. Rj. 502b. *isp. pířka* 1, pištati 1.

pisalac, *pisaloca*, *m. ridi* pisar. Stulli.

pisalńica, *pisalńjka*, *f. ein blechernes Werkzeug, um auf die Osterier zu schreiben* (pisati), *instrumenti scriptorii genus*. Rj. *orugje pířacńe, orugje kojim se piše* (i n. p. *po bijelu jaju*). — O kad bi se napisale riječi moje! ... *Pisalńkom gozdnom* i olovom na kamenu za vječni spomen kad bi se nrezale! Joy 19, 24. Doista, gle, laž nćni *lađljiva pířalńjka književńica*. Jer. 8, 8. *za nast. u pířalńjka isp. kazalńjka*.

pisamce, *n. dem. od pismo*. Rj. — Mjesto tolikih

mojih *pisama* ... primio sam samo *tri pířamca*. Straž. 1887. 62.

pisancia, *f. epistolium*. Stulli. t. j. knjiga 1, *pisana knjiga, ridi* i pisma, pismo 2. *poslanica*. — Ostavi mu (bajrn) *knjigu* na kolinu. I'ze bajro *bilu pířancu*. HNpj. 3, 429. *Knjigu piše* ... »Eto ti, paša, *bile poslanice*. 4, 105. Njemu *knjiga* stiže *pisancia*. 4, 154.

pisanińa, *f. die Kollektur* (*der kalugjeri, weil sie die Gebenden aufschreiben, um ihrer dann namentlich im Gebete zu gedenken*). *quae dantur monachis pro commemoratione*: otišao u *pisanińju*; otišao da knji *pisanińju*. Rj. *kad kalugjer ide po narodu da knji milostinju, kaže se da ide na pisanińju; jer piše imena onijeh što daju milostinju, da bi ih se kalugjeri po imenu spomenuli u molitvama; pa i ono što narod daje (piše) kalugjeru, kaže se pisanińja*. — Namastiri su od prije najviše življeli od *pisanińje*... Ali je sad *pisanińja* i u Srbiji zabranjena ... da može ići ili poslati kakoga kalugjera u *pisanińju* ... Rj. 396a.

pisanińje, *n. das Schreiben, scriptio*. Rj. *verb. od pisati, radnja kojom tko piše što*: Udarilo sve u trgovinu, *u pířanje knjiga* i t. d. Rj. 769a. U sadašnjem našem *pisanińju* *latinskim slovima* ima nedostataka. Ogleđ VI.

pisar, *piřara* (*piřara, piřara*), *m. der Schreiber, scriba*. Rj. *ridi* pisac 1, *pisalac*; čata, čato, jazidžija. *dem. piřarić. augm. piřarina*. — Kod cara je Marko *piřar* bio. Npj. 2, 192. Seoskijeh opština *piřari* (nataroši). Kov. 13. Sedne s *piřarom*, te raspíše knjige na sve strane. Miloš 79. U petom padežju jednine ... *piřar* ako i ima *piřaru* opet se govori i *piřare*. Obl. 6.

piřarić, *m. dem. od piřar*: Osjeća se uzvišenim nad njim kao nad kakvim gjačetom ili *piřarićem* O Sv. O. 17.

piřarev, *adj. ridi* piřarov. Rj. *što pripada piřaru*. — Sigje u dvor carev u klijet *piřarevu*. Jer. 36, 12.

piřarina, *f.* — 1) *augm. od piřar*. Rj. — 2) *die Schreiberei, ars scribuae*. Rj. *posao piřarski*.

piřarnica, *f. tabularium*. Stulli. *soba ili zgrada gdje se piše; die Kanzlei, ridi* kancelarija. — Ali je ona (akademija) ipak samo svoju *piřarnicu* mogla u njemu namjestiti. Rad 5, 199. — *rijeći s takim nast. kod* ceduljarnica.

piřarov, *adj. des Schreibers, scribae*. Rj. *vidi* piřarev.

piřarski, *adj. der Schreiber, scribarum*. Rj. *što pripada piřarina ili piřaru kojemu god*. — Bila su još dvojica od *piřarskoga reda*: Ivan Jugović ... i Mihailo Grujović. Sovj. 17. Donese knjigu... isijee je car nožem *piřarskim*. Jer. 36, 23.

pisatelj, *m. ridi* spisatelj, *pisac* 2; *der Verfasser, Schriftsteller, auctor*: Tako su izvori istorije naše bili svaga pripovedanje i *tugji pisatelj*, koji su opisujući dogadjaje svojih naroda kazali uzgred što i o našem! Miloš VII. — *rijeći s takvim nast. kod* boditelj.

pisati, *piřem*, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož. do-pisati, iz-, na-, nad-, o-, od-, po-, pod-, pre-, pro-, raz-, s-, u-, za-; v. impf. slož. dopisivati, ispisivati, natpisivati, i t. d. dem. piřkarati*. — 1. 1) *schreiben, scribo*: Što vidiš, to i *piři* (Nema više ništa osim toga što vidiš. Post. 353), i Kad ga (ili me) vidiš, onda i *piři* (Post. 116). Rj. — Zna knjign (t. j. čitati i *pisati*). Rj. 280a. Petar Moler imao običaj o *saćenu pisati* dugo i široko. Rj. 385. Ima lijepu ruku (*koji lijepo piše*). Rj. 650b. *Piři* kašto *čevtom* i Solomunovo slovo. Rj. 700a. Nekakav štap vas od suboga zlata, na kojemu *piše* krvavijem slovima: »ne tići me.« Npr. 116 (*impersonalno*). Kad ga (tefer) otvorim, a to u njemu *piše*... 163 (*impersonalno*). Lijepo je *pismo*, i *lijepo je pisati*, ali je zlo što je crnim pečatom zapečaćeno. Post. 170. *Piři* kredom na duvaru. *Piři* kukom po ledu. *Piři* ugljenom u odžaku (n. p. kad je kome

dužan ko od koga se ne može naplatiti. 248. *One (pjesme) sam gdje koje ja pisao po Paštrovićima i na Stanjevićima od žena.* Npj. I, VII. I on vigje što mu knjiga piše. 4, 108. Pa prihvati kalem i hartiju, knjige sine na plemenu piše. 5, 357. Jovo piše crna mrećepa . . . nesta Jovu crna mrećepa. Here. I. Reče, da pišu Kara-Gjorgiju, da se vrati. Danica 5, 35. Matice onake budalaštine sama protiv mene jednako piše. 5, 82. Sve poslove svoje pisali su Srpski. Kov. 37. Da svi naši spisatelji sva djela svoja, barem kad pišu o narodnijem stvarima, ovako pišu narodnijem duhom i jezikom! 111. Ostavivši učiteljstvo, stane, kao jurat, pisati kod advokata. Opič IV. Da je Srpski zakonopisac upravo poznavao narod, za koji piše zakone, i da je znao, kako narod misli i govori o onijem stvarima, koje on piše. Pis. 16. Knjižice koje su pisane za djecu. 18. Pišu kako im kad izigje iz pera. 28. Govore, da Srpski jezik treba pisati Slavenškom ortografijom . . . Evo iz ovijeh uzroka nije moguće Srpski jezik pisati po Slavenškoj ortografiji. Rj.¹ IX. Da piše narječijem svojijem. Slav. Bibl. I, 92. Uvjeren sam, da su već odavno za to pisali u Zadar G. vladici. Straž. 1886, 60. Kad mi uspišete, pišite mi opet preko njega. Straž. 1886, 865. Da mu je Rumjanec pisao za mene. 1886, 1767. Uroš, za kojega domaći ljetopisci pišu da se od njega narodilo pleme Nemanjino. DM. 3. Pjesnička hrvatskim jezikom pisana djela. Rad 5, 194. sa se. pass.: Ljudi se ovijem prvijem nadimcima zovu i pjevaju i pišu. Rj. 386a. Ljudi, da se ne pišu po oćinome krštenom imenu, nego onako kako im se otac zvao i pisao. Rj. 571b. Kad su se knjige pisale u različnijem narječijama. Pis. 90. Riječi koje se pišu velikijem slovom. Bukv. 41. Još u XVIII vijeku nički se vladika pisao ahilski. DM. 23. — 2) dem. *Mönche verehren, damit er für einen bete, do monach, ut orat pro me:* Bog da prosti starca iz Bukovea, koji pisa sirač i opanke, sinoć pisa, a jutros ukrade. Selo Ribarica, pisala Rišćanica, traba sira i čubar sukna (pripovijedaju da se našlo u teferu nekakvog kalugjera). Rj. davati (i dati) milostinju kalugjeru, prilagati (i priložiti) manastiru, da se za koga Bogu mole: (O vladiko, sunce ogrijano! i drži nam četvoro deuija na osvitn od Petrova dana, pa čemo ti parusiju pisat'. Npj. 4, 424. Ostojići, s kojima je Ivan pisao prilog cetinjskoj crkvi. DM. 99. Megju ljudma u štupu koje je kralj Milutin pisao crkvi arhangelovoj. DRj. 1, 10 (mjesto pisati Daničić u Rj. kaže i dati, priložiti, npisati). isp. ovu rečenicu: Kalugjer pogje amo u svijet da piše. Rj. 147a. vidi pisanija. — 3) kao brojiti e, *zuschreiben, zurechnen, ascribere, imputare:* S kim te vide s tujem te i pišu. Post. 287. U čem te vide u tom te i pišu. 338. Tamo vi žerite, a na mene pišite. DPost. 125 (žerite mj. žderite). sa se, pass.: Nudi kao Turčin vjerom. (Turci kažu da im se piše grčehota Hrišćanina ne ponuditi da se poturči . . .). Post. 227. — 4) kao molovati, slikovati, malen, *pingere:* Kalugjer, 2) uskrnuje samo omašćeno jaje (a koje je i pisano i omašćeno, ono se zove šareno). Rj. 260b. Znao je grčki govoriti, ikone pisati, krstove, panagije i pečate graditi. Danica 4, 11. Ikone koje su rukom pisane. Nov. Srb. 1821, 390. Šta čine stariješine doma Izraeljiva u mraku svak u svojoj pisanoj knjizi? Jezek. 8, 12. v. pf. sloč. upisati 2. — II, sa se, refleks. *sich enrolliren lassen, do nomen.* Rj. — Tako isto u Turskoj kad se ko piše u dclije. Nov. Srb. 1817, 471. Tu sedi naš Milenko (koji je proletoš pisao u vojnike). Zlos. 3.

piska, f. — I u) das Pfeifen, Zischen, sibilus. Rj. isp. pišanje. — Čuje u šumi neku pisku . . . u požaru zmija pišti. Npr. 10. Svežu je (gjevojk) za jedno drvo i hoćahu je ubiti, ali je stude piska. 131. Druge noći u isto vrijeme stane opet onaka sila, luka i pisku oko dvora carskog. 186. No mu tica

piskom odgovara. Npj. 2, 50. Eto begu i više žalosti, slušajući pisku i plakanje lude gjece za svojom materom. Here. 224 (= evil, evilba). — b) u ovom primjeru piska kao da je glas trubni (ili truba?): Kad se paša na nevolji nagje, udriše mu piske u soldate: Savijte se u tabor, soldati . . . Al' se sreća dogodila Mirku, u vojsci mu vojnika bijaše, koji su mu u Stambolu bili, razumiju, što gorore piske, oni trče, kažu komandantu: Razumjesmo, što gorore piske, saviše se u tabor soldati . . . Npj. 5, 365. 366. ovamo može se dodati i ovaj primjer: Stade cika tankijeh pušaka, stoji piska noža i sabalja, stoji bupa sjajnijeh mušketa. Npj. 5, 370. — 2) (u C. G.) drvo nekako. Rj. isp. piskovina.

piskanje, n. das pis-sagen, usus vocis pis. Rj. verb. od piskati. rudnja kojom tko piska.

piskaralo, m. koji piskara: Našao nekakvog piskarala te opisao kapetana, i turio u novine. Megj. 303. — za nast. isp. bajalo.

piskaranje, n. dem. od pisanje. Rj.: Pošto sam ja pisao dogagjaje iz onijeh godina, kad u Srbiji nije bilo oroliko pisara i piskuranja, kao danas; sad . . . Ogd. na ut. 30.

piskarati, rām, v. impf. dem. od pisati. Rj.

piskati, skām, v. impf. pis sagen, dico pis. Rj. govoriti pis. v. pf. pisnuti 1.

piskavica, f. (u prim.) morska riba, koja pred kišu skače iz vode, *Art Scifisch, piscis quidam marinus:* Napuhao se kao piskavica (Posl. 191). Rj.

1. **piskor, m. (u Rudn. nah.)** okrugla sitna i slatka crvena sljiva, *cf. džanarika, migavac.* Rj. vidi i mucavac.

2. **piskor, m. (u Dubr.)** nekaka morska riba, *Muräne (? Flussneunauge? Rj.³)* *muraena (? petromyzon fluviatilis L.? Rj.³).* Rj. dem. piskorac, piskorić.

piskorac, piskorca, m. (u Dubr.) dem. od piskor, Rj. vidi piskorić.

piskorić, m. vidi piskorac, dem. od piskor.

piskovina, f. (u C. G.) Holz von piska 2. Rj. dro piskoro (od piske 2).

pisma, f. vidi pismo 2. Rj.³ i syn. ondje.

pismen, adj. — I) u. p. čovjek (koji zna pisati). Rj.³ — 2) što pripada pismu; *schriftlich:* Kad ih oni vrata na trag s pismenim odgovorom, da na to ne pristaju. Miloš 25. Da mu dade izanteskeru (pismeno dopuštenje). 71. Njegova dva potomka imaju za to sila pismenijeh svjedocanstva. Npj. 3, 117 (Vuk). Opomenuvši se mojih ustmenih i pismenih molbi. Npj.¹ 4, XIV. Pravo pisati u gramatici ne može ništa više značiti do pismenijem (mrtvijem) zručima bilježiti govorne (žive) glasove. Rat 6. — *ade.* Potvrde ga pismeno oba mitropolita. Miloš 139. Zapovjedi pismeno da Mladen ne ide više u sovjet. Sovj. 20.

pismenost, pismenosti, f. isp. književnost. das Schriftenthum, literae. — Spomenici stare pismenosti i arhitekture. Zim. 109.

pismo, n. (pl. gen. pisānā). Rj. dem. pisamec. — I) die Schrift, scriptura. Rj. — a) Kršteno pismo, vidi krštenica. Rj. 310a. Bolje za poštovati sveto pismo. Danica 3, 239. Već ima blizu hiljada godina kako Srbi imaju svoja slova i pismo. Rj.¹ III. U pismu stoji da će angeli . . . ali i to stoji napisano: nemoj kušati Gospoda. Mat. 4, 6. Imamo dva vrlo znatna za istoriju pisma Stefanova o zidanju i prilozima manastira Dedana. DM. 39. U srpskim su se zemljama davala pisma osobito na pravo za zemlje. 280. Njihov posao nije davati starim pismima drugi oblik. Rad 15, 179. — b) vidi ruka 2. rukopis 1: Razgovijetno pismo, govor. Rj. 630a. — c) vidi slovo: Koliko je na ovu majuliku pismi, toliko ti Bog dao sini. Kov. 127. — 2) der Brief, epistola, cf. knjiga, poslanica. Rj. vidi i pisanica, pisma. — Po njima pošalje Alem-paši lepo pismo, u kome mu kaže . . . Alem-paša odgovori Milošu na ovo pismo. Miloš 113. Turci im

dadu jednoga Tatarina s pismima na Marašli-Ali-pašu. 141. Save Tekelije pismu Platonu Atanackoviću o Srpskome pravopisu. Pis. 1. U pismu srome javio Tekeliji da . . . 11. Iz Rusije su pisma bila natpisivana: Verhovnomu . . . Sovj. 11. Načine pismo, kao da su Turci udarili na Banju. 52. Kako je takova pisma . . . hvatao i otvorao. 55. Jedini starješina, koji je pisarima znatnija pisma (na velika gospodu) kazivao riječ po riječ. 77. Primio sam vaše pismo od 27. o. m. po Rimskome. Star. 14, 196. Pisma na mene šalžite i unapredak preko G. Vasilijeva. 14, 197. riječi s takim nast. kod pasmo.

pismnik, pismnika, m. u pisku ono što je zarezano i malo zaejpljeno te pišti. Rj.

1. pišnuti, pišnem, v. pf. *cinmal zischen, sibilum* edo. Rj. v. impf. piškati 1. — *Ciknu, pisnu* Tomaševa Plana. Rj. 505b. *Pisnu, vrisnu* Omerova majka. Npj. 1, 256. *Od žalosti pisnu*, kao guja. 1. 574. *Ljuto pisnu*, od Boga se čuje. 3, 415. *Gjogo vrisnu, soko pisnu*. Here. 277.

2. pišnuti, pišnem, v. pf. — **1)** *pis-sagen* (um die Katze wegzujagen), *dico pis abigens selem*. Rj. *veči pis odgouči mačku*. v. impf. piškati. — **2)** ne smije pišnuti, mucken, muttlo. Rj. *vidi* krknuti. — *Nemoj pišnuti riječi jedne*. Npr. 219. Ali ovaj novi vezir nije od njih smio pišnuti. Danica 3, 145. *Da riječi jedne ne piškoso*. Šcep. mal. 159. — **3)** (u C. G.) n. p. pišo mi jagnje, kozle, dijete, sterben, morior. Rj. *umrijeti*. isp. pijehnuti.

piš, m. der *Urin, urina*: Za prešu se i piš konjski pije. cf. pišaća. Rj. *vidi* i pišanjak, mokrača. — *Oskornuša deriguša*: dok ne bi piš u šaku, ode ga moja duša (rekao Cjganin kad je pripovijedao kako je htio da izjede tvrdi oskornušu). Rj. 116b.

piša, f. *vidi* piće 1. — *Ponor od ješe, jaz od piše*. DPost. 98. *Piša, piće*. XV. *pi-ša*. riječi s takim nast. kod daša.

pišaća, f. (*eigentlich*) der *Urin, urina*, cf. mokrača. Rj. *vidi* i piš, pišanjak.

pišalo, n. das *Werkzeug zum Harnen, minetorium* (*penis aut vulva*). Rj. *oruđe za pišanje* (u muškoga ili ženskoga). — *riječi s takvim nast. kod bučkalo*.

pišanjak, pišanjka, m. *vidi* pišaća. Rj. *vidi* i piš, mokrača.

pišanje, n. das *Pissen, minetio*. Rj. *verb. od* pišati. *radnja kojom tko piša*.

pišati, šam, v. impf. *piessen, mejo*, cf. mokriti. Rj. *vidi* i buriti, mižati, močati, šorati 2. dem. pišiti, piškati. v. pf. pišnuti; v. pf. slož. iz-pišati, na-, o-(se), po- (i se), pre-, pri-, pro-, u-, za-; v. impf. slož. iz-pišavati, na-, pre-, pri-, pro-, za-. — *Paštiti vodu* (*vidi* pišati). Rj.³ 640b.

pišćev, adj. što pripada pišću. — *Nego će biti nevjestinom pišćevom* stavljeno »h« gdje ne treba. Istor. 190.

pišćenje, n. dem. od pišanje. Rj.

pišćrdžija,* m. *furundžija* (pećar) koji i jelo gotovi i prodaje, ein *Bäcker, der zugleich verschiedene Speisen bereitet und verkauft, furnarius qui cibos quoque parat venditque*: Odesine mladom pišćrdžije, nek mi dade sana gjakonije. Rj. isp. pekar.

pišiti, pišim, v. impf. dem. od pišati. Rj. *vidi* piškati.

piškunje, n. dem. od pišanje. Rj.

piškati, škam, v. impf. dem. od pišati. Rj. *vidi* pišiti.

pišmān,* indecl. na koga, ili na što, *erpicht, studiosus*. Rj. *kao* lakom, *popašan* na što. *vidi* i giban.

pišmaniti se, pišmānim se, v. r. impf. *beruen* (den *Kauf*), *poenitet* (*emisse*). Rj. *kad je kome žao na što*. v. pf. slož. *popišmaniti se*.

pišmānluk,* m. das *Reugeld, der Reukauf, multa poenitentiae*. Rj.

pišmānjenje, n. das *Bereuen des Kaufs, poeni-*

tentia emptionis. Rj. *verb. od* pišmaniti se. *stanje koje bira, kad se tko pišmaniti*.

pišnuti, šuēm, v. pf. *piessen, mejo semcl*. Rj. v. impf. pišati.

pišora, f. *Schimpfwort für eine schlechte rakija, concivium in rivum male ustum*: dajde te pišore. Rj. s *pogrdom se kaže za rgjavu rakiju*. — *osn. može biti* u pišati. *za nast. isp. tmora*.

pištalina, f. ein *wässriger Boden, Wasserboden, terra aquosa* (*ubi aqua proslit*). Rj. *gdje voda pišti iz zemlje*. *vidi* mlaka, močalina, ploština, pljoštara. dem. pištalinica.

pištalinica, f. (u C. G.) dem. od pištalina. Rj. **pištaljka**, f. *svirala koja pišti*. isp. pištati 1. — *Bubnji biju, pišti pištaljka*. HNpj. 3, 477. *za nast. isp. bazrljika*.

pištanje, n. Rj. *verb. pištati*. — **1)** *radnja kojom tko pišti* (das *Zischen* [des *Falken*, der *Schlange*], *sibilus*. Rj.). isp. piska 1. — **2)** *radnja kojom n. p. voda pišti iz zemlje*.

pištati, pištim, v. impf. Rj. v. pf. pišnuti. v. pf. slož. propišati, zapišati. — **1)** *zischen, sibilo*. Rj. — *Konji fište, sokolori pište*. Rj. 797a. Čuje u šumi neku pisku . . . u požaru zmija pišti. Npr. 10. *Dijete pišti i eči*. 214. *Pile pišti* u ljusei: Ja ne smijem izjesti, šale će me izjesti. Posl. 248. *Pišti* kao guja u procijepu. 248. *Pišti* kao *erv* pod korom (kad drvo gori na vatri). 249. *Ali mlada plaće i janče . . . pišti, plaće, kano i djevojka*. Npj. 1, 256. *Bubnji biju, pišti pištaljka*. HNpj. 3, 477. *Pišati* kao *ždrao* i kao *lastavica*, ukah kao golubica. Is. 38, 14. *Za to će srce moje pištati za Moavom kao svirala*. Jer. 48, 36. — **2)** *herauszischen* (*wie Wasser aus nassem Holz auf dem Feuer*), *proslilo*: pišti voda iz drveta. Rj. — *Mlaka, kao slatina, gdje voda pišti iz zemlje*. Rj. 363b. isp. pištalina. Pod borom *trorogi kam iz kojega pišti vodu kao suzu*. Npr. 99. *Pište drva* (na vatri, kao da se gjevojka u kući rodila). Posl. 218.

Pištel, m. voda u Crnoj Gori. Rj.

Pišeteli, m. pl. (izvori: više Baica u Crnoj Gori, i u Heregovini u Dubravama. Rj.³ XL1): Na najprvu pristupi torinu u Pišete na Mustafagića. Rj.

pištolja, f. *vidi* pištolj. u Rj. pištolje, f. pl. *vidi* pištolji: A da slije mloge pištolje. Rj. — *Da rastopi krste i ikone i velike crkovne zaklade, a da slije mloge pištolje*. Npj. 3, 67 (*je li pogriješeno ovdje ili u Rj.?*)

pištolj, pištólja, m. mala puška, die *Pistole, telum pistola dictum*. Rj. *vidi* pištolja; *arnautovac, danićkinja, danićkinja, gjumšli-pištolj, kubur, kuburaš, kulbre 2, Prizen* (Prizrenski pištolj), *samokres, srebunjak, vedlenik*. dem. pištoljić. *augm. pištoljina*. — *Kom je kuća divan-kabanica, mać i puška i otac i majka, dva pištolja dva brata rođena*. Npj. 3, 463. *A on ni pet ni devet, nego zapali iz pištolja, te njega po sredini*. Danica 3, 192. *Odmah počeo izdavati zapovijesti, i prestupnike iz pištolja gajati*. 3, 196. *Onda potegne pištolj, te iz jedne kolibe raščera ljude*. 3, 207. *Potegne iz pištolja, te onoga Turčina ubije*. 4, 7. *Opulirši nekoliko pištolja na Srbe*. Miloš 76. *Okine se pištolj . . . te ga ubije*. Npj.¹ 4, XXVI.

pištoljić, m. dem. od pištolj. Rj. — *Špagarića, mali pištoljić* što se nosi u špagu. Rj. 845a.

pištoljina, f. *augm. od* pištolj. Rj.

pištoljlski, adj. *Pistolen-, pistolae* (*teli manuarii ignivomi*). Rj. *što pripada pištolju, pištoljima*.

pita,* f. (pl. gen. *pita*) ein *Kuchen, placenta*. *Pita* ima različitijeh, n. p. jedne su savijene kao *gužvara* i *savijača* . . . ovaka je *pita* i *gibanica* . . . i *urmušica* je *pita*. Rj. *vidi* i *bakljava, bundevara, dulečnjak, gužvača, heldopita, jajnuša, lukarica, makovača, masnica, povitica, sabirača, smokvara, sultipita, uljenak, zeljanica* (zeljana pita). dem. *pitica*. isp. *pituljica*. — *Pitino dijete, kao mali kolačić od tijesta što ostane*

iza pite. Rj. 503a. Ako je pas *pitu* izio, tepsija je ostala. Posl. 4. Da imamo masla, kako nemamo brašna pa bismo posudili u selu tepsiju, te bismo načinili *pitu*. 49. *Krpi* kao *Fata pitu*. 161.

pitak, *pitka*, adj. n. p. vino, trinkbar, sat bonus (de vino). Rj. što se može piti, što je za piće.

pitalec, *pitaoea*, m. *petitor*, *rogator*, *postulator*. Stulli. koji *pitā*.

pitān, *pitna*, adj. što je za *pitānje*; *Futter-*, *pabularis*. — Ali je za to obilno *pitne* paše za stoku sitnu i krupnu. Zim. 173.

pitānce, n. ono dijete koje mati ne doji ili ga ne može dojiti, nego ga od rođenja *pitā*. J. Bogdanović.

1. pitānje, n. *das Füttern* (des Kindes), *nutritio infantis*. Rj. verb. od *pitati*, *radnja* kojom tko *pitā* (dijete).

2. pitānje, n. Rj. verb. od *pitati*. — **1)** *radnja* kojom tko *pitā* za što (das Fragen, interrogatio. Rj.): *Vogj odgovori slijepcu (na pitānje kako je vrijeme) da je oblačno*. Rj. 484a. Dobro bi bilo, da je postao... ali je *pitānje*: *Je li mogao postati?* Odg. na sit. 7. Ko će vladati — to *pitānje* njima bijaše kao *pitānje* o životu. DM. 140. Da se to *pitānje* raspriči tek u konstituiranom saborn. Kolo 14 (15). — **2)** *radnja* kojom tko *pitā* (ište) šta (das Begehren, petitio. Rj.).

1. pitati, *tām*, v. *impf.* dijete, *dem Kinde zu essen geben*, *nutrio infantem*, *ingero in os cibum*. Rj. *darati jesti* (u usta djetetu). v. *pf.* sloz. *nipitati*. — Drveta cvjetaše i prinesoše Hristu plode nepropadljivoga života *pitajući duše naše*. DP. 88.

2. pitati, *pitām*, v. *impf.* Rj. *vidi pitovati*. v. *pf.* sloz. *iz-pitati*, na-, pro-, raz-, u-, za-; *priupitati*. v. *impf.* sloz. *iz-pitivati*, pri-, raz-, u-, za-; *zapitkivati*.

— **1. 1.)** *fragen*, *interrogo*. Rj. *pitati koga* (*accus. ili gen.*). — Koje je pak glavno, koje li je prishužba, za to sam ja u Crnoj Gori *pitao mnogijeh* pa mi nijesu jednako kazivali. Rj. 597b. Kad je (*snahn*) svekrva *zaokupi* nekoliko dana jednako za to *pitati*, najposle joj reče da... Npr. 55. Pa sam došla *pitati* *truga sina*, ne bi li mi mogao on za njga što kazati.

56. Kad tamo ideš, *pitaj* i za nas za što nam se govoda ne dadu. 74. Ode k gjevojeji... da je nešto *pitā*.

101. *Pitajući* u Carigrad (može se otići). Posl. 248.

Pita majka *Damjanove ljubē*: »Snaho moja, ljubo Damjanova! što nam vrišti *Damjanov zelenko!*« Npj. 2, 305. Ja bih putujući po Dalmaciji išao onamo i *pitao najstarijih ljudi* i žena. 3, 527 (Vuk). Odgovorićemo mu sve, kad nas uspiša... Ono bi meni čitao *pitajući ne razumijem li*. Sovj. 80. su se, *pass.*:

Mi o psu, a pas te na vrata. (Kad ko gje dogje baš onda kad se za njega *pitā*). Posl. 178. — **2)** (osobito po jugozap. kraj.) *begehren*, *peto*: Stidnije je ukrasti nego *pitati* (Posl. 295). Očima prosi, *ustima ne pitā* (Kad ko ne ište a na njega gledajući rekao bi da bi rad da mu se što da. Posl. 244). Od svakuda prosci dolaziše, *pitaju* je od sedam kraljeva. *Pita štogoj* za očinu dušu. Rj. *kao iskati*. — Najprije reče onoj trojici: »*Pitajte* ocu svojemu *proštenje*,« a ocu: »Sada ti pokaj se od grijehova;« te tako učiniše. Npr. 98. *Ko mnogo pitā malo mu se dava*. (*Pitā* ovgje znači *ište*). Posl. 118. Tako na tuga vrata ne dolazio da *koru kruha pitam!* 307. *Pitā' u osla* vune. DPosl. 30. *sa se, pass.*: Komu se više da od togaj se više i *pitā*. Posl. 148. — **II.** *sa se, recipr.* za *zdravlje*, *sich begrüßen*, *salutare*. Rj. — *Pa se pitā* Savić s *kapetanom*. Npj. 4, 129. Sa šnjima se izljubio divno, za *junačko zdravlje pitāše* se. 4, 383. Dok nagroše *Karadžića šnja*, pa se *šnjime za zdravlje pitaju*. 4, 479. Ne primajte ga u kuću, i ne *pitajte se s njim*. Jov. II. 10 (nec *Are ei dixeritis; und grüsset ihn auch nicht*).

piteto, u pripjevu: O ti pile *piteto*. Rj.

pitī, *pijem*, v. *impf.* Rj. v. *pf.* *pinuti*; v. *pf.* sloz. *iz-piti*, na-, nad-, o-, od-, po-, pre-, pri-, pro- (i se),

u- (se), za- (se); *ponāpiti se*, *podnāpiti se*. v. *impf.* sloz. *iz-pijati*, na-, nad-, o- (i se), od-, pre-, uz- *dem.* *pijucati*, *pijuckati*. u *djetinjem govoru* *bumiti*, *bumbiti*. — **1)** *trinken*, *bibo*: Nit' se zna ko *pije*, ni ko *plaća* (Posl. 224). Rj. — *Guliti*, 5) (*mnogo piti*): šta *guliš* toliku *vodurinu?* Rj. 107a. Mrzovnik; gdje koji ovaj *korijen* suh i utučen *piju* u *ernom vinu* od *srdo bolje*. Rj. 370a. Kad koji hoće da *pije*, onda nazdravi onome što će da *pije* poslije njega (jer *piju* jednom *časom*). Rj. 389a. *Kružić za te nazdravieu pije*. Rj. 389a. *Sušiti čaše*, t. j. *pitī vrlo*. Rj. 728b. *Svinje ne će da piju pomija*... kad tamo, a to pomija ni kapi. Npr. 83. *Pij*, delija; toči *Angelija!* (Kad se dogje u křemu da se *pije*). Posl. 247. *Pije* kao *sungjer*. *Pije* kao *Tudešak*. 247. *Pije kre* na pamuk. 247. *Belim gřlom vino piješ*. Npj. 1, 115. Pa on *sjede piti mrko vino*; ne *pije gu čim se vino pije*, već *leggenom* od dvanaest oka, *pola pije*, *pola šarcu daje*. 2, 248. *Pismo u dobri čas* i u bolji čas, a sad ćemo u *prelijepu slavu Božju*. Kov. 119. *Ko pije vino za slavu Bože*, pomoz' mu *Bože* i *slavo Božja!* A sad ćemo *piti za zdravlje našega brata domaćina*. 119. *Pijte iz nje* (iz čaše) svi. Mat. 26, 27. *sa se, pass.*: *U čije se zdravlje vino pije*, sve mu zdravo i veselo bilo. Rj. 400b.

2) *piti duvan*, *rauchen* (*süddeutsch Tabak trinken*), *funum nicotianae ducō*: *Lulu pije*, u *tamburu* *bije*. Rj. *pušiti*. — **3)** *pije guja*, *zmija*, *gušter*, t. j. *ije*. *isp.* *Opići*: *opila ga zmija*, t. j. *ujela ga*, *beissen* (*von der Schlange*, *mordeo*. Rj. 462a. *isp.* *ispijati* 2. — *Namoloan* go *starae*, kojega *su guje opasale*, te ga *kolju* i *piju mu sise*. Rj. 81a. *Kao da su ga guje pile* (tako je *rgjav* u *lieu*). Posl. 131. Šta ste take *mile snahe!* *kam' da su ras zmije pile*, *zmije pile* i *gušteri?* Npj. 1, 170.

pitica, f. *dem.* od *pita*. Rj. *isp.* *pituljica*.

pitije, f. pl. *vidi pače* (f. pl.) Rj. i *ondje sym.* — *Zalučiti* kakvo *jelo*, kao n. p. *kombost*, *papulu*, *blitvu*, *pitije*, *kokošinje* meso. Rj. 182a.

pitino dijete, n. kao mali *kolačić* od *tijesta* što ostane iza *pite*. Rj.

1. pitom, f. *pitoma* zemlja, *angebautes Land*, *terra culta*, cf. *pitomina*. Rj. *zemlja* koja se *radi*. *suprotno* *pustoš*, *pustara*, *pusta* zemlja.

2. pitom, adj. — **1)** *zahm*, *civur*, *domesticus*, n. p. *golub*. Rj. kao *pripitomljen*. *isp.* *pokućar*. — *Mujo pušti sivoga sokola*, a *Alija pitomu žuriev*. Npj. 2, 48. — **2)** *durch Kultur veredelt*, *im Gegensatz des wilden*, *von Obst*, *Rosen* u s. r., *cultus*. Rj. *suprotno* *divlji*. — *Otišao k moru* u *župu*, u *pitomoj župi*. Rj. 161b. *Jasen pitomi*, nekaka *trava*. Rj. 248a. *Komin divlji* i *pitomi*, *trava*. Rj. 287b. *Pitom*, *pitoma* zemlja, cf. *pitomina*. Rj. 503a. *Od pitoma zelja* glava ne boli. (Gledaj: *Od znana zelja* glava ne boli). Posl. 235. Pa ih dalje *terati* odoše *do pitoma lomna Vlahu Starog*. Npj. 4, 353. Kad si ti *odsječen* od *rogjene divlje masline*, i *prijepio se na nerogjenu pitomu maslinu*; a *kamo li*... Rim. 11, 24.

pitomina (*pitomina*), f. — **1)** *vidi* 1 *pitom*. Rj. *pitoma* zemlja. — **2)** Da li mi *učitelji* ovom svojom *nastavom*... ovom *pitominom* koju *ulivamo* u *osjećanja* *mladića* — da li, *velim*, mi *time* ne *činimo* *štetu* njihovom *moralnom junaštvu?* Zlos. 302. *apstraktno*, kao *pitomo svojstvo*; *die Zahmheit*.

pitomiti, *pitomim*, v. *impf.* *zähmen*, *civurare*. Rj. v. *pf.* sloz. *pripitomiti*; v. *impf.* sloz. *pripitomljivati*.

pitomljenje, u. *das Zähmen*, *civuratio*. Rj. verb. od *pitomiti*. *radnja* kojom tko *pitomi* što.

pitovānje, n. verb. od *pitovati*. *radnja* kojom tko *pituje koga* (za što).

pitovati, *pitujēm*, v. *impf.* *vidi* 2 *pitati*. v. *impf.* *su i sloz.* *pripitovati*, *upitovati*, *zapitovati*. — *Pa za knjazcu Sava pitovaše*, *jesu li ga Turci predobili*. *Savo njemu pravo kaževaše*. Npj. 5, 115.

pituljica, *f.* (*dem. od pita*) eine Art gefüllter Krapfen, *placentarum farctarum genus*. Rj. nekaka pitica, na-djecen ustipak.

Piva, *f.* Fluss, Kloster und Gegend in der Hercegovina, fluvii, monasterii et regionis nomen. Rj. voda, manastir i kraj u Hercegovini. — Kujigu piše beže Ljuboviću u lijepu selu Nevesinju, te je šalje *Piri kamenitoj*. Npj. 3. 465.

pivana, *f.* das Bräuhaus. J. Bogdanović. gdje se pivo vari. od riječi pivo su Turskim nast., za koji isp. njmāna.

pivār, **pivára**, *m.* der Bierbrauer, Bierwirth, cererisarius. Rj. koji pivo vari ili krēmi. — Tumba kao pivar bečku. Posl. 322.

pivara, *f.* das Bierhaus, cantona cererisaria. Rj. zgrada gdje se pivo krēmi. — Doyeće bili otišla na bal u pivari. Zim. 355. za nast. isp. badnjara.

pivárev, **pivárov**, *adj.* des Bierwirths, cererisarii. Rj. što pripada pivaru.

pivárski, *adj.* Bier-, cererisarius. Rj. što pripada pivarima ili pivaru kojemu god. — Bečka, pivarsko bure. Rj. 21a. Pivarski krasae, die Bierhefen, fermentum. Rj. 267b.

Pivljanin, *m.* (Pivljāni) Einer von Piva. Rj. čorjek iz Pire. — Kujigu piše Pivljanine Bajo. Npj. 3. 448.

Pivljanka, *f.* Eine von Piva: On mi hvata Pivljanke Srpkinje. Rj. žena iz Pire.

Pivljanski, *adj.* von Piva: Ao Bajo Pivljansko kopile. Rj. što pripada Pivljanima pa Piri.

pivnica, *f.* der Keller (im Weinberge selbst), cella vinaria in ipsa vinca. Rj. zgrada (u vinogradu) u kojoj stoji vino. u Hrr. je pivnica što i konoba, podrum, zgrada ili soba ili prostor pod kućom gdje se drži piće. isp. primjer Pis. 40. — Idi, ljubo, u pivnice donje, te donesi vina i rakije. Npj. 2. 504. Pivnica je zgrada, u kojoj pivo (piće) stoji. Pis. 40. Posadi vinograd, i ogradi ga plotom, i iskopa u njemu pivnicu. Mat. 21. 33.

pivo, *n.* — 1) (u Srbiji) vidi piće 1. Rj. — »Da s' odmorih i napiješ vina... Dok opoji Ljuticu Bogdana, leže junak strmo bez uzglavlja... Leži Bogdan strmo bez uzglavlja, malo ga je popustilo pivo. Npj. 1. 544. Uze Stojan, te on popi vino... »Pivo mi je grlo preuzelo...« 3. 122. Ne dade joj piva ni jestiva. Hrc. 20. Pivnica je zgrada, u kojoj pivo (piće) stoji. Pis. 40. — 2) das Bier, cererisia. Rj. — 3) kad bude od po piva, t. j. kad me natjera na to, kad se rasrdim. Rj.

pizdrēnje, *n.* vidi piljenje 2. Rj. vidi i pizdrenje. **pizdriti**, **pizdrim**, *v. impf.* vidi piljiti. Rj. vidi i pizdriti. gledati što ne mičući oči s njega. — pizdriti (d) je umetnuto megju z i r) i s promjenom z na ž; pizdriti. Korijeni 280.

pizma,* *f.* die Rachefeindschaft, inimicitia: učinio iz pizme: ima pizmu na njega. Rj. neprijateljstvo su željom osvetiti se. — Pizmatör, koji nosi pizmu. Rj. 499a. Misli da su Mrkalj i Vuk po ateru slova zadržavali i iz pizme izbacivali. Nov. Srb. 1818. 400.

pizmatör, *m.* (u C. G.) koji nosi pizmu, der Rachgerige, ulciscendi cupidus. Rj. isp. osvdjivac.

pizmen, *adj.* na koga, enem aufszüg, infensus. Rj. koji gnjeviti se na koga hoće mu zlo. vidi kivan (na koga), nazuban (na koga).

pizmiti se, *zmm* se. *v. r. impf.* na koga, der Rache nachgehen, exsequi qucm. Rj. hotjeti kome zlo iz pizme, iz osvete. *v. pf. slož.* ispizmiti se, opizmiti se.

pizmljēnje, *n.* die Rache, ulciscendi cupidus. Rj. *verb.* od pizmiti se. stanje koje bivu, kad se tko pizmi na koga.

pizdra, *f.* ein Schimpfname für ein Frauenzimmer, concivium in mulierem. Rj. kuže se s pogrdom ženskoj glavi.

pizdrēnje, *n.* vidi pizdrenje. Rj.

pizdriti, **pizdrim**, (u Boei) vidi pizdriti. Rj. vidi i piljiti.

pijaca, *f.* vidi pijaca, placa. *Tal.* piazza. ostala syn. kod trg 2. — Izjgu na pjaeu otac vjerenikov i vjereničin sa svojim prijateljima... da se i oni kod kuće provesele kao i ovi u pjaei. Kov. 46. 47.

pijan, *adj.* vidi pijan. Rj. — Vaši piju, a naši pjane biju. Posl. 32. Kad svi poviču: *pijan si*, lezi ako i njesi. 119. *Pjana čocka* i Bog čuva. 249. *Pjan Gjuro* kao i sjekira. 249.

pijanac, **pijanca**, *m.* vidi pijanica. Rj. vidi i pijanae, i syn. ondje. *augm.* pijančina. — *Pjanca* i dijete Bog čuva. Posl. 249. *U pjaeu* nema ni čocka ni junaka. 334. *Pjanče*, po sebi znanče. DPosl. 95.

pijanadžija, *m.* vidi pijanica: U vino su ljute *pijanadžije*. Rj. vidi i pijanae, i syn. ondje. — od *pijan*, sa turskim zacršetkom džija, pred kojim ima a. *take* riječi kod djeladžija.

pijančina, *f.* *augm.* od *pijanac*. Rj. vidi pijančina; *pijandura*, *pijandura*.

pijandura, *f.* reče se za pijanu ženu, *Schimpfwort für ein betrunkenes Frauenzimmer, concivium in mulierem ebriam*. Rj. može se reći i za muško. vidi pijandura.

pijanica, *f.* die Säufferin, *potriv.* Rj. žensko kuje se *pijani*. može se reći i za muško. vidi pijanica. — Nijesam *pijanica*. ma mi je mila kapljica. Posl. 217.

pijaniti se, *im* se, *v. r. impf.* kao *opijati se. v. pf. slož.* opjaniti se, popjaniti. — *pijaniti se*. nema u Vuka. Daničić, Rad 6. 108.

pijanost, **pijanosti**, *f.* die Betrunkenheit, ebrietas: Od *pijanosti* e' zametnuti kavgu. Rj. stanje onoga koji je *pijan*. vidi pijanost. — Ja ću napuniti *pijanosti* sve stanovnike ove zemlje. Jer. 13. 13.

pijanstvo, *n.* vidi pijanstvo. Rj. osobina onoga koji je *pijanac*.

pijanjenje, *n.* *verb.* od *pijaniti se*. radnja kojom se tko *pijaniti*.

pijastanica, *f.* (u Pastr.) vidi šlezina. Rj.

pijat, *m.* plitka zdjela. *Tal.* piatto. vidi plitarica, plitica. — Šinjia, veliki drven plitak *pijat*. Rj. 680b. Starješine s' drugi pobuliše, i Turcima *pijate polizaše*. Npj. 5. 139. Po tom joj (nevjesti) da (svekrva) u ruke *pijat šenice*, te njome iz ruke pospe na sve strane. Kov. 81. Nevjesta na erkveni *pijat* metne talijer. 97.

pijega, *f.* (*pl. gen.* pijegā). — 1) Fleck, macula. Rj. vidi maća 1. mazga (na haljini). — 2) die Sommerprosse, lenticula. Rj. *pijege* imadu *gđjekoji* na lieu, osobito u ljeto.

pijegast, **pijegav**, *adj.* — 1) fleckig, maculosus. Rj. na čemu ima *pijega* (1). vidi mačav, njestičav. *isp.* abrašljiv. — 2) sommerfleckig, lenticulosus. Rj. *pijegav*, koji ima na lieu *pijege* (2).

pijegavica, *f.* (u Boei) Art Rebe und Traube, vitis et uvae genus. Rj. nekakra vinova loza i grožđe od nje.

pijena, *f.* der Schaum, spuma. Rj. — Krpno brašno kao žir (a sitno kao *pijena*). Rj. 159b. *Zlatna pjena*, *f.* Art schlechter Vergoldung, villioris inaurationis genus. Kad se što metne u *zlatnu pjenu*, ne bude tako dobro pozlaćeno kao upravo kad se pozlati. Rj. 210b. Vedro kao *pijena*. Posl. 32. Vladeta je *konja* oznojio i u *b'jelu pjenu obukao*. Npj. 2. 307. Dok pod sobom *konja* ne umori; kad *jagrza* u *pjenu učini*, tad se s *konjem* on u grad povrači. 4. 245. Kad pogleda pope sa dorina i ugleda *buljumbašu* Meha su njegove do tri porodice, *vruće su ga pjene napanule*. 4. 403. Mirku dade *dvije puške male*, obje su mu u sruu zalite, a u *zlatnu pjenu umočene*. 4. 465.

pijēnēz, *m.* vidi novac; *pl.* pijēnēzi, vidi pēnēzi, pīnēzi, dinari, novci, aspre, jaspre, spengje, špale. — Bolje je bit bez *pijenca* neg bez pameti. DPosl. 7. — Bolje j' jestit' *pijenca* neg svoje meso. 7 (jestiti

u Dubrov. dijalektu mj. jesti. Nije kneza bez pje-neza. 82. Pamet ubozijem a pjenetz čestitijem. 93.

pjenica, *f.* Germ; prodaje se u dućanima i upotrebljava se obično za bijeli kruh i za kolače, a krasac prave žene same kod kuće. u baniji. M. Krkljuš. po ostalim kraj. Hrv. govori se ponajriše u pl. pjenice. postanjem je upravo dem. od pjena. Iveković.

pjeniti, *nim*, *v. impf.* — 1) abschäumen, despumo. Rj. kao skidati pjenu. *v. pf.* slož. opjeniti, spjeniti, zapjeniti. — *sa se*, *pass.*: Pjenjača, kašika što se njome pjeni. Rj. 504b. — 2) *sa se*, *refleks.* schäumen, spumo (*cf.* klāpiti se. Rj.?). Rj. dem. pjenušiti se. — Ovo su . . . bijesni valovi morsk, koji se pjene svojijem sramotama. Jud. 13.

pjenušenje, *n.* das Schäumen, spumatio. Rj. *verb.* od pjenušiti se. stanje koje bira, kad se što pjenuš. dem. od pjenjenje 2.

pjenušiti se, pjenūši se, dem. od pjeniti se. Rj. *vidi* klāpiti se, pi se. *v. pf.* slož. zapjenušiti (*i se*).

pjenjača, *f.* kašika što se njome pjeni, der Abschäumlöffel, cochlear despumandis *e. c.* carnibus. Rj. — riječi s takvim nast. *vidi* kod čjepača.

pjenjenje, *n.* das Schäumen, spumatio. Rj. *verb.* od 1) pjeniti, 2) pjeniti se. — 1) radnja kojom tko pjeni što. — 2) stanje koje bira, kad se što pjeni. dem. pjenušenje.

pjesna, *f.* *vidi* pjesma, pjesna, spjev. — Nije ni sve istina što se u pjesnijeh poje. D'Posl. 82 (u pjesnijeh stariji oblik mjesto sadašnjega u pjesnim). Pir od ubozih vas otide u pjesnijeh. 94. Sve jednu pjesan poje. 118.

pjesković, *adj.* *n. p.* zemlja, sandig, arenosus. Rj. gdje ima mnogo pjeska. — Grohotljika, pjeskorita zemlja. Rj. 104a. Može se najposlije u sihe pjeskorite pastinje voda dovesti. Priprava 23. takva *adj.* kod barovit.

pjeskovića, *f.* *vidi* peskovića. Rj. u čemu se drži pjesak posipač. *vidi* prašionica.

pjeskulja, **pjeskuša**, *f.* pjeskovita zemlja, die Sanderde, terra sabulosa. Rj. *vidi* grohotljika. — za nast. u pjeskulja *vidi* kod bakulja, u pjeskuša *vidi* kod ajgiruša.

pjesma, *f.* (*pl. gen.* pjesāma) das Lied, cantilena, *cf.* pjesma. Rj. *vidi* i pjesan, spjev. dem. pjesmica. — Izvaliti pjesmu, erfinden, dichten, carnen condere. Rj. 219a. Izvesti pjesmu, anführen (ein Lied), concino, *cf.* izvaditi. Rj. 219b. Ona im pjesme izvodi, u svakoj mene pripjēva. Rj. 220b. Da ti kačem jednu pjesmu, pripovijetku. Rj. 258b. Klanjalica (pjesma). Rj. 272a. Od pried su išla momčad te pjevala pjesme od kolede. Rj. 285a. Kraljičke su pjesme sve od šest slogova. Rj. 298b. Lazarica, tako zovu slijepci onu veliku pjesmu od Lazara i od Kosovskog boja. Rj. 320b. I u kolu pjesane nujevaju (se). Rj. 401a. Pratkanjica, pjesma koju pjera slijepac pred kućom moleći da mu se što udijeli. Rj. 582b. Ako bih te u pjesmu perala, pjesma ide od usta do usta, pa će doći u pogana usta. Rj. 754b. Onda Miloš poče da popjeva, a krasnu je pjesmu započeo od svih naših boljih i starijih. Npj. 2, 216. Da bi se našla i bašja pjesma o orome dogagaju. 3, 45 (Vuk). Zlostivni pjesma zapjevaše. 3, 523. Ove obadrije pjesme o boju . . . načinio Crnogorski vladika. 4, 68 (Vuk). Pjesme poji i veselje grade . . . ter vesele pjesme izrogaju. 1, 155. A čudnu je pjesmu zapjeva. 4, 333. Istiniti dogagaj . . . kako je narod u pjesmu obukao. 4, 458 (Vuk). Igrajući pjevaju različne igračke pjesme. Kov. 79. Što se tiče starine naših pjesama, ja bih rekao, da imamo starijih ženskih, nego junačkih. Npj. XXXVII. Ono nijesu narodne pjesme, nego ih je on (Kačić) gradio. 1, XXXVIII. S narodom, koji pesme peva i pripoređi. 4, XXXIX. Pesme pevali i kazivali. 4, XL. Plačna pjesma Davidova. Ps. 7.

(natpis). Pjesma ljubarna. 46 (natpis). Ti si im kao ljupka pjesma, kao čovjek lijepa glasa. Jezek. 33, 32.

pjesmarica, *f.* knjiga u kojoj su pjesme. *vidi* pjesmarica. — pjesmarica. Korijeni 127.

pjesmica, *f.* dem. od pjesma. Rj. *vidi* pjesnica. — Pjevaju se još i ove male pjesmice rinu. Npj. 1, 83 (Vuk). Ovoj bi pjesmici bilo priličnije mjesto u 1. knjizi. 3, 547 (Vuk).

pjesmotvorac, pjesmotvorca, *m.* koji pjesme troji (*gradi, izvodi*). *vidi* pjesnik, poeta, *isp.* stihotvorac. — Broj slogova i odmor to su u našim narodnim pesmama glavna i jedina pravila, na koje je pjesmotvorac pazio. Opat XIX. za *ukc.* *isp.* čudotvorac, čudurotvorac.

pjesna, *f.* (po jugozap. kraj.) das Lied, carmen, *cf.* pjesma: A da bih vas u pjesnu pjevala, pjesna ide od usta do usta. Rj. *vidi* i pjesan, spjev. dem. pjesnica. — Da j' u mene tako grlo jasno, dvije — tri bih pjesme ispjeva. Npj. 1, 279. Ko imade grlo pouzdano, popijera pjesne od junuka. 3, 479. Tam' ovamo kolom okretala, i u kolu pjesnu začinjala. Herc. 8. Nego se u pjesnamu može čuti. Spisi 1, 20. Ela da ste što prevodili od onih pjesana, što smo Van pisali. Straž. 1886, 1386.

pjesnarica, *f.* *vidi* pjesmarica. — Ovo dana počeće se pećatati pjesnarica. Straž. 1886, 511.

pjesnica, *f.* dem. od pjesna. *vidi* pjesmica. — Počasnica, kao pjesnica, što se pjeva uz čašu. Rj. 561a.

pjesnički, *adj.* što pripada pjesnicima. *vidi* poetski, poetički. — Pjesnička hrvatskim jezikom pisana djela. Rad 5, 194.

pjesnik, *m.* poeta. Stulli. koji izvodi pjesni, pjesne, pjesme. *vidi* poeta, pjesmotvorac, *isp.* stihotvorac. — Gundulić slavni pjesnik gdi se oglasi pod začinke svoje mile. Stulli. Toliko pjesnika koliko ih je dao mali Dubrovnik. Zlos. 115.

pjesništvo, *n.* poesis, poetica. — Gjorgji: uznomožit' Slovinsko pjesništvo. Stulli.

pješac, pješca, *m.* *vidi* pješak. Rj. — Stade dizat' pješce i konjike; pješacima 'vako govoraše: 'Srbliji, pješci. bračo moja draga! . . . Npj. 4, 228. Sakupiše petnaest stotina laku pješca i brza konjika. 4, 506.

pješaćenje, *n.* *verb.* od pješaćiti, koje *vidi*.

pješaćiti, pješaćim. *v. impf.* ići pješke. — Dotežace konjma on (Jovan), pa ču morati pješaćiti ja. Megj. 2. Odmah ide kući. Uz put, bilo da pješaći pored kola, bilo da sedi na svačicama, svakad zvižduka. Zim. 339. pješaćiti. Nema u Vukovu rječniku. Korijeni 126.

pješacki, *adj.* fassgängerisch, pedestris. Rj. što pripada pješacima (pješcima). — A Madžari igru započese, prvu igru, trka pješackoga. Npj. 2, 185.

pješadija, *f.* (*coll.*) die Soldaten zu Fuss, pedites: Pješadiju u puške zagleda (a konjici kolane pritežu. Npj. 4, 253). Rj. od pješadi jedan: pješac, pješak. — za nast. *isp.* Njemadija.

pješak, pješaka, *m.* der Fussgänger, pedes, *cf.* pješac. Rj. *coll.* pješadija. — Pješak na konjika (uvijek) mirzi. Posl. 249. Ko je konjik, priteži kolane, a pješaci na noge opanke. Npj. 4, 440.

pješčan, *adj.* što pripada pješku, Sand-, arenac. Istorija je mozaik sastavljen od parčadi sitnije, nekad, od pješćanih zrnaca. Mil. V.

pješčina, *f.* sacum glareosum. Stulli. pješćan stjenjak. upravo je augur. od pjesak. — Da gonimo poganskoga sina (Turčina) iz Evrope k njegovom gnijezdu, u njegovu zaparne pješćine. Šcep. mal. 126.

pješce, pješće, pješčk, *z.* Fuss, pedes. Rj. *adv.* — Otišao apostolski, t. j. pješke. Rj. 6a. Robinje, koje su . . . u bojevima držale im konje kad bi se oni pješće tukli. Rj. 310a. S lica ljudi na konjma . . . a s naliceja stoje tri čovjeka pješće naporedo. Rj. 715a. Uzme štap u šake, pa zapali pješće u carsku stolcu, i upravo u careve dvore. Npr. 146. Proš'o je

pješ poljanu. DPostl. 101 (*biće pjes' okrnjeno od pjesē*). Polećeše pjeske na nogama. Npj. 4, 159. Pade Bakal pred konja u travu, al' se Bakal i pjeske brani. 4, 268. Pa prevali pod Usom gjočina, skoči Usu pjesē na nogama. 4, 429. Danil' skoči, konja uzjahao, Mirko ide pjeske na opanke. 5, 7. Srba je bilo 4500 pjeske i 1500 na konjima. Sovj. 40.

pjēti, pōjēm, pōjūči; pōjāh, pōjāše; pōj, pōjmo, pōjte; pjēh; pjēo, pjēla. Rad 6, 62. Pēti, pēm (ili pojem?) v. impf. (u pjesmi) vidi pjevati, pojati: Petli pesē, klepala ud'riše. Rj. 496a. u istočnom govoru pēti, pōjem *mjesto juž.* pjeti, pojem. u sadušnjem vremenu nemu pēm; peše je u istoč. govoru *mjesto pjesē (u juž.)* v. pf. slož. *zupjeti*. — Zora zori, petli poju. Rj. 213b. Kako ti igra, tako mu poj. (Gledaj te radi prema njemu). Posl. 127. I drugi će ptiči pjeti. DPostl. 28. Kako pop poje, tako djak otpijeva. 44. Slaviē poje, a čavka graēe. 117. Svegjer jednu pjesan pjeti. 119. I nek poje rrvka Rosalija u državi cara Otmanškoga. Npj. 3, 65. A gje poju Božu leturgiju. 3, 68. Ustaj brže, mladi gospodare! štono poju dru bumbula mlada? Herc. 124. Pojte Gospodu. Ps. 9, 11. To nije ovaj jezik što sad njim u crkvi pojemo. Dioba 3. su se, pass.: U tom se poju krasni tropari na više glasova. DP. 229.

pjetliē, m. dem. od pjetao. Rj. vidi pjevčić.
pjetlovān, pjetlovāna, m. pjeru se pjetlu u oroj pjesmicu od kolede: »Petlorune brzovane, koledo! Daj ti mene konjima zobi. Ali govori petlorune: Ja mog' biti odabaša na stotinu kokošaka... Živ. 10. — ukr. prema: Brzōvān, brzōvāna: Pjetlorune brzovane. Daničić, ARj. 697b.

pjevāč, pjevāča, m. der Sānger, cantator. Rj. vidi pjevalac; pojač, pojac. — Gačani na glasu pjevāči. Rj. 81a. Mislim da bi narodni pjevāč prema ostalijem pjesmama kazao... Npj. 3, 527 (Vuk). Od drugoga, u ostalomē mnogo rjavijega pjevāču slušao sam... 3, 564 (Vuk). Kad koga iza glasa pripjeva izabrani pjevāč. Kov. 61. Ima mi danas osamdeset godina; mogu li jošte slušati glas pjevāčimu i pjevāčicama? Sam. II. 19, 35.

pjevāčev, adj. des Sāngers, cantatoris. Rj. što pripada pjevāču.

1. **pjevāčica**, f. die Sāngerin, cantatrix. Rj. vidi pjevica. — Pjevni, pjevni, moja pjevāčice! u mome ga dvoru zapjevala. Herc. 103.

2. **pjevāčica**, f. vidi kukavica. Rj. ptica.
pjevāčki, adj. što pripada pjevāčima. — Skupiše se sinori pjevāčki... dva velika zbora pjevāču. Nem. 12, 28. 31. Načelniku pjevāčkom. Ps. 4 (natpis). Po svojstvu našega pjevāčkoga jezika. Rat 10.

pjevāk, pjevka, m. (u C. G.) crv u siru, die Käse-made, vermis cuscarius, cf. pregalj. Rj. vidi i moljak. — Pred suglasnim biva or, čemu se o iza lj mijenja na e: upjevak, i sa j mjesto lj: pjevak. Korijeni 302.

pjevālac, pjevāoac, m. cantor, cantator. Stulli. koji pjeva. vidi pjevāč, pojač. isp. pojac. — Što t' će papar grijalac, kad ti je crni pjevālac. DPostl. 124. — riječi s takim nast. kod čuvalac.

pjevālište, n. Ort, wo man gesungen hat, oder zu sängen pflegt, locus ubi cantatum fuit, aut solent cantari: Ti ne penji bijela čadora na mojemu divnu igralištu i na mojem divnu pjevālištu. Rj. mjesto gdje se pjerulo ili se obično pjera. — riječi s takim nast. kod danište.

pjevālo, n. (scherzhaft) das Werkzeug des Singens (die Kehle), guttur: uhvatio ga za pjevālo. Rj. oruđe za pjeranje. kaže se u šali za grlo, grkljan. — riječi s takvim nast. kod bučkalō.

pjevānka, f. das Singen, cantus. Rj. vidi pjevanje. — Prolazeći kroza nj (kroz selo) čuje sa svijih strana pjevanku i veselje. Npr. 89. za nast. isp. čitanka.

pjevānje, n. das Singen, cantatio. Rj. verb. od

pjevati. radnja kojom tko pjera: Kraljičke su pjesme sve od šest slogova, i u pjevanju se svaka vrsta po triput govori. Rj. 298b. Zato se u pjeranju ženskih pjesama više gleda na pjeranje nego na pjesmu, a u pjevanju junačkih najviše na pjesmu. Npj. 1, XVII.

pjevāti, pjevām, v. impf. singen, canto. Rj. vidi pjeti, pojati; slāgati 3. v. pf. pjevnuti; v. pf. slož. dō-pjevati, iz-, na- (se), nađ-, od-, po-, pre-, pri-, pro-, raz-, za-; v. impf. slož. nad-pjevāti, od-, po-, pri-, pro-, raz-, zapijevāti; spjevāvati. dem. pjevūšiti. — Jasno pjeru za gorom gjevājka. Rj. 162a. Jaoj. Andro, moje čisto zlato! ako bih te u pjesmu pjevālu, pjesma ide od usta do usta, pa će doći u pogana usta. Npj. 1, 404. Barjaktar pjeva izu glasu. Kov. 47. Pjesme junačke, koje ljudi pjeraju uz guse. Npj. 1, XVII. Nijesu li o njemu pjevāli igrājući i govoreći...? Sam. I. 21, 11. Pjeram imenu Gospoda Višnjega. Ps. 7, 17. Pijući vino pjeraju me. 69, 13. Pjevāše putove Gospodnje. 238, 5. Nebo i zemlja i sve što je u njemu pjevāše nad Varilonom. Jer. 51, 48. Glasom će pjevati na prozorima. Sof. 2, 14. Pjeramo oca, sina i svetoga Duha. DP. 41. su se, pass.: Alija (koji se pjera i u pjesmama). Rj. 85b. Pjeralo se i veselilo. Npr. 254. Za ovu mi (pjesmicu) reče da se u šali pjera uz čušu rji. Posl. 31. su se, reflex. impersonalno: Ne pjera mi se, jede mi se, plače mi se... Rj. 1 XVIII.

pjevčić, m. dem. od pjevāc. Rj. vidi pjetliē.
pjevica, f. die Sāngerin, cantatrix: Pjevala tica pjevica: Što će stareu gjevica a mladiću babica? Rj. vidi 1 pjevāčica.

pjevīdrūg, m. der Singefreund, Mitsānger, qui simul cantat, cf. plačīdrug. Rj. drug u pjevanju (i reselju). suprotno plačīdrug. — Daj ti mene plačīdruga, a pjevīdrugu je lasno naći. Posl. 51.

pjevūnti, pjevūnem. v. pf. ein wenig singen, -singen, cantum incipio: Pjevni, pjevni zlato materino. Rj. v. impf. pjevati.

pjevūšenje, n. dem. od pjevanje. Rj.

pjevūšiti, pjevūšim, dem. od pjevati. Rj. v. impf. plā, plāa, plāo. vidi plāh. Rj. u krajevima gdje se glas h u govoru ne čuje. vidi i plāv. — Da ne padne dažda iz oblaka, plāv dažda niti rosa tija. Rj. 110a.

plāca, f. vidi pijaca, pjaca; syn. kod trg. 2. — Tko se u tugje obuče, na pluci se svuče. DPostl. 133. Tal. piazza, Njem. Platz.

placāriua, f. (u Liei) što se plaća za stvari koje se donose na pazar, der Marktoll, tributum quod pro rebus quae in urbe veniunt exigitur. Rj. što se plaća za stvari koje se donose na placu. isp. placā. — takre riječi kod dimarina.

plāč, m. das Weinen, fletus. Rj. isp. plakanje. — Te svi u plač i u vrisku. Npr. 214. Čuje, gdje u njemu (u brodu) veliki plač stoji. 247. Nastane tuga i plač u carskom dvoru za mnogo. 252. Suze lila, kroz plač govorila: »Bog ubio... Npj. 1. 389. Plač za bulimskom lujjom. 1. 406 (natpis pjesmi). Novica mu Božju pomoć viknu, a šujo mu s plačem prihvatio. 4, 494. Vino piše, ne platiše. Pošto vigje krēmarica, ona caru na plač poaje: »Sultan-care gospodare, do-gjoše mi tri delije... Kov. 88. Pa onda udri u plač i u tužnjavu iza glasa. Posl. X. Ukopaše Stefana i veliki plač načiniše nad njim. Djel. ap. 8, 2.

plāčan, plāčna, plāčevan, plāčevna, adj. weinend, flens: Plāčne oči s Rada ne mīcaše. Rj. — Opet si, brate, nereso i plāčan. Npr. 67. Vidi gde je u njemu (u selu) sve žalosno i plāčno. 89. Plāčite s plāčnima. Rim. 12, 15. Progjoše plāčni dani žalosti za Mojsijem. Mojs. V. 31, 8. Ne mogāše razaznati vike radosne od vike plāčne u narodu. Jezdr. 3, 13. Plāčnu pjesmu Davidova. Ps. 7 (natpis). Idući dolinom plāčevnom, pretvaraju je u izvore. 84, 6. Prva ga (kanon) je u dolini plāčnoj čula lavra svetoga Save. DP. 161.

adr.: Tu nahode svetog Petra, i Gospa mu *plačno* reče. Here. 330.

plačidrug, *m. der Mitleider, amicus qui cum fletu flet*: Daj ti meni *plačidrug*a, a pjevidrug a je lasno naći (Posl. 51). Rj. *drug u plaću, drug koji s plaćnim plaće*.

plaćinjanje, *n. vidi* plakanje. Rj.

plaćinjati, *njām, v. impf.* (u Dubr.) *vidi* plakati: ovo dijete mnogo *plaćinja*. Rj.

plaćka, *f. u riječima*: Igračka *plaćku* (N. p. kad se gjeća najprije šale i igraju, pa se poslije svade i pobiju. Posl. 95), *das Weinen, lacrimae*. Rj. *isp. plać, plakanje*. — Igra *plaćku* dobude. D'Posl. 31. *za nast. isp. plătka*.

plaćkav, *adj.* (u Grblju) *vidi* plaćljiv: *Plaćkavu djetetu* češće sisanje. Rj. *što rado plaće*.

plaćko, *m. ein Kind das gern weint, ein Weiner, plorator*: *Plaćko* čuva goveda i babinu junicu. Zakla baba junicu, dade *Plaćku* guziću (pjevaju djeća djetetu koje plaće). Rj. *plaćkavo dijete, čeljude. isp. plakavica I.*

plaćljiv, *adj. der gern weint, plorator*: Muško mi čedo *plaćljivo*. Rj. *što rado plaće. vidi* plaćkav.

plaća, *f. vidi* plata. Rj. — *Bez plaće* i *bez vraće*. Rj. 73b. *Posiiti kome plaću*. Rj. 514a. Popaša, *plaća* što stoka pase. Rj. 541b. Kakva služba onaka i *plaća*. Posl. 124. Teške muke, a *rgjave plaće!* 313. Hvala je *prazna plaću*. 341. *vidi* primjere i kod plata. — *riječi s takvim nast. kod* daća.

plaćalac, *plăcaoca, m. qui solvit. Stulli. koji plaća. isp. platae, platiša*.

plaćalira, *f. quae solvit. Stulli. koja plaća*.

plaćanje, *n. das Zahlen, solutio*. Rj. *verb. od* plaćati. *radnja* kojom tko *plaća*.

plaćati, *plăcăm, v. impf. zahlen, solvo*. Rj. *v. pf. platiiti, koje vidi i ondje v. pf. slož.; v. impf. slož. do-plaćivati, iz-, na-, pod-, pre-, v. pf. slož. poplaćati*. — (*Globama*) manjima, *koje su mnogi ljudi plaćali za sebe, nije bilo ni broja*. Rj. 89a. *Nesto su žirovnice seljaei plaćali i svojijem spalijama* (gdje mu osjekom nijesu *plaćali u ime srega*). Rj. 159b. *Vlaška plaća* Turskome čarnu kesim t. j. osjekom. Rj. 268b. *Rednja leturgija, za koju plaća popu onaj na koga red padne*. Rj. 647a. *Kurjak kožom plaća*. Posl. 164. *Moja glava careru plaća*. 181. *Evo zeman i vrijeme dogje, ako Bog da, da mi jade plaćuš*. Npj. 4, 522. *Da plaćaju Kapetan-paši harać i porezu*. Danica 3, 215. *Da Srbi Turskome dvoru plaćaju oskom za sve dacie*. 5, 30. *Pjevače nabavlja i dangubu im plaćao*. Npj. 1, LXII. *Ne imadne više čim plaćati im*. Sovj. 39. *Na glave svoje ne plaćaju poreze*. Slav. Bibl. 1, 86. *su se, pass.: Odrgjene globe, koje su se plaćale u društru...* (manje) *koje su mnogi ljudi plaćali za sebe*. Rj. 89a. *Još se plaću na kože i na ovće čubuk*. Danica 2, 82.

plaćenik, *plăceniċa, plăceniċ, plăceniċa, m. vojnik koji ima platu; soldat. vidi* platnik; lever. — *Plaćenici* roblje rastaviše, odvedoše roblje u gjemiju. HNpj. 3, 334. *Plaćenik*. 4, 712.

Pladin (grad), *m. u pjesmi*. Rj. — *Gje ja nagjoh za tebe gjevojku ... u Pladinu gradu* bijelome. Npj. 3, 24.

Pladinski, *adj. von Pladin*: *U onoga kralja Pladinskoga*. Rj. *što pripada Pladinu*.

plăduċ, n. (u krajini Negotinskoj) *vidi* podne. Rj. — *plăduċ (пладуѣ, od поль дуѣ)*; kad se prestajalo osjećati da je to nominativ s genitivom, izgubila je prva riječ nastavak, te joj ostao sam korijen, a kako su tada za samoglasnim išla dva suglasna, ono se premjestilo među njih i prodrljilo se u a). Korijeni 287.

plăh, adj. rusch, heftig, praeceps, n. p. konj, čovjek, kiša, cf. plahovit: *AP od mojih plăhijeh svetora*. K njoj doloeće *plăhi* zmaje. Rj. *kao nagju, žestok*.

Kad dogju na onu vodu, a to udarila *plăha kiša* i

most odnela. Npr. 139. *Konj bez uzde plăha mladost*. D'Posl. 48. *Plăh* je kako vjetar. 95. *Jarost je nemilostiva, i gnjev je plăh*; ali ko će odoljeti zavisti? Prič. 27, 4.

plăhîr, plăhîra, m. vo koji se plaši. vidi plair. — *plăh, plăhovit, plăhîr, uplăhiriti*. Korijeni 298. *za nast. vidi* mjehir, pastir.

plăho, rusch, praeipitanter: *Mara majei plăho* odgovara. *Plăho* se mlada probudi, naranću stade proklinjat'. I ugleda *Maricu* gjeno *plăho* mete dvor. Rj. *adv. prema* plăh. *vidi* plăhovit. — *Bujruntija plăho* poveščala hodajuć od ruke do ruke. HNpj. 4, 535 (*bujruntija* = *buruntija*).

plăhöst, plăhosti, f. (u Dubr.) *Erfertigkeit, propertat*: *Mladost plăhost* (Posl. 189). Rj. *osobina u onoga što je plăho, kao naglost, žestina*. — *Pop Petar ... ali su ga ondje zbog osobite hitrine i plăhosti zvali fišekom i fišekovićem*. Rj. 823b.

plăhövânje, n. muthwilliges Leben, vita lasciva. Rj. *verb. od* plăhovati. *stanje* koje *hiva, kad tko plăhuje*.

plăhovati, plăhujem, v. impf. (u Dubr.) *Muthwillen treiben, lascivire*: *Ženi čovjeka da ne plăhuje* (Posl. 80). Rj. *plăho, nestašno živjeti. kao vrugovati, vrugoliti, vrugoliti*.

plăhovit, adj. vidi plăh. Rj. — *Morava je plăhivita*: sinoć momka zanijela, a jutros ga na breg baca. Npj. 1, 431. *Što se, brate, od vojvode sluči, od Jakova, zmaja plăhovit*a. 5, 132. *takvu adj. kod* barovit.

plăhövito, vidi plăho. Rj. *adv. prema* plăhovit. — *Da ti znađeš, moja stara majko, kako vlašē plăhovit*o ljubii, ti bi moga baba ostavila. Npj. 3, 197.

plăhta, f. (u Hrv.) *Rj. dem. plăhtica. — 1) das Tischtuch, mappa, cf. trpežnjak*. Rj. *vidi* postolnjak, stolnjak; čaršaf, čaršav 1. *što se meće na sto. — 2) das Bettuch, linteum, cf. čaršav 2*. Rj. *vidi* čaršaf 2 (*što se meće na postelju*).

plăhtica, f. — 1) dem. od plăhta. Rj. — **2) Božja plăhtica**, nekaka trava. Rj. 35b. — **3) u** goveda pod vratom *što visi. gorori se u sjer. Hrv. vidi* mahramica 3, pećica 2.

plăir, plăira, m. (u Srijemu) *vo koji se plaši, ein scheuer Ochs, hos pavidus*. Rj. *u krajerimu* gdje se *u govoru glas h ne čuje. vidi* plăhir.

plăjváz, m. (österr. das Bleiweiß) das Reissblei, der Bleistift, plumbago. Rj. pisaljka.

1. plăkânje, n. das Weinen, fletio, ploratio. Rj. *verb. od* plăkati (plăcēm). *radnja* kojom tko *plaće*:

2. plăkânje, n. das Ausschweimen, elutio. Rj. *verb. od* plăkati. *radnja* kojom tko *plăcē n. p. sudore*.

1. plăkati, plăcēm, v. impf. — 1) weinen, ploro. Rj. *vidi* plaćinjati; burlikati, guliti se, kreveljiti se; *isp. brbosati. v. pf slož. dđ-plakati, iz-, na- (se), o-, od-, po-, pre-, pro-, raz-, u- (se), ză-, v. impf. slož. do-plakivati, iz-, o-, po- 1. — Napao mi na dijete nekakav vrisak, t. j. plaće, vrišti*. Rj. 76a. *Tužiti, plakati izu glasa* (osobito *za mrvem*) i *naricati*. Rj. 751a. *za to je carev sin jednako tužio i plăkao*. Npr. 16. *Ona se odmah seti i brzine plakati na njemu oko erata: Slatki brate! ... 29. Počne od židosti nad njim plakati*. 115. *Došavši do oba brata okamenjena, pozna ih i stade da ih plaće, jer joj živo srce puče*. 232. *Ko za svijetom plaće, bez očiju ostaje*. Posl. 138.

Ti plaćeš što ti je brat umro, a ja plaćem što ti? nijesi s njim umro. 155. *Nije li to Bogu plakati?* (Kad se što krivo učini). 215. *Tko svijet plaće, oči izgubi*. D'Posl. 133. *Ljeto plăkao* Anđelija mlada. Npj. 4, 362. *Plaće na te sva Hercegovina*. 5, 209. *Gagić je čisto plăkao od radosti* kad je vidio ... *Straž*. 1886, 702. *Izišavši na polje plăka gorko*. Mat. 25, 75. *Da me opet kad dogjem ne ponizi Bog moj u vas, i ne uplaćem za mnogima*. Kor. II, 12, 21. *Ti se ne stidiš, ne plaćeš za sebe samoga što se u ovo trenuće*

ne moliš ni za sebe ni za druge! DP. 29. *Gorko plače nad sobom* kao Marta i Marija nad Lazareom. 99. *sa se, refleks. impersonalno*: ne pjeva mi se, jede mi se, plače mi se . . . Rj.¹ XVIII. — 2) plače čokoće, *kad se obrće, govori se u Hrv. vidi* suziti, zaljevati 5.

2. plākati, plāčēm, v. *impf.* Rj. v. *pf.* plāknuti; v. *pl. slož.* splāknuti; *isp.* plākati, oplākati, poplākati, splākati. v. *impf. slož.* poplākivati 2. — 1) n. p. sudove, *ausschwemmen, eluo.* Rj. — 2) *sa se, refleks. n. p.* kao patka, *sich ausbaden, wie eine Ente, perlevuri.* Rj.

plākavica, f. (u Dabr.). — 1) ona koja plače, *die Weinerin, quae flet.* Rj. *isp.* plākco. — 2) *pl.* po bijelu crno što se po dnu rukava metne, kao znak velike žalosti, *eine schwarze Einfassung der Aermel zum Zeichen der Trauer, nigri marginis manicarum luctum significantes.* Rj.

plāknuti, v. *pf.* *ausschwemmen, eluo.* Rj. *plaknuti n. p. čušu. v. impf. 2 plākati. v. pf. slož.* splāknuti. *ostuda v. pf. slož. kod plākati.*

plām, m. (u C. G.) *vidi* plamen. Rj. *dem.* plamenčić. *hyp.* plamičak. *v. nast. isp.* grum i grumen. — Dogju u nekaku goru . . . a usred nje vigjaše se *reliki plam* i dim od ognja. Npr. 218. Kakve njima muke nđaraje, sad s' u mene *raspale plamovi*, samo bi mi suze prokapale. Npj. 4, 51.

plāmānje, n. *das Flammen, flagratio.* Rj. *verb.* od plamati, *koje vidi.*

plāmāti, mām, v. *impf.* (u C. G.) *flammen, flagro, cf.* plamtjeti. Rj. v. *pf.* prosti planut; *slož. vidi kod plamtjeti.*

plāmčēnje, n. *verb. supst. od plamtjeti, koje vidi.*

1. plāmčēn, plāmčēn, m. *die Flamme, flamma, cf.* plam. Rj. *dem.* plamenčić. *hyp.* plamičak. — U njega se muško čedo nagje; nije čedo čeda kakvano su: iz usta mu *modar plamen* bije. Rj. 212b. Iz nozdryva *maven plamen* liže. Rj. 327a. Iz nozdara *zelen plamen* suče. Rj. 424a. Ugleda nekaku veliku goru gje sva u *velikome plamenu planti*. Npr. 117. *Plamen mu se uz obraz zapali.* Npj. 2, 595. *Crven plamen* svezan je za nebo a od one vatre iz pušaka. 4, 243. U jedan put *sav (most) plamen obuzme.* Žitije 26. Glas Gospodnji sipa *plamen ognjeni.* Ps. 29, 7. *Plamen gnjevu* dvojega neka ih obuzme! 69, 24.

2. plāmēn, *adj.* *flammend, flammens, ardens et micans ut flamma, cf.* plamenit: I na njima *tri plamena mača*. Rj. — Belo uze krstata barjaka, pa potrže *plamena handžara* . . . Kada Turei to čudo vigješe, tu *plamene nože* povadiše. Npj. 4, 339. Kaže joj (duši) da bježi od *plamene želje tjelesne* kao od požara Sodomskoga. DP. 96.

plāmēničē, m. *dem.* od plamen. Rj. — *za nast. vidi* grumenčić.

plāmēnič, plamenika, m. (u Srijemu) *Rothlauf, erysipelas, cf.* brnka. Rj. *vidi* i crveni vjetar, poganičina, bolest.

plāmēniti, *adj.* *flammend, flammens, cf.* 2 plāmen: A pokraj njih *noža plamenita*. Rj. — O pojasu *sablje plamenite*. Npj. 2, 268. Manu *Kommen mačem plamenitim*. 3, 189. Što bijaše *ognju plamenita*, sa Čurčijom ode u *planinu*. 4, 169 (= što bijaše *momčadi ognjčete, plamenite*). Poznana je Vaša *plamenita ljubor*. Spisi 1, 4. *adv.*: *Plamenito* grlom podviknuše, i po jednu pušku izbačiše. Npj. 4, 308.

plāmēnjača, f. *die zu starke Sonnenhitze, sol nimis*: ubila *plamēnjača* lubenice, grožđe itd. Rj. *kao* *prevelika žega*. — *Bije* (svake godine) *građ, slana, plamēnjača*. Rj. 28a. Mača 2) kao *plamēnjača* ili tonja što padne u malom daždu. Rj. 317b. Oprlntiti, *kad opali mraz ili plamēnjača što mlado*. Rj. 465a. *riječi s takvim nast. kod* ajzirača.

plāmēčak, plamička, m. *hyp.* od plamen. Rj. — *riječi s takvim nast. kod* grumičak.

plāmtjeti, plāmtm, v. *impf. slož. v. pf.* rasplāmtjeti se, zaplāmtjeti se; *prosti* planut. *Plamati, flammen,*

llagro, cf. plamtjeti. Rj. 505b. *plāmtjeti. Rad* 6, 86. — Ugleda nekaku veliku goru gje sva u *velikome plamenu planti*. Npr. 117. *Dokle će kao oganj plamtjeti gnjev tvoj?* Ps. 89, 46.

plān, plāna, m. *preko Nijemca* (der Plan) *od Franca* *uzeta riječ* (plan, plaine); *kao* *namjera* 3, *namjerenje, osnova*: *Kako se po tome planu počela u Ljetopisu vilka na mene 1828 godine, evo traje jednako do današnjega dana. Danica* 5, 81. *Ceo je da ih nasele, ali mu se nešto pokvario plan.* Nov. Srb. 1817, 778. *Nekad se tako na livadi ili pod brestom . . . ertaju planovi za budućnost.* Zlos. 95.

Plāna, f. ime žensko: *Ciknu, pisnu* *Tomaševa Plana.* Rj. *hyp.* Plane.

plāndište, n. *Ort, wo das Vieh über Mittag vor der Sonne geborgen ist, locus ubi pecora a sole defensa requiescunt.* Rj. *mjesto gdje životinje planduju, provode podne, pladne, vidi* plandovište, landište. — *Na podne* *goveda poliježu u plandistu.* Npr. 125. *Al kod vode stado u plandistu, plandovaše pod jelom zelenom.* Npj. 3, 176. »*Da lovimo i plandistiše divlje, ne bismo li štagogj ulovili. . .*» *Zahajkaše i plandistiše divlje.* 3, 343. *riječi s takvim nast. kod* daniste.

plāndovānje, n. *das Unterstehen des Viehes während der Mittagshitze, requies pecoris in umbra.* Rj. *verb.* od plandovati. *stanje koje biva, kad planduje n. p. životinja.* — U države *plandovanju* na zlatnijeh kolih ulazi se. DPost. 139.

plāndovati, plāndujēm, v. *impf.* (*vom Viehe*) *während der Mittagshitze wo unterstehen, in umbra esse a sole meridiano.* Rj. *podne (pladne) proroditi u zaflagju. kaže se za životinju u i za čovjeka. postalo od* *pladne s premještenim glasovima d i n*: plandovati. *Korijeni* 287. — *Ko ljeti planduje, zimi gladuje.* Posl. 146. *Digle su se ovce Vojvodica, one pasu na polje Košice, a planduju brodu Kosiekome.* Npj. 4, 85.

plāndovište, n. *vidi* plandište. — *Ti otidi starom plandorištu . . . planduju li Sarajevske ovce . . .* *Ona pogje starom plandorištu.* Here. 219.

Plāne, f. *hyp.* od Plana. Rj. *ovaki je* *akc. upravo u vok., u u nom.* *Plānē. isp.* Osn. 51. *takva hyp.* kod Dobre.

plānika, f. (u Boci) *drvo na kome rodi* *maginja* (kao velika smica, iznutra žuto kad je zrelo, a zeleno bijelo), *die Meerkirche (Erdbeerbaum.* Rj.²), *arbutus uedo Linn.* Rj. — *osn. će biti od* *koje je i* *planina.* Osn. 276. *riječi s takvim nast. kod* aptika.

plānina, f. (*accus.* plāninu, *pl.* plānine, *planinā*) *der Bergwald, saltus, mons silvossus, cf.* gora. Rj. (*cf.* žuma 1. Rj.²) *dem.* *planinica.* — *Pleč, kao* *stranu n. p. kakve plānine.* Rj. 507a. *Pogje u lov . . . hodajući dugo po planini, ne nagje ništa.* Npr. 44. *Planina gusta* (bez hajduka) nije pusta. Posl. 249. *Planina je gladna i hladna.* 249. *Pobjegoše niz planinu ravnu.* Npj. 4, 407. *Od Babiljaka zelene plānine do dna* *Lisca visoke plānine.* 4, 441. *Kako su se plānine razgranale.* *Danica* 2, 25.

plāninač, *plāninea, m.* čovjek iz *plānine* (tako se u *ravnome Srijemu* zovu ljudi iz onijeb sela ispod *Frnske, cin Bergbewohner, montium incolae.* Rj. *isp.* *goran 1, goranin, gorjanik, gorštak.*

plāninār, *plānināra, m.* (u C. G.) koji je na *planini* kod *stoke, der Seuhirt, pastor Alpinus.* Rj. *vidi* bač, i *syn. ondje.*

plāninčēn, *adj.* *što pripada planinci.* — *Dovijarka, planinčina pomotnjica.* Rj. 126b.

plāninica, f. *dem.* od *planina.* Rj.

plāninik, *Plāninika, m.* *planina* do *Grebunika.* Rj.

plāninka, f. *vidi* *stanarica.* Rj. *koja je na planini kod stoke, vidi i* *bačica, maja, isp.* *redara, reduša.* — *Hvala mu kao (i) kuji koja je planinci sir pojela!* Posl. 311.

plāninkinja, f. t. j. *vila iz planine*: *Što govori vila plāninkinja.* HNpj. 1, 163.

planinski, *adj.* n. p. *tica*, *Wald-, silvestris*. Rj. što pripada planini. — Dokoljena, 2) planinski erijet, koji se zove i gorska ruža i Turčin-erijet. Rj. 130a. Pa poviknu, kao zmaj planinski. Npj. 3, 396.

plamuti, *plānem*, *v. pf.* *schnell unflodern, auf-flackern, emico, evarDESCO*. Rj. plamuti (ni se ne porvaća). *v. pf. slož.* preplanuti. *v. impf.* plamati, plamtjeti. — Kad barut u puške na čanku plane, pa se onaj u cijevi ne upali i puška ne pukne, onda se kaže da je puška planula, a nije sastavila: Planulo mi na čanku. (Izišlo mu kao što je željeo, kao puška kad upali). Posl. 249. Modar plamen iz usta mu planu. Npj. 3, 75. A on (paša) planu kao vatra živa. 4, 347. Mlogim tuna planuše dimrije, i ostaše kape dimjarlije. 4, 352. Eto tako se opet počne buna protiv Turaka, i plane kao vatra preko sve nahije Požeške i Jagodinske, i otiđe u Kragujevačku. Miloš 59.

plāsa, *f. n. p.* leda, *ein Stück Eis, glaciēi frustum*. Rj. kao komad, odlomak. — Značenje (korijenu) cijepati: plāsa (isp. star. sl. *plasa* segmentum). Korijeni 298. *isp.* santa.

plāst, *plāsta*, *m. Rj. dem.* plastić. *coll.* plašće. — 1) *der Heuschober, metu foeni*, *cf.* sijeno 2. Rj. *vidi* i stog, veliko sijeno. — Da kusionju puste pod plast (narastao bi mu rep). Posl. 51. — 2) kao veliki naviljak. Naviljak, kad se djenu u sijeno, snosi po dvojce megju sobom na dva sijenska koca, a pod plast se (kad se počinje plastiti) podmetne grana za koju se poslije veže uzem, te ga na volovima dovuku na ono mjesto, gdje će se sijeno djesti. *cf.* kukara. Rj.

plāstić, *m. dem.* od plast. Rj. — Naviljak, mali plastić. Rj. 380a.

plāstiti, *plāstīm*, *v. impf.* t. j. sijeno, *das Hcu aufschobern, metam foeni construo*. Rj. *v. pf. slož.* uplāstiti. — *sa se, pass.*: Pod plast se (kad se počinje plāstiti) podmetne grana, za koju se poslije veže uzem, te ga na volovima dovuku na ono mjesto gdje će se sijeno djesti. Rj. 506a.

plāšće, *n. (coll.) od plast*. Rj. — Ojšte, kuka koja je privezana za oje pa se njome zakači ona grana što je pod plastom, kad se plašće svlači na jedno mjesto. Rj. 452a. Plašnjača, ličina kojom se veže plašće kad se vuče kukarom. Rj. 506b.

plāšćenje, *n. das Aufschobern des Heu's, constructio metue foeni*. Rj. *verb.* od plastiti. radnja kojom tko plasti sijeno.

plāšćenje, *n. Rj. verb.* od 1) plašiti, 2) plašiti se. — 1) radnja kojom tko plaši koga (das Schrecken. *terrefactio*. Rj.). — 2) stanje koje biva, kad se tko plaši. *isp.* plašnja.

plāšiti, *šim*, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* iz-plāšiti, po-, raz-, u-, za-, *v. impf. slož.* raz-plāšavati. — 1) *schrecken, terreo*. Rj. *vidi* prepadati, puditi 1, strašiti. — Baba korizma, kojom žene plaše djecu da ne ištu mrsna jela. Rj. 9b. Pudar . . . da plaši čvorke. Npr. 7. Ne plaši mi po planini druga. Npj. 3, 196. *sa se, pass.* Kurjak se ne plaši sušnjatom granom. Posl. 164. — 2) *sa se, refleks. erschrecken, exterreor*. Rj. *plāšiti se koga ili čega, od koga ili od čega. vidi* prepadati se, strašiti se. — A ti jedna nisi se plašila ovamo doći. Npr. 135. Od vješta lovca plaši se lisica. Posl. 232. Privezali mu rog za rep. (Kad se psētu . . . priveže rog za rep, ono plašće se roga . . . kašto hoće da crkne lježeći). 261. Nego nemoj kazat' vojnicima, da se naša ne usplaši vojska. Npj. 5, 100. *recipročno*: Nego dole mi hajde da se plašimo, pa koji koga poplaši, onaj prvo da počne jesti. Npr. 167.

plāšiv, *adj. vidi* plašljiv. Rj. što se plaši, što se lako uplaši. *vidi* i strašiv, strašljiv. — Plašić kao zec. Posl. 249. *adv.*: Uz planinu hitro dotrčao, on plaširo u družinu dogje, mučno dogje, a mučnije kaže. Npj. 3, 396.

plāšivica, *f. der Furchsime, pavidus, cf.* strašivica:

Stan', Alija, jedna plašivica. Rj. plaširo čeljade muško ili žensko. kod strašivac ostala *syn.*

plāšljiv, *adj. furchtsam, pavidus*. Rj. *vidi* i plašiv. *vidi* i pudljiv, strašiv, strašljiv. *isp.* bojazan, bojazljiv, bojazljiv. — Nazorljiv konj, koji zazire. Rj. 389b (kao plašljiv). Čudljiv konj. Rj. 761b (kao plašljiv). *adv.*: Te plašljivo u družinu dogje, mučno dogje, a mučnije kaže. Npj. 3, 195.

plāšjuja, *f. der Schrecken, terror*. Rj. *kad se tko plaši. isp.* plašenje 2. — riječi s takim nast. kod čežnja.

plāšnjača, *f.* ličina kojom se veže plašće kad se vuče kukarom. Rj. — *plāšnjača* (*adj.* je od osnove koja je u *plast*). Osn. 352. *riječi s takim nast. kod* ajgirāča.

plāst, *plāsta*, *m. (u Dubr.) der Mantel, pallium, cf.* kabanica, japundže. Rj. *vidi* i kaban. *isp.* ogrnač, ogrnjač, ogrnač. *augm.* plāstina. — Doveđe Mojsije Arona . . . i ogrnu ga plāstem. Mojs. III. 8, 7. Svi će knezovi morski . . . skinuti sa sebe plāste. Jezek. 26, 16.

plāstina, *f. augm. od plāst*. — Baština vetha plāstina. DPostl. 5.

1. plāta, *f. der Lohn, Besoldung, merces*. Rj. *vidi* plāta; ajluk,* hak* 1, kārati. *vidi* i brodarina, carina, čuvarina, hečimština, krvarina, krvnina, ljekarina, okleština, potvorština, pudarina, travarina, žirovnica. — Ajluk, plata, osobito što se daje rojnica (bečarima) nu mjesec. Rj. 3a. Ajlukčija, vojnik koji vojuje za platu. Rj. 3a. Beračka plata. Rj. 22b. Imam duploranu platu. Rj. 145b. Pop s gjakom . . . kupi kože od onijeh jaganjaea, koje njemu pripadaju kao platu za molitru i za blagoslov. Rj. 151a. Fonos, 2) Trägerlohn. merces geruli. Rj. 540a (plata nosca). Da mu ga (struk bosioka) daruje ili za dobru platu proda. Npr. 259. Tamo da kupi rojsku pod platu. Danica 3, 163. Viland kaže, da će mu doroljna plata biti, ako ga kakav budući Agaton poslije sto godina razumije. Pis. 69. Ako ko napoji jednoga od ovijeh malijeh . . . ne će mu platu propasti. Mat. 10, 42. Dozovi poslenike i podaj im platu, 20, 8. Da primimo platu potpnu. Jov. II. 8. Plata je tvoja vrlo celika. Mojs. I. 15, 1. Da ti plata bude potpna od Gospoda Poga. Rut 2, 12.

2. plāta, *f. (u Hrv.) vidi* plahta. Rj. valja da u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru.

plātae, *plāea, m. der Zahler, qui exsolvit, solutor*. Jemae platae (Posl. 113). Rj. *vidi* plātiša, plāčalac.

plātiša, *f. (u Bosni) vidi* daska. Rj.³ *vidi* i ščica 1.

plātina, *f. ein Scheit Holz, eine Damb, segmentum ligni, tabula*. Rj. kao cjevanica. — Značenje (korijenu) cijepati: plātina. Korijeni 295.

plātiša, *f. der Zahler, qui solvit*: Ni vratiša, ni plātiša (Posl. 212). Rj. *koji* plāca, *vidi* platae, plāčalac. *riječi s takim nast. kod* hvališa.

plātiti, *plātīm*, *v. pf.* *bezahlen, solvo*. Rj. *v. pf. slož.* do-plātiti, iz-, na-, po-, pod-, pre-, poplācati. *v. impf.* plācati, koje *vidi* i *oudje* *v. impf. slož.* Pa se oni već ne boje osvete, jer su se ličili krvnika i plātiti odliku. Rj. 44b. Plāticeš za kućni razboj. Rj. 628a. Da nema dva novca . . . nego hajde . . . i ja ću ti platiti dva novca. Npr. 169. Nijesu carvine caru plātiti. 248. Kihāće on to (plātice, skupo će ga stati). Posl. 134. Krv platio na svom domu! (Kletva). 160. Kogozj ulbije koga, valja da ga njegovoz bratstvu ili plemenu plati ili glavom ili novcima, 206. Koji nije kadar plātiti vina u mehani za potrebna druga. 239. Plāticeš kao kurjak kožom. 249. Ko sije duvan, mora plātiti na njega po nešto gjumruka. Danica 2, 82. Da će Srbi plātiti sre troškore. 3, 174. Budući da se ova buna kod njegove kuće počela, i njegova je čeljad ropstrom plātise, zato se ona nazove buna Adži-Prodanova. Miloš 67. U koza se nagje Turski rob, glavom će svojom plātiti. 102. Što ju je (knji-

žicu) samu za sebe naštao i trošak za nju platio. (Odg. na sit. 4. Dok ne plati sav dug svoj. Mat. 18. 34. Gospod da ti plati za djelo tvoje. Rut 2, 12. Gospod će platiti svakome po pravdi njegovoj. Sam. 1. 26, 23. Neka Gospod plati onome koji čini zlo protivu zloći njegovoj. II. 3, 39. Ovcu neka plati u četvoro. 12, 6. Petar Pavlović žirotom plati za nevjernost sultanu. DM. 172. Oni dužni bijahu ili dati samoga krivca ili ako se sakrio platiti za njega globu. 209. sa se, pass.: Najgora žena valja pedeset groša, a dobra se nikakvim asprima platiti ne može. Posl. 186. Iskaže da mu se po drugi put plati za njegov dio u Konavljju. DM. 228.

plätka, *f.* (im *Kartenspiele*) *der gar keine Karte hat, und zahlen muss.* Rj. u kartanju koji mora platiti. — za nast. *isp.* lütka, pläčka.

plätünär, *plätünára*, *m.* *der Leinwandhändler, leinwandhändler, linteo.* Rj. koji platno prodaje, vidi bezar.

plätünärskî, *adj.* što pripada platnarima ili platnaru kojemu god. — Porodice doma platnarskoga. Dnev. 1. 4, 21.

plätnen, *adj.* što pripadu platnu, što je od platna. — *plätnen*. Korijeni 295. *plätnen* (osn. u *plätno*). Nema u Vukovu rječniku, a govori se. Osn. 145. *tiäce plätnene*. Mojs. II. 39, 28.

plätnik, *plätnika*, *m.* koji radi što za platu, *n. p.* vojnik koga car plaća, vidi plačnik, plaćenik; lever, soldat. — Podraniti kraljevi plaćnici. HNpj. 3, 30. U Gavrana šezdeset *plätnika*. 3, 127.

plätno, *n.* — 1) *Leinwand, linteum.* Rj. vidi aster, bez, burundžuk, erir, melez 2, nedotka, oplata 3, pojama, postav, ravnik, sade bez, upotljivo platno, uzvod, žutica 5. — *Bijeliti platno.* Rj. 25a. Žute žabe *plätno snuju* o klubarku drenovome. Rj. 276b. *Krpa platna.* Rj. 705b. Kroz plot tkato, kočem zbijato. (Reče se za rijetko *plätno*). Posl. 161. Treća nosi *tanko plätno*, hoće da beli. Npj. 1, 281. Na gjevgjefu *Sarajevsko plätno* . . . puni zlato po *bijelu plätnu*. 1, 452. Teško tome, ko pameti nema! . . . Čistu zlato na *debelu plätnu!* 1, 513. Jedna uze *ubeljeno plätno*, pa ga nosi opet da *bijeli*. 2, 119. Pravi Bokelj nosi . . . od koljena gore od *erna plätna* ili od svile poširoke gaće. Kov. 40. *Brod* ne može po moru hoditi prije nego . . . po *njemu plätno* se razvije. 66. — 2) *Mauer um eine Stadt, Festung, Kloster, murus, moenia:* Tri je *plätnu kuli* oborio, na četvrtom pendžer načinio. Pa *ću erki* sagradi *plätna*. Rj. *zid oko grada, kule, crkve, manastira*.

1. **plāv**, *plāva* (*plāvī*) *adj.* — 1) *blau, flavus, caeruleus.* Rj. vidi *plavetan*, *maven*, *mavi**, *meneviš*, *isp.* modar. — *Mavez, plavi pamuk.* Rj. 340a. *Pitoma stida* i *druževni ljudi* sada poslušju *pod plavim nebom*. Priprava 77. — 2) *blond, flavus:* za dva *plava* ne bi *groša* dala. Rj. *suprotno* crnjkast, smegj. — *Plavi* su mu do ramena *brci*. Npj. 3, 155. *Bio je* . . . više *plav* nego smegj.

2. **plāv**, *adj.* vidi *plah:* *Plava* je konja ježgjela. Rj. u *krajerima* gdje se u *govoru glas h* *prerara* u *v.* vidi i *plā*.

Plāv, *m.* — 1) jezero blizu Gusinja. Rj. — 2) varošica kod toga jezera. Rj.

Plāvac (*Plāvac*), *Plāvea*, *m.* ime muško. Rj. *isp.* *Plāvca* 1.

plāvace (*plāvace*), *plāvca*, *m.* — 1) *ein Pferdename, nomen cyto indī solitum.* Rj. ime konju. — 2) kamen, (u Srijemu) *der Bimsstein, pincar.* Rj. vidi *plavetni kamen*, *plavetnjak*, *očni kamen*.

plāvau, *plāvna*, *adj.* što *plāvī* (*poljera*) zemlju: *überschwemmend, inundationem creans.* — Tako je premostio . . . mnoga sela duž većih *plavnih* *rođa*. Zim. 253.

plāvetan, *plāvėtna* (*plāvėtnī*) *adj.* vidi *plāv* 1. Rj. *dem.* *plavėtnikast.* — Čure nose ovaku *haljinu plavėtnu*, koja se zove *modrina*. Rj. 26a. (Glađiš, 2) ne-

kakav *plavetan* *gušter*. Rj. *Plavetni kamen*, *m.* (u vojv.) vidi *očni kamen*. Rj. 504b (*vidi* i *plavac kamen*, *plavetnjak*). Pročepak, *trava plavėtnoga erijeta*. Rj. 615b. *Rane šljive* nijesu *plavėtne* . . . turgunje, ni one nijesu *vrlo plavėtne* kao *požeškinje*. Rj. 844a. *Baba* pusti iz usta *nekakav rjetar plavėtan*. Npr. 221. *Mladić žumke* prikući mu se (*znaju*) i pušti *oganj plavėtan* iz *prstena* te mu sažeže *krila* i oči zasljepi. 263. *Nose fesove* (*s plavėtnom* *svilenom* ili sa *zlatnom kitom*). Kov. 42.

plāvėtnik, *plavėtnika*, *m.* (u Srijemu) *Waldsalbei, salvia silvestris.* Rj. *biljka*.

plāvėtnikast, *adj.* *bläulich, subcaeruleus.* Rj. *dem.* od *plāv* 1, *plavėtan*. — *Mrazovnik*, *trava* . . . *erijet* joj je kao u *lala* ili u *ljiljana*, *plavėtnikast* i *crvenkast*. Rj. 370a. *Šupljaivo žito* . . . *brašno* od takovog *žita* bude *plavėtnikasto*. Rj. 849a.

plāvėtnilo, *n.* vidi *plavilo*. Rj. *stvar* kojom se čini da bude što *plavėtno*. — *riječi* s *tukim* *nast.* kod *bučkalo*.

plāvėtniti se, *nīm* se, *v. r.* *impf.* *blau sein, sum caeruleus.* Rj. *biti* *plavėtan*, *pokazivati se* *plavėtan*. vidi *plāviti* se. *v. pf.* *slož.* *poplavetnjeti*.

plāvėtnujāk, *plavėtnjāka*, *m.* (u Srijemu) vidi *očni kamen*. Rj. vidi i *plavetni kamen*, *plavac kamen*.

plāvilo, *n.* — 1) *blaus Färbemittel, caeruleum.* Rj. *stvar* kojom se čini da bude što *plavo*. vidi *plavėtnilo*. — 2) *stanje* onoga što se *plavi*: *Putniku* se tada osobito *mili* ono *njihovo* (*dalekih* *planina*) *jednostavno plavilo*. Zlos. 81.

1. **plāvīti**, *plāvīm*, *v. impf.* — 1) *bluu werden, fio caeruleus.* Rj. *postajati plāv*. *v. pf.* *slož.* *poplavjeti*, *zaplavjeti*. *v. impf.* *slož.* *zaplavljavati*. — 2) *su* se, *refleks.* vidi *plavetniti se*. Rj. *biti* *plāv*, *pokazivati se* *plāv*.

2. **plāvīti**, *plāvīm*, *v. impf.* — 1) *1) überschwemmen, inundo:* ovu *njivu plavī* voda svake godine. Rj. *vidi* *topiti* 2. *v. pf.* *plaviti;* *v. pf.* *slož.* *nā-plavīti, o-, po-, pre-, za-*. *Poloj*, 2) *mjesto* kod vode koje *voda plavi* (*poljera*). Rj. 534b. U *proljeće* gotovo svu *Mačvu plavi* *Drina* i *Sava*. *Danica* 2, 34. — 2) (*mlijeko*) *abschöpfen, florem lactis carpo.* Rj. *plavīti* *mlijeko*, *skidati* mu *splav*. *v. pf.* *slož.* *spāvīti* 1. — *II.* *sa* se, *refleks.* *n. p.* *lagja, schwimmen, mit dem Fluss fortschwimmen, secundo flumine labi.* Rj. *kao* *plaviti* *niz* *rođu*. — *Pjevajte* *Gospodu* *pjesmu* *novu*, koji se *plavite* *po* *moru*. Is. 42, 10.

plāvjeti, *plāvīm*, *v. impf.* *vidi* *plāviti* (*i* se): 1) *plavjeti*, *postajati plav*. 2) *plavjeti* se, *pokazivati se* *plav*. — *plāvjeti*, *zaplavjeti*, *poplavjeti*. *Vuk* ima u *rječniku* *prosto plāvīti*, ali *složene* ima po ovoj (*trećoj*) *vrsti*. *Rad* 6, 84. *v. impf.* *slož.* *zaplavljavati*. — *Docnije*, *kukuruzne* (*njive*) *počnu* da se *zelene* a *žitne* — da *plāvč*. Zim. 330.

plāvka, *f.* — 1) (*st.*) *die Blonde, Blondine, flava:* *Ne* *ću* *plavke*, *ne* *željeo* *majke:* što *ću* *plarki* *boju* *kupovati*, *to* *ću* *erjiki* *toke* *sakovati*. Rj. *plava ženska*. vidi *plavkinja*, *plavojka*. — 2) (u *Boci*) *Art Rebe und Traube, vitis et urae genus.* Rj. *vinova* *loza* i *grožđe* od *nje*.

plāvkinja, *f.* vidi *plavka* 1. *plavu* *ženska*. — *Prog'* se, *Jovo*, *plavkinje* *gjevojke*. Here. 221.

1. **plāvljēnje**, *n.* Rj. *verb.* od I. *plāviti*, II. *plāviti* se. — 1) *1)* *radnja* kojom *voda plavi* *n. p.* *njivu* (*das Uberschwemmen, inundatio*). Rj.). — 2) *radnja* kojom *tko plavi* *mlijeko* (*das Abschöpfen, decerptio floris lactis*). Rj.). — *II.* *stanje* koje *bira*, *kad* se *lagja* *plavi* (*das Schwimmen, natatio*). Rj.).

2. **plāvljēnje**, *n.* Rj. *verb.* od I) *plāviti* (*plavjeti*), 2) *plāviti* se. — 1) *stanje* koje *bira*, *kad* što *plavi*, *postaje* *plavo* (*das Blauwerden, to* *flavum* *fieri*). Rj.). — 2) *stanje* koje *bira*, *kad* se što *plavi*, *pokazuje se* *plavo* (*das Blauausschen, aspectus caeruleus*). Rj.).

plāvōjka, *f.* Rj. *plava* *djevōjka*. *riječ* *načinjena*

premu riječi djevojka. *isp.* i ledojka. — Zući, bući, skoći car na vojsku, i dovede *plavu plavojku*, ne će *plare plavojke*, veće hoće crnu ernojku, ajde žuga na vojsku. Rj. 500b.

plavook, *adj.* *blanüugig, caeruleis oculis*. Rj. u čegu su *plure oči*. — tako slož. *adj.* kod buljook.

Pláva, — **1**) *m.* ime mužko. Rj. — Britka sablja harambaše *Plavše*. Npj. 3, 421. *imenu s takrim nast.* kod Drakša. *isp.* Plavac. — **2**) *f.* planina u Tuskoj Hrvatskoj: On me jeste jedan put gonio preko *Plavše* visoke planine. Rj.

plāvulja, *f.* ime kravi. Rj. *plavu krava*.

plāz, *m.* (u Hrv.) u pluga lijeva ručica na koju se dolje natiče lemeš. Rj.

plazàica, *f.* (kod Kostajnice) *vidi* točilo. Rj. *gdje se drvu otkušuju niz brdo*. — *od osn. od koje je plazati se*. *Daničić piše* plazajica. Korijeni 298. Osn. 323.

plazàjica, *f.* *vidi* plazajica.

plazànje, *n.* *aus Fahren (auf den Hintern)*, *z. B. auf dem Eise, lapsus in podice*. Rj. *verb.* od plazati se. *radnja* kojom se tko plazu *n. p.* po ledu.

plazati se. *plazám se*, *v. r. impf. gleiten (auf dem Hintern), labi*: Devet baba po ledu se plazu (t. j. nštípci). Rj. *kao klizati se (zaušnjicom) n. p. po ledu. isp. v. pf. slož.* oplaznuti. — Čemer joj se niz bedrien plazu . . . »Što ti čemer niz bedrien plazu, ka' da nemaš čedo pod pojansom?« Here. 28.

plazina, *f.* bronza, što na njoj stoji kolo vodenično, ili ostanee. Rj. — *osn. u plaz*. Osn. 162.

plaziti, *zim. r. impf.* Rj. *v. pf. slož.* isplaziti. — **1**) t. j. jezik, *herausrecken, exsero*. Rj. *jezik izmalati (iz usta)*. — Kim se rugate? na koga razvaljujete usta i plazite jezik? Is. 57, 4. — **2**) *su se, reflex.* *die Zunge herausrecken, exsero linguam*. Rj. *značenje kao pod 1, samo što ordje ne naznačuje objekat, n. p. što se plaziš? t. j. što plaziš jezik?*

plazànje, *n.* *aus Herausrecken der Zunge, exsertio linguae*. Rj. *verb.* plaziti (i se). *radnja* kojom tko plazi jezik, kojom se tko plazi.

pléc, *f.* kao strana, *n. p.* kakve planine, *der Rücken eines Berges, dorsum montis*. Rj. — *pléc* (*osn. u pleće*). Osn. 54.

pléca, *n. pl.* (*gen. pléca*) *die Schulter, humeri. vidi pléci. isp.* Obl. 23. *sing.* pleće. — Dokle prosi, zlatna usta nosi, a kad vraća, *pléca obráca*. Posl. 65. *Pléca* za praznijeh vrea! (Kad koga u šali hvale da je jak, reče se ovo pljesnivi ga *po plécima*). 249. *Viti pléci zemlju meri*, je li dugačka, oćicama zvezde broji, je li ih mnogo. Npj. 1, 613. (= *vitim plécima*) Na kapiji oboriše vrata, na slugina *pléca* nabrojše triest i šest zlatnih buzdovana, dobro slugi legja namekšaše. 2, 434. A Todore otvora sepete, pa izvadi *divno odijelo, pa udara na pléca junúcka*, obuče se, što se ljepše može. 2, 596. Turci *daše pléca*, pobje-goše. 4, 258. Včuž bremena teška i nezgodna za nošenje, i toware na *pléca ljudska*. Mat. 23, 4. *vidi i primjere* kod pleće, pléci.

plécàš, *plécàša*, *m.* (u Dalm.) nekakav grah, *Art Erbse, pisi genus (pluscus spec. Rj.)*. Rj. — *riječi s takim nast. kod bradaš*.

plécát, *adj.* *breitschulterig, humeris latis*. Rj. u koga su široka *pléca*.

plécanto, *mjesto pléca*, u pjesmi u kojoj se *pjevu kako govori Turčin*: Dilber Fato, zlato! izidi na vrato (= na vrata), da ti vidim *plécato* (= *pléca*), da ti kupim kavato (= kavad [kavat?]). Here. 295.

pléce, *n.* *das Schulterblatt, scapula*: gledati u *pléce*. Mnogi ljudi u narodu našem proriču koješta *iz pléca* od pečena brava: čašica ona odozog kažu da je kuća . . . one žile od čašice zovu se jular . . . goriji kraj one kosti koja je s jedne strane *iz pléca* izrasla, zove se šljeme . . . male jamice, neke se od njih zovu raka, a neke koljjevka . . . Donji široki i tanki kraj zove se polje . . . ovo se najviše gleda u

desno pléce . . . Meso s *orakoga pléca* ne valja glodati, nego se očupa prstima . . . Po ovome se može razumjeti i ono što se kaže kad koga odavno nema da se vidi: »Nema ga ni u *pléca*«. Rj. *vidi* lopatica 3. *pl.* *pléca*. — Čujem bol za *plécem*. Rj. 830b. *Udari ga šestoperom zlatnim, šestoperom u pléce junúcka*. Npj. 3, 507. Zaklavši ga (ovna) uze salo i rep i sve salo što je na erijevima i *pléce desno*. Mojs. III, 8, 25.

pléci, *f. pl.* *die Schulter, humeri, cf. pleće*: *Pléci dače*, bijegati stade. *Dače pléci*, čaše pobjegnuti. Rj. *i srednj. rodu pléca, koje vidi*. — »Uzmi (čekina) koliko možeš . . .« na jedan put nestade aspri s *pléci*. Npr. 96. Došavši već blizu babe *pagje joj s pléci* te šunke put nje, a on polako te babu za kose. 221. Teško tome, ko pameti nema! A dolami na *pléci grhava!* Npj. 1, 513. Pogodi ga *megju pléci žire*. 4, 17. Bjelopavlič *pléci obruwo*, a on bježi preko Planinice. 4, 109. *Na pléci im navalíše Turci*. 4, 402. Oni će mi s *pléci* udariti. 4, 489. *vidi i primjere* kod *pléca, pleće*.

plécka, *f.* *der Vorderschinken, die Hamme, petaso*. Rj. — Donio bih ja i *plécku* i grudi, ali ne dadu ljudi u pripovijeei. Rj. 104b. Po tom zagje pop te od *srakoga jagujeta odsíječe plécku* . . . što od *onijeh plécku* . . . ne može pojesti, ono prodaje. Rj. 151a. *vidi* kraća, kraćica. — *plécku* (*osn. u pleće*). Osn. 298.

pléme, *plémena*, *n.* (*pl.* *plémèna, gen. plémèná*). — **1**) *der Stamm, stirps, prosapia (cf. stežer. Rj.)*. Rj. *kao rod 2*. — *Pleme Isusa Hristu*, sina Davida Avraamova sina. Mat. 1, 1. Dana joj bi vlast nad svakim koljenom i narodom i jezikom i *plemenom*. Otkriv. 13, 7. Ovo su *dvanaest plemena Izraeljevih*. Mojs. 1, 49, 28. — **2**) u Crnoj Gori *pleme* znači ono što je u Srbiji od prije značila *knežina* a sad što znači *srez*: tako su *n. p.* najlije Katunske *plemena*: Cetinje, Njeguši . . . Rj. — U Heregovini i u Crnoj Gori *starješine* od *knežina* ili *plemenu* zovu se i danas *vojvode*. Rj. 70a.

plémen, *adj.* *vidi* plemenit. — Ostidi se *plemenu* djevojka. HNpj. 1, 312. *isp. takva adj.* *kämen, plämen*.

plémènik, *m.* (u U. G.) čovjek iz plemena, *ein pleme-glied, membrum tot plemè*. Rj. — Pogibe mu Lako i Blagoje, i ostalo bratstvo Vujačića i suviše *svoji plémènici*. Npj. 4, 142. Za zdravlje našijeh *plémèniku* i dogovornika! Kov. 70.

plémènit, *adj.* — **1**) *von gutem Stamm, guter Herkunft, adelig, nobilit loco natus*. Rj. *vidi* plemen. što je od *roda plémènkoga, pa u prenesenom smislu, što je dobro, valjano, izvrsno*: Da spleteno mrežu *plémènitu*, da zapnemo okolo amama, ne bi l' smo ga živa utatile. Npj. 1, 397. Ja na domu imam ljubn vernu, *plémènitu Jelicu gospojgu*. 2, 361. Drino vodo! *plémènitu megju izmegj Bosne i izmegj Srbije!* 4, 151. Narod Srpski pogubi i sve *stare (plémènitè) famílije svoje*. Danica 2, 76. Ona *plémènitá* i čista ili prava *ljubar* k narodu. Kov. 13. Kotor je imao *plémènitó društvo* (vlastela kotorskijeh — *corpo nobile*). 37. Da bog da da naše i vaše *pléme* bude *plémènitó*, na daleko glasovito, od roda rodno. 70. Gospod bog svakome dijelio i vreoćom i svakom dobrom i *plémènitom srećom!* 127. Nasadi ga (vinograd) *plémènitom lozom*. Is. 5, 2. Da ga je u *sreih plémènitih težnjah* njegovih podpomagao. Kad 9, 191 (*Daničić pišući ovo u Zagrebu upotrebljavao je starije oblike*). — **2**) (*halb im Scherze*) *mit plemè (Nachkommenschaft) reich*: od kрмаče kud će *plémènitije* šta biti, koja po osmoro oprasi! Rj. *kao u šali*: u čegu je mnogo *plémèna, mnogo poroda*.

plémènitàš, *plémènitàša*, *m.* (u Hrv.) *vidi* plémèic. Rj. — *riječi s takim nast. kod bradaš*.

plémènititi, *im. v. impf. nobilitare, nobilem reddere*. Stulli. *kogu ili što: činiti ga plémènitim. v. pf.* *oplémènititi. v. impf. slož.* *oplémènjivati*.

plēmenitōst, plēmenitosti, *f. nobilitas, praestantia*. Stulli, *osobina onoga koji je plemenit*.

plēmenskī, *adj. von pleme*: Sve po redu pleme do plemena, a pred njima *plemenske glavare*. Rj. *što pripada plemenu, plemenina*. — To je upravo samo *plemenska istorija*. Priprava 187. Zeta i prije kao *plemensku osobinu* zauzimala nešto Zahumlja. DM. 13.

plēmīc, *m. von guter Familie, nobili genere natus*. *cf.* kučić, odžaković, koljenović. Rj. *vidi i plemenitaš, kućević, odžaklija*. — Manojlović, kad je postao *Mađarski plemić*. Rj. 571b. Čengijci su *između prvijeh plemića ili odžakovića*. Npj. 1, 458 (Vuk). Istina da je svaki Turčin u svom carstvu *plemić*, ali se opet može reći, da su *zemaljski pravi plemići* spahije. Danica 2, 78 (nemeš Mađž.).

plēmīčkī, *adj. što pripada plemićima ili plemiću kojemu god*. — U diplomu *plemićkoj*. Žitije 5. Ovaj se red umnoži primivši u se osiromašile *plemičke srodnike i oslobogjene plemićke podanike*. DM. 331.

plēmīčstvo, *n. osobina u onoga koji je plemić; red, stalež plemićki, vidi plemstvo*. — Dobije za osobite zasluge *Mađarsko plemičstvo*. Danica 4, 12. — *za s koje se sačuvalo među č i t isp.* mogućstvo, pokušstvo.

plēmstvo, *n. vidi plemičstvo*. — *Plemstvo* bez vridnosti nema jakosti. D'Posl. 95. Koji su negda pripadali u narod pa iz njega izašli *dobirši plemstvo*. DM. 330.

plēna (?), (*ake*, Rj. 3 XXX) u *molitvi od more*: Nego rekla: jaoh! Jaoh joj dala Lena, *plenu* i Marija Magdalena. Amin! Rj. 367b.

ples, *m. vidi pjesanje*. Stulli. *ake*. plēs, *loc.* plēsu, *pl.* plēsi, plēsovi; plēsā, plēsōvā, *kako se u narodnom igranju nogama udara po tlima, ples znači i igra* 2. *tanac*. *isp.* Šulek *kod riječi* Tanz.

plēsānje, *n. verb. od plesati, radnja kojom tko pleše*.

plēsati, plēsēm, *v. impf.* — **1)** u Stullija: *plesati, plēsēm, proculcare, pedibus proterere*. — *kao gaziti, nogama udarati po tlima*: Kako tli (*tle*), *koje svak pleše*. D'Posl. 44. Ne čini zla ni *travi koju pleše*. 70. *isp.* pljechmuti, pljesnuti, pljeskati. — **2)** *nepreradno isp.* igrati, tancati. *isp.* Šulek *kod riječi* tanzen.

plēsno, *n. pouska daska kojom se što zagraguje ili gradi* (*n. p.* koliba, kao vrljikama), *Latte, asser*. Rj. *isp.* letva, *i syn.* ondje. — *plēsno* (korijen mislim da je isti koga je *plot* i *plesti*, s promjenom glasa *t* na *s* pred *m*). Osn. 99. *riječi s takim nast. kod pasmo*.

plēsti, plētēm, *v. impf.* Rj. *v. pf.* slož. do-plēsti, iz-, na-, o-, po-, pre-, raz-, s-, sa-, u-, za-. *v. impf. slož.* do-pletati, na-, o-, po-, pre-, raz-, s-, u-, za-, spletavati. — **1.)** *flechten, plecto*. Rj. — Oni svaki sebi *kotariće pletu*. Rj. 507a. *Pleti kotac* kao ti i otac. (Radi i živi onako kao što ti je i otac). Posl. 249. Oj kućko devojko! *ne plet' na mać kose*, ne mami mi sina leti od oranja. Npj. 1, 104. Majka *Maru sitno pletu, od petero, detetero*. 1, 282. Čija je ovo gjevojka, *te plete kosu široko*. 1, 359. I daću mu gjerdan ispod vrata... *plesti ču* mu konju usred grive. 2, 635. Pa je teško kavzi dževap dati u *Latinskom Mletku pletenoma*. 2, 514. (*Pletenome* valja da znači ono što je po kućuma spolja u kamenu izrezano koješta. Vuk. *isp.* pletenica 3). *Creće od koga ču* mu blagodarno potomstvo *vence plesti* moći. Miloš VI. *sa se, pass.*: Dogje na dućan gje *se pletu rogošine*. Npr. 171. — **2)** *stricken, plecto, tevo*. Rj. — Ona nosi od zlata *košulju*, koja nije kroz prste predana... *no košulja na prste pletena*. Npj. 2, 550. No mi žao od zlata *košulje*, *kojuno sam pleta* tri godine... *dok su moje oči iskapale sve pletiči od zlata košulju*. 2, 558. Srpkine... *vezu, pletu čarape i rukarice*. Danica 2, 103. — **3)** *u prenesenom smislu, künstlich aussinnen, erdenken, bewerkstelligen, ma-*

chinari: Usta si svoja pustio da govore zlo, i *jezik troj plete prijerare*. Ps. 50, 19. Oholi *pletu na mene luž*, ali se ja svijem sreem držim zapovijesti tvojih (Gospode!). 119, 69. *isp.* pletke, pletkaš. — **II.** *sa se, refleks.* u što. *sich hincunmischen, se immiscere*. Rj. *vidi* miješati se u što, pačati se u što, unositi se. — *Plete se u posao*, kojega ne razumije. Odg. na ut. 9.

Plješevica, *f.* tako se zovu mnoga brda u Hrvatskoj i u Dalmaciji. *cf.* Plješevica. Rj. Plješevica?

plēta, *f.* kaže se za evanciku: *velika pleta*, *t. j.* čitava evancika, a *mala pleta* po evancike. Rj. — *Tugje ili koje mogu biti tugje*: *bena... pleta*. Osn. 29.

pletārica, *f.* — **1)** *koja plete. vidi pletilja, die Flechterin, die Strickerin*. — Već su godine 1577. u Engleskoj i po selima žene *plele* bječve... Nemoj mi se rugati, *hitra pletarice!* što sad čuješ, da ja tako vatreno o tome tvom poslu govorim. Priprava 145. — **2)** *koliba od pletera?* — Samo u donjem kraju te poljane bejaše jedna *pletarica*, i u njoj Ciganski viganj a pred njom *tocilj*. Zlos. 10.

pletēnica, *f.* — **1)** *ein geflochtener Zopf, next capilli*. Rj. *od kose. vidi* cof, *i syn.* ondje. *isp.* čaropak, splet 1. — Kukuljica, **2)** *na glavi pletenica od kose* iskićena iglama. Rj. 313a. Onda baba polagano uzme *devojinu pletenju*, koja je visila niz krevet, pa je oseče. Npr. 16. Nju mi češlja sedam češljarica, *njojzi pletu tridest pletenica*. Npj. 3, 130. Majka Zulfu sitno pletjaše... *Goji čerce!* *čnte pletenice*. Herc. 24. *Pa ukrasuju sebe, ne pletenicama... nego dobrijem djelima*. Tim. 1, 2, 9. — **2)** *eine Flechte von Brot, craticula panis*. Rj. *od hljeba. oramo može biti da ide oraj primjer*: Pokrklja, jelo od bravljijeh crijeva, koja se očičena ispletu u *pletenju* pa se onda kahaju i jedu. Rj. 532a. — **3)** *u zgrude*: Načini dva oglavlja da se metnu ozo na stupove... *i pletenice isprepletene i vrvce kao verige načini na oglavlja, koja bijahu navrh stupova*. Car. 1, 7, 17. (*Netz- und Flechtarbeit*). *isp.* kod pletsi **1** primjer iz Npj. 2, 514.

pletēnje, *n.* Rj. *verb. od* I. plesti, II. plesti se. — **I. 1)** *radnja kojom tko plete n. p. kosu* (das Flechten, nexio. Rj.): *Voj, red u pletenju* plata i ostalih stvari od pruca. Rj. 70a. — **2 a)** *radnja kojom tko plete n. p. čarape* (das Stricken, textio. Rj.). — **b)** *die Strickerei, das Strickzeug, res reticularia*. Rj. *sre ono što pripada k pletenju n. p. čarapa, gdje ti je pletenje?* — **3)** *radnja kojom tko plete što (u prenesenom smislu), n. p. prijeraru*. — **II.** *radnja kojom se tko plete u što*.

plēter, *m. das Flechtwerk, crates*. Rj. *od osnove od koje je plesti*. — *riječi s takim nast. kod čemer*.

plētīcī, *adj. što je za pletenje*. — *Plētīcā igla, f. die Stricknadel, acus reticularia*. Rj. Ali tek što *pletīcū iglu* dogje u ženske ruke... nasto strah, da jo opet iz svojeh ruku istrgne *pletīcī razboj*. Priprava 147. — *adj. s takrim nast. kod brijači*.

Plētīkosa, *m.* pjeva se u pjesmama i pripovijeda nekakav harambaša *Pletīkosa* Pavle. Rj. — *Pletīkosa. tako slož. imenu kod Pecirpe*.

plētīkotarīca, *m. der Korbflechter, Korbmacher, corbarius, sortarius*: *Majstor pletīkotarīca*. U Srba se ovo kaže kome za podsmijeh, jer oni svaki sebi *kotariće pletu*, pa misle da toga majstora i nema. Rj. *vidi* pletīkrošnja. — *riječi tako slož. kod čistikuća*.

plētīkrošnja, *f. vidi pletīkotarīca*: *Majstor pletīkrošnja. Krošnje je još lakše oplesti nego kotariću, zato se ovo govori kao i pletīkotarīca*. Rj. — *riječi tako slož. kod čistikuća*.

plētīlja, *f. die Strickerin, tertrix acuaria*. Rj. *koja plete n. p. bječve. vidi pletarica*. — *Babom korizmom plaše i male prljeje i pletīlje*. Rj. 9b. *riječi s takrim nast. kod bjelilja*.

pletivača, *f. der Strickbeutel, theca reticularia*. Rj. *kao tobolac u čemu se drži pletenje*. — *Kvo*

ima u mojoj pletivači nešto soli... ona skine s ruke svojju pletivaču. Npr. 6. Ponesu joj (vjerenici) na dar baljinu i lijepu maramu. *pletivaču*, iglenicu i naprstak. Kov. 46. *riječi s takvim nast. kod vjepača.*

pletivo, *n.* — 1) *das Strickgarn, fliu scerrientia terendo.* Rj. *konci za pletenje.* — Druga, drvo, kao veliko vreteno, što žene konce prepredaju na njega i *pletivo pređu.* Rj. 141b. Žutilica, trava žutoga cvjeta, kojom žene žute *pletivo* i vunicu. Rj. 162a. — 2) u prenesenom smislu, konkretno: *ko pletke zameće.* *vidi pletkaš, i syn. ondje.* — Tad je Stojan agu pogrbio. Švim je drago Udbinjauom bilo, jer je bio *ucirno pletivo.* HNpj. 3, 453. Hrnjica Mujo, *poguno pletivo.* 4, 234. — *riječi s takvim nast. kod jedlivo.*

pletkaš, *pletkaša, m. der Ränkeschmid, doli machinator, cf. petljanac.* Rj. *koji pletke zameće.* *vidi i pletivo 2, petjarac; mutljivac, smutljivac.* — Zavadio bi dva oka u glavi (takovi je *pletkaš*). Posl. 82.

pletke, *f. pl. Intriguen, artes.* Rj. *vidi spletke, petljanija 1. isp. pesti 3.* — Zametnuti kome mrežu (kao da bi ga uhvatilo u nju. t. j. *namjestiti pletke*). Posl. 84. Šad se *razvijaju pletke* (intrige) i megjusobna proterivanja. Miloš 17. Jer se nadao, da će ostalo sve *svojim pletkama* i politikom lasno učiniti. 134. *Navući s takim pletkama* na Abdulu i na Dobrinjca, govoreći im, zašto da se oni pokoravaju Milošu. 174. Ovo su bile posljednje *pletke* Marašli-Ali-paše protiv Srba. 179. Istočno carstvo, koje nije žalilo ni *pletaka* ni novaca... često je trebalo i *pletke stariti* na suprot *pletkama.* DM. 31.

pletnjica, *f. drvo, kao uska daščica, što stoji kroz krpele (kod pluga i kod kola volujskih).* Rj.

pličina, *f. die Seichtigkeit, valositas, tenuitas.* Rj. *pl(i)čina. osobina onoga što je plitko.*

plijen, *m.* — 1) *die Beute, praeda.* Rj. *vidi čelepir, odora 1, pljačka, šćar, isp. dobit.* — Počerajte roblje i *plijen*, pa hajdete stojnu Biogradu. Npj. 4, 356. Okupimo roblje i *pljenore.* 4, 398. *Zaplijeniše velik plijen.* Dnev. 11, 25, 13. Jesi li došao da *plijeniš plijen?* Jezek. 38, 13. — 2) ima kao *plijena* (n. p. raka u potoku, usiju u glavi). *es ist in Menge da, abundant, cf. pljeva Rj.*

plijeniti, *plijenim, v. impf. plündern, praedor.* Rj. *vidi odirati, pljačkati. v. pf. slož. na-plijeniti, o-, po-, za-.* — *Oror, koji odire, plijeni.* Rj. 447a. A bismo li *plijenili ovcu?* Npj. 4, 45. Jedući i pijući i veseleći se *velikom plijenom koji zaplijeniše* iz zemlje Filištejske. Sam. 1, 30, 15. Jesi li došao da *plijeniš plijen?* Jezek. 38, 13. *Da nije plijenio njegove zemlje.* DRj. 1, 120.

plijénje, *n. ridi plivanje.* Rj. *verb. od pliti, radnja kojom tko plije.*

plijénjénje, *n. das Plündern, praedatio.* Rj. *verb. od plijeniti, radnja kojom tko plijeni što.*

plijesan, *pljesni, f. der Schimmel, mucor, situs.* Rj. *vidi mah 3, mahovina 3.* — *Birza, plijesan* koja se uhvati povrh vina. Rj. 27a. *Bugj, bugja, cf. pljesan* (može biti da je *bugj* od *pljesni* malo manje). Rj. 47a. *isp. pljesniviti.*

pliješće, *n. u zagoneci, cf. lepatati.* Rj.

plijéviti, *vim, v. impf. jâten, rancu, cf. pljeti.* Rj. *v. pf. slož. opljeviti.* — Grob Miloševe sestre... da je ondje *pljevila šenicu.* Rj. 113b.

plijévljenje, *n. verb. od plijeviti, radnja kojom tko pljevi što. ridi pljetva.*

plijévor, *m. (u C. G.) ono što se ispljeve, das ausgejälte Inkraut, steriles herbarae cruncatae.* Rj. — *riječi s takvim nast. kod divor.*

plima, *f.* — 1) (u C. G.) veliki potop, kad dogje voda, *die Uberschwemmung, inundatio:* plima vodena (kad vrlo dogje voda); na ovoj *plimi.* Rj. *vidi potop, povodanj. isp. poplav.* — 2) (u Dalm.) *die Pluth, marinorum aestuum accessus:* plima i osjeka,

Elbbe und Fluth. cf. sleka. Rj. *kad rodu u moru dolazi, onda je plima, sleka; a kad osijeca, onda je osjeka, odsleka, ostled.* — *pliti:* plivati — *plima* — *plitak.* Korijeni 132.

plinuti, *plinem, v. pf. überschwemmen, inundo:* *plinula* voda po polju, t. j. razlila se. Rj. *vidi poplinuti, poplaviti. v. pf. slož. poplinuti, rasplinuti se. v. impf. plivati 1.*

pliska, *f. die Buchstetze, motacilla.* Rj. *ptica. ridi balegarka, govodarica 2, govodarka 2, govodaruša 2, ovčarica 3. isp. vrtiguz.* — Mlati jezikom kao *pliska* repom. (Kad ko mnogo govori). Posl. 180.

pliskavica, *f.* — Morska svinja, *der Delphin, Tummley, delphinus, cf. pliskavica.* Rj. 368b.

plitak, *plitka (plitki, comp. pliči) adj. seicht, tenuis, non altus, non profundus.* Rj. *suprotno dubok.* — *Plitica, plitka zdjela.* Rj. 508a. Poloj, 1) *njesto plitko u vodi.* Rj. 534b. Sinija, 2) *veliki drven plitak pjat* (u Dalm. *plitica*). Rj. 680b. Čerjen, 2) kao *plitak koš* u kojemu se suši žito više vatre. Rj. 822b. Ukuburio kao *glavo na plitkoj vodi.* Posl. 332. U laži je *plitko dno.* 332. *adr.:* Kad se hoće da ore *pliče*, onda se *potjera* (podmetača) u napredak, te se *lemeš* podigne. Rj. 522b.

plitarica, *f. ridi plitica.* Rj. *plitka zdjela.*

pliti, *plijem, v. impf. (u Rišnu) ridi plivati:* Bijela svila po moru *plita.* Rj. *vidi i ploviti 1. plutati. v. pf. slož. na-pliti, pr-, spliti se.* — Buknuše strašne rijeke... te on *plij na konju* te za njom. Npr. 104. Njekomu *pluta tonu*, a nekomeu *otoca plju.* DPost. 85.

plitica, *f. (u Dnubr.) plitka zdjela, eine flache Schüssel, patina, cf. plitarica.* Rj. *vidi sinija 2.* — Za malahna truhla *velike plitice* ne trebaju. DPost. 152.

Plitvica, *f. selo u Hrvatskoj u Maloj Kapeli, kod kojega ima osam jezera.* Rj. — *plitak, plitarica, plitica. Plitica.* Korijeni 132.

Pliva, *f. voda koja kod Jajca (u Bosni) s velike visine pada u Vrbas:* *Pade Pliva* u Vrbas, i izgubi svoj glas (Kad se manji udruzi s većijem od sebe i pored njega se izgubi. Posl. 245). Rj.

plivač, *plivača, m. der Schwimmer, natator.* Rj. *koji pliva. ridi plovac 1.* — Mnogo puta *najbolji plivač* utone. Posl. 181. Al' je Rade *otplivao* *plivač* bio, daleko je Rade *otplivao*, pak *izigje* na brijegu mora. Npj. 3, 361.

pliváćica, *f. die Schwimmerin, natatrix.* Rj. *koja pliva.*

plivána, *f. daščara na vodi, odakle se u rodu skače te pliva; das Schwimmhaus. u Glini. P. Leber. riječ navršjena od osn. koja je u plivati, i od Turškoga nast. — isp. riječi kod ajmána.*

plivánje, *n. das Schwimmen, natatio.* Rj. *verb. od plivati, radnja kojom tko pliva.*

plivati, *plivám, v. impf. schwimmen, nato.* Rj. *vidi pliti, ploviti 1, plutati. v. pf. slož. do-plivati, iz-, na-, od-, po-, pre-, u-, za-.* — *Nalegjuške plivati.* Rj. 393a. Bože milostivi! ako sam *zashuzio* ovaj *novčić, neka pliva povrh vode*, ako li nisam, neka *potone* na dno. Npr. 40. *Pliva* kao *ertalo.* Posl. 249. *Ode lagju morem plivajući.* Npj. 1, 557.

ploča, *f. Rj. dem. pločica, augm. pločetina. — 1) eine Platte, lamina.* Rj. — *Kótali, kamene ploče* koje se meću povrh zida da bi od njega odbijale vodu koja kaplje sa streha. Rj. 293b. *Plućaz, velika ploča* što stoji na gječermi na vrh prsiju više toka, a sa strane manje pločice. Rj. 621a. Nesretni zet carev sjedeći na *ploči morskoj življaše* o travici. Npr. 252. Tako mi *ploče* na koju proskuru pečem! Posl. 303. Gradi, care, *štogogj ljepše možeš... a pokrivač pločom* i kamenom. Npj. 2, 205. Oko sebe čemer (*pojao* od srebrnijeh i pozlaćenijeh *ploča*...) Kov. 97. Hajde da *pravimo ploče* i da ih u vatri dobro pečemo. I bjehu im *opeke* mjesto kamena. Mojs. 1, 11, 3. Milost i istina neka te ne ostavlja... *upiši*

ih 'na ploči srea srojega. Prič. 3, 3. — 2) *vidi* potkovicu. Rj. Potkova, cf. ploča. Potkovicu (*dem. od potkova*). Rj. 554a. — Potkiva srojim pločan' tugje konje. DPosl. 99. Sad u ploču (potkovu), sad u klinac (čav'o). 109. Na putu ti dobra sreća bila, a pod nogam' svi dušmani tvoji, kako konju i ploče i čavli! Npj. 2, 620. — 3) čirčijnska, na kojoj se kože tegle. Rj.

Ploča, — 1) f. Ceklinsko oko u jezeru Skadarskome, *nom. propr. eines Fischfangs*. Rj. — 2) m. muški nadimak (*od mjesta Ploče?*): Uz nju (tamburu) Ture Turski popijeva; za njim ide Ploča Sijajja. Npj. 3, 196. Od Kamenea maloga dizdara, a od Ploče staroga dizdara i njegovu Ploču barjaktara. 3, 263.

plōčadžija,* m. *der Schmarotzer (besonders von Rauchtabak, Brantwein), parasitus contentissimus*. Rj. koji hoće makte da živi, da ima budara osobito duhana, rakije. *vidi* badavadžija, muktadžija, izjelica.

plōčast, *adj.* što je nalik na ploču, ili na čemu su pločice. — Na glavi mu (Golijatu) hješe kapa od mjedi, i oklop pločast na njemu od mjedi. Sam. 1. 17. 5.

plōčetina, f. *augm. od ploča*. Rj. — Otvori mu sanduk od taljera . . . Što će meni take pločetine? Npj. 3, 362.

plōčica, f. — 1) *dem. od ploča*. Rj. — Prevesti babu, kažu djeca kad bace malu pločicu od kamena preko vode, ali je tako bace da odskoče povrh vode. Rj. 9a. Plojka se upravo zove okruglu i glatku kamenu pločicu. Rj. 508b. Pulčaz, velika ploča što stoji na gječermi na vrh prsiju više toka, a sa strane munje pločice. Rj. 621a. — 2) (u C. G.) u tabana pušćanoga ona daščica na kojoj su lukovi i ostalo koješta. Rj.

Plōčnik, m. brdo u Lovčenu: Kad dogjoše u Plōčnik planinu. Rj.

plōd, plōda, m. (u Dubr., a može se kašto čuti po ostalijem osobito jugozapad. krajevima) *die Frucht, fructus*, cf. rod 4. Rj. — Da se plodi plod i rod. Rj. 54b. Plodom a ne veličinom zatjecat' se. DPosl. 96. Plodio ti se u zemlji plod. Kov. 126. Vidim, da su ovi rodoljubivi trudovi moji nagruženi bogatijem plodom. Odg. na ut. 29. Jer ću vas pokarati po plodu djela vaših. Jer. 21, 14. Evo drveta, koja je posadio Bog naš: cvjetaše i prineseše Hristu plode nepropadljivoga života. DP. 88.

plōdan, plōdna, *adj.* (u Dubr.) *fruchtbar, fructuosus*, cf. rodan. Rj. *vidi* i rodljiv, sit (sita godina, zemlja). *suprotno* besplodan, neplođan, neplodovit.

plōditi, plōdim, v. *impf.* — 1) *vidi* roditi 2. — Svaka zemlja sve ne plodi. DPosl. 117. — 2) *su se, refleks.* (u Dubr.) *sich vermehren, cresco, augeo*. Rj. kao množiti se. v. *pf. slož.* na-plōditi (se), o-, pri-(se), raz-(se); v. *impf. slož.* oplodljivati. — Plodio ti se u zemlji plod! Kov. 126.

plōdunica, f. (*meist von Thieren*), *vidi* plodva. Rj. u životinje. *vidi* i loža, pometina, u žene posteljica. **plōdnošt**, plōdnosti, f. *fertilitas, fecunditas*. Stulli. osobina onoga što je plodno, *die Fruchtbarkeit*. *isp.* rodina. — Ona je (zemlja) u opšte različna. §. 6. Po klimi . . . §. 7. Po plodnosti. Priprava 5.

plōdva, f. (po zap. krij.) *Mutterkuchen, placenta*, cf. loža, plōdnica. Rj. u životinje. *vidi* i pometina, u žene posteljica. — riječi s takim nast. kod bačva.

plōgčnje, n. Rj. *verb.* od 1) plōditi, 2) ploditi se. 1) *radnja* kojom plodi n. p. zemlja. — 2) (u Dubr.) *stanje* koje bira, kad se što plodi (*das Vermehren, multiplicatio*). Rj.).

plōjka, f. (u C. G.) djetinja igra. *Plajku* se upravo zove okrugla i glatka kamena pločica, kojom se u ovoj igri gagja u drugi ispravljeni kamen, koji se zove *čaj*. . . No se igra *plōjke* na okrajke. Rj. *vidi* plovice. *isp.* cilj 1, činj, činjati, počinj.

plōsan, plōsna, *adj. platt, abgeplattet, compressus, planus*, cf. plosnat. Rj. *vidi* i pljosan. **pljosan** i **pljosan** (osn. u **пЛОСНЪ**), kojoj je pred nast. otpalo k). Osn.

182. *isp.* ploska, plošta. — Blor, velika zmija *plosne glave*. Rj. 31b. Bosanka čutura nije *plosna* kao ploska, nego je okrugla i duguljasta. Rj. 35a. Brvnaš, konj koji je *kvo plosan*, cf. daščak. Rj. 41b. U žbana su dna duguljasta, i za to je svaki žban malo *plosan*. Rj. 155a. *Tika plosna*, koja je *plosna* gotovo kao ploska. Rj. 739a.

plōska, f. *eine platte Flasche, ras lignem vinarium planum*, cf. čutura, cica. Rj. *plosna čutura*, koju se zove i cica. *dem.* ploščica. — Brema, kao ploska za vodu (od dužica). Rj. 42b. Tovarija, vodeni sud, nalik na plosku. Rj. 742b.

plōsnat, *adj.* *vidi* plosan. Rj.

plōsna, f. *die Abplattung, planities*. Rj. osobina u onoga što je plosno.

plōsnoglav, m. *der Plattkopf, homo capitis plani*. Rj. plosno-glav, u koga je plosna glava. — riječi tako slož. kod bućoglav.

plōščica, f. *dem.* od ploska. Rj.

plōšta, f. kao bara, koja se kašto prisušuje, *der Pfuhl, palus*. Rj. *vidi* pljošta. — *pljošta* i (s lj mjesto l) *pljošta* (osn. u starom **пЛОСТЪ**, od koje je i *plosan*). Osn. 66. *isp.* ploština, pljoštara.

plōština, f. (u Slavoniji) podvodna ravnina, *ein wasseriger Boden, solun aquosum*. cf. pištalina. Rj. *vidi* i pljoštara, mlaka, močalina, močvara. *isp.* plošta, pljošta. — *plōština* (osn. u *ploštu*). Osn. 154.

plōt, plōta, m. *der Zaun, sepes*. Rj. *dem.* plōtić. *augm.* plōtina, *od korijena od koga je plesti*. *isp.* grob. — Nogostup, 2) prijelaz preko plota, gdje se samo prekoračuje. Rj. 423b. Tikve se najviše siju oko plotova ili se uza njih ndaraju rozge. Rj. 739a.

Posadi vinograd, i ogradi ga plotom. Mat. 21, 33.

plōtić, m. *dem.* od plot. Rj.

plōtina, f. — 1) *augm. od plot*. Rj. — 2) *vidi* megja 2. Rj. i *syn. ondje*. — Škri se Šćepan ka' ćuk u plōtinu. Npj. 5, 525. — 3) (u Rismu) ono što se kosijerom s drveta sasiječe, *die Abfalle beim Abasten, frondes desectae*, cf. okresine. Rj. *vidi* i košlje.

plōtun, plōtuna, m. *resine* tlotun. — U susreću knezu otidoše: kad ga silna opazila vojska, silni Srbi *prosuše plotune*. Npj. 4, 346 (= *vatra koju prosuše plotuni*). Udarimo na Turske plotune, *prosjecimo* krilo od Turaka. 5, 103. Svatovi ispalise plotun. Zim. 79.

plōvae, plōvea, m. — 1) (rijetko se govori) *vidi* plivač. Rj. koji plovi. — Zločesta *plōvea* i dlake smetaju. DPosl. 158. — 2) (najviše se govori pl. *plōvč*) od mlječike kao obručić na tri ugla, što ribari vežu na mrežu metnicu, te *plōvi* povrh vode, da mreža ne bi sa svijem potonula i da bi se poznalo kad riba u nju dirne, *die Flosse*. Rj.

1. **plōvan**, plōvana, m. (u Hrv. kod kršć.) *vidi* sveštenik. Rj. *plovun* je što i župnik (*a ne sveštenik uopće*), od Lat. *plebanus*. *vidi* i paroh, parok.

2. **plōvan** (plován), plōvna, *adj.* Stulli. *po čemu može ploviti n. p. lagja; schiffbar, navigabilis*. *vidi* brodiv, brodljiv. — Duiav je, kao i svaka druga *plōvna reka*, veliki dobrotvor ljudma. Megj. 250.

plōvànija, f. (u Hrv. kod kršć.) *vidi* nrrija. Rj. *do kle jedan plován drži*. *vidi* i župa 3, parohija, parokija.

plōvč, plōvčeta, n. *vidi* pače (pačeta). Rj. *mlada plovka*. *vidi* i rače.

plōvčji, *adj.* *vidi* pačji. Rj. što pripada *plōvci*. *vidi* i račji.

plōvdinka, f. *nekakvo grožđe*. — Dinka, vrsta grožđja koja se tako zove u Srijemu, a u Srbiji *plordinka*, niševčica, lisičica, a u Zagrebu kraljevina. Gj. Daničić. *isp.* dinjka. ARj. II. 404b.

plōviti, vīm, v. *impf.* — 1) *schwimmen, nato*: Plovi, plovi, moj zeleni venče. Rj. *vidi* pliti, plivati, plutati. v. *pf. slož.* do-plōviti, iz-, na-, pre-, od-, u-. — Dravka, velika šujka koja samo po Dravi može ploviti. Rj. 157a. Oni sandučić *plōveći* rijekom nanesu ga sreća

ispred jednoga velikoga dvora. Npr. 230. *On se s brodom naveze, i ploreći po moru, sretne brod Turski.* 247. *Korveć stade ploviti rodom.* Mojs. I. 7, 18. *Kad plov-ljuše iz Mletaka.* Glas. 21, 281 (*Lat. navigante de Venetiis*). *Su se, pass.:* Sada se ore onuda, kuda se prije s brodovima plovilo. Priprava 18. — 2) *schwemmen* z. B. *das Pferd über einen Fluss, neben einem Steg, duco natantem.* Rj. *plovati n. p. konja, t. j. prevoditi ga preko vode pored čamea ili pored brvine. v. pf. slož. preploviti 2.*

plōvka, *f.* (u krajini Negot.) *vidi* patka. Rj. *vidi* i raća. — *od korijena od koga je ploviti. isp. Korijeni 131.*

plōvke, plōvāka, *f. pl.* (u Dubr.) igra djetinja, *cf.* plojka. Rj.

plōvljēnje, *n.* Rj. *verb. od* ploviti. — 1) *radnja kojom ploviti n. p. lagja po vodi* (das Schwimmen, natatio. Rj.): »Radnj se« poju joj (Bogorodici) vjerni, »evijete koji ne veneš... pristanite zemaljskoga plov-ljenja. DP. 115. — 2) *radnja kojom tko plovi n. p. konja.*

plūća, *f.* (u Dubr.) bijela džigerica, *die Lunge, petmo, cf. trobica.* Rj. *dem. plućica.* — Što je za jetru bolje, toj pluću kolje. DPosl. 122. *riječ s takim nast. kod* daća.

plūćica, *f. dem. od* pluća. Rj.

plūćnjāk, *m.* (u Dubr.) nekaka trava. Rj.

plūg, *m.* — 1) *der Pflug, aratrum.* Rj. *vidi* ralića 1, ralo 1. — Gladišika, nekaka trava... žile joj, kao što se govori, mogu ustaviti plug od 8 volova. Rj. 87b. U tome oboravanju mjesto volova plug vuku šest djevojaka. Rj. 432b. *Plug i volovi*, (u Srbiji i u vojv.) nekake zvijezde (*der grosse Bär, ursa major.* Rj.³). Rj. 509a. Dogje u jedno polje gje su se nekolicke stoline plugova bile sastale te orali spaliji. Npr. 2. Deveti u plugu. (Ne znači ništa). Posl. 58. U što si se zagledala! baš u mlado u težaće, što po vas dan plugom pluži. Npj. 1, 445. — 2) *plug zemlje (pl. plūži), t. j. dan oranja, Fuchart, jugerum.* Rj. *vidi* ralo 2, i *syn. ondje.*

plūdre, *f. pl. (die Pluderhosen) die deutschen geknöpften Hosen, im Gegensatz der ungrischen, serbischen mit Riemen, bracee germanicæ.* Rj. *hlače su pucima, tobože hlače Njemačke, prema hlačama na kaiš, što su ih otprije nosili u nas.*

plūt, *m.* (na Korčuli) *vidi* pluta. Rj. *vidi* i pluto.

plūta, *f.* (der Kork, das Pantoffelholz (Korkeiche. Rj.³), *cortex subereus (quercus suber L. Rj.⁵).* Rj. *vidi* plut, pluto.

plūtānje, *n. das Schwimmen, natatio.* Rj. *verb. od* plutati. *radnja kojom tko pluta.*

plūtati, *tām, v. impf.* (u prim.) plivati povrh vode (kao pluto, koje ne može potonuti), *schwimmen, nato:* šta ono pluta po moru? Nekome i pluto tone, a nekome i olovo pluta (Posl. 201). Rj. — Baci Juru u more debelo, ali Jure po moru plutaše. HNpj. 1, 333.

pluti, *plovem, v. impf.* *vidi* pliti, ploviti, plutati. — Tone u ponore, ako sam kaže da plore u slavi. DPosl. 137. U dvije osnovne koje se u infinitivu svršuju na *u: plu i slu*, širi se taj u sadaš. vrem. u *ov. Istor.* 259. s promjenom glasa u u osnovi na *ov: ploveš.* 269.

plūto, *n.* (u Dubr.) *der Kork, cortex subereus, cf. pluta:* Nekome i pluto tone, a nekome i olovo pluta (Posl. 201). Rj. *vidi* i plut, lako drvo što plovi povrh vode. *isp. plutati, pluti.* — Plutati, plivati povrh vode (kao pluto, koje ne može potonuti). Rj. 509a. Njekomu pluta tonu, a njekomu olova pliju. DPosl. 85.

plūžēnje, *n. das Halten des Pfluges, sustentio stivæ.* Rj. *verb. od* pluziti. *radnja kojom tko pluži.*

plūžina, *f.* (u C. G.) koliba *n. p.* kod tora, *die Sennhüte, tugurium pastoris Alpini:* Pa večera s gjecom u plūžine. I postavi pašku u plūžinu. Rj. *vidi* pružina. — Listom Nikac u plūžinu dogje. Rj. 330b.

plūžiti, *žim, v. impf. den Pflug halten, sustineo*

stivam. Rj. *u oranju držati plug.* — U tome oboravanju mjesto volova plug vuku šest djevojaka... a najstariji čovjek iz onoga sela pluži. Rj. 432b. U što si se zagledala! baš u mlado u težaće, što po vas dan plugom pluži. Npj. 1, 445.

pljāčka, *f.* (u Srbiji i u Bosni, osobito od godine 1804) *vidi* plijen. Rj. i *syn. ondje.* — Tvoj se paša pljački naučio. Npj. 4, 348. Ostrvišci se tako srećno na Tursku krv i namamivši na pljačku... i prosti je narod izgubio volju opet tako postati raja Turska. Danica 3, 219. Može biti da bi i seljaci pljačke radi navallili. Sovj. 53. — *pljačka* (došla je od Rusa k Srbima). Osn. 298.

pljāckadžija, **m. de Beutemacher, Plünderer, prae-dator.* Rj. *koji pljačku.* — *riječ s takim nast. kod* djeladžija.

pljāckānje, *n. vidu* plijenjenje. Rj.

pljāčkati, pljāčkām, *vidi* plijeniti. Rj. *v. impf.;* *v. pf. slož. na-pljāčkati, o-, u-, za-*

pljāsnuti, snēm, *v. pf.* *vidi* pljesnuti. Rj. *vidi* i plje(h)nuti. *v. impf. pljeskati.* — Te tako kad gjevojka rukom o ruku pljasnu, svi potekoše u jedan trem. Npr. 104.

pljēlnuti, hnēm, *v. pf. vidu* pljenuti. — *pljēlnuti* (*h* je otpalo). Korijeni 299.

pljēnuti, nēm, *v. pf. einen Hieb geben, ictum infero. cf. pljesnuti.* Rj. *vidi* i pljehnuti, pljasnuti. *v. impf. pljeskati.*

pljes! *ein Schallwort, womit man den Knall eines Hiebes bezeichnet.* Rj. *interj. vidu* pljeskac. *naznačuje se glas što se čuje, kad tko pljesne.*

pljēsak, pljēska, *m. das Plutschen, sonitus, genus plausus.* Rj. *djelo kojim se pljesne.*

pljēsac! *vidi* pijes. Rj. *uzvike s takim nast. kod* čistac 3.

pljēskānje, *n. das Plutschen, sonitus aquae, ut in aqua agitata.* Rj. *verb. supst. od* pljeskati. *radnja kojom tko pljeska.*

pljēskatu, skām (pljēštēm), *v. impf. plätschern, agito aquam, complodo.* Rj. *v. pf. pljesnuti, pljenuti, pljasnuti;* *v. pf. slož. pōpljeskati, rāspljeskati. isp. i dopljeskati.* — Kažu da maeruli noću idu u društvu, i plještu rukama i podvikuju. Rj. 348b. Postaviše ga carem, i pomazaše ga, i pljeskajući rukama govora: da živi car! Car. II. 11, 12. Drugi će pljeskati rukama za njim (za bezbožnim), i zviždaće za njim s mjesta njegova. Jov 27, 23. *Pljeskaju rukama nad tobom svi koji prolaze, zvižde i mašu glavom: to li je grad... Plać 2, 15.*

pljēsniv, *adj. schimmelig, mucidus.* Rj. *u* čega ima pljesni. *vidi* bugjav. — Sve su to stari običaji Srpski, nego ne znamo u kakvom su pljesnivom Njemačkom romanu sačuvani. Nov. Srb. 1817, 487.

pljēsniviti se, vīm se, *v. r. impf. schimmeln, muresco.* Rj. *govori se u istom značenju i bez se reflsks. pljesniviti. postajati pljesnivo. vidu* bugjati, bugjaviti. *v. pf. slož. popljēsniviti, upljēsniviti se.*

pljēsnivljēnje, *n. verb. od* pljesniviti (*i se*). *stanje koje biva, kad (se) što pljesnivi.*

pljēsnuti, snēm, *v. pf. Rj. vidu* pljenuti, pljasnuti. *v. impf. pljeskati.* — 1) *plutschen, complodo.* Rj. — Pleća za praznih vreća! (Kad koga u šali hvale da je jak, reče se ovo pljesnuši ga po plećimu). Posl. 249. *Pljesni rukama i lupi nogom, i reci:* jaoh! Jezek. 6, 11. — 2) *sa se, reflsks.:* Ne da čoso Bosne. (... nekakav siromašak čoso Bošnjak pljesne se po svom jataganu govoreći: »Ako je car dao, ja ne dam...«). Posl. 198. *A pljesnu se rukom po koljenu, pod koljenom skerlet čoha puče.* Npj. 4, 181.

Pljēševica, *f. planina u* Hrvatskoj na Bosanskoj granici; a ima na onome kraju i drugijeh planina koje se tako zovu, *cf. Pleševica.* Rj. *u* narodu se čuje Plješevica (*tako se zove gora ne daleko od Zagreba*); a govori se i riječ plješiv, t. j. *clar. isp.*

Plješivci. — Značenje (korijenu) guliti, голу biti: *Plješevica, Pleševica*. Korijeni 299.

plješiv, *adj. calvatus*. Stulli *bilježi, da je riječ iz Iuskojga rječnika; ali se gorori u sjev. Hrv., pa valja da i drugdje kao što pokazuju riječi Plješivica, Plješivci, značenje korijenu vidi kod Plješevica, vidi čelav.*

Plješivci, *Plješivčaci*, *m. pl.* — Nahije Katunske plemena: Cetinje ... *Plješivci*. Rj. 506b. *isp. Plješevica.*

plješiviti, *vīm. v. impf. callescere, calrefieri*. Stulli. *postajati plješiv, vidi čelaviti. v. pf. slož. oplješiviti.*

plješivost, *plješivosti, f. calities*. Stulli. *vidi čelavost.*

pljēti, *pljēvēm, v. impf. gāten, runco, cf. pljēviti*. Rj. *I. pregj. pljēh. II. pregj. pljēvijāh (pljēvāh). I. pridjev pljēo, pljēla. II. pridj. pljēven, prilog pregj. pljēvi. isp. Obl. 69. v. pf. slož. iz-pljeti, o-.* — Nekoliko gjaka ... oni su ljeti čuvali koze, sadili i *pljeti luk, ili uz plug*. Rj. 841b. *sa se pass.: Pljetva, kad se pljere*. Rj. 509b.

pljētva, *f. (u C. G.) kad se pljeve, das Gāten, runcutio*. Rj. *za nast. isp. sjetva, žetva.*

pljētvar, *m. der Gāter, runcator*. Rj. *koji pljeve.*

pljēvarica, *f. die Gāterin, runcatrix*. Rj. *koja pljeve.*

pljēva, *f. — 1) der Spreu, gluma*. Rj. — Pljevnjak, gdje se *pljera* drži. Rj. 509a. *Lisica reče: Ja ću svojim repom trniti pljeru sa šenices.* Npr. 175. *Malo pljeve dosta vjetra. (Više se govori nego je).* Posl. 175. *Bivaju li kao pljeva na vjetru, kao prah koji raznosi vjhor?* Jov 21, 18. — *2) ima kao pljeve (n. p. raka u vodi, ušiju u glavi).* Rj. *vrlo mnogo. vidi plijen 2, tušta, tušta i tama.*

Pljēvaljski, *adj. von Pljevje: I gjidiju Plevaljskog kadiju, I sokola Pljevuljskog kadije*. Rj. *što pripada Pljetju (ili Pljetjama)?*

pljēvara, *f. vidi pljevnjak*. Rj. *gdje se pljeva drži. vidi i pljevnica. isp. pljevnja. — riječi s takim nast. kod hadnjara.*

Pljēvlje, *n. (Pljēvlja, n. pl. gen. Pljēvaljā. Rj. 3) varoš u Hercegovini, cf. Tasliđa. Rj. — Selo u Hercegovini između Čajnića i Pljerulju u planini Kovaču. DARj. 534b.*

pljēvni, *adj. (u Here.) n. p. ljuska, Spreu, palearis*. Rj. *što pripada pljevi. — Suljak, :) pljevna ljuska, koja se ne da skinuti sa zrna*. Rj. 849a.

pljēvnica, *f. gdje se pljeva drži. — Dobro Hero strijelja, neg mu na krivo pljēvnica stoji.* DPosl. 17. *Prešan ti si k'o i pop u pljēvnici.* 100. *pljēvnica, pljevara, pljevnjak*. XV.

pljēvnja, *f. zgrada gdje se čuva pljeva, slama i sijeno za marvu.* M. (čj. Milićević. *isp. pljevara, i syn. ondje. — Oko svakoga takoga bana ima i drugih zgrada, ambarova, arova, plevanja, podruma.* Zim. 157.

pljēvnjak, *m. gdje se pljeva drži: kao da sam u pljēvnjaku spada*. Rj. *vidi pljevara, i syn. ondje.*

pljōsan, *pljōsna, adj. (u Srijemu) vidi plosan*. Rj. *lj mjesto 1. vidi i plosnat.*

pljōska, *f. vidi ploska*. Rj. — (lj mjesto 1). *pljosna čutura.*

pljōsta, *f. (u Bačkoj) vidi bara*. Rj. *vidi plošta. — (lj mjesto 1). isp. pljōstara, ploština.*

pljōstara, *f. (u Srijemu) vidi baretina, pištalina*. Rj. *vidi i ploština, mlaka, močalina, močvara. isp. pljōsta, plošta. — riječi s takim nast. kod hadnjara.*

pljōstimieć, *n. p. udariti, mit der Fläche des Degens, secundum latitudinem (gladii)*. Rj. *adv. vidi ličimice, ličimice, suprotno nasatice % tilutice. — Udariti koga ličimice, t. j. ni oštrijem ni teletćem, nego pljōstimieć.* Rj. 331a. *Udarilo ga lopatom nasatice, t. j. nije pljōstimieć, nego onako kao što se udara nožem kad se sječe.* Rj. 405a.

pljōra, *f. (u Slavon.) nekakvo bijelo grožđe*. Rj.

pljēcānje, *n. dem. od pljuvanje*. Rj. *vidi pljuekanje.*

pljēcati, *cām, dem. od pljuvati*. Rj. *vidi i pljuekati. v. pf. pljucnuti.*

pljēcavica, *f. (st.) Sitna riba pljueavica. q. d. Speiung, eine Benennung des Fisches in sofern man, wenn man ihn isst, der Gräten wegen immer ausspeien muss, piscis, quasi dieas, spututilis ob ossa, quae manducans ejicere debet. cf. dlakavica*. Rj. *tako se kuže za dlakavu ribu, što čorjek jedući je pljuea, t. j. iz usta izbavne sitne kosti kao da pljuca.*

pljēckānje, *n. vidi pljueanje*. Rj.

pljēckati, *ckām, vidi pljueati*. Rj.

pljēcnuti, *cnēm, v. pf. dem. od pljunuti*. Rj. *v. impf. pljucati, pljuekati.*

pljēcnuti, *nēm, v. pf. ausspeien, expuo*. Rj. *dem. pljucnuti. v. impf. pljuvati. — Čoban zine, a zmi-jinji mu ear pljune u usta.* Npr. 12. *Gjavo pljune na zemlju, i od njegove pljuvanke postane svraka.* 91. *Pljune u oganj, te se u oni čas udane.* 94. *Da svako na nju (ženju) pljune, a ko ne pljune, odmah da ga pogube.* 230. *Kad čoek nada se pljune, na obraz će pasti.* Posl. 122. *Koja vrvi da povrvi kao ova na solilo! (Koji hvataju rake ili ribu, kao pljunuši u ono što prvi put uhvate reku ovo).* 139. *Pljuni vrh sebe, kad li na obraz.* 249. *Tada pljunuše mu u lice.* Mat. 26, 67.

pljūsak, *pljūska, m. Rj. — 1) der Platzregen, nimbus*. Rj. *plahu kišu što padajući pljuska. — Kiša se ... u pljusak pretvorila.* Žitije 34. — *2) pljusak od vode, kad voda zapljusne: Dok se sve jezero stade ljuhati, pljusak od jezera udari po vatri i zagasi je polovinu.* Npr. 189.

pljūsak! *n. p. vodom kad ko koga polije*. Rj. — *uzriče s takim nast. vidi kod čistac 3.*

pljūsakača, *f. — 1) t. j. kruška, Art wässeriger Birnen, piri genus*. Rj. *nekaku rodenu krušku, vidi i bljuzgača, jeribasma, vodenjača. — 2) pl. pljuskače, nekakve kraste, cf. pljuskavice*. Rj. *vidi i pljuske, bljuzgače.*

1. pljūskaenje, *n. Rj. verb. od pljuskati. — 1) radnja kojom voda pljuska (das Plätschern, aquae sonitus Rj.). — 2) radnja kojom tko pljuska koga vodom (das Spritzen, aspersio. Rj.).*

2. pljūskaenje, *n. verb. od pljuskati*. Rj.

1. pljūskači, *pljūskači, v. impf. — 1) plätschern, sonitum edo (de aqua)*. Rj. *pljusku n. p. kišu padajući. vidi pljuštati. — 2) spritzen, aspergo*. Rj. *kao vodom polijevati; voda pljuska u lagju. v. impf. slož. uspljuskivati se, zapljuskivati; v. pf. slož. zapljusnuti.*

2. pljūskači, *skām, c. impf. n. p. vodu iz lagje ispolcem, ausschütten, projicio (aquam)*. Rj. *v. pf. pljūsnuti; v. pf. slož. ispljuskati; otpljusnuti. — Sekati n. p. barku, t. j. pljuskati vodu iz nje*. Rj. 675b. *sa se, pass.: Ispolac, kao izdubena lopata kojom se pljuska voda iz lagje*. Rj. 237a.

pljūskaevica, *f. (u Srijemu) vidi bogorodičina trava*. Rj. *biljka.*

pljūskaevica, *f. pl. nekake kraste, Art Ausschlag (Windbocken)*. Rj. *3) pustularum genus (varicella)*. Rj. *3) cf. pljuske*. Rj. *vidi i pljuskače, i syn. ondje.*

pljūske, *f. pl. (u C. G.) vidi pljuskavice*. Rj. *nekake kraste. vidi i pljuskače, i syn. ondje.*

pljūsnuti, *snēm, v. pf. hinschütten, effundo, projicio (aquam e vase)*. Rj. *n. p. vodu iz suda, v. pf. slož. otpljusnuti; v. impf. pljūskači.*

pljūsni, *m. (u Srijemu i u Bačkoj) vidi bršljan*. Rj. *biljka. vidi i bljūst, brštan.*

pljūstānje, *n. das plätschernde Fallen (des Regens), eaus pluviae cum sonitu*. Rj. *verb. od pljuštati. radnja kojom pljušti n. p. kiša.*

pljūštati, *štī, n. p. kiša, voda na usta, plätschern (vom Regen), eum sonitu decido (de pluvia), affluo*. Rj. *vidi i pljuskati 1.*

pljuvača, f. (u Rism) *vidi* pljuvanka. Rj. *vidi* i pljuvačka. pljuvačka, pljuvanak. *ono što se ispljuje.*

pljuvačka, f. (u vojv.) *vidi* pljuvanka. Rj. *vidi* i pljuvača, i *syn.* *ondje.*

pljuvačnica, f. *vidi* pljuvaonica. Rj. *sud u koji se pljuje. vidi* i pljuvalo.

pljuvačka, f. (u vojv.) *vidi* pljuvanka. Rj. *vidi* i pljuvača, i *syn.* *ondje.*

pljuvalo, n. *vidi* pljuvaonica. Rj. *vidi* i pljuvačnica. — *riječi s takim nast. kod* bjelilo 1.

pljuvanak, pljuvanka, m. *vidi* pljuvanka. Rj. *vidi* i pljuvača, i *syn.* *ondje.*

pljuvanka, f. *der Speichelwurf, ejectionum.* Rj. *vidi* i pljuvača, i *syn.* *ondje.* — *Gjavo pljuone na zemlju, i od njegove pljuvunke postane svraka.* Npr. 91. *Kad ćeš se odvratiti od mene i pustiti me da progutam pljuvanku svoju?* Jov 7, 19.

pljuvanje, n. *das Speien, sputatio.* Rj. *verb. od pljuvati. rudnja kojom tko pljuvati. dem.* pljuvanje, pljukanje.

pljuvaonica, f. *der Spuekkasten, vas sputi, cf.* pljuvalo, pljuvačnica. Rj. *sud u koji se pljuje.*

pljuvati, pljujem, v. *impf.* Rj. *v. pf.* pljunuti; *v. pf. slož.* iz-pljunuti, o-, od-, za-, iz-pljuvati, na-, po-, pro-, raz-, u-, za-, *v. impf. slož.* iz-pljuvati, od-, pro-, u-, za-, *dem.* prosti pljuvati, pljuvati; *dem. slož.* opljuvati, otpljuvati. — *Tako na časni krst ne pljuvao!* Posl. 307.

1. po, za acens. i loc. Rj. *prijedlog.*

I. sa akus. — **1)** *pokazuje cilj rudnji, kojom se ono što riječ s prijedlogom sama znači, hoće da dokuči: um (holen), otišao po gjevojku, um das Mädchen, abiit ut adduceret puellam.* Rj. *Idemo u Dubrovnik po so.* Npr. 6. *Uzeviš se s njim po ruke uvede ga u dvore.* 19. *Otude onom starcu da ga pita kome ga je poslao po svjet!* 155. *Doći će vrag po sroje.* Posl. 69. *Po zlo ne valja elčije slati. (Ono samo dogje).* 252. *Prosu se biser po perja.* Npj. 1, 42. — **2)** *odvajanje:* *Eno ti tri sirote gjevojke ... svaka po sebe različitu rabotu posluje.* Npr. 111. — **3)** *nučin: kako? — Po što je brašno, vino? wie theuer, quanti? po dvadeset para.* Rj. *Reče domaćinu da ležu bez sanduka, ali oni opet ne smednu ni po što, nego on sam ostane tako da spava.* Npr. 42. *Ono stvar vrijedi, po što se može prodati.* Posl. 239. *Te sakupi po izbor svatove.* Npj. 2, 580. *Pothvatili su se Dubrovčani da će po odregjenu cijenu prodati so.* DM. 246. *oramo idu i ovaki primjeri: po Turski, po Bečki, auf, nach Art, more.* Rj. *Svaki po svom načinu, a magari po sturinski.* Posl. 278. *Upravljati stolom po zugrebački.* Kolo 15 (14). *U rukopisu ... u kom su crkvene pjesme po ruski s notama.* Rad I, 188. — **4)** *pokazuje komu ili čemu je što nu korist ili štetu: Po mene je tako najbolje; u zao čas po se i po svoju glavu, für, pro: Ne kaže baba kako je san snila, već kako je po nju bolje (Posl. 200). Brate Mičo, nije po te krivo.* Rj. *Vuk je i to poslušna naopako po sebe.* Npr. 180. *U Budimni gradu čudno čudo kažu, na zlo po junake, gore po devojke.* Npj. 1, 218. *Možemo ti vode zahvatiti, ali nije zdrava po junake.* 2, 622.

II. sa lokat. — **1)** *u Rj. 2: udario ga po glavi, auf den Kopf, nach dem Kopfe.* Rj. *Zakla me po zaklanu.* (Kad ko kome učini veliku štetu). Posl. 83. *Uze Ajku po svilenu pasu.* Npj. 1, 388. *Objesivši se puče po srijedi.* Djel. Ap. 1, 18. — **2)** *u Rj. 3: poznajem ga po govoru, nach der Sprache.* Rj. *Po ocu se poznaje sin, a po majci žči.* Posl. 255. *I uzmete dvadeset momaka, see po pušci i krvavoj ruci.* Npj. 5, 89. *Ona je (zemlja) u opšte različna.* §. 6. 1. *Po klimi ... §. 7. II. Po plodnosti.* Priprava 4. 5. *Mjesto samoga genitiva nalazi se gen. s prijedl. »od« po talijanskom u njekih pisaca.* Daničić, ARj. 672a. — **3)** *u Rj. 4: kako je po Beču, po Srbiji? wie ist's in Wien? ide po sobi.* Rj. *Po pustoj crkvi i psi laju.*

Posl. 255. Po trom obrazu evijeće raslo! (Kad se za koga kazuje što ružno ili scamotno). 256. *Načinite po oroj dolini mnogo jama.* Car. II. 3, 16. *Objavite ovo po narodima.* Joil 3, 9. *Okrenu mnoge crkve u prestolnici i po kraljevini ... u jedinstvo s rimskom crkvom.* Glas. 21, 287. — **4)** *u Rj. 5: poslao po njemu, dureh ihn.* Rj. *Dragi dragoj po zrijedi poručni.* Npj. 1, 240. *Car isprosi po knjigam' gjevojku.* 2, 132. — **5)** *u Rj. 6: po tome može živjeti sto godina, dasswegen, per hoe, hoe non impedit: po meni možeš činiti što ti drago.* Rj. *Po porukama vuci mesa ne jedu.* Posl. 255. *Teško majci po gjevoje!* 315. *Po tebe me zmija zaklat' ščaše, a kod ljube istom ne hočaše.* Npj. 1, 201 (= *po tebi*). *Nije mene po snijegu zima.* 1, 528. — **6)** *u Rj. 7: nije mi po čudi, po volji, nach Wunsche; sudi po mitu, po prijateljstvu, po hateru; Nemoj sine govoriti krivo ni po babu ni po stričevima, već po pravdi Boga velikoga.* Rj. *Eda bi se po sreći koja našla.* Npr. 114. *Trpljen spasen po gotocu blažen.* Posl. 321. *Ne govore Bogu po zakonu, već govore caru po hateru.* Npj. 2, 90. *Nije moguće tu stvar presuditi po svjedocima.* Danica 2, 127. *No, po nesreći Srbskoga naroda, takovi slabo mare za ovo djelo.* Spisi 1, 5. *Po nečistoti njihovoj i po prijestupu njihovu učinih im.* Jezek. 39, 24. — **7)** *u Rj. 8: po Bogu brat, po meni rod, in.* Rj. *Rod po krvi, t. j. po muškoj lozi; po ženskoj lozi, po mljeku.* Rj. 300a. *Gjače po sebi znanče.* (Kad ko za drugim govori zlo, pa ko hoće da mu kaže da on to zna po sebi, t. j. što je sam onaki). Posl. 72. *Po čemu sam duša tvoja? il' po Bogu il' po rodu?* Npj. 1, 632. *Tamo bješe jedna budalina po imenu Kraljeviću Marko.* 2, 371. *Sabac sam po sebi nije tvrd.* Danica 2, 45. — **8)** *u Rj. 9: po Božiću, nach, post (kao poslije); (po južnijem krajevima govori se i) po danas, po sad: Majka nema do tebe jednoga, a po dumas ni tebe ne bilo!* Rj. *Pöpāk, poslije.* Rj. 541a (po pak). *Sjutra je nedjelja, kad po sjutra dogje prva nedjelja, onda će biti sjutrašnji dan.* Rj. 685a. *Da Bog da mi svaka sreća posahnula i ne imala napretka kao ova slamka po jutros! (prekinuvši slamku).* (Zakletva). Posl. 47. *Po smrti nema kajanja.* 256. *Zaludu je po zboru mudros(t).* DPosl. 155. *Zaman se je kajat' po šteti.* 155. *Po tom malo vreme postajalo.* Npj. 2, 70. *Po svijem tijem ratorima narod življaše mnogo sretnije nego pod sudijama.* Prip. bibl. 71. *Umre Ohozija ne ostavivši po sebi ni jednoga sina.*

2. po, upotrebljavano kao adverb I; i složeno s drugim riječima II.

I. *po, kao adverb, dodaje značenje distributivno riječima koje drugogu značenja radi već stoje u kom padežu. — 1)* *riječ stoji u nominativu: Po jedan, po dva, zu einem.* Rj. *Imam vreu ošapa svakom svatu po šaka.* Rj. 483a. *Da svi izlaze jedan po jedan.* Npr. 50. *Ako ne curi, a ono kaplje. (Ako se ne dobija po mnogo, dobija se po štogogji).* Posl. 7. *Blaka po dlaku, eto bjelača; zrno po zrno, eto pogača (kaplja po kaplju, eto Morača)! 59. U tebe se po soko izleže.* Npj. 4, 237. *U svakome (mjestu) sjedi po paša od dva tuga.* Danica 2, 48. *Tako su i u Lušćici i u Krotlama bili po kapetan i po četiri sugje, a u Mainana, Poborima i Braičima ujeduo.* 37. — **2)** *riječ stoji u genitivu: Mali izvoriče ... nekad bio tako veliki da su rodenice po deset villova na njemu mljele.* Rj. 60a. — **3)** *riječ stoji u dativu: Ali svaka poreska glava ne daje to svakome kmetu, nego samo po jednome.* Slav. Bibl. 1, 86. — **4)** *riječ stoji u akusativu: Dao svakome po tovar žita; udario im po dvadeset i pet batina.* Rj. *Gdjekoji stoje na polju po cijelu noć.* Rj. 33b. *Otiškuje po komat i komat, dokle obje sablje isjekoše.* Rj. 287a. *Povazdan, (po vas dan) n. p. spava povazdan, den gauzen Tag, in diem.* Rj. 513a. *Po jedan put zagrabī sakom te sije, a po drugi put u usta te jede.* Npr. 5. *Noseći zelen*

u grad i tako *po štogod* zaslužujući. 206. Imaju dve devojke... za to im treba dati *po metlu*. 239. Petru i njegovu ortaku (odseku) samo *po desnu ruku i po malo jezika*. Miloš 188. Počne (djevojka) vjenčano rivo oblačiti, koje joj djever *parče po parče* dodaje. Ziv. 312. Pade svakome *po trubu* u ruku i *po prazan žban* i *po luč* u žban. Sud. 7, 16. Da uzmemo ondje svaki *po breno*. Car. II. 6, 2. *ovamo ide i ovaj primjer*: Kao junk, koji se *po kad kad* otme iz razbijenoga srea. DP. 362. — 5) *riječ stoji s prijedlogom*: Melju vodenice *po s dva kamena*. Rj. 15a. Dva dugačka koca podvuku se odozdo pod naviljak, pa dva čovjeka, jedan ostrag a jedan naprijed stanajući, megju kolje i izevši svakom rukom *po za jedan kolac* nose naviljak megju sobom. Rj. 380a. Kad je Šarac zagledao vilu, *po s tri koplja* u visinu skače, *po s četiri* dobre u napredak. Npj. 2, 217. Ima paša *po od dva tuga*. Danica 2, 83. Gubi Turke i raju jednako, i još Turke *po na jednoga* više, jer su bogatiji. 2, 84. Privežem svaki kraj *po za jednu granu*. 2, 128. A i oni samo *po s nekoliko momaka* otidu svaki svojoj kući. 3, 220. Hvataju se svako *po za jedan kraj* slamke. Npj. 1, 47.

11. po, složeno s drugim riječima. — 1) *s adjektivima i adverbima (i prijedlozima)*: *podobro*, *povećliki*, *pobolje*, *ponajviše*, *ziemlich*, *sie satis*. Rj. *kao prilično*, *prilično dobro*, *prilično veliki*, *prilično bolje* i t. d. *vidi* pri 11. — *Podobar*, so ziemlich gut, sie satis bonus (*und so vor allen Beiwörtern*), cf. po. Rj. 523b (Njemačkim riječima kaže Yuk, da po može ovako stajati pred svicim pridjevima). Ko polako ide, prije doma dogje. Ko *po mnogo* pije, po glavi se bje. Ko *popuno* io, popu nije mio. Posl. 151. Diže skute *poriše* koljena, a rukave *poriše* lakata. Npj. 1, 598 (prijedlog). Piše (dosta *poružnim* minejskim slovima). Danica 1, 16. Malo *poniže* te stijene ima u Moravi malo ostrvo. 1, 23 (prijedlog). Prem da je malo *podaleko* od crkve. 1, 35. Lohud, drvo malo *pokruće* i *podobleje* od džilita. Npj. 1, 3, 398. Ne opremi se u ovu vojsku ljudi *po mnogo*. Sovj. 39. — 2) *sa glagolima.* — a) *pospavati*, *popjevati*, *posjeljeti*, *ein wenig*, *produlium*. Rj. *kao malo*, *nešto malo*. — b) *poskičati*, *popiti*, *pozatvoriti*, *eines nach dem andern*, *unus ex alio*. Rj. *kao sve jedno za drugim*, *sve poduno*.

3. pō. (die Hälfte) *halb*, *dimidium*: *po vola*, *der halbe Ochs*; *po hljeba*, *po bureta* vina, *po čovjeka* i t. d. Rj. pō (mjesto **HOVAK**). Osn. 25. *vidi* pol, pola, polak, polovica, polovina. — Junjga masla, t. j. *oku i po*. Rj. 256b. Pak dohvati jednu *kupu* vina, *po nje* bješe, pak je pripunio. Rj. 596b. U tome polju (ima) kamen (oko dvanaest pedit u visinu i *oko aršinu* i *po u širinu*). Rj. 626a. Kad je bilo *na po puta*. Npr. 101. *Za cijelo po dunu* razabrati se nije mogao. 115. Ja mogu za *po saluta*. 203. Obecavao polovinu carstva... *obecao po carstva*. 262. Bolje se *od po puta* vratiti nego rgjavim (putem) do kraja ići. Posl. 26. Krpež i trepež *po svijeta* drže. 161. S Vlahom *do po zdile*, a *od po njom* u glavu. 282. *Čock i po*; još da je *po*, pa bi bio čitav. (Kad koga u šali hvale). 318. *U po podne* svjetlu na vidiku. Npj. 4, 169. Tako je *dve godine* i *po živeo* u Sremu. 4, 14. Ima u *po brda* udaren u zemlju jedan kamen. 4, 32. Na 67 lista i *po*. Odg. na sit. 9. Ova *dva plemena* i *po* primiše nasljedstvo svoje. Mojs. IV. 34, 15.

poa... *vidi* polha... Rj.

poajmaniti se, *nim se*, *v. r. pf.* (u Bačkoj) *ajmana werden*. *sum* *ajmana*. Rj. *po-ajmaniti se*, *ajmana* *postati*.

poarnautiti, *tim*, *v. pf.* Rj. *po-arnautiti*. *v. impf.* *arnautiti*. — 1) *zum Arnauten machen*, *reddo Albanum*. Rj. *učiniti koga Arnautinom*. — 2) *su se*, *refleks.* *ein Arnaut werden*, *sio Albanus*. Rj. *postati Arnautin*.

poasiti se, *pōasim se*, *v. r. pf.* *osiliti se*. Rj. *poasiti se*. *isp.* *asi*, *asi* se učiniti. *vidi* *pohasiti se*.

pōababiti se, *hūm se*, *v. r. pf.* *vidi* *poroditi se*. Rj. *po-babiti se*, *roditi djetce*. *isp. v. impf.* *babiti*.

pōbacati, *cām*, *v. pf.* *nach einander werfen*, *facio unum ex alio*: *Pobacauše* Turke u tamienu. Rj. *po-bacati*, *baciti sve redom ili malo po malo*. *vidi* *po-bacati*. *v. impf.* *bacati*. — *Pobacajte* kuke i motike, pa udrite *po selima* Turke. Npj. 4, 344. *Topove po-bacaju* u Moravu. Danica 4, 13.

pōbaciti, *pōbācim*, *v. pf.* Rj. *po-baciti*. *v. impf.* *po-bacivati*. — 1) *wegwerfen*, *abjicio*. Rj. *kao baciti*, *odbaciti*: *Nego se stane odgovarati da je on već po-bacio liječnje*, i da više ne zna liječiti. Npr. 147. Kad hajduci to čuju, onaj *po-baci sablju* a oni drugi ostave svoje delove na gomilama, pa skoče i pobegnu bez obzira. 172. *vidi* *poturiti*. 2) *verwerfen*, *missgebären*, *abortio*. Rj. *po-baciti djetce*. *vidi* *izbiti*, *iznebiti*, *izvrći* 3, *pomašiti*, *izjaloviti se*. *isp.* *po-baciti se*. — *Jelica*, nekaka trava za koju se govori da žena može *od nje djetce po-baciti*. Rj. 253a. — II, *sa se*, *refleks.* *vidi* *po-baciti se*. — *Okotiti se*, *roditi se*, *po-baciti se*. Rj. 455a.

pōbacivānje, *n.* Rj. *verb.* *od* 1) *po-bacivati*, 2) *po-bacivati se*. — 1) *radnja* *kojom tko po-bacuje što* (das Wegwerfen, abjectio. Rj.). — 2) *radnja* *kojom žena sili životinju po-bacuje [djetce]*, (das Verwerfen, das Missgebären [von Menschen und Thieren], das Kommen um die Frucht, editio partus immaturi, abortio. Rj.).

pōbacivati, *po-bacivjem*, *v. impf.* Rj. *po-bacivati*. *v. pf.* *po-baciti*. — 1) *wegwerfen*, *abjicio*. Rj. *vidi* *poturati*, *kao baciti*, *odbacivati*. — 2) *um die Frucht kommen*, *verwerfen*, *missgebären*, *abortio*. Rj. *n. p.* *po-bacivnje žena djetce*. *isp.* *jaloviti se*.

pōbācati, *cām*, *v. pf.* *vidi* *po-bacati*. — *Pobācalu* vezak i kugeljnu, a uzela čibuk i tamburu. Herc. 205. *isp.* *bacati i bačati*.

pōbāčiti se, *pōbāčim se*, *v. r. pf.* (u C. G.) *geboren werden*, *nasci*: *po-bačilo se* djetce, t. j. *rodilo se*; *cf.* *okotiti se*. Rj. *vidi* *po-baciti se*. *isp.* *baciti i bačiti*.

pōbādānje, *n.* *das Einstecken in die Erde*, *fixio* (*signi*). Rj. *verb.* *od* *pobadati*. *radnja* *kojom tko po-bada što*, *n. p. koplje*.

pōbadati, *pōbādām*, *v. impf.* *in die Erde stecken*, *figo*. Rj. *po-badati*, *n. p. koplje*. *vidi* *pobijati* 3. *v. pf.* *pobosti* 3.

pōbalēgati se, *gām se*, *v. r. pf.* (*vom Vieh*) *den Koth von sich geben*, *stercus facio*. Rj. *po-balegati se*. *kuže se za stoku*. *isp.* *po-brabonjali se*. *v. impf.* *balegati se*. *isp.* *balega*.

pōbāljanje, *n.* *vidi* *pobolijevanje*.

pōbāljjati, *pōbāljjām*, *v. impf.* *Stulli*. *vidi* *pobolijevati*. *v. pf.* *poboljjeti*.

pōbaskijati, *jām*, *v. pf.* *vidi* *požiočiti*. Rj. *po-baskijati*, *pribiti baskije* (za rogove). *v. impf.* *baskijati*. *isp.* *baskija*.

1. pōbašiti, *šim*, *v. pf.* Rj. *v. impf.* *bāšiti*. — 1) *zum Bascha machen*, *facio bassam*. Rj. *po-bašiti*, *učiniti koga pušom*. — 2) *su se*, *refleks.* *Bascha werden*, *sio bassu*. Rj. *postati puša*, *postaviti se pušom*: Mula Nožina, koji je bio otišao u Bijograd, i dolje se *pobašio* i postao gospodar. Danica 3, 178.

2. pōbašiti, *pōbašim*, *v. pf.* *što*, *in Abrede stellen*, *nego*. *cf.* *bah*. Rj. *po-bašiti*, *kao udariti u bah*, *reći da nije to i to*.

pōbaška, *abgesondert*, *separatim*. Rj. *kao napose*. *vidi* *baška*, i *syn.* *ondje*.

pōbāučke, *n. p. ići*, t. j. *na nogama* i *na rukama* (kao *bank*), *auf allen Vieren*, *quadrupes*; najviše se govori za malu djeću, kad još ne mogu npravo da idu nego tako puzju. Rj. *vidi* i *pobavučke*. — *Baujjati*, *ići pobaučke*. Rj. 17b.

pobāvūčkē, adv. (u C. G.)^v bitī pobavučke: No se Vuče pobavučke vuče. Rj. *v* će biti umetnuto alliteracije radi: Vuče poba-ručke ruče.

pobijānje, n. Rj. verb. od I. pobijati, II. pobijati se. — **I. 1)** radnja kojom tko pobija što (cijenu nu). (das Herabbringen des Preises. Rj.). — **2)** radnja kojom tko pobija kamen rodenični (das Wiederaufschärfen des Mülhlsteines, acutio lapidis molaris. Rj.). — **3)** radnja kojom tko pobija n. p. koplje. vidi pobadanje (das Hineinschlagen, inflexio. Rj.). — **4)** radnja kojom tko pobija gumno. — **5)** radnja kojom tko pobija n. p. mišljenje čije. — **II.** radnja kojom se tko pobija (n. p. po srijetu). vidi potucanje.

pobijati, pōbijām, v. impf. Rj. po-bijati. v. pf. pobiti. — **I. 1)** den Preis herabsetzen, herabbringen, imminuo pretium. Rj. n. p. cijenu čemu. — *sa se*, pass.: Da se tijekom cijenu knjizi ni malo ne pobija. (Odr. od ruž. 2. — **2)** kamen vodenični, den Mülhlstein aufschlagen. — **Rj.** vidi sjeći (vodenicu), posijecati. — **3)** koplje, hineinschlagen, infigo, cf. pobadati. Rj. — **4)** gumno, stampfen, solido (fistulationibus). Rj. — **5)** u umno smislu: pobijati n. p. mišljenje čije, widerlegen, refellere, confutare. isp. pobiti 8. — Onaj koji govori izriče misao protivnu misli drugoga, koji želi da je onako kako sam misli, a onaj to pobija i kaže da je sa svijem protivno tome. Daničić, ARj. 652a. — **II.** *sa se*, refleks. vidi potucati se. Rj. n. p. po srijetu.

pobijēdilac, pobijēdioea, m. koji pobijedi. vidi pobijeditelj. — Progovori oholi pobedilac. Zlos. 141.

pobijēditi, pobijēdim, v. pf. besiegen, cinco, cf. nadvladati: Amo jesam Turke pobijedio na našem šancu Deligradu. Rj. po-bijediti. *syn.* kod nadvladati. v. impf. pobjegivati. — Da pobijediš kad ti stanu suditi. Rim. 3, 4. Jer se zbaci opudač braće naše . . . oni ga pobijediše krlju jagnjetovom. Otkriv. 12, 11.

pobijēliti, pobijēljati, pobijēliti, v. pf. weiss werden, alhesco. Rj. po-bijeliti, po-bijeljati, postati bio. isp. pobijeljati. v. impf. bijeljati. — Pobijeljite oči izgledajući. (Kad ko jedva čeka koga). Posl. 249. Nije u mlinu pobijeljo. DPostl. 83.

pobijlje, n. površinu od bitla, od kose: Vaše je mesto gore na pobilju. Megj. 275. Proplanak na pobilju jedne duge kose. 280. Kuće su se osule po širokom pobilju kose. Zim. 2.

pobijlježiti, žim, v. pf. po-bilježiti, bezeichnen, adnoto. v. impf. bilježiti. — Čim sam u vašem rječniku pobijlježio šta će se erpsti . . . odmah sam zabilježio . . . Kolo, 14 (15). Za to vrijeme pobijlježih sve razlike između njega (rukopisa Hvalova) i nikoljskoga jevangjelja. Star. 3, 2.

pobirati, pōbirām, v. pf. nach einander klauen, colligo. Rj. po-birati. *isp.* po složeno s gugalima (h). *isp.* i dobirati v. pf. — Bira Omer po Lici Ličane . . . Taku Omer pobira družinu, skupi Omer žezdeset družine. HNpj. 4, 158.

pobiskati, pōbištēm, v. pf. Rj. po-biskati. v. impf. biskati. — **1)** koga, einem das Ungeziefer am Kopfe absuchen, perquirio caput de pediculis, cf. poiskati. Rj. poiskati mu uši po glavi. vidi i obiskati. — On legne ničice gjevojevi glavom na krilo, i reče joj da ga pobište. Gjevojka ga stane biskati. Npr. 4. Ako reče da je pobišteš po glavi, obišti je . . . Ona mu podvrže glavu da je obište. 123. — **2)** *sa se*, recipio, sich unter einander die Läuse absuchen, purgare se iniecem pediculis. Rj. uši poiskati po glavi jedno drugome. vidi poiskati se.

pobitāžiti se, žim se, v. r. pf. ein Lump werden, pro ragnus, nebula. Rj. po-bitanžiti se, postati bitangu. v. impf. bitanžiti se.

I. pobiti, pōbijēm, v. pf. Rj. po-bitī, v. impf. pobijati. — **I. 1)** nach einander tödten, mactare. Rj. vidi pobijati. — Nek pokopa one što je do sad pobio. Posl. 201. Čije glave onog i junaštvo. (Koji u boju

izosijecaju glave pobijenijeh neprijatelja . . .). 347. Naumiše, da nas sve isijeku i pobiju. Danica 3, 157. I djecu njezinu pobihu na mjesto. Otkriv. 2, 23. Uhvati Agaga cara . . . a sav narod njegov pobī oštri mačem. Sam. 1, 15, 8. Udari na Filisteje i pobī ih ljuto. 23, 5. Pobijeni će padati usred vas. Jezeq. 6, 7. *sa se*, pass.: Ne mogu se sve tice jednjem kamenom pobiti. Posl. 205. — **2)** n. p. pobio grad vinograde, beschädigen, zusammenschlagen, affligo. Rj. — **A.** Pobila tuča vinograde. B. Moj mertik nije ubila. Rj. 353b. Bori se kao ala s beričetom (kad vodi oblake, pa hoće ljetinu da pobije grudom). Posl. 28. *oramo može se postaviti i ovaj primjer: Pobij zube*, pa leži u kolijevku. (Kad ko kaže da je mnogo mlađi nego što je). Posl. 249. — **3)** cijenu čemu, den Preis einer Sache herabbringen, imminuo pretium. Rj. — Kesega pobije cijenu moruni. (I mala stvar, kad se jevtino daje, pokvari cijenu i velikoj). Posl. 133. — **4)** (u Bačkoj) kamen vodenični, vidi posjeći vodenicu. Rj. — **5)** koplje, einschlagen, figo. Rj. vidi pobosti 3, pobusati 2. — Pa iznese zelena barjaka, te ga pobī u rudinu travu. Npj. 3, 150. *sa se*, pass.: Brod ne može po moru hoditi prije nego se na njemu arbuo (karkarka) pobije. Kov. 66. — **6)** gumno (uhvate se konji, pa se potjeraju najprije po neokresanom gumnu, a poslije i po okresanom i slamom posutom), stampfen, solido. Rj. — **7)** pobiti što n. p. na kolje, kočice: Oue glave što bjehu osječene i na kočice pobijene u redu, počē svaka suze proljevati. Npr. 101. kao više čega sve redom nabiti na kolje. *isp.* nabiti 2. — **8)** u umno smislu: pobiti n. p. mišljenje čije, widerlegen, refellere, confutare. *isp.* pobijati 5. — Čim misli da će pobiti one moje riječi. GPN. 5. Hoće onim riječima svojim da pobiju ono što ja rekoh. Vid. d. 1861, 8. — **II.** *sa se*, recipio, sich schlagen, configo. Rj. vidi polupati se, potući se. — Pala krv, t. j. pobili se. Rj. 300a. Pogukati se, pobiti se grudama. Rj. 517b. Kad se god pobijemo, svu nas trojicu nadbije. Npr. 34. Strašno smo se pobili s njime, krv pade do koljena. 199. Idu vijet, pobit' kako će se. Npj. 3, 114. Pohismo se s njima iz pušaka. 4, 328. Pohiše se ognjem iz pušaka. 4, 400. Da su se dva momka bila zagledala u jednu devojku . . . pa (htjeli da se pobiju oko nje. Danica 4, 32. Da se ne bi rajsku pobuila i izmagnu sebe pobila. Sovj. 69.

2. pobiti, pōbudēm, (u C. G.) verweilen, commorari, cf. pozabaviti se. Rj. po-bitī; v. impf. biti (budem), jesam.

pobjeći, pōbjegnēm, v. pf. fliehen, fugio, aufugio: Nego bježno nočas iz svatova, pobjezimo Grblju pitome. Rj. po-bjeći. vidi pobjegnuti. oblike gramat. vidi kod dobjeći. v. impf. bježati. — Gjlasnuti: skočiti i u jedan mah pobjeći. Rj. 149b. Zagrepsti 2. Rj. 170b (pobjeći). Kad on iz ču, a on onda izdirala, t. j. pobježe. Rj. 223a. Ja nisam pobjegljiva, da ču pobjeći. Rj. 511a. Smoja iznad kuće. Rj. 696a (pobjeće). Strugnuti 2. Rj. 720b (pobjeći). Udariti nokat, t. j. pobjeći. Rj. 769a. I zoe utrenik (er ist davon getausen). Rj. 793a (pobjegao je). Smignuti, kradom pobjeći. Rj. 844b. Onda (Arangjel) spopadne sunce i pobjegne k Bogu. Npr. 92. Priповedi ona njima sve, kako je i za što je od oca pobjegla. 226. Kad to čuju zec i lisica, poplaše se pa pobjegnu bez obzira. 246. Zabosti papak u ledinu. (Pobjeći). Posl. 82. Iz svijeta čele pobješkoše. Npj. 2, 6. Od zukuma što ste pobjegnuli, to je vama za nevolju bilo. 4, 369. Kad to vide Srpski konjici, a oni pobjegnu natrag. Danica 3, 199. Roblje pobjegne pred Arantima niz Ovčar. Miloš 92. No on ubio njega (Sinana), i po tom pobjegao amo među Srbe. Npj. 4, XXII. Da ne bude i on bio pobjegao iz Dubrovnika pa sjedio u Biogradu? Primj. 21. Pobješkoše ispred sinova Izrailjevijeh k pustinji. Sud. 20, 42.

pobjeda, f. — **1)** vidi bijeda: meće na mene po-

hijedu. Rj. *syn. kod* hijeda 2. *isp.* pobjedljiv. — 2) *Sieg, victoria*. Rj. — Tako sad *posle* ovih srećnih bojeva i *naprednih pobjeda* nagovore ga (Jakova), te pozove Kara-Gjorgjija. Danica 5, 49. *Pobedom* ovom Srbi su dobili još i to, što . . . Miloš 86. Stajanje Angel s trubom, koji će *pobjedu* glasiti. Straž. 1886, 703. Dok pravda ne *održi pobjede*. Mat. 12, 20. Dušanova hrisovulja poviše opisuje *pobjedu nad Mihailom*. DM. 41. Sad opet *stari se pobjeda* njegovu (Hristova) u području paklenom. DP. 163. Pomoli se Gospodu tvoren da *daruje* curu *pobjedu*. 351.

pobjeditelj, m. *victor, triumphans*. Stulli koji *pobjedi, der Sieger*. *vidi* pobjedilac. — Da m' on bude vojski predvoditelj, a Turcima skori *pobjeditelj*. Npj. 4, 76. Da dočekamo samoga cara i proslavimo *sveteloga pobjeditelja*. DP. 111. — *riječi s takvim nast.* kod bohitelj.

pobjediteljev, *adj.* što pripada *pobjeditelju*: Ali opet osjetiše Dubrovčani *ruku pobjediteljevu*. DM. 347.

pobjedljiv, *adj.* *verläumderisch, calumniosus*: Jer je moja *pobjedljiva* majka, pa će reći da si m' umorila. Rj. koji rado *bijedi koga, koji rado meće pobjedu (1) na koga*.

pobjedni, *adj.* što pripada *pobjedi (2)*, *Sieges-, victoriac, triumphalis*: Glasno i svečano *zapjevaju* pjevajući *pobjednu pjesmu* majci Božijoj. DP. 56.

pobjegljiv, *adj.* *gerne fliehend, fugax*: Ti se mene ne boj, ja nisam *pobjegljiva*, da ću *pobjeći*. Rj. koji rado *pobjegne*.

pobjegnuti, nēm, *vidi* pobjeći. Rj. i *ondje primjere*. **pobjegjivanje**, n. *das Besiegen, victio, devictio*. Rj. *verb.* od *pobjegjivati*. *radnju* kojom tko *pobjeguje koga*.

pobjegjivati, *pobjegjijem, v. impf. besiegen, vincio*. Rj. *po-bjegjivati. vidi* nadvlagjivati. *v. pf.* pobijediti. — U svemu ovome *pobjegjivamo* onoga radi koji nas je ljubio. Rim. 8, 37. Izigje *pobjegjjući*, i da *pobjedi*. Otkriv. 6, 2.

Pobjenik, *Pobjenika, m.*: Što ću *trčat'* poljem *Pobjenikom*. Rj.

pobjesniti, pobjesnjeti, pobjesnīm, v. pf. toll, rasend werden, in Wuth gerathen, furore corripit: *pobešnjelo* pseto. Rj. *ef.* *uzbijesiti* se. *po-bješnjeti, bijesan* postati. *v. impf.* bješnjeti. — Struniti se, 2) *vidi* *pobjesnjeti (od bolesti)*. Rj. 721a. Kao konj *pastuh (n. p. pobjesnio)*. Posl. 131. Mladijeh *ndovica* progji se; jer kad *pobjesne protiv Hrista*, hoće da se *ndaju*. Tim. 1, 5, 11.

pobjedjeti, *đim, v. pf. bleich werden, erblassen, pallesco*. Rj. *po-blijedjeti, blijed* postati. *vidi* pončati. *v. impf.* *blijedjeti*. — *Poblijedio* kao šljepačka *tkiva* uz *berbu*. Posl. 250. U svijeh se *promijenila lica* i *poblijedjela*. Jer. 30, 6.

poblizu, *prap. i adr.* *po-blizu, kao* *prilično* *blizu. isp.* *po složno s adverbima (i s prijedlozima)* i *blizu*. — Nagje *glogov* trn *gđe* se oko *njega* *obmotala* *guja* . . . kad *dogje* onako *unaokolo* *idući*, opet *po-blizu* *onoga* *trna*, onda *stane*. Rj. 808b. *Nakvasi* malo, *nijesam* *baš* iz *Sarajeva* (*nego poblizu* *olande*). Posl. 187. *ake, od Daničića*, ARJ. 444a.

poblize, *adv.* *po-blize, isp.* *po (složeno s adverbima)* i *blize*. — *ake, od Daničića*, ARJ. 445b. *Sedlah* *konja, pogjoh* *tamo, bliž* *po bliže*, *prilježih* se. Npj. 1, 362. Istom i sadašnjem *vremenu* može se *poblize* *riđjeti* koji *glagoli* ove *vrste* *pripadaju* u koji *razdio*. Istor. 251. *Korijeni*, koji se *sastavljaju* s *prednjima* da bi im *značenje* *poblize* *odredili*. Osn. 2. *Odluka*, o kojoj sam *lani* *imao* *čast* *poblize* *javiti*. Rad 9, 198. *Mislim* da *treba* *poblize* *poznati* te *riječi*. 26, 53.

pobljavati, *pobljavijem, v. pf. Rj. po-bjavati. v. impf. bljavati*. — 1. *anspicien (durch Brechen), convomo*. Rj. *pobljavati koga, t. j. pobljavati se na koga*. — 11. *su se, refleks.* — 1) *sich durch Brechen bespicien, se convomere*. Rj. *pobljavati sebe*. — 2) *sich erbrechen,*

romo. Rj. *vidi* *povratiti* 3. — O *Božiću* *se* *objesti* i *pobljavati* *nije* *nikakove* *sramote*. Rj. 35a. *Nosi* *gnjate, pobljavu* *se* *na* *te*. Rj. 90b.

pobočina, f. (u Dubr.) u *bravčeta* *meso* *ispod* *rebara, das Fleisch zwischen der Hüfte und den Rippen*. Rj. — *osn. u* *bok*.

pobočke, *nach der Seite, a latera*: *uzeo* *lonac* *pobočke*. Rj. *adr.* *kao* *po* *boke. vidi* *pobočke*.

pobogat, *adj.* *kao* *prilično* *bogat. isp.* *po (složeno s adjektivima)* i *bogat*. — *Gdjekojim* *namastirima* *idu* *ljudi*, koji *su* *pobogati*, *po* *deset* *dana* *hoda* *daleko*. Rj. 395a.

Poboj, *Poboja, m.* *prema* *Imoskome, dolazeći* *od* *mora*, *na* *brdu* *mjesto* *sa* *nekoliko* *stećaka*. Rj.

poboja, u *božićnoj* *pjesmi* (*dovratnica?* Rj.³): *Božić* *božić* *bata*, *nosi* *kitu* *zlata*, *da* *pozlati* *vrata*, *i* *oboja* *poboja* *i* *svu* *kuću* *od* *kraja*. Rj. *u* *u* *Npj. 1, 117*: *Božić*, *Božić* *bata* *na* *oboja* *vrata*, *nosi* *kitu* *zlata*, *da* *pozlati* *vrata* *i* *oboja* *poboju*. T. j. *dovratnike*. U *Bibliji*, *ishod* *glava* *XII. stil* 7 i 22 *na* *oboju* *podboju*⁴. U *Slavenskome* *jeziku* *valja* *da* *je* *u* *nom. poboj*; *ali* *u* *nas* *ja* *ništa* *više* *nijesam* *čuo*, *do* *u* *ovoj* *pjesmici*. *Vuk*. — U *Hrvatskoj* *govori* *se* *ova* *riječ* *podboj* *jošt* *i* *sad* *u* *značenju* *dovratnik. po* *tome* *nema* *ni* *riječi* *poboja* (*oboja* *poboja*), *nego* *valja* *čituti* *oboja* *poboja. vidi* *podboj* 2. *Iveković*.

pobojati se, *pobojim* *se, v. r. pf. sich fürchten, scheuen, timco*. Rj. *po-bojati* *se. v. impf. pobojavati* *se. pobojati* *se* *koga, čega; od* *koga; pobojati* *se* *čemu* *t. j. za* *što*. — *Od* *mene* *se* *nemoj* *pobojati*. Npj. 2, 277. (*Ne* *će* *reći* *da* *se* *ne* *boji* *njegu* *nego* *nečega* *što* *bi* *ga* *moglo* *od* *njega* *snaci*. *Daničić*, *Sint.* 230). *Poboja* *se* *onamo* *ići*. Mat. 2, 22. *Šešće* *da* *ga* *ubije*, *ali* *se* *poboja* *naroda*. 14, 5. *Ne* *pobojaje* *se* *zaporijesti* *careve*. *Jevr.* 11, 23. *Ko* *se* *ne* *će* *pobojati* *tebe, Gospode?* *Otkriv.* 15, 4. *S* *toga* *se* *vrlo* *pobojusmo* *životu* *svojemu* *od* *vas*. *Is. Nav.* 9, 24.

pobojavanje, n. *die Furcht, metus*. Rj. *verb.* *od* *pobojavati* *se. stanje* *koje* *bira, kad* *se* *tko* *pobojava*.

pobojavati se, *pobojāvjam* *se, v. r. impf. sich ein wenig fürchten, timco*. Rj. *po-bojavati* *se. kao* *malo* *bojati* *se. v. pf. pobojati* *se*.

pobokč, *vidi* *pobočke*: *uzeo* *ga* *pobočke*. Rj. *kao*: *po* *boke*.

pobolijevanje, n. *das Schmerzen, Wehthun von Zeit zu Zeit, dolor subinde rediens*. Rj. *verb.* *od* *pobolijevati*. *stanje* *koje* *bira, kad* *što* *pobolijeva* *koga, ili* *kad* *tko* *pobolijeva*.

pobolijevati, *pobolijevām, v. impf.* — 1) *n. p.* *pobolijeva* *me* *nešto* *glava, thut* *mir* *von* *Zeit zu* *Zeit* *veh, dolet* *mihi* *caput* *subinde*. Rj. *kad* *koga* *boli* *što* *često* *a* *s* *prekidom*. — 2) *pobolijevām, neprelazno; kao* *kunjam* 2. *isp. v. pf. poboljeti*. A *drugi* *slabi* *su* . . . *jednako* *pobolijevaju*. *Priprava* 34.

pobolje, *adv.* *po-bolje. isp.* *po (složeno s adverbima)* i *bolje*. — *Samo* *stariješina* *može* *gororiti* *malo* *pobolje*, *da* *se* *čuje*. Rj. 366b. *Ako* *si* *rada* *znati, porani* *pobolje* *pa* *češ* *videti*. Npr. 205. *Drugu* *vojsku* *poslalje*, *te* *Karanovac* *pobolje* *opkoli* i *stesni*. *Miloš* 105.

poboljeti, *poboljim, v. pf. isp. v. impf. pobolijevati* 2. — 1) *vidi* *oboljeti* 2, *poboljeti* *se, bolestan* *postati*: *Da* *Bog* *dade, da* *ti* *pobolji!* *bolovao* *devet* *godinica*. *Herc.* 150. — 2) *sa* *se, refleks. erkranken, morbo corripit, cf. razboljeti* *se: Pobolje* *se* *Srpski* *car* *Stjepane, Rj. bolestan* *postati. vidi* i *obolestiti* *se, pološiti* *se*. — *Leže* *kao* *snoplje. (Poboljeti* *se* *svi)*. *Posl.* 168. *Vojska* *im* *se* *jeste* *poboljela* *od* *bolesti* *teške* *srdo* *bolje, a* *dobri* *se* *konji* *poboljeli* *od* *bolesti* *konjske* *sakagije*. Npj. 2, 311.

poboraviti, *vim, v. pf. vergessen, obliviscor*. Rj. *po-boraviti. isp.* *zaboraviti, pozaboraviti. v. impf. poboravljati*. — *Kad* *progje* *nekoliko* *dana*, *onda* *ljudi* *već* *poboravise* *to* *čudo*. *Megj.* 207.

poboravljanje, *n. das Vergessen, oblivio.* Rj. verb. od poboravljati, koje vidi.

poboravljati, poboravljām, *v. impf. vergessen, obliviscor.* Rj. *isp.* zaboravljati, pozaboravljati. *v. pf.* poboraviti.

poboriti se, pōborim se, *v. recipr. pf.* po-boriti se. *v. impf.* boriti se. — Ali ne da jedan drugoga osakate, nego da se malo *pobore* mačerima. Nov. Srb. 1817, 494.

pobōsti, pobōdēm, *v. pf.* Rj. *v. impf.* bosti. — *I. 1) die Ochsen dazu bringen, dass sie streiten, bores incitare ad certamen.* Rj. *pobosti rolove*, t. j. nadražiti ih, da se pobodu. — Rške de! govore čobani kad hoće da pobodu rolove. Rj. 658b. — *2) zusammenstossen, cornu peto:* pobola govoda ovece. Rj. *oramo ide i ovaj primjer:* Sedekija načini sebi gvozdena rolove, i reče: *orijem češ pobosti Sirce*, dokle ih ne istrijebiš. Car. I. 22, 11. — *3) in die Erde stossen, pflanzen, figo humi* (barjak, koplje). Rj. *v. impf.* pobadati. — Kad dogju pred kuću, onda pobodu barjak u zemlju. Rj. 365a. *Koplje mu ljese* čelo glave pobodeno u zemlju. Sam. I. 26, 7. — *II. sa se, reciproč.* — *1) poboli se volovi, haben sich gestossen, cornibus se invicem petierunt.* Rj. — *2) einander todstechen, trucidari invicem:* Među se se hoće da pokolju, zlućenima da pobodu noži. Rj.

pobōžan, pobōžna, *adj. fromm, pius, sanctus.* Rj. vidi duševan, suprotno bezbožan. — Mjesto ovoga (Boga mi, Boga ti) gdje koji *pobožni ljudi* (kao da imena Božijega ne pominju nزالud) govore: bora mi, broda mi, i gloga mi! Rj. 32b.

pobōžiću, *adj. što biva po božiću.* — *Pobožićuna čast*, *f.* (u Paštr.) Onamo je običaj da udata žena, osobito dok je mlada, svake godine uz mesojegje ide s djeverom ili s kime drugijem iz kuće u rod *na pobožićnu čast*, i onamo provede nekoliko dana. Rj. 511b.

pobōžnica, *f. pietatis, religionis cultrix.* Stulli. *pobōžna žena.*

pobōžnik, *m.* Stulli. *pobōžan čovjek.*

pobōžnost, pobōžnosti, *f. die Frommigkeit, pietas, probitas, sanctitas.* Rj. *osobina ovoga koji je pobožan.* — Preko sveštenstva *uli bratu...* duboku pobožnost. DM. 31. Izagje vladika k narodu prije sveštenja darova da *bi raspatio u njemu pobožnost*. DP. 28.

pōbra, *m. hyp.* od pobratim. *biće po ist. govoru prema juž. pōbro.* vidi i pōbre. — Piju vino po dva pobratima... Kad se *pōbre* nakitile vina. Npj. 3, 146. *roe. pōbro.*

pobrabōnjati se, njām se, *v. r. pf.* (ron der Ziege und dem Schaf) den Kotli von sich geben, stercus facio. Rj. po-brabonjati se. *v. impf.* brabonjati. *kad se koza ili ova pobalega, kaže se, da se pobrabonjuda.* *isp.* brabonjak. — Ostao kao brabonjak na cjedilu. (Gjekoja se ova i koza pobrabonja u mizlici kad je muzu, pa kad se mlijeko procijedi, brabonjei ostanu na cjedilu). Posl. 242.

pobrajati se, pōbrājam se, *v. r. impf.* (u pjesmi) vidi spominjati se: Ta se kuća vazda pobrajada. Rj. *pass.* od po-brajati. *v. pf.* pobrojati, pobrojiti.

pobranati, nām, *v. pf.* (u Hrv.) eggen, oeco. Rj. po-branati oranje. vidi podrhljati, pozubati, pozubiti. *v. impf.* branati.

pōbrati, pōberēm, *v. pf. abklauben, abspflücken, decerpo, lego.* Rj. po-brati, *n. p. sve jabuke.* *isp.* obrati. *v. impf.* brati.

pōbratim, *m. der Wahlbruder...* u stara je vremena *pobratim* mnogo više značio nego danas... *pobratimi* postanu na različne načine... mnogi se prozovu *pobratimi*, a nijesu se pobratili nikako; tako Srbin kad ne zna imena kome, a on ga zove: *ej! pobratime!* *cf.* družićalo, jednomjesecići. Rj. *hyp.* pōbro, pōbre, pōbra. — O za Boga, ko si kod ovač, *uzimam te Bogom pobratima*, prenesi me preko vode

(hladne. Npj. 4, 65. Zavadi se Cetinjski vladika sa Moskovom, *Bogom pobratimom*. 4, 340.

pōbratimiti, mām, *v. pf.* Rj. po-bratimiti. *v. impf.* bratimiti. — *1) vidi pobratiti.* Rj. — *2) sa se, reciproč.* vidi pobratiti se. Rj. — *Ima osobita molitva koja se čita kad se ko s kim pobratimi.* Rj. 512a. »Ako si naš, treba da se *pobratimiš* sa mnom, ako želiš srećan da budeš... On na to pristane i *pobratimi se sa starcem*. Pošto se *pobratimiše*, reče mu starac... Npr. 95.

pōbratimov, *adj. des pobratim, fratris adoptivi.* Rj. što pripada *pobratimu*.

pōbratimski, *adj. što pripada pobratimima ili pobratimu kojemu god.* — *Pobratimski darovi.* Npr. 95.

pōbratimstvo, *n. die pobratim-schaft, fraternitas adoptiva:* Odi tamo do Tušine pogji a do kule Cerović-Novice, od mene mu *Bogom pobratimstvo*. Rj. *sreza u kajaj je pobratim s pobratimom.* vidi pobratstvo. — Ovo valja platiti što je obrećeno i *pobratimstvom* potvrđeno. Npr. 169.

pōbratiti, fīm, *v. pf.* Rj. po-bratiti. vidi pobratimiti (i se). *v. impf.* bratiti. — *1) koga, einen zum Bruder wählen, fratrem appello aliquem.* Rj. — Kad ko najavi *pobratiti koga* u kakoj nevolji. Rj. 512a. *Pobratiču Jora* momče mlado, *pobratiču*, te ga bratom zvati. Npj. 1, 229. — *2) sa se, reciproč.* s kim, *einen zum Bruder wählen, fratrem appello aliquem.* Rj. — Pa se Kulin s knezom *pobratio*: »Pobratime, oborkeže lvo! od sad, kneže, da se *pobratimo*... To rokoše, pa se *pobratise*. Npj. 4, 195.

pōbratstvo, *n.* u pjesmi mjesto pobratimstvo: *Pobratstvom se* nosio Cigo. Rj.

pōbravica, *f.* (u C. G.) nekoliko *brāvā* što je manje od 50, *eine kleine Herde.* *grec.* Rj. vidi skužaića.

pōbre, *m.* vidi pōbro: Kad stanemo dijeliti blago, sve ti *nzmeč* starješinstvo, *pōbre*. Rj. *hyp.* od pobratim. *u nom. je ake. upravo pōbre, gen. pōbra, voc. pōbre.* *isp.* Osn. 51. vidi i pōbra. — *hyp.* takva čile, čile, kále, kule.

pōbrgje, *n. (st.) das Gebiet eines Gebirges, regio adiacens monti:* Gjuragj kosi po *pōbrgju*. Rj. *kraj koji je po brdu i oko njega.*

pōbrjati, pōbrjēm, *v. pf. nachrasiren, erado.* Rj. po-brjati, *obrijana čovjeka brijač (jošte) pobrije, da mu bude glagja brada.* vidi izbrijati. *v. impf.* pobrijavati.

pōbrijāvānje, *n. das Nachrasiren, 70 eradere.* Rj. verb. od pobrijavati, *radnja* kojom tko pobrijava.

pōbrijāvati, pōbrijāvām, *v. impf. nachrasiren, erado, cf. izbrijavati.* Rj. po-brijavati, *obrijanu čovjeka susvijem, čisto brijati.* *v. pf.* pobrijati.

pōbrinuti se, nēm se, *v. r. pf.; v. impf.* brinuti se. — Progijte se globa i poreza; s knezovima *vi se pōbrinite*, knezovima ate poklanjajte. *kmetovima* osrednje paripe. Npj. 4, 142.

pōbrkati, pōbrkām, *v. pf.* Rj. po-brkati. *v. impf.* brkati. — *I. verwirren, confundo.* (vidi zbrkati 2. Rj.³). Rj. *sa se, pass.*: Brkaonica, *kad se kukar posao pōbrka.* Rj. 44a. — *II. sa se.* — *1) refleks. sich irren, cf. pomesti se.* Rj. — Ako se dogodi u igri da koji što pogriješi... ili što naopako kaže te se *pōbrka*, onda... Here. 291. Kako se *gješto narod pobrkao u izgovaranju* »h... kao i drugihel gdje kojih slova ili glasova. Posl. XXV. — *2) recipr.* nešto su se oni *pōbrkali*, t. j. kao malo svadili, *sich überwerfen, inimicitias suscipio.* Rj.

pōbrljati, pōbrljām, *v. pf.* vidi pomrljati. Rj. po-brljati. *v. impf.* brljati. vidi i uprljati.

pōbro, *m. (roe. pōbro) hyp.* od pobratim. Rj. vidi i pōbra, pōbre. — *Pobratime, Boičić-Alija!*... a jesi li, *pōbro*, dolazio pod tananu Smiljanica kulu? Npj. 3, 147. *Pobratime Moskov gjenere!*... To se *pōbra*

oha poslušase. 4, 337. Vino piju do tri pobratima... Kad se pobri napojiše vina. 4, 416.

pobrojati, pbrojím, v. pf. pobrojati, kao redom sre izbrojiti, vidi pobrojiti. v. impf. slož. pobrajati, prosti brojati. — Da ih počnem spominjati... ne bi sestra pobrojala mnoge jade, što sam jedna izgubila, prekulala! Kov. 107.

pobrojiti, pbrojím, v. pf. abzählen, pernumero. Rj. po-brojiti, vidi pobrojati. v. impf. pobrajati. — *Pobrojčemo najprije sva znatnija primorska mjesta.* Kov. 27. Najprije su im bile pobrojene krivice, kao n. p. Milenku, kako se bio odmetnuo od sovjeta. Sovj. 55. sa se, pass.: Kad bi se to htjelo upravo opisati i redom pobrojiti sre, što... Sovj. 37.

pobrukati se, kām se, v. r. pf. po-brukati se na što, kuo podrugati se čemu. v. impf. brukati se. — Kad Kućima sitna knjiga dogje, na knjigu se Kući pobrukaše. Npj. 5, 260.

pobrvnati, vñām, v. pf. n. p. kuću ili kakvu drugu zgradu, *Seitencund von brvna aufrichten, trabes trabibus superponere pro muro*: rogove su podigli, ali još nijesu pobrvnali. Rj. po-brvnati, udariti brvna jedno na drugo gradeći kuću ili kakvu drugu zgradu. v. impf. brvnati. — Vrata riblja zidaše sinovi Ase-najini, oni ih pobrvnaše i metnuše krila i brave i prijevornice. Nem. 3, 3.

pobrzno, udv. po-brzo, isp. po (složeno s adverbima) i brzo. akc. od *Daničića*, ARj. 691a. — Onda otide pobrzo naprijed. Npr. 166. Ako ćete mi koju odu poslati za Zabavnik, gledajte pobrzo. Straž. 1887, 239.

pobrze, udv. po-brže, isp. po (složeno s adverb.) i brže. — Doktor je eto napisao recept na sobnim vratima; gledajte šta piše, te mi pobrze učinite. Danica 3, 240.

pobudaliti, řim, v. pf. Rj. po-budaliti. v. impf. budaliti, budalisati. — 1) ein Narr werden, stultus fio. cf. poludjeti. Rj. postati budala. — 2) prelazno, učiniti koga budalom. Vino i mudrogu pobudali. Posl. 35.

pobuditi, pōbūdīm, Stulli. v. pf. po-buditi koga na što ili k čemu, kuo navesti ga da ono učini, unregen, beugen, incitare, commovere. vidi podbuniti 2. v. impf. pobugjivati. — Slijepci pred kućama stojeći pjevaju pjesnice pobožne, da bi njima ljude na podjelu pobudili. Npj. 1, 127 (Vuk). Da bi drugu od mene sposobniju braću pobudio k ovome djelu. Spisi 1, 6.

pobugariti, řim, v. pf. Rj. po-bugariti. v. impf. bugariti 1. — 1) zum Bulgaren machen, facio aliquem esse Bulgaram. Rj. koga, učiniti ga Bugarinom. — 2) sa se, refleks. ein Bulgar werden, fio Bulgarius. Rj. postati Bugarin.

pobugjaviti, vīm, v. pf. vidi popljesniviti. Rj. pobugjaviti, postati bugjar. v. impf. bugjaviti.

pobugjivānje, n. verb. od pobugjivati. radnja kojom tko pobugjuje koga na što.

pobugjivati, pōbūgjujēm, v. impf. po-bugjivati. v. pf. pobuditi, i zvučenje ondje. — Što vas pobugjuje da tako govorite? Zlos. 37.

pobuna, f. der Aufruhr, tumultus, cf. buka. Rj. pobuna. isp. pobuniti, vidi i uzbuna, uzbuna.

pobuniti, pōbūnīm, v. pf. Rj. po-buniti. v. impf. pobunjivati. — 1) aufwiegeln, concito. Rj. vidi pōbuniti, pomutiti 2, smutiti 1. — Prijegeje kradom opet u Srbiju i pobuni narod na Turke. Rj. 295a. Pobuni narod Srpski protiv Turaka. Danica 2, 77. Kako su raju zulumom svojim pobunili. 3, 172. Pobuni Jadar i Raunjecinu. 3, 190. Turaka je u ovih 10 pobunjenih radnja bilo samo u... 3, 220. — 2) sa se, refleks.: Da se raju pobunila. Danica 3, 160. Bilo se pobunilo 10 nahija. 3, 213. Naume, da se pobune protiv Miloša. Miloš 175. Jer se pobuniše na te. Ps. 5, 10.

pobunjenik, pobunjenika, m. koji se pobunio. — Dovedavši pobunjenike u Kragujevac. O Sv. O. 14.

pobunjivānje, n. das Aufwiegeln, concitatio. Rj. verb. od pobunjivati. radnja kojom tko pobunjuje koga.

pobunjivati, pōbūnjujēm, v. impf. aufwiegeln, concito. Rj. v. impf. prosti buniti. v. pf. pobuniti.

pobirati se, pōbīrām se (akc. Rj.³ XXX), v. r. pf. u ovoj zagoneci: Daj mi mati delengalo, da se prodelengam, da izidem na dvor, da se poburam (vrata i ključ). Rj. 115b.

poburiti, řim, v. pf. (u Dubr.) Rj. po-buriti. v. impf. buriti. — 1) vidi popišati. Rj. vidi i počkati, ponižati, pomočati. — 2) sa se, refleks. vidi popišati se. Rj. vidi i pošorati se.

pobusati, sām, v. pf. Rj. po-busati. — 1) mit Rasen bedecken, caespite coronare. Rj. pobusati n. p. grob, pokriti ga busjem. v. impf. pobušavati. — 2) einschlagen, figo, cf. pobiti 5: Pa je bojno koplje pobusao. Rj. vidi i pobosti 3. v. impf. isp. pobadati, pobijati 3.

pobušāvānje, n. das Bedecken mit Rasen, zō caespite coronare. Rj. verb. od pobušavati. radnja kojom tko pobušava što, n. p. grob.

pobušavati, pōbūšāvīm, v. impf. mit Rasen bedecken, caespite coronare. Rj. po-bušavati, busjem pokrívati. v. impf. prosti busati. v. pf. pobusati. — Na družičalo idu na groblje te pobušavaju grobove od one godine, dijele za dušu, i popovi čate molitve i spominju mrtve. Rj. 142a.

pobušeni ponedjeljnik, m. Rj. drugi ponedjeljnik po uskrsu. — Na pobušeni ponedjeljnik pobušavaju se grobovi od one godine. isp. pobušavati.

pōcelica, f. (u Baranji) ženska kapica, što se njom samo kosa pokriva, Art Kopfbedeckung, vittae genus, cf. počelica. Rj.

Pōcerac, Pōcēra, m. Einer von Pocerje: Veseli se Pocerac Milošu. Rj. čovjek iz Pocerja.

Pōcerina, f. Pōcērje, n. die Gegend um den Berg Cer: Da osvanem u Pocerju slavnom. U Pocerju osvanuše Turci. Rj. kraj oko planine Cera. — Ovaki je vojvoda bio Miloš Stoičević u Pocerini. Rj. 70a.

Pōcerski, adj. von Pocerje: Napiše se Pocerske rakije. Rj. što pripada Pocerju.

pōcigančiti, čim, — 1) zu einer Zigeunerin machen, facio esse zingaram. Rj.¹ pōcigančiti ženu, učiniti je Ciganom. isp. v. impf. cigančiti. — 2) sa se, refleks. eine Zigeunerin werden, fio ut zingara. Rj. postati Ciganka.

pōciganiti, nīm, — 1) v. pf. zum Zigeuner machen, facio esse zingaram. Rj. po-ciganiti koga, učiniti ga Ciganinom. — 2) sa se, refleks. ein Zigeuner werden, fio zingarus. Rj.¹ postati Ciganin. isp. v. impf. ciganiti se.

pocijepati, pōcijepām, v. pf. Rj. po-cijepam. v. impf. cijepati. — I. 1) zerspalten, diffundo. Rj. n. p. drva sjektirom. — 2) hinabsaufen, epoto, cf. poguliti. Rj. n. p. pocijepao svu vodu. Rj. 517b. kuo na jedan gutljaj popiti. — II. sa se, refleks. ili pass. seine Kleider zerreißen, lucerare vestes. Rj. kao odijelo sroje poderati. — ovamo ide i ovo: — Zajedničkoga jezika svijeh Slovena sada nema... nema ga zato, što se je pocijepao u jezike slovenske sada poznate. Dioba 9.

pocikivānje, n. das Geschrei, vociferatio. Rj. verb. od pocikivati. radnja kojom tko pocikuje.

pocikivati, pocikujēm, v. impf. schreien, vociferor: Vikom podvikuje, eikom pocikuje. Rj. po-cikivati. v. pf. pociknuti. — Pocikuša, žensko koje pocikuje. Rj. 561a.

pociknuti, pōcīknēm, v. pf. aufschreien, exclamo: I pocikne konje pod Turčinom. Rj. — po-ciknuti. v. pf. je i prosti ciknuti. v. impf. pocikivati.

pocikuša, f. žensko koje pocikuje, die Zischerin, sibila. Rj. — riječi s tukim nast. kod ajguruša.

pocmiliti, pocmiljeti, pocmilim (po jugozap. kraj.) *vidi* poeviljeti: *Pocmilio* sitan bosioče: Tiha roso, što ne padaš na me? Rj. po-cmiljeti. *v. impf.* emiljeti, emilovati. — *Pocmiljela*, na gradu *Jabuka*, pitala je za grada gjevojka: »Što je tebe? na gradu jabuko!« Here. 116.

pocrkati, pocrkāmo, v. pf. nach der Reihe verrecken, interco alius ex alio: pocrkale mi ovice; malo nijesmo od smijeha pocrkali. Rj. po-erkati. *vidi* polipsati, pomanjkati I. *v. impf.* erkati. — Pod njim do tri konja pocrkāše. Npj. 2, 642. *Pocrkāše žabe.* Mojs. I. 8, 13.

pocrniti, pocrnim, v. pf. po-crniti, učiniti da bude što crno. vidi povraniti. *v. impf.* crniti. — Za što, kćeri, da od Boga nagješ! svome ocu ti zapali bradu? staroj majci obrazje pocrni? Npj. 3, 107.

pocrnjeti, pocrnim, v. pf. schwarz werden, fio niger, ater. Rj. po-crnjeti, *crni* postati. *isp.* smagnuti. *v. impf.* crnjeti. — Okapina, I) navrh sijena ono što od kiše pocrni. Rj. 452b. Otac i mati ostareli i pocrneli i osušili se kao aveti, a ne mogu da umru. Npr. 77. Od kako je *gavran pocrnio*. Posl. 233. *Pocrnio mu obraz* ka' i ništa čocku. (Nema stida ni poštenja). 257. A njino je lice pocrnjelo od brzoga praha i olova. Npj. 4, 406. *Pocrnje sunce* i nebo od dima. Otkriv. 9, 2. *Koža nam pocrnje* kao peč od ljute gladi. Plač 5, 10.

pocrpsti, pocrpim, v. pf. po-crpsti, u prenesenom smislu, kao crpiti poraditi; excerpere, excavere. v. impf. crpsti. — *Prvo izdanje* vašega rječnika bilo je pocrpno prije nego se »Ogled« počeo štampati. Kolo 14 (15). Do sada (su) dobar dio stare naše književnosti pocrpsti za rječnik. Rad 9, 196. Konstantin koji je nauku seoju pocrpao u učenijeh Trnovljana. Star. I, 38.

pocrvati se, vām se, v. r. pf. wurmstichig werden, vermicosum fieri. Rj. po-crvati se, *crvljiv* postati. *vidi* pocrvljati se. *v. impf.* crvati se I. — Kad na ljižu dan grmi, kažu da će se one godine pocrvati orasi, lješnici i žir. Rj. 230b.

pocrvnjeti, pocrvnim, v. pf. roth werden, erubescere. Rj. po-crvnjeti, *postati crven. v. impf.* crvenjeti. — Vukodlaka nagju u grobu a on se ugojio, naduo i pocrvnjo od ljudske krvi (=crven kao vampir.). Rj. 79b. *Pocrvnio* kao vampir. Posl. 257.

pocrvljati se, vljām se, vidi pocrvati se. Rj. pocrvljati se, *crvljiv* postati. *v. impf.* crvljati se.

pocviliti, pocviljeti, im, v. pf. auffammern, exultare, cf. procviljeti: On pocvili kako zmija ljuta. Rj. po-cviljeti. *vidi* i pocmiljeti. *v. impf.* cviljeti.

pocđaditi, đim, počagjaviti, vim, v. pf. russig werden, fuligine induci. Rj. po-đaditi, po-čagjaviti, čagjar postati. *v. impf.* đaditi, čagjiti. *isp.* čagjaviti se.

pocčastiti, čini, v. pf. verwelten, moror: Viggj knjigu, časa ne počasi. Rj. po-častiti. *v. impf.* častiti.

pocčasnī, adj. što pripada počasti, što je počasti radi; Ehren-, honorarius: Radosav držeći sebe i sina svojega za počasnoga elastelina dubrovačkog. DM. 345. — *pocčastni. isp.* počast.

pocčasnica, f. (u Boei) vidi počasnica. Rj. kao pjesmica što se pjeva uz čašu. — *pocčasnica* (i sa s mjesto š: *pocčasnica*). Osn. 332.

pocčast, f. (u Dubr.) die Ehre, honor. Rj. po-čast. *isp.* čast I. — Nastojāće vam s ljudskim govornom svakome počast dati. Kov. 52. Dubrovčani se zadužāše činiti kralju počast. DM. 29. Da će ih primati s počastima koje im pristojē. 215. Radujte se počastima koje sam vam pripravio. DP. 363. Što se dade kome počasti radi. DRj. 2, 406.

pocčastiti, pocčastim, v. pf. Rj. po-častiti. v. impf. častiti. — I) a) *berirthen, traktiren, comirio excipio.* Rj. — Donese vina i mesa te počasti krstinoše. Rj. 188b. A u svome dvoru bijelome počastio goste i zvanice. Npj. 2, 99. Posle bitke Miloš odvede

pašu pod svoj čador, i počasti ga karom i davanom. Miloš 117. — b) *sa se, reflex. ili pass.:* Poslije ovoga pjevanja počastili bi se čime, što sa sobom donesu. Npj. 1, 188 (Vnk). Čekaj malo, care počūme, još se nijesam dobro počastio s kumovima i s prijateljima. 2, 367. Poslije rakije te se njom i slutkšima počuste. Kov. 97. — 2) (u Dubr.) koga čim, n. p. crevljama, haljinom, korpem, jagnjetom i t. đ., t. j. pokloniti kome što, *verehren, dono.* Rj. *vidi* i pripoznati (koga čime). — *Počastiti* u nas se kaže samo onim stvarima koje se u ovaj mah potroše, n. p. jelom, pićem, lulom duhana i t. đ. a u Dubrovniku govori se i za ostale stvari, i znači upravo pokloniti (*verehren*), n. p. *pocčastio ga . . . jagnjetom (živijem), puškom.* Posl. XLV. Nijesi mi prinio jagnjeta na žrtvu paljenicu, i žrtvamu svojim nijesi me počastio. Is. 43, 23.

pocčasnica, f. (u Perastu) kao pjesnica, što se pjeva uz čašu, *das Trinklied, canticum.* Rj. *vidi* počasnica. — *Peraške počasnice* (što se — u Perastu — pjeva uz čaše). Npj. 1, 84 (natpis).

poček, m. Borg, Leih, mutuum: dao mi na poček. *auf Borg, zu Leih, mutuo. cf. priček* I. Rj. *vidi* i obduga, oduga, vjera 4, veresija. — *po-ček. isp.* počekati.

počekati, kām, v. pf. ein wenig warten, expecto. Rj. po-čekati. *isp.* pričekati I, posjediti 2. *v. impf.* čekati. — *Stan' počekaj*, sine Petre, da ja s tobom u raj idem. Npj. 1, 133. I) *počekaj* još sedam dana, pa opet ispusti golubicu iz kovčega. Mojs. I. 8, 10. *Počekaj*, kćeri moja, dok doznaš kako će izaći. Rut 3, 18.

počelak, počeoaka, m. (u Boei) — 1) u govečeta koža s čela, *Stirnstück, pars pellis in fronte.* Rj. — 2) *vidi* čelo: Tako me strijelak uvrh počeoaka ne udri! (Posl. 299). Rj. — *po-čelak.*

počem, — 1) *etna, forte:* ako počem dogje, *cf.* kako, kakogod: Ne bi li ga počem pričestio. Rj. — Pak sam se bila prepala da nijesi počem onamo pošao. Npr. 119. Pokori se, i vrlo ih ljubi, ako bi se počem obratili, i na tebe bi se smilovali. Npj. 5, 10. Ako bih se počem i udala, živ mi bratac, na konja mu ne ću. Here. 209. — 2) (po zapad. kraj.) *nachdem, quam, cf. pošto.* Rj. — U ribi je ključeve našao, za to šava i zaborava. *Počem* vide, po tom i poznade: »Jao meni do Boga višnjega! Ja sam Simu i zaboravio, ovo s' ključu od mojega Sime.« Npj. 2, 74.

počeonik, m. što se u Jerreju nosilo po čelu među očima: To neka ti je kao znak na ruci i kao počeonik među očima tvojima. Mojs. II. 13, 16. Tada će Gospod skinuti nakit . . . prstene i počeonike. Is. 3, 21. — *po-čel-nik. isp.* počelak.

počesto, adv. po-često. isp. po (složeno s adverb.) i često. — Kamen vodenični bolje melje kad se često pokiva. (Tako se mišl da i mlagji bolje slušaju kad se počesto biju). Posl. 128.

počestiti, počestim, v. pf. po-čestiti što, učiniti da bude češće, često: Metno sam lozu u rastilo, da zaroži, pa ću na proljeće počestiti. Rj. 201a. *isp.* začestiti, učestati. *drukrije se glygol ne ulazi.*

počestati, počestim, v. pf. kratzen (wo es juckt), frico. Rj. počestati. *v. impf.* čekati, česati.

početak, počēta, m. — 1) *der Anfang, initium, (cf. začetak, započetak.* Rj.³). Rj. — a) *bez prijedloga u rēčnici:* Ide mi posao kao čarapin početak (ružno). Posl. 96. Gori su povraci negli počeci. DPosl. 24. Ne bi još ni čemu tome bilo početka. Npr. IV. Oko jedne hiljade narodnijeh zagonetaka, kojma sum početak učinio još 1821. godine. Sovj. II. A to je sve početak stradanja. Mat. 24, 8. Ovaj mjesec da vam je početak mjesecima. Mojs. II. 12, 2. Sumo (je) dvjema dušama različnoga roda sajedlinjenim, koje su kao dva žirotna početka, s neba dan blagoslov da ragjaju djeću. DP. 215. — b) *s prijedlozima u rēčnici; s prijedl. blizu:* Bugarska Morava blizu početku svoga

tako se zove. DRj. 1, 40. — iz: Još iz početka, kako je vijčio, da mu džebane nestaje, pisao je sovjetu. Danica 1, 85. Obrenović vrlo je iz početku držao stranu Crnom (Gjorgjiju. Miloš 20. U Silomu, gdje namjestib ime svoje iz početka. Jer. 7, 12. — o: Dogjoše u Vittelem o početku ječmene žetve. Rut 1, 22. — od: Srbi su još od početka XIII. vijeka imali svoje mitropolite. Danica 2, 113. Od početka Dositijeva jednako se nalazi pametnih ljudi, koji žele da se upravo piše Srpski. Rj. 1, VI. Mjesto je svetinje naše prijesto slave, visoko mjesto od početka. Jer. 17, 12. — s (s gen.): Srbi imahu svoje despote, koje sami birahu s početka iz plemena Brankovičeva a poslije iz drugih plemena. DM. 120. — s (s instrum.): S početkom vlade M. Obrenovića 1815 godine počele su se škole u zemlji opet množiti. Rj. 842a. — u (s akus.): I u početak mjeseca svojih prinosite Gospodu žrtvu. Mojs. IV. 28, 11. Dogje Gedeon na kraj okola, u početak srednje straže, istom bijahu promijenili stražu. Sud. 7, 19. — u (s lokat.): Na svršetku Marta ili u početku Aprilija. Rj. 10a. U početku ovoga vijeka (1800—1803). Rj. 818a. Jakov još u početku bune pošalje . . . Danica 3, 174. Zaista se zna . . . Za to u početku rekoh »zaista« se zna. Kov. 1. Sve pjesme nijesu odmah (u prvom početku svome) postale onake, kakve su. Npj. 1, XXXII. Ongje se on. (glas slova h) jasno čuje i u početku riječi i na kraju i u srijedi. Posl. XIII. Biše ubijeni prvijeh dana žetve, u početku ječmenec žetve. Sam. II. 21, 9. — 2) (im Sticken und Stricken) das Muster, exemplum. Rj. vidi urnek. ono na što se vezilja i pletilja uglada.

početi, počnem, v. pf. Rj. početi. kao prost glagol ne dolazi. isp. četi. v. impf. počinjati. — 1) *beginnen, anfangen, incipio*. Rj. vidi okrenuti, otići, otisnuti, otpočet, otrgnuti, pričeti, stati, uzeti, začeti, započeti, zaokupiti. isp. zadjesti 2, zametnuti 3, zavriči 3. — Bolje je ne početi nego ne dočeti. Posl. 24. Berberin počne svoj posao. 188. Počeo kao lisica vojsku. (Kad ko što počne pa ne svrši). 257. Onda mu oni počnu gororiti. Npr. 74. Počne da kuša sreću. 96. Lakše dodati i nastaviti nego li što iznova početi i načiniti. IV. Počne razgovor i stane kojšta pitati. Danica 4, 34. Stannu pripijevati svatove počevši od popa. Kov. 83. Ja mislim da će najbolje biti to početi s odgorom na pitanje: Sta je Slavenski? Pis. 81 (s?). Videći da je grad utvrgjen, nije mogao ništa početi. Žitije 61. Oh stade tražiti počer od najstarijega. Mojs. I. 44, 11. Pa se (književnost) držaše jezika, kojim već beše početa književnost. Daničić, Vid. d. 1862. 19. — 2) su se, repekt. ili pass. *beginnen, coepi*: počela se krajina. Rj. — S početkom vlade . . . počele su se škole u zemlji opet množiti. Rj. 842a. Što se ne počne, to se ne dospije. (Što je čoeak rad učiniti, valja odmah da počne, jer se ništa ne može svršiti dok se ne počne). Posl. 360. Kad se skupština počela. Danica 5, 33. Po tom se sjutradan počela škola. Sovj. 81. Za to ne primite Zagrebačkoga pravopisa što očekujete da se kakar bolji počne. Slav. Bibl. 1, 90. Na prvom listu, gdje će se A početi, stajače Angel. Straž. 1886, 703. Jer je vrijeme da se počne sad od kuće Božije. Petr. I. 4, 17.

početan, početna, adj. *iniziale, ad initium spectans, initium faciens*. Stulli. što pripada početku. — Ovo je društvo za početnu nastavu. Zlos. 149.

početnica, f. *quae condit, instituit*. Stulli. koja je što počela, koja počinje.

početnik, m. *actor, institutor, conditor* — početnic reda slavnoga male braće. Stulli. uopće koji je što počeo, koji počinje. — Početnici . . . i izvrstnici. J. Kavanjin. AKj. IV. 356a. isp. počinjač.

početvorak, (u Risnu) **početvoronožac**, (u Boči) vidi četvoronoške: Tako ne hodio početvorke! (Posl. 308). Rj. adv. po-četvorke, po-četvoronože (isp. Tako

ne hodio na noge i na ruke! Posl. 308). — Tako se ne vukao početvoronože kao žaba gubavica! Posl. 309.

počinak, počinka, m. — 1) *die Ruhe, requies*: Dobar počinak da vam Bog da! Rj. vidi počivak, odmor, odmorak. — Od večera do večera praznujte počinak svoj. Mojs. III. 23, 32. Da vam da Gospod da najgute počinak svaka u domu muža svojega. Rut 1, 9. Ovdje je prvi počinak od posla. DP. 338. isp. počinuti. — 2) konjski klinac, *Hufnagel, clavus quo ferrea solea equo suppingitur*: U njegov' kažu trista počinaka, ni pola ih nije zakovao. Rj. isp. počiniti 2.

počinuti, počinim, v. pf. — 1) *nach der Reihe machen, facio aliud ex alio*: počinio trista jada. Rj. počiniti, učiniti što redom. v. impf. činiti. — Počinio (n. p. po kući, po zemlji) dar mar. Rj. 111a. Stane se faliti, šta je on junastva počinio. Npr. 192. Jesi li ti sve to čudo u ovome gradu počinio, divove isjekao i šcer moju od smrti sačuvao? 193. Turci toliku štetu počinuše. Danica 3, 204. Počinu vrlo grdna djela idući za gadnim bogovima. Car. I. 21, 26. — 2) počiniti konjske klince, t. j. čekićem na nakovnju kao zaoštriti ih, *zuspitzen, excavo*. Rj. v. impf. počinjati.

počinuti, nēm, v. pf. Rj. v. impf. počivati. — 1) *anstrusen, congruere*: I dobro sam tebe počinulu tvom Milanu na desnici ruci. Rj. — Idavši za dugo počine pod jednijem velikijem kamenom. Npr. 96. Reče ocu da pogje počinuti a da će se ona za sve brinuti. 105. I megjed niz krušku slazeći počiva (a kamo li čoeak od posla da ne počine?). Posl. 103. Sve (puške) pukose iz jednoga glasa, malo koja počinu na suvo. Npj. 5, 101. Počinu duh Ilijin na Jelisiju. Car. II. 2, 15. oramo ide i ovaj primjer: A kad mrče i počinu sunce. Rj. 372b. — 2) *sterben, morior*. Rj. vidi upokojiti se, nmrijeti, preminuti, prestaviti se, počić 5. — Kade ti je baba počinuo, na samrti carstvo naručio baš na kuma Vukašina kralja. Npj. 2, 189. Evo, ti ćeš počinuti s ocima svojim. Mojs. V. 31, 16. Ču u Misiru da je David počinuo kod otaca svojih. Car. I. 11, 21.

počinj, m. ef. plojka. Rj. — (Plojka) kad se počinje bacati, zove se činjati; koji činja, obično rekne: »činj i počinj; koji prvi činja', vazda ga dobija'; koji zadnji činja', nigda ga ne dobija!'« Rj. 508b.

počinjáč, počinjáčta, n. koji što počinje: *der Anfänger, Ueher*: Kad bi se mislilo na svršetak, ne bi još ni čemu tome bilo početka, ali počinjáč misli: samo neka se počne. Npr. IV isp. početnik.

1. počinjānje, n. *das Beginnen, orsus*. Rj. verb. od 1) počinjati, 2) počinjati se. — 1) radnja kojom tko počinje što. — 2) stanje koje biva, kad se što počinje. — S infinitivom znači počinjānje onogu što znači glagol u infinitivu. DRj. 3, 533.

2. počinjānje, n. verb. od počinjati. Rj. radnja kojom tko počinja konjske klince.

1. počinjati, počinjēm, v. impf. Rj. vidi začinjati 1, započinjati. isp. činjati. isp. zametati 3. v. pf. početi. — 1) *anfangen, beginnen, ordior, incipio*. Rj. — Djeca su počinjala učiti iz rukopisa (jer bukvara nije bilo). Rj. 842a. Kad se mole Bogu, on (starješina) počinje i svršuje. Danica 2, 100. Pjesme počinje koji je najvjestiji među njima. Kov. 57. Ljudi, koji sve bune i svagje s imenom Božjim (i njegje radi) počinju. Rj. 1, XIII. Kad bi stari ljetopisci počinjali godinu od Jannara; ali kako je počinjaju od Septembra . . . DM. 52. — 2) su se, repekt. ili pass. *beginnen, ineipior, coepi*. Rj. — U nahiji Barskoj, koja se odovud počinje od Paštrovića. Rj. 15b. Za to se mnoge pjesme počinju: Polečela . . . Rj. 81a. Od Golpeca se počinju planine. Rj. 93b. Da grade kuće u red, i to se po tom počinjalo i u Šumadiji. Rj. 676a. Jedan put se počinje. (Za to valja dobro oči otvoriti kad se što počinje). Posl. 111. Kad se slog počinje s poluglasnim slovom. Danica 3, 4 (s?). Ovako (se) djelo prevodi na jezik kojijem se sad počinje pisati. Nov. Zav. II. A počinje li se zaista od onda naša literatura. Pis.

63. Glas da se rat s Turcima počinje na novo. Sovj. 27. Odgovor, koji se počinjao narodnom postovicom. Sovj. 86. Koja se počinje glasovima t. Bukv. 39. Rukopis se sad počinje mukom sv. Nestora . . . a svršuje mukom apostola Tita. Glas. 10, 340. Pred nastavcima koji se počinju glasom i. Obl. 7.

2. počinjati, počinjâm, *v. impf.* konjske klince, t. j. čekićem na nakovnju kao oštri ih, *den Hufnagel zuspitzen, erucuo clavum quo ferrea solea equo suppingitur.* Rj. *v. pf.* počiniti 2.

počist. *f.* ona vuna koja se ovcama ranije ostriže sa repa i stražnjih butina, koju ovce prljaju, kad litaju pošto se otrave. M. Gij. Miličević. — Golema kamara tek ostrižene vune . . . neke žene odvajaju vlas od počisti. Zlos. 278.

počistiti, stîm, *v. pf.* Rj. po-čistiti. *v. impf.* po-čisćati. — **1)** *vidi* pomesti. Rj. *vidi* i pogladiti 2, pokidati 3. — Pošto bi . . . veći (gjacci) napojili kaluzjerske konje, a manji počistili sobe . . . Rj. 841b. Mala kolebica, nepočišćena . . . Ona lepo uzme metlu pa počisti kolebu. Npr. 142. — **2)** konja, t. j. uštrojiti ga, *cf.* podmetnuti. Rj. *vidi* i ustrojiti, uškopiti, utuči 2. *isp.* ujaloviti, i *syn.* ondje.

počišćać, počišćaća, *m.* ko počišća n. *p. ajgire.* *vidi* jalovan, i *syn.* ondje. — Ali je počišćać već bio svršio sav svoj posao. Mil. 104.

počišćanje, *n. verb.* od počišćati. *rudnja* kojom tko počišća n. *p. ajgire.*

počisćati, počisćâm, *v. impf.* po-čisćati. *vidi* podmetati 2, i *syn.* ondje. *v. pf.* počistiti 2. — Dozvaov sam iz Pazove (u Sremu) onoga veštaka što počisća *ajgire.* Mil. 103.

Počitelj, *m.* grad i varoš u Hercegovini k primorju Dalmatinskom. Rj.

počitlučiti, čim, *v. pf.* zum čitluk *machen, rectigali* čitluk *dicto sublicere.* Rj. po-čitlučiti, *n. p. selo, kuću, t. j. učiniti da bude čitluk kakome agi.* *v. impf.* čitlučiti. — Gdjejoja sela . . . ali su ih najviše Turci na selu počitlučili. Rj. 826b. Koja su sela bila počitlučena. Danica 3, 147. sa se, *pass.*: Kad se ovako u kakome selu počitluče nekoliko kuće. Rj. 826b.

počivak, počivka, *m. die Ruhe, requies;* Radi bez počivka, *rastlos.* Rj. *vidi* počinak, i *syn.* ondje. *isp.* počivati.

počivalište, *n.* (u Dubr.) *die Rubestätte, tranquillus ad quietem locus.* Rj. *njesto* za počivanje. — Stani, Gospode, na počivalištu srom, ti i kovčeg sile tvoje. Ps. 132, 8. Saron će biti tor za ovce i dolina Ahorska počivalište za govoda narodu mojemu koji me traži. 65, 10. Ustanite i idite, jer ovo nije počivalište. Mih. 2, 10. *riječi s takrim nast.* kod danیشه.

počivalo, *n.* — **1)** *n. p.* po planinama kraj puta gdje su klupe namještene, te putnici počivaju, *die Ruhebank, sedile.* Rj. *riječi s takrim nast.* *vidi* kod bjelilo 1. — **2)** *der Ruhepunkt, intervallum:* Ma ga jadni ne ostavlja Ivo, no ga nosi jedno počivalo, i drugo ga nosi počivalo. Rj. *kao vrijeme kad valja kad se počiva.* *isp.* počivanje. — »Moje sreće, sad sam počimuo, i sad sam se rajet učinio«. »Kakav rajet i kakva nesreća! i nesretno takro počivalo! To će naše počivalo biti, kao što je bilo za Rusiju. Npj. 5, 522.

počivânje, *n. das Ruhem, quies.* Rj. *verb.* od počivati. *stanje* koje biva kad tko počiva. — Daklem je ostavljeno još počivanje narodu Božijemu. Jevr. 1, 9. To neka vam je počivanje subotno. Mojs. 11, 16, 31. Što rodi zemlja za počivanje srojega, ono neka vam bude hrana. 25, 6. Bezbožniče, ne vrebaj oko stana pravednikova, i ne kvari mu počivanje. Prič. 21, 15.

počivati, počivâm, *v. impf.* *ruhem, quiesco.* Rj. *v. pf.* počiniti. — Počivalo . . . gdje su klupe namještene, te putnici počivaju. Rj. 561b. Koji ugje u

pokoj njegov (Božji), i on počiva od djela srojijeh kao i Bog od svojijeh. Jevr. 4, 10.

počkati, čkâm, *v. pf.* (u Riječkoj nahiji i u Zeti) *vidi* popišati. Rj. *po-čkati.* ovaj se *glagol* ne nalazi u drugojačijem obličju. *vidi* poburiti, i *syn.* ondje. — *isp.* staro *cati* od *čupatu* i staro *sač* *čvčh* urina. Korijeni 224.

poču, počûla, *m.* (u Boci) *vidi* bistijerna, gustijerna. Rj. *jama* gdje se drži voda. *vidi* i puč, i *syn.* ondje. — *tugja* počuo (puteolus). Osn. 126.

počupati, pûm, *v. pf.* Rj. *v. impf.* čupati. — **1)** *n. p.* travu, *ausrupfen, avello* (*pf.* poskupsti. Rj. ?): Po bašci mi *creče* počupao. Rj. — Otkuda kukolj? . . . hoćeš li da idemo da ga počupamo? Mat. 13, 28. Dovesću ih opet u ovu zemlju . . . i nasadiću ih i ne ću ih počupati. Jer. 24, 6. sa se, *pass.*: *Konoplje* se u nas čupaju dvaput . . . druge kad se počupaju, onda se . . . druge kad se počupaju, onda se . . . Rj. 86b. — **2)** sa se, *reciproč.* *ruufen, riarari:* počupao se s njime i počupali se njih dvojica. Rj. *vidi* pokrčumati se. — Pokikati se, počupati se s kîm za kiku. Rj. 530a. Biće šaka pere, t. j. počupaće se (jedan drugoga šakama za perčin). Rj. 832b. Ne družu se s onim s kîm se ne možeš počupati. Posl. 198.

počuti, počujem, *v. pf.* u riječima: čuj i počuj! čujte i počujte! *hören, audio.* Rj. po-čuti. *v. pf.* i *impf.* čuti. — Čuj i počuj, bego gospodare! što ti vodiš ljubljene gjevojke? Here. 153.

počuvati, počuvâm, *v. pf.* po-čuvati. *v. impf.* čuvati. — Da počeva čardak na Korumi, da ne progje od Karlovca bane. Rj. 292a. Da mi nočas stražu počuvamo, ovid idu čestot. Onogorci . . . »Od šta ćemo stražu da čuvamo? Npj. 4, 27.

počelica, *f.* (Imosk.) ženska kapa (u njoj sa dobre šake širok obluk od debele hartije, preko njega krpa, koja na pero visi niz legja). *cf.* pocelica. Rj. *Stulli ima:* počelicia i podjelicia (calantica). *po tome će počelicia biti po istočnom gorovu, a ć u počelicia stiveno je čj.* *isp.* čedilo = cjedilo.

počer . . . *vidi* potjer . . . Rj.

poći, pōgjem, *v. pf.* Rj. po-iti, po-iti, po-tji, po-tji, po-ći (*isp.* ići). *vidi* primiti se (uz brdo). *v. impf.* polaziti. — **1)** *gehen, eo.* Rj. *vidi* krenuti 4, krenuti se. — Od mosta . . . pošav niza Savu poznaju se ostaci od velikoga šanca. Rj. 114a. Nekaka žena pogje svojoj udatoj kćeri u pohode. Rj. 502b. Pa pogje da ide. Onda ga car vrati natrag govoreći mu: »Stani . . . Npr. 11. Pogje carica u šetnju. 19. Pogje na put. 41. Pogje hitro u onoga kralja što mu bjese kćer gubava. 86. Pogjimo vijjeti. 87. Po tom stane careva šcer provati košulju i drugo ostalo . . . i see joj pogje kao da je o njoj krojeno. 102. Pogje u pazar. 108. Ko za tugjom runom pogje, sam ostrižen kući dogje. Posl. 138. Pogji griješe (od mence)! (Kad koga nagje kaka bijeda). 252. S golim grlom u jagode (poći ili dignuti se). (Kad ko pogje kud nesprenljen, kao što treba — kao da bi čoek pošao da bere jagode, a ne ponio suda nikakvoga). 283. Tako mi sve crnom štetom ne pošlo! 304. Pa mu pogje ruci i papuč, pa mu Turski Boga nazivaše. Npj. 4, 197. Turci su sud pošli nu Srbe, kao u seatore. Danica 3, 169. Čurčija . . . došao k Jakovu, i od prvoga dana pošao uza nj. 3, 191. Pojte s Bogom dva siva sokola. Kov. 94. Da protir njih pogju. Miloš 178. Na čedne s njim poći u tu otmicu. Npj. 1, XXVII. Za njim su pošli mlogi učeni Srbi. Rj. V. Jakov, koji je bio pošao Loznici u pomoć. Sovj. 33. Putem Kainovijem pogjoše. Jud. 11. — **2)** pogjoh da se sagnem, da mu kažem, im Begriffe sein. Rj. *vidi* poimiti. — Kad već uže prikupi blizu kraja, ali ima šta vijjeti . . . Čoek se uplaš, pa pogje da upusti uže. Npr. 115. Batina ima dva kraja. (Kad ko prijeti kome da će ga tući, i znači da onaj koga pogju da biju može braneci se oteći batinu, pa izbiti onoga koji pogje da bije). Posl. 11.

Kad se malo ponapiše vina, te im vince unigje u lice, a rakija goroviti pogje, stara majka suze prolivaše. Npj. 1, 541. Uzme nož, pa taman pogje da ga zvučene za pojasa, a Turčin potegue iz pištolja. Miloš 77. Kako ovi ohezobraziše! Još malo pa će poći za bradu da hrataju. Straž. 1886, 1734. — 3) poći n. p. za stara, vidi udati se. Rj. — Lepa Pavo hoćeš poći za me? Pogji kćeri za kozara, dobro će ti biti. Rj. 162b. Na čijoj lozi sutra bude groždje, zu onoga nka, pogje devojka. Npr. 81. Da ne će ni za koju nego za Čelu...

Kako bi ti za slugu pošla? 206. Dok joj je muž živ biva preljubočinica ako pogje za drugog muža. Rim. 7, 3. — 4) (u Dubr.) vidi otići: Metla pošla, metla došla (Posl. 177). Aga pogje a Rustan-beg dogje. Rj. — 5) (u Boči) vidi umrijeti: A ja znadem bilja svakogjega, pa ti ne ću od uroka poći. Rj. vidi i počiniti 2, i syn. ondje. — Kazujući narodu da se kaje i da ne bi koji bez ispovijesti pošao s oroga svrjetu. Npr. 98.

počudna, *adj.* po čudi, *ungenem, gratus*, *cf.* povoljan. Rj. koji je kome po čudi.

počušnuti, *šnem, v. pf. wegstossen, detruo*: Počušnimo šekulovu majku. Rj. po-čušnuti, kao udariti nogom poturiti. *isp.* čušnuti. *v. impf.* čuškati. — Bijelu mi kulu poharaše, a staru mi majku počušnute, osta majka stara na bunjaku. Npj. 4, 39.

počutiti, *tim, v. pf. Rj. po-čutiti, kao malo očutjeti. v. impf. čutjeti. — 1) ein wenig schneigen, conticesco.* Rj. — Pošto obojica počute neko vrijeme, počne paša govoriti. Npj. 1, XLIX. Kako su pitali premudroga Solomuna... a on, počutiše malo, odgovorio. Posl. XI. 2) (u Dubr.) pomilovati (rukom), liebkosen, demulceo, blandior. Rj. kao pogladiti 1.

1. pod, pada, *s instrum. i accus.* Rj. *prijedlog, unter, sub.* Rj. za oke. *isp.* bez.

1. s instrum. S ovim prijedlogom riječ u šestom padežu pokazuje, da je onome što sama znači s donje strane mjesto na kome što biva (na pitanje gdje?).

— 1) u pravom smislu: pod nebom, pada mnogom. Rj. Kouj pod zmiem poviče konju pod carevim sinom. Npr. 26. Pod bikom june traziti. Posl. 251. Pod jagječom kožom mnogo puta kurjak leži. 251. Teško nogama pod ludom glavom! 315. Pod onom gorom zelenom i pod najvišom planinom vrani se konji igraju, pod sobom jame kopaju. Npj. 1, 303. Rodi majka devet gjevojaka, i deset u nosi pod pojasmom. 1, 560. — 2) u prenesenom smislu. — a) Pod sramotom tebi ostavit' ne ću. Npj. 3, 385. Da su Srbi ili Srbiji pod ocim imenom za cijelo poznati. Danica 2, 71. Po smrti Lazarevoj postane Srpsko despotstvo pod Turskim kesimom. 2, 76. Djevojka stajala pod vjerom tri godine. Kov. 43. Ti si pod krivicom, i moras ići u sovet, da se pravdaš. Miloš 47. Pod Nemanjom Tuber nije mislio Dušana. DM. 203. Ona (voda) je tekla u more pod imenom Dobra Voda. 205. Obične riječi, pod kojim se znalo šta treba razumjeti. 213. Na jednom se mjestu pod ovim imenom misli Karabogdanska. DRj. 1, 61. — b) onako mjesto pokazuje pokornost: Ništa pod (jakim) Bogom, n. p. nema, ne zna. Rj. 33a. Na pseto zamahni, a gjevojku udri. (Valja da se misli da je valja držati pod zaptom). Posl. 190. Da ostanu opet raja pod vladanjem dobroga careva vezira, kao što je bilo i pod Adži-Mustajpašom. Danica 3, 219. Miloja pod stražom pošalje u Mitrovicu. 1, 25. Njemu ne ostane pod rukom više od jedne trećine naluje Rudničke. Miloš 46. I ja sam čovjek pod vlasti, i imam pod sobom vojnike. Mat. 8, 9. — c) način: To ne sluša Jerina gospogja, već pod siljem okumila kuma, i pod siljem nagna sveštenike, te venčala braća i snašicu. Npj. 2, 497 (*isp.* dolje pod II 2b primjere iz Npj. 2, 70; 2, 493). Da je (zemlju) uživa pod ugovorom, kao: da je ne pokloni drugome ni proda... da daje državne danke i t. d. DM. 59. *isp.* Sint. 591—594.

II. sa akus. S ovim prijedlogom riječ u četvrtom

padežu pokazuje, da je onome što sama znači s donje strane mjesto koje se primicanjem zauzima. (na pitanje: kudu (kamo)?). — 1) u pravom smislu: Poda me, pod noge. Rj. Ili ga samo bace u tamiću i metnu sindžir na vrat a noge u klade, pa još kašto i rodu podjevaju podu nj. Rj. 89a. Podu nj, poda njgu (pod njega) darunter, sub eum (id): Već su krila podu nj podmetnuta. Rj. 518a. Carev sin metne sokola na kladu a hrte i gajde podu nju. Npr. 49. Svako od zvjeradi pade potruške i rep savi podu se. 94. Metnuti obraz pod noge. (Oblezobraziti). Posl. 178. Nattri kome brena pod nos. (Naprkositi mu, naljutiti ga). 192. Ja posadi(h) vinograd, tamo dolje pod zapad. Npj. 1, 278. Jedva uteče modra pod odor. 1, 519. Braća složna pod barjak skupljena. Kov. 67. — 2) u prenesenom smislu. — a) Uzeo pod arendu. Rj. 7a. Dao krave pod kesim. Rj. 268b. Kuća se uzme ili da pod kiriju. Rj. 390a. Car ondar stavi šcer pod stražu. Npr. 115. Tad' je Novi grad pod kavre pazom. Npj. 3, 245. Nešto pripada pod Bosanski (pušaluk). Danica 2, 54. Da kupi vojsku pod platu. 3, 163. Nahiju Kragujevačku uzme svu pod svoju vlast. 3, 217. Da ne padnete pod sud. Jak. 5, 12. — b) mjesto primicanja pokazuje način: Ako ne će sam (od svoje volje), a on hoće pod moranje. Rj. 368a. Izjede konja čirija. (Valja da kad oslabi noseći što često pod kiriju?). Posl. 99. Već on uze pod silu devojku. Npj. 2, 70 (*isp.* gore pod I 2e). Turska sila pritisla Kosovo. Pod broj, sine, na teftere kažu no u cara što hiljada vojske. 2, 265 (Tako je: pod jednako, pod puno. Daničić, Sint. 527). Te otimlju pod silje devojke. 2, 493. Vazda su nas pod mito držali. 5, 239. — c) pokazuje da se jednu stvar uzima mjesto druge ili se jednači s njom: Prodao mu konja pod zdravo, t. j. da je zdrav, ako li ne bi bio, onda je kriv onaj koji ga je prodao. Rj. Uzeti dijete pod svoje, t. j. mjesto sina ili kćeri. Rj. 672b. Podmetnuli mu čavče pod goluba. (Prevarili ga; dali mu drugo, a ne ono što bi valjalo). Posl. 251. Podmetnuo bi pod rola ždrijebe. (Tako zna objediti). 251. A ženskinje pod roblje doved'te. Npj. 3, 373. — d) pokazuje vrijeme koje nastaje: gegen, um die Zeit: pod starost, auf die alten Tage; pod noć, gegen die Nacht hin. Rj. Navalite, mobo moja, pod veče, biće vama šugav jarac doveče. Npj. 1, 169. Pod jesen je vodio Ruskou vojsku na Varvarin. Danica 1, 79. Pod samu zimou otide u Bosnu. 3, 213. *isp.* Sint. 525—528.

2. pōd, m. — 1) (po juž. kraj.) das Stockwerk, tabulatum, *cf.* tavan, kat, boj, podina. Rj. — Tad' se krade kraljica gospodja, ona s' krade od pada do pada, dok izlježe podu najvišem. Npj. 2, 59. — 2) (u Boči) ono drvo najdonje na kome stoji tijest. Rj. — 3) vidi patos, podboj 1, tavan 5, tle, tli, tlo (*n. p. u sobi, govori se u Hrc.*) *isp.* podnica, popoditi. — Dolje je pod, riše podu petar, a pod podom konoba. Rj. 496a. Pod domu obloži daskama. Car. I, 6, 15. Trijem sudski, koji bijaše obložen kedrom od podu do vrha. 7, 7. Saviše se licem k zemlji do podu. Dnev. II, 7, 3.

podāci, *pōdāgjem, v. pf. vidi podići.* Rj. pod(a)-iti, poda-ći. *isp.* kod ići. *v. impf.* podilaziti.

podādiranje, *n. vidi podiranje.* Rj.

podādirati, *rem, v. impf. vidi podirati.* Rj. pod(a)-dirati. *v. pf.* podadrijeti.

podādrijeti, *pōdadrem, v. pf. ctvas unsgomachtes wieder hervorziehen, repeto rem confectum.* Rj. vidi podrijeti 2. pod(a)-drijeti, kao zapoemuti, započeti novo stvar već sršenu. vidi podjenuti, podjesti. *v. impf.* podadirati, podirati.

podādno, *podādula, adj. (part. perf. act. od podaduti) podbuo (vidi podbnuti).* Rj.⁸

podāgnati, *gnām (podāženem, podāždenem), jagen unter-, subigo.* Rj. pod(a)-gnati. *v. impf.* podagoniti.

podgoniti. — Uz Ljeviške *podajnaše* strane do Jarvoja zelene planine. Npj. 4, 378.

podagoniti, podagonim, *v. impf. vidi* podgoniti; Stade Mato *podagonit'* ovce. Rj. pod(a)-goniti. *v. pf.* podagnati.

podajnica, *f. koju je podložna kome. izu a umetnuto je j.* — Srbija je Turska *podajnica*. Npj. 5, 54. *isp.* podajnik.

podajnički, *adj. što pripada podajnicima:* Odmetnu mi *podajničku ruku*. Npj. 5, 350.

podajnik, *m. koji je podložan kome. vidi* podanik, podložnik, *izu a umetnuto je j. isp.* stoni, stojni. — Ko nije Turčin, on je raja (t. j. *Turški podajnik*). Danica 2, 78. Da gradi nova vešala za *tuke poštene podajnike*, kao što si ti. 4, 36.

podaleko (*ake.* Rj. 3 XXX), *adv. po-daleko. isp.* po (*složeno s adverb.*) i daleko. *comp.* podalje. — Kad odmakne *podaleku*, a on se osvrne. Npr. 77. Kad budu već *podaleko od grada*, carica se probudi. 240.

podalje, *n. po-dalje. isp.* po (*složeno s adverb.*) i dalje, *posit.* podaleko. — Sestra njegova stade *podalje* da vidi šta će biti od njega. Mojs. II. 2, 4. Sjedne malo *podalje od njega*. Prip. bibl. 17.

podanak, *podanka, m. (n. Slav.) n. p. glavčinu napravio od podanka, vidi* izdanak. Rj. *mladića što izraste drvetu blizu korijena, kao iz dna, podno (udno) drvetu.* — *po-dunak* (osn. u dno). Osn. 291.

podanik, *m. koji se poduo, postao podložan (gospodaru); der Unterthan. vidi* podajnik, podložnik. — Svi drugi ljudi u društvu, koji ovako dobiju upravitelja, zovu se njegovi *podanici* . . . Svaki *podanik*, koji ovo obećanje svoje poštene drži . . . onaj je dobar član državnoga društva. Priprava 64. Bili *podanici vladavoc i državci*. DM. 62.

podanstvo, *n. stanje u kojem je podanik; die Unterthänigkeit, das Unterthansbund.* — Srpsko carstvo pade u sužanjstvo, te i danas stoji u *podanstvo*. Npj. 5, 255. Srbi se još ne bjehu navikli na *podanstvo tuginjima*. DM. 109. Da ne će prisvajati ljudi, koji uz rat prijevogaše na dubrovačku stranu, nego da će ih oprostiti *podanstvu*. 229.

podapeti, *podapnem, v. pf. anspannen, intendo, tendo.* Rj. pod(a)-peti. *v. impf.* podapinjati. — *su se, pass.:* Talambus je od tuča kao mali čanak, pa se *podapne* kožom. Rj. 730a.

podapinjanje, *n. das Aufspannen, intensio.* Rj. *verb.* od podapinjati. *radnja* kojom tko *podapinja* što.

podapinjati, *njem, v. impf. aufspannen, intendo, tendo.* Rj. pod(a)-pinjati. *v. pf.* podapeti.

podaraciti, *vidi* potharaciti.

podariti, *podarim, v. pf. beschenken, dono.* Rj. *po-dariti. vidi* podarovati. *kao* prost *glugol ne dolazi. isp.* dariti.

podarovati, *podarujem, v. pf. beschenken, dono:* *podaruj;* *podarujte*, obradujte (govore prosjaci). Rj. *po-darovati. vidi* podariti. *i prosti* je darovati *v. pf.* **podasipanje**, *n. das darunter-Schütten, subterfusio.* Rj. *verb.* od podasipati. *radnja* kojom tko *podasipa* što.

podasipati, *pâm (pljêm), v. impf.* Rj. pod(a)-sipati. *v. pf.* podasiti. — **1)** *darunter schütten, subterfundo.* Rj. *podasipati* što *pod* što. — **2)** *pušku, zuschütten, cf.* potprašivati. Rj.

podasiti, *podaspem, v. pf.* Rj. pod(a)suti. *v. impf.* podasipati. — **1)** *darunter schütten, subterfundo.* Rj. — Primili su od paše darove, dobro ih je *podasuo blugom*. Npj. 5, 37. — **2)** *pušku, zuschütten, vidi* potprašiti. Rj. — To svi oni jedva dočekaše, pa istekar *puške podasuse*, otidoše k paši na Jezera. Npj. 3, 92.

podāšan, *podāšana, adj. freigebig, liberalis, cf.* *podatljiv.* Rj. *koji rado daje. vidi* izdašan. — Utočio bi ti i krvi ispod grla. (Tako je dobar i *podāšan*, ili,

tako ima koga rado). Posl. 337. *Podāšana ruku* biva bogatija. Prič. 11, 25.

podāštranje, *n. vidi* podoštravanje. Rj.

podāštrati, *podāštrâm, vidi* podoštravati. Rj. *podāštrati, v. pf.* podoštriti.

podātak, *podātka, m. die Angabe:* Što nema *podātaka*, s toga je teško kazati kako su stajali dubrovački trgovci prema lancima. DM. 245. *isp.* *po-dati.* — *zu nast. i ake. isp.* *podātak.*

podati, *podām, v. pf.* Rj. *po-dati. v. impf.* *podavati.* — **1)** (u pjesmi) *geben, do, cf.* *dati:* Da mi *podāš* blago od svijeta. Rj. — Sinovima preporučiti da svoje sestre *dadu* za onoga koji prvi dogje i zaprosi ih. »*Podajte*« reče »tako ne bili prokleti. Npr. 185. *Podaj*, pa se ne *daj* (otkupluj se). Posl. 250. *Podaj* rukama pa traži nogama. 251. Onda *podajte* opet štampati. Straž. 1887, 239. Dozovi poslenike i *podaj* im platu. Mat. 20. *Podajte* joj od ploda ruku njezinijeh. Prič. 31, 31. — **2)** *su se, refleks. sich ergeben, dedo me.* Rj. *isp.* *predati se.*

podatljiv, *adj. freigebig, liberalis.* Rj. *koji rado daje. vidi* podāšan, izdašan; darovan. *suprotno* skup 1, škrt, tvrd 5. — *Podatljiv* je i milosrdan Gospod. Ps. 145, 8. Srpski vladavci bijahu *podatljivi na duševna djela*. DM. 56.

podatljivost, *podatljivosti, f. osobina onoga koji je podatljiv; die Freigebigkeit, liberalitas.* — Ta je zbirka *podatljivošću* njegove prenzvišenosti umnožena prošle godine za 25 slika. Rad 9, 199. Da se nijesam uzdao u tvoju *podatljivost prema* svemu, čemu treba pomoć tvoja. Živ. sv. Sim. i S. V.

podāvānje, *n. das Ergeben, deditio.* Rj. *verb.* od 1) *podavati*, 2) *podavati se.* — **1)** *radnja* kojom tko *podaje* što. — **2)** *radnja* kojom se tko *podaje.*

podāvati, *podāvam, v. impf.* *po-davam. v. pf.* *podati.* — **1)** *Nadodavati n. p. ruku* pod sablju, *cf.* *podarati*, *podmetati.* Rj. 387a. — **2)** *su se, refleks. sich ergeben, dedo me.* Rj. — Zato se ovi Turci osobito uz Biograda, koji su ih jednako *podbadali*, da se tako ne *podaju* Srbima, opet malo posile. Danica 5, 47. Kad bi se *ja podavao* za čitateljima, ja bi morao postati lud kao i oni što su. Straž. 1887, 63.

1. podāviti, *podāvim, v. pf.* Rj. *po-daviti, njih više redom. vidi* podušiti, pogušiti. *v. impf.* *daviti.* — **1)** *nach der Reihe erwürgen, suffoco, strangulo alium ex alio.* Rj. — Kad udari u katane Marko: što pogubi sabljom okovanom, što *podari* u tihom Dnnavu. Npj. 2, 250. Druga (zrna) *padoše* u trnje, i naraste trnje, i *podari* ih. Mat. 13, 7. — **2)** *su se, refleks. nach der Reihe ersticken, suffocor alius ex alio.* Rj. — (Roblje) *poskače* u Moravu, i kojegod nije znalo *plivati, podari se* . . . Od nekoliko robova, koji su se onde u viru *podarili* i potonuli, znadu se i sad grobovi. Miloš 93.

2. podāviti, *podāvijem, v. pf. unter etwas wickeln, subvolv.* Rj. *pod(a)-viti. vidi* podviti, *v. impf.* *podvijati.* — Na Lucin dan *domaćin* gleda kako mu stoka leži: ako je *podavila noge* *podu se*, onda . . . ako li je noge *opruzila*, onda . . . Rj. 336b. *Podariv rep* *podu se.* (Sjedi s mirom, ne diraj ni u koga). Posl. 250. Starac Fočo *podario* *bradu*, pa je b'jelu sa zubima grize. Npj. 4, 136 (sa?) *obavijem;* *po*grješke mislim da su u Vukovu rječniku *podāvijem, rāzavijem.* Rad 6, 60.

podāvno, *ziemlich lange her, sic sat pridem.* Rj. *po-davno. adv. isp.* po (*složeno s adverb.*) i davno. — Opominjem se, da sam, dosta *podavno*, čitao . . . Ōdg. na sit. 3.

podāždjeti, *podāždi, u. Rj.:* *podāžgjeti, daždi, v. pf.* (u Dubr.) *ein wenig regnen, paulum pluere:* *podāždje*lo malo. Rj. *po-daždjeti. v. impf.* *daždjeti.* — *l'nsti, te im podāždje* *mana* za jelo, i *l'jheb* *nebeski* *dade* im. Ps. 78, 24. Jer je vrijeme da tražite Gospoda,

da bi došao i *podadžio* vam pravdom. Os. 10, 12. *podadžjeti*. Korijeni 113. Rad 6, 86.

podbaciti, *podbācīm*, *v. pf. unterlegen, subjicio*. Rj. *pod-baciti*. *isp.* podmetnuti 1. *v. impf.* podbacivati. — Manu sabljom Kraljeviću Marko, deli Musa *buzdoran podbacu*. Npj. 2, 408.

podbacivānje, *n. das Unterlegen, subjectio*. Rj. *verb.* od podbacivati. *rudnja* kojom tko podbacuje što.

podbacivati, *podbācujēm*, *v. impf. unterlegen, unterschreiben, subjicio*. Rj. *pod-bacivati*. *isp.* podmetati 1. *v. pf.* podbaciti.

podbādāč, *podbādāča*, *m. der Aufsetzer, stimulator*. Rj. *koji podbada koga na što*. *vidi* potutkač.

podbādānje, *n. das Aufmuntern, das Aufsetzen, stimulatō*. Rj. *verb.* od podbadati. *rudnja* kojom tko podbada koga (*na što*).

podbādātī, *podbādām*, *v. impf. aufmuntern, hetzen, stimulo*. Rj. *pod-badati*. *vidi* podgovarati (na zlo), podbunjivati, tutkati, drškati, vrkati. *v. pf.* podbosti. — *Koji su ih jednako podbadali, da se tako ne podaju Srbima*. Danica 5, 47. *Ako bi te podbadao brat tvoj govoreći ti tajno: hajde da služimo drugim bogovima*. Mojs. V. 13, 6. *Te rus na zlo uči i podbada*. Šćep. mal. 143.

podbāran, *podbārna*, *adj. n. p. zemlja* (pod barom, *sumpfig, uliginosus, cf. barovit*. Rj. 2).

podbijač, *podbijača*, *m. (u Srijemu) vidi* podmetača. Rj. *vidi* i podloga 2. *u plugu, drvo koje je na gređlju gore podmetnuto pod čivju, koju drži cimer*.

podbijānje, *n. das Schlagen von unten auf, subtercutio*. Rj. *verb.* od 1) podbijati. 2) podbijati se. — 1) *rudnja* kojom tko podbija što. — 2) *rudnja* kojom se tko podbija.

podbijati, *podbījām*, *v. impf.* Rj. *pod-bijati*. *v. pf.* podbiti. — I. 1) *von unten wegschlagen, subtercutio*. Rj. — 2) *krov, da bude ravan*. Rj. — II. *sa se, refleks.* *sich Füsse wund gehen, subtercutio*. Rj. *vidi* podhupljivati se. *kad se kome od hoda ranjavaju noge*.

podbijelīti, *podbijelēm*, *v. pf. von unten weiss machen, dealbo a parte inferiori* (z. B. *in einem Walde einige Bäume abschälen zum Zeichen der Besitznahme, damit kein Anderer davon Gebrauch mache, sei's zum Ausroden oder sonst*). Rj. *pod-bijelīti*. *vidi* podguliti. *v. impf.* *isp.* podguljivati. *drveta odozdo zabijelīti podgulīrši kora, n. p. u šumi za znak, da su već nečija, pa ih drugi tko ne može sjeći*.

podbio, *podbjela*, *m. (u Dubr.) vidi* podbjel. Rj. (*i* podbjelak). *biljka*.

podbiti, *podbījēm*, *v. pf.* Rj. *pod-bitī*. *v. impf.* *podbijati*. — I. 1) *von unten wegschlagen, decutio in inferiori parte*. Rj. — *Koje jade gledaš na planini? No ti podbi jedan komat sablje, udri, ljubo, mene, ja Turčina: misli, ljubo, koga tebe drago*. Npj. 2, 284. *Al je ženska strana strašivica, baci komat u zelenu travu, žuta hrta za uši podbila, te se šnjime kolje niz planinu*. 2, 284. *Ako ne bi htjeli . . . biti poslušni Dubrovniku, da ih Šanković svom silom svojom obrate i podbiju pod vlast dubrovačku*. DM. 210. — 2) *krov, da bude ravan*. Rj. — II. *sa se, refleks.* *sich die Füsse wund gehen, pedes utero eundo*. Rj. *vidi* podhupiti se. *kad se kome od hoda rane noge*.

podbjel, *m. der Huplattig, tussilago furfura Linn*. Rj. *vidi* podbio. *biljka*. — *bjel, podbjel i podbio*. Osn. 29. *oko Zagreba kažu ovoj biljci podbjelak (podbjelka) m.*

podbočiti se, *podbočīm se*, *v. r. pf. den Arm in die Seite (bok) spreizen, manum subdo lateri*. Rj. *pod-bočiti se*. *vidi* odbočiti se. *v. impf.* bočiti se. — *Na desnu se podbočio ruku*. HNpj. 4, 478.

podboj, *podboja*, *m. Rj. pod-boj, za postanje* *isp.* *podbiti*. — 1) *patos u košari konjskoj, der Boden, parimentum*. Rj. *isp.* pod 3. — 2) *postis*. Stulli. *govori se i u sjer. Hrv. isp.* *poboja*. *vidi* dovratak, *i syn. ondje*.

podbōjnača (daska), *f. (u Srijemu) ovako se zovu one daske od kojijeh je vodenica (n. p. na Dunavu) sa strane načinjena, Seitenbret, tabula lateraria*. Rj. *osnova u podboj 2*. — *Od osnova koje se nahode u adjektivna a pred zadnjim samoglasnim imaju l ili n ali te glasove mijenjaju na lj i nj: kiscljuča . . . bakrenjača*. samo u jednoj nema rečene promjene, i to može biti pisarskom grješkom: *podbojnača*. Osn. 352.

podbōjnjača, *f. vidi* podbojnača.

Podbōrje, *n. mjesto u Slavoniji*. Rj. *Pod-borje*.

podbōsti, *podbōdēm*, *v. pf. Rj. pod-bosti*. — 1) *aufsetzen, stimulo*. Rj. *vidi* podbunuti 1, podgovoriti (na zlo), tutnuti. *v. impf.* podbadati. — 2) *sa se, refleks.* *podbole se kraste (boginje), t. j. u srijedi kao ulekle se malo*. Rj.

podbradak, *podbratka*, *m. vidi* podvoljak. Rj. *pod-bradak, donja strana brade*.

podbrāditi se, *podbrādīm se*, *v. r. pf.* *povezati se čime odozdo ispod brade pa gore preko ušiju* (kao što se čini na velikoj zimi), *sich den Kopf umbinden, redimio caput meum*. Rj. *pod-braditi se*. *v. impf.* *podbragjivati se*.

podbradujīk, *m. ein Band mit Münzen, das an der Kopfheddeckung umgehäkelt wird, und beim Kinn vorbeigeht, monilis genus, ad continentum in capite ornatum*. Rj. *pančljiku norecima nakičenu što se pribode za kapu žensku i idući ispod brade drži kapu na glavi*. — *Tarpoš, najveća ženska kapa . . . ispod grla je drži podbradujīk . . . kad vjetar duha sprijeđ, onda treba da ga (žena) drži rukom sastrag, jer hoće vjetar podbradujīkom da otkine glavu*. Rj. 732b.

podbragjivānje, *n. das Umbinden des Kopfes, redimire*. Rj. *verb.* od podbragjivati se, *rudnja* kojom se tko podbragjuje.

podbragjivati se, *podbragjujēm se*, *v. r. impf.* *sich den Kopf umbinden, redimio caput meum*. Rj. *pod-bragjivati se, pomezirati se čime odozdo ispod brade pa gore preko ušiju*. *v. pf.* *podbraditi se*.

podbrektivānje, *n. das Klirren, crepitus, sonitus*. Rj. *verb.* od podbrektivati, *koje vidi*.

podbrektivati, *podbrēktujēm*, *v. impf.* *klirren, conerepo*: *Stala mu je sablja podbrektivati, brekti Marku uz desno koljeno*. Rj. *pod-brektivati, kao ču-grtati*. *v. impf.* *prosti brektiti*. *isp.* *brečati*.

podbrijati, *jēm*, *v. pf. unten wegscheren, subtertondeo*. Rj. *pod-brijati, kao odozdo obrijati*. *v. impf.* *podbrijavati*. — *zu ake*. *vidi* Rad 6, 137.

podbrijāvānje, *n. das Abscheren (unten weg), subterrasio, subtertondeo*. Rj. *verb.* od podbrijavati. *rudnja* kojom tko podbrijava koga.

podbrijāvati, *podbrijāvām*, *v. impf. unten weg-scheren, subtertondeo*. Rj. *pod-brijavati, odozdo brijati*. *v. pf.* *podbrijati*.

podbuhnuti, *podbuhnēm*, *v. pf. tumere, extumere, extumescere*. Stulli. *vidi* podbunuti.

podbūniti, *podbūnīm*, *v. pf. Rj. pod-bunīti*. — 1) *aufwiegen, concito*. Rj. *vidi* podbosti (*i syn. ondje*). *v. impf.* *podbunjivati*. — *Podbune Boinovića njegovi momci i prijatelji da traži, da mu se dade desna strana Jadra*. Danica 4, 19. — 2) (*im gutem Sinne*) *aufmuntern, excito*. Rj. *u dobrom smislu*. *vidi* pobuditi. — *Koje ova recenzija, koje G. Pavle Solarić . . . podbuniše me i načerāše da dodam sad k ovome rječniku u jednu malu Srpsku gramatiku*. Rj. XIV.

podbunuti, *nēm*, (*podbunuo i podbuo*) *v. pf. auf-dunzen, subinflor* (*cf. podaduo*. Rj. 3): *podbule mu oči; podbuo u licu*. Rj. *pod-bu(h)nuti, kao naduti se*. *vidi* nabuhnuti. *isp.* Korijeni 148. — *Lice je moje podbrulo od plaća*. Jov 16, 16.

podbunjivānje, *n. das Aufreizen, concitatio, excitatio*. Rj. *verb.* od podbunjivati. *rudnja* kojom tko podbunjuje koga.

podbunjivati, *podbunjujēm*, *v. impf. aufreizen, concito*. Rj. *podbunjivati*. *vidi* podbadati (*i syn. ondje*).

v. pf. podbuniti 1. — Uz rat je bio u redu onih ljudi, koji su najviše narod protiv Turaka podbunjavali. Danica, 4, 2. Turci . . . dok vide, šta će biti u Germaniji od Napoleona, koji ih je jednako podbunjavao, da pokore Srbe. Miloš 33.

podebeo, *pödebela*, *adj.* po-debeo, kao prilično debeo. *isp.* po (složeno s adverb.) i debeo. *ake.* Rj.³ — U ovoj igri kramača se zove oko tri prsta podugačko i *podebeo drvo* (od prilike kao pokratak vranj). Rj. 304a. Kašić su jednako okrojani od *podebele učene kože*. Rj. 466b. Poljeno, *podebelu* *čjepanica*. Rj. 535b.

podčrati, *pöderēm*, *vidi* izderati. Rj. — 1) *pod-rati*, *vidi* podrijeti. *v. impf.* derati. — Adrapovac, *poderam* (od *drpan*) *soldat*. Rj. 2a. Dosta je gjavio *opnauka poderao* dok je to i to učinio. Posl. 68 (Dosta je gjavio *opnauka pod'o. 62*). Kao grabaneijaš (*poderani*). 129. Valja da si dobio volju, da *svilu* opet *podereš u krpe?* Danica 2, 130. Pošto je *pismo* pročitao . . . poslije ga bacio ili *poderuo*. Sovj. 19. — 2) *sa se, refleks. ili pass.*: Da će se onda svako *prtište* u vodi omijeniti, t. j. postati kao truhlo i odmah se raspasti i *poderati*. Rj. 356a. Kasevjetao mu se *tur*, t. j. *poderuo se*. Rj. 644a.

pöderina, *f.* (u Boci) haljina stara *poderana*, *ein altes Kleid, der Lumpen, parni*: I ogjelo sa sebe skinula, pa obukla stare *podérine*. Rj.

podgajiti, *pödgäjt*, *v. pf.* *pflegen, zieden, aufziehen, educio, cf.* odgajiti. Rj. i *syn. ondje.* pod-gajiti. *v. impf.* gajiti.

podglavak, *pödgłavka*, *m.* drvo koje se na ognjište metne poprijeko, pa se ostala drva uzduž preko njega lože. Rj. *pod-glavak, kao da je ostalim drvima pod glavom. vid* potkladnik.

podgoniti, *pödgonim*, *v. impf.* pod-goniti. *vidi* podagoniti. *v. pf.* podagnati. — Podagoniti, *podagonim*, *v. impf.* *vidi* *podgoniti*. Rj. 518a.

Pödgör, *f.* (selo u Metohiji. Rj.³ XLII): I svu *Podgor* iznad Metoije. Rj. — Pöd-gör (drugoj je poli osnova u goru). Osn. 55.

Podgorica, *f.* — 1) varoš u Zeti. Rj. — 2) *biće mj.* Podgorički ili Podgoričanin. *isp.* Toplica 3. — Kad to čuo paša *Podgorica*, on dozvilje delibašu Ibra . . . zadobio pašu *Podgoricu*. Npj. 3, 89.

Podgoričanin, *m.* (*pl.* Pödgoričāni) *Einer von Podgorica*. Rj. *čorjek iz* Podgorice.

Podgorički, *adj.* *von* Podgorica. Rj. *što pripada Podgorici*.

podgorje, *n.* *Gegend unter dem Berge, submontana regio, submontanum*. Rj. *pod-gorje, kraj pod gorom*. — Knjigu piše Jerko Latinine, te je šilje gore u *podgorje*. Npj. 3, 297.

podgorjeti, *podgörim*, *v. pf.* pod-gorjeti. *v. impf.* gorjeti. — Lasno ti je poznat' oženjena: mrki su mu pomršeni brei, mrki *perčin* mahom *podgorio* . . . Jošt je lakše poznat' neženjena: mrki su mu zasukani brei, mrki *perčin* bio vrat prekrio. Herc. 103.

podgovarānje, *n.* *das Anstiften, subornatio*. Rj. *verb. od* podgovarati. *radnja* *kojom tko podgovara koga (na što)*.

podgovarati, *podgövärām*, *v. impf.* *anstiften, suborno*. Rj. *podgovarati; isp.* *podbadati, i syn. ondje. v. pf.* podgovoriti. — Kara-Gjorgjije . . . *podgovarao je gđjekoje poglavare* da ga (Jakova) ne slušaju. Sovj. 14. Nije te poslao Gospod . . . Nego Varuh *podgovarao te na nas*. Jer. 43, 3.

pödgovör, *m.* *djelo kojim tko podgori koga*: Od straha, da ga car (osobito *po podgovoru* Rušić-paše . . .) ne pogubi. Miloš 179.

podgovöriti, *podgövärām*, *v. pf.* *anstiften, suborno*. Rj. *podgovoriti. isp.* *podbosti, i syn. ondje. v. impf.* podgovarati. — I tako *podgovore Jakova*, te Čurčiju javno osramoti i iskara. Danica 3, 181. Hija i Luka *ljude podgovorili da se tuže i viču na nj*. Sovj. 48.

Vele da je *Luka na taj posao* *propaganda podgovorila*. Vlazić. 1, 5.

podgragje, *n.* *Forstadt, suburbium*: I *podgragje* ispod Kolašina. Rj. *pod-gragje. što je pod gradom. vid* predragje, zagragje. — Arbanasi, *podragje* u Zadru, tal. Borgo Erizzo. Daničić, ARj. 102a. I *podgragju* oko gradova podajte im. Mojs. IV, 35, 2.

Podgragje, *n.* zidine od staroga gradića između Zadra i Skradina. Rj.

podgrijati, *jēm*, *v. pf.* Rj. *pod-grijati. v. impf.* podgrijevati. — 1) *vidi* podgrijati. Rj. *aufwärmen, reeogno*. — Živa željo *podgrijana čorbo!* Posl. 81. — 2) *podgrijalo sunce, von unten anscheinend, ab imo illustro (sicut sol occidentis jugo montium)*. Rj. *sunce zalazeći podgrije vrhove od brda*.

podgrijevānje, *n.* Rj. *verb. od* podgrijevati. — 1) *radnja* *kojom tko podgrijeva n. p. čorbu* (das Erwärmen, recalefactio. Rj.). — 2) *radnja* *kojom n. p. sunce podgrijeva zahodeći* (das Anschein von unten her, illustratio e inferiori. Rj.).

podgrijevati, *pödgrijevām*, *v. impf.* Rj. *pod-grijevati. v. pf.* podgrijati. — 1) *wieder aufwärmen, recalfacio*. Rj. *vidi* pogrijevati. *n. p. čorbu*. — 2) *von unten anscheinend, ab imo illustro*. Rj. *sunce zalazeći podgrijeva vrhove od brda*.

podgrijeveri, *pödgrijevākā*, *m. pf.* *vidi* pogrijeveri. Rj. *ono što se podgrijeva, n. p. kakvo jelo*.

podgristi, *podgrizēm*, *v. pf.* Rj. *pod-gristi. v. impf.* podgrizati. — *unten abbeissen, subtermordeo*. *n. p. crv* kad *podgrize* struk kakoga cvijeca ili povrća. Rj. Dogje *crv* u zoru sjutra dan, i *podgrize tikru*, te usahnu. Jon. 4, 7.

podgrizānje, *n.* *das Unterbeissen, subtermorsio*. Rj. *verb. od* podgrizati. *radnja* *kojom n. p. crv podgriza što*.

podgrizati, *pödgrizām*, *v. impf.* *unten abbeissen, subtermordeo*. Rj. *pod-grizati. v. pf.* podgristi. — Iz Misira si prenio *čokot*, i posadio ga. Gorski *repar podgriza ga*, i poljska zvijer jede ga. Ps. 80, 13.

podgrljača, *f.* na jarmu ono drvo što stoji volu ispod grla. Rj. *pod-grljača. vid* podjarmica. — *riječi s takim nast. kod* agrarača.

podgrnuti, *pödgrnēm*, *v. pf.* *unterschären, (ignem) subjicio*. Rj. *pod-gr(n)uti n. p. vatru. v. impf.* podgrtati. — Kad onaj koji čamec upravlja, *vodu kao podgrne pod čamae* i tako stražnji kraj privuče na onu stranu, a prednji obrne na drugu, onda se kaže *prihvatiti*. Rj. 234b.

podgrtānje, *n.* *das Unterschären, subjectio (ignis)*. Rj. *verb. od* podgrtati. *radnja* *kojom tko podgrće što, n. p. vatru*.

podgrtati, *pödgrcēm*, *v. impf.* *unterschären, subjicio (ignem)*. Rj. *pod-grtati n. p. vatru. v. pf.* podgrnuti.

podguliti, *pödgulim*, *v. pf.* *vidi* podbijeliti. Rj. *pod-guliti. v. impf.* podguljivati. — *Zabijeliti drvo, t. j. podguliti mu koru*. Rj. 163b.

podguljivānje, *n.* *das Entblößen von unten an, subternudatio*. Rj. *verb. od* podguljivati. *radnja* *kojom tko podguljuje n. p. drvetu koru*.

podguljivati, *podgūljijēm*, *v. impf.* *von unten entblößen, subternudo* (z. B. einen Baum durch Abschneiden, oder Abnagen). Rj. *pod-guljivati n. p. drvetu koru. v. pf.* podguliti.

podličiti, *pödičim*, *v. pf.* Rj. *po-dičiti. v. impf.* dičiti. — 1) *zieren, orno*: Koliko je divan i ugledan, sve je *kolo dikom podičio*. Rj. *kao proslaviti, ukrasiti*: Divna li je gora brštanova! *mirisom je selo podičilo*. Herc. 298. — 2) *sa se, refleks. sich rühmen (mit Stolz), stolz sein, superbio (jure)*: Da ja vidim lijepu gjevojku, *čim će mi se dvori podičiti* i gospogja odmijenit' majka. Rj. *vidi* pohvaliti se. — *Ljepi će ti rod roditi, kojjem ćeš se podičiti*, kao paun *zlat-*

njem perom. Npj. I, 150. Da se mi vama vazda familo i podičimo, a vi nama ne pohudite. Kov. 72.

1. podići, pōdignēm, v. pf. Rj. pod-ići. *vidi* podignuti. v. impf. podizati. — **1. 1)** n. p. drvo, kamen, bunn, viku itd., *heben, lero, tollo*. Rj. — *Podignuti što na ozib, t. j. vagom*. Rj. 451a. Prepade se sirota... i pade pred njom na gola koljena. A ona je podiže govoreći: »Ne boj se, moj sinko... Npr. 215. Glava a! (podignuvši ruke i raširivši šake prema glavi) a u glavi na! Posl. 41. Već veliki zulum podigosmo: pogazismo njihovo poštenje... Npj. 4, 135. Na oružje Srbe podigoše. 4, 345. Na Miloša vojsku podigao. 4, 348. 1 na noge vojsku podigoše. 4, 350. Te barjake gore podigoše. 4, 350. Podigne bunn protiv cara. Danica 3, 138. On podigne i Srbe protiv baša. 3, 139. Podignu na njega bunn. 3, 143. Jakov, podignuvši nahiju Valjersku, pogje upravo k Šapeu. 3, 168. Srbi se održe u šancu (koji još nisu bili ni načinili kako valja, nego samo podigli malo od prošća). Miloš 83. Podigne gunjere na kolje, da se erni kao vojska. 98. Turci pak podignuvši sav prtljag svoj i plen i roblje i ranjenike, pogju iz Čačka k jugu. 99. Najvišu će viku podići na mene književnici. Pis. 81. Podigli oružje na Srbe. Sovj. 16. Podignu Poeroci nekake tužbe i viku na vojvodu Stoičevića. 48. Da biste sad radi u njemu (u namastiru) škole podići. Straž. 1886, 865. Može Bog i od kamena podignuti djecu Avramu. Mat. 3, 9 (suseitare, ervecken). Podiže im Davida za cara. Djel. Ap. 13, 22. Koji je podigao Hristu iz mrtvih. Rim. 8, 11. Za to isto podigoh da na tebi pokažem silu svoju. 9, 17. Podignuvši oči svoje Avram ugleda. Mojs. I, 22, 4. Podigni šator, i metni ondje kovčeg... i unesi sto. II, 40, 2. Da će te (Gospod) podignuti nad sve narode, koje je stvorio, hvalom, imenom i slavom. V. 26, 19. Pomrije sav narod... na mjesto njihovo podiže sinove njihove. Is. Nav. 5, 7. Narod podiže glas svoj i plaka. Sud. 2, 4. U ime hvale Bogorodici, koja ga je podigla od bolesti. DM. 48. Molitva vjere pomoći će bolesniku i podignuće ga Gospod. DP. 227. Osim što je nudanja, koje je visoka vlada zemaljska podigla bila povodom... nestalo. Rad. 9, 200. Podignuti hajku na što (ili na koga). Vid. d. 1861, 21. Tijem je Vuk podigao srpskom jeziku spomenik. Vuk. prijev. 25. — **2)** n. p. dijete, konja, *anfziehen, educo*. Rj. *vidi* podgajiti, odgajiti, i ondje syn. — Svoje mrtve roditelje, koji su vas na noge podignuli. Npj. I, 145. I s nejakom gjećom tvojom... ko će gjeću podignuti? ko li će ih podraniti? Kov. 102. — **II.** *sa se, refleks. i pass. sich erheben, consurgere*. Rj. — Za njima se potoč podignula. Rj. 555a. »Idi mati sad da vidiš...« Mati se opet podigne, i kad iziđe pred cara, zapita ga. Npr. 52. Najposle podigne se cur sam sobom da vidi, kako je tamo. 206. Podigla se tanana robinja gotoriti gospodsku večeru. Npj. 3, 137. Podiže se na noge lagane. 4, 522. Otolen se oni podignuše. HNpj. 2, 21. Na begu se dlaka podignula. 4, 73. Kad se... podigne bunn protiv Turaka. Danica 2, 116. Podignu se bramin na put. 2, 142. Mi ćemo njima kazati, na koga smo se podigli, i oni će znati, zašto smo se podigli. 3, 172. Da ga pitaju, kud se podigao, i zašto. 5, 36. Kako se megju njima škole podignu. Kov. 8. Kud to čuje starae Janjo, onda se on podigne k paši na doratu. Npj. I, XLVIII. Sada je može biti treći dio suha zemlja, koja se podiže iz pučine morske. Priprava 2. Da će se njom (knjigom) ne malo podignuti poznavanje jezika srpskoga. Osn. III.

2. podići, pōdigēm, v. pf. n. p. pod brdo, pod batinu, *unterlaufen, subeo, cf. podaći*. Rj. pod-ići. v. impf. podilaziti. — Podišao ručac. Rj. 80b. Potrčati, 2) cf. podići (pod nož). Rj. 557b).

podignuti, nēm, *vidi* podići. Rj. — *sa se*: podignuti se, nēm se, *vidi* podići se. Rj. primjeri kod podići, podići se.

podigrāvānje, n. verb. od podigravati. radnju kojom tko podigrava.

podigrāvati, podigrāvām, v. impf. pod-igravati. isp. poigravati. — Ždrala konja fati bakračlijom, a pritegnu gjenom od čelika, no mu ždrade sitno podigrava. Npj. 2, 526. On pokupi dizgene kulašu, a udri ga čizmom i mamuzom, ode kulaš poljem podigravat. 3, 115.

podijelīti, pōdijelim, v. pf. Rj. po-dijeliti. v. impf. podjeljivati. — **I. 1 a)** *theilen und theilen (unter einander)*. Rj. *podijeliti, kao razdati što izmegju nekolicine*: Sad će moja kći donijeti meni ručak, pak ćemo podijeliti što je Bog dao. Npr. 3. »Eto deli samo kako znaš.« Onda onaj podeli sre jo redi pa svak svoje uzme preda se. 72. Posedaju i blago podele se kalpacima. 171. Dok s Arupom mejdan podijelim. Npj. 4, 302. Starješine... novece podijele izmegju sebe. Danica 3, 190. Tako Srbi podele rladu i gospodstvo s Turcima. Miloš 132. Da podijeli sa mnom dostojanje. Luk. 12, 13. — **b)** *kao odijeliti*: Braća podijeljena susjedi nazvati. Posl. 29. I tako ono malo vojske podijele na pješake i konjike. Danica 3, 198. Mislim, da mu se (Slavenskome jeziku) u današnje vrijeme ni čim bolje ne može pomoći, nego da ga podijelimo od Srpskog jezika. Rj. I XIII. — **2)** *vidi* udijeliti. Rj. kao podati. — I riščanske podelice, koje ste mi podelili i na Boga namenili. Npj. I, 146. — **II.** *sa se, reciproco. sich theilen, trennen, auseinander gehen, dividē*. Rj. *kuo odijeliti se, rastati se*: Bolje da se odelim... Ja sam naumio da se podelim. Npr. 71. Skinite me sa konja na travu, da se mlada podijelim s dušom. Npj. 3, 526. Kad krdžalije prime novece, oni se podele na dvoje. Danica 5, 26.

podijētiti se, pōdijēm se, v. n. pf. ein Kind werden, puer fio. Rj. po-dijetiti se, *postati kuo dijete*. v. impf. dijeliti se. — Na nekim mjestima govore... kao prost starac, koji se od starosti podijetio. Spisi 2, 132.

podijēvānje, n. verb. od (2) podijevati. Rj.³

1. podijēvati, pōdijevām, v. pf. Rj. po-dijevati, *dženuti sve malo po malo*. v. impf. dijevati. — **1)** *eine Menge verthun, absumo*: kud si podijevao tolike novece? Rj. — **2)** *sa se, refleks. verkommen, abire, tolli*: kud se podijevaše toliki ljudi? Rj.

2. podijēvati, pōdijevām, v. impf. koga, *vidi* podadirati, zapodijevati. Rj.³ *valja* da podijevati što, t. j. opet započinjati, zapodijevati, zapodirati stvar već svršenu. v. pf. podjenuti, podjesti, podjeti.

podilaziti, zīm, v. impf. n. p. pod batinu. Rj. pod(i)-laziti. v. pf. 2 podići, podaći. — Ježnja, za koju se kaže da je kao da su kome mravi pod kožom ili da ga podilaze mravi. Daničić, ARJ. 685a. Nas podilazu mravi. Napivši se mleka, zmijurina se lagano okrete, i odmili u svoju rupu. Megj. 279.

podilaženje, n. *das Unterlaufen, zō subire*. Rj. verb. od podilaziti. radnju kojom što podilazi pod što.

pōdina, f. — **1)** *die Fläche des Heuschobers, dessen Spitze verfuttert wurde, quasi tabulatum metae foeni*. Rj. *plosnina narh stoga, kud se s njega već uzelo sijeno*. — **2)** (u Baranji) prostirač (od kakve krovine ili sjenine), što se na zemlju meće n. p. pod kladnju ili pod sijeno, *die Unterlage, der Boden, basis*. Rj. *vidi* prostirač, prostirača, prostirka, pust, pustina. — **3)** *vidi* 2 pod 1. Rj.³ i syn. onđje.

podirānje, n. *das Wiederhervorziehen einer abgemachten Sache, sollicitatio rei confectae, causae peractae*. Rj. verb. od podirati. radnju kojom tko podire što. *vidi* podadiranje.

pōditi, pōdim, v. impf. Stulli. n. p. sobu daskama, *pod još činiti. vidi* patosati. isp. tavaniti. v. pf. popoditi. govori se u Hrvatskoj.

podirati, rēm, v. impf. *etwas Ausgenachtes wieder hervorziehen, repeto rem confectam, cf. podadirati*. Rj. po(d)-dirati, *kuo započinjati nunovo stvar već svršenu*.

(cf. 2 podijevati v. *impf.* Rj.³). v. *pf.* podrijeti 2, podrijeti.

podivljati, vljām, v. *pf.* wild werden, efferor. Rj. po-divljati, divlji postati. v. *impf.* divljati. — Pa šta bi bilo i sada još od tebe, da nije drugih ljudi oko tebe? *Ti bi podivljao*, umro od gladi ili od zime. Priprava 47.

podizanje, n. Rj. *verb.* od 1) podizati, 2) podizati se. — **I. 1)** radnja kojom tko podiže što, n. p. bunu (das Aufheben [in die Höhe], levatio, sublatio. Rj.): *Podizanje* i spuštanje glasa u pjevanju (melodijski ton). Obit XIX. *Podizanje krsta* Gospodnjeg. DP. 318. — **2)** radnja kojom tko podiže n. p. djecu svoju (das Grossziehen, educatio. Rj.). *vidi* odgajanje. — **II.** stanje koje biva, kad se što podiže.

podizati, pòdizēm, v. *impf.* Rj. po-dizati. v. *pf.* podići, podignuti. — **I. 1)** in die Höhe heben, tollō, lero. Rj. — Kovati ili podizati koga u zvijezde. Rj. 204a. *Podizali su* Tenci i narod sav u potjeru. Rj. 799b. *Meterize nove podizati*. Npj. 4, 437. Ove su Turkinje *relikodušije* Miloševo *podizale do neba*, govoreći . . . Miloš 102. Da Srbi mogu zidati crkve i manastire, *podizati škole*. 149. I ljudi, *koji podižu bunu*. 172. Kad je Hadži-Mustaj-paša *podizao Srbe* da se brane od janjičara. Sovj. 71. Ako li nepravda naša Božiju *pravdu podiže*, šta ćemo reći? Rim. 3, 5 (*in's Licht setzt*). Vojska *izlazaše* da se vrsta u boj, i *podizase ubojnu viku*. Sam. 1, 17, 20. *Očiju svojih ne podiže* ku gadnijem bogovima. Jezek. 18, 6. *Fantazija ga je podizala iznad stvari* kojima mu je trebalo raditi. Rad 16, 198. *Zahvalno za trude*, koje svaki u svojoj struci *polagaše podižući u napredak* upravo one *nanke* . . . 17, 164. *Prijepis podiže sumnju* da ne bude prepisivale i drugačije nagradio djelo Konstantinovo. Star. 1, 3. — **2)** djeen, aufziehen, educe. Rj. *vidi* odgajati, i *syn.* onđje. — **II.** sa se, *refleks.* i *pass.* sich erheben, aufstehen, surgo. Rj. — Ova je plata stala se *podizati*. Rj. 395b. *Počele su se škole* u zemlji opet množiti i *podizati*. Rj. 812a. *Koji se podiže*, poniziše se. Mat. 23, 12. *More se podizase* od velikoga vjetra. Jov. 6, 18. *Niti se podizase* para su zemlje da natapa svu zemlju. Mojs. 1, 2, 6. *Za što se vi podižete* nad zborom Gospodnjim? IV. 16, 3. *Ružiše* narod Gospoda nad vojskama i *podizase se na nj*. Sof. 2, 10.

podjabuka, f. (u Dubr.) govegje meso od buta ispod prepona. Rj. — pod-jabuka (za to tako nazvano što se jamačno zove *jabuku* mjesto ispod kojega je to meso). Osn. 42.

podjačati, čām, v. *pf.* pod-jačati. *isp.* objačati, kao *jači postati*. v. *impf.* jačati. — *Dobro bješe podjačalo krilo*, š njim letijah, ka' da oba imah. Npj. 5, 447.

podjamčiti se, čim se, *vidi* podjemčiti se. Rj. v. *pf.* pod-jamčiti se, za koga, sich verbürgen, spondeo. v. *impf.* jamčiti se. — *Piperi se za njega podjamčili*. Npj. 4, 21.

podjariti, pòdjarīm, v. *pf.* Rj. pod-jariti. v. *impf.* *isp.* jariti se. — **1)** vatru, anfuchen, excito (ignem). Rj. — **2)** čovjeka, t. j. podražiti ga, unregen, anreizen, excito, instigo. Rj.

podjarmica, f. (u Srijemu) *vidi* podgrljača. Rj. pod-jarmica, na jarmu ono drvo, što stoji volu ispod grla.

podjarmiti, pòdjarīm, v. *pf.* subigere, subjicere imperio. Stulli. pod-jarmiti koga, metnuti ga pod jaram. kao *prosti glagol ne dolazi*. unterjochen. *isp.* izjarmiti, ujarmiti; ujarmljivati.

podjaznica, f. njiva u podjažju. Rj. pod-jaznica. **podjāzje**, n. mjesto izmegju jaza i matornjaka. Rj. pod-jaže.

podjednāk, adj. pod-jednak. kao *slozan*. suprotno nejedini. — *Podjednaku družinu* jede mesa i na veliki petak, a nejedina ni na pretili četvrtak. Posl. 251.

podjednako, adv. pod-jednako, kao na jednaki

način. prema adj. podjednak. — Tako je: *pod jednako*, *pod puno*. Daničić. Sint. 527. *Sudije* koje se zaklinju . . . i biraju se *podjednako* s obje strane. DM. 264. *Daju svjedoke obje strane podjednako* na broj. 277.

podjela, f. (st.) ono što se udijeli prosjaku, das Almosen, elemosyna: *Te on prosi šljepačku podjelu*. Rj. *vidi* udjelak, milostinja. *den.* podjelica. *isp.* podijeliti 2. — *Slijepci pred kućama stojeći pjevaju pjesmice pobožne*, da bi njima *ljude na podjelu podijeli*. Npj. 1, 127 (Vuk). *Eto, braćo, hojčaci! nek je vamu podela*, men' pred Boga molitva. 1, 131. *Kumra dogje u zelevu bašću*, da odnese tucaku *podjelu*. 3, 416.

podjelica, f. *den.* od podjela. Rj. — *Gdino stoji dobra dela* i *rišćanske podjelice*, koje ste mi podijeli i na Boga namenili. Npj. 1, 146.

podjeljivānje, n. *das Vertheilen, distributio*. Rj. *verb.* od podjeljivati. *radnja kojom tko podjeljuje što*.

podjeljivati, podjeljujem. v. *impf.* vertheilen, distribuo. Rj. po-djeljivati. *prosti* v. *impf.* dijeliti. v. *pf.* podijeliti.

podjemčiti se, čim se, v. r. *pf.* za koga, sich verbürgen, spondeo. Rj. pod-jemčiti se. *vidi* podjamčiti se, poreći se. v. *impf.* jemčiti se. — *Tvoj se sluga podjemčio za dijete* ocu svojemu rekav: ako ti ga ne dovedem natrag, da sam kriv ocu svojemu do vijeka. Mojs. 1, 44, 32. Tako se . . . *podjemčiše s kletvom* za pismo kraljevo. DM. 286.

podjenuti, nēm, pòdjesti, pòdjenēm, v. *pf.* *vidi* podadrjeti. Rj. po-djenuti, po-djesti (i jamačno pò-djeti, pòdjenēm). v. *verb.* 2 podijevati.

podlāganje, n. Rj. *verb.* od podlagati. — **1)** radnja kojom tko *podlaže* što (pod što), (das Unterlegen, subiectio. Rj.). — **2)** radnja kojom tko *podlaže* dru, da bi se *vatru razgorjela* (das Unterschüren, subiectio, suppositio lignorum igni augendo. Rj.).

podlāgati, pòdlāžēm, v. *impf.* Rj. pod-lagati. v. *pf.* podložiti. — **1)** unterlegen, subiectio. Rj. *podlagati što* (pod što), ili što kome: — **2)** unterschüren, subiectio ligna ad augendum ignem. Rj. *podlagati* drva, da bi se *vatra razgorjela*.

podlāmānje, n. *verb.* od podlamati. *radnja kojom tko podlama* što.

podlāmati, pòdlāmām, v. *impf.* pod-lamati n. p. kome noge. v. *pf.* podlomiti. — *sa se, refleks.* ili *pass.*: *Nadanje licemjerovo propada*. *Njegovo se nadanje podlama* i uzdanje je njegovo kuća paukova. Jov 8, 14.

podlanica, f. — **1)** die flache Hand, palma: *debela slanina s podlanice, lardum palmare, eine Hand breit*. Rj. — *Kislica*, na suknji postava odozdo iznutra (*oko jedne podlanice široka*). Rj. 270b. *Načini mu* (stolu) *oplatu s podlanice* u naokolo. Mojs. II, 37, 12. *Lakat bješe s podlanice duži* od običnoga. Jezek. 40, 5. — **2)** (u Dalm.) nekaka morska riba (*Gemeiner Goldbrassen, chrysophrys aurata* C. F.; cf. dinigla, komarča, zlatobrov. Rj.³). Rj. *vidi* i ovraticu. — *podlanica*. *osn.* u dlan.

podlāzanj, pòdlāznja, m. *vidi* podložanj. Rj.

podleći, pòdlečēm (pòdlegnēm), v. *pf.* Rj. v. *pf.* je i *prosti* leći. — **1)** wagen, auf sich nehmen, recipio in me: ja ne uogn pod to *podleći*. Rj. *pod-leći pod što*, da ga *uzmeš* na se, *uzeti što na se*. — **2)** I moj Jovan je *podlegao* toj slabosti svoga reda. Megj. 7. *rečenica* sa svim po Njem.: *er unterlag der Schwachheit*; a nije nam *nevolja* da gradimo ovake *germanisme*; ta može se reći: I moj Jovan nije odolio toj slabosti; ili: nije je mogao *srludati*, *nadvladati*, itd.; *slabost* ga *srludala*, *nadvladala*; *obrvala*, *osvojila* ga *bolst*; itd. Iveković.

podlētjeti, pòdlētīm, v. *pf.* n. p. pod sablju, unterlaufen, subeo: *Baci mača* u zelenu travu, pa *Turčinu pod sablju podleće*. Rj. *pod-letjeti*. v. *impf.* letjeti. *isp.* podlći, potrčeti 2.

podli, *adj.* Rj. *humilis*. Stulli. *niski* (ponajviše u moralnom smislu), kao bezobrazni, *niederträchtig*. — Braminska kefi da bude milosnica *podloga čiste!* Danica 2, 141. Da ne kaže kakav »jezikopopravitelj«, da je ovo (triest, četrest, šezdeset) *podlo* i pokvareno. Rj.¹ XLVII. Za tužbu kaže da je *podla*. Straž. 1887, 284. Ostaće mu riječi *podmuklo* i *podlo opadanje*. VLazić 2, 4.

podljevânje, *n.* *vidi* podljevanje. Rj. *vidi* i podlivanje.

podljevâti, *podljevâm*, *v. impf. vidi* podljevati. Rj. *pod-ljevati*, *n. p. vodu pod koga. vidi* i podlivati. *v. pf. podliti*.

podlimača, *f.* (u Boči) drvo što se preko jednoga ramena podmetne pod breme koje se nosi na drugome. Rj. — *pod-limača* (t mislim da stoji mjesto *n*; isp. *podnimiti se*). Osn. 349. *riječi s takim nast. kod ajgirača*.

podlistati, *stâm*, *v. pf.*: Da bijelu napravite *erkvu* od bijela mermera kamena, *podlistas je* teškijem olocom. Rj. *pod-listati*. *isp. zalistavac. podlistati crkvu olorom, oko nje načiniti tako što, kao što je zalistavac oko žene?*

podliti, *podljiêm*, *v. pf. untergiessen, subterfundo*. Rj. *pod-liti n. p. vode pod koga. v. impf. podljevati, podlivati, podljevati*.

podlivanje, *n.* (zap.) *vidi* podljevanje. Rj. *govori se i u juž. gororu*.

podlivati, *podliviâm*, (zap.) *vidi* podljevati. Rj. *govori se i u južnom govoru. isp. livati. vidi* i podljevati. *v. pf. podliti*.

podlizivânje, *n.* *das Abfließen einer Flüssigkeit am Gefässe herunter, deflurans per latus vasis*. Rj. *verb. od* podljevati, *koje vidi*.

podlizivati, *podlizivêm*, *v. impf. am Gefässe herabfließen, desho per latus vasis*. Rj. *pod-lizivati, kad n. p. voda otječe dolje po strani suda*.

podloga, *f.* Rj. *dem. podložica*. — **1)** kad se podere opanak, pak se na ono mjesto iznutra metne komadić kože, *die Unterlage, res subjecta, subcutum* (z. B. *unter der Sohle*). Rj. *vidi* podlogač, *opetak, zaloga 3*. — **2)** (u Hrv.) *vidi* podmetača. Rj. *rascijepljivo i s kraja otanjeno drvo, koje je na gredelju gore podmetnuto pod čiviju, koja drži cimer*. — **3)** biti tugja podloga, *Fusschenel, cf. podnožje*. Rj.

podlogač, *podlogaća*, *m.* (u Grlblju) *vidi* podloga 1, *i syn. ondje*. — Ko traži izbirač, naći će *podlogač*. Postl. 157.

podlokati, *podločē*, *v. pf. t. j. voda brijeg, unterfressen, abspülen von unten her, subterlumbo, subluo*. Rj. *pod-lokati. v. impf. lokati*.

podlomiti, *podlomim, v. pf. Rj. pod-lomiti. v. impf. podlanati*. — **1)** *uten abbrechen, suffringo*: Ispred sebe gjernjev oturila, dvije mu je *noge podlomila*. Rj. — Oba ču ti oka izvaditi, sve četiri *noge podlomiti*. Npj. 2, 217. — **2)** *sa se, reflcs. ili pass.*: Višnjica rod rodila, *od roda se podlomila*, nema niko da je bere. Npj. 1, 425.

podlost, *f.* R. *humilitas*. Stulli. *nizina, osobina podloga čorjeka; die Niedertächtigkeit*. — Za ovaku *podlost* mora čovek imati gion-kožu na obrazu i osobitu (a ne pravu ljudsku) pamet u glavi. Danica 5, 82.

podložan, *žna, ulj. unterthan, subditus*. Rj. *podložan. isp. podložiti 3*. — Narod pripovijeda, da svaka gjevovka odveć lijepa *podložna je uroku i zaristi* od vila. Here. 50 (bilješka).

podložanj, *podložnja*, *m.* (u Srijemu) drvo kao prečaga koje stoji poprijeko pod srčanicom, te drži stražnji kraj rude da joj prednji kraj ne bi padoo k zemlji. *das Reibeseheit, cf. podlažanj*. Rj. *podložanj*. (osn. u *podlogu*). Osn. 201. *pod-lažanj* (osn. u *sud. vrem. glagola podlagati*). Osn. 201. — *riječi s takim nast. kod bacanj*.

podložara, *f. vidi* podvodnica 1. Rj. *vidi* i svodnica.

žena koja svodi žensko s muškim. — *podložara* (osn. u *podlogu*). Osn. 109. *riječi s takim nast. kod badnjara*.

podložica, *f. dem. od* podloga. Rj.

podložine, *f. pl.* (u Sinju) *vidi* podložnici. Rj. *vidi* i podložnjaci, podložnici, podložni. — *podložine* (osn. u *podlogu*). Osn. 154. *može biti da i ondje stoji l mjesto n. isp. podlimača*.

podložiti, *podložim, v. pf. Rj. pod-ložiti. v. impf. podlagati*. — **1)** *unterlegen, subjicio*. Rj. *vidi* podmetnuti 1, *podvrći, podstaviti. kao položiti, metnuti što podu što, u što ozdo*. — Po Bosni *podložje* obojke u opanke. Rj. 432b. — **2)** *unterschüren, subjicio ligna igni ardeat*. Rj. *podložiti drva, da bi se vatru razgorjela*. — **3)** *u prenesenom smislu. vidi* *podvrći. isp. podložan*. — Krajišnici od jada se smiju, jer su svakoj muki *podloženi*. Npj. 5, 521.

podložnici, *m. pl. vidi* podložnici. Rj. *pod-ložnici. može biti da je l mjesto n. isp. podlimača. vidi* i *podložine, i syn. ondje*.

podložnik, *m.* (po zap. kraj.) *der Unterthan, subditus*. Rj. *pod-ložnik, koji je podložan kome. vidi* *podajnik, podanik*.

podložnjaci, *podložnjākā, m. pl.* (u Hrv. u kršćana) *vidi* podložnici. Rj. *pod-ložnjaci. može biti da je i ordje l mjesto n. vidi* i *podložine, i syn. ondje. za nastavke podložnjaci i podložnici isp. anatomjak i anatomik*.

podlupiti se, *podlupim se, v. r. pf. Rj. pod-lupiti se. v. impf. podlupljivati se*. — **1)** *sich wund gehen, pedes uttero eundo, cf. podbiti se*. Rj. *kad se kome od hoda rane noge*. — **2)** *podlupio se hljeb, kad mu se u pečenju gornja kora odvoji od sredine*. Rj.

podlupljivânje, *n. verb. od* *podlupljivati se*. Rj. **podlupljivati se**, *podlupljivêm*, *v. r. impf. vidi* *podlupiti se*. Rj. — **1)** *vidi* *podbijati se, kad se kome od hoda ranjavaju noge*. — **2)** *podlupljuje se hljeb, kad mu se u pečenju gornja kora odvajā od sredine*.

Podlužje, *n.* tako se zove jugoistočni kraj Srijema pored Save. Rj. *Pod-lužje*.

podljevati, *n. das Untergiessen, subterfusio*. Rj. *verb. od* *podljevati. radnja kojom tko podljeva što pod koga. vidi* i *podljevanje, podlivanje*.

podljevati, *vām, v. impf. untergiessen, subterfundo, cf. podljevati*. Rj. *vidi* i *podlivati. v. pf. podliti*. — Okrivljenika... samo bace u tamicu i metnu *sindžir* na vrat a noge u klade, pa još kašto i *vodu podljevanju* *pada n*. Rj. 89a.

podmaći, *podmaknēm, v. pf. darunter rücken, subdo*. Rj. *pod-maći. vidi* *podmetnuti 1, i syn. ondje. v. impf. podmicati*. — Bijelu mu poljubila ruku, *podmaće mu zlučenu stolicu, šećerli mu kavu iznijela*. Npj. 2, 46. **l pod njega podmaće** *putalja*. HNpj. 4, 24.

podmazati, *podmazēm, v. pf. Rj. pod-mazati. v. impf. podmazivati*. — **1)** *unterschmieren, subterlino*. Rj. *kao ozdo pomazati što*. — **2)** *bestechen, corrumpo (pecunia, donis), cf. podmititi*. Rj. *u prenesenom smislu. vidi* i *potkupiti*. — Moli, da mu pošljete jedan akov dobre šljivovice, da *podmaže* kojegdje. Straž. 1886, 1104.

podmazivânje, *n.* Rj. *verb. od* *podmazivati*. — **1)** *radnja kojom tko podmazuje što* (das *Unterschmieren, sublitio*. Rj.). — **2)** *radnja kojom tko podmazuje, podmičuje koga* (das *Bestechen, corruptio*. Rj.).

podmazivati, *podmazivêm, v. impf. Rj. pod-mazivati. v. pf. podmazati*. — **1)** *unterschmieren, sublitio*. Rj. *kao ozdo mazati što*. — **2)** *bestechen, corrumpo*. Rj. *u prenesenom smislu. vidi* *podmićivati, potkupljivati*.

podmésiti se, *podmésim se, v. r. pf. podmesilo se malo ovo krme, Fleisch bekommen, roboror*. Rj. *podmesiti se, kao mesan postati*.

podmesti, *podmêtēm, v. pf. unterrühren, subtermisco*. Rj. *pod-mesti, n. p. čoru brašnom. v. impf. podmêtati*.

podmet, *m.* pod-met. *isp.* podmetati, podmetnuti. *vidi* subjekat; *das Subject, subjectum*. — Ono se prvo zove subjekt ili *podmet* a drugo predikat ili prirok. Sint. 1.

podmetača, *f.* (u Srijemu) rascijepljeno i s kraja otanjeno drvo (od prilike kao mali klin kojijem se drva cijepaju), koje je na gredelju gore podmetnuto pod čiviju koja drži cimer, pa kad se hoće da plug dublje ore, onda se *podmetača* povuče natrag, a kad se hoće da ore pliće, onda se potjera u napredak, te se lemeš podigne. *cf.* podbijač, podloga 2. Rj. — *osu.* u podmetati 1. *riječi s takim nust. kod* cjepača.

podmetak, *podmetka, m.* *das Unterlegeholz, quod subjicitur*. Rj. *ono što se podmetne pod što*.

1. **podmetanje**, *n.* Rj. *verb. od* podmetati. — 1) *radnja kojom tko podmeće što pod što* (*das Unterlegen, subjectio*. Rj.). *vidi* poturanje 2. — 2) *radnja kojom tko podmeće konju* (*das Verschneiden [des Pferdes], castratio*. Rj.).

2. **podmetanje**, *n.* *das Unterrühren, subtermixtio*. Rj. *verb. od* podmetati. *radnja kojom tko podmeta n. p. čorbu*.

1. **podmetati**, *podmećem, v. impf.* Rj. *pod-metati, v. pf.* podmetnuti. — 1) *unterlegen, subjicio*. Rj. *vidi* poturati 2. — Nadavati ruku, t. j. zaklanjati se njome *podmećući* je pod sablju ili pod nož. Rj. 384a. Nadavati, *cf.* podavati, *podmetati*. Rj. 387a. *Podmeće* kao kukavica *jaje*. Posl. 251. Neka ga (junca) isijeku na komade i metnu na drva, ali ognju da ne *podmeću*. Car. I. 18, 23. *Legja* svoja *podmetah* onima koji me bijahu. Is. 50, 6. — 2) *konja, das Pferd verschneiden, castrato equum*. Rj. *vidi* jaloviti, očišćati, strojiti, škopiti, štrojiti.

2. **podmetati**, *podmećam, v. impf. Unterrühren (die Suppe mit Mehl), subtermisceo*. Rj. *pod-metati, n. p. čorbu brašno. v. pf.* podmešti.

podmetnuti, *tnēm, v. pf.* Rj. *pod-metnuti, v. impf.*

1. *podmetati*. — 1) *unterlegen, subjicio*. Rj. *vidi* položiti, podmaći, podstaviti, podvrći, poturiti 2. — Potkopati ili *podmetnuti lagum*. Rj. 320a. Ovo su tvoja gjeća, a na mjesto njih tvoja prokleta mater *podmetnula* troje mučadi. Npr. 232. *Podmetnuli* mu čavče *pod golubu*. (Prevarili ga; dali mu drugo a ne ono što bi valjalo). Posl. 251. *Podmetnuo* bi *pod volu* ždrijebe. (Tako zna objediti). 251. *Podmetnuo* mu lubeničnu koru *pod nogu* (te pao, t. j. prevario ga, navratio ga na zlo). 251. *Pod Tadiju* džiđe *podmetnuše*, Tadiju su rane osvojile, ranjena ga nose Jan-koviću. Npj. 3, 167. Ti povedi Merdanagić-Muju, a *pod njegu podmetni alatu*. HNpj. 3, 189. Ruke Mojsiju otežaše, za to uzeše kamen i *podmetnuše* *podu nj*, te sjede. Mojs. II. 17, 12. *Podmetni* te stare haljine i rite *pod pazuha* ispod nža. Jer. 38, 12. Koji jedu hljeb tvoj *podmetnuše* ti zamku, da se ne opazi. Avd. 1, 7. *sa se, pass.*: Prekret, *podvalak koji se podmetne pod rug* te se vag po njemu pomiče. Rj. 574a. — 2) *konja, verschneiden, castrato equum*. Rj. *vidi* počistiti 2, ustrojiti, uškopiti, uštrojiti. — Rnjkovit, *n. p. konj*, koji nije dobro *podmetnut*, nego ostao ajgirovit. Rj. 651a.

podmezgati, *zğām, v. pf.* *Saft bekommen (von Bäumen im Frühjahr), succum nanciscor*: *podmezgala* gora. Rj. *pod-mezgati, kud se mezgu (mezgra) pokaze u drvetu, v. impf.* *mezgati (mezgrati)*.

podmicanje, *n.* *das Unterlegen, subjectio*. Rj. *verb. od* podmicati. *radnja kojom tko podmiče kome što*.

podmicati, *podmićem, v. impf.* *darunter rücken, submittō, subjicio*. Rj. *pod-micati, n. p. kome stolicu, v. pf.* podmaći.

podmićavanje, *n.* *das Bestechen, corruptio*. Rj. *verb. od* podmićivati. *radnja kojom tko podmićuje koga*.

podmićivati, *podmićujem, v. impf. bestechen, corrumpo*. Rj. *pod-mićivati, v. impf.* *prosti* mititi. *vidi*

podmazivati 2, *potkupljivati, v. pf.* *podmititi*. — Arhi-pastiri se najviše moraju starati, da skupe novaca . . . da bi mogli i u napredak *zakupljivati i podmićivati*. Danica 2, 115.

podmigljiv, *adj. höhnisch, cavillans*. Rj. *pod-migljiv, koji rado namiguje na koga podrugujući se njime, vidi* podrugljiv.

podmijesiti, *podmijesim, v. pf. einsäuern (den Brotteig), fermento*. Rj. *pod-mijesiti n. p. tijesto zu hljeb, vidi* potkuhati. *v. impf.* *podmješivati*.

podmijūriti se, *podmijūrīm se, vidi* *podmjehuriti se*. Rj. *pod-mijūriti se, v. r. pf. isp.* *mijūr i mjehur*.

podminuti, *podminēm, v. pf.* *zaći* odozdo, *n. p.* kad se čete ili vojske biju u brdima. *umgehen, circum-venio*. Rj. *pod-minuti, i prosti je* *minuti v. pf.*

podmiriti, *podmirīm, v. pf. befriedigen, ausgleichen, satisfacio*: Ali sada, ali igda dogji, da mi stare krvi *podmirimo*. Rj. *pod-miriti, v. impf.* *podmirivati*. — Nije šala Muratova glava, prvog sluga Skadarskog vezira, mnogo mu je *donosio dara*, mnogo dara od Brgjana glavu, *see podnire* na Grkovu ravnu, *dvu mramoru* od dva Gjurgjevića. Npj. 4, 330. Tri četvrti *cijene već* (je) isplatila a *ostatuk će* koncem ove godine *podmiriti*. Rad 9, 199. Mislim da ću upravo *potrebu* u našoj književnosti *koliko toliko podmiriti*, ako ih (ove knjige) priopćim. Star. 4, 130.

podmirivānje, *n.* *das Befriedigen, satisfactio*. Rj. *verb. od* *podmirivati, radnja kojom tko podmiruje što*.

podmirivati, *podmirujem, v. impf. einen befriedigen, zufrieden stellen, satisfacio*. Rj. *pod-mirivati, v. pf.* *podmiriti*. — Da ja vadim haznu i džebhanu, pa pa *svoje podmirujem društvo*. HNpj. 4, 590. Što bi zvijerje zaklalo nijesam ti donosio, sam sam *podmirivao*. Mojs. I. 31, 39. Koje će kao i svako djelo Miklošičevo *podmirivati* *potrebu*. Oglad V.

podmita, *f. die Bestechung, corruptio*. Rj. *pod-mita, djelo kojim se tko podmiti, isp. mit, mito*.

podmititi, *podmitīm, v. pf. bestechen, corrumpo pecunia*. Rj. *pod-mititi, vidi* *podmazati, potkūpiti, v. impf.* *podmićivati*. — *Podmite* *njegore* *monke* da izliju vodu u njihove sudove. Npr. 242. *sa se, pass.*: Svi spisatelji stoje pred sudilištem, koje niti se čega boji, niti se čim *podmititi* da. Pis. 60.

podmjehūriti se, *podmjehūrīm se, v. r. pf. n. p.* kad se čovjek ožeže, *Brandblasen bekommen, pustulis obduci*. Rj. *pod-mjehuriti se, vidi* *podmijūriti se, potklobučiti se, potprištiti se*.

podmjerāvānje, *n.* Rj. *verb. od* *podmjeravati*. — 1) *radnja kojom tko podmjeravu sud koliko bere* (*das Abmessen [wie viel ein Gefäss halte], emensio*. Rj.). — 2) *radnja kojom tko podmjeravu, da vidi, je li pravu mjeru* (*das Probiren, ob ein Gefäss das gehörige Mass halte, exploratio mensurae*. Rj.).

podmjerāvati, *podmjeravam, v. impf.* Rj. *pod-mjeravati, v. pf.* *podmjeriti*. — 1) *abmessen, emetior*. Rj. *podmjeravu tko sud da vidi koliko bere*. — 2) *das Mass probiren, exploratio mensuram*. Rj. *ogledati mjeru za veličinu ili težinu, je li pravu*.

podmjeriti, *rim, v. pf.* Rj. *pod-mjeriti, v. impf.* *podmjeravati*. — 1) *abmessen und abwägen, emetior i expendo*. Rj. *podmjeriti čemu veličinu ili težinu*. — 2) *das Mass oder die Wage probiren (prüfen), exploratio mensuram aut libram*. Rj. *ogledati mjeru za veličinu ili težinu, je li pravu*.

podmješivānje, *n.* *das Einsäuern des Brotteiges, fermentatio*. Rj. *verb. od* *podmješivati, radnja kojom tko podmješuje što*.

podmješivati, *podmješujem, v. impf. einsäuern, fermento*. Rj. *pod-mješivati n. p. tijesto zu hljeb, vidi* *potkuhavati, v. pf.* *podmješiti*.

podmladak, *podmlatka, m. der Sprössling, die Nachkommenschaft, suboles, cf. omladina*: Kako sam se s njome sastanuo, ne imadoh čeda ni *podmlatka*. Rj. *pod-mladak, vidi* i *odmladak omladak, isp. na-*

tražje, pokoljenje, porod, potomstvo. — Sav *podmladak* doma tvojega umiraće u najboljim godinama. Sam. I. 2, 33.

podmlāditi se, *pōdmlādīm se*, *v. r. pf.* Rj. *podmladiti se. v. impf.* *podmlagjivati se.* — **1)** *wieder jung werden, sich verjüngen, juvenesco.* Rj. *nanovo postati mlad.* — **2)** *podmladilo se* nebo, kad se na vedrini iz okola pokažu mali tanki oblaci, i onda se kaže da će biti kiše. Rj.

podmlagjivānje, *n. das Verjüngen, zō juvenescere.* Rj. *verb. od podmlagjivati se. stanje u kojem se što podmlagjuje.*

podmlagjivati se, *podmlagjujem se, v. r. impf.* Rj. *podmlagjivati se. v. pf.* *podmladiti se.* — **1)** *sich verjüngen, juvenesco.* Rj. *nanovo mlad postajati.* — **2)** *podmlagjuje se* nebo, biće kiše, *cf.* *podmladiti se 2.* Rj.

podmōstīti, *pōdmōstīm, v. pf.* (u Slavon.) *vidi* *potavaniti.* Rj. *pod-mostiti što (načiniti da dogje ono kao pod most), načiniti na njemu tavan 1, tavanice. v. impf.* *podmošćavati.*

podmošćāvānje, *n. vidi* *tavanjenje.* Rj. **podmošćāvati**, *pōdmōšćāvām, v. impf.* (u Slav.) *vidi* *tavaniti.* Rj. *pod-mošćavati što, graditi na njemu tavan 1, tavanice. v. pf.* *podmostiti.*

podmūkalae, *podmūkaoca, m.* (u Risnu) koji što ispod mūkla radi, *ein tückischer Mensch, homo subdolos:* *Podmukaoea* glava ne boli. Rj. *podmukao čovjek. vidi* *podmuklica.* — *riječi s takvim nast. kod čvalac.*

podmūkao, *podmūkla (pōdmūklī), adj. heintückisch, malitiosus, subdolos:* *Podmuklo* pseto najprije će ujesti (Posl. 251). Ovo V. Lazić treba da posvjedoči: ako li ne posvjedoči ostaće mu riječi *podmuklo* i *podlo opadanje.* V. Lazić 2, 4.

podmūklīca, *f.* *podmuklo* čeljade. Rj. *muško ili žensko. isp.* *podmukalac. augm.* *podmukličina.*

podmūklīčina, *f. augm.* *od* *podmuklica:* velika je to *podmukličina.* Rj. — *takra augm. kod* *baročina.*

podmūklōst, *podmūklōstī, f. die Tücke, animus subdolos.* Rj. *osobina onoga koji je podmukao.*

podnāpiti se, *pōdnāpījem se*, (u vojv.) *vidi* *ponapiti se.* Rj. *v. r. pf.* *pod-na-piti se. kao malo opiti se.*

podnē, *n. (indecl.) Mittag, meridies:* *od* *podne* do mraka; *oko podne*, u *po podne;* *cf.* *pladne.* Rj. *po-dne, (pō dne, po(l) dne). ne mijenja se po paležima; ali vidi* *niže primjere iz* *Nar. pjesuma (iz Crne Gore).* — *Zaučiti podne,* akšam, ičindiju. U petak mu *zaučilo podne.* Rj. 200a. *Klanjati podne,* akšam, ičindiju. Rj. 272a. *Nagao dan. 1. j. prevalio podne.* Rj. 382b. *Ongje Turci oklanjaše podne.* Rj. 453a. *One dolaze svako podne* ovde na ovo jezero. Npr. 17. *Pa se ponesi letni dan do podne.* 46. *Podne prigreje.* 47. *Na podne* goveda poliježu u plandištu. 125. *Na dvije ure poslijed podne,* da pogje u njegov dvor. 249. *Da se vidi* njemu putovati, u *po noći,* kao *usred podne.* Npj. 3, 351. *Pogone se* vojske *po megdanu,* dokle bilo dnevī *po po podne.* 4, 76. *Doće* vojska *sjutra oko podna.* 4, 444. *Usred podna* i bijela dana. 5, 433. *Bego* Novljanin u Šapcu ubije u *po podne* *Tamnaskoga kneza.* *Dauica* 3, 111. *U 7 sati pred podne* i u *1 sat po podne.* 3, XXII.

podnēstī, *podnēšēm, v. pf. isp.* *Obl.* 67. *vidi* *podnijeti.*

podnīca, *f.* *daska* *kojom je što* *popogjeno:* *Udovice, u ali podnice!* Rj. *pod-nīca, osn. u 2* *pod 3.* — *Te ga* ona *bači,* i *plećima* *pao na podnicu.* Npj. 3, 211.

podnijeti, *podnēšēm (pōdnio, pōdnijela) v. pf.* Rj. *pod-nijeti. vidi* *podnesti. v. impf.* *podnositi.* — **1. 1)** *unter etwas bringen, practendo, subtertendo.* Rj. *što dolje, pod što.* — *su se, pass. u prenesenom smislu:* *Pa bi* *svaki,* koji *upravo zna* što je *jezik* i *gramatika,* *odmah* *poznao (da mu se podnesu* i *bez*

vremena izlaska), ili je *prepisano* *Mrkaljevo salo* *debeloga jera,* ili *Vukova pismenica,* ili *fra Matije* *nauk. Nov. Srb.* 1818, 400. — **2)** *ertragen, tolero.* Rj. *kao* *pretrpjati.* — *Probaviti* *hranu,* t. j. *skuhati* u *želucu* ili *podnijeti.* Rj. 602b. *Čoek je* (kad se *pomisli* *šta* *podnijeti* *može)* *tvrgji* *od* *kamena.* *Posl.* 318. *Jedna zemlja,* a *dvoji* *harači,* to *ne* *može* *zemlja* *podnijeti.* Npj. 4, 439. *Koja je* *bolovala . . . i* *veliku* *muku* *podnijela* *od* *mnogijeh* *ljekara.* *Mark.* 5, 26. *Podnio si* *mnogo.* *Otkriv.* 2, 3. — **3)** *ako* *ti* *može* *podnijeti, wenn du es (um diesen Preis) geben kannst, si absque tuo detrimento potes* (ako *možeš* *dati* *za* *ovu* *cijenu);* *ako* *ti* *vjera* *može* *podnijeti, wenn es dein Glaube erlaubt (duldet), si per fidem tuam licet:* *Turska vjera* *podnijet'* *ne* *more,* *da* *kaurin* *obljubi* *Turkinju.* Rj. — *Ako* *ti* *može* *obraz* *podnijeti* (t. j. *ako* *te* *nije* *stid).* Rj. 433a. — **4)** *dušom* *podnijeti,* t. j. *uzeti* *na* *dušu:* *Vas* *četiri* *dušom* *podnesite,* a *četiri* *krivo* *svedočite.* Rj. — **5)** *A. Je* *li* *dobro* *vino?* *B. Može* *podnijeti, geht an, passirt.* Rj. — **1** *Bože* *pomozi!* *Kojekako,* *može* *podnijeti,* n. p. *ako* *je* *tako,* i *Bože* *pomozi!* *Posl.* 94. *Pisano* *je* *Srpski,* i *da* *je* *malo* *jasnije . . . moglo* *bi* *podnijeti* *kao* *za* *čoveka,* koji *nije* *upravo* *ništa* *učio.* *Nov. Srb.* 1817, 664. *Ali* *bi* *se* *opet* *moglo* *reći,* i *u* *šali* *bi* *moglo* *podnijeti* *n. p.* *najslavenoserpskija* *knjiga.* Rj.¹ XLVI. *Ovo* *bi* *tumačenje* *teško* *moglo* *i* *za* *sam* *poljski* *jezik* *podnijeti.* *Rad.* 1, 117. — **6)** *u* *pjesmi,* *vidi* *ponijeti* **5,** *dolikovati:* *Odijelo* *dragog* *podnijelo* *kao* *baščin* *ruža* i *karanfili.* *Herc.* 133. *isp.* *podnositi* **5.** — **II.** *su* *se,* *refleks.* *vidi* *ponijeti* *se:* *U* *dobru* *se* *lako* *podnijeti* (*Posl.* 327). Rj.

podnīmīti se, *pōdnīmīm se, v. r. pf.* *den Kopf auf den Arm stützen, suppono capiti brachium, in-utor brachio:* *Te* *izlazi* *na* *pendžer* *od* *kule,* *na* *desnu* *se* *podnīmīti* *ruku.* Rj. *pod-nīmīti se. vidi* *podsloniti se.* — *pod-n-īmīti se* (*s* *unmetnutim* *n* *iza* *kojega* *ostaje* *i.* *isp.* *Korijeni* 11. *isp.* *dojmiti. za* *postanje* *vidi* *i* *snimiti.*

podnīzati, *pōdnīžēm, v. pf. unterschüren, lineam subterduco:* *Podnīzati* *drobnijem* *biserom.* Rj. *podnīzati, kao* *nižom* *potkītiti. v. impf.* *podnīzivati.* — *Ša* *erkve* *će* *biser* *raznizati,* *kadunama* *podnīzat' gjerdane.* Npj. 2, 201. *Vidio* *sam* *erkvu* *Filindara,* a *kakva* *je,* *milu* *Bogu* *fala!* *podnīzana* *zlatnom* *trepeljkom.* 3, 66.

podnīzāvānje, *n. das Verbrämen mit einer Schnur (von Perlen, Dukaten), adjunctio lineae, limbi.* Rj. *verb. od* *podnīzivati. radnja* *kojom* *tko* *podnīzuje* *što.*

podnīzivati, *podnīzjuēm, v. impf. eine (Perlen-Dukaten-) Schnur unten anbringen, subterco limbum.* Rj. *pod-nīzivati, kao* *kititi* *što* *ozdo* *nižom* *biseru,* *dukata. v. pf.* *podnīzati.*

podno, *vidi* *udno:* *Pa* *zaskoči* *podno* *bare* *vojska.* *Podno* *polja* *ranu* *mađžuranu,* *krajem* *polja* *rumenu* *ružien.* Rj. *po-dno. prijedlog* *složen* *od* *prijedloga* *po* *i* *riječi* *dno, kojoj* *priđolazi* *zvučenje* *od* *prijedloga.* *isp.* *dno* **2.** *vidi* *i* *podnu.*

podnos, *m.* (u *Srbiji* *sad* *kod* *gospode* *naše)* *vidi* *služavnik.* Rj. *pod-nos, kao* *tanjur* *na* *kojem* *se* *gostīna* *nosi* *kava,* *čaša* *vode* *i* *t. d.;* *Kaffeelrett, Praesentirteller, Kredenzeller, repositorium. vidi* *i* *poslužavnik.*

podnosīti, *pōdnosīm, v. impf.* Rj. *pod-nositi. v. pf.* *podnijeti, podnesti.* — **1. 1)** *unter etwas bringen, practendo (sub nares).* Rj. *podnositi* *kome* *što* *n. p.* *pod nos.* — **2)** *ertragen, fero, tolero.* Rj. *vidi* *snositi* **3.** — *Kad* *je* *kozi* *dobro,* *onda* *ide* *na* *led* *te* *igra* *da* *se* *rašćepi.* (*Kad* *se* *hoće* *da* *kaže* *da* *svaki* *čoek* *ne* *može* *dobra* *podnositi.*). *Posl.* 117. *Jer* *se* *Miloš* *nije* *naučio* *podnositi* *muku* *i* *nerolju.* Npj. 2, 246. *Voljji* *sam* *muški* *umrijeti* *no* *veliki* *zulum* *podnositi.* 4, 495. *A* *kamo* *strah* *i* *briga,* *što* *sam* *podnosio,* *da* *ih* (rukopise) *gdje* *u* *putu* *ne* *izgubim?* Npj. 1, XIX. *Osim*

trudu, koji sam podnosio riječi kupeći . . . Rj.¹ XIV. (Gospod ne će podnositi vaše nevjere i vaših grijeha. Is. Nav. 24, 19. Tebe radi (Bože!) podnosim rug. Ps. 69, 7. Podnosiću gnuje Gospodnji, jer mu zagriješih. Mih. 7, 9. Može podnositi bolore. Pom. 102. — **3**) ne podnosi vjera. *erlauben, non fert, non putitur*. Rj. isp. podnijeti 3. — **4**) podnosi, *passirt, ferri potest*. Rj. isp. podnijeti 5. — **5**) *vidi* prilikovati: Gjerdan crven a grlo bijelo, *to gjerovjku podnosilo* divno. Rj. isp. podnijeti 6. — **II.** *su se, reflex.* (u Dubr.) *sich aufführen, betragen, se gerere*: dobro se podnosi. Rj. *vidi* ponositi se 2. vladati se. *isp.* voditi se 3.

podnošenje, n. Rj. *verb.* od I. podnositi, II. ponositi se. — **I. 1**) *radnja* kojom tko podnosi kome što n. p. *pod nos* (das Tragen unter—, praetensio. Rj.) — **2**) *radnja* kojom tko podnosi n. p. *mluku, bol* (das Ertragen, toleratio. Rj.): U *podnošenju Božijemu*, da pokaže pravdu svoju. Rim. 3, 26 (in sustentatione Dei; da Gott Geduld hatte). — **3**) *radnja* kojom podnosi kome n. p. *vjera, da čini što* (das Erlauben, Geschehenlassen, permissio. Rj.). — **II.** *radnja* kojom se tko podnosi n. p. *dobro* (u Dubr. die Auführung, mores. Rj.).

podnoži, f. pl. *vidi* podnožnici. Rj. *vidi* i podložine, i *syn.* ondje. — *pod-noži* (drugo je poli osn. u nogu). Osn. 55.

podnožje, n. *das Fussgestell, der Fussehümel, basis, scabellum*: Nek cjeluje nogu i papuču, nek se znade gje mu je *podnožje*. Vaše roblje sve *Tursko podnožje*. Rj. *vidi* podloga 3. — Dok položim neprijatelje tvoje *podnožje* nogama trojim. Mat. 22, 44. Ostalu krv svu neka izlije na *podnožje* oltara. Mojs. III. 4, 30. *u prenesenom smislu*: (isp. basa): Dali dakle makar *na tom podnožju* državana vlast ima pravo postaviti onaj zakon? Vid. d. 1861, 21. *pod-nožje* (osn. drugoj poli u nogu).

podnožnici, m. pl. *pod* nitima one dvije dasčice, gdje žene drže *noge* te pomiču njima niti kad ču (*die Tritte*). Rj. *vidi* i podnoži, podložine, i *syn.* ondje.

podnu (po dnu), *vidi* podno: *Podnu* sofre Petka i Negjelja. Rj. *po dnu, upravo* je imenica dno sa *prijedlogom* po n. lok. te valja *obje riječi* rastavljeni i pisati; *kako je* *naime* *složeni* *prijedlog* *podno* *postao* *od* *samostarne* *riječi* *dno*, *mlakzi* *se* *i* *onu* *mjesto* *njega*. *isp.* Sint. 150.

podnjiviti, *podnjiviti*, v. pf. (u gornj. prim.) *vidi* odgajiti. Rj. i *syn.* ondje. *pod-njiviti* (isp. podgajiti). v. *impf.* njiviti. — *Njivi* *moće* *vrana* *konja*, *vrana* *konja* *i* *sokola*, *kada* *ih* *je* *podnjivio*, *meće* *mu* *se* *na* *ramena*. Rj. 425b.

podoban, *podobna*, adj. Rj. — **1**) *darnach aussehend, fähig, tauglich, qui apparat posse*: Ima li mlago vojske u Turaka? je li *podobna* da boja ubije. Rj. *koji* *se* *čini* *da* *je* *kudar* (učiniti što), *da* *je* *prikladan* *na* *što*. *aptus, idoneus, habilis, capax*. Stulli. *isp.* sposoban. — *Kapun* *od* *mjesec'* *osam* *za* *kralja* *podoban*. DPost. 46. — **2**) *podoban* čemu: *kao* *ulik*, *sličan* 2. *prikladan* 2: *Nož*, *Bog* . . . i ostale *ovim* *podobne* *riječi*. Nov. Srb. 1817, 342. Da čita *Vilandova* *Agatona*, *Amadisa* . . . i ostale *ovim* *podobne* *romane*. 1817, 509. *Druga* *zove* *se* *orugje*, *podobno* *vretenu*, *no* *veće* *je* *mnogo* *od* *vretena*. Spisi I, 14. *u* *potonjim* *djelima* *Vuk* *ne* *upotrebljava* *ove* *riječi*.

podobar, *podobri*, adj. *so ziemlich gut, sic satis bonus* (und so vor allen Beiwörtern) cf. po Rj. *podobar*, *isp.* *po* (složeno sa *adverb.*) i *dobar*. *Njemačkim* *riječima* *kaže* *Vuk*, *da* *po* *može* *ovako* *stajati* *pred* *srijem* *prijedvicima*.

podobrano, t. j. podobro, *ziemlich gut, satis bene*. Rj. *adv.* podobrano.

podobriti se, *podobrim se*, v. r. pf. *einem gut werden, benignus sibi in aliquem*: *Već se*, *sinko*, *podobrite* *raji*. Rj. *pod-dobriti se* *kome*, *postati* *mu* *dobar*. *vidi* *prodobriti se*.

podobro, *ziemlich gut, hand male*. Rj. *adv.* podobro. *vidi* *podobrano*. — *Izrije* *iza* *sela* *i* *podobro* *se* *od* *njega* *udalji*. Npr. 66.

podocene, *ziemlich spät, serius*: A ja jutros i *podocene* *pojoh*. Rj. *adv.* *po-docene*. *vidi* *podockan*.

podockan, *adv.* *po-dockan*. *vidi* *podocene*. — *Okratili* *mu* *rukave*. (Kad ko na jelo *dogje* *podockan*). Post. 237. *Ne* *može* *se* *niko* *usuditi*, *niti* *carev* *ferman* *prefatiti*, *ni* *na* *Crnu* *Goru* *udariti*, *no* *podockan* *jedna* *potnurica*, *i* *to* *bješe* *rodom* *Ličanine*. Npj. 5, 74.

podójiti, *podójim*, v. pf. Rj. *po-dojiti*. v. *impf.* *dojiti*. — **1**) n. p. *dijete*, *die Brust reichen, praebo mamam*: *da* *podojimo* *gaganjce*, *t. j.* *da* *ih* *pustimo* *među* *ovce* *da* *sisaju*. Rj. *podojiti* *dijete*, *t. j.* *dati* *mu* *dojku* *da* *sisu*. — *Vidi* *jedn* *gječicu*, *pa* *dozove* *ženu* *svoju*, *a* *ova* *gječicu* *podoji* *i* *stane* *ih* *paziti* *kao* *i* *svoju* *gječicu*. Npr. 234. — **2**) (*an der Brust*) *saugen, lacto*. Rj. *kuo* *posisati*. — *Isturi* *mi* *moje* *b'jele* *dojke*, *kade* *dogje* *moj* *nejaki* *Jovo*, *kade* *dogje*, *da* *podoji* *dojke*. Npj. 2, 123.

podojnica, f. *ovea* *koja* *se* *opodojčila*, *t. j.* *ostala* *bez* *jagnjeta*, *des* *Stüglings* *beraubtes* *Schaf*, *ovis lactente privata*: *Zablejaše* *ovce* *podojnice*. *Stade* *bleka* *tridest* *podojnicu*. Rj.

podolje, *weiter unten, inferius*: U *planine* *podolje* *od* *druma*. Rj. *adv.* *po-dolje*. *isp.* *po* (*složeno* *sa* *adverb.*) *i* *dolje*. *prilično* (*dalje*) *dolje*.

podoplata, f. *vidi* *potplata*. Rj. *pod-oplata*. *vidi* *i* *poduplata*, *poramak*, *potkrpa* 1. *u* *kosulje* *ono* *po* *ramenu* *od* *kolijera* *do* *rukava*. — *Značenje* *korijenu* *kod* *naplatak*.

podorati, *podorēm*, v. pf. n. p. *gjubre, unterpflügen, suburo*. Rj. *pod-orati*. v. *impf.* *podoravati*.

podorāvānje, n. *das Unterpflügen, subaratio*. Rj. *verb.* *od* *podoravati*. *radnja* *kojom* *tko* *podorava* *n. p.* *gjubre*.

podorāvati, *podorāvām*, v. *impf.* *unterpflügen, suburo*. Rj. *pod-oravati* *n. p.* *gjubre*, v. pf. *podorati*.

podosta, *adv.* *po-dosta*. *isp.* *po* (*slož.* *sa* *adverb.*) *i* *dosta*. — *Ja* *sam* *pitao* *jednoga* *mladoga* *sljipeca* *za* *podostu* *riječi* *kako* *se* *zov* *zovu* *gegavački*. Rj. 85a. *Ima* *nas* *dobre*, *t. j.* *podostu*. Rj. 125a. *Starješina* *Turski* *izigje* *s* *podostu* *momaka* *u* *narod*. Rj. 800a. *Gosti* *se* *oporitom* *ribom*, *po* *dosta* *glava* *za* *dinar*. DPost. 24. *On* *se* *podostu* *začudi*. *Danica* 4, 34. *U* *Crnoj* *Gori* *ima* *podostu* *koješta* *protiv* *pravoga* *Srpskog* *jezika*. Pis. 86.

podostrāvānje, n. *das Zuspitzen von unten, acuminatio ab imo*. Rj. *verb.* *od* *podostravati*. *radnja* *kojom* *tko* *podostrava* *n. p.* *kolje*.

podostrāvati, *podostrāvām*, v. *impf.* *n. p.* *kolje, unten zuspitzen, cucumino ab imo, cf. podaštrati*. Rj. *pod-oštravati*. v. pf. *podoštriti*. — *sa* *se*, *pass.*: U *malijem* *ogradama* *prošće* *se* *podoštrava*. Rj. 616b.

podoštriti, *podoštrim*, v. pf. n. p. *kolac, von unten zuspitzen, praeucno ab imo*. Rj. *pod-oštriti*. v. *impf.* *podoštravati*, *podaštrati*. — *Svako* *nosi* *podoštren* *proštie* *pred* *sohom*, *pa* *udarivši* *ga* *u* *zemlju* *iza* *njega* *puca*. *Danica* 3, 173.

podotaviti se, *vim se*, v. r. pf. *kad* *na* *novu* *naraste* *trava* *po* *koševini* *ili* *po* *strništu*. cf. *otava*. Rj. *pod-otaviti se*.

podozrjenje, n. *riječ* *Ruska*. *suspicio*. Stulli. *Vuk* *piše* *podozrenije*; *za* *ovaj* *nast.* *isp.* *bogojavljenije*. *vidi* *sumnja* 2, *der Verdacht*. — *Zato* *mu* *poruču*, *da* *odmah* *beži* *opet* *iz* *Beogradskoga* *pašaluka* (*kao* *da* *bi* *podozrenije* *jednako* *na* *njemu* *ostalo*). *Danica* 4, 9. *Da* *ne* *bi* *u* *kako* *podozrenije* *pali*, *bili* *su* *poku* *povali* *nekoliko* *truočaka*, *pa* *su* *krčili*. *Miloš* 72. *Tako* *se* *ovaj* *razgovor* *prekine* *kao* *s* *malom* *rasprom* *i* *s* *potajnim* *podozrenijem* *jedan* *na* *drugoga*. 100. *u* *dozrije* *vrijeme* *Vuk* *nije* *više* *pisao* *ove* *riječi*.

podranak, *podrānka*, m. *vide* *uranak*. Rj. *pod-ranak*. *kad* *tko* *podrani*. *isp.* *podraniti*. — *No* *ti* *s'* *molim*

jutros *na podranku*, molim ti se, a ljubim ti ruku. Npj. 2, 541.

1. podraniti, *podranim*, *vidi* pothraniti. Rj. pod-
(h)raniti, u *krujevima gdje se glas h ne čuje u govoru*.

2. podraniti, *nim*, (u vojv.) *vidi* poraniti. Rj. pod-
raniti. *vidi i* uraniti. *v. impf.* raniti. — Na Lučin
dan *podrani* domaćin u tor. Rj. 336b. *Podrani rano*
te sa slugama u lov krene. Npr. 111. *Od petalu oni*
podraniše. Npj. 4, 225 (*od pijetula*). Ja sam jutros
mlada *podranila*. 4, 389.

podranjivânje, *n. vidí* pothranjivanje. Rj.

podranjivati, *podranjujêm*, *v. impf.* *vidi* pothra-
njivati. Rj. *isp.* 1 *podraniti*.

podrâslica, *f.* (u Dubr.) djevojče od 10—12 godina,
ein junges Mädchen, adolescentula. Rj. *isp.* *podrasti*
1. *isp.* odraslica.

1. podrâst, *f.* — **1)** nekaka bolest. Rj. *die Milz-
anschwellung, tumor lienis; cf.* đalak. Rj.³ — **2)** tvrd,
veliki trbuh u djece, poslije dugih groznica. Rj.³ —
isp. *podrasti* 2.

2. podrâst, *m. vidí* porast, rast; *der Wuchs, stu-
tura*: Drugo bješe Martiniću Blažo, visokoga stasa i
podrasta. Npj. 5, 283.

podrâsti, *podrâstêm*, *v. pf.* — **1)** *heranwachsen,
succresco*: Podrasla je u Novi narandža, gojila je
Novkinja gjevojka. Rj. *pod-rasti, kao* *prilieno narasti*.
isp. *podraslica. v. impf.* *rasti*. — Krka, bolest *na*
podrastim gušćićima od koje krče i lijsuju. Rj. 303b.
— **2)** *unterwachsen (eine Art Kinderkrankheit)*:
podraslo dijete. Rj. *razboljeti se od* *podrasti*.

Podravina, *f. kraj* *pored* *Drave. vidí* Podravlje.
— Tako je postala i *Podravina* i *Posavina*, kojih
riječi nema u Vukovu rječniku. Osn. 165.

Podrâvlje, *n. vidí* Podravina. — Goni svoga niz
Podravlje dorn. HNpj. 4, 542. Ban *Podravlje* s voj-
skom *pregazio*. 4, 581. *za obliče isp.* *Posavljje*.

1. podrâžati, *žâm*, *v. pf.* (u Dubr.) *vidí* poskupjeti.
Rj. *po-dražati, draže, skuplje postati. vidí i* uzdražati.
v. impf. *dražati. suprotno* *pojefiniti, pojektiviti*.

2. podrâžati, *v. pf. kome, kao* *povesti se za njim,
ugledati se na nj, nachahmen, imitari. v. impf.* *po-
dražavati*. — Da je G. S. Ćitao Omira, rekli bismo
da *mu je podražao*. Nov. Srb. 1817, 502. *riječ* *hruska*.
doenije je *Vuk nije upotrebljavao. u* *Stullju je ake*.
na *podražati* 1 i 2 *isti: podražati*.

podražâvanje, *n. verb. od* *podražavati. radnja*
kojom tko podražava kome, das Nachahmen, imitatio.

podražâvati, *podražâvâm*, *v. impf.* *kome; kao* *po-
voditi se za njim, ugledavati se na nj, nachahmen,
imitari. v. pf.* *podražati*. — Čudimo se, zašto ih voli
hvaliti, nego *im* *podražavati*. Nov. Srb. 1817, 664.
Kačićeve pjesme nijesu narodne, nego ih je kalugjer
spjevao, *podražavajući narodu*. 1821, 336. *Vuk nije*
doenije upotrebljavao *ore riječi*.

podrâžiti, *podrâžim*, *v. pf.* *n. p.* *pseto, dijete,
reizen, necken, irrito, lacesso*. Rj. *po-dražiti, n. p.*
pseto na koga; reizen, vidí *nadražiti; podrâžiti n. p. dijete,
cidi* *podjariti* 2.

podrâživânje, *n.* — **1)** *das Reizen, irritatio*. Rj.
radnja *kojom tko podrâžuje n. p. pseto na koga.*
— **2)** *das Necken, lacessio*. Rj. *radnja* *kojom tko*
podrâžuje n. p. dijete.

podrâživati, *podrâživêm*, *v. impf.* *reizen, necken,
irrito, lacesso*. Rj. *vidí* *nadraživati. podrâživati n. p.*
*pseto na koga; reizen, irrito. podrâživati n. p. dijete,
zudjevati u nj; necken, lacesso*.

podrâći, *podrâčêm*, *v. pf.* *vidí* ureći. Rj. *pod-reći,
beschreien, fascinare*.

podrepak, *podrepka, m.* Rj. *pod-repak. ne kaže se*
značenje, ali kako je nadrepak što i nadrepina, biče
i *podrepak što i* *podrepina*.

podrepina, *f.* (u Lici) *vidí* *podrepnica* 1. Rj. *vidí*
i *kuskun, podrepak, der Schweifriemen, postilena; na*
sedlu onaj kaiš što stoji konju ispod repa.

podrêpiti se, *podrêpi se, v. r. pf.* *kad se kakav*
posao podrepi pa ne može više da ide u napredak,
stocken, huerco. Rj. *pod-repiti se. v. impf.* *podreplji-
vati se*.

podrepljivânje, *n. verb. od* *podrepljivati se*. Rj.
podrepljivati se, *podrepljujê se, v. r. impf. vidí*
podrepi se. Rj.

podrepnica, *f.* (u C. G.) Rj. *pod-repnica*. — **1)** *der*
Schweifriemen, postilena, cf. *kuskun, podrepina*. Rj.
vidí i *podrepak. na sedlu onaj kaiš što stoji konju*
ispod repa. — **2)** *podrepnice nevaljala! Schimpfwort*
gegen ein Frauenzimmer, conviceum in mulierem. Rj.
kao *poruga ženskomu*.

podrêšiti, *podrêšim*, *v. pf. vidí* potkiiti. Rj. *pod-
resiti. v. impf. resiti*. — Te opremi agina glogata,
udri na njga sedlo pozlaćeno, pa po sedlu zlatnu
abaiju, *podrešena zlatnim dukatima*. Npj. 3, 201
(*podrešenu?*). *Podrešen, valja da je od* *podresiti, t. j.*
načiniti rese naokolo. Npj.¹ 4, 351.

podrezati, *podrêžêm*, *v. pf.* Rj. *pod-rezati. v. impf.*
podrezivati. — **1)** *unterschneiden, subtercideo*. Rj.
podrezati n. p. haljinu da bude kraća. — **2)** *košnicu,
die Bienen schneiden, zieldeln, castrare alvos apum.*
Rj. *isp.* *isječjê pčele*.

podrezivânje, *n. das Unterschneiden, subtercizio*.
Rj. *verb. od* *podrezivati. radnja* *kojom tko podre-
zuje što*.

podrezivati, *podrêžujêm*, *v. impf. unterschneiden,
subtercindo*. Rj. *pod-rezivati, v. pf. podrezati*. —
1) *n. p. haljinu da bude kraća*. — **2)** *košnicu. sa*
se, pass.: *Potkaditi košnicu, kad hoće da se podre-
zuje*. Rj. 553b.

podrîg, *m.* (u Boci) *der Rûlps, ructus*. Rj. *kul se*
kome podrigne. vidí *ikavka, rigavica, štukavica*.

podrigivânje, *n. das Aufstossen, Rûlpsen, ructatio*.
verb. od *podrigivati se. stanje* *kad se kome podrigne*.

podrigivati se, *podrigujê mi se, v. r. impf. auf-
stossen, rûlpsen, ructo*. Rj. *pod-rigivati se. vidí* *icati*
se, rigati, štecati se. v. pf. podrignuti se.

podrignuti se, *gnê mi se, v. r. pf. es stoss mir*
auf, ich rûlps, ructo. Rj. — Oj dal (Kad se kome
podrige, i *znači* *kao* *da je svinja*). Posl. 237.

podrijeti, *podrêm* (*podrêm*), (*podr'o, podrila, part.*
pass. podrît), *v. pf.* *po-drijeti*. — **1)** *mjesto* *običniju*
poderati. v. impf. drijeti, derati. — Dosta je gjava
opanaka *podr'o*. Posl. 62 (*isp.* Dosta je gjava opanaka
podrao. Posl. 68). Omijenio košulje. (Kad je ko
podrt). Posl. 238 (*isp.* »Omijenio košulje«. Kad je ko
poderan. Rj. 356a). — **2)** *vidí* *podadrijeti. Rj.*³ *po(d)-
drijeti. v. impf. podirati*.

podrijêto, *n. der Zuname, Familienname, cog-
nomen, cf.* *prezime*. Rj. *vidí i* *poreklo. isp.* *pridjevak,
nadimak*. — Gdjeokoji (spabije) još imaju *stara Srpska*
podrijêtu, *n. p.* *Ijubović, Vidaić . . .* Rj. 702a.
Osvjetljujući pleme kraljeva hrvatskih *narodnoga pod-
rietla* pokazao red, u kom su vladali. Rad 21, 192
(*u ovom primjeru riječ* *podrijêto* *kao* *da znači* *loza*
3, *koljeno, u kakvom se značenju upotrebljava u*
Zagrebackih književnika).

Podrimlje, *n.* *mjesto* *oko* *Drina*. Rj. *Po-drimlje*.
— Te ti ajde u *Podrimlje* ravno. Npj. 4, 213.

podrimúnak, *podrimúnka, m.* (u Slav.) *vidí* *drem-
ovac*. Rj. *vidí i* *dremak, kaćun, kaćunak. biljka*. —
po-drimunak (*i* *po* *zapid. govoru* *mjesto* *?*; *isp.* *drem-
ovac* *istoga značenja; pred* *u* *osn. u* *drijem*). Osn. 285.

Podrinje, *n. das Land längs der Drina, regio cir-
cumdrinana, ambidrinana*: Da bi pospo Čupića Sto-
jana, Čupić čuva Mačvu i *Podrinje*. Rj. *Po-drinje*.
kroj *pored* *Drine*.

podriti, *podrijêm*, *v. pf. unterwählen, suffodio*. Rj.
pod-riti. v. impf. podrivati. — Nemala baba bijesa,
nego kupila prase (da je *podrije*). Posl. 203.

podrivânje, *n. das Unterwählen, suffossio*. Rj. *verb.*
od *podrivati. radnja* *kojom n. p. svinjêc* *podriva što*.

podrivati, *pōdrivām*, *v. impf. unterwählen, suffodio*. Rj. *pod-rivati*. *v. impf. prosti riti*. *v. pf. podriti*.

podrljati, *pōdrljām*, *v. pf. eggen, occo*. Rj. *po-drljati oranje*. *vidi pozubati, pozubiti, pobranati*. *v. impf. drljati* 1. — Svinja reče: »Ja ću svojom surlom uzorati«. Megjed reče: »Ja ću posijati«. A lisića reče: »Ja ću svojim repom *podrljati*«. Npr. 175.

podrobac, *pōdropca*, *m.* — 1) *das Ebgebrochte, intritu*: ostavio podrobac u čanku. Rj. (kad ko ne pojedje sve jelo što je usuo ili što mu je usuto). Rj.³ — Kako sam postao, nije mi *podrobac* ostao. (Rekao nekakav gost grebući žgjelju). Posl. 127. — 2) (u Risnu) *vidi podrobak*. Rj. *po-drobac* (drugoj poli osn. u *drob*).

podrobak, *pōdropka*, *m.* (u Risnu). Rj. *vidi podrobac* 2. — 1) kivan *drob*, zatopljen lojem (*čidi*) zatop. Rj.³ *cf. prčor*. Rj. — 2) erijeva ili drugo što kad se sitno isiječe pa metne i zašije u bravče kad se peče. Rj. — *po-drobak* (drugoj poli osn. u *drob*).

podrobiti, *pōdrobiti*, *v. pf. einbrocken, intero, cf. udroboti*. Rj. *po-drobiti*. *v. impf. drobiti*.

podroniti, *pōdronim*, *v. pf. untertauchen, urinor*: Tade Ivan vodu *podronio*. Rj. *pod-roniti*. *v. impf. roniti*.

podrub, *m.* (u C. G.) *vidi porub*. Rj. *pod-rub, der Saum, limbus*. *vidi i skut* 1.

područje, *n. das Land und Leute, worüber man zu befehlen hat, quod sub potestate est*: u njegovu području. »Za svega područja tvoga« (kad napijaju kome u zdravlje). Rj. *pod-ručje* (drugoj poli osn. u ruku), što je kome *pod rukom, pod vlašću, zemlja i ljudi*. — *Područje* ovakoga kapetana zvalo se srez. Rj. 263b. *Njegovo se područje razdeli* različnim vojvodama, tako, da njemu ne ostane *pod rukom* više od jedne trećine nahije Rudničke. Miloš 45. Sad opet slavi se pobjeda njegova (Hristova) u području paklenom. DP. 163.

područni, *adj. što pripada području*. — (Vlastela)... ne samo što su se oni razlikovali od svega njemu područnoga naroda, nego su... Kov. 11. Vičući na svoju područnu bruću. 14. Ovi su poslanici iskali od Turskoga cara, preko Čelebi-efendije i njemu područne komisije, ovo: ... Miloš, 30.

područnica, *f. die Untergebene, subjecta*. Rj. *područna žena*.

područnik, *m. der Untergebene, subjectus*. Rj. *područni čovjek*. — Milenko... vrlo je malo govorio, i svi njegovi područnici morali su ga se bojati kao žive vatre. Sovj. 74.

podrug, *m. anderthalb Mann gross, sesquihomo (tam magnus, ut sesquialterum aequet; so auch podrug oka, podrug stolina i t. d.* Rj. *po-drug, po(l)-drug, čovjek vrlo ccliki, t. j. čovjek i pō. podrug oka, t. j. oka i po; ne mijenju se po padežima*. — U vrhu bijaše (umivaonica) okrugla kao i stupac, koji bijaše od *podrug lakta*. Car. 1. 7, 31. Ostanu ondje... *oko podrug godine* dana. Prip. bibl. 69.

podruga, *f. zu postanje isp. podrugati se*. *vidi poruga, poruganje, rug, ruga, podsmijeh*. — Najprvi si za rugu ostao, i za grđnu bruku i *podrug*. Npj. 5, 518.

podrugati se, *pōdrgām se, v. r. pf. verhöhnen, derideo*. Rj. *pod-rugati se, kome ili kim, čemu ili čem*. *vidi podrugnuti se*. *isp. pobrukati se*. *v. impf. podrugivati se*.

podrugivajuje, *n. das Spotten, derisio*. Rj. *verb. od podrugivati se*. *radnja kojom se tko podruguje kome*.

podrugivati se, *pōdrgujēm se, v. r. impf. kim, čim, kome, čemu, spotten, cavillor*: Pogleda ga Kraljeviću Marko, pa se počje *podrugivat* njime. Svatovi se *podruguju Mirkom*. Rj. *pod-rugivati se*. *v. pf. podrugati se, podrugnuti se*. — Kuda si se, kilo, podignula? da se s tobom gjeća *podruguju!* Npj. 3,

275 (s?). Prijatelji se moji *podruguju* mnogom. Jov 16, 20.

podrugljiv, *adj. höhnisch, cavillans*. Rj. *ko se rado podruguje*. *vidi podmiglijiv*. — Bog te sačuavao... *podrugljiva* gosta. Kov. 127. *S nevaljalijem i podrugljivijem besposličarimu škrguču* na me zubima svojima. Ps. 35, 16.

podrugljivac, *pōdrgljivca, m.* (u Grblju) *ein höhnischer Mensch, cavillator*. Rj. *podrugljiv čovjek*.

podrugljivica, *f. die Hohnsprecherin, cavillatrix*. Rj.³ *podrugljiva žena*.

podrugnuti se, *gnēm, se, vidi podrugati se*. Rj. *v. r. pf. pod-rugnuti se*. *v. impf. podrugivati se*. — Vidje cara Davida gdje skače... i *podrugnu* mu se u sreću svojom. Sam. II. 6, 16.

podrugović, *m. der Sohn eines podrug, filius sesquiveri*. Rj. *sin podrugov*.

podrum, *m. 1) das Erdgeschoss, tabulatum infimum* (q. d. po drumu? Franc. rez de chaussée). Rj. *u zgrude, koja je grugjenu na kate, donji dijel pri zemlji, po narodnom gororu: prvi kat, vidi konoba?* — Otide u ergelu i nagje očina konja, pa ga dovede kući i *urede* u podrum. Npr. 28. Pak *otide* u svoje podrumce, te izvede vranca bez biljega. Npj. 3, 535. *po ovome je podrum i konjušnica, t. j. prvi kat kuće, pri zemlji, služi i za konjušnicu*. — 2) *der Keller, cella, cf. konoba* 1. Rj. *vidi i pivnica*. — Lagum, 2) u brdu iskopan *podrum za vino*. Rj. 320a. Oburvat i *duboki podrumi*. Rj. 435b.

podrumār, *m. koji imu ključe od podruma, konobe, pivnice, vidi konobar, ključar*. — Kuvar i *podrumar* uvijek se dobro razumijevaju. (Po manastirima). *Posl. 162.

podrumski, *adj. Keller-, cellarius*. Rj. *što pripada podrumu*.

podržati, *podržim, v. pf. po-držati, v. impf. po-državati*. — 1) *vidi uzdržati* 1, održati 3, *erhalten, conserro*: Mili Bože, *podrži* me još ovako dugo vreme! Npj. 1, 510. Koje *prijateljce* Bog našem bratu domaćinu do sada darovao, to mu i *podržao*. Herc. 349 (u napijalici). Da bi Bog mnogo godina *podržao* cara. DP. 352. — 2) *kao pridržati*: Baše *podrže* neko vrijeme *pašu*, kao sužnja, među sobom, pa ga onda pogube. Danica 3, 144. Reče (Voz Rut): *daj ergtač koji imaš na sebi; i drži ga*. I ona *ga podržu*, a od joj izmjeri šest mjerica žita. Rut 3, 15.

podržavānje, *n. verb. od podržavati, radnja kojom tko podržavu što*.

podržavati, *pōdžāvām, v. impf. po-državati, isp. održavati, v. pf. podržati*. — Tim je htio nastaviti po smrti matere svoje *prijateljstvo* s Rimom, koje *podržavaše* Jelena. DM. 35. U Bosni onako dugo trajala trgovina s robljem. Razlika u vjeri i jeres patarenska *podržavaše* je. 249 (s?).

podržnik, *n.* (u C. G.) koji na tugjoj zemlji sjedi, *der Insasse, Miedmann, inquilinus*. Rj. *isp. žiljer*.

podrsad, *m. die Brut, progenies (neist als Schimpfwort: pasji podsade)*. Rj. *što žirotinja koti*. govori se *ponajviše kao poruga*. *vidi kōt, i syn. ondje*. — *pod-sad* (drugoj poli osn. u *saditi*).

podrsada, *f.* (u Srijemu) ostaviti jaja na *podrsadu, cf. nasad*. Rj. *pod-sada* (osn. drugoj poli u *saditi*).

podrsedlica, *f. die Decke unter dem Sattel, stragulum, stratum*. Rj. *pod-sedlica, pod sedlom prostirka, vidi posedlica*.

podrsječanje, *n. das Uterhauen, succisio*. Rj. *verb. od podsijecati, radnja kojom tko podsijeca što*.

podrsječati, *pōdrsječām, v. impf. unterhauen, succido*. Rj. *pod-sijecati, kao ozdo sjeći, v. pf. podsjeći*.

— Šišobrč, koji šiša t. j. *podrsjeća* brkore. Rj. 811a. Sam *pod sobom drvo podsijeca*. Posl. 274.

podrsiriti, *rim, v. pf. t. j. mlijeko, luben, cogo (lac)*. Rj. *pod-siriti, v. impf. siriti*.

podšjećanje, *n. verb.* od podsjećati. radnja kojom tko podsjeća koga na što.

podšjećati, čam, *v. impf.* pod-sjećati koga na što, *crumeni cinen an-, in memoriam alicui aliquid reducere. isp.* napominjati. *v. pf.* podsjetiti. — Književnosti je dužnost *podšjećati* suvremenike na sve što je od uticaja na napredak naroda. Zlos. XIII.

podšjēci, podšjēćem, *v. pf. unten abhauen, succido.* Rj. pod-sjēci. *v. impf.* podsijecati. — U ovoj rekavici imaju tri šibljike; *podšeci tri šibljike*, pa udri njima po korenu. Npr. 49. *Podšjekoše brekinju*, od nje prave svirale. Npj. 1, 167.

podšjedanje, *n. das Belagern, obsessio.* Rj. *verb.* od podsjedati. radnja kojom tko podsjeđa *n. p. grad.* vidi opsjedanje.

podšjedati, dām, *v. impf. belagern, obsideo.* Rj. pod-sjedati, *n. p. grad.* vidi opsjedati. *v. pf.* podsjesti.

podšjesti, podšjedēm (dnēm), *v. pf. jemand in seiner Macht haben, beherrschen, obsideo;* podsjeo ga (kad je ko sve oko koga i navraća ga na koješta). *Podšjeco me* kao zao komšija (Posl. 251). Rj. *ovdje se tumači značenje glagola podsjesti u riječima:* podsjeo ga; *ali mu je značenje bez sumnje šire kao i v. impf.* podsjedati, *n. p. podsjesti grad.* vidi opsjesti, podstupiti.

podšjetiti, tīm, *v. pf. pod-sjetiti koga na što, kao napomenuti mu što. v. impf. podsjećati.*

podškok, *m.:* Čuvaj se sunca marčanoga k'o *podškoka* jedovnoga. DPosl. 13. *podškok*, u Mikalje i u Dekabele (aspido), zmija koja se zove i *crnokrug.* XV. *isp.* šarunica. — za oblik *isp.* odškok.

podsloniti se, podslonīm se, *v. r. pf. na što, sich anlehnen, innitōr.* Na desnu se *podsloniti* ruku. Rj. pod-sloniti se. vidi podnimiti se. *isp.* sloniti.

podsmijeh, *m. das Lachen über etwas, risus, derisio.* Rj. pod-smijeh, *djelo kojim se tko podsmijehne kome. vidi posmijeh. isp.* podruža, i *syn. ondje.* — Došao na grušaline, reče se kao *podsmijeha* radi. Rj. 105a. Izmetnuo loj kosti (*kao podsmijeh mršaru marinčetu*). Rj. 226a. Majstor pletikotariae. U Srba se ovo kaže kome za *podsmijeh.* Rj. 507a. Pogoditi u dinar zemlje. (Kad koga u šali, ili u *podsmijehu* hvale da je dobar puškar . . .). Posl. 250. Ržu mu novci po kesii. (Kad se kao *s podsmijehom* hoće za koga da kaže da nema novaca). 272. Kalugjeri naši slabo izgovaraju gǝ, ž, č . . . Pa je to narod uzeo u *podsmijeh* i u svima pripovijetkama, gse se kaže da je što kalugjer govorio. Rj.¹ XXIX. Osebito je bio dosjetljiv i na *podsmijeh* gotov. Sovj. 88. Na *podsmijeh* sam *prjatelj* svom. Jov 12, 4. Carevima će se rugati i *knezovi će im biti podsmijeh*, smijaće se svakom gradu. Avak. 1, 10.

posmijevanje, *n. das Auslachen, derisio.* Rj. *verb.* od posmijevati se. radnja kojom se tko *podsmijeva* kome.

podsmijevati se, podsmijevām se, *v. r. impf. kome, čemu, cinen auslachen, vorüber lachen, derideo, rideo.* Rj. pod-smijevati se. vidi posmijevati se. *v. pf.* podsmijehnuti se. — Svi su se čeli *podsmjevali* govoreći: Sad će . . . Npr. 207. Ne daš blaga, sa mnom se *podsmjevaš*. Npj. 2, 424 (sa?). Kako je mogao drugome *podsmjevati se* za one riječi kojijem smisla ne razumije? Slav. Bibl. 1, 95. *Podsmijevao se Jakovu* što se tako bojao Kara-Gjorgijja. Sovj. 47.

podsmijehnuti se, hnēm se, *v. r. pf. auslachen, derideo.* Rj. pod-smijehnuti se, *kome, čemu. vidi* posmijati se. *v. impf.* podsmijevati se. — Kad Filistejin pogleda i vidje Davida, *podsmijehnu* mu se, što bješe mlad, smegj i lijepa lica. Sam. I. 17, 42.

podsmijevāc, podsmijevāca, *m. koji se podsmijeva čemu.* — Jer *podsmijevāc*mu on se (Gospod) *podsmijeva*, a krotkima daje milost. Prič. 3, 34.

podsmijevācev, *adj. što pripada podsmijevācu.* —

Stid je popao lice moje *od riječi podsmijevācev* i rugācevih. Ps. 44, 16.

podsmijevāčki, *adj. što pripada podsmijevācima.* — Ne sjedim u *vijeću podsmijevāckom* niti se s njima veselim. Jer. 15, 17.

podstāci, **podstāknuti**, **podstākneēm**, *v. pf. pod-s-tāci, pod-s-taknuti. v. impf. podstieati. untersehren, accendere rem. u prenesenom smislu: podjariti koga na što, ili u koga što. isp. potaći, potaknuti. — *Podstakao je u mladiću ponositost*, da se čuvaju i od dela i od reči koje bi ih prjalale megju braćom. Zlos. 328.*

podstaviti, vīm, *v. pf. unterlegen, suppono, cf. podmetnuti: podstavi* dvoje mačića (u pripovijeci). Rj. pod-staviti. *v. impf.* podstavljati. — U tome ona rodi dva sina i treću gvejojku. . . kad joj svekrva to vidi, *podstavi troje mačića*, a ono troje gjece zatvori u jedan sanduk. Npr. 229.

podstavljānje, *n. das Unterlegen, suppositio.* Rj. *verb.* od podstavljati. radnja kojom tko *podstavlja* što.

podstavljati, vljām, *v. impf.* (u C. G.) *unterlegen, suppono:* Te *podstavlja* pod ovice jaganjee. Rj. podstavljati, vidi podmetati 1. *v. pf.* podstaviti.

podstieānje, *n. verb.* od podstieati. radnja kojom tko *podstieće* koga na što, ili što u koga.

podstieati, čēm, *v. impf. pod-s-tieati. v. pf. pod-stāci, podstaknuti, i značenje ondje. isp. potieati. — Ja ne mogu pristajati na sastanke koji bi *podstieali* nade koje se ne mogu navršiti. Megj. 73. Niko ne treba da ga *podstieće* na rad. Zim. 332. *Podstiecu je ljubav* k nauči. Zlos. 335.*

podstrešje, *n.* mjesto što je *pod strehom:* Da ne plače u *podstrešju* tugja. Rj. pod-strešje (drugoj poli osnova u strehu). vidi kapnica 3.

podstrići, podstrižēm, *v. pf. unterschneiden, verscheren, forcibus subtilus rescio.* Rj. pod-strići. *v. impf.* podstrizati.

podstrišci, podstrižākā, *m. pl.* u vune ono pramenje osim runa. Rj.³ za *postanje isp.* podstrići.

podstrizānje, *n. verb.* od podstrizati. radnja kojom tko *podstriza* što.

podstrizati, podstrizām, *v. impf. pod-strizati, prosti strići; v. pf. podstrići.* — Od perčina *podstrizu* solufe, na nj udara bakam i bjelilo. Here. 13.

podstūpiti, podstūpīm, *v. pf. pod-stupiti.* — *Podstūpljenijem* i miši su slatki. DPosl. 97. *podstupiti*, opkoliti grad kad se udara na nj. XV. vidi opsjesti, podsjesti.

podsunac, podsunca, *m. (u Dubr.) die Sonnenwende (Pflanze), heliotropium, cf. suneokret.* Rj. biljka. vidi i sunčanik 2. — *pod-sunac* (od osnove koja je od sunce, ali bez krajnjega nastavka). Osu. 342.

podsunčanik, podsunčanika, *m. (u Dalm.) zapadni vjetar.* Rj.³ za *postanje isp.* podsunac.

pošsav, pošsvā, *m. vidi* naglavak 1. u baniji. P. Leber. *pod-šav. za obliče isp.* pošsav (pošva). vidi i pošviv.

poššiti, poššijēm, *v. pf. poššiti n. p. čizme. vidi* naglaviti. *v. impf.* poššivati. u Hrv.

poššiv, *m. vidi* pošsav, naglavak 1. u čizama. *die Vorschuhung, der Stiefelvorschub. u sjer. Hrv.* pod-šiv, drugoj poli *osn. u šiti. isp.* poššiti. Iveković.

poššivānje, *n. verb.* od poššivati. radnja kojom tko *poššiva* *n. p. čizme.*

poššivati, poššivām, *v. impf. pod-šivati n. p. čizme. u Hrv. v. pf.* poššiti.

poduhok, poduhoka, *adj. ake.* Rj.³ XXX. *po-dubok, isp. po (složeno s adj.) i dubok.* — Pala, *poduhoka* lopata kojom se baeo voda na povrće. Rj. 485a.

podudarānje, *n. das Uebereinstimmen, consensus.* Rj. *verb.* od podudarati se. *stanje koje biva kad se što podudara.*

podudarati se, rām se, *v. r. impf. übereinstimmen, convenit mihi cum aliquo de re.* Rj. *pod-u-darati se, kao slugati se. v. pf.* podudariti se. — Da je (Zeta)

toliko cijenila prava srpskih vladalaca koliko se *podudaralo s njezinijem mislima* o zajednici sviju srpskih zemalja. DM. 95. Koje se i s našim pismima *podudara*. 203. Četiri posta Hrišćanske crkve *podudarajući se sa četiri* doba godine. DP. 324. *Sa čim se podudara i to što su* Sarjevići bili od humske zemlje. DRj. 3, 415. *Sa surješću se* Svetičevom *podudara* da... O Sv. O. 12.

podudariti se, rim se, v. r. pf. *ubereinkommen, convenit mihi eum aliquo de re*: ne može čud da nam se *podudari*. Rj. pod-u-dariti se. *vidi* udariti se 2, sudariti se. v. impf. *podudarati se*.

podulafatiti se, tim se, v. r. pf. *vidi* pothvatiti se: Pak se jadan *podulafati* Vido, da iskoči na pendžer od kule. Rj. pod-u-fatiti se. (isp. f.) v. impf. *pothvatiti se. sich unterfangen, uideo*.

podugačak, čka, adj. ake. Rj.³ XXX. *po-dugačak*. isp. po (složeno s adj.) i dugačak. — Žeželj je kao *podugačak* i podebeo *štap*. Rj. 156b.

poduhati, pòduhâm, v. pf. *ein wenig blasen, sufflo*. Rj. *po-duhati. vidi* podubnuti. v. impf. *duhati*.

poduhnuti, pòduhnêm, v. pf. *po-duhnuti. vidi* podunuti, poduhati. v. pf. *je i prosti* du(h)nuti. v. impf. *prosti* duhati. — Daj mi, Bože, vijore vetrove, da *podanu* otud od širine, da podignu *duvak* na devojci. Npj. 1, 584.

poduhvaćanje, n. *das Anfassen von unten, subterprehensio*. Rj. *verb. od* poduhvaćati. *radnja* kojom tko *poduhvaća što. vidi* poduhvatanje.

poduhvaćati, čâm, v. impf. *von unten anfassen, subterprehensio, ef.* poduhvatati. Rj. pod-u-hvaćati, kao *odozdo prihvaćati. v. pf.* poduhvatiti.

poduhvatanje, n. *das Greifen von unten, apprehensio a parte inferiori*. Rj. *verb. od* poduhvatati. *radnja* kojom tko *poduhvata. vidi* poduhvaćanje.

poduhvatati, tãm, v. impf. *von unten angreifen, prehendo a parte inferiori*. Rj. pod-u-hvatati, kao *odozdo prihvatiti. vidi* poduhvaćati. v. pf. *poduhvatiti*.

poduhvatiti, tãm, v. pf. *von unten anfassen, subterprehendo*. Rj. pod-u-hvatiti, kao *odozdo prihvatiti. v. impf.* poduhvatati, poduhvaćati.

podukrajno, malo ne puno (t. j. do pod kraj) *beinahe voll, paene plenum*. Rj. pod-u-krajno.

podumčuta, f. (u Boei) *podumčjenta*, f. (po juž. kraj.) *vidi* temelj: Bjelu kulu, čudnu *gragjevinu: podumentu* od gvozdja žestoka, do pokriva od mermerkamenâ. Rj. — *riječ postalu od Tal. fondamento* promjenom *tugjega glasa f na p*.

Podunávae, Podunávca, m. *Einer von* podunavlje, *circumistranus*. Rj. *čovjek iz* Podunavlja. *vidi* Podunavljanin.

Podunávka, f. *Eine von* podunavlje, *circumdanubiana*. Rj. *žena iz* Podunavlja. *vidi* Dnnavka.

Podunavljanin, m. *vidi* Podunavae. Rj.

Podunávlje, n. *das Land längs der Donau, regio circumistrana*. Rj. *kraj pored* Dunava. — U desnom *podunavlju* od više Osijeka do Sentandrije. Kov. 1.

Podunávskî, adj. *von* podunavlje, *circumistranus*. Rj. *što pripada* Podunavlju.

podupirač, podupirača, m. — 1) *der Unterstützer, fultor*. Rj. *čovjek koji* *podupire*. — 2) *vidi* poduporanj. Rj. *vidi i* potporanj, potpirača. *ono čim se što podupire; die Stütze fulerum*.

podupiranje, n. *das Unterstützen, fultura, suffultio*. Rj. *verb. od* podupirati. *radnja* kojom tko *podupire što*. — *Podupiranje* vrijednih književnika. Rad 9, 197.

podupirati, rêm, v. impf. *unterstützen, suffulcio*. Rj. pod-u-pirati. v. pf. *poduprijeti*. — To se h- proteže preko Zete do Kosova, gdje ga odonud opet Bugari sa svojim *izgovorom* *podupiru*. Postl. XXII (su?). Pašće koji *podupiru* Misir. Jezek. 30, 6. Tu je misao najbolje *podupirao* pokojni Sašarik... Tu misao *podupiru* još i lingvistički *razlozi*. Dioba 1.

poduplata, f. *vidi* potplata. Rj. *vidi i* podoplata,

poramak, ramenjača, potkrpa 1. *u košulje ono po rancu od kolijera do rukava*. — pod-u-plata. *značenje* *korijena* *vidi* kod naplata.

poduplâtiti, poduplâtim, *vidi* potplatiti 1. Rj. pod-u-platiti, n. p. *košulju. v. impf.* potplaćivati 1. isp. *poduplata*.

podupôranj, pòdupôrnja, m. *die Stütze, fulerum, ef.* *podupirač* 2. Rj. *vidi i* potporanj, potpirača. *ono čim se što podupire*. — Ostroga, *pod* lozom *poduporanj*. Rj. 474a. Urovanj, *poduporanj* urovljen u zemlju. Rj. 787a. *pod-u-poranj*, osn. u *poduprijeti* (isp. *potporanj, zaporanj*). *riječi s takvim nast. kod* bacanj.

poduprijeti, pòduprêm (pòdupr'o, pòdupřla) v. pf. — 1) *unterstützen, suffulcio*. Rj. *pod-u-prijeti. kao* *glajgal* *prost* ne dolazi. isp. *prijeti. v. impf.* *podupirati*. — *Podupr'o dušom* kao čuskijom. (Kad se ko za što *kuue i uzima* na dušu). Postl. 252. Učini mu *spasenje* mišica njegovâ. i *pravda* njegovâ *poduprije* ga. Is. 59, 16. Znam koliko *bih ovu misao* svoju *podupro* kad *bih mogao* pokazati takove osnove i u drugim slovenskim jezicima. Rad 26, 62. — 2) *sa se, refleks. sich stützen, innort*. Rj. isp. *podnimiti se, podloniti se*.

podurati, pòdurâm, v. pf. *po-durati. isp.* *potrajati*. 3 *postajati* (*postojim*). v. impf. *durati*. — Pravo sudi. a ne sudi krivo, tako *tvoja podurala* glava!... Dok ti *traje* na ramenu glava. Npj. 5, 441.

podustajanje, n. *das Unterlaufen, suffusio*. Rj. *verb. od* *podustajati. stanje* u kojem *podustaje* n. p. *krv*.

podustajati, je, v. impf. *unterlaufen, suffundi*. Rj. *pod-u-stajati, kaže se* n. p. *za* *krv. v. pf.* *podustati*.

podustati, pòdustanê, v. pf. n. p. *podustala* *krv* (kad *čovjek* *oteče* na zdravu mjestu), *unterlaufen, suffundi*. Rj. *pod-u-stati. v. impf.* *podustajati*.

podušiti, pòdušim, v. pf. Rj. *po-dušiti. v. impf.* *dušiti*. — 1) *vidi* *podaviti, pogušiti*. Rj. — 2) u Risnu) *dämpfen, in olla clausa coquere*, n. p. *oriz* *maslom* *podušen*, uspe se *vruća* *masla* u nj pa se *zaklopi*. Rj.

podušje, n. *Gabe um der Seele willen, Leichengeld, quod datur pro animae salute*: *Dadoše* mi Šarca *od* *podušja*. Rj. *po-dušje* (osn. *drugoj* *poli* u *duše*), *što se* *du* *kome* *za* *čiju* *dušu, za* *ispokoj* *duše*. — I ja *njega* *jesam* *sačhranio* *po* *zakonu* i *po* *običaju*, *dadoše* mi *konja* *od* *podušja*. Npj. 2, 371. Na ti i to, *erni* *kalgjere, od* *podušja* *Kraljeviču* *Marku*. 2, 372.

podušni, adj. *što pripada* *podušju*: *Nije* *svud* *svje* *jednako* *na* *ovim* *dačama*, *ali* *je* *gotovo* *svuda* *običaj* *da* *se* *u* *podušje* *moza* *zaklati* *»dušni* *brav*», ili *»podušni* *brav*«. M. Gj. Miličević. ARj. II. 902a.

podušnice, f. pl. (u Risnu) *otok* *ispod* *vilica, vidi* *zaušnice*. Rj. *pod-ušnice* (osn. *drugoj* *poli* u *uši, uho*). *vidi i* *zaušnici, zaušnjaci; die Ohrdrüsen, glandulae parotides*.

poduvač... *vidi* *poduhvač*... Rj.

poduvat... *vidi* *poduhvat*... Rj.

poduvati, pòduvâm, *vidi* *poduhati*. Rj. v. pf. *poduvati. v. impf.* *duvati. u* *krajevima* *gdje* *se* *mjesto* *glasa* *h* *u* *govoru* *čuje* *glas* *v*.

poduviranje, n. *das Heraufstossen, sublevatio*. Rj. *verb. od* *poduvirati. radnja* *kojom* *tko* *poduvire* *što*. *poduvirati*, rêm, v. impf. *von unten herauf stossen, sublero*. Rj. *pod-u-virati, kad* *tko* *diže* *što* *polugom. v. impf.* *prosti* *vrijeti* *se. v. pf.* *poduvrijeti*.

poduvrijeti, pòduvrêm (pòduvr'o, pòduvr'la) v. pf. n. p. *kad* *se* *što* *diže* *polugom, von unten herauf stossen, sublero*. Rj. *pod-u-vrijeti. v. impf.* *poduvirati*: — On *poviče* *na* *sahe*: *Dajdete, gjeco, one* *moje* *zubne* *čučkalice, nešto* *me* *žulja* *u* *onome* *moje* *pokvarenom* *zubu*. *Snahe* *donesu* *dva* *velika* *gvozdna* *ražnja, pa* *pošto* *on* *zine, poduvre* *jednu* *s* *jedne* *druga* *s* *druge* *strane, dok* *Megjedović* *iskoči* *iz* *zuba*. Npr. 6.

poduzeti, pòduzmêm, v. pf. *poduzela* *me* *zima, t. j.*

zima mi je iznutra; tako i: poduzela me vatra, djeca, *ergreifen, corripio*. Rj. pod-uzeti. *vidi* potpasti 2. v. *impf.* poduzimati. — **1)** *Poduzco me nekakav nadam*. Rj. 384a. Strah *poduze me* i drhat. Jov 4, 14. Groza *poduze me*. Ps. 55, 5. Damasak klomu, obrati se da bježi, drhat *ga obuze*. Jer. 49, 24. — **2)** *sa se, moglo je, Pak on pita Kraljevića Marka, bi P se se, rege junak poduzeti pogubiti Musu Arbanasu?* HNj. 2, 172. *isp.* pothvatiti se.

poduzimānje, *n. das Ergreifen, correptio*. Rj. *verb.* od poduzimati, koje *vidi*.

poduzimati, *mām* (mijēm), *v. impf.* *ergreifen, corripio*. Rj. pod-uzimati. *v. pf.* poduzeti. — Ja kad pomislim, strah me je, i groza *poduzimu tijelo moje*. Jov 21, 6. Takova groza od ovijeh glasova *poduzimu bojazno srce*. DP. 66.

poduže, *adv.* pod-duže, *isp.* po (stož. su *adv.*) i duže. — Mislim . . . *poduže se tu zabaviti*. Straž. 1886, 60.

podūziti, *pdūzīm*, *v. pf.* pod-dužiti. *kao prost glagol ne dolazi u ovom značenju, isp.* dužiti, *vidi* produžiti. *v. impf.* *isp.* dužiti, produživati. — Čakom drugom, ljubavi dugom, da Bog *poduži život i zdravlje*, sreću i napredak u svako dobro. Rj. 400b.

podvaćanje, *n. vidi* pothvaćanje. Rj.

podvaćati se, (*čām se, vidi* pothvaćati se. Rj. pod-*hvaćati se*, u krajevima *gđe se glas h u govoru ne čuje*).

podvala, *f.* — **1)** *unterschobene Sache, res supposita*. Rj. stvar *podvaljena, isp.* podvaliti 2. — **2)** *vidi* prijevara. Rj. *isp.* podvaliti 3.

podvalak, *pdvālāk*, *m. die Unterlage, subicubum*, *z. B. beim Fasse*. Rj. *ono što se podvali n. p. pod bure, vidi* preket 1. *isp.* podvaliti 1.

podvaliti, *pdvālīm*, *v. pf.* Rj. pod-valiti. *kao prost glagol ne nuhodi se, isp.* valiti. *v. impf.* podvaljivati. — **1)** *unterlegen (z. B. einen Pfahl unter das Fass), subterficio*. Rj. *podvaliti što podu što, n. p. drvo pod bure, isp.* podvalak. — **2)** *unterschoben, suppono*. Rj. — Živković kaže mu (Gušanen), da su iskali njega za vezira, i da su im ga iznajprije bili obrekli dati, pa posle Afis-pašini prijatelji *podule norec*, i postave Afis-pašu. Danica 5, 42. — **3)** *vidi* prevariti: podvalio mu. Rj.

podvaljivānje, *n. das Unterlegen, subterficio*. Rj. *verb.* od podvaljivati. *rudnja* kojom tko *podvaljuje što podu što*.

podvaljivati, *pdvālījēm*, *v. impf.* *unterlegen, unterwalzen, subterficio, subtervolvō*. Rj. pod-valjivati, *što podu što, n. p. drvo pod bure, v. pf.* podvaliti 1.

podvariti, *pdvārīm*, *v. pf.* n. p. mljeko: *daj drva, da podvarimo, kochen, coquo*. Rj. pod-variti. *v. impf.* podvarivati.

podvarivānje, *n. das Kochen, coctio*. Rj. *verb.* od podvarivati. *rudnja* kojom tko *podvaruje n. p. mljeko*.

podvarivati, *pdvārījēm*, *v. impf.* *kochen, coquo*. Rj. pod-varivati, n. p. mljeko. *v. impf.* prosti variti. *v. pf.* podvariti.

1. podvesti, *pdvdēīm*, *v. pf.* Rj. pod-vesti. *kao prost glagol ne dolazi, isp.* vesti (vedeni). *v. impf.* podvoditi. — **1)** *unterführen (z. B. Pferd zum Bestiegen), subterduco*. Rj. n. p. konju da *gu tko uzjače*. — **2)** *kuppeln, lenocinor*. Rj. n. p. žensko. *isp.* svesti 3.

2. podvesti, *pdvdēīm*, *v. pf.* *unterführen (Wagen, Schiff), subterreho*. Rj. pod-vesti, n. p. kolu, laju. *kao prost glagol ne nalazi se, isp.* vesti (vdēīm). *v. impf.* podvoziti.

3. podvesti, *pdvdēīm*, *v. pf.* *untersticken, subterpigo acu*. Rj. pod-vesti, *kao odozdo navesti, v. impf.* vesti.

podveza, *f. das Strumpf- oder Hosensband, vinculum tibiale, periseelis*. Rj. *ono čim se podvezuju bječre ili hlače, dem.* podvezica 1. *isp.* podvezača. — Punicia daruje zetu bječve i *podveze* sa četiri zlatne kite. Kov. 45. Tada će Gospod skinuti nakit s obuće . . . ukosnike i *podreze* i pojase. Is. 3, 20.

podvezača, *f. vidi* podvezica 2. — Privezač, bijela krpa, što se metne preko findelja, pa se odozdo priveže pod grlom *podvezućom*. Rj. 586a. pod-vezača (osn. u *podvezati*). *riječi s tukim nast. kod* cjepača.

podvezati, *pdvdēzēm*, *v. pf.* *unterbinden (Strümpfe, Hosen), subligo*. Rj. pod-vezati, *bječre, hlače, findelj, v. impf.* podvezivati. — Hoćeš li udicom izvući krokodila ili užem *podvezati mu jezik?* Jov 40, 20.

podvezica, *f.* — **1)** *dem.* od podveza: Kite kiti, *podvezice* plete. Rj. — **2)** (oko Sinja) čim se *podvezuje findelj ispod grla. Rj. vidi* podvezača.

podvezivānje, *n. das Unterbinden, subligatio*. Rj. *verb.* od podvezivati. *rudnja* kojom tko *podvezuje n. p. findelj ispod grla*.

podvezivati, *pdvdēzījēm*, *v. impf.* *unterbinden, subligo*. Rj. pod-vezivati. *v. pf.* podvezati. — *sa se, pass.*: Podvezica, 2) čim se *podvezuje findelj ispod grla*. Rj. 519b.

podvijānje, *n. das Untervickeln, subterplicatio*. Rj. *verb.* od podvijati. *rudnja* kojom tko *podvija n. p. jezikom*.

podvijati, *pdvdījām*, *v. impf.* *unterwinden, subterplico*: *podvija jezikom*. Rj. pod-vijati. *v. pf.* podviti, podaviti. — »Th« nikakav rognjeni Srblijan ne može izgovoriti makar koliko namjštao usta i *podvijao jezik*. Spisi 1, 12.

podvikivānje, *n. das Juchzen, jubilatio*. Rj. *verb.* od podvikivati. *rudnja* kojom tko *podvikuje*.

podvikivati, *pdvdikījēm*, *v. impf.* *auffjuchzen, jubilo*. Rj. pod-vikivati (*ne samo od radosti, kao što bi se moglo misliti po tumačenju Njemčkom i Latinskom, nego i uopće vikati*). *v. pf.* podviknuti. — Na gradu devojka *vikom podvikuje*: »A vaj! duge noći! s habom spavajući. Npr. 1, 207. Tad Ilija *glom podvikuje*: »Braće moja, kičeni svatovi! . . . 3, 485. Pripovijeda se da je u *kolu podvikivatu* nekaka zloprelja. Posl. 37. Podignu se braminj opet na put, *podvikujući jedan drugome*: Ja sam moju parnicu dobio! I ja sam! I ja sam! Danica 2, 142. *Podvikuju* uz bubanj i uz gusle, vesele se uza sviralu. Jov 21, 12.

podviknuti, *pdvdiknēm*, *v. pf.* *auffjuchzen, inclamo*. Rj. pod-viknuti (za značenje *isp. bilješku kod* podvikivati). *v. impf.* podvikivati. — Pa *podviknu* tanko glasovito. Rj. 88b. Muškijem *ga* opasala pasom, junačkijem *podviknutu glasom*. Rj. 589a. Pa *podviknuh* *dva brata* od majke: »Vidite li, moja braćo draga! . . . Npj. 4, 40. Kade Zeko *na njih* (na Turke) *podviknuo*. 4, 284. A Srbinjki u *glas podviknite*, ne bi l' kako Turke poplašili. 4, 305. Plamenito *glom podviknuše*. 4, 308. Pa *podviknu* ognjene čauše: »A čauši po carevoj vojsci! . . . 4, 347.

podvirivānje, *n. verb.* od podvirivati. *rudnja* kojom tko *podviruje*.

podvirivati, *pdvdirījēm*, *v. impf.* *pod-virivati, v. impf.* prosti viriti. — Ona počne obukovati gaće, a on *podviruj* ne će li joj biljegu vigjeti. Npr. 102.

podviti, *pdvdijēm*, *v. pf.* *vidi* podaviti. Rj. podviti. *v. impf.* podvijati. — Poče nam davati jednom, njemu Bog dao objema! pa nam primače po dvije, da mu Bog *dušmane podvije!* Kov. 68.

podvlačak, *pdvlačāk*, *m. die Unterschindel (bei den Dachdeckern), scindula supposita duabus aliis*. Rj. pod-vlačak (osn. koja je u *podvlačiti, područiti, šindrika koju se podmetne (područiti) pod druge dvije šindrike, vidi* podvlača).

podvlačenje, *n. das Unterziehen, subtertractio*. Rj. *verb.* od podvlačiti. *rudnja* kojom tko *podvlači što*.

podvlačiti, *podvlačim, v. impf.* Rj. pod-vlačiti. *v. pf.* podvući. — 1) *unterziehen, subtertraho.* Rj. što *podu* što. — 2) *sa se, refleks. sich unter etwas ziehen, subtertrahor.* Rj. *n. p. pod stol.*

podvlačka, *f. vidi* podvlačak. — Strehe su podšivene tankim belim dasćicama, *podvlačkama.* Zim. 21.

podvodan, *podvodna, adj. der Uberschwemmung ausgesetzt, obnoxius inundationi.* Rj. *podvodno* je mjesto, *kuda dolazi porodanj. vidi* vodoplavan. — Bokvica mala, *bokvica podvodna*, bokvica srednja. Rj. 36b. Ploština, *podvodna ravnina.* Rj. 508b. Reka, *podvodna knežina* u nahiji Gjakovičkoj. Rj. 647b.

podvoditi, *podvodim, v. impf.* Rj. pod-voditi. *v. pf.* podvesti (podvedem). — 1) *unterführen, subterduco.* Rj. *n. p. konja*, *da ga tko uzjaše.* — 2) *kuppeln, lenocinor.* Rj. *n. p. ženskinje. isp.* svoditi 4.

podvodnica, *f.* — 1) *die Kupplerin, lena.* Rj. *ženska glava koja podvodi* 2. *vidi* podložara, svodnica. — 2) *vidi* odvodnica. Rj. *vidi* i odvoda, otoka 2. *grana koja iz debla izraste kroz druge grane sama upravu.*

podvôgjenje, *n.* Rj. *verb. od* podvoditi. — 1) *radnja kojom tko podvodi n. p. konja da ga tko uzjaše* (das Unterführen, subterduco. Rj.). — 2) *radnja kojom tko podvodi ženskinje* (das Kuppeln, lenocinium. Rj.).

podvoljak, *podvôljka, m. das untere Kinn, regio sub mento:* uhvatiti za podvoljak, *beim Kinn nehmen, das Kinn streicheln.* Rj. (*pomilovati ga* [rukoms]). *augm.* podvoljčina. — *pod-voljak* (osn. u volja guttur). Osn. 291. *vidi* podbradak.

podvoljčina, *f. augm. od* podvoljak. — Ja kakva je, ubili je jadi! *Podvoljčina* baš ko misečina, da ti lipa rujno pije vince, vid'lo bi se vince kroz gr'oce. HNpj. 3, 220. Sijnu lišće baš ko sunce žarko, *podvoljčina* baš ko mjesečina. 3, 411.

podvorak, *podvôrka, m.* mali izvor pod obalom ukraj veće vode. Rj. *pod-vor(ak)*, *od osnoze koja je u izvor.* Osn. 287.

podvore, *f. pl.* dva koca što se na njima nose navilje (u Srbiji kažu sijensko kolje). Rj. — *podvore*, *od osnoze koja je u pod(v)-vrjetu.*

podvôriti, *rim. v. pf. bedienen, ministro.* Rj. *podvôriti, vidi* poslužiti 1. *v. impf.* dvoriti. — Skide s glave samur i čelenke, pa je časno knezu *podvôriti.* Npj. 2, 200.

podvôrnica, *f.* — 1) (u Dalm.) *vidi* potkušnjica. Rj. *pod(đ)-vornica, zemlja pod dvorom, pod kućom. vidi* i potkušnjica. — Pa prodala svoje b'jele ovee, b'jele ovee, a i *podvornice.* HNpj. 2, 245. — 2) (u Dubr.) *vidi* slak. Rj. *biljka. vidi* i pusti-baba-konju-krv, troskot.

podvoz, *m. Fuhre, vectura.* Rj. *pod-voz. isp.* foršpan, voršpan.

podvôziti, *podvozim, v. impf. unterfahren* (mit dem Wagen, Schiff), *subterveho.* Rj. *pod-voziti, n. p. kola, lagju. v. pf.* podvôziti (podvôžem).

podvôženje, *n. das Unterfahren. subtervectio.* Rj. *verb. od* podvoziti. *radnja kojom tko podvozi n. p. kola, lagju.*

podvratnik, *m.* u marve ono debelo pod vratom, *die Wamme, plear.* Rj. *pod-vratnik. vidi* mahramica 3, pećica 2, plahćica 3.

podvrći, *podvrgnem, vidi* podmenuti 1. Rj. *v. pf. vidi* podvrgnuti. *pod-vrći. v. impf.* podvrgavati. — 1) *Onda mu ona reče da sjede njojzi na skut, a on jedva dočeka i sjede, a ona mu podrže glavu da je pobiste.* Npr. 123. *A pod Mjuju podrže alata.* HNpj. 3, 189. Još mislite *podvrći sinore* Judine da van budu robovi i robinje. Dnev. II. 28, 10 (*subjicere, unterjochen*). Što Srbiju *podvrže papi.* DM. 116. Jelena *podvrže Srbiju pod papinu vlast.* 117. Samo oštro *podvrgao Dubrovniku pod vrhovnu vlast.* 203.

— 2) *sa se, refleks.:* Nama je osobito drago, što se *G. podvrgao pravuima.* Nov. Srb. 1817, 610. Dal-

macija pogje različnim državnim životom... dokle se ne *podvrže Ugarskoj.* DM. 231. Da bi se (dušaj) izbavila od *ispitivanja kojemu treba da se podvrgne* prvih dana svojega odlaska. DP. 361. One (riječi) su se rečenom zakonu *već podvrgle.* Rad 26, 60.

podvrgávânje, *n. verb. od* 1) podvrgavati, 2) podvrgavati se. — 1) *radnja kojom tko podvrgava što čemu ili podu što.* — 2) *radnja kojom se tko podvrgava čemu.*

podvrgávati, *podvrgávam, v. impf. pod-vrgavati. v. pf. podrći, podvrgnuti.* — 1) Čitlučiti, obrtati selo u čitluk i seljake *podvrgavati pod terete* koji su u čitluku. Daničić, ARj. II. 49a. — 2) *sa se, refleks.:* Kad tko hoće da kaže komu da se samo u Boga i u njega uzda: reče mu: Božji i tvoj, priznajući tjem da mu je u vlasti, *podvrgavajući se njegovoj vlasti.* Daničić, ARj. 571a. Gradovi *podvrgavajući se Mlecima* ugovaraju da imaju pravu... DM. 239. *Podvrgavajući se* pomenutom zakonu. Rad 26, 60.

podvrgnuti, *gnem, vidi* podrći. Rj. **podvriskívânje**, *n. verb. od* podvriskivati. *radnja kojom tko podvriskuje.*

podvriskivati, *podvriskujem, v. impf. pod-vriskivati. prosti v. impf. vristati, v. pf. vrisnuti.* — Oj za gorom za zelenom nešto *jasno podvriskuje*, baš k'o grlo gjevojačko. Npj. 1, 213.

podvrnuti, *podvrñem, v. pf. n. p. konj samar, verrücken, perverto, e loco justo morco.* Rj. *pod-vr(t)nuti. v. impf. podvrtati.*

podvrtânje, *n. das Verrücken der Saumlast, perversio sarcinae.* Rj. *verb. od* podvrtati. *radnja kojom n. p. konj podrće samar.*

podvrtati, *podvrtcem, v. impf. verrücken, perverto.* Rj. *pod-vrtati, n. p. konj podrće samar (sa mjestu). v. pf. podvrnuti.*

podvući, *podvućem, v. pf. Rj. pod-vući. v. impf. podvlačiti.* — 1) *unterziehen, subtertraho.* Rj. — *Podvući pod koga* meku postelju. (Oblaskati ga). Posl. 251. *sa se, pass.:* Dva dugačka koca *podruknu se odozdo pod naviljak.* Rj. 380a. — 2) *sa se, refleks.:* Pa se *podvuće pod krevet* i onde se pritaji. Npr. 10.

podzemni, *adj. pod-zemni, što je pod zemljom; unterirdisch, subterraneus. isp. tako slož. riječi* sredozemni (*vidi* i sredozemski). — Nekakim *podzemnim jazom*, kud se pomije sipaju, uguj noću u grad. Danica 3, 143. (Vulkanj), oni su kao dimnjači (odžaci) one *podzemne vutruštine.* Priprava 102.

podzidati, *podzidam (podzidgem), v. pf. untermauern, substruo murum.* Rj. *pod-zidati. v. impf. podzidjavati.* — (Kuće) mnoge su *podzidane kamenom.* Rj. 676a. Po mnogijem su mjestima preko kamenitijeh strana *podzidane megje* sve jedna iznad druge. Kov. 33.

podzidjavânje, *n. das Untermauern, substructio.* Rj. *verb. od* podzidjavati. *radnja kojom tko podzidjuje n. p. kuću kamenom.*

podzidjavati, *podzidjujem, v. impf. untermauern, substruo.* Rj. *pod-zidjavati n. p. kuću kamenom. v. pf. podzidati.*

podzimak, *podzímka, m.* (na Grobniku izmeggju Rijeke i Karlovca) *der Herbst, auctumnus, cf. jesen.* Rj. *pod-zimak, ono doba godine koje je pod zimom.*

podzveknuti, *podzveknem, v. pf. erhalten, resonare:* Kako jeknu, *vas čardak podzveknu.* Rj. *pod-zveknuti. prosti v. impf. zvečati, v. pf. zveknuti.*

podžēci, *podžēžem, v. pf. unterzünden, succendo.* Rj. *pod-žēci. v. impf. podžizati.*

podžizânje, *n. das Unterzünden, succensio.* Rj. *verb. od* podžizati. *radnja kojom tko podžize što.*

podžizati, *podžizem, v. impf. unterzünden, succenso.* Rj. *pod-žizati. v. pf. podžēci.*

podžaveljati se, *ljâm se, v. r. pf.* kao svaditi se malo ili pokarati se s kime, *vidi* sporiječiti se; *mi smo se malo podžaveljali.* Rj. *po-džaveljati se, vidi* i

pokoškati se, sporečkati se, po-džaveljati se, *recipročno*. *drukčije se ne nalazi ovaj glagol.*

poeta, *m.* Lat. poeta. *vidi* pjesnik, pjesmotvorac. — Nalaz se, da će mi nuše poete rado oprostiti. Npj.¹ 1, LIII. *Ruskoga poetu*, Straž. 1886, 1767.

poetički, *adj.* što pripada upravo poetici, pa poetama. *vidi* poetski. — Opisuju čiste dogadjaje istorički, a druge obučene u *krasno ruku poetičko*. Priprava 192. Kao što mi se i samo ono poetičko porenjenje čini da je bez koristi. Rad 2, 192.

poetski, *adj.* što pripada poetama ili poeti kojemu god (*adv.*): Što se ovdje govori poetski u slikama, oni uzimaju od slova do slova. Priprava 193. *isp.* poetički. *vidi* pjesnički.

poval . . . *vidi* pohval . . . Rj.

pofermati, *mām*, *v. pf.* guthessen, proba: Sve mu age riječi pofermaše. Rj. po-fermati, kao potvrditi, odobriti. Tal. con-fermare.

poftitati, *tām*, *v. pf.* (po jugozap. kraj.) *vidi* pohitati: Tiće ću ti poftitati. Rj. po-fitati. *vidi* i pohvatati. *v. impf.* fitati. — *f* mjesto *h*. *vidi* f.

pofrigati, *tām*, *v. pf.* *vidi* poprigati. *v. impf.* frigati.

pogača, *f.* (ital. focaccia?). — **1**) ungesäuertes H eizenbrot, panis non fermentatus. Rj. dem. pogačica. *vidi* batnjača, belija, brazdionica, masonica, oparnaša, postupčica, postupionica. — Reče materi, da mu umesi jednu pogaču i ispeče jedno pile. Npr. 256. U ratara erne ruke, a b'jela pogača. Npj. 1, 380. Te umesi prebela pogaču. 1, 620. Brže zamijesi tri kopanje bijeloga brašna i ispeci pogače. Mojs. I. 18, 6. — **2**) (u Boči) okruglo mjesto na dno tijesta, na koje se među koši s maslinama samljevenijem, zove se donja pogača, a gornja onako drvo okruglo koje se meće odgozo vrh koša ispod kobile. Rj.

pogačica, *f. dem.* od pogača. Rj. — Mjesilu mu pogačicu, isprigala prosuljien, natočila bokaricu. Rj. 238a. Da mu umesi pogačicu triput sejuna. Npj. 1, 512.

pogagjār, pogagjāča, *m.* der Errather, conjector, cf. vračar: Ako nije vrač, a on je pogagjār (Posl. 7). Rj. koji pogagja.

pogagjāčica, *f.* die Erratherin, conjectrix. Rj. koja pogagja.

pogagjāčkī, *adj.* H alarsager-, raticinutorum. Rj. što pripada pogagjāčima.

pogagjānje, *n.* Rj. *verb.* od 1) pogagjati, 2) pogagjati se. — **1.** **1**) radnja kojom tko pogagja *n. p.* što će biti (das Errathen, conjectatio, divinatio. Rj.): I tako se postije dugoga pogagjanja našlo da je zla čud najveće zlo. Posl. 91. Znanje i razum za kazivanje sanova i pogagjanje zagonetaka nagje se, u Danila. Dan. 5, 12. — **2**) radnja kojom tko pogagja *iz puške, slikujući* (das Treffen [mit der Flinte, Pinsel], collineatio, expressio ad vivum. Rj.). — **3**) radnja kojom tko pogagja što (*s kim*) (das Ausmachen, Akkordiren, Vergleichen, pactio. Rj.). — **II.** radnja kojom se tko pogagja *s kim*: Po mnogom cenjkanju i pogagjanju ugovore, da . . . Danica 5, 35.

pogagjati, pogagjām, *v. impf.* Rj. pogagjati. *v. pf.* pogoditi. — **1.** **1**) errathen, conjectura assequor. Rj. *vidi* nagagjati. — Kako počnu ljudi mnogo umirati po selu onda počnu govoriti da je vukodlak u groblju, i stanu pogagjati ko se povampirio. Rj. 79a. On dogagja da će tako biti, t. j. nagagja, pogagja. Rj. 127a. Metnu bjelance od jajeta u čašu vode . . . po njemu nekako pogagjaju hoće li se skoro udati. Rj. 216a. Idem, da i ja pogagjam carerjoj devojci bečeye, ne bi li Bog dao da pogodim! Npr. 257. Za tebe čujem da svaki sun pogagjaš. Prip. bibl. 29. — **2**) treffen, ferio, ad vivum exprimo. Rj. čim što ili u što (*vidi* zgagjati I i 2); koga slikujući. — On pogagja svim stvarovima ređom u svoj štap. Rj. Ha. Jedan bači svoj štap u visinu a drugi ga svojem štapom pogagja. Rj. 81a. Pogagjaju kopljem u lukku. Rj. 801b. Dobro

gagja, al' loše pogagja. Npj. 4, 387. — **3**) vergleichen paciscor. Rj. pogagjati što (*s kim*). *vidi* pogoditi 4. *isp.* pogagjati se. — **II.** sa se, *recipročno* s kim, *cinj werden, es ausmachen, sich vergleichen, paciscor*. Rj. — Goditi se, 2) u pjesmi, kao pogagjati se. Rj. 92a. Ciganski se valju pogagjati, a gospodarski plaćati. Posl. 311. Knjižar će spisateljja moliti, i s njim će se pogagjati. Pis. 74. Uzalud se pogagjaviš s Turcima, naumi oti se od njih. DM. 105.

1. pōgān, *f.* der Unflath, stereus: idi pogani jedna! Rj. nečist. *isp.* poganština. — Idi, pogani samoživa! Rj. 663b.

2. pōgan, *adj.* unrein, pollutus, impurus. Rj. nečist. *vidi* peksin. — Voda svašto opere do pogana ježika. Posl. 37. Ljučki čock ljučki i govori, a pogani poganski. 173. Poganijeh ustu (*n. p.* čock, žena). (Kad ko rado govori zlo za drugima). 256. Manje je što ujedre neg što kuce pogane zube ukaza. DPosl. 59. Pogana je noktu, čuvaj ga se. 97. Od Klobuka i brda Bojana i pogane Korjeničke župe. Npj. 4, 450. Znam i uvjeren sam u Hristu Isusu da ništa nije pogano po sebi, osim kad ko misli da je što pogano, onome je pogano. Rim. 14, 14. Ne lakomi na dobitak pogan. Tim. 1, 3, 8.

pogānac, pogānce, *m.* (u C. G.) zli čir, eine bösar-tige Beule, tumoris mali genus: poganac ga šinu! (Kao mala kletva koju najviše govore žene. Gledaj: Zmija ga šinula! Posl. 250) cf. zlič, prišt. Rj.

pogānčina, *f.* (u Srijemu, a u Srbiji crveni vjetar) Rothlauf, erysipelas. Rj. bolest. *vidi* i bruka, plamenik.

pogānica, *f.* — **1**) (u C. G.) Euphemismus für die Schlang: tjela mi ovcu poganica. Rj. t. j. zmija. — **2**) (u Dubr.) prišt na prstu, Art Beule, tumoris genus, cf. metaljka. Rj. *vidi* i metalje. nu oku kao čubuljica (u Sarajevu).

pogānija, *f.* coll. das unreine Gesindel, impuri. Rj. pogana čeljad. jedan od poganije: poganović.

pogāniti, *nīm*, *v. impf.* Rj. *v. pf.* slož. ispoganiti, opoganiti. — **I.** verunreinigen, polluo. Rj. činiti da bude što pogano. *vidi* maganjiti. — Nemam o što sablje poganiti, kad na tebe ni haljina nema. Npj. 2, 146. Pod tokama od zlata košulja . . . ta nemoj je krelju poganiti! 4, 22. Da erken krelju poganimo. Danica 3, 182. Ne pogani čorjeka što ulazi u usta. Mat. 15, 11. Sanjajući tijelo pogane. Jud. 8. — **II.** sa se, *refleks.* — **1**) sich verunreinigen, polluo. Rj.: Za to ih predade Bog u željama njihovijeh srea u nečistotu, da se pogane tjelesa njihovu među njima samima. Rim. 1, 24. Nemojte se poganiti ničim što gamiže. Mojs. III. 11, 43. — **2**) vom Kinde, das sich besudelt, concucare se. Rj. pogani se dijete nečisti svojom. — Nemoj se poganiti ni maganjiti. Rj. 340a.

pogānuluk* (pogānluk), *m.* *vidi* poganština. Rj.³ pogan-luk, našoj riječi prešao Turski nast. *isp.* bezobrazluk.

pogānović, *m.* (u C. G.) Schimpfwort für einen Menschen, nebul. Rj. poruga čorjeku. coll. poganija.

pogānški, *adj.* ruchlos, nefarius: No ok' jedne poganske rabote. Rj. kao bezakon. — Ljučki čock ljučki i govori, a pogan poganski. Posl. 173.

pogānština, *f.* die Unreinigkeit, sordes; cf. pogan-luk. Rj.² *vidi* i nečistota. — Prije nego načinim haljine, operem po običaju oba komada, da bi ih očistio od poganštine, koja je za njih prionuta od ruku tkavevih i trgovačkih. Danica 2, 128. Žena imaše čašu u ruci svojoj punu mrzosti i poganštine kurvarstva svojega. Otkriv. 17, 4. za nast. *isp.* gospoština.

pogānjās, poganjāša, *m.* ro koji rozi na pogani. *vidi* pogašaš. — Ovaj vo vozi na šestinji, t. j. naprijed kad je šest upregnuto (prva se dva zovu potkonjaci, druga dva pogašaši i poganjaš). Rj. 837b. — poganjaš (drugoj poli osn. u ganjati, goniti. *isp.* poga-na, poganja). riječi s takim nast. kod bradaš.

poganjēnje, *n. das Verunreinigen, pollutio*. Rj. *verb. od 1) poganiti, 2) poganiti se.* — **1) radnja** kojom tko pogani što. — **2) radnja** kojom se tko pogani.

pogāsiti, *pogāsīm. v. pf. nach einander auslöschen, existitio aliud ex alio*. Rj. *po-gasiti, kao ugasiti n. p. svijeće jednu za drugom. v. impf. gasiti.* — Svaki svoje svijeće zapali . . . Po tom zagju gjaci, te *svijeće pogase* i pokupe. Rj. 174a. Zatvoriše vrata od trijema, i *pogasiše žiške*, i kadom ne kadiše. Dnev. II, 29, 7. Treba *pogasiti sva kandila* osim maloga u oltaru. DP. 44.

pogaziti, *zim, v. pf. mit Füssen treten, conculo*: Kralj Vukašin rjeru *pogazio*. Rj. *po-gaziti. v. impf. gaziti. isp. bastisati, pokvariti, popršiti, potrti, polučiti.* — *Mačva* je bila do 1804 godine najbogatija kneževina, nego je po tom do godine 1816 *pogažena* i oplijenjena. Rj. 349a. Brže li me, brate, zaboravi, i *hleb i so pod noge pogazi*. Npj. 2, 568. Nego im i *rz (obraz ili žensko poštenje) i zakon pogaziše*. Danica 3, 152. Ako *pogaze uredbu moje*, i zapovijesti mojih ne sačuvaju, onda ću ih pokarati prutom. Ps. 89, 31. Za što *pogazi riječ Gospodnju* i tako zlo učini? Prip. bibl. 72.

pogēretiti, *tim, v. pf. povezati*. Rj. *po-gergetiti. isp. zgergetiti (koga svetazi). drukčije se ne nalazi.*

pogibao, *pogibli, f. der Untergang, die Gefahr des Untergangs, diserenen*: ne znaš koja mu je *pogibao*? Rj. *vidi pogibija, i syn. ondje.* — Novci tvoji s tobom da budu u *pogibao*. Djel. Ap. 8, 20 (*in perditionem, zum Verderben*). Bog podnese s velikijem trpljenjem sudove gnjeva koji su pripravljeni za *pogibao*. Rim. 9, 22 (*interitus, Verdammiss*). Poslaće Gospod na tebe kletvu, rasap i *pogibao*. Mojs. V, 28, 20. Plaka narod što ga Gospod udari *velikom pogibljm*. Sam. I, 6, 19. Ljudi, koji padnu u zlo, uvaljuju se još u *goru pogibao*. DP. 80. U ovoj se knjizi na nekoliko mjesta *udarila* prava naša sreća sa nesrećom našom, *pravi napredak naš sa našom pogibli*. Vlazić 2, 15. *pogibao*, osnova koja je u *pogibati, poginuti. riječi s takim nast. kod iznikao*.

pogibeljan, *pogibeljna, adj. vidi pogibjelan, jeziv 1, opasan; gefährlich, periculoso*, govori se u Hrv.; i P. Budmani *upotrebljava je tumačeći jeziv: pogibeljan, opasan*. ARj. IV, 647a.

pogibija, *f. (u C. G.) Untergang, interitus, cf. pogibao*: Luda pamet *pogibija* gotova (Posl. 171). Tu je Turska *pogibija* bila. Rj. *vidi i izgibija, propast 2.* — Staru čoeku mlada žena godimenat, a mladu čoeku stara žena *pogibija*. Posl. 294. Vjernj, pobre, sami kažu za njihovu *grdnu pogibiju*, da nijesu tako izginuli, kako kad je Mahmud *poginuo*. Npj. 5, 423. *pogibija*, osn. koja je u *pogibati, poginuti. riječi s takim nast. kod letija*.

pogibio, *pogibjeli, f. vidi jezivost, opasnost, napast 1, (u tri posljednja primjera): die Gefahr, periculum*. — Tko se na *pogibio* ne stavi, nevolje se ne izbavi. DPost. 132. *isp. pogibao.* — stara: *pogibio (ПОГИБІО)* nije od osnove glagolske treće vrste, od koje glagol niče u običaju. Osn. 129.

pogibjelan, *pogibjelna, adj. prema substantivu pogibio. isp. kako Daničić, DARj. 248b, Stullijev adj. bezpogibilan piše bespogibjelan. vidi pogibeljan, i syn. ondje.*

poginuti, *nēm (poginuh i pōgiboh) v. pf. untergehen, fallen, intereo, unnatürlichen Tod sterben*, i to samo od ljudi. Rj. *po-gi(b)nuti, v. impf. ginuti.* — **1) nenaravnom smrću umrijeti. vidi zaglaviti 3.** — **Več** ja žalim gje ću *poginuti, poginuti* danas bez zamjene. Rj. 184a. Leže krv, t. j. pade krv, *pogibe uko*. Rj. 326b. Njeza pritisakoše i zamalo ne udaviše, a on zavika: »l'obratime! pobratime! *pogiboh!* Npr. 96. *Katić poginuo od puške* koja nije vrijedila šestet para. Posl. 194. Danas će ti Damljan *poginuti* sa

tvojega lica bijeloga. Npj. 1, 406. Šuti, dužde, okamenio se! Palo ti je na um *poginuti?* 2, 335. Novce pošljite ženi i deci *poginuloga* Jevrejina. Mil. 208. — **2) kao propasti, nestati čega: Ime ti poginulo!** Posl. 104. *Poginulo je vrtanje*, ali nije zajam. 250. Tvoja jabuka ne će *poginuti*. 312. Tad je Srpsko *poginulo* carstvo. Npj. 4, 134. *Pogibe mi jagluk iz sanduka*. Here. 220.

poginjānje, *n. verb. od poginjati (i se).* — **1) radnja** kojom tko *poginje n. p. glavu.* — **2) radnja** kojom se *poginje n. p. onaj koji jaše.*

poginjati se, *njem se, v. r. impf. sich vorwärts neigen, promineo*. Rj. *po-ginjati se, poginje se n. p. koji jaše. biće i bez se, prelazan glagol. isp. pognuti i pognuti se.*

pogladiti, *dīm, v. pf. Rj. po-gladiti. v. impf. gladiti.* — **1) streicheln, demulceo. Rj. — *Pošašljiti koga, t. j. ljepim riječima kao malo pogladiti ga*. Rj. 562a. *su se, refleks.:* Ako si gladan, *pogladiti se po trbulu*. Posl. 8. — **2) počistiti, fegen, verro**: Mlada Mare rano *podranila*, te je *perom dvore pogladila*, i gospodu svate dočekala. Rj. *vidi i pomešti 1.***

poglasje, *n. (st.) die Nachricht, nuncius, cf. glas*: Nema od njih glasu ni *poglasja*. Rj. *po-glasje*, drugoj poli osnova u *glas*.

poglati, *poglam, vidi pōgledati*. Rj. *v. pf. po-glati. v. impf. glati (gledati).* — *Pogljajte* na polje široko. Npj. 2, 605. Da je kome sjesti, te *poglati*, da on *vidi čuda velikoga*. 3, 128. Sve dahije nikom poni-koše, i preda se u zemlju *poglašce*. 4, 136.

poglavār, *poglavāra, m. das Oberhaupt, caput, ductor, cf. poglavica*. Rj. *vidi i glavar, i syn. ondje.* — *Koji zuade pogubiti Meha, svim Turcima hrabrog poglavara*. Npj. 4, 237. Da su Turci *poglavari nad orim četama*. Danica 3, 188. Skupi *poglavare od vojske*. Miloš 107. Kara-Gjorgjija za starješine izabrane za *glavnoga poglavara*. Sovj. 12. Pa ih *postavi* nad njima za *poglavare*. Mojs. II, 18, 21.

poglavārev, *adj. vidi poglavarov. Rj.*

poglavārica, *f. die Frau eines Häuptlings, mulier ductoris, capitatis*. Rj. *poglavarera žena.*

poglavārov, *adj. des Oberhauptes, capitatis, ductoris*. Rj. *što pripadu poglavaru. vidi poglavarev.*

poglavārski, *adj. Oberhaupter-, ductorum*. Rj. *što pripadu poglavarima. vidi poglavicki.*

poglavārstvo, *n. die Obrigkeit, magistratus*. Rj. *vidi vlast 2.* — *Znam jamačno da ni smrt, ni život, ni angjei, ni poglavarstva . . . ni druga kakva stvar može nas razdvojiti od ljubavi Božije*. Rim. 8, 38. *Poglavarstva* se odriče. Jud. 8 (*die Obrigkeit verachten*).

poglavica, *m. vidi poglavar. Rj. vidi i glavar. i syn. ondje.* — *Harambaša, poglavica hajdučki*. Rj. 802b. En' nteče *gradska poglavica*. Npj. 4, 255. Pašini su momci *delije, kojijeh se poglavica zove delibaša*. Danica 2, 84. U Boci je bio *najreči poglavica* sopra providur. Kov. 37.

poglavicki, *adj. vidi poglavarski. Rj. što pripadu poglavicama.*

poglaviti, *adj. vornehm, hauptsächlich, principalis*. Rj. *vidi odličan.* — *A Bregjani umorili ruke, sijekući poglavite Turke*. Npj. 4, 374. Knjigu šalje Crnogorski knjaže u Triješće *mjestu poglavitu*, na Srbina Kvekića Jovana. 5, 267.

pōglēd, *m. (loc. pōglēdu) — 1) der Blick, aspectus*: strašna *pogleda*. Rj. — *Neobična oka i pogleda*. Rj. 117b. Uptali joj kitu ev'jeća, ona mene ni *pogledom*. Npj. 1, 423. *Zlu pogleda* u dobra junaka! 3, 121. Miran i dubok um . . . *bistar pogled* na vrijeme u koje življaše. DM. 53. *Istorijski pogled* njegov tako je kratak da ne obuzima ni njega samoga. O Sv. O. 24. *Kako se na prvi pogled* moglo misliti. Pom. 93. Jagić se trudi istumačiti *gragju glagola* u slovenskih jezicih s *osobitim pogledom* na jezik hrvatski. Rad 17, 166. — **2) der Anblick, conspectus; im Ange-**

siehte, in conspectu: Na pogledu selu Nevesinju. Rj. — Kad su došli *dvoru na pogledu*. Npj. 1, 622. Knjigu vrže na jelovu granu *okuda je s puta na pogledu*. 2, 443 (*isp.* pogledan). Doklen tice na Crkvice doše *na pogledu od Kotora grada*. 4, 6. Pak sagjose niz Krstac planinu *na pogledu mora velikoga*. 5, 289. Nastavaće *na pogledu svoj braći svojoj*. Mojs. 1, 16, 12. — 3) *u prenesenom smislu, isp.* misao, mišljenje. *die Ansicht*. — Ti ćeš imati da se boriš... *s pogledima* raznih svojih stručnih vojga. Zlos. 197.

Pögléd, m. (*loc.* Pogléd) brdo više namastira Arilja, s kojega kažu da je kralj Simeun razgledao gdje će Arilju postaviti temelj. Rj.

pöglédan, pöglédna, adj. što je na pogledu, da se lako spazi. *isp.* kod pogled 2 *primjer iz* Npj. 2, 443. — U noći se Stane obavio. Ijubio je i omilovao, *na poglednu* mjestu ugrizao, dva joj zuba u grlo ugnao. Herc. 226.

pöglédanje, n. *das Sehen nach einem, der kommen soll, expectatio adventantis aut venturi*. Rj. verb. od poglédati. — 1) *radnja* kojom tko pöglédá koga. — 2) *radnja* kojom tko pöglédá u što.

1. pöglédati, pöglédám, v. impf. — 1) *nach einem sehen, der kommen soll, ihn erwarten, expecto*: Pogleda kao seka svatove (Posl. 250). Rj. poglédati, očekujući koga *kao izgledati dolazi li već, očekivati*. — Pogleda kao ozebao sunca. Posl. 250. Niti ide Kulin-kapetane. niti ide, niti će ti doći, nit' se nadaš, *niti ga pogledaj*. Npj. 4, 206. Ja već *pogledam*, kad ćete mi jednu čitavu gomilu od poslati. Straž. 1886, 1733. Ilije sjegjaše na stolici ukraj puta *pogledajući*; jer srce njegovo bijaše u strahu za kovečeg Božji. Sam. 1. 4. 13. *Ja ću Gospoda pogledati*, čekaću Boga spasenja svojega. Mih. 7, 7. — 2) *vidi* pogledivati. *v. pf.* pöglédati. — Zmija krilatice *u sunce pogleda*, i doklen sunce dobro koplje ne oskoči, slijepa stoji. Npr. 263. Kad govori, gromovi pueaju, *kad pogleda*, munje sijekaju. Npj. 1, 552. Kad se smije ka' da biser sije, *kad pogleda*, kako soko sivi. 3, 516. K tebi, Gospode, *vičem*... I zvijerje poljsko *pöglédá* *zu tobom*. Joil. 1, 20.

2. pöglédati, pöglédám, v. pf. einen Blick werfen, conjunctio oculos aliquid. Rj. poglédati, praes. i poglédím. *vidi* poglati, poglejati, poglenuti. *v. impf.* pogledivati, poglédati 2. — 1) *Pogledi* žalosni i plačnu *devojicu*, pa joj reče. Npr. 140. Kad izagje u vrh drveta, *pogleda na sve strane* ne bi P' štogogj vigjeti mogao. 189. Glas do neba, a kad *dobro poglediš*, a ono mućak. Posl. 42. *Pogledaj* mu na *obuču*, pa ga puštaj u kuću. 250. *Pogledaj* me, Umo, *ermijem očima*. Npj. 1, 446. Jedva čeka, dok mu noćea dogje, *pak pogleda put žarkoga sunca*, pak se s' suncem Ramo razgovara. 1, 460. I očima k zemlji *pogledaše*. 1, 571. Oči metnu, *pogleda nadu se*, te ugleda dva dželata mlada. 2, 162. Turčin *Srbina* nije smijo *pogledati prijeko*. Danica 3, 139. Gospod ću glas naš, i *pogledu na muku* našu. Mojs. V. 26, 7. — 2) *sa se, recipere*: Konjanici *sui se pogledaju*... pa rekoše izmegju sebe... Npr. 104. *Pogledu se* junak na junaka. Npj. 4, 456.

pogledivánje, n. *vidi* poglédanje. Rj.

pogledivati, pöglédújém, v. impf. vidí pöglédati: *Pogleduje* devet svojih šura. A na eara krivo *pogleduje*. Rj. *vidi* pöglédati 2. *v. pf.* pöglédati. — *Na se pogleduju*, stoji li joj lepo ruho sakrojeno. Npj. 1, 108. Sama sjedi, *pogleduje*, gje se munja s gromom igra. 1, 152. Stari sjedi na oranje, *pogleduje na gjevoju*. 1, 435. Gospoda *sve pogleduju jedan na drugoga*. 5, 451.

pöglédúštá, u pripovijeci: Glava glavušta, *poga pogledušta*. Rj. *riječ iz šale* načinjena *po govoru* *poovskom i kalugerskom, koji u narodni jezik mijesaju riječi stare Slovenice iz crkvenih knjigu. isp.* letušti.

pöglejati, jam, (u C. G.) vidí pöglédati: Da je

kome žalost *poglejati*. Rj. može se *d izmegju e i a* izbaciti, pa se onda umeće *j*: *pöglejati*. Korijeni 75. *i glejati mj.* gledati (Da ti vidiš čudo *neglejavu*. Npj. 2, 63). — Da je kome stati, *pa poglejat!* Npj. 3, 275.

pöglénuti, pögléném, v. pf. pöglédati: Te u vojsku kralje *poglenuo*. Rj. *po-gle(d)nuti. isp.* glednuti.

pöglúhnuti, pöglúhném, pöglúnuti, pöglúhném, v. pf. nach der Reihe taub werden, absurdesco alius ex alio. Rj. *po-gluhnuše ljudi, postaće gluhi jedan za drugim*.

pögnati, pögnám (pöženém) vidí potjerati. Rj. *po-guati. vidí* i *porenuti, pojuriti, 2* povijati, zajmiti, prizajmiti. *v. impf.* pögoniti. — 1) *Pognaj konja*, da idemo brže. Npj. 3, 250. — 2) *su se, recipr. vidí* potjerati se. Rj. — *Te s' pognuše* vatrom po megdanu. Npj. 4, 348. *Pognuše se s njime* po megdanu. 4, 351.

pögnuti, pögném, v. pf. po-gnuti. — 1) Legja njihova da su *po-gnuta*. Rim. 11, 10. Gospod ispravlja sve *pognute*. Ps. 145, 14. Panta i Petar *pognu glave*, i kažu ocu svu nesreću koja ih je snašla. Mil. 223. — 2) *sa se, reflex. sich vorwärts beugen (z. B. der Reiter), promineo.* Rj. *pogne se n. p. koji jaše. v. impf.* pögnjati se. — *Značenje* kao u *gibati*: b) *otpada: gannú; nagnuti, pognuti se.* Korijeni 67. *Pognuće se prost čovjek, i visoki će se poniziti, i ponosite oči oboriće se.* Is. 5, 15.

pögnjéčiti, pögnjéčím, v. pf. zerknicken, infringo. Rj. *po-gnjéčiti. v. impf.* gnjéčiti.

pögnjúréc, untertauchend, urinans. Rj. *adv.* *po-gnjurée, kao zagnjurujući se, radeći kao gnjurée, roneći, noreći.* — *za kvantitet na krajnjem slogu isp.* ameticé.

pögodan, pögodna, adj. verträglich, tractabilis: Vala tebe, *gospodsko koljeno*, kad si *vigjen* i kad si *pogodan*. Rj. *s kojim se je lako pogoditi.* — Drugu kitu mira i pogodbe, da ste vazda *mimi i pogodni*. Herc. 336.

pögodba, f. — 1) der Vertrag, pactio. Rj. *vidi* *negodba* 2, *ugovor* 2. — *Pribije se u nekakva bogata čoveka da služi bez pogodbe*... zašće da mu plati što misli da je zaslužio. Npr. 40. Bolja je *mršava pogodba* nego pretila pravda. (Pravda ovjge znači raspra i čeranje po sudu). Posl. 21. Ili su mu *po pogodbi* davali što u novcu, ili po koju junjgu masla. Slav. Bibl. 1, 87. Valja nam kazati da su se *pogodbe izmegju Dubrovniku i srpskih zemalju rade* trgovine svršile za srpskih kraljeva i careva. DM. 257. — 2) (u pjesmi) *Verträglichkeit, mores commodi*: Kojá kita mira i *pogodbe*, metnite je u selu vašemu, da s' u selu mirni i pogodni. Rj. *stanje ono kad su čeljad pogodna.* — U dvore je sreću donijela... a u sreću mira i *pogodbe*. Kov. 81. — 3) *die Bedingung, das Bedingniß, conditio, exceptio. isp.* pogodben. — *Prem da pisma vrlo slabo govore s kakvim su pogodbama* davane zemlje, i još kažu da su darovane, opet su... DM. 209. Ne može se... doznati je li Dubrovnik sve novce uzimao *s pogodbom* da ih vrati s interesom. 252.

pögodben, adj. što pripada pogodbi 3, conditio-nalis, conditionabilis, bedingt, mit Bedingung verbunden. — *Vremena imaju tri... a vremena složenih ima više: buduće... i pogodbeno.* Obl. 2.

pö godine, vidí polugodišnjica. — *ake.* Rj. 3 XXX. **pögoditi, pögodím, v. pf.** Rj. *po-goditi. v. impf.* *pogagjati. — 1. 1) errathen, conjectura assequor, divinó.* Rj. *vidí* *nagoditi* 1, *niščiliti.* — *Koji se mladić nagje da pogodi kakav biljeg* ima ova gjevojka, da će je dati njemu za ženu, a koji *ne pogodi* da će se provrći u jagnje. Npr. 100. (Dositije) je gotovo poslije trideset godina popravio svoju jednu *pogrješku*, pa još *nije pogodio kako bi trebalo*. V. Nije svuda *pravoga smisla pogodio*. Npj. 1 4, XXXIX. Počeli su skraćivati *ovakove riječi*, koje često dolaze, i koje svaki lasno može *pogoditi*. Rj. 1 XXXIV. — 2 a) *treffen*

(*im Schusse*), ferio. Rj. *isp.* nagoditi 1. — Prave ruke, koji može pogoditi n. p. kamenom u što. Rj. 563a. Pogoditi u dinar zemlje. (Kad koga u šali, ili u podsmijehu hvale da je dobar puškar; jer niko ne pogodi u više zemlje, nego u onoliko koliki je dinar). Posl. 250. Te Turčina dobro pogodila (puška) po njegovom svilenu pjasu. Npj. 4, 329. Na loše ga mjesto pogodio, gje spučava toke na prsima. 4, 358. — *b*) n. p. put, kuda i t. d. — Uputi se u nekaku pustinju gje su strašna jezera, ali ne pogodi putu. Npr. 95. Nemačke lagje s vojskom ne pogode u Beograd, nego otiđu ispod Beograda niz Dunav. Danica 4, 11. — *c*) na koga, naići na nj: Sestra njihova... sjutra dan u samu zoru ustane te tragom za njima, pogodi na onoga istog starca, i on joj sve kaže, kako je i što je. Npr. 231. — *3*) treffen (*im Gemälde*), ad vivum exprimo. Rj. slikar n. p. slikujući koga pogodi ga. — *4*) akkordiren, verabreden, bereden, paciscor. Rj. — Kad izigraju onoliko puta, do koliko su pogodili da žene trlju, onda ga žene, t. j. stanu svi u red... a oni ga svaki ndari po jednom šakom ili drvetom (kuko su pogodili) po zadnjici. Rj. 14b. Nushlužiti godinu (ili pogogjeno vrijeme). Rj. 406b. Cijeniti, pogoditi, n. p. jesu li cijenjen (kad ko služi u koga). Rj. 811. »Ja sam tebe služio pošteno, sad mi daj što smo pogodili... »što je pogogjeno ono valja da bude... Npr. 25. Na ovo car pristane, a ni mladiću ne bi žao, te strar pogogjenu: vjenčaju se po zakonu. 117. Mloge spahije pogode sa seljucima, te im plaćaju na godinu. Danica 2, 79. su se, refleksi.: Nema kola bez Kokana. (... kako se nekakav Kokan čelebija pogodio u zle dane, u godine gladne, za dva groša i čakšire sukna, da on čuva hiljadu ovaca ...). Posl. 203 (*isp.* najmiti se). — *II.* su se, reciproc. sich vergleichen, akkordiren, eins werden, paciscor. Rj. — Ne mogući se u tome izmeggju sebe drukčije pogoditi ugovore... Rj. 79a. Kad već izigraju onoliko konja u koliko su se pogodili da igraju, onda ... Rj. 275b. Pogodirši se s njome, ona skine s ruke svoju pletivaču. Npr. 6. »Lasio ćemo se pogoditi...». — *III.* su se oni pogode za cijenu i ona plati koliko se pogodiše. 102. Oko seega se pogode i namire, samo ostane jedna sablja. 171. Pogodirši se s poslanicima po groš na dan posla ih u vinograd svoj. Mat. 20, 2.

pogolem, adj. *ziemlich gross, sat magnus*. Rj. *prilichno golem*. po-golem. *isp.* po (složeno s adj.) i golem.

pogon, m. (u C. G.) *das Hegtreiben, abductio*: Nijesu ti ovice Nikšićima na pogon (n. p. da ne možeš poći kud). Rj. po-gon, djelo kojim se što počene. *isp.* pogonati, pogoniti.

pogona, f. (u Srijemu) kad se šest volova upregnu u plug, onda dva dogju pod kolečke, dva na pogonu, a dva naprijed. Rj. *vidi* pogonja. *isp.* pognati, pogoniti.

pogonáš, pogonáša, m. vo koji vozi na pogoni. Rj. *vidi* poganjš. *isp.* pogona, pogonja. — *riječi* s tukim nast. kod bradaš.

pogonitč, pogoniča, m. koji pogoni, nuyoni, hajka zverjad u lovu. govori se u sjev. Hrv. *vidi* hajkač 2.

pogoniti, pògonim, v. *impf.* *versuchen zu treiben, coepi agere*. Rj. po-goniti, kao počinjati gnati. *vidi* potjerivati. v. *pf.* pognati. — *1*) Otolen mi konju pogonjate, čera konja ka Udbinji gradu. Npj. 3, 352. — *2*) su se, recipr.: Pogone se vojske po megdanu, dokle bilo dnevi po po podne. Npj. 4, 76. Živijem se ognjem pogonjahu po megdanu tamo i ovamo. 4, 82.

pogonja, f. — *1*) *vidi* pogona. Rj. — *2*) *vidi* potjera. Rj. *vidi* i potoč, potraga.

pogonjénje, n. *das Antreiben, der Versuch zu treiben, excitatio*. Rj. *verb.* od 1) pogoniti, 2) pogoniti se. — *1*) radnju kojom tko pogoni n. p. konja. — *2*) radnju kojom se pogone n. p. dvije vojske.

pogorelac, pogoreca, m. (a može se čuti i pogoreluca, pogorelca) kome je kuća izgorela, *der Abge-*

brannte, qui incendio omnia sua amisit. Rj. *isp.* pogorjeti. — *riječi* s tukim nast. kod čuvalac.

pogorelica, f. izgorelica, požeglica, t. j. ona kapa, ili čarapa, u koju se prsten sakrije dvaput zasopce kad se igra prstena. Rj. *vidi* pogorjelica. u *igranju prstena*. — Pod koju se kapu jedan put sakrije prsten, ona se drugi put zove *pogorelica* (izgorelica. Rj. *3*) ili *požeglica*, i za to nije slobodno dva put zasopce pod jednu kapu sakriti; jer *pogore* svi konji što su dotle bili izigrani. Rj. 617b.

pogorjelica, f. *vidi* pogorelica. — Izgorjelica, f. *vidi* pogorjelica. Rj. 221b.

pogorjelina, f. ono što je izgorjelo: otišli na svoje *pogorjeline*. Rj. *3*

pogorjeti, pogòrim, v. *pf.* *ganzlich abbrennen, deflagro*. Rj. po-gorjeti. v. *impf.* gorjeti. — *1*) neprelazno: Domaćin pokupi sve one seječce u jednu rukovet i usadi u žito, te onda malo pogore, pa ih ugasi onim žitom. Rj. 34b. Prigrijala vrućina, voljani Bože! da pogore žetvoci. Npr. 162. Tako naši indžijeli kažu, da će vaše kuće pogoreti, vi dahije glave pogubiti. Npj. 4, 135. — *2*) prelazno: Sarajevo, što si potavnjelo? Ili te je vatra pogorela? ... Da je mene vatra pogorelu, b'jele bi mi dvore ponovila. Npj. 1, 493.

pogoropaditi se, pogoropadim se, v. r. *pf.* *unbändig, übermüthig werden, fio ferox, cf.* zgranuti se, drnuti se. Rj. po-goropaditi se, goropadan postuti. *vidi* i pridrnuti se, pomamiti se. v. *impf.* goropaditi se.

pogospoditi se, pogòsposdim se, v. r. *pf.* *ein Herr werden, fio dominus*: pogospodio se, pa ne će da radi. Rj. po-gospoditi se, postati gospodin; učiniti se gospodin. v. *impf.* gospoditi se. — Kad se tikva pokondiri. (Kad se pogospodi onaj kome ne prilikuje ...). Posl. 121. Prvih godina može biti da je bio bolji junak, a posle se bio vrlo pogospodio, i tako se bio poneo, da ... Danica 4, 26. Stanu vikati na Mojsija i na Arona koreći ih da su se pogospodili te hoće samo da vladaju nad drugima. Prip. bibl. 52.

pogováránje, n. *das Verlauten-lassen, ostensio (propositi alienijus)*. Rj. *verb.* od pogovarati. — *1*) radnju kojom n. p. svijet pogovara da će što biti. — *2*) radnja kojom tko pogovara, kad je drugi tko što gororio.

pogovarati, pogòvāram, v. *impf.* — *1*) *sich verlauten lassen, significare verbis propositum*. Rj. pogovarati. *su se. passiv.*: Budući da se je pogovaralo da će ih svu trojicu iz Biograda poslati nekuda unutra u zemlju, za to se Jugović poplaš. Sovj. 83. — *2*) kao nanovo govoriti, dodavati što riječima čijim: Poslije mojih riječi nitko ne pogovaraje, tako ih natapase besjeda moja. Jov 29, 22 (*verbis meis addere. beizusetzen meinen Worten*). v. *pf.* pogovoriti 2.

pogovór, m. — *1*) *wiederholte Rede, sermo iteratus*: Ni u mrtva progovora, ni u mudra pogoruru (Posl. 224). Rj. po-govor, djelo kojim se što pogovori, nanovo reče. *isp.* pogovoriti 2. — U mlagjeja pogoruru nema. Posl. 333. Štograd uzmeš tamo od poreza, primiče ti aga Šmail-aga, i činiti pogovoru ne će. Npj. 4, 496. Svaka četa ima svoga harambašu, koga drnžina sluša bez pogoruru. Zim. 183. — *2*) u književnika: epilogus, Nachrede. — Predgovor ili pravu pogovor i spisak upotrebljenijih izvora izaći će s posljednjim dijelom. Daničić, ARj. 1, II. Što je preštampao zanemareni pogovor Dušanov k zakoniku. Rad 15, 178. U rukopisu dubrovačkom 309 (57) ima na kraju pogovor. Star. pis. hrv. 4, VII.

pogovòriti, pogòvorim, v. *pf.* Rj. po-govoriti. v. *impf.* govoriti. — *1*) *ein wenig reden, proloquor*. Rj. kao malo što reći. — Tako ostaje samo »js, za koje se može reći, da nije Slovensko; zato o njemu valja malo više pogovoriti. Danica 1, 99. Da mi dopustite još malo pogovoriti o majjem mislima, koje sam onomadne imao čast i pismeno predati. Pis. 24. — *2*) *wiederholt sagen, iterum dico*. Rj. kao nanovo reći što. *isp.* pogovor 1. v. *impf.* pogovarati 2.

pògrabiti, bîm, v. pf. *raffen, rapio*. Rj. po-grabiti. v. impf. grabiti. — Učiniti grabus; a oni onda grabus! t. j. *pograbiše, razgrabiše*. Rj. 97b. Navuhodonosor će odvesti narod i odnijeti plijen i *pograbiti grabež*. Jezek. 29, 19.

pògrabljati, pògrabljam, v. pf. po-grabljati. *grabljajući pokupiti n. p. sijeno. govori se u Hrv. v. impf. prosti grabljati*.

pogrāditi, pogrāđim, v. pf. — 1) *ausbessern, repariren, reparo*, n. p. crkvu, namastir. Rj. po-graditi, *vidi* popraviti. v. impf. pogragjivati. — 2) *nach einander machen (z. B. bauen), facio, aedifico aliud ex alio*. Rj. kao načiniti jedno za drugim, počiniti 1. v. impf. graditi. — Graditi kuću u svakom mjestu. (. . . sin bio se zabrinuo kako će on toliko kuću pogrāditi). Posl. 45. Bijele im ruke isječene, a po t'jelu rane pogrugene. Npj. 3, 497. I tu (Turci) težak zubum pogrādili. 4, 471. Da ti vidiš jade od Turaka, kako čemo od njih pogrāditi. 5, 128. I od vas će bruku pogrāditi. 5, 507. Ako Turci zapale namastir, narod će ga opet načiniti; ali mi kad izginemo oko tih zidina, nas ne može niko povratiti i pogrāditi. Banica 3, 181. Oko namastira da pograde busije. 3, 182. Ranjenima pograde nosila. Miloš 102. Na nekoliko mjesta bili su pogrādili šančerc. Sovj. 40. *su se, pass.: Pograde se burutane* na nekoliko mesta. Miloš 12.

pogragjivānje, n. das *Repariren, reparatio*. Rj. verb. od pogragjivati. *radnja* kojom tko pogragjuje što.

pogragjivati, pogragjujem, v. impf. *repariren, reparo*. Rj. po-gragjivati, *vidi* popravljati. v. pf. po-graditi 1.

pogranični, adj. po-granični, što graniči su čim, kao obližnji; *angrenzend, finitimus, adjacens alieui terrae*. *vidi* granični. — Da se vrate za preglašnje granice, pa neka ih čuvaju *pogranične nahije* kao i prije, a ostala sva vojska da pohita na Moravu. Sovj. 30.

pogrda, f. (u Srijemu) *der Schimpf, contumelia*. Rj. po-grda, *djelo* kojim se tko pogrdi. *isp.* grdinja, psovka.

pogrđiti, pogrđim, v. pf. *schänden, entehren, dedecoro, cf. osramotiti*; Stareca Petra pogrđiti neću. Rj. po-grđiti. v. impf. pogrgjivati. — Ne će ga oprati ni Sava ni Drava. (Tako će biti pogrgjen). Posl. 210.

pogreb, f. *das Begräbniss, das Leichenbegräbniss, exequiae, cf. ukop*. Rj. po-greb. *isp.* pogrepsti. *vidi* i pokop, pokopanje. — Samršina, novci što se daju svešteniku za opijelo i pogreb mrtvaca. Rj. 664. Koji na pogreb idu. Kov. 98. Pogrebom magarećim pogrešće se. Jer. 22, 19.

pogrebāvānje, n. verb. od pogrebavati. *radnja* kojom tko pogrebava mrtvaca. — Ne će biti mjesta za pogrebāvānje. Jer. 19, 11.

pogrebāvati, pogrebāvām, v. impf. po-grebavati mrtvaca. *vidi* sahranjivati 1, ukopavati. v. pf. pogrepsti. — Misireci pogrebavahu prence koje pobi Gospod među njima. Mojs. IV. 33, 4. *su se, pass.: Kad se pogrebavaju sveštenici*. DP. 366.

pogrebni, adj. *Leichen-, funebris*. Rj. što pripada pogrebu. *vidi* ukopni. — Na sred crkve pjevači poju pogrebnu pjesmu. DP. 143. Tada se počne kanon pogrebni, koji opet prekidaju molitve za pokoj mrtvome. 363.

pogrepsti, pogrebem, v. pf. *begraben, sepelio, cf. ukopati*; Te Kraljića pogreboše Marka. Rj. po-grepsti. *vidi* i zakopati 1, sahraniti 1. *isp.* pokopati 1. v. impf. pogrebavati. — Zemlja se otisne i više ih od stotine pritisne i žive pogrebe. Miloš 102. Bičes pogreben u dobroj starosti. Mojs. I. 15, 15. Pa će onda pogrepsti mrtvaca svojega ondje. 23, 13. *su se, pass.: Pogrebom magarećim pogrepše se*. Jer. 22, 19.

pogreznuti, zuñem, v. pf. Rj. po-greznuti. v. impf. greznuti. — 1) *vidi* ogreznuti. Rj. n. p. konjice u krv.

— 2) u pjesmi: Bacio se vrancu na ramena, u grivu mu bio pogreznuo. Rj. *isp.* ogreznuti 2.

pogrgjivānje, n. *das Schänden, dedecoratio*. Rj. verb. od pogrgjivati. *radnja* kojom tko pogrgjuje koga.

pogrgjivati, pogrgjujem, v. impf. *schänden, dedecoro, cf. sramotiti*. Rj. po-grgjivati koga. v. impf. prosti grđiti. v. pf. pogrđiti.

pogrjati, jēm, v. pf. *aufwärmen, recoquo*. Rj. pogrijati. *vidi* podgrijati 1. v. impf. pogrijevati. — Juha je pogrijana raba povraćena. DPosl. 40. *sa se, pass.: Zatop . . . preko zime kad hoće da se jede. izvadi se malo u tavu te se pogrije*. Rj. 198a.

pogriješiti, pogrješim, v. pf. *fehlen, labor*. Rj. po-griješiti. *vidi* faliti. v. impf. pogrješivati. — Nego samo pušku šešanu, gje omjere, da ne pogriješ. Rj. 458b. Mislili su da sam ja pogriješio u pisanju, ili je u štampariji pogriješeno. Posl. 126. I ovo mu se učinilo, nego je pogriješio, što nije kazao, kao i malo pre, »čini mi se«. Nov. Srb. 1818, 389. Kad biste pogriješili, te ne biste učinili svih ovijeh zapovijesti, onda primese . . . Mojs. IV. 15, 22.

pogrijevānje, n. *das Aufwärmen recoctio, recalcfactio*. Rj. verb. od pogrijevati. *radnja* kojom tko pogrijeva što.

pogrijevati, pogrjevām, v. impf. *aufwärmen, recoquo, recalcfactio*. Rj. po-grijevati. *vidi* podgrijevati 1. v. pf. pogrijati. — Juha pogrijevana na pola istećena. DPosl. 40.

pogrjeveci, pogrjevākā, m. pl. Rj. *vidi* podgrijevi. *isp.* pogrijati, pogrijevati. — 1) ono što se pogrijeva, n. p. kakvo jelo, *aufgewärmte Speise, eibus recoctus*. Rj. — 2) posao kakav, koji se po drugi put počinje: Pogrijerei nigda nijesu dobri. Rj.

pogrješan, pogrješna, adj. u čega je pogrješka; *fehlerhaft, erroneus, mendosus*: Jer su onom prvomu — pogrješnom — diobom već bili razdvojeni. Dioba 12. Za celo mislim da je pogrešno. Glas. 11, 167.

Gde su one (škole) na pogrešnom putu. Zlos. 139. *adr.* »Prvijenac« ne može biti drugo nego pogrešno načinjen im. padež. Glas. 8, 40 (im. t. j. *nominativ*).

pogrješivānje, n. *das Fehlen, error*. Rj. verb. od pogrješivati. *radnja* kojom tko pogrješuje.

pogrješivati, pogrješujēm, v. impf. *fehlen, labor*. Rj. po-grješivati. v. pf. pogriješiti. — Tako ih deseterica mogu raditi svaki drukčije, i opet ni jedan ne pogrješuje nego svi imaju pravo. Pis. 94.

pogrješka, f. *der Fehler, lapsus, error*. Rj. gen. pl. pogrješākā i pogrješki. po-grješka. *vidi* griješka 2. — Govori se i za druge bolesti, a kašto i za moralne pogrješke. Posl. 163. Pa čemo onda njegove pogrješke, protiv njegovih pravila, sastaviti u jedno. Nov. Srb. 1817, 511. Nego je . . . toliko pogrješaka učinio, da mu je sve djelo od njih šareno. Odg. na sit. 9. Da su to štamparske ili pisarske pogrješke.

Odg. na ut. 18. Popraviti sve njihove pogrješke . . . da spomenemo samo glavne pogrješke. Pis. 25. Pogrješki pečatanja ovdje ima premnogo. Spisi 1, 7. Ako se bude učinilo pogrješkom, da zbor ne zna, onda sav zbor neka primese na žrtvu. Mojs. IV. 15, 24. Prijejsi vjeran, osim nehochičnih pogrješaka. Star. 4, 230.

pogrūbjeti, pogrūbim, v. pf. *grob werden, erasesco*. Rj. po-grubjeti, *grub postati*. v. impf. grubjeti. — Hoćeš, vilo, kadgod ostarjeti, ostarjeti, oli pogrubjeti? HNPj. 2, 73.

pogūbiti, pogūbim, v. pf. Rj. po-gubiti. v. impf. gubiti. — 1) koga, *umbringen, interficio*. Rj. *vidi* izgubiti 2, sagubiti, zgubiti, smaći 2, smandrljati 2, sprigati. — Druzijem dobro učini, a sam sebe pogubi. DPosl. 20. Ja kako ćeš, Ture, poginuti, ja! kako ćeš mene pogubiti. Npj. 3, 108. Stane narod karati, u što su pristali, da pogube i glave i roblje. Miloš 60. Pobili su se carevi, i jedan drugoga pogubili. Car. 11, 3, 23. — 2) n. p. sve novce, *nach einander verlieren*

amitto aliud ex alio. Rj. kao izgubiti (1) pomalo, jedno za drugim. — Od kada je vojsku izgubio Mahmut vezir od Škadra bijela . . . tu je Mahmut vajsku pogubio, pogubio age i begore. Npj. 4, 78. S carstvom narod Srpski u onim zemljama pogubi i sve stare familije svoje. Danica 2, 76. I takovi su knezovi . . . malo pomalo prava svoja pogubili. 2, 97. Neki historii od rukopisa poderani, neki uprljani, a neki sasvim pogubljeni. Opat. VI. Brojevi tri i četiri, kako su se i u samoj sintaksi izjednačili s brojem dva, uzeli su i nastavke njegove pogubirši svoje. Obl. 47.

pogukati se, *nastav. v. r. pf.* (u C. G.) pobiti se gradama. in Schneeballenstreit gerathen. glebulis vivis certo. Rj. po-gukati se, *pobiti se gukama snijega. v. impf.* gukati se.

poguliti, *pögŭlīm, v. pf.* Rj. po-guliti. *v. impf.* guliti. — 1) *abnagen, corrodo.* Rj. *vidi* požuliti. — 2) n. p. pogulio svu vodu, *hineinsaufen, deglutiit.* Rj. *vidi* pocijepati. *kao na jedan gutljaj popiti.*

poguriti se, *rim se, v. r. pf.* sich krummen (vor Alter), *incurror.* Rj. po-guriti se (n. p. od starosti). *v. impf.* guriti se. — Posle dugoga bolovanja ostao je malo poguren. Danica 4, 13. Zgrčio sam se i *porurio se veoma, vas dan idem sjetan.* Ps. 38, 6.

pogušiti, *pögŭšīm, v. pf.* nach einander ersticken, *suffoco.* Rj. po-gušiti, *kao nekolicinu ugušiti jednoga za drugim. vidi* podušiti, *podaviti. v. impf.* gušiti.

poguzijaš, *poguzijaša, m. der Schmarotzer, parasitus.* Rj. po-guzijaš, *drugoji poli osn. u guz. vidi* nabiguzica, *i syn. ondje.* — *Poguzijaši* nijesu mogli da ne opaze, da je meso od ubijenog živinčeta, dokle je još vruće, mekše nego kad se ohladi. Priprava 166. — *riječi s takvim nast. kod* bradaš.

poguzijašica, *f. die Schmarotzerin, parasita.* Rj. *vidi* nabiguzica *f. isp.* poguzijaš.

poguzijelji, *m. pl.* (u Paštr.) *vidi* pohogjani. Rj. *oni što idu u pohode. isp.* poguzijaš. — *za nast. isp.* krpjelj.

poguzina, *f. koža iznad zadnjice.* Rj. po-guzina: *kožu iznad guzice. vidi* koža 2.

pogjačiti se, *pögjāčīm se, v. r. pf.* ein Student werden, *ſio discipulus, scholasticus.* Rj. po-gjačiti se, *postati gjak. v. impf.* gjačiti se.

pogjēnje, *n. verb. od* poditi. *radnju kojom tko podi n. p. sobu.*

pogjipati, *pögjīpāmo, v. pf.* aufspringen (von einer Menge), *prosilio:* Pogjipaše premudri Latini. Rj. po-gjipati, *kad nekolicinu gjipnu jedan za drugim. vidi* poskakati. *v. impf.* gjipati.

pohabati, *bām, v. pf.* Rj. po-habati. *v. impf.* habati. — 1) n. p. haljinu, *vidi* uhabati. Rj. *pohabati, uhabati novu haljinu, strapuziren, attero. kao pokririti.* — 2) (u C. G.) obrljati, ocrniti, *bestecken, muerlo (vidi* uprljati. Rj³): Sve junaštvo naše pohabati. Rj. *isp.* pohabiti.

pohabiti, *bīm, v. pf.* po-habiti. *isp.* pohabiti 2. *isp.* nhabiti se. *za impf. prosti:* habiti, habim, *u) kviriti. isp.* habati, što je od istoga korijena. b) *ecare, vrentem honerare (iē radi sebe na polje). tako i sa se, refleks. vidi* ARj. III. 544a. — *Pohabit' tannicu.* DPost. 97. *pohabiti, zaprzhati oneredivši se.* XV.

pohāgjanje, *n. das Besuchen, visitatio.* Rj. *verb. od* pohagjati. *radnju kojom tko pohagja koga.*

pohāgjati, *pohāgjām, v. impf.* besuchen, *ſivisere, cf.* posjedovati. Rj. po-hagjati *koga. vidi i* obilaziti 3, *posjećati, polaziti 2. v. pf.* pohoditi. — *Pohagjati* *erkve i štiti* duhovne knjige. Stulli.

pohajdučiti, *pohājdučīm, v. pf.* Rj. po-hajdučiti. *v. impf.* hajdučiti (se). — 1) *zum Rauben verführen, facio esse latronem.* Rj. *koga, učiniti ga hajdukom.* — 2) *sa se, refleks. ein hajduk (Räuber) werden, ſio lutro.* Rj. *postati hajduk.* — Tako se sud od ovake sile i od zuluma *pohajdući* desetina naroda. Danica

3, 151. *Kako će ga pogubiti, da ne opazi, i da se opet ne pohajdući.* 3, 206.

pohapsiti, *psīm, v. pf.* nach einander verhaften, *in carcerem conjicio unum ex alio.* Rj. po-hapsiti *nekolicinu jednoga za drugim. v. impf.* hapsiti.

pohara, *f. vidi* poara. Rj. po-hara, *što je po(h)arano, die Verheerung, depopulatio.* Rj. 510a. *isp.* opušenje. — *Pohara* Kolašua. Npj. 5, 373 (*natpis pjesmi*). Jedne noći pokrade se u kasarni kasa. Kasa je bila objiena . . . Ja sam još ono jutro. kako mi je javljeno *za poharu, dozvaov* npravitelj. Megj 294.

poharati, *rām, v. pf.* ausplündern, *expilo:* Kad su Turci Novi *poharali.* Rj. po-harati. *v. impf.* harati. — Hajduk, koji *čovjeka* na kući ili gdje u polju *pohara.* Rj. 334a. *Poplata, prošnja* u koju ide čovjek kad ga *ko pohara* (stoku mu otjera). Rj. 542b. *Hajduci* koji su *nečije dvore bili poharali.* Npr. 171.

poharčiti, *čīm, v. pf.* Rj. po-harčiti. *v. impf.* harčiti. — 1) *aufzehren, absumo.* Rj. *kao* *potrošiti.* — *Žali* Bože *tri okc sapuna, što poharči* bula na Arapa. *Posl.* 79. *A ti si mi dukat dao; ja sam njega poharčilo sve za svilu i za zlato, dok sam jagluk teb' navezla.* Npj. 1, 455. *Dokle* tebar isprosi *gjevojku i dariva svasta i puniecu, cije tovar poharčilo blaga.* 3, 534. *Što mi poharčili* u ovi *pošteui dom, to namirio* gospodin *Bog samo sedmo. Herc.* 355 (*u naprijatelj*). *sa se, pass.: Budli* *ovotiki mal se poharči, kako se zaboravi još* *ovgje malo poharčiti* i *nešto nabaviti.* *Kov.* 66. — 2) *sa se, refleks. sich aufzehren, consumsisse omnem pecuniam.* Rj. *kao* *potrošiti se.* — *Kad se ženi* *Budimilja Jova . . . pak se Jova mlogo poharčilo, baš na pero* *ti tovara blaga.* Npj. 2, 637.

pohasiti se, *pōhāsīm se, v. pf.* (u C. G.) *vidi* *posaiti se, (osiliti. Rj.³)* *posiliti se, odmetnuti se:* *Kad su mi se Brda pohasila, ne daju mi pare ni dohotke.* Rj. *po-hasiti se. drukčije se ovaj glagol ne nahodi. isp.* *asi, asi se učiniti.* — *No se* *Bosnu zemlja pohasila, i caru su dave dodijale.* Npj. 4, 366.

pohitati, *tām, v. pf.* Rj. po-hitati. *v. impf.* hitati. — 1) *vidi* *pohitjeti.* Rj. *i syn. ondje.* — *A sad ti, znaje, brže pohitaj.* Npr. 203. *Sluge moje, hitro pohitajte.* Npj. 4, 299. *Stan', Turčine, kud si pohitao?* 4, 373. *Sva vojska da pohita dan i noć nu Moraru.* *Sovj.* 30. *Da ostave Srbiju i da pohitaju pred Rusce.* 32. *S radošću pohitam da ih (knjige) pregledam.* 79. *Pohitaj u pomoć meni, Gospode!* Ps. 38, 22. — 2) *vidi* *pohvatati:* *Tu je Turčin roblje pohitao.* Rj.

pohititi, *pōhitīm, v. pf.* werfen, *conjicio:* *Pa pohiti oči nza koplje, a' na koplju dva gavrana vrana.* Rj. *po-hititi. i prosti je* *ličiti v. pf.*

pohitjeti, *pōhitīm, v. pf. eilen, sich in Eile setzen, prospero.* Rj. po-hitjeti. *vidi* *pohitati 1, pohrliti. po-* *paštiti se, pospješiti, potegnuti 5, potežiti 1, požuriti se, pribržati, pripaštiti se, uskoriti. v. impf.* hitjeti. — *Nit' se muža bojim, ni ure brojim. (Kad ko kakvoj ženi govori da pohiti kući).* *Posl.* 224. *Memed-aga konuku pohiti.* Npj. 4, 145. *Ša svojom vojskom pohiti ocu u pomoć.* Danica 3, 143.

pohižac, *pōhišca, m.* (u Slav.) *vidi* *pokučar.* Rj. *po-hižac* (*drugoji poli osu u hižu*). *kao* *domaći, kućni, n. p. pas, pijetao.*

pohladan, *pōhladna, adj.* po-hladan, *prilično hladn. isp. po (složeno s adj.) i* *hladan.* — *Vreme* *mutno i pohladno.* Danica 5, 22.

pohlapan, *pōhlāpna, adj. vidi* *lakom:* *A Turci su pohlapni na blago.* Rj. po-hlapan. *vidi i* *pohlepan, poklapan; popašan. isp.* *požudan, željan.*

pohlepa, *f.* (u Dubr.) *die Begierde, cupido, cf.* *želja, požuda.* Rj.

pohlepan, *pōhlēpna, adj.* (u Dubr.) *begierig, cupidus, cf.* *pohlapan.* Rj. *i syn. ondje.* *po-hlapan. isp.* *hlepti, pohlepiti.*

pohlēpiti, *pōhlēpīm, v. pf.* (u Dubr.) *vidi* *zaželjeti.* Rj. *po-hlepiti. vidi i* *požudjeti. v. impf.* hlepiti.

pōhod, *m.* Rj. po-hod. — 1) *die Abreise, profectio*: došao baš na pohodu, *eben als ich gehen wollte*. Rj. *isp.* pohoditi 2. *vidi* polazak. — Sunce joj (ženi) odgovori da ga (čovjeka) nije danju nigde videlo, i pošalje je k mesecu. *Na pohodu odande pokloni joj sunčeva majka zlatnu preslicu*. Npr. 57. Da vi čujem zdravlje! (U Paštrovićima vikne tako domaćin i domaćica gostu *na pohodu*). Posl. 48. Mlada Stane *na pohodu*, hoće da pogje. Kov. 65. *Na po(h)odu pušinu iz Čuprije* Srbi opet s njegovim preporukama pošalju u Carigrad kneza Aksentiju. Miloš 127. — 2) *vidi* pohodnja, oblažaj, posjed (*i syn. ondje*), *der Besuch, isp.* pohode. — Usjetiti se koga u. p. u bolesti... darom, ponudom, *pohodom*. Rj. 788a. Cesti *pohodi* celiv gube. Posl. 346.

pohōdati, pōhōdam, *v. pf. ein wenig umhergehen, obambulo*. Rj. po-hodati. *kao malo poći tamno amo. v. impf.* hodati. — Svrati se u vinograde u jednu pudarsku kolibu, i onako bez vatre *pohoda malo pu* joj pa legne i obumre od zime. Rj. 501a.

pōhode, *f. pl.* kad otac ili mati, ili drugi ko od roda, otiđe po običaju da *pohodi* djevojku prvi put po udabi, onda se kaže: otišli (ili došli) u *pohode*, *der Besuch eincr Neuvermählten von Seite ihrer Verwandten, salutatio patris aut consanguineorum ad maritum*. Rj. po-hode, *isp.* pohoditi. *vidi* pohod 2. — Mala svadba, ona čast kad rod djevojački dolazi zetu u *pohode*. Rj. 343a. Nekaka žena *pogje* svojoj udatoj kćeri u *pohode*. Rj. 502b. Ne znam šta si i od kuda si... pa ne znam ni gje bi išao sestri u *pohode*. Npr. 185. Cesti *pohodi* celiv gube. Posl. 346. Pa *otiđe u pohode* majki. Npj. 1, 211. *kao što se vidi iz primjera* Posl. 346. *pohode je ace. pl. od nom. pl.* pohodi (u pohode); *u iz primjera* Npj. 1, 211 *vidi se, da su pohodi ne samo kad rod pohodi djevojku prvi put po udabi, nego i uopće kad tko koga pohodi; pa iz primjera* Rj. 788a (kad pohod 2) *vidi se, da se riječ pohodi govori i u jednini pohod u značenju u kojem dolazi pohodnja, oblažaj, posjed.*

pohōditi, pōhodim, *v. pf.* Rj. po-hoditi. *v. impf.* polaziti. — 1) *a) besuchen (z. B. die Neuvermählte), invisere ad maritum*. Rj. koga, *otići ili doći mu u pohode, vidi* obići 2, posjetiti. *v. impf.* pohagjati. — Moramo bar za ovu najmlajšu sestru znati, kad je dajemo i za koga je dajemo, da je moremo *pohoditi* kao sestru svoju. Npr. 187. Gje si, Gjoko? nigje te ne bilo! Znaš, gje si se zarekao lani, da *pohodiš zemlju* Šumadiju i bijele u Topoli *dvore*. Npj. 4, 313. Pogje Kara-Gjorgjije da *pohodi ranjena* Luku Lazarevića. Sovj. 48. Može biti da *eu vas* na proljeće *pohoditi*. Straž. 1887, 175. — *b) u smislu biblijskom, kao pokarati; heimsuchen, punire*: Bog revnitelj, koji *pohodim grijehe* otačke na sinovima do trećega i do četvrtoga koljena. Mojs. 11. 20, 5. Pomriješ... jer si ih ti *pohodio* i istrijebio. Is. 26, 14. Evo, ja *eu pohoditi ljudstvo* u Noji, i Faraona i Misir... I daću ih u ruke onima koji traže dušu njihovu. Jer. 46, 25. Kaže Gospod Avramu da je naučio *Sodomljane* da *pohodi u grijesima njihovim*. Prip. bibl. 15. *isp.* pohogjenje. — 2) *fortgehen, abeo, cf.* polaziti: *Pohodi*, mili kume, vrijeme ti je. Rj. *pohodi!* kao: *pogji da ideš, vidi* poći, krenuti 4, krenuti se. *isp.* pohod 1.

pōhodnica, *f.* (u C. G.) *der Abtritt, latrina, cf.* ishod, zahod, prohod; U sedmu je vojsci *pohodnica*. Rj. *vidi* i djestro (gjestro), hāla, sernica (*gdje se sere*).

pōhoduja, *f.* *vidi* pohod 2, oblažaj, posjed; *der Besuch, die Visite*. — Darovi su ludos, a *pohoduja* mahnutos. DPosl. 15.

pōhogjāni, *m. pl.* oni što idu u pohode, *der Besuch (diejenigen, die Neuvermählte besuchen), salutatores*. Rj. *sinog* pohogjanin, koji *pohodi koga, (pohagja, ide mu u pohode) vidi* poguzjelji. Osim ostalih darova *pohogjani* nose veliki kolač kruha, i nekuhan pršut...

Na polasku *svaki od pohogjana* dade nevjesti što u novcu. Kov. 95. *za obliče* *isp.* ulegljani.

pohogjēnje, *n. verb.* od pohoditi 1b. *djelo kojim Bog pohodi (pokara) koga; die Heimsuchung*. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio: potvrđenje, *pohogjenje*, prigotovljenje. Nov. Zav. VII. Da bi hvalili Boga u dan *pohogjenja*. Petr. 1. 2, 12. Dogje na njih dan nesreće njihov, vrijeme *pohogjenja njihova*. Jer. 46, 21. *tukra verb.* od *glagola nesršenijeh vidi* kod dopuštenje.

pohōliti se, pōholim se, *v. r. pf.* (po zap. kraj.) *sich hoch trugen, stolz werden, superbus fio, cf.* ponijeti se. Rj. po-hoditi se, *postati (hol?) ohol, vidi* i pokičeljati se. — *drukēje se ovaj glagol ne nahodi.*

pōhrana, *f.* (u Grlju) *die Verwaltung, custodia*. Rj. po-hrana. *isp.* pohraniti 2. *isp.* sahrana: *dao mu na sahranu.*

pohrāniti, pōhrānim, *v. pf.* Rj. po-hraniti. *v. impf.* hraniti. — 1) *ein wenig füttern, paululum pabuli praebo*. Rj. *kao hrane* podati. — 2) (u Grlju) *verwahren, custodio*. Rj. *kao sahraniti, sačuvati.*

pōhrdati, dām, *v. pf.* po-hrdati. *v. impf.* prosti hrdati. *vidi* po'rdati.

pōhrgati, gām, *v. pf.* po-hrgati. *v. impf.* hrgati. *vidi* po'rgati.

pohrišćaniti, pohrišćanim, *v. pf.* (u Dalm.) *zum hrišćanin machen, facio esse hrišćanin*. Rj. po-hrišćaniti, *učiniti da bude tko hrišćanin, drukēje se ne nikazi ovaj glagol.*

pōhrliti, hlm, *v. pf.* Stulli. *festinare*. po-hrliti. *vidi* pohitjeti, *i syn. ondje. v. impf.* prosti hrliti.

pōhrplina, *f.* *vidi* polestina. Rj. po-hrplina, drugoj poli osn. u *hrbat*. *onaj komad haljine, kože, koji je na leđima, na hrptu; suprotno* potrbušina.

pōhrskati, skām, *v. pf.* po-hrskati, *hrskajući* pojesti. *v. impf.* prosti hrskati. — U naše vrijeme u Lici: »Dajte mi još koji lješnik, sve sam one već po'rskao.« J. Bogdanović. ARj. III. 868a.

pohrvātiti, pōhrvātim, *v. pf.*: Pohrvaćen, *pohrvaćeni, a, o, qui etc.* Hlyriorum lingvam didici, vel eorum mores induit. Stulli. *Stulli Latinskim riječima kaže, da je pohrvaćen koji je naučio Hlirski jezik ili običaje njihove primio.* — 1) *pohrvatiti koga, učiniti ga Hrvatom.* — 2) *sa se, refleks.* pohrvatiti se, *postati Hrvat. v. impf.* hrvatiti (*i se*).

pohūditi, pōhūdim, *v. pf.* *vituperare*. Stulli. *pohūditi. vidi* pokuditi, *i syn. ondje. v. impf.* — *sa se, refleks.*: Da se mi vama vazda falimo i podičimo, a *vi namu ne pohūdite*. Kov. 72.

pohukivati, pohukujēm, *v. impf.* po-kuhivati. *v. impf.* prosti hukati. *vidi* poukivati.

pōhuliti, hlm, *v. pf.* (u C. G.). — 1) *lästern, maledicere*: Tako na Hrišćansku vjeru *ne pohulio!* (Posl. 307). Rj. po-buliti, *na što ili što. vidi* pouiliti. *v. impf.* huliti. — Nigda ti se ne *eu* poturčiti ni odreći od krsta mojega, ni *Hristovu vjeru pohuliti*. Npj. 2, 609. Što *pohuli* na svoje junaštvo? 5, 156. Psujući... *pohuli ime* Božije. Mojs. 11. 24, 11. Svaki koji *bi pohulio na Boga*. Dan. 3, 29. — 2) *sa se, refleks.* po-huliti se, *postati hula, vidi* pouiliti se. *isp.* pougursuziti se. — Starješine s' druge *pohulše*, i Turcima pjate polizaše. Npj. 5, 139.

pōhvala, *f.* *das Lob, laus*: Rad' *pohvale* od Budima kralja. Rj. po-hvala, *djelo kojim tko pohvali koga; i ono čim se može tko pohvaliti.* — Svijetao ti obraz! (Kao blagoslov i pohvala). Posl. 282. Čoek od čoeka. (I on je dobar, i stari su mu dobri bili. *Velika pohvala*). 349. Prestavi se Petrović vladika, *Crnogorska pohvala* i dika. Npj. 5, 1. *Za slavu i pohvalu našega zbora*. Kov. 123 (u zdravici). *Steče pohvalu*. Bukv. 19. *Dušanu na pohvalu* valja priznati da je... DM. 316. Slava tebi Hriste Bože, *apostolima pohvalo* i mnećenicima radosti. DP. 348. *Pohvala knezu Lazaru*. DLj. 1, VIII.

pohvalan, **pohvalna**, *adj.* što pripada pohvali, što je na pohvalu; Lob-, Belobungs-, *isp.* hvalan. — U Peterburgu sam čitao jednu **pohvalnu recenziju**. Straž. 1886, 1766. Da zahvale Bogu u **pohvalnijem pjesmama**. DM. 36.

pohvaliti, **pohvalim**, *v. pf.* pohvaliti. *v. impf.* pohvaljivati. — **1)** beloben, collaudo. Rj. — Ocu bude to vrlo milo, i **pohvali najmlađeg sina**. Npr. 16. — **2)** su se, *refleks.* gross thun, sich rühmen, glorior. Rj. **vidi** zahvaliti se, podićiti se. *suprotno* pobuditi se. — **Kim se društvo pohvali**, brže klanac zavali. Posl. 133. **Tugjemu se pohrali**, a svojemu pravo kaži. 322. **Mogu se pohvaliti** da me lijepo dočekao. Straž. 1886, 1288. **Jer što sam mu se za vas pohvalio**, nijesam se posramio. Kor. II. 7, 14. Čuvši riječi ove kletve da se ne **pohvali u sreću svojem govoreći**: biću miran ako ... Mojs. V. 29, 19.

pohvaljivânje, *n. verb. od 1) pohvaljivati, 2) pohvaljivati se.* — **1)** radnja kojom tko pohvaljuje što: Pokazivanjem radosti pokazuje se i odobravanje, **pohvaljivânje**, potvrđivanje. Daničić, ARj. 1b. — **2)** radnja kojom se tko pohvaljuje kome (za što).

pohvaljivati, **pohvaljujem**, *v. impf.* pohvaljivati, *prosti* hvaliti. *v. pf.* pohvaliti. — **1)** koga, što: Pa kći njegova **pohvaljivalu** Svetozarove svilene haljine. Nov. Srb. 1817, 486. **Jer se bezbožnik diče željom duše svoje, grubljevu pohvaljuje**. Ps. 10, 3. — **2)** su se, *refleks.*: Kogogj caru bješe dohodio, *svakome se care pošuljuje kakvi* su mu dari dopanuli ... Dogje njemu paša Sokolović, fali mu se care za darove. Npj. 3, 78.

pohvatati, **tâm**, *v. pf.* Rj. po-hvatati. *v. impf.* hvatati. — **1)** ergreifen, corripio. Rj. kao *nekolicimu uhratiti pomulo, redom. vidi* pohitati 2. — Onda će ti svi konji sami doći. . . te ćeš ih tako **pohvatati** i sa sobom dovesti. Npr. 121. Tu su Turci **klanac pohvatati**, pogradili meterize tvrde. Npj. 4, 338. **Vinogradari pohvatarši sluge** njegove jednoga izbiše, a jednoga ubiše, a jednoga zasuše kamenjem. Mat. 21, 35. *su se, pass.*: Dolijao. (**Pohvatale su mu se laži**). Posl. 67. **Pohvatali mu se krujerci** (od laži). 257. — **2)** su se, *reciproč. sich auffassen* (z. B. zum Koltunz), *se apprehendere invicem*. Rj. **pohvatati se n. p. u kolo**.

pohvi, *f. pl.* u Rj. **pövi**, *f. pl.* (u Liei) na samaru ona uzica, što stoji konju ispod repa (a na sedlu i ondje se zove kuskum). Rj. 513b. **po(h)vi**. Korijeni 225. **Kobili su pohve** pukli a kobili i lažnje. DPosl. 46 (**biće u ovijem riječima štamparskih ili pisarskih porječaka, može biti da treba čitati pohvi** pukle).

poigrati, **poigrâm**, *v. pf.* Rj. po-igrati. *v. impf.* — **1)** ein wenig tanzen, exultio paululum. Rj. — Pošto carev sin malo **poigru** s njom, opet se ona nekako ukrade. Npr. 225. **Kupih konja za hiljadu, poigrah ga** niz livadu, doigrah ga do vodice. Npj. 1, 305. **Je l' slobodno na veselju tvome poigrati sitno kubugjerski?** 2, 372. — **2)** su se, *reciproč. ein wenig spielen, ludo paululum*. Rj. **vidi** posigrati se. — **Car joj daje zlatnu burmu, da s' s njim poigra**. Npj. 1, 343. **Te kad bi se igre poigrati**, svagda mi me nadigrao Vuče. 2, 258.

poigrâvânje, *n. das Auftanzen, Hüpfen vor Freude, exultatio*. Rj. *verb. od* poigravati. *radnja kojom tko poigrava*.

poigrâvati, **poigrâvâm**, *v. impf.* hüpfen, auftanzen, exultio, gestio. Rj. po-igravati. *v. pf.* poigrati. — **Sve mu doru čekki poigrava**. Rj. 209a. **Pa on Musi odsiječe glavu** ... Kad je baci pred cara čestitog, car je od stra' na noge skočio ... »Ne boj mi se, care gospodine! kako bi ga živa dočekao, kad od mrtve **glave poigravaš?** Npj. 2, 410.

poigrâšte, *n. Tummelplatz, campus*: I oko nje **konjsko poigrâšte**. Tu ti gradu mjesta nije ni konjicu

poigrâšta. Rj. po-igrâšte, *mjesto gdje može n. p. konj poigrati. isp. igralište riječi s takim nast. kod* danîšte.

poimânje, *n. verb. od* poimati (i se). Rj.: Ništa nije gore nego kad neki živ i zdrav čovek, krepak u vlasti, onemoća u **pojimanju**. Zlos. 129 (*pogrješno mj. poimanju*).

poimati, **mâm** (mljêm), *v. impf.* (u Srijemu). Rj. po-imati. *v. pf.* poimiti, pojmiti. — **I. 1 a)** **vidi** uzimati 1: što ti mene **poimaš** u to. Rj. — **b)** **dokučivati** 2, umom shvatati, begreifen, mit dem Verstande umfassen, comprehendere, percipere mente, cognoscere, intelligere: Mnogi seljaci, ne **poimajući koristi** od dobrih putova, mislili su da to samo od obesti čini knez. Zim. 290. **Te dužnosti i ta prava zna svaki** ... i **poima svu njihovu važnost**. Zlos. 335. — **2)** (kod čebedžija) **izvlačiti** (mjesto predenja) vunu za poučinu. Rj. — **3)** **poima** (hoće da umre), im Sterben liegen, anîmam ago. Rj. — **II.** **su se, refleks. unternehmen, suscipio, ef.** **poimao se**: poimao se on nekoliko puta to da učini. Rj.

poimencê, *numentlich, nominativ.* Rj. *adv.* po-imeuce, kao po imenu. — **Šta nema u carevini!** (Odgovori se u šali kad ko zapita ima li u kući što **poimence**). Posl. 352. **Da ni gospodini Bog pomože našega vladiku (po imence, koji bude)! Npj. 1, 79** (u zdravici). Evo isprosi sam kćer po imenu tu i tu) brata našega (toga i toga) za svoga sina (**poimence**). Kov. 46. **Nego je poimence** mene postavio pred ove druge. Pis. 28. **Dvje sta i dvadeset Netineja, koji svi biše imenovani poimence**. Jezdr. 8, 20.

poimiti, **pöimim**, *v. pf.* unternehmen, suscipio: **poimih** da ga udarim, t. j. pogjoh. Rj. po-imiti. **vidi** poči 2. *isp. za postanje* dojmiti. **iza samoglasnoga ostaje i:** pod(u)imiti se, s(u)imiti; prema tome stoji jednom i i za samoglasnoga: **poimiti**. Korijeni 11. *v. impf.* poimati.

1. poiskati, **pöistêm**, *v. pf.* verlangen, peto: **Pa poiska** da mu potkov plati. Rj. po-iskati. *v. impf.* iskati.

2. poiskati, **pöistêm**, (u Srijemu) *v. pf.* Rj. po-iskati. *v. impf.* iskati, biskati. — **1)** **vidi** poliskati. Rj. — **Čerko!** da ti legnem glavom na krilo da me malo **poišteš**. Npr. 139. **Šad me malo pošti**. 142. — **2)** **su se, reciproč. vidi** obiskati se. Rj.

poispadati, **dâm**, *v. pf.* po-ispadati, *ispusti se* pomalo. *v. impf.* ispadati. — **Umačući je (žuku) u slatku vodu trlja se o kamen, te se ono što je kao drvo izlomi i poispadu;** i ostane samo vlakno kao u lana. Rj. 161a.

poisprekidati, **poisprekîdâm**, *v. pf. nach einander brechen, rumpo aliud ex alio*. Rj. po-isprekidati, *isprekidati sre* pomalo. *v. impf.* prekidati.

poisprekîštati, **poisprekîštâm**, *v. pf. nach einander in's Kreuz legen*. Rj. po-isprekîštati, *isprekîštati sre* pomalo. *v. impf.* prekîštati.

poisprelâmati, **poisprelâmâm**, *v. pf. nach einander brechen, diffringo*. Rj. po-isprelâmati, *isprelâmati sre* pomalo. *v. impf.* prelâmati.

poispremetâti, **poispremečêm**, *v. pf. übereinander werfen, pervolvo*. Rj. po-ispremetati, *ispremetati sre* pomalo. *v. impf.* premetati.

poisprevaljivati, **poisprevaljujem**, *v. pf. nach einander umwerfen, eerto aliud ex alio*. Rj. po-isprevaljivati, *isprevaljivati sre* pomalo. *v. impf.* prevaljivati.

poizbâciti, **poizbâcim**, *v. pf.* po-izbaciti, kao prilično, *gdješto izbaciti. isp. po (složeno s* glagol. a) i izbaciti. *isp. i* poizmaći. *za:* sve pomalo izbaciti *kazalo bi se* poizbacivati. — **Pa se gješto iz pušaka tuku, a kad mule puške poizbace**, obojica konje zastave. Npj. 4, 233.

poizdaleka, *adv.* po-izdaleka, kao prilično *izdaleka, isp. po (složeno sa* *adv.) i* izdaleka. *comp.* poizdalje. — **Jedan dan pobratima opazi poizdaleku** gde se uputio upravo k njegovoj kući. Npr. 170. **Car ga**

počne *ispitivati poizdaleku*, što mu dolazi ona mladica. 250.

poizdaljê, *adr. kao prilično iz daljega. isp. po (složeno sa adr.) i izdalje. posit. poizdaleka. za izdalje (uj. iz daljega) isp. izbliže, kod bliže.* — Da bi se ovo bolje razumjeti moglo, počeu malo *poizdalje*. Odg. na sit. 13.

poizderan, *adj. ziemlich zerrissen, sic sut laceratus (i poizderat): Bolje zlato i poizderato nego srebro iz nova kovato (Posl. 22). Rj. po-izderan, kao prilično izderan. isp. po (složeno sa adj.) i izderan.*

poizmaći, **poizmaknuti**, *poizmaknem, v. pf. poizmaknem, kao prilično izmaći, izmaknuti. isp. po (složeno sa glag. a) i izmaći.* — Megjedović polakši *poizmakne* pred Brkom, ali Brko nikako ne će da ga se mašne. Npr. 1.

poiznalaziti, *zim, v. pf. po-iznalaziti, iznalaziti sre pomalo. v. impf. nalaziti.* — *sa se, pass.:* Mloge stvari, koje su bile sakrivene, *poiznalaze se*. Danica 1. 36.

poizodgrizati, *poizodgrizâm, v. pf. po-izodgrizati, odgristi sre pomalo. v. impf. odgrizati.* — Ne možemo od toga zverinja (od miševa i pacoava) na miru ni ručati ni večerati. Još kad spavamo svaki imamo svoj sanduk, pa se u sanduk zatvorimo, da nam ne bi uši *poizodgrizalo*. Npr. 42.

poizodnositi, *poizodnosim, v. pf. nach einander wegtragen, differo. Rj. po-izodnositi, odnijeti sre pomalo. v. impf. odnositi.*

poizopijati, *poizopijâm, v. r. pf. po-izopijati, opiti sre pomalo. v. impf. opijati.* — *sa se, refleks.:* No prije što će udariti, *poizopijaju se*, pa udare slijepo upravo u varoš. Danica 3. 175.

poizostavljati, *vljâm, v. pf. nach einander verlassen, omitto aliud ex alio. Rj. po-izostavljati, ostaviti sre pomalo. v. impf. ostavljati.* — Oni su prezimena svoja malo po malo *poizostavljali*, gdje koji i pozaboravljali. Rj. 571b.

poizrazbolijevati se, *poizrazbolijevâmo se, v. r. pf. nach einander erkranken, morbo corripior alius ex alio. Rj. po-izrazbolijevati se, razboljeti se sre redom. vidi isporazbolijevati se, porazbolijevati. v. impf. bolovati.*

poizvadići, *dim, v. pf. po-izvadići, kao prilično izvaditi. isp. po (složeno sa glag. a) i izvaditi.* — *sa se, refleks.:* Pade dorat u zelenu travu i pritište nogu Ivanovu... dok se malo *poizvadi* Ivo, pa poteže pušku od pojasa. Npj. 3. 102.

poizvaljivati, *poizvaljijem, v. pf. poizvaljivao vjetar šumu, nach einander niederwerfen, prosterno unum ex alio. Rj. po-izvaljivati, izvaliti sre redom. v. impf. izvaljivati.*

poj (poj), *pôja, m. Stulli.* — 1) u Zlatarića *cantus* — činićeš da će tvoj mnogo biti slagji glâs, i vele viši poj. Stulli. *pojiverka*, od pjeti, pojem. — 2) u Palmotića *potus, potio*. Stulli. *piće*, od piti, pijem. *isp. (na)poj.*

pojae, *pôjea, m. der treffliche Sânger, cantor egregius, cf. pjevač. Rj. koji poje. valjan pjevač. vidi i pojač.*

pojač, *pojača, m. (po jugozap. kraj.) der Sânger, cantor, cf. pjevač, pojae. Rj. koji poje.* — Da poju u crkvi... kojima su starješine bile pobožni *pojač* lditu i gudač Eman. Prip. bibl. 77.

pojaditi se, *dim se, v. r. pf. vidi ojaditi se. Rj. po-jaditi se, jedan postati. v. impf. jaditi (se).*

pojagmiti, *pojagmitâmo, v. pf. — 1) vidi razgrabiti. Rj. po-jagmiti. v. impf. jagmiti.* — Što su bili lavi i timari, *pojagmiti* Turci na miraze. Npj. 2. 275. *pojagmiti*, *pograbiti, razgrabiti*. Npj. 1. 2, 305. — 2) *sa se, refleks. pojagmiti se o što, u Sarajeru.* Dr. Gj. Šurmin. *v. impf. jagmiti se (oko šta).*

pojahati, *pôjašem, v. pf. konja, aufsitzen (auf's Pferd), conscendere equum: Kad pojašu vrane konje,*

a pripašu britke sablje. Rj. po-jahati. *vidi* *pojahnuti, pójâti, uzjahati, uzjahnuti, oklopiti 2, poklopiti 2, posjedati, posjesti (konja). v. impf. uzjahivati.* — Tada ustaše svi sinovi carevi, i *pojaluše svak svoju mazgu i pobjegoše*. Sam. II. 13, 29.

pojahnuti, *pojahnem, v. pf. vidi* *pojahati. Rj. pójâm, pójma, m. der Begriff, die Vorstellung, notio, intelligentia, cogitatio, opinio. za postanje isp. pojmiti, poimati I i b. za obličje isp. najâm, sijâm, ūjâm, zjâm.* — On (naš jezik) neima riječi... za tolike druge *pojmore*. Mil. 277. *Iz pojmore*, misli, *pögledâ*, koji ovtagjuju, stvara se ono što se zovu duh vremena, duh društva. Zlos. XIII. Od Irišćanstva naši su seljaci primili tek neke i neke *pojmore*. 295.

pojameći, *čim, v. pf. nach der Reihe zur Bîrgschaft auffordern, facio esse sponsorem alium ex alio. Rj. po-jameći, nekolicinu pozvati redom da budu jamci. v. impf. jamčiti.*

pojana, *f. (u Kotoru) usko platno, Art Leinwand, lintei genus. Rj. Tamne: bagana... pojana. Osn. 142.*

pojanje, *n. das Singen, cantus:* Gje mi čine šenluk i veselje i veliku igru i *pojanje*. Dok ja koke poumaštam k tomu vreme za *pojanje*. Rj. *verb. od* *pojati. radnja kojom tko poje.* — Ako si mi uzeo *pojanje*, ne možeš plakanje. Posl. 8.

pójâs, *m. (loc. pojašu) — 1) der Gürtel, cingulum, zona, cf. pás. Rj. vidi i pojaz. dem. pojasie. augm. pojasina. isp. čemer, kolan, mukadem pojas, pašnjača, povijša, silaj, tkanica.* — Zadjesti koga za *pojas*. Rj. 172a. Rvači se kašto rvu u *pojas*, t. j. uhvate se za *pojas*, pa onako jedan drugoga omaluju i glediđu da obale. Rj. 293a. Oslabio mi *pojas*. Rj. 471b. Po košulji *sričen pojas tkanica*, za *pojasom* od bisera noževi. Npj. 1, 281. Kupiće ti koran *pojas* od zlata. I, 343. Živo mi je čedo *pod pojasom*. 2, 639. *Od pojasa* sablje povadiše. 4, 173. Izvadi nož *iza pojasa*. Danica 4. 33. Najposle su skidali s ljudi *pojaseve*, što su im žene gradile. Miloš 58. Megju *tropskijem pojasima* ima veselijeh zemalja. Priprava 124. Jovan imaše haljinu od dlake kamilje i *pojas* kožan oko sebe. Mat. 3, 4. Načini kuke na stupove i *pojaseve* njihove od srebra. Mojs. II. 48, 12. Nikome se ne će *raspasati pojas* oko njega. Is. 5, 27. Mjesto *pojasovi* mislim da je bolje *pojasovi*. Bukvar 27. — 2) *vidi* *pâs 2*, koljeno u rodu, naraštaj. — Ko daje jednom *pojasu*, jednoj vrsti pravo da tako uništavate narodno običaje, koji su tekovina svih prošlih vekova; koji su nasljedstvo svih potonjih *pojasova*? Megj. 178. Žudnja kojom je obično zadahnut *mlagji pojas*, da ispred sebe potisne *pojas* stariji, i da zauzme njegovo mesto. 185.

pojasâr, *m. zonarius. Stulli. koji pojase pravi ili prodaje; der Gürtler. vidi* *pasar.*

pojasast, *adj. n. p. koza, Gürtel-gesticift, lineam albam habens. Rj. vidi* *pasast. što je bijelo preko srijede, kao da ima oko sebe bijel pojas.* — *Pojasica, pojasasta* kozu. Rj. 529a.

pojasiea, *f. pojasasta* kozu. Rj. **pojasieć**, *m. dem. od* *pojas. Rj. — Pipavica* pipa, na kule na vile, na medene kolačieće, *nu sričene pojasieće*, kome red konja pasti? Rj. 500b.

pojasina, *f. augm. od* *pojas. Rj.*

pojaškć, *uhvatili se* *pojaske*, t. j. u *pojas*, kao kad se rvu, *bei Gürtel, cingulo. Rj. pojas-ke. udr. vidi* *popojaske.*

pojâta, *f. (po Here.) Rj. dem. pojatiea. — 1) der Stall, stabulum. Rj. vidi* *ahar, konjušnica, podrum, staja, štala, štalog.* — 2) gdje sijeno i slama stoji. Rj. *isp. šupa. — 3) die Kammer, conclave:* Da od njega bijel dvor miriše, i *pojâta* gje Omer-beg spava. Rj. *isp. pojatak.* — Ako i živimo u *pojatu*, ne grizemo (ni mi) slamu. Posl. 2.

pojâtak, *pojâtka, m. u* *zadružnijem kućama* *pregradak* u kojemu muž i žena spavaju, *das Schlaf-*

gemuch, cubiculum dormitorium, cf. kućar. Rj. isp. pojata 3.

1. pōjati, jēm, v. *impf. singen, canto, cf. pjevati. Rj. ridi i pjeti. v. pf. slož. o-pōjati, od-, pro-, za-, v. impf. slož. opojavati.* — Budi slava Gospodu do vijeka; *pojaću Bogu* mojemu dok me je god. DP. 39.

2. pōjāti, pōjašēm, v. *pf. ridi* pojahati: *Poja* konja, ode u Krajinu. Rj. po-jahati, u krajevima gdje se u gororu ne čuje glas h: pojaati, i sažeto pōjāti.

pōjatīca, f. dem. od pojata: A pored njih jedna *pojatīca*. Rj.

pōjava, f. djelo kojim se pajaci što i ono što se *pojavi*; *die Erscheinung, visum, ostentum, species, phaenomenon.* za obliče *isp. izjava, ōbjava.* — Veliki putovi u radnoj, naprednoj zemlji *pojara* su veoma zanimljiva. Zim. 289. Ovakve su me *pojare* u ovim krajevima iznenagjivale. Zlos. 119.

pojāviti, pōjavīm, c. *pf. Rj. po-javiti.* — 1) *nachlocken, anführen (die Heerde), ducō gregem, praeceō gregi:* Majka Maru iza gore zvala: Ajde Maro, i *pojavi stado.* A gjevojka *pojaviła ovcē*, dok dojavi na torine ovcē. Rj. *porēsti stado, ovcē za sobom, počī pred njima vodeći ih. v. impf. javiti.* — 2) su se, *refleks. sich offenbaren, sich zeigen, appareo:* *pojavi* se kuga. Rj. v. *impf. pojavljivati se, i prosti* je javiti se v. *pf.* — U snu ona ista žena *pojavi se* caru govoreći: »Ustaj na noge . . . Npr. 113. Kad bi se *hujduka mnogo pojavilo*, podizali su Turci i narod sav u potjeru. Rj. 799b. Da budu svagda gotovi, ako bi se od kud kakī *Tuci protiv njih pojavili.* Danica 3, 220. Ispitivaše kad se *pojaviła zvezda.* Mat. 2, 7.

pojavljīvānje, n. *verb. od pojavljivati se. stanje u kojem se pojavljuje što:* Budući da su u *pojavljivanju* novih valjanih sila književnih najočitiji znaci književnoga napredovanja. Rad 17, 164.

pojavljīvati se, pojavljijēm se, v. r. *impf. pojavljivati se. v. pf. pojaviti se.* — Kosovsko je ili lipjansko (*episkopstvo*) osnovano docije, jer . . . istom se za kralja Milutina *pojavljuje.* DM. 23. Kazati zakone *koji se* na konsonantima *pojavljuju.* Rad 2, 196. Talijanske riječi u kojih se pisaca najprije *pojavljuju.* 21, 194.

pōjāz, m. u Konavljū pjeva se mjesto *pojas*, a u govoru se kaže *pas:* Prvijenca do *pojaza.* Rj. — I konja je vrana vazimala, sprezala ga svijelim *pojazom.* HNpj. 2, 156 (vazimala = uzimala, svijelim = svilenim, svionim?).

pojčēati, pojčēīm, v. *pf. ridi* zaječati: Sad od Beča sva zemlja *pojčēu.* Rj. po-jēčati v. *impf. pojekivati.*

pojedīnac, pojedīnea, m. *pojedini čovjek.* — Ostavljajući da račune s Bogom raščičava i *pojedīnuc* i grupa kako je čijoj duši ugodno. Zlos. 163.

pojedīnec, *cinzeln, singularim, cf. napose.* Rj. *ridi* i *posumce, i syn. kod napose.* — Ne ču se upuštati u sve *pojedīnec* što bija o liturgiji. DP. 12. Gdjejkoji glagoli *pojedīnec* prelaze u sadašnjem vremenu iz jedne vrste u drugu. Istor. 257. Gospoda, vlastela. Od posljednje riječi još se nalazi i množina i to onda kad se mnogi misle *pojedīnec* (kao n. p. evjetovij) a ne skupa (kao n. p. cvijeće), n. p. 12 vlastela. Obl. 11.

pojedīnī, *adj. ridi* jedinstveni. *kao po jedan, gdje-koji od množta napose, der einzeln, singulari. isp. posebni.* — Žitija *pojedīnih ljudi* vrlo su skopčana s istorijom naroda njihova. Danica 4, 1. Pa se opet nagje u njima (u pjesmama) mesta (ne spominjući *pojedīnih reči*, koje u živom jeziku niko sve znati ne može), koja ne razumem. Npj. 4, XI.1. *Pojedīnijem Srbima* mnogo je dobra učinio. Sovj. 37. A drugi (Sokei) osim *osobitijeh pojedīnijeh riječi* u gdjejkojijem riječima na drugijem slogovima glas rastežu.

Srb. i Hrv. 5. Nego je dodao i sud o *pojedīnim dogajajima.* O Sv. O. 7.

pojedīnōst, pojedīnosti, f. *abstract. osobina onoga što je pojedino, concret. pojedīnu stvar; die Einzelheit, singula.* — Suviše bi bilo da se dalje upuštam u *pojedīnosti.* Rad 15, 191. — I kad ne bi bilo tih *dragocjenijeh pojedīnosti*, vrijedno bi bilo . . . Star. 4, 230.

pojēdljiv, *adj. gefräßig, edax.* Rj. *koji svaštu rado pojedē, koji mnogo jede. ridi* požrdljiv, halav.

pojēdljivac, pojēdljivca, m. *ein gefrässiger Mensch, homo edax.* Rj. *pojēdljiv čovjek. ridi* pokusalica. *isp. poždor, i syn. ondje.*

pojēdriti, drīm, v. *pf. ridi* zajedriti. za akc. *isp. Rad 6, 107. v. impf. jedriti.*

pojēftinitī, nīm, čidi *pojevtniti.* Rj. v. *pf. pojevtniti, jeftino (jeftinije) postati. suprotno* podražati, poskupjeti.

pojēkivānje, n. *verb. od pojekivati. radnja* kojom *pojēkuje n. p. gora.*

pojēkivati, pojēkujēm, v. *impf. po-jekivati. v. impf. prosti* ječati 1. v. *pf. poječati.* — Puška puea, nikad ne patiše, stoji crne zemlje *gudljivina*, sve *Bakonja gora pojēkuje.* HNpj. 4, 438.

pōjēnje, n. *das Tränken, praebitio potus.* Rj. *verb. od pojiti. radnja* kojom *tko poji n. p. stoku.* — U Crnoj Gori i okolinama velika je nevolja *ljeti za pojenje stoke.* Rj. 726a.

pōjesti, pōjedēm, v. *pf. Rj. po-jesti. v. impf. jesti.* — 1) *ridi* izjesti. Rj. *ridi* ogrnhati 2, oprćati, opucati, opuckati, smazati. — *Kao Alamani* (n. p. navališe, *pojedošē*). Rj. 3b. *Grečašē što si poio.* Rj. 105a. Tužno suze *proljevaō (car)*, što mu *nurud* u gradu *od dicora* strada i *pojedēn bi*, pa se sve bojao da mu *čerku* jednom *ne hude* *pajedana.* Npr. 191. Drću mu ruke kao da je *tugj amanet pojeō.* Posl. 70. Turci, *pojedavši ono*, što je koji imao u bisagama, ogladne. Danica 3, 171. Ako se bojite, da vam ja u strotinji *novce ne pojedem*, nagjite . . . Straž. 1887, 239. — 2) *ein wenig essen, paululum manduco.* Rj. *kao izjesti malo što, kao okusiti što.*

pojēvtinitī, nī, v. *pf. wohlfeil werden, vilivri pretio vendi.* Rj. *po-jevtniti. postati jeftino (jeftinije). ridi* *pojevftinitī.*

Pōjēzda, m. I *Pojezdu* od Golupca grada. Rj. **pojēzditi**, zdīm, v. *pf. (st.) aufsitzen, duherreiten, equos conscendisse:* *Pojezdiše* hiljada svatova. Rj. *pojēzditi, konje, kao* *pojahati; jezdeći počī. v. impf. jezđiti.* — Kad si *pojēzdio na konjma svojim* i na kolima svojim za spasenje. Avak. 3, 8.

pōjilo, n. mjesto gdje se stoka *poji, die Tränke, aquatio, cf. pojište:* Na *pojilo*, gde se *poji stado.* Rj. *ridi* i *napojište, vodopoj. riječi s takim nast. kod* *bjelilo 1.* — a u *primjerima koji idu* *pojilo je korito iz kojega pije stoka:* I brže izruči krčag svoj u *pojilo*, pa opet otrča na studenac da nalije. Mojs. I. 24, 20. One *dogjoše* i *stadoše* zahvatati vodu i *naljevati u pojilu* da napoje stado oca svojega. II. 2, 16 (*canides, die Rinnen*).

pojīšte, n. *ridi* *pojilo.* Rj. i *syn. ondje.* — *riječi s takim nast. kod* *danište.*

pōjiti, pōjīm, v. *impf. tränken, praeco potum.* Rj. *činiti* da *tko pije, davati mu piti. od* *korijena od koga je piti. v. pf. slož. na-pōjiti, od-, za-; v. impf. slož. na-pajati, za-.* — Ona *poji* po putu *putnike.* Rj. 112a. Pa se *jedni s Turcima* biju dok drugi za njima *stoku poje.* Rj. 726a. Nij' ču *brata pojiti* *vodicom.* Npj. 1, 229. sa se, *press.:* *Vodopoj*, mjesto gdje se *stoku poji.* Rj. 69b. Jer se *na onom studencu* *pojahu stada.* Mojs. I. 29, 2.

-pōjiti, -pōjīm, *ne nalazi se tako nego samo kao slož. en:* *pri-pōjiti, raspojiti se, spojiti, sapojiti; v. impf. pripojavati, pripajati. isp. pripoj.*

pojma, f. (u Dubr.) *ridi* *pomnja:* imaj *pojmu;* nosi

s pojmom. Rj. *vidi* i pomlja. *biće samo rajav izgovor mjesto poimnja.*

pojmiti, *pojmiti*, v. *pf.* po-jmiti. za postanje *isp. dojmiti. v. impf.* poimati (*i se*). — **1)** *vidi* dokučiti 2, umom shvatiti. *Njem. i Lat. kod* poimati I lb. — Učiteljka koja bi bila u stanju *pojmiti* i potpomoći ovako *srećni rad* mjesnoga učitelja. Zlos. 250. — **2)** *sa se, refleks. vidi* segniti se. Rj. — Nejak s' Omer do pendžera *pojmi*. HNpj. 4, 412. Kad ću aga, što veli divojka, a aga se *pojmi* na kolino, pa je aga šinu po obrazu. 4, 501. Muhamedovac *pojmi se* za šešanu. Zlos. 141.

pojti, *pojdēm*, v. *pf.* (osobito u Bosni) *vidi* poći: Dozne *pojdoh* iz nove mehane. Rj. po-jti, od po-iti. *isp. ići.*

pojūriti, *pojūrīm*, v. *pf.* in die *Flucht treiben, fugo, in fugam ugo, cf.* pognati. Rj. po-juriti. *vidi* i porenuti, potjerati, 2 povijati (v. *pf.*). v. *impf.* juriti.

pojutarje, n. prvi dan po krsnom imenu (drugi dan krsnog imena), *der zweite Tag des krsno ime, dies secundus festus sancto familiari, cf.* okrilje 2. Rj. *pojutarje*, drugoj je poli osnova u jutro. *vidi* i ustavei 2. — Mislēći da mogu i sjutra *na pojutarje*. Posl. 264.

poĳa, f. *sažeto od* pō ðkē. *vidi* poluoka. — U *poke* nema ni cvoke (Posl. 334), *mit einer halben oka ist nichts zu machen*. Rj. 810a. Opila se i odrla strina da oda šta ne bih ni žalio, već od *poke* vode jabukove. Rj. 243b.

pokāditi, *pokādīm*, v. *pf.* po-kaditi. v. *impf.* kaditi. — Namjesti oltar zlatni u šatoru... i *pokadi* na njemu *kadam* mirisnijem. Mojs. II. 40, 27.

pokājānje, n. (u C. G.) Rj. *verb.* od 1) *pokajati*, 2) *pokajati se*. — **1 a)** *djelo kojim tko pokuje (osveti) koga ili što.* — **b)** *djelo kojim tko uzme tužiti za pokojnīm*: Pokajnice idu na *pokajanje*. Rj. 529b. Prijatelji i poznanice... idu kući njegovoj (pokojnikovoj) *na pokajanje*. Rj. 529b. — **2)** *djelo kojim se tko pokuje (pokoru učini)*: Rodite dakle rod dostojan *pokajanja*. Mat. 3, 8 (*poenitentia, die Busse*). Ne znajući da te dobrota Božija *na pokajanje* vodi. Rim. 2, 4.

pokajati, *jēm*, v. *pf.* Rj. po-kajati. v. *impf.* kajati. **1)** *koga ili što, einen rächen, ulcisci aliquem aut aliquid*. Rj. *vidi* nakajati, osvetiti 2. — Da *pokajem Kidin-kapetana*, da povratim sablju Kulinovu. Npj. 4, 227. Da ja idem u zemlju Turčiju, ne bi l' svoju *pokaj'o* *sramotu*. 274. Jakov pogrije upravo k Šapeu, da *pokaje* bratu barem *na Mus-agi* Fočićn, kad je Memed-aga utekao u Bijograd. Danica 3, 168. Jer su istiniti i pravi sudovi njegovi (Gospodnji), što je osudio kurvu veliku... i *pokajao* *krv* *slugu* svojijeh od ruke njezine. Otkriv. 19, 2. *sa se, pass.*: Ko ubije Kajina, sedam će se puta *to pokajati*. Mojs. I. 4, 15 (*septuplum punietur*). — **2)** *sa se, refleks. Busse thun, bereuen, poenitentiam ago*. Rj. kad bude kome žao što je učinio to i to; *učiniti pokoru*. — O Hrišćanine! *pokaj se* od svojijeh *grijevora*. Npr. 97. Kad već ostari, *pokaja se* *Gospodu* Bogu, povrati se svome domu. 219. *Pokaj se, što si* na veliku Božju pravdu smakao svoju ženu. 232. *Pokajte se*, jer se približi carstvo nebesko. Mat. 3, 2. Svojom drevnosti i *nepokajanim* *srecem* sabiraš sebi gnjev. Rim. 2, 5.

pokājnīca, f. u Rj.: *pokājnice, f. pl.* (u C. G.) *čeljad* koja žale i nariču za mrtvima... *pokajnice* idu *na pokajanje*. *cf.* narikača. Rj. *vidi* i tuškinja. — Što danas jednu *pokajnicu* smisli i namjesti, ono se sjutra zaboravi. Kov. 99.

pokājnik, m. koji se *pokaje* (*cf.* pokornik): *Pokajnika* i Bog prima. Rj.³

pokālati, *pokālām*, v. *pf.* ribu, *nach einander aufschneiden (die Fische, um sie zu dorren), dissecō unum ex alio*. Rj. po-kalati, sre redom. v. *impf.* kalati.

pokaldrmīti, *mīm*, v. *pf.* *plystern, sterno (riam)*. Rj. po-kaldrmīti, n. p. *ulicu* kamenom. *vidi* posa-

lidžati. v. *impf.* kaldrmīti, kaldrmisati. — Varoš je sva *pokaldrmijena*. Danica 2, 43. Mermerli, *mermerom* *pokaldrmijena* (avlija). Npj.¹ 4, 350.

pokālūgerīti se, *rim se, v. r. pf.* po-kalugjeriti se, *postati kalugjer ili kalugjerieu. vidi* zakalugjeriti se. *suprotno* raskalugjeriti se. v. *impf.* kalugjeriti se. — Onda ti se *Osman* pokrstio, i Moskovske knjige izučio, do sad ti se *pokalugjerio*. Npj. 5, 566. Pišući da je majka njegova *pokalugjeriče* se otišla. DRJ. 1, 58.

pokāniti, *pokānīm*, v. *pf.* Rj. po-kaniti. v. *impf.* pokanjivati. — **1)** *vidi* ponnditi. Rj. — **2)** *sa se, refleks. vidi* ponnditi se. Rj.

pokānjivānje, n. *vidi* ponugjanje. Rj. **pokānjivati**, *pokānjijēm*, v. *impf.* *vidi* ponugjati. Rj. po-kanjivati, v. *pf.* pokaniti.

pokāpati, *pljēm*, v. *pf.* Rj. po-kapati. v. *impf.* kapati. — **1)** *anträufeln, beträufeln, stillatim conspergo*. Rj. — Roni suze niz bijelo lice, te je bratu, *lice* *po-kapala*. Npj. 2, 461. Koji prinese žrtvu za grijeh... ako ko *pokapa* *krvlju* *njezinom haljinu*, ono što *po-kapa* neka opere. Mojs. III. 6, 27. — **2)** *beträufelt werden, conspergi stillatim*: *pokapala* haljina kvi. Rj. kao *pokapati se*. — **3)** *tröpfeln, stillo, cf.* pro-kapati. Rj. — Kraj dopade na erkvena vrata, po direk uđari *handžarom, iz direk* *krvcu* *pokapala*. Npj. 2, 197.

pokāpljiv, *adj.* n. p. kuća kroz koju kaplje, koja *prokapljuje, den Regen durchlassend, wo es durchregnet, perpluens*: U zlu kuću *pokapljivu*. Rj. *vidi* kapljiv.

pokārati, *pokārām*, v. *pf.* Rj. po-karati. v. *impf.* karati. — **I. 1)** *ein wenig ausschelten (ausgreinen), objugare aliquantulum*. Rj. — Ona kada dogje, sjeti se što je, ali ništa mužu ne šće kazivati, nego opet ženu *mu* *pokaru* i *sjetuje* da posan sega bolji opaz ima. Npr. 213. — **2)** *pokarao* ga Bog, *Gott hat ihn gestraft, reprehendit illum deus, cf.* nakaziti. Rj. *vidi* i poboditi lb. — Ide *Gospod* s hiljadama svetijeh *angjela* svojijeh da učini sud svima, i da *pokaru* *sve* *bezbožnike* *za sva* *njihovu* *bezbožna* *djela*. Jud. 15. Onda *ću ih* *pokarati* *prutom* *za nepokornost*, i ranama za bezakone njihovo. Ps. 89, 32. — **II.** *sa se, recipi. sich ausschelten, sich zertragen, jurgio invicem se excipere*. Rj. — Podžaveljati se, kao svaditi se malo ili *pokarati se* *s kime*, *vidi* sporiječiti se. Rj. 562a. I *erijeva se* u trbuhu *pokaraju*. Posl. 106.

pokārļjiv, *adj.* *zänkisch, rixosus*: U zlu kuću *pokarļjivu*, i na *čeljad* *pokarļjivu*. Rj. *koji se rado* *kara. vidi* karļjiv, svadļjiv; przni.

pokāsati, *sām*, v. *pf.* *ein wenig traben, tobtim coepi incedere*. Rj. po-kasati, *pokasu* n. p. *konj, kadu* *stane* *iči* *kasom. v. impf.* pokasivati.

pokāsivānje, n. *verb.* od *pokasivati. radnja* *kojom* *konj* *pokasuje. dem.* pokaskivanje.

pokāsivati, *pokāsijēm*, v. *impf.* po-kasuje *konj, kad* *ide* *kasom* *prekidajući. dem.* pokaskivati. v. *pf.* pokasati. — Pod njim dobar *kulaš* *pokasuje*, ditelinu travu *popasuje*. HNpj. 4, 6.

pokaskivānje, n. *das Antraben, incessus equi*. Rj. *verb.* od *pokaskivati. radnja* *kojom* *n. p. konj* *pokaskuje. dem.* od pokasivanje.

pokaskivati, *pokaskijēm*, v. *impf.* *anfungen zu traben, ineipio incedere (de equo)*. Rj. po-kaskivati. *pokaskuje* *konj, kad* *kasku* *prekidajući. dem.* od pokasivati.

pokāšļjivānje, n. *das Husten, tussicula*. Rj. *verb.* od *pokāšļjivati. radnja* *kojom* *tko* *pokāšļjuje.*

pokāšļjivati, *pokāšļjijēm*, v. *impf.* *husten (dann und wann), tussio*. Rj. po-kašļjivati. *kad* *i* *kad* *malo* *kašļjati.*

pokāuriti, *rim*, v. *pf.* *zum* *kaur* *machen, facio* *zov* *kaur*. Rj. po-kauriti, *učiniti* *koga* *kaurinom. v. impf.* kauriti.

pokázati, pòkázēm, v. pf. Rj. po-kazati. v. impf. pokazivati. — 1) zeigen, monstro, ostendo. Rj. *vidi ukazati*. — Načini pored manastira mehanu, pa ko ti god dogje, *pokaži mu prstom u nju*. Rj. 396a. *Otvoriti junaštvo, t. j. pokazati*. Rj. 475a. *Onda mu sestra rukom pokaže da ga udari u život*. Npr. 8. *Pokazao džever*. (Pokazao se da je šaren). Posl. 252. Ako mi skuptelji i u napredak *oraku ljubao i porjerenost pokažu*. Danica 3, XXIII. *Javno pokaže sroj gnjer na kneza Simu*. Miloš 51. *Da književnicima pokaže pravi put u ovome djelu*. Pis. 26. *Valja zube pokazati*, da se oni Vas uplaše. Straž. 1887, 14. *Da na tebi pokažem silu svojlu*. Rim. 9, 17. *Dade Srbiji veliku cijenu u spošajšnjim poslovima, pokazavši je susjedima samostalnu i važnu državu*. DM. 53. — 2) sa se, refleks. *sich blicken lassen, sich zeigen, ostendere se*. Rj. *vidi ukazati se*. — On ne žedne ni bježati, nego ostane megjn njima, pa se *pokaže da je on najmlagji carev sin*. Npr. 10. *Kad to čuje Stojša odmah joj se pokaže*: »Ja sam tvoj brat«. 29. *Da se nikome ne pokažeš, ako bi ko u ovu moju kamaru dolazio*. 260. *Pokazao džever*. (Pokazao se da je šaren). Posl. 252. *Te se jeseni Miloš na Mišaru pokazao dostojan imena i čina svoga*. Danica 4, 28. *Ali su mnogi izginuli jurišajući na Turke da bi se pokazali*. Sovj. 40. *Kad dogje, otići ću, da ga posjetim*. Ne brinite se, *kako ću mi se pokazati*, a i ogjeven sam. Straž. 1886, 1287. *U bojevima . . . slavno se pokazao*. Žitije 21. *Ne da se mi valjani pokažemo*, nego da vi dobro činite. Kor. II. 13, 7. *Pokaza se meni Danilu utvara*. Dan. 8, 1.

pokazivânje, n. das Zeigen, ostensio. Rj. verb. od 1) pokazivati, 2) pokazivati se. — 1) radnja kojom tko pokazuje što. — 2) stanje u kojem se što pokazuje kome.

pokazivati, pòkázivēm, v. impf. Rj. po-kazivati. v. pf. pokazati. — 1) zeigen, monstro, ostendo. Rj. *vidi ukazivati*. — *Vidiš li ono onamo (pokazujući prstom) veliko brdo?* Npr. 220. *Kurjaku put u šumu pokazivati*. Posl. 164. *Tako mi one žrake nebeske! (put sunca pokazujući)*. 303. *Tuta, smrće, na umuču*. (. . . pokazujući rukom dijete). 323. *Ova su mu dvojica u svakoj prilici pokazivati, da on nije veći od njih*. Danica 3, 218. *Jednom ja je (Miloša) pokazivao (Sulejman-paša) mlogoj gospođi Turskoj, govoreći: »Vidite li . . . Miloš 56 (Ranke je prevo: vorstellen)*. Tu je kuća (pokazujući pištoljem Turske šančeve), tu je žena, tu su deca. 106. *Jednako teže na samovoljno vladanje, i pomalo pokazuju znake toga*. 140. *Ova potojnja milost koju mi pokazuješ veća je od prve*. Rut 3, 10. — 2) sa se, refleks. — *Ukazivati se, vidi pokazivati se*. Rj. 776a. *Koliko se god Suleman-paša pokazivao, da Miloša pazi . . . toliko se od njega bojao*. Miloš 68. *Hrabro se branili od Srpskih četa, koje su im se gde pokazivale*. 103. *Videći da se i on njima vrlo prijateljski pokazuje, stanu se s njim dogovarati*. Sovj. 25. *Ovaj svijet nije ovakovi stvoren, kao što se sad očima našima pokazuje*. 80. *Spolju se pokazujuće ljudima pravedni, u iznutra ste puni licemjerja i bezakonja*. Mat. 23, 28.

pokičeljati se, ljām se, v. r. pf. *vidi* ponijeti se. Rj. po-kičeljati se, *kíčeljiv postati, vidi* poholiti se. **pokidati**, dām, v. pf. Rj. po-kidati. v. impf. kidati. — 1. 1) zerreißen, dirrumpe. Rj. isp. potrgati 1. — *Dojke ćeš svoje pokidati*. Jezek. 23, 34 (*acerabis*). *Ali se na ovaj glas, koji je pokidao lance paklene, ne otvore odmah vrata crkvena*. DP. 160. — 2) herabreißen, detraho. Rj. *što sa čega: Posijecite drvo, i okrešite mu grane, pokidajte mu lišće i razmetnite mu rod*. Dan. 4, 11 (*erantite folia ejus, schlaget ab sein Laub*). — 3) košaru, ausmisten, expurgo (*ejecto stercore*). Rj. *pokidati štahu, izbaciši iz nje gubre*. isp. poměsti 1, i syn. ondje. — II. sa se, refleks. *pokidati se, dāmo se, v. r. pf. od smijeha, vor Lachen, bersten, rumpieren risu*. Rj. *vidi* popucati, potrgati se.

pokikati se, kām se, v. r. pf. počupati se s kim za kiju, *sich beim Zopfe nehmen, capillis se invicem trahere*. Rj. po-kikati se. reciprocno. v. impf. kikati se.

pokilāviti, pokilāvīm, v. pf. Rj. po-kilaviti. v. impf. kilaviti. — 1) nach der Reihe einen Bruch (Leibschaden) verursachen, hernias concilio. Rj. *nekoličinu redom učiniti kilarimu*. — 2) sa se, refleks. *pokilāviti se, pokilāvimo se, nach der Reihe Brüche bekommen, hernias sibi conciliare*. Rj. v. r. pf. *pokilāvise se nekoličina, postaše redom kilavi*.

pokipjeti, pokipīm, v. pf. überlaufen, redundo (lonac i mlijeko). Rj. po-kipjeti. *vidi* prebujati, prevreti 2. v. impf. kipjeti. — *Mali lonac lasno pokipi*. *Malen lončić brzo pokipi*. Posl. 174.

pökiseliti, lim, v. pf. einweichen, eintränken, macero. Rj. po-kiseliti, što, potopiti u vodu. *vidi* zakišati. v. impf. kiseliti. — *Nakišati n. p. bob. vidi* nakvasiti, *pökiseliti*. Rj. 391b. *Pošto je (kozju ili ovčju kožu) ostružu i pökisele, usuću je na šiljku, i po tom njome grade opanke*. Rj. 466b. *sa se, pass. ili refleks.*: *Kišati se, pökiseliti se, raspasti se u vodi*. Rj. 271b. *Opanci pošto se ostružu i pökisele, najprije se okruže, pa se onda nabodu*. Rj. 377a.

pökisnuti, snēm (pökisao i pökisnuo), v. pf. *bergesnet werden, pluria madefieri*. Rj. po-kisnuti (od kiše). v. impf. kisnuti 2. — *Pökisli* otkosi; *pökislo* sijeno u otkosima. Rj. 476b. *Opuzao kao miš (n. p. kad ko pökisne)*. Posl. 241. *Vrh gjevojke sujan razapnite, da gjevojci ne pökisne lice*. Herc. 184. *isp. smokriti se, pokvasiti se, n. p. od kiše*. Rj. 696a.

pokivânje, n. das Beklopfen (z. B. Dengeln der Sense), pulsatio. Rj. verb. od pokivati. radnja kojom tko pokiva n. p. kosu ili vodenični kamen.

pokivati, pòkivām, v. impf. n. p. kosu, t. j. otkivati, beklopfen, pulso (compungo). Rj. po-kivati. *isp. klepati 2. v. pf. pokovati*. — *sa se, pass.*: *Kamen vodenični bolje melje kad se često pokiva*. Posl. 128.

poklaće, n. (u C. G.) das Blutbad, caedes, cf. pokolj. Rj. verb. od poklati. *djelo kojim tko pokolje ljude. vidi i* zakolj, posijek. — *Ali smo se dužni posarati na nek' način prekinuti poklaće*. Šcep. maš. 61.

pòklade, pòklādā, f. pl. Rj. *vidi* pokladi. — 1) n. p. Bijeje, Mesne, Božitnje, (Mratinske. Rj.³), Petrove, Gospogijne, Arangelove i t. d. *der Tag vor der Faste (die Fastnacht), buchanalia?* Rj. *dan pred post. u pravoslavnijeh*. — *Za to se mnogi o bijelim i božitnjim pokladama namažu bijelim lukom . . . jer kažu da one (vještice) na poklade najviše jedu ljude*. Rj. 66b. *Zauzi, poklade mesne i bijele*. Rj. 199b. *Mratinske poklade, božične poklade*. Rj. 370b. — 2) (u Dubr.) *krći mesojegje (a što su hrišćanima poklade, ono hrišćani zovu pošljednji dan od poklada)*. Rj. u *kutolika* poklade, *pokladi ili mesojegje vrijeme je od božojavljenja do pepeljave srijede*. — *Završnje poklade, utornik u oči pepeljave srijede*. Rj. 168b.

pòkladi, m. pl. *vidi* poklade. Rj. — *Ne znaš kad dohode pokladi*. DP. 77. *Teško tomu komu jednom na godište pokladi dohode*. 126. *Tus(t) je kako pokladi*. 138.

pòkladuñ, adj. ad buchanalia pertinens. Stulli. što pripada pokladama.

pòkladunica, f. (u C. G.) uz bijelu nedjelju djevojke se skupe u jednu kuću i donesu pokladunicu (sira, skorupa itd.) te gotove jelo i časte se. Rj. *kuo pokladna čast*.

pòkladovânje, n. das poklade-Halten, actio buchanalium. Rj. verb. od pokladulovati. radnja kojom tko pokladuje.

pòkladovati, pòkladujēm, v. impf. i pf. Fastnacht halten, ugere buchanalia. Rj. *provoditi i* provesti poklade.

pòklaujânje, n. Rj. *vidi* poklanjanje. verb. od 1) poklanjati, 2) poklanjati se. — 1) radnja kojom tko poklanja kome što (das Schenken, donatio. Rj.). *vidi*

prikazivanje. — 2) radnja kojom se tko poklanja (das Verbenigen, inclinatio. Rj.).

poklanjati, njām, v. *impf.* Rj. po-klanjati. *vidi* poklonjati. v. *pf.* pokloniti. — 1) kome što, *schenken, dono.* Rj. *vidi* prikazivati 2, darivati, šenkovati. — Ja tebi poklanjam sve tri trpeze. Npr. 82. Jer ti neću više da poklanjam život, noću te na mjestu pogubiti. 201. Marko sječe Arapske junake, pa sve glave pred cara iznosi, a car Marku baksise poklanja. Npj. 2, 365. — 2) su se, *refleks. sich verbeugen, verneigen, inclinor.* Rj. v. *impf.* prosti klanjati se. — Djever se ondje s nevjestom poklanja pred starješinama. Rj. 669a. Poklanjam ti se kao (i) nevjesta zadnjijem svatovima. (A svak može znati kakav je poklon onima koji su za nevjestom kad se ona u napredak poklanja). Posl. 252. Tad se Turčin natrag obazreo, desnu ruku na prsi metnuo, Stojanu se do sedla poklanja. Npj. 4, 192. Dva sokola od babova dvora . . . sokol'ma se smjerno poklanjase. Kov. 91. Nevjesta ide najzadnja iza svoju poklanjajući se prema svakome koga sretnu. 96. Sjutradan već ne nosi vijenaca i ne poklanja se do zemlje. 98.

poklapan, pōklāpna, *adj.* *vidi* pohlapan. Rj. h se gdje gdje drži. gdje gdje otpada, gdje gdje se mijenja na k: pohlapan, poklapan, oblaporan. Korijeni 222. poklapan na što. *vidi* i lakom. — Trpija je poklapna na dušu. Šćep. mal. 160.

poklapanje, n. *das Zudecken, opertus, opertura.* Rj. *verb.* od poklapati. radnja kojom tko poklapa što.

poklāpati, pōklāpām, v. *impf.* zudecken, operio. Rj. po-klapati, n. p. lonae. v. *pf.* poklopiti.

poklāpna, f. *vidi* preglava. Rj. ono drvo o kome visi juram. riječi s takim nast. kod ajgiruša.

poklati, pōklošēm, v. *pf.* Rj. po-klati. v. *impf.* klati. — 1) zusammenschlachten, mactō unum ex alio. Rj. — Coečel vidim da si sumao dušu da izgubiš i da pokloješ onu jednu svoju gječicu. Npr. 122. — 2) su se, *reciproč. raufen, rixor.* Rj. *isp.* isklati se, sklati se, saklati se, zaklati se 2. — Lužani, koji su se iznegnu sebi poklati i zatrli i rasehili: Da ćemo se poklat' ka' Lužani (Posl. 56). Rj. 335a.

poklecivānje, n. *das Niederknien, prolapsio in genua.* Rj. *verb.* od poklecivati. radnja kojom tko poklečuje.

poklecivati, pōkločujēm, v. *impf.* niederknien, proeumbo in genua. Rj. kao padati na koljena. v. *pf.* pokleći, pokleknuti; kleći, kleknuti.

poklēcēkē, n. p. ići t. j. na koljenima, *knieend, genubus nitens.* Rj. *adv.* po-klečke, kao klečeći. za kvantitet na krajnjem slogu *isp.* ameticē.

pokleći, pōkloknuti, pōkloknēm, v. *pf.* niederknien, in genua proeumbo. Rj. po-kleći. *vidi* kleći, kleknuti. v. *impf.* poklecivati. — Pozna koujic svoje gospogjice, pa pokleče na svoju koljenu, Mara mu se baci na ramena, i pobježe, vesela joj majka! Herc. 145.

poklem, nachdem, quom. Rj. *vidi* pokleu, pošto. **poklen**, *vidi* poklem, pošto. — Poklen se nakuesaju, ondar se rugaju. Posl. 252. *isp.* n (dodatak), koje se mijenja i na m: poklem.

poklepak, pōklepka, m. (u Boei) n. p. biće poklepaka, t. j. boja, *die Schläge, verbera.* Rj. *isp.* poklepati.

poklepātī, pōklepēm, v. *pf.* n. p. sjekiru, motiku, *gluehend machen und schärfen, candefactum acuo.* Rj. po-klepati. *isp.* povariti. v. *impf.* klepati 2. — U cijeloj zemlji Izrailjskoj ne bješe kovača . . . Za to služabu svi Izrailjci k Filistejima kad koji ščaeše poklepati raonik ili motiku ili sjekiru ili srp. Sam. 1. 13, 20.

poklič, f. (u C. G.) *der Ruf, clamor.* Rj. po-klič, *isp.* poklič, pokliknuti. *glas koji se čuje, kad se poklikne.* *vidi* klik. *isp.* vika. — Blago narodu koji zna trubnu poklič! Ps. 89, 15.

pokličī, pōkliknēm, *vidi* pokliknuti. Rj. po-kličī, *ausrufen, kreischen, exclamo.* v. *pf.* su i prosti kličī,

kliknuti. *vidi* i upiti, vapiti, viknuti. v. *impf.* poklikivati. — 1) neprelazno: Pak je vila pokliknula iz nje tanka vjelu grlu. Npj. 1, 150. Ode svaka svojijem sokakom, poklikoše tanko glasovito: »O devojke sade isprošene . . . 2, 639. Pa pokliče grlom bijelijem: »Haj gje si mi Popovici-Ivane . . . 4, 9. Svi narodi pokliknite Bogu glasom radosnijem. Ps. 47, 1. — 2) prelazno: Petar viknu a bratu pokliknu: »Ne daj Krsto, brate od matere!« Npj. 4, 101. A pokliče Vuko do dru sina: »A Jovane gje si i Mušelje?« 4, 514. *cf.* zovnuti.

poklikivānje, n. *das Ausrufen, exclamatio.* Rj. *verb.* od poklikivati. radnja kojom tko poklikuje (kome).

poklikivati, poklikujēm, v. *impf.* uusrufen, exclamo. Rj. po-klikivati. v. *pf.* pokličī, pokliknuti. — Radujte se Bogu, koji nam daje krjepost, poklikujte Bogu Jakovljevu. Ps. 81, 1.

pokliknuti, knēm, v. *pf.* uusrufen, kreischen, exclamo, *cf.* pokličī. Rj. i primjere ondje. *cf.* zovnuti.

poklikātī, pōklikčēm, v. *pf.* po-klikati. *vidi* zaklikati. v. *impf.* klikati. *klikču* gdje koje ptice i vila. — Još zoricā ne zabijelila, dok poklikta sa Javora vila. Npj. 4, 293.

poklisār, poklisāra, m. (po jugozap. kraj.) *der Gesandte, legatus:* Poklisaru se glava ne siječe (Posl. 252). Rj. *vidi* poslanik, eleija. — Lišce je od srca poklisar. DP. 56. Oko je prvi u ljubavi poklisar. 90. Tugja riječi. Osn. 117. od apocrisarius (apocrisarius), *odbačivši sprjeda a i promijenivši srednje r* u 1: (a)poerisar(ius). Grčki ἀπόκρισις (= odgovor).

pokliznuti, znēm, v. *pf.* pokliznuti se, znēm se, v. r. *pf.* ausgleiten, labi (loco lubrico). Rj. po-kliznuti (i se). v. *impf.* klizati se, kliziti. — Bolje je pokliznuti nogom nego jezikom. Posl. 24.

poklon, m. — 1) *das Geschenk, donum:* Poklonu se u oči ne gleda (Poklonjenoj se kobili u zube ne gleda (Posl. 253). Rj. *vidi* dar, baksiš, jabuka 4, milost 3, peškeš. — Brnjaš konj kojega je poslao Šćepanu na poklon. Rj. 44b. Znaš li ti kako se prosi moja šćer? . . . ako pogodiš, na poklon ti ona i polovina carstva mojega. Npr. 102. Šerbetašće je reč Turška, i znači poklon na šerbet (napojnica). Danica 5, 89. Primivši od Njihove Svetlosti pristojni poklon za dojakošnju dangubu. Npj. 4, XVII. Nego je i novacu davao, i na poklon i u zajam. Sovj. 77. Sinovi njegovi udariše za dobitkom, i primahu poklone, i izvrtahu pravdu. Sam. I. 8, 3. — 2) *die Verbeugung, inclinatio:* vala brate, poklon imamo; pozdrav i poklon; poklon do erne zemlje: Obrni se, pokloni se, poklon domaćinu. Rj. — Od mene mu poklon i pozdravlje. Npj. 2, 380. »Poklon vašoj prečestnosti . . . »da iz njegovih usta doznamo, kome je od nas četvorice poklon učinio.« Danica 2, 125. Na ovijem riječima zahvale starome svatn svi poklonima. Kov. 58. Po tom se i ondje (u erkvi) s poklonim nevjesta i zaova izljube sa svima ženama. 97. Molim da biste moj poklon i pozdrave kazuli svim mojim dragim prijateljima. Kolo 14 (15).

poklonik, poklonika, m. (u Dubr.) *der Pilger, peregrinus religionis ergo, cf.* hadžija. Rj. koji ide n. p. u Jerusalem, Rim i t. d. da se pokloni svetinji kakaj. — Sačuvaj dušu svoju, jer sam tvoj poklonik. Spasi slugu svojega, Bože moj, koji se u te uzda. Ps. 86, 2.

pokloniti, pōkloñm, v. *pf.* Rj. po-kloniti. v. *impf.* poklanjati, poklonjati. — 1) *schenken, dono.* Rj. *vidi* darovati, džabaisati, počastiti 2 (koga čim), prikazati 1, šenkovati. — Ako bi djevoici ko poklonio što u noreu . . . ako li bi joj ko poklonio što od haljina. Rj. 701b. Izvuci me na polje, pa me ubij ako mi ne ćeš života pokloniti; samo me izbavi odavde. Npr. 145. Poklonjenoj se kobili u zube ne gleda. Posl. 253. No ak' hoćeš da smo prijatelji, pokloni mi čerku za ljubocu. Npj. 2, 577. »Sav ću ramu šćar

pokloniti; vama šćar, meni Tursko zdravlje... Suze rone (Turci), Stanojlu se mole: »Harambaša, pokloni nam zdravlje!« 4, 334. Sve mu mrtve poklonio Turke. 4, 445. (t. j. oprostio mu što ih je pobio. Vuk). Za Manojlove zasluge pokloni mu česar Madžarsko plemićstvo. Žitije 5. Črkuu p. arhangjela s tri sela... pokloni hilendarskoj lavri za spomen svojoj duši. DM. 81. — 2) sa se, *refleks. sich verbeugen, inclinor.* Rj. — Kad ugju u sobu i nameste se, pokloni im se mati njegovu kao gospodi. Npr. 64. Oboje se poklone pred njim. 107. I četiri stare patrijare, smjerno im se eare poklonio. Npj. 2, 89. Družini se redom poklonio. 4, 324. Pa su divno knjigu proučili, na knjigu se vrlo poklonili, šarovitu knjigu zagrlili. 4, 162. Kad ih ugleda, ustade te ih srete, i pokloni se licu do zemlje. Mojs. I. 19, 1. Ona pade ničice i pokloni se do zemlje. Rut 2, 10.

poklonski, *adj.* što pripada poklonu? *Geschenk?* — Kokotić poklonski. DPosl. 47.

poklonjānje, *n.* *vidi* poklanjanje. Rj.

poklonjati, *njām, v. impf.* Rj. po-klonjati. *v. pf.* pokloniti. — 1) *vidi* poklanjati. Rj. — 2) sa se, *refleks. vidi* poklanjati se. Rj. — Uče je (djevojk) hoditi, megju djeverima stajati, *poklonjati* se i t. d. Kov. 64.

poklopac, *poklopa, m.* *vidi* zaklopa. Rj. *vidi* i zaklop 2, pokriv 1. ono čim se poklopi, zaklopi n. p. lonac; *der* Deckel, *operculum.* *isp.* poklopiti.

poklopica, *f.* (u Srijemu po varošima) *Art Karten-spiel um Gewinn, lusus papinarum* *genus*: poklopivši po nekoliko karata na gomile, meće odozgo na njih ko što hoće, pa kad se izvnu u čijoj gomili donja karta bude veća onaj dobija. Rj. kartaska igra.

1. **poklopiti**, *poklopim, v. pf. zudecken, operio.* Rj. po-klopiti. kao prost glagol ne nalazi se. *isp.* klōpiti. *v. impf.* poklapati. — 1) *vidi* zaklopiti, oklopiti 1. — Zaklopiti, 1) n. p. lonac, bedecken, contego, *cf.* poklopiti. Rj. 177a. Poklopica: poklopivši po nekoliko karata na gomile... kad se izvnu u čijoj gomili donja karta bude veća, onaj dobija. Rj. 531a. sa se, *refleks.*: Preko onoga gosposkoga odela obuće svoje stare siromaške haljine i poklopi se šeširo. Npr. 64. — 2) poklopiti konju, t. j. oklopiti (2) ga, uzjahati na nj. *syn. vidi* kod pojahati. — A dorata svoga poklopio, pa okrenu stanu bijelome. Npj. 4, 324.

2. **poklopiti se**, *poklopim se, v. r. pf. sich still hinducken, conquinisco, remitto membra.* Rj. po-klōpiti se, kao spustiti se do zemlje, klonuti. *vidi* pošunjiti se. — kao prost glagol ne nalazi se. *vidi* klōpiti. *isp.* oklopiti.

poklopnica, *f.* (st.) — 1) *der* Deckel, *operculum*: Od koplja ti gradili nosila, a od štita grobu poklopnice. Rj. ono čim se što poklopi, n. p. daska kojom se poklopi grob. — 2) (u Novom u Boci) *vidi* grobnica. Rj. gdje se mrtve poklopi. *vidi* i raka.

pokljuka, *f.* *vidi* lopiza. Stulli. u Slav. znači što i crepulja, koje *vidi*, i *syn. ondje.* L. Radičević.

pokljuniti se, *pokljūnim se, v. r. pf. sinken, consternor, cudo*: nešto se pokljunio; pokljunilo se zelje (od mraza). Rj. po-kljuniti se, kao kljun spustiti, klonuti, sleći se. *vidi* skljuniti se: kad se n. p. skuva zelje kakvo, pa se slegne, *niedersinken, cadere.* Rj. 687a. kao prost glagol ne nalazi se. *isp.* i pokunjiti se.

pokljūski, *adv.* n. p. govoriti, wie es in den Büchern ist (d. i. altslavisch), *lingua librorum (ecclesiasticorum).* Rj. po-kljūž-(s)ki, po knjizi, kao po knjigama što se piše. — Svaka opština ima glavnoga kmeta (ili, kao što književnici govore i pišu, predsjedatelja primiritelnoga suda) i po nekoliko manja (koji se pokljūški zovu članovi primiritelnog suda). Slav. Bibl. I, 86.

pokoj, *pokojā, m. die Ruhe, requies*: Bog da mu duši pokoj dal (Kad se kaže za koga da je umro, ili se onako spomene kakav pokojnik. Posl. 17). Pokoj

ti oul (Kao zakletva. Posl. 253). Pa Komnenu pokoj duše daje. Rj. — Kad nečisti duh izigje iz čovjeka, ide kroz bezvodna mjesta tražeći pokoja, i ne nagje ga. Mat. 12, 43.

pokojni, *adj.* *der* verstorbene, selige, defunctus. Rj. koji se upokojio, umro. *vidi* rajni.

pokojnica, *f. die* Verstorbene, defuncta. Rj. žena pokojnu.

pokojničin, *adj.* *der* Verstorbenen, defunctae. Rj. što pripada pokojnici.

pokojnik, *m. der* Verstorbene, defunctus. Rj. pokojni čovjek. — Bog da mu dušu prosti! (Kad se kaže za koga da je umro, ili se onako spomene kakav pokojnik). Posl. 17.

pokojnikov, *adj.* *des* Verstorbenen, defuncti. Rj. što pripada pokojniku. — Osim kućana i obližnje rodbine pokojnikove, pokajnice se ondje zovu i njegova dalja rodbina. Kov. 98.

pokolčiti, *pokolčim, v. pf.* po-kolčiti, *kočiče (kolčice)* pozabdati ili pozabijati u zemlju, kad n. p. mjerčin hoće da mjeri. *v. impf.* kolčiti. oko Zagreba. Iveković.

pokolēbati, *bām, v. pf.* — 1) po-kolebati. kao z-ljuljati. *isp.* nepokolebljiv. *vidi* nskolebati se. *v. impf.* kolebati se. sa se, *pass.*: Što Stefan veli da je... tim se može za malo pokolebati ono što rekoh o diobi. DM. 5. — 2) sa se, *refleks.*: Zatrese se i pokoleba se zemlja. Sam. II, 22, 8.

pokolj, *m.* (u C. G.) *das* Blutbad, *caedes, cf.* poklače: Pokolj kao na Kosovu (n. p. bio, liče. Posl. 253). Nu mi štogogj od pokolja pričaj. Rj. po-kolj. *isp.* poklati. *vidi* i zakolj 2, posijek. — Car Izrailjev učini velik pokolj megju Sircima. Car. I, 20, 21.

pokoljencē, *adv.* n. p. ići, t. j. na koljenima. Rj.³ po-koljence. za krantitit na krajujem slogu *isp.* ametice.

pokoljenik, *pokoljenjāk, m.* (u Grblju) dugačak ubrus koji se svijem gostima oko trpeze metne preko koljena. *Art* Serricte so eine allen Tischgenossen über die Knie bebreitet wird, *napae* *genus*. Rj. pokoljenik, po koljenu što se meće.

pokoljenje, *n. die* Nachkommen, *progenies.* Rj. *vidi* natraga, natražje, potomstvo. *isp.* podmladak, i *syn. ondje.*

pokondiriti se, *pokōndirīm se, v. r. pf.* Becher werden, *fo* poculum, *in dem* Sprichworte: Kad se tikva pokondiri (Kad se pogospodi onaj kome ne prilikuje. Posl. 121), *wenn der* Geringe ein Herr wird. Rj. po-kondiriti se, *postati* kondir (1).

pokon, *vidi* napokon.

pokonj, *cf.* napokonj: Na pokonj ti oženila sina! i u z'o čas snašien dobila! Rj. *adv. vidi* i napokojne, napokon, napokojnje, naposljje, naposljed.

pokop, *m. das* Begräbniss, *sepultura, cf.* pogreb. Rj. *vidi* i pokopanje, ukop, zakop, sprovod 2.

pokopānje, *n.* (u Dulbr.) *das* Begräbniss, *sepultura*: dajte što za pokopanje Boga (govore kalugjeri pred uskrš kad prose). Rj. *vidi* pokop, i *syn. ondje.*

pokopati, *pokopām, v. pf.* Rj. po-kopati. *Daničič misli, da je* ake. u sad. *vrem.* pokopām. Rad 6, 119. *v. impf.* kopati. — 1) *nach* der Reiche begraben, *compouit omnes.* Rj. nekolicinu zakopati jednoga za drugim. — Pokopaj (najprije) one što si do sad pobio. (Kad ko prijedi kome da će ga ubiti, a misli se da nije vrijeme to učiniti). Posl. 253. — 2) *nach* der Reiche ausgraben, *effodio* unum *er* alio, n. p. pokopao svu repu, rotkvu. Rj. kao iskopati redom svu repu, rotkvu. — 3) ein wenig graben, paululum *fo*lio. Rj. kao kopajući malo poruditi.

pokopica, *f.* kad se u jesen ne zagrne vinograd, onda se u proljeće prvo kopanje zove pokopica (ili sebica). Rj. — Prašak, prašidba, vinogradska kopnja *postlje* pokopice. Rj. 565a.

pokor, *m.* — 1) *der* Tadel, *gerechte* *Verurthe,* *op-*

probium: Od Boga je velika grijota, a od ljudi pokor i sramota. Rj. *isp.* zazor, prijekor. — Šta će kazati rod nesretne gjevojke, kad čuje ovaj pokor? Danica 2, 111. Dva su velika uzroka ovoj nesreći našega jezika, i ovome pokoru našem. Rj.¹ V. — 2) *ein Mensch, der zum Vorwurfe gereicht, opprobrium*: Muči pokore jedan! Rj. kaže se čeljadetu zazornu. — **pó-kor** (kor. koga je i kar), prijekor, ukor. Osn. 24. **pókora**, *f.* (u zap. kraj.) *die Busse, piaculum*: Tešku Savo pokoru činjaše. Rj. *vidi* pokajanje 3. — *korijenu od koga je kar.* *isp.* pokor.

pókórav, **pókórna**, *adj.* *gehorsam, obediens*: Pokornu glavu sablja ne siječe (Posl. 253) (*so hört man es, mit dem uccus*). Rj. *tako se govori, sa akus.* *vidi* poslušan, poslušljiv, *suprotno* nepokoran. — Nek ja znadem, da si mi pokoran. Npj. 3, 391. **Prepokorni sluga** Vuk Stef. Karadžić. Posl. VI. Svjedoči da je Travanja i pokorna bila jednako srpskom knezu. DM. 2. — *korijenu od koga je kar.* *isp.* pokora.

pokóravanje, *n.* *das Unterwerfen, Unterthünigmachen, subiectio*. Rj. *verb.* od 1) pokoravati, 2) pokoravati se. — 1) *radnja kojom tko pokorava koga.* — 2) *radnja kojom se tko pokorava kome.*

pokóravati, **pokórav**am, *v. impf.* Rj. *v. pf.* pokoriti. *korijenu od koga je kar.* *isp.* pokor. — 1) *zu Paaren treiben, unterwerfen, sub potestatem redigo*. Rj. — Oni su druge ljude sebi pokoravali. Priprava 67. Bog, koji mi daje osvjetu, i pokorava mi narode. Sam. 11, 22, 48. — 2) *sa se, refleks.* Zašto da se oni pokoravaju Milošu. Miloš 174. Lakše pisati po svojoj volji kakogod, nego li narodni jezik učiti i njegovijem se pravitima i svojstrima pokoravati. Pis. 17. Svaka duša da se pokorava vlastima koje vladaju... Tako se valja pokoravati ne samo od straha nego i po savjesti. Rim. 13, 1, 5.

pokórisanje, *n.* *das Schänden, ignominia*. Rj. *verb.* od 1) pokorisati, 2) pokorisati se. — 1) *radnja kojom tko pokoriše koga.* — 2) *radnja kojom se tko pokoriše.*

pokórisati, **pokóris**em, *v. impf.* Rj. *isp.* pokor-isati. *glagoli s orakim nast. ponajviše su v. impf. i pf., gdje koji i samo v. pf.* (n. p. džabaisati). *isp.* Rad 6, 132. *može biti da je i ovaj glagol ne samo v. impf. nego i v. pf.* *isp.* 2) **pokóriti**, **pokórim**. — 1) *koga, Schande (im hohen Grade) bringen, ignominia afficere*. Rj. *činiti kome pokor, reliku sramotu.* — 2) *sa se, refleks. sich schänden (im hohen Grade), se dedecorare*. Rj. *vroma se sramotiti.*

1. **pokóriti**, **pokórim**, *v. pf.* Rj. *v. impf.* pokoravati. — 1) *unterwerfen, sub potestatem redigo*. Rj. — Dok Grabovo feta učiniše, t. j. dokle ga pokoriše. Rj. 796b. Ima od cara vlast, da zemlju silom pokori. Miloš 118. Sve si pokorio pod noge njegove. A kad mu pokori sre, ništa ne ostavi njemu nepokoreno. Jevr. 2, 8. Neprijatelji biše pokoreni pod ruku njihovu. Ps. 106, 42. Učini što ne bi trebalo dobar car da čini od pokorena naroda. Prip. bibl. 71. — 2) *sa se, refleks.*: Pokori se mahnitu, kao i svetu. Posl. 253. Vratu se gospogji svojoj, i pokori joj se. Mojs. 1, 16, 9.

2. **pokóriti**, **pokórim**, (*ake. prema ukóriti, ukórim*) *v. pf.* po-koriti, *isp.* pokorisati, pohuliti (što junaštvo svoje pohuliše. Npj. 5, 137). pokuditi, posramiti. *v. impf.* koriti. — *Al ne daju mladi Crnogorci, no se kolju kako mrkí vuci, brane sebe i slobodu dragu, da mi sraje ne pokore stare, no boj biju, a sijeku glave.* Npj. 5, 215.

pokórizitić, *m.* ono vrijeme izmjeđu vaskresenija i Gjurjjeva dne: koliko ima ove godine pokorizitića? Rj. *po-korizitić, vrijeme po korizmi (do Gjurjjeva dne).* *vidi* prikorizitić, *isp.* korizma.

pókórnica, *f.* *die Büsserin, poenitens*. Rj. *koga se kaje, čini pokoru.*

pókórničar, *m.* *poenitentiarus, vox Eccl.* Stulli, srećnik koji je određen da ispovijeda pokornike n. p. u stolnoj crkvi.

pókórnik, *m.* (po zap. kraj.) koji se kaje, *der Büsser, poenitens*. Rj. *koji čini pokoru.* *vidi* pokajnik.

pókórnost, pokornosti, *f.* *die Unterwürfigkeit, der Gehorsam, obedientia*. Rj. *osobina onoga koji je pokoran.* *vidi* posluh 2, poslušanje, poslušnost, *suprotno* nepokornost. — Od svakoga svome *sludocu* pokornost i vjernost. Pis. 20. Znagjaše držati u pokornosti svoju rodbinu. DM. 8. Eto početka državi i pokornosti sriju kaczova jednome gospodaru i samodršeu. 18.

pokóršiti se, **pokór**šim se, *v. r. pf.* smrznuti se malo (kao da se po zemlji uhvati kora), *ein wenig zufrieren, wie mit einer Rinde überzogen werden, conrastari, paulo congelari*. Rj. *po-korušiti se.* *isp.* skorušiti se.

pokósiti, **pokó**šim, *v. pf.* *abmühen, demeto*. Rj. *po-kositi.* *v. impf.* kositi. — Udare preko *livude* skoro *pokošene*. Npr. 144. Ako je trava *pokošena*, ostalo je *korijenje*. Posl. 4. Nogo puče *puška* od Turaka, te Iliji *sree pokosila*. Npj. 4, 122.

pokóškati se, **pokó**šam se, *v. r. pf.* *vidi* sporiječiti se. Rj. *po-koškati se, kao svaditi se malo, pokurati se s kime.* *vidi* i *počzaveljati se, sporečkati se.* *v. impf.* koškati se.

pókovac, **pókó**vca, *m.* (u Dalm.) kovačev mušterija. Rj.³

pókóvati, **pókúj**em, *v. pf.* Rj. *pokovati.* — 1) *beklopfen, pulso, compungo, cf. pokivati: Pokraj* ujima krive *kosijere*. Rj. — 2) *nach einander schmeiden, eudo aliud ex alio*. Rj. — Ja ću njemu blago otimati, nu *družinu toke pokorati*, *porezati zelene dolame*. Npj. 3, 313. Tko je vama čohu *porezuo*? Tko li *van je pokor'o oružje*? 4, 180. Načini *sto od drveta sitima...* i *pokova ga čistim zlatom*. Mojs. 11, 37, 11.

pókóvina, *f.* (u Dalm.) što se kovaču daje (ponajviše u žit) na godinu. Rj.³

pokráćivanje, *n.* *das Abkürzen, decurtatio*. Rj. *verb.* od *pokráćivati.* *radnja kojom tko pokráćuje što.*

pokráćivati, **pokrá**ćujem, *v. impf.* *abkürzen, decurto, brevis reddo*. Rj. *po-kračivati, činiti da bude što kraće.* *v. pf.* *po-kračiti.*

pókragja, *f.* *Diebstahl, das Gestohlene, furtum, cf. odora*. Rj. *ono što se ukrade, pokrade; stvar ukradena.* *isp.* *deracina.* — Lupež valja da *plati osim pokragje* i ostale sve *troškove*. Rj. 699b.

pokraj, *mit gen. neben, längst, juxta*. Rj. *praepos. sa gen. prijedlog složen po-kraj. značenju prijedloga kraj dodaje prijedlog po sroje značenje.* *vidi* *pored.* — *Progje pokraj mene; pokraj vode* itd. Rj. Kad nagje rijeku, on *pokraj nje* hajde, hajde, dok dogje na izvor. Npr. 123. *Pokraj suha drveta* i sirovo izgori. (Uz kriva čoecka propadne kašto i prav). Posl. 253. Sadila je emilje i bosilje, *pokraj puta* druma carevoga. Npj. 1, 398. Pade Marku na um topuzina, pak *zaljulja pokraj sebe* njome. 2, 399. Jesi P bio *pokraj mora*, jes' vidio *pijavice*? Here. 275. Sanak snila *prečista Gospogja*, gje joj raste *pokraj* srea drvee. 312.

Pókrajac, **Pókraj**ca, *m.* *Mannsname, nomen viri*. Rj. *ime muško.* *isp.* *imena* Krajisav, Krajčin.

pókrajina, *f.* (st.) *vidi* krajina: Čador penje *Krajljeviću* Marko na Arapskoj *Ijntoj pokrajini*. Rj. *po-krajina.* — U to stasa Breka *pokrajina*. Npj. 4, 365.

pokrásiti, **pokrá**šim, *v. pf.* *po-krasiti.* *vidi* *ukrasiti.* *v. impf.* *krasiti.* — Sve je *kolo glavom* nadvisila i *divnijem krasom pokrasila*. Npj. 4, 155.

pokrásti, **pokrá**dem, *v. pf.* Rj. *po-krasti.* *v. impf.* *krasti.* — 1) *nach der Reiche stehlen, furor aliud ex alio*. Rj. *kao ukrasti što redom.* — Zabuio se kao *Giganiu* u luku. (... našli gje krade luk... a što je to u torbi? iz koje su virila pera od *pokradenoga luka*...). Posl. 82. Te razbila kamen-vrata gradu, i *pokrata konje* Jugovića. Npj. 1, 484. On se hvati u džepove rukom, iz džepova *ključei pokradeni*. 3, 126. — 2) *bestehlen, alieni furor: pokrali ga*. Rj.

pókrátuk, **pók**rátka, *adj.* *ziemlich kurz, brevisculus*.

Rj. po-kratk, *prilično kratk. isp. po (složeno s adj.) i kratk.* — Krmača se zove oko tri prsta dugačko i podebelo drvo (od prilike kao *pokratuk vranj*). Rj. 304a. Jedno je (žitije) *pokratko*... drugo je vrlo dugo. Glas. 9, 252.

pokratiti, *pokrätim, v. pf. kürzer machen, verkürzen, abkürzen, decurto.* Rj. po-kratiti što, učiniti da bude kraće. *v. impf. pokraćivati.* — Ne pomaže mu koliko ždrebetu kašika. (Mnogi malom ždrebetu objese kašiku *pokračenoga drška* o vratu kao da ga ne bi ko nrekao). Posl. 208.

pokručmati se, *mäm se, v. r. pf. kao počupati se s kime, in Streit gerathen, consligo.* Rj. po-kručmati se. *v. impf. krčumati se.*

pokrećivati, *pokrécivati, n. vidi pokretanje Rj. pokrećivati, pokrécivati, v. impf. vidi pokretati: Nemoj nama pokrećivat' ovce.* Rj. po-krećivati. *v. pf. pokrenuti.*

pokrećivati, *pokrécivati, n. vidi pokretanje Rj. pokrećivati, pokrécivati, v. impf. vidi pokretati: Nemoj nama pokrećivat' ovce.* Rj. po-krećivati. *v. pf. pokrenuti.*

pokrećivati, *pokrécivati, n. vidi pokretanje Rj. pokrećivati, pokrécivati, v. impf. vidi pokretati: Nemoj nama pokrećivat' ovce.* Rj. po-krećivati. *v. pf. pokrenuti.*

pokrećivati, *pokrécivati, n. vidi pokretanje Rj. pokrećivati, pokrécivati, v. impf. vidi pokretati: Nemoj nama pokrećivat' ovce.* Rj. po-krećivati. *v. pf. pokrenuti.*

pokrećivati, *pokrécivati, n. vidi pokretanje Rj. pokrećivati, pokrécivati, v. impf. vidi pokretati: Nemoj nama pokrećivat' ovce.* Rj. po-krećivati. *v. pf. pokrenuti.*

pokrećivati, *pokrécivati, n. vidi pokretanje Rj. pokrećivati, pokrécivati, v. impf. vidi pokretati: Nemoj nama pokrećivat' ovce.* Rj. po-krećivati. *v. pf. pokrenuti.*

pokrećivati, *pokrécivati, n. vidi pokretanje Rj. pokrećivati, pokrécivati, v. impf. vidi pokretati: Nemoj nama pokrećivat' ovce.* Rj. po-krećivati. *v. pf. pokrenuti.*

pokrećivati, *pokrécivati, n. vidi pokretanje Rj. pokrećivati, pokrécivati, v. impf. vidi pokretati: Nemoj nama pokrećivat' ovce.* Rj. po-krećivati. *v. pf. pokrenuti.*

pokrećivati, *pokrécivati, n. vidi pokretanje Rj. pokrećivati, pokrécivati, v. impf. vidi pokretati: Nemoj nama pokrećivat' ovce.* Rj. po-krećivati. *v. pf. pokrenuti.*

pokrećivati, *pokrécivati, n. vidi pokretanje Rj. pokrećivati, pokrécivati, v. impf. vidi pokretati: Nemoj nama pokrećivat' ovce.* Rj. po-krećivati. *v. pf. pokrenuti.*

pokrećivati, *pokrécivati, n. vidi pokretanje Rj. pokrećivati, pokrécivati, v. impf. vidi pokretati: Nemoj nama pokrećivat' ovce.* Rj. po-krećivati. *v. pf. pokrenuti.*

pokrećivati, *pokrécivati, n. vidi pokretanje Rj. pokrećivati, pokrécivati, v. impf. vidi pokretati: Nemoj nama pokrećivat' ovce.* Rj. po-krećivati. *v. pf. pokrenuti.*

pokrećivati, *pokrécivati, n. vidi pokretanje Rj. pokrećivati, pokrécivati, v. impf. vidi pokretati: Nemoj nama pokrećivat' ovce.* Rj. po-krećivati. *v. pf. pokrenuti.*

pokrećivati, *pokrécivati, n. vidi pokretanje Rj. pokrećivati, pokrécivati, v. impf. vidi pokretati: Nemoj nama pokrećivat' ovce.* Rj. po-krećivati. *v. pf. pokrenuti.*

pokrećivati, *pokrécivati, n. vidi pokretanje Rj. pokrećivati, pokrécivati, v. impf. vidi pokretati: Nemoj nama pokrećivat' ovce.* Rj. po-krećivati. *v. pf. pokrenuti.*

pokrećivati, *pokrécivati, n. vidi pokretanje Rj. pokrećivati, pokrécivati, v. impf. vidi pokretati: Nemoj nama pokrećivat' ovce.* Rj. po-krećivati. *v. pf. pokrenuti.*

pokrećivati, *pokrécivati, n. vidi pokretanje Rj. pokrećivati, pokrécivati, v. impf. vidi pokretati: Nemoj nama pokrećivat' ovce.* Rj. po-krećivati. *v. pf. pokrenuti.*

pokrećivati, *pokrécivati, n. vidi pokretanje Rj. pokrećivati, pokrécivati, v. impf. vidi pokretati: Nemoj nama pokrećivat' ovce.* Rj. po-krećivati. *v. pf. pokrenuti.*

pokrećivati, *pokrécivati, n. vidi pokretanje Rj. pokrećivati, pokrécivati, v. impf. vidi pokretati: Nemoj nama pokrećivat' ovce.* Rj. po-krećivati. *v. pf. pokrenuti.*

pokrećivati, *pokrécivati, n. vidi pokretanje Rj. pokrećivati, pokrécivati, v. impf. vidi pokretati: Nemoj nama pokrećivat' ovce.* Rj. po-krećivati. *v. pf. pokrenuti.*

pokrećivati, *pokrécivati, n. vidi pokretanje Rj. pokrećivati, pokrécivati, v. impf. vidi pokretati: Nemoj nama pokrećivat' ovce.* Rj. po-krećivati. *v. pf. pokrenuti.*

pokrećivati, *pokrécivati, n. vidi pokretanje Rj. pokrećivati, pokrécivati, v. impf. vidi pokretati: Nemoj nama pokrećivat' ovce.* Rj. po-krećivati. *v. pf. pokrenuti.*

pokrećivati, *pokrécivati, n. vidi pokretanje Rj. pokrećivati, pokrécivati, v. impf. vidi pokretati: Nemoj nama pokrećivat' ovce.* Rj. po-krećivati. *v. pf. pokrenuti.*

pokrećivati, *pokrécivati, n. vidi pokretanje Rj. pokrećivati, pokrécivati, v. impf. vidi pokretati: Nemoj nama pokrećivat' ovce.* Rj. po-krećivati. *v. pf. pokrenuti.*

pokrećivati, *pokrécivati, n. vidi pokretanje Rj. pokrećivati, pokrécivati, v. impf. vidi pokretati: Nemoj nama pokrećivat' ovce.* Rj. po-krećivati. *v. pf. pokrenuti.*

pokrećivati, *pokrécivati, n. vidi pokretanje Rj. pokrećivati, pokrécivati, v. impf. vidi pokretati: Nemoj nama pokrećivat' ovce.* Rj. po-krećivati. *v. pf. pokrenuti.*

odovud trideset Turaka. Npj. 4, 386. Što oružja nisu bili Turci pokupili, *ono su ljudi pokrili.* Miloš 63. — *b) sa se, reflcks. sukriti se (see redom).* — Svaki svoju pašku potprašite, *pokrijte se po zelenoj travi*... Pješači se po travi *pokriše.* Npj. 4, 266.

pokriv, *m. — 1) (u Dubr.) vidi zaklopac.* Rj. *ono čim se n. p. lonac pokrije, zaklopi. vidi i zaklop 2, poklopac, der Deckel, operculum.* — Našla je ložija *pokriv.* DPosl. 69. — *2) (u Boci) vidi krov. cf. pokrivač.* Rj. *vidi i pokrov 2. das Dach, tectum.* — Pjelu kulu, čudnu gragjeviju: podmentu od gvozdja žestoka, *do pokriva od mermer-kamena.* Rj. 526a.

pokrivac, *pokrivca, m. vidi pokriv 2. Rj. i syn. ondje.*

pokrivac, *pokrivca, m. die Decke, Bettdecke, stragulum.* Rj. *ono čim se što pokriva, osobito čim se tko pokriva u spavanju, vidi pokrivača 1, pokrivalo; jorgan, poplun.* — Guber, *pokrivac od vine*, kao čebe. Rj. 105b. Mušlugdžija valja da pazi da ne bi uzeo zdravice *bez pokrivača* (bez marame ili peškira na njemu). Kov. 63. Jorgan *jest pokrivač*, ali nije svaki. Pis. 42. Kad legne, *digni pokrivač s nogu njegovijeh*, te lezi ondje. Rut 3, 4. Polože i časno jevanjelje i krst i *sve pokriju pokrivačem.* DP. 343. Krov joj je (erkvici) visok i strm, a *pokrivac* — sitna graniceva šindra — nad oltarom i nad zapadnim tremom zaokrugljen. Zim. 21.

pokrivaca, *f. — 1) ponjava, što se pokriva njome, eine Kotzendecke, stragulum rusticus.* Rj. *vidi pokrivač.* — *2) (u Dalm.) vidi povezača.* Rj. *marama ili krpa, što se žene potezuju, vidi i jačmak, okruga, peča 3, rub.* — Dumna u *pokrivaci* gospa je stara u bebici. DPosl. 21. *pokrivaca*, rubac što žene nose na glavi; ima i Stulić. XV. *riječ s takrim nast. kod ejspeača.*

pokrivalo, *n. ono čim se pokriva što, n. p. lice.* *vidi pokrivač.* — Vila je bila obučena u bijelu žensku haljimu... na glavi je imala *bijelo pokrivalo* i vijenac od evijeća. Pis. 32. Sari reče: evo dao sam trojenu bratu tisuću srebrnika; gle, on ti je očima *pokrivalo* pred svima koji budu s tobom. Mojs. 1, 20. 16. Ona skide sa sebe udovičko ruho svoje, i uze *pokrivalo* i pokri lice. 38. 14. Teško onima koji *grade pokrivala nu glavu* svakoga rasta da love duše. Jezek. 13, 18. *riječ s takrim nast. kod bućalo.*

pokrivaju, *n. das Bedecken, contectio.* Rj. *verb. od 1) pokrivati 2) pokrivati se.* — *1) radnju kojom tko pokriva što: U pokrivanju zgrada daskom operci trebaju po krajevima (oko uglova).* Rj. — *2) radnju koju hiva, kad se tko pokriva čim.*

pokrivati, *pokrivam, v. impf. Rj. po-krivati. v. pf. pokriti.* — *1) bedecken, contego.* Rj. — Bogatstvo *pokriva* horjatstvo. Posl. 17. Usta su mu sva brkovi *pokrivati.* Danica 4, 26. *Pokrivalo te je* svako drago kamenje. Jezek. 28, 13. — *2) sa se, reflcks. sich bedecken, contego me.* Rj. — *Skerletom s ostrva Eliskih pokriva si se.* Jezek. 27, 7.

pokrižak, *pokriška, m. (u Jadru) ein Fest um den Spasov dan, das aber nur dem Volke bekannt, nicht im Kalender steht, dies festus circa ascensionem domini.* Rj. po-križak. *spasovo se u Hrvatskoj u katolika zove i križevu; pokrižak biće nekakav sectačac po križevu.*

pokriklja, *f. (u Rismu) jelo od bravljijeh erijeva, koja se očišćena ispletu u pletenicu pa se onda kuhaju i jedu.* Rj.

pokrojiti, *pokrojim, v. pf. (Kleider) zuschneiden und machen, conficere vestem.* Rj. po-krojiti. *isp. porozati 3. v. impf. krojiti.* — Počekaite, dva ulaka mlada, da *pokrojim tanane pelene.* Npj. 1, 606. Oj starice, moja mila majko! *pokroj na me sve novo odelo.* 2, 77.

pokrop, *m. (u Paštrov.) vidi pokrov.* Rj. *ono čim se pokriva mrtvac.*

pokropiti, pokrôpim, *v. pf. besprengen, conspergo, aspergo*. Rj. po-kropiti, *vidi* poškopiti, nakropiti, okropiti, *v. impf.* kropiti, škropiti. — Vodičar *pokropi* vodičom po kući. Rj. 69a. Neka uzmu krvi od njega (od jagujeta) i *pokrope* oba dorratka. Mojs. II. 12, 7. *Pokropi* vas vodom čistom. Jezek. 36, 25.

pokrôv, m. — 1) *die Leichendecke, das Leichentuch, pannus funebriis*. Rj. *vidi* pokrov. *ono čim se pokriva mrtvac*. — Počnu govoriti da je vukodlak u groblju (a guljekoji počnu kazivati da su ga gdje noću vidjeli s *pokrovom* na ramenu). Rj. 79a. Neki se zavjetuju da poste kakom svecu (kao n. p. sv. Savi . . . *Bogorodičnu pokrovu*). Rj. 166b (*zârvpuz*). Od povoja do *pokrova*. Posl. 235. Škinuo bi s matere Božje *pokrov*. (Kad ko krađe, ili onako grabi sebi). 288. Metni mene na laka nosila, a pokrij me *tananim pokrovom*. Npj. 1, 551. — 2) *vidi* krov. pokrîv 2, pokrîvâc; *das Dach, tectum*. u pjesmi: Hoće Turci brzo carovati . . . i erkvi će rasturiti platna, slijevâće ne ate ratove; hoće erkvi pokrôv rasturiti, kadunama podnizat' gjerdane. Npj. 2, 201. po-krov. *isp.* pokriti (*part. pass.* pokriven).

pokrôvac (pokrovac), pokrôvca (pokrôvca), *m. eine Pferdedecke (von Ziegenhaar), stragulum ad operiendum equum*. Rj. po-krovac, *ono čim se pokrivaju konji, vidî* čul, čiltan, mutaf. *dem.* pokrôvčić. *augm.* pokrôvčina. — Begovac je begovac, ako će imati ni novac; a magarac je magarac, ako će imati i *zlatan pokrovac*. Posl. 11.

pokrôvčić, m. dem. od pokrovac. Rj.

pokrôvčina, f. augm. od pokrovac. Rj. — *takva augm. kod* bardaćina.

pokrôvitelj, m. (iz brevijara glagoljaškoga) *protector*. Stulli. *der Beschützer, Patron*. — U zdravlje našega *pokrôvitelja* orla česara (poinence, koji bude). Npj. 1, 80 (u zdravici). Nemanja je izabrao za *pokrôvitelja* svojaj zemlji arhanjela Mihaila. DM. 33. Pomoćnik i *pokrôvitelj* bi mi i izbavi me, pojmo Gospodu. DP. 154. riječi s takvim *nast.* kod boditelj.

pokrôviteljstvo, n. vlast i služba što ima pokrôvitelj; das Protectorat, patronatus. — Da bi se narod o pokrôviteljstvu Ruskom uverio. Miloš 9. Eda je g. Hlijč pod Vašim pokrôviteljstvom rasprodao što mojih knjiga? Straž. 1887, 382.

pokrîpiti, pîm, v. pf. Rj. po-krîpiti. *v. impf.* krîpiti. — 1) *flicken, reparo, resarcio*. Rj. n. p. *podaranu haljinu*. — 2) *sa se, reflex.* sich zusammenflicken, sich behelfen, resarciri. Rj. kao (krpeći) pomoći se kojekako. *isp.* krpež.

po-krstica, f. Art Stickerei, picturae acu factae genus. Rj. po-krstica. nekakav vez. *isp.* popletica. povojica, ulama.

po-krstiti, pokrštîm, v. pf. Rj. po-krstiti. *v. impf.* krstîti (i *v. pf.*), kršćavati. — 1) zum Christen machen. *Christianum reddo*: Pokrsti ga u svom namaštiru. Rj. — Gjerojku pokrsti i vjenča je sebi za ženu. Npr. 95. Što zafatiš studene vodice, ona će te u raj pokrstiti. Here. 309. Male se škole u Beogradu umlože, osobito za pokrstenu Turad. Miloš 12. — 2) *sa se, reflex.* ein Christ werden, für Christianum. Rj. — Obeća joj da će je vjenčati, samo ako se po zakonu Hristovu pokrsti. Npr. 260.

po-kršiti, pokršim, v. pf. zusammenbrechen, confringo, cf. polomiti. Rj. po-kršiti. *vidi* i polupati. *v. impf.* kršiti. — U učiteljskoj sobi videše kolenike u prozoru *pokršene*; učitelj Janko, mrtav, leži na patosu. Mjegg. 205.

pokrštenica, f. eine, die sich hat taufen lassen, proselyta Christiana. Rj. koja se pokrštila. — Onda se oženi u Beogradu mladom i lepom *pokrštenicom*. Danica 4, 13.

pokrštenik, pokrštenika, pokrštenjak, pokrštenjaka, m. der sich hat taufen lassen, proselytus Christianus. Rj. koji se pokrstio. — za *nast.* *isp.* anatemnik i anatemjak.

pokrûpno, adv. po-krupno, kao *prilično krupno, isp.* po (*složeno s adv.*) i *krupno*. — Zgruši malo soli, t. j. istuci makar i *pokrupno*. Rj. 206a.

pokrviti se, pokrvinô se, v. recipr. pf. po-krviti se: *pokrve se nekolicina, kad se pobiju da teče krv, isp.* iskrviti se, ukrviti se. *v. impf.* krviti se. — Više puta bukne rat u zemlji, jer se *budale pokrve* sumo za to, hoće li Petar ili Pavao vladati. Priprava 74.

pokucati, čâm, v. pf. Rj. po-kucati. — 1) *obruče, die Reife ein wenig fester anschlagen, pulsando firmo*. Rj. *v. impf.* pokucivati. — 2) *ein wenig klopfen, pulso paululum*. Rj. n. p. u vrata. *v. impf.* pokucavati.

pokucâvanje, n. das Anschlagen, Klopfen, pulsatio. Rj. *verb.* od pokucavati. *radnja* kojom tko *po-kucava, dem.* pokuckivanje.

pokueâvati, pokûeâvam, v. impf. *anschlagen, klopfen, pulso*. Rj. po-kueavati. n. p. u vrata. *v. impf.* prosti kucati. *dem.* pokuckivati. *v. pf.* pokucati 2.

pokueivânje, n. verb. od pokueivati. *radnja* kojom tko *pokueuje obruče*.

pokueivati, pokûeivjem, v. impf. po-kueivati *obruče, v. pf.* pokueati 1. — Potuk, drvo kao klin, što kačar metne na obrnuć u udara u njega maljicom kad *po-kueuje obruče*. Rj. 557b.

pokuekivânje, n. dem. od pokueavanje. Rj. **pokuekivati, pokûekivjem, dem.** od pokueavati. Rj. po-kuekivati n. p. u vrata. — *sa se, reflex.*: Pa se paša pokraj Drine šeće, a titra se zlatnim buzdovanom, u balčak se sablji *pokuekuje*. Npj. 4, 260.

pokuečast, adj. aduncus — nos pokuečast. Stulli. *po-kučast, kao prilično kučast, isp.* po (*složeno sa adj.*) i *kučast*. — Veljko je bio širokih usta i podugacka, *medo* *pokuečasta, nosa*. Danica 1, 88. Boimović je bio *golema pokuečasta nosa*. 1, 20.

pokučiti, pokûčim, v. pf. (u Dubr.) n. p. kome čibuk, t. j. pružiti, *darreichen, porrigo*: Pokuči (pa) dokuci (Najprije podaj, pa onda gledaj da ti se da. Posl. 253). Rj. po-kučiti. *kao prost glugol ne nalazi se, isp.* kučiti. *v. impf.* pokueivati.

pokueivânje, n. (u Dubr.) *das Reichen, porrectio*. Rj. *verb.* od pokueivati. *radnja* kojom tko *pokueuje kome što*.

pokučivati, pokûeivjem, v. impf. (u Dubr.) *darreichen, porrigo*. Rj. po-kučivati. *vidi* pružati 2 (*kome što*). *v. pf.* pokučiti.

pokučar, pokuečara, m. n. p. pas, pijetao, Haus(hund), (canis) domesticus. Rj. po-kučar. *kao kućni, domaći n. p. pas, pijetao i t. d. vidî* pohižac.

pokuče, pokuečstvo, n. das Hausgerâth, suppellex. Rj. *vidî* namještaj. *ono što je kao namješteno po kući*. — U kojima je (ili dogje) na kraju č. . . jamačno se opominjem, da se govorilo bez s, n. p. Tršćka planina; ali *pokučstvo* ne opominjem se da sam čuo bez s (*pokučtro*). Pis. 49. Kako može ko uči u kuću jakoga i *pokučstvo* njegovo oteći. Mat. 12, 29. Izbacili sve *pokučstvo* Tovijino na polje iz klijeti. Nem. 13, 8. za s *iznegju* č i t *kod riječi* *pokučstvo isp.* *mogućstvo* i Pečki.

pokučstvo, n. vidî *pokučstvo, pokueče, namještaj; das Hausgerâth, suppellex*. — *Pokučstvo* ne opominjem se da sam čuo bez s (*pokučtro*), i čini mi se, da niko ne bi tako rekao. Pis. 49.

pokuda, f. po-kuda, *djelo* kojim se što *pokudi*. — Da je cijela ova tobožnja kritika sama *pokuda* i poruga mene i moje knjige. Odr. od ruž. 13. Drugo djelo, koje je Šafarik onako *pokudio* . . . zaslužuje li *onaku pokudu*? Živ. sv. Sim. i sv. S. IX.

pokuditi, dim. v. pf. tadeln, ritupero. Rj. po-kuditi. *vidi* okuditi, pohuditi, pohuliti, 2 pokoriti. *v. impf.* kuditi. — Čuvajuć se toga da *nas ko ne pokudi* za ovo obilje u kome mi služimo. Kor. II. 8, 20.

pokuljati, ljâm, v. pf. hervorstürzen, se profundero: pokuljaše čele iz kôsnice; *pokuljaše* mu crijeva

(n. p. na ramu). Rj. po-kuljati. *vidi* prokuljati. v. *impf.* kuljati. kao *leći, vrjeti*.

pokumiti, pòkùmim, v. *pf.* (u Srijemu) n. p. ne ću makar me pokumio, *vidi* okumiti. Rj. v. *impf.* kumiti.

pokunjati, pòkúnjãm, v. *pf.* *eine Weile schlemmern, kränkeln, lenem somnum capio, leviter acroto*. Rj. po-kunjati, kao *prodrijetati, postati naloš*. v. *impf.* kunjati.

pokunjiti, pòkúnjīm, v. *pf.* po-kunjiti. — **1**) Osmoljio nos n. p. od žalosti, *hängen lassen, demitto, cf.* pokunjiti. Rj. 472b. Smoljo, koji kao *pokunji nos*. Rj. 696a. kao *spustiti (nos) da visi*. — **2**) *su se, refleks. den Kopf hängen lassen, demitto caput, anriulus*. Rj. *isp.* skunjiti se, pokljumiti se. — Okljusiti se, od sramote *pokunjiti se*. Rj. 453b. Tako više puta sjedne na prijesto ne najdostojniji, nego najlukaviji, najbogatiji i najslobodniji; onda se *drugi pokunje*, zamaknu i sami ne znaju, šta bi. Priprava 74.

pokupiti, pīm, v. *pf.* Rj. po-kupiti. v. *impf.* kùpiti. — **I. 1**) *aufsammeln, colligo, lego*. Rj. — Posle večere dogje reduća te *pokupi sve kosti* na jednu gomilu pa ih bači za peč. Npr. 74. U što ću *pokupiti med*. 161. Okrenu ga (durban) kamenu Kotaru, pod Kotarom *polje pokupio*, i na gradu utati kapiju. Npj. 3, 153. Na dukate *pokupiše vojsku*. 4, 143. I od raje *pokupit' harače*. 4, 204. Pod barjake *pokupi junake*. 4, 356. *Pokupe* na pušku po *drže cruncike*. 4, 461 (Vuk). Što *oružja* nisu bili Turci *pokupili*, ono su ljudi pokrili. Miloš 63. *su se, passiv.: Sijeno se najprije po njivi pokupi* u naviljke. Rj. 380a. — **2**) konju dizgen, *uzichen, attrako*: On *pokupi* dizgene kulašu. Rj. — **II.** *su se, refleks. sich zusammenziehen, contrahi*. Rj. *pokupi se n. p. koža, čoha itd. vidi* skupiti se 2, zbjeći se 2. (*suprotno* rasteguuti se). v. *impf.* prosti kùpiti se 2.

pokupovati, pòkùpùjēm, v. *pf.* *aufkaufen, coemo*. Rj. po-kupovati. v. *impf.* kupovati. — Da ne bi u kako podozrenije pali, *bili su pokupovali nekoliko trnokopa*, pa su krčili. Miloš 72. Ovo će dana gledati Kopitar da *vam knjige pokupuje*. Straž. 1886, 835. Tako *pokupova* Josif Faraonu *sre njive* u Misiru. Mojs. 1. 47, 20.

pokurjačiti, pòkùrjãčīm, v. *pf.* po-kurjačiti. — **1**) *zum Wolfe machen, facio esse lupum*: kurjačili ga. Rj. učinili ga *kurjakom*. — **2**) *su se, refleks. zum Wolfe werden, fio lupus*. Rj. *postati kurjak*.

pokusalica, f. (u C. G.) koji mnogo jede, *der Presser, edo, cf.* pojedljivac. Rj. *i: koju mnogo jede*. po-kusalica, *drugo polu osn. u kusati. isp.* proždor, *i syn. ondje*.

pokušati, šãm, v. *pf.* po-kušati. *vidi* okušati, *i* ogledati, *i syn. ondje. v. impf. slož.* pokušavati. — Da će još jedanput da ide *sreću pokušati* i ženu na na koji način ukrasti. Npr. 203. *To pokušajte kod koga od najpametnijih dužnika*. Straž. 1886, 1765. Je li Bog *pokušao da dogje* te uzme sebi narod iz drugoga naroda kušnjem, znacima i čudesima... kao što je učinio sve to za vas? Mojs. V. 4, 31. *Da to sam ja pokušao pokazati* kako su se svi jezici slovenski razdijelili. DjoBa 13. Prije nego *pokušam* javiti što je. Rad 9, 190.

pokušavaje, n. *verb.* od pokušavati. *rudnja* kojom tko *pokušava što*.

pokušavati, pòkùšãvãm, v. *impf.* po-kušavati. v. *impf.* prosti kušati. *vidi* ogledati, *i syn. ondje. v. pf.* pokušati. Periculum facere, tentare. *isp.* kušati, *pokušavati*, ogledati, obilaziti, obidovati. Dauičić, ARJ. 322a. *su se, pass.*: Što se ovako ovaj pudež (instrumental) izjednačio s dativom, s toga se XVII vijeka *pokušavalo* da se opet razlikuje vraćajući mu na kraju i. Istor. 120.

pokvariti, pòkvãrīm, v. *pf.* *verderben, beschädigen, corrumpto, depravo*. Rj. po-kvariti. u *tjesnom i u*

umnom smislu. v. impf. kvariti. — **1**) Batal, *pokvareno*, razvaljeno, zapušteno, n. p. puška, sahat, vinograd i t. d. Rj. 17a. Pošetiti, *vidi* pokvariti. Rj. 562b. Čuruk, *cf.* *pokvaren*. Rj. 830b. Nešto me žulja u *ovome mome pokvarenom zubu*. Npr. 5. Kesega pobije cijenu moruni. (I mala stvar, kad se jevtino daje, *pokvari cijenu* i velikoj). Posl. 133. Nije Bog *drže kuće pokvario*. (Kad je rgjav i čovjek i žena). 213. Prekinuli dlaku. (*Pokvarili prijateljstvo*). 261. Mom ću *pobru volju pokvariti*. Npj. 1, 394. Leja ti si, seko, mlagja bila! *al' te, seko, kosa pokvarila*; jer si tako, seko, osedila? 2, 418. Dobra puška vatra privatila, *ne pokvari toke* na prsima, *već pokvari sreće* u Turčinu. 4, 106. Nesrećni dogagjaj... koji *pokvari sre napretke* i po drugim krajevima. Danica I. 24. Kažu im, *da su škole pokvarene*. 5, 27. Navale, da tu *urediti pokvare*. Miloš 23. Dogju, *da pokvare onu novu naredbu*. 46. Dokle narod čisto i *nepokvareno* govori. Pis. 90. Pomisli prve ljude da su *nepokvarena tijela*, puni zdravlja i života. Priprava 117. Ne mislite da sam ja došao da *pokvarim zakon* ili *proroke*: nijesam došao da pokvarim, nego da ispunim... Ko *pokvari* jedno od ovijeh najmanjijeh *zapovijesti*... Mat. 5, 17, 19 (*solvere, aufheben... überthäten*). Hajde *pokvari vjeru* koju imaš s Vasom. Car. 1. 15, 19. *Pokvari ugovor*, odbaci gradove, ne mari za čovjeka. Is. 33, 8. (*vidi* raskvariti). Stefan da *bi pokvario bratu posao*, trebaše i sam onako da postupa. DM. 19. — **2**) *su se, refleks. i pass.*: Pošetiti se, *vidi* pokvariti se. Rj. 562b. Uzblutiti se, kaže se za *vino* kad se *pokvari*. Rj. 772a. Uzvištalo mlijeko, t. j. uzblačalo i *pokvarilo se*. Rj. 772a. To su gotovi novci kao u vosku (jer se *vosak* svagda može lasno prodati, a *pokvariti se* ne može ni *odu* štu osim od vatre). Posl. 319. Zbore mudri i pametni ljudi, ko se fali, *e se i pokvari*. Npj. 5, 551. Jednako su radili, ne bi li se *ovaj mir* kako *pokvario*. Miloš 129. Ovake se pjesme spjevavaju... osobito kad se *ženidba pokvari*. Npj. 1, XXVI. Propade vjera, i *pokvari se obćunje*. Rim. 4, 14. Mudarci Gevalski *opravljahu* u tebi *što bi ti se pokvarilo*. Jezek. 27, 9.

pokvasiti, sīm, v. *pf.* *benetzen, humecto*. Rj. pokvasiti. *vidi* pomočiti. v. *impf.* kvasiti. — Smokriti se, *pokvasiti se*, n. p. od kiše. Rj. 696a. Sve *marame suzom pokvasila*, stakaju se glogu niz kopita. Rj. 711b.

pokvasnica, f. t. j. pogača: Dok nastupi novo vino i ovinovina i *pogaču pokvasnica* i medovina. Here. 232. *vidi* potkvasnica.

pól, põli, f. *dimidium, dimidia pars* — u pol sedmine, u pol- Štulli. *vidi* pò, pola, *i syn. ondje*. — Da ubije Gjurgević-Murata, dao bih mu *mavenu dolamu* i *pol čoh*e od tri stotin' pulja. Npj. 4, 323. *govori se i u Hrvatskoj. pò* (mjesto **UOVAL**). Osn. 25.

pòla, f. (*ponajviše indecl.*) *die Hälfte, dimidium*: pola meni, pola tebi, *halb mir, halb dir*: Da l' se hoćeš junak poturčiti, dala bih ti *pola* Sarajeva. Kad je bilo *oko pola* dana. Rj. *vidi* pò, pol, polak, polovica, polovina, polutica, polutina. *dem. pòlica. isp.* popola, popolak, popole. — Zatljati, *pola zaspati*. Rj. 197b. Pop somnu ovaj presijeće popola, pa *jednu polu* uzme sebi, a *druga* ostane domaćinu. Rj. 306b. *Pola* me je nestalo n. p. od straha. Rj. 119a. Patsovni šipak, koji je *pola kišeo*. Rj. 490b. Šuturica, kao *pola Turčin*. Rj. 727b. Ali mu se (kovaču) učinio da je *gvozdja* mnogo, pa *ga sakrije pola*. Npr. 2. Ne bi ti čeljad ni *pola toliko jela*. 78. Došavši u družinu *pola mrtar* poviče. 172. Potegne sablju i carevića *na drjeje pole* rasječe. 202. Pa on sjede piti mrko vino, *pola pije, polu šareu daje*. Npj. 2, 249. Kosa mu je do zemljice crne, *polu stere, polom se pokriva*. 2, 403. Čekaću te *polu od sahatu*. 3, 98. Malo više od *pola Srbije*. Danica 2, 54. Srba već gotovo *polu izginulo*. 3, 183. Uzjašu na konje, pa,

kao *pola* *bežeci*, dok se nisu Turci prisetili da ih zastave, otiđu iz Beograda u nahiju. Miloš 71. Ti bi onamo postao *pola živinče*. Priprava 41. On uze sve to, i rasiječe *na pole*, i metnu *see pole jednu prema drugoj*. Mojs. I. 15, 10. Obrija im brade *od pola*. Sam. 11. 10, 7. Ni *pola* mi nije *kazano*. Car I. 10, 7. Ti su prepisi *pola* prevodi. Vid. d. 1862, 19.

1. *Pôla*, *f.* — *I*) u Bišini velika strmenita kamena kosa ili greda i u njoj pećina . . . *Pod Polom* izvire rijeka Lovnica. Rj. — *2*) *grad u Istri*: U selu Peroju *kod Pole*. Kov. 28.

2. *Pôla*, *f. hyp.* od Poleksija. Rj. *roe*. Pôlo.

pôlae, *poláca*, *m.* *vidi* *polača*, *i syn. ondje*. — No mu daše malu kamaricu na vrh skala *od svoga polaca*. Npj. 5, 16.

pôlača, *f.* (u C. G.) *der Pallast, palatium*: Bolje je u pojatu hukati, no u *polachu* hukati. (Posl. 26). Rj. *vidi* *polac*, *palaca*, *palata*. — Sijedi za *polače*, mladi za *kojjače*. DPosl. 110.

polagačice, *dem.* od *polagano*. Rj. *isp.* *lagačko*.

polagáno, *sachte, leniter, paulatim*. Rj. *adv.* *polagano*. *vidi* *polako*, *popolako*, *lagano*, *najlak*, *ponajlak*, *ovlaš*, *tipar*, *polagigano*. *dem.* *polagačice*. — U *dúhu* *poći*, t. j. *polagivo*. Rj. 146a. A ja *polagano* hajde hajde, te se privučem blizu. Npr. 163.

poláganje, *n.* Rj. *verb.* od I. *polagati*, II. *polagati* se. — *I. 1*) *radnja* *kojom tko polaže što*, (*na što ili u što*) (das *Legen, positio*). Rj.): Crkva izbira najdosljednije izmeđju njih (ljudi) i *polaganjem* ruku daje im sedmu tajnu, sveštenstvo. DP. 175. — *2*) *radnja* *kojom tko polaže stoci*. (das *Vorlegen des Futters, praebitio pabuli*). Rj.). — *3*) *radnja* *kojom tko polaže lozu u vinogradu* (das *Ablegen, Absenken, propagatio*). Rj.). — *II.* *radnja* *kojom se tko polaže s kim* (das *Speisen mit einem einzigen Löffel, usus communis mius tantum cochlearis*). Rj.).

I. *polágati*, *pôlázem*, *v. impf.* Rj. *polagati*. *v. pf.* *položiti*. — *I. 1*) *niederlegen, ponere in terra*. Rj. — *Polagao* je egzamene u školi (ali, kažu, nije sve položio). Straž. 1886, 1668 (egzamene *po Njemučkom izgororu* *mj. eksamene*). Židari *pologahu temelj* *erkvi* *Gospodnjoj*. Jezdr. 3, 10. Da počne navršivati one *nade*, koje je po prijašnjih trudih njegovih u nj *polagalu* (akademija). Rad 13, 164. Trudom što će *polagati* oko njega. 15, 179. *Polazemo* posljednje *ispite*. Megj. 171. — *2*) *dem Fische Futter vorlegen, praebio pabulum*. Rj. *polagati* *stoci*, *n. p. sijeno*. *vidi* *metati* 2. — *3*) *lozu* u vinogradu, *einen Zweig ablegen, absenken, propago*. Rj. *isp.* *položnica*. — *II.* *sa* se, *reciproc.* s kim, *mit einem Löffel essen, uno tantum cochleari manducant alius post alium*. Rj. *polachu* se dvojicu, *kad iz jedne kašike jednu naizmjenice*.

2. *polágati*, *pôlázem*, *v. pf.* Rj. *polagati*. *v. impf.* *polagivati*. — *I*) *ein wenig lügen, mentior paululum*. Rj. *kuo malo slógati*. — *2*) *nachlügen, mentior post (secundum) aliquem*. Rj. *laž reći za kim, potvrditi mu laž*.

polagigáno, u pripovijeci mjesto *polagano*. Rj.

polagivánje, *n.* *das Nachlügen, mendacium post (secundum) alium*. Rj. *verb.* od *polagivati*. *radnja* *kojom tko polaguje*.

polagivati, *polagujem*, *v. impf.* *nachlügen, juro mentientem*: jedan *laže*, drugi *polaguje*. Rj. *polagivati*, *lagati za kim, potvrgivati mu laž*. — »*Nas lagali, mi polagujemo*.« »*Onaj laže, koji meni kaže, onaj laže, a ja polagujem*. Npj. 2, 60.

pôlak, (ponajviše u vojv.) *vidi* *pola*: Daću njemu *polak pašaluka*. Rj. *vidi* *pol*, *i syn. ondje*. — Da ih metne u začelje . . . oni ne bi ni *polak onoga* jeli. Npr. 77. Svaki (je) *gluh polak lud*. Posl. 277.

pôlako, *vidi* *polagano*. Rj. *i syn. ondje*. *adv.* *polako*. *dem.* *polagačice*. — Došavši već blizu babe . . . on *polako* te babu za kose. Npr. 221. Sluga noseći kovčezić *pustinjom* ču, gje *plaču* *gjeća*, te *polako*

otvori *zaklop*, kad *vidi* ono dvoje *gječice*. 234. Govoreći mu *polako*: »*Čuti, od Boga našao! . . .*« A on mu odgovori *zdravo*: *Zar si oslepio . . .*« Miloš 51. Ovo je kvarenje jezika u carstvu Austrijskome išlo *polako*. Pis. 18.

polakomiti se, *mûm* se, *v. r. pf.* na što, *heftige Begierde nach etwas bekommen, habstüchtig werden, concupisco (besonders nach Geld)*. Rj. *po-lakomiti* se, *vidi* *slakomiti* se; *postati lakom na što, osobito na novce*. *v. impf.* *lakomiti* se. — Kad dogje na srebrnu čupriju *polakomi* se kao i onaj, te istrgne jednu srebrnu talpu. Npr. 88.

polakšanje, *n.* (u Hrv.) *die Erleichterung, leraamen, cf. polastica*. Rj. *po-lakšanje*, *kad bude kome lakše*. *vidi* i *olakšanje*, *i syn. ondje*. — *takva verb. subst.* *kad dopuštenje*.

pôlakši, *adj.* *po-lakši, kao prilično lakši*. *isp.* *po (složeno s adj.)* i *lakši*. — Megjedović *polakši* *pozimake* pred Brkom. Npr. 4.

polámánje, *n. verb.* od *polamati*. *radnja* *kojom ko potuma što*.

polámati, *pôlámáu*, *v. impf.* *brechen, frango*: Da je junak Pejo Nikčeviću, ne bi sjeka' braću Stubičane, ne bi svoja *polamuo* krila. Rj. *po-lamati*. *v. pf.* *polomiti*.

pôlápán, *pôlápna*, *adj.* *vidi* *pohlapan*. Rj. *i syn. ondje*.

Pôlápški, *adj.* *što pripada Polablju, kraju pored rijeke Lube*. — *Polapski* jezik, koji je već izumro, ali mu je gramatiku napisao pokojni Šljaher. Dioba 8. Dijelise slovenske jezike u dvije polovine: jedna je »*zapadna*«, i u njoj jezici: poljski, češki, oba srpska u Lužicama i izumrli *polapski*. Rad 1, 107.

polastica, *f. die Erleichterung, leraamen, cf. polakšanje*: to je njemu velika *polastica*. Rj. *po-lastica*, *kad bude kome lakše*. *isp.* *last*. *vidi* i *olakšanje*, *i syn. ondje*.

polátiníti, *nûm*, *v. pf.* (u Boci). — *I*) *zum Latinin machen, facio latinum*: Latinin je, *polatiniče* te. Rj. *po-latiniti koga, učiniti ga Latininom*. — *2*) *sa* se, *refleks.* (u Dubr.) *Latinin (d. h. römisch-katholisch) werden, fio latinus*. Rj. *postati Latinin*.

pôlázak, *pôlaska*, *m.* *die Abreise, profectio*. Rj. *po-lazak*. *vidi* *pohod* 1 (na pohodu). — Kad ko na *polasku* reče: »*Bogom ostaj!*« *odgovori* mu se: »*Bogom pošao!*« Rj. 125b. Pogje carica u šetnju, a carev sin ostane u dvoru; carica mu *na polasku* da ključeve od dvanaest podruma. Npr. 19.

poláziti, *zâm*, *v. impf.* Rj. *po-laziti*. — *I. 1*) *abreisen, proficiscor*. Rj. *vidi* *kretati* 4, *primati* se (uz brdo). *v. pf.* *poći*, *pohoditi* 2, *krenuti* 4, *krenuti* se. — Ja *polazim* u ime Boga *na kadžiluk*. Rj. 211b. Zdravo joj žao bude što oca nije našla kod kuće, ali *polazeći* dade i mačiji dosta novaca. Npr. 135. Civiti *polazeći* na *posao nekakav* zapovede materi . . . 139. Kad bi god *polazila* *po travu* i *po vodu*, svagda bi . . . 177. Kad stara žena *polazi* za *mladu čoeka*. Post. 172. Što sam kazao *polazeći spavati*, da su žene blebetnše. Danica 2, 137. Ja sutra *polazim* u Temišvar. Straž. 1887, 110. — *2*) *koga, besuchen, invito* (ponajviše na Božić). Rj. *vidi* *pohagati*, *posjedovati*, *obilaziti*. *v. pf.* *pohoditi* 1, *obići* 2, *posjetiti*. — »*Idi, sine, Ijutica Bogdane, te polazi sestricu Jelieu*.« »*Ja bi lako seju polazio*, al' će Mujo zametnuti kavgu.« Npj. 1, 541. Drina vodo . . . kada čn i ja tebeka preći i čestitu *Bosnu polaziti*. 4, 152. Mislim, da će i *las polaziti*. Straž. 1886, 1476. — *II.* *sa* se, *recipr.* s kim, *einander besuchen, salutari invicem*. Rj. *oni se polaze*, *t. j. dolaze u pohode jedan drugome*.

pôlázniuk, *m.* *vidi* *polazajnik*. Rj. *koji prvi dogje kome u pohode na božić*. — Ovako ti zasalili volovi! (kad *polaznik* čestita). Rj. 193b. U Božića tri nožića . . . s pećenicom *pozdravljaše* u dom domu *domaćina*; s *gjevenicom polazniku* i birane *prijatelje*. Here. 339.

polaznikov, *adj.* des polaznik, *saluatoris*. Rj. što pripada polazniku.

polaža, *f. der Nachläguer, adjutor mendacis*: Sastala se laža i polaža (Posl. 275). Rj. i muškoga je roda, koji (ili koja) poluguje, *vidi* polažica, paralaža. — Umije, nebore, i Latinsku, te da znaš kako (rekao polaža kad je laža kazao za nekoga da umije knjigu). Rj. 413a.

polažaj, *m. der Weiknachtsesuch, salutatio die natali Christi*. Rj. prvi oblažaj, pohod, posjed koji se učini na božić. — Bi mu Mare na polažaj. DPostl. 5.

polažajnik, *m. der erste Besucher zu Weiknachten, qui primus ad aliquem inuisit die natali Christi*. Polažajnika obično izbiraju (jer neki gataju da s njega mogu biti srećni ili nesrećni one cijele godine) i zovnu (prije Božića na nekoliko dana), ili drže jednoga svake godine. *cf.* polaznik. Rj. koji prvi dogje kome u pohode na božić. — Prvi dan Božića niko nikome ne ide u kuću, osim polažajnika. Rj. 35a.

polažajnikov, *adj.* des polažajnik, *primi saluatoris*. Rj. što pripada polažajniku.

polaženje, *n.* Rj. *verb.* od I. polaziti, II. polaziti se. — **I.** 1) *rudnja* kojom tko polazi koga, *vidi* pohagjanje (das Besuchen, visitatio, salutatio domestica. Rj.). — 2) *rudnja* kojom tko polazi n. p. na put, *isp.* polazak (das Abreisen, profectio. Rj.). — **II.** *rudnja* kojom se tko polazi s kim.

polažica, *f.* *vidi* polaža. Rj. koji (ili koja) poluguje kome. *vidi* i paralaža.

polče, *pölceta*, *n.* četiri polčeta idu u jedno cijelo (dugme). *cf.* kliza. Rj. *isp.* i pulija. — *polče* (pred č osn. u po ПОЛЧЕ). Osn. 252.

polce, *m.* (u Lic) *vidi* popak. Rj. po-le. *hyp.* takva kod brale.

polčeti, *pöležčēm* (pölegnēm), *v. pf.* Rj. po-leći. *v. pf.* je i prosti leći. *isp.* polijegati. *v. impf.* lijegati. — **1)** pogleglo žito, *geht zu Layer, sterni, inclinari*: Senica mu po dolu poglegla. Rj. — Nema žita bez pologa. (Ljudi nemaju pravo što se tuže kad žito poglegne, jer rejava slabo kad može polčeti). Posl. 202. — **2)** u pjesmi mjesto polijegati: Polegoše sanak boraviti. Rj.

poledica, *f. das Glatteis, glacies lubrica*. Rj. kad se poledi, te bude klizavica. *isp.* razbiguez. — S večera je kiša udarila, u po noći poledica pala. Npj. 1, 352.

polediti se, *pöledi se*, *v. r. pf.* *glatteisen (eisig) werden, glaciör, sit glacies lubricu*. Rj. po-lediti se. *isp.* poledica. *v. impf.* lediti se.

poleguške, *n. p.* vreati što, *geduckt, capite obstipo*. Rj. *adv.* po-leguške, kao poleguški, poklopiški se, pošinjivši se, prekloniši glavu.

polegjina, *f. das Rückenstück (vom Kleide, Thierbalge, im Gegensatz des Bauchstücks), pars dorsalis*. Rj. po-legjina, drugoj polji osn. u legju. onaj komad hulgjine, kože, koji je na legjima (na hrptu). *vidi* po-hrptina, suprotno potrbušina. — Džingafa, polegjina od lističe kože (kod čurčija). Rj. 831b.

Polöksija, *f.* ime žensko. Rj. *vidi* Paleksija. *Polyxena?* *hyp.* Pöla.

poleškivanje, *n.* *aus oftmalige Niederlegen, intercutio*. Rj. *verb.* od poleškivati, *rudnja* kojom tko poleškuje.

poleškivati, *pöleşknjēm*, *v. impf.* *sich oft niederlegen, intercumbo*. Rj. po-leškivati, kao leškati, leškariti pu ustajati.

polčtar, *poletára*, *m.* — **1)** *flücker (flüger) Vogel, avis ad volandum firmata, pennata, cf.* poletarac. Rj. ptič koji hoće već da poleti, da izleti iz gnijezda. — **2)** (u Boci) *vidi* erkvjenjak. Rj. *vidi* i zvonar 2. *isp.* paraklisara. — *poletar* (osn. u polct). Osn. 115.

poletarac, *poletárca*, *m.* *vidi* poletar 1. Rj.

polčtárš, *poletársa*, *m.* (u C. G.) *Art Kinderspiel, lusus genus*. Metnuvši ruke na koljona, govori se: let, let, u tom starješina rekne: *poletje* te ili ono; ako rekne da je *poletjelo* ono što može letjeti, onda

valja svi da dignu ruke, a ko pogriješi, onaj valja da da zalogu i t. d. Rj. igra djetinja. — *po-le-tiš*, osn. u *poletjeti*, *riječi s takim nast. kod* blutiš.

polčtjeti, *tim*, *v. pf.* *fliegen, volu*. Rj. po-letjeti. *den.* poletnuti. *v. impf.* polijetati. — *Polečeše* mu bliješnjaci. Rj. 31b. *Suze* krvave *polete* još niz obraze. Npr. 141. Te polije dolje svatove. *Svatovi polete* na tavan. 179. Kuma riba otolen kao najbržu tien *poleče* i ostani se u sinje more. 214. Kako ona (pepeljuga) tamo, svi *polete* pred nju. 225. *Poleti s nučēm u tavnicu*, da zakolje ženu i štenad. 234. Kako ih devojka opazi, ostavi vodu, pa *polete* nu njih. 240 (polete istočno mj. poletje). Učiniću te da vidiš zvijezdu usred podne. (Udaruću te da ti *polete* sriči ispred očiju — kao da zvijezdu vidiš). Posl. 338. No najmlagja *palečelu vila*, *poležču* nu bijela krila, ona pađe Maju više glave. Npj. 2, 49. To je njima svim (svecima) za volju bilo . . . i odoše Bogu jedinome, pa su njemu *polečeli ruci*: Mili Bože, na svemu ti hvala . . . HNpj. 1, 13 (*poletjeti ruci, da je poljubu*). *Polečeše* pjeske na nogama. 4, 159. Koga god on uzme na veru, da mu ne će ni dluku s glave *poleteti*. Miloš 62. Agapija *poležču* Teodori u kose. Nov. Srb. 1817, 485.

polčtniti, *pöletnēm*, *v. pf. dem.* od *poletjeti*: *Poletni* mi, doletni mi svi sokole. Rj. — K njoj doleče plahi zmaje; savi mladu pod krilima, i *poletnu* s gjevočicom u te spilje kamenite. Npj. 1, 189. O tako vi! dva slavica, *poletnite* na dvorove dragu Kostu na prozore. Kov. 62.

polčžaka, *f. Kukuruzbrot das zu lunge im Feuer gelegen, panis e zea nimis diu coctus*. Rj. kukuruznica (hljeb kukuruzni) što odriše dugo leži u vatri. *isp.* upoležati se. — *riječi s takim nast. kod* divljaka.

polčžati, *žim*, *v. pf.* *ein wenig liegen, paululum cubo*. Rj. po-ležati (*malu*). *v. impf.* ležati.

polibiti se, *pölibüm se*, *v. r. pf.* *vidi* zastidjeti se. Rj. po-libiti se. *v. impf.* libiti se (*stidjeti se*).

1. pölica, *f. die Wundleiste, tucniu (in pariete)*: djevojka na polici, t. j. na udaju. Da igramo, da pjevamo, doka vojna ne imamo; a kada ga uzimamo, vrzi pjesme na *polieu*. Rj. *vidi* raf. *dem.* pöliciea 1. — Poličar, koji s *polieu* krade, n. p. sir, mljeko itd. Rj. 531a. Ja ga mečem na *polieu*, a on ide pod *polieu*. Posl. 107. Metni ti na *polieu*, a ja ću lako na stolieu. 177. Značenje (korijenu) odvajati: *polica*. Korijeni 287.

2. pölica, *f.* — **1)** *dem.* od *pöla*. Rj. — **2)** *der Wechsellbrief, der Wechsel, sygrapha*. Rj. *pölica*, u značenju *njenica* tuzja je. Osn. 316. *Franc. police, die Polizze*. — **3)**: Da mu budem s desna u *polieu*. S desne strane njemu u *polieu* do ramena serdar Smiljanicu, a s lijeve strane u *polieu* do ramena Mandušicu Vuče. Rj. — Pokupi mi po Lic kravoj pet stotina konja i junaka . . . jera zove od Kotara Janko ta Ahila na megdan mojega, da mu budeš s desnu u *polieu*. Npj. 3, 110. U tome smislu može biti da je i ovo: Da sinoreu budeš u nevolju. (Npj. 3, 110). Daničić, Sint. 541.

policija, *f. die Polizei*: Kuluk se Turski zove *poličija*, a kuluglije valja da su ljudi od *poličije*. Npj. 3, 398.

poličár, *m.* (u C. G.) koji s *polieu* krade, n. p. sir, mljeko itd., *ein Hausdieb, der von der Wundleiste stiehlt*. Rj.

pöliciea, *f.* — **1)** *dem.* od *pölica*. Rj. — **2)** *das Haspelbretchen, Weisbretchen, assereculus rhombi*. Rj. — Obrtanj, 2) u kola ono na čemu prednji kraj lotara stoji; pod njim je *poličieu*, pa onda osovina. Rj. 434b.

pölic, *m.* — **1)** *ein Mass (ein halbes Seidel haltend), hemina*. Rj. *pö satljika*. — **2)** (u Hrv.) po oke (holba, dvije mjerice). Rj. — *polič* (osn. u po ПОЛЧ). Osn. 233.

polijegati, *pölijěžemo*, *v. pf.* *nach der Reihe sich legen, cubitum eo alius ex alio*. Rj. po-lijegati, kao leći jedno za drugim. *vidi* poleći 2. *v. impf.* lijegati.

— Kad na podne *goredu poliježu* u plandištu. Npr. 125. Pusti *kumile* da *poliježu* iza grada kod studenca. Mojs. 1. 24. 11. Zadrigejmaše tvoji pastiri, care Asirski. *polijegeše* junaci tvoji. Naum 3, 18.

poliječej, m. (πολιεχέων) der Kronleuchter, lychnuchus, polyelucum. Rj. *kandilo* sa mnogo ulja i žičaka. — Tada nastane vrijeme *polieteju*, kao po dne cijele službe, jer ova riječ znači mnogo svjetlosti i pokazuje da u ovaj slavni čas treba sva crkva da bude osvjetljena kandilima. DP. 48.

polijetânje, n. das Fliegen, volatio, volatus. Rj. *verb.* od polijetati. *raduju* kojom što *polijeće*.

polijetati, *poliječëm*, v. *impf.* fliegen, volito: I junacke *poliježu* glave. Rj. *po-lijetati*. v. *pf.* poletjeti. — Vi pjevate, a nama *krrave poliječu* suze. Posl. 35. Visoko *polijeće*, n' nisko pada. 35. Bre koliko Novak *podvikuje*, sve sa gore lišće otpadaše, a sa zemlje trava *polijeće*. Npj. 3, 33.

polijevânje, n. *verb.* od polijevati. *raduju* kojom što *polijeva* što. *vidi* polivanje, poljevanje.

polijevati, *polijevâm*, v. *impf.* polijevati. *vidi* polivati. *poljevati*. v. *pf.* politi.

polijevka, f. (oko Gline) *vidi* juha. Rj. *vidi* i čorba. — za *postanje* *isp.* polijevati.

polipsati, *polipsêmo*, v. *pf.* nach einander unkommen (von Thieren), intero unus cr alio. Rj. *po-lipsati* (životinje kod lipša jednu za drugom). *vidi* pomanjati, poerkati. v. *impf.* lipsavati, lipsivati. i *prosti* je lipsati v. *pf.* — *Nalazili* su megjede gje su *polipsali* od gladi. Nov. Srb. 1817, 771. *akcent:* polipsati. *Vuk* u rječniku ima *polipsati*; mislim da je pogriješeno uz *polipsêmo* i *polipsali*. Rad 6, 130.

politati, *politâm*, v. *pf.* dünn bescheissen, concuco tenui stercore. Rj. *po-litati*, tanku (meku) *nevist* iz sebe *pustiti*. v. *impf.* litati. — Ko s gjećom spi, *polit*n osvije. Posl. 153.

politi, *polijêm*, v. *pf.* Rj. *po-liti*. v. *impf.* polijevati, polivati, poljevati. — **1)** *begiessen, perfundo*. Rj. — *Nazbravi* im (badnjačima) *milojkom* vina, i pošto se sam napije, napoji i njih (*polije ih*). Rj. 12a. *Onoga* hoće da *poliju* vodom. Rj. 55a. *Obuljiti, politi* što *uljem*. Rj. 435b. *Izlije* se sva voda iz njega te *polije* dolje *svatore*. Npr. 179. *sa* se, *refleks.*: *Kako* je ona . . . *polila* se *suzama*. Nov. Srb. 1817, 470. — **2)** (u C. G.) *bescheissen, concuco*. Rj. *vidi* posrati.

politički, *adj.* *upravo* što *pripada* *političima* ili *politiku* kojemu *god*, *pu* po *tome* i *politič*. *vidi* politični. — Srbi *su* po *stanju* *političkome* još *različniji* nego po *zakonu*. Kov. 9. *Norine* (koje *bi* može *biti* bile *korisnije*, nego *sve* *troje* *političke*, što *imamo*). *Odg.* na *sit*. 3. *Srbi* i *Hrvati* *jedan* *narod* . . . *ta* se *razlika* *poslije* *utvrdila* *političkim* *životom*. Dioba 6. *Članci* . . . *namijenjeni* *istoriji* *političkoj*. O Sv. O. 3.

politični, *adj.* što *pripada* *politič*. *za* *nast.* *isp.*: *Kad* se *kaže* *motično* *držalo*, *valja* da *bi* se *moglo* *kazati* i *gramatična* *pogreška*. Pis. 49. *vidi* politički. — *Osim* *ovoga* *političnoga* *razdjeljenju* još *gjejoja* *imena* *opominju* na *starije* *narodno* *razdjeljenje*. *Danica* 2, 57. *Tako* je *Hrvatska* *kraljevina* *samo* *politično* i *geografičko* *ime*. Srb. i Hrv. 6.

politič, *čorjck* koji *se* *bavi* *ok* *politike*; *der* *Politiker*, i πολιτικός. — *Ostavljajući* *pravim* *političima*, *neka* *presude*, *jesu* li . . . *Miloš* 43. *Pokazao* se *čješt* *politič* i *hrabar* *vojn*ik. DM. 30.

politika, f. die Politik, τὰ πολιτικά. — *Francuzi* *Tursku* *politiku* *okrenu* sa *svim* *drukčije*. *Miloš* 28. *Ali* *znoj* *politike* *nije* mu *nista* *mogao* *učiniti*. 56. *Kako* je *svagda* *postupala* *vizantijska* *politika* u *nevolji*. DM. 32.

politulja, f. (u C. G.) *politana* *žena* ili *djevojka* (kao *psovka* ili *poruga*). Rj.³

polivaci, *adj.* što *pripada* *polivanju*. *vidi* poljevači: *Svima* *svatovima* *poliva* da *se* *umiju*, a *svoj* *peškir* . . .

koji *se* *zove* „*polivaci* *peškir*“ *drži* na *ramenu*. *Živ.* 319. — *pridjev* s *takvim* *nast.* *kod* *brijači*.

polivanje, n. (zap.) *vidi* poljevanje. Rj. *vidi* i poljevanje.

polivati, *polivâm*, (zap.) *vidi* poljevati. Rj. *ali* *se* *gorori* i u *južnom* i u *istočnom* *gororu*. *vidi* i poljevati. *po-livati*. v. *pf.* *politi*. — *Ti* *uzmi* *hladne* *vođe* *pa* *ga* *pomalo* *polivaj* . . . *Kako* *svlak* *stane* *goreti* . . . *one* *gu* *sve* *rodom* *polivaj* i *tako* *ostane* *živ*. Npr. 51. *Pa* *se* *naredi* *onda* *kako* *će* *koga* *zvati* n. p. *svekra* *bašom*, *djevera* *zlatom* i t. d., *onda* *svima* *svatorima* *poliva* da *se* *umiju*. *Živ.* 319.

polizati, *polizêm*, v. *pf.* Rj. *po-lizati*. v. *impf.* *lizati*. — **1)** *ein wenig lecken, aliquantum lambere*. Rj. (*malo*). — **2)** *ganz ab lecken, delambo*: *jesu* li *ovce* *polizale* *so?* Rj. (*sve*).

polog, m. — **1)** *jaje* što *se* *ostavlja* na *gnijezdu*, da *bi* *kokoš* *opet* *snijela* *ondje*. Rj. *isp.* *položar*, *položara*. — **2)** *kad* *polegne* *žito*, *Lager*: *sve* *sam* *polog*. *Nema* *žita* *bez* *pologa*. (*Ljudi* *nemaju* *pravo* što *se* *tuže* *kad* *žito* *polegne*, *jer* *rgjav*o *slabo* *kad* *može* *poleći*. Posl. 202.) *augm.* *položina*. — *po-log*. *isp.* *poleći*, *položiti*.

Polog, m. (*donji* i *gornji*, *nekako* *mjesto*, *kao* *knežina* ili *više* u *Staroj* *Srbiji*. Rj.³) u *pjesmi*: *On* *pokupi* *Polog* *Metohiju*. Rj.

poloj, *poloja*, m. — **1)** *mjesto* *plitko* u *vodi*, *die Untiefe, eudum*. Rj. *isp.* *polojito*. — **2)** *mjesto* *kod* *vode*, *koje* *voda* *plavi* (*poljeva*), *der Ueberschicrungung ausgesetzter Ort, locus inundationi obnoxius*. Rj. — *po-loj*. *isp.* *politi*.

polojito, *seicht, radosus*. Rj. n. p. *mjesto*, t. j. *poloj* 1, *mjesto* *plitko* u *vodi*.

polokati, *poločëm*, v. *pf.* ausschürfen, absorbeo (wie der Hund, die Katze). Rj. *po-lokati* (*sve*), *kao* n. p. *pas*, *mačku*. v. *impf.* *lokati*. — *Ne* *bi* *pas* *s* *maslom* *polokao*. Posl. 194.

polom, m. (u C. G.) *die Niederlage, strages*: *Pa* *je* *jučer* *polom* *učinio*: *posjekao* *dvadeset* *hajduka*. Rj. *isp.* *slo*m. — *Ne* *bi* *li* *polom* *Filistejski* *bio* *još* *reči?* I *tako* *poliše* *onaj* *dan* *Filisteje*. Sam. 1. 14. 30. *Pusti* na *njih* *zli* *dan*, i *destrukim* *polomom* *polomi* ih. Jer. 17, 18. *Smrtan* *je* *polom* *tvoj* i *rana* *tvoja* *ljuta*. 30, 12. *Nema* *lijeka* *polomu* *tvom*, *ljuta* *je* *rana* *tvoja*. Naum 3, 19. *Bijahu* *najžešći* *neprijatelji* i *svaki* *dan* *činjahu* *polom* *rimskomu* *carstvu* (*Romano* *imperio* *magnas* *quotidie* *elades* *inferebant*). DM. 32.

polomiti, *polomim*, v. *pf.* Rj. *po-lomiti*. v. *impf.* *polamati*. — **1)** *zerbrechen, sterno, frango*: *polomio* *vjetar* *šumu*, *polomili* *koplja* *itd.* *Rj.* *vidi* *pokršiti*. — *Opet* *nešto* *sve* *rasprša* u *kuzini*, *prospe* *jela* *zgotovljena* i *polomi* *šudore*. Npr. 259. *Te* *pogubi* *tolike* *vojvode* i *polomi* *križu* *od* *krajine!* Npj. 2, 500. *Polomih* *palice* *jarina* *vašega*. Mojs. III. 26, 13. *Polomi* *ih* (*Filisteje*) *ljuto* *nogama* *po* *bedrima*. Sud. 15, 8. *Polomioču* *mišice* *Faraonu*. Jezek. 30, 24. — **2)** (u C. G.) *eine Niederlage anrichten, stragem facere*: *Drž'* *lija* *kulu* *na* *krajinu*, *čekaj* *Turke*, *kad* *ih* *polomimo*, *da* *ne* *bježe* *širokijem* *putom*. Rj. *sa* *se*, *pass.*: *Otale* *se* *polomili* *Turci*. *No* *se* *Turska* *vojska* *polomila*. Rj. *Junaci* *njihovi* *polomiše* *se* i *bježe* *bez* *obzira*. Jer. 46, 5. *isp.* *polom*.

polomka, f. *Art Tanzen, saltationis genus*. Rj. *nekakva* *igra*, *tanac*, *po-lomka*.

Polomlje, n. *eine Gegend am rechten Ufer der Donau (in Bulgarien)*. *Koji* *mi* *je* u *Polomlju*, *Polomlje* *ga* *polomio*. Rj. *kraj* *na* *desnom* *brijegu* *Dunava* (*u* *Bugarstvu*).

pološ, *adj.* *po-loš*, *kao* *prilično* *loš*. *isp.* *po* (*složeno* *s* *adj.*) i *loš*. — *Da* *je* *mene* i *pološa* *rina*, *samo* *nek* *je* *křemarića* *mlada*. Posl. 50.

pološiti se, *pološim* *se*, v. r. *pf.* erkranken, morbo corripior: *Kako* *sam* *se* *pološila* *mlada*, *negdje* *su* *se*

zagubili ključ. Rj. po-lošiti se, loš, udoš postati, razboljeti se. isp. ološati.

pološke, *legend, ut jaccat*. Rj. polož-ke. za kvantitet na krajnjem slogu isp. ametiže. *alb. kao položeno*. suprotno nspravo, tumba. — Cobanja je vodeni sud od duga, i stoji pološke kao bure. Rj. 266b. Tikva jurgeta, ona je vrlo duguljasta a na zemlji ne može drukčije stajati od pološke. Rj. 739a.

polováče, polováčeta, *n. ein Fass von einem halben Eimer* (polovinu akova), *caulus dimidiat amphorae*. Rj. bure od pola akova.

polóvan, pólóvna, *adj. halb abgetragen, attritus*: Ni izdvorih konja, ni oružja, ni dolume nove ni polovne. Rj. što je već pola pohabano, uhabano. — Daću tebe i tri ogledala: jedno novo, a drugo polovno, treće tvoje, što j' u mene bilo. Herc. 194.

polóvica, *f. vidi* polovina: Kom domaćinu polovica čeljadi ne moli Boga za smrt a polovica za život, nije dobar domaćin (Posl. 146). Rj. vidi i pola, i syn. ondje. — Od svega svoga, što bi i gda imao, da ćeš mi polovicu dati. Npr. 252. U svakoj šali ima polovicu zbilje. Posl. 335.

polóvina, *f. die Hälfte, dimidium, cf. pola*: Prebio ga na tri polovine. Rj. vidi syn. kod pola. — Pljusak od jezera udari po vatri i zagasi je polovinu. Npr. 189. Da će mu kad god bi što imao, od svega polovinu dati. 254. Pravo se drvo po polovini cijepa. (Kad se što pogazja, t. j. polu od toga što ti išteš). Posl. 258. Sjutra prije polovine dana okrenuće skakat' Kotarani po Udbinji. . . Npj. 3, 123. Bili su se polovinu dana. 4, 292. Uze šaru preko polovine, zaskaka se lazo niz planinu. 4, 399. Jošt ne bješe noći polovinu, Uso budi Ajkunu gjevojku. Herc. 13. „To na Fati čeri dočekala prije danas polovine dana!“ Kad je bilo dana polovinu, uzmuči se Fatima gjevojka. 28. U prvaj polovini XIV vijeka. Kov. 9. Oko polovine jela pristupe k trpezi mlade i djevojke. 82. Na polovini tabaku — in folio. Straž. 1887, 207.

1. polóviti, pólóvim, *v. impf. (od pola) halbiren, in zwei theilen, dimidiare*. Rj. na pole dijeliti, sjeći. isp. predvajati, razdvajati 1a. *v. pf. slož. pre-poloviti, raz-, u-; n-polovačiti*.

2. polóviti, pólóvim, *v. pf. zusammenfangen (auf der Jagd), ad unum omnes capio*. Rj. po-loviti, mnogo kojesta (u lovu). *v. impf. loviti*.

polóvljénje, *n. das Halbiren, dimidiatio*. Rj. verb. od poloviti. radnja kojom tko polovi što.

polóvnica, *f. — 1) die Halbfrucht (Weizen mit Roggen gemengt), triticum mixtum seculi, cf. su'ržica*. Rj. žito u kojem ima polu raži a polu pšenice. vidi i suržica, napolica. — **2) (u Back.)** po krajcare, *österr. Halbkreuzerstück, nuni genus*. Rj.

polóvnik, polovnika, *m. (u Boci) — 1) vidi* napoličar. Rj. koji radi što napolice, t. j. na pole, da glavno ostaje onome čije je, a dobitak na polak. — **2)** kad se od vinove komine ne peče rakija, nego se na nju uspe voda pa se poslije nekoga vremena otoči te se u kući pije, *der Nachwein, Tresterwein, lora*. Rj. vidi bevanda.

polóvnjak, polovnjáka, *m. — 1)* žitna mjera od 20 oka. Rj. u Hrvatskoj polovnjak je i bure od 5 akova (pola četvrtinjaka, koji ima 10 akova). vidi petakinja, petorka. — **2) vidi** polutak. Rj. zec mlad (oko svibnja).

polóžaj, *m. — 1)* kao stanje, služba, mjesto: *die Stellung, conditio collocatio, status*. — Kako je razumijevao sam svoj položaj u Srbiji. O Sv. O. 9. Svoj službeni položaj. 11. Da si u zabuni za svoj položaj. Pom. 46. Koji nemaju volje da u svome narodu vrše dužnosti, koji položaj stavlja na njih. Zlos. 213. — **2)**: Ako nijesam nevjestom bila, a ono sam iza položaja gledala. D. Posl. 3. položaj, u Mikalje i Stulića, »strane od vrata, postis« dakle dozratnik; u Vrančića osim toga još i stožer ili čep od vrata,

eardo; ovo drugo i u Delabele (gaughero). XV. syn. kod dovratak. — po-ložaj. isp. položiti. riječi s takim nast. kod dogagjaj.

polóžár, *m. der Dieb der unterlegten Eier, ororum suppositorum fur*. Rj. koji krađe pologe. isp. polog 1.

polóžara, *f. die Diebin (z. B. Hündin) unterlegter Eier, (canis) quae furatur ora supposita*. Rj. koja (n. p. kuga) krađe pologe. isp. polog 1.

polóžina, *f. augm. od polog 2*. Rj. — takva augm. kod bardaćina.

polóžiti, pólóžim, *v. pf. Rj. po-ložiti. v. impf. polagati. — 1. 1) niederlegen, pono humi*. Rj. — Svoje mrtve roditelje, koji su vas porodili, preko krila položili, i na noge podignuli. Npj. 1, 145. Zgodno su nam načinili erkvu; no položili majstorinu blago, majstorima, što ste pogodili. 2, 210. Zaista se jako prepadoše, pa burjake zemlji položise. 4, 339. Položi pred njim oružje. Danica 4, 7. Polagao je egzamene u školi (ali, kažu, nije položio). Straž. 1886, 1668 (egzamenne Bečki izgoror mj. eksamenne). Hromijeh, slijepijeh . . . i položise ih k nogama Zsu-sovijem, i iscijeli ih. Mat. 15, 30. Dok položim neprijatelje tvoje podnožje nogama tvojima. 22, 41. Pozdravite Priskilu i Akilu, koji za dušu svoju vratove položise. Rim. 16, 4. Položi temelj samodržavnoj vlasti u Srbiji. DM. 8. U njoj (u Mileševi) položili kosti sv. Save. DRJ. I, 174. Da sam već i ispit učiteljski položio. Zlos. 189. — **2) Futter vorlegen, praebeo pabulum. Rj. položiti stoci (n. p. sijeno). vidi metnuti 2. — Uvede konju u konjušnicu, pa mu položiti tratu i konj odmah stane jesti. Npr. 90. I magarcina njihorijen položii. Mojs. I, 43, 24. sa se, *pass.*: Metalo, ono sijena što se u jedan put zimi položii gorečetu. Rj. 354a. — **3) lozu, einen Zweig ablegen, senken, propago. Rj. isp. položnica. — **II. sa se, reflex. sich legen, inclinar, n. p. po konju**. Rj. — Pak se Marko bolan učinio bez bolesti od mudrosti teške, po dobru se Šarcu položio, na sedlo se sreem naslonio, tako ide preko Carigrada. Npj. 2, 357.****

polóžnica, *f. der Ableger (von der Rebe), Senker, propago*. Rj. što se od loze položi u vinogradu. isp. polagati 3, položiti 3.

polúbog, póluboga, *m. polu-bog, der Halbgott*. — Po njegovim riječima mitropolit je pólubog, a mi nijesmo ni ljudi. Straž. 1887, 62.

polúbrat, *m. — 1)* brat samo po ocu ili po materi. Rj. — **2)** (u Boci) brat pobratimov ili posestrimov. Rj. — polu-brat.

polučák, polučák, *m. (u Dalm.) žitna mjera od devet oka (pola četvrtalja)*. Rj.

polúčiti, pólúčim, *v. pf. ertangen, impetro*: Što molila to je polučila. Rj. po-lučiti, kao postiči 1. isp. ulučiti.

polúđiti, pólúđim, *v. pf. po-luditi koga, učiniti ga ludim. v. impf. isp. lúđiti se, lúđim se*. — Ona se (vila) na to rasrdi i sve goste careve poludi . . . jedva je kojekako namoli (car) te mu goste povratu od ludila. Kov. 31. isp. zaluditi.

poludivlják, póludivljáka, *m. polu-divljak, der Halbwilde*. — U jednom suhom parčetu drveta obrtali su ovi poludivljaci tanak okrugao štap brzo dole, dokle se ne užeže. Priprava 163.

polúdjeti, pólúđim, *v. pf. nárrisch, wahnsinnig werden, mente capi*. Rj. po-ludjeti (I. pridjev polúđio, polúđjela). lud postati. vidi krenuti glavom, pobudašiti, pomalnuti, smalnuti se, ženuti, pošenući, počesnatati, štknutati pameću, zavrutati. isp. zaludjeti. — Alosan, poludío, uzele mu ale pamet ili zdravlje. Rj. 4b. Gde ste za Boga? ja poludih za rama. Npr. 225. Poludješe od onoga što ćeš gledati svojim očima. Mojs. V, 28, 34.

polúdnvui, *adj. što biva u po podne; Mittags-, meridians.* — Gradi sebe . . . poludnevum sunce. Nov. Srb. 1817, 637.

poluga, *f.* die Stange (von Holz oder Metall), palanga, *rectis*. Rj. motka od drveta ili metala, *vidi* palanga, ozib, čuskija. — Još da bi poluge grozdene daždjele. DPosl. 40. Prema oplati bijahu biočuzi, a u njima poluge. Mojs. II. 37, 14.

poluglasan, **poluglasna**, *adj.* polu-glasan; *halb-lautend, semirocalis*. *isp.* suglasan; samoglasan. — Da su još stari Rimljani delili... slova na nema (stumme) i poluglasna (halb-lautende). Nov. Srb. 1817, 343. Ongje se jasno čuje (»h«)... i pred samoglasnima i pred poluglasnima slovim. Posl. XIII. Slova se ova razdjeljuju na samoglasna i na poluglasna. Rj. XIX. u dru posljednju primjera poluglasno je (slovo) isto što suglasno (consonans).

poluglavac, **poluglavca**, *m.*: Ko plaća pun danak zove se cela glava, ko polovinu — *poluglavac*, a ko četvrtinu — čerečar ili urmetaš. M. Gij. Miličević. DARj. 1943b. — *tako slož. riječi kod ernoglavac.*

polugodišnjica, *f.* das Trauermahl, welches sechs Monate nach dem Tode des Verstorbenen gegeben wird, *conventium funebre semiannuum*. Rj. polu-godišnjica, *daća što se daje po godine iza čije smrti.* — Godišnjica se zove i godina a polugodišnjicu i po godinc. Živ. 210.

polugospodar, **polugospodara**, *m.* polu-gospodar: Pa još hoće, nosili ga javili! da me zove: Poluljubi moja! a ja njega: Polugospodare! HNpj. 1, 233. Ljuti zmaje, polugospodare. I, 234.

polugrošnica, *f.* Münze von einem halben Piaster (groß), *monetae genus*. Rj. polu-grošnica, *novac od po groša.*

polugjakon, *m.* polu-gjakon. *vidi* ipogjakon; *ὑποζυγιον, subdiaconus*. — Četiri polugjakona u bijelijem haljinama izmijene ornu stražu. DP. 156. Najbliži su svećenstvu ipogjakoni ili polugjakoni. 239. Poludjakon, *vidi* ipodjakon. Stulli.

polukav, *adj.* ein wenig verschmizt, *callidulus*: A gjevojka polukava bila. Rj. po-lukav. *kao prilično lukav. isp. po (slož. s adj.) i lukav.*

polukožan, **polukožna**, *adj.* polu-kožan, *halb Leder*. — Cijena je kujige na pisačoj hartiji u krutoj polukožnoj sezi 20 for. Spisi I, 94.

polukrug, *m.* polu-krug, *der Halbkreis, semicirculus, hemicyclus*. — Sva momčad stadoše u polukrug. Zlos. 318.

Polumir, *m.* planina u Srbiji u nahiji Kragujevačkoj. Rj.

polumotak, **polumotka**, *m.* pregje, *Art Knäuel, rhombi genus*. Rj. polu-motak. *nekakav smotak.*

polumrtav, **polumrtva**, *adj.* polu-mrtav; *halbtot*. — Kako je tu Burjam našao Draginju i donio je na ramenu *polumrtvu*. Nov. Srb. 1817, 503.

polunezavisan, **polunezavisna**, *adj.* polu-nezavisan. *isp.* nezavisan. — Da bi se uredile stvari između nezavisne opštine i polunezavisnih vlastita. DM. 275.

polunoći, *t. j.* po noći. *vidi* ponoći. — Te mi vezi polunoći, snaho, *polunoći*, kao u po podne. Npj. 2, 522.

polunoćnica, *f.* *polunoćna služba. isp.* svenoćnica. — Bez jutrenje, koja biva poslije *polunoćnice*. DP. 37.

polunjiti se, **polunjim se**, *v. r. pf.* *finster vor sich hinschen, zaslužiti sum*. Rj. po-lunjiti se, *kao postati lunjav, sumoran. v. impf.* lunjati (i se). *isp.* namrgoditi se, *i syn.* ondje.

poluoka, *f.* ein Muss (eine halbe oka haltend), *mensura dimidiatae okae*. Rj. polu-oka, *mjera od po oke. vidí poka.*

poluljubi, *f.* polu-ljubi: Pa još hoće, nosili ga javili! da me zove: Poluljubi moja! HNpj. 1, 233. Knčko Jele, *poluljubi* moja. 1, 235.

poluostrvo, *n.* polu-ostrvo, *die Halbinsel, paeninsula*. — Trstenik, u poluostrvu Ratu. Rj. 751b. Na poluostrvu Ratu može se čnti. Posl. XXIV.

polupati, **polupam**, *v. pf.* Rj. po-lupati. *v. impf.* lupati. — **1. 1)** *zerschlugen, contundo, confringo*. Rj. (sre ili mnogo). *vidi* pokršiti. — Al' mu b'jeli dvori potavnini, *polupani sreći pendžeri*, obaljeni visoki čardaci. Npj. 2, 175. *Polupa* see sudore zlatne. Car. II. 24, 13. — **2)** *ein wenig schlugen, pulso parvulum*. Rj. (mulo). — **II.** su se, *reciproci*, polupali se Srbli s Turcima, *haben sich geprügelt (im Gefechte), pulserunt se invicem (in pugna), cf.* pobili se. Rj. **poluprosvijećen**, *adj.* polu-prosvijećen; *halbgebildet, halbcivilisirt*. — *Polu prosvijećeni ljudi daju sami sebi još više prosvjete.* Priprava 46.

poluprošavši, *adj.* polu-prošavši; *halbvorgungen*. — Glagoli ne mogu imati poluprošavšega vremena. Rj. LIV. Vremena dva prošavša (1-vo poluprošavše...) ... onda ćemo imati tri prošavša vremena, *t. j.* *polu prošavše*. LV.

polusestra, *f.* — **1)** sestra samo po ocu ili po materi. Rj. — Milutin uze za ženu kćer Terterovu, *polusestru Sectosarjevju*. DM. 32. — **2)** (u Boči) sestra pobratimova. Rj.

poluški, *adj.* (u C. G.) ron polužje: Od Žabljaka poluškaoga grada. Rj. *što pripada polužju.*

polutak, **polutaka**, *m.* (u Srijemu) zec mlad (oko Majja), *Märzhase, lepus vernus*. Rj. *vidi* polovnjak 2. — *polutak* (od osn. od koje je *polutina*). Osn. 264.

polutina, **polutina**, *m.* der nur halb einem Volksstamm angehört (weil Vater oder Mutter nicht davon ist), *eine Mulatte, patre aut matre barbari natus, cf.* melez. Rj. *čovjek koji pripadu samo pola plemenu, narodu kojemu, jer mu otac ili mati nije od istoga plemena, naroda. isp.* sustrimak.

polutica, **polutina**, *f.* *vidi* polovina: Milutinu *polutinu* (Posl. 178). Rj. *vidi* i pola, *i syn.* ondje.

polutkinja, *f.* (u C. G.) mjera od po konate. Rj. *konata, vinsku mjera.*

poluvača, *f.* *vidi* lomača. Rj. *vidi* i olomača. *breme trnja ili granja.* — *poluvača* (lomača; tamna postanja; može biti da r stoji mjesto h, i da je u svezi s *poljeno*). Osn. 350. *riječi s takvim nast. kod ajgirača.*

poluznanje, *n.* polu-znanje, *das Halbwissen*. — Ti ćeš imati da se boriš s neznanjem, s *poluznanjem*, s pletkama. Zlos. 197.

polužiti, **polužim**, *v. pf.* *n. p.* košulje, *pregju, laugen, lavio lavo*. Rj. po-lužiti. *v. impf.* lužiti (u lugu pariti).

polužje, *n.* (u C. G.) *Gegend an einem Röhricht, regio uljajcae arundineti*. Rj. kraj pokraj Luga, *rita.*

poljačina, *f.* *vidi* poljak 2. Rj. *bolest nekaka.*

poljāk, **poljāka**, *m.* — **1)** *Feldwächter, custos agrorum, cf.* poljar. Rj. *koji čuva polje da stoka ne tre ljetine. vidí i subaša 1.* — **2)** *eine Art Krankheit, morbi genus, cf.* poljačina. Rj. *bolest nekaka.*

Poljāk, **Poljāka**, *m.* *der Polc, Polonus*. Rj. *vidi* Leh. — Pak on ode u zemlju Lehansku, te podiže Leh i *Poljaka*. Npj. 3, 48.

poljana, *f.* die Ebene, *planities*. Rj. *vidi* ravan, *ravnica, ravnina. dem.* poljanica. — Kad se gjak dohvati *poljane*, *vikne* divljana: »Ne traži me« reče, »ja sam već na polju.« Npr. 149. Po *poljani* ovee ostavila. Here. 61. Sjegjahu na *poljani* kod vrata Samarijskih. Dnev. II. 18, 9 (*sedebant in areu juxta portam; sassen auf dem Platze bei dem Thore. isp.* Poljana). *isp.* poljana, 3) *piazza, platea*. Stulli.

Poljana, *f.* *nom. pr.* u Dubrovniku pijaca gdje se sad zelen prodaje. Rj. *isporediši kod poljana primjer iz Dnev. II. 18, 9 čini se, da i Poljana u Dubrovniku znači uopće: poljana, t. j. pijaca, čušju.*

poljanica, *f.* *dem.* od poljana. Rj.

Poljanjice, *f. pl.* Ort in der Crna Rijeka. Rj. *mjesto u Crnoj Rijeci.*

poljār, **poljāra**, *m.* (u Here.) koji čuva polje da stoka ne tre ljetine, *Feldwächter, custos agrorum.*

Onamo *poljara* postavlja spahija... cf. poljak 1, subaša. Rj.

poljariina, *f.* *Feldwächterlohn, merces agrorum custodis*. Rj. *plata poljaru*. — Poljara postavlja spahija, i to najviše Turčina, pa mu ljudi daju dvadesetu oku od žita *poljarine*. Rj. 535b.

polje, *n.* — **1)** *das Feld, campus*. Rj. *dem. poljice*. — On pobježe *poljem zelenijem*. Rj. 189a. *Pešaće polje*. Rj. 490a. Gledati u pleće (od pečena brava)... Donji široki i tanki kraj zove se *polje*; ako je *polje čisto* kad se pleće pogleda prema sebi, onda kažu da je mir; ako li je *mutno*, onda kažu da je vojska. Rj. 507b. Poljevita zemlja, t. j. gdje ima polju. Rj. 535b. Dogje u jedno polje. Npr. 2. Dva hrti što mogu zeca u polju stići. 46. Kad dogju na jedno polje, a tu golub prekrilio polje. 80. Igrah se zlatnom jabukom po polju po njedenoime, po guvnu po srebrnome. Npj. 1, 41. Ajdemo tam' dolje u to zlatno polje, da žnjemo pšenicu. 1, 171. Ah! satvori ovo more u zeleno ravno polje! Dugo polje, a voda daleko. 1, 306. Ukopajte mene u polje široko. 1, 394. Na Kosovu, polju krouvome. 4, 321. Momčadna, koja rade u polju. Danica 2, 101. Terminologija je polje dugo i široko. Pis. 14. Dva poslanika na polju istorijskom. Pom. 34. — **2 a)** na polje! *kinuas, foras*. Rj. na pitanje: kuda (kamo)? — Van, 2) *binas, foras*: otišao van t. j. na polje. Rj. 53a. Dišer*, na polje Rj. 121b. Obuku se u kožne haljine izvrnuši dlaku na polje. Rj. 148b. Zle dlake, u očima nekake dluke koje valja čupati na polje. Rj. 211b. Vrtati se natrag u onu sobu gje je zmaj mrtav ležao, pa ga izvučite na polje i bacite na zemlju. Npr. 9. Put širok a vrata otvorena. (Na polje!). Posl. 267. Izbraše dobre u sudove, a zle bacše na polje. Mat. 13, 48. Izvedi toga psovaća na polje iz okoli. Mojs. III. 24, 14. — **b)** na polju, *draussen, foris*. Rj. na pitanje: gdje? — Van, 3) *draussen, foris*, cf. *ranka*: on je van, t. j. na polju. Rj. 53a. Kad se gjak dohvati poljane, vikne divljana: «Ne traži me» reče, «ja sam već na polju». Npr. 149. Ne idi u kuću njegovu da mu uzmeš zalog; nego stoji na polju, a čovjek koji ti je dužan neka ti iznese na polje zalog svoj. Mojs. V. 24, 11. — **c)** s polja, *von draussen, foris*. Rj. na pitanje: odakle? — *Izvanka, draussen, foris*, cf. *spolja*. Rj. 219a. Našim spisateljima, koji žele jezik naš, ne samo s polja, nego i iznutra poznati. Danica 3, XXIII. Čistite spolja čašu i zdjelu a iznutra su pune grabeža i nepravde. Mat. 23, 25. Djelima svojim spolja i iznutra stajave visoko svrhu, koji prije njega vladahu. DM. 8. — **3)** tjera me na polje, *linaus (um die Nothdurft zu verriichten)*; *so auch mitten im Walde oder Felde*: otišao na polje. Rj. — Zapekao se čovjek, kad za dugo ne može na polje da izide. Rj. 188a. Ozlotrbió sam se, t. j. tjera me na polje (boli me truh). Rj. 451b. Trk na polje, šet u kuću. (Kad koga čera na polje). Posl. 321.

poljeno, *n.* (u C. G.) podebela eجانica ili valjak luča, *ein Scheit Kien, taeda*. Rj.

poljep, *m.* pol-ljep, *djelo kojim se što ulijepi, i ono čim se što ulijepi*. *vidi* 1 lijep. — Bejaše rupa u kojoj je ugaženo blato s plevom za polep tavana nad sobama. Zim. 32.

poljepsši, *adj.* pol-ljepši. *vidi* poljevši. — *Poljepsša* je ruža od vijole. Rj. 61b.

poljevčina, *f.* oni novci što daju svatovi mladi kad im poljeva te se umivaju. Rj.

poljevčaci, *adj.* *n.* p. peškir (kad mlada poljeva svatovina). Rj. *vidi* polivači. što pripada poljevanju. — *tačva adj.* kod brijači.

poljevanje, *n.* *das Begiessen, perfusio*. Rj. *verb.* od poljevati. *radnja kojom tko poljeva što*. *vidi* polivanje, poljevanje.

poljevati, *vám, v. impf. begiessen, beschütten, perfundo*. Rj. *po-ljevati. vidi* polivati, polijevati. *v. pf.*

politi. — Od tih devojaka ima još jedna, koja poljevu sar grad sama. Npr. 239. Ona je morala poljevati gostima da se umiju. Danica 1, 90. Nevjesta uad umivaonicom poljeva svatorima. Kov. 84.

poljevít, *adj. n. p.* zemlja, t. j. gdje ima polja, *reich an Feldern, dives campis*. Rj. — *tačva adj.* kod barovit.

poljevši, *adj.* (u prim.) cf. ljevši i po: *Poljevša* je ruža od vijole. Rj. *po-ljevši. vidi* poljepsši.

Poljica, *n. pl.* u Dalmatinskoj primorju između rijeke Žrnovnice i Cetine oko kamenite planine Mosora desetak dvadesetak sela koja su se od starine do našega vremena sama upravljala. Rj. *upravo je pl. od poljice*.

poljice, *n.* — **1)** *dem. od polje*. Rj. — Daj mi, Bože, vjetra od planine, da odnese maglu iz poljica, da ja vidim dvije silne vojske. Npj. 3, 270. — **2)** *srijeda od pregljače*. Rj.

Poljkinja, *f. die Polin, Polona*. Rj. — za nast. *isp.* Arapkinja, Jutkinja, Madžarkinja, Srpkinja.

Poljska, *f. adj. Polen, Polonia*. Rj. t. j. zemlja, što pripada Poljacima.

poljski, *adj. u. p. rad, miš, Feld-, campestris, rusticus*. Rj. što pripada polju. — Nado, 1) rupa, gdje poljski miši snose žito. Rj. 357a. *Poljsku mella*, t. (u Srijemu) die Spreublume, *xeranthemum annuum*. Rj. 536a (*hiljka*). Radnik, čovjek koji radi poljski rad. Rj. 625b. Radeći poljski posao. Npj. 4, XXIX. Istočno primorje... sada je puno ljudi, sela, lijepijeh poljskih kuća. Priprava 23. Vozjaše ga (Gospod) na visine zemaljske da jede rod poljski. Mojs. V. 32, 13. Postahu kao trava poljska koja se suši prije nego sazri. Car. 11, 19, 26.

Poljski, *adj. polnisek, polonius*. Rj. što pripada Poljacima. — Češki jezik... Poljski jezik. Dioba 8.

poljubac, *poljupea, m. der Kuss, osculum, cf. ejeliv*. Rj. *vidi* i ljubac, cjelov. — Da me hoće poljubiti poljupeem usta svojih! Pjesm. nad pj. 1, 2.

poljubiti, *poljubim, v. pf. Rj. po-ljubiti. dem. ljubauti. djetinjski paciti. vidi* ejelnuti, eukiti. *v. impf. ljubiti* 1. *v. pf. i impf. cjeliti, cjelivati, cjelovati*. — **1)** koga u ruku, kome ruku, *einmal küssen, osculor, cf. cjelivati*. Rj. — Da je meni careva devojka da me poljubi u čelo. Npr. 47. Što je staro, poljubi u ruku, što je mlado, u šećerna usta, a gjevojkę pod gjerdan u grlo. Npj. 1, 567. Kad to čuo Knežević Ivane, pred Kulinom u zemlju poljubi. 4, 198. t' b'jelo ga lice poljubio. 4, 335. Moleći Vas, da Nj. Ekscelenciji za mene ruku poljubite. Straž. 1886, 60. Da me hoće poljubiti poljupeem usta svojih! Pjes. nad pj. 1, 2. — **2)** sa se, *reciproč. s kim, sich küssen, osculari se inuicem*. Rj. — Prirčić bratu svome, te se u njime poljubi. Npr. 8. Pa se s Grujom u obraz poljubi. Npj. 3, 22. Pop zapovjedi mladijencima da se ondje odmah poljube. Kov. 79.

poljuljivanje, *n. das Bewegen, agitatio*. Rj. *verb.* od poljuljivati. *radnja kojom tko poljuljuje čim*.

poljuljivati, *poljuljijem, v. impf. bewegen, agito*: Vijor dolom duje, gradom poljuljuje. Rj. *po-ljuljivati. v. impf. prosti* ljuljati; *v. pf. ljuljnuti*.

pomaci, *pomaknem, v. pf. rücken, movere, cf. pomaknuti*. Rj. *po-maći, v. pf. je i prosti* maći, *maknuti v. impf. pomicati*. — **1)** Velika ploča, koju sto ljudi ne bi moglo pomaci. Npr. 148. Udari je Ivo uz obraze, dva joj s mjesta pomaknuo zuba. Herc. 99. Svakoga Bog pomogao, i u naprijed pomakao. Kov. 72. Ti mene pomakao s ovim cvjetom, a tebe Gospod Englez pomakao naprijed nauku. Rad 17, 167. sa se, *pass.*: Kad se badnjak meće na vatru, triput se pomakne u napredak. Rj. 12a. Živac kamen, t. j. koji je iz zemlje kao iznikao, pa se ne može pomaci. Rj. 158a. — **2)** sa se, *refleks.*: Umaci se, *vidi* pomaci se. Rj. 780b. *Pomakni se s toga mjestal*! Posl. 254. Kako dogje, Božju

pomoć dade; *pom'kaše se jedan do drugoga*, kod kralja mu mjesto učiniše. Npj. 3, 95.

pomadžariti, pomadžarim, v. pf. Rj. po-madžariti. v. impf. madžariti. — 1) zum Unger machen, facio esse Ungarum. Rj. pomadžariti koga, učiniti ga Madžarom. — 2) sa se, refleks. ein Unger werden, fio Ungarus. Rj. postati Madžar.

pomāgāčē, pomagāča, n. der Gehülfe, Helfer, adjutor. Rj. koji pomaže. vidi pomoćnik, pomotnjik. — Oni su najveći pomagači i Meeenati knjižestva našega. Danica 3, XXIII (knjižestvo R. mj. književnost). Moj stari prijatelj i u ovakijem poslovima pomagač. Npj. 4, IX. Da budemo pomagači istini. Jov. III. 8.

pomāgājte, (mjesto pomāžite!) ruft man, wenn grosse Noth ist, z. B. Räuber, Feuer, Ueberschwemmung, vor implorantis auxilium. Rj. prizivlju se ljudi u pomoć u kukoj velikoj nevoľji, n. p. od hajduka, požara, porodnja, i u jednini: A drugi dotrče k Milošu pomajući: »Pomagaj, gospodaru, za Boga! šta se to čini sad?« Miloš 90. Pade ničie na zemlju i pokloni se, i reče: pomagaj, care! Sam. II. 14, 4. Pomagaj, Gospode! izgibosmo! Prip. bibl. 124. — kako se samo u imperativu govori isp. bržaj! bržajte!

pomāganja, f. das Rufen um Hilfe, auxilii imploratio: stoji ga pomaganja. Rj. vika, kad tko pomaže: pomagajte! pomagaj! vidi pomaganje 2.

pomāgājne, n. Rj. verb. od pomagati. — 1) radnja kojom tko pomaže kome (das Helfen, adjumentum. Rj.). suprotno odmaganje. — 2) radnja kojom tko pomaže, viče: pomagajte! pomagaj! (das Rufen um Hilfe, das Hilfsgeschrei, auxilii imploratio. Rj.). vidi pomaganja.

pomāgati, pōmāžēm (u C. G. pōmāgām), v. impf. — 1 a) helfen, auxilium ferre. Rj. v. pf. pomoći. — On (vukodlak) se može provući i kroz najmanju rupicu, za to ne pomaže od njega vrata zatvoriti. Rj. 79b. Pa ga stane buditi i griiti: »Ustaj hrano! ustaj srce! ustaj dušo!« Ali ništa ne pomaže: on spava kao mrtav. Npr. 18. Kome Bog pomaže, niko mu nauditi ne može. 60. Ja sve radim a ti ni u čemu ne pomažeš. 71. Da gleda ko to njoj pomaže presti i motati. 126. Ema popu dobi Bog pomaga, nijedna ga puška ne pogagja. Npj. 4, 400. Haj pomagaj, dragi gospodaru! na Jakova i na Grahortljane. 4, 435 (protiv Jakova i t. d.). Oni su . . . Grčima pomagači protiv Avara. Danica 2, 74. Mlogo je njegovom junaštvu pomagalo, što je sve pomišljao na Miloša Obilica. 4, 30. Vi ste meni milostivo pomagali u skupljanju ovih pjesama. Npj. 1 3, V. Tu sad nema milosti, niti pomaže moljenje i laskanje. Straž. 1887, 14. Radoslav, koji . . . obriče pomagati nu Uroša. DM. 29 (isp. površe Npj. 4, 435). Da mi oko oroga posla već dvije godine dana pomaže učenik. DRj. I, XI. — b) su se, refleks.: Po sebi se razumije da sam se postavljajući korijene pomagao kako sam znao djelima drugih ljudi. Korijeni III. isp. pomoći se. — 2) um Hilfe rufen (pomagajte rufen), auxilium imploro. Rj. vikati: pomagaj! pomagajte! v. pf. zapomagati. — A drugi dotrče k Milošu pomajući: »Pomagaj, gospodaru za Boga! šta se to čini sad? Miloš 90.

pomahnitati, pomahnitām, v. pf. (u Perastu) vidi poludjeti. Rj. i syn. ondje. po-mahnitati. v. impf. mahnitati.

pomājka, f. die Wahlmutter, quae matris loco habetur. Rj. po-majka, žena koja se pomateri, uzme se namjesto majke. vidi pomati.

pomājkatī, kā, v. pf. (po zap. kraj.) vidi pomanjkatī: Jes' li dosta paricala dara, da ti ne bi pomajkulo dara, pomajkulo dara za svatore. Rj. po-majkati. — pomanjkatī; i sa j mjesto nj: pomajkati. Korijeni 154. v. impf. manjkati, mankatī.

Pōmāk, m. vidi Jnruck (?). Rj.³

pomāknuti, pōmāknēm, v. pf. vidi pomaći. Rj. i primjere ondje.

pōmalo, almählig, einzeln, stückweise, paulatim. Rj. adv. po-malo. — 1) malo pomalo, o vremenu: Oženivši se stane živeti, i malo po malo izigje on naj-bogatiji čovek. Npr. 12. Divljan primičući se malo po malo da bi ga uhvatio . . . 150. — 2) pomalo, kao od česti: Od česti, n. p. zna, t. j. pomalo. Rj. 823a. Više ne pij vode, nego pij po malo vina. Tim. I. 5, 23. Dajte mi po malo bljeba i po malo vode. Dnev. II. 18, 26. Može biti da ti se već i dosadilo čitajući po malo i u mrtvoj besjedi ono što živo možeš gledati u erkvi kad se sva braća mole. DP. 319.

pomāljanje, n. das Hervorstrecken, Hervorzeigen, protensio exercitio. Rj. verb. od 1) pomaljati, 2) pomaljati se. — 1) radnja kojom tko pomalja što. — 2) stanje koje biva, kad se što pomalja. vidi pomilanje.

pomāljeti, pōmāljam, v. impf. Rj. po-maljati. vidi pomilati. isp. puljiti. v. pf. pomoliti. — 1) hervorstrecken, hervorzeigen, protendo, exsero. Rj. — Počinje pomaljati lice danica. DP. 156. — 2) su se, refleks. sich hervorzeigen, hervorragen, promineo. Rj. pomalja se n. p. sunce iza planine.

pōmama, f. die Wuth, furia, furor: Sinoć ago iz Novoga dogje, kada dogje, pomama ga nagje, vjernoj ljubi jade zadavaše. Rj. po-mama, kad se tko pomami. vidi pomamilo, mama. — Tako me pomama ne napala! Posl. 299. Kam', djevojko, mama i pomama? Dok bijaše u mile majčice, sve bijaše mamom pomamila. Npj. 1, 301. Ne dade joj silnovito blago, no joj dade travu od pomame, kojom mami momke neženjene. Here. 197. Mamio se, te se pomamio, u pomami čudo počinio. 226.

pōmāman, pōmāmna, adj. toll, wüthend, furiosus: Uzja Miloš pomamna kulaša. Rj. vidi mameni. isp. bijesan. — Što je hudo i odrpano to je bijesno i pomamna. Posl. 357. Dohvati se pomamna gjegata. Npj. 3, 8. adv.: Hod kao da je hod Jujev, jer ide pomamna. Car II. 9, 20. (isp. pomamice).

pōmamicē, n. p. ode pomamice, t. j. kao da se pomami, wüthend, furibundus. Rj. adv. vidi pomaman (kod pomaman).

pōmāmilo, n. vidi pomama. Rj. vidi i mama. — riječi s takvim nast. kod pjesnilo.

pōmāmiti, pōmāmim, v. pf. Rj. po-mamiti. v. impf. pomamljivati. — 1) I) wüthend, toll machen, in furorem ago, furiosum reddo: Tu mi vuče gjegata pomami. Rj. pomamiti koga, učiniti da se pomami, da bude pomaman. — Tako me ne smeli i ne pomamili zauzi Hristovi! Rj. 199b. Carev sin odmah brže za njom u goru da je traži, kao pomamljen. Npr. 112. — 2) nachlocken, allicio ad sequendum. Rj. pomami tko koga, da pojge za njim. — Dok bijaše u mile majčice, sve bijaše mamom pomamila, i ženjeno i neoženjeno. Npj. 1, 301. Ja kakve su Foćanke djevojke, mamile bi sa neba oblake, kamo P' ne bi sa zemlje junake! 3, 568 (t. j. domamile bi? Ili pomamile bi? Vuk). — II. su se, refleks. toll, wüthend werden, coepi furere. Rj. postati pomaman, vidi drnuti se i syn. ondje. — A konj da se pomami pod njim: sve mu varnice iz nozdruva sevaju. Npr. 206. Pomami se Jordan voda ledna. e ne hoće voda potopiti (ne = nas). Npj. I, 123. Jadna mi se pomamila, Brunko! za ljepotom Karabuće Nika. I, 495. Skočī Pavle, kan' da se pomami. 2, 16. Koji su se pomamili na me, nmom se uklinju. Ps. 102, 8.

Pōmāmljenica, f. muški nadimak u pjesmi, za koju biče ga načinio pjevač: Dok je junak družbu sakupio: Bojca Vuka, rođena nečaka, I Žeravea njegova nečaka . . . Žeravicu i Pomamljenicu, i Vidoja ljutu Žeravicu. Npj. 3, 432.

pomamljivānje, n. das Tollwerden, furiae. Rj. verb. od 1) pomamljivati, 2) pomamljivati se. — 1) radnja kojom tko pomamljuje koga ili što. — 2) stanje u kojem se tko pomamljuje.

pomamljivati, pomàmljujēm, *v. impf.* Rj. po-mamljivati. *v. pf.* pomamiti. — 1) toll mächen, in furorem ago. Rj. koga, činiti da se pomami, da bude pomaman. — 2) sa se, refleks. toll werden, in furorem agor. Rj. postajati pomaman. *v. idi* raspomamljivati se.

pòmāmnica, *f. koja je pomanna*: Na jezeru brodarica vila . . . Al' priskoči pomannica gorska, hvata Marka po svilenu pasu. HNpj. 2, 6.

pòman, pòmna, *adj.* attentus, diligens. Stulli. *vidi* pomnjiv, pomljiv. — Pomnu vazda što god ostaje. DPosl. 98. *adv.* Da ti znađeš, čije li je trsje, tko li ga je pomno obragjivo. HNpj. 2, 191.

pomanitati, pomanišam, *v. pf.* *vidi* pomahnitati. Rj. **pòmanji**, *adj.* po-manji, kao prilično manji. *isp.* po (složeno s *adj.*) i manji. — Pa ti može redom kaževati i glavnije i pomanje stvari. Npj. 5, 547. (kaževati *dijalekt. nj.* kazivati).

pòmanjiti, nĵim, *v. pf.* po-manjiti vinograd, t. j. pootkđitati lozi zaperke. *v. impf.* manjiti. u baniji. M. Krkljuš.

pomānjkatī, pomānjkāmo, *v. pf.* Rj. po-manjkatī. — 1) *vidi* polipsati. Rj. *vidi* i poerkati. *v. impf.* manjkavati. — 2) *vidi* nestati: Spengje su mu pomānjkate. Rj. *vidi* i pomajkati. *v. impf.* manjkati, manjkati.

pòmāst, *f. unguentum*. Stulli. ono čim se ko ili što pomazuje. *vidi* māst 2, mazanje 2. *isp.* pomaz. — U gubaveca pomasti pita. DPosl. 140.

pòmašiti, šim, *v. pf.* gehären, pario: Skoči mlada sa konja viteza, ufati se za jelove grane, vikom vrisnu a pomaši dijete. Rj. po-mašiti, roditi. *vidi* pobaciti (dijete), izbiti, iznebiti, izvrći, izjaloviti se, pošetnuti; pobaciti se, pobaciti se (roditi se, okotiti se).

pòmateriti, rim, *v. pf.* po-materiti, ženu nazvati materom, uzeti je namjesto matere. *v. impf.* materiti. *isp.* pomati, pomajka. — sa se, *pass.*: Kakogod što se čovjek u snu ili na javi pobrati, tako se može i ženu posestriti i pomateriti. Rj. 512a.

pòmati, pòmaterē, *f.* po-mati, žena koja se pomateri, uzme se na mjesto matere. *vidi* pomajka. — Idi na trag, earev tatarine! idi kaži mojoj pomateri. Npj. 2, 391.

pòmāz, *m.* Rj. po-maz. *isp.* pomazati. — 1) ženično brašno razmučeno u hladnoj vodi, kojim se pomazuje kukuruzan hljeb kad hoće da se metne u peć. Rj. — 2) (u Baranji) *vidi* škrob 2. Rj. od brašna i od masti, čime se škrobi preja, da se bolje tka. *vidi* i škrob.

pomazānīk, pomazanīka, *m.* koji je pomazan: der Gesalbte, unctus: Knezovi se skupljaju na Gospoda i na pomazanika njegovu. Ps. 2, 2. Ovako govori Gospod pomazaniku srojenju Kiru. Is. 45, 1.

pomazanje, *n.* pomazanje, unctio, unctura. Stulli. *djelo kojim se što pomaze*: Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . pokajanje, pomazanje. Nov. Zav. VII. Vi imate pomazanje od svetoga, i znate sve. Jov. I. 2, 20. Uzmi Arona i sinove njegove s njim i odijelo i ulje pomazanja. Mojs. III. 8, 2. Da pošalje Duba svetoga na miro da bi bilo pomazanje duhotno. DPl. 357. *isp.* pomazivanje.

pòmazati, pòmazēm, *v. pf.* salben, ungo. Rj. pomazati. *v. impf.* pomazivati. — Glavu svaku pomazi njome (krvlju) po donjoj usni. Npr. 103. Pomazi rane snu. 113. Masti očinjom pomazi oči svoje da vidiš. Otkriv. 3, 18. Gospod me je poslao da te pomazem za caru nad narodom njegovijem. Sam. I. 15, 1. Samuilo isto učinio na Saulu i na Davidu pomazarsi ih na carstvo. DPl. 353.

pomazivanje, *n.* das Salben, unctio. Rj. *verb.* od pomazivati. radnja kojom tko pomazuje što. *isp.* pomazanje.

pomazivati, pomazujēm, *v. impf.* salben, ungo. Rj. po-mazivati. *v. impf.* prosti mazati. *v. pf.* pomazati.

pomēgjāš, pomēgjāša, *m.* der Augrenzer, Grenz-

nachbar, finitimus, vicinus, *cf.* porednik. Rj. *vidi* i sporednik. koji je s kim na pomegju. *isp.* megjaš. — Porednik, koji je sa stokom pored koga. Rj. 544b.

pomēgjāškī, *adj.* dem pomegjaš gehörig. Rj. što pripada pomegjašima ili pomegjašu kojemu god.

pòmēgje, *n.* po-mēgje. kao megja, sumegja. — No je kula za boj učinjena, na pomegju vazda od Turaka. Npj. 5, 141. može biti da je *nom. sing.* pomegja, pa na pomegju u akus. mjesto lok. na pomegji po *dijalektu Crnogorskom*.

pomēljār, pomēljāra, pomēljārac, pomēljārcā, *m.* (u Srijemu) *vidi* pomilar. Rj. *vidi* i pomlinar. koji ide u mlin da melje.

pomēljāviti, pomēljāvīm, *v. pf.* zerkauen, mandere: kašto kad hoće djeca da zabrane jedno drugome govoriti, onda jedno reče: »Pun koš žaba, pun koš crvi, pun koš guja (itd.): ko se javi, sve da pomeljavi,« pa već onda ne smije nijedno progovoriti. Rj. po-meljāviti, kao samljeti zubima, zgristi sve redom. *v. impf.* meljaviti. — Jedan koš mravi a drugi crvi, tko se prije javi da pomeljavi. DPosl. 38.

pòmēn, *m.* Rj. dem. pomenak. — 1) die Erwähnung, mentio. Rj. djelo kojim se što pomenē. — 2) die Ahnung, cogitatus, *cf.* spomen: A od dana ni pomena nema. Rj. — Š kime ćemo Mitra odijeliti, kad on nema ni sestre, ni majke, za ljubu mu ni pomena nije? Npj. 2, 630.

pòmēnak, pòmēnka, *m.* dem. od pomen. Rj. *isp.* spoménak.

pòmēnīk, *m.* catalogus, series, index — toga u pomenik svetih pripisa, eum Sanctorum catalogo inscripsit. Stulli.

pòmēniti, pòmēnēm, *v. pf.* kome što, vor einem etwas erwähnen, mentionem facio. Rj. po-menuti. *isp.* spomenuti. *v. impf.* pomenjivati, pominjati; spomenjivati, spominjati. — Kad u jutro bio danak dogje, jedinoga Boga pomenuše, su četiri strane udariše. Npj. 4, 399. Niko mu više ne smije pomenuti za ono, što je kome oteo. Danica 2, 94. U pomenutim gore primjerima morao bi pisati ili č. . . 5, 74. No Srbi o tom nisu smeli ni reći pomenuti. Miloš 140. Nemoj zaboraviti mene kad budeš u dobrn, pomeni za me Faraonu. Mojs. I. 40, 14. Pomeni me Bože nu dobro za sve što sam činio ovomu narodu. Nem. 5, 19 (gedenke meiner zum Bester). sa se, *pass.*: Vuk mu put presjekao! (Kad se ko pomenē za koga ne bi radi onje da dogje, n. p. vjedogonja). Posl. 40.

pomenjivānje, *n.* *verb.* od pomenjivati. radnja kojom tko pomenjuje što.

pomenjivati, pomenujēm, *v. impf.* (u C. G.) *vidi* pominjati: Ko ti reče pomenjivat' bega. Rj. po-menjivati. *vidi* i spomenjivati, spominjati. *v. pf.* pomenuti.

1. **pòmēsti**, pòmētēm, *v. pf.* Rj. po-mēsti. *v. impf.* mēsti. — 1) kehren, verro. Rj. *vidi* počistiti 1. — Osvijetliti 2, n. p. kamuru, abkehren, verro, *cf.* pòmēsti. Rj. 469b. Pomesti kuću. Straž. 1886, 1580. — 2) a) pomeo ga snijeg, veruchen, obrüere. Rj. *isp.* pomet. — Ne budi mečava da poučteš, ni oganj da popališ. DPosl. 70. — b) sa se, refleks. (u C. G.) imali smo se pomesti, t. j. malo nas nije snijeg zamoe, verrecht werden (mit Schnee), niribus conturbati, obrui. Rj. — Nešto se naoblaci pa okrene snijeg sa sjeverom da se pometemo i mi i konji. Npr. 6.

2. **pòmēsti**, pòmētēm, *v. pf.* Rj. po-mēsti. *v. impf.* mēsti, mētēm. — 1) verwirren, confundo. Rj. — Tako mi se crna šteta ne pomela! Posl. 301. U rešeto ždraljevi! (Govore oni koji bi želci da pometu ždralore). 335. Da im pometemo jezik. Mojs. I. 11, 7. — 2) sa se, refleks. sich verirren, (z. B. im Zählen), erro. Rj. n. p. u brojenju. *vidi* pobrkati se. — Jeguba . . . (ko može više puta zasopce brzo izgovoriti da se ne pomete). Rj. 249b. Uže, ždrale! (Govore gjeca kad se pometu ždralori, kao da bi se upravili jedan za drugim — kao uže kad se otegne?). Posl. 329.

pòmet, *m.* (u C. G.) kad na velikoj zimi ide zdravo snijeg s vjetrom, da putnik ne vidi putovati, *das Schneegestöber, ris nris cerebrimac.* Rj. *po-met. isp.* pomèsti 2. *vidi* mećava, salaukovina, smuta, čorava Angjelija.

pométanje, *n.* Rj. *verb. od I.* pometati. II. pometati se. — **I. 1)** *radnja kojom tko pomeće što* (das Wegwerfen, Fahren-lassen, abjectio. Rj.). — **2)** *radnja kojom n. p. žena pomeće dijete* (das Missgebären, abortio. Rj.). — **II.** *radnja kud se tko pomeće čim, n. p. četrunom.*

1. **pométati**, *pdmečëm, v. impf.* Rj. *po-metati. v. pf.* pometnuti. — **I. 1)** *weglegen, abjicio, dimitto.* Rj. *vidi* pobacivati 1, poturati 1. — **2)** *missgebären, aborior.* Rj. *vidi* pobacivati 2, i *syn. onclje. isp.* pometkinja, pometljiv. — **II.** *sa se. u pjesmi mjesto bacati se.* Rj. Tuda šeta mlada neve, žutu dunju mirisala, četrunom se pometalu. Npj. 1, 67.

2. **pométati**, *pdmečëm, v. pf. nach der Reihe hinlegen, pono aliud ex alio.* Rj. *po-metati, što redom; kao postaviti. v. impf.* metati 5 (postavljati). — A Milan-beg *potetu busije*, Dragutina metnu na busiju, otkuda će arslan udariti. Npj. 2, 47. Po svim selima *pomeću sroje subaše.* Danica 3, 147. Mnogi *od slutkiša s trpeze pomeću i u svoje epagove.* Kov. 69. *sa se, pass. Sitnice, koje se u istoriju ne mogu pometati,* a opet joj veliku svetlost daju. Danica 4, 1.

Pométanik, *Pometenika, m.* planina u Dalmaciji blizu Vrljike na lijevoj strani Cetine. Rj.

pometljati se, *pometljaju se, v. r. pf. t. j. ovce, metilj bekommen, morbo metilj dicto corripit:* Ovee ti se sve *pometljale.* Rj. *po-metljaju se ovce, postanu metljare. v. impf.* metljati se.

pòmetina, *f. die Nachgeburt, secundae partus, cf. loža, plodva.* Rj. *vidi i* plodnica (ponajviše u životinjic). *u žene posteljica. Mutterkuchen, placentu.*

pòmetkinja, *f. ženu koju pomeće, lako pometne (dijete):* Ne će biti *pometkinje* ni *nerotkinje* u zemlji tvojoj. Mojs. II. 23, 26.

pométljiv, *adj.:* Podaj im *utrobu pometljivu* i dojke usahle. Ps. 9, 14. — *koja lako pometne (dijete).*

pòmetno gúmno, *n.* ni o trn, ni o grm, već na *pometno gumno* (Posl. 221). Rj. — *Vješitee . . . najviše se skupljaju na gumnu.* Rj. 66b. *pometno* (osn. u *po-met*). Osn. 179.

pòmetnuti, *tnëm, v. pf.* Rj. *po-metnuti. v. impf.* pometati. — **1)** *hinlegen, pono, dimitto.* Rj. — **2)** *missgebären, aborior.* Rj. *vidi* pomašiti, i *syn. onclje. isp.* pometljiv. — **3)** *wegwerfen, projicio:* Siromaško ruho *pometnuo.* Rj. *vidi* povrci, povrgnuti.

pòmiranje, *n. das Rücken, promotio.* Rj. *verb. od 1)* *pomicati, 2)* *pomicati se.* — **1)** *radnja kojom tko pomicè što.* — **2)** *stanje koje biva, kad se što pomicè.*

pòmicati, *pdmicëm, v. impf.* Rj. *po-micati. v. pf.* pomaći, pomaknuti. — **I.** *rücken, promovero.* Rj. — *Podnožnici, pod nitima one dvije daščice, gdje žene drže noge te pomicu njima niti* kad ču. Rj. 523b. *Ne pomici međe bližnjega svojega koju postave stari.* Mojs. V. 19, 14. — **II.** *sa se, refls.* — **1)** *sich rücken, morcor.* Rj. — *Trmizati, pomicati se s mjesta:* ne trmize, t. j. ne kreće se s mjesta. Rj. 749b. *Svaki nosi džidu na ramenu, do po džide opšiveno vukom, da s' junaku ne pomicu ruke.* Npj. 4, 224. — **2)** *n. p. pečenje se pomicè do maloga Božića, dauern, duro.* Rj. *kao durati, trajati.*

pòmican, *pdmicna, adj. mobilis.* Stulli. *što se može pomicati, pomaknuti; beweglich. isp.* pokretan. *suprotno nepomican.*

pòmijara, *f. Spulfass, labrum cluacrum.* Rj. *kucu u kojoj se drže pomije.* — *riječ i s takim nast. kod badnjara.*

pòmije, *f. pl. vidi* splačine. Rj. *voda kojom se splaknu sudovi, vidi i* oplaćina, spirine: *das Spalicht, cluacs.* *po-minje. isp.* pomiti, pomijem. — *Snaha*

opere sudove, pa odnese pomije u valov svinjama . . . svinje ne će da piju pomija. Npr. 83.

pòmijenjati, *pdmijenjam, v. pf.* *po-mijenjati, kao sve redom izmijenjati:* Od haljina što bude u Turaka bolje, *ono pomijenjaju zu svoje gore.* Danica 1, 74.

pòmijèranje, *n. vidi* pomještanje. Rj. — *Srbi su mogli katkad iskati svoje zaloge natrag bez otkupa osobito u zemljama oietim; ali videći naprijed od kolike štete može biti tako pomijèranje uzajmične vjere, Dušan postavi pravilo, da se zalozi otkupljaju.* DM. 304.

pòmijèrati, *pdmijèram, v. impf.* Rj. *po-mijerati. v. pf.* pomjeriti. — **1)** *vidi* pomještati. Rj. *kretati što s mjesta.* — **2)** *sa se, refls. sich von der Stelle bewegen, moveri loco.* Rj. — *Svaki njemu Božu pomoć prima, al' ne prima Arnaud-Osmane, nit' se kurva od mesta poveru.* Npj. 3, 212. *Te se glasovi g, k, h, rastavljeni od onih glasom t, pomijèraju.* Rad 1, 114. *Vokali se jedan uz drugi lako pomijèraju.* 6, 51.

pòmijèšati, *pdmijèšam, v. pf.* Rj. *po-mijèšati. v. impf.* mijèšati. — **1)** *vermischen, commisceo.* Rj. — *Pri večeri pomijèša mu u vino rakiju i neka mirisna bilja.* Npr. 107. *Pomijèšavi s brašnom podostu sičana, umijesi lijepu malu pogačicu.* Posl. 354. *Niti je i kake druge velike trgovine mogao ko voditi da oni u njoj nisu bili pomešani.* Danica 4, 22. *On je mene u Rusiji preporučio i pomijèšao u društvo grofova i knezova.* Straž. 1886, 1766. *Tijem je dodatkom skinuo svu odgovornost s kuće krivčeve, samo ako nije pomijèšano u krivicu.* DM. 303. — **2)** *sa se, refls.:* Kad se *siromah među bogute pomijèšu*, valja da i za njega što prione. Posl. 121. *Ko se s tricunom pomijèša*, valja da ga svinje izjedu. 155. *Ništa se sa zadržljen pomijèšulo* nije. 225. *Samo se čuvaj, da se ne pomešas s kojim kraljem.* Miloš 117 (*sich mit keiner fremden Macht einlassen*). *Petar je ogledao nekoliko puta da bi se opet pomijèšao u Srpske postove.* Sovj. 75. *Da se ne pomijèšate u grijehe njezine.* Otkriv. 18, 4 (*dass ihr nicht theilhaftig werdet ihrer Sünden*).

pòmilanje, *n. das Herkorzeigen, protensio (ut quid promineat).* Rj. *verb. od 1)* *pomilati, 2)* *pomilati se.* — **1)** *radnja kojom tko pomila što.* — **2)** *stanje koje biva, kad se što pomila. vidi* pomaljanje.

pòmilar, *pdmilára, m.* (u Srijemu) *der zur Mühle bringt, qui molendum adfert frumentum, cf.* *pomeljar, pomlinar.* Rj. *koji ide u mlín da melje. vidi i* *pomeljarac.*

pòmilati, *pdmilám, v. impf.* Rj. *po-milati. vidi* pomaljati. *v. pf.* pomoliti. — **1)** *herkorzeigen, protendo, facio ut quid emineat.* Rj. — **2)** *sa se, refls. herkorragen, protendi, provincere.* Rj. — *Uzmu dvojica česnici, pa je okreću među sobom i pita jedan drugoga: »Milam li se« (t. j. pomilu li se izu česnice)?* Rj. 356b.

pòmilovanje, *n.* Stulli. *verb. od* pomilovati 2. *djelo kojom se tko pomiluje.* — *Ima 47 riječi koje su od Slavenskih posrbijene . . . pomilovanje, poučenje.* Nov. Zav. VI. *Ne htješe da vjeruju našegu radi pomilovanja.* Rim. 11, 31. *tkva verb. subst. kod dopuštenje.*

pòmilovati, *pdmilujëm, v. pf.* Rj. *po-milovati. v. impf.* milovati. — **1)** *lieblosen, blandior, demulceo.* Rj. *koga (rukom), kao pogladiti.* — *Počutiti, 2)* *pomilovati (rukom), lieblosen, demulceo, blandior.* Rj. 558a. — **2)** *Gospodi pomiluj! Herr, erbarne dich! (Kirchenslavisch im Gebete).* Rj. *vidi* smilovati se. — *Kao gjoja da se sam pokorio i car ga pomilova.* Danica 3, 141. *Da budu od Boga pomilovani i ponjegovani.* Kov. 70. *Blago milostivima, jer će biti pomilovani.* Mat. 5, 7. *Igjahu dva slijepca vičući i govoreći: pomiluj nas, sine Davidov!* 9, 27. *U malom gujevu sakrili za čns lice svoje od tebe, ali ču te rječnom milošću pomilovati,* veli *izbavitelj tvoj Gospod.* Is. 54, 8.

pomitjeti, pomilim, v. pf. kriecken, coepi repere. po-miljeti (malo), v. impf. miljeti.

pominjanje, n. das Erwähnen, mentio. Rj. verb. od pominjati. radnja kojom tko pominje što.

pominjati, njēm, v. impf. erwähnen, gedanken, mentionem facio. Rj. po-minjati. vidi pomenjivati, i syn. ondje. v. pf. pomenuti. — Ne gudi, ni gudala vadi. (Ne pominji ništa za to). Posl. 213. Crna će te Gora pominjati. Npj. 4, 337. U pominjatome Bijo-gradskome Srpskom bukvaru. Pis. 36. Ne pominji pakosti koju je učinio sluga tvoj. Sam. II. 19, 19. Za Stonski dokodak pominje i Ostoja. DM. 211.

pomirānje, n. vidi umiranje.

pomirati, rēm, vidi umirati. Rj. v. impf. po-mirati. isp. v. pf. pomrijeti.

pomirēnje, n. pacificatio, animorum conciliatio. Stulli. verb. od pomiriti, i pomiriti se. — djelo kojim tko pomiri koga s kim, ili se tko pomiri s kim. vidi po-prava 2. isp. pomirište. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . pomirenje, pozniženje. Nov. Zav. VII. Odbacujući sve moje pozdrave i poruke o pomirenju. Danica, 132. Isusa Hrista, kroz kojega sad primismo pomirenje. Rim. 5, 11.

pomirisati, pomirisēm, v. pf. po-mirisati što. vidi omirisati, primirisati, povonjati. v. impf. mirisati. — Neka dragi rumen cvijet nagje, i da reče, kad ga pomiriše: Ovgje mi je dolazila draga. Here. 211.

pomirište, n. (u Paštr.) die Verohnung, reconciliatio, in dem Sprichwort: U ognjište posvadište, u odrište pomirište (Posl. 334). Rj. kao pomirenje. — za nast. i značenje. isp. godište.

pomiriti, pōmirim, v. pf. Rj. po-miriti. v. impf. miriti. — 1) aussöhnen, reconcilio. Rj. — Utrkniti koga s kim, n. p. kad se svade, cf. pomiriti. Rj. 793a. Teško je pseto s mačkom i kurjaka s ovcom pomiriti. Posl. 314. Te mu kažu, oko šta su se svadili, i zamole ga, da ih on pomiri. Danica 2, 125. — 2) sa se, reciproco. sich versöhnen, reconciliari. Rj. — Hodi, Meho, da se pomirimo. Npj. 4, 518. Svadi se Čurčija s Jakovom . . . on se opet pomiri s Jakovom. Danica 3, 190. Kad smo se pomirili s Bogom. Rim. 5, 10.

pomisao, pōmisli. f. der Gedanke, cogitatio: znam njegovu pomisao. Rj. po-misao. vidi pomisljaj, pomisljenje. isp. pomisliti. — Sva četiri jesu . . . jedne čudi a jedne pomisli. Npj. 4, 167. Ovo su visoke pomisli. Priprava 91. Mogu se molovati . . . još manje osjećanja i dušerne pomisli. 177. Videći Isus pomisli njihore reče: za što zlo mislite u srcima svojijem? Mat. 9, 4. Zli dub, koji mrači pomisli i muti misli. DP. 188.

pomisлити, slim, v. pf. auf den Gedanken kommen, venit mihi in mentem. Rj. po-misliti. vidi poumiti (i se), v. impf. pomisljati. — Sumati, beschliessen, decerno, cf. pomisliti, smisliti. Rj. 725a. Došavši onje pomisle da ne će u onome čardaku biti njihova sestra. Npr. 7. Pa kad vigje, ništa ne reče, nego sam u sebi pomisli: blago meni jutros i do vijeka! 102. Ona pomisli ne će li to srećom biti kakva kuća. 133. Pomisliše na stare junake, kako valja mrijeti na mejdanu. Npj. 4, 231. Kad sam god na smrt morao pomisliti, prva mi je briga i žalost bila . . . Npj. 1, XIII.

pomisljāj, m. der Gedanke, cogitatio, cf. pomisao. Rj. vidi i pomisljenje. — I koliko se ovo na prvi pomisljaj čini lasno, opet ja sumnjam, da li bi se . . . Pis. 57. po-misljaj. isp. pomisliti. riječi s takim nast. kod dogazaj.

pomisljanje, n. das Bedenken, perpensio. Rj. verb. od pomisljati. radnja kojom tko pomislja što ili na što.

pomisljati, pōmisljām, v. impf. bedenken, anfangen zu denken, auf den Gedanken kommen, mihi venit in mentem. Rj. po-misljati. vidi pomisljavati. v. pf. pomisliti. — »Neću, kado, života mi moga! A u sreć, tako pomisljaše, da će, kako u družinu dogje. Npj. 1, 160. Moglo je njegovom junaštvu pomagalo, što je sve

pomisljao na Miloša Obilića. Danica 4, 30. Nego pomisljaš li, o čovječe . . . da ćeš pobjeći od suda Božjega? Rim. 2, 3. Svaki stade pomisljati za se. DM. 85.

pomisljavānje, n. vidi pomisljanje.

pomisljavati, pomisljavām, v. impf. po-misljavati. vidi pomisljati. v. pf. pomisliti. — A oni pomisljavahu u sebi govoreći: ako rećemo: s neba, reći će nam: za što mu dakle ne vjerovaste? Mat. 21, 25.

pomisljānje, n. der Gedanke, cogitatio: Ako ti je na sreću pomisljenje kao što je govorenje. Rj. verb. od pomisliti. djelo kojim se što pomisli (takva verb. subst. kod dopuštenje). vidi pomisao, pomisljaj.

pomizati, žām, v. pf. (u Č. G.) vidi popišati. Rj. i syn. ondje. po-mizati. v. impf. mizati. — I ova ne bi pomizana, reče Kotoranin. DPosl. 30.

pomjēditi, pōmjēdim, v. pf. verkupfern, cupro obduco. Rj. ake. Rj. XXX. po-mjediti što, mjed udariti na nj.

pōmjeriti, rim, v. pf. Rj. po-mjeriti. — 1) nach der Reihe abmessen (oder abwägen), emetior, expendo. Rj. kao izmjeriti sre redom. v. impf. mjeriti. — 2) a) von der Stelle rücken, moveo, cf. pomjestiti: Četiri mu pomjerala zuba. Rj. v. impf. pomijerati. — b) sa se, refleks. sich von der Stelle bewegen, moveri loco. Rj. — Tri mu zdrava iskočila zuba, a četiri s mesta s' pomerila. Npj. 3, 35. Zatrese i pokoleba se zemlja, temelji nebesima zadrmaše se i pomjeriše se, jer se on (Gospod) razgnjevi. Sam. II. 22, 8. Lična zamjenica trećega lica poznatoga . . . ali se ona jako pomjerala koje u samoj osnovi koje što je izgubila neke padeže. Obl. 29.

pōmjesni, adj. po-mjes(t)ni, osn. drugoj poli u mjesto. što bira i valja samo po gdjekojim mjestima; örtlich, localis. — On se zakune da će čuvati zakone sedam vaseljenskih sabora i deset pomjesničkih. DP. 248.

pōmjestiti, stīm, v. pf. verrücken, loco suo movere, perturbare. Rj. po-mjestiti. vidi pomjeriti 2. v. impf. pomještati. — Različne lažne nauke, koje je pravoslavna crkva dužna bila odbiti, jer se valjalo bojati da ne pomjeste temelj vjere. DP. 106. sa se, refleks. ili pass.: Za to se ne ćemo bojati, da bi se zemlja pomjestila. Ps. 46, 2.

pōmještānje, n. das Verrücken, perturbatio. Rj. verb. od pomještati. radnja kojom tko pomješta što.

pōmještati, štām, v. impf. verrücken, loco suo movere, perturbare. Rj. po-mještati, kao kretati što s mjesta. vidi pomijerati. v. pf. pomjestiti.

pōmlāčiti, pōmlāčim, v. pf. lau wärmen, tepidum reddo. Rj. po-mlačiti što, učiniti da bude mlako. v. impf. mlačiti.

pōmlāditi, pōmlādim, v. pf. Rj. po-mladiti. v. impf. pomlagjivati. — 1) verjungen, juvenem reddo, renovo. Rj. što, učiniti da bude mlado. — Po mjestinu (u tekstu) . . . za koja bi mogao ko god misliti da su pomlagjena. Kad 15, 182. — 2) sa se, refleks. sich verjungen, juvenesco. Rj. postati mlad, mlagji. — Bio jedan ear, i tako je bio star, da već nije ni čuo ni video . . . da mu je vode iz onoga studenca da se okupa i umije, da bi se pomladio. Npr. 236. Od smokre naučite se pričti: kad se reć njezine grane pomlade i ulistaju, znate da je blizu ljeto. Mat. 24, 32. Obradovaće se sreće vaše i kosti će se vaše pomladiti kao trava. Is. 66, 14.

pōmlagjivānje, n. das Verjungen, renovatio, restitutio juvenutis. Rj. verb. od 1) pomlagjivati, 2) pomlagjivati se. — 1) radnja kojom tko pomlagjuje što. — 2) stanje koje biva, kad se tko ili što pomlagjuje.

pōmlagjivati, pōmlagjujem, v. impf. Rj. po-mlagjivati. v. pf. pomladiti. — 1) verjungen, renovo, reddo juvenem. Rj. što, činiti da bude mlado, mlagje. — 2) sa se, refleks. sich verjungen, juvenesco. Rj. postajati mlad, mlagji.

pōmlātiti, pōmlātim, v. pf. zerschlagen, concido, contundo: pomlatila kiša jagaujee. Rj. po-mlatiti. r.

impf. mlatiti. — Kao graninom *pomlaćeno* (kad gdje boluje mnogo čeljadi). Rj. 98b. Kad mi Bog preda Zeveja i Salmana u ruku, tada će *pomlatiti tjelesa vašu trnjem* iz ove pustinje i *drućom*. Sud. 8, 7.

pomlinar, pomlinára, *m.* koji ide u mlin da melje, *vidi* pomilar. Rj. *vidi* i pomeljar, pomeljarac.

pòmlja, *f.* *vidi* pomnja. Rj. — pomnja, pomnjiv; mjesto *nj* iza *m* govori se i *lj*: pomlja, pomljiv. Korijeni 154. *isp.* sunnja i sunlja.

pòmjljiv, *adj.* *vidi* pomnjiv. Rj. *vidi* i poman.

pòmnja, *f.* (u Dubr.) *die* *Achtsamkeit, Unsicht, Aufmerksamkei, diligentia*; radi s pomnjom. Rj. *vidi* pomlja, pojma; pomnjivost. — Snaga kuću gradi a *pomnja* vinograd sadi. Posl. 291. Ne išti s *pomnjom* što ne bi htio nauči. DPosl. 73. *Pomnja* brez volje zaludni je trud. 98. Na što bi *pomnja* bila *obraćena*, može biti neizrečeno. Daničić, ARJ. 217b.

pòmnjiv, *adj.* *achtsam, umsichtig, diligens, cautus*. Rj. *vidi* pomljiv, poman. — Váđiti, hoditi polako i *pomnjivo*. Rj. 51b. Vojnika snažna, *stražniku pomnjiva*. DPosl. 151.

pòmnjivost, pòmnjivosti, *f.* *osobina onoga koji je pomnjiv. vidí* pomnja, i *syn.* ondje. Da se daje ljudima razboritost, mladíćima znanje i *pomnjivost*. Prič. 1, 4. *Pomnjivost* će paziti na te, razum će te čuvati. 2, 11.

pomôćati, čám, *v. pf.* *vidi* popišati. Rj. i *syn.* ondje. po-moćati. *v. impf.* moćati.

pomôćiti, pòmôćim, *v. pf.* (u Lici) *vidi* pokvasiti. Rj. po-moćiti. *v. impf.* moćiti.

pòmôć, pòmôći, *f.* (*loc.* pòmôći) *die* *Hilfe, auxili-um*. Rj. *vidi* potpomoć, indat.

I. 1) Rukama pokazujući kao da je nijem i da *ište pomoći*. Npr. 123. Kad ti bude kaka nevolja, dogji na moj grob i *naći ćeš pomoć*. 126. *Imam* sad od *njih pomoć*. 206. Ne bi li se *Srbima pomoć* u *dčebani* dala. Danica 3, 149. Da *mu pošalje pomoć*, kao i oni njemu što su *slali protiv* Bosanskih begova. 3, 168. Pred noć *Turcima pridogje pomoć* iz Janje. 3, 183. Da bi dao *raji ruku pomoći*. 3, 187. To je *nesreća, protiv koje* bi se čovjek mogao *pomoći* nadati. Pis. 53. Od poluglasnoga ni jednog slova ne može biti slog ni riječ *bez pomoći* samoglasnoga. Rj. XXIX. — **2)** s *nekim prijedlozima osobito*. — **a)** na *su akus*. Sunce na istok, a jaki Bog *nu pomoć*! Npr. 99. Probudi se meni *nu pomoć*. Ps. 7, 6. na *s lokat. biće* u *ovom primjeru stih* radi: Mili Bože, na svemu ti fala, koji si mi bio *nu pomoći*! Npj. 2, 36. — **b)** od (*pomoći biti komu čemu*): Da se trudi, ne bi li u starost *roditeljima svojijema od pomoći bio*. Npr. 247. Krompiri . . . vrlo se malo siju, prem da bi mogli *biti od velike pomoći*. Danica 2, 103. *linena* . . . koja mogu *biti od koristi i pomoći* ne samo za današnji naš jezik, nego i za staru historiju naroda našega. Pis. 80. Zeta se otimala da bude samostalna, *čemu su od pomoći bili* neredi u samoj Srbiji. DM. — **c)** sa *su instrum.*: Dušmanima oružjem iz ruka, oštrom sabljom . . . a sve s *pomoću Božjom* (kad se napíja). Rj. 361a. Namastíri su se u Srijemu s *pomoću svojijeh spahiluku* održali do sad prilično. Rj. 396a. Na obrtaljku se nasloni pa se onako s *pomoću nogu obrću*. Rj. 431b. Palije, kao velike lotre, s *pomoću kuzil* se burad na kola tovara i s kola skidaju. Rj. 485b. Pošalju Leontija, ne bi li ih on kako s *pomoću zakona* uvjerio o . . . Danica 3, 162. Da će tek s *pomoću ovoga prijevoda* moći upravo razumjeti mnoga mjesta u Novome zavjetu. Nov. Zav. III. Buduće vrijeme sastavi se s *pomoću glagola* čn. Rj. LV. S *pomoću njegovu topa* uzet je Požarevac. Sovj. 13. Da bi se i oni s *pomoću naših molitava* udostojili blagodatí. DP. 280. u *takim dogajanjima* stoji riječ *pomoć* u *instrum.* i *bez prijedloga* sa: Preslica,

2) u vodenice kašičare ona gredica . . . te se *pomoću nje* vodenica spušta i podiže. Rj. 581a. Od samoga r može biti slog, i *pomoću njega* (r) može se zapisati riječ bez samoglasnoga slova. Rj. XXIX. Dobrinjac *pomoću Rodofinikove svjedodžbe i preporuke* načini se narodnijem poslanikom. Sovj. 35. Fariseji govorahu: *pomoću knezu gjavolskog izgoni* gjavole. Mat. 9, 34. Kaže samo da se *nađ pomoću božjom* postati gospodar nad Srbima. DM. 116. Oživi ga blagodaću Hrista svojega, molitvama presvete Bogorodice i *pomoću svetih*. DP. 230. — **d** *α*) u *su akus*. kao na *pitanje kudu* (*kamo*)?: Da ljudi izdaleka mogu vidjeti i da *trče* u *pomoć*. Rj. 64a. Prekrsti se put istoka i *kliknu jakoga Boga* u *pomoć*. Npr. 94. Onda da *idu* njemu u *pomoć*. 156. I ovdje se moraju *uzeti* u *pomoć* razlike između staroga i današnjega Slaven-skog jezika. Pis. 52. Koji je u *pomoć* Srpskome rječniku *poklonio* pet stotina forinti. Rj. XV. Vojska koju je Rusija bila dužna Francuzima *dati* u *pomoć*. Žitje 16. Milutin *obeću* Karlu u *pomoć* vojske. DM. 36. *Prijedlog* za *mjesto prijedloga* u *u ovom primjeru*: On *mu pošalje* za *pomoć* Srbima grafa Orurka. Sovj. 42. — **ē**) u *su lok.* kao *nu pitanje gdje?*: Budi Srpstvu danas u *pomoći*. Npj. 4, 344. Preporučujem vam pak Pivu sestru našu . . . da *joj budete* u *pomoći* u svakoj stvari. Rim. 16, 2. Narod od sto hiljada duša *imajući* prirodu u *pomoći* može sačuvati svoju samostalnost. DM. 104.

II. u *pozdravljanju*. Bog-pomoć, u pjesmi mjesto: Božja pomoć: Kapu skida, *Bog-pomoć naziva*. Rj. 34a. *Božju* mu je *pomoć naviknuo*. Rj. 380a. »*Pomozí* Bog, naš svijetli kralju!« A kralj *mu pomoć prihvati*: »Bog vam dobro dao, gjeco!« Npr. 165. Devojka je kraj gore stajala, tud prolazi sva careva vojska, sva joj vojska *Božju pomoć daje*. Npj. 1, 436. Pa joj Imbro *Božju pomoć zvuše* . . . a ona *mu pomoć priľutáše*. 1, 472. I kraljici *Božju pomoć daje*, kraljica *nu Božju pomoć prima*. 2, 67. Tade njima *Božu pomoć viće*, a svi su *mu pomoć prihvatili*. 4, 45. A kad pope ka družini dogje, *pomoć dade*, niz dorata spade, *ongje njemu pomoć priľutáše*, lijepo se s njime pozdraviše. 4, 396.

pòmôći, pòmôžem (pòmognêm), pòmogao, pòmogla) *v. pf.* *helfen, adjuvo, auxilior*. Rj. *vidi* fajdisati, vajdisati. *isp.* hasniti. po-moći. *v. impf.* pomagati. —

I. 1) *pomoći kome*: *Pomoz Bog, pomozí Bog* . . . ovaj mu odgovori: *Bog ti pomogao!* Ni rod, ni *pomozí Bog*, t. j. niti znam ko je, ni od kuda je. Rj. 538a. Da *vam pomognem, eđu bismo* ga kako satri. Npr. 34. Sad *neka ti pomože pravdu* kad si bez oči. 85. On se okupa i *ništa mu ne pomože*. 242. Ako *mi ne možeš pomoći*, nemoj mi odmoći. Posl. 5. *Pomozí mi reći*. (Kad se ko kakovoga imena ili drugoga čega u govoru ne može da sjeti). Posl. 254. Kad bi nama od nevolje bilo, da *ni hoćeš pomoć* od Turaku. Npj. 5, 64 (*ni = num*). Kojigod u slavu Božju ustajao . . . *njemu i pomogla duši i tijelu*. Kov. 119. On *će im* u tom *pomoći*. Miloš 174. *Pomozí sam sebi*. Mat. 27, 40. Da *bi mi* kad Božija volja *pomogla* da dogjeni k vama. Rim. 1, 10. *Šta će mi* dakle *pomoći što sam mudar?* Prop. 2, 15. Gnjevim se vrlo na narode bezbrižne, jer se malo razgnjevih a oni *pomogóše na zlo*. Zah. 1, 15 (*adjuverant in malum*). *Pomogóše* *Dečanskome protiv* Milutina. DM. 62. *sa se, pass.*: Da bi Rusi doznali u čemu se *Srbima može pomoći* u ratu protiv Turaka. Sovj. 18. — **2)** *pomoći koga*: Neko od nas, a ko, *tojaj će* Bog i sreća danas *pomoći*. Npr. 104 (togaj *mj.* togu. *isp. j suff.*). *Síromaha* je lasno *pomoći*, al' je teško *onoga* koji je (bio bogat, pa) propao. Posl. 285. Da ni *pomože* Bog i svi sveti *našega brata domaćina*. Npj. 1, 78 (u zdravici). *Pomog'o* Bog *kućac* i *njegov dom!* 1, 85. Jesu li i Srbi *što pomogli* u opštemu Evropskom ratu protiv Napoleona. Miloš 43. —

II. sa se, refleks.: Hasniti se, cf. pomoći se. Rj. 803a (a pomoći se nema u Rj. na mjestu svojem). vidi i fajdisati se. — Kazaju ti kako ćeš se pomoći. Npr. 76. Istrgne jednu srebrnu talpu govoreći: »Mogu se pomoći. 88. Bog govori: Pomozi se sam, pomoć ću ti i ja. Posl. 17. Kad kuća gori, barem da se čook ogrije. (Da se čook i od štete svoje pomogne koliko se može). 118. Pa da se barem znao mojijem poslom pomoći. Odg. na sit. 9. Ja bi voljeo, da se vi pomognete, nego ja. Straž. 1886, 1223.

pomoćni, adj. auxiliarius, auxiliarius — pomoćne čete. Stulli. što pripada pomoći.

pomoćnica, f. — 1) die Helferin, adjutrix, cf. pomotnjica: sveta Trojica da bnde pomoćnica (Kad napijaju). Rj. koju pomaže. — 2) motka kojom se voz sijena odzogo pritisne pa se sveže. Rj.

pomoćnik, pomoćnika, m. der Helfer, adjutor, cf. pomotnjik. Rj. vidi i pomagač. koji pomaže. — Pozdravite pomoćnike moje n Hristu. Rim. 16, 3. Siroti ti si pomoćnik. Ps. 10, 14.

pomodrli, drim, v. pf. bländlich werden. livesco. Rj. po-modriti, modar postati. v. impf. modriti se.

pomol, m. cf. napomol. Rj. postanje riječi i primjere vidi kod napomol. vidi pomolak.

pomolac, pòmõlca, m. das zum Geben hervorgezogen wird, quod protenditur: Pomolac babi teoce vraća (Valja da ono što pomoli, da da gjetetu što će joj teoce vratiti. Posl. 255). Rj.

pomolak, pòmõlka, m. der Vorschein, das Angesicht, conspectus, cf. pomol: Kad su bili Mletku na pomolku. Rj. — pomolak, postanju kojega i pomoliti, dolazi samo s prijedlogom (a loc.): Mletku na pomolku: kad se pomoli Mletak, blizu Mletka. isp. na domak.

1. pomoliti, pòmõlim, v. pf. Rj. po-moliti. v. impf. pomaljati, pomiljati. — 1) hervorstrecken, hervorzeigen, protendo, exsero. Rj. isp. ispuljiti. — Jedan uzme prsten i natakne na jedan rogaj od marame, pa onda pomoli iz ruke svu četiri rogaja. Rj. 617b. Ne da mu bijela zuba pomoliti. (Ne da mu riječi reći). Posl. 197. Još zorica ne zabijeljela, ni danica lica pomolitu. Npj. 3, 286. Prisluškuje, od kuda vjetar duva, i pomolio na pendžer glavu. Npj. 5, 495. — 2) sa se, refleks. sich hervorzeigen, hervorrufen, prominco. Rj. vidi iz-moliti se, namoliti se 2. — Car namesti dželata te kako se pomoli iz galije, odseče mu glavu. Npr. 70. Kad se sunce pomoli iza planina. 263. Kad se Turci s plijenom pomole. Npj. 4, 185. Al' se Turci poljem pomoliše. 4, 186.

2. pomoliti se, pòmõlim se, v. r. pf. ein wenig beten, paulkum precari Deum. Rj. po-moliti se (Bogu). v. impf. moliti se (Bogu), moliti (Boga). — Pastirka umrla... otišla na grob i pomolila se za nju Bogu. Nov. Srb. 1817, 472. Nego se vi pomolite svetome Stevanu Stiljanoviću, neka se on zamoli Bogu, da... Straž. 1886, 1766. Za to sluga tvoj nagje u sren svojem da ti se pomoli orom molitvom. Tako, Gospode, Gospode, ti si Bog. Sam. II. 7, 27. Pomoli se za ostatak koji se nalazi. Is. 37, 4. Vladika pomoliše se za oproštenje svojih grijeha pristupi k pričestivanju. DP. 33.

pómor, f. die Seuche, lues, pestis. Rj. po-mor. isp. pomrijeti. — Pomriješe ljudi ametice (kad je kakav pomor u selu). Rj. 5. Neko zapitao popa: nru li ljudi; a on odgovori: »mirucaju« (premda su mnogi nrli kao od pomora nekog). Rj. 359b. Upadak, kao šteta ili pomor, n. p. ove je godine veliki upadak od boginja (t. j. umiru mnoga čeljad od njih). Rj. 783b. Biće gladi i pomori. Mat. 24, 7. Da ne pošlje na nas pomor ili mač. Mojs. II. 5, 3. Mogah i tebe i narod tvoj udariti pomorom. 9, 15. Tada ću pustiti pomor na vas. III. 26, 25. Udari pomor u njih. Prip. bibl. 51.

pómorac, pòmõrca, m. čovjek koji ide po moru, Seemann, maritimus: Da čekamo pomorce trgovce.

Rj. — Zna vješt pomorac kad će more nazvret'. DPosl. 159.

Pomorávac, Pomoráveca, m. der Anwohner der Morava, accola Moravae fluminis. Rj. čovjek iz Pomoravlja. vidi Pomoravljanin.

Pomõrávka, f. die Anwoherin der Morava, circummoravana. Rj. žena iz Pomoravlja.

Pomõrávljanin (Pomorávljanin), m. (pl. Pomõrávljani, Pomorávljani) vidi Pomoravac. Rj.

Pomõrávlje, n. die Gegend an der Morava, regio circa Moravam flumen. Rj. kraj pored vode Morave.

Pomõrávskî, adj. an der Morava gelegen, circummoravanus. Rj. što pripada Pomoravlju.

Pomorišac, Pomorišca, m. Einer vom Gebiete der Marosch, circummarisinus. Rj. čovjek iz Pomorišja.

Pomorišje, m. die Gegend an der Marosch. Rj. kraj pored vode Morisa (u Ugarskoj).

Pomõriška, Pomõriškinja, f. ein Frauenzimmer vom Maroschgebiete, circummarisina. Rj. žena iz Pomorišja.

pomõriti, pòmõrim, v. pf. Rj. po-moriti. v. impf. moriti. — 1. 1) umbringen (nach der Reihe), interficio: pomori tolike ljude. Rj. kao umoriti redom. — Nije ono zec, nego je ono aždaja. Toliki zec pomori i zatomi. Npr. 44. Ono roblje, što ste kupovali, nemojte ga gladi pomoriti. Npj. 4, 202. Zločince će zlom smrti pomoriti. Mat. 21, 41. Da nas i stoku našu pomoriš žegju. Mojs. II. 17, 3. Glaguj i pomorom pomoriću ih. Jer. 14, 12. Angejo pruži ruku svoju na Jerusalem da ga pomori. Prip. bibl. 7. — 2) dahinraffen, abripio: pomorila kuga. Rj. — Sarajevo, što si potavnjelo? Ili te je kuga pomorila? Npj. 1, 494. — 3) ermüden, fatigo: pomorismo konje. Rj. — Što si tolike svate potrudio i tolike konje pomorio? Npj. 1, 552. — II. sa se. — 1) refleks. (im Menge) müde werden, fatigati sumus. Rj. ljudi n. p. teško radeći pomoriše se, pomoriše se, postadoše pomado umorni. — 2) reciproc.: Carevi se otimlju o carstvo, meju se se hoće da pomore, zlaćenima da pobodu noži. Npj. 2, 190.

pomõrljiv, adj. pomorljiva godina, kad puno ljudi umre. u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmin.

pòmorskî, adj. Sec-, maritimus: I gjeveri pomorski trgovei. Rj. po-morski. isp. morski.

pòmorsivo, n. marinaresea, ars nautica. Stulli. pomorsko umještvo.

pomõskõviti, pomõskõvim, v. pf. Rj. po-moskoviti. vidi porusiti. v. impf. moskoviti. — 1) zum Russen (Moskauer) machen, reddo Mosquanum. Rj. učiniti koga Moskovom (Rusom). — 2) sa se, refleks. Russe werden, fio Mosquanus. Rj. postati Moskov, Rus.

pomõtunjica, f. vidi pomoćnica. Rj. za nastavke isp. božitnji i božični. — Dovijarka, pluninčina pomotnjica. Rj. 126b. Živonačelna Bogorodica... ona nama najbolju pomotnjicu bila. Rj. 400b.

pomõtunjik, pomotnjika, m. vidi pomoćnik. Rj. vidi i pomagač.

pomõtriti, pòmõtrím, v. pf. po-motriti, kao pomnjivo pogledati. v. impf. motriti. — Blago tome, ko je doživio, da to vidi i da to pomotri. Npj. 5, 541.

pomrćati, pòmrcím, v. pf. po-mrćati. v. pf. pomrćati. v. impf. mrćati. — 1) što, učiniti da bude mračno: Zastrijeću nebo, i izvješte ću na njemu pomrćati... Sva ću srijetla vidjela na nebu pomrćati za tobom. Jezek. 32, 7. 8. Pomrćevu zemlju za bijela dana. Amos 8, 9. — 2) sa se, refleks. n. p. sunce, verfinstert werden, deficere, cf. pomrćati. Rj. vidi i pomrknuti 2.

pomrćati, m. v. pf. Rj. po-mrćati. vidi pomrćati se, pomrknuti 2. — 1) n. p. mjesec, sunce, verfinstert werden, deficere. Kad sunce pomrće, narod naš kaže: »izjelo se sunce!« Rj. — Uхвати se mjesec, sunce (kad pomrći). Rj. 794a. — 2) pomrćao mjesec, scheint nicht (wird erst nach Mitternacht aufgehen). Rj. pomrći mjesec, kad ne svijetli, nego izigje n. p. istom po

ponoći. *ovumo idu i oraki primjeri: Viš' njih jarko pomrčulo sunce od pušćanoga prahu i olova.* Npj. 4, 188.

pomrčina, *f.* — **1)** *die Finsterniss, tenebruc.* Rj. *vidi mrak, i syn. ondje; tama.* — Š vojskom... pošao u tamni vilaket, gdje se nikad ništa ne vidi... da bi ih kobile iz one pomrčine izvele. Rj. 730b. Opazi gde se nešto kroz pomrčinu u šumi belasa. Npr. 133. Lupa kao pseto u pomrčini (kad je u kakoj zgradi). Posl. 171. Pomrčina kao tijesto, 255. Sve je tu mračno kao najjušću pomrčinu. Priprava 172. — **2)** *kad sunce ili mjesec pomrču.* — Pomrčine sunca i mjeseca. Danica 1, XXIII. U Beču će se početi ova pomrčina u 11 sati a srsiče se u 1 sat. 1, XXIV.

pomrčiti, čim, *v. pf.* Rj. *po-mrčiti. v. impf. mrčiti.* — **1)** *einschwärzen, nigro colore inficio:* Na sebi je svilu pomrčila. Rj. *što, učiniti da bude mrko.* — **2)** *n. p. sve sam pismo pomrčio, durchstreichen, induco.* Rj.

pomrčijeti, pomrčimo, (pomrčili) *v. pf. duhin sterben, emorior.* Rj. *po-mrčijeti, kao umrijeti jedno za drugim. vidi samrjeti. v. impf. mrčijeti.* — Pomrčije ljudi (*ameticce* (kad je kakav pomor u selu). Rj. 5a. Da su moja sva braća i sestre pa i sam otac nu prećac pomrli. Npr. 215. Tako mi sve pasjom glagju ne pomrlo! Posl. 304. Mi nijesmo jedne ženske glave, pod zatvorom ženski du pomrmo. Npj. 4, 170. Koji su od bolesti pomrli. Sovj. 66. Neka pomru bez djece. Mojs. III. 20, 20 *Ijutom će smrću pomrčijeti.* Jezek. 16, 4.

pomrčivānje, *n. dus verbietende Winken mit Augen, nutus interdicens.* Rj. *verb. od pomrčivati. radnju kojom tko pomrkuje na koga.*

pomrčivati, pomrčujem, *v. impf. verbietend mit Augen winken, nutu interdicare.* Rj. *po-mrčivati nu koga, kao prijeteći mršteći se namignivati na nj da što ne čini. v. pf. pomrknuti 1.*

pomrknuti, knēm, *v. pf.* Rj. *po-mrknuti.* — **1)** na koga, kao prijeteći i mršteći se namignuti na koga da što ne čini, *verbietend mit den Augen winken, nutu interdicare.* Rj. *v. impf. pomrčivati.* — **2)** *vidi pomrčati.* Rj. *vidi i pomrčati se.* — Opominji se tvoreca svojega prije nego pomrkuje sunce i vidjelo i mjesec i zvijezde. Prop. 12, 2.

pomrljati, pomrljām, *v. pf.* *po-mrljati. v. impf. mrljati.* — *Pobrljati, cf. pomrljati.* Rj. 512b. *vidi i uprljati.*

pomrsiti, pomrsīm, *v. pf.* Rj. *po-mrsiti. v. impf. mrsiti.* — **1)** *vidi zamrsiti:* Snujući je pomrsila platno. Rj. — *Lasno ti je poznat' oženjena: mrki su mu pomrseni brei.* Herc. 103. Kako mene okarati ne će, kad mi vidi kose pomrsene. 131. — **2)** *n. p. bi-lješku, verrücken, turbo.* Rj. *kao pomjeriti.*

pomrzao, pomrzli, *f. vidi smrzao.* Rj. *po-mrzao, kad se pomrzne; der Frost, gelu.* — *riječ i s takim nast. kod iznikao.*

pomrziti, zīm, *v. pf.* Rj. *po-mrziti. vidi pomrzjeti. kao zamrziti. v. impf. mrsiti.* — **1)** *hassen, odi:* Što je care ljubu pomrzio. Rj. — *Tako me braća ne pomrzjela!* Posl. 298. Nemoj mene, striko, pomrzjeti. Npj. 5, 10. Braća ne podnoseći tolike promjene u porodičnom redu pomrzše i na onoga koji je učini. DM. 6. — **2)** *su se, reciproč.:* I ako se grđno pomrzismo, ma brat brata na jamu vogjaše, u jamu ga bačiti ne hoćаше. Npj. 5, 440.

pomrzjeti, pomrzim, (u C. G.) *vidi pomrziti.* Rj. *i primjere ondje.*

pomrznuti se, znč se, *v. r. pf. gefrieren, congelari:* pomrzlo se malo. Rj. *po-mrznuti se. v. impf. mrsnuti se. isp. pomrzao.* — *Okisnuše kičeni svatovi, okisnuše, pa se pomrznuše, osta jadna na konju gjevojka...* Ode Osman da skine gjevojku, kad se cura živa samrzнула. Herc. 43.

pomučan, pomučna, *adj. po-mučan, kao prilično mučan. isp. po (složeno sa adj.) i mučan.* — Dobro

ti je Hajdaru u hladu! niť ga kolju muhe ni obadi, nego mu je pomučno od gladi. Posl. 61.

pomusti, pomuzēm, *v. pf. melken, mulgeo.* Rj. *po-musti. v. impf. musti.* — *Ti pomuzi razbludnicu ovcu.* Rj. 181a. *sa se, pass.:* Krava se ne da pomusti, dok ne odoji tele. Rj. 446b.

pomutiti, pomutim, *v. pf.* Rj. *po-mutiti. v. impf. mutiti.* — **1.)** *trüben, turbo:* Svu su rodu utve pomutile. Rj. *sa se, pass.:* Čistac, jaje pod kvočkom... pa niti se iz njega što izleže, niti se pomuti, nego ostane čisto. Rj. 825b. — **2)** (u C. G.) *verwirren, conturbo, cf. smutiti, pobuniti.* Rj. — **3)** *oči, verdunkeln (das Gesicht), visum hebetare.* Rj. — *Kako mene okarati ne će, kad mi vidi oči pomučene.* Herc. 131. — **II. sa se, reflex.** — **1)** *sich trüben (vom Wetter), obscuror.* Rj. *po-muti se vrijeme.* — **2)** *po-mutiti se ljudi, t. j. uzbunili se, pozavagjali se, sich entzweien, discordia ortu est.* Rj.

ponabijati, ponabijām, *v. pf. po-nabijati, kao nabiti sve redom. v. impf. nabijati.* — *Uhvate Turei šezdeset frajkora, i odvedu ih na Tekiju te ih ondje ponubijuju na kolje.* Rj. 295b.

ponačiniti se, ponačiniim se, *v. r. pf. vidi oporaviti se:* Dok se Miloš malo ponačini. Rj. *po-načiniti se.*

ponajlak (ponajlak), *adv. sachte, leniter, sensim, cf. polako.* Rj. *i syn. ondje.* *po-najlak. isp. najlak.*

ponajmanji, *adj. po-najmanji. isp. po (složeno su adj.) i najmanji.* — *Zeko uze ponajmanje društva, ponajmanje trideset golača.* Npj. 4, 282.

ponajpotle, *adv. po-najpotle. isp. po (složeno su adj.) i najpotle.* — *Ponajpotle ostavi Zlatiju.* Herc. 14.

ponajstariji, *adj. po-najstariji. isp. po (složeno su adj.) i najstariji.* — *Jedan izmegan njih, osobito koji je ponajstariji, reče da ne će.* Posl. 6.

ponajtješnji, *adj. po-najtješnji. isp. po (složeno sa adj.) i najtješnji.* — *Od kuda su klanci ponajtješnji.* Rj. 272a.

ponajviše, *meistentheils, grösstentheils, maximam partem.* Rj. *adv. po-najviše. isp. po (složeno su adv.) i najviše.* — *No to misle ponajviše oni ljudi, koji niti znadu...* Rj. XIV. *Oni (prijedvi) ponajviše imaju dvojak akcenat.* Obl. 41. *adj. Al' je na svjet ponajviše gr'ota omraziti brata i sestricu.* Herc. 310.

ponakvasiti, šim, *v. pf. ein wenig cinweichen, paulum macero, n. p. kad se brije.* Rj. *po-nakvasiti, malo nakrusiti.*

ponamještati, štam, *v. pf. unterbringen, colloco:* *Dok ja koke ponameštam, k tomu vreme za pojanje.* Rj. *po-namještati, kao namjestiti malo po malo. v. impf. namjestati.*

ponapiti se, ponapijem se, *v. r. pf. sich einen kleinen Rausch antrinken, paululum inebriari.* Rj. *po-napiti se. vidi podnapiti se. kao malo opiti se.* — *Piše vino tri bijela dana, dok se rujna ponapiše vinu, doke vince uljeze u lice.* Npj. 2, 54.

ponaprijed, voruu, prae: *Bre koji će ponaprijed poći.* Rj. *po-naprijed, kao malo naprijed.* — *No je popu loša sreća bila: kad je malo ponaprijed bilo, na ltu je guju nagazio.* Npj. 4, 401.

ponasuti se, ponaspēm se, (ponasuo se, ponasula se) *v. r. pf. po-nasuti se čega, kao dosta se nasuti čega.* — *Junaci se ponasuše bluga, belih groša i žutih dukata.* Npj. 3, 433.

ponaticati, ponaticēm, *v. pf. nach der Reihe anspessen, figo alium ex alio.* Rj. *po-naticati, sre redom nataći. v. impf. naticati.*

ponaučiti, ponaučim, *v. pf.* Rj. *po-naučiti.* — **1)** *ein wenig erlernen, paululum addisco.* Rj. *naučiti (se) malo.* — **2)** *ein wenig unterrichten, addoro paulum.* Rj. *naučiti koga malo.*

ponavljānje, *n.* Rj. *verb. od ponavljati.* — **1)** *radnja kojom tko ponavlja, opravlja, popravlja što, n. p. manastir (das Erneuern [eines Gebäudes], renovatio.*

Rj.). — 2) radnja kojom tko ponavlja, čini na novo, opet što: U oči Spasova dne još se jednom otpjevaju sve pjesme o uskrsu... i ovo je ponavljanje kao ntjeha vjernima. DP. 276.

ponāvljati, **pōnāvljām**, v. *impf.* Rj. po-navljati. v. *pf.* ponoviti. — 1) *erneuern, renovo*. Rj. kao *opravljati, popravljati*. — Kad je trebalo namastir *ponavljati* ili kod njega što graditi. Rj. 395a. Pošlješ duh svoj, postaju, i *ponavljās lice zemlji*. Ps. 104, 30. Gospod tvorac, koji je od iskona voljan bio *ponavljati svoje stvaranje*. DP. 351. — 2) *činiti što nanovo, opet; wiederholen, repetere, iterare*. — Ona (lisica) otegne pjevati: »Bolan zdravu nosi, bolan zdravu nosi.« I kad je ona *ovo jednako ponavljala*, zapita je vuk: »Šta ti, teto, govoriš?« Npr. 179. *Ponavljat' rane*. DPosl. 98. Ko pokriva prijestup, traži ljubav; a ko *ponavlja stvar*, rastavlja glavne prijatelje. Prič. 17, 9. Šta svi Srpski ljetopisci misle o riječi »prvo-vjenčani«, koju misao i Rajić *ponavlja*. DM. 24. sa se, *pass.*: Ne želeći da se *ponavlja svagja*. Vid. d. 1862, 2.

Pōneije, m. *Pontier, Pontius*, u poslovice: Od *Poncija* do Pilata (Posl. 235). Rj.

poneári, (es ist) *vorbei, zu spat, non (est) integrum*. Rj. *upravo*: po nehári, *dockan* (je). — Udri Ciganče dokle nije tikvu razbilo, a kad razbije, *po nehari*. Posl. 329.

ponēdioničār, m. čovjek koji posti ponedionik, *der (aus Andacht oder der Busse wegen) am Montag fastet, qui jejunit die lunae*. Rj.

ponēdionik, **ponēdželjak**, **ponēdijeljka**, **ponēdželj-nik**, m. *der Montag, dies lunae*. Rj. (*prvi*) dan po nedjelji. — Na čisti *ponedjeljnik* obuče se kakav momak u ženske haljine i načini se kao gjedova baba. Rj. 9a. Vazmenac, *vazmeni ponedjeljnik, srijetli ponedjeljnik*. Rj. 51b. Družičalo, ružičalo, *po-bušeni ponedjeljnik*. Rj. 142a. *Zadušni ponedjeljnik*. Rj. 173b. I ti, majko, dugo živovala, od četvrtka do *ponedjeljnika*. Here. 206.

ponēdželjnīčni, *adj. diei lunae*. Stulli, što pripada *ponedjeljniku*.

ponehári, *vidi* poneari.

ponēstati, **ponēstane**, v. r. *pf. ein wenig zu Mangeln anfangen, eoepit paululum deesse, cf. premaći se: Ako P tebe *ponestane blaga*. Rj. po-nestati, *kad počne nestajati čega*. — Već u *jednih ponestalo blaga*, uzaima jedan od drugoga. Npj. 2, 437.*

ponēsti, **ponēsēm**, v. *pf. vidi* ponijeti. *isp.* Obl. 67.

ponevīditi se, **ponevīdim se**, v. r. *pf. vidi* ponijeti se 2a. Rj. *reciproč.* po-neviditi se, *kao posraditi se*. v. *impf.* nenavidjeti se.

ponīci, **ponīknēm**, v. *pf.* Rj. po-nići. *vidi* poniknuti. — 1) *ausgesprossen, progerminat*. Rj. v. *pf.* je i *prosti nići, niknuti*. v. *impf.* *nicati, isp.* ponikao. — *Mazgale* po njivi (prazna mjesta, *kud ništa nije poniklo*). Rj. 341b. A iz vode *horje poniknulo*. Npj. 4, 448. Ali takovi dijelovi *poslije ponikoše na novo*. DM. 24. — 2) (st.) Svi junaci *nikom ponikoše*, t. j. ukočiše se kao da su iz zemlje *iznikli* (?) ili oboriše glave k zemlji (?). Rj. *suprotno* *uznići*. — Sve dabije *nikom ponikoše*, i preda se u zemlju *požgale*... *ne poniče* Počić Memed-aga, *ne poniče*, već junak pokliče: Dišer more, hodže i vaizi! Npj. 4, 136.

ponijemčiti, **ponijemčim**, v. *pf.* Rj. po-nijemčiti. v. *impf.* nijemčiti. — 1) *zum Deutschen machen, reddo germanum*. Rj. *koga, učiniti ga Nijemcem*. — 2) *sa se, reflcks. ein Deutscher werden, fio germanus*. Rj. *postati Nijemac*.

ponijeti, **ponēsēm**, (**pōnio**, **pōnijela**) v. *pf.* Rj. ponijeti. *vidi* ponesti. v. *impf.* ponositi se. — 1. 1) *tragen, mitnehmen, porto, fero*. Rj. v. *impf.* nositi. — *Ponesi oro tvojoj sēri* i reci joj... Npr. 105. *Carica spravi karocu* i *ponese caru* u kamenu pećinu. 107 (*isp.* nositi 3). *Ponese* na vašar da proda. 168. Ko može

pušku ponijeti, neka ide u četu. *Danica* 3, 159. Osjekao svetome Šavi u čivotu ruku i *ponio je sa sobom*. Kov. 125. *Koliko mogu ponijeti* dvije mazge. Car. H. 5, 17. *sa se, pass.*: Nije mala što se pod pazuhom ne može *ponijeti* (kao noveci). Posl. 215. — 2) (u C. G.) *davon trugen, aufero, cf. odnijeti: Ponese mu konja i oružje*. Rj. v. *impf.* odnositi. — *Haji' otele, Božji prokletnici! gjavoli vi ponijeli dušu!* Npj. 2, 127 (*vi = vam*). Pade Turčin u vodu studenu, i *njega je voda ponijela*. 4, 66. Tako ni ova puška *srece ne ponijela!* Posl. 302. — 3) *ponijela* godina, *ponijeli* vinogradi, *ponijele* trešnje, *gut steben*. Rj. — *Dobro je ponijelo* ako godina ne omalne, t. j. *prevari*. Rj. 458a. — 4) *ponijela* žena, t. j. *zatrudnjela*. Rj. *postala noseća*. — 5) u pjesmi, *vidi* dolikovati. *Odjelo ga ponijelo* lepo. Rj. *vidi* podnijeti 6. v. *impf.* podnositi 5. — II. *sa se*. — 1) *refleks. sich hoch trugen, stolz werden, superbus fio*. Rj. *postati ponosit*. *vidi* podnijeti se, *poholiti se*, *pokičeljati se*, *posiliti se*, *zapeti 3. isp.* dići glavu (od koga). v. *impf.* *ponositi se*. — a) *ponijeti se, ponijeti se čim, kim*: Kako je digao rep kao da ga je obad nbo. (Kad se kakav čok *ponese* ili *raskomada*). Posl. 125. Ni se u *dobru ponese*, ni u *zlu poništi*. 223. *Čim si mi se tako poneseo*: ili *sudom*, ili *svetovima*. Npj. 2, 562. *Uz to se još osobito bio ponio* i *posilio*, što je prvu džebanu i prve topove iz Njemačke dobio. *Danica* 3, 218. *Tako se bio poneo*, da niko nije mogao s njime ljucki govoriti. 4, 26. *Uzroci, za koje se* Jakov ovako *bio ponio* i *osilio*, *nijesu bili mali*. Sovj. 13. *Nemoj da se ponese srece tvoje*. Mojs. V. 8, 14. — b) *ponijeti se od koga*: Prosi, Ture, gje je tebe drago, *od tebe se nitko ponest' ne će*, svak će dati za tebe gjevojku. Npj. 4, 94. Mala kraljeva kći *povjernu to i ponese se od seivu drugih ljudi*. Priprava 57. *Agara* kad vidje da je trudna, *ponese se od gospgogje svoje*. Mojs. I. 16, 4. — 2 a) *reciproč.* *ponijeli se* (*ponijeti se s kim*), *sich zertragen, Händel, Prozesse bekommen, discordia nata est inter illos*. Rj. *vidi* poneviditi se. *kao posraditi se*. — b) *u rvanju*: Te se *uhvate* u *koštac* pa se *ponesi*. Npr. 30. *Uhvati se s njim* *popojaske*, pa se *ponesi* letni dan do podne. 46. v. *impf.* *nositi se* 1.

ponīkiao, **ponīkli**, *das Hervorgesprossene, quod progerminavit*. Rj. *po-nikao, ono što ponikne, isp.* ponići 1. — *vidi* iznikao.

ponīkauti, **knēm**, v. *pf.* po-niknuti. *vidi* ponići, i *primjere ondje*. — *Ponići*, *cf. poniknuti*. Rj. 540a.

Pōnikva, f. voda u Hrv. kod manastira Gomirja. Rj. — *Po-nikva* (kor. *koga je uik* i *poniknuti*). Osn. 41. *rijeći s takim nast. kod* bačva.

Pōnikve, **Pōnikvā**, f. *pl.* — 1) *polje* u Uzičkoj nahiji: *Ponikve* su *duge* i *široke*, *Sarajlije* silne i *bijesne*. Rj. — 2) *selo* u Hrvatskoj. Rj. — 3) *selo* u poluostrvu Ratn niže Dubrovnika. Rj.

ponīkvice, f. u planini među šumom *polje* (u Bjelopavličkoj planini imaju četiri *ponikvice*: *Velja*, *Srednja*, *Suva* (nema vode) i *Vražegrmačka*). *cf. proplanak*. Rj. — *postanje vidi* kod *Ponikva*.

ponīranje, n. *das Versinken (des Flusses) unter die Erde, fluminis sub terram clapsus*. Rj. *verb.* od *ponirati*. *radnja kojom voda ponire*.

ponīrati, **ponīrē**, v. *impf.* t. j. voda, *sich unter die Erde verlieren, sub terram ubi (de flumine)*: Svi *gledaju* od *kud izvire*, a *niko* ne *gleda* *kud ponire* (*novac*) (Posl. 282). Rj. *po-nirati, vidi* *uvirati 2, unirati, suprotno* *izvirati, isp.* *ponor*. v. *pf.* *isp.* *poronuti*. — *Banica, voda* u *Lici*, koja *izvire* *iza Gospića* k jugu oko tri *salata* i kod *Gračca ponire*. Rj. 15a. *Gaštica*, *voda* koja se *razdjeljuje* na *troje*, pa *dvije lijeve otoke poniru* i *ispod zemlje idu* u *more*. Rj. 84a.

poništāv ūnje, n. *verb.* od *poništavati*. *radnja kojom tko poništava što*.

poništavati, poništāvām, *v. impf.* po-ništavati što, kao ponižavati sasrijem da bude kao ništa. *isp. uništavati. v. pf.* poništiti. *v. impf.* prosti ništiti se. — Posvetite onoga koji poništava dušu svoju, na koga mrze sluge knezova nezabožakih. DP. 116.

poništiti, štīm, *v. pf.* — 1) po-ništiti što, kao ponižiti sasrijem da bude kao ništa. *v. impf.* poništavati. — On (Gospod) poništi sree njihovo stradanjem. Ps. 107, 12. Poništen sam veoma, Gospode, oživi me po riječi svojoj. 119, 107. Gospod... da poništi sve slavne na zemlji. Is. 23, 9. — 2) sa se, *refleks.* den Muth sinken lassen, sich demüthigen, herabwürdigēn, se abjicere, cadere animo: U dobru se ne ponesi, a u zlu se ne poništi. Rj. *v. impf.* ništiti se.

ponizak, pōniska, *adj.* po-nizak, kao prilično nizak. *isp. po (složeno sa adj.)* i nizak. — Zdepast čovjek, ponizak a krut. Rj. 206b. *adv.* Uprtivši vreću pobegne... vreća mu se niz legja ponisko obesi. Npr. 170.

ponizan (pōnizan), zna, *adj.* unterthänig, humilis. Rj. *isp.* smjeran. — Nijedna ponizna glava ne da se posjeći. Posl. 214. — po-nizan (od osnove koja je prosta u ženskom niz, locus depressus, od koje je i nizak). Osn. 179.

poniziti, pōnizim, *v. pf.* Rj. po-niziti. *v. impf.* ponizivati, poniživati, ponižavati. *isp.* sniziti. — 1) poniziti koga, kao učiniti ga niskim, potištenim; demüthigen. — Jer je bolje da ti se kađe: hodi gore, nego da te ponize pred knezom. Prič. 25, 7. Srbija niti bi oslabljena ni ponižena. DM. 27. sa se, *pass.*: Koji se podiže, ponizice se, a koji se ponižuje, podignuce se. Mat. 23, 12. — 2) sa se, *refleks.* sich herablassen, se demittere. Rj. postajati ponizan. — Dokle ćeš se protiviti da se ne poniziš predu mnog? Mojs. 11, 10, 3.

ponizivanje, n. das Demüthigen, demissio. Rj. *verb.* od 1) ponizivati, 2) ponizivati se. — 1) radnja kojom tko ponižuje koga. — 2) radnja kojom se tko ponižuje.

ponizivati, ponizujēm, *v. impf.* po-nizivati. *vidi* poniživati, ponižavati. *v. pf.* poniziti. — 1) koga, što. *vidi* prinjere kod poniživati, ponižavati. — 2) sa se, *refleks.* sich demüthigen, se demittere. Rj. postajati ponizan.

poniznost (poniznōst), znosti, *f.* die Demuth, humilitas. Rj. osobina onoga koji je ponizan. *isp.* smjernost. **ponizovanje**, n. *verb.* od 1) ponižavati, 2) ponižavati se. — 1) radnja kojom tko ponižava koga. — 2) radnja kojom se tko ponižava.

ponizivati, ponižāvām, *v. impf.* po-nizivati. *vidi* poniživati, poniživati. *v. pf.* poniziti. — 1) koga, što: Ti pomažeš ljudima nevoljnima, a oči ponosite ponižavaš. Ps. 18, 27. Prihvatila smjerne Gospod, a bezbožne ponižava do zemlje. 147, 6. — 2) sa se, *refleks.* postajati ponizan: Kako se spasitelj iz ljubavi svoje k ljudima ponižavao prema grješnicima. DP. 211.

ponižē, *adv.* po-niže. *isp. po (složeno sa adv.)* i niže. — Poponiže, t. j. poniže. Rj. 543b.

poniženje, n. die Erniedrigung, humilitas. Rj. *verb.* od ponižiti se. *djelo* kojom se tko poniži. *isp.* potištenost. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio... pomirenje, poniženje, posvećenje. Nov. Zav. VII. Obradova se duh moj Bogu spasu mojemu, što pogleda na poniženje sluškinje svoje. Luk. 1, 48. Hriste... angjelske se vojske prepadoše slaveći poniženje tvoje. DP. 145.

poniživanje, n. *verb.* od 1) poniživati, 2) poniživati se. — 1) radnja kojom tko ponižuje koga. — 2) radnja kojom se tko ponižuje.

poniživati, ponižujēm, *v. impf.* po-niživati. *vidi* poniživati, ponižavati. *v. pf.* poniziti. — 1) koga što: Gospod ponižuje, i uzvišuje. Sam. 1, 2, 7. Oholost ponižuje čovjeka. Prič. 29, 23. — 2) sa se, *refleks.* postajati ponizan: Jer koji se podiže, ponižice se, a koji se ponižuje, podignuce se. Mat. 23, 12.

pōnōcā, Mitternacht, media nox, *ef.* ponoći: Od ponoću naoblačilo se. Rj. pōnōcā *gen.* je *pl.* koje je Vuk uzeo iz prinjera. Od pōnōcā, ne čvši nom. ponoće; kao što je Vuk učinio i kod poboja. — To je bilo noći na ponoće. Npj. 5, 437. ponoće. Pogriješka će biti u Vukovu rječniku pōnōcā. Osn. 83.

pōnoći, t. j. pō noći, Mitternacht, media nox. Rj. *vidi* ponoće. — Do ponoći pod evedrom predu. Rj. 152a. Kad je bilo oko ponoći, ali kurjaci zaurljaju. Npr. 13. U ponoći stade viku. Mat. 25, 6.

pōnor, *m.* Ort wo sich ein Fluss unter die Erde verliert, locus ubi flumen sub terram absconditur: Od izvora vodi do ponora. I od crkve oltar odnijela i sve zlatne krste i ikone, u ponore krste unijela. Rj. mjesto gdje ponire voda. *vidi* poron, propast, džombos. — Ponor od ješe, jaz od piše. DPost. 98. po-nor, od korijena od koga je ponirati.

pōnos, *m.* — 1) der (edle, erlaubte) Stolz, superbia quacsita meritis. Rj. po-nos, *isp.* ponijeti se, ponositi se. *vidi* ponositost; dika 1. oholost, zapon. — Što si mi se ti ponio? moj ponose! Kov. 107. S ponosom bih mogao kazati. Ogd. na ut. 29. — 2) (u Dubr.) Trägerlohn, merces geruli. Rj. plata nosiocu.

pōnosan, pōnosna, *adj.* *vidi* ponosit. Rj. koji se ponosi. *vidi* i ponošljiv, uznošljiv, ohol.

ponosati, pōnosām, *v. pf.* (das Kind) ein wenig auf dem Arme tragen, ulms gestare infantem. Rj. po-nosati (dijete). *v. impf.* nosati.

ponositi, *adj.* stolz, superbus, *ef.* ponosan. Rj. i *syn.* ondje. koji se ponosi. — Golo a olo. (Kad je ko siromašan a ponositi; olo je mjesto oholo). Posl. 43. Te je (knjigu) šalje u zemlju Srbiju u Topolu, selo ponosito. Npj. 4, 295. Kolikogod što je Jugovici bio naučen i pametan, toliko je bio ponositi i bijesan. Sovj. 91. Govore ponosite riječi. Jud. 16. *adv.* Ne dajte mu na plot! (Kad ko trči besposlen na konju, ili kad ponosito ide dignuvši glavu u nebo). Posl. 197.

1. **ponositi**, pōnosim, *v. pf.* ein wenig tragen (ein Kleid), gesto paululum. Rj. po-nositi (malo) haljinu. — sa se, *pass.*: U slabe čohē vide se reci odmah kako se malo ponosi. Rj. 647a. u Hrvatskoj ponositi haljinu znači: noseći pohabati je.

2. **ponositi** se, pōnosim se, *v. r. impf.* Rj. po-nositi se. — 1) a) kim, čim, stolz sein auf einen, etwas, jure gloriari aliquo. Rj. *vidi* dičiti se, dikati se, hvalliti se, kokotiti se, kopuniti se, razbacivati se, razmetati se, tičiti se, veličati se, vrkočiti se, zapinjati 3. suprotno ništiti se. *v. pf.* ponijeti se. — Ide ni po zemlji ni po nebu. (Kad se ko vrlo ponosi). Posl. 96. Ponosi se kao mačka ogorelom šapom. 255. Smrdi gospodstvom. (Kad se ko ponosi preko mjere). 290. U devet hvala, u jednom hrana. (Mati se obično mnogim sinovima hvati i ponosi, a i jedan je može onako hraniti kao i devetorica). 327. Rim se osobito tijekom ponosio, što... Danica 5, 86. Privilegije, kojima se i danas diče i ponose. Kov. 38. — b) ponosi se od njega, gegen einen. Rj. — Nijesam s tobom svinje čuvao. (Odgovori se onome koji bi šeo da se druži i poredi s onijem koji se od njega ponosi). Posl. 222. Primorci su mogli imati uzroka i ponositi se od nje (od braće svoje preko brda). Kov. 5. Obrezanje Hristovo, od kojega se Hristos nije ponosio nego ga je primio. DP. 304. — 2) kako se ponosi? sich aufführen, se gerere, *cf.* podnositi se. Rj. *vidi* vladati se.

pōnositost, pōnositosti, *f.* osobina onoga koji je ponositi. *vidi* ponos. — Ja mrzim na ponositost i na oholost. Prič. 8, 13. Tada će se ponositost ljudska ugnuti i visina se ljudska ponižiti. Is. 2, 17. Ponositost srca tvojega prevari tebe. Jer. 49, 16.

ponošćenje, n. das Stolzieren, superbia. Rj. *verb.* od ponositi se. — 1) radnja kad se tko ponosi (hvati se). — 2) radnja kojom se tko ponosi (elada se). *vidi* podnošenje 2, vladanje; die Aufführung, merces.

ponošljiv, *adj.* *vidi* ponositi: AP m' u tebe kažu majku presrditu, braću ognjevitu, sestre ponošljive. Rj. *koji se ponosi, vidi i ponosan, i syn. ondje.*

ponovac, *põnõvca, m.* snijeg koji nanovo padne na drugi, te ga ponovi, *der Neuling (von frischgefallenen Schnee), nives denuo caentes.* Rj.

ponoviti, *põnovim, v. pf.* Rj. *po-noviti. v. impf. ponavljati. — I. 1) eruceneri, renoro.* Rj. *kao opruviti, popraviti. — Donio ispravu iz Carigrada da ponovi (ili da načini iznova) namastir.* Rj. 237a. E su njemu dvori opanuli, ne bi P svoje dvore ponorio. Npj. 4, 379. (*u prenesenom smislu*): *Koji nas je ponorio preko sina svojega.* DP. 351. *sa se, pass.:* Dragović, manastir. . . zvaljali Turci, pa se poslije s dopuštenjem Mletackijem ponorio. Rj. 137b. — 2) učiniti što nanovo, opet; *wiederholen, repetere, iterare.* Da ne vidi Ivanova majka, da u sreću ne ponovi runa. Npj. 3, 514. Peta knjiga Mojsijeva koja se zove zakoni ponorčjeni. Mojs. V (natpis). Hajde da idemo u Galgal, da ondje ponorimo carstvo. Sam. I. 11, 14. Tako je i Milutin ponorio naredbu oca svojega. DM. 263. *Pismo Dušanovo, koje je ponorio Uroš V.* 268. — II. *sa se. — 1) refleks. sich eruceneri (d. i. neue Kleider anziehen), renovor, i. e. novus vestes induo.* Rj. *obučiti se u nove haljine. — 2) recipročno. opet, nanovo učiniti što izmiegju se:* Takovi se pobratimi i druge po tom paze onu svu godinu kao braća i sestre. . . Kad opet dogje družičalo, onda se gdjekoji ponove, a gdjekoji ostave. Rj. 142a. Asan-aga, stari prijatelju: i do sad smo prijatelji bili, sad velimo, da se ponovimo: daj mi Ajku za vjernu ljubovu. Npj. 1, 576.

ponuda, *f.* — 1) *kad tko ponudi koga čim, ili kad se tko ponudi kome; Anerbting, Anbot. vidi ponugjaj. —* Sto ju je vlada ponudila. . . i tu ponudu akademija primila. . . dužna počekati da se ponuda izvrši. Kad 5, 200. Osim što je nadanja, koje je visoka vlada zemaljska podigla bila ponudom da se akademija smjesti u zemaljskoj kući, nestalo tijem što je ponuda nutrag uzeta. 9, 200. — 2) *põnude, f. pl. was einem Kranken zum Essen angeboten wird, quod aegroto comedendum offertur.* Rj. *jela kojima se bolesnik ponugja. —* Ja ću tebi ponude doneti: s jablan' drva jablanskih jabuka. Rj. 243a. *Što ne može bolan Rajko, to će žalosnica majka. (Kad se što pripraviti bolesniku za ponude, pa pojedu zdravi).* Posl. 358. Razbole se prošena devojka, deveri joj ponude nosili: žute gurnje u medu kuvane. Npj. 1, 284. *Zgotocila gospodske ponude.* 1, 569. *On će majku za ponude pitat': »Bi li, majko, kakvijeh ponuda?«* 2, 31.

ponuditi, *dīm, v. pf.* Rj. *po-nuditi. vidi ponukati, pokaniti. v. impf. ponugjati, ponugjavati. — 1) koga čim, cinem etrus anbietet, offero cui quid.* Rj. — *Ponude staru ženu hoće li piti rakije.* Rj. 627a. *Pa ga Turci ponude da se poturči.* Rj. 800a. *Ako ne će Božić kaše, a ono će gječca. (Kad ko više ljudi ponudi kakrom časti. . .).* Posl. 6. *Što je na stolu to je ponugjeno.* 356. *Ponudi ga da sjedne.* Kov. 63. *Ako bi kakvi Turci iz Beograda pošli preko Morave, da ih ponude na lepo, nek se vrate.* Miloš 178. *Kažu mu, da su namili podiči bunu, i ponude ga, da i on s njima pristane.* 180. *Kad dogjes pod koji grad da ga biješ, prvo ga ponudi mirom.* Mojs. V, 20, 10. *sa se, pass.:* *Ako ne ćeš, a ti poljubi pa ostavi. (Ko se ko čim ponudi, pa odgovori da ne će).* Posl. 6. — 2) *sa se, refleks. ponuditi se, kome:* Tada se ponudi drugi sin da čuva jabuku. Npr. 15. *Otiđe k earu i ponudi mu se da ga primi u službu.* 39.

ponugjaj, *m.* *kad tko ponudi koga čim, n. p. jelom. vidi ponuda. —* Kako ti je u taminlu, u taminlu bez vigjela, bez čestoga ponugjaja, bez promjene čiste tvoje. Kov. 111. *riječi s takim nast. kod dogajaj.*

ponugjānje, *n.* *das Anbieten z. B. von Speisen*

(*gegcn einen Kranken*), *oblatio cibi.* Rj. *verb. od ponugjati. radnja kad tko ponugja koga čim.*

ponugjati, *põnugjān, v. impf. (cinem Kranken Speisen) anbietet, offero cibum aegroto.* Rj. *po-nugjati koga čim. vidi ponugjavati. prosti v. impf. nuditi. v. pf. ponuditi. —* Da ga pićanjem gurnjem pokriju da ne bi zalezgajao, pa bi ga poslije morali petnaest dana ponugjati. Rj. 180a. *sa se, pass.:* *S čim se rugaše tijem se ponugjaše. (Kad kome dogje ono na vrat za što se drugome rugao).* Posl. 297.

ponugjāvānje, *n.* *vidi ponugjānje.* Rj.

ponugjāvati, *põnugjāvām, vidi ponugjati.* Rj.

põnuka, *f.* Stulli. *djelo kojim se tko ponuka na što; die Anregung.*

põnukalac, *põnukaoca, m.* Stulli. *vidi nukalac, i syn. ondje. koji ponuka koga na što. — Ponukaoca glava ne boli. (Db. esortatore, instigatore).* DPosl. 98. *za nast. isp. čuvalac.*

põnukati, *kām, v. pf.* *vidi ponukati.* Rj. *po-nukati. v. impf. ponukivati. — 1) vidi ponuditi. —* Ponukati, *vidi ponuditi.* Rj. 540b. — 2) *hortari, exhortari, monere, admonere, incitare.* Stulli. *ponukati koga na što; nagovoriti ga na što, podružiti ga, podjariti 2. unregen.*

ponukivalac, *ponukivaoca, m.* *stimulator, exstimulator.* Stulli. *koji ponukuje koga na što. vidi nukalac, i syn. ondje.*

ponukivalica, *f.* *stimulatrix, instigatrix.* Stulli. *koja ponukuje koga na što.*

ponukivānje, *n.* *vidi nutkanje.* Rj. *verb. od ponukivati, koje vidi.*

ponukivati, *põnukivēm.* Rj. *v. impf. po-nukivati. v. pf. ponukati. — 1) vidi nutkati.* Rj. — 2) *vidi ponukati 2.* Stulli. *ponukivati koga na što, nagovarati ga, podruživati ga, podruživati ga; anregen, beengen.*

põnutkati, *tkām, v. pf.* *vidi ponuditi.* Rj. *po-nukati. vidi i ponukati. v. impf. nutkati.*

põnužditi se, *põnužđim se, v. r. pf.* *po-nužditi se, kao doći u nuždu, n. nepolju; pujaditi se. —* Pobratime, Ture Asan-aga! il' ti nije po volji snašica? il' te nije darom darivala? te si mi se tako ponuždio? Npj. 1, 583.

põnj, *t. j.* *po njega:* *Ako ga Bog zna koliko ja, zlo pom.* (Kad ko pita za koga ko je, a onaj koji se pita ne poznaje ga. Posl. 2). Rj. *po nj (ovako valja pisati). vidi nj. (četrtri pud.)*

põnjava, *f. (gen. pl. pōnjāvā) eine Kotze (zum Unterbreiten), gausupa, amphitapa.* Rj. *vidi bijelj. dem. ponjavica. augm. ponjavčina, ponjavetina. —* Jorgani su po varošima, a po selima se pokriva guberima i *ponjavama* koje žene same ču. Rj. 255b. *Krpeta, šarena ponjava, kao čilim, što stoji na stolu.* Rj. 305b. *Pokrivača, ponjava, što se pokriva njome.* Rj. 532a. *Prostirača, t. j. ponjava, što se prostire.* Rj. 613a. *Čuparac, nekaka šarena ponjava.* Rj. 830a. *Ne bih ga poljubio ni kroz devet ponjara.* Posl. 194. *Promeće se kao hodža kroz ponjavu.* 264.

ponjāvāca, *f.* *prosta žena ili djevojka koja se rodila i spava u ponjavama (a ne pod jorganom).* Rj³.

ponjāvčina, *ponjavētina, f. augm. od ponjava.* Rj.

ponjavica, *f. dem. od ponjava.* Rj.

ponjavski, *adj. n. p.* *brdo 2, Kotzen-, gausupinus.* Rj. *što pripada ponjavci.*

põnjegovati, *põnjegūjem, v. pf. hegen, begünstigen, foreo:* *A od Gospoda Boga pomilovani i pōnjegovani! (u zdravici).* Rj. *po-njegovati. v. impf. njegovati. —* *A oni bili od Gospoda Boga umudreni i pōnjegovani.* Kov. 72.

põnjš, *ponjša, m. u* Rj.: *ponjšu, in dem Sprichworte: Našišu po punišu a tugjšu po pōnjšū, t. j. našemu punu, n. p. čašu vina, a tugjinu po nje (Posl. 193).* Rj. — *riječi s takovim nast. kod blutis.*

põočim, *m. der Wahlteuer, quem patrem appello.*

Rj. po-očim, *čovjek koji se poočimi, pooči, uzme se namjesto oca. isp.* poočimiti, poočiti. — Pa je Lazo govorio Vuku: Eto sine, Zmaj-Despote Vuče, evo febe nekoliko blaga, a ti dogji *poočimu* trome, biće blaga koliko ti drago. Npj. 2, 261.

poočimiti, mīm, v. pf. zum poočim wählen, appello patrem, cf. poočiti. Rj. po-očimiti koga, nazvati ga ocem, uzeti ga namjesto oca. v. impf. očititi.

poočimov, adj. Rj. što pripada poočimu.

poočiti, čim, v. pf. vidī poočimiti. Rj. po-očiti koga, nazvati ga ocem, uzeti ga namjesto oca. su se, pass.: Kakogod što se *čovjek* u snu ili na javi po-brati (osim crkve), tako se može i posiniti i *poočiti*. Rj. 512a. v. impf. očiti.

pood . . . vidī pohod . . . Rj.

poodlavno, adv. po-odavno, kao priliečno davno. isp. po (složeno su adv.) i odavno. — Kod nas se već *po odavno* prekinulo ovo nečovještvo. Priprava 123.

poodgrijati se, jēm se, v. r. pf. po-odgrijati se. malo se odgrijati. isp. odgrijati. — Odmah nalože vatru, pa ga izuju i počnu ga istiha odgrijevati. Kad se starac malo *poodgrije* i dogje k sebi, on poviče. Rj. 501b.

poodjutriti se, trī se, v. r. pf. der Morgen rücht vor, provchitur, procedit matutina hora: dok se malo poodjutri. Rj. po-odjutriti se, postati jutro. v. impf. odjutriti se. — Kad se *poodjutri*, pošto uamire stoku, onda sjedu za ručak. Rj. 34b. Sjutradan, kako se *poodjutri*, pošalju se Milenku i Petru diplome ua odregjena im mjesta. Sovj. 54.

poodljūtiti se, poodljūtīm se, v. r. pf. po-odljuti se. malo se odljūtiti. isp. odljūtiti se. — Da ih Relja u tamnicu baci . . . dokle nam se, eare. *poodljutiš*. Npj. 2, 210.

poodmaći, poodmakēm, v. pf. Rj. po-odmaći. isp. odmaći. — 1) ein wenig wegrücken, remoreo paulum. Rj. malo odmaći što od čega. — 2) sich ein wenig entfernen, remoreci paululum. Rj. malo odmaći, otići pred kim.

poodrāsti, poodrāstēm, v. pf. po-odrasti, malo odrasti. isp. odrasti. — Odojće, malo *prase* koje je *po-odrasto* da se može zaklati i ispeći. Rj. 446a. Šipar, 2) kaže se i *poodraslu* djetetu muškome. Rj. 840b. Pošto *dijete* malo *poodraste*, žeu se nekako ukrade i uteče u selo. Npr. 1. Prvi ljudi morali su već biti *poodrasli*. Priprava 116.

pooduzimati, mām (mljēm), v. pf. po-oduzimati, pomalo oduzeti, sve redom oduzeti v. impf. oduzimati. — Svi su naši veći namastiri imali od starine sela i zemlje, ali im je to poslije *pooduzimano*. Rj. 395b.

pookretati se, pookrečēm se, v. r. pf. po-okretati se, pomalo se okrenuti. v. impf. okretati se. — Vezir Skadarski. *Pookreće se*, i ispusti bradu iz zubova svn izgrizenu. Npj. 5, 487.

pooprati, pooprēm, v. pf. po-oprati, malo oprati. isp. oprati. su se, pass.: Iz nebesa šitan dažd udari, te se *maja krila pooprase*. Npj. 2, 329.

poostavljati, vljām, v. pf. po-ostavljati, ostaviti malo pomalo. v. impf. ostavljati. — Kad Abdula i Dobrinjac vide, da ih narod opkoli sa sviju strana, i sami ih njihovi momci *poostavljaju* i protiv njih pogju . . . Miloš 178.

pootheraniti, pootherānīm, v. pf. po-otheraniti, malo otheraniti. isp. otheraniti. — Sad pomisli da nijemi ovakovo *dijete pootherane*, ne bi li . . . Priprava 120.

pootimati, mām (mljēm), v. pf. po-otimati, malo pomalo oteti, sve redom oteti. v. impf. otimati. — Djevojka je odir u kući (t. j. sre odnese, *pootima* od kuće). Rj. 443b. Pa im Turci *pootimali* po što su htjeli. Slav. Bibl. 1, 88. *Pootimauće od onijeh* koji od njih otimaše. Jezek. 39, 10.

poodzdraviti, vīm, v. pf. po-ozdraviti, malo ozdra-

riti. isp. ozdraviti. — Pošto čoek *poodzdravi*, on uzme opet jevangjelije. Posl. 92.

pōp, pōpa, m. — 1) der Weltgeistliche, sacerdos . . . Današnji *popovi* naši . . . stide se ovoga imena *pop*, i ištu da im se mjesto ujeqa reče *puvoh* ili *sveštenik*. Rj. *vidi* i svećenik, redovnik, misnik, papaz, paroh, plovani, župnik. dem. *popče*. hyp. *pōpa*, *pōpo*. augm. *popina*. — U Dalmaciji se *glagoljasi* zovu *kršćanski popovi* koji Slavenski misu govore. Rj. 87b. Izdao je zapovijest da će *popa*, koji vjenča otetu djevojku, *obrijati* (*raspopiti*). Rj. 477b. *Pop* zapovjedi gjaku, a gjak crkvenjaku. (Kad se kome zapovjedi da što učini, a on opet zapovjedi drugome). Posl. 255. *Pop* knjigom, a Turčin silom (vlada). 255. *Reči bobu*: bob, a *popu*: *pop*. (Kaži stvar upravo kao što jest, a nemoj okrajčiti). Posl. 271. — 2) *bubina*. Zlatni *pop*, *pop* zlatar, *vidi* gundelj. Rj. 211a. *Pop* zūk, m. *vidi* gundelj. Rj. 542a. *vidi* i gundo, kokica, bruš 2.

pōpa, m. (ist.) *vidi* popo. Rj. hyp. od pop. voc. *pōpo*. — Tajala, tajala, pa i *popi* kazala. Posl. 297. dem. *pōpica*.

pōpac, pōpea, m. *vidi* popak. Rj. *vidi* i pōpīc. hyp. pole. *bubina* koju se zove i *evrčak*, *čvrčak*, *stričak*, *stričić*; die Hausgrille, gryllus domesticus. — *popac* (osn. u *pop*, isp. *popak*). Osn. 339.

pōpadānje, n. verb. od 2 *popadati*. stanje koje biva, kad koga što *popadu*.

1. **pōpadati**, pādāmo, v. pf. nach der Reile fallen, cadimus ulius ex alio: Na čije će dvore *popadati*, gje l' umorne tice počinuti. Rj. po-padati, *kad svi redom padnu*, malo *pomalo padnu*. v. impf. padati. — Lisica odozdo zasnijetli očima te *kokosi* odozgo *popadaju* i ona ih pohvata. Rj. 193b. *Viljevi* će onamo doći da piju . . . pa će se opiti i *popadati*. Npr. 67. Oj družino, trideset čobana! *popadajte* po zelenoj travi. Npj. 3, 92. Tu je po *hladu popadala* rojska. 4, 253. *Durovi* mu *popadaju* po zemlji. Kov. 45. Vaša *tjelesa* mrtva će *popadati* u ovoj pustiiji. Mojs. IV. 14, 32. *Narod* kad to vige *sav popada* ničice. Car. 1, 18, 39.

2. **pōpadati**, pōpadām, v. impf. po-padati. *popada* koga što; unfullen, anpacken, ergreifen. v. pf. popasti 2, spopasti. — *Sijede kose popadaju* ga, a on ne zna. Os. 7, 9. Da se oprostiš *nemaru* koji te u crkvi *popada*. DP. 371.

popādija, f. die Popenfrau, sacerdotis uxor. Rj. *popovu ženu*. — Jedno misli *pop*, a drugo *popadija*. DPosl. 38. *Popadija* snaho Angelijo! evo sam se Petar razbolio. Npj. 4, 361.

popādijin, adj. Rj. što pripada *popadiji*.

pōpadnuti, nēm, v. pf. Stulli. *vidi* popanuti, popasti (popadnem).

1. **pōpak**, pōpka, n. die Hausgrille, gryllus domesticus, cf. *popac*, pōpīc. Rj. hyp. pole. *vidi* syn. i *tumačenje* kod *popac*.

2. **pōpāk**, poslije, *hernach*, *postea*: malo *popak*. Rj. adv. po-pak. isp. po (*praeq.*) II 8 i pak 3.

popāliti, pōpālīm, v. pf. sengen, uro, igne delco. Rj. po-paliti. *vidi* opaliti 2, požditi. v. impf. paliti. — A sav Dobrić *selo* porobiše, porobiše, *vatrom popališe*. Npj. 4, 196. Čuak su ti *popalili* listom. 4, 355. Gradove *popališe* ognjem. Sud. 20, 48. *Popaliti* kola tvoja u dim. Naum 2, 13.

pōpanuti, nēm, v. pf. po-panuti. *vidi* popadnuti, popasti (popadnem). — 1) *neprelazno*: I po travi čudna rosa pala, i *po rosi str'jele popanule* . . . što su str'jele po rosi *popale*. Npj. 1, 463. v. impf. padati. — 2) *prelazno*. *vidi* i spopasti. v. impf. 2 *popadati*. — I *njeqa* je šoga *popanula*. Rj. 844b. Svn je *Mačvu* tama *popanula*. Npj. 4, 166.

pōpara, f. eine Speise (althucken Brot gesotten und dann abgeschmalzen), cibi genus. Pitali nekakvo *dijete*: »Kako se zove kod vas *hladna popara*?« A ouo kazalo: »Mi joj se ne damo nigda ohladiti.« Rj. *jelo*.

po-para. *isp.* popariti. — Skuhati kome *poparu*. (Dosađiti mu). *Post.* 289.

pôpariti, *rîm*, *v. pf.* *absieden, decoquo*. *Rj.* po-pariti. *v. impf.* pariti.

pôpas, *m.* (u C. G.) *vidi* popasak: Prije *popasa* došao je doma. *Rj.* — A kad treće jutro osvanulo, i na *popas* sunce iskočilo, dok evo ti Stankovića Steva. *Npj.* 4, 444. *po-pas. isp.* popasti (popasem).

pôpasak, *pôpaska*, *m.* otjerao ovice u *popasak*, ili kad dogju ovice iz *popaska, das Austreiben des Viehs auf eine kleine Weide, von wo sie gegen 9 Uhr wieder nach Hause kommen (zum gemolken zu werden) und dann erst wieder bis zum Abend auf die ordentliche Tagweide gehen, pastiuwenden*. *Rj.* po-pasak. *vidi* popas. *stoka ide u jutru naprije* na popasak, *odakle oko 9 sati dolazi doma, da se muze, pa onda istom ide na pašite gdje ostaje do noći.*

popasivanje, *n. verb.* od popasivati. *radnja* kojom *n. p. konj popasuje.*

popasivati, *popasujem*, *v. impf.* po-pasivati, *kao 2 pasti (pasem) prekidajući. v. pf.* 1 popasti. — Pod njim dobar kulaš pokasuje, ditelinu travu *popasuje*. *HNpj.* 4, 6.

popaskovânje, *n. das Ausgehen auf den popasak, exitus pecorum od popasak. Rj. verb.* od popaskovati. *radnja* kojom *stoka popaskuje (ide na popasak).*

pôpaskovati, *pôpaskujem*, *v. impf.* *auf den popasak getrieben werden, aqi in pascuu matutina. Rj.* ovice *popaskuju, kad se tjeraju na popasak. glagol postao od popasak.*

pôpasno ôba, *n.* od prilike oko velike ručanice, kad *stoka dolazi iz popaska* da se muze, *die Zeit da das Vieh nach popasak gemolken wird, tempus post popasak. Rj. oko 9 sati.*

1. pôpasti, *popasëm*, *v. pf.* *Rj.* po-pasti. *v. impf.* *popasivati. — 1) ein wenig weiden, paulum pasco:* pusti ovice nek malo *popasu. Rj. (malo). — 2) abweiden lassen, depasco:* popasla govoda žito. *Rj. (sre).*

2. pôpasti, *pôpadnem*, *v. pf.* *Rj.* po-pasti. *vidi* *popadnti, popannti. — 1) neprelazno. — a) popadne što po čemu:* n. p. *popao prah po stolu, fallen (auf der Oberfläche), cado. Rj. — Rasla jabuka Ranku pred dverom . . . po njoj popalo sivo golublje. Npj.* 1, 60. *Orn obraz po kom je kao popala sramota, na suprot svijetlu obrazu. Daničić, ARj.* 838a. A to sva (ruka) gubava kao da je snijeg po njoj *popao. Prip.* bibl. 39. — *b) popadne što čim:* Bijelijeh brada dočekasmo, na konjma nam sella potrunuše, *čadori nam mahom popadoše; već nas pusti, pašo, na vialcet!* *Npj.* 3, 88. — *2) prelazno. vidi* i *spopasti. v. impf.* 2 *popadati. — Regja ga popala! (Fluch) möchte ihn Elend befallen! Popala ih kosa do pojasa. Rj. Felik strah ih popadne da u onoj pastinji od gladi ne poskapaju. Npr.* 188. *Tako me mrtvi znoj ne popao!* *Post.* 299. *Iz ognjišta pronic' će vam trava, a munare popast' paučina. Npj.* 4, 135. *Svaki je dan sramota moja preda mnomu, i stid je popao lice moje. Ps.* 44, 15.

pôpaša, *f.* plaća što *stoka pase, das Weidgeld, quod solvitur pro pastu. Rj.*

pôpâšan, *pôpâšna*, *adj.* na što, *lustern, appetens, cf. lakom. Rj. vidi* i *pohlapan, i syn. ondje. — popâšan (isp. pašu).* *Osn.* 179.

pôpaštiti se, *štim se, v. r. pf.* *sich befeissigen, operam do:* Skoči, kolo, da skočimo, da se doma *popaštino*, doma mi je zla svekrva. *Rj.* po-paštiti se. *vidi* *pripaštiti se. isp.* pohitjeti, *i syn. ondje. v. impf.* *paštiti se. Na što si se, brate, popaštio. HNpj.* 2, 14 (*kao: polakomio*).

pôpće, *pôpčeta*, *der junge Pope, junger Priester, sacerdos juvenis. Rj. mludi pop.*

pôpečak, *pôpečka*, *m. t. j.* mesa, *ein Stück Fleisch, um es zu braten, frustum assandum. Rj. parče mesa za pečenje. — po-pečak, osn. drugoj poli u peći. isp.* *Osn.* 288.

popëčitelj, *m. iz Ruskoga jezika. vidi* *minister. — Popëčitelj* vojenih djela (Mladen Milovanović). *Miloš* 22. *Popëčitelji:* inostranijeh poslova . . . unutrašnjijeh poslova . . . narodne kase . . . vojničkih ili ratnijeh poslova. *Sovj.* 50. *Postavi ga za popëčitelja* prosvete. 83. **popëčiteljstvo**, *n. služba i vlast popëčiteljska. vidi* *ministerstvo. — Popëčiteljstvo* pravosudja. *Sovj.* 58. *Popëčiteljstvo* prosvete. *Glas.* 11, 137.

popëći, *popëčem*, *v. pf.* *Rj.* po-peći. *v. impf.* peći. — **1)** *nach der Reihe braten, assare unum ex alio. Rj. sre redom. — 2) (u Dubr.) *popržiti, n. p. kruh, bûhen, am Feuer dörren, frigo. Rj.**

pôpedati se, *da se, v. r. pf.* *popedao se* hljeb, kad se dobro ne umijesi pa mu u pečenju izidn *pedice* po kori, *weisse Flecke bekommen. Rj.* po-pedati se.

popëriti, *pôperim*, *v. pf.* (u C. G.) *npravit, izdići, aufrichten, erigo:* Uz avliju *koplje poperio*. Na gradu im *poperiše glave*. Tu je mlada šator *poperila*. I dosta je potrošeno blaga, dok sam onak *kulu poperio. Rj.* po-periti. *ne dolazi kao glagol prost. isp.* periti. — *Valja tada grad zatvorit' i na grad burjak poperit'.* *Kov.* 67.

pôpëti, *pôpenjem (pôpnëm)*, *v. pf.* *Rj.* po-peti. *v. impf.* *pëti* (penjem), *penjati. — I. 1) hinauf heben, tollo. Rj. — Popni tulo* na visoko, da nogama maha. *Post.* 255. — **2)** (st.) *zuknöpfen, claudo:* Pa *otvori papete* sepete. *Rj. — 3)* *čadore, aufspannen, figo tentorium (cf. propeti. Rj. 3):* I *popeli* bijele čadore. *Rj. —* Išli su Nikiški ovcari i *popeli glade* na livade. *Rj.* 87b. — **II.** *sa se, reflcks. — 1) klinmen, steigen, ascendo. Rj. kao uzići. — Naigju na jedan čardak . . . kako bi se u nj popeli. Npr.* 7. Najstariji (brat) i srednji na šcednu se peti, nego se *popne* najmlagji. *Poperiši se gore*, stane ići iz jedne sobe u drugu. 8. *Ona se popne na jedno drvo* da prenoći . . . ona sigje s drveta. 133. *Pope se na goru* sam da se moli Bogu. *Mat.* 14, 23. *Popni se na vrh* ove gore. *Mojs.* V, 3, 27. u *prenesenom smislu: Popco mi se na dušu. (Dodijao mi).* *Post.* 255. — **2)** *popelo mu se* nešto za vratom, *cf. ispeti se. Rj. vidi* i *izasuti se 2. kao izaći 2. — Na dobru je mjestu. (Reče se u šali kad se ko potuži da mu se kaka boljetica gje popela).* *Post.* 186.

pôpica, *m. dem.* od *pôpa. Rj.*

1. pôpić, *m.* (u C. G.) *vidi* *caric. Rj. ptica; der Zunkönig, motucilla regulus Linn.*

2. pôpić, *popića*, *m.* (u Lici) *vidi* *pôpak. Rj. i syn. ondje. riječi s takim nast. kod bagljici.*

popijevânje, *n. das Singen und wieder Singen, percantatio. Rj. verb.* od *popijevati. radnja* kojom *tko popijeva. dem.* *popjevkvanje.*

popijevati, *pôpijevâm*, *v. impf.* *immer singen, canto. peranto:* Vi pijete i *popijevate*. a moj Gjoško leži u tavnici. *Rj.* po-pijevati. *dem.* *popjevkvivati. v. pf.* *popjevati. — Gjegogj kokot popijera, ongje svašta ima. (Megju ljudima se svašta nalazi i dogagja). Post.* 73. *Ko imaše grlo pouzdano, popijera svaške poskočice. Npj.* 2, 544. *No se junak tîra* s buzdohanom, uz buzdohan *gvožđe popijera. 3, 308.* *Pojte Bogu, popijevajte imenu* njegovu. *Ps.* 68, 4.

pôpijevka, *f.* (u C. G. i u primor.) pjesma koja se uz *gusle pjeva, das Lied, cantilena. Rj.*

pôpik, *m. čug, vrabac 2, cine Art Spiels, dem Ballschlag ähnlich, ludl genus. Rj. igra nekakva kao lopta. — Popik* se štapom *pastimčke* odbija ili sagoni s kergje, drugi koji su u trlu, keče ga ili trle; kad ga ukeče, onla oni dogju iz trla te ga odbijaju a oni ga drugi keče. *Rj. — Tamno: popik. šipik. cilik. évalik. Osn.* 275.

pôpilica, *m. der Trinker, potator:* U peći je *teška popilica*, a u kavzi *ljuta kavgađija. Rj. u pjesmama je i ženskoga roda. vidi* *pijanae, i syn. ondje.*

pôpin, *adj.* *des popa, sacerdotis:* Pametan kao *popino* prase (*Post.* 236). *Rj. što pripada popi. — Po-*

pina kapića, f. nekaka trava, die Akelei, aquilegia vulgaris. 542a. *Popino gurno*, n. (u Srijemu) *vidi* maslačak. Rj. 542a (*od groznice travu*). *Popino prase*, n. (Wiene-, Lieschgras, phleum pratense L.) tako u Srijemu gdje koji zovu travu *pahulju*, i to za to, što djeca nagovaraju jedno drugo da metne klas od nje navrh jezika okrenuvši ono gdje je odlomljen k resici pa da rekne „*popino prase*“. Koje se dijete prevari te to učini, klas mu odleti odmah dalje u usta i jedva ga izrače natrag. Rj.³ (*iz-rače = ishrače*).

popina, f. *augm. od pop.* Rj.

Popina (Mala i Velika), f. (najviše se govori pl. *Pöpine*) polje u Hrvatskoj: Na *Popini* sniže Velebita. Rj.

popipati, pām, v. pf. *betasten, contrecto*. Rj. popipati. v. *impf.* pipati.

popirača, f. *vidi* sudopera 1. Rj.³ *krpa kojom se sudovi peru. vidi* i bespara, opirnjača, pačaura. — *riječi s takvim nast. kod* cjepača.

popirānje, n. *das Bleichen, insolutio* (cig. *das Eintauchen, ins Wasser*). Rj. *verb. od* popirati. *radnja kojom tko popira n. p. platno*.

popirati, pōpirām, v. *impf.* n. p. platno, *eintauchen, aquae immergo, aquae imbuto insolandum*. Rj. popirati. v. pf. popirati. *popira se platno u bijeljenju*.

pōpis, n. *djelo kojim se što popiše; die Liste, index. isp. spisak*. — Dakle to je episkopstvo isto koje je u onijem *popisama* naprijed moravičko. DM. 23. Koji *popis* grijeha naših razredi, Hriste Bože, i spasi nas. DP. 59. *po-pis. isp. popisati*.

popisati, pōpīšēm, v. pf. *beschreiben, describo*. Rj. popisati. v. *impf.* popisivati. — Najviše našijeh učitelja misli i govori, da je ono sve pokvareno i iz neznanja bez i kakvog pravila *popisano*, što je god u Srbuljama drukčije nego u današnjemu erkvenom jeziku! Pis. 22.

popisivānje, n. *verb. od* popisivati. *radnja kojom tko popisuje što*.

popisivati, pōpisujēm, v. *impf.* popisivati; *prosti pisati. v. pf. popisati*. Uze zapovjednik stražarski prvoga pisara vojničkoga, koji *popisivaše* narod po zemlji u vojsku. Car. II. 25, 19.

popišānica, f. (*die Bettbruzerin als Schimpfwort*), *minctrix*. Rj. *po-pišānica. isp. popisati se. kaže se s porugom noćničaru ženskomu, koje noću mokri (piša) podu se. vidi* popišulja, popišuša.

popišati, šām, v. pf. Rj. *po-pišati. vidi* upišati; poburiti, počkati, pomizati, pomočati, pošorati (se). v. *impf.* pišati. — **I.** *bepissen, comnejo*. Rj. *popišati što. isp. popisati se* (1) *na što*. — Bješe pašče, i već ništa drugo, diže nogu, *popiša mi čalnu*. Npj. 5, 512. — **II.** *sa se, reflex.* — **1)** *pissen, mejo*. Rj. *popišati se. isp. popisati*. — Kao da se *na koprive popišao*. (Kad je ko srdit). Posl. 130. — **2)** *sich bepissen, se ipsum comneje*. Rj. *popišati sebe*.

popiško, n. *der Bettpisser, qui in lectum mingit*. Rj. *koji noću mokri (piša) podu se. isp. poserko*. — *popiš-ko, riječi s takvim nast. kod* bapko.

popišmaniti se, pōpīšmānīt se, v. *pf. bereuen* (z. B. *den Kauf*), *poenitē (emisse)*. Rj. *po-pišmaniti se, kad budne kome žao na što. v. impf. pišmaniti se*. — Stareu Boriću želim srećan put (ako se ne *popišmanit*). Straž. 1886, 836.

popišulja, *popišuša*, f. *vidi* popisānica. Rj. *riječi s takvim nast. kod* bakulja i kod ajgiraša.

pōpita, f. *uke*. Rj.³ XXX. *Pijuk*, 2) u kokoši bolest na jeziku u ljeto, kad ne jedu zeleni, cf. *popita*. Rj. 499b (*u riječi* *popita* *ucma* u Rj. *na mjestu* *srcome*). — Tko ima kokoši, ima i *popita*. DPosl. 129.

1. pōpiti, pōpījēm, v. pf. Rj. *po-piti. v. impf. piti*. — **1)** *austrinken, cibo, epoto*. Rj. *vidi* okinuti, poguliti, smandrljati, smazati. — *Popio oku vinu* na (jedan) dušak. Rj. 146b. *Popiti kome krv*, t. j. ubiti ga. Rj. 300a. *Obličke popiti što*, t. j. sasuti u usta i

progutati u jedan put. Rj. 431b. *Daćete joj ovu travu da popije* ujutro *na šće srca* u vodi nenačetoj. Npr. 102. Te mi daj jednu *maštraru* vode *da popijem*. 195. *Da može popio bi ga* u kašici rođe (tako mrzi na nj). Posl. 51. *Kome nije popito*, a ono mu je prolito. 147. *Pošto stari svat čašu popije* . . . Kov. 69. *ovamo ide i primjer: Devet lula popio davana*. Npj. 3, 221. — **2)** *vertrinken, bibendo absummo*. Rj. *kao* *pijući potrošiti*. — Kupio hajduk gaće za marjaš, a *popio forintu* *alrahuka*. Posl. 164. *Neka dinar popije* oni ki ga dobije. DPosl. 177. *Pile su mi vince* do tri jetvice. *Prva je popila tanan vačov* s glave, druga je *popila zlatan prsten* s ruke, treća je *popila sroga gospodara*. Npj. 1, 429. *Popio je tristu dukat* sve za jedan dan, i još k tome *vranu konja, zlatan buzdovan* . . . *Popio bi* *ravnu Peštu* i sav *Budim grad*. Npj. 1, 456. *Pa on popivši se sve (blago) popio* i proćerdao. *Danica* 5, 90. — **3)** n. p. *popila zemljička vodu, einaugen, imbiho*. Rj. *ovamo se može mctniti ovaj primjer*: U drugome ljta guja spava, koja će mi *popit* oči *erne*. Kov. 104. *isp. ispiti, poposati*. — **4)** (u C. G.) n. p. *ne ču, popio* *gjavol* nema, *popio* *gjavol* nije, *popio* *gjavol* cf. *gjavolji*. Rj. *nijedan*.

2. pōpiti, pīm, v. *impf.* Rj. v. pf. *slož. raspopiti, zapopiti*. — **1)** *zum Popen weihen, consecro sacerdotem*. Rj. *činiti koga popom, osveštavati ga za popa*. — *Zapopiću ja tebe!* (Izbiću te, ili napravu, spoplašću te za kose kao što čine vladike kad *pope* i *gjakone*). Posl. 85. — **2)** *sa se, reflex. i pass. sich zum Popen (Priester) weihen lassen, geweiht werden, consecror sacerdos*. Rj. *osveštavati se za popa*.

pōpjaniti, nīm, v. pf. *vidi* opojiti: *Oni ludu gjeću popjunjše*. Rj. *po-pjaniti, učiniti koga pjanim. syn. kod* opojiti. *isp. opjaniti se*.

pōpjevati, vām, v. pf. *ein wenig singen, paululum canto*. Rj. *po-pjevati (malo)*. v. *impf.* *popijevati*. — *Popjerajte* mi tiče, mile moj mile! Rj. 357a.

popjevkvānje, n. *dem. od* popijevanje.

popjevkvati, pōpjevkvjēm, v. *impf. dem. od* popijevati. u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmin.

poplácati, pōpláčām, v. pf. *auszuhlen, solvo*: *Da poplačam konje* po Udbini. Rj. *po-plácati, kao* *poplatiti sve radom. v. impf. plácati*.

1. pōplakati, pōpláčēm, v. pf. Rj. *po-plakati. v. impf. poplakivati* 1. — **1)** *ein wenig weinen, paululum fleo*. Rj. *poplakati (malo)*. — *On se trese* i *poplače*, tužno sree gledajući! Here. 285. — **2)** *poplakati mrtvacu: Narikače* . . . *svaka pristupivši k mrtvacu počne s tijem*: *da ju je poslao taj i taj, da poplače toga i toga*. Npj. 1, 89 (Vuk). *isp. oplakati* 1. — **3)** *sa se, reflex.* *poplakati se kome, plačući požaliti mu se*: *Gjeveru se poplakalu*: »nije za mene, koj' prespava zimu noću, ne okrene se«. Here. 241.

2. pōplákati, pōpláčēm, v. pf. *ausschwemmen, eluo*. Rj. *po-plakati. vidi* oplakati, n. p. *čušu koju nije čista. v. impf. poplakivati* 2.

poplakivānje, n. Rj. *verb. od* poplakivati. — **1)** *radnja kojom tko poplakuje, počinje plákati* (das Weinen, der Anfang davon. Rj.). — **2)** *radnja kojom tko poplakuje n. p. čaše* (das Anschwemmen, elutio. Rj.).

poplakivati, pōplākujēm, v. *impf.* Rj. *po-plakivati*. — **1)** *anfingen zu weinen, in fetum solvi*. Rj. *po-činjati plákati. v. pf.* 1 *pōplakati*. — **2)** *ausspülen, chuo*. Rj. n. p. *čaše koje nije su čiste. v. impf. prosti plákati. v. pf.* 2 *poplákati*.

pōplašiti, šīm, v. pf. Rj. *po-plašiti. v. impf. plašiti*. — **1. 1)** *erschrecken, terrefacio*. Rj. — *Nego dotle mi hajde* da se *plašimo*, pa koji *koga poplaši*, onaj prvo da počne jesti. Npr. 167. *Poplašio bi buljuk* govoda. (Kad je ko neočešljan i čupav). Posl. 255. *Daniilo kažeju poplaševome* *caru* *Navnhodonosoru* *strašni san* njegov. DP. 300. — **2)** *abschrecken, deterreo*. Rj. *poplašiti koga da ne čini što*: *Udariti koga bahom,*

t. j. *poplašiti koga*, osobito *vikom i prijetnjom*, Rj. 17b. Bećir-paša dakle, jedno *poplašćen od Srba*, a drugo obradovan, što su dahije pobjegle iz Bijograda, krene se od Bijelih Voda. Danica, 3, 208. — **11.** sa se, *refleks.* — **1)** *erschrecken, terrefio*. Rj. *vidi* stravititi se. — Braća se upropaste i *poplaše* i stanu ga moliti da im oprosti. Npr. 64. Vidjevši ga učenici po moru gdje ide, *poplašise* se govoreći: to je utvara; i od straha povikaše. Mat. 14, 26. — **2)** *sich erschrecken lassen, deterreo*. — Ali se *carev sin od toga ne poplaši*, nego ostane kod babe da služi. Npr. 23. Samo ćeš se *ruva poplašiti*, a kamo li kad podvikne Turčin. Npj. 3, 392. Da se *Čurčija poplašio od Turaka*. Danica 3, 181. On se *poplaši* za život svoj i pobjegne. Sovj. 38.

poplat, m. (u Grblju) taban (f) u noge (a taban onamo se zove udarac po našem tabanu, n. p. sto tabana po tugjeu *poplatu* ne bole [Posl. 295]), *die Fusssohle, planta*. U Risnu kažu da djecu ne valja biti po *poplatima*, jer onda ne će rasti. Rj. — *po-plat* (*vidi oplata*). Osn. 208.

poplata, f. (u C. G.) prošnja u koju ide čovjek kad mu se kaka nesreća dogodi, n. p. kad mu kuća izgori, kad ga ko pohara (stoku mu otjera), kad plaća krv, (u Bjelopavličima) i kad se odijeli: otišao u *poplatu*, *das Betteln, mendicatio*. Rj. *po-plata*. *isp.* *poplatiti* 2.

poplatiti, *pöplätim*, v. *pf.* koga. Rj. *po-platiti*. — **1)** *bezuhlen, solvo*: Što si muža tak' za malo dala? Ja bih ti ga bolje *poplatiti*. Rj. — **2)** (*Atmosen*) *geben, reichen, beschenken, praebo, muneror, cf.* *poplata*: Dobro te te sestrići *poplatiti*. *Poplatiše* sužnja nevoljnoga. Rj.

poplav (*pöpläv*), m. *vidi* bujica. Rj. *bujna voda u potoku*. *po-plav*. *vidi* *poplava*. *isp.* *pöplaviti*.

poplava, f. *vidi* *poplav*. u *Hrvatskoj poplava* zuči povodanj. — Da bude uočiste i zaklon od *poplave* i od *dažda*. Is. 4, 6. Utočište od *poplave*, zaklon od žege. 25, 4.

poplavetnjeti, *poplavetnim*, v. *pf.* *blau werden, liresco, caeruleus fio*. Rj. *po-plavetnjeti*, *plav* *postati*. *vidi* *poplavjeti*.

poplavica, f. *barice* poslije kiše, *die Pfütze, palis*. Rj. *po-plavica*. *isp.* *pöplaviti*.

poplaviti, *vim*, v. *pf.* *überschwemmen, imundo*. Rj. *po-plaviti*. *vidi* *oplaviti*. v. *impf.* *plaviti* 1. — Greznuća *rodu* po polju, t. j. *poplavila*. Rj. 100b. Pa došlo *more* i sve *proso poplavilo* i odnijelo. Npr. 162.

poplavjeti, *poplávim*, v. *pf.* *vidi* *poplavetnjeti*. Rj. *po-plavjeti*, *plav* *postati*. v. *impf.* *pláviti*.

poplesti, *popletem*, v. *pf.* *zuflechten, perplecto, absolvo plexionem*. Rj. *po-plesti*. v. *impf.* *popletati*. *sa* se, *pass.*: U malijem ogradama *prošće* se *podoštava*, a u velikima se *uravlja*, a *odozgo* se *svagda poplete* *prućem*. Rj. 616b.

poplet, m. — **1)** *das Geschlecht, Flechtwerk* vom *Zaune, crates*. Rj. *ono što se poplete*. — **2)** čarape na *poplet*, *geflechtene Strümpfe* (*die nicht gestrickt werden*). *tibialia neza, non pingenda acu*. Koje čarape *nijesu na poplet*, one su na *igle*. Rj.

popletanje, n. *das Ueberflechten, plexio*. Rj. *verb.* od *popletati*. *radnju* *kojom tko popleće što*.

popletati, *pöplectm*, v. *pf.* *überflechten, plecto*. Rj. *po-pletati*. v. *imp.* *prosti* *plesti*. v. *pf.* *poplesti*. — A da *znadem*, *moj gajtane!* da će tebe star *nositi*, *likoni bi te opletala*, a *rogozom popletala*, *koprivama nakitila*. Npj. 1, 291.

popletica, f. *Art Stickerei, picturae acu factae* *genus*. Rj. *nekakav rez*. *isp.* *pokrstica, poveljica, ulama*. — *popletica* (osn. u *poplet*). Osn. 323.

poplijeniti, *pöplijenim*, v. *pf.* *vidi* *oplijeniti*. Rj. *po-plijeniti*. v. *impf.* *plijeniti*.

poplinuti, *pöplinem*, v. *pf.* n. p. *poplinula* *voda*

po *brijegu*, *übersuden, effundi*. Rj. *po-plinuti*. v. *pf.* *je* i *prosti* *plinuti*. v. *impf.* *pliti*.

pöplivati, *väm*, v. *pf.* *anfängen zu schwimmen*. Rj. **3** *početi plivati*. *po-plivati*. — Da je u takome boju toliko ljudi *izginulo* da su *po krvi poplivali konji* i ljudi. Rj. 316a.

pöplän, *popluna*, m. *Stulli*. *vidi* *jorgan*. *isp.* *po-krivač*, i *sym.* *ondje*.

pöpljēnje, n. *das Weihen zum Popen, ordinatio*. Rj. *verb.* od *popiti*. *radnju* *kojom n. p. vladika popi koga*.

pöpljeskati, *skām* (*pöpljestēm*), v. *pf.* *mit der fluehen Hand schallend schlagen, avu rola percutio*: *Poplješti* *bijesna* da je *bješnji* (Posl. 255). Rj. *popljeskati* (*rukama*). v. *impf.* *pljeskati*.

pöpljesniviti, *vim*, v. *pf.* *verschimmeln, situ corrumpi*. Rj. *po-pljesniviti*, *pljesniv* *postati*. *vidi* *pobujgjaviti*. v. *impf.* *pljesniviti* (i se).

popljāvati, *pöpljūēm*, v. *pf.* *bespicien, conspuo*. Rj. *po-pljavati*. *vidi* *upljāvati* 2. v. *impf.* *prosti* *pljavati*.

— *Zapljumi* me, t. j. *popljuj* me, ako to nije istina. Rj. 189b. *Od dvana* *kuća popljavana*. Posl. 232.

pöpljāzanti se, *znēm* se, v. r. *pf.* *ausgleiten, aberro, cf.* *popuznuti* se: *Noga* *joj se popljūznula*. Rj. *popljūznuti* se. *vidi* *pokliznuti* (i se). v. *impf.* *popuzivati*. — *popuznuti* (i sa u *umetnutim* . . . kome je još *do-dano j*, i s njim *sastavljeno* u *jedan glas*: *popljūznuti* se). *Korijeni* 293.

pōpo, m. (juž.) *hyp.* od *pop*. Rj. *gen.* *pōpa*, *roc.* *pōpo*. *vidi* *pōpa*. — Kao i *pōpo* bez *rakije*. Posl. 131. *Svaki pōpo* u *svojoj knjizi* *vješt*. 277.

popōditi, *pōpodim*, v. *pf.* *Boden legen, parimentum facere, coassare*: I *popodim* *listom* *javorovim*. Rj. *po-poditi* *što*, *pod* *mu* *načiniti*. v. *impf.* *poditi*.

— *Podnica*, *daska* *kojom je što popogjeno*. Rj. 523b.

popojāskē. *vidi* *pojaske*. Rj. *adv.* *po-pojaske*, *kuo* u *pojas*. — *Kako* *aždaja* *izigje*, *uhvati* se (*carev sin*) s *njim* *popojaske*, *pa* se *ponesi* *letni dan* do *podne*. Npr. 46. *za kvantitet* *na zadnjem slogu* *isp.* *ameticē*.

pōpola, (govori se i *pōpolak*, a i *pōpole*) n. p. *rasjekao* *popola*, *entzweischneiden, dissecō*. Rj. *adv.* *po-pola*. *vidi* *pōla*. — *Pop* *somun* *ovaj presijēće* *popōla*, *pa* *jednu* *polu* *uzme* *sebi*, a *druga* *ostane* *domaćinu*. Rj. 306b. *Te* *tu* *Vnku* *odas'jeće* *glavnu*, *Uso* *glavnu*, a *Demir* *oružje*, *učinise* *po* *polu* *junaštvo*. Npj. 4, 432.

pōpolak (po *polak*), *adv.* *vidi* *popola*.

pōpolako, *langsam, lente*: *dnđo* *popolako!* Rj. *po-polako*. *isp.* *po* (*složno* *su* *adv.*) i *polako*.

pōpole (po *pole*), *adv.* *vidi* *popola*, *popolak*. — *Rasplastiti* *ribu*, t. j. *rasjeći* je *niz* *legja* *po* *pole*. Rj. 640b. *Odsijēće* *im* *haljine* *po* *pole*, *do* *zadnjice*. Sam. II. 10, 4.

pōponac, *pōpōnea*, m. (u *Srijemu*) *die Ackerwinde, convolvulus arvensis*. Rj. *biljka*. *vidi* *slatkovina*. — *po-ponac*, od *osnove* od *koje* *je* *popeti* se (*popnem* se).

pōponiže, t. j. *poniže* (*cf.* *po*): *Posagni* se *dolje* *pōponiže*. Rj. *adv.* *po-poniže*, *po-po-niže*.

pōposati, *pōposēm*, v. *pf.* *po-posati, sre* *posati* (*posisati*). v. *impf.* *sāti* (*sisati*). — *Da* *te* *mogu* *ufatiti*, *Fato!* *b'jelo* *bih* *ti* *lice* *obljubi*, *erne* *bih* *ti* *oči* *poposao*. *Herc.* 197. *isp.* *Ijuta* *guja*, *koja* *če* *mi* *popit' oči* *erne*. *Kov.* 101 (*isp.* i *ispiti*).

pōpov, *adj.* *des Popen, sacerdotis*: *što* *je* *poporo*, *da* *je* *gotovo* (Posl. 356). Rj. *što* *prispada* *popu*. — *Popova* *muda*, n. pl. *der Spindelbaum, evonymus*. Rj. 543a (*biljka*). »I *tvojeja*, *pope*, *Milutina*« . . . *Te* *pagodi* *popov*. *Milutina*. Npj. 4, 35.

pōpovac, *pōpōvae*, f. (u *Dubr.*) *vidi* *majčina* *dušica*. Rj. *biljka*. *vidi* i *majkina* *dušica*, *der Quendel, thymus serpyllum* *Linn.*

popōvānje, n. *der Priesterdienst, sacerdotium*. Rj. *verb.* od *popovati*. *stanje* *koje* *biva*, *kad* *tko* *popuje*.

popōvati, *pōpūēm*, v. *impf.* *Pope* *sein, sum* *sa-*

cerdos: što ti meni popuješ (*willst mich belchren, moralisiren*) (što me učiš? što mi starješuješ? Postl. 360). Rj. *biti pop, službu popovsku izvršivati*. — Šta popuješ kad pop nijesi? (Kad se ko nameće kome za učitelja). Postl. 352. U Paštrovićima imaju samo četiri popa, nego im popuju kalugjeri iz 4 manastira. Kov. 34.

popovina, *f. das Einkommen vom Priesterthum, reditus sacerdotalis*. Rj. *dohodak popovski, plata popovska*.

Popovo, *n. adj.* kao knežina (oko 30 sela i oko 500 kuća) u nahiji Trebinjskoj). Rj.

popovski, *adj. Popen-, priesterlich, sacerdotalis*. Rj. *što pripada popovima ili popu kojemu god*. — (U Dubr.) ondje se djak zove samo onaj koji je obnucen u *popovske haljine*. Rj. 121b. Podaj popu *popovsko*, a gospodi gospodsko, pa bježi (od njih). Postl. 250. *Popovska svagja* gjavolska svadba. 255.

popovstvo, *n. das Priesterthum (die Würde), sacerdotium, dignitas sacerdotis*. Rj. *služba i vlast popovska*. — Miloje je Gjak bio pop, pa posle ostavi *popovstvo*, i postane pisar. Miloš 182.

popračanje, *n. verb. od popračati. radnja kojom tko popraća što*.

popračati, *čam, v. impf. po-praćati. vidi popračati. r. impf. prosti pratiti. v. pf. popratiti*. — Nijesmo ih *suzne popračati*. Rj. 724a.

poprati, *poprēm, v. pf. platno, in Wasser tauchen (bei der Bleiche)*, aqua imbuo, cf. *popirati*. Rj. *poprati. popere se platno u bijeljenju*.

popratiti, *tim, v. pf. vidi ispratiti: Senjani ih divno ukopaše a Senjanke tužbom popratīše*. Rj. *poprati. v. impf. popračati*.

poprāv, *adv. po-prāv, po pravu? upravo?* — Svekrva je (nevjestu) podiže govoreći: »Ne boj se, moj sinko, ja nijesam za drugo došla nego da te darujem kao *poprav* svoje dijete.« Npr. 215. Ja vi hoćah i prijed kazati, no ne mogah zbor vi prekinuti, red me čekat' ka *po prav* mlagjega. Npj. 5, 484.

poprava, *f. — 1) die Ausbesserung, reparatio*. Rj. *djelo kojim se što popravi. vidi popravak. isp. popravka. isp. popraviti 1. — 2) (u Srijemu) die Ausöhnung, reconciliatio: otišli u sud na popravu*. Rj. *vidi pomirenje*.

popravak, *popravka, m. djelo kojim se što popravi. vidi poprava 1. isp. popravka. — Poprave i dodaci*. Osn. 370. Te se valja nadati da će to djelo, čim se neki *popravec izvrše*, pomoću one nagrade do skora izaći na svijet. Rad 13, 169.

poprāvdati se, *poprāvdam se, v. r. pf. (u Hrv.) vidi svaditi se. Rj. recipr. po-prāvdati se. v. impf. pravdati se 2.*

poprāvitelj, *m. koji je što popravio ili popravlja: Mi svi znamo, da se u Srpskoj ku(b)ini, gdje srećom ne dolaze ovakovi spisatelj i popravitelji jezika, tako čisto i lijepo govori, kao i u sobi. Nov. Srp. 1817, 518. isp. jezikopopravitelj. — riječi s takim nast. kod boditelj.*

popraviti, *vīm, v. pf. Rj. po-praviti. — I. 1) verbessern, repariren, reparo*. Rj. *v. impf. popravljati*. — Oko kola, ili u vodenici što *popraviti*, za to slabo ko traži majstora. Danica 2, 102. Od pojedinih ljudi ako jedan i pogriješiti, drugi će ga *popraviti*. Pis. 16. Pod kakvijem bih imenom ovdje uzgred *popravio* još nekoliko riječi. Pis. 30. *sa se, pass.*: Ja sam napomenuo samo nekoliko *popravsaka*, ali ih ima toliko mnogo, da se ovdje ne mogu *popraviti*. Pis. 24. — 2) *vidi pogradići 2. Rj. kao načiniti malo pomalo. v. impf. praviti. —* Rusima je mnogo lakše uzimati Slavenske riječi nego nama; jer su oni Slavenski jezik najprije *popravili prema svome narodnome*. Pis. 21. — II. *sa se, refls.* — 1) *sich bessern, emendari*. Rj. *u umnom smislu: bolji postati. isp. dozvati se, usavjetovati se, usvijetovati se, usvijestiti se. —*

Kaka je taka je (žena); a može biti da će se u napredak što i *popraviti*. Npr. 144. Kad bi se Zora *popravila*, onda bi se i Zagrebačke narodne novine morale na bolje promijeniti. Slav. Bibl. 1, 94. — 2) *u tjelesnom smislu: Potkožiti se, kao ugojiti se, popraviti se u tijelu, gutes Aussehen bekommen, instaurari*. Rj. 554a. *vidi* oporaviti se, i *syn. ondje*.

poprāvka, *f. kad se ljudi poprave, dozovu se, budu bolji; die Besserung, vita emendator, melior rerum conditio*. — Kolike su moralne rane bile na ovom selu . . . ne bi li otud bilo kakve *popravke*. Zlos. 245. Zabranjuju *psovke* . . . i opet od svega toga *slaba poprāvka*. 308.

poprāvljanje, *n. Rj. verb. od 1) popravljati, 2) popravljati se. — 1) radnja kojom tko popravlja što (das Repariren, reparatio. Rj.): Okolni se narod starao i za popravljanje manastira*. Rj. 395a. U ovome njihovome *popravljanju narodnoga jezika* . . . svaki zapovijeda i radi učiteljski. Pis. 94. — 2) *radnja ili stanje kad se tko popravlja*.

poprāvljati, *vljām, v. impf. Rj. po-pravljati. v. pf. popraviti. — 1) repariren, reparo*. Rj. — Kome Srbinu Srpski jezik ne valja, *neku ga popravlja* i novi neka gradi. Npr. III. *Popravljajući pogriješke u knjizi* . . . Odg. na sit. 3. Stann preglašnji *šnac popravljati*. Sovj. 43. *sa se, pass.*: Da se počne *popravljati ono*, što je do sad iskerveno. Pis. 21. *u umnom smislu: Poklonim što malim devojčicama, te počnu pevati, a velike ih onda stanu popravljeti*. Npj. 4, XXXII. *Popravljajte svaki bližnjega*. Sol. 1, 5, 11. — 2) *sa se, refls. sich bessern, emendor*. Rj. *postajati bolji*.

poprād, *m. Tand, unnütze Dinge, nugae: potrošio novce u poprād*. Snaha u rod, a svekrva u *poprād* (Postl. 291). Rj. *vidi oprdica, i syn. ondje. —* Bud snaha u rod, tud svekrva u *poprād*. (Kad ko ostavivši kuću otide kud besposlen). Postl. 30. *po-prd, prosta osn. u prđjeti*.

poprādan, *poprādāna, m. vidi prdonja 1. Rj. vidi i prćak, prdov, prdzvek, prdzvek. grah onaj što je krapan kao bob. — po-prdan, prosta osn. u prđjeti*.

poprādiea, *f. (u Dubr.) u pregji onaj vavoljak, gdje je pregja deblja: opredeno na poprādiec*. Rj. *vidi upočak. — po-prdiea, prosta osn. u prđjeti*.

poprādivanje, *n. das abgebrochene Farzen, intercrepitatio*. Rj. *verb. od poprādivati. radnja kojom tko poprādiva*.

poprādivati, *poprādivēm, v. impf. abgebrochen farzen, interpedo: Pozveknju toke na (čijilas, poprādivje adnagj u vurni. Rj. po-prdivati, prđjeti prekidajući*.

poprādljiv, *adj. immer (oft) farzend, qui semper petit*. Rj. *koji često prdi. — Poprāduša, poprādljivo žensko*. Rj. 593b. Miti ga kao mati *poprādljivu* čerku. Postl. 179.

poprādnuti, *poprādnēm, v. pf. prde i poprde, noch einmal farzen, gleichsam zum Beschlusse, repedo*. Rj. *po-prdnuti, kao još jednom prdnuti*.

poprāduša, *f. poprādljivo žensko*. Rj. — *riječi s takvim nast. kod ajgiruša*.

poprēcē, *(u C. G.) vidi poprijeko*. Rj. *adv. poprēcē*.

poprēcī, *poprēcēm, v. pf. vidi popregnuti. Rj. po-prēcī, n. p. konju kolan. v. impf. poprēcati*.

poprēcivānje, *n. das halblaute Drohen, das Bedrohen, subinatio*. Rj. *verb. od poprēcivati. radnja kojom tko poprēcuje*.

poprēcivati, *poprēcivēm, v. impf. bedrohen, minor leviter, subminor*. Rj. *po-prēcivati, kao prijeliti istih, malo. v. pf. poprijetiti*.

poprēgnuti, *poprēgnēm, v. pf. anziehen, spannen, intendo, adduco, cf. poprēcī*. Rj. *po-pregnuti, n. p. konju kolun. v. impf. poprēcati*.

poprenuti se, *poprenēm se, v. r. pf. po-prenu se nekolikoina jedan za drugim. isp. prenuti se. v. impf. isp. prēdati. —* Žetvu žele tri jetrve, legoše

mi pospavati; kad se one poprenuše, ali sunce na zahodu. Npj. 1, 170.

pōpret, m. mit Asehe bedeckte glühende Kohlen, eineres igni impositi: ima vatre u popretu. Rj. popret. *popretana vatra, žerava. vidi supret, upret, zapret.* — Gdjejoci u popret meinu kakav rog, jer kažu da vještica osobito bježi od smrada ovoga. Rj. 67a. Čeka zimu u popretu. DPosl. 12.

poprētati, poprēčēm, vidi zapretati. Rj. v. pf. popretati, na ratru, žeravicu nagnuti pepela. vidi i upretati. v. impf. pretati.

pōpreti, pōprēm (pōpreo, po jugozap. kraj. i pōpr'o), v. pf. vernichten, perdo: Tako me ne poprlo što si mi iz tvoje ruke dao! (Prijetelju. Posl. 299). Rj. popreti, kao uništiti, upropastiti. isp. poraziti. v. impf. pṛēti. — Tako me bratska ne poprlo! Posl. 298.

poprēzānje, n. das Anziehen (z. B. des Sattelgurts), intensio, adductio. Rj. verb. od poprezati. radnja kojom tko poprēže n. p. konju kolan.

poprēzati, pōprēžēm, v. impf. n. p. konju kolan, anzichen, adduco. Rj. po-prezati. v. pf. poprēći, popregnuti.

poprīčati, pōprīčām, v. pf. wenig erzählen, paulum narro. Rj. po-prīčati (malo). v. impf. prīčati.

pōprigati, gām, v. pf. rösten, frigo. Rj. po-prigati. vidi pofrigati; oprigati, uprigati, isp. popržiti, i syn. ondje. v. impf. prigati.

pōprijeke, quer, von der Seite, e transverso. Rj. poprijeke. vidi poprēcke. isp. uprijeke. — Uzduž i poprijeke. Rj. 773a. Dokle Tale zahogjaše, zdravo doma dohogjaše; a kad pogje u prijeke, doneše ga poprijeke. Posl. 65. Pogledu ga Miloš poprijeke, udari ga rnkom uz obraze. Npj. 2, 143. A na Turke poprijeke glade kao vuci u h'jele jaganjce. 4, 228. Od toga dana Saul gladaše poprijeke Davida. Sam. I. 18, 9 (isp. prijecati se na koga).

pōprijeti, pōprēm, (v. pf.) (u C. G.) vidi potisnuti. Rj. po-prijeti. kao prost glagol ne dolazi. isp. prijeti.

poprijētiti, pōprijetīm, v. pf. bedrohen, minor. Rj. po-prijetiti, kao istih, malo priprijetiti. v. impf. poprēčivati.

poprikūčiti se, poprikūčīm se, v. r. pf. poprikučiti se, kao malo prikučiti se. vidi prikučiti se. v. impf. prikučivati se. — Kažu da ga (blora) na atu nije smio ščekati, nego kad mu se poprikuči, opali na nj dvije puške male. Rj. 31b.

poprimati, pōprimām, v. pf. poprimati, sre redom primiti. v. impf. primati. — Mhoge je običaje od njih (od Rusa) poprimao, n. p. s astala jesti, kosu strići. Danica 1, 90. Navale sve besposlice . . . u Bijograd; i dabije ih sve radu poprimaju. 3, 146. Ostali svi narodi, koji su posljuje primali nauke jedan od drugoga, poprimali su i nješto od oboga toga. Pis. 31.

poprītēgnuti, poprītēgnēm, v. pf. fester anzichen, attraho: Begu bolje poprītēže ruke. Rj. po-pritegnuti, kao malo jače pritegnuti. isp. pritegnuti. v. impf. poprītēzati.

poprītēzānje, n. verb. od popritezati. radnja kojom tko poprītēže što.

poprītēzati, poprītēžēm, v. impf. po-pritezati, kao se malo pritezati. isp. pritezati. v. pf. pritegnuti. — Što ti biser tako glavom kreće? a dukati k zemlji poprītēžu? Here. 28.

poprījiti, pōprījīm, v. pf. absengen, aduro. Rj. po-prījiti. v. impf. prījiti.

poprōci, pōprōgēm, v. pf. ein wenig vorbeygehen, paululum praeterco. Rj. po-proci, kao malo proci. isp. v. impf. prolaziti.

poprōsiti, pōprōsīm, v. pf. betteln, mendico: Da poprosim i hljeba i vina. Rj. po-prosina. isp. v. impf. prositi 2.

1. poprskati, pōprskām, v. pf. bespritzten, aspergo. Rj. po-prskati, glagol prcluzan. vidi poprsnuti. v. impf.

prskati. — Projahao mimo njih na svome konju . . . pa ga okrive da ih je poprskao. Sovj. 21. Krv njihova poprška mi haljinu. Is. 63, 3.

2. pōprskati, pōprskām, v. pf. poprskati, kao redom isprskati. glagol neprcluzan. isp. pṛsnuti, prsak. — Napuni se kamena pečina od crnoga dima žestokoga, junacima oči poprskaje. Npj. 5, 133. A na njih je lagje navalio, te su lagje na legji(h) nosili, tu Rišćansko roblje poprskalo. 5, 165.

pōprsnuti, pōpṛsnēm, vidi 1) poprskati: U ruku je vode dofailla, te poprsnu Boičicu Ajku. Rj. po-prsnuti. v. impf. prskati.

pōpršati, pōpršām, v. pf. (u C. G.) popršao snijeg, t. j. oprasio; popršati kakvo jelo čime, n. p. šećerom, t. j. potruniti, bestreuen, conspergo. Rj. po-pršati. kao glagol prost ne nahodi se. isp. pršati.

pōpršiti, popršīm, v. pf. kao malo prhnuti. vidi 1) prhnuti. v. impf. prhati. — Popršio je, nu nije poletio. DPosl. 98. sa se, refleks.: Nije kokoši da se ne poprši. 82. popršiti, krilima potresti. XV.

pōpršiti, štīm, v. pf. zertrcten, conculeo. n. p. jaja, ljude: Popršitiše Tursku sirotinju. Rj. po-pršiti, kao pogaziti. v. impf. pršiti.

pōprug, m. — 1) (u Lici) ono čim se samar veže za konja (a na sedlu i ondje se zove kolau), Saum-sattelgurt, cinqulum clitellarum. Rj. Na staroj oslici žut poprug. DPosl. 66. — 2) (u C. G.) vidi potrug, kolau: Bog t' ubio, moja koso rusa! što sam tebe gojila zaladu, za poprugu konja Mirkovoga. Rj. poprug. — Znučenje (korijenu) tegliti, natezati, otezati, stezati: prug, poprug, prugao, pruglo, prugla, pruga, pružalo, supruga, pružiti, pružati. Korijeni 224.

pōpržiti, žīm, v. pf. rösten (im Schmalz), frigo. Rj. po-pržiti. vidi upržiti, pepeći. isp. pofrigati, poprigati. v. impf. pržiti. — Neka prinese na žrtvu zahvalnu bijeloga brašna poprženu s tijem kolačima. Mojs. III. 7, 12. sa se, pass.: Zatop, kuhan i sitno isjecan drob od kakva živinčeta, koji se posljuje poprži. Rj. 198a. Čufteta se poprže na maslu. Rj. 763b.

pōpucati, pōpucām, v. pf. Rj. popucati. v. impf. pucati. — 1) nach der Reihe bersten, rumpor, n. p. od smijeha. Rj. sci redom. isp. pokidati se, potrgati se. — 2) kao sre ispucati: Evo, Gospod zapovijeda i udariće dom veliki da se razvali i mali dom da popuca. Amos 6, 11.

popueivānje, n. Rj. verb. od popucivati. — 1) stanje koje biva, kad što popucuje, počivnje pucati (das Springen, Zerspringen, disruptio. Rj.). — 2) stanje koje biva, kad puške popucuju (das Hallen der Flinten, sonitus telorum emissorum. Rj.).

popueivati, pōpueivēm, v. impf. Rj. popucivati. — 1) anfangen zu zerspringen, rumpi: Dojke rastu, toke popueuju. Rj. počivjati pucati 1. — 2) hallen, erschallen (von den Flinten), sono: Započeše puške popucivat'. Nešto puške popucuju često. Rj. vidi pucati 2.

pōpūdbina, f. po-put-bina. vidi poputnina 1, putnina; der Botenlohn. — Ja ti jutros ni dinara nejuam, da ti, brate, popudbinu plati. HNpj. 3, 489. Pridade knjigu, popudbinu plati, husar uze, dobro zafaljuje. 4, 108.

popūlāran, popūlārna, adj. popularis, populār, što pripadu puku, prostomu narodu. vidi pučki. — Ima mnogo strari vrlo popularnih (i oračkih i kopačkih i primaljskih riječi i rečenica). Kolo 14 (15).

populārisānje, n. verb. od popularisati. radnja kojom tko populariše što.

populārisati, populārisēm, v. impf. i pf. što, činiti, učiniti ga, da bude popularno: popularisiren, za obliče isp. varakleisati, v. impf. i pf. — Ne bi imao prilike da populariše Pestalocija. Megj. 9.

pōpuniti, nīm, v. pf. ausfüllen, expleo. Rj. popuniti. v. impf. popunjati, popunjavati. — I imade divan-kabanica, kojano je u Divnu krojena, a su-

vijem zlatom popunjena. Npj. 3, 434. — Turci su i Rusi bili odredili komisiju, da protokluje i *popuni* *gdjekoje članove* Bukreškoga mira. Miloš 141. Primi svoju, sad već *popunjenu regementu*. Žitije 21. Pa mu uze jedno rebro, i *mjesto popuni mesom*. Mojs. 1, 2, 21.

pōpuno, *adr.* po-puno, *kuo prilično puno*. *isp.* po (složeno su *adr.*) i *puno*. — Ko *popuno* io, *popu nije mio*. Posl. 151.

popūnjānje, *n.* *das Ausfüllen, expletio*. Rj. *verb.* od *popunjati*. *rudnja kojom tko popunja što*.

popūnjati, *pōpūnjām*, *v. impf.* *ausfüllen, expleo*: Tri gjevojke tri jagluka vezle . . . *popunjaju* zlatom i biserom. *Popunjati* dražijem kamenjem. Rj. *popunjati*. *vidi* *popunjavati*. *v. pf.* *popuniti*.

popunjāvānje, *n. verb.* od *popunjavati*. *vidi* *popunjaje*.

popunjavati, *pōpūnjāvām*, *v. impf.* *popunjavati*. *vidi* *popunjati*. *v. pf.* *popuniti*. — Vezak vezla Cengića Fatima a na bezu svilom podatkanu, *popunjava* *žeženijem zlatom*. Here. 118.

pōpuriti, *rīm*, *v. pf.* *n. p.* kukuruz, *am Feuer braten, rosten, torreo*. Rj. *po-puriti*. *v. impf.* *puriti*.

popūstīti, *pōpūstīm*, *v. pf.* Rj. *po-pustiti*. *vidi* *popušiti*. *v. impf.* *popušitati*, *popuštavati*. — **I. 1 a)** *nachlassen, remitto*: *popustila* zima. Rj. *neprelazno*. *kuo malo prejenjati, malo prestati*. — Sad je *mrzost ova popustila*. Kov. 6. Ova je *budalaština* sada nešto malo *popustila*. Priprava 40. — **b)** *prelazno*: Kad ga *popusti rručinu* i prene se od sna, on oseti smrad. Npr. 54. *Malo ga je popustilo pivo*. Npj. 1, 544. *Popusti mi moje b'jele ruke*, da ja skinem odijelo divno. 1, 22. — **2)** *lassen, concedo*: *ne popusti*, Gospode, Bože, *oblasti nečastirome* i *nekrštenome, heisst es in einem Volksgebete*. Rj. (*kad se mole Bogu*). *popustiti kome što*: Tako se malo pomalo svadimo zdravo, i već se počnemo psovati, dok berberin *popustirši malo reče* . . . Danica 2, 131. *Zaključujući* (Srbi) iz toga, da (Turci) *ne misle ništa popustiti* . . . Turci ni sad *ne popuste ništa od onoga*, što su pre kazali. Miloš 33. Da je on *popustio* i meni dao za pravo. Odg. na ut. 21. *sa se, pass.*: Idite sami i *kūpите sebi pljevu gdje najžete*, a *od poslu vam se ne će popustiti ništa*. Mojs. II, 5, 11. — **II.** *sa se, refleks.* *sich nicht mehr wehren, der Zudringlichkeit nachgeben, concedo*. Rj. *kuo ne braniš se više dati se, podati se*.

pōpušiti, *šim*, *v. pf.* Rj. *po-pušiti*. *v. impf.* *pušiti*. — **1)** *ein wenig rauchen* (Tabak), *pauculum nicotianae duco*. Rj. (*mulo*). — **2)** *n. p.* lulu duvana, *eine Pfeife ausrauchen, exhaurire fistulum, cf. ispušiti*. Rj. (*sve*).

popūštānje, *n.* — **1)** *das Nachlassen, remissio*. Rj. — **2)** *das Überlassen, concessio*. Rj. *verb.* od *popušitati* i *popušitati se, koje* *vidi*.

1. popušitati, *pōpūštām*, *v. impf.* Rj. *po-pušitati*. *vidi* *popuštavati*. *v. pf.* *popustiti*, *popušitati*. — **I. 1)** *nachlassen, remitto*. Rj. — *Zimu popušta* i *vreme se čisti*. Danica 5, 21. *isp.* *popustiti* 1a. — **2)** *überlassen, lassen, relinquo, concedo*. Rj. *popušitati kome*. *isp.* *popustiti* 2. — **3)** (u pjesmi) *kosu, wachsen lassen, promitto*: Za koga je *dika lice ubelila?* Za koga je *dika kosu popuštala?* Rj. *kuo puštati*. *oramo idu* i *oraki primjeri*: U mene je soko *nenaučen*: što uhvati, *više ne popušta*. Npj. 1, 570. Lukavi su Hercegovci Turci: *silnu vojsku popuštase* na se. Npj. 4, 457. — **II.** *sa se, refleks.* *sich überlassen, nicht wehren, nicht strauben, dedere se*. Rj. *kuo ne braniš se više podavati se*.

2. pōpuštati, *pōpuštām*, *v. pf.* *alle nach der Reihe entlassen, dimitto omnes* (*e carceribus*). Rj. *po-pušitati*, *kuo sre redom ispustiti*. *n. p.* iz *tumnice*. — Kad tamo, a to u podrumu svet Božij. *Ona Carey sin zapovedi da svi izlaze jedan po jedan* . . . Kad već

sav narod *izigje*, zahvale mu što *ih je popuštao* i *izbavio* i otidu svaki svojoj kući. Npr. 50.

popūštāvānje, *n.* *vidi* *popuštanje*. Rj.

popušāvati, *pōpuštāvām*, *v. impf.* *vidi* 1 *popušitati*. Rj. *po-pušavati*. *v. pf.* *popustiti*, *popušitati*.

popūštēnik, *popuštēnika*, *m.* — **1)** *konj* koji se dobro ne ujalovi. Rj. *vidi* *nutrak*. — **2)** *vo* koji se *pušti* te se ne hvata u plug, da bi se utovio radi bolje prodaje. Rj.

popūštīti, *pōpuštīm*, *v. pf.* *po-pušitati*. *vidi* *popustiti*. *isp.* *puštiti* i *puštiti*. *v. impf.* *popušitati*, *popušavati*. — *Jabučilo krila popuštio, popuštio* krila do kopita. Npj. 2, 109. Na doratu dizgin *popuštio*, pravo drumom načera dorina. 4, 403.

pōpūt, (u Dalm.) *koga, t. j. nalik, ähnlich, similis*: *poput onoga čeljadeta*. Rj. *po-put*. — *prijedlog put* uzima *preda se po*, i *onda se misli*, da *ono, što je obrnuto čemu*, i *obličje njegovo uzima*: *Poput onoga čeljadeta* (t. j. na nj). *isp.* *Sint.* 292.

popūtati, *popūtām*, *v. pf.* *Fussfessel anlegen* (*einer Menge*), *compede vineire alium ex alio*. Rj. *po-putati*, *n. p.* *ljude, t. j. metnuti ih sre redom u puta, u bukajje*.

pōputnina, *f. der Botenlohn, die Wegzehrung, viaticum*. Rj. *po-putnina*, **1)** *ono što se plati putniku, glasniku* (*vidi* *putnina*, *popudbina*), **2)** *ono što se du kome na put* (*isp.* *brašnjenica*). — *Jakov dobije dopuštenje, da ide s vojskom, da ga* (Čurčiju) *ubije, onaj kraj da umiri i uredi* . . . *Jakov naplatirši dobro svoju poputninu, kako od Mačvana, tako i od Šabčkih Turaka*. *vratu se s vojskom k Bijogradu*. Danica 3, 207.

popuzivānje, *n.* *das Weichen, recessio*. Rj. *verb.* od *popuzivati*. *stanje koje biva, kad tko ili što popuzuje*.

popuzivati, *pōpuzjēm*, *v. impf.* *von der Stelle weichen, cedo loco*. Rj. *po-puzivati*. *popuzuje* *n. p.* *tko idući, ili mu noga popuzuje*. *v. impf.* *prosti puziti* 2. *v. pf.* *popuzuoti*.

popūzljiv, *adj. schlüpfrig, labidus*: *Bog te sačuvao* *Osmana* *dizdara*, i *kriva kantara*, *popuzljivu mostu*, *podrugljiva gosta*, *prtene vreće* i *zle sreće* (u šali *kad se napija*). Rj. *po-puzljiv*, *na čemu je lasno popuznuti*. — *u pridjeva s takvim nast.* *pred lj samo se glasovi z i s mijenjaju u ž i š* (*prelažljiv, košljiv*) *a i oni ne svagda* (*popuzljiv*). *isp.* *Osn.* 95.

pōpuznuti, *znēm*, *v. pf.* *von der Stelle weichen, recedo, loco cedo*. Rj. — **1)** *po-puznuti*. *vidi* i *po-kliznuti*. *v. impf.* *popuzivati*. — *Jezik popuzne*, a *istina iskrсне*. DP. 40. U svoje vrijeme *popuznuće noga njihova*, jer je *blizu dan propasti njihove*. Mojs. V. 32, 35. *Za to će put njihov biti kao klizavica po tami, gdje će popuznuti i pasti*. Jer. 23, 12. — **2)** *sa se, refleks.* *vidi* *popljuznuti se, opuznuti se, pokliznuti se*. *značenje kuo pod 1.* — *Popljuznuti se, cf. popuznuti se*. Rj. 543a (*a ove riječi nemu u Rj. na mjestu svojem*).

pōr, *m.* (u Dubr. i u Srijemu) *vidi* *pras*. Rj. *vidi* i *čapljan*, *čapljani luk*. *isp.* *purjan*. *nekakav lik*.

pōraba, *f.* (u Hrv.) *der Gebrauch, usus*: za koju *porabu trebaš to?* Rj. *isp.* *upotrebljavanje, upotrebljivanje*. *po-raba drugoj je poli osnova u rabiti, koji glačol u čakaraca znači kao službu činiti*, *n. p.* *ovo meni rabi za to i za to, t. j. ju ovo upotrebljavam za to i za to*.

pōrād, *prijedlog s gen.* *vidi* *poradi*, *porašta* (*porad štā*).

pōrada, *f.* (u Mostaru) od *konopljanijeh konaca* kao *vrša*, te se *riba u nju hvata*, *Art Fischergarn, retis genus*. Rj. — *Tugje*: *kurada . . . porada*. *Osn.* 256.

pōrādi, *vidi* *radi*. Rj. *vidi* i *porad*, *zaradi*, *zarad*. *prijedlog radi često uzima* *preda se za i po*, *kojima je znučenje često jednako s njegovim*. *isp.* *Sint.* 294. — *Porašta* (t. j. *poradi štā*). Rj. 544a. *Umanika*, *trava*,

koja se daje kravama *poradi mljeku*. Rj. 780b. Gladila se popadija *porad gjuke*? (Nije to za tebe pripravljeno). Posl. 41. Podarujte, obradujte, *porud Boga velikoga*, i rad časa umrloga. Npj. 1, 143.

porāditi, porādīm, v. pf. *nonnihil laborare, facere*. Stulli. po-raditi, *prilično uraditi*. v. impf. raditi. — *Poradiši Bog* će dati. Posl. 255.

porāgjanje, n. *das Kreissen (das Gebären), parturitio*. Rj. verb. od poragjati se. *stanje koje biva, kad se poragja žena*. isp. primosi, trudovi.

porāgjati se, porāgjām se, v. r. impf. kreissen (gebären), parturio. Rj. po-ragjati se. *vidi* truditi se 2. v. pf. poroditi se. — Ali ću sada vikati kao *ženu kad se poragja*. Is. 42, 14. Jer ćujem glas kao porodiljin, *cviljenje kao žene koja se prvi put poragja*. Jer. 4, 31.

porāljija, f. *vidi* bljuda. Rj. *zemljan sud za jelo*. *vidi* i bljudo, činija, kalenica. isp. čanak.

porāmak, porāmka, m. u košulje ono *po ramenju* od kolijera od rukava, cf. podnplata. Rj. *vidi* i podoplata, potplata, potkrpa 1. ramenjača.

porāmenice, f. pl. (u Dubr.) *Hosenträger, fasciae braciis sustinendis*. Rj. *ono u čakšira, u bluču što se metne po ramenima, te drži čakšire, hluču da ne spadnu*. — Načiniše oplećak ... *Porāmenice* mu načiniše da se sastavljaju. Mojs. II. 39, 4. po-ramenica, *po ramenima*.

poran ... *vidi* pohran ... Rj.

porāniti, nīm, v. pf. *früh aufbrechen, nunc moveri*. U Srbiji gdješto kad nazove Srbīn Srbīnu dobro jutro, a on ga onda zapita: *Jesi V porāniti?* cf. podraniti, uraniti. Rj. po-raniti. v. impf. raniti. — »Ako si rada znati, *porāni* pobolje pa ćeš videti«. Drugo jutro careva kći urani vrlo rano. Npr. 205.

porāno, adr. po-rano, *kao prilično rano*. isp. po (složeno su adr.) i rano. — Najposlije dogju *porāno* opet kod jednog velikog jezera. Npr. 188.

porāst, m. (u pjesmi i f.) *der Wuchs, habitus, cf. rast: Mali porasti*, pleći širokijeh. Crne masti a *duge porasti*. Rj. *vidi* i podrast, uzrast; stas, struk. po-rast. isp. porāsti.

porāsti, porāstēm, v. pf. *wachsen, succresco, exeresco, cf. uzrasti*. Rj. po-rasti. v. impf. rasti. — Kad joj bilo sedamnaest ljeta, *do udaje porāstu* vjerojku, mlogi su je prosci zaposili. Npj. 3, 130. Jaoh *porāstuo zelen bore* u Jokice pred bijele dvore. Kov. 106. Grad, *po kome* je sad već *šuma porāsta*. Danica 2, 50. *Glavnica porāsta* za 22.300 for. Rad 5, 200.

porāstrijezniti se, porāstrijeznīm se, v. r. pf. *porāstrijezniti se, kao malo rāstrijezniti se*. isp. rāstrijezniti se. v. impf. trijezniti se. — Ivan beg Crnojević. *Porāstrijezni se* i sluša, što duhovi zборе. Npj. 5, 551.

porāšanje, n. *das Thüueln, rotatio*. Rj. verb. od porāšati. *radnja kojom n. p. kiša porāša zemlju*.

porāšati, porāšām, v. impf. *thüueln, in zarten Tropfen regnen, roro*: porāša kiša. Rj. po-rāšati. v. pf. porositi. v. impf. prosti rošiti. — Šići će kao *dažd na pokošenu livadu, kao kaplje koje porāšaju zemlju*. Ps. 72, 6.

porāšta, (t. j. poradi šta) *wesswegen, cur*: A niko se *jadu* ne dosjeti *porāstu* je konja povratio. Rj. *upravo: porād šta, kako i valju pisati*.

porāt, pōrta, m. (u prim.) *der Hafen, portus, cf. pristanište*. Rj. *vidi* i pristan, luka 2. — *U portu se razbit*. DPostl. 141. *Tul. porto*.

porāvnuti, vñām, v. pf. Rj. po-ravnati. v. impf. ravnati. — 1) *vergleichen, concilio, compono*. Rj. *vidi* posuliti, namiriti, n. p. *zavagjenc*. — 2) *sa se, reciproc.* kim, *sich vergleichen, componor, concilior*. Rj. — Samo kad je on izbacio iz svoje azbuke l a primio j, *lasno čemo se mi porāvnuti za de...* Nov. Srb. 1818, 400. Ne *nahodim dovoljno razloga da pristanem da se na taj način porāvna prvi razdio s petim*. Rad 20, 231.

porāvnuti, pōrāvñīm, v. pf. *ebnen, exaequo, complano*. Rj. po-ravnati *što, učiniti da bude ravno*. *vidi* sravniti. v. impf. poravnjivati. — I sve ih je s tlima *porāvno*. Rj. 742a. Ni ja tebe ne bi pogubio, volio bi *Illirno porāvnuti*. HNpj. 3, 407. Radi neprijatelju *mojih porāvni* preda mnoom *put svoj*. Ps. 5, 8. Grad Jerusalim i erkvu oplijene i sve sa zemljom *porāvne*. Prip. bibl. 95.

poravnjivānje, n. *das Ebnen, complanatio*. Rj. verb. od poravnjivati. *radnja kojom tko poravnjuje što, n. p. su zemljom*.

poravnjivati, porāvñujēm, v. impf. *ebnen, complano*. Rj. po-ravnjivati *što n. p. su zemljom*. *prosti* ravniti. v. pf. poravniti.

pōrāz, m. *exersio, excisio, demolitio* — grijeh i *poraz* da zagrlje. iz Palmotića. Stulli. po-raz, *djelo kojim se što porazi*.

pōrazan, pōrazna, adj. *exitialis, perniciosus* — *budući se užegla porazno kuga* po Provenzi. Stulli. *što pripada porazu; verderblich, schädlich, vernichtend*.

porāzbolijēvati se, porāzbolijēvāmo se, v. r. pf. *po-razbolijevati se, kad se nekolicina redom razbole*. *vidi* isporāzbolijevati se. isp. v. impf. razbaljati se. — *Koji su se putem porāzbolijevali, one su nosili na konjma*. Sovj. 66.

porāzgovōriti se, porāzgovōrīm se, v. r. pf. *porāzgovoriti se, kao malo razgovoriti se*. isp. kod premetnuti se riječima: *Da se malo lafa premetnemo*. v. impf. razgovarati se. — *Sastalo se zlo i gore, da se malo porāzgovore*. (Kad se sastanu muž i žena oboje nevaljali). Posl. 275.

porāziti, pōrāzīm, v. pf. *čovjeka, zu Grunde richten, strafen, perdo*: porāzila ga mati Božja. Rj. po-raziti. isp. pōpreti. *kao uništiti, uprostiti*. *drukčije se ovaj glagol ne nahodi*. — Tako me *Turska sablja* ne *porāzila!* Posl. 300. Ali će ih *Bog porāziti*; udariće ih *strijela* iz nenada. Ps. 64, 7.

pōraznik, m. Stulli. *koji porazi koga ili što*.

pōreija, f. (u vojv.) *die Steuer (als der einzelnen auferlegte Theil, portio), tributum*. cf. poreza. Rj. *vidi* i porez; dacijsa, danak, mirijsa. — *riječ Latinsku portio došla k nama* preko *Njenučke Portion*.

porcijāš, porcijāša, m. (u vojv.) *der Steuerpflichtige, tributarius*. Rj. *koji je dužan davati porciju, porez*. *vidi* vergijāš. — *riječi s takim nast. kod brađaš*.

porcijāšica, f. (u vojv.) — 1) *das Steuerbuch, libri censuales*. Rj. *poreska knjiga*. — 2) *die Steuerpflichtige, tributaria*. Rj. *koju je dužna davati porciju, porezu*.

Pōreā (od Avalē), m. (st.) *nom. popr. eines Ritters*. Rj. *ime nekakomu ritezu*. — *Vino piju* do dva *po-bratima* u *Avali* više *Bijograda*: jedno *bješe Pōreā* od *Avale*. Npj. 2, 587. Pa je *drug* knjigu *nakitio* te je *šalje od Avala Pōreči*. 3, 148.

pōrdati, dām. pōrgati, gām, v. pf. *durch den Gebrauch abnutzen, usu deterere*. po-rdati, *vidi* po-rdati. po-rgati, *vidi* pohrgati. *stvar se upotrebljavanjem po'rila, po'rga*. isp. pohabati, poderati, ponositi, sadžgati. v. impf. rgati (hrgati).

pōrebāre, pōrebārea, m. *Scherzwort in einem Spiel, vox joci causa efficta*: *moj otac pōrebārea, moja mati pōrebūša, pōrebri se pored vatre*. Rj. *po-rebārea*, *drugoj poli osn. u rebro*. *riječ šalje radi načinjena*.

pōrebārkē, n. p. leći, *seitwärts, in latus*. Rj. adv. *po-rebārke, kao na rebra*. isp. *nalegjaške, potrbuške*.

porēbri se, cf. *pōrebārea*. Rj.

porēbrūša, f. *Scherzwort in einem Spiel, vox jocosu, cf. pōrebārea*. Rj. *po-rebrūša*. *riječ načinjena za nekaku igru*. — *riječi s takim nast. kod ajgruša*.

Pōreč, m. *Insel in der Donau, zu Serbien gehörig, insula Danubii*. Rj. *ostreo u Dunavu, što pripada Srbiji*. *vidi* Pōreče.

Pōrečānin, m. (pl. Pōrečāni) *Eincr von Poreč*. Rj. *čovjek sa ostrva Pōreča*.

Porečanka, *f.* *vidi* Porečkinja. Rj.

Poreče, *n.* *vidi* Poreč. Rj.

Porečkâ Rijeka, *f. nom. prop. eines Flusses und Gegend in Serbien, nomen fluminis et regionis.* Rj. *vodu i kraj u Srbiji.*

Porečki, *adj. von Poreč.* Rj. *što pripada Poreču.*

Porečkinjâ, *f. cine von Poreč.* Rj. *žena sa ostrvu Poreču. vidi Porečanka. — riječi s tukim nast. Osječkinja, Požeškinja, i t. d.*

porēci, porēčim (poreknēm), *v. pf.* Rj. *po-reći. vidi poreknuti; razreći. v. impf. poricati. — 1) wider-rufen, revoco.* Rj. — *Rasuditi, porēci prvi sud.* Rj. 644a. *Stogoj rekol, poreknuti ne ću.* Npj. 3, 175. Ali on valja da otpjeva, t. j. da *porēče ono.* Kov. 16. Kad žena učini zavjet . . . Ako li muž onaj dan *po-reče*, ukida se zavjet. Mojs. IV. 30, 6. *sa se, pass.*: Ako li ugodno caru, neka se piše da se *porēku knjige.* Jestir. 8, 5. — *2) sa se, refleks. (u C. G.) sich ver-bürgen, fidem interponere, cf. podjemčiti se:* Svak bi reka' i bi se *porēku*. Rj. *vidi i podjamčiti se.*

pored. Rj.

I. praepos. mit gen. neben, penes. Rj. *po-red. vidi spored.* — S ovim prijedlogom riječ u drugom padežu znači, da je — *1)* *nijesto po kome se što miče u redu s onim što sama znači (nu pitanje: kudu?), po čemu je za stvari tjelesne prijedlog ovaj jednak s prijedlogom pokraj:* Onu noć udare onuda nekaki hajduci i kad budu *pored crkve*, reknu među sobom: »Hajdemo u ovu crkvu. Npr. 171. *Pa me nosi pored dvoru njenu*, ne bi P' vid'la crn'oka djevojka. Npj. 1, 239. Progi, luče! kud te sree vuče, — »Sree vuče *pored troje kuće*«. 1, 634. — *2)* *nijesto micanja po takom nijestu može biti i samo barjenje nu njenu (nu pitanje: gdje?). — a) u pravom smislu:* *Pored vatre sedi domaćin.* Npr. 73. (Dragi kamen), *pored kog se vidi večerati u po noći*, kao u po dana. Npj. 2, 392. Te onoga Turčina *pored Balute* ubije. Danica 4, 7. Kao što je kazato u gramatici *pored Srpskoga rečnika.* Opiť XIV. — *b) u prenesenom smislu:* O Milošu, moja vjerna slugo! . . . *da te držim pored svoje glave*, da te hranim medom i šećerom. Npj. 2, 209. *Neka sudi*, kao ja što sudim, *pored mene* u Stambolu gradu. 3, 65. — *3)* što je ovako pored čega može biti i *zajedno s njim:* Mačija na nju (na djevojku) narzila da je očima ne vidi. *Pored mačije* omrzne na nju i njezin otac. Npr. 133. Uzeh vraga *pored blaga*; blago propade, a vrag ostade. (Kad se ko ženi samo novaca radi). Posl. 330. Kad se već čovek otpadi od običnoga društva ljuckoga, on poslije, jedan *pored drugoga*, počne sva čla činiti. Danica 2, 92. — *4)* *prijedlog pokazuje, da jest ono što znače riječi koje stoje uza nj, ali biva nešto kao nenadano, neočekivano, ili ne biva što se misli da bi trebalo da biva. vidi kod 2, pri 2b. — Pri ovolikoj množini pjesama i pored bolesti moje glave i očiju za sad se drukčije nije moglo učiniti.* Npj. 1, XIII. *Pored srijež nedostatiku* knjiga je ova puna dragocjenih stvari. Rad 2, 201. — *isp. Sint. 274—276.*

II. adv. u pjesmi: *Pored* rasla ruža i vijolja, poviša je ruža od vijolje, naša snaša ljepša od gjevera. Npj. 1, 62. *vidi* pored, pored, napored, napored, napored, napored, upored, upored.

poredak, pōredka, *n. ordo.* Stulli. *vidi* red, Ordnung, ord: Vojvoda . . . gleda da je *poredak* u svatovima. Živ. 318. To je temelj svakome državnom *poretku.* DM. 14.

pōredan, pōredna, *adj. (u Grblju) gering, spärlich, kürlich, tennis, paucus:* Pop popu nije kriv e mu je *porēdan bir* (Posl. 255). Rj. čega ima malo. — Čiganska torbica prijekorna večera a *porēdni ručak.* Posl. 344. *adv. poredno, koje vidi.*

pōrede, *vidi* pored (?): Pasla ovce Šučkinja Mara u Šučici povrdi Malovana, *šnjom pōrede* dva čobana mlada. Rj. *adv. po-rede, vidi* pored II, *i syn. ondje.*

pōrediti, dīm, *v. impf.* Rj. *po-rediti. v. pf. slož. iz-porediti, u. — 1)* *koga s kim, an die Seite stellen, comparo.* Rj. — Ja je čela, ja je brus, ja od motike stene. (Sad se reče kad ko *dvije vrlo različne sturi poredi jednu s drugom*). Posl. 108. *Konja s magarcem ne valja porediti.* 150. — *2)* *sa se, refleks. s kim, sich in Reihe stellen mit einem, comparo me.* Rj. *vidi* barabariti se, jednačiti se. — Nijesam s tobom svinje čuvaov. (Odgovori se onome koji bi šćeo da se družu i *poredi s onijem* koji se od njega ponosi). Posl. 222. Neka Mušicki leti za Pindarom i za Horacijem, *neka se družu i poredi s Ramlerom, s Klopštokom.* Npr. III.

pōrednici, porednikâ, *m. pl.* kad se uvodeći u niti dvije žice uvedu u jedan kotalac. *cf. blizni.* Rj. — *osn. u pored. isp. porednik.*

pōrednik, porednika, *m. (u C. G.)* koji je sa stokom pored koga, *Weidegenoss, vicinus:* Od Rovina ovce najavio, a bez druga i bez *porednika.* Rj. *vidi* sporednik, pomegjaš. — Ovce čuva Petre Boškoviću, druga nema, *porednika nema.* Npj. 4, 361.

pōredno, (u Grblju) kao malo, *wenig, parum:* ne namjeri se nego *poredno* nešto večeri. Rj. *adv. prema* *adv. poredan.*

pōredo, (st.) *vidi* naporedo: *Poredno* nam rake raspokajte. Rj. *adv. po-redo. vidi* pored II, *i syn. ondje.* — Al' eto ti sa Kladuše Muja, *šnjim poredno* njegova Alila. Npj. 3, 151. Pošto je (nevjestu) ovako obuknu, upute se *po dvije poredno* pred leturgiju u crkvu. Kov. 97.

pōrēdom, *nach der Reihe, reihum, ex ordine (vidi* naizred. Rj.?) *: Poredom* se i u vodenici melje (Posl. 255). *Poredom* se i govoda ližu (Posl. 255). Rj. *adv. po-redom. kuo po redu. — Angjelija . . . ona bira poredom* junake; izabrala vojevodu Pavla. Npj. 1, 467.

pōredovati, pōredujēm, *v. pf. po-redovati, kao poredom postarati se oko kućenju? v. impf. redovati.* — Da zajedno ovce popasemo, i uspored da *poredujemo.* Npj. 4, 519.

pōredovnički, *adj. n. p. vodenica, Reihe-, sociorum, societatis mola.* Rj. *što pripada poredovničimu.*

pōredovnik, poredovnika, *m. der abwechselnd das Recht hat zu mahlen (in einer gemeinschaftlichen Mühle), qui ex ordine molue jus habet.* Rj. *po-redovnik, koji ima pravo poredom mljeti u vodenici (zajedničkoj).*

pōregivanje, *n. das Brummen des Hundes, immurmuratio.* Rj. *verb. od poregivati. rudnja kojom n. p. pus poregjuje.*

poregivati, porēgujēm, *v. impf. von Zeit zu Zeit brummen (vom Hunde), immurmuro, admurmuro.* Rj. *po-regivati (govori se za psu), režati prekidujući. vidi* poreživati. *v. pf. regnuti.*

porēgjati, pōrēgjām, *v. pf. Rj. po-regjati, kuo u red postariti. v. impf. regjati. — 1)* *reihen, in Reihe aufstellen, dispo:* Po bedemu *poregju barjake.* Rj. — Gjipila je lijepa djevojka, *redom ona stole poregjala.* Npj. 1, 11. Vodiš li mi zamjenicu, sine, koja će . . . *poregjati gospodske stolove?* 3, 522. Slušaj riječi mudrijeh ljudi . . . Jer će ti biti milina, ako sbe *budu poregijane* na usnama tvojim. Prič. 22, 18. *sa se, pass.:* Što je god ko donosio, *poregjalo bi se* po stolovima. Rj. 704b. — *2)* *sa se, refleks.:* Kad idu muškareti na pokajanje, oni se *poregjuju jedan za drugim* zametnuvši pušku naopako. Rj. 529b. Sve s' *konjici po dva poregjaše*, a pješaci po dva zagriše. Npj. 4, 252. A ostali Turci *ustadoše, ustadoše*, pa se *poregjaše.* 4, 306.

pōregjanje, *n. das Vergleichen, comparatio.* Rj. *verb. od 1) porediti, 2) porediti se. — 1)* *rudnja kojom tko poredi što čim. — 2)* *rudnja kojom se tko poredi s kim. — Koji se bave poregjenjem jeziku indoevropskih. Korijeni III. Pridjevi u poregjenju dohijaju na svoje osnove nastavak koji pokazuje poregjenje. Obl. 43 (gram. comparatio). Kod riječi koje*

ne bi bile tako poznate, dodaje se *poregjenje s drugim* čim i isticanje razlika. Ogled VI. *Poregjenje* tih dvaju rukopisa jednoga s drugim. Star. 3, 1.

poréčko, n. (u vojv.) *vidi* podrijetlo. Rj. *prezime*. tumačenje kod podrijetlo.

poréknuti, porékñm, *vidi* poréci. Rj. v. pf. porékñti. v. impf. porékñti. *primjere* *vidi* kod poréci.

porémetiti, tim, v. pf. Rj. po-remetiti. v. impf. remetiti. — 1) *verrücken, in Unordnung bringen, perturbo*. Rj. — On je dakle po pravu, koje ima jači, *poremetio* obični red u porodici. DM. 3. U poznijim pismima dolaze u *poremećenom* značenju riječi perpera i dinar. 255. — 2) *sa se, refleks. in Unordnung kommen, perturbor*. Rj. *vidi* porogobatiti se.

porénuti, nēm, v. pf. *vidi* pognati. Rj. pognati, pognam, i poženem, porenem. *Daničić drži da je prena ovome sadašnjem vremenu (porenem) načinjen infinitiv porenuti, ali da se ne govori. isp. Korijeni 71.*

porénje, n. *das Aufschneiden, discissio*. Rj. verb. od poriti, *radnja* *kojom* tko porí što.

porépititi, porépitm, v. pf. Rj. po-repiti. — 1) *vom Glauben abfallen machen, abduco a fide*. Rj. *otpaditi* koga od vjere. — 2) *sa se, refleks. vom Glauben abfallen, a fide descisco, fio canis* (valja da se misli: postati repat kao pseto). Rj. *otpaditi se* od vjere.

poréski, adj. *što pripada porezu ili porezi*. — Davali su mu (čitluk-sahibiji) *na poresku glavu* po pet oka graha. Rj. 826a.

poréšćija, m. *der Einsammler der poreza, vectigalium collector, exactor*. Rj. koji kùpi porezu. — Otidu na Lazarevu subotu, te u po podne ubiju *poréšćiju* u Konjuši. Miloš 74. — *porez-čija*, od osu. *porez, poreza*, sa nast. *Turskim čija. isp. djeladžija.*

porévati, vēm, v. pf. (u Grabovu) *hervorbrechen, prorumpo, cf. navaliti*: Gje je hladna voda *porévala*, iz plumpine iz brda Bojana. Rj. po-revati. *vidi* porévati. v. impf. porijevati. — *Kucne ujm* (štapom) u kam govoreći: »Sve žuti cekini da budu!« I *cekini iz kamena porévaše* tako da njega pritisloše. Npr. 96. A otolen voda *porévala širokijem drumom* niz Grabovu. Npj. 4, 448.

porévéniti se, porévénim se, v. r. pf. *sich zusammen thun, eine Kollekte machen, contribuimus singuli*. Rj. po-reveuiti se. *isp. revēna. porevene se, kad dadnu svaki po što god za trošak zajednički.*

pórez, m. **póreza**, f. *die Steuer, Abgabe, vectigal*. Poreze se u Srbiji obično daju dvije: Gjurgevska i Mitrovska (u proljeće i u jesen). Rj. *vidi* i daciija, danak, mirija, porecija, vergjija, vergjija. *adj. poreski*. — *Izmiriti porezu*, t. j. *isplatiti sve do kraja*. Rj. 226b. On je kupio i porezu i ostale danke od *naroda* . . . *Poreze je paša udarao na nahije, pa su ih knezovi izmegju sebe razrezivali na knežine*. Rj. 279a. Sav je Solun *porez izredio*, redak dogje dvoru Dojčinovu. Npj. 2, 461. Ti ne imaš brata nikakvoga, da *sastartja porez* Arapinu, mi smo jadue saue *sastartjale*, i mi jesmo *porez sastarile*, al' ga niko odnijeti nema. 2, 463. Ne iznos'te globa ni *poreza*, ne iznos'te na raju bijeda. 4, 134. I *pokupit' porez* i haraće. 4, 370. *Iskuplja ti porez od Tušimnje*. 4, 493. *Raja daje Turcima još carev harać i porezu*. *Danica 2, 81*. Oni da *plućaju Kapetan-paši harać i porezu*. 3, 215. *Knez u porezu ne sme ništa prirézati*. Miloš 201. *Nu glavie svoje ne plaćaju poreze*. Slav. Bibl. 1, 86. *Carevi zemaljski od koga uzimaju poreze i haraće?* Mat. 17, 25. *Činiše dragovoljno neku porezu za siromahe*. Rim. 15, 26.

pórezati, poréžēm, v. pf. Rj. po-rezati. v. impf. porézivati. — 1) *schneiden, scindo*, n. p. *poreza* me po prstu. Rj. — 2) *porezu, die Steuer unter sich vertheilen, vectigal impositum inter se distribuere (quantum quisque det ex proportionem)*. Rj. *isp. razrezati porezu*. — 3) *haljine, zusehneiden, scindo uni et alteri ex ordine*. Rj. — Pazi *Sima, kako svoga*

sina; poreza mu sv'jetlo odijelo. Npj. 2, 66. Dok postavi prsten i jabuku, i *porezu ruho na gjevokju*, dade Marko tri tovara blaga. 2, 332. Ja ću njemu blago otimati, na družinu toke pokovati, *porézati zelene dolame*. 3, 313. — II. *sa se, refleks. sich (in den Finger) schneiden. cultro vulnerare se*. Rj. *porézati se* n. p. *nožem*.

poreživānje, n. *das Schneiden, scissio, sectio*. Rj. verb. od *porézivati. radnja* *kojom* tko *porézuje* što.

porézivati, poréžujēm, v. impf. *vidi* rezati. Rj. *porézivati. v. pf. porézati*.

poreživānje, n. verb. od *porézivati. radnja* *kojom* n. p. *pas porézuje*.

porézivati, poréžujēm, v. impf. *po-reživati (govori se za psa), rezati prekidajući. vidi* poregivati. v. pf. zarezati. — *Iz kuće ti javor raste, za njom svezan bavor vaška, on mi često porézuje, meni rane pozle-guje*. Here. 251.

pórkira, f. *ή πορπίρα, purpura, der Purpur. vidi* grimiz. — *Zena bješe obučena u porfiru i skerlet i nakićena zlatom*. Otkriv. 17, 4. *Zavjes na vratima od trijema bijaše od porfire* i od skerleta. Mojs. II. 38, 18.

pórfirnū, adj. *što pripada porfiri*: Evo ja ću namjestiti kamenje tvoje na *mramoru porfirnom*, i osnovaću te na safirima. Is. 54, 11.

pórgati, gām, v. pf. Rj. po-rgati. v. impf. rgati. *vidi* pohrgati.

po'rgjati, po'rgjām, v. pf. *verrosten, rubigine induci*. Rj. po-rgjati. *po'rgja* *što, kad* za nj *prione raju*. v. impf. rgjati. — *Ugoveo nešto, t. j. porgjao*. Rj. 767b. *Poskapasmo i gladni i žedni, po'rgja nam svijetlo oružje čekajući sičar u planini*. Npj. 3, 314.

poricānje, n. *das W'iderrufen, revocatio*. Rj. verb. od *poricati* 1 i 2. *radnja* *kojom* tko *poriče* što: —

1) *Što rečemo, poricanja nejma*. HNpj. 3, 403. — 2) *Aja, sastavljena dva uzvika poriču . . . a dolaze i kao sam uzvik, bez poricanja*. *Daničić. ARJ. 42a.*

poricati, pōričēm, v. impf. Rj. po-ricati. v. pf. poréci. — 1) *widerrufen, revoco*. Rj. *kao* *natrag udarati od riječi*. — *Za to poričem, i kajem se u prahu i pepelu*. Jov 42, 6. *sa se, pass.*: *Carska se (riječ) ne poriče*. Posl. 343. — 2) *govoriti da to i to nije; in Abrede stellen, verneinen, negare, infitias ire. vidi* uijekati. — »Aj« *stoji pred* »bo« *i s ujm poriče . . . uječemu n. p. pitanju* *njetko se čudi, pa ga* *lijem poriče . . . Odbijaju to, poriču to, kažu bez ikakve druge riječi da to nije*. *Daničić, ARJ. 42a.*

porijévānje, n. *das Drängen, zō urgere*. Rj. verb. od *porijevati. radnja* *kojom* n. p. *voda porijeva*.

porijévati, porijévām, v. impf. (u C. G.) *kao* *navaljivati, drängen, zusetzen, urgeo, impello, cf. porévati*. Rj. *po-rijevati, kaže se* n. p. *za rodu, kad se silno razlijeva. v. impf. prosti revati*.

pōrinuti, nēm, v. pf. Rj. po-rinuti. v. pf. *je i prosti rinuti. v. impf. porivati*. — 1) *wegstossen, impello*. Rj. — 2) (u Dubr.) *brod, t. j. pustiti ga u vodu, vom Stappel laufen lassen, deduco*. Rj.

poriščaniti, nīm, *vidi* polriščaniti. Rj.

pōriti, rīm, v. impf. *aufschneiden, discindo*. Rj. *vidi* parati. v. pf. slož. iz-poriti, o-, od-, raz-. v. pf. slož. *su parati vidi kod toga* *glagola*. — *su se, pass.*: *Badelj, riba, teško se struže i ne porí se, nego joj se crijeva izvlače na uši*. Rj. 11b.

porivānje, n. *vidi* turanje. Rj.

porivati, vām, v. impf. (u Hrv.) *vidi* turati. Rj. *vidi* i gurati. *po-rivati. v. impf. prosti rivati. v. pf. porinuti*.

pōrob, m. (u Dubr.) *Vollstreckung eines richterlichen Urtheils, erecuto*. Rj. *vidi* rubaćina. *isp. ešku-eija. djelo* *kojim* *se izvrši presuda* *sudinska. po-rob. osn. drugoj poli u rob. isp. porobiti 2.*

porōbiti, pōrobīm, v. pf. Rj. po-robiti. v. impf. robiti. — 1. 1) *porobili Turci selo, haben die Ein-*

wohner des Dorfs als Sklaven davongeführt, captivos abduco. Rj. odvesti kao robove. — Sustiže ga u po polja ravna, sabljom manu, odsječe mu glavu, porobi mu silovitu vojsku. Npj. 2, 170. Što je žensko, sve ću porobiti, što je muško, sve ću pogubiti. 4, 212. Dvadeset i pet posječe im glava, i toliko porobi robova! 4, 370. — 2) u ovim primjerima porobiti kao da znači poharati: Da idemo erkvi u Dečane, da bijelu porobimo crkvu, da nosimo blago Nemanjića... Iđ' otigji u bijelu crkvu, te donesi blago Nemanjića, da ti b'jelu ne porobim crkvu. Npj. 4, 103, 104. Pa kako je porobio Mačvu (nek se hvali po Bosni kamenoj), očerao krave i volove. 4, 193. isp. porob. — 11. sa se, refleks. ili pass. in Sklaverei gerathen, captivus abducor. Rj. porobe se ljudi, kad se odvedu kao robovi, postanu robovi.

porod, m. die Nachkommenschaft, proles, progenies: Od zla roda nek nije poroda (Posl. 233). Ne imao od srca poroda. I lijepi porod izrodili. Rj. porod. isp. poroditi. vidi natraga, natražje, trag, koljeno 4, pokoljenje, potomstvo. isp. odladak, omladak, omladina, podmladak; porodica. — Umrla i ne imajući nikoga od poroda ostavila je onu erkvicu vladici. Rj. 568a. Širota žena nije imala od srca poroda. Npr. 51. Moja zmijo, moj kudni porode! Npj. 2, 53. Zovne otac djevoju da bi se obrnula, da bi joj se porod umetnuo na njezin rod. Kov. 78. Sjemena bi tvojega bilo kao pjeska, i poroda utrobe tvoje kao zrna njegovijeh. Is. 48, 19.

porodica, f. Nachkommenschaft, Familie, familia: I pozovi starea Varičaka, nek povede svoju porodicu, porodicu Varičakoviće. Rj. vidi obitelj, familija. isp. porod, i syn. ondje. — Prnjavorci... kad koju porodicu zamre, da ostane namastiru zemlja koju je ona držala. Rj. 395b. Porodica znači ono, što se od koga porodilo, t. j. sinovi, unuci, prununci i t. d. I tako kad familija znači žena i djeca (n. p. gdje ti je familija? Otišao k svojoj familiji i t. d.), onda je porodicu prilijebila nego i koljeno i loza i korijen i pleme i rod i krv. Pis. 43. Kara-Gjorgijije je radio da u svakoj knežini vojvodstvo ostane u jednoj porodici. Sovj. 49. Porodica Bulšići, koja je za cara Uroša držala Zetu. DRj. 1, 24.

porodički, porodični, adj. što pripada porodici, porodicama. — Spomenuti samo da je i od prvijeh porodičnih starješina... mogla doći razlika u imenu. Dioba 6. Koji su raspravljali porodične raspre. DM. 273. Zna se da je mnogo koješta drugačije u porodičnom, u domaćem životu nego u javnom. Rad 26, 60. Slasti životu porodičkoga. Megj. 52. Pitanja koja su koliko školska toliko isto i kućanska, porodička. Zlos. XIV.

porodilja, f. die Wöchnerin, Kindbetlerin, puerpera. Rj. vidi roditelja, roditelica; babinjara. — Povojnica, čast i dar, što se šalje porodilji poslije porogjaja. Rj. 51-1b. Eda li izgiboše tvoji savjetnici, te te obuzese bolovi kao porodilju? Mih. 4, 9. riječi s takim nast. kod bjelilja.

porodiljin, adj. što pripada porodilji. — Čujem glas kao porodiljin, cviljenje kao žene koja se prvi put poragja. Jer. 4, 31.

poroditi, porođim, — 1) (st.) vidi roditi: Nije F mati porodila sina. Rj. v. pf. po-roditi. v. impf. ragjati. — Ja sam tebi braca porodila, Predragoga tvog brata rognenog. Npj. 2, 77. S njom lijepi porod izrodio, porodio Marka i Andriju. 2, 115. Porodi ga sveta mati ka' sunčani zrak istočni. Here. 325. sa se, pass.: Porodica znači ono, što se od koga porodilo, t. j. sinovi, unuci, prununci i t. d. Pis. 43. — 2) sa se, reflex. geboren, in das Kindbett kommen, pario. Rj. vidi pobabiti se, obadinjati se. — Žena na tom doba (t. j. gotova se poroditi). Rj. 123b. Prigje nego mu se žena porodi... mulo po tom rodi mu žena najedanak sina i šecer. Npr. 233. Dogjidere,

sestro moja draga, evo ti se porodila snašu. Npj. 1, 612. Azdaha stajase pred ženom koja šcaše da se porodi, da joj proždere dijete kad rodi. Otkriv. 12, 4. Kao trudna ženu kad hoće da se porodi pa se muči i više od bola. Is. 26, 17.

porogobātiti se, porogobāti se, v. r. pf. kao poremetiti se, in Unordnung kommen, perturbor. Rj. po-rogobātiti se. v. impf. rogobātiti se.

porogjāčiti se, porogjāčim se, v. r. pf. Geschlechtsverwandter, Vetter werden, sic consanguineus. Rj. porogjāčiti se s kim, postati mu rogak.

pōrogjāj, m. (loc. porogjaju) die Niederkunft, partus: umrla žena u porogjaju. Rj. djelo kojim se žena porodi. riječi s takvim nast. kod dogagjaj. — Gušcar, 2) tako se u šali zove muž dok mu ženi ne progre četrdeset dana poslije porogjaja. Rj. 109b. Pripovijeda se da je košuti u porogjaju bila ispala utroba. Rj. 477b. Porodi se Rahilja i bješe joj težak porogjaj. Mojs. 1, 35, 16. Prispješe djeca do porogjaja, a nema snage da se rode. Is. 37, 3.

pōron, m. (u C. G.) vidi ponor. Rj. ponor, i s pre-mještenim glasovima poron. Korijeni 119. mjesto gdje ponire vodu. isp. poronuti.

poronuti, pōronēm, v. pf. (u Boci) pod vodu, n. p. Risan u more, untergehen, sinken, aqua mergi. Rj. po-ronuti. isp. poron.

pōrosica, f. der Thauregen, pluvia roris instar, cf. porosnica: Nagje kiša, ljetnu porosica. Što ti išteš ljetne porosice, to su tvoje grozne suze za me. Rj. vidi i rosulja 2, tiha kiša koju nagje kao rosu; rosnu kiša.

porōsiti, pōrosim, v. pf. porosila kiša, es hat ein wenig geregnet, als wenn Thau gefallen wäre, irroro. Rj. po-rositi. v. impf. rositi. — Molimo se višnjem Bogu, da udari rosna kiša, da porosi našu polju, i šenicu ozimicu. Npj. 1, 111.

pōrosnica, f. (u Dubr.) vidi porosica. Rj. rosnu kiša. vidi i rosulja?

pōrota, f. die Jury, das Geschworenengericht. porota, drugoj poli osn. koja je u rotiti se (zaklinjati se). — Činovnici sve regije sude što se dublje ide u starinu, nego je sve češća porota... U Dušanovu zakoniku još ima porota, ali je već mnogo koješta uzeto od nje i predano činovnicima... Suditi se porotom značilo je ostaviti izvorni stvar da presudi nekoliko ljudi upravo za nju izabranih, koji su se naprijed zaklinjali da će suditi pravo. DM. 262.

pōrotni, adj. što pripada poroti. — Sud porotni nije mogao biti bez porotnika s obje strane. DM. 269.

pōrotnik, m. porotni sudija. — Porotnici su se razlikovali od običnijeh državnijeh sudija tijem što su se birali samo za jednu raspru i za nju se jednu zaklinjali. DM. 262.

pōrozgvati, gvām, v. pf. (u Baranji) cf. rozgva, rozgvati. Rj. po-rozgvati, pometati (v. pf.) rozge.

porōžiti se, pōrožim se, v. r. pf. (u C. G.) cf. rožac. Rj. po-rožiti se. poroži se čorjek, kad ga uhvati rožac, t. j. kad u boju od žegje i vrućine sustane, da ne može muknuti.

pōrožje, n. ono čim se vo veže za roge, Strick womit das Hornvieh bei den Hörnern gebunden wird, laqueus cornibus injiciendus. Rj. po-rožje, drugoj poli osnova u rog. — Ona tjerašje pred sobom u porožju jedno vrlo mirno junc. Žim. 220. Jova zakači porožje stražnjih volova za srčanicu od prednjih kola. 335.

pō'rptina, f. vidi pohrptina. Rj.

pōrta, f. der Kirchhof (besonders bei Klosterkirchen), area circa aedem. Rj. groblje kod crkve, osobito kod manastirske. Lat. porta, kapija, vrata, ulazak.

pōrub, m. der Saum, limbus. Rj. vidi podrub, skut 1. — po-rub. isp. porubiti.

porūbiti, pōrūbim, v. pf. — 1) einschneiden, limbo circumdo. Rj. po-rubiti, n. p. mahranu, načiniti joj porub. v. impf. porubljavati. — Šupljčki n. p. poru-

biti maramu. Rj. 849b. — 2) u pjesmi znači što i odrubiti: A pusnica puška harčalija od ramena otkide mu glavu, ne bi sblja lječe porubila. Rj. 803a.

porubljanje, *n. das Säumen, limbatio, circumdatio limbi.* Rj. *verb. od porubljavati. radnja kojom tko porubljuje n. p. maramu.*

porubljavati, porubljujēm, *v. impf. säumen, circumdo limbum.* Rj. *po-rubljavati, n. p. maramu, v. impf. prosti rubiti 1. v. pf. porubiti.*

poručati, poručām, *v. pf. Rj. po-ručati. v. impf. ručati (i pf.) — 1) ein wenig mittagmalen, paululum prandeo:* sjedi malo da poručamo. — Rj. — 2) ganz aufessen, consumo, comedo: poručao sve. Rj.

poručik, *m. iz Ruskoga. vidi lačman, lajtman.* — Stariji se zove po činu: gospo'n pukovnik! gospo'n major! gospo'n kapetan! gospo'n poručik! gospo'n potporučik... Megj. 98.

poručiti, poručim, *v. pf. sagen lassen, mando.* Rj. *po-ručiti. drugoj poli osnovu koja je u ruka. poručiti kome što, po kom, poručiti za koga (da dogje). kad ko poruči kome što, on mu otporuči. v. impf. poručivati. — (Baugjeni ljudi) ... odunde poručili u Budru da im se pošlje taj i taj od činovnika na nekakav razgovor. Rj. 14b. »Jesu li dolazile?« »Jesu i poručile ti da ih još i sutra možeš ovdje dočekati.« Npr. 18. Otac pošto vije poruči za bajalicu te mu ona reče ... 115. »Dovedite Bosiljku djevojku.« ... »Sto si, care, za me poručio?« Npj. 1, 159. Dragi drugoj po z'jezdi poruči: »Umri, draga, dockan u subotu, ja ću junak rano u nedjelju.« 1, 240. Tu stignu i Mačani, za koje je Čurčija poručio. Danica 3, 202. Turci poruče Milošu po njegovu čoveku, da Srbi opet pošalju poslanike. Miloš 148. Poslaše šarenu haljinnu od njegovu poručivši: nagjosmo ovu haljinnu. Mojs. I. 37, 32.*

poručivaje, *n. das Entbieten, Sagenlassen, mandatio.* Rj. *verb. od poručivati. radnja kojom tko poručuje kome što.*

poručivati, poručujēm, *v. impf. sagen lassen, entbieten, mando.* Rj. *po-ručivati. v. pf. poručiti. — Poručuje Karanfile Jovo, poručuje šećerli djevojci: »Oj Boga ti ...« Kad to čula šećerli djevojka, otporuči Karanfilu Jovi ... Npj. 1, 165. Sluge Ivan posla na sve strane po svojoj zemlji Šemberiji, a na svako selo poručuje: »Od svakoga ... 4, 200. Mlada Stane Kostu poručuje po zelenu struku karanfila: »O ti Kostu ... Kov. 34.*

poruga, *f. der Hohn, ludibrium.* Rj. *po-ruga. vidi poruganje, podruga, rug, ruga; podsmijeh. — Zovu i to kao za porugu Vlasima braću svoju zakona (Grčkoga. Rj. 68a. Grljekojima ako se i spominjalo staro prezime, najviše su ih kao poruge radi njime nazivali. Rj. 571b. Nijedna vjera. (Reče se, kao poruga, zlu i nemirnu čoeku). Posl. 214. Pred pametnim ljudma ne može biti za njega reća poruga od ovoga ... Nov. Srb. 1817, 637. Da je cijela ova tobožnja kritika sama pokuda i poruga mene i moje knjige. Oubr. od ruž. 13. Neka onijeme usta lažljiva, koja govore na pravednika objesuo, oholo i s porugom. Ps. 31, 18. Jer mi je riječ Gospodnja na porugu i na podsmijeh. Jer. 20, 8.*

poruganje, *n. der Hohn, ludibrium:* Naša majka naše poruganje. Rj. *verb. od porugati. vidi poruga, i syn. ondje.*

porugati, porugām, *v. pf. po-rugati, kao obružiti. v. impf. rugati se. — Švi odvracaju lice svoje od njega, ljesc porugan i niko ga ni za što ne drža. DP. 141.*

poruk, *m. vidi jemač:* Kad ja nemam sad poruka za se. Poruk mi jedan Bog na nebu. Bješe poruk pašin delibaša. Rj. *pò-ruk (kor. koga je i ruka). Osn. 37. vidi i jamač. — Isporučiti, biti poruk za što. Rj. 237a.*

poruka, *f. die Bestellung, das Entbieten, mandatum* (cf. naruka. Rj.³): Po porukama vuci mesa ne jedu

(Posl. 255). Rj. *po-ruka. isp. poručiti. Teško vuku po porukam?!* Posl. 313. Odbacujući sve moje pozdrave i poruke o pomirenju. Danica 2, 132. Po Miloševim porukama dogje na Ljubić još vojske. Miloš 84.

porumjenjeti, porumjenim, *v. pf. roth werden, crubesco.* Rj. *po-rumenjeti, rumen postati. isp. v. impf. rumeniti se.*

porusiti, sim, *vidi pomoskoviti. Rj. v. pf. — 1) po-rusiti, koga, učiniti ga Rusom. v. impf. rusiti. — Da su naši stari samo onoliko Slavenski jezik posrbili, koliko su ga Rusi porusili. Pis. 21. Dok su slovenski jezik porusili ... jezik porušen. Dan. Vid. d. 1862, 19. — 2) sa se, refleks. vidi pomoskoviti se. Rj. po-rusiti se, postati Rus.*

porušiti, sim, *v. pf. Rj. po-rušiti. — I. 1) koga, in Trauer versetzen, in squalorem luctumque conjicio. Rj. kao u crno ga zariti. — 2) zerstören, diru:* Kako ti je porušena crkva. Rj. *v. impf. rušiti. — Porušila moju zadužbinu, ta lijepn crkvu Ježevicu. Npj. 2, 174. Porušena mermerli arhija, obaljena demirli kapija. 2, 175. sa se, pass.: Ja sam čuo ... da se (kuća) nikad porušila nije. HNpj. 3, 350. — II. sa se, refleks. in Trauer versetzt werden, in squalorem et luctum conjici. Rj. kao u crno se zariti. v. impf. prosti rušiti se.*

poružjeti, žnim, *v. pf. hässlich werden, deformis fio:* Poružnjela mlada moma. Rj. *po-ružjeti, postati ružan. vidi oružjeti.*

porvati, vēm, *v. pf. Rj. po-rvati, v. impf. rvati. — 1) znm Ringen aufsetzen, committo, instigo od luctam. Rj. podražiti na rvanje. — 2) sa se, recipr. ringen, luctor. Rj. — Uхватiti se, ili porvati se s kime u kosti. Rj. 293a.*

pos, pös! sagt man dem Kalbe, oder Lamme, als Lockwort (von posati), *roc alicicendi ritulum: pos roko, pos!* Rj. *uzvik kojim se rubi tele ili jagnje. isp. poskati, posnuti. postanjem od posati.*

posad, von man im, *posthac, ex hoc tempore.* Rj. *po-sad. po = pustije. vidi posele, odsad, odsele, osele. — Po Božiću; po danas, po sad. Rj. 510a. Kad si vladao i zapovijedao do sad, vladaj i zapovijedaj i po sad. Kov. 66.*

posaditi, pösädim, *v. pf. Rj. po-saditi. — I. 1) setzen, pflanzen, sero, planto, n. p. sljive, vinograd. Rj. v. impf. saditi. — Potrapiti, posaditi vinograd. Rj. 556b. Moji rani vinogradi ... biosokom posagjeni. Npj. 1, 7. Baška će nam dvore pograditi, izmegu njih trnje posaditi. 2, 43. Da nije (Gjorgjije Branković, kad je Tokaj bio njegov, donio lozu iz njega, te posadio oko Smedereva? Danica 2, 28. — 2) setzen, einen Sitz anweisen, colloco, locum assigno. Rj. *isp. posjedati. v. impf. posagjivati, sagjati, saditi (u pjesmi), sjedati 3. — Domaćin ih posadi u začelje. Npr. 78. Dozvao ga na čast, a posadio ga za peč. Posl. 62. Obršter ne znajući s Turčinom govoriti, posadi ga u sobi. te sjedne. 77. I tebe će posaditi u zlatnome srome stolu. Npj. 1, 93. S druge strane uz desno koljeno posadio stvorog Jug-Bogdana. 1, 202. Taka tri čoveka nagju i dovedu, i posadišti jednoga do drugog, donese im se jelo i piće. Danica 5, 92. Turci ih sve posade na konje. Miloš 36. Sin tvoj, kojega ću posaditi mjesto tebe na prijesto tvoj, on će sagraditi dom imenu mojenu. Car. I. 5, 5. Isus zapovjedi da ih posade sre na gomile po travi. Prip. bibl. 127. — II. sa se, refleks. sich setzen, assido, consido. Rj. vidi sjesti 1. — Jakov reče ocu svojemu: Digni se, posadi se da jedeš lova mojega. Mojs. I. 27, 19. Isus zapovjedi da ih posade sve na gomile po travi. I posadiše se sve po sto i po pedeset. Prip. bibl. 127.**

posagnuti, pösagnem, *v. pf. Rj. po-sagnuti. isp. v. pf. sagnuti, v. impf. sagibati. — 1) ein wenig niederbeugen, deflecto:* Te j' na niže pušku posagnuo. Rj. *kao malo sagnuti. — 2) sa se, refleks. sich ein wenig niederbeugen, se demittere. Rj. — Ujna moja, lijepa gjevojko! ak' ne želiš mlada poginuti, posagni*

se dolje poponite, ukaži mi pleći na Turčinu. Npj. 3, 198.

posagjivânje, *n. das Setzen, collocatio*. Rj. verb. od 1) posagjivati, 2) posagjivati se. — 1) radnja kojom tko posagjuje koga (na kako mjesto). — 2) radnja kojom se ljudi posagjuju (da sjednu).

posagjivati, posagjivâm, *v. impf.* Rj. posagjivem. *v. impf.* posaditi. — 1) setzen, colloco. Rj. vidi sagjati, saditi 2 (u pjesmi), sjedati 3. **posagjivati koga** *n. p. na konja*. — 2) *sa se, refleks. sich setzen, consido*. Rj. *posagjuju se n. p. ljudi po travi da sjednu. vidi sjedati 1.*

pôsahnuti, pôsahnêm, *v. pf.* (u C. G.) *verdorren, erare, ef.* posušiti se: Da bog da svaka mi sreća posahnula, ne imala napretka, kao ova slamka po jutros (prekinuvši slamku)! (Zakletva. Posl. 47). O bore, moj zeleni bore, sve tvoje grane *posahle*. Rj. **posahnuti**. *v. impf.* sahnuti, sušiti se. — Druga (zrna) povenuše i *posahnuše*. Mat. 13, 6. Ko će nas nahraniti mesa? ... A sada *posahnu duša naša*, nema ništa osim mane pred očima našima. Mojs. IV. 11, 6. Pokošeno je kao trava i *posahlo srce moje*, da zaloravih jesti hljeb svoj. Ps. 102, 4. *Posahnuše kosti naše* i progje nadanje naše, propadosmo. Jezek. 37, 11.

posakrivati, posakrivâm, *v. pf.* posakrivati, *v. impf.* sakrivati. — 1) *kao sve redom sakriti*: Neki pobegnu u druge države, a koji ostanu onamo, oni *posakrivaju svoju imenu*, i pomiješaju se među prostake i siromaha. Danica 2, 76. — 2) *sa se, refleks.*: Pobijni više od 30 Curtinova, a ostali se razbjegnu i *posakrivaju*. Danica 3, 207.

posâlak, pôsâoca, *m. hyp.* od posao: bolje je kakvog *posâlac raditi* nego besposlen sjediti; *daj mi kakvog posâloca* da ne sjedim besposlen. *ef.* posalak. Rj.

posâlak, pôsâoka, *m. hyp.* od posao: imam neki mali *posalak*. *ef.* posalac. Rj.

posalidžati, džâm, *v. pf.* (u Risnu) *pflastern, lapide sterno, cf.* pokaldriti. Rj. **posalidžati**. *isp.* salidž (kaldrna).

posâljanje, *n. verb.* od posaljati. *radnja kojom tko posâlja n. p. meso.*

posâljeti, pôsâljam, *v. impf.* vidi *v. pf.* posoliti. Stulli. *solju posipati.*

posâmeč, *adr. einzeln, gesondert, seorsum, ef.* napose. Rj. *i syn. oudje.* po-sauce.

1. **pôsani**, pôsna. *adj.* vidi postan. Rj. **posan** (mjesto postan) *je prenu drugim padežima bez t.*

2. **posan**, *praeop.* u Stullija: *posem (post, deinceps.) od toga će biti postalo posan krivim izgovorom. isp.* poslije. — Ženu pokara i sjetuje da **posan** sega bolji opaz ima. Npr. 213. *isp.* po sem sega i po tom toga. Stulli.

posânuti, pôsanêm, vidi posahnuti. Rj.

pôsao, pôsla, *m. (pl. gen. posâlâ i pôslôvâ)*. Rj. *hyp.* posalac, posalak. — 1) *das Geschäft, negotium*: ne valja ti posao, *du hättest das nicht thun sollen*. Rj. — 2) *Arbeit, labor*: ljetni posao, otišao na posao. Rj. vidi rad. — *primjeri (za 1) i 2)*: *čovjek posao čini*, učini; *opravlja, opravi; otpravlja; posuje; radi, izradi; vrši, izvršuje, svršuje (savršuje), svrši*. Bazdrkati, *bez posla hodati*. Rj. 12b. Kod svoje kuće radi svoje domaće poslove. Rj. 14b. Brkaonica, kad se kakav **posao pobrka**. Rj. 44a. *Vadivijek*, kakav težak **posao** ili zao put, gdje čovjek svoj život gubi. Rj. 51b. Na kule na vile (n. p. razbi kakav **posao**). Rj. 61b. Vojšiti s djeecom, t. j. *imati posla s njima*. Rj. 71a. Koji svoj **posao** najprije svrši. Rj. 79a. *Dokle si dočjerao (kakav posao)?* Rj. 135a. *Zabrkatu kakav posao*. Rj. 164b (*isp.* brkaonica). *Upravlja seoskijem poslovima*. Rj. 279b. *Ide mu posao natraške*. Rj. 409b. *Otkakoč žena posao*. Rj. 476a. *Povukuša, koji se od kaka posla poručio natrag*. Rj. 515b. *Pogrijevci, 2) posao kakav, koji se po drugi put počinje*. Rj. 517b.

Podrepi se kakav posao pa ne može više da ide u napredak. Rj. 524a. *Pristaje mi u posao*. Rj. 598b. *Razvlačiti, razruvi posao kakav*. Rj. 629b. (*odgagjati, odgoditi*). Ne će moći ni velja sjekira raspriti! (kad je kakav smeten **posao** među kim). Rj. 641b. *Trgovlačiti, razvlačiti kakav posao*. Rj. 746b. *Iplakati se, kao uveći se*, n. p. u kakav **posao**. Rj. 784b. *Uprtiti se u kakav posao*, t. j. *primiti ga se, zaplesti se u nj*. Rj. 786a. *Utrgnuti se* n. p. od posla, vidi *pretrgnuti se*. Rj. 792b. *Uratiti se brda, posla*. Rj. 803b. Učitelj je išao na drugo mjesto, ili se *primao* kakoga sa svijem drugoga **posla**. Rj. 842a. *Čivuti polazeći na posao nekakav zapovede materi* da ga ispeče pa kad *dogju* doveče s **posla** da ga pojedu. Npr. 139. Koliko se ovaj **posao** čini *lasan* toliko je i još više širok i dugaćak. III. Babine sreće (kome **posao** ide u nazadak). Posl. 10. Brže sedlo nego konj. (Kad ko preko mjere hita, pa *kviri svoj posao*). 29. Svak nek gleda za se. (Svak neka *gledu svoj posao*, a u tuju neka se ne miješa). 46. Gje oči ogledaju tu je i pamet u **poslu**. 76. *Žul posao!* (Zlo, rgjava). 81. *Ide mu posao* kao čarapin početak (ružno). 96. *Mnogi posao* teško je jednome čoku učiniti. 112. *Ko svojih posala nema, tugje prebira* (ili *pretresa*). 153. *Ko svoj posao čini*, ruke ne brlja. 153. *Ko se u gospodskom poslu prekine*, ne valja mu zvoniti. (*Gospodski se dakle posao radi kao od bijede!*) 156. Ne može mu kolač na ruku da naiđe. (Ne ide mu **posao za rukom**). 205. *Opravio posao* kao Petronije na Braćima. 240. Puši mu se kika! (Kad je ko u velikome **poslu** i u brizi). 267. *Svršen posao*. (Gledaj: Mirna Bačka). 283. *Traljav posao*. (Nije kao što bi trebalo). 320. *Saren posao*. (Nije čist, kao što bi valjalo). 351. Milaković naskoro po tom *otide* odande *narodnim poslovima*. XXV. *Tko svoj posao opravlja*, ruka ne kalja. DPosl. 134. Na sve strane Čupić **poslu ima**. Npj. 4, 190. Razumjevši, da svi na jedno mjesto *jednim poslom idu*. Danica 2, 121. Stane *oklijevati u poslu*. 3, 140. Nadajni se, da će sebi i svojim *krđalijama naći posla*, ili kod Srba, ili kod dhajha. 3, 166. Tako se *Srpski poslori*. . . *završe*. 3, 177. Koji se *ongje desio svojim poslom*. 3, 187. Pored tugjijeh jezika kojima *poslove službene rade*. Kov. 14. *Sve poslove svoje pisali su Srpski*. 37. Oni se između sebe dogovore kad će i kako koji *svoj posao izvršivati*. 53. Ovo je **posao** samo *čenski*, a muškarci se ni od jedne strane u nj ne miješaju. 96. *Mladenu i Jugovića sa svim da isteraju iz narodnih poslova*. Miloš 23. *Svrševao je* druge različne *narodne poslove*. 49. Ohojica imaju *posla oko toga*. 71. *Glavni im je posao*, da paze na rgjave ljude. 192. *Eto posla za pjesmu!* Npj. 1, XXVII. *Mojih knjžernih poslova*. 1, LXII. Pored ostalih *mnogotrudnih poslova*. 3, V. *Rudeći poljski posao*. 4, XXIX. *Plete se u posao*, kojega ne razumije. Odg. na ut. 9. *Pravijenje je* novijeh riječi *težak posao za srakoga čovjeka*. Pis. 14. Koji ljudi *ne razumiju svoga posla*. 26. Kad je ko *imao* makar kaka *posla kod sovjeta*. Sovj. 9. Meni se *oraj nepovoljni i žalosni posao* tako onda uvrtio u pamet, da . . . 21. *Što se poslori Srpski zamute i zapletu još većma*. . . Rodofinik je bio vrlo pametan i u *srome poslu vješt* čovjek. 36. U ministarstvu *inostranijeh poslova*. 37. *Popečitelji . . . unutrašnjeh poslova*. . . *vojničkih ili ratnijeh poslova*. 50. *Sve su poslove otpravljali* u društvu, samo što se svaki popečitelj sam potpisivao *na onome poslu* koji je bio od njegove struke. 58. Kuriri se ne šlju svake negjelje, nego samo kad se *dogodi posao za njih*. Straž. 1887, 14. Ili bi privatni sekretar morao *savršivati posao* i onoga (sekretara)? 1887, 382. Drugi se trudiše, a vi u **posao** *njihov ugjoste*. Jov. 4, 38. Ako li duhom *poslove tjelesne morite*, življećete. Rim. 8, 13 (*die Werke des Fleisches*). Ne budite u **poslu** *ljenč*. 12, 11. *Postaviše nad njima nastojnike da ih muče teškim poslovima*. Mojs. II. 1, 11. *Valja nuraliti*

poslore na te ljude. 5, 9. *Svršujte poslove svoje* koliko dolazi na dan. 5, 13. *Sluge vaše i magaree vaše* uzimate, i obrtati *na svoje poslove*. Sam. I. 8, 16. Da nije *Joavor posao u svemu tome što činiš*? II. 14, 19. Koji upravljahu narodom koji *poslozuše taj posao*. Car. I. 5, 16. Videći Solomun mladića *da nastaje za poslom* postavi ga nad svijem dancima. 11, 28. *Vršeći sve poslove*. Dnev. 1, 6, 49. *Imaku posla oko žrtava*. II. 35, 14. *Da nastoje nad poslom oko doma* Gospodnjega. Jezdr. 3, 8. Juda se radovaše sveštenicima i levitima što *stajahu na poslu*, i izvršivahu što im je Bog njihov zapovjedio. 12, 44. Stefan da bi *pokvario bratu posao*, trebaše i sam onako da postupi. DM. 19. Po tome je ondje i pod odgovor padao samo onaj koji je kriv i samo je s njim zakon imao posla. 296. Opšte jemstvo bilo primijenjeno *poslovima između Srba i Dvabržana*. 298. Malo je vijede imalo vlast samo *svršivati državne poslove*... On je *otpravljao sve znatnije i izvanredne poslove*. 341. Ako mi javiš da i sam to želiš, ja ću odmah za posao, eda bih ti pokazao kako je. DP. 68. Da je *pristavu išlo u posao* samo što se nareguje. DRJ. 2, 440. O *poslu koji imaju latinske riječi* tako upotrebljene veli Grim... Ogled V. Koliko je i za same *istorijske poslove Svetici spremni*, pokazao je i posebice. O Sv. O. 6. Ako se i razlikuju korijeni i nastave *poslom koji imaju u osnovi*, ipak ni nastaveci nijesu ništa drugo nego osobiti korijeni. Osn. 1. Preko bečkog ministarstva *spoljnih poslova*. Pom. 48. Ja ne mogu to primiti u naš posao. Rad 1, 119.

posaobina, *f.* *vidi* poslanstvo; *die Gesandtschaft, legatio*: Pripovijeda Filip i o pomenutoj *posaobini papinjoj*. Glas. 21, 278. *isp.* poslanik, poklisar. — *posao-bina*, *prva osnova* u poslata. *riječi s tukim nast.* kod čazbina.

pōsapina, *f.* *cutis dorsi animalium*. Stulli. kožu na *supima*. — za obličje *isp.* pōlegina, polhrptina.

posāstavljati, *vljam*, *v. pf.* *po-sastavljati*, kao *po-malo sastaviti*. *v. impf.* *sastavljati*. — Bosna, 2) zemlja na pomenutoj riječi, s kojom su vremenom gospodari njezini *posastavljali i druge obližnje*, pa su se i sve zajedno zvale i zovu Bosna. Daničić, ARJ. 559a.

pōsati, *pōsem*, *v. pf.* *Rj.* *po-sati*, *vidi* *posisati*, *v. impf.* *sati*, *sisati*. — 1) *aufswagen, exsugo, lactor*. *Rj.* — Umiljato *jaguje i dijeve orce*. Posl. 333. — 2) *posale* *ovce*, t. j. bez volje onoga čije su, sastale se s jaganjcima i jaganjci ih posali te se već ne mogu pomasti, *haben gesaugt, lacturunt*, *posale* *krave*. *Rj.* — Kudijengogj *pasae, posae* (n. p. *orce* *ill* *krave*, i znači: Kako je gogj bilo, ele se šteta učinila). Posl. 162. Natmurio se kao da su mu *krave posale*. 191.

Pōsavac, *Pōsāvea*, *m. der Anwohner der Save, Savi uccola, circum-sarvanus*. *Rj.* *čovjek iz Posavlja*.

Pōsavina, *f.* *vidi* Posavlje. *kraj pored Save*. — Kažu da sljepci ovijem (gegavačkim) jezikom osobito govore u Slavoniji i u *Turskoj Posavini*. *Rj.* 85a. Pocerina. Tako je postala i Podravina i *Posavina*, kojih riječi nema u Vukovim rječniku. Osu. 165.

posāvjetovati, *posāvjetujem*, *v. pf.* *Rj.* *po-savjetovati*, *v. impf.* *savjetovati*. — 1) *berathen, consilium dare*: Nauči me i *posavjetuj* me. *Rj.* — Mladen ga prokara i *posavjetuje*, pa mu oprosti. Sovj. 57. — 2) *sa se, reciproč.*: Ako ćemo uzeti, da je onaj što skrpio, kojega *čovjek* u čemu zapita i s njime se *posavjetuje*, onda bi se... Odg. na ut. 20. Ja bih rekao, da se mjesto toga *prepiranja posavjetujemo*: ili je pravilnije... Pis. 58. *vidi* *domenuti se*.

Pōsāvka, *f.* *Eine von Posavlje, circum-sarvana*. *Rj.* *žena iz Posavlja*.

Pōsāvlje, *n. die Gegend längs der Save, circum-sarvana regio*. *Rj.* *po-savlje*, *kraj pored Save*, *vidi* *Posavina*. — Bogdan uze Srijem zemlju ravnu, Srijem zemlju i ravno *Posavlje*. Npj. 2, 626.

Pōsāvski, *udj.* *von Posavlje, circum-sarvanus*: Ze-

lene P se lugovi *posavski*. *Rj.* *što pripada Posavlju ili Posavini*.

pōsebiec, (u Risnu) naučio *posebice*, t. j. sam od sebe, *von selbst, ipse, sine magistro*. *Rj.* *po-sebice*, *kao po sebi, od sebe*. — Koliko je i za same istorijske poslove Svetići spremni, pokazao je i *posebice* Duhom Srbskoga naroda. O Sv. O. 6.

pōsebina, *f.* (u Dalm.) zemlja koja sama sobom upravlja. *Gemeinstaat*: Dok su Poljica bila *posebina*. *Rj.* *po-sebina*, *zemlja koju je nu po se, samu za sebe*. *vidi* *republika*.

pōsebnī, *adj. einzeln, singulus*. *Rj.* *isp.* pojedini. — Novo vlastelstvo, koje se, odvojivši svoje koristi od koristi postojbine i družine, raspade na *posebne ljude*, koji tražiše samo svoje koristi. DM. 114. Nijesu samo *posebni ljudi* dobijali pisma na držanje baština, nego su i cijeli gradovi čuvali pisma... 280.

posēci, *pōsegnēm*, *v. pf.* *Rj.* *po-seći*, *vidi* *posegnuti*. *v. impf.* *posezati*. — 1) (u C. G.) za koga, *sich annehmen, suscipere et tueri*: ja bih tako i za njega *posegao*. *Rj.* *u prenesenom smislu, kao zaštićiti koga i potpomōži*, *vidi* *zauzeti se* 2 (za koga). — 2) a) *u pravom smislu*: Neprijatelj *poseže rukom* na sve drage stvari njegove. Plač 1, 10. — b) *sa se, reflex.*: „Nā der, Mile, pa se napij vina!“ Uze Mile, pa mu se *poseže*, Halilovu ruku poljubio. HNPj. 4, 334 (*isp.* *poletjeti ruci*).

pōsedlica, *f.* *vidi* *podsedlica*. *Rj.* *po(d)-sedlica, pod sedlom prostirka*.

pōsegnuti, *pōsegnēm*, *v. pf.* (u C. G.) *vidi* *poseći*. *Rj.* *po-segnuti*, *v. impf.* *posezati*.

pōsele, (u C. G.) *von nun an, posthac, cf.* *posad*. *Rj.* *adv.* *po-sele* (*suprotno* *dosle*). *vidi* *i* *odsele, osele, odsad*.

pōselica, *f.* (u C. G.) malo selo, zaselak: U Stubicu, malu *poselicu*. *Rj.* *po-selica*.

posērīš, *poseriša*, *m. u. p.* *izbili* ga do *poseriša* (*im Scherze, usque dum cucuret*). *Rj.* *dok se posrao* (*kuže se u šali*), *isp.* *posranje*. — *riječi s tukim nast.* kod blutiš.

pōserko, *m.* (*ein mütterliches Scheltwort*) *du kleiner Scheisser! cucator parvulus*. *Rj.* *po-serko*, *isp.* *posrati se*, *vidi* *posro*. *kuže mati djetetu kao karajući ga*. *isp.* *po-piško*. — *riječi s tukim nast.* kod hajko.

pōsestrima, *f.* *die Wahlschwester, quam sororem appello*. *Rj.* *po-sestrima*, *žensko koje se posestrimi, uzme se na mjesto sestre*. — Da li je se paša pomamio? Da on uzme sunčevu sestricu, *daničinu Bogom posestrimu!* Npj. 1, 158.

pōsestrimīn, *adj.* *što pripada posestrimi*. — Polubrat, 2) brat pobratimov ili *posestrimīn*. *Rj.* 535a.

pōsestrimiti, *mfm*, *v. pf.* *eine zur Schwester wählen, sororem appello aliquam*. *Rj.* *po-sestrimiti ženu, uzeti je za posestrimu, namjesto sestre*, *vidi* *posestriti*, *v. impf.* *sestrimiti*.

pōsestriti, *strīm*, *v. pf.* *vidi* *posestrimiti*. *Rj.* *posestriti*, *v. impf.* *sestriti*. — Vilenik, *čovjek kojega je vila bila ustrijelila*... po tom je on *posestrio*. *Rj.* 62a. *sa se, pass.*: Kakogod što se *čovjek* u snu ili na javi *pobrati* (osim *erkve*), tako se može i *ženu posestriti* i *pomateriti*. *Rj.* 512a. *sa se, reciproč.*: Tu se stae, te se *potvratše*, pred kadijom te se *posestrīše*. Here. 204.

pōsezānje, *n.* *das Annehmen, susceptio*. *Rj.* *verb.* *od* *posezati*, *rudnja kud* *tko poseže za koga, ili* (*rukom*) *poseže na što*.

pōsezati, *pōsezēm*, *v. impf.* *Rj.* *po-sezati*, *v. pf.* *poseći, posegnuti*. — 1) (u C. G.) *sich annehmen, suscipere ac tueri*. *Rj.* *u prenesenom smislu: posezati za koga, kao zaštićivati ga i potpomagati*, *vidi* *zauzimati se za koga*. — 2) *u pravom smislu: posezati rukom na što*, *isp.* *poseći* 2.

posigrati se, *pōsigrām se*, *v. r. pf. recipr.* *po-sigrati se* (*malo*), *vidi* *poigrati se*, *v. impf.* *sigrati se* (*igrati*)

se). — »Hodi, pobro, da se posigramo, ti korunom, a ja ću jabukom.« Pa skočiše, te se posigraše. Npj. 2, 82.

posijati, jēm, v. pf. säen, satzen, sero (šenicu, lan, dinje); posijati riječ, t. j. pustiti ih među ljude. Rj. po-sijati. v. pf. sijati. — Djevojke metnu na lvanj dan u lonac zemlje i u nju posiju nekoliko zrna šenice. Rj. 216a. Posijao žito na ozim. Rj. 451a. Uzorah tri stotine dana, te sre posijah šenicu. Npr. 165. Posijao bundeve (Kaže se kad ko padne). Posl. 256. Takove glasore Živković poseje po narodu. Danica 5, 41 (poseje u ist. gororu nj. posije). Ludo ćete posijati glave. HNpj. 4, 191 (= izgubiti). Šad ćeš naše posijati glave. v. 4, 286.

posije, pošija, f. pl. čidi mekinje. Rj i syn. ondje. po-sije, isp. posijati.

posijecanje, n. verb. od posijecati. radnja kojom tko posijeca n. p. kamen vodenični.

posijecati, pošijecām, v. impf. po-sijecati. vidi sjeći 2. v. pf. posjeći. sa se, pass.: Oškrt, čim se posijecu kamen vodenični. Rj. 483.

posijek, m. (u C. G.) vidi pokolj: on je bio na taj posijek. Rj. po-sijek. isp. posjeći. vidi i zakolj, poklaće.

posijelo, n. (u C. G.) vidi sijelo. Rj. po-sijelo. isp. posjedjeti. vidi i posjed.

posilati, v. impf. po-silati. isp. silati. vidi pošljati. v. pf. poslati. — Posilat' od Iruda do Pilata. DPosl. 98.

posilaziti, žim, v. pf. po-silaziti, kao pomalo sići, sići jedno za drugim. v. impf. silaziti. — Kad posilaze s kola, idu upravo u sobu. Živ. 311.

posiliti se, pošilim se, v. r. pf. Rj. po-siliti se. — 1) vidi osiliti se: Turci su se posiliti ljuto. Rj. postati silan 1. vidi pobasiti se. v. impf. siliti se. — Ali si se bolan pomamio, ali si se silom posilito, što odmećeš raju od Turaka? Npj. 4, 439. Da se raja posilita i da se odmeće. Danica 3, 168. Zato se ori Turci opet malo posile, i u gradovima stanu vladati gotovo kao i pre. 5, 47. — 2) (u C. G.) hochmüthig werden, superbus fio, cf. ponijeti se: Posilio se ka' i šogav kapićom (s kapićom. Posl. 256). Rj. vidi syn. kod ponijeti se. — Uzobijestiti se, posiliti se od dobra. Rj. 774b. No se voda, kume, posilita, e se hoće od Hrista posvetiti. Npj. 1, 123. Duh mu se posili u oholosti. Dan. 5, 20.

posinački, adj. dem posinak gehörig, tož posinak. Rj. što pripada posinacima ili posinku kojemu god. — Jer ne primiste duha ropstva nego primiste Duha posinačkoga. Rim. 8, 15.

posinak, pošinka, m. Rj. po-sinak. vidi posinko. isp. posiniti. — 1) der Wahlsohn, quem filium appello. Rj. koji je nazvan sinom. — Naj to tebe, moj posinče Grujo! Npj. 3, 22. Orni Gjorgjije njega postavi vojvodom Pocerškim, i nazore ga svojim posinkom. Danica 4, 28. — 2) der ungenommene Sohn, filius adoptivus. Rj. koji se uzme namjesto rođenoga sina.

posinaštvo, n. stanje posinčeko. — Ima riječi 81. koje sam ja načinio . . . posinaštvo, neznaboštvo. Nov. Zav. VII. Izraeljci, kojih je posinaštvo i slava. Rim. 9, 4. Da ponovi duhi, da daruje posinaštvo. DP. 188.

posiniti, pošnīm, v. pf. (ef. prisiniti. Rj.³). Rj. posiniti. v. impf. posinjivati. — 1) Sohn nennen, filium appello. Rj. posiniti koga, nazvati ga sinom. — Pošlji knjigu Marku Kraljeviću, posini ga Bogom istinjem . . . Bogom sinko, Kraljeviću Marko! Npj. 2, 390. Ali zbog politike nije mu (Suleman-paša Milošu) ništa mogao činiti, nego ga još posini. Miloš 56. sa se, pass.: Kakogod što se čovjek u snu ili na javi pobrati (osim crkve), tako se može i posiniti i počiniti. Rj. 512a. Kad se sini: Bogom sinko, Kraljeviću Marko. . . kad se već posini: Brže da si, moj po Bogu sinko! Daničić, ARj. 477a. — 2) an Sohnes Statt annehmen, filium adopto. Rj. posiniti koga, uzeti ga namjesto rođenoga sina. vidi prisini-

ti. — Kad dijete odraste, odvede ga ka kćeri Faranovoj, a ona ga posini. Mojs. 11, 2, 10. Novo čedo crkve izvadi se iz vode, u tajni rođeno i posinjeno Bogu Isusom Hristom. DP. 189.

posinuko! (kao voc. od posinak, i to najviše se čuje u pjesmama): Moj posinko, Kraljeviću Marko! Rj. voc. od posinak: posinče.

posinjenje, n. verb. od posiniti. djelo kojim tko posini koga. — Ima riječi 81 koje sam ja načinio . . . posvećenje, posinjenje, poslušanje. Nov. Zav. VII. Uzdišeme čekajući posinjenja i izbavljenja tijelu svojem. Rim. 8, 23 (dic Annahme zu Kindern).

posinjivanje, n. verb. od posinjivati. radnja kojom tko posinjuje koga.

posinjivati, posinjujēm, v. impf. po-sinjivati, koga, primiti ga za sina, nazivati ga sinom. v. impf. prosti siniti. v. pf. posiniti. sa se, pass.: Kad se sini: Bogom sinko, Kraljeviću Marko. kad se već posini: Brže da si moj po bogu sinko! i posinjuje se Bogom: Posini ga Bogom istinjem. Daničić, ARj. 477a.

posipač, pošipača, m. (u Dubr.) pijesak što se njim pismo posiplje, der Streusand, pulvis scriptorius. Rj.

posipanje, n. Rj. verb. od posipati. — 1) radnja kad tko posipa n. p. pismo pijeskom (das Bestreuen, conspersio. Rj.) — 2) radnja kad tko posipa n. p. eriječe vodom (das Begiessen, Beschütten, perfusio. Rj.)

posipati, pām (pljēm), v. impf. Rj. po-sipati. v. pf. posuti. — 1) bestreuen, conspergo. Rj. — Pepelom s česnice posipaju srilene bube, da ih bude dosta kao i praška u pepelu. Rj. 35a. U Bocu varicu nose i na vodu i njome posipaju vodu. Po tom idu te posiplju njome uljanike. Rj. 51b. Gledala ga draga sa pendžera, gledajući ružom posipala, posipljući ih govorila. Npj. 1, 462. sa se, pass.: Posipač, pijesak što se njim pismo posiplje. Rj. 547b. — 2) beschütten, perfundo. Rj. — Uljiti, posipati uljem n. p. jelo. Rj. 780a. Sa čaše se vino prosipaše, posipaše svilu i kudrivu. Npj. 3, 23. Nosi ibrik u desnici ruci, te posiplje po bašči eriječe. Here. 95.

posipka, f. vidi vatraj. Rj. vidi i maša*, ožeg 1. kuhinska lopata (za prenošenje vatre). po-sipka. isp. posipati.

posipušta, u pripovijeci: čorba čorbušta, popa posipušta (Posl. 349). Rj. riječ načinjena u šali po gororu popoškem i kalugjerskom, koji u narodni jezik mješaju riječi stare Slovenske iz crkvenih knjiga. isp. letušti.

posiroćjeti, u Rj.: posiroćeti, posiroćim, v. pf. (u Grahovu) vidi osiroćjeti: Što mi slomi dvije puške male, to ću, ljuba, posiroćet' teško. Rj. po-siroćjeti, postati sirota. — Osiroćjeti, posiroćjeti. Korijeni 44.

posisati, sām (pošišēm), vidi posati. Rj. po-sisati. v. impf. sisati, sati.

positan, pošitna, adj. po-sitan, kao prilično sitan. isp. po (složeno sa adv.) i sitan. — Sve su pod nogama osjećali nekako positano kumenje. Rj. 730b.

positiv, m. prema komparativ, koje vidi. pozitivus (gradus). — Sačuvao se starinski komparativ u adj., od kojih nema pozitivu. Rad. 26, 25. Dolazi samo positiv kao komparativ, prelazeći sa »naj« u superlativ. 26, 72.

posjahivati, posjahujēm, v. pf. po-sjahivati, kao pomalo sjahati, sjahati jedan za drugim. v. impf. sjahivati. — Kako me ugledaju, a oni sri posjahuju s konja. Danica 3, 169.

posječnije: U negjelju na osječnije biće dosta i posječnije. Rj. 47a. gen. od nom. posječenija (prema mješavljaju, pisanija, prokletija, i t. d.)? ili verb. od posjeći sa starijim nastarkom, da bude prema osječnije?

posjećuje, n. verb. od posjećati. radnja kojom tko posjeću koga.

posjećati, čam, v. *impf. visitare*. Stulli. *vidi* pohagjati, i *syn. ondje*. v. *pf.* posjetiti.

posjeći, posjedičem, v. *pf.* Rj. po-sjeći. v. *impf.* posijecati. — **1.** **1)** koga, *abhaucn, niederhaucn, caedo*: posjekli ga Turci. Rj. — Ah nemojte me ubiti, a proste vam moje ruke, *ero ih posijecite*. Npr. 131. Devet divova . . . njima svijema glave posječene . . . koji ih je posjekao. 192. Manu sabljnu, *posječe mu glavu*. Npj. 4, 318. — **2)** *posijeci po jednom prstu, boli, posijeci po drugom, boli* (Kad ko hoće da kaže da mu jednoga — n. p. gjeteta — žao kao i drugoga. Posl. 256), *schneiden, scindendo vulnero*. Rj. kao *sijekući raniti*. — Murat njegu *posječe po glavi*, Pero rukom ranu pritišnuo. Npj. 4, 87. — **3)** vodenien, *die Mählsteine aufklopfen, exacuio*. Rj. *vidi* pobiti (kamen vodenični) 4. — **11.** sa se. — **1)** *refleks. sich schneiden, haucn (in den Finger, Fuss), scindendo vulnero*. Rj. *sijekući raniti se*. — **2)** *reciproč.* (u C. G.) s kim, *sich duelliren auf den Degen, ferro cum quo decernere*. Rj. *posijeku se n. p. dvojicu sabljama na mečdani*.

posjed, m. (u Dubr.) *vidi* sijelo, posijelo: idem na posjed; kamara od *posjeda (Besuchzimmer)*. Rj. *posjed. isp.* posjedovati. *vidi* i posjedak. *isp.* pohod 2, i *syn. ondje*.

posjedak, posjetka, m. (u C. G.) *vidi* sijelo. Rj. *vidi* i posjed, i *syn. ondje*.

posjedanje, n. *das Aufsitzen, conscensus equi*. Rj. *verb. od 2* posjedati. *radnja* kojom tko posjeda n. p. konju.

1. posjedati, dām, v. *pf.* — **1)** *sich setzen (einer nach dem andern), consido*. Rj. *po-sjedati (nepre-lazno), sjesti jedan za drugim*. — U Bačkoj moni-čad *posjedaju na konje* pa po polju vijaju Božić. Rj. 35a. «E vala, dobro kad je tako, sjedi», pa sri *posjedaju* oko vatre. Npr. 190. Onda oni *posjedaju svaki na svoju galiju* te pogju kući. 242. Onda igračice i pjevačice *posjedaju za večeru*. Np. 57. Zapovjedi narodu da *posjedaju po travi*. Mat. 14. 19. — **2)** *pre-lazno, posaditi sre jednoga za drugim*: Velike djevojke *posjedaju malu djevu*, pa više svakoga stane po jedna. Rj. 333b.

2. posjedati, dām, v. *impf.* konja, *aufs Pferd steigen, conscendo equum*. Rj. *po-sjedati. vidi* uzjahivati v. *pf.* posjesti, posjednuti.

posjediti, dīm, v. *pf.* Rj. *po-sjediti. vidi* posje-djeti. v. *impf.* sjediti. — **1)** *ein wenig sitzen, paulum sedeo*. Rj. (*malo*). — Pa onda otide u kuću. Pošto u kući malo *posjedi* i vidi da niti ko dolazi ni se šta gotovi, izigje opet na polje. Posl. 199. — **2)** *posje-dičeš, t. j. počekaćeš, warten, manere*. Rj. — Pošto onje *posjedi* nekoliko dana . . . namisli, da ide u Bijograd. Danica 3, 208. Onda kod kuće *posjedi* nekoliko dana, dok razbere dokle su Turci zašli u zemlju. Miloš 53.

posjedjeljnik, m. *dan n koji se ljudi posjeduju, idu jedin drugome u posjede, u pohode? Besuchstag?* — Ponedjeljnik je sveti *posjedtjnik*; utornik — za-pornik. Megj. 317. *šaljivo ime ponedjeljnika*. M. Gj. Miličević.

posjedjeti, posjedičim, v. *pf.* *vidi* posjediti. Rj.³ — *pospavati, popjevati, posjedjeti, ein wenig, paululum*. Rj. 510a.

posjednica, f. (u Boci) — **1)** *vidi* sijelo. Rj. *valja* da ona koja *posjeduje koga ili koju se posjeduje s kim, ili ide na sijelo*. — **2)** *quae possidet*. Stulli. *koja posjeduje što. vidi* imahen.

posjednik, m. **1)** (u C. G.) *vidi* sijelo. Rj. *valja* da onaj koji *posjeduje koga ili se s kim posjeduje, ili ide na sijelo*. — **2)** *koji posjeduje što. vidi* imalac. — *possessor*: Posjednik pristolja Isukrstova. Stulli.

posjednuti, dnēm, v. *pf.* *po-sjednuti, uzjahati. vidi* posjesti. v. *impf.* 2 posjedati. — Zlatija se stade

opremati . . . *Posjednula debela gjugata*. Npj. 3, 201. — *Posjednulo krilata gjugata*. 1, 170.

posjedovanje, n. *das Besuchen, visitatio*. Rj. *verb. od* posjedovati, (i se). — **1)** *radnja kojom tko posjeduje koga, ili se s kim posjeduje. vidi* pohagjanje. — **2)** *radnja kojom tko posjeduje, ima što*.

posjedovati, posjedujem, v. *impf.* Rj. *po-sjedovati*. — **1 a)** (u Dubr.) *pohoditi, besuchen, inrisere, ef. polaziti, pohoditi, obilaziti: posjedovao sam njega, i posjedovao sam danas. Rj. iz tumačenja i iz primjera razbira se, da je glugol i v. pf. vidi i pohagjati*. — **b)** *sa se, reciproč.* (u Dubr.) s kim, t. j. *ići jedan drugome, einander besuchen, inrisere se in-vicem*. Rj. — **2)** *possidere*. *posidovati*. iz Kačića. Stulli. *posjedovati što, imati*.

posjek, m. — **1)** *vidi* zimina. Rj. *po-sjek. isp.* posjeći 1, kao *zaklati*. na posjek, nu *zakolj (srinjče ili goreče)*. — **2)** Tko *melje u posjek*, krub mu brsta. DPost. 130. *Zasnt u posjek*. 156. *posjek*. valja da je *krupno mlivo*. XV. *isp.* posjeći 3.

posjeka, f. *das Niederhaucn, caesio*: Ja ću *imat' braću od osvete, ja ću imat' sablju od posjeke*. Rj. *po-sjeka, isp.* posjeći 1. — *sablja od posjeke isp.* *posjeklica*.

posjeklica, f. *die Niederhaucrin (Epitheton des Säbels), quae caedit*: On pada me uhvati Šarina, a izvadi *posjeklicu čordu*. Rj. *epitet čordi, koja sječe (dobro). vidi* kod riječi *posjeka*: *sablja od posjeke*.

posjesti, posjedičem (posjednučim), v. *pf.* t. j. konja, *besteigen, conscendo equum*. Rj. *po-sjesti. vidi* *posjednuti; uzjahati. v. impf.* 2 posjedati. — Pa *posjedoh* njegova *dorata*, odoh pravo gori Romaniji. Npj. 3. 3. Brzo kod dobre *konje posjednite*. 4, 146. Eto paše na noge skočiše, a na dobre *konje posjedoše*. 4, 258.

posjetiti, tīm, v. *pf. visitare*. Stulli. *po-sjetiti (v. pf. je i prosti sjetiti se). vidi* pohoditi 1, i *syn. ondje*. v. *impf.* posjećati. — U Pešti sam tražio Vitkovića da ga *positim*. Straž. 1886, 511. Kazao je da će ras *posetiti* ako uzima kad. 1886, 670. *ovaj se glugol ne nalazi drukčije u ovom značenju; i Vak ga ne upotrebljava u dočnije vrijeme*.

posjev, m. (za *postanje isp.* posijati), *vidi* sjedba, i *syn. ondje*. Biće žnjetva *bolja od posjevu*. Šćep. mal. 38.

poskakati, poskakačemo, v. *pf. nach der Reihe aufspringen, omnes prosiliunt*. Rj. *po-skakati, kad sri redom skoće*. — Od stra' stae u Savu skakati . . . i Srbniji od stra' *poskakaše*, a u Savu vodu valovitu. Npj. 4, 285. Drugo pak *roblje pobeagne* . . . no onde ne imajući ko da ga brani, *poskače u Moravu*. Miloš 93.

poskakivanje, n. *das Hüpfen, Springen, exsultatio*. Rj. *verb. od* poskakivati. *radnja kojom tko poskakuje*.

poskakivati, poskakujēm, v. *impf. hüpfen, exsulto*. Rj. *po-skakivati. v. pf.* poskočiti. — Nije li tebi (Moave!) Izraelj bio *podsmijeh?* kad god govoriš o njemu *poskakuješ?* Jer. 48, 27. Konji *topoču, i kola skaću, konjanici poskakuju, i mačevi se sjaju*. Naum 3, 3.

poskânje, n. *das Herbeilocken des Kalbes, Lammes, das pos pos-sagen, cum allicien ritulum aut agnum roce pos, q. d. veni ad lactandum (posati)*. Rj. *verb. od* poskati. *radnja kojom tko poska tele ili jagnje*.

poskapati, poskapljēmo, v. *pf. nacheinander kommen, peroo alius ex alio*. Rj. *po-skapati (u praes. i poskapāmo, kao što se vidi iz primjera), kad neko-licina skaplja jedan za drugim n. p. od gladi*. — Velik strah ih *popadne* da u onoj pustinji *od gladi ne poskapaju*. Npr. 188.

poskati, skām, v. *impf. das Kalb oder Lamm locken, dico pos, allicien ritulum aut agnum*. Rj. *vabiti tele ili jagnje uzrikom pos, posl v. pf.* posnuti.

poskidati, poskidām, v. *pf. nach der Reihe her-*

abthun, demitto, demoreo. Rj. po-skidati, skiniti srec redom, rudi posnimati. v. *impf.* skidati. — *Poskidaše svijetlo oružje i Turacke sa ramena glave.* Npj. 4, 501. *Poskidajte zlatne oboce što su u užima žena vaših.* Mojs. 11. 32, 2.

poskikivānje, *n. das Aufschreien, stridor.* Rj. verb. od poskikivati. radnja kojom svinje poskikuju.

poskikivati, poskikujem. v. *impf.* aufschreien, strido. Rj. po-skikivati, poskikujem, kad svak čas skikue. v. *impf.* prosti skikati. v. *pf.* skiknuti. *isp.* skika.

poskitati se, pōskitām (pōskičēm) se, v. v. *pf.* udariti u skitnju: Crna se kalugjerica po selu poskitala. Rj. po-skitati se. v. *impf.* skitati se.

pōskočica, *f. die Tanzweise, das Kololied, cantus saltatorius.* Najviše se govori pl. *poskočice*, t. j. kao kratke pjesme, što momci govore i podvikuju u kolu kad igraju... *Poskočice* su gotove sve tako sramotne da ih osim kola ne smije niko ni pomenuti. Rj. *poskočica*, *isp.* poskočiti. — Ko imaše grlo pouzdano, *papijera svatske poskočice.* Npj. 2, 544.

poskōčiti, pōskōčim, v. *pf.* aufspringen, prosilio. Rj. po-skōčiti. v. *impf.* poskakivati. — »Zdrav, zdravljače! nov novljače!... Gdje koji uz to još poskoče prema mjesecu. Rj. 207a. A poskoči čelebija Grujo, pa dohvati laka dževerdara. Npj. 3, 18. Barjaktar poskočeriše s barjakom nekoliko puta ispred kola i tamo i amo namjesti barjak. Kov. 65. Tada će hromi poskočiti kao jelen. DP. 314.

pōskoro, *adv.* po-skoro, kao prilično skoro. *isp.* po (složeno sa *adv.*) i skoro. *isp.* nāskoro. — Sad gledajte i vi pōskoro tako da otpišete. Straž. 1887, 285.

poskorūpiti, poskōrūpim, v. *pf.* bestreuen, conspergo. Rj. po-skorupiti, posuti 1. — skorup, *poskorupiti* (to je značenje tom glagolu došlo od »tvrdnuti« i upravo će reći: posuti tako da se čini kao da se livlivo skorup). Korijeni 238.

pōskupac, pōskupeca, *m.* (na Korčuli), **pōskupak**, pōskupka, *m.* (u Dubr.) *vidi* mljezinac. Rj. *vidi* i mjezinac, mezimac. *sin koji se posljednji rodi.* — po-skupak (osn. u skup; rođen poslije svih skupa). Osn. 291.

pōskupica, *f.* (u Dubr.) *vidi* mljezinica. Rj. *vidi* i mjezinica, mjezinica. *kći koja se posljednja rodila.* — po-skupica; *osnovu* *vidi* kod poskupac, poskupak.

poskupjeti, poskūpim, v. *pf.* im Preise steigen, theurer werden, fio curior, consto majori pretio. Rj. po-skupjeti, skupo, skuplje postati. *vidi* oskupjeti, podražati, uzdražati. v. *impf.* *isp.* dražati. *suprotno* *pojčiniti*, *pojčiniti*. — Mala je molitva do skoro bila u Srbiji za marjaš, a velika za grož, a sad valja da su i one poskupjele. Rj. 366b.

poskupsti, poskūbim, v. *pf.* ausrufen, evello: Da mu zlatna ne poskubu perja. Rj. po-skupsti. *vidi* počupati. v. *impf.* skupsti. — *sa se, pass.*: Imaje (zvijer) krila orlova; gledah dokle joj se krila poskuboše. Dan. 7, 4.

pōskura, *f.* (ungeeignet aus πρῶσις) *die Hostie, panis liturgicus* Rj. *vidi* proskura, prosfora, dem. poskurica, poskura, proskura, od Grč. πρῶσις, koje znači prinos; Lat. hostia. — Šenica se ovdje spominje radi koljiva, poskura i krsnoga kolača. Npj. 2, 4 (Vuk).

pōskūrica, *f.* dem. od poskura. Rj. *vidi* proskurica, leturgija 2. — Baha klišara, baha što mijesi poskurice. Rj. 9a. *Paštroških poskurica* nema nigdje u narodu... Svaka imućnija kuća šalje svome manastiru po poskuricu, koja nije manja od 2 oke, a gdje koje bivaju i od 5 oka; i tako se kalugjeri ne samo hrane poskuricama, nego ih i suše, te prodaju na more kao peksimet. Kov. 35.

pōskūricara, *f.* baba što mijesi poskurice za erkvu, *die die Hostie bereitet, quae panem liturgicum parat.* Rj. *vidi* baba klišara. — *riječi s takvim nast. kod badnjara.*

pōskurni, *adj.* zur Hostie gehörig, panis liturgici: Ne zna pseto za poskurno brašno (Posl. 199). Rj. što pripada poskuri.

pōskūrujača, *f.* Art Apfel, pomi genus. Ona može biti vrlo velika, nakisela je i kad se ustoji, prospira se u ustima kao brašno. Rj. *jabuka* — *osn.* u poskura. *riječi s takim nast. kod ajgirača.*

pōskūrnjāk (proskūrnjāk. Rj.²), poskurnjāka, *m. der Holzschmitt, um die poskurica zu zeichnen, annulus (ligneus) signandus hostiae* (L. AP. MKA). Rj. *vidi* slovece 2. ploču na koju se peče poskura. — Krsni kolač (koji mora biti od šenična brašna u kiselo umiješen i našaran poskurnjakom). Rj. 306b.

poslāgati, pōslāžem, v. *pf.* zusammenlegen (von einer Menge), componere. Rj. po-slagati, složiti mnogo koješta pamalo, ili srec redom. v. *impf.* slagati.

poslānica, *f.* t. j. knjiga, das Sendschreiben, epistola: Tek što primiš ocu poslanicu, hitaj k meni odmah u Stambola. Rj. *vidi* i pisma, pismo 2. — Ona u ta čas napiše knjigu poslanicu te je pošlje za njim po jednoj najvjernijoj sluzi, u kojoj mu piše da sjutra... Npr. 120. *Poslanica Antu Kuzmaniću.* Slav. Bibl. 1, 90.

pōslānik, *n. der Gesandte, ablegatus, cf.* poklisar. Rj. *isp.* poslanstvo, posaobina. — Pošlje mu knjigu ističi gjevojk. Kad kralju knjiga dogje i *vidi* šta mu piše, on reče poslaniku: »Ja ti... Npr. 227. Da se pošalju poslanici u Rusiju. Danica 3, 219. Glasnik bezbožan pada u zlo, a rjeran je poslanik ljek. Prič. 13, 17. *Poslanik* Balabana bega k Dubrovčanima. DRj. 1, 30.

pōslānstvo, *n. vidī* — 1) posaobina, die Gesandtschaft, legatio. — *Poslanstvo.* Glas. 21, 279 (ambasiata). — 2) *vidi* poslanje, missio. Stulli.

poslānje, *n. vidī* poslanstvo 2, *missio*. Stulli. — Muči, moja sejo, ne tuguj, to je poslanje Božije, a što je od Boga, slagje je od meda. J. Bogdanović.

poslastice, pōslastica, *f. pl. die Schleckerei, Leckerbissen, cupidie, scitamenta.* Rj. slatka jela, *vidi* oklizotine, preslačci, prijeslačci, slatkiši. — Koji jegjahu poslastice, ginu na hlicama. Plač 4, 5.

pōslati, pōsljēm (pōsljēm), v. *pf.* senden, schicken, mitto. Rj. po-slati, *vidi* odaslati, opraviti 2, oturiti 2, pratiti (v. *pf.*), spraviti 3. v. *impf.* pošljati, poslati, prosti slati. — Konj kojega je patrijarh poslao Šćepanu na poklon. Rj. 44b. I njega pošlje zet onako po travu... i njega uhvati u laži, i pošalje kući neugošćena. Npr. 88. Šćer ga pošlje da spava. 106. Napiše knjigu poslanicu te je pošlje za njim po jednoj najvjernijoj sluzi. 120. Da mi ovu tvoju devojku pošljemo u svet neka sebi sreću traži. 133. Car pošlje po nju i uzme je za svoga sina. 141. Otide onom staren da ga pita kome ga je poslao po srjet. 155. Pošlju za oru proročicu da dijete babi. 213. Bilo bi gu dobro po smrt poslati. (Kad se ko kud pošlje, pa za dugo ne dogje). Posl. 13. Pošlji ludu nu rojsku pak sjedi te plači. 257. Pa je (sablju) preko ondašnjega poglavaru Ruske vojske pošlje feldmaršalu Komenskome na dar. Danica 1, 80. Grci pošalju na Srbe anatemu. Npj. 2, 113. Pošalje im pozdrav. 3, 189. Nego ga je njegov stariji poslao u pomoć narodu Srpskome protiv Turaka. Miloš 24. Oroga Bog za knezu i izbavitelja posla. Djel. Ap. 7, 35. Poslah u vas pomor kao u Misir. Amos 4, 10.

pōslēti, *adj.* n. p. dan, doba, Arbeits-, Werk-, laborandi (tempus), (dies) profestus. Rj. kad se pošlje. *vidi* radni, poslovni.

pōslenica, *f. die Arbeiterin, operaria:* Da su caru devet poslenica. Rj. koja pošljuje, radi posao. *vidi* rabotnica, radnica.

pōslenik, *m. der Arbeiter, operarius, cf.* radin. Rj. koji pošljuje, radi posao. *vidi* i poslovač, rabotnik, radnik, težak. *isp.* saraori. Žetve je mnogo, a poslenika malo. Molite se dakle gospodaru od žetve, da

izrede poslenike na žetvu svoju. Mat. 9. 37. Adoniram (hješće) nat carskim poslenicima. Car. 1. 4. 6. Smrt... tiloga ali neamornoga umnoga poslenika. Rad 13, 164.

poslije. Rj. *vidi* poslijed, poslijen, poslim, poslje, posljed.

I. prijedlog. — **1)** (prap. sa gen.) *nach, post.* Rj. *vidi* i posan, nakon, nakon, iza. — S ovim prijedlogom riječ u drugom padežu pokazuje da — **a)** što biva onda *kad* prođe vrijeme koje sama znači; a vrijeme se može kazati nečim što je u njemu: *Poslije dugoga promišljanja i dogovora.* dogovore se da jedan od njih svoga konja zakolje. Npr. 7. *Posle nekoga vremena* zmijina žena zatrudni. 53 (posle po istoč. govoru mjesto poslije). *Poslije boja* kopljem u trnje. Posl. 256. *Poslije oca* iz lonca (ješće se; može biti za to što ne će biti čanka ni trepeze?). 256. Kao molitvu pred jelom i *poslije jela.* Pis. 60. *u takom se događaju može genitiv misliti:* Tu je opet od prilike 1000 godina: od ovoga jedna polovina (500) pada prije rođenju Hristova, a druga (500) *poslije.* Priprava S3. *oramo idu i orači primjeri, u kojima kao da prijedlog poslije prelazi u adverb:* Naksjutra, *poslije preksjutra.* Rj. 392b. *Posle malo* kad zrnaj dogje... rečne svome konju: »Šta ćemo... Npr. 26. *isp. pod II. 2:* Malo poslije. — **b)** kao što prijedlog *iza* mjestom zamjenjuje vrijeme, tako ovaj vremenom zamjenjuje *mjesto pokazujući red:* *Poslije Morave* ovo su najznatnije vode u Srbiji. Danica 2, 39. *Poslije njega (rezira)* najveći je njegov čaja. 2, 83. Valjalo bi, da je pjesma 81. odmah *poslije* 78.; tako bi i pjesmi 613. bilo priličnije mjesto iza 484. Npj. 1, VII. Koji je u Švedskoj vojsci bio prvi *posle princa.* Žitije 50. — *isp. Sint.* 276—277.

II. adv. — **2)** *nachher, postea.* Rj. *vidi* pöpâk. *isp.* najposlije. — Srešće prvo i prvo čoveka a on nosi živu orlušinu... *Posle* ćeš sresti drugoga. Npr. 109. *Malo poslije* evo ti onoga trgovca. 109 (*isp. pod I 1 a:* Posle malo). Te napija krasnu slavu Božju... *vojevodi je to i pre i posle.* Npj. 2, 301 (t. j. *I prvo i posljednje:* nigda više u svome dvoru ne će u slavu napijati. Vuk). *Vojevode su sve te preminule, neki prije a neki poslije.* 4, 528. Krsta mi se *poslije* tužio. Sovj. 49. Jer su postale *posle nego* što je garda uregjena i postala. Žitije 8. Na tri godine *poslije.* Bukv. 38. *u ovom primjeru poslije kao da znači što i pošto:* *Posle* je (djevojku) prstenuju, dovedu je i venčaju ih. Npr. 55 *poslije s prijedlogom* za: Što se može sad dobiti, ne valja za *poslije* ostavljati. Posl. 232. Što umuz to u guz. (Što umuze to pojede, a ne ostavlja ništa za *poslije.*) 361. — **3)** *ausser, praeter, cf.* osim, do, samo, potlje: Jer ne ima od srea poroda, *posle* jednu ćerku jedinicu (Npj. 3, 293). Rj. Svi se sužnji njemu pokloniše *posli gluce* Merdanagić-Muje. HNpj. 3, 167 (*sa gen.?*).

poslijed, (u C. G.) *vidi* poslije: Tek ti kažem žalost za *poslijed.* Rj. *vidi* i posljed. *isp. slož.* zaposlijed. *za nast. isp.* prije i prijed. — Pozove kapetana na dvije ure *poslijed podne,* da pogje u njegov dvor. Npr. 249.

poslijen, (po juž. kraj.) *vidi* poslije: ili prijed ili *poslijen.* Rj. *poslije-n.* *isp.* n (*dodatuk*).

poslijepjeti, *poslijepimo, v. pf. nach der Reihe blind werden, erblinden, oculus capior alius ex alio.* Rj. *poslijepjeti, slijepi* postati svi redom. *v. impf.* slijepjeti.

poslijetati, *pösljicemo, v. pf. nach einander herabfliegen, devolo alius ex alio.* Rj. *pos-slijetati, sledjeti* jedno za drugim. *v. impf.* slijetati.

poslim, (po zap. kraj.) *vidi* poslije: Najprije si bila za Milošem, pak si *poslim* za vojvodom Jankom. Rj.

poslovâc, *poslovâca, m. vidi* poslenik: Svi orači i kopači, i po kući *poslovači.* Rj. *koji posluje. syn. kod* poslenik.

poslovânje, *n. das Arbeiten, labor, opera.* Rj. *verb.* od *poslovati. radnja* kojom tko *posluje* što.

poslovâti, *pöslühem, v. impf. arbeiten, laboro. cf. raditi.* Rj. *postanjem od* posao. *v. pf.* isposlovati. — Svaka po sebe različitu *radobu posluje:* jedna veze, druga plete... Npr. 111. *Posluje* tko i raščinja. DPost. 99. Već sam, sine, vrlo ostarila, ne mogu ti *poslovati,* sine. Npj. 2, 490. Upravljahu narodom koji *posloruše taj posao.* Car. 1, 5, 16.

posloveniti, *pöslövenim, v. pf.* — **1)** *po-sloveniti koga, učiniti ga Sloveninom.* — **2)** *sa se, reflex. ili pass.:* 6000 duša, pa i to se gotovo već sa svim *poslovenilo.* Daučić, Vid. d. 1861, 71.

poslovica, *f.* — **1)** *eine Art Sillabirsprache, deren die Bauern zweierlei, die grosse und die kleine haben (Rothwälsch), linguae fictae genus, fictae ex lingua patrii, interpolatis singulari syllabis, n. p. dobrodo našene slovisi vedoro dobrede, t. j. donesi vede, to se kaže velikom posloviceom, a malom: dijedo nijene sisi vijoro dijede itd. Rj. (kod sisi treba da je sijisi). jezik koji se od domaćega tako gradi, da se pred svaki slog njegov meću po dva drugu slogu. — **2)** *Prekorečica, das Sprichwort, proverbium. cf. slovica.* Rj 573b. *vidi* i priča 2. — Srpske narodne *poslovice.* Posl. I. Koliko je meni do sad poznato, u narodu našem nema imena za *poslovice,* nego kad se koja hoće da rečne, obično se govori: *Štono (ima) riječ;* ili: *Štono stari reč;* ili *Štono babe kažu* i t. d. ... Ja sam *poslovicac* više počeo skupljati još prije 20 godina. VII. *Poslovice* na svijet izdao Gj. Daničić. DPost. 1.*

poslovički, *rothwälsch, lingua ficta.* Rj. *udr.:* A *poslovički,* od nekoliko ruku, znaju govoriti ne samo ljudi i žene, nego i čobani za ovcama. Zim. 174. *isp.* poslovica 1.

poslovni, *adj.* Stulli. *vidi* posleni.

posluga, *f. die Bedienung, ministratio.* Rj. *pos-sluga. isp.* poslužiti 1. — Tako gospoda Turska uzimaju sa sokaka Srbe za različite *posluge,* n. p. da tuku kavu. Danica 2, 88. Obor-knez ima po nekoliko pandura na *poslugu,* u narodnim poslovima. 2, 98. Narod da daje vojsci Turskoj tain i *poslugu* po starom običaju. Miloš 142. U celoj toj kući sedi sam on i njegova *posluga.* Megj. 71 (= *koji ga poslužuje*).

poslüh, *m.* — **1)** *das Gehör, Anhören dessen was ein Anderer vorträgt, audientia:* u *poslüh* ljudi! Fala vama bračo na *posluhu.* Rj. — **2)** *der Gehorsam, obsequentia.* Rj. *vidi* i poslušanje, poslušnost, slušanje 2; pokornost. — *Poslüh* je otac krepostima, a neposlüh svijem zločama. DPost. 9. Sve mu društvo od *posluhu* bilo. Hpj. 1, 186.

poslušân, *pöslüšana, adj.* — **1)** *gehorsam, dicto audiens, cf. pokoran.* Rj. *vidi* i poslušljiv. *suprotno.* neposlüşân. — Gruuo bi vatru rukama. (Kad se kazuje za koga od mlagijeh da je *poslušân*.) Posl. 46. Koji ima *poslušnu djecu.* Tim. 1, 3, 4. — **2)** *kao uslišân, rado slušan:* Te se (Bogorodica) moli Bogu za pravi rod Riščanski, *molitva joj u Boga poslušna,* a mi od Boga i Bogorodice pomilovani. Kov. 70. *isp.* prijatan, priman.

poslušânje, *n. der Gehorsam, obsequentia:* Da dočekaš od mene veselja, a od Fate svakog *poslušânja.* Rj. *verb.* od poslušati. *vidi* i poslüh 2, i *syn. ondje.* *suprotno* neposlüşânje. — Po dvoru je sreću dijelila: svekrovima *hitro poslušânje,* gjeverima brzo susretanje. Kov. 81. Tako će i *poslušânjem* jednoga biti mnogi pravedni. Rim. 5, 19.

poslušati, *šân, v. pf.* Rj. *pos-slušati. v. impf.* slušati. — **I. 1)** *koga, einem gehorchen, parca cui, auctor.* Rj. — *Dijete poslušâ oca,* i idući tako po svijetu... Npr. 2. Reče on svojoj ženi: »Spremi...« *Ženu ga poslušâ* i uradi sve kako je zapovedio. 12. Oni *ga* odmah *veselo poslušâju,* potrče i zovnu kapetuna. 247. To je Marko *poslušâo majku.* Npj. 2, 438. A' mu b'jela

odgovara *vila*. . . To je Marko poslušao *vile*. 2, 411 (*poslušati sa gen. isp. Sint. 88*). *Hito ga je poslušala mlada*. 4, 363. *Tko će vas poslušati u tome?* Sam. 1, 30, 24. — 2) *ein wenig horehen, auscultor*. Rj. (*malo*). — 11. *sa se.* — 1) *recipr. einander Gehör geben*, andiri invicem: *Ote braću da se poslušamo*. Rj. — To rekoše, pa se poslušашe, svi šarene puške polprašiše. Npr. 4, 170. To se pobra oba poslušашe, da Nikšića otmu od Turaka. 4, 337. — 2) *kao passiv. Gehör finden, si me audient*: ako se ja poslušam. Rj.

poslušljiv, *adj.* *vidi* poslušan. *Stulli, koji rado sluša, vidi i pokoran*. — Nego nam budi vesela, vesela i poslušljiva, pokorna i umiljata. Here. 300.

poslušnica, *f. die Jemand's Befehlen willig und gern gehoreht, quae obediens imperata facit*. Rj. *poslušna ženska*.

poslušnik, *poslušnika, m. der Jemand's Befehlen willig und gern gehoreht, qui obediens imperata facit*. Rj. *poslušan čovjek*. — Pristupimo usrdno kao poslušnici *Hristu* koji prizva svijet u carstvo nebesko. DP. 85.

poslušnost, *poslušnosti, f. osobina onoga koji je poslušan, vidi posluh 2, i syn. onđe*. — Poslušnost je bolja od žrtve. Sam. 1, 15, 22. Hoćeš li čuvati sebe u poslušnosti prema starješini i braći? DP. 259.

poslužavnik, *m. vidi* služavnik, podnos. *Kao tanjur na kojem se gostinu nosi kavu, čašu vode, i t. d.; Kaffeebrett, Präsentirteller, Kredenzsteller*. — Sami u svojim rukama držeti poslužavnik. O Sv. O. 16. Ovaj uzme na poslužavnik novu krišku. Mil. 251.

poslužbica, *f. (u C. G.) vidi* prislužbica, prisavljanje. Rj. *vidi i* prislužba. *kad se osim krsnoga imena još koji dan poslužuje*. — Jedno od ovijeh dana zove se krsno ime, a jedno u Crnoj Gori prislužba ili poslužbica. Rj. 597b.

poslužiti, *poslužim, v. pf.* Rj. *po-služiti*. — 1) *bedienen, ministro*. Rj. *poslužiti koga čim, komu što, v. impf.* posluživati 1. — *Poslužiti, poslužen budeš*. (Osobito govore kalugjeri i popovi). *Posl. 256*. I dade joj kupu od rakije, da bašama posluži rakiju. Npj. 4, 158. Dužni su i oni njima u tjelesnima poslužiti. Rim. 15, 27. Može i tijen biti poslužen u svako doba. Daničić, Vid. d. 1861, 8. — 2) *diener, servisse*. Rj. *v. impf.* služiti 1 (*koga, kome*). — Kad koji (šegrt) ovako nekolike godine posluži, pa dogje u kuću nov, onda onaj novi ovoga zamijeni. Rj. 835b. Samo ludu gjecu ostaviti, pak će ono prava biti raja, i dobro će Turke poslužiti. Npj. 4, 137. Ne vodi li Srpskijeh robinja, koje bi me rjerno poslužile? 4, 205. Većma posuštavaš i poslužiše tvar nego tvorea. Rim. 1, 25 (*servierunt erentur*).

posluživânje, *n. das Bedienen, ministratio*. Rj. *verb. od* posluživati. — 1) *radnja kojom tko poslužuje koga*. — 2) *radnja kojom tko poslužuje (pristarbu) n. p. Gospojin dan*.

posluživati, *poslužujem, v. impf.* Rj. *po-služivati*. — 1) *koga, bedienen, ministro alicui*. Rj. *vidi* prisluživati 3. *v. pf.* poslužiti 1. — Služari gotove jelo i poslužuju. Rj. 693a. Domaćin i domaćica gledaju svoj posao (gotove jelo, donose piće i poslužuju ljude). Nov. Srb. 1817, 477. Pomenite ove Turkinje. . . vodio uza se na hintovu, te su ga posluživale čibukom i kufom. Sovj. 73. — 2) (u C. G.) *n. p. slavim (Gjurjev dan, a poslužujem Gospojin dan, cf. prislavljati*. Rj. *vidi i* prisluživati 2.

posljedak, *posljedka, m. vidi* posljedak. Rj.

posljedica, *f. vidi* posljedica; *posljedak 1a*; *resultat, die Folge, sequela, eventus, eritus*: Razmišljavao je o posljediciama ako sastanak dopusti. Megj. 75. Mene hvata strava od posledica te nanke. Zlos. 209.

posljednik, *m. vidi* posljednik.

posljednji, *adj. vidi* posljednji. Rj.

posmcati, *posmćem, v. pf.* *n. p. ljude, nach ein-*

ander aus der Welt schaffen, interficio alium ex alio. Rj. *po-smcati, sre redom smaknuti, v. impf.* smcati.

posmijati se, *jēm se, v. r. pf.* *po-smijati se, kome, čemu, vidi* podsmijehnuti se, *auslachen, derideo*. — Gori nam se, brate, posmijaše, i gori se od nas izeniše, mi ostasmo, brate, za ukora. Npj. 2, 227.

posmijeh, *m. vidi* podsmijeh, *das Lachen über etwas, risus, derisio*. *po-smijeh, isp.* posmijati se. — Bajalović, prezime; gdje gdje se uzima kao da je postalo *posmijeha radi*. Daničić, AKj. 155b.

posmiješan, *posmiješna, adj.* *po-smiješan, kao prilično smiješan, isp. po (složeno sa adj.) i smiješan*. — Istina da bi bilo *posmiješno*, ali bi bilo mnogo priličnije, kad bi ko... Pis. 32. *adv.* Sirzbijalo. Riječ je ova *posmiješno* sastavljena, ali joj je i značenje smiješno. Rj. 681b.

posmijevanje, *n. verb. od* posmijevati se. *radnja kojom se tko posmijeva kome, vidi* podsmijevanje.

posmijevati se, *posmijevam se, v. r. impf.* *vidi* podsmijevati se *kome, čemu, einen anlachen, worüber lachen, derideo, rideo, v. impf.* *prosti* smijati se. *v. pf.* posmijati se. — Pratili ga po čaršij' jarani, šetali se i posmijevali: »Beg Jovan beg, čestito ti zlato!... gjevojka je u ob' oka sljepa. Here. 48.

posmijevânje, *n. verb. od* posmijevati se. **posmježivati se**, *posmježivem se, v. r. impf.*; *v. pf.* *posmjehnuti se*. — Na to mi se Marko posmježivaje. HNpj. 2, 298.

posmjehnuti se, *nēm se, v. pf.* Gjorgjić, *subridere*: posmjehni se sad, a sada skri tve lice, sad ga ukaži. Stulli. *po-smjehnuti se (malo), v. impf.* posmježivati se.

posmoliti, *pšmolim, v. pf.* *gummi linire*. Stulli. *po-smoliti, smolom namazati (malo), v. impf.* smoliti.

posmrće, *pšmrćeta, n.* *dijete koje se rodi poslije očine smrti, der Nachgeborne, Spätling, postumus*. Rj. *po-smr(t)će, posmrtno dijete*. — Da mrtvu kost u početku obzine posmrće, kažu da bi prošla. Rj. 372b.

posmrtni, *adj. nach Jemand's Tode eintretend, posthumus*. Rj.³ *što biva po smrti čijoj*.

posmćati se, *pšmćeam se, v. r. pf.* *vidi* potući se 3 (po svijetu). Rj.³ *vidi i* potepsti se. *v. impf.* smucati se 1.

posmći, *adj. n. p. dan, Fasten-, jejunii*. Rj. *pos(t)ni, što pripada postu, kad je pridjev neodređen*: *pštan, koje vidi. suprotno mrsni*. — Pročitaj iz knjige riječi Gospodnje, narodu u domu Gospodnjem u dan *posni*. Jer. 36, 6.

posnica, *f. die Flasterin, jejunatrix*. Rj. *koja posti*.

posuik, *m. der Faster, jejunator*. Rj. *koji posti, isp. učajnik*.

posnimati, *pšnimam, v. pf.* *po-snimati, sre redom snimati, vidi* poskidati. *v. impf.* snimati. — A divojka svoje (odilo) posnimula, dizdarevo pa oblači na se. HNpj. 4, 248.

posnuti, *snēm, v. pf.* *pos pos-sagen, dico pos pos, ritulum aut agnum alliciens*. Rj. *reči teletu ili jaguncetu pos pos rabeći ga, v. impf.* poskati.

posobae, *pšosopa, m. (pl. gen. pšosobae), pšosobak, pšosopka, m. einer der Söhne, die nach einander, ohne durch Töchter unterbrochen zu werden, zur Welt kommen, filii ex ordine, quin filia intervenerit*: *rodi majka devet posobaea*. Rj. *vidi i* posobnik. *jedan od sinova koji se rode zasobice, jedan za drugim, a ne rodi se između njih kći*. — Ako li bi Vuk utekao sa njegova dva posopka sina, na zlo će ti sjutra zora doći. Npj. 4, 512. U bega su dva posopca sina. HNpj. 4, 576. *pšosobak* (od adv. *uocobit*, jedan za drugim). Osn. 292.

posobica, *f. eine der Töchter nach der Reihe, filia ex ordine, nulla interposito filio*. Rj. *vidi* posobnica. *jedna od kćeri koje se rode zasob, jedna za drugom, a ne rodi se između njih sin, isp.* posobae, posobak.

posobiti, *pšosobim, v. pf.* (u C. G.) *vidi* pokoriti, uzeti, primiti. Rj.³ — Ne mogaše knjaza osvojiti ni

101). Rj. po-srnuti, po-sr(ť)nuti. *v. impf.* posrtati. — *u prenesenom smislu: Namastiri su se u Srijemu održali do sad prilično, ali su u Srbiji vrlo posrnuti.* Rj. 396a.

pósro, *m.* *vidi* poserko. Rj. *gen.* pósra, *roc.* pôsro. **pósrťanje**, *n.* *das Umschwanken, Umfallen (eines Trunkenen), ruitio.* Rj. *verb.* od posrtati. *stanje koje bira, kad tko posrće.*

pósrťati, pósrťem, *v. impf.* umschwanken, umfallen, ruo. Rj. po-srtati. *v. pf.* posrnuti. — Drž' se plata Vukotal! (Govori se strašljivo, a i pijanu čocku kad posrće). Posl. 70. Kao pijan Čiganin. (Kad ko posrće). 132. Već sam, sine, vrlo ostarila, ne mogu ti poslovati, sine, ni po belu dvoru posrtati. Npj. 2, 490. Za što li, sine, posrtao zu tuggjinkom i grlio njedra tuggjo. Prič. 5, 20. Učiniše da posrće Misir u srijem poslorima kao što posrće pijan čovjek bljujući. Is. 19, 14.

póst, pósta, *m. der Fasten, jejunium:* časni post; danas je post. Rj. *vidi* poste (*f. pl.*) — Arangjelovica, arangjelov post. Rj. 6b. Zarjetni post. Rj. 166b. Korizana, časni post. Rj. 291a. Sredopošće, srijedu posta. Rj. 708b. Dogje gost pa razori post. (Osobito govore kalugjeri po manastirima). Posl. 62. Ima ljudi koji bi prije pristali da ubiju čocka, nego u post meso da jedu! 214. Tako mi orijeh posta! (*1/2 poste*). 303. Tako ove poste za psa ne ispostio! (*1/2 post*). 308. Pjesme, koje se pjevaju uz časni post. Časne poste zapostismo, novu gragju iznesosmo, belu erkvu sagradismo. Npj. 1, 118.

póstajanje, *n.* *das Entstehen, ortus.* Rj. *verb.* od postajati. *stanje koje bira, kad što postaje:* Iстина da se u postajanju vremena nalazi gješto osobita razlika. Rj. 1.V. Ovijem postajanjem rečeniĳeh glasova naš jezik nije ni malo ili je preveć slabo svezan s drugim jeziĳima slovenskim. Rad 1, 111.

1. póstajati, póstajem, *v. impf.* entstehen, eben aufkommen, existo. Rj. póstajati. *v. pf.* postati, postanuti. — U ovakim rijeĳcima (kao i u imenima, od kojijeh ona postaju). Danica 3, 19. Jer pomisli, da tako već postaje pravi ortak s Milošem u vlasti. Miloš 136. Bila su za njih (za sve nauke) tri učitelja (a što ih ja prije nabrojih više, oni su postajali kad je koji umro ili otišao). Sovj. 83. Naĳin neodregjeni postaje nastavkom »ti«. Obl. 52. Dokazuje da je rumunski jezik počeo postajati u početku II. veka. Vid. d. 1861, 71.

2. póstajati, póstajem, *v. pf.* po-stajati, kao stati *na što sve redom, jedno za drugim:* Čubaljka: kad se metne daska ili balvan preko balvana, da klima i na jednu i na drugu stranu, pa djecu postaju i na jedan i na drugi kraj te se cubaju. Rj. 816a. *v. impf.* stajati, stajem. *za perfektnost glagola póstajati isp.* poustajati.

3. póstajati, póstđjĳm, *v. pf.* ein wenig stehen uenig stehen bleiben, consisto paululum. Rj. po-stajati, kao malo stati (*1*). govori se ponuĳriše za vrijeme, kao potrajati. *vidi* potijati. — Mulo vreme postaji, al eto ti jedne gospe po vodu. Npr. 30. Rućak gotov i sve ureĳeno. Mulo postoji, ali eto ti joj maćehe. 128. Ne postaju mulo dogje i jedna mala vašćica. 134. Mulo vremena za tijeĳn postoji, al eto ti lisice. 177. Koji može stići i ućeći i na strašnu mjestu postajati. Npj. 4, 356.

postajkivanje, *n.* *das Stehenbleiben, constitio.* Rj. *verb.* od postajkivati. *ruĳnja kojom tko postajkuje.*

postajkivati, postajkujem, *v. impf.* stehen, consisto. Rj. po-stajkivati, ići pa stajati, i tako sve zubobice činiti.

póstalica, *f.* (valja da koja je dugo postajala i nije u ruke uzimana?): I daj mene sublju postuliev, nevagjenu trideset godina. Rj.

póstau, póstna, *adj.* *n.* p. lonac, kašika, jelo, Fasten-, jejunii. Rj. što pripadu postu. kad je pridjev odre-

ĳjen: póstni, koje *vidi.* suprotno mrsan. — Gibanica, u Hercegovini se gradi i posna noć Božića od oraha. Rj. 85. Sklopnice, dvije kušike (posna i mrsna), koje se sklope jedna u drugu i nose se o pojasu. Rj. 686b.

póstanak, póstánka, *m. der Beginn, Entstehung, origo:* od postanka moga. *cf.* postanje. Rj. *vidi* i nastánje, postátak. — Rijeĳi, koje po srome postanku u ovaj red ne idu. Odg. na sit. 8. Istorija sviju naroda od postanka svijeta do našega vremena. Sovj. 82.

póstanuti, póstanem, *vidi* postati. Rj. i ondje primjere. *v. impf.* 1 póstajati.

póstánje, *n.* *vidi* postanak. Rj. i *syn.* ondje. *tukra verb.* kod dopuštenje. *verb.* od postati. — Kad se šta dogagjalo u stara vremena od postanju svijeta. Npr. 124. Mi smo braća vjerna od postanju. Npj. 2, 227. Prva knjiga Mojsijeva koja se zove postanje. Mojs. I. 1, 1 (natpis). To je postanje neba i zemlje, kad postae. 2, 4.

póstar, *adj.* po-star, kao prilično star. *isp.* po (složeno s *adj.*) i star. — Vi postari š njim ste putovali, vigjeli ste carstva i kraljevstva, mi nijesmo tamo putovali. Npj. 5, 465.

póstarati, rām, *v. pf.* Rj. po-starati. — **1.** *alt machen, facio esse senem:* Ništa za to što je mlagja majka, lasno ćemo mi nju postariti. Rj. *postarati koga, učiniti ga stara.* — **II.** *su se, refleks.* — **1)** *Sorge tragen, curam habeo:* postaraj se da mi to nagješ. Rj. *vidi* nastati 2. *isp.* pobrinuti se. *v. impf.* starati se. — Koliko se nzmoe postaraću se *edu* hi se jošte što otelo od smrti. Sovj. 111. Da se postaramo dakle ući u taj pokoj. Jevr. 4, 11. Bog će se postarati za jagnje sebi na žrtvu. Mojs. I. 22, 8. Zetski vlasteli volješe sina Milutinova i postarase mu se za prijesto. DM. 37. — **2)** *alt werden, senesco:* Lasno ćemo mi nju postarati... hoće nam se postarati majka. Rj. star postati. *v. impf.* starjeti. — Usahnu od žalosti oko moje, posturu se od mnoĳine neprijatelja mojih. Ps. 6, 7.

póstát, *f.* ono što u jedan put uzmu preda se kopaĳi, ili žeteoci, kad rade, *die Reibe (bei der Ernte), tractus agrī demetendi:* može se do mraka istjerati još jedna postat; uzeli sve u jednu postat. Rj. *isp.* prepelica 2. — Zazanĳ, granica šokle žeteoci uzmu jednu postat. Rj. 174a. Postatnik, koji je nakraj postati. Rj. 550b. *postat*, drugoj poli osnova u stajati, stati. *isp.* Osn. 226.

póstátak, póstátka, *m.* *vidi* postanak. Rj. i *syn.* ondje. — po-statak. *isp.* postati.

póstati, póstanem, *v. pf.* Rj. po-stati. *vidi* postanuti. *isp.* izaći 3. *v. impf.* 1 póstajati. — **1)** *beginnen, entstehen, orior.* Rj. — **2)** postao rgjav čovjek, *er ist ein schlechter Mensch geworden, fio.* Rj. *postane tko što (nominat; instrum. vrlo rijetko. isp.* prinĳer Žitije 16). — *primjeri za 1) i za 2):* Iznaopaĳiti se, postati naopako. Rj. 227b. Kome će krv duĳan postati. Rj. 571b. Pljune (gjavu) na zemlju, i od njegove pljucanke postane seraka. Npr. 91. Sad postane čudo još reće. 174. Otkada je srijet postanuo, nije ljepši svijet procvatio. Npj. 3, 476. Tako da ja u cijelom mjestu postanem zu podsmijeh. Danica 2, 132. Ako su naše narodne pjesme i postule samo od prostoga naroda. Npj. 4, XXXIX. I da je Srpska crkva postala u Turskoj aĳe je postao i življeo sveti Savo Nemanjić. Rj. XII. Vrijedno bi bilo iznaći kako je ovo postulo da zemlja ima dva gospodara. Slav. Bibl. 1, 88. U kome se (carstvu) rodio i ofiĳcirom postao. Žitije 16. Postade (ruka) zdrava kao i druga. Mat. 12, 13. I svijet krozu nj postu. Jov. 1, 10. Posta im paglavar. Sam. II. 23, 19. Korijeni s rijeĳima od njih postajiem. Korijeni I. Druga polovinu t. j. zapadna, postala prvom diobom, razdijeli se na četiri jezika. Rad 1, 108.

póstatnik, *m.* koji je nakraj postati, *der Schnitter, der zunichtet am noch zu schneidenden Getreide*

scheidet, ab ea parte, in qua nova restat messis. Rj. — Jedna kita klasoberu, druga kita *postatniku*. Rj. 272b.

postav, *m.* *vidi* platno 1. Rj. po-stav. *isp.* postavitii. — Jašmačar, *postur* za jašmake. Rj. 249a. Librenjak, *postur* kojega se likat prodaje po libru. Rj. 327a. Po gjergjevu veze na *posturu* kojemu su žice od junačkijeh perčina. Npr. 123.

postava, *f.* Rj. po-stava. — 1) *das Futter (des Kleides), munimentum vestis, subsuturata.* Rj. — Karikača, kariklija (kapa) . . . od ervene abe ili čohce, odozgo je zatubasta kao fes, a sa strane ima *ernu postavu*, za koju se odozgo može što zadjesti. Rj. 264b. Kislica, na sukunji *postava* odozdo iznutra. Rj. 270b. Oždrijelje, 1) *postava* na oplečku. Rj. 450b. I prigru kolasu *azdiju*, koje danas ni u kralja nema, otišlo je trideset česa blaga dok *iznutra* *uhrio postavu*, a s lica joj ni hesapa nema. Npj. 2, 228. — 2) (u Rudn. nah.) onaj sud (ponajviše fučija), u koji ide rakija iz kazanske hule, *cf.* kapalica. Rj.

postaviti, *vim, v. pf.* Rj. po-staviti. *v. pf.* je i *prosti* staviti. *v. impf.* postavljati. — 1) *haljinnu, das Kleid füttern, munio.* Rj. *vidi* naložiti 2. *isp.* postava 1. — Oplata, 2) ono gvožđe što je *njime* *postavljen plug* u plazu s lijeve strane. Rj. 462b. Tambarina, kao *gunj* veliki, *postavljen jagnjetinom*. Rj. 731a. *Kapu* iznutra je od proste svile, a spolja je *postavljena ernom svilom*. Kov. 41. Čovjek . . . imao je na sebi *plavetno džupe* bez rukava *nepostavljeno*. Sovj. 21. — 2) *kapu* na glavu, *aufsetzen, impono*. Rj. *vidi* ustaknuti, ustaći. — 3) *a)* *postaviti što*: stražu, *eine Wache aufstellen*. Rj. Kralj Simeun razgledao gulje će Arilju *postaviti temelj*. Rj. 516b. Dok *postari prsten i jabuku*, dade Marko tri tovara blaga. Npj. 2, 332. Imena u *red postavljena*. Rj. XLVIII. Iz primjeru koji su ovdje *postavljeni* *vidi* se . . . Slav. Bibl. 2, 235. *sa se, pass.*: *Glavu se* Milojeva *pred* erkvom na tanjuru *postavi* na *stolieu* za ugled. Danica 4, 25. Da se Karaylaška i Karabogdanska *postave* u *pregjašnje stanje*. Miloš 150. — *b)* *postaviti koga*: postaviti vojvodu, kneza. Na b'jelu ih kulu postavio. Rj. Knezove da isijječemo, i *druge* mjesto njih da *postavimo*. Danica 3, 154. Vi ste me u *stanje postavili*, da ib (pjesme) na svijet izdam. Npj. 3, V. Što sam ga *postavio mejju* najgore spisateljje. Odg. na ut. 31. *Postaviti* te *ocu* mnogijem narodima. Rim. 4, 17. Za to *ću* te *postaviti* da si *čuvar* glave moje svagda. Sam. I, 28, 2. *Postavi* im *tisućnike* i *stotinike*. H. 18, 1. *Bude* *postavljjen u penziju*. Mil. Svet. poet. 1. *sa se, pass.*: *Postavi* joj se (nahiji) *starešinu* Adži-Melentije. Danica 5, 39. — *c)* *postaviti koga čim*: A nemojte njega pogubiti, e *čemo* ga *hodžom postaviti*. Npj. 5, 79. *Postavi* ga *car* Pavle *obršterom*. Žitije 12. Bog, koji me *postavi ocen* Faraonu. Mojs. I, 45, 8. Ko je tebe *postavio knezom* i *sudijom* nad nama? H. 2, 14. *Postavi* te *vogjem* Izrailju. Sam. I, 25, 30. *isp.* turiti 2: Car je *turi* nad vojskom *vezinom*. Rj. 750a. — *d)* *postaviti koga* *nad čim*: *Postaviti* ga *nad srijem* imanjem svojijem. Mat. 24, 47. *Postavi* ga *nad* *cičljene domom* svojim. Mojs. I, 39, 4. Vrijedni ljudi, *postavi ih* *nad* mojom *stokom*. 47, 6. *Postavi* Amasu *na vojskom*. Sam. II, 17, 25. — *e)* *postaviti koga* *za što*: Uzme zeta svoga pa ga *postavi* za *caru*. Npr. 212. *Postavi* ga *za prvog vojvodu*. Npj. 5, 501. Pa ih *postavi* nad njima *za poglavare*. Mojs. II, 18, 21. Jesi li *postavljjen* *caru* za *savjetnika*? Dnev. II, 25, 16. *Postave* ga *sebi* za *stražaru*. Jezek. 33, 2. — 4) *sofru (den Tisch) decken, sterno mensam*: postaviti da ručamo, *cf.* staviti. Rj. *vidi* i namjestiti 2. — Najprije *postare* na jednoj *sofri* *starješini* i *gostima*. Rj. 713a. Kako *gjevojka ručak postaviti*, Megjedović odmah . . . Npr. 3. Odmah *mu* *postave večeru*. 198. *Postavila* kuma *kumi čanak* *graha* i *malo hajvara*, pa *sjele* *obje* da *jedu*. Posl. 95. I u *dvore* *sofre* *po-*

stavio. Kov. 93. Bila mu *knća* *otvorena* i *sto* *postavljen* *za svakoga*, koji bi mu *otkud* *našao*. Sovj. 77. *Postaviše* mu *da jede*. Mojs. I, 24, 33. Hoće li i *mesa* *postaviti narodu* svojemu? Ps. 78, 20. *sa se, pass.*: *Ručak* *se* *postavi*, i Megjedović se *naklopi* te *pojede sve*. Npr. 2. — 5) *einführen, instituo*: Čudan Luka *zulom* *postario*. Rj. — Koji se *protive* *postavljenju uredbi*. Danica 4, 19. Srpske *poglavice* *postave senat*. 5, 51. Ni u kakvom *mestu* *postavljeni zakoni* nisu se tako *tvrd* držali. 5, 86. Da je *gledao* u *pisanju* *kakvagod pravila* *da postari*. Odg. na sit. 8. *To je* *postario* *Jakovu* *za zakon*. Ps. 105, 10. *Stolica* *episkopska, koju* *postavi* sv. Sava. DRj. 1, 58. *Bog postari* *obrezanje* *za znak* *svojega zavjeta*. Prip. bibl. 14. *sa se, pass.*: *Po zemlji* *da se* *postare* *Turski sudovi* i *ostale uprave*, kao i *pre* što je *bilo*. Miloš 32. A što su *vlasti*, *od Boga* *su postavljene*. Rim. 13, 1.

postavljānje, *n.* Rj. *verbi.* od postavljati. — 1) *radnja* *kojom* *tko* *postarlja* *n. p. haljinnu* (*das Füttern, substio*). Rj.). — 2) *radnja* *kojom* *tko* *postarlja* *n. p. kapu* *na glavu* (*das Aufsetzen, impositio*). Rj.). *vidi* *usticanje*. — 3) *radnja* *kojom* *tko* *postarlja* *n. p. stō* (*das Decken, stratio*). Rj.): *Sto* *sa* *svijem* *spravama*, i *hljeb* *za postavljānje* (*donesoše*). Mojs. II, 39, 36. — 4) *radnja* *kojom* *tko* *postarlja* *n. p. stražu* (*das Anstellen, Beordern einer Schildwache, positiō excuriarum*). Rj.). — 5) *radnja* *kojom* *tko* *postarlja* *n. p. zakon*.

postavljati, *vljām, v. impf.* Rj. po-stavljati. *v. pf.* postaviti. — 1) *stellen, setzen, pono*. Rj. *postavljati* *n. p. kapu* *na glavu*, *isp.* postaviti 2, *postavljānje* 2. *vidi* *usticati*. — 2) (*den Tisch*) *decken, sterno mensam*. Rj. *vidi* *stavljati* 3, *namještati* 3. *isp.* postaviti 4. — Pa *prostiri* *svile* i *kadife* i *postavljaj zlaćene stolore*. Npj. 1, 51. Koji *postavljate* *sto* *Galu* i *ljevate* *naljev* *Menju*. Is. 65, 11. — 3) *füttern, subsuo*. Rj. *sa se, pass.*: *Astar*, *pamučno platno*, u koje se *obično* *mrtvi* *Turci* *zavijaju*, a i *haljine* *se* *njime* *postavljaju*. Rj. Sa. U Biogradu *gdjekoji* *zovu* *koporan* *veliki* *gunj* *koji* *se* i *postavlja* *kožom*. Rj. 290b. *isp.* postaviti 1. — 4) *stellen, aufstellen (eine Schildwache), pono excubius*. Rj. *vidi* *metati* 5. — *a)* *postavljati što*: postavljati *stražu*. Rj. (u Njem. i Lat. primjeru). *Gledajte* *da* *ne* *postavljate* *bratu* *spoticānju*. Rim. 14, 13. *isp.* postaviti 3a. — *b)* *postavljati koga*: *Postavlja* *im* *po želji* *glavare*. Npj. 4, 367. *Glavnoga* *kmeta* u *selu* *postavlja* *knez* s *dоговором* *seoskim*. Miloš 193. Ove *dviije* *pogrješke* *postavljaju* *G. Svetiću* u *red* *onijeh* *spisatelja*, koji *ne* *znadu* *sklanjati* *imena*. Odg. na sit. 17. *Postavljāš* *me* *da* *sam* *glava* *tugjim* *plemenima*. Ps. 18, 43. *sa se, pass.*: *Paše* *se* *postavljaju* u *Carigradu*. Danica 2, 84. *isp.* postaviti 3b. — *c)* *postavljati koga čim*: *Da* *ni* *jednog* *obrštera* u *miru* *ne* *postavlja* *generalom*. Žitije 17. *Ne* *postavljajte* *me* *knezom* *narodu*. Is. 3, 7. *isp.* postaviti 3c. — *d)* *postavljati koga* *nad čim*: *postavljam* *te* *nad* *svijem* *imanjem* *svojim*. *isp.* postaviti 3d. — *e)* *postavljati koga* *za što*: *postavljam* *te* *sebi* *za* *stražaru*. *isp.* postaviti 3c. — 5) *einführen, instituo, isp.* postavljati 5. — *Postavljajuć* *različene* *uredbje*, koje je *on* *od Nemaca* *bio* *video*. Danica 4, 12. Koji *će* *sudore* i *druge* *vlasti* *po zemlji* *postavljati* i *uređivati*. Miloš 149. *Kad* *bih* *ja* u *ovoj* *stvari* *postavljao* *pravila* *za* *njih*. Pis. 29. *Ja* *evo* *postavljam* *zarjet* *svoj* *s* *vama*. Mojs. I, 9, 9. *Postavljati* *zakone* o *pravopisu*. Vid. I, 1861, 21.

pōste, *pōstā, f. pl.* *vidi* *post*. Rj.

postelja, *f. das Bettgewand, lectus*. Rj. *po* *tumačenju* *Njemačkom* *postelja* *je* *ono* *što* *se* *prostire* *na krevet, sve* *zajedno*: *perina, justuci, guber, i t. d.*, i *što* *se* u *Hrvatskoj* *zove* *posteljina*; a *postelja* *je* u *Hrvatskoj* *isto* *što* i *krevet, odar, ležnica, ložnica, t. j.* *ono* *na čemu* *je* *posteljina* *s* *posteljinom* *zajedno*. *dem.* *postelja*. *leći* u *postelju* i *na* *postelju*, *prema* *tome* *ustati* *iz* *postelje* *i* *s* *postelje*. — *Car* *kako* *legne* *u*

postelju, on se zanese . . . Legnu u krevet. Npr. 59. Podvući pod koga *meku postelju*. (Oblaskati ga). Posl. 251. *Postelja* i trepa nema sržbe. 256. Suze roni na *mekoj postelji* . . . Al' devojka *sedi na postelji*. Npj. 1, 249. *Namesiti mi mekanu postelju*, ne široku, ali *pomekanu, s koje ti se ni dignuti* ne ću. 1, 605. Pa prostrije Pavlovu *postelju*, na nju leže njen gjevere Petre. 1, 616. Pa mi *steri mekanu postelju*. 1, 522. Gjorđeje *skoči iz meke postelje*. 4, 300. U jednu ih raku ukopaše, kao da *su u mekoj postelji*. Herc. 7. Pošto je Kosara rodila Svetozara i *ustala iz postelje*. Nov. Srb. 1817, 639. Niti ću leći na *postelju odra svojega*. Ps. 132, 3. Ne ćeš više s *postelje ustati*. Prip. bibl. 84.

pösteljica, *f.* — **1)** *dem. od postelja*. Rj. — Al' u gori zelen bore listao, i pod borom *posteljica mekana*. Npj. 1, 332. — **2)** *das menschliche Ei, germen humanum, cf. loža*. Rj. *isp. i plodnica, plodva*. — *Loža*, 2) pometina u životinje (a u žene zove se *posteljica*). Rj. 332b. Žena koja je bila meka, prozličie se prema kćeri svojoj, i *posteljici*, koja izide izmegju nogu njezinijeh, i djeći koju rodi. Mojs. V, 28, 57.

posteljina, *f. vidi haljine 2*, odrene haljine. *isp. postelja; das Bettzeug, Bettgerand. govori se u Hrvatskoj, s takim ake. i u baniji*. — *za nast. isp. blazina, perina*.

pösteljnik, *m. der Kämmerer, Kammerdiener, cubicularius. vidi komornik*. — Zadržao sam 49 riječi Slavenskijeh . . . *posteljnik*, prestupnik. Nov. Zav. VI. Uzevši na svoju ruku Vlasta, *posteljniku eaveru*. Djel. Ap. 12, 20 (τὸν ἐκτὸς τοῦ κοιτοῦ). Seraja bješe *glavni posteljnik*. Jer. 51, 59.

pöstići, *pöstignēm, v. pf. (u vojv.)*. Rj. *po-stići. vidi postignuti. isp. v. pf. stići. v. impf. stizati*. — **1)** *erreichen, assequor: ne ćeš ti to postići*. Rj. *vidi polučiti*. — **2)** *heimsuchen, urgeo: postigla ga nesreća, žalost*. Rj. *vidi naći 3*, zadesiti. — Car se na čudu nagje šta će kako li će: htio bi se ženiti, a gjevojke nema, htio bi *kletvu* prestupiti, ali ne smije od straha da *ga ne postigne*. Npr. 114.

pöstidan, *pöstidna, adj. vidi stidljiv*. Rj. *koji se stidi. vidi i stidan, sraman 2*, srameć, sramečljiv.

postidjeti, *postidim, v. pf. Rj. po-stidjeti. vidi posramiti (i se)*. — **1)** *vidi zastidjeti*. Rj. *postidjeti koga. v. impf. isp. sramotiti 2*. — **2)** *su se, refleks. vidi zastidjeti se*. Rj. *v. impf. stidjeti se*. — *Postiditi se ka' i kupovni pas*. Posl. 256. *Ko se postidi mene i mojijeh riječi, njega će se sin čovječij postidjeti*. Luk. 9, 26. *Nemoj da se postide u meni koji se uzdaju u tebe, Gospode!* Ps. 69, 6. *Neka se postide bezakonija svojega*. Jezek. 43, 10.

pöstignuti, *gnēm, vidi postići*. Rj.

pöstiš, *cf. pestiš*. Rj.

pöstiti, *pöstim, v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-postiti (se), na-, o-, od-, pre-, za-. v. impf. slož. ispaščati (i se), ispaščati (i se), napaščati, otpaščati*. — **I. 1)** *fasten, jejuno: Pösti kao pas od kōsti* (Posl. 256). Rj. — Neki se zavjetuju da *poste ponegjeljnik*, ili *čitaru nedjelju dana kakom sreću*. Rj. 166b. *Ponedioničar, čovjek koji posti ponedionik*. Rj. 539a. *Volim ja postiti (ponegjeljnik) za njega nego on za mene da posti*. (Krvnicima duhovnici na isповijesti osim ostaloga zapovijedaju da *poste ponegjeljnik* i tako da se kaju što su krv učinili; za to ovgje znači: volim ja ubiti njega nego on da ubije mene). Posl. 38. *Posti k'o pas u veliki petak*. DPosl. 99. *Ridaše i plakaše, i postiše do večera za Sanlom i Jonatanom*. Sam. II. 1, 12. *Priveza kostrijet oko tijela svojega, i pošćuše*. Car. I. 21, 27. — **2)** *fastenmässig machen (z. B. den Topf, in dem Fleisch gewesen, sorgfältig reinigen), purgo, expurgo*. Rj. *postiti n. p. lonue u kom je bilo mrsno jelo, t. j. odvarujući čistiti ga za posno jelo. sa se, pass.: Odvarivati sudore (kad se poste)*. Rj. 441b. — **II.** *sa se, refleks. (in der Einsamkeit) fasten,*

jejuno. Rj. *postom se moriti, n. p. u samotinji*. — *Iposnica, ćelija u kojoj se isposnik posti*. Rj. 237a. *David se moljaše Bogu za dijete, i pošćuše se David*. Sam. II. 12, 16.

pöstizati, *pöstizēm, v. pf. po-stizati. isp. po (slož. s glagolima. b) i stizati*. — *Turski konjice navale za njima, te ih mnoge postišu i isijeku*. Sovj. 30. *Kako su glagoli dōstizati, prestizati, pristizati, sustizati v. impf., moglo bi se činiti da je i postizati u ovom primjeru v. impf.; ali se iz konteksta vidi da je v. pf.: mnoge redom ili malo po malo stiči, ali može biti i v. impf., i tako je u Stullija. isp. podijevati v. pf. i impf.*

pöstö, *pöstöla, m. (u Hrv.) vidi erevlja*. Rj. *vidi i postola, cipela. isp. filar, papnća, pašnaga, pašmaga*. **pöstöjân**, *adj. beständig, constans, stabilis*. Rj. *po-stojan. isp. postajati. vidi stalun. suprotno nepostojan, prevrtljiv*. — *Čaratan ne može imati nikakoga zanata niti postojanoga posla*. Rj. 819a. *Niti joj (skoli) i gje ima odregjena i postojana mjesta*. Danica 2, 118. *S postojunim a: vidar, vozar* . . . 3, 5 (*u gram.*). *I da bi im to trgje i postojunije bilo, da im se dopusti, da* . . . 5, 30. *Tako se cijena kokoši za trideset i nekoliko godina u pravome i postojanom noreu nimalo nije promijenila*. Posl. 144. *Ako bude postojun du izvršuje zapovijesti moje*. Dnev. I. 28, 7. *Pokazaću im obilje mira, postojanoga mira*. Jer. 33, 6. *adr.* Na poluostrvu Ratn može se čuti (glas h), samo ne onako zdravo i postojano kao u Crnoj Gori. Posl. XXIV.

pöstöjânstvo, *n. die Beständigkeit, constantia, stabilitas*. Rj. *stanje onogu što je postojano. vidi stalnost*. — *Da ogledamo sad na ženi, reče naš nemilostivi lekar, kojega je moje postojanstro već bilo malo smelo*. Danica 2, 137. *Nemaju u tome nikakvoga pravila ni postojanstva*. Pis. 28 (*die Consequenz*).

postöjânje, *n. cf. dostojanje: 1 u dvori(h) svoje postöjânje*. Rj. *das Erbgut, haereditas. vidi baština, i syn. ondje*.

pöstöjhinä, *f. der Geburtsort, locus natalis, solum natale, cf. zavičaj*. Rj. *vidi i kamen 2. mjesto gdje se tko rodio*. — *Svakome reče, da ide na svoju postöjbinu*. Npr. 247. *Tek da mi se dvora dohvatiti, očevine i pak postöjbine*. Npj. 2, 275. *Nema proroka bez časti osim na postöjbinu svojoj i u domu svojemu*. Mat. 13, 57. *po-stöjbinä. isp. postöjati. riječi s takim nast. kod čazbina*.

pöstöla, *f. (u Dubr.) vidi pöstö, erevlja*. Rj. *i kod posto syn.*

pöstölae, *pöstöca, m. od posto (?) dem.* — *Na postölae na koji ti i otac*. DPosl. 66.

pöstölar, *m. calecolarius, sutor*. Stulli. *ko šije postole. vidi cipelar, erevljar. isp. čizmar*. — *Erevljar, ko erevlje šije, postölar*. Daničić, ARJ. 822b.

pöstölnjäk, *m. (po jugozap. kraj.) vidi stolnjak*. Rj. *vidi i trežnjak. das Tischstuch, mensae linteum ono čim se pokriva sto, tpeca*.

pöstölovina, *f. (u C. G.) što je pusto, vidi pastolina*. Rj. *vidi i pustolovina. za promjenu glasu u na o isp. bododolina i dubodolina*.

pöstölje, *n. nožice i sva sprava na čemu astal stoji, das Tischgestell, pedes mensae*. Rj. *po-stölje. isp. prije-stölje*.

posträdati, *posträdäm, v. pf. (u vojv.) leiden, putior*. Rj. *po-stradati. v. impf. stradati*. — *Pazario kao pas na vašaru. (Kad ko gje postrada)*. Posl. 245. *Njemu valja mnogo posträdati od starješina*. Mat. 16, 21. *Jer sam danas u snu mnogo posträdala njega rudi*. 27, 19. *U čemu postrada, u onome može pomoći*. Jevr. 2, 18.

pösträšan, *pösträšana, adj. po-strašan, kao prilično strašan. isp. po (slož. su adj.) i strašan*. — *Kakvih znadem strašnijeh serdara, a ja vigju sada Crnogorce, posträšni su vigjet' no serdari*. Npj. 5, 550 (*posträš-niji?*).

postraviti se, *pōstrāvīm se*, v. r. *pf.* kad kurjak zakolje oven, ili kravu, onda kažu postravila se, *vom wilden Thiere gefressen werden, a feru perco*. Rj. po-straviti se. u ovom značenju ovaj se glagol drukčije ne nalazi (*strv postati?*).

postrážiti, *pōstrāžīm*, v. *pf.* ein wenig wachen, *vigilo*. Rj. po-strážiti (*malo*). v. *impf.* strážiti. — Zar ne mogoste jedan čas postrážiti sa mnom? Mat. 26, 40.

postrěšiti, *šim*, v. *pf.* dachen, *tego*. Rj. po-strešiti što, *strelu mu načiniti*. *isp.* streha. — Postaviću temelj od olova, pokriću je (crkvu) žeženijem zlatom, popunjaću dragijem kamenom, *postrěšiću sitnijem biserom*. Npj. 2, 204.

postrěšje, *n.* — Značenje (korijenu) širiti, zaklanjati: streha, nastrešnica, nadstrešnica, *pōstrěšje*, *postrěšiti*. Korijeni 274. *drugdje se ne nalazi ova riječ*.

postriči, *postrīžm*, v. *pf.* po-strīči. v. *impf.* strīči. *sa se, reflks. ili pass.*: Rastko, koji bješe onamo pobjegao i *postrigao se pod imenom Sava* . . . pa se ukloni u manastir Studenicu, gdje se i *postrīže*. *pod imenom Simeun*. DM. 16. *isp.* pokalugjeriti se.

postrijeljati, *pōstrijeljām*, v. *pf.* nach der Reihe niederschossen, *trajicio unum ex alio*: Jera ću ti sve *postrijeljati* vrane konje i dobre junake. Rj. po-strijeljati, *ustrijeljati nekolicinu redom*. v. *impf.* strijeljati.

postrīci, *m. pl.* *vidi* podstrīči. Rj. 3

postrīžnik, *m.* *vidi* kalugjer; *jer ko se pokalugjeri, on se postrīže*. — Ja sam rodom ožgo od Vasojevića, a *postrīžnik* sam Visokih Dečana. Megj. 160. u *Stulliju ima iz Ruskoga*: *postrīženik, detonsus; i u Starosloe*. *posteženik, tonsus, monachus, da nije počem i ovdje pogriješeno postrīžnik mj.* *postrīženik?*

postruak, *pōstrūka*, *m.* (u Grblju) pozni kukuruz koji se sije *po strīžji* (pošto se ozim poźnje), *Herbstmais, zea mais autumnalis*. Rj. po-struak.

postup, *m.* — 1) der Stillstand der Mühle bei zu hohem Wasser, *constitutio molae ob aquae altitudinem nimiam*: udario *postup*, sad je *postup*, ne može vodenaica da melje. Rj. *kad dogje velika voda, pa vodenicu postupi*. *isp.* *postupiti* 3. — 2) *vidi* *postupak*, *das Verfahren, ratio agendi cum aliquo*: Postupku Gjurgjevu s Jankom Sibirjaninom uzrok su lične stvari . . . iz toga se novoga *postupa* može sa svijem razumjeti pređašnji *postup* sa samijem Jankom. DM. 114. Čijela ova stvar baca neku sjenku na *postupe* njihovijeh (dubrovačkih) trgovaca. 303. *isp.* *postupanje* 3. — 3) *die Stufe, gradus, ζαδμός*: Koji dobro služe oni dobivaju sebi *dobur postup*. Tim. 1. 3, 13 (*gradum bonum sibi acquirunt, erwerbent sich eine hohe Stufe*). *vidi* grad 4, stepen 1, stupanj.

postupača, *f.* *vidi* *postupaonica*. Rj. — *riječi s takim nast. kod* *čjepača*.

postupak, *pōstūpka*, *m.* *vidi* *postup* 2: Ona navali na mene sa *posvkama* i *kletvama*, koje su joj se još jednako činile male *za luđi moj postupak*. Danica 2, 111. Ali se iz titule Stefanove i iz *postupaku Vukankorih* *vidi* da . . . DM. 19. *Postupku Gjurgjevu s Jankom Sibirjaninom* uzrok su lične stvari . . . iz toga se novoga *postupa* može sa svijem razumjeti . . . 111. Ti zakoni bjehu zakonik *gragjanski, kriminalni* i *postupak sudski*. O Sv. O. 10. *isp.* *postupanje* 3.

postūpanje, *n.* Rj. *verb.* od *postupati*. — 1) *radnja kojom tko postupa (ide, grede) n. p. iz doma* (das Gehen, Schreiten, gressus. Rj.). — 2) *stanje koje biva, kad rodenica postupa (das Stillstehen der Mühle, constitio molae. Rj.)*. — 3) *radnja kojom tko postupa (dobro ili zlo) s kim* (das Verfahren, gutes oder böses, mit einem, ratio agendi cum aliquo, fr. procéd. Rj.): *Tursko vladanje i sud, i njihovo postupanje s rajom*, najveći je uzrok, što u Srbiji ima mnogo hajduka. Danica 2, 30. Podaj im, Gospode, *po zlobe postupanju njihovu*. Ps. 28, 4. *To postupanje s Jankom naruče* na Gjurgja veliko zlo. DM. 112. *isp.* *postup*

2, *postupak*. — 4) *radnja kojom postupa dijete* (počinje hoditi).

postūpaonica, *f. der Gekuchen, placentu primae itionis*. Kad dijete počne ići, onda umijese *pogaču*, pa skupe svu djecu (koja mogu trčati) i *momčad* iz kuće, te je izlome malome djetetu više glave; kako koje odlomi komad, a ono bježi odande (da bi i ono dijete onako trčalo). *ef.* *postupača*. Rj. *isp.* *postupati* 4. — *riječi s takim nast. kod* *brkaonica*.

postupati, *pōstūpām*, v. *impf.* Rj. *po-stupati*. v. *pf.* *postupati*. — 1) *wfretzen, gehen, gradior*: Kudgod naš *domaćin* i njegova *djeća* iz doma *postupali*, svud na sreću *nastupali*! (Kad se napija). Rj. *vidi* ići, gresti. — 2) *stillstehen (von der Mühle), consisto*. Rj. *rodenica postupa kad od velike vode ne može da melje*. — 3) *s kim, umgehen, verfahren, ago (bene aut male) cum aliquo*: Brat je mio, koje vjere bio, kada *bratski* misli i *postupa* (*isp.* Posl. 29). Rj. — *Hajde mudro da postupamo s njima*. Mojs. II. 1, 10. *Misirci stadoše zlo postupati* s nama. V. 26, 6. *Mogla (je) tako postupati samo po pravu svojega muža*. DM. 27. — 4) *postupa* dijete, t. j. *počinje hoditi, zu gehen anfangen, coepi incedere*. Rj. *isp.* *postupača, postupaonica*.

postupieć, *adv. gradatim*. Stulli. *vidi* *postupno*.

postūpiti, *pōstūpīm*, v. *pf.* Rj. *po-stupiti*, v. *impf.* *postupati*. — 1) *gehen, gradior*: *Kolikogogj obidoh, i nogama postupih*, još ne *vigjeh* takoga čuda (reče *Ornogorac* kad se čemu začudi). Rj. *kao poći*. — *Šćerco!* Bože ti daj *dobru sreću! koliko škroka postupila od svoga roda od svoga doma, toliko ti Bog dao* *dobrijeh i sretnijeh časa!* Kov. 76. *Tajske ove na tri strane postupe srećno u napredak*. Miloš 14. — 2) *umgehen, verfahren, handeln, ago cum aliquo, me gero erga illum*. Rj. — *Jezeckija ne postupi prema dobru* koje mu se učini. Dnev. II. 32, 25. *Stefan da bi pokvario bratu posao, trebaše i sam onako da postupi*. DM. 19. *Pokaja se što je s ocem onako postupio*. 30. *Ne može mi se kazati da sam ružno postupio prema ličnosti Sveticevoj*. G. P. N. 4.

postūpno, *adj.* *kao stupajući polako; gradatim, stufenweise, nach und nach*. — *Zar se ne može napredovati lagano, postupno?* Zlos. 86. *vidi* *postupiee*.

postūpnošć, *postūpnosti, f.* *stanje onoga što biva postupno; die Stufenfolge*: Ja sam rad da *pored reče postupnosti* u opšte, nekako vidim tvoj unutrašnji *razvitak*. Zlos. 30. *Kada je vrlo teško razlikovati i mrtvu stagnaeiju starosti od mudre postupnosti zrelih godina*. 47.

postvārati, *pōstvārām*, v. *pf.* nach der Reihe schaffen, *creo unum ex alio*. Rj. *po-stvarati, mnogo koješta stvoriti sve redom*. v. *impf.* stvarati.

pōsuda, *f.* *vidi* *naruč*. Rj. *po-suda, djelo kojim se što posudi*. *isp.* *posuditi, posugjivati*.

posūditi, *pōsūđīm*, v. *pf.* Rj. *po-suditi, v. impf.* *posugjivati*. Značenje (korijenu) dati (da se vrati), *poslužiti: posuda, posuditi, posugjivati*. Korijeni 215. — (osobito po zap. kraj.) *dati ili uzeti u naruč, borgen, commodare, utendum petere*: *Da imamo masla, kako nemamo brašna, pa bismo posudili u selu tepsiju, te bismo načinili pitu* (Posl. 49). Rj.

pōsugje, *n.* *das Gerath, vasa*. Rj. *coll.* *po-sugje, vidi* *sugje, jedno od posugja*. 2 *sūd* (*pl. sūdi i sūdovi*) 1. — *Čovjek gradi od njega (od bilja) svakojako posugje*. Priprava 5. *Sve mu posugje načini od mjedi*. Mojs. II. 27, 3.

posugjivānje, *n.* *das Borgen, commodatio*. Rj. *verb.* od *posugjivati, radnja kojom tko posugjuje što*.

posugjivati, *pōsūđijēm*, v. *impf.* *borgen, commodare*. Rj. *po-sugjivati, davati ili uzimati u naruč*. v. *pf.* *posuditi, isp.* *posuda*.

posūkati se, *pōsūčēm se*, v. r. *pf.* sich herandrängen (*haufenweise*), *crumpere cateratim*. Rj. *po-sukati se, kao u gomilama isukati se*. v. *impf.* *sukati se*.

posùkljati, posùkljâm, v. *pf.* hervorströmen, profundi. Rj. po-sukljati, posukljau n. p. dim iz peći. vidi posukljati. v. *impf.* sukljati.

posùktati, posùkćem, v. *pf.* hervorströmen, profundi. Rj. po-suktati, posuktala n. p. zima u sobu kroz vrata. vidi posukljati. v. *impf.* suktati.

posùliti,* tim, v. *pf.* vergleichen, comparo, cf. namiriti, poravnati: To rekoše, pa se posuliše. Rj. posuliti (se). *isp.* nasuliti se.

posùmljati, posùmljâm, vidi posumnjati. Rj. *isp.* sumlja i sumnja.

posùmnjati, posùmnjâm, v. *pf.* Rj. po-sumnjati. vidi posumljati. v. *impf.* sumnjati (sumljati). — 1) bezvefelni, dubito. Rj. — Vi ne čete ni malo posumnjati o istinitosti ove moje želje. Javor 1885, 439. Kad ga (Isusa) vidješe, pokloniše mu se; a jedni posumnjaše. Mat. 28, 17. *sa se, pass.*: Po ovijem riječima moglo bi se posumnjati o značenju riječi »jedina.« DM. 12.

— 2) *sa se, refl.* zweifeln, dubito. Rj. značenje kao sumnjati (bez se) pod 1. — Petar videći vjetar veliki uplaši se . . . reče mu (Isus): malovjerni! za što se posumnja? Mat. 14, 31. Za obećanje Božije ne posumnja se (Avraam) nerjerovanjem, nego ojača u vjeri, i dade slavu Bogu. Rim. 4, 20.

posùmporiti, tim, v. *pf.* vidi osumporiti. Stulli. po-sumporiti, sumporom posuti. v. *impf.* sumporiti.

posumračiti se, posumračići se, v. r. *pf.* es beginnt Abend zu werden, dämmert, advesperascit. Rj. posumračiti se (malo). v. *pf.* je i prosti sumračiti se. v. *impf.* sumračavati se. — Sve je zabavlja dok se malo posumračići, pa kad se posumračići, a ti kreni galiju. Npr. 69.

posùnetiti,* tim, v. *pf.* nach einander beschneiden, circumcidere. Rj. po-sunetiti nekolicinu. na njima redom srušiti sunćenje, obrezati ih redom. v. *impf.* sunetiti.

posùstati, posùstanem, v. *pf.* Rj. po-sustati. — 1) posùstanem. insgesammt müde werden, defatigari. Rj. kad nekolicina redom sustanu. — U pustinji obrasla je trava, ta dobri bi konji posustali, jer se trava gaziti ne dade. Npj. 4, 278. — 2) müde werden. fatigari, cf. sustati. Rj. posustati (malo): Kad malo posustane, i vreaća mu se niz legja ponisko obesi, onda . . . Npr. 170. Što si mi se oneveselio? ili ti je blaga ponestalo? ili ti je konjic posustao? Npj. 1, 38. On potonu malo u Cetinju; on ne tone, što je posustao, veće tone, te on kuša ljubu. 1, 571.

posušiti, posušim, v. *pf.* po-sušiti. v. *impf.* sušiti. — 1) posušiti što, učiniti da postane suho: Posuših zeleno drvo i učinih da ozeleni suho drvo. Jezek. 17, 24. — 2) *sa se, refl.* verdorren, exareo: posušile se šljive, cf. posahnuti. Rj.

posùti, pospëm, v. *pf.* Rj. po-suti. v. *impf.* posipati. — 1) bestreuen, aspergo. Rj. vidi poskorupiti. — Polajajnik ponese u rukavici žita, pa pospe iz ruke žitom po kući (a iz kuće ko pospe njega). Rj. 533a. Izgori na oganj, pa onijem prahom pospi rane svojoj ščeri. Npr. 132. — 2) begiessen, profundo, aspergo. — Carević uzme mastravu pa natočić vode i uspe mu na glavu. Kako mu voda pospe glavu, u onaj mah prsnuše alke oko vrata. Npr. 196. Čorba čorbušta, popa posipušta. (. . .) pop uzeo ribu preda se, a gjak ga onda rekavši ovo pospu (čorhom). Post. 349. *sa se, pass.*: Po tom im se pospe te unijui ruke. Kov. 65.

posvadište, n. (u Pastr.) die Entzweiung, dissidium in dem Sprichworte: U ognjište posvadište, u odrište pomirište (Post. 331). Rj. kao svagja. — *za nast.* i značenje *isp.* godište.

posvadići se, dim se, v. r. *pf.* vidi svaditi se: No je pošlo Ture u Kosmaču, e mu se je raja posvadića. Rj. po-svadići se, vidi i zavadići se. v. *impf.* svagjati se.

posvagjati, gjâm, v. *pf.* Rj. po-svagjati. v. *impf.* svagjati. — 1) entzweien, committo homines inter se, discordes reddo, discordiam inter illos concilio. Rj. ljude pomalo jednoga s drugim svaditi. — 2) *sa se,*

reciproč. sich entzweien, discordes fimus. Rj. kad se nekolicina pomalo, svi redom posvade. — Uzme u ruke od gjavola ono oko čega su se posvagjali. Npr. 158. Tako se posvagjaju, da bi se zaista morali potući, da onaj . . . Danica 2, 126. Ne samo što se njih drojicu tako posvagjaju, nego i ostale sve starestine. 4, 23. Sad se ove bimbaše posvagjaju izmegju sebe. 5, 26.

posvájânje, n. das Zueignen, arrogatio. Rj. *verb.* od posvajati. radnja kojom tko posvaja što. vidi posvojanje.

posvájati, posvájâm, v. *impf.* sich anmassen, zueignen, sibi vindicare, arrogare. Rj. po-svajati. vidi posvojavati. prosti v. *impf.* svojiti. v. *pf.* posvojiti. — Istina da je bilo nekoliko velikih starestina, koji su po nekolicke njihje posvajali, ali je opet svaka njihja imala svoga komendata. Miloš 11.

posvaljivati, posvaljujem, v. *pf.* nach der Reihe herab (hinab) wälzen, devolto aliud ex alio. Rj. posvaljivati. kao sve redom svaliti. v. *impf.* svaljivati.

posve, gänzlich, penitus, cf. sasvim. Bolje je biti i izbijenu nego posve nibijenu (Post. 22). Rj. *adv.* po-sve. vidi i sasma, zolja, do mrve. — Posve siromašni. Rad 20, 152. Što je prepisan (rukopis) po sve nevješto. Živ. kr. i arh. VIII.

posvećenje, (posvećenje), n. consecratio. Stulli. *verb.* od posvetiti. djelo kojim se što posveti. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . poniženje, posvećenje, posinjenje. Nov. Zav. VII. Sad dajte ude svoje za slugu pravdi na posvećenje. Rim. 6, 19. (in sanctificationem; zur Heiligung). Kad se osvećivaše zid Jerusalemski . . . da se sruši posvećenje s veseljem. Nem. 12, 27. Sveti je običaj, da novi episkop obdari sve koji se potruđe oko njegovoga posvećenju. Megj. 117.

posvećivânje, n. *verb.* od posvećivati. radnja kojom tko posvećuje što. — Posvećivanje oltara svetkovaše sedam dana. Dnev. II, 7, 9. Vladika blagosiljajući prekrsti ga (novoga slugu Hristova) svrh glave govoreći molitvu za posvećivanje. DP. 240.

posvećivati, posvećujem, v. *impf.* po-svećivati; prosti svetiti. v. *pf.* posvetiti. — 1 a) posvećivati koga, kao učiniti ga sveta, heiligen, sanctificare: Sveštenik najviši neka ne skvrni sjemena svojega u narodu svojem, jer sam ja Gospod, koji ga posvećujem. Mojs. III, 21, 15. vidi tronosati (crkvu). v. *pf.* — b) *sa se, refl.* ili *pass.* (heilig werden, sacer fio, saceror): Sveti su se oci prije osvećivali, pak su se posvećivali. Rj. 5 565a. Jer čete se sedam dana posvećivati. Mojs. III, 8, 33. Za to posvećujte se, i budite sveti. 20, 7. — 2) widmen, dicare, dedicare: Nego je (knjigu) posvećujem Vama. Miloš V. S kakom (radosti) Vam je (knjigu) posvećuje Vaš prepokorni sluga. Npj. 3, VI. ovamo pripadaju i oraki primjeri: Svu marljivost i rještinu sroju posvećivaše i ove godine ovonuu poslu. Rad 9, 196.

posveta, f. djelo kojim n. p. spisatelj posveti knjigu sroju kome: die Widmung, dedicatio. — »Gosp. Petru Dujumu«. (Kao posveta). Kov. 20.

posvetilište, n. vidi žrtva; das Opfer, sacrificium, victima: Pojino posvetilište nit' bremena čeka nit' svjedoka gleda. DPost. 27. po-svetilište. *isp.* posvetiti. — *za nast.* i značenje *isp.* godište.

posvétiti, posvétim, v. *pf.* Rj. po-svetiti. v. *impf.* posvećivati. — 1 a) koga, heiligen, heilig sprechen, sanctifico: Spravio ih no ne posvetio. Rj. kao učiniti koga ili što svetim. vidi tronosati (crkvu) v. *impf.* — Posveti mi svakoga preneca. Mojs. II, 13, 2 (sanctifica mihi; heilige mir). Eleazaru sina njegovoga posvetiše da čuva kovčeg Gospodnji. Sam. I, 7, 1. — b) posvétiti knjigu kome: posvetiti kome što. kao darovati; widmen, weihen, dicare, dedicare, offerre: Da ovu treću knjigu posvetim Vašemuu slavnom imenu. Npj. 3, V. Pa i to car David posveti Gospodu sa srebrom i zlatom što bješe posretio od svih naroda koje pokori. Sam.

II. 8, 11. (*Dani*) *posvećeni spomenu* kako je Bog stvorio svijet. DP. 57. Njegov život u *samoći, posvećen molitvi, trudbi i nadležanju sirotinje*. 256. *Bješe život svoj posvetio poznavanju glagolskoga dijela stare književnosti*. Rad 13, 164. Za čast primam što se namili meni *posvetiti pripovijetku*. Pom. 25. — 2) *sa se, refleks. ili pass.: heilig werden, succr fio, saceror: Desna ti se posvetila ruka*. Rj. *sret postati*. — A za što *šice na sveca?* (Kurjak pošao u pustinju da se *posveti*...). Posl. 1. Jer se *posveti muž nekršten ženom krštenom; i posveti se ženu nekrštena od mužu krštenoga*. Kor. I. 7, 14.

posvetni, *adj.* što pripada posvećenju (ili posveti): Jer je *ovan posvetni*. Mojs. II. 29, 22 (*aries consecrations; Einweihungswidder*). Ako li bi ostalo što *mesa posvetnoga*... 29, 34. Ondje jedite i *hljeb posvetni* što je u kotarici. III. 8, 31.

posvijetliti, *třim*, v. *pf.* *ein wenig leuchten, paululum admore lumen, lumen praefero*. Rj. *posvijetliti (malo)*. v. *impf.* *svijetliti*.

posvinjiti se, *pösvinjm* se, v. r. *pf.* *Schwein werden, fio sus*. Kakogoj što se kod Srba čovjek povampiri, tako Turci pripovijedaju da se kod njih *posvinje*. Pripovijedaju da su nekada bega, koji se *posvinjio*, tražili po svinjama, pa ga nijesu mogli poznati, dok mu nijesu opazili prsten na prednjoj nozi. Rj. *posvinjiti se, postati svinjce*.

posvirati, *pösviräm*, v. *pf.* *ein wenig pfeifen, paululum inflo fistulam: Posviraj*, pa i za pas zaguleni (Može se čook n. p. i prošaliti, i poigrati, ali se valja i okaniti. Posl. 256). Rj. *posvirati (malo)*. *vidi* *posviriti*. v. *impf.* *svirati*.

posviriti, *pösviräm*, v. *pf.* *posviriti (malo)*. *vidi* *posvirati*. v. *impf.* *sviriti, svirjeti*. — *Posviriti* pak *zakatni* (za pas). Posl. 256.

posvjedočavanje, n. *verb.* od *posvjedočavati*. *radnja* kojom tko *posvjedočava* što.

posvjedočavati, *posvjedöčäväm*, v. *impf.* *posvjedočavati, bezeugen, testor. isp.* *zasvjedočavati*. v. *impf.* *prosti svjedočiti*. v. *pf.* *posvjedočiti*. — *Posvjedočavaju* primjeri bez broja. Rad 20, 154. Taj sud *posvjedočava* da ono sa svim valja. Vid. d. 1862, 21. *sa se, pass.*: Da se *to isto* i u samijem slovenskim jezicima *posvjedočava*. Rad 1, 121.

posvjedočiti, *posvjedöčiv*, v. *pf.* *bezeugen, testor*. Rj. *posvjedočavati*. On otima kamen od Madžara, da *belegu svoju posvjedoči*. Npj. 2, 486 (I sad kad se momci baeaju kamena valja *bičegu svoju posvjedočiti*, t. j. po drugi put baciti dođe, inače se ne broji. Vuk). *Istinu* ovijeh riječi G. Kengelca *posvjedočice* sve srpske dosadašnje knjige. Rj.¹ V. Koji (sin Božiji) je *posvjedočen silno za sina Božijega Dukom svetinje*. Rim. 1, 4. *Pravda Božija, posvjedočena od zakonu i od proroka*. 3, 21.

posvjet, m. *Licht, Beleuchtung, lumen, cf.* *vidjelo*: ne mogu spavati, da imam *posvjeta* ustala bih pa bih što radila. Rj. *posvjet*. *isp.* *posvijetliti; svijeća*.

posvojavanje, n. *verb.* od *posvojavati*. *radnja* kojom tko *posvojava* što. *vidi* *posvajanje*. — Imena koja pokazuju *posvojanje*. Danica 3, 135.

posvojavati, *posvojäväm*, v. *impf.* *posvojavati (potruda u verb. posvojanje)*. *vidi* *posvajati; prosti svojiti*. *isp.* *prisvojavati i prisvajati*. v. *pf.* *posvojiti*.

posvojiti, *pösvojiti*, v. *pf.* *sich zuweigen, arrogare sibi*. Rj. *posvojiti što*. kao *učiniti ga svojim*. *isp.* *radovati (v. pf.)*, *obladati*. v. *impf.* *posvajati, posvojavati*. — Koji mi je *Judar posvojio* i pod svoje krilo prihvatilo. Npj. 4, 239. Kad Francuzi dogzu u Berlin, oni po običaju *sv*, što je kraljevsko, *posvoje* i odnesu ili rasprodaju. Danica 4, 36. Ima nekoliko i takovih riječi *Turskih*, koje ćemo morati zadržati i *posvojiti*. Rj.¹ XX.

posvrätiti, *pösvrätim*, v. *pf.* *umschlagen, retorqueo*. Rj.³ *posvrätiti*. *isp.* *zavratiti 2, zavrtati 4, uz-*

grnuti. v. *impf.* *posvrätiti*. *Navlačkapa. Posvrate* djeca *kape jednu na drugu*, pa se onda oko njih uhvate za ruke i *navlače se*, koje će ih oboriti. Rj. 380b.

posvršivati, *posvršujem*, v. *pf.* *posvršivati, koješta pomalo srsšiti*. v. *impf.* *svršivati*. — *Vrijeme* za koje sam rad bio *posvršivati koje šta* hitno. Pom. 91.

posvrtanje, n. *das Umschlagen, retorsio*. Rj. *verb.* od *posvrätiti*. *radnju* kojom tko *posvrće* što.

posvrtati, *pösvrtäm*, v. *impf.* *umschlagen, retorqueo, cf.* *zavratiti*. Rj. *posvrtati, n. p.* *rukave*. *isp.* i *uzvrätati 1, zavrätuti 2, zavrtati 3, uzgrtati*. v. *pf.* *posvrätiti*.

poša, f. — 1) od *popadija*. Rj. *po-ša*. *takva hyp.* kod *graša*. — 2) kao *crna marama*, što se nosi na vratu (u Srbiji), *ein flornes Halstuch, collaris genus*. Rj. *riječ tugja*. Osn. 61. — 3) *poša* (ili *poše*), što Turci nose oko glave, *ein schwarzer mit Gold durchwebter Turban, tiara nigra auro intexta*. Rj. *riječ tugja* kao i *pod 2*. — *Da njemu pošu Stambolju*. HNpj. 3, 325. *Ona snimi pošu jeničarsku*, kapu *turnu nad obrvu svoju*. 4, 264.

pošalica, f. *Spass, Scherz, jocus, cf.* *šala*. Rj. *pošalica*. *kao dem.* od *šala*. *isp.* *poselica prema selo*. što se kao u *šali reče*. *isp.* *pošaliti se, pošaljivati se*. *vidi* i *odšalica*, *oprdica*, *šurka*, *šurkulija*.

pošalina, f. (u Crmn.) kao *vručica (Bauchtyphus)*. Rj.³, *typhus abdominalis*. Rj. *po-šalina*. od *osnova* koje se *nabode u partic.* prošl. *vrem.* *aktiv.* II: *puklina*... *pošalina* (*biće* *mjesto pošlina*). Osn. 170. *vidi* *pošljica*.

pošaliti se, *šim se*, v. r. *pf.* *scherzen, im Spass etras sagen, jocer*. Rj. *po-šaliti se, kao u šali reći što*. *isp.* *pošalica*. v. *impf.* *pošaljivati se*.

pošaljivanje, n. *das Scherzen, jocoatio*. Rj. *verb.* od *pošaljivati se*. *radnja* kojom se tko *pošaljuje*.

pošaljivati se, *pošaljijem se*, v. r. *impf.* *scherzen, spassen, jocer*. Rj. *po-šaljivati se, kao u šali što govoriti*. v. *impf.* *prosti šaliti se*. v. *pf.* *pošaliti se*. — *Dok bijaše Jakša u životu*, svak se mene s *puta* *uklanjaše*, a sada se sa *mnom pošaljuju*, i govore, da im *noge pružam*. Here. 192 (sa? *mnom*).

pošašoljiti, *lřim*, v. *pf.* *koga, t. j.* *lijepijem riječima* kao *malo pogladiti ga, schmeicheln, blandior*. Rj. *po-šašoljiti*. v. *impf.* *šašoljiti*.

pošav, *pöšva*, m. *cf.* *pošti*. Rj. — 1) što se *pošije iglom*. — 2) *na zgradi, na kući*: *šamarica*, 2) u vrhu *sastavljena dva pritiška* (kao *rozgva*), koji se *meću* na *krovove po pošru*. Rj. 663a.

poše, *pöšeta*, n. *vidi* *poša 3*. Rj.

pošenuti, *pöšänem*, v. *pf.* Rj. *po-šenuti*. v. *pf.* *je i prosti šenuti*. *isp.* *zaošenuti*. *kao v. impf.* *ne nalazi se*. — 1) (u U. G.) *vidi* *pokrenuti*: *Al!* ne mogu *Turke pošenuti*. Rj. — 2) *pošenuti pameću*, *razumom, verrückt werden, mente capi*. Rj. *vidi* *pošešulati i poludjeti, i syn. onlje*.

pošešulati, *läm*, v. *pf.* *pošenuti pameću, verrückt werden, mente capi*. Rj. *po-šešulati, vidu* *poludjeti, i syn. onlje*.

pošetanj, *pöšetnja*, m. u *točka, Laufbahn, cursus*: u ovoga je *točka* *dobar pošetanj*. Rj. *po-šetanj*. *isp.* *pošetati*. — *riječ* i *takim nast.* kod *bacanj*.

pošetati, *pöšetäm* (*pöšecem*), v. *pf.* *cühervandeln, inambulo*. Rj. *po-šetati, kao početi šetanje, ili malo poč* u *šetnju*. v. *impf.* *šetati*. *Pošeta miš* po *rafu* pa *obori sungjer* te mi *razi* *glavu*. Posl. 257.

poševica, f. (u Srijemu) *vidi* *ošjavica*. Rj. *kao iskričljenu prtinu, gdje se ošjavaju sanice*.

pošijaciti, *pošijáčim*, v. *pf.* Rj. *po-šijaciti*. *ne nalazi se kao prost glagol*. — 1) *einem zum šijak machen, facio esse tov šijak*. Rj. *pošijaciti koga, učiniti ga šijakom*. — 2) *sa se, refleks.* *ein šijak werden, fio šijak*. Rj. *postati šijak*.

pošik, *poška*, m. (u Hrv.) *kosa* sa *strane kakve drage, die Anhöhe, acclivitas*. Rj.

poškikati, kām, v. pf. mit Knistergold überziehen, aurum tremulum induco. Rj. po-škikati, udariti šk. vidi požikati. v. impf. škikovati, škikosati. isp. škik.

pošiljanje, n. verb. od pošiljati. radnja kojom tko pošilje kome što.

pošiljati, ljēm, v. impf. vidi slati: kralje banu pošiljaše. Rj. po-šiljati. vidi i poslati, šiljati. v. pf. poslati. — Staše Turci sitne knjige pisat', te pošilju jedan od drugoga... Knjige piše paša Sašić-paša, pošilje ih Skadru na Bojanu ka onome Bušatli-reziru. Npj. 4, 210. Igjaše David na što ga god Saul pošiljaše. Sam. 1. 18, 5. su se, pass.: Najprije se pošilje nekoliko momaku da iz crkve donesu barjak. Kov. 47.

poširok, adj. (akc. Rj.⁹ XXX) po-širok, kao pri-lično širok. isp. po (slož. su adj.) i širok. — Zban... s jedne mu je strane jedna poširoka duga, dulja od ostalih. Rj. 266b. Teljig, 1) oko dva dobra prsta poširoko drvo. Rj. 735b. Miloš je bio poširokih usta. Danica 4, 30. Pravi Bokelj nosi poširoke gaće (kao kratke i pouske dimije). Kov. 40.

pošiti, pošijēm, v. pf. Rj. po-šiti. v. impf. pošivati. — 1) übernähen, supersuo. Rj. pošiti što iglom. — 2) kuću, kad se pokriva trskom ili rogozom. Rj. pošivāš, pošivāča, m. die Firste, culmen domus. Rj. isp. šljeme.

pošivānje, n. das Ueberrähen, zō supersuere. Rj. verb. od pošivati (1 i 2). radnju kojom tko pošiva što.

pošivati, pošivām, v. impf. Rj. po-šivati. v. pf. pošiti. — 1) übernähen, supersuo. Rj. pošivati što iglom. v. impf. prosti šiti. — 2) kuću, kad se pokriva trskom ili rogozom. Rj. — sa se, pass.: Štronica, slama kojom se pošivaju kuće. Rj. 720b.

poškrbiti, poškrbīm, v. pf. n. p. nož o gvozdje, eine Scharte machen, rimam facere. Rj. po-škrbiti što, učiniti da bude škrbavo.

poškripivānje, n. Rj. verb. od poškripivati. — 1) stanje koje biva, kad što poškripuje (das Knarren, stridor. Rj.). — 2) radnju kad tko poškripuje zubima (das Knirschen, frendor. Rj.)

poškripivati, poškripijēm, v. impf. Rj. po-škripivati. v. impf. prostu škripati, škripiti. v. pf. prosti škripnuti. — 1) knarren, strido. Rj. — 2) zubima, knirschen, frendo. Rj. vidi i škrgutati. — Sve Ličani zubi poškripuju. HNpj. 4, 36.

poškropiti, poškropīm, vidi pokropiti. Rj. v. pf. po-škropiti. — 1) zaklaše čedo prenejkao, i od čeda krvi ugrabiše, poškropiše po belome dvoru... poškropiše moje bcle dvore. Npj. 2, 10. Poškropi me vodicom krštenom. HNpj. 1, 96.

pošlje, (juž.) vidi poslije. Rj.

pošljed, vidi poslijed. isp. pošlje. — Na tri mora bjehu gospodari, dok se pošljed izdajice naše, te Turskome caru pribjegoše. Npj. 5, 255 (nuše se = najgoše se).

pošljedak, pošljedka, m. Rj. vidi posljedak. — 1) das Ende, was am Ende heraukommt, finis. — a) ono što napokon izagje, kao plod od čega; vidi posljedica, posljedica, resultat. — Rečenicе vezane riječju »da«: a) »da« stoji u drugoj, u kojoj je pošljedak proej. Daničić, ARj. 20a. Za nesrećnu politiku, kojoj se pošljedak za njegova života još ne pokaza, oduživao se svojom pobožnošću. DM. 111. — b) kao seršetak: Ovako ona (bajalica) izgovori ovo tri puta i svaki put na pošljedku udara bradvom u prag. Rj. 360b. Te gledajte, što nam knjige kažu, što će nama biti do pošljedku. Npj. 4, 133. Žetva je pošljedak ovoga rijkua. Mat. 13, 39. Govori (Bog) i nama u pošljedak dana ovijeh preko sina. Jevr. 1, 1. Bog blagoslovi pošljedak Jovov više nego početak. Jov 42, 12. — 2) u Boci kaže otac sinu: ti si moj pošljedak, der Nachkomme (die Nachfolge), successor. Rj. vidi potomak, i syn. ondje.

pošljedica, f. vidi posljedica; pošljedak 1a.

pošljednik, m. — 1) koji dolazi poslije nekoga. M. Gj. Miličević. vidi našljednik 2. — Nije Rade Naimare bez pošljednika. Zim. 171. — 2) koji slijedi nauku čiju. M. Gj. Miličević. vidi pristaša, i syn. ondje.

pošljednji, adj. der letzte, ultimus, postremus. Rj. vidi posljednji. isp. prepošljednji. pošljednji (ponuju-više vremenom) prema prvi; zadnji prema prednji; potonji prema pregjašnji. — Istresine, 2) pošljednji snijeg koji u proljeće na pošljedku udara. Rj. 240b. Pošljednji dan od poklada, (u Dubr.) vidi poklade. Rj. 562b. Kad (vrabac) svu zrnu pozoblje, pogje da i ono pošljednje ispod careve čizme kljune. Npr. 40. Evo se približila pošljednja ura moje čaše. 114. Dlaku na četvoro čjepa. (Kad ko što do najpošljednje sitnice istražuje). Posl. 59. Pošljednja se broji. (Ko najposlije nadvlada i održi se). 257. Prispio si kao Stojan u pošljednje. (Kad se ko pridoci). 262. Opet šteta care Kostantine, dok došeta svrri najposljednoj. Npj. 2, 91. Izniječe knjige staroslavne, da kazuje pošljednje vrijeme, 2, 183. Prvi Srbliji u Runjane došli, dok pošljednji Jadar prelazahu. 4, 253. U ugovorima s Vladislavom i s Mihailom Asenom obećava (Dubrovnik) da će imati zajedničke neprijatelje, a pošljednjemu još obećava da... DM. 216.

pošljednjom, pošljednji put, zum letztenmal, ad ultimum. adv. upravo je instrum. sing. f. isp. prvom, drugom, i t. d. — Čuj me nočas prvom i pošljednjom, ne daj glasa bez bijela dana. Here. 4.

pošljica, f. lues epidemica. Stulli. vidi pošalina, gdje Daničić kaže: biće mjesto pošlica.

pošokčiti, pošokčīm, v. pf. Rj. po-šokčiti. v. impf. šokčiti. — 1) zum šokac machen, facio esse zō šokac. Rj. pošokčiti koga, učiniti ga šokcem. — 2) sa se, refleks. ein šokac werden, fio šokac. Rj. postati šokac. pošorati se, pošorām se, v. r. pf. vidi popišati se. Rj. i syn. ondje. po-šorati se. v. impf. šorati 2.

pošta, f. — 1) die Erbrerbietung, reverentia: Bog ti poštu udržao (Posl. 19)! Nu dovedi Strahinića bana u dvorove i u kuće naše, da mi neku poštu učinimo. Rj. vidi poštenje 2, čast, stima. poštu (kor. od koga je čitati i čast). Osn. 34. poštu, č. se pred t promijenilo na š, kao u štiti (čeliti, čitati), pošten, poštit, poštovati, i t. d. — Poštu čini Vide Maričić, časti svate tri bijela dana. Npj. 3, 517. Da mu (kralju) čini druge, veoma zaludnje pošte. Glas. 21, 283 (alias reverentius non modicum superfluvias facit). — 2) die Post, cursus publicus. Rj. tugja riječ, i pod 3. vidi mezilana, mezulana. — Drže po varošima mezulane (pošte za carske tatare). Danica 2, 86. Kad bi se moglo ići hitnom poštom. Priprava 93. Ne mogu misliti da ga (pismo) nijeste primili, jer sam ga sobom dao na poštu... potražite ga u Karloveima na pošti. Straž. 1886, 59. Iduće pošte poslaću vam pismo. 1886, 670. Čekamo od jedne pošte do druge. 1886, 1385. Da mi to pošljete po proej pošti. 1886, 1602. — 3) der Bote, tabellarius: AP eto ti pošte knjigonoše. Poštu bješe tanano Latinče. Rj. vidi mezil, mezul. isp. poštar. — AP pripazi poštu knjigonošu: »Bogom brate, poštu knjigonošu!« To je poštu za Boga primio. Npj. 2, 246. Kao što se vidi iz ovoga primjera, pošta je u ovom značenju i muškoga roda.

Poštāk, Poštāka, m. — 1) kamenito brdo u Hrvatskoj blizu Tromege. — 2) planina u Hrvatskoj. Rj. poštauskī, adj. n. p. konji, Post-, cursus publici. Rj. što pripada pošti (2). vidi mezilski, mezulski.

poštāpauje, n. das Stützen auf den Stab im Geben, innisio baculo. Rj. verb. od poštapati se. radnju kojom se tko poštapa. — Kao da ga je s gvozdenim štapom (po svijetu) tražio (tako ga je našao baš kao što treba). (... t. j. da ga prije ne nagju dok se gvozden štap od poštapanja ne izjede). Posl. 129.

poštāpāti se, poštapām (poštāpljēm) se, v. r. impf. sich auf den Stab stützen, innitor baculo. Rj. poštapati se, odapirati se na štap (pa tako ići). v. impf.

prosti štapati se. v. *pf.* poštapati se. — Tamo, subota je smela! Kad se vratilom opasala, a užem poštapala, tadar mu naudila! (Reče se u Risnu kod kakva žena poljubi dijete za koju se misli da je vještica). Posl. 311.

poštápati se, *poštápm se*. Rj. v. r. *pf.* poštápati se, *odaprijeti se na štap*. v. *impf.* poštapati se. — Mora bora! ne prelazi prek' ovoga b'jela dvora ... vratilom se opasala, *zúštikalom poštápiła*. Rj. 367b.

poštár, m. *der Postmeister, cursui publico praepositus*. cf. pošta 3. Rj. *vidi* i mezildžija, mezuldžija. **poštárev**, **poštárov**, *adj.* Rj.¹ što pripada poštaru. **poštébočina**, f. od govečeta meso od vitkih rebara pa do bnta. J. Bogdanović. — pošte-bočina, *prca pola? druga pola augm.* od bok.

poštédjeti, *poštédim*, v. *pf. sparen, parco*: ne mojom poštediti truda. Rj. po-štedjeti. *vidi* nepoštediti. v. *impf.* štedjeti. — Koji (Bog) *svoga sina ne poštédje*, nego ga predade za sve nas. Rim. 8, 32. Ne ću požaliti ni *poštédjeti* niti se smilovati, da ih ne potresu. Jer. 13, 14. Božji čovječe! *Poštédi dušu moju!* Prip. bibl. 84.

pošten, *poštena* (pošteni), *adj.* — **1)** *redlich, probus*. Rj. kao valjan, čestit (3), obrazan, suprotno nepošten. — *Poštena* je čeka lasso prevariti. Posl. 258. *Prepošten* nepošten. 261. Da lepim i *poštenim načinom* izigje iz Rusije. Danica 5, 29. Njegovo *pošteno sree* zaslužuje sve te milosti. Miloš 49. *adv.*: Coban koji ga je (čoveka) mnogo godina verno i *pošteno služio*. Npr. 10. *Pošteno* plati pak se i opet povrati (n. p. u krčmu). Posl. 258. Te ga *pošteno ispjuje*. Ođg. na ut. 1 (*ordje* pošteno: ljudski, čestito, zdravo). — **2)** (u Srbiji) *auch, und zwar meistentheils, enthalten im Genuss der Liebe, castus*: dobar čovjek, ali nije pošten. Rj. u Srbiji *znuči ova riječ, i to ponajviše, čist, uzdržljiv od ljubljenja*. — **3)** da si pošten! *sagt man, wenn einer seinen Namen gesagt hat*: A. Kako ti je ime? B. Obren. A. Da si pošten! B. I ti da si živ i zdrav! (*also wohl in der alten Bedeutung: geehrt, honoratus*). Rj. *ordje će biti riječi staro znučenje: poštovan, postanje vidi kod pošta 1*.

pošténje, n. — **1)** *die Redlichkeit, Ehrlichkeit, honestas, probitas*. Rj. *vidi* obraz 2, rz. — *Pošténje* je pretežnije od novaca. Posl. 258. Tako mi obraza i *poštenja*! 302. Ne samo što su ih dahije oglobile, nego im i rz (obraz *ili žensko poštenje*) i zakon *pozgazili*. Danica 3, 152. — **2)** *vidi* pošta 1, čast 1, ština; *Ehre, honos, laus*: Ako slaže, laž mu na *poštenje*! (Gledaj: Na čast mu laž!). Posl. 8. Kustodije vitezi junaei, koji znadu *ugrabit' poštenje*, gje se s'jeku glave od Turaka. Npj. 4, 55. Evo tebe dvije kese blaga; a ostali Pivljani junaei *činiće ti doček i poštenje*. 4, 381. Od svijui svačijoj vjeri *čast i poštenje*. Pis. 20. *postanje vidi kod pošta 1. isp.* poštiti.

poštétiti, tim, v. *pf.* Rj. po-štétiti. v. *impf.* štetiti. — **1)** *vidi* pokvariti. Rj. — **2)** *sa se, reflex.* *vidi* pokvariti se: Njima su se *kolu poštétila*. Rj. — E, vas mi se *poštétii smok*. Npr. 165.

poštéti, *adj.* *Post-, cursus publici*. Rj. po tumačenju Njemačkom i Latinskom poštín je što i pošanski, t. j. što pripada pošti 2; *ali je prilicnije, da je poštín što pripada pošti 3*.

poštípáč, *poštípáča*, m. koji poštípuje, *der Zwicker, qui vellicat*: Mnogi su me svatovi vodili, ali ovaki *poštípáči* nikad (kazala nekaka ndovica. Posl. 180). Rj.

poštípívanje, n. *das Kneipen, Zwicken, vellicatio*: I dosad se gjeverivalo, ali nije *toga poštípívanja* bilo (Valja da je kazala nekaka snaba koju je gjever štípao. Posl. 96). Rj. *verb.* od poštípivati. *radnja* kojom tko poštípuje koga.

poštípivati, *poštípújem*, v. *impf.* *zwicken, kneipen, vellicio*. Rj. po-štípivati koga, štípáti, štípkáti, štípu-tati ga pomalo, *prekidajući*. v. *pf.* štípnuti.

poštíti, štím, v. *impf.* (u Grblju) *vidi* poštovati. Rj.

v. *pf.* opđštiti. *postanje vidi kod pošta 1. akc.* prema opđštiti *trebalo bi da bude poštiti*.

pošto. — **1)** *wie theuer, quanti*. Rj. po što? *po kakvu cijenu?* po to, po groš. *tako rastavljen valja i pisati. vidi* po *prijedlog* 13; što 9. — **2)** *nuchdem, posteaquam*. Rj. *vidi* počem 2, poklem. — pošto ... *onda (korrelat.)*, *ali češće bez toga korrelativa*: *Pošto* je tako nekoliko noći jednako radio, *onda* mu braća počnu zlobiti. Npr. 16. Pannice *pošto* se okupaju, *odlete* sve zajedno. 17. *Pošto* pomirisa ono kruha, *pađe* potrbuške. 93. *Pošto* ih svedu, *ali* iz one žabe izigje krasna devojka. 208. Pa čemo sutra, *pošto* se lepo prepravimo, *udariti* na Turke. Miloš 114. Da dogje *doveče pošto* se smrkne. Sovj. 72. *Pošto* oni otidu, *a to angjeo Gospodnji javi* se Josifu u snu. Mat. 2, 13. *Po što* sam ostarjela, *sad li će mi doći radost?* Mojs. I. 18, 12.

poštovalec, *poštovaoec*, m. koji *poštuje koga. vidi* poštovatelj, štovalac, štovatelj. — Jovanović, veliki *poštovalac* vladike pensnika. Mil. 275.

poštovánje, n. *das Achten, cultus, observantia, cum quis magnifit ab omnibus*. Rj. *verb.* od poštovati. *radnja* kojom tko *poštuje koga. vidi* štovanje, stimanje, štímanje. — S najvećim *poštovanjem* ostajem. Javor 1885, 439. Kad ih (Dušan) sa svijem odvoji od carskoga doma, te se nagjoše u daljini s *poštovanjem*, *onda* oni počēše poštovati carsku vlast za jedini izvor svoje sile. DM. 79. On to učini iz *poštovanju* *premu* rimokatoličkoj vjeri. 157. Sila i bogatstvo dubrovačko *podizáše poštovanje k* Dubrovniku. 224.

poštovatelj, m. koji *poštuje*; *der Lehrer, cultor*: Vaš *poštovatelj* Vuk. Slav. Bibl. 2, 234. *vidi* poštovalec, i *syn.* *ođdje*. — *riječi s takim nast. kod* boditelj.

poštovati, *poštújem*, v. *impf.* — **1)** *achten, magnifacio, colo*: Ne *poštuje* mlagji starijega. Rj. *vidi* poštiti, štovati, štímáti, štímáti, cijeniti 2. — Ka ti moje *junaštvo tako poštúješ*, ja ću ti istinu da kažem, gje je moje junaštvo. Npr. 204. Zvan *poštovan*. Posl. 88. Da bolje zna *poštovati sreto pismo*. Danica 3, 239. Kad bi znali cijeniti svoj narodni jezik i *poštovati njegovu svojstva i pravila*. Slav. Bibl. 1, 92. *Poštúj Gospodu inanjem svojim i prvínama* od svega dohotka svojega. Prič. 3, 9. Oni počēše *poštovati carsku vlast za jedini izvor svoje sile*. DM. 79. — **2)** *sa se, reflex.* *poštuj se, scháme dich (hab' Achtung vor dir selbst, und vor Andern)*. Rj. — Ko hoće da ga drugi ljudi *poštuju*, valja najprije sam da se *poštuje*. Posl. 158. O Remute, *poštuj se besida*, (t. j. stidi se besida, pazi što govoriš). Ibro Topić 6. Rp.

poštrápáti, *poštrápám* (i poštrápljém), v. *pf.* *conspicere, adspicere*. Stulli. po-štrápati. *vidi* poškropiti, pokropiti. v. *impf.* štrápati. — Pokupiše krcvu u kitiću, *poštrápaše njene i štíjepe*; *progledáše* i progovoriše. Herc. 317.

poštrákati se, *poštrákám se*, v. r. *pf.* *vidi* razobadati se. Rj. po-štrákati se. *poštrákala se govoda*: *razbjegla se od štrákája* (od obada). v. *impf.* štrákati se, štrákajati se.

poštrákuša, f. krava koja se muze, ali s nategom (nema mlijeka ili ne će da ga daje), a rekne se i ženi, *die sich sträubt, retractatrix*. Rj. *po-štrákuša, kao koju se štrka, krčuma. isp.* poštrkati se. — *riječi s takim nast. kod* ajgiruša.

pošugati, *gám*, v. *pf.* po-šugati, *sre pomalo ošugati*. v. *impf.* šugati. — Da su Ungjurski *ati pošugati*. HNpj. 4, 156 (Ungjurski = Ugarski).

pošúnjiti se, *pošúnjím se*, v. r. *pf.* *vidi* poklopiti se. Rj. po-šúnjiti se, *kao spustiti se do zemlje, klonuti*.

pošurice, *pošúrlíje*, f. *pl. Kleinigkeit, minutiae, nugae*. Rj. po-šurice, po-šúrlíje. *kao* *malene stvari, ništa. vidi* besposlica 2; *oprdica, poprd, sprduja*; *rutina* i putina; *trice* i kućine.

pošustivānje, *n. das Sausen, stridor*. Rj. *verb. od pošustivati, koje vidi.*

pošustivati, pošustujēm, *v. impf. sausen, strido*: Pošustuju redom perišani. Rj. pošustivati, *kao pomalo, sve redom, preključujući šušati. v. pf. šušnuti.*

pōt, pōta, *m. (po jugozap. kraj.) vidi znoj*. Rj. — Pa obuće pamukli košulju, a po njojzi od zlata košulju, da od *potu* ne šteti košulju. Npj. 3, 350. Te prevali preko Gore Crne, hitajući što se brže može, nego i to *s potom krvavijem*. Šćep. mal. 74.

pōtabati, bām, *v. pf. vidi potapkatati*. Rj. po-tabati, *kao pogaziti. v. impf. tabati. potapkatati je dem. prema potabati.*

potāci, pōtaknēm, *v. pf. (potākoh i potāknuh, pōtaće i potāknu, pōtakao i potāknuo, potāknuvši, pōtaknuti) n. p. vatra, glavnje, unsehürren, ignem reficio*. Rj. Vuk je u rječniku zabilježio to lice u više glagola: stāće, natāće, ustāće, umāće; po tom je za cijelo pogrješka što je zabilježno *pōtaće, pōtaknu*. Daničić, Rad 6, 77. po-tāci. *vidi potaknuti. v. impf. potiaci.* — Šjariti glavnje, t. j. *potāci ih u napredak*. Rj. 683a. *Potakne im veliki oganj i sjednu igrati se*. Npr. 148. *u presnecnom smišlu*: Vrag koji vazda o zlu nastoji, *potakne oru mačohu da nije mogla svoju pastorku koliko krv na očima vijetiti*. Npr. 130 (*vidi potdaci, podstaknuti*). *sa se, refleks.*: Na vratijeh se *potaknut'*. DPosl. 67. *vidi spotāci se, spotaknuti se.*

potāde (po tade), *po tome, poslije toga*: Baš dvojica Perat presloviše, *a po tade* mnogi pristadoše. Npj. 5, 5.

pōtāja, *f. die Verborgenheit, occultum*: Mače Marko nože *iz potaje*. Rj. — Imao tri kćeri, i jednako *ih držao u potaji* da nijesu nikad na polje izlazile. Npr. 26. Onu istu noć *ukrade* ocu *iz potaje* jedan čudotvorni nož. 120. Daruj mene *ključe od potaje*. Here. 319. Hajduci zimi na jataku danju *leže u potaji*. Npj. 1, XXXIV. *Otkrih potaje* njegove (Isavove) da se ne može sakriti. Jer. 49, 10.

potājati se, potājim se, *v. r. pf. sich verbergen, sich verstecken, abscondi, ef. pokriti se*. Rj. po-tajati se. *v. impf. tajati.* — Ugleda krilata konja i na njem krilata čoeaka. Kad ih car vijge, *potaja se* i stade virke da gleda gje će šta li će ovi čoeak. Npr. 152. Zemlja se Bogu *klela* da što god se na njoj učini *ne će se potajati*. DPosl. 157.

potājiti, jīm, *v. pf. (u C. G.) verhehlen, edo*: Da mu ne bi *koju potajili*. Rj. po-tajiti što kome, *kao prikriti od njega, ne pokuzati mu, ne kazati mu.*

potājni, *adj. heimlich, verborgen, tectus, absconditus*: *Potajni* ugljen najgore ožeže (Posl. 256). Rj. po-tajni. *isp. tajni.* — I tako se ovaj razgovor prekine kao s malom rasprom i s *potajnim* *podozrenijem* *jedan na drugoga*. Miloš 90.

potājnica, *f.* Rj. *koju je potajna, u potaji.* — 1) (u Srijemu) *die Mola-Geburt, mola*. Rj. *kad se čini da je žena trudna, a kad tamo, ne rodi djeteta.* — 2) *die geheime Kammer, camera secreta*. Rj. *potajna komora, kumara*: Često se dogagja da je jedna taka brklja *hajdučka potajnica*. Zim. 200. — 3) *između stražara osobita stražara, bei dem dritten Kordons-Grad zu Pestzeiten, vigiliarium secretum*. Rj. *kao potajna straža.* — 4) *sablja, die Verborgene, occulta*: Dodao mu *sablju potajnicu*. Rj.

potājno, *heimlich, occulte*: Sve *potajno* jedan od drugoga. Rj. *adv. vidi tajno, natajno, tajom, i syn. kod kridimice.* — Carica je imala *neggje potajno* nekaku veliku azdaju. Npr. 216.

potākljati, kljām, *v. pf. (u Zadru) vidi potrkljati*. Rj. po-tkljati. *vidi i pritaći (n. p. grah). isp. tklja i trklja.*

potāknuti, pōtaknēm, *v. pf. darunter stecken, subdo*: potakni (vatra) pod kazan. Rj. po(d?)-taknuti. *vidi potāci. v. impf. potiaci.*

potalijāniti, potalijānim, *v. pf. po-talijāniti koga, učiniti ga Talijanom. sa se, refleks. ili pass.*: U Zadru

gotovo je sva služba od Čakavaca sa ostrva, i oni se ondje ne mogu posrbiti, nego *će se mnogi potalijaniti*. Srb. i Hrv. 4.

potalijanjēnik, potalijanjenika, *m. koji je potalijanjen*: Sad su mjesto njih samo carski činovnici i gdjekoji *potalijanjenici*. Kov. 12.

potāmnōvati, potāmnunjēm, *v. pf. po-tamnovati, provesti vrijeme tamnujući. v. impf. tamnovati.* — Bace (ih) u tamnicu, a pošto ondje dugo *potamnuju*, pusti ih paša na otkupe. Npj. 4, 459 (Vuk).

potāmnjeti, potāmnim, *v. pf. dunkel werden (von der Farbe), obfuscor*: I svakom je *lice potāmnjelo* (od prokleta topa i kumbare. Npj. 4, 221). Rj. *potāmnjeti, tamno postati. vidi potavnjeti. isp. skrhnuti se 2. v. impf. tamnjeti.* — Zaludješe u svojijem mislima, i *potāmnje nerazumno srce* njihovo. Rim. 1, 21. Jer mu oči *bijahu potāmnjele od starosti*. Car. I. 14, 4. Kako *potāmnje zlato*, promijeni se čisto zlato? Plač. 4, 1.

pōtāmo, *weiter dort (cf. po)*: Tamo, *potumo*, Jelena. Rj.

pōtan, pōtna, *adj. (u Boei) vidi znojnan*: Potni konji, i trudni junaci. Rj. *što pripada potu.*

pōtanak, pōtanka, *adj. po-tanak, kao prilično tanak. isp. po (slož. sa adj.) i tanak.* — Hrastova *potanku* i s obje strane oštra *daščica*. Rj. 348a. *adv.* Kad se svi sastadoše i *zmaju kazāše sve potanko*, *ciće* *znaj* da se sva gora *ustrese*. Npr. 217. Čovjek je *potanko raspitruo* za nas. Mojs. I. 43, 7. To je *potanko razloženo*. Istor. 273. *isp. potanje.*

potanje, *adv. comp. prema pozitivu potanko.* — Priloženi popis to će *pokazati potanje*. Ogled IV.

potāpānje, *n. das Einsenken, Eintauchen, immersatio*. Rj. *verb. od potapati. radnja kojom tko potapa što.*

potāpāti, pōtāpām (pōtāpljēm), *v. impf. eintauchen, immerso*. Rj. po-tapati. *v. pf. potopiti.* — Škodljive želje, koje *potapaju čovjeka* u propast i pogibao. Tim. I. 6, 9. *sa se, refleks. ili pass.*: Gospod kad se dotakne *zemlje, ona . . . razljeva se sva kao rijeka i potapa se kao od rijeke* Misirske. Amos. 9, 5.

potāpkatati, pōtāpkām, *v. pf. überstampfen, conculco, subculco*. Rj. po-tapkatati, *dem. prema potabati. v. impf. tapkatati, dem. prema tabati.*

potāpsati,* sām (pōtāpšēm), *v. pf. n. p. amanet, das Anvertraute abhändigen, depositum abnego, ef. zatajati*. Rj. *isp. potomiti, zatomiti. po-tapsati.*

potāvāniti, nīm, *v. pf. bōdnen, fundo ut lucunari instruo*. Rj. po-tavaniti. *vidi podmostiti. isp. patosati. (v. impf. i pf.), popoditi. v. impf. tavaniti.* — Kolomat, (u C. G.). Onamo su guma *potāvanjena kumnjem*. Rj. 286a.

potāvunjeti, vñim, *vidi potāmnjeti*. Rj. *v. pf. potavnjeti, tamno postati. m se promijenilo pred n* na *v. isp. tamnica i tavnica. v. impf. tavnjeti.* — Dvori su ti *tamom potāvnjeli*. Rj. 785b. No je njemu *potāvnjelo lice*. Npj. 3, 526.

1. poteći, potēcēm, *v. pf. Rj. po-teći. v. impf. potjećati.* — 1) *a) laufen, curro, zur Wette laufen*: Koj' će uzet' laka džeferdara, i *poteći* dolje niz planinu. Rj. *vidi potčrati 1.* — Ko je vitez, *poteci* nu *ždrizelo* (kad se zove u pomoć ili u potjeru). Rj. 156a. Kad *gjava čuje svračij glas*, onda *poteci* za svetijem Arangjelom! Npr. 92. Probudi se car . . . te *poteci* nu *konju put one gore* gje mu je rečeno. 113. Jedan od njih *dokaže caru* kako mu je vidio šćer bez ruka. *Otac joj poteće*. 115. Dož'o sam *poteci* nu *trku*. Npj. 3, 251. Pa u polje *k meni potećite*. 4, 305. 1) *na susret poteće* Lazaru. 4, 306. Koji će junaci *svad* na dobro *poteći* i svaku sreću steći. Kov. 120. *Sa strahom i radosti velikom potećoše* da jave učenicima. Mat. 28, 8. — 2) *b) u pjesmi, predano: poteći što, učiniti da poteće*: Namjeri se *gjetić na gjetića*, pa na susret *konje potećoše*. Npj. 4, 235. Na livadi tri konja go-

spocka, a na njima tri gospodičića . . . To rekoše, konje potekoše. Here. 204. *vidi* potčrati 1b. — 2) potekla kuća, *es steht Wasser im Hause (vor Regen), agua intravit domum*. Rj. *po(d)-teći. poteće kuća, kud u nju odozdo donje voda (uz kišu)*. — 3) n. p. poteće mu krv iz nosa, *fließen, curro*. Rj. — Angeo prekrsti štapom, a to mesto vode *poteće vino*. Npr. 80. Prekrsti štapom, a *potok poteće vodom* kao i pre. 81. Odmah se povraća *voda* u Jordanu na mjesto svoje i *poteće* kao i prije. Is. Nav. 4, 18.

2. **potéći**, *potègnēm, vidi* potegnuti. Rj. *v. pf. potéti. v. impf. potezati*.

potég, *m.* Rj. *po-teg. isp. potegnuti* 6 (na kantar); *das Gewicht, pondus. isp. pretega (das Uebergewicht)*. — Mjerila i *potézi pravi* od Boga su. Prič. 16, 11. *Drojak poteg* i dvojaka mjeri, oboje je mrsko (Gospodn. 20, 11. Ko je gore *izmjerio* na mjerila i *bre-gore na poteg*? Is. 40, 12.

potéga, *f.* Rj. *po-tega. isp. potegnuti, potezati*. — 1) (*am Wagen*) *eine, meist eiserne Stange von den Vorderrädern bis zu der Wage, perticula genus in curru, cf. potežnica*. Rj. *u kola*. — 2) (u gornjem prim.) *vidi* dosada: ja sam vam na potegu. Rj.

potégliti, *glīm, v. pf. Rj. po-tegliti. v. impf. tegliti*. — 1) *anziehen, traho*. Rj. *vidi* potegnuti 1. *isp. povuci*. — 2) *kud, rennen, ruo*: poteglio kući na ručak. *cf. potegnuti* 5. Rj. *isp. potežiti*.

potégnuti, *potègnēm (potégoh, potéže, potégao, potégla) v. pf. Rj. po-tegnuti. vidi* potéći. *v. impf. potezati*. — 1. 1) *anziehen, traho*. Rj. *vidi* potegnuti 1. — Tuta vura, t. j. drži, udri; ili *potegni, povuci*. Rj. 757a. Sine Petre, *potegni me gore*. Here. 310. Sve vezire u *divan potego*. HNpj. 4, 416. — 2) *einen Hieb führen, eacedo*: potegao ga sabljom, batinom. Rj. *kao udariti, lupiti*. — *Gdje im se (maškarama) ništa ne bi dalo, ondje potegnu fajetom u vratu*. Rj. 350a. Izvadi buzdovan, pa onako iznenada *potegne Turčina njim u glavu*. Rj. 836b. *Potegnem lišicu nogom u stražnjicu*. Npr. 163. *Saltir!* (. . . gjače useknuvši se prstima i *potegnuvši bale preda nj o zemlju odgovori*: »Saltir, gospodine!«). Posl. 274. Izvadi nož iza pojasa, pa *potegne sama sebe u sree*, te i ona umre. Danica 4, 33. *Onda spahija potegne iz pištolja njegu posred srijede, pa ostavivši ga u sobi još koprenjući se, pobjegne u Njemačku*. Npj. 1, XXX. *premu posljednjemu primjeru očamo se mogu postaviti i ovaki primjeri: Potegne iz puške da ga ubije*. Npr. 65. *Potegne iz topa, te ga udari isprijeka krosred pleća*. Danica 1, 87. — 3) *hervorziehen, protraho*: poteže nož, sablju. Rj. *vidi* potegnuti, smuknuti 1, suknuti 1. — *On potegne nož i udari je (aždaju) i glavu joj odsiječe*. Npr. 187. *On potegne sablju . . . srete aždahu pa je udari tripit*. 189. *Već poteže trostruku kundžiju, pa udara mene po plećima*. Npj. 3, 2. *Pa poteže pušku od pajasa, svojoj pušci živu vatru dade*. 4, 276. — 4) *einen Zug thun (aus der Flasche), tractum duco*. Rj. *potegnuti n. p. iz čutere*. — *Pritegnuti iz bardaka, cf. potegnuti*. Rj. 599b. — 5) *rennen, ruo*: *potegao na svoj zavičaj. Potegoše* pustoj Komadiji. Rj. *vidi* potegnuti 2. *isp. potežiti*. — *Poteglo* marvinče na svoju domajnu. Rj. 131a. Čaja-paša je još iz Beograda *bio potegao* upravo u Čučak. Miloš 82. *Od Minska potegne* na levo preko Nimena k belome Stoku protiv vojske . . . *Žitije* 21. *amo pristaje i oraj primjer*: Malo vrime, dugo ne *poteže*. HNpj. 4, 449. *Uza se maši za kovčeg Božji i prihvati ga, jer volovi potegoše na stranu*. Sam. II, 6, 6. — 6) *potegnuti na kantar, wägen, pendo*: *potegni ovaj komad mesa, da vidimo koliko je u njemu*. Rj. *isp. izmjeriti* 2, odmjeriti 1, vagnuti 1. — *u prenesenom smislu*: Koliko mu pamet *potegne*. DPosl. 48. — II. *sa se*, — 1) *refleks. n. p. kamenom, drvetom, wersen, jacio, cf. baciti se*. Rj. — *Poteže se buzdovanom Marko* hasticme dobro neštedice, belu vilu megi? *pleći udari*.

Npj. 2, 217. — 2) *reciproč. klipka*. Rj. *potegnuti se klipka (s kim)*.

potékär, *adv.* *po-tekar. vidi* istekar, tekar, nanovo. — *Stani malo, Čaja-pašinice, da ti jade potekar* kažemo. Npj. 4, 350.

potéuciti se, *potèncēm se, v. r. pf.* (po jugozap. kraj.) *postati tenac, tenac werden, fio tenac*. Rj. *potenciti se. isp. tenac, jedogonja, rjcdogonja*.

potépsti se, *potèpēm se, v. r. pf.* *po-tpesti se, kao spotaknuti se, posrnuti, straucheln, pedem offendere, vestigio falli, labi. v. impf. tepsti se*. — *Kad je došo dvoru na kapiju, potepe se* nejadi Stjepane i upale na noge lagane. HNpj. 1, 109.

potépüh, *potepüha, m. vidi* skitalac. Stulli. *po-tepuh, kajz se tepe kojekud. vidi* skitnica, i *syn. ondje. isp. dotepuh*.

potés, *m.* (u Srbiji) *više njiva ili livada, koje kaka opština ili nekoliko ljudi zagradi*. Rj. *po-tes. vidi* otes, *gdje vidi i postanje. isp. upotesiti*.

poteskóca, *f.* *svaki čovjek ima svoju poteškoću*. J. Bogdanović. *die Besehrerde, molestia*.

potézänje, *n. das Ziehen, Schleppen, tractus, volutatio*. Rj. *verb. od* I. *potezati, II. potezati se*. — I. *radnja kojom tko poteže što*. — II. *radnja kojom se tko poteže s kim, ili se tko poteže kojekud, ili se poteže na koga čim*.

potézati, *potèžēm, v. impf. Rj. po-tezati. v. pf. 2 potéći, potegnuti*. — I. 1) *ziehen, kschleppen, traho*. Rj. *isp. potegnuti* I 1. — *Ko je kojuk, poteži kolane*. Npj. 3, 251. — 2) *vidi* bacati: *Preko sebe u Lab potezase, potezase u Lab i Sitnieu*. Rj. — 3) na kantar, *wägen, pendo*. Rj. *vidi* težiti 2, tegliti 3, mjeriti 2, vagati. *isp. potegnuti* 6. — II. *sa se*. — 1) *reciproč. sich ziehen, trahi se invicem*: *Dva se gjeda za bradu potežu* (t. j. grebeni). Rj. — *Bolje se s dužnikom nagoditi nego sudom potezati*. Posl. 26. *Lakše se pošteno namiriti nego sramotno potezati*. 166. — 2) *sich schleppen, trahor, vagor*. Rj. *kud se poteže? vidi* prevlačiti se. — 3) *refleks. potezati se na koga čim. isp. potegnuti se* 1. — *Gonjaše njihove koze, potežući se na njih drecem i kamenjem*. Zim. 85.

potéžiti, *žm, v. pf. Rj. po-težiti. v. impf. težiti* 1. — 1) (u Dubr.) *eilen, propero*: *samo poteži, cf. pospešiti*. Rj. *vidi* i *pohitjeti, i syn. ondje*. — 2) *sa se, refleks. sich bemühen, contendo*: *Pa!a vama, moja braćo draga, koji ste se meni potežili*. Nu silnoga Čjzerzelez-Alila, *na koga se potežilu* kurva, na nejaka Zmaj-Ognjena Vuka. Rj. *isp. potruditi se*. — *Što se Osman opet potežio, da on mene mti Crnogorce*. Npj. 5, 37. *Dano sine, jabuko od zlata, brzo si se k meni potežio, kom ostavi troje Crnogorce?* 5, 534.

potéžnica, *f.* — 1) (u Lici) *vidi* potega 1. Rj. *u kôla*. — 2) (u Dalm.) *daska koja drži osovine jednu za drugu (kao po drugijem mjestima srčanica)*. *Potežnice su dvije*. Rj. 9 *vidi* i svora.

potharáčiti, *pothäráčim, v. pf. pod-haráčiti, učiniti da bude tko pod harućem. isp. uharáčiti*. — *On podiže silovitu vojsku da sedmoro Brda podaráci*. Npj. 5, 176 (*pod-(h)aráčiti*).

pothraniti, *pothränim, v. pf. durch Pflege aufziehen, educo (den Baum, das Kind, das Thier)*. Rj. *pod-braniti, pod-(h)raniti = podraniti. kao malo othraniti (n. p. drvo, dijete, živinče). v. impf. hraniti*. — *Dobavi dojlju i pothranu ih do oružja braću a sestru do udaje*. Npr. 230. *Ko će gjecu podignuti? Ko li će ih podraniti?* Kov. 102.

pothranjivänje, *n. das Grossziehen, educatio*. Rj. *verb. od* pothranjivati. *radnja kojom tko pothranjuje što*.

pothranjivati, *pothränjüem, v. impf. aufziehen, educo*. Rj. *pod-hranjivati. v. impf. hraniti. v. pf. pothraniti*.

pothvaćänje, *n. das Unterfangen, ausus*. Rj. *verb.*

od pothvaćati se. radnja kojom se tko pothvaća. vidi pothvatjanje.

pothvaćati se, čam se, v. r. *impf. sich unterfangen, aufero*. Rj. pod-hvaćati se. vidi pothvatati se. v. *pf.* pothvatiti se.

pothvatjanje, n. verb. od pothvatati se. radnja kojom se tko pothvata (da učini što). vidi pothvaćanje, poimanje.

pothvatiti se, tām se, v. r. *impf. pod-hvatiti se. vidi pothvaćati se. v. pf. pothvatiti se.* — Poimati se, cf. *pothvatati se*: poimao se on toliko puta to da učini. Rj. 528b. U ime toga zakupa *pothvatiti su se* Dubrovčani da će po odregjenu cijenu prodati so. DM. 246.

pothvatiti se, tām se, v. r. *pf. sich unterfangen, aufero*. Rj. pod-hvatiti se, vidi podufatiti se. *isp.* poduzeti se. v. *impf. pothvaćati se, pothvatati se.* — Ne sme mu se niko *podutiti*, da dovede Hajku iz Udbine. Npj. 3, 174. Mi se našem banu *potfutili*, da ćemo mu kulu uhoditi. HNpj. 4, 583. Mezulane (pošte) javno zakupljuju oni, koji se *pothvate*, da ih naj jeftinije drže. Danica 2, 86. Dubrovčani se *pothvatiše* platiti Urošn 2000 perpera za pravo da mogu trgovati. DM. 28.

poćicalae, poćicaoca, m. *impulsor*. Stulli. koji *poćiče koga na što. isp.* nukalae, i *syn. ondje.*

poćicalica, f. *stimulatrix, instigatrix*. Stulli. koja *poćiče koga na što.*

poćicanje, n. das *Unterstecken, subditio*. Rj. verb. od *poćicati*. radnja kojom tko *poćiče* što.

poćicati, poćičem, v. *impf. unter etwas schieben, subdo*, n. p. pod kazan. Rj. *pod(?)-ćicati. v. pf. poćaći*, potaknuti. — Sjarivati glavuje, t. j. *poćicati ih* u napredak. Rj. 683a. u *prenesenom smislu*: Bōcati . . . umnijem načinom kao *poćicati koga* da što učini. Daničić, ARj. 467a. Umno što može bosti i *poćičući koga na što*. 561a (vidi *podćicati*).

poćihano, (po tihano), *adv. isp.* po (slož. sa *adv.*) i tihano, tihano. — Podiže joj puhi duvak s lica te gjevojoj šapti *po tihano*. Here. 72.

poćijati, jām, v. *pf. wahren, duro, cf. postajati*: Kad je malo vrime *potijudo*. Rj. *po-tijati. drukčije se ne nahodi ovaj glagol.* — tih, stišati se; *potijati* (j mjesto h); ovađo će ići izgubivši h u nas: *patinuti* (prestat). Korijeni 10.

poćilak, poćioka, m. vidi *potiljak*. — S lica na kamenu piše . . . *Spotioka* na kamenu piše . . . Megj. 217. *isp.* zatilak i *zatiljak*.

poćiljak, poćiljka, m. *das Hinterhaupt, sineiput*. Rj. *po-tiljak, zadnja strana glave. vidi potiljak; zatilak, zatiljak; začelak.* — Svaki lijevom rukom pomicaše *zu potiljak* svoj ves. Zim. 193 (ves = fes).

poćiranje, n. *das Zerretzen, conculeatio*. Rj. verb. od *potirati*. radnja kojom tko *potire* što: Ne će se više čuti nasilje u tvojoj zemlji ni pustošenje i *poćiranje* na megjama tvojim. Is. 60, 18.

poćirati, poćirēm, v. *impf. zerretzen, conculeo*: Što je staro konjem *potirao*. Rj. *po-tirati. v. pf. potiri*. — Ruka Gospodnja bijaše protivu njh *potiruoč* ih iz okola dokle ne pomriješe. Mojs. V. 2, 15. *Potirahu rod zemaljski dori* od Gaze. Sud. 6, 4.

Potisje (Pōtisje), n. *die Gegend um die Theiss, das Theissgebiet, circumtibiscana regio*. Rj. *Po-tisje, kraj pored vode Tise.*

Potiskī, *adj. Theiss-, Tibiscanus*. Rj. što pripada *Potisju*.

potiskivānje, n. *das Andrängen, Drücken, pressio*. Rj. verb. od *potiskivati*. radnja kojom tko *potiskuje* što.

potiskivati, potiskujēm, v. *impf. drücken gegen etwas, premo, urgeo*. Rj. *po-tiskivati. v. pf. potisnuti.* — Robi robja, a siječe glave, *potiskuje* moju *Arbaniju*. Npj. 5, 72.

potisnuti, snēm, v. *pf. drücken, andrücken, premo*:

Otisni, *potisni*, voci ti korisni! (Kad se što teško u društvu valja ili tura pred sobom. Posl. 243). Rj. *potis(k)nuti. vidi* *poprijeti. v. impf. potiskivati.* — Kamivao . . . odakle bi se kamen sam, samo da *ga ko potisne*, mogao odvaljati na obje strane. Rj. 262a. Dočeka ih protopope Luka . . . boj bijahu, bolje ne mogahu, dok ga carska sila osvojila, *potiskoše protopopa Luku*. 5, 355. Turci učine juriš na one pešake, te ih *potisnu s mesta* i nateraju na gornji šanac. Miloš 95.

potištati, potištim, v. *pf.* (u Hrv.) *po pušci, t. j. nanišniti, ziclen, collinco*. Rj. *po-tištati* (št stoji mjesto šč od sk), *potišti po pušci (glavu), kad tko nanišnani. v. impf. tištati.*

potišten, *adj. vilis, abjectus*. Stulli. *isp. podli. isp. po-tištiti* (tiještiti)?

potištenica, f. *mulier vilis*. Stulli. *potištena* (podla) žena.

potištenik, potištenika, m. *homo vilis*. Stulli. *potišten čorjak*.

potištenost, pōištenosti, f. *stanje onoga koji se potišti, koji se poništi; die Erniedrigung, humilitatio. isp. poniženje; podlost.* — Dvorit' starijega dngovanje je, sebi takmena dobrota je, a mlagjega *potištenost*. DPost. 21.

potiti, potim, v. *impf. n. p. konja, činiti da se poti. su se, reflsks. potiti se. sudarc.* Stulli. *vidi* *znajiti se. v. pf. slož. o-potiti (se), s- (se), za- (i se). govori se i u Hrv. isp. pot, potan.*

potjeranje, n. *das Durchlaufen, Durchströmen*. Rj. verb. od *potjecati*, koje vidi.

potjecati, potječē, v. *impf. potječe* kuća, *es läuft Wasser hinein, inundatur domus*. Rj. *po(d)-tjecati. potječe kuća, kad u nju odozdo dolazi voda (uz kišu). v. pf. potdeći.*

potjera, f. *die Nacheile, insectio*: otišli u *potjeru*; stigla za njim *potjera*; cf. *potoč, potraga*. Rj. *vidi* i *pogonja* 2. *po-tjera. isp. potjerati*. Ko je vitez poteci na ždrijelo (*kud se zore u pomoć ili u potjeru*). Rj. 156a. *Podizali su* Turci i narod *sav u potjeru*. Rj. 799b. *Poslje poteru* za njom. Npr. 224. *Udare* za njima *u potjeru*. Sovj. 69.

potjerati, rām, v. *pf.* Rj. *po-tjerati. vidi* *pognati, i syn. ondje. v. impf. potjerivati.* — **I a**) *treiben, ago*. Rj. *koga ili što: Potjera* jedan starac poslije *podne lišičji trag* po snijegu. Rj. 501a. *Hop! preko vode na drugu stranu, pa počeraj za Mejjedoricēm*. Npr. 5. *Odmah sedne na konja pa poteraj*. 26. *Diže oni zaklop od zlata te na džari bješe, i počera see blago što u njoj nagje*. 100 (*potjerati* = *krenuti*). Turci *silom* a kalugjeri *knjigom počeraše nas u siromuštvo*. Posl. 323. *Pa počeru Turke na alaje*. Npj. 4, 271. *Ostavivši stoku, što je ko bio počerao*. Danica 3, 200. — **b**) *Osipača, vinova loza (čokot), na kojoj grožđe potjera*, ali u svijetu *opadne (ospe se)*. Rj. 470b. — **2**) *sa se, reciproč. sich heruntreiben (im Felde, im Prozesse), agitor*. Rj. — *S kime si se danas počerao*. Npj. 4, 233. *Ako bude erni Arap dož'o, te se s njime po polju počeram, ja ću bježat' pred Arapom ernim*. 4, 304.

potjerivānje, n. *das Antreiben, actio*. Rj. verb. *potjerivati. radnja kojom tko potjeruje* što.

potjerivati, potjēruiēm, v. *impf. anfangen zu treiben, agito*. Rj. *po-tjerivati, počinjati tjerati. v. pf. potjerati*.

potjērnik, potjernika, m. *jedan od potjere u Rj.*³ *počernik, počernika, m.* (u C. G.) *jedan od počere. vidi* *potočnik.* — Već za tobom *počernika* nema. HNpj. 4, 19.

potješiti, šim, v. *pf.* *po-tješiti, kao malo utješiti. vidi* *potješiti. v. impf. tješiti.* — Posla David da *ga* (Anuna) *potješ*i za ocean preko sluga svojih. Sam. II. 10, 2. Čuše za sve zlo koje ga zadesi, i dogjoše da *ga požale i potješ*e. Jov 2, 11. *su se, reflsks.:*

Ne će im se dati hljeba u žalosti da se *potješe* za mrtvijem. Jer. 16, 7.

potka, *f.* — **1)** *putka*, poučica, *der Eintrag, Einschlag, subtemen*. Rj. *po-tka u tkanju*. *isp.* potkati. *vidi* i utak. *suprotno* osnova (u tkanju). — Blizna zove se ono kad se u tkanju prekine jedna žica (bilo od potke ili od osnove) i tako se oče te se u platnu poznaje. Rj. 31a. Melez, 2) platno u kojega je osnova prtena, a *potka pamučna*. Rj. 352b. — **2)** (u C. G.) grana koja se udara u livadu, da se zna dokle je zabranjeno. Rj. *po-tka, od osnove od koje je potaknuti*, potaći. *isp.* prit-ka.

potkāditi, potkāditi, *v. pf.* n. p. košnicu, kad hoće da se podrezuje, *unterrauchen, subterfugio*. Rj. *pod-kaditi*. *v. impf.* potkagjivati. — Ko je ona što ide gore iz pustinja kao stupovi od dima, *potkagjena* smirnom i tamjanom. Pjes. nad pj. 3, 6.

potkagjivauje, *n.* *das Unterrauchen, subterfugatio*. Rj. *verb.* od potkagjivati. *radnja* kojom tko potkagjuje što.

potkagjivati, potkagjivati, *v. impf.* *unterrauchen, subterfumo*. Rj. *pod-kagjivati*. *v. impf.* *prosti* kaditi. *v. pf.* potkaditi.

potkapak, potkapka, *m.* *die kleinere Unterkappe, mitra inferior*. Rj. *pod-kapak*, manja kapa koja se pod većom nosi. *dem.* potkapčić. — Tunjga, ženski potkapak od krpa, oko kojega se veže ubradač. Rj. 755b.

potkápauje, *n.* *vidi* potkopavanje. Rj. **potkápati**, potkápam, *v. impf.* *vidi* potkopavati: A s četvrte beden *potkapaju*. Rj. *pod-kapati*. *v. pf.* potkopati.

potkapčić, *m.* *dem.* od potkapak. Rj. **potkásauje**, *n.* *das Abschneiden, subsectio*. Rj. *verb.* od potkašati. *radnja* kojom tko potkaša što.

potkašati, potkásam, *v. impf.* *unten abschneiden (von den Mähern), subseo*: dobro potkašu travu (do zemlje). Rj. *pod-kašati*, *potkaša kosac travu (do zemlje) dobro koseći*. *v. pf.* potkositi.

potkati, pōčem (pōtkām), *v. pf.* *eintragen, subtero*. Rj. *po-tkati*, (po)tkēm, i potkēm. *v. impf.* potkivati I. *isp.* potka. — Mnogo je osnovao, ne znam hoće li moći potkati. Posl. 181.

potkazati, potkázem, *v. pf.* *heinnlich angeben, defero*. Rj. *pod-kazati*, *potajno kome što prokazati*, *opovijeti*. *v. impf.* potkazivati.

potkazivauje, *n.* *das Angeben, delatio*. Rj. *verb.* od potkazivati. *radnja* kojom tko potkazuje što.

potkazivati, potkazivati, *v. impf.* *angeben, defero*. Rj. *pod-kazivati*, *potajno kome što prokazivati*, *opovijelati*. *v. pf.* potkazati.

potkečak, potkečka, *m.* (u Boči) kamen koliko orah, kojim djeca u igri pogagjaju u gomilicu novae. *ef.* kččiti. Rj. *pod-kečak*.

potkičanje, *n.* *das Ausschmücken, exornatio*. Rj. *verb.* od potkičati. *radnja* kojom tko potkiča što.

potkičati, potkičam, *v. impf.* *ausschmücken, exorno*. Rj. *pod-kičati*. *v. impf.* *prosti* kititi. *v. pf.* potkititi. — A za treću (godinu) kosu odrezala, pa je šalje u Novi ujak, ujak kosu u srebro okiva, a ujna je *biserom potkiča*. Npj. 1, 403.

potkidanje, *n.* Rj. *verb.* od potkidati. — **1)** *radnja* kojom tko potkida što, *n. p.* *grančice* (das Unterschlagen eines Beins, supplantatio. Rj.). — **2)** *radnja* kojom tko potkida što, *n. p.* *grančice* (das Abbrechen, suffringere. Rj.).

potkidati, potkidam, *v. impf.* Rj. *pod-kidati*. *v. impf.* *prosti* kidati I. *v. pf.* potkinuti. — **1)** *koga, einem ein Bein unterschlagen, supplanto quem*. Rj. *kao noge mu potkidati*. *isp.* potkinuti I. — S desne strane ustaju momci, *potkidaju mi noge*, i nasipaju put k meni da me upropaste. Jov 30, 12. — **2)** *unten abbrechen, suffringo*. Rj. *kao odozdo otkidati*, *n. p.* *grančice drectu*.

potkinuti, nēm, *v. pf.* Rj. *pod-ki(d)nuti*. *v. impf.* potkidati. — **1)** *koga, einem ein Bein unterschlagen, supplanto*: Za što si mi noge potkinula. Rj. *isp.* potkoljenčiti. — Ni jednome bratu ne vjernuje; jer svaki brat radi da potkine drugoga. Jer. 9, 4. — **2)** *unten abbrechen, suffringo*. Rj. *kao odozdo otkinuti*. — Čobanin se naslonio na grančicu orahovu; tud prolazi mlada moma, da potkine tu grančicu. Npj. 1, 114. Te sam svoju braću razagnao, i moja sam potkinuo krila. 5, 441.

potkīsli, *f. pl.* kad voda opada, pa joj se krajevi vide vlažni i crni, *Streifen die das fallende Wasser zurücklässt, vestigia undarum recedentium*. Rj. *pod-ki*, drugoj je poli kor. kod kiseo, koga je *kisnuti*. *isp.* Osn. 128. — *riječi s takim nast.* kod iznikao.

potkita, *f.* (ponajviše se govori *pl.* potkite) (u Hrv.) *vidi* rese. Rj. *pod-ki*. *isp.* potkititi.

potkititi, tim, *v. pf.* *ausschmücken, exorno*. Rj. *pod-kititi* što, *načiniti na nj potkite, rese. vid* potresiti. *v. impf.* potkičati. — Jao Šaro, moje desno krilo! . . . grivu ću ti izmeštati zlatom, a *potkititi* sitnijem biserom. Npj. 2, 217. Vidio sam erku P. lindara . . . pokrivena čemerom od zlata, *potkičenu srmom i biserom*. 3, 66.

potkivānje, *n.* Rj. *verb.* od potkivati. — **1)** *radnja* kojom tko potkiva (u tkanju), (das Eintragen, subtextura. Rj.). — **2)** *radnja* kojom tko potkiva *n. p.* konju (das Beschlagen [des Pferdes, der Stiefel], firmatio, inductio ferri. Rj.).

potkivati, potkivam, *v. impf.* — **1)** *ein schlagen, subtero*. Rj. *po-ktivati (u tkanju)*, *v. pf.* potkati. — **2)** *beschlagen, firmo, abduco ferro*. Rj. *pod-kivati n. p.* konja, čizme. *v. pf.* potkovati. — Nalbanta, kovač što potkiva konje. Rj. 393a. Da mi dobaviš konja . . . trećega nepotkivanu erma s bijelom glavom. Npr. 120.

potkladnik, *m.* *pod-kladnik, kao drvo pod kladama, t. j.* drvo koje se na ognjište metne poprijeko, pa se ostala drva uzduž preko njega lože. u Bosiljevu. Stj. Korenić. *vidi* podglavak.

potklobučiti se, potklobučiti se, *v. r. pf.* n. p. kad se čovjek oprži, pa mu se potklobučti, potprjšti, *ef.* podmjehuriti se. Rj. *pod-klobučiti se, kad izbiju klobučti*. *isp.* klobuč.

potkoljēnčiti, čim, *v. pf.* *pod-koljenčiti koga, baciti mu pod koljena (batinu) pustimicu. u mojem zavičaju*. Iveković. *v. impf.* koljēnčiti. *isp.* potkinuti I.

potkoljenica, *f.* (u Dalm.) *vidi* podveza (u muškara). Rj.³ *pod-koljenica, promijenješi se d pred k na t*.

potkōujāk, *m. t. j. v.* *von den 6 bis 8 Pflugochsen die zwei hintersten (pod kolima), boves postremi ud aratrum*. Rj. *pod-ko(l)njak, koji je (vō) pod kolima*. — Šestinja, *n. p.* ovaj vo vozi na šestinji, t. j. naprijed kad je šest upregnuto (prva se dva zovu *potkonjači*, druga dva pogonači i poganjači). Rj. 837b.

potkōpati, pām, *v. pf.* *untergraben, suffodio, subruo*. Rj. *pod-kopati*. *v. impf.* potkopati, potkopavati. *Daničić misli, da je u sad. vrem. ake, potkōpām*. *isp.* iskōpati, iskōpām. Rad 6, 119. — *Potkopati* ili *podmetnuti lagum*. Rj. 320a. Turci šunac potkopaju sa sviju strana. Miloš 36. Srbi pobegnu iz razvaljena i potkopana Kavnja. 51. Turci potkopaju grad. Npj.¹ 1, XVI. Kad bi znao domaćin . . . ne bi dao potkopati kuće svoje. Mat. 24, 43.

potkopāvānje, *n.* *das Untergraben, suffossio*. Rj. *verb.* od potkopavati. *radnja* kojom tko potkopava što. *vidi* potkapanje.

potkopāvati, potkopāvam, *v. impf.* *untergraben, suffodio, subruo*. Rj. *pod-kopavati. vid* potkapati. *v. pf.* potkopati. — S treće strane lagum potkopava. Npj. 3, 46. Gdje lupeži potkopavaju i kradu. Mat. 6, 19.

potkositi, potkosim, v. pf. unten abschneiden (ron Mähern), subseco. Rj. pod-kositi, n. p. dobar kosac potkosi travu do zemlje. v. impf. potkašati.

potkov, m. das Beschlagen, firmatio, inductio ferri, munio: Kad se vratim, da ti potkov platim. Rj. pod-kov, djelo kojim se što potkuje. isp. potkovati.

potkova, f. das Hufeisen, solea ferrea, cf. ploča: Od mrtva konja potkore (t. j. ništa. Posl. 234). Bacio potkore. (Umro, kao konj kad lipše, pa mu skinu potkove. Posl. 11). Rj. pod-kova. isp. potkovati. dem. potkovicica. — Ko žali klinac, izgubi potkovu. Posl. 138.

potkovati, potkujem, v. pf. beschlagen, munio. Rj. pod-kovati, *vidi* obuti i. v. impf. potkovati I. — Klinčanik, t. j. kud (klinčima) potkovani konji idu. Rj. 275a. Prekovanj, 2) navoro potkovati. Rj. 573b. Starokov, n. p. konj, koji je darvo potkovan. Rj. 713b. Zna gjarola na ledu potkovati. (Zna mnogo koješta). Posl. 93.

potkovicica, f. (dem. od potkova) ein Hufeisen, solea ferrea. Rj. *vidi* ploča 2. — Zazvečaste sitni basamac, potkovicice sitne na papučam'. Npj. 2, 236.

potkožiti se, žim se, v. r. pf. kao ugojiti se, popraviti se u tijelu, gutes Aussehen bekommen, instaurari. Rj. pod-kožiti se.

potkožnjak, m. čir koji pod kožom izide, der Prurukel, furunculus. Rj. pod-kožnjak.

potkraćivaju, n. das Verkürzen von unten aus, subbreviatio. Rj. verb. od potkraćivati. radnja kojom tko odozdo potkraćuje što.

potkraćivati, potkraćujem, v. impf. von unten abkürzen, subbrevio. Rj. pod-kraćivati što, odozdo potkraćivati. v. impf. prosti kratiti I. v. pf. potkratiti.

potkradaju, n. das Veruntreuen, interversio. Rj. verb. od potkradati. radnja kojom tko potkrada.

potkradati, potkradam, v. impf. veruntreuen, interverti, averti. Rj. pod-kradati. v. impf. prosti krasti. v. pf. potkrasti.

potkrasti, potkradam, v. pf. veruntreuen, interverti, averti. Rj. pod-krasti. v. impf. potkradati. sa se. refleks. mit unterlaufen: Potkralo se pogrješaka. Npj. 4, XI. Kad se pomenuta slova mogu potkrasti i onoj malini kuzjevnika koja ne će da ih piše. Bukv. 7.

potkratiti, potkratim, v. pf. von unten kürzer machen (einnehmen), brevis reddo ab ima parte. Rj. pod-kratiti što, odozdo pokrati. v. impf. potkraćivati. — Da se razgovorimo i da malo noći potkratimo. Rj. 306a. (kao potkratiti).

potkrepljivaju, n. das Kräftigen, roboratio. Rj. verb. od potkrepljivati. radnja kojom tko potkrepljuje što.

potkrepljivati, potkrepljujem, v. impf. kräftigen, robaro. Rj. pod-krepljivati. *vidi* pokrepljivati. v. impf. prosti krijepiti. v. pf. potkrijepiti.

potkresati, potkresam, v. pf. von unten behauen, abzupfen, subtercedo. Rj. pod-kresati, odozdo okresati. v. impf. potkresivati. — Pokosite situ mačuranu, potkresite zeleni naranču. Kov. 60. sa se, pass.: Skosje, drvlje što se kosijerom potkrese, te padne na tle. Rj. 687b.

potkresivaju, n. das Behauen von unten, subtercedo. Rj. verb. od potkresivati. radnja kojom tko potkresuje što.

potkresivati, potkresujem, v. impf. von unten behauen, subtercedo. Rj. pod-kresivati, odozdo kresati, n. p. drvo. v. pf. potkresati. sa se, pass.: Kukričasto drvo, koje se ne čisti i ne potkresuje, nego se zapusti i zakrčlja. Rj. 313a.

potkrijepiti, potkrijepim, v. pf. bekräftigen, robaro. Rj. pod-krijepiti. *vidi* pokrijepiti. v. impf. potkrepljivati. — Skoči i kao da ga rukama potkrijepi i zagriji, počne od žalosti nad njim plakati. Npr. 115. Ona potkrijepi sebe, te onamo gdje je pala balota. 232. Da potkrijepi Ruske pešake. Žitije 72. Potkrijepite

sree svoje zalogaem hljeba. Sud. 19, 5. sa se, refleks. Blagoslovio hljeblove, pšenicu, vino i ulje, da bi se njima potkrijepiti umorni. DP. 43.

potkriti, potkrijem, v. pf. unter etwas verstecken, abscondo sub aliquid, n. p. kad se igra prstena. Rj. pod-kriti, kao sakriti što pod što. v. impf. potkriivati. — Jedan uzme prsten u ruku i potkrije pod sre kape redom i najposlije u maramu. Rj. 617b.

potkriivaju, n. das Untersteeken, suboccultatio. Rj. verb. od potkriivati. radnja kojom tko potkriiva što.

potkriivati, potkriivam, v. impf. unter etwas verstecken, occulto aliquid sub aliquid. Rj. pod-kriivati, kao kriti što pod što. v. impf. prosti kriti. v. pf. potkriti.

potkrižati, potkrižam, v. pf. n. p. hljeba pod kakovo jelo, t. j. nasjeći u sud najprije hljeba, pa onda jelo usuti na nj, schneiden, sendo. Rj. pod-križati. v. impf. križati.

potkrpa, f. pod-krpa. isp. potkripiti. — 1) u košulje na ramenima što se potkrpi, cf. poduplata. Rj. *vidi* i podoplata, potplata, poramak, ramenjača. — 2) der Einsatz der halben Sohle am Schuh, cf. pendže. Rj. n. p. poduj čizme čizmaru, neka udari potkrpe.

potkripiti, pîm, v. pf. kožu. einen Pelz an den nackten Stellen unkenbar mit wollenen Stücken unterlicken, subsuo pellis parti vellere earenti luciniam vellere pleniorem, ita ut sutura non appareat. Rj. pod-kripiti n. p. kožuh na onim mjestima gdje nema više dlaka, ruvenom krpom tako, da se zukrpa ne *vidi*. v. impf. potkripjati.

potkripjaju, n. des Unternähen der woltlosen Pelztheile mit wolligern, subsutio luciniae vellere magis. Rj. verb. od potkripjati. radnja kojom tko potkripja n. p. kožuh.

potkripjati, potkripjam, v. impf. unternähen, subsuo. cf. potkripiti. Rj. pod-kripjati n. p. kožuh na onim mjestima gdje nema više rune.

potkućunica, f. (zemlja) njiva ili livada pod kućom, cf. podvornica. Rj. *vidi* i potkutnjica.

potkuhati, hām, *vidi* potkuvati. Rj. pod-kuhati n. p. tijesto za hljeb. *vidi* i podmjesiti. v. impf. potkuhavati.

potkuhavaju, n. *vidi* potkuvavanje. Rj.

potkuhavati, potkuhavam, *vidi* potkuvati. Rj. pod-kuhavati n. p. tijesto za hljeb. *vidi* i podmjesivati.

1. potkupiti, potkupim, v. pf. bestechen, verkaufen, corrumpo, cf. podmititi. Rj. pod-kupiti. *vidi* i potplatiti 2. v. impf. potkupljivati. — Oni obogate i potkupe narod da jednoga od njih dva stave za kralja. Npr. 109. Ona s onijem durovima potkupi njegovu ženu, te joj dopusti, tri noći s njime da preuoči. Npj. 2, 61 (Vuk. s?).

2. potkupiti, pîm, v. pf. unten wegklauben, subterlego. Rj. pod-kupiti što, n. p. šljive kad opadnu, kao odozdo potkupiti. v. impf. potkupljati. — Kalugjer izdavi iz torbice petrailj pa potkupi sru četvoricu pod petrailj i očita im oproštenu molitvu. Npr. 98. Pa na doru dizgin potkupio, hvatio ga bakračlijom sjajnom. Npj. 4, 400.

potkupljaju, n. das Aufsammeln, subterlectio. Rj. verb. od potkupljati. radnja kojom tko potkuplja što.

potkupljati, potkupjam, v. impf. unten wegklauben, colligo sub (arbore pomu), n. p. šljive kad opadaju. Rj. pod-kupljati. v. pf. 2 potkupiti.

potkuplje, n. (u Dubr.) *vidi* tavan. Rj. — potkuplje (osn. je u kupa, crijep kojim se pokriva kuća). Osn. 83.

potkupljivaju, n. das Bestechen, corruptio. Rj. verb. od potkupljivati. radnja kojom tko potkupljuje koga.

potkupljivati, potkupljujem, v. impf. bestechen, corrumpo. Rj. pod-kupljivati. *vidi* podmicivati, potplaćivati 2. v. pf. 1 potkupiti.

potkutnjica, f. *vidi* potkućunica; Talija je moja potkutnjica. Rj. pod-kutnjica, zemlja pod kućom. *vidi* podvornica, potkućunica, pokutnjica, isp. kućni i kütñi.

— Nego hajde opet u Trebjesu, te tu *ori Turske potkunjice*, te agama četvrtinu davaj. Npj. 1, 423.

potkuvati, vām, *vidi* podmijesiti. Rj. v. *pf.* podkuvati, *mjesto* potkuvati koje *vidi*, u *mjestima gdje se u goru mjesto glasa li čuje v. v. impf.* potkuvavati.

potkuvāvānje, n. *vidi* podmješivauje. Rj. *vidi* i potkuvavaje.

potkuvāvati, potkuvāvām, *vidi* podmješivati. Rj. v. *impf.* podkuvavati, *mjesto* potkuvavati koje *vidi*, u *mjestima gdje se mjesto glasa li čuje glas v u goru v. v. pf.* potkuvati.

potkvasnica, f. Rj. pod-kvasnica, *pogača nekakva*, *vidi* pokvasnica.

potlačiti, potlačim, v. *pf.* *vidi* pogaziti: Staru majku s konjem potlačio. Rj. po-tlačiti. v. *impf.* tlačiti. — u *prenesenom smislu*: Potlaci Asa neke iz naroda u to vrijeme. Dnev. II. 16, 10. Učite se dobro činiti, *ispravljajte potlačenoga*, dajte pravicu siroti. Is. 1, 17.

potlje, **potlje**, *vidi* poslije (II 3, i *syn.* ondje). Rj. — A u Nuke nigdje nikog nejma, *potlje* jedna na odzaku majka. Npj. 3, 227. Klikovala prebijela vila, niko joj se ozval' ne snijaše, *potlje* jedna dizdar aginica: »Što ti hoćeš, prebijela tilo?« Herc. 57.

potmoo, potmola, **potmoo**, potmola, *adj.* *verdunkelt*, *obscuratus*. Rj. po-tmool, po-tmuol, kao *potannio*, *potmuran*, *drugo* je *poti osn.* u tma, *isp.* tmora i tmuša. — *Sinoc sunce* igrajući zagje, a *jutroske potmolo* izagje. Npj. 1, 486. *Milica* je sjetna nevesela, u obrazu bljeda i *potmula*. 2, 256. To je visok, zdrav čovek . . . *krupnih očiju*, ali nešto *potmolih*. Zim. 126.

potmūran, potmūrna, *adj.* n. p. vrijeme, tamno, oblačno, *düster*, *tristis*. Rj. po-tmuran, *drugo* je *poti osnova* u tma. *isp.* na-tmurići se, tmora. *vidi* i potmoo.

potnjicav, *adj.* *vidi* putnjicav. Daničić Rađ 14, 103. *od osn.* koju je u pot; što je od pota umrljano.

potoč, f. (u C. G.) *vidi* potjera: Al' Banjani prizaiše Vuka, pa se za njim *potoč otisnula*. Za njima se *potoč podignula*. Rj. *vidi* i pogonja, potraga. *po-toč*. *isp.* potčić I. — Pa se onda oni biju s *potočju*. Rj. 195b. *Potočnik*, koji ide u *potoč*. Rj. 555a. *vidi* i *primjere kod* potjera, *jer se riječ potoč uzima u rečenici susrijem kao i* potjera.

potočak, potočka, m. (u Hrv.) *hyp.* od potok. Rj. *vidi* potočanjak.

potočanjak, potočanjka, m. *hyp.* od potok. Rj. *vidi* potočak.

potočar, m. n. p. rak. *aus dem Buch, e rivo*. Rj. *koji je iz potoku*, rak potočar. *isp.* papoš.

potočara, f. t. j. vodenica, *eine Mühle am Bache, mola in rivo*. U vodenica potočara nema više do jedno kolo, a ono stoji uspravo. *cf.* kašičara. Rj. *vodenica na potoku*. *vidi* i badnjara, rekavica. — *riječi s takim nast. kod* badnjara.

potočići, m. *dem.* od potok. Rj. — Svaka voda s *potočići* juka. Posl. 276. Rakovac je mali *potočić*. Npj. 1, XXII.

potočina, f. *augm.* od potok. — Teže yas je sa njom razdvojiti, no nastavi' *matnu potočinu*. Šćep. mal. 96. *augm.* takva kod bardačina.

potočiti, *adj.*: Kvrče kose, *nosa potočita*, to je, babo, nesritna divojka. HNpj. 4, 89. *nos dug i ravan* a na kraju malo *zarinut*. 4, 714.

potočiti, potočim, v. *pf.* po-točiti. — I žaba *nogu potočiti*. DPost. 31. Ruku ti istu, a ti si *nogu potočio*. 108. *potočiti*, pružiti. XV. u *Stullju*: potočiti, *rirolgere* u basso, *calar giù, devolvete*. a u *zarječaju mome* potočiti znači: učiniti da što *potočje*, n. p. *potočio kuglu*, t. j. *bacio je te se kotrlja*. v. *impf.* govori se *potlačati*, *potlačem*. Iveković.

potočni, *adj.* što pripada potoku: Dio ti je megju *glatkijem kamenjem potočnim*. Is. 57, 6.

potočnik, m. (u C. G.) koji ide u *potoč*, *der Nach-*

setzer, insector: Tridest i šest druga *potočnika*. Rj. *vidi* potjernik.

potok, m. Rj. po-tok. *isp.* potčić. *dem.* potočić. *hyp.* potočak, potočanjak. *augm.* potočina. — 1) *der Bach, rivus*. Rj. *vidi* rijeka, voda 2. — *Zubori potok*. Rj. 161a. *Uzdušio ku' i suhi potok*. (Kad ko od ništa dogje do šta, pa se ponese, kao *suhi potok* kad dogje od kiše). Posl. 330. *Drina* osim *mlogih*, drugih voda, rijeka i *potoka*, prima u sebe *Lim*, *Danica* 2, 34. *Kašto* i *ključala* voda *potokom* udari iz vulkana. *Priprava* 103. *Usahnue potoci vodeni*. Joil. 1, 20. — 2) *kuća*, *selo* u *potoku*, *im engen Thal zwischen zwei Bergen, convallis*. Rj. *tijesna* *prodol* *između dva brda* (*kojom potočje voda kad dogje od kiše*). — *Predr'o preko potoka, er ist durchdrungen durch das Thal, perrupit*. Rj. 570b.

potom (po tom) *hernach, posthac*. Rj. *adv.* kao *zanim*, *iza toga*. — *Potom*, na drugom listu, piše arhimandrit Ruvim. *Danica* 1, 10. *Kako* su *Turci* imali *rat* s *Nijemcem* i *Moskovom*, *potom* *između* sebe, 1, 11. *Izu ovijeh* u *njih* (u *Turaka*) *idu* *zanatlije* i *trgovci*, *po tom* *age* i *spahije*, *pa onda* *begovi*. Kov. 11. *Najpre* se *potpišu* *Miloševa braća*, *po tom* *članovi* *velikoga suda* . . . *pa arhimandriti* . . . *za arhimandritinu* *prote* . . . *pa onda* *knezovi*. *Miloš* 170. *Potomak* (*od po tom*, koje je uzeto kao *adv.*). *Osn.* 292. *kao adv.* *valja da se piše* *sustavljeno* *potom*, *da se razlikuje od po tom u rečenici n. p.*: Ovo se meni *po tom* *najznamenitije čini*, *što* . . . *Danica* 1, 15.

potomak, potomka, m. (najviše *pl.* *potomei*) *der Nachkomme, unus e posteris*. Rj. *potomak* (*od po tom*, koje je uzeto kao *adv.*). *Osn.* 292. *vidi* pošljedak 2. *coll.* *potomstvo*. — *Bog ti dao* i *sreća* *junačka*, *da ti budu taki i potomci*. Npj. 5, 475. (Naroda ilirskoga), *kome* su *potomei* *sadašnji* *Arbanasi*. Daničić, *Vid.* d. 1861, 71.

potomiti, potomim, v. *pf.* (u C. G.) *unterdrücken, verhehlen, suppresso, cf.* sakriti. Rj. *po-tomiti*. *vidi* zatomiti. *isp.* potapsati, zatajati. v. *impf.* prosti tomiti.

potomstvo, n. *coll.* *jedan od* *potomstvu* *potomak*. *isp.* *podmladak*, i *syn.* *ondje*. — *Cveče*, *od koga će mu blagodarno potomstvo* *takove* *vence* *plesti* *moći*. *Miloš* VI. *Činiš* *milost* *pomazaniku* *svojemu* *Davidu* i *potomstvu* *njegovu* *do* *vijeka*. Ps. 18, 50.

potonuti, potonem, v. *pf.* *untergehen, mergi*: *Potonule* *mi šajke* (*Kad se ko onceseli*. Posl. 256). Rj. *po-tonuti*. v. *impf.* tonuti. — *Baciu* *ovaj* *novčić* *u vodu*, *pa ako ne potone*, *onda* *sam* *ga* *zaslužio*, *ako li potone*, *nisam* *ga* *zaslužio*. Npr. 40. *Bolje* *bi* *mu* *bilo* *da se* *objesi* *kamen* *vodenični* *o vratu* *njegovu*. i *da potone* *u dubinu* *morsku*. Mat. 18, 6.

potonji, *adj.* *nachherig, darauffolgend, insequens*: *Prva* *vjero*, *potonja* *nevjero*. Rj. *po-tonji* (*Miklošić* *veli* *da* *je* *od po tom*. *Korijeni* 81), *koji je po tom*, *izu toga* *i toga*. *correl.* *prvi* . . . *potonji*, *pregjašnji* . . . *potonji*. — *Prvi* *voj* (*Golubačkih* *muha*) *da* *je* *najljući*, *a* *potonji* *sve* *da* *su* *slabiji*. Rj. 93b. *Začudi* *se* *carev* *sin* *na* *ovake* *odgovore*, *a* *najviše* *na* *ovi* *najpotonje* *gjevojke*. Npr. 111 (*isp.* *naj* 2b *pred* *positivom*). *Potonju* *pamet* *magarac* *pod* *rep*. Posl. 256. *Prva* *last* *potonja* *muka*. 259. *Tako* *mi* *ovo* *najpotonji* *zalogaj* *ne* *bio*. 303. *Slabo* *će* *i* *od* *ostaloga* *srijetu*, *i* *današnjega* *i* *potonjega*, *dobiti* *za* *to* *drukčiju* *blagodarnost*. *Odg.* *na* *ut.* 23. *Ne* *valja* *niti* *pregjašnje* *stvari* *poslije*, *niti* *potonje* *prije* *stavljati*. *Priprava* 80. *I* *bude* *potonje* *gore* *čovjeku* *onome* *od prvoga*. Mat. 12, 45. *Te* *se* *ne* *će* *znati* *do* *obilje* *u zemlji* *od gladi* *potonje*. Mojs. 1, 41, 31. *Brat* *velikoga* *župana* (*potonjega* *kralja*) *Vukan*. DM. 13.

potop, m. Rj. *po-top*. *isp.* *potopiti*. — 1) *die Ueberschwemmung, inundatio, cf.* *povodanj*. Rj. *vidi* i *plima* I, *veliki* *potop*, *kad* *dogje* *voda*. *isp.* *poplav*. — 2) *die Sündfluth, diluvium*. Rj. *O* *postanju* *ili* *početku* *svijni* *stvari*, *do* *Novoga* *potopa*. *Priprava* 87.

Evo pustiću *potop* na zemlju, da istrijebim svako tijelo. Mojs. 1. 6, 17.

potopiti, potopim, v. pf. Rj. po-topiti. v. impf. potapati. — *1 a) versenken, immergo*. Rj. — Ustanuće mora i jezera, *potopiće lugje i gulije i sru zemlju* na četiri strane. Npj. 3. 82. Zlatica *u rodu potopila*, u slano ga more zanijela. 4. 36. Tu hoćemo *dušu potopiti*. 4. 282. Pa ove krđžalje ne (h)tednu (Srbi) na Moravi prevesti, nego *potopiše sami skele* na drugoj strani, kažu im, da su skele pokvarene. Danica 5. 27. — *b) sa se, refleks. untergehen (im Wasser), mergi*. Rj. *kao svi redom utopiti se.* — Buknuše strašne rijeke, te se za malo svi ne *potopiše*. Npr. 191. — *2) eintauchen, mergo* (platno, čohu). Rj. — Zakišati, n. p. *košulje, t. j. potopiti u rodu*, ef. pokiseliti. Rj. 176b.

potopljenik, potopljenika, m. *komu na polju i livade narali potop; der Uberschwemmte*. — Knez Mihailo je odmah izaslao svoje činovnike . . . s najbržom pomoću za potopljenike. Zim. 264.

potoskati, skām, v. pf. *zurückstossen, retrudo*: kola natrag. Rj. po-toskati, i konja uzvikom *tos!* v. impf. toskati. v. pf. prosti tosnuti.

potpadanje, n. *das Fallen unter etwas, das Unterliegen, succubito (?)*, subjectio. Rj. verb. od potpadati. *stanje koje biva, kad što potpada (pod što).*

potpadati, dām, v. impf. *unter etwas fallen, unterliegen, succumbo*. Rj. pod-padati, *kao pudati pod što*. v. pf. potpasti. — Ona s potomstvom svojim *potpada pod zakon*. DM. 70. Nijemci u svojim rasprama *potpadahu pod porotu*. 321. Između ovijeh *glagolu* koji se izuzimaju opet neki kad su složeni *potpadaju pod rečeno pravilo*. Rad 6, 149.

potpala, f. *Holz zum Unterheizen (z. B. Kienspan), lignum subjectivum igni eretundo*. Rj. pod-pala, *drvo za potpaljivanje*, n. p. luč.

potpaliti, potpalim, v. pf. *unterheizen, von unten anzünden, succendo*. Rj. pod-paliti, *kao odozdo upaliti što*. v. impf. potpaljivati. — Prije nego kotlovi vaši osjete toplotu od *potpaljena trnja*, i sirovo i nagorjelo neka raznese vihor. Ps. 58, 9. *Staru će njegovu potpaliti da gori kao ogranj*. Is. 10, 16.

potpaljivanje, n. *das Unterzünden, succensio*. Rj. verb. od potpaljivati. *radnja kojom tko potpaljuje što.*

potpaljivati, potpaljujem, v. impf. *unterzünden, succendo*. Rj. pod-paljivati, *kao odozdo paliti*. v. pf. potpaliti. — Kako se počne buna u Srbiji, mlogi Turci iz okola stanu se radovati i *bunu potpaljivati*. Danica 3, 176.

potpariti se, ri se, v. r. pf. n. p. prijesna koža, *von unten in Gährung übergehen, subterparesco*. Kad se koža *potpari*, onda s nje vuna opadne. Rj. pod-pariti se. v. impf. pariti (se).

potpasač, potpasāča, m. (u Hrv.) *Bruchbund, fascia hernialis*. Rj. pod-pasač, *ono čim se kilav čovjek potpasuje*. vidi ntega 1.

potpasak, potpaska, m. vidi silah. Rj. pod-pasak, *pojas u koji se pištolji i nožeri zadijevaju*. vidi i svilaj, i pašnjača, i syn. ondje.

potpasuti, potpašem, v. pf. Rj. pod-pasati, *kao odozdo opasati*. v. impf. potpasivati. — *1) untergürten, subtercingo, succingo*. Rj. — Kaničicom opasana a *gajtanom potpasana*. Rj. 262b. — *2) sa se, refleks. untergürten, subtercingo, succingo*. Rj.

potpasivanje, n. *das Untergürten, succinatio, subligatio*. Rj. verb. od potpasivati. *radnja kojom tko potpasuje što.*

potpasivati, potpasujem, v. impf. *untergürten, succingo*. Rj. pod-pasivati, *kao odozdo pasati*. v. pf. potpasati.

potpasti, potpadnem, v. pf. Rj. pod-pasti. v. impf. potpadati. — *1) unter etwas fallen, subjaceo, subjicior, succumbo*: potpala Srbija pod Trke. Rj. *kao pasti pod što*. — Negotin i Kladovo bili su od prije

za sebe, pa su od skora *potpali pod Adukule*. Danica 2, 51. Njihovi susjedi, djeca ljudska . . . od raskoša mekani postavši *potpadnu pod djecu Božiju*. Priprava 200. (Glava među zemljama *potpade pod dunuk!* Plać 1, 1. Koji je volio ostaviti otadžbinu nego *potpasti nerjernicimu u jarum*. 119. *Potpadnu* (Jevreji) *pod rlast* Antioha cara Sirkoga. Prip. bibl. 102. — *2) potpala* ga sitna *djeca*, ef. poduzeti. Rj.

potpašaj, m. (u Hrv.) *vidi pašnjača*. Rj. i syn. *ondje*. pod-pašaj, isp. potpasati. *pojas u koji se pištolji i nožeri zadijevaju*. — riječi s takim rust. kod dogadjaj.

potpaziti, zim, v. pf. *heimlich beobachten, observo in occulto*: Kalvinska ih potpazila straža. Rj. pod-paziti, *iz potaje opaziti*.

potpeći se, potpeće se, v. r. pf. *von unten gebucken werden, subtercoquor (de puno)*. Rj. pod-peći se, *kao odozdo ispeći se*. v. impf. peći (se). — *Prevrata . . . pa se onda onaj skrob izaspe u tiganj na vruću mast; kad se odozdo potpeće*, onda se prevrne, te se s druge strane ispeče. Rj. 568b.

potpećivanje, n. *das Einbiegen, inflexio*. Rj. verb. od potpećivati. *radnja kojom tko potpećuje što* (n. p. *erevlje*).

potpećivati, potpećujem, v. impf. *einbiegen das Fersenleder, inflectere*. Rj. pod-pećivati, n. p. jemenlije, *pupučce, crevlje*. v. pf. potpetiti.

potpetak, potpetka, m. u čakšira (Mađarskijeh) ono ispod noge u čizmi što se zapne, da se čakšire bolje zategnu. Rj. pod-petak, *što je pod petom*.

potpétiti, potpétim, v. pf. n. p. jemenlije, *das Fersenleder verbiegen, inflectere*. Rj. pod-petiti. v. impf. potpećivati. isp. peta. — Kad ko *crevlju potpeti*, kaže se: stavio *crevlju na štopelu*, t. j. *potpetio je*. Rj. 847b. Sava nosi *potpećene cipele*. Megj. 144.

potpiraća, f. vidi poduporanj. Rj. pod-pirača. isp. pod(n)pirati. *ono čim se što podupire*. vidi i potporanj, podupirač.

potpiriti, potpirim, v. pf. *vatru, anblasen, sufflo*. Rj. pod-piriti, *kao odozdo propiriti*. v. impf. potpirivati.

potpirivanje, n. *das Anblasen von unten, (ignis) sufflutio*. Rj. verb. od potpirivati. *radnja kojom tko potpiruje n. p. vatru*.

potpirivati, potpirujem, v. impf. *vatru, anblasen, sufflo*. Rj. pod-pirivati, *kao odozdo piriti*. v. pf. potpiriti.

potpis, m. *die Unterschrift, subscriptio*. Rj. pod-pis. isp. potpisati. — Evo ti mu onoga starca, nosi *oni potpis što mu je potpisao . . . »ja ću riječ moju i potpis moj poterđiti*. Npr. 254. Pošalju se i Milenku i Petru senatorske diplome s *potpisom senatskim i Kara-Gjorgijim*. Miloš 25. Tako je i Jakov kupio *potpise protiv Kara-Gjorgijeve strane*. Sovj. 47.

potpisati, potpišem, v. pf. Rj. pod-pisati. v. impf. potpisivati. — *1) unterschreiben, subscribo*. Rj. — Krst što kod svojega *potpisanoga imena* načini onaj koji ne zna pisati. Rj. 307a. Car joj ovo *odobri i potpiše*. Npr. 107. *Potpisu me carevi vezire, da sam vojnik caru do vijeka*. Npj. 2, 276. Ja *pod ono nijesam potpisao svoga imena*. Odg. na ut. 22. — *2) sa se, refleks. unterschreiben, sich unterschreiben, subscribo, subscribo nomen*. Rj. — *»Da mi se potpišeš, od svega svoga da čes ti polovien dati«*. On mu se *potpiše*. Npr. 252. Drugi dan *potpiše se na njegovu smrt najpre mitropolit*. Miloš 138. Da mu se oni *potpišu na pismo*. 142. Najviše mi je za čudo, da se i Nohić *potpisao na tu tužbu*. Straž. 1887, 239. Na njemu (na pismu) su se pod ugovorom učinjenim s carem *potpisali svi*. DM. 338.

potpisivanje, n. *das Unterschreiben, superscriptio*. Rj. verb. od 1) potpisivati. 2) potpisivati se. — *1) radnja kojom tko potpisuje što*. — *2) radnja kojom se tko potpisuje*.

potpisivati, potpisujēm, *v. impf.* Rj. pod-pisivati. *v. impf.* prosti pisati. *v. pf.* potpisati. — 1) *unterschreiben, subscribo*. Rj. — Taj dan opet bude velika čast, posle koje počnu nahije dolaziti... te *potpisivati* akte i potvrgjivati pečatima. Miloš 170. — 2) *sa se, refleks. unterschreiben, subscribo*. Rj. — Miloš zvaó se i *potpisivao* vrhovni knez. Rj. 279b. Što se svaki popečitelj sam *potpisivao* na onome poslu koji je bio od njegove struke. Sovj. 58.

potplaćivānje, *n.* Rj. *verb.* od potplaćivati. — 1) *radnja* kojom tko potplaćuje što, *n. p.* košulju (das Füttern, munitio. Rj.). — 2) *radnja* kojom tko potplaćuje koga (das Erkaufen, emtio. Rj.).

potplaćivati, potplaćnjēm, *v. impf.* Rj. pod-plaćivati. *v. pf.* potplatiti. — 1) *füttern, munio, subtermunio*. Rj. *n. p.* košulju. — 2) *erkaufen, pecunius suborno*. Rj. *koga. vidi* potkupljivati, podmićivati.

potplat, *m. solea*. Stulli. govori se i u *Hrv.* pod-plat, u obučje je naplata ozgo, u ozdo potplat. *vidi* gjon, die Sohle. — Na dobroj naplati zao potplat. DPosl. 65. — za korijen *isp.* naplatak.

potplata, *f. das Futter* (z. B. an Hemde), *munitum indusii, cf. podplata*. Rj. *vidi* i podoplata, poramak, ramenjača, potkrpa 1. u košulje ono po ramenu od kolijeru do rukava. — pod-plata. *isp.* potplatiti 1. značenje korijenu *vidi* kod naplatak.

potplatiti, potplaćim, *v. pf.* pod-platiti. *v. impf.* potplaćivati. — 1) *n. p.* košulju, *füttern, munio, cf. podplati*. Rj. *isp.* potplata. — 2) *bezahlen, erkaufen* (zu einer Schlechtigkeit), *emo*. Rj. *potplatiti* koga da učini kakvo rjavo djelo. *vidi* potkupiti, podmićiti.

potplećati, čām, *v. pf.* potplećavati, potplećāvām, *v. impf.* t. j. konja, *den Saumsattel um die Vorderfüsse des Pferdes befestigen, adligo elitellus*. Rj. *podplećati*, *pod-plećavati* konja, t. j. oko prednjih nogu utrditi, utvrgjivati mu samar. drukčije se glagol ovaj ne nalazi. *postanjen* od pleća, pleći.

potplećāvānje, *n. das Befestigen des Saumsattels um die Vorderfüsse des Pferdes, subligatio citellarum*. Rj. *verb.* od potplećavati. *radnja* kojom tko potplećāvau konja.

potpomagānje, *n. das Unterstützen, sustentatio*. Rj. *verb.* od potpomagati. *radnja* kojom tko potpomānje koga (čim).

potpomagati, potpdmāžēm, *v. impf.* *unter die Arme greifen, sustento*. Rj. *pod-pomagati* koga. *v. pf.* potpomoići.

potpomoiće, potpomoići, *f. u Palmotića. auxilium, adjumentum, adiutorium, subsidium*. Stulli. *vidi* pomoć. *isp.* sredstvo. *zu* *postanje* potpomoići.

potpomoići, potpdmožēm (potpdmognēm), *v. pf.* Rj. *pod-pomoići. v. impf.* potpomagati. — 1) *unter die Arme greifen, sustento*: Još je Fata od roda bogata, i tebe će potpomoići blagom. Rj. A ja odob, te ih potpomogoh. Npj. 2, 100. Kad si neprijatelj Gospodnje ovijem djelom potpomogao, za to će ti umrijeti sin koji ti se rodio. Prip. bibl. 72. — 2) *sa se, refleks. sich behelfen, aufhelfen, erigo me, sublevo me*. Rj. *isp.* pomoići se.

potpor, *m. potpora*, *f. Stütze, fultura, columen*: Bez potporu i nugjenja, majci lele! Rj. *pod-por*, *pod-pora. isp.* poduprijeti, podupirati. — Kad vam slomim potporu u hljebu, deset će žena peći hljeb vaš u jednoj peći. Mojs. III. 26, 26. On će ti utješiti dušu i biće potpora starosti tvojoj. Rut 4, 15. Ustaše na me u dan nevolje moje, ali me Gospod bi potporu. Sam. II. 22, 19. Voli' bih ga kod se babe inati, da mi bude savjetna potpora. Šćep. mal. 101.

potporanj, potpōrnja, *m.* (u Srijemu) *vidi* podporanj. Rj. *pod-poranj. isp.* pod(u)pirati. *ono čim se što podupire. isp.* potpirača, podupirača.

potpoučići se, čim se, *v. r. pf. ein kleines Voessen einnehmen, antecoenium sumo*. Rj. *pod-poučići se, kao*

čalabrenuti, čalabrnuti malo dok ručak dospije. — Značenje (korijenu) *sabijati*: tkati... poutka, poučica, *potpoučići se*. Korijeni 82.

potprašiti, potprašim, *v. pf.* t. j. pušku, *Pulver auf die Zündpfanne streuen, pulverem pyrium adsperso trulluc incendiariae*. Rj. *pod-prašiti. vidi* podasuti 2, *priprašiti. v. impf.* potprašivati. — A vi, bračo, mene poslušajte, i šarene puške potprašite. Npj. 4, 147.

potprašivānje, *n. das Bestreuen der Zündpfanne mit Pulver, adpersio pulveris pyrii in trullum incendiariam*. Rj. *verb.* od potprašivati. *radnja* kojom tko potprašuje pušku.

potprašivati, potprašujēm, *v. impf.* pušku, *Pulver auf die Zündpfanne streuen, pulverem pyrium adsperso trulluc incendiariae*. Rj. *pod-prašivati. vidi* podasipati 2. — Boga moli, pušku potprašuje. Npj. 4, 58. *sa se, pass.*: Vezma, kao mala rožana tikvica kojom se puške potprašuju. Rj. 56b.

potprašljāj, *m. t. j. baruta, so viel Pulver als auf ein Mal auf die Zündpfanne geht, quantum pulveris pyrii semel trulluc adspergitur*. Rj. *pod-prašljāj, toliko* baruta te se puška jedan put potpraši. *vidi* naprašnik. — riječi s tukim nast. kod nategljaj.

potprđ, *m. der Spott, ludibrium*: nzeo u potprđ. Rj. *pod-prđ, drugoj poli osnova koju je u prđjeti. vidi* potprđica, prđaćina, prgja. *prostačke* riječi koje znače podsmijeh, poruga, rug, ruga.

potprđać, potprđaća, *m. der Hohn, irrisor, delusor*. Rj. *pod-prđać, koji se kome potprđuje. prostačka* riječ koju znači podsmjever, rugać.

potprđica, *f. das Gespött, ludibrium*: Manastiri Tirske *potprđice*. Rj. *pod-prđica. vidi* potprđ, i *syn. onlje.*

potprđivānje, *n. das Naserümpfen, delusio*. Rj. *verb.* od potprđivati se. *radnja* kojom se tko potprđuje kome ili čemu.

potprđivati se, potprđujēm se, *v. r. impf.* kome, čemu, *die Nase rümpfen, deludo*. Rj. *pod-prđivati se. vidi* prđaćiti se, *prostačke* riječi koje znače podsmijevati se, podrgivati se, rugati se. *v. pf.* potprđnuti se. — Skini kapu, pa metni na koljeno, te se njoj potprđuj. (Kad se koji kome podsmijeva). Posl. 288. Ongje mu se potprđuju Turci: »Jao Tale! za ludu te hvale! Npj. 3, 256.

potprđnuti se, dnēm se, *v. r. pf.* kome, čemu, *einen bespötteln, deludo, irrideo*. Rj. *pod-prđnuti se. prostačka* riječ koju znači podsmjebnuti se, podrgnuti se, podrugati se. *v. impf.* potprđivati se.

potprđnuti, potprđgnēm, *v. pf.* Rj. *pod-pregnuti. — 1)* konja, t. j. kolanom sedlo mu svezati: Svaki svoga konja potpregnuti. *Potpregnu* ga zmijom tropletenom. Rj. — 2) *sa se, refleks. ili pass. n. p.* u kola, *vidi* upreći se. Rj. *v. impf.* prézati (se), uprézati (se).

potprīg, *m.* (u Dubr.) *vidi* zaprška. Rj. *vidi* i zaprška, *die Einbrenne, quod incoquitur cibo (farina et butyrum). pod-prig*, drugoj je poli osnova koja je u glagola *prigati* koji je postao od *frigati* (koje *vidi*), pa se u postojbini mojoj mjesto *potprīg* govori *zafrig. ono čim se jelo zapriga, zafriga* (= zafrig). Iveković.

potprimiti se, potprīmim se, *v. r. pf. hinaufsteigen, ascendo*. Rj. *pod-primiti se, kao* odozdo primiti se *uzu što, te uzaci uz ono. isp.* primiti se uz brdo. — Kad to vide zmiya iz duvara, tad se smile zmiya niz duvara, *potprimi se konju uz koleno*, pa se zavi sedlu na jabuku. Npj. 2, 58.

potprištiti se, potprīšim se, *v. r. pf. n. p.* potprištiti se koža, kad se čovjek ožeže, *vidi* potklobučiti se. Rj. *pod-prištiti se, kad izbiju prišti. isp.* oprīštiti se. *vidi* i podmjehuriti se.

potprīg, *m.* (u C. G.) kolan na samaru, *Saum-*

sattelgurt, cingulum chitellarum. Rj. pod-prug. *vidi* poprug, *i ondje značenje korišteni.*

potpun, *adj.* *plenus.* Stulli. pod-pun. *isp.* pun. *voll, vollständig, vollkommen, ganz; plenus.* *vidi* *adv.* potpunce, potpunice, potpuno. — *Mjera potpuna* i prava neka ti je. Mojs. V. 25, 15. Da ti plata bude potpuna od Gospoda Boga. Rut 2, 12. Umire u potpunaj sili svojoj. Jov 21, 23. U tom imam potpuno pravo. Dioba 11 (*isp.*: imamo puno pravo reći. DM. 223). Na to pitanje nema potpuna odgovora. DM. 1. Vladika u potpunome odijelu usred ostalih sveštenika digne časni krst. DP. 334. Ovaj posao treba da je potpun. Pom. 8. Što je stariji karlovački (*rukopis*) potpuniji od mlađega. Živ. kr. i arb. X.

potpuncē, *adv.* *vidi* potpunice, *i syn.* *ondje.* — Kao da je već potpuncē osvetio Kosovo. Jurn. 94.

potpuncē, *gerade so viel, nihilo minus:* Potpunice sedam mazgi blaga. Rj. *adv.* pod-punice. *vidi* potpuncice, potpuno. *isp.* potpun.

potpuniti, *nim, v. pf. ergänzen, suppleo.* Rj. pod-puniti. *v. impf.* potpunjati, potpunjavati. — *Potpuniti dimitom* (u venzenj). Rj. 120a. Sve imanje tvoje potpuniću. Npj. 4, 95. Da b' pod tobom konji porkali, da ću tebi konje potpuniti. 4, 298. Senat je potpunjen senatorima iz novodobijenih nahija. Miloš 12. U šančevima namesti starešine, i lepo ih potpuni pešacima. 95. Ali je krivici mjera potpunjena tjelesnom kazni. DM. 317.

potpuno, *gänzlich, plene, cf.* potpunice. Rj. *adv.* *vidi* i potpuncē. — I ako me rodila vlahinja, potpuno je rodila junaka. Npj. 1, 3. Da ne izgubimo što smo zaradili, nego da primimo platu potpuno. Jov. II. 8 (*mercedem plenam; vollen Lohn. čini se da je Vuk ne čuvši u narodu pridjeva potpun volio upotrijebiti adverb* (potpuno) nego da načini pridjev: platu potpunu). Značenje, kome se pravi smisao ne može potpuno znati. Daničić, ARj. 752a. Izabraše ždrijehom Matiju, da bi ih opet bilo na broj potpuno drvanest. Prip. bibl. 170. Osjećam potpuno strah. Rad 1, 119. Ja ću biti potpuno zadoroljan ako . . . 1, 123.

potpunost, potpunosti, *f. plenitudo.* Stulli. osobina onoga što je potpuno; *die Vollständigkeit.* — Pomenute Turske riječi mogu ući potpunosti rudi u prostran rječnik. Rad 15, 183.

potpunjānje, *n. das Ergänzen, completio.* Rj. *verb.* od potpunjati. radnja kojom tko potpunja što. *vidi* potpunjavanje.

potpunjāfi, potpunjām, *v. impf. ergänzen, compleo.* Rj. pod-punjati. *vidi* potpunjavati. *v. pf.* potpuniti.

potpunjavānje, *n. videti* potpunjanje. Rj.

potpunjavati, potpunjāvām, *vidi* potpunjati. Rj. *v. impf.* pod-punjavati. *v. pf.* potpuniti.

potpustiti, potpustim, *v. pf. bestellen, suborno:* potpustiti ljude, te ga ubili, *cf.* nametnuti 4. Rj. *vidi* i navesti. *isp.* narediti 1 b. — pod-pustiti. *v. impf.* potpuštati.

potpuštānje, *n. das Bestellen, subornatio.* Rj. *verb.* od potpuštati. radnja kojom tko potpušta n. p. hajduke na koga.

potpuštati, potpuštām, *v. impf. bestellen, suborno.* Rj. pod-puštati, *n. p. hajduke da koga ubiju. videti* nametati 4, navoditi. *v. pf.* potpustiti.

potra, *f. potrica, der Getreideschuden (den das Vieh macht), detrimentum (im eigentlichem Verstande).* Rj. po-tra, kad stoka potre njivu ili vinograd. *isp.* pottri.

potraga, *f. videti* potjera: I za njima igje u potragu, i stiže ih na trećem konaku. I ja odoh malo u potragu. Rj. po-traga. *vidi* i potoč, pogonja 2.

potragljiv, *adj.* *n. p. june, t. j. koje ne ide u društvo s ostalijem govedima, nego pristaje za njima nazorce kao po tragu, der zurückzubleiben pflegt, qui vestigijs sequitur.* Rj. po-tragljiv.

potraguše, *f. pl.* Rj. po-traguše, drugoj poli osnova u trag: riječi s takim nast. kod ajgiruša. — 1) ospice, koje po bolesniku izigju pošije pošto se prve već stanu prisušivati, *exanthema postumum.* Rj. suprotno kotlonoše. — 2) (u Srijemu) svinje koje se među na žir gdje su već jedne ishranjene. Rj.

potrajati, *jem, v. pf. po-trajati. isp.* podurati, postajati (postojim). *v. impf.* trajati 1. — Ako ovo društvo duže potraje, i izmišljanja ne prestanu, to moraju onda . . . Priprava 47 (*zudugo potrajati. isp.* udugotežiti 2, zategnuti 2). Potrajati. Nema u Vukovu rječniku. Korijeni 97.

potrap, *m. (u Paštr.) neu angelegter Weinberg, vinea recens. cf. sad.* Rj. *vidi* i trap 2. mlad vinograd. — po-trap. *isp.* potrapiti.

potrapiti, *pim, v. pf. (u Paštr.) posaditi vinograd, einen Weinberg anlegen, instituire vineam.* Rj. potrapiti. *v. impf.* trapiti 1.

potratiti, *tim, v. pf. facere sumtus, impendere, consumere, insumere.* Palmotić: sve što imaše tašte u lijeke tužna hješē potratila. Stulli. po-tratiti. *vidi* potrošiti. *v. impf.* tratiti.

potrāvnuina, *f. (u C. G.) videti* travarina. Rj. ³ *vidi* i travnina. što se plaća od stoke (za travu) za pašu.

potražiti, potražim, *v. pf. aufsuchen, quaero.* Rj. po-tražiti. *v. impf.* potraživati. — Reku (ocu) da bi oni radi svoju sestru potražiti. Otac im dopusti da idu da je traže. Npr. 7. »Tvoja je sreća daleko od tebe«. »A mogu li je naći?« »Možeš, potraži je.« 72. Ako li ga (pismo) ne budete primili, potražite ga u Varadinu na pošti. Straž. 1886, 59.

potraživānje, *n. verb.* od potraživati. radnja kojom tko potražuje što: A da i njima ne bih dodijao svojim čestim potraživanjem. Zlos. 262.

potraživati, potražujem, *v. impf.* po-traživati, aufsuchen, quaerere. *potvrda u verb. subst. v. pf.* potražiti.

potrbušicē, **potrbuškē**, *n. p. ležati, auf dem Bauche, pronus.* Rj. po-trbušice, po-trbuške, kao po trbuhu, na trbuhu. *isp.* porebarke, nalegjaške. — Tako potrbuške ne hodio kao žaba gubavica! Posl. 309. Tako se ne vukao potrbušice kao zmija ljutica! 309. Nije dobro ni nikom (ničije — legnuvši potrbušice) vodu piti. Npj. 1, 150 (Vuk).

potrbušina, *f. der Bauchtheil (die Haut), pars pellis sub ventre.* Rj. po-trbušina, ona strana kože što je po trbuhu. *isp.* nafa. suprotno polegijina.

potrčānje, *n. verb.* od potrčati. djelo kojim tko potrči. *vidi* potrk. — Malo je oslaga potrčunja. DPosl. 59. potrčanje, *n. cursus.* Stulli.

potrčati, potrčim, *v. pf.* Rj. — 1 a) *laufen, curro.* Rj. po-trčati. kao potčić. *v. impf.* trčati. — Zaprke-njati se, kao potrčati na kogu, zagnati se. Rj. 191a. Od njega već nema potrka (t. j. on već ne može potrčati). Rj. 557a. Stiže se za njim, t. j. potrča. Rj. 716a. Uzagrepece potrčāše konji, t. j. u skok, zagrebavši. Rj. 771b. On potrči valoru da vidi je li prazan. Npr. 83. Mačija potrči pred nju govoreći . . . 135. Dok kuja repom ne vine, ne će pas za njom potrčati. Posl. 64. I tast i punica potrče odmah k meni. Danica 2, 132. Vojska potrči sva Nišu u pomoć. Sovj. 29. — b) *prelazno: potrčati što, učiniti da potrči:* Onda on usedne na njega (na konja) pa ga potrči, a on poleti baš kao tica. Npr. 26. *vidi* potčić 1b. — 2) *unterlaufen, succurro, cf. podići (pod nož).* Rj. po(d)-trčati *podu što*; *pod-ići, podaći.*

potreba, *f. das Bedürfniss, Gebrauch, usus.* Rj. po-treba. *vidi* potrepstina. *isp.* potreboća, potrebnost, trijeba; nužda; poraba. — Nije ni za što (ni za kaku potrebu). Rj. 162a. Uzmi ovaj orah, čuvaj ga do potrebe. Npr. 93. Kad ti gogj bude potrebu od novaca. 96. Od toga imaš učiniti guminu i jedra sva što je od potrebe za jedan brod. 106. Evo vam ovi štap, pak štagogj vam bude potreba, kuenite njime te ćete imati. 235. Dogje nekaka potreba da carev sin ide

na vojsku. 260. Ne trese mi se proha. (Nemam nikakve potrebe hitati). 210. Tako me oružje ne izdalo kad mi najveća potreba bila! 299. Ti imadeš dara za uzdarje, koji nisu tebi za potrebu, a njima bi vrlo bilo. Npj. 3, 80. Da donesu desetak boca vina i malo rakije i još koju potrebu za prislužbinu. 4, 94 (Vuk). Te bi do šta do potrebe bilo, neka imam vojske na iskupu. 4, 471. Sadi vinograde samo pomalo za domaću potrebu. Danica 2, 104. Odsijeće on trošak za žrtve i ostale nužne potrebe na pet dukata. 2, 136. Otme im topove i sve ostale vojničke potrebe. 3, 140. Ako bude od potrebe, neka da što i novaca. 3, 161. To neka čine spisatelji svaki u svojoj potrebi. Pis. 15. O tome nije potrebe govoriti. 21. Nego je i novaca davao... kad bi ko u potrebi zašikao. Sovj. 77. Dijelite potrebe sa svetima; primajte rado putnike. Rim. 12, 13. Poslaste mi u potrebu moju. Filib. 4, 16 (in usum mihi). Da skupe sve djevojke... i neka im se daju potrebe za ljepotu. Jestir. 2, 3. Ovnovi Navajotski biće ti na potrebu. Is. 60, 7.

potrèbâc, potrebača, m. u ovoj zagoneci: Progloh put i rasput, najgoh prut negjeljan, reče Bog: ostav' to, to je moj potrebuč. Rj. odgonetljaj: zmija.

potrèban, potrebnâ, adj. — 1) *notwendig, necessarius*. Rj. isp. nužan, nuždan isp. zaruret. — Bunar ukraj rijeke kopati. (Činiti ono što nije potrebno). Posl. 30. Ovgje je potrebno još napomenuti da... XXIII. Dokazujući, da je Dimitrije njemu vrlo potreban sad u tom poslu. Miloš 120. Primivši potrebnu pisma otiđu u Poreč. Sovj. 35. Hljeb naš potrebni daj nam danas. Mat. 6, 11. Bi mi potrebno da vam pišem. Jud. 3. Ljnde potrebne za taj posao. DM. 46. Za potrebno sam držao navesti sva mjesta. 333. — 2) n. p. čovjek, hiljos, arm, pauper: mi smo potrebni ljudi, istom da se hljbom hranimo, ef. potrebit: Koji nije kadar platit' vina u mehani za potrebna druga. Rj. vidi ubog, i syn. ondje. — Zlogodnica čavka. Koje se godine vide u kakome mjestu mnoge čavke, znači da će ona godina biti potrebna i za to ovako zovu čavke. Rj. 211b. Ne nište se potrebiti, ne ponose bogati. Rj. 422b. Uskok Kariman... da je na kući bio potreban i inokosan ili kao što se onamo kaže nejak i nejakušica. Npj. 4, 93 (Vuk).

potrèbati, bâm, v. pf. n. p. ako nama gdjejedg potrebuju narodne pjesme. u Sarajevu. Dr. Gj. Surmin. potrebiti. vidi zatrebati. isp. potrebovati.

potrèbit, adj. vidi potreban 2. Rj. — On je tankih rebara, t. j. potrebit (siromah) čovjek. Rj. 646b. vidi i ubog, i syn. ondje.

potrèbnica, f. mulier inops. Stulli. žena potrebna, uboga. vidi siromašica.

potrèbnik, m. vir mendicus. Stulli. vidi potrebnjak, i siromah, i syn. ondje.

potrèbnost, potrebnosti, f. osobinu onoga što je potrebno. isp. potreba. — Ja ne mislim uiti kažem da je on jedina potrebnost u književnosti. Slav. Bibl. 1, 91.

potrèbnjâk, m. (n Dalm.) vidi siromah. Rj. i syn. ondje. čovjek potreban, siromašan. vidi i potrebnik. za nastavke isp. anatemnik i anatemnjak.

potrèbôca, f. svak ima svoje potreboče. J. Bogdanović. vidi potreba, potrepstina.

potrèhovânje, n. verb. od potrebovati. stanje koje biva, kad tko potrebuje šta.

potrèhovati, potrebujem, v. pf. i impf. brauchen, nützig haben, opus habeo. Rj. isp. potrebiti, zatrebati. — Ko je u tancu, potrebuje igrat'. DPosl. 46. A onamo je njiva čista: samo potrebuje mudrijih i poštenižih poslanika. Pis. 73. Da od njih ništa ne potrebuje. Sol. 1. 4, 12. Grad ne potrebuje sunca ni mjeseca. Otkriv. 21, 23.

potrèmak, potrèrnka, m. (n Srijemu i u Slav.) mjesto pod trijemom. Rj. — po-trèmak (u ist. govoru, osn. u

trijem: pred t otpalo je prijellogu d). Osn. 291. pod-tremak. u južn. govoru potrijèmak.

potrèpstina, f. inopia, indigentia, egestas. Stulli. vidi potreba, potreboča.

potrèptjeti, potrèptim, v. pf. erbeben, contremo: U čivotu svetac potreptio. Rj. po-treptjeti, kao potresti se. v. impf. treptjeti.

potrès, m. (u C. G.) Erdbeben, terrae motus. Rj. po-tres. isp. potresti. vidi trèsnja 2, trns. — Vrisne baba da se sve brdo od jakote počne drmati kao kad je najveći potres. Npr. 221. One (vatre) tutnje samo ispod zemlje i čine katkad po različitim stranama strašne potrese. Priprava 101. Potresi i prevrati (u državnom životu). Vid. d. 1862, 18.

potrèsânje, n. Rj. verb. od potresati. — 1) radnja kojom potresa što (das Erschüttern, concussio. Rj.). — 2) radnja kojom tko potresa pjevajući ili trubeći (das Trillern, Zittern mit der Stimme, im Gesange, vibratio, crispato vocis. Rj.).

potrèsati, potrèsam, v. impf. Rj. po-tresati. v. impf. prosti resti. v. pf. potresti. — 1) erschüttern, concutio. Rj. Glas Gospodnji potresa pustinju. Ps. 29, 8. — 2) trillern, erispo vocem. Rj. pjevajući ili trubeći. vidi grokati 2. — Kad zatrubiti potresajući, tada neka se kreće ðkò. Mojs. IV. 10, 5.

potrèsti, potrèsem, v. pf. Rj. po-tresti. v. impf. potresati. — 1) α

potrgati, gâm, v. pf. Rj. po-trgati. v. impf. trgati. — I. 1) nach einander zerreißen, rumpo ulind ex alio. Rj. n. p. konce sre redom. isp. pokidati. 1. — 2) nach der Reihe abbrechen, abspücken, decerpo ulind ex alio: Gjevojkama bostan potrgao. Rj. kao pobrati sve redom: Potrgah joj gjejsamin. Rj. 148b. — II. sa se, refleks. bersten, rumpi (n. p. od smijeha). Rj. vidi pokidati se, pupicati 1.

potrgnuti, gnēm, v. pf. hervorziehen, zücken, protraho, stringo. Rj. po-trgnuti. vidi potegnuti 3, i syn. ondje. v. pf. je i prosti trgnuti. v. impf. potrzati. — Pak potrže nože okovane, te udara begovicu mladu. Npj. 1, 611. On potrže pletenu kandžiju, ode čerat' gjeuc po avliji. 2, 178. Na koga ste nože potrgnuli? 2, 288. Pa potrže drije puške male, obadvjema živu vatra dade. 4, 235. Onda Lazo okrenu dorata, a potrže sablju dimišćiju. 4, 307.

potricia, f. Rj. po-tricia. isp. pottri. — 1) vidi potra. Rj. kad stoka potre njivu ili vinograd. Osijecati n. p. potricu, schätzen, aestimo. Rj. 470a. — 2) (u Srijemu) vidi utrina. Rj. zemlja kad je porasla sitnu travu pa može i stoka pasti. isp. pasište, i syn. ondje.

potričâr, m. koji učini potricu, der einem ins Gehege geht, venator in alieno. Rj.

potrijèmak, potrijèrnka, m. po(d)-trijemak (u južnom govoru), mjesto pod trijemom. u Rj. ima samo potrèmak (u ist. govoru).

potrijeti, potrèrn, v. pf. vidi pottri, i primjere ondje. isp. zatrijeti i zattri.

potriš, (u C. G.) po tripud, dreimal, ter: kunem te Bogom potriš. Potriš èu ih izmjeriti blagom. Rj. po triš, tako rastavljeno valja i pisati. isp. triš, triž, tri puta.

potrîk, m. od njega već nema potrka (t. j. on već ne može potrèati, n. p. kad ko ostari), der Lauf, eursus. Rj. po-trk, djelo kojim tko potrèi. vidi potranje.

potrkalište, n. n. p. konjsko, ili čovječje, die Länge eines Rittes, quantum homo aut equus percurrit. Rj. koliko potrèi čovjek ili konj, onoliko dužine. ef. gon. — Selo koje bijaše daleko od Jerusalima šest potrkališta. Luk. 24, 13 (stadia). za nast. isp. danište. isp. trkalište.

potrkljati, kljâm, v. pf. (u Hrv.) *vidi* pritaći (n. p. grah). Rj. po-trkljati, *vidi* i potakljati. v. *impf.* trkljati.

potrkuša, f. *cursitans*. Stull. žena koja kojekud trče. — *zu nast. isp.* ajgiruša.

potrkušica, f. *Kleinigkeit, negotium parvum*. Rj. kao malen posao, pošalac, posalak katar. — *potrkušica (isp. natrkušica)*. Osn. 323.

potrljati, pōtrljâm, v. pf. *über etwas hinfahren (z. B. mit der Hand), defrico*: U komade knjige nčinio, pa ih baci na travi zelenoj, od konja se junak odvojio, lijevom ih nogom *potrljao*, da ih kleti ne bi našli Turci. Rj. po-trljati. v. *impf.* trljati. — Žariti pogoaču, posuti je vrućijem pepelom, pa odmah po tom vrućijem ožegom *potrljati*. Rj. 155a. *Potrlja je bradom po obrazu, ne bi P mu se nasmejala Mara*. Npj. 1, 554.

potrnuti, nēm, v. pf. *nach einander löschen, delco*, n. p. vatre, svijće. Rj. po-trnuti, n. p. svijće, sve redom utrnuti. v. *impf.* trnuti.

potrošac, *potrošica*, m. koji potroši, troši; *der Consument*. — Brašno svoje g. Dimić prodaje u Negotinu . . . da i ne pomijem sela koja su dosta jaki *potrošaci*. Megj. 254.

potrošak, *potroška*, m. Rj. po-trošak. *isp.* potrošiti. — *1) der Verbrauch, das Verbrauchen, consumptio*. Rj. *djelo kojim se što potroši*. — *2)*: Od tepsije nek *potroška* nema — t. j. da nema ni komada od nje. Rj.

potrošiti, *potrošim*, v. pf. Rj. po-trošiti. v. *impf.* trošiti. — *1) verbrauchen, absuno*. Rj. *vidi* potratiti, sharčiti, spendžati, spiriti. — Koje Srpski rat koje Moskovski *potrošili su ih (krdžalije)* gotovo sve. Rj. 310a (= *dotamanili, istrijebili*). Namastiri svake godine daju račune šta su oda šta dobili i na što *potrošili*. Rj. 395a. Spirio sve, t. j. *potrošio*. Rj. 702b. Kako je nekake novece uzeo i *potrošio* u Poreču na bečare. Novj. 55. sa se, *pass.*: Bacio kao u mutnu vodu. (Kad se što uzalud *potroši*). Posl. 11. Izjede tele kravu. (Kad se oko manje stvari reću *potroši*). 99. — *2) sa se reflsks. sich (seinen Beutel) durch Ausgaben ganz ausleeren, ercinaniri sumptibus*. Rj. *vidi* poharčiti se.

potrovati, *potrvjem*, v. pf. *nach der Reihe vergiften, veneno interficio alium ex alio*. Rj. po-trovati nekolicinu jednoga za drugim. v. *impf.* trovati. — Moja (su) sva braća i sestre pa i sam otac na prečac pomrli, ili ih je ona *potrovala* ili zamagijjala. Npr. 215. sa se, *pass.*: Utući mnogo mlijecha, da se riba *potruje* i izigje navrh vode . . . nego se to i zabranjuje činiti, jer se *potruju* i male ribe koje nijesu za jelo, i tako se riba zatire. Rj. 184b.

potrpati, pām, v. pf. *nach der Reihe hinein (zusammen) werfen, conjicio aliud ex alio*. Rj. po-trpati kao sve redom strpiti. v. *impf.* trpiti. — Ti ostade u stolu njinome i *potrpa* na gomile blugo, a ne gradi nigdje zadužbine. Npj. 2, 199. Momka vrana kosa *potrpala*, jer taj tavni dvanest godinica. HNpj. 4, 301. Roblje uzme, te *potrpa* na kola i opremi iz Beograda. Miloš 70. Žene i decu *potrpa* u kola. 102.

potrpjeti, *potrpim*, v. pf. Rj. po-trpjeti. v. *impf.* trpjeti. — *1) gedulden, expecto, quiesco*. Rj. — No *potrpj* jošte danak jedan. Npj. 3, 304. *Potrpjite me* da ja govorim, a kad ja izgovorim, podsmijevajte se. Jov 21, 3. *Potrpj me malo*, i pokazacu ti. 36, 2. — *2) sa se, reflsks. sich gedulden, quiesco, expecto*. Rj.

potrti, *pōtrēm (pōtr'o, pōtrla)*, v. pf. Rj. po-rti. *vidi* potrijeti. v. *impf.* potirati. — *1. 1) mit Füssen treten, conculeo*, n. p. vinograd, kukuruze. Rj. — Kad čija stoka *potre* što kome. Danica 2, 98. Sve bilje u polju *potre* grūd i sva drveta u polju polomi. Mojs. 11, 9, 25. *Potrcu* ponos sile vaše. III, 26, 19. Idu da se biju s njima da *potru* zemlju. Is. Nav. 22, 33. Goni brata svojega mačem *potrcu* u sibi sve žuljenje. Amos 1, 11. — *2) zu Grunde richten, perdo*: *potrli smo* volove. Rj. kao uništiti, upropastiti. — Ide Cela, on

će neprijatelja potrti i umiriti. Npr. 207. Koji Turci Gjuru dolaziše, ni pola se doma ne vraćase, *sve potrije* u Srbiji Gjuro. Npj. 4, 322. Da mu Bog *dušmane potre*. Kov. 68. *Potrste mi djecu*; Josifa nema, Simeuna nema. Mojs. 1, 42, 36. — *II. sa se, reflsks.* — *1) zu Grunde gerichtet werden, concealco*. Rj. *isp.* potrti 1. — *2) sich reiben (mit der Hand), perfrico*. Rj. *potrti se* rukom. *isp.* potrljati. v. *impf.* trti 1.

potruditi, *pōtrūdim*, v. pf. Rj. po-truditi. v. *impf.* truditi. — *1) koga, bemühen, Mähe machen, laborem creo cui*. Rj. *isp.* zamučiti 1. — Što s' *tolike svate potrudio* i *tolike* konje pomorio, kad to nije za tebe devojka? Npj. 2, 242. — *2) sa se, reflsks. sich bemühen, operam do*. Rj. *vidi* potežiti se. — Od čocka se ništa nije otelo. (Čock može svašto učiniti *oko čega se potruditi* kao što treba). Posl. 236. Ja *ću se* ovdje *potruditi* u kratko da naznačim. Kov. 17. Da se *potrudim* ne bih li G.G. članove na to nagovorio. Pis. 24. Koju (pismenicu) *sum se ja potrudio* napisati. Spisi 1, 5.

potruhliti, hñimo, *potruhnuti*, hñemo, v. pf. *zerfallen, verfaulen, computresco*. Rj. po-truhliti, *potruhnuti*, kao *pomalo, see redom istruhliti, istruhnuti*. v. *impf.* truhliti, *truhnuti*. — Bijelijeh brada dočekasmo, na konjma nam *sedla potrumuše*, čadori nam mahom *popadoše*. Npj. 3, 88.

potruliti, limo, *vidi* potruhliti. Rj. u krajevima gdje se u govoru ne čuje glas h.

potrunuti, *pōtrūnūm*, v. pf. *bestreuen, conspergo sale (pulvere)*: potrunio snijeg. Rj. (popršati). po-trnuti. v. *impf.* trnuti.

potrunuti, nēmo, *vidi* potruhnuti. Rj.

potrupačke, lupajući, *stumpfend, supplodens pedem* Kad to čuo Boičić Alile, preko kule ide nazadačke, a gjevojka za njim *potrupačke*. Rj. *adv.* po-trupačke. *isp.* trupačke, trupacki; trupka, trupkalica.

potrusiti, *pōtrūsīm*, v. pf. *verunreinigen, austreuen, desjiciendo comleo*: Da kostima crkvu *potrusimo*. Rj. po-trusiti, kao *posuti* što čim, pa *tijem zaprzniti*. *drukčije se* ovaj glagol ne nahodi.

potrzanje, n. *das Hervorziehen, protractio*. Rj. *verb.* od potrzati. radnja kojom tko *potrže* n. p. sablju.

potrzati, *pōtrzēm*, v. *impf.* *hervorreißen, protraho*. Rj. po-trzati. v. pf. *potrgnuti*. — *Potrže* kao *kebu* iza pojasa. (Kad ko često čim prijeti ili onako što govori). Posl. 257.

potučanje, n. *das Umherschweifen, circumvagatio*. Rj. *verb.* od potučati (se). radnja kojom se tko *potuča*: No *potučanje* po tvojim manustirima dosadi mu se brzo. Danica 4, 9.

1. potučati, *pōtūcām*, v. *impf.* Rj. po-tučati. — *1) herumerschweifen, circumvagar*. Rj. *značenje* kao kod *refleks.* *potučati se*. — *2) sa se, reflsks. sich herumerschlagen (in der Welt), circumvagar*. Rj. *vidi* tučvati se, tući se; klarirati se, i *syn. ondje. v. pf.* *potući se* 3. — Od nemila do nedraga (n. p. *potučati se*). Posl. 234. Da se skitam i *potučam* po zemlji. Mojs. 1, 4, 14. Djeca njegova nek se *potučaju* i prose. Ps. 109, 10.

2. potučati se, *cām se, vidu* *potući se* 2. Rj. v. *pf.* *po-tučati se* *jujima uskršnjim. v. impf.* *tući se* 2.

potučanja, f. *der umherschweift, Vagabund, erro, cf. potukač*. Rj. koji se *potuča* (po svijetu). *vidi* i skitnica, i *syn. ondje*.

potući, *pōtūcēm*, v. pf. Rj. po-tući. v. *impf.* tući — *1. a) zusammenschlagen, contundo*. Rj. — Miloš ubi za Lazu Murata, al' *ga* dobro Miloš ne *potuča*. već sve Murat u životu bješe. Npj. 4, 134. — *b) sve redom*: Gazla zapovedi da *see pse potuku*. Npr. 13. — *II. sa se. — 1) recipročno. sich schlagen, confingo*. Rj. v. *impf.* *tući se* 1. — Čele se megju sobom iskosile, t. j. *potukle*. Rj. 234a. *Potukle se* zebe *oko tugjeg* prosa. Posl. 257. — *2) reciproč. mit den Spitzen der Oesterer zusammenschlagen (ein Oster-*

spied), *committere ora paschalia*. Rj. *potući se uskršnjim jajuju*. *vidi* potuceati se. v. *impf.* tući se 2. — 3) *refleks.* po svijetu, *sich in der Welt herumstreichen*, *vagor*. Rj. *vidi* posmucati se, *potepsti se*. v. *impf.* potuceati se 2, i *syn.* *ondje*. — U tom umre i Teša, te i Miloš ostane sirotan po ocu, i *potuće se po najmu kao i braća mu*. Miloš 44.

potugjiti se, *potügjim se*, v. r. *pf.* *sich entfremden*, *alienare se*. Rj. *po-tugjiti se od koga*, *postati mu tugj.* *vidi* otugjiti se. v. *impf.* tugjiti se. — Oni su se kao *potugjili od sroga naroda i od njegovijeh običaja*. Kov. 14.

potuk, m. drvo kao klin, što kačar metne na obruč pa udara u njega maljicom kad pokucuje obruče. Rj. *po-tuk*. *isp.* *potući*.

potukáč, *potukáca*, m. (u Lici) koji se potuca kojekuda (osobito bez nevolje tražeći što), *ein Herumstreicher*, *erro*, *cf.* *potucnja*. Rj. *vidi* skitinea. i *syn.* *ondje*. — Bičes potukáč i bjegunac na zemlji. Mojs. 1. 4, 12.

potuliti, *potülüm*, v. *pf.* kao *ngasiti*, *dümpfen*, *restinguo*: *Potuljen ngljen prlji* (Posl. 257). Rj. *po-tuliti*. *vidi* i *potušiti*. v. *impf.* *tuliti*.

potura, f. *Turski nozae*. — Uz posljednji Turski i Njemački rat groš i forinta srebrna bili su sve jedno (tako je Turska para bila *potura* ili *krajcara* i po). Rj. 104a. *ake*. Rj.³ XXX.

poturánje, n. — 1) *vidi* pobacivanje. Rj. — 2) *vidi* podmetanje. Rj.

poturati, *potüräm*, v. *impf.* Rj. v. *pf.* *poturiti*. — 1) *vidi* pobacivati. Rj. *po-turati*. — 2) *vidi* podmetati. Rj. *po(d)-turati*.

poturčėnik, *poturčėnika*, **poturčėnják**, *poturčėnjáka*, m. *ein Renegat*, *apostata*: *Nema (zla) Turčina bez poturčėnjaka* (Jer su *poturčėnjaci* za Hrišćane svagda gori od pravih Turaka. Posl. 204). Rj. *koji se poturčėio*. *isp.* *poturica*. *za nasturke* *isp.* *anatemnik* i *anatemnjak*. Njihovi (Arnautski) *poturčėnici* ostaju bez ikakve razlike od ostale braće svoje. Kov. 5.

poturčėti, *čim*, v. *pf.* Rj. *po-turčėti*. v. *impf.* *turčėti*. — 1) *zum Türken machen*, *facio esse Turcam*. Rj. *poturčėti koga*, *učėniti ga Turčinom*; *što*, *učėniti Turčėim*. — Ako *mognes Sava poturčėti*, *sva će ti se zemlja poturčėti*. Npj. 3, 57. *Da poturčėi u Moraču erku*, da načini mečet i munare. 3, 368. — 2) *su se*, *refleks.* *ein Türke werden*, *sio Turca*. Rj. *postati Turčėin*. — Ako *mognes Sava poturčėti*, *sva će ti se zemlja poturčėti*. Npj. 3, 58. *Kaže*, da hoće da se *poturčėi*. *Danica* 3, 237.

poturica, f. (verächtlich) *uncelter Türke*, *Afeturke*, *pseudoturca*. Rj. *po-turica*, *kaže se s preziranjem za Turčėina koji nije pravi*. — *Kakav Vlah, krmska poturice!* *Neka bježi krmsku poturica*. Rj. 301b. *Ne može se niko usuditi, no podocak jedna poturica*, i to bješe rodom Ličanine. Npj. 5, 74.

poturiti, *rim*, v. *pf.* Rj. *po-turiti*. v. *impf.* *poturati*. — 1) *vidi* pobaciti. Rj. — *Te Turčėina puška poturila*, obje mu je bedre salomila, *pade Zmajo u travu na glavu*. Npj. 4, 412. *Tako čobanče postane ear*, ali za to *ne poturi svojijeh gusala*. Prip. bibl. 71. — 2) *vidi* podmetnuti: *Da l' je kome stati te gledati*, ne bi rek'o da to konjice jeste, no bi svaki u sebi mislio, da *su njemu krilu poturena*. Rj. *po(d)-tmiti*.

potušiti, *potušüm*, v. *pf.* *vidi* *potuliti*. Rj. *po-tušiti*. v. *impf.* *tušiti*.

potukáč, *potutkáca*, m. (u Risnu) onaj koji koga nagovara na što, *der Hetzer*, *stimulator*. *Potutkáca glava ne boli* (Posl. 257). Rj. *isp.* *mukalac*, i *syn.* *ondje*. — *po-tutkáč*. *isp.* *tutkati* I (drškati).

potutuljiti, *ljim*, v. *pf.* *occultare*, *abdere*, *contingere*. *Stulli*. *po-tutuljiti*, *poraditi što kao krijuč*, *pokriti*, *sakriti što*. v. *impf.* *tutuljiti*.

potužiti se, *potüžim se*, v. r. *pf.* *sich beklugen*, *conqueror*. Rj. *po-tužiti se kome na koga ili na što*. *vidi* požaliti se. v. *impf.* *tužiti se*. — *On mu se potuži kako hoće otac da ga pogubi*. Npr. 210. *Majku moju vjerno služi, da se na te ne potuži*. Npj. 1, 54. *Potužim mu se sa suzama iz očiju na moju nevolju*. *Danica* 2, 139.

potvora, f. *die Verleumdung*, *calumniä*, *cf.* *bijeda* 2. Rj. i *syn.* *ondje*. *po-tvora*. *isp.* *potvorati*, *potvoriti*. **potvoránje**, n. *vidi* *bijegjenje*. Rj.

potvorati, *räm*, na koga, koga, *vidi* *bijediti*. Rj. i *syn.* *ondje*. v. *impf.* *po-tvorati*. v. *pf.* *potvoriti*. — *Zatvoreno nepotvoreno*. (Valja da što je dobro zatvoreno za ono ne će čovjek nikoga *potvoriti* da mu je ukrado). Posl. 87. *Jedna šteta sto grijeha* (n. p. kad se što ukrade pa čoeč čas *potvora* na onoga čas na onoga). 112.

potvoriti, *potvorim*, v. *pf.* *koga*, na koga, *vidi* *obijediti*: *Gjerdan bula izgubila, kalugjera potvorila*: »Ti mi, kale, *gjerdan nagje*. Rj. i *syn.* *kod* *obijediti*. *po-tvoriti*. v. *impf.* *potvorati*. *Kad ko potvori što na koga*, pa se onaj na koga se *potvorilo*, opravda *kletvom*, *ouda mu onaj koji je potvorio, valja da plati potvorštinu*. Rj. 552a. *Zatvoreno nepotvoreno*. Posl. 87 (*vidi* *ocu posloricu kod potvoriti*). *Donna mi je zla sverkrva, sinoč me je potvorila, da sam, jadna, inuža bila*. Npj. 1, 177.

potvorština, f. (u Risnu) kad ko potvori što na koga, pa se ovaj na koga se potvori opravda *kletvom*, *onda mu onaj koji je potvorio valja da plati potvorštinu*, *Geldstrafe wegen Verleumdung, multa in calumniä*. Rj.

potvrda, f. *die Bestätigung*, *confirmatio*. Rj. *potvrda*, *djelo kojim se što potvrdi*. *vidi* *potvrgjenje*. *isp.* *potvrditi*. *vidi* i *sindžilat*. *dem.* *potvrdica*. — *Za uzrok ili potvrdu pravednosti oroga iskanja svoga, govore*, da . . . Pis. 84. *Dubrovcani su dva puta dobili od njega* (od Gjurgja) *potvrdu svojih trgovačkih prava*. DM. 115. *Da će izmolliti u kralja Tvrtka potvrdu za sec što je ugovoreno*. 229. *Ali imamo tome i ne malu potvrdu*. Vid. d. 1862, 18.

potvrdica, f. *dem.* od *potvrda*. — *Pa tomu ne samo ništa u rukopisu ne smeta, nego još i koju potvrđicu nagjemo*. Rad 12, 205.

potvrditi, *potvrdim*, v. *pf.* Rj. *po-tvrditi*. v. *impf.* *potvrgjivati*. — 1) *befestigen*, *firmo*. Rj. *vidi* *utvrditi*. — 2) *bestätigen*, *confirmo*. Rj. *vidi* *sindžilatiti*. — *Ono valja platiti što je obrečeno i pobratimstvom potvrgjeno*. Npr. 169. *Ja ću riječ moju i potpis moj potvrditi*. 254. *Da mi danas konje pazarimo, i hoćemo njeru potvrditi*, *suviše se darom darovati*. Npj. 4, 328. *Turci oro lasno obreku, ali fermanom potvrditi vrlo su se nakanjivali*. Miloš 8. *Potvrdise ga za despota*. DM. 121. *Ivaniš na novo potvrdi Dubročniku svoju polovinu konavaoske župe*. 208. *sa se, pass.*: *Da se senut potvrdi* i *prizna za najveću rlast u zemlji*. *Danica* 5, 52. *To će se potvrditi ovijem*, što ću sad kazati. Sovj. 18.

potvrgjėnje, n. *Bestätigung*, *confirmatio*. Rj. (*potvrgjenje*. *Stulli*). *verb.* od *potvrditi*. *djelo kojim se što potvrdi*. *vidi* *potvrda*. — *Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . neposlusanje, potvrgjenje, pohogjenje*. Nov. Zav. VII. *Svakoje njihovoj svagji svršetak je zakletva za potvrgjenje*. *Jevr.* 6, 16.

potvrgjivánje, n. *das Befestigen*, *Bestätigen*, *firmitio*, *confirmatio*. Rj. *verb.* od *potvrgjivati*. *radnja kojom tko potvrgjuje što*: *Jer vas imam u odgovoru i potvrgjivanju jeranjelja*. *Filib.* 1, 7.

potvrgjivati, *potvrgjijem*, v. *impf.* Rj. *po-tvrgjivati*. v. *impf.* *prosti* *tvrditi*. v. *pf.* *potvrditi*. — 1) *befestigen*, *firmo*. Rj. *vidi* *utvrgjivati*. — 2) *bestätigen*, *confirmo*. Rj. *vidi* *sindžilatiti*. — *Oni to potvrgjuju i dengijem svjedodžbama da je Miloš iz Pocerine*. Rj. 113b. *Pisa carica Jestira . . . svakom trgjom potvr-*

gjujući knjigu. Jestir. 9, 29. Onda tim potpuno pot-
trgjuje što već rekoh. Vid. d. 1861, 18. sa se, pass.:
Nego se to ober-knešto potergjuje većito na potomke
njegove. Žitije 3.

pobjijati, pobjijam, v. pf. po-ubijati, sve pomalo,
sve redom ubiti. vidi pobiti 2. v. impf. ubijati. — I
sad stoji mramorije, koje je udarano na grobovima
onijeh ljudi što ih je on pobjijao. Npj. 4, 94 (Vuk).
sa se, recipročno: Dakle će se ljudi među sobom
isakati ili pobjijati ili će se razbjeći. Priprava 58.

poučan, poučna, adj. što je na pouku, na pou-
čenje; *belchrend, lehrreich*. — Ove tri knjige isto-
ričkim, poučnijem, i dnhovnijem razmišljanjem, ko-
jega su pune, pitaju dušu na putu kajanja. DP. 101.

poučati, čam, v. pf. (u Risnu) vidi poblijedjeti. Rj.
po-učati. — poučati (poblijedjeti, a upravo će biti
ovršati; č biće mjesto is). Korijeni 191.

poučavanje, n. das *Belehren, doctio*. Rj. verb. od
poučavati. *radnja kojom tko poučava koga*. — Od to
doba, nauka ili poučavanje ovoga pametnog čovjeka
ne zovu se više nauke ili poučavanje, ili samo savjet,
nego se zovu zapovijesti, naredbe, zakoni. Priprava
61. U njima je (u knjigama biblijskim) po najviše
istorija, a uz nju i pjesme i poučavanje za pošten
život. 191.

poučavati, poučavam, v. impf. Rj. po-učavati. v.
impf. prosti učiti 1. v. pf. poučiti. — 1) *ein wenig
belchren, docco*. Rj. — Svagda je narod poučavao u
crkvi. Danica 4, 5. Da istu jednoga Ruskoga ministra,
da ih koješta poučava i da se s njim o svačemu mogu
dogovarati. Sovj. 23. Poučavajte neuredne. Sol. I. 5,
14. Leviti poučaradu narod zakonu. Nem. 8, 7. —
2) sa se, refleks. *lernen, disco*. Rj. — U ovom se
poučava, u ovom stoj, da se napredak tvoj pokaže
u svemu. Tim. I. 4, 15. I naslagjivao sam se i pou-
čavao. Pom. 117.

poučeniije, n. poučeniije, n. (*dic Belchrung*) die
Predigt, admonitio de rebus divinis, sermo. Rj. vidi
i pouka, predika, propovjed. verb. od poučiti. djelo
kojim tko pouči koga. govori se najviše o pouci du-
hornoj, kao propovijedi. sa starijim nast. poučeniije.
Ima 47 riječi koje su od Slavenskih posrbljene...
poučenje, protivljenje. Nov. Zav. VI. Jer se pokajša
Joninijem poučenjem. Mat. 12, 41.

poučica, f. vidi potka. Rj. po-u(t)čica. gram. dem.
od poutka, ali značenjem što i potka, potka, utak
(u tkanju): suprotno osnova. — Poinati (kod čebe-
džija) izvlačiti (mjesto predenja) vnu za poučicu.
Rj. 528b. Ljudi metnuše više žica uzduž jednu pored
druge (osnova) a drugijeh opet onoliko poprijeko
(poučica). Priprava 142. Ako na haljini bude gnba
ili na osnovi ili na poučici od lana ili od vune,
neka se pokaže svešteniku. Mojs. III. 13, 48.

poučiti, poučim, v. pf. Rj. po-učiti, v. impf. pou-
čavati. — 1) *belchren, addocco*. Rj. — Što bi nas tako
moglo poučiti o postanju... Straž. 1887, 284. Molim
te da me poučiš još nešto. Pom. 100. — 2) sa se,
refleks. *lernen, disco, edoccor*. Rj. — Koji su smljali
da što ne znadu, mogli su se čemu i iz nje (Pisme-
nice) poučiti. Rj.¹ VII. Tko se je rad o tome potanko
poučiti, neka čita... Star. 2, 261.

poučljiv, adj. koji je voljan i kadar poučiti se
čemu, *lehrfähig, docibilis*. — Imma riječi 84 koje sam
ja načinio... poučljiv, praznogovorljiv. Nov. Zav.
VII. Sluga Gospodnji da bude krotak k svima, pou-
čljiv. Tim. II. 2, 24.

pouđati, pouđam, vidi pondavati. Rj. v. pf. po-
udati, sve redom udati n. p. kćeri. v. impf. udavati.
— 1) U mladosti šćeri poudao, u starosti sine izenio.
Rj. — 2) sa se, refleks. pouđati se, pouđamo se, vidi
pondavati se: Vrsnici se moji poženise a vrsnice moje
pouđase. Rj.

poudavati, pouđajem, v. pf. Rj. — 1) *nach ein-
ander heirathen, colloco alium ex alia*. Rj. vidi po-

udati. — 2) sa se, refleks. poudavati se, pouđajemo
se, v. r. pf. *nach einander heirathen, nubimus alia
ex alia*: Muškarcima na obradovanje, gjevojkama da
se pouđaju. Rj.

pouğursuziti se, zım se, v. r. pf. *ugursuz werden,
ugursuz fio*. Rj. po-ugursuziti se, ugursuz postati. vidi
pohuliti se.

pouka, f. po-uka, djelo kojim tko pouči koga. vidi
poučenje. — Ko će više, Rusi ili Srbi, biti zahvalni
g. piscu na takoj pouci. Rad 15, 186. Poukom o
našim dijalektima. 15, 191.

poukivānje, n. verb. od poukivati, koje vidi.
poukivati, poukujem, v. impf. *rauschen, strepo*:
Poukuje sa zlatom košulja. Rj. po-ukivati, kao škri-
pati, poškrivati 1. vidi pohukivati. isp. ukati, uknuti;
bukati, huknuti.

pouiliti, lim, v. pf. vidi pobuliti. Rj. po-uliti, u
krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru. v. impf.
huliti. — 1) vidi pokuditi: Ne će tebe, Mare, pouiliti.
Rj. — 2) sa se, refleks. *schlecht werden, fio malus,
nequam*. Rj. postati ula (hula), ugursuz. vidi po-
huliti se. isp. pouğursuziti se.

poumiriti, poumirim, v. pf. po-umiriti, malo umiriti.
v. impf. miriti. — 1) koga: Samo da ne čine bune,
već neka idu svaki svojoj kući. I tako ih Jovan lepim
rečma malo poumiri. Miloš 183. — 2) sa se, refleks.:
I tako se dijete malo poumiri i ostane u pećini. Npr. 1.

poumiti, mım, v. pf. Rj. po-umiti, v. impf. umiti.
— 1) vidi pomisliti. Rj.: Poumiti oženiti se njom.
Mil. 13. Tek što poumiti da ustanem da je prekrstim,
pristupi knet k meni. Zlos. 257. — 2) sa se, refleks.
vidi pomisliti. Rj.

poumložiti, poumložim, poumložiti, poumložim,
v. pf. po-umložiti, po-umložiti što, malo umložiti,
malo umložiti. isp. umložiti, umložiti. v. impf. mlo-
žiti, množiti. sa se, refleks.: Kad se malo čete po-
umlože, onda stann nagoniti i one ljude, koji ne bi
hćeli, da ustaju s njima. Danica 3, 159.

pounijati, tim, v. pf. Rj. po-unijati. isp. pola-
tiniti, pošokčiti. v. impf. unijati. — 1) zum unijat
(*Unirten*) machen, *facio esse unitum (fidei ecclesiae
latinae)*. Rj. koga, učiniti ga unijatom. — 2) sa se,
refleks. *sich uniren (mit der lat. Kirche), uniri fidei
latinae*. Rj. postati unijat.

poupiti, poupijem, v. pf. (u Boei) *ausrufen, ex-
clamo, cf. povikati*: Kad to vigje snaha naša, svatore
je poupiła: A svatovi, kito moja. Rj. po-upiti. v. pf.
je i prosti upiti. v. impf. upijati.

pourvat, vım, v. pf. po-urvat, sve redom obur-
vati. v. impf. urvati. — Isjekoše Turke janjičare, a
gradore b'jele pourvaše, od džamija erkve pogradiše.
Npj. 4, 240.

poustajati, poustajem, v. pf. po-ustajati, ustati
pomalo, sve redom. v. impf. ustajati. za perfektnost
isp. pústajati v. pf. — Kad u jutru dan osvane, i
oni poustaju, ali nasred sobe velika gomila mrtvih
miševa i parcova. Npr. 43. Sutradao kako zora za-
beli, oni poustaju i stanu putovati. 240.

poutegnuti, poutegnem, v. pf. Rj. po-utegnuti. v.
impf. utezati. — 1) *anziehen, anspannen, attraho,
tendo*. Rj. kao prilično, podosta utegnuti. — 2) dje-
vojka poutegla, t. j. imma joj podosta godina, ist nicht
mehr jung, haud juvenis. Rj.

poutjecati, pouťjecimo, v. pf. *nach einander ent-
laufen, erudit alius ex alio*. Rj. po-utjecati, uteci
pomalo, jedan za drugim. v. impf. utjecati 2.

poutješiti, šim, v. pf. po-utješiti, malo utješiti.
vidi potješiti. v. impf. utješavati. sa se, refleks.: I
tako se narod potješiti. Npj. 5, 475.

poutka, f. vidi potka. Rj. po-u-tka (u tkanju). vidi
i poučica, utak. suprotno osnova.

pouz, m. od kože ili od hartije (s dva tri prsta
široko), čim se veže povjesmo na hašluku, *eine Binde
so den Flachs am Rocken festhält, ligamentum*. Rj.

vidi pouzak, povez. — po-uz. *isp.* uziti, vezati. Kori-
jeni 6.

pouzak, pouska, *m.* *vidi* pouz. Rj. po-uzak. *vidi* i
povez.

pouzak, pouska, *adj.* po-uzak, *kao* prilično, *po-
dosta* uzak. *isp.* po (*slož. su adj.*) i uzak. — Kuka,
s jedne strane kao **pouzak** trnokok, a s druge kao
veliki kljun. Rj. 312a. Plesmo, *pousku* daska. Rj.
507a. Gaće (kao kratke i *pouske* dimije). Kov. 40.

pouzdán, *adj.* *verlässlich, zuverlässlich, hand du-
bius, certus*: Pouzdan kao vrbov klin (Posl. 257). Rj.
po-uzdan. *isp.* pouzdati se. *vidi* uzdan, uzdajan; sigu-
ran. — Ko imade *grlo pouzdano*, popijeva pjesme od
junaka. Npj. 3, 479. A vi ih *po pouzdanju* priliči
pošaljite u Trijest. Glas. 63, 154. Srbi u zemlji sami
da sude i da upravljavaju, i još *u pouzdanu* teraju
da im se dadu i gradovi. Miloš 4. *adv.* *vidi* sigurno,
jamačno, za eijelo: Ja sam to držao (kao) u desnoj
ruči. (Za cijelo, *pouzdanu*). Posl. 110. A platio ga
(pismo) ovdje nijesam (baš zato da biste ga *pouz-
danije* primili). Straž. 1886, 59. *Pouzdanu* se može
reći. DM. 11. *sa* prijedlogom na, *adv.* *verbijalno*: Ide
onamo kao *na pouzdanu* da djevojku prstenuje.
Kov. 44.

pouzdánje, *n.* *das Vertrauen, fiducia*: Dženerale
moje *pouzdanje*. Rj. *verb.* od pouzdati se. *djelo* kojim
se *tko pouzda u koga ili u šta* (upstruktno); *ono u
šta se tko pouzda* (konkretno). *vidi* uzdanica. — Jest
slobodno, moje drago d'jete! al' je *judno u te pouz-
danje*; kako ćeš ti poznati gjevojku, kad je nigda
ni vidjeo nisi? Npj. 2, 150. *U drugom je najtjerje*
pouzdanje. 3, 547 (matpis). Jer si ti, Gospode, *pouz-
danje* moje. Ps. 91, 9.

pouzdati se, pouzdám se, *v. r. pf.* u koga, u šta,
vertrauen, sich verlassen auf jemand, confido. Rj.
po-uzdati se. *isp.* uvjerovati se (u koga). *v. impf.*
uzdati se. — *Pouzdati se u koga* kao u vrbov klin.
Rj. 74a. U hajduke slabo smije i otići onaj *koji se*
u se ne može pouzdati. Rj. 800a. *U sebe se pouzdati*
nemoj, ni u ruku, ni u britku sablju. Npj. 2, 277.
Jer si se *pouzdatu u zloču* svoju govoreći: niko me
ne *vidi*. Is. 47, 10.

použinati, nām (mljēm), *v. pf.* *nach einander weg-
nehmen, utfero rem aliam ex alia*. Rj. po-uzinati, *uzeti*
pomalo, sve redom. v. impf. uzinati. — Osim toga
pouzina od Turaka *sve oružje*. Danica 1, 74. Bal-
kanski Slaveni *pouzimaše mnogo koješta* od Arnauta.
Vlazić 1, 2.

použiti, použim, *v. pf.* po-uziti što, učiniti da bude
usko, uže. isp. súziti. *v. impf.* uziti. — Njihov je šestar
od račvaste grane, pa ako je širok oni *ga kakom srez-
om pouze*, ako li je uzak oni *ga kakvijem* drvatom
rašire. Rj. 837a.

použeljeti se, použelim se, *v. r. pf.* *vidi* uželjeti
se. Rj. po-uzeljeti se čega, *kao malo ga se uželjeti. v.*
impf. željeti. — Kad se sestre bratu *použde*. Npj.
2, 510.

použinati, nām, *v. pf.* po-uzinati, *malo užinati. v.*
impf. užinavati. *v. impf. i pf.* užinati. — Nude ga da
sjede malo, da mu dadu što da *pouzina*. Rj. 309b.

použvišen, *adj.* po-uzvišen, *podosta uzvišen. isp.*
po (*slož. su adj.*) i uzvišen (*upravo je partice. pass.*
od uzvisiti). — Prema Rosama je na lijevoj strani,
na vrlo lijepome i od rode pouzvišenome mjestu Novi.
Kov. 29. Stane Miloš u sredu na *pouzvišeno mesto*.
Miloš 157.

povábiti, povábitm, *v. pf. n. p.* pseto, *nachlocken,
allio ad sequendum*. Rj. po-ovábiti *n. p.* pseto, *da*
pojge za kim. v. impf. vabiti.

pováđiti, dīm, *v. pf.* Rj. po-ováđiti. *v. impf.* vaditi.
1) *herausnehmen, protrahō, excimo*. Rj. kao *izvaditi*
sve redom. — Na vatri stoji jedna oranija velika puna
isječeničel ljudi . . . skinu onu oraniju, *povalde* onda
meso pa počnu jesti. Npr. 190. Od pojasa *sablje po-*

vadiše. Npj. 4, 173. A ne rade, da gospodu mire, nego
bi im *oči povadili*. 5, 19. *Povade* djeveri iz skrinje
darove. Kov. 90. — 2) u pjesmama *n. p.* sablju, t. j.
izvaditi: Ti *povadi* moju britku sablju. Pak Pašinu
sablju povadio. Rj. — Potrēi i carevića stigne pa
povadi strijelu i poviče: »Voliš li da te ustrijelim?
Npr. 201. A plamena noža *povadio*, od kolibe vrata
otvorio, da siječe u kolibu Turke. Npj. 4, 523.

pováđanje, *n.* *das löufig-sein der Kuh zum zweiten*
Mal. Rj. *verb.* od povagjati (i se). *stanje* koje biva
kad (se) krava povagja.

pováđati, pováđaj, *v. r. impf.* Rj. po-ováđati. *isp.*
voditi 4 (i se). — 1) kad krava po drugi put *vodi*,
pošto je već jedan put *vodila*, pa nije steona ostala,
zum zweiten mal löufig sein (von der Kuh), *ruit in*
enerem. Rj. — 2) *sa se, reflcks.* pováđati se, pováđja
se, *v. r. impf.* *vidi* povagjati. Rj.

povala, *f.* (u Dubr.) u poslovići: Gora je odvala
nego *povalu* (Gore je kad se čok pridigne, pa se po
drugi put razboli, nego *prvu bolest*. Posl. 43), *der erste*
Angriff, impetus. Rj. po-vala. *isp.* povaliti 1.

pováľiti, pováľim, *v. pf.* Rj. po-ováľiti. *ne dolazi*
nego prost glagol. isp. valiti. — 1) *niederwerfen, sterno*.
Rj. *v. impf.* pováľivati. — Kako su momci *pováľili*
jednoga čovjeka u blato i istukli ga. Sovj. 21. —
2) *a) vidu* pováľiti. — *b) su se, reflcks.* pováľiti se,
pováľim se, *vidu* pováľiti se. Rj.

pováľjati, pováľjām, *v. pf.* (u Hrv.) *niederwerfen,
prosterno*. Rj. po-ováľjati. *v. impf.* váľjati. — Razbi i
Moavee, i izmjeri ih užem *pováľjavi ih* po zemlji.
Sam. II. 8, 2. *Narod ovaj biče poráľjan* po ulicumu
Jerusalimskim od gladi i muča. Jer. 14, 16.

pováľjivānje, *n.* *das Niederwerfen, stratio*. Rj.
verb. od pováľjivati. *radnja* kojom *pováľjuje* što.
pováľjivati, pováľjijēm, *v. impf.* *niederwerfen,
sterno*. Rj. po-ováľjivati. *v. pf.* povaliti.

povampiriti se, povampirim se, *v. r. pf.* *ein Vampir*
worden, fio vampirus. Rj. po-vampiriti se, *postati*
vampir. — Vukodlak se zove čovjek u koga poslije
smrti 40 dana uzgije nekakav gjavolski duh, i oživi
ga (*povampiri se*). Rj. 79a. Kakogogj što se kod Srba
čovjek *povampiri*, tako Turci pripovijedaju da se kod
njih posvinji. Rj. 547a.

povářiti, povářim, *v. pf.* Rj. po-ovářiti. *v. impf.* po-
ovářivati. — 1) *n. p.* sjekiru, t. j. zatupiti je, pa onda
ugrijavši je dobro na novo iskepatu, *vidu* poklepati.
Rj. — 2) gvožđe, t. j. vrlo ga ngrijati (da već od-
mekne) i posuti pijeskom da se za drugo tako ugri-
jano gvožđe može prilijepiti, *verkitten, ferrumino, cf.*
zanaditi. Rj.

povarivānje, *n.* Rj. *verb.* od povarivati. — 1) *radnju*
kojom tko povaruje n. p. sjekiru (das Schärfen eines
Werkzeugs im glühenden Zustande, acutio instrumenti
candefacti. Rj.). — 2) *radnja* kojom *tko povaruje*
gvožđe (die Verkittung, ferruminatio. Rj.).

povarivati, povářijēm, *v. impf.* Rj. po-ovarivati. *v.*
pf. povariti. — 1) *glühend machen und schärfen, can-
defactum ucuo*. Rj. *n. p.* sjekiru. *isp.* povariti 1. —
2) *verkitten, ferrumino*. Rj. *gvožđe. isp.* povariti 2.

povat . . . *vidi* pohvat . . . Rj.

povázdán, (po vas dan) *n. p.* spava povazdan, *den*
ganzen Tag, in diem. Rj. *kuko je rastavdan* po vas
dan, *tako valju i pisati*. — Što po vas dan plugom
pluži, a po svu noć pružen leži. Npj. 1, 445.

pověćerak, pověćerka, *m.* (u Risnu) kad se *poslije*
većere opet jede, *n. p.* na igri, *zweites Nachtmal, mensa*
respertina secunda. Rj. po-većerak.

pověćerati, řām, *v. pf.* *ein kleines Nachtmal ein-
nehmen, coenum modicum sumo*. Rj. po-većerati (*malo*).
v. impf. i pf. večerati. *v. impf.* večeravati, večerivati.

pověćati, čām, *v. pf.* *auwgere, amplificare etc.*
Stulli. po-većati što, učiniti ga većim. *v. impf.* pove-
ćavati. *vergrößern*.

povećavanje, *n. verb. od povećavati. rubnja kojom tko povećava što.*

povećavati, *pověčāvām, v. impf. po-većavati, činiti što većim. v. pf. povećati. — Umaljujući efu i povećavajući sikal i varajući lažnijem mjerilima. Amos 8, 5 (efa biblijska mjera; sikal biblijski novac).*

poveće, *adv. mehr, haud parum (haud pauci), cf. poviše: Za kim pogje poreće hajduka. Rj. po-veće. isp. poveći.*

poveći, *adj. comp. od povelik. po-veći, kao podosta, nešto reći, isp. po (slož. su adj.) i veći. — Štamparskih pogrešaka može biti da će se i više naći; ali ja sam za sad opazio samo oru poveću. Posl. LIV.*

povelik, *adj. so ziemlich gross, sic satis magnus. Rj. po-velik, prilično, podosta velik. isp. po (slož. su adj.) i velik. comp. poveći. — Podobro, poveliki, po-bolje, ponajviše, ziemlich, satis. Rj. 510a. Kad dijete naraste poveliko. Npr. 1. Hudobo paklena! (Kao psovka — i povelika). Posl. 343.*

povelja, *f. iz Staroslav. jezika. vidi diploma, povelja. isp. velim, velju. — Najtrgija je povelju dosti imit' pineza. DPosl. 68. (imiti dijalekt. mjesto imati). U povelji Jovana despota. DRj. 2, 273.*

povenuti, *nēm, v. pf. po-venuti (po-ve(h)nuti? tako se čuje po sjevcrnim krajevima. isp. provenuti, provenuti). isp. uvenuti, verwelken, marcesco. v. impf. — Druga (zrna) padoše na kamenita mjesta . . . i kad obasja sunce, povenuše, i buduću da nemahu žila, posahnuše. Mat. 13, 6.*

povesti, *povědēm, v. pf. Rj. po-vesti. kao prost glagol ne dolazi. isp. vesti (vedem). v. impf. povoditi.*

— **I. 1 a)** *mitnehmen, mitführen, mitbringen, adduco. Rj. — Pa povede vranca za verige. Rj. 58a. Kalugjer povede ga uz su kao gjaka . . . Da kupimo onoga jednog gjavolka, pa da ga povedemo namastiru. Rj. 147a. Starac povede konju po vašaru. Npr. 38. Otac radujući se povede ih u svoj dvor. 113. Pijevca povedem u porodu, da se odmara. 161. Koji bi mogli narod za sobom povesti. Danica 3, 154. Ne smejući vojsku kupiti i povesti nu nahju Požarevačku. Miloš 47. — b)* *u prenesenom smislu: Njegov sinovac razgovor o predaji s Turcima da povede, i da gleda što brže da svrši. Danica 3, 180. Kako su oni poveli s njom besjedu. Nov. Srb. 1817, 471. — 2)* *(po juž. kraj.) vidi odvesti: Od Meduna Ture Omer-aga povede ti tvoju vjernu ljubov. Jer sam gjevajka vjerena, vjerena ne povedena. Rj. — II. sa se, reflex. — 1) sich nach einem richten, sequi aliquem. Rj. — Koji velikijeh škola i nauka nijesu učili . . . uzrok će biti što su se poveli po gospodi. Kov. 14. Nije moglo biti da se i Miloš ne povede za njim. Sovj. 56. — 2) vidi navesti se, navedem se. — Kad svi viču: pjan si, poveli se. Posl. 119. Starac se spusti na klupu . . . klupu se povede, i starac u malo ne pade na zemlju . . . Da se ne misli o onom kako se on povede na onoj klupi. Mil. 30. Knez hoteci odjahati . . . staračku svoju nogu iz desne uzengijje ne moгаше od jednom prenesti preko konjskih sapi, nego zakači, i povede se, te u malo ne pade. Mil. 75. Opalih! On se povede: pogodio sam ga! Zapade za jednu kladu. Zim. 230.*

povesti, *povězēm, v. pf. fuhren, führen, rudern. veho. Rj. po-vesti n. p. kogu na kolima, na lugji, kao prost glagol ne dolazi. isp. vèsti (vezem). v. impf. voziti.*

poveštati, *stām, v. pf. veralten (von Kleidern), obsolesco: Ili ti je ruho poveštalo. Rj. po-veštati, postati vetho. isp. vetah, ovetšati; i s premještenim glasovima: izveštati, poreštati. Korijeni 191. — Još je tvoja na temelju kula, a jesu joj strihe poročale. HNpj. 4, 301.*

povez, *m. (u Srijem) 1) vidi pouz. Rj. i pouzak. po-vez. isp. povezati, čim se veže porjesmo na bašluku. — 2) u knjige, der Einband: Visoki ljudski duh*

ne stoji u ukrasima kakoga poveza manje, nego u samoj dobroj knjizi, koja je u njemu vezana. Priprava 171 (isp. kod sveza primjer iz Spisi 1, 94). (Gdje se riječi **сѣткѡум** bez sumnje misli samo povez ili dar. Živ. kr. i arh. VII. — 3) *uopće čim se što porče: Čalma, povez oko glave u Turaka. Daničić, ARj. 885a.*

povezača, *f. marama, ili krpa, što se žene povezuju, das Kopf Tuch, Haupttuch, vittu, cf. jašmak. Rj. vidi i pokrivača 2, okruga, peća 3, rub 1. — riječi s takvim nast. kod cjepača.*

povezati, *povězēm, v. pf. Rj. po-vezati. vidi po-gergetiti. v. impf. povezovati. — I. 1) nach einander binden, ligo alium ex alio. Rj. svezati pomalo, jednoga za drugim. — Požeše i snopje povezuše. Nnj. 175. Svade se s Latif-agininim Turcima, pa skoče s momcima, te ih sre povežu. Miloš 59. sa se, pass.: Druge se (konopje) počupaju i u ručice povežu. Rj. 86b. — 2) glavu, einbinden (den Kopf), illigo. Rj. — Kisni, ne smiši, stiglo me do vrata! (Zakiselila žena u sobi (ili u mlječaru) lonac mljeka, pa ga pokrila i povezala torbom, da bi se u toplini prije ukiselilo . . .). Posl. 134. — II. sa se, reflex. sich (den Kopf) einbinden, illigo caput. Rj. ženu se povezala, t. j. povezala glavu.*

povezivanje, *n. das Einbinden des Kopfes, vittatio capitis. Rj. verb. od povezivati (i se). radnja kojom n. p. ženu povezuje glavu, ili se povezuje.*

povezivati, *povězujēm, v. impf. Rj. po-vezivati. v. pf. povezati. — 1) den Kopf einbinden, vittu. Rj. n. p. žena glavu. — 2) su se, reflex. sich einbinden, vittor. Rj. ženu se povezuje povezujući glavu. — Povezača, marama ili krpa, što se žene povezuju. Rj. 513a.*

pövi, *f. pl. (u Lici) na samaru ona uzica, što stoji konju ispod repa (u na sedlu i ondje se zove kuskun). Rj. vidi pohvi. — pö(h)vi. vidi u Miklošićevu rječniku NOVBA. Korijeni 225 (u Mikloš. NOVBA. f. vagina).*

povidjeti, *pövidim, (jugozap.) v. pf. erzählen, sagen, trado: Bolje je povijeti nego vigiteti (Bolje je nego što se čini na oči. Posl. 24). U negjelju drugom' povijjela. Ja to hoću povijjeti Marku. Rj. po-vidjeti. vidi povjediti. reći, kazati. v. impf. povijedati. — Tn je njima Maksim povidio po istini sve, kako je bilo. HNpj. 1, 351.*

Pöviya, *f. nekaka planina (u Crnoj Gori. Rj.?). — Poslaše je (knjige) u ravnju Poriju na bijelu kulu Mrkonjića a na ruke Mrkoju serdaru: »O Mrkoje, od Porije glavo! pokupi mi momke Povijane. Npj. 4, 417.*

Pövijanin, *m. (pl. Pövijāni) Einer von Povija: I pred njima tridest Povijana. Rj. čovjek iz Povije.*

povijanje, *n. Rj. verb. od I. povijati. II. povijati se. — I. 1) radnja kojom tko povija n. p. dijete (u poroj), (das Wickeln, fascio. Rj.). — 2) radnja kojom žena povija (ragja) djecu. — II. radnja kojom se tko povija n. p. po konju (das Windeu, Heraufziehen [der Wolke], advolutio nubium. Rj.).*

1. povijati, *pövijām, v. impf. Rj. po-vijati. v. pf. poviti. — I. 1) wickeln, fascio. Rj. sa se, pass.: Povijaju li se djeca od dvije godine i po? Nov. Srb. 1817, 471. — 2) (u Dubr.) vidi ragjati (djecu), cf. poviti. Rj. — II. sa se, reflex. sich schmiegen, se applicare, n. p. povija se po konju. Rj.*

2. povijati, *pövijām, v. pf. vidi potjerati, pognati. Rj. po-vijati. vidi syn. kod pognati. v. impf. vijati 1.*

pövije, *f. pl. više nosa gdje se obrve sastavljaju, Zwischen-Augenbraunen-Gegend, regio inter superciliūm utrumque: Puče puška, pogodi Turčina u povije megju oči dvije. Rj. — vijati (n. p. glavom). povijati, vinuti. povije. tankovija, povijuša. vijoglav. Korijeni 207. Miklošić misli da se tako samo izgovara mjesto vjeđe; ali povije nijesu vjeđe (isp. uzvijati obrvama). 208.*

povijedanje, *n. vidi* kazivanje. Rj.

povijedati, *pōvijedām, v. impf.* (u Risnu) *sagen, erzählen, dico, trado, narro, cf.* kazivati. Rj. *po-vijedati. v. impf. slož.* iz-povijedati, *pri-, pro-, s-, za-, v. pf.* povijediti, povjediti. — A da tebi, sine *povijedam*: Danas vam se, dragi ženi dundo. HNPj. I, 370.

povijest, *f.* povjēst, povjēsti, *f. narratio, historia.* Mattei: štimo takogjer u *porjēsti* života mnozijeh svetača. Stulli. Onaj ne treba da čita svu *Kosarinu porēst* (koji će gjavo čitati 30 lista njezina ludovanja i neprilične laži!) već neka pročita . . . pa će se uvjeriti. Nov. Srb. 1817, 639. *vidi* istorija. *zu postanje isp.* povjediti, povjedati. — Kad sam godine 1878 pisao biblijsku istoriju za srednje škole, upitah pokojnoga Daničića, kako bih pisao riječ *porēst* po južnom govoru, ako bih je htio upotrijebiti mjesto *istorija*? on mi reče: »U narodu nema te riječi, ali je govore u Bijogradu, i to s takim akcentom, da bi je trebalo po južnom govoru pisati *porjēst*«. Biće književni ljudi u Biogradu riječ *porēst* i akcent njezin primili od Rusa. *isp.* Vjenae 1883 br. 43, 47, 49 i 52. Iveković.

povijestan, *pōvijesna* (povjēstan), *adj. historicus, ad historiam pertinens.* Stulli. *što pripadu povijesti. vidi* istorijski.

povijuša, *f.* — **1)** puščana cijev u koje se spolja vidi kako je savijena, *Art Flintenlauf, tubus quidam sclopeti.* Rj. — **2)** (na Tromegji) što se zimi zavije oko glave (pojas) kao čalma, *was um den Kopf gewunden wird, pannus quo caput redimitur.* Rj. *po-vijuša. isp.* povijati 1, poviti 1. — *riječ* s takim *nast. kod* ajgiruša.

povikati, *pōvikēm, v. pf. schreien, inclamo, exclamo.* Rj. *po-vikati. vidi* poviknuti, poupiti. *v. impf.* povikivati. — **1)** *povikati kome*: Poviče im: »Pomagajte, braćo, za Bogal! Npr. 4. *Porika s velikom vikom onome koji imaše kosijer oštri, govoreći*: zamahni kosijerom. Otkriv. 14, 18. (*isp. niže* pod 4: *Povika glasom velikijem.* Otkriv. 7, 2). — **2)** *povikati koga*: On *povika* svoje verne *sluge.* Npj. 1, 539. A *povika* Čupiću Stojana: »A na noge Čupiću Stojane! 4, 263. — **3)** *povikati ku kome*: 1 *povika k njemu* govoreći: pomiluj me. Mat. 15, 22. Narod *povika k Farouzu za hljeb.* Mojs. I. 41, 55. *K Bogu svojemu* povikah. Ps. 18, 6. — **4)** *povikati na koga*: Graknuti, *povikati na koga.* Rj. 98a. Učiniti na koga ršnu, ili udariti ga ršnom, *t. j. povikati na nj s prijeljnom.* Rj. 658b. On *poviče na snahu*: »Dajdete, gjeco, one moje zubne čačkalice. Npr. 5. *Povika glasom velikijem na četiri anđela. . . govoreći*: Ne kvarite . . . Otkriv. 7, 2. (*isp. poviče* pod 1: *Povika s velikom vikom.* Otkriv. 14, 18). — **5)** *povikati kako i zašto, osim primjera pod 1—4, u kojima ima i tako što*: *Srdito poviče*: »Ta zar u slijep? Npr. 4. On *povika izu svega glasa*: »Brate Pavle . . . Npj. 1, 580. Ona Srblji *u glas povikaše*, a na Turke složno udariše. 4, 236. *Povikase grlom bijelijem*: »Sad Brgjani . . . 4, 378. Mlogi *poviču, da bude* starijšina Glavaš. Danica 3. 163. Oni *iz glasa povikaše govoreći*: da se razapne. Mat. 27, 23. *Poviku* put oltara *riječju Gospodnjom* govoreći: oltare! oltare! Car. I. 13, 2.

povikivanje, *n. das Ausrufen, exclamatio.* Rj. *verb. od* povikivati. *radnja* kojom tko *povikuje*.

povikivati, *povikujēm, v. impf. ausrufen, exclamo*: Pa iz grla *povikuje*. *Povikuje* Komnene vojvoda. Rj. *po-vikivati. v. impf. prosti* vikati. *v. pf.* povikati, poviknuti.

poviknuti, *pōviknēm, v. pf. vidi* povikati: *Poviknula* sa granice straža. Rj. *po-viknuti. v. pf. je* i *prosti* viknuti. *v. impf.* povikivati. *Povikne od radosti svekru* svome i svekrvi: »Jest istina . . . Npr. 251.

pa *poviknu* grlom i *avazom*, i doziva Bakovića Laza. Npj. 4, 398.

poviljeti, *povilim, v. pf. in Wuth gerathen, in furorem agor (vīm vī; vila nancisor).* Rj. *po-viljeti, kao vila* postati, *pohješnjeti, pogoropaditi se. druk-čije se ne nalazi ovaj* glagol.

povisiti, *pōvisim, v. pf. erhöhen, effero, n. p. kome* plaću. Rj. *po-visiti. v. impf.* povišivati. — Ona *po-krađeni povisi* *sodžbinu* . . . onda *pokrađeni* još *povisi* *sodžbinu*, i tako je *povisuje* tri četiri puta. Rj. 699b. Oborio mečev i munare, *povisio* *crkve i oltare.* Npj. 4, 295.

povisok, *povisōka, adj. kao* *podosta visok. isp.* *po* (*slož. sa* *adj.*) *i visok.* — Bokeljska je kapa *kao* *povisok fes.* Kov. 41. Stajase *na mjestu* *povisoku.* Nem. 8, 4. *adv.* *povisōko*: *Povisoko* kalpak uzdigao. Npj. 3, 140.

povišće, *adv. isp.* *po* (*slož. sa* *adv.*) *i više* (*comp. od* mnogo). — *Poveće, adv. mehr, huud parum (huud pauet), cf.* *poviše.* Rj. 513b. U Perastu ima samo 26 kuća zakona Grčkoga, u Prčanju biće ih malo *poviše.* Kov. 33.

povišica, *f.* ono što se *povisi*, *n. p. poreza* ili plata kakva, *die Erhöhung, adjectio.* Rj. *po-višica. isp.* *povisiti.*

povišavanje, *n. die Erhöhung, clatio.* Rj. *verb. od* *povisivati. radnja* kojom tko *povisuje* što.

povišivati, *povišujēm, v. impf. erhöhen, effero.* Rj. *po-višivati. v. pf.* *povisiti.* — Ona *pokrađeni* još *povisi* *sodžbinu*, i tako je *povisuje* tri četiri puta. Rj. 699b.

povitak, *povitka, m. die Windeln zusammenge-wickelt, fusciae*: dijete u *povitku.* Rj. *povoji* *povijeni.* *po-vitak. isp.* *poviti* 1.

poviti, *pōvijēm, v. pf. Rj. po-viti. v. impf.* *povijati.* — **I. 1)** *dijete, einwickeln (osterr. fatschen), fuscio.* Rj. — *Jednoga* obuku u ženske haljine i dadu mu u naručje *kao* *povijeno* *dijete.* Rj. 148b. *Ostavljale* *djecu* *ncporitu.* Rj. 179b. A *nju* je majka *rodila, u svilen* *poroj* *porila.* Npj. 1, 65. Kad si se *rodila*, nije ti pupak *odrezan* niti si *solju* *natrvena* ni *pečenama* *porila.* Jezek. 16, 4. — **2)** (u Dubr.) *vidi* *roditi* (*dijete*): ona je *porila*, *t. j. rodila*; što ti je majka *porila*? Rj. — **II. sa se, refleks. sich winden, schlün-gen, emineo. Rj. — *Povila* se *b'jela* *loza* *vinovu* *ispod* *b'jela* *ispod* *grada* *Budina.* Npj. 1, 401. Ja sam *noćas* *čudan* *sanak* *usnio*, *gje* se *pori* *jedan* *pramen* *mgle* *od* *proklete* *zemlje* *Vasojeve*, *pak* se *savi* *oko* *Durmitora.* 2, 109. *Razbolje* se *Jergoviću* *Muju* . . . a *Muju* je *muka* *dodijala*, *povio* se *po* *konju* *duratu*, *od* *muke* *no* *zubna* *grivu* *skube.* 4, 25.**

povitica, *f.* (u Lic) *vidi* *gužvara.* Rj. *vidi* i *gužvača, t. j. pita. po-vitica. isp.* *poviti* 1.

povjediti, *dim, v. pf. sagen, dico, trado, pf. reći, kazati, povigeti.* Rj. *po-vjediti. vidi* *povijediti. v. pf. složenu* iz-povjediti, *pri-, za-, opovijediti; natpripovjedati. v. impf.* *povjedati.*

povjeravanje, *n. verb. od* 1) *povjeravati, 2) po-vjeravati se.* — **1)** *radnja* kojom tko *porjerala* *kome* *što.* — **2)** *radnja* kojom se tko *porjerala* *kome.*

povjeravati, *povjērāvām, v. impf. po-vjeravati. v. pf. povjeriti.* — **1)** *što* *kome, unvertreten, concedo, committo*: Ali *Isns* *ne* *povjeravase* *im* *sebe*; *jer* *ih* *sve* *znadijaše.* Jov. 2, 24. *Sekretarstvo, na* *kome* *zahva-ljujem* *što* *mi* *ga* *je* *porjeralo* *toliko* *godina.* Daničić, Vid. d. 1862, 2. — **2)** *sa* *se, refleks.*: *Po* *tome* *što* *želješće* *da* *im* *se* *sruk* *porjerala,* *Dubrovcani* *paziše* *i* *braniše* *strance.* DM. 218. *hlinit* *dokazujući* *da* *se* *ne* *treba* *nikome* *povjeravati* *dokle* *ga* *dobro* *ne* *poznaš,* *pripovjedi* *priču* *o* *uši* *i* *busi.* Star. 2, 265.

povjerenik, *povjerenika, n. kome* *se* *što* *porjeri*: *der* *Vertraute, Vertrauensmann, Commissar. isp.* *komesar, komisar.* — *Miloš* *je* *i* *sam* *mislio* *da* *bi* *mu*

bilo bolje lično se pustiti u pregovore s Kuršidom, nego li pregovarati preko poverenika. Mil. 129.

povjerenost, povjerenosti, *f. gotovost porjeriti kome što. isp. povjerenje; das Vertrauen, fiducia.* — Blagodarim svima gg. prenumerantima na njihovoj povjerenosti k meni. Ako mi i u napredak ovaku ljubav i povjerenost pokažu. Danica 3, XXIII.

povjercuje, *n. verb. od povjeriti. djelo kojim tko porjeri kome što; das Vertrauen, fiducia. isp. povjerenost.* — Izbrani zahvali im na ovom porjerenju. Priprava 59. Dubrovnik je imao sruda porjerenje radi bogatstva i nezavisnosti. DM. 249. Kod njega će dobit' povjerenje. Šćep. mal. 179.

povjèritelj, *n. koji porjeri kome što; Gläubiger, creditor. vidi dužnik 2, rukodavac, rukodavalac, rukodavnik.* — Oštetih tolike svoje porjeritelje. Zim. 204.

povjeriti, *rim, v. pf. anvertrauen, concedo, committo.* Rj. po-vjeriti kome što. *v. impf.* povjeravati. Ali mu je opet mogao čovek, kao prucem junaku, u po noći bez ikake svjedodžbe nebrojeno blago povjeriti. Danica 1, 90. Šta je dakle bolji Jevrej od drugih ljudi? Mnogo svakojako; jer su im porjerenje riječi Božije. Rim. 3, 2. I porjeri tamničar Josifu sve sužnje u tamnici. Mojs. 1, 39, 22.

povjèrljiv, *adj. vertraut, vertraulich, familiaris.* — Prema meni Ljuba sad nije onako povèrljiva kao nekad. Zlos. 173.

povjèrljivost, povjèrljivosti, *f. die Vertraulichkeit, familiaritas, usus familiaris.* — Istina je da se gotovo sve ove riječi govore s nekom povjèrljivošću... porjèrljivost je najreća u porodici. Rad 26, 60.

povjèrovati, povjèrujem, *v. pf.* (Rj.³). — 1) *vertrauen (cinem etwas), confido.* Rj. po-vjèrovati. prosti vjèrovati *v. impf.* i *v. pf.* — Rekoše mu: znaš li da je Valis poslao po Ismaila da te ubije? Ali im ne porjèrova Godolija. Jer. 40, 14 (*non credit eis; glabte ihnen nicht*). Pod jednijem svjetskim carstvom bijahu svi gradovi, i jednu vladu božanstva porjèrovaše svi narodi. DP. 298. *glagol ovaj zvuči što i vjèrovati v. pf., samo što se njime više ističe perfektnost prema posljednjem, koji je v. pf. i v. impf.* — 2) *su se, refleks.* povjèrovati se: ja sam se povjèrovao — pouzdao sam se u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmin.

povjesamce, *n. dem. od povjesmo. Rj.*

povjesmo, *n. der Bund Fluchs, die Reiste, fasciculus lini.* Rj. vidi teg 4. *dem. povjesamce.* — Bašluk, 1) u varoške preslice ono gore na što se porjesmo navija. Rj. 19a. *Povjesma se vrcaju.* Rj. 78a. *Maca, 6) porjesma, što se izvlače iz velikoga vlasa.* Rj. 348b. Pa mu onda pruži *porjesmo lana.* Npr. 106. Poslaću ti gjergjef i preslien, uz preslicu *Misirska porjesmo* i vrceno drva šimširova. Npj. 3, 465.

povješati, šam, *v. pf.* po-vješati, objesiti nekolicinu, jednoga za drugim. vidi izvješati. *v. impf.* vješati. — Te po gori *porješaše Turke.* Npj. 3, 332.

povjetarec, *n. vidi aer, ajer, jajer, vazduh, zrak; die Luft, aer.* — Ajer, vidi *povjetarec, vazduh, zrak.* Daničić, ARj. 42b. *po-vjetarec, drugoj poli osnovu u vjetar.*

povlačenje, *n. Rj.¹ VIII. verb. od I. povlačiti, II. povlačiti se.* — I. *radnja kojom tko povlači što, oči.* — II. *radnja kojom se tko povlači.*

I. **povlačiti**, *povlačim, v. impf.* Rj. po-vlačiti. *v. impf. prosti vući. v. pf. povući.* — I. 1) *umherziehen, herumerschleppen, distraho.* Rj. — Igrači se uhvate jedan drugome za pojas ostrag... oni se jednako vijaju... tako se ova povorka jednako vijuga i dosta puta *svojega kolorogju povlači kud on ne bi htio.* Rj. 327b. — 2) *oči, hinkelren, converto (oculos):* Povlači oči kao kurjače. Rj. — II. *su se, refleks. v. r. impf. herumgeschleppt werden, dijsiel.* Rj. — *Povlači se* kao bolest po govodima. Posl. 250. Ovo svjedoči, da se u narodu još *porlači spomen*, ako i

taman, da je mati despota Jovana bila iz Crne Gore. Npj. 2, 573 (Vuk).

2. **povlačiti**, *povlačim, v. pf.* po-vlačiti. vidi porđrljati. *v. impf. vlačiti.* — Ore li orač svaki dan da posije? ili brazdi i *povlači njiru sroju?* Is. 28, 24 (*wird er immer sein Land eggen?*). Upregnucu Jefrema, Juda će orati, Jakov će *povlačiti.* Os. 10, 11. *iz ovijeh se primjera čini da je povlačiti i u ovom značenju Daničiću v. impf.; ali povlačiti premu vlačiti glagol je perfektivan, tako ga i narod u postojbini mojoj upotrebljava.* Iveković.

povladiti, *povladim, v. pf.* kome šta, *durch Beifall begünstigen, Vorsehuh geben, aufmuntern, laudo, hortor.* Rj. po-vladiti, kao odobriti što, *odobravajući naprijed pomučti. v. impf. povlagjivati.*

povlagjivanje, *n. das Aufmuntern, hortatio.* Rj. *verb. od povlagjivati. radnja kojom tko povlagjuje kome šta:* Iz njih (se, iz pisama) ne vidi nikakvo stezanje trgovačkih prava, premda nema ni *povlagjivanja.* DM. 28.

povlagjivati, *povlagjijem, v. impf. aufmuntern, hortor.* Rj. po-vlagjivati, kao odobravati što, *odobravajući naprijed pomučiti. v. pf. povladiti.*

povlaka, *f. die Sahne, flus lactis, cf. pavlaka.* Rj. vidi i kajmak, skorup, splav 2. *isp. tjenica.* — Mlijeka mu dade, u gospodskoj želji donese mu *povlaku.* Šud. 5, 25. *po-vlaka. korijen vidi kod pavlaka.*

povlašiti, šim, *v. pf.* Rj. po-vlašiti. *v. impf. vlašiti.* — 1) *zum Vlah machen, facio esse 709 Vlah.* Rj. *povlašiti koga, učiniti ga Vlahom.* — 2) *su se, refleks. ein Vlah werden, sto Vlah.* Rj. *postati Vlah.*

povlata, *f. (u Baranji) u kamare (žita) ozgo je povlata, a odozdo podina, die oberste Lage eines Schobers, superficies acervi, cf. okapina.* Rj. *navrh sijena ono što od kiše pocrni.* — *po-vlata (kor. kod vlat).* Osn. 18.

Povlen, *m. planina u Srbiji. cf. Drmanovina. Rj.*

povod, *m. Rj. po-vod. isp. povesti, povoditi.* — 1) *der Strick an dem man die Pferde führt, funis eopistri, cf. povodae:* Dva povedi jošte u porodu. Rj. *uže na kojem se konj vodi. vidi i jular, ular.* — Pa on uzja bijesnu vrančinu, a *gjadu vodi u povodu.* Npj. 1, 547. I *povode kojima isješko.* 4, 339. — 2) *occasio. Stulli. ono za čim se čovjek kao povede da čini što; kao uzrok, zgoda; der Anlass, ansa.* — *Samo daje ljudna porod, te to i drugim glagolima prišivaju, i kvare jezik.* Spisi 1, 46. *oru istu rečenicu ponavlja Vuk Spisi 1, 85. u potpunim djelima ne piše više ove riječi.* Povod ima i Vuk ali ne u ovom smislu: »da mi ne bude on dao *poroda*, ne bi ja o tom ni mislio.« J. Bogdanović *isp. navoditi 2, navlačiti 4, navraćati.*

povodac, *povoca, m. vidi povod. Rj. povod 1, jular, ular.*

povodan, *povodna, adj. angeschwollen (con cinem Flusse), tumidus:* Al' Sitnica mutna i *porodna.* Rj. *po-vodan. potok je povodan, kud mu rodu naraste. isp. povodanj.*

povodanj, *povodnja, m. (u Mačvi) Uberschwemmung, inundatio:* kad dogje povodanj. Rj. vidi plima 1, potop 1. *isp. povodan.* — Jer je tisuća godina pred očima tvojima kao dan jučerašnji... Ti ih kao *porodnjem* odnosiš. Ps. 90, 5. Vidješe te gore i uzdrktaše, *povodanj navali;* bezdana pusti glas svoj, u vis podiže ruke svoje. Avak. 3, 10. *po-vodanj (osn. u rodu s prijedlogom).* Osn. 200. *riječi s takim nast. kod bacanj.*

povodičan, *povodična, adj. (u C. G.) vidi povodljiv.* Rj. *po-vodičan, koji se lako povede za drugim, rado se porodi za drugim. vidi i prevodičan, prevodljiv.* — *isp. adj. s takim nast. stavičan.*

povoditi, *povodim, v. impf.* Rj. po-voditi. *v. pf. povesti.* — 1) *im Begriffe sein zu führen, ducturus sum.* Rj. *n. p. povodim koga, t. j. poimam se, počinjem, da ga vodim.* — 2) *su se, refleks.* — a) *sich*

aufmachen zu folgen, accingor ad sequendum. Rj. — Kakogod što bi bilo nerazumno . . . isto bi tako bilo i kad *bismo se* u pravopisu ili ortografiji *povodili po Slavonskome jeziku.* Pis. 83. Ne gledaj što je ko siromah, niti se *porodi za bogatijem.* Mojs. III. 19, 15. — *b)* *isp.* povesti se II 2. *vidi* navoditi se. — Starae i baba se ustaviše; sve se oko njih okretaše; oni se čisto *porogjahu* ne umjeju ići. Zim. 150.

povodljiv, *adj.* leicht zu bewegen, leicht nach andern zu richten, facilis ad sequendum. Rj. po-vodljiv, koji se lako *porodi za drugim, rado se porodi za drugim.* *vidi* povodičan, prevodljiv, prevodičan.

povoduik, *m.* ein Nebenferd, equus funalis: I dva vodi konja *povodnika.* Rj. konj koji se vodi u *porodu.*

povodjenje, *n.* das Aufbrechen um zu führen, oder zu folgen. Rj. *verb.* od 1) povoditi, 2) povoditi se. — 1) *radnja* kojom tko *porodi koga.* — 2) *radnja* kojom se tko *porodi za kim ili za čim.*

povôj, *povôja*, *m.* die Binde (um das Kind zu wickeln), fascia. Rj. po-voj (*isp.* poviti, povijati), *ono čim se dijete povija.* — Od *poroju* od pokrova. Posl. 235. A nju je majka rodila, u *svilen poroj* povila, majčinim mljekom dojila. Npj. 1, 65.

povojica, *f.* Art Stickerei, picturae acu factae genus. Rj. po-vojica (*isp.* poviti, povijati), nekakav *vez.* *isp.* pokrstica, popletica, ulama.

povojnica, *f.* čast i dar (djetetu čarapice, kapu ili kosulju), što se šalje porodilji poslije porogjaja, *das Kindbettgeschenk, donum puerperii.* Rj. po-vojnica, *osn.* u povoj. — On se je toliko obogatio da je na *porojnicu* Miloševu sinu Milanu poslao kolvku od čistoga srebra! Mil. 59.

povôljan, *povôljna*, *adj.* willkommen, angenehm, gratul. Rj. po-voljan, što je kome *po volji.* *vidi* pućdan. *isp.* povoljit. — Ja tebe glas, ti mene muštuluk. (Kad ko ište muštuluk za kakav *poroljan glas.*) Posl. 110. *Novci su* i u iskrpljenoj kesi *poroljni.* 226. Ja ću se starati, da *im Danica* što je moguće više *porolnju bude.* Danica 3, XXIII. Dotle mu dogje i od Rejmera *poroljan odgovor.* Odg. na ut. 25. Ako li ko nagje što bolje i pravilnije i *za obje strane porolnije,* meni će biti još milije. Srb. i Hrv. 7. Da budu neznabošci *prinos poroljan* i osvećen Duhom svetijem. Rim. 15, 16.

povoljit, *adj.* što je kome *po volji.* *isp.* povoljan. — »Je P ti sila od Turčina bila?« »Nije, majko, vjeru ti zadajem! meni je *poroljito* bilo.« HNpj. 3, 349.

povoljiti, *ljam*, *v.* pf. (u Boei) kome, kome čim, *befriedigen, volontàti ejus satisfacere, ef.* zadovoljiti, ugoditi. Rj. po-voljiti, kome *po volji učiniti.*

povonjati, *njam*, *v.* pf. (u Dubr.) *vidi* primirisati. Rj. po-vonjati. *vidi* i pomirisati. *v.* *impf.* vonjati.

povôrka, *f.* — 1) eine Reihe Fische an einer Sehmur. Rj. *ribe nuizane na uzicu.* — 2) eine Reihe Menschen hinter einander: čitava *pororka* (ljudi). Rj. — Gerga, gomila, *pororka*, *n.* p. ljudi. Rj. 85b. Igrači se uhvate jedan drugome za pojas ostrag . . . oni se jednako vijaju . . . tako se *ova pororka* jednako vijuga. Rj. 327b. Povrzmaše se ljudi, t. j. pogjoše jedan za drugim, te se *nućini pororka.* Rj. 515b.

povôžić, *povôžica*, *m.* klin u ornica. Dr. Gj. Šurmin. ornice = kolečke. *isp.* svornica, nešto kod *pluga.* — *zu nast.* *isp.* pogonič, količ; branič. Ivekovič.

povraci, *povratâkâ*, *m.* pl. (u Boei) oko dva sahata pred noć, kad se stoka *povraća* kući. Rj. po-vra(t)ci. *isp.* povratiti se, povraćati se. *isp.* zaranci.

povračâj, *m.* u tkanju koliko se pregre s vratila u jedan put odmeta ili *povraći.* Rj. po-vračâj. *isp.* povratiti. — *riječi s takim nast. kod* dogagjaj.

povračanje, *n.* Rj. *verb.* od 1) povraćati, 2) povraćati se. — 1) *radnja* kojom tko *povraća koga ili što* (das Zurückstellen, restitui. Rj.). — 2) *radnja* kojom

se tko *povraća* (das Umkehren, reversio. Rj.): E t' ovamo *povračanja* nema. Npj. 5, 244.

1. povraćati, *čâm*, *v.* *impf.* Rj. po-vraćati. *vidi* povrtati, uzvraćati, uzvrtati. *v.* *pf.* povrtiti. — 1 *a)* *umkehren machen, dazu bereiten, facio ut quis revertatur.* Rj. *povraćati koga, kao nagovarati ga na povrtak.* — *b)* *povraćati kome šta:* Devojka *junaku prsten povračala:* »Naj ti prsten, momče . . . Npj. 1, 438. — 2) *su se, refleks. umkehren, revertor.* Rj. — Kad se ide u prijatelje . . . pa kad se *iz prijatelja povraća.* Rj. 284b. Koji pije a ne plaća, taj se u *krčmu ne povraća.* Posl. 143. Što se dalje u istoriji ili simo u misli *natrag povračamo*, to sve manje mora biti ljudi na broju. Priprava 114. Kao što se *pas povraća na svoju bljvotinu*, tako bezumnik ponavlja svoje bezumlje. Prič. 26, 11.

2. povraćati se, *čâm se*, *v.* *r.* *pf.* po-vraćati se, *vratiti se sve pomalo, jedan za drugim.* *v.* *impf.* vraćati se. — Narod prosti iz obližnjih nahija takogjer prebegne preko Save i preko Dunava, a oni unutra pobegnu u planine; pa se posle na pozivanje Tursko i ovi ispredaju i oni *povračaju.* Miloš 42.

povračenje, *n.* (u Boei) die Rückkehr, reversio: Na putu vi dobra sreća bila, na *zavratu* bolje *povračenje.* Rj. *verb.* od povrtati se. *djelo* kojim se tko *povraći.* *vidi* povrat, povrtak, povrtište; *zavrat.* — *takva verb. supst. kod* dopuštenje.

povraniti, *povranim*, *v.* *pf.* schwärzen, denigro. Rj. po-vraniti što, *učiniti da bude vrano (erno).* *vidi* ponrniti. *v.* *impf.* vraniti. — Tetka Jela čuju *povranidu za Maksimom* za bratom rognjenim. Npj. 1, 550.

povrât, *m.* die Umkehr, reversio: Ali da je meni *na povrate*, (ja bi tebe i vojvodu Janka za Miloša muštuluka dala. Npj. 1, 444). Rj. po-vrat. *isp.* povrtati se. *vidi* povračenje, i *syn.* ondje.

povrtak, *povratka*, *m.* das Kehrum, die Rückkehr, reversio, reditus. Rj. po-vrtak. *isp.* povrtiti se. *vidi* povračenje, i *syn.* ondje. — Da ti u ovi dom *povratka riše ne bude*, nego ako gostom kad dogje! Rj. 125a. Gori su *porraei* već počeli. DPosl. 24. Ovde se može spomenuti i *Kara-Gjorgijju povrtak u Srbiju.* Miloš 173. *Na povrtaku* some u *Bijograd* oglobi najznatnije Turke po Zvorniku. Npj. 1, XXX.

povratâu, *povratna*, *adj.* u gram. reflexivus: (De pronomine) . . . *povratno* sebe. Rj. 1 XLIX.

povratânče, *cf.* pîrgitanče. Rj. *biće* povratanae, nekaku *igra, tanac.* — Pîrgitanče, u pripjevima, kao *n.* p. u ovome: Pîrgito, pîrgitanče, *povratânče*, zelen bor, Borkoviću, zarukavlje, sitni *tanče* moj. Rj. 501a.

povrâtîc, *m.* der Rheinfarn, tanuacium crispum Linn. *cf.* umanika. Rj. *trava* koja se daje *krarama poradi mljeka.* *vidi* i vratič. — *riječi s takim nast. kod* branič. *da nije ake.* *povrâtîc?* *isp.* pogônîc, povôžîc.

povratîšte, *n.* (u C. G.) die Rückkehr, reversio, *cf.* povrat: Ni ovamo mene *povratîšta.* Rj. *vidi* i povračenje, i *syn.* ondje. *za nast. i značenje* *isp.* godište. — Već vi *k namu povratîšta* nema. Npj. 5, 118.

povrâtiti, *povrâtim*, *v.* *pf.* Rj. po-vrâtiti. *vidi* povrnuti, uzvrâtiti, uzvrtuti, *zavrtati.* *v.* *pf.* je i prosti vratiti. *v.* *impf.* povraćati. — 1. 1) *umkehren machen, facio ut quis redeat.* Rj. *povrâtiti koga ili što, učiniti da se povraći:* »Pričekaj malo dok vratim ovec«. Pa onda *čoban otrči te povraći orce.* Npr. 164. Tuna dobro Srbi zadobiše i sve *svoje roblje povrâtîše.* Npj. 4, 352. *Rovčanima* pute presjekoše, i *svu natrag povrâtîše vojsku.* 5, 213. — 2) *zurückstellen, reddo, restituo.* Rj. — Samo da *povrâtîš ore* *jednè duše kakve su i bile.* Npr. 103. Onda mi baba dovede brata i *povrâtî mu govor i dušu.* 119. Sjede Marko tri mjeseca dana, dok je *život malo povrâtio.* Npj. 2, 404. Pa što kome Bog i sreća dade: ja *povrâtî' sulu za svimotu*, jali svoju izgubiti glavu. 3, 453. Zemlju caru *opet da povrâtî.* Danica 3, 177. Ali mi kad izgi-

nemo oko tijeh zidina, nas ne može niko povratiti ni pogradiiti. 3, 181. Stane kupiti frajkor za Nemce, ne bi li svoju penziju povratio, ili nanovo zaslužio. 4, 14. Jedva je (vilu car) kojekako namoli te mu goste povrati od tudila. Kov. 31. Povrati starješinu nad pehurnicima u službu. Mojs. I, 40, 21. — 3) (jelo) t. j. pobljavati se. Rj. — Ova reč »zakon« do sad je kod naroda našega značila dvoje: 1) pričešće, n. p. uzeo zakon, otišao na zakon, povratio zakon (kad se ko pobljuje onaj dan, kad se pričesti). Danica 5, 81. — 11. sa se, refleks. — 1) unkehren, revertor: n. p. od ljutine. Rj. — Povratljiv, koji se od srdnje odmah povrati. Rj. 515a. Na njega se bula rasrdnula, ali se opet brže povratila, pa sa njime igru zametaše. Npj. 2, 614. Povrati se (Gospode!) od gnjevu svojega, i požali narod svoj odu zla. Mojs. II, 32, 12. oramo ide i ovaj primjer: Kako su umivali Draginju vinom, dok se malo povratila i došla k sebi. Nov. Srb. 1817, 503. — 2) unkehren, revertor: n. p. svome domu. vidi vratiti se. — Učinje knjiga bilo se povratilo sa svijem na staro. Rj. 842a. Carević pogje pa počne da vrata zatvori, a Baš-Celik reče: »O junače, povrati se kod mene, kad si već dva dobra učinio, učini i treće. Npr. 195. Povrati se svome domu. 219. Rimljani će se opet povratiti u naš zakon. Post. 260. Da se povratimo k izgovaranju slova h. Post. XXI. Tad se Jovo iz mrtvih povrati, pa mrtvačkim progovara glasom. Npj. 2, 576. Ali se opet ne mogu rastiati s ovijem poslom da se još jednom ne povratim. Pis. 45. Ako se ne povratite i ne budete kao djeca, ne ćete ući u carstvo nebesko. Mat. 18, 31. I povrate se od zlihč putora svojih. Dnev. II, 7, 14.

povratka, f. isp. povratuša. — To li mene svati ostaviše! Da bi išla natrag do Oršana, korit će me naše Oršakinje: »Kurvo, knčko, povratko divojko! Jesu li te svati ostavili?« HNpj. 4, 526.

povratljiv, adj. koji se od srdnje odmah povrati, versühlich, placabilis. Rj.

povratuša, f. (u Kotoru) žena koja se povrati u rod. Rj. isp. povratka. — riječi s takvim nast. kod ajgiraša.

povraž, m. das Henckelisen an einem Kessel, bacillus ferreus ex quo, per ansam applicito, suspenditur ahenum, cf. rijeslo, povrijeslo. Rj. u kotla. vidi i povrijez, vijeslo, provrislo. — Vreća, džak, arar. Šve ovo razlikuje se od torbe po tome što je ona manja i što ima povraz ili uprte. Rj. 75a. Ne treba svakom loncu povraz biti. Post. 210. Sveti Nikola ne čuva torbu, no trrd povraz. 281. po-vraz. Značenje (korijenu) plesti, preplesti, rezati: povraz, povrazača, povraziti. Korjenji 201.

povražaća, f. uzica, što se povrazi lonac, n. p. kad se u njemu nosi jelo u polje, der Umbindestrick, funiculus circumligatus ollae suspendendae. Rj. po-vražaća (osn. u povraz). Osn. 350. — riječi s takvim nast. kod cjepača.

povražiti, povražiti, v. impf. (den Topf) umstricken, circumdo funiculum ollae. Rj. po-vražiti. v. pf. povrsti. — su se, pass.: Povražaća, uzica, što se povrazi lonac, n. p. kad se u njemu nosi jelo u polje. Rj. 515a.

povraženje, n. das Umstricken (z. B. des Topfes um ihn aufzulängen), circumdatio funiculi, cuius ope ollae, eibus plenae, suspenduntur in baculo, portanturque in campum messoribus. Rj. verb. od povraziti, radnja kojom tko povrazi što, n. p. lonac.

povrbaj, cf. berdo. Rj. — Berdo? patrol povrbaj! (verda? Patrol' vorbei). Rj. 22b. vikali su pod Njemačkom uprnikom stražari noću kad bi tko naišao.

povrće, n. das Gemüse, obsonium. Rj. po-vrće, drugoj poli osnova u vrt; što se sije po vrtovima. vidi zelen I f. 2. — Izvoda, glavica kupusa, ili druga kakvog povrća, što se ostavi za sjeme. Rj. 220a. Od povrća se najviše sije grah (pasulj), kupus i luk. Danica 2, 103.

povrći, povrgnēm, v. pf. Rj. po-vrći. vidi povrgnuti. v. pf. je i prosti vrći. — 1) vidi pometnuti: Sve povrzi, a: Bože pomoz! Rj. — Tko zlu čud u kolijebci ima, ali je dockna povrće ali nigda. DPost. 136 (povrće pracs.; dakle povrgnem i povrzem). Ako povrgnete uredbu moje... i ja ču vama učiniti ovo: pustiću na vas strah... Mojs. III, 26, 15. Povrzite bogove, kojima su služili oči vaši. Is. Nav. 24, 14. Ali sad si nas povrgao i posramio, i ne ideš s vojskom našom. Ps. 44, 9. — 2) su se, refleks. ili pass. (u C. G.) povrgio se dijete, t. j. rodilo se, geboren werden, nasei, cf. okotiti se. Rj. vidi i pobaciti se, pobaciti se.

povvre: Nepik povre! Rj. 417b (Kad se gjeća igraju bacujući što, a znači da po drugi put nije slobodno). Post. 208. isp. pobre.

povregjivajuje, n. Wiederaufreissen (einer Wunde), renovatio vulneris, revolutio. Rj. verb. od povregjivati, radnja kojom tko povregjuje što, n. p. ranu.

povregjivati, povregjijēm, v. impf. (eine Wunde) aufreissen, denuo aperio vulnus, recello, rumpo. Rj. po-vregjivati. isp. pozhjegjivati. v. impf. prosti vrije-gjati. v. pf. povrijediti. — Tugja majka rune povregjuje. Npj. 3, 226.

povrgnuti, gnēm, vidi povrći. Rj. v. pf. je i prosti vrgnuti.

povrh, (u Here. povrg, isp. g) ober, super: povrh glave, über den Kopf; povrh brda, am Gipfel des Berges: Angelina ružu brala povrh gradu Dubrovnika. Rj. po-vrh, prijedlog složen od prijedloga po i vrh. prijedlog vrh uzevši preda se prijedlog po značenju svojemu dodaje njegovu. — Ako sam zaslužio ovaj novčić, neka pliva povrh vode. Npr. 40. Po polju je bosilje sijala, posred polja visoku narandžu, povrh polja rana garofana. Npj. 1, 39. Al' pošeta gospogja Milica, na njojzi je do devet čemera, a na glavi devet perišana, povrh toga kruna pozlačena. 2, 198. Poteče (voda) kao i prije povrh svihč bregora svojih. Is. Nav. 4, 18. Kako se zora razastire povrh gora, tako ide narod velik i silan... Skakače povrh gora topućući kao kola. Joil. 2, 5.

povrijediti, povrijeditm, v. pf. eine Wunde aufreissen, recello vulnus. Rj. po-vrijediti, n. p. ranu. isp. pozhjediti. v. impf. povregjivati. — su se, pass.: Što se Jakovu povrijediše krajevi od mišića na zglavku u stegnu. Mojs. I, 32, 32.

povrijeslo, n. vidi povraz. Rj. po-vrijez-lo. riječi s takim nas. vidi kod bučkala. vidi i rijeslo, provrislo, povrijez. — po-vrijeslo i bez prijedloga odbacivši korijenu prvi glas: rijeslo (kor. vidi povraz). Osn. 120.

povrijez, m. po-vrijez. vidi povrijeslo, i syn. ondje. — Lopiza se povrijezom ruga. DPost. 57.

povrnuti, povrnēm, v. pf. Rj. po-vrnuti. v. pf. je i prosti vrnuti. vidi povratiti, uzvrnuti, uzvratiti. v. impf. povrtati, povraćati. — 1) povratiti: Još mu ništa lva ne povrnu. Povrnu ga (mač) u kore srebrne. Rj. razlike u značenju vidi kod povratiti. — Šta hoćeš ti od mene?... Da povrneš sre ove krišćanske duše. Npr. 221. Tade vojsku natrag povrnuo. Npj. 4, 220. Povrnuše orece svekolike. 4, 433. — 2) su se, refleks. vidi povratiti se: A kad li se natrag povrnuše. Rj. — Malo po tom povrne se duk u kralja. Npr. 110. Pa se povrne da ga (opanak) uzme. 167. Povrni se, Mujo, na tragore. Npj. 2, 50.

povrsti, povrzēm, v. pf. (den Topf) umstricken, circumdo funiculum ollae. Rj. po-vrsti n. p. lonac. v. impf. povražiti.

površ, f.: Na krajnoj površi ni u erkvu sam. DPost. 66. površ, u Delabele (cime) i u Stulića vrh brda. XVI. po-vrš, što je po vrhu, na vrhu. isp. površina, površje.

površni, adj. — 1) koji je kao na površi, kao vrhovni, glavni. isp. površiti. — Jer su prvi na Turke počeli, a Bog znade, ko će savršiti, površni se broji, ko počinje. Npj. 5, 545. — 2) što pripada površju (u umnom smislu), što nije duboko n. p. u znanju,

oberflächlich, superficialis: Krivite je (omladinu) . . . ako ostaje površina u znanjima. Zlos. 86.

površina, *f. die Oberfläche, superficies*: Kako su postale ove ravnice . . . kako površina i unutarnjost ove zemlje? Pripriava 90. po-vršina, drugoj poli osn. u vrh. *vidi* površje, *isp.* površ.

površiti, *površim*, *v. pf.* koga, *einen über sich bringen, ihn von oben drücken, deprimo*. Rj. po-vršiti koga, kao pritisnuti ga odozgo. *isp.* površni 1.

površje, *n. die Oberfläche, superficies*: Površje zemaljsko. Srbija je gotovo sva brdovita. Danica 2, 27. po-vršje, drugoj poli osn. u vrh. *vidi* površina. *isp.* površ.

povrtanje, *n. vidi* povraćanje. Rj.

1. povrtati, *povrćem*, *v. impf. vidi* povraćati. Rj. po-vrtati. *vidi i* uzvrtati, uzvrćati. *v. pf.* povnuti. — **1)** *v. impf.*: Popadaše po zelenoj travi, valjaju se tamo i ovamo; no gjevojka mudra i pametna, te za sobom travu povrtaše. Npj. 3, 296. — **2)** *sa se, refleks. vidi* povraćati se. Rj. — Što izigje iz usta, to se ne povrće u usta. Posl. 355.

2. povrtati, *povrćem*, *v. pf.* Rj. *vrnuti sve pomalo, jedno za drugim. v. impf.* vrtati 1, vraćati 2.

povrte, *f. pl.* (u Bačkoj) kao dvije krive dasčice, što stoje odozgo na jarmu. Rj. po-vrte.

povrtnica, *f. Winterrettig. J. Bogdanović. vidi* rotkva, *i syn. ondje.*

povrvjeti, *povrvim*, *v. pf. dahinströmen (in Menge zusammenlaufen), confluo, concuro*: Svi otole povrvlješe ljudi. Rj. po-vrvjeti. *v. impf.* vrvjeti. — Koja vrvi da povrvi kao ovca na solilo! (Koji hvataju rake ili ribu, kao pljunuvsu u ono što prvi put uhvate reku ovo). Posl. 139.

povrzmati se, *zmām se, v. r. pf. n. p. povrzmaše* se ljudi, t. j. pogjoše jedan za drugijem, te se načini povorka, *einer nach dem andern bricht auf, alius alium sequitur*. Rj. po-vrzmati se.

povući, *povućem*, *v. pf.* Rj. po-vući. *v. impf.* povlačiti. — **1. 1)** *fortziehen, moreo (trahendo)*. Rj. — Oboru selo (t. j. povuku brazdu oko srega njega). Rj. 432b. Tuta vura, t. j. drži, udri; i potegni, *porvci*. Rj. 757a. Žene dijete povuku za uho. Posl. 167. Kad dihne iz sebe, onda se grane uzvijaju u visinu, a kad poruče paru u se, onda se savijaju k zemlji. 228. Čuvaj se da ne poručesh garova za rep! (Gledaj: Uzmider se u pamet). 350. Ako li mi načiniš oltar od kamena, nemoj načiniti od tesanoga kamena; jer ako poručesh po njemu grožgjem, oskvrnićeš ga. Mojs. II. 20, 25. — **2)** *oci, hinkhven, converto*. Rj. — Da kakve su po Foči gjevojke! . . . i kad okom na momku povuku, i ti bi se pašo prevario. Herc. 85. — **II.** *sa se, refleks. 1) sich geben, gelindere Saiten aufziehen, converto*. Rj. kao popustiti, podati se. ovamo će pripadati ovaj primjer: Povnci se pa se natuci. (Otiđi te se najedi, n. p. na svadbi). Posl. 250. — **2) sich zurückziehen, se recipere, recedere**: Povnukuš, koji se od kaka posla poruču natrag. Rj. 515b. Da se rojsku poruču u plunine. Miloš 34.

povukuš, *f.* (u Risnu) koji se od kaka posla poruču natrag, *der sich zurückzieht, qui se subtrahit*. Rj. čeljade muško ili žensko. — riječi s takim nast. kod ajgirnaša.

pozabaviti se, *vim se, v. r. pf.* po-zabaviti se, malo se zabaviti. *v. impf.* zabavljati se. — Pobiti, pobudem, *verwelen, commorari, cf.* pozabaviti se, Rj. 511a. — Da bi n jedan mah mogao pregledati ovu dubovnu ljestvicu . . . a sad ćemo se pozabaviti na nekim prečanicama njezinijem. DP. 77.

pozaboraviti, *vim, v. pf. ein wenig vergessen, paululum obliviscor*. Rj. po-zaboraviti, malo zaboraviti. *v. impf.* zaboravljati. — Krvnik dosta puta uteče u drugu nahiju dok ljudi plate krvninu i malo pozaborare. Rj. 300b. Turje jezike ućeći svoj pozaborario. Spisi 1, 82.

pozaboravljati, *pozabōravljām, v. pf. nach einander vergessen, obliviscor alius ex alio*. Rj. po-zaboravljati, zaboraciti se pomalo, jedno za drugim. *v. impf.* zaboravljati. — Oni su prezimena svoja malo po malo poizostavljali, gdje koji i pozaboravljali. Rj. 571b. (Gjekojima (gradovima) su i imena pozaboravljana. Danica, 2, 41.

pozadijevati, *pozadijevām, v. pf.* po-zadijevati, zadjesti pomalo, jedno za drugim. *v. impf.* zadijevati. — Kariklja sa strane ima crnu postavu, za koju se odozgo može što zadjesti (gdjekoji u bojevima pozadijevaju fiške da su im narućniji nego u kesama). Rj. 264b. *sa se, pass.*: Na glavi joj (nevesti) načine kukuljicu (od njezine kose u koju se pozadijeva oko 200 igala). Kov. 96.

pozadrijemati, *pozādrijemām, (mljēm), v. pf. nach einander einschlimmern, obdormisco alius ex alio*. Rj. po-zadrijemaju svi redom, jedan za drugim. *v. impf.* drijemati.

pōzadugo (po za dugo) *vidi* zadugo. Rj. *adv.* pozadugo, kao prilično, podosta zadugo. *isp.* po (slož. sa *adv.*) i zadugo. — Pozadugo bane gostovao, pozadugo bane začamao, ponosi se bane u tzbini. Npj. 2, 264. Miloš pak zabavi se u narodu pozadugo. Miloš 127.

pozaglavljivati, *pozaglavljijem, v. pf.* po-zaglavljivati, zaglaviti sve redom. *v. impf.* zaglavljivati. — Turci ostave pozaglavljirane velike topore. Sovj. 32.

pozagorijevati, *pozagōrijevām, v. pf.* po-zagorijevati, zagorjeti pomalo, sve redom. *v. impf.* zagorijevati. — U gjekojih su puške bile od mlogoga pucaanja pozagorijevale, da već taneta nijesu mogla ni silaziti n njih. Danica 3, 183.

pozajmānje, *n. Rj. verb. od 1) pozaimati, 2) pozaimati se. — 1)* radnja kojom tko pozaima kome, ili tko pozaima od koga ili u koga što, *n. p. novaca* (vidi uzaimanje. Rj.). — **2)** radnja kojom se nekolicina pozaimaju, t. j. idu jedan drugome u zajam te rade što (gegenseitige Hilfe im Feldbane, auxilium mutuum. Rj.).

pozaimati, *mām (mljēm)*. Rj. *v. impf.* po-zaimati (po-za-imati). *v. pf.* pozajmiti. — **1)** *vidi* nzaimati. Rj. *pozaimati kome šta, ili od koga i u koga šta.* — Ako osiromaši . . . Novaca nemoj mn davati na kamatu, niti mu hrane svoje pozaimaj radi dobiti. Mojs. III. 25, 37. — **2)** *sa se, reciproč. s kim, sich gegenseitig im Feldbane helfen, operam sibi invicem praebere*. Rj. *pozaimaju se, koji idu u zajam jedan drugome te rade što. vidi* uzaimati se.

pōzajmenici, *pōzajmenikā, m. pl.* oni dani za koje se pripovijeda da ih je Mart pozajmio u Fevruarija. Rj. *vidi* pozajmniei. — Babini dni, babini jarci, babini kozlići, babini pozajmenici, babini ukovi, ono vrijeme kad na svršetku Martu ili u početku Aprilja udari snijeg ili cigani. Rj. 10a.

pozajmenik, *pozajmenika, m.* koji u zajam jedan drugome idu te rade što, *einer von denen die sich gegenseitig im Feldbane helfen, adjutores mutui*. Rj. po-zajmenik. *isp.* pozaimati se.

pōzajmica, *f.*: Kad sam ih (djecu) slao na kumstvo, u svatove, u vodenicu, na pazar, ili kome u pozajmien, ili na mōbu, svakad sam ih poućio, kako da se vladaju. Zlos. 273. kad čeljad idu u zajam jedno drugome te rade što.

pōzajmieć, *gegenseitig, mutuo, cf.* uzajmice. Rj. *adv.* kao megju sobom, izmegju sebe.

pozajmiti, *pōzajmim, vidi* uzajmiti. Rj. *v. pf.* po-zajmiti (po-za-jmiti) kome šta, od koga ili u koga šta. *postanje glagola vidi* kod dojmiti. *v. impf.* pozaimati. — Nekakav kalugjer n nevolji donio trgovcu od nekakva sveca rebro okovano u srebro, i iskao da mu na nj pozajmi novaca (t. j. da mu ga da u zalogu). Rj. 646a. Zamoli ga, da pozajmi na-

rodu nekaku proju, koja je još od Madžara bila ostala u kulama gradskim. Danica 4, 3. 4.

pozajmnici, *pozajmnikā*, *m. pl.* *vidi* pozajmnici. Rj. **pozakōniti**, *nim* — **1)** *v. pf.* po-zakoniti što, učiniti da bude zakonito. *isp.* Stulli. — **2)** *sa se, refleks.* (u Hrv.) *vidi* vjenčati se. Rj. po-zakoniti se. u *Hrv. govori se i v. impf.* zakoniti se, *rjenčarati se. isp.* zakon 4.

pozāmreati, *pozāmrečemo*, *v. pf.* nach einander rom Dunkel überfallen werden, *crepusculo detineor alius ex alio*. Rj. po-zamrēn *njekolicima sve jedan za drugim. v. impf.* zamreati.

pōzau, *pōzna*, *adj. spät, tardus, serus*: Pozna gjeea gotove sirote (Posl. 252). Rj. *isp.* požnjaka, požujakinja. — *Postmak, pozni kukuruz koji se sije po strnjici.* Rj. 551a. *U pozniju vremenā pritisnu Turci gotovo svu Boku.* Kov. 33. *Pjesme junačke poznije.* Npj. 1 3. VII. *Poslije će biti pozno.* Straž. 1886, 1601. Kad se god upaljivaše stoka rana... A kad se upaljivaše *poznā stoka*, ne metaše. Mojs. I. 30, 41. *Pšenica i krupnik ne propade, jer bješe poznō žito.* H. 9, 32. Tada ću davati *duž zemlji* vašoj za vrijeme, i *rani i pozni.* V. 11, 14. *Stari su ugovori bili po njega probitačniji od poznijih.* DM. 212. (Gdje ne može biti *stari* ostatak nego je *pozniji* umetak. Kad 1, 107.

pōzaptiti, *pām*, *v. pf.* po-zaptiti. *isp. v. impf.* zāptiti. — *Vi Srbinje svoje pozaptite, ne date im ići u Turčiju, ni Turaka biti ni robiti.* Npj. 4, 273. *za postanje i značenje isp.* uzaptiti.

pozātvorati, *rām*, *v. pf.* po-zatvoriti, *zatvoriti pomalo, jednoga za drugim. v. impf.* zatvorati. — *Pokidati, pobiti, pozatvoriti, eincs nach dem andern, unus ex alio.* Rj. 510a. *Te ga odmah okuju i bace u tamiicu; tako pozatvoru i njegove ljude.* Npr. 237.

pozāvagjati se, *gljām se, v. r. pf.* po-zavagjati se, *zavāditi se sve pomalo, sa svima redom, svi izmeggju sebe. v. impf.* zavagjati se. — *Pomutili se ljudi, t. j. uzbunili se, pozavagjali se, sich entzweien, discordiu orta est.* Rj. 539a.

pozavezivati, *pozavēzivēm*, *v. pf.* nach einander verbinden, *colligare aliud ex alio*. Rj. po-zavezivati, *zavezati sve redom. v. impf.* zavezivati.

pozāvīdjati, *đīm*, *v. pf.* po-zavidjeti, *postati zavidljiv, početi zavidjeti kome. v. impf.* zavidjeti. — *Rabilja vidjevši, gdje ne ragja djece Jakovu, pozavīdje sestri svojoj.* Mojs. I. 30, 1.

pozbacati, *cām*, *v. pf.* nach der Reihe hinüberwerfen, *dejicio aliud ex alio*. Rj. po-zbacati, *zbaciti sve redom. vidi* pozbacivati. *v. impf.* zbacivati. — *Pa s dobrih konja odsjedoše, pozbacuše sa konja terkije.* Npj. 4, 181. *Smete vojsku Misirsku. I pozbaca točkore kolima njihovijem, te ih jedva vučijahu.* Mojs. II. 14, 25.

pozbacivati, *pozbacujēm*, *v. pf.* po-zbacivati, *zbaciti sve redom. vidi* pozbacati. *v. impf.* zbacivati. *Miloš po tom sve one knezove, na koje je narod vikao, pozbacuje i postavi druge.* Miloš 185.

pōzder, *m. die Scheren, festuculae lini*. Rj. *coll.*; *a jedno od pozdera pozderka*. — *Ko maha, on uzme nabijenu ručicu konoplje ili lana, pa stojeći udara njome o mahalku, te ispada pozder.* Rj. 348a. *Caruje kao pas na pozderu.* (Obično se pred kućama nabija kugjelja i lan, pa psi leže na pozderu). Posl. 343.

pōzderka, *f. die Schere (ein Stück), festucula lini*: upala mu *pozderka* u oko. Rj. *pozder-ka je jedinicu onoga što znači pozder. isp.* biljka.

pozderljiv (*pōzderljiv*), *adj. n. p.* kudjelja, *schericht, festuculis plenus*. Rj. što je puno *pozdera*.

pōzdrāv, *m. der Gruss, salus, salutatio*. Rj. *pozdrav. isp.* pozdraviti, *vidi* pozdravlje. *correl.* odzdrav. — *Pozdrav tebe, čelebija Ramo, od kadune moje gospojice, da doruča na večeru dogješ.* Npj. 1, 460. *Pozdrav ti je učinio Jovo, da sukupiš momke neženjene.* Herc. 5. *Posalje im pozdrav, da on po zapo-*

vijesti carskoj ide njima u pomoć. Danica 3, 189. *Njegov je pozdrav Srbima bio ovo: da on ide u Beograd.* 5, 43. *Stari svat pošalje muštulgđžiju da odnese pozdrav od njega starome svatu od doma.* Kov. 63. *Gavaz mu reče: »Kneže! Jesi li video Glavaševu glavu? Sad je na tebe red.«* *»Ovaki pozdrav od garazu! Miloš 70. Primivši Miloš takovi pozdrav, pobrati se... 124. Nego Vas molim, da mu kažete moj pozdrav.* Straž. 1887, 382. *Pozdrave ću izručiti.* Pom. 39.

pōzdraviti, *vīm*, *v. pf.* Rj. po-zdraviti. *v. impf.* pozdravljati. *correl.* otpozdraviti. — **1)** *grüssen, begrüßen, saluto*. Rj. — *Pozdravio te zet da mu i ti ideš u goste.* Npr. 88. *Pozdravili te po opakliji.* (Ne mare za tebe). Posl. 252. *Pozdrave ih pucnjavom iz topova, a oni odgovore iz pušaka.* Kov. 64. *Nije otišao da ga dočeka i s dobro došao pozdravi.* Npj. 1, XI.VIII. *Otidite k Navalu, i pozdravite ga od mene.* *I recite mu: zdravo! Sam. I. 25, 5. — 2)* *sa se, reciproc.* s kim, *sich gegenseitig grüssen, salutare se invicem*: *pozdravio sam se s njim; nijesmo se ni pozdravili.* Rj. *Pozdravte se Jerini i Gjurgju, kako sam vas dočekao lepo.* Npj. 2, 495. *Pozdravi se mojoj Šumadiji, i mom kumu obor-knez-Milošu, nek čeraju po selima Turke.* 4, 313. *Pozdravi se Crnogorskom knjazu, da se progje mojegā Zabljaka.* 5, 224.

pōzdravljanje, *n. das Grüßen, salutatio*. Rj. *verb.* od 1) pozdravljati, 2) pozdravljati se. — **1)** *radnja kojom tko pozdravlja koga. — 2)* *radnja kojom se tko pozdravlja s kim.*

pōzdravljati, *vljām*, *v. impf.* po-zdravljati. *v. impf.* prosti zdraviti (se). *correl.* otpozdravljati. *v. pf.* pozdraviti. — **1)** *begrüssen, saluto*. Rj. — *Stane grad topovima pozdravljati.* Npr. 249. *Dozivaju ih... i iz pušaka pozdravljaju.* Kov. 96. — **2)** *sa se, reciproc.* *sich gegenseitig grüssen, salutare se invicem*. Rj. — *Švakoga je ljeta po jedan put u onu goru hodio te se s družinom sastajao i pozdravljuo.* Npr. 220. *U Dubrovniku... kad se s kim pozdravljaju, govore: sluga vaš! Posl. XLV.*

pōzdrāvlje, *n. vidi* pozdrav. Rj. — *Pozdravlje ti od tvog gospodaru, da mu pošleš iz potaje šarca.* Npj. 2, 451. *Kopitaru sam izručio mnogo pozdravlju od Vas.* Straž. 1886, 511. *Da tvojoj porodici srdučno pozdravlje izručim.* Kolo 15 (14).

pōzdravo, *adv.* po-zdravo, *prilicno, podosta zdravo. isp.* po (slož. sa *adv.*) i zdravo. — *Pitaju ga momci, šta će činiti sa Živkovićem... a on odgovori pozdravo, kako će Živković čiti: »Šta ćete... vi mu odsijecite glavu.«* Danica 1, 78. *Sad mi rekoše da ja sve pozdravo predam tebe da ti vladāš.* Kov. 66. *Sad da si mi pozdravo zdrav, kakono bih i sam sebe rad! 70.*

pozelenjeti, *pozelenēm*, *v. pf.* grün werden, *iresco*. Rj. po-zelenjeti, *postati zelen. v. impf.* zelenjeti.

pozemljūša, *f. — 1)* (u Boci) kuća koja je oziđana od samoga kamenja bez kreča ili zemlje i nema tavana. Rj. *isp.* pozemljūšica. — *Tri sirote gjevojke bez oca i majke u jednoj kući pozemljūši.* Npr. 111. — **2)** *Jagoda, die Erdbeere, fragum*. U Dubrovniku se kaže jagoda *pozemljūša*. Rj. 244b. — *po-zemljūša*, drugoj poli osn. u *zemlja. riječi s takim nast. kod ajgirūša.*

pozemljūšica, *f.* (u Hrv.) mala kućica. Rj. *isp.* pozemljūša I, zemunica.

pozēpstī, *pozēbū*, *v. pf.* n. p. fljive, orasi, *nach der Reihe erfrieren, gelu perire*. Rj. po-zepsti, *sve redom. v. impf.* zepsti.

pōzīv, *m.* po-ziv, *djelo kojim se tko pozove; die Einladung, der Beruf, invitatio. vidi* pozov. — *Pōziv.* Korijeni 78. *Na poziv knezu Miloša dogje u Srbiju.* M. Svet. poet. 1.

pozivač, *pozivača*, *m.* koji poziva: *Ovako odgo-*

vara Čiča pozivačima, ne prekidajući svojega rada. Zim. 333.

pozivajuće, *n. das Einladen, invitatio ad coenam.* Rj. *verb.* od 1) pozivati, 2) pozivati se. — 1) radnju kojom tko poziva koga: Arsenije III. na pozivanje cara Leopolda I. pobuni narod Srpski protiv Turaka. Danica 2, 76. Ne hteviš poslušati vladličino pozivanje na predaju. Miloš 36. — 2) radnju kojom se tko poziva na što.

pozivati, *pōzivām* (vljēm), *v. impf.* Rj. pozivati. *v. impf. prosti* zvati. *v. pf.* pozvati, pozovnuti. — 1 *a*) *einladen, voco ad coenam.* Rj. — Mene Arap na mejdan poziva. Npj. 4, 301. Stane Turke pozivati na predaju. Miloš 88. Stigne mu knjiga od Rušić-paše, u kojoj ga poziva k sebi na razgor. 118. sa se, *pass.*: Zdravica, 2) čutura ili drugi kakav sud pica, s kojim se kakvi gosti pozivaju n. p. u svatove, na krsno ime. Rj. 207a. Posle bi se u Rečniku pozivalo na Glasnik. Pom. 8. — *b*) kao nazivati, zvati, *nennen, appello*: Sam si kurva, četi harambaša! sam si kurva i pao od kurve, junaci te tako pozivaju. Npj. 3, 427. sa se, *pass.*: Narod naš ima svoja prezimena kojima se porodice pozivaju od koljena na koljeno... ako li je kome otac umro prije matere on se pozivao po materi. Rj. 571a. I danas je kula na Žegari, poziva se Vučka Ljubičića. Npj. 3, 428. — 2) sa se, *refleks. sich berufen auf...*, *afferre aliquid, prorocare ad aliquem*: Gjuragj je Balšić dao Dubrovčanima drugo pismo, u kom se za carinu poziva na ustav cara Stefana. DM. 90. Drugi se pozivlju na pogrješke kojih vele da ima u Vukovu prijevodu. VLazić 1, 4.

pozivica, *f.* (u Jadru) ono što se pošalje kome da dođe sudu. Rj.³ u *Hrv. kaže se pozivnica* (pozivno pismo).

pozivnica, *f.* (u Hrv.) *vidi* pozivica, *Einladungsschreiben, Einladungskarte.*

pozlaćenje, *n. die Vergoldung, auratura*: Biće tebe vjenu reše i prstenu pozlaćenje. Rj. *verb.* od pozlatiti. *djelo kojim se što pozlati, tukva verb. subst. kod dopuštenje. vidi* pozlata. — Da ih (prstenke gjevojke) ne nose brez pozlaćenja, brez pozlaćenja, prez junčkoga. Npj. 1, 451.

pozlaćivanje, *n. das Vergolden, inauratio.* Rj. *verb.* od pozlaćivati. radnja kojom tko pozlaćuje što.

pozlaćivati, *pozlaćujem*, *v. impf. vergolden, inaurare.* Rj. *po-zlaćivati. v. impf. prosti* zlatiti. *v. pf.* pozlatiti. sa se, *pass.*: Momei srebro, a djevojke zlato, hoće srebro da se pozlaćuje. Npj. 1, 450.

pozlata, *f. die Vergoldung, auratura.* Rj. *po-zlata. vidi* pozlaćenje. — A sluga mu konja izvedoše, osedlali sedlom od pozlata. Npj. 2, 225.

pozlatiti, *pōzlātim*, *v. pf. vergolden, inaurare, de-aurare.* Rj. *po-zlatiti. v. impf. pozlaćivati.* — Granu ću vam srebrom prikovati, a lišće mu zlatom pozlatiti. Npj. 1, 452. Ona (vjerenica) njemu (vjereniku) i njegovoj kući svakoga sveca i nedjelje (šalje) po pozlaćen (farakleisan) crijet. Kov. 46.

pozlijediti, *pōzlijēdim*, *v. pf. aufreissen (eine Wunde), refrico.* Rj. *po-zlijediti. isp.* povrijediti. *v. impf.* pozljegjivati. — Rana koja još pod zavojem stoji, nju je lasno pozlijediti. Posl. 269. sa se, *pass.*: Opajedi se rana. cf. *pozlijediti se.* Rj. 460b.

pozlititi, *pōzli*, *v. pf. übel werden, in malis esse*: nešto mu pozlilo. Rj. *po-zlititi, kao* zlo postati kome. *kao* prost glagol ne dolazi.

pozlobiti, *bim*, *v. pf. subinvadere.* Stulli. *po-zlobiti, po* Stullijevu tumačenju: pozavidjeti kome. — Jetrve su Mitu pozlobile: »O Milice naša nevistice! da si bila svome roda draga, kogod bi ti i od roda doša... i obaša!« HNpj. 1, 61. *potvoriti? v. impf.* zlobiti.

pozlopće, *vidi* zlaradice. Rj. *adv.* *po-zlob-će, kao* zlobno, sa zlom namjerom. *vidi* i zlaradičke, zlaradice.

Pōznan, *m.* ime muško. Rj. — partice. proš. vrem.

pasiv. neka se uzimaju za imena vlastita: muška: Prodan. *Po-znan. ženska*: Pro-dana. *Po-znana.* Osu. 138.

Pōznana, *f.* ime žensko. Rj. *isp.* Poznan.

pōznanae, *pōznānae, m. vidi* poznanik, znanac. — Pade u more toblana, a za njim poznavac. DPost. 93.

pōznanica, *f. die Bekannte, nota, femina familiaris.* Rj. *vidi* znanica. — Noću dogju susjedi i susjede, poznanici i poznanice, te čuvaju babine. Rj. 10a.

pōznanik, *m. der Bekannte, notus, familiaris.* Rj. *vidi* znanac, poznanac. — Ni rod, ni pomozi Bog. (Niti je porod, ni poznanik). Posl. 222.

poznanstvu, *n. die Bekanntschaft, familiaritas, usus.* Rj. — Meni je poznanstvo i prijateljstvo Vaše dovoljna nagrada. Straž. 1886, 701.

poznanje, *n. verb.* od pozuati. *djelo kojim tko pozna što; die Kenntniss, Erkenntniss, cognitio, notitia*: Traži slavu u poznanju tugje literature. Danica 1, 97. Što je najvažnije i najnužnije za poznanje današnjega stanja Srbije. Miloš 134. Ima riječi 84 koje sam ja načinio: poznanje, pokajanje. Nov. Zav. VII. Jer će se zemlja napuniti poznanju slave Gospodnje. Avak. 2, 14.

1. pōznati, *pōznām*, *v. pf.* Rj. *po-znati. vidi* spoznati, supoznati. *v. impf.* poznavati. — 1 *a*) *kennen, nosse.* Rj. — Tako on poznaš du ne može doći kući, svrati se u vinograde. Rj. 501a (*einschen*). Reče mu da ga je odmah poznao da je pošten čovjek. Npr. 94. Ovu megjedinu nosim da me ko ne bi poznao. 135. Gledaj majku, a ozmi ščereu. (Po majci ćeš poznati kakva je čerka). Posl. 42. Daj mi, seko, klobuk svile bele, da ga poznam, koga je vojvode. Npj. 2, 302. Iz onoga poznaće čitatelj kako glavne promjene, tako i smjesu narječija. 3, 527 (Vuk). Ne bi P rojsku na dirbin poznao... I poznađe, da je Srpska vojska. 4, 254. Muka ti se s Perom omraziti, da Danila poznaš gospodara, to znademo svi Crnogorci. 5, 17 (kao priznati). Kara-Gjorgjije postao mlogo silniji i kao starešina u zemlji poznatiji. Danica 5, 48. Kad Turci poznađu, da je Miloš došao, oni se poplaše. Miloš 88. Turci se poplaše, i već poznađu, da nema ništa od boja, zato stanu Srbe dokivikivati. 110. Svakom si radost na lieu mogao poznati. 129. Nijesam imao nikoga poznata. Rj. XV. Ne marahu da poznađu Boga. Rim. 1, 28. Ne odbaci Bog naroda svojega, koji uprijed pozna. 11, 2 (*plebem quam praescivit; sein Volk das er vorhergesehen hat*). Tada ćemo poznati Gospoda i sve ćemo ga više poznavati. Os. 6, 3. sa se, *pass.*: Ko se ne da poznati, motri ga s kim se mijša. Posl. 154. — *b*) poznati koga u biblijskom smislu: *obljubiti ga, cognoscere, coire*: Adam pozna Jevu ženu svoju, a ona zatrudnje i rodi Kajina. Mojs. I. 4, 1. Sve žene pobijte, koje su poznale čovjeka. A djevojke, koje ne poznaše čovjeka, ostavite u životu. IV. 31, 17. — 2) sa se, *reciproco. einander kennen, familiares sumus.* Rj. *vidi* npoznaniti se. — Ko bi sad mogao iskazati radost ovu, koja ih obuze, kad su se poznati. Npr. 254. Za ljubav Adem-paši, s kojim se pre godine dana bio dobro poznao i u ljubavi živeo. Miloš 113. Da bi se Srbi bolje poznati izmegju sebe. A i u sovjetu kao pisar poznao sam se malo s njime. Sovj. 79.

2. pōznati, *pōznām*, *v. impf.* u Dubrovniku, kao i u kajkavca, mjesto poznavati. prema tome je *v. pf.* spoznati, supoznati. — I ljubav srama ne pozna. DPost. 56. Poznam te, nijedna vuno. 99. Tko za svijet haje, Boga ti ne pozna. 135. sa se, *pass.*: Kruška li je, po vonju se pozna. DPost. 51.

poznavalac, *poznávaoca, m. koji poznaje što, der Kenner, vir peritus, gnarus. vidi* znalac. — Duboki poznavalac biljnoga blaga zemlje naše. Zlos. 123.

poznavanje, *n. das Kennen, cognitio.* Rj. *verb.* od 1) poznavati, 2) poznavati se. — 1) radnju kojom tko poznaje što: Jer je meni milost mila... i poznavanje Boga većma nego žrtva. Os. 6, 6. Čim bi se popunilo

poznavanje narodnoga jezika. Ogled IV. — 2) radnja kojom se tko poznaje s kim.

poznávati, pòznâjêm, *v. impf.* Rj. po-znavati. *præsens* i pòznâvâjâm, *pa prema tome* i poznávajući, pòznâvâj. Obl. 108. *v. impf. prosti znati. v. pf.* 1 poznati. — 1) Brate, *poznajem u tebe maramu.* Npr. 28. Ako ga Bog zna koliko ja, zlo po nj. (Kad ko pita za koga, ko je, a onaj koji se pita ne poznaje ga). Posl. 2. *Malo ga je Komnen poznavao*, pa je njemu bio govorio: *»Zdravo da si, pašo Seidine! Što si, more, obrijao bradu? Npj. 2, 455. »Morete li, braćo, poznarati ono psoto što kasa uz polje?«* Poznaje ga trideset Turaka, *poznaje ga*, poznat' ga ne može. 4, 105 (kao raspoznavati, gledati da pozna; tako i u ovom primjeru: Kad ugleda sama konjanika... *poznaje ga*, poznati ne more. HNpj. 3, 227). On poznava sve gradske torine, 4, 418 (*præsens*). Daću tebe do tri dobra moja... drugo dobro, sivoga sokola, što poznaje četiri jezika. Herc. 143. Mlad je konjic, nikog ne poznava. 141. Mi kneza Miloša, istina, ne poznajemo lično, ali poznajemo njegovu Dimitrija. Miloš 111. On pak pozna njih, ali se načini da ih ne poznaje. Prip. bibl. 31. *sa se, pass.*: Po voću se dub poznava. DPost. 96. — 2) *sa se, recipročno*: Znaš li, Ture, tvoga dobra baba? Ka' ni oči bjehu prijatelji, hodi i m da se poznajemo. Npj. 4, 129. Budući da se s *Ornim Gjorgijem poznavao* još od pre Nemačkoga rata. Danica 4, 12. Pokaza zasluge, koje je stekao za sva slovenska plemena trudeći se da se megju sobom poznaju. Rad 17, 165.

pòznica, *f.* pozna vočka, *n. p.* trešnja, kruška (*vidi* poznjaka). Rj.³ *vidi* i poznjakinja. *suprotno* ranića.

pòzno, spât, sero, turde. Rj. *adv. prema adj.* pozan, koje *vidi*. — Požujaka, poznjakinja, vočka, *n. p.* trešnja, koja *pozno* dospijeva. Rj. 527a. U zadnje se nema rašta ni u crkvu hoditi. (U zadnje znači *pozno, dockan*). Posl. 329. Nego mu još ljudi moraju raditi (od prije obično u negjelju, ali *poznije* i u druge dane). Danica 2, 80.

pozobati, pòzobljêm, *v. pf.* (Körner) aufessen, comedo (*cf.* izobati. Rj.³): *pozobale* tice grožgje, kokoši žito, konji zob. Rj. po-zobati. *v. impf.* zobati. — Vrabac stane proju zobati, i kad sva zrna *pozoblje*, pogje da i ono posljednje ispod careve čizme kljune. Npr. 40. Od 35 ljudi jedan umre... i oni koje osim prirodne smrti, kuga ili vojna ili kakvo neudalstvo *pozoblje*. Priprava 114.

pòžoj, pòzoja, *m. draco*. Stulli. — Aždaha *f.* zmaj, drokun, hala, *pozoj*. Daničić, ARj. 127a. *gorori se i u Hrv.*

pòzor, *m. die Acht, Aufmerksamkeit, attentio, cura*: imaj pozor na to; idem ja, a ti imaj pozor. Rj. *vidi* pažnja 2. po-zor. *isp.* pro-zor, pro-zreti. — Treba imati pozor i postojanstvo, koje je obadvoje u ovom djelu najnužnija stvar. Spisi 1, 83.

pòzôrje, *n. die Scene, der Auftritt, scena, res, spectaculum*. — Kad oči sve to sagledaju... U sredini ovakijeh *pozorja*, čovek može da poželi i ono što ne može da bude. Zim. 175. Sve mi se vrzaše pred očima *pozorje* koje gledah pred Todića kućom. Zlos. 285. Kad se mi povratismo od ovoga *pozorja*, svatovi već behu nagnuli k sovri. 316.

pòzornica, *f.* mjesto u teatru gdje glumci igraju; *die Schaubühne, suggestum*: Ko će zastupiti njega sutra kad ga nestane na *pozornici*? Zlos. 59.

pòzorna, *adv. prema adj.* pozoran, kojemu nema potvrde. kao *s pozorom; aufmerksam, sorgfältig, attenté*. — Što je visoki pokojnik *pozorno* pratio njezinu radnju. Rad 9, 190.

pòzov, *m. provocatio* — nije potreba da car jedan na *pozore* tve izlazi. Gundulić. Stulli. *vidi* poziv pozvanje, po-zov. *va obličje isp.* živov.

pòzovanti, vñêm, *v. pf.* u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmiu.

po-zovnuti. *vidi* pozvati. *v. pf.* prosti zòvnuti. *v. impf.* pozivati.

pòzùhati, bâm, *v. pf.* Rj. po-zubati. *v. impf.* zubati. — 1) eggen, occo, *cf.* podrjljati. Rj. *vidi* i pozubiti, povlačiti *v. pf.* — 2) *sa se, recipročno. vidi* svaditi se. Rj. *v. impf.* zubati se, svagjati se.

pòzùbiti, pòzùbim, *v. pf.* (u Hrv.) *vidi* pozubati. Rj. po-zubiti. *i syn. ondje. v. impf.* zubiti 2.

pozvánje, *n. vidi* pozov. Stulli. *vidi* i poziv. — Tvoj je megdan, tvoje je *pozvanje*. HNpj. 1, 278.

pòzvati, pòzdvêm, *v. pf.* Rj. po-zvati. *vidi* pozovnuti. *v. impf.* pozivati. — 1) rufen, einladen, voco. Rj. — *Pozove* gospodara od galije na večeru. Npr. 42. Pa je (mačku) pozva u društvo. 175. Poruči gostima da ne dolaze, nego ih *pozove kao sutra*, te tako i bude. 259. I po knjigani' *pozove svatore*, a Žabljaka i bez knjige zovnu. Npj. 2, 536. Ti *pozovi* novoga bimbašu, nek pokupi svoje Prekodrince. 4, 274. Koji su *pozvati u svatore ili na svadbu*... skupe se *pozvati* svatovi. Kov. 52. *Pozove k sebi* u Topolu Iliju i Miljka. Sovj. 49. Megju kojima ste i vi *pozvani Isusu Hristu*. Rim. 1, 6. — 2) kao nazvati, nemen, appello: Bela marama, briga golema: da tugju majku majkom *pozove*, a svoju majku da zaboravi; da tugju brata bratom *pozove*, a svoga brata da zaboravi. Npj. 1, 73.

pozvekvânje, *n. das Erklängen, sonitus, tinnitus*. Rj. *verb. od* pozvekvati, koje *vidi*.

pozvekvâti, pòzvèkjêm, *v. impf.* crklingen, persono: Pozvekvaju toke na Gjilasu. Rj. po-zvekvati. *v. impf. prosti zvečati. v. pf.* pozveknuti. — Pokraj gjoga hrće poskakuje, a zlatan mu litur *pozvekuje*. Npj. 2, 271.

pòzveknuti, pòzvèknêm, *v. pf. personare*. u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmin. po-zveknuti, kao malo zveknuti. *v. impf.* pozvekvati.

Pòžvîd, *m.* grad u Turskoj Hrvatskoj blizu Klauše. Rj.

pozviždivânje, *n. verb. od* pozviždivati, koje *vidi*. **pozviždivâti**, pòzviždjêm, *v. impf.* kao zviždati sve pomalo, prekidajući. *v. impf. prosti zviždati. v. pf. prosti zvižnuti*. — A! eto ti iz potaje zlato, *pozvižduje* po rosnoj livadi. Herc. 96.

pòžala, *f. die Beschwerde, querela, cf.* tužba: Ka Stojanu na *požalu* pogje. Rj. po-žala, *djelo kojim se tko požali kome na koga ili na što. isp.* požaliti se.

pòžalije, *adv.* po-žalije, kao prilično, podosta žalije. *isp. po (slož. sa adv.) i žalije*. — Pa ja mislim u mojoj pameti, da ga nama *nješto požalije*... žalije ga nama nego njima. Npj. 5, 465.

pòžaliti, lim, *v. pf.* Rj. po-žaliti. *v. impf.* žaliti. — 1) bedauern, sich leid sein lassen, pocnitet me: Paka gu je lipo *požalio*. Rj. — Misliš li me mrtva *požaliti*, *požali me* dok sam u životu. Posl. 179. Ako ko želi da ja propadnem, *požalite* barem narod ovaj i gledajte da bi ga izbavili. Sovj. 68. Povrati se (Gospode!) od gnjeva svojega, i *požali narod svoj oda zla*. Mojs. II. 32, 12. Pobi mladice njihove mačem, i ne *požali ni mladiću ni djevojke*. Dnev. II. 36, 17. — 2) *sa se, reflects.* kome na koga ili na što, sich beschweren, conqueri, *cf.* potužiti se: No se ocu dijete *požali*. Rj. — Tugjinn se hvali a svojemu se *požali*. Posl. 322. Još se jedan put *požali sin ocu na nepravdu*. DM. 43.

požâpkê (pòžâpkê), *n. p.* hoditi, t. j. na rukama i na nogama, kao žaba, *vidi* četveronoške. Rj. *adv.* po-žâb-ke.

pòžâr, *m. der Waldbrand, flagrantia, ardor silvae sponte aut forte fortuna incensue*. Rj. kad gori šuma, knća, i t. d. *vidi* oganj, vatra. — Otiđe u šumu da *vidi šta je*. Kad tamo, ali se zapožarilo pa u požaru zmija pišti. Npr. 10. Ona mu kaže sve po redu kako je bio *opkolio požar* i kako je čoban izbavio. 11.

Iskat' slame *na požaru*. DPost. 33. žar (kor. koga je gorjeti, gar, žariti, žeravica), *požar* *isp.* Osn. 15.

Požarevac, *Požarevca*, *m. Stadt in Serbien, am rechten Ufer der Morava (verhant: das berühmte Passarowitz)*. Rj. *vároš u Srbiji na desnom brijegu Morave*.

Požarevačkî, *adj. von Požarevac*. Rj. *što pripadu Požarevcu*.

Požarevanin, *m. Einer von Požarevac*. Rj. *čorjek iz Požarevca*.

požariti, *pžārim*, *vidi* zapožariti. Rj. *v. pf. požariti, n. p. šumu, t. j. da izgori. v. impf. žariti*.

požárnik, *m. koji požar gasi: Pišu »vatrogasica«*. A gdje su im veseli požarnici? Pom. 131.

požbuniti, *pžbūnim*, *v. pf. vidi* pobuniti. Rj. *po-zbuniti. isp. zbuniti, odakle će biti po-zbuniti promjenom glasu z nu ž (dijalektički)*.

požđiti, *pžđim*, *v. pf. (u C. G.) vidi* popaliti. Rj. *po-žđiti. — po-žeći; pri-žgati; pri-džgati; kad od drugoga g u slovenskim jezicima bude ž, tada od dva žž, koja se u nas nagju jedno do drugoga, biva žđ: požđiti, prižđiti, sažđiti, užđiti, nazažđiti, zažđiti. Korijeni 50.*

požēći, *požēžem*, *v. pf. Rj. po-žeći. v. impf. žeći. — 1) verbrennen, in Brand stecken, incendio*. Rj. *vidi* požđiti, popaliti. — 2) *požegla* me riba, *hat mir Durst verursacht, sitim morit*. Rj. *jedvaši je ožednio sam.*

požēdnjati, *dnjām*, *v. pf. vidi* ožednjati: *Dokle bjehu požēdnjali Turci*. Rj. *po-žēdnjati, ožēdnjati svi redom. v. impf. žēdnjati*.

požeg, *m. po-žeg, djelo kojim tko počēće, zapali n. p. kuću. u Hrvatskoj govori se palež. — Ako utečeš od požega, ne ćeš od ožega*. DPost. 4. Opšte je jemsvo bilo samo za kriminalne krivice, kao: ubijstvo, *požeg*, pohari, vraćanje itd. DM. 299.

Požega, *f. — 1) Stadt in Serbien*. Rj. *vároš u Srbiji. — 2) u Slav.: Stiže bane pitomoj Požezi*. Rj. — *Po-žega. isp. požeg, počēći*.

požeglica, *f. vidi* pogorelica. Rj. *po-žeglica. isp. požēći. — Pogorelica, izgorelica, požeglica, t. j. ona kapa, ili čarapa, u koju se prsten sakrije dvaput zasopce kad se igra prstena*. Rj. 517a.

poželjeti, *požēlim*, *v. pf. — 1) begehren, sich sehnen nach etwas, concupisco*. Rj. *po-željeti. vidi* požudjeti. *v. impf. željeti. — Kad te poželjeo, onda te i vigjeol (Kad ko koga ne želi vigjeti)*. Posl. 122 (*poželjeo juž. mjesto jugozap. poželio*). Gjogat mi je boju *poželjeo*, pri pojašu sablja ožednjela, *poželjela krvi* od junaka. Npj. 4, 230. Zdravo mi bio kako *bih i sebi poželio*. Kov. 73. — 2) *požeti ko štu, kad mu ga nestane: A u mene nigdi nikog nejma, neg' mi stara u oždaku majka, a svoğu sam čaću poželila, a ja brata ni imala nisam*. HNpj. 3, 331. Četri Tale *druga poželio*. 3, 547. *amo će ići i ovo: Ko se skoro oženio, svakog dobra poželio*. Npj. 1, 176.

poženiti, *pžēnim*. Rj. *po-ženiti. v. impf. ženiti. — 1) vidi* iženiti: Pokrstio pak i *poženio*. Rj. *poženiti n. p. sinove, sve ih pomulo oženiti. — 2) su se, refleks. vidi* iženiti se: Vrsnici se moji *poženise*. Rj. *svi se redom oženise*.

Požeskî, *adj. von Požega*. Rj. *što pripadu Požezi: S nabijom Rudničkom, Požeskom i Užičkom*. Sovj. 27.

Požeskinja, *f. Eine von Požega*. Rj. *žensku glavu iz Požege*.

pžēškinja, *f. t. j. šljiva, die gewöhnliche Zwetschke, woraus der Zwetschken-Branntwein gebrannt wird, prunum vulgare. cf. madžaruša*.

pžēti, *pžēnjēm*, *v. pf. abschneiden (Getreide), demto*. Rj. *po-žeti. sudašnje vr. i pošnjem. isp. Obl. 75. vidi* pošnjati. *v. impf. žēti. — Dogje žetva. Staše se razgovarati kako će požeti . . . Požeše i snoplje povezaše*. Npr. 175. Kako posiješ, onako ćeš i *pošnjati*. Posl. 126. Ko što posije *to i pošnjje*. 160. Popali ljetinu *pošnjevenu i nepošnjevenu*. Snd. 15, 5. Drži se

čeljadi dok *ne pošnjju* sve moje. Rut 2, 21. *su se, pass.: Postrnak, pozni kukuruz koji se sije po strujici (pošto se ozim pošnjje)*. Rj. 551a.

Pžēžanin, *m. (pl. Pžēžāni) Einer von Požega*. Rj. *čorjek iz Požege*.

požikati, *pžīkām*, *v. pf. (u Risnu) vidi* šikosati: Dvori su mu *žikom požikani*. A pokrio teškijem olovom, *požikao žicom* od tetiva. Rj. *po-žikati što, žikom ga okititi, žik nu nj udariti. isp. nažikati. v. impf. žikati*.

požiljak, *požiljka*, *m. — 1) vidi* masnica. Rj. *na tjeleu od udarca. vidi* i modrica. — 2) ono mjesto gdje je rana zarasla, *die Narbe, cicatrix*. Rj. *vidi* ožiljak. — Ako li ostane na svom mjestu bubuljica i ne raširi se, *požiljak je od čira*. Mojs. III. 13, 23. *po-žiljak (osn. u žilu)*. Osn. 291.

požiočiti, *čim*, *v. pf. ndariti* žioke, *vidi* pobaskijati. Rj. *po-žiočiti. v. impf. žiočiti*.

poživiti, *poživim*, *v. pf. po-živiti koga, podržati ga žiru. v. impf. živiti. — Da Bog poživi tebe, gospodar, i sultana*. Miloš 167. Ako me *Bog poživi* i okrijepi još koje vrijeme. Sovj. 1. Gospod će ga sačuvati i *poživice ga*. Ps. 41, 2. *Poživiti (vivum conservare)*, nema u Vuka; ali »da Bog poživi togu i togu«. Rad 6, 93.

poživjeti, *poživim*, *v. pf. (in Ruhe und Frieden) erleben, transigo (leniter) vivam*. Rj. *po-živjeti. vidi* poživovati. *v. impf. živjeti. — Ober-knez Arsa je umro poživivši 53 godine sa ženom svojom Anom. Žitije 5. Da tih i mirni život poživimo u svakoj pobožnosti i poštenju*. Tim. 1. 2, 2. *Poživje* Adam sto i trideset godina, i rodi sina. Mojs. 1. 5, 3. *Da poživimo Bogu*. DP. 60.

poživovati, *poživujem*, *v. pf. po-živovati. vidi* poživiti. *v. impf. živovati. — živovati, poživovati*. Šćep. mal. 55 (Ej delijo, Muso čelebijo! mnoge l' šćaše oernit' vlahinje, da nam malo više *poživora*). Rad 6, 143.

požljegjivanje, *n. das Aufreissen, refricatio*. Rj. *verb. od* požljegjivati. *radnja* kojom tko *požljegjuje n. p. ranu*.

požljegjivati, *požljegjujem*, *v. impf. aufreissen, refrico*. Rj. *po-žljegjivati n. p. ranu. v. impf. prosti* zljediti. *isp. povregjivati. v. pf. požljediti. — Za njom (za kućom) svezan bavor vaška, on mi često porežuje, meni rane požljegjuje*. Here. 251. A kada se mukam' kunu, *muku moju požljegjuju*. 328.

požnjaka, *požnjākinja*, *f. vočka, n. p. trešnja, koja pozno dospijeva, das Spätobst, pomu scrotina*. Rj. *osn. u pozan, pozna, koje vidi. vidi i* poznica. *suprotno isp. ranica. — zu nast. u pošnjaka vidi kod* divljaka; *u u pošnjakinja vidi kod* brekinja.

požnjati, *požanjēm*, *vidi* požeti. Rj. *i primjere ondje. v. pf. po-žnjati. v. impf. žnjati*.

pžžuda, *f. (po juž. kraj.) Begierde, desiderium, cf. želja*. Rj. *po-žuda. isp. požudjeti. vidi i* pohlepa.

pžžudan, *pžžudna*, *adj. (po juž. kraj.) gierig, cupidus, cf. željan*. Rj. *isp. pohlepan, pohlapan, poklapan; popašan*.

požudjeti, *požudim*, *v. pf. (po juž. kraj.) wünschen, desidero, cf. poželjeti*. Rj. *po-žudjeti. v. impf. žudjeti. — Oči moje, kud ste pogledale? Sree moje, štu si pošnjgelo?* Npj. 1, 221. Tako i tebe Bog dao svako dobro koje u njega *pošnjgelo!* Kov. 75 (*pošnjgelo u juž. govoru mjesto* požudio).

požuliti, *pžžulim*, *vidi* poguliti. Rj. *po-žuliti n. p. drvo, t. j. malo ga ožuliti; drveta, svu redom ožuliti. v. impf. žuliti*.

Požun, *Požūna*, *m. Pressburg, Posonium*. Rj. *vároš u Ugarskoj, Matž. Pozsony*.

Požunac, *požūnca*, *m. čovjek iz Požuna*. Rj.

požunac, *požūnca*, *m. — 1) žitna mjera (Pressburgermetzen), cf. merov*. Rj. *Požunski meror. — 2) (u Hrv.) i* vinska mjera od jedne oke. Rj.

Požunkinja, *f.* žena ili djevojka iz Požuna. Rj.
Požunski, *adj.* von Požun. Rj. što pripada Požunu.
požuriti se, požurim se, *v. r. pf.* (u vojv.) sich tummeln, festino, *cf.* pohijeti. Rj. i *syn.* ondje. požuriti se. *v. impf.* žuriti se.

požutiti, požutim, *v. pf.* gelb färben, colore flavo imbuo: Jedna mi je noge požutila. Rj. požutiti što, učiniti (žutom bojom) da bude žuto. *v. impf.* žutiti.

požutjeti, požutim, *v. pf.* gelb werden, flavesco. Rj. požutjeti. postati žut. *v. impf.* žutjeti. — Zapaha, kad čeljadu požuti u obrazu pa se misli da ga je zapahnula zmija ili žaba gubavica ili pseto. Rj. 188a.

1. pra (riječica koja se samo sastavlja s drugima): pra-baba, pračjed, praunuk, pračradjed; praustavci, znućenje (korijenu) koje je u prvi. Korijeni 286.

2. pra, praia (pra), *m.* vidi prah. Rj. u krajevima gdje se glas h ne čuje u gororu.

1. praā, *m.* u pjesmi mjesto pra: pa se digo praā od kopita. Rj.

2. praā . . . vidi praā . . . Rj.

pra-baba, *f.* die Urgrossmutter, abavia. Rj. pra-baba, babinu mati. *isp.* pra.

pra-babin, *adj.* Rj. što pripada pra-babi.

pračijep, *m.* — **1)** (u Baranji) vidi procijep. Rj. — **2)** (u Dalm.) die Deichselstange, *cf.* 1 ruda 2. Rj.³

Prača, *f.* varoš u Bosni (ili Hercegovini?): A od Prače dvije Erenlije. Rj.

pračca, *f.* — **1)** die Schleuder, funda, *cf.* pudarka. Rj. vidi i pračke. *dem.* pračca. — Uzme (pudar) onu glavu s nama te metne u praču, pa okrenuvši je nekolicina pnta sebi iznad glave, baci je preko vinograda da plaši čvorke. Npr. 7. Pokla vuk kozlicje čim ovčar praču splete. DPosl. 98. David turi ruku svoju, i izvadi iz nje kamen, i baci ga iz prače, i pogodi Filištejina u čelo. Sam. 1. 17, 49. — **2)** vidi pračca 2. Rj. u samaru ona uzica na kojoj se drži nogu kad se jaše.

praččak, *m.* (u Slav.) vidi pratljača. Rj.³ vidi i maljuga 1.

praččkanje, *n.* das Zappeln, palpitiatio. Rj. *verb.* od pračakati se. radnja kojom se pračca *n. p.* riba.

pračakati se, kām se, *v. r. impf.* sich verfeu (wie der Fisch im Trockenem), zappeln, palpito. Rj. pračca se *n. p.* riba, kad je bace na suho. vidi pračkati se, koje kao i pračakati se biče *dem.* prema pračati se. *v. pf.* pračaknuti se. — Idući pokraj one vode opazi u jednoj lokvi malu ribicu gde se pračca. Npr. 20.

pračaknuti se, pračaknem se, *v. r. pf.* pračacuti se. Rj. *v. impf.* pračakati se.

1. pračauje, *n.* das Zappeln, palpitiatio. Rj. *verb.* od pračati se. radnja kojom se prača *n. p.* riba, kad je bace na suho.

2. pračauje, *n.* das Senden, missio. Rj. *verb.* od pračati. radnja kojom tko prača (šalje) što.

pračar, *m.* koji baca iz prače; der Schleuderer, fundibularius. — Ostaviše kamenje u Kirarasetu. I opkolivši ga pračari stadoše ga biti. Car. II. 3, 25.

1. pračati, pračam, *v. impf.* vidi slati: Brže prača sve dobre delije. Rj. *v. pf.* 2 pratiti.

2. pračati se, pračam se, *v. r. impf.* zappeln, palpito. Rj. prača se *n. p.* riba, kad je bace iz ročca na suho. vidi pračati se. kao *dem.* pračakati se, pračkati se. *v. pf.* pračacuti se. — Teško ti je protivu bodila pračati se. Djel. Ap. 9, 5.

pračćenje, *n.* das Begleiten, comitatio. Rj. *verb.* od 1 pratiti. radnja kojom tko prati koga: U dvornu je sreću dijelila: svekrovima daleko pračenje, svekrvama neodgovaranje, gjeverima hitro poslušanje. Kov. 93.

pračca, *f.* — **1)** *dem.* od prača. Rj. — **2)** na samaru ona uzica (mjesto uzengijje) na kojoj se drži noga kad se jaše, der Steigbügel am Saumrosse, stupa jumentu clitelarii. Rj.

Pračiste, *n.* brdo više Kotora pošav na Njeguše. Rj.

pračeka, *f.* vidi prača 1. Rj. vidi i pudarka.

praččkanje, *n.* vidi praččkanje. Rj.

pračkati se, čkām se, vidi pračakati se. Rj. *v. r. impf.* biče kao i pračakati se *dem.* prema pračati se. *v. pf.* pračaknuti se.

pračacuti se, čnem se, *v. r. pf.* zappeln, palpito. Rj. *isp.* pračaknuti se. *v. impf.* pračati se.

pračjed, *m.* der Urgrossvater, abavus. Rj. pračjed. *isp.* pra. djedov otac. — Držeći se običaja otaca i pračjedora. DM. 292.

pračjedov, *adj.* Rj. što pripada pračjedu. — Čukundjed, pračjedov otac. Rj. 829b.

pračjedovski, *adj.* što pripada pračjedovinu. *isp.* djedovski. — Ma ako smo za greh pračjedovski zakrivali da se izmučimo. Šćep. mal. 30.

pračg, *m.* — **1)** die Schwelle, limen. Rj. — Kad svatovi već ustanu da pogju, onda opet na kućnome pragu prostri struke, i djevojka kleknuvši na njih, otac joj daje dobru molitvu. Rj. 125a. Kad im sestra preko praga progje, svi u dvoru padnu po zemlji od straha, seva, grmi, tutnji, puea. Npr. 186. — **2)** (u C. G.) die Thürpfoste, postis: prag donji, gornji, *cf.* vratnica. Rj. kad ulaziš u kuću ili u sobu, pod nogama ti je prag 1, koji se zove i donji prag; iznad glave ti je gornji prag, a s desna su ti i s lijeva dovraći (*syn.* kod dovratka). — Neka uzmu krvi od njega (od jagnjeta) i pokrope obu dovratka i gornji prag na kućama. Mojs. II. 12, 7 (an die beiden Pfosten und an die Oberschwellen ihrer Häuser). Načini dvo-krilna vrata od drveta maslinova, kojima pragovi s dovratnicima bjehu na pet uglova. Car. I. 6, 31.

pračh, pračha. *m.* Rj. *dem.* pračak. *augm.* pračina. jedinica (praha) praška. — **1)** der Staub, pulvis. Rj. — Uzme onu glavu i odnese kući; pa je kod kuće sažeže, i ono ugljerlje od nje pošto se ohladi, stuče u prah. Rj. 808a. Uzmi po tri dlake repne, izgori na ogranj, pa onijem prahom pospi rane svojoj šćeri. Npr. 132. Metnu Marko strelu Tataranku, ode strela u prah i u maglu, očima se ne da pregledati. Npj. 2, 361. Otrесиte prah s nogu svojijeh. Mat. 10, 14. Uze tele, i spali ga ognjem, i satr ga u prah, i prosu ga po vodi. II. 32, 20. — **2)** das Pulver (zum Einnehmen, als Medizin), pulvis. Rj. što se dobija u ljekarnici za lijek. — **3)** das Pulver (als Schiesspulver), pulvis pyrius: Nestade im prah i olova. Praha ima, al' olova nema. Rj. pušćani prah. vidi barut. — Dok ne pukne moga džeferdara, e sam njega dobro napunio, sedam majah zelenoga praha. Rj. 342a. Dok to polje magla pritisnula od hitroga praha i olova. Npj. 2, 561. Prah sijeva, krv se proljjeva. 4, 116. Od brzoga praā i olova. 4, 221. Vuče Gjorgje Njemačke topove i sitnoga praha Njemačkoga. 4, 294. Od žestoka praha i olova. 4, 378.

pračhača, *f.* (u Hrv.) kao ralica, kojom se posijano proso praha (preorava). Rj. — riječi s takim nast. kod ejača.

pračhanje, *n.* das Lockern, pulveratio. Rj. *verb.* od pračati. radnja kojom tko praha *n. p.* posijano proso.

pračhati, hām, *v. impf.* (u Hrv.) die Erde lockern, pulver. *cf.* pračha. Rj. preoravati, kao u prah pretvarati. *isp.* prašiti 2. — sa se, *pass.*: Pračhača, kojom se posijano proso praha (preorava). Rj. 565a.

pračhovit, *adj.* što je mno prahu 1. vidi prašan, prašljiv. — Ustaj gore naš vojvoda, koledol! Naši puti kaloviti, pračhiti. Živ. 11. taku *adj.* kod barčvit.

Pračhovo, *n.* Ruinen einer Stadt an der Donau, in der Negotiner Krajina. Rj. zidine od grada na Dunavu u Krajini Negotinskoj.

pračkolje, *n.* pra-ko-lje, staro kolje iz vinograda. govori se u mojem zavičaju. oko Zagreba trška. Iveković.

praktičan, praktična, *adj.* što je kao prikladno na porabu, potrebu, posao; πρακτικός, praktisch. zu nast. *isp.* gramatičan. — Može biti da će se radije čuti,

te ću manje dosadan biti, ako spomenem što god praktičnije. Rad 1, 115. Bilo bi i s praktične i s naučne strane vrlo korisno. 15, 192.

praktičnost, praktičnosti, *f. osobina onoga što je praktično.* — *Praktičnost* i kratkoća glavni su mu (rječniku) zakoni. Rad 15, 183.

praktikant, praktikanta, *m. der Praktikant*: Kad kukavni praktikant dobije dekret. Megj. 171. — *za obilje isp. argumenat.*

pralja, *f. die Wäscherin, lotrix, cf. perilja*. Rj. koju pere n. p. košulje. — *riječ i s takim nast. kod grebenalja.*

praljak, praljka, *m.* (u Dalm.) gvozden šiljak kojim se grade opanci, i koji gotovo u svake žene visi o pripašnjači. Rj. *isp. prljak (od drveta šiljak).*

pralju, *adj.* Rj. što pripada pralji. — *Periljac, praljin muž.* Rj. 494b.

1. pram, *m.* — **1)** *ein Schiff, grösser als ein Kahn* (čun), *navis genus*. Rj. lagju nekakva, veća od čunna. *dem. pramče.* — **2)** (po jugozap. kraj.) *vidi* pramen: Gjeno sinoć večerasmo, otaše mi v'jencu rese, v'jencu rese i uzrese, dvije grinje od bisera, i dra pramu svu zlatu. Rj. *vidi i* prandus. *hyp. pramak. dem. pramičak. coll. pramenje. pram i pramen. isp. grm i grmen.* — Jedno se dijete igraše sa svojim jag-njetom, iščupa mu jedan pram vunc, pak gle eto konca! Priprava 140.

2. pram, *prama, vidi* prema. Rj. *prijedlog.*

pramak, pramka, *m. hyp. od* pram 2: I doleće jedan pramak magle. Rj.

pramauje, *n. das Flieden, fuga*. Rj. *verb. od* pramati. *rudnja* kojom tko prama (hježi).

pramati, *mām, v. impf. fliehen, fugio, cf. perjati*: (Stan' da vidiš Jovanove majke), kako prama kuća u planinu! (Npj. 2, 37). Rj. *hježati.*

pramče, pramčeta, *n. ein kleiner pram 1, linteris genus*. Rj. *dem. od* pram 1.

pramčū, pramena, *m. das Büschel, der Schopf, cirrus, n. p. kose, vune, i magle*. Rj. *vidi* pram 2, prandus. *dem. pramičak. hyp. pramak. coll. pramenje. značenje* (korijenu) mahati *preluzeci* u letjeti, vijati se: *pramen*. Korijeni 282. Miklošić nalazi da će značenje biti *scintilare*. 290. — *Gje se povi jedan pramen magle od proklete zemlje* Vasojeve. Rj. 55b. Često gleda pod Kupor planinu, a' se pramen zapogjede tme a od pure konjske i junučke. Npj. 3, 127. *Pramen se je magle zulenno*. 3, 213. *Da sedam pramenca kose na glavi* mojoj priviješ na vratila. Sud. 16, 13.

pramčūje, *n. coll. die Büschel, cirri*. Rj. *coll. prema* pram 2, pramen.

pramičak, pramička, *m. hyp. od* pramen. Rj. — *dem. s takim nast. kod* grumičak.

prana, *f.* (u Baranji) brestova prnjad, što se noću svijetli, *fulens Ulmenholz, lignum ulmeum putre*. Rj. — *Značenje* (korijenu) takogjer *rasipati, preluziti u prah, trunuti*, ali je u nas otpalo *h* (kao i u drugim prilikama): *prana*. Korijeni 298.

praneika, *f.* (u Herce) *vidi* francika. Rj. *sramotna bolest.* — *za p mjesto f isp. p.*

prandūs, *m. vidi* pramen. Rj. *vidi i* pram 2. — *Tuga prandus*. Osn. 356.

praugija, *f. (pl. gen. praugijā) der Pöller, mortarium bellicum*: Sa nje vire četiri praugije. Rj. *mali top, kao što mnoge općine kod crkve imaju. vidi* možar, mužar, taracka.

pranica, *f.* (u Slav.) — **1)** *die monatliche Reinigung, menstruum, cf. vrijeme*. Rj. žensko vrijeme, pranje 2, mjesečina 2. — **2)** *bijela, weisser Fluss, fluor ubus*. Rj. *bolest.*

prauje, *n.* — **1)** *das Waschen, lotio*. Rj. *verb. od* prati. *rudnja* kojom tko pere n. p. košulje. — Tekneta varošani kupuju (n. p. za pranje košulja, mišešenje hljeba i t. d.). Rj. 735a. — **2)** žensko, *vidi* pranica *f.* Rj. *i syn. ondje.* — *Žene je* (otoleve travu)

sad jedu kad koja ima odviše pranje (vrijeme). Rj. 177b).

praotac, praoca, *m. pra-otac. isp. pra. kao prvi otac, otac svemu ljudskomu rodu*: Kazujuć kako nam je *praotac Adam* pao po grijehu. DP. 73.

praporac, prapōra, *m. die Schelle, tintinabulum*. Rj. *dem. praporčić.* — AP ne nosi sa sobom sokola, ip' mu skini *zlaćena praporea*. Npj. 1, 381. Soko letnu, a *praporac zvečnu*. 1, 382. *zvučenje* (korijenu) *pračati se, lepršati se, tresti se: praporac*. Korijeni 289.

praporčić, *m. dem. od* praporac. Rj. — *Sa praporčići, sa* gjavolčići. Rj. 147a.

prāpradjed, *m. u* Rj.: *prāpradjed, m. (u C. G.) Urvrgrossvater, abarav, cf. čukundjed*. Rj. *prāpradjed, pradjedov otac. isp. pra. vidi i* šukundjed. — *Tvoj je prāpradjed i moj prāpradjed*. Priprava 11.

praroditelj, *m. kao djed*: Po zakonu roditelja i *praroditelja*. DM. 263.

prās, *m. (cine Art Lauch) die Porre, allium porrum Linn. cf. prasius im Lat. und Griechischen*. Rj. *vidi* praz. *luk (u Lat. i Grčkom jeziku prasins), koji se zore i por, čapljan 1, čapljani luk, purjan.*

prāsac, prāsca, *m.* — **1)** *ein schon erwachsenes Schwein, porcus* (u nas se amo slabo govori, ali po južnijem krajevima n. p. u Boči drukčije se i ne govori): Poručuje Varica Božiću, da joj pošlje od *prāsca* nožicu. Rj. *i u sjevernoj Ilrv. tako se govori. vidi* krmak. — *Prāsac čist* nikad pretio. Posl. 259. Što i koza *prāsca* (rod mu je). (Kad se ko gradi da je s kine rod a nije). 355. — **2)** (u Dubr.) nekakva morska riba. Rj. *isp. morska svinja.*

prāsād, *f. (coll.) die Ferkel, porculli*. Rj. *coll. prema* prase, *vidi* prasci, praščići. — Što bi valjalo da su i popova *prasad mudra*, to su mu i gjeća luda. Posl. 246.

prāsci, prāsāca, *m. pl. (coll.) die Ferkel, porculli*. Rj. *vidi i* praščići, *prasad. jedno: prase.* — *Gurčicu prasci*. Rj. 108a. Čuva jednu kрмаču i troje praščića . . . u veće dete otera kući kрмаču i dvoje *prāsca*. Npr. 256. Kako krm prase, ti odmah vreću. (. . . ali se i *mali prasci* nose u vreći). Posl. 126.

prāse, prāseta, *n. ein Ferkel, porcullus*. Rj. *pl. prasci, praščići. coll. prasad. dem. prasenec. vidi* praščić *isp. hranjeniče, manguľče, odojče, sišće.* — *Otiđe k svinjarima i zašte u njih jedno prase . . . Svinjari joj ne šćenu dati prasetu*. Npr. 176. *Pametan kao popino prase*. Posl. 246.

prāscēti, *adj. Ferkel-, porcullinus*. Rj. što pripada *prasetu.* — *takva adj. kod* jagnjeći.

prāsenec, prāscēceta, *n. dem. od* prase: *Hoćeš li mi dati jedno prasenec ispod svoje kрмаče?* Npr. 255. *vidi* krmēšce. — *dem. s takvim nast. kod* burence.

prāsetina, *f. Ferkelfleisch, porcullina*. Rj. *prāscēce meso.* — *riječ i s takim nast. kod* divljatina.

prāsica, *f.* Rj. *dem. prāsīčica.* — **1)** (u našijem krajevima) mlada kрмаča, koje se rijetko govori kao i *prāsac*. Rj. — *Božura, božurica, prāsica* što se kolje za Božić. Rj. — **2)** (po jugozap. kraj.) *vidi* kрмаča. Rj. — *Prāsica* moje susjede, ako ih i vele vodi, ali ih malo othrani. DPosl. 99.

prāsīčica, *f. dem. od* prāsica. — *Prāsīčicu* ugojena za božić. Daničić, ARj. 565a.

prāsiti, prāsīm, *v. impf. Rj. v. pf. sloz.* *isprāsiti (i se), oprāsiti (i se).* — **1)** *ferkeln, (porcos) pario*. Rj. *kрмаča (prasi) praščīce.* — **2)** *sa se, refleks. ferkeln, pario (porcos)*. Rj. *kрмаča se prasi, kad prasi praščīce.*

prāska, *f.* — **1)** *das Krachen, crepitus*: stoji *praska*, n. p. pušaka; uka i *praska*. Rj. *isp. praskanje. vidi* trubnja. — *Prestala je praska strjeljačka* na mjestima gdje se voda crpe. Sud. 5, 11. *Od tutnjave kola njegovijeh, i praske točkova njegovijeh, ne će se obazreti ocevi na sinove*. Jer. 47, 3. — **2)** (po jugozap. kraj.) *vidi* praskva. Rj. *vidi i* breskva.

prāskānje, *n. das Krachen, crepitus*. Rj. *verb. od* praskati, *koje vidi.*

praskati, *praskām*, *v. impf. krachen, erapo.* Rj. *isp. praštiti. v. pf. prasnuti, slož. spraskati.* — Šala maskara putem *praskala*. (Kad se kaže da je što šala i besposlica). Posl. 351.

praskoč, *n.* nekakva trava za čele dobra, *Art Pflanze (Sternkopf, Knopfblume. Rj.³) scabiosa transilvanica (cephalaria transilvanica Sehr. Rj.⁸) Rj. riječi s takim nast. kod glavoc.*

praskožorje, *n.* (Risnu) kad zora počinje, *die Morgendämmerung, diluculum*: digao sam se u prasko-zorje. Rj. prasko-zorje, *onaj čas kad prasne zora, ili ono doba kad praska zora. isp. puca zora. vidi prozorje.*

praskva, *f. vidi breskva.* Rj. *vidi i praska 2. po-stanjem od persica (amygdalus).*

Praskvica, *f.* — 1) namastir u Paštrovićima. — 2) Tursko veselje pred Spužem: *Do Praskvice i vode Sušice.* Rj.

prasnuti, *prasnēm* (prasnuh i praskoh, prasnū i prašte), *v. pf. Rj. pras(k)nuti. v. impf. praskati.* — 1) *entschlossen, hurtig aufbrechen, erumpo*: prasnū mu čef. Rj. *ovamo ide i ovaj primjer: Prasne k'o prah od lumbard.* DPostl. 99. — 2) *anbrechen (vom Tage), illuescere, cf. zabijeljati*: Dokle prasnū zora od istoka. Kad u jutru *prašte zora* b'jela. Rj. *isp. praskozorje.*

prášak, *práška, m.* — 1) *dem. od prah.* Rj — Pepeljak, *onaj prášak n. p. na šljivama i na grožgju.* Rj. 494a. Ko je ona potkagjena smirnom i tamnjanom i svakojakim *práškom apotekarskim?* Pjesm. nad pj. 3, 6. (Ile, premješta (Gospod) ostrva kao prášak. Is. 40, 15. — 2) (u Srijemu) vinogradska kopnja poslije pokopice, *cf. prašidba.* Rj. *isp. i prašiti 2.*

prášan, *prášna (prášni) adj. staubig, bestaubt, pulverulentus.* Rj. *na čemu ima praha, što je puno praha. vidi prahovit, prášljiv.* — Nagje na tavanu *oružje sve prášno i za'rgjalo, ali ga on lepo očisti i uredi te sine kao novo kovano.* Npr. 28.

práševina, *f.* (po jngozap. kraj.) svinjsko meso, *das Schweinefleisch, suilla.* Rj. *meso od prasca.* — *Práševina, f.* (u Dubr.) *vidi práševina.* Rj. 565a (*dijalekt.*), *vidi kmetina, svinjetina.*

práščić, *m* (u Dubr.) *vidi prasce.* Rj. — Od mjeseca *práščić*, a od dva pačić. DPostl. 88. *Práščić, m.* (u Dubr.) *vidi práščić.* Rj. 565a (*dijalekt.*).

práščići, *m. pl. (coll.) — 1) dem. od prasce.* Rj. *vidi prasad. jedno: prasce.* — Čuva jednu krmaču i troje *práščića*, koji su u isti mah krmaču sisali. Npr. 255. — 2) (u Boci) *die Halsdrüsen, scrofulae.* Rj. *isp. žljezla.*

prášćenje, *n. vidi praštanje.* Rj.

prášćati, *prášćām, vidi praštati ... prášćati se, prášćām se, vidi praštati se.* Rj.

prášćenje, *n. vidi praštenje.* Rj.

prášćenje, *n.* Rj. *verb. od 1, 2) praštiti, 3) prasiti, prasiti se.* — 1) *radnja kojom tko praši što, n. p. odijelo svoje* (das Stäuben, Erregen des Staubes, pulveratio. Rj.). — 2) *radnja kojom tko praši. n. p. vinograd* (das Lockern [im Weinberge], pulveratio. Rj.). *isp. prášidba. — 3) radnja kojom krmača prasi prášćiče, prasi se* (das Werfen der Sau, das Ferkeln, partus porcae. Rj.).

prášidba, *f. die Lockerung im Weinberge, pulveratio. cf. prášak 2.* Rj. *prašit-ba* osn. u *prašiti isp.* Osn. 242. *radnja kojom tko praši n. p. vinograd* (*isp. prašenje 2*); *i vrijeme kad se praši.* — *riječi s takim nast. kod bjelidba.*

prášilac, *prášioca, m. der Lockerer (im Weinberge), qui pulverat.* Rj. *koji prasi n. p. vinograd.* — *riječi s takim. nast. kod čuvalac.*

prášina, *f. augm. od prab.* Rj. — Pšpor, 3) *prášina*, *n. p. gdje leže bravi, Sand, arena.* Rj. 616b.

prášionica, *f.* (u vojv.) *die Sandbrüche, theca pulveris scriptorii.* Rj. *spremnica gdje se drži prah, t. j.*

(pjesak) *posipač. vidi pjeskovnica.* — *prašionica, osn. u prašiti, prah. riječi s takim nast. kod djeljaonica.*

prášiti, *prášim, v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-prášiti, na-, o-, pod-, pri-, raz-(se), u-, za-; v. impf. slož. potprašivati.* — 1) *stäuben, pulvero, pulverem excito.* Rj. *što, kao činiti da bude prášno. isp. pušiti 2.* — *Da ne praši tura od šalvara.* Rj. 755b. *Iš, ne praši!* (Kad ko što slaže ili se hvali). Posl. 106. — 2) *n. p. vinograd, kukuruze, lockern, pulvero.* Rj. *vidi prahati, mladiti. isp. zanavljati.*

práška, *f. ein Stäublein, pulvisculus, atomus*: nema brašna ni jedne *práške.* Rj. *jednica onoga što znači prah. tukve riječi kod biljka.* — *Pepelom s česnice* posipaju svilene bube, da ih bude dosta kao i *práška* u pepelu. Rj. 35a. *Gle, narodi su kao kap iz vijedra, i kao práška na mjerilima broje se.* Is. 40, 15.

prášljiv, *adj. vidi prahovit, prášan.* — Često *stare prášljive* knjižurine. Megj. 183.

prášnik, *prášnika, m.* (u Pastr.) čanak u puške, *die Zündpfanne, receptaculum pulveris pyrii.* Rj. *osn u prah (pušćani). ono u puške gdje se potprašuje, da se prah upali kad kresne, vidi i čašica 2.*

práštanje, *n.* Rj. *vidi prašćenje, proštanje. verb. od 1, praštati, 2) praštati se.* — 1) *radnja kojom tko prašta kome što* (das Verzeihen, Vergeben, veniae datio, venia. Rj.): *Ali je u tebe praštanje, da bi te se bojali.* Ps. 130, 4. — 2) *radnja kojom se tko prašta s kim* (das Abschiednehmen, salutatio discedentis aut decedentis. Rj.).

prášćati, *prášćām, v. impf. Rj. vidi prašćati, prošćavati. v. pf. prosti prostiti, slož. oprostiti; v. impf. slož. oprášćati.* — 1) *verzeihen, ignosco.* Rj. — *Ti idi s Bogom, sad ti prášćam za ono što si mi u podrumu dao vode.* Npr. 22. *Ja ti sad život prášćam ... Čekaj, ja ti više ne prášćam!* 201. *On (Gospod) ti prášću sve grijehe i iseljuje sve bolesti tvoje.* Ps. 103, 3. — 2) *sa se, reciproc. Abschied nehmen, sich beur-lauben (sagen: prosti brate!), saluto discedens vel decedens.* Rj. *praštati se s kim, kazivati mu na rastanku: prosti brate! gororiti mu: s Bogom.*

prášćenje, *n. das Krachen (wenn z. B. ein Rind durch ein dichtes Gehölz durchdringt), fragor.* Rj. *vidi prašćenje. verb. od praštiti stanje koje biva, kad što praši. praštenje ili prašćenje čuje se, kud n. p. goveće prodire kroz gúštaru.*

prášćiti, *prášći, v. impf. krachen, fragorem edo.* Rj. *drukčiže se glagol ne nalazi. isp. v. impf. praskati. v. pf. prasnuti.* — *Puške prašte, a topovi gude, ispod neba liječu lubarde.* Npj. 4, 251. *Kao što prašti trnje pod loncem, tako je smijeh bezumnikov.* Prop. 7, 6. *Pucaju bičevi, i točkori prašte, i konji topoću, i kola skaču.* Naum 3, 2.

prášar, *prášra, m. vidi fratar, od čega je postalo pretvorivši se f u p (isp. p), i prator, frator, vrator; der Frater, Klosterbruder, frater (= brat). Puštaj prátra.* DPostl. 105.

prášti, *pěrem, v. impf. waschen, laro.* Rj. *v. pf. slož. iz-práti, iza-, o-, poo-, po-, pre-, s-, sa-; v. impf. slož. iz-píрати, od-, po-, pre-, s-, sa-, za-, izo-. dem. pírkati 1.* — *Péri oči ovom vodom pak češ opet v-djeti.* Rj. 60a. *Moja mati i njegova mati na jednoj su vodi pregu prále.* Posl. 182. *Praču mu noge pa piti onu vodu.* 259. *sa se, pass.: Vnnara, gdje se vuna pere i prebira.* Rj. 80a. *su se, reflex.: Čurka i zlu žena što se (gogi) više pere, to je crnja.* Posl. 345.

prátidžija, *m. vidi pratilac: I dade joj dviije prátidžije da je prate dvorn bijelome ... Hajte s Bogom, dviije prátidžije! Here.* 149. — *prati-džija, osnovi je glagola pratiti dodat Turski završetak dži(ja). vidi šalidžija. drugih takih riječi kod djeladžija.*

prátilac, *prátoea, m. der Begleiter, comes.* Rj. *koji prati. riječi s takim nast. kod čuvalac, vidi pratidžija; tevbajia. isp. jasakčija.* — *Car mu dade mnoge prátiocé i opravi ga na put.* Npr. 50. *Pak joj dade lake*

pratioce, te je prate kroz goru zelenu. Npj. 1, 585. Oko ovijeh planetu koturaju se opet druge, i ove se zovu *pratioci* i mjeseci. Priprava 94.

prätlica, *f. die Begleiterin, comes*. Rj. koja prati (koga). isp. pratalae.

1. prätiti, tim, *v. impf.* Rj. *begleiten, comitor*. Rj. *v. pf. slož.* iz-prätiti, po-, pro-, u-, za-; *v. impf. slož.* iz-praćati, po-, pro-, za-. — Što kolevka zaljulala, to motika zakopala. (Što se s čeoikom rodi, to ga prati do smrti). Posl. 357. Da ne idu na put *prateći gospodar*. DRJ. 3, 340. Što je visoki pokojnik *pozorno pratio* njčzinu radnju. Rad 9, 190. *su se, reciproč.*: Hoćemo se pomiriti, al' se ne ćemo više mašalama prätiti. Posl. 342.

2. prätiti, tim, *v. pf.* (Rj.³) *vidi* poslati. Rj. (st.) *v. impf.* praćati (*vidi* slati). — Ne daj mene, dobri gospodaru! da me mladu u grad uzidaju, no ti *prati mojoj staroj majci*, moja majka ima dosta blaga, nek ti kupi roba il' robinju, te zidajte kuli u temelja. Npj. 2, 123. Ni jednoga pogubio nisam; no *pratio ka starom Pazuru ka vojvodi* Relji Krilatome, da ih Relja u tamiicu baci. 2, 210. *Knjigu* piše, dade tatarinu, te je *prati duždu* od Mletaka... A kad Ivo knjigu opravio. 2, 533. Drugu knjigu Ivan opravio, *prati knjigu Baru* i Ulčinu na *Miloša* Obrenbegovića. 2, 534. *Knjigu* piše, na *mezile prati*, *prati knjigu k moru* *debelome*, *pobratimu* harambaši Limu: »Pobratime, Limo harambaša!... *prati haber*, list knjige bijele, *prati haber* Rosniću Stevanu, nek ti s' i on pod barjakom nagje. 3, 300. Drž' se malo, ne upusti grada, *präticu ti Memed-pašu* stara, te se drž'te do Gjurgjeva dana. 4, 211. No ti *prati vojsku* nu *izmenu*, te potpuni moga Deligrada, da mi Turci šanac ne prihvate. 4, 222 (*isp.*: Te *opremi vojsku* nu *izmenu*, i potpuni šanac Petrovoga. 4, 222).

prätljača, *f. drvo* (kao mala lopatica), što žene lupaju njim košulje kad peru. Rj. *vidi* praćak, maljuga 1. — *Merati, mlatiti* n. p. *prätjućom* haljine kad se peru. Rj. 353a. *riječi s tukim nast. kod ajgirača*.

prätnja, *die Begleitung, comitatio*. Rj. *osn. u 1* prätiti. *radnja* kojom *tko prati koga* (apstraktno); oni koji *koga prate*, kao *pratioci* (konkretno). *vidi* sproved. — Odža-čan s *odreyjenim* za *njegovu prätnju* *kuczorimu* otide u Beograd. Miloš 143. *opravi lagju s dobrom prätnjom*. Žitije 69. Dogje u Jerusolim sa *silnom prätnjom*. Car. 1, 10, 2. *riječi s tukim nast. kod čežnja*.

prätor, *m.*: Vrätor, *m. der Frater* (Mönch, Klosterbruder), monachus latinus. cf. *prator*. Rj. 73b. *vidi* i pratar, fratar, frator.

prätunuk, *m. der Urenkel, pronepos*. Rj. *pra-unuk*. *isp. prä* i *nnuk*. *unukov* (ili *unučin*) *sin*. — Porodica znači ono, što se od koga porodilo, t. j. sinovi, unuci, *prätunuci* i t. d. Pis. 43. Dovedi kakvog Crncu ili kakvu Crnku u našu zemlju, *njeni će prätunuci* već biti bijeli ponajviše kao i naši ljudi. Priprava 38.

prätustavei, *m. pl.* drugi dan po krsnom imenu. Rj. *pra-ustavei*. *isp. prä* i *ustavei*. *vidi* preustavei.

präv, *präva*, *adj.* — **1)** *unschuldig, insons*: na *prava* Boga; za *prava* Boga. Rj. u *umnom smislu*. *suprotno* kriv 2. — *Prav prävci*, ganz gerecht, justissimus, innocentissimus. Rj. 563b. *Na prava* (*prävci*) Boga, za *prava* Boga, na *pravdi* Boga, *umsonst, unschuldigerweise, innocens*. Rj. 32b. Zovne on njegu *notujo*, da izigje na *kuvijertu* da se s njim nešto dogovori. On *prave misli* bez i kakvog straha izagje gore, a ovi ga onda uhvati i preko broda u more baci. Npr. 251. Ako dogje *prav*, ne izigje zdrav; ako dogje *kriv*, ne izigje živ. Posl. 2. *Prav* se smije a *kriv* se krije. 259. Da ne palimo kuća i *pravim ljudma*. Npj. 3, 194. *Izdadoh krv prava*. Mat. 27, 1. Da budete *pravi* na dan Gospoda našega. Kor. 1, 1, 8 (*ἀγαθὸν ἔργον, sine crimine, ohne Sünde*). A Juda pozna i reče: *pravija je od mene*, jer je ne dadoh

sinu svojemu Silomu. Mojs. I, 38, 26 (*justior me est; sic isti gerechter*). Je li *srce troje pravo* kao što je moje srce prema tvome? Car. II, 10, 15 (*rectum; aufrichtig*). Pregledajte; da ne bude nepravde; pregledajte, ja sam *prav u tom*. Jov 6, 29. Da iz mraka strijeljaju *prave srce*. Ps. 11, 2. Gdje nalijeću na *čorjčku prava zdrava*. Vlazić 1, 11. — **2)** štap, drvo, *gerade, rectus*. Rj. u *tjelesnom smislu*. *suprotno* kriv 1. — Bapka, 1) načinjeno kao *sohu* (*prava odzogo*) te se na nju naslone dva šljemena. Rj. 15b. *Präv*, 2) *prav veliki nož*. Rj. 563a. *Pravo prävci*, 1) ganz gerade, acquissimus. Rj. 563b. *Tri pruta narasla lepa i prava* kao sveća. Npr. 151. *Prav* (*je*) kao uže u vreći. Posl. 258. *Pravo se drvo* po polovini eijepa. (Kad se što pogagja, t. j. pola od toga što ti išteš). 258. — **3)** *prav* ruke, koji može pogoditi n. p. kamenom u što. Rj.

1. präv, *prävca*, *m. der Gerechte, Unschuldige, justus*. Rj. *čorjek prav*. *suprotno* krivac 1.

2. präv, *prävca*, *m.* — **1)** *na präv*, *gerade* *aus, recta*: drži se *prävca*. Rj. — *Mogući prävci*, *hodit' ophogjom*. DPosl. 63. *isp. prävci, i syn. ondje*. — **2)** (u *Risnu*) *prav veliki nož*. Rj. — **3)** u *književnika*: *die Richtung, directio*. *isp. präv* 1. — I u ovome (*je*) pretekao svoje vrijeme *darši nov prävca*, nov život poslovima svojim sa susjednim državama. DM. 322. Kroz kojih ruk je treba on (spomenik) još mnogo i mnogo puta u *svakojakim prävci* da progje. Rad 15, 179. Književni protivnici mahom osugjivah *prävca* Vuku. Jurn. 62. Vuk verovaše u *pobedu svoga prävca*. Mil. 266.

prävč, *vidi* upravo. Rj. *adr. vidi* i (*pravac* 1) na *prävca*, *pravo* 2; *upravice*, *upravičke*.

prävci, *adj. susvijem prav*. u Rj.: *präv prävci*, *präv prävci*, *präv prävci*, *präv prävci*, — **1)** ganz *gerade, acquissimus*. Rj. n. p. *drvo pravo prävci ka srijecu*. — **2)** ganz *gerecht, justissimus, innocentissimus*. Rj. 563b. — *Na prava* (*prävci*) Boga, za *prava* Boga, na *pravdi* Boga, *umsonst, unschuldigerweise, innocens*. Rj. 32b. *Za prava prävci* Boga (n. p. globiti ga, t. j. bez i kakve krivice). Posl. 85. *takva adj. kod novci*.

prävda, *f.* — **1)** *das Recht, die Gerechtigkeit, justitia, justum*: Ako *pravda* ne pomože, *krivda* ne će pomoći (Posl. 7). Na *pravdi* Božjoj, *unschuldig*. Rj. *vidi* pravica. *isp. pravednost*, 2 *pravo*. — *Pokaj se, što si na veliku Božju pravdu* *pravdu* smakao svoju ženu. Npr. 232. *Bijeda na suhu* putu. (Kad koga na *pravdi* nagje *bijeda*). Posl. 12. *Nejačica pravdu gubi*. 200. *Prävda* je davno poginula. 258. *Prävda je* u Boga; a da u koga? 258. *Prävda* ne treba mnogo ševrdanja. 258. *Koji ne rade po pravdi*, nego po hataru. 340. A šta je ljepše od slave Božje, i od večere s *pravdom stečene*? Npj. 1, 96. *Pazite da pravdu svoju ne činite* pred ljudima da vas oni vide. Mat. 6, 1. *Udariše za dobitkom, i primahu poklone, i izvrtahu pravdu*. Sam. I, 8, 3. *Gospod tvori pravdu* i sud svima kojima se krivo čini. Ps. 103, 6. Što Dubrovčan *preko pravde* *bijahu* *pritisli* zemlje srpskoga kraljevstva. DM. 29. — **2)** *die Wahrheit, veritas*. Rj. *kao istina*. — *Gjeća*, budale i pijani *pravdu govore*. Posl. 78. *Iseće mu četrdeset slugu, a četiri ne kte pogubiti, već ih Marko ostavi za pravdu*, koj' će svakom *pravo kazivati*, kako j' bilo Arapu i Marku. Npj. 2, 425. *Milovanović* (*po pravdi* samo senator, ali s pomoću svoje rečitosti i bogatstva gotovo gospodar od senata). Miloš 13. — **3)** *Streit, lis, cf. raspra*, *parnica*: *Bolja je mršava pogodba nego prätlu pravda* (*Prävda* ovjge znači *raspra* i *čeranje po sudu*). Posl. 21). *Gjevojka me na pravdu pozvala* u ovoga od Trogira kralja (*: »Sudi pravo, od Trogira kralju!* Npj. 1, 400). Rj. *vidi* i *parba*, *proces*, *proces*, *terancija*, *teranka*. — *za nast. isp. krivda*, *vražda*.

prävdanje, *n.* Rj. *verb. od 1.* *pravdati*. II. *pravdati*

se. — **I.** radnja kojom tko pravda koga (das Rechtfertigen, excusatio. Rj.): *Posle mlogoga narodnoga pravljanja, da knez Petar nije bio Turska uvoda, i Miloševa dokazivanja, da je on to jamačno doznao...* Miloš 91. Onda valja da se kanimo ovakoga pravljanja pogriješaka. Slav. Bibl. 1, 96. — **II. 1)** radnja kojom se tko pravda: Kad se ko pravda da nije što učinio, a svojim pravljanjem pokazuje da jeste. Posl. 219. — **2)** radnja kojom se tko pravda s kim (das Streiten, lis. Rj.).

právdati, právdám, v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-pravdati, o-, po- (se). — **I.** rechtfertigen, purgo. Rj. — Bijeda na pravoga krivca (u šali, kao pravljanje krivca). Posl. 12. Filipović je Kara-Gjorgijija pravdao, da on nije htio Rodofinika ubiti. Sovj. 36. Koji (Bog) pravda bezbožnika. Rim. 4, 5. Ali ako i pravljanje okolnosti Gjurgju ono što je radio, opet mu je prijekor na način kako je radio. DM. 113. *sa se, pass.*: Tannica je za ljude načinjena. (Kad se pravda što je ko zatvoren). Posl. 311. — **II.** *sa se.* — **1)** refleks. sich rechtfertigen, purgo me. Rj. — On se siromah stane pravdati da nije nikome ništa kazao. Npr. 151. Evo moje glave! (Kad ko što dokazuje ili se pravda za što). Posl. 78. U tom se pravdom riječima apostola Pavla. Ogd. na ut. 29. Budoći da im savjest svjedoči, i misli među sobom tuže se ili pravdaju. Rim. 2, 15. — **2)** reciproč. (u Hrv.) s kim, stricem, vjro, cf. preli se. Rj. — O da bi se čovek mogao pravdati s Bogom, kao sin čovječji s prijateljem svojim! Jov 16, 21. Za što hoćete da se pravdate sa mnom? Jer. 2, 29.

právedan, právedna, adj. gerecht, justus. Rj. vidi pravičan. — U jednoga kralja bila dva sina, jedan bješe lukav i nepravedan, a drugi dobar i pravedan. Npr. 84. Pod mudrim i pravdnim vladanjem slabo (su se) i glasili hajduci u Srbiji. Danica 3, 151. Po pravednoj želji G. E. Joannovića evo ih sad ovdje dodajem. Pis. 57.

právednički, adj. eines Gerechten, justi. Rj. (upravo der Gerechten, justorum), što pripada pravednicima ili pravedniku kojemu god — Koji prima pravednika u ime pravedničko, platu pravedniku primiče. Mat. 10, 41. Da bih ja umro smrću pravednikom, i kraj moj da bi bio kao njihov! Mojs. 1V. 23, 10.

právednik, m. der Gerechte (biblisch), justus: O čoveče pravedniče! Rj. — Nijesam došao da zovem pravednike no grješnike na pokajanje. Mat. 9, 13. Jer ti, Gospode, blagosiljaš pravednika, kao štitom zaklanjajući ga milošću svojom. Ps. 5, 12.

právednikov, adj. što pripada pravedniku. — Plod je pravednikov drvo životno. Prič. 11, 30.

právedno, adv. Rj. prema adj. pravedan. — **1)** billig, jure, merito. Rj. — Ukinnće im se svi zulumi, na koje se pravedno tuže. Miloš 185. — **2)** (u Dubr.) vidi pravo: pravedno da ti kažem. Rj. — Da će i on njima vjeran biti i svakome pravedno suditi. Npj. 5, 36.

právednost, právednosti, f. (u Dubr.) — **1)** die Gerechtigkeít, justitia. Rj. osobina onoga što je pravedno, vidi pravičnost. isp. pravda 1, pravica. — Što ovaki ljudi, kao za uzrok ili potvrdu pravednosti ovaگو iskušnja svoga, govore... Kov. 81. — **2)** die Unschuld, innocentia. Rj. osobina onoga koji je prav. vidi bezazlenost.

právi, adj. recht, echt, verus: pravi Srbin, pravi Turčin, pravi Hrišćanin i t. d. Rj. — Živi abeno, t. j. zlo, rgjavno (prema dobru kao što je aba prema pravoj čosi). Rj. 1a. Za tri meseca nije mogla (galija) izaći na svoj pravi put. Npr. 42. Da mi Bog da ženu od prave krvi Hrišćanske. 80. Baš sam prava budala! ja mator čovek, pa sam došao gjetetu da me svjetuje kako ću se ženiti. 154. Skupština nagje, da je ova ludost od najpravičjega reda. Danica 2, 133. Ako je rad pravome miru. 3, 210. Ali u prvome i u pravome smislu zakon znači uredbu. 5, 81. Neka suđe, može

li se ono sve za pravu istinu uzeti. Ogd. na sit. 6. Tako u pravoj sirotinji umre u Budimu. Opit. V. Lažna slava mora uvenuti, a prava stara cvati i raste bez prestanka. Pis. 60. Ovo bi pravi uzrok bio da se srde i viču na Zagrepčane. Slav. Bibl. 1, 92. Da bi ono (poregjenje) i pravije i temeljitije bilo. Rad 16, 197.

právice, f. vidi pravda 1: Ko se drži pravice, taj ne muze krayice (Posl. 153). Rj. suprotno krivica. — Bog i moja pravica donese me opet mojim roditeljima. Npr. 253. Ne pripada li meni po svoj pravici pozdrav vojnikov. Danica 2, 142. Postavi te carem da sudiš i dijeliš pravice. Car. I. 10, 9. Znam da će Gospod pokazati pravdu nevoljnome i pravice ubogima. Ps. 140, 12. — **2)** das Recht, jus. vidi 2 pravu. — Osobite su pravice u zakonu bile date plemenu Levijevu, od kojega je bio i Mojsije. Prip. bibl. 48. ovamo će ići i ovaki primjeri: On bi narodu ovome dao pravicu, kakovu god ište. Miloš 117. Naš je ustav prava svetinja u smislu narodne pravice i slobode. Pis. 18.

právičan, právična, adj. gerecht, justus. Rj. vidi pravedan. — Blago nama, kad smo ovako pravični! Megj. 21.

právičnost, právičnosti, f. osobina onoga koji je pravičan. vidi pravednost. — Nastavnik potresa gjačku veru u svoju pravičnost. Zlos. 202.

právilan, právilna, adj. što je po pravilu; regelmässig, regularis. suprotno nepravilan. — U ovakovoga spisatelja valjalo bi da je jezik pravilan, čist i sladak. Ogd. na sit. 12. Ja mislim, da je pravilnije kazati... 14. Pravilni glagoli. Rj.¹ LV. Opšte jemstvo ne bješe pravilno. DM. 296. adv.: Adakale, koje su Nijemci pravilno sazidali. Danica 2, 45. Srpski se govori najčistije i najpravilnije u Hercegovini i Bosni. Pis. 85.

právilēja, n. pl. stare knjige, kao na drugim mjestima knjige starostavne (privilegium): Ali pravo pravilejša kažu. Rj. isp. privilegija.

právilnost, právilnosti, f. osobina onoga što je pravilno; die Regelmässigkeit, regularitas. — Da se u svakome jeziku pazi na pravilnost, na čistotu i na osobine njegove. Pis. 24. Učinjeno je da je narodni jezik sa svojom pravilnošću i čistotom obznanjen i postao zakon. Ogd. IV. Ta je gragjevina sve nadmašila svojim rasporedom, pravilnošću svojih ođenja. Zim. 133.

právilno, n. n. p. erkveno, die Regel, directorium: ne zna pravila (Kirchenregel). Rj. — »Hoće Bogu da se obrnemo! da molimo Boga po zakonu... I svi mole Boga milosno po pravilu, ka' je Bogu miho. Npj. 2, 6. U imenima, koju odstupaju od opštega pravila. Danica 1, 69. I ja mislim, da su u tijem riječima glavna pravila o tome... u pisanju kakvagod pravila (ako ne za druge, a ono barem za sebe) da postavi. Ogd. na sit. 8. Da je u nas jezik ono iskvarilo, što ga je u drugih naroda... u njegovijem prirodnijem pravilima utvrdilo. Pis. 18. Ima mlogo imena, koja ne idu po ovom pravilu. Rj.¹ XLV. Kad se ovo pravilo uvede i u Slavensku gramatiku. LVI. Može biti da bi se mogla odrediti pravila u kojih je glagola ovo »a« dugačko. Slav. Bibl. 2, 235. Nemanja bi kršten po latinskom pravilu. DM. 15. To je otuda što se gragjanski život podvrgao pod oštrija pravila i zakonitost. 264. Citaju se molitve po pravilu i duže, za četrdeset dana. DP. 360. Da kažem u kratko pravila po kojima ga (rječnik) radim. Ogd. III.

práviteljstvo, (praviteljstvo. iz Ruskoga. vidi uprava. Stulli), n. vidi vlada 2; die Regierung, Regentschaft, regimen: Pod Mlečićima nijesu davali danka nika-kvoga... a praviteljstvo je davalo na svaku dušu po četvrt stara soli. Kov. 38. Da je najviše krivo Tursko praviteljstvo, što mi hajduka toliko imamo, Ogd. na ut. 20. Tako bi društvo sebi i praviteljstvu.

koje će mu s troškom pomagati, osvjetlalo obraz. Pis. 27.

1. prāviti, prāvīm, (u vojv.) Rj. v. *impf. slož. v. pf.*: dō-praviti, na-, o-, od-, po-, pre-, pri-, raz-, s-, u-; v. *impf. slož. dō-pravljati*, na-, i t. d. — **1)** *vidi* graditi 1. Rj. *isp. činiti*. — Zdjela se od čanka razlikuje po tome što je čanak strugan (na strug pravljen) a zdjela je kopana teslom. Rj. 206b. Otpriiti, otići po svijetu *praveći prtinu*. Rj. 479a. Tako su i onu noć dolazile aveti i *pravile stravu kojekakvu oko njega*, ali on ostane zdrav i živ. Npr. 62. Ja *pravim držalicu*, a ono se načini kijak: ja kijak i volim. Posl. 109. Od muhe *pravi elefanta*. 234. Podsješkoše brekinju, *od nje prave sviralc*. Npj. 1, 167. Ne seče ib po grlu bijelu, već ih seče po svilenu pasu, *od trojice pravi šestoricu*. 3, 41. Grade kuće... i ostale zgrade *prave*. Danica 2, 102. Onda bi valjalo *mir nanovo praviti*. Miloš 139. Ne zna šta govori, nego bunca kao baba u bolesti, i *pravi magarcima svoje čitatelje*. Nov. Srb. 1817, 510. Kad bude potreba *noce riječi praviti*, valja ih *praviti od narodnijeh riječi i po svojstvu narodnoga jezika*. 15. Ja sam mu kazivao i za onu Slavonsku *Odu, što ste je vi lani pravili*. Straž. 1886, 606. *Most praviti*. Žitije 41. Koji *pravim svjetlost* i stvaram mrak, gradim mir i stvaram zlo; ja Gospod činim sve to. Is. 45, 7. Kao što je *od više riječi pravio jednu*, tako je *od jedne riječi često pravio dvije*. Rad 6, 207. — **2)** *sa se, refleks. vidi* graditi se. Rj.

2. prāviti, prāvīm, v. *impf. praviti što krivo, n. p. dno krivo, činiti da bude pravo 2. *isp. ispravljati*, uspravljati; v. *pf. ispraviti*, uspraviti, *suprotno* kriviti 1. *sa se, pass. ili refleks.: Kriva drva na ognju se prave* (a prava krive). Posl. 50.*

3. prāviti, prāvīm, v. *impf. (u Dubr.) kao besjediti, govoriti, kazati: Pravi* dijete: ubiše me! a ne govori za što. DPostl. 100. u Stullija *praviti, dire, dicere, loqui*. — Šta je gospe u knjizi *pravila*. HNpj. 4, 172. *prāvļēnje*, n. Rj. *verb. od praviti*. — **1)** *radnja* *kojom tko pravi (gradi) što (vidi* gragjenje. Rj.): *Pravļenje je novijeh riječi težak posao*. Pis. 14. — **2)** *radnja* *kojom tko pravi krivo što, n. p. krivo drvo*. — **3)** *radnja* *kojom tko pravi (govori)*.

prāvūi, *adj. što pripada pravu, Rechts-, juris:* Kako su se razvijale *pravne ideje*. Rad 5, 193.

prāvnički, *adj. što pripada pravnicima ili pravniku* *kojemu god:* Da se nije našao gjak, da izradi *pravničku temu*. Pom. 105.

prāvnik, *m. koji se bavi oko prava, der Jurist:* Ta *pravnik* ima najviše. Pom. 105.

1. pravo — **1 a)** *recht, recte:* I krivo sjedi, a *pravo reci* (Posl. 102). Rj. *adj. i adv. isp.* 2 pravo, *n. vidi* pravedno 2, putno. — *Sudi pravo* efendikadija, *sudi pravo*, tako bio zdravo. Rj. 153b. Nije bilo puta to činiti, t. j. *nije bilo pravo*. Rj. 622b. Narod odmah prizna da je pravo da on uzme carevu kćer i da caruje. Npr. 71. *Pravo ću ti kazati* kao da ću umrijeti. Posl. 258. Ja sad upravo ne znam ili bi bilo *pravije reći* da je... XLIV. Sa svakim se *pravo ljubio*, i bratski grlio! Kov. 121. Kaže da *imano obojica pravo* i nepravo. Straž. 1818, 389. Da *nemam pravo* ni u čemu. Pis. 81. Takovim ljudima (a takovijeh je *pravo rekavši* ponajviše) trebaju tutori. Priprava 61. — **b)** *za pravo:* Vojvoda *koja nugje za pravo* može izbiti. Rj. 70a. Da će im se dati, *što gogj za pravo nagju*. Miloš 8. Da je on popustio i meni *dao za pravo*. Odg. na ut. 21. — **2)** *pravo, adv. vidi* upravo 1; *gerade, recte, rectā:* Otidoše u zemlju Bugarsku, *pravo dvoru kralja* Šišmanina. Npj. 2, 334. Sobom uze hrabre Cetinjane, pa pogjoše *pravo* niz nahije, niz nabije knjige razaslaše. 5, 245. Jezekija zagati gorinji izvor vode Giona, i *pravo* je svede dolje na zapadnu stranu grada Davidova. Dnev. II, 32, 30. — **3)** *pravo, adv. vidi* uspravo, upravo 5;

aufrecht, erectus: Padoh ničice... Slušaj riječi koje ću ti kazati, i *stani pravo*... ustali drkćući. Dan. 10, 11 (*richte dich auf*).

2. pravo, *n. (gen. pl. prāvā) das Recht, jus. vidi* pravica 2. *isp. pravo (adj. i adv.) odakle bi gdjekoji primjeri ovdje suprotno* krivo. — *Po pravu* valjalo bi, da muselim ne čini nikom ništa bez kadije. Danica 2, 85. Ako se ko od raje poturci, odmah *ima svu pravu* kao i ostali Turci. 2, 89. Obor-knezovi su bili potvrgjeni carskim beratima od koljena na koljeno *s pravama beratlijskim*. 2, 96 (*isp.:* Gotovo svi naši sadašnji spisatelji pišu... n. p. *perama, poljama;* a u narodu je običnije: *perima, poljima*). Pis. 34. *tako se dakle i sām Vuk isprvu bio poveo po onim književnicima*). No i takovi su knezovi... malo pomalo *prava svoje pogubili*... sad je već i Krajina *ta prava svoju izgubila*. 2, 97. Sad je svaki *osnivao pravo svoje na riječima* vojnikovim. 2, 126. Svima pripada *jednako i dobro osnovano pravo na primućstvo* u ovoj struci. 2, 142. Postavši doktor *prava*, 5, 28. Jedni *uživaju su svijem prava* *Mađarska*, a jedni se upravljaju po načinu *Austrijskome*. Kov. 9. Ni jedan se od njih ni odijelom ni življenjem *niti i kakijem osobitijem pravom* ne razlikuje od ostalih Crnogoraca. Kov. 12. *Turski će car dati Srbiji prava*, kao što ima *Karavlaška*. Miloš 26. U Segedinu je *svršio filosofiju*, a u Pešti *prava* *Mađarska*. Opit IV. Samuilo kaza narodu *prava carska* i napisu u knjigu. Sam. 1, 10, 25. Kupi njivu moju što je u Anatotu, jer ti *imaš po srodstvu pravo da je kupiš*. Jer. 32, 7. Ili im bijaše *uzeto pravo nastijediti prijesto*. DM. 11. Dubrovčani se pothvatiše platiti Urošu 2000 *perasa za pravo da mogu* irgovati i zemlju držati. 28. U njih se (u Srba) *najvećma poslije crkvenoga prava* razvilo *pravo za zemlje*. 59. Dijeleći cijelo svoje imanje između dva sina *ustarjalo sebi pravo da može odvojiti nešto od njega*. 69. *Stupio je u prava sviju* koji prije njega vladalaše. 91. *Dobivši pravo* na oćevinu. 207. *Imamo puno pravo* reći. 223. Tada im se *potvrđiše stara* i *dadoše nova prava za trgovinu*. 236. Na tom je načelu stajalo i *briježno pravo*. *Po tome pravu* nije se smjelo dirati u lagju dubrovačku. 304. *Rado bih ustupio bez pare* Ućenom *Društvu pravo* nu *prešampavanje*... na što drugi tko još nije *stekao prava*. Pom. 116.

Pravoje, *m. ime muško. Rj. — takva hyp. kod* Blagoje.

prāvopīs, *m. die Rechtschreibung, orthographia:* Kad bismo se u *pravopisu* ili ortografiji povodili po Slavonskome jeziku. Pis. 83. Što se tiče *pravopisa* kojim pišem. Oglad VII. — *za obličje isp. rükopīs, šakopīs*.

prāvopīsni, *adj. što pripada pravopisu:* O *pravopisnom* uniformitetu. Daničić, Vid. d. 1861, 21. Po *pravopisnom* nedostatku. Rad 26, 66.

prāvoslāvni, *m. adj. pravo-slavni. tako sebe zove čorjek* *Grčkoga zakona; vir orthodoxus, der Rechtgläubige. adj. zamjenjuje subst. vidi* brišćanin 2, hrkač, mutlak, Vlah 2.

prāvoslāvni, *adj. orthodoxus, rechtgläubig. —* Knjaz Dolgorukov. *Monarkinja želi pravoslavnu* da rat s Turčinom odmah zametnete. Šćep. mal. 128.

prāvoslānje, *n. die Rechtspflege, die Justiz:* Gospodinu Panu Jankoviću, *popečitelju pravosudija* i *prosvještenija*. Pis. 14 (*sa starim nast.*) Koji je prije bio... a onda *popečitelj pravosugga*. Sovj. 48. *pravo-sugje*.

pravovjerner, *pravovjērea, m. pravovjernik. Stulli. pravo-vjerner, koji je prave vjere.*

pravovjērje, *n. pravo-vjērje, kao prava vjera, die Rechtgläubigkeit, orthodoxia:* Sveštenstvo koje se bilo zabrinulo za *pravovjērje*. V Lazić 1, 2. *za obličje isp. nevjerje, sujevjerje.*

pravovjērnicia, *f. catholica. Stulli. katalikinja.*

pravovjêrnîk, m. *vidi* pravovjerac. Stulli.

1. **práz,** m. ovan neujalovljen, *der Widder, aries*. Rj. *ovan prazovit*. *suprotno* jalovac, pretukač, škopac, škulj, uškopljenik.

2. **práz,** m. *vidi* pras. Rj.³

prázan, prázna (prázni, *comp.* prázniji), *adj.* — 1) *leer, vacuus*: Prazna ruka mrtvoj druga (Posl. 259). Praznoj čaši molitve nema (Posl. 259). Rj. — Vrći, kao mačka, ili kao prazno vreteno kad se obrće. Rj. 78a. Pustoruk, praznih ruku. Rj. 622b (*vidi* praznoruk). *Tušt*, n. p. konj, vo i t. d. (t. j. prazna trbuha — gladan). Rj. 733a. Siromaha ne teraju prazna ispred svojih kuća. Npr. 90. Odmah za njom u počeru... te se vrate prazni i umorni natrag. 177. Lak je ispod kape (prazne glave). Posl. 165. Onaki mu je život kao mjesec: čas pun, čas prazan. 238. Prazna keša gotova groznica. 259. Prazna hvala i ženin pobratim (sve jedno je, t. j. ni jedno ne valja). 259. Prazne riječi džep ne pune. 259. Kao da bi ko mlatio praznu slamu. 328. Hvala je prazna plaća. 341. I oteše ovcе svekolike, pa i prazne Turke počeraše. Npj. 4, 516. Poslije strašnoga boja noževima i praznim puškama, i poslije rvanja i čupanja za vratove nadvladaju Turci. Danica 3, 183. Turci nagru u prazan i razvaljen šanac. Miloš 96. Da ne plaše mladeži svojijem praznijem auktoritetom. Pis. 61. Da će za svaku praznu riječ koju reku ljudi dati odgovor. Mat. 12, 36 (*verbum otiosum, unnützes Wort*). Braćo! čuvajte se da vas ko ne zarobi filosofijom i praznom prijevaram. Kološ. 2, 8. — 2) (u C. G.) siromah, *arm, pauper*. Rj. — Nema tvrgjeva grada od prazna čocka. Posl. 204. *isp.* prázniċ 2, praznov.

prázniċa, f. prazna košnica, *leerer Bienenstock, alvus vacuus*. *cf.* 1 praznik. Rj.

prázniċni, *adj.* što pripada prázniċku. — Žrtvu prázniċnu, vezanu vrcema, vodite k rogovima žrtveniku. Ps. 118, 27. Neka kolju žrtve prázniċne. Is. 29, 1.

1. **prázniċ,** praznika, m. — 1) *vidi* praznica. Rj. prazan sud, t. j. prazna košnica: Ruke uljaru mirisahu na maticu, kojom je mazao neke prazniċe. Megj. 276. — 2) (u C. G.) *vidi* siromah. Rj. prazan čovjek. *vidi* praznov.

2. **prázniċ,** m. *der Feiertag, dies festus*. Rj. *vidi* blag dan, god, svečanik 1, svetac 2. — Grehovati, raditi na praznik. Rj. 100b. Nego se tu o mlogim prazniċima (n. p. o Blagovijesti, o Cvijetima) kupi narod kao na panagjur. Danica 2, 108. Da će se praznovati jedan od onih velikih praznika. 2, 124. Moli se Bogu u zaboravak pred ikonom kućernog prazniċku. Živ. 325. O svakom prazniku pashe bijaše običaj... Mat. 27, 5. Godišnji je praznik Gospodnji u Silomu. Sud. 21, 19.

praznina, f. *die Leere, Leerheit, vacuitas*: Puno praznine (Posl. 266). Rj. *vidi* praznoća, praznost. *isp.* taština. — Gospode, ne daj mi duha praznine, strahivosti, oholosti i puste besjede. DP. 60. Bijaše do sada u istoriji dosta praznina i krivilh misli. Rad 17, 166.

prázniċi, prázniċim, v. *impf.* — 1) što, činiti da bude prazno. v. *pf.* slož. isprazniti; v. *impf.* slož. ispražnjivati: Jeftini esap kesu prazni. Posl. 114. — 2) prema v. *pf.* oprazniti: prazniċi koga, činiti ga prazna, siromašna. *vidi* osiromašavati, siromašiti.

praznoća, f. Stulli: *vidi* praznina, praznost.

praznogovorljiv, *adj.* koji mnogo govori u prazne riječi. — Neprimirljiv, praznogovorljiv, prevarljiv. Nov. Zav. VII.

praznoruk, *adj.* mit leeren Händen, *inanis*. Rj. prazno-ruk, koji je prazniċek ruku. *vidi* pustoruk, i ondje tako slož. riječi. *suprotno* punoruk.

praznoslov, m. koji izostavlja slova kad piše. Rj. prazno-slov.

praznosloviti, vîm, v. *impf.* Buchstaben auslassen im Schreiben, *omitto elementum in scribendo*. Rj. prazno-sloviti. u pisanju izostavljati slova.

praznoslovljênje, n. *das Auslassen von Buchstaben im Schreiben, omissio literar in scribendo*. Rj. *verb.* od praznosloviti. radnja kojom tko praznoslovi, izostavlja slova kad piše.

práznošt, práznošti, f. *vidi* praznoća. Stulli. *vidi* i praznina.

práznoŭ, práznoŭa, m. (u C. G.) čovjek koji nema ništa, *ein armer unbemittelter Mensch, inanis, cf.* prázniċ 2. Rj. prazan čovjek. — Najmi Avimeleh ljudi praznova i skitnica, te igjahu za njim. Sud. 9, 4. riječi za ljude s takim nast. kod čalov; za pse kod bjelov.

práznovânje, (práznovânje), n. *das Feiern, die festi actio, celebratio*. Rj. *verb.* od praznovati. radnja kojom tko praznuje praznik. — Opijelo se započinje psaltinom, ovijem čudesnijem izlivanjem radosti i plaća, praznovanju i sjetovanja. DP. 361.

práznovati (práznovati), práznujêĉm (práznujêĉm), v. *impf.* *feiern, diem festum ago*. Rj. *vidi* godovati, svetkovati. — Hadžijuski barjam, nekakav drugi svetac osim pravoga barjama, koji osobito praznuju hadžije. Rj. 16b. Prokoplje... kažu da i Turci praznuju ovaj dan. Rj. 607b. Praznujući subotu od koljena do koljena zarjetom rječnim. Mojs. II. 31, 16. Od večera do večera praznujte počinak svoj. III. 23, 32. *sa se, pass.*: Da će se praznovati jedan od onih velikih praznika. Danica 2, 124.

práznoŭjerċa, f. *vidi* sujevjerje, sujevjerstvo. — sutra je Gjurgjev Dan!... bez pogovora bih snosio sve prostodušne praznoŭjerċice kojima se radoznali čovek pomaže da bi podigao bar jedno pero od zastorka nad budućnošću! Zlos. 122. Po jednoj staroj praznoŭjerċici drži se, da... Megj. 41.

práznoŭ, *adj.* t. j. ovan, neujalovljen, *der Widder, aries, cf.* vîz. Rj.

prázênje, n. *das Geräusch des verbrennenden Pulvers, sonus pulveris pyrii adusti*. Rj. — 1) stanje koje biva, kad puščani prah praži. — 2) radnja kojom tko praži n. p. jaja.

práziti, žim, v. *impf.* — 1) *verpuffen, sonum edo pulveris pyrii adusti*. Rj. onako praskati kao puščani prah, kad se zapaljuje. — 2) *vidi* pržiti. u Palmotića: Kad ljetne sred vrućine sione suše zmlju praše. Stulli. i u Hrv. n. p. pržiti jaja. v. *impf.* slož. zapražavati. v. *pf.* slož. upražiti, zapražiti.

prázetiĉna, f. *jelo* od praženih jaja. u Hrv. *vidi* cvrće. *isp.* kajgana.

prázniċenje, n. *verb.* od prazniti. radnja kojom tko prazni što ili koga.

prĉ! pre Milojka! Rj. *uzvik.* — Pre, Marcu! ne bojim te se, moji jarčići petorošćići. Posl. 15.

prĉa, f. — 1) *dem.* od prt. Rj. pr(t)-ca. *takva dem.* kod djeca. *vidi* prtiĉica. — 2) (u Rijeci Senjskoj) *vidi* zadajca: Neman straha, ka' ni prcu praha. Gdje-koji sastave ova obadva značenja, kazujući kako su na svadbi pjevali kumu: da polazi uz Milaj planinu, i da mu lijepa prtina ima: Uz Milaj, mili kume, uz Milaj! Lepa ti se prea *vidi*. 1 »uz Milaj« u pjevanju se može misliti »uzmi laj«. Rj. *osn.* u prdjeti.

prĉânje, n. *das Begatten der Ziegen, coitus caprarum*. Rj. *verb.* od prcati se. radnja kojom se prcaju koze.

prĉati se, prĉa se, v. r. *impf.* t. j. koza, *sich begatten (von Ziegen), coeo (de capris), cf.* teći se. Rj. *prea* se koza, kad se upaljuje. v. *pf.* ðpreati (jarac kozu).

prĉânje, n. *dem.* od prĉenje. Rj.

prĉkati, prĉkâm, v. *impf.* *dem.* od prdjeti. *vidi* preukati.

prĉko, m. *vidi* prdeško. Rj. koji preko (prdi). *isp.* prdonja 2.

prekorijen, *m.*: Još od *prekorijena*. DPost. 40. *prekorijen*, kao *davnina*; u *Stulici* ima »to je bilo u *pre korijena*« i znači mu »od kako je svijeta.« i »nije mi u *pre korijena*« i znači »nije mi rod«. XVI.

prekūanje, *n. vidi* prekanje. Rj.

prekūati, *kām, vidi* prekati. Rj.

prevārēnje, *n. das Kochen (Steden, Braten) mit Geräusch, fricido*. Rj. *verb.* od *prevariti*. *rudnja* kojom *tko prevari* što.

prevārīti, *prevārīm, v. impf. rösten, torreo, frigo*. Rj. *kao* *frigati, prigati, pržiti*.

prevārūica, *f. der Laden, wo Würste und dgl. gebraten verkauft werden, taberna coqui*. Rj. *kao* *dućan, kamara, gdje se kobasice i take stvari prevare i prodaju. vidi* *tandara* 1. — *riječi s takim nast. kod* *celularnica*.

1. **prčē**, *m. hircus, caper*. *Stulli. ovan ili jarac neuškopljen*. J. Bogdanović. *prčē* (kor. od *koga je prcuti*). Nema ga u *Vukovu rječniku*, ali imaju od njega riječi: *prčevina, prčevit*. *Osn.* 59.

2. **prčē**, *m. (gen. prča) vidi* *starmali*. Rj.³ i *syn.* *ondje. isp.* *prčica*.

prčak, *m. nekakav grah, u ovoj poslovi: Lud kao grah prčak*. *Posl.* 171. *isp.* *poprdan, i syn. ondje*.

Prčanj, *m. mjesto u Boči pored zaliva prema Dobroti: Od Prčanja do dva Lukjevića*. Rj.

prčevina, *f. Rj. isp.* 1 *prčē*. — 1) *der Bocksgestank, hircus*: udara na *prčevinu*. Rj. *smrad od prča*. — 2) *meso od prča*. Od šta si se tako udebelio? Bome jedući *prčevinu* s lukom a zalijevajući vinom iz *prčevite* mješine. J. Bogdanović.

prčēvit, *adj. jarac, nach Beyattung riechend, olens coitum*. Rj. *prčēvit je jarac kad zaudara na prčanje*. — *Zgrčio se kao prčēvit jarac na prtini*. *Posl.* 88. *prđjēvi s takim nast. ognjeviti, poljeviti, škuljeviti, zmajeviti*.

prčica, *f. (u Boči) mali čovjek koji se lasno rasrđi, ein kleiner jähler Mensch, homullus iracundus*. Rj. *isp.* *prčē*.

prčor, *m. kaže se u šali za ukuban drob... Od ovakoga se masna jela mala djeca lasno ozlotrbe, i onda reku: najelo se dijete prčora, pa ga tjera na polje. cf. zatop. Rj. vidi i* *podrobak* 1. — *riječi s takim nast. kod* *divor*.

prčak, *prčēka, adj.* Je li mučan *snijeg* gaziti? Nije. *rećom je prčak* (sipak). J. Bogdanović. *isp.* 1 *prčiti*.

prčēast, *adj. n. p. nos, naprčēn. isp.* *prčiti, prčēnje das Nasenrumpfen* (nos *prčiti*). — *On je nosa prčēstoga*. *Zim.* 282.

1. **prčēnje**, *n. das Nasenrumpfen (eig. Verziehen der Lippen), das Maulrumpfen, contorsio oris*. Rj. *verb.* od *prčiti, prčiti se. rudnja kojom tko prči usne, prči se*.

2. **prčēnje**, *n. das Bahnbrechen durch den Schnee, rive per nivis apertio*. Rj. *verb.* od *prčiti, rudnja kojom tko prči, čini prtinu (po snijegu)*.

3. **prčēnje**, *n. das Ausladen auf den Rücken, sublatio in dorsum*. Rj. *ecrb.* od *prčiti, rudnja kojom tko prči što na legju*.

prčēusnast, *adj. mit aufgeworfenen Lippen, labiis crassis*. Rj. *prčē-usnast, u kojega su naprčēne usne. isp.* *bjeleusnast; Mileusnić*.

prčija, *f.* — 1) (u C. G.) što se da uz djevojku, *die Mitgift, Heirathsgut, dos*: Udaji je, s jadom je udala, *sve joj mlada u prčiju dala, sve Gjurgevo i Smederevo, a najpotje i dva svoja sina*. Rj. *vidi* *miraz, ženinstvo*. — *Treća pjevajući prčiju šije*. *Npr.* 111. *Nego mu obeća šćer za ženu, upita ga kakvu će prčiju i koliko će prčije tražiti*. 122. *Babo m' dade silnovito blago, dade mene zengjili prčije*. *Herc.* 142. — 2) (po zap. kraj.) *vidi* *osobina*. Rj. *vidi i* *osopština. ono što ko u zadrugi ima samo svoje osim zadržunoga*.

prčijāš, *prčijāša, m. (po zap. kraj.) kalugjer koji ima prčiju* 2. Rj. — *riječi s takim nast. kod* *bradaš*.

prčije, *f. pl.* »*Jami prčije, već drži za moć*,« u *Srijemu* pripovijeda se u šali da je kazao Hrvat svome drugu koji je vukao za uzdice kad im se poplašio konj u taljigama na kojima su sjedili. Mjesto *prčije* (kao da su uzdice bile od *prtenjeh* uzica?) jedni vele »*kozetine*,« a »*moć*« ovdje znači *rep*. Rj.

prčiti, *prčīm, v. impf. prčiti se, prčīm se, v. r. impf. die Lippen aufwerfen, das Maul rämpfen, labia contorqueo*. Rj. *prčiti usne, kao istieati ih. v. slož.* *na-prčiti* (usne), *oprčiti* (usne). *isp.* *prčēusnast*.

prđa, *f.* — 1) *der Furz, crepitus (ventris)*: *prđa* *prđu* *sustiže*. Rj. *vidi* *prdac, prdež; bazdrk*. — 2) *kaže se s pogrdom za čovjeka: Pritište ne bezumna fukara, mudijeri i nekakve prde*. *Npj.* 5, 505.

prđac, *prča, m. vidi* *prđa* 1, i *syn. ondje*. — *Izdušit' kako prđac u gaćah*. *DPost.* 35. *Tko konja jaše, prče mu trpi*. 130. *Tko od straha mre, prči mu zvone*. 131.

prđāčēnje, *n. vidi* *potprđivanje*. Rj.

prđāčina, *f. vidi* *potprđica*: *Star vuk pasja prđāčinu* (*Posl.* 294). *Rj. vidi i* *potprđ. prostāčke riječi koje znače* *podsmijeh, poruga, rug, ruga*. — *Nije beže naša prđāčina*. *HNpj.* 4, 430.

prđāčiti se, prđāčīm se, v. r. impf. vidi *potprđivati se*. Rj. *prđāčiti se kome ili čemu i kim ili čim: Prđace se s nami Madžarice*. *HNpj.* 4, 237 (s?). *za značenje vidi* *podsmijevati se, podrugivati se, rugati se*.

prđalo, *m. das Werkzeug zum Farzen, cubus ex quo peditur*. Rj. *orugje za prgjenje, t. j. zadnjica. syn. kod* *prkno*. — *riječi s takim nast. kod* *bačkalo*.

prđāljića, prđāljička, f. *na gadljima ona cijev što stoji gadljaru na ramenu kad svira. Prđaljka je nastavljena na nekoliko mjesta, i svi je objeljena kosterom*. Rj. *osn. u* *prđjeti*. — *Diple, nalik na gadlje, ali nemaju prđaljke*. Rj. 121a. *Odnosi glavu kao svirac od prđaljke*. *Posl.* 234.

prđavae, prđāvca, m. der Wachtelkönig, grullus crex L. (crex pratensis Bechst. Rj.³). Rj. *ptica*. — *Našla šljuka prđavea*. (*Kad se dva jednaka sastanu*). *Posl.* 193.

prđēkūiti, prđēkūēm, v. pf. mit einem furzähnlichen Getöse fallen, cadere cum crepitu. Rj. *pasti su treskom onakom, kakva se čuje, kad tko jako prđne*.

prđēlj, *m. (u Dubr.) das Blutkraut, polygonum L.* Rj. *biljka*. — *riječi s takim nast. kod* *brzelj*.

prđēljuska, f. (u Dubr.) die Ohrfeige, alapa, ef. čuška, priušak. Rj. *vidi i* *čaušak, zaklepak, zamlatnica, zaušak, zaušnica; silne*.

prđēljusūiti, snēm, v. pf. (u Dubr.) Ohrfeige geben, alapam impingo. Rj. *isp.* *isprđeljuskati; prđeljuska. vidi* *čušiti, priušiti, šakosati, zalijepiti* 2, *zamlatiti* 2, *zaščāiti*.

prđēnjāk, prđēnjāka, m. — 1) *vidi* *prđalo, t. j. guzica: uze* *kadija gvozdenjak, te udari našega Muja nad prđenjak*. Rj. *ostala syn. kod* *prkno*. — 2) (u C. G.) *n. p. masla, vidi* *govnjak, burag*. Rj.

prđēško, m. ein scherzhaftes Scheltwort der Mutter gegen Kinder: du Farzer! peditur. Rj. *majka rekne djetetu tobože grđēci ga. vidi* *preko. isp.* *prđonja* 2.

prđēž, m. der Furz, crepitus (ventris): *Smeo se kao prđēž u gaćama*. Rj. *vidi* *bazdrk, prđa* 1, *prdac*. — *riječi s takim nast. kod* *derež*.

prđina bāra, f. u riječima: potrošio novce u prđinu baru, t. j. uzalud, u besposlicu. Rj.

prđizvčēk, m. vidi *prđov. prđonja* 1, *poprdan*. Rj. *vidi i* *prdozvek, grah onaj što je krupan kao bob. isp. i* *prčak, prđi-zvek*. — *tako slož. riječi kod* *kaziput*.

prđjeti, *prđīm, v. impf. Rj. v. pf. prđnuti, prnuti; slož. potprđnuti se, rasprđnuti; svi-prđjeti, raz-, s-, u-, za-; v. impf. slož. naprđivati, o-, pod- (se), pri-, za-. — 1) *farzen, pedo*. Rj. *vidi* *odadrjeti* 4. — *Ne prđi ni uz gluh, er ima nos, ako i ne ima uha*. *DPost.* 74. — 2) *za koga ili za što, sich um etwas scheren, curo rem: ne ču i ne prđim (za to). Prđi**

Mara za pudara. Konj *prdi!* pas *prdi!* t. j. ne mari za to niko ništa. Rj. — **3)** *prdi* mrtav na ravni, *liegen, jaceo*: Tri ardova u podrumu *prde*. Rj. *ležati*.

prdlanje, n. das Schwatzen, nugatio. Rj. *verb.* od *prdlati*, *koje vidi*.

prdlati, *prdlâm*, v. *impf.* *dummes Zeug schwatzen*, *nugor*. Rj. *govoriti kojesta bez prilike. vidi baljezgat*, i *syn. ondje*.

prdnuti, *přdnêm*, v. *pf.* (*přdnh* i *přdob*). Rj. *vidi pñuti. v. pf. slož. vidi kod prdjeti; v. impf. prdjeti, i ondje slož. v. impf. — 1) einen Furz lassen, crepitum (ventris) edo*. Rj. — Potegnem lisicu nogom u stražnjicu, a ona se uplaši, pa od straha *prдне*, i isprndie tefter. Npr. 163 (Laž za oplkadu). — **2)** *prdnlo* mu u pamet, *ist ihm eingefallen, incidit in mentem*. Rj. *prostački mj.*: palo mu na pamet.

prdnjava, f. — **1)** *das Farzen, crepitus*: stoji ga *prdnjava*. Rj. *radnja kojom tko prdi. isp. prjenje*. — **2)** *Schimpfwort für ein schlechtes Pferd, convicium in equum, cf. kurada*. Rj. *pogrda rgjavu kljusetu. vidi i kljuverina*. — *riječ* i s takim nast. kod *dernjava*.

prdonja, m. — **1)** *poprdan*, t. j. *grah onaj što je krupan kao bob, die grösste Gattung Fisolens, phascoli genus*. Rj. *vidi i prdzivek, i syn. ondje*. — **2)** *der Farzer, qui pedit*. Rj. *koji prdi. isp. preko, prdeško*. — *riječ* i s takim nast. kod *bakonja*.

prđosija, f. *Schimpfwort von altem schlechten Rauchtobak, Schiesspulver, res parum valens*. Rj. *što staro rgjavo, nevaljalo, n. p. duhan, burut itd.* — *za nast. isp. grdosija, silesija*.

prđov, *prđova*, m. *vidi prdonja 1*. Rj. *grah onaj što je krupan kao bob. vidi i prdzivek, i syn. ondje*. — *riječ* i s takim nast. kod *bucov*.

prđozvčik, m. *vidi prdonja 1*. Rj. *vidi i prdzivek, i syn. ondje*.

prě, — **1)** *schr, über-, per-*, u prekrasan, prelijep, i t. d. Rj. *kao veoma, vrlo, jako, prijeko*. — Da su imena naših slova teška i preteška za učenje čitati. Danica 2. 3. Sva pravila, koja su u prvoj polovini ove knjizice, važna su i prevažna za sve naše stihotvorce. Opit XII. *isp. supstantiva složena sa pre: zrekovnik, premudrost, preprijatelj*. — **2)** *über, allzu, zuschr, nimium*: prekuvano, preslano, preučen. Rj. *kao odreć, odriše, sutiše*. — **3)** *pre* gdje se kratko izgovara, ondje je e, n. p. *privariti, prěpiti, pr-laziti, prepisati*; a gdje bi se morao glas na e otegnuti, ondje je ije. n. p. *prjivara, prjětop, prjělaz, prjěpis, prjěklad* i t. d. Odg. na sit. 15.

prebaciti, *prebácim*, v. *pf.* Rj. *pre-baciti. v. impf. prebacivati*. — **1)** *preko kuće, über das Haus hinüber werfen, trajicio*. Rj. *vidi premašiti, preturiti, prevrći, i za 2)*. — »Kako ću prijeći preko ove vode?« ... Sjedi na lopatu da te *prebacim* ... i *prebac* ga na drugu stranu. Npr. 5. Niti ćeš se s tim detetom rastati dokle ruku preko tebe ne *prebacim*. 56. Sedlo s pijerava *prebacim* na čelca, te čelca uzjašem. 161. (Laž za oplkadu). Hajde ti penji se gore na bedem da ti ovu drugu jelu dodamo, pa je uzmi za vrl i *prebac* je u grad. 190. Kad malom gjetetu izvade koji zub, valja da ga *prebac* preko kuće. Posl. 191. Obila majka rodila obila junaka. (... majka nijesi hljeb, a *prebacila* desnu sisu preko *lijeroga* ramena, a *lijerav* preko *desnoga*, te on [Miloš] ostrag sisa). 229. — **2)** *kuću, das Haus überwerfen (z. B. mit einem Stein), trajicio*. Rj. *prebaciti kuću n. p. kamenom. syn. kod 1)*. — Pa se oplkadi s Latinskom gospodom u hiljadu žutih dukata da će im *buzdovanom prebaciti* *erknu Dimitriju*, i *prebacivši* je, *buzdovan* na drugoj strani ... Kov. 36. — **3)** *kome što, vorrücken, vorwerfen, exprobro, objieio*. Rj. *vidi prekorigi koga*. — Turei, bojeći se, da im *Rusi*, i to po pravdi, ne *prebace*, što su Srbiju s vojskom pogazili. Miloš 111.

prebacivânje, n. Rj. *verb.* od *prebacivati*. — **1)** i **2)** *radnja kojom tko prebacuje što preko čega, ili prebaenje što čim* (das Hinüberwerfen, Ueberwerfen, trajectio. Rj.). — **3)** *radnja kojom tko prebacuje kome što* (das Vorrücken, Vorwerfen, exprobratio. Rj.).

prebacivati, *prebâcnjêm*, v. *impf.* Rj. *pre-bacivati. v. pf. prebaciti*. — **1)** *hinüberwerfen, trajicio*. Rj. *vidi premašiti, preturiti i za 2)*. *prebacivati n. p. kamen preko kuće*. — **2)** *überwerfen, trajicio*. Rj. *prebacivati n. p. kuću kamenom*. — Sve mn dorozeki poigrava, a junaka pjenom *prebacuje*. Npj. 3, 155. — **3)** *vorwerfen, exprobro, objieio*. Rj. *prebacivati kome što, koriti ga čim*. — I „*ou mu prebacuje*.“ Srpski se kaže: kori ga. Pis. 31. *ali protiv toga kako je i sam Vuk pisao vidi prebaciti 3*.

prebajati, *jêm*, *vidi obajati*. Rj. *pre-bajati, kao bujajući iscjeliti. v. impf. bajati*.

prebâljânje, n. *vidi prebolijevanje*.

prebâljati, *prebâljâm*, v. *impf.* *pre-baljati. vidi prebolijevati. v. pf. preboljeti. za promjenu glasa o na a isp. razbaljati*. — Već je zmija Babić Osmanaga, koga kolje, od nje ne *pribalja*. HNpj. 4, 115 (*pribalja u zap. govoru*). *sa se, pass. imperson.*: Sestro Jeje, zmija te copila, od koje se zmije ne *prebalja*. 4, 323.

prebijânje, n. *verb.* od I. *prebijati*, II. *prebijajati se*. — **I. 1)** *radnja kojom tko prebija n. p. nogu kome* (das Brechen, fractio. Rj.). — **2)** *radnja kojom tko prebija jedno za drugo* (das Berechnen, compensatio. Rj.). — **II.** *radnja kojom se tko prebija (od nemilu do nedraga)*.

prebijati, *prebîjâm*, v. *impf.* Rj. *pre-bijati. v. pf. prebiti*. — **I. 1)** *brechen, frango*. Rj. *prebijati nož, nogu, drvo itd.* — **2)** *berechnen, compenso*. Rj. *prebijati jedno za drugo; kao naknagjati jedno drugim*. — **II.** *sa se, refleks. sich herumschlagen, circumvagor*: *Prebijaj se od jele do jele. Rj. vidi tučvati se, potućiati se*. — Da se *bijem i prebijam od nemila do nedraga* kao voda o bregove. Npj. 1, 139.

prebirâć, *prebirâča*, m. *koji prebira*: Ko traži *prebirać*, nagje otirać. Posl. 157. (Ko traži [kwo?]) *prebirać*, nagje otirać. *vidi izbirać, obirać, probirać*.

prebirânje, n. *das Ueberklauben, Ueberlesen, perpuratio*. Rj. *verb.* od *prebirati. radnja kojom tko prebira što*.

prebirati, *prebîrâm*, v. *impf.* *überlesen, überklauben, perpurgo*. Rj. *pre-birati. v. pf. prebiti*. — Ako reče da je pobište po glavi, obišti je, pa *prebirajući njezine kose* gledaj naći ćeš jednu dlaku crljenu kao krv. Npr. 123. Ko svojih posala nema, *tugje prebira* (ili pretresa). Posl. 153. Stade Luko *prebirati vojsku*: uze sebe četrest konjika i stotinu mladijeh pjesaka. Npj. 4, 265. *sa se, pass.*: Vunara, gdje se *runa pere i prebira*. Rj. 80a.

prebiti, *prebîjêm*, v. *pf.* Rj. *pre-bit*. v. *impf. prebijati*. — **1)** *zerschlagen, zerbrechen, frango*: nož, nogu, drvo, itd. Rj. — Opućiti, 2) *slomiti, prebiti*, n. p. *kost*. Rj. 466b. Ja potegnem sjekiricom, te im *prebijem onu nogu*. Npr. 161. Vuče se kao *prebijena zmija*. (Kad ko ide polako). Posl. 40. Ko kraće više nego može dokročiti, *prebiče gnjatove*. 144. Nema ni *prebijenu novca*. 204. Udari ga (zmaja) teškom topuzinom, te mu *prebi* u ramenu *krla*. Npj. 2, 261. On sabljom vranu odsiječe glavu, a *sablju prebiše baci* u Moravu. Npj. 1, XVI. Padne nauznako preko stolice i *prebiče vrat*. Prip. bibl. 62. — **2)** *jedno za drugo, gegen einander berechnen, compenso*. Rj. — I hiljadu posjekoše glavah, pa *prebiše preve za potonje*: po četrest broje za jednoga, pravo nije, na hleka nije. A *prebiše rojevodu Jakova za sestrića luda carevoga*, za njega se *prebiti mogaše*. Npj. 5, 154. Vidi se otuda što je *danuk kralj Ostoja prebio za dug*, koji osta Dubrovniku dužan pokojni kralj Tvrtko. DM. 235.

prebivalište, *n.* mjesto gdje tko prebiva. *vidi* boravište, stanovalište. *isp.* stanište. *za nast.* *isp.* danište. *u* Gucetića *po zup. gororu* pribivalište, *n.* habitatio, domicilium. Stulli. *der Wohnort*.

prebivajuće, *n.* das Wohnen, habitatio. Rj. *verb.* od prebivati, *koje* *vidi*. — Prve godine njegora prebivanja u gardi dođe mu otac. Žitije 9. Solomun govori o mudrosti . . . kako nema početka prebivanju njezinu u Boga. DP. 322.

prebivati, prebivam, *v. impf.* wohnen, habito, *cf.* živjeti, stajati. Rj. *isp.* i boraviti, sjedjeti 2, nastavati. *v. impf.* prosti bivati. — Dok mi, brate, skupa prebivamo i majka nam dvori upravljaše, tad se dvori naši bijeljaše. Npj. 2, 634.

prebjeći, prebjegnućem (prebjezoli, prebježe, prebjezao, prebjezla), *v. pf.* fliehen, sich flüchten, fugio. Rj. pre-bjeći. *vidi* prebjeznuti, prebježati. *v. impf.* prebjezavati. — Iz Srijema prebjeznu mlogi ljudi u Srbiju. Danica 3, 177. Prebjege koji prebjezaoše k njemu . . . odvede u Vavilon. Jer. 39, 9. *prelazno*: Dva prebjezga goru prebjezaoše. Rj. 567a.

prebjez, *m.* der Flüchtling, der Flüchtige, profugus, *cf.* uskok. Dva prebjezga goru prebjezaoše. Volim biti prebjez u kauru. Rj. pre-bjez, *koji* prebjezgne kuda. *isp.* i bjega, *i syn.* ondje. — Prebjege, što prebjezaoše k caru, odvede. Car. II, 25, 11.

prebjezavanje, *n. verb.* od prebjezavati. *radnja* kojom tko prebjezava: 1 takovi su knezovi u Srbiji, zbog različnih ratova i prebjezavanja u Njemačku, malo pomalo prava svoja pogubili. Danica 2, 97.

prebjezavati, prebjezavam, *v. impf.* pre-bjezavati. *v. pf.* prebjeći, prebjeznuti, prebježati. — Jednako su gjeokoji znatniji ljudi prebjezavali preko Save i preko Dunava. Danica 2, 76. *Koji su prebjezavali iz Bosne u primorje pod Mletačku zaštitu.* Npj. 1, XXXVIII.

prebjeznuti, gnēm, *vidi* prebjeći. Rj. *v. pf.* prebjeznuti. *vidi* i prebježati. *v. impf.* prebjezavati.

prebježati, prebježim, *v. pf.* pre-bježati. *vidi* prebjeći, prebjeznuti. *v. impf.* prebjezavati. — Lježi četa uz Babu planinu . . . prebježaoše niz Babu planinu. Npj. 4, 59.

preblijedjeti, dim, *v. pf.* erblassen, expallesco. Rj. pre-blijedjeti, *u jedan put* postati blijed. *v. impf.* preblijegjivati.

preblijegjivanje, *n.* das Blasswerden, pallor. Rj. *verb.* od preblijegjivati. *stanje* koje biva, kad tko preblijegjuje.

preblijegjivati, preblijegjućem, *v. impf.* blass werden, pallresco. Rj. pre-blijegjivati, *s prekidom* postajati blijed.

prebol, *m.* die Genesung, convalescentia: Ovo n'jesu rane od prebola. Rj. pre-bol, *kad tko* preboli *n. p.* ranu. *isp.* preboljeti. — Ej Bogdane, rano bez prebola! Here. 63. Nijesu mi rane od prebola, nego ću ti sada umrijeti. 137.

preboljivanje, *n.* das Genesen, *zō* convalescere. Rj. *verb.* od preboljivati, *koje* *vidi*.

preboljivati, preboljivam, *v. impf.* genesen, convalesco. Rj. pre-boljivati. *vidi* prebaljati. *isp.* ozdravljeti. *v. pf.* preboljeti. — *sa se, pass.*: Kažu da se kollosoš lasno preboljivaju, i slabo ko umire od njih. Rj. 294a.

prebolkinja, *f.* (st.) koja je od prebola. — Jesu li ti rane prebolkinje? HNpj! 4, 89.

preboljeti, prebōsim, *v. pf.* genesen, convalesco: Al' još nije rane preboljeo. Rj. pre-boljeti što, *od čega*: ozdraviti, ostati od čega. — Ijuto me je zaboljela glava, čini mi se, preboljet' je ne ću. Npj. 1, 611. A mene je zabolela glava, a od srca preboleli ne ću. 2, 26. Ja umrijeti, ti prebolje, brate. 2, 45. Mijailo i Petar prebole rane, a Petrov ortak umre. Miloš 188. *u ovom primjeru*: Ako ga glava zabole, da Bog da, da ga preboli. Npj. 1, 225 — *ga pleconuštički?*

prebor, *m.* Art Weberci, textura quaedam, *cf.* preborški. Rj. tkunje nekakvo. pre-bor. *isp.* prebrati.

preboraviti, vīm, *v. pf.* durchleben, durchbringen, exigo (aezum). Rj. pre-boraviti. *v. impf.* boraviti.

preborskî, *adv.* tkati, *cf.* prebor. Rj.

prebrájajuće, *n.* das Ueberzählen, dimmeratio. Rj. *verb.* od prebrajati. *radnja* kojom tko prebraja što.

prebrájati, prebrájam, *v. impf.* überzählen, dimmero: Nego mrko prebraja gospodu. Rj. pre-brajati. *v. pf.* prebrojiti. — Prebrajam stare dane i godine od vijekova. Ps. 77, 5.

prebránac, prebránca, *m. t. j.* pasulj. *cine* Art Fisolengericht, cibi genus ex fabis. U Srbiji po selima kažu (kao u žali) ocin grah (jer ga najviše jedu ka-lugjeri), a po varošima saganlija. Rj. *vidi* prebrati 2. — Prebran grah u Srbiji zovu seljaci ocin grah. Rj. 481b.

prebrati, preberēm, *v. pf.* Rj. pre-brati. *v. impf.* prebirati. — 1) überklauben, überlesen, perpurgo. Rj. *vidi* prečistiti. — Još je mnogo naroda; svedu ih na vodu, i ondje ću ti ih prebrati. Sud. 7, 4. Evo pretopiču te, ali ne kao srebro. prebraću te u peći nevolje. Is. 48, 10. — 2) pasulj, mit Oel und Zwiebeln kochen, coquo fabas cum oleo et cepis et pipere. Rj. *ugovoriti ga s uljem i s biberom*.

prebrōditi, prebrōdim, *v. pf.* durchwaten, vado transco. Rj. pre-brōditi, 1) pregaziti vodu na brodu, 2) na brodu (na lagji) prijeći vodu, prevesti se. *v. impf.* broditi. — Zdravo care more prebrōditi, te otide u Jerusalima. Npj. 3, 59. Na Čuprij' ću vodu prebrōditi. 4, 212. A-na njojzi nigdje broda nema, tu je Turčin tada prebrōdio, gje je koji dospjeti mogao. Preko Drine malo ko prijege. 4, 259. Uže (Jakov) obje žene i prebrōdi brod Javok. A po što njih uze i prevede preko potoka, preturi i ostalo što imaše. Mojs. I, 32, 22.

prebrōjiti, prebrōjim, *v. pf.* überzählen, pernumero, dimmero. Rj. pre-brōjiti. *v. impf.* prebrajati. — I na tefer vojsku prebrōjiti, izigje mu sto hiljada vojske. Rj. 224a. Ako prebrōjiš see izvore koliko ih ima u ovoj planini. Npr. 100. *sa se, pass.*: Umnožicu veoma sjeme tvoje, da se ne će moći prebrōjiti od množine. Mojs. I, 16, 10.

prebujati, prebujim, *v. pf.* (u Risnu) *vidi* pokipjeti. Rj. pre-buji lonac, mlijeko. *v. impf.* bujati.

precijediti, precijedim, *v. pf.* übergiessen, transfundo. Rj. pre-cijediti. *v. impf.* precjegjivati.

precijēniti, precijēnim, *v. pf.* überschätzen, nimium pretium statuo. Rj. pre-cijeniti. *po tumačenju* Njemačkom i Latinskom precijeniti što znači: prevlaku mu cijenu udariti; a po primjerima: udariti čemu cijenu noćce. — *v. impf.* prosti cijeniti. — Dao na precijenu, t. j. precijenio. Rj. 584a. Neka dovede k svešteniku ovna zdrava s cijenom kojom precijenit' prijestup. Mojs. III, 5, 18 (juxta aestimationem peccati; nach der Schätzung der Sünde). Ako li bi zavjetovao žirince nečisto . . . neka ga precijeni sveštenik, bilo dobro ili rgjavo; i kako ga precijeni sveštenik, tako da bude. 27, 12 (statuet pretium; den Werth bestimmen).

prećiknuti, knēm, *v. pf.* *vidi* presahnuti: Uvenula žuta dunja, preciknu žuber voda (Npj. 1, 361. *isp.*: Da je dunja uvenula, žuber voda presahnula. 1, 362). Rj. pre-ciknuti. *isp.* čiknuti 2.

precjegjivanje, *n.* das Uebergiessen, transfusio. Rj. *verb.* od precjegjivati. *radnja* kojom tko precjegjuje što.

precjegjivati, precjegjućem, *v. impf.* übergiessen, abgiessen, transfundo. Rj. pre-cjegjivati. *v. impf.* prosti cijediti. *v. pf.* precijediti.

precijena, *f.* dao na precijenu, t. j. precijenio, übertheuern, nimis magno pretio vendere. Rj. *za značenje* *isp.* precijeniti.

precrpsti, precrpēm, v. pf. pre-erpsti, kao erpući *prenijeti što*: Moru i ribama još ne dadoše mira, nego misle da Harlenisko more *precrpu*. Priprava 19.

pre-cvjetati, tām, v. pf. *verblühen, deſtoreſeo*. Rj. precvjetati. v. impf. *prosti cvjetati*. — Bogom snujeni! ma gde da si, pogji brzo za ovim vencem, jer će venac uvenuti a *moje lice precvetati*. Živ. 327.

prēcaē, prēca, m. cf. naprecaē. Rj. *primjere vidi kod naprecaē. isp. prijēcaē. osnova u prijek*.

prēčaga, f. Rj. dem. *prēčažica*. — 1) *das Querbret (in der Mühle), assis transversus*. Rj. u *vođenici*. — 2) u ljestava, *die Sprosse, gradus, cf. prēčanica, iglica*. Rj. *vidi i karva*. — Podložanj, drvo kao *prēčagu* koje stoji poprijeko pod sračnicom. Rj. 521b. Raspon, u pluga ona *prēčagu* iznutra više plaza. Rj. 641a. Daj da rečemo, da je prosvjeta kao ljestvica i da je na njoj *dvadeset prēčagu*. Prvi čovjek uzevši se s Jevom za ruku podiže se na *prvu najdonju prēčagu* . . . dok se na *dradesetu popnu*. Priprava 134. Neki na *šesnaestoj prēčazi* graniče sa svijem s varvarima. 136. — *prēčagu* (osn. u *prijek*). Osn. 366, *riječci s takvim nast. kod brljaga*.

prēčanica, f. (u C. G.) *vidi prēčaga*. Rj. *osn. u prijek*.

prēčasnost, prēčasnosti, f. *osobina onoga koji je prēčastan*. — Ja dolazim, da s *vašom prēčasnošću* svršim jedan posao. Megj. 117.

prēčatiti, tim, *vidi prēčitati*. Rj. v. pf. *pre-čatiti*. v. impf. *prosti čatiti*; *slōž. isp. prēčitavati*.

prēčažica, f. dem. od *prēčaga*. Rj.

prēčiniti, prēčinj, v. pf. n. p. *žito, nochmals reitern, pereribro*. Rj. *pre-činiti, kao jošće učiniti n. p. žito*. v. impf. *prēčinjati*.

prēčinjanje, n. *das nochmalige Reitern, eribratio iterata*. Rj. *verb. od prēčinjati. radnja kojom tko prēčinju n. p. žito*.

prēčinjati, prēčinjam, v. impf. *nochmals reitern, pereribro*. Rj. *pre-činjati, kao jošće činiti n. p. žito*. v. impf. *prosti činiti* 4. v. pf. *prēčiniti*.

prēčistiti, stīm, v. pf. *nochmals reinigen, perpurgo*. cf. *prebrati*. Rj. *pre-čistiti*. v. impf. *prēčisčati, prēčisčavati*. — Sažeci ću troske tvoje da te *prēčistim*. Is. 1, 25. Da će i samoj nauci poslužiti osobito kao dobar, *prēčisčen prilog* za podpun rječnik narodnoga jezika. Rad 5, 194.

prēčisčanje, n. *das Reinigen, purgatio*. Rj. *verb. od prēčisčati. radnja kojom tko prēčisču što. vidi prēčisčavanje*. — Da mu (narodu) dam jednu silu više za snaženje i *prēčisčanje istoriske sresti*. Zlos. 287.

prēčisčati, prēčisčam, v. impf. *reinigen, purgo*. Rj. *pre-čisčati. vidi prēčisčavati*. v. impf. *prosti čistiti*. v. pf. *prēčistiti*.

prēčisčavanje, n. *vidi prēčisčanje*.

prēčisčavati, prēčisčavam, v. impf. *pre-čisčavati. vidi prēčisčati*. v. pf. *prēčistiti*. — Jefto Šavić otiđe sa još jednijem savjetnikom, da *prēčisčavaju* i raspravljaju *nekakve račune* s onostranskijem trgovcima. Sovj. 79.

prēčitati, tām, v. pf. Rj. *pre-čitati. vidi prēčitati*. v. impf. *prēčitavati*. — 1) *überlesen, relego*. Rj. — Kad koji gjak izući i *prēčita nekoliku putu časlovae*, onda uzme psaltri. Rj. 842a. — 2) *vas dan je prēčitao, lesen den ganzen Tag hindurch, per totam diem legit*. Rj. *kao čitajući preboraviti dan*.

prēčitavanje, n. *das Überlesen, relectio*. Rj. *verb. od prēčitavati. radnja kojom tko prēčitava n. p. knjigu*.

prēčitavati, prēčitavam, v. impf. *überlesen, relego*. Rj. *pre-čitavati, n. p. knjigu; i n. p. vas dan, kao čitajući boraviti vas dan, prema v. pf. prēčitati*.

prēčer . . . *vidi pretjer* . . . Rj.

prēčji, *vidi prēgnuti*.

prēčtjeti, prēčtīm, v. pf. Rj. *pre-čtjeti. vidi prēmučati*. v. impf. *čtjeti*. — 1) *verschweigen, reticere*. Rj. *što, ne reči, ne kazati ga*. — 2) n, p. *prēčutio*

čitav dan, hindureh schweigen, tacco. Rj. *čuteći preboraviti čitav dan*.

pred, 1. *preda, vor, ante*. Rj.

1. *praepos. složeno ispred, spred, koje vidi*. — 1) *sa akus.* — a) s ovijem prijedlogom riječ u četvrtom padežu pokazuje, da je ono što sama znači, prednjom stranom obrnuto mjestu koje se primicanjem zauzima: *Pred kuću; pred Boga; preda me*. Rj. *Izigu s vojskom predu njih*. Npr. 35. *Dozove ga predu se*. 50. *Ugleda ga kroz pendžer careva kći, pa zapovedi momeima te ga prevezu i dovedu predu nju*. 61. *Doč' će sunce i pred našu vratu*. Posl. 69. *Pred kumu*. (Dobro, da se može *pred kumu* iznijeti). 260. *I dogji mi doveče svekrvama pred oči*. Npj. 1, 180. *Pred mene ili predu me, pred tebe ili predu te, pred sebe ili predu se; pred njega (predu nj, predu njga), pred nju (predu nju), pred njih (predu njih)*. Rj. L. — b) ovo se značenje može prenijeti na vrijeme, pokazujući da što biva prije njega; a vrijeme može se kazati nečim što je u njemu: *Pred večeru* svi se mole zajedno: muškarci (po što se umiju; jer se obično svagda *pred jelo* umivaju po rukama) stanu naprijed. Rj. 366b. *Pred zoru* se mrzne. Posl. 269. *Pred noš* tikve cvjetaju. 269. *Šečerli mu kavu iznijela i pred kuru* žeženu rakiju. Npj. 2, 46. *Da je tako i prije bilo pred rat*. Danica 3, 178. *Adventus, četiri nedjelje dana pred božić*. Daničić, ARj. 33b. *Molitve koje se čitaju pred krštenje*. DP. 315. *isp. Sint. 528*. — 2) *s instrum.* — a)

a) s ovijem prijedlogom riječ u šestom padežu pokazuje, da je ono što znači sama, prednjom stranom obrnuto mjestu na kome što biva, ili da je na redu prije čega: *Pred kućom; pred Bogom; predu mnoom*. Rj. *Premudri Soloman jednoć u razgovoru reče pred materom svojom* da se svaka žena može prevariti. Npr. 157. *Jedna palica ni pred carem* ne gori. Posl. 112. *I pred njim* se pokloni. Npj. 1, 122. *Klekni, rano, pred njim* na koljena. 1, 626. *Pred četom* je junak arambaša. 2, 77. *Ne moguše se više držati pred neprijateljima svojim*. Sud. 2, 14. — b) red je i ovdje, gdje pokazuje vrijeme: *Osim pravoga barjama (pred kojim se posti)*. Rj. 16b. *Gjetinci, nedjelja pred matericamu*. Rj. 149a. *On, gotovo pred seršetkom vlade svoje, knezove nazove kapetanima*. Rj. 278b (*za oro nema potvrde ni u narodnom govoru ni u Daničiću. isp. u ovom dogajaju pred s akus. poviše pod 1b*). *isp. Sint 594*.

II. *adv. u riječima*: *pred što će. vidi prije*. — Pa su ljudi, *pred što će* Turci obladati ovom zemljom, natrpali u njega (u grad) pušaka i topova. Rj. 281b. *Uvodnica čela, koja pred što će se čele rojiti, izigje iz košnice*. Rj. 766a. *Već si mi vidio slavni ulazak u Jerusalim pred što će* stradati. DP. 317. *Isus pred što će* posljednji put poći u Jerusalim, uze Petra. Prip. bibl. 140.

2. **prēda**, f. *vidi prelja* (u govornu ja nijesam nikad čuo, do u ovoj poslovi: *Sjetila se preda kudjelje uoči nedjelje*, (a u ovoj poslovi: *slušao sam i prelju* mjesto *preda*). (Posl. 287). Rj.

prēdahnuti, prēdahnēm, v. pf. *aufathmen, respiro*: *ko će izbrojiti stotinu, da ne predahne? cf. prēdušiti*. Rj. *pre-dahnuti. vidi i predanutu*. v. pf. *je i prosti dahnuti*. v. impf. *prēdisati*.

prēdaja, f. *die Uebergabe, deditio*: išao (n. p. hajduk) na *predaju*. Rj. — *Da me care zove na predaju*. Npj. 2, 280. *Taka se predaju često dogagja*. Danica 2, 94. *Da ne bi Turci iz grada poznali i od predaje natrag udarili . . . i razgovor o predaji s Turcima da povede*. Danica 3, 180. *pre-daja. isp. predati. takve riječi izdaja, odaja, prodaja, udaja*.

prēdak, prēka, m. *ponajviše u pl. stari, koji su živjeli pred namu; die Vorfahren, majores, patres*. Rj. *djed, pradjed*. — *Koje ti je moj veliki predak . . . za trud obrekao*. Ščep. mal. 17 (*isp. prethodnik*). *Kakvu predci vaši zadobiše nečuvenu slavu*. 126. *Spomenite*

se vašijeh *pretkova*. 127. Odmah preseku veze sa svojim *precima*. Megj. 124. Opojen slavom svojih *daranih predaka*. Zlos. 96.

predaniti, *predāniti*, *v. pf. den Tag zubringen*. Rj. *pre-daniti, dan preboraviti. v. impf. daniti, danovati. — I subotu onje predanio*. Npj. 4, 304. Da m' je š njime noću prenočiti ali *ljetni danak predaniti*, ja bih dala butum ruho moje. Here. 201. *Predanirši tu jedan dan*. Žitije 40.

predānost, *predānosti, f. vidi odanost, die Ergebenheit, obsequium, observantia; stanje onoga koji je kome predan (predao se, kao na službu, umno).* — *Vaša hrabrost od pantivijeka i predanost vašu nepokretna porestri mi Rusiji*. Šćep. mal. 125. *Predanost joj našu čistu kaži*. 132.

predānuti, *predānem, vidi predahnuti*. Rj. *preda(hnuti, u krajevima gdje se glas h ne čuje u gororu, n. pf. je i prosti danuti. v. impf. predisati.*

predānje, *n. die Furcht, trepidatio. verb. od predati, stanje koje biva, kad tko predā.*

I. predati, *predām, v. pf. Rj. pre-dati. v. impf. predavati. — I. 1) übergeben, dedo*. Rj. — *Plaćaju popu po nešto za leturgiju, pa kad koji plati, onaj se dan kaže da je on popu leturgiju predao i ona se leturgija zove njegovu*. Rj. 326a. *Car još za života svoga predu Čeli carstvo*. Npr. 207. *Da sam htela na konja primati, te ras ne bi predala u Turke*. Npj. 3, 38. *Vera ne podnosi, da brat bratu predu dušmaninu u ruke*. Danica 5, 37. *Predadu Turcima molbu*. 5, 39. *Pa mu onda preko V. Popovića predadu one akte*. Miloš 170. *Pa će ga selo uhvatiti i sudu predati*. 181.

Pošto je oro već bilo napisano i u štampariju predato, primio sam . . . Pis. 39. *A on da je predu iz ruke u ruku A(leksandru?)*. Straž. 1886, 864. *Kad ču Isus da je Joran predan, otko u Galileju*. Mat. 4, 12. *Predat će brat brata na smrt*. 10, 21. *Tada će vas predati na muke*. 24, 9. *Isusa Sibavši predade da se raspe*. 27, 26. *Koji svoga sina ne poštedje, nego ga predade za sve nas*. Rim. 8, 32. *su se, pass.: Po tom se Moler vezan predati paši u zutvor*. Miloš 135.

2) zur Uebergabe nöthigen, adigo ad deditioem. Rj. *predati koga, kao natjerati ga da se predu. — Posle Miloš preda Mutapu i Lomu, i Drinčica, i tako predajući i umirujući narod otkide u Beograd*. Miloš 55. *Dade mu (Milošu) ovaku veru: koga god on predu i uzme na veru, da mu ne će ni dlaka s glave polećeti . . . I tako najpre predu petoricu od znatnijih kolovogaja ondašnje bune*. 62. *Ovi su Turci bili u takoj nevolji, da ih je onaj dan mogao predati kakogod one u Batočini; ali on ne htjede, nego ih lepo ispusti s ornžjem i sa svim njihovim imanjem*. 113. — **II. su se, refleks. predati se, predam se, v. r. pf. sich ergeben, dedo me**. Rj. — *Tek iznusti, on dušu ispusti, predade se na tome svijetu*. Npj. 5, 4. *Onda se Srbi predadu na veru*. Miloš 36. *Bolje nam je svima izginuti, nego se Turcima u ruke predati*. Sovj. 68. *Da se dvor predu na ugoror*. Žitije 78. *Poslušaste od srea tu nauku kojoj se i predudoste*. Rim. 6, 17. *Da bi se predali sa svijem duhovnome razmišljanju*. DP. 93.

2. predati, *predām, v. impf. (po zap. kraj.) sich fürchten, trepido*. Rj. *značenje (korijenu) trzati se: predati, prēnuti se*. Korijeni 297. — *I pas predu kad se mačka (ili na nj) krivo gleda*. DPost. 30.

predāvānje, *n. die Uebergabe, deditio*. Rj. *verb. od I. predavati, II. predavati se. — I. 1) radnja kojom tko predaje kome što: Usmenim pripovijedanjem od koljena na koljeno, i to se zove tradicija (predavanje)*. Priprava 173. — **2) radnja kojom tko predaje koga. — 3) radnja kojom tko predaje (uči) n. p. gramatiku. — II. radnja kojom se tko predaje kome ili čemu.**

predāvati, *predāvām, v. impf. Rj. pre-davati: jer se ne govori predavam i predavaju, nego predajem*

i predaju. Odg. na sit. 18; *ali po zapadnim krajevima govori se i predavam, predavaju, isp. Obl. 108. v. pf. predati. — I. 1) übergeben, dedo*. Rj. — *Ali volim da u ognju gori, nego da me predaje u Turke*. Npj. 3, 41. *Često sudije trgovačke raspe predaju najpre trgovcima nu sud*. Miloš 192. *Njemu su starješine predavale račune od različenih troškova*. Sovj. 11. *su se, pass.: Sin čorječij predaje se u ruke grješnika*. Mat. 26, 45 (*tradetur, wird überliefert*). — **2) zur Uebergabe nöthigen, adigo ad deditioem**. Rj. *predavati koga, kao nagoniti ga da se predu: Samo da se preda i da pomogne narod predavati i umiriti . . . Posle Miloš preda Mutapu i Lomu, i Drinčica, i tako predajući i umirujući narod otkide u Beograd*. Miloš 55. — **3) predavati nauku kakvu, kao učiti: vortragen, vorlesen, trado, praelego**: Jugović iz početka nije predavao ništa drugo osim istorije i računa. Sovj. 82. *su se, pass.: 519. Niti im se predaje koji drugi jezik*. Rad. 15, 183. — **II. su se, refleks. sich ergeben, dedo me**. Rj. — *Narod se predaje ne bi li mu roblje ostalo*. Miloš 54. *Kolovogje stanu se predavati*. 65. *Jer se Pariz predaje nu ugoror*. Žitije 77.

predānce, *n. (u Dubr.) Art Pflanze (Seide, Flaehseide. Rj.³), herbue genus (euscutu L: vidi vilina kosa)*. Rj. *biljka. — predānce (osu. može biti u partie. preden)*. Osn. 345. *takvu dem. kod burence*.

predānje, *n. das Spinnen, netio*. Rj. *verb. od presti, radnja kojom tko prede što. — Osim sukanja ili predenja ima još jedan način a to je samo pritiskivanje*. Priprava 141.

predērati, *predērēm, v. pf. vidi predrjeti*. Rj. *pre-derati, v. impf. predirati*.

predglasnica, *f. koga naprijed oglašuje što: die Vorherverkünderin, praeunucia: (Ova srećna bitka), koja je Napoleona opet bila natrag povratila, i tako bila predglasnica pobeđe Kulmske*. Žitije 33. *predglasnica, isp. glasnica*.

predgovōr, *m. (u loc. predgovōru), die Vorrede, praefatio: Mjesto predgovōra. Pravi predgovor k ovomu izdaniju moći će se napisati . . . Može biti da bi najpametnije bilo naštampati h svuda, a u predgovoru kazati, kako se gdje po narodu izgovara*. Npj. 1, V. *Predgovor arhiepiskopa Nikodima k tipiku*. DRJ. I, VIII. *pred-govor, za ake. isp. dōgovōr, loc. dogovōru*.

predgragje, *n. (ake. Rj.³ XXXVII). pred-gragje, što je pred gradom; die Vorstadt, suburbium. vidi podgragje, zagragje. — Ako je sprava u predgragju, ovi što idu s koševima metali su i puške kad dogju pred kuću*. Rj. 70Hb. *U Dubrovniku za vremena republike išla su uz mesojegje po gradu i po njegovim predgragjima čoroje, vila i turica*. Živ. 19. *Vrsinje, Dračevica, predgragje dubrovačko, morska obala*. DM. 205. *može biti da je riječ predgragje bez nevolje načinjenu po Njemačkoj Vorstadt od čorjeka koji je Vuku poslao članak sprava, pa je zato i nema u Vukovu rječniku u redu azbućnom*.

predijēvanje, *n. Nomenclwechsel, nominis mutatio*. Rj. *verb. od predijevati, radnja kojom tko predijeva ime*.

predijēvati, *predijēvām, v. impf. t. j. ime, einen andern Namen annehmen, nomen mutare*. Rj. *predijevati, v. pf. predjenuti, predjesti, predjeti. — Najviše žene djeci svojoj predijevaju imena i to ili od milosti ili kad što vraćaju*. Rj. 570b.

predika, *f. (u vojv.) die Predigt, sermo. cf. poučeniye*. Rj. *riječ postulu od Njem. Predigt. vidi propovjed. — Izgovori čitacu prediku, kako se Srpski spisatelji dijele po tome na dvoje*. Pis. 28.

predikaonica, *f. die Kanzel, cathedra, suggestum*. Rj. *vidi propovijedaonica*.

predikāt, *predikāta, m. vidi prirok; das Prädicat, praedicatum: Ono se prvo zove subjekt ili podmet a drugo predikat ili prirok*. Sint. 1.

predikātor, *m. der Prediger, praedicator*. Rj. koji predikuje. *vidi* propovjednik.

predikātorov, *adj. des Predigers, praedicatoris*. Rj. što pripada predikatoru. *vidi* propovjednikov.

predikātorski, *adj. Prediger-, praedicatorius*. Rj. što pripada predikatorima ili predikatoru kojemu god. *vidi* propovjednički.

predikovanje, *n. das Predigen, praedictio*. Rj. *verb.* od predikovati, koje *vidi. vidi* propovjedlanje.

predikovati, predikujem, *v. impf. predigen, praedico (saera)*. Rj. od *Lat. praedicare, Njem. predigen. vidi* propovjedati. — Kad lisica predikuje, pazi dobro na guske. Posl. 118. Da je pametan čovek, ne bi on Pljuku predikovao, nego bi mu prva riječ bila: kamo Draginja? Nov. Srb. 1817, 502. Po tom je nastavio predikovati o imenu Slovara. Straž. 1886, 1288.

predio, predjela, *m. vidi* predjel.

predirānje, *n. das Durchreissen, dilaceratio*. Rj. *verb.* od predirati, radnja kojom predire što.

predirati, rēm, *v. impf. entzweireissen, dilacero*. Rj. predirati. *v. pf.* prederati, predrijeti.

predisānje, *n. der Athem, respiratio*. Rj. *verb.* od predisati, radnja kojom tklo prediše.

predisati, predišem, *v. impf. Athem holen, respiro. cf.* predahnuti. Rj. predisati. *vidi* predušivati.

predivo, *n. der Flachs, die Wolle (österr. das Spinnbaar), pensum lini, lanac*. Rj. — od osn. koja je u prestu. riječi s takim nast. kod jedivo.

predjel, *m. predjel, kao da je prva pola po istočnom gororu u drugu po južnome. vidi* prijedjel, ako je tako, akc. je predjel, *nominativ* može biti i predio, *gen.* predjela. *isp.* rāzdio, rāzdjela. *vidi* i kraj 2, metel, die Gegend, Landschaft, regio: Drina izvire u Ercegovini, u predjelu Piri. Danica 2, 34. Da obigjem najprije sre predjele narodu Srpskoga. 3, 1. Ni jedan narod ne govori svud jednako, nego u svakom gotovo predjelu nalazi se, gdi manja gdi veća, razlika u govoru. Spisi 1, 78. Radi kršna njihova predjela. Šćep. mal. 74.

predjelni, *adj. što pripada predjelu, za obličje isp.* nerazdjelni. — Dok narod nema osobitoga književnoga jezika, dotle ne može imati ni predjelni^h riječi, koje se u knjigama ne mogu upotrebljavati. Pis. 75. Onda će se tek moći kazati koje su riječi svega naroda, koje li su predjelne . . . mogli bismo mnoge prave narodne i općene riječi oglasiti za predjelne, a predjelne za općene. 76. Ova ista po predjelu razlika ima i u Srpskom jeziku, i po njoj se može razlijeliti Srpski jezik na 3 predjelna narječja. Spisi 1, 78.

predjenući, predjesti, predjeti, predjenēm (*predjedēm*), *v. pf. ime, den Namen ändern, muto nomen*. Rj. predjesti ime, promijeniti, za predjenući *vidi* pregjenuti. Rj.¹ *v. impf.* predijevati. — Starješina nad dvoranina predje im imena, i Danilu nadje ime Val-tazar, a Ananiji Sedrah. Dan. 1, 7.

predlāganje, *n. verb. od* predlagati, radnja kojom tklo predlaže što. — Poslije dugoga prepiranja društvo mjesto svega mog predlaganja pristane na to, da . . . Pis. 30. Na predlaganje sveštenstva. VLazić 1, 2.

predlāgati, predlāžem, *v. impf. pred-lagati, vorschlagen, einen Vorschlag thun, propono. v. pf.* predložiti. — Pomislivši, da ja predlažem da društvo piše Srpsku Gramatiku. Pis. 24. Može biti da bi se primilo od riječi do riječi ono, što sam predlagao, t. j. da članovi društva upravu uče Srpski. 30.

predlog, *m. vidi* prijedlog.

predložiti, predložim, *v. pf. pred-ložiti, vorschlagen, etwas in Vorschlag bringen, proponere. v. impf.* predlagati. — Miloš predloži Turcima, da ostave top a s oružjem da izigju. Miloš 112. Predložiti Ruski car Nikola Turskome dvoru tri člana, koji mogu održati mir izmiegju Turske i Rusije. 150 (*član = articulus*).

Pristanu svi . . . kao što sam od prilike predložio. Odg. na ut. 26.

predmet, *m. vidi* objekat, *objectum, Gegenstand*. — Filologija je predmet o kom svi Srbi rado govore. Megj. 313. S toga si i morao onako brzo prelaziti s predmeta na predmet. Zlos. 30. Ženski ručni rad zadovoljio je ljude kao i svi drugi predmeti. 323. pred-met, za obličje *isp.* podmet.

prednjačēnje, *n. das Vorangehen, anticatio*. Rj. *verb.* od prednjačiti, koje *vidi*.

prednjačiti, prednjačim, *v. impf. vorangehen, praeco*. Rj. kao prednjak biti, naprijed ići. — Onamo i popovi idu u četu i kao glavari valja da prednjače, a gljekoji su i narodne starješine. Rj. 511a. Koji je u učaj (u jednoj od naturalnih nauka) svega dugoga vijeka svoga prednjačio. Rad 9, 191.

prednjak, *m. Rj. osn. u* prednji. — 1) *n. p.* vo u plugu, *der vordere (Ochse) am Pfluge, bos anterior*. Rj. kako se kaže: prednjak *n. p.* vo, prednjak je sraki koji je prednji, *n. p.* čovjek, konj, i t. d. — 2) ne dadu prednjaci (kad čovjek što jede prije ručka pa ne može da ruča). (Posl. 197). Rj. — 3) prednji zub: Pasjak 2, jedan od ona dva zuba što su izmiegju prednjakā i kltnjakā (s obje strane i odozgo i odozdo). Rj.² 505b. *der Vorderzahn, dens prior. isp.* prednjak 2.

prednji, *adj. der vordere, anterior*. Rj. suprotno stražnji, zadnji. — Fratila su dva: prednje, na koje se navija platno, i stražnje, na koje je navijena pregja. Rj. 73a. Da ne bi prednjih zuba, ode preko devet brda. Posl. 52. Prednje propuštavamo, a zadnje hitamo. DPosl. 100. Obale magarca na zemlju, te mu jedan sveže prednje noge, a drugi stražnje. Danica 3, 236. Vidim lonac glje vri, i prednja mu je strana prema sjeveru. Jer. 1, 13.

prednjica, *f. vidi* lepinja. Rj. nekukav hljeb uzak i dug.

predobijānje, *n. vidi* pridobijanje.

predobijati, predobijām, *v. impf. pre-dobijati. vidi* pridobijati, *gewinnen, vinco. za potvrdu isp.* pridobiti i predobiti.

predobiti, predobijem, *v. pf. pre-dobiti. vidi* pridobiti, spodobiti, *gewinnen, vinco; v. impf.* predobijati. — Što za fajdu, dragi pobratime! ko će carsku silu predobiti? Npj. 5, 141. sa se, *pass.*: Kako se predobi Sisah i uze se hvala sve zemlje? Jer. 51, 41.

predohrana, *f. pred-o-hrana. isp.* predohraniti. *Praeventiv-Mussregel, Praeservativ-Mittel, praecantio*. — Kako li bih se radovao svakoj predohrani od reštica. Zlos. 122.

predohraniti, predohranim, *v. pf. pred-o-hraniti, kao u naprijed ohraniti što oda zlu kakovu. praeserviren.*

predohranjivānje, *n. verb. od* predohranjivati, koje *vidi*.

predohranjivati, predohranjivēm, *v. impf. pred-obranjivati, kao u naprijed hraniti (čuvati) što oda zlu kakova; praeserviren. v. pf.* predohraniti. — Ne treba uzimati nikakvih lekova koji božem predohranjuju. Mil. 86.

Predoje, *m. ime* muško. Rad 26, 56. *hyp. od* Predis(ljav. tabca *hyp. kod* Blagoje.

predoljeti, predolim, *v. pf. pre-doljeti kome ili čemu, kao odaprijeti mu se, nadvladati, srladati ga. vidi* nadoljeti, odoljeti. — K njoj dolazi sveti Jovo, pak se Gospi smjerno moli: »Nemoj, Gospo, sveta Gospol nego da bi predoljelu žalosnome sreću tome; da na noge ti ustaneš. Herc. 329.

predomisliti se, slim se, *v. r. pf.* (u Srijemu) *vidi* premisliti se. Rj. pre-do-misliti se. *v. impf.* predomišljati se.

predomišljānje, *n. vidi* premišljanje. Rj.

predomišljati se, predomišljām se, *v. r. impf.* (u

Srijemu) *vidi* premisljati se. Rj. pre-do-misljati se. *isp.* omisljati se. *v. pf.* prelomisljati se.

predračun, predračuna, *m.* pred-račun, *der Voranschlag*: Da ti udešavaš predračun. Pom. 106.

predrag, *m.* ime muško. Rj. Pre-drag, *u pjesmi se mijenja i kao odrejeni pridjev*: Predrag i Nenad. Npj. 2. 75 (natpis). Ne budali mlagjani Nenade! ja sam tebi braca porodila. *Predragoga* tvog brata rognenog. 2. 77. Glas dopade *Predragom* junaku: »Zle ga seo, *Predrag* arambaša. 2. 79. — Pre-drag, *za drugu polu isp.* Voj-drag, Vug-(Vuk-)drag.

predrasuda, *f.* pred-raž-suda. *isp.* rasuditi; *das Vorurtheil, praedjudicium, opinio praedjudicata, praesumta*. — Ono društvo odobranih duša koje, preko sviju današnjih *predrasuda* i sebičnih interesa, jasno vide prave potrebe svoga naroda. Zlos. 166.

predrijeti, *predrēm* (predr'o, predrila), *v. pf.* Rj. pre-drijeti, *vidi* predrēm. *v. impf.* Gontinar. — 1) *zer-reissen, lacero, perrumpo*. Rj. — Gontinar, kila ili guka koja se kome na tijelu ispenje pa se od nje umre, za to ima i kletva: *Gontinar te predr'o!* (Posl. 43). Rj. 94b. Jedno dijete, koje bješe uzjahalo na stap pa trče po dvoru . . . kad dogje (ćock) k njemu, on stane lijepo sa svojim konjem . . . pa se onda okrene, i ćocka malo *predre* krajem štapa preko nogu, i stane opet trkati po dvoru. Npr. 154. — 2) *predr'o* preko potoka, *er ist durchdrungen durch das Thal, perrupit*. Rj. (*ovdje* je potok 2, *tijesna prodol*).

predručak, *predručka*, *m.* (u Risnu) *vidi* doručak. Rj. pred-ručak, *jelo pred ručak*, *vidi* i ručak 2. — Kada vidjeh Turke, i njihovu silu kolika je, tad pomislih čisto u pameti, da im u vas ni *predručak* nije. Šćep. mal. 90.

predrugojčiti, *predrugojčim*, *v. pf.* *ändern, im-muto*. Rj. pre-drugojčiti što, učiniti da bude drugojčije. *vidi* preinačiti. *v. impf.* preinačivati.

predsjedatelj, *m.* (predsjedatelj. iz Rus. Stulli) *vidi* predsjednik. *Praesident, praeses*: Slušajući sudije . . . *Predsjedatelj*, budući veliki veseljak, neizkazano se obradnje ovoj zgod. Danica 2, 127. Novak Marković bio predsjedatelj magistrata Smederevskoga. 4, 27. — *riječ* s takim *nast.* kod boditelj.

predsjednik, *m.* *vidi* predsjedatelj, *Praesident, praeses*: Bio je predsjednik velikoga suda. Sovj. 58. Kara-Gjorgjije ga postavi za predsjednika u Biogradskom sudu. S3. Koji je bio i predsjednik tome *riječ*u. DM. 342.

predsoblje, *n.* pred-soblje, *prostorija pred sobom; das Vorzimmer, die Antichambre*. — Ja ih ispratih u *predsoblje* . . . eto zaboravio u sobi. Megj. 321.

predstaviti, *vim*, *v. pf.* pred-staviti, *vorstellen, repraesentare*. *v. impf.* predstavljati. — Da bi svi naši čitatelji lakše sebi mogli predstaviti gdje je Boka, pobrojićemo . . . Kov. 27. *Misli*, koje sam se usudio preko Vašega Visokorodija predstaviti društvu. Pis. 22. Kakogod što spisatelj najprije valja da *predstavi* u umu *srome*, šta će pisati; tako valja da *predstavi*, i *kako* će pisati. 67. Eda će Arsa one razvaline molovati? Ja ću naći ovdje Nijemca, ali mislim da *bi* ono Srblijin bolje predstavio. Straž. 1886, 703. U tom pismu predstavite vašu nuždu i potrebu. 1886, 1449. Izvedavši Emanuel ove svoje robove iz varoši, odmah pošalje svoga agjutanta, da traži Blihera, da mu ih *predstavi*. Žitije 52. Vukov Rječnik je jedina knjiga u kojoj je najšire predstavljeno naše narodno jedinstvo. Zlos. XII. *sa se, refleks.*: Imao je sreću predstaviti se Ere-Ercognu Kurlu. Žitije 82.

predstavljajće, *n. verb.* od predstavljati. *rudnja* kojom tko predstavlja (*kome*) što.

predstavljati, *vljam*, *v. impf.* pred-stavljati, *vorstellen, repraesentare*. *v. pf.* predstaviti. — Ikona koja predstavlja svetoga Aleksandra. Nov. Srb. 1817, 780. *Vidi* se, da je on kao korpusni komendat, triput predstavljao, pa ništa! Žitije 55 (*isp.* kod predstaviti:

U tom pismu predstavite vašu nuždu i potrebu). Crnogorei . . . Držeći se svoje vjere i svega rodnoga, oni svagda dostojao predstavljahu svoje stare. DM. 104. Starješina, koji se nikako ne odvajao od rodbine predstavlja jući sobom cijelu kuću. 296. *sa se, pass.*: U pomenutim romanima predstavlja se čovek kao što jest. Nov. Srb. 1817, 509.

predstavljénje, *n.* iz Rusk. *propositio*, Stulli. *verb.* od predstaviti. *djelo* kojim se što predstavi. *isp.* prozba. — Da se uvaže predstavljénja i molbe naroda Srpskoga. Miloš 151 (predstavljénje, *sa starijim nast.* die Vorstellung, Repräsentation).

predstavnik, *m.* koji predstavlja koga ili što; *der Repräsentant*: Knez Gjurag, po svoj prilici takogje predstavnik staroga žirota slovenskog. DM. 291. Patrijarsi Carigradski, Aleksandrijski . . . predstavnici pravoslavne istočne katoličke crkve. DP. 238. Sastao se s učiteljima, predstavnicima narodne prosvjete. Zlos. 147.

predurati, *rām*, *v. pf.* *vidi* pretrpjati. Rj. pre-durati. *v. impf.* durati.

predušak, *preduška*, *m.* *das Aufathmen, respiratus*: popiti čašu bez preduška, *ohne aufzuathmen, uno spiritu*. Rj. pre-dušak, *kad* se preduši, *predahne*. *vidi* dušak, odušak. *isp.* hāk.

predušiti, *predušim*, *v. pf.* *aufathmen, respiro*: možeš li popiti ovu čašu da ne predušiš? *cf.* dušak, predahnuti. Rj. pre-dušiti. *v. impf.* predušivati. *isp.* predušak.

predušivajće, *n.* *das Aufathmen, respiratio*. Rj. *verb.* od predušivati. *rudnja* kojom tko predušuje.

predušivati, *predušim*, *v. impf.* *aufathmen, respiro*, *cf.* predisati. Rj. pre-dušivati. *v. pf.* predušiti.

preduzće, *n. verb.* od preduzeti. *djelo* kojim se što preduzme; *die Unternehmung*. — Ovom korisnom preduzćeu želimo svaki napredak. Megj. 259.

preduzeti, *preduzimēn*, *v. pf.* pred-uzeti što. *v. impf.* preduzimati. *unternehmen, suscipere, aggredi, moliri*: Ni iz kakve moje koristi nijesam ja oro *djelo* preduzeo. Spisi 1, 5. Ja sam tukovi Rječnik preduzeo, i već skupio. 1, 93.

preduzimāć, *preduzimāča*, *m.* koji što preduzima; *der Unternehmer*: Da se bune radenici na gvozdenom putu, i da su seljaci ubili nekog preduzimāča. Pom. 109. I solidnost robe, i čestitost gospode preduzimāča pobugjuju nas, da . . . Megj. 259.

preduzimānje, *n. verb.* od preduzimati. *rudnja* kojom tko preduzima što; *das Unternehmen*.

preduzimati, *mām* (mljēm), *v. impf.* pred-uzimati što; *unternehmen, suscipere, aggredi, moliri*. *v. pf.* preduzeti. — *Preduzimati put*. Nov. Srb. 1817, 778. Ljudi toliku *musu* poslova preduzimlju i svršavaju. Zim. 321.

preduzimljiv, *adj.* koji rado preduzima posao kakav; *unternehmend, unternehmungslustig*. *potvrda* u imenici koja ide.

preduzimljivost, *predhizimljivosti*, *f.* osobina onoga koji je preduzimljiv; *der Unternehmungsggeist*. — Dubrovčani pokazao preduzimljivost kakvom su se mogli hvaliti tek najnapredniji narodi. Zlos. 116.

predvájajće, *n.* Rj. *verb.* od predvajati. — 1) *rudnja* kojom tko predvaja što (*das Abtheilen in zwei Theile, divisio in partes duas*. Rj.). — 2) *stanje* koje biva kad što predvaja (*prestaje*), (*das unterbrechen, intermissio*. Rj.).

predvájati, *predvájam*, *v. impf.* Rj. pre-dvájati. — 1) *in zwei Theile theilen, dividio*. Rj. *kao dijeliti na droje*. *isp.* razdvájati. *v. pf.* predvojiti. — Na ahaje predvajahu Turke. Npj. 4, 377. Ugje u sobu gde su majstori razapinjali tapete, te sobu *predvajali*. Mil. 19. — 2) *unterbrechen, intermitto*, *cf.* prestajati: Puška puea, nikad ne predvaja. Rj. *vidi* i henjavati.

predvidjeti, *predvidim*, *v. impf.* pred-vidjeti, *t. j.* pred vidjeti, *naprijed vidjeti* (*odatle se i razumije*

kako je v. *impf.*) voraussehen, praevidere: Čujući moja žena ove riječi i predviđeci, šta će da je snagje, pogje da pobjegne. Danica 2, 131. Car, predviđeci veliki rat... Žitije 17.

predvoditelj, m. koji naprijed vodi, kao vojv: I višnjemu Bogu preporuča, da m' on bude vojski predvoditelj, a Turcima skori pobjeditelj. Npj. 4, 76.

predvojititi, predvojitim, v. *pf.* halbiren, dimidio: I puste mu predvojiše ove, zavnuše preko Zete ravne. Rj. pre-dvojiti, kao nu dvoje razdijeliti. v. *impf.* predvajati 1. — *Predvojičes* na četvoro vojsku, sa četiri strane udarite. Npj. 5, 360. sa se, *refleks.*: To vigješe birani ovčari, pa na pola te se predvojiše, polovina pretekoše Turke, polovina straga načeraše. Npj. 4, 516.

predvostručanje, n. das Verzeifachen, Verdopeln, duplicatio. Rj. *verb.* od predvostručati. radnju kojom tko predvostruča što.

predvostručati, predvostručam, v. *impf.* doppelt falten, duplivo. Rj. pre-dvostručati što, činiti da bude dvostruko, od dvije struke. *isp.* presamičivati. v. *pf.* predvostručiti.

predvostručiti, čim, v. *pf.* — 1) doppelt falten, duplivo. Rj. pre-dvostručiti što, učiniti da bude od dvije struke. *isp.* presamitiiti. v. *impf.* predvostručati. — 2) sa se, *refleks.* tako se saviti da izgleda kao da je od dvije struke. M. Gj. Miličević. — Knez se ospe na njih... Grei se predvostruču od straha pa samo čute. Mil. 246. amo ide i ovaj primjer: Milovan... Uveo, pohugjao, predvostručem, izagje pred kneza. Mil. 16.

prègača, f. cine Art wollener Schürze, praecinctorium lanceum, cf. opregača, oprežina, prežina. Rj. i *syn.* kod opregača. — Vidješe da su goli; pa spletoše lišća smokova i načiniše sebi preguće. Mojs. I. 3, 7. pregača (od osnove koja je složena u sprega). Osn. 350. riječi s takim nast. kod ajgača.

prègialac, prègaoca, m. (u C. G.) koji na što pregue, der Entschlossene, Wager, promptus, cf. pregiujač. Rj. *isp.* pregnuti 2. — riječi s takvim nast. kod čvalac.

prègalj, prèglja, m. (u Dubr.) nekakav crv, koji u siru živi, die Käsemaße (Käsemilbe. Rj.³), vermis casearius (acarus siro L.: cf. pjevak. Rj.²): Skoči kao pregalj (Posl. 288). Premeče se kao pregalj po siru (Posl. 261). Rj. *vidi* i moljak. — Kako pregalj u siru kopore. DPosl. 49. pregalj (kor. koga je prezdi, upregnuti; *isp.* spregu i prug). *isp.* Osn. 129. riječi s takim nast. kod badalj.

prègánjanje, n. *verb.* od preganjati se. radnju kojom se preganjaju n. p. junaci. *isp.* pregonjenje II.

prègánjati se, prègánjam se, v. *recipr. impf.* kao nadmetati se: junaci se preganjaju. u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmin. *isp.* pregoniti se.

prègaziti, zim, v. *pf.* Rj. pre-gaziti. v. *impf.* gaziti. — 1) überwaten, vado transco, vodu ili preko vode. Rj. i pregaziti polje, goru, snijeg i t. d., t. j. prijeći (preko). — On je goru pregazio mučke, a polje je preskakao vučke. Rj. 80b. Snijeg pače o Gjurjjevu danu, djevojka ga bosa pregazila. Npj. 1, 220. Bog t' ubio, Saru vodo! ni te mogu pregaziti, ni te mogu preplivati. 1, 438. Pa na dobre konje usjedoše, pod Udbinom polje pregaziše, unigjoše u Kunaru Turci, i Kunaru zdravo pregaziše, pa sigjoše u Teljigu Turci, gaze Turci Teljigu planinu. 3, 152. Drinu vodu prebrodiću hladnu, pregaziću svu bogatu Mučvu. 4, 260. Pregazi preko blata i vode na onu stranu. Žitije 49. — 2) daruber treten, zertreten, conculco: pregaziše Turci zemlju. Rj. kao guzeći potrti 1, oboriti: Kažu da je nekakav car loveći nagazio na mrtvu ljudsku glavu i pregazio je s konjem; onda mu glava progovorila: »Šta me gaziš, kud će ti mrtva dosaditi«. Rj. 808a. Pregaziti koga kao bijesna krava tele. Posl. 260. Pak će silnu vojsku podignuti, sa vojskom ču

raju pregaziti. Npj. 4, 296 (*isp.* Da careve raje ne tavemo. 4, 296).

prègib, m. legja me bole upravo po pregibu. J. Bogdanović. *vidi* pregibak, i *syn.* ondje.

prègibak, prègipka, m. die Biege, flexus, cf. pregnutina. Rj. pre-gibak, ono mjesto nu kojem se što pregue ili pregiblje. *isp.* pregibati. pregnuti 1. *vidi* i pregib, pregibalo, pregibao, zgib.

prègibalo, n. (u Srijemu) *vidi* pregibao. Rj. *vidi* i pregibak, i *syn.* ondje. — riječi s takim. nast. kod bjelilo 1.

prègibanje, n. das Beugen, flexio. Rj. *verb.* od pregibati. radnju kojom tko pregiblje što.

prègibao, prègibli, f. das Gelenk, articulus, cf. pregibalo. Rj. *vidi* i pregibak, i *syn.* ondje, ono mjesto nu kojem se što pregue ili pregiblje. — riječi s takim nast. kod iznikao.

prègibati, prègibljem (bâm), v. *impf.* beugen, flecto. Rj. pre-gibati. v. *pf.* pregnuti 1.

prèginjâc, preginjâca, m. (u C. G.) *vidi* pregalac. Rj. koji preginje (na što).

prèginjânje, n. das Wagen, to audere. Rj. *verb.* od preginjati, koje *vidi*.

prèginjati, njem, v. *impf.* (u C. G.) sich entschliessen, decerno. Rj. pre-ginjati. v. *pf.* pregnuti 1 (na što). — Crnogoreci straha ne imadu, no preginju kao mrki vuči, pak do zida kuli dotrčāše. Npj. 5, 221.

prèglava, f. (priglava?) ono drvo o kome visi jaram. cf. poklapuš. Rj. pre-glava, drugo poli osnovu glava.

prègléd, m. die Uebersicht, conspectus: Pregléd stare istorije. Danica 2, 75. Stari svat zapovjedi da svi posjedaju oko stola na pregléd, i kad *vidi* da su svi na broj... Kov. 58. Pregléd najznatnijih dogadjaja iz prve knjige. Miloš IX. Pregléd. Obl. V (*index, Inhalts-Verzeichniss*). Kratak pregléd svijeh znatnijih (rukopisa). Rad 13, 231. On ga (prijevod) preda na pregléd državnom vijećniku A. Stojkoviću. V. Lazić 1, 3. — za obliče i uke. *isp.* nègléd, ũgléd, pøgléd (*loc.* poglédnu), stmgléd.

prèglédalica, f. die Vorschrift, das Schreibmuster, exemplum scribendi. Rj. pre-gledalica, ono na što tko gleda i po njemu piše, radi. *isp.* preglédati 2.

prèglédanje, n. Rj. *verb.* od preglédati. — 1) radnju kojom tko preglédā što (das Ueberschauen, Uebersehen, Durchsehen, perlustratio. Rj.): Pregledajući glagolima akcente... Na posljedku ču sabrati pravila koja se u tom preglédanju pokažu za akcente u glagola. Rad 6, 48. — 2) radnju kojom tko preglédā radeći po preglédalici (das Absehen nach einem Muster, imitatio. Rj.).

1. preglédati, preglédām, v. *impf.* Rj. pre-gledati. v. *pf.* preglédati. — 1) überschen, perlustro. Rj. *vidi* preglédivati. — Ona kad vigje maramu, saže se i poče da je preglédu tamo amo čudeći se onome vezu. Npr. 123. Uze Števo knjigu preglédati, knjigu gleda, grozve suze roni. Npj. 4, 223. Ode pope preglédati vojsku, pa ovako riječ progovara. 4, 396. — 2) nach dem Muster machen, facio ad exemplum. Rj. raditi po preglédalici.

2. preglédati, preglédām, v. *pf.* — 1) überschen, überblicken, pervideo. Rj. pre-gledati. v. *impf.* preglédati, preglédivati. — Valjalo bi da preglédate sre što je on o tome pisao. Slav. Bibl. 2, 232. Pregledajte i vidite ko je otišao od vas. 1 kad preglédāše, gle, ne bješe Jonatana. Sam. I. 14, 17. sa se, *pass.*: Gotovo u svemu ovome glavni je posao već svršen, samo treba još nešto da se pregléda, nešto popravi, sastavi i dotjera. Sovj. III. — 2) *vidi* previdjeti, ne opaziti. u Hrv.

preglédivānje, n. *verb.* od preglédivati. radnju kojom tko pregléduje što.

preglédivati, preglédujem, v. *impf.* pre-gledivati. *vidi* preglédati I. v. *pf.* preglédati. — Pregléduje kaki su čadori, pregléduje konje i junake. Npj. 2, 279. Pa

dofati durbin od biljura. *Pregleduje* u Potrka ravna, al' Turčina nema ni jednoga. 4, 326. za pregledivati i pregledati *isp.* pogledivati i pogledati.

preglodati, *preglogjêm*, *v. pf.* *durehnagen, perredo.* Rj. *pre-glodati. v. impf.* glodati. — Da je car Dukljan svezan u sindžir, koji jednako glogje, i uoči Božića taman da ga *preglogje* i svijet da uždi. Rj. 144b.

pregljača, *f.* *vidi* pregača. Rj. *vidi* i opregača. *i syn. ondje.* — Poljice, 2) srijeda od *pregljače*. Rj. 536a.

pregljica, *f.* (u C. G.) *vidi* pregjica 2. Rj. *vidi* i gvozdač.

pregnati, *prèznêm* (*prègnâm*), *v. pf.* *vidi* pretjerati. Rj. *pre-gnati. vidi* i prejurit. *v. impf.* *pregoniti.* — Ti ostade jedinak u majke, i *pregna* te s troje *starevine*, ti uteče jadan u planine. Npj. 5, 448.

pregnutić, *m. die* *Entschlossenheit, animus certus.* No gje pomoć Boga velikoga i junačko srce i *pregnuće*, tu se nadaj dobru i poštenju. Rj. *verb.* od *pregnuti. djelo* kojim tko *pregne* (na što).

pregnuti, *prègnêm* (*prègoh* i *prègnuh*, *prègnu* i *prèže*, *prègnuo* i *prègao*, *prègla*), *v. pf.* Rj. *pre-gnuti.* — **1)** *biegen, beugen, inflecto.* Rj. *v. impf.* *pregibati. sa se, refleks.*: Metanije su male i velike; male: kad se čovjek *pregne* i dohvati rukama do zemlje. Rj. 354a. *sa se, pass.*: *Pregnutina*, ono mjesto na kojemu se što *pregne*. Rj. 569a. — **2)** *sich entschliessen, decerno:* *pregao* na jednu stranu. Rj. *v. impf.* *preginjati.* — *Pregalae*, koji *na što pregne*. Rj. 568b. Bolje se jedan put *zacrjeniti* nego što puta blijegjeti. (Bolje je jedan put *pregnuti*, te kazati ono što čoeuku nije po volji, nego da ga ono muči). Posl. 26. Kad tko *pregne* na što što može i zlo biti po nj, uzdajući se u Boga reče: što Bog da! Daničić, Arj. 476a. Mišljaše da će Izraelce zaplašiti; ali oni *bijahu* već *pregli*. »Šta je nama« rekoše »do doma Jesejeva... Prip. bibl. 79. Za to sam i ja *pregao* da odgovorim V. Laziću. VLazić 2, 1.

prègnuti, *vidi* *prèci*, *glagol* ovako *prost* ne nalazi se, *nego samo složen*: iz-*prègnuti*, na- (se), po-, pod-, raz-, s-, u-, uz-, za-; iz-*prèci*, na- (se), raz-, s-, u-, za-; *v. impf.* *prèzati.*

pregnûta, *f.* ono mjesto na kojemu se što *pregne*, *die Biege, flexus, cf.* *pregibak*. Rj. *i syn. ondje.*

pregodištiti, *štîm*, *v. pf.* (po zap. kraj.) *das Jahr zubringen, annum transigo.* Rj. *pre-godištiti, prebo-raviti godište, godinu. isp.* *godinovati (v. impf. i v. pf.).* — Prpoljak, odrezana vinova loza koja se odozdo zakopa u zemlju te *pregodišti* i pusti žile pa se na drugo proljeće sadi. Rj. 616b.

pregoniti, *prègonim*, *v. impf.* Rj. *pre-goniti. vidi* pretjerivati. *v. pf.* *pregnati.* — **I. 1)** *hinübertreiben, ago trans.* — Rj. *Preko* Ratnje *roblje* *pregoniše*, u Potajsku goru nagoniše. Npj. 4, 376. *sa se, pass.*: *Srinje* se neprestano *pregone* u Njemačku. Danica 2, 104. — **2)** *vidi* pretjerivati, *übertreiben, nimis ago, modum excedo.* — Meni se čini da i u ovom gječkoj spisateljji *pregone* mjeru. Rj. XXXIX. Neka niko ne misli da i najmanje *pregonim* kad kažem: bulazni. O Sv. O. 5. Može biti da je *pregoniti* *prevodeći*. Pom. 45. — **II.** *sa se, reciproc. mit Anekdoten gegen einander fechten, einander aufziehen, ludificari, ducere se invicem.* Rj. *kao nadmetati se, boriti se. isp.* *preganjati se.*

pregonjênje, *n.* Rj. *verb.* od I. *pregoniti*, II. *pregoniti se.* — **I. 1)** *radnja* kojom tko *pregoni* što *n. p.* *preko vode* (das *Linübertreiben, transmissio, transjectio*. Rj.). — **2)** *radnja* kojom tko *pregoni* (mjeru) u čemu (das *Uebertreiben, modi excessio*). — **II.** *radnja* kojom se tko *pregoni* s kime (das *Aufziehen, traductio, ludificatio*. Rj.). *isp.* *prijegon* I.

pregorjeti, *pregôrîm*, *v. pf.* *pre-gorjeti. v. impf.* *gorjeti.* — **1 a)** *neprelazno. n. p.* drvo, *durchbrennen, peruror*. Rj. — *Balnjak* kad *pregori*, goruji kraj

valja dočekati u ruke s rukavicama, pa ga obnijeti oko košnica. Rj. 12a. *Pregorele* noge do koljena. Npj. 3, 225. — **b)** *prelazno:* skoči varnica te *pregori* *dlaku*. Npr. 162. — **2)** *verschmerzen, tolero, obli-viscor, cf.* *prežaliti:* nije mogao *pregorjeti* du mu pokloni to i to. Rj. — *Metnuti* glavnu u torbu. (*Pregoreti* svoj život). Posl. 178. *I taj bi mu zulum pregoreo*, al' ne mogu Airović-lbra. Npj. 4, 380 (*isp.* *I taj bi mu zulum oprostito*, al' ne mogu begova Usien. 4, 381). *Jao* Jovo moje nesugjenje! *kako će te Mara pregorjeti!* Here. 3. Al' bi cura *ruko pregorjela*, no ne može svoga gospodara. 5. *Svoju žalost valja pregorjeti*. Kov. 110. *Mi* to možemo učiniti, *ako ćemo pregorjeti* *nekolike hiljade ljudi*, ali šta ćemo *tijem* dobiti? Sovj. 43.

pregovôr, *m. (loc.* *pregovôru*), *kao* *dogovor, ras-prava; Verhandlung, Unterhandlung, actio, disceptatio, puetio:* Kad *pregovorina* i noveina, a kad i oružjem, Dubrovnik se znao oprostiti bosanskih vladalaca. DM. 212.

pregrabiti, *bim*, *v. pf.* *pre-grabiti, kao* *prècoteti, oteti. v. impf.* *grabiti.* — *I* ugleda kolo gjevojaka, i u kolo vojvodinu Jelu, pak *Turčimu oči pregrabila*. Npj. 4, 156.

pregracić, *m. dem.* od *pregradak*. Rj. *pregra*(d)čić.
pregrada, *f. akc.* Rj.³ XXX. *ono* što je *pregra-gjeno n. p.* *daskama, što dijeli n. p.* *jednu sobu od druge, eine Abtheilung, Verschluss im Hause, das Fach. vidi* *perda, pretin, tin, prijeboj; isp.* *pregradak, i syn. ondje.* — Daljan, *pregrada* *kukee vode dire-cima*, izmegju kojijeh se namjesto mreže te se hvata riba. Rj. 110a. *Perda, vidi* *pregrada, prijeboj*. Rj. 494b. *Preklečić*, u sanduku *mala pregrada*, *das Fach, loculus* (cf. *kljet*). Rj. 573a. *Načini pregradu* od dva-deset lakata od jedne strane doma do druge od *dasaku kedrovijeh*. Car. I. 6, 16. Ona (Marija) *oborivši neprijateljsku pregradu* utvrdi mir i otvori carstvo. DP. 152.

pregradak, *pregratka, m. eine Abtheilung, Verschluss im Hause, zotheca, locus assibus separatus.* Rj. *vidi* *pojatak, prijeklet; isp.* *pregrada, i syn. ondje. dem.* *pregracić.* — Kućar, u *zadržnijem* kućama u kakvoj *zgradi pregradak*, gdje oženjeni ljudi žive sa ženama. Rj. 318a. Reče Bog Noju: *Načini* sebi *kovčeg* od drveta i *načini pregratke* u *kovčegu*. Mojs. I. 6, 14.

pregraditi, *pregrâdim*, *v. pf.* *überschlagen, assibus separo.* Rj. *pre-graditi. vidi* *pretiniti. v. impf.* *pre-gragjivati.*

pregragjivânje, *n. das Verschlagen, separatio.* Rj. *verb.* od *pregragjivati. radnja* kojom tko *pregragjuje* što.

pregragjivati, *pregrâgjujêm*, *v. impf.* *verschlagen, assibus separo.* Rj. *pre-gragjivati. vidi* *pretinjivati, tintiti. v. pf.* *pregraditi.*

pregrepsti, *pregrèbêm*, *v. pf.* (u C. G.) *izgrnuti* žito iz koša da se drugo zasipa i melje, *herausnehmen, promo.* Rj. *pre-grep-sti. v. impf.* *pregrijebati.*
pregrijebânje, *n. das Herausnehmen, promptio.* Rj. *verb.* od *pregrijebati. radnja* kojom tko *pregrijeba* žito iz koša.

pregrijebati, *prègrijebâm*, *v. impf.* (u C. G.) *iz-grtati* žito iz koša, da se drugo zasipa i melje, *herausnehmen, promo.* Rj. *pre-grijebati. (prosti* *grepsti). v. pf.* *pregrepsti.*

pregristi, *pregrîzêm*, *v. pf.* *durchbeissen, permordeo.* Rj. *pre-gristi. v. impf.* *pregrizati.* — *Jedan* se kraj od njega (od žezelja) svezu psetetu za ogrljak, a drugi za kolac (da ne bi pseto *pregrizlo* *uzicu* kad nema lanca). Rj. 156b. *Zubi* su mi kao kolac, *pregrišću* te *kao kocuc*. Npr. 246.

pregrizânje, *n. das Durchbeissen, permorsio.* Rj. *verb.* od *pregrizati. radnja* kojom tko *pregriza* što.

pregrizati, *prègrîzâm*, *v. impf.* *durchbeissen, permordeo, predo.* Rj. *pre-grizati, v. pf.* *pregristi.*

preginjeti, *pregimi*, v. pf. dok ovo pregrmi, bis *dieses Gewitter (fig.) vorbei ist, dum haec tempestas praeterierit*. Rj. dok ovo grmljavina mine (u prenesnom smislu). pre-grujeti. v. impf. grujeti.

pręgršt, f. *vidi* pregršti. Rj. *vidi* grst. isp. šaka 2.

pręgršti, f. pl. *beide flache Hände zum Fassen hingehalten, ambae volae ad accipiendum quid paratae*; pune pregršti; daj mi jedne pregršti brašna; pije vodu pregrštima. cf. grsti. Rj. *obje šake sasturkane da što prime ili nose*. — Čoso gjetetu reče da donosi vodu u pregrštima. Npr. 160. Uzmite pepela iz peći pune pregršti, i Mojsije neka ga baci u nebo pred Faraonom. Mojs. II. 9, 8. pre-gršt. *postanje vodi* kod grst.

pręgja, f. Rj. *dem.* preggjica. *augm.* preggjetina, preggjurina. — 1) *das Garn, flla*. Rj. — Ijelidba, kad se *bijeli*, n. p. platno, preggja. Rj. 28b. Bošča je od platna, pa u tkanju *iskarana rutenom ili pamučnom preggjom*. Rj. 38b. (Gragjevina, 2) *rutena preggja obojena*. Rj. 98a. Žuka (u primor.). Onamo se od žuke prede i preggja. Rj. 161a. Muško mi čedo plačljivo, tanku mi preggja kidljiva. Rj. 269b. Kolenika, 2) s obadviije strane zaošljeno drvo, kao družica, na koje se suče preggja (kao na mosur), kad hoće da se smuje. Rj. 285a. Navijutak, navitak, preggja navijena na vratilo. Rj. 380a. Kuvati preggju na obdanicu. Rj. 427b. Odvarivati, n. p. preggju, košulje, sudove. Rj. 444. Paradžik preggje, t. j. motovilo preggje. Rj. 489a. Skrob, čime se skrobi preggja, da se bolje tka. Rj. 688b. Bolje (bi bilo) da sam rodila klupko preggje (nego njega). (Reče mati za svoje nevaljalo dijete). Posl. 22. Lasno je čerki s majkom preggju snorati. 167. Moja mati i njegova mati na jednoj rodi preggju prate. 182. Tanku preggju presti, sitan vezak vesti. Npj. 1, 218. — 2) *das Garn, Netz*, rete. Rj. *vidi* mreža, i *ondje ostale različne mreže*. *vidi* i alov, bogaz, čerenac, metnica, pristor, račilo, sačmarica, sednjak, trbok, trubuk. — Metnuše mi mrežu na put, preggju razapeše mi. Ps. 140, 5. — preggja, kor. koga je presti. *zu nast. isp.* žegja.

pręgjašnji, ad. ake. Rj.³ XXX. prljesniji, *vidi* preggjašnji. Rj. 591a. *isp.* prošasti, prošavši, prošli. — Dinar je koliko najveća preggjašnja para. Rj. 120b. Crkva u Jadru prevučena je čitava, a na preggjašnjemu njezinu mjestu sazidana je nova od kamena. Rj. 719b. Staroga je kova. (Zdrav kao ljudi preggjašnji što su bili). Posl. 294. Ne valja niti preggjašnje stvari poslije, niti potonje prije stavljati. Priprava 80. Uzeće i tebe, i opet te postaviti u preggjašnju službu. Mojs. 1. 40, 13. Vrijeme prvo preggjašnje i drugo preggjašnje. Obl. 2.

pręgje, *vidi* prije. Rj. *vidi* i prigje. — 1) *prijedlog*: Rano rani gjakone Stevane u nedjelju preggje jarku sunca. Npj. 2, 7. No preggje sriju Miloš pošalje svoga brata Jefrema s momeima u nahiju Požarevačku. Miloš 178. — 2) *adv.* Stane živeti kod kuće kao i preggje. Npr. 72. Laž se preggje primi nego istina. Posl. 165. Preggje na jedan dan marveni vašar. Danica 3, 247. Ne bi trebalo objavljenija preggje izdavat, dok se knjiga ne počne štampati. Pis. 74. I ostaće vas malo, a preggje vas bijaše mnogo. Mojs. V. 28, 62. Kad ga vidješe svi koji ga poznavahu od preggje . . . rekoše . . . Šam. I. 10, 11.

pręgjetina, f. *augm.* od preggja. Rj. *vidi* preggjurina. — *takva augm. kod* babetina.

pręggjica, f. — 1) *dem.* od preggja. Rj. — 2) *eine Schmalte, fibula*, cf. preggjica, gvozda. Rj. — Jezičac, na preggjici ono što se kroz kaiš promoli. Rj. 252b. Pulija, kao preggjicu na šeširu što pastiri od kositera salijevaju. Rj. 620b.

pręggjirina, f. *vidi* preggjetina. Rj. *augm.* od preggja. — *takva augm. kod* haburina.

pręhenjati, *pręhēnjām*, v. pf. pre-henjati. u krajevima gdje se glas h u govoru zadržao čuje. prestati,

popustiti, vidi prejenjati. v. pf. prosti henjati. v. impf. henjavati.

pręhoditi, *pręhodim*, v. impf. Rj. pre-hoditi. *isp.* prelaziti. v. pf. prijeći. — 1) *hinübergelien, von einem Ende bis zum andern hindurchgehen, pervado, pererru*. Rj. — Često knjige zemlju prehođu, ni ko znađe, kuda, ni otkud su. Npj. 2, 168. Lieemjeri, što prehodite more i zemlju da bi prisvojili jednoga. Mat. 23, 15. — 2) (u C. G.) n. p. ovaj je ovan prebodio dvije godine, *leiten, ducem esse gregis*, cf. prehodni. Rj. *hoditi pred kin*. — Ovan deset puta kad prehodí, onda je ugič. Rj. 767a. Jarko sunce, lepša sam od tebe, od sestree zvezde preodnice, što prehodí preko vedra neba, kao pastir pred belim oveama. Npj. 1, 305.

pręhodni, ad. (u C. G.) t. j. ovan, *Leithammel, vevex dux gregis* (prve godine jagnje, druge divzac, treće nanjječak, četvrte prehodnik i onda jednako prehodí): Još od krda orna prehodnoga. Rj. pre-hodni, koji prehodí.

pręhodnica, f. Rj. — 1) t. j. zvijezda, *der Stern der den Himmel durchwandelt, stella pereurrens, coelum*: Od sestree zvezde preodnice, što prehodí preko vedra neba. Sve zvijezde za jetrve, prehodnicu drugaricu. Rj. — 2) t. j. ovca, *prehodna ovca*: Što ovome gori desna ruka, njom je klao ovce prehodnice. Npj. 2, 11.

pręhodnik, m. (u Risnu) n. p. ovan, *der Leithammel, vevex dux gregis*, cf. prehodnjak. Rj. n. p. prehodni oran. *isp.* prehodni, prehoditi 2.

pręhodnjāk, m. (u C. G.) *vidi* prehodnik. Rj. — *zu nastavke isp.* anatennik i anatennjak.

pręhōggjēnje, n. *das Durchgehen, pereursio*. Rj. *verb.* od prehoditi, koje *vidi*.

pręhrāniti, *pręhrānim*, v. pf. *durch einige Zeit ernähren, alo, nutrio per tempus (famis, hiemis)*: Ko će majku staru prehraniti. Rj. pre-braniti. *isp.* pre-krmiti. v. impf. prehranjivati. *isp.* prijehranak. — Te ćeš se tako obogatiti i svoju yjecu prehraniti. Npr. 123. Tako ih (Misirce) prehrani onu godinu hljebom. Mojs. I. 47, 17.

pręhrānjivānje, n. *das Ernähren durch einige Zeit, pernutritio*. Rj. *verb.* od prehranjivati. radnju kojom tko prehranjuje koga.

pręhrānjivati, *pręhrānjijēm*, v. impf. *hindurch ernähren, pernutrio*. Rj. pre-branjivati koga, kao hraniti ga neko vrijeme. v. pf. prehraniti.

pręhrōniti, *pręhrōnem*, v. pf. *von der Lähme genesen, ex elauditate convalesco*: Ako mu konjje ohronu, da Bog da da mu prechrone. Rj. pre-hroniti. *kud tko ohrone pak se isejeli od hromotinje, kaže se, da je prehronuo*.

pręići (preići), *pręiggēm* (prēidēm, prēidēm), (pre-iggjoh, preidoh, preišao, preišla), v. pf. pre-ići, *vidi* prijeći 1, i *syn.* ondje. — Kada knjige zemlju preiggjōše, kad vojvode knjige pročitaše, sokolovi na noge ustaše. Npj. 4, 345.

pręigrati, *pręigrām*, v. pf. pre-igrati, *igrajući prijeći (preko . . .)*, i *igrajući prehorariti*. v. impf. igrati. — U košulji bosonoga preigraču preko polja. Npj. 1, 191. Divna li je gora brštanoval . . . A soko je prelećet ne može, a danas je svati preigraču. Herc. 298. Ne budi mi Jova moga, e je trudan i umoran, e je snu noć prepjevao, prepjevao, preigrao. 347.

pręijēdānje, n. *vidi* prejedanje. Rj.

pręijēdati se, *pręijēdām se, vidi* prejedati se. Rj. v. r. impf. pre-ijedati se. v. pf. prejesti se.

pręimūčstvo, n. *der Vorzug, excellentia, pręstantia. vidi* izvrština. pre-imučstvo. *isp.* imuče. — Svima pripada jednako i dobro osnovano pravo na pre-imučstvo u ovoj struci. Danica 2, 142. *isp.* riječi su završetkom -čstvo: mogućstvo, plemičstvo, pokučstvo ne gorove se u prostom narodu. *isp.* i Pećski i Pečki.

pręinačiti, *pręinačim*, v. pf. pre-inačiti što, učiniti da bude (imuče) drukčije. *vidi* predngojačiti, ändern,

immuto. v. impf. preinačivati. — Uzeo naše ognjilo, pa mu nagjelo ime oćilo. (Kad ko uzme što tugje, pa ga malo preinači, kao da se ne bi poznalo). Posl. 330. *Preinačiti.* Korijeni 27. Original je jako preinačen. Star. 2, 261. Kako je slovenski jezik mnogim rečima latinskim preinačio u rumunskom jeziku značenje. Vid. d. 1861, 71.

preinačivānje, n. verb. od preinačivati. rudnja kojom tko preinačuje što.

preinačivati, preinačujēm, v. impf. pre-inačivati što, činiti da bude drukčije (inače); ändern, immuto. *v. pf. preinačiti. sa se, pass.:* Pred rečenicom u kojoj je »ako« ima druga, koja se njom preinačuje. Daničić, ARJ. 18b.

preispodujī, adj. (u vojv.) der niedrigste, infimus: preispodnja ulja, laža itd. Rj. pre-ispodnji, kao najdonji, najpodliji. prostomu pridjevu ispodnji nema potvrde.

preja . . . vidi prejah . . . Rj.

prejahati, prejašem, v. pf. Rj. pre-jahati. v. impf. prejahivati. — 1) konja (na konju) n. p. preko vode. *hindurchreiten, transrehor, transequito equo.* Rj. — 2) *hindurchreiten, equito per tempus, locum.* Rj. *prejahati* vrijeme, mjesto, n. p. dan, polje, t. j. jašući preboraviti, prijeći.

prejahivānje, n. Rj. verb. od prejahivati. — 1) *rudnja* kojom tko prejahuje n. p. konja (na konju) preko vode (*Hinüberreiten, transequito.* Rj.). — 2) *rudnja* kojom tko prejahuje vrijeme, n. p. dan, ili mjesto, n. p. polje (das Reiten eine Zeit, Strecke hindurch, equitatio per tempus. Rj.).

prejahivati, prejahujēm, v. impf. Rj. pre-jahivati. v. pf. prejahati. — 1) *hindurchreiten, transequito.* Rj. Rj. *prejahivati n. p. konja (na konju) preko vode.* — 2) *hindurchreiten, equito per tempus, locum.* Rj. *prejahivati* vrijeme, n. p. dan, ili mjesto, n. p. polje. *prejāti, prejašem, vidi prejahati.* Rj. *preja(h)ati, u* kraljevstvu gdje se glas h u govoru ne čuje, prejaati, i sažeto prejāti. *v. impf. jāti (= jahati).*

prejaviti, prejavim, v. pf. ovce, hindurchführen, traduco: Prejurismo župom Gračanicom. Rj. *pre-javiti* ove, javeći, idući pred njima prevesti ih. — Povise se, bolje ne mogoše, dok uteče roblje u planinu, i čobani ovce prejavise. Npj. 4, 441.

prejaziti, prejazim, v. pf. vidi zagatiti: Te tri puta prejazi Sitanicu. Rj. *pre-jaziti. vidi i zajaziti 1. v. impf. jaziti.*

prejedānje, n. das sich Ueberessen, z. cibo obrui. Rj. *verb. od prejedati se. rudnja* kojom se tko prejeda. *vidi prejedanje.*

prejedati se, prejedām se, v. r. impf. sich überessen, cibo obrui. Rj. *pre-jedati se, kao odriše jesti. vidi prejedati se. -je- i -ije- mj. staroga č. v. pf. prejesti se.*

prejedriti, drim, v. pf. übersetzen, trajicio. Rj. *pre-jedriti, jedreći prijeći. v. impf. jedriti.* — Daničić meće ake.: *prejedriti, prejedrim.* Rad 6, 107.

prejenjati, prejenjam, v. pf. (u Hrv.) nachlassen, remitto, cf. prestati, popustiti 1. pre-jenjati. vidi prehenjati. v. pf. je i prosti jenjati, enjati, henjati, anjati. v. impf. henjavati.

prejesti se, prejedēm se, v. r. pf. sich überessen, ingurgitare se, cibo obrui. Rj. *pre-jesti se, najesti se odriše. vidi prekantariti se, pretovariti se. v. impf. preijedati se, prejedati se.*

prejezditi, zdim, v. pf. (st.) durchreiten, perequito: I čestitu Bosnu prejezdiše. Rj. *pre-jezditi, jezdeci prijeći. v. impf. jezditi.* — Kunovicu goru prejezdiše. Rj. 315b.

prejuriti, prejurim, v. pf. heftig hindübertreiben, ago trans-, cf. pretjerati. Rj. *pre-juriti. vidi i pregnati. v. impf. juriti.*

prekada, f. die Beräucherung, suffitio, cf. prekadnja. Rj. pre-kada. isp. prekaditi. — Sveštenici

da uzimaju za svećenje vodice na mesec 20 para, za *prekadu* 12 para. Miloš 201.

prekaditi, prekadim, v. pf. mit Wehrauch und Gebet weihen (bei der Kirchmesse), suffio, cf. krsno ime. Rj. pre-kaditi što n. p. tamjanom. v. impf. pre-kagjivati. — Krsno ime. Prije ručka ili na ručak, treba da dogje i pop da *prekad*i i da očati koljivo... zapale voštanu svijeću, donesu *tamjanu* i vina, te ustau u slavu. Rj. 306b.

prekadnja, f. vidi prekada: »divna mu bješe *prekadnja*«, kad kazuju da je gdje na daći bilo dosta jesti i piti. Rj. *pre-kadnja, rudnja* kojom tko *prekagjuje. isp. prekagjivanje.* — riječi s takim nast. kod čežnja.

prekagjivānje, n. das Weihen durch Wehrauch, suffitio. Rj. *verb. od prekagjivati. rudnja* kad tko *prekagjuje* što kadom, tamjanom.

prekagjivati, prekagjujēm, v. impf. räuchern, suffio. Rj. *pre-kagjivati što, n. p. kadom, tamjanom. v. impf. prosti kaditi. v. pf. prekaditi.*

prekaja, f. (u Srbiji) vodenića u koje daske na kolu stoje *poprijeko*, te voda u njih udara i kolo okreće. *cf. lopatara, kašičara.* Rj. — *Lapacke, u rodence* *prekaje* one daske na kolu što udaraju u vodu. Rj. 322a. *prekaja* (osn. u *prijek*). Osn. 73. *riječi s* takim nast. kod domaja.

prekaliti, prekalim, v. pf. pre-kaliti. v. impf. kaliti. — *prekaliti;* nema u Vuka. Rad. 6, 89.

prekantariti, prekantarim, v. pf. Rj. pre-kantariti. isp. kantar. — 1) *štogod* preko mjere činiti, *über-treiben, excedo modum.* Rj. učiniti što preko *kantaru* (mjere). *vidi pretjerati 2, prekardašiti.* — 2) *sa se, refleks. prekantariti* se n. p. jelom, *vidi prejesti se. Rj. vidi i pretovariti se.*

prekardāšiti, prekardāšim, v. pf. vidi pretjerati 2. Rj. *pre-kardašiti (isp. kardaš?) vidi i prekantariti.*

prekasati, sām, v. pf. übertraben, tolutim transire: *Pas cijeli dan prekasa, pa* opet sadna ne dobije (Posl. 246). Rj. *pre-kasati, kasajući prijeći (mjesto), preboraviti (vrijeme). v. impf. kasati.* — On je goru *pregazio* muške, a *polje* je *prekasao* vučke. Rj. 80b.

prekid, m. die Unterbrechung, intercapedo: A svi svati za mnom brez *prekida.* Rj. *pre-kid. isp. prekinuti, prekidati.* — *Pretg:* bez *pretrga, t. j. jednako, bez prestanka, die Unterbrechung, intermissio, cf. prekid.* Rj. 583a. *Nego* su misli moje jednako — rekao bih bez *prekida* kod vas. Kolo 15 (14). *vidi i* bez prestana, bez patiska; neprestano.

prekidānje, n. Rj. verb. od prekidati. — 1) *rudnja* kojom tko *prekida* što, n. p. *dlake* (das Entzweibrechen, diffractio. Rj.). — 2) *rudnja* kojom tko *prekida, kao srsnuje* što (das bestimmte Entscheiden, z. B. eines Kaufs, determinatio. Rj.).

prekidati, prekidām, v. impf. Rj. pre-kidati. v. pf. prekinuti. — 1) *entzweibrechen, diffringo.* Rj. n. p. *dlake.* — 2) *bestimmt entscheiden (z. B. einen Kauf), determino.* Rj. *kao srsivati što.* — *Ruspre* *prekida* ždrijeb, i izmegju silnijeh rasugjuje. Prič. 18, 18 (schlichtet).

prekinuti, nēm, v. pf. Rj. pre-ki(dnuti). v. impf. prekidati. — 1) *entzweireissen, dirumpo.* Rj. *vidi prekršiti 1.* — Okinuti, 3) *prekinuti, rasjeći.* Rj. 453a. Jedna od one tri jegulje progovori i reče mu: Zakolji jednu od nas tri i *prekini* na četvero, pa jedan komad daj ženi da izije. Npr. 116. *Prekinuti dlaku.* (Pokvariti prijateljstvo). Posl. 261. I u moga bistra dževerdana, koji će ti srce *prekinuti.* Npj. 4, 106. Jer bi on onda odmah morao *prekinuti* put izmegju Srba i Rusa. Sovj. 41. — 2) *bestimmt entscheiden (z. B. einen Kauf) determino.* Rj. — I to *prekršismo, kao prekinusmo, endigen, finio.* Rj. 571b. Razdvajiti, 2) kao *prekinuti, svsriti, entscheiden, decerno.* Rj. 631a. *Oprave se* u Carigrad, da ono, što je u Akermanu vaopšte zaključeno, odrede i *prekinu.* Miloš 172. Pa ćemo ih pobiti

i prekinuti posao. Nem. 4, 11 (*cessare faciunt opus, aufhören machen*). Braća se umiriše i unutrašnje sragje prekiđoše. DM. 6. sa se, pass.: Koliko će Srbi Turcima plaćati, i kako će oni dalje izmegju sebe živeti, to se ne prekine na miru, nego ostave, da Srbi i Turci osobito svrše. Miloš 27. — 3) prekinuto mi je, t. j. nestalo mi je, *vidi* premaći se: Ema mi je prekinuta građa. Rj. — II. sa se, *refleks.* einen Bruch (*Leibschaden*) bekommen, herniam mihi consciseo, cf. iskilaviti se. Rj. postati kilar. *vidi* i ištetiti se, pretrgnuti se I. — Ko se u gospodskom poslu prekine, ne valja mu zvoniti. (Gospodski se dakle posao radi kao od lijede!). Posl. 156.

prekisanuti, snēm, v. pf. pre-kisnuti, kao odreć uskisnuti. v. impf. kisnuti I. — Rasplinuo se hljeb, kad prekise, pa prijegje preko sućurica. Rj. 641a.

prekivānje, n. das Uberschweissen, Uberschmieden, recuso. Rj. *verb.* od prekivati. radnja kojom tko prekiva.

prekivati, prekivām, v. impf. überschmieden, überschweissen, recudo. Rj. pre-kivati. v. pf. prekovati.

prekjuče, vorgestern, nūdius tertius. Rj. prek-juče. *vidi* prekljače, prekojuče. — Nakjuče, treći dan natrag (t. j. uoči prekjuče), kao naksjutra u napredak. Rj. 391b. Prekjuče sam primio od Kopitara... Straž. 1887, 110.

prekjučerañji, prekjučerašnji, *adj.* vorgestrig, quod fuit nūdius tertius. Rj. što je bilo prekjuče ili je od prekjuče. *vidi* preključerañji, preključerašnji.

prekladanj, prekladnja, m. *vidi* prijeklad, i *syn.* ondje. — Maćak čući na prekladnju, koledol Živ. 10. prekladanj? — zu nast. *isp.* bacanj.

preklāni, vor zwei Jahren, ante duos annos, ante biennium. Rj. prek-lani. *vidi* onomlani. *isp.* lani. — Kao što su 1813 godine bježali iz Srbije u Srijem i u Banat, a preklani iz Banata u Srijem i u Srbiju. Rj. 583a.

preklanjānje, n. *vidi* preklonjanje. Rj.

preklanjati, njām, v. impf. Rj. pre-klanjati. v. pf. prekloniti. — 1) *vidi* preklonjati. Rj. — 2) sa se, *refleks.* *vidi* preklonjati se. Rj. — Ona im se smjerno preklanjaše, al' im konja ne će da odjaše. Npj. 2, 522.

preklanjškī, *adj.* vorzweijährig, quod fuit ante duos annos. Rj. što je bilo preklani ili je od preklani. — Vi ste vidjeli iz one moje preklanjške kujižnice, šta ja mislim. Slav. Bibl. 1, 90.

preklečić, m. (u Srijemu) u sanduku mala pregrada, das Fach, locus (cf. klijet). Rj. prekle(t)čić, dem. od prijeklet. — Bio vješt stolarski majstor... jednom načini jedan osobiti sandučić sa tajnijem preklečićima. Sovj. 38.

preklinjānje, n. Rj. *verb.* od 1) preklinjati, 2) preklinjati se. — 1) radnja kojom tko preklinje koga. — 2) radnja kojom se tko preklinje (das heilige Be-theuern, Schwören, testatio deorum. Rj.).

preklinjati, njēm, v. impf. pre-klinjati, v. impf. prosti kleti. — 1) koga (čim): Dah je moj mrzak ženi mojoj, a preklinjem je sinovima utrobe svoje. Jov 19, 17. — 2) sa se, *refleks.* hoch und theuer schwören, testor deos hominesque: kune se i preklinje se. Marko joj se kune i preklinje. Rj. — Onda se Miloš stane kleti i preklinjati, da ga nije niko na to nagovorio. Miloš 49.

preklōniti, preklōnim, v. pf. pre-kloniti. v. impf. preklanjati, preklonjati. — 1) n. p. glavnu, den Kopf vorwärts beugen, inclino caput. Rj. — Ostavih sebi sedam hiljada ljudi koji ne prekloniše koljena pred Vaalom. Rim. 11, 4. — 2) sa se, *refleks.* sich ver-beugen, inclinor. Rj. *vidi* pokloniti se. — Pred Kulinom prekloni se kneže, pa mu pogje ruci i papuču. Npj. 4, 197. — I smjerno se njemu preklonio, poljubi ga u skut i u ruku. 4, 475.

preklonjānje, n. das Beugen, inclinatio. Rj. *vidi* preklanjānje. *verb.* od 1) preklonjati, 2) preklonjati

se. — 1) radnja kojom tko preklonja što. — 2) radnja kojom se tko preklonja.

preklonjati, njām, v. impf. Rj. pre-klonjati. *vidi* preklanjati. v. pf. prekloniti. — 1) beugen, inclino. Rj. n. p. glavnu, koljena. — 2) sa se, *refleks.* sich ver-beugen, inclinor. cf. preklanjati se. Rj. preklonja se tko pred kim.

preklōpiti, preklōpim, v. pf. bedecken, tego, n. p. ovce preklōpile polje. Rj. pre-klopiti, *vidi* prekriliti, kao prekriti 3. kao prost glagol ne nalazi se. *isp.* klōpiti.

preključe, *vidi* prekjuče mit allen Ableitungen. Rj. prekjuče (i s umetnutim l: preključe). Korijeni 206. *vidi* i prekojuče.

preključerañji, prekjučerašnji, *adj.* što je bilo prekjuče, i što je od prekjuče. *vidi* preključerañji, prekjučerašnji. *isp.* preključe, gdje se kaže: *vidi* prekjuče mit allen Ableitungen, t. j. da se riječi, koje se dorode od prekjuče, mogu imati i umetnuto l.

preko, praepos. (su gen.) über, trans. Rj. *vidi* preo, pro. slož. ispreko, spreko. — 1 a) s ovim prijedlogom riječ u drugom padežu pokazuje, da je onome što sama znači, s gornje strane mjesto po kome se što miče s jednoga kraja na drugi (nu pitanje kuda?). — Kako ću prijeći preko ove vode. Npr. 5. Preveo bi ga žedna preko vode. Posl. 260. Soko leti preko Sarajeva. Npj. 1, 319. Od žalosti i ijeda bači kotle preko kuće. 1, 522. Kotrlja se Golotrbe Ivu... pa poteže pušku od pojasa, preko sebe daje vatro živu. 3, 102. — b) kaže se pravac u prenesenom smislu: Stogogj paša hoće da ište od naroda, to sve biva preko oborknezora. Danica 2, 96. On ih je (pjesme) preko nekoga od svojih mlagjih prepisao od neke slepice. Npj. 1, XXV. U kome su (jeziku, t. j. Njemačkom) sve riječi prošle preko suda Bog zna koliko puta. Pis. 64. Ima još jedan čovjek, preko kojega bismo mogli upitati Gospoda. Dnev. II, 18, 7. Za to ih sjekoh preko prorōka. Os. 6, 5. — 2) mjesto mićanja može biti i samo bavljenje (nu pitanje gdje?). Preko onoga gospodskoga odclu obuče svoje stare siromaške baljine. Npr. 64. Slagja smokva preko plata (nego ona što se može uzabrati kad čoek hoće). Posl. 289. Golu sablju preko krila drži. Npj. 1, 159. Daleko su naši dvori preko lugora. 1, 173. Valja da je onđe nekad bio most preko Morave. Danica 1, 23. Narod koji stajaje preko mora. Jov. 6, 22. — 3 a) značenje bavljenja može se prenijeti na vrijeme, koje se onda misli od početka do kraja: Zatop se ostavi u kakvoj čabrci, pa preko zime kad hoće da se jede, izvadi se malo u tavu te se pogrije. Rj. 198a. Trojka, vinova loza koja više puta preko ljeta cvati i ragja. Rj. 750b. Sav crkveni red preko godine nije drugo nego... DP. 318. — b) riječi dan i noć uz ovaj prijedlog u ovom značenju običnije su u akusativu, koji je ovaki kakav je s prijedlozima do i od: Preko dan je zniija, ali kako veće dogje, on svuče sa sebe onu zniijnju košulju. Npr. 55. Da ne ostane preko noć ništa do jutra. Mojs. V, 16, 4. *vidi* preo dan, preo noć (krivo pisano sastavljeno preodan, preonoć). — 4) što je preko čega, kao da je vrh njega ili doduno: Imao nekakav car jedinicu šcer, preko mjere lijepu. Npr. 100. Imaše nekakav car ženu preko načinu milovaše. 113. Ko traži hljeba preko poguče, želi i ovsenice. Posl. 157. Glavni su knezovi i preko magistrata, a ostali su pod magistratima. Miloš 192. I preko svega toga postavljena je megju nama i vama velika propast. Luk. 16, 26. Kad nam je bilo preteško i preko site tako da se nijesmo nadali ni življeti. Kor. II, 1, 8. Nemoj uzeti žene preko jedne žene, da je uvijeliš. Mojs. III, 18, 18. Ne može prvencem učiniti sina od mile preko sina od nemile koji je prvenac. V, 21, 16. Carstvo Judejsko održa se preko sto godina duže od carstva ostalih devet plemena. Prip. bibl. 90. — 5) preko nečega može u prenesenom smislu biti nešto

i onda, kad se s njim ne podudara budući tim izvan njege: Ako je aga veliki gospodar, ne smije drugi da mu kmeta primi preko njegore volje. Rj. 278a. Činiti što preko sreca, gegen seinen Willen. Rj. 710b. One druge dvije sestre pošto vigješe da im se sestra najmladja vjeri preko njih žetvjeih i starijih, počnu joj o glavi raditi. Npr. 112. Ja šćadijah, mati, preko reda da napojim mojega Šarina. Npj. 2, 376. Koji bješe skoro poginuo od Spuzana preko vjere tvrde. 5, 419. — *isp.* Sint. 279—284.

preko dan, *im den andern Tag, altero quoque die, cf. prezdán.* Rj. preko dan znači svaki drugi dan, n. p. kokoš nosi preko dan; pu imamo ovdje preko za vrijeme u onom smislu kao u riječi prekosjutra, alicrebijalno, te bi može biti valjulo i pisati prekodan. *isp.* Sint. 283. *vidi* prežđán, *adv. preko dan*, drugi dan. Rj. 571a. *vidi* i naprežđán.

Prekôdrinae, Prekôdrinca, *m.* Rj. Preko-drinae, čorjek ispreko Drine.

Prekôdrinka, *f.* Rj. Preko-drinka, žena ispreko Drine.

Prekôdrinskî, *adj. jenseits der Drina, transdrinanus.* Rj. što pripadu Prekôdrinju. — Prekôdrinski vojvoda Sima Katić. Miloš 36.

Prekôdrinje, *n. die Gegenid jenseits der Drina, regio transdrinana.* Rj. kraj preko Drine. *isp.* tako slož. ime Prekoruplje.

prekôjasiti se, šim se, *v. r. pf.* (u Zemnu) kad dijete uhvati mali frás, kažu prekojasilo se, *epileptisch werden, epilepsia corrupti.* Rj. pre-kojasiti se, *pf. je i prosti* kojasiu se (kao javiti se, mimogred pozdraviti).

prekôjuće, *vidi* prekjuee, prekljuće: Ta kud ideš, Boga ti, prekôjuće Baš-Celik progje i pronese tvoju ženu. Npr. 197.

prekômorac, prekômorca, *m. der über dem Meere her ist, transmarinus, cf. prekomorlija; Kako dogje Arap prekomorac.* Rj. preko-morac, čorjek ispreko mora.

prekômorka, *f.* Rj. preko-morka. — 1) ein Frauenzimmer von jenseits des Meeres, mulier transmarina. Rj. žena ispreko mora. — 2) puška prekomorka, eine Flinte von jenseits des Meeres (aus Venedig), die Uberschieße, telum ultramarinum: O ramenu duga prekomorka. Rj. puška ispreko mora (iz Metaka).

prekômorlija, *m. rudi* prekomorac. Rj. — našoj riječi dodat Turski završetak li(ja). takve riječi kod bakarlija.

prekômorskî, *adj. übermeersich, transmarinus.* Rj. što je ispreko mora. *isp.* zamorskî.

prekônačiti, čim, *v. pf.* pre-konačiti. *vidi* prenočiti. *konačiti* noć preboraviti. *v. impf. (i pf.) konačiti.* — Daj mi Draško Brgjanku gjevojku, jednu noćeu da prekônačimo. Npj. 4, 62.

prekônož, *n. p.* zapeti konje u prekonož, t. j. obadva za desnu ili za lijevu nogu (da jednoga jedna noga izmeggju sapetijeh ostane prosta); tako je konjima mnogo teže ići nego kad bi se sapeo jedan za lijevu a drugi za desnu nogu. Rj. preko-nož, *drugoje je poli osn. u noga.*

prekôpati, pām, *v. pf.* Rj. pre-kopati. *Daničić meće ake.* prekôpati, prekôpām. Rad 6, 119. *v. impf.* prekôpavati. — 1) durchgraben, perfodio. Rj. — 2) übergraben, perfodio. Rj.

prekôpāvānje, *n.* — 1) das Uebergraben, perfossio. Rj. — 2) das Graben mitten durch, perfossio. Rj. *verb.* od prekôpavati. radnja kojom tko prekôparu što.

prekôpāvati, prekôpāvām, *v. impf.* Rj. pre-kopavati. *v. pf.* prekôpati. — 1) übergraben, perfodio. Rj. sa se, *pass.*: Ja mislim, da se u Srbiji ašorom slabo zemlja prekôparu i prevreće. Pis. 25. — 2) mitten durchgraben, perfodio. Rj.

prekôraćiti, prekôraćim, *v. pf. überschreiten, transgredior.* Rj. pre-koraćiti. *vidi* prekroćiti. *v. impf.* pre-

koraćivati. — Konj zakorači, kad nogom prekorači preko štrange, te mu štranga dogje megju noge. Rj. 178a. sa se, *pass.*: Rakovac je mali poćočiv, koji se u svako doba godine na svakom mjestu može prekoraćiti. Npj. 1, XXII.

prekôraćivānje, *n. das Uberschreiten, transgressus.* Rj. *verb.* od prekoraćivati. radnja kojom tko prekoraćuje što.

prekôraćivati, prekôraćujēm, *v. impf. überschreiten, transgredior.* Rj. pre-koraćivati. *v. pf.* prekoraćiti. — sa se, *pass.*: Nogostup, prijelaz preko plota, gdje se samo prekoraćuje. Rj. 423b.

prekôramica, *f.* (u Licu) kaiš o kome preko ramena visi torbak, Aehselriemen, lorum perac. Rj. preko-ramica.

prekôran, prekôrna, *adj. der Vorwürfe hören muss, quæ saepe oburgatur:* svagda je prekoran. Rj. koji se često prekoraća, kori. *vidi* prijekoran.

prekôravānje, *n. vidí* korenje. Rj.

prekôravati, prekôravām, *vidí* koriti. Rj. *v. impf.* pre-koravati. *vidí* i ukoravati. *v. impf. v. pf.* prekôriti.

prekôrećica, *f.* (u Zemnu) Sprichwort, proverbium, *cf.* poslovice. Rj. *vidí* i prića 2. preko-rećica, *drugoje je poli osn. u riječ.*

prekôriti, prekôritim, *v. pf.* koga, cinem Vorwürfe machen, caprobro: Ea su te Turci prekôriti. Rj. prekôriti. *vidí* ukôriti. *isp.* zabaviti 3. *v. impf.* prekôravati. — Teško zemlji kuda vojska progje, i gjevojci koja sama dogje! Prvo joj je jutro prekôreno: »Da si dobra, ne bi došla sama.« Posl. 314. A Miloša ljuto prekôrio: »Ah Milošu, rgja te ubila! što činite, te se ne bijete?« Npj. 4, 319. Ajte, braće, mene poslušajte, prekôrite sree u junake, pomislite za Turske megdane i na naše mlade Crnogorce, pa žalosna srea preslovite. 5, 380. Ako se ko od raje poturci . . . ne samo što ga ne će niko prekôriti preggjušnjom vjerom, nego će . . . Danica 2, 89. Vila ga (eara) prekôri da on to bez nje ne bi mogao učiniti. Kov. 31. Onda su me prekôriti (te jako!) što i megju njima nijesam koga naznačio da kupi prenumerante. Rj. 1, XV. Avram prekôri Avimelehu za studenac. Mojs. 1, 21, 25.

prekôrnica, *f.* planina izmeggju Župe Nikšiće i Bjelopavlića. Rj.

prekôrugje, *n.* o čemu vise ždrepanici, die Wage, jugum. Rj. u kôla. preko-rugje, *drugoje je poli osn. u ruda. vidí* jarmac, jarmak.

prekôruplje, *n.*: I pokupi Prekoruplje ranno. Rj. *isp.* tako slož. ime Prekôdrinje.

prekôsiti, prekôsim, *v. pf. zerschneiden, durchbohren, dissecō.* Rj. pre-kositi. kao presjeći. *v. pf.* kositi. — Kad to vigje Mujo Ture mlado, od pojasa handžar povadio, njime svoje sree prekôsio. Npj. 2, 51. Već mu zubim grkljan prekôsio. 11Npj. 1, 224.

prekôsjutra, preko-sjutra, *vidí* preksjutra, ondan. — Četiri pare danas, četiri sjutra, to je osam, a četiri prekosjutra, to je dvanaest i t. d. Npr. 174. Kad iskušam oca svojega sjutra u ovo doba ili prekosjutra, ako ne pošljem k tebi . . . Sam. 1, 20, 12. Prekô-sjutra, preksjutra. Korijeni 285.

prekôsréd, mittlen, *per medium:* uze ga prekôsréd srijede. Rj. preko-sred, prijedlog (uza nj dolazi gen.) složén od prijedl. preko i sred. *vidí* preosred. značenju prijedlogu sred dodaje prijedlog preko značenje sroje.

prekôvati, prekôvujēm, *v. pf.* pre-kovati. *v. impf.* prekivati. — 1) überschmieden, recudo. Rj. — 2) nanovo potkovati: Mi njegova konja prekôvali, srebrne mu klince udarili. Rj. — Otpočnimu da konje prekujemo. Kov. 69.

prekraćivānje, *n. verb.* od prekraćivati. radnja kojom tko prekraćuje što.

prekraćivati, prekraćujēm, *v. impf.* pre-kraćivati, abkürzen, breviare, abbreviare, decurtare. *v. pf.* pre-

kratiti. — *sa se, pass.*: Svi se dani naši prekraćuju od srdnje tvoje (Gospodel), godine naše prolaze kao glas. Ps. 90, 9. Strah Gospodnji dodaje dane, a bezbožnicima se godine prekraćuju. Prič. 10, 27 (brevia-buntur, werden abgekürzt).

prekranjanje, *n. das Zuschneiden auf eine andere Art, sectio ad aliam formulam.* Rj. verb. od prekranjati radnja kojom tko prekranja što.

prekranjati, prekranjam, *v. impf. anders zuschneiden, secō ad aliam formulam.* Rj. pre-kranjati. *v. pf.* pre-krojiti. — Ima nastavaka, kojima prekranja reći. Vid. d. 1861, 71.

prekratiti, prekratim, *v. pf.* Rj. pre-kratiti. — **1**) *vidi zakratiti*: što on rekne, ni car ne prekrati. Rj. *v. impf. prost kratiti 2, slož. isp. zakraćivati.* — **2**) *kao pokratiti, učiniti kraće, kürzer machen, verkürzen, abkürzen, abbreviō, decurto*: Kako je do podne pio rakiju ... može biti da mu je to prekratilo život. Sovj. 91. *Ove ratore prekratiti pomagao je jeromonah Sava.* DM. 20. *sa se, pass.*: Jer šta je njima stalo do kuće njihove nakon njih, kad se broj mjeseca njihovijeh prekrati? Jov 21, 21. *v. impf. prekraćivati.*

prekreati, eam, *v. pf.* pre-kreati *n. p. lagju, odriše je nakreati*: Prekreati je da će metal'. DPosl. 100. *isp. preteretiti, pretovariti 2. v. impf. kreati.*

prekretnuti, prekrēnēm, *v. pf.* Rj. pre-kre(t)nuti. *v. impf. prekratati.* — **1**) *überschwenken, desuper iurlino.* Rj. — **2**) (u Dubr.) iz jednoga suda u drugi, *vidi preručiti*. Rj. *vidi i presuti 1.*

prekrēt, *m. (loc. prekrētu).* Rj. pre-kret. *isp. prekrenuti, prekratati.* — **1**) podvalak (okruglo debelo drvo) koji se podmetne pod vag te se vag po njemu pomiče, *n. p.* kad se prevlači čitava zgrada, *Unterlage unter dem Hebel, hypomochlion.* Rj. — Jarebička crkva u Jadru prevučena je čitava na prekrētina i vagovima 35 stopa. Rj. 719b. — **2**) (u Risnu i f.) *der Umschwung, revolutio*: stoji na prekretu (*prekrēti*), *cf. prekretnja.* Rj.

prekrētanje, *n.* — **1**) *Uberschwenken, inclinatio.* Rj. — **2**) *vidi preručavanje.* Rj. *verb. od 1) prekratati, 2) prekratiti se, koje vidi.*

prekrētati, prekrēcēm, *v. impf.* Rj. pre-kretati. *v. pf. prekrenuti.* — **I. 1**) *überschwenken, desuper inclino.* Rj. — **Veće prekreće.** Posl. 34. — **2**) (u Dubr.) *vidi preručivati.* Rj. *vidi i presipati 1.* — **II.** *sa se*: prekrētati se, prekrēcēm se, *v. r. impf. ein Spiel, in Oesterreich hutschen, in asse ex axe mobili sursum et deorsum moveri.* Rj. *vidi enbati se.* *kad se metne dasku ili balvan preko balvana, tako da se jedan kraj u vis diže kad drugi dolje pada, te se tako djeca stojeći ili sjedeći na jednom i na drugom kraju prekreću.*

prekrētinja, *f.* *vidi prekret 2.* Rj. — *riječ i s takim nast. kod čežnja.*

prekriliti, prekrilim, *v. pf. bedecken, obtego*: Sve mu polje prekrilite ove. A konji mu polje prekrilili. Rj. pre-kriliti (*kao prost glagol ne nalazi se. isp. kriliti*). *kao prekriti 3. vidi preklopiti, pritisnuti, zakriliti 2.* — Kad dogju na jedno polje, a tu golub prekrilio polje. Npr. 80. U veće doletješe prepelice i prekrilise oko. Mojs. II. 16, 13. Evo narod izide iz Misira, evo prekrilio je zemlju. IV. 22, 5 (*operuit superficies terrae, bedecet dus Angesicht der Erde*).

prekriti, prekrijēm, *v. pf.* Rj. pre-kriti. *v. impf. prekrivati.* — **1**) *n. p. kuću, crkvu, neu decken, denno tego.* Rj. *nanovo pokriti.* — **2**) *anders wo verbergen, alibi celo.* Rj. *kao sakriti drugdje.* — **3**) *decken, tego*: U Milice erne trepavice, prekrile joj rumen' jagodice. Crn mu perčin v'jeli vrat prekrilo. Prekrivene crvenom kudifom. Dok sagradi divnu gragjevinu, prekri kulu teškijem olovom. Rj. *kao posve pokriti.* — Visoka jela do neba, široke grane podvila, sve ravno polje prekrila. Npj. 1, 333 (*za ovaj pri-*

mjer isp. preklopiti, prekriliti). Divno bješe konja okitio: Tatarsko mu sedlo udario, prekrilo ga crvenom mauirom. 4, 57.

prekrivalo, *n. der Schleier, velum*: (H)od' mi snimi tanko prekrivalo. Rj. pre-krivalo. *isp. prekriti 3 (suvim pokriliti) lice. vidi duvak, prijevjes, veo.* — *riječ i s takim nast. kod bućalo.*

prekrivaje, *n.* — **1**) *das Verstecken an einen andern Ort, occultatio mutata.* Rj. — **2**) *das neue Decken (des Daches), contextio nova.* Rj.: **1** za samo prekrivanje namustira ili crkve mora se iskati dopuštuje. Danica 2, 108. *verb. od prekrivati. radnja kojom tko prekriva što.*

prekrivati, prekrivām, *v. impf.* Rj. pre-krivati. *v. pf. prekriti.* — **1**) *neu decken, denno tego.* Rj. *nanovo prekrivati.* *sa se, pass.*: Kad se kakuv namustir prekriva, onda okolni narod osobito pomaže. Danica 2, 111. — **2**) *anders wo verbergen, occulto alio loco.* Rj. *kao sakrivati drugdje.*

prekriviti, prekrivīm, *v. pf. seitwärts krümmen, incurvo*: Paupero prekrivila. Rj. pre-kriviti. *v. impf. kriviti 1 (što).*

prekrižiti, prekrizīm, *v. pf.* — **1**) pre-kriziti. *znachi što i prekrstiti.* J. Bogdanović. *v. impf. križiti.* — Iz eagrija izvadio čordu, na sv'jetlu je sopru položio, na nju desnu ruku prekrižio, a više nje vino proljeva. HNpj. 1, 280. — **2**) *sa se, refleks. prekrižiti se, vidi prekrstiti se. u Hrv.*

prekrmak, prekrīmka, *m.* muško june od godine dana, od prilike kao ozimče. Rj. pre-krmak. *isp. prekrmiti.*

prekrmiti, prekrīmim, *v. pf. vidi prehraniti, cf. krmiti.* Rj.

prekrnik, *m. der ärgste Mörder, cf. krnik*: Da su Turci prekrnici, Bog ih kleo. Rj. pre-krnik, *preceliki, najveći krnik. vidi prekrvnik.* — *po rgjavu izgovoru ispulo v.*

prekročiti, prekročim, *vidi prekoraciti.* Rj. *v. pf. pre-kročiti. v. pf. je i prosti kročiti.*

prekrojiti, prekrojim, *v. pf. anders zusehneiden, secō ad aliam formulam.* Rj. pre-krojiti. *v. impf. prekrjati.* — Ovako prekrojijeh. Ćirilovijeh bukvea imamo još više. Bukv. 4. Imahu svoj književni jezik, ako i prekrojen od drugoga. Vid. d. 1862, 19.

prekrstiti, prekrstīm, *v. pf.* Rj. pre-krstiti. *vidi prekrižiti (i se).* *v. impf. prekrščati, prekrštati.* — **I. 1 a**) što rukom, štapom, *bekreuzen, cruce signo*: Kad je Gjorje Srbijom zavladao i Srbiju krstom prekrstio. Rj. — Anjeo prekrsti štapom, a to mesto vode poteče vino. Npr. 80. Ljeva ruka krsta nema, a ovo ovgje mjesto nema. (Govori bajalica ... *prekrstivši iznad boļjetice*). Posl. 169. — **b**) *kao pokriti*: Ako evili, jest joj za nevolju, jer je bane Emku zarobio, hoće bane da prekrsti Emku, a ne će se Emka da prekrsti. Npj. 1, 479. — **2**) ruke, noge, *kreuzen, deussō.* Rj. — *»Eto to mu je obrok«* ... a Stojša kad to vidi, *prekrsti noge* pa sve opucka do mrve. Npr. 29. Izagje iz groba jedan čoek ... onako prekrštenijeh ruku i nogu kao što su ga kad je umir'o u grob vrgli. 97. — **II. sa se, refleks.** — **1**) *sich bekreuzen, cruce se signare.* Rj. — *»Ne! dok se ne prekrstiš ovako kao i ja«.* Megjedović gladan ne imajući kud kamo prekrsti se, pa onda počnu jesti. Npr. 3. *Prekrsti se put istoku i klikni jakoga Boga u pomoć.* 94. Pa ustade na noge, pa se časnu krstu prekrstio. Npj. 2, 490. Crnogorci, moja braćo draga! časnijem se krstom prekrstite, (H)ristu Bogu ruke podignite, 4, 82. — **2**) *kao prekrstiti se*: Ako evili, jest joj za nevolju, jer je bane Emku zarobio, hoće bane da prekrsti Emku, a ne će se Emka da prekrsti, volji skočit' niz bijelu kulu. Npj. 1, 478. — **3**) *prekrstiti se čega, kao ostaviti ga se*: Dokle se god od srege dojako'njega krpeža ne prekrstimo, dotle ne će biti od nas ništa. Vlazić 1, 19. *isp. krstiti se koga,*

čega, od koga, od čega; i *syn. ondje*. — **4**) u pjesmi: »Ako vojno dobre sreće bude, s večera će bosiljak niknuti, do po noći i prekršćiti se, a u zoru u kite se viti« . . . S večera je bosiljak nikao, do po noći i prekršćio se, a u zoru u kite se vio. Npj. I, 22. značenje?

prekršćanje, *n. verb. od prekršćati*. Rj. *vidi* prekršćanje.

prekršćati, *prekršćam, v. impf. pre-kršćati. vidi* prekršćati. *v. pf. prekršćiti*. — **1**) bekreuzen, cruce signo. Rj. što rukom, štapom. *isp. prekršćiti* I 1 a. — Bajalica na kućnome pragu prekršćajući bradvom po mišini govori. Rj. 360b. — **2**) n. p. ruke, noge, kreuzen, decusso. Rj. *isp. prekršćiti* I 2.

prekršćiti, *prekršćim, v. pf. Rj. pre-kršćiti*. — **1**) zerbrechen, diffringo. Rj. *v. impf. kršćiti*. sa se, *pass.*: Krivo drvo prije se *prekršćiti* (ulomi) neg ispravi. DPost. 50 (prikršćiti u zap. govoru *nj. prekršćiti*). — **2**) i to prekršćismo, kao prekinusmo, endigen, finio. Rj. kao srsšiti. *vidi* i razdvojiti.

prekršćanje, *n. vidi* prekršćanje. Rj. **prekršćati**, *prekršćam, vidi* prekršćati. Rj.

prekrupa, *f. die Gruape, polenta, aliea*. — Žena uze i razastrije ponjavu povrh studenca, i povrh nje razasu prekrupu. Sam. II. 17, 19 (*ptisanue, Gerstengruape*). Donesoše pšenice i ječma i brašna i prekrupe i boba. 17, 28 (*polenta, Geröstetes*). Da bezumnoga tucati u stupi s prekrupom, ne bi otišlo od njega bezumlje njegovo. Prič. 27, 22 (*ptisanue, die Grütze*). Bungur, prekrupa, polenta. Daničić, ARJ. 735b. *isp. bungur, opah*. — *pre-krupa. isp. krupa, krúpan (n. p. krupno brašno), krúpica (n. p. soli)*.

prekrvnik, *m. Glas. 12, 498. pre-krvnik, preveliki, najveći krvnik. vidi* prekrnik. *isp. krvnik*. — *supstantivu slož. sa pre: premudrost, prijatelj.*

preksinoć, *vorgestern Abends, ante duos dies vesperi*. Rj. *prek-sinoć. isp. sinoć*.

preksinoćni, **preksinotnji**, *adj. vom vorgestrigen Abend, ante duos dies vesperi*. Rj. što je bilo preksinoć ili je od preksinoć. za nistarke *isp. božićni i božinjni*.

preksjutra, *vidi* prekosjutra, *ondan; übermorgen, perendie*: U gdje kojim gazdinskim kućama gotovo svaki dan ima gostiju, n. p. danus pop, sjutra kalugjer, preksjutra Turčin ili kakav prosjak. Rj. 309b. Prekosjutra, preksjutra. Koričeni 285.

prekubati, *hām, (zap. prikubati), nimis coquere. Stulli. v. pf. pre-kuhati, odrisē skubati*. — *prekuvan, a, o, za sehr gekocht, percoctus*. Rj.³ 592a.

prekukati, *kām, v. pf. pre-kukati, kao kukajući preborariti. v. impf. kukati*. — *Sirotinja često plače, prekukala!* Često plače, brzo raste, to moj jade! Kov. 102. Ne bi sestru pobrojala mnoge jade, što sam jedna izgubila, prekukala! 107.

prekundačiti, *čim, v. pf. Rj. pre-kundačiti*. — **1**) überschäften, seapo novo munio. Rj. n. p. pušku, t. j. nov joj kundak načiniti. *v. impf. kundačiti*. — **2**) prekundačio se, *von einem, der sich anders trägt als sonst, vestem mutarit*. Rj. kaže se za koga, koji se predjone, obuče se drukčije nego što se nosi obično.

prekupac, *prekupca, m. der Verkäufer, emens ante alios, propola*. Rj. *pre-kupac, koji prekupljuje što*. — Njojzi ni dolaze prekupei trgovci: Prodaj nam, devojko, lava i labuda«. Npj. I, 279. Ko je to smislio na Tir, čiji trgovci bjehu knezovi, i prekupei slavni na zemlji? Is. 23, 8.

prekupiti, *prekupim, v. pf. vorkaufen, emo ante alios*: ja sam kupio pa je drugi prekupio od mene. Rj. *pre-kupiti. v. impf. prekupljivati*. — Ukraden konj, kojega pozna pregjašnji gospodar, ako bi ga i prekupio drugi ne znajući da je krađen, opet se vraća pregjašnjemu gospodaru. DM. 305.

prekupljivanje, *n. das Vorkaufen, emptio ante*

alios. Rj. *verb. od prekupljivati. radnja kojom tko prekupljuje što*.

prekupljivati, *prekdpljujem, v. impf. vorkaufen, emo ante alios*. Rj. *pre-kupljivati. v. pf. preknpiiti*. — A ja sam junak morskí trgovac, što prekupljuje morske trnjine. Npj. I, 325.

prekužiti, *žim, v. pf. (od kuga) überstehen, defungi malo*. Rj. *pre-kužiti, pretrpjati kugu ili kako god zlo. v. impf. kužiti*.

prela, *f. vidi* presličica I. Rj. *hyp. od preslica. vidi* i prelja 2.

prelae, *prelea, m. (u Srijemu) čovjek koji prede i više se miješa sa ženskinjem nego s muškarcima; gdje koji su takovi ljudi i po govoru naličniji na žene nego na ljude, Weibling, effeminatus*. Rj. *hyp. 2 prelo m.*

prelaganje, *n. verb. od prelagati. radnja kojom tko prelaže što*.

prelagati, *prelāžem, v. impf. pre-lagati. v. pf. pre-ložiti*. — Kod nje majka ruho prelagase. »Kome, majko, b'jelo ruho stažes?« »Bogme tebe, moja mila ščerec! Ja sam tebe Jovan begu dala, sad će doći kićeni svatovi. Herc. 173.

prelamanje, *n. das Entzweibrechen, diffractio*. Rj. *verb. od prelamati. radnja kojom tko prelama što*.

prelamati, *prelāmam, v. impf. eintzweibrechen, diffringo*. Rj. *pre-lamati. v. pf. prelomiti*. — I ne kazah za junačke ruke, kojeno su koplja prelamule i na gole sablje udarale. Npj. 3, 357. Nije li ovo post . . . da prelamaš hljeb svoj gladnome? Is. 58, 7.

prelastiti, *prelastim, v. pf. betrügen, decipio*. Rj. *pre-lastiti. vidi* prevariti. *v. impf. prelaščivati. isp. lastisati, laskati (prema tome kao laskajući prevariti, varati?)*. — Zato što prelastiše narod moj govoreći: mir je. a mira ne bješe. Jezek. 13, 10.

prelaščivanje, *n. das Betrügen, deceptio*. Rj. *verb. od prelaščivati. radnja kojom tko prelaščuje koga*.

prelaščivati, *prelaščujem, v. impf. betrügen, decipio*. Rj. *pre-laščivati. vidi* varati. *v. pf. prelastiti*. — Blagijem riječima i blagoslovima prelaščuju srea bezazlenijeh. Rim. 16, 18. Prorokovahu Valom, i prelaščivahu narod moj Izrailja. Jer. 23, 13.

prelazak, *prelaska, m. pre-lazak, djelo kojim tko prijeđe iz čega, preko čega. isp. prijelaz*. — Još prije prvoga prelaska moga n Srijem. Pis. 95. Napominje pjesmu Mojsijevu *po prelasku preko crvenogu mora*. DP. 52. Ovaj prelazak iz tame k vidjetu. 62.

prelazan, *prelazna, adj. u gram. transitivno: Što su jedni (glugoli) neprelazni a drugi prelazni*. Rad 6, 101. *adv.: 1. prelazno: Njetko me aranka . . . 2. neprelazno. Daničić, ARJ. 99b.*

prelaziti, *žim, v. impf. Rj. pre-laziti. v. pf. prijeći*. — **1**) hinübergchen, transco: gdje se prelazi preko Dunava. Rj. — Sunčeva je majka zapita: »Od kud ti ovde, rajska dušice?« »Došla sam pitati tvoga sina . . . jer on preko svegu svetu prelazi.« Npr. 56. Oj meseče, moj noćni putniče! ti prelaziš selu i gradove. Npj. I, 573. Često knjige zemlju prelazahu od Al-age agi Asan-agi. I, 576. Ostavljajući sad pravim političima, neka presude, jesu li . . . ja prelazim k vladarju M. Obrenovića. Miloš 43. Od jerova prelazi G.-e- na celu našu azbuku. Nov. Srb. 1818, 309. U Bosni je vojvodstvo prelazilo od oca nu sinu. DM. 63. Samo kad porodica zamre, pravo prelazi plomenu. 67. Prelazeci na stvar pitam . . . GP.N. 15. — **2**) überlaufen, evundo: prelazi vino preko kace. Rj. — **3**) ova bolest prelazi, ist ansteckend. Rj. *isp. prelažljiv*.

prelaženje, *n. — 1) das Hinübergchen, transitio. Rj. — **2**) das Überlaufen, exundatio. Rj. *verb. od prelaziti, koje vidi*.*

prelažljiv, *adj. n. p. bolest, ansteckend, contagiosus*. Rj. što prelazi. *isp. prelaziti 3. vidi* priljepljiv. — *pred lj samo se glasovi z i s mijenjaju u ž i š (prelažljiv, košljiv) a i oni ne svagda (popuzljiv)*. Osn. 95.

prelōditi se, prelōđim se, *v. r. pf. zufrieren, congelari*: I Turkom se ruke preledile. Rj. pre-lediti se. *v. impf.* lediti se.

prelōtjeti, prelōđim, *v. pf. hinübersiegen, pervolo, transvolo*. Rj. pre-letjeti. *dem.* preletnuti. *v. impf.* prelijetati. — Kad se konj polja dohvati, preleće kao munja do jezera. Npr. 153 (*preleće = preletje*). Je li kad video taki i taki grad, a oruo odgovori: »Samo sam jedan put u svome veku preleto preko njege.« 239 (preleto *ist.* mjesto preleto, preletjela). I tako im Bog i sreća daje, ni tica im puta ne preleće, dogje Pavle dvoru bijelome. Npj. 3, 371.

prelētnuti, prelētñem, *v. pf. dem.* od preletjeti: Da preletne Ritsnu bijeloga. Rj. pre-letnuti. *v. pf. je i prosti* letnuti.

prelōžāk, preležāka, *m.* kruh koji se ne će onog dana kad se ukuha, da se ukiseli za pečenje, van preleži čak do sutra. J. Bogdanović. *isp.* preležati 2.

prelōžati, žim, *v. pf. überliegen, juceo*. Rj. pre-ležati. *v. impf.* ležati. — 1) prelazno, kao ležeći preboraviti: preležao čitav dan. Rj. — 2) neprelazno: Svako zruo po šinika dalo; koja li je njiva preležala, preložnica sto šinika ravno. Herc. 335.

prelibati, bām, *v. impf.* (u C. G.) *vidi* preljevati. Rj. pre-libati. *vidi i* prelijevati, prelivati. *isp.* odlibati (*v. pf.* odiliti). *v. impf.* *isp.* libati 1.

preljetānje, *n. das Ubersiegen, pervolatio, transvolatio*. Rj. *verb.* od prelijetati. *rudnja* kojom prelijeće *n. p.* ptica.

preljetāti, preljetēcēm, *v. impf. übersiegen, transvolo, pervolo*. Rj. pre-lijetati. *v. pf.* preletjeti, *dem.* preletnuti. — Mi se Turci maći ne snijemo od vlaških ljutih zmajeva, prelijeću preko vode Drine, pa se naše Bosne prihvaćaju. Npj. 4, 241. U njoj (u pjesmi) svijetle misli pjevačeve prelijeću i nebo i zemlju i bezdanu. DP. 161.

prelijēvanje, *n. vidi* preljevanje. Rj. *vidi i* prelivanje. — Obratite se ka Gospodu . . . te će ostaviti za sobom blagoslov i žrtvu i prelijēvanje, koje prinosite Bogu našemu. DP. 87.

prelijēvati, prelijēvām, *v. impf.* Rj. pre-lijevati. *vidi i* prelivati. *v. pf.* prelitati. — 1) *vidi* prelijevati. Rj. *vidi i* prelibati. — 2) *sa se, refleks.* prelijēvā se, *v. r. impf.* *n. p.* svila, *schillern, versicolore esse*. Rj.

preliti, prelījēm, *v. pf.* Rj. pre-liti. *v. impf.* prelijevati, prelivati, prelijevati. — 1) iz jednoga suda u drugi, *übergiessen, transfundo*. Rj. *vidi* preručiti, presuti. *ocamo može ići oruj primjer, sa se, refleks.*: Maleni bregovi brzo se preliju. Posl. 174 (*isp.* prijeći 2). — 2) *n. p.* mrtvaca, *begiessen, perfundo*. Rj. *kao polita ga svega čime*. — Kad vidi da mu je glava odsečena, odmah uzme živu vodu, te ga prelije i sastavi glavu, i on opet oživi kao i bio. Npr. 70. Jakov uze kamen, i utvrdi ga za spomen i preli ga uljem. Mojs. 1, 28, 18.

prelivānje, *n.* (u Srijemu) *vidi* preljevanje. Rj. *vidi i* prelijevanje.

prelivati, prelivām, (u Srijemu). Rj. *v. impf.* prelivati. *v. pf.* prelitati. — 1) *vidi* prelijevati. Rj. *vidi i* prelijevati, prelibati. — 2) *sa se, refleks.* prelivati se, prelivā se, (u Srijemu) *vidi* prelijevati se. Rj. *vidi i* prelijevati se. — Voda se preliva u vāde. Zim. 136.

1. prēlo, *n. die Spinnversammlung, Spinnengesellschaft, coctus netricum, cf. supredak*. Rj. *gije se sustaju prelje da predu*. — Hodi, selc, u selo nu prelo, pak se fali u selu drugama, da su tebe zaboljele ruke ljuhajući nejaka bratića. Npj. 1, 612. *rijeći s tukim nast. kod* bjelilo 1.

2. prēlo, *m. als Spitzname für einen Mann, der gesponnen (wie Herkules, der Omphale zu Liebe), vir qui net feminae modo, cf. prelae*. Rj. *upravo hyp. od* prelae, *koje vidi. gen.* prēla, *roc.* prēlo.

prelōmiti, prelōlim, *v. pf. entzweibrechen, diffringo*. Rj. pre-lomiti. *v. impf.* prelamati. — Da ni po što

ne lome kolača . . . ali kad poslije prelome i zagrizu, vide da su kolači od zemlje. Npr. 177. Uze onijeh pet bljebova i prelomirši dade učenicima svojijem. Mat. 14, 19.

prelōžiti, prelōžim, *v. pf.* pre-ložiti. *govori se u Ilrv. n. p.* preložiti potok, *t. j. načiniti mu drugi put. isp.* premjestiti, prestaviti. *v. impf.* prelagati.

preložnica, *f. t. j. njivu, koja je preležala*: Svako zruo po šinika dalo; koja li je njiva preležala, preložnicu sto šinika ravno. Herc. 335. *vidi* prijelog, ejelica, ledina, živica 2.

prelja, *f. — 1) die Spinnerin, netrix*. Rj. *koja prede. vidi* prēda. — Babom korizom plaše i male prelje i pletlje, kao u Zemnu gvozden-zubom. Rj. 9b. *rijeći s tukim nast. kod* bjelijja. *isp.* hitroprelja, tankoprelja, zloprelja. — 2) *vidi* preslica: Na jednome deije prelje *zlutne*, gje sigjele dvije mile kćeri, prele svilu na zlatno vreteno. Rj. *vidi i* prela.

preljeći, prelēgnēm, (preljegob, prelježe, preljegao, gla) *v. pf. vidi* prijeći: Kad je bio vodu preljegao. Rj. pre-ljeći, *kao prost glagol ne dolazi. isp.* ljeći. *vidi i* preljesti, preići. *v. impf.* prelaziti.

preljesti, preljēžēm, (preljezoh, preljeze, preljezao, zla) *vidi* preljeci. Rj. pre-ljesti. *vidi i* prijeći, preići. *v. impf. slož.* prelaziti, prosti ljesti.

preljētiti, tim, *v. pf. übersommern, aestivo*. Rj. pre-ljetiti, ljetu preboraviti. *isp.* oljetiti se, zaljetiti. *v. impf. (i pf.)* ljetovati.

preljēt(ū), ulj. *n. p.* slanina, *was über einen Sommer lung geliebet, quod aestatem perduravit*. Rj. što ljetu preboravi.

preljēvānje, *n. das Ubergiessen, transfusio*. Rj. *verb.* od preljevati. *rudnja* kojom tko preljeva što. *vidi* prelijevanje, prelivanje.

preljēvati, vām, *v. impf.* Rj. pre-lijevati. *vidi* prelijevati, prelivati; prelibati. *v. pf.* prelitati. — 1) *übergiessen, transfundo*. Rj. *sa se, refleks.*: Kacc će se preljēvati vinom i uljem. Joil 2, 24. *isp. kod* prelitati 1 primjer iz Posl. 174 i prelaziti 2. — 2) *sa se, refleks. vidi* prelijevati se. Rj. *preljeva se n. p. svila, schillern, versicolore esse*.

preljuba, *f. isp.* preljubočinstvo; *Ehebruch, adulterium*. pre-ljuba, *djelo* kojim tko preljubi. *isp.* preljubiti. — Zadržao sam 49 riječi Slaveniskijeh . . . preljuba, žrtva. Nov. Zav. VI. *Ne čini preljube*. Mat. 5, 27. Koji pusti ženu i oženi se drugom, učini preljubu nu njoj. Mark. 10, 11. Ova je žena uhvaćena sad u preljubi. Jov. 8, 4. Dopusštaš ženi Jezaveli . . . koji čine preljubu s njom. Otkriv. 2, 22. preljuba. Korijeni 187.

preljūbiti, preljūbim, *v. pf. (st.)* Rj. pre-ljubiti. *v. impf.* ljūbiti 2. — 1) *wider die Pflicht lieben, lieben den man nicht lieben soll, amare quem non oporteret (cf. priljubiti)*. Rj. — Pitala ga iz gorice vila: »O jelene . . . Jelen vili potijo besedi: »Ja sam imā moju košuticu, otišla je, pak mi ne dolazi . . . ili me je sa svim ostavila, i jelenu drugog preljubila. Npj. 1, 274. — 2) *kao ljubiti (lice) preboraviti*: Svu noć mi je preljubio lice. Herc. 54.

preljubočinac, preljubočina, *m.* preljubočina, *koji je učinio ili čini preljubu; der Ehebrecher, adulter*: Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . preljubočinac, preljubočinica, preljubočinstvo, preljubotvorni. Nov. Zav. VII. Bože! hvalim te što ja nijesam kao ostali ljudi: hajdine, nepravednici. preljubočineci. Luk. 18, 11. Čovjek koji učini preljubu s tugjom ženom, da se pogubi i preljubočinac i preljubočinica. Mojs. III. 20, 10. Kad vidiš lupeža, pristaješ s njim, i s preljubočincinu imaš dijel. Ps. 50, 18. *za obliježe isp.* dobročinac, štetočinac, zločinac.

preljubočinica, *f.* preljubočinica, *koja je učinila ili čini preljubu, die Ehebrecherin, adultera*. — *vidi kod* preljubočinac primjer iz Nov. Zav. VII. Čovjek

koji učini preljubu s tugjom ženom, da se pogubi i preljubočinac i preljubočinica. Mojs. III. 20, 10.

preljubočinstvo, n. preljubočinstvo, djelo kojim se učini preljuba. *isp.* preljuba; *Ehebruch, adulterium. za obličje isp.* dobročinstvo, zločinstvo. — *vidi kod preljubočinac primjer* iz Nov. Zav. VII. Imaju oči pune preljubočinstva i neprestanoga grijeha. Petr. II. 2, 14.

preljubotvorni, adj. što preljubu tvori, čini; *chebrerisch, adulterinus. vidi kod preljubočinac primjer* iz Nov. Zav. VII. Rod žli i preljubotvorni traži znak. Mat. 12, 39.

prem, (u Dubr.) n. p. *prem* situo, t. j. preveć, vrlo, *zuschr, nimis. Rj. vidi* pre.

prema, Rj. *prae*pos. *su gen. i su lokat.*

I. *vidi* pram, prama; naprema, naspram, nasprama; spram, sprama, sprema; proću, sproću. *su gen.* S ovijem prijedlogom (koji glasi i *pram, prama*, a često preda se uzima i prijedlog *s: sprema, spram, sprama*, i prijedlog *na: naprema, naspram, nasprama*, i kadšto krajuje u izostavlja) riječ u drugom padežu pokazuje — **I a)** da je nešto okrenuto onome što sama znači: »Moja ženo, moje je junaštvo u sabljij mojoj.« Onda se žena stane moliti *spram* sablje Bogu. Npr. 203. Progji, diko, i našim sokakom; a kad budeš *naspram* droru moga, šešir skidaj, u ruku celivaj. Npj. I. 633. Uspede ga (zjogata), ode namastiru, kad je bio *sprema* namastira, ugleda ga otac igumane. 2, 69. Kad su bili *pram' belu* Budima, stala Jana, te gleda Budima. 2, 638. Gjuzel Ajka umivala lice . . . pa otide *sprama* ogledala, ogleda se, a sobom govori. Herc. 164. Kad bnde *prema* Turskoga šanca, a on lepo nparadi vojnice. Miloš, 112. Narod neka ulazi, svaki *naprema* se . . . narod ugje u grad, svaki *naprema* se. Is. Nav. 6, 5, 20. Ne okretahu se idući, nego svaki *igjaše na prema* se. Jezek. I, 9. — **b)** u privesnom smislu: A Vide je krasan prijatelja, *prema* tebe, *prema* doma troga. Npj. 2, 516. Prijateljstvo koje imaš *spram* mene i moje siromaške kuće. Kov. 44. — **2)** kad su stvari ovako obrnute jedna drugoj, mogu se i *porediti*: Ovo se može reći i za Bošnjake *prema* Osmanlija — *pravih* Turaka. Danica 2, 89. Bilo ljudi, koji su ovako mislili i govorili o Talijanskom jeziku, *prema* Latinskoga. Rj.¹ V. *isp.* Sint. 285—288.

II. *prema*, (*su loc.*) Rj. S ovijem prijedlogom *sedmi padež* pokazuje što i drugi s istim prijedlogom, samo je *sedmi* mnogo običniji. — **1)** riječ u sedmom padežu pokazuje, da je nešto okrenuto onome što sama znači: *gegenüber, ex adverso, e regione.* Rj. Srce moje, puuo ti si jada! gledajući *prema* sebi draga. Npj. I, 409. Kao da je do podne uzrasla *prema* tihom suncu proljetnome. 3, 543. Jednoga su čoveka iz Grbica vezali živa oko ražnja, pa ga onako pekli *prema* vatri. Miloš 68. Narod prelazaše *prema* Jerihonu. Is. Nav. 3, 16. — **2)** kad su stvari obrnute jedna drugoj, mogu se *porediti*: Traži djevojku *prema* sebi, *die zu dir passt, leines Gleichen, parem.* Rj. Ono su carevi, a ovo su kao *prosjaci* *prema* njima. Npr. 81. *Premu* guberu valja se priznati. Posl. 261. Već sam mlada *prema* tebi rasla. Npj. I, 312. Zemlja. Ona je prevelika sama sobom, ali je *prema* cijelome svijetu mala, premala. Priprava 2. *Prema* braju godinu po oprosnoj godini kupuj od bližnjega svoga. Mojs. III. 25, 15. Ne učiniše milosti domu Jerovala Gedeona *prema* svemu dobru što je on učinio Izrailju. Sud. 8, 35. Dajte Gospodu slavu *prema* imenu njegovu. Dnev. I, 16, 29. U tijem su knjigama naši stari dotjerivali *prema* svom jeziku stari slovenski. Dioba 3. — **3)** obrnute mogu biti stvari jedna drugoj *prijateljski* ili *neprijateljski*: *prema* glavi, (*es geht*) *um den Kopf, agitur de capite: Premu* glavi i oca po glavi (Posl. 261). Rj. Hoće jednom biti *prema* glavi, jali mojoj, jali *prema* tvojoj. Npj. 2, 440. Da se vladate *posteno* *prema* onima što su na polju. Sol. I. 4, 12, Oprosti

se bezakonja svojih *milošću* *prema* *nevoljnima*. Dan. 4, 27. Gospod drži *gnjev* *prema* *neprijateljima* svojim. Naum 1, 2. *isp.* Sint. 633.

premaći se, premaknuti se, prèmaknè se, v. r. pf. n. p. brašna, *ausgehen, zu Ende gehen, deficio, cf.* nestati: *premaklo* mi se novaca, žita itd. (t. j. nestalo mi sad, a dobiću opet): *Premakne* se i u carevu dvoru (Posl. 261). Rj. *pre-maći* se, *pre-maknuti* se, *vidi* i *premakati, premanjkati, prekinuti* 3. *pretrgnuti* se 2, *pribrati* se 2. *v. impf.* *premicati* se. — *Vaskresenje* je ručak bez večere. (Valja da se misli *prema* Božiću, a osobito za to što se u početku proljeća *premaklo* *srašta*). Posl. 32. *Pristavi* hranjahu cara Solomuna . . . i ne *dadijahu* da se čega *premakne*. Car. I. 4, 27.

premaganje, n. *verb.* od *premagati. stanje* onogu koji *premaže*.

premagati, prèmažèm, v. impf. *premagati. v. pf.* *premoći. u Hrv. kao što se govori premoći govori se* i *premagati*: šubu ne nosi svaka, nego koja *premaže*; ja više ne *premažem, kao: nemam više novaca da trošim*.

premaljeće (prèmaljeće), n. *vidi* proljeće. Rj. *premaljeće, drugoj je polj. osn. u ljeto. vidi* i *protuljeće*. — I *jagnjeta prije* *premaljetja*, i *zeljanice prije* *kućavice*. Rj. 208a (*premaljetje* *sa starijim nast.*)

premaljetni, adj. (u Herc.) *vidi* proljetni. Rj. što *prpada* *premaljetju*.

premamiti, prèmamim, v. pf. *verlocken, pellicio.* Rj. *pre-mamiti. v. impf.* *premamljivati*.

premamljivanje, n. *das Verlocken, pellectus.* Rj. *verb.* od *premamljivati. radnja* *kojom* tko *premamjuje* *koga*.

premamljivati, prèmamljijem, v. impf. *verlocken, pellicio.* Rj. *pre-mamljivati. v. impf.* *prosti* *maniti. v. pf.* *premamiti*. — Oni (Turci) *ponajviše* *pjevaju*, da su njihovi *nadjačavali* i *hriscanske žene* i *gjevojke* *robili* i *premamljivati*. Npj.¹ I, XXXIX.

premakati, prèmakā, v. pf. *abgehen, deficio, cf.* nestati, *premaći* se: *Blaga* tebe *premaknati* ne će. Ako bi mi *premaknulo* *dara*. Rj. *pre-mankati. vidi* i *premanjkati, ostalu syn. kod* *premaći* se. *v. impf.* *mankati*.

premanjkati, prèmanjkā, v. pf. *abgehen, deficio, pre-manjcati. vidi* *premanjkati, i syn. kod* *premaći* se. *v. impf.* *manjkati*. — *Nemoj* *nijima* *umaliti* *blaga*, da im ne bi *blaga* *premanjkalo*. Npj. 5, 442.

premašanje, n. *vidi* *prebacivanje*. Rj.

premašati, šām, v. impf. (u Boci) *vidi* *prebacivati*. *Preko* sebe *pjene* *premašaće*. Rj. *pre-mašati. vidi* i *preturati. v. pf.* *premašiti* I.

premašiti (premašiti), prèmašim (premašim), *v. pf.* Rj. *pre-mašiti*. — **1)** *vidi* *prebaciti*. Rj. *vidi* i *preturiti, prevrći. v. pf. je* i *prosti* *mašiti. v. impf.* *premašati*. — **2)** *über etwas wegreichen, porrigor ultra* (n. p. *košulja* *koljeno*): *Crn* *mu* *perčin* *pojas* *premašio*. Rj.

premazati, prèmažèm, v. pf. *überschmierem, perlino; premazali* *mu* *zube, sie haben ihn mit einer Kleinigkeit abgefertigt.* Rj. *pre-mazati* što, *kao* *nanoro* *namazati. u* *prenesenom* *smislu: premazati* *kome* *zube, kao* *obćerati* *mu* *mazno* *na* *prazno, od* *mnogoga* *što* *hoće* *dati* *mu* *samo* *veoma* *malo, najnužnije. v. impf.* *premazivati*.

premazivaje, n. *das* (*notldürftigste*) *Abspeisen eines, der um mehr bittet.* Rj. *verb.* od *premazivati, koje* *vidi*.

premazivati, prèmazujem, v. impf. *einen, der viel verlangt, notldürftig abspeisen, cf.* *premazati*. Rj. *pre-mazivati* što, *kao* *nanoro* *mazati. u* *prenesenom* *smislu: premazivati* *kome* *zube, kao* *obćerati* *mu* *mazno* *na* *prazno, u* *od* *mnogoga* *što* *hoće* *datati* *mu* *samo* *veoma* *malo, najnužnije*.

premda, (u vojv. po varošima) *wenn auch, etsi*, Rj. *veznik* premda. *isp.* ako i, i ako. *correlut.* opet, ali, no, ipak; i bez *correl.* — Ovi čovjek *premda* je bio opak, *opet* promisli hoće li dati svoju dušu. Npr. 95. *Prem* da ulogi ljudi ne idu u hajduke, da čine zlo... *ali* on poslije počne sva zla činiti. Danica 2, 92. *Prem* da su ga Srbi terali, *no* Srpski konji posustanu. Miloš 77. I tako oni, *premda* da su bili... *naume* da se pobune protiv Miloša. 175. *Prem* da ima dosta ljudi, koji znadu mnogo pjesama, *ali* je *opet* teško naći čovjeka, koji zna pjesme lijepo i jasno. Npj. 1, XXXIII. Bićete moje blago mimo sve narode, *premda* je moja sva zemlja. Mojs. II. 19, 5. *Premda* mi se čini očividno da... *ipak* se jednoga drže svi bolji gramatici. Rad 1, 116.

premljānje, *n. das Uebermahlen, 2o secundo molvere*. Rj. *verb.* od *premljati*. *radnja* kojom tko *premlja* što.

premljati, *premljām, v. impf. übermahlen, secundo molo, cf. premljeti*. Rj. *pre-meljati, kao nanovo mljeti*. — *sa se, pass.*: Premilak, *nlje* koje se izvadi kad se *kominu premlja*. Rj. 576a.

premlēt, *n.* (u Bosni) *der Burzelbaum, das Burzeln, lapsus praeceps*: da se *premećemo*, pa ko na koga u *premet* nasrne. Rj. *pre-met. isp.* *premetati, premetnuti*.

premetāči, *premetāča, m. koji premeće*: Idu dani, govori Gospod, da mu pošljem *premetače*, koji će ga *premetnuti*, i sudove njegove isprazniti. Jer. 48, 12.

premetača, *f.* (u Dalm.) marana što žene na ostrvima nose na glavi i od koje se krajevi sa strane *premetnu* jedan preko drugoga pa se ozgo iglom privrde. Rj. 5 — *za nast. isp.* *ejepača*.

premetačina, *f. die Durchsuchung, perserutatio*: udarila *premetačinu* (kad potjera traži hajduke, pa *premeću* po kućama i po zgradama). Rj. — *riječi s takovim nast. kod deračina*.

premetānje, *n.* Rj. *verb.* od 1) *premetati*, 2) *premetati se*. — 1) *radnja* kojom tko *premeće* što (das Ueberwerfen, trajectio. Rj.): Ista promjena biva i u oba ruska jezika, samo što nema onoga *premetanja*. Rad 1, 112. — 2) *radnja* kojom se tko *premeće*.

premetati, *premećem, v. impf. Rj. pre-metati. v. pf. premetnuti*. — 1) *überwerfen, circumjicio, pervolvō*. Rj. *vidi* *preturati* 2, *rdati*, *švrdati*. — *Brljati, po čunku prstima ili kašikom premetati*. Rj. 44a. *Dizati se* kvrge, t. j. *čovjeka* u kvrgu vezana preko sebe *premetati* (u igri). Rj. 268a. *On premećući dlake po glavi* kao da je bište, jedva nagje onu dlaku crljenu. Npr. 123. *Snaha* joj gledajući i *premećući onaj prsten*... malo za tije m pretvori se n ovcu. 216. Čini s njime kao svinja s mekinjama. (*Premeće ga* po svojoj volji). Posl. 347. *Postavite* starješinu kakoga čovjeka *između vase*... *Onda stanu premetati s jednoga na drugoga*, i svaki od knezova stane otiskivati od sebe, *izgovarajući se* kako je koji znao. Danica 3, 164. *sa se, pass.*: Glas se ž *premeće pred* d: tako je u starom slovenskom i u bugarskom: mežda. Džoba 14. — 2) *sa se, refleks. überburzeln, provolvor*. Rj. — a) *Volanje, igra* u kojoj se *baea štap* po zemlji *da se premeće*. Rj. 71a. *Da se premećemo*, pa ko na koga u *premet* nasrne. Rj. 576a. *Vije se* kao guja u *procijepu*. (Kad koga što boli, pa se *previja* i *premeće*). Posl. 34. *Premeće se* kao *pregalj* po širu. 261. — b) *Poskочиše* *Senjani* junaci, *stadoše se ognjem premetati*, dok im *nesta praha* i *olova*. 3, 421 (*biće recipročno*).

premetnuti, *tnēm, v. pf. Rj. pre-metnuti. v. impf. premetati*. — 1. *überwerfen, pervolvō*. Rj. *vidi* *preturiti*. — *Premetnuše* *Jovanovu ruku* preko b'jela grla Marijina. Herc. 7. *Može biti* da sam *koji stih premetnuo* ili *izostavio*. Sovj. SS. *ozamo može se dati* i *oraj primjer*: *Obojica* *koplje* *otiskoše*, *oba konja* *pala* na *kolina*, *oba ih je koplje premetnulo*.

HNpj. 3, 480. — II. *sa se*. — 1) *überburzeln, provolvor*. Rj. *refleks. vidi* *preturiti se*. — a) *Svoga brata, mladoženju, udari* malo *buzdovanom* u *legja* *da se odmah s konja premetnuo*. Npr. 9. *Brz se* mnogo *puta premetne*, pa *ga* i *trom stigne*. Posl. 29. — b) *Tn se* *vojske* *grdno pozdraviše*, *crnim prahom* i *teškim olovom*, *tri se puta vatrom premetnuše*. 5, 330 (*recipročno?*). — 2) *reciproč.* riječima, *Worte wechseln, sich unterreden, colloquor*: *Da se* malo *lafa premetnemo*. Rj. *porazgovoriti se*.

premicānje, *n. das Verrücken (von Geld- u. a. Verlegenheiten), perturbatio*. Rj. *verb.* od *premicati se, stanje* koje *biva*, kad se *čegu premiče*.

premicati se, *premičē se, v. r. impf. sich verrücken, deficio, cf. premaci se*. Rj. *pre-micati se, kao nestajati. vidi* *pribirati se* 2. — *Ondje* same *rastu* *palme* i *datule* (*urme*) i *mnogo drugo koješta*... i *ni u* koje *doba* *godine* *ne premiče ga se*. *Priprava* 124. *Hljuje* *če mu se davati, vode mu se ne će premicati*. Is. 33, 16.

premičēniti, *premičēnim, vidi* *promijeniti*. *Stalli. v. impf.* *premičēniti*.

premilak, *premičāka, m.* (u Risnu) *ulje* koje se *izvadi* kad se *komina premlja, das Treberöhl, oleum ex recementis*. Rj. *pre-milak. isp.* *premljeti*.

preminuti, *premiñēm, v. pf. Rj. pre-minuti. v. pf. je i proš. minuti*. — 1) *verschleiden, oboe*: *Carovaše* pa i *preminuše*. Rj. *vidi* *umrijeti, i syn. ondje*. *Sve* to *bjehu* *naše vojvode*, *sve su bili*, pa *su preminuli*, koji, *sele*, oni *počinuše*, a *koji li oni izgинуše*. Npr. 3, 56. *Jutros* ti je *cura preminula*. — 2) *ausgehen, deficio, cf. nestati*: *Evo joj je preminula* *grajja*. Rj. — 3) *prijeći*: *Osvanuo vodi* *Peručici, i rodu je hladnu preminuo*. Npj. 5, 119. *Okrenuše* *nz Kotič planinu, preminuše Kotiču planinu*, na *Verušu* *vojska* *dozabila*. 5, 382.

premisлити, *šlim, v. pf. Rj. pre-misliti. v. impf. premisljati*. — I. 1) *in Gedanken zubringen*: *cijelu* *sam* *noć* *premislio*. Rj. *kao misleći preboraviti*. — 2) *kao promisliti*: *Kad* to *vigje* *Strahiniću* *bane, prohesapi* i *umom premisli*, *baš* je *čador* *silna* *Vlah-Alije*. Npj. 2, 272. — II. *sa se, refleks. sich anders bedenken, muto sententiam*. Rj. *vidi* *predomisлити se*. — *Da* *ne* *bi* *prednjih* *zuba*, *ode* *preko* *devet* *brda*. (*Kaže* *se* *kad* *ko* *što* *zausti* *da* *reče*, *pa* *se* *premisli* i *očuti*). Posl. 52. *Kako* *kum* *prase*, *ti* *odmah* *vrću*. (*Kad* *ti* *ko* *hoće* *što* *da* *da*, *ne* *skanjnj* *se*, *nego* *uzmi* *odmah*, *dok* *se* *oraj* *nije* *premislio*). 126.

premišljānje, *das Ueberdenken, percogitatio*. Rj. *verb.* od 1) *premišljati*, 2) *premišljati se*. — 1) *radnja* kojom tko *premišlja* što: *Posle* *dugoga* *premišljanja* i *većanja* *otide* u *vajat*, *te* *se* *obuču* u *svoje* *vojvodske* *haljine*. Miloš 79. — 2) *radnja* kojom se tko *premišlja. vidi* *predomisljanje*. — *Da* *molitve* *čine* *ljudi* *na* *svakome* *mjestu*, *podizujući* *svete* *ruke* *bez* *gnjeva* i *predomisljanja*. Tim. 1, 2, 8.

premišljati, *premišljām, v. impf. Rj. pre-mišljati. v. pf. premisliti*. — 1) *überdenken, percogito, reputo*. Rj. — *Idi*, *mati, ne* *premišljaj ništa*. Npr. 51. *Na* *demir* *se* *penđer* *naslonio*, pa *premišlja* *misli* *svakojake*. Npj. 2, 45. *Premišljao* *sam* *na* *svaku* *ruku*. *Straž.* 1886, 1765. *Srce* *pravednikovo* *premišlja* *štu* *če* *govoriti*. *Prič.* 15, 28. — 2) *sa se, refleks. sich bedenken, delibero*. Rj. *vidi* *predomisljati se*. — *Zašto* *se* *stari* *ljudi* *mnogo* *premišljaju*. *Straž.* 1886, 836. *Šta* *se* *toliko* *premišljate!* *Eto*... *idite* *onamo* *te* *kupte*. *Prip. bibl.* 30.

premitača, *f.* (u Risnu) *vidi* *džamadan*. Rj. *nekakav prsluk osobito u Arnavtu*. — *Pravi* *Bokelj* *gore* *po* *košulji* *ima* *od* *erne* *svite* (*čohē*) *prsluk*, koji *oni* *zovu* *kružat*: *prsluk* *je* *ovaj* *gore* *izrezan*, a *dolje* *se* *pre-samiti* *kao* *premitaču* (*džamadan*). Kov. 40. — *riječi s takovim nast. kod cjepača*.

-prēmīti, -prēmīm, *glagol ne nalazi se prost nego samo složen o-premiti, pri-, raz-, s-, uz-, za-; v. impf. slož. o-premati, pri-, i t. d. zvučenje (korijenu) uređivati, prigotavljati. isp. Korijeni 285.*

premižgivalo, m. koji premižguje. Rj.³ — za nast. isp. bajalo.

premižgivānje, n. verb. od premižgivati. Rj.

premižgivati, premižgjuēm, v. impf. jesti bez volje hoće li ne će li, n. p. kad je čovjek sit. Rj. premižgivati.

premiženje, f. djelo kojim se premijeni što; die Aenderung, Veränderung, immutatio, mutatio. vidi promjena 2. — Današnja njihova (Bošnjaka)... mrzost na nove uredbe i premjenc. Kov. 6. Poglavice, koje (su) ostale po Sremu i po Banatu čekajući premenu sudbine Srpske. Miloš 86. Ja mislim, da su Srbliji i prije Kosovu imali i junackih pjesama od starine, no budući da je ova premjena tako silno udarila u narod... Npj.¹ 1, XXXVII. C u č pretvara se, n. p. bačiti mj. baciti... ali se i u drugim gjekojim riječima ova premjena može čuti, kao n. p. šenat (mj. senat). Posl. XXIX. Ovakova prezimena postaju od muškijeh imena bez ikake premjene u glasu, n. p. Milutin, Milutinović. XLIII. U duši sam veliku premjenu oćutio. Šcep. mal. 120.

premiženjivānje, n. verb. od premijenjivati. radnja kojom tko premijenuje što; das Abändern, Ändern; immutatio, mutatio. vidi promjenjivanje. — Čakavei govore upravo: rekali, prišli i t. d., a dalje u premijenjivanju kažu i oni, kao i mi: rekla, rekli. Pis. 52. Pa u premijenjivanju i ovijeh istijeh riječi, koje su i Srpske i Slavenske, ima mnogo koješta, što nije zajedničko oba jezika. 82.

premiženjivati, premiženjjuēm, v. impf. pre-mjenjivati, abändern, ändern, immutare, mutare. vidi promjenjivati 1 2. v. pf. premijeniti. — Imena... premijenjju c na č. Rj.¹ XXXVIII. sa se, pass.: Kažu da se slovu ne premijenjju. Rj.¹ XXX.

premijeriti, rim, v. pf. abmessen, dimetir. Rj. premjeriti. v. impf. mjeriti. — Hoću ti ga premjeriti blagom. Npj. 2, 609. Ko je izmjerio vodu grstima svojim i nebasa premjerio pegju? Is. 40, 12. sa se, pass.: Ode strela u pra i u maglu, očima se ne da pregledati, a kamo li premjerit' uršinom. Npj. 2, 361. Tako važan da mu se relićuna važnosti u ovaj par još ne može premeriti. Daničić, Vid. d. 1862, 19.

premijestiti, sfim, v. pf. übertragen, transfero. Rj. premijestiti. vidi prestaviti. isp. preložiti. kao prosti glagol ne nalazi se. isp. mjestiti. v. impf. premijestati. — 1) Dignu ga (Veljka) iz Banje i premjeste u Negotin. Danica 1, 81. Premjesti topore na polje Krčagovo. 5, 37. Ovakovi glagoli složeni premjeste samo glas na predlog. Posl. XLII. Josif uhvati za ruku oca svojega da je premjesti s glave Jefremove na glavu Manasijinu. Mojs. 1, 48, 17. Premjestih megje narodima. Is. 10, 13. — 2) sa se, pass. ili refleks. den Ort ändern, locum muto. Rj. — U tom udare Turci, i logor se prospe i premjesti. Rj. 281b. Zato se Turska komisija premjesti iz Niša u Sofiju. Miloš 32. Gdje bude potrebno da se koja riječ premjesti ili doda ili izostavi, to ću ja činiti. Npr. X.

premijestāj, m. djelo kojim se što ili ko premjesti; die Versetzung, Translocaation. — U svoj svojoj službenoj radnji samo... čuvao se od onoga što može da izazove premeštāj! Zim. 95. za nast. isp. dogagjaj.

premiještanje, n. das Ubersetzen, Uebertragen, translatio. Rj. verb. od 1) premjestrati, 2) premjestrati se. — 1) radnja kojom tko premjestrata koga ili što. — 2) radnja kojom se tko premjestrata.

premiještatī, štām, v. impf. Rj. pre-nještati. vidi prestavljati. v. pf. premjestiti. — 1) übersetzen, über-tragen, transfero. Rj. — Oni im starješine postavljaju, premjestraju i zbacuju. Rj. 395a. Rječ Šima je samo premeštuo šančere po Pocerini s jednoga mesta na

drugo. Miloš 36. — 2) sa se, refleks. ili pass.: sich übersetzen, den Ort ändern, transfero me, transporto me. Rj. — Ne će da prisjede na jednom mjestu, nego se premjestrata tamo amo. Rj. 597a. Katkad i po čitavi veliki dijelovi zemlje premjestraju se. Priprava 102. Iz staroga šatora koji se premjestrataše po pustinji, uzeše kovčeg zavjeta. DP. 351.

premižžiti, premižžim, v. pf. pre-mložiti, premlogo učiniti šta, n. p. reći. v. impf. mložiti. — A oprostī, jer sam premložio. Npj. 5, 547.

premljeti, premljetim, v. pf. übermahlen, secundo molo. Rj. pre-mljeti. kao nanovo samljeti. v. impf. premljati.

premložiti, premložim, v. pf. pre-mložiti, pre-mnogo učiniti šta, n. p. reći. prenu premložiti isp. namložiti i namložiti, mložiti i umložiti. v. impf. mložiti (i mložiti).

premoći, premoğnēm, v. pf. (u Hrv.) n. p. šubu ne nosi svaka, nego koja može premoći (t. j. koja je bogata, te može kupiti), erschwīngen, conficio. Rj. pre-moći. v. impf. premagati.

premostiti, premostim, v. pf. Rj. pre-mostiti. kao prost glagol ne nalazi se. isp. podmostiti, umostiti. — 1 a) prijeći vodu mostom, übersetzen, trajicere. Rj. — b) konopac, t. j. prijeći njime (kao što čine pelivani). Rj.³ — 2) sa se, refleks.: Marica se voda premostila od dobrieh konja i junaka. Rj.

premržžiti, žim, v. pf. mit einem Netz überziehen, reti obstruo: Čele su mu sunce premržžile. Rj. premržžiti što, kao premrži ga mrežom, načiniti po njemu mrežu. ne nalazi se kao prost glagol. vidi zamržžiti 1. — Premržen, part. pass. od premržžiti: Pregri se čohom pazarlijom, što je zlatnom žicom premržženu (Npj. 2, 612). Rj. 576b.

premršiti, premršim, v. pf. Fleischspeisen essen da man sie nicht essen sollte, utor carnibus. Rj. premršiti, pojediti što mršno u petak (posni dan). v. impf. premršivati. — Kad ko premrši, valja drugi put ono da naposti (t. j. na mrsku da postī). Rj. 402a.

premršivānje, n. verb. od premršivati. Rj.

premršivati, premršjuēm, v. impf. Fleischspeisen essen da man sie nicht essen sollte, utor carnibus. Rj. pre-mršivati, jesti mršno u petak (posni dan). v. impf. prosti mršiti (se). v. pf. premršiti.

premućati, premućim, v. pf. pre-mućati. vidi pre-tjeti, verschweigen, reticere. v. impf. mućati. — Kako li se sree bilo okamenilo, kad prsten ovaj vigje; ali se opet ustpi i premući. Npr. 253. sa se, pass.: može se rekavši samo »ali« i premućati sve što se misli. Daničić, ARJ. 72b.

premdrošt, premdrošti, f. die Weisheit, sapientia. Rj. pre-mudrost, kao mudrost velika, prevelika. isp. supstantiva slož. su pre: prekrvnik, preprijatelj. — Carica južna dogje da sluša premdrošt Solomonovu. Mat. 12, 42. Svrši Isus priče... otkud orome premdrošt ova i moći? 13, 54. O dubino bogastva i premdrošti i razuma Božijega! Rim. 11, 33. Usta će moju kazati premdrošt, i srce moje reći će razum. Ps. 49, 3.

prenarēditi, prenarēdīm, v. pf. ändern, muto. Rj. pre-narediti što, učiniti da bude drukčije. isp. pre-raditi, premijeniti. v. impf. prenaregijvati.

prenaregijvānje, n. das Ändern, mutatio. Rj. verb. od prenaregijvati. radnja kojom tko prenaregjuje što.

prenaregijvati, prenaregjuēm, v. impf. ändern, muto. Rj. pre-naregijvati što, činiti da bude drukčije. isp. premjenjivati. v. pf. prenarediti.

prenemānje, n. das Ohnmüchtig-werden vor Schmerz, deliquitum prae dolore. Rj. verb. od prenemagati se. stanje koje biva, kad se tko prenemāže.

prenemāgati se, prenemāžēm se, v. r. impf. vor Schmerz in Ohnmacht fallen, deficio prae dolore. Rj. pre-nemagati se, padati u nesvijest od boli. v. pf.

prenemoci (*i se*). — Ja idem leći u kući, a ti me pokrij, pa se *prenamaži* i jauči, i kaži da sam umr'o. Npr. 170.

prenemoci, prenemognēm, *v. pf.* Rj. pre-nemoci, *pasti u nesvijest od boli. vidi* ubiliti. *v. impf.* prenemagati se. — **1)** *vidi* prenemoci se: *A od rana Jovan prenemoze.* Rj. — »Još je živ Josif«. A u njemu (u Jakovu) *srec prenemoze*, jer im ne vjerovaše. Mojs. I. 45, 26. Ona mu (Dahila Samsonu) dosagjivaše . . . i *duša mu prenemoze* da umre. Sud. 16, 16. — **2)** *sa se, refleks. vor Schmerz in Ohnmacht fallen, deficio prae dolore:* Od jada se stara *prenemoze.* Rj. *vidi* prenemoci.

preneraziti se, prenerāzim se, *v. r. pf.* (u C. G.) kao obeznati se, *vidi* uprosastiti se (u. p. od čuda). Rj.³ pre-ne-raziti se (*isp.* poraziti). *vidi* i upanjiti se, uproštiti se. *isp.* prepasti se. — Ama, ko meni to piše? prekide prenerazeni Knez. Mil. 164.

prenosti, prendēm, *v. pf. isp.* Obl. 67. *vidi* prenijeti. **prenijeti**, prendēm, (přenio, přenijela), *v. pf. hinübertragen, transporto.* Rj. pre-nijeti. *vidi* prenesti. *v. impf.* prenositi. — Na to se Bog sniulovao i nekakijem čudnijem načinom *prenio* i *njega* (Marka) i *Sareu* u nekaku pećinu. Rj. 346a. Još kako je Beograd uzet, *senal* je u *njega* *prenešen* iz Smedereva. Miloš 12 (*pogrješno mj. prenesen*). Jer sam je (*rijec*) ja najprije čuo u Srijemu, *odakle* je od skora *prenešena* u Srbiju. Pis. 32 (*pogrješno mj. prenesena*). Kad ko umre a nema sina, onda *prenesite* *nasljedstvo njegovu* na *kćer* njegovu. Mojs. IV. 27, 8. U pravom ili u *prenesenom* značenju. Daničić, ARJ. 97a. *za prenešen*, *prenešena isp.*: Mjesto *donesen* ima i u boljih književnika a gdješto i u narodnim pjesmama i *donesen*, ali je to *pogrješka*. Obl. 67.

prenititi, tīm, *v. pf. t. j. niti, das Trumm erneuern, licia renoro.* Rj. pre-nititi, kao *nanovo nunititi. v. impf.* nititi.

prenzitati, prenzīžem, *v. pf.* (Perlen) *auf eine andere Schnur ziehen, insero filum aliud margaritae.* Rj. pre-nzitati *n. p. biser, s jedne žice na drugu ga nunitzati. v. impf.* prenzizivati.

prenzivānje, *n. das Ziehen (z. B. der Perlen) auf eine andere Schnur, insertio margaritarum. verb.* od prenzizivati. *radnja* kojom tko *prenzuje n. p. biser.*

prenzivati, prenzijēm, *v. impf.* (Perlen) *auf eine andere Schnur ziehen, insero filum margaritae aliud:* Bazergrjani *biser prenzuju.* Rj. pre-nzivati, *s jedne žice na drugu nuzati. v. pf.* prenzitati.

prenočiti, prenočim, *v. pf. übernachten, pernocto.* Rj. pre-nočiti. *vidi* prekonačiti. *v. pf.* je i *prosti* nočiti. *v. impf.* nočati, noćivati. — Žene i djevojke *donesu* u veće kući *omnje*, i metnu u nju svakojaka bilja, te *prenoči*, pa se u jutru njom kupaju. Rj. 151a. Po tom se (*žuka*) *metne* te *prenoči* u *stakloj vodi* da se *oslači*. Rj. 161a. Da *prenočim jednu noć s earem.* Npr. 58. Ja tu ostah *noću prenočiti.* Npj. 1, 317.

prenositi, prenosim, *v. impf. überbringen, transporto.* Rj. pre-nositi. *v. pf.* prenesti, prenijeti. — Baš *kakve sam muke prenosio*, prosta i ta žalost pri ovojzi, što ne danas nagje iz nenada. Npj. 5, 467 (*ne = nas;* prenositi *ovdje = podnositi?*). *Kojegod* naš brat *domaćin sjeme* iz doma iznosio, i *preko* kutnjega *praga prenosio*, bilo mu sretno. Kov. 120. Ovo su oni *oblači* bezvodni, *koje vjetrovi prenose.* Jud. 12. *sa se, pass.:* Iz Srijema *prebjeznu* *niogci* ljudi u Srbiju, i stane se *krijući prenositi po malo džebane.* Danica 3, 177. Blago . . . stoka . . . *od stoke prenosi se značenje* na životinju u opće, kakvu god. Daničić, ARJ. 400a.

prenošenje, *n. das Übertragen, transportatio.* Rj. *verb.* od prenositi. *radnja* kojom tko *prenosi* što.

prenuti se, přenēm, *se, v. r. pf. aus dem Schlaf überrascht aufblicken, e somno excuti.* Rj. značenje (*korijenu*) *trzati se: předati, prenuti se.* Korijeni 297. — Kad bude oko *ponoći*, on *zadrema* i *zaspi* na ko-

bili, a kad *se prene*, a on . . . Npr. 25. Kad ga *postupi vrućina* i *prene se od sna*, on *oseti smrad* od svlaka. 54. *Prene se izu sna* ear i *jedva čekaše*, doklen mu *dan dogje.* 262.

preo, (u C. G.) *vidi* preko: *preo* brda. Rj. *prijedlogu preko* može se *k* i *izbaciti: preo*, preodan, preonoč, preosred, preokumak; po tom se može i *e* odbaciti: *pro* (istoga značenja koga je *preko*). Korijeni 285. — **1)** Ako ne češ vojsku *pokupiti*, sto *hiljada plaćena soldata*, pa ih *poslat' preo Rumelije.* Npj. 5, 73. — **2)** *rijeci* dan i *noć* uz *ovaj* *prijedlog* u *značenju vremena*, *koje se onda misli od početka do kraja*, *običnije su u akusativu: preodan*, *preonoč* (*kriivo su pisane sastucljeno mjesto preo dan, preo noć.*) *vidi* preko 3b.

preoblačenje, *n. das Ueberziehen, mutatio vestis.* Rj. *verb.* od 1) preoblačiti, 2) preoblačiti se. — **1)** *radnja* kojom tko *preoblači* što. — **2)** *radnja* kojom se tko *preoblači*.

preoblačilo, *n.* (u Lici) *vidi* (rublje. Rj.³), *preobuka.* Rj. pre-oblačilo, *odijelo za preoblačenje. vidi* i preoblaka, *promjena* 3.

preoblačiti, preoblāčim, *v. impf.* Rj. pre-oblačiti. *vidi* preodijevati. *v. pf.* preobući. — **1)** *unkleiden, überziehen, vestem aliam induo.* Rj. *preoblačiti n. p. košulju, t. j. drugu oblačiti, ili koga, t. j. oblačiti ga u drugo odijelo.* — **2)** *su se, refleks. sich unkleiden, mutare vestes.* Rj. *preoblačiti se, t. j. drugo odijelo oblačiti. vidi* prevlačiti se. — Mačeha *stane* *odmah* *mrziti* na svoju *pastorku* . . . *zabranjivala* joj je da se *umiva, češlja* i *preoblači.* Npr. 125.

preoblādati, preoblādām, *v. pf. die Oberhand bekommen, supero, superior sum, vinco.* Rj. pre-obladati. *isp.* obladati. — Na kraju XV vijeka *preobladao* je sa svijem taj *oblik.* Istor. 50.

preoblaka, *f. vidi* preobuka: I *oprati* *tanke preoblake.* Rj. pre-oblaka. *vidi* i preoblačilo, i *syn. ondje.*

preobraziti, zīm, *v. pf.* Rj. pre-obraziti. *v. impf.* preobražavati. — **I.** **1)** *koga, verklären, transformo.* Rj. *drugi mu obraz dati.* — **2)** što, *dati* mu *drugi obraz, lik, oblik.* — *Ovako spolja preobražena zemlja* *bježe* *odmah* u *početku* po *svojijem* *dijelovima* *različna.* Priprava 3. *sa se, pass.:* Kao što se *preobrazilo* *t* u *x*«. Rat 28. — **II.** *sa se, refleks.* — **1)** *sich verklären (von Christus), transformari.* Rj. — *Isus izvede ih* na *goru visoku* *same.* I *preobuzi* se *pred njima*, i *zasja* se *lice* *njegovo* kao *sunec.* Mat. 17, 2. — **2)** *ein anderes Gesicht bekommen, mutare faciem.* *Poslije preobraženja* *kažu* da *se* i na *zemlji* *se* *preobrazu* i *gora* *n. p.* *počne žutjeti.* Rj. *kuo* *promijeniti se.* — *Gospoda* *sve* *pogleduju* *jedan drugoga, svak preobražen*, u *svom* *licu* *suzom* *naružen* *prosilpljujući* *suze* *niz* *lice.* Npj. 5, 454.

preobražāj, *m. vidi* preobraženje 2. *djelo* kojom se što *preobrazi; die Reform, Umbildung.* — Tek s nekim *preobražajima* *mogla* bi se *zadruga* *nadati* *podmlagjenom* *životu* u *novom* *veku.* Zlos. 285.

preobražājaju, *adj. što pripada preobražaju.* — *Vladah* koji *neprekidno* *goni* *preobražaju* *politika.* Mil. 267.

preobražāvānje, *n. verb.* od preobražavati se. Rj. **preobražāvati se**, preobražāvām se, *v. impf.* ein anderes Gesicht bekommen, mutare faciem. Rj. *preobražavati se. v. pf.* preobraziti se. — Sve je Bog *stvorio* . . . *Njegova se stvorenja* *mijenjaju*, i po *naravnom* *uzroku* *sa* *svijem* *preobražavaju.* Priprava 99.

preobraženje, **preobraženje**, *n.* — **1)** *die Verklerung Christi (6. August).* Rj. *zu* *nast. isp.* *bogojavljenije* i *bogojavljenje.* — Ne *priznavahu* da je *svjetlost preobraženja* *Ilristova* *božanstvena.* DP. 110. — **2)** *vidi* preobražaj. — *Miloš* je *privjega* *značaj* i *širinu* *Vukovoga preobraženja.* Mil. 267.

preobući, preobučēm, *v. pf.* Rj. pre-obući. *vidi* preodjenuti, *prerušiti*, *promijeniti* (ruho). *v. impf.* pre-

oblačiti. — **1)** *umkleiden, alias restes induo*. Rj. — Hajduci na zimovnicima . . . gdje koji preobučeni u proste haljine čuvaju stoku kao sluge. Rj. 799b. Nagju u polju jedno čobanče kod ovaca, i preobuku ga i mjesto brata svoza ocu povedu. Npr. 9. — **2)** *sa se, reflsks. sich umkleiden, vestes mutō*. Rj. *vidi* pre-svući se, promijeniti se 3. — Od jada se Vuče prebuče: udri na se tucačke haljine. Npj. 3, 404. A kad dogje bijel' danak Gjurgejev, te se goru listom preobučē, crna zemlja travom i crvijetom. 4, 211 (*isp.* preodjesti se).

preobuka, *f. die Kleidung zum Umkleiden, vestimenta alia, recentia, cf. preoblaka, preoblačilo*. Rj. i *syn. ondje. rubo za preoblakēnje*.

preobuti, preobnjēm, *v. pf.* Rj. pre-obuti obuću. *v. impf.* preobuvati. — **1)** *cinem die Schuhe zurecht machen, refingo calcamentum*. Rj. — **2)** *sa se, reflsks. seine Schuhe zurecht machen, refingo calcamentum*. Rj.

preobūvānje, *n. das Wieder-zurechtmachen der Schuhe, calcamenti refectio*. Rj. *verb.* od **1)** preobuvati, **2)** preobuvati se, koje *vidi*.

preobūvati, preobūvām, *v. impf.* Rj. pre-obuvati obuću. *v. pf.* preobuti. — **1)** *die Schuhe wieder zurecht machen, refingo calcamentum*. Rj. — **2)** *sa se, reflsks. sich die obuča wieder zurecht machen, refingo calcamentum*. Rj.

preod . . . *vidi* prehod . . . Rj.

preodān, *vidi* danju: Preonoć je na snu ga gledala, preodan je groznica hvatala. Rj. preo dan, tako ratarljivo treba da se piše, jer je preo = preko prijedlog uz koji stoji dan u akus. *isp.* preo 2, preko 3b.

preodijevānje, *n. verb. od — 1) preodijevati: *radnja kojom tko predijeru koga. — 2) preodijevati se: *radnja kojom se tko ili što predijeru*.**

preodijevati, preodijevām, *v. impf.* pre-odijevati. *isp.* preoblačiti, i *syn. ondje. v. pf.* preodjenuti, preodjesti, preodjeti. — **1)** *predijeva tko koga, vidi* predjenuti 1. — **2)** *sa se, reflsks.*: Što se čovjek bolje duhovnijem vršinama predijera, to mu se prije otvaraju vrata od blagodatnijih tajna. DP. 16.

preodjenuti, preodjesti, preodjeti, preodjedēm (*predđenēm*), *v. pf.* Rj. pre-odjenuti, pre-odjesti, pre-odjeti. *vidi* preobučē, prerusiti, promijeniti (rubo). *v. impf.* preodijevati. — **1)** *wieder hckleiden, umkleiden, aliter vestio*. Rj. *preodjesti koga*: Mloge gladne jeste nah(h)ranio, a žedne je care napojio, gole, bosc jeste preogjeo. Npj. 2, 93. — **2)** *sa se, reflsks.*: Dok se goru preogjene listom, a rudine travom gjetelinom. Rj. (*isp.* Te se goru listom preobučē, crna zemlja travom i cvijetom. Npj. 4, 211). — Pirusiti se, *preodjesti se u druge haljine*. Rj. 579b. Poslali su mu od kuće novaca, te se lijepo preogjeo. Straž. 1886, 1386.

preokrēnuti, preokrēnēm, *v. pf.* pre-okrenuti. *v. pf.* je i okrenuti. *v. impf.* okretati. — **1. 1)** *eine andere Richtung geben, immutare*. Rj. *preokrenuti što, dati mu drugi pravac. — 2)* *von einer angenommenen Meinung (Entschluss) abreden, averto*. Rj. u *wnnom smislu*: odavrtati koga n. p. od mišljenja, namjerenu njegovu. — **II.** *sa se, reflsks. eine andere Richtung nehmen, sich ändern, immutor*. Rj. — Kako koji (vuk) narštaše tako ga on štapom dočekivaše, i kako kojega udari, *ruk se preokrene u mravinjak*. Npr. 222.

preokumak, preokūmka, *m. vidi* prekumak. Rj. preo-kumak. *kuo* preko-kumak. *isp.* preo. — *kumov momak, koji na krštenju dodaje kriznicu, u u stato-vimu nosi barjak; zore se i kumovski momak*.

preonoć, *i. q.* preko noć, *hei Nacht, noctu, cf.* noću. *obnoć*: Preonoć je na snu ga gledala. Rj. preo noć, tako ratarljivo treba da se piše, jer je preo- preko prijedlog uz koji stoji dan u akus. *isp.* preo 2, preko 3b.

preopun, *adj. übertoll, nicht redumdans*. Rj. preo-pun. U preopun biće prijedlozi pre i o. Korijeni

290. — Dajite, i daće vam se: mjeru dobru i nabitjenu i stresemu i preopunu daće vam u naručje vaše. Luk. 6, 38. Usta govore samo zato što mu je srce preopuno. DP. 5.

preorati, preorēm, *v. pf. überackern, obaro*. Rj. pre-orati. *v. impf.* preoravati, preorivati. — *sa se, pass.*: Za to će se s vas Sion preorati kao njiva. Mih. 3, 12.

preorāvānje, *n. das Ueberackern, zō obarare*. Rj. *verb.* od preoravati: *radnja kojom tko preorava n. p. njivu. vidi* preorivati.

preorāvati, preorāvām, *v. impf. überackern, obaro*. Rj. pre-oravati. *vidi* preorivati. *isp.* miješati 3, prahati, dvojačiti, trojačiti. — Trojačiti njivu, t. j. treći put preoravati. Rj. 750b. *sa se, pass.*: Prahaća, kao ralica, kojom se posijano proso praha (*preorava*). Rj. 565a.

preorica, *f. vidi* ugar. Rj. *preorava njivu (li zemlja), vidi* i ugarica.

preorivānje, *n. vidi* preoravanje. Rj.

preorivati, preorivēm, *v. impf. vidi* preoravati. Rj. pre-orivati. *v. pf.* preorati.

preosrēd, *vidi* prekosred: Ona povre preosred Kosova. Rj. preo-sred, preko-sred, koje *vidi. isp.* preo i sred.

preosvēcēni, *adj.*: U sobu ugje vladika . . . arhimandrit zamoli preosvēcēnoga gosta svoza da sedne . . . Ja dolazim u ime preosvēcēnog sabora, počē vladika. Megj. 117. u Staroslov. = svet. tituo vladikamu.

preotēti, preotēm, *v. pf.* Rj. pre-oteti. *v. impf.* preotimati. — Na Loznicu hoću udariti, koju mi je gjede osvojio, pa od mene Kaci preoteše. Npj. 4, 239. Zar ne vidiš, njima ne vigejo! gje ti Turci zemlju preoteše? 4, 311. I otetihi Ruskih 15 topova preotetu od Francuza na trag. Žitije 20.

preotīmānje, *n. das Vorwegnehmen, praecceptio*. Rj. *verb.* od preotimati: *radnja kojom tko preotima (kome) što*.

preotīmati, mām (mljēm), *v. impf. vorwegnehmen, praecipio*. Rj. pre-otimati. *v. pf.* preoteti.

prepadānje, *n. das Erschrecken, trepidatio*. Rj. *verb.* od — **1)** *prepadati: radnja kojom tko prepadu koga. — 2)* *prepadati se: stanje koje biva, kad se tko prepada: Čusmo viku od prepadanja, straha, a mira nema*. Jer. 30, 5.

prepadati, dām, *v. impf.* pre-padati. *v. pf.* prepadnuti, prepanuti, prepasti. — **1)** *koga. vidi* plašiti, puditi 1, strašiti; *erschrecken, terreo*: Tada me strašiš snima i prepadaš me utravama. Jov 7, 14. — **2)** *sa se, reflsks. trepido*. Rj. *vidi* plašiti se, strašiti se. — Počekaj malo; sad ću ja izaći, ali se nemoj prepudati ni straviti. Npr. 212. Koji god čuje za te, drhtaće i prepadaće se od tebe. Mojs. V, 2, 25.

prepadnuti, dnēm, **prepanuti**, nēm, **prepasti**, prepadnēm, *v. pf.* Rj. pre-padnuti, pre-panuti, pre-pasti. *v. impf.* prepadati. — **1)** *erschrecken, exterro*: Kako si me danas prepanuo. Rj. *prepanuti koga. vidi* uplašiti. — Pali hbro ubojne topove, da prepadne Brdske sokolove. Npj. 4, 374. — **2)** *sa se, reflsks. erschrecken, expavescō*. Rj. *vidi* ubezeknuti se, začnuti se; poplašiti se, uplašiti se. — **a)** *prepadnuti se, od čega, da nije* . . . : Tad se Turci grđno prepadoše. Rj. 99b. Kako to vidi, prepadne se pa skoći da traži kobilu. Npr. 23. Svi se od straha i od čuda prepadoše i pobjegoše. 116. Pak sam se bila prepadu da nijesi počem onamo pošao. 119. Pasu svakojaki konji, te odaberi onaka tri konja, ali ako bi se prepali, a ti . . . 121. Kuvar se siromah prepadne, da nije od pepeljuge dlaka upala. 226. Paslo konja mlado momće . . . prepude se od mjeseca. Npj. 1, 391. Zaista se jako prepadoše. 4, 339. — **b)** *prepasti se koga ili čega*: Što je sine, dijete Alile! ko P te zove na megdan junački, te si ga se, sine, prepanuo? Npj. 3, 108. Prepade se čelbija Jovo, prepade se materine hrane, jadi poći, a

gore ne poći. Here. 2. Kako su žene mironosice . . . kako su se *prepane same božanske nebeske sile* gledajući božanstvenoga mrtvaca. DP. 49. — *c) prepasti se kome, t. j. da mu se ne dogodi što god, čemu nije rad onaj koji se prepadne:* Učini se bez nevolje bona; a kad dogje dijete Jovane, on se *hoće majei prepavuti*, pa će majku za ponude pitat'. Npj. 2, 31.

prèpatiti, tim, v. pf. *erdulden, ausstechen, perpetior*. Rj. pre-patiti, kao *pateti* preboraviti. vidi *pretrpjeti*, *predurati*. v. *impf.* patiti.

prepečènica, f. t. j. rakija, *abermal gebraunter Branntwein, vinum bis ustum, cf. prijeppek, prepeka*. Rj. *prepečena rakija*. vidi i žganica.

prepeći, *prepečèm*, v. pf. Rj. pre-peći. v. *impf.* prepicati, prepjecati. — 1) *überbraten (zu viel), nimis, asso, n. p. meso, hljeb*. Rj. (*odviše*). — 2) *übersieden, recogno, überbrennen (den Branntwein)*. cf. peći. Rj. (*nanoro*).

prèpeka, f. vidi *prepečènica*: A zamedj prepeke rakije. Rj. *prepečena rakija*. vidi i prijeppek.

prèpelica, f. — 1) *die Wachtel, coturnix*. Rj. *ptica, dem. prepeličica, mlada prepeličić*. — Sedi moma u gradiuu . . . izbila je sitna rosa, kao ljetnu *prepeliču*, k'o jesenju lubenicu. Npj. 1, 330. — 2) *beim Heimmachen ein Gang (der Reihe der Mäher bis ans Ende der Wiese, wo sie dann wieder eine neue Reihe vornehmen)*, (postat bei den Schnittern, Kukuruzgräbern), *riees (?)*. Rj. ono što u jednu put uzmu *preda se kosei, kuč kose, koje se u kopaču i u žetelcu zore postat*.

prèpelicār, m. pas koji prepelice hvata. *der Wachtelhund, canis aricularius L.* Rj. vidi *fižlin*, *vižao*, *vižle*, *vižlica*.

prèpelicèica, f. dem. od *prepelica*. Rj.

prèpelicèić, m. die junge Wachtel, *pullus coturnicis*. Rj. *mlada prepelica*.

prèpelicèjī, adj. *Wachtel-, coturnicis*. Rj. što pripada *prepeliči*, *prepelicama*.

prèpèti, *prèpètm*, v. pf. n. p. konja, *ein weidenles Pferd an eine andere Stelle binden, alio loco religo equum pascentem*. Rj. pre-peti konja, t. j. na drugom ga mjestu *sapeti*. v. *impf.* *prepinjati*. v. *impf.* *prosti penjati* 2, *pèti*.

prèpèćanje, n. (zap.) vidi *prepjecanje*. Rj.

prèpècati, *prèpèčèm*, (zap.) vidi *prepjecati*. Rj. *bice prepicati i u južnom gororu*. *isp.* *upeći se i npićati se*.

prèpèćanje, n. das zurielc Trinken, *potutio nimia*. Rj. *verb.* od *prepijati*. *radnja* kojom tko *prepija*.

prèpijati, *prèpijām*, v. *impf.* *zu viel trinken, per-poto, nimium bibo*. Rj. pre-pijati, *odviše piti*. v. *pf.* *prepiiti*.

prèpiliti, *prèpiliŃm*, v. pf. pre-piliti, kao *presjeći pilom*. v. *impf.* *piliti*. — *Odšegati*, vidi *prepiliti*. Rj. 450a. vidi i *prešegati*, *pretriti*, *prestrugati*.

prèpinjānje, n. das Ueberbinden des Pferdes, *equi pascentis religatio a loco priori*. Rj. *verb.* od *prepinjati*. *radnja* kojom tko *prepinje* n. p. konja.

prèpinjati, *njèm*, v. *impf.* n. p. konja, *überbinden, alio loco religo*. Rj. v. *impf.* *prosti penjati* 2, *pèti*. v. *pf.* *prepeti* (*isp.* *značenje ondje*). — Ja ću doći *cvèčè zalivati*, a ti dogji *konje prepinjati*. Npj. 1, 428.

prèpirāc, *prèpirāca*, m. der Zunker, Streiter, *rixator*. Rj. koji se rado *prepire*: Ima riječi 81 koje sam ja načinio: vikač . . . *prepirāc*, *rugač*. Nov. Zav. VII. Gdje je *premadri*? Gdje je *književnik*? Gdje je *prepirāc* ovoga vijeka? Kor. I. 1, 20.

1. prèpirānje, n. das Ueberwaschen, *perlotio*. Rj. *verb.* od *prepirati*. *radnja* kojom tko *prepiru* što.

2. prèpirānje, n. das Zanken, *rixae*. Rj. *verb.* od *prepirati* se, *radnja* kojom se tko *prepire* s kim. — Nakon *duogoga prepiranja* *vigje* već da nije *kuč kamo*. Npr. 115. Kad su *prepiranja* za *riječi* i za *imena* i za *zakon* *raš*, *gledajte sami*, jer ja *sudija* *tome* ne ću da budem. Djel. Ap. 18, 15. Koji *prije*

ćine prepiranja nego li *Božij napredak* u *vjeri*. Tim. 1, 1, 4.

1. prèpirati, *prèpirām*, v. *impf.* — 1) *überwaschen, perlotio*. Rj. pre-pirati, kao *nanoro prati*. v. *pf.* *prepirati*. — 2) *Mèsti maslo* u *stapu*, cf. *prepirati*. Rj. 351a. vidi i *bučkati*, *tepti* la. *sa se, pass.*: *Stapaica*, onaj *štap* s *kolom*, čim se *prepira* *skorup*. Rj. 712a.

2. prèpirati se, *prèpirēm* se, v. r. *impf.* *zanken, rixari*. Rj. pre-pirati se s kim o čemu, oko čega, za što. *isp.* v. *impf.* *prosti* *preti* se. vidi *prekladati* se. — *Bahitati* se oko čega, kao *prepirati se*, *goniti* se, *streiten*, *contendere*. Rj. 18a. *Vuku* se *klipka*. (Kad se ko s *kim* *goni* i *prepire*). Postl. 40. Mi se ne *prepiremo* oko *latinskoga jezika*. Odg. na ut. 23. Šta se *prepiraste* *putem megju sobom*? Mark. 9, 33. *Selima*, koja su se *prepirala* za *megje sroje*, *zakonik* je *ostavljao* da se *sude* . . . DM. 59. *Gradovi* se *prepiru* o *pravu* da *kupuju žito*. 239. *Kako se oko toga* *više* o *prepire*. Kat 3.

prèpirka, f. gen. pl. *prèpirākā*. vidi *prèpirānje*. — *Prepirka* u *Ijubavi*. Herc. 228 (natpis pjesmi). *može* se s *punim prarom sumnjati*, je li *ova riječ* *bilo* od *naroda ili* od *Iuka*; *jer se nigdje osim ovoga mjesta* *ne nalazi*, u i *ovamo* *bi lijepo* i *ljepše pristalu riječ* *prepiranje*. *Kako Iuk nije bez nevolje* *gradio riječi*, *bice* da su *izdarući metnuti pjesmi* *ovaki natpis*.

prèpisati, *prèpisēm*, v. pf. Rj. pre-pisati. v. *impf.* *prepisivati*. — 1) *überschreiben, transseribo*. Rj. — Ova je *pjesnu* . . . ali sam je ja *služao* od *jednoga momčeta*, *od koga sam je ovako prepisao*. Npj. 2, 633 (Vuk). *Prepišite jednu odu* na *čisto* i *ruzgovijetno* te mi je *pošaljite*. Straž. 1886, 865. *Neka prepise schi* u *knjigu ovaj zakon*. Mojs. V. 17, 18. U *hrisorulji Uroša V.* *prepisanoj s hrisorulje Dušanove*. DM. 232. Da je *rukopis naš prepisan iz glagoljskoga*, o tom ne može biti *sumnje*. Nik. jev. VII. *sa se, pass.*: *Orijeh sedam zdruvica prepisane* su *ovako* od *pomenuta dva čovjeka*. Kov. 124 (t. j. od *pomenuta dva čovjeka* N. N. ih je *služao* i iz *usta njihovijeh* *prepisao* (*isp.* *poviše prvi primjer*). — 2) *beschreiben, verzeichnen, conscribo*. Rj. *kuo popisati*: *Izbrojite sav žbore sinova Izrailjevih* i *prepisaše ih* po *porodicama njihovijem*. Mojs. IV. 1, 18. *Otide Joav* i *vojvode* od *cara* da *prebroje narod Izrailjev*. I *Joav dade caru broj prepisanoga naroda*. Sam. II. 24, 8. *isp.* *prepisnik*. — 3) (u *Risnu*) *kraste*, t. j. *nakalamiti*, *navrnuti*, *die Blattern impfen, variolas insero*. Rj. i *syn.* *kuđ nakalamiti*.

prèpisivāc, *prèpisivāca*, m. koji *prepisuje* što. vidi *prepisivalac*. — *Nemarni prepisivači* *stavljahu jednu riječ* *mjesto druge*. *Priprava* 193. *Prepisivač* (je) *rgjavo* *pročitao skraćenu riječ*. DRJ. 1, 219.

prèpisivalac, *prèpisivaoca*, m. koji *prepisuje* što. vidi *prepisivač*. — *Prepisivalac* (je) *munogo koješta* *dotjerivao* po *svom vrlo slabom razumu*. Star 1, 3.

prèpisivānje, n. Rj. *verb.* od *prepisivati*. — 1) *radnja kojom tko prepisuje* što, n. p. *aktove* (das *Umschreiben, transscriptio*. Rj.): *16-ti* *Januarija progje* koje u *časti*, koje u *sastavljanju* i *prepirivanju ovih aktova*. Miloš 170. — 2) *radnja kojom tko prepisuje* n. p. *narod*; *das Beschreiben, Verzeichnen, Konseribiren, conscriptio*. — 3) *radnja kojom tko prepisuje* n. p. *djetetu kraste* (das *Impfen, insertio variolarum*. Rj.).

prèpisivati, *prepisujēm*, v. *impf.* Rj. pre-pisivati. v. *pf.* *prepisati*. — 1) *umschreiben, transseribo*. Rj. — *One pjesme prepisivo sam iz usta pjevača* i *pjevačica*. Npj. 1, XVI. Da mu *kojekakve knjige* *prevodi* s *latinskoga* i *prepisuje*. Opat IV. — 2) *beschreiben, verzeichnen, conscribo*. Rj. *kuo popisivati*: *Doznajemo* da je *Vuk prepisivao svu svoju zemlju* *razrezujući danak* što će se *plaćati Turcima*. DM. 105. *Joav* *provede* . . . *devet mjeseci* po *plemenima* *prepisujući narod*; i još *ga* ne *mogne svega* *prepisati*.

Prip. bibl. 76. *isp.* prepisnik. — **3)** (u Risnu) kraste, *die Blattern impfen, variolos inserere*. Rj. *vidi* kalami 2, i *syn.*

prepisnik, m. (n Dalm.) onaj što *prepisuje* desetinu, *cf.* desećar. Rj. *isp.* prepisati 2, prepisivati 2.

prepisati, prepisam, v. *pf.* *überpissen, transmejo*: prepisala bi žena (tako je blizu). Rj. pre-pisati. v. *impf.* prepisavati.

prepisavanje, n. *das Ueberpissen, transminctio*. Rj. *verb.* od prepisavati, koje *vidi*.

prepisavati, prepisavam, v. *impf.* *überpissen, transmejo*. Rj. pre-pisavati, *pisati preko čega*. v. *pf.* prepisati.

prèpiti, prèpijem, v. *pf.* *über das Mass trinken, nimium bibisse*: juče sam *prepio*, pa me danas boli glava. Rj. pre-piti, *odviše popiti*. v. *impf.* prepijati. — Ti si vrlo u piću *prepio*. HNpj. 3, 37.

prèpjecanje, n. *das abermalige Brennen, recoctio*. Rj. *verb.* od prepjecati. radnja kojom tko *prepječe* što, n. *pf.* rakiju.

prèpjecati, prèpjecem, v. *impf.* rakiju, *ubersieden, abermal sieden, recoquo*. Rj. pre-pjecati, *kuo nanovo peći*. *vidi* prepicati. v. *pf.* prepeći. — za mijenjanje *samoglasnijeh isp.* preteći, prèpjecati, *uticati*.

prèpjevati, vám, v. *pf.* *hindureh singen, canto per (totam noctem)*: Dva slavnja svu noć *prepjevaše*. Sv. noć mi soko *prepjeva*. Rj. pre-pjevati, *pjerajući preboraviti*.

preplaćivanje, n. *verb.* od preplaćivati. Rj. **preplaćivati**, preplaćnjem, v. *impf.* *übertheuert werden, pretio nimis magno emere*: nemoj ti to preplaćivati. Rj. pre-plaćivati što, *premnogo plaćati* za nj. v. *pf.* preplatiti.

preplakati, preplaćem, v. *pf.* *durchweinen (den ganzen Tag), in einem fort weinen, fleo per (totum diem)*. Rj. pre-plakati n. p. dan, *plućući provesti ga*.

preplanuti, preplanem, v. *pf.* n. p. vatra hljeb, *überflackern, d. i. wenn das Feuer das buckende Brot zu schnell umflammt, und es dadurch ron aussen verbrennt, während es nach innen noch roh ist, panem coquendum praeceor ignis adurit*. Rj. pre-planuti, *kad vatra ili sunce što preplane, ono ogori, opće se*. v. *pf.* je i *prosti* planuti. — A Bog sunce tijo odgovara: »Jarko sunce, moje čedo drago! lasno čemo s prokletom devojkom: ti zasijaj. *preplani joj lice*. Npj. 1, 305.

preplātiti, preplātim, v. *pf.* mnogo dati za što, *übertheuert werden, nimis magno pretio emere*. Rj. pre-plātiti. v. *impf.* preplaćivati. — Tako on (Jakov) prvi dobavi u Srbiji (*top* (koji je, istina, bio *preplaćen* . . . ali je poslije porodio nekoliko stotina topova). Danica 3, 176.

preplaviti, vīm, v. *pf.* (u Srijemu) n. p. konja preko vode pored čamca ili pored brvine prevesti, *hinüberschwenmen, truduco natantem. cf.* ploviti. Rj. pre-plaviti. *vidi* preplivati 2.

preplesti, preplećem, v. *pf.* *überflechten, verflechten, innecto*, n. p. opanke. Rj. pre-plesti. v. *impf.* prepletati. — Počekajte, dva ulaka mlada, da umesim prebele kolače, da *prepletem od zlata povelje*. Npj. 1, 606. Na bega je svilena košulja, svrh košulje *pletenu jećerma, žeženijem zlatom prepletenu*. 4, 56.

prepletanje, n. *das Verflechten, innectio*. Rj. *verb.* od prepletati. radnja kojom tko *prepleće* što.

prepletati, preplećem, v. *impf.* *verflechten, innecto*: A biserom grivu *prepletao*. Rj. pre-pletati. v. *pf.* preplesti. — *sa se, pass.*: Oko plaštanice počinje se druga smjesa staroga zavjeta s novijem . . . i tako se *prepletu svi sedamnueta katisma* kao mnogožični pokrov. DP. 145.

prepliti, prèplijem, v. *pf.* (u Boei) *vidi* preplivati. Rj. pre-pliti. v. *impf.* *prosti* pliti. *vidi* i preplivati 1.

preplivati, vám, v. *pf.* *durchschwimmen, transnuto*. Rj. pre-plivati. *vidi* prepliti, preplivati. v. *impf.* pli-

vati. — *Prepliva* tica dugorepica i *prepliva* more, a krila ne skvasi (barka). Rj. 143b. Te on plij na konju te za njom . . . odule je on uhvati, te za se na konja vrže, i *prepliva na suho*. Npr. 104. Životinje dosta puta i samo otrče i *preplivaju u drugu zemlju*. Priprava 26.

preplōviti, prèplōvīm, v. *pf.* Rj. pre-plōviti. v. *impf.* ploviti. — **1)** *vidi* preplivati: Da zagaze, *preplorit* je ne će. Rj. *vidi* i prepliti. — Sjede Bogdan gjoga vilovita, ode pravo Bošnjanimu Mlaju, bez broda je *Drinu preplorio*. Npj. 1, 542. Pa naplovi na vodu Cetinju; pravo jeste junak *preplorio, preplorio od brda do brda*. 1, 571. Nešto Turak na Savu udari, nu *dobrijem konjma preploviše*. 1, 207. — **2)** *vidi* preplaviti. Rj.

prepōčēti, prèpōčēm, v. *pf.* *abbilden, abzeichnen, delineo*. Rj. pre-počēti što, *kuo načiniti sliku njegovu. isp.* početak 2. v. *impf.* prepočinjati. — Obrni se, da i' oke vidimo, da *prepočnem' oke na jagluke*; kad se sestre brata použele, da vidimo oke na jagluke. Npj. 2, 510. *Ocaku pohvalu* mogla je Jefinija i na pokror *prepočēti*. Glas. 9, 252. *sa se, pass.*: Imao je (Hajduk-Veljko) sina Raku, s koga će se, ako ga Bog poživi, moći *prepočēti pravo lice Veljkovo*. Danica 1, 93.

prepōčēnjānje, n. *das Abbilden, delineatio*. Rj. *verb.* od prepočinjati. radnja kojom tko *prepočinje* što.

prepōčēnjati, njēm, v. *impf.* *abbilden, delineo*. Rj. pre-počinjati što, *kuo praviti sliku njegovu*. v. *pf.* prepočēti.

prepolōviti, prèpolōvīm, v. *pf.* pre-poloviti, *kuo na pole presjeći, razdijeliti*. v. *impf.* poloviti. — *sa se, pass.*: Kad se praznik *prepolorio*, žednu dušu moju napoj vodom pobožnosti, Hriste Bože. DP. 274.

prèpona, f. — **1)** *die Leisten, ilia*. Rj. *isp.* babašina, pabašina, pobočina, slabina, slabobočina. — Podjabuka, govegje meso od koga ispod *prepona*. Rj. 521a. pre-pona, *od osn.* od bute je prèpēti. *isp.* za *postanje o-pona, s-pona*. — **2)** *impedimentum, obstaculum*. Stulli. *vidi* preprega, sprečica, smetnja, zadjeva, *Hinderniss*: Ako revnostnim djelateljima njegovim najmanju *preponu budem uklonio s puta*. Spisi 1, 6.

prèporučān, prèporučān, *adj.* *empfohlen, commendatus*: da sam ti preporučān. Rj. *isp.* preporučiti. — Ja sam ostavio Beograd čim sam primio nove, *preporučnu pismu* i dugrački kaput. Zlos. 52 (*što koga preporučuje kome; Empfohlungs-, commendativus*).

preporučiti, prèporučīm, v. *pf.* pre-poručiti (v. *pf.* je i *prosti* poručiti), *empfehlen, commendo. vidit* naručiti 2. v. *impf.* preporučivati. — Priprijetiti, s *prijetnjom preporučiti* da se što učini ili ne učini. Rj. 596a (*u riječi preporučiti nema u Rj. na svom mjestu*). Zar ste zaboravili šta je otac na smrti namu *preporučio*. Npr. 187. Mnoge mu stvari *preporučī* a najviše da čuva novac. 217. *Preporučī* mu carskoga bimbāšu Deli-Ameta. Danica 3, 176. *Preporučī* mu da gleda, to odmah da učini. 3, 211. *Preporučite* mu i za narodne pjesme, a osobito za Kosovske i za svatovske. Straž. 1886, 606. Ako bi došlo s Austrijcima do boja, on može izostat *regentnu svoju preporučivši drugome*. Žitije 17. Nove gospodare *preporučī u zaklon vikaru franciskanskom*. DM. 185.

preporučivānje, n. *das Empfehlen, commendatio*. Rj. *verb.* od preporučivati. radnja kojom tko *preporučuje* što (kome).

preporučivati, preporučijem, v. *impf.* *empfehlen, commendo*. Rj. pre-porućivati. *vidi* narućivati 2. v. *pf.* preporučiti. — **1)** Na Bogu i na tebi moja gjeća! (Govore ljudi obično na samrti svojim prijateljima *kajima preporučuju svoju gjeću*). Post. 185. *Preporučujem svakome*: kad budemo . . . *da pazi svaki svoj red*. Kov. 58. *Preporučujemo* G. Svćtliniku, *neka pročita još jedan put svoju knjigu*. Nov. Srb. 1817, 640. — **2)** *sa se, reflekt.*: *Preporučujući se materi svojoj i ostalim prijateljima, ne bi li kakogod oca sklonili*

da ga jopet k sebi primi. Npr. 248. Božij sam i tvoj. (Kad se ko kome preporučuje). Postl. 20.

preporučka, f. die Empfehlung, commendatio. Rj. djelo kojim se tko ili što preporučiti. — Teško vuku na preporuku! (Gledaj: Po porukama vuci mesa ne jedn). Postl. 313. Na to ga Redžep sa svojim preporukama opravi u Sofiju. Danica 2, 116. Obudrže su preporuke više u tome mnogo pomogle. Glas. 63, 153. Ja osobito blagodarim Gospodji . . . što se ora želja i preporuka Lukina izvršila. Obit VII. Pošaljnu Milenka s neko 40—50 momaka s preporukom od Redžepa na njegovu strica Ibrahima. Sovj. 71. Po preporuci Mladenorož Kara-(ijorgjije i sovjet odrede mu (Jugoviću) 1500 groša na godini. 81.

preporučiti, preporučiti, v. pf. hindurchfasten, jejunare per — ko će preporučiti sedam nedjelja! Rj. pre-postiti, posteci prorasti. v. impf. postiti.

prepoznati se, prepoznati se, v. r. pf. pre-po-znati se (o koga. u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmin). u poznatiju prevariti se; misskennen. viditi upoznati se 1. — Anje moja. da od Boga nagješ! ali si se jadna prepoznala, ne udaraš silna Blagajliju, nego bana tvoga gospodara? Npj. 1, 256.

preprata, f. (u Srijemu kažu ženska crkva) der Theil der Kirche, wo die Frauen stehen, locus femininum in ecclesia. Rj. u crkvi ono mjesto gdje ženkinje stoje. vidi papratnja. — Sveštenik s kadionicom u ruci i pred njim gjakon noseći svijeću idu u naokolo po svoj crkvi i u prepratu, da ni jedno mjesto u crkvi ne bi ostalo bez vidjela blagodati Hristove. DP. 38. vidi kod papratnja.

preprati, preperem, v. pf. überwaschen, laro itaritis ricibus. Rj. pre-prati, kao nanovo oprati. v. impf. I prepirati.

preprava, f. die Vorbereitung, adparatus. Rj. preprava, prepravan, prepraviti, prepravljati u istočnom gororu; u južnom priprava, pripravan, pripraviti, pripravljati. Tako Vuk piše preprava, prepravan, itd. u knjigama koje je napisao po govoru istočnom (n. p. Miloš. Žitije), u u drugina priprava, pripravan itd. ordje su ostale riječi ove samo primjera radi. — Razume, da neprijatelj na tom mestu nema nikake preprave. Žitije 23.

prepravan, prepravana, adj. bereit, paratus. Rj. vidi pripravvan. — A ni vašina nemamo prepravnih. Miloš 114.

prepraviti, vīm. v. pf. vorbereiten, praeparo. Rj. pre-praviti. vidi pripraviti. v. impf. prepravljati. — 1) Nagju u Memed-age džebanu, koju je on bio prepravio da se bije s dahijama. Danica 3, 174. Naumio Rems uzeti na juris, nu što je već i merdivene i ostale sre potrebe prepravio. Žitije 63. — 2) sa se, refleks.: Morao sam ostati od časti, za koju sam se trodnevniim postom bio prepravio. Danica 2, 132. U petak ću vam poslati recenziju; prepravite se za čitanje. Straž. 1886, 1768. — vidi i primjere kod pripraviti.

prepravljanje, n. das Vorbereiten, praeparatio. Rj. vidi pripravljanje.

prepravljati, prepravljam, v. impf. vorbereiten, praeparo. pre-pravljati. vidi pripravljati. v. pf. prepraviti. — 1) Ja sam počeo prepravljati gragju za Srpsku gramatiku. Danica 3, 1. — 2) sa se, refleks.: Jadrani otidu da se prepravljaju za zimovanje. Danica 3, 203. Srbi su se prepravljali da se brane. Miloš 99. — vidi i primjere kod pripravljati.

prepravnost, prepravnosti, f. die Bereitschaft, promptus. Rj. stanje onoga što je prepravno. vidi pripravnost.

preprečivajuće, n. das Vorstecken, practentio. Rj. verb. od preprečivati. radnja kojom tko preprečuje što.

preprečivati, preprečujem, v. impf. vorstecken, vorstemmen, practendo. Rj. pre-prečivati. kao priječati što preda što. v. pf. prepriječiti.

prepredalo, n. (u lmosk.) od gvozdja, na što se prepreda svila (kao na vreteno), eine Art Spindel, zisi genus. Rj. pre-predalo. isp. prepredati. — riječi s takovim nast. kod bućkalo.

prepredanje, n. das Ueberspinnen (des Zwirns), netum iterum neo. Rj. verb. od prepredati. radnja kojom tko prepreda n. p. konce.

prepredati, prepredam, v. impf. überspinnen, iterum neo. Rj. pre-predati, kao nanovo presti. v. pf. prepresti. — Druga, drvo, kao veliko vreteno, što žene konce prepredaju na njega i pletivo preda. Rj. 141b. Svilu prelo zlato materino, svilu prelo, (i) brišim prepredalo. Npj. 1, 153.

prepreka, f. (u Hrv.) das Hinderniss, impedimentum, cf. smetnja. Rj. pre-preka. isp. za drugu polu priječati b. vidi i prepona 2, sprečica, zadjeva. isp. zanovijet 2. — Taj zemaljski raj! Koliko džinovskih prepreku stoji na putu do njega. Zlos. 143.

prepresti, prepredem, v. pf. überspinnen, iterum neo. Rj. pre-presti, kao nanovo oprsti. v. impf. prepredati. — Božo Kulić, stari bajduk, i prepredeni širet, dogje u manastir Raču. Zim. 219 (durchtrieben, versutus, astutus, kao vrlo lukav; širet,* prijeravan čorjcek).

prepriatelj, m. zu grosser Freund, amicus nimius: Preprijatelj neprijatelj (Postl. 261). Rj. pre-prijatelj, prevetliki prijatelj. supstantiva tako složena sa pre: prekrvnik, premdrost.

prepriječiti, prepriječim, v. pf. vorstecken, vorstemmen, practendo. Rj. prepriječiti. kao ispriječati što preda što. v. impf. prepriječivati.

preprodati, dam, v. pf. wieder weiter verkaufen, revendo: Prodaše me begu Čelebijću, a Čelebijć mene preprodade Ljuboviću iz Novog Pazara. Rj. pre-prodati. v. impf. preprodavati.

preprodavatica, f. žena koja što kupuje, pa ona opet prodaje, n. p. voće, Hökerin, eopa. cf. piljaria. Rj.

preprodavanje, n. das Wiederverkaufen, revenditio. Rj. verb. od preprodavati. radnja kojom tko preprodaje što.

preprodavati, prepredajem, v. impf. wieder weiter verkaufen, revendo. Rj. praes. i imperat. i prepredavam, prepredavam. isp. Obl. 107. pre-prodavati. v. pf. preprodati. — Turci su vodili u ropstvo djecu i žene . . . Gdjejkoji su one robove držali te su ih sluzili, a najviše ih je prodavano i prepredavano. Rj. 651b. Turci za života moga da robe i preprodaju majku staru majku i ženu i decu! Miloš 53.

preprošiti, preprosim, v. pf. t. j. djevojku kome, einen überreichen, überverben, ausstecken, virginem ab alio expetitam procuri. Rj. pre-prošiti: Petar isprošio djevojku, a Pavao mu je preprosi. v. impf. prošiti 1. — Zalud Janko tvoja proševina, kad ti drugi preprosi djevojku. Rj. 616a. sa se, pass.: Da se moja draga preprošila: da zu koga, ni po jada moga, već u selo za mog pobratima. Npj. 1, 394.

preprtiti se, tim se, v. r. pf. sich überladen, vires opprimere. Rj. pre-prtiti se, odvise se naprtiti. v. impf. prtiti (se).

prepucati, prepueajū, v. pf. n. p. puške, in einem fort schießen (von Flinten), perosono: vazdan puške prepueaše. Rj. pre-pueaše. v. impf. pucati.

prepući, prepuknem, v. pf. bersten, dirrunpi, cf. prepuknuti. Rj. pre-pući. v. pf. je i prosti pući, puknuti. v. impf. pueati. — U junaku sree prepuknulo. Rj. 579a. Od jada joj sree prepuknulo, mrtva pala na zemljicu crnu. Npj. 1, 574.

prepukli, adj. vidi puki: No su ovo prepukli siraci. Rj. pre-pukli. isp. puki siromah, blutarm, pauperimus. Rj. 620b (kao prevetliki siromah). — Značenje (korijenu) šuplju biti, praznu biti: pućina; pućice; puki, prepukli, opueau. Korijeni 279.

prepuknuti, knēm, v. pf. *vidi* prepući. Rj. i *ondje primjere*. — *pre-puknuti*. v. *impf.* pucati.

prepuniti, nfm, v. pf. n. p. pušku, top, čašu: *überladen, überfüllen, comleo*: No je pušku pustu *prepunio*. Rj. *pre-puniti*. v. *impf.* prepunjati.

prepunjanje, n. *das Ueberladen, Ueberfüllen, completio*. *verb.* od prepunjati. radnja kojom tko prepunja n. p. čašu.

prepunjati, prepuñjām, v. *impf.* *überladen, überfüllen, comleo*. Rj. *pre-punjati*. v. *pf.* *pre-puniti*. — Dede komšija, učini i meni jedan put oo! (Rekao Nijemac Srbinu, kad su pili zajedno pa Srbini sve prepunjaovo rjuje čašu i govorio: oo!) Posl. 58. *su se, pas.*: Sve rijeke teku u more, i more se ne prepunja. Prop. 1, 7.

prepuštiti, prepuštim, v. *pf.* *überlassen, permitto*: Ej Maksime, nemala te majka, jer *prepušti* perje na drugoga. Rj. *pre-pustiti*. v. *pf.* *je prosti* pustiti (puštiti). v. *impf.* *prosti* puštati.

prera . . . *vidi* prehra . . . Rj. **pre-rad**. m. ime muško. Rj. *Pre-rad*. *isp.* *Pre-drag*; *Ob-rad*, *Milo-rad*.

pre-rāditi, pre-rādīm, v. *pf.* *pre-raditi, kuo nanovo obraditi: überarbeiten, restructure. isp.* *pre-narediti*. — Zamolinu Fatera, ne bi li se primio, da *pre-rod* ovaj *pre-radi*. Odg. na ut. 25. Neke su (*stvari* u bukvaru) samo prevedene a neke *pre-radjene*. Bukv. 19.

pre-rāstao, pre-rāsla, *adj.* *verblüht, praeffloratus*: Prerasloj gjevojci pomrli svatovi (Posl. 261). Rj. *pre-rastao, koji je već odviše narustao*.

pre-reći, pre-rečēm, v. *pf.* *pre-reći*. v. *impf.* *pre-ricati* (i se). — **1**) *pre-reći*. *kad tko započne govoriti o nječemu, pa ne dovrši jedne misli uzme govoriti o drugoj*: on je prerekao govor svoj. — **2**) *sa se, refleks.* *pre-rekla se*. Dr. Gj. Šurmin. u *gororu*.

pre-rezati, pre-režēm, v. *pf.* *entzwei schneiden, dissecō*. Rj. *pre-rezati*. v. *impf.* *pre-rezivati*. — Al' dotrca ljubi nevjerna, pri ruci joj *gajtan pre-rezula*. Rj. 338a.

pre-rezivānje, n. *das Entzweischneiden, dissecio*. Rj. *verb.* od *pre-rezivati*. radnja kojom tko *pre-rezjuje što*.

pre-rezivati, pre-reživēm, v. *impf.* *entzweischneiden, dissecō*. Rj. *pre-rezivati*. v. *pf.* *pre-rezati*.

pre-ričanje, n. *verb.* od 1 *pre-ricati*, 2 *pre-ricati se*. — **1**) *radnja kojom tko pre-riče govor*. — **2**) *radnja kojom se tko pre-riče u govoru*.

pre-ricati, pre-ričēm, v. *impf.* Dr. Gj. Šurmin. *pre-ricati*. v. *pf.* *pre-reći*. — **1**) *pre-ricati*. *kad tko počnje govoriti o nječemu, pa ne dovrši jedne misli, pre-lazi govoriti o drugima*: on *pre-riče govor svoj*. — **2**) *sa se, refleks.*: *pre-riču se u govoru n. p. brbljuve žene*.

pre-riti, pre-ričēm, v. *pf.* *durchwählen, perruo*. Rj. *pre-riti*. v. *impf.* *riti*, *rijem*.

pre-roditi, pre-rodīm, v. *pf.* *pre-roditi*. v. *pf.* *je i prosti* roditi. — **1**) *kuo nanovo roditi, wiedergebären, regenero*. — Blagosloven Bog, koji nas po velikoj milosti svojoj *pre-rod*i za živ nad vaskrsenijem Isusa Hrista iz mrtvih. Petr. 1, 1, 3. Kao *pre-rogjeni* ne od sjemena koje truhne, nego od onog koje ne truhne. 1, 23. — **2**) *su se, refleks.* (*eine überreiche Frucht tragen, nimio frugifer fieri*. Rj.³) n. p. *pre-rodile se šljive*. Rj. *odviše su rodile*.

pre-rogjenje, n. *verb.* od *pre-roditi*. *djelo kojom tko pre-rod*i koga; *die Wiedergeburt, regeneratio*: Po svojoj milosti spase nas (Bog) banjom *pre-rogjenja* i obnovljenjem Duha svetoga. Tit. 3, 5.

pre-ronuti, pre-ronēm, *vidi* prehronuti. Rj. u *krajevima gdje se glas h u govoru ne čuje*.

pre-roviti, pre-rovīm, v. *pf.* *durchgraben, perfodio*. Rj. *pre-roviti*. v. *impf.* *roviti*. — Kod popova dvora *guveno pre-rovljeno*, zlatom popleteno; na guvuu je rpa, rpa od bisera. Npj. 1, 102.

pre-ručiti, pre-ručīm, v. *pf.* *übergießen, überschütten* (*aus einem Gefässe in ein anderes*), *transfundo*. Rj.

*pre-ručiti što, iz jednoga suda u drugi. vid*i *prekre-nuti* 2, *pre-liti*, *pre-suti*, *pre-točiti*.

pre-ručivānje, n. *das Ubergiessen, Uberschütten, transfusio*. Rj. *verb.* od *pre-ručivati*. *radnja kojom tko pre-ručuje što*.

pre-ručivati, pre-ručivēm, v. *impf.* *übergießen, überschütten* (*aus einem Gefässe in ein anderes*), *transfundo*. Rj. *pre-ručivati što, iz jednoga suda u drugi. vid*i *prekretati*, *pre-lijevati*, *pre-livati*, *pre-ljevati*, *pre-pitati*, *pre-takati*.

pre-rušiti, řim, v. *pf.* Rj. *pre-rušiti*. *isp.* *ruho*. — **1**) *promijeniti ruho, verkleiden, alium vestitum dare*. Rj. *vidi* i *pre-obući*, *pre-odjenuti*. — **2**) *sa se, refleks.* *pre-odjesti se u druge haljine (ruho), die Kleidung verändern, vestes mutare*. Rj. *vidi* i *pre-obući se*. v. *impf.* *prosti* rušiti se. — On otide kući, pa *se pre-ruši*: obuče *pastirske haljine* i uzme *pastirski štap* u ruke, te se *načini pastir* pa pogje na svet. Npr. 46. Tada *se Saal pre-ruši* obukav *druge haljine*. Sam. 1, 28, 8.

pre-sada, f. *die Pflanzen, die übersetzt werden, plantae quae e seminario transferuntur*. Rj. *pre-sada*. *isp.* *presaditi. vid*i *prijesad, i syn. ondje*. — *apstruktio: djelo kojom se što pre-sadi*: Lude *paprike, ludo zelje*, t. j. *mlado, zeleno* (*paprike i zelje za presadu*). Rj. 334b. *konkretno: zelje, bilje za presagjivānje*.

pre-sāditi, pre-sādīm, v. *pf.* Rj. *pre-saditi*. v. *impf.* *presagjivati*. — **1**) *überpflanzen, transplantō*. Rj. *presaditi n. p. mlado zelje*. — **2**) (u Boei) *propfen, surculum arbori insero, cf. nakalemiti*. Rj. i *syn. ondje*. — *Sadib jelu na planinu, presadib je žutom dunjom, navruoh joj žuber-voda*. Npj. 1, 362. — **3**) (u C. G.) *kraste, variolas insero. cf. pre-pisati*. Rj. *vidi* i *nakalemiti, i syn. ondje*.

pre-sagjēnik, *presagjenika*, m. u Boei *zvao se nekakav čovjek, koji je voće presagjivao*, t. j. *kalemio*. Rj.

pre-sagjivānje, n. Rj. *verb.* od *presagjivati*. — **1**) *radnja kojom tko presagjuje n. p. mlado zelje* (*das Ueberpflanzen, transplantatio*. Rj.): *Ludo zelje* (t. j. *mlado za presagjivānje*). Posl. XLVI. — **2**) *radnja kojom tko presagjuje, kalami, prijeplyuje ročku* (u Boei, *vidi* *kalamljenje*. Rj.). — **3**) *radnja kojom tko presagjuje, pre-pisuje kraste*.

pre-sagjivati, pre-sagjivēm, v. *impf.* Rj. *pre-sagjivati*. v. *pf.* *presaditi*. — **1**) *übersetzen, transplantō*. Rj. *presagjivati n. p. mlado zelje, mlado drvo. sa se, puss.*: *Matora drva ne dadu se presagjivati*. Posl. 175. — **2**) (u Boei) *vidi* *kalamiti*. Rj. i *syn. ondje*. n. p. *ročku*. — **3**) (u C. G.) *impfen, variolas inserere*. Rj. *kraste, ospice, vid*i *kalamiti* 2, *pre-pisivati* 3.

pre-sahnuti, pre-sahnēm (*presahnuo, presahnula i presahla*), v. *pf.* *austrocknen (vom Bache), exsiccō, exaresco*. Rj. *pre-sahne n. p. potok. vid*i *preciknuti, presušiti* 2 a. v. *impf.* *presisati*. — *Angjeo izli čašu svoju na velika rijeku Eufrat; i presahn*u voda *njezina*. Otkriv. 16, 12. Poslije godinu dana *presahn*u potok, jer ne bješe dažda u zemlji. Car. I. 17, 7.

pre-saldumiti, mīm, v. *pf.* *hinüberschiffen, trajicio*. Rj. *pre-saldumiti. vid*i *prebroditi, nu brodu (nu lagji) pre-vesti što, pre-vesti se preko vode. drukčije se glugol ovaj ne nahodi*.

pre-sāljanje, n. *das Ubersulzen, so nimio sale condere*. Rj. *verb.* od *presaljati*. *radnja kojom tko presalja n. p. jelo*.

pre-sāljeti, pre-sāljam, v. *impf.* *übersulzen, nimio sale condere*. Rj. *pre-saljati, odviše soliti. v. pf.* *pre-soliti*. — *Za što Čupa presalja jelo?* Mil. 7.

pre-samariti, pre-samarīm, v. *pf.* *preko brda, (das Gebirge) übersteigen, transcendō*. Rj. *pre-samariti preko brda, prijēci preko njega. v. impf.* *presamarivati*.

presamarivānje, n. *das Uebersteigen (eines Berges)*.

transensus. Rj. verb. od presamarivati. radnja kojom tko presamaruje (preko brda).

presamarivati, presamarujem, v. impf. übersteigen, transcendo. Rj. pre-samarivati preko brda, prelaziti. v. pf. presamariti.

presamićivânje, n. das Doppeltfalten, duplicatio. Rj. verb. od presamićivati. radnja kojom tko presamićuje što.

presamićivati, presamićujem, v. impf. doppelt falten, duplico. Rj. pre-samićivati što, n. p. prsluk. isp. predvostručati. v. pf. presamitiiti.

presamitiiti, presamitiim, v. pf. doppelt übereinander legen, duplico, gemitio. Rj. pre-samitiiti. ridi presmotati. isp. predvostručiti. v. impf. presamićivati. — Smuk sigje do kabljičice, izdiže glavu, presamitiiti je unutra, i stane piti mleko. Megj. 279. sa se, pass.: Kružat: prsluk je ovaj gore izrezan, a dolje se presamitiiti kao premitača. Kov. 40.

presahnuti, presahnem, ridi presahnuti. Rj. u krajevima gdje se glas h ne čuje u gororu.

presedlast, adj. pre-sedlast. isp. sčdlast. — Čelo mu je nisko . . . nos mali, presedlast. Zim. 299. nalik na sedlo.

presega, f. (u Boći) kad se čovjek pretrgne (od teškoga posla ili dižući što teško), der durch schwere Arbeit verursachte Bruch, hernia gravibus laboribus conscita. Rj. vidi kila: pridori, prijedor, proder. pre-sega, drugoj je poli osnova koju je u segnuti se, se-zati se, (po)sčći, (p)dsezati.

presekatati, preseškati, v. pf. (u Boći) n. p. vodu iz bunara, t. j. ispljuskati, ausschöpfen, exhaustio. Rj. pre-sekati. isp. isekati. v. impf. sekati. — Uzmi ovu čašicu i ponese tvojoj ščeri neka mi njom prescka more, da ostane polje. Npr. 206.

preseliti, preselim, v. pf. Rj. pre-seliti. v. impf. preseljivati (i se). — 1) übersiedeln, transfero. Rj. — Ljudi koji biše preseljeni, koje preseli Navuhodonosor u Varilon. Jezdr. 2, 1. Za to ću vas preseliti iza Damaska. Amos 5, 27. — 2) sa se, refleks. übersiedeln, transmigro. Rj. — Tako ti se preselio Vuče, Bog mu dao duši spasenije! Npj. 4, 12 (= u rječni život, presturio se, umr'o). Zato se Miloš, još kako su Turci obladali, preselio s kućom u Sarane. Miloš 72. Milenko . . . po tom se iz Kličevca ondje preseli i namjesti. Sovj. 72. U Hilandaru Nemanja preživje 8 mjeseci, pa se ondje preseli u rječni život. DM. 17.

preseljâvanje, n. das Ubersiedeln, translatio, transmigratio. Rj. verb. od 1) preseljivati, 2) prese-ljavati se. — 1) radnja kojom tko preseljara koga. — 2) radnja kojom se tko preseljava. Ovaki opšti nazadak ne može ni potop, ni narodno preseljavanje, niti Atila, ni Džingishan igda učiniti. Priprava 137.

preseljivati, preseljivam, v. impf. Rj. pre-seljivati. v. impf. prosti seliti (i se). v. pf. preseliti (i se). — 1) übersiedeln, transfero. Rj. koga. — 2) sa se, refleks. übersiedeln, transmigro. Rj. — Da se ljudi mogu slobodno preseljivati iz tihjeh župa u zemlje Sankovića. DM. 210.

presijati, jēm, v. pf. Rj. pre-sijati. v. impf. presijevati. — 1) durchsieben, percribro: dede ti još jedan put presij to brašno. Rj. — 2) hindurchsieben, cribrare per — tempus: momčad svu noć presijaše brašno. Rj.

presijevânje, n. das Entzweihauen, Durchschneiden, sectio. Rj. verb. od presijecati. radnja kojom tko presijecu što.

presijecati, presijecam, v. impf. durchschneiden, secto. Rj. pre-sijecati. v. pf. presjeći.

Presiječ, f. planina u Paštrovićima. Pripovijeda se da je u ovoj planini na Golome Vrhu Mađzurski kralj Ludovik posjekao 1400 Paštrovića. Rj. Pre-siječ. isp. prosiječ.

presijevânje, n. das Ubersieben, percribratio. Rj.

verb. od presijevati. radnja kojom tko presijeva n. p. brašno.

presijevati, presijevam, v. impf. durchsieben, percribro. Rj. pre-sijevati n. p. brašno. v. pf. presijati.

presiliti, lim, v. pf. übermüthig werden, superbio: Koliko su Turci presiliti, nagoni se junak na junaka. Rj. pre-siliti, kao odrise osiliti, posiliti se. v. impf. presiljavati. — Mili Bože, čuda golemoga, ka' je Turska sa presihla, od gradine do polja Bjelša sre je Turska sila presilila, i sve donje selo opališe. Npj. 4, 113.

presiljavânje, n. das Uebermüthigwerden, insolentia, superbatio. Rj. verb. od presiljavati. stanje koje biva, kad tko presiljava.

presiljavati, presiljavam, v. impf. übermüthig werden, superbio. Rj. pre-siljavati, kao siliti se odrise, postajati prevēć samosilan. v. pf. presiliti.

presipânje, n. Rj. verb. od I. presipati, II. presipati se. — 1. 1) radnja kojom tko presipa što iz jednoga suda u drugi (das Umschütten, Ueberschütten, transfusio. Rj.). — 2) radnja kojom tko presipa, prepunja što sipajući (das Ueberfüllen, nimia impletio. Rj.). — II. stanje koje biva, kad se što presipa.

presipati, pām (pljēm), v. impf. Rj. pre-sipati. v. pf. presuti. — I. 1) unschütten, transfundo, cf. prerućivati. Rj. i sym. ondje. presipati što iz jednoga suda u drugi. — Ruditi mljeko goruždom, t. j. surutku, pošto se prevari, kao presipati, da se ne pokvari. Rj. 655b. — 2) überfüllen, nimis impleo. Rj. kao prepunjati sipajući. — Ili ćemo ih blagom presipati, ili ćemo roblje mijenjati? Npj. 3, 86. A mnogi se Turci prikupiše, prikupiše, te ih ognjem opkoliše, presiplju ih ognjem žestokijem. 4, 406. — II. sa se, refleks. überströmen, redundo: Ne presipa se u mene. Rj. kad je prepunjeno što, n. p. čaša, pa prelazi preko nje n. p. rino. — Biće pune žitnice tvoje obilja, i presipuće se rino iz kacu tvojih. Prič. 3, 10. Ugrjite te gazite, jer je kada puna; presipaju se donje kade, jer je mnogo zlobe njihov. DP. 87.

presisânje, n. das Vertrocknen, exsiccatio. Rj. verb. od presisati. stanje koje biva, kad presiše n. p. voda.

presisati, presiščem, v. impf. vertrocknen, exaresco: Jordan voda tuna presisaše. Rj. pre-sisati. v. pf. presahnuti. — U ravni stann u virove i one rode koje u planinama nigda ne presišu. Rj. 63a. Vda jezera, od kojijeh reče nigda ne presiše. Npj. 1, 132 (Vuk). Ti si isušio rijeke koje ne presišu. Ps. 74, 15.

presjavânje, n. das Blinken, Blitzen (z. B. eines Sübels, gegen die Sonne), fulgor, coruscatio. Rj. verb. od presjavati se. stanje koje biva, kad se presjavu n. p. sablja spram sunca.

presjavati se, presjavam se, v. r. impf. blitzen, blinken, corusco. Rj. pre-sjava se n. p. mač spram sunca. v. impf. prosti sijati se, sjajati se, sjati se.

presjeći, presijđčem, v. pf. entzweischneiden, hauen, dissecō: Presjekao jezik (da Bog da!) kad ko što reče nepovoljno (Posl. 261). Rj. pre-sjeći. v. impf. presijecati. — Prestružiti, presjeći jedne ljude od drugih. Rj. 581b. Da se penju uz oputu . . . presijeku oputu da on ne bi mogao sići. Npr. 9. Vuk mu put presjekao! Posl. 40 (put presjeći kome, vidi zateći 2). Ne zabori na kojoj si. (Kad ko hoće kome riječ da presiječe). 198. Na mač oštru sablju dočeka, na drvje je pole presjekao. Npj. 3, 115. Onda ovi iz preko Morave opale iz pušaka, i tako Arnaute preseku od roblja i ustave. Miloš 92. Tebe gjaar prevari . . . dok se nije sa svim spremio, zamamljuje nas, a kad se on sa svim spremi, onda će oro u jedan put presjeći. 128.

presjedânje, n. der Hinterhalt, insidiue. Rj. verb. od presjedati, koje vidi.

presjedati, dām, v. impf. sich in Hinterhalt legen, insidiar. Rj. pre-sjedati. isp. zasjedati. v. pf. presjednuti, presjesti. — Kako je nekomе hila utekla žena

pa se kupila počera za njom, i *presjedala* je putem. Npj. 1, XXIV. Od Borisova do Minske jednako je *Branceze preselao* i dočekivao. Zitije 21.

presjediti, đm, v. pf. *hindurch sitzen, persideo*. Rj. pre-sjediti, *sjedeti preboraviti*.

presjednuti, đnēm, v. pf. pre-sjednuti. *vidi presjesti; sich in Hinterhalt legen, insidior. isp. zasjednuti, zasjesti. v. impf. presjedati*.

presjeka, f. kao dolina preko kake kose ili planine. *das Thal, vallis, cf. uvala*. Rj. pre-sjeka. *isp. presjeći. ridi prosjeka, ostala syn. kod prodol.*

Presjeka, f. u Mačvi mjesto na kome je za Karagjorgijeva vremena bio šanac iz Bitve u Zasavici. (Godine 1813 *Presjeka* je čuvao Luko Lazarević. Rj. *isp. presjeka*.)

presjesti, presjedēm (presjednēm), v. pf. *sich in Hinterhalt legen, insidior; presjela ga potjera*. Rj. pre-sjesti. *vidi presjednuti. isp. zasjesti, zasjednuti. v. impf. presjedati*. — Kad dogje Balota tamo, gde su Srbi ona dva Turčina bili *preseli* i opkolili da uhvate ali da ubiju, onda jedan od njih videći Balota kao Turčina, položi pred njim oružje. Danica 4, 7.

preskākanje, n. *das Uberspringen, transsaltus, praeteritio*. Rj. verb. od preskakati. *radnja kojom tko preskače*.

preskākati, preskākēm, v. impf. Rj. pre-skakati. *vidi preskakivati. v. pf. preskočiti*. — 1) *überspringen, transsilio*. Rj. — Hitar odviše *sreću preskače*. Posl. 341. Pešaci za njima (za konjicima) s vašinom, te rukama za šanac, i gdekoji stanu *preskakati unutra*. Miloš 115. — 2) *preskakati riječi u čitanju, izostavljati ih; überschen (im Lesen), auslassen, ermitto*: Nekakvoga popa, koji je rgjavo čitao i *preskakao riječi*, zapita neko gdje je učio knjigu, a on odgovori: »štogje, štogje«; onda mu onaj, koji ga je pitao, rekne: »va istinu i čitaš štogje štogje«. Rj. 847a. *isp. preskočiti 2a i b*. — 3) *u skakanju nadragjivati*: Skaču skoka, među se kamena, *preskače im* Nahod Simeune, *preskače im*, kamenom odmeće. Npj. 2, 65.

preskakivānje, n. verb. od preskakivati. *radnja kojom tko preskakuje (preko čega)*.

preskakivati, preskakujēm, v. impf. pre-skakivati. *vidi preskakati. v. pf. preskočiti*. — Lisica pozove vuku da *preskakuju preko jedne stožine* sijenske . . . Pošto nekoliko puta preskoče, reče lisica vuku da dobro ne *preskakuje*. Npr. 180.

preskočiti, preskočim, v. pf. Rj. pre-skočiti. v. impf. preskakati, preskakivati. — 1) *überspringen, transsilio*. Rj. — Skočiti (ili *preskočiti što*) *iz zutke*. Rj. 198b. Pošto nekoliko puta *preskoče*, reče lisica vuku da dobro ne *preskakuje*. Onda on pogje da *preskoči* upravo *iznad stožine*, te se na nju nabode. Npr. 180. Ne dajte mu na plot! (. . . ide bez pameti, pa se može nabosti na plot kao bijesan konj kad pogje da *preskoči preko plota*). Posl. 197. Zatrēa se Sava od Posavlja, te *preskoči kamenu avliju*, i družini on otvora vrata. Npj. 3, 374. — 2) a) *überschen (im Lesen), auslassen, ermitto*. Pripovijeda se kako su u crkvi nekakome rekli da *preskoči nešto u knjizi*, a on razumjevi u prvome smislu metne knjigu na zemlju pa preko nje. Rj. u čitanju (ili u pjevanju) *izostaviti riječ. sa se, pass.*: Nego sam gledao, da mi svakom pesmu peva po nekoliko puta, dok je nisam toliko upamtio, da sam mogao poznati, kad se što *preskoči*. — b) *prema tome značenju preskočiti* koga ili što *znači uopće izostaviti koga ili što, kad je na nj red; übergehen, praeterire*. — Toči vino, Bogosave slugo! redom čaše oko sovre daji, *nemoj koga preskočiti*, slugo. Npj. II. 411. Valja zube pokazati, da se oni Vas nplaše, i da se počnu stigjeti *preskočiti* Vas. Straž. 1887, 15. *sa se, pass.*: Griješka, kad se uvodeći u brdo *preskoči jedan zubac*. Rj. 101b.

preslaćeti, preslaćikā, m. pl. *die Leckerbissen, cibi deliciores*. Rj. pre-sla(d)ćeti, *drugoj poli osn. je u*

sladak. *vidi prijeslaćeti, oklizotine, poslastice, slatkiši*.

— Kad sjedeš da jedeš s gospođinom . . . Ne želi *preslaćaka* njegovijeh, jer su lažna brana. Prič. 23, 3.

preslāditi, preslādīm, v. pf. *übersüssen, nimis dulco*. Rj. pre-sladiti što, *odveć ga zasladiti. v. impf. preslagjivati*.

preslagjivānje, n. *das Ubersüssen, dulcatio nimia*. Rj. verb. od preslagjivati. *radnja kojom tko preslagjuje što*.

preslagjivati, preslagjujēm, v. impf. *übersüssen, nimis dulco*. Rj. pre-slagjivati, *odveć zaslagjivati. v. pf. presladiti*.

preslān, adj. *zu salzig, salsissimus*. Rj. pre-slan, *odviše slan*. — *Preslano* kao ceclj. Posl. 261.

preslica, f. — 1) *der (Spinn-) Rocken, colus*. Rj. *vidi* prelja 2, kudjelja 3, čekrklija (*preslica u kolovratu*). *den. presličica, hyp. prelā, augm. presličina, presličetina. od korijena od koga je presti*. — Bašluk, u varoške *preslice* ono gore na što se povjesmo navija. Rj. 19a. Nosimo joj od zlata *preslicu*, na *preslici* Misirsko povjesmo. Npj. 1, 481. *Hrani majka dea nejaku sina*, u zlo doba u gladne godine, na *preslicu* i desnicu ruku. 2, 75. Kolovrat je (Spinnrad) ili *Njemčaka preslica* tek oko godine 1530 na svijet došao. Priprava 141. — 2) (u Hrv.) u vodenice kašćare ona gredica, koja je usagjena dolje u kraj od kobile a gore kroz tavan promljena u vodenicu, te se pomoću nje vodenica (vodenični kamen) spušta (kad valja sitnije da se melje) i podiže (kad valja krupnije da se melje). Rj. — 3) *preslica, u našem zvučaju zove se tako biljka (valja da po obliku njezinu), što se drugdje zove vošće, voštika, konjski rep. ima i Stulli: »preslica (griješkom preslica), f. trava, 1. cauda equina, simphytum. 2. rhombus«. Iveković*.

presličetina, f. *augm. od preslica*. Rj. *vidi* presličina. — *takva augm. kod babetina*.

1. **presličica**, f. *den. od preslica*. Rj.

2. **presličica**, f. *traubenförmige Hyazinthe, hyacinthus botryoides*. Rj. *biljka*.

presličina, f. *augm. od preslica*. Rj. *vidi* presličetina. — *takva augm. kod bardačina*.

preslo, n. (ΠΡΑΛΟ). Vuk u svom rječniku nema, ali ne samo ima Stulić u značenju »*vallis inter montes*« (dolina megju brdima. *vidi* prođol, i *syn. ondje*. Iveković) nego i narod govori još u drugom značenju, a to je članak u ogradi: »u svakom *preslu* recimo da ima samo 7 komada vrljika, to čini 14 hiljada vrljika, osim onih kolaca što drže *presla*. Osn. 120.

presloviti, preslovīm, v. pf. pre-sloviti *koga ili što, kao nagovoriti ga. isp. proslaviti*. — Pa ovako Peru govorahu: »Čuj ne dobro . . .«. Baš dvojica *Pera presloviše*, a po tade mlogi pristadoše. Npj. 5, 5. *Zalosno je srce preslorio*, i Danilu volju ispunio. 5, 24. Istina je, Kući bračo draga: da su vama žalost učinili . . . pa *zalosna srea preslorite*, ajte, bračo, da se okrenete. 5, 380. *sa se, pass. ili refleks.*: Ako bi mi Bog i sreća dala, eda *bi se Kući preslorili*, i još nama došli na pomoći. 5, 379.

preslušati, šām, v. pf. *verhören, auseulto*. Rj. *preslušati što, kao slušajući ostati do kraja. v. impf. slušati*. — Sve duše tad' ustale, *leturgijju preslušale*. Here. 325.

preslužiti, preslužīm, v. pf. *überfüllen ein Glas, da man damit aufwartet, compleo, nimis impleo*. Rj. pre-služiti, *služeći prepuniti n. p. čašu. v. impf. presluživati*.

presluživānje, n. *das Ueberfüllen, completio*. Rj. verb. od presluživati. *radnja kojom tko preslužuje n. p. čašu*.

presluživati, preslužujēm, v. impf. *überfüllen ein Glas, da man damit aufwartet, compleo, nimis impleo*: Pa sve čaru čašu *preslužuje*. Rj. pre-služivati, *služeći prepuniti n. p. čašu. v. pf. preslužiti*. — Služi vino Novaković Grujo: kako kome čašu dodavaše, tako

njemu dosluhuje vinom, a kad babu čašu dodavaše, tako čašu vinom presluhuje, sa čaše se vino prosi-paše . . . »Što mi čašu vinom presluhuješ? Npj. 3, 23.

presmakanje, *n.* *vidi* prismakanje. Rj.

presmakati, *presmāčēm*, *vidi* prismakati. Rj. *v. impf.* pre-makati. Rj. *v. pf.* presmočiti. *biće* po istočnom govoru. *isp.* prepravljati i pripravljati.

presmičav, *adj.* *gross und haecr (als Schimpfwort), langus et macer (per conviciūm)*. Rj. *dug* i *mštar* (*kaže* se za porugu). *presmičar* (osn. ne dolazi a biće postala od staroga tamnoga *прѣмича*). Osn. 90.

presmočiti, *presmočim*, *vidi* prismočiti. Rj. *presmočiti*. *v. impf.* presmakati.

presmotati, *tām*, *v. pf.* *vidi* presamiti. Rj. *presmotati*. *isp.* predvostručiti. *v. impf.* presamičivati.

presnoća, *f.* *osobina onoga što je prijesno*: Da se očistimo od staroga kvasca pakosti i lukavstva i da praznujemo u presnoći istine i čistote. DP. 149. — *riječi* s takorim nast. kod bistroća.

presoliti, *presolim*, *v. pf.* *übersetzen, nimio sale condere*. Rj. *presoliti*, *odviše osoliti*. *v. impf.* presaljati.

prespavati, *prespāvām*, *v. pf.* *verschlafen, per dormio*. Rj. *pre-spavati*, *preboraviti* spavajući. *v. impf.* spavati.

presresti, *presretēm* (*presretnēm*), *v. pf.* *entgegen kommen, obviam prodeo*. Rj. *pre-sresti koga*, *pred njega doći*, *na susret mu doći*. — Pohitaj da nas presrećeš milosrđjem svojim, jer smo veomā ološali. Ps. 79, 8.

presretanje, *n.* *das Begegnen, obviam itio*. Rj. *verb.* od presretati. *radnja* kojom tko presreću koga.

presretati, *tām*, *v. impf.* *entgegen kommen, obviam prodeo*: Kad će Turci počerati blago, da idemo da ih presretamo. Rj. *pre-sretati*. *v. pf.* presresti. — Srbi na brzu ruku poprave stari šanac na Jasici, i odande stanu *Turske čete* po selima presretati. Sovj. 41.

presrti, *f.* gdje se prevaljuje preko brda, *äusserste Spitze eines Berges, apex montis*. Rj. *pre-srt*, *najviši vrh* od brda, *gdje* se preko njega prevaljuje. *isp.* kamivao. — *drugo* j je *poli* osnovā koja je u (po)srtati.

presrtan, *tna*, *adj.* *abschüssig, abruptus*. Rj. *osn.* u presrt. *vidi* omčit, strm, strmen, strmenit, vrletan.

presrtino, kao vrletno ili na nizbrdo, *bergab gehende Lage, declivitas*. Rj.

prestajanje, *n.* *das Aufhören, intermissio, finis*. Rj. *verb.* od prestajati. *stanje* koje biva, *kud* što prestaje.

1. prestajati, *jēm*, *v. impf.* *aufhören, desino*. Rj. *pre-stajati*. *vidi* patisati, predvajati 2, henjavati. *v. pf.* prestati. — Suza suzu stizat' ne prestaje. (Kad se za koga kazuje da vrlo plaće). Posl. 296. A treća je Golija planina; snijeg nikad ne prestaje. Npj. 3, 474. Koji postrada tijelom, prestaje od grijeha. Petr. 1, 4, 1. Ne prestaj vapiti za nas ka Gospodu Bogu. Sam. 1, 7, 8. Raspravivši raspru prestajali su biti porotnici. DM. 263.

2. prestajati, *prestōjim*, *v. pf.* Rj. *pre-stajati*. *vidi* prestojati. *v. impf.* stajati (stojim). — **1)** *hindureh stehen, persto*. Rj. *kao* stojeći preboraviti. — **2)** (u pjesmama) *überleben, vita supero*: Ako bi me počem prestajao. Rj. *vidi* nadživjeti.

prestan, *m.* *vidi* prestanak: Urišuju vazda bez prestana. Npj. 5, 121.

prestanak, *preštanka*, *m.* *der Unterlass, das Aufhören, intermissio*: bez prestanka. Rj. *pre-stanak*. *isp.* prestati. *vidi* i bez prestana, bez patiska, bez prekida, bez pretrga; neprestano, jednako. — Sve jednako bojak bez prestanka. Npj. 4, 245. Sree me moje boli bez prestanka. Rim. 9, 2. Kad pada narod, neprijatelji gledaju ga i smiju se prestanku njegovu. Plač 1, 7.

prestarjeti, *preštārim*, *v. pf.* *altern, zu alt werden, consenesco*. Rj. *pre-starjeti*, *kao* odviše ostarjeti. *v. impf.* starjeti. — *Prestarje* bi sluga kakvog velikaša, postane školski učitelj. Priprava 71.

prestatī, *prestanēm*, *v. pf.* *aufhören, desino*: prestala kiša, prestao mu davati. Rj. *pre-stati*. *vidi* patinuti, prejenjati. *v. impf.* 1 prestajati. — Već gotovo da je prestao taj običaj. Rj. 20a. Već je doteklo, t. j. nestalo, *prestalo* dotjecati. Rj. 135a. Cekini *prestadoše* izlaziti. Npr. 96. Vjetar kad hoće da prestane, onda najvećma duše. Posl. 36. Da mi za sad *prestanemo* od svajje. Danica 2, 126. *Prestane* boj. 3, 210. Da kažemo narodu, da *prestane* od boja. Miloš 120. Učene norvine mislim da su *prestale* od novog ljeta; nego će može biti kakove druge početi izlaziti. Straž. 1886, 864.

prestaviti, *vīm*, *v. pf.* Rj. *pre-staviti*. *v. impf.* *prestavljati*. — **1)** (u nah. Rudničkoj) *n. p.* kučer ili tor, t. j. premjestiti, *übersetzen, transfero*. Rj. *vidi* preložiti. — **2)** *sa* se, *refleks.* *hinscheiden, sterben, decedo, morior*. Rj. *vidi* počimti 2, i *syn.* ondje. — »Otae i mati bi ti se upokojili« . . . a sjutra dan i otac i mati *prestare* se. Npr. 78. Janko vam se jeste *prestavio*, i ja sam ga l'jepo sa(h)ranio. Npr. 3, 375.

prestavljānje, *n.* *das Übersetzen, translatio*. Rj. *verb.* od prestavljati. *radnja* kojom tko prestavlja što.

prestavljati, *vljām*, *v. impf.* (u nah. Rudn.) *übersetzen, transfero*. Rj. *pre-stavljati* *n. p.* kuću ili tor. *vidi* premjestati. *isp.* prelagati. *v. pf.* prestaviti.

presti, *prédēm*, *v. impf.* (*prédijah*, *prēo*, *prēla*). Rj. *drugo* *preglašuje* može *glasiti* i *prédāh*. Obl. 64.

1. pregj. *prédloh*, *prēde*. *prilog* *pregj.* *prēčāv*, *prēčāvši*. **1.** *pridjev* *prēo*, *prēla*. **II.** *pridjev* *prēden*. *v. pf.* *lož.* *iz-presti*, *na-*, *nad-*, *o-*, *pre-*, *raz-*, *u-*; *v. impf.* *lož.* *iz-prédati*. *na-*, *nad-*, *pre-*, *raz-*, *u-*, *za*. — **1)** *spinnen, neco*. Rj. — *Druga*, drvo kao veliko vreteno, što žene konce prepedaju na njega i *pletino* predu. Rj. 141b. *Prede* *konce*. Rj. 289a. *Cmiljiti*, *vrlo tanko* *presti*. Rj. 813b. *Devojka* sedi pa *prede* *zlatnu žicu*. Npr. 72. *Veselo* sree *kugjelju* *prede*. Posl. 33.

Kod moje češ majke *tanku svilu* *presti* na *zlatnu vreteno*. Npj. 1, 111. Kad je *Zlato*, *nek* na *zlatu prede*. 1, 500. Ona nosi od zlata *košulju*, koja nije *kroz prede* *predenu*. 2, 550. *Poslaću* ti *vezak* i *pre-slicu*, te mi *predi* *gaće* i *košulju*. 4, 296. *Pred* *kugjelju* i *lan*, boje i *predu* *vunu*, tkaju *platno* i *sukno*. Danica 2, 103. *sa* se, *pass.*: *Onamo* se od *žuke* *prede* i *pregja*. Rj. 161a. — **2)** *mačka* *prede*, *knurren*, *fremo*. Rj. *vidi* 1 vrčati (vrčim).

prestići, *preštignēm*, *v. pf.* *zu vorkommen, überholen, supero*. Rj. *pre-stići*. *vidi* prestignuti. *v. pf.* je i *prosti* *stići*. *v. impf.* *prestizati*. — *Trže* *sabju* u *desnicu* ruku, *lako* *pođe*, pa *Meha* *prestiže*, pa *sa* *sabljom* njega *povračače*. Npj. 4, 232.

prestignuti, *preštignēm*, *vidi* prestići. Rj. *v. pf.* je i *prosti* *stignuti*. *v. impf.* *prestizati*.

prestizānje, *n.* *das Überholen, superatio, victoria cursus*. Rj. *verb.* od prestizati. *radnja* kojom tko *prestiže* koga.

prestizati, *preštizēm*, *v. impf.* *überholen, cursu supero*. Rj. *pre-stizati*. *v. impf.* *prosti* *stizati*. *v. pf.* *pre-stići*, *prestignuti*.

prestōjati, *prestōjim*, (u C. G.) *vidi* 2 prestajati (*prestōjim*): Šest paša sam dosad *prestojao* u *bijeloj Skadru* na *Bojanu*, svakog *jeđ* sam po *ređu* *molio*. Rj. *v. pf.* *prestojati*. *v. impf.* *stajati* (*stojim*). — *Tu* su *danak* *b'jeti* *prestojali*, i na *tome* te su *vijećali*. Npj. 5, 129 (*kao* *stojeći* *provodi* *dan*). Ja *bih* *srećan*, i *doživljeh* *uru*, te *prestojah* *caru* *Rusijskoga*. 5, 522 (*nadžizjeh*).

prestrāviti, *prestrāvīm*, *v. impf.* Rj. *pre-straviti*. *v. impf.* *prestravljivati*. — **1)** *erschrecken, und dadurch krank machen, terrore in morbum conjicio*. Rj. *prestraviti* *koga*, *tako* ga *prepasti* da se *razboli*. — **2)** *sa* se, *refleks.* *vor Schrecken erkranken (von Kindern), terrore in morbum conjici*. Rj. *prestravilo* se *dijete*, t. j. *tako* se *prevalo* da se *razboljelo*. *v. pf.* je i *prosti* *straviti* se.

prestravljanje, *n. das Erschrecken terror.* Rj. *verb.* od 1) prestravljavati, 2) prestravljavati se. — 1) radnja kojom tko prestravljuje koga. — 2) stanje koje biva, kad se tko prestravljuje.

prestravljavati, prestravljujem, *v. impf.* Rj. prestravljavati. *v. pf.* prestraviti. — 1) *einen erschrecken, terrefacio.* Rj. *koga, prepulati ga, da pada u bolost.* — 2) *sa se, reflex. vor Schrecken krank werden, terrore conjici in morbum.* Rj. *od strave padati u bolost.*

prestrići, prestrižem, *v. pf. mit der Sehere entzwei schneiden, fortice dissecio.* Rj. pre-strići, strigući kao presjeći. *v. impf.* prosti strići.

prestrijeliti, prestrijelim, *v. pf. überschossen, sagittam emitto.* Rj. pre-strijeliti. *v. impf.* prosti strijeljati. — Delibaša, ajde meći strele . . . Metnu Turčin prvu belu strelu, *prestrijeli* sto dvadest aršina; metnu Marko prvu belu strelu, *prestrijeli* dve stotin' aršina. Npj. 2, 360.

prestrúgati, prestrúžem, *v. pf. entzwei-, durchschaben, perscubo, perrado.* Rj. pre-strugati *n. p. dasku, stružuci kuo presjeći je, vidi prepiliti, i syn. ondje.* *v. impf.* strugati.

prestružiti, žim, *v. pf.* (u C. G.) presjeći jedne ljude od drugih, *abschneiden, intercludere.* Rj. prestružiti. *kuo prost glugol ne dolazi. isp.* odstružiti, zastružiti. *od korijena od kojega je struga.* — Prestužiti vojsku, t. j. prestružiti (presjeći). Rj. 585a.

prestupak, prestupka, *m. die Uebertretung, transgressio.* Rj. *vidi* prijestup. *djelo kojim se što prestupa:* Ako je svaki prestupak i oglašak pravednu platu primio: kako ćemo . . . ? Jevr. 2, 2. Da kroz smrt, koja bi za otkup od prestupaku u prvome zavjetu, obećanje vječnoga nasljedstva prime zvani. 9, 15.

prestupanje, *n. das Uebertreten, transgressio.* Rj. *verb.* od prestupati. *radnja kojom tko prestupa što.* — To nam ne može biti izgovor za teška prestupanja zapovijesti Božijih. DP. 256.

prestupati, prestupam, *v. impf. übertreten, transgredior.* Rj. pre-stupati. *v. pf.* prestupiti. — Jesam li ti sinoć poručio, da ti paši carevome kažeš, da grunien nišu ne prestupa? Npj. 5, 316. Zašto učenići tvoji prestupaju običaje starijih? Mat. 15, 3. Kojigod prestupa i ne stoji u nauči Hristovoj onaj nema Boga Jov. II. 9 (*qui recedit, der abweicht*). Eda li ćemo opet prestupati zapovijesti tvoje? Jezdr. 9, 4. *sa se, pass.:* Pravila koja se ne mogu prestupati i nogama gaziti. Odg. na ut. 17.

prestupiti, prestupim, *v. pf. übertreten, transgredior.* Rj. pre-stupati. *v. impf.* prestupati. — Samo ne prestupi kletve da te ljuta zmija ne uvjeda. Npr. 114. Da granicu od Turaka braniš, da granicu Turci ne prestupe. Npj. 5, 315. Ne znajući za tu zapovijest, ili misleći, da je on može i prestupati. Danica 3, 191. Kojemu je (caru) zakletvu prezreo i kojemu je rjeru prestupio. Jezek. 17, 16. Mislim da ne ću prestupati granice snjernosti. Rad 17, 167.

prestupnica, *f. koja prestupa što.* — Ima riječi 84 koje sam ja načinio: vikač . . . prestupnica. Nov. Zav. VII. Adam se ne prevari, a žena prevarivši se postade prestupnica. Tim. 1, 2, 4.

prestupnički, *adj. što pripada prestupnicima ili prestupniku kojemu god:* Nijeste li vi sinovi prestupnički, sjeme lažno? Is. 57, 4.

prestupnik, *m. koji prestupa što.* — Zadržao sam 49 riječi Slavenskih . . . prestupnik, propovjednik. Nov. Zav. VI. Nego im je (vojnicima) odmah počeo izdavati zapovijesti, i prestupnike šibati i sjeći. Danica 3, 196. Ako li si prestupnik zakona, obrezanje je tvoje neobrezanje. Rim. 2, 25.

presuda, *f. das Urtheil, Richterspruch, judicium.* Rj. *djelo kojim se što presudi. vidi* osuda, odsuda, osudbina; sentencija. — Što sam se usudio izreći

onu presudu o Muzi njegovoj. Odg. na ut. 41. Kako ćete pohjeći od presude u oganj vječni? Mat. 23, 33. Dvije (su) sudije presudom svojom stvar sršivale . . . vlast i da izvrše presudu. DM. 263. Jesu li imali pravo izreći presudu? 270. Kad bi smrtne presude izvršivao na »starešinama« srpskim. O Sv. O. 19.

presúđiti, presúđim, *v. pf. aburtheilen, erkennen, dijudico.* Rj. pre-suditi. *v. impf.* presugjivati. — Musedim izvršuje ono što kadiju presudi. Rj. 375a. *Od ramena* (n. p. što presuditi, t. j. ne istražujući dugo pravice, nego onako kako se sudiji učini da je pravo). Posl. 235. *Ko može u tom bolje presuditi od onoga, koji vas je zavadio?* Danica 2, 125. Nije moguće tu stvar presuditi po svjedocima. 2, 127. Tu je kuću on načinio na crkvenoj zemlji . . . Miloš je, sa zemljom zajedno, presudi njemu. Miloš 185. Mislim, da je G. P. B. na brzu ruku o ovom presudio. Opat XIX. Sultan . . . stvar presudi kralju na dobro. DM. 182. *sa se, pass.:* Kad se hoće da presudi ko će što početi . . . onda se hvataju u štap. Rj. 845b. Koliko pak ja imam pravo, to se najbolje može presuditi iz ovoga, što ću sad da kažem. Odg. na ut. 26.

presugjivanje, *n. das Urtheilen, dijudicatio alius, divers a nostra.* Rj. *verb.* od presugjivati. *radnja kojom tko presugjuje što:* U najvećoj sobi skupljali su se sovjetnici i sekretari radi vijećanja i presugjivanja. Sovj. 10.

presugjivati, presugjujem, *v. impf. aburtheilen, dijudico:* nemoj ti meni tu presugjivati. Rj. pre-sugjivati. *v. pf.* presuditi. — Oni su ljudma sudili i presugjivali po svojoj volji. Danica 3, 148. Da sude i presugjuju sve veće raspre i tužbe zemaljske. 5, 50. *Množina ili malina jednakosti ne presugjuje.* Knjiž. 3, 587. *sa se, pass.:* O tome će se još suditi i presugjivati. Pis. 63.

presúšiti, presúšim, *v. pf.* Rj. pre-sušiti. *v. impf.* presušivati. — 1) *n. p. šljive, überdörren, nimis arfacio:* Bud osuši, za što presuši (n. pripovijeci) (Posl.). Rj. *odečč osušiti.* — 2) *a) vidi* zasušiti. Rj. *vidi* i presahnuti, preciknuti; *vertrokken, exaresco:* Banja, voda . . . kašto u jedan put presuši sa svijem. Rj. 15a. Utanjila vodu, t. j. gotovo presušila. Rj. 791b. Prije će prestati rijeka teći nego kalngjerska česa presušiti. Posl. 262. *presušila kravu, ovcu, kozu, t. j. ne duje više mlijeka. isp.* zasušiti, presušivati 2. *vidi* i zapragnuti, zapračiti. — *b) prelazno:* presušiti vodu, t. j. učiniti du presušine: Nek presuši vode šedrvane, i ustavi Šarac-vodu hladnu. Npj. 3, 62. Gospod će presušiti zaliv mora Misirskoga da se može prelaziti i obući. Is. 11, 15.

presušivanje, *n. Rj. verb.* od presušivati. — 1) *radnja kojom tko presušuje n. p. šljive* (das Überdörren, nimia exsiccatio. Rj.). — 2) *stanje koje biva, kad n. p. kravu presušuje* (das Verlieren der Milch, bei der Kuh; intermissio lactis, de vacca. Rj.).

presušivati, presušujem, *v. impf.* Rj. pre-sušivati. *v. pf.* presušiti. — 1) *überdörren, nimis arfacio.* Rj. *n. p. šljive, odviše sušiti.* — 2) *vidi* zasušivati. Rj. *presušuje kravu, kozu, ovcu, kud prestaje davati mlijeka.*

presúti, přespēm, *v. pf.* Rj. pre-suti. *kuo prost glagol ne nalazi se. isp.* suti (spem). *v. impf.* presipati. — 1) *überschütten, transfundo.* Rj. *iz jednoga suda u drugi. vidi* preručiti, i *syn. ondje.* — 2) *zu voll angießen, überfüllen, nimis impleo.* Rj. *kuo sipajući prepuniti:* Vрати, Jovo, Janočkinju Janu, triput ću je dukati presuti, sve dukati, osim sitna blaga. Npj. 2, 612.

presviter, *m. (po Grč. izgovoru), presbyter.* *vidi* svećenik, sveštenik, i *syn. ondje. po Lat. izgovoru* prezbiter. — Episkop ili presviter. DP. 8.

presvlačenje, *n. verb.* od presvlačiti se. *radnja kojom se tko presvlači.*

presvlačiti se, presvlačim se, v. r. *impf.* pre-svlačiti se. govori se u *Ilrv.* vidi preoblačiti se, v. *pf.* presvući se.

presvojit, presvojiš, v. *pf.* überwältigen, vinco: Kada bi ga volja ufatila, il' junaka žegja presvojila. Rj. pre-svojit, kao precludati, preobcludati, v. *impf.* prosti svojiti.

presvući se, presvućem se, v. r. *pf.* vidi preobući se. Rj. pre-svući se. vidi i preodjesti se, prerušiti se, promijeniti se 3. v. *impf.* presvlačiti se.

preša, f. der Drang, die Eile, die Dringlichkeit, festinatio: ako ti nije preša (fr. si vous n'êtes point pressé): Kad je preša: gdje si Peša? kad nije preša: oklen si, Peša? (Posl. 117). Rj. vidi spreša, hitnja, hitost, liutošt, *isp.* prešiti. — Dogje nekakaku preša orome carevu sinu da ide na vojsku. Npr. 233. Ako je preša, nije sudni dan. Posl. 4. Ako je preša umrijeti, nije kopati. 4. Pomoz! Bože lukavome, a pravome nije od preše. 254. Suvršnja preša miša ne lovi. 296. On na prešu okupi svatove. Npj. 3, 525. Oni rade, da više ufate, al' ih nije preša ni krieviti, nego krivim kuću Petrovića. 5, 59.

prešan, prešana, *adj.* koji preši, hiti: Prešan ti si k'o i pop u pljevnici. DPosl. 100. vidi sprešno, *isp.* hitan.

prešegati, prešegam, v. *pf.* (u C. G.) vidi prepiliti. Rj. i *sym.* ondje, v. *impf.* prosti šegati.

prešetati, prešetam (prešćem), v. *pf.* Rj. pre-šetati, v. *impf.* šetati. — 1) durchwandeln, durchspazieren, perambulo: Jer je mene poručio, da ja pogjem prešetati njegov bio dvor, da ja vjigu ono selo je li veselo. Rj. prešetati mjesto kakvo. — 2) n. p. čitav dan, den ganzen Tag hindurch spazieren, per totum diem ambulo. Rj. šetajući provesti (n. p. dan).

1. prešiti, prešijem, v. *pf.* zusammennähen, consuo, adsuo. Rj. pre-šiti, v. *impf.* prešivati.

2. prešiti, šim, v. *impf.* (po jugozap. kraj.) vidi hitjeti: Bre ne preši moja šćeri draga! dok vidimo ko je i od kud je. Rj. vidi i brzati, hitati, hrliti, žuriti se, *isp.* preša. — Star polako a duboko, a mlad preši da prije svrši. DPosl. 114.

prešivanje, n. das Zusammennähen, consutio. Rj. *verb.* od prešivati, radnja kojom tko prešiva što.

prešivati, prešivam, v. *impf.* übereinander nähen, zusammennähen, consuo. Rj. pre-šivati, v. *pf.* prešiti.

prešljen, m. — 1) der Wertel, verticillus, cf. agršak. Rj. kao mali kolutić od kosti ili od roga, što žene natiču na vreteno (da je teže u ruci) kad počinjū presti. vidi i pršljen. — 2) (u Risnu) od trke koljeno, Absatz, geniculum. Rj. vidi i trošljen.

preštampati, pām, v. *pf.* wiederdrucken, denno typis exprimere, v. *impf.* preštamovati. — *Zurnal*, iz koga je (recenzija) preštampana u II. knj. Srpskoga ljetopisa. Danica I, 95. Što je preštampano zamarenū pogovor. Rad 15, 178. sa se, *pass.*: Da se svaka knjiga može od slova do slova preštampati od Latinskijeh slova Slavenskima a od Slavenskijeh Latinskima. Pis. 20.

preštampanje, n. *verb.* od preštamovati, radnja kojom tko preštampano što.

preštamovati, preštamovam, v. *impf.* pre-štamovati, v. *pf.* preštamovati: U grčkom tekstu, više puta preštampanom, na više mjesta očividno nedostaje ponešto. Rad 13, 230.

preštinuti, preštīnem, v. *pf.* u pjesmi kao nazvu-ljati: Postavljene mekom lišćinom, kada Alka preko kule šeta, da joj ne bi noge preštīnule. Rj. pre-štinuti, v. *pf.* je i prosti štinuti, v. *impf.* prosti štipati.

preštītiti, preštītīm, v. *pf.* mit dem Schilde wehren, scuto cohibeo: Štitom vodu preštītito, zlatne krune izvadio. Rj. pre-štītiti, kao prežaziti štitom, v. *impf.* prosti štītiti.

preštīnuti, preštīnem, v. *pf.* (u C. G.) Rj. pre-

štinuti, *isp.* prištinuti. Daničić dovodi ovaj glagol od korijena od kojega je štipati, štipnuti, preštīnuti, i daje mu isto značenje: tiskati, gnječiti, čupati. Korijen 233. — 1) palcima i kažiputima obohvatiti, n. p. tanka djevojka, mogao bi je čovjek preštīnuti. — 2) vojsku, t. j. prestružiti (presječiti), abschnneiden, intercludo. Rj.

pretākānje, n. das Umgiessen des (Weins), transfusio. Rj. *verb.* od pretakati, radnja kojom tko pretače vino.

pretākati, pretāčēm, v. *impf.* (Wein) umgiessen, transfundo. Rj. pre-takati vino, v. *pf.* pretočiti.

pretānje, n. das Scharren, 70 obruere cineribus. Rj. *verb.* od pretati, radnja kojom tko preče što.

pretāpanje, n. das Umschmelzen, refusio. Rj. *verb.* od pretapati, radnja kojom tko pretapje što.

pretāpati, pretāpljēm (pām), v. *impf.* umschmelzen, refundo. Rj. pre-tapati, kao nanovo topiti, v. *pf.* pretopiti, sa se, *pass.*: Ti si nas okušao, Bože, pretopio si nas, kao srebro što se pretapa. Ps. 66, 10.

pretāti, prečēm, v. *impf.* Rj. pokrīviti pepelom, v. *pf.* slož. po-pretati, raz-, s-, u-, za-; v. *impf.* slož. raspretāvati. — 1) verscharren, mit Asche zudecken, obruere, tegere cineribus. Rj. — Preći vatra, veži mačku. (Pripovijeda se u Srbiji da tako u Njemačkoj viču u veće kad bude vrijeme spavati, da ne bi mačka na sebi odnijela vatru i zapalila što). Posl. 261. — 2) hljeb, mit glühender Asche bedecken damit es bucke, sub cineribus coquere: Što j' u petak mešeno, u subotu pretano. Rj. pokrīviti pepelom u vatri, kao što se hljeb gubješto peče.

pretavoriti, řim, v. *pf.* kümmerlich verleben, aegre transigere. Rj. pre-tavoriti, tavorēći prežurjeti, v. *impf.* tavoriti.

pretēć, n. p. otišao na preteč da ga ubije, t. j. da ga preteče i dočeka, zvor laufen, praverito. Rj. pre-teč, vidi pretiječ, *isp.* preteći 1.

preteča, m. koji trči pred kim, kao preteče ga; Vorläufer, praecursor: Ugladavajući se na Jovana preteču. DP. 19. Još je svjetliji (praznik) koji ide... ovaj pripravlja preteču. 307.

pretečim, *adj.* što pripada preteći: Da blagoslovi... kao roditelje pretečine Zahariju i Jelisavetu. DP. 221.

preteći, pretečēm, v. *pf.* Rj. pre-teći, v. *impf.* pretjecati. — 1) koga, zuvorkommen, praverito. Rj. *isp.* preteč. — Sve svatove preteknuo radom. Rj. 227b (u pjesmi mjesto pretekla). Ona pusti glas po svijetu da će biti trkija, pa koji je mladić na konju preteče da će biti njegova. Npr. 103. Rani konja, Radivoje! devojke te pretekoše, vedrom vodu zamutiše. Npj. 1, 120. A u Turke juriš nēiniše, sa svake im bande opkolíše, pretekoše drume i putove; bježe Turci poljem zelenijem. 4, 319. Vi biste u ovome sad pretekli Zagrepcane. Slav. Bibl. 1, 93. Zar vaš učitelj ne će dati dlidrahme? Petar reče: hoće. I kad ugje u kuću, preteče ga Isus govoreći: šta misliš Simone (Petre)? Mat. 17, 25. Pretekoh mudrošću sve koji biše prije mene. Prop. 1, 16. Drugi ga vlasteli svjetovaše da preteče sinu namjere; ali on im ne vjerova. DM. 44.

— 2) überbleiben, restare. Rj. *isp.* pretek. — Najedu se obojica i još im preteče. Npr. 4. Nešto soli što je preteklo kad sam mrsila ovec. 6. I od toga što tebi preteče, sakuj sebi toke na jeleke. Npj. 1, 166 (*isp.* A što tebi od toga ostane, ti odredi sebi u darove. 1, 167). Ali je izu nje (knjige) preteklo pomenutoga ruda još za jednu knjigu. Rad 5, 194.

pretega, f. n. p. na gjermu, das Uebergewicht an einem Brunnenschwengel, superpondium. Rj. pre-tega, ono što preteče, pretegne, n. p. na gjermu, *isp.* poteg (das Gewicht). — Gjernina pretega. Rj. 119a.

pretegnuti, pretegnēm (pretegnō) i pretegnuh, preteče i pretegnu, pretečēga, v. *pf.* überwiegen, praepondero. Rj. pre-tegnuti, kao prost glagol ne nalazi se, *isp.* tegnuti, v. *impf.* pretežati. — Kakva

mu je zelena dolama: da iskrpi, nova bi mu bila, da izmjeri, *pretegli bi konci*. Posl. 124. Za to mu je rodbina njegova davala za nju (za sablju) onoliko zlata, *koliko ona pretegne*. Danica 4, 29. O da bi se nevolja moja metaula na mjerila! *Preteglu bi pjesak morski*. Jov 6, 3.

prétek, *m.* (u Boci) *Ueberfluss, abundantia*: dažda i snijega imali smo na *pretek*. Rj. pre-tek. *isp.* preteći 2. *imati šta na pretek, prijeko dosta, tako da ga pretječe*.

préteka, *f.* kao dolina preko puta, kuda voda od snijega ili od kiše pretječe, *der Abfluss, emissarium*. Rj. pre-teka. *isp.* preteći, pretjecati.

préteretiti, *tim*, *v. pf.* *überladen, nimio pondere onerare*. Rj. pre-teretiti, *odriše opteretiti*. *vidi* pretovariti 2. *isp.* prekratiti. *v. impf.* prosti teretiti.

prétézanje, *n.* *das Ueberwiegen, praeponderatio*. Rj. *verb.* od pretežati, koje *vidi*.

prétézati, *prétěžem*, *v. impf.* *überwiegen, praepondero*: Teže *preteže* (Posl. 313). Rj. pre-težati. *v. pf.* pretegnuti. — *Klas mu otežao i pretežao*, od Božjega dara i behara. Here. 352 (u napijalici). U spomenicima u kojima *prečeže* crkveni jezik. Istor. 317. Sre što bi se u tumaču moglo naći nedovoljno, *pretežu* dobra koja su u njemu. Rad 15, 179.

prétěžniji, *adj.* od koga, nego, *bedeutender, wichtiger, majoris momenti*. Rj. *comp.* prema pozitivu pretežan, koji *ne dolazi*, kao važniji, znatniji. — Zagjesti koga za pojas. (Biti *pretežniji od njega*). Megj. 179. Poštenje je *pretežnije od novaca*. 258. Ali su seljaci u zemlji *najpretežniji*. Kov. 13. Nije li život *pretežniji od hrane*, i *tijelo od odijela*? Mat. 6, 25. I novci su zaklon; ali je *pretežnije znanje mudrosti* tijekom što daje život onome ko je ima. Prop. 7, 12.

préthodan, *préthodna*, *adj.* pred-hodan, što *ide prije čega drugoga; vorkünftig, vortäufig, praevius*. — Ruše jednu tugu tekovinu, koju su tekli *rekori* *préthodni*, a na koju imaju prava vekovi potonji. Megj. 179. Naša mladež ne poznaje se dovoljno s *préthodnim životom* svoga naroda. Zlos. 59. Razboj je, s *préthodnim radovima*, najteži halat za ženske ruke. 326.

préthodnik, *m.* *préthodnik* je meni onaj koji je bio prije *moje* mene *n. p.* u službi, u kojoj sam sad ja; *der Vorgänger, Vorführ im Amte, decessor, antecessor, praecessor*. *isp.* predak. — Ma da oko sebe *vidi* svoje učitelje i *préthodnike*, opet u svojoj glavi misli da o njemu jednom visi pravoslavna vera. Megj. 125. Kad dobiju vlast, rade nekad gore od svojih *préthodnika*. Zlos. 43. Mislim, da je današnje stanje stvor naš, ili naših *préthodnika*. 85.

préti, *prém* (préto, préla), *v. impf.* Rj. *vidi* parbiti, tužiti (koga). *v. pf. slož.* pöpreti, säpreti. *v. impf. slož.* öpirati se, prepirati se, säpirati. — 1) koga, *anklagen, acenso*. Rj. 600b. Ako te onaj *pre* koji ti i sudi, onda (samo) od Boga valja suda iskati. Posl. 8. — 2) *sa se, reciproc.* s kim, *mit Jemand im Streite sein, litigo, cf.* parbiti se, pravdati se. Rj. — Tako mi se duša s njim *ne preta!* (Kad se mrtvih opominje). Posl. 301. Stanite da se *prem* s rama pred Gospodom za *svu* dobra što je učinio Gospod vama i vašim ocima. Sam. I. 12, 7. Niti ima koga da se *pre* za istinu. Is. 59, 1. *Prite* se s materom svojom, *préte* se, jer mi nije žena. Os. 2, 2. Miloš mu odmah ispriča *oko čega se pru njih dvojica*. Mil. 279.

prétječanje, *n.* *vidi* pretjecanje. Rj.

prétječati, *prétječem*, *vidi* pretjecati. Rj. *v. impf.* preticati. *vidi* i pretjecati. *v. pf.* preteći. — *sa se, reciproc.*: Dve se vode putem *prétječale*: jedno Sava, a drugo Morava. Npj. 1, 128. *isp.* uticati i utjecati.

pretijecati, *prétijječem*, *v. impf.* može biti da je samo u pjesmi mjesto *pretjecati*: *Pretijčće* na potoke

Turke. Rj. — Po planini *pretijčću* Turke. Npj. 4, 365. *vidi* i preticati. *isp.* preljevati, preljevati, prelivati.

prétijječ, *vidi* preteč: Af ne hoće svrtat' u torinu, nogo pogje Turkom u *pretijječ*. Npj. 4, 361.

prétilina, *f.* *das Fett, pingue, cf.* debljina. Rj. *vidi* i tustina. *prétilina, dem.* *prétilina, isp.* pretio, pretiliti, titi. — Pokornost je bolja od *prétiline ovunjske*. Sam. I. 15, 22. Šit sam žrtva paljenica od ovnova i *prétiline* od gošene stoke. Is. 1, 11.

prétilnica, *f.* (u Dubr.) *dem.* od *prétilina*. Rj.

prétiliti, *tim*, *v. impf.* *pinguem reddere*. Štulli. *prétiliti koga, činiti ga pretilim*. *isp.* tovitii, gojiti. *v. pf. slož.* opretiliti se, opretljati se. — Gospodareve oči konja *pretili*. DPost. 24. *isp.* Gospodareve oči konja *goje*. Posl. 44.

prétiljenje, *n.* *verb.* od *prétiliti*. *radnja* kojom *tko pretili n. p. konja*.

prétin, *m.* (u Hrv.) *die Scheidewand, paries intergerinus, cf.* tin. Rj. *pre-tin*. što *dijeli n. p. jednu sobu od druge*. *isp.* *pretinaiti*. *vidi* i pregrada, prezid, prijeboj, perda. *isp.* pregradak, i *syn.* ondje.

prétinac, *prétinca*, *m.* (u Hrv.) *das Fuch, locus*. Rj. *vidi* prijeklet, pregradak, i *syn.* ondje.

prétiniti, *prétinim*, *v. pf.* (u Hrv.) *versehlagen, assibus separare, cf.* pregraditi. Rj. *pre-tiniti, načiniti* *prétin*. *v. impf.* *prétinjivati*.

prétinjivanje, *n.* *vidi* pregragjivanje. Rj.

prétinjivati, *prétinjujem*, *v. impf.* (u Hrv.) *vidi* pregragjivati. Rj. *pre-tinjivati, graditi* *prétin*. *v. impf.* *prosti* *tiniti*. *v. pf.* *prétiniti*.

prétio, *prétila* (*comp.* *prétlji*), *adj.* *fett, pinguis, cf.* debeo: Zar ne žališ *prétila* zelenka. Pa posjede *prétilu* dorata. Rj. *vidi* i tust. — *Prétila* *nejgjeja, f.* (u C. G.) *vidi* sebična nedjelja. Rj. 582b. *Prétili* četvrtak, *m.* (u C. G.) *vidi* sebični četvrtak. Rj. 582b (*vidi* lakomac 3, lakomi, tusti četvrtak). Počne ih divljan pipati iza vrata, da *vidi* koji je *pretlji* da ga zakolje i ispeče. Npr. 148. Bolja je mršava pogodba nego *prétila pravda*. Posl. 21. Za to prinosi žrtvu svojoj mreži, i kadi svojoj pregi; jer je tijekom *dio* *njegov pretio* i hrana mu izabrana. Avak. 1, 16, titi, *pretio*, *prétilina*, *prétiliti*, i *izbaeiriši samoglasno* (*isp.* pamtiti od pamet): *pretlji* (*compar.*), *opretljati*. Korijeni 95.

prétiranje, *n.* *das Zerreiben, zö perterere*. Rj. *verb.* od *prétirati*. *radnja* kojom *tko pretire što*.

prétirati, *rém*, *v. impf.* *zerreiben, entzwei feilen, pertero*. Rj. *pre-tirati*. *v. pf.* *prétiri*.

prétistati, *prétistim*, *v. pf.* *eine Zeit lang drücken, premere*: Sva noć mi na ruci ležala, rusom kosom ruku *prétistala*. Rj. *pre-tistati, tističi* što *preboraviti* (*erijemu*). *v. impf.* *tistati*. — Kad ne žališ moje ruse kose, dosta su ti ruku *prétistale*, za š! ne žališ moje oči čarne? dosta si ih junak poljubio. Npj. 3, 41.

prétječanje, *n.* Rj. *verb. supst.* od *pretjecati*. — 1) *radnja* kojom *tko pretječe koga ili što* (das *Zuvorkommen, praeverasio*. Rj.). — 2) *stanje* koje *bira, kad što pretječe* (das *Ueberbleiben, zö restare*. Rj.).

prétjecati, *prétječem*, *v. impf.* Rj. *pre-tjecati, vidit* *preticati, pretijecati, v. pf.* *preteći*. — 1) *zuvorkommen, praeverto*. Rj. — *Prétječem svanuće, i* *vičem; riječ* tvoju (Gospode!) čekam. *Prétječm öči* *moje jutrenju stražu*, da *bih* razmišljao o riječi tvojoj. Ps. 119, 147. 148. — 2) *überbleiben, resto*. Rj. — *Zlo* je ne dočekat', a nije dobro ni *pretjecat'*. DPost. 158. Bijaše svega dosta da se uradi sve djelo, i još *pretjecaše*. Mojs. II. 36, 7.

prétjerati, *rám*, *v. pf.* Rj. *pre-tjerati*. — 1) *überreiben, ago super-*. Rj. *vidi* *pregnati, i syn.* *ondje, v. impf.* *tjerati*. — I ti možeš i konj ti može, ali ti Bog ne da. (Rekao angeoje visokom Stefanu kad je *prétirao* *Turke preko mora*...). Posl. 105. No i njega Turci *naskoro pretjeraju iz Srbije u Srijem*. Danica 2, 76. Po tom *pretjera* *svoju stoku na brodu* Javoku a on ostane sam. Prip. bibl. 25. — 2) *überreiben,*

excedo modum. Rj. *vidi* prekantariti, prekardašiti. v. *impf.* pretjerivati. — U pisanju pripovijedaka već treba misliti i riječi namještati, da ne bi ni s jedne strane bilo pretjerano, nego bi mogao i učen čitati i prost slušati. Npr. IV. Kome se učini, da ova *maja hrvala* nije istinita ili da je pretjerana, neka se opomene samo Srpskoga Rječnika. Odg. na ut. 29. Tako je, ali bez sumnje pretjerano: za mnom »te braćo! S mirom »te ljudi! Obl. 61. Progj' se, Janko, *prečero si pičem*. H.Npj. 3, 5. Odviš' Meho *prečero u piču*. 3, 549.

pretjerivanje, n. *das Uebertreiben, modi excessio*. Rj. *verb.* od pretjerivati. radnju kojom tko pretjeruje.

pretjerivati, pretjèrujem, v. *impf.* *übertreiben, nimis ago, modum excedo*. Rj. pre-tjerivati (mjeru u čemu). *vidi* pregoniti 2. v. *pf.* pretjerati 2. — »*Preterujete*« jamačno je u narodu poznatije i običnije nego li »ne uměrava se«. Pis. 31.

prètkućnica, prètkutnjica, f. (u vojv.) pjesma koju pjeva slijepac pred kućom moleći da mu se što udijeli. Rj. pred-kućnica, pred-kutnjica. za obličje *isp.* potkućnica, potkutnjica.

prètlji, *adj. comp.* od pretio. Rj. *primjere* *vidi* kod pretio.

prètòčiti, prètòčim, v. *pf.* *umgiessen, transfundo*. Rj. *prètòčiti* n. p. vino. v. *impf.* pretakati.

prètòpiti, prètòpim, v. *pf.* *umschmelzen, refundo*. Rj. pre-topiti. v. *impf.* pretapati. — Kovala su sablju dva kovača, od čelika sablju *pretopili*, u ostricu sablju ugodili. Npj. 2, 283. Ti si nas okušaš, Bože, *pretopio si nas*, kao srebro što se pretapa. Ps. 66, 10.

pretovàranje, n. Rj. *verb.* od pretovarati. — 1) radnju kojom tko pretovara što n. p. iz jedne lagje u drugu (das Umladen, oneratio alia, translatio. Rj.). — 2) radnju kojom tko pretovara n. p. konja (das Ueberladen, nimia oneratio. Rj.).

pretovàrati, pretovàram, v. *impf.* Rj. pre-tovarati. v. *pf.* pretovariti. — 1) n. p. iz jedne lagje u drugu, *umladen, onera transfero*. Rj. — 2) n. p. konja, *überladen, nimis onero*. Rj. (odriše). — Ako nas ko pretovara, Bog nam pomaže. Ps. 68, 19.

pretovàriti, rím, v. *pf.* Rj. pre-tovariti. v. *impf.* pretovarati. — 1) *umladen, transfero onus*. Rj. n. p. iz jedne lagje u drugu. — 2) n. p. konja, *überladen, nimis onero*. Rj. (odriše). — Jako je magare, ali dva toware (pa će ga pretovariti te će pasti). Posl. 108. — II. sa se, *refleks. sich überladen (mit Essen)*, se *ingurgitare*. Rj. *jedući*, t. j. *prejesti se*. *vidi* i prekantariiti se.

pretpòšljednji, *adj.* pred-pošljednji; *der vorletzte, penultimus*: Ovaj se glas nalazi na predpošljednjem slogu. Rj. XXXVI. Glagoli s ovijem akcentom na pretpošljednjem slogu osnove. Rad 6, 148.

prètraga, f. (u C. G.) pred stokom što idu te gledaju da nijesu gdje sakrivene neprijateljske vojske ili čete, *die Ausspähung, Rekognoszierung, exploratio*. Rj. pre-traga. *isp.* pretražiti.

prètrajati, jēm, v. *pf.* pre-trajati, *kuo prehoraviti, probaviti; zubringen, transigo*. v. *impf.* prosti trajati. — Pa je jedva noću *pretrajao*, pa kako je zoru opazio, tad vojvoda posjede dorina. Npj. 4, 491.

pretražiti, pretražim, v. *pf.* Rj. pre-tražiti. v. *impf.* pretraživati. *isp.* pretraga. — 1) (u C. G.) gledati da se nijesu gdje sakrili neprijatelji, *ausspähen, rekognoszieren, explorare*: Ja ću poći na vodu jezera, i pretražit' zelenu planinu, i donijet' vode za družine. Rj.

2) kao istražiti 2, iziskati; *ersorschen, untersuchen, investigare, inquirere*: Kad postavljase (Bog) zakon dažd i put munji gromovnoj, još je (mudrost) vilje i oglašio je, uređi je i pretraži je. Jov 28, 27. Kako sam pretraživao akcente u samostavnijih riječi, isto sam ih onako rad pretražiti i u glagola. Rad 6, 47.

pretraživànje, n. *das Ausspähen, exploratio*. Rj. *verb.* od pretraživati. radnju kojom tko pretražuje što.

pretraživati, pretražujem, v. *impf.* Rj. pre-traživati. v. *pf.* pretražiti. — 1) *ausspähen, rekognoszieren, explorare*. Rj. *gledati* da se nijesu gdje sakrili neprijatelji. — 2) *isp.* istraživati; *ersorschen, investigare*: Zatvori ove riječi i zapečati ovu knjigu do posljednjega vremena; mnogi će istraživati, i znanje će se umnožiti. Dan. 12, 4. Kako sam prošlih godina pretraživao akcente i njihove promjene u samostavnijih riječi, isto sam ih onako rad pretražiti i u glagola. Rad 6, 47.

pretrčati, pretrčim, v. *pf.* Rj. pre-trčati. *vidi* pretrkati. v. *impf.* pretrčavati. — 1) *hinüber-, darüberlaufen, transeurro*, n. p. preko puta, preko polja. Rj. — Ako su brzi volovi, zemlja je podijeljena. (ako su brzi volovi, te oruči pretrčee na tugju zemlju, zemlja je podijeljena i zna se što je čije). Posl. 8. — 2) n. p. pretrčao sav čitav dan, *hindurchlaufen, percurro*. Rj. *trčeeći* pretrajati.

pretrčàvanje, n. *das Darüberweglaufen, transcursatio*. Rj. *verb.* od pretrčavati. radnju kojom tko pretrčava n. p. preko puta, preko polja.

pretrčavati, pretrčavam, v. *impf.* *darüber weglaufen, transeurro*. Rj. pre-trčavati, n. p. preko puta, preko polja. v. *pf.* pretrčati, pretrkati.

prètres, m. pre-tres, djelo kojim se što pretrese; *die Durchsuchung, perscrutatio*. — Sakrio te ne bih nikojako od vražijega nosa i pretresa. Šćep. mal. 19. za obličje *isp.* pòtres.

pretrésànje, n. *das Durchbeuteln, Ausschütteln, excussio*. Rj. *verb.* od 1) pretresati, 2) pretresati se. — 1) radnja kojom tko pretresa što. — 2) stanje koje biva, kad se prebjeci pretresaju.

pretrésati, pretrésam, v. *impf.* Rj. pre-tresati. v. *impf.* prosti tresiti. v. *pf.* pretresti. — 1 a) *ausschütteln, excutio*. Rj. — Ja ću *pretrésati*, i rastaviću slamu od šenice. Npr. 175. Ko svojih posala nema, tugje prebira (ili pretresa). Posl. 153. — b) u *umnom smislu*: Budući da je ono sve, što se u njemu (u pismu) nalazi, malo prije govoreno i *pretresano* po nekoliko puta, tako se o njemu nije imalo šta više ni govoriti. Pis. 23. *Pretresa* najnovija *geografska djela* o zemljama našega naroda. Rad 5, 192. — 2) *su se, refleks. umherziehen, sedes mutare*. Rj. *ljudi se pretresaju*, t. j. *bježe, preseljavaju* se iz jednoga mjesta u drugu, pa gube koješta i osiromašavaju. — Gdje koji od ovakijeh knezova, osobito po onijem mjestima kuda se nijesu *pretresali* zbog ratova, imali su i carske berate. Rj. 278b.

Kad se ljudi prvi put dosele u kakvu zemlju, oni ili se jednako *pretresaju* iz jedne krajine u drugu... ili... Priprava 20. Određeni mjesto narodu svojemu, i posadiću ga, te će nastaviti u svom mjestu, i ne će se više *pretresati*. Sam. II, 7, 10.

pretrésti, pretrésim, v. *pf.* Rj. pre-tresti. v. *impf.* pretresati. — 1. 1) iz jednoga suda što u drugi, *ausschütteln, excutio*. Rj. — 2 a) n. p. kuću: — pokvariti je pa nanovo popraviti, tako i ogradu. — b) kad se traži što kradeno ili sakriveno, *durchsuchen, perscrutari*. Rj. — Kad carica *postelju pretresla*, ona nagje knjige i košulje. Npj. 2, 73. Obradiše groba Kačina, da Mađžari k njemu ne dolaze, da mu *mrten ne potresa telo*. 2, 489. u *umnom smislu*: Da sam ja od njega očekivao, da on *pretrese celu našu azbuku i jezik*. Nov. Srb. 1818, 389. — II. sa se, *refleks. sich zerstreuen (von Flüchtlingen), dispersi*. Ljudi se *pretresu* (t. j. pogube koješta i osiromaše) kad bježe iz jednoga mjesta u drugo, kao n. p. što su 1813 godine bježali iz Srbije u Srijem i u Banat, a preklani iz Banata u Srijem i u Srbiju. Rj.

prètrg, m. u riječima: bez pretrga, t. j. jednako, bez prestanka, *die Unterbrechung, intermissio, cf. prekidi*. Rj. pre-trg. *isp.* pretrgnuti. *vidi* i bez prestana, bez patiska; neprestano.

pretrgnuti, pretrgnem, v. *pf.* Rj. pre-trgnuti. v. *pf.* je i prosti trgnuti. v. *impf.* trgati. — I. *entzwei reissen, disruptio*. Rj. — II. sa se, *refleks.* — 1) *vidi* pre-

kinuti se. Rj. *n. p. od posla, vidi i utrgnuti se.* — 2) *n. p. vina pretrglo se, t. j. nestalo, ausgehen, de-
ficir, cf. premaći se, Rj. i syn. ondje.*

pretrkati, pretrčēm, *vidi pretrčati.* Rj. *v. pf. pre-
trkati. v. impf. pretrčavati.*

pretrnuti, pretrñēm, *v. pf. (n. p. od straha) vidi
protrnuti.* Rj. *pre-trauti, i od zime; erstarrten, extor-
pesco. kao ukochiti se. v. impf. trñuti.*

pretrpjeti, pretrpīm, *v. pf. ausstehen, perpeti.* Rj.
pre-trpjeti. *vidi prepatiti, predurati. v. impf. trpjeti.*
— Ondje je onu noć još veću stravu pretrpeo nego
pregjašnje obe noći. Npr. 63. *Veliki čete struh pre-
trpeti. 70. Sto sam jedna od njeje pretrpili! i jedva
sam i živa ostala. Npj. 2, 219. Tamo negde umre,
pretrpivši svakojaku muku i sramotu. Danica 4, 30.*
Slavenska riječ *člověk pretrpjela je u našem jeziku
različne premjene. Posl. LI. Koji pretrpi do kraju
blago njemu. Mat. 10, 22. Jer si ti Bog naš . . . ras-
pijanje pretrpivši smrću smrt nadvlada. DP. 51.*

pretrti, pretrēm (pretr'o, pretrla), *v. pf. zerreiben,
pertero, cf. prepiliti.* Rj. pre-trti. *v. impf. pretrirati.*

pretrtući, pretrtuēm, *v. pf. zu viel stossen, nimis
contundo.* Rj. (odveć). pre-tući. *v. impf. prosti tući.*

pretrukač, pretrukača, *n. n. p. ovan, t. j. utučen,
der Schöps, verweh, cf. školj.* Rj. pre-tukač. *isp. pre-
tući. vidi i jalovac, škopac, školjevit ovan, uškop-
ljenik.*

pretuljivanje, *n. verb. od pretuljivati. radnja
kojom tko pretuljuje što.*

pretuljivati, pretuljuēm, *v. impf. pre-tuljivati. v.
impf. prosti tuliti, gasti:* Turci nose zrna od topova,
pa iz ruke na erkvu bacahu, da zapale prebijelu
erkvu, no ne dadu vitezi junaci, no kumbare Turske
pretuljuju. Npj. 5, 121.

preturānje, *n. das Überwerfen, transjectio, per-
quisitio, persecutio.* Rj. *verb. od preturati. radnja
kojom tko pretura što.*

preturati, preturām, *v. impf. Rj. pre-turati. v. pf.
preturiti. — 1) überwerfen, jactu supero.* Rj. *vidi
prebacivati, premašati. — Koga Marko kopljem uda-
raše, preko sebe njega preturaše. Npj. 2, 252. Pod
Ovijanom konjic uzmahuje, te preturu njenu preko
sebe. 3, 269. — 2) überwerfen (im Suchen), perquirō,
disjicio.* Rj. *vidi premetati, hrdati, švrndati.*

preturiti, rim, *v. pf. Rj. pre-turiti. vidi prebaciti,
premašiti 2. v. pf. je i prosti turiti. v. impf. pretu-
rati. — I. 1) kuću, einen Stein über das Haus
werfen, trajcio.* Rj. *preturiti kuću n. p. kamenom.*
— Šta je vaša erkva Dinitrija? Ja ću vam je suda
preturiti a iz ruke teškim buzdovanom. Npj. 2, 212.
*ocamo idu i ovaki primjeri: No Turčinu dobra sreća
bila, konj mu pade na prva koljena, visoko ga koplje
preturilo. Npj. 3, 285. — 2) kamen preko kuće, den
Stein über das Haus—, lapidem trajcio trans domum.*
Rj. *ocamo idu i ovaki primjeri: »Pa je (jelu) uzmi za
vrh i prebac je u grad . . . » uhvati za vrh od jele i pre-
turi je u grad. Npr. 190. Pa on hvata vranca Muj-
agina, svoje sedlo na njeje preturio. Npj. 3, 102.*
Otolje je preturio vojsku pro Dragutja zelene pla-
nine. 4, 491. Po tom ih otprete do Karavlaške gra-
nice i preture ih preko Dunava. Sovj. 56. — 3) (im
Suchen alles) überwerfen, disjicio quaerens. Rj. *kad
tko traži što n. n. p. i sobi pa sve preturi, premetne. —
4) preko glave, vidi premetnuti. Rj. kao preboraviti,
pretrpjeti: Ja sam mnogo čuda preturio, a sad da
ne smem otvoriti ovu sobu! Npr. 191. Prvi ljudi
morali su već liti poodrasti, i prvo nekako djetinjstvo
preturili. Priprava 116. — nepretazno, kao minuti,
proći: Već imade pedeset godina, tri, četiri više pre-
turile, od vremena i toga zemana, otkad kleti uda-
riše Turci. Npj. 4, 525. — II. sa se, reflex. Rj. —
1) vidi premetnuti se. Rj. — 2) vatrom, einen Schuss
thun, e selopeto emittere: Po jednom se vatrom pre-*

*turiše. Rj. (biće recipročno). vidi premetnuti se 1b.
v. impf. premetati se 2b.*

pretvárānje, *n. Rj. verb. od 1) pretvarati, 2) pre-
varati se. — 1) radnja kojom tko pretvara što (u
što), (das Verwandeln, transfiguratio, immutatio. Rj.)
Vrlo pametno govori o pretvaranju i izostavljanju
slova. Pis. 48. — 2) radnja kojom se tko pretvara
(das Verstellen, simulatio. Rj.).*

pretvárati, pretvárām, *v. impf. Rj. pre-tvarati.
v. pf. pretvoriti. — 1 a) verwandeln, immuto.* Rj. —
Bilje kroz goru bere da njim mladiće zamagji-
java i u zjerad pretvara. Npr. 94. (Crnogorci u gje-
kojim riječima pretvaraju z u ž, s u š, i e u č. Posl.
XXVIII. Boga našega blagodat pretvaraju u neči-
stotu. Jud. 4. Pretvaram mudrost njihovu u ludost.
Is. 44, 25. — b) sa se, reflex.: Sretoše na konju
gljavoła, koji se bješe pretvorio u kalugjera . . . po
osudi gljavoła koji se različno pretvarao i pred njih
izlazio. Npr. 85. Da se slova pretvaraju jedno u
drugo. Danica 3, 3. — 2) sa se, reflex. sich ver-
stellen, simulo. Rj. — Pretvorica, čovjek koji ne go-
vori što misli nego se pretvara. Rj. 582a. Kao Er-
deljski tanjir. (Kaže se dvoiliću čoeku, koji se pre-
tvorava svakojako — kao što je i Erdeljski tanjir s obje
strane. Posl. 131. Mudra budala. (Kad se ko pre-
tvorava da je lud, a nije). 183.

pretvorica, f. čovjek koji ne govori što misli nego
se pretvara, der Heuchler, simulator. Rj. *vidi lice-
mjer, lieumjerac.*

pretvōriti, pretvōrim, *v. pf. Rj. pre-tvoriti. v. impf.
pretvarati. — 1 a) verwandeln, immuto.* Rj. — Ako
progovoriš zatraviće te i pretvorit će u ribu ili u
što drugo pak će te izjesti. Npr. 122. »Pretvori mi
Bože od ore kose prsten kao sunce.« . . . provrže mu
se od onijeh kosa prsten sjajan kao sunce. 228. Koji
pretvorit će istinu Božiju u laž. Rim. 1, 25. — b) sa
se, reflex. pretvori se što u što, čim, što. vidi svri-
titi se, prometnuti se, proturiti se 2, provrći se (pro-
gvnuti se). — Devojka se po tom opet pretvori u
paučicu i odleti. Npr. 16. Golub u jedan put stre-
linke devojci na ruku, pa joj se pretvori prsten na
ruci. 39. Pred zora ustane devojka pa stane tražiti
košuljicu da se pretvori žaba. 209. Od šenice se može
snajet pretvoriti, a od snijeta šenica. (Od dobrieh
roditelja mogu izići rgjava gjeća, a od rgjavijeh
dobra). Posl. 236. Da li mi se (muh)om pretvoriti!
ja bi znao, gdje bi zimovao. Npj. 1, 437. Da se jedno
poluglasno pretvori u drugo. Rj. XXX. Kmetoci
pretvorili su se u prave činovnike. Slav. Bibl. 1, 85.
Kisa se u pljusuk pretvorila. Žitije 31. — 2) sa se,
reflex. sich verstellen, simulo. Rj. — David poboja
se veoma Ahisa cara Gatskoga. I pretvori se pred
njima i učini se lud u rukama njihovijem. Sam. 1,
21, 13.

prčuba, (u Lici) štogogj, srednje ruke, etwas, non
nikil. cf. uba. Rj.

pređdati se, pređdam se, *v. r. pf. sich mit einem
andern verheirathen, nubere alteri.* Rj. pre-nda se
ženu, kad se za drugoga uda. *v. impf. pređavati se.*
— 1) Zlatka bi se danno pređdala. Rj. 110b. O
moj babo, Vukašine kralje! stara mi se pređdala
majka, ostade ti na odžaku Rosa. Here. 76. — 2) pre-
đdati n. p. kćer, sestru, t. j. udati je za drugoga:
Bistro napadem, da je tebe krivo, jere ti je žalost
učinio, jer je tvoju sestru pređdao, tvoju sestru mladu
popadiju. Npj. 5, 430.

pređđavanje, *n. das Heirathen mit einem andern,
zo alteri nubere.* Rj. *verb. od pređavati se. radnja
kojom se žena pređdaje.*

pređđavati se, pređđajēm se, *v. r. impf. sich mit
einem andern verheirathen, nubere alteri.* Rj. pre-
đavati se, udavati se za drugoga. *v. pf. pređdati se,
udavati se za drugoga. v. pf. pređdati se. — Da ja
kitim jednu sitnu knjigu . . . vjernoj ljubi, nek se*

preudaje. Npj. 2, 382. Stara majko, ne nadaj se u me, vjerna ljubo, *preudaji mi se*. 3, 319.

preumiti, mīm, v. pf. *sich anders bedenken, mto considim*. Rj. pre-umiti, *naum preumjeniti, promijeniti*, isp. odumiti, prisjetiti se 1. v. *impf.* umiti. — Kamo pamet? ti je ne imao! a u što si, brate, *preumio?* na što si se danas prevario? Npj. 2, 238.

preunstavei, preunstavāka, m. pl. (u Risnu) prvi dan po ustavcima, cf. praustavci. Rj. pre-ustavci, drugi dan po krsnom imenu.

preuzēti, preuzēm, v. pf. *einnehmen, an sich zichen, occupare, in se trahere*. Rj. pre-uzeti. v. *impf.* preuzimati. — Nastalo je posljednje vrijeme, hoće Turci *eurstvo preuzeti*, hoće Turci brzo carovati. Npj. 2, 201. Uze Stojan, te on popi vino . . . *Pivo mi je grlo preuzelo*. 3, 122. Rasti bolje, moći Jovane sine! da u cara *preuzemo eurstvo*. Herc. 61.

preuzimanje, n. verb. od preuzimati. Rj.

preuzimati, mām (mljēm), v. *impf.* nelimen, *an sich reißen, occupare, in se trahere*. Rj. pre-uzimati. v. pf. preuzeti. — Al na koplju dva vrana gavrana. Jedan grakće, drugi progovara: »Ne kobimo tebe ni tvog šarca. *Preuzinlje* Kraljeviću Marko: Bre, vjere mi, dva vrana gavrana . . . HNpj. 2, 284 (*preuzimlje govorit*).

prevāliti, prevāhīm, v. pf. Rj. prev-valiti. v. *impf.* prevaljivati. — 1) *umwerfen, everso*, n. p. prevalio konj, kad se tovar na njemu prevali na jednu stranu. Rj. — Kad se prase najje, ono *korito prevali*. Posl. 120. Jakovljević jednu sa Simom na nekakoj kladi . . . a kad on jednima da pištolje da gledaju, drugi ga s legja *prevali preko klade*, i zakolju kao jagnje. Danica 3, 206. — 2) *sa se, refleks.*: Pomozite trista i osamdeset bogonosnih otaca (rekao nekakav pijan pošavši da uzjaše na konja, a kad se *prevali preko konja na drugu stranu*, onda reče: Odstupite nekoliko, mnogo vas je). Rj. 31a. Prevadio konj, kad se tovar na njemu *prevali na jednu stranu*. Rj. 567b. Čura pade u krioce glavom . . . *prevali se po meku dušeku*. Npj. 3, 121. — 2) očima, *sehel unsehen, torvo oculo aspicio*. Rj. *preveliti nu koga očimu*. — 3) *prevadilo podne, po zime, voriber sein, elapsum est*: Već je pola noći *prevadilo*. Rj. *kao proći, minuti*.

Prošla ju je var (reče se za ženu koja je u godinama već *prevadila*). Rj. 53a. Nagao dan, t. j. *prevadilo podne*. Rj. 382b. Sad ne mrkne, nego sviće (n. p. kad *prevali zima*, pak se prikućuje proljeće). Posl. 273.

prevaljivānje, n. *das Umwerfen, eversio*. Rj. verb. od prevaljivati, koje *vidi*.

prevaljivati, prevāljijēm, v. *impf.* Rj. pre-valjivati. v. pf. prevaditi. — 1) *umwerfen, everso*. Rj. — Pa će uzet od zlata maštrafe, još i one zlatne štípavice, *prevaljiva? st'jene* valovite, dokle nagje guju šarvitu. Herc. 8. *sa se, pass.*: Brazda se zove i ona *zavlja što se prevāljuje nu jednu stranu* kad se ore. Daničić, ARj. 613a. — 2) očima, *sehel unsehen, torvo rultu tucri*. Rj. — A ispade krčmarica Janja, kad sagleda savezana Marka, Marko na nju *očin' prevāljuje*, smisija se krčmarica Janja. Npj. 2, 415. — 3) *prevaljivati, kao prelaziti*, isp. prevaditi 3. — *sa se, pass.*: Presri, gdje se *prevāljuje preko brda*. Rj. 581a.

prevarati, rām, v. pf. *vidi* prevariti. Rj. v. *impf.* varati. — Pa odriši konja sa jasala . . . *prevara ga*, u sedlo skočila. HNpj. 4, 510. *Prevara* me Ivan kapetane! davor Mate, moj jedini sine, to li si mi glavu izgubio! 1, 526.

prevarenik, prevarenika, m. prevarena jabukovača. *uhersottener Cider, citrus coctus*. Rj. pre-varenik, isp. 2 prevāriti.

1. prevāriti, prevārahīm, v. pf. Rj. pre-variti. *vidi* prevarati, svāriti, izluditi, podvaliti (kome), prelāstiti. v. *impf.* — 1) *betriegen, decipio, fallor*. Rj. — Dobro

je ponijelo ako godinu ne omahne, t. j. *prevari*. Rj. 458a. Bez britve obrijati. (*Prevāriti*). Posl. 11. Ostao u šaraglujama. (*Prevāriti ga*). 242. Podmetno mu lučeniću koru pod nogu (te pao, t. j. *prevario ga*, navratio ga na zlo). 251. Ženite ga, ne drž'te ga, da *ga bradu ne prevari*, da mu moma ne zabavi. Npj. 1, 100. *Na troje ne ime prevario*: ne kaže se Golotribe Ivo, već se kaže od Barata Mujo. 3, 101. Da sabljama megdan podjelimo, neka vide vojske obadviije, ko će *kome oči prevāriti*, ko li koga prije pogubiti. 3, 113. Što *prevari pobratima svoga na ljepu Božu vjeru tvrđi?* 4, 91. *Teško su vas prevāriti* Turci. 4, 263. *Turčina je puška prevārida*. 4, 329. Ženite ih, ne drž'te ih, da ih *brci ne prevare*. Herc. 263. Ali si se, bolan, pomamio? *Al si pravu vjeru prevario*, a Tursku si vjeru prifatit? Ali tvojom glavom prevrno? 316. Ali neko dogje te *Rudiću prevāri*, da je Kara-Gjorgjije drugijem putem utekao. Sovj. 31. — 2) *sa se, refleks. sich täuschen, decipior, fallor*. Rj. — Putnik ga zapita: »Čije je to žito?« a on se *prevāri* pa reče: »Moje« . . . »Stani brate, nije moje, nego je Milice moje sinovice«. Npr. 79. Pogledaj me, Umo, crnijem očima«. *Prevāri se Uma, ujde je guja*, pa pogleda Uma plavijem očima. Npj. 1, 446. »Evo tebe tri čizme dukata«. *Prevāri se Zemljiću Stjepane na tri čizme žutijeh dukata*. 1, 336. Za što zgubi pobratima? *Na što si se, bolan, prevārio?* A nu jednu *sblju okoranu!* 2, 312. *Na Turske se konje prevārio*, od svoga se konja odvojio, Turskijeh se konja dobavio. 3, 340. Tu se aga *ljuto prevārio*. 4, 477. Branković *prevāriviše se u svome nadanju* . . . naumi oteći se od njih (od Turaka). DM. 105. Ali se oni nijesu mogli *prevāriti za unutrašnji red* te opštine. 336.

2. prevāriti, prevārahīm, v. pf. *übersieden, perequo*. Rj. pre-variti. v. *impf.* prevāriti. — Prevarenik, *prevarena jabukovača*. Rj. 567b. *sa se, pass.*: Ruditi mljeko goruždom, t. j. suratkn, pošto se *prevāri*, kao presipati, da se ne pokvari. Rj. 655b.

prevāriwānje, n. *das Ueberkochen, coctio*. Rj. verb. od prevāriti. *radnju kojom tko prevārije što*, n. p. *jabukovaču*.

prevārivati, prevārhijēm, v. *impf.* *überkochen, coquo, perequo*. Rj. pre-varivati n. p. *jabukovaču*. v. *impf.* prosti variti. v. pf. 2 prevāriti.

prevārljiv, adj. *beträgerisch, fraudulentus*. Rj. *koji rado vara. vidi* varljiv, isp. prijeveran, i *syn. ondje*. — Lukavi, ili, kao što su ga sami Turci zvali, *Dubāradži (prevārljivi)* Marašli-Ali-paša obreće Srbima . . . Miloš 134.

prevāzići, prevāzīgijēm, v. pf. *übersteigen, übertreffen, exsupero*, cf. previsti. Rj. pre-vaz-ići. 6747 (vaz) *stari prijedlog mj. uz. v. impf.* prevazilaziti.

prevāzilaziti, žim, v. *impf.* *übersteigen, übertreffen, exsupero*. Rj. pre-vaz-ilaziti. v. pf. prevāzići.

prevāzilāženje, n. *das Uebersteigen, exsuperatio*. Rj. verb. od prevāzilaziti, koje *vidi*.

prevēć, *vidi* odveć. Rj. *adv.* pre-već, *vidi* i odveće, odviše, prem. — Reče lisića vnu da dobro ne preskakuje, da *prevēć nu stranu skače*, a ne upravo iznad stožine. Npr. 180. Niko na kome bi bila mana ne valja da pristupa, ni slijep, ni hrom, ni u koga bi bio koji *ud prevēć muli*. Mojs. III. 21, 18. Za to se raširio grob i *razvadetu* ždrijelo svoje *prevēć*. Is. 5, 14. Bijesan . . . o čeljadetu, koje je *prevēć ljuto, prevēć gijčeno, prevēć razdraženo*. Daničić, ARj. 298a.

1. prevēsti, prevēdēm, v. pf. Rj. pre-vesti. *kao prosti glagol ne nalazi se, isp. vesti* (vedem). v. *impf.* prevoditi. — 1) *hinüber führen, traduco*: *Prevēć bi ga žedna preko vode* (er ist ungemein klug). (Posl. 260). Rj. — Srbi ove *krđaljiije*, što su pošle niz Dunavo, *ne htjedn nu Moravi prevēsti*. Danica 5, 27. Čarnojević *prevēde u Muđžarsku* 37.000 familija. Kov. 10. Odmah *prevēde Emanuela* kao šefa u istu *Kijersku*

regementu. Žitije 16 (*transferiren, kao premjestiti*). — 2) *übersetzen, übertragen, vertere, transferre*: Na molbu moju od riječi do riječi u prozi preveo na njemački jezik »Boj na Lozuici« . . . da u prozi stih po stih vjerno prevede koju od našijeh pjesama. Odg. na nt. 24. Ako se nagje, da su koje riječi rjgjavu prevedene. Rj.¹ VIII. Evangjelije što je prevedeno s Grčkoga jezika na Slavenski. XIII. On se prije zvao Teodor Filipović a u Srbiji nazove se Božo Grujović (*prevelaši kršteno ime Teodor na Srpski*). Sovj. 2.

2. **prevēsti**, *prevēžēm*, v. pf. *überführen, trajicio*. Rj. *prevēsti*. *kao prosti glagol ne nahodi se. isp. vēsti* (vezem). v. *impf.* *prevoziti*. — Dogje na onu vodu . . . kako bi prešao na onu stranu . . . careva kći zapovedi momcima, te ga prevezu i dovedu preda nju. Npr. 61. Kalugjer sa svojom momčadi preveze roblje na levu stranu Morave. Miloš 93. sa se, *refleks.*: Te se nu oranicama prevezu preko Rajne. Žitije 59. *Prevezarši se na skeli preko Morave*. Mil. 227.

prévez, m. (u vojv.) *vidi* preves. Rj. *vidi* prijevjes. *isp.* *prevezati*,

prevēzati, *prevēžēm*, v. pf. *pre-vezati*. v. *impf.* *prost* *vezati*. — Na njim Mara kapidžija, *suncem glavu prevezala*, mjesecom se opasala, zvjezdanima se zaklonila. Here. 274.

prevīdjēti, *dim*, v. pf. *pre-vidjeti što, ne opaziti, ga; überschen, nicht bemerken, practerire negligentiū*. *govori se u Hrv. vidi* pregledati 2. v. *impf.* *previgjati*.

prevīgijānje, n. *verb.* od *previgjati*. *rudnju kojom tko previja što*.

prevīgijati, *prevīgijām*, v. *impf.* *pre-vigjati što, ne opaziti ga*. v. pf. *previdjeti*. — *sa se, pass.*: To su koristi, koje se ne mogu *previgjati*. Zlos. 196.

previjača, f. t. j. koliba. *eine Art leichter Hütte, tuguriū genus*. Rj. *pre-vijača*. *isp.* *previjati*. *riječi s takim nast. kod čjpača*. — Koliko je Kamenitijeh Kuća, *previjače* ostanulo nije, a kamo li kule al' čardaka. Npj. 5, 263.

previjānje, n. Rj. *verb.* od I. *previjati*, II. *previjati se*. — I. 1) *rudnja kojom tko previja što* (das Umwickeln, *circumvolutio* Rj.). — 2) *rudnja kojom tko previja (kao lastavica)*, (das Verändern der Stimme, *voeis inflexio* Rj.). — II. *rudnja kojom se tko previja (oko koga)*.

previjati, *previjām*, v. *impf.* Rj. *pre-vijati*. v. pf. *previti*. — I. 1) *überwickeln, circumvolvō*. Rj. — 2) *die Stimme verändern, inflecto vocem*: Zakukaću kao kukavica, *previjaću* kao lastavica. Rj. — II. *sa se, refleks. sich wenden und drehen, torqueri*: Idi, sine, Angjeliji majci, uvijek se, sine, i *previjaj* kano svila oko kite smilja. Rj. — Kad zmaj dogje kući, ona (carica) mu se stane umiljavati i *previjati se* oko njega. Npr. 22. Vije se kao guja u procijepu. (Kad koga što boli, pa se *previja* i *premaće*). Posl. 31.

previrānje, n. *vidi* kipljenje. Rj.

previrati, *rēm*, v. *impf.* (u C. G.) *vidi* kipijeti. Rj. *pre-virati*. v. pf. *prevreći*.

previsiti, *previšim*, v. pf. *übertreffen, supero*. Rj. *pre-visiti*. *vidi* prevazići.

prevīti, *previjēm*, v. pf. *überwickeln, circumvolvō*. Rj. *pre-viti*. v. *impf.* *previjati*. — Dohvati nekaku *sviralu* dugu *prevjenu* i šarenu kao najveća zmija i počē u nju *svirjeti*. Npr. 152. U II. glag. pridjevu mjesto *previjen* ima i *prevjen*. Obl. 85.

prevječān, *prevječāna*, adj. *pre-vječān*. *isp.* *vječān*. — Da vidim u umu tebe, *vidjelo prevječāno!* DP. 98. Jer se nas radi rodi dijete malo, *Boj prevječāni*. 302.

prevjera, f. *die Glaubensänderung, mutata sacerorum formula*. Rj. *pre-vjera*. *djelo kojim tko prevjeri (vjeru)*.

prevjerāvanje, n. *verb.* od *prevjeravati*. Rj. *prevjerāvati*, *prevjirāvām*, v. *impf.* *vidi* prevjeriti. Rj. — 1) *prevjeravati (vjeru)*, *mijenjati vjeru svoju*. — 2) *prevjeravati koga, obraćati ga u drugu vjeru*.

prevjeriti, *rīm*, v. pf. Rj. *pre-vjeriti*. v. *impf.* *prevjeravati*. — 1) t. j. *vjeru, seinen Glauben ändern, einen andern annehmen, mutare sacerorum formulam*. Rj. *promijeniti vjeru svoju*. — 2) *koga, zur Glaubensänderung bewegen, ad aliu suam traducere*. Rj. *obratiti ga u drugu vjeru*. — Pa ćemo ti parnisiju pisat' i dovesti jednu *bulu mladu*, dovesti je pa je *prevjeriti*, brata tvoga oženiti njome. Npj. 4, 424.

prevjesiti, *šim*, v. pf. Rj. *pre-vjesiti*. v. *impf.* *prevješati*. — 1) *überhängen, appendo*: *prevjesi taj pojas preko lijenke*. Rj. — Kad je ko u žalosti, on rakno ovrani, pa ga *prevjesi preko glave*. Rj. 636a. *sa se, pass.*: *Udo* (mesa) je tanko a dugačko da se može *prevjesiti preko štā*. Rj. 770a. — 2) *behängen, veltō, cf. zavjesiti*: I *Grujicu mlada prevjesiše*, pod *prijevjes sablju* pripasaše. Rj. — Namjeste je (uevjestu) u čelo trpeze s mladomženjom u pored, i *prevjese ih obudroje preko glava jednim ličnjakom*, te tako stoje dokle im svi redom ne dadu dobru molitvu. Kov. 84.

prevješānje, n. Rj. *verb.* od *prevješati*. — 1) *rudnja kojom tko prevjese što preko čega* (das Ueberhängen, *appendio* Rj.). — 2) *rudnja kojom tko prevjese koju n. p. ličnjakom* (das Behängen, *velatio* Rj.).

prevješati, *šām*, v. *impf.* Rj. *pre-vješati*. v. pf. *prevjesiti*. — 1) *überhängen, appendo*. Rj. *prevješati n. p. rakno preko glave*. — 2) *behängen, veltō*. Rj. *prevješati koga n. p. ličnjakom*. *sa se, refleks.*: Čember . . . velik rubac kojim se Turkinje *prevješaju preko glave*. Daničić, ARj. 933b.

prevlāčēnje, n. Rj. *verb.* od I. *prevlačiti*, II. *prevlačiti se*. — I. 1) *rudnja kojom tko prevlači što n. p. s jednoga mjesta na drugo* (das Ueberschleppen, *transportatio* Rj.). — 2) *rudnja kojom tko prevlači n. p. gudačo po guslamu* (das langsame Fahren mit dem Fiedelbogen über die gusle, *ductatio arcus per fides* Rj.). — II. *rudnja kojom se tko prevlači*.

prevlāčiti, *prevlāčim*, v. *impf.* Rj. *pre-vlačiti*. v. pf. *prevući*. — I. 1) *überschleppen, transporto trahendo*. Rj. *sa se, pass.*: *Podvalak koji se podmetne pod vag te se vag po njemu pomiče*, n. p. kad se *prevlači čitavu zgradu*. Rj. 574a. — 2) *mit dem Fiedelbogen langsam über die gusle fahren, arcum duco per fides*. Rj. *prevlačiti gudačo po žici na guslamu, oramo ide i ovaj primjer, sa se, pass.*: Prosto ulje, koje se uzima iz kandila ispred svetijeh ikona i mošti, te se njim *prevlači krst po čelu vjernima*. DP. 353. — II. *sa se, refleks. sich hin- und herschleppen*. Rj. *vidi* potezati se II 2.

prevlādati, *prevlādām*, v. pf. *vidi* savladati. Rj. *pre-vladati*. *vidi* i *svladati*, *presvojiti*. v. *impf.* *prost* *vladati*.

Prēvlaka, f. u Boei nadno Grbaljskoga polja malo ostrvo koje je vrlo malo odvojeno od suhe zemlje. Rj. *Pre-vlaka*. *isp.* *prevlačiti*, *prevući*.

prevod, m. *vidi* prijevod.

prevōdičan, *prevōdična*, adj. (u Risnu) *vidi* prevodljiv. Rj. *pre-vodičan*. *vidi* i *povodičan*, *povodljiv*, *koji se lako povede za drugim, rado se porodi za drugim*. — *isp.* *adj. s takim nast. stravičan*.

prevōdilac, *prevōdioca*, m. *koji prevodi što s jednoga jezika na drugi, der Übersetzer, interpret*: Da su ga (što) imali i stari Slaveni, o tom ne treba sumljati, nego su ga izostavili *prevodioci*. Rj.¹ LIV. Istina, naši se *prevodioci* kojekako pomažu . . . ali koliko imamo i takih *prevodilaca*? Kad 15, 182. — *riječi s takorim nast. kod čuvalac*.

prevōditi, *prevōdim*, v. *impf.* Rj. *pre-voditi*. v. pf. *prevesti*. — 1) *hinüberführen, traduco*. Rj. — Kašto uznu vrana ždrijepca bez biljege, pa ga odvedu na groblje i *prevode preko grabora* u kojima se boje da nije vukodlak. Rj. 79b. — 2) *prevoditi što s jednoga jezika na drugi; übersetzen, übertragen, vertere, transferre*: Da su pripovijetke ove preroggjene s *Njemačkoga*

jezika. Npr. IX. Poslaćemo Vam i *Marciula*, ali da ga na *Srpski jezik* prevodite a ne na *Slavensko-Srpski*. Straž. 1886, 770. Ovo nije rječnik iz koga bi se učilo *prevoditi s hrvatskoga ili srpskoga jezika na drugi*. Ogled V. Što im sa strane dogje, *prevode* ropski. Pom. 130.

prevodljiv, *adj.* (u Risnu) *vidi* povodljiv. Rj. prevodljiv. *vidi* i prevodičan, povodičan. *koji se lako poredi, rado se povodi za drugim*.

prevôgjenje, *n.* Rj. *verb.* od prevoditi. — 1) *rudnja* kojom tko prevodi kogu ili što *n. p.* preko vode (das Hinüberführen, *tractatio*. Rj.). — 2) *rudnja* kojom tko prevodi *n. p.* knjigu s jednoga jezika na drugi: U *prevogjenju* svake knjige dužan je starati se da prijevod bude vjeran. Nov. Zav. 1. Za istoriju *prevogjenju* svetoga pismu na slovenski jezik. Daničić, Vid. d. 1862, 19.

prevôžiti, *prevôžim*, *v. impf.* *übersetzen, trajicio*. Rj. *pre-vôžiti*, *v. pf.* *prevesti* (prevezati). — Kaig-džije u kaicimu *prevoze* ljude iz Biograda u Zemun. Rj. 259a.

prevôženje, *n.* *das Ubersetzen über einen Fluss, trajectio*. Rj. *verb.* od *prevôžiti*, *rudnja* kojom *n. p.* *kaig-džija* *prevôži* ljude iz Biograda u Zemun.

prevraćanje, *n.* *das Umkehren, inversio*. Rj. *verb.* od *prevraćati*, *rudnja* kojom tko *prevraća* što.

prevraćati, *ćam*, *v. impf.* *umkehren, inverto*. Rj. *pre-vraćati*, *vidi* *prevrtati*, *v. pf.* *prevratiti*. — Ludost čovječija *prevraća put* njegov, a srce se njegovog gujevi na Gospoda. Prič. 19, 3. *sa se pass.*: Kako se drugom gramatikom cijela istoriju narodnoga našega jezika *strmoglav prevraća*. Ogled VII.

prevrât, *n. der Umsturz, die Revolution*. Da mu je susjed bilo istočno carstvo . . . s takim susjedom, koji već stajao na kraju unutrašnjega kvara i *državnoga prevrata*, često je trebalo . . . DM. 31. Dubrovnik . . . Kao grad osobito miran i trgovački nije trpio *prevrata*. 217. Što bi prvi slučaj izazivao pomisao o *kakvom unutrašnjem prevratu*. Rad 21, 193. — *pre-vrat*, *isp.* *prevratiti*.

prevrata, *f. prevratuša, ein Gericht von Eiern, placente genus ex ovis*. Kukuruzno brašno zakuha se jajima (u kakvom sudu) pa se onda onaj skrob izaspe u tiganj na vruću mast; kad se odozdo potpeće, onda se *prevrne*, te se i s druge strane ispeče; po tom se jede (najviše vruće). Rj. — *pre-vrata*, *isp.* *prevratiti*.

prevratiti, *prevrâtim*, — 1) *v. pf.* *umkehren, verto*. Mogli b' oni *vjerom prevratiti*. Rj. *pre-vratiti*, *vidi* *prevrtuti*, *v. impf.* *prevraćati*. — Kad ti dogjem na snu, *prevrati uzglavnici* (da i ja o tebi ono isto snim). Posl. 122. Omer paša *koj je svojom vjerom prevratio*. Npj. 5, 108. Bezbožnik prima poklon iz njedara da *prevrati putove pravdi*. Prič. 17, 23. — 2) *su se, refleks.*: Razbilo se vino (u buretu na putu), *lut sich gebrochen(?)*, *cf.* *prevratiti* se. Rj. 628a (u *prevratiti* se *nema* u Rj. na *svom mjestu*).

prevratuša, *f.* *vidi* *prevrata*. Rj. — *riječ* s takim *nast.* kod ajgiruša.

prevrći, *prevrğnem*, *v. pf.* Rj. *pre-vrći*, *vidi* *prevrgnuti*, *v. pf.* *je i prosti vrći, vrgnuti*. — 1) *vidi* *prebačiti* (1 i 2): Ne mogu je *prevrći* taliorom. — 2) (u Boei) *niederwerfen, prosterno*: *prevrže* Petar Pavla; t. j. obali ga. Rj. *vidi* *oboriti* 1.

prevrteti, *prevrtim*, *v. pf.* Rj. *pre-vrteti*, *v. impf.* *prevrtati*. — 1) *abgahren, defervesco*. Rj. — Rakiju komadarni ovako *peku*: namijese dosta hljeba i ispeku, pa iskovalaju u kacu i naliju vodom; kad to uskisne i *prevri*, onda *peku rakiju*. Rj. 286b. Krka, čorba od slatka *riba* (dok još nije *prevrelo*). Rj. 303b. — 2) (u C. G.) *vidi* *pokijetati*, Rj.

prevrgnuti, *gnem*, *vidi* *prevrći*. Rj. *pre-vrgnuti*, **prevrjeti**, *prevrēm*, *v. pf.* *pre-vrijeti*, *značenje* (korijenu): *vrteti* *gnati* ili *udarati*: *ná-vrijeti*, *pro-*

vrijeti, itd. Korijeni 196. *v. impf.* *prosti* *vrijeti* se. — Uzmi, pobro, druga polovinu, i počeraj mala velikoga . . . To kad začu Jakša Gačanine, tu *prevrije polovinu* druga i počera velikoga mala. Npj. 4, 402.

prevrtiti, *prv-rñem*, *v. pf.* *umwenden, converto*. Rj. *pre-vrtiti*, *vidi* *prevrtati*, *v. impf.* *prevrtati*. — *Probuđi* se car i uplašen *prevrne uzglavnici* i nagje pod njom travu žutu. Npr. 113. Ko ne mjeri mjerom, ta *prevrnu* *vjerom*. Posl. 149. Tako svoju *vjeru* ne *prevrnuo!* 309. Tu je Luka konja ostavio, dokle dogje u *Veziroviće*, na *Tursku* je jezik *prevrnuo*, zove Luka *Vezirović-Rama*. Npj. 4, 92. Teke *bježe prevrnuo* *podne*, pa lijepo vojsku *razregjiva*. 5, 246. Ali (si) *trojom glavom prevrnuo?* Herc. 316. *Niti ću prevrtati istinom svojom*. Ps. 89, 33. *sa se, pass.*: Maće Ivan, da potopi Turke, ne se *Turci prevrnut* ne *dadu*. Npj. 4, 127. Kad se čaše po zemlji Srbiji, po Srbiji zemlji da *prevrne* i da druga postane *sudija*. 4, 430.

prevrtača, *f.* (u Dubr.) u poslovi: *Veljača prevrtača, die Unbeständige, varians*. Rj. *pre-vrtača, koja je prevrtljiva, nepostojanu*.

prevrtanje, *n.* *vidi* *prevraćanje*. Rj.

prevrtati, *prevrčēm*, *vidi* *prevraćati*. Rj. *pre-vrtati*, *v. pf.* *prevrtuti*. — 1) *vidi* *prevraćati, umkehren, inverto*. — Iđi ti k *vetru*, te njega *zapitaj* nije li ga gde *video*, on *prevrće drvlje* i *kamenje* i *zavlači* se *svuda*. Npr. 57. Belu vilu megj' *pleći udari* . . . *prevrće je s desne na lijevu*, pak je *bije šestoperom* *zlatnim*. Npj. 2, 218. Sad si mene *prevario*, *dragi!* *Bona tebe prevrtalu* *majka* od *Mitrova* do *Gjurgjeva* *dankal*. Herc. 190. Da pogledamo *ticu*, koja *lepo* *peva*, pa ćemo *videti*, da *onako isto prevrće jezikom* i *radi* *ustima* kao i *mi* kad *govorimo*. Nov. Srb. 1817, 342. *su se, pass. i refleks.*: Ja *mislim*, da *se* u *Srbiji* *ašovom* *slabo zemlja* *prekopava* i *prevrće*. Pis. 25. *Srce* *se* *moje prevrće* u *meni*. *Plać* 1, 20. — 2) *vidi* *previjati* 2: *Jadikuje* *kano* *kukavica*, a *prevrće* *kako* *lastavica*. Npj. 4, 208.

prevrtljiv (*prevrtljiv*), *adj.* *n. p.* *čovjek*, koji nije *postojan*, nego često *mijenja* *svoje* *misli*, *unbeständig, varius*. Rj. *pre-vrtljiv*, *vidi* *nepostojan*. — Po *logičkom* *značenju* (koje je *veoma prevrtljivo*). Knjž. 3, 588.

prevrtljivost, *prevrtljivosti*, *f. die Unbeständigkeit, inconstantia*. Rj.³ *osobinu* *onoga* *što* *je* *prevrtljivo*, *isp.* *nepostojanstvo*, *ševrdanje* 2.

prevrzanje, *n.* *vidi* *rvanje*. Rj.

prevrzati *se*, *prevržamo* *se*, *v. r. impf.* (u Boei) *vidi* *vrati* *se*. Rj. *pre-vrzati* *se*, *drukčije* *ne* *dolazi ovaj* *glugol*.

prevučar, *prevučara*, *m.* (u Dubr.) *nekaka* *morska* *riba*. Rj.

prevučiti, *prevučēm*, *v. pf.* *überziehen, traho alio, traho per aliquid*. Rj. *pre-vući* *što* *s* *jednoga* *mjestu* *na* *drugo*; *što* *preko* *čega*, *po* *čemu*, *v. impf.* *prevlačiti*. — *Zamandaliti, prevući* *mandal* *preko* *vratu*. Rj. 182b. *Crkva* u *Jadru* *prevučenu* *je* *čitava* *na* *prekretima* i *vagovima* *35* *stopa*. Rj. 719b. *Da* *ih* (uzeta) *pešaci* *iz* *ove* *strane* *svuku* u *vodu* i *prevrku* *na* *onu* *stranu*. *Žitije* 70. *Oltar* *od* *cijeloga* *kamena*, *preko* *kojega* *nije* *prevučeno* *grozđice*. Is. Nav. 8, 31. *sa* *se, pass.*: *Raz*, *kao* *mala* *duševica*, *koja* *se*, *kad* *se* *žito* *mjeri*, *prevuće* *preko* *mjerice*. Rj. 627a.

prez, (po *jugozap. kraj.*) u *riječima*: *na* *prez* *ruku* *mi* *je*, *t. j.* *kao* *za* *čudo* *mi* *je*, *nije* *mi* *milo*, *unstössig, auffallend, offendit*. Rj. — *prez* *je* *upravo* *stari* *prijedlog* *uz* *koji* *stoji* *četvrti* *pudež* u *znači* *što* *i* *prijedlog* *preko* *s* *drugim* *pudežom*; *danas* *se* *govori* *u* *orakim* *primjerenim*: *prezdan* (*koje* *vidi*); *i*: *na* *prez* *ruku* *mi* *je*, *isp.* *Sint.* 529. *pre-z*, *z* *pripada* *nastavku* *kao* *u* *proz.* *Korijeni* 286. — 1 *prez* *dan* *dobar* *dan*. DPosl. 30.

1. prežanje, *n.* *das Auffahren aus dem Schlafe, circussio sumni, circumspectatio anxia*. Rj. *verb.* od

prežati, prežati se. stanje koje biva, kad tko prežu, preži se.

2. prežanje, n. vidi uprezanje. Rj.

1. prežati, prežem, vidi uprezati (v. *impf.*). Rj. v. *pf.* upreći, upregnuti. — Kad ja pogledu rodu mome, dva devera konje prežu. Npj. 1, 414. I daj mene od zlata karuce, i u njima dvanaest crvanaca, što ih preže Vuča dženerale. 2, 255. Reci Ahavu: preži i idi, da te ne ubvati dažd. Car. 1, 18, 44.

2. prežati, zâm, v. impf., prežati se, zâm se, v. r. impf. aus dem Schlafe aufwachen und umherblicken, circumspicio ex somno. Rj. v. *pf.* prenuti se. — Potrla je bradom po obrazu, ne bi li mu se nasmejala Mara, nit' se smeje, nit' se preza Mara. Npj. 1, 554. Jesi li viđ'o gde mozu sirotu? . . . Ne prezu li izu slatka sanjka? Ne čezne li očima za majkom? 1, 574. Iljeb svoj jedi prežajući i vodu svoju pij drkćući. Jezek. 12, 18.

prežav, adj. koji kao prežâ, prežâ se. — Marko je govorio vrlo malo. Hod mu je bio lagan, a držanje prežavo i zveravo. Zim. 298.

prežbiterovac, prežbiterovec, m.: Englez Kalvinovac, koji ne priznaje episkope za starješine crkvene nego samo prežbiterc. — Englez jepiskopovac od Engleza prežbiterovec ne zazire ni malo. Zlos. 163.

preždan, adv. (u Grljlu) preko dan, drugi dan, n. p. kokoš nosi preždan, um den andern Tag, altero quoque die. cf. napreždan. Rj. prež-dan, svaki drugi dan. *isp. prez.*

preždanka, f. (u Grljlu) kokoš koja nosi preždan, Henne die jeden zweiten Tag legt, gallina altero quoque die ova ponens. Rj.

prežepsti, prežebčm, v. pf. n. p. voće, erfriren, gelu corrumpi, cf. uzepsti. Rj. pre-zepsti. v. *impf.* zepsti.

prežid, m. pre-zid, isp. prezidati. — 1) staju konjska pod kulom odijeljena od konobe. — On u prezid do glogata dogje. HNpj. 3, 551. Izvedoše iz prezida vrane. 4, 85. — 2) die Scheidewand. J. Bogdanović. vidi pretin, i *syn. ondje.*

prezidati, prežidam (prežigjêm), v. pf. pre-zidati što, kao zidajući odijeliti. govori se u Hrv. v. *impf.* prezigjivati.

prezigjivânje, n. verb. od prezigjivati, radnju kojom tko prezigjuje što.

prezigjivati, prezigjujêm, v. impf. pre-zigjivati, isp. pregragjivati, pretinjivati. v. pf. prezidati. — Jedan da prezigjuje planine, drugi da gradi crkvu. Rj. 79a.

prežime, prežimena, m. der Zuname, cognomen. U Crnoj Gori i u Hercegovini narod naš imu svoja prežimenu, kojimu se porodice pozivaju od koljena na koljeno. cf. podrijetlo, pridjevak, nadimak. Rj. prež-ime. vidi i prijedjevak. — I dijete klikuje Vu-kale svoga strica Petra Boškovića po imenu i po prežimenu. Npj. 4, 364. Za preveliku svoju hrabrost i junaštvo dobije prežime Šain (soko). Npj.¹ XXX. Prozvah te imenom tvojim i prežimenom. Is. 45, 4.

prežimenjâk, m. der den nâmlichen Zunamen hat, ejusdem cognominis. Rj. koji ima isto prežime (kao netko drugi); Petroviću je svaki Petrović prežimenjâk.

prežimiti, prežimim, v. pf. abercintern, hiberno, perhiemo. Rj. pre-zimiti, zimu preboraviti. v. *impf.* zimiti, zimovati. — Ja sam lanjski i onomlanjski. (Kazao vrabac kad su ga pitali kako će prežimiti). Posl. 110. Jer sam sedam zimovao zima, i ovu ću zimu prežimiti. Npj. 3, 364.

prežiranje, n. — 1) die Nachsicht, indulgentia. — 2) die Verachtung, contemptus. Rj. verb. od prezirati, koje vidi.

prežirati, rêm, v. impf. Rj. pre-zirati. v. pf. pre-zeti. — 1) nachsichen, indulgeo. Rj. prezirati kome što, n. p. pogrdu, t. j. kao ne vidjeti i ne mariti ili oprastati. — 2) verachten, contemno. Rj. — Gušanac

što je vigjeo, da (paše) Gjorgjiju tako preziru, kao i njega, najviše se s njim dogovarao. Danica 3, 219. Kako mržiš na nastavu, i kako srce moje prezira karanje! Prič. 5, 12 (prezira, aorist). Ne preziri matere svoje kad ostari. 23, 22.

preživânje, n. verb. od prezivati. Rj.

prezivati, preživâm (vljêm), v. impf. herüberrufen, voco trans—. Rj. pre-zivati. v. *pf.* prezvati. — 1) prezivati, kao zvati koga koji je prijeko (da n. p. dogje oramo). — 2) sa se, puss, ili vjeks. prezivati se, kao zvati se: Onaj će se zvati po imenu Jakovljevu, a drugi će se pisati svojom rukom (Gospodnji, i preživuće se imenom Izraeljevim. Is. 44, 5. Babić, prezime po babi, po kojoj bi se prezivao onaj kome bi roditelji umrli, pa mu baba bila mjesto njih . . . i Turci se tako prezivaju. Daničić, ARJ. 132a. Pleme mu se prezivalo Kotromanići. DRJ. 3, 281.

prežoren, adj. (po jugozap. kraj.) vidi prezreo: Kada su za me hodili, zelene višnje sadili; kad su se sa mnom vraćali, zorene višnje trgali, zorene i prezorene. Rj. pre-zoren. vidi i kuveo. — *isp. zoreti prema zreti.*

prežreo, prežrela, adj. überreif, fracidus. Rj. prezreo, *isp.* 2 prezreti (prezrim). vidi prezoren, kuveo (n. p. smokva, grožđe). — Kad se kao prezreo rod ili prije vremena uveo cvjetiti čovjek sprema da ostavi zemlju u kojoj je bio stranac . . . DP. 175.

1. prezreti, prezrêm, v. pf. Rj. pre-zreti. kao prost glugol ne nahodi se, *isp. zreti* (vidjeti). v. *impf.* prezirati. — 1) nachsehen, indulgeo: ja to tebi mogu prezreti kao mati, ako drugi i ne može. Rj. prezreti kome što, kao hotimice ne opaziti i ništa ne reći ili oprastiti. — 2) verachten, contemno. Rj. — Prezri onog bijelog nečorjeka. Priprava 123. Takove sude treba prezreti. Straž. 1886, 1765. Gospod ću da sam prezrenu, pa mi dade i ovoga (sina). Mojs. 1, 29, 33. Jer prezre riječ Gospodnju. IV. 15, 31.

2. prezreti, prezrim, v. pf. überreif werden, fracesco. Rj. pre-zreti, odreć sazreti. vidi prezreo, prezoren. v. *impf.* zreti.

prezvati, prezvêm, v. pf. rufen über—, voco trans—. Rj. pre-zvati koga koji je prijeko (da n. p. dogje oramo). v. *impf.* prezivati. — Prezvući oficira od onih granatira k sebi. Žitije 78.

prežalac, prežaoca, m. explorator. Stulli. koji preža koga ili što. — za nast. *isp. čuvalac.*

prežaliti, žim, v. pf. verschmerzen, obliviscor. Rj. pre-žaliti. vidi progorjeti. v. *impf.* žaliti.

prežanje, n. vidi vrebanje. Rj. vidi i preženje. **prežati, prežâm, vidi** vrebat. Rj. v. *impf.* vidi i prežiti, kebati. v. *pf. slož. doprežati, uprežati.* — Prežao je, dok je uprežao, kad Jelica na vodu otide. Herc. 62. Ter mene grešnika svakoji čas preže — prežati zgodu. Stulli.

prežênje, n. vidi prežanje. Rj. vidi i vrebanje. **prežêstiti se, prežêšim se, v. r. pf. entbrennen (vor Zorn), exardescere.** Rj. pre-žestiti se, kao ras-diti se žestoko. v. *impf.* žestiti se.

prežêti, prežêm, v. pf. po drugi put ožeti, nochmals pressen, secundo comprimere. Rj. pre-žeti. v. *impf.* prežimati.

prežimânje, n. das nochmalige Pressen, compressio iterata. Rj. verb. od prežimati, radnju kojom tko prežimlje što.

prežimati, niljêm, v. impf. po drugi put ožimati, nochmals pressen, secundo comprimere. Rj. pre-žimati. vidi preživati 2. v. *impf.* prosti žeti (žinem). v. *pf.* prežeti.

prežina, f. vidi pregača. Rj. vidi i oprežina, opre-gača, i *syn. ondje.*

prežiti, prežim, v. impf. (u C. G.) vidi prežati. Rj. vidi i vrebat, kebati. — Tako on preži kad će sunce izaći, i sročom nabasa na jednu (zuiju krilaticu), ulati je, i prikolje. Npr. 263. Lásieca ka ekni,

lor priči. Dposl. 55. *Prežiš* kako mačka ispod graste. 100 gršta, sud u kom mala vatra gori ili malo ognjište. Dposl. XIb.

preživnje, *n. das Wiederkäuen, ruminatio*. Rj. *verb. od preživati, koje vidi.*

preživati, *preživām, v. impf.* Rj. *pre-živati*. — 1) *wiederkäuen, rumino*. Rj. *zvačenje (korijenu) u žvati: preživati*. Korijeni 66. — Zborbilj, u ovcu kad otvrdne ono što *prežira* . . . Kažu da se taka ovcu poznaje po stenanju ili kao ječanju kad *preživo*. Rj. 203a. — 2) *cf.* *prežimati*. Rj. — *prežimati* sažimati, zažimati. Miješajući ove glagole sa-živati (od živati) govori se mjesto njih i *preživati*, saživati, i t. d. *isp.* Korijeni 53.

preživjeti, *preživim, v. pf. fortleben, ritam duo*: Ne bi P i mi uz njih *prižerljivi*. Rj. *pre-živjeti, život prvesti, v. impf. prosti živjeti*. — Pošto tu *prežive* tako *nekoliko godine*, ugleda . . . Npr. 173. *Drugijeh četrdeset (godina) preživi* čuvajući stoku u Madijanskoj. Prip. bibl. 38.

prežljati, *prežljām, v. pf. pre-žljati, sasvijem naužljati, v. impf. žljati*. — Meni halka vratok priglodala, bukagije *noge prežljale*, na gole se kosti oslonile. HNp. 3, 165.

prga, *f. jelo od popržena sijerka* . . . pa se onda *prga* jede ožicama kao pura ili kaša . . . Mirišu ti usta kao da si *prga jela* (u pripovijeci). Rj. — *prga od korijenu od koga je pržiti, isp.* Korijeni 293. — Iz tagve njive i *rgan* *prge* zauvar je. Posl. 100.

prgav, *adj.*: Starešina je čovek u godinama, ali živ, i gotovo *prgav starac*. Zlos. 6. — *prgav: žustar, luko se ljuti, nestrpljiv*. M. (Gj. Miličević.

prgavosti, *prgavosti, f. osobina onoga koji je prgav*. — Pošto vaša bujnost a možda i *starešinska prgavost* ne osta na mirnom i tihom putu, onda je najbolje da se nadalje iz Beograda. Zlos. 49.

prgja, *f. vidi potprd, i syn. ondje*: Ne (h)ćene li se mene poslušati, sve će Turke bruka dopanuti . . . *grdnu* će ve *prgja* spopanuti, tužna žalost i bruka velika. Npj. 5, 507. — *prgja, osn. u* *prdjeti*.

prgjuće, *n. das Parzen, crepitus emissio*. Rj. *verb. od prdjeti, radnja kojom tko prdi*.

prhānje, *n. verb. od prhati, radnja kojom prše n. p. ptica*.

prhati, *pršēm, v. impf. krilima potresati; flattern, volitare. prše n. p. ptica u krleci kad potresa krilima hotjeći da odleti, u Hrv. v. pf. 1* *prhnuti*.

prhli, *prhla, adj., vidi prli*. — *Pr(h)li* (otidoše u *prhu* zemlju. Korijeni 298. *Prlad* (osnova u *prhli*). Osn. 259. *bivē pridjev 1* od glagola 2 *prhnuti (v. impf.)*

prhluša, *f. vidi prljuša, oprljuša, mšara zemlja*. — *Pr(h)luša, opr(h)luša*. Korijeni 298. *isp. 2* *prhnuti*.

1. **prhnuti**, *prhnēm, v. pf. vidi prnuti, pñēm, v. pf. aufplattern, erolo*. Rj. 602a. *krilima potresti pu odletjeti vidi popršiti*, značenje *mabati*, skakati, letjeti. *pr(h)nuti*. Korijeni 298. *v. impf. prhati*. — Kao *vrhuc kad prhne* i lasta kad odleti, tako kletva nezalučena ne će doći. Prič. 26, 2. *vidi i primjere kod prnuti*.

2. **prhnuti**, *prhnēm, v. impf. govori se u Hrvatskoj te znači što i trulnuti, truliliti, v. pf. spñnuti, isp. riječi plae, prlad, prli, prlina, prljaga, prljuša (opr-ljuša), prljuža, prnja, prnjad*.

prhut, *f. (u C. G.) vidi perut 2*. Rj. — *Perut 2*, u glavi, *Shuppen, fursfurs. cf. prhut*. Rj. 495b.

prhutasi, *adj. porriginosus, Stull*. što je puno *prhuti*.

pri, *bei, an, apud*. Rj. — 1) *praeopos*. — U sedmome padežu s ovijem *prijedlogom riječ* pokazuje. — 1 a) *so* i drugom s *prijedlogom kod* ili *kraj* ili *pored*, samo što je *ono što se pri čemu bavi sastavljen* s njim, a uz pomenute *prijedloge* može i ne biti sastavljeno: *Pri jajasu* sablja ožednjela. Rj. *Babino uho*, malo kao gljivica crveno *pri korijenu* kakva

drveta. Rj. 10a. *Konoba, 2) soba pri zemlji*. Rj. 228b. *Evo ti ova bočica punana vode, drži je pri sebi*. Npr. 117. *Meso pri kosti a zemlja pri kršu* (valja). *Posl. 177. Što s' u majke ti umjela, to pri putu sve ostavi*. Npj. 1, 53. *Zavede ga duboko jezeru, i priveza pri stancu kamenu*. Here. 69. — 6) u *prenešenom smištu*, u kome se ovo značenje može preneti i na *radnju i na stanje*: *Onaj drugi ostane pri svome*. Npr. 71. *Nego sam mislio ispovigjeti pri smrti*. 68. *Kad su bili pri večeri*. 107. *Cini više neg more, nije mu pri dobru*. Dposl. 13. *Pomanje ženske pjesme, koje se češće pri društvu pjevaju*. Here. 102. *Ako društvo ostane pri tujem mislima*. Pis. 27. *Pri samom djelu* sve sam ovo još veoma osjetio i iskusio. *Spisi 1, 5. Ode u žunu pri zalasku sunca*. Živ. 326. *Ostaću i u tom pri premetanju*. Rad 2, 201 (*isp.*). *Da останemo kod premetanja*. Rad 2, 202). — 2 a) iz *prostoga* se značenja gubi sastavljanje, po čemu se *prijedlog ovaj izjednačuje s* *prijedlozima kod i pored* u ovakim primjerima: *I na njima dragi kamenovi, pri njimu se vidi putovati*. Rj. *Krstili ga su bez kuma pri sriječi*. Dposl. 51 (ga su mj. su ga). — 6) po tom je i u ovakim primjerima *pri* jednako s *prijedlozima kod* (2) i *pored* (4): *Ali pri svemu tome Turci opet ne smjednu udariti na Smrdan*. *Danica 3, 197. Pri orolikoj množini pjesama i pored bolesti moje glave i očiju za sad se drukčije nije moglo učiniti*. Npj. 1, XII. *Koliko u svijem ovijem mjestima ima čakavaca ja pri svoj želji i trudu do sad nijesam mogao doznati*. Srb. i Hrv. 4. *St. je rgjav i (pri svoj svojoj nauci) lud čovek*. Straž. 1887, 14. *isp. Sint 634. — II. pri sastavljenju su pridjevima znači kao prilčno: pričaknuti, prijak, prilud. vidi po (složeno) II 1.*

priānjānje, *n. Rj. verb. od prianjati*. — 1) *stanje koje biva, kad što prianju za što* (das Ankleben, adhaesio. Rj.). — 2) *radnja kojom tko prianju za kak* *posao* (das Angreifen bei der Arbeit, aggressio. Rj.).

priānjati, *priānjām, v. impf. Rj. pri-anjati, v. pf. priionuti, prijenuti*. — 1) *anklehen, adhaerere*: *Za zlatu rgja ne prianju* (Posl. 83). Rj. — *Upravitelji uestezahu glas svoj i jezik im prianjaše za grlo*. Jov 29, 10. — 2) *fig. zugreifen (bei der Arbeit), adgrederi*. Rj. *n. p. za posao kukar, kao primati ga se svojaki, vidi obiskivati*. — *Atati za čim, t. j. mariti ili pri-anjati za što, uchten, attendere*: da ti ataš za tim, to bi ti naučio. Rj. Sa. *isp. batati*.

priāđānje, *n. das Anspießen, Anstecken, adfixio*. Rj. *verb. od pribadati, radnja kojom tko pribadu što*.

priāđati, *priāđām, v. impf. anspießen, anstecken, adfigo*. Rj. *pri-badati, v. pf. pribosti*.

priāviti, *vim, v. pf. verschaffen, comparo, cf. nabaviti*: *Ako s' smiješ malenoj večeri, ti je bio reću pribaviti*. Rj. *pri-baviti, v. impf. pribavljati*. — *Da ti Bog uzdrži sve dosadašnje prijatelje* . . . koje ti je Bog darovao, od baha ti ostali a ti *pribavio*: *Bog ti ih uzdržao i druge primakao!* Here. 354 (u *napijalici*).

priāvļānje, *n. verb. od pribavljati, radnja kojom tko pribavļu što. vidi nabavļanje*.

priāvļjati, *vļjām, v. impf. pri-bavļjati, vidi nabavļjati, v. pf. pribaviti*. — *Valjalo mu se* (Dubrovniku) *osobito tvrdo držati najbližih susjeda od kojih je on pribavļjao zemlje*. DM. 229.

pribedrica, *f. ein Stück der Priesterkleidung, pars vestimentis archimandritae aut episcopi (periscelis?)*. Rj. *pri-bedrica, pri bedri parče erkenoga odijela*: *Po tom dolazi pojas, narukvice; pribedrica, koja visi niz bedru kao mač, za znak da duhovni borac treba da je naoružan riječju Božjom*. DP. 14.

Pribić, *m. ime muško*. Rj. *dem. od Pribisav, takva dem. kod Bogić*.

pribijānje, *n. Rj. verb. od 1) pribijati, 2) pribijati se*. — 1) *radnja kojom tko pribija što* (das An-

schlagen, adfixio, applicatio. Rj.). — 2) radnja kojom se tko pribija kod koga ili uza što (das Anschmiegen, applicatio. Rj.).

prihijati, prihijâm, v. impf. Rj. pri-bijati. v. pf. prihiti. — 1) *anschlagen, adfigo, applico*. Rj. — Zičiti, prihijati žioka za rogove. Rj. 159b. Priboj, na vodi mjesto gdje gotovo svagda ima vjetra, te *pribija uz kraj*. Rj. 586a. *sa se, pass.*: Žioka, kao mala gredica, *što se njih riše pribija po rogovima* u kuća i u drugim zgrada. Rj. 159b. — 2) *sa se, reflex.* *sich anschmiegen, applicor*. Rj. — Maine, Pobori i Braći često *su se* pod vladom Turskom *prihijali uz Crnogorec* i s njima zajedno branili se od Turaka. Kov. 39.

prihirañje, n. Rj. verb. od I. pribirati. II. pribirati se. — I. 1) radnja kojom tko pribira n. p. *sofru* (das Abtragen der Speisen vom Tische, ablatio, sublatio. Rj.). — 2) radnja kojom tko pribira koga (die achtungsvolle Aufnahme, cultus, exceptio honorifica. Rj.). — 3) radnja kojom tko pribira, prikuplja k sebi koga: Što se ne dotiče onoga što nije činjeno za škole, osobito prihirañje učiteljskih sila. Rad 6, 206. — II. 1) stanje koje bira, kad se ljudi pribiraju. — 2) stanje koje bira, kad se pribira čega, n. p. žita.

pribirati, pribirâm, v. impf. Rj. pri-birati. v. pf. pribirati. — I. 1) (vom Tische) abtragen, aufero. Rj. pribirati n. p. *sofru*. — Pribira *uraku*. (Kad ko pred smrt mnogo jede, t. j. hoće da pojede ono što je njegovu na ovome svijetu). Posl. 261. — 2) *mit Achtung empfangen, honorifice excipio, colo*: svuda ga pribiraju. Rj. *časno koga dočekivati*. — 3) *kao prikupljati*: Tako se sastanu Crni Gjorgjije i Janko Katić sa mlogima drugim bjeguncima; pak još stanu istraživati i pribirati k sebi i hajduke, koji su u ono doba godine bili po jatacima. Danica 3, 157. — II. *sa se, reflex.* — 1) *nach und nach sich sammeln, congregari*. Rj. *kao prikupljati se*: Vojska se iz Urumenlije i iz Aruantske pribirala k Cupriji. Miloš 112. Kostić se pribirahu svaka ka svojoj kosti. Jezek. 37, 7. Od to se doba istoriku pažnja jednako pribira oko vladalačkog roda Nemanjina. DM. 3. — 2) *zu Ende gehen, incipio desinere*: pribira se žita. Rj. *pribira se čega, počinja nestajati ga*. *vidi* premicati se.

Pribisav, m. ime muško. — Pri-bi-sav (staro ime), *Pribić* (od prednjega). Korijeni 149. *hyp.* Priboje. Prijo. — imena takra kod Berisav.

pribiti, prihijêm, v. pf. Rj. pri-bititi. v. impf. prihijati. — 1) *an etwas anschlagen, adfigo, applico*. Rj. — Motoruga, na kolu vodućime one motke za koje su pribijene lupacke. Rj. 369b. Priklinčiti, pribiti klinčima. Rj. 591b. — 2) *sa se, reflex.* prihiti se kod koga, gdje, uza što, *sich fest anschmiegen, arete se applicare*: pribio se kod njega; pribile se ovice u kraj; šta si se ti pribio uza zid? Rj. — Prišabaniti se kome, ili uz koga, *pribiti se, privući se, sich zugesellen, admoveor*. Rj. 601b. Bio je jedan siromah čovek, pa se pribije u nekakvu bogata čoveka da služi bez pogodbe. Npr. 40. Nagje svoju zaručnicu gje se pribila pri jednome kamenu. 112.

prihijeti, prihijegnêm, v. pf. Rj. pri-bijeti. *vidi* prihijegnuti. v. impf. prihijegavati. — 1) *Zuflucht nehmen, perfugio, confugio ad quem*. Rj. — Leontije prihijegnê sad k Rodofniku. Sovj. 25. *Kome ćete prihijeti za pomoć?* Is. 10, 3. *vidi* priteći 1. *isp.* prihijetište. — 2) *vidi* dotrčati: U to doba drugi prihijegoše. Rj. — Predrag majci do konja doraste, pak odbeže svoju staru majku i pribeže gori u hajduke. Npj. 2, 75. Sjajan mjesec pao na zemlju, gje *zrijeđe kraju prihijegnute*, a danica krvava izjeglja. 3, 223.

Prihijegar, Pribjegára, m. ime muško. Rj. *isp.* Pribjigor.

prihijegavânje, n. *das Flüchten, Zufluchtnehmen,*

što profugere. Rj. verb. od prihijegavati. radnja kojom tko prihijegava ku kome.

prihijegavati, prihijegâvâm, v. impf. *Zuflucht nehmen, profugere soleo*. Rj. prihijegavati. *vidi* prihijecati 1. v. pf. prihijeci. prihijegnuti. — Mi prihijegavajuć k sudiji pomolimo se svi da Gospod oprosti što čovjek učini. DP. 368. U ova dva primjera otkriva dogagajama uzroke i značenja . . . kako ostavlja bez toga druge znatne dogagajaje i prihijegava k slucaju? . . . dakle samo slučajno dogjoše? O Sv. O. 20.

prihijegnuti, gnêm, *vidi* prihijeci. Rj. prihijegnuti. v. impf. prihijegavati.

Prihijegar, m. ime muško. Rj. *isp.* Pribjegar.

prihijetište, n. mjesto kud se prihijegava: Da bi se osveštala erka . . . da bude pristanite nevoljnica, *prihijetište bolesnicima*. DP. 339. Otvorite se viteške grobnice, sama slavo, samo *prihijetište* po Kosovu Srpskih junaka. Šćep. mal. 9. *vidi* utečište, utocište, utok 2. — riječi s takim nast. kod danište.

prihijživânje, n. *das Annähern, adpropinquatio*. Rj. verb. od 1) približavati, 2) približavati se. — 1) radnja kojom tko približava što k čemu. — 2) stanje koje biva, kad se što približava k čemu.

prihijživavati, prihijživâvâm, v. impf. Rj. prihijživavati. *vidi* približivati. v. pf. približiti. — 1) *annähern, nahe bringen, admoveo*. Rj. — Jednako popravljaju jezik Srpski, k Slavenskom približavaju i grade kujičevni jezik. Rj. VI. — 2) *sa se, reflex.* *sich nähern, adpropinquo*. Rj. — »Vrn' se natrag, dobi prijatelju! . . . To ne sluša Frea Ibrahim, no se k njemu bliže približava. Npj. 3, 186. Govore, da se od Slavenskoga jezika ne treba udaljavati, nego da mu se valja približavati. Pis. 81. Ovi ljudi približavaju se k meni ustima svojim . . . a sree njihovo daleko stoji od mene. Mat. 15, 8.

prihijživiti, približim, v. pf. Rj. prihijživiti. v. impf. približavati, približivati. — 1) *nahe rücken, nahe bringen, admoveo, cf.* prikučiti, primaci, (prisusjediti. Rj. 3). Rj. — Petar je veliki od Ćirilovih slova »gradlanska: baš zato načinio, da bi ih što više približio k Latinskim. Danica 1, 100. — 2) *sa se, reflex.* *sich nähern, adpropinquo, cf.* prikučiti se, primaci se. Ri. — Kad se hajkači približe zasjedacima. Rj. 194b. Evo se približila posljednja ura moje čaše, i ja ću umrijeti. Npr. 114. Pismo je otvorilo put nmu ljuekome, da se približi k Bogu po mogućstvu svome. Danica 2, 1. Turci . . . kroz zemlju približe se do samoqa šanca. 66. Kad se približi vrijeme rodovima, pošla sluge svoje. Mat. 21, 34.

prihijživânje, n. *vidi* približavanje. Rj.: Po svome približivanju k Slavenskom jeziku. Pis. 68.

prihijživati, približivêm, *vidi* približavati. Rj. približivati. v. pf. približiti. — 1) *vidi* približavati. — 2) *sa se, reflex.* *vidi* približavati se. Rj. — Kad se mrak počne približivati, stanu oni . . . Npr. 188. Silna Turska vojska opkoli šanac . . . uz to približivajući mu se kroz zemlju. Sovj. 66. K oltaru neka se ne približuje. Mojs. III, 21, 23.

prihij, priboja, m. na vodi mjesto gdje gotovo svagda ima vjetra, te *pribija uz kraj*. Rj. pri-boj. *osn.* koja je u pri-bitu.

pribojavânje, n. *Furcht, timor*. Rj. verb. od pribojavati se. stanje koje biva, kad se tko pribojava koga.

pribojavati se, pribijâvâm se, v. r. impf. *sich ein wenig fürchten, metuo*: Ne bojim se dva Jakšića mlada, al' se malo, pobro, *pribojavam, pribojavam Zmajogvanin-Vuka*. Rj. pri-bojavati se, kao malo bojati se.

Priboje, m. ime muško. Rad 26, 56. *hyp.* od Pribisav. — takra *hyp.* kod Blagoje.

pribosti, pribidêm, v. pf. *anspiessen, anstecken, adfigo*. Rj. pri-bosti. v. impf. pribadati. — Preko šanije pribodena iglama bijela maramica. Rj. 732b.

Povadi mali nož, i pribode zmižu u čelo uz durar. Npr. 191. Da ga pribodem kopljem za zemlju. Sam. 1. 26, 8. sa se, pass.: Ispilja, drven šiljak kojim se pribodu dva kraja n. p. na šatri ili u čebetu kad se u nj što zavije. Rj. 242a.

pribrájajnje, n. das Zuszáhlen, annumeratio. Rj. verb. od pribrajati. radnja kojom tko pribraja što k čemu.

pribrájati, pribrajám, v. impf. zuszáhlen, annumeratio. Rj. pri-brajati. v. pf. pribrojiti. — Drugi pribrajajućí k Slovencima te Hrvaté protiv njihove volje, misle, da će . . . Dioba 6.

pribrati, pribreám, v. pf. Rj. pri-brati. v. impf. pribirati. — 1. 1) n. p. sofru, abtragen, aufero, tollo. Rj. — 2) mit Achtung empfangen, colo, honorifice excipio. Rj. časno dočekati: Zvan poštovan. II: Zvan pribran. Posl. 88. Šćeri udavala za vrsnim i pribranim Srbima o pravom vaktu i zemann. Herc. 355. Megju tugom braćom i krajinom bili stimani i pribrani. Kov. 120. sa se, pass.: Kojigod se junak danas ovgje pribrao, svakoga Bog pomogao! Kov. 72 (u zdravići).

— 3) kao prikupiti: Umrije Avram u dobroj starosti i bi pribran k rodu svojemu. Mojs. I. 25, 8. Ja ću te pribirati k ocima tvojima. Car. II. 22, 20 (colligere, sammeln). Za take darove bi pribran lavri megju osnovateljé. DM. 17. — II. sa se, refléks. — 1) sich allmálig sammeln, paulatim convenio. Rj. kao prikupiti se: Turci su se bili pribrali u gradove. Danica 5, 33. Turci izigju u Šabačko polje, gde se i Srpska glavna vojska bila pribrala. Miloš 37. — 2) ausgehen, zu Ende gehen, deficio: pribralo se, n. p. žita, drva. Rj. vidi premaći se, i syn. ondje.

pribratiti, tím, v. pf. uzeti koga u kuću mjesto brata, n. Bruders Statt annehmen, fratrem adopto. Rj. pri-bratiti. v. impf. bratiti.

pribrdica, f. kao brdeljak ili brežuljak. Rj.³ syn. kod brdeljak.

pribrójiti, pribrojím, v. pf. zuszáhlen, annumeratio. Rj. pri-brojiti. v. impf. pribrajati. — Po svoj prilici mnogi kraljevi ljudi nepravedno bijahu pribrojeni k Stonu te počéše pripadati Dubrovniku. DM. 202.

pribržati, žám, v. pf. pohitjeti, zveilen, adeurro. Rj. pri-bržati, kao bržajućí, brzajućí, hiteći pribjeći. v. impf. prosti bržati.

prica, m. (u Grblju) koji koga pre, der Kläger, accusator: Prica i kmet ne može biti (Posl. 263). cf. parac. Rj. vidi i tužitelj, tužilac. — osn. u preti. za nast. isp. pretvorica, udvorica, i t. d.

priječipiti, pričiepjím, v. pf. (u Baranji) einpfropfen, insero arbori succulum, cf. navrnuti, privrnuti. Rj. pričiepiti. vidi i nakalamiti, i syn. ondje. v. impf. pričiepljivati. — Ovine nije drugi uzrok nego što im nauka nije pričiepljena na zdravi narodni razum. Kov. 15. Kogod sebi dade pričiepiti ospice, onaj će ostati slobodan od otrovnijeh smrtnijeh prirodnijeh ospicea. Priprava 53. i sa se, pass.: Odlomiše se grane . . . ako ne ostanu u nevjerstvu, pričiepíte se; jer ih je Bog kadar pričiepiti . . . ovi koji će se pričiepiti na rogvemu sroju maslinu. Rim. 11, 23, 24.

priječipljivánje, n. Pfropfen, insertio. Rj. verb. od pričiepljivati. radnja kojom tko pričiepljuje što.

priječipljivati, pričiepljújém, v. impf. (u Baranji) pfropfen, insero, cf. privrtati. Rj. pričiepljivati. v. impf. prosti cijepiti. v. pf. pričiepiti. vidi i kalamiti, i syn. ondje. — sa se, pass.: Ovo ulje znači i dobru maslinu Isusa Hrista, na koju se pričiepljuje kršteni kao nova grana. DP. 188.

priječvljiti, pričevljím, v. pf. heiss ausdrücken (dass es saust), imprimo condens quid cum sonitu. Rj. pričvljiti, što usjalo pritisnuti na što tako da cvrči, pšti.

pricu, f. Rj. dem. pričica. — 1) Erzählung, narratio. Rj. vidi pripovijetka, pripovijest. isp. gatka. — 2) Sprüche, proverbia: Za pricu, brate! Rj. vidi poslovia 2, prekorečica. — primjeri zu 1) i 2):

Ispricuaj mi jednu pricu. Rj. 238a. On im kaziva mnogo u pričama govoreći: gle, izigje sijač da sije. Mat. 13, 3 (in parabolis, in Gleichnissen). Vi pak čujte pricu o sijaču. 13, 18. Bićeš čudo i pricu i podsmijeh svijem narodima. Mojs. V. 28, 37. Priče Solomunove. Priče Solomuna sina Davidova. Prič. 1, 1 (Liber Proverbiorum. Parabolae Salomonis. Sprüche). Kaka je to pricu u vas o zemlji Izrailjevoj što govoriš? Jezek. 12, 22.

pričalica, e. g. Dr. Gj. Šurmin. čeljude muško ili žensko koje pricu, mnogo pričca, umije pričati. vidi pričalo, pripovijedalo. isp. pripovjedač.

pričalo, m. der viel zu erzählten weiss, qui multa narrat. Rj. koji mnogo pricu i umije pričati. vidi pričalica, pripovijedalo. isp. pripovjedač. — riječi s takrim nast. kod bajalo.

pričauik, pričanika, m. t. j. grah, die Pflockfisole, phaseolus qui pavillis sustentatur, cf. tačkaš, trkljaš. Rj. vidi i prikaš, grah koji uz priku puštu vriječe. — pri(t)čauik, osnova u pritka. isp. Osn. 272.

pričánje, n. das Erzählen, narratio. Rj. verb. od 1) pričati, 2) pričati se. — 1) radnja kojom tko pricu što. — 2) radnja kojom se tko pričca.

pričati, pričám, v. impf. Rj. v. pf. slož. iz- pričati (i se), nad-, po-, raz-, (se), za-. v. impf. slož. ispričavati (i se). — 1) erzählen, narro, cf. pripovijedati. Rj. — Pričaju ljudi du je u stara vremena bio nekakav silan čoek. Npr. 95. sa se, pass.: Nek se pričca i nek se kazuje, kad je paša vojsku podigao, da uhvati obor-knež Miloša. Npj. 4, 360. — 2) sa se, refléks. (po jugozap. kraj.) vidi izgovarati se. Rj. vidi i ispričavati se, odgovarati se; otpirati se na koga. isp. pravdati se.

priček, m. (u Risnu) — 1) vidi poček: dao mu u priček, cf. veresija. Rj. vidi i obduga, oduga, vjera 4. — 2) vidi doček. Rj. i syn. ondje. — prič-ek. isp. pričekati (1 i 2).

pričekati, kám, v. pf. Rj. pričekati. v. impf. pričievati. — 1) zuwarten, ein wenig warten, expecto. Rj. malo počekuti. — Oni mu odgovore da pričieku malo, sad će se njima donijeti ručak. Npr. 2. Za Boga brate, pričiekuj me, hoću da erknem tebe vijajućí. 26. Već pričiekej, da počnemo dijeliti. Car iznese knjigu i počnu prvo gradove dijeliti. 254. Ako te sreću ne pričieku, na veljega je bata stić' ne možeš. Posl. 9. Najdalje molim za osam dana da me pričiekaš, da ti odgovorim. Kov. 44. Za moj zabavnik pričiekuću Vas još malo. Straž. 1887, 62. — 2) empfangen, excipio, cf. dočekati: Tamo su ih vjépo pričekali. Rj. isp. priček 2.

pričekivánje, n. Rj. verb. od pričievati. — 1) radnja kojom tko pričiekuje (kao češće malo čeku) koga (das Zuwarten, expectatio. Rj.). — 2) radnja kojom tko pričiekuje, dočekuje koga (das Empfangen, exceptio, cf. dočekivanje. Rj.).

pričekivati, pričiekušém, v. impf. Rj. pričievati. v. pf. pričekati. — 1) zuwarten, expecto. Rj. kao češće malo čekati. — 2) empfangen, excipio, cf. dočekati: To se popn veće dosadilo svaki danak svate pričekivat'. Rj. vidi i prihvatati 2.

pričesu, adj. Kommuniens, ad coenam sacram spectans: I ponese vina pričesnoga. Rj. pričes(tni), što pripada pričesti.

pričesnica, f. samo nekoliko pričesnice bile su danas (t. j. one koje su sv. pričesću pristupale). I. Bogdanović.

pričesuik, pričesnika, m. der Kommunikant, hospes sacrae coenae. Rj. koji se pričesti.

pričest, f. vidi pričesće: Pričestiše i ispovigješe, i smrtnu pričest uzimaju. Rj. vidi i pričesćenje, zakon 2. — prič-est. isp. čest, čestica.

pričestiti, pričestím, v. pf. Rj. v. impf. pričesćivati. — 1) koga, einen kommunizieren, sacrum coenam prubco, cf. srediti 2. Rj. — On je svjetla euru pričestio, pričestio i ispovjedio. Npj. 2, 190. Umij mene

studentom vodicom, a *pričesti vinom crvenijem*. 3. 224. — 2) *sa se, refleks. kommuniziren, sacram coenam sumo*. Rj. *vidi* srediti se. — Kako ću ti, brate, odbaciti, kad se nisam vinom pričestio, ni bijelim hljebom nahranio. Npj. 2, 176. Povratio zakon (kad se ko poblijuje onaj dan, kad se pričesti. Danica 5, 84.

pričešće, *n. die Kommunion, coena sacra, cf. pričest*. Rj. *vidi* i pričešćenje. zakon 2. — Na ispoivjed krila si grjebove, te s pričešćem dušu otrovala. Here. 310 (s²).

pričešćenje, *n.* (u Dubr.) *vidi* pričešće. Rj. i *syn. onlje*.

pričešćevanje, *n. das Kommuniziren, coenam sacram praeibitio et usus*. Rj. *verb. od* 1) pričešćivati. 2) pričešćivati se. — 1) *radnja kojom tko pričešćuje koga*. — 2) *stanje koje bira, kad se tko pričešćuje*.

pričešćivati, pričešćujem, *v. impf.* Rj. *v. pf.* pričestiti. — 1) *kommuniziren, praeibitio coenam sacram*. Rj. — Umiva ga lagjanom vodicom, pričešćenje vinom crvenijem. Npj. 2, 314. Čestica ono, što nose (popovi i kalugjeri) u kutiji te pričešćuju bolesnike. Pis. 4. — 2) *sa se, refleks. kommuniziren, sumo coenam sacram*. Rj. — Ljudi idu namastirima, te se ispoivjedaju i pričešćuju. Rj. 395a. Gospoda s narodom su u jednu crkvu išla i iz jedne se čaše pričešćivalu. Kov. 5.

pričeti, pričēm, *v. pf. vidi* početi. Rj. pričeti. *kao prost glagol ne nalazi se, isp. četi, v. impf. isp. počinjati*. — Ja kada se napojiše vinca, te im vinca izigje u lice, a rakija pruje gororiti, poče im se Čupici tugovati. Npj. 4, 179.

pričica, *f. dem. od* priča: Ja priopćih iz stare kuživenosti šaljivu pričicu o postanju vina. Rad 13, 166.

pričiniti se, pričnim se, *v. r. pf.* pričiniti se. *vidi* učiniti se 1, (mür) *konnt es vor, videtur mihi; v. impf. pričinjati se*. — Nočas je bila prva noć da mi se nije ni pričnilo da se zemlja tresu. Pom. 91.

pričinjanje, *n. verb. od* pričinjati se. *stanje koje bira, kad se kome što pričinja*.

pričinjati se, pričinjām se, *v. r. impf. pričinjati se, vidi* pričiojavati se. *v. pf. pričiniti se, gdje je i značenje*. — Doista (se zemlja) i tresla, kad sam mislio da mi se pričinja. Pom. 95.

pričinjavanje, *n. vidi* pričinjanje.

pričinjavati se, pričinjāvām se, *v. r. impf. vidi* pričinjati se. — To se tebi samo pričinjava. Mil. 208.

pričuti, pričujem, *v. pf. sich einbilden zu hören, videor audire*. Rj. pričuti. *pričio sam, t. j. učinilo mi se da čujem*.

pričuvati, pričuvām, *v. pf. eine Weile huten, serco, cf. pribraniti*: No pričuraj dvoje gjece ludo. Rj. pričuvati. *vidi* i prigledati, pripaziti.

pričaknuti, adj. *vidi* čaknut. Rj. pričaknut, *kao* pričično čaknut, *saludast*. — *isp. pri* II.

pričer . . . *vidi* pritelj . . . Rj.

pričesak, pričeska, *m.* (u C. G.) kao mala kesica (pripojasnica) što visi sprjedi ili malo sa strane o kašu; u pričesku se nosi kresivo i po koji novac, *Art Beutel, saculus*. Rj. pričesak. *isp. česa, kesa*.

prići, prigjēm (prišao, prišla), *v. pf. herantreten, accedo*: Kako prigje, Komnena poznade. Krotko hodi dok do njega prigje. Rj. pri-ći mjesto pri-ći. *isp. ići, kao pristupiti, v. impf. prilaziti*.

pričutjeti se, pričutim se, *v. r. pf. pričutjeti se, kao pritužiti se, v. impf. prosti čutjeti*. — Te po ustina ovamo onamo dok srećom nagje jedan krnjav zub, te se u njemu ustavi i pričuti. Npr. 5.

prid, *m. die Daranfuge bei einem Tausche, quod superadditur*. Rj. prid (prijedlog pri sastavljen s prvijem glasom kor. -das dati). Osn. 32. *vidi* nametak I. — Navale obojica da pazare hespau onle na putu. Onaj što je imao mahovinu dokazujući da je skuplja vina od oraha zašite prida, ali . . . ne da prida ništa.

Npr. 168. Posle dugoga cenjkanja pogođe se da onaj . . . da onome drugom dra norca prida. 169. Daćemo ti konja još boljega, i još prida stotinu dukata. Npj. 2, 141.

pridajanje, *n. das Säugen, praeibitio mammae*. Rj. *verb. od* pridajati. *radnja kojom n. p. mati pridaja dijete*.

pridajati, pridajām, *v. impf. n. p. dijete, säugen, uberihus alere*. Rj. pri-dajati. *n. p. mati dijete, v. pf. pridajiti*.

pridanak, pridānka, *m. cf. izdanak*. Rj. *vidi* i podanak. — pri-danak (osn. u dno). Osn. 291. *mladica što izraste drevu blizu korijena, kao pri dnu*.

pridatak, pridātka, *m. ono što se prida, vidi* pridavak, *isp. dodatak*. — Ujam i pridatak uzimaš, i grabiš dobitak od bližjih svojih prijearom. Jezek. 22, 12 (*superabundantia, Uebersatz*).

pridati, dām, *v. pf. dazugeben, superaddo*: Ni pridaj, ni oduzmi (Tako je kao što treba. Postl. 222). Nek pridadu praha i olova, nek napne tope pa prepune. Ajde Anto konje mjenjajmo, pridaju ti sjajna dževerdana. Rj. pri-dati. *isp. primetnuti, primaći* I 2. *v. impf. pridavati*. — Štogod mu je Bog darovao i udijelio, to mu uzdržao, i k onome pridau! Kov. 119.

pridavak, pridāvka, *m. die Zugabe, additamentum*. Rj. pri-davak. *ono što se prida, vidi* pridatak. — Koji umnožava dobro svoje ujmom i pridavkom, sabira onome koji će razdavati siromasima. Prič. 28, 8. Ako je ko pravedan, ne daje na dobit i ne uzima pridavka. Jezek. 18, 8.

pridavalica, *f.* (u C. G.) drvo kojim se pridaje žito iz koša pod kamen. Rj. u *rodnicu*.

pridāvvanje, *n. die Zugabe, additio*. Rj. *verb. od* 1) pridavati, 2) pridavati se. — 1) *radnja kojom tko pridaje što*. — 2) *stanje koje bira, kad se pridaje što, n. p. stoka*.

pridāvavati, pridāvjem, *v. impf.* Rj. pri-davati. — 1) *dazugeben, superaddo*. Rj. *isp. primetati, primicati* I 2. *v. pf. pridati*. — Svi su naši veći namastiri koje od onijeh koji su ih zidali, koje od drugijeh što su im pridavali, imali od starine sela i zemlje. Rj. 395b. — 2) *sa se, refleks. (u Boci) gedeiben, cresco*, napredovati: Stoka da im se pridaje. Rj. *isp. dati se* 4.

pridāviti, pridāvim, *v. pf. erwürgen, suffoco*. Rj. pri-daviti. *isp. udaviti, v. impf. pridiaviti*.

pridēsiti se, pridēsim se, *v. r. pf. vidi* desiti se: Ne pridēsi s' dobroga junaka, kom' bi svoje derte iskazao. Rj. pri-desiti se. *vidi* i namjeriti se, nagnati se.

pridići, pridignuti, pridignēm, *v. pf. Rj. pri-dići, v. pf. je i prosti dići, dignuti, v. impf. pridizati*. —

1. 1) *hubeu helfen, opem fero tollenti*. Rj. *pridići, pridignuti koga, kao pripomoći mu da se digne, ili* du ponese što. — *Pridigni me, Bože, od bolesti!* da ja vratim dever'ma ponude. Npj. 1, 281. — 2) (u Crmn.) kome što, *vidi* obijediti ga. Rj. i *syn. kod* obijediti. — II. *sa se, refleks. aufstehen (vom Krankenlager), convalesco*. Rj. — Gora je odvala nego povala. (Gore je kad se čok pridigne, pak se po drugi put razboli, nego prva bolest). Postl. 43. Pošto se malo pridigne od rane, onda se oženi. Danica 4, 13. Koji je pridigavši se od bolesti takogjer ondje bio došao. Sovj. 47.

pridijevanje, *n. das Anheften, applicatio*. Rj. *verb. od* pridijevati. *radnja kojom tko pridijeva (kome) što*.

pridijevati, pridijevām, *v. impf. anheften, applico*. Rj. pri-dijevati. *v. pf. pridjenuti, pridjesti, pridjeti*. — Nastavak u osnovi dio je riječi, koji glavno značenje što je u korijem nečemu pridijeva, za nešto veže. Osn. 1.

pridizauje, *n.* Rj. *verb. snpst. od* pridizati. — 1) *radnja kojom tko pridize koga (das Helfen beim Heben, adjuto in levando)*. Rj.). — 2) *radnja kojom tko pridize kome što (u Crmn. vidi* bijegjenje. Rj.).

pridizati, pridizem, v. *impf.* Rj. pri-dizati. v. *pf.* pridioći, pridignuti. — 1) *heben helfen, adjuro levante*. Rj. koga, kao pomagati mu dižući, pomagati mu da se dignu ili da što ponese. — 2) (u Crmn.) kome što, vidi bijediti ga. Rj. i *syn.* kod bijediti.

pridjenuti, pridjesti, pridjeti, pridjenem (pridjedem), v. *pf.* n. p. maramu. *anheften, zusammenfügen, applico*. Rj. pri-djesti. v. *impf.* pridijevati.

pridjev, m. u gram. *adjectivum (nomen), das Beiwort, vidi adjektiv.* — *Pridjevi su neodregjeni.* Obl. 43. Kad *pridjevi* treba da su odregjeni, onda... osnova neodregjenoga *pridjeva*... Obl. 43. *pri-djev. isp.* pridjesti.

pridjevak, pridjevka, m. (u Hrv.) *der Zuname, cognomen.* Može biti da su se *pridjevci* najprije zvala samo ona prezimena koja se ne svršuju na *ić*. Rj. vidi i prijedjevak, podrijetlo, nadimak. — *pri-djevuk. isp.* pridjesti, pridijevati.

pridobijanje, n. *das Gewinnen, to vincere.* Rj. *verb.* od pridobijati. *radnja* kojom tko pridobija što.

pridobijati, pridobijam, v. *impf.* *gewinnen, vincere.* Rj. pri-dobijati. vidi predobijati. v. *pf.* pridobiti.

pridobiti, pridobijem, v. *pf.* *gewinnen, vincere.* Pet je puta *pridobio Turke.* Rj. pri-dobiti. vidi predobiti; spodobiti. v. *impf.* pridobijati. — Kad godi strijež orlu *pridobude.* DPosl. 41 (pridobude *stariji oblik mj. sadašnjega pridobije. isp.* Obl. 79). Pa ti idi paši u indata; *mlogo ćete roblje pridobiti.* Npj. 4, 356. Ali su seljaci najviše današnju slobodu zemlji *pridobili.* Kov. 13. Laži, kojima je nezastuženu slavu *pridobio.* Odg. na nt. 3. Caru omilje Jestira i *pridobi milost i ljubav njegovu* mimo sve djevojke. Jestir. 2, 17.

pridoeniti se, pridoenim se, v. r. *pf.* (u C. G.) *sich erspähen, sero venire.* Što si mi se *pridoeno* kneže? Rj. pri-doeniti se, kao malo odoeniti. v. *impf.* doeniti. — Prispio si kao Stojan u pošljednje. (Kad se ko *pridoeno*). Posl. 262.

pridoći, pridogjem, v. *pf.* *hinzukommen, supervenio.* Rj. pri-doći, kao još doći. v. *impf.* pridolaziti. — Pred noć *Tureima pridogje pomoć* iz Janje. Danica 3, 183. I škola se onda prenijeti u drugu kuću, a i *gjaku* je već više *bito pridostlo.* Sovj. 82.

pridodati, dām, v. *pf.* vidi dodati: Reče Miloš, *pridoda* i Marko. Rj. pri-do-dati, kao još dodati. *isp.* pristaviti 2. v. *impf.* *isp.* dodavati.

pridojiti, pridojim, v. *pf.* n. p. dijete, *sängen, uberriben ato.* Rj. pri-dojiti (malo). v. *impf.* pridajati.

pridolaziti, zim, v. *impf.* *hinzukommen, supervenio.* Ev' *Tureima indat pridolazi.* Rj. pri-do-laziti, kao još dolaziti. v. *pf.* pridoći. — Od pomenutih prvijeh *gljaka* osim mene danas već nema ni jednoga; a od onijeh koji su *poslije pridolazili* imaju još dvojica. Sovj. 83.

pridolaženje, n. *das Hinzukommen, supercentus.* Rj. *verb.* od pridolaziti. *radnja* kojom tko pridolazi.

pridomazetiti, tim, v. *pf.* (u Boči). Rj. — 1) vidi prizetiti. Rj. pri-domazetiti koga, uzeti ga za domazeta. — 2) sa se, *refleks.* u koga, ili gdje, vidi prizetiti se. Rj. postati domazet.

pridori, pridorā, m. pl. (u Srijemu) *Leistenbruch, vidi proder.* Rj.^a vidi i kila, priedor, presega.

pridošlica, f. *ein Ankömmling, advena, cf.* došljak. Rj. pri-došlica. *isp.* pridoći. koji *pridogje* kuda. vidi i prisijeljdia. — riječi s takim *uast.* kod izjelica.

pridražiti, pridražim, v. *pf.* *aufhetzen, instigo.* Mrke im je *raske pridražio*, za vaškama *potrešće* Turci. Rj. pri-dražiti. *isp.* podražiti. v. *impf.* dražiti.

pridrnuti se, pridrnhem se, v. r. *pf.* pri-drnuti se, kao pomamiti se. v. *pf.* je i prosti drnuti se, gdje vidi *syn.* v. *impf.* drnjivati se. — Ljutit Marko, pa se *pridruno*, jednom kroči i daleko skoči. Npj. 2, 241. *Pridrunuti se*, drnuti se, pomamiti se. Npj. 2, 305.

pridruga, f. (u C. G.) kolac gdje se ljese sastav-

ljaju. Rj. pri-druga. za drugu polu *isp.* drugā. *isp.* Korijeni 110.

pridrūžiti, pridružim, v. *pf.* Rj. pri-družiti. v. *impf.* pridruživati. — 1) koga s kim, *zugesellen, quem socium addere cui.* Nije P majka rodila junaka, *junakijem* podviknu glasom, a sa mnogom ga *pridrūžila* ogle. Rj. — Za zdravlje čestitoga druga novoga koga smo sada s numa *pridrūžili* i u svoju ruku uzeli! Kov. 73. — 2) sa se, *refleks.* pridružiti se, *sich zugesellen, se socium cui adungere.* Rj. — Kad nam se po vremenu *pridrūže* i braća naša zakona *Turskoga.* Pis. 20. Kad pravi poslanici dogju u Bukreš, Petar se Dobrinjac *pridrūži k njima.* Sovj. 36.

pridrūživānje, n. *das Zugesellen, to addere socium.* Rj. *verb.* od 1) pridruživati, 2) pridruživati se. — 1) *radnja* kojom tko *pridrūžuje* koga s kim. — 2) *radnja* kojom se tko *pridrūžuje* s kim.

pridrūživati, pridružujem, v. *impf.* Rj. pri-druživati. v. *pf.* — 1) koga s kim, *zugesellen, addere quem socium cui.* Rj. — 2) sa se, *refleks.* pridruživati se s kim, *sich zugesellen, se socium cui adungere.* Rj.

pridrūžati, žim, v. *pf.* *ein wenig halten, tenco paululum.* Rj. pri-držati. *isp.* podržati, uzdržati. v. *impf.* pridržavati. — Lijepo ih kralju dočekao; *pridrūže ih* tri bijela dana. Kad četvrto jutro osvanulo... Npj. 2, 334. Moje lule, da se promučimo, mi da naše *carstvo pridržimo.* 5, 351. Neka našega bratu *domaćina*... jaki Bog i današnji dan dugo i za mnogo a u svakoj sreći *pridrūžo!* Herc. 352 (u napijalici). Da ti Bog uzdrži sve dosadašnje prijatelje. Bog ti ih *pridrūžo* i druge primakao! 354.

pridrūžāvānje, n. *das Halten, sustentatio.* Rj. *verb.* od pridržavati. *radnja* kojom tko *pridrūžava* što.

pridrūžavati, pridržavam, v. *impf.* *ein wenig halten, sustinere, tenco paululum.* Rj. pri-državati. v. *pf.* pridržati. — 1) koga ili što: Trećom Jelu za ruku *po vuče*... dobro bješe Jelu *prikućio*, *prikućio* ter je *pridrūžava*, pak počera niz Topolu vranea. Npj. 4, 158. Sveštenici ga (*čludiki*) putem *pridrūžavaju.* DP. 348. — 2) sa se, *refleks.:* Govore da se valja *pridrūžavati* *Slavenske ortografije.* Pis. 5. U pisaca koji su se toga govora u gdjećemu *pridrūžavali*, nalazi se dj *njesto* gj. Istor. 395.

pridušiti, pridušim, v. *pf.* (u Dubr.) *dämpfen, sopio, opprimo.* Rj. pri-dušiti. v. *impf.* prosti dušiti.

pridužiti se, pridūžim se, v. r. *pf.* još se zadužiti. *bei vorhandenen Schulden noch neue machen, debitus debita addere.* Rj. pri-dužiti se. v. *impf.* prosti dužiti se.

pridvorica, f. vidi udvorica. Rj. pri-dvorica, koji se *udvoravu* kod koga. vidi i mazalica 4, ulazica, nližica. — Jel je Marko *Turska pridvorica*... Što će mene kod ljepote moje, bideim *ljuba Turske pridvorice?* Npj. 2, 238 (U ovome je stihu iz početka izostavljeno da, da ne bi jedan slog bio više. Vuk).

Pridvorica, f. Rj. — 1) u pjesmama nekaka crkva ili namastir: A sluga mu crkvu *Pridvoricu.* Rj. — 2) mnoga se sela tako zovu. Rj.

pridžgati, gām, v. *pf.* kao navaliti, kidisati za što. *drängen, urgeo.* Rj. pri-džgati. *isp.* sa-džgati. kao *prost glugol* ne nalazi se. *isp.* navaliti 2, i *syn.* outje. vidi prižgati. *isp.* privrućiti. — pri-žgati, užgati, žganci, žganica. glasu ž može se u nas *pridjeti* *sprjeda d*, koje se s njim sastavlja u jedan glas (y): *pridžgati.* Korijeni 50.

prifatiti, tim, vidi prihvatiti, mit allen Ableitungen. Rj. pri-fatiti, i sve ostale riječi koje se od ove riječi *dorode* mogu se naći sa f mjesto hv: pri-fatiti, itd.; ili bez h: privatiti.

prigāgjanje, n. vidi dogagjanje. Rj.

prigāgijati, prigāgjam, v. *impf.* Rj. pri-gagjati. v. *pf.* prigoditi. — 1) vidi dogagjati. Rj. — 2) sa se, *refleks.* vidi dogagjati se. Rj.

priganica, f. (ponajviše se govori pl. *priganice*)

Art Gericht, cibi genus: Opriga mu šinik *priganica*. Rj. *jelo nekakvo što se priga.* — Kad se peća kruh, kažu da ne valja spomenuti ni pogaču ni *priganicu*, dokle se god kruh iz peći ne izradi, jer pogača i *priganica* nijesu u kvas, nego u prijesno, pa za to ni kruh ne bi u kvas došao. Rj. 497b.

prigánje, *n. das Rosten (in Schmalz), frictio.* Rj. *verb. od prigati. rudnja kojom tko priga što.*

prigati, *gām, v. impf. rōsten (in Schmalz, österr. backen, lies: puchen), frigo.* Rj. *vidi frigati, (od Lat. frigere) od čegu je prigati pretvorivši se f na p. isp. f. vidi i. pržiti. v. pf. slož. iz-prigati, o-, po-, s-, u-, za-. — Što je masnije to časnije. (. . . priguo slaninu na masti . . .).* Posl. 356. U Šarića izgorjela tava, zetu Peru *prigajući jaja*. Herc. 213. *sa se, reflsks.:* U svomu se salu *prigat'*. DPostl. 142.

prigaziti, *zim, v. pf. cinctren, conculco.* Rj. *prigaziti. v. impf. gaziti.*

priginjānje, *n. das Hinneigen, ueclinatio.* Rj. *verb. od priginjati, koje vidi.*

priginjati, *njēm, v. impf. hinneigen, acelino.* Rj. *priginjati. pred nj otpulo b: pregi(h)njati. isp. v. impf. prosti gibati. v. pf. prignuti.*

priglava, *f. vidi preglava.* Rj. *ono drvo o kome visi jarom. vidi i. poklapača. — priglava. drugoj je poli osn. koja je u glava.*

priglavak, *priglāvka, m. der Fuss am Strumpfe, tibialis pars inferior.* Rj. *priglavak (osn. u glava). donja strana čarape: gornju se zove grlič, grlo, nazubak 2. vidi naglavak 2. dem. priglavčić. augm. priglāvčina. — Natikača, kao priglāvka, što se natiče na nogu mjesto navlačaka.* Rj. 408b.

priglāvčić, *m. dem. od priglavak.* Rj. *priglāvčina. f. augm. od priglavak.* Rj. — *augm. s takim nast. kod bardačina.*

prigledānje, *n. die Aufsicht, cura.* Rj. *verb. od prigledati. rudnja kojom tko prigleda što.*

1. prigledati, *prigledām, v. impf. beaufsichtigen, euro.* Rj. *pri-gledati. v. pf. prigledati. — Majka ti vrsnike prigledata.* DPostl. 58.

2. prigledati, *prigledām, v. pf. beaufsichtigen, euro. cf. pričuvati: Prigledaj mi dva banova sinu.* Rj. *vidi i. pribraniti, pripaziti.*

priglja, *f. morska riba, Art Seefisch, piseis quidam marinus (nullus? Rj.³).* Rj.

prignati, *prizenēm (prignām), v. pf. herbeitreiben, adigo.* Rj. *pri-gnati. vidi pritjerati. v. impf. prigoniti.*

prignuti, *prignēm, v. pf. ansetzen, admovco:* Rade *prignu* iz kondira piti. Rj. *pri-gnuti.* Značenje kao u *gibati*: b otpada kao u *priginjati*: ganuti . . . *prignuti.* *isp. Korijeni 67. b tako otpada pred nu da se više ne povraća. v. impf. priginjati. — 1) Prigni, Gospode, uho svoje i čuj.* Car. II. 19. 16. *Neka budu uši tvoje prignute na molbu u ovom mjestu.* Dnev. II. 6, 40. *Milo mi je što Gospod prignu k meni uho svoje.* Ps. 116, 2. — **2) sa se, reflsks.:** Prvi bunar čedo nalazilo, *prignulo se*, umi lice svoje. HNpj. 1, 46. *Kojano je vjerenica mlada, nek se prigne i uzme prstene.* 1, 376.

prignjaviti, *prignjavim, v. pf. erdrücken, elido.* Rj. *pri-gnjaviti. v. impf. gnjaviti.*

prignječiti, *prignječim, v. pf. einkneten, manu deprimo, apprimo.* Rj. *pri-gnjječiti. vidi primečiti. v. impf. prosti gnječiti. — sa se, reflsks.:* Omečiti se, *sich zerquetschen, elidi, contundi, cf. prignječiti se, pristunuti se.* Rj. 458a.

prigoda, *f. (po juzozap. kraj.) die Gelegenheit, occasio:* Prigoda čini lupeža (Posl. 262). Rj. *pri-goda (isp. prigoditi). vidi zgoda, sutika.*

prigodan, *prigodna, adj. što pripada prigodi, Gelegenheits-.* — Najviše su *prigodne* (pjesme). MSvetič poet. 2.

prigoditi, *prigodim, v. pf. Rj. pri-goditi. v. impf. prigagjati. — 1) treffen, von ungefahr kommen, forte venio.* Rj. *kao slučajno doći. — 2) sa se, reflsks. vidi*

dogoditi se. Rj. *biti kao slučajno gdjegod, desiti se, naći se:* More s' tetka pjana *prigoditi*, u pjanosti knjigu otpaviti. HNpj. 3, 370. Ni tu nije zgoda udariti, jer se tvrdi Bihac *prigodio*. 3, 387. Na sramotu svoj širokoj Lici, za najviše Bosnić-Novljaninu, gdje mu se *ujak prigodio*. 3, 535.

prigōniti, *prigonim, v. impf. herbeitreiben, adigo.* Rj. *pri-goniti. vidi pritjerivati. v. pf. prignati. — Ali Marko sluga ne gledaše, no mimo njih konja prgonjaše, u kapiju konja prgonjaše.* Npj. 2, 226.

prigōnjēnje, *n. das Herantreiben, adactio.* Rj. *verb. od prigoniti. rudnja kojom tko prigoni što.*

prigorje, *n. montana.* Stulli. — *Idući iz Zagreba u Zagrebačku Goru dogje se najprije u prigorje (kraj pri goru), a prešarši je dogje se u podgorje: dalje je zagorje.* Iveković.

prigorka, *prigorinja. f. koja je iz prigorja:* Pod čadorom crni Arapine, a kod njega *prigorinja* vila . . . Kod čadora, kod *prigorke* rile. HNpj. 2, 160. 161.

prigospōdariti, *prigospōdarim, v. pf. (u Slav.) steći što.* Rj.³ *pri-gospodariti. isp. gospodariti.*

prigōtoviti, *vim, v. pf. hereten, paro.* Rj. *pri-gotoviti. vidi pripremiti, prirediti. isp. priugotoviti, pripraviti. v. impf. prigotovljavati. — Ona izliviš nuro ovo na tijelo moje za ukop me prigotovi.* Rj. *Kad zidahn don. zidahu od kamena, koji dovožahu sa svrijem prigotovljen.* Car. I. 6, 7. *sa se, reflsks.:* Eto njega sjutra sa svatima, no priprav' se i *prigotovi se.* Herc. 100.

prigotovljāvānje, *n. das Vorbereiten, praeparatio.* Rj. *verb. od prigotovljavati. rudnja kojom tko prigotavljava što.*

prigotovljāvati, *prigotōvljāvām, v. impf. fertig machen, vorbereiten, praeparo.* Rj. *pri-gotovljavati, prosti v. impf. fertig machen, vorbereiten, praeparo.* Rj. *pri-gotovljavati, prosti v. impf. gotoviti. vidi pripremati, priregjivati. v. pf. prigotoviti.*

prigotōvljēnje, *n. verb. od prigotoviti. djelo kojim se što prigotovi. — Ima riječi 84 koje sara ja načinio . . . pohlogenje, prigotovljenje, priznanje.* Nov. Zav. VII.

prigovārānje, *n. das Schelten eines Andern, das eigentlich einem Dritten, den man aber schonen will, gilt, objuratio minus nocentis, ut alter, cui parcere aut debemus aut volumus, audiatur sibi que applicet ipse.* Rj. *verb. od prigovarati. rudnja kojom tko prigovara kome što.*

prigovārati, *prigōvārām, v. impf. kome, Jemanden mittelbar Vorwürfe machen, objuratio minus nocentem ut alter nocentior audiatur et sibi applicet:* Majka čerku kara, *snaši prigovara.* (Posl. 174). Rj. *prema ovoj postorici tumačene su Njemački i Latinski riječi prigovaranje, prigovarati, prigovor, prigovoriti, ali im je značenje odveć suženo. — Više je jagnječih koža na pazardu nego ovčijih. (Obično govore stari ljudi kad im mladi prigovaraju o smrti).* Posl. 36. *Ratareva majka sve devojke kara, jednu prigovara:* Oj kničko devojko! ne mani mi sina . . . Npj. 1, 104.

prigōvor, *m. der mittelbare Vorwurf, objuratio alterius pro altero:* Ko ne zna što je *prigovor*, ne zna ni što je *dogovor* (Posl. 149). Rj. *pri-govor. isp. prigovoriti. — Starac Miloš u Srbiji dogje . . . čim postade, Srbe okupio, među njima Miloš izlazio, hrabrene im prigovore daje, spominje im Lazarević-Luku . . .* Npj. 5, 556.

prigovōriti, *prigōvorim, v. pf. kome, Jemand mittelbar Vorwürfe machen, ihn meinen, objuratio alterum pro altero.* Rj. *pri-govoriti. v. impf. prigovarati. — Mladom zetu jaja peku, a starome suze teku. (Prigovore katkad zetu u Risnu).* Posl. 180.

prigrāditi, *prigrādim, v. pf. anbauen, adstruo.* Rj. *pri-graditi. v. impf. prigragjivati. rudnja kojom tko prigragjuje što.*

prigragjivati, prigragjujēm, v. *impf.* *anbauen, ostruo*. Rj. pri-gragjivati. v. *pf.* prigraditi.

prigraveica, f. *vidi* pripeka. Rj. pri-graveica je *kad sunce prigraveica, vidi* i pripega, omara, zapara, sparina.

prigrjajati, jēm, v. *pf.* Rj. pri-grjajati. v. *impf.* prigrjevati. — *I*) zum Feuer stellen, *admovere igni*. Rj. *vidi* prisvijedjeti. — Promariti, prema vatri malo prigrjajati. Rj. 609a. — *2*) prigrjajalo sunce, die Sonne setzte heiss zu, *alurebat sol*. Rj. — Kad podue prigrjeje, onda reče aždaja: Ta pusti, carev sine . . . Npr. 47 (prigreje u istočnom gororu mjesto prigrjeje). Prigrjajala eruvina, voljani Bože! da pogore žetoci. 162. *isp.* prigraveica.

prigrjivajuje, n. Rj. *verb.* od prigrjievati. — *1*) radnja kojom tko prigrjievao što prema vatri (das Nachrücken ans Feuer, *admotio ad ignem*. Rj.) — *2*) stanje koje biva, kad sunce prigrjievao (das Schwülbrennen der Sonne, *aestus solis* [nimius]. Rj.).

prigrjievati, prigrjievām, v. *impf.* Rj. pri-grjievati. v. *pf.* prigrjajati. — *1*) zum Feuer rücken, *admovere igni*. Rj. što prema vatri. — *2*) prigrjievao sunce, biće kiše, die Sonne brant heiss, es ist schwal, *adurāt*. Rj. *isp.* prigraveica.

prigrļjati, lim, v. *pf.* an den Busen drücken, *adprimo ad pectus, amplector*: A sestra je svaka milostiva i na svoga brata žalostiva, ona će ga teže prigrļjati. Rj. pri-grļjati. v. *impf.* prigrļjavati. — On pritrči k njoj i plačući je prigrļi i zaviče: Ha blago mene, evo ni je! Npr. 112. Nijedan kip nije pružio ruku od sebe, nego svaki prigrļio k sebi. (Slabo ko daje, nego sve lište). Posl. 211. Pa kitu rukam' prigrļi, celiva, stavi u njedra. Npj. 1, 244.

prigrļjavajuje, n. das Umhalsen, Umarmen, *amplectori*. Rj. *verb.* od prigrļjavati. radnja kojom tko prigrļjavu koga.

prigrļjavati, prigrļjavām, v. *impf.* umhalsen, umarmen, *amplectori*. Rj. pri-grļjavati. v. *impf.* prosti grļiti. v. *pf.* prigrļiti.

prigrnuti, prigrnēm, v. *pf.* Rj. pri-grn(ut)iti. v. *impf.* prigrutati. — *I. 1*) herbeischurren, *corrado*. Rj. — *2*) n. p. kabanicu, umnehmen, umhängen, *circumjicio, circumdo* (p. *illium*). Rj. — Kad izvrem kožu naopako, (Kad se rasrdim kao što je Marko Krajević — srdit prigrnuti čurak naopako). Posl. 117. Al na vrat'na Materino zlato! Kad je vijge čelbija Imbro, prigrnu je čurkom zelenjem. Npj. 1, 476.

II. sa se, refleks. (den Mantel) umnehmen, *circumdor* (pallio). Rj. prigrnuti se n. p. čurkom.

prigrtauje, n. Rj. *verb.* od I. prigrutati. *II.* prigrutati se. — *I. 1*) radnja kojom tko prigrće što (das Herbeischarren, *corrasio*. Rj.). — *2*) radnja kojom tko prigrće n. p. kabanicu (das Umhängen, *circumdatio*. Rj.). — *II.* radnja kojom se tko prigrće n. p. čurkom.

prigrutati, prigrćēm, v. *impf.* Rj. pri-grutati. v. *impf.* prosti grtati. v. *pf.* prigrnuti. — *I. 1*) herbeischarren, *corrado*. Rj. *vidi* grtati. — *2*) umnehmen, *circumdo*. Rj. prigrutati n. p. kabanicu. — Što te pitam, da mi pravo kažeš: što ni bjehu bolji naši stari . . . i od čove čurke prigrtahu? Npj. 3, 273 (što ni = što nam). — *II.* sa se, *refleks.* umnehmen, *circumdor*. Rj. prigrutati se n. p. čurkom.

priguta, f. (u Grlju) ono što se može prismoćiti: Bolje je priguta naoparna nego zemlja smocna (Posl. 25). cf. smok. Rj. pri-guta. — Značenje (korijenu) *provdrijeti*: priguta, gutljaj; gutati; gnuti; gnuti. Korijeni 57.

prigje, (po jugozap. kraj.) *vidi* prije: Sve svatove prije nečaujene, vrane konje prije nescellane, brike salje prije nepasane. Rj. prigje, 1) *prjcdlog*, 2) *udr.* Evi i prije, *vidi* i prigje. — *I*) Ja sam onamo postavil' zlatnu jabuku . . . ako ja prva k njoj dogjem i uzmem je prigje ves, znalbie . . . Npr. 104. Tako me u studeno čelo prigje današnjega dana ne lju-

bili! Posl. 300. Na mah će se Turci uplašiti, e si š njima prije boju bio. Npj. 5, 108. — *2*) Ja sam onamo postavila zlatnu jabuku, koji najprije do nje dođe i uzme je, ja će biti njegova. Npr. 101. Prije nego li rečeš, gledaj kako će ti izaći. Posl. 262. Mnoge erkve . . . koje prije bijahu jeretičke. Glas. 21, 287.

prihitajuje, n. *vidi* prihvananje. Rj. **prihitati**, tām, v. *impf.* *vidi* prihvatati. Rj. prihitati. *vidi* i prihvaćati. v. *impf.* je i prosti hitati 3. v. *pf.* prihitiiti.

prihitiiti, (im. v. *pf.* (u Dubr.) *vidi* prihvatiiti: Svoje ne pušti, a tuđe ne prihiti (Posl. 283). Rj. prihitiiti. v. *impf.* prihitati.

prihod, m. *vidi* dohod, dohodak, dovod, dovodak; die Einkünfte, *reditus*: One malo po malo zadobiju velike prihode i otrava. Priprava 160. I primao druge prihode, koji bi se otkuda dogodili . . . Što su od gdje-kajijeh skela bili tako mali prihodi, da nije bilo vrijedno . . . Sovj. 11. Senat je imao pravo pregledati njihove knjige o prihodima i rashodima. DM. 341.

prihraniti, prihranīm, v. *pf.* Rj. pri-hraniti. v. *impf.* prihranjavati. — *I. 1*) (bis zu einer gewissen Zeit) ernähren, *sustento*. Rj. n. p. prihraniti pečenicu. — *2*) *vidi* pričuvati. Rj. *vidi* i 2) prigledati, pripaziti. — *II.* sa se, *refleks.* prihraniti se, sich ernähren bis—, *sustentor*. Rj. *isp.* prihraniti i I.

prihranjavajuje, n. das Ernähren, *sustentatio*. Rj. *verb.* od 1) prihranjavati, 2) prihranjavati se. — *1*) radnja kojom tko prihranjuje n. p. pečenicu. — *2*) radnja kojom se prihranjuje n. p. dijete.

prihranjavati, prihranjujēm, v. *impf.* Rj. pri-hranjavati. v. *impf.* prosti hraniti I. v. *pf.* prihraniti. — *I*) ernähren, *duo*. Rj. — Pečenicu jošte s jeseni počnu pomalo prihranjavati, a pred Božić na nekolike nedjelje dana zatvore je u obor pa hrane kukuruzima i mećom. Rj. 498a. — *2*) sa se, *refleks.* sich ernähren, *sustentor*. Rj. prihranjuje se n. p. dijete.

prihvaćajuje, n. *vidi* prihvananje. Rj. **prihvaćati**, čām, *vidi* prihvatati. Rj. pri-hvaćati, v. *impf.* primjere *vidi* kod prihvatati. *vidi* i prililitati. v. *pf.* prihvatiti.

prihvata, f. što se n. p. uz njivu ili uz vinograd prihvati. te se ogradi. Rj.

prihvatajuje, n. Rj. *vidi* prihvaćajuje. *verb.* od I. prihvatati. *II.* prihvatati se. — *I. 1*) radnja kojom tko prihvata što, n. p. ruku čiju, koga za ruku (das Greifen, *captio*. Rj.). — *2*) radnja kojom tko prihvata koga, n. p. gosta (das Empfangen, *exceptio*. Rj.). — *II.* radnja kojom se tko prihvata čega.

prihvatati, tām, v. *impf.* Rj. pri-hvatati. *vidi* prihvaćati, prihitiiti. v. *pf.* prihvatiti. — *I. 1*) greifen, nehmen, *capio*: Dočekuje mlagavne trgovce, prihvata im i srmu i zlato. Trgovačku robu prihvataču, zagogječu sebe i družinu. Rj. — Na onoj ruci kojom je norve prihvatao, prsten je stajao. Npr. 253. Pa joj Imbro Božju pomoć zvaše, a ona mu pomoć pristatše. Npj. 1, 472 (*isp.* primati). Od'te, more, konje prihvatajte, pravu rajn' nigda robit' ne ću. 4, 195. Pa mu Turski Boga nazivaše, a Kulin mu Bogu prihvatše. 4, 197. Robi bnle a siječe Turke, a prihvata careve gradore. 4, 321 (za oraj primjer *isp.* prihvatiti 3). Niti Tursku prifataju ruku, oni idu lomnoj Gori Crnoj na Cetinje, ter vladiku mole, i njegovu prifataju ruku. 1, 367. Bog ne odbaeuje dobroga, ali ne prihvata za ruku zlikovca. Jov 8, 20. — *2*) empfangen, *capio*. Rj. *vidi* dočekivati I. pričekivati 2, primati. — Ne mogu ti posloovati, sine, niti troje goste prihvatati. Npj. 2, 490. — *II.* sa se, *refleks.* prihvatati se čega, angreifen, berühren, *attingo*: nemoj se prihvatati za mene. Rj. — Odrastao od petnaest ljeta, sta se dobra konja prihvatati, dobra konja i svetla ornjzu. Npj. 2, 157. Prelječu preko vode Drine, pa se naše Bosne prihvaćaju. 4, 241. Kako Turci naglo

udaraju, za bedem se rukam' prihvaćaju. 4. 243. Što se mi prihvatano za taki posao. Vid. d. 1862. 19.

prihvatiti, *im. v. pf.* Rj. prihvatiti, *vidi* prihiti. *v. impf.* prihvaćati, prihvatati. — **1.** **1)** *greifen, capio*: prihvatiti ga za glavu. Neki veli: prihvatiti me družo. Rj. — Žiža! žiža! (Kažu djetetu kad hoće da prihvatiti rukom za vratu, ili za svijecnu). Rj. 159a. Ona prihvatiti štap u ruke. Npr. 116. Od gospogje čašu prihvatilo, te napio u slavu Božiju. Njg. 2. 99. Puče puška s mazgala drugoga . . . Bog ga čuva i sveti Lovane, ne može ga zrno prihvatiti. 4. 17. Teke hoću izabrat' družinu, koji može stići i uteći . . . za ranjenu prihvatiti drugu. 4. 47. Dobra puška vratu prihvatila. 4. 106. Pod Jakovom konju da prihvatiti. 4. 165. Tu ig bijel danak ostavio, a tanana ig noćet prihvatila. 4. 340 (*ig = ih. isp.* h 2 d). I po jednom puške isturise, tad za oštra grozgu prihvatitše, pa u Turke juris učiniše. 4. 501. Poslao mi je Tekelija 500 fr. na dar . . . te me je to malo prihvatilo, a inače bi zlo i naopako. Straž. 1886, 1476. Ako osiromaši brat tvoj i iznemogne ruka njegova pored tebe, prihvatiti ga. Mojs. 111. 23. 35. oravno ide i ovaj primjer: Kad onaj koji čamecm upravlja . . . vodu kao podigne pod čamae i tako stražnji kraj privuče na onu stranu, a prednji obrne na drugu, onda se kaže prihvatiti. Rj. 234b. — **2)** *empfangen, excipio*: I oni mu ljevise prihvatitše. Rj. *isp.* otpriimiti. — Reče joj: Pomozi Bog bako! A ona mu prihvatiti Boga: Bog ti pomogao, sinko. Npr. 23. Pomozi Bog . . . A kralj mu pomoći prihvatiti: Bog vam dobro dao, gječo! . . . To je dobro . . . A čoban prihvatiti: Valaj nije dobro, no je zlo. 165. Protopop im dobro jutro dava, vojvoda mu zdraveljen prihvatilo. Npj. 4. 454. — **3)** *cinnehmen, besetzen, capio*: Kad Kruševac Srbi prihvatitše. Da mi Turci šanac ne prihvatite, ako Turci moj šanac prihvatite, prihvatitše svu našu Srbiju. Rj. *vidi* primiti 3, uzeti. — Koji mi je Sudar posvojio i pod svoje krilo prihvatilo. Npj. 4. 239. Posjekoše tridest muselima, prihvatitše tridest pulcnaka. 4. 314. — **4)** *vidi* iskrmiti. Rj.³ — **II.** sa se. *refleks.* prihvatiti se koga, čega, za što. *greifen, berühren, attingo, cf.* dohvaćati se. Rj. — Ne će, klet, ni za što da se prihvatiti. Rj. 273b. Kad se čovek šta prihvatiti, onoga nek se i drži. Posl. 121. Ode pravo poljem Janjočkijem; prihvatiti se Janjočkogu luga, a od luga u Ogorjelicu. Npj. 3. 97. Gospodar moj . . . pa se prihvatiti za moju ruku. Car. II. 5, 15.

1. prija, *f. hyp.* od prijateljica. Rj. — Evo nama sitna knjiga dogje a od one gospe česarice, prijmoje, a punice tvoje. Njg. 3, 47.

2. prija, (po zap. kraj.) *vidi* prije: I prija su na mejdanu bili. Rj.

1. prijāk, *m.* (vertraulich) *vidi* prijatelj: prijāče! zovni tog prijaka. *cf.* prijān. Rj. *hyp.* od prijatelj kače se u porjerljivu gororu, *vidi* i prijāšin, priko, prišo; prišić. — Je li onu primio onaj prijāk. Straž. 1886, 606.

2. prijāk, *adj.* prij-āk, kao podostu jak. *isp.* pri II. — Ne hće draga da s' ukloni s puta, a ja odoh, da progjem mimo nju, zape za nju kopča od tozluka, za njezine gaće sandalije; kopča jaku, a gaće prijake, privuče me do sebe gjevojka. Here. 167.

prijākov, *adj.* des prijāk. *amicī, familiaris*. Rj. što pripada prijaku.

prijān, *m.* *vidi* prijāk. Rj. i *syn.* *ondje. hyp.* od prijatelj. kače se u porjerljivu gororu. — riječi s takim *ust.* kod brajan.

prijāriti, *prijārim*, *v. pf.* u (Grah.) *vidi* pristaviti: Ona pogje na odžak od kule, pa je mrku karu prijāрила. Rj. pri-jariti. *v. impf.* prosti *isp.* jariti se. *v. impf. slož. isp.* sjarivati.

prijāšin, *m. hyp.* od prijatelj. Rj. *vidi* prijāk, i *syn. ondje.* — za *nast. isp.* kumašin; *imcau muško* kod Gjurāšin.

prijātan, *prijātna, adj.* (u Grblju) *angenehm, gratus*: Tako mi prijātne bile molitve ka Gospodu Bogu! (Posl. 304). Rj. prijātan. *isp.* prijati. kao poroljnu, ugadan. *vidi* priman. *isp.* poslušān (primjer iz Kov. 70). — Molitva im prijātna bila u Gospoda Boga. Kov. 124. Koji govoro, da je za uho prijātnej: metajući nego mećući . . . Pis. 58. Jer je ovo dobro i prijātno pred spasiteljem našijem Bogom. Tim. I. 2, 3. Da javim prijātnu godinu Gospodnju i dan spasenja. DP. 155. Hoću da regjam mesta kroz koja sam prošao . . . ako me san savlada pre, zaspaću u prijātnom radu. Zlos. 123.

prijatelj, *m.* (*pl. gen.* prijateljā, *dat.* prijateljima). Rj. *skr. včeno* priļ, *prūt. hyp.* prijāk, prijān, prijāšin, priko, prišo. *dem.* prišić. — **1)** *der Freund, amicus*. Rj. — Soihljebnik, solojednik, prijatelj koji s kime so i hljeb jede. Rj. 699a. Ali su lišice njemu prijateljji, pa me prokazaše. Npr. 24. Ko je sebi dušmanin, kako će drugom biti prijatelj. Posl. 142. Jesi P, bane, poručio po milijeb prijatelja? Npj. I. 90. S tobom da smo krasni prijatelji. 2. 235. Izljubi se s vrsnim prijateljma. 5. 34. Čuo sam i od starijeb ljudi da si dobar prijatelj za sebe. Kov. 68. Opnače rastavlja glarne prijatelje. Prič. 16, 28. Od pojedinih prijatelja podizanju i rasprostiranju prosvjete. Rad 17. 170. *isp.* preprijatelj, *suprotno* neprijatelj. — **2)** *der Befreundete, propinquus*. Rj. po žnidbi ili udabi, *n. p.* rod snašin sreku su prijatelji. — Kad se ide u prijateljje svojiti u goste), valja ponijeti i kolač, pa kad se iz prijatelja povraća, opet odonuda takovi kolač valja da mu spremi. Rj. 284b. — prijatelj, *osu.* koja je u prijati. riječi s takim *nast.* kod boditelj.

prijateljānje, *n. das* prijatelj-nennen, *appellatio nominis amici aut propinqui*. Rj. *verb.* od prijateljati se. radnja kojom se tko prijatelja s kim.

prijateljāšenje, *n. videti* prijateljānje. Rj.

prijateljāšiti se, *prijateljāšim se, v. r. impf.* *vidi* prijateljati se. Rj. prijateljāše se, koji jedan drugome govore prijatelj.

prijateljati se, *ljam se, v. r. impf.* s kim, *sich* prijatelj nennen mit einem, *amicum appello aliquem aut propinquum*. Rj. prijateljaju se, koji jedan drugome govore prijatelj, *vidi* prijateljāšiti se.

prijateljēnje, *n. das* Befreunden, *unctio affinitatis*. Rj. *verb.* od prijateljiti se. radnja kojom se tko prijateljji s kim.

prijateljjev, *adj.* Rj. *vidi* prijateljov. — **1)** *des* Freundes, *amicī*. Rj. — **2)** *des* Befreundeten, *propinqui*. Rj. što pripada prijatelju.

prijateljica, *f.* — **1)** *die* Freundin, *amica*. — **2)** *die* Verwandte, *propinqua*. Rj. *hyp.* prija.

prijateljčin, *adj.* *der* prijateljica, *amicue*. Rj. što pripada prijateljici.

prijateljiti se, *ljam se, v. r. impf.* s kim, *sich* befreunden, *propinquitate jungi*. Rj. *postajati* kome prijatelj. *v. pf. slož.* o-prijateljiti (se), raz-, s- (se). — Koji su se sa seima ondašnjim kraljevima i carevima udabana i ženubana prijateljili. Danica 2. 75. Eda li ćemo opet prestupati zapovijesti tvoje i prijateljiti se s ovijem grdnijem narodima? Jezdr. 9. 14. **prijateljov**, *adj.* *vidi* prijateljje. Rj.

prijateljovanje, *n. verb.* od prijateljovati. stanje koje biva, kad *n. p.* dvojica prijateljju.

prijateljovati, *prijateljujem, v. impf.* *Freundschaft hegen, amicum esse*. Rj. s kim, *žirjeti* s njim u prijateljstvu, za glas o i za lj *isp.* kod božićovati. — Glavari Drobnjački najviše su prijateljovali s Crnogorcima. Npj. I. 160 (Vuk). Ovece i vuci ne prijateljju. Priprava 28.

prijateljski, *adj.* *freundschaftlich, amicus*. Rj. što pripada prijateljima ili prijatelju kojemu god. — **1)** U prijateljskome razgovoru oni zakona Grčkoga zovu ove zakona Rimskoga Kršćanima. Kov. 3. Zbra-

vicu prijateljsku napija domaćin. 118. U zdravlje prijateljsko. 121 (natpis zdravici). Opominjući se Vaše prijateljske ljubavi. Slav. Bibl. 1, 90. — 2) *adv.* Videći da se i on njima vrlo prijateljski pokazuje, stanu se s njim dogovarati. Sovj. 25. Samo ću vam ja prijateljski to kazati: da se čuvate Slavenskih riječi. Straž. 1886, 769.

prijateljstvo, *n.* — 1) *die Freundschaft, amicitia.* Rj. *suprotno* neprijateljstvo. — Dok ja gledam moj rep, a ti tvoga sina grob, nema pravog prijateljstva negju nama. Posl. 63. Arhiepiskopi su od naroda, koji s narodom Srpskim nikad nije bio u pravome prijateljstvu. Danica 2, 115. *S kojima* (s knezovima) je živio u osobitom prijateljstvu. 3, 139. Pala ti, brate, na tvoje lijepo prijateljstvo, koje imaš spram mene. Kov. 44. Sad se pokrvari prijateljstvo s Guščancem. Miloš 5. Tako se sa svim prekine Miloševo i Alipašino prijateljstvo i sastajanje. 148. Sjaraniti se, udružiti se, učiniti prijateljstvo. Npj. 1 2, 305. *Prijateljstvo* s Rimom, koje podržavaše Jelena. DM. 35. *Da ne će raskinuti prijateljstva.* 217. — 2) *die Verwandtschaft, necessitudo, affinitas.* Rj. — Svojdba, prijateljstvo po ženidbi ili udadbi. Rj. 673a. *isp.* prijatelj 2.

prijati, *prijā* mi, *v. impf. gedehen, gut anschlagen, clo, prosom:* ne prija mi što je. Rj. *glugol se ovaj drukčije ne nahodi. vidi* probivati. — Mjesto: *»bob mi nigda ne prija«,* Srbin bi prije kazao: bob mi udi. Pis. 43.

prijatnost, *prijatnosti, f. osobina onoga što je prijatno, povoljno, ugodno.* — U svakom tom poslu ima prijatnosti i neprijatnosti. Zlos. 174.

prijava, *f. djelo kojim se što prijavi kome.* u Hrv. *isp.* za postanje prijavitelja. *die Anmeldung, za obličje isp. izjava, objava, pobjava.*

prijaviti, *prijāviti, v. pf. anmelden, nuncio.* Rj. *prijaviti, v. impf. prijavljivati.* — Onda on upravo k caru. Pošto ga prijave, pusti ga car preda se. Npr. 46. *sa se, reflects:* Tu je carina i straža... valja ondje da se prijavi, i da kaže odakle je. Kov. 28.

prijavljivanje, *n. das Anmelden, nunciatio.* Rj. *verb. od prijavljivati. radnja kojom tko prijavljuje koga.*

prijavljivati, *prijāvljivjem, v. impf. anmelden, nuncio.* Rj. *prijavljivati, v. impf. prosti javljati, v. pf. prijaviti.* — Za vremena Crnoga Gjorgjija zvali su se kavazi momci koji su u sovjetu stajali na vratima, te ljudi *prijavljivati* i unutra puštali. Rj. 257b.

1. prijazan, *prijāzni, f. die Freundschaftlichkeit, Gunst, benevolentia, officiositas, suprotno neprijazan, za nast. i ako, isp. bojazan f. Značenje kojemu ugagjati, ljubiti: prijati, prijatelj; prijatan; staro: prijazan. Korijeni 131. — Lopiza puna, prijazan duga. D'osl. 57. Prijazan u nebijeme neprijazan je. 101. Veoma se rado napominje njegova (grada Dubrovnika) srčana prijazan, družba, bezmjerna ljubav, poštovanje. DM. 221.*

2. prijazan, *prijāzna, adj. freundschaftlich, gūnstig, officiosus, benevolus in aliquem, potera* u prijaznik; *i može biti da je pridjev i: prijazan. Korijeni 131.*

prijaznik, *m. koji je prijazan:* Bolji mudri jest protivnik, neumnjetni neg prijaznik. D'osl. 9.

prije, — 1. *præp. (sa gen.) vor, ante.* Rj. — S ovijem prijedlogom riječ u drugom padežu pokazuje da što biva ranije od onoga što sama znači: prije mene, prije zore, itd. Rj. Ne valja se izuvat prije vode. Posl. 196. Ja ti mlada ponude nosila... i janjeta prije premaljetja, zeljanice prije kukarice. Npj. 1, 286. Ujutru nevjesta ustane prije svijta. Kov. 91. Ovi su svi razgovori bili pre Miloša, a kad on sad dođe... Miloš 121 (pre u ist. govoru nji. prije). Tako ih brzo oprene na trug, da pre mjesca dana dođu opet u Cupriju. 126. *Prije Adama* bila je sva zemlja samo sinje more. Priprava 11. Jedna polovina

pada prije rođenja Hristovu, a druga poslije. 83. Molim dakle prije svega, da se čine iskanja. Tim. 1, 2, 1. Budući da se s Crnim Gjorgjijem poznavao još od pre Nemečkoga rata, za to ga je sad Gjorgjije jedva dočekao. Danica 1, 12 (od prije dva prijedloga). *vidi* dijed, pregre, prigje: prvije, prvo. — II. *adv.* — 1) *duvor, antea.* — a) Kako je prije bilo, tako je i sad; i prije i poslije; od prije (*vidi* otprije). Rj. Ona dva konjika još su pre od carevoga sina bila došla u dvor. Npr. 48 (prije od *isp. poniže*. Rj. 1 XI). Lovac potegne iz puške da ga ubije, a ovan se zatrči te njega pre rogovima ubije. 65. Udare neprijatelji na Čelinoga tasta sa dve strane, da nije znao kuda pre. 206. Vojvodi je to i pre i posle. Npj. 1, 301 (t. j. I prvo i posljednje, nigda više u svome dvoru ne će u slavu napijati. Vuk). Al' eto ti paše Seidma. Onda mu je care besjedio: »Slugo moja, pašo Seidma! kamo se ti prije na divana?« 2, 454. Navale što prije da zavladaju i gradom. Danica 3, 143. Da gledaju, da one Turke u Čačku čas pre predadu ili isteraju. Miloš 81. Recenzija protiv ovoga Srpskog rječnika izigje prije od njega. Rj. 1 XI (*isp. poriče* Npr. 48). No šta ću pre da kažem? Straž. 1887, 382. Da, kad mu bude volja natrag ih (dukate) uzeti, na dva mjeseca prije javi. DM. 252. *vidi* prijed, pregre, prigje; prvo, prvoč. — b) *prije nego, vidi* nego 2c. *isp.* pred II. *pred što će... — c) prije dok ne... prije dokle ne:* Niti ćeš se s tim detetom što ti je pod srećm pre rasti dokle ruku preko tebe ne prebacim. Npr. 56. Nijesu prije hteli presugjivati, dok i onu drugu dvojicu ne saslušaju. Danica 2, 133. Mušieki prije, dok se nije sa mnom udružio... nije tražio... Ogd. na ut. 27. *isp.* dok I, dokle 2. — 2) *che, d. i. leichter, prius, potius:* prije će dati meni nego tebi. Rj. *kao volji, lakše:* Car nama ne vjeruje, a vama će vjerovati prije. Danica 3, 151. Mjesto: »bob mi nigda ne prija«, Srbin bi prije kazao: bob mi udi. Pis. 43. Slavenski će ga prije navesti na pogreške, nego će mu pomoći. 50. Koji prije čine prepiranja nego li Božij napredak u vjeri. Tim. 1, 1, 4 (*magis quam, mehr als*).

prijèboj, *m.* — 1) (u Budvi) što dijei jednu sobu od druge, *die Scheidewand, paries intergerinus, cf. pretin, pregrada.* Rj. *vidi* i tin, perda. — 2) (u Hrv.) u vodi od kolja i pruča radi lovjenja ribe, *Art Fischzaun.* Rj. — *prijèboj, od osnote kaja je u prebiti.*

prijècac, *prijècaca, m. (u C. G.) der gerade, nächste, kurzeste Weg, proximum, cf. prećac: otišao prijècaceu. Rj. prijèčki put.* — Ne gliba(j) kad imaš prijècac suh. D'osl. 72. *isp.* naprèćac.

prijèćanje, *n.* Rj. *verb. od 1) prijèćati, 2) prijèćati se.* — 1 a) *radnja kojom tko prijèća što, n. p. opanke (das Binden [der Opanken] in die Quere [über zwerch], consartio transversa, Rj.). — b) radnja kojom tko prijèća kome što.* — 2) *radnja kojom se tko prijèća na koga (das Ansehen über zwerch, aspectus torvus, Rj.).*

prijèćati, *prijèćam, v. impf. Rj. v. pf. sloč. isprijećati, zaprijèćati, za postanje isp. prijeko, poprijeko.* — 1 a) *n. p. opanke, über zwerch binden, per transversum ligo.* Rj. — b) *prijèćati kome što, kao smèlati mu: I ja bili konja jezdiu, ma mi kosoci u plunini prijèćaju.* D'osl. 28. *Prijèća mu put slavnica.* 101. *isp.* prepreka. — 2) *sa se, reflects, na koga, einen schel ansehen, oblique intueor.* Rj. *prijèćati se na koga, kao poprijeko ga gledati.* — *Prijèćas se kako vlaška nevjesta.* D'osl. 101.

prijèćnik, *m.:* Kroz cijelu našu zemlju (u prijèćniku) ima 1720 milja, dakle do njene sredine 860 milja. Priprava 101. *Durchmesser, diametros.*

prijèćnjak, *m. der abgelaucene Fuss eines bratenden Lammes, der als Haken den ausgeweilteten Bauch zusammenhält, pes agni resectus, et fibulæ loco ventrem continens, cf. zaponjač.* Rj. *što se osiječè jagrijetu od noge, pa se njime sapne gdje je rasporeno. vidi* i pa-

prčak, spinjatak. — *priječnjak* (adjektivu pred ja-
osn. u *prijek*). Osn. 269.

priječnje, *n. das Drohen, minatio*. Rj. *verb. od*
prijetiti, radnja kojom tko prijeti (kome). *isp.* prijetnja.
— U obećanju ne uzdaj se, a *od priječnje* ne boj se.
DPosl. 141.

priječer, *m.* (u Dubr.) *der Kampf, pugna, cf.* prije-
gon: kad je bio nekakav *priječer*, onda je ovaj grad
izgoreo. Rj. *priječer, t. j.* prijetjer, *kao borba, kad*
se ljudi pretjeruju, pregone.

priječci, *priježjēm, v. pf.* Rj. *priječci, prije-jti, isp.*
iči, u isl. govoru preći, pręjēm, vidi preći; preljeći,
preljesti, isp. presamariti, v. impf. prelaziti. — **1**) *n. p.*
preko vode, preko brda, hinübergehen, transeo. Rj.
— Posten se čovjek ne može povampiriti, već ako da
preko njega mrtvu preleti kuka tica, ili drugo kakvo
žirvinče priježje. Rj. 79a. Tako na ostale starješine
priježje ime gospodin. Rj. 95b. Ljudi Turskoga zakona
prešli u Rimski zakon. Rj. 495b. Premostiti, *priječci*
vodu mustom. Rj. 576b. *Prečarši preko čuprije dogje*
u jedno selo. Npr. 89. *Brže pregju na onu stranu*.
139. Dogju na nekaku veliku rijeku i ne mogu *priječti*.
222. *Priježjoše u zemlju Njemačku*. Npj. 4. 207. Pa ću
šajke spustiti niz Drinu . . . na Tičaru s vojskom
Drinu preći. 4. 239. Pisari u prvom su redu bili
prečarši odovud učeni ljudi. Nov. Srb. 1817. 663
(odovud = iz Austrije u Srbiju). Drži se za nesreću,
kad zec prečje put. Npj. 4. XLII. *Otuda je prečao*
na dijalekte Srpskoga jezika. Straž. 1886, 1288. On
otide od njega, i *priježje jedno potrkalošte*. Tada
reče . . . Car. II. 5, 19. Poturčivši se opet *priježje*
k pravoslavnoj vjeri. DM. 102. Kako te *zemlje prije-*
gjoše od Srbije k Bosni, tako i dauk priježje s njima
od srpskih vladalaca na bosanske. 235. Osim riječi
prešihje iz tudjinstva . . . ostalo ih je malo samo
nespomenutih. Korijeni 22. — **2**) *überlaufen, evundo,*
n. p. vino preko kace, jelo preko lonca. Rj.

prijed, (po juž. kraj.) *vidi prije*. Rj. i *syn. ondje*.
— **1**) *praepos.*: Da bi mene ne rodila majka, ako
joj se osvetiti ne ću *prijed sabu i zore bijele!* Npj.
1. 474. Ljubovca . . . koja će ti tamnjēt u tamnicu
prijed, brate, reda i bremena. Kov. 105. — **2**) *adv.*:
Al' je *prijed* Ture dolazilo. Vrni likce koje *prijed*
bilo. Rj. Te će odmah biti kao što je *prijed* bila.
Npr. 132. Da je vigju još jednom *prijed nego ti*
umrem. 250. Tako se čitapu ne klanjao, a *prijed* mi
Bog dao smrt! Posl. 310. Dužnost je moja bila *prijed*
zahvatiti vašoj svjetlosti na ovome. Javor 1885. 439.

prijedjel, *m. vidi predjel, kraj, meteh: Gegend,*
Landschaft, regio. — Jezera, *prijedjel prije* u Herce-
govini sad u Crnoj Gori. P. Budmani. ARj. IV. 637b.
Od Durmitora do Pirlitora i od Tepaca do Šaranaca
ima preko 40 jezera; s toga se taj cio *prijedjel zove*
»Jezera«, a ljudi »Jezerci«. Glas. 40. 38.

prijedjevak, *prijedjevka, m.* (u Hrv.) *vidi prezime,*
cf. pridjevak. Rj.

prijedlog, *m. prijed-log, isp. predložiti.* — **1**) *u*
gram. praeposito: Osim oštrog glasa na *predlogu*,
imaju na drugome slogu glas sa znakom ̂, *n. p. prđ-*
džla. Posl. XLII. U složenom (obliku) s *prijedlogom*
koji se svršuje na suglasno dolazi i dodano. Istor.
386. Osim priloga, *prijedloga*, saveza i uslika sve
druge riječi mijenjaju oblike. Obl. I. — **2**) *der Vor-*
schlag, Entwurf: Napominjem . . . da je nekoliko
predlogu bilo izrugano. O Sv. O. 29. Hoće li skup-
ština primiti *prijedlog vladin o gvozdenom putu!*
Pom. 100.

Prijedor, *m.* — **1**) planina u Turskoj krajini koja
se nastavlja od Kozare. — **2**) varošica blizu te pla-
nine. Rj.

prijedor, *m. vidi proder, pridori*. Rj.³ *vidi i kila,*
presega.

prijeglavica, *f.* (u Grblju) na jarmu načinjeno da

se oje može primaći k jačemu volu, da bi slabijemu
bilo lakše: Poginu kao vo *na prijeglavicu* (Posl. 250).
Rj. — *prije-glavica, (pre-), drugoj poli osn. u glava*.

prijegon, *m.* — **1**) *der Kampf, pugna, cf. priječer*.
Rj. *vidi prijetjer, kao borba.* — Opomenite se *pre-*
gonu između Radoslava i Vladislava. Vid. d. 1862,
18. — **2**) *vidi član* (u vinogradu). Rj. *svaki od dije-*
lona u koje se razdjeljuje vinograd. — *prije-gon* (*u*
istoč. govoru pre-gon), *isp. pregnati, pregniti*.

prijehod, *m.* (u Crmn.) lagja koja prenosi što, *das*
Transportschiff, navigium vectorium. Rj. *prije-hod,*
isp. prehoditi. — Pristan, mjesto gdje pristaju *prije-*
hodi. Rj. 598b.

prijehranak, *prijehranaka, m. vidi prijeranak, što se*
prehrani (prečura) preko zime. — hrana, pohrana . . .
priehranak. Korijeni 217.

prijek, *prijeka (prijekl) adj.* *n. p. čovjek, schroff,*
asper. Rj. *suprotno blag*. On gjevojevi *prijeke rječi*
kaže: Kučko jedna, a ne čeri moja! Npj. 2, 381.
Odgovor blag utišava gnjev, a *riječ prijeka* podiže
srdnju. Prič. 15, 1.

prijekl, *adj.* — **1**) *gerade, nächste, kürzeste, rectus,*
proximus, n. p. put, lijek; prijeka smrt, plötzlich,
repentinus. Rj. *comp. preći.* — Od jednoga kraja do
drugoga ove megje *prijekijem putem* ima oko četiri
dana hoda. Rj. 79a (*suprotno* zahodni put. *vidi za-*
hodan). Svjetuj mene, moja stara majko, kuda mi je
sad *iči najpreće*. Npj. 2, 363. Grad se plijeni, a baba
se česlja. (Kad se ko zabavlja kakijem besposlicama
kad bi trebalo što mnogo *preće* raditi). Posl. 45. Uz
barjake ostanu samo oni, koji nijesu *prečegu* puta
imali svojoi kući. Danica 3, 198. Njega *bi najpreće*
bilo predati u Beograd. 1, 26. Da li se u ovome, za
svako društvo ljudsko najprećemu poslu postavila
kakva uredba. 5, 49. Mislim, da je *društvu* sad *naj-*
preće, da ono samo narodni jezik naš pozna. Pis. 26.
Po tome su taki *argumenti najpreći*. GPN. 4. Pripada
megju *najpreće* potrebe. Rad 5, 197. — **2**) *koji ide,*
prostore se poprijeko, quer-, transversarius, suprotno
džun. — U sremskim selima ima ponajviše samo
jedan šor duž celog sela: »dužni šor«, a drugi ga
proseca (obično kod crkve): *preki šor*. ARj. II. 912b.

prijeklad, *m. der Seitenstein am Herde, damit die*
Klotze nicht auseinander fallen, saxum continens
ligna super foco (in den Bauerküchen), cf. prijekladnik.
Rj. *kamen sa strane na ognjštu (u kuhinjama se-*
ljačkim), da ne bi drva spala sa podglarka, vidi i
prekladanj, zglavac, prije-klad (ist. preklad). — Tako
sijedu kosu ne plela na očino ognjište (ili *prijeklad!*
(gjevojačka). Posl. 310. Značenje (korijenu) *metali,*
odatle starljati, slagati: klasti . . . *prijeklad, prije-*
kladnik. Korijeni 251.

prijekladnik, *m.* (u C. G.) *vidi prijeklad*. Rj. *vidi*
i prekladanj, zglavac.

prijeklet, *m.* (u C. G.) *vidi pregradak*. Rj. i *syn.*
ondje, prije-klet (pr-eklet), isp. kljet, dem. preklečić.

prijeko, Rj. *adv.* — **1**) *hinüber, trans:* otišao *prije-*
kjo (n. p. iz Srbije u Srbiju ili iz Srbije u Srbijem).
Rj. — Nemoj noćas noćiti u polju u pustinji, nego
prijegji prijeko. Sam. II. 17, 16. — **2**) *prijeko lud,*
gar, plunc. Rj. *kao pre-, veoma, vrlo:* Car čujući to
i videći *prekoljepu ujevožku* obraduje se i obeća joj
da će je vjenčati. Npr. 260 (= *prijeko lijepu*). Što
je *prijeko potrebno*. O Sv. O. 14. Ali su za to oni
prijeko potrebna dopuna ostalijem zbirkanu. Rad
13, 231.

prijekor, *m. der Vorwurf, approbrium:* Prijekor
je grgji od smrti (Posl. 262). Rj. *prije-kor, isp. pre-*
koriti, vidi korba, ukor, ukorba. — Probudiće se,
jedni na život vječni a drugi na sramotu i *prijekor*
vječni. Dan. 12, 2. Vladika po kratkoj molitvi da bi
Gospod dao da *bez prijekora* osveti novu crkvu, po-
kropi s obje strane ploču. DP. 337.

priječōran, **priječōrna**, *adj.* prekoren, *beschimpft*, *opprobriosus*, *cf.* prekoran: *Priječorna* biti do vijeka. Ostaćemo vazda *priječorna*. Rj. *vidi i* ukoran. — Ciganska torbica *priječorna večera* a poredni ručak. Posl. 344. Sin sramotan i *prijekoran* upropašćuje oca i odgoni mater. Prič. 19, 26. Našavši te na polju poljubila bili te, i ne bili bila *priječorna*. Pjes. nad Bj. 8, 1.

prijelaz, *m.* Rj. *isp.* prelazak. — **1)** na vodi, *die Furth, vadum*. Rj. *isp.* brod 1. — Skakalo, *prijelaz* na vodi gdje se prelazi s kamena na kamen. Rj. 685b. — **2)** na plotu, *der Uebersteig (östeir.) über eine Hecke, die Steige, transcensus in sepe*. Rj. — Nogo-stup, **2)** *prijelaz* preko plota gdje se samo prekora-čuje. Rj. 123b. — **3)** u umnom smislu: *der Ueber-gang, transitus*: (Hrvati) kojih je jezik kao *prijelaz iz Kranjskoga u Srpski*. Kov. 7. To su umještva vrlo zapletena, i mnogo se znanja ište da se pronajgu svi *prijelazi*, preko kojih su prelazila, dok su postala ovaka kako su danas. Priprava 149. Ali je jezik njihov (kajkavaca) *prijelaz od novoga slovenskoga na naj-bliži susjedni*. Dioba 5.

prijelag, *m.* njiva neugarena, n. p. ovas ne može na *prijelogu* dobar biti. *cf.* ledina. Rj. *vidi i* preložnica, cjelica, živica 2. *prije-log*, *njiva koja je preložala*.

prijelom, *m.* n. p. gdje se *prelama* kakva planina pa na drugu stranu ide na niže. Rj.³ — *za postanje isp.* prelomiti.

prijemet, *m.* vino koje se otoči ispod leda. Rj. *prije-met. isp.* premetnuti, premetati.

prijenos, *m.* *der Umgang, die Umtragung des Kelches und der Patene in der Kirche, circumlatio poculi sacri. cf.* vahod. Rj. *prije-nos* kad se što *pre-ne*, *prenosi*, n. p. *putir i* *diskos* po crkvi.

prijenuti, *prijenēm*, *v. pf.* (u Boci) *vidi* prionuti. Rj. *pri-jenuti*, *pri-onuti*. Rj. *pri-jenuti*, *pri-onuti*. *v. impf.* *pri-anjati*. — **1)** *kao* *prijepiti se*: Pogje da uzme štap; ali kako ga se prihvatiti, *prijeni* mu jedan prst pri njemu. Npr. 149. Al' mu desna usahnula ruka a *pri ruci sablja prijenula*. Here. 21. — **2)** *na što ili za što*: No na uris' Turci *prijenuše*. Npj. 5, 117.

prijepék, *m.* *vidi* prepečenica. Rj. *prije-pek. isp.* prepeći. *vidi i* prepeka, *prepečena rakija*.

prijépis, *m.* Rj. *prije-pis. isp.* prepisati, prepisivati. — **1)** *die* *Konscriptio, conscriptio*. Rj. *kao* *popis*: Pokupi mi po vašoj Udbini Udbinskih na glasu junaka na *prijepis* pet stotina druga. Npj. 3, 110. Izigje zapovijest od cesara Avgusta da se prepíše sav svijet. Ovo je bio prvi *prijepis* za vladanja Kirinova Sirijom. Luk. 2, 2. Kad Joav pokaže caru *prijepis od jedanaest plemena*, David se prepadne. Prip. bibl. 76. — **2)** *Abschrift, copia*: Parija 2) *Abschrift, copia. cf.* *prijépis*. Rj. 48a. Ovo pismo poslao je u *origi-nalu* (a ovaj odgovor na nj u *prijepisu*). Sovj. 19. Ovo je *prijepis od knjige*. Jezdr. 5, 6. Pismo Uroša V nije ništa drugo nego *prijépis s pisma* Dušanova. DM. 213. Pokazuje da je u njemu (u rukopisu) *prijépis vrlo rjevan*. Star. 1, 5.

prijéplet, *m.* *prije-plet. isp.* preplesti, prepletati. — *Grešpa. vidu* šupljika, česma, *prijéplet*. Rj. 101a. *prepletni rez* na rukavima od košulje. *vidi i* rasplet, splet, kubruz.

Prijépoljac, *Prijépoljca*, *m.* *Einur von Prijepolje*. Rj. *čovjek iz Prijepolja*.

Prijépoljčec, *Prijépoljčeta*, *n.* moniče ili dijete iz Prijepolja: Bježi javno moniče *Prijépoljčec*. Rj.

Prijépolje, *n.* grad i varoš u Hercegovini (na rijeci Limu): Pa kad dogđeš *Prijépolju* tvome. Rj.

prijéranaak, *prijéranka*, *m.* *vidi* izvoda. Rj. *prije-dh ranak, što se prehrani (prečuva) preko zime. vidu* *prijéranaak*. — Od koga povrća nijedan struk prvoga ljeta ne preraste i ne ucvate, od onoga se u jesen ostave izvodi ili *prijéranci*, pak se na proljeće nanovo

posade te prorastu i ucvate, i tako se izvede sjeme. Rj. 220a.

prijérov, *m.* *der Graben, die Furche im Weinberge, fossa vineae*. Rj. *prije-rov. isp.* preroviti, *brazdu u vinogradu*.

prijésad, *m.* Rj. *prije-sad. isp.* presaditi. — **1)** (u Boci) što se presagjuje, n. p. voćka kakva, *vidi* *presada*. Rj. *isp.* *presadnica*, *prisad*; *sagjenica*. — **2)** (u Baranji) *vidi* *prijésjed*. Rj. *peće* za *priplodak*.

prijésadnica, *f.* mlada voćka koja je za presagjivanje, *der Setzling, tulcola. cf.* *prisad*. Rj. *isp.* *prijésad 1, i syn. ondje*.

prijésan, *prijésna*, *adj.* n. p. meso, *prijésno* meso, *rohes Fleisch* (koje nije soljeno ni sušeno), *mlijeko* (koje nije kiselo), *hljeb* (koji nije kiseo, n. p. pogača), *riina* (koja nije stara, nego odmah kad se čovjek rani), *kupus* (koji nije kiseo, nego onako zelen), *koža* (koja nije suha, nego onako odmah kad se skine sa živinčeta), *frisch, recens*; bez (koji još nije ubijeljen) *ungebleichtes Leinwand, linteum non insolutum*. Rj. *prijésan. vidu i* *táze³*, *frešak*, *frišak*, *vrišak*, *maloprešnji*, *prvašnji*, *skorašnji. prijesan* (upravo *skorašnji*, po tom ne *preragju*): *prijésnac*, *presnoća*. Korijeni 285. — Pogača i *priganica* nijesu u kvas nego u *prijésno*. Rj. 497b. Hranilo se (dijete) *prijésnijem korijenjem*. Priprava 43. A da su (prvi ljudi životinje) sve *prijésne* i bez začina jeli, to se razumije i po sebi. 152. *Tijesto* ponesu *prijésno*. Prip. bibl. 43.

prijésjed, *m.* *die* *Nachzucht (von den Bienen) zur Fortpflanzung, fetus apum, relietus propaginis ergo*: 1 sto suda čela *prijésjeda*. Rj. *prije-sjed. vidu* *prijésad 2. peće* za *priplodak*.

prijésjek, *m.* oko u ambaru, *die Abtheilung, das Fach (im Maqzin), locus*. Rj. *prije-sjek. isp.* *pre-sjeći*. — Sedoh, *zamišljen*, u svoj *presek*. Zlos. 79 (*coupé*). *vidi* *pregradak, prijeklet*.

prijéslačci, *prijéslačakā*, *m. pl. vidu* *preslačci*. Rj. *vidi* *oklizotine, poslastice, slatkiši*.

prijésnac, *m.* (po juzopaz. kraj.) *Art Kuchen, placenta genus*: Svačem ima *prijésna*, a *prijésnac* lopar (Posl. 279). Rj. *nekaka pogača što nije u kvas* nego u *prijésno*. Lud bi dva *prijésnaca* izio; a tko bi mu ih dao, *lugji* bi bio. DPosl. 57.

prijésto, *prijéstola*, *m.* **prijéstol**, *m.* **prijéstolje**, *n.* *der Thron, thronus*. Rj. *prije-stol*. — Tako mi *prijéstolu* *Božjega!* Posl. 304. *Stupi na prijestol* Srpski Lazar. Danica 2. 75. *Bogorodica, koja stoji na prijestolu nebeskom*. Kov. 70. Tako car sjedi kao i ostali ljudi, ali se njegova stolica ne zove stolica, nego *prijesto*. Priprava 72. *Srže s prijestola* dva nezakonita otimača... *na prijesto sjede* Nemanja... *održu se na prijestoln*... *sinovi stupali na prijesto*. DM. 3. *Pravo naslijediti prijesto*. 11. *Časna trepa* ili *prijéstol* *Hrista cara*. DP. 10.

prijéstolnū, *adj.* *što pripada prijestolu*: *Thron-, thron-*. — Državne stvari još ne *nadjačase* u porodici starih računa *oko prijestolnugu nasljedstva*. DM. 14. Vjenčanje i *velikožupansko dostojanstvo* bješe *sastavljeno* sa *starještvom i prijestolnū mjestom* *cijeje* *Srbije*. 18.

prijéstolnica, *f.* *prijéstolna varoš*: Okrenu *mnoge crkve u prestolnici* i po *kraljevini* u *jedinstvo* s *rimskom crkvom*. Glas. 21, 287. Iz ove *prestonice* *Bosanske* (iz Sarajeva) *tekar* ču ti pisati. Zlos. 142.

prijéstup, *m.* Rj. *prije-stup. isp.* *prestupiti, prestupati*. — **1)** ove je godine *prijéstup, heur ist ein Schaltjahr (weil dadurch die Feuertage um einen Tag weiter hinausrucken), est annus intercalaris*. Rj. *isp.* *prijéstupni*. — Ove godine (koje nije *prijéstup*, i zato ima samo 365 dana) *vлада* *planeta Jupiter*. Danica 1, XIX. — **2)** *vidu* *prestupak*. Rj. — *Prijéstupom zakona* *sramotiš* *Boga*. Rim. 2, 23. *Neka donese na žrtvu* *Gospodu* *za prijestup, kojim je zgrješio*, *dvije grlice*. Mojs. III. 5, 7. *Kad se učini pri-*

jestup. DM. 302. Kad je u kriminalnom prijestupu zatvor mogao pomoći da se dokaže licem. 307.

prijestupni, adj. što pripada prijestupu 1. — Prestupnoga godišta bregjijih žena muževi se raduju. DPost. 100.

prijestupiti, adj. (u Dubr.) vidi jregjašniji. Rj. (od prije). Osn. 206. isp. prošasti, prošavši, prošli.

priještak, m. nekaka planinska trava, v. *Art. Pflanze (geflogelter Geisklee*. Rj.³), herbac genus (*genista sagittalis* L. Rj.³). Rj.

prijet, m. (u Boči) kad od velikoga truda zaboli iza pleći, *der Stich in der Schulter, punctio*. Rj. isp. usjed. — *Daničić*, Korijeni 285. *dovodi riječ od kovljena od koga je glagol -prijeti*, značenje (korijenu) udarati, bosti: *prijet*.

-prijēti, přēm, glagol ne dolazi ovdako prost, nego samo sastavljen: *dō-prijeti*, o-, oda-, po-, pri-, u-, za. a. odu-, podn-. v. *impf. slož.* *dō-pirati*, *ō-pirati*, itd.

prijētiti, prijētīm, v. *pf. drohen*, minor. Rj. v. *pf. slož.* *po-prijētiti*, *pri-*, *za-*; v. *impf. slož.* *po-priječivati*, *pri-priječivati*. — *Mačija* za njom *preteći pesuicom* rekne: *Čekaj nesrečo!* Npr. 135. *Batina ima dva kraja*. (Kad ko *prijeti* kome *da će ga tući* . . .). Post. 11. *Koji mnogo prijeti*, slabo ovjega. 113. *Kakva to može biti vojska od drugoga naroda i zakona, kojom nam car prijeti?* *Dauica* 3. 153. *Dva slijepea povikaše govoreći: pomiluj nas Gospode! A narod prijēčeše im da učite*. Mat. 20. 31. *sa se, pass.*: *Ako je muka trpjeti*, nije pamtiti. (Kad se *prijeti osvetom*). Post. 1. *Jednu manje!* (Kad se kome *ostro prijeti* da ne govori više. *Gledaj: Jezik za zube*). 113.

prijētjer, m. vidi *prijēcer*. *isp.* *pretjerati*, *pretjerivati*. vidi i *prijegon*. *kao borba*.

prijētinja, f. *die Drohung*, *minac*. Rj. *isp.* *priječnje*. *za nast.* *isp.* *ēčnja*. — *Pri-prijētiti*, s *prijetnjom* preporučiti da se što učini ili ne učini. Rj. 596a. *Učiniti na koga ršum*, ili udariti ga ršumom, t. j. *porikati na nj s prijetnjom*. Rj. 658b. *Ta otmica ostane samo gola hvala i prijetnja*. Npj.¹ 1, XXVII.

prijētop, m. *das Fett*, *das von einem Schwein (z. B.) beim Braten heraussträufelt, adips qui desluit a carne que assatur*. Rj. *prije-top*, *isp.* *pretopiti*. *ona mast što kaplje, kad se n. p. brat peče na ražnju*. vidi *kapljevinu*.

prijētran, adj. *fett (zu essen)*, *widrigfett*, *pinguis*: *jezulja je prijetrana*. Rj. vidi *otužan*, *usovan* 2. *prijetrano n. p. jelo*, *na koje se ajtko gadi*, *što je vrlo masno*.

prijēvara, f. Rj. *prije-vara*. *isp.* *prevariti*. — 1) *der Betrüg*, *dobus*. Rj. vidi *varancija*: *hila*, *himba*, *munitva*, *podvala* 2. — *Boje li se od Crnogoraca*, *moremo li lasno udariti ja na silu ja na prijevara*. Npj. 4, 419. *Dogje brat tvoj s prijevaram*, i *odnese tvoj blagoslov*. Mojs. I. 27, 35. *Usta si svoja pustio da govore zlo, i jezik tvoj plete prijevare*. Ps. 50, 19. *u ovom je primjeru prijevara onaj ko prevari*: *Da mi ne rečeš do posle: prevara što me prevari jošte u dvoru taštinom*. Npj. 1, 5. — 2) *ubiti koga iz prijevare*, *meuchelmörderisch, ex insidiis*. Rj. *kao iz zuspjede*. — *Ubio ga kurvarski, t. j. iz prijevare*. Rj. 316b. *Svjetovaže se kako bi Isusa iz prij varc uhvatili i ubili*. Mat. 26. 4. *Iz prijevare hoteći pobiti slugu Valove*. Car. II. 10, 19 (*mit Hinterlist, insidioso*).

prijēvaran, *prijēvarna*, adj. *falsch, fultus*: *Ne boj mi se Karafet-Osmane*, *ono mi je prijevarena straća*. *Ema Janko ide prijevarno*. Rj. vidi *himben*, *lažan*, *lažljiv*, *isp.* *prevarljiv*, *varljiv*. — *Sinovi Jakovljevi odgovoriše prijevarno*. Mojs. I. 31. 13. *Ustavljaj jezik svoj oda zla, i usta tvoja od prijevarene riječi*. Ps. 34, 13. *Ljepkost je prijevarena* i *ljepota tašta*. Prič. 31, 30. *Liveni likovi* . . . *Taština su, djelo prijevarno*. Jer. 10, 15. *Srce je prijevarno više svega i opakog; ko će ga poznati?* 17, 9.

prijēvez, m. u *južnom govoru prema riječi u ist. govoru prévez*, *koju vidi*. *biće prijevaz*, *ono čim žene glavu prevazuju*. vidi *prevazati*, *isp.* *povezati*.

prijēvjes, m. Rj. *prije-vjes*, *isp.* *prevjesiti*. — 1) *der Schleier*, *velum*: *I Grnicu mlada prevjesiše, pod prijevjes sablju pripasaše*. *Sedam snaha sedam prijevjesa*. Rj. vidi *duvak*, *prekrivalo*, *veo*, *isp.* *zavjes*. — *Nagjoše me stražari, uzeše prijevjes moj s mene*. Pjes. nad pj. 5, 7. — 2) (u nab. Rudn.) od *platna što u žena visi od kape* *niz legja*.

prijēvod, m. *prije-vod*, *ist.* *prévod*, *isp.* *prevesti*, *prevoditi*; *die Uebersetzung*, *translatio*, *conversio*. — *U prevogjenju svake knjige dužan je starati se da prijerod biće rjevan*. *Nov. Zav. I. Sobjstvenik*: *ovo je od slova do slova prerod Njemačke riječi der Eigenthümer*. Pis. 44. *Talijim prevod naših pjesama na njemački jezik*. *Stráž*. 1887, 281. *Prijerod Dušanova zakonika na druge jezike*. *Rad* 15, 178.

prijēvornica, f. *der Querhulken (z. B. beim Thore) trabs transversa*: u *Srbiji* po *Turskome* običaju *dućani se zatvoraju prijevornicama*. Rj. *prije-vornica*, *isp.* *prevreti*, *isp.* *Korijeni* 195. *vidi romazin*. — *Šip*, *ono gvozdje što se na njega nabije eraza ili prijevornica*, *te se o njemu objesi katanac*. Rj. 839b. *Jer se zatvorio ušavši u grud, koji imu vrata i prijevornice*. *Sam.* 1, 23, 7.

prijēvoz, m. *die Ueberfuhr*, *das Fahrgeld*, *naulum*. Rj. *prije-voz*, *isp.* *prevesti* (*prevozem*), *prevoziti*. — 1) *plata za prevoženje*; *das Fahrgeld*, *naulum*. — 2) *mjesto gdje se prevози*: *Osim carine za trgovinu*, u *sprskim su zemljama bile i druge*, *n. p. deseci*, *plaćanje za putove*, *brodove*, *mostove*, *na vratima*, *prijerocimu*, *po gradovima* . . . *što se sve zvaše carina*. DM. 244.

prijin, adj. *der prija*, *amicus*. Rj. *što pripada prijii (prijateljici)*.

Prijo, m. *ime muško*. Rj. vidi *Priboje*. — *Prijo* (osn. u *Pribisar*). Osn. 70. *taka hyp. kod Bajō*.

prikala, f. (u Dubr.) *der Reif*, *pruina*, *cf. slana*. Rj. *pri-kala*, *u proljeće i u jesen suzrlu rosa*. vidi i *rosada*. *isp.* *čić*, *inje*, *sjeverina*.

prikaz, m. **prikaza**, f. vidi *dar*: *Don'jeće mi od zlata košulju*, *tebi ću je na prikazu dati* (*isp.* *Don'jeće mi od zlata košulju*, *tebi ću je na darove dati*). Npj. 1, 610. Rj. *pri-kaz*, *pri-kaza*. *isp.* *prikazati* 1. vidi i *poklon* 1. *syn.* *kod dar*.

prikāzanije, n. *das Vorzeichen*, *ostentum*. Rj. *kao čudo* 2. — *Ona šta će, da je otac ne vjenča i da pas pasu kao prikāzanije ne kazuje*, *naumi da nabije sama sebe*. Npr. 115. *Tako se od mene prikāzanije ne učinilo da pas pasu kazuje!* Post. 310. *prikāzanije sa starim nast. mjesto prikāzanje*. *isp.* *bogojavljenje* i *bogojavljenje*.

prikāzati, *prikāžem*, v. *pf.* Rj. *pri-kazati*. v. *impf.* *prikazivati*. — 1) *darbringen*, *offero*, *cf.* *pokloniti*. Rj. *isp.* *darovati*. — 2) *čast*, *herzöllen*, *recito*, *re-reusco*. Rj. *isp.* *prikazivač* . . . *Tako on prikazu svačiji prilog*. *Zloš.* 305. *oramo će ići ovaj primjer*: *Nastojaoe vam koliko sdaćnu ljubav u dočeku prikazati*, *toliko s ljudskijem govorom svakome počast dati*. *Kov.* 52. (s?) — 11. *sa se, reflsks.* — 1) *erscheinen*, *appareo*: *Bolje se pošteno skriti no samotno prikazati*. (Osobito se govori, što se tiče časti i dočeka). Post. 26). Rj. *kao pokazati se*. — *Ovo dvoje gjece igrajući se jedan dan po jednoj livadi prikāže im se jedan mladić u bijelijem haljinama sa zlatnijem krilima* — *a ovo je bio anđeo Božji*. Npr. 235. *Kad dogjemo na Cetinje ravno*, *ne ćemo ih u oči gledati*, *ni od stida među njima doći*. *Čim ćemo se njima prikazati?* Npj. 5, 375. — 2) *prikazalo mi se*, *es ahnt mir*, *prae-sagio*. Rj. *kao slutio sam*.

prikazivač, *prikazivāca*, m. *kajī (na dući) prikazuje što*. — *To je prikazivač, šanu mi popa — slušaj ga*. — *Naš komšija Stevan, reče prikazivač držeći u*

ruci torbu — doneo jednu pogaču, čuturu vina i pečenu kokoš ovom domu na žalost! da Bog da, da mu se vrati na radost! — Tako on prikaza svačiji prilog. Zlos. 305.

prikazivanje, *n.* Rj. *verb.* od I. prikazivati, II. prikazivati se. **1.** **1)** radnja kojom tko prikazuje čast (das Herzhählen, recensio. Rj.). — **2)** radnja kojom tko prikazuje kome što (vidi poklanjanje 2. Rj.). — **11.** stanje koje bira, kad se kome prikazuje (das Ahnen, Vorbedeuten. % portendere. Rj.).

prikazivati, prikazujem, *v. impf.* Rj. pri-kazivati. *v. pf.* prikazati. — **1.** **1)** t. j. čast, herzhählen, recito. Rj. *isp.* prikazivač. — **2)** *vidi* poklanjati. Rj. *vidi* i poklonjati, derivati (kome što). — **11.** *sa se, refleks.* ahnen, praesagio. Rj. prikazuje mi se, slutim.

prikićivanje, *n. verb.* od prikićivati. radnja kojom tko prikićuje što (u što).

prikićivati, prikićujem, *v. impf.* pri-kićivati, kao kiteći primetati što u što. *v. impf. prosti* kititi. *v. pf.* prikititi. — Ona vije dva vijena... koji Kostu namjenjuje, u nj mi zdravlja prinizuje, koji P sebe namjenjuje, u nj bisera prikićuje. Kov. 63.

prikitiiti, tim, *v. pf.* pri-kititi. kao kiteći primetnuti što u što. *v. impf.* prikićivati.

prikivāčka, *f.* (u vojv.) komad kože što se metne na peticu, te se utvrdi klincima, Absatzfleck. Rj. *isp.* prikivati.

prikivānje, *n.* das Anschmieden, adcusio. Rj. *verb.* od prikivati. radnja kojom tko prikiva što.

prikivati, prikivām, *v. impf.* anschmieden, adcusio. Rj. pri-kivati. *prosti v. impf.* kovati. *v. pf.* prikovati. — Odgovor ovaj nije ni štampan, a nije ni prikivan po zidovima, nego samo prepisivan i čitan. Sovj. 86. *sa se, pass.*: Moroklina, klinac kojim se šina prikiva. Rj. 368b.

1. prikladan, prikladna, *adj.* — **1)** schön, musterhaft (dem Körper nach), pulcer, formosus. Rj. kao ljep. *vidi* pristannu, pristao. — Lice bez mozga. (Kad je ko prikladan, a bez pameti). Posl. 170. I u kolu seja Stojanova, veoma je stidna i prikladna. Npj. 3, 265. Gjegogj znade prikladnu gjevojkū, gjevojkam, je sreću izgubio, 5, 61. Arhimandrit je Stefan bio vrlo prikladan čovek: rasta tanka i visoka. Danica I, 5. — **2)** na koga. ānlich, similis, cf. nalik: Ima P gdegod devojka, koja j' na me prikladna. Ona je na te prikladna. Rj. *vidi* i nalican, prilican 3, sličan. *isp.* prikladati se.

2. prikladan, prikladna, *adj.* n. p. na svašto, geschlecht, aptus. Rj. *vidi* vičan, vješt (čemu ili u čemu), umjesan, umjetan. *isp.* prikladovati. U ovu vojšku... ali se izberu sve najprikladniji i najbolji, da bi Rusi vidjeli kaku dobru vojsku Srbi imaju. Sovj. 39.

priklādānje, *n. verb.* od prikladati se. stanje koje bira, kad se tko priklada k čemu.

priklādati se, priklādām se, *v. r. impf.* assimilari. Stulli. pri-kladati se, biti prikladan na koga: K raku se priklada, ko ide na zada. DPosl. 40. *isp. v. impf. prosti* klāsti, klādēm (ponere).

prikladovānje, *n. verb.* od prikladovati. Rj.

prikladovati, prikladujem, *v. impf.* n. p. prikladuje mu šogogj radi, t. j. ide mu od ruke, geltingen, succedo. Rj. *isp.* 2 prikladan

priklanjānje, *n. verb.* od 1) priklanjati. 2) priklanjati se. — **1)** radnja kojom tko priklanja što k čemu. — **2)** radnja kojom se tko priklanja kome.

priklanjati, ujam, *v. impf.* inclinare, flectere. Stulli. pri-klanjati. *v. pf.* prikloniti. — **1)** priklanjati što k čemu. *isp.* prikloniti. — **2)** *sa se, refleks.*: Na novo se stade priklanjati zapadnome sveštenstvu. DM. 20.

priklāpalo, *m. der* Plauderer, homo loquax, vitigator, cf. gaulo. Rj. koji priklapa, *isp.* blebetaš, i *syn. ondje*. — rjaci s takim nast. kod bajalo.

priklāpānje, *n. das* Plaudern, uagere. Rj. *verb.* od priklapati. radnja kojom tko priklapa.

priklāpati, priklāpām, *v. impf.* plaudern, in einem fort scherzhafte Dinge erzählen, uagor. Rj. pri-klapati, mnogo koješta šaljivo pripovijedati. *isp.* blebetati, i *syn. ondje. isp. v. pf.* priklopiti 2.

priklati, prikoljēm, *v. pf.* anstechen (ein Thier, das sterben will), macta. Rj. pri-klati živinče koje hoće da liše. *v. impf. prosti* klati. — Ako se dogodi da hoće kakvo živinče da se omrcini, a nema nikakova muškara da ga prikolje, onda žena... Rj. 272b.

priklīnēiti, čim, *v. pf.* (u C. G.) pribiti klincima, anageln, clavīs affigere. Rj. pri-klīnēiti. *v. impf. prosti* klīnēiti.

priklonit, *adj.* kao priklonjen, što se da prikloniti: Priklonitu glavu sablja ne siječe. DPosl. 101 (*isp.* Pokornu glavu sablja ne siječe. Posl. 253). — *za nast. i uke. isp.* sklōnit.

priklōniti, priklōnīm, *v. pf.* inclinare, flectere. Stulli. pri-kloniti, kao sklōniti koga na što, bewegen, permovere: No preko svega toga l'i ste i k oroj struci milostivo srce Vaše priklōniti. Spisi I, 4. — *v. impf. slož.* priklanjati.

priklōpiti, priklōpīm, *v. pf.* Rj. pri-klopiti. kao prost glagol ne nalazi se. *isp.* klopiti. *v. impf.* priklapati. — **1)** zudecken, operio. Rj. kao poklopiti. *sa se, refleks.*: Sjaju mu se toke na prsima, sinjgavom se strukom priklōpio, a tanani čibuk pripalio. Npj. 4, 506 (prigrudi se). — **2)** ein treffendes Wort worauf sagen, apte exipito dictum, contententer respondeo. Rj. valjano, prilicno kome reći što na što, prilicno, kako valja odgovoriti.

Priko, *n. adj.* prema Omišu na desnoj strani Cetine mjesto gdje su bile Poljičke velike škole za sveštenike. Rj. u zap. govoru; u južnom: Prjekō.

priko, *m. hyp.* od prijatelj. Rj. pri-ko. *vidi* taku hyp. kod cucko. *vidi* i prijak, i syu. ondje.

prikojasiti se, si se, *v. r. pf.* vorfallen, accido, cf. dogoditi se. Rj. pri-kojasiti se. *v. pf.* je i *prosti* kojasiti se. — Pripovjedi sve šta mu se prikojasilo, a ona mu se počne rugati i smijati. Npr. 124.

prikorizniē, *m.* (osobito po zap. kraj.) *vidi* pokorizniē. Rj. pri-korizniē. ono vrijeme (po korizmi) izmējju uskra i Gjurjjeva dne.

prikojtjeti, prikojtīm, *v. pf.* (u C. G.) *vidi* zagoreti. Rj. pri-kotnjeti. drukčije se ne nahodi ovaj glagol.

prikoivati, prikujēm, *v. pf.* anschmieden, adcusio. Rj. pri-kovati. *v. impf.* prikivati. — Grebenište, drvo na koje je greben nasagjen ili prikovan. Rj. 100a. Drugi dan osvanu na raskršćima na zidu prikorane presude, kako se Milenko i Petar izgone iz zemlje. Sovj. 55. Saul baci koplje govoreći: da prikujem Davida za zid. Sam. I, 18, 11. (Hristos) koji hješe na njemu (na krstu) prikovan. DP. 334.

prikrādānje, *n. vidit* dokradanje.

prikrādati se, prikrādām se, *v. r. impf.* *vidi* dokradati se. Rj.² pri-kradati se, krudom se prikućivati. *v. pf.* prikrasti se.

prikrajak, prikrājak, *m. n. p.* iz prikrajka, von der Seite, ex parte. Rj. pri-kraj(ak). kao mjesto što je pri kraju, sa strane. — Nekakav čovjek gledao iz prikrajka gdje je drugi novac zakopavao. Rj. 821b. Tada dotrči sestra djetinja, koja je u prikrajku stajala, i reče... Prip. bibl. 37.

prikrasti se, prikrādēm se, *v. r. pf.* herbeisichleichen, adrepro: Prikrade se ovčar od ovaca, te ukrade košulju devojci. Rj. pri-krasti se, krudom se prikućiti. *vidi* dokrasti se. *v. impf.* prikradati se. — Kad bude u večer, ta se baba prikrade pod jabuku, pa se podvuče pod krevet i onde se pritaji. Npr. 16. Te se krade od jela do jela, prikrade se do vode studene. Npj. 3, 188. Tako se prikradu sa tri strane u okō Madjanski. Prip. bibl. 58.

prikrēiti, prikrēīm, *v. pf.* pri-krēiti. *v. impf.* prikrēivati.

prikrčivanje, *n. verb. od prikrcivati. radnja kojom tko prikrcuje što.*

prikrcivati, prikrcujem, *v. impf. prikrcivati, kao krčeti dodavati. v. pf. prikrciti. v. impf. prosti krčiti.* — Prnjavorci da drže od nje (od zemlje) ono što su do sad držali, ali *pikrcivati* da ne sunju ništa. Rj. 395b.

prkrenuti, prkrenu, *v. pf. zumachen, claudo, cf. pritoriti: Ondar Bešo prikrenuo vrata.* Rj. prikrenuti. *v. pf. je i prosti krenuti. v. impf. prosti krenati.*

prikrciti, prikrcim, *v. pf. vidi nakrciti.* Rj. prikrciti. *v. impf. prikrcivati.* — Konjušari joj (lišici) dadu jedno ždrijebe, a ona njima kolače, ali *im dobro prikrci* da ni po što ne lome kolače dok ona ne prijegje preko onog brda... kad bi god polazila po travu i po vodu, svagda *bi prikrcila ždrebetu* da pazi na njezin glas. Npr. 77.

prikrcivanje, *n. vidi nakrcivanje.* Rj.

prikrcivati, prikrcujem, *v. impf. vidi nakrcivati.* Rj. prikrcivati *kome što. v. pf. prikrciti.*

prikriti, prikrijem, *v. pf. zudecken, operio.* Rj. prikriti. *v. impf. prikrivati. sa se, refleks. i pass.: Potajati se, sich verbergen, sich verstecken, abscondi, cf. prikriti se.* Rj. 552a. Mladić nabasa na nekako kolo krilatijeb gjevojaku, pa *se prikri* da ih gleda i sluša kako pjevaju. Npr. 219. Blago onima kojima se oprostiše bezakonja, i kojima *se grijesi prikriše.* Rim. 4, 7.

prikrivanje, *n. das Zudecken, operus.* Rj. verb. od prikrivati. *radnja kojom tko prikrieva što.*

prikrivati, prikrivam, *v. impf. zudecken, operio.* Rj. prikrivati. *v. pf. prikriti.*

prikrmiti, prikrmim, *v. pf. Rj. pri-krmiti.* — 1) *n. p.* u kraj lagju, dahinlenken, appello. Rj. *v. impf. prosti krmiti 2. isp. kma 2 (korman, dumen).* — 2) *vidi* nabaviti. Rj.

prikrpiti, pim, *v. pf. zuflicken, resureio.* Rj. prikrpiti. *v. impf. prosti krpiti.*

prikrutiti, prikrutim, *v. pf. fester anziehen, attraho, cf. pritegnuti: Da prikrti* na konja kolane. Rj. prikrutiti. — Značenje (korijenu) *jaku biti: krut; prikrutiti*, ukrnuti; okrcnuti. Korijeni 251.

prikucalo, *m. u kolu posljednji, vidi zavrćkola: Prikucalo*, gje s' ostalo, gje li su ti gaće spale. Rj. prikucalo. *riječ s' takim nast. kod bajala.* — *kucati ... prikucalo; iskucavati ... kucnuti; kucati.* Korijeni 39.

prikućiti, prikućim, *v. pf. Rj. pri-kućiti. ne valazi se kao prost glagol; isp. kućiti. suprotno udaljiti. v. impf. prikućivati.* — 1) *nahbringen, admoeco.* Rj. *vidi* približiti, primaći. — *li juje kamenu ili kamen jajetu (pikućio, sve jedno, jaje će se razbiti te razbiti).* Posl. 102. Skočii Osman, posjede gavrana, *dobro bješe Jelu pikućio, pikućio* ter je pridržava, pak počera niz Topolu vranca. Npj. 4, 157. Ne ću bježad, da utećem njemu, veće ću ga mamit' od Turaka, *blize ću ga vama pikućiti.* 4, 301. Pa je jednu vojsku *pikućio k Drini* prema Badovincima. Miloš 111.

— 2) *sa se, refleks. sich nähern, accedo.* Rj. *vidi* približiti se, primaći se. — Kad... *pikući se noć*, on se vrati natrag i pođe kući. Rj. 501a. Kad se *pikuće blizu groba*, onda potrére svi. Rj. 529b. Prele gjevojke kod govoda oko jedne duboke jame... *pikuće se jami još blize.* Npr. 125. On se *pikući k ujoj.* Danica 2, 137. Vi deći Jakov, da mu se Turci ne dadu *blizu gradu pikućiti.* 3, 176. A ovo se već *pikućila zima.* Sovj. 41. Luki su dane dvije knežine za to što je bio izišao na glas i *pikućio se starješinu* mu prvoga reda. 61. A on (Isus) spavaše. I *pikućiši se učeniči* njegovi probudiše ga. Mat. 8, 25.

prikucivanje, *n. das Nähern, admotio.* Rj. verb. od 1) prikućivati, 2) prikućivati se. — 1) *radnja kojom tko pikućuje što (ćemu ili k ćemu).* — 2) *radnja kojom se tko pikućuje (ćemu ili k ćemu).*

prikućivati, prikućujem, *v. impf. Rj. pri-kućivati.*

suprotno udaljivati, udaljivati. v. pf. prikućiti. —

1) *nahbringen, admoeco.* Rj. *vidi* približavati, približivati, primicati. — Nego Turci viši zulam grade: gje magjoše hrabroga viteza, na vjeru *ga pikućuju* Turci, ter mu nove nukke udaraju. Npj. 4, 153. — 2) *sa se, refleks. sich nähern, accedo.* Rj. *vidi* približavati se, približivati se, primicati se. — Zaszavica se kod Ravnja *vrlo pikućuje Sari*, pak se ondaj opet od nje udaljuje. Rj. 193b. Sad ne mrkne, nego sviće (n. p. kad prevali zima, pak *se pikućuje proljeće).* Posl. 273. Već *se blize pikućuju gradu.* Npj. 1, 246. Tad Turci vide, da *se pikućuje rat* s Rusima. Miloš 7. Što *se više pikućuje k postu*, to se sve više časti i veseli. Živ. 18.

prikumak, prikumka, *m. kumov monak, koji na krštenju dodaje krznici, a u svatovima (u Srbiji, u Bosni i u Hercegovini) nosi barjak.* — Srijemski kažu: kumovski monak, *der Vieckum, cumi vicarius, adjutor.* Rj. prikumak. *vidi* prookumak.

prikumica, *f. cf. prikumak: Kuma meću krstitelja Jovana, prikumicu* svetoduhu Jelenu. Rj. prikumica.

prikupiti, pin, *v. pf. Rj. pri-kupiti, kao malo pomalo skupiti, okupiti. v. impf. prikupljati.* — 1) *nach und nach zusammenbringen, colligo.* Rj. — Pusti uže u jamu... Kad već opazi da je uže zateglo, a on onda povuci! Kad već uže *prikupi* blizu kraja, ali ima šta vigjeti: mjesto žene, uhvatio se za njega gjavo. Npr. 141. Jer tu mislim *prikupiti vojsku.* Npj. 5, 201. *Beskućanice prikupirši k sebi*, načini se on sam dahija Bijogradski. Danica 3, 209. *sa se, pass.: Što još ima koje gdje grugje da se prikupi*, lasno se može *prikupiti* dokle se drugi posao radi. Ogled III. — 2) *sa se, refleks.: Mnogi su se Turci prikupiti*, hoće nama štetu učiniti. Npj. 4, 400. Ta se vojska *kupila* na Šimunu brdu... kad *se ora sru vojsku prikupi.* Danica 3, 201.

prikupljanje, *n. das Zusammenbringen, collectio successiva.* Rj. verb. od 1) prikupljati, 2) prikupljati se. — 1) *radnja kojom tko prikuplja što: Jedino, što mi se čini da bih sad mogao raditi, to je kakav mehanički posao, na priliku prikupljanje grugje za kakav nov posao.* Kolo 14 (15). — 2) *radnja kojom se n. p. vajska prikuplja.*

prikupljati, prikupljam, *v. impf. Rj. pri-kupljati, kao malo pomalo skupljati, okupljati. v. pf. prikupiti.*

1) *nach und nach zusammenbringen, colligo singulatum.* Rj. — Prišikivati ovec; kao *prikupljati.* Rj. 601b. Srbi stanu po malo pucati na Turke, a negđu tim čete *jednako prikupljati.* Danica 3, 171. Karat-Gjorgijuje stane *prikupljati nahiju Smederersku i Požarevačku k Angotini.* 5, 12. — 2) *sa se, refleks.: Turci videći da se Srbi jednako prikupljaju... onda se poplaše.* Danica 3, 171. Srpske poglavice... stanu *se sa svojim momcima prikupljati k Beogradu.* 5, 25.

prilaganje, *n. das Darbringen, oblatio.* Rj. verb. od prilagati. *radnja kojom tko prilaze što.*

1. **prilagati**, prilazem, *v. impf. darbringen, offero.* Rj. prilagati. *v. pf. prilaziti.* — On je sam gradio crkve i *prilagao manastirima.* DM. 46. Da sazida crkva... *zazove sav narod, osobito gospodu i bogatune, da prilazu zlata i srebra i dragoga kancunja*, svaki po svojoj volji. Prip. bibl. 77.

2. **prilagati**, prilazem, *v. pf. hinzulagen, admentior, addo per mendacium.* Rj. prilagati, *kao lažnji pridolati. v. impf. prosti lagati.*

prilaz, *m. prilazak, prilaska, m. Stulli. isp. prilaziti. djelo kojim se priđe, i ono kuda se priđe ili prilazi; Zutritt, Zugang, accessus. isp. pristup.*

prilaziti, zim, *v. impf. herantreten, accedo: Pa prilazi* na vodu studenu. Rj. prilaziti. *v. pf. prići.*

prilazenje, *n. das Herantreten, accessus.* Rj. verb. od prilaziti. *radnja kojom tko prilazi.*

prilēći, prilēžem (prilegnem), *v. pf. anliegen, adjaceo.* Rj. prilēći. *v. impf. prilijegati.* — Bezbožnik...

pritaji se, *prilegne* i ubogi padaju u jake nokte njegove. Ps. 10, 10. Dok malo sklopiš ruke da *prilegneš*, u tom će doći siromaštvo tvoje kao putnik. Prič. 6, 10.

prilječiti, prilječim, v. pf. *herbeiliegen, ad volo*. Rj. priletjeti, *leteći priliči*, v. impf. prilijetati.

prilječanje, n. verb. od *prilicati*, stanje koje biva, kad što čemu *priliče*.

prilicati, prilječem, v. impf. *vidi prilječiti*, i syn. *ondje*. — Ta nesreća čemu će *prilicat*? Šćep. mal. 10.

prilican, prilična, adj. — **1)** *passend, conveniens*. Rj. što je prama čemu, što odgocara čemu, suprotno neprilican. — Za Jova je šćer u cara Jovu slična i *prilična*.

Here. 317. Ja Omara ne bi ni žalila: muška glava, *prilican* tavnici, već ja žalim svoju sestru Hanku: ženska glava u šakal dušmanskih nij' *prilična* za nerodju lipa. HNpj. 3, 410. Armauti su u ovoj stvari za nas još bliži i *priličniji* prijatelji nego i Madžari i Nijemci. Kov. 3. Rišnjani imaju svoje osobito *odijelo*, koje bi može biti bilo *najprilichnije* za narodno *gospodsko odijelo* sviju Srba. 41. A to se Srbi s pašom upustili u bolje i *prilichnije* razgovore o miru. Miloš 121. Može biti da na svijetu G. Svetiča niko ne bi mogao načiniti *prilichnije* satire od ove. Odg. na sit 12. Koje bi *najječije* bilo *najprilichnije* da ga u pisanju knjiga svi primamo. Pis. 19. Misao mnogo *prilichniju* državnim načelima. DM. 318. Nekima pak (riječima), kojima se mislilo da se znaju *koričiti*, ali su oni po mom mišljenju *uprilichni*, našao sam *prilichnije*. Osn. III.

adv.: Kalugjeri . . . žive *prilichno* njihovom činu. Danica 2, 112. — **2)** *mittehmässig, mediocris*. Rj. *vidi* osrednji, srednji 2, srednje ruke. — Tako Josif i u tamnici nagje *prilichniji* dana. Prip. bibl. 27. ad.

Namastiri su se u Srijemu održali do sad *prilichno*. Rj. 396a. Znao je *prilichno* pisati i dobro čitati. Danica 4, 5. Vreme *prilichno* hladno. 5, 21. *Prilichno* je (gragje) ima u . . . još više . . . a u ostalihjeh upravo izobila. Rad 20, 152. — **3)** *vidi* nalik, nalican, prikladan 2 (na koga), sličan, samo u starijim poslovicama: Maska je *oslu prilichna*, ali hoć glavom ali kudom. DPost. 59 (kuda rep. Tal. codat. Nije toliko *prilichna* pčela k pčeli ni voda k vodi. 83.

prilječiti, prilječim, v. impf. *vidi* dolikovati, odlikovati (adv.), prilikovati, prilicati, ličiti (ličiti), podnositi 5, pristojati se, sikovati se, uisati, v. pf. *lož.* zaprilječiti. — Te nam ne prilječi da gledamo štetu carevu. Jezdr. 4, 11. Ne prilječi bezumnom visoka besjeda, a kamo li kuezu lažljiva besjeda? Prič. 17, 7. Sveti oči nijesu držali da im ne prilječi postarati se i za nemoći jestastva čovječijega. DP. 85. Tako joj se (trpezi) da čistota i miris, kao što *srednji prilječi*. 311.

prilježanje, n. *das Niederlegen, prostratio*. Rj. verb. od priljegati, koje *vidi*.

priljegati, prilječem, v. impf. *sich niederbücken, humi procido*. Rj. pri-ljegati, v. impf. prosti ljegati, v. pf. *prileći*.

priljepiti, priljepim, v. pf. Rj. pri-ljepiti, v. impf. priljepljivati, isp. priljepljiv. — **1)** *aukleben, adfigo*. Rj. — Svaki domaćin dotjera na Gjurgejev dan k crkvi po muško jagnje, i ondje mu na svaki rog *priljepi* po roštanu seječju. Rj. 151a. Koje se može videti na onome listu, što je *priljepju* na strani 61. Danica 5, 75. Drugi dan u jutru osvana po različnijem raskršćima na *zid priljepljeni* ovi stihori. Sovj. 81.

2) *sa se, reflekt, kleben bleiben, adhuesco*. Rj. *Svasta mu se za ruku priljepi*. (Krade), Post. 279. Primorci se *priljepje Rimljanima*, Kov. 1. Pošto Milan u Bukrešu *prijegje* na stranu Kara-Gjurgejevijeh protivnika . . . Miloš *priljepi* se sa sečjem k ujoj. Sovj. 56. Čovjek . . . *priljepio* se k ženi svajaj. Mat. 19, 5. Učinio Gospod da se *priljepi* za te pomor, dokle te ne istijehi sa zemlje. Mojs. V, 28, 21. *Džsa* se moja *priljepila* u tebe (Bože), desnica tvoja drži me. Ps. 63, 8. Mnogi će se narodi *priljepiti* ka Gospodu. Zah. 2, 11.

prilježanje, n. *des Herbeiliegen, adcolitatio*. Rj. verb. od priljetati, radnja kojom *prilječe* n. p. *ptica*.

prilijetati, prilijječem, v. impf. *herbeiliegen, advolito*. Rj. pri-ljetati, *leteći prilaziti*, v. pf. priletjeti.

prilijevanje, n. *vidi* priljevanje. Rj. *vidi* i prilijevanje.

prilijevati, prilijevam, v. impf. *vidi* priljevati. Rj. priljevati. *vidi* i prilivati, v. pf. priliti.

prilika, f. Rj. pri-lika, *drugarj polji osn. lik. isp. Osn. 262. — 1)* *Gleichen, ejusdem* lik. *isp. Osn. 262. — 1)* *Gleichen, ejusdem* lik. *isp. Osn. 262.* nije to njegovu prilika, *nicht seines Gleichen (alt und jung), passt nicht zu ihm*. Našla slika priliku (Post. 193). Rj. nije to njegova prilika, *nije prema njemu, nije mu prilichno. isp. prilican* 1. — Zašto je vjenčao gjevojku, koja nije njemu prilika. Npr. 233. Svačem ima prilika a prijesnacu lopar. Post. 279. Vlahinja sam, *prilika ti nisam*, već ti traži za sebe Turkinju. Npj. 3, 177. Vigjeli smo mladu Stanu, lijepo je narešena . . . *traja* slika i prilika. Kov. 62. Š kim ćeš dakle izjednačiti Boga? i *kaku ćeš mu priliku nači?* Is. 40, 18. *Koga ćeš mi uzeti za priliku* da bi bio kao ja? 46, 5. — **2)** *Bild, imago* (u crkvi), cf. lik, slika. Rj. *vidi* i ikona. — Tako mi onijeh *Božijeh prilika!* (Kod ikona). Post. 303. — **3)** *Zeichen, signum, omen*: Prvu sveci vrgoše *priliku*: grom zagrnj na svetoga Savu. Rj. isp. *zlamenije*, *zlamenje* 2; *das Vorbild, symbolum, typus; allegoria*. — Mrka kapa zla *prilika*: masan tarčug, a jareta nema. Post. 183. Nebom sveci staše vjevatati i *prilike različne metati*. . . *svaku prvu priliku* vrgoše: svaku noćnu mjesec se hvataše, da se Srbliji na oružje dižu. Npj. 4, 131. Adam, koji je *prilika* onoga koji šćadijaše doći. Rim. 5, 14 (*das Vorbild des Zukünftigen, 2752*). Narod *vidi* gdje se stare *prilike* navršše na Hristu. DP. 164. Ona iznosi iz staroga zavjeta *prilike* o očišćavanju. 309. Vrlo je znatno kako su stari proroci govorili sve u *prilikama*. Jeremija je prorok često *uzimuo lončare za priliku*. Prip. bibl. 94. — **4)** po svoj prilici, *allem Anschein nach*; nije prilike da će on to učiniti, *Aussicht*. Rj. *vidi* *alalem*, *radio* 2. — **Zaprilječiti, postati prilika**, n. p. *zapriličilo* je, da će tako biti, *den Anschein nehmen, specieo, induo, video*. Rj. 191a. Od oka n. p. dati što. t. j. *od prilike*, ne mjeřeći. Rj. 454a. Verige koje su bile tako dugačke kao što je *od prilike* mislio da je more duboko. Npr. 158. Izvalila magla panj. (Kad što kazuju što nije *prilike* da je istina). Post. 97. Ljudi Boga ne vide, nego (ga) *po prilici* nalaze (da ima Bog). 172. Tada Marko caru progovara: »*Prilika* je, care, od mejdana . Npj. 2, 405 (kao: *postulu* je *prilika* da bude mejdani. *isp. porise* *zapriličiti*). Bio je *od prilike* jedan mjesec dana prošao. Danica 2, 134. Da bi se tj. približio onijem drugim elementima nije *prilike* misliti. Rad 1, 118. *oramo* će ići i oraj primjer: *Blutiti*, govoriti koješta bez prilike, *ungereimt, misspenden sprechen, ineptire*. Rj. 32a (kao *goroviti koješta* što nije *prilike* da može biti). — **5)** na priliku, *zum Beispiel, exempli causa*. Rj. *vidi* primjer, na primjer. — Jedino, što mi se čini da bih sad mogao raditi, to je kakav mekanički posao, *na priliku* prikupljanje gragje za kakav nov posao. Kolo 14 (15). *oramo* iđu i *ovakovi primjeri*: Te raskopaj Ozjubar planinu, *prosuće* se mlogi krsti zlatni, što Jevreji krste sakovali, *na priliku* kako vaši krsti, da se vaši krsti ne poznadu. Npj. 2, 88 (Muster, Original, Modell). Ne znamo po kakroj je *prilici* načinio G. V. svoj »*područak*«. Nov. Srb. 1817, 536. *Po prilici* koju pokaza Gospod Mojsiju, tako bješe načinio svijetnjak. Mojs. IV, 8, 4 (*juxta exemplum, nach dem Vorbilde*). Mijenjali slavu svoju u *priliku* rola, koji jede travu. Ps. 106, 20 (*ad similitudinem rituli, mit dem Gleichnisse eines Kalbes*). — **6)** *die Gelegenheit, occasio, opportunitas, ansa, vidi* zgodna 1. — Kad dogje blizu one pećine, *iduci priliku* kad Bač-Čelik bude otišao, *pa ženu* opet povede sa sobom

da bježe. Npr. 201. Ne otvori, Bože, dušmaninu usta! (Ne daj mi prilike da može za mnom zlo govoriti). Posl. 207. Da bi je (poslovno) zapisao i sa zgodnom prilikom meni posklo. LH. Ali jesam vidio priliku gje bismo mi dočekali Turke. Npj. 4, 51. Mole cara, da bi sad u ovoj prilici dao raji ruku pomoći. Danica 3, 187. Ko bi mi još kaku narodnu pesmu (po zgodnoj prilici) poslao. Npj. 1 XI.11. Buliću nisam imao prilike da ih pročitam. Straž. 1886, 605. Nego mi preporučite prenumeraciju na Rječnik, a on će u Somboru imati dobru priliku k tomu. 606. Te ćete ga (pismo) poslati na onu stranu po sigurnoj prilici. 670. Sad ima priliku učen bez traga postati. 833. Gledajte molim Vas te ga opremite po dobroj prilici. 836. Novei da se po pouzdanj prilici pošalju meni u Beč. Vuk, Vid. d. 1862, 31. Što si tijekom djelom dao priliku neprijateljsima Gospodnjim da hule. Sam. II. 12, 14. Tom prilikom Ludovik opusti dio od Srbije. DM. 83. Mora držati za veliku sreću što mu se dala prilika, te . . . Daničić, Vid. d. 1861, 18. Po nekim se krajevima taj glas (h) kao i u drugim prilikama ne čuje. Obl. 55. — 7) vidi okolnost, opstojateljstvo, stanje; der Umstand. — 8) takih prilika naša omladina ne zna proizvoda duha narodnoga. Zlos. 59. Naša je dužnost da proučimo prilike svakoga svoga gjaka. 261.

prilikovati, prilikujuć, v. impf. *passen, convenio*. Rj. vidi priliciiti, i syn. ondje. — Kokotuša, ime kokoši koja prilikuje više kokotu nego kokoši. Rj. 284a. Kad se tikva pokondiri. (Kad se pogospodi onaj kome ne prilikuje). Posl. 121. Za G. Srećića upravo prilikuju ore riječi: Rugala se sova sjenici. Ogd. na ut. 7. U besjedi mojoj nema mjesta, na koje bi prilikovao ovaj govor G. Hadžića. Pis. 28. Hvalite Gospoda . . . jer blagome prilikuje hvala. Ps. 147, 1.

Prilip, m. (i Prilip) grad u staroj Srbiji. Rj.
prilip, m. (u Mostaru) nekaka trava (koja se u Dubrovniku zove *drijenak*). Rj. (*Handkraut, parietaria officinalis* L. Rj.³).

Prilipski, adj. von Prilip: Dok se hvati polja *Prilipskoga*. Rj. što pripada *Prilipu*.

priliti, prilijem, v. pf. *zugessen, affundo*. Rj. priliti. v. impf. prilijevati, prilivati, priljevati.

prilivânje, n. (zap.) vidi prilijevanje. Rj. ali je tako i u južnom i u istočnom govorn. isp. livati. vidi i priljevanje.

prilivati, prilivâm, (zap.) vidi prilijevati. Rj. v. impf. prilivati; a tako je i u južnom i u istočnom govorn. isp. livati. vidi i priljevati. v. pf. priliti.

prilog, m. Rj. pri-log. isp. priložiti, prilagati. — 1) *das Opfer, die Opfergabe, quod offertur monasterio*: Prilog nose Svetoj Gori slavnoj: žuta voska i bjela tanjana. Rj. vidi prinos. — Za koju se (erkvu) svaki pravi Rišćanin Bogu moli i u nju prilog nosi. Kov. 123. Svi ovi metnuše u prilog Bogu od suviška svojega. Luk. 21, 4. Da se čuvaju od priloga idolskih i od kurvarstva. Djel. Ap. 15, 20. Kao što je i Hristos ljubio vas, i predade sebe za nas u prilog i žrtvu Bogu. Efes. 5, 2. Osim dragovoljnoga priloga na dom Božji u Jerusalimu. Jezdr. 1, 4. Izmjerih im srebro i zlato i sudove, priloge domu Boga našega što priloži ear. 8, 25. Darnju manastiru . . . zemlje i druge priloge. Rad 6, 214. — 2) *die Beilage, additamentum*. Rj. vidi dodatak, nadoludba, pridatak, pridavak. isp. dometak. — Prateći ga (Grčki original) dragocjenim primjedbama i priložima. Rad 13, 231. Prilog za istoriju akcentuacije hrvatske ili srpske. 20, 150. — 3) u gram. adverbium, vidi adverb. — Osim priloga, prijedloga, saveza i usklika sve druge riječi mijenjaju oblike . . . Oblici su u glagola i pridjevi glagolski i priloži glagolski. Obl. 1.

priložak, priloška, m. (u Dubr.) *Zuwage* (u kasapnici), *appendix*: Ženski posao priložak od mesa (ništa). Posl. 80). Rj. priložak, što n. p. mesar pri-

loži (prida) na prođano meso. vidi radoš. — Nije plašta bez priloška. DPost. 83. Veći je priložak neg čeon (ili glavica). 150.

priložiti, priložim, v. pf. Rj. pri-ložiti. v. impf. prilagati. — 1) *darbringen, offero*. Rj. isp. prilog 1. — Od srebra ču čivot sakoviti, sveteljuju vašem priložiti. Npj. 3, 76. Selo Batušu priloži carica Milica manastiru Dečanima. DRj. 1, 30 (drugdje kaže Daničić mjesto priložiti: dati, pisati, upisati, zapisati 3). — 2) *beilegen, adjungo*. Rj. vidi pridati, dodati, nadodati. — Priloženi popis izvora do sad upotrebljenih to će pokazati potanje. Ogled IV. sa se, pass.: Gledaču da se ovo pismo na kamenu štampa . . . i priloži k ovoj kujižici na kraju. Sovj. 19.

priložnik, m. *der Geber einer Opfergabe an ein Kloster, ablator*. Rj. koji priloži (dade) što n. p. manastiru. vidi titor.

prilod, adj. (u Boci) vidi suludast. Rj. pri-lod, kao prilodno lud. isp. pri H. vidi i pričaknuti, i syn. ondje.

prilupiti, pîm. prilupniti, pnêm, v. pf. t. j. vruta. *zuschlagen, cum impetu claudo*. Rj. pri-lupiti, prilupniti, kao lupajuć zatvoriti. v. impf. prosti lupati. v. pf. su i prosta lupiti, lupniti.

prilj, m. (po Bačk.) *verkürzt statt prijatelj, und unabänderlich, z. B. Freund Georg, familiäris*. Rj. skraćeno od prijatelj, i ne mijenja se po padežima. vidi prit. — Srbliji govore u brzom izgovoru rašta, meščini, ništ, valj da, gospr, prilj, ča (prlj) i ča najviše po Bačkoj n. p. prilj Jova, ča Paja) i t. d. mjesto radi šta. meni se čini, ništa, valjada, gospodar, prijatelj, čica. Nov. Srb. 1817, 531.

priljepak, priljepka, m. (u Dubr.) *Napfschnecke, lepas (patella* L. Rj.³) Rj. nekaka kamenica, ostriga, ostrika. vidi lupar. — Kako priljepak pritisnut' se. DPost. 44. Priljepak, u Mikalje isto što i lupar: ima ga i Zore rib. 22 i veli da je ital. *porechetto*. XVI. priljepak. isp. priljepiti se.

priljepljiv, adj. što se lako priljepi za što. *ansteckend, contagiosus*. vidi prelazljiv. — Prosrjeta je priljepljivu (u dobrom smislu) kako god kuga ili ospice (u rgjavom smislu). Priprava 41.

priljepljivati, n. Rj. verb. od 1) priljepljivati, 2) priljepljivati se. — 1) *radnja kojom tko priljepkuje što* (das Ankleiben, applicatio. Rj. — 2) *stanje koje biva, kad se što priljepkuje* (das Ankleiben, adhaesio. Rj.).

priljepljivati, priljepljivjêm, v. impf. Rj. priljepljivati. v. impf. prosti ljepiti. v. pf. priljepiti. — 1) *ankleben, applico, adlino*. Rj. — 2) *sa se, refleks.* priljepljivati se, *ankleben, adheresco*. Rj.

priljevânje, n. *das Zugiessen, adfusio*. Rj. verb. od priljevati. radnja kojom tko priljeva što. vidi priljevanje, prilivanje.

priljevati, vâm, v. impf. *zugiessen, adfundo*. Rj. priljevati. vidi priljevati, prilivati. v. pf. priliti.

priljubak, priljupka, m. (u Hrv.) ona soba gdje se tele metne (kao u jaram) kad se krava muze. Rj. priljubak. isp. priljubiti. vidi ljuba, ljokač, rakač.

priljubiti, priljubim, v. pf. Rj. pri-ljubiti. v. impf. priljubljavati. — 1) *lieb gewinnen, adamo (rom Schafe, dem, nach dem Tode seines Lammes, ein anders zu säugen gegeben wird, das es allmählig sich gefallen lässt)*. Rj. kaže se za orcu, kad joj se da jagnje od druge orve, da je sisa. isp. priljubiti. — 2) *sa se, refleks.* priljubiti se, v. pf. *passen, schön schlieszen, congruo*. Rj. kao lijepo pristati na što, n. p. prsten na ruku.

priljubljavânje, n. Rj. verb. od 1) priljubljavati, 2) priljubljavati se. — 1) *radnja kojom tko priljubljuje što* (das Liebgewinnen, adamatio. Rj.). — 2) *stanje koje biva, kad se što priljubljuje* (das Passen, congruentia. Rj.).

priljubljavati, priljubljujêm, v. impf. Rj. pri-ljubljavati. v. pf. priljubiti. — 1) *lieb gewinnen, adamo*.

Rj. *isp.* priljubiti. — 2) *sa se, refleks. schön worauf passen, congruo, convenio.* Rj. *isp.* priljubiti se.

primāci, primaknēm, *v. pf.* Rj. pri-ma-ci. *vidi* primaknuti. *v. impf.* primiciati. — **I. 1)** *herzurücken, admoreo, cf. prikučiti.* Rj. *vidi* i približiti, prisusjediti.

Puško moja, ne ostala pusta! . . . Pušci reče, a oku primāce, puše puška, svijetla mu ruka! Npj. 4. 358. Pa ih uze Josif obojicu i tako ih primāce k njemu (k Izrailju). Mojs. 1. 48. 13. — 2) *zusetzen, adjicere:* primakni jošte što (kad se što kupuje). Rj. *kao pridati, priložiti* 2. *primetnuti.* — Da ti Bog uzdrži sve dosadašnje prijatelje . . . Bog ti ih pridržao i druge primakao! Herc. 354 Da će nešto i oni otpustiti, a nešto i car primaknuti, da se jedan put svrši taj posao. Miloš 118. A ko od vas brinući se može primaknuti rastu svojemu lakat jedan? Mat. 6. 27.

3) *zunehmen, incrementum capere:* Primakli ti konji na putu! (kad se napija). Rj. *kao uprednu biti.* — **II.** *sa se, refleks. herzurücken, admoreo, cf. prikučiti se.* Rj. *vidi* i približiti se. — Pa se primakne kalugjeru i kućne ga štapom. Npr. 96. Primaknu se oni blizu i nazovu: Dobar veče, ima li ko tamo? 148. Divljan primicući se malo po malo da bi ga (gjak) ulivatio primakne se uprav nad rodu, a gjak mu onda prišći iza leđa i tišne ga u vodu. 150. Kad se blizu grada primaknu, onda izvade dvije jele. 190. Kad se gradu bliže primaknu. Npj. 4. 245. Sva vojska pogje i primakarši se dogjoše prema gradu. Is. Nav. 8. 11.

primāknuti, primaknēm. Rj. *v. pf.* pri-maknuti. *v. impf.* primiciati. — 1) *vidi* primāci. Rj. — 2) *sa se, refleks. vidi* primāci se. Rj.

primālac (pogrešno primāoc) primāoca, *m. acceptor, receptor.* Stulli. koji prima što; *der Annahmer, Aufnehmer.* za nast. *isp.* čuvalac.

primālja, *f.* (u Dubr.) *die Hebamme, obstetrix, cf. babica* 2. Rj. primālja, koja prima (dijete kad se rodi). primati, *parturientibus assistere.* Stulli (babiti, babiliti). *vidi* i pupkoreza, i *syn. ondje, riječi s takvim nast. kad grebenalja.* — Primālja mu je bila krštena kuma, a kum mu se ne zgodi. DPost. 102.

primāljski, *adj.* što pripada primāljam ili primālji kojaj god. — Ima mnogo stvari vrlo popularnih (i oračkih i kopačkih i primāljskih riječi i rečenica). Kolo 11 (15).

primāljsvo, *n. abstetricia.* Stulli. primāljsko umjetro.

primāmiti, primāmim, *v. pf.* herbeilocken, *allicio.* Rj. pri-namiti. *v. impf.* primamljivati. Nisu mogli ni misliti, da ih na svoju stranu dobiju, ali za Miljka ba-kala im je nadežla, da će ga primāmiti kako. Miloš 176. Mene je zaboravila. Ali evo, ja ću je primāmiti i odvešću je u pustinju. Os. 2. 11.

primāmljiv, *adj.* što primāmljuje, što može primāmiti; *anlockend, allucians.* — Ako uzme podmirivati tu potrebu na nio, primāmljiv način . . . Zlos. 260 (uzme *ist. mj.* uznimije).

primāmljivāc, primāmljivāca, *m. koji primāmljuje.* — Činovník zagrada se u ženu koja ima živa muža, primāmi je sebi, i venča je za se! Drugi činovník ostarosvati omoga prvoga primāmljivāca. Mil. 263.

primāmljivānje, *n. das Herbeilocken, allectatio.* Rj. *verb.* od primāmljivati. radnja kojom tko primāmljuje kopt.

primāmljivati, primāmljivēm, *v. impf.* herbeilocken, *allecto.* Rj. pri-namljivati. *v. impf.* prosti mamiti. *v. pf.* primāmiti. — Avesalom primāmljivāse sva ljudi Izrailjava. Sam. 11. 15. 6.

primān, primāna, *adj.* (u Boči) *angenehm, gratus:* Jezak divan, Bogu primān, čuj o Bože! Rj. što se drage volje, s veseljem primā. *vidi* prijatan. *isp.* poslušan (primjer u Kov. 70).

primānje, *n. das Nehmen, Empfangen, Bekommen, acceptio.* Rj. *verb.* od primati. radnja kojom tko prima

što. — Istinita je riječ i svakoga primanja dostojna, da Hristos Isus dogje na svijet. Tim. 1. 1, 15 (*aller Annahme werth ist das Wort, sermo omni acceptione dignus*).

primāriti, rīm, *v. pf.* (u C. G.) *n. p.* vosak k ognju, *beim Feuer wecheln marhen, igni admoreo, cf. mērati.* Rj. pri-mariti, kao prigrijati *n. p.* komadić roska, ne ulazi se kao glugol prost. *isp.* māriti.

primati, primām, *v. impf.* Rj. upraro složeno od *prijedloga pri i imati:* pri-imati, pak se dra i sastarjavaju u jedno: primati. *isp.* Korijeni 11. *v. pf.* prosti primiti, složeno poprimati. — **I. 1 a)** *empfangen, bekommen, capio.* Rj. *cf.* prihvatiti 2. — Bezmitni vrači, koji nijesu primali mita. Rj. 20b. Ko srašto za zlo primu, onaj megu ljudu nek ne ide. Post. 153. Kako u društvu ne primaju onoga koji . . . 187. Ne valja srašto k sreću primati. 195. Što ja kitim cvjēce u kitice, kogogji bude roda gospodskoga, primāce mi kite za darove. Npj. 1. 40. »Bogom brate, Tursko momče ulado! . . . Tursko momče za Boga ne prima. 1, 599. I kraljici Božju pomoć daje, kraljica mu Božju pomoć prima. 2, 67 (*isp.* prihvatiti). Drina prima u sebe Lim i Jadar. Danica 2. 34. Zakone su izmišljavali mudri i poštenu ljudi, a narod ih je po tom primao. 5. 84. Kako car Srbima sve oporšta i prima ih u milost svoju, Miloš 123. Kad ljudi prosti čuju da kakav gospodin govori drukčije od njih, odmah primaju njegovu riječi. Pis. 18. Ostali su narodi, koji su poslije primali nauke jedan od drugoga . . . 31. Ja ne primam slave od ljudi. Jov. 5. 41. Blago čovjeka kome Gospod ne prima grijeha. 4. 8. Primajte rado putnike. 12. 13. Ne primajte ga u kuću. Jov. 11. 10. Prima dijel u njegovijem zlijem djelima. 11. 11. Da ne će primati k sebi ni Uroša ni brata. DM. 27. Svjedocanstvo da je dobrovoljno biran i priman za kneza. 339. To prima za gotovo. O Sv. 0. 17. Primati, *parturientibus assistere.* Stulli.

vidi babiliti, babiliti. *isp.* primālja, *sa se, pass.:* Snobota gjačka lubota. (. . . ako je koji onaj dan [u subotu] bio bijen za lekciju ili za drugo što, to mu se nije primalo u račun, nego je morao i po drugi put običaja radi biti bijen). Post. 296. Neke se stvari muškome ne primaju za sramotu kao ženskome. 333. Kad koga Turci zatvore, oni (kmetovi) idu, te se mole za njega, i molba im se ponajviše prima. Danica 2. 59. Osim što trgoveji sami poklone, i tada se to prima za čast i dar. DM. 241. Niti se bez njih (bez svjedoka) što primalo za istinu. 267. — **b)** *vidi* učiti, naminiti, pametovati. *isp.* primiti 2. — Hajde što naniše knjign; to je Bog rekao, da dete lašnje prima nego mator čovek; ama kako ih ovako naučice da su svud pametna i dobra. Zlos. 324. — 2) *fussen, capere; vidi* brati 3, uzimati 5. *isp.* ići 16c, stati 4. — A dotati sjajna džeferdana, koji prima litru palijera. Rj. 185b. Trudramica, puška od tri drama (t. j. koja prima zrno od tri drama). Rj. 750a. Sali more (veliku umivaonicu) . . . primaše dvije tisūce ruta. Car. 1. 7. 26 (vat biblijsku mjeru). — 3) *nehmen, capio; vidi* uzimati: 1 poveze tope baljemeze, i kumbare, čim gradove prima, i labarde, čim gradove pali. Npj. 4. 219. *isp.* primiti 3. — **II.** *sa se, refleks.*

— 1) *ēega, sich annehmen, suscipio, curam ago.* Rj. Učitelj je po svojoj volji školu i zatvorao . . . pa je išao na drugo mjesto, ili se primao kakoga sa svijem drugoga posla. Rj. 842a. Neki . . . rado (se) primaju skupljanja preunmeranta. Npj. 4, XLIV.

— 2) *uz brdo, sich begeben, auf den Weg machen, abissee.* Rj. kao polaziti uz brdo. — 3) prima se kupus, greifen, Wurzeln fassen, *radices ago.* Rj. *isp.* primiti se 3. — 4) *primati se za što ili uza što:* Rjga se za zlato ne prima. Post. 271. U mog haba sjijeda je brada, u njega su do četiri sina . . . treći mu se uz koljeno prima, a četvrti u bešici mina. Herc. 71.

— 5) *primati se za što ili uza što:* Rjga se za zlato ne prima. Post. 271. U mog haba sjijeda je brada, u njega su do četiri sina . . . treći mu se uz koljeno prima, a četvrti u bešici mina. Herc. 71.

— 6) *primati se za što ili uza što:* Rjga se za zlato ne prima. Post. 271. U mog haba sjijeda je brada, u njega su do četiri sina . . . treći mu se uz koljeno prima, a četvrti u bešici mina. Herc. 71.

— 7) *primati se za što ili uza što:* Rjga se za zlato ne prima. Post. 271. U mog haba sjijeda je brada, u njega su do četiri sina . . . treći mu se uz koljeno prima, a četvrti u bešici mina. Herc. 71.

— 8) *primati se za što ili uza što:* Rjga se za zlato ne prima. Post. 271. U mog haba sjijeda je brada, u njega su do četiri sina . . . treći mu se uz koljeno prima, a četvrti u bešici mina. Herc. 71.

— 9) *primati se za što ili uza što:* Rjga se za zlato ne prima. Post. 271. U mog haba sjijeda je brada, u njega su do četiri sina . . . treći mu se uz koljeno prima, a četvrti u bešici mina. Herc. 71.

— 10) *primati se za što ili uza što:* Rjga se za zlato ne prima. Post. 271. U mog haba sjijeda je brada, u njega su do četiri sina . . . treći mu se uz koljeno prima, a četvrti u bešici mina. Herc. 71.

— 11) *primati se za što ili uza što:* Rjga se za zlato ne prima. Post. 271. U mog haba sjijeda je brada, u njega su do četiri sina . . . treći mu se uz koljeno prima, a četvrti u bešici mina. Herc. 71.

— 12) *primati se za što ili uza što:* Rjga se za zlato ne prima. Post. 271. U mog haba sjijeda je brada, u njega su do četiri sina . . . treći mu se uz koljeno prima, a četvrti u bešici mina. Herc. 71.

primječiti, primječim, *v. pf.* (u Dubr.) prigruječiti, n. p. kad što teško padne čovjeku na nogu, *unquetschen, contundo*. Rj. pri-mečiti. *v. impf.* mečiti.

primjećača, *f.* — **1)** (oko Sinja) *als Vorheud*, što žene i djevojke (po selima) nose lijeti (osobito kad se u stajače haljine obuku) preko košulje, a zimi preko golijeh prsiju, jer košulje onda ne nose, već mjesto nje biljaču ili modrinu, koje su tako tiješnjih rukava da bi se na košulju teško i obući mogle. Rj. — **2)** (od Sinja k sjeveru) *cf. šupelj*. Rj. — primjećača. *isp.* primetati, primetnuti. *riječi s takim nast.* kod ejepača.

primjetanje, *n.* *das Hinzusetzen, additio*. Rj. verb. od primetati. *radnja* kojom tko primjećé što.

primjetati, primjećem, *v. impf. hinzufügen, addo*. Rj. pri-metati. *isp.* pridavati, primjećati **12.** *v. pf.* primetnuti.

primetnuti, tnēm, *v. pf. hinzufügen, addo*. Rj. pri-metnuti. *isp.* pridati; primaći **12.** *v. impf.* primetati.

primjećanje, *n.* *das Herbeirücken, Näherkommen, admotio*. Rj. verb. od **1)** primjećati, **2)** primjećati se. — **1)** *radnja* kojom tko primjećé što. — **2)** *radnja* kojom se tko primjećé.

primjećati, primjećem, *v. impf.* Rj. pri-mjećati. *v. pf.* primaći, primaknuti. — **I. 1)** *herbeirücken, admotio, cf. prikućivati*. Rj. *vidi* i približavati, približivati. — **2)** *kao pridavati, primetati; zusetzen, adjicere, isp.* primaći **12.** — No kako Srbi navale to od zbilje tražiti, i, kako koji dan, *sve više primjećati*, on (Ali-paša) postane njihov javni neprijatelj. Miloš 143. Ti primjećao čašama punim, tebe jaki Bog zdravljem dobrim! Kov. 125 (*ali za ovaj primjer isp.* primaći **13.**) — **II.** *sa se, refleks. herbeirücken, admotio*. Rj. — Oko nje se (oko zmije) sa svijju strana bilo zapožarilo, i požar se jednako k njoj primjećao. Npr. 10. *Gjak stane se primjećati... i tako malo po malo primjećajući se* dogje do njega. 149. *Primjećé se svome gospodaru*. Npj. 2, 250. Srbi se najradije zavlauče po šumama i po brdima i potocima, *kuđu se često kuće primjeću za šumom*. Danica 2, 89.

primijēniti, primijēnim, *v. pf. unmeinen, vorbedeuten, omino, ominor*: ne budi primijenjeno, *absit omen*. Rj. pri-mijeniti. *v. impf.* primijenjivati. — Ne budi primijenjeno! (Kad se u govoru poredi mrtvi sa živim ili nesrećni sa srećnim, n. p. pokojni Mirko bio je, *ne budi primijenjeno*, tako visok kao ti; udarilo ga tane, ne budi primijenjeno, evo ovgje — pokazavši prstom kakvo mjesto na tijelu svome ili tugujemu). Posl. 195. Vidimo da se *opšte jemstvo* držalo u to vrijeme u Srbiji i da je *bilo primijenjeno poslovima između Srba i Dubrovnika*. DM. 298. Jepitrahilj, znak jarma Hristova... po ovome značenju *srjemu je redovinu sečsteničkim primijenjen isti znak*. DP. 14. *sa se, pass.*: Do groba: jao njoj! a od groba: ko je moj? (Kažu da tako žena muža žali. »Njoj« je mjesto »meni«: prvo za to, da se *jao ne bi primijenilo onome* koji ovo govori, a drugo, da bi se složio sa »moj«). Posl. 62. *Ime knez primijenirši se redovima u narodu* dobilo neke razlike. DM. 61. *Onu je (misao) smišljena bez obziranja na druge slovenske jezike; s njima se ne može ona složiti, ne može se na njih primijeniti*. Rad 1, 116. *za primjere iz Daničevićih djela isp.* primjenjivati (što na koga). *anwenden, accomodare*.

primijētiti, primijētnu, *v. pf. pri-mijētiti, isp.* primjedba. *vidi* zamijetiti, opaziti, i *syn. ondje. bemerkē, anmerckere*. — Ja sam neke (pogrješke) koje sam mogao primijētiti, naznačio na kraju knjige. Spisi 1, 7. *ali protiv ore riječi*: Srpski zakonopisac jamačno bi mogao napisati i bez »supruga«... i bez »primjećati«. Pis. 17.

primirēnje, *n.* verb. od primiriti. *djelo* kojim se što primiri. *vidi* pomirenje, poprava 2. — Ima riječi 81 koje sam ja načinio... priznajući, *primirenje*, utvr-

gjenje. Nov. Zav. VII. Jer kad je odmet njihov (Izraeljaca) *primirēnje srijetu*, što bi bilo primirjenje, osim život iz mrtvih? Rim. 11, 15 (*reconciliatio mundi, die Versöhnung der Welt*).

primirisati, primirisēm, *v. pf.* pri-mirisati. *vidi* i omirisati, pomirisati. *v. impf.* mirisati. — Povojnati, *vidi* primirisati. Rj. 514b. Privonjati, *awriehen, odorari, cf.* primirisati. Rj. 587a. Baci ono kruha pa svako od zveradi pošto *primirisu ono kruha* pale potrbuške i rep savi poda se. Npr. 93.

primiriti, primirēm, *v. pf.* Rj. pri-miriti. *v. impf.* miriti. — **I. 1)** *einen zur Ruhe bringen, facere ut quis quiescat*. Rj. *prelazno*: primiriti koga, učiniti da bude miran. — **2)** primiri gjavole! gib Ruhe (*sagt die Mutter zum Kinde*), *quiesce*. Rj. *neprelazno*: primiri, kaže mati djetetu, kao: *budi miran*. *isp.* primiriti se. — **II.** *sa se, refleks.* primiriti se, *sich zur Ruhe begeben (vom vorigen unstätten Leben), conguesco*. Rj.

primirje, *n.* pri-mirje, drugoj je *poli osn. u mir.* *isp.* umir, uvjerica, savjerica; *der Waffenstillstand, inducie*. *suprotno* razmirje. — Za godinu 1808. *ugovore* Rusi s Turcima *primirje*, u koje su bili uzeti i Srbi... Za to su jedva čekali, da *izigje vrijeme primirje*. Soyj. 27. u knjigama koje je Vak pisao po istočnom gorovu, ima premirje: Učine Rusi *primirje* i za Srbiju. Miloš 12. S generalom otvori razgovor o *premirju*. Žitije 21.

primiti, primim, *v. pf.* Rj. pri-(j)miti (j je otpalo iza i. Korijeni 10). *isp.* dojmiti. *v. pf. sloz.* poprimati. *v. impf.* primati. — **I. 1)** *nehmen, bekommen, empfangen, capio*: n. p. bolest, sijaset, konja. Rj. — Za onu se (zmiju) misli da je ujela kako čeljade, pa je *zemlju u se ne će da primi*. Rj. 213a. Otide k caru i ponudi mu se da *ga primi u službu*... Car *ga primi* i obeća... Npr. 39. Narod *primi* ono *moćie za cara*. 71. Zamoli da *ga prime na konak*. 74. On se zamoli da *ga prime da prenosi*, a oni *ga su srim srecem prime*. 82. Da si mi po Boga brat! izvuci me na polje». Čoek *primi za Boga*, i izvuce. 145. Po tom *ga primije u svoje društvo*. 219. Ne bi li kakogod oca sklonili da *ga (sina) jopet k sebi primi*. 248. Sluge careve *prime ga u dvor*. 252. Ja sam tebe najpre bratimila, za št' mi nisi za bratstvo primio? Npj. 1, 599. Pod Jakovom Krsman *konja primi*. 4, 167. Luko *će nam za dobro primiti*. 4, 335. Ali nemoj s vojskom udariti, dok od mene *zuporjed ne primiš*. 5, 201. Dunavo *primiši Savu* pod Bijogradom teče do Radojevea, pod kojim *primiši u sebe Tinko*, ostavlja Srbiju. Danica 2, 35. Zato ih, kad dogju, *primi vrlo lijepo*. 3, 206. Svi narodi obdaruju one, koji *ujihoru vjeru prime*. 3, 237. Ti se šalio ili ne šalio, ja sam za istinu *primio*. 4, 38. Kako su Rimljani *primili zakone od Grka*. 5, 86. Pismo na koje do danas ne imadoh časti *primiti odgovor*. Glas. 63, 153. Knez Bagration, *primiši glavnu komandu*... udari s vojskom. Miloš 17. *Primiši* Miloš *takovi pozdrav*... pobrati se. 124. Mladen *primio vojničku službu*. Nov. Srb. 1817, 471. Jedan put zovne Mitar Živanoviću svastikom, no ona ne *primi to rado*, nego se osijēče na njega. Npj. 1. XXVII. Ove reči mislin da mi ni jedan od njih *ne će za zlo primiti*, a još manje sebi za sramotu. 4, XXXIX. Ondje nije potpisan pisac ovoga, nego je urednik onih novina *primio tu na sebe*. Odrb. od ruž. 1. Odgovori, da *će taj trud dragovoljno primiti na sebe*. Odr. na ut. 25. *Primicu za osobitu sreću*, ako ovo moje... Pis. 22. Tako ćemo i mi morati kogašta *primiti iz drugih jezika*. 32. Postati može pravi čovjek, ako malo po malo *sua savršenstva* dobije, koja je po svojoj prirodi *kadar primiti*. Pripeava 118. Svoje narječije ostaviti i drugo *primiti*. Slav. 1, 92. Odgovor nikakav ne *izigje, koje Gjorgjije jako primi k srcu*. Žitije 9. *Primiši glas od obrštera*, da... 47. *Primili su platu svoju*. Mat.

6. 2. *Primite carstvo* koje vam je pripravljeno. 25. 31 (*possidet regnum, besitzt das Reich*). Isusu Hristu, preko kojega primismo blagodati i apostolstvo. Rim. 1. 5. Hrista, kroz kojega sad primismo pomirenje. 5. 11. Koji se suprote, primioe grijeh na sebe. 13. 2. Zahvaljujem Hristu što me za vjernu primu i postavi me u službu. Tim. 1. 12. Neka dobro čine da prime život vječni. 6. 19. Povjerovali Avram Bogu, i on mu primu to u pravdu. Mojs. 1. 15. 6. Postaviše Judejci i primioe na se i na sjeme svoje da je nepromjenito da slave ta dva dana. Jestir. 9. 27. sa se, *pass.*: Odmah povien da ne će čiluka, i to im se primi. Rj. 827a. *Laž se preuje primi* nego istina. Post. 165. Stariji rukopisi, koji se jedini u tome mogu primiti za svedoke. Odg. na sit. 10. *Primioe mu se za kletvu*. Prič. 27. 14. — 2) pjesmu, priču, *erleben, erdisco*. Rj. kao naučiti se, shvatiti. vidi primati 1 lb. — To je bez sumnje sad nešto visoko za tebe. Ali ćeš ti zaista od ovoga što dolazi, baš ako i ne sve, a ono barem mnogo od ovoga primiti i razumjeti. Priprava 47. Ne mogu svi primiti tjeih riječi do oni kojima je dano. Mat. 19. 11. — 3) (u C. G.) *nehmen, capire, cf.* uzeti: Dokle mudri mudrovaše, ludizi grad primioe (Post. 65). Prije zore grad primioe. Rj. — *Primio bi Kolašina* tvoga, izagna' bi Kolašinske Turke. Npj. 4. 314. Ako nočas crkvu ne primite, naše će vi sablje sjeći glave. 5. 118. — 4) sa se, *refleks.* — 1) čega, *sich annehmen, euro*. Rj. — Upriti se, u kakav posao, t. j. primiti ga se, zaplesti se u nj. Rj. 786a. Tako se Kara-Gjorgijije primu starješinstva. Danica 3, 165. Zamolim Fatera, ne bi li se primio, da prevod ovaj preradi. Odg. na ut. 25. Da se narod nvjeri, da su se Rusi zaista primili Srbije. Sovj. 23. Te nam je našao cara, koji će nas se primiti i za nas se starati. 33. Ti si blizu Gospode... *Primu se stvari* moje, i obrani me. Ps. 119. 151. — 2) uz brdo, *sich aufmachen, dedit se in viam*. Rj. kao poći (uz brdo). — *Primioe se* gore uz Vozentu. Rj. 56b. Okrenuše poljem širokijem, primioe se u Ogorjelicu, od nje pravo u Kunor pljuvnu. Npj. 3, 125. Kad se primu Čera kamenoga, u Čevu ga četa dočekala. 4. 18. Paša namjesti svoje kavaze, te ga (Deli-Ameta) nbiju kad se primu uz busmaka. Danica 3, 137. — 3) n. p. primilo se evijeće, *greifen, Wurzel fassen, radicum ago*. Rj. — Kad zakume, kao u trud (primu nu se, steće mu se). Post. 116.

primizavânje, *n. verb.* od primizavati, radnja kojom tko primizava.

primizavati, primizavâm, *v. impf.* pri-mizavati. vidi pripisavati. *v. impf.* prosti mizati (pišati). — *Primizavati* kako pas uz bus, DPost. 102.

primjedba, *f.* pri-mjet-ba. *isp.* primijetiti. za nast. *isp.* bjehdba. *Bemerkung, Anmerkung, Wahrnehmung, annotatio, nota, isp.* napomena. — *Primjetha*. Pogreški pečatanja ovdje ima mnogo. Spisi 1, 7. *Primjetba*. Konj ima... konjima. 1, 21. Tekstu je dodao ruski prijevod i grčki original, prateći ga dragocijnu primjedbama i prilozima. Rad 13, 231.

primjena, *f.* djelo kojim se što primijeni čemu ili na što: *die Annehmung, accommodation, applicatio*. — *Četabljić*... bio pretekao Dekartu u primici algebre na geometriju. Zlos. 113.

primjenjivânje, *n. verb. supst.* od primjenjivati, radnja kojom tko primjenjuje što (na koga).

primjenjivati, primjenjujem, *v. impf.* pri-mjenjivati, *ammunire, carbidenten, amino, aminore; anwenden, accumulare, v. pf.* primijeniti. — Arsenije primjenjuje na despota jesungjelske riječi. DM. 122. (audarije pastira i ovice će se razbjegli).

primjer, *m.* *Beispiel, exemplum, cf.* prilika (5). Risnjani često dodaju uz riječ: u jedan primjer. Rj. primjer, dan o j poh. *asn.* u mjera (mjeriti). vidi i tpret. — Eto ovdunoga primera o tom u 33. č.

ljetopisa. Danica 5, 81. Arnanti su u ovoj stvari za nas još bliži i prilicniji primjer nego i Madžari i Nijemci. Kov. 3. Ljubav k narodu, od koje su Grei i Rimljani ostavili primjere. 14. Evo na to nekoliko primjera. 24. Ovo su primeri od muka u Evropi nečuvanih u naše vreme. Miloš 69. Vojska obrubriši se njegovim rećma i primerom, nagrne za njim. 107. Evo i o tom nekoliko primera iz jezika. Nov. Srb. 1818, 400. Da kažem što o primjeru, koji je on u tome uzao. Odg. na sit. 7. Ja ćn ovdje da pokažem još primjera od moga čišćenju i popravljanju. Pis. 31. Da uzmemo za primjer Ruse. 90. Ima za to mnogo ljepijeh primjera. DM. 59. Primjeri srpsko-slavenskoga jezika. DRj. 1, VII. N. *pr.* obliku ili riječi mati osnova je mater... n. *pr.* naš, njihov. Osn. 1 (na primjer).

primješa, *f.* *mixtura*. Stulli. pri-mješa, drugoj poli osnovu koja je u miješati. ono što se čemu primješa, s njim se smiješa. vidi pritoša. *isp.* mješavina, smjesa, sumjesa. — 1 u zlatu se pritoše — aliti primješe — nagje. DPost. 31. Ništa nije brez primješe (pritoše). 84.

primlatiti, primlatim, *v. pf.* za *Tode prügeln, ad mortem mulcare, cf.* ubiti. Rj. pri-mlatiti koga, mlateti ubiti ga. vidi pritući. — Nadvladaju ga (Čurčiju) rane, i padne na zemlju, a ljudi sa strane pritrče, te ga primlate puškama kijački. Danica 3, 207.

primlajuću, *n. verb.* od primiti. djelo kajim se što primi. takva *verb. subst.* kod dopuštenje. — Kad je odmet njihov (Izraeljaca) primirenje svijetu, šta bi bilo primljenje, osim život iz mrtvih? Rim. 11, 15.

primorac, primorca, *m. der Küstenbewohner, maris accola*: Služi vino primorac Aleksa. Rj. čovjek iz primorja. — Čakavci govore uopćeno jezikom Dalmatinskih primoraca. Pis. 86.

primorati, primorâm, *v. pf.* *bemüssigen, cogo, cf.* natjerati. Rj. pri-morati koga, natjerati ga da mora što učiniti, da pod moranje što učini. vidi i primuditi, i *syn. ondje. v. impf.* primoravati. *isp.* morati. — Hajde da idemo bježati. Ona ga razbijaje da im nije vajde bježati, no čock njen primora je, pa počnu bježati. Npr. 201. Primoranim kozlicu prodat'. DPost. 102.

primoravânje, *n. das Bemüssigen, coactio*. Rj. *verb.* od primoravati, radnja kojom tko primorava koga.

primoravati, primorâvam, *v. impf.* *bemüssigen, cogo*. Rj. pri-moravati koga, natjeravati ga da mora što činiti, da pod moranje što čini. vidi i prinugjavati, i *syn. ondje. v. pf.* primorati. *isp.* morati. Oni primoravaju Timoćanina da oseća nevolju Podrinčevu. Megj. 301.

primorje, *n. die Küste, ora, ora maritima*. Rj. pri-morje, kraj, predjel pri moru. — Jesi P' čuo Latisko primorje, kod primorja rišćanske Kotare? Npj. 3, 21.

primorkinja, *f. See-, maritima*: Pa dohvati tanku primorkinju. Te nabran'te ribe primorkinje. Rj. što god iz primorja što je ženskoga roda, n. p. žena, riba.

primorski (primorskî), *See-, Küsten-, maritimus*. Rj. što pripada primorju. — Dal' duhaju primorski vjetrovi. Rj. 142b.

primraziti se, zim se, *v. r. pf.* pri-mraziti se, kao primrazak, prilicno mrazak postati. *v. impf. isp.* prosti mraziti (i se). — Primrazi se krulh domaći. DPost. 102. U dugo svaku se stvar primrazi. 139.

primreânje, *n.* vidi zamreânje. Rj.

primreati, primrêem, vidi zamreati: Da ranimo, da ne primrêcemo, da ranije konak uhvatimo. Rj. *v. impf.* pri-mreati. primrêc tko n. p. na putu, kad ga na putu mraz zastaje. *v. pf.* primrêci, primrknuti.

primrci, primrknuti, primrknûu, *v. pf.* pri-mrci, pri-mrknuti. primrkcne tko n. p. na putu, kad ga na putu zastane mraz. vidi zamrci, zamrknuti. *v. pf.* je

i prosti mrći, mrknuti. v. *impf.* primreći. — Tu su Turci primrknuli bili. Npj. 4, 43.

prináci, prináǵje, v. *pf.* *hinzukommen* (von neu gefallenen Schnee), *supervenio*: prinagje snijeg. Rj. pri-na-ći. n. *ací* 1. kad snijeg nagje (padne), pa opet na nj drugi padne, kaže se: snijeg prinagje. v. *impf.* prinaleziti, prinahoditi.

prinahoditi, prináhodi, v. *impf.* (u C. G.) n. p. snijeg, *vidi* prinaleziti. Rj. pri-na-hoditi. v. *pf.* prináci.

prinahóǵjenje, n. *vidi* prinalaženje. Rj.

prinálaziti, *zi*, v. *impf.* *hinzukommen* (von fallendem Schnee), *supervenio*: svaku noć prinalazi snijeg, *cf.* prinahoditi. Rj. pri-na-laziti. *isp.* nalaziti, nahoditi, kad snijeg nagje (padne), pa opet na nj drugi nalazi, nahodi, kaže se: snijeg prinalazi, prinahodi.

prinálazenje, n. *das Hinzukommen, superventus*. Rj. *verb.* od prinaleziti. stanje koje bica, kad snijeg prinaleziti.

prináliti, prinálitjem, v. *pf.* pri-na-liti, naliti pa onda jošte priliti. — Da od krvi po čaše nalije, na po čaše rina prinálitje. Here. 61.

prinášanje, n. *das Herbeibringen, adlatio*. Rj. *vidi* prinošenje.

prinášati, prinášam, v. *impf.* (u Rj. *imu* griješkom *stamparskom* v. pt.) *herbeibringen, adfero*: Za njom majka užinu prináša. Rj. pri-našati, biće iz kraja gdje se štokvurski goror miješa sa čakvskim ili kajkavskim. *vidi* prinostiti, v. *pf.* prinijeti. *isp.* donositi i donášati.

prinávljanje, n. *das Zuneuen, Neu-hinzumachen, novi additio*. Rj. *verb.* od prinavljati. radnja kojom tko prinavlja što.

prinávljati, prinávljam, v. *impf.* *neu hinzumachen, bekommen, novi quid adungere*. pri-navljati, novo što dodavati. v. *pf.* prinoviti.

prinácp, m. *der Fürst, Prinz, princeps*: Pored moga Gjonlije prinácpa. Rj. *vidi* knez. — Odnijese na Cetinje glave, a prinácp ih divno dočekao, darova im od srme medalje. Npj. 5, 70.

prinácpov, *adj.* *des Prinzen, des Fürsten, principis*. Rj. što pripada prinácpu: Jankoviću, krilo prinácpovo. HNpj. 3, 383.

prinácpovac, prinácpovca, m. *čovjek principor*: Sve što nose Kranjci prinácpovci. HNpj. 4, 375.

prinácpovina, f. *das Fürstenthum, principatus* (*terra principis*). Rj. zemlja prinácpova: To će momak u prinácpovinu potražiti dice Hasanage. HNpj. 3, 416.

prinácpski, *adj.* što pripada prinácpinu ili prinácpu kojemu god: Al' je polje butum zažmirilo od prinácpskih tavanih Madžarki. HNpj. 3, 569.

prinécsti, priněsēm, v. *pf.* *vidi* prinijeti. *isp.* Obl. 67.

prinětanje, n. *das Ansetzen, admotio*. Rj. *verb.* od prinieći, koje *vidi*.

prinieći, priniećem, v. *impf.* *ansetzen, admovco*. Rj. pri-nieći, prinostiti k ustima. v. *pf.* priući, pri-niknuti.

prinieći, priniećem (prinieć, prinieć, prinieć, prinieć, klat), v. *pf.* — 1) *ansetzen, admovco*: I prinieć da s' napije vina. Živ prinieć a mrtav odnieć. Rj. *vidi* pri-niknuti. v. *pf.* je i prosti nieći, niknuti. v. *impf.* pri-nieći. *Priniknuti, prinieći, prinieći* k ustima. Npj. 4, 351. — 2) *uz drugo nicanje nieći*. *isp.* pripući. Istina će niknuti iz zemlje i pravda će s neba priniećuti. Ps. 85, 11.

prinijeti, priniećem (prinie, prinijela), v. *pf.* *herzubringen, adfero*. Rj. pri-nijeti. *ne nalazi se kao prost glagol*. *isp.* nijeti. *vidi* prinieći. v. *impf.* prinostiti, prinášati. — Dok četvrta dava dolazila, donese je Cengijć Smail-aga, i ta mazar paši prinijese. Npj. 4, 435 (mazar* = molba). Oko kule noćno navalise, te veliku slamu prinijese, pa u slamu vatru utruće. 5, 133. Pokaži se svešteniku, i priniesi dar. Mat. 8, 4. Kajin priniese Gospodu prinost od roda zemaljskoga. Mojs. 1, 4, 3. Priniese na žrtveniku žrtve paljenice.

8, 20. Onijeh koji laptase, rukom svojom k ustima priniesarši rodu, bješe tri stotine ljudi. Sud. 7, 6. Priniesimo za nj na žrtvu duše svoje. DP. 135.

priniknuti, knēm, v. *pf.* *vidi* prinieći. Rj. pri-niknuti. v. *impf.* prinieći.

prinizati, prinizjem, v. *pf.* pri-nizati, nižući pridodati što u što. v. *impf.* prinizivati.

prinizivánuje, n. *verb.* od prinizivati. radnja kojom tko prinizuje što (u što).

prinizivati, prinizujem, v. *impf.* pri-nizivati. v. *impf.* prosti nizati. v. *pf.* prinizati. za prinizivati prema obnizivati, podnizivati, i t. d. *isp.* poniživati (i ponižavati) prema ponizivati. — Ona vije dva rijenca, koji Kostu namjenjuje, u nj mi zdrarlja prinizuje, koji P' sebe namjenjuje, u nj bisera prikućuje. Kov. 63.

prinos, m. Rj. pri-nos. *isp.* prinostiti, prinijeti. — 1) *die Gabe, donum oblatum*: On Kulinu često odlazaše, pod čadore prinos donášaše. Rj. kao dar, prilog 1. — I donesi mi prinos od Grahova: dojavi mi stotinu ovnova, i dočeraš trideset volova. Npj. 4, 439. Da budu nezabošci prinos povoljan i osrećen Dubom svetijem. Rim. 15, 16. Kajin priniese Gospodu prinos od roda zemaljskoga. Mojs. 1, 4, 3. Položi dušu svoju u prinos za grijeh. Is. 53, 10. Da sretí prinos u miru prinese-mo. DP. 28. — 2) *pl.* prinosi, (u Srijemu) *die Geburtswehen, dolores ad partum*. Rj. *vidi* trudovi. *isp.* poragjanje; poragjati se, truditi se 2.

prinositi, prinosim, v. *impf.* *herbeibringen, adfero, porto*. Rj. pri-nositi. *vidi* prinášati. v. *pf.* prinijeti. — Na Cetinje, ter vladiku mole, i još njemu prinose darove, vladika ih dobro dočekuje. Npj. 4, 367. Kad ko prinosaše žrtvu, dolazaše moniak sveštenikov. Sam. 1, 2, 13.

prinosenje, n. *das Bringen, adlatio*. Rj. *verb.* od prinostiti. radnja kojom tko prinosi što. *vidi* prinášanje. — Da bi imao dijel u prinosenju beskrvne žrtve. DP. 240.

prinovak, prinovka, m. *Anbau, accessio*. Rj. prinovak, ono što se prinovi. *isp.* prinoviti.

prinoviti, prinovim, v. *pf.* *neu hinzumachen, novi quid adjungo*. Rj. pri-noviti, novo što dodati. v. *impf.* prinavljati.

prinuda, f. *djelo kojim se tko prinudi*. — Prinuda na poslušnost može imati i vospitni značaj. Zlos. 48 (vospitni. Ruski. *vidi* odgojni).

prinuditi, *dim*, v. *pf.* *nöthigen, cogo, cf.* natjerati. Rj. pri-nuditi. *vidi* i nagnati, primorati, usilovati. v. *impf.* prinugjavati. — Mene je istinita vernost k rodu mome obodрила, i prinudila me da zažmurim. Spisi I, 5.

prinugjavánuje, n. *die Nothigung, vis*. Rj. *verb.* od prinugjavati. radnja kojom tko prinugjava koga.

prinugjavati, prinugjavam, v. *impf.* *nöthigen, cogo*. Rj. pri-nugjavati. *vidi* nagoniti, natjerivati 2, primoravati, usiljavati.

prinjušiti (prinúšiti), prinjušim (prinúšim), v. *pf.* *bescuuffeln, odoror*. Rj. pri-njušiti, pri-nušiti. *prinjušiti* n. p. pas što. v. *impf.* njušiti.

pridóǵenuti, pridóǵjeti, pridóǵjenem (pridóǵjedem), v. *pf.* *ein wenig bekleiden, vestiri*. Rj. pri-odjenuti, pri-o-djenuti, kao prilicno odjenuti. — Jedna napojio, gladna napitao, gola rizom pridodio! Kov. 121.

príokupiti, *rim.* v. *pf.* *im Hausen vor sich her-treiben, cogo gregem*. Rj. pri-okupiti, pri-o-kupiti n. p. stado.

prionuti, prionem, v. *pf.* Rj. pri-onuti, pri-inuti. I biva samoglasno glaseći o: prionuti, koje se opet po svojim zakonima mijenja na a: prionjati. značenje koje je u priljepiti se. Korijeni 180. *vidi* i prijenuti. — 1) *kleben, adhaerco*. Rj. *vidi* obisnuti. — Kad se siromah među bogate pomiješa, valja da i za njega što prione. Postl. 121. Od pretiline ne bi ni k miru prionula. DPostl. 88. Operem po običaju oba komada (svile) da bi ih očistio od poganštine, koju je za njih prionula

od ruku tkačevih i trgovačkih. Danica 2, 128. Nego prioni caru za skut, i car će ti dati. Miloš 117. Prionu srce njegovo za Dinn. Mojs. I. 31, 3. Guba Nemanova neku prione za tebe i za sjeme tvoje do vijeka. H. 5, 27. Prionu za Gospoda, ne odstupi od njega, nego drža zapovijesti. 18, 6. Zamjenici taj... osnova je samo t... za to je dobila a uz koje je jošte prionulo i je. Obl. 33. — 2) zugreifen (bei der Arbeit), labori incumbit. Rj. prionuti za kakav posao, kao primiti ga se svojski. — Prionu kao čičak za jaje. (Kad koji što polako radi). Posl. 262. Prionu kao mačka za džigericu. 262.

priopćiti, čim, v. pf. Stulli. pri-općiti, mittheilen, veröffentlichen, communicare, publicare. vidi saopćiti. v. impf. priopćivati. — Što je iz originala priopćio porečju kralja Stjepana Ostoje. Rad 6, 205, gdje je zapis iz njega priopćen. 13, 231.

priopćivanje, n. verb. od priopćivati. radnja kojom tko priopćuje što.

priopćivati, priopćujēm, v. impf. pri-općivati, prosti općiti 2. v. pf. priopćiti, gdje se kaže značenje. — Govori i o djelu Konstantinovu i priopćuje ga. Star. 1, 2.

priorati, priorēm, v. pf. hinzupflügen, udaro. Rj. pri-orati, oruči dodati (n. p. od tugje zemlje svojoj). v. impf. prioravati, priorivati.

prioravānje, n. das Hinzupflügen, to udarare. Rj. vidi prioravane.

prioravati, priorāvām, v. impf. hinzupflügen, udaro. Rj. pri-oravati. vidi priorivati. v. pf. priorati.

priorivānje, n. verb. od priorivati. radnja kojom tko prioruje što. vidi prioravane.

priorivati, priorivēm, v. impf. pri-orivati. vidi prioravati. v. pf. priorati. — Priorāv, u poslovici: popo popu, ama pomalo i prioruj, — mjesto prioravaj, da bi se složilo sa popuj. Rj. ali za priorivati prema prioravati isp. preorivati prema preoravati.

priošinuti, priošinēm, v. pf. pri-ošinuti, kao nanovo, još jedan put ošinuti. vidi ošinuti. v. impf. ošibivati. — Priošinūše i obođoše konje, i pristigoše gjevočku. Npr. 104.

pripadānje, n. Rj. verb. od pripadati. — 1) stanje koje biva, kad što pripada n. p. na zemlju (das Fallen zur Erde), inclinatio. Rj.). — 2) stanje koje biva, kad pripada kome što (das Zufallen [zum Erbtheil], cum quid evenit, obtingit. Rj.): Mjesto genitiva, kojim se kazuje dio, može stajati genitiv, kojim se kazuje pripadānje. Daničić, ARj. 671b.

pripadati, dām, Rj. pripadati. v. pf. pripadnuti, pripanuti, pripasti. — 1) fallen (zur Erde), decido, inclinor. Rj. — Nagjoše Danila gdje se moli i pripada Bogu svojemu. Dan. 6, 11. isp. pripasti 1. — 2) zufallen, evenit. Rj. vidi naljegati. — a) pripada što kome ili čemu: To meni pripada. Rj. Kupi kože od onih jaganjaca, koje njemu (popu) pripadaju kao plata. Rj. 151a. Ne pripada ti meni po svoj pravici pozdrav vojnikov? Danica 2, 142. Nasljedstvo pripada orima što su ostali. Sud. 21, 17. Otroci samijem tijelom svojim pripadahu mu (gospodarin) kao kakva god stvar. DM. 63. vidi dopadati 3 (kome što), privaljivati se (kome što). — b) pripada što k čemu: Ovo sve pripada k svojstvu južnoga narječja. Odg. na sit. 15. Vršite svešteničku službu svoju u svemu što pripada k oltaru. Mojs. IV. 18, 7. Da su dva brata pripadala k plemenu Crnojevića. DM. 99. — c) pripada što među podanike. DM. 64. Sve ove naredbe pripadaju negju najstarije. 308. — d) pripada što pod: Očera ga izvan njihovog carstva, da više pod vlast njihovu ne pripada. Npr. 251. Bijogradska pašaluk, pod kojim je malo više od pola Srbije, ostalo pak pripada pod Bosanski. Danica 2, 54. — e) pripada što uz: Maloviječnik, koji je pripadao u malo vječje. Rj. 314a. Svi Srpski poslovi išli su preko njega, za to, što su pripadali u njegov odsjek. Sovj. 37. Oni nijesu bili iz jednoga reda u narodu, nego su mogli pripadati u različne. DM. 272. Može biti

da Bitva nije pripadala u Mačva. DRj. 1, 42. U ovu vrstu pripada infinitivom svojim i glagol u koga je... Istor. 252. — f) pripada što kuda: K osnovi »ima«, koja ovamo pripada. Istor. 267. Koji još glagoli pripadaju ovamo. Obl. 114.

pripadnuti, dnēm, v. pf. Stulli. pripadnuti. vidi pripanuti, pripasti. v. impf. pripadati.

pripādom, in Nebenstunden, tempore subsecivo: to je on načinio pripādom. Rj. pripādom što raditi, t. j. u ovo vrijeme što kome ostaje od njegora glavnog posla. — (Gragje (je) za rječnik već toliko sabrano da se bez štete za književnost ne smije više ostavljati da se uređuje tek pripādom. Rad 13, 171.

pripājanje, n. vidi pripojavanje. Rj.

pripājati, pripājām, vidi pripojavati. Rj. v. impf. pri-pajati. v. pf. pripojiti.

pripāliti, pripālīm, Rj. pri-paliti. v. impf. pripaljivati. — 1) svijēću, anzünden, accendo. Rj. vidi prižeći, prižditi. — On pripali svoju dževerliju. Rj. 831a. Te pripali bojnicu Iubardu. Npj. 2, 458. — 2) fig. pripalio pješice čak u —, hat sich zu Fuss aufgemacht bis —, pedes venit usque ad —. cf. zapaliti. Rj. **pripaljivānje**, n. das Anzünden, accensio. Rj. verb. od pripaljivati. radnja kojom tko pripaljuje n. p. svijēće.

pripaljivati, pripaljujēm, v. impf. anzünden, accendo. Rj. pri-paljivati n. p. svijēće. vidi upaljivati, zapaljivati; prižizati, užizati, zažizati. v. pf. pripaliti.

pripanuti, nēm, vidi pripasti. Rj. pri-padnuti. vidi i pripadnuti. v. impf. pripadati.

pripasati, pripasēm, v. pf. umgürten, circumdo, cingo. Rj. pri-pasati. v. impf. pripasivati. — Uzjaše na svoga konja, pripaše svoju sablju, te put one gore. Npr. 118. Otphasal mu sablju od pojasa, nijem' otphasal, a sebi pripasah. Npj. 3, 3. Pripaši, junače, uz bedru svoju mač svoj. Ps. 45, 3. Svucite se, i pripašite oko sebe kostrijet. Is. 32, 11.

pripasivānje, n. das Umgürten, cinetio. Rj. verb. od pripasivati. radnja kojom tko pripasuje n. p. sablju.

pripasivati, pripasujēm, v. impf. umgürten, circumdo, accingo. Rj. pri-pasivati. v. pf. pripasati. v. pf. pripasati. — Pripasuje svijetlo oružje. Npj. 4, 324. Sablju paše Star Novče, nisko sablju pripasuje. Kov. 57. su se, pass.: Košuljac, ženska kratka košulju po kojoj se skuti pripasuju. Rj. 296b.

pripasti, pripadnēm, v. pf. Rj. pri-pasti. vidi pripadnuti, pripanuti. v. impf. pripadati. — 1) herbeifallen (zur Erde), accido: A pripade Oblak Radosave moliti se gospogji Jerini. Rj. — Brzo Mujo pripade Aliji, ali mu je duša ispanula. Npj. 2, 51. A pripade, posječe mu glavu. 4, 64. Kad su Srbi razbili Turke, onda pripadne k Stanku nekakav Vlah te mu se preda. Danica 4, 6. Pripadni ka Gospodu Bogu svojemu, i pomoli se za me. Car. I. 13, 6. Vas ću izbrojiti pod mač, i svi ćete pripasti na klanje. Is. 65, 12. Petar pripade Bogu na molitvu. Glas. 21, 283 (Petro in oratione prostrato). — 2) zufallen, zu Theil werden, obrenit. Rj. vidi dopasti 3, priveliti se. — Nahije, koje bi po Akermanskom ugovoru pripale k Bijogradskom pašaluku. Danica 3, 234. Dok (Boku) najposlije opet ne pripadne sa svijem Austriji. Kov. 39. Pripaše vam ta zemlja u nasljedstvo. Jezek. 47, 14. isp. pripadati 2, a — f. — 3) (st.) na um, beifallen, venit (in mentem): Doekam Simu na um pripanulo. Rj. doći, pasti na um.

pripaša, f. — 1 a) was bei Haase bleibt, nicht feil ist, quod domi servatur (de grege), cf. domazluk. Rj. od stoke što se ne prodaje nego se ostavlja za domazluk, za kuću. — b) vidi paša: U planini vučjoj nije ovcama pripaše. DPosl. 141. — pri-paša, drugoj poli osn. u pasti (pasena). — 2) (u Cet.) vidi pašnjaka. Rj. i ondje syn. pri-paša. isp. pripasati. od koje kao pojasa sprijed, gdje se zadijeraju male puške i nož.

pripašaj, *m.* (oko Imoskoga) *vidi* pašnjača. Rj. i *syn. ondje*. pri-pašaj. *isp.* pripasati. — *riječ* s takim *nast.* kod dogazjaj.

pripašnjača, *f.* (u Dalm.) oko tri prsta širok i oko jednoga aršina dugačak i s pulijama od kositera iskričen kaiš, koji gore ima kao ovenjaču kroz koju se provuče litar (kaiš kojim se opasuje), a dolje je od polovine rasječen na troje ili na četvoro, te se o jednome objesi britva, o drugome praljak, o trećemu ključ. Rj. pripašnjača. *isp.* pripasati. — Praljak, koji gotovo u svake žene visi o *pripašnjači*. Rj. 564a. *riječ* s takim *nast.* kod ajgirača.

pripaštiti se, štim se, *v. r. pf.* (u Hrv.) *vidi* po-paštiti se. Rj. pripaštiti se. *isp.* pohitjeti, i *syn. ondje*. *v. impf.* paštiti se.

pripaziti, zám. Rj. *v. pf.* pri-paziti. *v. impf.* paziti. — **1)** *vidi* opaziti: *Pripazi me* Ljuticia Bogdane. Rj. *vidi* i prividjeti 3, *ostalu syn.* kod opaziti. — Te on gleda junak vo sokaci(h), ne bi P koga znana opazio, al' *pripazi* poštu knjigonošu. Npj. 2, 246. — **2)** *vidi* pričuvati. Rj. *vidi* i prigledati, prihraniti.

pripečí, pripečem, *v. pf.* Rj. pri-peći. *v. impf.* prosti peći. — **1)** jagunje, prase, *anfangen zu braten; unbraten, igni aduvero assundum*. Rj. kao početi što peći, *pristirati k vatri da se peče*. — Zakolju jednoga brava, ognle ga i *pripeku*. A pošto ga ispeku, onda . . . Npr. 167. Jarca zakolje, natakne na ražanj i *pripeče ga k vatri*. 245. Zaklaše mi četr'est jag-njadi, *pripekoše za večeru* Turci. Npj. 4, 38. — **2)** *heiss brennen (von der Sonne), aduro*: *pripeklo* sunce, biće kiše. Rj. — Danas je prižarilo, t. j. vrućina, *pripeklo sunce* Iljansko. pa se otopi oni kljuk i med. Npr. 166.

pripeka, *f. die Schwüle, die heisse Sonne, ferror solis, cf. omara*. Rj. pri-peka. *isp.* pripeč 2. *vidi* i prigrevica, i *syn. ondje*. — Nestade soka u meni kao na *ljetnoj pripeci*. Ps. 32, 4. Jer će biti kao drvo usagjeno kraj vode, koje ne osjeća kad *dogje* *pripeka*. Jer. 17, 8.

pripěti, pripěm (pripěnjem), *v. pf.* Rj. pri-peti. *v. impf.* pripinjati. — **1, 1)** *cin weidendes Pferd anbinden, funi adligo equum pascentem*. Rj. *pripeti n. p. konju kad je na paši*. — *Pripni ga*, pa ti ga je lasno pogubiti. Posl. 262. *sa se, pass.*: *Ambrete* (četiri srebrne i pozlaćene ploče . . . krajuje imaju po kuku te se za *huljinu pripnu*. Kov. 97. — **2)** in die Höhe heben, tolle. Rj. *pripeti koga, kao uzdići ga (da se pripne)*. — Jesi P čuo, care, što se čita, kako *bjehu pripeli Šćepana*, i kako ga za cara staviše. Npj. 5, 524. — **11.** *sa se, reflex.* *hinaufsteigen, ascendo*. Rj. kao *uzaći*. *isp.* pripeti 2. — Sad — kuća vrata nema a prozor visoko — ne može da se *pripne*. Npr. 94. *Pripeo* mu se na vrat. D'Posl. 102. Izvadi sviralicu, pa se *pripe* na jedno drvo i poče u nju *zvizgjeti*. 219. *Ja se pripne* na najviše visine. Herc. 284.

pripětiti, pripětim, *v. pf.* Rj. pri-petiti, *drückte* se ovaj *glagol* ne *nalazi*. — **1)** učiniti da se što dogodi, *machen dass etwas geschehe, herbeiführen, fieri jubeo*: *Može to gjavo pripetiti* (da se dogodi). Rj. *pripetiti što, učiniti da se pripeti*. — **2)** *sa se, reflex.* (u Hrv.) *vidi* dogoditi se. Rj.

pripijanje, *n. das Zutrinken, z. adbibere*. Rj. *verb.* od pripijati. *radnja* kojom tko *pripija* što.

pripijati, pripijam, *v. impf.* n. p. vodu uz jelo, *zutrinken, adbibere*. Rj. pri-pijati. *v. pf.* pripiti. — Nego je (rakiju) saspe u četuru, koju je u jandžiku nosio, pa posle pevajući *pripija* svaki čas ponalo. Npj. 4, XV. *Koju bi* (šljivovicu) on prevodeći po često *pripijao* dok je do podne svu ne bi popio. Sovj. 80.

pripijevanje, *n. das Hinzusingen, accentio*. Rj. *verb.* od pripijevati. *radnja* kojom tko *pripijeva* kome ili koga.

pripijevati, pripijevam, *v. impf.* *mitsingen, simul*

canto, celebros. Rj. pri-pijevati. *v. pf.* pripjevati. — **1)** *kome*: Iz one pjesme, što momei *gjeojkamu pripijeraju*. Npj. 1, 89. *sa se, pass.*: Dobar čoećel dobro ti reće! . . . (Ovako se *pripijevu* i *materi i ostaloj rodlini*, kad daju dobru molitvu. Vuk). Npj. 1, 30. Le lejla le *pripijera* se *uzu svaku vrstu*. Npj. 1, 1. (Vuk). Ovako se *kod svake vrste pripijera*. 1, 207. (Vuk). *isp. za dva pošljeduju primjeru* *pripjev*. — **2)** *koga*: Ona im pjesme izvodi, u *scakoj mene pripijera*. Rj. 220b. *Pripijevaj* Marka Kraljevića neka dažd. D'Posl. 102. Ovako *jednú drugu sve pripijera*ju. Kov. 53. Ovako joj (vjerenici) *pripijeraju* i *majku i braću i sestru* da je mole da ne ide. 65. *Diži se, studenčel pripijevajte ga*. Mojs. IV. 21. 17.

pripijevka, *f.*: Da vi jednu *pripijerku* kažem: *Sindžir-gvožgje* muka je velika, da velika, muka na junake, tannica je gora od *sindžira*, a zla žena gora od oboje, a zla pamet gore neg se troje. Rj. *pripijevka, isp.* pripijevati. — Ja sam u Srbiji »morač« čuo samo u sramotnijem poslovcama i *pripijerkama*. Rj. 368a.

pripinjānje, *n. das Anbinden des weidenden Pferdes, adligatio equi pascentis*. Rj. *verb.* od pripinjati. *radnja* kojom tko *pripinje n. p. konju na paši*.

pripinjati, njēm, *v. impf.* das Pferd an einem langen Stricke anbinden, *adligo equum pascentem*. Rj. pri-pinjati. *v. pf.* pripiti. — Tuna Vuče *erunca pripinjaše*, a prebijel šator raspinjaše. Npj. 2, 259.

pripis, *m. što se pripíše*. pri-pis. — *Pripis* na kožnom jevangjeliju. DM. 11.

pripisati, pripisem, *v. pf.* pri-pisati, *zuschreiben, ascribere, tribuere alicui aliquid, potverda* u *v. impf.* pripisivati, koje *vidi*.

pripisivanje, *n. verb.* od pripisivati, koje *vidi*. **pripisivati**, pripisujēm, *v. impf.* pri-pisivati, *zuschreiben, ascribere, tribuere alicui aliquid, v. pf.* pripisati. — Koliko imam pravo, što b *sebi pripisuje*. Ođg. na ut. 26. Samo zavist G. Sveučia *pripisuje* meni u tome *njekaku stvaru*. 27. Važnost i cijena, koju učeni ljudi *pripisuju pjesmama*. 28.

pripisati, šim, *v. pf.* *anpissen, admejo*. Rj. pri-pisati. *v. impf.* pripisavati.

pripisavanje, *n. das Anpissen, adminctio*. Rj. *verb.* od pripisavati, koje *vidi*.

pripisavati, pripisavam, *v. impf.* *anpissen, admejo*. Rj. pri-pisavati. *vidi* primizavati. *v. impf.* prosti pišati. *v. pf.* pripisati.

pripitati, pripitam, *v. pf.* *befragen, requiro*. Rj. pri-pitati. *v. impf.* pripitivati, pripitovati.

pripiti, pripijem, *c. pf.* *zutrinken, adhibere*. Rj. pripiti. *v. impf.* pripijajati.

pripitivanje, *n. das Befragen, quaeritatio*. Rj. *verb.* od pripitivati. *radnja* kojom tko *pripituje koga*. *vidi* pripitovanje.

pripitivati, pripitujēm, *v. impf.* *befragen, quaerito*: Kad se sinovac ženjaše, nikoga ne pitaše, a kad se raženjaše, i *strinu pripitvaše* (Posl. 120 *gdje* *njesto* nikoga ima *strica*). Rj. pri-pitivati. *vidi* pripitovati. *v. impf.* prosti pitati. *v. pf.* pripitati. — Pita Jana čelebiju Jova . . . Opet Janu Jovo *pripituje*. Herc. 106.

pripitomiti, pripitomim, *v. pf.* Rj. pri-pitomiti. *v. impf.* pripitomljavati. — **1)** *zahnen, cicuro*. Rj. — Akmadža, *tica*, kao kobac, koju Turci *uhvate mladú* i *pripitome*. Rj. 3a. *Jezička* niko od ljudi ne može *pripitomiti*. Iak. 3, 8. — **2)** *sa se, reflex.* *zahm werden, cicurari*. Rj. *postati pitom*. — Sav rod *zjevinja pripitomio* se *rodu čorječijemu*. Iak. 3, 7.

pripitomljavanje, *n. das Zahmmachen, Zähnen, cicuratio*. Rj. *verb.* od pripitomljavati. *radnja* kojom tko *pripitomljava n. p. životinje*.

pripitomljavati, pripitomljavam, *v. impf.* *zahm machen, cicuro*. Rj. pri-pitomljavati. *v. impf.* prosti pitomiti. *v. pf.* pripitomiti. — Drugi *hvataju* *takogjer*

ivotinje, ali ih ne ubijaju, nego pripitomljavaju. Priprava 21. *sa se, refleks.:* Sav rod zecerinja pripitomljava se i pripitomio se rodu čorječijemu. Jak. 3, 7.

pripitovanje, *n. vidi pripitivanje.* Rj.

pripitovati, pripitujem, *v. impf.* (u Grlju), *vidi pripitivati.* Rj. *isp. upitovati i upitivati.*

pripjev, *m.* (*Wiederholungsvers, fr. refrain.* Rj. 3). *pri-pjev, ono što se pripijeva. — Pripjever.* Korijeni 126. *Pripjeveru:* šikom-bojana. Rj. 36a. *Nevjesta se uza svaki pripjever naklanja.* Kov. 76. *Paštrovski pripjveri uza zdravicu . . . mali pripjveri, koje svi u glas pjevaju.* Npj. 1, 77 (Vuk). *Pripjever uza svaku vrstu.* 1, 329 (Vuk). *Divni se ovi stilhovi odvajaju jedni od drugih angjelskim pripjeverom: »aliluja«.* DP. 40.

pripjevati, vām, *v. pf. mitesingen, simul cano.* Rj. *pri-pjevati. v. impf. pripijevati. — Da j' u mene tako grlo jasno, dvije tri bih pjesme ispjevao, svu gospodu redom pripjeverao.* Npj. 1, 279. *sa se, pass.:* Kad se god ko pripjevera, on izbaci pušku. Kov. 53.

priplodak, priplotka, *m.* (u Dubr.) *der Zuwachs, accessio.* Rj. *pri-plodak, što se priplodi.*

priploditi se, priplodim se, *v. r. pf.* (u Dubr.) *zuwachsen, accelerare.* Rj. *pri-ploditi se. v. impf. prosti ploditi se.*

pripój, pripoja, *m. das Schlagloth, ferrumen.* Rj. *pri-pój, čim se što pripoji. isp. pripojiti.*

pripojasnice, *f. pl. t. j. kese, die Patronatsche (als Gürtel), zona embolorum igniariorum.* Rj. *pri-pojasnice, kao kese pri pojasu, što se nose kao pojasi. vidi fišek-čese, fišeklje, fišekluk, fišecnica; kulete, palacke. isp. pričesak. — Pričesak, kao mala kesica (pripojasnica) što visi sprijed ili malo sa strane o kaišu. Rj. 600a. Oko pojasa barem dvije kese pripojasnice.* Danica 2, 105.

pripojāvjanje, *n. das Anlöthen, adglutinatio.* Rj. *verb. od pripojavati. radnja kojom tko pripojava što. vidi pripajanje.*

pripojāvati, pripojāvām, *v. impf. anlöthen, adglutinatio, cf. zavarivati.* Rj. *pri-pojavati. vidi pripajati. v. pf. pripojiti.*

pripojiti, pripojim, *v. pf. anlöthen, adglutinatio ferruminando, cf. zavariti.* Rj. *pri-pojiti. vidi i splaviti 3. ne nalazi se kao prost glagol. isp. pojiti. v. impf. pripojavati, pripajati. — Adekale, koje su Nijemci utvrdili, osobito gradićem pripojenim uz velike stijene.* Danica 2, 45. *Kako se pojasi pripoji oko čovjeka, tako bijah pripojio oko sebe sar dom Izrailjev.* Jer. 13, 11. *sa se, refleks.:* Ode glava preko polja sama, sveta glava do svetoga tela, pripoji se kako što j' i bila. Npj. 2, 325. *Smiljana prigje, i pripoji mu se uz pojas.* Megj. 222.

pripomāganje, *n. das Helfen, latio auxiliū.* Rj. *verb. od pripomagati. radnja kojom tko pripomaže kome.*

pripomāgati, pripomāžem, *v. impf. beistehen, auxiliō esse.* Rj. *pri-pomagati kome. v. impf. prosti pomagati. v. pf. pripomoći.*

pripomōći, pripomōgnem (pripomōžem), *v. pf. beistehen, subreño:* Tuku Turke kako koji može, mole Boga da im pripomože. *Da ih onde pripomogne drusto.* Rj. *pri-pomōći. v. impf. pripomagati. — Bijmo Turke, koji više može, Boga mol'mo, da ni pripomože.* Npj. 5, 100 (ni = nam).

pripon, *m. uže kojim se konj pripinje, ein Strick, weildendes Pferd anzubinden, funus uliginoso equo pascunt.* Rj. *pri-pon. isp. pripeti (pripnem).*

pripōvidjeti, pripōvidim, *v. pf. pri-povidjeti. vidi pripovjediti, erzählen, narrare. u Rj.:* pripōvidjeti, povjedom. Rj. 595b. *ali isp. opovidjeti (opovigjeti). v. impf. pripovjedati. — Ne bi kriv ko vijge, no ko pripovije.* Posl. 193.

pripovjēdalo, *m. vidi pričalo.* Rj. *koji mnogo pripovjeda i umije pripovjedati. isp. pripovjedač, pričalica. — riječi s takim nast. kad bajalo.*

pripovjēdanje, *n. das Erzählen, narratio.* Rj. *verb. od pripovjedati. radnja kojom tko pripovjeda što. — (Pisci) koji se drže ljetopisaca i narodnog pripovjēdanja.* DM. 103.

pripovjēdati, pripōvidjēdam, *v. impf. erzählen, narro. cf. pričati.* Rj. *pri-povjedati. v. pf. pripovjēditi, pripovjēdjeti. — a) pripovjēdati što:* Četvrti kazuje i pripovjēdu, kako je vijgeo . . . Danica 3, 173. *S narodom, koji pesme peva i pripoveda.* Npj. 1, 4, XXXIX. — *b) pripovjēdati što o kome:* Kalugjeri . . . Istina da narod o njima u šali svašta pripovjēda. Danica 2, 111. *sa se, pass.:* Za čudo je da se o Nasradin-hodži orake budalaštine pripovjēdaju. Posl. 47.

— *c) pripovjēdati što za koga ili za što:* U našega čabra gvozdene uši. (Reku žene kad ko pripovjēdu u kući za kaku bolest, ili za kaku drugu nesreću.) Posl. 333. *sa se, pass.:* Za smrt Marka Kraljevića različno se pripovjēda. Rj. 346a. — *d) pripovjēdati što od koga (isp. prijedlog od 12):* Narod naš pripovjēdu mnogo kojstu smiješno od Nasradin-hodže. Rj. 407a. *Ova siromašna Moavka bude prababa velikoga cara, od kojega ćemo malo poslije pripovjēdati.* Prip. bibl. 60.

pripovijest, *f. das Sprichwort, proverbium:* Blagovijest pripovijest (što se tiče zime. Posl. 15). *mit Mariä Verkündigung (25 März) ist der Winter noch nicht vorbei.* Rj. — *Da skupi sve naše narodne pjesme, pripovijetke, pripovijesti, zagonetke, običaje i riječi.* Npr. III. *Pjesme, zagonetke i pripovijesti, to je gotova narodna književnost . . . ali u pisanju pripovijedaka već treba misliti i riječi namještati.* IV. *narodu u Hre. pripovijest je isto što pripovijestka. to će biti i u ovom primjeru:* Crkva iznosi iz staroga zavjeta prilike o očišćanju jednu za drugom . . . na svakoj teče Jordan tiho udarajući o biblijske bregove svoje dokle ne uteče u jevanjelsku pripovijest. DP. 310.

pripōvidjetka, *f. (pl. gen. pripōvidjēdākā) die Erzählung, narratio, fabula. cf. pričā.* Rj. *gen. pl. i pripovijetki. isp. gatika, gatujā, pripovijest. pripovjēd-ka. isp. pripovjēdati. — Dundulov do, u pripovijeci:* Navrela vara od Dundulova dola. Rj. 145a. *Da ti kažem jednu pjesmu, pripovijetku.* Rj. 258b. *Ako ne će Božić kaše, a ono će gjeca. (O orome će jamačno biti nekakva pripovijetka).* Posl. 6. *Zlo je zvijere megjed!* (Valja da je ovo ostalo od one pripovijetke kako je nekakav čovek išao . . .). 91. *Nekoliko pripovetki.* Danica 4, 31. *U nar. pjesmama ne treba tražiti istinite istorije; ali pripovetku, koja je u ju-nackim pesmama najglavnija stvar, nije sa svim protivna zdravome narodnom razumu.* Npj. 1, 4, XXXVI. *U pisanju pripovjedaku već treba misliti i riječi namještati.* Npr. IV. *Narod naš ima svakojakih pripovijetki i mogu se razdijeliti na ženske i na muške, kao i pjesme.* Rj. 1, IX. *Sad evo dvije pripovijetke od velike ljubavi i od velike vjere.* Prip. bibl. 128 (isp. pripovjēdati d).

pripovjēdāč, pripovjēdāča, *m. koji pripovjēdu, der Erzähler, narrator. isp. pripovjēdalo, pričalo, pričalica. — Na svršetku pripovijetke želi pripovjēduć da bi Bog bio s njim i s onima koji su slušali: 1 Bog s nama!* Daničić, ARj. 472b. *Pripovedač kazivaše kako je sam bio u Misiru.* Jurm. 39.

pripovjēdāčki, *adj. što pripada pripovjēdāčima:* Pripovedačka tehnika nije moje blago. Zim. V.

pripōvdjēditi, dīm, *v. pf. erzählen. narro.* Rj. *pri-povjediti. vidi pripovjēditi. v. impf. pripovjēdjeti. — Onda mu mati pripovedi sve po redu kako je imala tri kćeri.* Npr. 27. *Pak mu pripovedi svu svoju nevolju.* 56. *Pripovjedi sin Aman o slavi bogatstva svojega.* Jestir. 5, 11.

pripovrnuti, pripōvrnēm, *v. pf. zurückwenden, reflecto:* Maksim vrana konju povrnu. Rj. *pri-povrnuti, kao nutrag povrnuti, povratiti. isp. povrnuti. v. impf. isp. povrtati, povraćati. — Vrana konju nutrag*

priznati. . . A niko se jadu ne dosjeti, porašta je konja povratio. Npj. 2, 559.

pripoznati, znām, v. pf. Rj. pri-poznati, v. impf. pripoznavati. — 1) anerkennen, confiteor. Rj. — Blago Ivi i Ivinoj duši! I to tri niko ne priznaju, ni Ivanu kogodi zafali, a kamo li da Ivanu plati. Npj. 4, 203. Te ne hćeše knjaza pripoznati, nego knjaza na megdan pozvaše. 5, 380. — 2) (po zap. kraj.) koga čime, verchren, honoro, cf. počastiti. Rj. t. j. pokloniti kome što.

pripoznávauje, n. die Anerkennung, confessio. Rj. verb. od pripoznavati. radnja kojom tko pripoznaje kome što.

pripoznávati, pripóznājēm, v. impf. anerkennen, confiteor. Rj. pri-poznavati kome što, koga, v. pf. pripoznati.

priprašiti, priprašim, v. pf. pušku, Zündpulver auf die Zündpfanne schütten, auffundere, cf. potprašiti: Svaki svoju pušku priprašiše. Rj. pri-prašiti. vidi i podasuti 2. v. impf. isp. potprašivati.

priprava, f. vidi preprava. Rj. pri-prava, isp. pripraviti. — Pa je u jedan put Srpski počeo pisati bez i kake u tom nauke i preprave. Danica 5, 73. Preprave prošće i vašine, da udare na juriš. Pa te sre preprave jedau dan pred veče izvuku u polje oko Turskoga šanca. Miloš 85. Priprava za istoriju svega svijeta radi djece. Priprava I. Ovo je sve što sam ja do sad kazao kao predgovor ili priprava k onome što treba upravo kazati. Srb. i Hrv. 6. (Posli) koji su samo priprava za veća djela. Rad 5, 195. kako je Luk Danicu 5 i Miloša pisao po gororu istočnom, a Pripravu i Srb. i Hrv. po južnom, to je očividno, da je preprava, prepravan, prepraviti, prepravljati (vidi i ondje primjere) po istočnom a priprava, pripraviti, pripraviti, pripravljati po južnom gororu, ako se to i ne kaže u Rj.

pripravan, priprávan, adj. u Rj.: přeprávan, vna, bereit, paratus. Rj. 578b. a ne kaže se: vidi pripravan. — Jadni, još nerazumni, ali za razum pripravni prvi čovjek treba da postane uman čovjek. Priprava 129. Ni jedan nije pripravan za carstvo Božije koji metne ruku svoju na plug pa se obzire natrag. Luk. 9, 62.

pripraviti, vīm, vidi prepraviti. Rj. pri-praviti, vidi priugotoviti. v. impf. pripravljati. — 1) vorbereiten, praeparo. — Treba pripraviti dvanaest ornora pečutih i dve metle i jedno uže. Npr. 239. Gladika se popadija porad gjaka? (Nije to za tebe pripravljeno). Posl. 41. Nijesu vući stekli po poruci, nego što si sami pripravio, 218. No ugrabi sjajna dževerdara, na Petra ga bješe pripravio. Npj. 4, 58. Evo sam ti ručak pripravio. 4, 522. Kćer je na to pripravio preko matere joj ili sestre. Kov. 45. Jakov uparadi svu svoju vojsku, koju je još naprijed bio pripravio. Sovj. 33. Pripravite put Gospodu. Mat. 3, 3. sa se, pass.: Što ne može bolan Rajko, to će žulostiva majka. (Kad se što pripravi bolesniku za ponudu, pa pojedu zdravi). Posl. 358. — 2) su se, reflex.: Ustanu sluge i priprave se na put. Npr. 131. Sedam anđela pripravise se da zatrbne. Otkriv. 8, 6. — vidi i primjere kod prepraviti.

pripravljauje, n. vidi prepravljanje. Rj. verb. od 1) pripravljati, 2) pripravljati se. — 1) radnja kojom tko pripravlja što: Propovijedanje Jovana Krstitelja, koje bješe pripravljanje. DP. 9. — 2) radnja kojom se tko pripravlja: Za sve ovo vreme Kara-Gjorgijije se, pri svemu svome pripravljanju i obricanju, gotovo nije ni živ kazao. Miloš 40.

pripravljati, vlijām, vidi prepravljati. Rj. pri-pravljati, v. pf. pripraviti. — 1) vorbereiten, praeparare: Sluge pripravljaju svadbu. Npr. 115. Mišljela da se on pripravljajući one objede ženi. 259. Ide zima kao oštra sablja. (Valja pripravljati hranu za stoku i ostalo što treba). Posl. 96. Idi k mravu. . . pripravlja ljeti sebi hranu. Prič. 6, 8. sa se, pass.: Na koje ona sirota ne znajući šta joj se pripravlja dobrovoljno

pristane. Npr. 131. Ali se od strane Niške pripravljala nesreća, koja će sve to učiniti u ništa. Sovj. 28. — 2) sa se, reflex.: Videći Srbi kako se Turci strašno prepravljaju k ratu. Miloš 32. Srbi pripravljali se za novi rat. Sovj. 27. Koji se pripravljaju na krštenje. DP. 22. Pripravljajući se da smjesti u sebe Gospoda. 323. — vidi i primjere kod prepravljati.

priprávnost, pripravnost. f. stanje onoga što je pripravno: die Bereitschaft, promptus, u Rj.: Priprávnost. Rj. 578b. u ne kaže se: vidi pripravnost.

priprdivauje, n. das Darcinschwätzen, interfabulatio. Rj. verb. od priprdivati, kojv vidi.

priprdivati, priprđujēm, v. impf. darcinschwätzen, in den Kram seh. . . ssen, interfabulor. Rj. pri-prdivati, kao prekidati blebetanjem što, mičešati se u što blebetanjem, riječ prostačka, isp. zaprdivati. v. pf. isp. priprđjeti.

priprđjeti, priprđim, v. pf. n. p. sablju, mač, cf. zaprđjeti. Rj. pri-prđjeti, zaprđjeti n. p. kustu za pajas: kaže se s pogrdom ili s podsmijehom njesto: zadjesti kustu za pajas, riječ prostačka. v. impf. isp. priprdivati.

priprećivauje, n. das Drohen, minatio. Rj. verb. od priprećivati. radnja kojom tko priprećuje kome.

priprećivati, priprećujēm, v. impf. drohen, minor: Gje me vidiš sve mi priprećuješ, gje l' ne vidiš sve mi poručuješ. Rj. pri-prećivati, za značenje vidi v. pf. priprjetiti. v. impf. prosti prjetiti. — Što mi pišeš, što mi priprećuješ, što mi išteš mito iz Grahova, ne dam tebe ništa iz Grahova. Npj. 4, 440.

priprećanje, n. das Zurichten, praeparatio. Rj. verb. od pripravati. radnja kojom tko priprema što.

priprećati, priprećām, v. impf. zurichten, praeparo. Rj. pri-premati. vidi prigotavljati, priregjivati. v. pf. pri-premiti.

priprećivati (pripremiti), priprećim (priprećim), v. pf. zurichten, praeparo. Rj. pri-premiti. ne ulazi se kao prost glagol, isp. premiti. vidi prigotoviti, prerediti. v. impf. pripremati.

priprjetiti, priprēm (pripr'o, priprla), v. pf. zusetzen, incumbo. Rj. pri-prijeti, kao zaokupiti koga, navaditi na nj. ne ulazi se kao prost glagol, isp. prijeti.

priprjetiti, priprjetim, v. pf. s prijetnjom preporučiti da se što učini ili ne učini, undrohen, comminari. Rj. pri-prijetiti. v. impf. priprećivati.

priprljiti, priprljim, v. pf. pri-prljiti, vidi prižeći, i syn. ondje. v. impf. prljiti. — Grozdove može priprljiti sunce. Zim. 334.

priprsnū, adj. što je pri prsima, što sisa. isp. nápršće. — Priprsnu prase. DPosl. 102.

priprtiti, im, v. pf. vidi uprtiti: Priprtise torbe obravnice. Rj. pri-prtiti. v. impf. prosti prtiti.

pripući, pripuknēm, v. pf. uz drugo pucanje pući, entgegen krachen, assonare: A kad puknu na grad topovi, a pripuknu na moru topovi, tad će biti trka na košiji. Rj. pri-pući. vidi pripuknuti. v. pf. je i prosti pući. v. impf. prosti pucati.

pripučkati, pripuknēm, v. pf. vidi pripući: U gjevojku srce pripuknuo. Rj.

pripuniti, im, v. pf. anfüllen, compleo: Pak dohvati jednu kupa vina, po nje bješe, pak je pripunio. Rj. pri-puniti, punći dodati. v. impf. prosti puniti.

pripuštiti, pripustim, v. pf. zulassen, admitto: Od kud ću im jagujad pripustiti. Rj. pri-pustiti. vidi pripuštiti. v. pf. su i prosta pustiti, puštiti. v. impf. prosti puštiti.

pripuštiti, šim, v. pf. (u Bačkoj) kao skrkljušiti, pritisnuti, niederdrücken, opprimo: Stojša njega obori i pripuši. Rj. pri-puštiti. v. impf. ne ulazi se u ovom značenju, isp. puštiti 3.

pripuštiti, pripustim, v. pf. pri-puštiti. vidi pripustiti. — Kad pripuštih orce i jaganjce, stade bleka trides podojnica, svaka bleji, gleda na Mihata, otkud će im jagujad pripuštiti! Npj. 3, 430.

pripūz, *m. vidi* uljez. Rj. pri-puz. *vidi* i prišupak, priženja, privuk, utoskalo, dohodac, domazet, domazetović. *čovjek koji uje (kao pripuze) ženi u kuću.*

pripuzati, pripuzēm, *v. pf. herbeikriechen, adrepo.* Rj. pri-puzati, *pužući prići.* *v. impf. puzati.*

prirāditi, prirādim, *v. pf. hinzuarbeiten, hinzucreiben, adquiro.* Rj. pri-radii. *v. impf. priragjivati.*

priragjivānje, *n. das Hinzuerwerben, adquisitio.* Rj. *verb. od priragjivati.*

priragjivati, priragjujem, *v. impf. hinzucreiben, adquiro.* Rj. pri-ragjivati. *v. pf. priraditi.*

priran... priranj... vidi prihran... prihranj... Rj. **prirastānje**, *n. das Heranwachsen, succrementum.*

Rj. *verb. od prirastati. stanje koje biva, kad što prirasta.*

prirāstao, prirāsla, *adj. erwachsen, adultas:* Sve mu se to vrti po glavi kao *prirastloj* gjeroci udaja (Posl. 280). Rj. *upravo je 1. pridjev glagola prirasti.*

prirāstati, prirāstām, *v. impf. heranwachsen, succresco.* Rj. pri-rastati. *prosti v. impf. rasti. v. pf. prirasti.* — Čovjek ne može razmnožiti i prenijeti *rude.* A osim toga najviše ih i ne *prirasta.* Priprava 8.

prirāsti, prirāstēm, *v. pf. heranwachsen, succresco.* Rj. pri-rasti. *v. impf. prirastati. vidi* prirastao. — Opornjak, *ono*, kao duguljasta maramica, *oko čega su crijeva unakolo prirasta.* Rj. 463b. Življaše o travici, koja bješe *pri ploči prirasta.* Npr. 252. On poteže sablju od bedrice, *al' se pusta ne da izvaditi*, kao da je *za kore prirasta.* Npj. 2, 110. Ali od kako *priraste mlagji narastaj*, od to doba Svetić pade sa svijem. MSvetić poet. 2.

prirēditi, prirēdim, *v. pf. pri-rediti. vidi* pripremiti, pripraviti, prigotoviti, priugotoviti. *v. impf. priregjivati.*

priregjivānje, *n. verb. od priregjivati. radnja kojom tko priregjuje što.*

priregjivati, prirēgjujem, *v. impf. pri-regjivati. vidi* pripremati, prirotavljati. *v. pf. prirediti.* — *sa se, pass.:* U ovaj čas već se *priregjuje* prva *kujiga* pisanoga prava. Rad 13, 169.

prirež, *m. Nebensteuer, Zuschuss, accessio.* Rj. pri-rež, *što se prireže u porezu.*

prirežati, prirežēm, *v. pf. u porezu, zu der Steuer schlagen, adficere rectiguli.* Rj. pri-režati. *v. impf. prirezivati.* — Knez *u porezu* ne sme ništa *prirežati*, ali selo sme do 20 para na glavu seoskoga troška. Miloš 201.

prireživānje, *n. verb. od prirezivati.* Rj.

prireživati, prireživjem, *v. impf. zu der Steuer schlagen, adficere rectiguli.* Rj. pri-rezivati *u porezu. v. pf. prirezati.*

priroda, *f. pri-roda. isp. priroditi. vidi* jestastvo, narav 2, natura. — Pre može biti da nije bilo nikakih zakona, *osim zakona prirode* i običaja. Danjea 5, 85. Osim toga, što su ih (Turke) ljudi bili, rekao bi čovek, da ih je *i sama priroda* bila počela biti i goniti. Miloš 101. Stojici kazivali da je ljudska najveća sreća *u življenju po prirodi.* Nov. Zav. XII. Sve je ovo učinila *priroda* (narav). Priprava 17. Neka poluglasna slova su *iznutra po prirodi* srojoj srodna... šta je *priroda jezika?* ne čine li te razlike *prirodu našega jezika* i Poljskoga? Rat 22.

prirōdan, *prirōdna, adj. što pripadu prirodī, što je prema prirodī; Natur-, natürlich, naturae, naturalis. vidi* jestastven, naravan, naturalan. — I sami *prirōdni davori*, n. p. lijepo lice, veliki lijepi brkovi, ne gledaju se rado *u raje.* Danica 2, 87. Stade dokazivati, da je naše stanje došlo od kake *prirōdne bolesti.* 2, 136. Šta je *prirōdnije* nego da se sad... Kov. 5. Što ga (jezik) je *u njegovijem prirōdnijem pravilima* ntvrdilo. Pis. 18. Kad se nre *prirōdnom smrću.* Daničić, ARj. 476b. Taje se unutrašnji red razvijao malo po malo *i prirōdnim putem.* PM. 336. U tom je djelu *prirōdniji* i življi nego *u kom drugom.* MSvetić poet. 7.

prirōditi, prirōdim, *v. pf. dazu geboren, parere:* Što ni brata *prirōdila* nisi. Rj. (ni = nam). pri-roditi, *ragujući dodati. v. pf. je i prosti roditi. v. impf. ragjati.*

prirōdnōst, *prirōdnosti, f. osobinu onoga što je prirōdno; die Natürlichkeit.* — Ako li se *u ovim pričama* bagje *prirōdnosti* *u radu*, onda ja nisam dangubio što sam ovo pisao. Zim. VII.

prirōk, *m. vidi* predikat. *das Prädikat, praedicatum. pri-rok, drugoj je poli osn. u reči.* — U svakoj misli ima dvoje: jedno *o čemu se misli*, a drugo *šta se o njemu misli*: ono se prvo zove subjekt ili podmet a drugo predikat *prirōk... Prirōk* može biti samo glagol. Ali nije svaki glagol svagda *doroljean prirōk.* Sint. 1. Ovdje su *prirōci* s glagolom biti. 2.

prisād, *m. der Setzling, taicola.* Rj. pri-sad, *mlada ročka koju je za presagjivānje. za postanje isp. prisaditi. vidi* prijesad, *i syn. ondje.* — Za drvo ima nadanja... čim osjeti vodu, opet napupi i pusti grane kao *prisad.* Jov 14, 9.

prisāditi, prisādim, *v. pf. dazu pflanzen, setzen, assero.* Rj. pri-saditi. *v. impf. prisagjivati.*

prisagjivānje, *n. das Dazupflanzen, to asserere.* Rj. *verb. od prisagjivati. radnja kojom tko prisagjuje što.*

prisagjivati, prisagjujem, *v. impf. dazupflanzen, setzen, assero.* Rj. pri-sagjivati. *v. impf. prosti saditi. v. pf. prisaditi.*

prisēci, prisēčā, *m. pl. Rj. ne kaže se značenje.*

prisēci se, prisēgnēm se, *v. r. pf. (u Hrv.) vidi* zakleti se. Rj. *vidi* prisegnuti (i se). *v. impf. prisezati (i) se.* — 1) pri-seći se. *kad tko hoće da se zakune, on se segne rukom, da dohvati časni krst:* Ja se *krstu prisegao svome, da ga sunce ogrijati ne će.* HNpj. 4, 303. — 2) *govori se i bez refleks. se.* — a) *u značenju kao sa se:* Druga (duša) *krivo prisegla.* HNpj. 1, 27. — b) *prisēci koga, vidi* zakleti.

prisēga, *f. jusjurandum.* Stulli. *vidi* kletav 2, kletva 2, zakletva. *govori se u Hrv. kao i prisēci.*

prisēgnuti (i se), prisēgnēm (i se), *v. pf. govori se u Hrv. kao i prisēci, koje vidi.*

prisēlica, *biće f. čeljade koje se priseli (?):* Ko bi propustio lupeža, uzeo *prisēlicu*, imao *kradena konja*, dužan je bio platiti *samosedmo.* DM. 306. — *riječi s takim nast. kod* izjelica.

prisēzānje, *n. verb. od prisezati (i se) — 1) radnja kojom tko priseže koga, ili priseže da će... — 2) radnja kojom se tko priseže da će... vidi* zaklinjanje.

prisēzati, prisēžēm, *v. impf. pri-sezati. govori se u Hrv. kao i prisēci.* — 1) *prisezati koga. vidi* zaklinjati. — 2) a) *vidi* prisezati se. *n. p. priseže Bogom, da nije to učinio.* — b) *prisezati se. vidi* zaklinjati se. — *Krivo se junak prisēzaše:* »Nisam, kumo, tanana Vlainjo, ja tako mi Boga jedinoga! HNpj. 1, 140 (dijalekt. mj. prisezaše).

prisijati, jēm, *v. pf. (u Dubr.) po drugi put sijati, n. p. kad prvo zmo rijetko nikne, nachsuen, dazu säen, subsero.* Rj. pri-sijati. *v. impf. prisijevati.*

prisijevānje, *n. verb. od prisijevati.* Rj.

prisijevati, prisijevām, *v. impf. dazu säen, subsero, cf. prisijati.* Rj. pri-sijevati. *v. impf. prosti sijati 1.*

prisiniiti, prisinim, *v. pf. vidi* posiniti. Rj. pri-sinuiti *koga, uzeti ga namjesto rođenoga sina. v. impf. prosti siniti.*

prisipānje, *n. das Hinzuschütten, adfusio.* Rj. *verb. od prisipati. radnja kojom tko prisipa što.*

prisipati, pām (pljēm), *v. impf. hinzuschütten, affundo:* Nalijeva vino i rakiju, *prisiplje im šerbet medovinu.* Rj. pri-sipati. *v. pf. prisuti.* — Griješnica j' *krčmarica bila, u vino je rodu prisipala.* Npj. 2, 12.

prisjećānje, *n. andere Entschliessung, mutatio consilii.* Rj. *verb. od prisjećati se. radnja kojom se tko prisjećā.*

prislejati se, čam se, v. r. *impf. sich anders bedenken, muto sententiam*. Rj. prislejati se, kao mije-
njati nam, odluku. v. *pf. prisetiti se* 1.

prisedanje, n. *das Steckenbleiben im Munde*
(Raehen), *adhaesio in faucibus*. Rj. *verb. od prislejati*, stanje koje biva, kad kome što priseda.

prisedatelj, m. *der Beisitzer, assessor*: Magistrat
od tri čovjeka (prezidenta, prisedatelja i sekretara).
Miloš 12. za obličje *isp. predsjedatelj* (predsjednik).
vidi prisednik. — riječi s takvim nast. kad bohitelj.

prisedati, da mi, v. *impf. im Munde stecken*
bleiben, adhaerere in faucibus. Rj. prisedati, kao za-
pinjati za grlo. v. *pf. prisednuti, prisetiti*.

prisednik, m. u Hrv. *vidi prisedatelj*.

prisednuti, duēm, priseti, prisedem (duēm), v.
pf. Rj. prisednuti, priseti, kao zapeti za grlo, v. impf. prisedati. — Odsjed' meni grješnoj, prised'
babi b'jesnoj. Rj. 448b (kažu djevojke, kad im što
prisedne). Skraćalo mu se da Bog da! kao prised-
nu! Rj. 688a. Užinaše, napiše se vina . . . More,
društvo! ad' da putujemo, dok nam nije prisela
užinas. Npj. 2, 436. Prisedeće to njemu (Platiće on
to, skupo će ga stati). Posl. 262. I malahan zalogaj
kad godi prisede. DPosl. 29.

prisetiti se, čim se, v. r. *pf. Rj. prisetiti se, v. impf. prislejati se*. — 1) *sich anders bedenken, muto*
consilium. Rj. *vidi premisliti se, isp. odumiti, pre-*
namiti. — Obzire se ka Kruševu b'jelu, ne će li se
šure prisetiti, ne će li se njima razaliti. Npj. 2, 271.
Kao pola bežeći, dok se Turci nisu prisetili da ih
zaustave, otidu iz Beograda u nahiju. Miloš 71. — 2)
vidi dosjetiti se: Lasno ti se tome prisetiti. Rj.
isp. pristaviti se.

priskakanje, n. *das Hinzuspringen, assultus*. Rj.
verb. od priskakati, radnja kojom tko priskače.

priskakati, priskāčim, v. *impf. pri-skakati, kao*
skačući prilaziti, v. pf. priskočiti. — Dobri pomagali
a bolji priskakali našem bratu domaćinu. Kov. 118.

priskočiti, priskočim, v. *pf. herbeispringen, adsilio*.
Pa priskoči, posječe mu glavn. Rj. priskočiti, kao
skočivši priv. v. *impf. priskakati*. — On priskoči
k' njoj te je stane milovati. Npr. 70. Dobra paši sreća
priskočila, evo Srpsku krdisao vojsku. Npj. 4, 348.
Lijepa milost Božja pomogla i svakom u sračem pri-
skočila. Kov. 73.

priskrbiti, priskrbim, v. *pf. (mit Sorgfalt) ver-*
schaffen, aequiro. Rj. priskrbiti, skrbeći pribaviti. v.
impf. prosti skrbiti.

prisljanje, n. *das Anlehen, adclinatio*. Rj. *verb. od*
prisljanati, radnja kojom tko prisljanja što n. p. u-
zu zid, vidi prisljanje.

prisljanati, njām, v. *impf. anlehen, adclino*. Rj.
pri-sljanati. *vidi prisljonati, v. pf. prisloniti*. — Kako
silno Turci udariše! . . . s treće strane stube prisl-
janju, da uskoče u bijele kule. Npj. 5, 187.

prislava, f. (u nah. Valj.) kad se nose krsta. *cf.*
zavjetina. Rj. prislava. — U Srbiji svako selo ima
po jedan dan koji slavi i svetkuje . . . Takovo se ve-
selje po Braničevu zove zaretina, a u Jadru govore:
nositi krsta, ili krstonoše. Rj. 167a.

prislavljanje, n. *das Mitfeiern, celebratio simul-*
tanea. Rj. *verb. od prislavljati, radnja kojom tko pr-*
islavlja. — U Srbiji gdje koji Gjurjevštaci prislavlja-
ju (Gjurjje . . . ali ovome prislavljanju nema nikakva
osobitoga (novog) uzroka. Rj. 598a.

prislavljati, vljām, v. *impf. mitfeiern, concelebro*.
U Srbiji gdje koji prislavlja ju još koji dan osim krsnoga
imena . . . Tako su i moji stari slavili i Gjurjev dan
i Arangelov dan, t. j. jedno slavili, a drugo prislav-
ljali . . . U Srbiji gdje koji Gjurjevštaci prislavlja ju
(Gjurjje (3. Nojemvrija). Rj. prislavljati, v. *impf. prosti*
slaviti. *vidi prislavljati* 2, posluživati 2.

prisleći, prisleknem (prislekohl, prisleče, prislekao,
prislekla), v. *pf. ustupiti, zurucktreten, recedo*: Prisle-

koše od straha gragjani. Rj. prisleći. *vidi prisleknuti, isp. uspregnuti, uzmaći, nzmaknuti (i se), kao glagol*
prost ne nalazi se, isp. sleka, odsleka, uleći se (ule-
knem se). Po tom je za cijelo pogrješka što je (u
Vukovu rječ.) zabilježeno pōtače, pōtaknu, a po svoj
prilici i prisleče. Rad 6, 77 (mjesto prisleče).

prisleknuti, prisleknem, v. *pf. vidi prisleći*. —
Prisleknuti; uleknuti (se). Vuk. rječn. samo: prisleći,
uleći se. Rad 6, 76.

prislinkivānje, n. *vidi slinkanje*. Rj. *dem. od sli-*
njenje.

prislinkivati, prislinkujēm, v. *impf. vidi slinkati*.
Rj. prislinkivati. *dem. od sliniti*.

prisloniti, prislonim, v. *pf. anlehen, adclino*. Rj.
pri-sloniti. *ne nalazi se kao prost glagol, isp. sloniti, v. impf. prisljonati, prisljanati*. — Prisloni palicu uz
konja. Rj. 275b (u igranju klisa). Kad se pogača
ispeče, izvade je iz vatre i prislone uza zid. Npr. 160.
Jednu jelu prislone uz bedem. 190. Pospalo je kako
i poklano, uz jelike puške prislonili. Npj. 3, 289.

prislonjānje, n. *vidi prisljanje*.

prislonjati, njām, *vidi prisljanati*. Rj. v. *pf. pr-*
sloniti.

prisluškvānje, n. *das Horchen, auscultatio clan-*
destina. Rj. *verb. od prisluškvati, radnja kojom tko*
prisluškuje.

prisluškvati, prisluškujēm, v. *impf. horchen, aus-*
cultor clam. Rj. prisluškvati, kao kridimice, potajno
slušati. — Konj zelenko rosnu travu pase, za čas
pase, za dva prisluškuje, gde devojka svoju majku
moli. Npj. 4, 220.

prislušnik, m. koji prisluškuje, *der Horcher, qui*
nostro sermoni auceps est. Rj.

prisluzba, prisluzbica, f. (u C. G.) *cf. prislavljanje*.
Rj. prisluzba, prisluzbica. *vidi poslužbica, isp. pr-*
sluzivānje 2. — Po onijem južnijem krajevima svaki
čovjek slavi svoje krsno ime, a kad koje opštine slavi
erkva, onda slave svi: jedno od ovijeh dana zove se
krsno ime, a jedno u Crnoj Gori prisluzbu ili po-
sluzbica. Rj. 597b. Pošalje Živko svoju majku i sestru
u primorje da donesu još koju potrebu za prisluzbicu.
Npj. 4, 94 (Vuk).

prisluziti, prisluzim, v. *pf. t. j. kandilo, die An-*
dachtslampe anzünden, accendo lucernam sancto di-
cutam, prisluziti kandilo, t. j. pripaliti ga, v. impf. pr-
sluzivati 1.

prisluzivānje, n. Rj. *verb. od prisluzivati*. —
1) radnja kojom tko prisluzuje kandilo (das An-
zünden [der Andachtslampe], accensio. Rj.). — 2) *vidi*
prislavljanje. Rj. — 3) radnja kojom tko prisluzuje
kome šta, n. p. čašu vina.

prisluzivati, prisluzujēm, v. *impf. Rj. prisluzivati, v. pf. pr-*
sluziti. — 1) t. j. kandilo, die Andachtslampe halber gestiftete (gewöhnliche) Lampe anzünden, ac-
cendo lucernam deo aut sancto dicatam. Rj. pripalji-
vati kandilo. — 2) *vidi prislavljati*. Rj. *vidi i po-*
sluzivati 2. — Jednom pred malu Gospogju, koju
prisluzuju Tomanovići, pošalje Živko svoju mater u
primorje. Npj. 4, 93 (Vuk). — 3) prisluzivati kome
šta. *vidi posluživati* 1 (koga čim): služiti 1 (kome ili
koga). — Jelenko im uz trpezu šeta, te im čaše pri-
sluzuje vina. Kov. 54.

prismākānje, n. *das Zubeissen zum Brot, conditio*
panis ope casei aut carnis, ne solus siccus comedatur.
Rj. *verb. od prismakati, radnja kojom tko prismoče, vidi*
presmakanje.

prismākati, prismāčim, v. *impf. zubeissen zum*
Brote, panem quasi humectare caseo. Rj. prismakati.
vidi presmakati, v. impf. prosti smočiti, v. pf. pr-
smočiti, isp. smok.

prismočiti, prismočim, v. *pf. zubeissen zum*
Brote, gleichsam das trockene Brot befeuchten, humecto
panem. Rj. prismočiti. *vidi presmočiti, v. impf. pr-*

smakati, *prosti* smočiti. *isp.* smok. — *sa se, pass.*: Priguta, ono što se može *prismočiti*. Rj. 588a.

prismrdjeti, *prismrdim*, *v. pf.* ne smije on tamo ni prismrdjeti, *er darf sich dort gar nicht blicken lassen. comparco inuisus (proprie adfecto)*. Rj. prismrdjeti (*ne smije se on tamo ni pokazati*).

prisniti se, *prisni se*, *v. r. pf.* kome što, *es hat ihm getraunt, somniavit*. Rj. prisniti se. *isp.* usniti se. *v. pf.* je i *prosti* sniti. *v. impf.* snivati, sanjati. — *Psu se je kruh prisnio*. DPost. 104.

prisnovati, *prisnovajem*, *v. pf. anzelteln, ordior (telam)*: Jeste li mi prisnovale. Rj. prisnovati (*pregju*). *v. impf.* *prosti* snovati.

prisoban, *prisobna, adj. mulier gravida, praegnans*. Stulli. *prisoban, drugoj poli osnova u se, sebe (kao pri sebi)*. — Bregj. zdjetan, zbahban, tegotan, težak. *prisoban*, truhla. Daničić, ARj. 622a. *vidi* i sudružan. *i ostala syn. ondje*.

prisoje, *n.* mjesto prema suncu (a osaje je naprotiv), *eine sonnige Gegend, locus apricus*: Kidišaše vuci uz prisoje. Rj. *župno mjesto. isp.* umina, župa. *prisoje* (od kor. koga je i sijati). *isp.* Osn. 81.

prisojkinja (guja), *f. die Schlange. die sich sönnt, serpens apricans, cf. prisojnica*. Rj. — Zeščih guja u primorju nema; ono su ti guje *prisojkinje*. Npj. 3, 157.

prisojnica (zmija), *f. vidi prisojkinja*: Već me pije zmija *prisojnicu*. Rj. *zmija ili guja koja živi u prisoju*.

prispijevanje, *n.* Rj. *verb.* od *prispijevati*. — **1)** radnja kojom tko *prispijeva* kuda (das Zurechtkommen, adventus. Rj.). — **2)** stanje koje biva, kad *prispijeva n. p. voć* (das Zeitigwerden, maturatio. Rj.).

prispijevati, *prispijevam, v. impf.* Rj. *prispijevati*, *v. pf.* *prispjeti*. — **1)** za *rechter Zeit kommen, venio*. Rj. *kao dolaziti na vrijeme*. — **2)** *zeitig werden, maturare*. Rj. *vidi* dospijevati 1; zoreti, zreti, zrenuti, zrijevati, zdreti, zdrijevati. — Bartolovka, nekakva jabuka i kruška, tako nazvana što *prispijeva* o Bartolovu. Daničić, ARj. 191a. Kad je (književnost) uikla i do *cveta prispjela*. Vid. d. 1862, 18.

prispjeti, *prispijem, v. pf.* Rj. *prispjeti. kao prost glagol ne dolazi. isp.* spjeti. *v. impf.* *prispijevati*. — **1)** *zurecht kommen, venio*. Rj. *doći (na vrijeme)*. *vidi* dospjeti 2. *pristasati, stasati, stići* 2. — Kad žena *prispje* svojoj kćeri i dozna . . . ona se vrlo sneveseli. Rj. 502b. Da su darovi sa sriju strana *prispjeli*. Rj. 706a. Ali me ugrabi (smrt) prije nego *pop prispje*. Npr. 98. U tome *prispje* i mrak. 133. Ne mogu taj dan *prispjeti* kuda su bili naumili. 147. *Prispio* si kao Stojan u *posljednju*. — Kad se ko pridomi). Posl. 262. Gagić, koji je tu *prispio* iz Jašu. Sovj. 18. *Prispje vrijeme* da sveći preuzmu carstvo. Dan. 7, 22. — **2)** *zeitig werden, maturare*. Rj. *vidi* dospjeti 1; dozreti, sazreti, sazrenuti, uzreti. — Brzak, 3) nekakav sitan kukuruz, koji se sije oko Vidova dne, pa budući da brzo raste, opet *prispje* na vrijeme. Rj. 43a. Ščer, koja već lješe *prispjela* za udaju. Npr. 113. Kad *prispiju* za *četr* ženice, te odvodi naše žetelice, njima ženi Janočice bečare. Npj. 3, 255. A ljepote, ndovice Jane! . . . e ju ljubi Vlačić Radule; dokle joj je *prispio* Nikola, on se odbi od Janina lica . . . Ja ne smijem od Nikole tvoga. 3. 552. Sijačete osme godine, a ješčete ljetinu staru do devete godine, dočle ne *prispje* rod njezin, ješčete stari. Mojs. 111, 25, 22. *Prispješ* djeca do porogjaja, a nema snage da se rode. Is. 37, 3.

pristrsti, *pristrtēm (pristrtēm)*, *v. pf. begegnen, abum po*. *Pristrte* ih Novaković Grujo. Rj. *pristrsti. v. pf.* je i *prosti* strsti. *v. impf.* *prosti* strtati.

priskrivanje, *m. das Schürfen, sorbitio*. Rj. *verb.* od *priskrivati*, radnja kojom tko *priskrkuje*.

priskrivati, *priskrivajem, c. impf. dazuschürfen, sorbere*. Rj. *priskrivati. v. impf.* *prosti* srkati. *v. pf.*

prisknuti. — Čibuk pije, kafu *priskkuje*. HNpj. 1, 436.

prisknuti, *prisknēm*, *v. pf. dazuschürfen, sorbere*. Rj. *prisknuti. v. pf.* je i *prosti* srkati. *v. impf.* *priskrivati*.

pristajanje, *n.* Rj. *verb.* od *pristajati*. — **1)** radnja kojom tko *pristaje* za kim (das Nachlaufen, insecutio. Rj.). — **2)** radnja kojom tko *pristaje* na što (das Einwilligen, consensus. Rj.). — **3)** stanje koje biva, kad kome *pristaje* što n. p. u posao (das Kommen zu rechter Zeit. Rj.). — **4)** radnja kojom n. p. lagje *pristaju* (das Lenden. appulsus litoris. Rj.).

pristajati, *jēm, v. impf.* Rj. *pristajati. v. pf.* *pristati*. — **1)** kao *ići* za kim, s kim, uz koga. — **a)** za kim, *hinter einem herlaufen, insequor*. Rj. *ići* za kim. — **aa)** u pravom smislu: Kad je došao česar Franjo, nekakav siromah starac vikao *pristajajući* za njim: česare, osajeci mi glavu!« Rj. 86b. Oni obodi konje i opet je (gjevojk) stigoše . . . za gjevojkom niko više ne *pristajaje* do samoga careva sina. Npr. 104. Pogje pravo drumu u busuju, a za njime mladi Tatomire, a za gjeom Novak *pristajaje*. Npj. 3, 12. — **bb)** u prenesenom smislu: *Pristalica, ko za drugim pristaje*. Rj. 598b. Za tobom *pristajem* od rognjena, od utrobe matere moje ti si Bog moj. Ps. 22, 10. Mržim na djela koja su protiv zakona. ne *pristajem* za njima. 101, 3. Nemanja je još *pristajao* za svojim vremenom i za običajem sviju Slovena — davši sinovima zemlje u državu. DM. 18. *Proljevena* mnoga krv mučenika, koji ne htješe *pristajati* za neznaočakom vjerom. DP. 16. — **b)** *slugati se s kim*: Za znak, da oni više ne će *pristajati* s onim Srbima odozdo, oni pošalju . . . Danica 3, 216. Sad je zaista rat, i on *pristaje* s nama. Miloš 79. Kad vidiš lupeža, *pristaje* s njim, i s preljubočincima imaš dijel. Ps. 50, 18. S Orbinom se u glavnome slaže Andrić, s kojim i mi *pristajemo*. DM. 97. — **c)** uz koga ili uza što, kao *pristajati* za kim ili za čim u prenesenom smislu: Nema sumnje da su tu Dubrovčani *pristajali* uza slovenski život. DM. 302. *vidi* pristati uz koga. — **2 a)** na što, *einwilligen, consentio*. Rj. — *Vrate* na trag s pismenim odgovorom, da *na to ne pristaju*. Miloš 25. Jedni, koji *pristaju* na moje mišli. Pis. 87. Ne slušaj ga i ne *pristaj*. Car. 1, 20, 8. Tada oni *pristajaje* na jednu ili na drugu stranu. DM. 218. — **b)** u što: Sve gjevojkje koje ondje bijahu, *pristajahu* u igru osim tri. Npr. 229. Zvati Zagrepčane u slogu i kriviti ih što u nju ne *pristaju*. Slav. Bibl. 1, 94. Niti *pristaj* u tugje grijeha. Tim. 1, 5, 22. Usne bezumnikove *pristaju* u sragju. Prič. 18, 6. — **3 a)** *pristaje* mi u posao, *kommt mir eben recht, accidit in tempore*. Rj. — *oramo* idu i takvi primjeri: Nenam primera za protiv u ovome sa svim prostom smislu, ali opet *orde pristaje*: Ljesica u noge protiv tabana a u ruke protiv dlana. Daničić, Simt. 288. — **b)** *pristaj* mi na jade, *vermehren*. Rj. — Idi, drugo, Bog s tobom! nemoj mi na jade *pristajati*; dosta mi je moga jada i žalosti. Danica 1, 94 (*umnožavati ih*). — **4)** (u Crmn.) *lunden, navem appello*. Rj. *Pristan*, mjesto gdje *pristaju* *prijehodi*. Rj. 598b. Zavulon će živjeti pokraj mora i gdje *pristaju* lagje. Mojs. 1, 49, 13.

pristalica, *f.* koji za drugim *pristaje*, *die Nachtreterin, pedisequa*: Svačija sam majko *pristalica*. Rj. može se kazati za muško i za žensko. *vidi* pristaja, i *syn. ondje*. — riječi s takim *nast. kod* izjelica.

pristan, *m.* (u Crmn.) mjesto gdje *pristaju* *prijehodi, der Hafen, portus, cf. pristanište*. Rj. *pristan. isp.* *pristati* 5, *pristajati* 4. *vidi* i luka 2, *porat*.

pristanište, *n.* (u Boeci) *der Hafen, portus, cf. pristan*: Tu ti nema *pristaništa* ni konju trkališta. Rj. i *syn. kod* *pristan*. — Htjeli ovo ostrvo da *priveku* kraju, da *načine pristanište*. Rj. 371a. *Ondje* u onoj vrloti nema brodu *pristaništa*. Kov. 31. Tvrdi grad i *pristanište* meni je u Bogu. Ps. 62, 7. Da bi

se osveštala crkva da bude *pristaniste nevoljivcima*. DP. 339.

pristanuo, nula, **pristao**, pristala, *adj.* pristao čovjek, *vidi* prikladan: Bre kakva je cura *pristanula!* glas je dala na četiri strane. Rj. *vidi* i lijep. *suprotno* nepristao. — Djevojka mu omilje ... te joj odmah dade potrebe za ljepotu i dio njezin, i sedam *pristalijeh djevojčuka*. Jestir. 2, 9. *isp.* pristati 1.

pristasati, *pristasam* (pristašēm), *v. pf.* pri-stasati. *v. pf. je* i *prosti* stasati. *vidi* i *prispjeti*, *dospjeti*. — U to doba bane *pristasao*. Npj. 2, 281. *Pristasati*, *prispjeti*. Npj. 1 2, 305.

pristaša, *m.* koji pristane uz koga, *der Anhänger, assecla, cf.* pristalica. Rj. *pri-staša* (*isp.* pristati, pristajati). *vidi* i pošljednik 2, privrženik. *isp.* prišipetlja. — *riječi* s *takim nast.* kod *daša*.

pristati, *pristanēm*, *v. pf.* Rj. *pri-stati*. *v. impf.* pristajati. — 1) *kao poči* za *kim*, *s kim*, *uz koga*. — a) za *kim*, *nachlaufen, insequor*. Rj. *poči* za *kim*. — aα) *u prarom smislu*: On pogje dalje, a devojčice *pristane* za njim i stane ga moliti da joj kaže. Npr. 66. Pobegne preko sela; a za njim *pristane mnogo pasu* lajuci i goneći ga. 170. Semej *pristane* za carem bacajući se kamenjem i ružeći ga svakojako. Prip. bibl. 74. — bb) *u prenesenom smislu*: Prišipetlja, *koji pristane* za *kim*. Rj. 601b. *Kud si ti*, star i pametan čovek, *pristao* za *budalom*? Npj. 1 4, XVI. *Sve* Izraelju *pristu* za Avesalomom. Sam. II. 15, 13. — b) *s kim*, *kao složiti* se *s kim*: Turke, koji *nijesu hteli* s njima *pristati*, pobiju i iščeraju iz pašaluka. Danica 3, 144. Ja ne mogu vjerovati da *čete* i *ri* s njima *pristati* da *n. p.* u pjesmi *poranih* rano na vodu[»] *nijesu* u početku i na kraju *daktili*. Slav. Bibl. 2, 232. *Ne bismo* s njima *pristali* u *kre* proroka. Mat. 23, 30 (*non essimus socii eorum*). Vlatković takogjer *pristuše* s *Dubrovnikom* protiv *Kosače*. DM. 229. *isp.* pristati uz koga. — c) *uz koga* ili *uza što*, *kao pristati* za *kim* ili za *čim* u *prenesenom smislu*: *Pristaša*, *koji pristane* uz *koga*. Rj. 599a. *Uz Milenka* i *Petra* najprije *pristane* *Jakov*. Sovj. 17. *Tugjin* koji *pristane* uz *Gospoda*. Is. 56, 3. *isp.* pristati s *kim*. — *u prarom smislu*: *Putovao* nekud *čovek* sa ženom ... a *žena pristane* pored *puta* uz *čoveka*, pa mu *unese* dva *prsta* pod *oči*. Npr. 144. — 2) a) na što, *cin-willigen in etwas, consentio*. Rj. — *Znate li šta?* *Ovako* da *uredimo* ... Oni svi *na to pristanu*. Npr. 81. *Ovaj pristane* da *valja* platiti. 169. *Dužni smo pristati* na *misao* crnogorskih *pisaca*. DM. 103. — b) *u što*: *Bačvamin rado pristane* u *taj ortakluk*. Danica 4, 37. *Koliko* je *god* dobro i *korisno* u *dobrom djelu pristati* u *slugu*, *toliko* je i u *rgjavom* *ne pristati*. Slav. Bibl. 1, 94. — 3) *pristalo* mi u *posao*, *ist mir eben* za *rechter Zeit* *gekommen, accidit in tempore, gratum*: *Eto nama* ne će *pristat* blago ni za *zdravlje*, ni za *mašu* *dušu*. Rj. *kao dobro doći* (za *riječne* i za *mjesto*): *Ako* to *ne pristane* u *posao meni*, *pristao* će po *smrti* *mojoj kome drugome*, a *narodu* svakojako. Rj. (u *predgovoru* 1). *Evo ti prsten* ... da *onu gjevojku* sebe *vjenčaš* *mjesto* *mene* *kojoj pristane* *najljepše* *na ruku*. Npr. 114. *Ogledajući* svakoj *gjevojci* *papuču* na *nogu* ... *ne može nijednoj* da *pristane*. 129. *Pristade* *mu* *kao Heri* *šomun* za *paru*. Posl. 262. *Što* te *srelo*, to te *jelo*; *što* *ostado*, *Bože* *ne pristalo!* 360. — 4) *kud* *sami* *pristao*; *siromah* čovjek *nije pristao* *nigdje*; *kud* je *pristao* sa *svojom pameti*, *sich ausziehen, accomodo*. Rj. *Hajde*, *čoveče*, da *mi* *ovu* *tvoju* *devojku* *posljemo* u *svet* *neka* *sebi* *sreću* *traži*. — *A* *kuda* je *znamo*, *ženo*, *poslati*? *kud* je *derojka* *sama pristala*? Npr. 133. *Ono* je *glava* od *čušice*. (Reče se *onome* koji *nije pristao* *kod ljudi*). Posl. 239. *Pristao* *deda* *među* *gorada*. 262. *Pristao* *kao šipka* *uz* *hubanj*. 262. *Sami* *čovek* *nije pristao* *ni* na *jelu*, a *kamo* *li* u *kaku* *poslu*. Posl. 274). *S* *praznom*

rukom nikud *čovek* *nije pristao*. 292. — 5) (u *Crnin.*) *lauden*, *nawem appello*. Rj. *pristane* *u. p.* *lagja*. *isp.* pristajati 4.

pristāv, *m.* — 1) *sluga* što *radi* kod *kuće* (u *Krajin* *Negotinskoj* i u *Braničevu*, *der Knecht, Hausknecht, Wirthschaftsknecht, servus villicus*. Rj. — Reče *gospodar* od *vinograda* *k pristavu* *svojemu*: *dozovi* *poslenike* i *podaj* *mi* *platu*. Mat. 20, 8. — 2) (u *C. G.*) *najamnik* koji *čuva* *stoku*, *Lohnhirt, pastor mercede conductus*. Rj. — 3) *uopće* *područni* *čorjek*, *područni činovnik*: *Azarija* *bješe* *uid* *pristavima*. Car. I. 4, 5. *Car* *bješe* *zapovjedio* *sejmu* *pristavima* *doma* *svojeju* *da* *čine* *kako* *ko* *hoće*. Jestir. 1, 8.

pristaviti, *vim*, *v. pf.* Rj. *pri-staviti*. *v. impf.* *pristavljati*. — 1) *n. p.* *lonac*, *zusetzen, admoove*. Rj. *vidi* *metnuti* 6, *prijariti*. — *Tom* *vodom* *umijese* *česnicu* i *naliju* *ručak* *te* *pristave*. Rj. 31b. *Metnuti* *ručak*, *večerni*, *ručku* *kupusa*, *graha*, *mesa*, *pristaviti* *da* *se* *kuha*. Rj. 355a. *Naloži* *vatru* i *pristavi* *kafu*. Kov. 91. *Pristavi* *lonac*, *pristari* i *nalij* u *nj* *vođe*. Jezek. 24, 3. — 2) *beigeben, beilegen, adjicio, cf.* *dati*: *Što* *gluv* *ne* *ču*, *to* *pristavi* (*dadade*). Posl. 354). Rj. *vidi* i *prilodati*, *syn.* *kod* *dati* 2. — *Kralj* *kaže* *sve* *ovo* *poslaniku* i *pristavi*: *Pozdravi* *svoga* *kralja* ... Npr. 227. — 3) *refleks.*: *Penjah* *konja* *kraj* *zeleba* *luga*, *ja* *ga* *penjem*, a *nešto* *otpije*. *Pristaviti* *se* *konja* *pričuvati*, *ne* *bih* *li* *se* *dobavio* *druga*, *al'* *gjevojke* *ali* *udovire*. Herc. 185. *prisjetiti* *se* 2? *isp.* *staviti* *se*, *sjetiti* *se*.

pristavljauje, *n.* Rj. *verb.* od *pristavljati*. — 1) *radnja* *kojom* *tko* *pristavlja* *n. p.* *lonac* (*das* *Zusetzen, admotio*. Rj.). — 2) *radnja* *kojom* *tko* *pristavlja* (*dadaje*) *što* (*das* *Beilegen, additio*. Rj.).

pristavljati, *vljam*, *v. impf.* Rj. *pri-stavljati*. *v. pf.* *pristaviti*. — 1) *n. p.* *lonac*, *zusetzen, admoove* *ollam igni*. Rj. *vidi* *metati* 8. — *Metati* *n. p.* *kupusa*, *pasulja* *ručku* *ili* *večeri*, *t. j.* *pristavljati* *da* *se* *kuha*. Rj. 354b. — 2) *zusetzen, beigeben, adjicio*. Rj. *vidi* *datovati* 2, i *syn.* *ondje*.

pristāvov, *adj.* *što* *pripada* *pristavu*: *Sudija* *je* *jedno* (*pismo*) *davao* *pristavu* *da* *izvrši* *a* *drugo* *ostavljao* *kod* *sebe* *za* *potvrdu* *radnje* *pristavove*. DM. 281.

pristāvši, *adj.* *prilog* *prejajući* od *pristati* *upotrebljavan* *kao* *pridjev*: *Miloš* *posle* *te* *skupštine* *otiđe* *sa* *svojim* *starim*, i *sad* *na* *novu* *pristavšim*, *momcima*, *u* *Crninu*. Miloš 79.

pristići, **pristignuti**, *pristignēm*, *v. pf.* *erreichen, einholen, assqui*: *Pristiće*mo *kitu* i *svatove* (= *pristići* *čemo*). *Pristigla* *me* od *Senja* *počera*. U *to* *doba* *pristignuše* *Turci*. *Da* *nas* *ne* *bi* *pristigli* *Rišnjani*. Rj. *pri-stići*, *pri-stignuti*. *v. pf. je* i *prosti* *stići*, *stignuti*. *v. impf.* *pristizati*. — *Pristiznuše* i *obodoše* *konje*, i *pristigose* *gjevojku*. Npr. 104. *Tu* *ih* *tamna* *noću* *pristignuha*. Npj. 5, 146.

pristizanje, *n.* *das* *Einholen, assecutio*. Rj. *verb.* od *pristizati*. *radnja* *kojom* *tko* *pristiže* *koga*.

pristizati, *pristizēm*, *v. impf.* *einholen, erreichen, assqui*. Rj. *pri-stizati* *koga*. *v. impf.* *prosti* *stizati*. *v. pf.* *pristići*, *pristignuti*.

pristōjan, *pristōjna*, *adj.* *što* *se* *pristoji*: *što* *pristoji* *kome*; *anständig, schicklich, deccus; passend, conveniens, suprotno* nepristojan. — *Prinivši* od *Njihove* *svetlosti* *pristojui* *poklon* za *dojakošnju* *dugubu*. Npj. 1. XVII. *Ne* *može* *da* *razlikuje*, *što* *je* *pristojno* *što* *li* *je* *šramotno*. Odg. na *nt.* 31. *Tako* *i* *žene* *u* *pristojnom* *odijelu*. Tim. 1, 2, 9. *Časna* *crkva*, *časni* *namastir* ... *zgradu* *pristojna* *scetniji*. Daničić, ARj. 908b. *Ove* *riječi* *nijesu* *ljepše* i *pristojnije* od *riječi* *kurva*. Vlazić 1, 10. *adv.* *Da* *bi* *ja* *pristojnije* *izišao*, *dozovom* *berberina*. Danica 2, 130.

pristōjati *se*, *pristōjī* *se*, *v. r. impf.* *kome* *što*, *sich* *schicken, gehen*, *convenire*: *Jer* *se* *njemu*, *brate*, *ne* *pristoji* *sa* *svojim* *se* *biti* *roditeļem*. Rj. *pri-stojati* *se*. *vidi* *dostajati* *se*, *dostōjī* *se* (*kome* *što*),

dolikovati (*ti syn. ondje*), prilikovati (*ti syn. ondje*). — *Pristoji mu se* kao svinji sedlo. Postl. 263. Pozdravi ih *kao što se pristoji* prema braminima. Danica 2, 124. Neka dogje samo sa dvanaest knezova, pa i to bez oružja, *kao što se carevoj raji pristoji*. 145. Svjedočismo vam da živite *kao što se pristoji* Bogu, koji vas je prizvao u svoje carstvo i slavu. Sol. I. 2, 12 (*digne Deo, wardig Gottes*), i bez se: Okruživši se gospodstvom i dvoranima *kao što pristoji* caru. DM. 51. Da će ih primati s počastima koje im *pristoje*. 215. **pristojnost**, pristojnosti, *f. osobina onoga što je pristojno: der Anstand, Schicklichkeit; Angemessenheit; decantia, decor; convenientia*, suprotno nepristojnosti. — Da bi znao za najproširniju pristojnost. O Sv. O. 11.

pristor, m. (u Slavon.) pregja što se baci u baru te se zatvori da riba ne izlazi na polje, *Art Fischer-netz, retis genus*. Rj. pristor, drugoj je poli korijen kuga je strijeti. isp. Osn. 25.

pristranak, pristranka, *m. der Abhang der Berges, die Anhöhe, locus decurus*. Rj. pri-stranak, kao strmo ni, stranu, niz brlo. isp. strana 4. — U proliće, u najljepše doba, kadno cvate jablan i ružica, *po pristrancih* men-viš ljubica. HNpj. 1, 434.

pristrasnost, pristranosti, *f. osobina onoga koji je pristrastan, potvrda u adj. die Parteilichkeit, suprotno bespristrasnost*.

pristrastan, pristrasna, *adj. iz Rus. studiosus, Stulli, pri-strastan, koji radi po strasti, po hateru, koji gleda ko je ko, parteisch, parteilich, partium studiosus, suprotno bespristrastan*.

pristrići, pristrižem, *v. pf. pri-striči, v. impf. strići*. — Dvaš omjeri a jednom pristrizi. DPostl. 21.

pristup, *m. der Zutritt, aditus, accessus*. Rj. pri-stup, isp. pristupiti. — 1) Kroz kojega (Isusa Hrista) i pristup nagjosmo vjerom u ovu blagodat u kojoj stojimo. Rim. 5, 2. isp. prilaz, prilazak. — 2) u pismima i u knjigama: uvod, *Einleitung, introductio*: U Hrisovulji je bio pristup, u kojem su svagda bile pobožne misli... Obično su dugi pristupi, bogati bogoslovskim mislima i riječima sv. pisma. DM. 282. Veliku nedjelju crkva poštuje kao vijenaec svemu postu i pristup k Utkrsu. DP. 77. Djelo o izvorima... kao pristup k izdavanju samijeh tih izvora. Rad 24, 196.

pristupačan, pristupačna, *adj.* — 1) *der Zutritt hat, qui accessum habet*: A pred Bogom pristupačnija. Rj. što ima pristup kome, k čemu, u što, može pristupiti kuda: Sve je sveto i čestito bilo i milome Bogu pristupačno. Npj. 2, 298 (moglo je pristupiti Bogu). — 2) pristupačno je što kome, k čemu može on pristupiti, pristupati; *zugänglich, accessibiles*; suprotno nepristupan. — Ne ću se upuštati u sve pojedince što biva o liturgiji, osobito u ono što je pristupačno samo srećeniku. DP. 12. Krotko obličje čovječije koje jedino mogaše učiniti Boga ljudima pristupačna. 327. Jedina bi im dakle ruska knjižernost osim narodne mogla biti pristupačna. Rad 15, 183.

pristupanje, *n. das Hinzutreten, accessus*. Rj. verb. od pristupati, radnja kojom tko pristupa.

pristupati, pristopām, *v. impf. hinzutreten, accedo, adeo*. Rj. pri-stupati, *vidi* pristupljivati, *v. impf. prosti stupiti, v. pf. pristupiti*. — Na koje ti vrata pristupati kumovi i prijatelji, ona ti vrata vazda otvorena bila. Kov. 126. I sami svećenici koji pristupaju ka Gospodu, neka se osveštaju. Mojs. II. 19, 21. Pristupajti da u kratko razložim književnu raduju. Rad 9, 191. Onaj prvi (nastavak) pristupa na sam korijen... drugi nastavak ne pristupa k samom korijenu, 26, 64.

pristupište, *n. der Zutritt, aditus*: Tu ti gradu mjesta nije, ni konjica poigršta, ni junaku pristupista. Rj. *vidi* pristup. — Mora bora! ne prelazi prek' ovoga bjela dvora... koja nema pristupista

prek' ovoga bjela dvora. Rj. 367b. za nast. i značenje njegovoro isp. godište.

pristupiti, pristúpim, *v. pf. hinzutreten, accedo*. Rj. pri-stupiti, *v. pf. je i prosti stupiti, v. impf. pristupati, pristupljivati*. — Poći (ili pristupiti) kome k ruci, t. j. mašiti se da poljubi u ruku. Rj. 656b. Upazi jednu babu... ona mu reče da pristupi naprijed pak će znati. On pristupi i baba ga uvede u nekaku avliju. Npr. 118. On pristupi k njozji, i reče joj. 134. Pa se Vuče iz zaselja krenu, na najprvu pristupi torinu u Pištete na Mustafagića. Npj. 4, 419. Pristupe k trpezi mlade i djevojke te stanu pripjevati svatove. Kov. 82. Pristupiše mu učenići njegovi. Mat. 5, 1. Onda će akademija lasno pristupiti k izdavanju zbornika. Rad 5, 196. sa se, *pass.*: Božanstvo, koje živi u svjetlosti kojoj se ne može pristupiti. DP. 21.

pristupljivanje, *n. verb. od pristupljivati, *vidi* pristupanje*.

pristupljivati, pristupljujem, *v. impf. pri-stupljujem, *vidi* pri-stupati, v. pf. pristupiti*. — Ovo se čudo razglasi po svijetu tako da je na hiljad prosilaca od svakuda pristupljivalo, ali sve uzalud. Npr. 101.

prisukati, prisučem, *v. pf. pri-sukati, malo zasukati 1. v. impf. sukati 1. — Priskalu Marija svoje sveto krilce, zagazila u more. HNpj. 1, 8.*

prisusjediti, đim, *v. pf. (u C. G.) *vidi* primaći*. Rj. pri-susjediti, kao učiniti da bude što u susjedstvu, blizu. *vidi* i približiti, prikućiti. — *glagol se ovaj drukčije ne nahodi*.

prisušiti se, prisuši se, *v. r. pf. etwas trocken werden, resicari*. Rj. pri-sušiti se, kao malo suho postati. prisuši se u p. baru. *v. impf. prisušivati se*. — Kukuruz se sije oko Vidova dne (pošto Sava opadne i ploštine se prisuše). Rj. 43a.

prisušivanje, *n. das Auftrocknen, resicatio*. Rj. verb. od prisušivati se. stanje koje biva, kud se prisušuje u p. bara.

prisušivati se, prisušuje se, *v. r. impf. etwas trocken werden, resicari*. Rj. pri-sušivati se. postajati malo pomalo suho. *v. pf. prisušiti se*. — Plošta, kao bara, koja se kašto prisušuje. Rj. 508b. Potraguje ospice, koje po bolesniku izigju poslije pošto se prve već stanu prisušivati. Rj. 556b.

prisuti, pristpēm, *v. pf. hinzuschutten, affundo*. Rj. pri-suti, *n. p. u vino vode, v. impf. prisipati*.

prisivajanje, *n. das Zueignen, arrogatio*. Rj. verb. od prisvajati, radnja kojom tko prisjava što.

prisivajati, prisivajām, *v. impf. zueignen, vindico, arrogo*. Rj. pri-svajati što sebi, kao činiti svojim. *vidi* prisvojavati, *v. impf. prosti svojiti, v. pf. prisvojiti*. — Ko jači onaj i kobači (grabi sebi ili prisvaj). Postl. 140. Obeća da će čuvati i braniti te zemlje od svakoga zla i nasilja i da ih nikad ne će sebi prisvajati. DM. 210.

prisivjegjeti, prisvijēđim, *v. pf. (u C. G.) *vidi* prigrijati*. Rj. pri-svijegjeti, pri-svijedjeti. *drukčije se ovaj glagol ne nalazi*.

prisivjetliti, tlim, *v. pf. dazuleuchten, lumen ad-morco*. Rj. pri-svijetliti, *v. impf. prosti svijetliti*. — Prisivjetli mi mjesecē. Here. 104 (natpis pjesmi).

prisvojavanje, *n. *vidi* prisvajanje*. Rj.: Imena... znače kao neko prisvojavanje. Danica 3, 109.

prisvojavati, prisvojavām, *vidi* prisvajati. Rj. *v. impf. pri-svojavati, prosti svojiti, v. pf. prisvojiti*. — Te prvenstvo neko prisvojava. Šćep. mal. 22. Koja (imena) što prisvojavaju, *n. p. moj, moja, moje; tvoj...* Rj. 11.

prisvojiti, prisvojim, *v. pf. zueignen, vindico, ar-rogo*: A oružje sebe prisvojio. Rj. (sebe dat. mj. sebi). pri-svojiti, kao učiniti što svojim. *v. impf. prisvajati*. — Dogovore se, da i ove tri nahije prisvoje k sebi. Danica 5, 34. Senat... stane se i u uredbe zemaljske meštati i starati se, malo pomalo da vlast

sebi prisvoji. 5, 52. Prave nauke nijesu prisvojili. Kov. 15. Prehodite more i zemlju da bi prisvojili jednu, i kad ga prisvojite, činite ga sinom pakljenjem. Mat. 23, 15. Prisvojio sam pravo upravljati stolom. Kolo 15 (14).

prišabaniti, nīm, v. pf. Rj. pri-šabaniti. drukčije se ovaj glagol ne nalazi. isp. Šaban. — 1) (einem eine Waare) anhängen, mircem obrudo malum. Rj. n. p. trgovac prišabani kupcu robu (rgjavu), kao nametne mu je. vidi privezati 3) kome što (skupo prodati), anhängen, obrudo. Rj. 586a. isp. proturiti 1 2. — 2) sa se refleks. kome, ili uz koga, pribiti se, privući se, sich zugesellen, admorcor. Rj. (nametnuti se?). vidi i prišljuniti se, prišumati se.

prišaptati, prišapćem, v. pf. zulispehn, zuwispeln, adsusurro in aurem. Rj. pri-šaptati. vidi prišaptiti. v. impf. prosti šaptati.

prišaptiti, prišaptim, v. pf. vidi prišaptati. — Čujuči ovo carev sluga, prišapti svome gospodaru, da ništa ne zbori. Npr. 259.

prišić, m. dem. od prišo. Rj. prišo hyp. od prijatelj, koje vidi.

prišigeldija, m. vidi došljak. Rj. priši-geldija, prva pola od prići, prišao sa završetkom Turskim. isp. djeladžija. vidi i pridolica.

prišikati, prišikām, v. pf. ucygen, agito cunus, cf. šikati: Kada gospa sinka rodi, ja sam joj ga prišikala, i na ruke pridržala. Rj. pri-šikati (dijete u kolijevci).

prišikivānje, n. (u C. G.) verb. od prišikivati. Rj. **prišikivati**, prišikujēm, v. impf. (u C. G.) ovce, kao prikupljati, sammeln, congrego: Svaki svoje ovce prišikuje. Rj. pri-šikivati. drukčije se u ovom značenju ne nahodi.

prišinuti, nēm, v. pf. vidi ošinuti: Te prišinu pomamna kulaša. Rj. pri-šinuti. v. pf. je i prosti šinuti. v. impf. isp. ošibivati, prosti šibati.

prišipetlja, m. koji pristane za kim, der Nuchtreter, das Anhängsel, assecul, appendix (verächthlich). Rj. priši-petlja, slož. od prišiti i petlja. kaže se za pristalicu, pristaju s preziranjem. — riječi tako slož. kod čistikuća.

prišiti, prišijēm, v. pf. annähen, adsuo. Rj. pri-šiti. v. impf. prišivati. — Tada ne smije ni jedno zaspati: jer drugi jedva čekaju da ga ogare, ili da mu prišiju štogod (kakav dronjak, ili čitavo čebe) za haljine. Rj. 10a. u prenesenom smislu: Neki su sadašnji spisatelji prišili ovome glagolu (hoću), u sadašnjem vremenu u trećem lieu množ. du* (a neki »ju«) i pišu: »oćedu« ili »oćuju«. Spisi 1, 46.

prišivānje, n. das Annähen, adsutio. Rj. verb. od prišivati. radnja kojom tko prišivu što.

prišivati, prišivām, v. impf. annähen, adsuo. Rj. pri-šivati. v. impf. prosti šiti. v. impf. prišiti. sa se. pass.: Kad se na žiru čorjeku što prišiva, valja mu dati što u usta da drži dok se posao ne svrši, a to vele za to da mu se pamet ne bi zašla. Rj. 601b. u prenesenom smislu: Te to (i du*) i drugim glagolima prišivaju, i govore: možedu, pijedu, radeđu. Spisi 1, 46. sa se. pass.: Kolika je Miloševa, da je puna proskurica! (Valja da se i ovo prišiva nekakome Hercegovcu da je kazao). Posl. 144.

prišljuniti se, prišljunim se, v. r. pf. sich zugesellen (zum Essen als ungebetener Gast), admorcor, cf. prišumati se, prišabaniti se. Rj. pri-šljuni se, n. p. ko se nepozvan privuče k jelu. drukčije se ovaj glagol ne nalazi. vidi i pribiti se, privući se.

prišo, m. hyp. od prijatelj. Rj. pri-šo, gen. priša, voc. prišo. vidi prijak, prijani, prijašin, priko. dem. prišić. — takri hyp. djěšo (djevcer); imenu kod Dišo.

prišt, prišta, m. eine Beule, tumor, tuber. Rj. dem. prištić. vidi dobrić, ernac (erni prišt), nepomenik, poganac, poganica, travljaća, vrijed, zlić (zli prišt),

— Udariće te Gospod prišterima Misirskim. Mojs. V. 28, 27.

prištela, f. od one tvoje prištede posudi mi. J. Bogdanović. što se prišteli. die Ersparniss, das Ersparthe.

prištédjeti, prištédim, v. pf. dobro je prištédjeti ko more. J. Bogdanović. pri-štédjeti. v. impf. prište-gjivati.

prište-gjivānje, n. verb. od prište-gjivati. radnja kojom tko prište-gjuje što.

prište-gjivati, prištégujēm, v. impf. ko ima djece, taj ne može prište-gjivati. J. Bogdanović. v. pf. prištediti.

prištić, m. dem. od prišt. Rj.

Priština, f. grad u Kosovu: U Kosovu u Prištinu grada. Rj.

prištinuti, prištinēm, **prištūnuti**, prištūnēm v. pf. anquetschen, knecipen (un etwas), adprimo. Rj. pri-štūnuti. ne nalazi se kao prost glagol. isp. preštinuti, gdje se kazuje postanje i značenje. vidi primečiti, prignječiti. — sa se, refleks.: Omečiti se, cf. prignječiti se, prištūnuti se. Rj. 458a. za prištinuti isp. pre-štinuti.

prišūmati se, prišūmām se, v. r. pf. herbeischleichen, arrepo. Rj. pri-šūmati se, prići šumajući se, šumke. isp. prišabaniti se, i syn. onlje. v. impf. prosti šumati se. — Kad tamo, a sinovac se prišūmao i ukrao vola iz rala. Npr. 167.

prišupak, prišupka, m. vidi uljez. Rj. pri-šupak. isp. šupak (guzica). čorjek koji ugje ženi u kuću. vidi i pripnz. i syn. onlje.

prišt, vidi prilj. Rj. skraćeno od prijatelj.

prištáci, prištaknēm, v. pf. Rj. pri-taći. vidi pri-taknuti. v. impf. prišteati. — 1) n. p. grah, Pflocke stecken, für die Fäulen, pflücken, figere pavillo. Rj. isp. potakljati; otrkljati, potrkljati, zatrkljati; zakoliti. Zakoliti n. p. lozu, t. j. prištáci (udariti kolac uza nju. Rj. 177b. — 2) vatru, anschüren, ignem reficere. Rj. isp. potaći, potaknuti (vatru).

prištājati se, jīm se, v. r. pf. niederhuckeln, sich verstecken, humi se abscondere. Rj. pri-štājati se. vidi pričutjeti se. v. impf. tajati se, tajiti se. v. impf. tajati se, tajiti se. — Ta se baba prikrade pod jabuku, pa se podvuče pod krevet i onde se prištaje. Npr. 16. Vrebaju kao ptičari kad se prištaje, među zamke da hvataju ljude. Jer. 5, 26.

prištāknuti, prištāknēm, vidi prištáci. Rj.

prištapkatí, prištapkām, v. pf. zustampfen, conculco. Rj. pri-štapkatí. v. impf. tapkatí.

prištéći, prištécēm, v. pf. Rj. pri-toći. v. impf. pri-šecati. — 1) prištréti, herbeilaufen, accorro. Rj. vidi i pribjeći 1. — Njemu bi i u pomoć svakad prištekuo, kad bi mogao. Npr. 200. Dubrovnik prišecé Turskoj pod okrilje. DM. 233. — 2) voda, zuflüssen, affluo. Rj.

prištégnuti, prištégnēm, v. pf. pri-tegnuti. ne nalazi se kao prost glagol. isp. tegnuti. v. impf. pri-tezati. — 1) fester anziehen, attraho. Rj. vidi prikrućiti. — Da kolane konjnu prištegemo. Npj. 4, 184. — 2) n. p. prištegnuti iz bardaka, cf. potegnuti. Rj. oramo ide i ovaj primjer: Gledaj ne bi li se na putu s njim ponaravno da te ne prištegne sudji. Luk. 12, 58 (ne trahat te ad iudicem, vor den Richter ziehen).

prištégānje, n. das festere Anziehen (des Gurtes), attractio. Rj. verb. od pritezati. radnja kojom tko prišteže što.

prištézati, prištéžēm, v. impf. fester anziehen, attraho. Rj. pri-tezati. v. pf. prištegnuti. — Te on veže svoje Udbinjane; Kuna veže, a Komnen prišteže. Npj. 3, 291. Srbliji pješci! bračo moja draga! prištežite za noge opanke. 4, 228. A kako se izogjela mlada! Dukati je zemlji prišezahu, a biser joj glavom okretataše. Here. 28.

pritičanje, *n. das Pflocken der Faseten (Fisolen), parillorum infirio.* Rj. *verb.* od priticati. radnja kojom tko pritiče *n. p. grab.*

priticati, pritičēn, *v. impf. n. p. grab, pflöcken, parillis figo, cf. trkljati.* Rj. priticati *n. p. lozu, t. j. udarati kolac uza nju. v. pf. pritaći, pritaknuti.*

pritičesniti, pritičesniti, *v. pf. bedrängen, in die Enge treiben, urgo, premo.* Rj. pritičesniti *v. impf. pritičesnjavati, pritičesnjivati.* — Rusi ovoga leta *pritičesne vrlo Turke* dole oko Dunava. Miloš 25. Opkele Loznicu i tako je *pritičesne*, da je bila u velikoj nevolji. Sovj. 33. Izraelci se vidješe u nevolji, jer narod bi *pritičesnjen*. Sam. I. 13, 6.

pritisak, pritiska. *m. Rj. pri-tisak. isp. pritisnuti.* 1) die *Dachstange, peticia defendendo u vento tecto stramineo. Pritiskori* se meću po krovnatijem kućama (i ostalijem zgradama) da vjetar ne odnese krovinu; Slanna kuća, gvozdeni *pritisaci*. Rj. *vidi* ljemez. — Samarica, u vrhu sastavljena a dolje sastavljena *dvu pritisku* (kao rozgva), koji se meću na krovove na požu. Rj. 663a. — 2) (u C. G.) mreža na trorogu drvetu, kojom se šarani u vodi *pritisakuju* i hvataju. *Art Fischeretz, retis genus.* Rj. — 3) (u mineralogiji) *Andruek, Erstenerungs-Andruck*; Petrefakta (okamenjaci) i *pritisaci*, bili su za dugo vrijeme samo igračke bogatijeh sabirača . . . *Pritisaci* pak zovu se kad je samo spoljašnja površina organskoga tijela utisnuta u kakav kamen, koji je onda kad se ono nasmulo, bio mekan, pa poslije otvrdnuo. Priprava 107.

pritisakivānje, *n. das Andrücken, adpressio.* Rj. *verb.* od pritičivati. radnja kojom tko *pritisakuje što.* — Samotok 1) med koji sam iz sata isteče (bez i kakvog gnječenja i *pritisakivanja*). Rj. 664a.

pritisakivati, pritisakivati, *v. impf. drücken, ad-primō.* Rj. pritisakivati. *v. impf. prosti tiskati. v. pf. pritisnuti.* — Vašicu *pritisakuju* ugrijanijem lućem. Rj. 56a. Pripovijedaju da je mora vještica koja *ljude* noću u spavanju *pritisakuje* i dilhanje im zaustavlja. Rj. 367b. *sa se, pass.*: „Ja ću vas pritisnuti na mjestu vašem kao što se *pritisakuju kola* puna snoplja. Amos 2, 13.

pritisnuti, snēm, *v. pf. Rj. pri-tis(k)nuti. v. pf. je i prosti tisnuti. v. impf. pritisakivati.* — 1) *andrücken, adprimō.* Rj. *vidi* pripušiti, skrkljušiti. — Onde je moja snaga u onom ognjištu. — Onda baba *pritisne grliti i ljubiti* ognjište. Npr. 45. Cekini iz kamena porvaše tako da *njeja (čorjeka) pritiskoše* i zamalo ne udaviše. 96. *Pritisni nogom.* (Kad ko što ispusti ili obori na zemlju, — kao da ne bi dalje uteklo?). Posl. 263. Od jada ga zaboljela glava . . . no u ruke *glavu pritisnuo*. Npj. 4, 511. Obori ga na zemlju, i *pritisne* da veže. Danica 4, 18. *Pritisnuo* jače sve na više skaće. Straž. 1886, 1226. Magarica pribi se uz drugi zid, i *pritiče noju* Valamu o zid. Mojs. 1V. 22, 25. Ja ću vas *pritisnuti* na mjestu vašem kao što se *pritisakuju kola* puna snoplja. Amos 2, 13. — 2) *n. p. njuvu, livadu, kuću, in Besitz nehmen, occupo.* Rj. *isp. preklopiti, prekriliti, zakriliti* 2. — Naleće jedno jato čela, pa sve *pritište* one *bukve i jele*. Npr. 165 (= preklopiti). Turci *polje, a Latini more, a Hrišćani drvlje i kamenje (pritisnuti)*. Posl. 323 = prisvojiti, uzaptiti). Pramen magle *polje pritiskaō*. Npj. 3, 301. I Loznička *polja pritiskoše*. 4, 242. Ti *pritisni selu* svakolika. 4, 468 (*isp. Te uzapti* sva sela Drobnačka. 4, 490). Oni *pritisnu* po Beogradu *na ljepše kuće, dućane i magaze, a oko Beograda njive i livade*. Danica 4, 22. Obrenović osim *nahije* Rudničke *pritisne* gotovo i *Počesku* pod svoju vlast. 5, 45. Ali *glad pritisne* zemlju. Prip. bibl. 32. Iz *razrušena pritisnutih tamom* (toliko stotina nesrećnijeh godina *Živ. s. s. s. s. s. s.* V.

pritičeanje, *n. Rj. verb.* od pritičevati. — 1) radnja kojom tko *pritiče* kome *n. p. u pomoć* (das Herbei-

laufen, accursus. Rj.). — 2) stanje koje biva, kad *n. p. voda pritiče* (das Zufließen, affluentia. Rj.).

pritičerati, pritičerati, *v. impf. Rj. pri-tječati. v. pf. priteći.* — 1) *herbeilaufen, accurro.* Rj. — Kad ih ubijaše, onda *pritičerahu k njemu*, i obračahu se i iskahu Boga. Ps. 78, 34. Gle, to je *uzdanica naša, ku kojoj pritičeamo* za pomoć da se sačuvamo od cara Asirskoga. Is. 20, 6. Kad čovječija svjedočanstva ne mogahu ništa učiniti, Srbi *pritičeaše k čudesima*. DM. *Pritičeći k molitvama* svetijeh apostola i Bogorodice. DP. 51. Crkva sa slavom *pritiče u zaklon* majci Božijoj. 114. *vidi* pribjegavati. — 2) *zufließen, affluo.* Rj. *pritiče n. p. voda.*

pritičerati, pritičerati, *v. pf. herantreiben, adigo.* Rj. pri-tjerati. *vidi* prignati. *v. impf. pritičerivati.* — Srete nekakav bijesan Turčin kalugjera na putu, pa *pritičera k njemu konja*, i poviče. Rj. 836b. Dogje pod jednu veliku goru. Onde *pritičeraju gubiju u kraj*. Npr. 238. Tako ih *pritičeraju k obali*. Žitije 71.

pritičerivānje, *n. das Herantreiben, aductio.* Rj. *verb.* od pritičerivati. radnja kojom tko *pritičeruje što.*

pritičerivati, pritičerivati, *v. impf. herantreiben, adigo.* Rj. pri-tjerivati. *vidi* prigoniti. *v. impf. prosti tjerati. v. pf. pritičerati.*

pritičesnjāvanje, *n. verb.* od pritičesnjavati. *vidi* pritičesnjavanje.

pritičesnjavati, pritičesnjavati, *v. impf. pritičesnjavati. v. impf. prosti tjesniti. v. pf. pritičesniti.* — Amoreji *pritičesnjaraku sinove* Danove u gori, i ne dadjahu im slaziti u dolinu. Sud. 1, 34.

pritičesnjivānje, *n. verb.* od pritičesnjivati. radnja kojom tko *pritičesnjuje koga. v. impf. pritičesnjavanje.*

pritičesnjivati, pritičesnjivati, *v. impf. prosti tjesniti. v. pf. pritičesniti.* — Kara-Gjorgijije napusti svoga zeta, da mu (Milošu) prkosi i *pritičesnjuje*. Miloš 46. Neprijatelj me svaki dan *pritičesnjuje*. Ps. 56, 1. Koji udaraju na nj i koji *ga pritičesnjuju*. Is. 29, 7.

pritka, *f. motka* što se udara u kućicu grahā pričanika, te grah uza nju pušta vriježe, *der Pflock, parillus, cf. tačka, trklja.* Rj. *gen. pl. pritaka.* Obl. 21. *vidi* i taklja, rozga 1. pri-tka, *od osnove od koje je pritaći, pritaknuti, priticati. isp. Korijeni* 82. — Rozga, u vrhu *granata pritka* po kojoj se loze razilaze (kao čardaklije). Rj. 653b. Bolje je vrabac u ruci neg soko na *priči*. DPosl. 7. Loza ne će družbe ine neg *od prike*. 57.

prtkāš, prtkāša, *m.* (u Srijemu) *vidi* pričanik. Rj. *osn.* u pritka. *grah koji uz pritku pušta vriježe. v. pf. i tačkaš, trkljaš.* — riječi s takim nast. kod bradaš.

pritočica, *f. dem.* od pritoka. gdje voda *pritiče* sa strane. M. Gj. Miličević.

prítoka, *f. M. Gj. Miličević. voda koju pritiče vodi rečoj, utječe u nju. Nebenfluss, dem. pritočica.* — za obliče *isp. otoka, rastoka.*

prítop, *m.* (u Dubr.) svinjska mast (*cf. prijetop*), *das Schmalz, adeps, cf. mast.* Rj. pri-top. *isp. preto-piti. v. pf. kapljevinu.*

prítorak, prítorka, *m.* naši seljaci zovu *prítorkom* ono što i gospoda *«avilju» i «dvoršte»*; *n. p.* onaj prostor između kuće i štale povisokim plotom zapletu. J. Bogdanović. pri-torak, *zadnjog poli osn. u tor.*

prítovariti, *řm. v. pf. aufluden, impono (jumento).* Rj. pri-tovariti. *v. impf. tovariti.* — Pokupim u njih sav med, pa *prítovarim nu pijerca* i odnesem kući. Npr. 161 (u pripovijeci: Laž za oplkladu).

pritrčati, čim, *v. pf. herbeilaufen, accurro*: A *pritrča* Srna od Arada. Rj. pri-trčati, *trčeci priči. v. pf. pribjeći, priteći.* — *Pritrči bratu svome*, te se s njime poljubi. Npr. 8. Kad on to vidi, *pritrči k njima*, pa ih zapita. 41. Kad hude vreme, *ti pritrči i mene* poljubi pa se ne boj. 48. *Gjak mu* onda *pritrči iza legja* i tise ga u vodu. 150. Isav *pritrča* preda nj i zagrlj ga. Mojs. I. 33, 4.

prifresnuti, snēm, *v. pf. erschüttern, quasso*: A kad mladić *prifresne*. Rj. *prifresnuti. v. pf. je i prosti tresnuti. v. impf. prosti tresni.*

pritroša, *f. vidi primješa, i syn. ondje*. — I u zlatu se *pritroše* — oliti primješe — nagje. DPost. 31. Ništa nije bez primješe (pritroše). S4. pri-troša, drugoj je poli osn. u troha, trošiti.

pritrpjeti, *pritrpim, v. pf. Rj. pri-trpjeti. v. impf. trpjeti*. — I) *vidi pretrpjeti se. Rj.* — Bolje *pritrpjet nego li zlo patit'*. DPost. 9. — 2) *su se, refleks. sich gedulden, quiesco, manco*. Rj. — Šad molimo čitatelje neka se još malo *pritrpe*, da rečemo nekolike riječi o jeziku. Nov. Srb. 1817, 510.

pritučalo, *m. vidi zavrčeka*. Rj. *vidi i prikucalo. u kolu posljednji. pri-tučalo, drugoj poli osn. u tučati se. suprotno kolovogja. — riječi s takim nast. kod bajala.*

pritući, *pritućem, v. pf. vidi primlatiti*. Rj. *pri-tučii, ubiti. v. impf. prosti. tući.*

prituga, *f. vidi nevolja*: kad čovjeku dogje *prituga*. Rj. *pri-tuga. isp. pritužiti.*

pritužiti, *ži, v. pf. n. p. kad mi prituži, t. j. kad mi bude za nevolju, vidi dosaditi*: Što je Mitar dori *pritužio*, iz kopita živi oganj s'jeva. Rj. *pri-tužiti. vidi i dodijati, dogrdjeti, dojaditi, dotužati, dotužiti, dozlogrdjeti. v. impf. prituživati*. — Dok se jadni začuđise Turci, *pritužiše im* Crnogorci. Npj. 5, 218. Ti češ u tjeskobi i nevolji, *kojom će ti pritužiti neprijateljci troji*, jesti plod utrobe tvoje. Mojs. V. 28, 53.

prituživanje, *n. verb. od prituživati*. Rj.

prituživati, *pritužujē, v. impf. vidi dosagjivati*. Rj. *pri-tuživati. vidi i dodijavati, dodijevati. v. pf. pritužiti.*

pritvor, *m. (u Hrv.) pred naslonom kao mali tor gdje se ovece najprije utjeraju, pa odande ulaze u naslon*. Rj. *pri-tvor. isp. pritoriti.*

pritvoranje, *n. das Anlehnen, Zulehnen der Thüre. portae (januae) adclinatio*. Rj. *verb. od pritvoriti. radnja kojom tko pritvoru n. p. vrata.*

pritorati, *rim, v. impf. zulehnen (die Thüre), aeludo januam*. Rj. *pri-tvorati, n. p. vrata. v. pf. pritoriti.*

pritoriti, *pritorim, v. pf. n. p. vrata, (die Thüre) zulehnen, aeludo portam*. Rj. *pri-tvoriti. vidi prikrenuti. v. impf. pritorati.*

pritrvd, *pritrvda, adj. pri-tryd, kao prilično tryd (5, skup 1, srebroljubiv). isp. pri II.* — Gospodar Vasa i knez Miloš bili su *pritrvde ruke*. Mil. 8.

pritrvditi, *pritrvdim, v. pf. befestigen, firmo*. Rj. *pri-tryditi. v. impf. pritrvgjivati*. — Da je car Dukljan u viru pod vezirovijem mostom svezan u sindžir, koji jednako glogje, i noći Božića taman da ga preglogje i svijet da uždi, a Čigamin svaki po jednom udari maljem u nakovanj te *pritrvde*. Rj. 144b. Dogovore se od kože konjske da okroje oputu, pa *pritrvdishi jedan kraj od nje za strijelu*, da puste olozdo strijelu iz luka da se dobro za čardak prihvatii. Npr. 7. Da sam tebe našla u tavnicu, *bolje bih ti pritrvidila ruke*, tu bi stoji' tri godine dana dokle bi ti kosti okapale. Npj. 3, 222. Kara-Gjorgjije, koji je onda bio ondje došav da vojsku Srpsku slobodi i *pritrvdi* da ne bi šančeva ostavila. Sovj. 42.

pritrvgjivaje, *n. das Befestigen, firmatio*. Rj. *verb. od pritrvgjivati. radnja kojom tko pritrvgjuje što.*

pritrvgjivati, *pritrvgjujē, v. impf. befestigen, firmo*. Rj. *pri-tryvgjivati. v. impf. prosti tryditi. v. pf. pritrvditi*. — Jedan drugom pomagaje govoreći: dobro je za spajanje, I *pritrvgjivaje ključima* da se ne pomiče. Is. 41, 7.

prirugotoviti, *vim, v. pf. vorbereiten, praeparo*. Rj. *pri-ugotoviti. vidi prigotoviti, pripremiti, prirediti, pripraviti. v. impf. prosti. isp. gotoviti. — sa se, pass.*: Dok se oro na čisto prepíše i za štampu *prirugotovi*. Odg. na ut. 2.

prirupitati, *prirupitam, v. pf. anfragen, quærito*. Rj. *pri-upitati. isp. upitati. v. impf. upitivati.*

prirustaviti se, *vim se, v. r. pf. stille stehen, subsisto: Prirustar' se, bane Milutine. Rj. pri-ustaviti se. isp. ustaviti se. v. impf. ustavljati se.*

prirusak, *priruska, m. die Ohrfeige, alapa, colaphus, cf. zaušak, zamlatnica, čuška. Rj. vidi i predljuska, i ostada syn. ondje*. — Uz ove posljednje riječi *priručje mu još nekoliko prirusaka*. Danica 3, 239. Da će mu dati *prirusak*. 5, 88. *Prinu priruske* koji je oslobodio u Jordanu Adama. DP. 136. *pri-ušak, drugoj je poli osn. u uho, uši. isp. priušiti.*

prirušavanje, *n. verb. od prirušavati. radnja kojom tko prirušava koga.*

prirušavati, *prirušavam, v. impf. pri-ušavati, priruške davati. vidi čušati, zaljepljivati 2, zamlaćivati 2. v. pf. priušiti*. — Pleći dadoh da me biju i obraze da *prirušavaju*. DP. 128. *Judeji te prirušavaju*. 271.

prirušiti, *prirušim, v. pf. ohrfeigen, alapam impingo*. Rj. *dati prirusak. vidi čušiti, ispredeljuskati, predljusnuti, šakosati, zamlatiti 2. v. impf. prirušavati*. — Ugnao mu miša u brke. (*Prirušio ga*). Post. 326. Onda ga seljak *prirušii i s jedne i s druge strane*. Danica 3, 238.

pririvač . . . *vidi prihvač* . . . Rj.

pririvaliti, *pririvalim, v. pf. Rj. pri-valiti. ne dolazi kao prost glagol. isp. valiti. v. impf. privaljivati*. — I. I) *herbeiwälzen, advolvo*. Rj. — Na vrata od pećine *bijaše privaljenu veliku ploču* . . . pa opet ploču na vrata *privali*. Npr. 148. *Privalite veliko kamenje na vrata pećini*. Is. Nar. 10, 18. — 2) *darumachen, applico, n. p. veliku zakrpn*. Rj. — Već izigje na visoku kulu, pa *privali četiri glasnika*, haber daje na četiri strane. Npr. 3, 259. — II. *su se, refleks. privali se, v. r. pf. zu Theil werden, obtingo (durch Erbschaft oder sonstiges Glück)*: njemu se *privalilo*. Rj. *vidi dopasti 3, pripasti 2*. — Teško jedan čovek može sermiju steći, dok mu se *otkud ne privali*. Post. 314. *Našljedstvo naše privali se tugjincima*. Plać 5, 2.

pririvaljati, *pririvaljam, v. pf. pri-valjati, kao valjajućii privedi, v. impf. valjati*. — Nagje u selu nekoliko buradi i kaca, pa ih napuni slamom i sijenom, i *pririvaljavi* pod kuću zapali. Danica I, 73.

pririvaljivaje, *n. Rj. verb. od I) privaljivati 2) privaljivati se*. — I) *radnja kojom tko privaljuje što (das Herbeiwälzen, advolutio. Rj.)*. — 2) *stanje koje biva, kad se privaljuje kome što (das Zufallen, advolutio, devolutio. Rj.)*.

pririvaljivati, *pririvaljujē, v. impf. Rj. pri-valjivati. v. pf. privaliti*. — I. I) *herzwälzen, advolvo*. Rj. — Pastiri odvaljivahu kamen s vrata studenca i pojabu stada, i pošljuje opet *pririvaljivahu kamen na vrata studenca na njegovu mjesto*. Mojs. I. 29, 3. — 2) *darumachen, applico, n. p. zakrpu*. Rj. — II. *su se, refleks. zufallen, devolvor. Rj. vidi dopadati 3 (kome što), pripadati 2 (kome što)*.

pririvat, *m. (u vojv.) učii djeću na privat, er ist Privatlehrer, gibt Privatstunden. privatim docet*. Rj. *isp. privatan*.

privat . . . *vidi prihvat* . . . Rj.

privatan, *privatna, adj. privat, privatus, domesticus. isp. posebni, pojedini*. — Za *privatne raspre* i sudove nije bilo nikake odredjene vlasti. Danica 5, 49. Živi onde kao *privatan čovek*. Straž. 1886, 1514. Ali je za osvetom, koja nema gragjanskoga značenja nego je samo *privatna rasprava*, išla globa. DM. 310. U zakoniku Dušanovu nema toga (izabranoga) suda samo za to što je bio *privatan sud*. 319. *Stvari* koje se čine da su manje važne, jer su *više privatne*. Rad 9, 192. U jednoj *privatnoj učionici* daje ona lekcije iz računa. Zlos. 238. *ade*. Viču na spisatelje, i kude ih, *privatno recenzirajućii*. Pis. 61. *isp. Ovaki knezovi u domaćemu životu* slabo su se razlikovali od ostalih seljaka. Rj. 279a. (= u *privatnom životu*).

privenae, **privēnae**, *m. (st.) etwa der Beistand bei der Hochzeit, nuptialium hominum quiddam*. Ja ove riječi nijesam čuo nikad prije, osim u pjesmi kako se zenio (izurag) Smederevac (da nije izvrnuta od *prvenae*?). Rj. — Veće zovi Srbe u svatove: kuma kumi Debelić-Novaka... a *privēnae* Kosančić-Ivana. Npj. 2, 471.

1. privēsti, **privēdēm** (privēdoh, *privēde*, *privēo*, *privēla*), *v. pf. herbeiführen, adduco*, *n. p. konja*. Rj. *privēsti. kao prost glugol ne ulazi se. isp. vesti (vedem). v. impf. privoditi*. — Otkle glas o njemu (o Isusu) po svoj Siriji i *privēdoše mu sre bolesne*, i iscijeli ih. Mat. 4, 24.

2. privēsti, **privēzēm** (privēzoh, *privēze*, *privēzao*, *privēzela*), *v. pf. lagju. das Schiff herbeiführen, nurim ulmoreo*. Rj. *privēsti. kao prost glugol ne nahodi se. isp. vēsti (vēzēm). v. impf. privoziti*.

privēzāc, **privēzāca**, *m. (oko Sinja) bijela krpa*, što se metne preko findelja (a u djevojaka preko kape) pa se odozgo *privēče* pod grlom povezačom. Rj. *privēzāc. isp. privezati*.

privēzātī, **privēzēm**, *v. pf. Rj. privēzati. v. impf. privezivati*. — **1) anbinden, adligo**. Rj. — Bio jedan vran konj za jaslina *privēzan*. Npr. 8. Ženu *privēče konjma za repore*. 132. Kao tica na grani. (Kad čovek nema kuće, niti je čim drugim *privēzan* za kukuo mjesto). Posl. 132. *Privēzali mu rep. Privēzali mu rog za rep.* (Kad se za kim rgjave riječi stanu govoriti). 261. *Ier je ulata žena privēzana zakonom za muža*. Rim. 7, 2. Ohjekat u akus. Mjesto objekta u akus. cijela *rečēnica privēzana riječju* »da«. Daničić, ARj. 310b. Drugi su opet bili *privēzani za zemlju*, glebae adscripti. DM. 331. Kardinalni brojevi postaju ordinalni kad im samo *privēzane jedinice* budu ordinalne. DRj. 1, 265. — **2) ein wenig binden, leniter ligo**. Rj. (*malo*). — **3) kome što (skupo) prodati, unhängen, obrudo**. Rj. *vidi* prišabaniti. *isp. proturiti* I 2. — *ovamo ide i ovaj primjer*: Učitelj priučī seljaka govoreći: »Ali stoji i to napisano...«; pak uz ove posljednje riječi *privēže mu još nekoliko priučāka*. Danica 3, 239.

privēzīvānje, *n. das Anbinden, adligatio*. Rj. *verb. od privezivati. radnja kojom tko privēzuje što*.

privēzīvātī, **privēzīvēm**, *v. impf. anbinden, adligo*. Rj. *privēzivati. v. impf. prosti vezati. v. pf. privezati*. — O doratu vješa kublurije, a pod kolan *sublju privēzuje*. Npj. 4, 324.

privičī se, **priviknēm se** (*privikoh se, priviče se, privikao se, privikla se*), *v. r. pf. sich gewöhnen, assuesco, cf. priviknuti se*. Rj. *privičī se, priviknuti se. v. impf. privikavati se. vidi obicati se. isp. prosti biknuti se*. — *kako se govori i privikavati (koga) koje vidi, može se reći i priviči, priviknuti koga na što ili k sebi, ako i nema tome potvrde*.

prividjeti, **prividīm**, *v. pf. Rj. pri-vidjeti. v. impf. privigjati*. — **1 a) sich einbilden, etwas zu sehen, videtur mihi videre aliquid**. Rj. *prividi tko što, kad mu se učini da je ono vidio. vidi prizreti, prividjeti se*. — Mnogi pripovijedaju da su noću *prividjeli stopanj na raskršću*. Rj. 639b. Nešto sušuu. (Nekakav čovek kazao da je tu i tu vigjeo deset kurjaka... ne lišednu vjerovati, nego mu stanu govoriti da je on to *privigjeo*, otkud onje kurjak!). Posl. 212. — **b) sa se, refleks. prividjeti se kome, t. j. učiniti mu se da je vidio. vidi privigjeti** 1a. — *Prizreti se, vidi prividjeti se*. Rj. 589b (*a*) *prividjeti se nema u Rj. na seom mjestu*. — *A ne, Mujo, rgja te ubila! tebe dvije, a mene ni jedna!* Npj. 2, 49 (Valja da je Mujo bio oženjen, ili se *Aliji prividjelo, da kod Muja stoji dvije djevojke? Vuk*). — **2) ne će ništa kući da privēd. Nat en bringen, prosuum, cf. privrijediti**. Rj. *isp. prividjeti*. — **3) vidi** pripraviti 1, opaziti, i *ondje syn*.

U po nje Druću prebrodio, i tu Pezji Bog i sreća dade, Srpska *ngja* ne *privigje* struža. Npj. 4, 262. U to doba Turci *privigjesu, privigjesu* Simu i busiju.

4, 283. Mudro Lazar vodi svoje društvo... Nitko Laza *privigjet* ne može razma Boga i gore zelene. 4, 304.

privigjānje, *n. Rj. verb. od I. privigjati, II. privigjati se*. — **1. 1) radnja kojom tko privigju što (privigju mu se)**, (das Einbilden, imaginatio. Rj.). *vidi* priziranje. — **2) radnja kojom tko privigja n. p. kući. vidi** privregjivanje. — **II. stanje koje biva, kad se kome što privigja** (das Einbilden, imaginatio. Rj.).

privigjātī, **privigjām**, *v. impf. Rj. privigjati. v. pf. prividjeti*. — **1 a) sich etwas einbilden, zu sehen glauben, in animum induco, imaginor**. Rj. *privigjati tko što, kad mu se čini, da ono vidi, vidi privigjati se, prizirati*. — U vrijeme gladi često *ga (rukodlaka) privigjaju* oko vodenica, oko ambara žitnjeh. Rj. 79b. Da je ondje na Čelinci) nekako blago zakopato, i da su *gljekoje koješta privigjati*. Rj. 821b. Ne vjeruje da će se vratiti iz tame. od svuda *privigja muč*. Jov 15, 22. Kad sam o sebi tako *privigja*, da šta će *privigjati o drugim ljudima?* O Sv. O. 11. — **b) sa se, refleks. privigja se kome, t. j. čini mu se, da vidi**. — *Prizirati se, erscheinen, appareo, cf. privigjati se*. Rj. 589b (*a*) *privigjati se nema u Rj. na mjestu scome*. — U tijem zidinama kažu da se *privigja koješta*. Rj. 815a. — **2) vidi** privregjivati. Rj. *privigjati n. p. kući*.

privigjēnje, *n. Erscheinung, visum*. Rj. *verb. od prividjeti (se). kad se kome što prividi*. — *laku verb. subst. kod dopuštenje*.

privigjānje, *n. das Daranwickeln, circumvolutio*. Rj. *verb. od privijati. radnja kojom tko priviju što*.

privijātī, **privijām**, *v. impf. Rj. pri-vijati. v. impf. prosti viti. v. pf. priviti*. — **1) n. p. što na ranu, daranwickeln, circumvolvo**. Rj. — *Žile od crnoga gazeza kuhane u mlijeku privija narod kad hoće da se što sraste*. Rj. 81a. — **2) beifechten, adnecto**: *Koji (vijenac) rije milom bratu, u nj je zdravlja privijala*. Rj. *kao vijučī pridavati*.

privikāvānje, *n. das Angewöhnen, assuefactio*. Rj. *verb. od 1) privikavati, 2) privikavati se*. — **1) radnja kojom tko privikavu što**. — **2) stanje koje biva, kad se tko privikavu na što**.

privikāvātī, **privikāvām**, *v. impf. pri-vikavati*. — **1) koga ili što, gewöhnen, angewöhnen, assuefactio. vidi** navikavati. — Drugi hvataju takogjer *životinje*, ali ih ne ubijaju, nego pripitomljavaju, *privikavaju k sebi*. Priprava 21. — **2) sa se, refleks. sich angewöhnen, assuesco**. Rj. *vidi* obicati se. *isp. biknuti se. v. pf. priviči se, priviknuti se*. — Čovjek, samo ako se zarana počne *na to privikavati*, može po svima klimatima živjeti. Priprava 4.

privikāvānje, *n. das Zurufen, acclamatio*. Rj. *verb. od privikivati. radnja kojom tko privikuje (kome)*.

privikivātī, **privikivēm**, *v. impf. zurufen, acclamo*. Rj. *pri-vikivati kome ili na koga. v. impf. prosti vikati. v. pf. priviknuti*.

1. priviknuti, **priviknēm**, *v. pf. zurufen, acclamo*: *Te priviknu na katarie mlade. Priviknu mu iz grla bijela*. Rj. *pri-viknuti. v. pf. je i prosti viknuti. v. impf. privikivati*.

2. priviknuti se, **priviknēm se**, *vidi* priviči se. Rj. *v. r. pf. pri-viknuti se. r. impf. privikavati se*.

privilegija, *f. privilegium. vidi* pravilegja. *isp. sloboda* 2. *primjere iz* Npj. 4, 310 i DRj. 2, 323. — Paštrovići su *po osobitīm privilegijama* imali 4 sugje. Kov. 37. Da su još od Rimskih careva imali *privilegije* (koje su poslije potvrđivali svi Grčki i Srpski carevi) da iz njihovih 12 plemena može biti car, ako ga izberu. 38.

priviriti, *rim. v. pf. privirivati. privirujēm*, *v. impf. herzublicken, aspicio*. Rj. *pri-viriti. pri-virivati. v. impf. prosti viriti*.

privirivānje, *n. das Herzublicken, aspectio*. Rj. *verb. od privirivati, koje vidi*.

priviti, *privijem*, v. *pf.* Rj. *priviti*, v. *impf.* *privijati*. — 1) n. p. što na ranu, *daranwickelu, cir-curovrolo*. Rj. — *Na ranu bi ga privio*. (Kad koga hvale da je dobar i umiljat). Posl. 191. Da sedam pramena kose na glavi mojoj *priviješ na vratila*. Sud. 16, 13. Grudu suhih smokava *priviše mu na otok*, i iscejeli se. Car. 11, 20, 7. — 2) *a*) *hinbeugen, afflecto*: Dočeka me lijepa gjevojka, *je je privih pod svoje pazuhu*. Rj. — *Privijte sec svoje ka Gospodu* Bogu Izrailjevu. Is. Nav. 24, 23. — *b*) *sa se, refleks.*: Odivi se *Mare* od roda, kakono čela od roja; *privi se Petru deliji*, kakono svila k junaku. Npj. 1, 31. *Privi se k milom gjereru* kakono zlato k junaku. Kov. 77. *Srec se moje privilo k upraviteljima* Izrailjevijem. Sud. 5, 9. — 3) *beisplechten, adnecto*. Rj. *vijući n. p. vijenac dodati što u nj.*

privjenčati, *čam*, v. *pf.* *antrauen, connubio jungo* (*sacro ritu adjungo*). Rj. *privjenčati*. *vidi vjenčati*. v. *impf.* *vjenčavati*. — Bila Zlatka, pake Angjelija; *pa je za se Stojan privjenčao*. Npj. 3, 142. Ima puno trista gjevojaka, vjere su al' ne *privjenčane*. 4, 154. A Stefan ih *dimno privjenčao*, i blagoslov po zakonu dao. 5, 47.

privjesiti, *šim*, v. *pf.* *privjesiti*, v. *impf.* *vješati*. — *Pečati su bili različni*... po mjestu gdje su stajali... *privješeni* ili prilijepjeni na onome na čemu je pismo pisano... Pismo istoga kralja *zapečaćeno je pečatima* relikim, od dva lica, *privješanim*... Ne može se kazati šta je bilo običnije: *privjesiti pečat* ili *prilijepiti*. DM. 289.

privlačan, *privlačna*, adj. *pri-vlačan, što privlači: anziehend, vim attrahendi habens*. — Proste tačke koje imaju *privlačnu* i odbojnu silu. Zlos. 114.

privlačenje, n. *das Herbeiziehen, Herbeischleppen, attractio*. Rj. *privlačiti*. *radnja* kojom tko *privlači što*.

privlačiti, *privlačim*, v. *impf.* Rj. *privlačiti*, v. *pf.* *privući*. — 1) *herbeiziehen, herbeischleppen, attraho*. Rj. — Šamur-kalpak na oči namiče, a *buzdoan* uza se *privlači*. Npj. 2, 431. I po mraku *topore privlači*. 4, 141. Staše svoje potprašivat' puške i oružje sebi *privlačiti*. 4, 283. Neg' je zina zimomolji mome: kad s' oblači, *gunjnu privlači*. Here. 156. — 2) *sa se, refleks. herbeischleichen, obrepo: Privlači se* od grma do grma. Rj. *kuo rukuci se prilazi*. — Cvilu Miloš, kako ljuta guja, *privlači se na penđer tavnici*, te on gleda junak po sokaci(h). Npj. 2, 246. Dana nema, kad se ne *privlači* i po jednog roba ne odvodi. 2, 589.

privoditi, *privodim*, v. *impf.* *herbeiführen, adducto*. Rj. *privoditi*, v. *pf.* *privesti* (*privedem*). — Al' evo ti vojvodine Jele: Osmanova ugrabila *evanca, do Gjorgjije* ter ga *privogaše*. Npj. 4, 161. Stane mu konju *privodi*, *privodi* da ga napoji. Kov. 49.

privogženje, n. *das Herbeiführen, adductatio*. Rj. *privog*. od *privoditi*, *radnja* kojom tko *privodi kome što*.

privoljan, *privoljna*, adj. *privoljan biti* (= htjeti). u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmin. *kuo pristajati, pristati na što*, *isp.* *privoljeti* se.

privoljeti, *privodim*, v. *pf.* Rj. *privoljeti*, *isp.* v. *impf.* *voljeti*. — 1) *koga na što, einen vermögen zu etwas, persuadeo cui ut faciat*. Rj. *kuo nagovoriti ga da što učini, vidi i skloniti se*. — Turci su me općinili mladu. « Ta živi te općiniše Turci, a mrtri te k mene *privoleše*. Npj. 3, 42. Kad ja jednom rečem da nema pravo, a on se rasrdi, pa ne poslušā, *kako ću ga je privoljeti?* Priprava 59. *Privolio sam srec svoje da trori naredbe tvoje*. Ps. 119, 112. — 2) *sa se, refleks. sich herbeilassen, einwilligen, consentio*. Rj. *kuo pristati na što, vidi skloniti se*. — Ja sam namnio da se *podelimo*. « Nemoj brate, ta dobro nam je *obojici*. « Onaj drugi ostane pri svome, i tako se *privoli* i ovaj. Npr. 71. *Kome ćeš se privoleti carstvu?* Ili voliš carstvu nebeskome, ili voliš carstvu

zemaljskome? Npj. 2, 295. Valjalo je imati mnogo žive moralne sile da *bi se čovjek privolio* nedostatku svega što je životu ugodno. DM. 101.

privonjati, *privonjam*, v. *pf.* (u Dubr.) *anriechen, odorari, cf. primirisati*. Rj. *privonjati*. *vidi i povonjati, pomirisati, omirisati*. v. *impf.* *vonjati*.

privožiti, *privožim*, v. *pf.* *pri-vožiti što, privrđiti ga roskom*. — Knez Miloš se svakad molio Bogu prema sveći voštanici, *privoštenoj za samu ikonu*. Mil. 4, v. *impf.* *vožiti* 1.

privoziti, *privozim*, v. *impf.* *herbeiführen, appello navim*. Rj. *pri-vožiti n. p. lagju*, v. *pf.* *privesti* (*privезem*).

privoženje, n. *das Herbeiführen (des Schiffes), appulsio navis*. Rj. *priv*. od *privoziti*, *radnja* kojom tko *privozi n. p. lagju*.

privrći, *privrđem*, v. *pf.* *zuziehen, addo; vidi doimnuti* 1. Rj.³ v. *pf.* *je i prosti vrći*, *isp.* *privrženik*.

privrčati, *privrčbam*, v. *pf.* Rj. *privrčati*, v. *impf.* *vrebati*. — 1) *erlauern, deprehendo (aucupando)*. Rj. *koga ili što*. — 2) *sa se, refleks. leise ungeschlichen kommen, accedo tacite*. Rj. *kuo vrebajući, polagano pričti*.

privregjivānje, n. *das Nutzenbringen, zō prodesse*. Rj. *priv*. *supst.* od *privregjivati*, *radnja* kojom tko *privregjuje što*.

privregjivati, *privrđujem*, v. *impf.* *Nutzen bringen, prodesse*. Rj. *privregjivati*. *vidi privigjati* 2. *isp.* v. *impf.* *prosti vrijediti*, v. *pf.* *privrijediti*.

privremen, adj. *pri-vremen, što pripada vremenu, i što je samo za neko vrijeme, vidi vremen*. — Kad se duša rastaje! — onda je *sar privremeni život* njozi pakao i pogibav, sjenka nepostojana. DP. 368.

privrijediti, *privrijedim*, v. *pf.* *Nutzen bringen, prosum*: ne će ništa kući da *privrijedi*; nije *privrijedio* kući ni jedne pare. Rj. *privrijediti*. *vidi privridjeti* 2. v. *impf.* *privregjivati*.

privrnuti, *privrñem*, v. *pf.* (u Dubr.) *einpfropfen, insero, cf. nakalamiti*. Rj. i *syn.* *kuo nakalamiti*, *privrnuti*, *isp.* v. *pf.* *prosti vrnuti*, v. *impf.* *privrtati*.

privrtanje, n. *das Pfropfen, insitio*. Rj. *priv*. od *privrtati*, *radnja* kojom tko *privrće što*.

privrtati, *privrćem*, v. *impf.* (u Dubr.) *pfropfen, insero, cf. kalamiti*. Rj. i *syn.* *kuo kalamiti*, *privrtati*, *isp.* v. *impf.* *vrtni*, v. *pf.* *privrnuti*.

privrućiti, *privrćućim*, v. *pf.* (u C. G.) *jako udariti, hart zusetzen, urgeo*: Momčad ljuta bojem *privrućila*. Rj. *privrućiti, kao vruc, žestok postati? drukčije se ovaj glagol ne nahodi, isp.* *pridžgati, prižgati*.

privrženik, *privrženika*, m. *vidi* *pristalica, pristaša; der Anhänger, assecla, od part. praet. pass. glagola privrći* (se), *privrgnuti* (se), *isp.* *naklonjen k strani*). *za part.* *privržen* mjesto *privrgnut* *isp.* Obl. 71. — Šmail-aga namjesti se u Dužima *kuo privrženika* Gijoka Malovića. Npj. 4, 461 (Vuk). Kara-Gjorgjije je znao da su to *njegori prijatelji i privrženici*. Sovj. 35.

privući, *privučem*, v. *pf.* Rj. *privući*, v. *impf.* *privlačiti*. — 1) *herbeischleppen, attraho*. Rj. — Bio je veliki junak osobito znajući *ljude k sebi privući* i nagovoriti ih da ga slušaju. Sovj. 76. Krst se podiže... *sar je svijet privučem* da te pozna, Hriste. DP. 333. — 2) *sa se, refleks. herbeischleichen, adrepo*. Rj. *rukuci se pričti, vidi pričabaniti se, i syn. onđe*. — Kradom pošaljke za njom i svoju kcer... Kad se ova poslana gjerajka *privuće* te vidi kako... Npr. 126. Ja *polagano hajde, hajde, te se privučem bližu*. 163. *Privuće se polagano pod* crkveni prozor. 172. Ne će Jovo k mlagalnoj gjevojci, *no s' privuće zlatnu čiriluku*. Here. 181.

privuk, m. *vidi pripuz*. Rj. *čovjek koji ugje ženi u kuću*, *pri-vuk*, *isp.* *privući se, ostala syn.* *kuo pripuz*.

prizajmiti, *prizajmim*, v. *pf.* *vor sich herreiben, cogu, cf. zajmiti, potjerati*: Pa *pješice agu prizajmita*.

Rj. prizajmiti, *potjerati pred sobom, v. pf. je i prosti zajmiti i. viditi i pognati, okupiti i, zaokupiti i.*

prizdreti, prizdrim, (u Boei) *vidi* prizreti, prizdreti se, prizdrži se, (u Boei) *vidi* prizreti se. Rj. *isp. zdreti i zreti.*

prizemljast, adj. nizak, *niedrig, humilis.* Rj. prizemljast, *što je kao pri zemlji, n. p. kuća, chenerdig.*

prizetiti, tim, v. pf. Rj. prizetiti, *drakcije se glugol ne ulazi.* 1) uzeti zeta u kuću, cf. pridomazetiti. Rj. *isp. prizetiti.* — 2) *sa se, refleks. uči ženi u kuću, in das Haus seiner Frau einheirathen, nubere uxori, cf. pridomazetiti se.* Rj. *ta se prizetiti ili pridomazetiti, zore se domazet, pripuz, koje vidi i syn. ondje. isp. prizetiti se.*

prizidati, prizidam (prizigjêm), v. pf. prizidati. *dazu bauen, anbauen, adstruo, v. impf. prizigjivati.* — Ovdje je oltar prizidan uz crkvu. Kov. 34.

prizigjivaje, n. verb. od prizigjivati. *radnja kojom tko prizigjuje što (uza što).*

prizigjivati, prizigjujêm, v. impf. prizigjivati, *kao zidati što uza što. v. pf. prizidati.*

prizicauje, n. *vidi* privigjanje (la i II). Rj.

prizirati, rêm, v. impf. Rj. prizirati. v. pf. prizreti, prizdreti. — 1) *vidi* privigjati. Rj. *prizire ko što, kad mu se čini da ono vidi.* — 2) *sa se, refleks. crscheinen, apparere, cf. privigjati se: Kad t' odvedem gradu Jedrenetu, ban će ti se i onje prizivat.* Rj. *prizire se kome što, kad mu se čini da ono vidi.*

prizivauje, n. *das Herbeirufen, advocatio.* Rj. verb. od prizivati. *radnja kojom tko priziva koga.*

prizivati, prizivam (prizivljêm), v. impf. herbeirufen, advoco. Rj. prizivati. v. impf. prosti zvati. v. pf. prizvati. — Obrni se, mlada Mare, sestre te zovu. — Neka zovu i prizivlju, sad nemam kolje. Npj. I, 34. Po tom sam po logorima pevače tražio i prizivao. Npj. I, XI. Stane sve Grke Beogradske oko sebe prizivati. Sovj. 25. Ja za svjedoka Boga prizivam na svoju dušu. Kor. II, 1, 23. Gospode! tebe prizivčjam. Ps. 31, 17. Za to se gjakom moli prizivajući u pomoć sre nebeske site. Dp. 42. *sa se pass.: Vidjeće svi narodi na zemlji da se ime Gospodnje priziva na tebe, i bojaće se tebe.* Mojs. V, 28, 10.

prizjavauje, n. *das Maulaffen-feil-haben, hietatio.* Rj. verb. od prizjavati, *koje vidi.*

prizjavati, prizjavam, v. impf. s otvorenim ustima besposlen gledati u što, osobito više sebe ili prema sebi, *Maulaffen feil haben, hietare.* Rj. prizjavati. v. impf. prosti zjati, zijati.

priznanje, n. *Geständniss, confessio.* Rj. verb. od priznati. *djelo kojim tko prizna što, takva verb. subst. kad dopustenje.* — Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . priznanje, primirenje. Nov. Zav. VII, *Priznao si dobro priznanje pred mnogijem svjedocima.* Tim. I, 6, 12.

priznati, priznam, v. pf. Rj. priznati. v. impf. priznavati. 1) *anerkennen, agnosco.* Rj. — Za privatne raspre i sudove nije bilo nikake odregjene i priznate vlasti. Danica 5, 49. Da Turski car prizna Oruga Gjorgjija za kneza. Miloš, 30. Kojidog priznuo mne pred ljudima, priznuću i ja njega pred ocom svojijem. Mat. 10, 32. Srbija priznu Ugarskoj vrhovnu vlast nad sobom. DM. 109. *sa se, pass.: Da se senat potvrdi i prizna za najreću vlast u zemlji.* Danica 5, 52. — 2) *eingestehen, confiteor.* Rj. *kao isporjedati.* Narod odmah prizna da je pravo da on uzme carevu kćer i da caruje. Npr. 71. Recenzent je njemu priznao za pogrešku što je on napisao u Bački mjesto u Bačkoj. Nov. Srb. 1817, 639. Ko neznanje svoje ne će da prizna. Pis. 17. *Dašanu na pohvalu volje priznati da je radeći . . .* DM. 316. *sa se, pass.: Prizna se da su čitnici protiv carske volje.* Slav. Bibl. I, 89.

priznavanje, n. Rj. verb. od priznavati. — 1) *radnja kojom tko priznaje koga n. p. za poglavara (das*

Erkennen, agnitio. Rj.). — 2) *radnja kojom tko priznaje n. p. neznanje svoje (das Gestehen, confessio.* Rj.): *Nepriznavanje i nećuvanje ove razlike i granice najveći je uzrok, što . . .* Pis. 83.

priznavati, priznajêm, v. impf. Rj. priznavati. *sadašnje vrijeme ima i priznavam. isp. Obl. 108. v. impf. prosti znati. v. pf. priznati.* — 1) *als etwas erkennen, agnosco pro.* Rj. — Tijem je pokazao, da nije priznavao Kara-Gjorgjija za glavnoga gospodara. Sovj. I. Mljet je nad sobom priznavao vlast kneza dubrovačkoga. DM. 204. *sa se, pass.: Iz pisma u kome se on priznaje za ober-kneza.* Žitije 3. — 2) *gestehen, confiteor.* Rj. *kao isporjedati 2.* — Ako priznaješ ustima svojima da je Isus Gospod, bićeš spasen. Rim. 10, 9. *Priznaje za nj da je bio rod s Ornojevićima.* DM. 98.

Prizren, m. *Stadt in Serbien.* Rj. grad u Srbiji.

prizren, m. *Prizrenski pištolj, Art Pistolen, cf. kubure.* Rj.

Prizrenac, Prizrêncu, m. *Einem von Prizren.* Rj. čorjak iz Prizrena.

Prizrêncu, f. *Eine von Prizren.* Rj. žena iz Prizrena.

Prizrenski, adj. *von Prizren.* Rj. što pripada Prizrenu.

prizreti, prizrdim, v. pf. Rj. prizreti. *vidi* prizdreti. v. impf. prizirati. — 1) *vidi* prividjeti. Rj. *prizri tko što, kad mu se učini, da je ono vidio.* — 2) *sa se, refleks. vidi* prividjeti se. Rj. *prizri se kome, t. j. učini mu se da je vidio.*

prizvati, prizvêm, v. pf. herbeirufen, advoco. Rj. prizvati. v. impf. prizivati. — On ih prizove k sebi i počne ih pitati, oklen je koji. Npr. 247. *Dragačero sebe prizorite, sve kmetove i njine knezove.* Npj. 4, 355 (sebe dat.). *Prizvao sam ras da pijemo po čašicu rakije.* Kov. 46. Da budu megu svojom braćom stimani, a u gospode na divanu prizvani i pribrani. 70. Koji (Bog) ras je prizvao u svoje carstvo i slavu. Sol. I, 2, 12.

prizariti, prizarî, v. pf. (u Dubr.) danas je prizarilo, t. j. vrućina, pripeklo je sunce, *die Sonne setzte heiss zu, adurebat sol.* Rj. prizariti. *isp. v. impf. prosti žariti.*

prizditi, prizdîm, v. pf. anzünden, accendo, cf. pripaliti: *Zemlji kleće, prizdi džecerdanu.* Rj. prizditi. *vidi i* prižeći, pripraviti. v. impf. prižizati. *za postanje prizditi isp. po-žditi.*

prizēći, prizējêm, v. pf. pri-žeći. *vidi* prizditi, i *syn. ondje. v. impf. prižizati.* — Stane kresati dok malo ratru prižeće pa zapali sva tri pera. Npr. 202.

prizega, f. *die Sonnenhitze,* uprla ovo Božija prizega, pa sve izgorje. J. Bogdanović. *isp. prižeći. vidi* prigrevica, i *syn. ondje.*

prizēniti, prizēnim, v. pf. (u Hrv.) uzeti muža sebi u kuću, *Einem heirathen und in sein Haus führen, ducere virum.* Rj. prizēniti (*isp. prizetiti*). *isp. v. impf. prosti ženiti. u Hrv. govori se i sa se, refleks.: prizēniti se, n. p. Petar se prizēnio udovici Parlovićki ili: k udorici, t. j. oženivši se njome usao njoj u kuću. isp. prizetiti se.*

prizēnja, m. čovjek koji se u kuću ženi prizēni. J. Bogdanović. *vidi* pripuz, i *syn. ondje.* — za običje *isp. mladoženja.*

prizgati, prizgâm, v. pf. dringend zusetzen, vehementer peto. Rj. prizgati. *isp. pridžgati, privrućiti.*

prizimauje, n. *vidi* preživauje. Rj.

prizimati, prizimljêm, v. impf. (u Dubr.) *vidi* preživati. Rj.

prizizanje, n. verb. od prižizati. *radnja kojom tko prižiže što. n. p. svijeće.*

prizizati (Stulli, krioce prižizati), prizizêm, v. impf. anzünden, accendere. prizizati. v. impf. prosti žēći *vidi* pripaljivati. v. pf. prižeći.

prkance, *prkanceta*, *n. dem.* od *prkno*: Ne ispijaj svakoj čaši dince, izvrnućeš u nebo *prkance* (Posl. 200). *Rj. vidi guzića, dupnce, dupešce.*

prknašt, *adj. ursehig, amplj podicis, ef. guzat*. *Rj. u koja je prevreliko prkno.*

prkno, *n. vidi guzića*. *Rj. vidi i dupe, prdalo, prdenjak 1, stražnjica, šupak, zadnjica. (od tih riječi pristojne su stražnjica, zadnjica), dem. prkance.*

prkonjiti se, njim se, *v. r. impf.* kao *srditi se. zürnen, irascor*. *Rj. v. pf. slož. naprkonjiti se.*

prkos, *m. der Trotz, contumacia*: uz *prkos*, *zum Trotze*, *ef. inat* 2. *Rj. vidi i despet* 2. *za*: uz *prkos vidi uskos*. — *Bi joj prkos ja otprkosio*. *Rj. 479a. Prkos kola lomi. (Kad se utrkuju na kolima).* *Posl. 263. Balota uz prkos Stanku ubije toga Vlaha. Danica 4, 6. Koji se uz prkos suprote istini. Rim 2, 8. Ništa ne činite uz prkos ili za praznu slavu. Filip. 2, 3.*

prkositi, *šim, r. impf. kome, trotzen, obsisto per contumaciam dicitur*. *Rj. v. pf. slož. iz-prkositi. na-*; *od-*. — *Protivnica je (Ana) njezina vrlo cvijeljaše prkoseći joj što joj Gospod bješe zatvorio matericu. Sam. I, 1, 6.*

prkosčunje, *n. das Trotzen, contumacia*. *Rj. verb. od prkositi. radnja kojom tko prkosi kome.*

prkôždžija, *m. der Trotzer, qui per contumaciam dicitur obsistit*. *Rj. koji prkosi kome. slož. od prkos. i Turškoga nast. džija): prkos-džija. s se pred džija mijenja na ž. — isp. takre riječi kod govordžija.*

prlac, *prleca, m. (oko Smedereva) vidi prlina*. *Rj. vidi i prljaga, prljuža. isp. oprljuša, prljuša. značenje kod prlina. prlac (osn. u pr(h)li). Osn. 343. isp. 2 prhnuti (v. impf.).*

prlād, *f. (u Šumadiji i u Srijemu) vidi prnjad*. *Rj. truhlo (prhlo) drvo; faules Holz, lignum putre. isp. prana. — prlad (osn. u prhli). Osn. 259. izgubilo se h kao i u prnjad, prana. značenje rasipati se, prelaziti u prah, trunuti. vidi Korijeni 298. isp. 2 prhnuti (truhnuti). augm. prlutina.*

prladovit, *adj. vidi prlutinovit*. *Rj. osn. u prlad. što je truhlo (prhlo) i noću se svijetli. — takva adj. kod baroviti.*

prli, *adj. u riječima: u prlu zemlju (n. p. pobje-gose), in die weite Welt ohne dass man weiss wohin, in diversa (abire), in patulum mundum*. *Rj. vidi prhli, koje je (prhli?) putujem I. od 2 prhnuti. v. impf. (truhnuti). — Pr(h)li (otidoše u prhlu zemlju). Korijeni 298 (što prhne, trune, rasipa se).*

prlijerka, *f. (u Boci) i lubardu prlijerku, koja bije grad*. *Rj. — riječ je tugja ili od tugje. Osn. 300.*

prlina, *f. vidi prljuža*. *Rj. vidi i prlac, i syn. ondje. — Prlina. U Stulića ayer, humus, pruedium, fundus, possessio (njiva, zemlja, tlo) valja da za to što je onuda sve to u strmeni. Korijeni 290. iz oroga se vidi da kod prlina (dakle i kod prlac, prljaga, prljuža) ne treba misliti na strmen, već na zemlju, i to prhlu, što se rasipa, (isp. opr(h)ljnša, pr(h)ljnša), kakovu se nalazi po planinama na strmeni među kamenjem, te su ove riječi od istoga korijena od kojega i prlad, prnjad; prljuša, oprljuša; prnja, i t. d., t. j. od 2 prhnuti, v. impf. (truhnuti).*

prljiti, *prljm, v. impf. vidi prljiti; brennen, uro. vidi i pržiti. — Prljiti (u Stulića prliti). Korijeni 283. I papar je crn i smrskan, ali grije i prli. DPosl. 30. Najgore prli ugljen pokriveni. 68. Tugja zemlja prli. 138.*

prlutina, *f. augm. od prlad*. *Rj. prlutina (od korijena od koga je prhnuti, isp. prali). Osn. 167. isp. 2 prhnuti, v. impf. (truhnuti). — riječi s takim nast. kod mrlutina.*

prljača, *f. (u Grblju) od gvoždja kao žarač, čim se drva turaju u klačinu, Art Ofenstange, rutabuli genus*. *Rj. osn. u 2 prljati. — riječi s takim nast. kod cjeprača.*

prljaga, *f. vidi prljuža*. *Rj. vidi i prlae, prlina. i tumačenje ondje. isp. prljuša, oprljuša. osn. u pr(h)li. — riječi s takim nast. kod brljaga.*

prljak, *prljka, m. od drveta kao šiljak, Holzchen, ligellum*. *Rj. dem. prljčić. isp. prljak (gvozden šiljak).*

1. prljānje, *n. das Schmutzen, maculatio*. *Rj. verb. od prljati. radnja kojom tko prlja što.*

2. prljānje, *n. das Schieben, 70 trudere*. *Rj. verb. od prljati. radnja kojom tko prlja (tura) što, n. p. drvu u peć.*

1. prljāti, *prljām, v. impf. schmutzen, maculo*. *Rj. (cf. gnusiti 1. Rj.⁹). prljati što, činiti da bude prljavo, nečisto. v. pf. slož. uprljati.*

2. prljāti, *prljām, v. impf. turati, n. p. drva u peć ili u klačinu, schieben, trudo. ef. prljača*. *Rj. drukčije se ovaj glagol ne nalazi. isp. prljcati.*

prljav, *adj. beschmutzt, maculatus (usu longo)*. *Rj. kao nečist dugim upotrebljavanjem, n. p. prljava košulja, kad se tko za dugo ne preobuče. vidi gnusan, halav. isp. 1 prljati. — Kao da je iz Ciganke gjeću vadio (tako su mu ruke prljave). Posl. 129.*

prljčić, *n. dem. od prljak*. *Rj.*

prljēnje, *n. Rj. verb. od prljiti i prliti. — 1) radnja kojom tko prlji što vrelom vodom (das Absetzen mit heissem Wasser, deustio ope aquae calidae. Rj.). — 2) radnja kojom tko prlji n. p. babe (das Brennen, ustio. Rj.).*

prljiti, *prljim, v. impf. Rj. vidi prliti. v. pf. slož. o-prljiti, po-, pri-, s-.* — **1)** mit heissem Wasser absetzen, aqua ferrida aduro. *Rj. prljiti što vrelom vodom. — 2) brennen, uro, ef. pržiti: Potuljen ugljen prlji (Posl. 257). Rj. — S Turcima boj biti nije babe prljiti po mraku. Danica 3, 181. isp. pržibaba.*

prljkanje, *n. verb. od prljcati*. *Rj.*

prljcati, *kām, v. impf. mit geringfügiger Arbeit sich beschäftigen*. *Rj. drukčije se ne nalazi ovaj glagol. ovamo će ići u značenju raditi koješta: prljcati. Korijeni 283. raditi kojekakve besposlice.*

prljōtina, *f. ambustio. Stulli. gdje se tko oprlji n. p. vrelom vodom. vidi oprljotina, i syn. ondje.*

prljuša, *f. vidi oprljuša*. *Rj. osn. u prhli. vidi prhluša, opr(h)ljuša, prhla zemlja. isp. prlina, i tumačenje ondje. — riječi s takim nast. kod ajgiruša.*

prljuža, *f. ein abhüssiger Fleck Gebirgserde, locus devexus, ef. prlina, prljaga*. *Rj. dem. prljužica. vidi i prlac. isp. prhluša, prljuša, oprljuša (prhla zemlja) oprhluša. — u Njem. tumačenju kaže se, da je prljuža: zemlja u planini na strmu mjestu, a u Lat. da je: mjesto strmo. na ovom Lat. tumačenju osniva Daničić tumačenje korijena riječi prlac, prlina i t. d. po kom tumačenju ove riječi znače strmac, strmina i t. d. (značenje naprijed spuštati se, strmu biti: prlac [locus devexus], prlina, prljaga, prljuža. Korijeni 283; ali znače: zemlja (u planini, na strmu mjestu) prhla, što se rasipa, prelazi u prah. isp. 2 prhnuti v. impf. (truhnuti). — riječi s takim nast. kaluža i kaljuža, srijemuža.*

prljužanje, *n. das Wälzen in der prljuža, volutatio per declive*. *Rj. verb. od prljužati se. radnja kojom se tko prljuža.*

prljužati se, *žam se, v. r. impf. sich wälzen in der prljuža, volutari per declive*. *Rj. valjati se po prljuži, kao što čini medved.*

prljužica, *f. dem. od prljuža*. *Rj.*

prūdēlj, *m. (u Dubr.) debeo lepir malijeh krila, Art Schmetterling, papilionis genus*. *Rj. vidi jugavac, lepir 2. — riječi s takim nast. kod brzeli.*

1. prnūti, *prnēm, v. pf. unflattern, evolo*. *Rj. značenje (korijenu) mahati, skakati, letjeti: pr(h)nuti. Korijeni 298. prhnuti. Rad 6, 74. v. impf. prhati. — Kad to čuje angjeo, prekrsti štapom, a to od orava prnu golubovi. Npr. 82. Kad se vila vide na nevolji, prnu jedna nebu pod oblake. Npj. 2, 217. Prnu*

jedna zlatna tica ispred našeg dvora. 5, 531. *vidi* 1 prnuti, v. *pf.* i *prinjer ondje*.

2. prnuti, *prnem*, *vidi* prdnuti. Rj. v. *pf.* pr(d)nuti. v. *impf.* prdeti. — Tri arlova u podrumu prde . . . a u treći prvi a zavrni. Rj. 488b. Ne može se ujedno kabnuti, zijehnuti, prnuti i moluu ulitić. DPosl. 74 (kabnuti *dijalekt. mj.* kibnuti. *ima* i Stalli).

prnja, *f.* (najviše *pl.* prnje), *der Fetzen, pannenulus, cf. rita, dronjak*. Civuti u Srijemu po selima vieu: *Prnje, prnje* za prstenje». Skinu s sebe hajdučko ogjelo a obuče *prnje* siromaške. Rj. *vidi* i odrpina, i *syn. ondje. isp.* oprnjati se. — *po Daničiću od korijenu od koga je i prlad, prnjad, koje vidi. isp.* Korijeni 298. t. j. *od koga je prhnuti v. impf.* (truhlići, truhnuti). *isp.* prnja i trulja.

prnjad, *f. fides Holz, lignum patre*. Rj. *vidi* prlad. *trulo (prhlo) drvo. isp.* prana. — Prana, *brestova prnjad što se noću svijetli*. Rj. 564a.

prnjadovit, *adj. n. p. panj, faul, und daher phosphorisch leuchtend, truncus putris, in tenebris lucens. Rj. od osnove prnjad, što je trulo (prhlo) pa se noću srijetli. vidi prladoviti. takva adj. kod barđvit.*

prnjanje, *n. vidi* prnjicanje. Rj.

prnjati se, *prnjam se, v. r. impf.* (u Boei) *vidi* prnjicati se. Rj. *prnja se n. p. konj, mazgu. vidi* i bacikati se. v. *pf. slož.* zaprnjati se.

prnjav, *adj.* (po zapad. kraj.) *zerfetzt, pannosus, cf. dronjav, ritav*. Rj. *na kome su prnje. vidi* i drapav, hrapav 2, rapav 2, traljav, truljav.

prnjavac, *prnjavca, m. der Lumpenkerl, homo pannosus, cf. dronjo*. Rj. *prnjav čotjek. vidi* i odrlija, odrpanica, ritinar, rito, hyp. prnjo.

prnjavica, *f. prnjavu žena. — dronjavica . . . prnjavica*. ARj. II. 790b.

prnjavor, *m. das Klosterdorf, Weiler, pagus monasterii*. Rj. — Svi su naši veći *namastirvi* do naših vremena zadržali po jedno slo, koje je kao na njihovoj zemlji naseljeno i koje se zove *prnjavor*. Rj. 395b. Periljac, praljin muž (po namastirima i po prnjavorima *Fruškogorskim*). Rj. 491b. *riječ je tuja. isp.* Osn. 110.

prnjavorac, *prnjavorec, m. ein Kloster-Unterthan, homo monasterii*. Rj. *čovjek iz prnjavora. — Tro-noški prnjavorci* kalugerima su radili najmanje po jedan put u nedjelji dana. Namastirski je starješina *prnjavorcima* i sudio za kojekake sitnice. Rj. 395b.

prnjavorčad, *f. (coll.) die Jugend aus dem prnjavor, juvenus e pago monasterii*. Rj. *mladež iz prnjavora. jedno od prnjavorčadi prnjavorče.*

prnjavorec, *prnjavoreceta, n. ein Kind von prnjavor, vernu e pago monasterii*. Rj. *dijete ili momče iz prnjavora. coll. prnjavorčad.*

prnjavorka, *f. ein Weib vom prnjavor, mulier e pago monasterii*. Rj. *žena iz prnjavora.*

prnjavorski, *adj. vom prnjavor, pagi monasterii*. Rj. *žena iz prnjavora.*

prnjic, *m.* (u Boei) *n. p. kad se mazga rasrdi pa luca noguma, jactatio*: Udrio mu *prnjic* pod rep (Kad je ko nemiran. Posl. 328). Rj. *isp.* prnjicanje. — *riječ s takim nast. kod daždice.*

prnjicanje, *n. verb. od prnjicati se. radnja kojom se prnjica n. p. mazgu. — Prnjicanje, n. vidi prnjicanje*. Rj. 602b.

prnjicati se, *čam se, v. r. impf.* (u Boei) *vidi* bacikati se. Rj. *vidi* i prnjati se. v. *pf. slož.* zaprnjicati se. — *Konj koji ima veće zobi prnjica se*. DPosl. 48. *Prnjica se* kako muska. 103.

prnjicav, *adj.* (u Boei) *nemiran, n. p. konj, unruhig, jactabundus*. Rj. *koji se rado prnjica.*

prnjo, *m. hyp. od prnjavac. vidi* dronjo, rito. *takva hyp. kod balo. — Kad ču beže, što prnjo govori . . . »Što si tako ogolio, sme? HNPj. 3, 324.*

1. pro, *vidi* pro: I krenula pro Legjena grada. Rj. *prijedlog koji je nastao od preko, izbaeći se* k:

proo, po tom odbaeći i e: pro. Korijeni 285. — Na Gjurjev dan . . . U Boei se sastanu po tri djevojke . . . »Idem na vodu, da vode i mene i tebe i tu što gleda *pro tebe*». Rj. 151a. Krvi s' kuća napuni, *pro šljemenu* u obor, iz obora u potok. Herc. 253. Kamen moste, ne cibaj se, e *pro tebe* vojska ide. 263.

2. pro, *prijedlog koji se sada u nas samo sastavlja s drugim riječima: provući, prodati, Prodan itd.; značenje pružati ili ići krozu što* (od jedne strane do druge), ili samo *ići dalje, minutu, udaljivati*; isto značenje *proz, proza* (prijedlog s akusat.), *koje vidi*. Korijeni 286.

proa, *f. vidi* proja. Rj. *vidi* i proha, proso. u *krajevima gdje se glas h u govoru ne čuje.*

proba, *f.* (u vojv.) *die Probe, das Muster, specimen*. Rj. *od Lat. proba. vidi* ogled. *isp.* probati. — Ova se *proba od ludosti* učini skupštini sa svim od pametodostojnoga reda. Danica 2, 137. Svaki od četiri suparnika pokazao je *probe* svoje ludosti. 2, 142. Nadam se pokazati *ogled* ili *probu od noroga pravopisa*. Slav. Bibl. I, 91. To je sad *posljednja proba*. Straž. 1886, 1450 (*der Versuch, experimentum*).

probaciti, *probacim, v. pf. pro-baciti, kao baciti kroz— isp.* 2 pro. v. *impf.* probacivati. Zimi bi se gradale gjevojke, *probuce mi po grudu snijega*, po tom znamem, da je došla zima. NPj. 2, 377.

probacivanje, *n. verb. od probacivati. radnja kojom tko probacuje što.*

probacivati, *probacujem, v. impf. pro-bacivati što, baciti ga kroz . . . v. pf. probaciti. — Kroz mazgale eriče probacuju*, po tom znamem, da je lito došlo. HNpj. 3, 166.

probadalo, *n. ein Werkzeug zum Durchstechen, instrumentum transfigendo*: Kada *vidi* ženski čunak: kakvo je ovo *probadalo*? Rj. *oružje za probadanje. — riječi s takim nast. kod bučkalu.*

probādānje, *n. das Durchstechen, transfixio*. Rj. *verb. od probadati. radnja kojom tko probada što.*

probādati, *probādām, v. impf. durchstechen, transfigo*. Rj. *pro-badati v. impf. prosti hosti. v. pf. prosti*.

probādi, *f. pl.* (u Srbiji) *vidi* protisli: stegle me *probadi*. Rj. *kad koga u tijelu probada; das Seitenstechen, pleuritis. vidi* i protisci, provor, sandžije, tišnja.

probajati, *jēm, v. pf. ein wenig hexen, incantamenti utor modice, experior incantamenti*. Rj. *probajati, malo, kao probati bajanje. v. impf. bajati. — Čire, mire, oko tebe devet braće bilo!* (Kad se ko potuži da mu je gje izišao čir, rekne mu se u šali da tako *probaje oko njegaj*). Posl. 348.

probāti, *probām, v. pf.* (u vojvod.) *vidi* ogledati. Rj. *probare, proben. glagol je i impf.: provati, v. impf. vidi* probati. Rj. 603b. *syn. vidi* kod ogledati i ogledati. — Bolje je vjerovati nego *probati* (kakvo zlo n. p. bolest). Posl. 22.

probāvan, *probāvna, adj. concoctu facilis*. Stalli. *što se (luko) može probaviti, skuhati u želucu, verdaulich.*

probaviti, *vīm, v. pf.* Rj. *pro-baviti. — 1) n. p. dan, zubringen, transigo*. Rj. *baveći se provesti. vidi* provesti 3. v. *impf. prosti baviti se. — 2) (u Dubr.) hrann, t. j. skuhati u želucu, ili podnijeti, verdauen, concoquo*. Rj. v. *impf.* probavljati.

probavljānje, *n. verb. od probavljati, koje vidi.*

probavljati, *vljām, v. impf. vidi* zbvajati. *skuhavati u želucu, podnositi. v. pf. probaviti 2. — Pasivno: u želucu, probavljati se*. Daničić, ARj. 212b. **probēsjediti**, *dim, v. pf.* Rj. *pro-besjediti. vidi* progovoriti, proslaviti, prozboriti. v. *impf. isp.* progovarati. v. *impf. prosti besjediti. — 1) beginnen zu sprechen, proloquor*. Rj. *kao početi besjediti. — Majka plače, ne mož' da govori, jedva plačuć oro prob-*

sedī: Rodila sam . . . Npj. 1, 124. — 2) *cin venig sprechen, paululum loquor*. Rj. malo. — Samo o pismenima moram malo u kratko probesjediti. Spisi 1, 8.

probijanje, *n. das Durchschlagen, penetratio*. Rj. *verb. od probijati, radnja kojom tko probija što*.

probijati, *prōbījām, v. impf. durchschlagen, pertundo*. Rj. pro-bijati. *v. pf.* 1 probiti. — Sirotinjska suza *jemlješ probija*. Posl. 285. Dobro ga je Turčin pogodio . . . te *njegoro meso ne probija*, ema ga je ljuto zaboljelo. Npj. 4, 401.

probijeljeti, *prōbījēlim, v. pf. pro-bijeljeti, kao malo pobijeljeti. v. impf. prosti bijeljeti*. — Kakva je to oprha na toj kuci? kaže se kad hoće koza da se oguba pa po gobici gdješto *probijeli*. Rj. 465a.

probilijeska, *f.*: »Vidi je, udala bi se za onoga gnjilozuba i *probilijesku!*« *Probilijeska* zove se čeljade, koje je besposleno, pa *probija se kroz lijeske* tražeći lješnika ili onako na prazno. *Probilijeska* je gotovo što i *skitnica* i *probisvijet*. Mojo Medić. *kako je riječ f., jamučno znači i skitačnicu. syn. kod skitnica.* — *probi-lijeska. za obličje isp. izderilijeska (ali m. l. muškoga roda)*.

prōbir, *m. vidi izbor*: Sada ima svata na *probira*, sve po izbor od dobrihje kuća. Rj. pro-bir. *isp. probirati, probirati*. na probira, *mj.* na probir: 2. *pudež mj. 4. kao što se u pjesnuma nalazi osobito od riječi muškoga roda ponajviše samo za to da bi slogovi izušli na broj. isp. Sint. 131 i 504.*

probirač, *probirača, m. der Wähler, Ausklauber, difficilis delectus: Probirač nagje oirač (Posl. 263) (kad se koji ženi)*. Rj. *koji probira. vidi izbirač*.

probirānje, *n. das Wählen, Ausklauben, delectio*. Rj. *verb. od probirati, radnja kojom tko probira što*.

probirati, *prōbirām, v. impf. wählen, deligo, muto sententiam de re lecta*. Rj. pro-birati. *vidi probirivati. v. impf. prosti birati. v. pf. probirati*. — Žedan konj *vode ne probira*. Posl. 79. Nije gadljiv. (*Ne probira mago*). 213. »Izber' konja, koga tebi drago . . . pa odoše konje *probirati*. Npj. 4, 302.

probirivati, *probirujēm, v. impf. u pjesmi mjesto probirati*: Po ljepoti svate *probiruje*. Rj.

prōbisvijet, *m. Probilijeska je gotovo što i skitnica i probisvijet*. Mojo Medić. *probi-svijet, koji se probija kroz svijet, pobija se, potuca se po svijetu. syn. kod skitnica.* — *tako slož. riječi kod kažiput*.

prōbitačan, *prōbitačna, adj. vortheilhaft, proficiuus: Probitačno mu (bilo) kao jareu jufka (Posl. 263)*. Rj. *što kome probiva, što mu probude, od čega mu je probitak. isp. blagosloven, hasnovit, koristan, napredan.* — Bijezi su sramni, al' su *prōbitačni*. Posl. 12. Ima narod, (koji) ne izvršnje zakona carevijeh, pa *nije probitačno caru da ih ostavi*. Jest. 3, 8. Oboje ovo bijaše dobro za Austriju . . . to je bilo vrlo *prōbitačno za Austriju*. DM. 121. Stari su ugovori bili po *njegu (po Dubrovnik) probitačniji* od poznijih. 212. *adv.* Miloš očistivši i Čačak tako srečno i *prōbitačno*, pošalje svog brata k Užicu. Miloš 105. — *prōbitačan* (osn. u riječi *probitak*). Osn. 180.

prōbitačnost, *prōbitačnosti, f. die Nützlichkeit, utilitas*. Rj. *osobina onoga što je probitačno. isp. probitak*.

probitak, *probitka, m. pro-bitak. isp. probiti (budem)*. *kao*: korist, hasna, fajda, vajda. — Izmegju crkve i česara, velike slave i *probitka crkve*, države i časti hrišćanske. Glas. 21, 281. *za nast. i akc. isp. dobitak*.

1. **prōbiti**, *prōbījēm, v. pf. durchschlagen, pertundo, penetro*. Rj. pro-bitī. *vidi propasti 3. v. impf. probijati*. — Kad je (Marko Kraljević) prvi put vidio *pušku* i pošavši da je ogleda *probio iz nje sam sebi dlan*. Rj. 346a. Uzme kamen i *njim probije led*. Npr. 92. *Probio mi je glavu*. (Dosadio mi je moleći se za što ili onako govoreći o čemn). Posl. 263. Star je, a još

mu nijesu zubi probili. DPostl. 111. *Probiesi neprijateljsku liniju*. Zitiije 30. Dojke ti napupiše, i *dlake te probiše*. Jezek. 16, 7 (*isp. izbiti 5*). *sa se, refleks.*: Stefan pokazao junačka čudesa *probiesi se sa Srbima kroz Tatare*. DM. 105.

2. **prōbiti**, *prōbūdēm, v. pf. (u primorju) gedeihen, prosom (cf. probivati)*: Popij jednu i drugu, da ti obje *probudu*. Rj. pro-bitī. *kao: biti probitačno, koristovati, biti korisno. v. impf. probivati. isp. biti (budem), bivati*. — Domaći objed najbolje *probude*. DPostl. 19.

probivānje, *n. das Gedeihen, to prodesse*. Rj. *verb. od probivati. stanje koje biva, kad kome što probiva*.

probivati, *prōbīvām, v. impf. prijati, gedeihen, prosom*: Dosta piva, a više jestiva, no *Mijatu ništa ne probiva*. Rj. pro-bivati, *kao: bivati probitačno, korisno. v. pf. probiti (budem). isp. bivati, biti (budem)*.

probježivati, *prōbježujēm, v. impf. (u pjesmi) vorbeilaufen, practercuro: Probježivaju na alaje Turci*. Rj. pro-lježivati. *v. impf. prosti bježati. v. pf. isp. juriti 2, protrčati*.

prōbojac, *prōbōjca, m. vidi zumba*. Rj. *isp. i boda 1. pro-bojac, osn. koja je u probiti (probijem). orugje kojim se probija što, n. p. rupice na koži*.

prōbōljeti, *prōbōlim, v. pf. pro-boljeti. isp. preboljeti*. — Pa je vila Boga zamolila, i Jovanu oči satvorila. Kad se Jovan oči dofatilo . . . »Blago mene, mio pobratime! Bog zna su ti oči *proboljele?*« Npj. 2, 36.

prōbōsti, *prōbōdēm, v. pf. durchstechen, transfigo*. Rj. pro-bosti. *v. impf. probadati*. — Iгла će *probosti prije mladu kožu nego staru*. Posl. 95.

prōbrati, *prōbrēm, v. pf. wählen, ausklauben, deligo, seligo*. Rj. pro-brati. *v. impf. probirati*.

prōbrenuti se, *enē se, v. r. pf. n. p. mljeko, zusammengehen (von der Milch), coagularo*. Rj. *probrenuti se. isp. progrušati se, usiriti se. prosti v. pf. isp. brenuti (malo samo dohvatiti)*.

prōbrijati, *jēm, v. pf. einen Flecken abscheren, attondeo*. Rj. pro-brijati. *v. impf. prosti brijati*.

prōbūditi, *prōbūdīm, v. pf. Rj. pro-buditi. v. impf. probugjivati*. — 1) *aufwecken, excito*. Rj. — Ujutro u prosvitanje ustanu sluge i otidu te *probude gjevojkū*. Npr. 131. — 2) *sa se, refleks. erwachen, excitator, capergiscor*. Rj. *isp. prenuti se*. — Kad se ujutro carev sin *probudi*, obraduje se. Npr. 111. Kad se *bilu iz sna probudila*, ona ide nilada na čarilake. Npj. 4, 176. Kad se *Josif probudi od sna*, učini kao što mu je zapovjedio angjeo. Mat. 1, 24. Kad se *Noje probudi od vina*, dozna šta mu je učinio mlagji sin. Mojs. 1, 9, 24.

probugjivānje, *n. verb. od probugjivati, radnja kojom tko probugjuje što*.

probugjivati, *prōbugjujēm, v. impf. pro-bugjivati, v. impf. prosti buditi. v. pf. probuditi*. — u *prenesenom smislu*: Tko se zahvaljuje, *nenavido(-t) probugjuje*. DPostl. 133.

prōburāziti, *prōburāzīm, v. pf. den Bauch durchstechen, confodio*. Rj. pro-buraziti, *probosti burag, trbuk. drukčije se ne nalazi ovaj glugol*.

prōbušiti, *prōbūšīm, v. pf. durchlöchern, perforo*. Rj. pro-bušiti. *vidi prošupljiti. v. impf. prosti bušiti*. — Bušak. *lješnjak probušen*, kad ga crv izjede. Rj. 50b. Klečka, račvasto i *probušeno drvo*. Rj. 274a. Navrtjeti *bure, probušiti ga* gdje će se udariti čep. Rj. 381b. Neka mu (robu) gospodar *probuši uho šilom*, pa neka mu robuje do vijeka. Mojs. 11, 21, 6. *sa se, pass.*: *Tikva vodna, pošto se osuši, probuši se odozgo, pa se onda u njoj nosi voda*. Rj. 739a.

procaptjeti, *procaptīm, v. pf. vidi procvatjeti*: Nije ljepši *cvijet procaptio*. Nit' je ljepša ruža *procapcela*. Rj. pro-captjeti. *vidi i procvasti, procvatiti, procvjetati, procvetati. v. impf. prosti captjeti*.

procavtjeti, *procavtĭm*, *v. pf.*: Rano ti si *procavtĭdu*. Rj. *procavtjeti*. *vidi* *procaptjeti*, *i syn. ondje*. *v. impf.* *cavtjeti*. — Kréagova ružom *procavtĭlo* pola *plavom* a pola *crnom*. Npj. 4, 176.

procĕpak, *procĕpĕk*, *m.* (u Srijemu) trava plavetnoga cvijeta (nalik na zumbul), (*zweiblätterige Mcerzwiebel*. Rj.) *scylla bifolia* Linn. Rj. *pro-cĕpak*, *u istoč. gororu*; *po južnom procĕpĕk*, *osn. u procĕjep*.

proces, *m.* *vidi* *procĕs*. *vidi* i *parba*, *parnica*, *pravda* 3, *raspra*, *terancija*, *teranka*; *der Process*, *processus*. — Bolji je i mršav mir nego *debo proces*. (. . . po svojstvu Srpskog jezika valjalo bi kazati *procĕs* mjesto *proces*, kao što *prosti* Srbi i govore). Posl. 27. Kako vam se dopada *moj proces* *sa G.* — *c* — ? Straž. 1886, 1514. On je sad tuži i čera *sa njom proces*. 1887, 14.

procĕjĕdĭti, *procĕjĕdĭm*, *v. pf.* *durchsehen*, *percolo*. Rj. *pro-cĕjĕditi*. *v. impf.* *procĕjĕjivati*. — *su se, pass.*: Ostao kao *brabonjak* na *ejdilu*. (Gđjekoja se oveca i koza *pobrabonja* u *muzlici* kad se *muzu*, pa kad se *mlijeko procĕjĕdi*, *brabonjci* *ostanu* na *ejdilu*). Posl. 242.

procĕjĕniti, *procĕjĕnĭm*, *v. pf.* *abschätzen*, *schützen*, *uestim*. Rj. *pro-cĕjĕniti*. *isp.* *ocĕjĕniti*. *v. impf.* *procĕjĕjivati*. — (Žena) koja zna *procĕjĕniti ženske haljine*. Kov. 51. Kad dogje *nevolja*. (Zeta) još bolje pozna i *procĕjĕni blago* *pravoslavne vjere* i *narodne samostalnosti*. DM. 101. U *recensiji* *jednoj procĕjĕni jedno djelo*. Rad 5, 192 (*vidi* *prosuditi*). *su se, pass.*: *Popovi* da *uzimaju bira* od *seljaka* po 12 oka žita (ili da *se procĕni u novce*). Miloš 195.

procĕjep, *m.* (*loc.* *procĕjepu*) *der Klohen*, *lignum ex parte fissum*, *forceps ligneus*: Pišti kao *guja* u *procĕjepu* (Posl. 218). *cf.* *pracĕjep*. Rj. *pro-cĕjep*, *drugoj je poli osn.* u *cĕjĕpati*. *drvo malo rasecĕnjeno*. *vidi* i *škip*, *škrĕpac*. — U oči *lvanja dne* *nagnle čobani* *lile* i *metnu* u *procĕjepure*, *te načine* kao *velike kite*, pa *zapale* one *procĕjepore* i *obnesu* oko *torova*. Rj. 215b. *Mengele*, kao *procĕjep* u *kom čurĕje* *igle* *oštre*. Rj. 352b.

procĕjĕpĕk, *procĕjĕpĕka*, *m.* *po juž. gororu*; *u istoč. procĕpak*, *koje* *vidi*.

procĕjĕjĕvanje, *n.* *das Durchsehen*, *percolatio*. Rj. *verb.* od *procĕjĕjivati*. *radnja* *kojom tko procĕjĕglje* *što*.

procĕjĕjivati, *procĕjĕjĕjĕm*, *v. impf.* *durchsehen*, *percolo*. Rj. *pro-cĕjĕjivati* *u. p. mlijeko*. *v. impf.* *prosti* *cĕjĕditi*. *v. pf.* *procĕjĕditi*.

procĕjena, *f.* *uestimatio*. *Gundulić*: u *napravak bez procĕjene* *neprijatelje* *pozivaju*. *Stulli*. *djelo* *kojim se što procĕjeni*.

procĕjĕjĕvanje, *n.* *das Schützen*, *uestimatio*. Rj. *verb.* od *procĕjĕjivati*. *radnja* *kojom tko procĕjĕnjuje* *što*.

procĕjĕjĕvati, *procĕjĕjĕjĕm*, *v. impf.* *abschätzen*, *schützen*, *uestim*. Rj. *pro-cĕjĕjivati*. *isp.* *ocĕjĕjivati*, *prosugjivati*. *v. impf.* *prosti* *cĕjĕniti*. *v. pf.* *procĕjĕniti*.

procĕmiljeti, *procĕmilĭm*, *v. pf.* *pro-cmiljeti*. *vidi* *procĕviljeti*, *propĕštati* 1. *v. impf.* *prosti* *cmiljeti*. — *Procĕmilje* *age* i *begovi* od *sve Bosne* i *Hercegovine* *uz koljeno paši Omer-paši*. Npj. 5, 172.

procĕriti, *rĭm*, *v. pf.* *vidi* *procĕći*: *kazan procurio*. Rj. *pro-curiti*. *v. impf.* *prosti* *curiti*.

procĕvĕsti, *procĕvĕtĭti*, *procĕvĕtĭm*, *vidi* *procĕvĕtati*. Rj. *pro-cvĕsti* (*sudaš. vĕrijeme procĕvĕtĕm*), *pro-cvĕtiti*, (*procĕvĕtjeti*, *procĕvĕtĭm*). *vidi* *procaptjeti*, *i syn. ondje*. *v. impf.* *cvĕsti* (*cvĕtem*), *cvĕtjeti* (*cvĕtim*). — *Nije ljepši cvĕjet* *procĕvĕti*, *što je danas* na *ovu godinu*. 3, 472. *Preda* *mnom čokot* *napupi* i *procĕvĕte*. *Mojs.* 1, 40, 10. *Evo* *dana*, *evo* *dogje*, *jutro* *nasta*, *procĕvĕte* *prut*, *ponositost* *napupi*. *Iezek.* 7, 10.

procĕviljeti, *procĕvĭlĭm*, *v. pf.* *einen Klugeton von sich geben*, *strido*, *čulo*. Rj. *pro-cvĭljeti*. *vidi* *procĕmiljeti*, *propĕštati* 1. *v. impf.* *prosti* *cvĭljeti*. — *Kad* *vizje* *robinje* *ostale*, *sve* *iz* *jednoj* *grlu* *procĕvilješe*, *i do* *Boga* *teško* *protužiše*. Npj. 4, 198. *Prepade* *se*

Bogićević Anto, pa *procĕvilje* *iz* *grlu* *bijela*, *cvili* *Anto* *kako* *ljuta* *guja*. 4, 245.

procĕvĕtati, *tĕm*, *v. pf.* *erblühen*, *effloresco*. Rj. *pro-cvĕtati*. *vidi* *procaptjeti*, *i syn. ondje*. *v. impf.* *prosti* *cvĕtati*. — *Procĕvĕtalu* *lijepa* *ružica*. Npj. 5, 264. *Veseliće* *se* *pustoš* i *procĕvĕtati* *kao* *ruža*. *Procĕvĕtaće* *obilno*, i *veseliće* *se*. 1s. 35, 1.

procĕčĕkati, *čĕkĕm*, *v. pf.* *durchstobern*, *perforio*. Rj. *pro-čĕčĕkati*. *vidi* *procĕkati*. *v. impf.* *prosti* *čĕčĕkati*.

procĕčĕstiti *se*, *procĕčĕstim* *se*, *v. r. pf.* *pro-čĕstiti* *se*, *kao* *čĕstĕći* *se* *provesti*. *v. impf.* *prosti* *čĕstiti* *se*. — *Pošto* *su* *se* *nekoliko* *dana* *procĕčĕstili*, *digne* *se* *ovaj* *brat* *da* *ide* *kući* *svojoj*. Npr. 72.

procĕčĕtiti, *tĭm*, *v. pf.* *durchlesen*, *perlego*. Rj. *pro-čĕtiti*. *vidi* *procĕriti*, *pročititi*, *pronĕčiti* 1. *v. impf.* *prosti* *čĕtiti*. — *Pa* *je* *tanku* *knjigu* *procĕčĕtio*. Rj. 834a. *su* *se, pass.*: *Te* *im* *se* *procĕčĕti* *ferman*. Miloš 146.

procĕčĕlje, *n.* *vidi* *čelje*: *U* *procĕčĕlje* *Kovačina* *Ramo*. Rj. *pro-čĕčĕlje*, *drugoj* *je* *poli* *osn.* u *čelo*. *vidi* i *čelo* 2, *gornje* *čelo*. *mjesto* *navrh* *stola* *gdje* *obično* *starješina* *sjedi* *kad* *se* *ruču* *ili* *večera*. *suprotno* *donje* *čelo*, *zasjeda* 2.

procĕčĕljati, *procĕčĕljĕm*, *v. pf.* *koga*, (*fig.*) *einen durchkämmen*, *pectino*. Rj. *pro-čĕčĕljati*. (*u* *pronosenom* *smislu*). *v. impf.* *prosti* *čĕčĕljati*.

procĕći, *adj.* *ander*, *alter*. *cf.* *drugi*: *Ni* u *zdravlje* *cara* *ni* *česara*, *ni* u *kakva* *procĕa* *gospodara* (Npj. 4, 106). Rj. — *Ovu* *riječ*, *procĕći*, *ja* *nigde* *više* u *narodu* *nijesam* *čuo*. Npj. 3, 212. *Vuk*. *Procĕći*, *drugi*, *ostali*. Npj. 3, 398. *Stulli* *ima* *iz* *brerĕjaru* *glagoljĕškoga*: *procĕći* *vidi* *ostali*.

procĕčĕstiti, *stĭm*, *v. pf.* *ein wenig säubern*, *perpurgo*. Rj. *pro-čĕstiti* (*malu*). *v. impf.* *procĕčĕšĕvati*. — *Vjĕtar* *vruć* *u* *visokih* *injesta* u *pnstĭnji* *duva* *ka* *kećri* *naroda* *mojega*, *ne* *da* *provĭje* *ni* *procĕčĕsti*. Jer. 4, 11.

procĕčĕšĕvanje, *n.* *verb.* od *procĕčĕšĕvati*. *radnja* *kojom* *tko* *procĕčĕšĕva* *što*.

procĕčĕšĕvati, *procĕčĕšĕvĕm*, *v. impf.* *pro-čĕšĕvati*, *kao* *pomalo* *čĕstiti*. *v. pf.* *procĕčĕstiti*. — *Dokle* *god* *živi* *jezik*, *dokle* *ga* *procĕčĕšĕvarumo*, *dotle* *živi* *narod*. *Spisi* 1, 94.

procĕčĕtanje, *n.* *verb.* od *procĕčĕtati*. *djelo* *kojim* *se* *što* *procĕčĕta*. — *Da* *je* *dao* *vama* *nu* *procĕčĕtanje*. Straž. 1886, 1513 (*procĕčĕtanje*, *stariji* *nast.* *mjesto* *sudašnjega* *procĕčĕtanje*. *isp.* *bogojavljenje*).

procĕčĕtati, *tĕm*, *vidi* *procĕtati*. Rj. *v. pf.* *pro-čĕtati*. *vidi* i *procĕtiti*, *pronĕčiti* 1. *v. impf.* *procĕčĕtavati*. — *Starac* *meine* *mu* (*caru*) *kartu* *na* *koljeno*. *Čar* *uzme* i *procĕčĕtĕvi* *je* *reče*: «*Dobro*, *starče* *moj*. Npr. 254. *Procĕčĕtajte* *oro* *pismo* *do* *kraja*. Straž. 1886, 1449. *su* *se, pass.*: *Ovde* *se* *procĕčĕtaju* *ugorori*. Miloš 160.

procĕčĕtĕvanje, *n.* *verb.* od *procĕčĕtavati*. *radnja* *kojom* *tko* *procĕčĕtĕva* *što*.

procĕčĕtavati, *procĕčĕtavĕm*, *v. impf.* *pro-čĕtavati*; *durchlesen*, *perlego*. *v. impf.* *prosti* *čĕtati*. *v. pf.* *procĕčĕtati*. — *su* *se, pass.*: *Psaltir*, u *kojem* *ima* *sto* i *pedeset* *psalama*, *te* *se* *za* *nedjelju* *dana* *procĕčĕtava* *po* *jedan* *put* *sav*. DP. 47.

procĕčka, *f.* «*Sad* (ti) *je* *procĕčka*, a *drugi* *će* *put* *biti* *kvočka*» (*Sad* *ti* *se* *oprašta* *pogriješka*, a *drugi* *put* *ako* *pogriješĕš*, *platićeš* *dobro*. Posl. 274), *diessul* *mag* *es* *dĕr* *hĕngehen* (*procĕći*), *hac* *vice* *fero*, *in* *posterum* *non* *sie* *abibis*. Rj. *po* *ovom* *što* *ima* (*procĕći*) *procĕčka* *je* *postala* *od* *procĕći*. *tako* i *Daničić*. *Korĕjĕni* 286.

procĕčkati, *čĕkĕm*, *vidi* *procĕčĕkati*. Rj. *v. pf.* *pro-čĕkati*. *v. impf.* *čĕkati*.

procĕčĕpati, *pĕm*, *v. pf.* *ein wenig rauhen*, *rellico*. Rj. *pro-čĕupati* (*malu*). *v. impf.* *prosti* *čĕupati*. — *Ugrijaču* *ja* *tebe* *uši*. (*Izbiću* *te*, *procĕpacu* *te* *za* *uši*). Posl. 326. *Zatekli* *Vlajka* . . . *Svetozar* *ga* *procĕpacu* *za* *perčĕm*. *Nov. Srb.* 1817, 501.

procĕčĕti, *prđĕčĕjĕm*, *v. pf.* Rj. *pro-čĕti*. *v. impf.* *čĕti*. — 1) *hören*, *erfahren*, *in audio*. Rj. — *U* *tom* *Miloš* *procĕuje*, *štu* *se* *radi*, *pa* *počĕlje* *svoje* *ljude*. Miloš 186.

— 2) *sa se, pass. proćujē se, laut werden, inaudiri.* Rj. *vidi* proćukati se, pući 7 (pukne glas). — Malo po malo *proćuje se to do cara.* Npr. 65. *Za onu se sivotu derojku posle proćuje do cara, te car pošlje po nju.* 141. *Kad se to proćuje, on pobjegne od kuće.* Danica 1, 8.

proćer . . . *vidi* protjer . . . Rj.

proćerdati, *dām, v. pf. proćerdati; verthun, pesundo. kao prost glagol ne dolazi, isp. ćerdati.* — Pa on propivši se sve (blago) popio i *proćerdao.* Danica 5, 90. *vidi* profuckati, i *syn. ondje.*

proćerćetati, *proćerćetām, v. pf. ein wenig schwatzen, garrre parum.* Rj. *pro-ćeretati (malo).* *v. impf. ćerćetati (blebati).*

proćes, *m. vidi* proces, i *ondje syn.* — Po svojstvu Srpskog jezika valjalo bi kazati *proćes* mjesto *proces*, kao što prosti Srbi i govore. Posl. 27.

proćetao, *proćetāla, adj. partie. praet. act. od* proćetati: Skube Pero *proćetālu* bradu. Rj.

proćetati, *tām, vidi* proćetjati: Nije ljepši cvijet *proćetao.* Rj. *v. pf. pro-ćetao. vidi* i *proćaptjeti, i syn. ondje, v. impf. ćetati.*

proći, *prōgjem, v. pf. Rj. pro-iti, pro-iti, pro-tji, proći. vidi* proći. *v. impf. prohoditi, prolaziti.* — **1. 1)** *durch-, vorbeigehen, eo per—, praeterco.* Rj. *vidi* minuti 1, prominuti, pasati, suminuti, uminuti 2; *isp. i* promaći, promaknuti, promći. — **a)** *tjesno:* Trlja *progje* četvoronoške *izmegju njihorijch nogu.* Rj. 14b. *Kad progje te sobe, onda ga sestra odvede.* Npr. 9. *Progijoh kroz jedno selo.* 89. *Koje pored nje progje, da svako na nju pljune.* 230. *Ispred njihore kuće progje carev sin.* 233. *Govoreći mu, da će car tuda proći.* 252. *Oni šetajući progju pokraj njega.* 253. *Prošao i kroz sito i kroz rešću.* (Trpljeo je i ogledao svašta). Posl. 264. *Sitna rosa po livadi, nitko rosu proć* ne može. Npj. 1, 154. *No bijaše jedlan stari derviš, bijela mu prošla počas brada.* Npj. 2, 273. *Nemoj proći sluge svojega.* Mojs. I. 18, 3. *Kad vidiš vola ili ovu brata svojega gdje luta, nemoj proći mimo njih, nego ih odvedi bratu svojemu.* V. 22, 1. *su se, pass.: Kad bi se moglo preko Bosne i Hercegovine proći k vanu.* Glas. 63, 153. — **b)** *umno:* Pokazuje G.— da on još nije misleći *prošao kroz sru Gramatiku.* Nov. Srb. 1818, 399. (Jezik Njemački) u kome su sre riječi *prošle preko suda* Bog zna koliko puta. Pis. 64. *su se, pass.: Kad bi se prošli svi naši glagoli, može biti da bi se gdje našlo što i drukčije.* Slav. Bibl. 2, 235. — **2)** *vergehen, vorbeisein, praeterco:* *progje* ljeto, zima, godina; *proći* će bol; *progje* me glava; *prošlo* je mene gospodarstvo; *progje* mi godina u zalud. Rj. *vidi* minuti 2, uminuti 1, pasati, zaljeći 2. — *Prošla ju je var* (reče se za ženu koja je u godinama već prevalila). Rj. 53a. *Vašicu pritiskuju ugrijanijem lućem i kažu da od toga progje.* Rj. 56a. *Pepelom od ovoga ognja valja posuti one kraste, i proći će.* Rj. 158a. *Kad koga zaboli grlo . . . pa će ga onda proći grlo.* Rj. 428b. *Posle toga progje nekoliko dana.* Npr. 11. *Svoje družine nikako ne mogu nasitati . . . i onaj veliki kuzan sjelom za tili čas progje.* 71. *Tako mi smrtne ure, koja me čeka i koja me ne može proći.* Posl. 306. *Što pjan izjede i dijete podere, ono progje zaluda.* 359. *Mene progje moje četvorogje.* Npj. 3, 116. *Ali su ori običaji ondje već prošli.* Kov. 43. *Sam je paša činio kašto tako naslija, kad je mislio, da mu može proći.* Miloš 140. *Nije moguće da riječ Božija progje.* Rim. 9, 6. *Zalost ga progje.* Prip. bibl. 73. — **3)** *abgehen (von der Waare), dicendi.* Rj. *n. p. roba* brzo prošla, t. j. brzo se rasprodala. — *Ja sam odnio 30 rječnika u Peterburg, a da sam ih odnio 300, prošli bi kao dva.* Straž. 1886, 1767. — **4)** *n. p. zlo* ćeš proći, *ein schlechtes Ende nehmen, forde finire:* Prošao kao Janko na Kosovu (. . . Sibinjanin Janko i Sekula utekli s Kosova samo sa dvanaest ljudi.

Posl. 265). Rj. — *Uzmider se u pamet, jer ćeš sad izvuci lutriju* (Posl. 331), t. j. *zlo ćeš proći, bićeš bijen.* Rj. 336a. *Ali mu reče dobar buzdovan da skuje, ako nije rad proći kao i onaj prije što ga je kovao.* Npr. 3. *Tada se ponudi drugi sin da čuva jabuku, ali i on progje kao i onaj.* 15. *Ne kaže kako je kod zeta prošao.* 88. *Srdeći se kaže mu sve kako je prošao s Premudrijem.* 155. *Kako je radio, onako je i prošao.* Posl. 125. *Pas bio, paski prošao.* 246. *No obojicu ih uhvate i pogube u Beogradu. Tako isto progje i Živan Čonjaga.* Miloš 173. *Kako progjoste s komisijom?* Straž. 1886, 1733. — **II.** *su se, refleks.* — **1)** *sich ergehen, obambulo.* Rj. *n. p. hajde da se progjemo.* *isp. prošetati se.* — **2)** *čega, etwas gehen lassen, meiden, mitto, cf. okaniti se.* Rj. *vidi* proiti se, i *syn. kod* okaniti se, *kao ostaviti što (na miru).* u *pjesmi* i *proći se od koga.* *v. impf. prohoditi se (čega).* *isp. ostavljati se (čega).* — *Ali ženi ne bude to dosta nego saleti muža . . . »Progji me se, ženo, Bog s tobom! što ti je?»* Npr. 13. *Čarica reče mu (mužu caru): »Ja ću umrijeti, i ja znam da se ti ne možeš proći da se ne ženiš, i bila ti sreća!* 114. *Stanu ga odvrćati da se progje te sramoto:* kako bi on carski sin uzeo govodarsku kćer! 173. *Kini mi se s duše! (Progji me se, ne dosagjuj mi).* Posl. 133. *Progji se vraga i njegova traga!* Npj. 3, 132. *Progji od mene, Martinović Savo!* . . . *No se progji, ako Boga znadeš, ali čini, što je tebe drago.* 5, 19. *Nedić vikne: »Progjite se stoke, nego hježite s robljem preko Cera.»* Pa onda okrene putem, a bježan, *ostavivši stoku, nagrne za njim.* Danica 3, 200. *Po tom se Kara-Gjorgjije progje Milenka.* Sovj. 54 (*isp. Po tom ostavi Milenka na miru.* Miloš 24). *Obratite se i progjite se svojch grichu svojih.* Jezek. 18, 30.

proćohati se, *hām se, v. r. pf. Rj.*^a *pro-ćohati se. v. impf. ćohati se.*

proću, *vidi* prema: *Proću* puste kule karaule. Rj. *prijedlog, vidi* i *proću, protiv; i primjere kod protiv.*

proćukati se, *proćukā se, v. r. pf. laut werden, inaudiri.* Rj. *pro-ćukati se. drukčije se ne nalazi ovaj glagol u ovom značenju. vidi* proćuti se (*proćuje se*), pući 7 (pukne glas).

prođaja, *f. der Verkauf, venditio:* je li na *prodaju?* *ist es feil? estne venule?* Rj. *pro-đaja. isp. prodati, prodavati. isp. progja, prolazak 2.* — *Jesu li to gaće od prodaje, ili su to gaće od dariva.* Rj. 111a. *Kutnji starješina prodaje što je za prodaju, i kupuje što treba kupiti.* Rj. 713a. *Od naroda zemaljskih koji donesu trg ili kakn god hranu u subotu na prodaju, da ne uzimano.* Nem. 10, 31. *Dubrovčani (su) radili da prodaju soli bude sve veća . . . Za prodaju na malo trebaše više vješćine.* DM. 248. *U Misiru ima žita na prodaju.* Prip. bibl. 30.

prođajan, *prođajna; prođajni, adj. censualis, quod ad venditionem spectat.* Stulli. *što pripada prodaji.*

prođajica, *f. i m. (u Dalm.) čovjek koji rado ili lako prodaje svoju baštinu.* Rj.³

Prođan, *m. ein Mannsname, nomen viri, daher das Wortspiel:* *prođan* ali nije očeran. Rj. *ime muško, odakle je prekorčica:* *prođan* ali nije očeran. — *Pro-đan. partie. praet. pass. od* *prodati. isp. Poznan.*

Prođana, *f. ime žensko.* Rj. *postanje vidi kod* *Prođan.*

prođanica, *f. bottega, officina.* Stulli. *kuća ili soba gdje se što prodaje; das Verkaufslokale. vidi* *prodavnica; butiga, dućan.* — *za nast. isp. djeljaonica.*

prođati, *dām, v. pf. verkaufen, vendo.* Rj. *pro-đati. v. pf. slož. preprodati, rasprodati; isprodavati. v. impf. vidi* *prodavati, i slož. ondje.* — *Prođao u besćenje.* Rj. 23a. *Prođao mu konja pod zdravu, t. j. da je zdrav, ako li ne bi bio, onda je kriv onaj koji ga je prođao.* Rj. 518a. *Privezati kome što (skupo prodati).* Rj. 586a (*isp. prišabaniti*). *Turci htjeli da im produ*

na silu, a on nije latio. Rj. 826b. Ne ču je (kožu) prodati ni po što. Npr. 65. Bi li mu i tieu prodao, on odgovori da bi za dobru cijenu. 109. Struk bosioka . . . da mu gu daruje ili za dobru platu prodao. 259. Za što kupio za to i prodao (kakav nov glas). Posl. 88. Značeš po što je Musa jarcu prodao. (Zlo će ti biti). 93. Prodao (na jagmu) kao alvu. 263. Ja ih nijesam prodao u pola cijene, ili dao u zalogu, pa propale! Straž. 1887. 62. Znamo da je zakon duhovan; a ja sam tjelesan, prodan pod grijeh. Rim. 7, 14 (venudatus sub peccato; verkaust unter die Sünde), su se, pass.: Raspačao kao alvu (kad se što u brzo prodao). Rj. 640a.

prodávác, prodávaca, m. der Verkäufer, venditor. Rj. koji prodaje. — Ako sam rekao, nijesam uzeo. (Kad prodavac za kakvu stvar mnogo zašite, a kupac se poplaši, pa ne će ništa više da govori). Posl. 7.

prodavalište, n. forum. Stulli. mjesto, n. p. pijuea, gdje se što prodaje; die Verkaufsstätte. — za nast. isp. danšte.

prodávánje, n. das Verkaufen, venditio. Rj. verb. od prodavati radnju kojom tko prodaje što: Kad su se stale prodavati Turske kuće i ostali mljkovi, Miloje je bio upravitelj toga prodavanja. Sovj. 22.

prodávati, prodávám, v. impf. verkaufen, vendo. Rj. pro-davati (sud. vrijeme i prodávám. isp. Obl. 108). v. impf. slož. rasprodavati. v. pf. prodati. — Prodaje na krému (n. p. jabuke), kleinweise, en détail. Rj. 309b. Za koliko sam kupio (laž), za toliko i prodajem. Posl. 83. Prodaje zjalu. (Kad ko besposlen hoda). 263. Te otimlje kičene gjevojke, pa ih onda za blago prodaje. Npj. 3, 14. Da mi naše konje prodajmo, pobratime, po što nama drago. 4, 325. Prodavati na komad, na oku, na funtu, na rif. Daničić, Sint. 503.

prodávčev, adj. što pripada prodavcu: Rodbina prodávčeva ima pravo prekupiti imajuje od stranoga kupca. DM. 204.

prodávka, f. quae vendit. Stulli. koja prodaje; die Verkäuferin.

prodávnicá, f. gdje se što prodaje. — Redovne prodavnice svome brašnu Bajlon ima u Požarevu . . . Megj. 263. vidi prodawnica.

prodélangati se, u zagoneci, cf. delengalo. Rj. pro-delengati se. drukčije se ne nalazi.

próder, m. der Bruch (Leibschaden), hernia, cf. kila. Rj. vidi i pridori, prijedor; preseaga; pro-der. isp. proderati. za obličje isp. izder.

proderati, proderém, vidi prodrijeti. Rj. v. pf. proderati. v. impf. proderati. — 1) durchbrechen, zerreißen, perrumpo. — A obuče tucacke haljine, a na glavu kapu proderanu. Npj. 3, 133. — 2) sa se, refleks. vidi prodrijeti se. Rj. — Kad dogje (zmaj) pred dvor, izigje careva kí preda nj a on se prodere na nju: Ko ti je u dvoru? Npr. 29.

prodíktovati, prodíktujém, v. pf. pro-diktovati, vordiktieren. v. impf. diktovati. — Knez Miloš zovne svoga mlagjega sina Mihaila, prodíktuje mu pismo, koje se odmah preda tatarim. Mil. 8.

prodíránje, n. Rj. verb. od 1) prodirati, 2) prodirati se. — 1) radnja kojom tko prodire (n. p. krozu što) das Durchbrechen,erruptio. Rj.): Ona reče: kako prodrije? prodiranje neka ti bude. 1 nadje mu ime Fares. Mojs. I. 38, 29. — 2) radnja kojom se tko prodire na koga (das Schreiben und Lärmen, clamatio, vociferatio. Rj.).

prodírati, rém, v. impf. Rj. pro-dirati. v. impf. prosti derati, drijeti. v. pf. proderati, prodrijeti. — 1) durchbrechen, einreißen, perrumpo. Rj. n. p. neprijatelj prodire u zemlju. — 2) sa se, refleks. schreien und lärmen, clamatio, vociferor. Rj. prodirati se na koga, kao vikati na nj.

pródo, prodóbi, f. (u C. G.) vidi prodol. Rj. — U duboku prodo trijes ne udara. L'Posl. 139.

prodóbriti se, prodóbrim se, v. r. pf. vidi podobriti se. Rj. pro-dobriti se kome, kao postati mu dobar. ne nalazi se kao prost glagol. isp. dobriti.

pródól, f. das Thal, vallis. Rj. pro-dol. vidi prodo; vidi i dō, dōla, dolina, dobodolina, drāga, dubodolina, dubovalina, dumača, laka, padina, presjeka, preslo, prosjeka, razdolje, uvala, vala, vlaka, vrtača. — Laka, kao prodo, koja nije vrlo ugnuta; govori se i vlaku. Rj. 321a.

prodírijemati, prodírijemám, (mljém), v. pf. ein wenig schlummern, somno leni nutare. Rj. pro-drije-mati (malo). v. impf. drijemati. — Dok malo prospavaš, dok malo prodírijemáš, u tom će doći siromaštvo tvoje kao putnik. Prič. 6, 10.

prodírijeti, prodířém (pródř'o, pródřila), v. pf. Rj. prodrijeti. vidi proderati. v. impf. prodirati. — 1) durchbrechen, zerreißen, perrumpo. Rj. — Da se igramo iz kola kučke . . . Kad kučku koji udari, ona navlajuje ondje da prodre iz kola gdje je ruka puštena te ga udarila. Rj. 224b. Kud ljudi prodírijese, mudri ne mogoše. Posl. 162. Prodrta vréca ne može se napuniti. 263. Ne bi li odande kako prodr'o u Bijo-grad svojoj kući. Danica 3, 178. Ako li ovi Turci prodru k Šapeu, zlo još gore! 3, 180. Ona tri junaka prodírijese kroz okō. Sam. II. 23, 16. U spomenicima u koje je lakše mogla prodírijeti ta osobina latinska. DRj. 1, 349. sa se, pass.: Niti se lijeva vino novo u mjehove stare; inače mjehovi prodru se i vino se prolje. Mat. 7, 17. — 2) sa se, refleks. aufschreien und lärmen, exclamo, inelano. Rj. prodírijeti se na koga. vidi primjer kod proderati se.

prodórmati, mám, v. pf. einem den Schopf ausbeuteln, perrullo comam. Rj. pro-drmati (malo). v. impf. drmati.

prodóljiti, prodóljím, v. pf. vidi produžiti. Rj. prodóljiti što, učiniti da bude dulje. v. impf. prodóljivati. — Kakav li je kraj moj da bih prodóljio život svoj? Jov 6, 11. sa se, pass.: Poštuj oca svojega i mater svoju, da ti se prodólje dani na zemlji. Mojs. II. 20, 12.

prodóljívánje, n. vidi produživanje. Rj. vidi i produžavanje.

prodóljivati, prodóljújém, v. impf. verlängern, produco, cf. produživati. Rj. pro-dóljivati što, činiti da bude dulje. vidi i produžavati. v. impf. prosti dóljiti. v. pf. prodóljiti. — Na proljeće, ako Bog da, moram kuću i prodóljivati i proširivati. J. Bogdanović. sa se, pass.: Te se osnovi na krajn glas skraćuje ili prodóljuje. Istor. 30.

prodólživánje, n. verb. od produžavati. radnja kojom tko produžava što.

prodólživati, prodólživám, v. impf. produžavati što, činiti da bude duže. vidi produživati, prodóljivati. v. pf. produžiti. — Ne progje mnogo produžavu Stamenka — za stžie zvono. Mil. 298. Srbín eto produžavu brigu o svojoj narodnosti. Zlos. 55. sa se, pass.: Kad se djeca razjaju, onda se kao bez prekida produžavu stvaranje svijeta. DP. 215 (isp. nastavljati).

prodólženje, n. verb. od produžiti. djelo kojim se što produži. takva verb. kod dopuštenje. — Na koga ću se obratiti s molbom za produženje odsustva. Pom. 13.

prodólžiti, prodólžím, v. pf. verlängern, produco. Rj. pro-dužiti što, učiniti da bude duže. kao prost glagol ne dolazi. isp. dužiti. vidi prodóljiti. v. impf. produžavati, produživati. — Za primer u stihotvorstvu produženih reči uzima »njime« i »njojzi«. Opit XXII. Stane moliti Gospoda da bi mu još malo produžio vijek. Prip. bibl. 91. sa se, pass.: Da se raspave predsjednika što prije i što više produže. Kolo 14 (15) (isp. nastaviti).

prodólživánje, n. das verlängern, prolatatio, productio. Rj. verb. od produžavati. radnja kojom tko produžuje što.

produživati, *proddžujēm, v. impf. verlängern, pro-
duco, cf. produjivati.* Rj. *pro-duživati što, činiti da
bude duže. vidi i produžavati. v. pf. produžiti.* —
Ja sam počeo izdavati žitija znatnih Srbalja u Srbiji
našega vremena; eva sad *produžujem taj posao.* Da-
nica 4, 1 (*isp. nastavljati*).

proesapiti . . . vidi *prohesapiti* . . . Rj.

profesor, *m. professor. isp. učitelj, magijstor. akc.
prema provizur.* — Radonjić, *profesor iz velike škole.*
Sovj. 57. Jugović bio je u Karlovcima *profesor u II.
Latinskoj školi.* 77. Iz lekcija *profesora velike škole*
Dr. Gj. Daničića. Dioba I.

profučkati, *čkam, vidi propučkati.* Rj. *v. pf. pro-
fučkati. kao fučkajući (a ne radeći ništa) prosuti
imanje (tako se ovaj glagol razumijeva u sjevernim
krajevima, gdje fučkati znači zvizdati); vergeuden,
verthun, pessumdo. vidi i procerdati, prosrati 2, pro-
suti 2, spiskati 1, spraskati.*

profunat, *prōfūnta, m. (u Grblju) der Proviant,
das Kommissbrot, panis militaris, cf. provunta.* Rj.
*vidi i profunta. kruh vojnički. za umetnuto a isp.
agenat.*

profūnta, *f. vidi provunta.* Rj. *vidi i profunat.*
kruh vojnički. — Kafu pije a *profuntu ije.* Posl. 133.

proganjauje, *u. Rj. verb. od 1) proganjati, 2) pro-
ganjati se.* — 1) *radnja kojom proganja koga
(vidi progonjenje. Rj.). vidi i protjerivanje.* — 2) *rad-
nja kojom se tko proganja (das Brūsten, superbitio.
Rj.). vidi propinjanie.*

proganjati, *prōganjām, v. impf. Rj. pro-ganjati.
vidi progoniti.* — 1) *vidi progoniti:* Ode Stevo Turke
proganjati. Rj. *vidi i protjerivati. v. impf. prosti go-
niti. v. pf. prognati.* — 2) *sa se, refleks. sich brūsten,
den grossen Herrn machen, superbio. Rj. vidi propin-
jati se 2. kao nadimati se, šepiriti se, gospoditi se.*

progatati, *prōgatām, v. pf. Rj. — 1) ein wenig
weissagen, vaticinor paululum. Rj. pro-gatati (malo).
v. impf. gatati.* — 2) *sa se, refleks. Weissager, Wahr-
sager werden, vaticinari incipio. Rj. postati gutar
ili gutara. za značenje ovako slož. glagola isp. pro-
igrati se II 2.*

progaziti, *zīm, v. pf. ein wenig treten, calcare
paululum. Rj. pro-gaziti (malo). v. impf. gaziti.* —
Provršljati koga, kao *progaziti*, zertreten, conculeo.
Rj. 601b. Ti *progazi četiri planine* . . . i *progazi Ja-
buku planinu.* HNpj. 1, 216 (gazeći proći).

progladiti, *đim, v. pf. streichelu, demuteo. Rj.
pro-gladiti (malo). v. impf. gladiti.* — Da je moje
tako grlo jasno, ja *bih moje grlo progladio*, svu go-
spodu redom pripjevao: Kov. 54.

proglasiti, *prōglāsh, v. pf. bekannt machen, promul-
gato. Rj. pro-glasiti. isp. obznaniti. v. impf. pro-
glašivati, proglašavati.* — Imao šcer, preko mjere li-
jepu, pa od više sile i nje ljepote *proglasi u serjet:*
koji se mladi nagje . . . *da će je dati njemu za ženu.*
Npr. 100. Nijesu li to *riječi koje je Gospod proglasio*
preko prejašnjih proroka? Zah. 7, 7. *Proglasise ga*
za kralja srpskog. DM. 43. *Proglasi sebe despotom.*
115. *Vuk proglasi za sebe da je rimokatolik.* 153.
*sa se, pass. i refleks.: Njegova se sublja proglasila,
da je mnoge glave okinula.* Npj. 5, 81. Sin mu se
Zmaj *Vuk proglasi žunčkim djetima.* DM. 115.

proglašavauje, *u. verb. od proglašavati. vidi pro-
glašivanje.*

proglašavati, *prōglāshāvām, v. impf. pro-glašavati.
vidi proglašivati. v. pf. proglasiti. sa se, pass.: Pro-
glašavalo se da je bila jedna (akcentuacija).* Rad
20, 150.

proglašivanje, *n. die Bekanntmachung, promul-
gatio. Rj. verb. od proglašivati. radnja kojom tko
proglašuje što, n. p. zakone. vidi proglašavanje:* Ovo
umjestvo (pisanje) samo (su) u velikim prilikama, za
potpise, za *proglašivanje zakona* upotrebljavali. Pri-
prava 184.

proglašivati, *prōglāshujēm, v. impf. bekannt machen,
promulgo. Rj. pro-glašivati. v. impf. prosti glasiti. v.
pf. proglasiti.*

prōglāti, *prōglām, vidi prōgledati. Rj. v. pf. pro-
glati. v. impf. prosti glati.*

prōglādalo, *u. die Durchsicht, transpectus: Ostav'le
mi malo progledala, progledala mesto ogledala, da
ja gledam tko se drumom šeće. Rj. mjesto odakle
se može što (progledati) gledati. — riječi s takim nast.
kod bjelilo 1.*

prōglādānje, *u. Rj. verb. od progledati. — 1) rad-
nja kojom tko prōglādā, gleda, vidi kroz (das Durch-
schauen, perspectio. Rj.). — 2) radnja kojom tko
prōglādā, počinje vidjeti (der Anfang des Sehens, das
Oeffnen der Augen, dispectio. Rj.).*

1. progledati, *prōglēdām, v. impf. Rj. pro-glēdati.
vidi progledivati. v. pf. prōgledati. — 1) durchsehen,
specto per—. Rj. gledati, vidjeti kroz . . . vidi i pro-
zirati. — 2) die Augen aufschlagen, dispectio. Rj.
počinjati vidjeti: Slijepi progledaju i bromi hode.
Mat. 11, 5.*

2. prōgledati, *prōglēdām, v. pf. Rj. vidi proglati.
v. impf. progledati, progledivati. — 1) durchsehen,
perspectio. Rj. vidi prozreti. — 2) die Augen auf-
schlagen, sehend werden, dispectio: štenci još nijesu
progledati. Rj. — Decanski kralj izišao slijep u šet-
nju . . . Onda kralj progledao. Rj. 117b. Što je slepo,
sve će progledati. Npj. 2, 10. — 3) ein wenig ansehen,
aspicio paululum. Rj. progledati što (malo).*

progledivati, *prōglēdujēm, v. impf. u pjesmi mjesto
progledati: Lijevim okom progledivjem. Rj.*

prōgunieca, *f. mulier in exilium pulsa. Stulli.
žena prognana.*

prognānik, *prognanika, m. koji je prognan: Ispod
govori, koji sabira prognanike Izraeljeve. G. 56, 8.
Ne će biti naroda kuda ne će otići prognanici Elamski.
Jer. 49, 36. vidi protjeranik.*

prōgnati, *prōgnām (prōženēm, prōždenēm), vidi
protjerati: Da proženem zekalja mojega. Rj. pro-
gnati. v. impf. proganjati, progoniti. — 1) treiben
durch—, vorbei—, ago per—, praeter—. n. p. prognati
konja mimo koga. vidi projuriti 1, protjerati 1. —
2) verjagen, ejicio: Blago prognanima pravde radi.
Mat. 5, 10 (persecutionem patientur, Verfolgung
leiden). Bićeš prognan između ljudi. Dan. 4, 25.
Imamo staru riječ (Misir), V. Lazić hoće da je pro-
ženemo. V. Lazić 1, 10. vidi i surginiasi.*

prognjēviti, *prōgnjēvīm, v. pf. erzürnen, irritare.
Rj. pro-gnjēviti. isp. razgnjēviti. v. impf. prosti gnje-
viti. sa se, refleks.: Ne budite drvenastijeh srca, kao
kad se prognjeviste u dane napasti u pustinji. Jevr.
3, 8.*

prōgnjiti, *prōgnjijēm, v. pf. prognjiti, kao sa-
gnjiti skroz, do druge strane. — Rad 6, 61.*

prōgodinovati, *prōgodinujēm, v. pf. u Sarajevu.
Dr. Gj. Šurmin. pro-godinovati, godinu procesi. v.
impf. godinovati.*

prōgon, *m. progon. isp. prognati. djelo kojim se
tko prožene. Verbannung, ejectio, relegatio, depor-
tatio, exilium. vidi progonstvo 2, zatocenje. — Jest
istina da su je (globu) neke opštine zamijenile u
mnogim slučajima progonom ili tannicom. DM. 311.
za obličje isp. pogon.*

prōgoniti, *prōgonīm, v. impf. Rj. pro-goniti. vidi
proganjati. — 1 a) vidi protjerivati: Zemlja te pro-
gonila, a more te izbacivalo? (Kletva u primorju.
Posl. 90.). Rj. v. impf. prosti goniti. v. pf. prognati.
— Ali Marko sluga ne gledaše, no mimo njih konja
progonjaše. Npj. 2, 226. Ode zbijat' Turke u bu-
ljuke, i *progonit'* stražne mimo prve. 4, 321 (za dva
ova primjera isp. prognati 1). Blago vama ako vas
uzasramote i usprogone mene radi. Mat. 5, 11. Od
onijeh bezumnika . . . te *progonjahu erkeu Hristoru.*
Prip. bibl. 175. — b) *progoniti što kroz, preko . . .**

Nemoj goveda pro moje njive *progoniti*. J. Bogdanović. — 2) *sa se, reflex. vidi* proganjati se. Rj. *vidi* propinjati se 2. kao gospoditi se.

progonstvo, n. — 1) *recutio*. Stulli. *vidi* prognojenje. — 2) *exilium*: zatjerati u progonstvo. *isp.* prognotati. Stulli. *vidi* prigon.

progonjénje, n. *vidi* protjerivanje. Rj. *vidi* i proganjanje 1, progonstvo 1. — Hrišćani koji se bijahu od oroga *progonjenja* rasijali polazahu sela i gradove propovijedajući jevangjelje. Prip. bibl. 175.

progorjeti, *progrđim*, v. *pf. durchbrennen, exuror*: Dadoše mu kotle grepsti, metnu kotle na koljeno, *progorješe pelenguče*. Rj. *pro-gorjeti*. v. *impf.* gorjeti. — Nad Emkom je *nurak progorio*, više glave nurak progorio. Rj. 425b. Ona pade Muju više glave, pa mi topće suze proljeva, dok Mujovo *progorelo lice*. Npj. 2, 49.

progováránje, n. *das Reden, der Anfang des Redens, Sprechens, prolocutio*. Rj. *verb.* od progovarati. *rudnja* kojom tko progovara.

progovárati, *progovárám*, v. *impf. sprechen, ausrufen, proloquor*. Rj. *progovarati, kao* počinjati *govoriti*. v. *impf. prosti* govoriti. v. *pf.* progovoriti. — Srdit Marko jezdi niz Kosovo, roni suze niz junačko lice, a *kroz suze gnjevno progovara*: »Oj davori, ti Kosovo ravno! Npj. 2, 421. Dockan Mijat riječ *progovara*: »A čuješ li, Radović-vojvoda! 4, 323.

progovor, m. *die Rede, loquela*: Ni u mrtva *progovorá*, ni u mudra *pogovorá* (Posl. 224). Rj. *progovor, djelo* kojim tko progovori. *isp.* progovoriti. — Tako mi *pravoga progovorá!* (Prijetelju). Posl. 304.

progovoriti, *progovórim*, v. *pf.* Rj. *progovoriti, vidi* probesjediti, i *syn. ondje*. v. *impf.* progovarati. — 1) *unfangen zu sprechen, proloquor*. Rj. *početi* govoriti. — Ne zna ni beknuti, t. j. ne zna ništa, ni *progovoriti*. Rj. 21a. Zmija dogje i *progovoriti materi*: »Ja sam ona tvoja zmijica«. Npr. 51. Jedna od one tri jegulje *progovorí i reče mu*: »Nemoj tako... 116. Ako ga pustiš samo jednu riječ *da progovori*, *prevaríće te*. 156. Nosim vreću riječi. (Kad *dijete ne može za dugo da progovori*...). Posl. 226. *Progovorío bi na guzicu* (da mu usta svezu). 263. Što je nemo, *progovoríće ti*. Npj. 2, 9. A koji će Lekí pomenuti, *progovoríť riječ za gjevošku*. 2, 232. *Progovori gromovitim glasom*: »Tko to kuca halkom na vratima?« 3, 248. *Zirković progovori, da će Turci teško gradove dati Srbima u ruke*. Danica 5, 30. *Progovori k Emanuelu*. Zitije 52. (Glas koji čuh s neba opet, *progovori su mnom i reče*: idi... Otkriv. 10, 8. *Ljubazno progovori k Rutí*. Prip. bibl. 60. — 2) *ein wenig sprechen, loquor paululum*. Rj. (*malo*). — Kad hoćeš o *Turčinu da progovoriš*, maši se za kapu (da nije za njom ili pod njom). Posl. 122. Tako mi što smo *progovorili!* (Prijetelju). 307. Još *nekoliko riječi da progovórim o gjekojim riječima* u ovoj knjizi. Rj. XVI.

progrísti, *progrizém*, v. *pf. durchheissen, permordvo, perrudo*. Rj. *pro-gristi*. v. *impf.* gristi.

progrmjeti, *progrímj*, v. *pf. aufdonnern, intouare*: Pukla puška ka' da *progrmjelo*. Rj. *pro-grmjeti, kao početi* grmjeti. v. *impf.* grmjeti.

progrušati se, *progruša se*, v. r. *pf.* Rj. *pro-grušati se*. — 1) t. j. mlijeko, *gerimen, coagulari*. Rj. *vidi* ugrušati se, *zgrušati se*. *isp.* probrenuti se, *provariti se*, *usiriti se*. v. *impf.* grušati se. — 2) kosa, brada, počela sijeljati, t. j. *promiješale se* bijele dlake sa crnima. Rj.: *Kose su joj divne progrušane*, a bilo joj potavnilo lice. HNpj. 2, 22.

progrušiti, *progrušim*, v. *pf.* led n. p. oko lagje, t. j. *isprobijati, durchbrechen, perrampo*. Rj. *pro-grušiti*. v. *impf.* grušiti.

prognutati, *nám*, v. *pf. dem.* od *progutati*. Rj. *prognutati*. v. *pf.* *u* i *prosti* ganuti. *isp.* i *guenuti*. v. *impf.* gutati.

progurkati, *kám*, v. *pf. vidi* protisnuti. Stulli.

pro-gurkati koga, gurkajući protisnuti. sa se, reflex. progurkati se, *gurkajući se proći*.

prógusliti, *sřim*, v. *pf.* uzmi de gusle, pa nam malo *progusli*. J. Bogdanović. *pro-gusliti*. v. *impf.* gusliti.

progušiti, *prógušim*, v. *pf.* n. p. koga, *ein wenig wirgen, paululum jugulo*. Rj. *pro-gušiti (malo)*. v. *impf.* gušiti.

progutati, *tám*, v. *pf. verschlingen, deglutio, cf. proždrijeti*. Rj. *pro-gutati. dem.* progunuti. v. *impf.* gutati. — Šaran će ti odmah doći, a ti mu kaži da nagje i *progutu onaj kumičak*, šaran će ga naći i *progutati*. Npr. 69. U Dunavu izmeggju Poreča i Ršave stoje kazani, u kojima se voda jednako obrće, i lagje hoće da *proguta*. Danica 2, 37. Velika riba *proguta Jom*. Jona 2, 1.

prógja, f. *der (gute) Abgyng einer Waare, venditio (facilis)*: kakva je *progja* vinu? nema *progje* ni čemu. Rj. *pro-gja, mjesto* prohogja. Korijeni 215. *vidi* prolazak 2. *isp.* prodaja. *pro-hogja. isp.* proboditi. *za nast.* *isp.* hogja. — Ako *knjizi bude dobra progja*. Pis. 74.

prohá, f. — 1) *vidi* proso. Rj. *vidi* i proa, proja. — *Omlutiti* n. p. *prohu*, grah, konoplje (kudjelju). Rj. 459a. Ko se boji vrabaca, nek ne *sije prohe*. Posl. 153. O *prohinoj žetvi*. (Nikad, jer se *proha* u nas obično *kosi*, a ne *žnje se*). 240. — 2) *divlja proha, der Ackersteinsame, lithospermum arvense*. Rj. *travu*. — *Proulja*, nekaka trava, može biti da je *dijelu proha*, *cf. prohu* 2. Rj. 615a. *isp.* prohulja. — 3) *mit und ohne dem Beisatz*: kukuruzna, *vidi* kukuruznica: Živa željo *kukuruzna proho!* Drž se, *proho*, na svadbi sam bila. Rj. *kukuruzni kruh*. — 4) u Kragujevcu i po drugim mjestima kod velike gospode zove se tako torta, *die Torte, panis dulcioris genus*. Rj.

prohesápiti, *prohèsápim*. Rj. v. *pf.* *pro-hesapiti*. v. *impf.* hesapiti. — 1) *vidi* proračunati. Rj. — Kad to vigje Strahiniću bane, *prohesapi* i umom premisli, baš je čador silna Vlah-Alije. Npj. 2, 272. — 2) *sa se, reflex. vidi* proračunati se. Rj.

prohin, *adj. vidi* prosen: O *prohinoj žetvi* (Nikad, jer se *proha* u nas obično *kosi*, a ne *žnje se*). Posl. 240) *i. e. nie, ad calendas graecas*. Rj. *što pripada prohi*. — *pridjeri su nast. in od riječi ženskoga roda, koje znače bilje, samo su od ove deije*: *proha, ruža: prohin, ružin. isp.* Sint. 25.

prohlagjivati se, *prohlagjújem se*, v. r. *impf. sich abkühlen, refrigerari*: Od vrućine *sebe prohlagjuje*. Rj. *pro-hlagjivati se*. v. *impf.* *prosti* hladiti.

prohod, m. Rj. *pro-hod*. — 1) (u C. G.) *Spazirgung, ambulatio*: Kako ću se sele *proći*, eru mi *prohod!* Rj. *vidi* prošetnja, šetnja, šeta, šeća 2. *isp.* *prohodati se*. — 2) (u vojv. po varošima) *vidi* zahod 3. Rj. *vidi* i *prohodnice, i syn. ondje*. — Raskopaše kuću Valovu, i od nje načiniše *prohode* do dana današnjega. Car. H. 10, 27 (*fecerunt latrinus, Abtritte, Cloaken*).

1. prohodati, *prđhodám*, v. *pf. prohodáti se*, *prđhodám se*. v. r. *pf. spaziren, umhergehen, circumco*. Rj. *pro-hodati (i se) neprelazno. vidi* proći se 1, *prošetati*, *prošetati se*. v. *impf.* *prosti* hodati. — Ljubomir i Svetožar izišli da se *prohodaju*. Nov. Srb. 1817, 469.

2. prohodáti, *prđhodám*, v. *pf. prelazan, prohodati n. p. konja, učiniti da se prohodu. vidi* provodati. — *Ti prohodaj konja* karavranca, možda ti je vodu zamahao. Rj. 182b.

prohóđiti, *prđhodím*. Rj. *pro-hoditi*. v. *impf. prosti* hoditi. v. *pf. proći*, *proći 1*. — 1) *vo herum, durch, vorbeigehen, eo circum, per, praeter*. Rj. *ordje im naštampano* v. *pf. koje je jamačno pogriješeno mjesto* v. *impf.*, *kao što je i* *prohoditi se* v. r. *impf.* i *primjeri pokazuju, da je* *prohoditi v. impf.*: Da pogleda drumu *Šubotškom*, a na skelu, *pro(h)ode li Turci*, dal' na skelu, jal' sa skele, braće, *Šubotšte nigda nije prazno*. Npj. 4, 279 (*isp. niže*: Pa pogleda na obje strane, al' Turci eareve čage, al' *promiču* na skelu *Jamenu*, 4, 280). Ostan' s Bogom, zemljo Šu-

madijo! . . . opet *ću te, zemljo, pro(h)oditi*. 4, 312. *Prohoggjuše po svoj Galileji* Isus učeci. Mat. 4, 23. *Prohoggjuu sve gradove* Judine nčeci narod. Dnev. II. 17, 9. *Prohodih zemlju* i obilazih. Jov 1, 7. *vidi prolaziti se, v. r. impf. čega, etwas gehen lassen, meiden, mitto*: Još se Niko ne prolazi vragu. Rj. *vidi ostavljati se (čega). v. pf. proći se (čega).*

próhtjeti se, próhtijē se, v. r. pf. kome šta (n. p. putovati. *isp. Sint. 349), gelüsten, collibet. pro-hijeti se. vidi prokteti se. isp. proračiti se. — v. impf. prosti hijeti.* Složeni su mu: záhjeti, próhtjeti. Kad 6, 87.

próhčati, próhčim, v. pf. *vorbeiheulen (vom Winde), pruelerstrido. pro-huči n. p. vjetar, val morski, kad hučeci progje. v. impf. prosti hučati. vidi proučati.*

próhulja, f. *vidi proulja, nekaka trava. — pró(h)ulja (osn. biće u proha). Osn. 133. riječi s takim nast. kod bakulja.*

proići, próidēm (próigjēm), v. pf. *vidi proći*: Od kako je Dojčin preminuo, nije bolji junak *proišuo*. Što je bilo ga'jezda vučijega, sve smo danas u Dugoju *proišli*. Rj. *pro-ići. v. impf. prohoditi. prolaziti.*

proigrati, próigrām, v. pf. Rj. *pro-igrati. v. impf. proigravati. — I. 1) dahintanzen, exulto. Rj. kao igrajući proći, probuviti, provesti: Svadbu 'grafe za nedelju dana, igraše je, pa je proigraše, svaki ode ka svojemu dvoru. Npj. 2, 58. — 2) eine Zeit lang tanzen: ostavi ga neku proigra malo. Rj. — 3) anfangen zu tanzen, saltare coepi: Proigraše Vlahinje robinje za nevolju ka' za dobru volju. Rj. početi igrati. — 4) verspielen, amitto per ludum. Rj. igrajući (karte) izgubiti; n. p. proigrao sve imanje svoje. — II. sa se, refleks. — I) ein wenig spielen, paululum ludo. Rj. (malo). — Poslije ovoga njevanja počastili bi se čime, što sa sobom donesa, pa hi se onda mladež *proigrala* i prošalila. Npj. 1, 188 (Vuk). Neka stanu momci i neka se *proigraju* pred nama. Sam. II. 2, 14. — 2) anfangen zu spielen, Lust zum Spielen bekommen: otkad si se ti proigrao. Rj. *postati igrač, kartuš. zu značenje ovako složenih glagola isp. progratati se, prokalpozaniti se, prokurvati se, prolagati se, pronevaljati se, proliziti se, propiti se, proraditi se, proskitati se, provrijediti se.**

proigravanje, n. Rj. *verb. od proigravati. — I) radnja kojom tko proigrao n. p. seu noć ili n. p. mimo koga (das Dahintanzen, inessus saltatorius, laetus. Rj.). — 2) radnja kojom tko proigrao n. p. norce (das Verspielen, amissio per lusum. Rj.).*

proigravati, próigravam, v. impf. Rj. *pro-igravati. v. impf. prosti igrati. v. pf. proigrati. — I) dahintanzen, exulto. Rj. kao igrajući proroditi n. p. noć; igrajući prolaziti n. p. mimo koga. isp. igrati II. — 2) verspielen, amitto per ludum. Rj. igrajući (n. p. karte) gubiti.*

proiguman, próigumna, m. *der Er-Igumen, qui fuit hypovox. Narod prosti misli da je proiguman stariji od igumana. Rj. pro-iguman. pro (Grč. i Lat. n. p. proconsul) i iguman, koje ridi, koji je bio iguman. — Sazvao je trista sveštenika i dvanaest velikih vladika i četiri stara proigumna. Npj. 2, 93.*

proigumnov, adj. *des proiguman, prohegumeni. Rj. što pripada proigumnu.*

proin, adj. *vidi prohin. Rj. u krajevima gdje se glas h u govoru ne čuje.*

proināiti se, proināim se, v. r. pf. *sich ein wenig zunken, paululum ricari. Rj. pro-ināiti se (malo). v. impf. ināiti se.*

proizvesti, proizvedēm, v. pf. *pro-izvesti, pro-izvesti. v. impf. proizvoditi. — I) u gram. bilden, formare, ableiten, derivare: (Riječi) koje su proizvedene od prvobitnoga korijena samim samoglasnim slovima. Danica 3, 2. Po Turski proizvedene, n. p. hvaldžija . . . Po orimu je proizveden poročija. 3, 68. Da su riječi:*

rob, slast . . . proizvedene od glagola; da je, n. p. kućište proizvedeno sa šte. Odg. na sit. 9. sa se, pass.: (Glagoli od kojih bi se ore riječi mogle proizvesti. Odg. na ut. 15. — 2) kao izvesti 4, erzeugen, hervorbringen, produco. isp. proizvod 2.

proizvod, m. *pro-izvod. isp. proizvesti, proizvoditi. — I) djelo kojim se što proizvede. isp. proizvodjenje. — Ne će biti suviše naznačiti ovgje jedan put za svagda o proizvodu i slaganju riječi. Danica 3, 3. — 2) ono što se proizvede, das Product, Erzeugniß. isp. izvoda. — Još se dosada nije našlo ništa od sjevernijeh proizvoda na jugu. Priprava 108. Ljudi poznaju, uvažavaju i upotrebljavaju glavne proizvode prosvijećenih nuroda. 136. Preinogi prvodni proizvodi sad tek postanu hrana. 166. Nigde nikaka ukrasa . . . niti kakoga god proizvoda umetnosti i lepote. Merj. 62. Kako zrelo sudi o proizvodima naših pisaca. Zlos. 206.*

proizvodan, proizvodna, adj. *što pripada proizvodu: od čega se što proizvodi, i što se od čega proizvodi: Sve riječi u jeziku mogu se po etimologiji razdijeliti na korene, proizvodne i složene . . . Proizvodne riječi koje su proizvedene od prvobitnoga korijena samim samoglasnim slovima. Danica 3, 2. Da se ne samo proizvodna samoglasna slova, nego i čitavi slogovi izbacuju, n. p. vod-en od vod-a, gragjan-ski od gragjan-in. 3, 3. Samoglasna slova (koja su sama po sebi proizvodni slogovi). Odg. na ut. 16. Čeri onih roditelja koji su sobom bili sva proizvodna moć u kući, po smrti njihovoj padaju u siromaštinu. Zlos. 176.*

proizvoditi, proizvodim, v. impf. *pro-izvoditi. v. pf. proizvesti. — I) u gram. bilden, formare; ableiten, derivare. sa se, pass.: Od glagola se najprije proizvodi ime na to. Odg. na ut. 14. Ovakve riječi ja mislim da se proizvode sa samijem ka (bez s), kao n. p. bo-ljarka. Pis. 49. — 2) kao izvoditi 4, voditi 2, erzeugen, hervorbringen, produco. isp. proizvod 2.*

proizvođjenje, n. *verb. od proizvoditi. radnja kojom tko proizvodi što. — U proizvodjenju ovakih riječi često se mijenjaju samoglasna slova. Danica 3, 92.*

prója, f. *vidi proba. Rj. u krajevima gdje se u govoru glas h pretrava u j. vidi i proa. proso. — Petao mu odgovori: »U mene ima sto žena, pa ih svabim sve nu jedno zrno proje kad gde najgem, a kad one dogju, ja ga prođerem. Npr. 14. Prsten prsne, a od njega se prospje sitna praja, i jedno zrno otkotrlja se pod carevu čizmu . . . na vrat na nos stane (vrabac) proju zobati. 39. Rj. jaroj proji mala slana treba. Posl. 271. Na kraj, moho, na kraju je torba, i u torbi paučjica proja. Npj. 1, 169. Šta će naše roblje večerati . . . a junaci praju nesjanu. 1, 187.*

prójahati, prójašem, v. pf. Rj. *pro-jahati. vidi projati. v. impf. projahivati. — I) durch-, vorbeireiten, practereqito. Rj. vidi projediti. — Nije bolji junak prošao kroz Sabenu gradu bijeloga, ni boljega konja projhao. Npj. 2, 166. Istukli ga (jednoga čovjeka) što je projhao mimo njih nu svome konju. Sovj. 21. — 2) das Pferd ein wenig (über-)reiten, equito paululum. Rj. (cf. izjalati 2. Rj.³). Rj. *projahati malo konja. — Ko ima konja, na Božić poslije ručka valja da ga projše. Rj. 35a.**

projahavanje, n. *das Durch-, Vorbei-, Ueberreiten, equitatio. Rj. verb. od projahivati. radnja kojom tko projahuje (konja).*

projahivati, prójahujem, v. impf. Rj. *pro-jahivati. v. impf. prosti jahati. v. pf. projahati. — I) durch-, vorbeireiten, equito per—, praeter—. Rj. *prejahivati mimo . . . 2) das Pferd ein wenig überreiten, equum evertere. Rj. konju (malo) projahivati.**

prójati, prójačem, *vidi projahati. Rj. pro-jāti. pro-jahati, projaati, prójati. v. impf. prosti jāti (= jahati).*

projaviti, prójavim, v. pf. *o'vee, vor den Schafen hergehend sic vorbeiführen, traducere orientas: On*

projaviti, drugi najavio. Rj. pro-javiti *ovec, idući pred njima provesti ih (mimo čega)*. v. *impf.* javiti.

projaziti, prōjāzim, v. *pf.* put načiniti vodi, ablassen, emitto. Rj. pro-jaziti. v. *impf.* jaziti.

projēcati, projēcēm, v. *pf.* pro-jēcati, kao početi jecati. v. *impf.* jecati. — Pa zelene tope opališe, *projēcaše zelene planine, sve se polje iz temelja tresu*. Npj. 5, 47.

prōjēdriti, prōjēdrīm, v. *pf.* vorbeisegeln, praeter-rehi. Rj. pro-jedriti (*mimo . . .*). v. *impf.* jēdriti. — *Daničić prima akcentuaciju jēdriti, prōjēdriti, prōjēdrīm*. Rad 6, 107.

prōjesti se, prōjēdi mi se, v. r. *pf.* Lust zu essen bekommen, appetere: *projelo mi se*. Rj. pro-jesti se. *projelo mi se, t. j. prohtjelo mi se da jedem*.

prōjēziti, zdīm, v. *pf.* (st.) vorbeireiten, praeter-equito: *Tuda svati projezdiše i devojku provedoše*. Rj. pro-jezditi. *vidi* projahati. v. *impf.* jezditi. — *Kovilje i rano bosilje . . . Kako ne bi zeleno 'vako poleglo? Sinoć meć ljeljen projezdio, a jutroske tri dobre djevojke*. Npj. 1, 10.

prōjiti, *adj.* *vidi* prohin. Rj. *vidi i* proin, prosen. *prōjti se, prōjđem se, v. r. pf.* *vidi* proći se: *Proj se*. Jelo, Gručina ljubo. Rj. pro-iti se, pro-tji se.

prōjuriti, prōjurim, v. *pf.* Rj. pro-juriti. v. *impf.* juriti. — *1) vorbeijagen, agito per—*. Rj. *precluzo: projuriti što mimo . . . ili kroz . . .* *vidi* prognati 1, proterati 1. — *2) vorbeilaufen, praetercurro*. Rj. *uprecluzo: projurio oruda čovjek*. *vidi* protrčati. v. *impf.* isp. probježivati.

Prōka, m. (st.) *vidi* Proko. Rj. *roc.* Prōko. *hyp.* od Prodan i Prokop.

prokalpōzani se, nīm se, v. r. *pf.* ein kalpozan werden, so kalpozan. Rj. pro-kalpozani se, *postati kalpozan (kalp čovjek, lažan, prijeraran čovjek)*. za značenje *ovako sloz. glagola isp.* proigrati se II 2.

prokaljūzati se, žāmi se, v. r. *pf.* sich ein wenig in der Pflanze wälzen, robitor paulum in palude. Rj. pro-kaljužati se (*malo*), *procaljati se u kaljuži*. v. *impf.* kaljužati se.

Prōkāp, m. (st.) in der Anekdote ein Mannsname, mit Beziehung auf prokapati (durchträufeln). Rj. u priporijeci *ime muško, a misti se na značenje glagola prokapati*.

prōkapati, prōkapljē, v. *pf.* durchträufeln, stillo per—. Rj. pro-kapati. *vidi* pokapati 3. v. *impf.* prokapljivati. — *Roni suze niz bijelo lice, te je bratu lice pokapala. 'Droni maji, ognjem sagoreli! a kade mi brže prokapaste?' 'Nisu tvoji dvori prokapali, no su suze Jelice sestrice'*. Npj. 2, 461. *Što ragjaše od jad-nijeh Srba, sad s' u mene raspale plamovi, samo bi mi suze prokapale*. 4, 52.

prōkapljivānje, n. das Durchträufeln, stillatio per—. Rj. *verb.* od prokapljivati. *stanje koje biva, kad prokapljuje n. p. kiša*.

prōkapljivati, prōkapljivē, v. *impf.* n. p. kiša, traufeln, stillo. Rj. pro-kapljivati. v. *impf.* prosti kapa-ti. v. *pf.* prokapati. — *Pokapljiva kuća, kroz koju kaplje, koja prokapljuje*. Rj. 529b (*isp.* prokisivati). *Kad kišu hoće da udari, najprije počne prokapljivati*. Posl. 117.

prōkarati, prōkārām, v. *pf.* ein wenig ausschelten, incroppo paululum. Rj. pro-karati (*malo*). *vidi* pokarati 1. v. *impf.* karati. — *Mladen Miloša prokara i prosvetuje, i on mu se obreče, da će . . .* Miloš 49.

prōkasati, sām, v. *pf.* Rj. pro-kasati. v. *impf.* prokasivati. — *1) vorbeitraben, equo praeterrehi*. Rj. *mimo . . . ili kroz . . .* — *2) ein wenig traben, paululum equo rehi*. Rj. (*malo*).

prōkasivānje, n. das Vorbeitraben, praeterrectio. Rj. *verb.* od prokasivati. *radnja kojom tko prokasuje*. dem. prokasivānje

prōkasivati, prōkasujēm, v. *impf.* vorbeitraben, praeterrehi equo. Rj. pro-kasivati, *mimo . . . ili kroz . . .*

v. *impf.* prosti kasati. dem. prokasivati. v. *pf.* prokasati.

prōkaskivānje, n. dem. od prokasivānje. Rj. *prōkaskivati, prōkaskujēm, dem. od prokasivati*. Rj. v. *impf.* pro-kaskivati, *prosti* kaskati.

prōkašljati se, šljēm se, v. r. *pf.* ein wenig husten, tussio paululum. Rj. pro-kašljati se (*malo*). v. *impf.* prosti kašljati. — *Prokašlja se nekoliko puta ispod kule Glumica Osman-age*. Npj. 3, 97. *Kad čuje za njih (za Crnogorce) što cari i banovi zборе, prokašlje se i poče da zbori*. 5, 551. *dkc. po Daničiću prokašljati se, prōkašljēm se*. Rad 6, 130. *isp.* iskašljati, nakāšljati se.

prōkaza, f. (u C. G.) Wassersucht, hydrops, cf. debela (t. j. bolest). Rj. nakaz, nakaza, *prokuza, nakazan; nakaziti*. Korijeni 230.

prōkázati, prōkāžēm, v. *pf.* angeben, nomen defero: *Nemoj mene Turkom da prokažeš. Tek me vojsci Turskoj ne prokaži*. Rj. pro-kazati. *vidi* prosočiti, nasočiti 2. *isp.* dokazati 2. v. *impf.* prokazivati. — *Ja sam bila u ribama, ali su njemu ribe prijatelji pa me prokažeše*. Npr. 24. *Nagje se zapisano kako je Mardohej prokuzao za dva deorantina, da gledaju da dignu ruke na cara*. Jest. 6, 2.

prōkazivānje, n. das Angeben, delatio. Rj. *verb.* od prokazivati. *radnja kojom tko prokazuje što*.

prōkazivati, prōkazujēm, v. *impf.* angeben, defero. Rj. pro-kazivati. *isp.* dokazivati 2. v. *impf.* prosti kazati. v. *pf.* prokazati. — *Prošivati se, prokazivati koješta jedan na drugoga*. Rj. 616b. *Ko dijeli s lupežem . . . čuje prokletstvo i ne prokazuje*. Prič. 29, 24.

prōkidānje, n. das Aufreißen, apertio, diruptio. Rj. *verb.* od prokidati. *radnja kojom tko prokida što*.

prōkidati, prōkidām, v. *impf.* aufreißen, dirumpo. Rj. pro-kidati n. p. čir. v. *impf.* prosti kidati. v. *pf.* prokinuti.

prōkinuti, nēm, v. *pf.* aufreißen (ein Geschwür), aperio. Rj. pro-ki(d)nuti n. p. čir. v. *impf.* prokidati. — *Tko ima čir, sam ga prokini*. DPosl. 129.

prōkisao, prōkisa, *adj.* n. p. sir, mlijeko, ein wenig sauer geworden, subacidus. Rj. pro-kisao, *pridjev* 1. od glagola prokisnuti 2, *upotrebljivan kao obični pridjev*.

prōkisivānje, n. — *1) das Durchregnen, to per-pluere. — 2) das Säuerlichwerden, subaciditudo*. Rj. *verb.* od prokisivati. *stanje koje biva, kad što prokisuje: Bezuman je sin muka ocu svojemu, i svadljivost ženina neprestano prokisivanje*. Prič. 19, 13.

prōkisivati, prōkisujē, v. *impf.* Rj. pro-kisivati. v. *impf.* prosti kisnuti. v. *pf.* prokisnuti. — *1) durchregnen, perpluit*. Rj. n. p. kuća prokisuje. *isp.* prokapljivati. — *2) sauerlich werden, subacidus reddor*. Rj. n. p. mlijeko prokisuje.

prōkisnuti, snē, v. *pf.* Rj. pro-kisnuti. v. *impf.* prokisivati. — *1) vom Regen durchsetzt werden, perpluit: prokisa kuća*. Rj. *isp.* prokapati. — *2) sauerlich werden, subacesco*. Rj. *prokise n. p. sir, mlijeko. vidu* izbućati, uzvištati, prozknuti. *isp.* prokisao.

prōklestvo, n. der Fluch, execratio: prokletstvo je na njemu, es liegt Fluch auf ihm. Rj. prokle(t)stvo. *vidi* prokletstvo, prokletav, prokletinja; haram. — *Bolje je i malo s blagosovom negli i dosta s prokletstvom*. DPosl. 8.

prōklēt, *adj.* verpfucht, diris devotus. Rj. *pridjev* II. od glagola prokleti (prokunem). — *Blažen, 2) kao mjesto proklet: do podne sam stajao u toj blaženoj komardi, dok sam oku mesa kupio*. Rj. 30b. *Prokleta gonila, f.* (u C. G.) digli na nj prokletu gonilu, t. j. ubili ga kamenjem uzevši svaki po jedan kamen i bacivši na nj, *steinigen, lapides in quem conjicere*. Rj. 607a. *Ali kako ta prokleta žena dogje k meni, malo za ova nekoliko dana ne erkoh od njezina zla*. Npr. 145. *Ako P drugu ljubi, od mene mu prosto, od Boga prokleta!* Npj. 1, 268. »Daj mi, svaća, jednu

tikvu.» »Bogme ne dam ni prokletu.« 1, 517 (= ni g'javolju = ni vrazju = ni jednu). Pa proklete prosipaše mito, da ni dadu sestru za ljubovcu. 2, 127. Angjelija ljuta i prokleta, ona planu, kako vatra živa. 2, 464. Po nebu se pogaña oblaci, a po zemlji prokleti vjetrovi. 3, 85. Mihailo Arangjic ne smijaše prokletu suda da izgovori. Jud. 9 (iudicium blasphemiae, das Urtheil der Lästerung).

prokletav, *f. vidi* proklestvo. Rj. i *syn. ondje*. za *nast. isp. klétav*.

proklétí, proklétâm, *v. pf. versluchen, diris devovo*. Rj. pro-kleti. *v. impf. proklinjati*. — Mati se njegova za to vrlo rasrdi pa ga prokune da ne umre dok... Npr. 157. Rugahu mu se (Jelisiju). A Jelisije obazre se, i videći ih prokle ih imenom Gospodnjim. Car. 11, 2, 24.

Proklétija, *f. planina* izmegju Šalje i Gusinja. Rj. **proklétija**, *f. kao prokleta četjad*: Ne dadoše naprijed stupiti, no dočeka onu proklétija, oni našu silu raščeraše. Npj. 5, 528. Predlje bi se sitna para našla da je bacim u morsku pučinu, no taj vrazji i opaki čovjek u krevate one proklétije, čuvaju ga ka' amanet neki. Šćep. mal. 163. — za *nast. isp. letija*.

proklétinja, *f. vidi* proklestvo. Rj. i *syn. ondje*. — Više ne će biti nikakve proklétinje. Otkriv. 22, 3. Kad si čuo šta sam govorio za to mjesto i za stanovnike njegove da će biti pustoš i proklétinja. Car. 11, 22, 19.

proklétnica, *f. die Versluchte, diris devota*. Rj. prokleta žena.

proklétnik, proklétnika, **proklétnják**, proklétnjáka, *m. der Versluchte, diris devotus: Do dea tebe, Bože, proklétnika*. Rj. čovjek proklet. — I tako mu proklétniku pomože krivda. Npr. 87. Hajt' otole, Božji proklétnici! gjavoli vi ponijeli dušu. Npj. 2, 127 (= od Boga prokleti; vi = vam). za *nast. isp. anatemiik i anatemiak*.

proklestvo, *n. vidi* proklestvo. Rj. i *syn. ondje*. — Te ču naručiti na se proklestvo mjesto goslova. A mati mu reče: neka prokletstvo tvoje, sine, padne na mene. Mojs. 1, 27, 12. Daču Jakova u prokletstvo i Izrailja u sramotu. Is. 43, 28.

proklići, proklíkñêm, *v. pf. uufufen, exclamo*: Ne poviče, već junak proklíče. Rj. pro-klići. *isp. polkići, pokliknuti. v. pf. je i prosti* klići, kliknuti. *v. impf. klikovati*.

prokljajati, jâm, *v. pf. hervorkeimen, progernino*. Rj. pro-kljajati. *isp. ukljijati. v. impf. kljajati*. — U ono gjubre metne se sjeme te prokljaju i nikne, pa se poslije rasađjuje. Rj. 274b.

prokljãvanje, *n. das Versluchen, exsecratio*. Rj. *verb. od* prokljajati. radnja kojom tko prokljãje što.

prokljãjati, njêm, *v. impf. versluchen, exsecror*. Rj. pro-kljajati. *v. impf. prosti* kleti. *v. pf. prokleti*. — »Vrag uzeo i ovako ribanje.« Nemoj tako, jedan čoeče, prokljãjati. Npr. 116. Iudoiču ljuto prokljãjatu: »Radoiča, dopanuo muka! Npj. 3, 358. Prokleću one koji tebe usprokljaju. Mojs. 1, 12, 3. Prokljãjãše Filistejin Davidu bogovima svojim. Sam. 1, 17, 43.

Prokljan, *m. morski konao* izmegju Skradina i Šibenika. Rj.

prokljãvanje, *n. das Durchpicken, perruptio ope rostri*. Rj. *verb. od* 1) prokljãvati, 2) prokljãvati se. — 1) radnja kojom *n. p. kokoši* prokljãvaju prozore. — 2) radnja kojom se *n. p. pilići* prokljãvaju.

1. **prokljãvati**, prokljãvãm, *v. impf. Rj. pro-kljãvati. v. impf. prosti* kljivati. *v. pf. prokljãvati*.

1) durchpicken, rostro pertundo. Rj. *n. p. kokoši* prozor prokljãvaju. — 2) sa se, *refleks. sich durchpicken, aperire sibi rostro exitum (ut faciunt pulli)*. Rj. prokljãvaju se *n. p. pilići* iz jaja.

2. **prokljãvati**, prokljãjêm, *v. pf. Rj. pro-kljãvati. v. pf. prosti* kljivati. *v. impf. prokljãvati*. — 1) durch-

picken, rostro pertundo: Kokoši mi prozor prokljãvate. Rj. — 2) sa se, *refleks. sich durchpicken, aperire sibi rostro exitum (ut faciunt pulli)*. Rj. prokljãvati se *n. p. pilići* iz jaja.

Prôko, *m. ein Mannsname (als hyp. von Prodan), nomen viri*. Rj. Pro-ko (takva hyp. kod Dako). *gen. Prôka, voc. Prôko. vidi* Proka. može biti hyp. i od Prokop. Korijeni 101. takva hyp. kod Dobro.

prôkôla, *f. ein grösserer Theil eines zerspaltenen Ganzen, portio majuscula rei diffusae, z. B. vom Kohlkopf (broccoli), vom Baumklotze*. Rj. pro-kola, kad se što proklôla, dijel od onoga, ova riječ nije ni u kakovu srodstvu sa Tal. broccoli. *isp. prokule*. — Kombost... isijee se kiseo kupus na prokole pa se skuva. Rj. 287a.

proklôlanje, *n. das Theilen in prokole, dissectio in segmenta majora*. Rj. *verb. od* prokolati. radnja kojom tko prokolata što.

prokolati, lâm, *v. impf. in* prokole theilen, dissecio in majora segmenta. Rj. pro-kolati. kao na prokole dijeliti, kalati. — Kâlati... raskoliti; tako može biti i prokola, prokolati. *isp. Korijeni* 242.

prokoměšati, šãm, *v. pf. durchbeuteln, executio*. Rj. pro-komešati. *v. impf. komešati*.

prokop, *m. der Kanal, Graben, fossa*. Rj. prokop. *isp. prokopavati* 1. vidi kanal, konao; jatak, jarak, hendek. — Tavnik, prokop ispod zemlje. Rj. 729a. Ali vodene putove ili prokope (kanale) rado grade. Priprava 17. Kad se ljudi oblijene, onda se zaranjaju oni prokopi (ili kanali). 24.

Prokop, *m. vidi* Prokoplje. Rj. ime muško Procopius. hyp. Proka, Proko.

prokopati, pãm, *v. pf. Rj. pro-kopati. Daničić misli da je akc. prokôpati, prokopãm. Rad* 6, 119. — 1) durchgraben, perfodio. Rj. *v. impf. prokopavati*. — Dovedi mi dugonoktu drugu, da prokopu na vratilu trubu. Rj. 73b. Bego jednom noć prokopa grad od Save, pak se polako izvuče, i uteče u Bosnu. Danica 3, 142. Na oči njihove prokopaj zid. Jezek. 12, 5. — 2) erkundschaften, exploro. Rj. kao uhodeći propitati, pronući.

prokopãvanje, *n. das Durchgraben, perfossio*. Rj. *verb. od* prokopavati. radnja kojom tko prokopava *n. p. kuću*.

prokopãvati, prokopãvãm, *v. impf. durchgraben, perfodio*. Rj. pro-kopavati. *v. impf. prosti* kopati. *v. pf. prokopati*. — Prokopavaju po mraku kuće, koje obdan sebi zabilježe. Jov 24, 16.

Prokoplje, *n. (u Šapcu) das Fest des h. Procopius, dies S. Procopio festus*. Rj. dan sv. Prokopa. za *nast. isp. Ivanje, Lućinje, Stjepanje*.

prokopujeti, prokopũm, *v. pf. abschnelzen (vom Abliegen der reifen Wassermelone), liquescere*. Rj. prokopujeti. *v. impf. kopujeti. prokopui n. p. lubenica kad dospije pa se ostavi*. — Trebeviju, više Sarajeva! na tebe su pala tri snijega... na sred tebe malo prokopnjeto. Herc. 111 (malo nestalo snijega).

prokopsati, prokopšêm, *v. pf. (u vojv.) (περοσπί, Portgang) gut fortkommen, erschieren, succedat mihi ex animo*: Prokopsao kao Turski car na Senti (1697 godine. Posl. 263). Rj. pro-kopsati, kao dobro proći. drukčije se ovaj glagol ne naziva.

prokoriti, prokorim, *v. pf. pro-koriti koga, kao malo prokoriti, ukoriti ga. v. impf. koriti*. — A tako mi nikoga do Boga! ne ćeš s mene biti prokorenu. Npj. 2, 602.

prokôsiti, prokôsãm, *v. pf. einem Fleck abmahen, cemento locum*. Rj. pro-kositi. *v. impf. kositi*.

prokrasti se, prokrádêm se, *v. r. pf. pro-krasti se, kao krudinice proći. v. impf. krasti se*. — Kroz Tursku se vojsku prokradite, pa idite u Runjanske bašče. Npj. 4, 255. Kad vide, da ih narod opkoli sa svoju strana, onda se Dobrinjac nekako prokrade sa svojim pisarom, te uteče. Miloš 178.

prokrčiti, prokrčēm, v. pf. n. p. put, die Bahn brechen, riam aperio, facio: hajde ti najprije te prokrči! Rj. pro-krčiti. v. impf. krčiti. — Jesmo li onda Srbija pokorili i put u Biograd prokrčili? Sovj. 44.

prokrēsati, prokrēšēm, v. pf. pro-kresati, krešiti prosjēti: Vakati, dajō, podizati vojsku, popaliti po gori čarlake, prokrēsati pute na Kotare. HNpj. 3, 285.

prokrēti se, prokrēt se, v. r. pf. kome šta, (u Srijemu) gelūsten, collibet. Rj. pro-krēti se. v. impf. krēti (u istoč. gororu) u krajerima gdje se glas h u gororu pretrara u k. vidi prohtjeti se.

prokupati, kām, v. pf. cinu wenig kochen, paululum coquo. Rj. pro-kuhati (malo). vidi prokupati. v. impf. kuhati.

prokukati, kām, v. pf. Rj. pro-kukati. v. impf. kukati. — 1) anfangen zu klagē, exululo. Rj. početi kukati. — Ak' uteče sjutra iz torina, na njega će bule prokukati. Npj. 4, 509. U petak će majke prokukati. 5, 381. — 2) ein wenig klagē, paululum lamentor. Rj. (malo). — 3) klagend vorbeigehen, ululans praetero. Rj. kukajući proći.

prokule, (u Dubr.) vidi kaulin. Rj. f. pl. vidi i brokule, der Blumenkol, brassica botrytis Linn. — od Val. bróceolo (klica od zelja).

prokuljati, ljā, v. pf. vidi pokuljati. Rj. pro-kuljati. prokuljše pēle iz košnice; prokuljše mu crjera (n. p. na ranu). v. impf. kuljati.

prokunjati, prokūnjām, v. pf. cinu wenig nicken (vor Schläfrigkeit), paululum nuto. Rj. pro-kunjati (malo od drizjema). v. impf. kunjati.

prokupati se, prokūpām (pljēm) se, v. r. pf. sich cinu wenig baden, lavar paululum. Rj. pro-kupati se (malo). v. impf. kupati se. — Dogju na more i stanu da se kupaju. Pošto se malo prokupaju, onda reče . . . Npr. 91.

prokuplje, n.: U Prokuplju gradu bijelome, onjeje bješe stari Jug-Bogdane. Rj.

prokūrvati se, vām se, v. r. pf. zur Hure, zum Hurer werden, cavalo moechus aut moecha. Rj. prokurvati se, postati kurva ili kurvar. za značenje oruko sloz. glagola isp. proigrati se II 2. v. impf. kurvati se. — Sodom i Gomor, koji su se prokurvali, postaviše se za ugled i muče se u vječnom ognju. Jud 7. Nemoj skvrniti kēeri svoje puštajući je da se kurva, da se ne bi zemlja prokurvala. Mojs. III. 19, 29.

prokušati, šām, v. pf. ausholen, sondiren, experiri. Rj. pro-kušati. isp. ugledati, i syn. ondje. v. impf. kušati.

prokupati, vām, vidi prokuhati. Rj. v. pf. prokupati (malo). v. impf. kupati. u krajerima gdje se glas h u gororu pretrara u v.

prolagati, prolašēm, v. pf. Rj. pro-lagati. v. impf. lagati. — 1) eine Weile lügen, mentior. Rj. kao lažuci provesti, probaviti vrijeme. — 2) sa se, reflex. cinu lagner werden, fio mendar. Rj. postati laža. za značenje oruko sloz. glagola isp. proigrati se II 2.

prolamanje, n. das Durchbrechen, perruptio. Rj. verb. od 1) prolamati. 2) prolamati se. — 1) radnja kojom tko prolama što. — 2) stanje koje biva, kad se što prolama.

prolamati, prolašēm, v. impf. Rj. pro-lamati. v. impf. prosti lomiti. v. pf. prolomiti. — 1) durchbrechen, perruptio. Rj. — Knjaže vuče dva topa ubojna . . . te prolamaju Perkočere kale, a razgoni Arbanasku vojsku. Npj. 5, 220 (prolamaju dijalektički mj. prolama) — 2) sa se, reflex. bersten, rumpi: Sliha grmi, zemlja se prolama. Grmi puška, Čevo se prolama. Rj. — Narod ostupaše s njegovog groba s velikom zalosću i plačom. s kukanjem, da se sre gore prolamahu od velikog jaoka. Npj. 5, 453.

prolaz, m. pro-laz. vidi prolazak 1. — Na ovom

su putu u Srbiji dva tijesna prolaza, koji se zovu Duboko veliko i Duboko malo. Danica 2, 52.

prolazak, prolaška, m. Rj. pro-lazak. isp. prolaziti. — 1) der Durchgang, transitus. Rj. vidi prolaz. — Pod jednu pustinju, gje nikome tuda prolazak ne bijaše. Npr. 251. Po njemu ću ti poslati novaca, da ti se magju u prolasku kroz Turske oblasti. Zlos. 105. Jedite hitno, jer je prolazak Gospodnji. Mojs. II. 12, 11. — 2) vidi progja. Rj. isp. prolaziti 3, proći 3. isp. i prodaja. — To je znak da je ovoj knjizi bio dobar prolazak. Nov. Srb. 1817, 765.

prolaziti, zim, v. impf. Rj. pro-laziti. vidi prohibiti. v. pf. proći. — 1) vorbeigehen, praetero. Rj. vidi pasavati. — Dogje u jedno selo, i prolazeći kroza nj čuje sa sviju strana pevanku i veselje. Npr. 89. Prolazeći jedna babu onom gorom naigje na gjevoju. 261. Prolazi kao mimo Tursko grobje. (Ne će ni da pogleda na-). Posl. 264. Nemojte me prolaziti, moga dara pronositi. Npj. 1, 138. Svi svatovi s mirom prolazili. 3, 2. Iz kuća pored kojih prolaze iznose im se zdravice. Kov. 61. Prolazeći zemlju Judinu sabraše Levite. Dnev. II. 23, 2. Ko je Bog kao ti? koji prašta bezakonje i prolazi prijestupe ostatku od nasljedstva svojega. Mih. 7, 18. Znameniti pokret, koji u to vrijeme prolazaše po svemu narodu našemu. Rad 5, 191. — 2) vergehen, desino, praetero. — Onako bi dvor Turski mogao reći, da Srbi razvlače samo da prolazi vreme, dok i zima prispe. Miloš 123. u orom značenju prolaziti kao glagol prolazan; Ona će se u crno zaviti, i crne će dane prolaziti. Npj. 5, 436. — 3) gehen, abgehen (von der Waare), dividendi. Rj. prolazi n. p. roba dobro, 1. j. prodaje se dobro. isp. proći 3, prolazak 2. — U čoravoj zemlji i sakati koji prolaze. Posl. 338.

prolaženje, n. Rj. verb. od prolaziti. — 1) radnja kojom tko prolazi n. p. kroz selo (das Vorbeigehen, praeterio. Rj.). vidi pasavanje. — 2) stanje koje biva kad prolazi n. p. vrijeme (das Vergeben, Aufhören, finis. Rj.). — 3) stanje koje biva, kad n. p. roba (dobro) prolazi (der [gute] Abgang der Waare, venditio facilis. Rj.).

proletjeti, prolētim, v. pf. Rj. pro-letjeti. v. impf. pro-letjeti. — 1) vorbeistiegen, praetervolo. Rj. pro-letjeti mimo . . . — Proletje tieu iznad mene. Rj. 227b. — 2) durchfliegen, pervolo. Rj. — Kako zvjezda preko vedra neba kroz hiljadu proleće svatova. Npj. 2, 602. Onako četvoronoške proleti po sobi dva tri put i tamo i amo. Danica 2, 130. Tokatlijč ranjen proleti kroz prvu zasedu na atu. Miloš 76.

prolijet, m. vidi vjetrošnjak. Rj. pro-lijet, koji mnogo proljeće kojekuda. vidi i letija, opterka. isp. letipas, i syn. ondje.

prolijetanje, n. das Durch-, Vorbeistiegen, praetervolatio, pervolatio. Rj. verb. od prolijetati. radnja kojom što proljeće.

prolijetati, proliječēm, v. impf. Rj. pro-lijetati. v. impf. prosti letjeti. v. pf. proletjeti. — 1) vorbeistiegen, praetervolo. Rj. prolijetati mimo . . . — U čjetinju munje sijevaju, na Jabučju orli proljeću. Npj. 4, 176. — 2) durchfliegen, pervolo. Rj. prolijetati n. p. preko ravna polja.

prolijetanje, n. vidi proljevanje. Rj. vidi i prolivanje.

prolijevati, prolijevām, v. impf. vidi proljevat: S večer vodu prolijeva. Rj. pro-lijevati. vidi i proliivati. v. impf. prosti ljevati, liti. v. pf. proliti. — One glave . . . počē svaka suze prolijevati. Npr. 101. sa se, pass.: Nož sijeva, krv se prolijeva. Kako tade, tako i danase. Npj. 4, 330.

prolisina, f. čelava mjesta na glavi zovu prolisinom. »Od šta su tebi tolike prolisine na glavi.« U glavici među gorom i kamenjem ravna mjesta, koja ili se oru ili kose, zovu takogjer prolisinom. J. Bogdanović. pro-lisina. drugoj je polu osa. lisa; značenje (korijenu)

guliti, oguljenu biti *prelazi u bijeliti* se: lisa, lisast. Korijeni 187.

prolistati, stān, v. pf. *Laub bekommen, frondesco*: prolistala gora, šuma. Rj. pro-listati, početi listati. v. impf. listati.

prōliti, prōlījēm, v. pf. Rj. pro-liti. v. impf. proljevati, prolivati, proljevati. — **I. 1)** vodu, krv, suze, *hervergiessen, effundo*. Rj. — Kome nije popito, a ono mu je *prolilo*. Posl. 147. Čupić Stojan *groznie suze proli*. Npj. 4, 181. *Prolije čitavu rijeku suza*. Danica 2, 138. *Krv pravedna što je prolivena na zemlji*. Mat. 23, 35. *isp. proliven*. — **2)** *den Durchfall bekommen, alvo sum soluta*. Rj. *isp. ozlotrbiti se*. — **II.** *sa se, refleks.* — **1)** *ausfliessen, diffundi*. Rj. — *Vino ti se na rane protilo!* Npj. 4, 311. — **2)** *zvijezda se na nebu proli*, cf. *prosuti se*. Rj.

prolivānje, n. (zap.) *vidi* proljevanje. Rj. *vidi i* proljevanje.

prolivati, prōlivām, (zap.) *vidi* proljevati. Rj. v. impf. pro-livati, *i u istočnom i južnom govoru. vidi i* proljevati. *isp. v. impf. prosti* lijevati. livati, ljevati. v. pf. proliti. — *Devojka careva tužna, suze proliva*, pa je čoban teši. Npr. 48. *Suze proliva duša moja od tuge, okrijepi me po riječi svojoj*. Ps. 119, 28.

proliven, prolivēna, adj. n. p. čovjek, žena, *geschwätzig, der nicht schweigen kann, qui loquitur tacenda*. Rj. *brbljav, koji ne može da šuti, nego sve namah kazuje*. — *part. praet. pass. od* proliti.

prolizati, prōlīžēm, v. pf. Rj. pro-lizati. v. impf. prolizivati. — **1)** *durchlecken, perlumbo*. Rj. što. — **2)** *sa se, refleks. durchgerieben werden, deteror*. Rj. *proliže se n. p. čoha*.

prolizine, f. pl. ona mjesta gdje se voda ne sledi. a i na čosi n. p. gdje se omasti. Rj. *pro-lizine n. p. na čosi gdje se proliže. isp. prolizati se*.

prolizivānje, n. *das Durchlecken, perlambitio*. Rj. *verb. od 1) prolizivati, 2) prolizivati se*. — **1)** *radnja kojom tko prolizuje što*. — **2)** *stanje koje biva, kad se prolizuje n. p. čoha*.

prolizivati, prolizujēm, v. impf. Rj. pro-lizivati. v. impf. prosti lizati. v. pf. prolizati. — **1)** *durchlecken, perlumbo*. Rj. što. — **2)** *sa se, refleks. prolizuje se, v. r. impf. sich durchreiben, deteri*. Rj. *prolizuje se n. p. čoha*.

Prōlog, m. planina u Dalmaciji iznegju Sinja i Lajevna, koja se zove i *Kamišnica*; i kod Vrgorca jedna se planina zove *Prolog*. Rj. *vidi i* Prologa.

Prōloga, f. *vidi* Prolog: *Pred nama je Prologa planina*. Rj.

prōlokati, prōločēm, v. pf. voda zemlju, *das Wasser hat durchgefressen, perrodo*. Rj. *pro-lokati. v. impf. prosti* lokati.

Prōlom, m. planina u Dalmaciji: *U Prolomu visokoj planini*. Rj.

prōlom, m. pro-lom. *isp. prolomiti (i se). gdje se što prolomilo*. — *Solomon gragjaše Milon i zuzijivāše prolom gradu Davida oca svojega*. Car. I. 11, 27. *Momei kao širokim prolomom naviru, i navaljuju preko razvalina*. Jov 30, 14. *Vidjeste da je mnogo proloma na gradu Davidovu*. Is. 22, 9 (*scissurae civitatis, die Risse der Stadt*). *Ne izlazite na prolome, i ne ogradjujete doma Izrailjeva da bi se održao u boju*. Jezek. 13, 5. *Dovedu ga (vojnika), i zapovede da zavuče ruku u onaj prolom kase*. Megj. 292.

prolōmiti, prōlomīm, v. pf. Rj. pro-lomiti. v. impf. prolamati. — **1)** *durchbrechen, perrumpo*. Rj. — *Dobro ga je Turčin pogodio; prolomi mu toke na prsima*. Npj. 4, 404. *U koje se najbolje uzdaše, da će njemu prolomiti pute i osvojiti na Kosovu kule*. 5, 247. — **2)** *sa se, refleks. prōlomī se n. p. nebo, tavan, bersten, rumpor*. Rj. — *Gjan, kao debela daska odozdo preko dna u velike kace (da se ne bi dno prolomilo)*. Rj. 147b. *A sitan se oganj prolomio, jer svatovi ate otkoše*. HNpj. 3, 266. *Puče puška, k'o grom od nebesa,*

svi se pusli luzi prolomiše. Npj. 4, 333 (*za ovaj primjer isp. kod prolamati se primjer iz* Npj. 5, 453).

Prōloškī, adj. što pripada *Prologu*: *Što je godir u Prologu sniga, sve se ono u Četinu sliva; a kako je jadna riba živa od onoga Prološkoga sniga!* Npj. I, 593.

prōlūpati, prōlūpām, v. pf. Rj. pro-lupati. v. impf. prosti lupati. — **1)** *ein wenig klopfen, pertundo patumper*. Rj. (*mulo*). — **2)** *sa se, refleks. sich die Hörner abstossen, consipisco*. Rj. *kao dozvati se, opametiti se*.

prōljeće, n. *der Frühling, ver, cf. premaljeće*. Rj. *pro-ljeće. drugoj je poli osu. u ljeto. vidi i* protuljeće. — *Proljeće nastaje 9. Marta. Danica I, XIX. Na proljeće moram otići u Srbiju*. Glas. 63, 153.

prōljēpsati se, šām se, v. r. pf. *vidi* uljepšati se. Rj. *pro-ljepšati se, ljepši postati. v. impf. ljepšati*.

prōljetnī, adj. *Frühlings-, vernus*: *Proljetni se dan nose do podne*. Rj. *što pripada proljeću. vidi* premaljetni. — *Lijepa je, ljepša biva ne može... kao da je do podne uzrasla prema lihom suncu proljetnome*. Npj. 3, 513.

prōljetōs, prōljetōske, im (*verricheuen*) *Frühling, vere (hoe fruit)*. Rj. *pro-ljetos, pro-ljetos-ke (= proljeće ovo). isp. sč (ovaj) i ke (dodatuk)*. — *Tri puta me lani pogledao, a proljetos okom namignuo*. Here. 124. *Ja sam se proljetos u Karloveima o tome razgovarao s nekolicinom od učenijeh Srba*. Pis. 34.

prōljetosnī, adj. *vom heurigen Frühling, vernus, vere elapso (natus)*. Rj. *što je od proljetos*.

prōlječ, m. (st.) *das Vergiessen, profusio*: *Bez proljeva krvi od Srbina. Rj. pro-ljev. vidi* prosuće. *isp. proljevauje i; krvoproliće*. — *Poslije žestokoga boja i proljeva krvi s obje strane obladaju šancem*. Sovj. 41.

prōlječvānje, n. Rj. *verb. od I. proljevati, II. proljevati se. vidi* proljevanje. *prolivanje*. — **I. 1)** *radnja kojom tko proljeva što, n. p. vodu (das Ausschütten, profusio, effusio. Rj.)*. — **2)** *stanje koje biva, kad tko proljeva (der Durchfall, alvo soluta. Rj.)*, *vidi* otvor. protoč, sračka. — **II.** *stanje koje biva, kad se što proljeva*.

prōlječvati, vām, v. impf. Rj. pro-ljevati. *vidi* proljevati, prolivati. v. impf. prosti ljevati, liti. v. pf. proliti. — **I. 1)** *ausgiessen, effundo*. Rj. — *Gleda knjigu Koprivica Vuče, a proljeva suze od očiju*. Npj. 4, 14. *Njihove su noge brze da proljevaju krv*. Rim. 3, 15. *Skupiše se u Mispu, i erpući rodu proljevaše pred Gospodom, i postiše*. Sam. I. 7, 6. — **2)** *proljeva, Durchfall haben, alvo esse soluta. Rj. kad se tko ozlotrbi, on proljeva, t. j. tjera ga na polje*. — **II.** *sa se, refleks. prōlječvā se, v. r. impf. ausfliessen, effluo. Rj. n. p. voda*.

prōmāči, prōmaknēm, v. pf. *vidi* promći. Rj. *vidi i* promaknuti. *pro-mači, durchgehen, permco. isp. prominuti, proći. v. pf. je i prosti* maći, maknuti. v. impf. promicati. — *Trostruke ga suze promaknule*. Rj. 609a. *Promak'io je među megje*. DPost. 103.

prōmahā, f. *die Zugluft, perstatus*. Rj. *vidi* promaja. *pro-maha. isp. promahuje, promahine (rjetar)*.

prōmahivānje, n. *das Durchwehen, perflatio*. Rj. *verb. od* promahivati, *koje vidi*.

prōmahivati, prōmahujēm, v. impf. *durchwehen*. Rj. *pro-mahivati, rjetar promahuje (što). v. impf. prosti* mahati. v. pf. promahnuti.

prōmahnuti, prōmahnēm. — **1)** v. pf. *durchwehen, perflto*: *iznesi haljine na polje, neka ih promahne rjetar*. Rj. *pro-mahnuti. v. impf. promahivati*. — **2)** *promānuti se, prōmānēm se. vidi* promahnuti se. Rj. 609a.

prōmaja, f. *vidi* promaha. Rj. *pro-maja. u krajevima gdje se glas h u govoru pretvara u glas j*. — *Vrata i prozori širom otvoreni. Promaja bješe jaka... Kad ta promaja probije kroza sobu, može čovek zapetsti a da i ne oseti*. Zlos. 285.

promaknuti, *pròmaknêm*, *vidi* *promaći*. Rj. v. *pf.* *pro-maknuti*. *vidi* *i* *promaći*. v. *impf.* *promićati*.

promālānje, n. *das Durchstecken, trajectio*. Rj. *verb.* od *promalati*. *radnja* *kojom* *tko* *promala* *što*.

promālāti, *pròmālām*, v. *impf.* *durchstecken, trajectio*. Rj. *pro-malati* n. p. *glavu* *kroz* *prozor*. v. *pf.* *promoliti*.

promāriti, *rīm*, v. *pf.* (u C. G.) *prema* *vatri* *malo* *prigrjajati*, *ein wenig aufgehen lassen* (z. B. *Wachs beim Feuer*) *ef.* *mērati*. Rj. *pro-mariti* n. p. *vosak*. *glagol* *oraj* *dolazi* *samo* *kao* *složen*. *isp.* *māriti*.

prōmašānje, n. *das Fehlen*. (im Schusse, Wurfe), *aberratio* (in jactu). Rj. *verb.* od *promašati*, *koje* *vidi*.

prōmašāti, *šām*, v. *impf.* *verfehlen* (im Schiessen, Werfen), *nicht treffen, aberrare* in jactu. Rj. *pro-mašati*, *ne* *zgagjati* n. p. *mećući* *pušku*, *bacajući* *se* *čim*. v. *impf.* *prošti* *isp.* *mašati* *se*. v. *pf.* *promašiti*.

— *Žena* *uvrazila* *konac* *u* *iglu* . . . *sve* *promašala* *mimo* *ušice* *iglenr*. *Posl.* 178. *Bikovi* *njihovi* *skaču*, *i* *ne* *promašaju*; *krave* *njihove* *tele* *se*, *i* *ne* *jalove* *se*. *Jov* 21, 10.

prōmašāti, *šim*, v. *pf.* *nicht treffen, verfehlen* (im Schusse), *aberro* in jactu: *promašio* *i* *promašio* *ga*. Rj. *pro-mašiti*, *ne* *zgoditi* n. p. *mećući* *pušku*, *bacajući* *se* *čim*. *vidi* *minuti* 4. v. *impf.* *promašati* — *Što* *bi* *Stanko* *Turak* *promašio*, *dočekuje* *Latković* *Jovane*. *Npj.* 4, 190. *Zemlji* *padaj*, *pušci* *oganj* *daji*, *jer* *ti* *muškom* *promašiti* *ne* *čes*. 4, 284.

prōmātrānje, n. *verb.* od *promatrati*. *radnja* *kojom* *tko* *promatra* *što*.

prōmātrāti, *prōmātrām*, v. *impf.* *animò* *perpendere, mente agitare*. *Stulli*, *motreći* *pregledati* *što*, *očinu* *ili* *umom* (*promišljati*). v. *pf.* *promotriti*. — *Sa* *sviju* *sam* *je* *strana* *promatrao*, *pa* *mi* *se* *svikla*. *J.* *Bogdanović*.

prōmēci, *prōmkēcm*, v. *pf.* *durchgehen, permeo, cf.* *promaći*. *Momće* *mi* *promēce* *kroz* *selo*. Rj. *vidi* *i* *promaknuti*. *pro-mēci*, *za* *neumetnutu* *a* *isp.* *namēci*, *omēci*, *zamēci*. v. *impf.* *promićati*. — *sa* *se*, *pass.*: *Jer* *se* *od* *vas* *promēce* *riječ* *Gospodnja* *ne* *samo* *u* *Mačedoniji*, *nego* *i* *u* *svako* *mjesto* *izigje* *vjera* *vaša* *u* *Boga*. *Šol.* I, 1, 8.

prōmēčūran, *prōmēčūrna*, *adj.* *koji* *se* *promēce*, *geschäftig, industrius*. Rj. *isp.* *prometati* *se*. *vidi* *prometan*, *provrtan*.

prōmēškōljiti *se*, *ljīm* *se*, v. r. *pf.* *pro-meškōljiti* *se*, *početi* *meškōljiti* *se*, *učiniti* *malo* *ono* *što* *znači* *meškōljenje*: *Dremovno* *gledaše* . . . *U* *jedan* *mah* *malno* *se* *promēškōlji*, *i* *preko* *lica* *mu* *prečete* *kao* *lagani* *osmejak*. *Zim.* 88.

prōmētalo, n. *was durchgeworfen wird, quod trahitur*: *Čunak* *vidi*, *pa* *se* *čudi*: *kakvo* *je* *ono* *prometalo*. Rj. *isp.* *prometati*. — *riječ* *s* *takim* *nast.* *kod* *bučkalu*.

prōmētān, *prōmētāna*, *adj.* *da*, *on* *ti* *je* *u* *svačem* *prometan* *ček*. *J.* *Bogdanović*. *koji* *se* *umije* *prometati*; *geschäftig, industrius*. *vidi* *promēčuran*, *provrtan*.

prōmētānje, n. Rj. *verb.* od I. *prometati*, II. *prometati* *se*. — I. *radnja* *kojom* *tko* *promēce* *što* (*das* *Uebersetzen, von einem Orte* *zum* *andern, translatio, transpositio*. Rj.). — II. I) *radnja* *kojom* *se* *tko* *promēce* *radeći* *svaštu* (*das* *Rühren, Geschäftigsein, agitatio*. Rj.). — 2) *radnja* *kojom* *se* *tko* *promēce* *n.* *p.* *kroz* *ponjavu* (*das* *Setzen* *durch* —, *positio* *per* — Rj.).

prōmētāti, *prōmēčēcm*, v. *impf.* Rj. *pro-metati*. v. *impf.* *prošti* *metati*. v. *pf.* *prometnuti*. — I. *durchwerfen, trajectio*. Rj. *metati* *što* *kroz* —, *ili* *metati* *s* *jednoga* *mjestu* *na* *drugo*. — II. *sa* *se*, *refleks.* Rj. — I) *sich* *ridren, geschäftig sein, agitari, moveri, agere*. Rj. — *Provrtan*, *koji* *se* *promēce* *radeći* *svaštu*. Rj. 609b. *Promēčuran*, *koji* *se* *promēce*. Rj. 609b. *Bio* *nekakav* *siromah* *čovek*, *koji* *se* *svakojako* *prometuo*, *pa* *najposve* *nabere* *vreću* *malhovine* *i* *metnuvši* *odozgo* *malo* *vune* *ponese* *na* *vašar* *da* *proda* *sve* *mesto* *vune* *s* *vrećom* *zajedno*. *Npr.* 168. *On* *se* *stade* *svuda* *pro-*

metati, *dok* *sastavi* *Srijemske* *volove* . . . *i* *bijele* *groše* *i* *dukate*. *Npr.* 3, 401. *Promēčući* *se* *kojekako* *stane* *trgovati* *svinjama*. *Miloš* 44. — 2) *Promēce* *se* *kao* *hodža* *kroz* *ponjavu* (*Posl.* 264). Rj. — *Pripovijeda* *se* *da* *je* *Nasradin-hodžu* *karala* *žena* *da* *ne* *sjedi* *besposlen*, *nego* *da* *se* *promēce*, *t. j.* *da* *radi* *što*; *hodža* *pak* *razumijevši* *to* *(po* *svoj* *prilici* *navalice)* *sa* *svim* *drukčije*, *razapne* *ponjavu* *u* *avliju* *pa* *prorezavši* *je*, *stane* *skakati* *kroza* *nju* *i* *tamo* *i* *amo*. *Posl.* 264.

prōmetnuti, *tnēm*, v. *pf.* Rj. *pro-metnuti*. v. *pf.* *je* *i* *prošti* *metnuti*. v. *impf.* *prometati*. — I. I) *durchwerfen, trajectio*. Rj. *cf.* *provrci*, *provrgnuti*. Rj.³ *prometnuti* *što* *kroz* —, *ili* *prometnuti* *što*, *kao* *metnuti* *s* *jednoga* *mjestu* *na* *drugo*. *isp.* *prometati*. — *Car* *carici* *muško* *čedo* *dade*, *a* *carica* *čedo* *prihvatila* . . . *odnese* *ga* *u* *gospodske* *dvore*, *prometnu* *ga* *kroz* *nedra* *svrlena*, *da* *b'* *se* *dete* *od* *srca* *navalo*. *Npj.* 2, 157. — 2) *vidi* *provrci*; *verwandeln, mutare*: *Ovo* *je* *bila* *jedna* *gjevojka* *koju* *je* *baba* *zauagijala* *bila* *i* *u* *ticu* *prometnula*. *Npr.* 221. — II. *sa* *se*, *refleks.* — I) *sich* *versetzen, se* *transferre*. Rj. *prometnuti* *se* *kroz* —, *ili* *prometnuti* *se* *s* *jednoga* *mjestu* *na* *drugo*. *isp.* *prometnuti* I I. — 2) *sich* *verwandeln, mutari*. Rj. *isp.* *prometnuti* 12. — a) *Prometnu* *mi* *se* *ona* *šenicu*: *sve* *nikoše* *bukve* *i* *jele*. *Npr.* 165. — b) *vidi* *proturiti* *se* 2, *provrci* *se*, *stvoriti* *se*. — aa) *prometne* *se* *ko* *što*: *U* *oni* *isti* *čas* *ona* *se* (*kći*) *prometnu* *oreu*, *i* *poče* *kroz* *kuću* *blejati*. *Npr.* 116. *Kraljev* *sin* *dohvativši* *se* *ove* *tice* . . . *i* *ljubeći* *je* *prometnu* *mu* *se* *najljepšu* *gjevojku*. 221. — bb) *prometne* *se* *ko* *u* *što*: *Sila* *mladića* *u* *jugnjad* *se* *prometnula*. *Npr.* 101. *Nego* *ti* *se* *molim* *da* *se* *ti* *opet* *prometneš* *u* *struk* *bosioka*. 260. *Tako* *mi* *se* *rino* *na* *kršno* *ime* *u* *krv* *ne* *prometnulo!* *Posl.* 304. *Uzmi* *štap* *svoj*, *i* *baci* *ga* *pred* *Faraona*; *te* *će* *se* *prometnuti* *u* *zmiju*. *Mojs.* II, 7, 9. — c) *prometne* *se* *ko* *čim*: *Ah* *da* *mi* *se* *burom* *prometnuti*. Rj. 609b. *Zalosna* *zlatnokosa* . . . *na* *jedan* *put* *se* *prometnu* *gjevojkom*. *Npr.* 260.

prōmēzgrāti, *zgrām*, v. *pf.* *den* *Saft* *bekommen* (*von den* *Bäumen*), *redit* *succus* *arboribus*. Rj. *promezgra* *drvo*, *kud* *se* *mezgra* *u* *njega* *pokaže*. v. *impf.* *smezgrati*.

prōmēčūnje, n. *verb.* od *promićati*. Rj.

prōmēčūti, *prōmēčēcm*, v. *impf.* Rj. *pro-mićati*. v. *pf.* *promaći*, *promaknuti*, *promēci*. — I) *šta* *promēčēš* *tuda?* *promiču* *ljudi* *kroz* *šumu*, *durchgehen, permeo*. Rj. *kao* *prohoditi*, *prolaziti*. — *Promēce* *kroz* *svaka* *vrata*. *DPosl.* 103. *A* *na* *skelu*, *prohodo* *li* *Turci* . . . *Ali* *Turci* *careve* *ičage*, *a'* *promiču* *nu* *skelu* *Jomenu*. *Npj.* 4, 280. — 2) *promiče* *kiša*, *snijeg*, *anfingen* *zu* *regnen, schneien, cadere* *incipio*. Rj. *kud* *počinje* *padati* *kiša*, *snijeg*. *vidi* *propadati* 3. — *Ljuti* *se* *zima* (*kad* *na* *velikoj* *zimi* *promiče* *snijeg*, *a* *od* *zime* *ne* *može* *dobro* *da* *udari*). Rj. 339b.

prōmijēniti, *prōmijēnīm*, v. *pf.* Rj. *pro-mijeniti*. v. *impf.* *promjenjivati*. — I. I) *vertauschen, permuto*. Rj. *vidi* *razmijeniti*, *trampiti*. n. p. *da* *promijenimo* *konje*, *t. j.* *daj* *ti* *meni* *troga* *a* *ja* *ću* *tebi* *dati* *moga*. — *Ona* *rodivši* *djevojku* *promijeni* *je* *s* *Cigankom* *za* *muško* *dijete*. Rj. 100a. *Negleduša* *pazariti*, *t. j.* *promijeniti* *s* *kim* *jednu* *stvar* *za* *drugu* *ne* *gledajući*. Rj. 414a. *Tu* *čemo* *se*, *bane*, *sastanuti* *i* *mi* *naše* *roblje* *promijeniti*. *Npj.* 3, 417. — 2) *verwechseln, permuto*. Rj. *kao* *metnuti* *mjesto* *pregjašnjega* *što* *drugo*, *ili* *učiniti* *da* *bude* *drukčije*. — *Prerušiti*, *promijeniti* *ruho*. Rj. 579b. *Mi* *promenismo* *tolike* *čobane*, *pa* *kojigod* *izigje*, *ni* *jedan* *se* *ne* *vratu*. *Npr.* 48. *Živ* *i* *zdrav* *derao*, *nu* *bolju* *promijenio!* (*Čestitanje* *onome* *koji* *obuče* *što* *ново*). *Posl.* 81. *Kurjak* *ako* *i* *dlaku* *promijeni*, *čudi* *ne* *mijenja*. 164. *Vigje* *Marko*, *kad* *će* *umrijeti*, *suze* *proli*, *pa* *je* *govorio*: *«Zeman* *dogje*, *da* *svjetom* *promijenim»*. *Npj.* 2, 411. *Već* *ne* *želim* *scrijet* *promijeniti*. 4, 231. *«Opremite* *mi* *doru* *od* *mejdana*: *novi* *ujemu* *ploče* *promijenite»* . . . *iznova* *mu*

pluć promijeniti. 4, 299. Ti (Gospode!) promijeni pluć maj na radost. Ps. 30, 11. Trebaše ime kraljevsko promijeniti na carsko. DM. 131. — **Rj.** *sa se.* — **1)** *reciproč.* s kim, *tauschen, permuto.* Rj. *n. p. hajde da se promijenimo za konje. isp.* promijeniti 11. — **2)** *refleks. sich verändern, mutari.* Rj. *kao postati drukčije. isp.* promijeniti. 12. — Pade mu mraz na obraz (kad mu to i to rekoh, t. j. zastigje se, promijeni se u lice, ili smete se). Posl. 245. Kako su se ljudi . . . ovako promijenili i tijelom i dušom. Priprava 33. Nego bi se promijenilo k nu č. Rj.¹ XXXVIII. Onda bi se i Zagrebačke narodne novine morale na bolje promijeniti. Slav. Bibl. 1, 94. Nego se promijenite obnorljenjem uma. Rim. 12, 2. — **3)** (u Dubr.) *vidi* preobučiti se. Rj. *vidi* i preodjesti se, preuštiti se.

promiješati, pròmiješam, v. pf. ein wenig aufrühren, mischen, aliquantulum misceo. Rj. *pro-miješati (malo).* *v. impf.* miješati. — Kad caru odnesu mleko, i on ga promešuje kušikom, nagje prsten. Rj. 22b. Med na osnovini rodi. (Valja košnice često promiješati). Posl. 176. *sa se, refleks.:* Progrušala se, kosa, brađa, počela sijediti, t. j. promiješale se bijele dlake sa crnima. Rj. 605a.

Pròmina, f. planina u Dalmačiji (Promona). Rj. **prominuti, pròmînem, v. pf. vidi** proći. Rj. *vidi* i promaći. *pro-minuti, v. pf. je i prosti* minuti. *v. impf. isp.* *promicati, prohoditi, prolaziti.*

pròmisao, pròmîsla, m. Vorsehung, providentia. Rj. *pro-misao. isp.* *promišljati 1 (dru posljednja primjeru) i promišljavati.* — Crkva izbaca iz svoje zajednice . . . one koji kazuju, da sve u njemu (u svijetu) biva slučajno, bez promisla Božijega. DP. 107. (Crkva Ruska), koju *promisao* Božji još u ono vrijeme ljepše proslavio. 238.

pròmîsliti, sfm, v. pf. Rj. pro-misliti. v. impf. promišljati, promišljavati. — **1)** *bedenken, perpendo.* Rj. — Ovi čovjek premda je bio opak, opet *promisli* hoće li dati svoju dušu. Npr. 95. *Promisli u sebe da će biti srećan i presrećan ako ovu (gjevojku) uzme.* 111 (= u sebi). Kad nagje kitu u njedra, pak *sama sobom promisli:* »Da mi je ovo od Boga. Npj. 1, 224. Pak u sebi malo *promislio, što će raditi* od života svoga. 4, 466. O tom neka *promisli malo* G. — c —. Nov. Srb. 1818, 390. A za oltar mjedeni *promisli* u. Car. 11, 16, 15. — **2)** *sa se, refleks. sich bedenken, sich's überlegen, perpendo.* Rj. — Carević se *promisli:* šta ima bolje nego da dobijem dva života. Npr. 195. Kad se jadna ju *promisli* (h) sama: nema lica bez crvena vinca. Npj. 1, 335. *Promisli* se ju malo, odgovorim: »A! pravo velič. Danica 2, 131. Pa mu kažu, da se dobro *promisli*, pa da napiše. Miloš¹ 187.

pròmîsljanje, n. das Überlegen, perpensatio. Rj. *verb. od promišljati (i se), radnja kojom tko promislja ili se promislja. vidi* promišljavanje. — Skotina bezumna može raditi svoje poslove bez pravila i bez *promišljanja*, ali čovjek valja svašto da radi po pravilima, po umu i po *promišljanju*. Pis. 68.

pròmîsljati, pròmîsljâm, v. impf. Rj. pro-misljati. vidi promišljavati. *v. impf. prosti* misliti. *v. pf. promisliti.* — **1)** *bedenken, perpendo.* Rj. — Ona mi odgovori oštro, i ne *promislujući* mnogo, da poznaje. . . Danica 2, 131. Dvor Turski ne prestane *promislujati*, kako bi u napredak Pasmadžiju pokorio. 3, 141. *Promislujte o tom što je dobro pred svojim ljudima.* Rim. 12, 17 (*providentes bonu*). Ako li ko za svoje a osobito za domaće ne *promisluja*, odrekao se vjere. Tim. 1, 5, 8 (*curam non habet, nicht Sorge trägt*). *zu* dva posljednja primjera *vidi* promišljavati. *isp.* *promisao.* — **2)** *sa se, refleks. promišljati se, überlegen, perpendo.* Rj.

pròmîsljâvanje, n. vidi promišljanje. Rj. — Pa se odmah stanu dogovarati kako bi se u nj (u čardak)

popeli, i *poslije dugoga promišljavanja* i dogovora, dogovore se da . . . Npr. 7.

pròmîsljâvati, pròmîsljâvam, v. impf. Rj. promišljavati. v. pf. promisliti. — **1)** *vidi* promišljati. Rj. — Šadukeji nijesu vjerovali da se Bog stara i *promišljava za svijet.* Nov. Zav. XII. *isp. kod* promišljati *dva posljednja primjera. isp. i* *promisao.* — **2)** *sa se, refleks. promišljavati se. vidi* promišljati se. Rj.

pròmjenâ, f. Rj. *pro-mjena. isp.* *promijeniti (i se).* — **1)** *der Tausch, permutatio.* Rj. *vidi* razmjena, trampa. *isp.* *promijeniti 1.* — Ali mudrost gdje se nalazi? Ne može se dati čisto zlato za nju, niti se srebro iznjerti u *promjenu za nju.* Jov 28, 15. Misao srpskih vladalaca — da u Ugarskoj nagju stanak *promjenom srpskih gradova za ugarske.* DM. 109. — **2)** *der Wechsel, die Veränderung, mutatio.* Rj. *isp.* *promijeniti 2. vidi* *premjena.* — O novome ljetu šalju (vladike) po namastirima po nekoliko svoja dvorana u *promjenu*, te mijenjaju namjesnike. Rj. 395b. Ovo su bile *drije glarne promjene*, koje su zemlja zadesile. Priprava 14. *Nagjeću se do jako promjena* i šteta u sovjetu *dogodila*, što je Božo otišao u Njemačku. Sovj. 9. — **3)** (u Dubr.) *vidi* preobuka. Rj. *isp.* *promijeniti se 3. vidi* i *preoblačilo, preoblake, rublje.*

pròmjenit, adj. inconstans, volubilis. Gundulić: Nekrepka si u tvom biću, i u svemu vazda *promjenita.* Stulli. *vidi* *promjenljiv, suprotno* *nepromjenit.*

pròmjenljiv, adj. n. p. vrijeme, veränderlich, mutabilis. Rj. *pro-mjenljiv, što se (lako, rado) mijenja. vidi* *promjenit.*

pròmjenjivânje, n. das Tauschen, commutatio. Rj. *verb. od* *promjenjivati (i se), koje vidi.* — Bijaše od starine običaj u Izraelju o otkupljivanju i *promjenjivanju*, da jedan izuje obuću svoju i daje drugom. Rut 4, 7.

pròmjenjivati, pròmjenjujem, v. impf. Rj. promjenjivati. v. impf. prosti mijenjati. *v. pf. promijeniti.* — **1) *tauschen, commuto, permuto.* Rj. *isp.* *promijeniti 1.* — Leviti da imaju uz megje svećeničke . . . *od toga ništa da ne prodaju ni promjenjuju.* Jezek. 48, 14. — **2)** *mijenjati što da bude drukčije. isp.* *promijeniti 2. vidi* *premenjivati.* — (Čakaveci) na kraju slogova *ne promjenjuju* l na o. Kov. 23. Imena *promjenjuju g nu z.* Rj.¹ XVII. Ibro pije, ni nukaet nije, neg u lišeu *baju prominjuje.* HNpj. 4, 336. — **II.** *sa se.* — **1)** *reciproč. tauschen (unter einander), permuto.* Rj. *n. p. mi se dvojica promjenjujemo za konje.* — **2)** *refleks. sich verändern, mutari.* Rj. *kao postajati drukčije.* — Naseljene zemlje ili su jako naseljene ili samo malo: pak se i to *promjenjuje* po vremenu. Priprava 22. *Promjenjuje se h nu še.* Spisi 1, 55.**

pròmîlâti, pròmîlâm, v. pf. ein wenig adreschen, trituro, tundo parumper. Rj. *pro-mlatiti (malo).* *v. impf. mlatiti.*

pròmîljeti, pròmîljem, v. pf. Rj. pro-mljeti. v. impf. mljeti. — **1)** *beginnen zu mahlen, incipio molere:* *promljela vodenica.* Rj. *počela* mljeti. — **2 a)** *ein wenig mahlen, molo parumper:* *daj da i ja malo promljem.* Rj. *malo, u pravom smislu.* — **b)** *u presnesenom smislu: auch figürl. für reden, sich aussprechen.* Rj. *daj da i ja malo promljem, daj da i ja progovorim.*

pròmîliti, pròmîlom, v. pf. durchstreken, trajicio: A sestri je prosekao dojke, i kroz dojke *promolito ruke.* Rj. *pro-moliti. v. impf. promalati.* — Ne imajući kad izići na polje, *promoli glavu kroz prozor.* Rj. 33b. *Promolivši kroz pendžere puške u kucveluriju, poviče:* Na polje, kurve, po duši vas! Danica 5, 52. On otvorivši prozor *promoli glavu iz sobe.* Ođg. na ut.

21. *su se, pass.*: Jezičac, na pregjici ono što se kroz kaitš promoti. Rj. 252b.

promōtriti, *promōtrīm, v. pf. ein wenig einscheln, beschen, inspicio*. Rj. *pro-motriti (malo)*. *v. impf. promotrati*. — Hajde da ovu sadašnju *palinodiju promotrimo malo*. Nov. Srb. 1817, 333. Idite sada i doznajte još bolje i razberite i *promotrite gdje se sakrio . . . Promotrite i vidite svu mjesta gdje se krije*. Sam. 1. 23, 22.

promōzgatī, *zgam, v. pf. pro-mozgati, kao mozga-jući promisliti*: Kad to čuo Kraljeviću Marko, kad to čuo, dobro *promozgao*, i sve misli na jednu smislu. HNpj. 2, 193. *Promozgaj ti to dobro, da se kašnje ne kaješ*. J. Bogdanović. *v. impf. mozgati*.

promōmlati, *lām, promōmljati, ljām, vidi promumlati*. Rj. *pro-mmlati, pro-mrmljati, vidi i promumljati, pronjunjoriti. v. impf. mmlati, mrmljati*. — Mesto da joj nazove pomozi Bog, ne reče joj ništa, nego *u sebi promrmla*: »Eto one ženturine, ubio je Bog!« Npr. 140.

promōrznuti, *zuēm, v. pf. erfrieren, gelu corrupi*. Rj. *pro-mrznuti. v. impf. mučiti*. — **1.** *1) ein wenig quaten, aliquantum crucio*. Rj. *(malo)*. — **2) erleiden, perpeti**: Da mi prosti i muku i (h)ravu, muku vjemu što je *promučila*, dok je mene ona od(h)ranila. Rj. *vidi propatiti*. — **11.** *sa se, reflex. oko šta, sich Mühe geben, operam do*. Rj. *isp. proraditi*. — Moje hale, da se *promučim*, mi da naše carstvo pridržimo! Npj. 5, 351. Što najviše želim . . . a to je da se oko cijele ove stvari *promuču* jošte tko vještiji od mene. Rad 26, 63.

promōučī, *prōmūknē (prōmūkao, promūkla), v. pf. t. j. grlo, heiser werden, irrauesco*. Rj. *pro-mučī, vidi promuknuti. vidi i izmući, izmuknuti, drukčije se ne nalazi*. — Stiglo me u grlu (kad kome *promukne grlo*). Rj. 711b. Iznemogoli vičući, *promuču mi grlo*. Ps. 69, 3.

promōučkati, *čkām, v. pf. ausschwemmen, vas aqua infusa et ugitata purgo*. Rj. *pro-mučkati n. p. čašu (rodom)*. *v. impf. mučkati*.

promōuknuti, *prōmūknē, vidi promučī*. Rj.

promōumlati, *lām, promōumljati, ljām, v. pf. Rj. pro-mumlati, pro-mumljati, vidi promrmlati, i syn. onđje. v. impf. mumlati, mumljati*. — **1) ein wenig in den Bart hineinreden, mussio. Rj. *(malo)*. — **2) vorbimurkeln, praeterco mussitans. Rj. *mumlajući, mumlajući proći*.****

promōutiti, *prōmūtīm, v. pf. ein wenig herumlaufen, aliquantum circumerrare, peragor*. Rj. *pro-mutiti, kao zaći tamo amo. isp. proskitati se 1. v. impf. mutiti (i se) 2.*

prōnaēī, *prōnāggēm, v. pf. ausfindig machen, erfahren, rescio, compario*. Rj. *pro-naēī, kao tražeći naēī. isp. prokopati 2. v. impf. pronalaziti*. — Sok, onaj koji *pronagje bipeča* koji je što ukrao. Rj. 699a. Ako ono, što su izmislili ili *pronašli*, nauče još i druge ljude, onda su oni učitelji roda ljudskoga. Priprava 50. Da ču ih odvesti iz zemlje Misirske u zemlju koju sam *pronašao za njih*. Jezek. 20, 6. *sa se, pass.*: Ako mi se *stve pronagje*, a ono se plati krvniba, pa mir. Danica 2, 90.

prōnalāzak, *prōnalaska, m. ono što se pronagje (umom), izmislī, izumī. isp. izmišljanje, izum, izumak*. — Eto, kako ste nezahvalni nauči, nastavi profesor — a naučnim se *pronalascima služite* svaki čas! Zlos. 39. Njemu (Boškoviću) li, Njutonu li, pripada veća slava za *neke pronalaste u astronomiji i optici?* 113.

prōnalāziti, *zīm, v. impf. ausfindig machen, erfahren, rescio, compario*. Rj. *pro-nalaziti, kao tražeći našaziti. v. pf. pronaēī*. — Što se mladost rado i vrlo lako zanosi da *pronalazi novo što*. Knjiž. 3, 586.

prōnalāženje, *n. das Erfahren, compertio*. Rj. *verb. od pronalaziti radnja kojom tko pronalazi što*: Posle nekoga iskustva u hvatanju i *pronalazanju lo-*

pova, ja bih voleo vršiti najtežu službu nego biti sudija. Megj. 296.

prōnēsti, *prōnēsēm, v. pf. vidi pronijeti. isp. Obl. 67. pronevaljaliti se*. Iim se, *v. r. pf. pro-nevaljaliti se, postati nevaljalac ili nevaljalica, za značenje orako slož. glagola isp. proigrati se* II 2. *isp. raskalašiti se*. — Reče bezumnik u sreću svojom: nema Boga; *pronevaljalise se* i zagrdješe u bezakonju. Ps. 53, 1. *Pronevaljaliti se*. nema u Vuka. Rad 6, 105.

prōničānje, *n. das Durchwachsen, progerminatio*. Rj. *verb. od pronicati, koje vidi*.

prōnicati, *prōničē, v. impf. n. p. trava, durchwachsen, succereso per-*. Rj. *pro-nicati. v. impf. prosti niēti. v. pf. pronicī, proniknuti*. — Bolujuć devet godin' dana! od kosti mu meso otpadalo, a *kroz kosti travu pronicala*. Npj. 1, 593.

prōničī, *prōniknē, v. pf. durchwachsen, exeresco per-*, *cf. proniknuti*. Rj. *pro-niēī. v. pf. je i prosti niēī, niknuti. v. impf. pronicati*. — Da će vaše kuće pogoreti; *iz ognjišta pronicē ēe vam travu*, a munare popast' paučina. Npj. 4, 135. I kuda su Turci *prozalili* i s konjskijem pločam' *zadirali, iz klina ēe proniknuti travu*. Rad 4, 136.

prōnijeti, *prōnēsīm (prōnio, prōnijela), v. pf. Rj. pro-nijeti, vidi pronesti, kao prost glagol ne nalazi se. isp. nijeti*. — **1) durch-, vorbeitragen, praeterfero**. Rj. *kao naseēī što proēī. v. impf. pronositi*. — Ta kud ideš, Boga ti, *prekojūce Baš-Čelik progje i pronese troju ženu*. Npr. 197. Nije dobro *led ni u murami kroz vinograd proneti*. Posl. 214. *Pronesose ga na čabreniku*. (Reče onaj koji po drugi put ne ēe što da kaže). 264. Načini mi sanduk od šimšira . . . nosioce monke neženjene, *pronesi me Šefteli sokakom*. Npj. 1, 250. — **2) pronijela kokoš (ili druga kakva tica), anfangen zu legen, coepit parere ora. Rj. *početi nositi. v. impf. nositi 2*. — Obija kokoš da *pronese*. Rj. 428b. Pronos, pronosak, *prvo jaje koje pilicu pronese*. Rj. 610b. Kad kokoš hoće da *pronese*, ona najprije *kakoēe*. Posl. 118.**

prōniknuti, *knēm, v. pf. vidi pronicī*. Rj. *v. impf. pronicati*.

prōnosak, *ska, m. (u C. G.) prvo jaje koje pilica pronese, das erste Ei einer Henne, ovum gallinae primum*. Rj.

prōnosāti, *prōnōsām, v. pf. n. p. dijete, ein wenig tragen, porto aliquantum*. Rj. *pro-nosati (malo)*. *v. impf. nosati*.

prōnositi, *prōnosīm, v. impf. vorbei-, durchtragen, fero per-*, *praeterfero*. Rj. *pro-nositi, proluzēći nositi. v. pf. pronijeti*.

prōnōšenje, *n. das Vorbeitragen, praeterlatio*. Rj. *verb. od pronositi, radnja kojom tko pronosi što*.

prōnjaēa, *f. (u Šumad.) Art Birnen, piri genus*. Rj. *nekakva kruška*. — *Riječ tugju ili od tugje*. Osn. 351.

prōnjunjoriti, *rim, v. pf. (u Boci) vidi promumlati*. Rj. *i syn. onđje, pro-njunjoriti. v. impf. njunjoriti*. — Svekrva izvadi jedan prsten i uhvati snahu za ruku, pak mećući joj ovi prsten na prst *pronjunjori nekoliko riječi*. . . snaha malo za lijem pretvori se u ovcu. Npr. 216.

prōod . . . vidi prohod . . .

prōpadānje, *n. — 1) das Durchfallen, casus per-*. — **2) das Versallen, zu Grunde gehen, interitus. Rj. *verb. od propadati*. — *stanje koje biva, kad tko ili što propada*.**

prōpadati, *dām, v. pf. Rj. pogriješeno je v. pf. jer je glagol bez sumnje impf. pro-padati. v. impf. prosti padati. v. pf. slož. propadnuti, propanuti, propasti*. — **1) durchfallen, casus per-**. Rj. — Češće pmi smali jagluka, da ne može *emile propadati*. Herc. 111. — **2) zu Grunde gehen, pereo**. Rj. *u prenesenom smislu: Glasovi caru jednako nesretni dolaze da rojska propada*. Npr. 206. *Dobra djela ne*

propadaju. 246. Ima ko *propada sa zle uprave*. Prič. 13, 23. — **3)** propada kiša, *träufelt, rovat*. Rj. kao malo pada, *počinje padati*. *isp.* sipiti, promicati 2. — Ijuti se zima. (Kad na velikoj zimi *propada snijeg*, a upravo ne može da udari). Posl. 172. — **4)** n. p. propadaju rti, *cf.* uspropadati se. Rj. *trée tamo i amo*. *vidi* raznjati — **5)** (u vojv.) propada hartija, *schlägt durch, charta transmittit literas*. Rj. hartija propada, *kad joj se i s druge strane vide napisana ili naštampana slova*.

propadljiv, *adj.* što pomalo propada, što lako propada, što lako padne; *vergänglichlich, hüfällig, caducus, fragilis, suprotno* nepropadljiv. — Da se ne ponose, niti uzdaju u bogatstvo *propadljivo*. Tim. 1, 6, 17. Nenavidim one koji poštuju *propadljive* idole; ja se u Gospoda uzdam. Ps. 31, 6.

propadljivost, *propadljivosti, f.* osobina onoga što je *propadljivo; die Vergänglichkei, Hüfälligkeit, vanitas, fragilitas, suprotno* nepropadljivost. Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . *neraspadljivost, propadljivost, nepropadljiv*. Nov. Zav. VII. Jer se tvar pokori *propadljivosti*. Rim. 8, 20. Između propadljivosti i nepropadljivosti bješe stvoren Adam da bi imao ono što sam izbere po svojoj volji. DP. 90.

propadnuti, *dnčm, v. pf.* pro-padnuti. *v. pf. je i prosti* padnuti. *vidi* propanuti, propasti. *v. impf.* propadati. — Kroz kažu mu perčin *propadnuo*. Npj. 3, 94.

propalica, *m. ein Bankerottirter, decoctor*: laža i propalica. Rj. *čorjek koji je propao, vidi* bankrot. Što su i oni (arhpastiri) sami ponajviše ljudi prosti (*kojekake propalice*). Danica 2, 115. *riječi s takim* nast. kod izjelica.

propanuti, *nēm, v. pf.* *vidi* propasti. Rj. pro-pa(d)nuti. *v. pf. je i prosti* panuti. *vidi* i propadnuti. *v. impf.* propadati.

proparak, *pröpärka, m. cf.* usperak: A na špage dvije pašalije, među njima dvije kapidžije, *na proparak* veljega vezira, *pod proparak* djecu janjičare, među njima Topal-pašu s vojskom. Rj. *umetak, ukladica na hlačama sa strane, pröp-parak* (od korijena od koga je *parati* i *ras-por*). *isp.* Osn. 288.

propäst, *f.* Rj. pro-past. *isp.* propasti. *augm.* propastina. — **1)** *der Abgrund, vorago, bayathrum*. Rj. *vidi* amhjs, bezdanica (*i syn. kod ove*), džombos, ponor. — Šetajući se opazi Stojsa u avliji jednu veliku jazbinu. — Kako možeš u svome dvoru trpeti toliku propast? Za što to ne zaroniš? Npr. 34. Jesi li dolazio do dubina morskih? i *po dnu propasti* jesi li hodio? Jov 38, 16. — **2)** *der Untergang, interitus*. Rj. u *prenesenom smislu, vidi* pogibao, pogibija. *isp.* zakolj 3, upropastiti, upropašćivati. — Trudio se oko svoga dobra . . . ali napretka nikakva nije vidio, *nego sve propast*, od dana na dan sve gore. Npr. 72. Banju, koja je bila u Srba, pa je *lane posle propasti* na Kamenici, morali ostaviti Turcima. Miloš 19. Kijamet znači kao nekakva velika propast. Pis. 41. Kako mogu Srpske gramatike i rječnici Slavenski jezik u propast baciti! . . . da mu se (Slavenskome jeziku) *ne može* veća nepravda učiniti ni *dublja propast kopati*, nego . . . Rj.¹ XIII. *Izvede* Lota iz propasti. Mojs. 1, 19, 29. U propast tiskaju ono čemu su tobože za ljubav u opoziciji. Pom. 117. Iza Dušanova carstva mahom se *otvori propast*. Vid. 1862, 18.

propasti, *pröpädnem, v. pf.* Rj. pro-pasti, *vidi* propadnuti, propanuti. *v. pf. je i prosti* pasti, padnuti, panuti. *v. impf.* propadati. — **I. I)** *durchfallen, cadu per-*. — A ja strmoglav na zemlju te *propadnem do pojasa*. Npr. 162 (Laž za oplaku). Pala mu sjekira u med. . . . sjekira, kako se udari njom, *propadne u med*). Posl. 246. Tako mi *ne propao jezik* *proz ralice!* 302. Na njemu je čudno odijelo: *kroz čakšire propala koljena, kroz rukave propali faktori, kroz*

kapu mu perčin propadnuo. Npj. 3, 94. — **2)** *zu Grunde gehen, perco*. Rj. u *prenesenom smislu*. — Bankrotirati, *propasti*. Rj. 15a. Kako radi, obraće zelen bostan, t. j. *propašće*. Rj. 38a (*isp.* Obrati zelen bostan *[zlo proci]*. Posl. 230.). Ali i njih (*kägä*) mnogo *propadne od pasa*. Rj. 311a. *Otišao nevidom*, t. j. ne zna se kuda, *propao*. Rj. 413b. *Propao s nerada*. Rj. 418a. Obestrvitii se, *propasti bez traga*. Rj. 428a. Bolje je da selo *propadne* nego u selu običaj. Posl. 23. *Ka' je Tursku zemlja propanula od silnoga vojvode Gjorgjije*. Npj. 4, 314. A žene i gjece i kuće ako nam *propadnu*, ni onako nijesmo gospodari od njih. Danica 3, 158. Pošto Srbi *propadnu* na Kamenici. 4, 13. Može biti da bi sačuvalo Iješnicu i Loznicu, da *onako žalosno ne propadnu*. Sovj. 66. Kara-Gjorgjijeva vlada *propada* u Srbiji. 75. Mjehovi prodru se i vino se prolje, i *mjehovi propadnu*. Mat. 9, 17. Ne će mu plata *propasti*. 10, 42. *Propade rjera*, i pokvari se obećanje. Rim. 4, 14. — **3)** suze ga propale, *durchdringen, penetrö, cf.* probiti, propanuti. Rj. *prelazno*: Jeste *u njega znojak propadnuo*. Rj. 213a. *Dijete* su suze *propanule*. Npj. 2, 27. — **II.** *sa se, refleks.* (u C. G.) *vidi* prosjesti se: Tako se *ne propao* kao Arija bezumni! (Posl. 310). Rj. *vidi* i provaliti se, ambisati se. — **AI'** čelija bješe izgorela, izgorela, *pa se propanula*. Npj. 2, 129.

propästina, *f.* (u C. G.) *augm.* od *propast*. Rj. — *takva augm. kod* bardaćina.

propätiti, *tim, v. pf.* *eine Zeit lang leiden, patior*. Rj. pro-pätiti, *puteći procesiti, probuciti vrijeme, vidi* promučiti 2.

propéce, *n.* (u Slavon. u kršć.) *das Kruzifix, Christus cruci affixus*. Rj. pro-peće. *isp.* propeti (raspeti). Hrist na križu *propet, vidi* propelo, raspeće, raspeo.

propéto, *n. vidi* propéce. Stulli. i *syn. ondje*.

propéti, *pröpñem, v. pf.* Rj. pro-peti. — **1)** *ausspannen, extendo, cf.* popeti: Pa *propéte* bijele čudore. Rj. — **2)** *sa se, refleks. sich aufrichten, erigor*: *propéo* se konj, *sich bäumen, ersulto*. Rj. *v. impf.* propinjati se 1. — Skočio konj upronice, t. j. *propéo* se na *stražnje noge*. Rj. 786a. Da ne muči Pečirep-Lazare, *već se junak propéo* na koljenu, *pa ovako* Marku besjegaše. Npj. 4, 37.

propijévanje, *n. der Anfang des Singens, cantus initium*. Rj. *verb.* od *propijevati, radnja* kojom tko *propijera*.

propijévatii, *pröpijeväm, v. impf.* *influxen zu singen, coepi canere, intono*. Rj. pro-pijevati, *počinjati* pjevanje. *v. impf.* prost pjevati. *v. pf.* propjevati, propojati.

propijükati, *čēm, v. pf.* *incipere, pipire*. Stulli. pro-pijükati, *početi* pijükati.

propinjänje, *n.* Rj. *verb.* od *propinjati* se. — **1)** *radnja* kojom se *propinje* n. p. konj *na noge* *stražnje* (das *Aufrichten, erectio*. Rj.). — **2)** *radnja* kojom se tko *propinje* (das *Brüsten, Grossthum, inflatio*. Rj.). *vidi* proganjanje 2.

propinjati se, *njem* se, *v. r. impf.* Rj. pro-pinjati se. — **1)** *sich in die Höhe richten, erigor*. Rj. *propinje* se n. p. konj *na* *stražnje noge, v. pf.* propeti se. — **2)** *sich brüsten, grossthum, inflor*. Rj. *vidi* proganjati se. *kao* nadimati se, šepiriti se, gospoditi se.

propiriti, *pröpürim, v. pf.* t. j. *vatru, unblasen, sufflo*. Rj. pro-piriti. *vidi* propuhati. *v. impf.* piriti.

propis, *m.* pro-pis, *što se propiše* kome, *da se* *onoga drži; die Vorschrift, praescriptum, praecceptum; vidi* naredba, zapovijed, ualog. — Nastavnik je *dazan* držati se *propisa* u svemu. Zlos. 20.

propisati, *pröpšēm, v. pf.* pro-pisati *kome* *što* *da se* *onoga drži; vorschreiben, praescribere, praecipere, vidi* naložiti, narediti, zapovjediti. — Ne *previgajuci* ništa jezerano u *propisanom programu*. Zlos. 322.

propišati, šim, v. pf. Rj. pro-pišati. v. impf. propišavati. — 1) durchpissen, permejo. Rj. što, n. p. hlače. — 2) pissen, mejo: propišao krvlju. Rj. počeo pišati.

propišavanje, n. Rj. verb. od propišavati. — 1) radnja kojom tko propišava što (das Durchpissen, perminctio. Rj.) — 2) radnja kojom tko propišava, počinje pišanje (das Hervorpissen, prominctio. Rj.).

propišavati, propišavam, v. impf. Rj. pro-pišavati. v. impf. prosti pišati. v. pf. propišati. — 1) durchpissen, permejo. Rj. n. p. hlače, ili pišati kroz-. — 2) (anfingen zu) pissen, mejo. Rj. počinjati pišanje.

propišati, šim, v. pf. Rj. pro-pišati. v. impf. pišati. — 1) uehklagen, lamentor, cf. procviljeti: Propišataše Vlasi u sindžiru. Rj. vidi i proemiljeti. — 2) zu zischen, pipen anfingen, pipio, sibilo: Propišalo pile. Rj. počelo pišati.

propitati, prđpitām, v. pf. pro-pitati za koga, kao pitajući pronaći za nj tko je i što. isp. proptati, raspitati, erfragen, percunctatione reperire. v. impf. pitati. — Uglada s krova ženu gdje se nije . . . I David posla da propitaju za ženu. Sam. II. 11, 3.

prōpiti, prōpijēm, v. pf. pro-piti. v. impf. piti. — 1) propiti što, pijuci prosuti, vertrinken, bibendo absumo. vidi popiti 2. — Šrete ga Turski car na sokaku pijana, i stane ga karati, što je toliko blago propio. Danica 5, 90. — 2) sa se, reflks. postati pjanac ili pjanica, za značenje orako slož. glogulo isp. proigrati se II 2. — Bekri-Mujo, kome je iza oca ostalo nebrojeno blago, pa on propirši se sve popio i procerdao. Danica 5, 90. Više nije mogao učiteljovati, nego se učini i kao suludast, i propije se. Opit IV.

prōpjevati, vām, v. pf. Rj. pro-pjevati. vidi propojati. v. impf. propjevati. — 1) anfingen zu singen, primum cantum edo: propjevati pilići (Srbi ne jedu pilića dok ne propjevaju): propjevala crkva, namastir. Rj. početi pjevati. — 2) singend dahingehen, cantans praeterco: Nije svačiji posao, ispod sela propjevati (Post. 217). Rj. pjevajući proći. — 3) ein wenig singen, canto parum. Rj. (malo).

prōplakati, prōplacēm, v. pf. Rj. pro-plakati. v. impf. plakati. — 1. 1) anfingen zu weinen, incipio flere: U Samu će kade proplakati. Rj. početi plakati. — Kada majka rane vijeje, grozne suze proplakala, svome sinu govorila. Here. 328 — 2) ein wenig weinen, fleo parumper. Rj. (malo). — II. sa se, bezlično. prōplakati se, prōplacē se, v. r. pf. anfingen zu weinen, incipio flere: proplaka se braći primorcima. Rj. (= dade im se na plakanje).

prōplanak, prōplan̄ka, m. u planini mjesto gdje nema šume, das Lichte: Ona gleda drumu na proplanke. Rj. isp. ponikvica. — prō-planuk (osn. od koje je planina). Osn. 391.

prōpljāvānje, n. das Hervorspeien, prosputio. Rj. verb. od propljivati. radnja kojom tko propljuea.

1. **propljāvati**, prōpljāvām, v. impf. hervorspeien, prospuo. Rj. pro-pljāvati, počinjati pljivati. v. impf. prosti pljivati. v. pf. propljāvati.

2. **propljāvati**, prōpljūēm, v. pf. Rj. pro-pljāvati. v. impf. propljāvati. — 1) hervorspeien, prospuo: propljavao krvlju. Rj. kao početi pljivati. — 2) ein wenig speien, spuo parvulum. Rj. (malo).

propojati, jēm, v. pf. vidi propjevati: A propoja tica ševrljuga. Rj. pro-pojati. v. impf. pojati.

propovijed, f. vidi predika, poučeniye; die Predigt, sermo. — Propovijedi Ruske, i to je ništa. Straž. 1886, 1765. Molitve su njezine (erkve) da se ni najrječitija propovijed ne može s njima ispredeliti. DP. 372. riječi s takim obličjem isповijed, zapovijed.

propovijedanje, n. das Predigen, oratio. Rj. verb. od propovijedati. radnja kojom tko propovijeda. vidi predikovanje. — Vjera biva propovijedanjem, a propovijedanje riječju Božijom. Rim. 10, 17.

propovijedaonica, f. kao stolica s koje se propo-

vijeda. isp. u Stullija pripovijedalnica, a pripovijedati je njemu propovijedati. vidi predikaonica.

propovijedati, propovijedām, v. impf. predigen, praedico. Rj. pro-povijedati. vidi predikovati. v. pf. propovijediti. — To je ono, što ja našijem književnicima propovijedam već ima dvadeset i pet godina. Odg. na ut. 19. Riječ vjere koju propovijedamo. Rim. 10, 8. Propovijedamo vam jevanjelje Božije. Sol. 1, 2, 9. Iđi u Ninevidju grad veliki, i propovijedaj protiv njega, jer izagaje zloća njihova preda me. Jona 1, 2. sa se, pass.: Gdje se god uspropovijeda oro jevanjelje, kazaće se i to. Mat. 26, 13.

propovijediti, dim, v. pf. pro-povjediti. v. pf. je i prosti povjediti. v. impf. propovjedati. Gotov sam i vama u Rimu propovjediti jevanjelje. Rim. 1, 15. Da propovjedim zarobljenima da će se otpustiti. DP. 305. sa se, pass.: Propovjedaliće se oro jevanjelje o carstvu po svemu svijetu. Mat. 24, 14.

propovjednički, udj. što pripada propovjednicima ili propovjedniku kojemu god: Prediger-, praeconum. vidi predikatorski. — Što se misli n. p. da u propovjedničkim knjigama nema ništa osim božanstva i posta i kajanja. Kolo 14 (15).

propovjednik, propovjednika, m. der Prediger, praeco. Rj. koji propovijeda. vidi predikator, predikavac. — Kako će vjerovati koga ne čuše? A kako će čuti bez propovjednika? Rim. 10, 14. Riječi propovjednika sina Davidova. Prop. 1, 1.

propovjednikov, udj. što pripada propovjedniku, des Predigers, praconis. vidi predikatorov. — Knjiga propovjednikova. Prop. (natpis).

prōpraćanje, n. verb. od propraćati. radnja kojom tko propraća što.

prōpraćati, čām, v. impf. pro-praćati. v. impf. prosti praćati. v. pf. propraćati. — I do sad su knjige dolazile, nijesmo ih suze propraćali, a danasgrozno suze roniš. Npj. 4, 223.

prōpratiti, šim, v. pf. Rj. pro-pratiti. vidi upratiti. v. impf. propraćati. — 1) durchbegleiten, comitari per — Proz Dugu će mene propratiti, te ću proći mirno od hajduka. Rj. — I stotina iz Bišća Turaka, da proprate blago kroz planinu, el planina strašna od hajduka. Npj. 3, 305. — 2) ein wenig begleiten, aliquantum comitari. Rj. (malo).

prōptati, ām, v. pf. kao doznati, cf. razabrati. Rj.³ pro-ptati, kao njušći pronaći. isp. naptati, optati.

prōpući, prōpuknēm, v. pf. vidi propuknuti. Rj. pro-pući, propuknuti, bersten, perrumpi. v. pf. je i prosti pući, puknuti. v. impf. pucati. U mene je sree propuknulo. Rj. 611b.

prōpućkati, čkām, v. pf. (u vojv.) durchjagen, verschenden, vergeden (verfutschen), pessunden, cf. profućkati. Rj. i syu. ondje. pro-pućkati, kao pućkajući (a ne radeći ništa) prosuti (imanje).

prōpuhati, prōpūšēm, v. pf. n. p. vatra, anblasen, sußflo, cf. propiriti. Rj. pro-puhati. v. impf. puhati.

prōpuknuti, knēm, v. pf. bersten, perrumpi. Rj. vidi propući.

propupćati, čām, v. pf. Knospen bekommen, gemasco: Garamio na prozoru, sinoć sam ga usadila, do ponoći propupćao, a do zore iščetao. Rj. pro-pupćati. v. impf. pupćiti, pupiti.

propustiti, prōpusām, v. pf. Rj. pro-pustiti. v. pf. je i prosti pustiti, puštiti. v. impf. propuščati, propustati, propustavati. — 1) durchlassen, mitto ut per-rumpat quis: propustio ga malo kroz ruke (d. i. ein wenig dhrügeln). Rj. (kao protukao ga malo). — Straža odgovori: »Svakome je slobodno proći ko ide da prosi gjevojku«. Pa ih propusti mimo se. 5, 66. Kako su Srbi uzeli krdžalije na vjeru da ih propuste kroz Srbiju u Tursku. Odrb. od ruž. 9. Propustiću vas

ispod štapa i dovesti vas u sveze zavjetne. Jezek. 20, 37. — 2) *auslassen, dimitto*, Rj. isp. upustiti, upuštitii, dpuštati. kao *izostaviti*. — Ne mogu propustiti da na svršetku ovoga predgovora ne objavim . . . Posl. LIII. Nije propustio pokazati u dnevniku . . . O Sv. O. 12. Nije htio propustiti da ne pokaže . . . Vid. d. 1861, 21.

propušćanje, *n. verb.* od propušćati. radnju kojom tko propušća što.

propušćati, *pröpušćam, v. impf.* pro-pušćati. *vidi* propušćati, propušćavati. — Što propušća deli Radivoje, dočekuje mladi Tatomire. Npj. 3, 13.

propušćanje, *n. das Durchlassen, permissio, dimissio, emissio*. Rj. *vidi* propušćanje, propušćavanje.

propušćati, *pröpušćam, v. impf.* Rj. pro-pušćati. *vidi* propušćati, propušćavati. *v. impf.* prosti puštati, pušćati, puštavati. *v. pf.* propustiti. — 1) *durchlassen, permitto*. Rj. — Mlogi Turci stanu se radovati i bunu potpaljivati . . . šaljnici im, ili propušćajući po malo džebane i oružja. Danica 3, 177. — 2) *auslassen, dimitto*. isp. propustiti 2. — Dubrovčani nijesu propušćali prilike moliti kraljeve da im potvrde zapise. DM. 207. Ne propušta u svom dnevniku žaliti se . . . O Sv. O. 13.

propušćavanje, *n. verb.* od propušćavati. *vidi* propušćanje, propušćanje.

propušćavati, *propušćäväm, v. impf.* pro-pušćavati. *vidi* propušćati, propušćati. *v. impf.* prosti puštavati. — *Prednje propušćavamo*, a zadnje hitamo. DPosl. 100.

propuštiti, *pröpuštüm, v. pf.* (u Grblju) *vidi* uputiti: Tako mi Bog maju gjecu propuštio i na dobri put namjerio! (Posl. 300). Rj. pro-puštiti koga, anweisen, monstro riam, dirigo. *v. impf.* isp. upućivati. — Ko je na putu, da ga Bog propuši i zdrava svome domu povratii. Here. 353.

proračćiti se, *pröračći se, v. r. pf.* (u Hrv. i u Dalm.) kome što; proračćilo mi se jesti, Lust bekommen, appeto. Rj. pro-račćiti se. isp. prohtjeti se. *v. impf.* račćiti se.

proračćnati, *näm, v. pf.* Rj. pro-račćnati. *vidi* prohesapiti. *v. impf.* račćnati. — 1) *vidi* proračćniti. Rj. *su se, pass.*: Prinesoše ovaca i goveda toliko da se ne moguše izbrojiti ni proračćnati od mnoštva. Car. I. 8, 5. — 2) *su se, reciproc.* *vidi* proračćniti se. Rj. — Neka se proračćniti s kupcem svojim od godine kad se prodao do godine oprosne, da cijena za koju se prodao dođe prema broju godina. Mojs. III, 25, 50.

proračćniti, *pröračćnüm, v. pf.* Rj. pro-račćniti. *vidi* proračćnati, prohesapiti. *v. impf.* račćniti. — 1) *berrechnen, ducor rationes*. Rj. — *Proračćnule su novine sar rod kraljev*, koji bi po vremenu mogli doći na prestol. Nov. Srb. 1817, 746. — 2) *su se, reciproc.* *sich berechnen, rationes ducor*. Rj. — Kao čovjek car koji namisli da se proračćniti sa svojijem slugama. Mat. 18, 23.

proraditi, *pröradüm, v. pf.* Rj. pro-raditi. *v. impf.* raditi. — 1) *ein wenig arbeiten, laboro parum*. Rj. (malo). isp. promučiti se. — 2) *su se, reflex.* *anfangen arbeitam zu sein, incipio esse sedulus*. Rj. postati radljiv ili radljivca, za značenje ovako sloz. *glagola isp.* proigrati se H 2.

prorastanje, *n. das Treiben (der Pflanzen), emissio*. Rj. *verb.* od prorastati. stanje koje biva, kad prorasta što.

prorastati, *prörastäm, v. impf.* treiben (von Pflanzen), emitto. Rj. pro-rastati. *v. impf.* prosti rasti. *v. pf.* prorasti. — Sjemeni se n. p. luk, t. j. prorastu gore i cvati. Rj. 684a.

prorasti, *prörastem, v. pf.* treiben (von Kohl, Rüben), emitto (germen): proraslo žito n. p. u krstina. Rj. isp. izvretenati, isprecati. — Bačva, stablo u prorasta crnoga luka, na kojemu je gore sjeme. Rj. 18a. Od koga povrća nijedan struk prvoga ljeta ne proraste i ne cvati, od onoga se u jesen ostave izvode. Rj. 220a.

prorāšće, *n.* (u Slav.) *das Gewächs, planta*. Rj. pro-rašće, što uopće raste, kao bilje. — Sada tek mogāše rasti trava, zelje, cvijeće, drva i svako drugo *prorāšće*. Priprava 3.

prorāšljika, *f.* one klive što prorastu u repe i rotkve, *Sprossen, Stengel, germen*. Rj. pro-raš(t)ljika, otpadavši t promijeniti se s nu š. isp. prorasti. — Bik, lukova prorāšljika. Rj. 25a. Vreteno, prorāšljika u crnoga luka. Rj. 75a. riječi s takim nast. kod aptika.

prorēci, *prorēčēm, v. pf.* *wahrsagen, vaticinor*. Rj. pro-reći. *vidi* prorokovati (i *v. pf.?*) *v. impf.* proricati. — *Proreći nam, Hriste, ko te udari?* Mat. 26, 68. Kao što *proreče Isaija*: da nam nije . . . Rim. 9, 29.

prorešetati, *tām, v. pf.* pro-rešetati što, u prenesenom smislu, dobro proučiti što i prosuditi o njemu. *v. impf.* rešetati. — Našli su mnogo najrazličnijih ljudi, *prorešetali su* i opisali ih. Priprava 121.

prorevati, *vēm, v. pf.* pro-revati, kao *provaliti, hervorbrechen, prorumpo*. *vidi* pogevari. *v. impf.* sloz. isp. porijevati, prosti revati. — Što je (b)ladna voda *prorevala*. Npj. 4, 450 (isp. Gje je hladna voda *prorevala* iz planine iz brda Bojana. Npj. 4, 447).

prorez, *m.* pro-rez, gdje je što *prorezano*. isp. prorezati. isp. prostriž. rastrž. — Naćini plašt . . . I ozgo neka bude *prorez* u srijedi, i neka bude optočen *prorez* svuda i naokolo trakom tkanim, kao *prorez* u oklopa, da se ne razdre. Mojs. II, 28, 32. Naćiniše plašt . . . i *prorez* na plaštu u srijedi. 39, 23.

prorezati, *prörezēm, v. pf.* *durchschneiden, persendo*. Rj. pro-rezati. *v. impf.* prorezivati. — Kome su gogj usta *prorezana* (kogogj usta ima — n. p. govori to i to). Posl. 148. Nasradin-bodža razapne ponjavu u avljii pa *prorezarši* je, stane skakati kroza nju i tamo i amo. 264. Al' dolama krvi pokapana, na ramenu desnom *prorezana!* Npj. 3, 375.

prorezivānje, *n. das Durchschneiden, scissio*. Rj. *verb.* od prorezivati. radnju kojom tko prorezuje što.

prorezivati, *prörezijēm, v. impf.* *durchschneiden, persendo*. Rj. pro-rezivati. *v. impf.* prosti rezati. *v. pf.* prorezati.

proricānje, *n. das Weissagen, vaticinatio*. Rj. *verb.* od proricati. radnju kojom tko prorice što. *vidi* prorokovanje. — *Poslije proricānju Jeremijina da će se javiti na zemlji Bog, ustaje Danilo*. DP. 300.

proricati, *pröricēm, v. impf.* *vorhersagen, vaticinor*. Rj. pro-ricati, naprijed kazivati. *vidi* prorokovati. *v. pf.* proreći. — Mnogi ljudi u narodu našemu *proricu* koješta iz pleća od pečena brava. Rj. 507a. Ne reci drugom! (Kad ko što *proricē*). Posl. 209. *su se, pass.*: Bježte, noge, posrah vas! (Kad se pripovijeda kako je ko oda šta bježao, ili mu se *proricē* da će bježati). Posl. 15. Da se za hajduke *zlo proricē* u onoj godini. Odg. na ut. 21.

prorijēditi, *prörijēdim, v. pf.* *vidi* razrijediti. Rj. pro-rijēditi što, učiniti da bude rijetko (rjeđe). *v. impf.* prosti rijediti.

proriti, *prörijēm, v. pf.* pro-riti, kao *rijući* *prokopati*: Po kahlrni izbijaju neki prutei, kao kad bi ozlo ispod kamenja *prorila* kakva snazna krtica, i sobom izdigla kahlrnu na više. Zim. 351.

proročanstvo, *n. die Weissagung, prophetia*. *vidi* proroštvo. — Tako bi, n. p. od prorok . . . bilo *proročanstvo* (kao svjedočanstvo) ili proroštvo (kao junaštvo). Pis. 49.

proročica, *f. die Prophetin, prophetissa*. Rj. — Nekakvome čocku miralno gjea. Svuda je nu *proročice* hadio, dok nekakva *proročica* sjetuje ovoga čocka i daje mu nekakav zapis. Npr. 212. Otide Helkija i ljudi carevi k Oldi *proročici*. Dnev. II, 34, 22.

proročki, *adj.* *Propheten-, prophetarum*. Rj. što pripada prorocima ili proroku kojemu god. — Koji prima proroka u ime *proročko*, *platu proročku* pri-

miće. Mat. 10. 41. Sad se (tajna) javila i obznanila kroz pismu proroka. Rim. 14, 25. adv.: Iza Isaije nije ostao premudri Solomonu proroki opisujući tajnu večeru. DP. 110.

prorok, *m.* (pl. gen. prorokā) *der Prophet, propheta*. Rj. pro-rok. *isp.* proreći, proricati. — Svuda je na proročiee hodio i *na* proroke knjigu otvarao, ali ništa tajdaisalo nije. Npr. 212. Izici će mnogi lažni proroci i prevariče mnoge. 24, 11. Prorokuj protiv proroka Izruiljerijeh koji prorokuju. Jezek. 13, 2.

prorokov, *adj. des Propheten, prophetae*. Rj. što pripada proroku. — Otiđe mladić, momak prorokov. u Ramot Galadski. Car. 11, 9, 4.

prorokovānje, *n.* *vidi* proricānje. Rj. — Sveštenik i prorok zanose se u prorokoranju. spotiču se u sugjenju. Is. 28, 7.

prorokovati, *prorokujēm*, *vidi* proricati. Rj. *v. pf.* *isp.* proreći. — Gospode! nijesmo li u ime tvoje prorokovali, i tvojijem imenom gjavole izgonili? Mat. 7, 22. Licemjeri! dobro je za vas prorokovao Isaija govoreći. . . 15, 7. Valja ti opet prorokovati narodima. Otkriv. 10, 11. Nijesam li ti rekao da mi ne će prorokovati dobru nego zlo? Dnev. 11, 18, 7. Proroci prorokovaše Valom. Jer. 2, 8. Prorokuj za te kosti, i kaži im. . . Jezek. 37, 4. *po nekim primjerima izmognu orijeh biće prorokovati i v. pf.*

proroštvo, *n.* *die Weissagung, prophetia*. Rj. *vidi* i prorocanstvo. — Kalendarsko proroštvo o godini ovoj. Danica 1, XIX. Pjeva se proroštvo Zuharije o sinu njegovu, preteći. DP. 53. Jer je ovu veliku nedjelju osobito ukrasila crkva članicama iz proroštava i jevanđelja. 119. (*za gen.* proroštava *isp.* društvo, društava).

prosac, *prōsca*, *m.* *der Werber, Freiberber, petitor puellus, cf. prosilac*. Rj. koji prosi djevajku. *vidi* i uprosnik. — Od svakuda prosci dolaziše, pitaju je do sedam kraljeva. Rj. 503a. Bila je nekaka gjevojka. . . te se prosuca skupi hiljade. Npr. 103. Da bi on bio dobar za prosca one kraljere ščeri. 164. Te su na nju svati navalili, te mi prosc lijepu gjevojku. Npj. 3, 472 (*Seati* ovdje znači kao prosci. Vuk).

prosački, *adj. Freiberber-, procurum*: Ne smijem ti riječ prihvatiti ni popiti prosačke buklije. Rj. što pripada proscima ili proseu kojemu god. — Što dopiava vina i rakije, to prosački konji pozobaše, a šenien prosci poharaše. HNpj. 4, 321.

prosačkinja, *f.* *t. j.* knjigu kojom prosac prosi djevajku: Prosci te prose sa strane četiri, *vidi* knjiga tvojih prosačkinja! Meni tvoji prosci dodijali. HNpj. 3, 466.

prosanjkati se, *kām se, ein wenig Schlitten fahren, vehi trahis pululum*. Rj. pro-sanjkati se (*malo, ali i: mimo . . .*). *v. impf.* sanjkati se.

prosen, *adj. n. p.* hljeb, slama, *Hirsens-, miliaceus*: Svi svatovi u trn pobjogoše, gjinvegija u prosenu slamu. Rj. što pripada prosu. *vidi* prohim. — Buza. . . Turci je grade od brašna (čini mi se od prosena). Rj. 47a.

prosenica, *f. das Hirsensbrot, panis miliaceus*. Rj. prosen hljeb. — Kad se prijatelji o prosenici biju, ali je glad velik, ali ljubav mala. DP. 8.

prosfora, *f. προσφορα, vidī* proskura, poskura. — Primahu one prinose, po Grčki *prosfore*. . . vadeći iz ostalih prosfora (poskura) čestice. DP. 8.

prosidba, *f. die Freiverbung, petitio virginis*. Rj. prosit-ba, kad tko prosi djevajku. *vidi* vjera 5, vjeridba. *isp.* proševina. — A ja, braćo, jesam govorio na prosidbi, kad snahu isprosih. Npj. 2, 545. U jedno se veće sastanuli na prosidbi lijepe gjevojke. 3, 514. *riječi s takim nast. kod* hljedlba.

prosiјati, *prosiјēm*, *v. pf. durchsiehen, cribro*. Rj. pro-sijati. *isp.* protočiti 1. *v. impf.* 1 sijati (sijem) 2. *sa se, pass.*: Osijevci, kad se brašno na gusto sito *malo* prosije, pa ono što ostane u situ. Rj. 470a.

prosiјećanje, *n. das Durchhauen, persecutio*. Rj. *verb. ad* prosiјecati. radnja kojom tko prosiјeca što.

prosiјecati, *prosiјećam*, *v. impf. durchhauen, per-seco*. Rj. pro-sijecati. *v. impf. prosti sjeći. v. pf. pro-sjeći*. Kako je Ljubomir put sebi mačem prosiјecao. Nov. Srb. 1817. 502.

prosiјeč, *f.* (u Hrv.) bure na kome su mjesto one jame koju se zavranjuje, *prosiјećenu* vrata te se u nj sipa kljuk. Rj. *isp.* vozionica. — pro-siječ. *isp.* pro-sjeći. *za obliče* *isp.* Presiječ.

prosiјek, *m. die Zwerghaue, ein zweischneidiges Instrument zum Durchhauen, securis anceps*. Rj. prosiјek. *isp.* pro-sjeći. *oruđe s obje strane oštro za prosiјećanje. vidī* prosiјek 1.

prosiјlac, *prosiјaca*, *m. vidī* prosac. Rj. koji prosi djevajku. *vidi* i uprosnik. — Ovu su carsku kćer mnogi prosili, ali ko je god od prosilaca došao u dvor i onde zanočio, onaj više nije živ osvanuo. Npr. 60. *riječi s takim nast. kod* čuvalac.

prosiјnac, *prosiјnea*, *m.* (u Dubr.) Monat Dezember, mensis December. Rj. dvanaesti mjesec u godini. *vidi* decembar, decembar. — Značenje (korijenu) prelazi u *svietliti*: siv; pro-sinac; sinji; sijati; sinuti; sjati. Korijeni 44.

prosiјneći, *adj. decembris*. Stulli. što pripada pro-sinacu.

prosiјpānje, *n.* Rj. *verb. ad* prosiјpati. — 1) radnja kojom tko prosiјpa što (das Ausschütten, effusio, profusio. Rj.). — 2) radnja kojom tko prosiјpa *n. p. noce* (das Verschwenden, profusio. Rj.).

prosiјpati, *pām* (pljēm), *v. impf.* Rj. pro-sipati. *v. impf. prosti sipati. v. pf. prosuti*. — 1 a) *ausschütten, vergießen, razbacivati*: Stade Turčin suze prosiјpati. Rj. *isp.* proljevati. — Tako čašu vinom preslužnje, *sa čaše se vino prosiјpaše*. Npj. 3, 23. — b) *sipajući izbacivati, razbacivati*: Usud stane prosiјpati noce po sobi. Npr. 75. Da napunimo džepove pepela, pa putem za sobom pomalo da prosiјpamo. 137. Baka uzme u rukavien osjevina, i stane prosiјpati za sobom, vabeći jarea. 245. No skočiše braća Božovići, i na Muja ogvoj prosiјpaše. Npj. 4, 130. Zapaljene sviјeče prosiјpaju svjetlost po svoj crkvi. DP. 144. *sa se, refleks. i pass.*: Kum u kuma ukrao breme slame, pa kako ga je nosio, slama ispadala i prosiјpala se putem. Rj. 314b. Poskurnjača (jabuka) . . . kad se ustoji, prosiјpa se u ustima kao brašno. Rj. 548b. Otvore se i počnu se prosiјpati iz korijenu silne aspre. Npr. 121. — 2) *n. p. noce, kuću, verschwenden, profundo*. Rj. (u *prosenom* smislu). *isp.* tratiti. — Raskučivati, prosiјpati kuću. Rj. 639b. Nijesam se s kesom svadio (da prosiјpam noce). Posl. 217. Onaj (tekao) s dušicom, a onaj (jede) s družinom. (. . . *imanje* dopadne kakvome koji ga nemilice troši i prosiјpa). 238. Već prosiјpaj ričnicu i blugo, te ti prosi gospođju devojku. Npj. 2, 490.

prosiјranje, *n. das Durchscheissen, Hervorscheissen, pro-cacatio*. Rj. *verb. ad* pro-sirati. radnja kojom tko prosiјra. *isp.* sranje.

prosiјrati, *prosiјrām*, *v. impf. durchscheissen, pro-caco*. Rj. pro-sirati. *v. impf. prosti srati. v. pf. pro-sirati*.

prosiјti, *prosiјm*, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož. iz-*prosiјti, *na-, o-, po-, pre-, za-: v. impf. slož. iz-*prašati. — 1) djevajku, *um ein Mädchen freien, ambire virginem*. Rj. *vidi* prošavati. *dem.* pro-sukatī. *isp.* prosidba, proševina. — Prošenu djevajku, *f.* (st.) die Verlobte, desponsata: Razbolje se prošena gjevojka. Rj. 616a (= *vjerenica, zaručnica*). Da mi prosiš u caru djevajku te da me ženiš. Npr. 51. Nagje sam jednu sirotu i pošlje oca da mu je prosi. 55. Ješi li došao i ti da me prosiš za ženu? 101. Prosiš i prosiš, pa jedva sebi. (Rekao nekakav koji je bio poslan da prosi gjevojku za drugoga pa je isprosi za sebe). Posl. 264. To začula neprošena gjevojka: Mala fala, nekošena livado! danas nema ništa lepše od mene. Here. 237. *sa se, pass.*: Kad se gjevojku prosi, torba

se ne nosi. Posl. 120. *isp.*: Od svakuda prosci dolaze, *pitaju je* do sedam kraljeva. Rj. 503a. — **2)** *bet-teln, mendico*. Rj. *vidi* bogoraditi, džebirati. *isp.* prosjačiti, drljančiti. *isp.* i prošnja. — Igjaše (šči) svuda u prošnju, pa i oca svoga učaše kako će *prositi* i pametno govoriti. Npr. 105. Te on s njim po svijetu *proseći od vrata do vrata*. 218. Kod bogatijeh roditelja sad da *prosi*? 249. Za Boga *prositi*, a za dušu dijeliti (nije pravo). Posl. 82. Sljepica u Zemunu *proseći od kuće do kuće*. Npj. 1. 128 (Vuk). Ja sam mleko *prosio*, te sam jaguje (h)ranio. 1. 131. Ljudi, koji ubiju vuka, idu od kuće do kuće, te *prose vunc*; u Dalmaciji pak *prose* ne samo vunc, nego i drugoga srašta. n. p. žita, soli, slanine i t. d. 1. 501 (Vuk). — **3)** kao iskati 1. pitati 2. *begehren, verlangen, pe-tere*. *isp.* prozba. — Dokle *prosi*, zlatna usta nosi, a kad vraća, pleća obraća. Posl. 65. *Očima prosii*, ustima ne pita. (Kad ko ne ište, a na njega gledajući rekao bi da bi rad bio da mu se što da). 241. Stara ledina *mlada vola prosii*. DPostl. 114. Kad je (Gjurag) Branković *prosio* po zapadu *pomoći*, obrekoše mu je dati ako promijeni vjeru. DM. 117.

prosjačenje, *n. die Bettelci, mendicatio*. Rj. *verb.* od *prosjaciti*, *radnja* *kajom tko prosjači*, *vidi* *prosjačina* 2. *isp.* prošenje 2.

prosjačina, *f.* — **1)** *augm.* od *prosjak*: To su dvije *prosjačine* bile. Rj. — **2)** *die Bettelci, mendicatus, cf.* prošnja. Rj. *vidi* i *prosjačenje*.

prosjačiti, *prosjacim, v. impf. nach Bettler Art begehren, mendico*. Rj. *prositi* (3) što onako kao *prosjaci* što *prose* (?). *isp.* drljančiti. *v. pf. slož.* isprosjčiti.

prosjarkî (*prosjarkî*), *adj. bettelhaft, mendicus*. Rj. što pripada *prosjačima* ili *prosjaku* kojemu god. — Kako čoek dogje na *prosjacki štap*, svak ga se kloni. Posl. 127. *Prosjacka torba* svagda je prazna. 264.

prosjajvanje, *n. das Durchglänzen, z. transfidyere*. Rj. *verb.* od *prosjavati se, koje vidi*.

prosjavati se, *prosjajnem se, v. v. impf. durchglänzen, transfülgeo*: Pa se kroz nju *toke prosjavaju* kao jarko kroz goricu sunce. Rj. pro-sjajati se, *Korijeni 44*: *prosjajivati se, isp.* odsjajivati (odsijevati). *v. impf. prosti* sjajati se, sjati (i se). *v. pf. prosti* sinuti.

prosjāk, *m. der Bettler, mendicus, cf.* božjak. Rj. *augm.* *prosjačina* 1. *vidi* i bogac, bogoradnik, džebak, tueac, ubogi. — Kad anjeo Božij sigje na zemlju, pretvori se u *prosjaka*, pa došavši k onome što čuva krušku *zamoli ga* da mu da jednu krušku. Npr. 79.

prosjakinja (*prosjakinja*), *die Bettlerin, mendica*. Rj. *vidi* uboga. — za *nast. isp.* prostakinja.

prosjakov, *adj. des Bettlers, mendici*. Rj. što pripada *prosjaku*.

prosjerî, *prosjječem, v. pf. durchhauen, perseco, transseco*. Rj. pro-sječî. *v. impf.* *prosjječati*. — *Prosjječ*, bure na kome su mjesto one jame koja se zavrta, *prosjječna vrata* te se u nj sipa kljuk. Rj. 612a. Pa kroz Turke juriš učinio, dok do Marka *pute prosjječce*. Npj. 4, 271.

prosjed, *adj. der grau zu werden beginnt, subcanus*. Rj. pro-sjed, *koji postaje sijed, pačnje sijedjeti*. — A pred njima junak izlazio, *prosjeda mu i glava i brada*. Npj. 1, 508. Koji je godinama bio mnogo stariji od njega i *prosjed*. Sovj. 49.

prosjek, *m.* Rj. pro-sjek. *isp.* *prosjeci*. — **1)** *vidi* *prosjek*. Rj. — **2)** *Durchhau, durchgehauer Weg, via arte aperta per saxa*. Rj. put *prosjecen*, n. p. kroz kamenjak kakav.

prosjeka, *f.* (u C. G.) *vidi* *prodo*. Rj. pro-sjeka. *isp.* *prosjeci*. *vidi* *prosjeka, ostala syn. kod* *prodol*.

prosjesti se, *prosjedem se, v. r. pf. zerbersten, dirrunpi, cf.* *provaliti se*: Tako mi se *utroba ne prosjela* kao Arijj bezumnome! (Posl. 306). Pod njom se *zemlja prosjede*. Rj. pro-sjesti se, *vidi* i *propasti se, ambisati se*. — Tako mi se *grob ne*

prosjeo kao Arijj bezumnome! Posl. 304. Ono (sveto miro) osvećuje svima crkvama *časne trpeze*, da se ne bi zatresle i *prosjele* kao Golgota stijena. DP. 354. **proskakati**, *proskäcēm, v. pf. pro-skakati, skacūi proči*. — Da Bog da prometnula mi se leturgija žabom kornjačom i *po kući mi proskakada!* Posl. 48. u *pjesmi prelazno*: Pa mimo njih *proskuka gjogatu*. HNpj. 4, 321.

proskitati se, *proskitām (cēm) se, v. r. pf. Rj. pro-skitati se, v. impf. skitati se*. — **1)** *ein wenig umherstreichen, aliquantum vagor*. Rj. (*ovalo*). *isp.* *promutiti*. — Kad se mačke gone, reče se: pošle ili udarile u frč (a reče se i *monku i djevoji kad se proskitoju*). Rj. 798. — **2)** *ein Landstreicher werden, erronem feri*. Rj. *postati skitač ili skitačica*, za *značenje ovako slož. glagola isp.* *proigrati se* II 2.

proskūpti, *proskūbēm, v. pf. durch Ruppen ein Loch machen, percello*. Rj. *pro-skupsti, kao skubuci prodrijeti što, v. impf. skupsti*.

proskura, *f. vidi* *poskura* (u Paštrovića ima i od 15 litara 15 oka), a najmanja 6 litara, i to ljudi nose manastirima i crkvama za dušu. Rj. *vidi* i *prosfora*. *dem.* *proskurica*. — Bilo *proskura*, biće popova. Posl. 13. Tako mi ploče na koju *proskuru pečem!* 303.

proskurica, *f.* (u Rismu) *vidi* *poskurica*. Rj. *dem.* od *proskura*. *vidi* i *leturgija* 2.

proskurnjāk, *proskurnjāka, m.* (u Rismu) *vidi* *poskurnjak*. U subotu ne uzaimlju *proskurnjaku* radi (pičela. Rj. *ploča na koju se peče proskura*. *vidi* i *slovec* 2.

proslava, *f.* (u C. G.) *Ruhm, gloria*: mi nemamo druge *proslave*. Rj. *pro-slava, djelo kojim se tko proslavi*. *isp.* *proslaviti, vidi* *slava* 1.

proslaviti, *vim, v. pf. Rj. pro-slaviti, v. impf. pro-slavljati*. — **1)** n. p. krsno ime, *zu Ende feiern, percelebro*. Rj. — Kad poznaše Boga, *ne proslaviše ga* kao Boga niti mu zabvališe. Rim. 1, 21. Koje (ljude) dozva (Bog), one opravda, a koje opravda, *one i proslavi*. 8, 30. Bлагословиu te, i *ime tvoje proslaviu*. Mojs. 1. 12. 2. Da dočekamo samoga cara i *proslavimo svjetloga pohjeditelja*. DP. 111. — **2)** *sa se, reflcks. sich berühmt machen, berühmt werden, inclaresco*. Rj. *postati slavan*. — Petar brani Deligrad od Turaka *tako se prosleri* i osili, da nije mario ni za Milenka ni za Kara-Gjorgijja. Sovj. 15. *Ja ču se proslaviti na njemu i na svoj rojsci njegovoj*. Moj. 11. 14. 4. Pjevaću Gospodu, jer se *starno proslavi*. 15. 1. Ti si sluga moj, u Izraelju *ču se tobom proslaviti*. Is. 49, 3.

proslavljauje, *n.* Rj. *verb. od* 1) *proslavljati*, 2) *proslavljati se*. — **1)** *radnja* *kajom tko proslavlja kogu ili što* (das Feiern, percelebratio. Rj.). — **2)** *radnja* *kajom se tko proslavlja* (das Berühmtwerden, illustratio. Rj.).

proslavljati, *vljām, v. impf. Rj. pro-slavljati, v. impf. prosti* slaviti. *v. pf.* *proslaviti*. — **1)** *zu Ende feiern, percelebro*. Rj. — Trojica mladića u peći Vavilonskoj, koji usred ognja *proslavljadu Boga*. . . pjevači je (*mašku Božija*) *proslavljadu* upravo *njezinom molđrom*, koju je izgovorila pozdravivši Jelisavetu. DP. 53. Prva pjesma *proslavlja* *blagosloveno nebesko roajenje Emanuila*. 224. — **2)** *sa se, reflcks. berühmt werden, inclaresco*. Rj. *postajati slavan*.

Prōslop, *m.* brdo u nahiji Sokoskoj. Rj.

proslōviti, *proslōvim, v. pf.* (osobito u Srijemu) *vidi* *progovoriti* (n. p. da nisi reči *proslorio*: ne ume reči *prosloriti*: ni *prosloriti*). Rj. *pro-slōviti, vidi* i *probesjediti, prozboriti, isp.* *presloviti, drukčije se ovaj glagol ne udazi: isp.* *sluti* (slovem).

prōso, *n. die Hirse, milium, cf.* *proha*. — Bar, nekakvo vrlo sitno i žuto žito kao *proso*. Rj. 15b. Žito, (u Hrv.) *proso*. Rj. 160a.

prosočiti, *prosočim, v. pf. umgeben, nomen deferre, cf.* *prokazati*: Ako čoš mi dati vjeru tvrdu, da ti mene *prosočiti* ne čoš. Rj. *pro-sočiti, v. impf. sočiti* 2.

prosódija, m. ἡ προσωδία, die Prosodie. — Ne znamo, ili je G. Grujović gluv, ili se razumije u prosodiji, kao i u ostalim častima gramatike? Nov. Srb. 1817, 664 (čast, *vidi* čest). Ali je najvažnija stvar ovdje *prosodija*. Opit XI.

prosodijškî, adj. što pripada prosodiji: A što se tiče srednjega i megjeda, tu je glas (prosodijški) jednak, nego se drukčije piše i govori. Nov. Srb. 1817, 664. Da je samo po prosodijškom kvantitetu dug. Glas. 8, 2.

prospávati, pröspávam, v. pf. Rj. pro-spavati. v. impf. spavati. spati. — 1) ein wenig schlafen, paululum dormio. Rj. (malo). — Dok malo prospavaš, dok malo prodrijemlješ, u tom će doći siromaštvo tvoje kao putnik. Prič. 6, 10. — 2) su se, refleks. schläfrig werden, somno se dedere: nešto sam se pro-pavao. Rj. kao: nadiradao me malo sun.

prospirúka, c. g. prodigus. Stulli. prospri-ruka, koji ili koju prospira (rukama svojim) novce, kuću. isp. raspikuća.

prösrati, prösrerem, v. pf. Rj. pro-srati. v. impf. pro-sirati. — 1) daherscheissen, procaco, n. p. krvlju. Rj. — 2) pro-srao sve, cr hat alles ver-fressen, patrimoni-um devoravit. Rj. kao (jedući i po tome) serući sve pro-srati. *vidi* profučkati, i syn. ondje.

pröst, adj. — 1) einfältig, gemein, simplex. Rj. — Abadžije grade . . . haljine od (prostoga) sukna. Rj. 1a. Onda sveže Solomuna i metne ga na jednu prostu kolu. Npr. 157. Da bi mogao i učen čitati i prost slušati. IV. Zna gjavola ha ledu potkovati. (Zna mnogo koješta. Osobito se reče za onoga koji se čini miran i prost, a pun je gjavolstva i lukavstva. Postl. 93. Tu se raznat, brate, ne mogaše desečara, ni prostog rajnika. Npj. 5, 345. Bokeljska kapa iznutra je od proste srile. Kov. 41. Ne treba razumjeti samo seljake i druge ljude proste, t. j. koji nijesu nauka učili. Pis. 60. Hoću da ste vi mudri na dobro a prosti na zlo. Rim. 16, 19. (simplices in malo, einfältig im Bösen). Kad služi prost sreštenik. DP. 28 (a ne n. p. mladika). Da bi znao za najprostiju pristojnost. O Sv. O. 11. To je najprostije i najjasnije snjedočanstvo. Vukov prijev. 2. adv. *vidi* prosto. — 2) da je prosto, es ist vergben (als Antwort auf Bitte um Vergebung): prosta mi duša! Gott hab ihn selig (vergebe ihm die Sünden). Rj. kao oprošten, slobodan (2), osloboyen (od čega). — Sapeti konje u prekonož, t. j. obadva za desnu ili za lijevu nogu (da jednoga jedna nogu izmexju supetijeh ostane prosta. Rj. 573b. Ah nemojte me ubiti, a proste vam moje ruke, evo ih posijecite. 131. Ako F' drugu ljubii, od mene mu prosto! Npj. 4, 268. Ne mogu ti rane proboleti, već ti prosta moja krvea bila! 2, 81. Baš kakve sam muke prenosio, prosta i ta žalost pri orozji, što ne danas nagje iz nenada. 5, 467 (ne = nas). Da ti je Bogom prosto! Miloš 66. Bolje da nauči (makar samo kako biva, a prosto mu zašto onako biva). Odg. na sit. 8. Da vam nije prosto, ako mi to ne pošljete. Straž. 1886, 1601. Kad bijaste robovi grijehu, prosti bijaste od pravde. Rim. 6, 20 (liberi; frei, fern, los, ledig). Da dovedeš ženu sinu mojemu od roda mojega. Onda će ti biti prosta zakletva moja, kad otiđeš u rod moj; ako ti je i ne dadu, opet će ti biti prosta zakletva moja. Mojs. 1, 24, 11. Bićemo prosti od ove tvoje zakletve. Is. Nav. 2, 17. — 3) *vidi* jednostavan, suprotno složen. — Za nevolju piše tako po dva slova, dok u štampi dobiju sliven i prost zvuk. Opit 7. Okaniti se, ovaj glagol i prost (kaniti se) i složen ima na kraju (niti, nim). Pis. 28. U Srpskom jeziku ima 28 prostih glasova (t. j. tako čistih, da se više ne mogu razdijeliti). Rj. XXIX. Glagoli naši imaju tri prostu crčmena. Rj. LV. U složenijih (glagola) ostaje kako je u prostijeh. Rad 6, 115.

pröstáčki, adj. wie gemeine Leute haben, plebejus.

Rj. što pripada prostacima ili prostaku kojemu god, *vidi* ciporski, geački. — Kad otac *vidi* da ništa ne pomaže, obučje u prostacko odelo i načini je kao puku prostakinju. Npr. 206. Nije li to bez ikakve nevolje (i učene i prostacke) udaljavati se od Slavenskog jezika? Nov. Srb. 1821, 388. Sinovi su prostacki ništa, sinovi su gospodski laž. Ps. 62, 9.

prösták, prostáka, m. ein einfältiger, gemeiner Mensch, ohne Bildung, homo de plebe, cf. geak, eipor. Rj. čovjek prost. isp. prost 1. *vidi* i grmalj 2. — On kao prostak nije mogao ni zaspati od čuda, nego se jednako čudio gde je došao. Npr. 61. Svi su jezici postali od prostaka, t. j. od pastira i od težaka. Rj. XX. Srbi . . . da su to ljudi prostaci i varvari. Sovj. 25. Slušajte prostaci i gospodo, bogati i siromasi. Ps. 19, 2.

pröstákinja, f. ein gemeines Weib, mulier de plebe. Rj. prostu žena. *vidi* ciporka, geakuša. — Kad otac (car) *vidi* da ništa ne pomaže, obučje je (kčer svoju) u prostacko odelo i načini je kao puku prostakinju. Npr. 206. za nast. isp. prosjakinja.

pröstákov, adj. des prostak, hominis plebeji. Rj. što pripada prostuku.

pröstráč, prostráča, m. was ausgebreitet wird, stragulum, cf. prostrirka. Rj. što se prostire, te se n. p. meće na zemlju. *vidi* podina 2, prostráča, prostríka, pust, pustina, zastiráč, zastirak. isp. i ság II, i syn. ondje.

pröstráča, f. t. j. ponjava, što se prostire, die Kotze, die ausgebreitet wird, um darauf zu liegen, gausape. Rj. te se n. p. na njoj leži. *vidi* prostráč, i syn. ondje.

pröstráunje, n. das Ausbreiten, explicatio, extensio. Rj. verb. od 1) prostrirati, 2) prostrirati se. — 1) radnja kojom što prostire što. — 2) stanje koje biva, kad se što prostire.

pröstrirati, rêm, v. impf. Rj. pro-stirati. v. pf. pro-strijeti. — 1) ausbreiten, explico: Te skočila te ju prostrida. Rj. — Fratar i mrtav ruku prostrite. DPostl. 22. Ne prostiri veće noga nego bijelja čuješ. 74. Božić zove svrh planine one visoke: Prostrite šenie slamu mjesto trepe. Here. 339. Rezahu granje od drveta i prostrirahu po putu. Mat. 21, 8. — 2) su se, refleks.: Osim ovijeh glavnijeh razlika, koje se prostiru na više riječi, ima mnogo razlika u značenju jedinstvenijeh riječi. Postl. XLIV (spectare, pertinere, referri ad aliquid; sich auf etwas beziehen. *vidi* protezati se 2, protegnuti se 3). Svi su dakle mogli napisati i zapamtiti glasove, koji nijesu trajali duže od jednoga časa niti se prostirali dalje od mjesta gdje su se izgovorili i čuli. Priprava 181. Drčaru se Nemanjina prostráše na zapad do mora. DM. 8 (isp. pružati se). Dokle se u rumunskom jeziku prostiru i druga dva elementa. Vid. d. 1861, 71.

pröstrírka, f. *vidi* prostráč. Rj. i syn. ondje. — Od šta bješe na čardak prostrírka? Bješe čoha čardaku do vrata, a po čosi lijepa kadlifa. Npj. 2, 231. Nastrla sam odar svoj pokrivačima vezenijem i prostríkamu Misrskim. Prič. 7, 16. Delan trgovaše s tobom skupocjenijem prostríkama za kolu. Jezek. 27, 20.

pröstiti, pröstim, v. pf. verzeihen, ignosco: A. Prosti brate! B. Da je prosto. Rj. v. pf. slož. opröstiti. v. impf. prašćtiti, praštati, prošćtavati; slož. opröštati. — prostiti koga, kome što: »Evo ga u kući gde leži mrtav«. Onda pobratim rekne: »Bog mu dušu prosti! Npr. 170. Koji pogine, Bog da ga prosti! Sovj. 68 (isp. prost 2). Svak rekao: ovjge bi dosti, da jaki Bog prosti dom i domaćina! Here. 355. (Gospode!) Prostio si nepravdu narodu svojemu, pokrio si sve grijehje njegove. Ps. 85, 2.

prösto, adv. prema adv. prost 1. einfach, simpli-citer: Da dogagjaje opišem prosto, kao što bi Srbio Srbimu pripovedao. Miloš X. Vremena su upravo

pr^osto smatrajući samo tri. Spisi 1, 39. Ovdje ih Stefan naziva *pr^osto* neprijateljima; ali je jasno da razumije unutrašnje neprijatelje, a dalje što veli, pokazuje upravo braću. DM. 6. Koji daje neka daje *pr^osto*; koji čini milost neka čini s dobrom voljom. Rim. 12, 8 (*in simplicitate, in Einfalt*).

prostodušan, *prostodušna*, *adj.* u koga je *pr^ostu duša*: kao čistosrdačan, iskren, istinit; *freimüthig, ingenuus, liber*. — Tako je bio iskren i *prostodušan*, da mu čovek nikake tajne nije mogao kazati. Danica 1, 89. *Prostodušna* ljudima, koju mi svi prozvasmo »Báta.« Megj. 97.

prostonarodnji, *adj.* što pripada *prostome narodu*: Ja sam se u ovome držao *gorora pr^osto-narodnjeg*, t. j. govora onih Srbalja, koji žive po selima daleko od gradova. Spisi 1, 7. *isp.* narodnji (*i* narodni).

pr^ostor, *m.* za *postanje isp.* prostrijeti se. — **1**) *spatium* — ah privedri svijem *prostori*. Stulli (prevedri). *vidi* prostorija, *der Raum*: To sve bude malo po malo za šest dugijeh dana ili *prostoru* vremena. Priprava 2. Šad nam dade Gospod *prostora* da rastemo u ovoj zemlji. Mojs. 1, 26, 22. — **2**) *die Streu*. Prostora za blago nemam. J. Bogdanović, *što se pod blago prostire*. *vidi* stelja 3. za *obličje isp.* pristor.

pr^ostorija, *f.* *der Raum, spatium*. Rj. *vidi* prostor, *odakle je prostorija nastala završetkom ija. take riječi* *vidi* kod Arapija. — *Mala prostorija*, koju imaju pisma, ne da mi da pred tobom razvijem svu svezu crkvenijeh praznika. DP. 319.

pr^ost^otá, *f.* — **1**) *die Einfalt, simplicitas*. Rj. *osobina onoga koji je prost (1)*. — Metla došla, metla pošla. (. . .) »kakva si — prosta — došla takva ćeš i otići«; sveta Jozana pak misleći u *prostoti* svojoj da joj se na molbu njezinu upravo odgovara. govoreći tako molila se Bogu. . . .). Postl. 177. Ali je očevitno opisivanje zamotano u poeziju, koja *pri svoj svojoj prostoti* ima visokijeh mjesta. Priprava 194. S Avesalomom otide dvje sta ljudi iz Jerusalama pozvanijeh; ali otidoše u *prostoti* svojoj ne znajući ništa. Sam. II. 15, 11. Sudi mi, Gospode, jer u *prostoti* svojoj hodim i u Gospoda se uzdam. Ps. 26, 1. — **2**) *konkretno: prosti ljudi*. — Za to što se njihova viša klasa *od prostote* ne razlikuje. . . . Kov. 11. Spisatelj ne treba da gleda, kako će ugoditi »kusu« *prostote* (koja ni sama ne zna šta hoće, ni šta joj treba). Ovdje ne treba pod imenom *prostote* razumjeti samo *seljake i druge ljude proste*, to jest, koji nijesu nauke učili, nego svakoga, koji stvari upravo ne razumije. Pis. 60. — *riječi s takim nast.* kod čistota.

pr^ostran, *adj.* *weit, breit, latus, spatiosus*. Rj. *prostran*, u čegu imu *prostora* na sve strane. *isp.* prostrijeti se, prostor, prostorija. *isp.* i rasprostraniti se, rasprostranjavati se. — **1**) u *pravom smislu*, *suprotno* tijesnoj. — Za to su u gunjeva u Srbiji *rukavi* mnogo *prostraniji*. Rj. 107b. Otac mu dade brod i u njemu trgovinu, da *kroz prostrani* srijet ide i da se trudi. Npr. 246. Daleko je dvor od polja *rad' prostrana* *slana mora*. Npj. 1, 191. Istina da ova nova Srpska država još nije bila *najprostranija*. Miloš 13. Zemlja je još različna *po srojjem prostranijem stranama*. Priprava 4. Bog dade mudrost Solomnu i razum vrlo velik i *srec prostrano* kao pijesak na brijegu morskom. Car. I. 4, 29. Tako bi i tebe izveo iz *tjeskobe* na *prostrano mjesto*, gdje ništa ne dosagjuje. Jov 36, 16. — **2**) u *prenesenom smislu*, *vid'* opširan. — Kamo Srpski Lafonten, da nam ovu istoriju, ili pripovetku, *prostrano opiše*? Danica 4, 33. Ovdje nije mjesta o tom *prostrano gororiti*. Npj. 1, 111. U Crnoj se Gori ova ženidba i pjeva i pripovijeda *mnogo prostranije*. Npj. 2, 520 (Vuk). Što je riječ *carina* vrlo *prostrana značenja*, s toga je u tami ko razbira ovu stvar. DM. 245. Onda mi može trebati još samo *pro-*

stran rječnik onoga samoga rječnika koji je rad još iz bliže poznati. Rad 15, 183.

pr^ostranstvo, *n.* *kao prostorija ili oblust (?) kund se što prostire; das Ausbreitungsgebiet*: Meni je *prostranstvo* i razlika narodnog jezika dovoljno poznato. Spisi 1, 93. — *riječi s takim nast.* kod *bezočanstvo*, za *uke*. *isp.* bogatstvo (bogat).

pr^ostreo, *pr^ostrela*, *m.* (u Srbiji). — **1**) svinjska bolest (protjera ga krvlju na polje, kao da ga nešto *prostrijeli*, pa se zguri). *Blutfluss, Kucmorrhagia interna*. Rj. — **2**) trava (steža?), kojom se ta bolest liječi (dajući svinjama korijen kuhan u mlijeku). Rj. — *pro-streo* (pro-strel). *isp.* prostrijeliti.

pr^ostrići, *prostrižem*, *v. pf.* *durchscheren, aperťo tondendo*. Rj. *pro-strići*. *kao prodrjeti (što) strignući*. *v. impf.* strići.

prostrijeliti, *pr^ostrijelim*, *v. pf.* *mit dem Pfeile durchschossen, sagitta trajicio*: *prostrijelila* ga vila. Rj. *pro-strijeliti*. *v. impf.* strijeljati. — Jurišinoj pušci oganj dade; (harambašu vešto pogodio, *prostreli* ga *kroz desnicu ruku*. Npj. 3, 427. *Prostrijelice* ga *luk mjeđeni*. Strijela puštena proći će kroz tijelo njegovu. Jov 20, 24.

pr^ostrijeti, *pr^ostrēm* (pr^ostr'o, pr^ostr'la) *v. pf.* Rj. *pro-strijeti*. *isp.* rasprostrijeti. *kao prost* *glagol* ne *udazi se*. *isp.* strijeti. *v. impf.* prostrirati. — **1**) *ausbreiten, explico*. Rj. — *Prostri mene*, gje *prostireš Partu*. . . . Pa *prostrije* Pavlovu *postelju*. Npj. 1, 616. Kad je Arap kulu načinio, udario stakla u pendžere, *prostr'o* je *svilom i kadifom*. 2, 387 (*prostr'o* [zustr'o] kulu svilom i kadifom. Vuk). U kuću djevojka valja da ugje *preko prostrtoga čilima*. Kov. 81. Ljudi mnogi *prostriješe haljine po putu*. Mat. 21, 8. — **2**) *sa se, refleks.*: U to vrijeme *vladu* se srpska *prostrije* čak do Dumna. DM. 35.

pr^ostriž, *f.* *am Rocke, Mantel, die Oeffnung um die Hand durch zu stecken, apertura pallii*. Rj. *prostriž*. *isp.* prostrići. *prorez* na *haljini*, na *kabanici*, *te se krozu nj provuče ruka*. *vidi* prorez *isp.* rastrož, razrez.

prostrugati, *pr^ostružem*, *v. pf.* *durchschaben, per-seabo*. Rj. *pro-strugati*. *kao prodrjeti (što) stružući*. *v. impf.* strugati.

prosuće, *n.* (u C. G.) *das Vergiessen, profusio, ef. proljev*: Bez *prosuća* krvi od junaka. Rj. *verb.* od *prosuti*. *djelo kojim se prospe što*, *n. p. krv*. *isp.* *prospanje* 1. *krvoproliće*. *verb. supst.* *takva* kod *do-puštenje*.

prosuditi, *pr^osudim*, *v. pf.* *judicare*. Stulli. *prosuditi* o čemu. *sud* svoj učiniti ili *kazati* o njemu. *isp.* *ocjeniti*: *procijeniti* (pr^onjer Rad 5, 192). *v. impf.* suditi. — *Prosudih* o *drau* *lingvistička* djela. Rad 5, 193. Isti član *prosudi* o *drau* djela. 9, 193.

1. prosukati, *pr^osučem*, *v. pf.* *durch und durch-schiessen, durchbohren, trajicio, confodio*. Rj. *pro-sukati*. *kao sučući* *probušiti*, *prodrjeti*. *v. impf.* sukati 1.

2. prosukati, *v. impf. dem.* od *prostiti* (djevojku). — u Rj. *kod* *prosukati*, *pr^osučem*, *v. pf.* *ima*: 2) *in der zweideutigen Anekdote so viel als prositi* (djevojku): *prosukali* je i dvoji i troji. Rj. 613b. u *droličnoj pričici*, u kojoj se misli na *značenje* *glagola* *prosukati* *v. pf.* *kao dem.* od *prostiti* *jamačno* je *v. impf.* a *pracens* *pr^osukām*. *isp.* *rosukati*, *r^osukām*, *dem.* od *rositi*. — *prositi*, *prošiti*. Korijeni 292.

pr^oslulja, *f.* (u C. G.) *vidi* tiganj: *Oljija* ka' i *proslulja* u bijelu nedjelju (Postl. 228). Rj. *vidi* i tava. *isp.* *gjuveče* 1, *joltava*, *dem.* *proslujica*. — Na Jeremijev dan ujutru lupajući oko kuće u *proslulju* govori: Jeremije u polje a sve zmije u more (Postl. 113). Rj. 251a. Držak se srami *proslulje*. DPostl. 20. *proslulja* (biće od tuge riječi *fersora*). Osn. 133.

pr^oslujica, *f.* (u C. G.) *dem.* od *proslulja*. Rj. *vidi* tavicu, tiganjicu, tiganjić. — Mjesila mu pogačicu,

isprigala *prosušljicu*, natočila bokaricu. Rj. 238a. Ako ne mož' s *prosušljice* u vodu, nemoj u oganj. DPost. 3.

prosušiti, *prosušim*. — **1**) *v. pf. ein wenig trocknen, exsiccō paululum*. Rj. *pro-sušiti (malo)*. *v. impf. sušiti*. — **2**) *su se, reflks.*: Provenuti, n. p. iznesi to na sunce neka malo provene, *cf. prosušiti se*. Rj. 603b (*a prosušiti se nema u Rj. na mjestu stome*). Treći svezak rječnika... dok se malo *prosuši* i veže, imaću radost da ti ga pošljem. Pom. 110.

prošut, *adj. n. p. čovjek, t. j. kilav, der cinen Bruch hat, herniosus*. Rj. *part. pract. pass. od pro-suti, koje vidi. vidi i kvaran, štetan*. — Niko na kome bi bila mana, ne valja da pristupa (da prinosi), ni slijep... ni lišajiv, ni *prosut*. Mojs. III. 21, 20.

prošuti, *prošpēm, v. pf. Rj. pro-suti. kao prost glagol ne nuhidi se. isp. suti. v. impf. prosipati. — 1. 1) ausschütten, profundo*. Rj. *isp. prosipati* 1a. b. — *Prosu* po njoj burme i prstunje. Rj. 49b. *A prosuše* do pasa *vičene*. Rj. 61a (= *kose*). Ongje češ naći jednu gjevojk u sjajnu kako sunce, *prosatijeh kosu niz pleći*. Npr. 122. Nagju *see prosuto tamo uno*... nešto sve raspraša u kužni, *prospe jedu zgotovljena* i polomi sudove. 259. Slomio joj mali zbanjje od tšivovine, i *prosu joj (lyladnu vodu sa Rajevine*. Npj. 1, 357. Ono reče, *suzamu prosula*, a majka je veseliti pogje. 2, 63. Ali Markov soko jognica... sokola ščepa vezireva, pa mu *prosu ono siro perje*. 2, 427. Udari ga nožem po jopasu i *prosu mu trbul po dolini*. 4, 102. Kad ga silna opazila vojska, silni Srbi *prosiše plotunc*. 4, 316. *sa se, pass.*: Ganjevi su od govegje balege, i prave se ovako: nakupi se dosta govegje *balege i prospe se po gunnu*. Rj. 82b. — **2**) *vergeulen, verthun, pessundo*: *prosu* kuću. Rj. *vidi* profučkati, *i syn.* — Raskući kuću, t. j. *prosu* je, osiromašiti. Rj. 639b. Podrgović ubije nekaka Turčina, koji njega (h)ćeo da ubije, i tako *prospe svoju kuću* i otiđe u hajduke. Npj. 1, XXXIII. — **II. su se, reflks.** — **1**) *herausfließen, effluo*. Rj. *vidi* proliti se 1. — Tu se *prosu krvca* od junakah kako lurna kiša iz oblaka. Npj. 4, 374. — **2**) *auseinander rinnen, diffuso*: *pro-sula* se kaca. Rj. — U tom udare Turci, i *logor se prospe* i premjesti. Rj. 281b. Onda mi nekako pukne jedna upra na torbi, te se *see proso prospe u more*. Npr. 161. *Proso se biser po grohotu*, ma se saže Jokičina majka... da pokupe biser po grohotu. Kov. 104. — **3**) (u Gblju) *prosu* se zvijezda, *com Fallen der Sternschuppen*; kad se *zvizjeda prospe*, ne valja se čuditi, jer kažu da onda uteče rob iz tamnice, pa ako se ko začudi, uhvatite ga. Rj. *vidi* proliti se 2.

prosvjetiti, *tim, v. pf. pro-svijetiti. vidi* prosvjetliti 2, *i syn. ondje. v. impf. prosvjećivati*. — Mudri i dobri zovu se obrazovani, uredni i *prosvjećeni ljudi*. Priprava 36. Ljudi, koji su već *prosvjećeni*, *prosvjeću* i divljake. 46. Bez sumnje su se drukčije sudili primorski, trgovački i više *prosvjećeni gradovi*. DM. 260. Njegova službena pisma pokazuju da ih piše *prosvjećeni urhijerej*. Megj. 121.

prosvjetliti, *tlim, v. pf. Rj. pro-svijetliti. vidi* prosvjetliti. *isp. rasvijetliti. v. impf. prosvjetljavati, prosvjetljivati. 1) erleuchten, collustro*: Ni od lakša ni od pedi. *svu gospoda prosvjetliti* (igla). *v. impf. prosti* svijetliti. *tjeljesno*. — Haljina i obraz *prosvjetliti*. DPost. 25. *Grad* ne potrebuje sunca ni njeseca da svijetle u njemu; jer *ga stara Božija prosvjetliti*. Otkriv. 21, 23. — **2**) (u Dubr.) *fig. da ga Bog prosvjetliti*; t. j. umudri. Rj. *umno. vidi* prosvjetliti. *isp. izobraziti, izoštriti, obrazovati*. — Jovanu drugu Hristovu i Andriji, koji je *Rusiju prosvjetliti*. DP. 318. Poznajući mnogih između njih *prosvjetljeni um*. Ogled VII.

prosvjetivanje, *n. verb. od* prosvitavati. *stanje koje biva, kad prosviće. vidi* osvjetanje 2. — Ujutor u *prosvjetanje* ustano sluge i priprave se na put. Npr. 131.

prosvitavati, *prosviće, v. impf. pro-svitati. potvrda* glagola u *verb. supst. prosvitanje. vidi* osvitati 2, *svitavati, osvlanjivati, rasvitavati se. v. pf. isp. osvanuti* 2.

prosvjećivanje, *n. verb. od* prosvjećivati. *radnju* kojom tko *prosvjećuje koga*.

prosvjećivati, *prosvjećujem. v. impf. pro-svjećivati. v. impf. prosti* svijetliti. *vidi* prosvjetljavati, *prosvjetljivati. isp. izobražavati, obrazovati. v. pf. prosvjetliti*. — Odrasli ljudi dakle *prosvjećuju mlade*. Priprava 44. Ljudi, koji su već *prosvjećeni, prosvjećuju i divljake*. 46. *Činovnici koji narod prosvjećuju*, koji narod vode. Megj. 13. *sa se, reflks.*: Oni se *prosvjećuju* ili sami, ili ih *prosvjećuju* drugi. Priprava 45.

prosvješteuje, *n. iz* crkvenoga jezika, *mjesto* prosvjećenje, čemu nema potvrde. *vidi* prosvjetljenje, *prosvjeta. isp. izobraženje, izobrazženost, obrazovanje; kultura*. — Da Srbi mogu slobodno podizati škole i ostalo, što je god nužno za zakon i za *narodno prosvješteuje*. Miloš 149. Gospodina Pannu Jankoviću, počitelju pravosuđija i *prosvještenija*. Pis. 14. Po tome se praznik ovaj zvao i *prosvješteuje* ili dan svetih vidjela. DP. 306. *za stariji nast. -ije isp. bogovljenije*.

prosvjeta, *f. pro-svjeta. isp. prosvijetiti, prosvjećivati. vidi* prosvještenje, *i syn. ondje. — Prosvjeta je priljepljiva* (u dobrom smislu) kako god kuga ili ospice (u rjgovini smislu). Priprava 14. *Početak ljudske prosvjete* izmišljanjem mehaničkih mješstva. 88. *Osobite struke prosvjete jesu: moralna ili prosvjeta srea... estetička prosvjeta... najposlije učerna, knjižerna prosvjeta*. 170. Postavi ga za *početelju prosvete*. Sovj. 83. Sud je između Srba i Dubrovčana vrlo znatna stvar u *istoriji prosvjete* srpskoga naroda. DM. 258. Ovaj *prosvjeti svoga naroda* namijenjeni zavod (Akademija). Rad 9, 200.

prosvjetitelj, *m. koji je prosvjetio ili prosvjećuje, gleda da prosvjete koga. — Sa* novima učiteljima i *prosvjetiteljima*. Rat 31. Sveti Sava *Srpski prosvjetitelj*. Mil. 245. *riječ* s takim *nast. kod* boditelj.

prosvjetljavanje, *n. verb. od* prosvjetljavati. *radnju* kojom tko *prosvjetljava koga. vidi* prosvjetljivanje, *prosvjećivanje. — Duha* izvor bješe im (apostolima) kao oblak, koji lijaše oganj *prosvjetljavanja*. DP. 284.

prosvjetljavati, *prosvjetljavam, v. impf. pro-svjetljavati. potvrda u verb. supst. prosvjetljavanje. vidi* prosvjetljavati, *prosvjećivati. v. impf. prosti* svijetliti. *v. pf. prosvjetliti*.

prosvjetljenje, *n. actus illuminandi, illustratio. Stulli. verb. od* prosvjetliti. *djelo* kojim se *prosvjetliti što. vidi* prosvještenje, *i syn. ondje. — Jedan* neka prinese mudrost kao plod dobrih djela; drugi neka svršuje službu *prosvjetljenja*. DP. 125.

prosvjetljivanje, *n. verb. od* prosvjetljavati. *radnju* kojom tko *prosvjetljuje koga. vidi* prosvjetljavanje, *prosvjećivanje*.

prosvjetljivati, *prosvjetljujem, v. impf. pro-svjetljivati. vidi* prosvjetljavati, *prosvjećivati. v. impf. prosti* svijetliti. *v. pf. prosvjetliti*. — Ti si vidjelo moje, Gospode; i Gospod *prosvjetljuje tamu moju*. Sam. 11, 22, 29. *Rijeci* tvoje kad se jave, *prosvjetljuju* i urazumljuju *proste*. Ps. 119, 130. *Posljednje riječi prosvjetljuju što* Radoslav veli. DM. 26. Sa Hristom, koji *prosvjetljuje svakoga čovjeka* koji dolazi na svijet. DP. 171 (*isp. koje obasjara svakoga čovjeka koji dolazi na svijet. Jov. 1, 9. sa se, reflks. ili pass.*: Tražih Gospoda... koji u njega gledaju *prosvjetljuju se*. Ps. 34, 5.

prosvjetliti, *adj. što* pripada *prosvjeti. vidi* kulturni, obrazovni. — Koje može biti da bi nam pokazalo što u tadašnjem *prosvjetnom stanju* naroda našega. Kujž. 3, 306.

prosvjetovati, *prosvjetujem, v. pf. pro-svjetovati koga, kao* posvjetovati *ga malo. v. impf. svjetovati,*

sjetovati, savjetovati. — Kad vidi Mladen, da Miloš nikako ne će da obori krivicu ni na koga, do na sebe, onda ga prokara i *prošetuje*, i on mu se obreče, da će u napredak biti veran i pokoran Crnom (Gjorgiju). Miloš 49.

prošaliti se, lim se, v. r. *pf. ein wenig scherzen, jocular aliquantum, subjocular*. Rj. pro-šaliti se (malo). v. *impf. šaliti se*. — Posviraj, pa i za pas zarjenti. (Može se čok n. p. i *prošaliti*, i poigrati, ali se valja i okaniti). Posl. 256. Vojnik namislivši da se s njima malo prošali, odgovori im kao od zbilje: E najluggjega od vas četvorice ja sam pozdravio. Danica 2, 126 (s? njimal).

prošaptati, prošapćem, v. r. *pf. pro-šaptati, kao početi šaptati, ili malo to učiniti*. — E ovde ima neke Božje naredbe, *prošapta* on gotovo sebi u nedra. Zlos. 253.

prošarati, prošarām, v. *pf.* Rj. pro-šarati, v. *impf. šarati*. — **1)** *ein wenig bunteckig färben, aliquantum variegare*. Rj. učiniti da bude što malo šareno. — **2)** *sa se, reflex. sich bunt färben, variegari*: pro-šaralo se grozđe, snijeg po planini (*wenn einzelne Stellen aufgethaut sind*); vratilo na razboju (kad se dotkiva, pa se kroz pregru drvo ugleda). Rj. *postati šareno*, prošara se snijeg po planini, *kad gdjegdje okopni*.

prošasti, adj. (ponajviše u vojv. po varošima). *vergangen, superior, prior*. Rj. pro-šasti, *isp. proći, vidi prošavši, prošli, isp. pregjašnji, priješnji*. — Šad u ovu prošastu nedilju ja sam jabo uz Kotar dorata. Meho Kolaković. 43. Rp. — pro-šasti (про-шасты). Osn. 211.

prošavjanje, n. *verb. od prošavati, radnja kojom tko prošava (djevorku), vidi prošenje 1.*

prošavati, prošavām, v. *impf. vidi prošiti 1.* — Prošavati; nema u Vuka. Rad 6, 115. *sa se, pass.*: Kad će ono krasno vreme doći i *momei se prošavati* poći! Za dva plava ne bi groša dala, za mlina ne bi ni dinara. Npj. 1, 314.

prošavši, *glagolski prilog pregjašnji od proći, upotrebljavan kao pridjev, vidi prošasti, i syn. ondje*. — Prošavšijeh godina (od 1803—1814) tarpoši su gotovo sa svijem ukinuti. Rj. 732b. Prošavši Srpski i Ruski rat umalo ih je (krdžalije). Danica 2, 96. Na koncu prošavšega vijeka. 2, 108. Prošavše jeseni. 3, 169. Tako je dakle vreme prošavše četvorostruko... vreme *polu prošavše... skoro prošavše... davno prošavše* prvo... davno prošavše drugo. Spisi 1, 39. U skoro prošavšemu vremenu. Rat 29 (*gram.*).

prošće, n. (coll.) *die Planken, tabulae*. Rj. jedan komad prošće. — Popovi rade svake poslove domaće, n. p. oru... *cijepaju prošće* i t. d. Rj. 541a. Prošće k'o i kolje, a kolje k'o i ostalo drveće. (Odgovori se u šali kad ko rekne: prosti ili oprost). Posl. 265. Srbi su bili načimili malo šarampova od prošća. Danica 3, 171.

prošćenje, n. Rj. *verb. od prošiti*. — **1)** *radnja kojom tko prosi djevorku (das Werben um eine Braut)*. Rj.). *isp. prosidba*. — Prosci udarili natrag od prošćenja. Posl. 179. Ova pjesma za to se pjeva, što je o prošćenju djevorkje. Npj. 1, 3 (Vuk). — **2)** *radnja kojom ubogi prosi (das Betteln, mendicatio)*. Rj.). *vidi prošnja, prosjačina 2.* — **3)** *radnja kojom tko prosi (ište, pita) što u koga, vidi prozba, isp. iskanje 1, pitanje 2.* — I ištite tako prošćenje u našega cara Nikolaja. Npj. 5, 29 (*stariji nast. mjesto sadašnjega prošćenje*). Na prošćenju Srpskih poslanika odredi... Miloš 21. Ovo su bili, od prilike, najglavniji članovi u prošćenju. 119. Uz ovaj se akt načini još prošćenje Sultanu, u kome ga mole, da Srbiji dade mitropolita Srbina. 109.

prošetati, prošetām (prošććem), v. *pf.* Rj. pro-šetati (malo). v. *impf. prošetivati se, prosti šetati (i se)*. — **1)** *vidi prošetati se*. Rj. — Prošetase dva gospodičića po Stambolu gradu bijelome. Npj. 3, 66. — **2)** *sa*

se, reflex. sich ein wenig ergehen, obambulasse. Rj. *vidi prošetati 1, prohodati se*.

prošetivānje, n. *das Spazieren, ambulatio*. Rj. *verb. od prošetivati se, radnja kojom se tko prošetuje*.

prošetivati se, prošetujēm se, v. r. *impf.* (u Boci) *sich ein wenig ergehen, obambulo*: Pa se šnjima prošetuje od studenca hladne vode. Rj. pro-šetivati se, *pomalo se šetati, v. impf. prosti šetati (i se)*. v. *pf. prošetati (i se)*. — Ko se ono putem šeće? Dragi mi se prošetuje, metne ruke u džepove. Herc. 283.

prošetnja, f. *vidi šetnja*: Kada nojca od večere dođe, ali Ture u prošetnju pođe. Rj. pro-šetnja, *isp. prošetivati se, prošetati (i se), vidi i šeta, šeća 2, probod 1.* — Njezina maćeha naredila da je vode u prošetnju. Npr. 131.

proševina, f. *das Erbetene, quod expetitur est*: Zalud Janko tvoja proševina, kad ti drugi preprosi djevojku. Rj. što je prošeno, isprošeno, n. p. prošenu djevojka, *isp. prošjevina*.

prošibati, bām, v. r. *pf. ein wenig mit der Ruthe peitschen, virga plecto*. Rj. pro-šibati (malo). v. *impf. šibati*.

proširiti, proširīm, v. *pf.* pro-širiti, *učiniti da bude što šire, vidi raširiti 1, v. impf. proširivati*. — Al' ću svoju glavu izgubiti, al' ću Crnu Goru proširiti. Npj. 5, 29. Da proširim moje Crnogorce, a kad bih se vrlo proširio... tad bih divno vojsku uredio. 5, 55. On je svoju kuću i produljio i proširio. J. Bogdanović. *sa se, reflex.*: Mi se bjesmo malo proširili. 5, 465. i u prednjem primjeru.

proširivānje, n. *verb. od proširivati, radnja kojom tko proširuje što*.

proširivati, proširujēm, v. *impf.* Na proljeće, ako Bog da, moram kuću i produljivati i proširivati. J. Bogdanović. pro-širivati, v. *impf. prosti širiti, v. pf. proširiti*.

prošiliti, prošiljēm, v. *pf. durchmihen, persuo*. Rj. pro-šiliti, v. *impf. prošivati*.

prošivāljkā (igla), f. *eine Art grosse Nadel, acus major*. Rj. nekaka velika igla, *isp. prošivati*. — Nema ni jedne igle prošivāljkje. Posl. 203. riječi s takim nast. kod kazaljka.

prošivānje, n. *das Durchmihen, persuatio, transitio*. Rj. *verb. od 1) prošivati, 2) prošivati se*. — **1)** *radnja kojom tko prošiva što*. — **2)** *radnja kojom se prošivaju n. p. dvojica*.

prošivati, prošivām, v. *impf.* Rj. pro-šivati, v. *impf. prosti šiti, v. pf. prošiti*. — **I. 1)** *durchmihen (wie die Matratzen), persuo*. Rj. — **2)** majstori (u. p. terzije i abadžije) daju šegertina najrije kaku krpju te prošivaju, da se uče iglu držati. Rj. — **II.** *sa se, reciproc.* (u C. G.) *prokazivati koješta jedan na drugoga, sich gegenseitig angehen, deferre se invicem*. Rj.

prošli, *particip. praet. od proći, upotrebljavan kao adjektiv, vidi prošasti, i syn. ondje*. — Jugović (koji se prošle zime vratio iz Njemačke), Sovj. 9. Probudi se kao u staro vrijeme, za naraštaju prošlijeh. Is. 51, 9. Večernja u oči praznika već njemu pripada a ne prošlomu danu. DP. 151.

prošlica, f. *vidi rednja*. Rj. pro-šlica, *osn. u proći, bolest što zaredi, kao prodje po selu*. — riječi s takim nast. kod izjelica.

prošlost, prošlosti, f. *prošlo vrijeme*: Ni ovdje ni ondje prošlost iskazana glagolskijem pridjevom ne pada u budućnost. Bukv. 29.

prošnja, f. *das Betteln, mendicatio*: otišao u prošnju, *cf. prosjačina 2*. Rj. *vidi i prošenje 2, poplata*. — Dotjerao do torbe, do prošnje. Rj. 135a. Jedan siromah... *izjauše svudu u prošnju*. Npr. 105. Slijepci radi prošnje idu jednako po svemu narodu. Npj. 1, XXXIV. Istina da je pnumercacija prava prošnja i velika dosada. 4, XI. III. — riječi s takim nast. kod čežnja.

prošujevina, *f. das Almosen, stips, cf. proševina*; Te on prosi prošnjerinu ljutu. Uzeli mu prošnjerinu ljutu. *Rj. što se u prošnji isprosi. vidi i milostinja.*

proštar, *prošca, m. Rj. coll. prošće. — 1) die Plauke, tabulac; prošće se čijepa od hrastovine ili cerovine, pak se više ne teše, nego se onako njime zagraguje; u malijem ogradama prošće se podoštrava, a u velikima se uravlja, a odložo se svagda poplete prućem. Rj. — Svako nosi podoštren proštac pred sobom, pa udarivši ga u zemlju iza njega puca. Danica 3, 173. Da svaki prosti vojniki ponese po dva prošca. Miloš 104. — 2) dizati se prošca, ein Spiel, da einer den andern, der auf dem Boden liegt und sich starr macht wie ein Bret, bei den Beinen aufhebt, ludi genus. Rj. igra u kojoj jedan legne na zemlju i ukoči se kao proštac, a drugi njega diže za noge. isp. uproštitii se.*

proštāvānje, *n. vidi praštanje. Rj. vidi i praščanje. proštavati, proštavām, v. impf. vidi praštati. Rj. vidi i praščati. v. pf. prostiti.*

proštenje, *n. Verzeihung, remissio: I proštenje svaki mu iskazuje. Rj. verb. od prostiti. djelo kojim se prosti kome što. isp. oproštenje, takva verb. kod dopuštenje. — »Mi roditelja svojijeh nijesmo šćeli slušati« . . . »Pitajte ocu svojemu proštenje.« Npr. 98.*

proštiti, *proštijēm, v. pf. pro-štiti, vidi pročitati, pročitati, proučiti. v. impf. štiti (štijem). — Knjigu štiju do tri sta popova, knjigu štiju, a proštiti' ne mogu. HNpj. 1, 259.*

prošupljiti, *prošupljim, v. pf. šilom, vidi probušiti. Rj. pro-šupljiti. v. impf. šupljiti.*

prota, *m. (ist.) vidi proto. Rj. voc. prōto. vidi protopop, protopresviter. — Vladiku, arhimandrita... protu i učitelja zovu gospodinom. Rj. 96a.*

protāk, *m. rijetko rešeto što se žito protaće na njega, ein groberer Reiter (Sieb von Leder), cribri genus rarioris. Rj. vidi rjetkosijsa. pro-tak. isp. protakati, protočiti.*

protākānje, *n. das Reitera, cribratio. Rj. verb. od protakati. radnja kojom tko protaće žito.*

protākati, *protāčēm, v. impf. durchreitern, cribro. Rj. pro-takati. v. impf. prosti isp. točiti. v. pf. protočiti. — sa se, pass.: Protak, rijetko rešeto što se žito protaće na njega. Rj. 613b.*

protānjiti, *protānjim, v. pf. n. p. drvo, dünner machen, extenuo. Rj. pro-tanjiti što, učiniti da bude tanje. v. impf. tanjiti.*

protāvoriti, *rim, v. pf. eine Zeit lang künmerlich leben, aegre transigo. Rj. pro-tavoriti, tavorēci pro-širjeti. v. impf. prosti tavoriti.*

protēci, *protēcē, v. pf. anfangen zu fließen, pramo: protekao kazan. Rj. pro-teći, kao početi teći, i tekući proći. vidi procuriti. v. impf. protjceati. — Kud je voda jednom tekla, opet će proteći. Posl. 162. Mnogo će donde Dunavom vode proteći. 181. Proteći će voda i na moju vodenicu. 264. Bog rascijepi stijenu u Lehiji, i proteće voda iz nje. Sud. 15, 19.*

protegliti, *glim, v. pf. Rj. pro-tegliti. v. impf. tegliti. — 1) ein wenig ziehen, strecken, protendo. Rj. (malo). — 2) sa se, reflex. sich strecken, extendi. Rj. isp. protegljast; protegnuti se 2.*

protegljast, *adj. n. p. čovjek, dijete, gestreckt, laug, procerus. Rj. što se proteglilo. isp. protegliti se. vidi prihg. kao dugačak.*

protegnuti, *protegnēm, v. pf. protegnuti. kao prosti glugol ne udohdi se. isp. tegnuti. v. impf. protezati. — I. ausdehnen, extendere: Zar ćeš se do vijeka gnjeviti na nas, i protegnuti gnjev svoj od koljena na koljeno? Ps. 85, 5. — II. sa se, reflex. (protegnoh se i protegnuh se, protegnuo se i protegnuo se, protēgla se), v. r. pf. Rj. — 1) sich strecken, extendi. Rj. — a) mjestom. Dok se jedan ne otegne, ne može drugi da se protagna. Posl. 66. Kad se malo dijete protegne. 167. Moja kuća moja sloboda. (. . . Došavši*

jež do jedne klade, uvuče se pod nju u bukovo lišće, pa se protegne koliko je dug, i odrezavši reče: »Moja . . .). 182. isp. pružiti se. — b) vremenom: Ako li se što drukčije okrene, i ovo se protegne, mi ćemo vladati i zapovijedati. Danica 3, 165. Kad se ora bunu ovako srećno protegne, onda se svaki stane kajati, što nije on starijsina. 3, 216. — 2) sich strecken, grosser werden, accresco. Rj. kao porasti. vidi proteglii se. — 3) sich auf etwas beziehen; spectare, pertinere, referri ad aliquid: Ovo pravilo može biti da se proteglo ne samo na složene glagole nego i . . Slav. Bibl. 2, 236.

protepati, *pām, v. pf. zu stammeln anfangen, balbutire incipio. Rj. pro-tepati, početi tepati. — Istina da je naša literatura malo dijete u kolijevci, koje valja pustiti da protapa; ali malo dijete među tepavcima može ostati tepavo do vijeka. Pis. 63.*

protesati, *proteščēm, v. pf. ein wenig behauen, dedolo. Rj. pro-tesati (malo). v. impf. tesati.*

protestovānje, *n. verb. od protestovati. radnja kojom tko protestuje.*

protestovati, *protestujēm, v. impf. i pf. protestiren, deprecari, recusare aliquid. — Osman-Paša dohodio i protestovao: »što se na knezevu dvoru vije Ruska zastava«. Mil. 283. Mi počesmo vikati i protestovati toliko, da se upravo ne znagjaše šta ko govori. Zlos. 45.*

protežānje, *n. das Strecken, extensio. Rj. verb. od I. protezati, II. protezati se. — I. radnja kojom tko proteže što. — II. stanje koje biva, kud se što proteže: Glas se tako proteže, da od protezanja prelazi nešto i na druga slova (ovāea). Rj.¹ XXXVI.*

protežati, *protežēm, v. impf. pro-tezati. v. pf. protegnuti. — I. 1) kao odgovajati, razblačiti: Srbi su nekoliko puta spominjali za taj mir; i Turci su sve jednako to lepim načinom odbijali i protezali od dana do dana. Miloš 141. vidi rastezati 2. — 2) protezati glas gororeći. isp. rastezati (riječi). su se, pass.: S onim (imenom) kojega se glas upravo proteže. Posl. XII. Drugi (znak) stoji nad onim slovom, gdje se glas upravo proteže. Rj.¹ XXXVI. — II. sa se, reflex. vidi prostrirati se. — 1) sich austrecken, extendi. Rj. — Naš je put išao preko jedne suve ravnine, koja se protezala oko dva sata. Danica 2, 139. K Hercegovini to se h manje čuje . . . nego se proteže preko Zete može biti čak do Metohije. Posl. XXII (vidi pružati se). — 2) protezati se što na što. isp. protegnuti se 3. sich auf etwas beziehen; spectare, pertinere, referri ad aliquid. vidi kod prostrirati se primjer Posl. XLIV.*

protim, *adj. des prota, protopresbyteri. Rj. što pripada protu. vidi protov.*

protinica, *f. Frau des proto, uxor protopresbyteri. Rj. žena protina.*

protišci, *prōtisākā, m. pl. (u Srijemu) vidi protisli. Rj. pro-tišci. isp. protiskivanje 2. vidi i probadi. provor, sandžije, tišnja. — Maternica, kao protisli u žena. Rj. 347a.*

protiskati, *skām, v. pf. wegstossen, detrudo: A staru mu majku protiskaše. Rj. pro-tiskati. v. impf. prosti tiskati 2 (turati).*

protiskivānje, *n. Rj. verb. od protiskivati. — 1) radnja kojom tko protiskuje što kroz — (das Durchdrängen, pressio per —. Rj.). — 2) stanje koje biva, kad koga protiskuje (das Stechen in der Seite, dolor laterum, pleuritis. Rj. isp. protišci, i sym. ondje.*

protiskivati, *protiskujēm, v. impf. Rj. pro-tiskivati. v. impf. prosti tiskati 1. v. pf. protisnuti. — 1) hindurchdrängen, premo per —. Rj. što kroz —. — 2) protiskuje me, ich habe Seitenstechen, dolent mihi latera. Rj. t. j. osjećam protisli. isp. žigati.*

protišli, *f. pl. das Seitenstechen, pleuritis. Rj. vidi protišci, i sym. ondje. pro-tišli. isp. protisnuti 2, protiskivati 2.*

protisnuti, snēm, v. pf. Rj. pro-tisnuti. v. impf. protiskivati. — **1)** durchdrängen, prema per — Rj. protisnuti što kroz — isp. progurkati. — **2)** stechen (in der Seite), dolent lutera. Rj. protišće me n. p. u boku. vidi provrijeti. isp. žignuti.

protiv, gegen, contra. Rj. — **I. praep.** S prijedlogom protiv (koji glasi i protivu i proću, i često prodaju uzima prijedlog s, su: suprot, sproću, suproč) riječ u drugom padežu pokazuje — **1)** kao i s prijedlogom prema, da je nešto obrnuto onome što sama znači; u takvom pak pokazivanju najobičniji je prijedlog s obličjem: proću, sproću, suproč, suproču, suprot. — **a)** u pravom smislu: Ja usalih vitu jelu, suproč jele žutu dunju. Npj. 1, 361. Te izveša devet vezirova proću crkeo o jeli zelenoj, 2, 167. Kaikom je sovru začelio sproč čistitog lica kraljevoga, 2, 483. Brzo svoga topa dovukoše, i sproću knjažecu staviše, 5, 137. ordje pristaje samo ovaj primjer sa prijedlogom u obličju protiv: Ljesica, u noge protiv tabana a u ruke protiv illana. Rj. 337a. — **b)** u procsenom smislu: može biti što obrnuto čemu, kad se s njim poradi: Proću gubera se valja pružati. Posl. 264. Ufatite mladu momu, mjerite joj kosu s mačem; ako bude duž' od mača, biće mene draga ljubii; ako bude suproč mača, biće mene mila snaha. Npj. 1, 337. — **2)** može što ovako biti obrnuto čemu neprijateljski, ili samo što se ne podudara s njim, i tada je najobičniji protiv, a može na kraju i u imati, protivu: Mi roditelja svojijeh nijesmo žćeli slušati, nego protivu njihore volje sve drukčije radili, a ne pokajali se. Npr. 98. Carević videći da protiv oće sile ne može ništa, pogje kući. 202. Tako se opet počne bunu protiv Turaka. Miloš 59. Otide protiv bantovnika. 60. Sve su ovo pogreške protiv originula. Nov. Zav. II. Istina da su mnogi bili protiv mene. Pis. 31. Ovo je čovjek koji protiv naroda i zakona uči. Djel. Ap. 21, 28. Ruka Gospodnja bijaše protivu njih protivući ih. Mojs. V. 2, 15. Dogje im pomoć suprot njih. Dnev. 1, 5, 20. Oni pomagahu Davidu protivu četi. I. 12, 21 (isp. Sint. 372. iz narodnih umotvorina nenu primjeru, gdje bi prijedlog protivu, suprot bio s trećim padežom. vidi o tome osobito kod suprot). Ugovarajuć protiv njega ugovor s Dubrovcanima. DM. 222. — isp. Sint. 288—290.

II. adv.: Ne mogahu protivu stati premudrosti i duhu kojijem govoraše. Djel. Ap. 6, 10. U oči njemu protiv stadoh. Gal. 2, 11. isp. za ova dva primjera nasuprot 3. — s prijedlozima na i u složeno nasuprot, nasuprot, usuprot, koje vidi.

protivak, protivka, m. (u Srijemu) die Lysimachie (gemäiner Fricillos. Rj.³) Lysimachia vulgaris. Rj. biljka. od osnoce koja je u protivan.

protivan, protivna, adj. zwiider, contrarius. Rj. vidi suprotan, suprotivan. — Upravo se kaže »dobri čas, kao što se i u protivnijem dogajajima govori »zli čas. Rj. 125b. Tu su meni oči izvadili, i protivno kuzaju učinili. Npj. 5, 403. Videći da je Miloš protivan bunu. Miloš 63. No najprotivnije im je bilo ono, što su Turci iskali da . . . 146. Bijaše protivan rjetar. Mat. 14, 24. Politika mu često bijaše protivna morabu. DM. 30. Pjesmo . . . protivne su jednu drugoj po stvari koju pjevaju. DP. 115. Moje protivno mišljenje. G. P. N. 9. adv. Ovaj dogajaj očevidei pričaju protivno momu kazivanju. Odrb. od ruž. 11. A ko si ti, o čovječe! da protivno odgoćavaš Bogu? Rim. 9, 20. isp. nasuprot 3.

protiviti se, protivim se, v. r. impf. kome, sich widersetzen, streiten, obsists, cf. suprotiti se. Rj. vidi i suprotiviti se. v. pf. isp. protiv stati, kod protiv II. — Devojka se suncu protivila: »Jarko sunce, lepša sam od tebe . . . »Stiče se, konj se protivila. Npj. 1, 305. Kažem narodu, da je tako careva volja. i da se ne protivie, već da prime Alis-pašu u Beograd. Danica 5, 40. Dobro, brate, ali se ja na to ne ću potpisati, niti se protivim, da tako ne bude. Miloš 89.

Ko bi se protivio tvojoj zapovijesti, neka se pogubi. Is. Nav. 1, 18.

protivljenje, n. das Widersetzen, repugnatio. Rj. verb. od protiviti se, radnja kojom se tko protivi čemu. — Pomislite dakle na onoga, koji je takovo protivljenje protiv sebe od grješnikâ podnio. Jevr. 12, 3.

protivnica, f. koja je protivna kome: die Gegnerin, adversaria. isp. suparnica. — Protivnica je njezina vrlo cvijeljaše prkoseći joj. Sam. 1, 1, 6.

protivnički, adj. što pripada protivnicima. — Neka se satru poiz znakom krsta tvogega sve protivničke sile. DP. 187.

protivnik, f. der Gegner, adversarius. Rj. koji je protivan kome. isp. suparnik. — Postane njegov najveći protivnik. Miloš 20. U tom dobiju na vrat novoju protivnika. 136. Postane najveći protivnik rlude Kara-Gjorgijjere. Sovj. 36. Postaću mi protivnici. Jov 19, 19.

protivnost, protivnosti, f. osobina anoga što je protivno; der Contrast, Gegensatz, contrarietas. vidi suprotnost. — Adverbi, kojima se izriče kakova protivnost: to su: pako, opet, suprotiva, suprotno. Daničić, ARj. 26a. Nagjosmo kako se sadašnja čakavska akcentuacija može složiti s protivnostima ovdje pokazanim. Rad 20, 232.

protivu, prijedlog. primjere vidi kod protiv.

protjecanje, n. das Anflungen zu fließen, initium fluxionis. Rj. verb. od protjecati. stanje koje biva, kad protječe n. p. voda.

protjecati, protječe, v. impf. Rj. pro-tjecati. v. impf. prosti teći. v. pf. proteći. — **1)** anflungen zu fließen, coepi fluere. Rj. počinjati teći. — **2)** tekući proluzili: Bregava, voda koja izvire . . . i protječući ispod grada Stoca utječe u Neretvu. Rj. 42a.

protjeranica, f. eine verjagte Person, ejecta, Rj. protjerano čeljad muško ili žensko. vidi surgun. isp. protjeranik. — Protjeranica kakva kupi parohiju, pa postane duhovnik i propovjednik. Priprava 71.

protjeranički, adj. što pripada protjeranicima: Ja velim, da mu dam protjeranički pasoš da, do granice. Mil. 226.

protjeranik, m. koji je protjeran: Gdje koji od ovih bjegunaca i proćeraniuku ogledali su nekolika puta, da . . . Danica 3, 145. Pribrali se k njima begunci i proćeraniuci odovud iz predatih gradova. 5, 33. za dke. isp. ARj. IV. 49a. vidi prognanik. isp. protjeranica.

protjerati, rām, v. pf. Rj. pro-tjerati. vidi prognati. v. impf. protjerivati. — **1)** treiben durch-, vorbei, ago per, praeter-. Rj. protjerati n. p. konju mimo koga. vidi i projuriti I. — **2)** verjagen, ejicio: Pošten kao i protjeran (Posl. 258). Rj. vidi i surgunisati. — Da je već mir: dahije su proćerane, a raja sad neka ostavi oružje. Danica 3, 240. ordje pristaje i ovaj primjer: Prostroco, svinjska bolest (protjera qu krevlu na polje). Rj. 613a.

protjerivanje, n. das Treiben durch-, das Verreiben, actio per-, ejectio. Rj. verb. od protjerivati. radnja kojom tko protjeruje koga ili što: Sad se razvijaju pletke (intrige) i megjusobna proćerivanja, bacajući krivicu jedan na drugoga. Miloš 17. vidi progonojenje, proganjanje.

protjerivati, protjdrjem, v. impf. Rj. pro-tjerivati. vidi prognomiti, proganjati. v. impf. prosti tjerati. v. pf. protjerati. — **1)** treiben durch-, vorbei, ago per-, praeter-. Rj. protjerivati n. p. konju mimo koga. — **2)** verjagen, ejicio. Rj. protjerivati n. p. ljude iz zaričaja njihov.

I. proto, m. der Erzpriester, protopresbyter, cf. protopop. Rj. vidi i prota, protopopa, protopresviter. gen. prota, voc. proto. proto i prota hyp. su po obličju. — Zapita Srpske poslanike, protu Matiju Ne-

nadovića . . . *proto* Nenadović odgovori . . . Ovo *protu* Nenadoviću bude vrlo po volji. Sovj. 1.

2. prōto, *m.* (u Dubr.) *vidi* neimar. Rj. *koji upravlja zadanom. Tal. prōto.*

prōtōf, *f.* (u Risnu) *der Durchfall, lava alrus.* Rj. *pro-toč, kul tko protoči (n. p. krvlju) te lita. isp. protočiti 2. vidi olov, sračka; suprotno zatvor 2.*

prōtōčiti, *prōtōčim, v. pf.* Rj. *pro-točiti. — 1) durchsieben, raitern, erbro.* Rj. *protočiti n. p. žito na protak. isp. prosijati. v. impf. protakati. — 2) krvlju protočiti, laviren, deščio.* Rj. *v. impf. točiti 3. — Dve-silj, trava od koje kažu da stoku u proljeće protoči krvlju.* Rj. 114b.

prōtōkōl, *prōtōkōla, m. protocollum, das Protokoll:* U Srbiji nije bilo ni novina, ni *protokola*, niti onoliko pisara i piskaranja, kao danas. Olg. na ut. 30. Valja to da zapišu u *protokol*. Slav. Bibl. 1, 86.

prōtōlkovati, *prōtōlkujem, v. pf.* *pro-tolkovati. vidi protumačiti. v. impf. tolkovati.* Kad izigju pred velikoga vezira, oni *oce stvari još bolje protolkuju.* Danica 3, 187. Turci su i Rusi bili odredili komisiju, da *protolkuje* i popuni gdjekeje *člavore* Bukreškoga mira. Miloš 141.

prōtōpop, *prōtōpopa, m. vidi proto.* Rj. *protopop, prvi pop, vidi i prota, protopresviter. — Kako je Zmajognjeni Vuk pod Spljetom na mejdanu pogubio Zlotu protopopa.* Rj. 212a.

prōtōpopijāt, *prōtōpopijāta, m. vlast i oblast protopopara. vidi protopresviterat. završetak Latinski (atus).* — Selo u Banatu, u vrsčekom *protopopijatu.* Daničić, ARj. 71a.

prōtōpopin, *adj. des protopopa. protopresbyteri.* Rj. *što pripada protopopi.*

prōtōpresviter, *m. proto-presviter, prvi presviter. πρωτοπρεσβυτης, πρως.* *vidi protopop, protopopa, prota, proto. potvrda u riječi protopresviterat.*

prōtōpresviterāt, *prōtōpresviterāta, m. protopresbyteratus. vlast i oblast protopresviterora. vidi protopopijāt. — Kako je lijepo vidjeti u redu Dalmatinske Monastire, Protopresviterate i gradove.* Straž. 1886, 607.

prōtōsingjel, *m.* Da ni gospodini Bog pomože arhimandrite, proigumne, *protosingjele*, kalugjere, popove, protopope i svakoga erkovnog čoeaka (kad se nazdravljaju). Rj. *proto-singjel, prvi singjel.*

prōtov, *adj. što pripada protu. vidi protin. — Proto Nenadović odgovori . . . Jakov Nenadović. protovstric.* Sovj. 1.

prōtrčati, *čim. v. pf. zwischen, durch, vorbeilaufen, praetercurro.* Rj. *pro-trčati. vidi projuriti 2. v. impf. trčati. — Protrčala lisica, a ljudi povikali kurjal: kao da je kurjal protrčao.* Posk. 119. *Protrčei de zeče sud izmcaju nogu!* 264. Pak pešice teraju Ivana . . . On je Turkom oči zavarao, dokle njega protrčase Turci. Npj. 3, 400. U tom nekako pseto iznenada *protrčei ispod njih.* Danica 2, 128.

prōtrčānje, *n. das Ausschütteln, excussio.* Rj. *verb. od protresati. radnja kojom tko protresa što.*

prōtrčsati, *prōtrčsām, v. pf. ausschütteln, excutio.* Rj. *pro-trsati. v. impf. prosti tresti. v. pf. protresti.*

prōtrčsiti, *prōtrčsēm, v. impf. ausschütteln, excutio.* Rj. *pro-tresti. v. impf. protresati. — su se, refleks.: Jedne na konja ili na kola te se malo protrese.* Nov. Srb. 1817, 758.

prōtrljati, *prōtrljām, v. pf.* Rj. *pro-trljati. v. impf. prosti trljati. — 1) ein wenig reiben, perfriero: AF bijele prōtrljno dojke.* Rj. (*malo*). — 2) *su se, reci-poi, cinander aushenteln, perfriero se invicem.* Rj.

prōtrnuti, *prōtrnēm, v. pf. erstarren, ercoresco.* *n. p. od straha, od zime.* Rj. *protrnuti. vidi pretrnuti. kao ubočiti se. v. impf. trnuti. — Sra protre kad vili lava žde u sobu nje.* Npr. 131.

prōtriti, *prōtrēm (prōtrō), prōtriti, v. pf.* Rj. *pro-triti. v. impf. triti. 1) durchreiben, reiben, tero.* Rj. *kao turaju prodrjati. — 2) ein wenig treiben, tero*

paublum. Rj. (*malo*). — Uzmi od mene jednu *ljusku*, pa kad ti zatrebam, samo je *protri malo*. Npr. 20. Izvadivši *ljusku, protre je malo među prstima.* 23.

prōtūci, *prōtūčēm, v. pf. ein wenig zerschlagen, zerberibus adficio modice.* Rj. *pro-tūci (malo). isp. propustiti 1: propustio ga malo kroz ruke. v. impf. prosti tući 1.*

prōtuha, *f. ein Schwärmer, Abenteurer, grassator:* Svjetska *protuha.* Rj. — *Tučnica*, kao skitnica (ko se tuče ili potuca po svijetu). *čf. protuha.* Rj. 757b. Značenje (korijenu) iči kojekuda: *protuha.* Korijeni 286. *za nast. isp. pepeljuba.*

prōtūljeće, *n. protu-ljeće, drugoj je poli osn. u ljeto. vidi premaljeće, proljeće. — Prdljeće; premljeće, přemaljeće. Tako je i s protu složeno protuljeće (u Stulica), star. slov. протољѣце. Korijeni 179. govori se još i sadu u Hrvatskoj, sa *ake. nadmetnutim.**

prōtumāčiti, *prōtumāčim, v. pf. pro-tumačiti, erklären, unslegen, exponere, expluvare, interpretari. vidi protolkovati. isp. razložiti 2. v. impf. tumačiti (tolmačiti, tofkovati). — Ne moguše pročitati pisma niti kazali caru što znači . . . Za tebe čuh da možeš *protumačiti*, i zamršene stvari razmrsiti. Dan. 5, 16. Može biti da bi neko volio da sam *protumačio* *saku molitru, svaki običaj.* DP. 371. Kako tu postaje »u«, nije još dosta *protumačeno.* Istor. 13. *su se, pass.: Niti se po tom pretvaranju mogu protumačiti glasovi.* Rad 1, 115.*

prōturānje, *n.* Rj. *verb. od I. proturati, II. proturati se. — I. 1) radnju kojom tko protura što kudu (das Werfen durch-, jactatio per-). Rj.). — 2) radnju kojom tko protura što prodajući (das Losbringen, an den Mann bringen, dividitio. Rj.). — II. radnju kojom se tko protura, promeće.*

prōturāti, *prōturām, v. impf.* Rj. *pro-turati. v. impf. prosti turati. v. pf. proturiti. — I. 1) durchwerfen, jacto per-.* Rj. *proturati n. p. glase kula. isp. proturiti II. — 2) losschlagen, vendo.* Rj. *proturati n. p. robu, kao turajući prodati je. — II. su se, refleks. vidi prometati se. Rj.*

prōturiti, *rim. v. pf.* Rj. *pro-turiti. v. pf. je i prosti turiti. v. impf. proturati. — I. 1) werfen durch-, jacto per-.* Rj. — *Ti proturiti glase na Jahorje, pozovi mi Begana serdara, neka skupi od Uskokah monke.* Npj. 5, 274. — 2) *loswerden, anbringen, vendo, liberor.* Rj. *n. p. proturiti robu, kao turajući prodati je. isp. prišabaniti, privezati 3. — II. su se, refleks. — 1) durchkommen, percuto.* Rj. *kao turajući se proči. — 2) sich verwandeln, mutor, čf. pretvoriti se: Koja se je (suhlja) rgjom proturila, te s' iz kora izvadit' ne može.* Rj. *i syn. kod pretvoriti se II.*

prōtūžiti, *žim. v. pf. beginnen zu klagen, coepi conqueri.* Rj. *pro-tužiti. početi tužiti. v. impf. tužiti. — Kad već zemlja protuži Bogu da hoće sva da izgori od sunca, onda Bog pošlje svetog Arangjela. Npr. 91. Sve iz jednog grla procvilješe, i do Boga teško protužise.* Npj. 4, 198. *Čuješ more, kaurine (Gjoko!) na te jeste care protužilo, ti si cara za sree ujeo.* 4, 295. *Ne će li protužiti svaki koji živi na zemlji?* Amos. 8, 8.

prōučati, *čim. v. pf. vorbeihenden (vom Winde), praeterstrido.* Rj. *u krajevima gdje se u govoru ne čuje glas h. vidi prohućati.*

prōučiti, *prōučim, v. pf.* Rj. *pro-učiti. v. impf. učiti. — 1) durchlesen, perlego.* Rj. *vidi pročitati, pročitati. — Kad Alilu knjigu dopanula, stojeći je Ture prončilo.* Npj. 3, 108. *Po bednu vrgoše barjake, a u šancu amaz prončise.* I, 242. *su se, pass.: Dok se lisici prouče berati, ode koža na pazar.* Posk. 66. — 2) *durchstudiren, perrolutare libros, scriptores:* Treba još dobro *prončiti* ne samo oba teksta . . . Rad 15, 182.

proujati, jīm, v. pf. *vorbeihenden (vom Winde), praeterstrido*. Rj. pro-ujao *čjetar, nječi prošao*, v. impf. ujati.

proulja, f. nekaka trava, može biti da je *divlja proha*, cf. proha 2. Rj. u *krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru*, Rj. prohulja.

prourlikati, prourličēm, v. pf. *ein wenig heulen, ululare aliquantum*. Rj. pro-urlikati (*malo*). v. impf. urlikati.

prova, f. *vidi prora*. Stulli. *prednji kraj od lagje; Vordertheit des Schiffes. vidi baš od lagje, pura. su-protno dumen, fara, korman, krma, varka* 3. u *prove rt zore se gubac*. — On ispiše na krmu od broda iznutra svoju ženu a na proru onu stariju . . . Evo cara na brod, i šetajući se s *prove* na krmu upazi gjevojku ispisanu na krmu i stariju jednu na *proru* od broda. Npr. 259.

provagjānje, n. *das Umherführen (des Pferdes), circumductio*. Rj. verb. od provagjati. *radnja kojom tko provagja n. p. konja*.

provāgjati, provāgjām, v. impf. n. p. konja, *herumführen, circumduco*. Rj. pro-vāgjati. v. pf. provodati. — Ti ćeš moga konja *provagjati*. Npj. 1. 375.

provāla, f. pro-va-la. isp. provālitī (i se). *djelo kajim se prorali što; eruptio, proruptio, das Hervorbrechen, Herorstürzen. za obličje isp. nāvāla, ōdvāla, pōvāla, ūvāla*. — Ove velike proujane (po) nekim krajevima čini nešto sama narav ili priroda polopom . . . *provālumu zemlje* i t. d., a nešto opet čini čovjek. Priprava 15.

provālija, f. *die Klüft, caverna, hiatus*. Rj. provālija, *kao gdje se provālitu zemlja. vidi aloka, haluga 1, jarnga, surduk*. — *riječī s takim nast. kod letija*.

provālitī, provālīm, v. pf. Rj. pro-valitī. *kao prost glagol ne nalazi se. isp. valitī. v. impf. provāljivati*. — 1) *aufreissen, dicello, rumpo*: provālitī konji put (*austreten*), *goveda gradinu (durchbrechen)*, voda branu; provālitī Turci, *cinbrechen*. Rj. vidi opučiti 3.

— Kako će sjeme naći . . . Ja ću *provālitī koš*, i ukrašču sjeme. Npr. 175. Kao da mu je *grlo vratilom provāljeno* (n. p. govori). Postl. 130. *Zatvoreni gnjez odmah provālitī sebi na silu odušku s velikim lješnilom*. Danica 2, 141. *Opet udare na juris, i provāliši unutra*, zapale varoš, 3, 168. *Grad bi opkoljen . . . Tada grad bi provāljen*. Čar. II. 25, 4. — 2) *sa se, refleks. sich aufreissen, rumpo*: provālija se zemlja; *provalio se čir, oblak*. Rj. — *Pripovijeda se da su Nijemci onu pećinu zazigjivali, ali kad dogđe vrijeme da se mulje roje, zid se provālitī sam od sebe*. Rj. 94a. *Pukao čir, t. j. provalio se*. Rj. 623a. *Svi se svati najedoše, a kum se provālitī*. Postl. 282. *Mrtvo more*. Ondje su negda živjeli nevaljali ljudi na *prekrasnoj zemlji. Oca se zemlja provālitī . . . sad nijesto svega toga stoji velika smradljiva kaljuga*. Priprava 16. *za ovaj primjer vidi ambisati se, opučiti se, propasti se, prosjediti se, pući 3*.

provāljati, provāljām, v. pf. Rj. pro-valjati. v. impf. valjati. — 1. 1) *ein wenig herumwälzen, paulum voluto*. Rj. (*malo*). — 2) *vorbeiwälzen, volutans traseo*: *provalja ovuda jednu kacu*. Rj. *valjajū: što proči*. — II. *sa se, refleks. sich ein wenig herumwälzen, paulum volutare se*. Rj. (*malo*). *dem. provāljjuškati se*.

provāljivāč, provāljivāča, m. vo koji *provaljuje gradinu, vidi derač*. Rj.

provāljivānje, n. *das Aufreissen, Durchbrechen, proruptio*. Rj. verb. od 1) *provāljivati*. 2) *provāljivati se*. — 1) *radnja kojom tko provaljuje što, n. p. vo gradinu*. — 2) *stanje koje bira, kad se što provaljuje*.

provāljivati, provāljivēm, v. impf. Rj. pro-valjivati. v. pf. provālitī. — 1) *aufreissen, durchbrechen, per-rumpo*. Rj. — *Provaljivāč, vo koji provaljuje gradinu*. Rj. 603b. — 2) *sa se, refleks. aufgehen, aufgerissen*

werden, perrumpi. Rj. *provaljuje se n. p. čir, oblak, zemlja* i t. d.

provāljjuškati se, škām se, v. r. pf. *dem. od pro-valjati se*. Rj. *pro-valjjuškati se. v. impf. valjjuškati se*.

provāra, f. Rj. pro-va-ra. *isp. provāriti se*. — 1) (u Hrv.) *mljeko kad se provāri*. Rj. — 2) (u Boei) *kao sir, koji se gradi od mlaćenice, metnuvši je na vatru da se provāri*. Rj.

provāriti se, provāri se, v. r. pf. t. j. *mljeko, gerinnen, cogor*. Rj. *pro-variiti se. vidi progurati se* 1. v. impf. *variti se*.

provāti, provāēm, v. impf. (u primor.) *vidi probati*. Rj. *i ondje syn. Tal. provare*. — *Kad staneš provāti jednu po jednu od ovih haljina, ne ću niko kod nas da bude*. Npr. 102.

provēdrāvānje, n. *das Aufhebern, serenitas red- dita*. Rj. *verb. od provēdravati se. stanje koje bira, kad se provēdrava*.

provēdrāvati se, provēdrāvā se, v. r. impf. *es wird heiter, serenatur coelum*. Rj. *pro-vedravati se, gdješto se vedriti, pomalo se vedriti. vidi razvedravati se; raščinjati se (vrijeme). v. impf. prosti vedriti se. v. pf. provedriti se*. — *Odgovori da je pāvedrina (t. j. oblačno pa se gdješto provedrava)*. Postl. 15.

provēdriti se, provēdriti se, v. r. pf. *es ist heiter geworden, serenatum est coelum*. Rj. *pro-vedriti se, postati vedro. vidi i razvedriti se, raščinjati se (vrijeme). v. impf. provedravati se*. — *Pāvedrina, kad je nebo sve oblačno, pa se gdješto provedri*. Rj. 484a.

provēhnuti, provēhnēm, v. pf. *pro-vehnuti. isp. provenuti. v. impf. prosti venuti i vehnuti (n. p. u Stullija)*. — *Provehlu je jasna zora iznad mjesta bjela Risna. To ne bila jasna zora, no to bila mlada Stane*. Kov. 62. *značenje?*

provēnuti, nēm, v. pf. *ein wenig trocken, sub-reseo*, n. p. *iznosi to na sunce neka malo provene, cf. prosušiti se*. Rj. *pro-venuti. isp. provenuti. v. impf. prosti venuti (i vehnuti)*.

provēsēlitī se, provēsēlitī se, v. r. pf. *sich er-lustigen, calularor*. Rj. *pro-veseliti se (malo): i: postati reseo. v. impf. veseliti se*. — *Spremi vina i rakije i svega što treba . . . da nosimo pastirima neka se i oni provēsēle*. Npr. 12. *Voz jedavši i pivši i provēsēlivi se otide te leže kod stoga*. Rut. 3, 7. *Ondje prinesoše žrtve zahvalne pred Gospodom. I provēsēli se ondje Saul i Izrailj veoma*. Sam. 1. 11, 15.

provēsti, provēdēm, v. pf. Rj. pro-vesti. *kao prost glagol ne nalazi se. isp. vēsti (vēdēm). v. impf. provoditi*. — 1) *durchführen, duco per*: *Provedoše Dun-daru kroz zelenu dubravu*. Rj. — *Da ih pita, ko provede Turke kroz Mačvu i tamo i amo*. Danica 3, 202. — 2) *vorbeiführen, praeterduco*: *progjoše svatovi i provedoše djevojku*. Rj. *rodeći što proči*. — *I provede tri sindžira roblja, provede ih ispod naše kule*. 3, 140. *Vigjela sam sinka tvoga; ovuda gu provedoše u erljenoj dolanici*. Here. 330. — 3) *zubringen, ago, erigo*: *proveo tri godine*. Rj. *vidi probaviti 1*. — *Ja sam već izvjekovao, t. j. proveo sam svoj vijek*. Rj. 220a. *Devojčica je za ono vreme što je kod Ciruta provela, bila nvedžbala nešto čivutski*. Npr. 139. *S najvećijem veseljem vjenčaju momka i gjevojku i provedu scadbu*. 171. *Tako sam oko ove četiri pesme proveo više od petnaest dana*. Npj. 1. XVI. *Proveli su mladost nēči nauk na tugjijem jezicima*. Pis. 17. *Da u najboljem veselju provedete blage dne*. Pom. 12.

1. provīdjeti, provīdīm, v. pf. *pro-vidjeti. u Rj.: provīdjeti, provīdīm, v. pf. (u Dubr.) — 1) besorgen, anschaffen, provideo*: *eda sjutra Bog otkud provīdi*. Rj. *kao postarati se* 1. v. impf. *isp. promišljati (za koga). promišljavati 1 (za što)*. — 2) *kao saznati za koga*: *Mi smo sišli za te provīditi, pa evo, braćo, dopali nevolje*. HNpj. 4, 507. — 3) *kao pregledati što*: *Jednom momku pruži bujrumtiju, provīdi je, a*

drugom je dade, taj pregleda, dade je do sebe. HNpj. 1. 536.

2. proviđjeti se, proviđim se, v. r. *impf. durchsichtig sein, pelluceo*. Rj. pro-vidjeti se. *provīdi se ano, kroza što se vidi, vidi šupljiti se*. — Burundžuk... vrlo tanko platno, koje se proviđi. Daničić, ARJ. 742b.

providūr, providūra, m.: Od Kotora Sovru providūra. Rj. *Sovra providur = sopra providur*. — U Boci je bio najveći poglavica *sopra providur* (provveditore straordinario), koji je sjedio u Kotoru, a u Novome i u Budvi bili su *providuri*, i to su bili glavni činovnici Mletački. Kov. 37.

provijanje, n. *verb. od provijati se*. Rj.

1. provijati, prōvijēm, v. *pf. durchwehen, perfo*. Rj. pro-vijati. v. *impf. vijati (vijem)*. — 1) *jetar vrue s visokili mjesta u pustinji duva ka kćeri naroda mojega, ne da provije ni pročisti*. Jer. 4, 11.

2. provijati se, prōvijām se, v. r. *impf. (pogrješ. stampar. pf.) geziert gehen, mollus incedere*. Rj. *provijati se idući. v. impf. prosti vijati (i se), vjām (i se); viti (vijem)*. — *Provijuša, žensko koje se provija*. Rj. 603b.

provijuša, f. žensko koje se provija, *die Zierpuppe, puella putida*. Rj. *provija se idući*. — *riječi s takim nast. kod ajgiruša*.

provikati, prōvičēm, v. *pf.* Rj. pro-vikati. v. *impf. prosti vikati*. — 1) *ein wenig aufschreiben, inclamo*. Rj. (*malo*). — 2) *schreiend vorbeigehen, praetereo clamans*. Rj. *ričući proći*.

provincijālū, *adj. što pripada provinciji, pokrajini; provincialis, provincialisch*: Ostavljajući literaturu (kajkavsku) *provincijalnomu rječniku*. Ogled IV.

proviriti, rīm, v. *pf. pro-viriti (malo)*. v. *impf. viriti*. — *Onda ona proviri kroz brnu i kad opazi u košari samo glavu i rep od ždrebeta, odmah se svome jadu dosjeti*. Npr. 178.

provizūr, m. *der Provisor, provisor (villicus)*: Vino služi *provizur* Mijajlo. Rj.

provizūrov, *adj. des Provisors, provisoris*. Rj. *što pripada provizuru*.

provizūrovice, f. *die Provisors-Frau, villicii uxor*. Rj. *ženu provizurova*.

provjekovati, provjekujēm, v. *pf. seine Tugde erleben, ritam degere*. Rj. pro-vjekovati, *riječ svoj prosti. v. impf. vjekovati*.

provječati, šām, v. *pf. ein wenig hängen, paululum suspendo*: Ne ću mu ništa učiniti, samo malo *provječati* pa pustiti (Posl. 210). Rj. *pro-vječati (malo)*. v. *impf. vječati*.

provlačenje, n. *das Hindurchziehen, ductio per*. Rj. *verb. od 1) provlačiti, 2) provlačiti se*. — 1) *radnju kojom tko prolučī što kroza što*. — 2) *radnju kojom se tko prolučī n. p. između naroda*.

provlačiti, prōvlačīm, v. *impf.* Rj. pro-vlačiti. v. *impf. prosti vući. v. pf. provući*. — 1) *hindurchziehen, duco per—*. Rj. n. p. *provlučiti stranju kroz klašnju*. — 2) *sa se, reflex.*: *Verati se, kriti se, provlučiti se, heimlich umhergehen, clam circumire*. Rj. 57b (*a provlučiti se nema u Rj. na mjestu svome*). Ona između naroda *provlučēći se i bježeći* nekako joj spadne papuča s desne noge. Npr. 129.

provlak, m. Rj. pro-vlak. v. *provlačiti, provući*. — 1) *eine gezogene Wachskerze, cereus ductus*. Rj. *svetna svijeća koju grade merajućī vosak*. — 2) (u *šajk. bat.*) *Art Spiels (als Kotillon), saltationis genus*. Rj. *nekaka igra, tanac*.

provodadžija, m. *der Zubringer, Freiberber, Ehe-stifter, qui procurat uxorem aut maritum*. Rj. *koji naredi, naredi prosc n. djevojku, vidi provogjadžija, navodadžija*. — *Provodadžiji najprije opsuju mater*. (Ili momku po vremenu ne bude povoljna gjevojka ili gjevojeći momak, oboje krive *provodadžiju*). Posl. 263. Kad dogle vrijeme da se momak ženi, onda od strane njegove ide ko djevojačkoj kući (a taj se zove

navodadžija ili *provodadžija*) da pita, je li slobodno proscioima u kuću doći. Živ. 302. *od provoditi sa Puskim nast. džija), pred kojim ima a. vidi take riječi kod djeladžija*.

provodadžijin, *adj. što pripada provodadžiji*: Čekaju odgovor u kakvoga srednika ili poznanika svoga ili *provodadžijnoga*. Živ. 302.

provodati, prōvodām, v. *pf. ein wenig umherfahren, circumduco*. Rj. pro-vodati (*malo*). n. p. *konja, vidi prohodati (prelazan)*. v. *impf. vodati*.

provodič, provodiča, m. *dux, ductor*. Palmotić: *Zlijeh krvnika provodič je Iskariot krvni Juda*. Stulli. *koji koga provodi, vidi vovj*. — *za obliče isp. količ, pogonič*.

provoditi, prōvodīm, v. *impf.* Rj. pro-voditi. v. *impf. prosti voditi. v. pf. provesti*. — 1) *hindurchführen, duco per—*. Rj. — I ja (h)odim i četu *provodim, kudgoj idem, za Miloša pitam*. Npj. 4, 227. Načini oltare svoj vojsci nebeskoj... 1 *provodi sinove svoje kroz oganj*. Dnev. 11. 33. 6. — 2) n. p. *mladost, zubringen, ugo, dego*: *Nad njome će juđe provoditi*. Rj. — *Da bi u veselju danke provodila*. Npj. 1, 356. *Ako ste vi, gospodo, radi s poštenim ljudna šalu provoditi, tražite koga drugoga*. Danica 4, 35. *Da bi svaki s imenjekom svojim tamo razgovor provodio*. 52. *Neka tumaraju tražeći hrane, i ne nasitivši se neku noći provode*. Ps. 59, 15.

provogjājč, provogjāja, m. (u C. G.) *Art Spiels, ludī genus*. Rj. *pro-vogjājč isp. provoditi, igru u kojoj se jednome svežu oči, te ga drugi provodi mimo sve druge, da pogajaju ko ga tiče*.

provogjadžija, m. (u vojv.) *vidi provodadžija*. Rj. *vidi i navodadžija*.

provogjēnje, n. Rj. *verb. od provoditi*. — 1) *radnju kojom tko provodi koga kuda (das Hindurchführen, ductio per-)*. Rj.). — 2) *radnju kojom tko provodi rijek svoj, dane, noći, šahu, razgovor, itd. (das Zubringen, actio)*. Rj.).

provor, m. (u Boci) *vidi protisli*. Rj. *vidi i protisei, i sym. andje*. — *pro-vor. isp. provrijeti*.

provoz, m. *pro-voz, drugog polu je osn. n. voziti (vesti, vezem) die Durchfuhr, transrectio. isp. corr. izvoz, uvoz*. — *Dubrovčani ih (državne dogagaje) vješto upotrebljavahu da bi umalili ili sa svijem ukulni carinu za uvoz, prodaju i provoz robe*. DM. 242.

provozan, prōvozna, *adj. što pripada prorozi i Durchfuhr-, Transit-, transrectionis. isp. corr. izvozan, uvozan*. — *Vidi se da se carina uzimala i onda kad su trgovci samo prolazili s robom u tugje zemlje: riječju, uzimala se i na prooznu robu*. DM. 244.

provrci, prōvrēm, v. *pf.* Rj. pro-vrci. *vidi provrgnuti. v. pf. je i prosti vrci. za v. impf. isp. prometati*. — 1) *vidi prometnuti*. Rj. — *Učini u Misiru znake svoje i čudesa... provrče u krv rijeke njihove i potoke*. Ps. 78, 44. — 2) *sa se, reflex. vidi prometnuti se: Provrče se crnijem jagujetom*. Rj. *vidi i stvoriti se*. — *Konji se u ljude provrgoše*. Npr. 98. »Pretvori mi Bože od ove kose prsten kao sunce!... *provrče mu se od onih kosa prsten sjajan kao sunce*. 228. *Nego ti se molim da se ti opet prometneš u struk biosioka dok se ja vratim... kad u ovo zvonce zakucnem, ti se provrče kakra si danas*. 260. *Mislim da je pomenuta druga polovina s jedne strane izgimla a s druge provrgla se u sadašnji hugarški jezik*. Rad 1, 122.

provrciti, prōvrī, v. *pf.* Rj. pro-vrciti. v. *impf. vrciti*. — 1) *ein wenig siedeln, bullio paululum*. Rj. (*malo*). — 2) *anfangen zu siedeln, coepi bullire*. Rj. *početi vrciti*. — 3) *hieroglyphen, probullio*. Rj. v. *impf. slož. isp. izvirati*. 1 *da provre voda iz kamena, a da provre išpod manastira; tade ću se care poturčiti*. Npj. 3, 70. *Jer je krve iz zemlje provrelo*. 4, 131. *ovamo*

ide i ovaj primjer: *Provre zemlja njihova žabama, i sobe careva njihovijeh.* Ps. 105. 30.

provrgnuti. *vidi* provrći. Rj. — provrgnuti se, *vidi* provrći se. Rj.

provrijediti se, provrijediti se, *v. r. pf. fleissig werden, laborare incipio.* Rj. pro-vrijediti se, *postati* vrijedan, marljiv. *vidi* provrijediti se. *isp. v. impf.* vrijediti. — *zu* značenje *orako slož. glagola isp.* prigrati se II 2.

provrijediti se, provrijediti se, *v. r. pf. vidi* provrijediti se. Rj.³

provrijeslo, *n. vidi* provrislo. **provrijeti,** *provře, v. pf. (u Bocu) stechen (in der Seite) dolent latera, cf. provor.* Rj. pro-vrijeti. *vidi* protisnuti 2. *isp. žignuti. v. impf.* protiskivati 2. *isp. proto* vrijeti se.

provrislo, *n. (u Imos.) vidi* povraz (u kotla i u kotluše). Rj. *vidi* i provrijež, rijeslo, povrijeslo. — *pro-vrislo u zap. govoru* provrijeslo u južnom. *pro-vrijež-lo. isp. povrijeslo, i postanje ondje.*

provrljati, *provřljām, v. pf. pro-vrljati, kao vrljajući proći. v. impf. vrljati I.* — Otide u Bosnu, i *provrljavši kojekuda* po svome pregašnjemu običaju, sastavi nekoliko konja i namesti se negde u nahiji Srebrničkoj. Npj.¹ 4, IX.

provřljati, *šljām, v. pf. koga, kao progaziti, zertreten, conculco, cf. vřljati.* Rj. pro-vřljati.

provrtać, *provrtāca, m. (u C. G.) šupalj kolač, Art Kuchen, placentac genus.* Rj. *pro-vrtać. isp. provrtjeti.*

provrtan, *provřtina, adj. koji se promeće radeći* svašta, *geschäftig, industrius.* Rj. *vidi* promećuran. *pro-vrtan, osn. je drugo polu u vrtjeti se.* — Ovi glas začu i jedan *mladić, siromah* *no provrtan* i domišljat, pa se slakomi na lijepu gjevojku. Npr. 101.

provřtina, *f. foramen.* Stulli. *gdje se što provrti, ondje bude provřtina, rupa.*

provřtjeti, *provřtīm, v. pf. Rj. pro-vřtjeti. v. impf. vřtjeti.* — *I) duehbokren, perforo.* Rj. *provřtjeti što n. p. svrdlom.* — *Nijesam provrtio, nego samo malo navrtio.* Rj. 381b. *Hoćeš li mu provući situ kroz nos? ili mu šiljkom provrtjeti četjusti?* Jov 40, 21. — *2) su se, refleks. sich auf einem Beine umdrehen (stat genauere Besorgung) und wieder fortgehen, obiter negotium curo.* Rj. *provrti se n. p. lakouman čovjek, koji se okrene i otide ne mareći za stvar kako bi trebalo da muri.*

provřjeti, *provřvīm, v. pf. haufenweise gerannt kommen, concurrer eorum.* Rj. *pro-vřjeti. v. impf. vřvjeti.* — *Stvori Bog kitove velike i sve žive duše što se miču, što provřješe po vodi po vrstama svojim.* Mojs. I. 1, 21.

provući, *provučēm, v. pf. Rj. pro-vući. v. impf. provlačiti.* — *I. I) durchziehen, trajicio.* Rj. — *Klašnja, 4) na amu ono od kože kroz koje su provučene štranjke, da ne bi strugale konja po rebrima.* Rj. 273a. *sa se, pass.: Sali četiri biočuga, da se kroz njih provuku poluge.* Mojs. II. 38, 5. — *2) vorbeischieben, praetertraho.* Rj. *vukući što proći.* — *II. sa se, refleks. — I) durchschleichen, pervulo: Provuće se paši pod šatora.* Rj. *isp. provući II.* — *On se (vukodlak) može provući i kroz najmanju rupicu.* Rj. 79b. *Pa se ovako provućem ispod komada svile.* Danica 2, 129. *Jednu noć provuku se kroz maglu i kroz pomrčinu uz Dunav nekoliko Turske lugje.* Miloš 38. — *2) vorbeischieben, praeterrepto.* Rj. *kao vukući se proći, minuti.* — *Dok se baba dovuču, svadba se provuču.* Dok se neva obuče, svadba se provuču. Posl. 66.

provūnta, *f. der Proviant, das Kommissbrot, panis militaris.* Rj. *kruh vojnički. vidi* profunta, profumat.

proz, *proza, (u C. G.) vidi* kroz: *Prolaziti proz Dugu krvavu.* Rj. *pro* (prijedlog koji se sada u nas samo sastavlja s drugim riječima): *provūći, prōdati, Prōdan* itd.; isto značenje: *proz, proza* (prijedlog s akusat.; z pripada nastavku kao u *niz* i *prez*). Ko-

rijeni 286. — *Kopriva proz rukavicu* ne pali. DPosl. 49. *Prošla bi proz svu carevu vojsku.* 104. *Prošlo je proz ždrijelo.* 104. *A ne dadu Turcima spavati, po svu noć se proz okale mute.* Npj. 5, 141. *Ne šće svoju ostaviti kulu, a da proz nju ne igraju Turci, no od jada kulu zapalio.* 5, 142. *Sunce progje proz caklo i ne oskvrni ga.* J. Ančić. ARJ. 753b.

prozanūti, *prozanūm, v. pf. seine Gewohnheit ein wenig treiben, facio paululum quod consuevi.* Rj. *pro-zanūti (malo), kao proraditi što (poznanu svome?) po običaju svome. glagol se drukčije ne nalazi.*

prōzba, *f. pros-ba. isp. prositi 3. vidi* prošenje 3, iskanje 1, pitanje 2; *das Gesuch, petitio. isp. i molba.* — *Predadu caru prozbu, da . . . Car ocu prozbu prīmi milostivo i obeća je ispuniti . . . Prvi mu put car odbije ovu prozbu.* Žitije 9. *riječi s takim nast. kod herba.*

prōzboriti, *rim, v. pf. ein wenig sprechen, loquor paululum: Posedale pak sn prozborile.* Rj. *pro-zboriti (malo). vidi* prošesjediti, *i sym ondje. v. impf. zboriti.* — *O svaćemu sročno prozboriti.* Rj. 710a.

prozēpstī, *prozēbēm, v. pf. sich erkühlen, refrigeror.* Rj. *pro-zēpstī. v. impf. zēpstī.*

prōzgavae, *prōzgāvea, m. (u Slav.) vidi* čerenae. Rj. *pregja nu directu radi hvatanja rihe.* — *prōzgavae* (tamna postanja). Osn. 339.

prōzīranje, *n. das Durchsehen, perspectio.* Rj. *verb. od* prozirati, *koje vidi.*

prōzirati, *rim, v. impf. durchsehen, perspicio.* Rj. *pro-zirati. vidi* proglédati I. *v. impf. prosti sad se riše ne gorori. isp. 2 zreti. v. pf. prozreti.*

prozīvānje, *n. das Zubenamen, cognominatio.* Rj. *verb. od* prozivati, *radnja* *kojom tko prozivu koga čim.*

prozīvati, *prozīvām (vļēm), v. impf. zubenamen, cognomino, pro-zivati koga čim. v. impf. prosti zvati. v. pf. prozvati.*

prōzīti se, *zīm se, v. r. pf. häse werden, iracundum fieri.* Rj. *pro-zīti se, postati zao. zu* značenje *kod orako slož. glagola isp. prigrati se. kao proz glagol ne nalazi se.* — *Kao prema glavi (n. p. prozlio se ili drugo što čini).* Posl. 132. *Čovjek koji je bio mek i vrlo nježan megju vama prozliće se premu bratu svojemu.* Mojs. V. 28, 54.

prōzor, *m. das Fenster, (Fensterloch), fenestra, cf. pendžer: Od Božijeg prozora, od sunčanog istoka.* Rj. *vidi* i oblok. *pro-zor. isp. prozreti. hyp. prozorac.* — *Rastvoriti prozore, aufthun, aperio.* Rj. 642b. *Samo jedan prozor na kući kroz koji se nlaži i izlazi.* Npr. 92. *Stojeći on sa ženom svojom na prozoru, ugleda . . . 117. Reče da mu se razbio san, pak se digne, stane na prozor, pa onu čudesnu goru kad vidi . . . 119. Dernaše ga dvije sindžirlije, na prvi mu toke prelomiše, a na pleći prozor otvoriše.* Npj. 4, 58. *Barjak privežu na jednome od najvišijeh kućnijeh prozora.* Kov. 47. *S prozora gledaše majka Sisarina.* Sud. 5, 28. *Lebrnji prozor, koji nije sa sokaka nego iz avlije. vidi* lebrnji.

Prōzor, *m. zidine u Hrvatskoj na glavici više Otočca.* Rj.

prōzōrae, *prōzōrea, m. hyp. od* prozor. *za akc. isp. izvorac, izvōrea.* — *Podranila Hercegovna ljuba na prozorac od bijele kule.* Here. 33.

prōzōrje, *n. die Morgendämmerung, diluentum, cf. praskozorje.* Rj. *pro-zorje (drugoj) je polu osn. u zora. rasnit zore.*

prōzōrkinja, *f. ptica koja počne pjerati rano, u prozorje: A pivaju tice prozorinke.* Ibro Đervišević 2. Rp. *vidi* uraukinja.

prōzřeti, *prōzřēm, v. f. durchsehen, perspicio, cf. prōglédati (I).* Rj. *pro-zřeti. v. impf. prozirati.*

prozūjati, *jīm, v. pf. Rj. pro-zujati. v. impf. zujati.* — *I) messig vorbeigehen, otiosus praeterco: prozujata tuda.* Rj. *zujēći (besposlen) progje tuda.* — *2) pošto*

nekoliko dana prozují besposlen, *müssig zubringen*. Rj. *pošto nekoliko dana zuježi (besposlen) prevede*.
prozuknuti, knē, v. pf. n. p. mlijeko, *süuerlich werden, aecseo*. Rj. pro-zuknuti. *isp.* prokisnuti 2. *glagol se drukčije ne nahodi, isp.* zukva, zukvača, zukvara (nekaka kisela jabuka). — prozuknuti (*aecsece*) valja da za to prije nego ukisne u vrenju zují. Korijeni 78.

prozvati, prozdvēm, v. pf. Rj. pro-zvati. v. *impf.* prozivati. — 1) *ciuen Zunaenen geben, zubenamen, cognomino*. Rj. prozvati koga (živu): Gorčile, muški nadimak (tako najviše prozovu onoga koji se rodi u planini kod stoke. Rj. 95b. Prozoru je (gjevojku) mačela i njezina kći pepeljugom. Npr. 127. *Sokei* može biti da su prozvati podsmijeha radi. Kov. 2. Koga hoćete da vam pustim? . . . ili Isusa prozvanoga Hrista? Mat. 27, 17. — 2) *sa se, pass. i refleks.*: Pali-gjak . . . da se od ujeqa prozvalo ondje veliko brdo Gjakovo. Rj. 485b. Kojijeh se domovina prozvala Hrvatskom. Kov. 7. Prvojenčani . . . prvi se prozvala kralj. DM. 24. Vukašin se prozrao kraljem. 82.

prozauj, prozauja, m. kuda prva žetelica prozauje, ono zovu prozauj. J. Bogdanović. za oblije *isp.* zázauj. — za nast. *isp.* bacauj. *akc.* biće prozauj.

prožderati, prožderēm, *vidi* proždrijeti. Rj. v. pf. pro-žderati. *primjeri kod* proždrijeti. v. *impf.* proždirati.

proždiralo, n. *das Pressen, voratio*: Vaše je nazivalo a naše proždiralo (reče domaćin gostima). Rj. *vidi* proždiranje, riječi koje znače radnju s takrim nast. kod izdiralo.

proždiranje, n. *das Hineinschlingen, decoratio*. Rj. *verb.* od proždirati. radnja kojom tko proždire što. *vidi* proždiralo.

proždirati, rēm, v. *impf.* hinunterschlingen, decoro. Rj. pro-ždirati. v. *impf.* prosti žderati, ždrijeti. *vidi* gutati. v. pf. prožderati, proždrijeti. — Hajde ti, znaju, zakumi mater aždaju, da više ne proždire Božjih duša. Npr. 217. Velike ribe male proždiru. Posl. 33. Hoće li mać proždirati do vijeka? Sam. 11, 2, 26.

proždor, m. pro-ždor. *isp.* proždrijeti. koji ždere, proždire (mnogo). *vidi* proždrlca, proždrljivac; žderalica, ždero, žderonja; pojedljivac, pokusalica. — Najedenje za proždora a zdravica za junake. DPosl. 68.

proždrijeti, proždrēm (proždr'o, proždr'la), v. pf. *verschlingen, verschlucken, devoro*. Rj. pro-ždrijeti. *vidi* prožderati, progutati. v. *impf.* proždirati. — Petao mu odgovori: . . . pa ih svabim sve na jedno zrno proje kad gde nagjem, a kad one dogju, ja ga prožderem. Npr. 14. Kad vigješe kalugjera, ne znade im se strva kao da ih zemlja proždrije. 97. Dok zinjia zinjia ne proždere, ne može aždaha postati. Posl. 63. Ko više založi no može proždrijeti, udaviće se. 136. Tako me ne proždrla pućina morska! 299. Sara mnogo proždrije Turaka. Npj. 4, 285. Javite Davidu i recite: nemoj noćas noćiti u polju . . . da ne bude proždrt car i sar narod što je s njim. Sam. 11, 17, 66. Više proždrije narodu u onaj dan šuma nego što proždrije mać. 18, 8. Jer ta sramota proždrije trud otaca naših. Jer. 3, 24. sa se, *pass.*: Oni će se proždrijeti, i snaći će ih zla mnoga i nevolje. Mojs. V, 31, 17.

proždrlica, f. *vidi* žderonja. Rj. proždrljivo čeljale muško ili žensko. *vidi* proždor, i *syn.* ondje. *augm.* proždrlčina. — riječi s takrim nast. kod izjelica.
proždrlčina, f. *augm.* od proždrlica. Rj. — takva *augm.* kod bardačina.

proždrljiv, *adj.* *gefressig, edac*. Rj. koji mnogo žderi. *vidi* pojedljiv, gulozan, halav. Psi su proždrljivi, koji ne znaju za sitost. Is. 56, 11.

proždrljivac, proždrljivca, m. koji je proždrljiv. *vidi* proždor, i *syn.* ondje. Zaprijeticu vas radi proždrljivca, t vam ne će kvariti rola zemaljskoga. Mal. 3, 11.

proždrljivost, proždrljivosti, f. *die Gefrässigkeit, edacitas*. Rj. osobina onoga koji je proždrljiv.

prožeći, prožežēm, v. pf. *durchbrennen, peruro*. Rj. prožeći. v. *impf.* žeći.

1. **prožeti**, prožanjēm, v. pf. pro-žeti . . . kroz. v. *impf.* žeti (žanjem). — Knda prva žetelica prozauje, ono zovu prozauj. J. Bogdanović. Kad sagjoše u luke šenici, dovede ih erljenoj jabuci, pod jabukom prožeše šenicu. HNpj. 4, 229.

2. **prožeti**, prožmēm, v. pf. (u Dubr.) *durchdringen, penetro*, n. p. prožela me zima, t. j. ozebao sam; čuvaj da te vjetar ne prožme. Rj. pro-žeti. v. *impf.* žeti (žnem).

proživiti, proživim, v. pf. proživiti koga, *porvati ga u život, isp.* oživiti, v. *impf.* živiti. — Zapovedi da i njemu odseku glavu, i da ga devojka živou vodom proživi. Npr. 71. sa se, *pass.*: Zaželi doznati da li se zaista više zna kad se nanovo proživi. 71.

proživjeti, proživim, v. pf. *durchleben, vivo*. Rj. pro-živjeti, žireći provesti. v. *impf.* živjeti. — Tako oni čoek obogati i proživlje sa svojom ženom i gjecom. Npr. 124. Da bi nam nova godina bila blagoslovena, da bismo je proživjeli pobožno. DP. 304.

prožuberhati, kām, v. pf. pro-žuberhati, početi žuberhati ili malko to učiniti. v. *impf.* žuberhati. — Već to bile tri bijele vile, a Mujine sve tri posestrime, sleprštaše s', pa prožuberkaše. HNpj. 4, 358.

prožvatati, prožvāčem, v. pf. pro-žvatati (malu), *durchkauen*. v. *impf.* žvatati. — Kad djevojka večera prvi zalogaj hljeba, umoči u so, metne u usta. malu prožvuće pa izvadi iz usta u desnu ruku da ostavi sugjeniku. Živ. 323.

prpa, f. *glühende Asche mit Wasser vermischt (als Umschlag), cineres aqua diluti, cf.* prpor 1. Rj. vruc pepco pomiješan s rodom (kao ohlog).

prpae, prpca, m. (u Dalm.) *cf.* prporuše. Rj. — Starješina ili kolovogja od prporuša zove se prpae . . . žene ih (prporuše) pred svakom kućom poljevaju vodom gledajući da bi najvećma polile prpca. Rj. 617a.

prpōlj, m. (u Dubr.) *die (Gartenschnecke, Rj.³), Wegschnecke, limax (agrestis L. Rj.³).* Rj. puž, spuž.

prpōljak, prpōljka, m. odrezana vinova loza koja se odozdlo zakopa u zemlju te pregodišti i pusti žile pak se na drugo proljeće sadi . . . Prpōljcima posajen vinograd prve godine. *cf.* prporak. Rj. — prporak (u korijenu promijenjeno r na l). Osn. 283. *isp.* pluzina i pružina.

1. **prpor**, m. — 1) *vidi* prpa. Rj. — 2) *vidi* suprašica. Rj. *vidi* i supraška, supražina. vruc pepco. — 3) u (C. G.) prašina, n. p. gdje leže bravi, sand, arena. Rj.

2. **prpor**, m. (u C. G.) kad se riba bije, *die Begattung der Fische, coitus piscium*. Rj. kad se riba prpori. *vidi* prporenje.

prporak, prpōrka, m. *vidi* prpōljak. Rj. *osn.* u prpor. Osn. 283.

prporēnje, n. *die Begattung der Fische, piscium coitus*. Rj. *verb.* od prporiti se. radnja kojom se prpori riba. *vidi* bijenje, mriješćenje.

prporiti se, prpori se, v. r. *impf.* t. j. riba, *sich begatten (von Fischen), coco (de piscibus), cf.* biti se. Rj. *glagol se drukčije ne nahodi. vid i* mriješćiti se (mriješćiti se).

prporuša, f. jedno od one momčadi što idu u prporušanu. Rj. *osn.* u prpor. *isp.* prpae. Osn. 362. — Prporuše, f. pl. nekoliko neženjenijeh momaka, koji u Dalmaciji u Kotaru kad je suša idu od kuće do kuće sa zelenijem granama i sa cvijećem te igraju ili pjevaju da bi udarila kiša (kao po drugijem mjestima dodole) . . . Prporuše pjevaju pred kućama ovu pjesmu: Prporuše hodile, terem Boga molile, da nam dade kišicu . . . Rj. 616a. riječi s takrim nast. *isp.* kod ujgirusa.

prpošenje, *n. verb.* od prpošiti se, radnja kojom se prpoši *n. p.* kokos.

prpošiti se, šim se, *v. impf.* *vidi* lepršati se, prpuškati se (*dem?*). — Što se izleže od kokoši, trebuj da se prpoši. DPost. 123.

prpoška, *f.* (u Srijemu) kad se vrelo mljeko ili voda prospe u žeratak ili vruće pepeo, pak sa parom i pepeo tako u vis sukne, da onome ko se blizu desi, ruke ili obraz opari, to se veli: oparila ga prpoška. Rj.

prpuškaje, *n. vidi* lepršanje. Rj. *vidi* i prpošenje. **prpuškati se**, škām se, *v. r. impf.* *sich im Sande wälzen* (von Hülmern), volutari im arena. Rj. *kokoš se u pjesku prpuška, t. j. valja. vidi* lepršati se, prpošiti se (*prema kojem će prpuškati se biti dem.*)

prša, *n. pl. vidi* prsi. Rj. *vidi* i grudi.

pršak, prška, *m.* ode u prsak, *t. j.* raspade se, bersten, *disrumpi.* Rj. *kad što pršne.*

pršat, *adj.* starkbrüstig, pectorosus. Rj. *jakih, širokih prsiju.*

pršci, prstaca, *m. pl.* (u Dnubr.) eine Muschelart, *daetyl.* Rj. prst(ici) nekaku školjku.

prši, *f. pl. (gen. prši i pršijū) die Brust, pectus.* Rj. *vidi* prsa, grudi. — Zakumi ga majčiniim mljekom, kog ste iz jednih prši došli. Rj. 129a. *Držiti prsi.* Rj. 140b. Od maze je prši razdržljiva. Rj. 341a. Primetača, što žene i djevojke nose ljeti preko košulje, a zimi preko golijeh prsiju. Rj. 593b. Mati kad to čuje, udari se rukama u prsi: — Kuku mene kukavicil! Npr. 27. Dobro Muja bješe pogodila: megju toke u prsi široke. Npj. 1, 486. I ko bi mi zadobio Hajku, dao bih mu toke su prsiju. 3, 174. Na glavu joj (nevjesti) načine kukuljien . . . s obje strane prsiju ambrete. Kov. 97.

pršimice, *adr.* kao prsi o prsi: Tad se udru konji pršimice, a junaci pod bijele ruke, pa se nose poljem širokijem. HNpj. 2, 166.

pršina, *f.* (u Dalm.) der Brustriemen am Reitpferde, *lorum in equi pectore, cf.* silembc. Rj. *kaiš na gradima (pršina) jahačemu konju.* — Pusat, 2) konjska odora (nzda i pršine). Rj. 622a.

prškánje, *n. das Spritzen, conspersio.* Rj. *verb.* od prskati, radnja kojom tko prska *n. p.* rodom.

prškati, prškām, *v. impf.* *n. p.* vodom, spritzen, spargo, conspergo. Rj. *v. pf.* 2) pršnuti; *v. pf. slož.* po-prškati, u-; iz-pršnuti, po-. — Kad govorila, tamo ona prskatu i balila te ne mogli ljudi slušati . . . Kad ona (devojka) progovori, stane prskati i baliti, da se mati upropasti šta joj je. Npr. 111. Koza ne prska dokle ne vidi vuka. Posl. 138.

pršlučie, *m. dem.* od prsluk. Rj.

prsluk, *m. das Brustuch, das Brustleibchen, subuculae genus, cf.* prusluk. Rj. *vidi* i kružat, dem. prslučie. — Dojke rastu, prsluci pucaju. Rj. 129a. Pršnjak, kožuh kao prsluk. Rj. 619b. Bokelj gore po košulji ima od erne svite (čohc) prsluk, koji oni zovu kružat. Kov. 40.

pršni, *adj.* pectoris, ad pectus pertinens. Stulli. što pripada prsinu, *vidi* grudni.

1. **pršnuti**, snčm, *v. pf.* (pršnuh i prškoh, pršnu i pršte, pršnuo i prškao, pršnula i pršla), bersten, springen, *disrumpar:* Pršte čedo ka' bijelo jajce. Rj. prsknuti, *v. p. slož.* rasprsnuti; isprskati, poprskati, *v. impf.* ne dolazi. — 1) kao pući, puknuti, raspršati se 2, raspasti se; iskidati se: Marko Kraljević uzeo u ruku suhu drenorinu, pa kad ju je stisnuo rukom, ona prska na dvoje na troje. Rj. 346a. *Buzdoran nesrećom kovačevom prsne.* Npr. 3. *Zmaj sav prsne na komade.* 26. *Vodokršte zimi oko pršte.* Posl. 37. *Udari ga megju obje oči, čelo pršte, oči iskočiše.* Npj. 4, 283. Što ti pršte sahat na četvero, to će naša sreća pucati, rastajuć se jedno od drugoga. Here. 110. — 2) *vidi* raspršati se, 1, raspršati se, rasturiti se, razide se, razbjeći se. — Kad ih sve (vještice) sagleda, oni sve prsnu kud koja. Rj. 67a. Tako za tili čas

vojska neprijateljska prsne i razbegne se kud koje. 207. *Prosti se vojnici ni onde ne stane, nego prsnu, kud je ko znuo.* Miloš 37. *Vojska se upropasti od straha i od čuda, pa odmah prsne, kud je ko moguo.* 41. *Tako vojnici svi prsnu sukli na sroju stranu.* 81.

2. **pršnuti**, pršne, *v. pf.* spritzen, emico. Rj. prsknuti *koju n. p. vodom. v. impf.* prskati, *gdje vidi i v. pf. slož.* — Na vodi snahu natoči barlak vode a djever je tripit prsne rodom po prsima. Kov. 93. *amo će ići oraj primjer:* Bacite je (Jezavelju) dolje. I bacie je, i pršte krv njezina po zidu i po konjma. Car. II. 9, 33 (*aspernus est sanguine paries, die Mauer ward bespritzt mit ihrem Blute*).

pršobonik, *m. prso-bo(l)nik, koji boluje od prsi: der Brustkranke, morbo pectoris laborans.* — Za kašljavce i prsobonike. Bos. vila. 1886. ARj. IV. 887a. *za uke, isp. srdoboni.*

pršobran, *m. prso-bran, die Brustwehr an Festungen, Schanzen, Vermachung, Schutzmauer, lorica.* — Rovovi, zaseke i pršobrani započinjali su se još od Boļjevca . . . da bi odbrana ovih položaja bila što pouzdanija . . . boj se bio bez prestanka. Zim. 65. *tako slož. riječi kod* kolobran.

prst, *m. (pl. gen. pršta) der Finger, digitus.* Rj. *gen. pl. i pršti, prštiju.* Obl. 10. *vidi* rožnjak, dem. prštić. — Batić, *odsječen prst.* Rj. 17b. *Nijesam sam ja to iz prsta istao* (t. j. nijesam izmislio, nego sam čuo od drugih ljudi). Rj. 232b. *Namećuraju se prsti i ruka, kad se po vodi šujima dugo šta radi.* Rj. 396b. *Solomon raskrečivši kažiput i srednji prst načini od ujih šestar.* Rj. 837b. *Nemoj je (djevojke) vjenčati ako joj ovi prsten ne uzide dobro na prvi prst desne ruke.* Npr. 114. *Kad ona (žena) tako umre, Solomon joj osijee mali prst u ruke.* 155. *Isasno je ispod japundžeta prstimu pucati.* Posl. 166. *Ni prsti u ruke nijesu svi jednaki.* 222. *Kad mu toga momku pokažu prstom,* Danica 3, 192. *Megju nekoliko spisatelja, koji se za jedan čas mogu u prste izbrojiti.* Pis. 62. *Bili su mu na ruci i mnogo mu koješta gledati kroz prste.* Sovj. 76. *prsti na ruci:* 1) palac. 2) kažiput, kažiprst. 3) srednji. 4) prstenik. 5) mali, malac.

pršten, prštena, *m.* Rj. *osn. u prst.* — 1) *der Ring, P'ingerring, annulus.* Rj. *hyp.* prstenak 1. *coll.* prstenje. — *Viteca, prsten bez kamena i bez glave, koji se zove i čera.* Rj. 64a. *Na svakom prstu po prsten, a na malom zrekir (u pripovijeci), valja da prsten?* Rj. 203b. *Pa zakueca zećivom u vrata. Zećiv prsten vas od suva zlata.* Rj. 209a. *Mjedenjak prsten.* Rj. 361b (*mjeden*). *Hulva,* 3) *cf.* prsten. Rj. 801a. *Mećuni joj ovi prsten na prst.* Npr. 215. *Pošto carev sin poigra s njom, skine prsten s ruke i da joj.* 225. *Prsten vjenčani još mu je na ruci stajao.* 252. *Brže bolje smače s prsta od ruke jedan prsten i natače ga na onih štap.* 235. *O gjevere, moj zlatni prstene!* Npj. 1, 41. *O gjevere, zlaćeni prstene!* 1, 49. *Razbolje se dilber Solijana pod prstenom u matere svoje, dolaze joj dva gjevera mlada.* 1, 284. *Na vreteno prsten od bisera.* 1, 474. *I bacieće prstenove zlatne, prsten zlato i kamenje drago.* 5, 436. *Po tom joj na prst nataćne prsten.* Kov. 45. — 2) *otišli na prsten.* Rj. *isp.* prstendžija. — *Kad otidu prosci da prstenuju djevojku (već isprošenu) i da ugovore kud će je voditi, onda se kaže: otišli na kolaće; na nekim mjestima govore: otišli na prsten; na nekim: na ugovor; a na nekim: na jabuku (na nekim mjestima, kao na primjer u Bačkoj, idu najprije na prsten, pa na jabuku, pa na ugovor).* Rj. 285a. *Dok postari prsten i jabuku, i poraza ruho na gjevojku . . . daće Marko tri tovara blaga.* Npj. 2, 332. *Prsten starlja, svadbu ugovara.* 3, 228. — 3) *eine Art Spiels, ludig genus. Prstenu se igraju uz mesojegje noću; i to je najobičnija igra u Srbiji i u Bosni.* *Igrači se podijele na dvije strane, pa onda jedan uzme prsten i nataćne na jedan rogaly od marame . . . kojima dopadne prsten, oni počnu igrati,*

t. j. kriti prsten... po nekim mjestima kriju prsten u ruke (i to kažu: da se igraju prstenka). Rj. — Tu ga nije! (Obično se govori u igranju prstena, kad se digno ono gje prstena nema: po tome se govori i u drugijem dogagajima, kad ko govori ono što nije prilike da može biti). Pösl. 321.

prsténak, **prsténka**, *m.* — 1) *hyp.* od prsten 1: Prstenci zvone na nova brda. Rj.: Moj diverče, od zlata prsténice, ne ustavljaš, obadva ti svita! HNp. 4, 139. — 2) (vojv.) po varošima *soviet als* prsten 3. Rj. — Po nekim mjestima kriju prsten u ruke (i to kažu: da se igraju prstenka). Rj. 618a. — 3) *die Kämille, chamacemelum vulgare.* — a) (*die Hundskämille, anthemis L.* Rj.⁹) *cf.* žabljak, raman, ramenak; iskrica 2? Rj.³ — b) (*vidi* titrica. Rj.⁹); *cf.* carev cvijet. Rj. *cf.* i lipca 2.

Prsténak, **Prsténka**, *m.* polje kod Sarajeva. Rj.
prsténdžija, *m.* *vidi* jabučar 3. *jedan od onih koji otidu na prsten (na jabuku, na ugovor), da prstenuju djevojku i da ugovore, kad će je voditi.* — Na ugovoreni dan dođu jabučari ili prstendžije. Živ. 304. prsten-džija. *isp.* riječi naše s takim Turskim nast. kod govordžija.

prsténik, **prstenika**, *m.* *annularis digitus.* Stulli. *prst na kojem se nosi prsten. Ringfinger.*

prsténovánje, *n.* *das Anstecken des Ringes (beim Freien), donum annuli, cum puella cui desponsatur.* Rj. *verb.* od prstenovati. *radnja* kojom tko prstenuje djevojku.

prsténovati, **prstenujem**, *v. pf. i impf.* t. j. djevojku, *der Verlobten den Ring anstecken, dare annulum desponsatue:* Da je vidiš i prstenuješ. Rj. *isp.* prsten 2. — Ne će majka prositi Merimu, već mu prosi Atagičin zlato, isprosi mu i prstenovu mu. Npj. 1, 253.

prsténje, *n. coll. die Ringe, annuli.* Rj. *jedno od prstenja: prsten.* — Da sam tvoja, u tebe bih bila, u tvom dvoru prsténje derala. Here. 10.

prstić, *m. dem.* od prst. Rj.

-pršati, **-pršam**, *glagol* ovako *prost ne nalazi se već samo složen: opršati, popršati, raspršati (i se). značenje (korijena) sipati. isp.* Korijeni 298.

pršiti, **pršim**, *v. impf.* u starim poslovicama: Tko *prši*, doprši. D'ösl. 132. Zao ako i *prši*, napokon obrši. 155. *v. pf. slož.* do-pršiti, po- za značenje *isp.* obršiti. *Daničić kaže:* pršiti, valja da srditi se. D'ösl. XVI. Stulli: pršiti glas, *rumorem spargi:* jur na kričljeh od vjetara *glas* po svemu svijetu *prši.* Gundulić (*za ovo značenje isp.* prhati).

prškánje, *n. vidi* čeprkanje. Rj.³

prškati, **škám**, *v. impf.* (u C. G.) *vidi* čeprkati. Rj.³ *vidi* i čeprljati, koparati.

pršljén, **pršljena**, *m. der Spinnwirbel, verticellus, cf. agršak.* Rj. *vidi* i prešljen, gdje se nalazi tumačenje značenja i postanja.

pršljénjak, **pršljénjka**, *m.* u pripovijeci kao drven tanjir. *cf.* pršljen. Rj.

pršljív, *adj.* (u Hrv.) koji se odmah rasrdi, *jäh-zornig, iracundus.* Rj. *vidi* konjevljiv, i *syn.* ondje.

pršljívac, **pršljívca**, *n. ein jähzorniger Mensch, iracundus.* Rj. *pršljiv čorjek. isp.* srditko.

pršnják, *m.* Rj. *osn.* u pršni. — 1) am koji konju stoji preko pršnju, *der Brustriemen.* Rj. — 2) kožuh kao pršluk, *Brustleichen con Pelz, subuculae genus.* Rj. *vidi* grudnjak, grudnik.

prštanje, *das Knistern, stridor.* Rj. *verb.* od prštati, koje *vidi.*

prštati, **prštim**, *v. impf.* n. p. pršti voda, pršti mast u šerpanji, kad se što prži) *rauschen, knistern, strido.* Rj. *isp.* *v. r. pf.* ras-prštati se, raspršćimo se, *drukóje si ovaj glagol ne nalazi.*

pršćenje, *n. das Zerreten, 70 concutere.* Rj. *verb.* od prštiti. *radnja* kojom tko pršti kogu.

prštiti, **prštim**, *v. impf.* (u C. G.) *treten, concutere:* I da prštis rajju sirotinju. Nemojte mi prštiti sirotinje. Rj. *isp.* gaziti (*koga*). *v. pf. slož.* popršiti, sprštiti.

pršut, **m. pršuta**, *f. Art Schinken, pernac genus (ital. persciutto).* Rj. *vidi* šunka. — Valjalo je da joj se (spravljenici) pošalje na spravu barem jedan ili dva koša s različnijem darovima, n. p. kolačima, *pršutama.* Rj. 704a. Obična su jela ondje na svadbi ova... *pršuti (scinjski)* kuhani i nekuhani. Kov. 82.

prš, *f. vidi* prtina: Ima *prti* preko polja, može nju ptovati. Rj. *put po snijegu. dem.* prea I. — Kud je *prt*, tud je *put.* Pösl. 162.

pršača, *f.* samo u ovoj zagoneci: Uprtim te u *pršaču*, odnesem te u vrtaču, spravim ti spravu, začepim ti jamu. Rj. *odgondljaj:* včija.

pršén, *adj.* — 1) *linen oder hanfen, linteus, can-nabinus.* Rj. *što je od lana ili od konoplje. isp.* lanen, konopljan. — Brnjica, *snknja prtenu*, koja se u Boci zove brhan. Rj. 44b. Zaslun, bijela ili šarena *prtenu kecclja*, što nose kršćanke. Rj. 135a. Fako se ne mučio kao *prtenu žica!* Pösl. 309. — 2) *rgjav, schlecht, malus:* Sve mi je *prtenu* bez nje (bez žene). Hej, starosti, *prtenu oručje!* (Pösl. 311). Rj.

pršénjača, *f. t. j.* torba, *eine torba von Leinwand, saeculus linteus.* Rj: *prtenu torba.* *vidi* prténjara, obramnica 2. — Tu sprtiše torbe *prténjače*, otvoriše drvene čature, sve dva i dva sječe uzinati. Npj. 4, 278. *riječi s takim nast. kod ajgrača.*

pršénjara, *f. t. j.* torba; *vidi* prténjača: Veseli se torbo *prténjaro!* Ide tebi Raeka zadušnica. (Kažu da govore prsjaci). Pösl. 33. — *riječi s takim nast. kod badnjara.*

pršilica, *f.* (u Lici). — 1) vunena uzica u kojoj žene nose drva i bremenice s vodom. Djevojka kad se uda, valja da ponese šarenu *pršilicu* sa sobom. Rj. — 2) torba: Uprti torbu *pršilicu*, za nju smoto sinju kabanicu. HNpj. 4, 337. *od osn. kaja je u pršiti. riječi s takim nast. kod izjelica.*

pršina (**pršina**), *f. Schneebahn, via per nives.* Rj. *put po snijegu. vidi prt. dem.* pršnica. — Krpljanik, put ili *pršina* od krpalja. Rj. 306a. Otprtiti, otiči po snijegu *praveći pršinu.* Rj. 479a. Ošijavica, kao *iskrivljenu pršinu*, gdje se ošijavaju saonice. Rj. 483a. Otišao *pasjom pršinom.* (Zlo prošao). Pösl. 243.

pršinar, *m.* koji državnu cestu kida od snijega i *pršinu* gradi. J. Bogdanović.

pršínca, *f. dem.* od prtina. Rj. *vidi* prea 1.

pršísté, *n. Linnenzeug, lintei.* Rj. *prtene stvari, platno prteno.* — Prava je vreća od vune, ako je od *pršístá*, onda se zove džak. Rj. 75a. *Pršísté* na bunjište a nesreća u kuću. (Kad ko u ženidbi gleda na ono što će mu žena donijeti). Pösl. 265. *riječi s takim nast. koje ne znače mjesta kod gođište.*

1. **pršítí**, **prším**, *v. impf.* *Bahn machen durch den Schnee, riam aperio per nives.* Rj. *praviti prt, pršinu, put po snijegu. v. pf. slož.* otpršiti. *isp.* práek.

2. **pršítí**, **prším**, *v. impf.* — 1) *auf den Rücken leben, tolló:* Štagogji nosiš, *prti*, a što jedeš, drobi (Pösl. 354). Rj. *kao dizati što na legju da poneseš. v. impf. slož.* ná-pršiti, od-, pre-(se), pri-, raz-, s-, u- (i se). — Svaki stane svoju torbu *pršítí* na legju. Danica 3, 198. — 2) (u Bačk.) rasti, napredovati, n. p. *prti žito;* tako se kaže za svašto što je u zemlji usijano ili raste iz nje. Rj.³

pršljág, **pršljága**, *m. pršljaga*, *f. das Gepäck, impendimenta.* Rj. *što tko prtlja, prti, nosi sa sobom. augm.* prtljažina. — Čela sarije svoj šator i ono malo *prtljaga*, i metne na svoga konjička. Npr. 207. U Mihmasu *rasprti prtljag svoj.* Is. 10, 28.

pršljánje, *n.* Rj. *verb.* od prljati. — 1) *radnja* kojom tko *prtlja, brblja* (das Schutzen eines Kindes, blateratio. Rj.). — 2) *radnja* kojom tko *prtlja*, odlazi noseći što sa sobom (das Fortpaeken, abitus, ablatio. Rj.). — 3) *radnja* kojom tko *prtlja što (nosi što).*

prtljāš, prtljāša, *m.* (u Risnu) koji prtlja koješta. *der Schwätzer, blatero.* Rj. *isp.* prtljati 2. *vidi* blebetaš, i *syn. ondje*. — *riječi s takim nast. kod bradaš.*

prtljati, prtljām, *v. impf.* — **1**) što prtljaš, *was schwatzt du da? quid blateras?* Rj. *riči* blebetati. i *syn. ondje*. — Prtljaš, koji prtlja koješta. Rj. 618b — **2**) prtljaj, prtljaj, *mache dass du damit fortkommst, bring's weg.* Rj. *kao: odlazi, odlazi noseći sa sobom prtljaj svoj, stvari svoje, isp.* šikati se 1, tornjati se, vući se 3. — **3**) (u Dalm.) nositi što, *tragen, fero.* Rj. **prtljāžina**, *f. augm.* od prljag. Rj. — *takva augm. kod bardačina.*

prtljāk, *m.* neki zao čir, od koga se lako i umre. Čuo sam u kletvi: Bože daj prtljak te raznio. J. Bogdanović.

pručanje, *n. verb.* od prucati se, *radnja* kojom se prucna *n. p.* maska, *vidi* ritanje.

pručati se, *čām se, v. r. impf.* *vidi* ritati se. — *Prucna se k'o maska Bratutova.* D'Posl. 104. *prucati se*, u Mikalje i u Stulića ritati se. XVI.

pručanje, *n.* *vidi* pračanje. Rj.

pručati se, *pručām se, v. r. impf.* *vidi* pračati se. Rj.

pručē, *n.* (coll.) *die Ruthen, virgultum.* Rj. *jedno od pruča prut. vidí* šiblje. *dem.* pručice. Voj, red u platenju plota i ostalih stvari od *pruča*. Rj. 70a. Ovakovi se koševi (za kukuruze) pletu od *ljeskova pruča*. Rj. 295b.

pručice, *n. dem.* od pručē. Rj. — Ovakovi su koševi ponajviše od *rakitova pručica*. Rj. 295b.

pručiti se, *pručim se, v. r. pf.* *sich niederwerfen, se abjicere:* Bešo reče *u pručí se* Rade, rekao li ispadne mu duša. Rj. *kao pasti na zemlju. drukčije se ovaj glagol ne nalazi. vidí* soreati se, strovaliti se. — Oboje mrtvi na zemlju padoše. . . Kad tamo, nagje sina i snahu *pručiti* jedno pokraj drugoga. Npr. 113.

prūd, *prūda, m. der Sandbank, Düne, syrtis.* Rj. *vidí* greda 2 (*u vodi ili u ritu duž suhe zemlje*). — Kanda ga je vrana *na prudu* izbljuvala. (Ružan). Posl. 128.

prūdika, *f.* šibljika koja na prudu iznikne. Rj. — *riječi s takim nast. kod aptika.*

prūdijes, *prūdijesa, m.* konop kojim se lagja veže za kraj. D'Posl. XVI. — Trga istom *prūdijese*. 137.

1. prūditi, *prūdim, v. impf.* (u Srijemu) prvi rod roditi, *n. p.* vinograd, šljiva, *zum ersten Mal Frucht bringen, primos fructus ferre.* Rj. *drukčije se ovaj glagol ne nalazi.*

2. prūditi, *prūdi, v. impf.* (u prim.) *nützen, prosum:* prudi mi ovo. Rj. *vidí* hasniti, koristovati, korisno biti, *hiče riječ od Lat. prodessē, prodest.* — Ne *prūdi* ješa ka se vraća. D'Posl. 74.

prūdovít, *adj. reich an Sandbänken, syrtosus.* Rj. *gdje ima (mnogo) prūdova.* — *takva adj. kod barovít.*

1. prūg, *adj.* (u Srijemu) *n. p.* konj, *gestreckt, protentus, cf. dugačak.* Rj. *vidí* protegljast. — Ruka je njegova stvorila *prugi zmižu*. Jov 26. 13. *od kor. od koga je pružati (se), pružiti (se).* *isp.* Korijeni 294.

2. prūg (prūg), *m. locusta.* Stulli. *vidí* skakavac, šaska. — Ni k'o pčele, ni k'o *pruzi*. D'Posl. 79. *Prug* izleč' orla ne more. 104.

prūga, *f.* Rj. *korijen kod prūg.* — **1**) *ein Streif, linea, taenia.* Rj. *isp.* paja, streka, strijeka, žilj. — *h,* koje ništa drugo nije nego u jedno sastavljeno r b, samo što je *prūga* od ozdo izostavljena. Spisi 1, 12. Najstariji (vladika) obučē novome mantiju sa *prugama*. DP. 251. — **2**) *n. p.* na željeznici: Putovi su spone izmeđju mestā. S izmenom tačaka koje oni spajaju, menja se i linija kojom ide *putna pruga*. Zim. 290. Na tom zidu bejaše naertana karta željeznickih *pruga*. Zlos. 68.

prūgao, *prūgla, m.:* Kad se kulaš skupi u *prugao*, pa iz *prugla* započe da skače. Rj. — *prūgao* (klupko). Korijeni 294.

Prūginja, *f.* ime žensko. Rj. *takva ženska imena* Despinja, Draginja, Krstinja.

prūgla, *n. pl.* (u Sinju) ono gvoždje što se njime rasteže platno, kad se тка, *vidí* čimbari. Rj. *kor. vidí kod prūg (adj.).*

prūglo, *n.* *Art Schlütze (der Vogelfänger), laqueus, cf. pružalo.* Rj. *zamka za hvatanje ptica, isp.* gvoždja 1, i *syn. ondje*. — *Zapeti n. p.* pušku, strijelu, *prugla*. Rj. 188a. *Oholi mi namjestiše zamke i prugla.* Ps. 140, 5. *Nauka je mudroga izvor životni da se sačuva prugla smrtnijeh.* Prič. 13, 14.

1. prūgjuče, *n. das Bringen der ersten Frucht, fructus primus.* Rj. *verb.* od prūdití, *koje vidí.*

2. prūgjuče, *n. das Nützen, z. prodessē.* Rj. *verb.* od prūdití, *stavije koje biva, kad što prudi kome.*

prūsluk, *m.* *vidí* prsluk. Rj.

prūt, *m.* (*loc. prūtu, pl. prūtovi*) *die Ruthe, virga.* Rj. *coll. pručē, dem. prutič. hyp. prutac, prutak. vidí* šiba, šibljika. — *Židak prut, biegsam, flexibilis.* Rj. 159a. Iz one jame nikla zova, i tri *pruta narasla lepu i prava kao sveća.* Npr. 151. *Drkće kao prut (n. p. čoek od zime).* Posl. 70. *Prut* dok je mlad valja ga savijati. 265. *Jakov uze zelenijeh prutora topolorijeh i ljeskorijeh i kestenorijeh, i naguli ih do bjeline koja bješe na prutorima.* Mojs. 1. 30. 37. *Ne ukraćuj kara djetetu; kad ga biješ prutom; ne će umrijeti.* Prič. 23, 13.

prūtac, *pruča, m. hyp.* od prut, *vidí* prutak. — *Ja usadib vítu jelu . . . jedan stručak bosioka, jedan prutac riče loze.* Herc. 249. *Raspoznaje se svaki plunski prutac koji se spušta s većih visova na niže.* Zim. 2.

1. prūtak, *prūta, m.* — **1**) *hyp.* od prut, Rj. *vidí* prutac. — **2**) *ein Streif am Klēide, virgula, clavus.* Rj. *prutak n. p. na haljini, isp.* pruga. — *Vogjica, 1* u vezu kao *prutak, ein Streif in der Stuckerei, virga acu picta.* Rj. 69b.

2. prūtak, *prūta, adj. biegsam, flexibilis, cf. gibak. vidí* i *židak. prūtak* (osn. u prut). Osn. 305. *što je kao prūt gipko, žitko? suprotno kret 2, ljut 5.*

prūtarašt, *adj. vidí* prutast. Rj.

prūtast, *adj. gestreift, virgatus.* Rj. *vidí* prutarast. *na čemu ima prutaka, što je nalik na prutke. isp.* 1 *prūtak 2.* — Od kojega se tiješta načine mali kolačići od prilike kao urme, i pošto se na brdu obrnu te na njima postanu *prutaste šare*, naređaju se po tepšiji, te se peku. Rj. 503a. *Upaljivaše se stoka gledajući u prutove, i što se mlagjaše, bijaše s biljegom, prutasto i šareno.* Mojs. 1. 30, 39.

prūtič, *m. dem.* od prut. Rj.

prūtílo, *n.* (u Srijemu) na što se kanap s udicom veže, *die Angebruthe, arundo piscatoris.* Rj. — *riječi s takim nast. kod bučkalo.*

prūtovača, *prūtulja, f. eine Art rothgestreifter Aepfel, mali genus.* Rj. *nekata prutasta jabuka.* — *za nast. u prutovača isp. riječi kod ajgirača, a za nast. u prutulja kod bakulja.*

prūžalo, *n.* (u Risnu) *vidí* pruglo. Rj. *od kor. od koga je pružati (i se).*

prūžanje, *n. das Ausstrecken, porrectio.* Rj. *verb.* od 1. pružati, 11. pružati se. — **1.** *radnja kojom tko pruža n. p. ruku, nogu, ili pruža kome n. p. čašu.* — **11.** *radnja kojom se tko pruža.*

pružati, *pružām, v. impf.* Rj. *v. impf. slož.* opružati, *v. pf.* pružiti, *slož.* ispružiti, opružiti. — **1. 1)** *ausstrecken, extendo, n. p. ruku, nogu.* Rj. — *Pružajući ruku put svoja oca reče mu: Vigji tata, kako mi lijepo stoji. Npr. 115. Ko pruža noge izvan hvaljine, ozepšće.* Posl. 152. *Kralj nastavi dalje, pružajući ruku na drugu svoju: »A ovo je Ruski car.«* *Danica* 4, 35. *Pružamo ruku k Misircima i Asircima, da se nasitimo hljeba.* *Plač* 5, 6. — **2)** *času, reichen, porrigo. pružati kome što, kao davati mu što, da uzme, pružati.* — Tako se možemo ujediniti s našom braćom

Rimskoga zakona, koja s radošću nama ruke pružaju. Pis. 20. — **II.** sa se, *refleks. sich ausstrecken, extendo corpus.* Rj. — *Ne pružaj se dalje od gubera.* Posl. 208. *Dokle se na istok pružala humska zemlja.* DRj. 3, 416 (*isp. prostirati se, protezati se*).

pružina. f.: Ma ne vijeje Lopušina Vuće, kade Uso iz pružine pogje... Na torinu Ražajackog Kaja, pa je Vuće juriš načinio na pružinu Mustafagić-Usa. Npj. 4, 426, *vidi* plužina (*promiješajući se u dijalektu l na r? isp. prpoljak i prporak*). koliba kod tora.

pružiti, pružim, v. pf. Rj. v. *impf.* pružati, v. pf. *stoj.* iz-pružiti, opružiti. — **I. 1)** n. p. čašu, *reichen, porrigo.* Rj. *pružiti kome što, kao dati mu, da uzme, prihvatiti, viditi pokušiti.* — On izvadi onaj novčić svojega negdašnjega sluga, pa im pruži da mu dadu mačka. Npr. 42. *Pružiti kome stonu ruku.* (Oblaskati ga lijepim riječima — kao kad čok marrinčetu pruži soli iz ruke). Posl. 265. *Pružiti, brato, desnom rukom jedan norčić mali darak.* Npj. 1, 145. *Majka će t sisu pružiti.* Here. 318. — **2)** n. p. ruku, *ausstrecken, herreichen, extendo, porrigo.* Rj. — *Pružiti ruku na jedno dijete:* «Evo ono je premudri.» Npr. 154. *Nijedan kip nije pružio ruku od sebe, nego svaki prigrio k sebe.* Posl. 214. *Pružiti noge* koliko je bijeha. 265. *I ponesi durbin od biljura, pa mu pruži sedam koljenaca.* Npj. 3, 153. *Gospod reče Mojsiju: pruži ruku svoju k nebu.* Mojs. 11, 9, 22. — **II.** sa se, *refleks. sich ausstrecken, extendere corpus.* Rj. *isp. protegnuti se* II 1 a. — *Ide jedna velika zmija niz duvar, tako se pružila da joj je glava više glave gjevojinice bila bliža.* Npr. 191.

prvâc, (u Srijemu) *vidi* prvô. Rj. *adv.* — *Prvô, neulich, nuper.* Rj. 565a. *vidi* skoro, odskora, i *syn. ondje.*

prvača, f. (u Vršcu) koji što učini prvi put, *der Anfänger, tiro.* Rj. *i ona koja što učini prvi put. osn. u prvi, isp. novajlija 1, novak 2. — riječi s takim nast. kod ajgirača.*

prvaćenje, n. *das Stürzen, proscissio.* Rj. *verb. od prvaciti. radnja kojom tko prvaci njivu.*

prvaciti, prvaciim, v. *impf.* den Acker stürzen, agrum proscindere. Rj. *njivu, ili zemlju. viditi* ugariiti (v. pf.) *drukije se ne nahodi ovaj glagol. isp. dvojačiti, trojačiti.*

prvâk, prvâka, m. koji je prvi ili među prvima u časti, vlasti, službi; *der Erste, Oberste, Chef, primus, princeps, primus, isp. prvenac 3. — Prvaci se vrlo izgrdili, a mali se nikad ne hesabe.* HNpj. 4, 216. *Na Stipana ferman opravio, da je prvak na širokoj lici.* 4, 219. *Od onih (gijaka), koje družina broji u prve i najbolje u školi. Mi svi prvaci (ovu reč mora da su načinili sami gijaci) gledasmo s poštovanjem na ... Zlos. 14.*

prvašnji, adj. *neulich, nuperus.* Rj. *što je otprro, odskora, što je prvâc, prvô, skoro bilo. viditi* skorašnji. — *Osim rečenoga prvašnjega jedinstra s našim jezikom mislim da je najviše uzrok što su druge glavni je osobine ruskoga jezika nastale istom poslije pošljednje diobe.* Rad 1, 123.

prvjenac, prvijenca, m. *vidi* prvenac, prvijenac. — U novome rječniku V. S. Karadžića reč »prvijenac« ne može biti drugo nego pogrešno načinjen im. padež. (= nominativ) od pravilnoga po južnom govornu rod. padeža (= genitiva): *prvijenaca* = po istočnom govornu *prvenca* mesto *првенца* = *prvenac.* (Glas. 8, 40. *za ake. brătjeneci (brătjenac), brătjenecâ.*

prvenac, pivēna, m. Rj. koji je prvi. *vidi* prvjenac. — **1)** n. p. roj, *der Erstling (der erste Schwarm, Vorschwarm), apum examen primum.* Rj. — *Kad se prvenac (prvi roj) ove godine roji, njegov se onaj roj zove parojak.* Rj. 489b. — **2)** prvi sin: *Rodi sinu svojega prvenca, i nadjede mu ime Isus.* Mat. 1, 25. *Od Isusa Hrista, koji je prvenac iz mrtrih.* Otkriv. 1, 5 (*primogenitus, der Erstgeborne*). Pobi

Gospod sve prvenca u zemlji Misirskoj od prvenca Faruonova do prvenca sužnja u tannici, i što god bješe prvenac od stoke. Mojs. 11, 12, 29. *vidi* prvorođni, prvorođeni. — **3)** uopre koji je prvi, ili što je prvo u muškoga je rodu: *Ovi su kupljeni od ljudi prvenci Bogu i jagnjetu.* Otkriv. 14, 4 (*primitiae, Erstlinge, ärzgryf*).

prvenački, adj. što pripadu prvijencima ili prvijenau kojemu god: *Za prvenca neka prizna sina od nemile, i dade mu dva dijela od svega što ima ... njegovo je pravo prvenačko.* Mojs. V, 21, 17.

prvenaštvo, pravo ili stanje prvenačko. *vidi* prvorođstvo. — *Prodaj mi danas prvenaštvo svoje. . . Evo, hoću da umrem, pa što će mi prvenaštvo? . . . Nije mario za prvenaštvo svoje.* Mojs. I, 25, 31—34 (*primogenita, die Erstgeburt*).

prvēnce, prvēnceta, n. što se prvo rodi: *Srako magare prvence otkupi jagnjetom ili jaretom.* Mojs. 11, 13, 13. *za obličje isp. Cigānce, Cigānceta.*

prvenica, f. koja je prva, n. p. kći: *Dvjema kćerima njegovim bjehu imena prvenici Merava a mlagjoj Mihala.* Sam. I, 14, 49.

prvenstvo, n. Rj. *principatus, primus locus.* Stulli. *prvo mjesto, stanje onoga koji je prvak; primatus.* — *Zvanijem se lažnim osveta, te prvenstvo neko prisvojava.* Šćep. mal. 22.

prvi, adj. *der Erste, primus:* U nedjelju koja prva dogje — *nächster.* Rj. *prvi ... drugi ... treći; prvi ... potonji; prvi ... pošljednji; prvi ... stražnji.* — *Prvih godina Miloševa vladanja ovaki je vojvodâ ovako sudio i Srbima.* Rj. 70a. *Biti kome do koljena, t. j. prvi poslije njega.* Rj. 286b. *Nedjelja prva po Iljinu due zove se carica nedjelja.* Rj. 414b. *Orakovijeh je oka ondje poznato pet ... prvu su dva vladicianska, a potonju tri Ceklinska.* Rj. 454a. *On ostavi onu zemlju i caricu i s prvom se ženom i detetom vrati u pređašnje carstvo svoje.* Npr. 60. *On postane kraljev zet i prvi do kralja.* 86. *Da sestru dadu prvome ko dogje da je prosi.* 87 (*der erste beste*). *Upita ovu treću habu što će reći da mu je ona najprva dala malo kruha, potonju lješnik a ona orah.* 93. *Koji najprigje do nje (do zlatne jabuke) dogje i uzme je, ja će biti njegova, a ako ja prva k njoj dogjem, znadite da ... 104. Kako koji (konj) dolazi, tako na prvu koljena pred njim pada.* 121. *To mu reče, bojno koplje pušti, od prve ga obraniti šćaše, Bog pomože Strahiniću banu.* Npj. 2, 282 (*od prve = prvom, prvi put, odmah*). *Vojvodi je to i pre i posle.* 2, 301 (t. j. i prvo i pošljednje, nigda više u svome dvoru ne će u slavu najipati. Vuk). *I on vodi kičene svatove, ponajprvi ide pred družinom.* 3, 26. *Piše vino do prvih petala ... kad su prvi petli zapevali.* 3, 558. *Ode zbijati Turke u buljake i prgoniti! stražne mimo prve.* 4, 351 (*može biti stanje. griješka nj. stražnje*). *Takovi su hajduci najviše postali (od prvih plemića), kako su Turci sa svim obladali Srbijom.* Danica 2, 91. *Srpski je prvi i pošljednji ugovor o miru bio, da im se dahije predadu u ruke.* 3, 186. *Ali u prvome i u prvome smislu zakon znači nredbu.* 5, 84. *Čitatelj se dobro opominje onoga Molerova i Miloševa razgovora na Klčevcu o prvome starišinstvu.* Miloš 135 (*ko će biti prvi starišinu*). *Da će me o tom uveriti prva Slavenska gramatika, kaj u ruke uzmem.* Nov. Srb. 1818, 392 (*die erste beste*). *Sve pjesme nijesu odmah (u prvom početku srome) postale onake, kakve su.* Npj. 1, XXXII. *I tom je pokojni Tešan Podrugović bio prvi i jedinac, koje sam ja slušao.* 2, XXXIII. *Ja sumnjam, da li bi se među današnjim našijem književnicima mogla naći trojica, koji bi to znali u svakoga glagola: ja prvi, koji gotovo trideset godina o tome mislim, poznajem dva glagola, u kojih je to ne znam upravo.* Pis. 57. *Kad jedan od prve Ruske gospode zapita Srpske poslanike. Sovj. I. Prve ću vam poste poslati*

pismo. Straž. 1886, 771. Ti si prvenac moj; *prvi gospodstvom i prvi suugom*. Mojs. 1. 49, 3. *Prvi* ga put vjenča sam otac Nemanja. DM. 24.

přviće, *n.* (u C. G.) **přvičje**, *n.* (u Boei) kad se *prvi put* ide udatoj djevojei u pohode: Dao bih mu vezenu košulju, što je begu tašta darovala, kad sam ženjme u *prvičje* bila. Rj. (Dao bih mu *pogrješeno mj.* Dala bih mu?). — U Risnu prvi dan postije svadbe ide se od roda djevojačkoga nevjesti u *pohode*, a sjutradan od kuće mladoženjine tazbini u *prvičje*. Kov. 95.

přvijenac, *přvijenca*, *m.* Rj. koji je *prvi*, *vidi* *přvijena*. — **1)** u svatovima: Ajd' iz dvora, *přvijence*, brijeme ti je. Neve zove *přvijenca*, da joj skrinju srebrom pospe. Rj. *vidi* vojvoda 5. — **2)** (u C. G.) u vojsci, *Anführer*, *primus*: *Přvijenci* vojske Crnogorske. Rj. *kao* vognj. vojskovođa, vojvoda.

1. přvina, *f.* (u C. G.) *vidi* *rtnica*. Rj. *vidi* i *bašica*. *rakija* koja *prva teče iz kazana, kad se peče*.

2. přvina, *f.* — **1)** *prvo djelo*. *vidi* *přvine* 1. — Gledajte vi svoje knjige! reče on: — nije to *Čiči přvina!* Zim. 334. — **2)** *prvi rod, plod*. *vidi* *přvine* 2, *novina*. — Izraelj bješe svetinja Gospodu i *přvina od rodova njegovijeh*. Jer. 2, 3 (*primitivae frugum ejus, der Erstling seiner Früchte*).

3. přvina, *f.* u *riječimu* u *přvinu*. *vidi* *isprva*, *isprvice*, *iznajprijie*; *sprva*, *isprvice*; *anfänglich*, *primitus*. — U *přvinu* paša *přvičjaše*, *golju* bješe sablju izvadio... da će paša *posjeć* Vasiliju, ma ga dobro spravi Vasilija, da ne *vidi* sablju povaditi. Npj. 5, 516.

4. přvine, *přvinā*, *f. pl.* Rj. *kao* *prve stvari*. — **1)** *die Erstlinge, erste That, primitivae*: nijesu to njemu *přvine* (n. p. kad ko što zlo učini). Rj. *prvo djelo*. *vidi* 2 *přvina* 1. — Najstarija su *književna dela* naša taka da se ne mogu držati za *přvine*. Vid. d. 1862, 18. — **2)** *prvi rod, plod*. *vidi* 2 *přvina* 2, *novina*. — Avelj *prinese od přvina stada svojega*. Mojs. 1. 4, 4. *Přvina od stoke* niko da ne zavjetuje. III. 27, 26. *Přvine* *tijestu svojega* da donosimo *sveštenicima*. Nem. 10, 37.

přvlje, *praep. vid* *prijie*. Stulli. i *syn. ondje*. — Rano rani Babić Mehmedaga jutrom rano *přvlje žarkog sunca*. HNpj. 4, 86. Mjesto *prijie* imamo i *prvo* i uporegno *přvlje*: *Čovik přvlje opravdanja*, to jest *přvlje odrišenju* ima se *odreć* od svih) grila. M. Dobretić. Da biži u grad *přvlje dužda*. Sint. 278.

1. přvō, *neulich, nuper*. Rj. *adv. vid* *přvač*. *vidi* i *skoro*, *odskora*, i *syn. ondje*.

2. přvo, — **1)** *erstens, primum*. Rj. *adv.* — Srešćeš *prvo* i *prvo* čoveka a on nosi živu orlušinu... Posle ćeš sresti drugoga gde nosi šarana. Npr. 68. *Prvo* sam video srebriu čupriju... Šta si *drago* video?... »Šta si još video?« 90. Počnu *prvo* gradove dijeliti... doklen sve podijele. 254. Daj ti mene do dva poglavara: *prvo* daj mi Osman-barjaktara, *drugo* daj mi Tuzlu kapetana. Npj. 4, 261. — **2)** (u Hrv.) *prijie, vor, ante*: *prvo* mene. Rj. i *syn. kod* *prijie*. — *praep. i adv.* — **a)** *praep.* Mjesto *prijie* imamo i *prvo*: Kako bijaše i *prvo* *krštenja*. *Prvo* *molitve* govori se. M. Dobretić. Utrom rano *prvo* *rose* dogle k meni otrok mali. J. A. Došenović. Sint. 278. — **b)** *adv.* Ti treba ovu babu, ako ti basta, *prvo* *nego* te *vidi* za kose da uhvatiš. Npr. 220. Da ne *vidiš* lica mojega ako mi *prvo* ne *dovedeš* Mihalu. Sam. H. 3, 13. Objavite nam šta je *prvo* bilo, da *promišlimo* i *poznamo* šta će biti iza toga. Is. 11, 22 (*was vorher war*).

přvōbitan, *přvōbitna*, *adj.* *prvo-bitan, drugoj je polu osn. u bitu* (budem): što je *prijie*, *isprva*, *od* *postanja* čega bilo, *prvo*; *ursprünglich*. — Proizvodne riječi opet se mogu razdijeliti na *onake*, koje su proizvedene od *přvōbitnoga* *korijena* samim *samo-* *glasnim* slovima, n. p. žen-a, ruk-a. Danica 3, 2.

přvōbratūced, *m. cf. bratūced*. Rj. *prvo-bratūced*.

— *Přvōbratūcedi*, to su od dva brata djeca. Rj. 40b. *isp. i drugōbratūced*.

přvōbratūceda, *f. cf. bratūceda*. Rj. *prvo-bratūceda*. *isp. i drugōbratūceda*. *kao što imu prvi bratūced, drugi bratūced, tako imu i prva bratūceda, druga bratūceda*. — Da li je se paša pomamio? Koga hoće da uzme za ljubu, da on uzme *sunčevu sestricu, mjesječevu přvōbratūcedu*, *daničinnu Bogom posestrimu!* Npj. 1, 158.

přvōc, *adv. checor, antea, cf. prijie, přvo*. Rj. i *syn. kod* *prijie*.

přvōjagnjenica, *f.* koja se *prvi put* *očajni*, *ein Schaf das zum erstenmal lammet, oris primitus pariens*: Šćepan nze *přvōjagnjenice*. Rj. *prvo-jagnjenica* *orec*. *isp. drugōjagnjenica*, *trećōjagnjenica*.

přvōkoska, *f.* (u C. G.) koja se *prvi put* *okozi, eine Ziege die zum erstenmal wirft, capra primitus pariens*. Rj. *prvo-koz-ka* *koza*.

Přvoje, *m.* ime muško. Rad. 26, 56. *hyp. od* *Přvoslav*. *takra hyp. kod* *Blagoje*.

přvōm, *zum erstenmal, primitus*. Rj. *prvi put*. *přvōm. adv. upravo je instrum. sing. f. isp. drugōm, trećōm, itd.* — Dva put je *čōek* u svome vijeku *veseo*: *přvōm* kad se *ožen*, a *drugom* kad *ženu ukopa*. Posl. 57. Čuj me *nočas přvōm i pošljednom*, ne daj glasa bez *bijela dana*. Herc. 4. Kao što se *mjesto jedainput* govori *jednom*, tako se i *mjesto přvi put, drugi put, treći put, četerti put* i t. d. govori *přvōm, drugom, trećōm, četertom, petom* i t. d. Rj. 1. XLIX. Izdoše *treći dan* i *uvrstaše* se prema Gavaji kao *přvōm i drugom*. Sud. 20, 30.

přvōmūčēnik, *m. qui primus pro Christi religione sanguinem fudit*. Stulli. *protomartyr. t. j. sv. Stjepan*.

přvōrōdūi, *adj. vid* *přvōrogjeni*, *prvenac* 2. *zu ake. isp. blagorōdan*. — *Uvodeći přvōrōdnoga* u svijet govori: i da mu se *poklene svi angeli Božiji*. Jevr. 1, 6 (*primogenitum, den Erstgeborenen*).

přvōrōdstvo, *n. pravo i stanje přvōrōdnoga. vid* *přvenaštvo*. — *Zadržao sam* 49 *riječ* *Slavenskih*... *jedinstvo, přvōrōdstvo*. Nov. Zav. VI. Da ne bude ko *kurvar* ili *opoganjen*, kao *Isav*, koji je za *jedno jelo* dao *přvōrōdstvo svoje*. Jevr. 12, 16 (*primitiva, Erstgeburt*).

přvōrōgjenū, *adj. prvo-rogjeni. vid* *přvōrodni*, *prvenac* 2. *isp. tako složenu riječ* *novorogjeni*. — Da budu *jednaki obliću* sina *njegova*, da bi on bio *přvōrogjeni* *megju* mnogom *braćom*. Rim. 8, 29 (*primogenitus, der Erstgeborene*).

Přvoslav, *Přvoslav*, *m. ime muško. hyp. Přvoje*. — *Vidimo* da je *živio Přvoslav* u *Budimlju*. DM. 4. *Přvo-slav, taku imenu kod* *Bogosav. ake. biće Přvoslav prema* *Drāgosav; isp. přvi i drāgi*.

přvōstōlnū, *adj. metropolitans, vor* *Eccl.* — *carski grad přvōstōlni*. Stulli. *riječ* *crkvena. isp. stolni*.

přvōteoka, *f. eine Kuh die zum erstenmal kalbt, vacca primitus pariens*. Rj. *prvo-telka, krava* koja se *prvi put* *oteli*.

přvōvjēnčanū (kralj), *m. der Erstgekronte, primo coronatus (Epitheton des ersten Königs der Serben, Stephan)*: Srpskog *kralja přvōvjēnčanoga*. Rj. *prvo-vjenčani, koji je prvi vjenčan, okrunjan*. — O *krunisanju* *kralja Stefana Přvōvjēnčanoga*. Živ. sv. 8, i sv. 8, XI.

přvōženac, *přvōžēuca*, *m. der die erste Ehe eingekt. qui primas nuptias facit*. Rj. *prvo-ženac, koji se prvi put* *ženi*.

přzni, *adj. zänkisch, rivosus, cf. přznica*: Kad *přznoga* *Tala* *pogubismo*. Rj. koji *odmah hoće* da se *svadi* *pa přzni društvo. vid* *karljiv, pokarljiv, svadljiv*.

přznica, *f. der Störenfried, Freudenstörer. Verderber guter Gesellschaft, turbator pacis, societatis, laetitiae*. Rj. *prvo* *čōljade muško* ili *žensko, što odmah hoće* da se *svadi* *pa přzni, raskida mirno* ili *veselo društvo. vid* *přznica* 3. *isp. svadljivac*.

przniti, *prznim*, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* zaprzniti. — 1) beim Ausweichen das Eingeweide verletzen, so dass die Exkremente erscheinen, exenterare ita, ut intestinis ruptis excrementa apparent. Rj. *praznju* n. p. *srinjec* tako mi drob zlijediti, da se nečist ukaže. — 2) die gute Gesellschaft verderben, bonam societatem turbare. Rj. *raskidati mirno ili veselo društvo*. isp. *prznica*; *prznja*. — 3) (u Bačkoj) sobu, beschmutzen inquinare. Rj. *vidi* strviti (n. p. sobu), nečistoću i nerad činiti po njoj. isp. *krtožiti*.

prženica, *f.* — 1) gebähtes Stück Brot, panis tostus. Rj. *pržen komuč hljeba*. — 2) (u Hrv.) kao velika grozdna tava na četiri ugla, u čemu se zob prži. *Röstpfanne*. Rj. *vidi* *prznica* 2. — 3) (u Srijemu) čeljade koje odmah hoće da se svadi, *Stänker*, homo cupidus litium et rivae, cf. *prznica*. Rj. *vidi* *svadljivac*, *ostala sym.* kod nalet.

prženje, *n.* das Bähnen, Backen, tostio. Rj. *verb.* od *pržiti*. *radnja* kojom tko prži što.

pržibaba, *m.* ein niederträchtiger Räuber, der alte Weiber misshandelt (mit glühenden Ketten brennt) um sie zur Entdeckung ihres Nothpennnigs zu zwingen (diess ist das grösste Schimpfwort für einen Heiden). latro qui mulierculas igne exercuciat. Rj. *pržibaba*, koji prži babe usjalim grožnjem, da ih prinudi, uka duđu bijele novce čuvane za crne dane, hajduku najreću je sramota u psorku, kad mu se kaže, da je pržibaba. — Ti Čurčija, jedan pržibaba! ni stari ti četovali nisu . . . lasno ti je more babe pržiti u ponoći, kad niko ne vidi. Npj. 4, 168. *riječi* tako složen kod čistikuća.

pržina, *f.* — 1) *vidi* *pospa*. Rj. *koračina* kojom se *pospe* mokru čoha, kad hoće da se erno oboji. — 2) (po jugozap. kraj.) der Sand, arena, cf. *pijesak*. Rj. — Broji *pržinu*. DPost. 10. Pročetaše do dva kalugjera po *pržini* pokraj mora slana. Npj. 2, 61.

pržiti, *pržim*, *v. impf.* Rj. *vidi* *prliti*, *prljiti* 2. *v. pf. slož.* iz-pržiti, na- o-, po-, s-, u-, za-. — 1) n. p. hljeb, ribu, meso, kafu, bahen, rüsten, torreo: Pržio bih gospodaru (odgovorio gladan i ozebao Čiganin, kad su ga pitali: ili voli jesti, ili se grijati). cf. *grušlj*. Rj. *vidi* i *praziti* 2. — Kad je čovek gladan i ozebao, najbolje je *pržiti*. (Gledaj: *Pržio bih*, gospodaru). Post. 117. Ti Čurčija, jedan pržibaba! . . . lasno ti je *babe pržiti* u ponoći, kad niko ne vidi. Npj. 4, 168. On joj pruži *prženjeh zrna*, i ona jede i nasiti se. Rut 2, 14. *sa* se, *pass.*: Tek poslije svega toga moglo se peći, kuvati i *pržiti*. Priprava 153. — 2) *sa* se, *refleks.* sich verbrennen, aduri. Rj.

prznica, *f.* — 1) oprostite gje ste uljegli kao u jednu prznicu (izgovarajući se domaćim reče). Rj. *zaprznjena*, nečista kuća, soba. — 2) *vidi* *prženica* 2. Rj. *velika* grozdna tava u kojoj se zob prži.

prznja, *f.* die Störung, Verderbung der guten Gesellschaft, turbatio societatis. Rj. *radnja* kojom tko przni društvo. isp. *prznjenje* 2. — *riječi* s takim nast. kod čežnja.

prznjenje, *n.* das Vernurcinigen, pollutio. Rj. *verb.* od *przniti*. 1) *radnja* kojom tko przni drob. isp. *przniti* 1. — 2) *radnja* kojom tko przni društvo. isp. *prznja*. — 3) *radnja* kojom tko przni sobu. isp. *przniti* 3.

ps! Rj. *uzvik*. — 1) stille, siste! Rj. *vidi* *pst!* kao: utoli! sjedi s mirom! tiho! muči! — 2) kad se pseto vabi: *ps!* Rj.

psalam, *psalma*, *m.* psalmus, Psalm: Da se svrši to je za mene napisano u prorocima i u psalmima. Luk. 21, 73. Svaki od vas ima psalam. Kor. 1, 14, 26. Psalm Davidovi. Psalm 1. Ps. 1, 1.

psalamski, *adj.* što pripada psalmu, psalmima: Udarajte Gospodu u gusle, u gusle i s glasom psalmskim. Ps. 98, 5.

psaltijer, *psaltijera*, *m.* Stulli. *vidi* *psaltir*, *tugje*

riječi u kojimu mjesto *tugje* e i i stoji ije *vidi* kod *dacijer*.

psaltir, *psaltira*, *m.* (seljaci govore *saltir*) der Psalter, psalterium. Rj. *knjiga* u kojoj su psalmi. *vidi* i *saltijer*, *saotijer*. — Evo Rusi, i oni su već (davno i davno) izvadili *psaltir* i časlovac iz škola. Pis. 73. Kad sam David govori u *psaltiru*: reče Gospod Gospodu mojemu. Luk. 20, 42.

psaltirac, *psaltira*, *m.* der Psaltereschüler, tiro discens psalterium, id est tiro tertii anni. Rj. *gjak* koji uči *psaltir*.

psār, *psāra*, *m.* koji nastoji nad *psima*: »Vlasi« ili »arbanasi« pastiri . . . Osim njih još su bili sokolari, *psari*, svinjari, pčelari, itd. DM. 63.

psēci, *adj.* Hund-, caninus. Rj. što pripada *psu*, *psima*. *vidi* *pasji*, *kućji*. — *takva* *adj.* kod *jagnjeći*.

psēfašec, *n.* dem. od *pseto*. Rj. — *takva* *dem.* kod *brdašce*.

psēto, *psēteta* (*psēta*), *n.* der Hund, canis, cf. *vaška*. Rj. *vidi* i *pas*, i *sym.* *ondje*. *dem.* *psetašce*. — Jedan se kraj od žezelja sveže *psetetu* za ogrljak, a drugi za kolac (da ne bi *pseto* pregrizlo *nzicu* — kad nema lanca). Rj. 156b. Ož! ošal ošaknuti *pseto*. Rj. 483a. Stoji *rega pseteta*. Rj. 646b. Čuvaj se *psetu* koje mučke kolje. Post. 350. Od zla *pseta* nek nema šteneta. Npj. 2, 625. *Arličce pseto*, kad ga ko udari. DARj. 110a.

psēc, *m.* mladi *pas*: Kad *psica* biju, *lavić* se boji. DPost. 42. *psie*, *pašce*, *kuće*, u *Mikalje* i u *Stulića*. XVI. *vidi* i *štene*.

psīna, *f.* augm. od *pās*. Rj. *augm.* *takva* kod *bardačina*. — Da ti *psinom* ne zabazde ruke. Rj. 163a. Oblizuje se kao *psinu* oko mlina. Post. 229. Šmuca se k'o *psina* *pribijena*. DPost. 112 (*pribijena biće* po *zap.* *gororu* *mj.* *prebijena*).

psōglav, *m.* (in der Volksgeographie) ein Mensch mit einem Hundskopf, homo capite canino: I *psoglavu* koji doma nema. Rj. *psoglav*, u *koja* je *pasju glavu*. — *tako* *stož.* *riječi* kod *bućoglav*.

psōvač, *psovača*, *m.* der Schimpfer, conviciator. Rj. koji *psuje*. — *Psujući* sin žene *Izrailljke* pohuli ime *Božije* . . . Izvedi *toga psovača* na polje iz okola. Mojs. 111, 24, 14.

psovačev, *adj.* des *psovač*, *conviciatoris*. Rj. što *pripada* *psovaču*.

psovačica, *f.* die Schimpferin, conviciatrix. Rj. *vidi* *psovkinja*, *koja* *psuje*.

psōvačje, *n.* Rj. *verb.* od 1) *psovati*, 2) *psovati* se. — 1) *radnja* kojom tko *psuje* *koja* (das Schelten und Schimpfen, convicium. Rj.): Ne nalazi se gotovo ništa osim *ruženja* i *psovanja*. Odg. na ut. 7. — 2) *radnja* kojom se *psuje* tko s kim.

psōvati, *psūjem*, *v. impf.* Rj. *vidi* *grđiti*, *ružiti* (*koga*), kao *govoriti* mu da je *pas*. *v. impf. slož.* *zapsivati*; *v. pf. slož.* iz-*psovati*, na- (se), o-, za-; *pripisiti*. — 1) *schimpfen*, *convicior*. Rj. — *Psuje* kao *Vlah* s *koca*. (Jer čovek koji je nabijen na kolac ne bojeći se nikakva većega zla *psuje* *Turcima* šta mu na usta *dogje*, ne bi li ga ubili). Post. 266. Svaki *Turčin* smije *hršćaninu* *psovati* i *oca* i *majku*, i *vjeru* i *dušu*, i *krst* i *post*. *Danica* 2, 88. *Psovačte* u *oči*. *Jov* 4, 11. — 2) *sa* se, *reciproč.* Rače *sedmo-kraće!* (govorila žaba *raku* kad su se *psovali*)! Rj. 675a. *Ko* se *rad* *psuje*, *nagje* *uzrok*. Post. 155. Tako se malo *pomalo* *svadimo* *zdravo*, i *već* se *počemo* *psovati*, dok *berberin* *popustivši* malo *reče* . . . *Danica* 2, 131.

psōvka, *f.* der Schimpf, ignominia. Rj. *isp.* *grđnja*, *pogrd*. — *Crn* ti *obraz!* (Kao *psovka* *onome* koji što *rgjava* i *sramotno* učini). Post. 345. *Navali* na mene s *ukorom* i *sa* *psorkom*, koje ja sve *podnesem* ne *odgovorivši* ni *jedne* *riječi*. *Danica* 2, 131.

psōvkinja, *f.* *vidi* *psovačica*. Rj. *koja* *psuje*.

pst! *interj.* *pst*, *pst*. Rj. *vidi* *ps* 1.

pšena, *f.* — 1) *vidi* šena (evijeće) (*blumblumiger Steinklee, Käseklee, melilotus caerulea Lamk. Rj.*²⁾ — 2) *hyp.* od pšenica. *vidi* šena 1.

pšenica, *f.* *vidi* šenica mit allen Ableitungen: *Kaste li ti u polju pšenica. Rj. tako oravno idu i ostale riječi, koje su od čete riječi šenica: šeničan, šeničica, šeničište, itd. vidi i* všenica, pšenica; hjelica pšenica, čistina (sama pšenica), jarica pšenica, ozimica, varica 2; pšenica glavničava, ažovita, žiljživa. *hyp.* pšena. — Po vojvodstvu (osobito po varošima) samo šenicu zovu žitom. Rj. 160a. *Isklusala šenica. Rj.* 233b. Kao da je golub zrno po zrno birao. (Kad se za šenicu hoće da kaže da je vrlo čista). Posl. 129. *Pšeno, pšenično, tko te stječe, da te melje!* DPosl. 105. *Al' je ljuba rano uranila, ona čini helicu pšenice. Npj.* 2, 8. Kad prispiju za žetvu šenice, te odvodi naše žetelice, njima ženi Janočke bečare. 3, 255. Da je u polju vezuo s braćom pšenicu. Prip. bibl. 28.

pšeničan, čna, *adj.* *vidi* šeničan, čna, n. p. hljeb, Weizen, triticus. Rj. 836a. *što pripada pšenici. — Bunjur* (kukuruzan ili šeničan). Rj. 48b. Ruvim izide u vrijeme žetve pšenične. Mojs. I. 30, 14.

pšeničica, *f.* *vidi* šeničica, *f.* Art Kraut (Schabziegerklee? Rj.³⁾, herbae genus (melilotus caerulea Lam. et Rj.³⁾. Rj. travu nekaku, ali isp. šestoredica. Rj. 837b.

pšeničište, *n.* *vidi* šeničište, *n.* Acker wo einmal Weizen gestanden, uger olim triticeo consitus. Rj. 836a. *mjesto gdje je bila posijuna pšenica. — riječi s takim nast. kod duvanište.*

pšeničnik, *m.* pšenični hljeb. *vidi* pšeničnjak. — Slagji gladnu ječmenik negli situ pšeničnik. DPosl. 112.

pšeničnjak, *m.* panis triticus. Stulli. pšenični hljeb. — za nastarke isp. anatemičak i anatemič.

ptica, *f.* (u vojv. po varošima) *vidi* tica mit allen Ableitungen. Rj. tako idu ovamo i ostale sre riječi, koje su od čete ore riječi. (gen. pl. ptičā). *vidi i* vtica, tjeca. *dem.* ptičica. *augm.* ptičina, ptičetina, ptičurina. *ptice:* akmađza, antunae, avanica, babin kokot, balegarka, balješka, batokljun, borovnjak, božji kokić, branjug, bravenjak, brgljiez, brkljač, brljak, brzelj, brzolovac, bučok, bukača, bukoč, buljina, buljuna, bmbul, carič, cikavac, cikavac, cikelj, cikuš, cikuš, erljenguza, ernoglav, ernoglavica, ernoglavka, ernokapica, ernopernica, ervendač, ervenorepka, ervenperka, čalmašica, češljugar, češljugarica, čaplja, čavka, čolica, čvorak, čvriljak, čvriljuga, čnkos, delkušica (dilkušica), dronjak, droplja, drozak, drozd, drozdalj, dupljaš, gačac, gagalica, gagrica, gagula, gak, gakuša, galeb, galič, galovan, gavran, gem. glogovnjača, gluharka, gnjurac, golub, govedarica, govedarka, govedaruša, grmuša, gututka, gušan, hulavica, jaiž, jalkunići, jamar, jareb, jarebica (jerebica), jastrijeb, jatišerka, ješina, kašičar, koba, kobac, kodorošić, kokia, kos, kosovac, kosovica, kostožder, kovač, kraguj, krdža, kreštalica (kreja), krmeguša, krunica, krvavi zalogaj, krža, kržulja, kukavica, kukavičji konjic, kumirija, kumirikuša, labud, lastavica, lélek, levun, liska, lončarica, lunja, lještarica, maruša, medvedak, mekušica, melaš, migavac, mišar, mišolovka, modrokos, morovran, morska kokoš, morski slavie, mravar, muholovac, noj. Kako tice jadoliko graču. Rj. 45b. *Vabae, tica* koja se metne da vabi druge tice, kad se hvataju. Rj. 51a. *Od' otole tice zloshatno.* Rj. 212a. *Pjevata tica pjerica.* Rj. 501a. *Sve ptice nebom lete, sitno žubore.* Npj. 1, 270. *Soko sedi na grančici, te peru gladi, otnd dogje suru tiva, te ga udari.* 1, 497. *A zakrktu tien zloglušnica.* 2, 83. *Doklen pjevevi u krila udriše, i pitome tice zapošaše.* 1, 112. *Govoreći svima pticama koje lete ispod neba; dogjite da jedete mesa od careva.* Otkriv. 19, 17. *Čužiti, ići po zemlji, samo o pticama.* ARj. II. 163b.

ptičar, *m.* koji ptice hvata: Otmi se kao srna iz

ruke loven, i kao ptica iz ruke ptičaru. Prič. 6, 5. — Ptica, ptičar. Korijeni 130.

ptičarjenje, *n.* aucupium. Stulli. *verb.* od ptičariti. *ručnja kojom tko ptičari.*

ptičarev, *adj.* što pripada ptičaru: On će se izbaviti iz zamke ptičarere, i od ljutoga pomora. Ps. 91, 3.

ptičarica, *f.* aucupans, aves captans. Stulli. *koja ptičari, ptice hvata.*

ptičariti, ptičarim, *v. impf.* aucupari. Stulli. *ptice hvatati.*

ptičarski, *adj.* što pripada ptičarimu ili ptičaru kojemu god: Prorok je zamka ptičarska po svijem putovima njegovijem. Os. 9, 8.

ptiče, ptičeta, *n.* mlada ptica. *vidi:* tiče, tičeta, n. Rj. 741a. *vidi* ptič. — Gledi kao mače u tiče. Posl. 42. *Ptičar, ptiče, ptič.* Korijeni 130.

ptičetina, *f.* augm. od ptica. *vidi* tičetina, *f.* *vidi* tičurina. Rj. 741a. *vidi i* ptičina, ptičurina. — *ptičetina.* Korijeni 130. *augm.* takva kod babetina.

ptičica, *f.* dem. od ptica. *vidi* tičica, *f.* dem. od tica. Rj. 741a. — *Idnič* putem *vidi* jednu tičicu šarenu gje krilima lepeće. Npr. 108. *Pale su patke u slano more . . . male tičice u lomnice.* Npj. 1, 319. *Ptica, ptičica.* Korijeni 130.

ptičina, *f.* augm. od ptica. *vidi* tičina, *f.* *vidi* tičurina. Rj. 741a. *vidi i* ptičetina, ptičurina. — *ptičina.* Korijeni 130. *augm.* takva kod bardačina.

ptičji, *adj.* što pripada ptici, pticama. *vidi* tičji, Vogel-, avis, avium. Rj. 741a. — *Tičji nokti,* m. pl. Art Pflanzen, herbae genus. Rj. 741a. (*biljka nekaka*). *Tičja trava, (knäuelblütiges.* Rj.³⁾ Hornkraut, cerastium vulgatum (cerastium glomeratum Thuil. Rj.³⁾ Rj. 745a (*biljka*). *Dok se iza brda pomoli jedan brk i u njemu trista i šezdeset i pet tičjih gnijezda.* Npr. 4 (*ptičiji prema ptičji, isp. Božiji prema Božji*). *Samo tičjeg mljeka nema (u. p. u dućanu ili u knći, t. j. ima svašta što se imati može).* Posl. 274. *Za koje je ova rgja uzimala od svakoga po jednu pticu ili po tri jajeta ptičju.* Priprava 162. *Carev . . . 3. u imenu ptičjem: careva ptica. Daničić, ARj.* 758a.

ptičurina, *f.* augm. od ptica. *vidi* tičurina, *f.* augm. od tica. Rj. 741a. *vidi i* ptičetina, ptičina. — *ptičurina.* Korijeni 130. *augm.* takva kod baburina.

ptič, *m.* (pl. gen. ptičā) mlada ptica. *vidi* ptiče. *vidi* tič, *m.* (pl. gen. tičā) ein junger Vogel, pullus, avicula. Rj. 741a. — *Rani tiči* odliječn. Posl. 269. *Ti si tič od kukavice.* (U Ornoj Gori reče se kakvoj kukavici kad se junači). 317. *I drugi će ptiči pjeti.* DPosl. 28. *Pnstio je ptiču iz kajpe.* 105. *Tu se tiči jalkunići legu.* Npj. 1, 337. *Soko zmaju odgovara: Moj' su tiči poletari, brzo će mi polećeti put onoga slavna mjesta.* 1, 488. *Ljuto emile tiči orlovci.* 1, 489. *Za kalpakom noja ptiču krilo, te sen čini konju i junaku.* 2, 98. *Ne ponijo starih sokolova, već ponijo tice sokolice, koji lovu naučeni nisu.* 2, 156. *Kad najgješ putem na gnijezdo ptičje sa ptičima, a majka leži na ptičima, nemoj uzeti majke sa ptičima.* Mojs. V. 22, 6.

ptiče! kaže se kljusetu, kad se hoće da odbije; a govori se i u poslovičji; *Lasno je reći ptiče, ali je ovo riječ koja se upravo ne može zapisati ni u ja znam kako bi se za nju slova mogla izmisliti.* Ovakvih riječi ima u jeziku našem još nekoliko. *Rj. za posloviču koja se ovdje napominje isp. Lasno je prsnut', ma se usne tresu.* DPosl. 53.

1. **pu**, pūa, *n.* *vidi* puh. Rj. u kragjima gdje se u gororu ne čuje glas h. *vidi i* puv.

2. **pu!** *vidi* pi. Rj. *uzrik kojim se kaže, da što smrdi ili da je gadno, ružno, pfui! pfui (franc. fi!).* *puā . . . vidi* puha . . . Rj.

publičan, publična, *adj.* što pripada publici. *vidi* javan 1. — *ale.* *Da će vas osramotiti publicno.* Straž. 1886, 1513.

publika, *f.* das Publikum, publicum, homines, populus, vulgus. *isp.* općenstvo, općinstvo. — Izici pred književnu publiku. Odbr. od ruž. 14. Ja sam najviše rad da ordasinja publika čuje vaš sud. Kolo 15 (14).

pućunij, pućnja, *m.* das Gekrache, fragor. *cf.* puk, pucnjava: po pucnju sam ti poznao pušku. Stade, Mujo, pucanj od pušaka. Rj. — riječi s takim nast. kod bacanj.

puća, *f.* žibića 2. u Bosni. Dr. Gj. Šurmin. što puća, kad se zapaljuje? vidi i palidrvce, i syn. ondje.

pućanje, *n.* Rj. *verb.* od pucati. — 1) stanje koje bica, kad puca *n. p.* srce (das Springen, ruptio, ruptura. Rj.). — 2) radnja kojom tko puca *n. p.* iz puške, ili puca puška (das Krachen, fragor. Rj.): Opale iz pušaka... Posle dugoga pucanja poviče kalugjer... Miloš 92. — 3) radnja kojom tko puca *n. p.* bičem.

pućar, *m.* vidi drndar, tresać. Rj. čorjek što razbiju ruku. — pućar (osn. u pucati). Osn. 116. *isp.* harničar, šicar, riječi strane, koje kao i pucar pred nast. ne mijenjaju e na č.

pućaranje, *n.* dem. od pucanje 2. Rj. vidi pucanje. **pućarati**, *rām*, Rj. *v. impf.* vidi puckati. — 1) dem. od pucati 2. — 2) su se, reciproc. dem. od pucati se. Rj. kad pucaraju jedan na drugoga.

pućarev, pućarov, *adj.* vidi drndarov. Rj. što pripada pucaru.

pućati, pućam, *v. impf.* Rj. *v. impf. slož.* otpucavati; otpucivati, popucivati. *dem.* puckati, pucavati (i se). *v. pf.* pući, puknuti (i slož. koju vidi kod pući). *v. pf. slož.* od pucati: iz-pucati, o- (pojesti), ot-pucati, po-, pre-, za-, zad-pucati. — 1. 1) bersten, springen, rumpor. Rj. — Sad bukve pucaju od mraza. Rj. 37a. Gje veljizi konji igraju, malijema trbusi pucaju. Posl. 72. Od silu puca, od gladi se zavaljuje. 235. Puca mi srce (za čim ili za kim) kao kobili za svačom. 267. U svakoga puca srce živo. Npj. 5, 136. ovdje pristaje i ovaj primjer: Praskozorje (*isp.* puca zora; značenje rastupati se). Korijeni 299 (*isp.* kod pući 1: pukla zora). — 2) krachen, sonitum edo. Rj. — Grom puca. Rj. 102b. Skupljali novce da kupe baruta da pucaju na veselje što su Francuzi ušli u Moskvu. Rj. 179b. Svi se vesele pucajući iz pušaka. Rj. 657b. Jednoga Turčina na putu tukao nadžakom, a na jednoga je pucao iz dževerdana. Rj. 826b. Seva, grmi, tutnji, puca, vas se dvor stane ljuljati. Npr. 186. Kome puška uzahid ne puca. Npj. 4, 276. Nije šala, šezdeset topora, svi pucaju iz jednoga glasa. 5, 140. Stanu puške pucati na njega. Danica 3, 207. Stanu s nekaka brdeljka iz topora pucati u varoš. 5, 46. Stane pucati po mostu i po vojsci. Žitije 70. sa se, *pass.*: Na polasku puca se opet iz pušaka. Kov. 90.

3) bičem, klatschen, flagello insono. Rj. — Lاسno je ispod japundžeta prstima pucati. Posl. 166. Pucaju bičevi, i točkovi prašte, i konji topoću, i kola skuču. Naum 3, 2. — 11. sa se, reciproc. aufeinander schiessen, telis se mutuo petere. Rj. kad pucaju jedan na drugoga.

pućavac, pućavca, *m.* (u Srijemu) nekakvo grožzje, koje lasno ispuca. Art Weintraube, urae genus. Rj. *isp.* pucati 1.

puće, pućeta (puća), *n.* (pl. puća, gen. pućaća). Rj. puć-će. *dem.* pućaćec. *isp.* pućo, poputati, sputiiti — sapeti, svezati. — 1) *n. p.* vinovo. eine Weinbeere, acinus. Rj. vidi jagoda 2. zrno. — Krivalja, grožzje kojega su puca duguljasta i kriva. Rj. 302a. Rehavo grožzje, kad su rijetka puca. Rj. 618a. Odroži grožzje vinograda zemaljskoga; jer već sazreše puca njegovu. Otkriv. 11, 18. — 2) der Knopf, globulus (globulatorius). Rj. vidi dugme, gumb. — Hika, na gječermi sprijed kao puca od kositera. Rj. 230b. Otpucavati, otpucati, otpuciti: Otpući mi puca pod grloca. Rj. 179b. Punjka, ono za što se zapinje puca. Rj. 621b. Razpeli puca. Rj. 627a. Koji nosi mor

dolamu, na dolami zlatna puca. Npj. 1, 315. »Udri, braca, puca niz njedareca, da ne može ni jabuka proći«... Kad tu dogje tugjeg brata ruka, sama će se puca raspinjati.« 1, 316. Šapni puca pod grlom. 1, 112. Lije krvca niz srebrna puca. 1, 583. Pod grlom joj puca jadikovo, jadikovo i čemerikovo. 2, 25. Po košulji zelenu dolamu, na kojoj je trideset putaca. 3, 6. A pogodi Gavran harambašu baš pod grlo, gje puca zapuća. 4, 364. Nikakav krojač ne udara puca kakva napipa, *n. p.* s jedne strane bijela, a s druge žuta. Pis. 67. — 3) gornji nišan na pući, Korn, bulla, *cf.* nišan: Ja ne vigju puca dževerdaru. Rj. vidi i sjenjaj (gornji).

pućkanje, *n.* dem. od pucanje. Rj. vidi pucanje. **pućkaranje**, *n.* dem. od pucanje. Rj.

pućkati, *rām*, *v. r. impf. dem.* od pucati. Rj. **pućkati**, ekām, *v. impf. dem.* od pucati. Rj. vidi pucarati. *v. pf. slož.* dpuckati (pojesti).

pućnjava, *f.* das Krachen (der Kanonen), fragor, *cf.* pucanj. Rj. vidi i puk 2. — Kad se iz daleka čuje pucnjava topora. Rj. 106a (*isp.* gudnjava 2). Kako čuje pucnjavu od pušaka. Npj. 4, 462 (Vuk). Pozdrave ih pucnjavom iz topora. Kov. 64. Pošto se tako s pucnjavom pušaka rastanu. 96. Pucnjava toporska i pućana. Žitije 76.

puć, *m.* (u Dubr.) jama gdje se drži voda, Cisterne, cisterna, *cf.* bistijerna. Rj. vidi i gnstijerna, čatrnja. pućno. *isp.* bunar, studenac. — Ko da ga je iz puća zaerp'o. D'osl. 45. riječ tugja. Osn. 35. Val. pozzo.

pućanin, *m.* (u Dubr.) Bürger, civis. Rj. kao građanin. u Hrv. je pućanin čorjek iz puka, prostoga naroda. — U Dubrovniku prva gospoda bila su vlastela... nego su i megju varošanima bili pućani, koji su se razlikovali od manjih varošana i od seljaka i težaka. Kov. 11.

pućanka, *f.* die Bürgerin, civis, *cf.* pućka. Rj. kao grugjanka. u Hrv. žena iz puka. — Bolje je moje pućanstvo nego tvoje vlasteostvo (rekne pućanku vladici kad se svade). Rj. 623b.

pućanski, *adj.* (u Dubr.) bürgerlich, civilis. Rj. što pripada pućanima ili pućaninu kojemu god.

pućanstvo, *n.* — 1) (u Dubr.) der Bürgerstand, ordo civium: Bolje je moje pućanstvo nego tvoje vlasteostvo (rekne pućanka vladici kad se svade). Rj. starije pućansko. — 2) u Hrv. pućanstvo znači kao puk, prosti narod, seijet, svjetina.

pućenje, *n.* (u Hrv.) das Spalten, fissio. Rj. *verb.* od pućiti. radnja kojom tko pući *n. p.* šljive.

pućica, *f.* (u Dubr.) die Miesmuschel, mytilus. Rj. školjka što se jede.

pućina, *f.* *n. p.* morska, die unabsehbare (Meers-) Fläche, (aquor) latum, patens: Kad su polju u pućinu bili, vigje šator Mušket-kapetana. Rj. gdje je što puklo dugo i široko te se ne može pregledati, kao polje, ravčina, more. *isp.* pući 6. — Pućine mi morske! (Zakletva). Posl. 267. Uzmi ovu zmiju kraosicu, te je bači moru u pućinu. Npj. 2, 62. Veslari tvoji odvezoše te na pućinu: vjetar istočni razbi te usred mora. Jezek. 27, 26.

pućiti, pućim, *v. impf.* (po zap. kraj.) *n. p.* šljive, t. j. cijepati za sušenje, spalten, fundo. Rj. *isp.* kalati. — A po nebu dva pećena zeca, pućila ih dva hrti odrta. Here. 151.

pućka, *f.* (u Dubr.) vidi pućanka. Rj. — Pogij u Levant i skroj dolamu od grane, vrti se s atom u grač, pućke ti ne brane. D'osl. 97.

pućki, *adj.* popularis. Stulli. što pripada puku. *adv.* populariter. Stulli. popularno. vidi popularan.

puć! — 1) interj. plumpf, sonus rei cadentis in aquam. Rj. uzvikne se, kad što padne u vodu. vidi pućkac. — 2) puć! puć! glas čarži: Pućak (od osnove koja će biti postala od glasa životinjina: puć). Osn. 283. vidi i puckati 2.

pućak, pućka, *m.* *vidi* puran. *Rj. vidi* i budac, ćurak, ćuran, indijot, intulj, morae, tukac. — **pućak** (od osnove koja će biti postala od glasa životinjina: puć). Osn. 283. *ali isp. Pući se* kao ćurak (kao pućak).

puće, u ovoj zagoneci: pogjoh *pućem* raspućem, nagjoh rize i parize; nit su rize ni parize, nego Turske rukavice (nožice). *Rj.*

1. pućenje, *n. das Grollen, Aufwerfen der Lippen vor Verdruß, cultus iratus, buccarum inflatio.* *Rj. verb. od* pućiti se. *radnja* kojom se tko pući.

2. pućenje, *n. verb. od* pućiti. *Rj.*

pućerica, *f.* (u C. G.) mali sud od duga, *Art Gefäß, vasis genus, (vidi* vedro 1. *Rj.)³⁾ cf.* klablić. *Rj. — pućerica* (osn. u putijer). Osn. 321.

pući, pūknēm, (pūkoh, puće, pućka, pūkla), *v. pf.* *Rj. vidi* puknuti. *v. pf. slož. iz-*pući, na-, pre-, pri-, pro-, raz- (se); *iz-*puknuti, na-, pre-, pri-, pro-, raz- (se). *v. impf. pućati. s njim slož. v. pf. vidi* ondje, i *v. impf. slož. — 1)* bersten, springen, rumpi, *n. p.* pukao lonac, puće mu srce. *Rj. — Zaćkati n. p. pukla* crata pamukom. *Rj. 202a. Puće od jeda.* *Rj. 250a. Pukla* seiratu odiše na pukotinu. *Rj. 443b. Kad* čoku *pukne* megju očima. *Posl. 122. Ako puće*, ne isteće. (Valja da reče onaj koji peče jaje, da ne bi jaje puklo, ili ako bi i puklo, da ne bi isteklo u pepeo). 247. *Pukla mu koža* na čelu. 266. *Pući će* kao (nenacet) kesten (u vatri). (Govori se za ljude *n. p.* da će *pući* od nuke, od jeda i t. d.). 267. *Nova čoha* na koljenu *puće*. *Npj. 3, 148. Kad pukla zora* od istoka. *HNpj. 3, 518 (isp. kod* pućati 1: puca zora). *Mal' nismo* pukli od smija. *Straž. 1886, 865.*

— 2) puće žica (na tamburi), uže, konac, reissen, *disrumpi.* *Rj. — Odmah pukne* jedan obruč na buretu . . . *pukne obruč* i treći; onda se bure raspadne. *Npr. 20. Uprtim* torbu s prosom na leđa . . . *onda mi nekako pukne* jednu uprtu na turbi, te se sve proso prospe u more. 161. U tom *ličina* *pukne*, te obojica padnu na zemlju. *Danica 4, 39. — 3)* (u Dubr.) *pukao* čir, t. j. provalio se. *Rj. — 4)* zemlja, grob: tu će mu i *grob pući*, t. j. tu će i umrijeti. *Rj. — Pukao* čič, kad je velika zima. *Rj. 813a. Tako mi stom* ne *puknuo!* (Tako se ne slomio; ne pao i ortv ostao!). *Posl. 306. — 5)* *krachen (wie die Flinte, Kanone), etc sonitum.* *Rj. vidi* čknuti. — *Puće* kao trijesak. *Rj. 748b. Puće* munja *iz* neba te sažeže gvojačku majku. *Npr. 97. Puće* kao (sinji) grom (u *p.* puška, top). *Posl. 267. No tri munje* od neba *pukoše*. *Npj. 1, 158. Niti puće* puške ni *lumbarde*. *Npj. 2, 607 (puške, lumbarde, gen. uz* glagole *neprlazne, ali opet* rječito i gotoro *samo* u pjesmama. *Sint. 129).* — **6)** puklo polje, pukle ravnine, *erstreckt sich unabschbar weit hin, patet late.* *Rj. kad se što, polje, ravnina, more, proteže široko i daleko. isp. pućina.* **7)** puće glas, *verlauten, inaudior.* *Rj. kao* proćulo se. — *Pukne glas* po selu da je starac otišao u lov. *Rj. 501b. Kad* ovi *glasovi* *puknu* po Srbiji. *Danica 3, 159. — 8)* puće mi deset groša. *Rj. — 9)* što kome *pukne* više repu (kad koga istuku ili mu se drugo kako zlo dogodi, ne može se povratiti) (*Posl. 357*). *Rj. — 10)* *kud* puklo da puklo (bilo kako mu drago). (*Posl. 163*). *Rj.*

pućiti se, pūćim se, *v. r. pf. die Lippen vor Groll aufwerfen, buccas inflo:* Pući se kao ćurak (*Posl. 267*). *kao* nadimali se srdeći se i šuteri. *v. pf. slož. napućiti se.*

pućka, *f. vidi* pura. *Rj. isp. pućak. vidi* i budija, ćura, ćurka, indijota, intusa, misirka, pućka, purka. **pućkar!** *vidi* puć. *Rj. uzvikne se, kad se hoće da kaže, kako je što palo u vodu, uz rike* takve kod čistac! **pućkänje**, *n. das Tabakrauchen in kleinen Zügen, emissio fumi nicotianae intervallis brevibus.* *Rj. verb. od* pućkati. *radnja* kojom tko pućka.

pućkati, pūćkäm, *v. impf. — 1)* *Tabak puffen, nicotianae fumum emitto brevi intervallo.* *Rj. pućiti* pomalo (sve jednako prekidajući). *v. pf. slož. propućkati* (spi-

skati 1). — **2)** *pućkaju* *pućke*, *pure*, puštajući *iz* sebe *glas:* puć! puć! — Čurke se raširile po strnjini, idu, kljuju bube, i pućkaju svaka svojim glasom. *Zim. 276.*

pućär, pućära, *m. der Wächter des Weinberges, custos vineae.* *Rj. — Eto ti* *pućara* od onijeh *vinogradu*. *Npr. 7. Zdrav* kao *pućar.* *Posl. 89. Teško* kući gje nije *gospara*, a baštini gje nije *pućara!* 315. *za osn. isp. puditi.*

pućärčnje, *n. das Bewachen des Weinberges, custodia vineae.* *Rj. verb. od* pućariti. *stanje* koje bica, *kad* tko pućari.

pućärica, *f. — 1)* *die Hüterin des Weingartens, femina custodiens vineam:* *Zdrava* kao *pućarica* (*Posl. 89*). *Rj. žena* koja *pućari.* — **2)** *pućarska* koliba, *casa custodis vineae.* *Rj.*

pućärina, *f. der Lohn für die Hütung des Weinbergs, merces custodias vineae:* *platio* *pućarinu;* otišao u *pućarinu.* *Rj. platu* za *pućarenje.*

pućäriti, pućärüm, *v. impf. ein* *pućar sein, sum* *custos vineae.* *Rj. biti* *pućar.*

pućärika, *f. vidi* pućar. *Rj. vidi* i praćka. *die Schleuder, funda.*

pućärski, *adj. der Hüter der Weinberge, eustodum vineae.* *Rj. što pripada* *pućarima* ili *pućaru* *kojemu* *god.* — *pućarica*, 2) *pućarska* koliba. *Rj. 620a.*

pućiti, pūćim, *v. impf. Rj. v. impf. slož. raspugjavati; v. pf. raspuditi.* — **1)** *plašiti. scheuchen, schrecken, terreo.* *Rj. vidi* i *prepadati, strašiti. isp. pudljiv.* — *Ponajmlagja* *vila* *Andesila* ne *poniče* već na *noge* skaće, ona *veli* sestri *Angjeliji:* *!Sestro* *moja, dilber-Angjelijo!* *Što* *ostale* *ti* *mi* *plašiš* *vile,* dok je *sestre* *tvoje* *Andesile.* *HNpj. 1, 405. — 2)* (u *Hrv.*) *tjerati, scheuchen, verjagen, fugo.* *Rj. upravo* *plašići* *tjerati, odgoniti.*

pućljiv, *adj. (osobito* *po* *ist. kraj.)* *furchtsam, pudidus, cf. strašljiv; ženska* *strana* od *pasa* *pudljiva.* *Rj. vidi* i *strašiv; plašiv, plašljiv. isp. bojazan, bojazljiv, bojazljiv.*

pućljivac, pućljivca, *m. čovjek* *pudljiv, der Furchtsame, timidus, cf. strašivac. Rj. vidi* i *plašivica; strašljivac, strašljivica, strašivica.*

pućljivica, *f. pudljiva* *žena* ili *djevojka, die Furchtsame, timida. Rj. vidi* *plašivica, strašljivica, strašivica.*

pućlacić, pućlak, *m. kao* *malis, izmetak, Zwerg, pumillus. Rj. tugje* *riječi.* Osn. 269. *vidi* i *kepec; maljenica* 2, *maljo* 2, *manjo* 2; *patuljak, patuljica; starmali. isp. eškerica.*

pućženje, *n. das Scheuchen, terror, fugatio.* *Rj. verb. od* pućiti. *radnja* *kojom* *tko* *pući* *koga.*

puh, *m. die* *Bilchmaus, Haselmaus, glis.* *Rj. vidi* *pućac.* — *Polako, polako, reče* *puh* *orahom.* *DPost. 98. Puh* *se* *svojom* *sišnjom* *opovijeda.* 105.

puha, *f.* (u *Boci*) *vidi* čibuljica. *Rj. vidi* i *pućica; bubuljica, frus, metaljka, svilarica, trupac, vašica.*

puhäć, puhäca, *m. vidi* puh. *Rj. — rječci* *s* *takim* *nast. kod* *gluhac.*

puhalica, *f.* (u *Orma*) *vidi* *puhaljka. Rj. kao* *cijer* *na* *koju* *se* *puha.*

puhalo, *m. der* *still* *farzt, qui* *tavite* *pedit.* *Rj. koji* *puha, tiho* *prdi.* — *za* *nast. isp. bajalo.*

puhäljka, *f. das* *Blasrohr, tubulus flatorius, cf. puhälica. Rj. kao* *cijer* *na* *koju* *se* *puha. rječci* *s* *takim* *nast. kod* *kazaljka.*

puhänje, *n. Rj. verb. od* *puhati.* — **1)** *radnja* *kojom* *tko* *puše* (*puha*) (*das* *Blasen, flatio. Rj.*). — **2)** *radnja* *kojom* *tko* *puha, tiho* *prdi.* (*venti* *emissio* *sine* *crepitu. Rj.*).

puhära, *f. gljiva, eine Schwamm-Art, genus fungi (Lycoperdon bovista Balb. Rj.)³⁾ Rj. vidi* *puša, pupa* 3.

puhäre, *f. pl. (im* *Scherze)* *die* *Furzhosen) die* *welchen* *türkischen* *Hosen, caligae latae turcarum. Rj. u* *šali* *kaže* *se* *za* *šabrare, kao* *da* *su* *dobre* *za* *puhanje. isp. puhati* 2.

puhati, *v. impf.* Rj. *c. pf.* puhati. *v. pf. slož.* izpuhati, na-, o-, pro-, s- (se), u- (se), za-. — **1)** puhati (pušēm), *blasen, flo, cf.* duhati: Te kazuje koji vjetar puše. Rj. *isp.* čariti, čuriti, lavoriti, piriti. — Kako koji vjetar puha, tako mu se valja obrtati. Posl. 125. Ko se jedan put ožeže, i na hladno puše. 153. Svaka baka pod sroj kotuo puše. 276. Tko u oganj puha, u oči mu iskre skaču. DPosl. 131. Age čuše, ali ne dočuše, nego krešu a u lalu pušu. Npj. 4, 99. Kad uspuha vihar iz planine, reč' će Ale, da ga ljulja majka. Here. 89. *sa se, pass.*: Ako se ne puha, oganj se ne čini. DPosl. 3 — **2)** puham, *feisten, ventum emitto sine crepitu*. Rj. *prljati tiho, da se ne čuje*. *v. pf. slož.* upuhati se 1.

puhica, *f.* (u Dubr.) *vidi* čibuljica. Rj. *vidi* i puha, i *syn. ondje*.

puhinjak, *m.* mjesto od puha. Stulli. — *za nast.* *isp.* golubinjak.

puhnuti, puhuem, *v. pf.* Rj. *v. impf.* puhati. — **1)** *feisten, ventum emitto sine crepitu*. Rj. *prnuti tiho da se ne čuje*. — **2)** puhno vjetar, *blasen, flo*. Rj. *vidi* duhnuti. *v. pf. slož.* otpuhnuti. — Da puhne vjetar s planine. Npj. 1, 333. Tiho vjetar od Javorja punu te razagna maglu u krajeve. 4, 379.

puhor, *m. die Flockasche, Loderasche, facilla*. Rj. *vidi* puvor. *pepeo koji u vis suklja, osn. u puhati*. *isp.* Osn. 110. — Blizu zemljane pećivice, skupio se u klupče matori žuti mačak; popao ga puhor, a on drema. Megj. 151. *riječi s takim nast. kod divor*.

puhica, *f.* (u C. G.) *vidi* puvica. Rj. *vidi* i puhica, čibuljica.

pujka, *f.* (u C. G.) *vidi* budija. Rj. *vidi* i pučka, i *syn. ondje*.

pujkanje, *n.* *vidi* drškanje. Rj.

pujkati, kām, (u Bačkoj) *vidi* drškati. Rj. *v. impf.* *vidi* i tutkati. *značenje koje u dražiti*. *v. pf. slož.* napudjati, *koje vidi*.

puk, *m.* — **1)** (po zap. kraj.) *Folk, populus, cf.* narod, svijet, svjetina. Rj. *prosti* narod. *isp.* pučanstvo.

Čuj, puče i narode! rodi vučica vuka, svemu svijetu na znanje, a gjetetu na zdravlje. Posl. 350. Luduju binovi, plaćaju pukovi. DPosl. 57. — **2)** po puku, *der Krach, frugor*: Pušku čuo, po puku poznao. Rj. *vidi* pucanj, pucnjava.

pukahni, pukasti, *adj.* *vidi* puki 2: Puki su *pukahni, pukasti*. DPosl. 105. *pukahni* i *pukasti*, što i *puki*, t. j. isti, čiti, samo u jačem smislu. XVI. *za obličje* *isp.* mālahan (mālī): žarkast (žarko).

puki, *adj.* — **1)** n. p. *puki* siromah, *blutarm, pauperimus*. Rj. *vidi* prepukli, ljut 4. *isp.* opucan. — Obuče kćer svoju u prostačko odelo i načini je kao *puku prostakinja*, te je uda za Čelu. Npr. 206. Kad je (slovo j) mužno, samo bi *puki* i najsujevjerniji prostak mogao reći, da ga zato ne primimo, što su ga najprije Latini izmislili. Danica 1, 99. Pregledaj *puku sirotinju* naše svjetske historije. Priprava 186. — **2)** (u Dubr.) *puki* otac, *puka* mati, t. j. isti, čiti, *ipsissimus*. Rj. *vidi* i pukalni, pukasti; isti istovetni; susti. *Puki* su k'o jabuka razrezana. DPosl. 105. *Puki* su pukalni pukasti. 105.

puklaš, puklašā, *m.* (u primorju) šipak koji se obično raspukne kako počne zreti, *Art Grandapfel, mali grandati genus*. Rj. *osn. u part. pract. act. glugola pući 1.* — *riječi s takim nast. kod bradaš*.

puklina, *f.* *vidi* pukotina. Rj. *ono gdje je što puklo*. — Već na meni koža ispucala, *po puklinah* porasla mašina. HNpj. 4, 165.

puknuti, puknem, *vidi* pući. Rj.

pukotina, *f. die Spalte, Ritze, der Riss, fissura*: Sav je od *pukotina* (koji ne može nikake tajne da sacuva) Posl. 2731. Rj. *ono gdje je što puklo*. *vidi* puklina. — Nackati n. p. pamuka u kakvu *pukotinu*. Rj. 112a. Pukla svirala odise na *pukotinu*. Rj. 413b. Ili se pod vodom rastvorila zemlja, te se na *one pu-*

kotine mnoga voda salila unutra u zemlju. Priprava 111. *riječi s takim nast. kod bljuvotina*.

pukovnik, *m.* *vidi* obrstar, obršter. — Stariji se zove po činu: gospo'n *pukovnik!* gospo'n major! Megj. 97.

puktauje, *n. das Puffen kochender Bohnen, sonilus pisi cocti*. Rj. *verb.* od puktati, *koje vidi*.

puktati, pučkem, *v. impf.* *puffen, sono, suberepito*: Gušter *puke* navr(h) kuće, gaće plete, na vojsku će. Rj. *puke* n. p. *grah kad se kuha*.

pulāk, pulāka, *m.* (u Baranji) malo magare, *das Esellein, asellus, cf. pule*. Rj. *vidi* i imanje, tovarče.

pulatast, *adj.* šaren. *vidi* puli, puljat, purli. — Pred njima je Pero kapetanc, na svojega *konja pulatasta*. Npj. 5, 301. *za obličje* *isp.* čarapast (čarapa).

pulčaz,* pulčāza, *m.* (u Dalm.) velika ploča što stoji na gječerni navrh prsiju više toka, a sa strane manje pločice, pod kojima su kovče (za spućanje), zovu se *pulčazi*. Rj. — Toke, 3) sedam do deset srebrnijeh kolutova, koje o *pulčazimu* vise na gječerni s lijeve strane niz prsi. Rj. 743a.

püle, pūleta, *n.* *vidi* magare. Rj. *vili* i pulak, i *syn. ondje*. — *püle* (misli se da je od tugje riječi *pulus*, mlade, mlado živinče). *isp.* Osn. 250.

puli,* *adj. indecl.* šaren na pulje (?): I po njemu *puli* risovina. Diže eura *puli* duvak s liea. Rj. *vidi* pulatast, puljat, purli.

pulija,* *f.* — **1)** *ein Knopf, schnallenartiger Knopf*. Rj. *nekakvo dugme*. *isp.* cijelo, kliza, polče. — Litar, 2) oko dva prsta širok i s *pulijama* od kositeru našaran kaiš. Rj. 330b (s?). — **2)** kao grejica na šesiru što pastiri od kositera salijevaju. Rj.

Puljješki, *adj. appulisch, Appulus*: Poznaju se kao *Puljješki* lupeži (Posl. 252). Rj. *što pripada Pulji, Puljizu*.

Pulja, *f. Appulien, Appulia*. Rj. *pokrajina u Italiji*. — Puljiz, koji je iz *Pulje*. Rj. 621a.

pulja, *f.* (u Srbiji i u Bosni) novae ili broj novaca od šeset para, *cf. vizlin*. Rj. — Dao bih mu mavenu dolamu i pol čohle od tri stotin' *pulja*. Npj. 4, 323.

puljat, *adj.* n. p. konj, t. j. šaren kao da su pulje po njemu (*vidi* grošast): I pod njime *puljida* gjojgatu. Rj.³ *vidi* i pulatast, puli, purli.

puljenje, *n. verb.* od puljiti. Rj.³

puljiti, puljīm, *v. impf.* (*vidi* pomaljati): *pulji* konj puzdru (n. p. kad hoće da mokri). Rj.³ *v. pf. slož.* iz-puljiti.

Puljiz, Puljiza, *m.* koji je iz *Pulje*, *der Appulier, Appulus*. Rj. *nast. je Talijanski*.

Puljo, *m.* muški nadimak. Rj. *gen.* Pūlja, *voc.* Pūljo. *za obličje* *isp.* Aljo.

pun, *adj. voll, plenus*: pun riječi, pun puneat (puneit), *garz und gar voll*. Rj. *dem.* punačak, punahan, punan. — Baba *puno* radosti odgovorila. Rj. 72a. Nemam deset *groša punijeh*, domiri mi (da bih imao toliko). Rj. 131b. Dosluzivati n. p. čašu, t. j. *datukati punu*. Rj. 134a. *Puno* dupkom (n. p. soba *ljude*). Rj. 145b. Zapljuskuje voda u *lujju*, n. p. kad je *prepuna*, a duše vjetar. Rj. 189b. Ja, u pjesmama dodaje se sumo da *izigje punu vrsta*. Rj. 243a. *Puno* *kreato*, t. j. uvršeno, nabijeno. Rj. 308b. *Natučen* je n. p. pripovijedaka, t. j. *puno*. Rj. 410b. Podukrajno, *malo* ne *puno* (t. j. do pod kraj). Rj. 526a. Ona je posle nosila ono dete *pune tri* godine. Npr. 56. On je bio dobar, *pun* straha *Božijegu*. 246. Kad su *pune* oči, i srce je sito. Posl. 121. Lasno je iz *puna* vratu pjevati. 166. *Od* boba i *od* popa *puna* su usta. 231. *Puno* kao oko (kakav sud, n. p. *vode, vina* i t. d.). 266. *Puno* kao šljiva (n. p. *prase*). 266. *Puno* praznine. 266. Koji ima *punu* *člast* presaditi. 322. Tu ne pade dažda iz oblaka . . . *puno* *vreme* za tri godine. Npj. 2, 3. Da Bog da *sreću* dobru, sretnu i beričetnu, *punu* i bogatu. Kov. 120. Malo tekao a *puno* *stekao*. 126. Bio je krupan i *pun* *čovjek*. 76. Imamo *puno* *pravo*

reći. DM. 223. Kad je poeta bio u punoj zrelosti. MŠvetić poet. 3.

punac, pūnac, *m. vidi* tast. Rj. *ženin otac, der Schwiegervater, socer. vidi* i starac 2. *prema* punac je punica, *kao prema* tast tašta. — *Al' eto ti punca i punice!* ja kakva li dara donijese! *Punac* nosi kalpak i čelenku. te Maksima zeta doziavaše. Npj. 2, 550.

pūnačak, pūnačka, *adj. dem. od* pun. Rj. *vidi* pūnahan, pūnan, *dem. s* takim *nast. mačak, slabačak, suvačak.*

pūnahan, pūnahna, *adj.* (po jugozap. kraj.) *vidi* pūnačak. Rj. i pūnan. Rj. *dem. s* takim *nast. kod* grubahan.

pūnan, *adj.* — *1)* *dem. od* pun: U visinu po triest lakata, u naprijed po triest *pūnane*, u širinu pedeset *pūnane*. Kad negjelja na *pūnane* dogje. Rj. *takva dem. adj. kod* mlagjan. — *Moj stećniče i donoše, pūnan dome!* Rj. 132a. Ne bi reka' jere su trideset no jere su *stolina pūnana*. Rj. 251a. U neakvome bostanu *pūnanu crvjeću*. Npr. 99. Ispod glave po *sto eekina* . . . ne nagje *pūnane sto*. 110. Čoek, mnogo siromah i *pūnan gjece*. 122. — *2)* *schwanger, gravidus, cf.* trudan. Rj. *vidi* i sudružan i *syn. ondje.*

pūneat, pūneit, *adj. cf.* pun. Rj. — *Pun pūneat (pūneit), ganz und gar voll.* Rj. 621a. — *adj. s* takim *nast. ejeleat, goleat, sameat, sameat; noveit, praveit, sameit, zdraveit.*

pūndrāv, *m.* erv koji se kod mršavijeh konja pod repom nalazi. Rj. pu-ndrav. — *pūndrāv* (u stoji mjesto o, a d je umetnuto megju n i r; od kor. od koga je noriti, po-nor i *npcty; no-npakti*), *isp.* Osn. 84. *isp.* pamrak.

pūne, *f. hyp. od* punica, *gen.* pūne, *roc.* pūne, *isp.* *takva hyp.* bābe. — Veli Pavle gjevojinnoj majei: »Fala Bogu, moja mila *pūne!*« Here. 151.

pūnguz, *m. erdichtete Speise, nomen sietum cibi, q. d. qui replet eulum:* A. Kako je to jelo? B. *Pūnguz*. Rj. pun'-guz. *što pūni guzieu, tako slož. riječi kod* bjelogaz.

pūnica, *f.* Rj. *hyp.* pūne. — *1)* ženina mati, *die Schwiegermutter (die Mutter der Frau), mater sponsae.* Rj. *vidi* tašta. *correl.* punac. — Gdjekoji i za *pūnicu* reku: moja baba. Rj. 9a. *Oj pūnice gjevojačka majko!* Npj. 3, 518. — *2)* *die Verwandte der Frau, affinis ex parte uxoris:* otišao u *pūnice*. Rj. *ženinu rodicu.* — Sad nema one milosti; ona se milost razvrgla na moje svasti i šure, i na moje *slatke pūnice*. Npj. 1, 213. Dok postavi jursten i jabuku, i dariva svasti i *pūnice*, dade Marko tri tovara blaga 2, 332.

pūnicin, *adj. der* punica, *socrus.* Rj. *što pripada pūnici.*

pūnina, *f. stanje u kojem je što pūno. vidi* pūnoća. *pūnost.* — Da se ispunite svakom *pūninom* Božijom. Efes. 3, 19 (*plenitudo, die Fülle*). Naredbe za sud. . . poredeći s pređašnjima čovjek se divi s kakvom *pūninom* dolaze u prvi mah nijesto pređašnjih kratkih i isprekidanih. DM. 322.

pūniš, pūniša, *m.* u poslovici. Rj. — Našišu po *pūnišu*, a tugjišu po *pūnišu*. (Našemu *pūnu*, n. p. času vina, a tugjenju pō nje). Posl. 193. *riječ* i *s* takim *nast. kod* blutiš.

pūnišake, *f. pl. cōn Kartenspiel, ludi chartarum genus (osterr. Saunikel).* Rj. *igra* kartaška. — *pūnišake. riječi tako složene kod* čistikuća.

pūniti, pūniti, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* do-pūniti, *iz-*, *na-*, *po-*, *pod-*, *pre-*; *pri-*; *v. impf. slož.* do-pūnjati, *iz-*, *na-*, *po-*, *pod-*, *pre-*; do-pūnjavati, *iz-*, *pod-*; *iz-* pūnjivati. — *I. 1)* *fullen, impleo:* Veze banu svilene rukave, navezla ih, pa ih *pūni* zlatom. *Pūni* zlatu po bijelu platnu. Rj. *pūniti što čega ili čim.* — *Pūneći srca naša jelom i reseljem.* Djel. Ap. 14, 17. S knezovima, koji imahu zlata, i kuće svoje *pūniše* srebra. Jov 6, 15. Lav *pūnjaše* pečine svoje lava i lože svoje grabuža. Naum 2, 12. — *2)* pušku, lađen,

impleo. Rj. Nabijati pušku, lađen, *impleo, cf. pūniti.* Rj. 377b. *Puške* punu, na Turke bacaju. Npj. 1, 173. Drugi (Turci) kazuju, kako (Srbi) *brzo puške pune.* Danica 3, 173. — *II. sa se, refleks. coll. werden, duplici:* pūni se mjeseč, čovjek u licu. Rj. *isp. kod* pun *primjer iz* Sovj. 76: Bio je krupan i *pūni* čovjek.

pūnkat, pūnkta, *m. Lat. punctum; der Punkt.* — Mjesto njeza sam stavio *nekolika pūnkta.* Živ. s. Save III. Ja sam to zabilježio *pūnktovinu.* Živ. sv. 8. i sv. 8. XVII. *nominalivu nema poterde; ali isp. agenat. (isp. i Obl. 3 pūnat. Ital. pūnto. Lat. punctum).*

pūno, Rj. *adv.* — *1)* *voll. plene.* Rj. *isp.* potpuno. — Služio sam Gavana *pūno* deset godina. Npj. 1, 130. Što nartvijeh, što li ranjenijeh, ima *pūno osam-unes* druga. 4, 89. Čeraše se za *pūno* dva sata. 4, 191. Porečka (nahija), ne znam koliko ima sela, ali mi se čini, da ih nema *pūno 20.* Danica 2, 55. — *2)* (po jugozap. kraj.), *viel, multum, cf.* mnogo: ište *pūno.* *Pūno* seata darovat ne mogu. Rj. — To je njemu *pūno* žao bilo. HNpj. 1, 379. O gjevojk, dugo bolovala! *pūno* ti si mene navarala. Here. 128. *Pūno* uzroka imamo osjećati najveću zahvalnost. Rad. 1, 106. — *3)* *pūno meni!* *wohl mir!* *cf.* blago. Rj. *vidi* i blagoš, blaško. — *4)* *sehr, valde, cf.* veoma: *pūno* dobra, *pūno* skladan. Rj. *vidi* i jako, vrlo, zdravo.

pūnoća, *f. plenitudo.* Stalli (*kod* pūnosti). *vidi* i pūnina. *za* *nast. isp.* bistroća. — Kočijaš sobom ispunio svu prednju polu svojih dosta širokih kola . . . zebao sam od njegove neobične *pūnoće.* Megj. 2.

pūnoglavac, pūnoglavca, *m. eine Art Wasserthier, bestiae aquaticae genus.* Rj. nekaka životinja rodna, *pūno-glavac. tako slož. riječi kod* ernoglavac.

pūnojstvo, n. pūno-ljetstvo, *die Volljährigkeit.* — Nova knjiga, izlazeći iz štampe, liči na čovjeka koji stupa u *gragjansko pūnojstvo.* Zim. III.

pūnojletan, pūnojletna, *adj.* pūno-ljetan; *volljährig* (u Suleka kod ove riječi). *isp.* pūnojletstvo.

pūnojletstvo, n. *vidi* pūnojletstvo. *isp.* bogatstvo i bogatstvo.

pūnoćenje, n. pūno-moćje, pūna moć, pūna vlast, *die Vollmacht, potestas faciendi aliquid, auctoritas, plenipotentiū(?).* *isp.* pūnovlasni. — Miloš odmah pošalje svog čovjeka, te im uzme *pūnoćenje* i javi, da oni, u zatvoru budući, ne imaju više *nikake vlasti* za Srbiju što svršiti. Miloš 150 (*pūnoćenje, sa starijim nast. isp.* bogojavljenije).

pūnodruk, *adj. plenis manibus.* Stulli. pūno-ruk, *pūnijeh* ruku, *suprotno* praznoruk, *pustoruk, gdje* su i ostale *tako slož. riječi.*

pūnost, pūnosti, *f. vidi* pūnina, pūnoća. — Od *pūnosti* njegove mi svi uzesmo blagodat za *blagodaću.* Jov. 1, 16.

pūnovlasni, *adj.* pūno-vlasni, *koji ima pūnu vlast; bevollmächtigt, qui mandata habet ab aliquo.* *isp.* pūnoćenje. — Suleman-paša dade mu (Milošu) *buruntiju*, da je *pūnovlasni obor-knez* nad tri nahije. Miloš 56.

pūnuti, pūnem, *vidi* pūnuti. Rj. *u* *kruzerima gdje* se *glas* h ne čuje u gororu.

pūnje, n. (u C. G. i u Licu) vino što se (o krsnom imenu) daje u crkvu, i s kojim se u slavu ustaje: *iznesoše pūnje* i svijće. Rj. u našijem crkvama vino što se za bogosluženje upotrebljuje. J. Bogdanović. Tako mi ovoga *pūnja Hristoca!* (Pri vinu). Posl. 303. Tako mi se ognjiste na krsno ime *mojijem pūnjem* ne ugasio! 305. Sada ćemo piti u vasilvu sveto-ga Nikole . . . Domaćin ga, naš brat, *slavio pūnjem i proskromom.* Here. 351.

pūnjeuje, n. *das Fallen, impletio.* Rj. *verb. od* I. pūniti. II. pūniti se. — *I. radnja* *kojom* *tko* *pūni* što. — *II. stanje* *koje* *bira, kad* *se* *što* *pūni.*

pūnjka, *f.* (u Sinju) ono za što se zapinje puce, *die Schlunge, vinculum, cf.* petlja. Rj. — *pūnjka* (bice

pokvarena riječ: u mjesto *o*, a *nj* mjesto *u*, vidi *sponka*. Osn. 299.

pitor, *m.* vidi *puhor*. Rj. u *krajerima gdje se glas h ne čuje u govoru, vidi i puvor*.

pūp, *pūpa*, *m.* vidi 1 **pūpak**, i *syn. ondje*. — U Mikalje i u Stuliću. Korjenji 127. za *akc. isp. pūpak*, i *kļp. kļpa prema kļpak, kļpka*.

1. **pūpa**, *f.* — 1) *hyp. od pūpak*. Rj. — 2) (u Boči) nekaka trava u koje je korijen otišao u zemlju dolje upravo; djeca ogledaju ovu travu koje će iščupati upravo s korijenom i vukući je gore govore: *zispupi se pupo na majčino mlijeko*. Rj. vidi *ba-lučka, isp. vilino sito*. — 3) vidi *puša*. Rj. *gljiva, vidi i puhara*.

2. **pūpa**, *f.* (u Dubr.) vidi *lutka*. Rj. *die Puppe, pūpa, pupula*.

1. **pūpak**, *pūpka*, *m.* *die Knospe, calyr*. Rj. vidi *pup, pupoljak, dem. pūpčić, coll. puplje, vidi i oko 6, ošce 4*. — Kao što *smokra odbaenje pupke* svoje kad je veliki vjetar zaljulja. Otkriv. 6, 13. Da vidim cvate li vinova loza, *pupe li pupci*. Pjes. nad pj. 6, 10. Prije berbe, kad *napupe pupci* i od cvijeta postane grozd. Is. 18, 5.

2. **pūpak**, *pūpka*, *m.* Rj. *dem. pūpčić, hyp. pūpa 1*. — 1) *der Nabel, umbilicus*. Gdjeokoje vraćare kažu da će žena onoliko muške djece roditi koliko na vjenčanju uzima uza se *pupaka od muške djece*, za to mnoge ostavljaju *takove pupke* za vjenčanje svojih kćeri. Rj. — *Babica odreže pupak muškome gjetetu*. Posl. 350. — 2) razvio mu se ili spao mu *pupak, vidi struniti se*. Rj. *kud koja zavija u trbuhu, na srcu*. — Kad se čovjek *struni*, onda kažu da *spadne želudac*; za to zovu kaku *babu*, koja je u tom poslu vješta, te ga namjesti; a jedni vele: *razvio se pupak*. Rj. 721a.

pūpakvica, *f.* (u Dubr.) *Nabelkraut, umbilicus Fœuris (umbil. erectus DC. Rj.³)*. Rj. *biljka*. — *pupkavica* (od osn. koja je u *pūpak*), *isp. Osn. 321*.

pūpator, *m.* (u Dubr.) *eine Pflanze, der Nachtschatten, solanum*. Rj. *biljka, tugje riječ*. Osn. 110.

pūpav, *adj. grossbauchig, ventriosus*. Rj. u *kojega je veliki trbuh, vidi trbušat, trbušat, bušav, kuljav; trobok, isp. opupaviti*.

pūpavica, *pūpāva*, *m.* *der Wiedehopf, upupa*. Rj. *ptica, vidi babin kokot, božjak 2, kokotići božji, kukavičji konjje, kukavički konjje*. — *Pupavac zapūpa*, t. j. stade pjevati svojijem glasom. Rj. 191b.

pūpčanica, *f.* baba koja reže *pupak*, u Sarajevu. Dr. Gj. Surmin. vidi *pupkoreza, i syn. ondje*.

pūpčast, *adj. gewölbt, konvex, convexus, gibbus*. Rj. *što je s jedne strane oblo, kao pūpak*. — 1 *pečat (se) zove lula za to što je okrugao i pupčast kao mjehur ili klōbūk na vodi* (lat. *bulla, tal. bolla*). Daničić. ARj. 728b. — *pupčast* (osn. u *pupak*). Osn. 215.

pūpčenje, *n.* vidi *pupljenje*. Rj.

1. **pūpčić**, *m. dem. od pūpak*. Rj.

2. **pūpčić**, *m. dem. od pūpak*. Rj.

pūpčiti, *pūpčim*, *v. impf.* (u Dubr.) vidi *pupiti*. Rj. *puštati pupke, pupoljke, v. pf. slož. iz-pupčiti (se), na-; pro-pupčati*.

pūpiti, *pūpmi*, *v. impf. es treibt Knospen, gemmas emitto, cf. pupčiti*. Rj. *v. pf. slož. napūpiti, vidi v. pf. slož. i kod pupčiti*. — Da vidim cvate li vinova loza, *pupe li pupci*. Pjes. nad pj. 6, 10.

pupkoreza, *f. obstetrica*. Stulli. *pupko-reza, koja pupak reže, vidi babica 2, primalja, pupčanica, pupkoreznica*.

pupkorezani, *adj. što pripada rezanju pupka: pupkorezna baba, govore u mojem zaričaju*. Iveković.

pupkoreznica, *f. pupkorezna baba, govore u mojem zaričaju, v. d. pupkoreza, i sm. ondje*. Iveković.

puplje (*puplje*), *n.* Stulli. *coll. od pup, pūpak, pupoljak, govore se u Hrv.*

pūpljēje, *n. das Knospen-treiben, emissio gemmarum*. Rj. *verb. od pupiti, stanje koje biva, kad pupe pūpci, pupoljci; kad pupi n. p. vinova loza*.

pūpoljak, *pūpōljka*, *m.* vidi *pūpak*. Rj. i *syn. ondje*. — riječi s *takim nast. kod čavoljak*.

pūpuljica, *f.* (u C. G.) *die Wäldholderbeere, bacca juniperi, cf. venja 2*. Rj. *klekovo zrno, vidi i kleka 2, smrekinja*. — *pupuljica* (od osn. od koje je *pupak*). Osn. 324. t. j. *osn. je pup*.

pūpūška, *f.* (u Vukovaru) na hljebu guka (kao na drvetu čvoruga), *die Scharte am Brote, fissuru panis*. Rj. — *pup-u-s-ka, osn. je pup, isp. Osn. 302. riječi s takim nast. kod babuška*.

1. **pūra**, *f.* (*pl. gen. pūrā*) vidi *budija*. Rj. vidi i *pučka, i syn. ondje*. — *Purjak, nekakva trava koja se purama daje u mekinjama*. Rj. 621b.

2. **pūra**, *f.* — 1) (u Inosk.) vidi *kačamak, mamaljuga*. Rj. *jelo od kukuruznoga brašna, kao žganci, vidi i kulja, makarun*. — 2) (u Loznicu) takovo jelo s vodom razmućenom s pekmezom. Rj. (s? pekmezom). — *za postanje isp. puriti*.

3. **pura**, *f.* vidi *prova, suprotno dumen, korman, krma*. — *Bi njegda na krmi, a sad ni na puri*. DPostl. 5. Od *pure* do *krme*. 88. *pura*, prednji kraj od lagje, lat. *prora*; ima i Mikalja, prvi je slog kratak, jer su u rukopisu dva r. XVI. *pura?*

pūrak, *pūrka*, *m.* — 1) *die Flintenkuigel, globulus igneus*. Rj. vidi *zrno (puščano), tane. Purak od olova*. Stulli. *za postanje isp. puriti*. — 2) *hart gekochte Fischen, phascolus semierudus*. Rj. *grah slabo kuhan, prilično tvrd, kao da su mu zrna purci, taneta*.

pūrān, *purāna*, *m.* vidi *budae*. Rj. vidi i *pučak, i syn. ondje*.

pūrēnjak, *pūrēnjka*, *m. ein halbreifes Stück Kukuruz zum Rōsten, zea tostilis, cf. zelenjak*. Rj. *kukuruz za purenje, vidi i pečenjak*. — *Ožagriti n. p. purenjak*. Rj. 450a. U Grblju sasijecaju kukuruze pošto već bude na njima *purenjaka*. Rj. 661b.

pūrēnje, *n. das Braten von (grünen) Kukuruz, tostio zœe semimaturae*: ima li već kukuruza za *purenje?* Rj. *verb. od puriti, radnja kojom tko puri n. p. kukuruz*.

Pūreš, *m.* ime muško. Rj. vidi *Purko, Puro*. — *imena s takim nast. kod Goleš*.

pūriti, *pūrmi*, *v. impf. t. j. kukuruz, rōsten, braten, torreo*. Rj. vidi *žagriti*. — *su se, pass.*: Već ima *zelenjaka*, t. j. ima kukuruza, koji se mogu *puriti* i jesti. Rj. 208a.

pūrjāk, *m.* (u Slav.) nekakva trava koja se *purama* daje u mekinjama. Rj.

pūrjan, *m.* (u Podgorici) kao *pras, Art Lauch, alli genus*. Rj. *nekakav luk, syn. kod pras*. — *purjan* (biće *porran*). Osn. 110.

pūrka, *f.* vidi *budija*. Rj.² *akc. Rj.³ XXX. vidi i 1 pura, i pučka, i syn. ondje*.

Pūrko, *m.* ime muško. Rj. vidi *Pureš, Puro*. — *takva hyp. kod Boško*.

pūrli,* *indecl. cf. puli*: Po *nanulam' purli gaće panule*. Rj. *šaren, vidi i pulatast, puljat*. — *Podiže joj purli durak s lica*. Here. 40.

pūrunjāk, *m.* kod zidanijeh peći od petnjaka više vrata kud se loži, ozidana je školja na četvrt kuda dim iz peći izlazi, i ta se školja zove *puranjak*. J. Bogdanović. *za postanje isp. puriti*.

Pūro, *m.* ime muško. Rj. *gen. Pūra, voc. Pūro, vidi Pureš, Purko*. — *takva hyp. kod Dobro*.

pūsat,* *m.* — 1) vidi *oružje*. Rj. vidi i *jarak?*. — 2) (u Sinju) konjska odora (uzda i prsine), *Pferdegeschirr, arna equestris*. Rj. — Već oprema dijete Sekulu, izbira mu konja po izboru, a izbira *pusat* po izboru. Npj. 2, 510.

pūsница, *f. die Verdammte*: A *pusnica puška arčalija*. Rj. *pus(t)nica, pustu (kleta) žena ili stvar*

koja je ženskoga roda n. p. puška. — A i beše lepa pusnica, hoće li je biti! . . . E, nigde ne beše tako lepe devojke! Megj. 89.

pūsnik, pūsnička, m. der Verdammte. Rj. pustitnik, *pust čorjek ili stvar koja je muškoga roda n. p. konj.* — Dovede mu bez biljge vraneu, i na vrancu Latniku gjevojuku, no se pūsničk k zemlji uvijaše od čistoga i srebra i zlata, u zlato su konja opkorali. Npj. 2, 549. Puče puška . . . no (pogodi) bijela uta posred vrata, mrtav pūsničk pade u travicu. 3, 310.

1. pūst, pūsta (pūstī) *adj.* — **1)** verlassen, herrenlos, desertus: Pusto maslo i psi loću (isp. Posl. 267). Rj. *pusto je što nije ničije, čemu nemu gospodara, ili se za nj niko ne stara, ili bude što uzalud.* — Ljuto kune lepa Mara: »Ote! konju, *pust ostao!* strelića te ustrelila. Npj. 1, 178. Eno Labud ludoga Jovana, gje mu *pusti* u planinu višti, Bog zna mu je Jovan poginuo. 2, 34. Pogubiše trideset delija, od njih *pusto* oduzeše blago. 3, 21. Ali Vuka doma ne bijaše, već otiš'o s ljubom u Kotare, a na *pusto* kulu ostavio. 3, 410. Puče šara, *pusta* ostat ne će, te pogodi Pejzu Mehmed-agn. 4, 269. Jošt pogibe Asanbarjaktare; *pust* mu osta barjak na ledini. 4, 352. Poharaše, ognjem popališe, mlogo *pusto* roblje pridobiše. 4, 357. A da padne iz neba jabuka, ne bi *pusta* na zemlju panula no na konja ali na junaka. 4, 453. Turci za tri dana nisu smeli u *pusti* Beograd doći, jer nisu mogli verovati, da su ga Srbi tako lasno ostavili. Miloš 41. *Glagol* stoji *pust* bez ikakva izvjesnoga posla, lica i broja, n. p. pisati, raditi, govoriti. Rj. I.VI. Prut i kar daju mudrost, a *dijete* *pusto* sramoti mater svoju. Prič. 29, 15. *Pusta* ima više djece nego li ona koja ima muža. Is. 54, 1. Isak je većma pazio *pustoga* Isava . . . Reveka pak voljela je tihoga Jakova. Prip. bibl. 21. — **2)** ode, desertus. Rj. *vidi* pustošan. — Gomelja, *numastir* u Bosni (može biti da je sad i *pust*?). Rj. 91a. *Po* *pustoj* crkvi i psi laju. Posl. 255. Što je *Senje* tama popanula, ono će ti *pusto* ostanuti. Npj. 3, 223. Čuvši Isus, otide odande u lagji u *pusto* mjesto na samo. Mat. 14, 13. *Zemlja* će biti *pusta* sa stanovnika svojih, za plod djela njihovih. Mib. 7, 13. — **3)** *pusta* batina! trči pust kao bijesan! ala je *pust* lakom! lijepa je *pusta* kao vila! Rj. *govori se kao u čugjenju, zarijjenju, željenju, vidi* klet 2. — Donešoše egbe sa gjojata, *pune* *puste* žutijeh dukata. Rj. 152a.

2. pūst, m. (u C. G.) prostirač svaljan od vune, der Fülz, coactus, cf. pustina. Rj. — *pūst* (bilo je ženskoga roda s nastavkom -ti: ИВЦТИ, kor. nezn.). Osn. 208.

pustājija, m. *vidi* razbojnik. Stulli. *prema tome riječi koje idu valju pisati i govoriti sa h izmogni i i j.*

pustājija, m. (ponajviše u vojv.) ein Räuber, latro, cf. hajduk. Rj. *vidi* i razbojnik. — Ona pomisli da je tu kuća kakvih *pustājija*, ali se nije strašila misleći u sebi: *Pustājija* se boje samo bogati ljudi, a ja ih se nemam za što bojati. Npr. 134.

pustājija, *adj.* des Strassenräubers, latronis. Rj. *što pripada pustājiji.*

pustājinski, **pustājiskī**, *adj.* räuberisch, praedoratorius. Rj. *što pripada pustājijama ili pustājiji kojemu god. i sažeto pustājiskī, t. j. pustājinski.*

pustajluk, m. die Räuberei, rapina. Rj. *pustajinski postupak, pustajinski posao.*

pustara, f. (u vojv.) die Puste (in Ungern), terra non arata, sed gregebis permissa. Rj. *zemlja pusta, neorana gdje stada pasu.* — *pustara* (osn. u *pust*). Osn. 108. *riječi s tukim nast. kod badnjara.*

pustārāš, pustārāša, m. koji drži pustaru. Rj. *riječi s tukim nast. kod bradaš.*

pustārskī, *adj.* n. p. tele, von pustara. Rj. *što pripada pustari, pustaramu.*

pūsti-bāba-konju-krv, *vidi* troskot. Rj. biljka.

pūstīmīca, f. ein Warfrügel, lignum missile, z. B. um Obst herabzuschlagen. Rj. *batina što se pustīmīčke baci n. p. na ročku, da strese roča. isp. omlat.* — Klip, komad drveta, kao *pustīmīca*: udri ga klipom. Rj. 275a. *osn. u partic. praes. pass. glagola* pustiti. isp. Osn. 334.

pūstīmīrē, *adv.* *vidi* pustīmīčke. *isp.* pustīmīca. — Poteže se buzdovanom Marko *pustīmīce* dobro neštedice, belu vilu megj' pleći udari. Npj. 2, 217.

pūstīmīčkē, baciti drvo, prügelartig geworfen, so dass es in der Luft sich umdreht, ita jactum, ut torqueatur eum rotat. Rj. *adv.* *vidi* pustīmīce. *isp.* pustīmīca. — Popik se štamom *pustīmīčke* odbija ili sagom s kergje. Rj. 542a. Najposlije su se (Turci) tako blizu bili prikućili (k Srpskim šančevima), da su se batinama *pustīmīčke* mogli tući. Danica 1, 85.

pūstina, f. (po jugozap. kraj.) od vune valjano kao debelo ćebe, te se na njemu spava, die Fülzdecke, stragulum ex coactis factum, cf. *pust*. Rj.

pūstine, f. pl. (u C. G.) kao jastučici, što se meće na jaram, da ne ubije vola u vrat. Rj. *isp.* pūst, pūstina.

pūstīnīčkī, *adj.* *što pripada pustīnīcīmu ili pustīnīku kojemu god.* — Sv. Vasilije mnogo godina živio u samoći i po tom običao obitelji *pustīnīčke*. DP. 255. *vidi* pustīnjacki.

pūstīnīčk, m. der Einsiedler, anachoreta. Rj. *koji živi u pustīnji, vidi* pustīnjak, remeta, u *Stulija* je *pustīnīk iz Rusoga.* — Dogje u jednu *planinu*, i onde zanoči u jednoga *pustīnīka*. Npr. 19.

pūstīnja, f. die Einöde, desertum. Rj. — Uputi se u nekaku *pustīnju* gje su strašna jezera. Npr. 95. Maršise se *puste* Semberije, u *pustīnji* obrasla je trava. Npj. 4, 278.

pūstīnjackī, *adj.* eremitico, solitarius. Stulli. *vidi* pustīnīčkī.

pūstīnjāk, m. eremita, soldarius. Stulli. *govori se u Hrr. vidi* pustīnīk, remeta, za *nast.* u *pustīnjak* i *pustīnīk isp.* anatemnjak i anatemnik. — Ko je slijep, jedan *pustīnjūte!* Šćep. mal. 80 (Turčin igmanu).

pūstīnjskī, *adj.* Stulli. *što pripada pustīnji.*

pūstīti, pūstīm, v. pf. Rj. *vidi* puštīti, pūštati, pūšćati; v. pf. slož. do-pūstīti, iz-, na-, od-, po-, pod-, po-s-, pre-, pri-, pro-, raz-, s-, u-, za-, *vidi* i kod puštīti. v. impf. *prosta* pušćati, puštīti, puštavati, i kod njih v. impf. složenca. — **1 a z)** lassen, mitto, dimitto; ženu, sein Weib (gerichtlich) entlassen, divorcium facere cum uxore (u Srbiji za vladanja Turškoga kad je ko htio ženu *pustiti*, nije mu trebalo ići popu ili vladici, nego kadji ili musulmu . . .). *pustiti* koga ili što da ide, otide: Zastrijeliti, *pustiti* strijelcu. Rj. 196a. *Pustio* konja na kalac; *pustio* guzicu na kalac. Rj. 260a. Porinuti brod, t. j. *pustiti* ga u rodu. Rj. 555a. Posijati riječ, t. j. *pustiti* je megju ljude. Rj. 547b. *Puštī* mene iz ledne tavnice. Rj. 624b. *Onda* ću te *pustiti* da ideš u svijet. Npr. 1. *Da* *puste* odozdo *strjelci iz luka*. 7. *Nagje* lisicu gde se uhvatila u gvozdja . . . *spusti* me iz orih gvozdja . . . 21. *Pusti* ih (kćeri) prvi put u kolo. 27. Stojša mu reče: *Ja* tebi ne ću ništa pa *ga* *pusti*. 30. *Pusti* ga car preda se 46. *Ta* zmija *nije* od sebe *pustila* nikakru glasa. 54. *Pa* će se iskati u oca da je *pusti* da i ona vidi. 69. *Puštī* ga u kamaru ka gjevojei. 86. *Ona* *pusti* glas po srijetu da će biti trkija. 103. *Da* drži drugi kraj od veriga . . . *neka* *pusti* kraj od veriga. 158. *Lasno* ćemo ih ukraši; *pusti* ti mene. *Pa* onda otide . . . 166. *Puštī* oganj plavetan iz prstena. 263. *Pustio* hih ja njega, ali ne će on mene. Posl. 266. *Puštī* mahu na illan, a muba u brke. 268. *Sroje* ne *puštī*, a tugje ne priliti. 283. *Ljuto* emili gjevojeica . . . *Tu* se *zmaju* ražalilo, i *puštī* je ružu bradi . . . *Paštī* zmaje gjevojeicu, da u

majke svoje pogje. Npj. 1, 189. To izusti, pa i dušu *pusti*. 1, 216. Kod njegov nagjoh do tri kese blaga, pa ih *pusti sebi u njedera*. 3, 3. Ne stade mu na istoku *suave*, vojske *pusti veliku cruvinu*, sva mu šćaše da pogori vojske. 3, 63. Oko nje je saklopio ruke . . .

Pusti ruke od moje gjevojke. 3, 159. Moj je Batric na otkupe bio, ti ga ne šće *pusti* na otkupe. 4, 5. Bogom sestro Sava! proždri nas, ne *pusti nas Zeki*. 4, 285. Ne *pustiše gjevojku Živa* od samoga Grude barjaktara. 4, 365. Bože! *vijor od planine pušti*, da razagna maglu u krajeve. 4, 378. *Pušti*, sine, *glavu sa ramena*, a ne *pušti rhorovu stolicu*. 5, 10. Odmami je (gjevojčicu) u svoj konak, i više je ne *pusti od sebe*. Danica 1, 92. Civutin izgubi zašivenu kesu novaca, pak *pusti telaha*, i obreće dati sto groša onome, koji je bude našao. 1, 39. *Puštite me na pendžer* od dvora, da ja vijgu kićene svatove. Kov. 59. Grozničave djevojke pitaju nevjestu kad će ih *pustiti groznica*. 79. Pšću Milenku da ga *dalje ne pušti*, nego da ga ustavi kod sebe za sekretara. Sovj. 78. Ne *pusti u neman dar* u sebi koji ti je dan. Tim. 1, 14. Okrenuši se pozjose *pustiše djecu i stoku i zaklade uprijed*. Sud. 18, 21. *Puštivú zlo nu to mjesto*. Dnev. II, 34, 24. Iz knjiga je prešlo i u pjesmu koja je puštena u svijet kao narodna. Daničić, ARJ. 31a. — *γ* sa se. *pass.*: Kam iz ruke a riječ iz usta. (Što se reće ne može se lano povratiti kao i kamen kad se iz ruke pušti). Posl. 128. Obćavajući im, da će se *pustiti* da ide svaki k svojoj porodici. Sovj. 66. — *γ* *refleks.*: A nevesta stoji kod devera . . . A devojka tohoda od devera, pak se *mlada pušti od devera*, pak Todora prihvatit za ruku. Npj. 2, 496. Lipa s' Zlate iz kola *puštila*, pa okrenu u kulu kamenu. HNpj. 4, 516. Ali da se *pustimo u sam dnevnik Svetičev*. O Sv. 0, 14. — *δ* *reciproc.*: Zamj poleti na čardak, a Stojša ga dočeka, pa se ponese . . . pa se onda *puste* i zbrate. Npr. 35. — *b*) bradu, *wachsen lassen*, promitto. Npr. *pustiti što (da raste)*: Zar se svaka opletena uda? (. . . i ženskoj gjeći briju kosu . . . mlađja sestra ne smije *pustiti kose* dok se starija ne isprosi . . .). Posl. 86. Marko ode Svetoj Gori slavnoj . . . pa obuče rnhu kalugersko, *pusti crnu bradu do pojasa*. Npj. 2, 370. — *c*) pustilo maslo (t. j. cjevara) mast. Rj. *kao iz sebe puštiti što*: Tu se hladna rodu ustavila, *pušti grane na četiri strane*. Rj. 98a. Beka, nekaka trava, kad se sažvače *pusti iz sebe sok* nalik na mlijeko. Rj. 268a. Prpoljak, odrezana vinova loza koja se odzodo zakopa u zemlju i *pušti žlc*. Rj. 616b. Al' vinograd listao, i lozicu *pustio*. Npj. 1, 278. Čim (drvo) osjeti vođn, opet napupi i *pusti grane kao prisad*. Jov 11, 9. — *t*) *kao dopustiti*: Samo me *pusti* da *prenoćim* a sutra ću poći. Car joj *dopusti da prenoći*. Npr. 107. Ako ga *pustiš samo jednu riječ da progovori*, prevariće te. 156. Pomozi mi nositi, a *pušti me zhoriti*. (Osobito kad se sude). Posl. 254. Da je naša literatura malo *dijete* u kolijevci, koje valja *pustiti da topa*. Pis. 61. *Usta si svoja pustio da gorore zlo*, i jezik tvoj plete prijevare. Ps. 50, 19. Ni oro ne lije *pustiti censura da se štampa*. Vlazić 2, 10. — *2*) *pustiti koga u kuću, cinziehen lassen, immitto*: Pustila sebi u kuću muža. Rj. *kao primiti ga*: Što ih (riječi) literatura ne može i ne smije u se *pustiti*, jer su nakaze. Rad 15, 184. — *3*) *fallen lassen*: Od žalosti i suze *pusti*. Rj. — Pa *pustiše po knjizi jaziju*. Rj. 280a. Raščeslaj mi *kose* i *pušti mi polovicu sprijed* a polovicu niz pleći. Npr. 228. — *4*) *pustiti vodu, sein Wasser fallen lassen, urinam reddo*. Rj. *kao pustiti što da teče*: Da pustim pijetlu krv, harnen, mejo. Rj. 499b. *Pušti mi krv* ispod ove zvijezde. Npr. 103. *Pušti baba konju krv* i teletu mlijeka. Posl. 266. Tako mi se utroba ne zavezala! (da ne može roditi ili rodu *pustiti*). 305.

pustjeti, *pustim*, v. *impf.* *desertum, vastatum eva-*

dere. Stulli. *postajati pusto, pustoš; wüste werden, rastari*. v. *pf.* *opustjeti, zapustjeti*.

pustogjak, m. dijete koje ne ide u školu (*oppositum* gjak). Rj. *vidi pustolov*.

pustolina, f. (*als Scheltwort*) *verlassen, herrenlos, deserto* Res, homo, bestia. Rj. *vidi pustolovina, postolovina, što je pusto, n. p. stvar kaka, čeljade, žiriniće, kaže se kao pogrda*. — Spavao bih, i bio bi miran, s carevima, koji zidaše sebi *pustoline*. Jov. 3, 14. Koji žive u onjem *pustolinama* u zemlji Izrailjevoj, govore i kažu . . . Jezek. 33, 24. — *od osn. koja je u pust*. Osn. 154. *za nast.* *isp.* spuzolina.

pustolov, m. znači što i u Vuka *pustogjak*. J. Bogdanović. *pusto-lov?*

pustolovina, f. *vidi pustolina*. Rj.³
pustopáš, v. gdje je svakom slobodno *pasti, eine freie (unversperrte) Weide, pasuum cuique patens*: nije to *pustopáš*. Rj. *pusto-páš, kao pusta puša*.

pustopašić, cf. *pustopáš*. Rj. *adv.*
pustopolje, n. polje u Pocerini. Rj. — Odbij ovcu u to *pusto polje*: Miloš ti je juče poginuo. I od tada je ostalo *Pustopolje*. Rj. 113b.

pustopoljina, f. *pusto polje, Heide, desertum*. Rj. *pusto-poljina, isp.* *pustoš*.

pustoruk, *adv.* praznih ruku, n. p. došao *pustoruk*, t. j. s golim rukama, *leer, inanis*. Rj. *pustoruk, vidí praznoruk, suprotno punoruk, isp. tako slož.* *riječi kod Ivejuruk*.

pustósvat, m. (u Paštrov.) *pustósvatica*, f. *ein Hochzeitgast ohne Amt, conciva nuptialis sine munere*. Rj. *svat koji nemu službe*. — Masonica, pogača izlomljena i posuta medom, što se daje svatovima kad dovedu djevojku: po tom *pustósvati* idu svaki svojoj kući. Rj. 347a. Svi svatovi koji nemaju službe, u šali zovu se nabiguzice ili *pustósvatice*. Rj. 377b.

pustóš, f. *eine Heide, loca deserta*. Rj. *pust, pustóšan kraj, isp.* *pustopoljina*. — Ko se *pustóši* ne veseli, od njega ostala? Posl. 155. Dokle Gospod opravi daleko ljude i bude sama *pustóš* u zemlji. Is. 6, 12. Sion opustje, Jerusalem posta *pustóš*. 64, 10. *riječ s takim nast.* *kokoš*.

pustóšan, *pustóšana*, *adj. óde. desertus, cf.* *pust* (2). Rj. — Dokle će trajati ta utvara za svagdašnju žrtvu i za otpad *pustóšni* da se gazi svetinja i vojska? Dan. 8, 13 (*peccatum desolationis, Frerel der Verwüstung*). Oskvrniće svetinja i postaviće *gnusobu pustóšnu*. 11, 31 (*isp.* Kad dakle ugledate mrzost *opušćenju*, o kojoj govori prorok Daniilo. Mat. 24, 15).

pustóšenje, n. *verb. od pustiti, radnja kojom tko pustóši što*: Jer će nestati nasilnika, prestaje *pustóšenje*. Is. 16, 4. Čuje se vika . . . *pustóšenje* i sataranje veliko. Jer. 48, 3.

pustóšiti, *pustóšim*, v. *impf.* *činiti da bude što pustóšno; verwüsten, vastare, devastare, populari, depopulari, ererere. v. impf. slož.* *opustosavati; v. pf. slož.* *opustóšiti*. — *Pustóšiti*. Rad 6, 104. Dolazeći u zemlju *pustóšanu* je. Sud. 6, 5. Nevjernik nevjeru čini, *pustóšnik pustóši*. Is. 21, 2. Teško tebi, koji *pustóšiš* a tebe ne *pustóše*. 33, 1.

pustóšnik, m. *koji pustóši, óvc. prema pustóšan, isp. pravednik, pravedan*. — Budi im zaklon od *pustóšnika*. Is. 16, 4 (*vastator, der Verwüster*). Nevjernik nevjeru čini, *pustóšnik pustóši*. 21, 2.

puša, f. mala okrugla gljiva, koja se osuši na mjestu, pa kad se pritisne, prah se iz nje *puši*. cf. *puhara*. Rj. *vidi* i *púpa* 3.

puščani, *adj.* n. p. prah, zrno, kalup, šipka, *Gewehr-, jaculatorius*. Rj. *što pripada pušci, puškama*. — *Gročnja puščanu*, cf. *tabandže*. Rj. 84a. Kurjućiti t. j. pušku, ili *cijev puščanu*. Rj. 317a. Pločica, u tabana *puščanoga* ona daščica na kojoj su lukovi i ostalo koješta. Rj. 508b. Najposlije mu nestane *taneta* topovskih i *puščanih* . . . naredi da

se baruta i pušćane džebane uzme iz Poreča. Danica 1, 85. 86. *Pucnjavu* topovska i pušćana. Žitije 76. pušće, pušćeta, *m. (verächtlich) kleiner, parentus, cf. pušć. Rj. kaže se s preziranjem za puštu (mlogu), biće grješkom štamparskom n. (muškoga roda) mjesto n. (srednjega roda), isp. Osn. 249. 252.*

pušćetina, *f. augm. od puška. Rj. vidi pušćina. — augm. takva kod habetina.*

pušćica, *f. dem. od puška. Rj.*

pušćina, *f. augm. od puška. Rj. vidi pušćetina. — Pa se natrag kroz planinu vuče, pušćina mu po kamenju tuče, razbjen, gradan u družinu dogje. Npj. 4. 511. augm. takva kod bardaćina.*

pušćati, pušćam, *v. pf. vidi pušćati, pušćiti, pustiti. v. pf. slož. upušćati. v. impf. pušćati. — Al' da vidiš čuda velikoga! ja Bog pušća od sebe moriju, te pomori deset milih brata. Npj. 2, 39. »Pušći, pašo, u nahiju vojsku«. Pušća paša svoju mlogu vojsku. 4, 357.*

pušćenje, *n. verb. od pušćeti. stanje koje biva, kad što pušti, postaje пусто.*

pušćenje, *n. Rj. verb. od I. pušiti, II. pušiti se. — I. 1) radnja kojom tko puši (duvan), vidi duhanjenje, duvanjenje, fumanje (das Rauchen des Tabaks, fumigatio. Rj.). — 2) radnja kojom tko puši, praši; das Stauben, excitatio pulveris. — II. 1) stanje koje biva kad se puši, *n. p. u kući* (das Rauchen, fumus. Rj.): Učinio čudesa na nebu i na zemlji, krv i oganj i pušćenje dima. Joil. 2, 30. vidi dimljenje. — 2) stanje koje biva, kad se puši *n. p. kome kiku, pečeno jagnje* (das Dampfen, vaporatio).*

Pušćbrk, *m. nadimak kao prezime: S druge strane Pušćbrk Ostoja. Npj. 4, 271. Pušć-brk. isp. tako slož. riječi kod bjelobrk; tako slož. imenu kod Peirep.*

pušćiti, pušćim, *v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-pušćiti, pozati. — I. 1) Tabak rauchen, fumum nicotianae emitto. Rj. vidi duhaniti 2, duvaniti 2, fumati, piti 2. — Duvaniti, 2) pušćiti duvan: duvanite li? Rj. 143a. — 2) stauben, excitio pulverem. Rj. isp. prašiti 1. — 3) vidi pripušćiti, kao skrkljušćiti, pritisnuti. u ovom značenju ne ulazi se *v. impf. pušćiti. — II. 1) sa se, refleks. — 1) rauchen, fumus est: u ovoj se kući puši, cf. dimiti se. Rj. — Gje se gogji puši, onje vatre ima. Posl. 76. O Uziće, mali Carigrade! . . . A od kad te baše osvojio, sve se pušćiš, kan' da šljive sušiš. Npj. 1, 493. odje pristaje i ovaj primjer: Puša, mala okrugla gljiva . . . kad se pritisne, prah se iz nje puši. Rj. 624a. — 2) puši se jelo, pečeno jagnje, dampfen, vaporare. Rj. — ordje pristaje i ovaj primjer: Puši mu se kika! (Kad je ko u velikome poslu i u brizi). Posl. 267.**

puška, *f. (pl. gen. puškākā).* Rj. dem. pušćica, augm. pušćetina, pušćina. — I. 1) das Schießgewehr, telum jaculatorium: mala, Pistole; duga, Flinte; auch die vjetrenjača (Windbüchse) ist eine puška. Bez puške *n. p. dao ili uzeo grad, t. j. da nije ni jedna puška puka, ohne einen Schluss, oppidum traditum recipere. Rj. — 2) puška može biti (kaže se supstantivima): arnautka, bakrenjača, beglućkinja, bojnicka, breša, brešakinja, breška, čagjavica, danicka, danielkinja, danielkinja, diljka, divka, divlija, dvočijevka, džeterdan, džeterdar, dževerdan, dževerdar, dževerlija, dževeruša, flinta, garabinka, garibilija, garubina, glasnik, glušica 3, golocijevka, granaljica, haberdar, habernik, harčalija, inglizica, krđalijunka, krvnica, kuburlija, latinka, ledenica, puška na likove, lovica, merdžankinja, meteriznjača, niletkinja, mušaba, njemačkinja, oblućkinja, ostraguša, palatalija, pavatalija, pirlitanka, pistolj, prekomorka, puškarica, sedelija, sindžirlija, srebrnjača, srebrnjak, srmaljica, srmalija, šara, šarka, šešana, šešana, šica, šoca, štue, talijanka, tunčica, toska, trodramica, ubojnica, vedenik, vjetrenjača, vlinta; (kaže se adjectivima): bojnička, duga, mala, naprešita, naredna, opravna, prazna, puna, šarena, tanka, velja, zapeta. — 3) pušku ili puške bacati 2, baciti 2, ispaliti, isturati,*

izbaciti, izbacivati, izlubarđati, izmetati, izvrci, kreati, kurjučiti, lumbardati, metati, nabijati, nabiti, napuniti, nategnuti, naviti, nažmirati, nositi, obarati, objesiti (o ramenu), oboriti, okresati, opaliti, paliti, podaspitati, podasuti, poizbaciti, potegnuti, potprašiti, potprašivati, potrgnuti, pripaliti, priprašiti, prižđiti, puniti, skidati (sa ramena), skinuti, skresati, složiti, spređati, štrocati, začevljiti, zametnuti (na rame), zapeti, zapinjati, zarati, zastupati, zasukijati, zažđiti (pušku ili iz puške), žeci. — 4) (pušku ili) puške biju, breće, ciknu, doture, frsnu, grme, ispucaju se, izduše, lana, nadmeću, obore se, omaknu se, otrguju, planu, popucaju, požagorijevaju, prašte, prepucaju, prevare, prihvate vatru, puknu, pucaju, slážu, sastave, skrešnu, škrokaju, škroknju, štrocnu, udare, upale, zakisuju, zakisnu, zakolju (čorjeka), zapucaju, zavatre, žde. — 5) Biti iz puške ili puškom . . . biti vodu u pušku, t. j. sabijajući vodu u pušku, ogledati je li cijev dobra. Rj. 28a. Ubiti (iz puške) na domet; i na domet tankom puškom ubiti. Rj. 131b. Dočekala se puška na donji zub, t. j. kad se zapeta puška prstom obori, pa ne skreše, nego se dočeka na donji zub, kao što je bilo dok nije zapeta. Rj. 136b. Pa se gješto iz pušaka tuku. Rj. 171a. Zapalio iz puške. Rj. 187b. Dobro zgagja iz puške. Rj. 205b. Zdimiti, opaliti iz puške. Rj. 206b. I mo'š puškom mene istetiti. Rj. 242b. Mrčiti koga puškom, t. j. ubiti ga iz puške. Rj. 373a. Mušketati, ubiti iz puške onoga koji je na smrt osuđen. Rj. 376b. Puče puška, zapjevaju Milošu, Orugđžijcu na žalost odjeknu. Rj. 441a. Okosi se na pušku, t. j. odsokio na stranu pa poteče pušku da se brani ili bije. Rj. 455a. Ovrćio ga puškom, t. j. ubio ga iz puške. Rj. 459b. Potištati po pušci, t. j. nanišanići. Rj. 553a. Stoji praska pušaka. Rj. 564b. Onda se kaže da je puška planula, a nije sastavila. Rj. 666b. Crkvari pucaju iz pušaka. Rj. 800b. Kao zapeta puška (u. p. gotov). Posl. 131. Konju i pušci ne valja vjerovati. 150. Da mi moju snahu odmolimo, ja da, braćo, na puške otmemo. Npj. 3, 91. Puškom meće, »ko je junak! vika. 4, 113. Stoji eika Srpskijeh pušaka. 4, 243. I na Turke oganj oboriše, kano grozna kiša iz oblaka, tako s' prosu puška od Srbalja. 4, 257. Zemlji padaj, pušci oganj daji, jer ti puškom promašiti ne ćeš. 4, 284. A pašće se bješe naučilo, naučilo uz pušku gledati, od obraca tanku pušku pali. 1, 318. I mojom ču puškom navatriti na Turčinu (Gjnrgević-Murata. 4, 324. Pobismo se šujimu iz pušaka, jednu (zmiju) ubih puškom sruđijom, a ti drugu zelenom latinkom. 4, 328. Sviše (čemo) se darom darovati, iz pušaka vrcućijeh krušaka. 4, 328. Obadvije puške zavatriše, Turčina je puška prevarila, a popova vatru prijatila . . . Na tanke se puške dofatiše. 4, 329. Tu se biše vatom iz pušaka. 4, 338. »Puško moja, ne ostala pustila! Pušci reče, a oku primače, puče puška, svijetla mu ruka! 4, 358. Dočeka ih ogujem iz pušaka. 4, 373. Izdaleka ne mogući im ništa iz pušaka učiniti. Danica 3, 176. Sa sviju strana stanu puške pucati na njega, i odmah ga ovako u bježanju udari sedamnest pušaka. 3, 207. Vojska . . . pucala mu (je) iz pušaka na veselje. 3, 210. Tako (se) s pucnjavom pušaka rastanu. 96. Onda svi obore iz pušaka, te ubiju i njega i konja mu. Miloš 185. — II. kaže se puška za mušku glavu koja može nositi pušku: Vranjina, ostrvo u blatu Škadarskom (oko 50 pušaka). Rj. 73a. Jato, 2) bratstvo u kome ima više od pedeset pušaka. Rj. 248b. Pokupe na pušku po dvije evanice pa ih po nekoliko starea pošalju Smail-agi. Npj. 4, 461. (Vuk). U Paštrovićima ima oko 40 sela (u kojima će biti oko 3000 duša i oko 700 pušaka). Kov. 32.

puškânje, *n. verb. od puškati se, radnja kojom se puškaju n. p. vojnici u ratu: O svaćemu eglen zametnuli, a najbolje o junaštvo pustno, o puškânje i o vojevanju. HNpj. 4, 26.*

puškâr, *m. — 1) koji dobro može ubiti iz puške,*

der Schütz, Scharfschütz, qui excellit iaculando. Rj. vidi nišandžija, šćar. — Bez nagona ne će ubiti (reče se za rgjara puškara). Rj. 383a. Pogoditi u dinar zemlje. (Kad koga u šali, ili u podsmijehu hvale da je dobar puškar: jer niko ne pogodi u više zemlje, nego u onoliko koliki je dinar). Posl. 250. Lješničani, koji su i onako na glasu puškuri. Danica 3. 175. — 2) der Gewerfabrikant, telorum igniferorum confector, fabri. cf. tufekčija. Rj. koji pravi puške, vidi i tufek, tufegdžija.

puškaranje, n. das Plänkeln, iaculatio mutua e telis igniferis. Rj. verb. 1) puškarati. 2) puškarati se. — 1) radnja kojom tko puškara, t. j. baca puške. — 2) radnju kojom se puškaraju n. p. vojnici u ratu. **puškarati**, rām, v. impf. Rj. — 1) bacati puške, schiessen, iaculor. Ni pjevaju, niti puškaraju. Rj. — 2) su se, reciproč. plänkeln, iaculati mutuo. Rj. puškaraju se n. p. vojnici u ratu, dem. prema puškati se? **puškarev**, adj. vidi puškarov. Rj.

1. puškarica, f. die Pumpflinte (der Kinder), teli puerilis genus. Rj. nekaka dječja puška.

2. puškārica, f. (u Dalm.) vidi puškomet. Rj. **puškārnica**, f. das Schiessloch, die Schiesscharte, foramen iaculatorium. Rj. jama na kukroj zgradi n. p. na trgjari odakle se može pucati iz pušaka (ili iz topova). vidi mazgal 1, mazgalo 1, mazgalo. isp. argat. — Oko namastira da pograda busije, i da ispr. valjaju puškarnice. Danica 3, 182.

puškārov, des puškar, iaculatoris. Rj. što pripada puškaru. vidi puškarov.

puškati se, puškām se, v. recipr. impf. ballistis igneis vicissim se ferire, pugnare. Stulli, biti se iz pušaka. isp. puškanje. vidi puškarati se (dem. prema puškati se?).

puškomet, m. die Weite eines Flintenschusses, distantia iactus teli iaculatorii, cf. puškārica. Rj. puško-met, daljina, koliko se puškom može. isp. domet. — Dragović, manastir u Dalmaciji oko dru dobru puškometu od rijeke Cetine. Rj. 137b. Zasa-vica . . . prikučuje se k Savi na jedan puškomet, pak se opet od nje udaljava. Danica 2, 40. Pogju put kuće mladoženjine, i kad se prikuče oko jednoga puškometu, pošalju muštulugdžiju naprijed. Kov. 79.

pušljiv, adj. (u Slav.) vidi cvrljiv (n. p. orah, kesten, žir, jabuka, šljiva). Rj. isp. bušnjak (pušljiv lješnik). što je od erri rastućeno. Daničić dovodi riječ od kor. od koga je puhati. isp. Korijeni 301.

pušnica, f. zgrada gdje se suši voće, die Obstdarre, aedificium (furnus) pomis torrendis. Rj. upravo zgrada u kojoj se puši. isp. O Užice, mali Carigrade! sve se pušiš, kan! da šljive sušiš. Npj. 1, 493.

pušo, m. u Crnoj Gori i onuda po primorju zovu tako svako muško dijete do 5—6 godina. Rj. takeva hyp. kod erjio.

pušt (* Rj.³), m. (u Bosni po varošima) (als Schimpfwort), der Lump, juvenis nihili, cf. nitkov. Rj. psorka čovjeku, osobito mladu. vidi i ništa-čovjek, ništavae, nitković; kalaš, horjatin, hula 2, hulja, ugursuz.

puštanje, n. das Lassen, desertio, missio. Rj. verb. od puštati. radnja kojom tko pušta što. vidi puštanje. — A i za vladanja Miloša Obrenovića sveštenstvo se gotovo ništa nije miješalo u puštanje žena. Rj. 622a.

1. puštati, puštām, v. pf. lassen, mitto, cf. pustiti. Rj. vidi i puščati, puštiti. v. pf. slož. ðpuštati, ðpuščati. — primjer može biti da se nahodi koji kod puštati.

2. puštati, puštām, v. impf. lassen, mitto. Rj. vidi puštavati. v. pf. prosta puštati, puščati, puštiti, pustiti; v. pf. slož. ðpuštati, ðpuščati, i vidi kod puštiti i puštiti. v. impf. slož. do-puštati, iz-, na-, od-, po-, pod-, pro-, raz-, s-, u-, za-. — 1 a) puštati koga ili što da ide, otide: Svekrva se teško razboli, i ležeći molila je Boga: kad umre da je pušta opet na ovaj svet. Npr. 83. Pogje i on tamo sa svojom torbom, ali

gu ne puštaju unutra. 146. Te babu za kose . . . drži i ne pušta. 221. Nigdi svoga on ne pušta glasu, niti pljunu, ni na konja viknu. Npj. 2, 78 (puštati?). Izgubi se pašina jabuka, pušta paša lakoga telala, telal viče po Budimu gradu. 3. 322. Gušanac je odmah poslao Srbima buruniju . . . da ih ni pušto ne puštaju kroz zemlju. Danica 5, 27. Mlogi su čibuke onako u ustima držali, ne puštajući ni dima. Miloš 130. Jer se Srbi žene i čene puštaju Bog zna od koliko stotina godina. Pis. 17. Razmišljah u sreću svom da puštam tijelo svoje na piće. Prop. 2, 3. Puštaše otadžbinu da propada. DM. 105. — b) sa se, reflects.: Ti nauči konja i sokola, da s' nikome ne pušta u ruke, dok ne dogju do svojih ruka. Here. 144. isp. pustiti 1a. — 2) kao puštati iz sebe: Grah uza nju (uz prtku) pušta vriježe. Rj. 600a. Sjeme najprije klija, pa nikne, pa onda pušta dolje korijen. Pis. 25. Drvo usagjeno kraj vode . . . niz potok pušta šile svoje. Jer. 17, 8. Vi, gore Izraeljeve, puštaćete grane svoje, i rod svoj nosićete. Jezek. 36, 8. isp. pustiti 1 c. — 3) isp. pustiti 3. — »Priček' me, brate Manojlo! rusu sam kosu puštala, a drobni biser proslu . . . Ti skupi kosu na rame, a drobni biser u ujedra.« Npj. 1, 309 (puštati?). — 4) puštati ima i ostala zmečenja koja i pustiti, samo se ne mogu primjerima potvrditi.

puštāvauje, n. vidi puštanje. Rj. **puštāvati**, puštāvām, vidi puštati: Ne puštavam Zalmuin-Todora i da dogje paša gospodare. Rj. v. impf. slož. propuštavati. v. pf. puštati, puščati, puštiti, pustiti. — »Soko dobra lora ne puštava. D'Posl. 113. Oženjeno čene puštavalo, neženjeno ženiti se ne će. Npr. 1, 301. Nemoj našeg brata puštavati do Stambola. HNpj. 1, 115. Gospod mu Bog puštavao i ugagjao po ujemn, od neba nu rosjeo. Kov. 120.

puštenica, f. Rj. što gđ pušteno ženskoga roda, žena, grana. — 1) die Geschiedene, mulier dimissa a marito. Rj. ženu koju je pustio muž. — Da ga pita: ili je bolje uzeti gjevojku ili udovicu ili puštenicu. Npr. 154. Koji puštenicu uzme, preljubu čini. Mat. 5, 32. Kaži sveštenicima, puštenicom neka se ne žene. Mojs. III. 21, 7. — 2) der Zweig, den der Reiter im unwegsamem Walde zurückbeugen muss (um nicht davon im Gesichte verunndet zu werden) und dann auslässt, frons arboris reclinata ab iter faciente per silvam Rj. puštena grana. — Išao gjak kroz čestu na konju, a kalugjer za njim; uagazi gjak na takovu puštenicu, pa je savije za sobom i reče kalugjeru: Čuvaj se, duhovniče, puštenice.« A kalugjer pomisli na puštenicu 1, pa reče: »Puštaj je va istinu na me, ako je mlada. Tek što je on to izgovorio, a puštenica njemu preko očiju; zašto je i ona bila mlada, a gjak o puštenici 1) nije ni sanjao. Rj.¹ 695.

puštiti, puštīm, v. pf. vidi pustiti. Rj. i primjere ondje. vidi i puštati, puščati. — v. pf. slož. iz-puštiti, od-, po-, s-, u-, za-, vidi i kod pustiti. v. impf. prosta puštati, puštavati, i kod njih v. impf. slož.

1. put, pūta, m. Rj. — 1) der Weg, via: ide putem, stoji pod putem. Rj. hyp. putak. suprotno bespucje 1. put može biti (kaže se supstantivima): čavlenik, klinčanik, konik, krcanik, krpļjanik, nakopanik, sujezanik, starenik, utrenik; cesta, dira, drum, kolovoz, kotarača, križopuce, ohogja, ohogje, prečac, priječac, prosjek 2, put na zavojicu, putanja, raspucje, raspucica, raskršće, staza, strampucica, tražina, vadvike, zavojica: (kaže se adjektivima): čačkovit, čavlen, klizak, klizav, krstat, nedohod, neistražljiv, pravi, preči, prijeći, rgjav, slobodan, suh, širok, tijesan, vagašljiv, zahodan, i t. d. — Da svatorima ja učinim puta. Rj. 92a. Kad je prije nekoliko godina gragjen put preko njega (preko samea). Rj. 114b. Zalutati, završ puta. Rj. 181b. Zasijećati put. Rj. 194a. Ko je valjan i što zna, otvoren mu je put k različnijem službanu i gospostrima. Rj. 396a. Nije mi naručno tvoje selo, t. j. nije mi put

omuda. Rj. 404b. Obavit (f.), gdje se obavila voda oko zemlje ili put oko brda. Rj. 426. Odbiti kud u drugu stranu. n. p. vodu, put. trgovinu. Rj. 441a. Projoh put i rasput. Rj. 556b. Hajde ti najprije te prokriči put. Rj. 607b. Savitak, gdje je put savijen. Rj. 660b. Staroputine, znaci od staroga puta. Rj. 713b. Stati kome na put. Rj. 714a. Nije mogla izući na svoj pravi put. Npr. 42. Ali ne pogodi puta. 95. Nanesi ga put pokraj jedne erkve. 97. »Ti si moja zaručnica. Pa otolen svoj put, te doma. 111. Naigju na put koji vodi tome gradu. 191. Bolje se i od po putu vratiti nego rgjerem (putem) do kraja ići. Posl. 26. Vuk mu put presjekao! 40. Našla ga bijela na sidu putu. 193. Put širok a vrata otvorena. (Na polje!). 267. Stoji u kutu da nije nikom na putu. 295. Djevojka je evijće sadila pokraj puta druma carevoga. Npj. 1, 398. Kad na drumu carevome dogje, iz svijeta sreće Ćiridžije... Jovan im se na put učinio, i pred njima kapiću skinuo. 2, 30. Brgjani mi pute zatvorise. 4, 69. Dok do Marka pute prosijee. 4, 271. Voda, sa silom svojom gradeći sebi put. Danica 2, 36. Drugi put ide iz Bijograda na Grocku... Onim se putem ide do Grocke preko brdeljaka. 2, 52. I najgoremu Turčinu raja mora s puta srmuti. 2, 88. Naš je put išao preko jedne save ravnine... nije bila naučena takome trudnom putu. 2, 139. Uz barjake ostanu oni, koji nijesu prečega puta imali svojoj kući. 3, 198. Ali su tuda strašni puti. Glas. 63, 114. Sokole, put krči! Kov. 73. Očistiši put iza Savu... podigne se već i nahija Beogradska. Miloš 86. Da mu je samo kako Moleru ukloniti s puta. 137. Poharavši uz put kuću. 183. Treba da uzmemo najkraći put: »svjat se kaže Nemački heilige, a »svjatij« der heilige». Nov. Srb. 1818, 390. Ovo su najveće suctnje, koje se meću na put našem jeziku. Pis. 81. Prekinuti put između Srba i Rusa. Sovj. 41. Ne otidu prije-kijem putem... da je na ovaj zahodni put grafa Orurka najviše naveratio Hajduk-Veljko. 42. Ali tijeom okriči i Turcima put. 65. Da otvori i drži put (komunikaciju) između... Žitije 14. Uzme put na desno E. Bišofsverdu. 40. Koje mu je bio jedini put izbaviti sebe. 44. Da bi im put slobodniji bio, udare na juriš. 46. Jer su široka vrata i širok put što vode u propast...aska vrata i tijejan put što vode u život. Mat. 7, 13. Kako su neistražljivi negori putovi! Rim. 11, 33. Zugradio je put moj da ne mogu proći. Jov 19, 8. Starljan pred vas put k životu i put k smrti. Jer. 21, 8. Putnici putujući daleke i teške pute. DP. 111. Kao kakovo granato drvo na sastavku putova ljudskih. 372. — 2) die Reise, iter. Rj. isp. putovanje. — Zapr'o n. p. kad ko sastane na putu, pa ne može da ide dalje. Rj. 191a (sustune putujući, idući). Krenuti na put. Rj. 301a. Kad polaze na put: »Ko će na put, sreću mu put«. Rj. 400b. Opraviti se na put; opravljati se na put, t. j. spremati se. Rj. 461a. Spremila mu mati košulju u torbu da ponese na put. Rj. 706a. Ali ga u putu stigne sunce. Rj. 750b. Pogje na put. Putujući tako... Npr. 41. Krenu put doma. U putu reče brat... 119. Barem spremi joj što na put. 133. Uzmu novaca za puta, pa pogju tražiti sestre svoje. 187 (i 196: Uzme novaca za puta, uzjaše svoga konja pa pogje u svijet). Kad car vidi da ne može s puta da ga odevati, onda mu izvadi jedno pero... Carevici uzme pero te pogje. 197. Dade mu nekoliko aspri što će mu dosta za put biti. 217. Otisnu se ploviti... Kad su već bili na neki dio puta... jave mu nesreću, koja im se u putu dogodila. 251. Jer ne vidim bela danka, teške pute da putujem. Npj. 1, 140. Ako put putuje, srećno putovao! 1, 268. Niti su mi dodijali česti puti na dalko; veće su mi dodijali česti puti u me(h)anu. 1, 451. Podignu se da idu tamo. Oni se iznenada sastanu u putu. Danica 2, 121. Podignu se na put. 2, 142. Ja sam za putom. Rj. XXXIX. Ako bi ga zadesilo, kako zlo na putu na

koji ćete ići... Mojs. 1, 42, 38. — 3) sad ovoga puta, jedan put, dva puta, einmal, zweimal, semel, bis. Rj. i drugom put, množ. riječ put (kad se njom broji) ima i puti, ali i pūta. Obl. 9. jedan put; dva... tri... četiri... nekolika puta; pet, šest, sedam i t. d. pūta ili pūti; i: jedanput, draput, petput, i t. d. (ali je pravilnije orako: dva puta, pet puta ili puti). vidi i krat: jednokrat, dvakrat, petkrat, itd. vidi i red: jedared, dvared, trired. vidi i jednom: jedan put; prvom, drugom, trećom, itd. prvi put, drugi put, treći put, itd. — a) Krvnik dosta puta uteče u drugu nahiju. Rj. 300b. Pošto jedra jedan put napita, dogje pred dvore. Npr. 34. Dru puta mjeri, a treći kroj. Posl. 57. Draput mjeri, trećom kroj. 57. Udavah se tri četiri puta. Npj. 2, 13. Obrnu se i dva i tri puta. 2, 372. Proleti po sobi dva tri put. Danica 2, 130. Ne će biti suviše naznačiti ovjge jedan put za svagdu o... 3, 3. Uz to su jednako jurišali, i sila puta rukama za šamac hvatali. Miloš 37. Da se jedan put svrši taj posao. 148. Mogli bismo kazati, jedanput za stotinu: progji se popravljanja jezika. Nov. Srb. 1817, 541. Više puta još umiješa se i drugi. Priprava 71. Koji put? n. p. prvi put, drugi put, treći put i t. d. Rj. XLIX. Na Emanue-lovo treći put vikanje. Žitije 51. Prvi ga put vjenča. DM. 24. Nekoliko se puta nalazi. DRJ. 1, 349. — b) sa praeos. na: Na jedan put majstor skoči u vodu i stane plivati. Npr. 36. Rodila bih mu sina i šcer na jedan put. 233. Na jedan put se rast ne posijee. Posl. 186. Na jedan put nagje me strašni čas. DP. 368. za primjere Npr. 233 i Posl. 186 isp. na jedan mah; za ostale isp. u jedan put. — c) po: Pak se po drugi put razboli. Posl. 44. Po drugi se put lisica ne hvata u gvozdja. 251. Kune mu se Bogom po tri puta. Npj. 2, 83. — d) u: U jedan put zane-moći, plötzlich erkrankten. Rj. 177b. Na jedan mah, t. j. od jednom, u jedan put. 348a. Ribica se u jedan put javi iz vode. Npr. 23. Imaš dva veselja u jedan put. 64. Prekrsti se u tri putu govoreći... 99. Poslao mi je u nekoliko puta oko sto napisanih tabaka ju-nackih pesama. Npj. 4, XXVI. Ozebao ušavši u vruću sobu, oglune u jedanput. Opat IV. Ja sam Vaša dva pisma u jedanput primio. Straž. 1886, 833. i tri putu obli vodom i žrtvenik i drva na njemu. DP. 312. — e) za: To je moralo ostati za drugi put. Danica 1, 2. Druge sitnice ostavio sam za drugi put. Pis. 28. — 4) (po jugozap. kraj.) nach, gegen, ud. Rj. vidi niže put, praeos. — 5) nije bilo puta to činiti, t. j. nije bilo pravo, cf. putan. Rj. ano će ići ovaj primjer: Mlada neva govorila: Dobro jutro svijem vama! n'jesam ovgje sama došla, već po putu i sugjenju, i po šjetu baba moga. Here. 300 (šjet = sjet, svjet). — 6) put, u put, vidi uput.

2. put, praeos. vidi put 4) (po jugozap. kraj.) nach, gegen, ud. Rj. 622b. — 8 ovim prijedlogom riječ u drugom padžu pokazuje, da je nešto upravljeno onamo, gdje je ono što znači ona sama: Otišao put Beča, t. j. u Beč. A otolen put Budima pogje. Put Memeta zagon nčinila. Put bijele kule Karadžića. Rj. 622b. Prekrsti se put istoka i kliknu jakoga Boga u pomoć. Npr. 94. Jedno od gjece reče mu... Nasmije se otac put njega. 108. Braća krenu put doma. U putu reče brat koji bijaše... 119. Došavši već blizu babe pogje joj s pleći te šunke put nje. 221. Mladić nagje aždaju, pa kad se vjgješe, ona put njega da ga proždere, a on put nje da je ufati. 263. Šikala se barka put svetoga Marka. Npj. 1, 194. Pak pogleda put žarkoga sunca. 1, 460. Povika put oltaru riječju Gospodnjom govoreći: oltare! oltare! Car. 1, 13, 2. Mojsije dignu svoj štap put nebu... raširi ruke svoje put nebu i grad prestane. Prip. bibl. 41. isp. Sint. 291.

3. pūt, f. humanitas, caro humana, caro — videći da ima uskrnuti u čovječjoj opet puti. Stulli. meso osobito čorječje. sud se njesto ove riječi govori po-

nažriše tijelo. *isp.* mekoput. *Storoslov.* ПАКЪТЪ, caro, corpus, meso, tijelo.

putak, púka, *m. lyp.* od put: Jelenak mi goru lomi, putak da mu je. Rj.

putalj, *m.* konj putonogast, *ein Pferd, das eine Blässe am Fusse hat, equus habens maculam in pede.* Rj. — Jaše serlar na konju putalja, za njima su mladi kapetani. Npj. 5, 278.

putan, pútna, *adj.* recht, rectus, justus. Rj. kao prav, koji ide (pravim) putem, drži ga se. *isp.* put, 5) nije bilo puta to činiti, t. j. nije bilo pravo, *ef.* putan. Rj. 622b. *suprotno* besputan. — Vuka i Brlića okriví, a krivice im ne kaza (a on kao jurista i sudija, valjalo bi da zna, da to nije putno). Ogd. na sit. 8. Žene njihove pretvoríše putno upotrebljavanje u besputno. Rim. 1, 26 (*naturalem usum, den natürlichen Gebrauch*).

putanja, *f.* Fusssteig, *semita.* Rj. kud ljudi pješice ídu *n. p.* poréd velikoga puta. *vidi* staza, nogostup 1. *dem.* putanjica. — putanja (*osn. u put*). *Osn.* 194. riječi s takim nast. džoganja, kopanja, pomaganja. *isp.* i Bukanja.

putanjica, *f. dem.* od putanja. Rj. *vidi* stazica. **putast**, *adj.* *vidi* putonogast. Putasti su u noge lijeve. Rj. *n. p.* konj, koji na nozi íma bijelu biljegu kao da íma puto. *vidi* i putonog, čarapast. — putast (*osn. u puto*). *Osn.* 214.

putašće, *n. dem.* od puće: Oj Miljo Milice! srebrno putašće. Rj. — takru *dem.* kod brlašće.

puten, *adj.* libidinosus, luxuriosus, lascivus — putenom požudom veoma se užegoše — puteni grijeh — puteno djelo. Stulli. što pripada puti. fleischlich, carnalis. *isp.* tjelesan.

putenost, putenosti, *f.* libido, luxuria. Stulli. osobinu onoga što je puteno. carnalitas. *isp.* tjelesnost. die Fleischlichkeit.

putijer, *m.* (u Crma.) *vidi* čaša (a što je u nas putir oni zovu kaliz). Rj. *vidi* putir. *isp.* pučerica. — od *Grč.* riječi ποτή, pa mjesto e stoji ije. *vidi* take tuje riječi kod dacijer. naše riječi s takvim nast. kosijer, pastijer, vodijer.

putilo, *n.* *vidi* sapon, *cf.* puto. Rj. ono čim se sputi, sapne, *n. p.* konj. — Kragujca u bječvicah bez putila prodaje. DPosl. 50 (u bječvicah stariji oblik mjesto n bječvicama). riječi s takim nast. kod bučkalu. za *osn.* *isp.* putiti 2.

putina, *f.* (u Dubr.) rutina i putina (Besposliea, male stvari, ništa. Posl. 273). Tindelci, mugae. Rj. *dem.* putinica. za *osn.* *isp.* putiti 1.

putinica, *f.* (u Dubr.) *dem.* od putina. Rj. **putír**, putíra, *m.* Kelch, calix, (*ef.* putijer) *ef.* kaliz. Rj. — Darak, 2) u erkvi ono troje čim se pokriva a) diskos, b) putir, c) i diskos i putir zajedno. Rj. 111a.

1. **putiti**, putím, *v. impf.* — 1) (u Dubr.) *vidi* mrdati: puti (kad ko ne umije što da kaže upravo, nego govori koješta). Rj. *v. pf.* slož. s-putiti (i se) 2, ù-putiti, za-putiti; na-ò-putiti 2. *isp.* putina, putinica. — 2) ne nalazi se kao prost *v. impf.* sa značenjem vezati, penjati 2, nego samo kao složen: *v. pf.* spútiti 1. 3. *isp.* poputati. *isp.* i putilo, puto.

2. **putiti**, putím, *v. impf.* značenje: kao pokazivati kome put, narraćati koga na put, den Weg weisen, rium monstrare. — sa se, *pass.*: Ne da se on nikako putiti. J. Bogdanović, i sa se refleks. u Stullija: putiti se, rive se committere; kao polaziti na put. *v. pf.* slož. na-putiti, pro-, u-, za-, *v. impf.* slož. na-putčivati, u-putčivati.

putni, *adj.* (putni) ad riam vel iter spectans. Stulli. što pripada putu. Reise-. — Menja se i linija kojom ide putna pruža. Zim. 290.

putnica, *f.* quae iter facit. Stulli. koja putuje. **putnički**, *adj.* der putnici, viatorum. Rj. što pripada putnicima ili putniku kojemu god. — Da mi je u pustinjí stanak putnički! Jer. 9, 2.

putnik, *m.* ein Reisender, viator. Rj. koji putuje. — Domaćin za mačka napuni putniku galiju punu srebra i zlata. Npr. 43. »Koji si ti?« »Putnik iz daleke zemlje, i vaš drug.« 95. Oj meseče, moj nožni putniče! Npj. 1, 573. Sjaj, mjesече, junački putniče! Here. 227. Primajte rado putnike. Rim. 12, 13.

putnik, *m.* ime muško. Rj. **putnikov**, *adj.* des putnik, viatoris. Rj. što pripada putniku.

putnina, *f.* das Reisegeld, raticum, *cf.* poputnina: Te putniku putninu platiše. Rj. 1) plata putniku, glasnika; i 2) ono što se da kome na put. za 2) *isp.* brašnjenica. — *osn.* u putni.

putno, *adv.* recht, recte, juste. Rj. prema *adj.* putan. kao pravo. ordinutim. Stulli. *suprotno* besputno.

putnost, putnosti, *f.* stanje onoga što je putno, onako kako valja. *suprotno* bespuće 2. — Ako li koja vlada zaželi još više kreposti, naći će je uvek u putnosti svojih namera. Zlos. 87.

putnjica, *f.* (u Srijemu i u Bačk.) der Schmutz am Leibe, squalor. Rj. nečistota na tijelu. — Tjemenjuća. 1) u djece na glavi kao putnjica ili kraste. Rj. 741b. Daničić riječ dorodi od pot, potan. Korijenje 279. putnjica (u griješkom mjesto o: pot). *Osn.* 333.

putnjíav, *adj.* schmutzig, squalidus. Rj. na čemu je putnjica.

puto, *n.* das Fusseisen, pedica: Lupa kao puto o lotru (Kad ko što ludo govori. Posl. 171). *cf.* buka-gije. Rj. grožđe što se meće ljudima ili konjima na noge. *vidi* i putilo, spona 2, negve, njegve, čustek, gjengjer. — Kad jedno (od jednomjesecića) umre, onda metnu u puto jednu nogu mrtvoga a drugu živoga... Onda onaj otvori puto. Rj. 251a. Bog je silan... Ako li su okorani u puta... tada im napominje bezakonja njihova kako su silna. Jov 36, 8. za *osn.* *isp.* putiti 2.

putonog, *adj.* (st.) *vidi* putonogast: Sve konjice putonoge. Rj. puto-nog, u kojegu su putaste noge. tako slož. *adj.* kod bosonog. *vidi* i putast. *isp.* čarapast.

putonogast, *adj.* — 1) eine Blässe am Fusse habend, macula praeditus in pede, *n. p.* konj, pas. Rj. *vidi* putonog, putast, *isp.* čarapast. — Sve jednake konje dorataste, dorataste i putonogaste. Npj. 3, 333. — 2) čovjek putonogast (avec mit dem Beisatze: u sve četiri), ein verteselter Kerl (im guten Sinne), versutus, insignis. Rj. kao čovjek lukav (u dobrom smislu), klet, hitar, obrtan, vješt.

putopis, *m.* puto-pis, opis puta, putovanja; Reisebeschreibung. tako slož. riječi rukopis, šakopis. — Što se ne može zgodno da izloži... u običnim putopisima. Zim. 1V.

putovánje, *n.* das Reisen, peregrinatio. Rj. verb. od putovati. radnja kojom tko putuje. — Po dugome putovanju naiđu na jedan čardak. Npr. 7. Ova je pjesma prvi put nastampana u putovanju Fortisovom po Dalmaciji. Npj. 3, 527 (Vuk).

putováti, putujem, *v. impf.* reisen, peregrinor. Rj. kao glagol složen ne nalazi se. *v. pf.* slož. *isp.* za-putiti. — Počne sam putovati po svetu, i tako putujući za dugo, dogje u jednu planinu. Npr. 19. On pogje morem putovati. 236. Putnici putujući daleke i teške pute. DP. 111. sa se, *pass.*: Nije ni običaja, da se na kolimu putuje. Danica 2, 53.

putv, *m.* (u Srijemu) *vidi* puh. Rj. u krajevima gdje se glas h u gororu pretvara u glas v.

putva, *f.* (u Boči) *vidi* puha. Rj.

putvár, *m.* (u Srijemu) *vidi* puhor. Rj. pepeo koji u vis suklja. — v je mjesto h, a za nast. ar prema puhor. *isp.* vihar i vihor, vijor.

putvare, *f. pl.* (u Srijemu) ono kukuruzno zrnevlje, koje u kokanju ne ispuca, nego se onako ispeće, gerostete Kukuruzkörner, grana zvac mais tosta. Rj.

— púhati, púšiti; isto značenje prešlo u *naduti se, napeti se*: púša; púhara, púha, puhica, puica, puvica, púvare. Korijeni 301. riječi s takim nast. kod badnjara.

púvati, púvām, v. *impf.* *vidi* púhati: Od gorice vjetric *puvao*. Rj.

púvica, f. (u Boei) *vidi* čibuljica. Rj. *vidi* i puhica i puha, i *syn. onlje*.

púžanje, n. *das Klettern, Kriechen, nisus, reptatio*. Rj. *verb. od* puzati. *radnja* *kojom* tko puže.

púžati, púžēm, v. *impf.* Rj. v. *pf.* iz-puzati, od-, pri-, u-. — **1)** *kriechen, repto*. Rj. kao gamizati. — *Bauljati*, ići *pobaućke*, najviše se govori za malu djeću, kad *pužu*. Rj. 17b. Tako *pužaše* Jonatan *rukama i nogama*. Sam. I. 14, 13. *vidi* puziti. *isp.* *pobaućke, pobavućke* ići. — **2)** *klettern, enitor*. Rj. n. p. uz *drvo, kao* *peti se, penjati se*. — Načerao krmka na (h)rast. (Kad je koji pijan. Može biti da se za to ovo kaže što se pijanu čoeuku sve čini moguće, tako i krmak da može uz *drvo* *puzati, kao* *mačka?*). Posl. 192.

púžavac, púžāvca, m. *der Blauspecht (die Spechtweise)*. Rj.³⁾, *sittu europaea*. Rj. *ptica. vidi* brkljoč, tocokljun.

púždra, f. (*bei den vierfüssigen Thieren*) *die Ruthe, penis quadrupedum*. Rj. *vidi* puzdro, puždra; culač. u četvoronožne životinje. riječ je pristojna. — Pulji konj *puzdro* (n. p. kad hoće da mokri). Rj.³ 639a.

púzdno, n. (u Risnn) *vidi* puzdra. Rj. *vidi* i puždra.

— *puzdro* (*d* je umetnuto između *z* i *r*). *púzdra*, i s promjenom glasa *z* na *ž*: *puždra*. Korijeni 131.

puzččēkē, puzččēkī, *kriechend, repens*. Rj. *adv.* *puzččē-ke, puzččē-ki, t. j.* *puzččē*.

púžija, f. (u Jasenici) nekaka riba nalik na brkicu, ali biva veća i nalazi se po skaljama (*Aulrauppe, Quuppe, lotu vulgaris* *Chr.*; *vidi* *manič*. Rj.⁵⁾. Rj.

púžiti, púžīm, v. *impf.* Rj. v. *pf.* slož. od-puziti, s-puziti se; o-puznuti (*i se*), po-puznuti (*i se*), poplužnuti se; v. *impf.* slož. popuzivati. — **1)** *klettern, kriechen, repto*. Rj. *vidi* puzati *1. kao* *gamizati*. — *Chr* ne *puži*, nego *gamiže* (*gmiže*) ili *mili*. Pis. 25. Mladi čovjek . . . za šest mjeseci ne može se drukčije pomoći nego *pužeći*. Priprava 116. — **2)** *ausgleiten, labor*. Kiša *muze, noge* *puze*. Rj. *vidi* *omicati se; klizati se, kliziti*.

púž, m. *die Schnecke, cochlea, cf.* *spuž*. Rj. *púževi, spuževi; púži, spuži*. Glas. 8, 9, 10. *vidi* špug. *dem.* *pužić. isp.* *prpolj*.

púždra, f. *vidi* puzdra. Rj. *vidi* i puzdro.

púžēnje, n. *verb. od* puziti. — **1)** *radnja* *kojom* *puži* n. p. *dijete*. — **2)** *stanje* *koje* *bira, kad* *puze* *noge*.

púžēvljī, *adj.* *Schnecken-, cochleac*. Rj. *što* *pripada* *pužu, pužima, takva* *adj.* *ko* *čkvorkovlji*.

púžić, m. *dem. od* puž. Po dolinama nahodi se neiskazana množina poznatijeh *pužića*. Priprava 105.

R.

r, dodaje se na kraju gdje kojijem riječima, n. p. ništar, svagdar, ondar, menekar, sadekar. Rj. *isp. re*. — Suglasno glasi *ž*, koje se u nas promijenilo na *r*, a samoglasno glasi *e*, koje se najviše odbacuje: *jēr . . . tadar, tader, tadjijer; tudijer; takogjer; tebekar*. Korijeni 68.

rāba, f. *vidi* momkinja, sluškinja, služavka, službenica. — A lje *raba* o uštipku. DPosl. 1. Juha je pogrižana *rabu* povraćena. 40. *Raba*, sluškinja, i u Vrančića (*serva*) i Mikalje i u Delabete (*serva*) i u Stulića; prvi je slog za cijelo dug, jer je svuda samo jedno b. XVI. Značenje (korijenu) raditi: *rāba* (Nema Vuk, ali imaju stari pisci), *rabota; rabiti; robotati*. Korijeni 22.

rābadžija* m. *vidi* (vozač) težak (? Rj.³⁾. Rj. *vozač, od* *Tursk.* *arabadži*. Gj. Popović.

1. rābar, rābra, m. (st.) *vidi* vojno, *cf.* *hrabar*: Osvanu zvezda na vedrom nebu, *rābar* devojci pred belim dvorom. Rj. *vidi* i hrabro, hrobar, junak 2, muž, robar.

2. rābar, rābra, *adj.* *vidi* hrabar. Rj. *vidi* i hrabren. **Rābas**, m. voda koja niže Valjeva s lijeve strane utječe u Kolubaru. Rj. — *imenu s takim nast.* *Radas, Vrbas, Vukas*.

rābiti, rābīm, v. *impf.* (u Licu) raditi od robije, *fröhnen, operum servam praestare*. Rj. *vidi* tlačiti 2, beglučiti, kulučiti, kulukovati.

rābljenje, n. *das Frohnen, praestatio operae servae*. Rj. *verb. od* *rabiti. radnja* *kojom* tko *rabi*.

Rābo, m. u ovoj poslovcici: Ko o čemu, *Rābo* o uštipcima (Posl. 151). Rj. — Značenje (korijenu) raditi: *rāba, rabota; rabiti; robotati*. **Rābo**. Ako mu nije sprijeda otpalo h. Korijeni 22. *isp.* *rāba, i* DPosl. 1: A lje *rāba* o uštipku, *može* *biti* *da* *je* *rābo, hyp.* *od* *star. rab, sluga*.

rāboš, m. *das Kerbholz, talca, cf.* *rabuš*. Rj. *vidi* i rovaš 2. *isp.* *kvočka 2, parija 1, pile 2*. — *Zarezu* i *robaš*. Rj. 192b. I milogi varošani račune u grah)

i u kukuruze, i račune svoje *zarezuju* u *roboš*. Danica 2, 120. — *roboš* (tamna postanja; *isp.* *rovaš*). Osn. 359. riječi s takim nast. kod bogatoš.

rābota, f. Rj. *vidi* posao. — **1)** *die Arbeit, opus*. Rj. *vidi* radnja, radja. — Da Bog da, moja kćerice: da ti kreši i reuši (t. j. raste i napreduje) *svuka* *troju* *rabota*, kako voda o Božiću, a list i trava o Gjurjegu dne! Rj. 125a. Onako sam uložiti kopati . . . »Prog' se, ko si, te *rabote* danas.« . . . *Rabotu* si započeo, a prekrstio se nijesi. Npr. 99. Tri sirote gjevojke . . . svaka po sebe različitu *rabotu* *posluje*: jedna veze . . . 111. Tako mi svake muke i *rabote!* Posl. 304. — **2)** *das Geschäft, negotium*. Rj. — No ok' jedne *paganske* *rabote*. Rj. 516a. Malo je sramota, al' je čista *rabotu* (n. p. pobjeći sa strašna nijesta, ili drugo što takovo). Posl. 175.

rābotan, rābotna, *adj.* (u G. (i.) n. p. čovjek, *arbeitsam, laboriosus, cf.* *radljiv*. Rj. *koji* *rado* *rābōtā*.

rābōtānje, n. *das Arbeiten, operis factio*. Rj. *verb. od* *robotati. radnja* *kojom* tko *rābōtā*.

rābōtār, m. (u Slavon.) *der Frohwarbeiter, operarius servus, cf.* *robijaš* 1. Rj. *koji* *rabi, koji* *radi* *od* *robije. vidi* i *rabotaš*.

rābōtāš, rābōtāša, m. (u Hrv.) *vidi* *rabotar*. Rj. — *riječi s takim nast. kod* *bradaš*.

rābōtati, tām, v. *impf.* *arbeiten, opus facio*. Rj. *vidi* *poslovati, raditi. v. pf.* *slož.* *uzrobotati*. — Uzme svoju kljuku i motiku i prigje nego počne *robotati*, prekrsti se prema suncu. Npr. 99.

rābōtānī, *adj.* (u Boei) n. p. dan, *vidi* *radni*. Rj. *kud* *se* *rābōtā. vidi* i *posleni, težatni. isp.* *robotnik 2*.

rābōtnica, f. *die Arbeiterin, operaria*. Rj. *koja* *rābōtā, koja* *je* *rabotna. vidi* *poslenica, radnica*.

rābōtnik, m. — **1)** *der Arbeiter, operarius, cf.* *poslenik*. Rj. *vidi* i *poslovač, radnik, težak. čovek* *robotan, koji* *rābōtā. isp.* *saraori*. — **2)** *dan. t. j.* *robotni, radni, posleni, težatni*: Tko svaki dan svet-

kuje, brzo ga zao *robotnik* stigne. DPostl. 133. *vidi* težatak, težatnik.

rabr . . . *vidi* hrabr . . . Rj.

rabūš, **rabūša**, *m.* (u C. G.) *vidi* raboš. Rj. — *riječ* s *takim* nast. srijemniš.

Rāe, **Rāca**, *m.* *der Raize*, *Rascianus*, (*eine für Spott genommene und gegebene Benennung von Seite der Ungern für Serbe, Serbus*). Rj. *tako* (Rācz) *kaže* *Mađžar Srbīnu* (*u i Hrvatu*), *kađ hoće da ga grdi ili da mu se ruga*. *isp.* Raćica.

raća, *f.* (*pl. gen. račā*) *vidi* patka. Rj. *dem.* račica. *vidi* i plovka, šotka; gluharka, krdža, krža, kržulja, sarka; perutavka.

raćak, *m.* *tako se u Hrv. zore patak premu raei* (patki).

Raćika, *f.* (*vertraulich*) *i. q.* Rač. Rj. *porjertljivo se kaže* Raču.

Raćki, *adj.* raizisch; *Rascianus*. Rj. *što pripada Raćimu ili Raću kojemu god.*

Raćkinja, *f.* *die Raćin*, *Rasciana*. Rj. *žena Raćka*. **Raćko**, *m.* *ime muško*. Rj. — *e* stoji mjesto s pred *k*, izmeđju kojih je ispalo *t*; od osnove koja nije u običaju, od staroga РАЦКАМКА. Osn. 293. *prilicnije je, da je Raćko od osnare Raco koja nije u običaju, u Raco od Radoslav, kao Aco od Aleksa, Peco od Petar*. *isp.* Aeko, Laeko, Iveković.

Raća, *f.* — **1**) rijeka u Sokoskoj nahiji. Rj. — **2**) namastir na toj rijeci. Rj. — **3**) Njemački grad na lijevom brijegu Save (prema utoku Drine u Savu). Rj. *t. j. u Slavoniji*. — **4**) selo kod ovog grada. Rj. — **5**) selo, kao mala varošica u Šumadiji u nahiji Kragujevačkoj. Rj. *ima Raća selo i u Hrv.*

Raćanin, *m.* (*pl. Raćāni*). Rj. *čorjek iz Raće*.

Raćanski, *adj.* *što pripada upravo Raćanima i po tome Raći*: Adži-Melentije, arhimandrit Raćanski. Danica 5, 29.

raćār, *m.* — **1**) *der Krebsenfänger, qui caneros captat*. Rj. *koji rake hvata*. — **2**) *der gerne Krebse isst, amans canerorum*. Rj. *koji rake rado jede*.

raćārev, *adj.* *vidi* raćarov. Rj.

raćārica, *f.* — **1**) *die Krebsenfängerin, quae captat caneros*. Rj. *koja rake hvata*. — **2**) *die Krebsensserin, quae amat caneros*. Rj. *koja rake rado jede*. — **3**) torba, *der Krebsluck, pera caneris captis auferendis*. Rj. *u kojoj se nose raei, kađ se uhvate*.

raćārov, *adj.* *des raćār*. Rj. *što pripada raćāru*. *vidi* raćārev.

raće, **raćeta**, *n.* (u krajini Negotin. i u Lici) *vidi* pače. Rj. *mluda racu*, *vidi* i plovče. *pl.* raćići.

raćenje, *n.* *das Appetit, appetitus*. Rj. *verb.* *od raćiti se, stanje koje biva, kađ se kome što raći*.

raćeta, *m.* *ime muško*. Rj. — *osn. u Raćo*. *imena s takim nast. kod Bajčeta*.

raćica, *f.* *dem.* *od raca*. Rj. *vidi* paćica.

raćić, *m.* *dem.* *od rak*. Rj.

raćići, *m.* *pl.* (u krajini Negotin. i u Lici) *vidi* paćići. Rj. *mlude race*, *vidi* paćići. *jedno raće*.

raćilo, *n.* (u Slavon.) kao pređa na drvetu radi hvatanja raka, *Art Netz Krebse zu fangen, retis genus captivum caneris*. Rj. — *osn. u rak*. Osn. 124. *riječi s takim nast. kod bućalo*.

raćiti se, **raći se**, *v. r. impf.* (u Hrv.) *n. p.* *ne raći mi se jesti, t. j. nemam volje*; *sad mi se raći pići, jesti i t. d., Lust haben, appeto*. Rj. *v. pf. slož.* *poraćiti se, razraćiti se*.

raćji, *adj.* — **1**) *Krebs. cancrinus*. Rj. *što pripada racima*. *isp.* rakov. — Bóba, *t. j. račja*. Rj. 32a. — **2**) (u krajini Negotin. i u Lici) *vidi* paćji. Rj. *što pripada racama*, *vidi* i plovčji.

raćnu, **raćūna**, *m.* — **1**) *die Rechnung, ratio, cf. rakam*. Rj. *vidi* i hesap, konat. Njima (vladikama) *namastiri svake godine daju račun šta su oda šta dobili i na što su potrošili*. Rj. 395a. *Subota gjačke bulota*. (. . . bio običaj gjake u subotu tući; ako je

koji onaj dan bio bijen za lekeiju, *to mu se nije primilo u račun* . . .). Postl. 296. *Čest račun duga ljubav*. 346. *Da ono što mi nedostaje, u njegov račun metnem*. LIII. *Račune svoje zaceruju u raboš*. Danica 2, 120. *Što se pak ti gradskoگا popravljanja i drugih troškova, to sad da se odredi, ili će biti na Srpski račun, ili na carski*. Miloš 31. *Kađ ih se (Turaka) već ovi Srbi okane, onda ih stanu dočekivati nekaki Heregovnački i Crnogorski hajduci . . . i tako su ih na račun Srpski i preko Staroga Vlaha pratili i sretili čak do Senice*. 101. *Jovan Antić, da im vodi domaće račune*. 172. *O Gjurgjevu dne i o Mitrovu dne, kađ se seršuju računi i razrezuju poreze*. 190. *On ima samo nepravo, i po svom računu*. Nov. Srb. 1818, 390. *Evo sad što je moguće kraćega računa o ovima pjesmama*. Npj. 4, VIII. *Otidu u Smederevo, da prečičavaju i raspravljaju nekakre račune s onostranskim trgovcima*. Sovj. 79. *Primio sam od g. Iljica 6 f. 24 kr. za Vaš račun*. Straž. 1887, 175. *Nemanja odraza se na prijestolu i tim zadade prvi udarac starim porodičnijem računima*. Ali ne pripada njemu pohvala, da je sa svijem *ukinuo te račune*. DM. 3. *Državne stvari još ne nadjačaše u porodici starih računa oko prijestolnoga nasljedstva*. 14. *Kako se ovdje srednji red ne uzima u račun, to u sebru valja razumjeti osobito čoveka nižega reda*. 63. *Ja ću dati potpun račun o srojoj nezahvalnosti*. GPN. 15. — **2**) otišli na račun (u Jadru), *zur Versammlung, Besprechung, colloquium* Rj. *skup, zbor, dogovor*.

račūnanje, *n.* *vidi* računjenje. Rj.

račūnar, **račūnāra**, *m.* *computer, raeionator*. Stulli. *koji računa, vodi račune*. *vidi* računđizja.

račūnati, **nām**, *vidi* računiti. Rj. *v. impf.* *vidi* i hesapiti **1**. *v. pf. slož.* *pro-raćunati, s-; isp.* *kod raćuniti*. *v. impf. slož.* *s-raćunavati*. — *Kađ bi rodbina i razdijeljena bila ali bi još živjela na jednom ognjštu, i onda je zakonik računa u jednu porodicu ili kuću*. DM. 67. *Znamo da su Dubrovčani u trgovini računali na dubrovačke perpere*. 253.

račūndžizja, *m.* *der Rechner, raeionator*. Rj. računđizja, *koji računa, vodi račune*. *vidi* računar. — *za nast.* -džija *isp.* djeladžija.

raćūniti, **raćūnim**, *v. impf.* Rj. *vidi* računati. *v. pf. slož.* *pro-raćuniti, raz-, u-*. — **1**) *reehnen, computo*. Rj. — *Često ljudi po tom račune godine kađ je koji gaće obukao*. Rj. 83b. *I mlogi varošani račune u grah i u kukuruz*. Danica 2, 120. *sa se, pass.*: *Jer se u nju (u glavnicu) gješto računati i desetak*. Danica 2, 79. — **2**) *sa se, recipiō*. *v. r. impf.* *sich berechnen, rationes computare mutuo*. Rj. — *Dogje gospodar tih sluga, i stade se računiti s njima*. Mat. 25, 19.

raćūnskī, *adj.* *što pripada računu, računima*. — *Osnivač toga društva uzeo brojeve i računске znake*. Zlos. 149.

raćūnsvo, *n.* *arithmetica*. Stulli. *nauka o računanju*.

raćūnjēnje, *n.* *das Rechnen, Berechnen, computatio*. Rj. *verb.* *od 1) računiti, 2) računiti se*. — **1**) *rađnja kojom tko računa*. — **2**) *rađnja kojom se tko računa s kim*.

raćvast, *adj.* *gabelförmig, bifurcus*: *Raćvast kolac* (*raćvasto drvo*) *ne ide* (ne može da ide) *u zemlju* (čje je nesloga, onje posao ne može u napredak da ide. Postl. 270). Rj. *u čegu su raćve, što je nalik na raćve*. *vidi* raklja-t, rašljast, rasohat, rasovast. — *Vršika, 1) na lozi kao končići koji su najviše na kraju raćvasti*. Rj. 78a. *Lomilica, ona raćvasta kost u kokuši pod gušom koja se lomi za oplkladu*. Rj. 333a.

raćve, **raćāvā**, *f. pl. die Zaeken, furcae, cf. rasohē*, *rašlje*. Rj. *vidi* i raklje. *dem.* raćvice. — *značenje korijena kod rakać*.

raćvice, *f. pl. dem.* *od raćve*. Rj. *vidi* rakljice.

raćenje, *n. verb. od ratiti, radnja kojom tko ratiti, vidi ratovanje.*

1. rad, m. (loc. radu) die Arbeit, labor. Rj. *vidi* rabota 1. radnja, ragja, posao 2. — Napijaju različno... Kad je *na kukrom radu*: »Za sretnu rada: koji rad *radili*, radom se (h)valili, kao sretna i čestita braća. Rj. 400b. Radnik, čovjek koji radi *poljski rad*. Rj. 625b. Ja ugnjivat' a neko uživat', t. j. ja da radim i da se mućim, a drugi rad moj da uživa. Rj. 767b. Zagrečivahu im život teškim poslovima i svakim radom u polju. Mojs. II. 1, 14. Dozvali sušu na zemlju i na stoku i na svaki rad ručni. Ag. 1, 11. K ovome što napominje od dojakošnjega rada o oraj stvari dodaje jošte i svoja djela. Rad 2. 195.

2. rad, adj. genu, lubens. Rj. *adj. comp.* radij, koje *vidi. isp.* kail, kaio, Proj.³ — **1)** sa objektom — **a)** u akus.: »Pa će vam pristi ljudi vikom dosagjivati.« »Ništa za to: ja sam to rad, nisam nikad čuo; a i moja žena još više je rada.« Npr. 64. Pisali ste mi, da vam pošljem i pjesme, no ne znam, ili ste radi Spske pjesme ili prevod. Straž. 1887, 206. — **b)** s infinit.: Ja sam rad to učiniti, *ieh thue es genu, facio lubens*; rad sam otići kući; ona je rada za njega poći. Rj. Sad su oni radi znati i vidjeti šta će on raditi sa sjekirom. Rj. 429a. Ako nije rad proći kao i onaj. Npr. 3. Braća reku da bi oni radi svoju sestru potražiti. 7. Rad bih u tebe služiti. 23. Radi bismo dobre kazat' glase. Npj. 4, 205. Svaka majka rada rijet' sina. 4, 232. Ako ste vi, gospodo, radi s poštenim ljudma šalu *procoditi*, tražite koga drugoga. Danica 4, 35. Da istu od sultana ono, šta su radi imati. 5, 29. Radi bismo te ustaviti da ti zgotovimo jare. Sud. 13, 15. Rad sam ti u kratko reći. DP. 319. — **c)** u rečenici vezanoj riječju da: Kašto i čovjek sam svoje ime promijeni kad je rad da ostane nepoznat. Rj. 570b. Kaži da nisi ništa, ako si rad da ga se kurtališeš. Npr. 37. Bako, znaš li šta je? Ja znam da si i ti rada da se oprosti te napasti. 44. Vuk nu put presjekao! (Kad se ko pomene, za koga ne bi radi onje da dogje). Posl. 40. Jesi t' rada, da ti koji dogje? Npj. 1, 218. Bi ti rada, da ti koji dogje? Here. 118. Braća tvoja stoje na polju, radi su da govore s tobom. Mat. 12, 47. — **d)** u dativu: Onaj mi je brat koji mi je dobru rad. Posl. 238. I bogata baba pokloni je radu. DPosl. 28. Nagla djevojca hudu mužnu rada. 68. Tu knezovi nisu radi kaziti. Npj. 4, 131. On, ako je rad pravome miru, neka gleda... Danica 3, 210. Sad da si mi pozdravo zdrav, kakono bih i sam sebe rad! Kov. 70 (sebe dat.). Ako ste radi životu, ovo učinite. Mojs. I. 42, 18. Koji su mi zlu radi, govore o pogibli. Ps. 38, 12. — **2)** bez objekta: Kad to čula alajbegovica, gijpila je rada i vesela, ustala je rano do zorice. Npj. 1, 211. *isp. rado adv.*: Ona onako u sirotinji pogje rado i veselo. Npr. 55.

Rāda, — 1) *f.* ime žensko. Rj. *hyp. od* Radosava. — **2)** *m.* (isl.) *vidi* Rado. Rj. *hyp. od* Radosav. — *voc.* Rādo.

Rādāk, m. ime muško. Rj. *hyp. od* Radosav. *takva hyp. kod* Dujak.

Rādau, m. ime muško. Rj. *hyp. od* Radosav. *takva hyp. kod* Cvijan.

Rādana, f. ime žensko. Rj. *vidi* Rada 1.

Rādas, m. ime muško. Rj. — *osn. u* Rado. *Osn.* 355. *imena s takvim nast. kod* Rabas.

Rāde, m. (*voc.* Rāde) *hyp. od* Radoica. Rj. *gen.* Rāda. *Rade* (Radosav). *Osn.* 51. *takva hyp. kod* Ale. — Kuenu Rade halkom na vratima... »Baš ka' da je ruka... od Sokola Rada. Npj. 3, 365. Uđri Rade, Bogom pobratime!« No da vidiš Rada Taušana! 4, 405.

Rāden, m. ime muško. Rj. — *osn. u* Rado. *Osn.* 114. *takva hyp. kod* Ljuben.

Rādēnko, m. ime muško. Rj. — *Raden-ko*, *osn. u* Raden. *Osn.* 294. *isp.* Ljubenko, Milenko.

Rādeta, m. ime muško. Rj. — *osn. u* Rado. *Osn.* 254. *takva hyp. kod* Bajčeta.

rādi, (mit gen.) wegen, ob-, um Willen, propter. Rj. *Daničić oraj prijedlog izvodi od kor. od kojega je* rad, rād (*adj.*), radovati se: rādi (prijedlog s gen.). Prijedlog se govori i okružen rad, a tada mu u nekim prilikama otpada i d: rāsta. Korijeni 20. *uzimu predu se i prijedloge po i za, kojima je značenje često jednako s njegovim*: poradi (i porad), zaradi (i zarad). Prijedlog radi dolazi pred riječ, iza nje, i između dva supst. ili između *adj. i supst. vidi i* cijec, cječ. *isp. s, sa* 3; *zbog.* — S ovim prijedlogom riječ u drugom padežu pokazuje, da se što radi *mareći za* ono što sama znači, gledajući da mu se ugodi, ili gledajući da se ono dobije ili samo da bude; po tome ovako kazuje i uzrok: Boga radi, um Gottes Willen: Senjani se u lov podignuli sreće radi na Božić u jutru. Rj. Venta radi, der Vorwand, praetextus. Rj. 57b. Otišao mu kastle za to (ne uzred ili čega drugoga radi). Rj. 265b. Parbu tjera rad orlove sjene. DPost. 93. Hoću svoju glavu izgubiti radi krsta i Bogorodice. Npj. 2, 610. Ono malo džebane, što je svaki Srlbin imao kod kuće, koje lova radi, koje radi obrane od rgjavih ljudi. Danica 3, 174. Priprava za istoriju svega svijeta radi djee. Priprava (natpis). Svi će mrziti na vas imena mojega radi. Mat. 10, 22. Irod uhvati Jovana, sveza ga i baci u tamiicu Irodijade radi žene Filipa brata svojega. 14, 3. Ima uškopljenika koji su sami sebe uškopili carstva radi nebeskoga. 19, 12. Koja (krv) će se proliti za mnoge radi otpuštenja grijeha. 26, 28. Sad biste pomilovani njihovoga radi supročena. Rim. 11, 30. Molim vas dakle, braćo, milosti Božije radi. 12, 1. Pij po malo vina, želuea radi svojega i čestijeh svojijeh bolosti. Tim. 1, 5, 23. Toga radi valja nam većma paziti na riječi. Jevr. 2, 1. Oprosticu cijelom mjestu njih radi... ne ću ih pogubiti radi onijeh deset. Mojs. 1, 18, 26, 32. Umnožicu sjeme tvoje Avrama radi slugu svojega. 26, 24. Gdje bijaše pečina; i Saul ugje u nju rad sebe. Sam. 1, 24, 4. Radi prorokâ puea sree u meni... Gospoda radi i njegovijeh radi svetijeh riječi. Jer. 23, 9. Ja ću paziti na njih zlu radi, ne dobra radi. 44, 27. Ne će vas radi učiniti, nego radi svetoga imenu svojega. Jezek. 36, 22. Dogje carica radi toga što se dogodi caru. Dan. 5, 10. Nije mudoga čega radi ni to crkva uredila. DP. 74. — *isp.* Sint. 292.

Rādič, m. ime muško. Rj. — Rādič Petrović rodio se u Levču. Danica 4, 11. *osn. u* Rado. *Osn.* 353. *imena s takvim nast.* Devič, Kulič; *riječi kod* branič.

Rādič, m. prezime po Rādi, ocu ili materi: Gašpar Rādič. Soyj. 116.

rādij, jā, jē, compar. od rad (mjesto rādiji): Rādij bih te ubiti no se posvetiti (Posl. 268). Ja bih rādij da si ti slijepa no e si mi tako prelijepa. Rj. *vidi* volij. — Rādija sam bez jednoga sina no bez moje ruke u ramenu. Rj. 422b. Upita ih (gjevojke), bi li se udale i za koga bi koja napradija. Npr. 229. Leviti bijahu rādiji osveštati se nego sveštenici. Dnev. II. 29, 31.

rādije, adv. comp. prema adv. posit. rādo. — U stara su vremena hajduci napradije dočekivali Turke kad nose novce od daciije. Rj. 799b. Da bi on to rādije i lakše učinio, primim ga k sebi u kvartir. Opit VI. Primite znanje rādije nego najbolje zlato. Prič. S. 10.

rādilica, f. čela, die Arbeitsbiene, apis mellificans. Rj. *pčela koja radi.*

radin, m. — **1)** ein arbeitsamer Mensch, homo laboriosus. Rj. *čorjek radljiv. vidi* radisa, ustalae. — **b)** koji radi uopće: Poslenik, der Arbeiter, operarijus, cf. radin. Rj. 519a. Kolagjer! (Kao što se u Baru reče radinu: sirova ti! tako se na lijevom brijezu Drine u Semberiji reče: kolagjer! Ali sam za-

boravio šta se na to odgovori. Postl. 144. *Radin* je dostojan svoje plate. Tim. 1. 5, 18 (*operarius, der Arbeiter*). *vidi* i radiša, šta radiš? radnik, radotnik 1. — 2) koji si radin? t. j. kako si? *wie gehts dir? quid agis?* Rj.

Rādīn, m. ime muško. Rj. — osn. u *Rado*. Osn. 148. *takva hyp. kod Bojin*.

Rādīnko (Radinko), m. ime muško. Rj. — osn. u *Radin*. Osn. 294. *isp.* Ljubinko, Milinko.

rādionica, f. sobu ili zgradu gdje se radi; *Arbeitszimmer, Arbeitshaus*. — Gospodin je u svojoj sobi *radiionici*. Megj. 110. *za nast. isp.* djeļionica.

Rādīsav, m. ime muško. Rj. Radi-s(l)av. *vidi* Radoslav (i bez d Raosav), i *hyp. onđje*.

Rādīsava, f. ime žensko: Rada od *Radisava*. Osn. 126. Radi-s(l)ava. *vidi* Radosava. *hyp.* Rada, Radana, Radna, Raduka, Radula, Rajka, Rajna, Raša. — imenu žensku tako slož. *vidi* kod Dikosava.

rādīš, m. — 1) *österreich. Dradibaberl, d. i. dreh dich Bärbehen*, Rj. *igru dječinja što vrteći se zuji. vidu* zujaca, rjalica, zuk, zvrčak, zvrčica. — 2) (u Baranji) od lješnika gjerdan. Rj. *vidi* grotulja.

Rādīša, m. ime muško. Rj. — osn. u *Rado*. Osn. 363. *takva hyp. kod Dabiša*.

rādīša, m. čovjek, koji dobro radi (cf. radin): *Radiš* Bog pomaže (onome koji radi. Postl. 269). U *radiše* svašta biše, u štediše jošte više (*isp.* Postl. 334). Rj. i *uopće* čovjek koji radi. *isp. syn. kod radin*. — riječi s takvim *nast. kod* hvališa.

rādīti, rādīm, v. *impf.* Rj. v. *pf.* slož. iz-rāditi, na-, ob-, od-, po-, pre-, pri-, pro-, u-, uz-, za-; v. *impf. slož.* iz-ragjivati, ob-, od-, pri-, za-. — 1) *arbeiten, laboro*. Rj. *Grchovati*, 1) rāditi u praznik. Rj. 100b. *Gjuskati*, rāditi što sa svom snagom, n. p. kopati, sjeći. Rj. 151b. *Patrgati*, kao rāditi. Rj. 491a. *Pešnjati*, rgjavo što rāditi, osobito šiti. Rj. 498b. *Postovati*, cf. rāditi. Rj. 549a. *Rabiti*, rāditi od robije. Rj. 624a. *Rabotati*, arbeiten, opus facio. Rj. 624b. *Siriti*, 2) Rj. 681b (polako i lijeno rāditi). *Truditi*, rāditi. Rj. 752a. *Tutoljiti*, rāditi što kao krijuci. Rj. 757a. *Sušoljiti*, koješta rāditi, cf. *šerljati*. Rj. 834b. *Šendete hendete*, kaže se kad ko što polako rāditi. Rj. 836a. *Sušukti oko šta*, t. j. kojekake sitnice rāditi. Rj. 850b. *vidi* i *djelati, djelovati*. — a) *objekat ne izriče se akusativom*: Paradžija, majstor koji drugim mogućijim majstorima na par rāditi. Rj. 489a. Radiša, čovjek, koji dobro radi. Rj. 625b. Što bih ja i za ovoga lenivca radio? Bolje da se odelim, pa da za sebe radim, a njemu što drago! Npr. 71. Najmio se zao u gorega, žlje ga hrani, a gore nu rāditi. Postl. 187. *Rudi* kao mrav. 268. *Radi* kao ni sebi, ni svome. (Kad ko kakav posao rgjavo rāditi). 268. *Radi* u svojoj glavi. (Kaže se u šali njesto: sam za sebe; ali se upravo razumije da radi sebi o glavi). 268. Koji našem zboru za čast rade. Npj. 1, 80. Momčad, koja rade u polju. Danica 2, 101. Da Milan protiv njega (Kara-Gjorgjija) radi i misli. Miloš 20. Koji tako uzradi, onaj će i po želji mojoj pisati narodnijem jezikom. Pis. 91. Turci stanu Srbe koriti što tako na rjeri rade. Sovj. 28. Onaj što primi pet talanta otide te radi s njima, i dobi još pet talanta. Mat. 25, 16 (*handede damit*). Stidjeće se koji rade od tankoga lana, i koji tkaju tanko bijelo platno. Is. 49, 9. Vi, gore Izraeljeve, bićete rajjene i zasijevane. Jezek. 36, 9. *sa se, pass.*: Vukašin prvi dade ugled kako se samo za sebe rāditi. DM. 101. — b) *objekat u akus.* — 2) Bangjen čovjek radi svoje domaće poslove. Rj. 11b. Ne lezi vraže (kad se pripovijeda da je ko što zlo jedno za drugim radio). Rj. *Gjuturicari, vino-grade gjuturice rade*. Rj. 152a. Krajevaš, koji radi što u krajevnu. Rj. 298a. Radnik, koji radi poljski rad. Rj. 625b. Kako je uragjena (bašća), a radi je samo jedan čovek! Npr. 205. Stogod on uzradi, ono radi i ti. 257. Jedno radi a drugo odraguje. Postl.

113. Da je vjera Popoviću Vuku, koji jede po Turčiji radi. Npj. 4, 446. Bošnjaci rade zemlju . . . trguju i rade različne zanate. Danica 2, 86. Pored tngjijeh jezika, kojimu poslove službene rade, zaboravili su Srpski i misliti. Kov. 14. Kaku radnju rādite? Mojs. 1, 46, 33. Za to se veoma poštovaše trgovina, koju rādite ne samo gragjani nego i plemići. DM. 238. *sa se, pass.*: Dokle se rječnik još radi. Oglad III. — β) *rāditi što od koga*: Kad to čuje ne zna šta će od sebe da radi: sve čupa kosu s glave od muke i žalosti. Npr. 18. Što ruggaše od juđnijeh Srba, kakve njima muke udaraše. Npj. 4, 51. A vi šta rādite od njihova roblja! Miloš 103. Šta to rāditi od mene? Mojs. IV, 23, 11. *sa se, pass.*: Eto jako što se od nas radi! Npj. 4, 270. — γ) *rāditi šta s kim ili sa čim*: Šad su oni radi znati i vidjeti šta će on rāditi sa sjeķinom, kako će je izvaditi iz klade. Rj. 429a. Te će mu on pokazati kuću, gje dabije sjede, pa on poslije neka radi s njima, kako mu drago. Danica 3, 211. Ne znamo šta radi su Sluvenskom gramatikom. Straž. 1886, 1225. Šta ćemo rāditi s Mušćkim? 1449. Gledajući sve šta radi s narodom, reče: šta to rāditi s narodom? Mojs. II, 18, 14. Smiluj se na me, kao što rāditi s onima koji ljube ime tvoje. Ps. 119, 132. *sa se, pass.*: Videći da se u ovakovijem smetenijem i zamršenijem poslovima sa Srbijom i u Srbiji ne može ništa rāditi, stane gledati kako bi . . . Sovj. 36. — 2 a) *trachten (über auch ohne zu wollen*: rāditi da budeš bijed, du handelst so, dass du Schläge bekommst), ago: radi da mi sjutra dogješ. On sve radi da koga prevvari. Gjegogj sjedne, svugje pije vino, a sve radi kavgu da ogradi. Rj. kao gledati, nastojati, misliti: Pazite se, da vas ne pogubi, vi rādite njega pogubiti. Npj. 4, 551. Nemoj s'. Rade, tamo zabavljati, radi mi se brzo povratiti. HNpj. 4, 204. Radi prvi kulu ugnjati, u njoj moreš dobro zadobiti. 4, 292. Kara-Gjorgjije koji je željeo i radio da u svakoj knežini vojvodstvo ostane u jednoj porodici. Sovj. 49. Ko nas je potr'o i radio da nas istrijebi. Sam. II, 21, 5. — b) *rāditi o čemu*: Gule brade, a o jadu rade. Rj. 107a. Kulu gradi, o veselju radi. Rj. 388b. Druge dvije sestre . . . počnu joj o glavi rāditi i domišljati se kako će je obestrviti. Npr. 112. Čuvaj kuću i radi o koristi. 117. Gjever snasi o sramoti radi. Npj. 2, 2. Ma izbiraj konja i junaka, koj' o konju i o sabljji radi. 4, 467. Glavari ti o nevjeri rade. 4, 484. Grijeħ kažeš, a o grjehu rāditi, ti ćeš mene, Jovo! ostaviti. Here. 2. Srbiji ostajaje samo da radi o sirovoj robi. DM. 258. *sa se, pass.*: Stane se o miru rāditi. Miloš 123. Kako se . . . misli i radi o jeziku našem. Pis. 27. Kad se radi o cijelom plemenu. DM. 68. — γ) *rāditi oko čega*: Rvati, oko šta rāditi. Rj. 616a. Ovaj (šegrt) stane tobože rāditi što oko zanata. Rj. 835b. Smederevsko bi bijelo vino, kad bi ljudi umjeli oko njega rāditi, bolje bilo od sviju Madžarskih vina. Danica 2, 28. Trebalo je tražiti i nabavljati džebanu . . . Živković odmah stane oko toga rāditi. Danica 3, 174. Poslenicima koji rade oko doma Gospodnjega da se opravi. Car. II, 22, 5. Vlasi (su) osobito rāditi oko stoke. DM. 334. *sa se, pass.*: Uz moralne se kazni gledao u krivicu čovjek, te se njimu rādilo upravo oko sarjesti njegore. DM. 316. — 3) što rāditi? *was machst du? wie gehts dir? quid agis?* Rj. kao: kako je? — Opazi navrh dvora zeca gde stoji. Onda zapita dvorane šta onaj zec navrh dvora radi. Npr. 31. Onda se dignu svi zajedno . . . Hodajući tako sretnu ježa, i on ih zapita, šta rade u društvu toliki. 246. Još nije otišao; ne znam koga cruga radi. Straž. 1886, 1475.

Rādivoje, m. ime muško. Rj. Radi-voje. imena s takim *nast. kod* Ljubivoje. — Svakom' daju smali uaramu, i još onom deli Rādivoju. Here. 157.

rādļljiv, ulj. (u Risnu) *arbeitsam, fleissig, labo-*

riusus, *cf.* *rabotan*: Ako sam gadjliva, a ono sam *radljiva* (Posl. 7). *Radljivoj* gjevojeji u brzo svatovi (Posl. 269). *Rj. koji rado radi*. — *Ruka radljiva* gospodariće, a lijena će davati danak. Prič. 12, 24. Ako želiš ući u život *radljivi*. DP. 97.

radljivost, *radljivosti*, *f. osobina onoga koji je radljiv*; *die Arbeitsamkeit, Thätigkeit, industria, assiduitas*, *opera*: Znak je uzlaženja u *radljivosti* i penjanja u razumu... Ljaja pokazuju *radljivost*. DP. 97.

Rådman, *m.* ime muško. *Rj. Rad-man*. — *-man* (dolazi u složenim imenima vlastitim; korijen će biti »man«, od kojega je *мѣнѣти*, pomen; *isp. Асирманча*): *Vuz-man*, *Vuk-man*, *Vuko-man*, *Rud-man*, *Turo-man*. Osn. 16.

Rådmił, *m.* ime muško. *Rj. Rad-mil*.

Rådmiř, *m.* ime muško. *Rj. Rad-mir. tako slož. imenu Rusmir, Vukmir. isp. Vukomir, i ostalu kod Dragomir*.

Rådna, *f.* ime žensko. *Rj. — Udrila je Rådna o guzicu dlanma*. DPosl. 145. osn. u *Rada*. Osn. 189. *taka hyp. kod Bekna*.

rådni, *adj. n. p. dan, Arbeits-, Werk-, profestus, cf. posleni*. *Rj. što pripada radu. vidi i radotni, težatni*. — *Kmetovi se žuralu kućama, jer doba bijaše radno*. Zim. 195. U kneza Jovana bilo je dosta *radnih ruka*. Mil. 218.

rådniea, *f. koju radi; die Arbeiterin. vidi poslenica, radotnica*. — *Nama, novijim radnicama, zamera se što ne umemo ni da udarimo brdilima*. Zlos. 326.

rådniĳ, *m.* (u Srbiji) čovjek koji radi poljski rad, *der Feldbauer, agricultu, cf. ležak*. *Rj. kaže se i uopće za čovjeka, koji radi. vidi djetelatj, djelavac, poslenik, poslovač, radotnik, radin, isp. sararoi*.

rådnja, *f. die Arbeit, opera, cf. rágja*: Bolja je štednja nego i *dobra radnja* (Posl. 22). *Rj. vidi i rad, rabota, posao 2. — Radnja je za čoeka, a štednja za ženu*. Posl. 269. Kad vas Faraon dozove, reći će vam: *kuku radnju radite?* Mojs. I, 46, 34 (*Was ist euer Gewerbe? Quod est opus vestrum?*). Ko će naći vrsnu ženu? Vidi kako joj je *dobra radnja*. Prič. 31, 18. *Koje si radnje?* i odakle ideš? Jona I, 8. U *radnji srojaz za unutrašnju upravu* Dušan je prvi pokazao državnu misao potpunu. DM. 48. I *na radnju oko stoke* pazilo se u zakoniku. 59. O kaznima — svršetku *sudne radnje*. 310. Ima jedna *svetu radnju koja se u nekoliko godina jedan put radi*. DP. 352. Što je u njojzi (u knjizi) *posve ozbiljna, temeljita mučnu radnju*. Rad 15, 178. *riječi s tukrim nast. kod čeznja*.

Rádo, *m.* (*roc. Rádo*) *hyp. od Radoica. Rj. gen. Ráda, adj. Rádov*: Kad pogleda *Rádovič* vojvoda. Npj. 4, 403. *vidi Rada 2, Rade. — Rádo* (Radosav). Osn. 49.

rádo, *Rj. adv. prema adj. rád. — 1) gern, libenter: rado idu na vojsku. Rj. — I dušo tu li si!* (t. j. *rado i dragovoljno što učiniti*). *Rj. 146b. Devojkju zaprosi, a ona onako u sirotinji pogje rado i veselo*. Npr. 55. *Plućio bi ti i krvi ispod grla. (Tako je dobar i podšan, ili, tako ina koga rado)*. Posl. 337. U tom stiže Bošnjanine Mujo, odmah mu je *rado istrčala*, pod njime je vranca uhvatila. Npj. 4, 543. *Jakov uzeveri rado* te novce... Danica 5, 38. *Čovjek to rado primi*. 5, 94. *On pristane na to rado*. Opit VI. *Tako smo vas rado imali* da smo gotovi bili... Sol. I, 2, 8. *Da zgotovim oca tvojemu jelo... kako rado jede*. Mojs. I, 27, 9. *Veoma ih rado čitaše*. Prip. bibl. 113. — 2) (u gornjoj Slavoniji) *wahrscheinlich, hand dubio*: on će *rado* sad tamo biti. *Rj. kao: po svoj prilici*.

Rádoba, *m.* ime muško. *Rj. — osn. u adj. rád*. Osn. 259.

Rádobud, *m.* ime muško. *Rj. Rado-bud. — Buditi; budan; Rádobud (akc.?), Budisav, Budimir. Korijeni 150.*

Rádóica, *m.* ime muško. *Rj. dem. od Radoje. vidi Radojica*.

Rádoina, *f.* selo sa zidinama u Starome Vlahu na lijevoj strani Uvca. *cf. Radoinja. Rj. — Iznegju o i ž ispalo je h. Korijeni 20.*

Rádoinja, *f.* (u pjesmi) *vidi Radoina*: Ravnu Banju iza *Radoinje*. *Rj. za nast. isp. babine i babinje*.

Rádoje, *m.* ime muško. *Rj. hyp. od Radosav, adj. Savič Radojevič. Npj. 5, 531. — tako hyp. kod Blagoje*.

Rádójeica, *m.* *vidi Radoica. — Jača su dvojica nego sam Radojica*. Posl. 111.

Rádóječin, *adj. što pripada Radojici*: *Radojčin konj s' izmače*. *Rj. 225b*.

Rádójka, *f.* ime žensko. *Rj. vidi tako imenu kod Milojka*.

Rádójko, *m.* ime muško. *Rj. tako imenu Milojko, Vidojko. — Niti hvalim Rádójka, ni je dobra djevojka*. DPosl. 84.

Rádómir, *m.* ime muško. *Rj. Rado-mir. vidi Radmir. — imenu tako slož. kod Dragomir*.

Rádouja, *m.* ime muško. *Rj. od osn. Rádo. isp. Osn. 195. — riječi s takim nast. kod bakonja*.

rádosau, *rádosna, adj. vidi radostan*. *Rj. radosan je prema drugim padežima bez t: radostan, radosna, itd.*

Rádosav, *m.* ime muško. *Rj. Rado-s(l)av. imenu tako slož. kod Bogosav. vidi Radoslav, Radisav, Raosav, hyp. Racko, Račeta, Rada, Radak, Radan, Radas, Rade, Raden, Radenuk, Radeta, Radič, (i bez d.) Raič, Radin, Radinko, Radiša, Radivoje, Rado, Radoje, Radojica, Radojko, Radonja, Radoš, Radota, Radukan, Radul, Radulin, Radun, Radusin, Rađj, Rađjen, Rađjenko, Raja, Rajak, Račeta, Rajica, Rajin, Rajko, Rajo, Raka, Rako, Ralen, Raleta, Raša, Rašo, Raško, Ratko. — Što Pavliću utječaše, Radosavu ne mogaše*. DPosl. 123.

Rádosava, *f.* ime žensko. *Rado-s(š)avu*: *Rajka* (osnova nije u običaju, a postala je od *Radosavu*). Osn. 296. *vidi Radisava, i hyp. ondje. tako slož. imena kod Dikosava*.

Rádosavljev, *adj. što pripada Radosavu, (ili) Radoslavu. — Radoslav bi izagnan... Iz Radosavljeva pisma vidi se da je pobjegao u Dubrovnik*. DM. 25. **Rádoslav**, *m. vidi Radosav, i hyp. ondje. — Radoslav* bi izagnan. DM. 25.

rádóst, *rádosti, f. (loc. rádósti) die Freude, gaudium, laetitia. Rj. — Ona puna radosti odgovorila. Rj. 72a. Od radosti se zaplače i tako u radosti dogju kući*. Npr. 207. *Otac kad je vidi, Buže! te radosti i toga veselja, što je činio!* 226. *Ko bi sad mogao iskuzati radost, koja ih obuze*. 254. *Oj radosti, velika dragosti!* Npj. 2, 618. »Ma to tebe, *zaludnja radosti!* te sam dare za te sigurala. 3, 526. *Ali mi se odmah okrene radost nu žalost*. Danica 4, 40. *Oni s velikom radošću udare na Turke*. Sovj. 27. *Kad vidješe zviježdu gdje je stala, obradonraš se veoma velikom radosti*. Mat. 2, 10. *Nemam reće radosti* od ove da čujem moja djeca u istini da hode. Jov. III. 4. *Radost je pravelniku činiti što je pravo*. Prič. 21, 15. *Govore: neka se pokaže slava Gospodnja. I pokazaće se nu vašu radost*. Is. 66, 5. *Imaću radost* da ti ga pošljem. Pom. 110.

rádostan, *rádosna, adj. freudig, luctus. Rj. vidi radosan. — Starici objavi radosni glas*. Npr. 251. *Narod ne mogaše razaznati rijeke radosne od vike plačne*. Jezdr. 3, 13. *Da ugjemo u nebesku radosnu erku*. DP. 319. *adv.: Pa se bješe vojska opremila, i radosno boju užigrala*. Npj. 4, 112.

rádoš, *m.* (u vojv.) *die Aufgube, res gratis addita rei bene venditae, cf. priložak. Rj. Muž, ráadáš. — Neka mu bude kao radoš nu oro, što smo kazali*. Nov. Srb. 1817, 542.

Rádoš, *Rádóša, m.* ime muško. *Rj. — osn. u Rado*. Osn. 360. *imenu s takim nast. kod Bjeloš*.

Rádota, *m.* ime muško. *Rj. — osn. u Rado*. Osn. 218. *imenu s takim nast. kod Krkota*.

Rādovac, Rādōvca, *m.* ime muško. Rj. — od osn. koja je u *rād*; *isp.* trgovac. Osn. 339.

Rādōvān, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* Radovanac. — osn. u *radovati* *sc.* *isp.* Osn. 141. imena s *takim* *nast.* kod Cvijan.

Radōvānac, Radōvānea, *m. hyp.* od Radovan. Rj. — Kome red konja pasti? Mome bracu Radōvancu. Rj. 500b. *taka hyp.* Jovānac, Maksīmac, Simeīnac, i t. d.

rādōvānje, *n.* Rj. *verb.* od 1) radovati, 2) radovati *se.* — 1) *radnja* *kojom* *tko* *raduje* (uživu) *što* (vidi uživanje. Rj.). — 2) *radnja* *kojom* *se* *tko* *raduje* (das Freuen, gaudium. Rj.).

Radōvāšnica, *f.* namastir pod Cerom. Rj.

Radōvāšničānīn, *m.* (*pl.* Radōvāšničāni) kalugjer iz Radovašnice. Rj.

Radōvāšnički, *adj.* von Radovašnica. Rj. *što* *pripada* *Radovašnici.*

1. **rādovati**, rādūjēm, *v. impf.* Rj. — 1) (u Boei) *geniessen*, *frui*, *cf.* uživati: imam svega dosta, a Bog zna koliko čna *radovat'*. Rj. — Jamiše ga (Duku) i uvališe ga, neka *bi* ga more *radovalo*, kad ga zemlja da usprimi ne će. Ali Duku baš ni more ne će. HNpj. 1, 121. Ako si se podn'jela prstencima zlaćenijem, da *bi* tvoje *prstenke* druge tvoje *radovale*. 2, 87. — 2) *su* *se*, *refleks.* *v. r. impf.* *sich freuen*, *gaudeo*, *luctor*. Rj. *vidi* *radjati* *se*. *v. pf. slož.* *đbra-dovati* (*i* *se*), *razradovati* *se*, *zaradovati* *se.* — *a*) *radovati* *se* *uopće*: Dao vam *se* Bog *radovati* i veseliti. Rj. 400a. Ja *se* čutke smijem (t. j. *radujem* *se* u *sebi*). Rj. 763a. Ja *se* osobito *radujem* *što* *ste* *se* *vi* tako *rasijevali*. Straž. 1886, 769. *Raduje* *se* i veselite *se*, jer je velika plata vaša na nebesima. Mat. 5, 12. — *b*) *radovati* *se* *komu* *ili* *čemu*: Južnu božicu i prijateljskom kolaču *ne* valja *se* *radovati*. Posl. 115. *Raduje* *se* kao ozebao *suncu*. 269. *Hi* *si* *se* *na* *me* *rad-dila*, *što* *se* *majka* *čedu* *radovala*? Npj. 1, 607. Nek *se* *postide* *koji* *se* *raduju* *zlu* *mojemu*. Ps. 35, 26. — *c*) *radovati* *se* *čim*: Imenom *se* *trojim* *raduju* *vas* *dan*, i pravdom *tvojom* *uzvišuju* *se*. Ps. 89, 16. — *d*) *radovati* *se* *nad* *kim*: Po tome ču poznati da sam ti mio, ako *se* *ne* *uzraduje* *neprijatelj* *moj* *nada* *mnom*. Ps. 41, 11. — *e*) *radovati* *se* *o* *kom* *ili* *o* *čemu*: Jer ćeš *se* *tada* *radovati* *o* *Gospodu*, i podignućeš k Bogu lice svoje. Jov. 22, 26. Zar *se* *ne* *ćeš* *povratiti* *i* oživit nas, da *bi* *se* *narod* *tvoj* *radovao* *o* *tebi*? Ps. 85, 6. Njever i jug ti si stvorio (Boželi), Tavor i Ermon o *čemu* *se* *imenu* *raduje*. 89, 12. — *f*) *radovati* *se* *koga* *radi* *ili* *čega* *radi*: Kaku hvalu možemo dati Bogu za vas, za svaku *radost*, *kojom* *se* *radujemo* *vas* *radi* *pred* *Bogom* *svojijem*? Sol. 1, 3, 9. *Nek* *se* *raduju* *kćeri* *Judejske* *sudova* *radi* *trajijeh*. Ps. 48, 11. — *g*) *radovati* *se* *s* *koga* *ili* *sa* *čega*: Dozvao sam junake svoje, koji *se* *raduju* *s* *reličine* *moje*. Is. 43, 3. I ti *nevjesto*, *umnožila* *se* *kao* *Rahilja* *radujući* *se* *sa* *svojega* *muža*. DP. 225. *h*) *radovati* *se* *za* *koga* *ili* *za* *što*: Sav *narod* *radovaše* *se* *za* *seu* *njegovu* *slavnu* *djela*. Luk. 13, 17. *Radujem* *se* *za* *vas*. Rim. 16, 19. *Za* *Božicu* *se* *radujem* *vrlo*: Da Bog da, da *se* *duh* *sveti* *na* *njega* *vрати*. Straž. 1886, 771.

2. **rādovati**, rādūjēm, kao posvojiti, obladati, *n. p.* Tako *me* *zemlja* *ne* *radovala*? (Posl. 298) t. j. tako *me* *odmah* *ne* *ukopali*; tako *se* *kaže* *i*; tako *me* *zloba* *ne* *radovala*! tako *zavist* *ne* *radovala*! tako *mi* *sve* *šta* *ne* *radovala*! (ne ponijela. Posl. 301) *hinnehmen*, *auffern*. Rj. *po* *primjerima* *i* *po* *tumačenju*, *pa* *i* *po* *tome* *što* *u* *Rj.* *nema* *verb.* *subst.* *od* *radovati* *u* *ovom* *značenju* *rekao* *bih* *da* *je* *v. pf.* (*glagol* *svršen*). — Posred *sreća* *sebe* *udario*, *mrtav* *pade* *na* *krilo* *gjevoje*... Ajme *Jovo!* i *sreć* i *dušo!* *šta* *će* *crna* *zemlja* *radovati*? — Here. 5.

Rādōvce, *n.* polje u Piperima: Ilajde s njima na ravno *Radovce*. Rj.

radōvinka, *f.* (u Srijemu) Art Weinrebe, vitis genus:

erna, Zwetschentraube; bijela, Liebwainer. Rj. *vinova* *loza*.

radōznao, radōznala, *adj.* rado-znao, koji je *rad* *znati* *što*: *neugierig*, *wissbegierig*, *curiosus*. — Prazno-verice kojima *se* *radoznali* čovjek pomaže. Zlos. 122. *za* *obličje* *isp.* sebeznao.

radōzualost, radōznalosti, *f.* osobina onogu koji je *radoznao*; *die* *Neugierde*, *Wissbegierde*, *curiositas*. — Često *se* *tu* *vigjaju* *stranci* iz beloga sveta, koje *privlači* *radoznalost*. Zlos. 94.

Rāduka, *f.* ime žensko. Rj. — osn. u *Rada*. Osn. 278. *za* *nast.* *isp.* Miluka, unuka.

Radōkān, Radukāna, *m.* ime muško. Rj. — od osn. koja *se* *nahodi* *samo* *u* *ženskom* *Raduka*. Osn. 141. imena s *takim* *nast.* kod Cvijan.

Rādul, *m.* ime muško. Rj. — osn. u *Rado*. Osn. 126. *za* *nast.* *vidi* Dančul.

Rādula, *f.* ime žensko. Rj. *hyp.* od Radisava.

Rādulin, Radulina, *m.* ime muško. Rj. — osn. u *Radul*. Osn. 151. *za* *nast.* *isp.* Radusin.

Rādūn, *m.* ime muško. Rj. osn. u *Rado*. Osn. 173. imena s *takim* *nast.* kod Kreun.

Rādūsīn, Radušina, *m.* ime muško. Rj. — od osnove koja *sama* *nije* *u* *običaju* *a* *koja* *je* *postala* *nastavkom* *osn.* *od* *osnove* *koja* *je* *u* *Rado*. Osn. 151. *za* *nast.* *isp.* Radnlin.

Rādūša, *f.* Frauennamen, nomen feminine. Rj. * ime žensko. *biče* *augm.* od *Rada*. *lakva* *augm.* kod Angjuša.

rāf, *m.* (u Srijemu) i u Bosni po varošima) *die* *Haudleiste*, *cf.* *polica*. Rj. *vidi* *ray*. — Pošeta *miš* *po* *rafu* *pa* *obori* *sunđer* *te* *mi* *razbi* *glavu*. Posl. 257. Kada *jeknu*, *vas* *mi* *Budim* *zreknu*, *i* *po* *kuli* *rafi* *i* *dolafi*, *i* *po* *rafim'* *zafi* *i* *fieldžani*. Here. 133.

rāga, *f.* (u vojv.) *vidi* *kurada*. Rj. *rijavo* *kljusc.* *vidi* *i* *kljuverina*.

Rāgj, Rāgja, *m.*: Imena vlastita: Mljl, Rāgj. Nema ga u Vukovu rječniku, ali ima *Ragjev* i *Ragjevina*, koje *su* *postale* *od* *njega*. Osn. 66. *isp.* Ragjen. — Sve ovo dokazuje da je u Ragjevini negda bio nekakav starješina ili gospodar *Ragj*, po kome *se* *ona* *tako* *prozvala*. Rj. 626b. *Ragj* (ipokor. od *Radostar*. u *adj.* *poss.* *Ragjev*, kojemu *nom.* *propr.* *ne* *može* *biti* *drugo* *nego* *Ragj*). Rad 26, 62.

1. **rāgja**, *f.* *vidi* *radnja*. Rj. *i* *syn.* *ondje*. — *od* *korijena* *od* *koga* *je* *raditi*. *riječ* *s* *takim* *nast.* čagja, gragja, kragja, svagja, žiropagja.

2. **rāgja**, *f.* (u Dubr.) *morska* *riba*, *der* *Roche*, *raja* (*clarata* L. Rj.³) (*ital.* *razza*). Rj.

rāgjānje, *n.* Rj. *verb.* od 1. ragjati, II. ragjati *se.* — 1. 1) *radnja* *kojom* *ragja* *n. p.* žena (Gebären, partus. Rj.): Ali će *se* (žena) *spasti* *ragjanjem* *djece*. Tim. 1, 2, 15. — 2) *radnja* *kojom* *ragja* *n. p.* *drvo* *rod* (das Fruchtbringen, fertilitas. Rj.). — II. 1) *stanje* *koje* *biva*, *kad* *se* *n. p.* *dijete* *ragja*. — 2) *stanje* *koje* *biva*, *kad* *se* *sunce* *ragja*: Isto *ih* *sutra* *tebi* *na* *Udbinu*, *Mustajbeže*, *u* *ragjanje* *sunca*. HNpj. 4, 205.

ragjati, rāgjām, *v. impf.* Rj. *v. pf.* *prosti* *roditi*; *v. pf. slož.* *kod* *roditi*; *v. impf. slož.* *odragjati* *se*, *poragjati* *se*, *sragjati* *se*; *srogjavati* *se.* — I. 1) *gebären*, *parto*. Rj. *vidi* *povijati* 2. — Ja *sam* *našla* *za* *tebe* *gjevajku* *sjenovitu*, *koja* *će* *ti* *krilale* *junake* *ragjati*. Npr. 215. Sve *kupus* *i* *dijete*. (Kad *koja* *žena* *svake* *godine* *ragja*). Posl. 280. A *da* *bi* *me* *ne* *rodila* *majka*, *već* *kobila*, *koja* *konje* *ragja*! Npj. 3, 486. — 2) *Frucht bringen*, *fero fructum*: *ragja* *vinograd*, *voće*. Rj. — *Zutokora*, *drvo* *koje* *ragja* *grozdice*. Rj. 162b. Da *uzimaju* *desetak* *od* *onoga* *što* *zemlja* *ragja*. Slav. Bibl. 1, 88. *Drvo* *koje* *ne* *ragja* *dobra* *roda*, *sijeće* *se*. Mat. 3, 10. — II. *sa* *se*, *refleks.* *v. r. impf.* — 1) *geboren werden*, *nasci*. Rj. — *Vara* *vari* *varice*, *da* *se* *ragja* *varice* *i* *bijele* *jagnjice* *i* *gjetiči* *i* *junčići*. Rj. 54b (*ragja* *dijetale*, *mjesto* *ragjaju*. *isp.* Obl. 108). Bila *je* *nekaka* *gjevajka* *sjajnija* *od* *sunca*, *da* *se* *take* *na* *svijetu* *ragjado* *nije* *niti* *će* *se* *ragjati*. Npr. 103. *Iz*

drače se ružu ragja. Posl. 98. Takovi se oras ragja i u nas. 297. *Ljubav k narodu ne ragja se s čovjekom*, nego se dobiva kroz nauku i odgojenje. Kov. 14. — 2) *aufgehen*, orior: ragja se sunce. Rj. — Sahraniše lijepu gjevojkicu otkuda se jasno sunce ragja. Npj. 3, 521. U negjelju na vaskrsenije, kad se ragja sunce od istoka. 4, 308.

Ragjen, *m.* ime muško. Rj. — osn. u *Ragj*. Osn. 144. imena s takim nast. kod Ljuben.

Ragjenko, *m.* ime muško, od osn. *Ragjen*. *taka hyp.* kod Ljubenko. — Što Miljenka ozdravlja, toj *Radjenka* razbalja. DPosl. 123.

ragjenje, *n.* *verb.* od raditi. Rj. — Zlo *ragjenje* gotovo sugjenje. Posl. 92.

Ragjev, *adj.* što pripada *Ragju*: U *Ragjevini* ima *Ragjevo* polje i u tome polju kamen *Ragjev* kamen. Rj. 626a.

Ragjevac, *Ragjevca*, *m.* Rj. *čovjek iz Ragjevine*.

Ragjevina, *f.* knežina na desnoj strani Drine između Loznice i Sokola. U *Ragjevini* ima jedno polje koje se zove *Ragjevo* polje. Rj.

ragjevina, *f.* *das Gearbeitete, die Arbeit, opus*: ova žena ima mnogo *ragjevina*. Rj. *ono što tko uradi*. — riječi tako načinjene kod branjevina.

Ragjevka, *f.* Rj. žena iz *Ragjevine*.

Ragjevski, *adj.* von *Ragjevina*. Rj. što pripada *Ragjevini*. — *Ragjevina* koja se sad od nekoliko godina piše i po pisanju zove *Ragjevski* srez. Rj. 626b.

rahat,* *adj.* *indecl.* kao *mirno, povoljno, ugodno, komod*: Kade Turci u polje dogjose, te se malo *rahat* učinise, Janko zove nejaku Stojana. Npj. 3, 112. A namješta po Bosni kadije, da mu raji po čitapu sude, misli *rahat* učiniti rajju. 4, 369.

raht,* *m.* (po varošima) *vidi* rat*. Rj. *nakit konjski, isp.* orakiti. — Nesta spailuka i dohodaka, nesta hatova i *rahtova*; podera se čoha i kadifa. Zlos. 156.

Raica, *m.* ime muško. Rj. *vidi* Rajica. — *Rajom* *rajom Raice*, tulumbaša čajice. Rj. 755a.

Raič, *m.* ime muško. Rj. — *Radič*, i bez *d*: *Raič* (osn. u *Rado*). Osn. 353.

Rajin, *m.* ime muško. Rj. *vidi* Rajin.

raj, *raja*, *m.* (*loc. rajju*) *das Paradies, paradisus*. Rj. *vidi* dženet. — »Video sam prekrasnu livadu...

»Onaki je *raj* onoga sveta: ali je teško do njega doći.« Npr. 91. Ljeskovina je iz *raju* izišla. Posl. 172. Boga moli Ognjana Marija: *Daj mi, Bože, od rajevah* ključce, da od *raja* otvorimo vrata. Npj. 2, 11. *Zali, rajju*, i šuštanjem lišća svojega namoli stvoritelja, da te ne zatvora od mene paloga. Dp. 90.

raja,* *f.* (*coll.*) *die Unterthanen, subditi*. U Turskome carstvu *raja* zovu se svi ljudi koji ne vjeruju Turske vjere. Rj. *jedan od raje* rajetin. *adj.* rajski 2. — Čah na Bosnu tebe zapašiti, a da kupiš po raji haraće. Rj. 188a. No kad vigje *sirotinju raju*, gje zulumi njoži dosadiše, odmah, kado, na noge skočiše. Npj. 4, 344. Pa vi *raja* kako što ste bili, *nemajte se, raju, prevariti*, no slušajte cara čestitoga. 4, 370.

Rajja, *m.* (*isl.*) *vidi* Rajjo. Rj. *voc.* Rajjo. *hyp.* od *Radosav*.

Rajjak, *m.* ime muško. Rj. — osn. u *Rajjo*. Osn. 263. *takva hyp.* kod Dujak.

raj-bosilje, *n.* (u Boči) može biti samo u pjesmi mjesto *rano bosilje*: Ma se snadhla obziraše na babove bijele dvore, na bratino pelivoje, na majčino sjetovanje, na sestrično *raj-bosilje*. Rj.

Rajčeta, *m.* ime muško. Rj. osn. u *Rajko*. Osn. 254. *takva hyp.* kod Bajčeta.

rajdanje, *n.* *vidi* radovanje. Rj.

rajdati se, *rajldan* se, *v. r. impf.* (u Dubr.) *vidi* radovati se. Rj. *v. pf. stož.* *zarájdovati se*. — *Radovati se, s umetnutim j*: *rajdati se*. Korijeni 20.

rajetin, *m.* *Einer aus der raju, Unterthan, subditus* (*Turcarum*). Rj. *coll.* *raja*, *rajetin*, *jedan od raje*. — *Rajetin* nije mogao roba kupiti i držati. Rj. 651b.

Učtuglija paša ima vlast pogubiti svakoga čoveka, i Turčina i *rajetina*. Danica 2, 83.

Rajica, *m.* ime muško. *vidi* Raica. — *Rajica* (osn. u *Rajjo*). Osn. 316.

Rajju, *m.* ime muško. *vidi* Rajin. — *Rajin* (osn. u *Rajjo*). Osn. 148. *takva hyp.* kod Bojin.

Rajka, *f.* ime žensko. Rj. — osn. nije u običaju, a postala je od *Radosava*. Osn. 296. *za nast. isp.* *Stajka, Stojka*.

Rajko (*Rájko*), *m.* ime muško: Što ne može bolan *Rajko*, to će žalosnica majka. (Kad se što pripravi bolesniku za ponude, pa pojedu zdravi. Posl. 358) Rj. — osn. u *Rajjo*. Osn. 294. *takva hyp.* kod Bajko.

Rajna, *f.* ime žensko. Rj. — od osnove koja je postala od *Radisava*. *isp.* Osn. 175. *takva hyp.* kod Bekna.

rajni, *adj.* koji je u *raju* — pokojni. u Sarajevu. Dr. Gij. Šurmin.

rajnica, *f.* *coelicola f.* Stulli, koja je u *raju*. *stanuje u rajju*. *isp.* nebesnica.

rajnik, *m.* *coelicola m.* Gjorgji. Stulli, koji je u *raju*, *stanuje u rajju*. *isp.* nebesnik.

Rajjo, *m.* (*juž.*) *dem.* od *Rajak*. Rj. *hyp.* *gen.* *Rajja*, *coe.* *Rajjo*. — *Ra-jo* (osn. u *Radosav*). Osn. 70. *hyp.* *takva kod Bajjo*.

rajjom, u pjesmi kad se pije: *Rajjom rajom Raice!* — Rj.

rajski, *adj.* — 1) *paradiesich, paradisiacus*. Rj. što pripada *raju*. *vidi* dženetski. — Sunčeva je (ženu) majka zapita: «Od kud ti ovde, *rajska dušice*?» Npr. 56 (*ordje će značiti kao krštena duša*). Umrijeh, majko, za mladom, za njenom *rajskom ljepotom*. Npj. 1, 418. Ode čedo *raju* na vratima: Otvor! vrata, *rajski kapiđžija!*« Here. 308. — 2) *der raju*, *raja*: Dali nije knjiga od mejdana, ali babo od *rajskog haraća*. I volove *rajske hraniteljce*. Rj. što pripada *raju*.

rak, *m.* (*pl. gen. rākā*) *der Krebs, cancer*: Nema *raku* bez mokrijev gaća (Posl. 204). Rj. *vidi* bobara, bobarac, bobarica, bobober, ervenbrk, jastog, mekušac, naguzljez, natragogja, papoš, potočar, rakovnica, sedmokrak. — Koji *hvatuju rake* ili ribu. Rj. 74b. *Izgumize rak*, crv. Rj. 221a. *Izmile raci* iz torbe. Rj. 226b.

rāka, *f.* *vidi* grobnica. Rj. — U jednu ih *raku* ukopaše. Here. 7. Licenjeri, što zidate grobove prorocima i krasite *rake* pravednikā. Mat. 23, 29. *tugja riječ*. Osn. 19. *od Lat. arca*.

rak ... *vidi* hrak ... Rj.

Rāka, *m.* (*isl.*) *vidi* Rako. Rj.

rākāč, *rakāca*, *m.* (u Hrv.) *vidi* priljubak. Rj. *ona soha gdje se tele metne (kao u jaram) kad se krava muze*. *vidi* i ljokač 2, ljūba. — Značenje (korijenu) rascijepljenu biti, zahvatati, ustavljeti, braniti: *rakāč*; *raklje*; *račve*; *rašlje*. Korijeni 14.

rākām,* *rakāma*, *m.* *die Rechnung, ratio, cf.* račun. Rj.

rakāmica, *f.* *das Rechenbüchlein (in der Schule), libellus arithmeticus*. Rj. *knjižica iz koje se u školi uči račun*, račun.

rākār, *m.* koji kopa *raku*. u Sarajevu. Dr. Gij. Šurmin. *vidi* grobar, i *syn. ondje*.

rakēta, *f.* *die Rakette, rageta*(?). Rj. — *Žabica*, 1) ona *raketa* što skačući puea. Rj. 154a. To će biti one *rakete*, što ih je izmislio Engleski oficir Kongrev, da pali Bonapartine lagje i gradove. Nov. Srb. 1817. 501.

rakidžija,* *m.* *der Branntweinbrenner, siccarius*. Rj. koji *rakiju* peče.

rakidžijin, *adj.* des *rakidžija*, *siccarii*. Rj. 710. što pripada *rakidžiji*.

rakidžijnica, *f.* *die Branntweinbrennerei, siccaria coctio, taberna siccaria*. Rj. *vidi* pecara, gdje se *rakija* peče (i gdje se toči).

rakija, * *f. der Branntwein, sicera*. Rj. *dem.* rakijca, *augm.* rakiješina, rakijetina, *vidi* bistrice, bjelošljivača, enjka, grárgjenica, gjikan, hljebara, jabukovača, komadara, komovača, komovica, kruškovic, lozovača (vino), lozovina (vino), mučenica, onajzovica, oskorušača, oskorušovica, pišóra, prepječnica, prepeka, rtica, šljivovica, trešnjovica, zagorelica, *rakija* bistra, dimljiva, ljuta, medena, meka, šljivova, žežena. — *Zakaditi rakiju*, ova je rakija zakagjena, t. j. dimljiva. Rj. 176a. Jabukovača, *rakija od jabuka*. Rj. 213b. Ječam trče a *rakiju riče*. (Uhranjen konj trči, a pijan čovjek viče). Posl. 114. Piše vino tri bijela dana . . . doka vince nižeze u lice, a *rakija stude govoriti*. Npj. 2, 54. Šljive . . . te se od njih peče *rakija*. Danica 2, 104.

rakijati, rakijam, *v. impf. piti rakiju*: Kad se to svrši, onda svatovi *rakijaju*, pa idu sa svircem kumovskoj kući. Živ. 319.

rákijca, *f. dem.* od rakija. Rj.

rákijčšina, **rákijčtina**, *f. augm. od rakija*. Rj. — *za augm. isp.* čerešina, babetina.

rákijnski, **rákijški**, *adj. n. p. sud, Branntwein-, siccrarius*. Rj. *sažeto rákijnski* (*isp.* abadžinski). *što pripada rakiji*. — *Rákijnski kotao*, kazan. Rj. 293b.

ráki-sápün, * *m. parfimirte Seife, saipo odoribus imbutus: Raki-sapun* poskupio, hladna voda presahnula. *Raki-sapun* ruke tvoje, hladna voda suze tvoje. Rj. *vidi* rakli-sapun, *mirišljiv sapun*.

rákita, *f. saliv caprea* Linn. Rj. *biljka*. — Široka kita *rakita* zeleno polje prekrila. Here. 297.

Rákita, *f.* — 1) ime žensko. Rj. *imena žensku uzeta od bilja kod Višnja*. — 2) *Name eines Flusses*: Mi smo silnu vojsku ugledale, ugledale na vodu *Rakitu*. Rj. *ime rodi*.

Rákító, *n. adj.*: Da je paša šator razapeo, razapeo na *Rakitno* ravno. Rj.

rákitov, *adj. von rakita, e salice caprea*. Rj. *što pripada rakiti, za nast. isp.* aptov. — Ovaki su koševi ponajviše od bijele loze ili od *rakitovu prućica*. Rj. 295b.

rákitovina, *f. das Holz der saliv caprea*. Rj. *rakitovo drvo*. — I ovi su koševi od bijele loze ili od *rakitovine*. Rj. 295b.

rákli-sápün, * *m. vidi* raki-sapun. — Mi smo tebe ruho sakupili, hladne vode i *rakli sapuna*. Here. 29.

rákljast, *adj. vidi* račvast. Rj. u čega su *ráklje* ili što je *nalik na ráklje*. *vidi* i rašljast, rasovast, rasohat. — Pod jednim velikim *rákljatim* orahom segjaše Jovan. Zlos. 268.

ráklje, *f. pl. vidi* račve. Rj. *vidi* i rašije, rasohc. *dem.* *rákljice*. — *značenje* *korijena kod* *rakuč*. — Više moje njive, u *rákljama* one klade zatrpao sam ih (pare). Megj. 290. Ja sedim *grabu* u *rákljama*, a psi leže *grabu* pored debla. Mil. 36.

rákljice, *f. pl. dem.* od *ráklje*. Rj. *vidi* račvice.

rákno, *n.* (u Kaštelima) od *plavetna* sukna kao kratak šal što žene na zimi nose oko vrata i dolje niz prsi. Kad je ko u žalosti, on *rakno* *ovraši*, pa ga prevjesi preko glave. Rj.

Ráko, *m.* (juž.) *hyp.* od Radovan, Radoica, Radisar. Rj. *Ra-ko*, *hyp. takva kod* *Dako*. — Pošalje u Crnu Goru svoje dvije vojvode, Čolak-Anta i *Raku* Levajca. Sovj. 28.

rákoliti se, *lim se, v. r. impf. gackern, gracillare*: kokoš kad hoće da snese, onda se *rákoli*. Rj. *v. pf. slož.* *razrákoliti se, vidi* kakodakati, kakotati.

rákoljenje, *n. das Gackern, gracillatio*. Rj. *verb. od* *rákoliti se, radnja* *kojom se* *rákoli* *n. p. kokoš*.

Rákotina, *f.* kažu da se tako zvao stari grad gdje je sad Slavonska Požega. Rj.

rákov, *adj. Krebs-, cancri*. Rj. *što pripada raku. isp. račji* l. Što je rak, što li *rakova* *juda*? DPosl. 122. Kad to Turci biše ugledali, rasuše se ko *rakova* *vojska*. HNpj. 2, 189.

rákovnica, *f.* (u Dubr.) veliki morski rak (*der gemeine Krabbe, carcinus maenus* L.? Rj. 3). Rj. *isp. jastog*.

Rákovnik, *m.* zidine od gradića u Hrvatskoj na desnom brijegu rijeke Zmanje. Rj.

rál, *m.* (u Hrv.) 1600 □ hvati zemlje ili dva dana oranja (od toliko se zemlje daje 2 oke bira). Rj. *govori se u Hrv. i u ženskom rodu: ral, f. rali*. — *Značenje* koje je u *orati: rataj, ratar; ral, ralo, ralica, ralonik*. Korijeni 12.

Rálen, *m.* ime muško. Rj. — od osnove koja je postala nastavkom »la« od *Radosar*. Osn. 144.

Ráleta, *m.* ime muško. Rj. — *od osn. od koje je i* *Ralen. takva hyp. kod* *Bajčeta*.

rálica, *f.* — 1) mali plug kojijem se ore samo na dva vola po strmenijem uvjama, *eine Art Pflug, aratri genus*. Rj. *vidi* ralo 1. — Prahča, kao *ralica*, kojom se posijano proso praha (preorava). Rj. 565a. Čoek *upregao u ralice dva vola* te ore. Npr. 3. — 2) (u Hrv.) kao velike naprijed sa svijem sastavljene, a ostrag vrlo raširene saonice, koje se vuku po putu, da se snijeg njima razgrče, *der Schneepflug, machina niri discindenda*. Rj. 3) (u gornj. prim.) *die Pflugsterze, stira, cf. rukodrž.* Rj. *vidi* i rasoje, ručice na plugu. — *značenje* *korijenu kod* *ral*.

rálo, *n.* — 1) *vidi* ralica 1. Rj. *vidi* i plug. — Reče mu da uzme *ralo* i volove pak da ide *orati*. Npr. 105. *Ralo* i motika svijet hrani. Posl. 269. Ja ne mogu *rala* *uhvatiti*, nit' umijem *orati* ni kopati. Npj. 4, 239. Ne dadu nam ovcu zametnuti i u *ralo* *vola* *uhvatiti*, ni debela konja osedlati. 4, 434. Plugu mu širom gonilo, a *ralo* s mirom u *dubinu* ronilo. Here. 352. *Za* *zdravlje* *njegova* *stada* *širokoga*, *i ralo* *đubokoga!* Kov. 119. *Da* *mu* *ralo* *ore* *u* *đuboko*. 120. (*u* *tri* *posljednja* *primjera* *ralo* *biće* *što* *i* *oralo*, *raonik*, *lemeš. isp.* *oralo*, *n.* (u Bačk.) *vidi* *lemeš. cf. ralo*, Rj. 467a). — 2) (po jugozap. kraj.) *ralo* zemlje, *vidi* dan oranja. Rj. *vidi* i dnina (oranja), *jutro*, *lanac* zemlje; *plug* zemlje. *isp. ral*. — *Od prilike* *na* *po* *rala* *zemlje*. Sam. 1. 14, 14. *Jer* *će* *deset* *rala* *vinograda* *dati* *jedan* *vat*. Is. 5, 10 (vat *biblijska* *mjeru* *zu* *stvari* *koje* *se* *sipaju*). *značenje* *korijenu kod* *ral*.

Rám, *m.* *Name eines Städtchens mit Ruinen, an der Donau, östlich von Smederevo*. Rj. *varošicu* *sa* *zidinama*, *na* *Dunaru*, *k* *istoku* *od* *Smederevu*.

ram . . . *vidi* *hram* . . . Rj.

ráman, *m.* (u Dubr.) *vidi* *ramenak*. Rj. *i* *syn. ondje*. *biljka*.

ramázán, *ramazána*, *m.* *Turski post, die Faste der Mohamedaner, jejuium Mohammedanorum*. Rj.

ráme, **rámena**, *n.* (*pl.* *raména*, *gen.* *raménâ*), *die Schulter, humerus, cf. ramo*. Rj. *dem.* *rameše*. — Čovjek se viva, kad često zabada prste u glavu, ili kad *ramenima* *koši* kao da je ušljiv. Rj. 59b. *Zametatí, zametnuti* *na* *rame*. Rj. 183a. *Kamena* *se* *meću* *momci* *dvojako: s* *ramena* *i* *omaške*. Rj. 354b. *Njivi* *momče* *vrana* *konja, meće* *mu* *se* *na* *ramena*. Rj. 425b. *Sažeti, sažimati* *ramenima*. Rj. 661b). *Sleći* *ramenima*. Rj. 691b. *Uzme* *torbu* *o* *rame*. Npr. 67. *Uzme* *torbu* *na* *ramc*. 72. *Od* *ramena* (*n. p.* *što* *presuditi*, *t. j.* *ne* *istražujući* *dugo* *pravice*, *nego* *onako* *kako* *se* *sudiji* *učini* *da* *je* *pravo*). Posl. 235. *Pa* *se* *turi* *na* *ramena* *Sareu*. Npj. 2, 250. *Pa* *je* *Ramo* *vranca* *dotatio*, *hitro* *mu* *se* *u* *ramena* *bači*. 4, 90. *Pa* *se* *maši* *vranca* *na* *ramena*. Here. 15. *Ali* *ne* *htješe* *slušati*, *i* *uzmukoše* *ramenom* *natrag*, *i* *zatiskaše* *uši* *svoje* *da* *ne* *čuju*. Zah. 7, 11. *vidi* *primjere* *i* *kod* *ramo*.

rámenak, **ráménka** (*raménak*, *raménka*), *m.* (u C. G.) *die Kamille, chammelon*. Rj. *vidi* *raman. biljka. isp.* *prstenak* 3, *carev* *cvijet*, *lipica* 2, *titrica*.

raménjača, *f.* u košulje na ramenu, *der Achselstück*: sad šijem *ramenjaču*, *cf.* *poramak*. Rj. *vidi* *i*

podoplata; poduplata, potplata, potkrpa. — riječi s takim nast. kod ajirača.

ramešće, rāmešćeta, n. dem. od rame, takva dem. kod djetēšće. — Do lipe se Jele ufatila, naslonja joj na ramešće glavu. HNpj. 4, 515.

rāmno, *vidi* ravno: Nego se vrlo često može čuti i m mjesto r, n. p. glamnja (m. glavnja), rāmno (m. ruvno), omnovi (m. ovnovi), dimno (m. divno) i t. d. Posl. L.

rāmo, rāmena, n. (Herc.) *vidi* rame: ramo mesa, t. j. prednji čereg. Rj. — Zametnuši je (bukru) na ramo kao kijaču da ide u svijet. Npr. 2. Uđri na se tucacke haljine, a na ramo drenovu batinu. Npj. 3, 405. Drag se dragoj na ramo naslonja. Herc. 216. Duga se puška o ramenu objesi ili na ramo zametne. Kov. 42, *vidi* i primjere kod rame.

Rāmski, *adj.* ron Ram. Rj. što pripada Ramu. ran ... *vidi* hran. Rj.

rāna, f. (pl. gen. rānā) die Wunde, vulnus. Rj. rana eijeli, iscijeli, zacijeli. — Boljetica, rana kakva na tijelu koja samu od sebe izizije. Rj. 37a. Vidati, *vidi* liječiti. Rj. 59b (n. p. ranu). Vrijegjati (ranu). Rj. 75b. Gnoji se rana. Rj. 90b. Ako pije u mehani vino, na grdne mu rane izlazilo. Rj. 99b. Dopadati rana; dopasti rana. Rj. 132a. b. Eli su mi rane odolele. Rj. 152b. Živa rana, f. (u Herc.) *vidi* živina I. Rj. Dok Milošu rane razblužila. Rj. 164a. Jedan drugom rane ne zudaže. Zadao mu ranu. Rj. 171a. b. Zamirivati se, zarastati; zamirivši se rana, t. j. zarasta. Rj. 183b. Zamlati se rana; zamlaguje se. Rj. 184b. Zlijediti (ranu). Rj. 211b. Isteiše rana. Rj. 235a. Naboj I. Rj. 378a (rana na tabanu). Jesu P brate. rane od vidanja, ip' su, reče, od smrti nemile. Rj. 417a. Opučiti ranu, t. j. provaliti; opučila se rana, t. j. prorutila se (koja je bila zarasla). Rj. 466b. Dobro ga je ranom oravio. *ef.* raniti, obraniti. Rj. 467a. Tadiju su rane osrojile. Rj. 469b. Porregjirati, porrijediti (ranu). Rj. 515a. b. Požljak, 2) ono mjesto gdje je rana zarasla. Rj. 527a. Požljagjivati (ranu). Rj. 527a. Pozlijediti (ranu). Rj. 528a. Ovo n'jesu rane od prebola. Rj. 567a. Prijesna rana (koja nije stara, nego odmah kad se čovjek rani). Rj. 590b. Šadno rana (od sedla ili od samara) u konja na legjima. Rj. 661a. Tvor, 2) bjelance razmučeno što se meće na prijesnu ranu. Rj. 733b. Na ramo mu rani učinjela. Rj. 794b (= učinita). Pospu vodom po onijem ranumu, kud je carević rasječen bio, rane se sastave, i carević skoči na noge te oživi. Npr. 203. Tebe s relikom ranom na srcu ostavljam. 269. Rana ako se izijeeči, poznaje se biljega. Posl. 269. Rana koja još pod zaravem stoji, nju je lasno pozlijediti. 269. Da mi lečiš moje grdne rane: zavijaj ih belim ispod grla, a ispiraj mednijem ustima. Npj. 1, 351. Mala joj se (ajevojci) rana napravila, i ta joj se rana po zlu dala. I, 400. Imbro mi je bratac u ranama. I, 466. Pod grlom joj ranu načinio. I, 568. Da nabarem po Miroču bilja, da zagustim rane na junaku. 2, 218. Jesu P tvoje rane za vidanje. . . . Ovake se rane ne vidaju. 5, 563. Za to on, počto se pridigne od rana, piše tasto. 2, 565 (Vuk). Te četiri ubiše Turčina, a sedminju ranom obranili. I, 60. A uzima marame od svile, pa ureza Drašku rane ljute. I, 64. Nemoj njima vrijegjati rana, koje si im, pašo, zadavao. 4, 73 (u prenesenom smislu). A' još nije ranu preboljeo: Čarapiću Vaso, grdnu ranu! 4, 298. Tade su mi oči izvadili i u srcu ranu napravili, i danas mi stoji rana ljuta na Turčina Čengijć-Smail-agu. I, 487. Preminu nam Mutape Lazare . . . njemu bjehu rane dodijale kojijeh je junak dopamuo. 4, 528. Jesu li ti rane prebolkinje? HNpj. 4, 89. Nadcladaju ga rane, i padne na zemlju. Danica 3, 207. Od koje je rane poslije ležuo i vidao se. Sovj. 31. Pošto se izleči od rane. Žitije 13. Kako je još bio slab od rane, dobijene kod Pultuska. 15. Pokloni se prvoj zvijeri, kojoj se

iscijeli rana smrtna. Otkriv. 13, 12. Usmrđješe se i zagnojše se rane moje. Ps. 38, 5.

rānav, *adj.* na čemu su rane. *vidi* ranjav. — Druživih liječiš, a ti si vas ranav. DPostl. 20. Ranav, ranjav, tako i u Mikalje. XVI, 1 Isusa izvedoše, svu ranava i krvava. Herc. 331.

rānū, *adj.* — 1) fröh, matutinus. Rj. što je rano u jutru, kaže se n. p. rānū niša, kao suprotno: što je pred podne, u podne, po podne; večernje. — 2) frühzeitig, maturus, praecox. Rj. što biva, dospijeva, dolazi prije nego drugo što od iste vrste. suprotno pozni. — Rānū svat, m. (u Srijemu) *vidi* sūkalo. Rj. 636b. Ranica, rana trešnja. Rj. 637a. Rani tiči odliječu. Posl. 269. I lijepi porod izrodili: rane čeri, a pozne sinore. Npj. 1, 307. Kad se god upaljivaše stoka rana . . . a kad se upaljivaše pozna stoka . . . tako pozne bivalu Lavanove a rane Jakovljeve. Mojs. I, 30, 41. Tađa ću davati dažd zemlji vašoj na vrijeme, i rani i pozni. V. 11, 14.

ranica, f. (u Srijemu) rana trešnja, die Fränkirsche, cerasum praecox. *ef.* aršlama. Rj. *vidi* i orašlama, ršlama.

rānik, ranika, m. Rj. rani n. p. grab, krumpir, orah i t. d. *isp.* ranica. *isp.* Korjjeni 17.

rānilac, rānioca, m. der früh aufsteht, mane surgens. Ne boji se lišica večernjega hvalioea nego jutrenjega rānioca (mjesto lišica jedni reku i tica. Posl. 194). Rj. koji rani, rano ustaje. *vidi* ranoranic. — riječi s takim nast. kod čupalac.

rānilačkū, *adj.* što pripada rāniocimu. — Zahvaljujući onoj maloj dokolici koju mi, svako jutro, daje davnašnja rānilačka narika, pišem ti ove vrste. Megj. 1.

rānilo, n. Na Cvijeti (a gdješto i na Blagovijest) u jutru porane djevojke prije sunca na rānilo na vodu, pa ondje uhvate kolo te igraju i pjevaju različne pjesme. Rj. — riječi s takim nast. kod bjelilo.

Rānisav, m. ime muško. *ef.* Hranisav. Rj. Hranis(bav. hyp. Ranko. — tako slož. imena kod Berisav.

1. rāniti, rānim, v. pf. Rj. v. pf. slož. iz-raniti, o-, ob-; v. impf. ranjavati, obranjavati; iz-ranjati. — 1) koga, verwunden, vulnero. Rj. U onom boju rane Agantiju u nogu. Danica 3, 162. Ne ubije ga na mjesto, nego ga vrlo rani. 3, 192. Pet stotina mrtvihel Turaka . . . a toliko bijaše ranjenoga. 5, 96. Potegne iz pištolja te ga zdravo rani. Sovj. 32. Vidjeh jednu od glava nježnijeh kao ranjenu na smrt. Otkriv. 13, 3. Jer sam ljuto ranjen. Dnev. II, 35, 23 (schwer verwundet). — 2) sa se, (pass.) v. r. pf. verwundet werden, vulneror. Rj. — Tu se rani paša Sulemane u desnici u bijelu ruku. Npj. 4, 292. Tako se strušno ranio . . . da su ga svi bili ožalili. Miloš 15.

2. rāniti, rānim, v. impf. früh aufstehen, mane surgo. Rj. rano ustajati. v. pf. slož. dđ-raniti, po-, pod-, n-. — Da bi poplašili kalugjera, koji je vrlo ranio u crkvi i nije im (gječima) dao spavati. Posl. 10. Ko rani, ne mrkne. 152. Ko rano rani, dvije sreće grabi. 152.

Rānitovača, f. Wald am Einfluss des Jadar in die Drina. Rj. šuma na toku Jadra u Drinu.

rānka, f. *vidi* ranjka. Rj. nekaka rana činoea loza.

Rānko, m. ime muško. Rj. Ran-ko. *vidi* Hranko. — Ranko (od Hranistar). Osn. 293. takva hyp. imena kod Boško.

rānko, m. (hrčanko. *isp.* hrana 2. od mila se kaže dragu sinu: A' zavika sine Jovadine: *Stara majko . . . Pozna majka po riječi rānka. HNpj. 1, 19.

rāno, Rj. *udc.* prema *adj.* rānū, *comp.* rānije. — 1) früh, des Morgens, mane: Ko rano ustaje, nikad se ne kaje. Rj. rano u jutru. — Dijete stane plakati, a bilo rano, te se niko onuda ne nanjeri. Npr. 214. Ko rano rani, dvije sreće grabi. Posl. 152. Snaha naša rano podranila s gjeverima na vodu studenu. Kov. 91. — 2) früh, frühzeitig, mature. Rj. suprotno pozno. Brzak, 2) pasulj ili grašak, koji rano dospijeva.

Rj. 43a. Ko rano ruča i rano se oženi, ne kaje se. P'osl. 152. Promjene koje su se dogodile ranije, koje li kasnije. Priprava S0. Kada se što dogodilo prema drugim događajima, dali ranije ili kasnije. 195 (suno je u ova dva primjera suprotno ranije i kasnije, mjesto ranije i poznije. isp. kasan, kasno). — s prijedlozima slož. izrana, zaran. zarana, koje vidi.

raurorauilac, raurorānioca, m. (u Boei) ridi rililac: Rauroranilac i doeuolegalac kuću teče (P'osl. 270). Rj. rano-ranilac, koji rano rani.

rānj, m. (u C. G.) nekakvo drvo kao cer ili granica Rj.

Rānj, m. Ceklinsko oko u jezeru Skadarskome. Rj. ranj . . . ridi hranj . . . Rj.

rānjav, adj. *ruud, saucius, ulceratus*. Rj. na čemu ima ranā. ridi ranav. — Govori se da je ova trava (hazarkinja) ljekovita za ranjatu usta i desni. Rj. 321a.

ranjāvānje, n. *das Verwunden*, vulneratio. Rj. verb. od ranjavati. rādnja kojom tko ranjava koga.

ranjāvati, rānjāvām, v. *impf.* Rj. v. *impf.* slož. obranjavati; izranjati. v. *pf.* prosti raniti, v. *pf.* slož. kod raniti. — 1) *verwunden, vulnero*. Rj. — Te je godine (Vjorgjije tripud ranjavat. Žitije 7. — 2) ranjavati se, rānjāvām se, v. r. *impf.* *verwundet werden, vulneror*. Rj.

Rānjēn, m. planina u Bosni. Kiridžije govore: Rani konja za Ranjena. Rj.

rānjēnik, m. — 1) *der Verwundete, vulneratus*. Rj. koji je ranjen. — *Zujcaše ranjenici*. Rj. 176a. Polomljeni konji i junaci, ne po polju kće ranjenici. Npj. 2, 562. Sve po magli ranjenici ječe. HNpj. 4. 216. — 2) *das Wundkraut, herba vulneraria (betonica officinalis L.* Rj.³). Rj. biljka.

rānjēnje, n. *das Frühaufstehen, surrectio matutina, matura*. Rj. verb. od raniti. rādnja kojom tko rāni (rano ustaje).

rānjka, f. *eine Art Weirbe, die am frühesten Frucht trägt, vitis genus, cf. ranka*. Rj. nekaka rānā vinova loza.

rāonik, m. *das Pflugeisen, euller aratri, cf. oralo, lemeš*. Rj. ridi i jeniješ, jemlješ, lemješ, lenlješ, ljeleš. — *Šcaše poklepati rāonik ili motiku*. Sam. I. 13, 20. Te će raskovati mačeve svoje na rāonike. Is. 2, 1. Raskujte rāonike svoje na mačeve. Joil. 3, 10. Osn. u ralo. Osn. 271. rā-nik.

Rāosav, m. ime muško. Rj. — Radī-sav i Rado-sav i (bez d) Rāo-sav. Osn. 17.

Rāovina, f.: Da donese hladne vode sa Raovine. Rj. rap . . . ridi brap . . . Rj.

rāporat, rāpōrta, m. (*Franc.*) Rapport, izvještaj. O Šćepanu sam izvjestija čista sabrao iz raporatah Paskvica Čigonje. Šćep. mal. II. za obličje isp. prō-fumat.

rāsa, f. *das Oberkleid der Mönchen, τὸ ἕζασον*. Rj. gornja haljina u kalugjera. — On podviknu trista kalugjera, obukoše rāse kalugjerske, a skidoše kape kamilavke. Npj. 3, 59.

rāsad, m. n. p. kupusni, blitveni, duvanski, die Pflanzens aus der Pflanzschule, seminarium, plantae seminarii. Rj. raz-sad. ridi rasada. isp. rasaditi, rasagjivati. — Bubač, bubina' (nalik na buhu), što jede rāsad kipušni. Rj. 50a.

rāsada, f. ridi rasad. Rj. raz-sada. — U koje rāsade bokvice nema, ili ako je kilava bokvica, od nje glavica biti ne može. Rj. 36b.

rasāditi, rāsādīm, v. *pf.* *übersetzen (Pflanzen aus der Pflanzschule), transjero*. Rj. raz-saditi. v. *impf.* rasagjivati.

rāsadnik, m. *die Pflanzschule, seminarium (für den Krautgarten)*. Rj. raz-sadnik (osn. je pred n u rāsad. isp. rasilo). — Mnogi na mušćenike napaljuju rāsadnike, t. j. na jedno mjesto nanesu drva pa zapale te izgore, po tom ono mjesto uskopaju i posiju ku-

pusni rasad. Rj. 376b. Na kvočki je ostavio rāsadnik. D'Posl. 66.

rasagjivānje, n. *das Uebersetzen (der Pflanzen aus der Pflanzschule), translutio*. Rj. verb. od rasagjivati. rādnja kojom tko rasagjuje što (n. p. iz klila).

rasagjivati, rasāgjujēm, v. *impf.* *übersetzen, transjero*. Rj. raz-sagjivati. v. *impf.* prosti saditi. v. *pf.* slož. rasaditi. — sa se, *pass.*: Metne se sjeme (lubenično ili od krastavaca) te proklja i nikne, pa se poslije rasagjuje. Rj. 274b. Sijanac, crni luk koji se sije pa poslije rasagjuje. Rj. 679a.

rasāhnuti se, rāsahnē se (rasāhnulo se i rasāhlo se, v. r. *pf.* n. p. bure se rasahlo, *das Fass ist ver-lehzt, exaresco*. Rj. raz-sahnuti se. ridi rasušiti se, rasuti se, razasuti se. — Kad se kabao rasahne na suncu, pa ne može da drži vodu, onda se metne u vodu da zabrekne. Rj. 164b.

rasānuti se, rāsānē se, ridi rasahnuti se. Rj. u krajcima gdje se glas h ne čuje u govoru.

rāsap, rāsapa, m. *die Zerstreung (Revolution), rerum subversio*: Kad se ovaj učinio rāsap. Rj. raz-sap, raz-spa. zu *postanje* isp. rasuti, raspem (raz-suti, raz-spem). ridi rasulo. — Poslaće Gospod na tebe kletvu, rāsap i pogibavo. Mojs. V. 28, 20. U kući pravednikovoj ima mnogo blaga; a u dohotku je bez-božnikovu rāsap. Prič. 15, 6.

rāsčaviti, rāsčavtila, adj. ridi rasevatio. isp. rāsčavtiti se. — Da ne biju slane ni šnjegovi po livadi cvijet rāsčaviti. Npj. 2, 531.

rāsčavtiti se, tūm se, ridi rasevjetati se. Rj. rāsčavtiti se. ridi i rasecvati se, rasecvatiti se, rasecvjesti se, rāsčetatati se. v. *impf.* prosti cavtiti, cavtjeti, capijeti.

rāsčijepiti, rāsčijepim, v. *pf.* *zerspalten, diffindo*. Rj. raz-cijepiti. ridi raskoliti. v. *impf.* rāsčijepivati.

— Podmetača, rāsčijepjeno i s kraja otanjeno drvo, koje je na gredelju gore podmetnuto pod čiviju koja drži cimer. Rj. 522a. Razbiti drvo, t. j. rāsčijepiti sjekirom. Rj. 628a. Kad šta je ta dlaka? Car je rāsčijepi uzduž s vrha do dna, i u njoj nagje zapisano mnogo znatnijih stvari. Npr. 124. Veče jedno pove-samec na troje si rāsčijepila. Npj. 1, 133. A ti digni štap svoj na more, i rāsčijepi ga. Mojs. II. 14, 16. sa se, *pass.*: Glogjva, breskva koja se ne može rāsčijepiti, da otpadne od košćice, cf. gloca. Rj. 89b. Rozgva, dvije rrljike od kojijeh se jednu na vrhu malo rāsčijepi a druga sa strana zasiječe i u onu rāsčijepljenu umetne. Rj. 653b. Što je zajedničkoga stabla ostalo po što se srpski jezik odijelilo, ono se opet rāsčijepilo u dvije polovine. Dioba 15.

rāsčijepljivānje, n. *das Zer-spalten, diffissio*. Rj. verb. od rāsčijepivati. rādnja kojom tko rāsčijepjuje što.

rāsčijepljivati, rāsčijepljujēm, v. *impf.* *zerspalten, diffindo*. Rj. raz-cijepljivati. v. *impf.* prosti cijepati I. v. *pf.* prosti rāsčijepiti.

rāsčopati, rāsčōpām, v. *pf.* *zerschlagen, contundo*: Rj. raz-copati. kao razbiti, isprebijati. ovaj se glagol inače ne nalazi. isp. copā.

rāsčvāsti se, rāsčvāstīm se, ridi rasevatiti se. Rj. raz-čvasti se. ridi ostala obličja kod rasečvati se. kako je v. *impf.* prosti evastiti, evatem, tako je za cijelo od rasečvasti se *praesens* rasečvatem se. isp. Rad 6, 52.

rāsčvātio, rāsčvātila, adj. *blühend, florescens*: Da ne biju slane ni šnjegovi po livadi cvijet rasečvatio. Rj. ridi rasečvatio. isp. rasečvātiti se.

rāsčvātiti se, rasečvāstīm se, v. r. *pf.* ridi rasečvjetati se. Rj. raz-čvātiti se. ridi ostala obličja kod rasečvātiti se. v. *impf.* prosti evatiti (evatjeti).

rāsčvijeliti, rāsčvijelim, v. *pf.* *reinen machen, ego in laerinas*: Zalosna i nevoljna lasno je rāsčvijeliti (P'osl. 79). Raz-čvijeliti koga, učiniti da eriti, da plače. ridi ražaliti, rasplakati. v. *impf.* evijeliti, evijeljati. — Kad ču mnoge rasečvati majke. Rj. 641a (u istoč. govoru). Učinih žalost i rasečvijelih za

njim *Livan*, i sva drveta poljska povenuše za njim. Jezek. 31, 15.

rascvjēsti, rascvjētēm se, *v. r. pf.* (u Risnu) *vidi* rascvjēti se. Rj. raz-cvjēsti se. *vidi ostalu obličja kod* rascvjtiti se. *v. impf. prostomu* cvjēsti, cvjētēm nema *poterde, ali se govori u Hrv. po istoč. govoru* cvēsti, cvētēm.

rascvjētati se, tām se, *v. r. pf.* *blühen, floreo, floresco, fig.:* rascvjētao mu se tur, t. j. poderao se. Rj. raz-cvjētati se. *ostalu obličja vidu kod* rascvjtiti se. *v. impf. cvjetati*. — Gondže, ruža koja se još nije rascvjētao nego tek napupila. Rj. 94b.

rāscvrijēti se, rāscvrēm se, *v. r. pf.* raz-cvrijēti se, *n. p. rascvrlo se sato. vidu* raščevarići se. *v. impf. prosti* cvrijēti. *u Hrv.*

rasēdlati, rasēdlām, *v. pf.* *absatteln, demo ephippia*. Rj. raz-sēdlati *n. p. konja, skinnuti mu sedlo. v. impf. rasedlavati*. — Ja dobra konja osedlam, tugjinka mi ga rasedla. Npj. 1, 212.

rasedlāvānje, *n. das Absatteln, demtio ephippiorum*. Rj. *verb. od* rasedlavati. *radnja kojom tko rasedlavu n. p. konja.*

rasedlāvati, rasēdlāvām, *v. impf. absatteln, demo ephippia*. Rj. raz-sēdlāvati *n. p. konja, skidati mu sedlo. v. pf. rasedlati*.

rasēliti, rasēlim, *v. pf.* Rj. raz-seliti, *v. impf. raseļjavati*. — 1) *ausinander sieden, zum Auswandern nöthigen, facio ut migret quis:* I to, pašo. *Srijem ne raseli, a ti čes ga, pašo, raseliti*. Rj. — Oni su poharali i raseliti znatnu Cincarsku varoš Vaskopolje. Rj. 309b. *Hercegovina sve zemlje naseli, a sebe ne raseli*. Posl. 341. — 2) *sa se, refleks. v. r. pf. auswandern, sich zerstreuen, dimigro*. Rj. — Lažani, koji su se izmegju sebe poklali i zatrli i raseliti. Rj. 335a.

raseljāvānje, *n. Rj. verb. od* 1) raseljavati, 2) raseljavati se. — 1) *radnja kojom tko raseljava n. p. selo* (das Entvölkern durch Auswanderung, causasse emigrationis. Rj.). — 2) *stanje koje biva, kad se raseljavu n. p. selo* (das Auswandern, migratio. Rj.).

raseljāvati, raseljāvām, *v. impf.* Rj. raz-seljāvati. *v. impf. prosti* seliti. *v. pf. slož.* raseliti. — 1) *entvölkern, indem man auswandern macht, desolo*. Rj. *raseljāvati n. p. zemlju, činiti da se ljudi iz nje sele:* Srpska vlada raseljavuše najpre svu selu oko Majdana, i zemlju njihovu otkupljivaše. Megj. 273. — 2) *sa se, refleks. v. r. impf. auswandern, migro*. Rj. **raselje**, *n. die Auswanderung, emigratio*. Rj. *razselje, odakle su se ljudi raseliti. isp. selište, suprotno* naselje. — Inogor, *raselje* (gdje su Turci stajali) više Baica. Rj. 232a. Praskvica, 2) *Tursko raselje* pred Spuzem. Rj. 564b.

rashlāditi, rashlādīm, *v. pf.* Rj. raz-hladiti. *v. impf. rashlagjivati*. — 1) *abkühlen, refrigero*. Rj. *rashladiti što, učiniti da bude hladno*. — 2) *sa se, refleks. v. r. pf. sich abkühlen, refrigero*. Rj. *postati hladno*.

rashlagjivānje, *n. das Kühlen, refrigeratio*. Rj. *verb. od* 1) rashlagjivati, 2) rashlagjivati se. — 1) *radnja kojom tko rashlagjuje što*. — 2) *stanje koje biva, kad se što rashlagjuje*.

rashlagjivati, rashlagjijēm, *v. impf.* Rj. raz-hlagjivati. *v. impf. prosti* hladiti. *v. pf.* rashladiti. — 1) *abkühlen, refrigero*. Rj. — Ja sam jedno jutro podramila, natočila ledena bunara, pa ja svoje rashlagjijem lišce. HNpj. 4, 173. Vjeran poslanik rashlagjuje dušu svojim gospodarima. Prič. 25, 13. — 2) *sa se, refleks. v. r. impf. sich abkühlen, refrigero*. Rj. — Tu po (h)ladu popadala vojska, ko s' ugrij'o, rodom s' rashlagjuje. Npj. 4, 253. Argila . . . te se dim prolazeći cijevlju kroz vodu rashlagjuje kad se puši. Daničić, ARj. 105a.

rāshud, *m. raz-hod, kao trošak, die Ausgabe, pecunia expensa, sumtus; suprotno* prihod, dohod, dohodak. — Senat (je) imao pravo pregledati njihove knjige o prihodima i rashodima. DM. 311.

rāsijati, jēm, *v. pf.* Rj. raz-sijati. *v. impf. prosti* 1) sijati. — 1) *n. p. kakav glas, ausstreuen, spargo, dissemino*. Rj. — Gledajući ljude sažali mu se, jer bijahu smeteni i rasijani kao ovce bez pastira. Mat. 9, 36. A *ras* ću rasijati po narodima. Mojs. III. 26, 33. Da bi se i rasijani Hrišćanin suatrujući samo ovu nedjelju dana spremio da srete pashu. DP. 119 (u prenesenom smislu: kojemu je pamt raštrkana). — 2) *sa se, refleks. v. r. pf. sich zerstreuen, spargor, diffundor*. Rj. *isp. razići se, raspršati se, rasturiti se*. — Poslije se rasijaše plemena Hananejska. Mojs. 1. 10, 18. Da se ne bismo rasijali po zemlji. 11, 4.

rasijēcānje, *n. das Zerhauen, dissectio*. Rj. *verb. od* rasijecati. *radnja kojom tko rasijeca što*.

rasijēcati, rasijēcām, *v. impf. zerhauen, disseco*. Rj. raz-sijecati, *što n. p. na pole. v. impf. prosti* sjeći. *v. pf. slož.* rasjeći.

rasipāč, rasipāča, *m. der Verschwender, homo prodigus*. Rj. raz-sipač, *koji rasipa imanje, mnogo troši. vidu* rasipnik, trošadžija. *isp. raspikuća, prosperuka*.

rāsipān, rāsipna, *uđ. prodigus*. Stulli. *koji rasipa (imanje), verschwenderisch*.

rāsipānje, *n. vidu* razasipanje. Rj.

rāsipati, pām (pljēm), *vidu* razasipati. Rj. *v. impf. raz-sipati. v. impf. prosti* sipati. *v. pf. rasuti, razasuti*. — Već je vakat kolo rasipati. HNpj. 4, 517.

rāsipnica, *f. prodigus*. Stulli. *rasipna žena. vidu* razmetkinja. *Verschwenderin*.

rāsipnik, *m. prodigus*. Stulli. *rasipna čorjek; Verschwender. vidu* rasipač. *isp. raspikuća, i syn. andje*.

rasjeći, rasijēcēm, *v. pf.* Rj. raz-sjeći. *v. impf. rasijecati*. — 1) *zerhauen, disseco*. Rj. *vidu* raskomarđiti. *isp. okinuti 3, prekinuti 2, raskrojiti, raskrižiti, razrezati 1*. — Platno rasjeći po žici. Rj. 160a. Okinuti, 3) prekinuti, *rasjeći:* okinu ribu u tri komada. Rj. 153a. Potegne sablju i carevica na dvije pole rasjeće. Npr. 202. Kud pogleda, okom rasijeca, kao munja iz mutna oblaka. Npj. 3, 407. Da kroz Turke juriš učinimo, pak da Turke odmah rasjēcemo, *rasjēcemo Turke na buljake*, neka ne zna jedan za drugoga. 4, 186 (*isp. niže* 4, 188: I kroz Turke juriš učinise, *rastisnuše Turke na buljake . . . da ne znade jedan za drugoga*). *Rasjeći će ga napola*. Mat. 24, 51. — 2) *vidu* razrezati 2: Pa Arapu tuž rasjekao, na negjelju lijepu gvojuku i barjelo vina iz Vidina. Rj. *isp. razrezati, 2) porezu*.

rāsjelina, *f. gdje se razjela rasjela, die Kluft, der Schlund, hiatus*. Rj. raz-sjelina. — Kad stane prolaziti slava moja, metnuću te u rasjelinu kamenu, i zakloniću te rukom svojom dok ne progjem. Mojs. 11. 33, 22. Zatresao si zemlju, i razvalio se je; *stegni rasjeline njezine*, jer se njiha. Ps. 60, 2.

rāsjesti se, rāsjedēm se, *v. r. pf. n. p. rasjela se zemlja, sich auflhuen, dehisco*. Rj. raz-sjesti se. *isp. rasjelina*. — Kad izgovori riječi ove, *rasjede se zemlja pod njima*, i otvorivši zemlja usta svoja proždrije ih. Mojs. IV. 16, 31.

rāskākati, čkām, *v. pf. n. p. raskačkale* svinje blato ispred kuće, t. j. načinile ga žitko, *zertreten, conculare*. Rj. raz-kačkati. *isp. kačkavica*.

rāskajati se, jēm se, *v. r. pf. es bereuen, poenitet*. Rj. raz-kajati se. *v. impf. prosti* kajati se. — Devojka se klela, cveće da ne nosi . . . Pak se raskajala: Cveće ja da nosim, ja bi lepša bila. Npj. 1, 331. Sine! idi . . . A on reče: ne ću; a poslije se raskaja i otide. Mat. 21, 29. Jer se Bog ne će raskajati za svoje darove. Rim. 11, 29 (*Gottes Gaben gereuen ihm nicht*). Ne ću se raskajati, nitu ću udariti natrag. Jer. 4, 28. *Raskaja se Bog odu* zla koje reče da im učini, i ne učini. Jona 3, 10. Faraon . . . odmah se raskaje što ih je pustio. Prip. bibl. 43.

rāskākati se, rāskācēm se, *v. r. pf. recht ins Springen kommen, exilire*: Raskaka se šnjime niz planinu. Rj. raz-skakati se, *kao dati se na skakanje*.

raskákotati se, raskákóčëm se, v. r. pf. *recht ins Gackern kommen, gracillo*. Rj. raz-kakotati se: *kaže se za kokoše, kad za drugo kakoće*. *vidi* raskakotati se, razrakoliti se.

raskalášan, šna, *adj.* (u Bačk.) *ausgelassen, dissolutus*. Rj. raz-kalášan, koji se raskalášio. *kao nevaljao, raspušten, razuzdan*.

raskalášiti se, raskalášim se, v. r. pf. *ein Huhnke werden, ſio nebulo*. Rj. raz-kalášiti se. *postati kalaš*. *isp.* pronevaljati se. v. *impf.* prosti kalašiti.

raskalugjeriti, rim, v. pf. Rj. raz-kalugjeriti. v. *impf.* prosti kalugjeriti. *isp.* rastrig. — 1) *entmönchen, decuculare*. Rj. koga, uzeti mu čin kalugjerski. *suprotno zakalugjeriti*. — 2) *su se, refleks.* v. r. pf. *die Kutte ausziehen, monachum exuo*. Rj. seuci halju kalugjersku pa se odreći kalugjerstvu. *suprotno* pokalugjeriti se.

raskaljati se, raskaljã se, v. r. pf. *kothig werden, ſit coctum*. Rj. raz-kaljati se, *kad* postane kalozito. *cf.* razglibati se, razglibiti se. v. *impf.* prosti kaljati.

raskapetãniti, raskapetãnim, v. pf. raz-kapetãniti. *suprotno* zakapetãniti (i se). — 1) *koga, uzeti mu kapetãnstvo*. — 2) *su se, refleks.* *odreći se kapetãnstvu*.

raskariti se, rim se, v. r. pf. *vidi* zabrinuti se: *Te se Ivo bio raskario*. Rj. raz-kariti se. *vidi* i razdertići se. v. *impf.* kariti se. *isp.* kãr 2, kãrli. — *Nemoj mi se taste, raskariti*, ni vi moje šure, prepanuti. Npj. 2, 287.

raskida, f. ja nijesam s raskide, *ich bin von der Partie, halte mit, socius sum, me habetis socium*. Rj. raz-kida. *isp.* raskidati 2, raskinuti 2.

raskidãnje, n. Rj. *verb.* od raskidati. — 1) *rudnja* *kojom tko raskida n. p. konop* (das Zerreissen, rup-tio. Rj.). — 2) *rudnja* *kojom tko raskida n. p. igru* (das Stören, turbatio. Rj.).

1. raskidati, raskidãm, v. *impf.* Rj. raz-kidati. v. *pf.* raskinuti. — 1) *zerreissen, rumpo*. Rj. raskidati n. p. konop. v. *impf.* prosti kidati 1. — 2) *stören, vertreiben, turbo, n. p. igru*. Rj. *vidi* przniti 2. — *Dižu ruke svoje na one koji su s njima u miru, i raskidaju svoju družbu*. Ps. 55, 20.

2. raskidati, raskidãm, v. pf. *auseinander werfen* (den Dünger), *disjicio*. Rj. raz-kidati (gjubre). v. *impf.* prosti kidati 2.

raskinuti, nẽm, v. pf. Rj. raz-ki(d)nuti. v. *impf.* 1 raskidati. — 1) *zerreissen, rumpo*. Rj. — *Ženu pri-veže konjua za repove i onje je konji raskinu*. Npr. 132. *Na sedmoro konop raskinuo*. Npj. 2, 20. *Ljuta ga je zvjerka izjela; Josif je doista raskinut*. Mojs. 1. 37, 33. *Da bi još većma raskinuo svaku srezu s duhom laži*. DP. 185. — 2) *stören, turbo*. Rj. *vidi* rasprdnuti, razmetnuti 2, razvrći. — S Brgjanima *baju raskidoše*, niz planinu Turci okrenuše. Npj. 4, 410. *Da ne će raskinuti prijateljstva*. DM. 217. *sa se, pass.*: *Umre kumče, raskide se kumstvo*. Posl. 333.

raskiseliti, lim, v. pf. *erweichen, aqua mollio*. Rj. raz-kiseliti. *isp.* raskvasiti. v. *impf.* kiseliti 2.

raskišati se, šã se, v. r. pf. *regnerisch werden, continui imbres effundi coepere*. Rj. raz-kišati se, *postati kišovito*. *isp.* okišati se, okišiti se. v. *impf.* prosti kišiti, kišjeti.

raskivãnje, n. *das Zerschmieden, recursio, refectio*. *verb.* od raskivati. *rudnja* *kojom tko raskiva n. p. konja*. *vidi* raskivãnje.

raskivati, raskivãm, v. *impf.* *zerschneiden, recudo*. Rj. raz-kivati. *vidi* raskivati. v. *impf.* prosti kovati. v. pf. raskovati. — *Care će ti raskivati Turci, raskivati čelične direke*, a od njih će graditi čulumke. Npj. 2, 201. *sa se, pass.*: *Mrtvi se konji ne kuju, nego raskivaju*. Posl. 183.

rasklamati, mãm, v. pf. *erschüttern, locker machen, laro*. Rj. raz-klamati. *ovaj se glagol ne nalazi druk-čije*. *vidi* rasklamitati, rasklamiti. v. *impf.* klamitati 2.

rasklamitati, rasklamitičëm, *vidi* rasklamati. Rj. v.

pf. raz-klamitati. *vidi* i rasklimati. v. *impf.* prosti klamitati 2.

rasklãpãnje, n. *das Oeffnen* (z. B. *des Mundes*) *mit Gewalt, reclusio*. Rj. *verb.* od rasklapati. *rudnja* *kojom tko rasklapa n. p. usta*.

rasklãpati, rasklãpãm, v. *impf.* *mit Gewalt öffnen, recludo*. Rj. raz-klapati što, n. p. usta, *kao* (na silu) *otvorati*. v. pf. rasklopiti.

rasklasti, rasklãdẽm, v. pf. *schlichten, dirimo*: *Sasma je mnogo skalaburio, ne znam kako će rasklasti* (Posl. 275). Rj. raz-klasti, *kao* *razlõžiti, razmetnuti*. v. *impf.* prosti 1 klasti.

rasklãpati, rasklepljẽm, v. pf. *zudengen, ucuo tundendo*. Rj. raz-klepati n. p. motiku, sjekiru. v. *impf.* prosti klepati 2.

rasklimati, mãm, *vidi* rasklamati. Rj. v. pf. raz-klimati. *vidi* i rasklamitati. v. *impf.* prosti klimati (*neprelazno*), *prelazno*: klamitati 2.

rasklinjãnje, n. *das Lösen vom Fluche, excretionis solutio*. Rj. *verb.* od rasklinjati. *rudnja* *kojom tko rasklinje koga*.

rasklinjati, njẽm, v. *impf.* (u Grblju) *vom Fluche lösen, excretionem tollere*: *rasklinje onoga koga je prije kleo*. Rj. raz-klinjati koga, *kao* *skidati s njega kletvu*.

rasklõpiti, rasklõpãm, v. pf. *aufthun* (*mit Gewalt*), *recludo* (*cf.* *rastvoriti* 3. Rj.³): *No angeli nebo rasklõpiše*. Rj. raz-klõpiti. *suprotno* zaklõpiti 2. v. *impf.* rasklapati. *kao* *prost glagol ne dolazi*. *isp.* klõpiti.

— *Pa je sroja rasklõpio krila, za Jovanom u počeru pogje*. Npj. 2, 83. *Najstariji* (sveštenik) *rasklõpioši časno jevangjelje* *metne ga bolesniku na glavu*. DP. 233. *sa se, pass.* *ili refleks.*: *Vedro se nebo rasklõpi, erna se zemlja zatrese*. Npj. 1, 122.

raskmetiti, tim, v. pf. *von der kmet-Würde absetzen, morere quem a kmet-i munere*. Rj. raz-kmetiti koga, *uzeti mu kmetstvo*. *suprotno* zakmetiti. *kao* *prost glagol ne nalazi se*.

rasknežiti, rasknežim, v. pf. *von der knez-Würde absetzen, morere quem a knez-i munere*. Rj. raz-knežiti koga, *uzeti mu knežstvo*. *suprotno* oknežiti. v. *impf.* prosti knežiti. — *Ako me je on oknežio neka me i raskneži*. Miloš 147.

raskokãti se, raskokãm se, v. r. pf. *bersten, rimas agere, dirumpi*. Rj. raz-kokati se. v. *impf.* prosti kokati. *isp.* kokica 3. — *Zrno kukuruzno na vutri dobro raskokãno*, kokica. Daničić, ARj. 728b.

raskokolãti se, raskokõčẽm se, v. r. pf. *vidi* raskakotati se. Rj. raz-kokotati se. *vidi* i razrakoliti se. v. *impf.* prosti kokotati.

raskol, m. R. schisma. Stulli.

raskoliti, raskolim, v. pf. (u Srijemu) *vidi* rasejepiti. Rj. raz-koliti. v. *impf.* prosti kalati.

raskolnik, m. *der Schismatiker, schismaticus*. Glas. 21, 279. *isp.* raskoliti, *çžĩõ*. — *zu ake*. *isp.* raskõvnik *premu raskõvati, raskunjẽm*.

raskoljẽnka, f. t. j. *košulja*, (u Petrinji) *raz-koljenka, koja je sprjẽd ili ozad kao raskoljena, ima razrez sprjẽd ili ozad, mati ima raskoljenku su razrezom sprjẽd, da može dojiti dijete; a djeca imaju je s razrezom ozad*.

raskomãdati, dãm, v. pf. — 1) *raz-komadati, na komade rasjeci*. *vidi* raskomatiti. v. *impf.* prosti komadati. — 2) *su se, refleks.* *sich erzürnen, dass man alles in Stücken hauen möchte, exandescio*. Rj. raz-komadati se, *tako se razgnjeviti, da bi čonjek sre išjekao na komade*. v. *impf.* prosti komadati se 2. — *Kako je digao rep kao da ga je obad ubo*. (Kad se kakav čock ponese ili raskomada). Posl. 125.

raskomãrditi, ãim, v. pf. (u Dubr.) *auseinander-schneiden, disciendo, cf.* *rasjeci*. Rj. raz-komarditi (*isp.* komarda, mesarnica): *rasjeci što kao u komardi? isp.* iskomarditi; *drukčije se glagol ovaj ne nalodi*.

raskomatiti, fim, v. pf. raz-komatiti što, raskinuti na komate. drukčije se ovaj glagol ne nalazi. vidi raskomadati. — za v. impf. isp. komadati. — Kada knjaže knjigu proučio . . . Raskomatiti knjigu na komate. Npj. 5, 318.

raskopati, pām, v. pf. — 1) zerstören, everto. Rj. raz-kopati (Daničić misli, da je ake. raskopati, raskopām. Rad 6, 119). vidi razoriti, razvaliti. v. impf. raskopavati. — Ako se dogodi da ga iskopaju, onda raskopaju grob. Rj. 79b. Poharaše gospodske dvorove, raskopaše kule i čardake. Npj. 4, 367. Gospode! proroke tvoje pobiše i oltare tvoje raskopaše. Rim. 11, 3. Gospod je erkvu svoju zaklonio raskopavši pakao. DP. 147. sa se, puss.: Kule im se razoriše, gadovi im se raskopaše. Sof. 3, 6. — 2) n. p. brijege, zemlju, auseinandergraben, effodi. Rj. 3 kopajući razmitnuti.

raskopāvānje, n. das Zerstoren, destructio, eversio. Rj. verb. od raskopavati. radnja kojom tko raskopava što. — Na putovima je njihovina raskopavanje i nevolja. Rim. 3, 16.

raskopāvati, raskopāvām, v. impf. — 1) zerstören, everto. Rj. raz-kopavati. vidi razoravati 2, razvaljivati. v. impf. prosti kopati. v. pf. raskopati. — Ne raskopavaj djela Božijega jela radi. Rim. 14, 20. Koji te raskopavaše i pustošise, otići će od tebe. Is. 49, 17. sa se, puss.: Blagoslovinama pravednijeb ljudi podiže se grad, a s usta bezbožničkih raskopava se. Prič. 11, 11. — 2) raskopavati n. p. brijege, zemlju, auseinandergraben, effodi; t. j. kopajući razmetati. isp. raskopati 2.

raskopčati, čām, vidi raskovčati. Rj. raz-kopčati, loshefteln, diffibulo. vidi i raspetljati, raspučiti, razapeti (puce) 2. suprotno. zakopčati. v. impf. raskopčavati. isp. kopča, kovča.

raskopčāvānje, n. vidi raskovčavanje. Rj.

raskopčāvati, raskopčāvām, vidi raskovčavati. Rj. raz-kopčavati. vidi i raspetljavati, raspučati, razapinjati 2. suprotno. zakopčavati. v. pf. raskopčati.

raskoračiti se, raskōrāčim se, v. r. pf. breit auseinanderstehen, eruiribus diversisto. Rj. raz-koračiti se, stati u raskorak, stati raskrečivši noge. v. impf. prosti koračiti. — Stanu svi u red jedan za drugim, pa se raskorače te trlja progje četvoronoške između njihovijeh nogu. Rj. 14b. Protrči de zeče sad između nogu! (Rekao nekakav čoek raskoračivši se sa sje-kinom u rukama . . .). Posl. 264.

raskorāk, m. ide u raskorak, er geht breit wie einer, der einen Bruch u. ägl. hat, incidit ut herniosus. Rj. raz-korak, kad tko ide raskrečivši noge, širom ih rastegnuvši, kao da je kilav ili tako što. vidi uraskorak.

raskositi, raskōsim, v. pf. auseinander mähen, re-seco graminu (e. g. tentorii figendi causa). Rj. raskositi travu, n. p. na livadi da se može razapeti ondje šator. v. impf. prosti kositi. — Kad su snahu braća čula, štitom vodu isekoše, mačem travu raskosise, zlatnu krunu izvadiše. Kov. 92.

raskoš, m. (po zap. kraj.) die Wonne, deliciae. Rj. raz-koš. Značenje (korijenu) dražiti: raskoš, raskošje raskošiti, raskošiti. Korijeni 37. vidi raskošje, raskošstvo, naslada. — Djeea ljudska od raskoša mekani postavši potpadnu pod djeeu Božiju. Priprava 200. U Dubrovniku je bilo za raskoš svašta doba, osobito dragih metala. DM. 239. Dubrovnik joj (Srbiji) bješe zasjenio oči raskošem i krasotom svojib ruketvorina. 258.

raskošiti, udj. (u Dalm.) koji se pokazuje da je bogat a nije, schwelgerisch, luxuriosus. Rj. po Njem. i Lat. tumačenju i ovaj koji je rad raskošu, koji se duo na raskoš.

raskošiti, šim, v. impf. (po zap. kraj.) — 1) sich ergötzen, oblecter. Rj. vidi raskošiti se. raskošito žičvjeti. — 2) sa se, refleks. vidi raskošiti. Rj.

raskošje, n. (u Dalm.) die Wonne, deliciae. Rj. vidi raskoš, raskošstvo.

raskošstvo, n. vidi raskoš, raskošje. — U mehanama

nema vašega raskoštra, vašega pulila, ali svakad ima slatkoga od ruže koje je začinjeno mušicama. Megj. 9.

raskovati, raskūjem, v. pf. zerschneiden, recudo. Rj. raz-kovati. v. impf. raskivati, raskuivati. — Nije baho raskovao blago na nadžake ni na buzdorane. Npj. 2, 101. Jezekija raskova vrata na erkvi. Car. II. 18, 16. Raskorao si s mene okore moje. Ps. 116, 16. Raskujte raonike svoje na mačeve. Joil. 3, 10.

raskovčati, čām, v. pf. loshefteln, diffibulo. Rj. raz-kovčati. vidi raskopčati, i sym. ondje. suprotno zakovčati. v. impf. raskovčavati. isp. kovča, kopča.

raskovčāvānje, n. das Loshefteln, diffibulatio. Rj. verb. od raskovčavati. radnja kojom tko raskovčava što. vidi raskopčavanje.

raskovčāvati, raskōvčāvām, v. impf. loshefteln, diffibulo. Rj. raz-kovčavati. vidi raskopčavati, i sym. ondje. suprotno zakovčavati. v. pf. raskovčavati.

raskovnik, m. nekakva (može biti izmišljena) trava (Roskummel, siler trilobum Scop. Rj. 2) za koju se misli da se od nje (kad se njome dohvati) svaka brava i svaki drugi zaklop otvori sam od sebe. Rj. isp. raskovati, kao da travu ona raskuje bravu ili zaklop.

raskrājānje, n. das Zerschneiden (des Tuches zu Rößen), discissio. Rj. verb. od raskrajati. radnja kojom tko raskraja što, n. p. čohu.

raskrājati, raskrājām, v. impf. zerschneiden, discindo. Rj. raz-krajati, n. p. čohu. vidi raskrojavati. v. impf. prosti krajiti. v. pf. raskrojiti.

raskrāviti, raskrāvīm, v. pf. Rj. raz-kraviti. v. impf. raskravljivati. — 1) aufthauen, regelo. Rj. vidi otraviti. kao rastopiti. — Uski se (kraj od pisaljke) umače u raskravljen vosak i njime se šara po bijelu jaju. Rj. 502a. Razmariti, raskraviti prema vatri. Rj. 633a. — 2) sa se, refleks. v. r. pf. aufthauen, regelari. Rj. vidi otraviti se. isp. razmrznuti se. — Pošlje riječ svoju, i sve se raskravī; dune duhom svojim, i poteku vode. Ps. 147, 18.

raskravljivānje, n. das Aufthauen, relegatio. Rj. verb. od 1) raskravljivati, 2) raskravljivati se. — 1) radnja kojom raskravluje n. p. jug smrzu zemlju. 2) stanje koje biva, kad se raskravluje n. p. smrzu zemlja.

raskravljivati, raskrāvljijēm, v. impf. Rj. raz-kravljivati. vidi otravljivati. v. impf. prosti kraviti. v. pf. raskraviti. — 1) aufthauen, regelo. Rj. n. p. jug raskravluje smrzu zemlju. — 2) sa se, refleks. v. r. impf. aufthauen, regelari. Rj. n. p. smrzu zemlja raskravluje se od jugu.

raskrečiti, raskrēčim, v. pf. ausroden, exstirpo. Rj. raz-krečiti. v. impf. raskrečivati.

raskrečivānje, n. das Ausroden, exstirpatio. Rj. verb. od raskrečivati. radnja kojom tko raskrečuje što.

raskrečivati, raskrēčijēm, v. impf. prosti krečiti. v. pf. raskrečiti.

raskrečiti, raskrēčim, v. pf. Rj. raz-krečiti. v. impf. raskrečivati. znače se ovaj glagol ne nalazi. Značenje (korijenu) cijepati, rasečepiti, razvri: raskrečiti, raskrečivati. Korijeni 247. isp. raskučiti. — 1) n. p. noge, pero (od mnogoga pisanja), von einander breiten, sperren, ausspreitzen, distendo. Rj. — Premudri Solomon raskrečivši kažiput i srednji prst načini od njih kao šestar. Rj. 837b. — 2) sa se, refleks.: Raskrečio se kao žaba na močilu. (Kad ko ružno sjede, te mnogo mjesta zauzme, n. p. gjeea kod vatre). Posl. 270. Raskrečio se kao rak na brzaku. (Kad se ko gradi veći nego što je). 270. isp. raskoračiti se.

raskrečivānje, n. das Voneinanderbreiten, distentio. Rj. verb. od raskrečivati. radnja kojom tko raskrečuje n. p. noge.

raskrečivati, raskrēčijēm, v. impf. von einander breiten (die Füsse), distendo. Rj. raz-krečivati, n. p. noge. isp. raskučivati. v. pf. raskrečiti.

raskrlhati, hām, v. pf. (u C. G.) zerbrechen, frango. Rj. raz-krhati. v. impf. prosti krhati I. — Šada treba

da duh obodrimo, i na Turke sutra udarimo, da mi Tursku silu raskrhamo. Npj. 5. 326. Vas mi šanue Turski raskrbaše, Kadri-paši glavni posjekoše, a careve topove nzeše. 5. 343.

raskriliti, raskrilim, v. pf. *aufthun* (z. B. den *Beutl*), *explicio*. Rj. raz-kriliti, kao rastvoriti 3, raz-riliti, rasklopiti. v. impf. raskriljivati — Gotovinu, kao i pop Kosto (n. p. hoće, ište). (. . . Kosto, pruživši mu svoju raskriljenu kapu rekne: . . . nego mi daj što ovgje gotovo« . . .). Posl. 45. Zagrabivši iz raskriljene vreće žuku šenice i gledajući u nju reče . . . 253. Tu dopade soko tica siva, nad Markom je krila raskrtilo. Npj. 2. 327. Nego ja sam bio tvrdo uvjeren da je za ovo dosta bilo raskriliti pred tohom smisao molitava i običaja. DP. 371.

raskriljivati, radnja kojom tko raskriljuje što.

raskriljivati, raskriljujem, v. impf. *öffnen, explicio*. Rj. raz-kriljivati što, n. p. kesu, vreću. v. impf. prosti kriliti. v. pf. raskriliti. — Čija li su ono gjeća luda, što bijele ovece raskriljuju? . . . ono što mu razuzbija ovece, ono su ti dva Vukova sina. Npj. 4. 507.

raskriviti se, raskrivim se, v. r. pf. *recht ins Schreiben kommen, elumo*. Rj. raz-kriviti se; raskrivi se n. p. dijete, kad se da na krivljenje, kad se jako i dujo krivi, dere. v. impf. prosti kriviti se.

raskrižiti, raskrižim, v. pf. *zerschneiden* (z. B. den *Apfel*), *disscco*. Rj. raz-križiti, n. p. jabuku kao raz-rezati. v. impf. prosti križati (isp. križiti). isp. kriška.

raskrojivati, n. vidi raskrajanje. Rj.

raskrojivati, raskrojivam, vidi raskrajati. Rj. v. impf. raz-krojivati što, n. p. čohu. v. impf. prosti krojiti. v. pf. raskrojiti.

raskrojiti, raskrojim, v. pf. *zerschneiden, discindo*. Rj. raz-krojiti što, n. p. čohu, vidi razrezati 1, rasjeći 1. v. impf. raskrajati, raskrojivati.

raskrpati, pīm, v. pf. *ein unangenehmes, verwickeltes Geschäft abthun, negotium expedio*. Rj. raz-krpati, neporoljan, zamršen posao opraviti, sršiti. v. impf. raskrpljati, raskrpljavati.

raskrpljati, raskrpljam, vidi raskrpljavati. Rj. v. impf. raz-krpljati. v. pf. raskrpati.

raskrpljavati, raskrpljavam, v. impf. *ein lästiges Geschäft abthun, expedio molestum negotium*. Rj. raz-krpljavati, posao neporoljan, zamršen opravljati, sršivati, vidi raskrpljati. v. impf. prosti krpati. v. pf. raskrpati.

raskrsnica, f. *der Kreuzweg, trivium, ef. raskrsće: Doklen Gjoko raskrsnici dogje. Kad dogjoše često raskrsnici. Rj. raz-krs(t)nica, drugoj poli osn. u krs(t). vidi i krs(t)at put, križopute. — Kad dogje na jednu raskrsnicu, na jedan put nestade aspi s pleći. Npr. 96. Tu imade jedna raskrsnica, gje se do dva drumu rastarljaju. Npj. 3. 354.*

raskrstiti, raskrstim, v. pf. s kim, *keine Rechnung mehr mit Jemand haben, societatem dirimo*: mi smo raskrstili i ja sam s njim raskrstio. Rj. raz-krstiti, kao (proračunivši se s kim) raskrstiti svaku svezu s njime. v. impf. raskrsćati, raskrsćavati. — Milutin vidći ga (Karla) slaba, raskrsti s njim. DM. 36.

raskrsćanje, n. *das Abrechnen, rationum exactio*. Rj. verb. od raskrsćati. radnja kojom tko raskrsća s kim. vidi raskrsćavanje.

raskrsćati, raskrsćam, v. impf. *abrechnen, rationes exactio et dirimo societatem*. Rj. raz-krśćati: mi raskrsćamo, i: ja s njim raskrsćam, ja se računim i raskidam svaku svezu s njim. vidi raskrsćavati. isp. v. impf. prosti krstiti se koga, čega, od koga, od čega, v. pf. raskrstiti.

raskrsćavanje, n. vidi raskrsćanje. Rj.

raskrsćavati, raskrsćavam, vidi raskrsćati. Rj.

raskrsće (raskrsće), n. *der Kreuzweg, bivium, trivium*. Mnogi pripovijedaju da su noću prividjeli što-gogj na raskrsću. Rj. raz-krs(t)-je. vidi raskrsnica, i spm. oudje. — Da ja gonim Ljuticu Bogdana na raskrsće, kud prolaze ljudi. Npj. 1. 545. Uzmi uju na bijelu ruku, pa je vodi drumu na raskrsće. 3. 494.

raskruniti, nīm, v. pf. *raz-kruniti koga, uzeti mu krunu, suprotno okruniti. v. impf. 2 kruniti*. — Okruniti, raskruniti. Rad 6. 109. Ab nesrećna cara raskrunjena. Šćep. mal. 17.

raskrupnati se, nām se, v. r. pf. *diek, stark werden, ef. raspasti se*. Rj. raz-krupnati se, postati krupan. drukćije se ovaj glagol ne nalazi.

raskrvaviti, raskrvavim, v. pf. *blutig machen, eruento*. Rj. raz-krvaviti, učiniti krvavo. v. impf. prosti krvaviti.

raskučiti, raskučim, v. pf. *raskučivati, raskučijem, v. impf. auseinander recken, distendo*. Rj. raz-kučiti, raz-kučivati, kao rastegnuti, raztezati što, n. p. što je kukasto, kučasto, pokučasto. isp. raskrećiti, raskrećivati. kao prost glagol ne nahodi se. isp. kučiti.

raskučivati, n. *das Auseinanderrecken, distentio*. Rj. verb. od raskučivati. radnja kojom tko raskučuje što.

raskuća, f.: žena je kuća i raskuća. Rj.³ raz-kuća. isp. raspikuća.

raskućavanje, n. vidi raskućivanje.

raskućavati, raskućavam, v. impf. vidi raskučivati. v. pf. raskučiti. — Oni kunu njega što ih nagoni da raskućavaju kuće svoje! Zim. 254.

raskučiti, čim, v. pf. kuću, t. j. prosuti je, osiromašiti, verthun, *dissipare domum*. Rj. raz-kućiti. v. impf. raskućavati, raskućivati. — Ako ćeš da se osvetiš Turčinu, moli Boga da počne piti rakiju; ako ćeš da se osvetiš Srbinu, moli Boga da ode u hajduke. (Srbini kako ode u hajduke već je kuću svoju raskučio). Posl. 9.

raskućivanje, n. *das Verthun, dissipatio*. Rj. verb. od raskućivati. radnja kojom tko raskućuje kuću.

raskućivati, raskućujem, v. impf. *prospati kuću, verthun, domum dissipare*: Tuga kuća . . . Ne kućim te, već te raskućujem. Rj. raz-kućivati (kuću). suprotno kućiti (kuću). vidi raskućavati. v. pf. raskučiti.

raskuhati, hām, v. pf. Rj. raz-kuhati. vidi raskuvati. v. impf. raskuhavati. — 1) *den Brotteig zertheilen, massam dividere in panes, ef. razmijesiti*. Rj. raskuhati, razmijesiti tijesto, da vidiš, koliko će biti hljebca. — 2) a) *zerkoehen, discoquo*. Rj. raskuhati n. p. goredinn, t. j. tako je ukuhati, da se kao raspadne. — (Pšenica se) s kokošima ili s ovčijim mesom tako ukulu u kotlu da se meso sve raspadne; onda se kosti povade napolje, a meso se lopaticom tako izmiješa s onom raskuhanom šenicom da se ni malo ne poznaje. Rj. 269a. — b) *sa se, puss, ili reflex.*: Kaša, 2) kad se što-god vrlo raskuha, ili se izmiješa tako da se ne zna šta je. Rj. 267a. Šćuhati se, raspasti se, sleći se (osobito kad se što kuha), cf. raskuhati se. Rj. 848b. Pristavi lonac i napuni ga najboljih kostiju i uzvari dobro da se i kosti raskuhaju u njemu. Jezek. 24. 5.

raskuhavanje, n. Rj. verb. od raskuhavati. — 1) radnja kojom tko raskuhava (razmješuje) tijesto za hljeb (das Zertheilen des Brotteigs in Laibe, vidi razmješivanje. Rj.). — 2) radnja kojom tko raskuhava što, n. p. meso, da se raspada (das Zerkoehen, discoctio, nimia coctio. Rj.).

raskuhavati, raskuhavam, v. impf. Rj. raz-kuhavati. vidi raskuvavati. v. impf. prosti kuhati (kuvati). v. pf. raskuhati. — 1) *den Brotteig in Laibe abtheilen,*

dirido. Rj. *vidi* razmješivati (hljeb). — 2) *zerkochen, discoquo*. Rj. *n. p. meso, da se raspadu*.

raskuivauje, *n. vidi* raskivanje. Rj.

raskuivati, *raskuivam, v. impf.* (u C. G.) *vidi* raskivati: Mrtvi se konji ne kuju, no *raskuivaju*. Rj. raz-kuivati, *dijalektički. v. pf.* raskovati.

raskukati, *raskukam, v. pf.* koga, *jummern machen, fucio ut quis ejulet*: Bez zakletve sestre raskukao. Rj. raz-kukati kao, *učiniti da kuka. v. impf. prosti* kukati.

raskukoren, *ulj.* (u Budvi) čovjek čupav, neočešljan, *mit ungekämmtm Haare, erinibus implexis*. Rj. raz-kukoren. — Značenje koje je u kika: kukma, kukmast, kukmarka; *raskukoren*. Korijeni 33.

raskukuljiti, u zagoneci, *ef. zakukuljiti*. Rj. raz-kukuljiti, *suprotno zakukuljiti. kao glugol prost ne ulazi se. isp. kukulj, zagonečka kod zadesetiti*.

raskumiti, *raskumim, v. pf.* Rj. raz-kumiti, *raskumili kumstvo. suprotno okumiti, pokumiti. v. impf. prosti kumiti. — 1) entkumen (machen, dass man nicht mehr kum ist), dissociare* τὸς kum. Rj. raskumiti drojicu, *raskumiti među njima kumstvo. — 2) sa se, reciproc.* *v. r. pf. sich entkumen, dissociari (de kum-is)*. Rj. raskumiti se s kim, *ne biti mi više kum; raskumili su se drojica, raskumilo se kumstvo među njima*.

raskuv... *vidi* raskub. Rj.

raskviriti, *raskvirim, v. pf.* raz-kviriti, *vidi* pokviriti (*Pokeari ugovor*. Is. 33, 8): Pošto ugodiše mnoge ugovore i opet pakosno raskvirise (et iterum malitiose ruptis). Glas. 21, 285. *v. impf. prosti* kviriti.

raskvasiti, *sim. v. pf.* raz-kvasiti. *isp. raskiseliti. v. impf. prosti* kvasiti 1. — Mjehove nebeske ko će izliti, da se raskvašen pruh zgasne i grude da se sljipe? Jov. 38, 38.

raskvocati se, *raskvočem se, v. r. pf. t. j.* kokoš. *anfragen zu glucksen, coepi glorciv*. Rj. raz-kvocati se, *početi kvocati v. impf. prosti* kvocati.

raslabiliti, *bim, v. pf. schwächen, debilito*. Rj. raslabiliti što, *učiniti ga slaba. v. impf. prosti* slabiti. — Neka im potamne oči njihove, da ne vide, i njihove bedre ruslabi (Gospodel) za svagda. Ps. 69, 23.

räsliea, *f.* (u Dalm.) *vidi* trnokop 1, a trnokop se onamo zove *kljuna ili kuka*. Rj.³ *vidi* i čaklja.

räso, *räsola, m. die Lacke vom Sauerkraut, muria*. Rj. raz-so, u drugoj *pali sō (soli), vodu u badnju od kiseloga kupusa. isp. salamura. — Badnjeva voda. vidi* raso. Rj. 12a. Golubići, mali valjušci, koji se uz post kuhaju u rasolu. Rj. 94a.

räsolat, *adj.* u čega su rasohe, što je *nalik na rasohe. vidi* rasovast, račvast, rakljast, rašljast. — Nekakve mi čese nprtiše, i nekakve guče rasohate, a već više dževeridara nema, ni široke ni čakšire. Npj. 5, 505. *osn. u rasohe. adj. s takim nast. kod* bogat.

räsöhe, *f. pl. vidi* račve (cf. sohe): I bací ga jeli u rasohe. Rj. raz-sohe. *vidi* i raklje, rašlje. — Soha, sošica; rasohe (gdje se h ne govori, ondje glasi i rasohe i rasoje). Korijeni 43.

räsöhe, *f. pl.* (u Slavon.) ručice u pluga, *die Pflugsterze, stira, cf. rasohe*. Rj. za značenje *vidi* ralica 3, rukodrž.

räsovast, *adj.* (u Boci) *vidi* račvast, cf. rasohe. Rj. rasovast (sa v mjesto h). Korijeni 43. u čega su rasohe, što je *nalik na rasohe (rasohe), vidi* i rasohat, rakljast, rašljast. — *adj. s takim nast. kod* budalast.

Räsovatac, *Räsovaca, m.* kamenita planina više Crnice od strane Paštrovske. Rj.

räsove, *f. pl. — 1)* (u C. G.) *vidi* rasohe: Te se penje jeli u rasohe. Rj. — 2) (oko Varaždina) *vidi* vile, cf. rasohe. Rj.

räspacati, *čam, v. pf. zertragen, distraho*: Raspačao kao alvu (kad se što u brzo prodn). Rj. razpačati, *rasturiti. isp. v. impf. prosti* pačati se (u što).

— Piše (Lika Mustajbeg) knjige od grada do grada... Kad je Lika knjige raspačuo, beže viknu mlade Udvinjane. HNpj. 4, 106.

räspadauje, *n. das Zerfallen, dilapsus*. Rj. *verb. od* raspadati se. *stanje koje biva, kad se što raspadu*.

räspadati se, *däm se, v. r. impf. zerfallen, dilabor*. Rj. raz-padati se. *v. pf. raspadnuti se, raspanuti se, raspasti se. — Što znadu po prirodi kao nerazumna životinja, u onom se raspadaju. Jud. 10.*

räspadčnica, *f. n. p. knjiga, koja se već gotovo raspała. Rj.³ kukra stvar ženskoga roda, n. p. knjiga, koja se već gotoro raspała.*

räspadljiv, *adj. što se pomalo raspađa, što se lako raspađne; veraceslich, corruptibilis. suprotno* neräspadljiv. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio... prevarljiv, *raspadljiv*. Nov. Zav. VII. Oni dakle da dobiju *raspadljiv vijenac*, a mi neräspadljiv. Kor. 1, 9, 25. Jer *oro raspadljivo* treba da se obuče u neräspadljivost. 15, 53.

räspadljivost, *raspadljivosti, f. osobina onoga što je raspadljivo; die Verweslichkeit, corruptibilis. suprotno* neräspadljivost. — Raspadljiv, *raspadljivost*. Nov. Zav. VII. Nađ, da će se i sama tvar oprostiti od ropstva *raspadljivosti* na slobodu slave djece Božije. Rim. 8, 21.

räspadnuti se, *räspadnem se, vidi* raspasti se. Rj. i raspanuti se. raz-padnuti se, *zerfallen, dilabor. v. impf. raspadati se. —* Raspopaju grob, i ako u njemu nagju čovjeka da se nije raspuo, a oni ga izbodu onijem koljem. Rj. 79b. Tako (se) ukuha u kotlu da se meso sre raspuo. Rj. 269a. Pokiseliti se, *raspusti se u vodi*. Rj. 271b. Pa se onda (pšenica) metne u vodu te odmekne i kao raspadne se. Rj. 422b. Ode u prsak, t. j. raspuo se. Rj. 617a. Raskrupnati se, cf. *raspusti se*. Rj. 638b. Raspršati se, 2) *raspusti se*. Rj. 642a. Raščiniti se, 1) *raspusti se*. Rj. 645b. Ščuhati se, *raspusti se*, slēš se (osobito kad se što kuha), cf. *raskuhati se*. Rj. 848b. Pukne obruč i treći; onda se bure raspadne. Npr. 20. Bubne pesnicom u vrata, a vrata se odmah na droje raspadnu. 212. Nadula se Jugovića majka, nadula se, pa se i raspuo za svojih deset Jugovića i desetim star-Jugom Bogdanom. Npj. 2, 307. Malo su mi puške raspadnute sve bijući iz zatvora Turke. 5, 116 (bolje raspadnule?). Zemlja se potrese, i kameenje se raspuo. Mat. 27, 51. Kad se poslije raspuoše plemenu na porodice... DM. 296.

räspaliti, *räspalim, v. pf.* Rj. raz-paliti. *v. impf. raspaljivati. — 1 a) entzünden, succendo. n. p. lulu. Rj. vidi* ražeći. — Mahlni slamom preko vatre žive: il' ćeš vatra sa tim ugasiti, ili ćeš je većma raspaliti? Npj. 4, 142 (sa? tim). Onde na saboru bací vatra u narod i raspuo bunu. Miloš 81. On još većma raspuo mržnju na Rodofinika. Šovj. 26. Da ne bi osvjetnik potjerao krvnika dok mu je srce raspuo. Mojs. V. 19, 6. Idu na silovito piće i ostaju do mraka dok ih vino raspuo. Is. 5, 11. Izagje vladika k narodu da bi raspuo u njemu pobožnost držeci u rukama svijetnjake. DP. 28. — b) sa se, *reflexs.*: Šad s' u mene raspuo planovi. Npj. 4, 51. Raspuo se u njoj gnjev. Danica 2, 131. Raspuoše se željom srojom jedan na drugoga. Rim. 1, 27. — 2) raspuo ga (batinom) povrh glave, *mit einem Stocke über den Kopf schlagen, percutio*. Rj. udariti. *vidi* raspreći 2. — On u jedan put raspuo onijem kocem te ubije jednoga Turčina na mjesto. Rj. 498a. Megjedović raspuo svojijem budzoranom Brka u glavu. Npr. 4. Raspuoše puškom kijački Turčina po glavi, onesvesti ga malo. Danica 4, 18.

räspaljivauje, *n. das Entzünden, succensio*. Rj. *verb. od* raspaljivati. *rudnju kojom lko raspaljuje što.*

raspaljivati, *raspaljujem, v. impf. entzünden, succendo*. Rj. raz-paljivati. *v. impf. prosti* paliti. *v. pf. raspaliti. —* Ijude, koji su bunu počinjali i raspuo. Miloš 63. Čovjek svadljivac raspaljuje svagju. Prič. 26, 21.

raspanuti se, nēm se, v. r. pf. *disrumpi, rumpi, dissolvi*. Stulli. *vidi* raspadnuti se (*i primjere ondje*), raspasti se. v. *impf.* raspadati se.

raspara, f. (u Hrv.) jelo koje se načini kad se jaja razbiju na vrelo mlijeko, Art *Eierspeise, cibi ex ovis genus*. Rj. raz-para. *isp.* raspāriti.

rasparaklisati, raspārāklišām, v. pf. Rj. raz-paraklisati. *isp.* isparaklisati. *drukčije se* ovaj glagol ne nalazi. — **1)** *zerfetzen, dilacer.* Rj. kao razderati, izderati, izdrpati. — **2)** *sa se, refleks. v. r. pf. zerfetzt werden, dilacerari.* Rj. razderati se, izdrpati se.

raspārati, *vidi* raspōriti. Rj. raz-parati. v. *impf.* slož. raspārati. prosti parati, poriti.

rasparāvānje, n. *das Durehwärmen, fotus, perculefactio, vaporatio*. Rj. *verb.* od rasparavati. radnja kojom tko rasparava što, n. p. ruku nazeblu.

rasparāvati, raspārāvām, v. *impf. durchwärmen, raporo*. Rj. raz-paravati prema vatri ili u toploj vodi što, n. p. onu stranu tijela gdje se osjeću nazebla. v. *impf.* prosti pāriti. v. pf. 1 raspārati.

1. raspāriti, rām, v. pf. *durchwärmen, vaporō* (z. B. *eine rheumatische Stelle des Leibes, am Feuer, oder im Bade*). Rj. raz-pāriti što, n. p. ruku nazeblu prema vatri ili u toploj vodi. v. *impf.* rasparavati.

2. raspāriti, raspārīm, v. pf. *entpauern, disparo, cf. razdrūžiti*. Rj. raz-pāriti, pār razdrūžiti. suprotno spāriti. v. *impf.* pāriti, n. p. *volore*.

raspasati, raspāšēm, v. pf. Rj. raz-pasati. *isp.* otpasati. suprotno opasati. v. *impf.* raspasivati. — **1)** *entgürten, discingo*. Rj. — *Pas raspasi*, biće ti polakše. Npj. 5, 452. Da oborim pred njim narode i *evare raspasēm*. Is. 45, 1. — **II.)** *sa se, refleks.* — **1)** *sich entgürten, discingo*. Rj. — Tada se prouijeni lice caru i *pojas se oko njega raspasa* i koljena mu udarahu jedno o drugo. Dau. 5, 6. — **2)** *raspasalo se bure*, t. j. spali mu obruču, pa se razasulo. Rj.

raspasivānje, n. *das Entgürten, discinctio*. Rj. *verb.* od raspasivati (*i se*). — radnja kojom tko raspasuje koga ili kojom se tko raspasuje.

raspasivati, raspāsujēm, v. *impf.* Rj. raz-pasivati. *isp.* otpasivati. suprotno opasivati. v. *impf.* prosti pāsati. v. pf. raspasati. — **1)** *entgürten, discingo*. Rj. — On (Bog) sipa sranotu na knezove, i *raspasuje junake*. Jov 12, 21. — **2)** *sa se, refleks.*: Sam se svlači, a sam raspasuje, a sam vješa ruho i oružje. Npj. 1, 256. Neka se ne hvali onaj koji se opasuje kao onaj koji se raspasuje. Car. 1, 20, 11.

raspasti se, raspādnēm se, v. r. pf. *zerfallen, dilabor*. Rj. *vidi* raspadnuti se (*i primjere ondje*), raspanuti se. v. *impf.* raspasati se.

raspāvati se, raspāvām se, v. r. pf. *recht ins Schlafen hinein kommen, somno obrui*. Rj. raz-spavati se, kao dati se na spavanje, početi dobro spavati. v. *impf.* prosti spavati, spati.

raspazariti, raspāzārīm, v. pf. Rj. raz-pazariti v. *impf.* prosti pazariti. — **1)** (u Risnu) *den Kauf ungeschehen machen, emptioem (venditionem) infectam reddo*: Što nedjelja pazari, da može ponedjeljnik raspazariti, svak bi trgovao. Rj. kao raz-vrći pazar. — **2)** *sa se, reciproc.* v. r. pf. *nicht übereinkommen (im Handeln), non pacisci*. Rj. n. p. mi smo se raspazarili, ja sam se s njim raspazario, t. j. pazarivali smo, ali se nijesmo pogodili.

raspečaćavānje, n. *das Erbrechen (des Briefes), resiquatio*. Rj. *verb.* od raspečaćavati. radnja kojom tko raspečaćava n. p. pismo.

raspečaćavati, raspēčāčāvām, v. *impf.* *entsiegeln, resigno*. Rj. raz-pečaćavati n. p. pismo. *isp.* otpēčaćavati. suprotno zapēčaćavati. v. *impf.* prosti pečatiti. v. pf. raspēčatiti

raspēčatiti, tīm, v. pf. *entsiegeln, aufbrechen*. Rj. raz-pečatiti n. p. pismo. v. *impf.* raspēčaćavati.

raspēriti, raspēčīm, v. pf. *vidi* razmaziti. Rj. raz-

pečiti n. p. dijete. *vidi i* obečiti, razbluditi. v. *impf.* prosti pēčiti. — Pēka, *raspečeno dijete*. Rj. 493a.

raspēce, n. — **1)** *verb.* od raspeti. *djelo kojim se što raspne, actus extendendi*. raspēce na križ. Stulli. — **2)** *konkretno, što se raspelo*. raspēce što i raspelo, propēce. u baniji. P. Leber.

raspēlo, n. *inigo Christi de cruce pendentis*. Stulli. *Hrist na križ raspel*. u Hrv. *vidi* raspēce, propelo, propēce.

raspēti, raspēnjēm (raspēnēm) *vidi* razapeti. Rj. raz-peti. *primjere* *vidi* kod razapeti.

raspētljati, tljām, v. pf. **raspētljāvati**, raspētljāvām, v. *impf.* *aufhefteln, diffibulo*. Rj. raz-petljati, raz-petljavati. *isp.* raskopčati, raskopčavati; zapeti (raspeti) 2. n. p. puce, razapinjati (raspinjati) 2; raspučiti 1, raspučati 1, raspučavati; suprotno spetljati, spetljavati; zapetljati, zapetljavati; v. *impf.* prosti petljati 1. *isp.* petlja.

raspētljānje, n. *das Aufhefteln, diffibulatio*. Rj. *verb.* od raspētljavati. radnja kojom tko raspētljava što.

raspījevānje, n. *verb.* od raspījevati. radnja kojom tko raspījeva koga.

raspījevati, raspījevām, v. *impf.* raz-pījevati koga ili što, činiti da pjeva. v. *impf.* prosti pījevati. v. pf. raspījevati. — Blagoslov onoga koji propadaše, dolazše na me, i udorici sree raspījevač. Jov 29, 13.

raspik, *Antwort auf die Frage: pik? gleichsam: steht frei, licet*. Rj. raz-pik. na pitanje pik? (je li slobodno?) kad se odgovori raspik znači: slobodno je; inače se odgovori nepik. *isp.* nepik, pik.

raspikuća, n. i f. *der Verschweuder, prodigus*. Rj. raspikuća, koji ili koja raspiku kuću. *isp.* prospiruka, raspipač. — I ko je nemaran u poslu svom, brat je raspikući. Prič. 18, 9. tako slož. riječi kod čistikuća.

raspinjanje, n. *vidi* razapinjanje. Rj.: Jer si ti Bog naš . . . *raspinjanje* pretrpjevši smrću smrt nadvlada. DP. 51.

raspinjati, njēm, — **1)** *vidi* razapinjati. Rj. v. *impf.* raz-pinjati. v. pf. raspēti. — **2)** *sa se, refleks.* *vidi* razapinjati se. Rj. — *vidi i* primjere ondje.

raspirati, rēm, v. *impf.* (u pjesmi) *aufschlitzen, discindo, cf. parati*: Š ermom ga je zemljom sastavio, od jada ga Marko raspiraše. Rj. raz-pirati. v. *impf.* prosti parati, poriti. v. pf. raspārati, raspōriti. **raspiriti**, raspīrīm, v. pf. n. p. vatra, *anfachen, succendo*. Rj. raz-pirati. v. *impf.* raspīrivati.

raspirivānje, n. *das Anfachen, ventilatio, accensio*. Rj. *verb.* subst. od raspīrivati. radnja kojom tko raspīrivae n. p. vatra.

raspirivati, raspīrūjēm, v. *impf.* *anfachen, accendo, ventilō*. Rj. raz-pīrivati n. p. vatra. v. *impf.* prosti pīriti. v. pf. raspīriti.

raspis, m. *das Umlaufschreiben, der Umlauf, literae circulatoriae*: kad je bio raspis. Rj. raz-pis. *isp.* raspisati, raspisivati.

raspisati, raspīščēm, v. pf. Rj. raz-pisati. v. *impf.* raspisivati. — **1)** *rund umherschreiben, entbieten, circummitti literas jubentes aliquid peri*. Rj. — Kad pogje car da se ženi. *raspise* po svemu setu, ima li gde devojka ili udovica sa zvezdom na čelu. Npr. 222. Došavši u Niš, *raspise* po svim okolinama, da mu onje dogju sve spaljuje. Danica 3, 137. *Raspise knjige na sve strane, da ustaje na oružje i malo i veliko*. Miloš 79. Oglasi po svemu carstvu svojemu i *raspisa gorovci*: Ovako veli Kir car . . . Jezdr. 1, 1. — **2)** *sa se, refleks. v. r. pf. ins Schreiben hinein kommen, scribendo esse occupatissimum*. Rj. kao dati se na pisanje.

raspisivānje, n. *das Schreiben rund umher, literarum circummissio*. Rj. *verb.* od raspisivati. radnja kojom tko raspisuje n. p. knjige na sve strane.

raspisivati, raspīsujēm, v. *impf.* *rund umher*

schreiben, literas circummissito. Rj. raz-pisivati n. p. *knjige na sve strane. v. impf. prosti pisati. v. pf. raspisati.*

raspitati, raspitām, v. pf. *erfragen, explorō, percunctando invenio.* Rj. raz-pitati, *kuo pitajući (kojgdje) razuznati, doznati. isp. ispitati. v. impf. raspitivati.* — Da raspitām tamo dolje, može li se dobiti dobra crnoga vina. Straž. 1886, 1226. *Raspitariši ga, što je i kako je, zapovedi . . . Žitije 52. Idite i raspitajte dobro za dijete, pa kad ga nagjete, javite mi. Mat. 2, 8. Tada istraži i raspitaj i izvidi dobro. Mojs. V. 13, 14. sa se, reciproc.: Kad se braća vigješe i za zdravlje raspitaše, krenu put doma. Npr. 119.*

raspitiavanje, n. *das Erfragen, percunctio.* Rj. verb. od raspitivati. *radnja kojom tko raspituje za što.*

raspitiivati, raspitujēm, v. impf. *forschen, exquirō.* Rj. raz-pitiivati, *kao pitajući (kojgdje) razuznavati, doznavati. isp. ispitivati. v. impf. prosti pitati. v. pf. raspitati.* — Stane raspitiivati kome treba pastir. Npr. 46. Čovjek je potanko raspitivao za nas. Mojs. I. 43, 7. Ko to učini? I traživši i raspitiivarsi rekoše: Gedeon učini to. Sud. 6, 29. *sa se, pass.: To sve zaslužuje da se raspituje i da se pamti. Priprava 55.*

raspjevati, vām, v. pf. Rj. raz-pjevati. — 1) *ins Singen bringen, facio ut quis canat.* Rj. *raspjevati koga ili što, učiniti da pjevu. v. impf. raspijevati.* — Prvog poete ona (pjesma) nije imala čim raspjevati. Svatko poet. 2. — 2) *sa se, reflex. v. r. pf. ins Singen kommen, coepi vehementer cantare.* Rj. *kuo upustiti se zdravo u pjevanje.* — Ja se osobito radujem, što ste se vi tako raspjevali: već sad imate čitavu knjigu oda. Straž. 1886, 769.

rasplakati, rasplačēm, v. pf. Rj. raz-plakati. v. impf. *prosti plākati.* — 1) *weinen machen, facio ut quis ploret.* Rj. *rasplakati koga, učiniti da plače.* — Bi l' ovakog brata ištetio . . . i svu Leki zemlju rasplakao? Npj. 2, 240. — 2) *sa se, reflex. v. r. pf. recht ins Weinen hinein kommen, illurimo.* Rj. *vidi razrevati se. kuo dati se jako na plakanje.*

rasplamtjeti se, raspłamfīm se, v. r. pf. *entflammen, in Flamme kommen, inflammar, exardescō.* Rj. *raz-plamtjeti se. v. impf. prosti plamtjeti.*

rasplāstīti, raspłāstīm, v. pf. (u Dalm.) *ribu, t. j. rasjeci je niz legja po pole, kao da se rasejipi, zer-spalten, diffindo, cf. kalati.* Rj. *raz-plastiti. isp. ras-koliti, rasporiti. v. impf. prosti isp. plastiti.*

rasplašāvanje, n. verb. od rasplašavati. *radnja kojom tko rasplašava n. p. vrapee.*

rasplašavati, raspłāšāvām, v. impf. *raz-plašavati, plašēci razgoniti. v. pf. rasplašiti.* — Momei bi s krpama na motkama rasplašarali oko konaka vrapee. Mil. 12.

rasplašiti, šīm, v. pf. *verscheuchen, terrendo fugo, abigo.* Rj. *raz-plašiti, plašēci razagnati. vidi raspuditi. v. impf. rasplašavati.* — Ondar dobre konje rasplašise, razlete se tamo i ovamo. HNpj. 1, 166. Izrailj je stado razagnano, lavori ga rasplašise. Jer. 50, 17.

rasplēsti, raspłētēm, v. pf. *losflechten, auseinanderstricken, solvo plexum, n. p. gradinu, kosu, čarapu.* Rj. *raz-plesti, suprotno splesti. v. impf. raspletati.* — Upazi jednu ženu sredovječnu gje raspletenijh kosa plače. Npr. 153. Pa rasplete joj kosu koja pade po dolini sva crna kao ugalj. 228. *sa se, reflex.: Dogje na jednu kapiju koja je bila od samih zmija . . . zmije se sre odmah raspletu. Npr. 11.*

rasplet, m. kao česma, *Art Hondaath, suturac genus.* Rj. *raz-plet (isp. rasplesti, raspletati) vidi i prijeplet, splet; grešpa, kubruz, šupljika, nekakav rez.*

raspletānje, n. *das Losflechten, dissolutio nevas.* Rj. verb. od raspletati. *radnja kojom tko raspleće što, n. p. kosu.*

raspletati, raspłecēm, v. impf. *losflechten, dissolvere plerum.* Rj. *raz-pletati n. p. kosu, suprotno spletavati. v. impf. prosti plesti. v. pf. rasplesti.*

rasplinuti se, raspłinē se, v. r. pf. *verschweimen, verschweimt werden, diffluo, n. p. zeitin po vodi; ali se kaže i: rasplinuo se hljeb, kad prekisne, pak prijegje preko sačurica ili se u peći vrlo raspljošti. Rj. raz-plinuti se, kao različi se po tekućoj stvari. v. pf. prosti plinuti.* — Pobijeni njihovi baeiće se, i od mrtvača njihovijeh dizače se smrad i gore će se rasplinati od krvi njihore. Is. 31, 3.

rasplod, m. *propagatio.* Stulli. *govori se u Hrv.: ovu krmuču, kravu mi je za rasplod. isp. rasploditi se. die Zucht.*

rasplōditi se, raspłodīm se, v. r. pf. (u Dubr.) *sich vermehren, auferi.* Rj. *raz-ploditi se, plogjenjem se razmnožiti, umnožiti. v. impf. prosti ploditi se.*

raspljeskati, skām (raspljēstēm), v. pf. *zerklitschen, displo.* Rj. *raz-pljeskati. v. impf. prosti pljeskati.*

raspljōstīti, raspłjōšfīm, v. pf. *platt machen, complano, tundendo extenuo.* Rj. *raz-pljōštiti što, učiniti da bude pljosno. isp. spljōštiti. drukēje se ovaj glagol ne nalazi.* — *sa se, reflex.: Ali se kaže i: rasplinuo se hljeb, kad prekisne, pa prijegje preko sačurica ili se u peći vrlo raspljošti. Ij. 641a.*

raspljūvati, raspłjujēm, v. pf. *ausspeien, spuerē: Ni budi med da te razližu, ni jed da te raspljuju. Posl. 212). Rj. raz-pljūvati. v. impf. prosti pljūvati.*

raspōjas, adj. *entgürtet, ohne Gürtel, disinctus.* Rj. *raz-pojas, koji je raspasan, nema pojasa oko sebe.* — Ona gleda, kud joj drago žeta: nit' je bosu nit' je raspojaso, nit' je golo, nit' je gologlavo. Npj. 1, 369.

raspōjasina, f.: Mjesto mirisa biće smrad, i mjesto pojasa raspojasina, mjesto pletenica čela, mjesto širokijeh skuta pripasana vreač, i mjesto ljepote ogorjelina. Is. 3, 24. — *raz-pojasina, što je raspojaso.*

raspōjiti se, raspōjīm se, v. r. pf. *abgelōthet werden, dirumpi.* Rj. *raz-pojiti se, kud se spojeno razlomi, kuo prost glagol ne nahodi se. isp. pojiti.* — Svilen pojas poderaće s', burma će se raspōjiti. Npj. 1, 327 (isp. Prsten će se razlomiti, pojas će se poderati. Npj. 1, 326).

raspolāganje, n. verb. od raspolagati. *radnja kojom tko raspolāče što ili čim: Onda vam se ja stavljam na raspolaganje. Zlos. 150.*

raspolāgati, raspłāžēm, v. impf. *raz-polagati. v. pf. raspoložiti.* — 1) *što, kao namjestiti kojekud, nareggirati; anordnen, hier und da aufstellen, vertheilen, disponere:* Tu je s vojskom tambor učinio, i tu pašu vojsku raspolāče, kako treba vojsku urediti na Ornu (Gorn udariti. Npj. 5, 214. — 2) *čim, kao nareggivati la, verfügen, anordnen, disponieren:* Čovjek nalaže, a Bog raspolāče. Posl. 348. To pokazuje da su Zetu smatrali kao svoju osobinu, kojom mogahu raspolagati po svojoj volji. DM. 11.

raspolōviti, raspłovīm, v. pf. *halbiren, dimidio:* Kao da si jabuku raspolorio. (Kad je ko na koga vrlo nalik. Posl. 131). Rj. *raz-poloviti. vidi razdvojiti la. v. impf. prosti poloviti.* — Imam ruha četiri sanduka, sve bi s tobom ja raspolorila. HNpj. 1, 172.

raspolōženje, n. verb. od raspoložiti. *stanje onoga što je kakogogj raspoloženo, stanje dušerno; die Aufgelegtheit. Disposition:* Po tom se može njim (glasom ō) povikati u kakoj promjeni dušernoga raspolōženja. Daničić. ARj. 1a. Mi smo mogli lasno doznavati kakvo je gde raspolōženje prema nama. Zlos. 19. S različnim raspolōženjem duše govore često i jedni i drugi. 121. — verb. supst. od v. pf. kod dopunstenje.

raspolōžiti, raspłožīm, v. pf. *raz-položiti. v. impf. raspolagati.* — 1) *raspoložiti što, kuo narediti, namjestiti kojekud, anordnen, hier und da aufstellen, vertheilen, disponere.* — 2) *čim, kao narediti i l b, upraviti l; verfügen, anordnen, disponieren:* Koja je (sljivovica) kod mene u podrumu, i možete vi s njom raspoložiti. Straž. 1886, 1513 (s? njom).

raspomamiti se, raspòmãmãm se, v. r. pf. *vidi* razgoropaditi se. Rj. raz-pomamiti se, *postati pomaman*. *vidi* i razmahnuti se. *isp.* pomamiti se, v. *impf.* raspomamljivati se.

raspomamljivanje, n. *vidi* pomamljivanje. Rj. *verb.* od raspomamljivati se. *stanje koje biva, kad se tko raspomamljuje*.

raspomamljivati se, raspòmãmľjujem se, v. r. *impf.* *vidi* pomamljivati se. Rj. raz-pomamljivati se, *postajati pomaman*. v. *impf.* prosti mamiti 2. v. pf. raspomamiti se.

ráspon, m. u pluga ona prečaga iznutra više plaza, što kao *raspinje* ručicu od ručice. Rj. raz-pon. *vidi* raspor.

ráspop, m. *der Ex-Priester, qui olim fuit sacerdos*. Rj. raz-pop, koji je bio pop u nije više.

raspópiti, raspópãm, v. pf. Rj. raz-popiti. v. *impf.* raspopljavati. *suprotno* zapopiti. — 1) *einen entpriestern, ihm die Weihe nehmen, profano sacerdotem*. Rj. raspopiti koga, uzeli mu popoestro. — Izdao je zapovijest da će svakoga popa, koji vjenča otetu djevojku, obrijati (*raspópiti*). Rj. 477b. — 2) *sa se, refleks. aufhören Priester zu sein, sacerdotium abdicó*. Rj. *odreći se popoestra, prestati biti pop*.

raspopljávànje, n. *das Entweihen des Priesters, profanatio sacerdotis*. Rj. *verb.* od 1) raspopljavati, 2) raspopljavati se. — 1) *radnja kojom tko raspopljava popa*. — 2) *stanje koje biva, kad se popovi raspopljavaju*.

raspopljavati, raspòpljávãm, v. *impf.* Rj. raz-popljavati. v. pf. raspopiti. *suprotno* popiti. — 1) *einen Priester entweihen, profano sacerdotem*. Rj. koga, uzimati mu popoestro. — 2) *sa se, refleks. das Priestertum aufgeben, abdicó sacerdotium*. Rj. *odricati se papoestra, prestajati biti pop*.

ráspopov, adj. *des raspop, illius qui olim sacerdos fuit*. Rj. što pripada raspopu.

ráspor, m. *vidi* raspon. Rj. raz-por. — Značenje (korijenu) cijepati, rastavljati: *raspor*, opornjak; poriti; parati. Korijeni 283.

rásporéd, m. raz-po-red, *kako je sve raspoređeno, razregjeno n. p. u kući, u sobi, u knjizi; planmässige Anordnung, Aufstellung, Vertheilung, dispositio*. *vidi* razredba. — Ta je gragjevina sve njih nadmašila svojim *rasporedom*. Zim. 133.

raspòriti, raspòrim, v. pf. *aufschlitzen, diffindo*. Rj. raz-poriti. *vidi* rasparati, razbučiti 2. v. *impf.* raspirati. — Uzme goluba te ga raspòri, a to u golubu vrabac. Npr. 49. Kad je Sava ribu raspòrio, u ribi je ključeve našao. Npj. 2, 74. *Trudne žene njihove raspòri*. Car. 11. 15, 16. *sa se pass.*: Carevi zapovede te se *lisicu raspòri* i srce izvadi. Npr. 205.

raspòznati, znãm, v. pf. *unterscheiden, dignosco*. Rj. raz-poznati. *isp.* razaznati. v. *impf.* raspoznavati. — Dinar nije novac Turski . . . za to ga je od pure lino bilo raspòznati. Rj. 120b. Ona usta dok još ne mogae čovjek čovjeka raspòznati. Rut 3, 14. *sa se, pass.*: Broj se ne može raspòznati. Star. 1, 89.

raspòznávànje, n. *das Unterscheiden, das Voneinanderkennen, dignotio*. Rj. *verb.* od raspòznavati. *radnja kojom tko raspòznaje što (od čega)*.

raspòznávati, raspòznávãm, v. *impf.* *unterscheiden, dignosco*. Rj. raz-poznavati (*praesens*) i raspòznavam. *isp.* (Obl. 108). *isp.* razaznavati. v. pf. raspòznati. — Znali su kušanjem i *nirison* raspòznavati, što je njihovom želucu dobro. Priprava 152. Da neč *glagole raspòznavati*, koji ide po kome spreznaju. Nov. Srb. 1817, 542. Ima mi danas osamdeset godina; mogu li raspòznavati dobro i zlo? Sam. 11. 19, 35. *Nečisto od čistoga ne raspòznaju*. Jezek. 22. 26. *sa se, pass.*: Rekao bih da se jasno raspòznaju tri glavna razdjela. Rad 1, 120.

ráspra, f. *der Streit, Zank, lis*. Rj. raz-pra. *drugo* poli korijen koji je u preti. *isp.* Osn. 21. *vidi* parba,

parnica, pravda 3, proces, proćes, terancija, teranka, terba. — *Ispravdati, dobiti* na sudu *rasprom*. Rj. 237a. *Hoće li s tim našu raspra što dobiti?* Danica 2, 125 (s?). *Za privatne raspre* i sudove po selima da nije bilo nikake odregjene i priznate vlasti. 5, 49. *Oni su presugjivali sre civilne raspre* po svojim običajima (a za *kriminalne* sudili su providuri). Kov. 37. Često sudije *trgovuće raspre* predaju najpre trgovcima na sud. 192. *Mirili* su mrtve i ranjene, t. j. *raspre zbog pohijenjih* i ranjenjih. Npj. 2, 12 (Vuk). *Tako se počne u tome čituru raspra, u kojoj sam ja po nekoliko puta govorio*. Pis. 23. *Sude seljacima za kojekake manje raspre*. Slav. Bibl. 1, 86. Ni jedna strana nije zaboravljala ni svoje *megjusobne raspre*. Sovj. 47. *Zametne* s Milenkom nekaku *raspru*. 54. *Tako postade raspra u narodu njegu radi*. Jov. 7, 43. *Koji čine raspre* i razdore na štetu nauke. Rim. 16, 17. *Kad je raspra među ljudima*. Mojs. V. 25, 1. On je i neke *raspre raspravljao između trgovaca*. DM. 65. *Pavlović imaše raspru s Dubrovnikom za to što . . . 228*. *Porotnici raspriviše raspru* prestajali su biti porotnici. 263. *Naredi da u raspri oko među daju svjedoke obje strane podjednako na broj*. 271. *Otročjaviti raspru sa mnoom o Svetievnom »Ogledalu«*. GPX. 3. *Rasprama koje su bivalb između austrijske vlade i srpske, osobito zarad granice*. O Sv. O. 25. — *iz primjera se vidi, da raspra znači i kavga, razmirica* 2, svadnja, svagja, zadjevica 2.

rasprášiti se, rásprášim se, v. r. pf. u zagoneći. Rj. raz-prášiti se. *vidi* rasprášiti se. v. *impf.* prosti prašiti. — *Divoroga krava iz visoka pala, sea se rasprášila, a tele sačuvala*. Rj. 119. *odgonetljaj*: orah kad padne s grane u gornjoj ljusci.

rásprava (rásprava), f. *Auseinandersetzung, Erledigung, dispositio, expeditio*. Rj. raz-prava. *dem*. *raspravica*, *isp.* raspraviti, raspravljati. — *Književna rasprava, die Abhandlung, tractatus, dissertatio*: *Za to sam ja u istoj raspravi pokušao pokazati*. Dioba 13. *Píše u najnovijim raspravama* i Miklošić. Oglad VI.

ráspravica (ráspravica), f. *dem.* od rasprava 2: *Ali se bojim doći bez raspravice*. Kolo 14 (15).

ráspraviti, vim, v. pf. Rj. raz-praviti. v. *impf.* raspravljati. — 1) *berichtigen, in Ordnung bringen, dispono*. Rj. *vidi* raspriti 2. *isp.* razgrnuti 2. — *Da se odrede ljudi, koji će s Ruskim odregjenim ljudma raspraviti, što imaju dalje ove dve države između sebe*. Miloš 151. *Vi li hoćete da branite Vala?* *Ako je bog, nek sam raspravi s njim što mi je raskopao oltar*. Sud. 6, 31. *Gospod neka vidi i raspravi moju parniju* i izbavi me iz ruke tvoje. Sam. 1, 24, 16. *Bože, raspravi parbu moju s narodom rgjavim*. Ps. 43, 1. *Porotnici raspriviše raspru* prestajali su biti porotnici. DM. 263. — 2) *kosu, das verwirrt Haar ordnen (beim Kämmen), dispono capillos*. Rj. u češljanju.

ráspravljànje, n. *das Ordnen, ordinatio, expeditio, dispositio*. Rj. *verb.* od raspravljati. *radnja kojom tko raspravlja što*: *Još je kojedje bivalo samorludnoga raspravljanja s kričcem*. DM. 321

ráspravljati, vľjãm, v. *impf.* ordneu, expedio, ordino. Rj. raz-pravljati. v. pf. raspraviti. — *Ni moja hajka, ni moja zasjeda, t. j. nijesam započeo, ne ću ni raspravljati*. (Za tijeim nije mi stalo. Postl. 221). Rj. 801a. *Otidu, da prečiščavaju i raspravljaju nekakve račune s onostranskijem trgovcima*. Sovj. 79. *Svaku stvar veliku neka javljaju tebi, a svaku stvar malu neka raspravljaju sami*. Mojs. 11, 18, 22. *sa se, pass.*: *Raspra se raspravljala ili srjedocima ili carskim pismom*. DM. 59.

rasprćànje, n. *das Abladen, deoneratio*. Rj. *verb.* od rasprćati. *radnja kojom tko rasprća*.

rasprćati, rásprćãm, v. *impf.* *von sich abladen, onus deponere*. Rj. raz-prćati, *skulati* sa sebe breme. *isp.* otrćati. *suprotno* prtiti. v. pf. rasprćiti.

rasprđjeti, rasprđim, v. pf. zerstäuben, disjicio (eigentlich dispedo) z. B. die Feinde. Rj. raz-prđjeti n. p. neprijatelje, rastjerati ih prđeci. v. impf. prosti prđjeti. riječ prostačka.

rasprđnuti, dnēm, v. pf. (etwas obscön) verderben, corrumpto: rasprđne nam igru. Rj. raz-prđnuti. prostački mjesto raskinuti, razmetnuti, razvrći. v. pf. prosti prđnuti.

rasprđeci, räsprđegnēm (räsprđegao, räsprđegla) v. pf. Rj. raz-prđeci. *vidi* rasprđgnuti. — 1) nicht mehr mit einander unspannen (die Ochsen zum Pfluge), societatem abdico bonum meorum cum vicini bobus aratro jungendorum, cf. sprega. Rj. rasprđeci, rasprđgnuti, spregu razvrći. v. impf. rasprđzati. suprotno sprđeci, sprđgnuti. — 2) povrh glave, mit dem Stocke schlagen. Rj. butinom, t. j. udariti. *vidi* raspaliti 2.

rasprđđanje, n. das Auseinanderdrehen, retorsio. Rj. verb. od rasprđzati. radnja kojom tko rasprđđa što, n. p. konopac.

rasprđđati, räsprđđām, v. impf. den Strick auseinanderdrehen, retorqueo (funem). Rj. raz-prđđati, n. p. konopac. v. impf. prosti prđđati. v. pf. rasprđđati.

rasprđgnuti, räsprđgnēm, *vidi* rasprđeci. Rj. raz-prđgnuti. kao prost glagol ne dolazi. isp. prđgnuti.

rasprđnaje, n. das Aufräumen, dispositio. Rj. verb. od rasprđmati. radnja kojom tko rasprđđa što.

rasprđmati, räsprđmām, v. impf. aufräumen, dispono. Rj. raz-prđmati. isp. usprđmati. v. pf. rasprđmiti. kao glagolu prostomu nema poterde. isp. prđmiti.

rasprđmiti, räsprđmīm, v. pf. aufräumen, dispono. Rj. raz-prđmiti. isp. usprđmiti. v. impf. rasprđmati.

rasprđmisti, räsprđdēm, v. pf. auseinanderdrehen, retorqueo, retexo. Rj. raz-prđmisti n. p. konopac, v. impf. rasprđđati.

rasprđtati, räsprđcēm, v. pf. auseinander schüren, retego. Rj. raz-prđtati n. p. vatru, razgrnuti s nje pepeo. suprotno popretati, upretati, zapretati. v. impf. rasprđtavati.

rasprđtavanje, n. das Auseinanderschüren, relectio. Rj. verb. od rasprđtavati. radnja kojom tko rasprđtava n. p. vatru.

rasprđtavati, räsprđtavām, v. impf. (das zugedeckte Feuer) auseinander schüren, retego ignem. Rj. raz-prđtavati n. p. vatru, razgrnuti s nje pepeo. suprotno pretati. v. pf. rasprđtati.

rasprđzanje, n. verb. od rasprđzati. Rj. **rasprđzati**, räsprđzēm, v. impf. *vidi* rasprđeci. Rj. raz-prđzati, spregu raskidati. suprotno sprđzati. v. impf. prosti prđzati. v. pf. rasprđeci, rasprđgnuti.

rasprđčati se, räsprđcām se, c. r. pf. ins Erzählen hinein kommen, ferreo narrando. Rj. raz-prđčati se, kao dati se na pričanje, početi pričanje. v. impf. prosti prđčati.

rasprđčateljiti, ljm, v. pf. entfremden, facio ut non sit amplius amicus. Rj. raz-prđčateljiti, učiniti da tko ne bude više prijatelj. v. impf. prosti prđčateljiti se.

rasprđđati, dām, v. pf. verkaufen, divendo. Rj. raz-prđđati, sve prodati. *vidi* raspačati. v. impf. rasprđđavati. Oni sve posvoje i odnesu ili rasprđđadu. Danica 4, 36. Sve što se moglo prodati ili založiti, založio sam ili rasprđđao. Straž. 1887, 207. sa se, pass.: Ode na jagmu kao alva. (Kad se što brzo rasprđđu). Posl. 232.

rasprđđavanje, n. das Anbringen, Verkaufen, dividendio. Rj. verb. od rasprđđavati. radnja kojom tko rasprđđaje što.

rasprđđavati, räsprđđävēm, v. impf. ganz verkaufen, divendo. Rj. raz-prđđavati (praes. i rasprđđävām. isp. Obl. 108), sve prodavati. v. pf. rasprđđati.

rasprđđiranje, n. verb. od 1) rasprđđirati; 2) rasprđđirati se. — 1) radnja kojom tko rasprđđire što. — 2) stanje koje biva, kad se što rasprđđire. —

(Misao) koja je sada zavladala o postanju i rasprđđiranju narodnih pripovijedaka. Rad 21, 194.

rasprđđirati, rēm, v. impf. raz-prostrirati, kao prostrirati na različne strane. isp. rasprostranjavati, raširivati. v. pf. rasprđđrijeti. — Oni koji po kom narodu rasprđđiru i obznanjaju ono što su već drugi narodi sa svijem poznali. Priprava 51. Izvor nauci koju srojom kujiom rasprđđire. Star. 1, 8. sa se, pass. ili refleks.: Sve planine (u Srbiji) . . . Od sviju grana, koje se od ove glavne grane odvajaju, te se rasprđđiraju po onome kraju Srbije, najznatnija je . . . Danica 2, 32. Pa su se take promjene u pojedinijem granama i u pojedinijem jezicima još više nastavljaše, rasprđđirale i umnožavale. Osn. 3.

rasprđđraniti, nīm, v. pf. Rj. raz-prostraniti što, učiniti da bude prostrano, prostranije. isp. rasprđđrijeti, raširiti. v. impf. rasprostranjavati. isp. prostran. kao prost glagol ne nalodi se. — 1) ausbreiten, propago. Rj. — Zeleći i sam pašaluk svoj rasprđđraniti. Miloš 133. Za cijelo su se nadali, da će granice svoje rasprđđraniti na sve strane. Sovj. 27. Bog rasprđđranio erku sroju po sreću srijetu. DP. 339.

2) sa se, pass. ili refleks.: Da se Srpska vlada rasprđđranila dokle je imao Crni (Gjorgjije). Miloš 149. Priljepčiva bolest rasprđđranila se po različnim predjelima. Nov. Srb. 1817, 323.

rasprđđranjavanje, n. das Ausbreiten, extensio. Rj. verb. od rasprđđranjavati. radnja kojom tko rasprđđranjava što. — Pri sporome rasprđđranjavanju novoga vidjela. VLazić 1, 2.

rasprđđranjavati, rasprđđranjavām, v. impf. ausbreiten, explico, extendo. Rj. raz-prđđranjavati što, činiti da bude prostrano, prostranije. isp. rasprđđirati, raširivati. v. pf. rasprđđraniti. — Kad je erka nanovo zidana i rasprđđranjavana. Sovj. 84. Više na one smetenjake što u Srbiju unose i rasprđđranjavaju one budalaste. VLazić 2, 15.

rasprđđrijeti, räsprđrēm (räsprđrō, räsprđrīla), v. pf. raz-prostrijeti što, kao prostrijeti na različne strane (isp. prostrijeti). isp. rasprostraniti, raširiti. v. impf. rasprđđirati. — Gospod, koji je rasprđđrō zemlju i što ona ragja. Is. 42, 5. Ja Gospod načinih svi: razapeh nebo sam, rasprđđrijeh zemlju sam sobom. 44, 24. Što je (riječ bač) u nas jako rasprđđrta po svijem stranama. Daničić, ARj. 141b. sa se, pass.: Pari, na nžetu sitne ulice, koje se u vodi rasprđđru po dnu. Rj. 489a.

rasprđđsuti, räsprđspēm, v. pf. *vidi* razasuti: Pak niz pleći kosu rasprđđsula. Rj. raz-prđđsuti, kao prosuti na više strana.

rasprđđnuti, snēm, v. pf. zersprengen, disjicio, n. p. orab, jaje. Rj. raz-prđđnuti što, učiniti da prsne na sve strane. sa se, refleks. rasprđđnuti se. t. j. prsnuti na sve strane: Car zama(h)nu da udri o kamen, pred njime se kamen rasprđđao. Npj. 2, 88. Odmah se vojnici rasprđđnu kud koji. Miloš 60.

rasprđđati, räsprđšām, v. pf. Rj. raz-prđđati. ne nalazi se kao prost glagol. isp. prđšati. — 1. (u C. G.) n. p. rukama žito, t. j. rasturiti. auseinander thun, disjicio. Rj. *vidi* i rasprđđati. — Nagju sve prosuto tamo ano. Sntradan opet nešto sre rasprđđu u kužini, prospe jela zgotovljena i polomi sudove. Npr. 259 (isp. razbačiti). — 11. sa se, refleks. — 1) razići se, rasturiti se: rasprđđasmo se, zersprengt werden, dissipari. Rj. *vidi* i prsnuti, rasprđđati se, razbjeći se. — Koji (Amoneci) ostaše, rasprđđu se da ne ostaše ni dvojica zajedno. Sam. 1, 11, 11. Narod se tvoj rasprđđu po gorama. Naum 3, 18. — 2) rasprđđati se, zersprengen, disrupti: Vitora krava, iz visoka pala, sea se krava rasprđđu, a tele se uzdrža. Rj. *vidi* i rasprđđati se, i ondje odgonetljaj oce zagonetke. — Ako bi ko htio jošte što znatnije tražiti u ovoj nauci Križanićevoj, ono bi se sve rasprđđu kad se uzme na um, što sam naprijed već pominjao. Rad 16, 178.

rasprškati, škam, v. pf. *vidi* rasprškati. Rj. razprškati. *drukčije se ovaj glagol ne nalazi.*

rasprškati se, raspršiti se (rasprškimo se), v. r. pf. sve se rasprška; mi se onda rasprškasmo kud koji, zerstichen, dissipari. Rj. raz-prškati se. *vidi* rasprškati se, i syn. *ondje*, v. impf. *prosti* isp. prškati.

rasprškati, tñm, v. pf. Rj. raz-prškati. v. impf. rasprškati. — **1**. **1**) *von sich abladen, onus deponere*. Rj. skinuti sa sebe breme. — Progje u Migron, u Mihnasu raspršti prtlljag svoj. Is. 10, 28. — **2**) *ordnen, expedio*: Ne će moći ni velja sjekira raspršti^l (kad je kakav smeten posao među kim), cf. raspraviti. Rj. isp. razgrnuti 2. — **11**. **sa se, reflex.** sich bei Jemand einquartiren (ohne viel zu fragen), devertio. Rj. doći kome na konak onako ne pitajući ga puno. — Za nesreću više ne zbori mi, koja mi se na dom rasprškila. Npj. 5, 537.

raspršanje, n. Rj. verb. od rasprškati. — **1**) radnja kojom tko rasprška n. p. toke (das Loshefteln, diffibulatio. Rj.). — **2**) radnja kojom tko rasprška n. p. kolo (das Aufreissen, divulsio. Rj.) *vidi* raspršavanje.

raspršavati, raspšćam, v. impf. Rj. raz-pučati. *vidi* raspršavati. v. pf. raspšćiti. — **1**) *loshefteln, diffibulo*. Rj. n. p. toke. *vidi* otpučati. isp. raspletjavati, i syn. *ondje*, suprotno zapučati. — **2**) (osobito po jugozap. kraj.) *aufreissen, dircello*. Rj. n. p. kolo, kao prekidati, raskidati.

raspršavanje, n. *vidi* raspršanje. Rj.

raspršavati, raspšćavām, v. impf. *vidi* rasprškati. Rj. *vidi* otpučavati. suprotno zapučavati. — Kad dogoše u banju na vodu, otidoše toke raspršavati i zelene pod njima gječermie; taman Zlatki da se vide dojke. Npj. 3, 296.

raspršavati, om, v. pf. Rj. raz-pučiti. v. impf. raspršavati. raspšćavati. — **1**) *loshefteln, diffibulo*: Kad raspršči duvak na gjevojei. Rj. *vidi* otpučiti. isp. raspletjati, i syn. *ondje*, suprotno zapučiti. — *Raspršila jelck na psima*. Here. 139. *sa se, reflex.* Uzeh dragu za bijelu ruku, te se doma oba raspršismo. Here. 168. — **2**) (u C. G.) *aufreissen, auseinander reissen, dircello*: Je li testir kolo raspršiti. Rj. kao prekinuti, raskinuti.

raspršavati, n. der Seitenweg, die Theilung der Strasse in Seitenwege, semita. Rj. raz-puče. *osn. drugaj poli u put. vidu* rasput, raspšćiva. *ona staza ili put što se dijeli od drumu, od ceste, ili od glavnoga puta.* — U ovoj zagoneci: pogjoh pućem raspšćem, nagjoh rize i parize; nit su rize ni parize, nego Turske rukavice (nožice). Rj. 623a.

raspršiti se, raspšćnem se, v. r. pf. *zerspringen, dussido*. Rj. raz-pučiti se. *vidi* raspšćnuti se. v. pf. je i *prosti* pući, puknuti. v. impf. *prosti* pućati. Puklaš, šipak koji se obično raspšćne kako počne zreti. Rj. 620b.

raspršivati, raspšćim. *vidi* rasprškati. Rj. v. pf. raspšćivati. *pućći razagnati*, v. impf. raspšćjavati. — **1**) udari na vojsku... i raspšći svu vojsku. Sud. 8, 12.

raspršjavanje, n. verb. od raspšćjavati. radnja kojom tko raspšćjavo što.

raspršjavati, raspšćjāvām, v. impf. raz-pugjavati. *vidi* rastjerivati, razgoniti. v. impf. *prosti* pućiti. v. pf. raspšćiti. — Nemoj ti ovaca plašiti i raspšćjavati. J. Bogdanović.

raspršivati se, kućem se, *vidi* raspšćiti se. Rj.

raspršivati, adj. raspšćiviti, što pripada raspšću: Scheide, repudii: Raspšćna (knjiga), f. der Scheidebraut, libellus repudii. Rj. 612a. Ako ko pušti ženu svoju, da joj da knjigu raspšćnu. Mat. 5, 31. Neka joj ženi napiše knjigu raspšćnu i dade joj u ruke, pa neka je opusti iz svoje kuće. Mojs. V, 24, 1.

raspršiti, n. die Ehescheidung, divorcium: došla žena na raspšć. Rj. raz-pući, djelo kojim se muž raspšću sa ženi svojom. isp. raspšćiti (i se); pućiti, pućati ženu; pućenica; raženiti se, raženjati se.

raspršiti, raspšćim, v. pf. Rj. raz-pući. *vidi* raspšćiti. v. pf. je i *prosti* pućiti, pućiti. v. impf. *stož.* raspšćivati, raspšćivati. — **1**) *entlassen, dimitto*. Rj. — Vila je svaka mlada ... i dnagačke, niz legja i prsi raspšćene kose. Rj. 61b. Na mah svoju raspšćio rojsku ... »Vi bježite svaki svome dvoru«. Npj. 4, 169. Što su vode raspšćile grane, moja ljubo, na četiri strane, to su ... 4, 451. Planine ... odvoja se jedna grančica na desno, koja raspšćivši druge grane i na desno i na lijevo ... Danica 2, 31. Bio počeo zbijati svinje da čera na skelu, no kad čuje, šta se radi, raspšći skupljene svinje. 3, 156. Zaproši ovu udovicu i oženi se njome obećavši joj da će Turkinje sve raspšćiti i življiti samo s njome. Sovj. 73. Po tom raspšći Isus narod, svakoga na njegovo našljedstvo. Is. Nav. 24, 28. *sa se, pass.*: Ono uže u kojemu se slama donese, ne razdriješ se, nego se samo raspšći. Rj. 35a. Vojska ... raspšći se po kvartirima. Žitije 64. — **2**) *sa se.* — **a**) *reflex.*: Raspšćio se seljak, ne gleda plug i motiku, nego hoće da trguje; hoće da bistri politiku; ljeskovina je za njega! Zlos. 224. *isp.* raspšćen. — **b**) *reciproč.*: Koji je htio ženu pućiti ... na sudu se raspšćio s njome. Rj. 322a.

raspršćanje, n. *vidi* raspšćanje. Rj.

raspršćavati, raspšćavām, *vidi* raspšćavati. Rj. v. impf. raz-pučati. v. impf. *prosti* pućati. v. pf. raspšćiti, raspšćiviti.

raspršćanje, n. das Entlassen, dimissio. Rj. verb. od raspšćiti. radnja kojom tko raspšću što. *vidi* raspšćanje.

raspršćavati, raspšćavām, v. impf. *entlassen, dimitto*. Rj. raspšćivati. v. impf. *prosti* pućati. v. pf. raspšćiti, raspšćiviti. — Planine ... Glavna grana, raspšćajuću grane po svoj lijevoj strani Jadra, svršuje se iza Loznice. Danica 2, 30.

raspršćen, adj. upravo part. praet. pass. od glagolu raspšćiti se 2a. u moralnom smislu, kao: raskalašan, razuzdan; liederlich, zügellos, dissolutus. — Kad kakar raspšćeni mladić ispusti koju riječ u svoj govor, koju mlada pletarica valja da ne čuje, onda ona spući oči na svoje pletivo. Priprava 146. Taki bijes može biti u čeljadeta od raspšćena životu. Damić, ARJ. 297a.

raspršćiti, raspšćim, v. pf. raz-pućiti. v. pf. je i *prosti* pućiti. v. impf. *stož.* raspšćivati, raspšćivati. *vidi* raspšćiti, i primjere *ondje*.

raspršćiti, m. u zagoneci. Rj. raz-pući. *vidi* raspšćiti, raspšćiva. — Progjoh put i raspšć, nagjoh prut negjeljan, reče Bog: ostav' to, to je moj potrebač. Rj. 556b. odgonetljaj: zmija.

raspršćivati, f. der Seitenweg, die Theilung der Strasse in Seitenwege, semita. Rj. raz-pučica. *vidi* raspšćiti, raspšćiti. *ona staza ili put što se dijeli od drumu, od ceste, ili od glavnoga puta.* — Na svakoj raspšćivici načinila si sebi visinu. Jezek. 16, 25. Ne trebaše ti ući na vrata, niti trebaše da staneš na raspšćivcu da nbijaš bježan njihovu. Avd. 14. Još na raspšćivici života vremenoga i vječnoga, na umrlom času, ima jedno moljenje. DP. 359.

raspršćiti se, raspšćim se, v. r. pf. (po jugozap. kraj.) *vidi* rasrditi se: AP se Angje raspšćila. Rj. raz-srditi se. *vidi* i rasrdnuti se, razgnjeviti se, razjariti se, razljutiti se; nabrusiti se, naprditi se. v. impf. *prosti* srditi. — Tko se na piru raspšći, vas pir izgubi. DPosl. 132.

rasrditi, raspšćim, v. pf. Rj. raz-srditi. *vidi* razgnjeviti, razjediti, razljutiti. v. impf. *prosti* srditi. — **1**) *erzürnen, irrito*. Rj. — Lasno je srditka raspšćiti. Posl. 167. Dobra Sarcra vrlo raspšćio. iz kopita živa vatra seva. Npj. 2, 421. — **2**) *sa se, reflex.* sich erzürnen, irascor. Rj. *vidi* raspšćiti se, i syn. *ondje*. — Nakraj srea. n. p. čovjek, t. j. koji se odmah raspšći. Rj. 392a. Preica, mali čovjek koji se lasno raspšći.

Rj. 619b. Pršljiv, pršljivac, koji se odmah rasrdi. Rj. 619b. Matl se njegova za to vrlo rasrdi. Npr. 157. Car se na to jako rasrdi . . . Car se strušno rasrdi. 237. Kad izvrnem kožuh naopako. (Kad se rasrdim). Posl. 117.

rasrdnuti se, dnēm se, v. r. pf. vidi rasrditi se; Na njega se bula rasrdnula. Rj. vidi i rasrditi se, i syn. ondje.

1. rāst, rāsta, m. der *Wuchs, statura*: čovjek lijepa rasta. Rj. isp. rasti (rastem). vidi porast, uzrast; stas; struk. — Bio vrlo prikladan čovjek; rasta tanku i visoka. Danica 4, 5. Stanko bio sređnjega rasta. 4, 8. Miloš je bio maloga rasta. 4, 30. Ne gledaj na lice njegovo ni na visinu rasta njegovoga. Sam. I. 16, 7. Bješe kedar . . . Za to rast njegov nadvisi sva drveta poljska. 31, 5. Bijaše momče eromanjasto lijepih očiju i zgodnu rasta. Prip. bibl. 65.

2. rāst, rāsta, m. die *Eiche, quercus. cf. hrast, srč*. Rj. u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru. vidi hrast, i primjere ondje.

rastāci, rastaknēm, v. pf. n. p. ugarke (ili drva), *auseinander werfen (die Feuerbrände, damit es nicht mehr brenne), dimoveo*. Rj. raz-tači. vidi rastaknuti. v. pf. je i prosti tači, taknuti. v. impf. prosti ticati.

rastājānje, n. das *Scheiden, separatio*. Rj. verb. od rastajati se. radnja kojom se tko rastaje s kim.

rastajati se, jēm se, v. r. impf. *sich trennen, separor*. Rj. raz-stajati se. vidi rastavljeti se. v. pf. rastati se. — Klanjam vam se! (Kad se ko s kim sastaje ili rastaje). Posl. 134. S Bogom pameti! (Reče se n. p. kad se mnogo pije, t. j. već se rastaje s pametju). 275. — dolazi u staroj poslovici i kao glagol aktivan (bez refleks. se) značeći rastavljeti: Braću razmi golišta ništo ne rastaje. D'Posl. 9. vidi rastati (se).

rastājkinja, f. čaša vina koja se pije na rastanku: Pa popiše čaše rastajkinje. IINpj. 4, 717.

rastākānje, n. verb. od rastakati. Rj.

rastākati, rastācēm, v. impf. Rj. raz-takati. v. impf. prosti točiti. v. pf. rastočiti. — 1) n. p. vino iz većega suda u manje, *abgiessen, auseinander schenken, diffundo*. Rj. — 2) kola, *zerlegen, dissoolvere*. Rj. — 3) *auseinandertragen, verzehren, differo ut consumam*. Rj. rastācu što n. p. eriti.

rastāknuti, rastaknēm, vidi rastači. Rj.

rastaljanje, n. vidi rastavljanje. Rj.

rastaljati, ljām, vidi rastavljati. Rj. raz-staljati, raz-sta(vljati).

rastānak, rāstānka, m. die *Trennung, separatio*. Rj. raz-stanak, djelo kojom se tko rastane s kim. vidi razdvoj 2. — Zet se opomene što mu je najposlije kazao pobratim na rastanku. Npr. 117. Koliko otaca kojimu težak bijaše rastanak s djecom! Prip. bib. 73.

rastānjiti, rāstānjim, v. pf. *verdünnen, erento*. Rj. raz-tanjiti što, učiniti da bude tanko, (tanje). v. impf. rastanjivati.

rastanjivānje, n. verb. od rastanjivati. radnja kojom tko rastanjuje što.

rastanjivati, rāstānjujēm, v. impf. raz-tanjivati što, činiti da bude tanko (tanje). v. impf. prosti tanjiti. v. pf. rastanjiti. — sa se, pass: Konačić roska grije se prema vatri, pa se prstima rastanjuje, te se načini kao tanak kolačić. Rj. 353a.

rastāpānje, n. das *Schmelzen, liquatio, liquefactio*. Rj. verb. od rastapati. radnja kojom tko rastapa što.

rastāpati, rāstāpām (pljēm), v. impf. *schmelzen, liquefactio*. Rj. raz-tapati. v. impf. prosti topiti. v. pf. rastopiti. — Ljudi onuda pripovijedaju, da su do skora nalazili i čunkore od olora i rastapali na taneta puščana. Rj. 297b. U Rači bijaše iguman onaj Hadži-Melentije koji zname zlato rastapati. Zim. 177. sa se, pass. ili refleks.: Brda se rastapahu pred Gospodom. Sud. 5, 5. Zemlja se tresijaše, i nebo se rastapaše od lica Božijega. Ps. 68, 8. Gospod kad se do-

takne zemlje, ona se rastapa i tuže svi koji žive na njoj. Amos 9, 5.

rastati se, rāstanēm se, v. r. pf. s kim, *sich trennen, discedo, separor*. Rj. raz-stati se. vidi rastaviti se. v. impf. rastajati se. — Niti ćeš se s tim detetom, što ti je pod sreem, pre rastati dokle ruku preko tebe ne prebacim. Npr. 56. Rastati se kao i dva na putu (ne svršivši ništa). Posl. 270. To napisa, pa se rasta s dušom. Npj. 1, 250. Došao je u Srbiju s Krdžalijama. Po tom, rastarši se od njih, dogje u momaštvo Miloševu bratu. Miloš 48. Ali se opet ne mogu rastati s ovijem poslom da je još jednom ne povratim. Pis. 45. u pjesmi dolazi kao glagol aktivan (bez refleks. se) značeći rastaviti: Sastavi me šnjom! Za vas život moj ne rastu me šnjom. Npj. 1, 355 (natpis bez pjesmi): Da mi se s njom sastati, niko me ne bi rastavio. vidi rastajati (se). isp. sastanuti, sastati kao glagol aktivan.

rastava, f. *divortium, discessus*. Stulli. djelo kojom se rastare n. p. muž i žena.

rastaviti, vim, v. pf. koga s kim, *trennen, separo*. Rj. raz-staviti. suprotno sastaviti. v. impf. rastavljati.

— 1) koga s kim ili sa čim: Udarih ga još dva i tri puta, dok sam njega s dušom rastavio. Npj. 3, 3. Ako si me s konjem rastavio, sa suhljom me rastavio nisi. 3, 398. Smrt će me samo rastaviti s tobom. Rut 1, 17. Bezakonja vaša rastariše vas s Bogom vašim. Is. 59, 2. Mogli su biti rastavljeni sa ženom. DM. 314. — 2) koga ili što od koga ili od čega: Ja ću pretresati, i rastaviću slomu od šenice. Npr. 175. Trže Marko tešku topuzinu, pak počera dvanaest vojvoda; svih dvanaest od konja rastavi. Npj. 2, 221. Ko će nas rastaviti od ljubavi Božije? Rim. 8, 35. Rastavi Bog sjetlost od tame. Mojs. 1, 1, 4. oramo ide i ovaj pranjer: Što je štampano ovako rastavljenim slovima, to su odgonetljaji. Glas. 11, 169. isp. rasonoditi. — 3) sa se, recipr.: Da mi Turske ruke zapanemo, da nas stanu Turci rastavljati, kako bi se mučno rastavili! IINpj. 3, 331. vidi rastati se.

rastavljanje, n. das *Trennen, separatio*. Rj. verb. od rastavljati. radnja kojom tko rastavlja što. vidi rastaljanje. — Živa riječ Božija prolazi tja do rastavljanja i duše i duha. Jevr. 4, 12.

rastavljati, vljām, — 1) v. impf. *trennen, separo*. Rj. raz-stavljati. vidi rastaljati. suprotno sastavljati vidi v. pf. rastaviti 1 i 2. — A kako ih lako udaraše, iz bojnih ih seda! izmetaše, sa dobrijem konjima rastavljaše, a sa ernom zemljom sastavljaše. Npj. 2, 495. Boika Kotorška, koja nju (Ornu Goru) od mora rastavlja. Kov. 27. Što je Bog sastavio čorjek da ne rastavlja. Mat. 19, 6. — 2) sa se, recipr.: Da se ove muhe roje iz pećine . . . pa se poslije rastavljuju i po vjetru lete. Rj. 93b. vidi rastajati se.

rastē, n. p. stajati. vidi človiti. Rj. adv. kao uspravo. — Rastē (adv., *erectus*): rāsti (rastem). Korijeni 21. upravo je stari prilog sadašnjega vrem. od rasti, mjesto norijega rastući. isp. Obl. 57.

rastēci, rastēcēm, v. pf. n. p. kuću, *verthun, verwirthschaften, profundo*. Rj. raz-toći. vidi rasuti 2, razasuti 2, raščerdati. suprotno steći. v. impf. rastjecati 2.

rastēgljāj, m. die *Länge der ausgespannten Arme, distantia ab uno brachio extensa ad alterum*: daj mi jedan rastēgljāj konca. Rj. raz-tegljāj, dužina rastegnutih ruku. — riječi s takim nast. kod nategljāj.

rastēgljiv, adj. raz-tegljiv, što se može rastegnuti, rastezati; *ausdehnbar, ductilis. potrrla u imenici koja ide.*

rastēgljivost, rastēgljivosti, f. osobina onoga što je rastēgljivo, *Ausdehnbarkeit*: Brašno od 8 vrsta. Vrsta se od vrste samo malo razlikuje u belini i u rastēgljivosti. Mogj. 262.

rastēgnuti, rāstēgnēm, v. pf. (rāstēgao, rāstēgla). — 1) *spannen, ausspannen, distendo*. Rj. raz-tegnuti. kao prost glagol ne nalazi se. isp. tegnuti. v. impf. rastezati. — Svi junaci konje oklopiše, i tanani gajtani

rastegoše. Rj. 453b. Pa mu obje savezala ruke . . . ljudi Jovan *rastegnu rukama*, na sedmoro konop raskinuo. Npj. 2, 30. »O« je . . . i u *višinu* i *širinu rastegnuto*. Star. 1, 92. — 2) *vidi* odgoditi, odložiti, razgoditi 2, razvući 2. — Turci su s ovim dogovaranjem gledali samo da *rastegnu vreme* dok se bolje sprema. Miloš 33 (s.).

rastelj, m. (u Dubr). Rj. — *Rastelj* nema značenja u Vukovu rječniku, za to mu se ni o postanju ne može govoriti. Osn. 131. *Po Budmanu*: Hrastelj, biljka, *helminthia echioides*. ARj. III. 688b. *riječi s takim nast. kod brzeli*.

rasténje, n. *das Wachsen, incrementum*. Rj. *verb.* od *rasti*. *stanje koje biva, kad što raste. vidi* restenje. — Ona (vlada) je vidjela gdje samo ratovima Srbija raste i jača; ali je li bilo napredno tako *rastenje* i je li se bilo dobru nadati od takoga jačanja? DM. 258.

rastézanje, n. Rj. *verb.* od *rastezati*. — 1) *radnja kojom tko rasteže što, n. p. bječre, riječi* (das Spannen, distentio. Rj.). — 2) *radnja kojom tko rasteže vrijeme* (das Ziehen in die Länge, protractio. Rj.).

rastézati, *rastéžem*, v. *impf.* Rj. *raz-tezati*. v. *pf.* *rastegnuti*. — 1) *spannen, distendo*. Rj. — Kakilo, kaže se za čovjeka koji *rasteže riječi* kad govori. Rj. 259b. *Rasteže usko na široko*. DPost. 106. *sa se, refleks. ili pass.*: Mnogo zgodnije *hječre, koje se rastežu* i skupljaju. Priprava 144. — 2) *in die Länge ziehen, protraho*. Rj. *vidi* odgagjati, odlagati 1, razgagjati 2, razvlačiti 2.

rásti, *rástém*, v. *impf.* (*rástao, rásla wachsen, cresco*. Rj. *vidi* *rastjeti* (rašćeti), *resti*, *gjikati*, *krešiti* i *krešivati* (Tal), *pititi* 2, *tinjati*. v. *pf.* *lož.* *iz-rásti*, *na-*, *ob-*, *od-*, *po-*, *pod-*, *pri-*, *pro-*, *raz-(se)*, *s-* (se), *uz-*, *za-rásti*; v. *impf.* *lož.* *iz-rástati*, *na-*, *ob-*, *pri-*, *pro-*, *raz-(se)*, *s-* (se), *za-*; *naraščivati*, *gram. osn.* *rast*, *inf.* *rasti-ti*; *pretvorisje se krajnje t od osnove n*: *rass-ti dogju dva s jedno do drugoga, pa se onda jedno izbaci*: *rasti*. *isp.* Obl. 61. I. *pregj.* *rástoh*. II. *pregj.* *rástijáh*, (*rástáh*), *prilog sud.* *rástúci*. *prilog pregj.* *rástávši, rástáv*. I. *priljev.* *rástao, rásla, rášlo, II. prid.* *rástén* (u *rásténje*). — *Kako raste travu na zavojke, kako dojke u dobre devojke*. Rj. 167a. *Raste mu perje*. (Kad se kome što po volji dogagja). Post. 270. *Rastu mu za:ubice*. (Kad ko čezne gledajući što u drugoga). 270. Na ovoj strašnoj *vrucini, koju još raste . . .* Danica 2, 139. *Što su Turci to više odbjegli i razvlačiti, to je Srbima želja sve više i više rasta* i razvijala se. Miloš 141. (*Pjesma*) *idući od usta do usta raste* i kiti se. Npj. 1. XXXII. *Dijete Samnilo rastijaše* pred Gospodom. Sam. 1 2, 21.

rástičiti se, *čim se*, v. r. *pf.* *Räuber treiben* (rom *Gewachs*), *stolones agere*: *rastičili se kukuruzi*. Rj. *raz-tiče se kukuruzi, kad na njima izrastu tiči*. v. *impf.* *tičiti se*.

rástilo, n. *die Baumschule, seminarium*. Rj. *kao rasadnik, gdje rastu mlada drveća, mlade voćke, pa se odavde presagjajuju*. — *Metnuo sam lozu u rastilo da zaraži, pa ću na proljeće počestiti*. Rj. 201a. *riječi s takim nast. kod bjelilo* 1.

rástiránje, n. *das Zerreiben, distractio*. Rj. *verb.* od *rastirati*. *radnja kojom tko rastire što, n. p. nišestre*.

rástirati, *rém*, v. *impf.* n. p. *taram, zerreiben, distero*. Rj. *raz-tirati*. v. *impf.* *prosti* *trti* (trem, taren). v. *pf.* *rastriti*. — *Ja se opominjem da su Turska gospoda kašto zvala naše žene da *rastiru nišestre**. Rj. 122b.

rastiskivánje, n. *das Auseinanderdrücken, Zersprengen, disjunctio*. Rj. *verb.* od *rastiskivati*. *radnja kojom tko rastiskuje što, n. p. ljude na stranu*.

rastiskivati, *rastiskujém*, v. *impf.* *zersprengen, disjunctio*. Rj. *raz-tiskivati*, v. *impf.* *prosti* *tiskati*. v. *pf.* *rastisnuti*.

rástisnuti, *suém* *rástisnuh* i *rástiskoh*, *rástisnu* i

rástište) v. *pf.* *zersprengen, disjunctio*. Rj. *raz-tis(k)nuti n. p. ljude na stranu*. v. *pf.* *je i prosti* *tisnuti*. v. *impf.* *rastiskivati*. — *Megju Turke juriš učiniše, rastisnuše na četiri strane, kao vuci bijele jaganjee*. Npj. 3, 459. 1 kroz Turke juriš učiniše, *rastisnuše Turke na buljake* kao vuci bijele jaganjee. 4, 189 (*isp.* *Da kroz Turke juriš učinimo . . . rasjčemo Turke na buljake*. 4, 186).

rástiti, *stím*, v. *impf.* Rj. (*de coitu avium*). v. *pf.* *lož.* *naraštiti*. — 1) *betreten* (*sich begatten*), *ineo*. Rj. n. p. *kokot rasti kokosi*. — 2) *sa se, refleks. sich begatten* (rom *Gesügel*), *incor.* Rj. *rastě se ptice, žival. vidi* *mrijestiti se*.

rástječánje, n. Rj. *verb.* od *rastjecati*. — 1) *radnja kojom rasteže bure* (das Fliessen eines Gefässes, permisso liquidi. Rj.). — 2) *radnja kojom tko rasteže n. p. kuću* (das Verwirthschaften, to *profundere*. Rj.).

rástjerati, *rástječém*, v. *impf.* Rj. *raz-tjecati*. v. *impf.* *prosti* *teći*. v. *pf.* *rasteći*. — 1) *durchflessen, die Flüssigkeit durchlassen, perslucio*: *rasteže bure*. Rj. — 2) *verwirthschaften, profundo*. Rj. *rastjecati n. p. kuću, vidi* *rasipati, razasipati, raščeravati, suprotno teći*.

rástjerati, *rám*, v. *pf.* *auseinander jagen, dispello, cf. razagnati*. Rj. *raz-tjerati. vidi* *rašćerati. isp.* *rasplašiti, raspuditi*. v. *impf.* *rastjerivati*. — *Kad devojka vidi kakva je živina, uzme batinu, i tako see rasterya*. Npr. 143 *Raščerava Srpske vojvode, jedne k moru, a druge k Dunavu*. Npj. 4, 354. *Turci sa svom silom učine juriš, te ih sre rasteryaju kad koga*. Miloš 95.

rastjerivánje, n. *das Verjagen, dispulsio*. Rj. *verb.* od *rastjerivati*. *radnja kojom tko rastjeruje što. vidi* *rašćerivanje*.

rastjerivati, *rastjèrújém*, v. *impf.* *auseinander jagen, dispello*. Rj. *raz-tjerivati. vidi* *rašćerivati, razgoniti, raspugjavati. v. impf.* *prosti* *tjerati*. v. *pf.* *rastjerati*. — *Jedan jarac zagje za ovacima, te ju poče stado rasteryivat*. Npj. 3, 176 (ju = joj, djevojei). *Okolo sebe raščeruje Turke*. 4, 271.

rástjeti, *rástim*, v. *impf.* u Rj.: *rašćeti, rástini*, v. *impf.* (u Dubr.) *vidi* *rasti*. Rj. 645b. — *Rásti; iz-rástati; rastjeti*. Korijeni 21. *dijalektički*.

rastóčiti, *rastóčím*, v. *pf.* Rj. *raz-točiti. v. impf.* *rastakati*. — 1) n. p. *vino. ausschenken, diffundo*. Rj. — 2) *kola, zerlegen, dissolveo*. Rj. — 3) *auseinandertragen, verzehren, differo ut consumam*: *Orvi ga rastóčili!* Rj. — *Živina ga rastóčila!* Rj. 158a. *sa se, pass.*: *Ako ćeš (tiospode!) karati čovjeka za prijestupe, rastóčiće se kao od moljaca krasota njegova*. Ps. 39, 11.

rástok, m. *Spiessglas, antimonium*. U Turskoj žene uzimaju *rastok* kad grade boju za obrve i za kosu: *Metni meni rastok na obrve*. Rj. *raz-tok. vidi* *surma. isp.* *ličilo*.

rástoka, f. gdje se voda cijepa. M. Gj. *Milićević*. *Rastoke su kod Slunja, gdje se Slašnica padajuću u Karanu rastječe. raz-toka*. — *za obliče isp.* *otoka, pritoka*.

rastópiti, *rastópím*, v. *pf.* — 1) *zerschmelzen, liquefacio*. Rj. *raz-topiti, v. impf.* *rastapati*. — *Zaliti čovjeka, n. p. srebrom, t. j. rastopiti srebro* pa mu sasuti u usta. Rj. 181a. *Kralj Trojan uteče pod plast, i sakrije se od sunca, ali nauigu goveda te razbuču plast i ondje ga sunce rastopi*. Rj. 750b. *Mlogo li je zlata erkovnoga! . . . da pohara erkvu Filindara, da rastopi krste i ikone i relike erkarne zaklude, a da slije mloge pištojlje*. Npj. 3, 67. *Pokupi sva kalajna kandila i kašike i tanjire, te rastopi na pušćana tuneta*. Danica 1, 85. — 2) *sa se, refleks. ili pass. isp.* *rašćeraviti se*. — *Kad je vidio da će ga (top) otići Turci, a on natrpao na njega drva pa zapalio da bi izgoreo i rastopio se*. Rj. 497a. *Jeste vjera tvrgja od kamena, kamen bi se studen rastopio, nevjere ti ne*

bih učinio. Npj. 3, 139. Metne onu šipčicu u vatru te se usija već gotovo da se *rastopi*. Danica 3, 136. *Rastopi se sice u narodu*, i posta kao voda. Is. Nav. 7, 5.

rastorokati se, rastōročēm se, v. pf. *recht ins Lärmen kommen, clamare*. Rj. raz-torokati se, kao dati se, nagnati se na torokanje. v. impf. torokati.

rāstov, adj. Rj. *vidi* hrastov.

rastov . . . Rj. *vidi* hrastov . . .

rastovārānje, n. verb. od rastovarati. radnja kojom tko rastovara što.

rastovārati, rastōvārām, v. impf. raz-tovarati. v. impf. *prosti* tovariti. v. pf. rastovariti. za oblicje isp. v. impf. slož. pretovarati; istovaravati; istovarivati. — Gjavo *rastovara* na velji stog. (Ko mnogo ima onaj i dobija). Posl. 72.

rastōvariti, rīm, v. pf. Rj. raz-tovariti. v. impf. rastovarati. — 1) *abluden, deonerare*, n. p. drva. Rj. — *sa se, pass. ili refleks.*: O nesrečo, gje se *rastovari* na gospodu od ravna Cetinja. Npj. 5, 50. — 2) konja, *abluden* (das Gepäck vom Pferde), *jumentum sarcinis lezare*. Rj. — Uvedemo sve tridesetero konja, pa konje *rastovarimo* i naložimo vatru. Npr. 6. Dovede čovjeka u kuću, i *rastovari* kamile. Mojs. 1, 24, 32.

rastrāpiti, pīm, v. pf. (u Boei). Rj. raz-trāpiti (neobragjeno zemljište raskrčiti i zasaditi lozom. Rj.³). v. impf. *prosti* trāpiti.

rāstrći, rāstrgnēm, v. pf. *vidi* rastrgnuti. v. pf. je i *prosti* tgnuti. v. impf. rastrzati. — Dogjoše vile te ga (prokletnika) ščepaše za četvri pa ga rastrgoše. Npr. 57. Već se doma ne vrće, nego će se *samo-daviti* u pustinji ili će je *zjerad* rāstrći. 112. Ona sirota mislija da je Bog zna kaka zverka i čekala je samo kad će je spopasti i *rastrgnuti*. 134. Al' eto ti Ružice gjevojk! Odvede je gore na drumove, *rastrže* je konjma na repore. Npj. 1, 617.

rastrebljivānje, n. das Auseinanderräumen um Platz zu machen, dispositio. Rj. verb. od *rastrbljivati*. radnja kojom tko *rastrbljuje*, n. p. sobu.

rastrebljivati, rastrēbljijēm, v. impf. *auseinanderräumen um Platz zu machen, dispo*no. Rj. raz-trebljivati, n. p. sobu, da bude u njoj više mjesta. v. impf. *prosti* trijebiti. v. pf. rastrijebiti.

rastrēsānje, n. das Zerschütteln, concussio, excussio. Rj. verb. od *rastrēsati*. radnja kojom tko *rastrēsata* što.

rastrēsati, rāstrēsām, v. impf. *ausschütteln, excutio*. Nemoj ti *rastrēsati* gaća nada mnom (Nemoj mi starješovati. Posl. 206) (*was hast du mich zu hofmeistem?*). Rj. raz-tresati. v. impf. *prosti* tresiti. v. pf. *rastrēsiti*. *sa se, refleks.*: On se kršān stresa i *rastrēsata*. Rj. 719a.

rastrēsti, rastrēsēm, v. pf. Rj. raz-trestiti. v. impf. *rastrēsati*. — 1) *ausschütteln, excutio*. Rj. — 2) *sa se, refleks.* n. p. na konju, *sich ausschütteln im Reiten, discuti*. Rj.

rāstrgati, gām, v. pf. raz-trgati, kao raskinuti. isp. rastrći. v. impf. *prosti* trgati. — Već me sveži konjma na repove, pa me odbij niz polje široko, *nek me žicu* konji *rastrgaju*. Npj. 2, 18. *Rastrgaću* im sva sruca njihovo . . . zvijerje poljsko raskinuće ih. Os. 13, 8.

rāstrgnuti, gnēm (rāstrgoh, rāstrže, rāstrgao, rāstrgla), v. pf. *zerreissen, rumpo*. Rj. raz-trgnuti, *vidi* rastrći, i *primjere* ondje. v. impf. *rastrzati*.

rāstrići, rastrīzēm, v. pf. *auseinander schneiden* (mit der Schere), *disseco forcice*. Rj. raz-strići. v. impf. *prosti* strići.

rāstrig, m. raz-strig. iz Staroslavenskoga jezika u kojem *rastriti* (*rastriči*) znači monachatu liberare, t. j. *raskalugjeriti*. *rastrig* = *rastrizen*, *raskalugjeren*. za ake. isp. *rāstrīž*. — U drugom su redu bili prešavši odovud ljudi svakovakih zvanija i činova, n. p. bilo je šegrtā, kalli, trgovaca, majstora, propalica,

magjistora, gjaka, kaplāra, ajoša, popova, *rastriga* i t. d. Nov. Srb. 1817, 663.

rastrijēbiti, rāstrijebīm, v. pf. n. p. kuću, *auseinanderräumen dumit Platz sei, dispo*no. Rj. *rastrijebiti* kuću, da bude u njoj više mjesta. — Dok sam *rastrijebio* sto, dok sam namjestio čilime. Pom. 91.

rastrijēzniti, rāstrijeznīm, v. pf. Rj. raz-trijezniti. v. impf. *prosti* trijezniti (se). — 1) *nüchtern machen, expello crapulam*. Rj. *kogu*, učiniti da bude trijezan. — 2) *sa se, refleks.* v. r. pf. *nüchtern werden, exhilare crapulam*. Rj. *postati* trijezan. — Kad se čovek probudi i *rastrijezni*, kad li se ne nalazi na onome mjestu gje je bio. Npr. 99.

rāstrīž, f. u suknje, u haljine, *Schlitz, fissura*. Rj. raz-strīž (isp. rastrīči). *vidi* razrez. isp. *prostriž*, *prorez*. gdje su n. p. čakšire *prorezane* *sprijeda*. — Čakšire oko *rastrīži* vezene zlatom. Rj. 801b.

rāstrkan, adj. *zerstreut, sparsus*. Rj. raz-trkan. isp. *rastrkati* se 1. — Po ravni dosta su česte *kuće* po selima, ali opet nijesu u redn, nego *rastrkane* po polju. Rj. 676a. Na *rastrkane* čete udarao. Danica 3, 201. *Narod* naš na malo mesta živi u velikim gomilama, nego ponajviše *rastrkan* na daleko. Npj. 4, XLIII. *Selo*, koje je *dolinom* bito *rastrkano* do same reke Bobra. Žitje 36. Ne će li ići među *rastrkane* *Grke*, i *Grke* učiti? Jov. 7, 35. *po govoru dijalektičkom* (§ mj. s): Mala kolebica, nepočišćena i u njoj *vatra* *rastrkana*. Npr. 142. *Tvoja* je *pamet* *vavijek* *rastrkana*. J. Bogdanović (*vidi* kod *rasijati* *primjer* iz DP. 119: *rasijani* *Hrišćanin*).

rastrkati, rāstrīčēm, v. pf. Rj. raz-trkati. v. impf. *prosti* trčati (trkati). — 1. n. p. konja, *recht ins Laufen kommen, in cursum egisse*. Rj. *nagnati* ga da trči. — 11. *sa se, refleks.* — 1) *sich zerstreuen, auseinander laufen, discuro*. Rj. isp. *rastrkan*. n. p. *rastrkao* se narod kud koji. isp. *razbjeci* se. *po dijalektičkom govoru* (§ mj. s): *Rāstrkala* se djeca koje-kud, a ja evo sām ostah kod kuće. J. Bogdanović. — 2) *ins Laufen kommen, in malio eorsu esse*. Rj. kao *nagnati* se na trčanje.

rastrljati, rāstrljām, v. pf. *zerreiben, contero*. Rj. raz-trljati. v. impf. *prosti* trljati.

rāstrti, rāstrēm (rāstr'o, rāstrla), v. pf. *zerreiben, contero*. Rj. raz-trti. *vidi* razartiti. v. impf. *rastrtiti*. — *sa se, pass.*: Šenica se onda metne u vodu te odmekne i kao *raspadne* se, pa se onda *rukom* *rastrē* . . . kad se osuši, onda se opet *rastrē* te postane kao brašno. Rj. 422b.

rāstruhiti se, hīm se, *rāstruhnuti* se, hīēm se, v. r. pf. *verfaulen, putrejo*. Rj. raz-truhiti se. *raz-truhnuti* se, od *truhlosti* *raspasti* se. isp. *razagnjiti* se. v. impf. *prosti* truhiliti, truhnuti.

rāstruliti se, hīm se, *vidi* *rastruhiliti* se. Rj.

rāstrunuti se, nēm se, *vidi* *rastruhnuti* se. Rj. **rāstrviti**, rāstrvīm. — 1) v. pf. bez reda što *razbacati*, n. p. haljine po sobi, *zerwerfen, disjicio*. Rj. raz-strviti, kao *str* *razbacati*? v. impf. *prosti* strviti. — 2) *sa se, refleks.* *rastrviti* se, *rastrvīm* se, v. r. od *rastrviti*. Rj.³

rāstrzanje, n. das Zerreißen, ruptio. Rj. verb. od *rastrzati*. radnja kojom tko *rastrže* što.

rāstrzati, rāstrzēm, v. impf. *zerreißen, discerpo*: Kurva nisam da me *rastrzete*. Rj. raz-trzati. v. impf. *prosti* trzati. v. pf. *rastrći*, *rastrgnuti*. — Dvanaest strašnih lavova skoče da ih sva *rastrzū*. Npr. 210. *Hjecu* ćeš njihovu *razbijati*, i *trudne* žene njihore *rastrzati*. Car. II, 8, 12.

rāstūbiti se, rāstūbīm se, v. r. pf. *sich aufthun, auseinanderklaffen, panti*. cf. *rastvoriti* se: *Pred* *carem* se kamen *rastubio*. Rj. *raz-stubiti* se. (isp. i *rasklopiti* se). *drukije* se ne nalazi ovaj *glagol*. isp. *rastupiti* se; *stub* i *stup*.

rāstūći, rāstūčēm, v. pf. *zerschlagen* (z. B. *Salz*,

Zucker), distando. Rj. raz-tučiti. n. p. so, šećer. v. impf. prosti tući.

rastúpānje, n. das Auseinandertreten, digressio. Rj. verb. uspst. od rastupati se, stanje koje biva, kad se što rastupa.

rastúpāti se, rastúpām se, v. r. impf. auseinander treten, divergo. Rj. raz-stupati se, kao stupajući raz-laziti se, v. impf. prosti stúpāti. v. pf. rastupati se.

rastúpiti se, rastúpim se, v. r. pf. auseinander-roncinander-treten, divergo, discedo. Rj. raz-stupiti se, kao stupajući raziči se. isp. rastubiti se. v. pf. je i prosti stupiti. v. impf. rastupati se. — I pruži Mojsije ruku svoju na more... i volu se rastupi. Mojs. II. 14, 21.

rastúrānje, n. das Zerwerfen, disjunctio. Rj. verb. od rasturati, radnja kojom tko rastura što.

rastúrāti, rastúrām, v. impf. auseinander werfen, disjunctio. Rj. raz-turati. isp. razbacivati; razasijljati. v. impf. prosti turati. v. pf. rasturiti. — Da me eare zove na predaju, da ja vojska caru ne rasturam. Npj. 2, 280.

rasturiti, řim, v. pf. auseinander werfen, disjunctio: Kad se tako knjige rasturiše. Rasturiču vojsku u Sibiju. Silne su se knjige rasturile. Rj. raz-turiti. isp. razbacati; razaslati. v. pf. je i prosti turiti. v. impf. rasturati. — No ja tražim silna Vlah-Aliju, koji mi je dvore rasturio, koji mi je ljubu zarobio. Npj. 2, 276. Nek svatovi svaki domu ide. Nu rasturi to veselje traje, moj ujače, Črnojević-Ivo! 2, 539. Odvede ih dilber Ikonija, rasturi ih u trideset odaja. 3, 19. To su Turci rasturili straže, pa razgone moje Grabovljane, 4, 151. Glas rasturi na četiri strane. 4, 454. Rasturi se sinore svoje po svijem krajevima. Dnev. II. 11, 23. sa se, refleks.: Raspršati se, raziči se, rasturiti se. Rj. 612a.

rastvárānje, n. Rj. verb. od I. rastvarati, II. rastvarati se. — I. 1) radnja kojom tko rastvara (raščinja) što (das Auflösen, solutio. Rj.). — 2) radnja kojom tko rastvara u. p. vino vodom (das Verdünnen, dilutio. Rj.). — 3) radnja kojom tko rastvara n. p. prozore (das Aufthun, apertio. Rj.). — II. stanje koje biva, kad se što rastvara (u čenju).

rastvárāti, rastvárām, v. impf. Rj. raz-tvarati. v. impf. prosti tvoriti. v. pf. rastvoriti. — I. 1) auflösen, solvo. Rj. vidi raščinjati I. n. p. zemlja rastvara mrcu. 2) verdünnen, diluo. Rj. n. p. vino vodom. vidi raščinjati 2. — Jedem pepco kao hljeb, i piće svoje rastvaram suzama. Ps. 102, 9. — 3) aufthun, apertio. Rj. n. p. prozore, širom otvoriti. — II. sa se, refleks.: Čista voda dosta (je) puta pomiješana s mineralima, gvoždjem i t. d. koje se u njoj rastvara kao šećer u kavi. Priprava 9. isp. raščinjati se I.

rastvōriti, rastvōrim, v. pf. Rj. raz-tvoriti. v. impf. rastvarati. — I. 1) auflösen, solvo: Tako mi onoga koji me stvorio i koji će me rastvoriti! (Postl. 303). cf. raščiniti I. Rj. Očajnik, 2) unrastroreno tijelo u grobu. Rj. 182a. — 2) n. p. vino vodom, rakiju medom (da je slagja), verdünnen, diluo. Rj. vidi raščiniti 2. isp. i razbikžati, razvodniti. — Pokla stoku svoju, rastvori vino svoje, i postavi sto svoj. Prič. 9, 2. Koji sjede kod vina, koji idu te traže rastvorena vina. 23, 30. — 3) (u prim.) prozore, aufthun, apertio. Rj. širom otvoriti. — II. sa se, refleks. — 1) n. p. rastvorilo se nebo, sich aufthun, discedere. Rj. otvoriti se širom. isp. rasklopiti se, rastubiti se. — Da kamrin Turke bule ljudi: nabo bi se vedro rastvorilo. Npj. 2, 615. — 2) sich auflösen, solvi: Raščiniti se, rastpati se, n. p. šljive, kad se kuhaju, tako i riba, zerfallen, solvi, cf. rastvoriti se. Rj. 615b. a rastvoriti se u ovom značenju nema u Rj. na svojem mjestu.

rāsuda, f. critica, censura. Stulli. raz-suda, djelo kojim se što rasudi, vidi rasugjenje. — za obličje isp. odsuda, pīsuda.

rasūditi, rasūdum, v. pf. Rj. raz-suditi. v. impf.

rasugjivati. — 1) entscheiden, beurtheilen, dijudico. Rj. — Pa dovedeš trista kalugjera, pa kako ni, moj brate, rasude. Npj. 2, 126 (ni = nam). Nije znao rasuditi, da su oni u tom svi ludovali. Nov. Srb. 1817, 478. Daj ovamo pred moju i svoju braću, neka rasude izmognu nas dvojice. Mojs. I. 31, 37. U dolinu Josafatovu, jer ću ja ondje sjesti i rasuditi svijem narodima unaokolo. DP. 87. sa se, pass.: Kad se oro sre jedno s drugim isporedi i rasudi, nadam se da će svaki čitatelj priznati, da... Odg. na ut. 7. — 2) (u pjesmi) poreći prvi sud, ein Urtheil umstossen, rem judicatum labefactare: Despot sudi, a despot rasudi. Rj.

rasūdļiv, adj. bedächtigt, prudens. Rj. raz-sudļiv, koji dobro sve rasugjuje, nije brz rasuditi što.

rāsudnik, m. criticus, censor. Stulli. koji rasugjuje.

rasugjenje, n. verb. od rasuditi, djelo kojim se što rasudi, vidi rasuda. — Nadam se da ćeš oprostiti slabosti mogu rasugjenja. Špisi I, 6. verb. subst. od v. pf. vidi kod dopuštenje.

rasugjivānje, n. das Beurtheilen, Entscheiden, dijudicatio. Rj. verb. od rasugjivati, radnja kojom tko rasugjuje n. p. izmognu dvojice.

rasugjivati, rasugjijēm, v. impf. beurtheilen, dijudico. Rj. raz-sugjivati. v. impf. prosti suditi. vidi 2 razložiti. v. pf. rasuditi. — Raspre prekida đdrijeb, i izmognu sinijeh rasugjuje. Prič. 18, 18. sa se, pass.: Za tjem smo vidjeli kako se dalje rasugjivalo po zakonima izmognu Đalmacije i Srbije. DM. 319.

rasukāti, rāsūcēm, v. pf. in filu resolvere. Stulli. raz-sukati n. p. što sukano. v. impf. rasukivati.

rasukivānje, n. verb. od rasukivati, radnja kojom tko rasukuje što.

rasukivati, rāsukijēm, v. impf. raz-sukivati što sukano, auseinander drchen, retorqueo. v. impf. prosti sukati. v. pf. rasukati. — Što ovi suće, drugi rasukuje. DPostl. 123.

rasulo, n. die Zerstreung, dissipatio: biće od njih rasulo. Rj. raz-sulo (isp. rasuti se), djelo kojim se raspe što. vidi rasap.

rasušiti se, rāsūšim, se, v. r. pf. vidi rasahnuti se. Rj. raz-sušiti se. vidi i rasuti se, razasuti se. v. impf. rasušivati se. — Rusušio se kao Bunjevac bez mljeka. Postl. 270.

rasušivānje, n. verb. od rasušivati se. Rj.

rasušivati se, rāsūšijēm se, v. r. impf. vidi rasušiti se. Rj. raz-sušivati se. v. impf. prosti sušiti se.

rāsūti, rāsūpēm, vidi razasuti. Rj. v. pf. raz-suti, raz-spem. kao prost glagol ne nahadi se. isp. suti (spem), vidi rasposuti. v. impf. rasipati, razasipati. — I. 1) auseinander streuen, spargo. Rj. 627b. — Onda kolo divojke rasuše, odskakate svaka svojoj knji. HNpj. 4, 518. Muogi su bili brašno razasuti po kojekakijem haljinama i daskama, ako bi udarila kiša da bi mogli zakuvati i hljeb umijesiti. Sovj. 67.

Tako ih (ljude) Gospod rasu odande po svoj zemlji. Mojs. I. 11. 8. Jezik onijeh Slovena kojima su držacu Mađari došavši u Evropu rasuli. Dioba 4. Nemanja razbi neprijatelje i rasu ih. DM. 6. Nemanja rasu Grcima Sreću (Sofju). 7 (isp.: Da je sve te gradove razvalio do temelja... raskopao gradove... razorio. DM. 7). — 2) n. p. kuću, očevinu, vertkun, dissipio. Rj. 627b. vidi rasteći, raščerdati. — Ne mogu otkupiti, da ne rasump svajega našljedstva. Rut 4, 6. — II. sa se, refleks. — 1) sich zerstreuen, dissipari. Rj. 627b. — Rasijah ih po narodima i razasuše se po zemljama. Jezek. 36, 19. — 2) razasulo se bure, kaca, vertkehzen, dilabi. Rj. 627b. vidi rasahnuti se, rasušiti se. — Rasasalo se bure, t. j. spali mu obruč, pa se razasulo. Rj. 610a.

rasvanuti se, rāsvanē se, v. r. pf. es wird Tag, dilucescit. Rj. raz-svanuti se. v. pf. je i prosti svanuti (samnuti), vidi i osvanuti (osamnuti), osamnuti. v. impf. rasvitati se. — Došavši žena u zoru pade

kod vrata od kuće i leža dokle se ne rasranu. Sud. 19, 26.

rasvijetliti, rāsvijetlīm, v. pf. raz-svijetliti, kao *osvijetliti odasrud; beleuchten, illustro. v. impf. prosti svijetliti*. — Sve ovo složi h u srce svoje da bih *rasvijetliti sve* to, kako su pravedni i mudri i djela njihova u ruci Božijoj. Prop. 9, 1. Glas »g« može biti da stoji mjesto »k«... ali *stear još nije dosta rasvijetljena*. Daničić, ARJ. 213a. Dodaje se tumačenju i ona (riječ) latinska ili drugoga jezika), samo za to da dopuni i jače *rasvijetliti tumačenje* onomu komu treba. Ogled VI.

rāsvīt, m. (u C. G.) *Anbruch des Tages, diluculum*. Rj. raz-svit, kad se rasrunc. vidi rasvitak; osvīt, osvítak; svanuće. — On se tu noć izmakne k Lebavi, gde se nu *rasvitku* sastane s grafoš Miloradovićem. Žitije 25.

rāsvitānje, n. *das Tugen, diluculum*. Rj. verb. od rasvitati se. stanje koje biva, kad se *rasvīće*. Rj.

rāsvitati se, rāsvīće se, v. r. impf. *tagen, dilucescit*. Rj. raz-svitati se, v. impf. je i *prosti svitati*, vidi i osvitati, prosvitati; svanjivati, osvanjivati. v. pf. rasvanuti se.

1. **Rāša**, m. (ist.) vidi Rašo. Rj. *takra hyp. vidi kod Diša. hyp. od Radosav*.

2. **Rāša**, f. ime žensko. Rj. — *Rāša* (Radislava). Osn. 361. Ra-ša. *taka hyp. ženska Dāša, Jēša. voc. Rāšo*.

rāša, f. kao rijetko sukno u četiri nita, kojega se mnogo će u Dubrovniku, pa se najviše plavetno prodaje seljacima za čakšire ili (kao što se onamo govori) gaće, *Art Tuch, panni genus*. Rj. *riječ je tagja*. Osn. 58. dem. rašica. — *Durača*, što dugo traje, n. p. *raša*. Rj. 115b. *Samorodica, erua raša*, koja nije bojena nego od crne vune — kako je ova rođena. Rj. 664a. Toliko mi *erne raše!* (To ne može biti: kad se to dogodilo, onda je postao žalostan i *nosio erua rašu!*). Posl. 318.

1. **rāšak**, rāška, m. — 1) (u Srijemu) raste po barana, okrugao je od prilike kao orab, i ima koru sa tvrdim bodljikama; može se jesti, i osobito ga svinje rado jedu. *Rušak* se kula, a najviše peče, kad hoće da se jede, i za to se reče za dobro ispečeno n. p. probu, pogaču, bundevu i t. d.: *pečeno kuo rāšak*. Rj. *Wassernuss, trapa nutans L.* Rj.³ *biljka. vidi vragolić. isp. keka, sulj 2.* — *Suljevi*, kao šišarice, koje rastu u vodi pa se pečene ili kuhane jedu (cf. *rašak?*). Rj. 849a. — 2) (u Bosni) vidi krompir. Rj. i *syn. onlje*.

2. **rāšak**, rāška, m. vidi motovilo: Ko *rāšak* siječe, kurjak će ga pojesti. Rj. *der Haspel, die Weife, rhombus*.

rāšēhnuti, rāšēhnēm, v. pf. raz-čehnuti. vidi rašēnuti. v. impf. *prosti čehati*. — Čehno, čehinjača; očehnuti, *rašē(h)nuti*. Korijeni 38.

rāšēnuti, rāšēnēm, v. pf. *auseinanderreissen, dilvello*: rašēni vilice. Rj. raz-čnuti. u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru. vidi rašēhnuti. v. impf. *prosti čehati*.

rāšēpiti se, rāšēpīm se, v. r. pf. *die Füssen spreizen, varicare*: rašēpilo se goveće na ledu. Rj. raz-čepiti se, *kad se čemu naop sasvijem raskreće, tako mu se rastegnu, da padne i ne može ustati, drukčije se ovaj glagol ne nalazi u ovom značenju, za značenje isp. čepérak*. — Kad je kozi dobro, onda ide na led te igra da se *rašēpi*. (Kad se hoće da kaže da svaki čovek ne može dobra podnositi). Posl. 117.

rāšēšati, rāšēšēm, v. pf. *aufkratzen, culum crulvero, vulvus refrico*. Rj. raz-čšati n. p. *sebi kožu. v. impf. prosti čšati*.

rāšēšljati, rāšēšljām, v. pf. raz-čšljati. v. impf. *prosti čšljati*. — *Rāšēšljaj mi kose* i pušti mi polovicu sprijed a polovicu niz pleći. Npr. 228. Niz nosilja *perčin rašēšljajte*. Here. 4.

rāšēniti, rāšēnīm, v. pf. Rj. raz-čniti. v. impf. *rašēnjati*. — 1. 1) *auflosen, solvo*. Rj. vidi rastvoriti 1. — Cijelo djevojaštvo, koje nije *rašēnjeno*. Daničić, ARJ. 800a. — 2) n. p. meću, t. j. u meću, koja je gusta kao kačamak, usuti vode, pa je rukama stiskivati i miješati dok postane žitka, *verdünnen, diluo*. Rj. vidi rastvoriti 2. *isp. i razblažiti, razvodniti*. — 11. *sa se, refleks.* — 1) (u Dnbru) raspasti se, n. p. šljive, kad se kuhaju, tako i riba, *zerfallen, solvi. cf. rastvoriti se*. Rj. — Što se govori, a nije istina, *rašēni se kako magla*. DPost. 123. Organska tijela, n. p. rak, kojima su se mekši dijelovi u zemlji *rašēnili*, te otvrdnuli. Priprava 107. I ako se ova koža moja i *rašēni*, opet ću vidjeti u tijelu svom Boga. Jov 19, 26. — 2) *rašēnilo se* vrijeme, *sich aufheitern* (vom Wetter), *disserenscit*. Rj. vidi razgaliti se, razvedriti se, provedriti se.

rāšēnjānje, n. Rj. verb. od 1. rašēnjati, 11. rašēnjati se. — 1. *radnja* kojom tko *rašēnju* kogu ili što (das *Auflösen, solutio*. Rj.), *und: das Verdünnen, dilutio*. — 11. 1) *stanje* koje biva, kad se što *rašēnju* (*rastrara*): Kako je uređeno da se *mrto tijelo* treći dan pogrebe, to spomeni i molitve odgovaraju *rašēnjanju* njegovu u grobu. DPost. 361. — 2) *stanje* koje biva, kad se *rašēnju* vrijeme (das *Aufheitern, serenatio*. Rj.).

rāšēnjati, rāšēnjām, v. impf. Rj. raz-čnjati. v. impf. *prosti čniti. v. pf. rašēniti*. — 1. 1) *auflosen, solvo*: Grijehota je da te *rašēnju* crna zemlja! (u Kaštelima kad nariče za mrtvijem) cf. rastvarati. Rj. — Posluje i tko *rašēnju* (razčinja). DPost. 399. — 2) n. p. meću, *verdünnen, diluo*. Rj. — 11. *sa se, refleks.* — 1) *zerfallen, dilui*. Rj. vidi rastvarati se. — *Koža* moja puca i *rašēnju se*. Jov 7, 5. — 2) vrijeme se *rašēnju, sich aufheitern, disserenscit*. Rj. vidi vedriti se, provedravati se, razvedravati se, razgaljivati se.

rāšēštiti, štīm, v. pf. *wegschaffen, um reinen Platz zu machen, expurgo*. Rj. raz-čštiti, učiniti da bude mjesto čisto. v. impf. *rašēšćavati*.

rāšēšćāvānje, n. verb. od rašēšćavati. *radnja* kojom tko *rašēšćava* što.

rāšēšćāvati, rāšēšćāvām, v. impf. raz-čšćavati što, činiti da bude ondje čisto. v. pf. *rašēštiti*. — Ostavljajući da račun s Bogom *rašēšćava* pojedinae kako je čijoj duši ugodno, mi možemo živeti i raditi bratski. Zlos. 163.

rāšćock, m. (u Piperina) *der aufgehört hat ein Mensch zu sein, Unmensch, qui omnem humanitatem exuit*. Rj. raz-čock, koji je prestao biti čock. vidi nečovjek, ljudiste, odljud.

rāšćupati, pām, v. pf. *zerrausen, divellico*. Rj. raz-čupati. v. impf. *rašćupavati*. — Nije tako jaka ni strijela, da *rašćupa* srce u junaka, kao taki ukor i sramota. Npj. 4, 72. Na milogim su mjestima (megjedi) *ljude rašćupati* i izeli. Nov. Srb. 1817, 778.

rāšćupāvānje, n. *das Zerrausen, divellitatio*. Rj. verb. od rašćupavati. *radnja* kojom tko *rašćupava* što, n. p. ruku.

rāšćupavati, rāšćupāvām, v. impf. *zerrausen, divellico*. Rj. raz-čupavati. v. impf. *prosti čupati. v. pf. rašćupati*. — Čepukati, *ramu ostricenu rašćupavati, čšljati*. Daničić, ARJ. 912b.

rāšćvariti se, rīm se, v. r. pf. *zerlaufen, lique-scere*: rašćvario se na suncu. Rj. raz-čvariti se, kao *rastopiti se. vidi rasevrijeti se. v. impf. prosti čvariti*. **rāšćēnje**, n. verb. od 1) rāštiti. 2) rāštiti se. — 1) *radnja* kojom n. p. kokot rāsti kokuš. — 2) *radnja* kojom se raste n. p. ptice, život.

rāšćerati, rām, vidi rastjerati. Rj. raz-čerati.

rāšćerdati, dām, v. pf. *verthun, pessundo*. Rj. raz-čerdati. *prosti glagol čerdati ne nalazi se (isp. čerdati) nego čerdšati, čerdosati (v. pf.)*. n. p. *ja zaputio a ti rašćerdao. v. impf. rašćerdavati. vidi rasteći, rasuti 2, razasuti 2*.

raščerdāvānje, *n. das Verthun, pessundatio*. Rj. *verb.* od raščerdavati, radnja kojom tko raščerdava.
raščerdavati, raščerdāvām, *v. impf. verthun, pessundo*. Rj. raz-čerdavati. *vidi* rasipati, razasipati, raslječati 2. *v. pf.* raščerdati. — Ja gledam da zapatim, a ti raščerdaraj. Npr. 256.

raščerčētati se, čerčētām se, *v. r. pf. lustige Dinge erzählen, nugas narrare*. Rj. raz-čeretati se, kao nagnati se, zacetati se u čeretanje. *v. impf. prosti* čeretati.
raščerivānje, *n. vidi* rastjerivanje. Rj.

raščerivati, raščerivēm, *vidi* rastjerivati. Rj. raz-čerivati.

raščētati se, tām se, *v. r. pf.* (po juž. kraj.) *vidi* rasevjetati se. Rj. raz-četati se. *vidi* i rasevjetati se, i ondje ostalu obličja. *v. impf. prosti* četati (nj. cvjetati).

raščeti, rāštim, *v. impf.* (u Dubr.) *vidi* rasti. Rj. *vidi* rastjeti, dijalektički.

raščepiriti se, raščepirim se, *v. r. pf. im Anzuge stolziren, superbio vestitu*: Raščepirila se kao paunica. Rj. raz-šepiriti se, kao ponijeti se odjećom svojom. *vidi* rašepuriti se. *v. impf. prosti* šepiriti se.

raščepiriti se, raščepirim se, *v. r. pf.* (u Srijemu) *vidi* rašepiriti se. Rj. raz-šepuriti se. *v. impf. prosti* šepuriti se.

rašica, *f. dem.* od raša. — Izmeće li ti rašica? DPost. 36. Rašica, dubrovačko domaće sukno; dem. od raša. XVI.

raširiti, rāširim, *v. pf.* Rj. raz-širiti. *v. impf. raširivati*. — 1 a) breiter machen, dilato. Rj. raširiti što, učiniti da bude šire (široko): Čija mati veću pitu mesu? (Govore ženska gjeća u Srijemu okrenuvši se nekoliko puta s raširenom suknom) i klevkajući onako na zemlju. Postl. 347. On rašireno i neutvrgjeno carstro razdijeli na vojvode i na knezove. Danica 2, 75. — b) sa se, refleks. raširiti se, postati širi (širok): Raširio se kao da je u tzbini došao. Postl. 270. Baš se Turska raširila širom, a Crna se Gora stješnila. Npj. 4, 336. — 2 a) ausbreiten, dilato. Rj. kao razustrijeti, rasprostrijeti: Mačija raširi ruke, pa je stane grliti i ljubiti. Npr. 110. Baš-Čelik skoči kao munja, raširi krila, poleti, i . . . 196. Skine svoju haljinu s legja, i raširi je po moru, sedne na nju. Danica 5, 91. Bog da raširi Jafeta da živi u šatorima Simovijem. Mojs. 1, 9, 27. Raširi krilo svoje na sluškinju svoju, jer si mi osvetnik. Rut 3, 9. — b) sa se, refleks. Josif je rodna grana, kojoj se ogranci raširiše serh zida. Mojs. 1, 49, 22. Oni se bijahu raširili po svoj zemlji onoj. Sam. 1, 30, 16. Zametnu se boj u šumi . . . Jer se boj raširi po svoj zemlji. 11. 18, 8. Čim bi se poznavanje tih zemalja ne malo raširilo. Rad 9, 196.

raširivānje, *n. das Ausbreiten, dilatatio*. Rj. *verb.* od raširivati, radnja kojom tko raširuje što.

raširivati, raširivēm, *v. impf.* Rj. raz-širivati. *v. impf. prosti* širiti. *v. pf.* raširiti. — 1) breiter machen, dilato. Rj. što, učiniti da bude šire (široko): Sva svoja djela čine da ih vide ljudi; raširuju svoje amajlije, i grade velike skute na haljinama svojima. Mat. 23, 5 (sic machen breit). Taki je čovjek ohol, jer raširuje duh svoj kao grob, i kao smrt je, koja se ne može nasiti. Avak. 2, 5. — 2) ausbreiten, dilato. Rj. kao razastirati, rasprostirati. *isp.* raširiti 2.

rašiti, rāšijēm, *v. pf. losnuden, resuo, retexo*. Rj. raz-šiti. *v. impf.* rašivati.

rašivānje, *n. das Auseinandernehmen, resutio*. Rj. *verb.* od rašivati, radnja kojom tko rašiva što.

rašivati, rašivām, *v. impf. auseinander nehmen, trennen, saturam retexo, resuo*. Rj. raz-šivati. *v. impf. prosti* šiti. *v. pf.* rašiti.

Raška, *f. Fluss bei Novi Pazar, nomen plurii*. Rj. voda kod Novoga Pazara: Mi imamo trećeg pobratima . . . više Raške, više vode hladne. Npj. 2, 227. Rasa na rodu Raški ili Rasini. DM. 1. — za postanje *isp.* Raški.

Raški, *adj. što pripada Rasi gradu: Raška crkvo*, ni te molim, ni me pomaga(j). DPost. 106. Episkop Raški Grigorije 11. Rad 13, 231. — Tako će biti i stari adjektiv **paunsko**, koji će biti i u imenu riječi Raška (pred k je Ras s nast. »ja«). Osn. 310. *isp. adj.* Arbanaski od Arbanas, Peraški od Perast, i t. d.

Raško, *m. hyp. od Radosav*. — Raško (koje nije u običaju a od kojega je prezime Rašković; osn. u Rašo od Radosav). Osn. 295. *hyp. s takim nast. vidi* kod Maško.

rašljast, *adj. vidi* račvast. Rj. u čega su rašlje, što je nalik na rašlje. *vidi* i rakljast, rasohat, rasovast.

rašlje, *f. pl. vidi* račve. Rj. *vidi* i raklje, rasohi.

rašljika, *f.* ime biljke, koju u vodi narod vari, i vodn od jektike pije. J. Bogdanović. — za nast. *isp.* aptika.

Rašo, *m.* (juž.) ime muško. Rj. Ra-šo. — osn. u Radoslav. Osn. 363. takru *hyp.* kod Dišo. *vidi* Raša, Raško.

rašta (radi šta), *wesswegen, quamobrem, cf.* zašto. Rj. npravo rad šta, kako i valja pisati. *isp.* kašto i kadšto. — Raštu piješ? raštu se opijaš? Npj. 2, 273. U zadnje se nema raštu ni u crkvu hoditi. Postl. 329. Srbliji govore u brzom govoru rašta, meščini, ništ, valj da, gospr, prilj, ča i t. d. mjesto radi šta, meni se čini, ništa, valja da, gospodar, prijatelj, čiča. Nov. Srb. 1817, 534.

raštan, *m.* (u prim.) kupus koji se ne zavija u glavice, nego raste u visinu, pa mu se lišće kreše i kulha, i kad se jedan put posadi, traje po nekoliko godine, Art Kohl (Blätterkohl. Rj.³) brassicæ genus (brassicæ oleracea L. var. accephala. Rj.³). *cf.* raštika. Rj. — riječi s takim nast. kod brajan.

raštika, *f.* (u Dalm. i Hrv.) *vidi* raštan. Rj. — riječi s takim nast. kod aptika.

1. rät, *m. i f. der Krieg, bellum, cf.* krajina. Rj. *vidi* i vojna, vojnica, vojska 2, razmirica. — Zakuhati, zakuhavati rat, kavgu. Rj. 179. Uz ratore ljudi se skupe u planini u veliki zbjeg. Rj. 194b. Ali mi se nemoj uznositi, bez potrebe ratu zametati. Rj. 774b. Ima ovamo jedan zmajevski car, pa s nama često ima rat. Npr. 34. Braničevo, poznato još od kostonosnoga ratu. Danica 2, 57. Dok je rat trajao. 3, 136. Videći sad Nijemci, da to nije šala, nego da se čitav rat otvorio na granici, dogje . . . 3, 185. Da se ratovi vode samo oko zakona. Kov. 4. Da se prikučuje rat s Turcima. Miloš 7. U opštemu Erropskom ratu protiv Napoleona. 43. Ruski car objavio Turcinu pravi rat. 204. Kad rat na Turke pogje srećno u napredak. Sovj. 12. Pripravljali se za novi rat. 27. Dogje glas da se rat s Turcima počinje na novo. 27. Kad se 1809. otvori rat izmegju Francuza i Austrije. Žitije 16. Onda će učiniti s njima rat. Otkriv. 11, 7. Posta rat na nebu. 12, 7. Neka ide pred nama i rodi naše ratore. Sam. 1, 8, 20. Bijaše velik rat s Filistejima. 14, 52. Nastu opet rat. 19, 8. Zapita ga David kako je narod i kako ide rat. 11, 11, 7. Ako se na me rat digni, ja se ni onda ne ću bojati. Ps. 27, 3. Ratorima žestokim ratoroće na njih. Is. 30, 32. Izli na njih žestoku jarost svoju i silan rat, i zapali ga u naukolu. 42, 25. Spremite rat na nju. Jer. 6, 4. Kad rat bijaše gotov buknuti. DM. 28. Ohjavljivaše rat već kao nvrjegjeni. 218. Družba uzeli ga u rat s Aleksijem. 225. Ali se svi ratovi serširahu srećno po Dubrovnik. 225. U znatnim su ratorima tražili pomoćnike. 225. Ta opština (Dubrovnik) nije gramzila za onom korišću, koja je Mletke neprestano uveličala u ratove ne samo za obranu nego i za napadanje. 229. Za to bi trebalo da su ga (Dubrovnik) Mleci ratom uzeli. 233. Rat je počinjao Dubrovnik tek u krajnjem nevolji . . . Dugih ratova nigda nije vodio. 317.

2. rät,* *m.* nakit konjski, *der Pferdeschmuck, phulerae, cf.* raht: I dobrijem konjima *na ratove*. Rj. *isp.* oraktiiti. — Narod ne samo da preda Turcima ornžje, nego i atove i *ratove*. Miloš 31.

Rät, *Räta, m.* poluostrvo niže od Dubrovnika, koje se Talijanski onuda zove *peninsula Ponta i Punta, cf.* Réanin, Réanski. Rj. — Deset pušakah, našijeh ženuh . . . niže Dubrovnika na poluostrvu *Ratu* može se čuti. Posl. XXVI. *riječ postala od Rt umetnusi a izmegju r i t. od Rt je Réanin, Réanski. isp.* Korijeni 12: *rt, Rät.* Osn. 208: *Rät i rt. vidi* 3 *rät.*

3. rät, *räta, m.* *vidi* *rt, die Spitze, cucumen, mucro. isp.* Rat. — Rat, *räta, m. punta, acumen, cuspis.* Stulli. Mao je *rat* od drače, ma koga obode, mučno zabude. DPostl. 59. Brežnjasti *rat* zvani Prevlaka. S. Ljubiša. DARj. 639a.

rätaj, m. (u G. G.) *vidi* *tžäk, ratar.* Rj. *u Hrr.* ratak je orač. — Opat će ti *ratuje* poslati. DPostl. 84. Značenje koje je u *orati: rataj, ratar; ral, ralo, ralica, raonik.* Korijeni 12.

rätär, m. *der Ackerer, arator.* Rj. *vidi* ratak, orač. — Volujara, nekakva zvijezda, koju *ratar* poznaju, i kad ona izigje, onda već idu tražiti volove. Rj. 71a. Dogje u jedno polje gje su se nekolike stotine plugova bile sastale te orali spahiji. Kad dogje k *ratarima*, zapita ih . . . Npr. 2: *U rataru* crne ruke, a bijela pogača. Posl. 334. (H)ajkača, kamdžija, što *ratur* čeraju volove njome. Npj. 1, 315.

rätärov, rätärov, adj. *des Ackerers, aratoris.* Rj. što pripada *raturu*.

rätärski, adj. *der Ackerer, aratorum.* Rj. što pripada *ratarima* ili *raturu* kojemu god.

rätiti, rätim, v. impf. *vidi* ratovati, *kriegen, bello.* *v. pf. slož.* zaratiti. — *Rätiti* nema u Vuka. Rad. 6, 62.

Rätik, m. ime muško. Rj. Rad-ko. — osn. u *Rado.* Osn. 293. *tauva hyp.* kod Boško.

rätni, adj. n. p. doba, *Kriegs-, bellicus.* Rj. što pripada 1 *rätu*. — Za uspomenu negdašnjemu *ratnome bogu*. Pis. 33. Popečitelj vojničkihih ili *ratnijeh* poslova. Sovj. 50. Postaviše ih da mu grade *ratne* sprave. Sam. I. 8, 12. Gospode, zakloni glavu moju u dan *ratni*. Ps. 140, 7.

rätnik, m. *ratni čonjek; der Krieger, miles, homo militaris. vidi* vojnik, *i syn. ondje. isp.* bojac, bojadžija 2, ubojicea, ubojnik. — Videći Francuske *ratnike* blizu. Žitije 65. Ti znaš oca svojega . . . tvoj je otac *ratnik*. Sam. II. 17, 8.

Rätnja, f. selo i voda u Morači gornjoj: I na *Ratnju* vodu udario. Rj.

ratosiljanje, n. *vidi* aratosiljanje. Rj.

ratosiljati se, ratosiljam se, vidi aratosiljati se. Rj. *otpuo* sprijed a. *isp.* krstiti se 3. — *ratosiljati se* koga ili čega, *proklinjati ga želeći ga se oprostiti.*

rätovänje, n. *das Kriegen, bellatio.* Rj. *verb.* od ratovati. *radnja* kojom tko *ratuje* (s kim ili na koga).

rätovati, rätujem, v. impf. *kriegen, bello.* Rj. *drück-čije se ne nalazi. vidi* ratiti, vojevati, vojštiti. *v. pf. slož.* zaratiti, dovojevati, izvojštiti, zavojštiti. — Da *ratuješ* dobar rat. Tim. I. 1, 18. *ratovati s kime:* Ko s *eurem ratuje*, žlje doma nosi. Posl. 156. Teško šuši s *rukom ratujući!* 316. *ratorati na koga:* Ti meni činiš zlo *ratujući na me.* Sud. 11, 27. *Ratorima* žestokim *ratoruče* na njih. Is. 30, 32.

rätš, m. (u Srijemu) *vidi* makazar. Rj. *bubina. vidi* i čvrak, čvrak, stričak, stričie. — *riječ tanna* postanja. *za nast. isp.* rabuš, srijemš.

räv,* *m.* *vidi* raf*. Rj. *u tugjoj riječi raf glas f u našem se govoru pretvorio u glas v. isp. f. vidi* polica.

rävuk,* *rävka, m. der Honigstuden, farnus.* Rj. *isp. sat.*

1. rävän, rävni, f. (*loc. rävni*) *die Ebene, planities.* Rj. *vidi* ravnica, ravnina; *poljana. dem.* ravanca. — Bara, svaka livada u *rävni*. Rj. 15b. Ti ćeš vijet

pet stotin' grobova a *po rävni* s obadvije strane. Rj. 625a. Iznajprije se ulogori po jednom brijegu, a po tom *sigje u rävän*. Danica 3, 194.

Rävän, Rävna, m. (u pjesmi) rijeka u Resavi, *vidi* Ravanica 1: U Resavi kraj vode *Rävana*. Rj.

2. rävän, rävna (rävni) adj. — 1) *eben, planus.* Rj. *suprotno* neravan; hrpav. — Za što u ljudi nije *tuban ravan?* Npr. 91. *Ravno* kao po dlaku. Posl. 268. Pobjegoše *niz planinu ravn*. Npj. 4, 407. — 2) *biti ravan kome, kao jednak s njim:* Solomun car, ako i ne bješe u mnogim narodima *caru njemu ravn*. Nem. 13, 26. Gospode, Bože moj . . . Nema ti *ravnoga*. Ps. 40, 5. Ni jedan *grad* nije mogao stajati pored drugoga ako *mu nije ravan*. DM. 329. *isp.* nema mu *druga;* nema mu *para.* — 3) *isp. adv.* ravno, *gerade, ipse.* — Odayde je do mora *sinjega ravnih, Zuko, trideset konaku.* Rj. 288a. A drugo je Kovačina Ramo, šujima *ravna laljada junaka.* Npj. 3, 111 (*baš, taman, ni manje ni više*).

Rävnića, f. — 1) rijeka u Resavi, *cf.* Ravan. — 2) namastir na toj rijeci. — 3) namastir u Fruškoj Gori, *cf.* Vrldnik. Rj.

Rävnički, adj. *von Ravanica.* Rj. što pripada *Rävnići*.

rävnića, f. dem. od *rävän:* Izići ćeš *na rävniću* *matu, ti ćeš vijet'* pet stotin' grobova a po rävni s obadvije strane. Rj. — *dem. s takim nast. kod* djeca.

Rävänj, Rävnja, m. mjesto izmegju Save i Zasavice. Za vremena Karagorgijijeva *na Rävnju* je bio Srpski šanac: I dok mi je u *Rävnu* Miloša. Rj.

Rävnojla, f. ime vili: Ja bi tebe brate, popevao, al' sam sinoć mnogo pio vino u planini s vilom *Rävnojlom*. Npj. 2, 215. *isp.* Nadanojla. — *za nast. isp.* Drägöjla (*prema tunc je ovdje i akc.*), *uzvijojla.*

Rävna, f. valja da je nekaka planina u Hercegovini: Otale se Turčin podignuo, zdravo pregre *Rävnu* i Golju. Rj.

rävnanje, n. das Ausgleichen (zweier Streitender), reconciliatio. Rj. *verb.* od *ravnati. radnja* kojom tko *ravn* n. p. dvojicu koji se *gone* i *prepiru* oko čega.

rävupati, rävnam, v. impf. *ausgleichen, veygleichen (Streitende), compono.* Rj. *ravnati* ljude koji se *gone* i *prepiru* oko čega, *činiti* megju njima *negodbu, kao miriti, smiriti* ih. *v. pf. slož.* *izravnati, poravnati. isp.* slägati 2.

ravnica, f. vidi ravnina. Rj. *vidi* i ravan, poljana. — Ima kraj mora *ljepa ravnica.* Kov. 32. To je car salivao u *ravnici Jordanskoj.* Car. 1, 7, 46.

rävnik, ravnika, m. (u Vukovaru) platno koje nije uzvedeno ni malo, nego *ravno. cf. sude.* Rj. *suprotno* uzvod, *čerečelija.*

Rävni Kötär, m. vidi Kotari. Rj. *kraj* u Dalmaciji *izmegju* Zrmanje i Krke.

ravnina, f. die Ebene, planities, cf. ravan. Rj. *vidi* i ravnica, poljana. — Ploština, *podrodna ravnina.* Rj. 508b. Naš je put išao preko jedne *sure ravnine, koju se protezula* oko dva sata. Danica 2, 139. *Najviše* su u njoj *ravnine* u Grblju *Soliosko* i *Mrčero* polje . . . ima kraj mora *lijepa ravnica.* Kov. 32.

rävniiti, rävniim, v. impf. *eben, aequo.* Rj. *ravniti* što, *činiti* da bude *ravno. v. pf. slož.* *iz-rävniiti, po-, s-, n-; v. impf. slož.* *poravnjivati.* — Nadgledaš zemlju i zalivaš je . . . brazde njezine *napajaš, ravnish* *grude njezine,* kišnim kapljama *razmekšavaš* je. Ps. 65, 10.

rävno, gerade, ipse: dao mu *ravno* sto groša. Rj. *adv. prema* *adj.* ravan 3. *kao baš, taman, ni manje ni više.* — Pet groša u god, t. j. *ravno* (kao ugojgjeno), *gerade, ipse.* Rj. 91b. Puče pušak' *sedamdeset ravno.* Npj. 4, 180. Dobro ti je rodila šenica, preložnica sto šinika *ravno.* Herc. 338. *srednjega roda ravno sa* *prijedlogom* na, *adverbijalno:* Da na *radosti* *dohode* jedna drugojzi u čast i u poštenje, dokle *kčela* volja Božja, na puno i *na ravnno!* Npj. 1, 81 (u *zdravici*).

Ravno, *n.* planina u Hercegovini: Oko njeg' su velike planine: jedno *Ravno* a drugo Čemerno. Dok dogoše na *Ravno* planinu. Rj.

ravnobreg, *adj.* ravno-breg, što s brjegovom (*s obalom*) ravno, *n. p.* Česna je ravnobrega. govori se oko Štefanja u Bjelovarskoj županiji. Jos. Medved.

ravnodušan, ravnodušna, *adj.* qui etc. est aequo animo. Stulli. ravno-dušan, u koga je ravna (jednaku) duša, što god mu se dogodilo: gleichmüthig, gelassen. tako slož. *adj.* kod bogodušan — Posle ove sreće nečuvene Crnogorci ka' su ravnodušni? Šćep. mal. 85.

ravnodušnost, ravnodušnosti, *aequanimitas*. Stulli. osobina onoga koji je ravnodušan; Gleichmüth. — Vršak nadzorničke ravnodušnosti vidi se u ovoj zgradici. Megj. 10.

ravnopravno, ravnopravna, *adj.* ravno-pravno, koji ima ravno (jednako) pravo s drugima; Gleichberechtigt. — Što petlovi gube glave, to im mora biti krivo; ali bar je za sve ravnopravno. Megj. 23.

ravnoteža, *f.* ravno-teža, kad je s obje strane ravna (jednaka) teža; Gleichgewicht, aequilibrium. — O toj ravnoteži vodi uvek ozbiljnu brigu. Megj. 186. Držeći ostru ravnotežu megu svojim primanjem i davanjem. Zlos. 233.

ravnujača, *f.* kapa, koja je ozgo ravna, kao fes, cine. Art Kopfbedeckung, rittue genus. Rj. — riječi s tukim nast. kod ajgrača.

1. rāz, *m.* (u Srijemu) — **1)** u pluga daska prikovana spolja za desnu ruciću da odbija brazdu. Rj. — **2)** kao mala dasčica, koja se, kad se žito mjeri, prevuče preko mjerice te skine ono što je više mjerice izvršeno, das Streichholz, hostorium; trgovac prodaje razom, a kupuje izvršeno. cf. silidžik. Rj. — Razati, razom skidati hranu s mjerice. Rj. 627b. Značenje (korijenu) rastavljati: raz (prijedlog)... rāz, razati. Korijenj. 17.

2. raz, *praepos.* — Značenje (prijedlogu) rastavljati: raz (prijedlog s kojim se sastavljaju druge riječi, kao raz-biti). Korijenj. 17. u tabom sastavljanju prijedlogu se raz na kraju kadšto dometne blagoglasja radi samoglasno a, a to bira osobito kad se riječ, s kojom se ovaj prijedlog sastavlja, počine suglasnima b i g, s i z, rjeđe p, t i v; n. p. raz(a)-brati, raz(a)-gnati; raz(a)-suti, raz(a)-znati; raz(a)-peti, raz(a)-trti, raz(a)-viti.

razabirānje, *n.* vidi razbiranje. Rj.

razabirati, razabirām, *v. pf.* Rj. raz(a)-brati. vidi razbrati. *v. impf.* razabirati, razbirati. — **1. 1)** in Erfahrung bringen, rescio, exploro. Rj. cf. propitati. kao doznati, saznati: Stane raspitivati i mater i sve dvorane, ali ne mogase ništa razabrati. Npr. 235. I juče sam za njegov razabrata, da s' nahodi i da hajdukuje u zelenoj gori Garevici. Npj. 2, 77. Zamoli ga, da razbere, imu li kogoj od onih carskih ljudi... Danica 3, 149. Kad što izrjesnije razberemo, javicu Vam odmah. Straž. 1886, 1670. Razberite i promotrite gdje se sakrijo. Sam. 1, 23, 22. Pitaj preglašnji namštaj, i nastani da razbereš od otaca njihovijeh... Ne će li te oni nančiti? Jov 8, 8. — **2)** unterscheiden, verstehen, intelligo. Rj. kao razumjeti: Kad je reči mlada razabrata, ne mož' njojzi na ino da bude, već se vrati belom dvoru svome. Npj. 1, 212. Marko Turški razabrao. 2, 359. Ne mogu da razberu što je tugje što li naše. Vukov prijev. 9. — **3)** (u Srijemu) suknu, kad se dobro ne sabere, valja razabrati pa

nanovo sabirati, auseinander falten, replico. Rj. isp. razborit 2. — **4)** razabrati koga: učiniti da se razbere. isp. razbirati 4. — Višnji! Višnji! razberi me? snim li sanak, ili vidim. Živ. 34. — **II.** sa se, refleks. — **1)** zu sich kommen (vom Rausehe, vom Phantaisiren), reden ad mentem. Rj. — Onesvjesnu se od čuda, i za cijelo po dana razabrati se nije mogao. Npr. 115. Gjever spava, a snaha ne spava... tad' se gjever od suu razabrao. Npj. 1, 41. Na najacu navalio vino; opiše se šezdeset junaka... kad se momci s vinom razabrati, neveselo šezdeset junaka. 3, 298. Svijetom se valja razabrati, svoju žalost valja pregorjeti... neg' se valja u jad razabrati, i čeljacu svoju utješiti. Kov. 110 (isp. prednji primjer: Kad se momci s vinom razabrati — svijetom = sa svijetom se valja razabrati?). Ja bi Vam jošte pregje o tom pisao, ali sam čekao, dok se bolje ne razberem. Straž. 1886, 1668. isp. razabrati 4. — **2)** razabrao se hjebe, ist schön aufgegungen, nicht talkig, panis bene coctus, rarus. Rj. Kad kruh metnu u peć, da bi kruh narastao i lijepo se razabrao. Posl. 231.

razagnati, razagnām (razžđenem), vidi rastjerati. Rj. raz(a)-gnati. vidi razgnati. isp. rasplašiti, raspuditi. *v. impf.* razagoniti, razgoniti. — »Daj mi, Bože, vjetar od planine, da razdene ovu maglu kletu... Bog mu dade, vjetar udario, te razagna i razvedri polje. Npj. 2, 562. Što ih ostane po svijem mjestima kuda ih razdenem. Jer. 8, 3 (vidi razgnati). Gospod koji je izveo sinove Izraeljeve iz svijeh zemalja u koje ih hješe razagnao. 16, 15.

razagnjiti se, razagnjiti (razagnjijem?) se, *v. r. pf. verfaulen, putresco*. Rj. raz(a)-gnjiti se, kao gnjijući, gnjileći raspasti se. isp. rastrubiti se, rastrubnuti se. *v. impf.* prosti gnjiti, gnjiliti.

razagoniti, razagonim, *v. impf.* vidi razgoniti: Bjelopavlč razagoni Turke. Rj. raz(a)-goniti. vidi rastjerivati. *v. impf.* prosti goniti. *v. pf.* razagnati, razgnati. primjere vidi kod razgoniti.

razagonjenje, *n.* vidi razgonjenje. Rj.

razaklija, *f.* (u C. G.) vidi dinjka. Rj. nekako crveno grožđe.

razan, razna (rāznī), *adj.* vidi različan, različiti, razlit; verschieden, varius. Ti ćeš imati da se boriš s pogledima raznih svojih stručnih vogja. Zlos. 197. Djevojke razne pjesme pjevaju. Živ. 315. u Stullija: razan, razna.

razanje, *n.* verb. od razati. Rj. radnja kojom tko razna, t. j. razom skida s mjerice žito.

razapēti, razapinām, *v. pf.* Rj. raz(a)-peti. vidi raspeti. *v. impf.* razapinjati, raspinjati. — **1. 1)** ausspannen, extendo: čador, kožu, čovjeka, i t. d. Hodža razapne ponjaru u avliji pa prorezavši je, stane skakati kroza nju i tamo i amo. Posl. 264. Raspela sam svilen čador u polju. Npj. 1, 153. Raspeše s njim dea hajduku... i hajduci razapeti s njim rugahu mu se. Mat. 27, 38. 44. sa se, *pass.*: Sina čovječijega predade da se razapne. Mat. 26, 2. — **2)** u. p. puce. loshefteln, resihulo. Rj. isp. raskopčati, raskovčati; raspeljati, raspučiti. — **3)** konja, t. j. zapetu konju odriješiti sapon, losbinden, relijo. Rj. (zapetu griješkom štamparskom mjesto sapetu). — **II.** sa se, refleks. sich aufstellen, dass Niemand vorbei kann, impedire transitum. Rj. kao raspel stati gdje, da nitko ne može onuda proći.

razapinjānje, *n.* das Ausspannen, extensio. Rj. verb. od razapinjati. radnja kojom tko razapinja što, n. p. čador. vidi raspinjaanje.

razapinjati, njēm, *v. impf.* Rj. raza-pinjati. vidi raspinjati. *v. impf.* prosti peti (penjem), penjati. *v. pf.* razapeti, raspeti. — **1. 1)** ausspannen, extendo. Rj. n. p. čador, kožu, čovjeka, i t. d. — Raspon, u pluga ona prečaga iznutra više plaza, što kao raspinja ručicu od ručice. Rj. 641a. Tina Vuče vranca pripinjaše, a prebijel šator raspinjaše. Npj. 2, 259.

Tanko platno Misirsko izmetano *razupinjao* si da su ti jedra. Jezek. 27, 7. — **2)** *losheftebu, refibulo*. Rj. *isp.* raskopčavati, raskovčavati, raspetljavati, raspušćati, raspućavati. — A pristupa žalosna devojka, *raspinje* nu puca na dolami, pa mu erpe krvcu iz nedara. Npj. 3, 509. *sa se, refleks.*: Kad tu dogje tugjeg brata ruka, *sama će se puea raspinjati*. Npj. 1, 316. — **3)** *loshinden, religo*. Rj. *razupinjati* konju, t. j. *sapetu konju odrješirati sapon*. — **II.** *sa se, refleks. sich gespannt aufstellen, extendi, ne quis transeat*. Rj. *kao razupet stojati gdje, da ne može nitko onuda proći*.

razáranje, *n. verb.* od razarati. radnja kojom tko razara što.

razáratí, *razáram*, *v. impf.* *vidi* razoriti. Stulli. *razarati. vidi* razoravati 2. *v. pf.* razoriti.

razásipánje, *n. das Zerstreuen, sparsio*. Rj. *vidi* rasipanje. *verb.* od razasipati. radnja kojom tko razasipa što.

razásipatí, *pám* (pljém), *v. impf.* *zerstreuen, dissipio*. Rj. *raz(a)-sipati. vidi* rasipati. *v. impf.* *prosti sipati. v. pf.* *razasuti, rasuti. isp.* *tumućenje i primjere kod rasuti*.

razásjati se, *razásjam se, v. r. pf.* *erglänzen, cfulgeo*: Pjan katana pod jelikom spava, vas u srmi i u čistu zlatu, *od njega se razasjale grane. Razasja se soba od kamenja*. Rj. *raz(a)-sjati se, kao zasjati se odusvud. v. impf.* *prosti sjati se*.

razáslatí, *razásljém*, *v. pf.* *verschicken, aussenden, dimitto (in diversas partes)*. Rj. *raz(a)-slati (na različne strane). v. impf.* *razasljati*. — Kara-Gjorgjije *razaslje proklumacije po svim logorima*. Miloš 35. Od toliko ljudi, kojima ću ja ovo *razaslati*, da ako se jedan nagje, te ga za to pošteno ispsuje. *Odg. na ut. 1.*

razásšíránje, *n. das Ausbreiten, extensio*. Rj. *verb.* od razastirati. radnja kojom tko razastire što.

razásšírati, *rém*, *v. impf.* *ausbreiten, extendo*. Rj. *raz(a)-širati. isp.* *rasprostirati. v. pf.* *razastrijeti. — sa se, pass.*: Evo me na te, Tire! . . . bićeš mjesto gdje se *razastiru mreč*. Jezek. 26, 14.

razástrijetí, *rázastřém* (*rázastř'o, rázastřla*), *v. pf.* *ausbreiten, extendo, explico*. Rj. *raz(a)-strijeti. kao prost glagol ne nalazi se. isp.* *strijeti. v. impf.* *razastirati. — Daćemo drage volje. I razastreši haljinu bakaše na nju grivne, svaki od plijena svojega. Šnd. 8. 25.* **razásšítí**, *rázaspém*, *v. pf.* *Rj. raz(a)-suti. — sa se, refleks.* *razásšiti se, rázaspém se, v. r. pf.* *Rj. vidi rasuti, i ondje znaćenje i primjere.*

razásšíljanje, *n. verb.* od razasljati. radnja kojom tko *razaslje* što, *n. p.* *knjige na različne strane.*

razásšljatí, *ljém*, *v. impf.* *raz(a)-šljati, kao šljati na različne strane. v. impf.* *prosti šljati, silati, slati. v. pf.* *razaslati. — Knjižar bi se starao, da knjige razaslje, gdje zna da treljaju. Pis. 74. Velika hvata onoj gospodi koja su *oglas* moje *razasljali*. Sovj. I.*

rázati, *rázam*, *v. impf.* *razom skidati hranu s mjerice, gerade streichen, hostorio modum acquare, cf. ráz 2.* Rj. *(ordje je hrana — líto). glagol se ovaj ne nalazi u drukčijem obliju.*

razátrítí, *rázatrém, vidi* rasteti. Rj. *raz(a)-triti.*

razávítí, *rázavijém, vidi* razviti. Rj. *raz(a)-viti. — Daničić misli, da je ake. u praes. rázavijém prema obavijém. Rad 6, 60.*

razáznatí, *razáznam*, *v. pf.* *raz(a)-znati, kao raspoznati što od čega. vidi* raznati. *v. impf.* *razaznavati. — Te narod ne mođaše *razaznati rike radusne od rike pláne* u narodu. Jezdr. 3. 13. Ima do duše puno grdnje i besposlica . . . tako da se jedva može *razaznati glavno od tjič* besposlica: ali kad ga čovjek *razazna*, vidjéć . . . Rat 4 (razaznati se, pass.).*

razáznavánje, *n. verb.* od razaznavati. radnja kojom tko *razazna*je što od čega.

razáznavatí, *razáznavjém* (*razáznavám*). Obl. 108), *v. impf.* *raz(a)-znavati, kao raspoznovati što od čega.*

isp. *razbirati 1. — Ne razaznavat' želud od grada. DPost. 74. Opazio sam da ne razaznuješ svetoga mira od osvećenoga ulja. DP. 353.*

razázvátatí, *razázvácém, v. pf.* *raz(a)-žvatati. vidi* razvatati. *isp.* *sažvatati, zerkawen, maudere. v. impf.* *prosti žvatati. — Stavič razázvavano u usta. D. u rkp. je popravljeno razázvatano. DPost. 115. po tome je razázvano *poqrješno mjesto* razázvatano: *razázva(ta)no.**

razbácati, *čám, vidi* razbačiti. Rj. *raz-bacati. v. impf.* *razbacivati. — Rastrviti, bez reda što razbacati, n. p.* *haljine po sobi. Rj. 643a.*

razbácítí, *rázbácím, v. pf.* *zerwerfen, disjicio*. Rj. *raz-baciti (v. pf. je i prosti baciti), vidi* razbacati. *v. impf.* *razbacivati. — Razvitao svu djecu (t. j. razbacio n. p. kad se ko po drugi put ožen). Rj. 629a. Pas se ljeti na vrućini izvalio i razbacio sve četiri noge i rep i glavu svako na svoju stranu. Posl. XI. Zapitam Luku, gde mu je onaj rukopis, a on mi odgovori, da je opet onako *razbácen*, kao što je bio i 1814 godine. Opt VI.*

razbácívánje, *n. das Auseinanderwerfen, disjectio*. Rj. *verb. supst.* od 1) *razbacivati*, 2) *razbacivati se. — 1)* *radnja kojom tko razbacuje* što, *n. p.* *haljine po sobi. — 2)* *stanje koje bira, kad se tko razbacuje.*

razbácívati, *rázbácívjém, v. impf.* *Rj. raz-bacivati. v. impf.* *prosti bacati. v. pf.* *razbacati, razbaciti. — 1)* *auseinanderwerfen, disjicio. Rj. n. p. haljine po sobi. — 2)* *sa se, refleks. pr.dlen, factare se, cf. razmetati se. Rj. vidi i ponositi se, i syn. ondje.*

razbáljánje, *n. verb.* od razbaljati (i se). — **1)** *radnja kojom što razbalja koga. — 2)* *stanje koje bira, kad se n. p. ljudi razbaljaju.*

razbáljati, *rázbáljám, v. impf.* *raz-baljati, činiti da se tko raholi. za promjenu glasa o nu a isp.* *prebaljati. — Što Miljenka ozdravlja, toj Radjenka razbalja. DPost. 123. sa se, refleks. postajati, bicati bolestan prema v. pf. razboljeti se.*

razbarúšítí, *rázbarúším, v. pf.* *Rj. raz-barušiti. ne nalazi se kao prost-glagol. v. impf.* *razbarušivati. — 1)* *t. j. kosu, das Haar zerrauen, conturbo. Rj. razbarušiti kosu, učiniti je kušljavu, čupavu. isp. izanutiti (kose). — 2)* *sa se, refleks. mit zerrauften Haaren da sein, crinibus impexis sum. Rj. kao učiniti se kušljav, čupav.*

razbarušívánje, *n. verb.* od 1) *razbarušivati*, 2) *razbarušivati se. — 1)* *radnja kojom tko razbarušuje kosu. — 2)* *radnja kojom se tko razbarušuje.*

razbarušívati, *rázbarušívjém, v. impf.* *raz-barušivati. v. pf.* *razbarušiti. — 1)* *t. j. kosu. — Crines conturbare, razbarušivati. Daničić, ARJ. 943a. — 2)* *sa se, refleks. crines conturbare, razbarušivati se. Daničić, ARJ. 938a.*

razbášítí, *rázbáším, v. pf.* *raz-bašiti. — 1)* *kao raširiti, raskriliti: Po munderu ruke (tijelo) razbášila. S. Vojniković. Rp. — 2)* *sa se, refleks. sich breit machen. Rj. raskriliti se, raširiti se. n. p. na munderu. v. impf. isp. bášiti se 1.*

rázbígúnz, *m. (halb im Scherze) das Gicitteis (worauf man sich den Hintern zerschlägt), glacies lubrica. Rj. razbi-guz, kaže se kao u šal* za *poledicu, jer se na njoj može razbiti guzica. — riječi tako slož. kod bje-loguz.*

razbígúnje, *n. Rj. verb.* od razbijati. — **1)** *radnja kojom tko razbija* što, *n. p.* *glavu, udjeko, čaše, i t. d. (das Zerschlagen, disjectio. Rj.). — 2)* *radnja kojom tko razbija pamuk, vunu. vidi* drndanje. — **3)** *radnja kojom tko razbija neprijatelja (das Schlagen, Besiegen, fugatio. Rj.). — 4)* *radnja kojom tko razbija dukat, talijer, banku (das Auswecheln in kleine Münze, permutatio. Rj.). — 5)* *radnja kojom tko razbija (odvraća) koga da ne učini šta (das Verhindern, impedire, aversio. Rj.).*

razbígjati, *rázbígjám, v. impf.* *Rj. raz-bijati. v. impf.* *prosti biti (bijem). v. pf.* *razbiti. — 1)* *zerschlagen,*

disjicio. Rj. — Tak uzima svoja dva nećaka, i o kamen glave im razbija. Npj. 1, 540 u prenesenom smislu: Koji nemaju mlogo volje ni vremena s ovakim stvarma razbijati glavu. Danica 1, 99 (s?). Ti ne češ misliti, da su ljudi toliko glavu razbijali, dokle su najprostiju juhu (čorbu) mogli imati. Priprava 165. sa se, pass.: Ko je god s gjavolina šućurice sijao, *see su mu se o glavu razbija*. Posl. 140. Kad se razbija mljeko, izlazi maslo. Prič. 30, 33. Jer se pomenuta sumnja i drukčije razbija. Daničić, ARJ. 366b. — 2) pamuk, vunu, *vidi* drndati. Rj. — Drndar, čovjek što razbija vunu. Drndati, razbijati jarinu. Rj. 140b. — 3) *den Feind schlagen, fugo*. Rj. — Svagdje jesmo razbijali Turke. Npj. 4, 216. Ti si vidjelo moje, Gospode... S tobom razbijam vojsku. Sam. II. 22, 30. — 4) dukat, talijer, banku, *Geld wechseln (in kleinere Münze), permuto*. Rj. — sa se, pass.: Gdje dinar već nije u opšte novac nego ima za sebe eijenu; inače se ne bi jedlan broj istijeh noruca razbijao na dva: 6266 i 7. DM. 265. — 5) *verhindern, impedio, retineo, distineo*. Rj. kao odvracati koga (oda šta); smetnju, sprječiv činiti kome ili čemu: »Hajde da idemo hježati. Ona ga razbijaše da im nije vajde hježati, no čok njjen primora je, pa počnu hježati. Npr. 201. Često sam mislio da Vam što pišem, pak me je sve koješta zadržavalo i razbijalo. Slav. Bibl. 1, 90.

razbiraenje, n. Rj. *vidi* razbiraenje. *verb.* od I. razabirati, II. razabirati se. — 1. 1) radnja kojom n. p. oko razbira što. — 2) radnja kojom tko razbira što za koga ili za što (Erkundselhalten, exploratio. Rj.). — 3) radnja kojom tko razbira kome (das Verstehen, intelligentia. Rj.). — 4) radnja kojom tko razbira koga. — II. 1) stanje koje bira, kad se razbira n. p. njan čorjek. — 2) stanje koje bira, kad se tko razbira u nevolji. — 3) stanje koje bira, kad se hjež razbira (das schön- und locker-Aufgehen des Brotes, raritas panis. Rj.).

razbirati, razbiraem, v. *impf.* Rj. raz-birati. *vidi* razabirati. v. *impf.* prosti brati, birati. v. *pf.* razbrati, razabirati. — 1. 1) *ausklauben, seligo*. Rj. po Njem. i Lat. *tumačenje*: kao birajući razdvajati, odvajati. *isp.* odbirati; ali taku značenju nema potvrde. *može biti da je razbirati kao razaznavati, pa po tome bi išli ovamo primjeri ovaki*: Je li ono mlad na konja, al' je ono sivi soko, ne razbira moje oko. Npj. 1, 191. Ima li nepravda na jeziku mojem? ne razbira li grlo moje žlu? Jov 6, 30 (Oder sollte mein Gaumen Grundböses nicht merken? Keil und Delitzsch, Biblischer Commentar. Das Buch Job. Leipzig. 1876. pag. 104). — 2) *erkundschaffen, explor.* Rj. kao doznati, raspitivati: Zna šta je car večerao. (Koji mnogo razbira i kazuje gje se što dogodilo). Posl. 94. Za sve pitaj, za mene razbiraj: »Šta vam radi najveća devojka«. Npj. 1, 633. Preporuč mi da razbira za Afis-pašu. Danica 5, 40. Živković mutio jednako po varoši te razbiraio i njima kazivao šta se radi. Sovj. 53. Te istražuješ moje bezakonje i za grijeh moj razbiraš. Jov 10, 6. — 3) *verstehen, intelligo*. Rj. kao razumjeti, razumjevati: Sit gladnu ne razbira. Rj. 682b. *isp.* Sit gladnu ne vjeruje. (Mjesto »ne vjeruje« govori se i ne razumije). Posl. 286. — 4) razbirati koga ili što, činiti da se razbere: Nikola će knjazom postanuti, pa će moje srce razbirati. Npj. 5, 437. *isp.* razabirati J. — II. sa se, *refleks.* — 1) *zu sich kommen, ad mentem redco*. Rj. — Al' ni tu se Pejo ne razbira, koliko se opjaniio vinom. Rj. 462a. — 2) *sich in Kummer den Muth einsprechen, animum addo*. Rj. kao sloboditi se u jad i žalosti. — U nevolji da se razabira. Rj. 627a. — 3) hjež, schön und locker aufgehen, rareco. Rj. *isp.* razabirati se 2.

razbistriti, razbistrim, v. *pf.* defecare, clarum reddere; *explicare, illustrare*, razbistriti se, *clarescere, limpidum fieri*. Stulli. raz-bistriti što, učiniti da bude

bistro. v. *impf.* prosti bistriti. raz-bistriti se, *postati bistro*. v. *impf.* prosti bistriti. — Ma tako mi jada svakojijeh, kad se udrim umom po pameću, a i kud bih pamet razbistrilo, od jada bih sam sebe ubio, kad pomislim, što se uradilo. Npj. 5, 59 (po pameću mjesto po pameti biče Crnogorsko brkanje padeža. *isp.* Posl. XXXIV).

razbiti, rāzbijēm, v. *pf.* Rj. raz-biti. v. *impf.* razbijati. — 1. 1) n. p. lonac, čašu, orah, glavu, *zerschlagen, disjicio*. Rj. *isp.* razvrnuti orah. — Bukva padnuši niz brdo odnese i magarca za sobom i sreću ga razbije niz nekakve stijene. Posl. 47. Udri Ciganče dokle nije tikru razbilo, a kad razbije, po nehari. 329. Pak je konjje osetio vino, i za to me zbacio na zemlju, o zemljicu razbio sam glavu. Npj. 1, 540. Sindžirli ga zrna udariše, razbiše mu srce nu scdmoro. 4, 333. Veslari tvoji odvezoše te na pučinu; rjetur istočni razbi te usred mora. Jezek. 27, 26. u prenesenom smislu: Razbiti mamurluk. Rj. 344b. sa se, *pass.*: Raspara, jelo koje se načini kad se jaju razbija na vrelo mljeko. Rj. 610a. Aždaja kad padne na zemlju *seu se na komade razbije*. Npr. 49. u prenesenom smislu: Pogju lijegati... Ona mu se začudi šta mu je, a on joj reče da mu se razbio san, pak se dignu, stane na prozor. 119. — 2) pamuk, vunu, *vidi* drndati. Rj. — 3) drvo, t. j. rasejipiti sjekirom, *spalten, findo*: razbijde koje drvo. Rj. *isp.* raskoliti. — 4) vojsku, *schlagen, fugo, vinco*. Rj. — Idu kao razbijenu vojsku. Posl. 96. Sve razbiše Turke na buljke. Npj. 4, 172. Kara-Gjorgijije dogje s vojskom pred Bošnjake i slavno ih razbije na Mišaru. Sovj. 14. sa se, *pass.*: Ali se Turci ori uzbiju i razbija. Danica 3, 183. — 5) dukat, *in kleine Münze wechseln, commuto*. Rj. razbiti n. p. dukat na forinte. *isp.* razmijeniti. — 6) *verhindern, impedio*: čeo sam da idem u lov, pa me razbi Ranko; čeli smo da kopamo kukuruze, pa nas razbi kiša. A kad vige Karadžiću Šujo gje Novicu razbiti ne može. Rj. razbiti koga, kao odvratiti ga oda šta; razbiti što, smesti ga, učiniti mu sprječiv: Na kule na vile (n. p. razbi kakav posao). Rj. 61b. Razbi na vile na kule. (Kad ko koga različnim načinom odvrati od kakra namjerenja). Posl. 269. David reče: razbij namjeru Ahitofelovu, Gospode! Sam. II. 15, 31. sa se, *pass.*: Gospod bješe naredio da se razbije svjet Ahitofelov. 17, 14. — II. sa se, *refleks.* — 1) razbilo se vino (u buretu na putu, *hut sich gebrochen* (?), *cf.* prevratiti se. Rj. — 2) razbila se lagja, *scheitern, frangi*. Rj. — U portu se razbi!'. DPosl. 141. — 3) razbio mi se san (pak nijesam mogao da zaspim). Rj.^a

razbjeći se, rāzbjegnēm se, v. r. *pf.* auseinander fliehen, *diffugio*. Rj. raz-bjeći se. *vidi* rastrkati se 1. v. *impf.* prosti hježati. — Gjavoli se odmah razbjegnu kud koji. Npr. 159. Za tili čas vojsku neprijateljska prsne i razbjegne se kud koje. 207. Ja mislim da su se od Srba i od Turaka razbježli. Kov. 22 (u ovom primjeru prijedlog od pokazuje uzrok hježanju). Sva vojska što bijaše s njim (s ostem) razbježe se od njega. Car. II. 25, 5 (tako da car ostade sam; *dispersi sunt, et reliquerunt eum; zerstreuten sich, und verliessen ihn*).

razblažiti, rāzbļāžim, v. *pf.* Rj. raz-blažiti. v. *impf.* razblaživati. — 1) *versüssen, dulcoro*. Rj. razblažiti što, učiniti da bude blago, slatko. — 2) vino vodom, *verdünnen, diluo*. Rj. *vidi* razvodniti. *isp.* i rastvoriti 2, raščiniti 2.

razblaživanje, n. *das Versüssen, dulcoratio*. Rj. *verb.* od razblaživati. radnja kojom tko razblažuje što.

razblaživati, razblažujem, v. *impf.* n. p. mljeko, *versüssen, dulcoro*. Rj. raz-blaživati što, činiti da bude što blago, slatko; ali jamučno i: razblaživati vino rodnom, prema razblažiti 2. v. *impf.* prosti blažiti. v. *pf.* razblažiti.

razbluda, *f.* (vjorgji. *mollities, deliciae, voluptas* — zakopati se u razblude. Stulli. *vidi* razbludnost.

razbludan, razbludna, razbludni, *adj.* *delicatus, mollis, effeminatus*. Ranjina: ja ka bih u njegovih razbludnijeh hranjena. Stulli.

razbluditi, razbludim, *v. pf.* Rj. raz-bluditi. *v. impf.* prosti bluditi. — 1) n. p. oveu, *ungevöhnen, dass es uns nachfolgt, mansuefacio*. Rj. kao sasma pripitomiti n. p. oveu, da ide za nama. — 2) (u Dubr.) *vidi* razmaziti. Rj. *vidi* i raspečiti, obećiti, razvući 3, n. p. dijete. — U dobra domaćina gosti razblugjeni. (Obezobraz se kad im se dopusti da čine šta hoće). Posl. 327. Ako nemoć ne umori, a ona razbludi. DPosl. 3. Eto kako zbori Srpkinja, razblugjena haremskom dokolicom i neradom. Zim. 142.

razbludnica, *f.* t. j. ovcu, (st.) *ein Schaf, das uns nachfolgt, aus der Hand frisst u s. w., ovis mansuctus*: Ti pomuzi ovcu razbludnicu, zalij cvijet kroz tanku sviralu. Rj. razblugjeno, pitomo živinče ženskoga roda, n. p. ovcu, mačku.

razbludnik, razbludnika, *m. n. p.* maćak, ovan, *der Zalme, mansuctus*. Rj. razblugjeno, pitomo živinče muškoga roda.

razbludnost, razbludnosti, *f.* *vidi* razbluda. Stulli.

razbój, razboja, *m.* Rj. raz-boj. za postanje *isp.* razbiti. — 1) *der Weberstuhl, machina textoria, cf. natra, krosna, tara*. Rj. *vidi* i stan 1, stative. *dem.* razbojoe. — Zapinjača, drvo (kao štapić), što žene zapinju vratilo (kod razboja). Rj. 188b. Razgraditi, razgrajivati razboj. Rj. 630b. Od tkanja samom rukom dođe se poslije do razboja. Pripravna 142. — 2) (st.) *vidi* razbojiste: Ona ide na Kosovo ravno, pa se šeće po razboju mlada, po razboju čestitoga kneza. Rj. mjesto gdje su se bile vojske, gdje je razbijena vojska. *vidi* i hojste. — Po razboju krv se proljeva. Npj. 5, 345. — 3) (u C. G.) kad se razbije kakva zgrada, te se na silu ugje u nju, *Einbruch*. *z domum perfringere*: platićeš za kućni razboj. Rj. *isp.* razbojstvo.

razbojac, razbojca, *m. dem.* od razboj 1.

razbojiste (razbojiste), *n. der Ort, wo eine Schlucht gewesen, locus ubi praedium fuit*. Rj. mjesto gdje su se bile vojske, gdje je razbijena vojska. *vidi* razboj 2. bojiste. — Šator penje Ugrin Janko ukraj Save vode bladne na vilino igralište, na junačko razbojiste i na vučje vijalište. Npj. 1, 181. Veliku je vojsku okupio, šnjome boje na staro selište, na selište, davno razbojiste. 3, 275. Ovaj glasnik plijeneći po razbojstu bio je naišao na mrtva cara Saula. Prip. bibl. 70. riječi s takim nast. *vidi* kod danište.

razbojnicki, *adj.* *praedatorius*. Stulli. što pripada razbojnicima.

razbojnik, *m.* *grassator, praedo, latro*. Palmotić: On omrćen ljudskom krvi vrh svijeh inijeh razbojnika. Stulli. koji razbija n. p. trgovca na dramu: *der Räuber*. *vidi* gusar, hajduk, pustabija, zalac. — Niti ću te poljubiti kao Juda, nego kao razbojnik priznajem te: pomeni me, Gospode, u carstvu svojem. DP. 214. *osn. u* razboj 3.

razbojstvo, *n.* *impiego d' assassino, grassari, subst.* Palmotić: Koji provedeći u razbojstvu sva tva lita. Stulli. *posav, djelo razbojnicko*. *isp.* razboj 3.

razbokoriti se, razbokorim se, *v. r. pf.* *bushig werden, sich bestaunden, frutico*, n. p. razbokoriti se šenica. Rj. raz-bokoriti se, kao razrasti se nu bokore. *v. impf.* prosti bokoriti se.

razbóljjeti se, razbóljim se, *v. r. pf.* *erkranken, morbo corripior, cf. poboljeti se*. Rj. raz-boljeti se. *vidi* i obolestiti se, zanemoći. *isp.* isporazbolijevati se, polrazbolijevati se, porazbolijevati se. *v. impf.* razbaljati se. — Svekrva se teško razboli. Npr. 83. Razbolje se careviću Mujo za kadunom Mamut-pašinicom. Npj. 1, 568. I kaži mu, ništa ne zataji, da sam se ja na smrt razboljeo. 2, 573. Razboli se Mitar dite mlado, razboli se bolom brez bolesti. 2, 617. Gjevojka se razboljela

ljuto. 3, 490. Uz to se on još razboli od kostobolje. Sovj. 39. Jelisije razbolje se od bolesti, od koje i umrije. Car. 11. 13, 14. Razbolje se Asa od nogu. Dnev. 11. 16, 12.

razbor, *m. n. p.* bez razbora, *ohne Unterschied, discrimen, cf. razlika*. Rj. raz-bor. za postanje *isp.* razbrati, razbirati 1.

razborit, *adj.* — 1) *verständig, leicht begreifend, intelligens, n. p.* čovjek. Rj. u koga je razboritost, koji lako i dobro razbira: Jakov je bio od njega pametniji i razboritiji. Sovj. 65. — 2) (st.) *weit (com Kleide)*, *amplus*: Ko ti reza bormu sukunju, u pojasu saboritu, u skutovja razboritu. Rj. kao prostran. *isp.* razabrati 3.

razboritost, razboritosti, *f.* *die Einsicht, das Verständniß, intelligentia*. Rj. osobina onoga koji je razborit. *vidi* razborstvo. — Da se daje ludina razboritost, mladicihna znanje i pomnijivost. Prič. 1, 4. Kod velike razboritosti koja se u čijeloj knjizi obilno pokazuje, ja se ne mogu načuditi . . . Knjiž. 3, 588.

razbórnik, *m.* čovjek razborit: Jedno misli razbornik (smotnik, sveumnik), drugo misli bezumnik (misli a drugo nesvjesnik). DPosl. 38.

razbórstvo (razborstvo), *n.* *intellectus, intelligentia, cognitio*. Stulli. *n. stanje onoga koji je razborit*. *vidi* razboritost. — Razborstvo je uzet' što mo'š, kad ne mo'š što hoće. DPosl. 106.

razbrájajenje, *n.* *das Auseinanderzählen, dinumeratio*. Rj. *verb.* od razbrajati. radnja kojom tko razbraja što.

razbrájati, razbrájam, *v. impf.* *abzählen, dinumero*, Rj. raz-brajati. *v. impf.* prosti brojiti. *v. pf.* razbrojiti. — Kupe vojsku Srpsku vitezovi, kupe svoju, i razbraju vojsku po livada krajem Kolašina. Npj. 5, 393 (razbraju dijalektski mjesto razbrajaju. *isp.* Obl. 108; po livada [po livadah] stariji *loc. pl.* mjesto novijega po livadama).

razbrati, razberēm, *vidi* razabrati. Rj. raz-brati. — Razbrati se, razberēm se, *vidi* razabrati se. Rj. i značenje i primjere kod razabrati.

razbratiti, *tim, v. pf.* Rj. raz-bratiti. *v. impf.* prosti bratiti, bratimiti. — 1) *entbrüdern, disjungo fratres*. Rj. razbratiti n. p. dvojicu, učiniti da ne budu više brata, razvrći bratstvo njihoro. — 2) *sa se, reciproc.* mi smo se razbratili, *wir nennen uns nicht mehr Brüder, rupimus fraternitatem*. Rj. razvrgli smo bratstvo. — O čovjeku koji je imao brata, ali se brat razbratio s njim njegova nerada radi. Daničić, ARJ. 266a.

razbrkati, razbrkām, *v. pf.* Rj. raz-brkati. *v. impf.* prosti brkati. — 1) n. p. jaje s brašnom (n. p. kad hoće što da se mijesi, ili da se začini čorba), *vermischen, permisco*. Rj. kao pomiješati. — 2) n. p. vatru, *auseinanderwerfen, disjicio*. Rj. kao razbuciti. *isp.* raštrkan. — Kad se sjedi oko oguja, pa što u oguju pukne i razbrka žerav, reče se: zlotvoru sreć! t. j. da pukne. Rj. 437b.

razbrojiti, razbrojim, *v. pf.* *abzählen, dinumero*. Rj. raz-brojiti. *v. impf.* razbrajati.

razbuciti, razbucim, *v. pf.* *vidi* razdrijeti. Rj. raz-buciti. *vidi* razbuciti 1, razderati. *v. impf.* prosti bucati.

razbuciti, razbucim, *v. pf.* (u C. G.) Rj. raz-buciti. *v. impf.* prosti bucati. — 1) *aufreissen, divello, cf. razbuciti*: A gjevojka duvak razbucila. Pa poteže sablju okovanu te razbucí Vukova čudora. Rj. *vidi* i razdrijeti, razderati. — Vigječemo jade od Turaka, e su naša Brda razbucili. Npj. 5, 145. — 2) *vidi* rasporiti: Ne će li ga jelen razbuciti. Sablju trže, i da ga razbucí. Rj.

razbuditi, razbudim, *v. pf.* Rj. raz-buditi. *v. impf.* prosti buditi. — 1) *aufwecken, excitó (e somno), expergefacio*. Rj. — 2) *sa se, refleks. erwachen, expergecor*. Rj.

razbukati, *razbûcēm*, *v. pf. n. p.* razbukala goveda sijeno, *mīt Hornern auseinanderwerfen* (z. B. die *Kinder einen Heuschober*), *cornibus disjicere*. Rj. razbukati, *rogovima razbacati*, *v. impf. prosti* bukati 2.

razdaleko, *weit auseinander, distant ab invicem*. Rj. *adr. raz-daleko, daleko jedno od drugoga. comp. razdalje*. — Imaju u ravni dosta po razdaleko neko-like gomile kamenja. Rj. 372a. Pandirnice oko puta (*razdaleko jedna od druge kako se može čuti kad pukne puška*). Rj. 487a. Ujamčiti. Kad se što hoće da šije pa se najprije u *razdaleko* prihvati konceom. Rj. 775b. Od popa do kovača. (Riječko ili *razdaleko*, n. p. što sašiveno). Posl. 235. Kad obe strane pokažu ova svoja iskanja i vide, da su tako *razdaleko*, onda se Srpski poslanici vrate. Miloš 32.

razdajljē, *adr. comp. prema positi. razdaleko*. — Osim ovijeh glavnijeh mjesta s obje strane su zaliva od mora do Kotora, gdje malo *razdalje*, gdje u bliže sve velike prekrasne kuće. Kov. 30.

razdati, *razdān*, *v. pf. auseinander geben, dido*. Rj. raz-dati, *v. impf. razdavati*. — Nije pravo, da narod nre od gladi kod te proje, nego daj da je *razdamo narodu*. Danica 4, 3. Kad višnji *razdado nasljedstvo narodima*, postavi megje narodima. Mojs. V. 32, 8. *Razdado megju sav narod, megju sve mnoštvo Izrailjevo, i ljudima i ženama, svakome po jedan hljeb*. Sam. 11. 6, 19. *sa se, pass.*: Pošto se ovi *derovi razdadu*, onda počnu piti rakiju. Kov. 95.

razdāvānje, *n. das Zergeben, distributio*. Rj. *verb. od razdavati. radnja* kojom tko *razdaje što*.

razdāvati, *razdājēm*, *v. impf. zergeben, distribuo*. Rj. raz-davati, *praes. i razdāvām* (Obl. 108), *v. impf. prosti* davati, *v. pf. razdati*. — Neven svijet progovara: *Po kolu me razdavajte*. Herc. 252. Maslinike vaše najbolje uzimajte i *razdavati slugama svojim*. Sam. 1. 8, 14.

razderati, *razderēm*, *v. pf. zerreißen, dilucero*. Rj. raz-derati, *vidi* razdrijeti, razbuciti, razbučiti, *v. impf. razdirati*. — Što lud *razdere* i pjan popije, šteta je. Posl. 357. Od ljutine *haljinu razdera*. Npj. 2, 162.

razdertiti se, *tūm se, v. r. pf. vidi* zabrinuti se: Koliko se junak *razdertio*. Rj. raz-dertiti se, *drukčić se ovaj glagol ne nalazi, isp. dert** (briga), *vidi i raskuriti se*. — *Od šta si se, zete, razdertio?* Npj. 2, 267.

razdesetiti, *razdevētiti*, u *zagoneti, cf. zakukuljiti*. Rj. *zagonetku vidi* kad zadestetiti.

razdijeliti, *razdijēlm*, *v. pf. zertheilen, dividō*. Rj. raz-dijeliti, *v. impf. razdijeljivati*. — 1) *ropče*. — a) *Ja ću žito razdijeliti... žito* podijeli; ali ga ne podijeli pravo... čoeka koji će žito pravo *razdijeliti*. Npr. 175. Madžurana govorila: U kolo me nosite, *mladićima razdjelite*. Npj. 1, 174. *No po gori razdjelite vojsku*. 1, 372. Sinovi mu *razdijeliše megju sobom srpsku zemlju*. DM. 4. Sva trojica *razdijeliše izmegju sebe Bosnu*. 162. *sa se, pass.*: Njegovo se *područje razdeli različnim vojvodama*. Miloš 46. U Srpskom jeziku ima 28 *prostiti ghesova* (t. j. tako čistih, da se više ne mogu *razdijeliti*). Rj. 1. XXIX.

— b) *sa se, reciproc.*: *Al' se Jela s dušom razdijela*. Npj. 1, 243. *Procimljela grješna duša... Kad s' od t'jela razdijela*, na nebasa poletjela. Herc. 322. *Kad se erke razdijele... Srbi se nagju... Kov. 4. Otiđe Lot na istok; i razdijeliše se jedan od drugoga*. Mojs. 1. 13, 11. — 2) *razdijeliti što na što*. — a) *Sve nauke razdijeljene su bile na tri godine*. Rj. 842a. *U kući pozemljuši koja je na traje razdijeljena*. Npr. 111. *On carstvo Srpsko razdijeli na vojrode i na knuzove*. Danica 2, 75. *Sav pašaluk razdijelo izmegju sobe na četiri iseta*. 3, 145. *Razdelio sam sav posao na tri knjige*. Miloš VIII. *Tri različna načela, koja razdijeliše narod na tri strane*. DM. 188. *sa se, pass.*: *Poslovice bi se mogle razdijeliti na više redova*. Posl. VIII. — b) *sa se, reciproc.*: *Nego se uza njih i ostale sve poglavice razdeli na tri strane*. Miloš 15. Do-

šavši (Hrvati) amo oni *sa se razdijelili na dvoje*. Srb. i Hrv. 2. — 3) *razdijeliti što na što*. — a) *Paštrovići se svi kopaju kod četiri manastira, izmegju kojijeh su i u nurije razdijeljeni*. Npj. 1, 91 (Vuk). Sve su ove nauke bile *razdijeljene u tri godine*. Sovj. 83. *Razdijeli svoje ljude u trije čete*. Mojs. 1. 32, 7. *Zemlja koju čete ždrijebom razdijeliti plemeninu u nasljedstvo*. Jezek. 48, 29. *Po tome ću razdijeliti svoj posao u pet glavnijeh razdjela*. Kad 20, 155. *sa se, pass.*: *Ima mnogo varoši, koje se mogu razdijeliti u tri reda*. Danica 2, 46. — b) *sa se, reciproc.*: *Da se slovenski jezici u početku svoje diobe nijesu razdijelili u trije polovine*. Dioba 11.

razdio, *razdjela (ražgjeļa)*, *m. (pl. ražgjeļi)*. Rj. *raz-dio, vidi* razdjel, za *postanje isp. razdijeliti*. — 1) (u Crmn.) *granica izmegju njiva, die Markscheide, confinium, cf. razdvoj*. Rj. *što razdjeljuje njive*. — 2) *jedan od onijeh dijelova na koje je razdijeljeno cijelo što: die Abtheilung, Abschnitt, Section*: *Pokazuje da su važni i mnogi poslovi izmegju Srbije i Dubrovnika imali osobiti razdjel u državnoj radnji*. DM. 322. *One (osnovne) se dijele u sedam razdjela po glasovima na koje se svršuju*. Istor. 245. *Poznato je da je M. Svetić radio u različnim razdjelima knjižernosti*. O Sv. O. 4. *Po tome ću razdijeliti svoj posao u pet glavnijeh razdjela*. Kad 20, 155.

razdiranje, *n. verb. od razdirati. radnja* kojom tko *razdire što*.

razdirati, *rēm*, *v. impf. raz-dirati, v. impf. prosti* derati, *drijeti, v. pf. razderati, razdrijeti*. — *Sveštenik haljina svojih neka ne razdire*. Mojs. III. 21, 10. *Goni brata svojega mačem potrvši u sebi sve žaljenje, i gnuje njegov razdire jednako*. Amos 1, 11.

razdjel, *m. vidi* razdio, i *primjer ondje*.

razdjelan, *razdjelna i razdiona, adj. što se može razdijeliti; theilbar, divisibilis. suprotno nerazdjelan*. — *Lijepo je s grubom razdiono*. DPost. 55.

razdjeljak, *razdjeljka, m. die Haarscheide, disreuptus*. Rj. *na glavi gdje se kosu razdjeljuje*. — za *nast. isp. odjeljak*.

razdijeljenje, *n. R. divisio, separatio, scjunctio, distributio*. *Stulli. verb. od razdijeliti, djelo* kojim se što *razdijeli*. — *Razdijeljenje zemlje*, *Srbija je bila razdijeljena na četiri sandžakata; no sad od toga razdijeljenja u narodu nema ni spomena*. Danica 2, 51. *Osim ovoga političnoga razdijeljenja još gjekoja imena opominju na starije narodno razdijeljenje Srbije na veće komade*. 57. *Mogu se glagoli razdijeliti u tri reda... Ovo razdijeljenje glagola gotovo ne vrijedi ništa*. Rj. 1. LIII (*razdijeljenje sa stariim nast. mjesto novoga razdijeljenje, isp. bogojavljenje i bogojavljenje*. Pis. 15). *verb. subst. od v. pf. kod dopuštenje*.

razdijeljivānje, *n. das Zertheilen, zertheilen, distribuo*. Rj. *verb. od razdijeljivati. radnja* kojom tko *razdijeljuje što*: *Spasenje, koje Bog posvjedoči Duha svetoga razdijeljivanjem po svojoj volji*. Jevr. 2, 4.

razdijeljivati, *razdijēljujēm, v. impf. zertheilen, zertheilen, distribuo*. Rj. *raz-dijeljivati, v. impf. prosti* dijeliti, *v. pf. razdijeliti*. — *Suvara razdijeljivajući Srbiju od Bugarske, više Niša udara u Nišavu*. Danica 2, 32 (*vidi* razdvajati 1b). *sa se, refleks. i pass.*: *Čaštica roda koja izvire u Sinciu i u Otočeu se razdijeljuje na troje*. Rj. 84a. *Nahije se razdijeljivaju na knožine*. Danica 2, 56.

razdölje, *n. kao dolina, Thal, vallis, cf. prodo*. Rj. *raz-dölje, drugoj poli osu. u dol. isp. Osn. 81. syn. kod prodol*.

razdor, *m. vidi* nesloga. Rj. *raz-dor, za postanje isp. razdrijeti, odor*. — *To bude uzrok opštemu razdoru i neslogi*. Danica 1, 22. *Da metne razdor i neslogu megju Srbe*. Miloš 174. *Koji čine raspre i razdore na štetu nauke*. Rim. 16, 17. *Kad u jedan put razdor s Mlečićima razbi Karlu sve što mišljase*. DM. 36. *Učini kraj i razdoru izmegju vladovca cijele*

zemlje i onoga u koga bi bio dio. 51. Nije bilo megju Turcima razdora. 109.

razdragati, gām, v. pf. Rj. raz-dragati. kao prost glagol ne nalazi se. v. impf. razdraživati I. — 1) n. p. djevojku, erlustigen, delecto. Rj. razdragati koga, kao učiniti da mu bude drago, da se razraduje. — 2) sa se, refleks. lustig werden, exhilaror. Rj. kao razradovati se.

razdražiti, rāzdrāžīm, v. pf. reizen, irrito. Rj. raz-dražiti. v. impf. razdraživati 2. — Razdražit osinjak. DPost. 106. Zato me njen odgovor vrlo razdraži. Danica 2, 134. Ja ću vas razdražiti, nerazumnijem narodom rasrdiću vas. Rim. 10, 19. Razdražicu Misirec jedne na druge. Is. 19, 2. sa se, pass. ili refleks.: Da prepadne Brdske sokolove, al' se oni više razdražiše, i na Turke bolje udariše. Npj. 4, 374.

razdraživānje, n. das Erlustigen, delectatio. Rj. verb. od razdraživati. radnja kojom tko razdražuje koga.

razdraživati, razdražujēm, v. impf. Rj. raz-draživati. — 1) erlustigen, delecto. Rj. razdraživati koga, činiti da mu bude drago, da se razraduje. v. pf. razdragati. — 2) reizen, irrito. Rj. v. impf. prosti dražiti. v. pf. razdražiti.

razdrašivānje, n. das Auflösen, solutio. Rj. verb. od razdrešivati. radnja kojom tko razdrešuje što.

razdrešivati, razdrēšujēm, v. impf. auflösen, solvo. što mahnuti veže, sto mudrijeh ne razdrešuje (Post. 357). Rj. raz-drešivati. isp. razvezivati. v. impf. prosti driješiti. v. pf. razdriješiti.

razdrijēmati, rāzdrījēmām (mljēm), v. pf. ermuntern (vom Selbmunter), excitō. Rj. raz-drijemati koga, razliti mu drijem.

razdrijēšiti, rāzdrījēšīm, v. pf. losknüpfen, solvo. Rj. raz-drijēšiti. isp. razvezati. v. impf. razdrešivati. — U napljanju: Zdrav si mi, brate, današnji zauzi Hristovi! da nam na dobro zavežu a na bolje razdrijēši! Rj. 199b. Dozovu vračara, da nam čini razdrijēši. Danica 2, 135. Brže poskidaše svi na zemlju vreće svoje, i razdrijēšiše svaki svoju vreću. Mojs. 1, 44, 11. Razdrijēšimo svaki uzao nepravde. DP. 103. sa se, pass.: Udata je žena privezana zakonom za muža; a ako li muž njezin umre, razdrijēši se od zakona muževljea. Rim. 7, 2.

razdrijēti, rāzdrījēm (rāzdrōo, rāzdrīla), v. pf. vidi razderati. Rj. raz-drijeti. vidi i razbuciti, razbučiti I. v. impf. razdirati. — Razdro je mučno zakrpati. Post. 269. Navale na Srpsko, domaćinim neslogana razdro earstro. Danica 2, 75. Dogjoše k Jezekiji razdrvi haljine. 18, 37. sa se, pass.: Zarjes crkveni razdrije se na dvoje od gornjega kraja do donjega. Mat. 27, 51.

razdrļjiti, rāzdrļjīm, v. pf. t. j. prsi, entblößen, denudo. Rj. raz-drljiti prsi, otkriti ih. v. impf. razdrļjivati. — Od maze je prsi razdrļjiti. Rj. 311a. Ali da mu da da joj vidi grudi. Ona odmah razdrļjī prsi. Npr. 256.

razdrļjivānje, n. das Entblößen, denudatio. Rj. radnja kojom n. p. žensko razdrļjuje prsi.

razdrļjivati, razdrļjujēm, v. impf. t. j. prsi, entblößen, aufreissen, denudo. Rj. raz-drljivati prsi, otkrivati ih. v. impf. prosti drļjiti. v. pf. razdrļjiti.

razdrmati, māu, v. pf. Rj. raz-drmati. v. impf. prosti drmati. — 1) erschuttern, concutio. Rj. Razdrmati koga, dormitentem excitare. Stulli (razdrmati koga tko spava). — 2) sa se, refleks. erschuttert werden, erheben, concutio. Rj.

razdrobiti, rāzdrobīm, v. pf. zerbröckeln, frio. Rj. raz-drobiti. v. impf. prosti drobiti. — Da su mudri bili naši stari, ne bi bilo razdrobljeno earstro. Npj. 5, 551. sa se, pass.: Daću mu vlast nad nezubošćima... on će se razdrobiti kao sudori lončarski. Otkriv. 2, 27. u prenesenom smislu: On ne samo što sam ne može da razlikuje, što je pristojno što li je

sramotno, nego kad mu to drugi napomene i razdrobi, opet nije kadar da pozna. Odg. na ut. 31 (kao razložiti, kazati see potanko).

razdrozcati, rāzdrozgam, v. pf. zerschmettern, conter, comminuo. Rj. raz-drozcati. vidi razdrugati, razmrskati. isp. zdrozgati. kao prost glagol ne nalazi se. — Značenje (korijenu) razbijati: razdrozcati, zdrozcati. Korijeni 111.

razdrpiti, pīm, v. pf. raz-drpiti, kao razdrijeti, raskinuti; i prosti je drpiti. v. pf. — Da vas ne bi razdrpili vući. HNpj. 1, 287.

razdrūzgati, rāzdrūzgam, v. pf. vidi razdrozcati. Rj. raz-druzgati. vidi i razmrskati. isp. zdruzgati. kao prost glagol ne nahodi se.

razdrūžiti, rāzdrūžīm, v. pf. Rj. raz-družiti. v. impf. razdruživati. — 1) trennen, dissociō. Rj. razdružiti dvoje, razrci im druženje. — 2) entpaaren, disparo (z. B. von zwei gepaarten Dingen). Rj. razdružiti što spareno, n. p. goluba i golubicu. vidi raspāriti.

razdruživānje, n. Rj. verb. od razdruživati. — 1) radnja kojom tko razdružuje n. p. dvoje što se družē (das Trennen der Gesellschaft, dissociatio. Rj.) — 2) radnja kojom tko razdružuje što spareno (das Entpaaren, disparatio. Rj.).

razdruživati, razdružujēm, v. impf. Rj. raz-druživati. v. impf. prosti družiti. v. pf. razdružiti. — 1) trennen, dissociō. Rj. n. p. razdruživati dvoje što se družē, razmetati im druženje. — 2) entpaaren, disparo. Rj. dvoje spareno, n. p. goluba i golubicu.

razduhati, rāzduhām (rāzdušēm), v. pf. auseinander blasen, difflo. Rj. raz-duhati. vidi razduvati. v. impf. prosti dnhati I. — Što unesete u kuću, ja razduham. Agej 1, 9.

razdūvati, razdūvām, vidi razduham. Rj. **razdvājānje**, n. Rj. verb. od razdvajati. — 1) radnja kojom tko razdvaja, polovi što (das Halbiren, dimidiatio. Rj.); ili kojom ko razdvaja, razdjeljuje što od čega. — 2) stanje koje biva, kad se što razdvaja od čega ili ko od koga (das Trennen, separatio. Rj.).

razdvājati, rāzdvājām, v. impf. Rj. raz-dvajati. v. impf. prosti dvojiti 2. v. pf. razdvojiti. — 1 a) halbiren, dimidio. Rj. razdvajati što, na pole dijeliti. vidi poloviti. isp. predvajati I. — b) što od čega, kao razdjeljivati: Klek razdvaja Dalmaciju od Dubrovačke države. Rj. 273a. Prčanjane i Dobrošane razdvaja samo zaliv. Kov. 35. Bješe zid da razdvaja sveto mjesto od svjetskoga. Jezek. 42, 20. — 2) sa se, refleks. sich trennen, separor. Rj. kao rastajati se, dijeliti se. isp. i razdijeliti (se) Ie, razdvojiti se II 1. — Zatrniti trešnju... gdje se grane razdvajaju. Rj. 198b. Oni su kao božić i badnji dan. (Ne razdvajaju se nikad). Post. 239. Ova planina se razdvaja na dvije glavne grane. Danica 2, 31. Da se žena od muža ne razdvaja. Kor. 1, 7, 10.

razdvōj, rāzdvōja, m. — 1) (u Boci) kamen ili drugi kakav znak koji razdvaja n. p. dvije njive, die Markscheide, confinium. Rj. vidi razdio I. — 2) die Trennung, digressus, cf. rastanak. Rj. isp. razdvojiti se II 1.

razdvōjiti, rāzdvōjīm, v. pf. Rj. raz-dvojiti. v. impf. razdvajati. — I. 1 a) halbiren, dimidio. Rj. vidi raspoloviti. — Udari ga po desnom ramenu, razdroji ga na sedlu bojnomu. Npj. 3, 10. — b) razdvojiti što od čega ili sa čim kao razdijeliti, rastaviti 2. — Da ih ne će drugo ništa razdrojiti vako crna zemlja. Npr. 120. Muža od žene, a ženu od muža ne može ništa razdrojiti, već ako kuka i motika (smrt). Post. 184. Kad u Turke juriš učinise, razdrojiše Turke u huljake. Npj. 3, 13. Te gledaj Fazli-haračliju, eda bi ga s atom razdrojio. 3, 307. Razdrojičes na četvoro vojsku. 4, 47. Pa na troje vojsku razdrojio: jednu vojsku sebe ustavio, drugu dade Aliji dizdaru, treću dade uskok-Radojici. 4, 512. Tako

im razdraže i razvuku silu. Žitije 25. Crveno more, koje je Mojsije na silu razdrojio palicom. DP. 310. Što nas teška vremena razdrojiše na dvije bukrice. Rat 8. — 2) (u C. G.) kao prekinuti, svršiti, *entscheiden*, *decerno*. Rj. — I biše se od jutra do mraka . . . No na tome boja razdrojiše, i vojvode vijec učinise. Npj. 5, 211. — 11. sa se, *refleks.* — 1) *sich trennen*, *separor*. Rj. kao oprostiti se s kim, razici se, rastati se. — Još ih uči starac patrijare: «Idite s Bogom, Moskovske delije . . .» Pak se s njima razdrojio bješe. Npj. 3, 80. Darovaše s', pa se razdrojiše. 3, 526. Jer se šnjime razdrojiti ne ću, dok razdroji kuka i motika. 4, 363. — 2) *sich absondern*, *separor*. Rj. kao razdijeliti se, rastupiti se. — Ona tače štapom u vodu, voda se razdroji. Npr. 94. Došavši u razvitku svojega jezika u onaj treći razdij, razdroji se na dvije polovine. Rad 1, 122.

razgaćiti se, čim se, v. r. *pf.* *sich auskleiden bis an die Unterhosen*, *deponere vestes exceptis tegumentis interioribus*. Rj. raz-gaćiti se, svući se sve do guga. *glugol* se ne nalazi u drugojačijem obličju.

razgagjajuje, n. Rj. *verb.* od *razgagjati*. — 1) radnja kojom tko razgagja (kao razdjeljuje) što (das Zertheilen, distributio. Rj.) — 2) radnja kojom tko razgagja (odgagja) što (das Verschieben, dilatio. Rj.) **razgagjati**, *razgagjäm*, v. *impf.* Rj. raz-gagjati. v. *impf.* prosti gagjati. v. *pf.* razgoditi. — 1) *zertheilen*, *distribuo*. Rj. kao razdjeljivati. — 2) *verschieben*, *differo*. Rj. *vidi* odgagjati, i *syn.* ondje. — Ko razgagja, ne pogagja. Posl. 152.

razgaliiti, *razgälini*, v. *pf.* Rj. raz-galiti. v. *impf.* razgaljivati. — 1) *das Unbehagen verreiben*, *exhilaro*. Rj. kao rastjerati nelagod, te razvedriti dušu kome, razveseliti je (da se kao *vidi*). — 2) sa se, *refleks.* *razgälil* se, n. p. vrijeme, *heitert sich auf*, *disserenasett*. Rj. *vidi* raščiniti se, razvedriti se, provedriti se.

razgaljivajuje, n. *das Aufheitern*, *exhilaratio*. Rj. *verb.* od 1) razgaljivati, 2) razgaljivati se. — 1) radnja kojom tko razgaljuje koga. — 2) stanje koje biva, kad se razgaljuje vrijeme.

razgaljivati, *razgäljüjem*, v. *impf.* Rj. raz-galjivati. *isp.* v. *impf.* prosti galiti. v. *pf.* razgaliti. — 1) *das Unbehagen verreiben*, *exhilaro*. Rj. kao rastjerivati nelagod, te razvedravati dušu (kao neka se *vidi*), *razveseljivati* je. — 2) sa se, *refleks.* *razgäljüj* se, *sich aufheitern* (rom *Wetter*), *serenor*. Rj. *vidi* raščinjavati se, razvedravati se, provedravati se.

razgaziti, *zim*, v. *pf.* *auseinander trennen*, *disculco*. Rj. raz-gaziti. v. *impf.* prosti gaziti. — Vrbove je krplice napravio, pa razgazi snijeg u planinu. Rj. 306a.

razglabajuje, n. *das Auseinanderfügen*, *disjunctio*. Rj. *verb.* od razglabati. radnja kojom tko razglaba što.

razglabati, *razgläbäm*, v. *impf.* *auseinanderfügen*, *disjungo*. Rj. raz-globati, n. p. lijes, *plug*, *uru* i t. d. *isp.* razragjivati 3. *suprotno* zglobljivati. v. *impf.* prosti globati. v. *pf.* razglobiti.

razglas, *rázglasa*, m. *edictum*, *praeconium*. Stulli. raz-glas, djelo kojim se što razglasi.

razglasiti, *razgläsüm*, v. f. *bekannt machen*, *divulgo*. Rj. raz-glasiti. v. *impf.* razglašivati. — Jakov zato sad razglasi, da je Čurčija izdao Jadar. Danica 3, 201. Oni izišavši razglasiše ga (Isusa) po svoj zemlji. Mat. 9, 31. sa se, *pass.*: Ujopota se njena razglasila po svoj Bosni i Hercegovini. Npj. 3, 513. Vaše slušanje razglasi se sruđa. Rim. 16, 19.

razglašivajuje, n. *das Bekanntmachen*, *divulgatio*. Rj. *verb.* od razglašivati. radnja kojom tko razglašuje što.

razglašivati, *razgläsüjem*, v. *impf.* *bekannt machen*, *divulgo*. Rj. raz-glašivati. v. *impf.* prosti glasiti. v. *pf.* razglasiti. — Poglavari su Srpski kazivali i razglašivali to obadroje. Danica 3, 178. Zaprijeti im (Isus) da ga ne razglašuju. Mat. 12, 16. Činje se da si ti

postavio proroke da razglašuju za tebe u Jerusalimu i govore: ear je u Judeji. Nem. 6, 7. Gospode, da razglašujem heču troju. Ps. 26, 7.

razgläviti, *razglävini*, v. *pf.* Rj. raz-glaviti. v. *impf.* razglavljavati. — 1) *auseinanderfügen*, *disjungo*. Rj. *suprotno* zglaviti. — 2) razglavo vilice, *das Maul aufreissen*, *diducere rictum*. Rj. razvaliti usta.

razglavljavajuje, n. *das Auseinanderfügen*, *disjunctio*. Rj. *verb.* od razglavljavati. radnja kojom tko razglavljuje što.

razglavljavati, *razglävljüjem*, v. *impf.* *auseinanderfügen*, *disjungo*. raz-glavljavati. *isp.* v. *impf.* prosti glaviti. v. *pf.* raz-glaviti.

razglädajuje, n. *das Beschauen*, *dispectio*. Rj. *verb.* od razgledati. radnja kojom tko razglädä što.

1. **razglädati**, *razglädäm*, v. *impf.* *betrachten*, *dispectio*. Rj. raz-gledati. *vidi* razgledivati. v. *impf.* prosti gledati. v. *pf.* razgledati. — Gjevojke . . . prikuće se jami još bliže i stanu se u nju nadvirivati i razgledati je. Npr. 125.

2. **razgledati**, *däm*, v. *pf.* *aussehen*, *dispectio*. Rj. raz-gledati. v. *impf.* razgledati. raz-gledivati. — Natpis . . . razgledavši ga dobro i pročitalvši nekolika puta, naučim naizust. Sovj. 84. Kad Emanuel to s najveće visine kroz stoji teleskop razgleda . . . Žitije 23.

razgledivajuje, n. *verb.* od razgledivati. radnja kojom tko razgleduje što.

razgledivati, *razglädüjem*, v. *impf.* raz-gledivati. *vidi* razglädati. v. *pf.* razgledati. — Ona gleda u polje Kosovo, te ti Turšku silu razgleduje. Npj. 2, 279.

razglibati se, *razglibä se*, *razglibiti se*, *razglibi se*, v. r. *pf.* (u C. G.) *vidi* raskaljati se. Rj.³ raz-gliba se, raz-glibi se, *kud* postane glibavo. *isp.* glibati.

razglobiti, *razglobim*, v. *pf.* n. p. lijes, *auseinanderfügen*, *auseinanderthun*, *disjungo*. Rj. raz-globiti. *isp.* razgraditi 3. *suprotno* zglobiti. v. *impf.* razglabati.

razgnati, *razgnäm* i *ražnenäm*, *raždenäm*, v. *pf.* raz-gnati, raz-gnam i raz-ženem, raz-ždenem. *vidi* razagnati, rastjerati. v. *impf.* razgoniti. — Daj mi, Bože, vjetar od planine, da raždenem oru maglu kletu. Npj. 2, 562. Šav ostatak . . . što ih ostane po svijem mjestima *kuda ih raždenem*. Jer. 8, 3.

razgnječiti, *razgnječim*, v. *pf.* *zerkneten*, *condespo*. Rj. raz-gnječiti. v. *impf.* prosti gnječiti.

razgnjeviti, *razgnjevüm*, v. *pf.* Rj. raz-gnjeviti. *vidi* prognjeviti, razjariti (se), rasrditi, najjediti, najjediti, razijediti, razjediti, razljutiti, razljutiti, nostriti (se). v. *impf.* prosti gnjeviti. — 1) *erzürnen*, *irrito*. Rj. — Služase Valu i klanjase mu se . . . da bi razgnjevio Gospoda Boga. Car. I, 16, 33. — 2) sa se, *refleks.*: Tada Irod . . . razgnjevi se vrlo. Mat. 2, 16. Sinovi Jakovljevi . . . razgnjeviše se veoma, što učini sramotu Izrailju. Mojs. I, 34, 7. Razgnjevi se Gospod na Mojsija. II, 4, 14. Za bezakonje lakomosti njegove razgnjevih se i udarih ga. Is. 57, 17.

razgoditi, *razgodim*, v. *pf.* Rj. raz-goditi. v. *impf.* razgagjati. — 1) *vertheilen*, *distribuo*. Rj. kao razdijeliti. — 2) kao odgoditi, *verschieben*, *differo*. Rj. *syn.* kod odgoditi.

razgojiti, *razgojim*, v. *pf.* *gut anferziehen* (*körperlich*), *bene educare*: Plemenitu ljubi vodi razgojenu kao jelu. Rj. raz-gojiti što, dobro odgojiti (tjelesno). v. *impf.* prosti gojiti, gajiti.

razgon, m. *eine Art Pflanze* (*Buchhunge*, *Quecken-Ehrenpreis*. Rj.²) *herbae genus* (*ecronica beccubunga L.* Rj.³). Rj. biljka. raz-gon. za postanje *isp.* razgnati, razgoniti.

razgoniti, *razgonim*, v. *pf.* *auseinander treiben*, *dispello*. Rj. raz-goniti. *vidi* razagoniti, rastjerivati. v. *impf.* prosti goniti. v. *pf.* razgnati, razagnati. — Kraljice igraju u današnje vrijeme po Srbiji . . . po Srijemu *su ih* i s batinama tjerali i razgoniti po selu. Rj. 299a. Još razgoni Turke na buljuke, kao soko tice golubove. Npj. 2, 294. Te razgoni na uluje vojsku.

3, 269. Vi nemojte *raju razgoniti po šumama*, da od vas zazire. 4, 131. Tu se Bakal ne zua umoriti, već *razgoni Turke oko grada*. 4, 244. *sa se, pass.*: Da se ne *razgoni* moj narod, *niko sa svojega našljedstva*. Jezek. 46, 18.

razgönjénje, *n. das Auseinanderjagen, dispulsio*. Rj. *verb.* od razgoniti. radnja kojom tko razgoni koga. *vidi* razgönjenje.

razgorijévanje, *n. verb. od razgorijevati se. stanje koje bira, kad se razgorijeva n. p. oganj.*

razgorijévati se, razgörijévám se, *v. r. impf.* razgorijevati se. *v. impf.* prosti gorjeti. *v. pf.* razgorjeti se. — Silan vjetar dolazáše od sjevera, i velik oblak i oganj koji se razgorijevaše. Jezek. 1, 4.

razgörio, razgörjela, *adj. koji se razgörio. upravo part. praet. act. od razgorjeti se.* — Zemlja će njihova postati smolu razgorjela. Is. 34, 9. Ali bi u sreću mom kao oganj razgorio. Jer. 20, 9. Plamen razgorjeli ne će se ugaziti. Jezek. 21, 3.

razgörjeti se, razgörím se, *v. r. pf.* t. j. vatra, zu Gluth brennen, caudco (de igne). Rj. razgorjeti se. *isp.* razgörio. *v. impf.* razgorijevati se. — Dokle ne izagje kao svjetlost pravda njegova (Siona, Jerusalima) i spasenje se njegovo razgori kao svijeća. Is. 62, 1. Da ne izide jarost maja kao oganj i razgori se. Jer. 4, 4.

razgoropáditi se, razgöropádim se, *v. r. pf.* in Wuth gerathen (vor Zorn), in furorcm agi. Rj. razgoropaditi se, goropadati postati (od gnjeva). *vidi* raspomamiti se, razmahnuti se. *isp.* pomamiti se. *v. impf.* prosti goropadati se. — Šta je rekao onaj što se na njga V. Lazić onako razgoropadio. V. Lazić 1, 1.

razgováránje, *n.* Rj. *verb.* od 1) razgovarati, 2) razgovarati se. — 1) radnja kojom tko razgovara (kao slobodni) koga (das Ermuthigen, animi addito. Rj.). — 2 a) radnja kojom se tko razgovara s kim (das Besprechen, confabulatio. Rj.): Posle utlogoga razgovaranja i ugovaranja pristanu obojica na ovo. Miloš 121. — b) radnja kojom se tko razgovara (slobodi se), *n. p.* u brizi, žalosti.

razgovárati, razgöváram, *v. impf.* Rj. razgovarati. *v. impf.* prosti govoriti. *v. pf.* razgovoriti. — 1) einem Bekümmerten Muth einsprechen, animum addo. Rj. razgovarati zabrinuti, žalosna, i t. d., kao sloboditi, tjčšiti ga, *isp.* razgovarati se 2. — Pak stanu razgovarati gosta. Npr. 82. Kad se Janko na to poplašio, onda Sekula, razgovarajući ga i slobodeći, rekao... Npj. 1, 183 (Vuk). Taman kad su oni tako razgovarali jedan drugoga, stigne im Jovan Dobrača. Miloš 82. On ga je jednako razgovarao, da se ništa ne boji. 121. — Kamo Miloš? Mene prevari Miloš?... Knezovi su ga razgovarali i uveravali, da se ne boji prevare. 128. — 2) sa se. — a) *reciproč. sich besprechen, colloqui.* Rj. razgovarati se s kim o čemu (vrijetko; od čega). cf. divaniti, jeglenisati. — Stanu se o srččemu razgovarati. Npr. 6. Dolete dva gavrana i počnu se razgovarati svojim jezikom govoreći... 12. Jednom se car stane razgovarati sa svojim sinovima. 15. Stanu se braća jedan put među sobom razgovarati. 187. Videći, da se oni s njim vrlo lepo razgovaraju. Danica 4, 34. I ustmeno smo se razgovarali. Straž. 1886, 769. Jer se s njim razgovarahu preko tumača. Mojs. 1, 42, 23. — b) *refleks. kao sloboditi se*: Budite zdravi i razgovarajte se sami, dok nas i Bog ne razgovori. Straž. 1886, 1514. Palmi od kajanja, koji sud stoje u bibliji da se svaka tužna duša njimu razgovara. Prip. bibl. 73.

razgovijetan, razgövijetna, *adj. deutlich, nicht untereinander, distinctus*: razgovijetno pismo, govor. Rj. što se može dobro razbirati, suprotno nerazgovijetan. — Raz-go-vjetan, na-go-vijestiti. Korijeni 48. Sa-vjet; vijetati; vijječati; raz-go-vijetan. 206. Piši utvaru, i da bude razgovijetno na pločama da se lako čita. Avak. 2, 2. Da bi stvar bila razgovjetnija, neka

mi bude slobodno pokazati kako postaju naši glasovi h i b. Rad 1, 109.

razgovijetno, *adv. deutlich, distincte*: razgovijetno govori, piše; kad ko razgovijetno govori Njemački, ja sve razumijem. Rj. — Jamačno bi se od kakvog drugog napijača ovo moglo čuti ljepše i razgovjetnije. Kov. 120. Prepíšite jednu odnu na čisto i razgovijetno te mi je pošaljite. Straž. 1886, 865. Za sve je to bilo razgovijetno odregjeno. Prip. bibl. 48.

razgovijetnóst, razgövijetnosti, *f. osobina onoga što je razgovijetno; die Deutlichkeit.* — Da baš na njima vidi silu i razgovetnost svoje svirke. Megj. 220.

razgovör, *m. (loc. razgovöru).* Rj. raz-govor. zu postanje *isp.* razgovoriti (i se), razgovarati (i se). — 1) das Gespräch, colloquium. Rj. *vidi* zbor, divan 2, divor, jeglen, jeglendže, laf. — Premudri Solomonu jednoć u razgovoru reče pred materom svojom da se svaka žena može prevariti. Npr. 157. Posle dugoga razgovora obreče onaj što je dužan... 170. Gospoda koja su u veće kod njega bila na razgovoru. Posl. 360. Ne spavaše pope ni Matija, no razgovor kod sovre rodiše. Npj. 4, 383. Učiniše malo razgovora. 4, 384. Protu razgovor o predaji s Turcima da poredi. Danica 3, 180. Misleći da su kakvi trgovci, počne razgovor i stane koješta pitati. 4, 34. Tako se ovaj razgovor prekine. 5, 53. U prijateljskome razgovoru oni zakona Grčkoga zovu ove zakona Rimskoga Kršćanima. Kov. 3. Da bi sečki s imenjkom svojim tamo razgovor provodio. 52. Knjiga od Rušić-paše, u kojoj ga poziva k sebi na razgovor... da otvore razgovore o miru. Miloš 118. To se Srbi s Marašli-Ali-pašom upustili u bolje i priličnije razgovore o miru. 121. Mnogima sam, kad se razgovor dogodio, pripovijedao. Odg. na nt. 22. Špišatelj mora znati pu Srpskom sintaksisu iz riječi razgovore sastavljati. Pis. 64. (razgovor = rečénica). Kad smo već ovako u razgovor ušli, neka nam se dopusti još nešto napomenuti. 73. A > da sam bio znao... to su čitavi razgovori. Rj.¹ LVI (razgovor = rečénica). Kakav je to razgovor koji imate među sobom idući? Luk. 24, 17. Razgovor između cara... i filosofa. Star. 4, 64. — 2) Trost (das Ausreden von traurigen Gedanken), consolatio. Rj. djelo kojim se tko razgovori u brizi, tuži, i t. d. kao utjeha. dem. razgovorak (razgovoreci), *isp.* razgovarati se 2b, razgovoriti se H 2. — Koja tuga razgovora nema? (Kad se čovek u brizi ili u nevolji žali). Posl. 140. Progovori Koprivica Vučić: »Moja mati, jednu razgovora! da pogine devet braćina... lakše mene preholjet' jednoga. Npj. 4, 15. Milosava vodi radi dike, radi dike i rad' razgovora. 4, 265. Slavuj, slatki razgovore! što nije čuti pjesne tvoje? Herc. 279.

razgovorak, razgövörka, *m. dem. od razgovor 2. vidi* razgovoreci.

razgovöran, razgövörna, *adj. čovjek, gesprächig, affabilis.* Rj. koji je razgovoru rad, rado se razgovara, umije se razgovarati.

razgovörcei, *m. pl. (st.) dem. od razgovori 2*: Tu su majci tanki razgovorci (Posl. 323). Rj. *vidi* razgovorak.

razgövöriti, razgövörím, *v. pf.* Rj. raz-govoriti. *v. impf.* razgovarati. — 1. einem wieder Muth einsprechen; animum recero. Rj. kao osloboditi, potješiti. — Ja ću ići svom Garibu, nek me Garib razgovori čimamtom i šarkijom. Npj. 1, 376. Čudno li ne. Gano, razgovori. 5, 517 (ne = nas). Budite zdravi i razgovarajte se sami, dok nas i Bog ne razgovori. Straž. 1886, 1511. — 11. 1) *reciproč. sich besprechen, colloqui.* Rj. *vidi* porazgovoriti se. — Otac djevojački već se prije razgovorio i dogovorio sa svojim. Kov. 44. Da se razgovore o predaji. Sovj. 67. *isp.* razgovarati se 2a. — 2) *refleks. sich wieder Muth einsprechen, aufhebern, diffandi.* Rj. kao osloboditi se, potješiti se. — Razgovori se, gubavče, slatka ti je krasa. DPost. 106. Koliko se je već hiljada otaca

ovijem psalom Davidovijem razgovorilo, kojima težak bijaše rastanak s djecom! Prip. bibl. 73. isp. razgovarati se 2b.

razgrabiti, bîm, v. pf. zerraffen, diripio. Rj. razgrabiti, kao grabeći raznijeti, vidi pojagniti. v. impf. prosti grabiti. — Učiniše grabus, a oni onda grabus! t. j. pograbuše, razgrabuše. Rj. 97b. Pokušstvo i imanje sve da su ljudi razgrabili. Posl. 118. Plijen iz njega (iz grada) i stoku njegovu razgrabite za se. Is. Nav. 8, 2. sa se, pass.: Sve blago tvoje daću da se razgrabi. Jer. 17, 3.

razgraditi, razgradim, v. pf. Rj. razgraditi. v. impf. razragjivati. — 1) entzünnen, demo sepem. Rj. ogradu, zgradu razmetnuti, razrušiti. — 2) von einander reissen, zerstören, destru: Vrijeme grad gradi pa ga i razgradi (Posl. 40). Rj. vidi razoriti, razrušiti, razvaliti. — 3) n. p. razboj, auseinanderthun, dissolvo. Rj. isp. razglobiti.

razragjivânje, n. Rj. verb. od razragjivati. — 1) radnja kojom tko razragjuje n. p. ogradu (das Entzünnen, disseptio. Rj.). — 2) radnja kojom tko razragjuje n. p. grad (das Zerstören, destructio. Rj.). — 3) radnja kojom tko razragjuje n. p. razboj (das Auseinanderthun, solutio. Rj.).

razragjivati, razragjivjem, v. impf. Rj. razragjivati. v. pf. razraditi. — 1) entzünnen, diruo sepem. Rj. ogradu, zgradu razmetati, rušiti. — 2) zerstören, destru: Vreme gradi niz Kotare kule, vreme gradi, vreme razragjuje (Posl. 39). Rj. vidi razoravati, razvaljivati, rušiti. — Evo, što sam sagradio ja razragjivjem, i što sam posadio iskorenjavam po svoj toj zemlji. Jer. 45, 4. — 3) n. p. razboj, auseinanderthun, dissolvo. Rj. isp. razglabati.

razgrânuti se, nâ se, v. r. pf. n. p. drvo, Zweige treiben, diffundesco. Rj. grane pustiti na sve strane. drugojâčje se ovaj glagol ne nalazi. — Zagranak, kaubin od zagranaka, t. j. koji nema glave, nego se razgrana. Rj. 170b. Sretno pos'lo, struk sitna bosiljka! Vjepo ti se razgranao hješe, ali će te druga ustrgnuti. Npj. 1, 549. Kako su se plinine razgranale, i kako vode teku, to . . . Danica 2, 25.

razgrebati, razgrebljem, v. impf. raz-grebati. v. impf. prosti grepiti (grebem). v. pf. razgresti. — Koliko većma razgreblješ, (toliko) većma smrdi. DPosl. 48.

razgrâpsti, razgrâbêm, v. pf. zerkratzen, unguibus dilucero. Rj. raz-grepsti, n. p. mučka mi ruku razgrebla. v. impf. raz-grebati.

razgrijati, gjem, v. pf. erwärmen, conculefacio. Rj. raz-grijati. v. impf. razgrijavati, razgrijevati. — sa se, refleks.: Sjednu grijati se. Pošto se malo razgriju, počne ih divljan pipati. Npr. 148.

razgrijâvanje, n. vidi razgrijevanje. Rj.

razgrijâvati, razgrijâvâm, vidi razgrijevati. Rj.

razgrijâvanje, n. das Erwärmen, conculefactio. Rj. verb. od razgrijevati. radnja kojom tko razgrijava što.

razgrijêvati, razgrijêvâm, v. impf. erwärmen, conculefacio. Rj. raz-grijevati. vidi razgrijavati. v. impf. prosti grijati. v. pf. razgrijati.

razgristi, razgrizêm, v. pf. zerbeissen, dimordco. Rj. raz-gristi. v. impf. razgrizati.

razgrizânje, n. das Zerbeissen, dimorsio. Rj. verb. od razgrizati. radnja kojom tko razgrizu što.

razgrizati, razgrizâm, v. impf. zerbeissen, dimordco. Rj. raz-grizati. v. impf. prosti gristi. v. pf. razgristi.

razgrnuti, razgrnêm, v. pf. Rj. raz-grnuti. v. impf. razgrtati. — 1) auseinander thun, disjectio, n. p. snijeg, zemlju, vatru, pepeo, žito. Rj. — Polazajnik . . . skreše badnjake: po tom razgrne pepco nakraj ognjista. Rj. 533a. Ražariti, žaritom razgrnuti vatru po sroj peću. Rj. 626b. Čoso ustane, pa razgrne gjetinje brašno u mučujaku. Npr. 160. I razgrnu megjedinu suru, te izvadi topuz iz terčije. Npj. 3, 220. — 2) da razgrnemo, da vidimo ko je jači, entscheiden, decerno. Rj. kao raspariti 1. rasprtiti 2. — Od Srba jedan

poviče: Mi s Bošnjacima nemamo ništa . . . Bjo-gračići neka ostanu ovgje, pa mi s njimu kako razgrnemo; mi ćemo njima kazati, na koga smo se podigli, a oni će znati, zašto smo se podigli. Danica 3, 172.

razgrtânje, n. das Auseinanderthun, disjectio, disercio. Rj. verb. od razgrtati. radnja kojom tko razgrće što.

razgrtati, razgrcêm, v. impf. auseinander thun, disjectio. Rj. raz-grtati. v. impf. prosti grtati, grnuti (i v. pf.). v. pf. razgrnuti. — sa se, pass.: Ralica 2) kao velike saonice, koje se vuku po putu, da se snijeg njima razgrće. Rj. 636b.

razgrûhati, razgrûhâm, v. pf. zerschlagen, contundo. Rj. raz-gruhati, kao rastući, vidi razgruvati. v. impf. prosti grubati.

razgrûvati, razgrûvâm, vidi razgruham. Rj. u krajerima gdje se u govoru mjesto glasu h čuje glas v. isp. Posl. XII.

razgubati, bâm, v. pf. (u C. G.). Rj. raz-gubati. v. impf. prosti gubati. — 1) wie der Aussatz verzehren, ut lepra absumere: Tako me ne razgubuo tvoj hljeb! Rj. razguba što koga, kud ga kao guba raščini. — Guba vas razgubula! guba vas pomorila! (kletva kozama). Rj. 105b. — 2) sa se, refleks. von Aussatz verzehrt werden, lepra consumi. Rj. od gube se raščiniti. — Radji' se Turčin razgubati no kaursku vjeru prihvatiti. Npj. 5, 508.

razgubaviti, vim, v. pf. raz-gubaviti n. p. stado, učiniti da bude sve gubavo. drugojâčje se ne nalazi ovaj glagol. isp. ogubati. — Gubava jedna ovca se stado razgubavi. DPosl. 25.

razići se, razičjem (razičêm) se, v. r. pf. auseinandergehen, discedo: razikli se ljudi; razišlo se ulje po vodi. Rj. raz-ići se. vidi raspršati se 1, raspnstiti se, rasturiti se, razmetnuti se, razvrći se, smanjškati 1. v. impf. razilaziti se, razlaziti se. — Svi ostali ljekari kao posramljeni raziju se kud koji. Npr. 146. Kad dogje zima, onda se obièno (hajduci) raziju po zimovnicima, ponajviše jatcima. Danica 2, 93. Razijje se i po vojsci glas ne samo da su Turci prešli Moravu . . . Miloš 52. Pošto se skupština razijje. Sovj. 52. Ako vidi da se dalje razišlu bolest po haljinu, ljuta je guba bolest ona. Mojs. 111, 13, 51. Razidite se među narod i recite: dovedite svaki . . . Sam. 1, 14, 34.

raziigrati, raziigrâm, v. pf. Rj. raz-igram. v. impf. razigravati. — 1) n. p. konja, tanzen machen, facio ut saltet equus. Rj. učiniti da igra. — Svi svatovi konje razigrâše, stade igrat' zmija Lastavien. Npj. 2, 58. — 2) sa se, refleks. dahintanzen, exsulto. Rj. — Razletjeti se, (kao razigrati se). Rj. 632b.

raziigrâvanje, n. Rj. verb. od 1) razigravati. 2) razigravati se. — 1) radnja kojom tko razigrava n. p. konja (das Tanzen-machen [des Pferdes], concitatio equi ut saltet. Rj.). — 2) radnja kojom se tko razigrava.

raziigrâvati, raziigrâvâm, v. impf. Rj. raz-igravati. v. impf. prosti igrati. v. pf. razigrati. — 1) n. p. konja, tanzen machen, facio ut saltet equus. Rj. činiti da n. p. konj igra. — 2) sa se, refleks. in tanzende Bewegung gerathen, exsulto. Rj.

raziigumaniti, nîm, v. pf. von der Würde eines iguman absetzen, submovere a hegumeni munere. Rj. raz-igumaniti koga, uzeti mu igumanstvo, suprotno zaigumaniti, inače se ne nalazi ovaj glagol.

raziijêdanje, n. das Zerfressen, corrosio. Rj. verb. od razijedati. radnja kojom n. p. živina razijeda što. vidi razjedanje.

raziijêdati, raziijêdâm, v. impf. zerfressen, corrodo (carcinoma). Rj. raz-ijedati. vidi razjedati. v. impf. prosti jesti. v. pf. razjesti. — razijedu n. p. živina čovjeka.

razijediti, razijedim, *v. pf. vidi* razgnjeviti. Rj. i *syn. ondje*. raz-ijediti. *v. impf. prosti* ijediti, jediti.
razilaziti se, razilazimo se, *v. r. impf. auseinandergehen, solvitur concio*. Rj. raz-ilaziti se, *vidi* razlaziti se. *v. pf. razići se*. — Zato se (smiješne pjesme) i ne razlaze na dalje, nego gje postaju, tu i ostaju. Nj^p. 1. XXVI. *vidi i primjere kod* razlaziti se.

razilaženje, *n. das Auseinandergehen, discessio*. Rj. *verb. od* razilaziti se. *stanje koje biva, kad se što razilazi*.

razimati, *n. verb. od* razimati. *radnja kojom tko razima što*.

razimati, razimam (razimljem), *v. impf. raz-imati*. *za postaje isp. uzimati. uz-imati. v. pf. isp. razuzeti*. — Tko krade i *razima*, jednaku pedjepsu prima. DP^{osl}. 130. *Razimati*, uzimati te razdavati. XVI.

razjaglit se, glim se, *v. r. pf. bersten, disrupti*: razjaglila se zemička u mljeku. Rj. raz-jaglit se, *prsnuti kao* jagla? *razići se. drukčije se ne nalazi ovaj glagol*.

razjahati, rāzjašem, *v. pf. konja, vom Pferde absteigen, equum descendo: Raz-jahaše konje* osedlane. Pred kulom je *konja razjahao*. Rj. raz-jahati. *vidi* razjahnuti; odjahati (konja, s konja, od konja); sjahati (s konja). *v. impf. prosti* jahati.

razjahnuti, hnēm, *v. pf. raz-jahnuti. vidi* razjanuti, raz-jahati. — Jahati; pojahnuti, *razjahnuti*, uzjahnuti. Korijeni 29.

razjanuti, nēm, *v. pf. vidi* razjahati: Na jandal su *konje razjanuli*. Rj. raz-ja(h)nti. *u krcgerima gdje se glas h u govoru ne čuje*.

razjariti se, rāzjarim se, *v. r. pf. (ponajviše u vojv. po varošima), vidi* rasrditi se, razljutiti se. Rj. raz-jariti se. *v. impf. prosti* jariti se. *vidi i* razgnjeviti se.

razjedanje, *n. (ist.) vidi* razijedanje. Rj.

razjedati, rāzjedām. (ist.) *vidi* razijedati. Rj. *v. impf. raz-jedati. ali će tako biti i u juž. govoru, kao što imu i* ojedati se, *prejedati se. ujedati, zajedati pored* prejedati se, *ujedati, i t. d. v. pf. razjesti*.

razjediti, rāzjedim, (ist.) *v. pf. vidi* razijediti. Rj. *v. pf. raz-jediti. ali će tako biti ne samo u istočnom nego i u južnom govoru prema juž. jed i jediti pored* ijed i ijediti. *v. impf. prosti* jediti, ijediti.

razjednačiti, rāzjednačim, *v. pf. raz-jednačiti što. učiniti da ne bude jednako; dissimiliren. potvrda v. impf. sloz.* razjednačivati.

razjednačivanje, *n. verb. od* razjednačivati. *radnja kojom tko razjednačuje što; die Dissimilazion*. — Riječi s osnovom na *ja mogle su u prva vremena u ovom padežu mjesto *ij *razjednačivanjem* imati i ej. Istor. 76. Da-bar (gdje d stoji mjesto b). Ili je *razjednačivanje* radi samo zamijenjeno s glasom *d-, ili je ... Osn. 39.

razjednačivati, rāzjednačijem, *v. impf. raz-jednačivati što, činiti da ne bude jednako; dissimiliren. potvrda u verb. razjednačivanje. v. pf. razjednačiti*.

razjesti, rāzjedēm (rāzijem), *v. pf. Rj. raz-jesti. v. impf. razijedati, razjedati*. — 1) *zrfressen, corrodo (carcinoma)*. Rj. *n. p. živina razjela nu prst*. — 2) *sa se, refleks. n. p. razjela se glavčina, abgriebeu werden, alteri*. Rj. *isp. ojesti se*.

razlabaviti, rāzlabavim, *v. pf. raz-labaviti, učiniti da bude što labavo? — Lābav (laxus), dlabaviti, rāz-labaviti*. Ovjeh riječi nema u Vukovu rječniku, ali se govore. Korijeni 177.

razladiti, rāzladim, *vidi* rashladiti. Rj. — *razladiti se, rāzladim se, vidi* rashladiti se. Rj. raz-(h)laditi (i se).

razlaganje, *n. das Auseinanderlegen, dispositio*. Rj. *verb. od* razlagati. — 1) *radnja kojom kao razlaže što, n. p. darove po stolu*. — 2) *radnja kojom tko razlaže, kao tumači, što kome: Poslije jevangjelja dolazhaše razlaganje riječi Božije*. DP. 9.

razlagati, rāzlagēm, *v. impf. Rj. raz-lagati. v. pf. razložiti*. — 1) *auseinanderlegen, dispono: Gje razlaže svatovske darove*. Rj. (*u tjelesnom smislu*) *razlagati što n. p. po stolu, da se razgleda*. — 2) (*u umnom smislu*) *kao tumačiti; auseinandersetzen, auslegen, erklāren, deutlich machen, exponere, explicare, explanare: Čitahu knjigu, zakon Božiji, razgovijetno, i razlagahu smisao, te se raznmijevaše što se čitāše*. Nem. 8, 8. Delo počinje pisac *razlažući ime* rumunskog naroda. Vid. d. 1861. 71. Petranović *razluga*, šta je bila osveta. Rad 5, 193.

razlagjiv ... vidi rashlagjiv ... Rj. raz-(h)lagjiv ... **razlajati se**, jēm se, *v. r. pf. ins Bellen hincin gerathen, illatro*. Rj. raz-lajati se, *kao upustiti se u lajanje. v. impf. prosti* lajati.

razlāmānje, *n. das Zerbrechen, diffractio*. Rj. *verb. od* razlamati. *radnja kojom tko razlāma što*.

razlāmati, rāzlāmām, *v. impf. brechen, diffringo*. Rj. raz-lamati. *v. impf. prosti* lomiti. *v. pf. razlomiti*. — Velik i jak vjetar, koji brda razvaljivaše i *stijene razlāmaše*. Car. 1. 19, 11.

razlaz, *m. das Auseinandergehen, discessus: da se igramo razlazu (im Scherze: spielen wir Auseinander, d. h. jeder gehet an sein Geschäft)*. Rj. raz-laz. *djelo kojim se razijgu n. p. ljudi skupljeni. za postanje isp. razlaziti se, razići se*. — Hrišćani prije razlazu još jednom zajednički priznavahu božanstvo spasiteljevo. DP. 54.

razlaziti se, zimo se, *vidi* razilaziti se. Rj. *razlaziti se. v. impf. prosti* laziti. *v. pf. razići se*. — Treći (akcenat) (°) stoji nad onim slovom, gje se *glas kao okruglo razlazi*, *n. p. glād, blāgo*. Rj. 1. XXXVI. Ali Samuilo ne dogje u Galgal; te se *narod stade razlaziti od njega* (od Sanla). Sam. 1. 13, 8.

razlaženje, *n. vidi* razilaženje. Rj.

1. **razlēći se**, rāzležē se (rāzlegnē se), *v. r. pf. wiederhullen, resonu*. Rj. raz-leći se. *vidi* odlēći se, *odjeknuti* 2. *v. impf. razljegati se*. — Čuh za sobom *glas gdje se silno razleže*. Jezek. 3, 12.

2. **razlēći**, rāzležē se, *vidi* razležati se. Rj. *v. r. pf. raz-leći se. razleže se n. p. kokoš, kad počne leći*.

razlētjeti se, rāzletim se, *v. r. pf. raz-letjeti se v. impf. razlijetati se*. — 1) *auseinanderfliegen, divolo*. Rj. *kao odletjeti na različne strane*. — 2) (*kao razigrati se*), *recht ins Fliegen kommen*. Rj. *kao dati se, upustiti se u lečenje*. — 3) *in Stücke fliegen, dissilire*, *n. p. lonac, puška, i t. d.* Rj. *kao leteci raspušti se, raspršati se*.

razležati se, ži se, *v. r. pf. n. p. kokoš. n. p. anfängen zu brüten, incubo*. Rj. raz-ležati se. *vidi* 2 *razleći se, početi leći. v. impf. prosti* leći.

razlicati, rāzličēm, *v. impf. raz-licati čemu: Muškoj glavi oni ne različu da je nagju u kolijevci, no je s'jeku jedni drugijema*. Ščep. mal. 172. *Nalicati, prlicati, rāzlicati*. Rad 6, 128. *razlikovati, činiti razliku? isp. različiti*.

različak, rāzlička, *m. (u Srijemu) blane Kornblume (Ziegenbein)*. Rj.⁹. *centaurea cyanus*. Rj. *biljka*.

različan, rāzlična, *adj. verschieden, varius, cf. razlit*. Rj. *vidi i* različit, razan. *isp. raznovrstan*. — Gledajući kako *različni majstori rade, dogje na dućan gje se pletu rogožine*. Npr. 174. *Budalaština je različna*. Postl. 30. *Riječi, koje su u značenju sa seim različne od ovijeh*. Danica 3, 40. *Srbi su po stanju političkome još različniji nego po zakonu*. Kov. 9. *Tako su ljudi različni na svijetu tijelom, ali su još različniji dušom ili upravo reći dušom*. Priprava 35. *Zato, što su ovi glagoli različni između sebe, kako u značenju, tako i u ... Rj.¹ LIV. adr. (Gjavo) koji se različno pretvarao i pred njih izlazio*. Npr. 85.

različiti, *adj. vidi* različan. Rj. i *syn. ondje*. — *Od svake vrste ljudi u različite haljine obučeni*. Npr. 95. *Što su ljudi još više dušom ili u prosveti različiti*. Priprava 41.

različiti, različiti, *v. pf.* raz-ličiti. *vidi* razlučiti. *v. impf.* prosti *isp.* ličiti se 2 (česa, čega, od čega, od koga). *isp.* različati. — Kaurin je i jedan i drugi... mala ih je luka različila, gjauri su i jedan i drugi. Npj. 5, 483 (luka — dlaka).

različnost, različnosti, *f. osobina onoga što je različno; die Verschiedenheit, varietas, diversitas, differentia. vidi* razlikost. — Od Pika do Žudjela mala je različnost. DPost. 88. 1 u sadašnjem vremenu vidi se da ima neka različnost. Spisi 1, 39.

razlijegajuće, *n. das Wiederhallen, resonantia.* Rj. *verb.* od razlijegati se. *stanje koje biva, kad se što razliježe.*

razlijegati se, razliježe se, *v. r. impf. wiederhallen, resono.* Rj. raz-lijegati se. *vidi* odlijegati (i se.). *v. pf.* i razleći se. — Sav narod veseljaše se veoma da se zemlja razlijegaje od vike njihove. Car. 1, 1, 40. Putem razlijegaje se javk. Is. 15, 5. Glas koji se silno razlijegaje. Jezek. 3, 13.

razlijetajuće, *n. das Auseinanderfliegen, divolutio.* Rj. *verb.* od razlijetati se. *radnja kojom se razlijeću n. p. golubovi.*

razlijetati se, razliječem se, *v. r. impf. auseinanderfliegen, divoluto.* Rj. raz-lijeću se (na sve strane) *n. p. golubovi, kad ih tko rastjeruje. v. impf. prosti* letjeti. *v. pf.* razletjeti se.

razlijevanje, *n. vidi* razljevanje. Rj. *vidi* i razlivanje.

razlijevati, razlijevam, *v. impf. vidi* razljevati: Tako mi se tijelo ne razlijevalo kao pjena morska! (Posl. 305). Rj. raz-lijevati. *vidi* i razlivati. *v. impf. prosti* lijevati (livati, ljevati), liti. *v. pf.* razliti.

razlika, *f. der Unterschied, discrimen.* Rj. raz-lika. *drugo polje osn. n. lik. isp. Osn. 262. vidi* razbor. — Knez, koji se radi razlike od scotskih knezova zvao i oborknez. Rj. 278b. Izteo sve sebice. Rj. 674a (bez razlike). Da nije ove razlike bilo u imenu, onda bi narod naš... Kov. 6. Jer nema razlike među Jerrejinom i Grkom. Rim. 3, 22. U ovoj je tunkoj razlici između riječi »djedina« i »otacstvo« dubok smisao. DM. 12. Kaku razliku čini Srbin u izgovaranju između svrab i golub. Rat 9. Uzmajunči na um razlike ovdje u dnu stavljene... gdje su i razlike iz toga rukopisa pobilježene. Star. pis. hrv. 4. VI. VII. (razlika = variantu).

razlikost, različnosti, *f. u Gundulića, Stulli. vidi* različnost. — Niz riječi, kojima različnosti u značenju oštro obilježi. Rad 9, 192.

razlikovanje, *n. verb. od* 1) razlikovati, 2) razlikovati se. — 1) *radnja kojom tko razlikuje što od čega. — 2) stanje koje biva, kad se što razlikuje od čega:* Takova mesta koja idu i ru razlikovanje Shrenskih narečju između sebe. Danica 5, 74.

razlikovati, različujem, *v. pf.* Rj. *glogol* je ovaj i imperfektivan, kao što pokazuju primjeri i *verb. subst.*, i ne nalazi se kao glogol složen. — 1) *unterscheiden, discerno.* Rj. — Začngjen ljepoti onijeh gjevajaka, ne mogaše razlikovati koja je od koje ljepša. Npr. 111. Ne razlikujući ono, što su književnici naši uveli, od onoga, što je... Pis. 34. su se, *pass.*: Da se gdjekoje riječi storima ne mogu razlikovati. Pis. 19. — 2) *su se, refleks.: sich unterscheiden, verschieden sein, differo.* Rj. — Oni se (divlji golubovi) i po gukanju razlikuju. Rj. 93b. Krdžaljnke, koje su se kundakom i ostalom oporavom razlikovale od ostalih pušaka. Danica 2, 295. Peraštani i Dobročani i opet se u goru razlikuju. Kov. 35. Pa su se između sebe razlikovali drugim imenima. DRj. 2, 256.

razlit, *adj. (u Tijesnome) vidi* različan. Rj. i *syn. ondje. razlit*, biće od osn. koja je u *adj.* razau, razna, s promjenom glasa *n* na *l* kao u *zlamenje* od *znamenje. isp. Osn. 220.*

razliti, različem, *v. pf.* Rj. raz-liti. *v. impf.* razlijevati, razlivati, razljevati. — 1) *n. p. mlijeko, lin-*

giessen, ergiessen, diffundo. Rj. — 2) *su se, refleks. sich ergiessen, diffundor.* Rj. — Plinula voda po polju, t. j. razlila se. Rj. 508a. Ona se (voda) razlije preko obale. Npr. 77.

razlivanje, *n. (zap.) vidi* razlijevanje. Rj. *vidi* i razljevanje.

razlivati, različvam, (zap.) *vidi* razljevati. Rj. *v. impf.* raz-livati. *tako je i u južnom govoru. vidi* i razljevati. *vidi impf. prosti* lijevati, livati, ljevati; liti. *v. pf.* razliti. — 1) *ausgiessen, effundo:* Jedne žene stoku muzi, jedne mleko razlivaju, jedne skorup skidaju. Npr. 80. — 2) *su se, refleks.: Neka se razlivaju tvoji izvori na polje, i potoci po ulicama. Prič. 5, 16.*

razlizati, različem, *v. pf. zerlecken, lambendo consumere:* Ni budi med da te razližu, ni jed da te raspiljuju (Posl. 212). Rj. raz-livati. *v. impf. prosti* lizati.

razlog, *m. Rj. raz-log, za* postanje *isp.* razlagati, razložiti. — 1) *die Ueberlegung, consilium, pensio:* piše, govori bez razloga. Rj. (kao bez pameti, ne razmišljajući). — Razlog je prvi zakon. DPost. 106. I povede Gluvec Mihaila, koji s'ječe mačem bez razloga. Npj. 4, 265. Spopadnem u ljutini, koja je svaki razlog u meni zabunila bila, komade svile, i sve ih izderem u krpe. Danica 2, 129. — 2) kao dževap. Rj. Dževap*, *vidi* odgovor. Red* und Antwort. Rj. 831a. Odgovor, 2) die Verantwortung, periculum. udri u moj odgovor. Rj. 442b. — I javo kad govori pravo, valja mu dati razlog. Posl. 97. Ne um'je Jane kući razloga, kući razloga, selu zakona. Npj. 1, 519. — 3) kao uzrok: der Grund, vernünftiger Grund, ratio: Iznosite parbu svoju, veli Gospod, pokazite razloge svoje, veli car Jakovljevi. Is. 41, 21. Oviem sam rad samo kazati da razlog, za koji u bukvaru u pomenutijem riječima stoji »i«, nije nikakav. Bukv. 35. Da je i poslovice vrijedno bilo učiniti svakomu pristupačnije iz više razloga, lasno je vidjeti. DPost. 1V. Opet su s razlogom mogli misliti. DRj. 2, 288. Ali se i ne dotiče razloga po kojemu sam to kazao. GP. 8. Nije kazao nijednog razloga toj misli stroj, niti su meni poznati dovoljni razlozi tome. Nik. jev. VIII. Ima jakih razloga protiv toga. Pom. 114. (isp.: Ima se za što misliti da su (stvari) kupovane u Dubrovniku. DM. 251).

razlokati, različem, *v. pf. auslecken, abspülen,* razlokala voda put. Rj. raz-lokati. *v. impf. prosti* lokati.

razlomak, različmka, *m. jedan dijel od onoga što se razlomi. isp. odlomak, olomak, ulomak, zalomak.* — Račun je predavao maizust, i za čudo je u tome bio vješt, — osobito što se tiče razlomaka (Brüche). Sovj. 82. Svetić je malo pjesama spjevao, na godinu po 2 (s nešto razlomaka). MSvetić poet 3.

razlomiti, različam, *v. pf. zerbrechen, diffingo.* Rj. raz-lomiti. *v. impf. razlamati.* — Daj mi, care, konja razlomljenu, nejalhana trideset godina. Npj. 2, 322. Pa na knjizi pečat razlomio. 4, 466. Razlomi ga (dar) na dijelove. Mojs. 111, 2, 6.

razloženje, *n. das Urtheilen, judicatio.* Rj. *verb.* od razložiti. *radnja kojom tko razloži što.*

razložiti, *adj. n. p. govor, gründlich, samms.* Rj. što biva s razlogom. suprotno bezrazložit, bezrazložan.

1. **razložiti**, različim, *v. pf.* Rj. raz-ložiti. *v. impf.* razlagati. — 1) *a) auseinanderlegen, dispono.* Rj. (u tješnom smislu). — »Izvadi mi gospodsko ogjelo. Brze sestra treći na čardake, otvori mu sanduk na čardaku, razloži mu gospodske haljine. Npj. 2, 224. — b) kao postaviti i početi. — Razložite hladno piti vino. HNpj. 4, 287. A Ličani čaše načeraše, razloži s njima hladno piti vino. 4, 420. — 2) (u umnom smislu) kao protumačiti; auslegen, auseinandersetzen, erklaren, deutlich machen, exponere, explicare, er-

planare: Da otidem do prijestola njegova (Božjega) da razložim pred njim parbu svoju. Jov 23, 4. Naprijed su razložene naredbe za sudove . . . sad treba razložiti unutrašnji red dubrovačke opštine. DM. 329. Postaraću se da ti razložim šta bira o svenocnici. DP. 37. To je potoniko razloženo u V. Jagića Das Leben der Wurzel dē. Istor. 273.

2. razložiti, žim, v. *impf.* (u Dubr.) *urtheilen, judico* (vidi rasugjivati. Rj.³): dobro razloži. Rj. za postanje *isp.* razlog.

razložito, *adv.* *gründlich, acute*. Rj. *isp.* razložiti, kao s razlogom.

razložnica, *f.* *die Verfugerin, quae disponit*: Da mi budeš mlada za snašicu, a u kuću kućna ukucnica i mojenu blagu razložnica. Rj. koju razlaže što (*isp.* razlagati 1), raspolaže čim.

razlúčiti, *razlúčim, v. pf.* *absonderu, separo, disparto*. Rj. raz-lučiti. *vidi* različiti, v. *impf.* razlučivati. — Vojvode mi rojsku razlučise, barjaktari barjake razviše, pak Moravu vodu prijegjoše. Npj. 5, 265. Sabraće se pred njim svi narodi, i razlučiče ih između sebe. Mat. 25, 32.

razlučivānje, *n. das Trennen, separatio*. Rj. *verb.* od razlučivati, radnju kojom tko razlučuje što odu šta.

razlučivati, *razlučujēm, v. impf.* *trennen, absondern, separo*. Rj. raz-lučivati. v. *impf.* prosti lučiti. v. *pf.* razlučiti. — Kao pastir što razlučuje ovcu od jaraca. Mat. 25, 32.

razlupati, *razlupām, v. pf.* *zerschlagen, contundo*. Rj. raz-lupati. v. *impf.* prosti lupati.

razljutiti, *razljutim, vidi* razljutiti. Rj. v. *pf.* razljutiti. *vidi* razgnjeviti, i *syn.* ondje, v. *impf.* prosti ljutiti. — 1) *erzürnen, irrito*. Rj. 626b. — Stade igrat' zniija Lastavicu, koliko njega (konja Lastavicu) razljutila, u Prizrenu istrla kaldru. Npj. 2, 58. — 2) *sa se, refleks. sich erzürnen, irascor*. Rj. 626b. — Onda se on razljuti pa joj reče: «A da gde je moja sreća?» Npr. 72. Car se na nju razljuti. 107. Otac mu se na to razljuti. 248. I ja sam se vrlo razljutio. Npj. 3, 3. U Gjura se sree razljutilo. 4, 163. Gjevojka se razljutila teško. Herc. 147. Na kudu se ljuto razljutio. 245.

razma, *ausser, praeter, excepto, cf.* osim, do. Rj. raz (prijedlog) od njega: razma. Korijeni 17. *vidi* razmi, i ondje postanje. — 1) *praepr.* S ovijem vrlo rijetkim prijedlogom riječ u drugom padežu znači što i s prijedlogom osim u prenesenom smislu. Sint. 294. — Jer se Marko ne boji nikoga, razma jednog Boga istinoga. Rj. Daj mi, Bože, da ja vidim svako zvjere s oćicama, razma zmaja planiškoga! Npj. 1, 189 (s? oćicama). — 2) *adv.* Nigdi ništa ne imam, razma jedno jaguješće. Npj. 1, 130. Ima, babo, čitav mesec dana, kako nisam sestrice vidio, razma sinoć u zelenoj bašči. 2, 164. Tko li vam je pokov'o oružje? razma jedna sirotinja raja. 4, 180.

razmačica, *f.* *kad se što razmakne jedno od drugoga u mjestu ili u vremenu; Zwischenraum, Entfernung, Zwischenzeit, Pause; intervallum, vidi* razmak. — Udare mu, u nekoliko razmačica, sto batina. Megj. 293.

razmaći, *razmaknēm* (razmakao, razmakla), v. *pf.* Rj. raz-maći. *vidi* razmaknuti. v. *pf.* je i prosti maći, maknuti. v. *impf.* razmiecati. — 1) *auseinanderrücken, dimorco*. Rj. — 2) *sa se, refleks. razmaći se, auseinanderrücken, discedo, dimorcor*. Rj.

razmahivānje, *n. verb.* od razmahivati, radnju kojom tko razmahuje što ili razmahuje čim.

razmahivati, *razmahujēm, v. impf.* raz-mahivati. v. *impf.* prosti mahati. v. *pf.* razmahnuti. — Ili duva vjetar u vrhove i od jela razmahuje grane? Npj. 5, 445. Razmahnuće rukama svojim kao što razmahuje plivač da pliva. Is. 25, 11.

razmahnuti se, *lām se, v. r. pf.* (u Dubr.) *vidi* razgoropaditi se. Rj. raz-mahnutati se, postati mahnut.

vidi i raspomamiti se. *isp.* pomamiti se. v. *impf.* prosti mahnuti.

razmahnuti, *razmahnēm, v. pf.* raz-mahnuti. v. *pf.* je i prosti mahnuti. v. *impf.* razmahivati. — Megjedović razmahne kijačom te kovača ubije. Npr. 3. Megjedović sjedne na luputu, a čock razmahne njome i prebači ga na drugu stranu. 5. Ciganin razmahne šakom, te dijete po glavi. Post. 49. Slijepac razmahne gulalam i zapjeva. 324.

razmak, *m. die Trennung, discessus*: U oblaku na razmaku. Rj. raz-mak, gdje se što razmaklo jedno od drugoga. *vidi* razmačica, za postanje *isp.* razmaći (se), razmaknuti (se).

razmaknuti, *razmaknēm, vidi* razmaći. Rj. v. *pf.* raz-maknuti. v. *pf.* je i prosti maknuti, maći. v. *impf.* razmiecati. razmaknuti se, *vidi* razmaći se. Rj.

razmariti, *rim, v. pf.* (u C. G.) raskravit prema vatri, *bei Feuer aufgehen lassen* (z. B. Wachs), *ad ignem solvere*. Rj. raz-mariti n. p. *vosuk prema vatri; razgrijati ga, kao prost glagol ne dolazi. isp.* primariti, promariti.

razmatrānje, *n. das Besehen, inspectio*. Rj. *verb.* od razmatrati, radnju kojom tko razmatra što.

razmatrati, *razmatrām, v. impf.* *besehen, inspicio*. Rj. raz-matrati. v. *impf.* prosti motriti. v. *pf.* razmotriti. — 1) (u tjelesnom smislu) kao razgladati: To rekoše, pa se posuliše, sraki svojju stranu razmatraše. Npj. 4, 254. — 2) (u prenesenom smislu) *betrachten, contemplari animo, considerare secum*: Te se stane pojati trisveta pjesma koja podiže misli da razmatraju pimu tame svetu Trojicu. DP. 248. *sa se, pass.*: Bog je zapovjedio Adamu da misli miom o Božijem jestastru, koje se može razmatrati u spoljašnjim stvarima. DP. 91.

razmazati, *žēm, v. pf.* *zerschmieren, dilino*. Rj. raz-mazati. v. *impf.* razmazivati.

razmaziti, *razmāzim, v. pf.* dijete, *verhütseln, indulgentia corrumpo, cf.* razbluditi, raspečiti. Rj. raz-maziti. *vidi* i razvući 3, obečiti. v. *impf.* prosti maziti. — Sarajlije zato grade od jednoga sloga dva, što ne će da izgovaraju razmazeno i aćeci se, nego oštro, n. p. snijeg, vijenac . . . Nov. Srb. 1817, 661.

razmazivānje, *n. das Zerschmieren, dilitus*. Rj. *verb.* od razmazivati, radnju kojom tko razmazuje što.

razmazivati, *razmazujēm, v. impf.* *zerschmieren, dilino*. Rj. raz-mazivati. v. *impf.* prosti mazati. v. *pf.* razmazati.

razmegjavānje, *n. das Abgrenzen, terminatio*. Rj. *verb.* od razmegjavati, radnju kojom tko razmegjava što.

razmegjavati, *razmegjavām, v. impf.* *abgrenzen, termino*. Rj. raz-megjavati. v. *impf.* prosti megjiti 2. v. *pf.* razmegjiti.

razmegjiti, *razmegjim, v. pf.* *abgrenzen, definitio*. Rj. raz-megjiti. v. *impf.* razmegjavati.

razmekšati, *šām, v. pf.* Stulli. raz-mekšati što, učiniti da bude meko (mekše) te se kao raspadne. v. *impf.* razmekšavati.

razmekšavānje, *n. verb.* od razmekšavati, radnju kojom tko razmekšava što.

razmekšavati, *razmekšavām, v. impf.* raz-mekšavati n. p. zemlju, činiti da bude meka (mekša) te se kao raspada. v. *impf.* prosti mekšati. v. *pf.* razmekšati. — Nadgledaš zemlju i zalivaš je . . . kišnim kapljama razmekšavaš je. Ps. 65, 10.

1. razmēsti, *razmētēm, v. pf.* *auseinanderkehren, diverro*. Rj. raz-mēsti što, *mētāci* (metlom) razmetnuti, razbaciti. v. *impf.* prosti mēsti.

2. razmēsti, *razmētēm, v. pf.* *zerrühren* (z. B. ein Ei), *dissolvere versando*. Rj. raz-mēsti n. p. jaje. v. *impf.* prosti mēsti.

razmet (rāzmet), *m. das Zerwerfen, disjunctio, diffusio*: nije to na razmet. Rj. raz-met, djelo kojim se što razmetne. *isp.* odmet 1.

razmètanje, *n.* Rj. *verb.* od 1) razmetati, 2) razmetati se. — 1) radnja kojom tko razmeće što (das Auseinanderwerfen, disjunctio. Rj.). — 2) radnja kojom se tko razmeće (das Grossthun, jactatio. Rj.): Ukinuću razmetanje oholičih, i ponos silnijeh oboriću. Is. 13, 11.

razmètati, razmećem, *v. impf.* Rj. raz-metati. *isp.* razbacivati. *v. impf.* prosti metati. *v. pf.* razmetnuti. — 1. 1) zerwerfen, disjunctio: razmeće noge u hodu. Rj. — Tjeram neprijatelje svoje . . . Satireni ih kao prah zemaljski, kao blato po ulicama gazim ih i razmećem. Sam. II. 22, 43. — 2) karte (kad se vraćat). Karten aufschlagen, e chartis lusoriis raticinor. Rj. — 3) pregju, t. j. n. navijanju namještatı pamuk ili tiriplik za uzvod ili osnovke. Rj. — II. sa se, *refleks.* prahlen, sich brüsten, jactare se. Rj. *vidi* i ponositi se, i *syn.* ondje. — Nek se obuku n stid i u sram koji se razmeću nadu mnoom. Ps. 35, 26. Kralj . . . mnogo se veličaše i razmetaše riječima. Glas. 21, 283 (multa verba magnifica et factibunda secum habuit).

razmetkinja, *f.* die Verschwenderin, mulier prodiga: Nametkinja kućna razmetkinja. Rj. koja razmeće, rasipa *n. p.* kuću. *isp.* raspikuća.

razmetnuti, nēm, *v. pf.* Rj. raz-metnuti. *isp.* razbaciti, razvrći. *v. pf.* je i prosti metnuti. *v. impf.* razmetati. — 1. 1) zerwerfen, disjunctio. Rj. — Pusti (Gospod) strijele svoje, i razmetnu ih; munje, i razasu ih. Sam. II. 22, 15. Kamenje je od svetinje razmetnuto po uglorinu svijeh ulica. Plač 4, 1. — 2) igru, abbrechen, storen, rumpo. Rj. — Car čestiti divan učinio . . . A kad care divan razmetnuto, al' eto ti paše Seidima. Npj. 2, 454. — II. sa se, *refleks.* auseinandergehen, discedo: Otole se svati razmetnuti. Rj. *vidi* razići se, i *syn.* ondje. — Gospoda se bila razmetnula, svaki ode b'jelu dvoru svome. HNpj. 1, 92. Divno su se Srbi nasulili, i otole s' razmetnuše rojske. Npj. 4, 49.

razmi, *vidi* razma. *u* starim knjigama ova riječ glasi **RAZMI**, od koje je postalo razmi i razma pretvorivši se *v. u. m.* a č zamijenivši se glasom i (po zapadnom govoru) i a. *isp.* Sint. 294. — Braću razmi godišta ništo ne rastaje. DPost. 9. Ljekar je svemu razmi smrti. 55.

razmicānje, *n.* Auseinanderrücken, dimotio. Rj. *verb.* od 1) razmicati, 2) razmicati se. — 1) radnja kojom tko razmicāe što. — 2) stanje koje biva, kad se što razmicāe.

razmicati, razmicām, *v. impf.* Rj. raz-micati. *v. impf.* prosti micati. *v. pf.* razmaci, razmaknuti. — 1) auseinanderrücken, dimoveo. Rj. — 2) sa se, *refleks.* auseinanderrücken, dimoveo. Rj. suprotno smicati se 2. — Koprivice, po Bogu sestrice! u dnu se smičite, a u vrhu razmicite (u pripovijeci kazao nekakav koji je bježeći od Turka male pare nekrštene vjere skočio bos i golokrak u koprive). Rj. 695b.

razmijeniti, razmijenim, *v. pf.* Rj. raz-mijeniti. *v. impf.* razmijenjivati. — 1) verwechseln, austauschen, permuto. Rj. dati nu razmjenu. *n. p.* da razmijenimo konje. *vidi* promijeniti 1, trampiti. — Razmijenite ti dinar mjedi. DPost. 106 (ovdje razmijeniti znači razbiti 5 [n. p. dukat], kao i u sjevernoj Hrv. što se govori). — 2) sa se, *reciproč.* tauschen (untereinander). permuto. Rj.

razmijēsiti, razmijēsim, *v. pf.* t. j. hljeb, vertheilen, dividō (ut videas quot sint futuri panes). Rj. razmijesiti *vidi* raskuhati. *v. impf.* razmijēsivati.

razmimoći se, razmimōđēm se (razmimōđgēm se), *v. r. pf.* raz-mimoći se, *radi* razmimoći se, mimoći se (s kim), razminuti se, *v. impf.* mimoilaziti se. — U pismu, koje se je razmimoćilo s orim trojim. Pom. 111.

razmimōći se, razmimōđgēm se, *v. r. pf.* raz-mimoći se, *vidi* razmimoći se, i *syn.* ondje. — Kao (i) dva na putu (kad se razmimogju, tako i to ostade bez i kakva spomena dalje). Postl. 131.

razminuti se, razminēm se, *v. r. pf.* raz-minuti se.

vidi razmimoći se, i *syn.* ondje. *v. pf.* je i prosti minuti. — Razminuše se ka' i Vukac i dobra sreća. Postl. 269. Donesi mi jednu krpju platna, utegni me, sele, od bedara, da se moje kosti ne razminu, ne razminu kosti nimo kosti. Npj. 2, 465.

razmirica, *f.* Rj. raz-mirica. *osn.* drugoj poli u mir. *isp.* razmiriti se. — 1) (u Kraj. Negot.) der Unfriede, Krieg, bellum, cf. krajina, rat. Rj. *vidi* i razmirje, vojska 2, vojniea. — 2) *vidi* svadnja, svagja; kavga, raspra, zadjevica 2, zavada. U to su vrijeme (Dubrovčani) bili u razmirici s Urošem I. DM. 239 (*isp.*: Da su se Dubrovčani za to zaradili s Urošem, što. . . DM. 27).

razmiriti se, razmirūn se, *v. r. pf.* raz-miriti se s kim, kao zadjesti, započeti razmirje, zavaditi se s njim, suprotno pomiriti se. *v. impf.* prosti miriti (i se). — Vladislav obeća (Dubrovčanima), da se ne će razmiriti s Dubrovnikom. DM. 229.

razmirje, *n.* *vidi* razmirica 1, rat. — Dugo razmirje stanovit glad. DPost. 21. Moje i tvoje svijetu je razmirje. 63. *isp.* primirje.

razmisлити, sliim, *v. pf.* razmisлити se, sliim se, *v. r. pf.* überlegen, expendo. Rj. raz-misliti (se). *v. impf.* razmisljati, razmisljavati. — Carey sin kad to ču, razmisli i sažali se na nju. Npr. 235. Bolja je jedna razmisljena nego stotina učenijeh. Postl. 21. Razmisli pa reci. 269. Orog nerazmisljenoga poslu ne bijaše otac potvrdio. Prip. bibl. 21.

razmisljanje, *n.* Überlegen, perpensio. Rj. *verb.* od razmisljati. radnja kojom tko razmislja o čemu. *vidi* razmisljavanje. — Može iz razmisljanja o svijem stvarima izvoditi poznavanje sile Božije. DP. 90. Sveti oci predali se sa svijem duhovnome razmisljanju. 93. I doista čestoga razmisljanja istu visoke pjesme svetijeh otaca. 277

razmisljati, razmisljām, *v. impf.* nachsinnen, überlegen, perpendo. Rj. raz-misljati. *vidi* razmisljavati. *v. impf.* prosti misliti. *v. pf.* razmisлити. — Stade soko misljat' i razmisljat': al' će ljubit' Sumbul udovico, al' gjevojkju rumenu Ružicu. Npj. 1, 320. Ja razmisljah misli sekojake. 1, 352. Onde kod kuće posedi, dok razbere . . . razmisljajuć i sam, šta će sad. Miloš 53. Kad te se sjećam na postelji . . . razmisljam o tebi. Ps. 63, 6.

razmisljavanje, *n.* *vidi* razmisljanje. Rj. — Konac i nanijerenije ovoga njegova dugocremenoga razmisljavanja i posla jest to, da nam načini novu azbuku. Nov. Srb. 1821, 388.

razmisljavati, razmisljāvām, *vidi* razmisljati. Rj. — Brzoreka pun grijeha. (Valja da znači: koji brzo govori, ne razmisljavajući). Postl. 29. Kad sam razmisljavao, pod kakrijem bih imenom ovdje uzgred popravio još nekoliko riječi. Pis. 30.

razmjena, *f.* der Tausch, permutatio. Rj. raz-mjena, djelo kojim se što razmijeni. *vidi* promjena 1, trampa. — Hoćeš dati konja nu razmjenu? daćemo ti konja još boljega. Npj. 2, 141.

razmjenjavanje, *n.* das Verwechseln, permutatio. Rj. *verb.* od 1) razmjenjivati, 2) razmjenjivati se. — 1) radnja kojom tko razmjenjuje što. — 2) radnja kojom se tko razmjenjuje s kim.

razmjenjivati, razmjenjūēm, *v. impf.* Rj. raz-mjenjivati. *v. impf.* prosti mjenjati. *v. pf.* razmijeniti. — 1) verwechseln, permuto. Rj. — 2) sa se, *reciproč.* tauschen, permuto. Rj.

razmjer, *m.* raz-mjer, *osn.* drugoj poli u mjera; das Sylbenmass, Versmass, metrum. za obličje *isp.* nāmjer, primjer. — Naricanja u stihovima ima od 4 slogova, ali je prvi njegov razmjer od 8 slogova i uza njih 4 kao pripjev. Kov. 100. Pripjeva radi odregjuje različne razmjere u stihovima. Slav. Bibl. 2, 233. Poslije je pjevao Svetić više lirskih pjesama razmjerom rimskim a gdjekoju pjesmu i razmjerom narodnijeh pjesama. MSvetić poet. 2.

razmjerak, **razmjerka**, *m.* der Verlust beim Abwiegen im Kleinen, die Einwaage, detrimentum ponderis aut mensurate: otišlo na razmjerak. Rj. *gubitat ili šteta što nastaje u razmjeravanju*, t. j. kad se n. p. žito ili meso razmjerava.

razmjeranje, *n.* verb. od razmjerati. radnja kojom tko razmjeri što. *vidi* razmjeravanje.

razmjerati, **razmjerâm**, *v. impf.* raz-mjerati. *vidi* razmjeravati. *v. pf.* razmjeriti. *isp.* odmjerati prema odmjeriti. — Mušic razmjeri. D'Post. 65.

razmjerâvanje, *n.* das Abmessen, Abwâgen, dimensio. Rj. *vidi* razmjeranje.

razmjerâvati, **razmjerâvâm**, *v. impf.* abwâgen, abmessen, dimetior. Rj. raz-mjeravati. *vidi* razmjerati. *v. impf.* prosti mjeriti. *v. pf.* razmjeriti. — Kad je uređivao (Gospod) nebesa, ondje bijah (ja mudrost); kad je razmjerivao krug nad bezdanom, tada bijah kod njega braunjenica. Prič. 8, 27.

razmjeriti, *rim.* *v. pf.* abwâgen, pseudo, erigo ad libram, dimetior. Rj. raz-mjeriti. *v. impf.* razmjerati, razmjeravati. — I izmjeri grad trskom . . . i razmjeri žid njegov na sto i četrdeset i četiri laktâ, po mjeri čovječjoj. Otkriv. 21, 17. Razdjeljen Sihem, i dolinu Sokot razmjeri. Ps. 60, 6.

razmješivanje, *n.* das Abtheilen, decretio. Rj. *verb.* od razmješivati. radnja kojom tko razmješuje hljeb.

razmješivati, **razmješujêm**, *v. impf.* t. j. hljeb, abtheilen, decerno, distribuo. Rj. raz-mješivati. *vidi* raskuhavati 1. *v. impf.* prosti mijesiti. *v. pf.* razmjesiti. — *su se, pass.*: Došao hljeb za rukom, t. j. uskislo tijesto u načvama, može se razmješivati. Rj. 135b. Načvice, 2) polovina obla rascijepljena drveta, po kome su izdubene doline, u koje se meće hljeb kad se razmješuje, i na kome se poslije u peć nosi. Rj. 410b.

razmložiti, **razmložim**, **razmnožiti**, **razmnožim**, *v. pf.* raz-mložiti, raz-množiti. *v. impf.* prosti množiti, množiti. — *su se, pass.*: Pismo . . . tako se po svijetu razmnožilo, da danas . . . Danica 2, 1.

razmotati, **tâm**, *v. pf.* auseinanderwickeln, explico. Rj. raz-motati. *v. impf.* razmotavati.

razmotâvanje, *n.* das Abwickeln, divolutio. Rj. *verb.* od razmotavati. radnja kojom tko razmotava što.

razmotâvati, **razmotâvâm**, *v. impf.* auseinanderwickeln, expeditio. Rj. raz-motavati. *v. pf.* razmotati. — Razmotava tanana Vlainja, razmotava seje čedo malo. HNpj. 1, 139.

razmotriti, **razmotrim**, *v. pf.* besehen, dispicio. Rj. raz-motriti. *v. impf.* razmotrati. — Pogjite oko Sionâ i obigjite ga . . . pogledajte bedeme njegove, razmotrite drvorve njegove. Ps. 48, 13.

razmršiti, **razmršim**, *v. pf.* entwirren, expeditio. Rj. raz-mršiti. *vidi* odmršiti. *v. impf.* razmršivati. — Malo platno zamršeno bilo, a? sam bijelo razmršila platno. Npj. 1, 611. Otkuda mu toliko i vremena da sve tužbe preslušâ i sre raspre da razmrši! Priprava 69. Za tebe ja čuh da možeš protumačiti, i zamršene stvari razmršiti. Dan. 5, 16. Neka mjesta zlo napisanu tradio se g. Novaković razmršiti. Kad 6, 205.

razmrškati, **razmrškâm**, *v. pf.* *vidi* razdrozati. Rj. raz-mrškati. *vidi* i razdrozati (= razbiti). — Značenje (korijenu) satirati: razmrškati, smrškati. Korijeni 167 (*drukčije se ne valja ovaj glagol*). Udari Sisaru, razmršku mu glavu. Sud. 5, 26. I djeca će im razmrškati na njihove oči, kuće će im opljeniti. Is. 13, 16.

razmršivanje, *n.* das Entwirren, expeditio. Rj. *verb.* od razmršivati. radnja kojom tko razmršuje što: Velik duh za pogazjanje zagonetaka i razmršivanje zamršućih stvari nagje se u Danila. Dan. 5, 12.

razmršivati, **razmršujêm**, *v. impf.* entwirren, expeditio. Rj. raz-mršivati što, n. p. zamršene stvari. *v. pf.* razmršiti.

razmrznuti se, **znêm se**, *v. r. pf.* aufthauen, re-

gelari. Rj. raz-mrznuti se. *isp.* raskraviti se. *v. impf.* prosti mrznuti se.

razmucivânje, *n.* das Zerrühren, dissolutio. Rj. *verb.* od razmucivati. radnja kojom tko razmucuje n. p. med rodom.

razmucivati, **razmucujêm**, *v. impf.* zerrühren, dissolvere. Rj. raz-mucivati n. p. med rodom. *v. pf.* razmutiti.

razmumuljiti, *n.* zagoneci. *cf.* zakukuljiti. Rj. raz-mumuljiti suprotno zamumuljiti. drukčije se ovaj glagol ne nalodi. zagonetku *vidi* kod zadesetiti.

razmutiti, **razmutim**, *v. pf.* zerrühren, zertrüben, solvo versando, conturbo: uzmi malo meda pa razmuti s vodom. Rj. (s? vodom). raz-mutiti što čim, n. p. med rodom. *isp.* razmesti. *v. impf.* razmucivati. — Mali kolačići . . . pak se najposlije zaljevaju medom razmucenijem vodom. Rj. 503a. Pomaz, šenično brašno razmuceno u hladnoj vodi. Rj. 536a.

raznati se, **raznâ se**, *v. r. pf.* erhellen, sich finden, agnoscere: Da se Marku za grob ne raznade. Rj. razznati. *vidi* razznati. raz-znati se, upravo *pass.* od raz-znati, raznati. *v. impf.* razaznavati.

raznêsti, **raznêšêm**, *v. pf.* *vidi* raznijeti. *isp.* Obl. 67. **raznûi**, *vidi* razzan, razna.

raznijeti, **raznêšêm** (raznio, raznijela), *v. pf.* zertragen, differo. Rj. raz-nijeti. *vidi* raznesti. *v. impf.* raznositi. — Dočeka ga trideset martonova, sreg' Ivanu na sablja razneše. Npj. 1, 535 (*na sablja = na sabljah = na sabljama*). Turski konji noge iskidaše šetajući jutrom i večerom, na pločama polje razniješe mećući se džide i lobuda. 3, 52 (lobud*, vrsta kratka koplja). Namah kuće trista džeferdana na agina bijela čadora, na kuršumim' čador razniješe. 4, 482. Prenumeracija . . . ona je jedini način ne samo knjigu izdati na svet, nego je i po narodu razneti. Npj. 1 4, XXXVI. Zapale lagum pod mostom, koji ga svega raznese. Žitje 51.

raznizati, **raznizêm**, *v. pf.* (Perlen) von der Schnur ziehen, extracto filum e margarita: Sican će ti biser raznizati. Sa erkeve će biser raznizati. Rj. raz-nizati. *v. impf.* raznizivati.

raznizivânje, *n.* das Ziehen, z. B. der Perlen von der Schnur, extractio fili e margarita. Rj. *verb.* od raznizivati. radnja kojom tko raznizuje n. p. biser.

raznizivati, **raznizujêm**, *v. impf.* (Perlen) von der Schnur ziehen, extracto filum e margarita. Rj. raz-nizivati n. p. biser. *v. pf.* raznizati.

raznositi, **raznosim**, *v. impf.* zertragen, differo. Rj. raz-nositi. *v. pf.* raznesti, raznijeti. — Palavra, čeljade koje mnogo govori i riječi po selu raznosi. Rj. 185a. Naše seje, vezite marame, Bog je dobar, te će braća doći, raznosioće rezene jugluke. Npj. 3, 299. *su se, pass.*: Budući da su se o onome govoru raznositi različni glasovi. Pis. 11.

raznošenje, *n.* das Zertragen, dilatio. Rj. *verb.* od raznositi. radnja kojom tko raznosi što.

raznovrstan, **raznovrstna**, *adj.* razno-vrstan, što je od raznih vrsti; verschiedenartig, diversi generis, patetia u supst. koji ide. *isp.* različan, i syn. ondje.

raznovrstnost, **raznovrstnosti**, *f.* osobina onoga što je raznovrstno; die Verschiedenartigkeit. — Ni množina ni raznovrstnost poslova ne smetahu Knezu da se nekad i slatko pošali. Jurm. 60.

razobadati se, **razobadâm se**, *v. r. pf.* raz-obadati se, razhjetî se od obuda: kaže se za govoda. *v. impf.* prosti obadati se. — Poštrkati se, *vidi* razohadati se. Rj. 563a. Još nije (kapetan) vidio ni mrtva hajduka, a razobaduo se na ljude koji ne znaju ni za što idu večeras kući. Zim. 196.

razodnik, *m.* (u Srijemu) *vidi* razvodnik. Rj. biljka, *vidi* i razvodnjak. — Razvodnik, razodnik (*v.* izbačeno). Korijeni 192.

razododiti, **dim**, *v. pf.* (ponajviše u vojv. po varošima) zerstückeln, zerstückeln, dividio, *cf.* rastaviti.

Rj. raz-onoditi, v. *impf.* prosti onoditi 1, činiti, raz-onoditi rušćiniti, rastariti. — A još' gore, gde kaže, da su onamo složena pismena razonoditi. Nov. Srb. 1818, 100.

1. **razor**, (u Srijemu i rászor. Rj.) m. die Furche, Grenzfurche, Wasserfurche, sulcus. Rj. raz-or, gdje se n. p. njiva razore: izmegju dva razora ima slog: za postanje isp. razorati. — Slog, 1) u njivi ono izmegju dva razora. Rj. 692b.

2. **razor**, m. (u Pastr.) die Zerstorung, crersio, demolitio. Rj. raz-or, djelo kojim se što razori, za postanje isp. razoriti.

razorati, rászorēm, v. *pf.* durchhackern, craro. Rj. raz-orati, v. *impf.* razoravati. — Krivo ralo Lazarevo krive laze razoralo. Posl. 160.

razorāvānje, n. — 1) das Durchhackern, peraratio. Rj. radnja kojom tko razorava što, n. p. laze, 2) radnja kojom tko razorava n. p. gradove.

1. **razorāvati**, rászorāvām, v. *impf.* durchhackern, craro. Rj. raz-oravati, v. *pf.* razorati.

2. **razorāvati**, rászorāvām, v. *impf.* raz-oravati, vidi razarati, razurati, raskopavati, razvaljivati, rušiti, v. *impf.* prosti oriti (se) 2 (rušiti se), v. *pf.* razoriti. — Smrću je bilo zapriječeno u ratu razoravati manastire i crkve. DM. 67. prona ob-oriti, ob-arati, od raz-oriti v. *impf.* raz-arati, koje se govori u Hrvatskoj i ima u Stullija.

razoriti, rászorim, v. *pf.* Rj. raz-oriti, vidi razuriti, soriti, raskopati, razrušiti, razvaliti, v. *impf.* II. razoravati, razarati, razurati. — 1) zerstören, diruo. Rj. — Dogje gost pa razori post, Posl. 62. Obratiću gradove vaše u pustoš, i razoriću sretnije vaše. Mojs. III. 26, 31. — 2) sa se, refleks. razdriti se, rászorim se, v. *r. pf.* sich zu Grunde richten, confici. Rj. vidi iskopati se, zatrti se, zatamaniti se, dotamaniti se, otići u suho grozđe.

razortlačāvānje, n. die Auflösung der (Handlungs-) Gesellschaft, dissociatio. Rj. verb. od 1) razortlačavati, 2) razortlačavati se. — 1) radnja kojom tko razortlačava (raskida) ortakluk. — 2) radnja kojom se tko razortlačava s kim, t. j. s ortakom svojim.

razortlačāvati, razortlačāvām, v. *impf.* Rj. raz-ortlačavati, isp. razdruživati I. v. *impf.* prosti ortlačiti, v. *pf.* razortlačiti. — 1) entgesellschaften, dissociatio. Rj. razortlačavati ortake, raskidati ortakluk njihov. — 2) sa se, recipr. die Gesellschaft auflösen, dissoeio. Rj. razortlačavati se s kim, t. j. s ortakom svojim, prestajati biti ortak njegov.

razortlačiti, čim, v. *pf.* Rj. raz-ortlačiti, isp. razdružiti I. v. *impf.* razortlačavati. — 1) entgesellschaften, dissociatio. Rj. razortlačiti ortake, raskinuti ortakluk njihov. — 2) sa se, recipr. sich trennen (von Handlungsgesellschaften), solvo societatem. Rj. n. p. raz-ortlačiti se (koi su bili ortaci).

razorūzati, žam, v. *pf.* exarmare, armis exuere. Stull. raz-oružati kogu, oružje mu uzeti, vidi obez-oružati.

razračiti se, rászrāčī se, v. *r. pf.* (u Hrv.) kome što, n. p. razračilo mu se jesti, Lust bekommen, appeto. Rj. raz-račiti se, v. *impf.* prosti račiti se.

razračūniti, rászračūniti, v. *pf.* raz-račūniti, ausrechnen, computare, rationem rei inire, ducere. v. *impf.* prosti račūniti, računati. — U tri dana sve raz-račūnismo, i poslove naše završismo. Npj. 5, 500.

razradovati se, rászradujēm se, v. *r. pf.* sich erfreuen, laetitia perfundi: Po poli mu sablju rasjekao, vigje bane, pa se razradova. Rj. raz-radovati se vidi razveseliti se, v. *impf.* prosti radovati se.

razrākoliti se, lim se, v. *r. pf.* ins Gackern hinein-gerathen, clungo laeta (de gallina et metaph. de femina laeta). Rj. raz-rakoli se kokoš, u kažu se u pčencenom smislu i za ženu (veseli). vidi raskakotati se, raskokotati se, v. *impf.* prosti rakoliti se.

razrāstānje, n. das Auseinanderwachsen, crassatio.

Rj. verb. od razrastati se, stanje koje biva, kad se što razrasta.

razrāstati se, rászrāstām se, v. *r. impf.* in die Breite wachsen, crassescio. Rj. raz-rastati se, rasti u širinu, v. *pf.* razrastati se.

razrāstī se, rászrāstēm se, v. *r. pf.* auseinanderwachsen, crassescio. Rj. raz-rasti se, v. *impf.* razrastati se. — Raskrupnati se, cf. razrastati se. Rj. 639a.

razrēci, rászrēčēm, v. *pf.* widerrufen, recoco: Sramota je reći, pa zrēci. Rj. raz-reći, vidi porēci, za v. *impf.* isp. poricati.

razred, m. raz-red, za postanje isp. razrediti, vidi klasa; die Klasse, classis, isp. razdio 2. — Tako imamo tri glavna razreda sviju ljudskih izmišljanja. Priprava 130. Eto tako progju mnogi časovi u mnogim razredima. Zlos. 23 (u školi).

razredba, f. (u Liei) n. p. kad se razregjuju ljudi na stražu ili na kakav posao, die Vertheilung, dispositio. Rj. raz-redba (raz-red-ba), djelo kojim se ljudi razrede na kakav posao ili se što ra-redi, za postanje isp. razrediti. — riječi s takim nast. kod berba.

razrēditi, rászrēdim, v. *pf.* abtheilen, bestimmen, ordino, dispoño. Rj. raz-rediti, v. *impf.* razregjivati. — Onda Živko društvo razredio: na Turčina po tri kaurina. Npj. 4, 30. Na troje ću vojsku razrediti, 4, 391. Pa je Janko srate razredio: prvijenca dva Jakšića mlada . . . Kov. 84. Nego je (vojsku) razrede u varoši po kačama. Sovj. 52. Levite razredi na decaest i četiri reda. Prip. bibl. 77. Dijelovi iz apostola razrejeni po danima u koje se čitaju. Star. 1, 88. sa se, refleks. ili pass.: Stadoše se tri tabora vojske, pa se dinno vojska razredila. Npj. 4, 316. Po gramatici bi se mogle, i morale, i ove gjekeje riječi drukčije razrediti i po značenju bliže sastaviti. Danica 3, 2.

razregjivānje, n. das Abtheilen, dispositio. Rj. verb. od razregjivati, radnja kojom tko razregjuje što.

razregjivati, razrēgjuēm, v. *impf.* bestimmen, constituo. Rj. raz-regjivati, v. *pf.* razrediti. — Kad mi silnu sakupimo vojsku, ti razregjij u Rudine vojsku. Npj. 4, 46. Nekakav Čiganin razregjijujući pred smrt imanje svoje kazao da mu je nestalo jednoga konja. Posl. X. sa se, pass.: Razredba, kad se razregjiju ljudi na stražu ili na kakav posao. Rj. 634b.

razrēvati se, vēm se, v. *r. pf.* (u Dubr.) rasplakati se, recht ins Weinen kommen, illuerimo. cf. revati se, dati se na revanje.

razrēz, m. n. p. na kožlji, der Schlitz, fissura. Rj. raz-rez (isp. razrezati), gdje je razrezano, vidi prorez; rastrž, prostrž.

razrezati, rězēm, v. *pf.* Rj. raz-rezati, v. *impf.* razrezivati. — 1) zerschneiden, discindo. Rj. vidi rasjeći. — Bijaše isto kao brat, kao da si jabuku razrezao po napoli. Npr. 118. — 2) porezu, die Auflege unter die Pflichtigen vertheilen, dispartio, describo. Rj. isp. porezati 2. — Porez paša udari na nahije, pa oborknezovi izmegju sebe razrežu nu knežine, Danica 2, 98. Porezu se udara na dva put u godini . . . a knezovi je i kmetovi razrežu po imanju u tri reda. Miloš 201. Ono srebro i zlato dade Joakim Faraonu razrezaći nu zemlju . . . od svakoga uzimajući kako hječe eijenjen. Car. II. 23, 25.

razrezivānje, n. Rj. verb. od razrezivati. — 1) radnju kojom tko razrezuje što, n. p. jabuku (das Zerschneiden, discissio. Rj.). — 2) radnja kojom tko razrezuje porezu (das Vertheilen, dispartitio. Rj.).

razrezivati, razrēzujēm, v. *impf.* Rj. raz-rezivati, v. prosti rezati, v. *pf.* razrezati. — 1) zerschneiden, discindo. Rj. n. p. jabuku po napoli. — 2) vertheilen, dispartio. Rj. razrezivati porezu. — Porez je paša udarao na nahije, pa su ih knezovi izmegju sebe razrezivali nu knežine. Rj. 279a. Kad razrezuju porezu, onda kažu: ovo selo ima dvije noge, ovo nogu i po, i t. d. Rj. 423b.

razrijediti, *razrijedim*, *v. pf.* n. p. *šumu* ili *kuko povrće*, t. j. gdje koje isjeći ili počupati, da ono što ostane bude *regje*, a tako bi kaka bolest ili druga kaka sila mogla i *ljude razrijediti*, *auslichten*, *interluco*, *rarefacio*: Ako Bog da te s' odovud vratim, hoću more Srbe *razrediti*. Rj. *raz-rijediti što*, učiniti da bude *regje*, *isp.* prorijediti. *v. impf.* *prosti* rijediti. — *sa se, pass.*: Kako se *ljudi razrijede*, odmah udare šume na novo. Priprava 30. Kad se *šume* posijeku ili barem *razrijede*, onda prestane ona mokrota i nezdravje. 31.

razrikati se, *razrićem se*, *v. r. pf.* *raz-rikati se*, upustiti se u *rikanje*, početi *rikati*. *isp.* *razvikati se*, *razvrištati se*. *v. impf.* *prosti* rikati. — Kad diže ruku nad njom da je posijeće, *razriku* se zalosna mu žena: »Ah za Boga! ne ubij me ...« Npr. 234.

razriti, *razrijem*, *v. pf.* *zerwühlen*, *diruo*. Rj. *raz-riti*. *v. impf.* *prosti* riti. — Tuga što je Srbija *raz-rivena* partijama. Mil. 307.

razroditi, *razrodim*, *v. pf.* *raz-roditi koga*, s *rodom* *gu* *rastaviti*? ili: učiniti da se *odrodi*? *odmetnuti* *gu* *od roda*? — Te *gospodu našu razrodiše*, *razrodiše*, pak ih *razgnaše*, *razgnaše*, pa ih pogubiše. Npj. 5, 27. No nesretnje *Kučec razrodiše*, *razdvojiše*, sve ih iskopaše. 5, 236.

razrogáčiti, *razrogáčim*, *v. pf.* Rj. *raz-rogačiti*. *drukčije se ovaj glagol ne nahodi*. — **1)** t. j. oči, *die Augen aufreissen*, *oculis rigidis tuor*, *ef.* *izbečiti*. Rj. *vidi* i *obečiti* (oči), *iskolačiti*, *izbučiti*, *izbuljiti*, *izvaliti* (oči), *izdračiti*. — **2)** *sa se, refleks. sich muthig entgegen stemmen*, *forti animo se opponere*. *ef.* *ispriječiti se*. Rj. *kao stiti junački pred koga*, *uprijeti se*, *da ne može dalje*.

razrok, *adj. schielend, strabo*. Rj. *zuačenje* (korijenu) *vidjeti se*, *vidjeti*: *nazor*, *pozor*, *prozor*, *zazor*, *uzorit*, *nazorljiv*; *nazorice*. Ovamo bi išlo sa samoglasnim premještenim korijenu na kraj, ako *r* nije umetnuto: *razrok*. Korijeni 72. *raz-zrok?* (*raz-zreti*) *raz-(r)ok?* *koji gleda na krivo*. *vidi* *gverok*, *heroglav*. *isp.* *hiljav*, *škiljav*. — Ako je *dimnjak* *nakrivo*, *upravo* *dim* *izlazi*. (Kazala nekakva *razroku* *gjevojka*, kad su prosi gledajući je rekli *izmegzu* se: *Lijepa kuća*, ali *dimnjak* *stoji nakrivo*). Posl. 3.

razrušiti, *šim*, *v. pf.* *vidi* *razoriti*. Rj. *i syn. ondje*. *raz-rušiti*. *v. impf.* *prosti* rušiti. — *sa se, pass.*: *Ijuta* je *guba* na *kući*, *nečista* je. *Neku se razruši onu kuću*. Mojs. III. 14, 15.

razudati, *dám*, *v. pf.* Rj. *raz-udati*. *v. pf.* je *i prosti* *udati*. *v. impf.* *razudavati*. — **I.** n. p. *ćeri*, *sestre*, *nacheinander auskeirathen*, *maritare alium alio*. Rj. *razudati* n. p. *kćeri*, *udati* ih *kojekud*. — Ako su ti *kćeri* *neudate*, *razudaj ih za koga* ti *drago*. Npj. 1, 461. *Imaše trideset kćeri*, *koje razuda iz kuće*. Sud. 12, 9. — **II.** *sa se, refleks.* — **1)** *razudale se kćeri*, *die Töchter haben eine dahin*, *die andere dorthin weggeheirathet*, *collocatae sunt filiae*. Rj. *udale se* *kojekuda*. — **2)** (u Dubr.) *mnoga* bi se *razudala*, *sich vom Manne scheiden*, *repudiare virum*. Rj. *vidi* *raz-ujčati se*.

razudávânje, n. *verb.* *od* *razudavati*. *radnja* *kojom* n. p. *otuc* *razudale kćeri*.

razudávati, *razudájem*, (*razudávam*), *v. impf.* *raz-udavati* n. p. *kćeri* *soje*, *udavati* ih *kojekud*. *v. pf.* *razudati*. — »Vrati, *Jovo*, *trideset* *devojaka!* Ne *vodim* ih, *da* *robuju* *mene*; *već* ih *vodim*, *da* ih *razudajem*«. Npj. 2, 642.

razúm, m. (*loc.* *razúmu*), *die Vernunft*, *ratio*. Rj. *raz-um*. *ridi* *pamet* 1. — *Izplati*, *kaže* se *za čovjeka*, n. p. *koji* u *starosti* *postane slabu razuma*. Rj. 225a. *Posenuti* *pameću*, *razumom*. Rj. 562a. *Senuti*, *polu-djeti* (*valja* *da* *se* *misli*: *razumom*). Rj. 836a. *Nego se sudi* *po razumu* i *po običaju*. Miloš 192. *Nego* i *najprostiji* *čovjek* *zdravu razumu* *razumeće* i *priznati*, *da* ... Nov. Srb. 1818, 400. *Priповetka* ... *nikad*

nije *sa* *svim* *protivna* *zdravome* *narodnom*, i u *pes-*
mama *običnom* *razumu*. Npj. 1, XXXVI. I to je *po* *razumu* *upravo*. *kao* *što* *treba*: *gospodar* *pije*, a *konj* *zob* *zoblje*. 4, XI. *Ne* *će* *da* *priznadi*, *da* *sam* *ja* *ova* *slova* *pravio* ... *da* *bih* *ugodio* *razumu* i *svojstvu* *jezika*. *Odg.* *na* *ut.* 27. *Da* *on* *ima* *cijel* *ljucki* *razum*, *on* *bi* *odmah* *poznao*, *da* *Srbiji* *ne* *će* *liti* *njegovi* *robovi*. *Straž.* 1887, 62. *Treba* *li* *se* *većma* *čuditi* *tupome* *razumu*, *koji* *nije* *mogao* *opaziti* *nijednoga* *dobra*. *ili* *pakosti*, *koja* *je* *htjela* *tražiti* *samo* *zlo*? O Sv. O. 8.

razúman, *razúмна*, *adj.* *verständig*, *vernünftig*, *prudent*, *cf.* *pametan*. Rj. *suprotno* *nerazuman*. — *Otresen*, n. p. *čovjek*, t. j. *razuman*, *pametan*, *bistar*. Rj. 480a. *Svjetas* (n. p. *čovjek*, *žena*), *cf.* *razuman*. Rj. 670b. *Ne* *boj* *se* *najko*, *ne* *boj* *se*, *ja* *sam* *ti* *umna* *razumna*. Rj. 780b. *Ne* *će* *dati* *razumna* *gospoju* *bez* *tvojega* *kaka* *obeležja*. Npj. 2, 451. *Ti* *si* *mudar* i *razuman*. Kov. 113. *To* *je* *samo* *ljudima* *dato* *i* *to* *najrazumnijima*. *Priprava* 52. *Bogoslov* *pokazuju* *razumni* *smisao*. 193. *Što* *se* *od* *nas* *rodi*, *nije* *samo* *tijelo*, *koje* *živeći* *osjeća*, *nego* *je* *stvoreno* *je* *razumno*. 215. *adv.* *Za* *to* *razumno* *k* *njemu* *pristupaj*. DP. 180. *Ja* *ne* *mogu* *dokučiti* *da* *bi* *bilo* *razumno* *je* *ostaviti* *sadašnja* *četiri* *znaka*. *Rad* 6, 47.

razumijevanje, n. *das Verstehen*, *intellectus*. Rj. *verb.* *od* *razumijevati*. *radnja* *kojom* *tko* *razumijeva* *što*. *suprotno* *nerazumijevanje*.

razumijevati, *razumijevám*, *v. impf.* *verstehen*, *intelligo*. Rj. *vidi* *razumjeti* (*v. impf.* i *v. pf.*). — **1)** »*Sad* *imaš* *nemušti* *jezik*« ... *idući* *čunjaše* i *razumeraše* *sre* *što* *govore* *tice* i *trave*. Npr. 12. *Njegova* *je* *svaka* *pesma* *bila* *dobra*, *jer* *je* *on* *pesme* *razumevao* i *osećao*. Npj. 1, 4, X. *Dogjoše* *k* *Davidu* ... *dobro* *razumijevahu* *vremenu* *da* *bi* *znali* *šta* *će* *činiti* *Izraelj*. Dnev. I. 12, 32. *Zaharija* *koji* *razumijevaše* *utvar* *Božije*. II. 26, 5. *Šta* *su* *Grci* *razumijevali* *pod* *Dalmacijom* *u* *širem* i *užem* *smislu*. DM. 9. *U* *sebru* *valja* *razumijevati* *osobito* *čoveka* *nižega* *reda*. 63 (*razumijevati* *što* *u* *čemu* *ili* *pod* *čim*). *Šta* *je* *u* *tijem* *riječima* *razumijevao*. Star. I. 18. *Onda* *su* *taj* *zakon* *naopako* *razumjevali* *i* *oni* *koji* *su* *ga* *postavili*. Vid. d. 1861, 21. — **2)** *sa se*. — **a)** *reciproč.*: *Kuear* *i* *podrumar* *uvijek* *se* *dobro* *razumijevaju*. Posl. 162. — **b)** *refleks.*: *Razumijeva se* (*u* *čemu*) *kao* *magarac* *u* *kantaru*. (Mjesto *razumijeva se* *govori* *se* *i* *samo* *razumije*.) Posl. 269. *Matica* *samo* *onima*, *koji* *se* *u* *oroj* *stvari* *ne* *razumjevaju* *više* *od* *nje*, *može* *kazati* ... *Danica* 5, 74.

razúmiti, *razúmitim*, *v. pf.* *koga*, *einem* *begreiflich* *machen*, *aufklären*, *illustro*. Rj. *razumiti* *koga*, *učiniti* (*i* *činiti*) *da* *razumije*. *v. pf.* *slož.* *orazumiti*, *urazumiti*; *v. impf.* *prosti* *razumljivati*, *slož.* *orazumljivati*; *urazumljivati*. *razumiti* *bíće* *v. pf.* i *v. impf.* *prema* *razumjeti* *koje* *je* *v. impf.* i *pf.*, *pa* *razumljivati* *v. impf.* *prema* *v. impf.* *razumijevati*. — *Sada* *ima* *svata* *na* *probira*; *ti* *joj* (*kćeri*) *svate* *kaži* *po* *imenu*, *i* *Ujepo* *je* *u* *tome* *razumi*, *nek* *obere*, *koga* *njojzi* *drago*. Npj. 3, 473.

razumjeti, *razumijem*, *v. impf.* *verstehen*, *intelligo*. Rj. *oraj* *je* *glagol* *i* *v. pf.*, *kao* *što* *se* *vidi* *i* *primjera*; *zato* *ima* *v. impf.* i *razumijevati*, *da* *se* *ujome*, *kad* *zatreba*, *većma* *istakne* *imperpektivnost*. — **1 a)** *razumjeti* *kome*, *kao* *rješovati* *mu*: *Zdrav* *bolesnu* *ne* *razumije*. (Mjesto *ne* *razumije* *govori* *se* *i* *ne* *rješuje*.) Posl. 89. *I* *Bog* *će* *nam* *oprostiti*, *a* *Tureci* *nam* *ne* *će* *razumjeti*. 94. *Mučćemu* *djetetu* *ni* *svoja* *mati* *ne* *razumije*. DPosl. 61. — **b)** *razumjeti* *koga* *ili* *što*, *i* *uopće*: *A* *kad* *jade* *razumu* *Vuču*, *on* *ijedak* *pred* *pečinu* *pojge*. Rj. 230a. *Onamo* *su* *kalugjeri* *još* *stariji* *od* *popova*; *jer* *bolje* *razumiju* *crkvenu* *pravila*. Rj. 511a. *Da* *preskoči* *nešto* *u* *knjizi*, *a* *on* *razumjeva* *i* *prrome* *smislu* *metne* *knjigu* *na* *zemlju* *pa* *preko* *nje*. Rj. 580b. »*Došao* *sam* *da* *izlječim* *kra-*

ljevu šcer . . . Kad kralj *razumije*, pušti ga u karmaru ka gjevojeći. Npr. 86. Ne vidi dalje od nosa. (Ne *razumije ništa*). Posl. 196. Dvor Turski, *razumerši* koje od Bečir-paše, koje s *različnih* drugih strana, da se Srbija nije umirila . . . Danica 5, 32. Vi mene u svemu dobro *razumijete*. Pis. 7. Koji *oroga posla ne razumije* . . . Ko iz *oroga* još ne *razumije* i ne priznaje, da . . . A ko ne *razumije ni po orome*, onoga Bog neka obavijesti! 52. Ovdje pod imenom prostote ne treba *razumjeti* samo seljake i druge ljude proste. 60. Govori o stvarima od kojijeh ništa ne *razumije*, nego samo držeći se tugjijeh riječi. Sovj. 5. *Razumerši car za ujegoru hrabrost i za rane*, vrlo ga omiluje. Žitije 11. Šta treba *razumjeti* pod Dalmacijom? DM. 9. Kralj srpski . . . Ovdje valja *razumjeti Milutina*. 30. Pod *Balšićem* treba *razumjeti Crnojerića*. 103. Obične riječi, pod kojima se znalo šta treba *razumjeti*. 213. U *čestijem riječima* počast i služba treba *razumjeti i dar*. 237 (po orome: *razumjeti što pod čim = što u čemu*). U slikama dviju žena Jakovljevičeh valja *razumjeti dvojaki život*. DP. 97. *sa se, pass.*: Značenje riječi djedina: u njoj se *razumije sva zemlja*. DM. 12. *orumo ihu i rečenicu*: To se *razumije po sebi*; (sumo) po sebi. Posl. XXIII. Priprava 152. Buky. 21. DM. 293. 307. DRJ. 3. 102. Korijeni 111. Osn. 7. Rad 2, 193. 6, 211. To se *razumije od sebe* (samo od sebe). Opit XII. Buky. 3. DM. 218. 289. — 2) *sa se*. — a) *reciproč.*: *Razumijemo* se kao kroz rukav od kapota. (Ne *razumijemo se*). Posl. 269. Ja ne znam, kako *ću se s G. Svetičanom razumjeti* za rečiju i «vlastiju». Odg. na ut. 16. — b) *refleks.*: Ovjge ne znamo, ili je G. Grujović gluv, ili se *razumije u prosodiji*, kao i u ostalim . . . Nov. Srb. 1817, 664. Tijem je pokazao koliko se *razumije u kujičevnom radu*. GPN. 3.

razumljenje, *n. verb.* od 1) razumjeti, 2) razumjeti se. — 1) radnja kojom tko razumije što; das Verstehen. — 2) radnja kojom se tko razumije s kim; die Verständigung.

razumljiv, *adj.* što se može razumjeti; verständlich. suprotno nerazumljiv. — *adv.* Svi govore razumljivo. Priprava 122.

razumljivānje, *n. das Begreiflich-machen, explicatio*. Rj. *verb.* od razumljivati. radnja kojom tko razumljuje koga.

razumljivati, *razumljujēm, n. impf. begreiflich machen, explicio*: On ti sestru razumljuje svoju. Rj. koga, činiti da razumije, *v. impf. slož.* orazumljivati, urazumljivati, *v. pf. (i impf.) prosti* razumiti.

razumrijeti se, *razumrēm se, v. r. pf.* mi ćemo se razumrijeti, *i*: ja ću se s njim razumrijeti, *t. j.* do surti zajedno biti, *der Tod wird uns trennen, mors separabit nos*. Rj. raz-umrijeti se. — Da Bog da da se *razumremo*, al' da jedno drugo ne vidimo! Npj. 3, 433.

razurānje, *n. das Zerstoren, eversio*. Rj. *verb.* od razurati. radnja kojom tko razura što.

razurati, *rām, v. impf. (u C. G.) zerstoren, everto*: Razuraju careve krajine. Rj. raz-urati. *vidi* 2 razoravati, *i syn. ondje*. — *v. pf.* razurati. — *Razoriti*. Gdje gdje se govori i u mjesto o (može biti pometnjom): razurati, razurati. Korijeni 13.

razuriti, *razurim, v. pf. zerstoren, everto, cf. razoriti*: Ja ću pušiti svata sto hiljada, Sarajevu hoću razuriti. Ali pusti dvori razurani. Kako je se tade razurila. Rj. raz-uriti. *syn. kod* razoriti, *v. impf.* razurati. — *Razuriti* crkva i oltare. Npj. 5, 102.

razurruk, *m. der Zerstoren, eversio*. Rj. koji što razuri ili razura.

razuzbijati, *razuzbjān, v. impf. raz-uzbijati. isp. raskriljivati*. — Čija li su ono gjeća luda, što bijede ovce raskriljaju? Ono što mu razuzbija orce, ono su ti dva Vukova sina. Npj. 4, 507.

razuzdān, *adj. upravo part. pass. praet. od* razuzdati, *u moralnom smislu, koji nije obuzdan, kao: raspušten, raskadašan; zigellos, effrenatus*. Ne vjerujem, da bi on (Subotić) ili ujegovi mogli ustaviti *razuzdane elemente*. Kolo 14 (15).

razuzdati, *dām, v. pf. entzäumen, effreno*. Rj. raz-uzdati *n. p. konja*, skinuti mu uzdu, suprotno obuzdati, zauzdati, *v. impf.* razuzdavati.

razuzdāvānje, *n. das Entzäumen, effrenatio*. Rj. *verb.* od razuzdavati. radnja kojom tko razuzdava *n. p. konja*.

razuzdāvati, *razuzdāvām, v. impf. entzäumen, effreno*. Rj. raz-uzdavati *n. p. konja*, skidati mu uzdu, suprotno uzdati, zauzdati.

razuzēti, *razuznēm, v. pf. raz-uzeti, kao raznijeti, razgrahiti. v. impf. slož. isp. razimati*. — Kako ti je razdrobljeno carstvo, nešto Turci, a nešto Latini, sve su troje carstvo razuzeli. Npj. 5, 554.

razuznati, *znām, v. pf. vidi* doznati. u Sarajevu. Dr. Gj. Surmin. raz-uznati.

razuzuriti se, *razuzurim se, v. r. pf. es sich bequemen machen, deponere (amiculum)*. Rj. raz-uzuriti se, srući gornje odijelo pa se tako učiniti uzuran. *v. impf.* prosti uzuriti.

razvaditi, *dīm, v. pf. Streitende auseinander bringen, pugnantis separo*. Rj. raz-vaditi *n. p. dvojicu koji hoće da se pobiju, rastariti ih. v. impf.* raz-vagjati. — Nagje na putu dve kučke gde se kolju jednako; ne mogavši ih razvaditi, okani se i otide dalje. Npr. 89. Imaše sluskinja tvoja dva sina, pa se svadiše u polju, a ne bješe nikoga da ih razvadi, te jedan udari drugoga i ubi ga. Sam. II. 14, 6.

razvagja, *f. (u Boci) das Auseinanderbringen (von Streitenden), separatio pugnantium*. Rj. raz-vagja, djela kojom tko razvadi *n. p. dvojicu koji se svagjaju*.

razvagjān, *razvagjān, v. pf. vidi* doznati. u Sarajevu. Dr. Gj. Surmin. raz-uznati.

razvagjati, *gjām, v. impf. Streitende auseinander bringen, separo pugnantis*. Rj. raz-vagjati *n. p. dvojicu koji se svagjaju, rastarljati ih*. — Nagje na putu dve kučke gdje se kolju jednako; pa ih stane razvagjati, ali ne mogavši ih razvaditi, okani se i otide dalje. Npr. 89.

razvaline, *f. pl. die Ruinen, Trümmer, rudera*. Rj. *zu postanje isp. razvaliti. isp. zidine*. — Eda će Arsa one razvaline molovati? Straž. 1886, 703. Kad ću učiniti da se čuje vika ubojna u Ravi . . . i ona da bude gomila razvalina. Jer. 49, 2.

razvaliti, *razvālīm, v. pf. Rj. raz-valiti. kao prost glagol ne nalazi se. isp. valiti. v. impf. razvaljivati*. — 1. 1) zertrümmern, zerstoren, everto. Rj. *vidi* razoriti, *i syn. ondje*. — Novi, grad stari gotovo razvaljen. Kov. 29. Kad topori kulu razvale. Sovj. 44. Ja mogu razvaliti crkvu Božiju i za tri dana načiniti je. Mat. 26, 61. Razvalio je gradove od temelja. DM. 7. *sa se, pass.*: *pač i ognjište neku se razvali*, jer je nečisto. Mojs. III. 11, 35. — 2) *usta, das Maul weit aufthun, diduco os*. Rj. *vidi* razglaviti 2. — *Razvalio vilice* kao bijesan pas. (Kad ko mnogo govori i viče). Posl. 269. *Razvališe* na me *usta svoja*. Ps. 22, 13. — 11. *sa se, refleks. sich ausbreiten, se effundere*: ovce se razvalile oko jezera te pasu. Rj. kao *razivi se, razusiti se*. — Taj dan *razvališe se svi izvori velikoga bezdana*. Mojs. I. 7, 11.

razvaljivānje, *n. das Zerstoren, destructio*. Rj. *verb.* od razvaljivati. radnja kojom tko razvaljuje što, *n. p. grad, usta*.

razvaljivati, *razvaljjuēm, v. impf. Rj. raz-valjivati. v. pf. razvaliti*. — 1) zerstoren, destruo, everto. Rj. *vidi* 2 razoravati, *i syn. ondje*. — *Razvaljajte gruda*

Žabljačkoga. Npj. 5, 203 (u pjesmi drugi padež mjesto četvrtoga. isp. Sint. 131). Ti koji erkuu razvaljuješ i za tri dana načinjaš. Mat. 27, 40. — 2) kao širom otvoriti. isp. razvaliti I 2. — Razvaljuju nu ne usta svoja, sramotno me biju po obrazima. Jov 16, 10. Koji govori: zgradiću sebi veliku kuću i prostrane klijeti; i razvaljuje sebi prozore, i oblaže kedrom i maže crvenilom. Jer. 22, 14 (aperit sibi fenestras).

razvaruša, f. Art Kuchen, placentae genus. Kukuruzno i šenično brašno zakuba se cijegjem, pa pošto se u tepsiji ispeče, zalije se pekmezom razmućenijem vodom i uzvarenijem. Rj. pita. raz-varuša. osn. drugoj poli koje je u variti. — riječi s takim nast. kod ajgruša.

razvedrāvānje, n. das Aufheitern (des Himmels), rediens serenitas coeli. Rj. verb. od 1) razvedravati, 2) razvedravati se. — 1) rubija kojom tko razvedrava n. p. nebo. — 2) stanje koje biva, kad se razvedrava n. p. nebo.

razvedrāvati, razvedrāvām, v. impf. Rj. raz-vedravati. isp. provedravati. v. pf. razvedriti (i se). — 1) aufheitern, sereno: ovaj će vjeter razvedriti. Rj. razvedriti što, učiniti da postane vedro. — Bog mu dade, vjeter udario, te raznaga i razvedri polje. Npj. 2, 562. — 2) sa se, refleks. sich aufheitern, serenor. Rj. postajati, birati vedro. vidi i raščinjati se 2.

razvedriti, razvedrīm, v. pf. Rj. raz-vedriti. isp. provedriti. v. impf. razvedravati (i se). — 1) aufheitern, sereno: ovaj će vjeter razvedriti. Rj. razvedriti što, učiniti da postane vedro. — Bog mu dade, vjeter udario, te raznaga i razvedri polje. Npj. 2, 562. — 2) sa se, refleks. sich aufheitern, serenor. Rj. postajati vedro. vidi i raščinjati se 2. — Kad vojg odgovori da je oblačno, onda slijepac kaže: Razvedritiće se. Posl. 15.

razveseljiti, razvèselim, v. pf. Rj. raz-veseliti. v. impf. razveseljavati. — 1) erfreuen, gaudio officio. Rj. vidi obeseliti, oveseliti, obradovati. — Zalosne ne malo razveseli. Npj. 5, 478 (ue = nas). Veseliše se; jer ih Bog razveseli veseljem velikim. Nem. 12, 13. Gospodel... razveselio si ga radošću lica svojega. Ps. 21, 6. — 2) sa se, refleks. vidi i razradovati. — Predsjedatelj neiskazano se obraduje ovoj zgodi, da se razveseli. Danica 2, 127. Da se razveselim s vama. Rim. 15, 32. Kad se ear razveseli od vina. Jestir. 1, 10.

razveseljāvānje, n. das Erfreuen, Aufheitern, exhilaratio. Rj. verb. od razveseljavati. radnja kojom tko razveseljava koga.

razveseljāvati, razveseljāvām, v. impf. aufheitern, exhilaro. Rj. raz-veseljavati. suprotno sneveseljavati. v. pf. razveseliti. — Briga u srcu čovječijem obara; a dobra riječ razveseljava. Prič. 12, 25.

1. razvesti, razvèdēm, v. pf. Rj. raz-vesti. kao prost glagol ne nahodi se. isp. vesti (vedem). v. impf. razvoditi. — 1) auseinander führen, in diversa duco. Rj. — Roblje je bilo ispreprodavano i razvedeno po svemu carstvu Turskome. Danica 4, 29. — 2) auseinander treiben (z. B. einen Topf auf der Scheibe). diduco. Rj. n. p. lončar razvede lonac na kolu svom.

2. razvesti, razvèzēm, v. pf. Rj. raz-vesti. kao prost glagol ne nahodi se. isp. vèsti (vèzēm). v. impf. razvoziti. — 1) auseinander führen, dircho. Rj. n. p. razvesti gjubre na kolima. — 2) singend oder weinend weit ausholen, diduco. Rj. pjevajući ili plačujući razvesti što, t. j. početi priprijeteljati koješta od Kulina bana. — 4) tome ne govori ni riječi, nego je razrezao goror o jednome članku iz Luce. Vlazić 1, 1.

3. razvesti, razvèzēm, v. pf. die Stickerai auflösen, resolvo acu pictum, retero. Rj. raz-vesti rez. v. impf. prosti vèsti.

razvèzati, razvèzēm, v. pf. raz-vezati, aufbinden, resolvo. isp. razdriješiti. v. impf. razvezivati. — Ja ću ti načiniti svu volju tvoju za dva kedrova... ja ću ih povezati u splavove i pustiti morem do mjesta koje mi kažeš, i ondje ću razvezati, pa ih nosi. Car. 1, 5, 9. Nije li ovo post što izabrah: da razvežeš

sveze bezbožnosti, da razdriješiš remenje od bremena? Is. 58, 6.

razvezivānje, n. verb. od razvezivati. radnja kojom tko razvezuje što.

razvezivati, razvèzujēm, v. impf. raz-vezivati što porézano, svézano, potèrdu u v. pf. razvezati. isp. odvezivati, razdrèšivati.

razvidjeti, razvidīm, v. pf. durchsehen, inspicio: No sam idi, te Turke razvidi. Rj. raz-vidjeti. — Kad na Žabljak Turski udariše, zašto Turci dirno razvigjose, gdje ne ima Crnogorskog kijaza, ljuto su im priuzili Turci. Npj. 5, 217 (razvigjose, grješka mjesto razvigješe, razvidješe. ali isp. vigju (vidim).

razvijānje, n. das Entwickeln, explicatio. Rj. verb. od 1) razvijati, 2) razvijati se. — 1) radnja kojom tko razvija što: Jedno drugome ne ustupaše u razvijanju sudstva, prem da to razvijanje ne igjaše jednijem putem. DM. 259. — 2) stanje koje biva, kad se što razvija: U njemu (u zakoniku Dušanovu) samo (je) ponovljeno ono, što se od starine držalo u narodu kao posljedak duhovnoga samostalnog razvijanja. DM. 298. U njima (u Cvijetima) je početak postojanoga neprekinutog razvijanja i sadašnjega stanja svega. Pom. 121. — isp. razvitak.

1. razvijati, razvijēm, v. pf. zerwerfeln, direntilo. Rj. raz-vijati n. p. pljeru. v. impf. razvijavati, razvijevati. — Poslaću na Vavilon vijace koji će ga razvijati i zemlju njegovu isprazniti. Jer. 51, 2. u prenesenom smislu: Čaja-paša je milogo navijao, da Miloš ostane u Beogradu, a Dimitrije da ide u nahiju... no oni su to kojekako znali razvežati, i dokazati, da obojica imaju posla oko toga. Miloš 71 (razvežati u istoč. govora mjesto razvijati). Paša je najposle navaljivao, da ostane barem i Dimitrije s ovim knezovima, no Miloš nekako i to razveže, govoreći i dokazujući, da je Dimitrije njemu vrlo potreban. 120.

2. razvijati, razvijēm, v. impf. auseinanderwickeln, dirolvo, explico. Rj. raz-vijati. v. pf. razviti. — 1) Kakvu ko pitu želi jesti, onake i fuške razvija. Posl. 125. Misli takove da ih dijete lasno razumije... i da mu one jaljajnu dušu i razum po malo razvijaju. Bukv. 18. Što snagu još većma razvija. Vid. d. 1862, 18. — 2) sa se, refleks.: Noćurak, nekaki crjjet koji se noću razvija. Rj. 425a. Pala magla na livadu, razvijaj mi se, maglo, razvijaj! Npj. 1, 327. To je Srbinima želja sve više i više rasta i razvijala se. Miloš 141. 8 godinama se razvijaju strasti ne sa zloga jestastra. DP. 174. U kojih se knjižernost u ono doba razvijala u najveći jek. Vid. d. 1862, 18.

razvijāvānje, n. das Zerwerfeln, direntilatio. Rj. verb. od razvijavati. radnja kojom tko razvijava n. p. pljeru. vidi razvijevanje.

razvijāvati, razvijāvām, v. impf. zerwerfeln, direntilo. Rj. raz-vijavati n. p. pljeru. vidi razvijevati. v. pf. 1 razvijati.

razvijevānje, n. vidi razvijevanje.

razvijevati, razvijevām, vidi razvijavati. Rj.

razvikati se, razvīcēm se, v. r. pf. ins Schreiben kommen, inclamo. Rj. raz-vikati se. zvesti se u rikaucje. isp. razrikati se, razvrištati se. v. impf. prosti vikati.

razvitak, razvītak, m. za postanje isp. razviti (se). isp. razvijanje. djelo kojim se što razvije; die Entwicklung, explicatio, explanatio, exitus. — Jedna važna crta razlikuje pravo dubrovačko od susjednoga srpskog, a to je razvitak ličnosti... pravo naroda samostalnoga, koje imaše u sebi samom život i razvitak. DM. 323. za obličje isp. navitak, povitak, savitak, svitak, uvitak, zavitak.

razvītati, razvīcēm, v. pf. (u Baranji) zerstreuen, dissipō: razvītiao svu djecu (t. j. razbacio, n. p. kad se ko po drugi put oženi). Rj. raz-vītati. drukčije se ne naziva.

razvīti, razvījēm, v. pf. Rj. raz-vīti. vidi razviti. v.

impf. razvijati. — 1) *entwickeln, auseinanderwickeln, dividuo, explicio.* Rj. — Kad joj on košulju da, ona je razvije i po tom je u brzo zgužvelja i metne pod pazuhu. Posl. 179. (Gjauri nam ... naše kade rezil učiniše: razriše im *urlije murame*, i sa legja skidoše kaftane. Npj. 4, 210. Barjaktari *razvijte barjake*. 4, 410. Mala prostorija koju imaju pisma ne da mi da pred tobom *razvijem sutu srezu* erkvjenijeh praznika. 191. 319. *sa se, pass.*: Brod ne može po moru hoditi prije nego se po njemu *platno razavije*. Kov. 66. — 2) *sa se, refleks.*: Da sam ruža ja bi se *razvila* u časlove mladom bogosloven. Npj. 1, 635. *Sre su se njihore naredbe razvile iz naredaba* Dušanovijeh dohviši samo bolju okruglost. DM. 322.

razvjenčati, čam. *v. pf. entkränzen (zurücktrauen), demo coronam nuptialem(?)*: kad se jedan put vjenča, ne može se *razvjenčati*. Rj. *raz-vjenčati, vjenčanje razvrći, isp. raženiti se, razudati se* 2. *v. impf. razvjenčavati.*

razvjenčāvānje, *n. das Entkränzen (die Trauung ungeschehen machen), discoratio.* Rj. *verb. od razvjenčavati, radnja* kojom tko *razvjenčava vjenčame.*

razvjenčāvati, *razvjenčāvām, v. impf. entkränzen, discoratio.* Rj. *raz-vjenčavati vjenčame, vjenčanje njihoro raskidati, isp. raženjati se, v. pf. razvjenčati.*

razvlačēnje, *n. Rj. verb. od razvlačiti.* — 1) *radnja* kojom n. p. *pas razvlači što* (das Auseinanderziehen, distractio. Rj.). — 2) *radnja* kojom tko *razvlači (odgagja) n. p. posao kakav* (das Verschieben, dilatio. Rj.). — 3) *radnja* kojom tko *razvlači (mazi) dijete* (das Verziehen [des Kindes], mala educatio. Rj.).

razvlačiti, *razvlačim, v. impf. Rj. raz-vlačiti, v. pf. razvući.* — 1) *verschleppen, aufero.* Rj. — Pustiću na njih četvoro: mač, da ih ubija, i pse, da ih *razvlače*, i ptice ... Jer. 15, 3. — 2) *verziehen, verschieben, differo, cf. odgagjati.* Rj. i *syn. ondje.* — Trgovlačiti, *razvlačiti kakav posao.* Rj. 746b. A što su Turci to više odbijali i *razvlačili*, to je Srbima želja sve više i više rasla. Miloš 141. *sa se, pass.*: No Miloš je svagda dokazivao, da se to ne može nimiti; i tako se još *razvlači* od dana do dana. Miloš 135. — 3) *das Kind verziehen, corrumpo puerum nimia indulgentia, cf. razbluditi, razmaziti.* Rj. *razvlačiti dijete, vidi bluditi, maziti, pečiti.*

razvoda, *f. ono što se od odvode (gošte dalje) razvede*: Riječima su data samo glavna značenja, — po jedno ili po više, ako ih imaju, bez odvoda i *razvoda* glavnih značenja. Rad 15, 183 (ili je *nom. sing. razvod?*).

razvoditi, *razvodim, v. impf. Rj. raz-voditi, v. pf. razvesti.* — 1) *auseinanderführen, duo in diversa.* Rj. — Kada Srbliji dokopaše Turke zulumčare u bijele ruke, pa ih staše Srbliji *razvoditi preko polja* bez svijeh haljina, gole, bosc topuzima tuku. Npj. 4, 151. — 2) *ausweichen, diduco (z. B. den Topf).* Rj. *n. p. lončar razvodi lonac na svom kolu.*

razvodnik, *m. (u Srbiji) Bittersüss, solanum dulcamara Linn. cf. razvodnjak, biljka, vidi razodnik.* — *za postanje isp. razvesti, razvoditi.*

razvodniti, *razvodnim, v. pf. n. p. vino, wässern, aqua miscere.* Rj. *raz-vodniti n. p. vino, vode u nj doliti, vidi rastvoriti 2, raščiniti 2, razblažiti 2.* — *drakcije se glugol ovaj ne nalazi.*

razvodnjak, *m. vidi razvodnik.* Rj. *biljka, vidi i razodnik.* — *za nast. u razvodnjak prema razvodnik isp. anatemjak i anatemnik.*

razvōgēnje, *n. Rj. verb. od razvoditi.* — 1) *radnja* kojom tko *razvodi n. p. ljude kojekuda* (das Auseinanderführen, ductio in diversa. Rj.). — 2) *radnja* kojom n. p. *lončar razvodi lonac na svom kolu* (das Ausweichen, diductio. Rj.).

razvoziti, *razvozim, v. impf. n. p. na kolima gjubre, auseinanderführen, dircho.* Rj. *raz-voziti, v. pf. razvesti (razvezem).*

razvōžēnje, *n. das Auseinanderführen, directio.* Rj. *verb. od razvoziti, radnja* kojom tko *razvozi n. p. gjubre na kolima.*

razvrći, *razvrgnuti, razvrgnem, vidi razmetnuti.* Rj. *raz-vrći, raz-vrgnuti, isp. i razbaciti, v. pf. je i prosti vrći, vrgnuti. imper. razvrzi (kao pobjezi).* Obl. 71. — *sa se, refleks. ili pass.*: »Jovane, brate rogenji! zar nema one milosti, što je bila kod majke?« — »Marija, seko rogenja! sad nema one milosti; ona se *milost razvrgla* na moje svrasti i šure i moje slatke punice. Npj. 1, 213. Ako će (društvo) *da se ne razvrgne samo sobom* ... onda valja u njemu da bude uprava ili vlast. Priprava 57.

razvršitati se, *razvrštitim se, v. r. pf. recht ins Plären kommen, radere.* Rj. *raz-vršitati se, početi vršitati, zaresti se u vršitanje, vidi razrikati se, razvikati se, isp. rasplakati se, razrevati se, v. impf. prosti vršitati.*

razvrnuti, *razvrgnem, v. pf. aufwerfen, aufbrechen (die Nuss), dirumpo.* Rj. *raz-vr(t)nuti n. p. orah, razlomiti ga nožem vrteći, isp. razbiti (orah), v. impf. razvrnati.*

razvrsti, *razvršēm, v. pf. loswickeln, expedio.* Rj. *raz-vrsti, kao razmotati, svršiti, v. impf. prosti vrsti se.* — *Razvrzao kao lisica rojsku.* (Kad se mnogo poslova počue a nijedan se ne svrši. Gledaj: Počeo kao lisica vojsku.) Posl. 269.

razvršiti, *razvršim, v. pf. n. p. sijeno, abgipfeln, demo de cacumine.* Rj. *raz-vršiti n. p. sijeno, skinuti mu vrh, uzeti ga s vrha, v. impf. razvršivati.*

razvršivānje, *n. das Abgipfeln, demtio a summitate.* Rj. *verb. od razvršivati, radnja* kojom tko *razvršuje n. p. sijeno.*

razvršivati, *razvršujēm, v. impf. n. p. sijeno, abgipfeln, vom Gipfel nehmen, demo de summitate.* Rj. *raz-vršivati sijeno, skidati mu vrh, uzimati ga s vrha, v. pf. razvršiti.* — Silni vetar *razvršivao je sena* koja su preko cele zime ostala uspravo. Zim. 307.

razvrtānje, *n. das Aufbrechen, disruptio.* Rj. *verb. od razvrtati, radnja* kojom tko *razvrće što.*

razvrtati, *razvrtēm, v. impf. n. p. orah, aufbrechen, dirumpo.* Rj. *raz-vrtati orah, razlamati ih nožem vrteći, isp. Korijeni 202, v. pf. razvrtnuti.*

razvrzigrā, *m. koji kvari društvo, der Verderber der Gesellschaft, corruptor societatis bonae.* Rj. *razvrz'igra, koji razvrzue, ima običaj razvrći igru, dobro društvo.* — *razvrći ima zaporjedni način po 4. razdjelu: razvrzi.* Obl. 71. *odulle razvrz(i)-igra, riječi tuko slož. kod čistikuća.*

razvući, *razvučim, v. pf. Rj. raz-vući, v. impf. razvlačiti.* — 1) *verschleppen, aufero.* Rj. — Tako da im *razdvoje i razvuku silu.* Žitije 25. — 2) *posao kakav, verschieben, differo.* Rj. *vidi odgoditi, i syn. ondje.* — 3) *verziehen (ein Kind), indulgentia corrumpo.* Rj. *razvući dijete, vidi razbluditi 2, i syn. ondje.*

raž, *raži, f. (loc. rāži) der Roggen, secale cereale Linn. cf. rž.* Rj. *vidi i ražulja, ražuljica.* — Žito se zove svaki usjev od kojega se obično brašno melje i hljeb mijesi (n. p. šenica, ječam, kukuruz, ovas, raž, eljda, proso, krunjik i t. d. Rj. 160a. Napolica, 2) žito u kojemu ima *polu raži* a pola šenice, *cf. polovnica, su'ržica.* Rj. 402a. Surražnica, žito u kojemu ima *više raži* nego šenice. Rj. 726b. A tu Vuće pade na danšte u zaselje u *raži ožinoj.* Npj. 4, 419.

ražaliti se, *li se, v. r. pf. leid thun, doleo: ražalilo mu se.* Rj. *raz-žaliti se, v. impf. prosti žaliti (i se).* — 1) *Sunčevoj se majci na to vrla ražali.* Npr. 56. Kad ga brat ugleda, *ražali mu se i zaplače.* 72. Kad on sve čuje, *ražali mu se zdraro.* 135. Da li ti se *ne ražali* nu *srukogu* od tvojijeh? Npj. 1, 95. *Junaku se srce ražalilo, žao mu je ljube vijernice, žao mu je čeda u kol'jevci.* 2, 121. — 2) *kao glugol aktivan (bez refleks. se): To junake većma ražalilo, te*

postaše još neveseliji. Npj. 3, 298. Sijevaju munje i gromovi, koji mnoge oerniše majke . . . i sestriće razališe mle. 4, 8. *isp.* rasevijeliti.

ražau, *adj.* n. p. hljeb, slama, Roggen-, *secalinus*, *cf.* ržan. Rj. što pripada raži.

ražanj, *ražnja*, *m.* Rj. *dem.* ražnjic. — 1) *der* Bratspiess, *veru*. Rj. — Šiš, *gvozden ražanj*. Rj. 840b. Najiplje popa pretljega, spopane ga i ubije, *uverti na ražanj* i metne kraj ognja. Npr. 148. *Gradi ražanj*, a zec u šumi. Posl. 45. Kad se meso izreže na komadiće pa se nuniže na ražanj. Pis. 41. — 2) nekaka crna povelika vodena tica, *Schwarzschneepf. (der Ibis)*. Rj.³), *avis genus (ibis falcinellus)* L. Rj.³). Rj. — *ražanj* (od kor. od koga je raz). Osn. 201. *riječi s takim nast. kod bacanj*.

ražariti, *ražarim*, *v. pf.* žarilom razgrnuti vatru po svoj peći, *aufschüren, ignem excitare*. Rj. raz-žariti. *v. impf.* prosti žariti.

ražžeći, *ražžecm*, *v. pf.* *vidi* raspaliti. Rj. raz-žeći. *v. impf.* prosti žeći.

ražženiti se, *ražženim se*, *v. r. pf. g. d.* *sich entweihen, sich scheiden, repuliere urorern*: Lasno se oženiti, ali se mnčno *ražženiti* (Posl. 168). Rj. *ražženiti se, pustiti ženu svoju, razvrći ženidbu svoju. vidi* razvjenčati se. *isp.* razudati se 2. *v. impf.* raženjati se.

ražženjanje, *n. verb.* od raženjati se. *radnja* kojom se tko raženja.

ražženjati se, *ražženjām se*, *v. r. impf.* u ovoj poslovi: Kad se sinovae ženjaše, nikoga ne pitaše, a kad se raženjaše, i strinu pripitivaše (Posl. 120), *sich scheiden, repuliere uzorem*. Rj. raz-ženjati se, *pustiti ženu svoju, razmetati ženidbu svoju. vidi* razvjenčavati se. *v. pf.* raženiti se.

ražljevanje, *n. das Ausgiessen, effusio*. Rj. *verb.* od ražljivati. *radnja* kojom tko ražljeva što. *vidi* razlijevanje, razlivanje.

ražljevati, *ražljevām*, *v. impf.* *ausgiessen, effundo*. Rj. raz-ljevati. *vidi* razlijevati, razlivati. *v. impf.* prosti ljevati, lijevati, livati; liti. *v. pf.* razliti. — *sa se, reflex.*: Gospod nad vojskama kad se dotakne zemlje, ona se nastapa . . . i *ražljeva se* sva kao rijeka i potapa se. Amos 9, 5.

ražljutiti, *ražljūtīm*, *v. pf.* Rj. raz-ljutiti (*promijeniti se z pred lj na ž*). *vidi* razljutiti, i primjere ondje. *vidi* i razgnjeviti, i *syn.* ondje. *v. impf.* prosti ljutiti. — 1) *erzürnen, irrito*. Rj. *ražljutiti koga*. — 2) *sa se, reflex.* *sich erzürnen, irascor*: A kada je mene zaboljelo, i ja sam se vrlo *ražljutio*. *Ražljuti se* Merima djevojka. Rj.

ražnjanje, *n. das Herumlaufen, pervagatio*. Rj. *verb.* od ražnjati. *radnja* kojom tko ražnja.

ražnjati, *ražnjām*, *v. impf.* *herumlaufen, pervagari, cf.* uspropadati se, propadati 4. Rj. *isp.* i ustumarati se. *kuo* *trkati tamo i amo. v. pf.* uzražnjati se. — Megju tim su Srpski rtnici *ražnjali* oko Prokuplja. Zim. 155. Dokle su se ovi seljaci s Begom razgovarali, dotle je Mileta *ražnjao* po sobama vrebajući ne bi li kako god ugledao Begovu hanumu. 159.

ražnjic, *m. dem.* od ražanj. Rj.

ražnovit, *adj.* šenica, t. j. u kojoj ima mnogo raži, *Roggen enthaltend, triticum secali mistum*. Rj. *isp.* Napolica, 2) žito u kojemu ima pola raži, a pola šenice. *cf.* polovnica, sužica. Rj. 402a. — *adj.* s takim *nast.* kod barovit.

ražovnica, *f.* Roggenbrot, panis *secalinus*. Rj. hljeb ražan. *vidi* ržanica.

ražulja, *ražuljica*, *f.* (u Srijemu) najgora vrsta od raži, *Art Roggen, secale*. Rj. — *riječi s takim nast.* kod bakulja.

ražvatati, *ražvācēm*, *v. pf.* *zerkauen, mandere*, *raž-žvatati. vidi* razvažvatati. *v. impf.* prosti žvatati. — Staviti *ražvažano* u usta. D. u rkp je popravljano *ražžvātuno*. DPosl. 115.

řbat, *řpta* (řbata), *m.* *vidi* hrbat. Rj. u *krajevima* gdje se u govoru ne čuje glas h.

řbina, *f.* die Scherben, die Scherbe, *testa*. Rj. — Krnjaga, *komad* od čega razbijenoga (tikve, suda), *cf.* řbina. Rj. 305a. Značenije udarati, lomiti: *řbina* (h je otpalo). Korijeni 223. *Skrbina*, ista riječ mislim da je samo okružena spjeda: *řbina*. Osn. 169.

řboř, *rbdča*, *m.* (u Dalm.) od kože čime se vadi voda iz bunara. *cf.* čapra 2. Rj.³ — *zu nast.* *isp.* brkljoč.

řćak, *řćka*, *m.* *der* (gemeine) Hamster, *mus ericetus, cf.* hrćak (*eric. frumentarius* Pall. Rj.³). Rj.

řće, řćeta, *n.* *vidi* hrće. Rj.

řćmanica, *f.* (u C. G.) *vidi* vrnčanica. Rj. *vidi* i vrnčanica, gornjica. *na* *opanku jedan* od kaisa što su *njesto* gornje kože. — vrnčani, vrnčati, navrnčati, vrnčanica, i odbacivši v: rčmati, narčmati, rčmanica. Korijeni 199.

řćmānje, *n.* (u C. G.) *vidi* vrnčanje. Rj. *vidi* i vrnčanje.

řćmati, rčmām, (u C. G.) *vidi* vrnčati. Rj. *v. impf.* *vidi* i vrnčati, od čega je rčmati i *postalo* odbacivši v. — rčmati *opanke, na njih* *metati, rčmanice, gornjice. v. pf.* narčmati.

Řćania, *m.* *einer von* Rat. Rj. *čorjek* iz Ratu (iz Rta). — Vuhveniji od Řćanina lučaričkoga. DPosl. 151.

Řćanski, *adj.* *von* Rat. Rj. što pripada Řćanima, pa Ratu (Rtn). — Maska je *řćanska*. DPosl. 60.

řđakva, *f.* *vidi* rotkva. Rj. *vidi* i andrkva, rodakva, rokva. *der* *lechtig, raphanus sativus* Linn. biljka.

řđanje, *n.* *vidi* orvanje. Rj.

řđati, řđām, *v. impf.* *vidi* premetati, orvati: *rdu* kao krmača po kući. Rj. *vidi* hrdati; *čunjati*. — řđati (premetati; pred r otpalo je h, *pr-rđati* (usu deterere), rđoroga, rđut. Korijeni 222.

řđoroga, *f.* *Schimpfwort gegen ein bejahrtes Weib, concivium in feminum*. Rj. *psovka* ženi vremennoj. *vidi* rogoša 2. — rđo-roga, hrdoroga, koju je već *poždulu* sebi rogovu. *isp.* tako slož. riječ krnjoroga.

řđūt, řđūta, *n.* nekaka trešnja, koja se rška. *Art Kirsche, cerusii genus*. Rj. *vidi* hrdut, hrskavac, hrskavice, hrušt 1, babaje. — *korijen vidi* kod rđati.

re, dodaje se gdje kojim riječima, n. p. ništare. Rj. *samoglasno se e najviše odbacuje*: ništare, ništar; jere, jer. *vidi* r.

řea, *f.* *vidi* reha. Rj. — rčav, *vidi* rehav. Rj.

řebāre, *n. dem.* od rebro, *das Rippen, costula*. Pripovijeda se da je nekakav kalugjer n nevolji donio trgovcu od nekakav sveca *rebro* okovano u srebro, i iskao da mu na nj pozajmi novaca (t. j. da mu ga da u zalogu), a trgovac mu rekao: »ja ću duhovniče uzeti srebaree, a ti nosi *rebaree* kud ti drago«. Rj.

řebelija, *f.* Rebellion, *seditio, rebellio*. Rj. *vidi* buna, pobuna, ustanak.

řebelijant, *m. der* *Rebell, homo seditiosus, rebellis, cf.* buntovnik. Rj. *řebelijanat* (prema agenat, koje *vidi*), koji čini *řebeliju. vidi* i *řebelijáš*.

řebelijáš, *řebelijáša*, *m.* *vidi* řebelijant. Rj. — *riječi s takim nast.* kod bradaš.

Řebić, *m.* u pjesmi ime nekakvoga grafa (*cf.* Orčić. Rj.³): Što je, pobre, u *Rebiću* gradu, divna seka u *Rebičkog bana*. Rj.

Řebički, *adj.* *von* Rebić: Divna seka u *Rebičkom* bana. Rj. što pripada *Rebiću*.

Řebljanik, *m.*: Baš od Srbija pa do *Rebljanika*. Rj.

řebrāni, *adj.* n. p. penđer, t. j. sa strane, izrebra. *Seiten-, a later, laterarius*. Rj.

řebřenje, *n. das* *Gehen auf Seiteneugen, deviatio*. Rj. *verb.* od rebriti. *radnja* kojom tko rebriti.

řebřiti, řebřim, *v. impf.* *auf Seiteneugen wandeln, devio*. Rj. *hoditi* po *stramputicama, hoditi* kao sa

strane, s rebara, iz rebra. *vidi* stramputičiti. — *glugol se ovaj drukčije ne nahodi.*

rebro, *n.* (pl. rëbra, gen. rëbãra). Rj. dem. rebarce. — **1)** *die Rippe, costa*. Rj. — Vito rebro, *falsche Rippe*. Rj. 64b. *Al' u Musi tri srea junačka, troja rebra jedna po drugijem*. Npj. 2, 409. Krijući se izjgu malo uz Moravu, te zagju Arnatimiu kao s rebara, pa opale na njih. Miloš, 92. — **2)** on je tankih rebara, t. j. potrebit (siromah) čovjek, *arm, pauper*. Rj. — **3)** (u C. G.) *die Wand, costa* (navis): *I zu rebro lagju uhvatio*. Rj. — Bokonj, u lagje rebra iznutra. Rj. 36b. Egije, rebra u lagje. Rj. 152a.

recenzija, *f. recensio, die Recension. kao ocjena.* — U *Recenziji o* (Glasu narodoljubca. Kov. 15. Evo već prva i najveća recenzija protiv oroga Srpskog rječnika izjge prije od njega. Rj. XI. Jeste li čitali Kopitarovu recenziju na Čaprljića? Straž. 1886, 1580. Novi Srpski bukvar. *Recenzija* Gj. Daničića. Bukv. 1. Prolog srbске recenzije. Glas. 10, 340.

rëćëć, *adj. bredt, eloquens, cf. rječit*. Rj. koji umije govoriti. *vidi* i riječan. *isp. krasnorječiv, ljeporječica.*

rečënica, *f. der Satz, die Sentenz, dictum, enunciatio, sententia*. — Cijelu misao riječima izrečenu zvaćemo rečënicu. Sint. 1. *Rečënica* složena . . . povezana . . . glavna . . . umetnuta . . . knjia. Daničić, *Alj.* 45a. *za oblić isp. dubënica, pečënica, pletënica.*

rëći, rëćëm (rëknëm), (rëkoh, rëće; rëkao, rëkla). *v. pf. sagen, dico*. Rj. *zapovjedni rëci, rëcimo, rëcite. prilog prej. rëkãv, rëkãvi. II. pridjev rëčen, rëčëna, (rëčën).* Rad 6, 54. *vidi* riječi, rijeti; kazati; povijetiti, povjediti. *v. pf. sloz. iz-rëći, na-, ob-, od-, po-, pro-, raz-, s-, u-, za- (se);* poreknuti. *v. impf. sloz. na-ricati, ob-, od-, po-, pro-, s-, za- (se).* — **1)** *uopće:* Reče mi *oprećito*, t. j. kao srdito. Rj. 465a. *Reče ocu njezinu . . . Megjedović mu na to rekne:* »Bre . . . čok mi rekne . . . reče joj da ga pobište. Npr. 4. *Reče sam u sebi:* »Idem k bratu . . . 72. Konjanici svi se pogledaju . . . pa rekoše između sebe: »Znamo . . . 104. *Reknu među sobom:* »Hajdemo . . . 171. *Onda reče sam sebi:* »Hoću . . . 202. *Koja usta rekla, ona i odrekla.* Posl. 140. *Ne budi od mene rečeno.* (Kad se kazuje da je ko rekao što ružno). 195. *Reći bobu:* bob, a popu: pop. (Kaži stvar upravo kao što jest, a nemoj okrajčiti). 271. *Reći mi dok ti nijesam rekao.* 271. *On veselo u družinu reče:* »Braćo moja . . . Npj. 4, 346. *Zašto mi (s oproštenjem reći)* ne vjerujemo njemu ni ljubomiru. Nov. Srb. 1817, 639. *Ne Srbiji . . . preko Slavonije . . . Po rečënim mjestima, kud se danas junačke pjesme najviše pjevaju.* Npj. 1, XX. *Da ko ovako u govoru rekne, bilo bi naopako.* Opit XXIII.

Isus opet reče im u pričama govoreći . . . Mat. 22, 1. *Reče velikijem glasom:* tebi govorim . . . Djel. Ap. 14, 10. *Reče Gospod preko Isaije sina Amosova govoreći:* idi . . . Is. 20, 2. *sa se, pass.:* Ne stoj gjavole! (*Reče se uz riječ* kad se pripovijeda kako se što zlo dogodilo). Posl. 209. *mjesto:* reći kome, kaže se i: reći ka kome: *Onda reče najstariji k ocu:* »Babo . . . Npr. 60. *Stari svat ovako reče k vojvodi:* »Zdrav si mi vojvodo! Kov. 69. *Reče gospodar od vinograda k pristavu srojemu:* dozovi poslenike. Mat. 20, 8. — **2)** *objekat u akusativu ili u infinitivu:* Majka mi je draga, sisu mi je dala, drugu rekla dati kad pogjeme spat. Rj. 137a. *Okolo dvora dupčići, a u kući sinčići.* koje u Grblju u sebi reče djevojka, kad je svatovi uvode u kuću. Rj. 145b. *Dogju jednomic malom jezeru, tu reku noćiti.* Npr. 188. *Vidi one tri stvari, koje je rekao car da ih nema.* 232. *Ne da mu bijela zuba pomoliti.* (Ne da mu riječi reći). Posl. 197. *Ia mi rekoh sude prati,* a on ne kte sude prati. Npj. 1, 177. *Hajd' mo leći, Bogu reći.* Hec. 322. — **3)** *upravo (pravo, bolje, najkraće) reći; upravo (pravo, tako) rekavši:* Onima što sjede stane govoriti, ili *upravo reći* proklinjati. Rj. 453b. *Hec.* 322. Da ti kažem upravo; *upravo rekavši.* Rj. 785b (*isp.:* Onaj zna,

da je knez Miloš, *uzerši upravo*, bio glavni knez Rudnički. Ogd. na laži. 14. *A upravo uzerši* može se reći, da su nadimci dvojaki. 28). Stari ili *upravo reći* pravi Slavenski jezik. Prinj. 4. Takovim ljudima (a takovijeh je *pravo rekavši* ponajviše) trebaju tutori. Priprava 61. *Da se načini pravopis što je moguće lakši i savršeniji ili, najkraće reći,* prema svojstvu jezika. Slav. Bibl. 1, 91. *Ima pod (ili bolje reći nad) sobom jednoga Kostu.* Straž. 1886, 1512 (*isp.:* Dubrovčani dobiše svu župu Konavljie ili *bolje da rećemo* cijelo Konavlje s Vitaljinom. DM. 207). »Djedina« je stara porodična država, *tako rekavši,* kolijevka i postojbina rodu. DM. 12. — **4)** *reći će, t. j. znači:* Upita ovu treću babu *što će reći* da mu je ona najprva dala malo kruha. Npr. 93. *Kraljev sin kad ovo ču, on se začudi i upita je (babu) šta će ovo reći,* a ona odgovori. . . 227. *Emanuilo, koje će reći:* s nama Bog. Mat. 1, 23. *Bosna se koleba između Ugarske i Srbije, ali opet to ne će reći ništa drugo nego da stoji pod jednom ili pod drugom.* DM. 14. *Antimius, koje će reći* kao zamjena trpezina. DP. 22. *Nijesam znao šta će reći* »Prosvetne novine«. VIazici 2, 12. — **5)** *rekao bi, bi rekao (čovjek):* Bojagi (kao *rekao bi*), *ctva, fortasse.* Rj. 35b. *Neka luka, vrika, pjevanje, sijevanje, bi rekao sama vatra oko dvora sipa.* Npr. 185. *Dok na jedan put rekao bi pade nebo na zemlju, zavikaše s hiljadu strana.* 231. *Što se pripovijeda rekao bi čovjek* da je zaista moglo biti. VI. *Kazao je, da on ne piše knjige za Šijake; iz toga bismo rekli da Šijaci nijesu Srbli!* Nov. Srb. 1817, 639. *Po gđjekojem pogrješkomu mogou bi čovjek reći,* da onaj nije znao dobro ni Njemački. Pis. 26. *Iz oroga bi rekao čovek,* da je G. . . Rj. XIII. *Nego su misli moje jednako — rekao bih bez prekida kod vas.* Kolo 15 (14). *Tada Gospod podiže oluju, rekao bi raspašće se lagja.* Prip. bibl. 88. *Istom je rukom zapisano nešto, koje bih rekao da ovako glasi.* Rad 1, 176. — **6)** *a) reći što na koga; b) reći što protiv koga.* — **a)** *Kad na kakoga čovjeka reku da je što ukrao.* Rj. 341b. *On na pitanje (ko te tiče), pogagja. Ako rekne na onoga koji nije, onda ga on uhvati za nos.* Rj. 604a. *Blago vama ako reku na vas svukojake rjavje riječi lažući, mene radi.* Mat. 5, 11. — **b)** *N. p. da je koji što rekao protiv Turaka i t. d.* Danica 2, 83. *Ni ostali nijesu ništa mogli reći protiv njega (protiv razgovora).* 3, 158. *Ovo su sve primjeri, protiv kojih ne smije reći niko ništa.* Pis. 29. — **7)** *reći što o kome:* *Neka je koka šarena, pa makar i ne snijela jajeta. (Reku gjekoji, najviše u šadi, o gjevokamu).* Posl. 200. *Kad drugi ko o meni što dobro rekne.* Danica 5, 82. *Što rekoh o diobi.* DM. 5. — **8)** *a) reći što za koga; b) reći što za kim.* — **a)** *Gđjekoji i za punicu reku:* moja baba. Rj. 9a. *Ili ga objede da je što zlo za Turke rekao.* Rj. 89a. *Jadan je onaj koji nema dijela od Boga. (Kad ko reče za sebe ili za drugoga da je jadan).* Posl. 107. *sa se, pass.:* *Blago mjestu otklen ide, a teško onome u koje ide! (Reče se za nevaljula čocku).* Posl. 15. — **b)** *reći što za kim:* *Za zlom gjevokom reći dobro a za dobrom kako ti drago.* Posl. 83.

rëd, *m. (loc. rëdu).* Rj. pl. rëdovi. Glas. 8, 10. — **1)** *die Reihe, ordo:* s reda, n. p. uzeti što, t. j. bez izbora. Rj. *vidi* reda. *hyp. redak. isp. opbojja, čreda.* — **a)** *Stanu svi u red jedan za drugim.* Rj. 14b. *Voj, red u pletenju plotu i ostalih stvari od pruca.* Rj. 70a. *Izbacio mu desetoro svinja (trgovac ih nije htio u red s ostalima da kupi).* Rj. 210a. *Kome red konje pasti?* Rj. 500b. *Rastrviti, bez reda što razbacati.* Rj. 613a. *Rednja leturgija, za koju plaća popu onaj na koga red padne.* Rj. 647a. *Nagonio je Mačvane da grade kuće u red.* Rj. 676a. *Kad bude red na trećega bratu da čuva krušku.* Npr. 80. *One glave što bjehu osječene i na kotiče pobjene u red, poče svaka suze prolijevati.* 101. *Mrzjela sina svojega što*

je s *redu* gjevojku vjenčao. 229. Kao preko bundeva. (Kad ko što govori bez slike i bez pravoga *reda*, t. j. kao da se ide preko bundeva). Posl. 132. Kod astala ne valja se stidjeti, nego samo *red paziti*. 137. Ja sam ih (poslovce) za sad sve zajedno pometao *azbučnim redom*. VIII. Gdje se sreli, tu se udarili, no mu Lazar ne činjuše *reda*, mahnu sabljom, pos'ječe mu glavu. Npj. 4, 318. Jest, vojrođa, *sredu* su glavari, koj' mu drago može biti glavlar. 5, 547 (*krivo, mjesto s reda*). Pošto se on napije, da bocu drugome koji je na *redu*. Kov. 47. Potrče svi *bez redu* i zajauču u glas. 98. I ljubovca u jad ostanula! koja će ti tamnjet' u tamiću *prijed*, brate, *redu* i bremena. 105. Zapovedi, *te se vojsku izvede u red*. 108. Ova pjesma valjalo bi da je 8, *na redu*, no ja sam je dočue dobio. Npj.¹ 2, 293. Osim truda, koji sam podnosio riječi kupceći i *u red dovodeći*. Rj.¹ XIV. A *vojničkim redom* iziđoše sinovi Izrailjevi iz zemlje Misirske. Mojs. II. 13, 18. Načini trijem unutrašnji od tri *reda* tesanoga kamena. Car. I. 6, 36. Prem da pokvario ne *dnevni red* nego *red cijele godine*. Pom. 119. — **6**) *sve po redu, sve redom*. *vidi* izredom, naizred, naizredice. — Ona mu kaže *sve po redu*. Npr. 11. Onda onaj podeli *sve po redu*. 72. I *sve redom* iskaže kako je bilo. 135. Pa je *redom* zvao berbere da ga briju. 150. *Redom* rjga po družini hoda. Posl. 271. Sve planine obredismo *redom*. Npj. 3, 343. Treba da Vam otpišem. Ne znam, ili ću *redom* ili po važnosti. Straž. 1886, 1223. — **2**) (u vojv.) u jedared, dvared, trired, *cinmal, semel, bis, cf.* jednom, put. Rj. jedan put, dva puta, tri puta. *vidi* i krat. — **3**) u red! u red! *geschwind hierher, ades. Rj. kao brzo orano! Ured!* (u red) *cf.* Rj. 786b. *isp.* uput. — **4**) (u Hrv.) dan i noć (24 sabata). Rj. *isp.* čelo 4. — **5**) čin 2, klasa, razred, razdio, stalež, vrsta; *Art, Gattung, Klasse, Rang, Stund; genus, classis, gradus, ordo*; Fratar koji *red opsluživa*, u svakoga uzima a nikomu ne dava. DPost. 22 (opsluživa *dijalektički mjesto opslužuje*). Ima mlogo *varoši*, koje se mogu *razdjeliti u tri reda*. Danica 2, 46. Skupština nagje, da je ova *ludost od najpravijega reda*. 2, 133. Ova se *proba* od ludosti učini skupštini sa svim od pametudostojnoga *reda*. 2, 137. *U ovaj red idu* i ona imena na »sak«. 3, 94. Najznatniji čovek od *vojničkoga reda*. 4, 17. Kotor je imao plemenito društvo (corpo nobile), koje je u *svoj red* moglo primiti koga je god htjelo. Kov. 37. Kad se podigne buna na dalnije, Milan bude u *redu onih poglavara* Srpskih, koje niko nije postavio, nego se sami načinili. Miloš 44. Premda se *štil može uzeti u prvi red sadašnjega našeg pisanja*. Pis. 66. Bila su još dvojica od *pisarskog reda*. Sovj. 17. Prikučio se *stariješinama prvoga reda*. 64. Rodofinik s vladikom Leontijem i još s nekoliko *duša manjega reda* prebjegne preko Dunava u Pančevo. 72. Redovnik *reda* sv. Avgustina. Daničić, ARJ. 121a. »Dobar čovjek« mogao je biti svaki i prost čovjek i *čorjek srednjega reda* i vlastelin . . . birabu se dobri ljudi iz višega ili *elastskog reda*. 275. Sve pjesme brojem svojim napominju *devet redova angjelskih*. DP. 52. *Treći red* poregjenja. Obl. 45 (u gram. gradus superlativus). Filologija počela dorastati i jačati za *poslove toga reda*. Rad 1, 106.

reda, *f.* (st.) *vidi* red 1: Čija j' *reda* za goru na vodu. Čija *reda* po govodu. Rj. — Jetrye se u dvor pozivaju: »Kome *redu* na vodicu poći?« Red dopao prošenoj gjevojci. Npj. 1, 424.

redak, *rétká, m.* — **1**) *hyp.* od red: A *redak* je gospogji kraljici. Rj. — *Evo meni tužnoj redak dogje*, da doveče idem Arapinu. Npj. 2, 419. Sav je Solun porez izredio, *redak dogje na troje dvorore*. 2, 463. — **2**) u čohu one žice što se vide pošto spadue af. U slabe čohu vide se *reći* odmah kako se malo ponosi. Rj. — **3**) *linea* — *redak* potegnuti, *lineam ducere*. Stulli. *isp.* linija, veras, vrsta 4. — Neka

pročita ove *nekolike rečke* (*dijalektički ili pogrešno? nj.* ova nekolika rečka), koje ne pisah ja nego Mojsije. Jurm. 104 (*malu pred tim*: dočitati i ove nekolike *vrste*). Zato se požurih, dragi čiko, da ti pošaljem bar ovo nekoliko *redaka*. Zlos. 79. *die Zeile, versus*.

redara, *f. die Frau, die die Reihe der Haushaltung trifft, materfamilias ordinatrix*. Gdje je mnogo žena u kući, ondje jedna reduje (t. j. gotovi *jelo*, pere sudove i mijesi bljeb) jednu nedjelju dana (i ta se zove onda *redara*), a druga drugu i t. d. *cf.* *reduša*, *maja*. Rj. *vidi* i nedjeljka. *isp.* planinka, staričica. — *riječi s takim nast. vidi kod badnjara*.

redarin, *adj. der Anordnerin, ordinatrix*. Rj. što pripadu *redari*. *vidi* *redušin*.

redena, dodaje se u pripjevju: Oj jabuko, tedena, zeleniko, *redena!* Rj.

redilja, *f.* koja redi lan ili kudjelju. Rj. — *riječi s takim nast. kod bjelilja*.

redina, *f.* (u Dalm.) živa obala, *ein lebendiger Zaun viva sepes*. Rj. *vidi* živica 3. — *osn. će biti u red*. Osn. 162.

redinče, *redinčeta, n.* prase koje svinjari u žiru svaki svoje *redom* kolju i u društvu jedu. Rj.

rediti, *redim, v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* iz-rediti, na-, ob-, od-, raz-, s-, u-, za-; *prenarediti*; *onerediti se; v. impf. slož.* na-regjivati, ob-, od-, raz-, s-, u-, za-; *prenaregjivati*. — **1**) *n. p.* kudjelju, lan, *den Flachs bereiten (durch alle Operationen, bis er gesponnen werden kann), linum praeparo*. Pošto se kudjelja (ili lan) izvadi iz močila i osuši, onda se nabija stupom (a lan tre trlicom); pa se *po tom počue rediti*: najprije se maha na mabaljci, pa se onda ogreblje na ogreblu, poslije ogrebla perja se na gvozdenoj perajici, poslije toga peraju se povjesma malom perajicom, pa su već onda *pojvesma uregjena*. Rj. *sa se, pass.*: Svlak, 2) ono što ostaje na ogreblu kad se *redi lan i kudjelja*. Rj. 672b. — **2**) (u kršć.) *papa, ordiniren, ordino*. Rj. *isp.* popiti. *glagol* je *rediti borem u ovom značenju, i v. pf.*; *tako se govori u Prvatskoj*: danas je biskup *redio* deset svećenika, *redio* je deset gjakona za svećenike, a *misli se: svršio je regjenje nu njima, zapopio ih, vidi i primjer* u Sint. 426: Ne more niko biti *regjen za biskupju* ako nije *prvo regjen za misnika*. M. Dobretić, bogoslov. 287, u Sint. 583: Niti more biti *regjen biskupom*, tko nije *prvo regjen misnikom*. M. Dobretić, bogoslov. 279. — **3**) *kao redom ići*: Pa (gorgjiju strica poljubio, pa mi tade *naokolo redi*, sa svakim se u lice poljubi. Npj. 5, 14. *isp.* zaregjivati.

redni, *adj. što pripada redu; Ordnungs-, ordinalis. isp.* *rednji*. — *Redna* imena: prvi, drugi, treći, i t. d. Spis 1, 32. Brojevi *redni* (prvi, drugi, itd.) imaju oblike kao pridjevi odregjeni. Obl. 50.

rednja, *f. eine epidemische Krankheit, morbus grassans, cf. proŕlica*. Rj. *bolest koja zaredi n. p. po selu*. — Rora, rořina, kihavica kad udari u ljudi kao *rednja*. Rj. 654a.

rednji, *adj.* Rj. što pripada *redu*, što bivu *po redu*. *rednji* (osn. u red). Osn. 204. *isp.* *redni*. — **1**) ja sam *reduju* (t. j. *čušu*) popio, *den Becher, der der Reihe nach mich getroffen hat, circumiens*. Rj. — *Popismo u slavu Božju* po jednu *čušu* i *svaku reduju* *našu*. Here. 352. — **2**) (u Boći) *reduja* leturgjija, za koju *plaća* popu onaj na koga *red* padne, *Reihen-, quae fit ex ordine*. Rj.

redovan, *redôvna, adj. što je prema redu, kao prema pravilu, prema običaju, ordentlich, ordinarius*. *suprotno* neredovan. — *Riječ* srednjega rodu »tlo« osim *redovnoga* »tla« ima u ovom padežu (genit. jedn.) i prema ženskim riječima s osnovom na »a«: »tle«. Istor. 15. *Redovnim oblicima* njihovijem u množini *biće* od onoga »ija« umetnuto »ij«. Osn. 78. *Redovni član* društva Srpske Slovesnosti. VLazić 2, 9. *Posta šef redovne vojske*. Mil. 89. Malo po malo nakupi

se u njega ovih nedeljnih gjaka više nego *redovnih*. Zlos. 247. *adv.* Knjiga nazvanih »Rad«, kojih *redovno* izlazi svaka tri mjeseca po jedna. Rad 9, 194. Ali on stane služiti *redovno*, kao da je erkva puna naroda. Zlos. 232.

redovanje, *n. die Umreihe, ordo domus administrandae*. Rj. *verb.* od redovati, koje *vidi*.

redovati, *redujem, v. impf. der Reihe nach halten, rem familiarem administro ex ordine*. Rj. *biti redara, reduša, v. pf. slož.* poredovati. — Gdje je mnogo žena u kući, ondje jedna *reduje* jednu nedjelju dana, a druga drugu, i t. d. Rj. 647a.

redovnica, *f. mulier sanctimonialis*. Gjorgji: buduća ona zagrlila red Benediktov i učinila se prava *redovnica*. Stulli. *vidi* duhovnica, dumna, kalugjerica, opaticea.

redovnik, *redovnika, m. Rj. vidi* duhovnik. — **1)** *sveštenik, der Geistliche, sacerdos*. Rj. *vidi* i misnik, pop, svećenik. — **2)** *koji pripada erkenom redu, vidi* fratar, kalugjer, *der Ordensgeistliche, monachus, vir religiosus, regularis, oro je prvo i pravo značenje*. — Dozovnuše *popa redovnika*. HNpj. 2, 91. *Redovnik* reda sv. Augustina. Daničić, ARj. 121a. Bijelac, *pop redovnik*, koji po pravilu svoga reda nosi bijelo odijelo. 293a. — **3)** u Petrinji je *redovnik* što i *poredovnik*. P. Leber, *koji ima pravo po redu mljeti u vodenici zajedničkoj*.

ređuša, *f. vidi* redara. Rj. *vidi* i maja 2, nedjeljka. *isp.* stanarica, planinka. — Posle večere dogje *ređuša* te pokupi sve kosti na jednu gomilu pa ih baci za peč. Npr. 74. u baniji *ređuša* što jednu *nedjelju* dana pomaže domaćici, zove se *nedjeljka*. P. Leber. *riječi s takim nast. kod ajgiruša*.

ređušin, *adj. vidi* redurin. Rj. *što pripada* ređuši.

refena,* *f. vidi* revēna. Rj. *kao zajednica, što biva zajednički, n. p. zajednički trošak za jelo ili pilo*. — *Refena* kuće ne obara (ali i ne podiže). Posl. 271.

referovanje, *n. verb.* od referovati. *radnja* kojom *tko referuje*.

referovati, *referujem, v. impf. i pf. referiren, Bericht erstatten, referre, vidi* izvješćivati. — Sekretar *referova* i primi *knjeve* odluke. Mil. 184.

rega, *f. das Knurren und Zuhlfletschen des Hundes, murratio canis*: stoji *rega* pseteta. Rj. *kad pseto reži, isp.* režanje.

regemenat, *m. das Regiment, J. Bogdanović, gen. regemēnta, vidi* regemēnta. *za akc. isp.* argumenat; *po Budmanu gen.* regemēnta.

regemēnta, *f. das Regiment, legio, oder regimentum quod dicitur*. Rj. *gen. pl.* regemēnti. *vidi* regemenat. — Tako može biti da je od sela Grčin (u Brodskoj regemēnti) postao Garčin (?). Pis. 20. Četrnaest *regemēnti* Kozackih. Žitije 28. 8 5 *regemēnti*. 49.

regemēntski, *adj. n. p. zapovijest, Regiments-, regemēnti*. Rj. *što pripada* regemēnti.

registar, *registra, m. das Register, registry*. — *Registar*. U *registar* nijesu stavljene mnoge riječi. Korijeni 322. *Registar* i Korijeni spomenuti u ovoj knjizi. Osn. 373. *Registar* II Riječi spomenute u ovoj knjizi. 386. To se akademija postarala da se *sastavi opširan registar k sejmama trima knjigama* Rad 21, 196.

regnuti, *regnem, v. pf. einmal knurren, immurmuro*. Rj. *regne pseto, v. pf. slož.* zarežati. *v. impf.* režati.

regracija, *f. (u vojv.) die Recreation, studiorum intermissio, cf. igraćija*. Rj. *vrijeme kad nema škole, od Lat. recreatio, kao oporavljanje, odmaranje*.

regula, *f. (u vojv. mit allen Ableitungen) die Regel, regula*. Rj. *riječ* *Latinska, pa se od nje odvode regulaš, regulati, i t. d. vidi* pravilo. — Silna Turska na Grahovac vojska, čudorovi ka' i labudovi, a mušketa kako gora česta, *na regulu* carevi soldati. Npj. 5, 361 (*na regulu soldati = regulaši*).

regulāš, *regulāša, m. t. j. soldat, der Linien-soldat, miles ordinarius*. Rj. *soldat na regulu, soldat redovni*.

regulāški, *adj. der Linientruppen, militum ordinariorum*. Rj. *što pripada* regulašima ili regulašu *kojemu god*.

regulanje, *n. verb.* od regulati. *radnja* kojom *tko regula* što.

regulati, *lām, v. impf. kao uregjavati; reguliren, regulare, isp.* regulisati. — Ima dvadeset i sedam godina, da *regulaš* carev *eurevinu*, carevu si zemlju uredio. Npj. 5, 173. Da mu dadem vojsku *regulanu*. 5, 351 (*isp.* regulaš).

regulisanje, *n. verb.* od regulisati. *radnja* kojom *tko reguliše* što: Da radi na *regulisanju* varoši i reka. Megj. 20.

regulisati, *regulīšem, v. impf. i pf. reguliren, ordnen; uregjavati, urediti, potvrdu verb.* regulisanje. *isp.* regulati.

regjanje, *n. Rj. verb.* od 1) regjati, 2) regjati se. — **1)** *radnja* kojom *tko regja* što. — **2)** *radnja* kojom se *nekolicina regjaju n. p. rakijom*.

regjati, *rēgjām, v. impf. Rj. v. pf. slož.* izregjati, naregjati, poregjati. — **1)** *reihen, ordino*. Rj. *postavljati u red*. — *Regja* stvari samo po slovima. Rad 2, 202. — **2)** *sa se, recipiro*. *vidi* obregjavati se. Rj. *regjaju se nekolicina n. p. rakijom*.

regjenje, *n. Rj. verb.* od rediti. — **1)** *radnja* kojom *tko redi tun ili konoplje, kudjelju* (das Bereiten des Flachses, lini präparatio. Rj.): Živica, 1) u kudjelji nekaki od onijeh strukova, koji se poslije ne daju dobro nabiti, nego se u *regjenju* vade i bacaju na polje. Rj. 158b. — **2)** *radnja* kojom *n. p. biskup redi koga za srećenika, (ilūti) srećenikom*.

reha, *f. dünn stehende Wolle, lana rara*. Rj. *rijetka vuna, suprotno rüda 1*.

rehav, *adj. — 1) *n. p. ovca (ili koža od rehava ovce) die eine dünn stehende Wolle hat, rarac lanac*. Rj. *u čega je reha, rijetka vuna, suprotno* rndast. — **2)** *grožnje, kad su rijetka pucea, nicht dicke Beeren habend, schütt, rarorum ucinorum*. Rj.*

rehulja, *f. (u Srijenu) rehava ovca*. Rj. — *riječi s takim nast. kod bakulja*.

reja, *f. (u vojv.) vidi* reha. **rejav**, *a, o, (u vojv.) vidi* rehav. Rj. *u krajevima gdje se u govoru mjesto glasu h čuje glas j, isp.* Posl. XII. — *Hvati kuju reja!* Rj. 803b.

Rëka, *f. podvodna knežina u nahiji Gjakovičkoj između Gjakovice i Dečana. Kad je godina sušna onda u Rëci najbolje rode kukuruzi. Rj. isp.* Rijeka; *rijeka i potok 2*.

Rëkalija, *f. (u Biogradu Rëkalije zovu se ljudi koji u govoru zanose mnogo na Bugarski, ali ne govore čisto ni Bugarski kao ni Srpski. cf. Rëka. Rj. — od Rëka sa Turskim nast. lija)*.

rëkavica, *f. (u Bačkoj i u Banatu) vodenica potočara, Buchmühle, mola aquaria*. Rj. *vodenicu na rijeci, na potoku*. — *Te ovamo te onamo dok nteče zec u jednu rekavicu, a carev sin za njim*. Npr. 44.

rëkeš, *m. (u Dubr.) die Brakendistel (Männer- oder Mannstreu. Rj.) crynium*. Rj. *biljka*. — *Tugje*: peškeš, rekeš, sekeš. Osn. 360.

rëkla, *f. (u vojv.) der Weiberrok (Röckel), tunicae genus*. Rj. *ženski haljetak. vidi* roklja.

rekrutovanje, *n. verb.* od rekrutovati. *radnja* kojom *tko rekrutuje*: Da pomaže *rekrutovanju* vojnika. Megj. 20.

rekrutovati, *rekrutujem, v. impf. i pf. recruten, vidi* novačiti.

Rëkula, *m. ime muško*. Rj. *za nast. isp.* Sekula. **Religija**, *f. vidi* vjera, zakon 1; religio, *die Religion*. — *Ova reč »zakon«* do sad je kod naroda našega značila dvoje... 2) vera (*religija*). Danica 5, 81. Narod, koji govori jednijem jezikom, ali se po

zakonu (*religiji*) dijeli na troje. Kov. 2. Rječ je Carska carstva *religija*. Šćep. mal. 125.

Relja, *m.* ime muško. Rj. *vidi* Hrelja. *dem.* Reljica. *hyp.* Reljko. — Opravi ih *Relji* Kriлатome: »Da ih, *Relja*, u tamiću baciš. Npj. 2, 208.

Reljica, *f. dem. od Relja*: A *Reljica*, Bosansko kopile. Rj. *vidi* Hreljica.

Reljko, *m.* ime muško. *hyp. od Relja. potvrda u prezimenu* Reljković: Satir *Reljkovića*. Kov. 21. *Reljkoviću* gramatika. Odg. na sit. 7. *vidi* Hreljko. — *taka hyp. kod* Boško.

remćenje, *n. verb. od* remetiti. *radnja* kojom tko remeti što.

remek, *m.* (u vojv.) *das Meisterstück, artis specimen*. Rj. *djelo majstorsko, umjetničko*. — *riječ* Mađarska.

remēn, *m.* (u Lici) *der Riemen, lorum, cf. kaiš*, remik. Rj. *coll.* remenje. — Remenje, (u Lici) u soldata o čemu visi fiškluk i pangane (a ostali svaki remen zovu kaiš). Rj. 648a.

remēnje, *n.* (u Lici) u soldata o čemu visi fiškluk i pangane (a ostali svaki remen zovu kaiš), *die Riemen, lora*. Rj. *coll. od* remen.

remeta, *m. vidi* pustinjač. Stulli. *vidi* i pustinik; *der Einsiedler, eremita* (ἐρημίτης), *od čega* je remeta. — Što remetu djelja, pred remetu pada. DPost. 123. U čeliji je remeta koji drugi rešeta i zlaćena yretena. 139. Način od molitve izmišljen od *rečnoga remete*. A. Gučetić. ARj. IV. 242a. Blizu Zagreba ima selo Remete i u njemu monastir, gdje su nekad živjeli remete pavlini. Iveković.

remetiti, remetim, *v. impf. vidi* brkati, i *syn. outlje. v. pf. slož.* poremetiti. — Remetiti, nema u Vuka. Rad 6, 102. Treba da izagnamo i tuguju riječ »čest die Ehre« pa da nzmemo svoju čast, i još to većma što »čest die Ehre« u Srba remeti zakone i Srpskoga jezika i drugih Slavenkijeh. Rat 51. Naš šef ne trpi da mu te novine remete utvrjeni red. Zlos. 129.

reméženje, *n. vidi* kostriješenje. Rj.

reméžiti se, reméžim se, *v. r. impf. vidi* kostriješiti se. Rj. remeži se, kome dlaku ili kosu strši. *isp. ježiti se. v. pf. slož.* nareméžiti se.

remik, *m.* (u C. G.) *vidi* remen: Po remiku pušku dofatio. Rj. *vidi* i kaiš, za nast. *isp. jezik*. — Od kože tuge širi se režu remici. DPost. 88.

remov, u poslovici: Nekad je šemova a nekad remova, t. j. danas jednoga sutra drugoga. Rj. *može biti da bi trebalo pisati*: Nekad je šemova a nekad Remova. *isp.*: Remo prosi, Remo dava, kako komu i s kijem paka. DPost. 106.

rēn, rēna, *m. der Meerrettig* (österr. der Kren), *armoracia Linn. cf. hren*. Rj. u krajevima gdje se glosu u govoru ne čuje.

rendisānje, *n. vidi* rendisanje. Rj.

rendisati, rendišēm, *vidi* rendisati. Rj. *vidi* i erendisati.

rendisalo, *m.* u zagonci. Rj. — Podigle se rogojčae, susrete ih *rendisalo*, hoćae ih *rendisati*, ne da Bendeš ni gledati (ovee, kurjak i pas). Rj. 22a. — *riječi s takim nast. kod* bajalo.

rendisānje, *n. vidi* erendisānje. Rj. *vidi* i rendisanje.

rendisati, rendišēm. *v. impf. vidi* erendisati. Rj. *vidi* i rendisati. *ne dolazi kao složen glagol*. — Erēndisati, *n. p. dasku, hobeln, rancinare, cf. strugati*. Rj. 153a. *isp. erēnde** (erendeta).

rēnga, *f.* (u Dubr.) *der Hering, clupea harengus Linn. Rj. riba*.

rēp, *m.* (*loc. répu, pl. rēpovi, repóva*), *der Schwanz, cauda*: Plaši se od *repa* (od ništa. Post. 249). U *repu* nož slomit (Post. 335. Na svršetku posla učiniti štetu). Podavij *rep* pada se (Sjedi s mirom, ne diraj ni u koga. Niko ti na *rep* ne staje. Post. 250). Privezati kome *rep* (Kad se za kim govore riječi stanu govoriti.

Post. 261). Za njim se vuče *rep!* (Govori se za njim koješta ružno. Post. 40). Brži od *repu*. Oglobio ih na *pasji rep*. Rj. *vidi* kurjak* I, tug*, *dem. repić. hyp.* repak. *augm. repetina, repina*. — *Zukovrči rep* (*n. p. lav, pas, svinjče*). Rj. 177b. *Konjski rep*, nekaka trava. Rj. 289b. *Nešto uapelo rep*, pa trči oko kuće (u ono se obadala goveda oko kuće). Rj. 213b. *Kunji rep*. Rj. 315b (biljka). *Lisići rep*. Rj. 330a (biljka). (On zgrabi babu . . . i sutradan zapovedi te je *rastrgnu konjma na repovima*. Npr. 16. Svako od zvjeradi pade potrbuške i *rep savi podu se*. 94. *Dobio rep*. (Govori se ružno za njim). Post. 59. Gje je više *repova*, tu je manje glava. (Kad svaki hoće da zapovijeda). 73. *Zmiji na rep stati*. (Doći blizu zla). 92. *Repom* o ledinu. (Umr'o). 271. Tako me *konjski repovi* ne vukli! 298. U *repu od gere* nije večere. 335.

rēpa, *f. die Rübe, rapa*. Rj. *dem. repica. augm. repurina*. — *Zilava repa*. Rj. 159a. *Morska repa*. Rj. 368b (bijka). *Oljušiti krušku, jabuku, jaje, repu*. Rj. 457b. U sva ljeta jedna *repa*, i ta *cruljiva*. DPost. Mrkvu (*žutu repu*) gotovo niko i ne poznaje. Danica 2, 103.

rēpāc, repāča, *m.* (u Boci) čovjek koji se rodi u krvavoj košuljici i s malijem *repom*. Kažu da je *repāc* mnogo jači od drugih ljudi osobito kad se najjedi; u onaj mah (vele) još da mu se *rep* napne, mogao bi navladati deset ljudi kao desetero male djece. Rj.

rēpak, rēpka, *m. hyp. od rep*: Poljubi macu pod *repak* (reku dječa kašto onome koji reče: pētak). Rj.

rēpat, *adj. geschwänzt, caudatus*. Rj. u čega je *rep*. — Porepiti se (valja da se misli: postati *repūt kao pseto*). Rj. 545a. *Repata zvijezda*, *f. der Komet, cometes, stella cernita*. Rj. 648a. Što pašinu ruku poljubiše za njegove laže prevelike, *repute* im laže obećaje. Npj. 5, 138 (obećaje *dialektički* mjesto obećava. *isp.* Obl. 108).

repatica, *f. zvijezda, cometes, stella cincinnata*. Stulli. *repata zvijezda*.

Repeški Dō, *m.* do u Čucama u Crnoj Gori: Dok dogjose *dolu Repčkomu*. Rj.

repētina, *f. augm. od rep*: Kurjak vuče *dugu repetinu*. Rj. *vidi* repina. — Mačak čuči na prekladnju, kolledo! Otegao *repetinu*. Živ. 10. *taka augm. kod* babetina.

rēpica, *f. — 1) dem. od repa. Rj. — 2) (u vojv.) der Rübamen, brassica napus*. Rj.

rēpić, *m. dem. od rep*. Rj. — Da se skine ona točka sa i, ali ja mislim, da bi još bolje bilo, da mu se povuče *dolje mali repić* kao u Latinskoga »j«. Nov. Srb. 1818, 400.

rēpina, *f. augm. od rep*. Rj. *taka augm. kod* bardačina. *vidi* repetina. — Rasplete joj (ljubovci) dvije pletenice, a upleće žarcu u *repinu*, š njome obi drvlje i kamenje. HNpj. 2, 105.

rēpište, *m. Acker auf dem einst Rüben angebaut waren, locus olim rapis consitus*. Rj. *mjesto gdje je bila posijana repa*. — *riječi s takim nast. kod* duvaniste.

replja, *nominativu* nema potvrde. u *riječima*: Baka *replje!* (Kad se ko kiti). Post. 11. kao: gle, *replje!* *isp. baka**.

1. **rēpu**, *adj. n. p. list, Rüben-, rapinus*. Rj. *što pripada repi*.

2. **rēpu**, *adj. Schweif-, caudac*: Od trtice dovrh *renice repuu* mu je *vašu* saderao. Rj. *što pripada repu*. — Traži u vojsci *erna konja, bijelu bedeviju, ata vrama, i od svakoga uzmi po tri dlake repne*. Npr. 132.

rēpublika, *f.* — Posebina, *f.* (u Dalm.) zemlja koja sama sobom upravlja, *Gemeinstant, republica*: Dok su Poljica bila posebina. Rj.⁸ 565a. U Dubrovniku za vremena *republike* prva gospoda bila su vlastela. Kov. 11.

rèpuh, repúha, *m.* Pestilenzwurz, *tussilago petasites*. Rj. *biljka*. *augm.* repušina. — *repuh* (osn. u *repa*). Osn. 357. *riječi s takim nast. kod galjuh.*

repurina, *f.* *augm.* od *repa*. Rj. *takva augm. vidi kod baburina.*

repušina, *f.* *augm.* od *repuh*. Rj. *takva augm. vidi kod bardačina.*

rèpušć, u pripovijeci: Rep *repušti*. Rj. *riječ učinjena u šali po govoru popoovskom i kalugjerskom, koji u narodni jezik mijesaju riječi stare Slovenske iz crkvenih knjiga. isp. čorbušti, posipušti. vidi i letušti, nemušti, sušti.*

reša, *f.* (pl. *reše*) — **1**) na drvetu, *das Kätzchen* (z. B. am *Nussbaum*), *ulus, nucamentum*. Rj. *n. p. na orahu. adj. resnat.* — **Klas**, **1**) kukuruzna *resa*. Rj. 272b. Ovršina, **1**) kukuruzna *resa*. Rj. 437a. U jasena sitna *resa*, po ujoj pala medna rosa. Here. 247. — **2**) *resa* u koze pod grlom, *Lappen, lacinia*. Rj. *adj. resast.* — **3**) *das Zäpfchen* (am *Gaumen*), *uvula*. Rj. *vidi resica 2. u grlu čorječijem.* — **4**) *rese, Fransen, fimbriae*. Rj. *vidi rojte, potkita. adj. resat.* — **Omet**, **ometa**, od *resa sukucenijeh s kraja čim se metu načve i žrvnji*. Rj. 458a. — **5**) (po jugozap. kraj.): Tu sam mlada ostavila vjencu *rese* i oboce. Biće tebe vjencu *rese* i prstenu pozlaćene. Gjeno sinoć večerasmo, zaboravili vjencu *rese*, vjencu *rese* i uzrese. Gjeno sinoć večerasmo, ostaše mi vjencu *rese*, vjencu *rese* i uzrese. Rj. — **6**) u muškića *sravnii ud. vidi kita 4, kitica 5. u ženskića kōka.* — *Kōka*, *der weibliche Schamtheil bei kleinen Kindern* (wie bei den männlichen *kitica* oder *resu*). Rj. 283b.

Rësan, *m.* ime muško. Rj. — *imena s takim nast. kod Cvijan.*

rësanje, *n.* *das Bekommen der Kätzchen, nuctio(?)*. Rj. *verb. od resati. stanje koje biva, kad drvo resa.*

rësašt, *adj.* *n. p.* koza. *Fleischlappen habend, lacinius habens u cervice pendentis*. Rj. *u čega su rese, kao u koze pod grlom.* — *adj. s takim nast. kod budalast.*

rësat, *adj.* *na čemu su rese, rojte*: U našega čaće *resate gaće?* (čerjen). Rj. 822b. — *adj. s takim nast. kod bogat.*

rësatii, *sām. v. impf.* *Kätzchen bekommen, nucti*. Rj. *drvo resa, kad dobiju rese, postaje resnato. drukije se ovaj glagol ne nahodi.*

Rësava, *f.* — **1**) u Srbiji voda, koja teče kroz nahiju Čuprijsku i niže Svilajnice utječe u Moravu s desne strane. Rj. — **2**) tako se zove nahija Čuprijska. Rj.

Resávne, *Resávca*, *m.* (pl. *gen. Rësävãcã*) *Einer von Resava*. Rj. *čovjek iz Resave.*

Rësävkinja, *f.* *eine von Resava*. Rj. *ženu iz Resave.*
Rësävskî (*Rësavskî*), *adj.* *von Resava*. Rj. *što pripada Resavi.*

rësica, *f.* — **1**) *dem. od resa*. Rj. — **2**) *vidi resa 3*: spala mu *resica* (jedni kažu: spao mu vrat; govori se za djecu kad ih boli u grlu pa je žene podižu prstom). Rj. — *Odsjече mu lice do vilice, vide mu se zubi do resice*. Npj. 3, 342.

rësiti, *rësīm. v. impf.* — **1**) (u Dubr.) *vidi kititi*. Rj. *vidi i krasiti. v. pf. slož. naresiti, podresiti, urediti.* — *Perje pticu resi*. DPosl. 94. *Bi li mi ga (cvijet) poklonio . . . da mi resi dvora bijelogu*. HNpj. 1, 309. *Stani, brate, da te resim Vjeko*. 1, 341. — **2**) *su se refleks.*: Majko moja, *ti se resi Vjeko*. HNpj. 1, 71. *Pa se Marko resiti stanno*. A kad se naresio bio . . . 1, 238.

rëskanje, *n.* *dem. od rezanje*. Rj.
rëskati, *skām, dem. od rezati*. Rj. *v. impf. rezkati. v. pf. slož. izreskati, nãreskati.*

reskōca, *f.* *osobina onoga što je resko*. u Hrv. — *za nast. isp. bistroca.*

rësnat, *adj.* *n. p.* grana, *Kätzchen tragend, iulatus*.

Rj. *na čemu su rese, kao n. p. na orahu. isp. resa 1.* — *adj. s takim nast. kod brsnat.*

rëstënje, *n.* (u Dubr.) *vidi rستنje*. Rj. *verb. od resti.*

rësti, *rëstēm. v. impf.* (u Dubr.) *vidi rasti*. Rj. *di-jalekt. vidi i rastjeti. v. pf. slož. uzrësti; ostala v. pf. slož. vidi kod rasti.*

resultāt, *resultāta*, *m.* *vidi pošljedak 1a; das Resultat, Ergebniss, der Erfolg.* — *Pa se ne može zametnuti istraživanje, kojega su rezultati već poznati*. Kolo 14 (15).

rëšëtauje, *n.* *das Keitern, eribratio*. Rj. *verb. od rëšëtati. radnja kajom tko rëšëta što.*

rëšëtar, *rëšëtara*, *m.* koji gradi rëšëta, *Reitermacher, eribrarius*. Rj.

rëšëtati, *tām. v. impf. reitern, siben, eribro*. Rj. *vidi činiti žito. v. pf. slož. izrëšëtati, prorëšëtati.*

rëšëtka, *f.* *ein Gitterwerk, cancelli*. Rj. *osn. u rëšëto*. Osn. 299. *kao da je rëšëto n. p. od grožžja.* — *Gršak, kao rëšëtku u krëga kud voda ulazi i izlazi*. Rj. 105b. *Mulj, što nanese voda gdje protječe kroz granje ili kaku rëšëtku*. Rj. 374b. *Mušëbak, rëšëtku na prozoru*. Rj. 376b. *Načini oltaru rëšëtku kao mrežu od njedi*. Mojs. II. 38, 4. *S prozora doma svojega kroz rëšëtku gledah, i vidjeh . . . Prič. 7, 6.*

rëšëto, *n.* *der Reiter (Sieb), eribrum*: *Bio i na situ i na rëšëtu* (Svašta je ogledao i trpjeo. Posl. 13). Rj. — *Protak, rijetko rëšëto što se žito protače na njega*. Rj. 613b. *Ne plaši se kamila rëšëtom*. Posl. 208. *Kao što se razmeće žito u rëšëtu da ni zrno ne padne na zemlju*. Amos 9, 9.

rëulja, *f.* *vidi rehlulja*. Rj. *u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru.*

rëušiti, *šim. v. impf.* (u Paštr.) *gedeihen, cresco, cf. napredovati*: *Da ti kreši i reuši svaka tvoja radota, kako voda o božicu, a list i trava o Gjurgevu duel Rj. Franc. rëussir.* — *Ako mi reuši da je za kose uhvatim, dobro sam*. Npr. 221.

rëvājuje, *n.* *verb. od revati*. Rj.

rëvati, *rëvēm. v. impf.* — **1**) (po jugozap. kraj.) *schliessen, effundi*: počëse *revati* iz kamena cekini na gomile (u pripovijeci) -*č.* porevati. Rj. *v. pf. slož. na-rëvati, po-, pro-, u-, za-.* — *Zuaćenje (korijenu) na-raljivati, prodirati: rëvati*. Korijeni 182. *Plika rijeka jače rerc*. DPosl. 96 — **2**) *schreien (vom Isel), elamo (ut asinus)*. Rj. *magarue rerc, kad ispušta glas iz sebe. vidi njakati. v. pf. slož. razrevati se.* — **3**) *seitwärts gehen, eo oblique: Rere na stranu* kao *Markovo ralo . . . Kraljević Marko nije htio da ore brda i doline — kud drugi ljudi oru — nego ora careve domove*. Otud vljda da je ova poslovice postala (Posl. 271). Rj. *kao zastranjivati. glagol revati u ovom značenju ne nalazi se drukije.*

rëved,* *m.* (u Dubr.) *der Rhubarber, rheum rhu-ponticum L.* Rj. *biljka. riječ tugja.*

rëvena,* *f. gemeinschaftliche Bestreitung der Kosten, communis contributio: Rrevena kuće ne obara* (ali budući da se u *reveni* najviše jede i pije, za to se kašto uz ovu posloviću doda: *Ali i ne podiže*). *cf. refena*. Rj.

Revënica, *f.* u Mačvi kao potok koji teče iz Bara i kod Drenovca utječe u Savu. Rj.

rëvka, *f.* ime volu. Rj. *revkast vo. vidi rudonja.*

— *Izdire kao rëvka na uvratinama*. Posl. 98.
rëvkast, *adj.* *n. p.* vo, krava, *vidi crvenkast*. Rj. *vidi i rigj, rigjast; rud; rumenkast.* — *Daničić izvodi riječ od korijenu od koga i ruj, rujno*. Korijeni 183.

rëvnitelj, *m.* koji revnuje za što; *der Eiferer, zelotes. riječi s takim nast. kod hoditelj.* — *Zadržao sam 49 riječi Slavenskijeh: gonitelj . . . revnitelj*. Nov. Zav. V. *Bijah revnitelj Božij kao što ste vi svi danas*. Djel. Ap. 22, 3. *Jer se Gospod zove revnitelj, Bog je revnitelj*. Mojs. II. 34, 14.

révnost, révnosti, *f.* iz *brevijaru glagoljuškoga, aemulatio*. Stulli. *der Eifer, zelus*. Zadržao sam 49 riječi Slavenskijeh... *jednost, revnost*. Nov. Zav. VI. Ja sam se iz *rodoljubire revnosti* trudilo. Ogd. na ut. 29. Opominjući se Vaše *revnosti k našemu nurodu i jeziku*. Slav. Bibl. 1, 90. Imaju *revnost za Boga*, ali ne po razumu. Rim. 10, 2. Da ne bih istrijebio sinove Izralijeve u *revnosti srojju*. Mojs. IV. 25, 11. *Revnost za kuću tvoju* jede me. Ps. 69, 9. Posramiće se od *revnosti za nurod*. Is. 26, 11. Svu će zemlju proždrijeti *oganj revnosti njegove*. Sof. 1, 18. Revnujem za *Sion velikom revnošću*. Zab. 8, 2. On je na drumu, u *službenoj revnosti*, odalacio nekakvog neradnika. Megj. 303.

révnostan, révnosna, *adj.* u *kojega je revnost; eifrig, voll Eifer, zelosus*. *vidi* revnjiv. — Koji je bio *njrevnostniji i najzaslužniji matičar*. Danica 5, 76. Naročito ove posljednje (devojke) bile su *revnosnu orugju* njegove pakosti i osvete. Megj. 231.

revnovati, *n. verb.* od *revnovati*. *rudnja* kojom *tko revnuje za što*.

revnovati, révnjuēm, *v. impf.* *eifern, omne studium ad rem conferre, studio rursi flagrare*. u *Stulliju iz brevijaru glagoljuškoga, aemulati*. — Zadržao sam 49 riječi Slavenskijeh... osjeniti, *revnovati*. Nov. Zav. VI. *Odvviše revnovah za otučke sroje običaje*. Gal. 1, 14. *Revnovah veoma za Gospoda Boga*. Car. 1, 19, 10. *Revnujem za Sion velikom revnošću*, i velikim *gnjevom revnujem za nj*. Zab. 8, 2.

revnjiv, kao *puu revnosti*. *vidi* revnostan. *od osnove od koje je revnitelj*. — *adn.*: Kralj *promijenivši se u licu reče im revnjivo*: kako se ne bojaste? (*zelo replctus eis dixit*). Glas. 21, 287.

reza,* *f.* *vidi* creza. Rj. *vidi* i *rezena, der Riegel, pessulus*. — *rezu se nabije na šip, te se o šipu objesi kutanate ili lokot*.

rezač, rezača, *m.* — 1) *Rebenschneider, ritis putator*. Rj. *koji reže (vinograd)*. — 2) *koji reže, reska, djelja drvo*. *vidi* djeljač. — *Ima rezbe, koja bi mogla biti ugled rezačima*. Megj. 47.

režak, reška, *adj.* *što reži, n. p. vino*. (u Hrv.). — Ovo je *vino lijepo piti, resko sve jedno kao i šerbet*. J. Bogdanović.

režanci, režančić, *m. pl.* *die Nudeln, turundae (farinaceae)*. Rj. — *osn. part. praet. pass. glagolu rezati*. *isp.* Osn. 345.

režanje, *n. das Schneiden, scissio*. Rj. *verb.* od *rezati*. *rudnja* kojom *tko reže što*. — *Kondir u rezanju vinograda*. Rj. 288b.

režati, režēm, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* *iz-rezati, na-, o-, ob-, od-, po-, pod-, pre-, pri-, pro-, raz-, sa-, u-, za-*; *isprorezivati, naprerezivati*. *v. impf. slož.* *iz-rezivati, na-rezivati, i t. d.*; *sarijezati. dem. reskati*. — 1) *schneiden, scindere*. Rj. — a) *Kašati, rezati na kušē, n. p. slaninu*. Rj. 259a. *A režu mu čapru na remike*. Rj. 818b. *Ko ti rezu hornu sukunju?* Npj. 1, 115. *Od zemljice mijes'te kolače, od pokrora režite darove*. 2, 40. *Ne tovari mazge i sejsane... na sejsanu čohu nerezanu*. 4, 312 (*u ova tri primjera rezati = krojiti*). *Drugi rezahu granje od drveća i prostirahu po putu*. Mat. 21, 8. — b) *sculptare, schnitzeln, meissen, schneiden, bilden*. *isp.* djeljati. — *Ikone koje su u bakru rezane i štampane*. Nov. Srb. 1821, 390. *Ne gradi sebi lika rezanoga*. Mojs. II. 20, 1. *su se, pass.*: *Kao što se režu pečati*. Mojs. II. 39, 6. — 2) *beschneiden* — a) *vinograd, ritis putare*. Rj. *su se, pass.*: *Oko i krmelj, na lozi, kad se reže vinograd*. Rj. 454a. — b) *vidi* sunetiti. — Pa s *Tutećima pije grku kafu, a to bjelju nerezani Turci*. Npj. 5, 155.

režba, *f.* *dijelo rezano, djeljano; Schnitzarbeit, Schnitzwerk*. *zu nast.* *isp.* berba. — *Ti su dolapi obično išarani rezboj prostijom ili lepšom*. *Na nekima ima rezbe koja bi mogla biti ugled rezačima*. Megj. 47. *Oko crkve razmatrajući divnu rezbu*. Zlos. 309.

rezēna,* *f.* (u Hrv.) *der Riegel, pessulus. cf.* creza. Rj. *vidi* i reza, i *tumačenje ondje*.

režidba, *f.* *kad se reže vinograd*. Rj. *db nastalo od tv. isp.* bjelidba.

režil,* *adj.* *indecl. vidi* sramotan: *Naše kade rezil počinise*. Rj. *Rezil učiniti, t. j. osramotiti*. Npj. 1, 4, 351. — *Danas vezir sjutra rezil*. Posl. 52. *Oj moj babo, od Budima bane! zaludu ti banstvo i gospodstvo, kad su mene rezil učinili*. Herc. 15.

režiti, režī, *v. impf.* *n. p. vino, jabukovača, ein wenig (unghnem) beissen (von Getränken), admordco*. Rj. *vidi* urezivati 2. *glagol se drukčije ne nalazi. vino rezi kad malo kao reže u ustima ali godeli*. — *Značenje korijenu eijepati, sječi*: *rezati, reziti*. *Korijeni 17*.

režnica (i *reznica*). Rj. 3) *f.* (u Srij.) *na čokotu ono što ostane kad se obreže, junge Rebe, resex*. Rj. *vidi* reznik.

reznik, *m. resex*. Stulli. *u Hrv. vidi* reznica. *u rezanju vinograda. isp.* kondir 2, lucanj.

režotina, *f. incisura*. Stulli. *gdje se što reže, bude režotina. isp.* obrezotina, zarezotina. — *za nast. vidi* bljnovotina.

režanj, režnja, *m. der Schnitt, segmentum*. Rj. *režanj n. p. mesa, odrezan komad mesa. vidi* narezica. *isp.* izrezak. *riječi s tukim nast. kod bacanj*. — *Kuez bi odsekao bata, krilo ili drugi koji režanj, i pružio bi onome koga najvoli*. Jurn. 58. *Pojede dobar režanj od hladne jareče plečke*. Mil. 21. *»Mene sijećite! Družina ga moja isijēće na režnjere*. Zim. 231.

režanje, *n. das Zahnfletschen, dentium ostensio, nudatio, rictatio*. Rj. *verb.* od *režati*. *rudnja* kojom *reži n. p. pas*.

režati, režātī, *v. impf.* *die Zähne fletschen (vom Hunde), ringi, rictare*. Rj. *reži pas, kad iskesi zube pu kao mrljva. v. pf. regnuti, slož. zarežati; v. impf. slož. porezivati, poreživati. isp.* reža. — *Leži a reži*. (*Kad je ko bolestan, a jednako zao*). Posl. 168.

reženje, *n. verb.* od *režiti. stanje koje biva, kad rezi n. p. vino*.

režanje, *n. das Abreiben, Abnützen, detritio*. Rj. *verb.* od *rgati. rudnja* kojom *tko rga što. vidi* hrganje.

rgati, gām, *v. impf.* *abreiben, abnützen, detero*. Rj. *rgati što, upotrebljavajući sutirati, kviriti, hubati. vidi* hrgati. — *Značenje (korijenu) tiskati, trti, potirati: rgati (h je otpalo) izrgati, porgati*. *Korijeni 220*.

rgja, *f. (aeuus) rgju, voc. rgjo*. Rj. *dem. rgjica*. — 1) *der Rost, aerugo, rubigo, ferrugo*. Rj. — *Rgja se za zlato ne prima*. Posl. 271. *Čista se zlata rgja ne hvata*. 348. *Što je tvrgje od goždja? pa gu opet rgja izije*. 356. *I daj mene sablju postalicu, nevagnju trideset godina, koja se je rgjom proturila, te s' iz kora izvalit' ne more*. Npj. 2, 322. *Ne sabirajte sebi blaga na zemlji, gdje moljac i rgja kvari*. Mat. 6, 19.

— 2) *rgja* te ubila *mogest du elend werden, dii te perdant. Pasja te rgja ne ubila!* (Posl. 246). Rj. *u prenesenom smislu: svakojaku muku i nerolju*. — *Rgja ga popala!* Rj. 541b. *Neznajšu rgja bije*. Posl. 199. *Rgja ti svaka dodijala!* 271. *Tako te iskonska rgja ne ubila!* 310. *Rgjom kap'o, dok mu je kolena!* Npj. 2, 229. — 3) *rgjo* jedna! *du Nichtswürdiger! rgjo i čagjo! Nejoj puštat' rgju pod barjaka*. Rj. *rgjav čorjek. vidi* rgjaković, rgjobitina. — *Ovu (kčer) od koje sam se najviše nadao, dadoh za rgju*. Npr. 206. *Sad najgoru rgja može ubiti najboljega junaka*. Npj. 1, XXXVI.

rgjaković, *m. ein Schimpfwort, convicium*: *Da ti nisi plemić od plemića, nego rgja od rgjakovića*. Rj. *vidi* rgja 3, rgjobitina. *rgjav čorjek*.

rgjanje, *n. das Rosten, inductio rubiginis, rubigo*. Rj. *verb.* od *rgjati, stanje koje biva, kad rgja n. p. željezo*.

rgjarija, *f. vidi* rgjavština. *isp.* zločesturija. *zu nast. isp.* lagarije. — *Rgjarija nevrednosti kći, zločesturija sestra*. Posl. 107.

rgjati, rgjām, *v. impf.* rosten, rubigine obduci. Rj. *v. pf.* slož. iz-rgjati, ob-, po-, za-. — Desnica mi ne usahla ruka! i britka mi sablja ne rgjala! Npj. 2, 76.

rgjav, *adj.* Rj. *comp.* rgjāvijl i (rijetko) rgjavši. (Obl. 45. — 1) *clend, schlecht, miser.* Rj. *vidi* hud, ludan, nevaljao, prten, traljav, zao, zločest. — a) *adj.* Bakrenjača, n. p. puška, t. j. okovana rgjavim srebrnom, kao bakrom. Rj. 13a. Rgjavu vrijeme, lijepo vrijeme. Rj. 75b. Doplata, kad se pazari stvar rgjavija za bolju pa se za rgjaviju još što doplati. Rj. 132b. Zapariti bure . . . ako u njemu ima kakav rgjav vonj. Rj. 187b. Klačnjavica, rgjava čoha. Rj. 273a. Mrtviće, rgjavo žirniće. Rj. 372b. Tonja, 3) rgjav miris. 743b. Uskošen, rgjave volje. Rj. 789a. Neboj se; ja nisam nikakav rgjav čovek, ja sam carski sin. Npr. 135. Bolje je imati rgjavu godinu nego rgjavu susjedu. 23. Žut posao! (Zlo, rgjavo). 81. Jeza parala, guza plačala. (Kad koga biju za rgjave riječi). 113. Poznajem ga kao (sljepac) rgjav novac. 252. Rgjava je tica, koja u svoje gnijezdo tori. 270. Rgjav početak (ište) kamiš u glavu. 271. Jesi P' gjegogj u životu, Marko? »Jesam, care, ali u rgjavu. Npj. 2, 403. Kamo P' tebe pogubiti ne ću rgjavšega. . . 3, 187. Ono sve oriže, ako je i rgjavo bilo, odnesu. Danica 3, 216. Nagazio na rgjave primere. Nov. Srb. 1818, 397. Da bi pak čovek mogao dobru pesmu od rgjave razlikovati. Npj. 4, XXXVIII. I to nije rgjava želja. Odl. na ut. 18. Mislim da je ovo pravilo vrlo rgjavo. Opit XVIII. U njegovoj je prvjoj knjizi bio jezik vrlo rgjav. Pis. 26. Pravi . . . srednji . . . rgjav spisatelj. 63. Takove struke vazduha zovem rgjavu ili otrovna para. Priprava 10. Počeli bi se tužili na zla vremena i na rgjave pazare. Rj. 1 XV. Osobito sud na ovakova (za trgovca zaista rgjava) vremena. Straž. 1886, 1765. Donošaše Josif rgjave glasove o njima. Mojs. I. 37, 2. — b) *adv.* Žiti abeno, t. j. zlo, rgjavo. Rj. 1a. Zablakati kako žitko jelo od brašna, t. j. rgjavo ga zgotoviti. Rj. 161b. Mrciniti, rgjavo klati. Rj. 373a. Okovao se (kad se ko rgjavo oženio). Rj. 454a. Pešnjati, rgjavo što raditi, osobito šiti. Rj. 498b. Kako se čuješ? rgjavo se čujem. Rj. 830b. Gnjajvi mačiče. (Kad ko rgjavo sriva u gadlje). Posl. 43. Što mu je vreću rgjavo svezala. X. Rgjav pevač i dobru pesmu rgjavu upamti. Npj. 4, XXXV. Ima od česti n. p. grožgja, kad rgjavo rodi. Pis. 4. Kako se malo i rgjavo u nas pazilo na ta svojstva jezika. 24. Riječi rgjavu prevedene. Rj. 1 VIII. Ne misleći kako se Srbi i Grei rgjavo slažu. Sovj. 24. Ali Apendini rgjavo kaže da je bilo godine 1259 mjesto 1253. DM. 226. — 2) (u Dubr.) slab, bolestan, unpass, morbo tentatus: nešto sam rgjav. Rj. *vidi* loš, naloš. — Kao da su ga guje pile (tako je rgjav u lieu). Posl. 131. Kao da treći dan hljeba ne jede (tako je rgjav). 131. Kao ovcina o Marču (n. p. tako rgjav ili mršav). 132.

rgjavā, *f. adj.* (u Dubr.) *vidi* suha bolest. Rj. i *syn. ondje*.

rgjāvština, *f. osobina, stanje onoga što je rgjavo. vidí rgjarija. — U naše vrijeme: Da bi bila čista od sve rgjavštine doondašnje. ARj. II. 641a. — riječi s takim nast. kod gospoština.*

rgjica, *f. dem.* od rgja. Rj. 3

rgjōbitina, *f.* (u C. G.) koga je rgja ubila, nichts-würdiger Mensch, nebulo. Rj. *vidi* rgja 3, rgjaković, rgjav čorjak. — rgjo-bitina. druga polu postala od bit (*part. praet. pass.* od biti, hijem). *isp.* tako slož. riječ gradobitina.

rgjogrizānje, *n. verb.* od rgjogrizati. Rj.

rgjogrizati, rgjōgrizām, *v. impf.* (u C. G.) govoriti koješta, ponajviše rgjavo, Albernheiten reden, ineptio: ne rgjogrizaj! Rj. rgjo-grizati (druga polu gristi, grizem; u *v. impf.* složenima grizati).

riba, *f. (pl. gen. ribā) der Fisch, piscis*: Dvije se ribe na jednoj vatri peku, pa jedna drugoj ne vjeruje (Posl. 57). Ribu po duboku pliva (Ne može se

lasno uhvatiti. Posl. 272). Rj. *dem.* ribica. (*mlada*) ribić. *augm.* ribetina, riburina. *ribc*: arhun, badelj, bagra, bakalaj, bakalar, balavac 2, baudar, barbuon, bijelka, bijeljka, bradovatica, brkica, bujan, bukva 2, bulješ, cigarin, ernac, ernčić, crnelj, crnjelj, dlakavica, (riba dlakava), glavatica, gljivar 2, golubinae, govodar 2, grmalj 1, jaz 2, jesetra, jež 2, kantor, knajac, karas (karaš), kečiga, kečika, kesega, kit, klen, kokot, koravica, kostreš, košireba, kovač 3, krap, krkuša, krupatica (krupatka), kučak, lasica 2, laska 2, linj, linjak, lipan (lipen), list, lopar, loparac, mačak, manič, masenica, mladica 3, moruna, mrena, muruna (murina), narikva, nostvica, obliš, ovrata, ovratnica, paljastura, pastma, pastuva, pastuga, patuca, peš, pijerka, piskavica, piškor, pljučavica, prevučar, priglja, primorkinja, puzija, renga, sabljar, sabljara, sabljarka, sim, sipa, skakavica 3, sklac (sklat), skobalj, skoboj, smudut, smugj, som, sopa 2, srgjelja, šaran, škobalj, šljivar 2, štuka, morsko tele, tok, trglja (trigla), truta, ukljia, ukljata, ukljeva, vladika, morski vo, volak, vrnut. — Biju se ribc. Rj. 28a. Brod u blatu (jezeru) mjesto gdje se riba hvata. Rj. 44b. Ožučiti ribu. Rj. 451a. Pecati ribu. Rj. 497b. Prpori se riba, cf. bije se. Rj. 616b. Ribati, loviti ribu. Rj. 649a. Volim ići ja u more, pa se stvorit' belom ribom. Npj. I, 435. Da uhvatiti ribu zlatnokrilu. 2, 52. Da ufati ribu od šes krila. 2, 61. Uhvatitše ribu zlatopernu. 2, 74. Kod Poreča zagragjivao Dunavo, bajagi rudi hvatanja ribe. Sovj. 55. Idemo u ribe (t. j. da ih hvatamo). Daničić, Sint. 535.

riban, ribna, *adj. fischerich, plenus piscium.* Rj. *n. p. potok, u kojem imu mnogo ribe.*

1. **ribānje**, *n.* (u vojv.) *das Reiben (des Krauts), sectio ope ferri rasorii.* Rj. *verb.* subst. od ribati. radnja kojom tko ribā *n. p. kupus.*

2. **ribānje**, *n.* (u primorju) *das Fischen, piscatio*: Otmiľju nam ribu i ribanje. Rj. *verb.* od ribati. radnja kojom tko ribā, lovi ribu: Vrag uzeo i ovako ribanje, kad se ništa drugo ne uhvati nego po jedna jegulja. Npr. 116.

ribaonica, *f.* (u Srijemu) *vidi* ribež. Rj. *vidi* i noževi. — riječi s takim nast. kod djeljaonica.

ribār, *m. der Fischer, piscator.* Rj. koji ribu hvata. *vidi* alas, halas, tanjar. — A ribari ribe pohvataše, i u ribi ključeve nagjoše. Npj. 2, 70.

ribārēnje, *n. das Handeln mit Fischen, questus piscium.* Rj. *verb.* od ribariti. radnja kojom tko ribari.

ribārev, *adj. des Fischers, piscatoris.* Rj. što pripada ribaru. *vidi* ribarov.

ribarica, *f.* (u primor.) lagjica s koje se riba hvata, *Fischerschiff, navis piscatorum.* Rj.

ribarina, *f.* (u prim.) taksa za pravo da ko može javno prodati ribu. Rj. 3 — za nast. *isp.* dimarina.

ribariti, ribārīm, *v. impf.* nositi ribu po selima te prodati, kao što u Srijemu i u Bačkoj čine mnogi. *Fische verkaufen, vendito piscis.* Rj.

ribarov, *adj. vidí* ribarev. Rj.

ribārskî (ribarskî), *adj. der Fischer, piscatorum.* Rj. što pripada ribarima ili ribaru kojemu god. — Te će vas izvlačiti kukama, i ostatak vaš uđicama ribarskim. Amos 4, 2.

1. **ribati**, ribām, *v. impf.* t. j. kupus, sobu, (*Kraut*) reiben, (*brassicam*) contero. Rj. *isp.* Njem. reiben. *v. pf.* slož. izribati.

2. **ribati**, ribām, *v. impf.* (u prim.) loviti ribu, *fischen, piscari.* Rj.

ribētina, *f. augm.* od riba. Rj. *vidi* riburina. — taka *augm.* kod habetina.

ribēz, *m. der Krauthobel, machina consecandae brassicae.* Rj. na čemu se riba krpus. *vidi* ribaonica, noževi. *isp.* erende 1, trenica 1. — ribež (od tugje). Osn. 369 (Reibeisen). riječi s takim nast. kod derež.

ribica, *f.* — 1) *dem.* od riba. Rj. — Opazi u jednoj lokvi malu ribicu gde se praćaka. Npr. 20. Onda se

seti one *ribice* što je iz lokve u vodu bacio. 23. — 2) (u Dubr.) u govečeta iznutra od bubrega dolje, kao spolja što je pečenica. Rj.

ribić, *m.* — 1) *das Kleine vom Fisch, der junge Fisch, pullus piscis, pisciculus.* Rj. *mlade od ribe, mlada riba.* — Utekla mi babina kobila, pa ne znam gdje je e. A ribica mi reče: »Evo je među nama, stvorila se riba a ždrebe *ribiće*. Npr. 23. — 2) (u Srijemu) *Muskrl, lucertus:* igraju u konja *ribiči*. Rj. *vidi gušter* 3. *isp. mišica* 2, *miška* 2.

ribizlo, *f. pl.* (u vojv.) *die Ribesbeeren, ribes rubrum Linn.* Rj. *biljka. vidi* čičin-boba.

riblji, *adj. Fisch-, piscarius.* Rj. *što pripada ribi, ribama, takvu adj. kod somlji.* — Avgutar, suh *riblji mrijest*, koji se vadi iz ribe skakavice. Rj. 1b (*mrijest je f.:* suha riblja mrijest). Baluk, balukat, *riblja trava.* Rj. 13b. Ozida zid od samoga potoka pa do *ribljih vrata.* Dnev. II, 33, 14. Jona bi u *trbuhu ribljem* tri dana i tri noći. Jona 2, 1.

Ribnica, *f.* — 1) *potok koji utječe u Kolubaru s desne strane.* Rj. (*kao ribna rijeka*). — 2) kao mala varošica na Dunavu niže Poreča. Rj.

Ribničanin, *m. (pl. Ribničani) Einer von Ribnica.* Rj. *čovjek iz Ribnice.*

Ribnički, *adj. von Ribnica.* Rj. *što pripada Ribnici.*

ribnjak, *m. der Fischteich, piscina.* Rj. — *osn. u ribni (riban). riječi s takim nast. kod krtičnjak.*

ribolov, *m.* — Lovište, mjesto gdje se riba lovi, *cf. ribolov.* Rj. 332a (*u ribolov nema u Rj. na svom mjestu*). ribo-*lov. isp. tako slož. riječi* brzđlov, *puštolov.* (*u Hrv.*) *lovljenje ribe, lov na ribu.*

riburina, *f. vidi* ribetina. Rj. — *takva angm. kod baburina.*

rid, *m.* (u Dubr.) *vidi* hrid: Sigjele su tri gjevojke *na ridu*, na kamenu. Rj. *vidi i* 1 rida.

1. rida, *f. vidi* rid: Ođvali se *rida* od Orida, i ubila sva tri pobratima. Rj. *vidi* hrida.

2. rida (u Slnju, a u Hrv. *rida*) *das Fuch, Fuchel, paunus:* Navezi mi *ridu* plemenitu što junaci nose oko vrata. Rj. *vidi* jaglak, jagluk; mahrama; ubrus. ubrusac. *isp. peškiri i syn. onđe.*

ridanje, *n. das Wehklagen, ululatus.* Rj. *verb. od* ridati. *radnja kojom tko rida:* Glas u Rami ču se, plač, i *ridanje*, i jaukanje mnogo. Mat. 2, 18.

ridati, *ridām, v. impf. wehklagen, ululo.* Rj. *čičući plakati. isp. jaukati, kukati, lelekat, naricati, tugovati, tužiti, žaliti. v. pf. slož. zārđditi.* — Stane *ridati* i naricati nad mrtvom glavom. Npr. 178. Vaši igraju, naši *ridaju*. Posl. 32. Povikaše plačući i *ridajući*, govoreći: jaoh! jaoh! Otkriv. 18, 19. Za to će *ridati* Moavac nad Moavcem, svi će *ridati*. 16, 7. Ne *ridaj* za mnom. DP. 146.

ridovka, *f.* (u Srbiji u Golupcu) šarena zmija oko jednoga aršina dugačka (*die Kreuzotter; pelias bernis.* L. Rj.). Rj. *cf. šarka* 1. Rj.² — *za nast. isp. trgovka.*

rif, *rifa*, *m.* (u vojv.) *die Elle, ulna, cubitus, cf. aršin.* Rj. *mjera za dužinu. vidi i* lakat 2, *endže.*

riganje, *n. das Rülpsen, ructatio.* Rj. *verb. od* rigati, *koje vidi.*

rigati, *rigām, v. impf. aufstossen, rülpsen, ructo:* riga i bljuje. Rj. *vidi* icati se, *podrigivati* se, *štucati* se. *v. pf. slož. izrigati;* *izrignuti, podrignuti* se. *v. impf. slož. podrigivati* se.

rigavica, *f.* (u Boci) *vidi* štukavica. Rj. *vidi i* ikavka, *ljučavina, podrig.*

rigj, *rigja*, (*rigji*, *comp. rigji*), *fuchstroth, rufus.* Rj. *vidi* rigjast, *rud, crvenkast.* — A naprijed junak na alatu, *rigjih*, Mujo, do ramena *byka.* Npj. 3, 151. Bio je (*Luka*) rasta srednjega, više *rigj*, nego *crnomanjast.* Opit V. Iziđe drugi *konj rigj.* Otkriv. 6, 4.

1. rigja, *f. t. j. koza, eine rothe Ziege, rufa capra.* Rj. *rigja koza. vidi* rigješa. — Kad i kad klepne klepetušica na *kozi rigji.* Zim. 121.

2. rigja, *m. (ist.) vidi* rigjo. Rj. *konj rigj. vidi i* rigjan.

rigjan, *m. vidi* rigjo: Dovedoše Maru *na rigjanu.* Rj. *rigj konj. vidi i* 2 rigja.

Rigjani, *Rigjānā, m. pl. nekakvo pleme negdje oko Crne Gore.* Rj. *može biti da oramo ide ovaj primjer:* Ali su mi u Dalmaciji u Kosovu pokazivali čovjeka *iz sela Rigjanu*, po prezimenu Trifunovića, koji ima šezdeset i dvoje čeljadi. Rj. 173a.

rigjast, *adj. vidi* rigj. Rj. — *adj. s takim nast. kod* budalast.

rigješa, *f.* (u Grblju) ime kozi. Rj. *rigja koza. vidi* 1 rigja. — *riječi s takim nast. kod* bruješa.

Rigjica, *f.* voda u Stospudu: Pa mi poje ovce *na Rigjicu.* Rj.

rigjo, *m. (juž.) der Fuchs (Pferd), equus rufus.* Rj. *gen. rigja, voc. rigjo. rigj konj. vidi* 1 rigja, *rigjan.* — *hyp. s takim nast. kod* erujo.

rigjuša, *f.* rigja kobila, *eine fuchstrothe Stute, equa rufa.* Rj. — *riječi s takim nast. kod* ajgrišuša.

Rija, *m. (ist.) vidi* Rijo. Rj. *vidi* Hrija.

riječ, *f. (loc. riječi, pl. gen. riječi), das Wort, vox, verbum.* Rj. *za postunje isp. reči. isp. riječ, besjeda, govor. dem. riječca. riječ je* blaga, careva, dogovorna, grdna, lijepa, mučna, mudra, okorna, ponosita, prazna, rgjava, ružna, slatka, sveta, suha, tvrda, visoka, zla, i t. d. — 1) *uopće:* Za *bakpa je riječ gororio.* Rj. 15b. Dade *kralju, riječ ne učini.* Rj. 111b. Kakilo, kaže se za čovjeka koji *rasteže riječi* kad govori. Rj. 259b. *Održati riječ.* Rj. 447b. *Posjuti riječ*, t. j. *puštiti je* među ljude. Rj. 547b. *Posušoljiti koga*, t. j. *lijepijem riječima* kao malo *pogladiti ga.* Rj. 562a.

Rekao *pa nije svoje riječi zadržao.* Rj. 661b. *Frodila moju riječ.* Rj. 787a. Turčin mu odmah izvadi gotove novce *bez reči.* Npr. 38. A *baba mu uteče u reč:* O moj sinko ... 45. *Žena ga dočeka a on ni reči.* 149. Samo jednu *riječ* da *progovori.* 156. *Ni reči više!* 211. *Nemoj pšnuti riječi.* 219. *Ja ču riječ maju* i potpis moj *potrditi.* 254. *Tek što on to izusti, a Turčin mu u reč:* Valaj ... 257. *Bolje je ne obreći nego riječ ne držati.* Posl. 24. *I između svetijeh ima riječi.* 101. *I kamen bi riječima podigao.* (Kad ko lijepo ili žalostivo govori). 101. *Ne zabori na kojoj si.* (Kad ko hoće kome *riječ* da *presiječe*). 198. *Ne stoj gjavole! (Reče se uz riječ* kad se pripovijeda kako se što zlo dogodilo). 209. *Nijesi careve riječi.* 218. *Riječ iz usta a kamen iz ruke.* 272. *Riječi treba mjeriti, a ne brojiti.* 272. U Turčinu vjera na koljenu. (Ne možeš mn se *osloniti* na vjeru i *na riječ*). 337. Nema imena za poslovice, nego ... obično se govori: *Štano (ima) riječ.* VII. *Pameti nemoćnoj slatka je riječ liječnik.* DPost. 93. *Ko li mudru riječ izreči?* Npj. 1, 91. *Grđnu Rosa riječ započela:* Fala Bogu ... 2, 238. *Pa mu mučnu riječ progovara.* 2, 273. *Skoči Ture, riječ ne činilo, i poveza Janka s banovima.* 3, 217. *Te Osmamu riječ besjedio.* 4, 2. *Obazre se, reče tri riječi* »Moja braćo ... « 4, 169. *Jošte, braćo, da vam riječ kažem.* 4, 186. *Pa on (Krečko Knežević) Meha zove na negdana; junak bješe buljumbaša Meho, gje ga *vlaška riječ* zataknula, okrenu se k njemu u sretanje.* 4, 410. *Gje ga *vlaška riječ* dostignula, onje stade njemu na bilježu.* 4, 411. *Pa im vince ulari u lice, a *rakija riječ* otvorila.* 4, 416. *A Mehmed mu riječ odgovara:* Hajde ... 4, 522. *Kad kadija začu davudžije, on ovaku riječ isturio:* Papučo se milo kumi daju ... *Herc.* 170. *Ovaj je zabavnik i onako pun *suvih riječi.** *Damca* 3, 222. *Boca koja se iz desne ruke dade prvijencu s *riječima:** »Gospodine prvijence ... *Kov.* 62. *Učini mi se sramota od svoje riječi na tray udariti.* *Odg.* va ut. 2. *Blago vama ako reku na vas svakojake *rgjave riječi* lažući.* *Mat.* 5, 11. *Kako bi ga (Isusa) *uhvatili u riječi.** 22, 15. *Kad svrši Isus *see riječi ove* ... 26, 1. *Reče Simonu:* »bacite mreže svoje te lovite ... « *ali po trojoj riječi* bacicu*

mrežu. Luk. 5. 5. *Ispuniće* Gospod naskoro riječ svoju na zemlji. Rim. 9, 28. Koje Hristos ne učini... riječju i djelom. 15, 18. Ružeći nas zlijem riječima. Jov. 111, 10. Da pokara sve bezbožnike za sve ružne riječi. Jud. 15. *Usta njihova govore ponosite riječi*. 16. *Pokri* put oltara riječju Gospodnjom govoreći: oltare! ... Car. 1. 13, 2. *Neka* dakle, Gospode Bože, *bude* tvoja riječ tvoja, koju si rekao Davidu. Dnev. 11, 1, 9 (*impleatur sermo tuus; verbe dei Wort erfüllet*). Hoće li biti kraj praznijem riječima? Jov 16, 3. Svaki dan izruču riječi moje. Ps. 56, 5. Dok se steče riječ njegovu. 105, 19. Jer se opominjaše srce riječi svoje k' Aramu. 105, 42. *Riječ* je Gospodnji na vas, Hanane... ja ću te zatriti. Sof. 2, 5. Mala Raška nazvana bi djeđinom u istom smislu u kom i Zeta. *Drugim riječima* Nemanja naslijediši na jedan način i Rasu i Zetu, sajedini im donekle značenje za sebe. DM. 14. *Govoreći ore visoke riječi*: »pogledaj s neba... DP. 21. *Na riječ* Isusa Navina sunce i mjesec stade. Prip. bibl. 56. Nije vrijedno da se oko toga čini više riječi. Rat 19. — 2) u riječi biti, u riječi koju... u tu riječ: Dok su oni u riječi bili. Moj sestriću dok si u riječi (t. j. još dok možeš govoriti). Rj. Još to oni u riječi ljehu, al' dogoše sluge despotove. Npj. 1, 399. Al' besjedi Vuksan od Rovaca: »Ala braćo...« U riječi, koju besjediše, al' eto ti od paše dželata. 4, 20. *Taman oni u riječi bili*, blizu su im Turci prigregjali. 4, 328. U tu riječ, koju besjegalahu, al' evo ti Krivokapić-Rada. 4, 391. U tu riječ, u koju zborahu, dok i druga dava dolazila. 4, 434. Mare majku ljuto kunijaše: »Bog t' ubio...« U tu riječ Jovanova sluga: »Božja pomoć... Here. 90. — 3) riječju, jednom riječju; um es kurz zu sagen, kurz! ut paucis dicam, ne multa, quid plura? — Što su neki glupi, a drugi mudri; što su neki... jednom riječju što su neki prosvječeni, a drugi divlji, i to dolazi... Priprava 41. *Jednom riječi*, mora se u Slavonske gramatike sa svim drugi red uvesti. Rj. LVII. Ah je Srbija... Riječju, Srbija bijaše pretekla Dalmaciju. DM. 319 (*isp.* On je opravljao sve znatnije poslove... *ukratko*, to je bilo otrgavanje velikoga vijeća. DM. 341). — 4) od riječi do riječi... riječ po riječ; wörtlich, ad verbum, verbum e verbo, verbum pro verbo exprimere. — Kazuće ti sve od riječi do riječi. Rj. 123a. U ostalom se oba (rukopisa) slažu od riječi do riječi. Star. 1, 4. Čitati nije znao, ali je pisarima znatnija pisma kazivao riječ po riječ (t. j. diktirao). Sovj. 77. — 5) riječ o čemu: Još koju riječ o ovim natpisima. Star. 14, 197. Šta ćemo činiti sa sestrom svojom kad bude riječ o njoj? Pjesm. nad pj. 8, 8. Ali kako tu nije riječ o presudi, valja uzeti da... DM. 267.

riječan, riječna, adj. (u C. G.) *vidi* rječiti. Rj. koji umije govoriti; bered, eloquens, *vidi* i rečeć. *isp.* krasnorječiv; ljeporječica.

rijječanje, n. *vidi* psovanje. Rj.

rijječati se, riječam se, v. r. *impf.* (u Risnu) *Wortwechsel haben, altercari*: riječaju se međju sobom, on se riječa s kim. Rj. *vidi* bočiti se. *reciproč.* v. *pf.* sporečiti se, sporečkati se.

rijčeca, f. dem. od riječ. Rj. dem. s takim nast. kod djeća.

Rijčeki, adj. što pripada Riječi. — U nahiji Riječkoj i Lječunskoj. Rj. 832b.

riječni (rječni. Stulli), adj. što pripada riječi, rijekama; Fluss-, fluvialis. — Da bi bolje upamtiti reke i doline rečne. Megj. 249. Gotovo sve rečne padine u Srbiji zapamtitiš tada grozno vodeno gospodarstvo. Zim. 258.

Rijeći, rječm, (u Boci) *vidi* reći. Rj. *vidi* i rijeti. — Sve ja hoću da ti rečem, a ne smijem da izrečeni; hoću riječ, da ć' umrijet'. »Reći, dragi, nemoj mrijet!« Here. 276. za ako, što misli Daničić, *vidi* kod rijeti.

rijčadak, rijčtka (rijčtki, comp. rječji). Rj. comp. piše Vuk i rječji, tako i Daničić. — 1) dinn, nicht

dick, rarus. Rj. *isp.* omašit, rehav. *suprotno* čest, gust, nabojit. — Jednica. 2) rijetko sukno, što se tka u jednu žicu. Rj. 250b. Protak, rijetko rešeto. Rj. 613b. Razrijediti n. p. šumu ili kako povrće, da ono što ostane bude regje. Rj. 635a. Rehavo grožgje, kad su rijetka puca. Rj. 618b. Djever ovda ponese snasi rijetki češalj. Kov. 51. *adv.*: Prisijati, po drugi put sijati, n. p. kad prvo zrno rijetko nikne. Rj. 597a. Od popa do kovača. (Rijetko ili razdaleko, n. p. što sasiveno). Posl. 235. Da se rijetko gje može igrati, osim na gumnu. Npj. 1, 64 (Vuk). — 2) *selten, rarus.* (cf. obrijedak, omašit. Rj.³). Rj. kao samo gljekoji. *suprotno* čest, mnogi. — Lajavoj seki celiri rijetki. Posl. 165. Česta služba rijetka suknja. 346. Po donjim krajevima Srbije već su rječje gusle po kućama. Npj.¹ 1, XVIII. Kad bi se od kake vrlo stare pesme, ali od osobitoga i retkoga dogajaja, našlo samo nekoliko vrste, opet bi ih bilo vredno štampati. 4, XXXVIII. U narodu našem već nijesu rijetki ljudi koji knjige čitaju. Sovj. 1. *Veoma su rijetke riječi* kojima osnove tako postaju. Osn. 1. Stariji uorist koji u mlagjim rukopisima sve regji biva. Star. 3, 10. — *adv.* Jer se mela rijetko nalazi na ljesei. Rj. 352b. Rijetko istinu govorim, a još regje istinu tvorim. (Reče se kašto u šali za sebe). Posl. 272. Vrlo rijetko grleni glasovi stoje bez promjene. Istor. 57. *vidi* malo kad, slabo kad.

rijčediti, rječidm, v. *impf.* rarefacere. Stulli. *rijčediti* n. p. šumu, činiti da bude rijetka, rječja, govori se u Hrv. u Šuleka: eine Saat lichten, razrijediti, *rijčediti* nšev. v. *pf.* slož. prorijediti, razrijediti.

rijčegjénje, n. verb. od rijediti. radnja kojom tko rjeđi n. p. šumu.

rijek, što no rijek (t. j. što no riječ), wie man zu sagen pflegt, ut ajunt. Rj. za postanje *isp.* reći, riječi, rijeti.

rijeka, f. der Bach, kleiner Fluss, unnis. Rj. *vidi* potok, voda 2. rijeku se kaže za vodu veliku i malu. dem. rječica. — Neka sve erua rijeku odnosi. DPost. 77. B'jelila Mare darove na rjeđu rjeku na more. Npj. 1, 383. Pošto ga (lješnik) otvori, buknuše iz njega žestoke rijeke, te majci put prekidoše. Npr. 94. Dogju na nekaku veliku rijeku i ne mogu prijeći, tače štapom a rijeku se razdvoji, i pasaše. 222. Drina osim mlogih drugih voda, rijeku i potoka prima u sebe Lim. Danica 2, 31. Na rastanku prolje čitavu rijeku suza. 2, 138. Izvire u proljeće rijeka, na kojoj bi moglo mljeti pedeset kamena. Kov. 28. Rijeka narre s mjesta svojega da joj niko ne može pristupiti; ali se odbije i odlazi trudom čovječjim. Jov 28, 4.

Rijeka, f. — 1) u Lici voda koja utječe u Banicu. Rj. — 2) Stadt Fiume (ponajviše Senjska Rijetka). Rj. u Hrvatskom primorju. — 3) Rijeka Crnojevića, f. varoš u Crnoj Gori. Rj.³

rijénje, n. das Wählen, rubio. Rj. verb. od riti. radnja kojom rije n. p. svinjče. *vidi* riljanje.

rijéslo, n. (u Gruži) povraz na kotlu, der Henkel un einem Kessel, ansa. cf. povrijeslo. Rj. (po-povrijeslo, i odbacivši v: rijeslo. Korijeni 201. *vidi* i povrijez, provrislo.

rijčšiti se, rječšm se, v. r. *pf.* kao nakaniti se, skaniti se, odlučiti 2, pregnuti 2; sich entschliessen, decerno, constituo: Ovo gjavola vrlo ožalosti pa se riješi te još jedan ugovor sa svetijem Savom učini. Npr. 275. *isp.* rješenje; rješavati. — *drukčije ovaj glagol sada dolazi samo sa glasom sprječ dometnutim d: driješiti (v. impf.)*, odriješiti, razdriješiti.

rijeti, rječm, v. *pf.* (osobito u Dubr.) *vidi* reći. Rj. *vidi* i riječi. Daničić sumnja da će biti ake. rijeti, i prije bi rekao da će biti rijeti prema nijeti. Rad 6, 55. — Pravo rjet' a umrijet'. DPost. 100. Što me pitaš, rjet' ću ti pravo. HNpj. 1, 227.

rijetkost, rijetkosti, *f. osobina onogu što je rijetko; die Dünne, die Düntheit; die Seltenheit; raritas.* — Krompiri vrlo se malo siju (više kao rijetkost, nego potrebe radi). Danica 2, 103. Jedno izmegju njih srodjom rijetkošću zadaje mi dužnost da ga spomenem. Rad 17, 170.

rijež, *m. scissura, fissura, virgula, limea, acies cultri.* — rijež potegnuti, *Incum ducere.* Stulli. za postanje *isp. rezati; sareživati i sariježati. djelo kojim se što zarezže, i ono gdje se zarezže. isp. zarez.* — 1 ne pic' od riježa. DPosl. 29. Srežao ga sam s riježa. 113 (ga sam dijalekt. mj. sam ga). Rijež, Bogišić mi pisa: kad djeca igraju na mjendele itd., učini se rijež preko koga nije slobodno prestopiti igrajući; i dok jedan igra, drugi ga na to opomioju govoreći: I ne pic' od riježa. XVI. Režanj (od osn. koja je u rijež). Osn. 201. za ne pic' *isp. nepik.*

Rijo, *m. hyp. od Ristivoje (?)*. Rj. Ri-jo (osn. u Iristofor). Osn. 70. *gen. Rija, voc. Rijo. vidi Hrjo.*

rika, *f. das Brüllen, mugitus.* Rj. *isp. rikanje.* — Stoji rika krava za teladna. Npj. 4, 187. Riku lavu, i glas ljutom lavu i zubi lavičima satiru se. Jov 4, 10.

rikânje, *n. das Brüllen, mugitus.* Rj. *isp. rika.*
rikati, *ričēm, v. impf. brüllen, mugio: Mušket više a kobila riče, pustago mu konja uplašše. Rj. v. pf. riknuti; pf. slož. razrikati se, srikati se, zarikati.* — Vodu riče, a mlini melju. Posl. 37. Što bi valjalo da volovi riču, to kola škripe. 353. Krave riču oko kuće, puštaj me, dušo, da idem. Npj. 1, 346. Čauš više, dubulana riče. 2, 521. Jere ćemo pob'jediti Turke, da ne riče hodžu u Srbiji. 5, 557. Za njom (za svjetlošću) riče grom, grmi glasom veličanstva svojega. Jov 37, 4. Lavovi riču za plijenom. Ps. 104, 21. Ričemo svi koliki kao medvedji. Is. 59, 11.

rikavac, rikāvea, *m. t. j. kašalj, der Keuchhusten, tussis clangosa, cf. magareći kašalj, hripavac.* Rj. u takvom se kašljanju riče.

Rikavac, Rikāvea, *m. nekaka planina: Polećela dva golica vrana od Rikavca zelene planine.* Rj.

riknuti, riknēm, *v. pf. brüllen, mugitum edo.* Rj. *v. impf. prosti. rikati. isp. zarikati.* — Gospod će s visine riknuti, i iz stana svetinje svoje pustiče glas svoj. Jer. 25, 30.

Rikočica, *f. Izljeošje Rikočici malo.* Rj.

rilast, *adj. (u C. G.) koji ima velike usne (rilo), grosse Lippen habend, labiosus.* Rj. *vidi usnat.* — *adj. s tukim nast. kod budalast.*

rilica, *f. — 1) (u Dubr.) der Mund, os.* Rj. *vidi rilo, usta.* — Stavi braju malom prst(u riliču, ne umije ni zagristi'. DPosl. 115 (zagristiti dijalekt. mj. zagristi). — 2) (u C. G.) *vidi gubica.* Rj. *vidi turin. isp. njuška.*

rilo, *n. der Mund, os: Kakvo rilo, takvo dilo (Posl. 250).* Rj. *vidi rilica 1, usta.* — *od korijena od koga je riti (rijem), isp.* Osn. 119.

riljanje, *n. vidi rjenje, Rj.*

riljati, riljām, *v. impf. (u Paštr.) vidi riti.* Rj. *v. pf. slož. zariljati.* — Što turinom rilja, a repom žile vadi? (igla). Rj. 756a.

Rim, Rīma, *m. Rom, Roma.* Rj.

rimiti se, rimīm se, *v. r. impf. graditi se rimljanin, kršćanin katolik.* — Što se rimiš, kad nije potrebe? Ibro Karabegović 3. Rj.

Rimljanin, *m. der Römer, Romanus.* Rj. *čovjek iz Rīma.*

rimljanin, *m. der Römer (Lateiner, dem Ritus nach), homo ritus romanus: Tako moja vjera ne podnosi, da ja kopam Rišćanina pored Rimljanina.* Rj. *čovjek Rimskog zakona, Rimski katolik.* — U Slavoniji ima najviše Rimljanu, među kojima je u govoru od prilike onaka razlika, kao u Hrvatskoj. Ps. 86.

rimljēuje, *n. verb. od rimiti se. raduja kojom se tko rimi.*

rimokatolički, *adj. rimo-katolički. što pripada Rimskim katolicima, Römisch-katholisch, Romano-catholicus.* — Bosna, koja stajaše izmegju rimokatoličke Dalmacije i pravoslavne Srbije. DM. 15. Za jeretike, pod kojima valja razumjeti rimske katolike... tako je bivalo i rimokatoličkom svešteniku... Koji bi se rimokatolik oženio pravoslavnom... 311. za čudo mi je, kako je Daničić' prihvatilo ovako sastavljenju riječ; mislim, da bi se bolje kazalo: rimskokatolički (ali rim-katolički? *isp. rim-papa.*)

rimpāpa, *m. der Papst von Rom, Papa Romanus.* Rj. *rim-papa (složena riječ po Turku: Rimpapasi; tako zovu Turci rimpapu. (Gj. Popović). Rimski papa.* — On odgovorio, da će im ostaviti lijepu Mađarsku vjern: da grade mise i da vjeruju Rim-papu. Npj. 2, 513 (Vuk).

Rimski, *adj. römisch, romanus.* Rj. *što pripada Rīmu.* — U Risnu ima jedna kuća zakonu Rimskog, ali je opet uz Grčku crkvu prizidan Rimski oltar. Kov. 33. Primio sam Vaše pismo od 27. o. m. po Rimskome. Star. 14, 196.

riučerot, *m.:* Kod Hrkuckoga našli su i eijeloga rinocerota. Priprava 108. *zeijer. rhinoceros (gen. rhinocerotis), Nashorn. vidi nosorožac.*

rintānje, *n. das Arbeiten, labor.* Rj. *verb. supst. od rintati, koje vidi.*

rintati, rintām, *v. impf. arbeiten (rom schweren Arbeiten), laboro.* Rj. *raditi teške poslove.*

rinuti, rinēm, *v. pf. — 1) (u C. G.) stossen, trulo, cf. turiti. Rj. v. pf. slož. nā-rinuti, od-, po-, s- (se), u-, za-, v. impf. rivati, porivati. — 2) n. p. rinu na oganj, t. j. naiđe, udari, stūrzen, irumpo.* Rj.

ripa... *vidi hripa*... Rj.

ripida, *f. (u erkvi) řipče. Rj. od Grč. gen. řipčoz, mali mahač.* — Arhimandrit noseći pod sjenkom od drvje ripida kao pod krilima heruvimskim dragocjen sud. DP. 356.

riš, *m. der Luchs, lynx.* Rj. *zvijer. hyp. riso.* — Ljut kao ris. Posl. 173. Može li Etiopljanin promijeniti kožu svoju ili ris šare svoje? Jer. 13, 23. Konji će mu biti brži od risova. Avak. 1, 8.

Risan, Rīsa, *m. Stadt Rīsano in Boeche di Cattaro: Pa ti trči Rīsnu na krajinu. Rj. vuroš u Boci Kotorskoj.* — Risnu grade naš lijepo stanje! Kov. 74.

Risanski, *adj. von Risan. Rj. što pripada Risnu. vidi Rišnjanski.*

rišār, rišāra, *m. (u vojv.) vidi žetelac: Nije za Vla', nije za Mađžara, već za onog Stojana risara. Rj. ordje se kaže, da risar znači žetelac; u u Npj. 1, 316 Vuk tumači: Risar, (u Bač. i u Banatu) gadjlar, svirac; pa tako značenje imu riječ ovu i u pomenutoj narodnoj pjesmi: Nije za Vla', nije za Mađžara, već za onog Stojana risara, što u kolu svakom komendira; kad zasviru, što u srce dira, a kad igra, kan' da luče igra. Npj. 1, 630.*

rišiči, *m. pl. die Jungen von Luchs, pulli lynceis: Navrani se riso s risičima.* Rj. *mlad od risa.*

riso, *m. hyp. od ris: Navrani se riso s risičima.* Rj. *gen. risa, voc. rišo.*

rišovina, *f. die Luchshaut, das Luchsfell, pellis lynceis: Risovina i samurovina.* Rj. *koža risovska.* — A po svemu puli risovina sa suvijem podnizanu zlatom. Npj. 3, 283.

rišovski, *adj. što pripada risovina.* — Da gledaš iz pećina lavovskih, s gora risovskih. Pjesm. nad pj. 4, 8. *adj. s tukim nast. begovski, kmetovski, svatovski, volovski, zetovski, itd.*

Rist... *vidi Hrist*... Rj.

risulja, *f. ime kravi.* Rj. — *osn. u ris.* Osn. 133.

rišć... *vidi hrišć*... Rj. *u krajevima gdje se u gororu ne čuje glas h.*

Rišnjaniin, *m. (Rišnjāni) Einer von Risan: Poklo-*

nio *Rišnjani*? Ivanu. *Rišnjani* su na glasu junaci. Rj. *čovjek iz Rišna*.

Rišnjanski, *adj.* *von Rišan*: Što će meni *Rišnjanski* mačevi. Rj. *što pripada Rišnjanimu, pa Rišnu, vidi Rišanski*.

1. rít, *rita*, *m.* *das Rohr, Rohrig, arundinatum*: Lasno je (gjavolu) u *ritu* svirati (u karabljce). (Jer ondje trske ima dosta za karablje? Posl. 166). Rj. *vidi* 1 lug 2, tršćak, žalica. — Vedrik, u *ritu* gdje nema trske, nego voda. Rj. 56a. Greda, u vodi ili *ritu* duž suhe zemlje. Rj. 100b. Keka, *po ritorinu* nekaka trava kao rogoz. Rj. 268a. Ali *ritori se mogu presušiti*, kao što su činili Holandezi. Priprava 23.

2. rít, *riti*, *f.* (*loc. riti*), *vidi* guzica, i *syn. ondje*. — *Rit*, *vidi* zadnjica. Stulli. Gnjiloritac, lijevac (čovjek gnjile *riti*). Gj. Daničić. ARj. III. 227a. *isp. ritati se*.

ritá, *f.* (*pl. gen. ritā*) — **1**) ritava košulja, *zerfetzes Hemd, indusium lacerum*. Rj. — **2**) rite, t. j. dronjci, *die Fetzen, luciniae, cf. prijce*. Rj. i *syn. ondje*. — Buše, momčad koja se obuku u *skakojake rite* i metnu na obraz obrazinu. Rj. 50b. Pijanica i izjelica osiromašice, i spavač hodiće u *ritumu*. Prič. 23, 21.

ritánje, *n.* *das Ausschlagen (mit den Füssen), calcitratio*. Rj. *verb. od ritati se, radnja kojom se tko rita*.

ritati se, *ritām se*, *v. r. impf. ungeschlagen (mit den Füssen), calcitro*. Rj. *vidi* prcati se. *v. pf. rititi se*, ritnuti se, *glagol je od korijena od koga 2 rit (f.), koja u knjigvucu znači nopće zad, u ritati se: nogom udariti nazadnačke, kao u. p. konj što radi*. — Ali se izralij ugoji, pa se stade *ritati*. Mojs. V. 32. 15.

ritav, *adj.* dronjav *zerfetzt, lacerus, lucinosus, cf. prijav*. Rj. i *syn. ondje*, koji je obučen u rite, ima na sebi rite.

riti, *rijen*, *v. impf. wählen, ruo*. Rj. *vidi* riljati. *v. pf. slož. iz-riti, ob-, pod-, pre-, pro-, raz-, za-*; *v. impf. slož. podrivati, za-*. — *Rije k'o prasac po brlogu*. I. Posl. 107. *Ritu bi svinja*, kad bi imala troskota. 107.

ritinár, *m.* *vidi* dronjo. Rj. *koji je ritar. hyp. rito, vidi* i dronjavac, odrlija, odrpanica, prijavac.

rititi se, *tim se. v. r. pf. ungeschlagen (mit den Füssen), calcitro*. Rj. *vidi* ritnuti se, *v. impf. ritati se*.

ritnuti se, *ritnem se, v. r. pf. ungeschlagen (mit den Füssen), calcitro*. Rj. *vidi* ritati se.

rito, *m.* *vidi* ritinar. Rj. *hyp. od ritinar. vidi* dronjo. *tukra hyp. kod bala*.

rivača, *f.* jama, n. p. što svinjće izrije, *Grube, fovea*. Rj. *od korijena od koga je riti, (pod-)rivati. — riječi s takim nast. kod* čjepača.

rivanje, *n.* *das Stossen, so trudere, cf. turanje*. Rj.

rivnuti, *rvām, v. impf. (u Hrv.) stossen, trudo, cf. turati*. Rj. *v. pf. prosti vidi* rinuti, i *ondje v. pf. slož. v. impf. slož. porivati*.

riža, *f.* — **1**) (u Rišnu) *das Kleid, vestis*: Gola rizom priodio! (kad se napija). Rj. *vidi* haljina. — U zagoneci: pogjoh paćem raspućem, najjoh rize i parize; ni! su rize ni parize, nego Turske rukavice (nožice). Rj. 623a. — **2**) (u Hrv. u Otočkoj regementi) *vidi* striza 2. Rj. *vidi* i svita 2. *pruga od čohle što se njom šura n. p. zuban*.

rižican, *rižična, adj. kao opasan; riskant. isp. rizikati*. — To prorokovati za sad još je *stvar rižična*. Megj. 64. To je, moj brate, *rižican posao*. J. Bogdanović.

rizikati, *rizikām, v. impf. riskiren, in aliam dare*: Da ja vjgju lijepu gjevojku, oko šta ću *rizikati glavom*. Rj. *koć glavu u torbu metati. Tal. risicare*. — Vitezovi odmah poslušase, *rizikaše s glavom na ramena, i dogjoše, vojsku pokupiše*. Npj. 5, 230 (*s? glavom*).

Rizna, *f.* ime žensko. Rj. *vidi* Rižna. — *imena ženska s takim nast. kod* Bekna.

riznica, *f.* (u pjesmama i po namastirima) *die Kammer (Schutz-, und Kleiderkammer), conclave*: Ti otidi u *riznicu* *bjelcu*, te ti uzmi žutjih dukata. Od Stojana uzima oružje, pa oružje nosi u *riznicu*. Rj. *sobu u kojoj se drže rize i blago svakojako. vidi* hazna-odaja. Ovoga zagrlje car i carica kao svoga sina, pa ga uvedu u *riznicu*, te ga preobuku. Npr. 146. Ode pravo dvornu Vilipovu, te mu *obi bijelu riznicu, iz nje Marko porudio blago*. Npj. 2, 354. Već *prosipaj riznicu i blago*, te ti prosi gospogju devojku. 2, 490 (*blago iz riznice*). Evo njemu *iz riznice blaga*, da ga nosi, koliko mu drago. 5, 74. Na jednoj mitri u *riznici* *čludike* Crnogorskoga ima ovaj potpis. Pis. 4. Te mu *se iz carske riznice* dadu novci za svu opravu. Žitije 11 (*isp. blagajnica*). *Otvoriće ti Gospod riznicu svoju, nebo, da dade dažd zemlji tvojoj na vrijeme*. Mojs. V. 28, 12. Mjesto kazni uzimaše novce, od kojih jedan dio pripadaše u *opštinsku riznicu*, drugi se razdavaše činovnicima. DM. 310 (*isp. blagajnica*). Crkva je sv. Marije imala za sebe *riznicu*. 341.

rizničár, *m.* *nastojnik nad riznicom, riznički čeonik*. — Car Kir izdade *sudore* doma Gospodnjega . . . *izdade ih* preko Mitridata *rizničara*. Jezdr. 1, 8. Činovnici: *tri opštinska rizničara*. DM. 341. Bio je caru Stefanu *rizničar*. DRj. 1, 90.

riznički, *adj.* što pripada *riznici*. — Pominje se i *riznički (čeonik), praefectus aerario*. DRj. 3, 461.

Rizna, *f.* (u C. G.) *vidi* Rizne. Rj.

rječica, *f. dem.* od rijeka. Rj. *vidi* potocić. — Da je mlaka kolika je Lika, bio bi sir koliko Zir. (Lika je *rječica* u Hrvatskoj, a Zir je pored nje okrugao brjieg). Posl. 50. Mlava primajući u sebe različne *rječice* i potoke. Danica 2, 40.

rječit, *adj. beredt, eloquens*. Rj. *koji umije gororiti. vidi* rećeć, riječan. *isp. krasnorječiv; ljepđrječica*. — Mladen, najbogatiji i vrlo *rječit čovjek*, bio je predjudnik. Sovj. 8. Pošljednje se riječi pripijevaju uz stihove *rječitoga psalma* o slavi Sionovoj. DP. 299. Moltive su njezine da se ni *najrječitija propovijed* ne može s njima isporučiti. 372.

rječitost, *rječitosti, f. osobina onoga koji je rječit; die Beredsamkeit, eloquentia. vidi* krasnorječje. — I najprostiji seljak i težak može s *pomoću* junaštva i razuma, osobito *rječitosti*, postati najveći gospodin. Kov. 11. Merkurije, bio je u Rimljana *bog rječitosti* i trgovine. Nov. Zav. XI.

rječničká, *adj. što pripada rječniku, rječnicima. lexikalisch. vidi* leksikan. — Iz obilate svoje zbirke *rječničke*. Rad 9, 192.

rječnik, *rječnika, m. lexicon*. Stulli. *das Wörterbuch*. — *Rječnik* hrvatskoga ili srpskoga jezika. ARj. III. *Rječnik* iz književnih starina Srpskih. DRj. 1, 1. Kako mislim *izraditi rječnik*. Ogljed III. *zu obličje isp. vlasnik prema* vlast.

rješávanje, *n. verb. od rješavati. radnja kojom tko rješava što: Ne zaboravite i mene pri rješavanju*. Megj. 324. *isp. rješene*.

rješavati, *rješávám, v. impf. kao odlučivati; erledigen. potvrda u verb. rješavanje. isp. riješiti se*.

rješénje, *n. verb. od riješiti se. djelo kojim se tko riješi da što učini; die Entschliessung, decretum, sententia, resolutio*. — No ovo *rješénje* G. Mrkalja našlo se ljudi kojima se ne dopada. Spisi 1, 10.

rjetkósija, *f. rjetko-sija, rijetko rešeto. govori se oko* Zagreba, *ali po govoru istočnom* retkóseja. *vidi* protak.

rk . . . Rj. (*vidi* hrk . . .) u *krajcrinu gdje se glas h ne čuje u govoru*.

rnija, *f.* (u C. G.) *konjska holest u grlu (najprije* žlijezda, kao orah, pa poslije oteče sve grlo; gdje koji vade one žlijezde mladijem mazgama). Rj. *vidi* armija.

ruj . . . Rj. (*vidi* hrnj . . .) *u krajevima gdje se u govoru ne čuje glas h.*

Ruj . . . Rj. (*vidi* Hrnj . . .) *isp. ruj.*

röb, **röba**, *m. der Sklave, servus (bello captus)*: Robom ikad, grobom nikad (*Zarobljen može kući doći, ali koji pogine ili umre onaj nikad. Postl. 272*). Valja roba (n. p. krava). Gdjejoji su (Turci) robore držali te su ih služili, a najviše ih je prodavano i preprodavano . . . Rajetin nije mogao roba kupiti i držati . . . Svi gospodari od robova navraćali su i nagonili roblje da se turči . . . I sužanj je nalik na roba, ali se sužnjevi ne prodaju, nego se drže u tamiću dok se ne otkupe. Rj. *vidi* zarobljenik. *coll.* roblje. *hyp.* robak. — A ko li će roba zarobiti. Npj. 4, 220. E me robom zarobiše Turci. 4, 363. Dvađeset i pet posjeće im glava, i toliko porobi robova! 4, 370. O Bogu ti! robe dragokupe! Here. 179. Dadoste ude svoje za robore nečistoti i bezakonju. Rim. 6, 19. Izvedavši Emanuel ove svoje robore iz varoši. Žitije 52 (= u ratu uhrvaćene, zarobljene).

röba, *f.* — 1) (*ital.* roba) *die Waare, merx, cf. ruba*. Rj. *vidi* trg, stoka 2, hespap. — Svak svoju robu hvali. Postl. 279. Dok eto ti jednoga trgovca, koji gonjaše pred sobom buljuk volova, natovarenih različnim trygom (robom). Danica 2, 139. Srbiji ostajaše samo da radi o siročaj robi . . . Ova glavna izvozna roba prijeko trebaše Dubrovčanima. DM. 258. Dubrovnik je izvezio iz Srbije siroču robu i metale, a uvezio uračjenu robu. 346. — 2) *Franc.* robe. *vidi* haljine, odjeća, odijelo (odjelo), ruho. *das Gewand, vestimentu*: Reče (kralj) onome bogatom čoeku: »Što je došao oni vlah u gruboj robi?« . . . »Ako sam ja vlah u gruboj robi, ja imam više blaga nego oni u lijepoj robi«. Npr. 165.

röbak, **röпка**, *m. hyp. od rob*: Kamo tebe robak ja robinja. Rj.

röbar, (*u Č. G.*) *vidi* rabar: Tu je kmestvo i divor, u kmestvu je robar moj; milij' mi je robar moj, no sve selo i vas rod. *vidi* hrobar, hräbar. — Röbar mjesto räbar! Tako mi je kazivalo jedno momče na Cetinju, samo što se i ono A (između B i R) po Crnogorski izgovara između A i E, kao što je napomenuto u predgovoru k poslovicama na strani XXV. Npj. 1, 206 (Vuk).

röbija, *f.* — 1) *die Robot, Frohnarbeit, opera servilis*: otišao na robiju. Rj. *vidi* begluk, kuluk, tlaka. — Zovu draživaške po paoriji birove i pandure, koji idu po selu od kuće do kuće, te zovu ljude na robiju. Rj. 138a. Rabiti, raditi od robije. Rj. 624a. — 2) osudili ga na robiju, *zur Kurre, opus publicum*. Rj. *vidi* graba.

robijaš, **robijaša**, *m.* — 1) *der Frohnarbeiter, operarius servus*. Rj. koji rabi, radi od robije. *vidi* robotar, rabotaš. — 2) *der Karrengefangene, in opus publicum damnatus*. Rj. koji je osuđen na robiju. — riječi s takim nast. kod bradaš.

röbinja, *f. die Sklavin, serva*. Rj. *vidi* ropkinja, gjuvendija. *dem.* robinjica. — Slušala ga tancu robinja, pa je njemu tijo besedila: »Gospodaru . . . Npj. 2, 23.

röbinjica, *f. dem. od robinja*. Rj. — Kad ću biti Angji robinjicu, volim biti Vuku gospogjicu. Npj. 3, 381.

röbinjin, *adj. der Sklavin, servae*. Rj. što pripada robinji. — Ali ću i od sina robinjina učiniti narod. Mojs. I, 21, 13.

röbiti, **röbitim**, *v. impf. zu Sklaven machen, in servitatem abduco*. Rj. robiti ljude, činiti ih robovima, voditi ih u ropstvo; robiti selo, t. j. narod iz njega voditi u ropstvo. *v. pf. slož.* na-robiti, po-, za-. — Vodi naske, da Foču robimo, da p'ljenimo Foćanke djevojke. Npj. 3, 568. Robi roblje, a sijeće glave. 4, 114. Robi bule a sijeće Turke. 4, 321. Stanu sjeći i robiti gje koga uhvate. Danica 3, 200. Da ne bi

on megju tim izišao da robi selu. 5, 42. sa se, reci-pročno: Da puštimo roblje od Turaka, s Turcima smo vjeru ufatili, da se s njima nigda ne robimo. Npj. 4, 401 (*da jedni drugima ne robimo ljudi*).

röblje, *n. (coll.)*. — 1) *die Sklaven, servi bello capti*. Rj. jedno od roblja: rob. — Tu ćemo se glava nakidati i živogu roblja narobiti. Rj. 404b. Vozimo roblje, što smo kroz svijet zarobili, i to oni rezani plaću. Npr. 247. Kad pohara Liku i Krjavu, i provede tri sindžira roblja: jedan sindžir Turaka momaka . . . Npj. 3, 140. Robi roblje, a sijeće glave. 4, 114. Sve muškinje pod mač udarite, a ženskinje pod roblje doved'te. 4, 262. Tere natrag roblje poratiše. 5, 397 (*roblje stariji nast. mj. roblje. isp. grozdje, gvozđje*). Onako iznenada mlogo roblje porobe i ljude pobiju. Miloš 92. Da mi uzme dva sinu u roblje. Car. II. 4, 1. U roblje prodan bi Josif. Ps. 105, 17. — 2) žene i djeca, *Familie, familia*. Rj. *vidi* glota, isp. čeljad, domaći, familija, obitelj, vojska, župa. — Kako biste, kako preminuste, a kako li roblje ostaviste! Roblje vaše sve Tursko podnožje, namastiri Turske potprdice. Npj. 3, 56. Roblje ovdje znači žene i djeca, kašto se i u govoru može čuti. 3, 56 (Vuk).

röbljenje, *n. das Schleppeu in die Sklaverei, abductio in servitatem*. Rj. *verb. od* robiti. *radnja* kojom tko robi koga: On odmah odredi čaja-pašu s vojskom, da ide da miri haranjem i robljenjem. Miloš 62.

röbov, *adj. des Sklaven, servi, mancipii*. Rj. što pripada robu.

röbovanje, *n. das Sklavenleben, servitus*. Rj. *verb. od* robovati. *stanje* koje biva, kad tko robuje.

röbovati, **röbujem**, *v. impf. Sklave sein, servio*. Rj. biti rob. — To je, bračo, mala zadužbina, otkupiti roblje od Turaka, pa držati, da kod nas robuje. Npj. 4, 202. Ako li rob reče tvrdo . . . ne ću da idem da budem slobodan . . . neka mu robuje do vijeka. Mojs. II. 21, 6. Kad te smiri Gospod od ljutoga ropstva u kom si robovao. Is. 14, 3.

röčenje, *n. verb. od* 1) ročiti, 2) ročiti se. — 1) *radnja* kojom tko roči koga. — 2) *radnja* kojom se n. p. dvoje roče.

röčište, *n. mjesto*, gdje smo se dogovorili s kim da se sastanemo, *der Ort der Bestellung, locus constitutus*. Rj. mjesto gdje se tko roči s kim. — Je li nama putovati vreme na Kosovo lepo polje rayno na röčište čestitome knezu. Npj. 2, 299. Nego hajde da se sastanemo na röčištu o Gjurgjevu danu. 3, 374. riječi s takim nast. kod danište.

röčiti, **röčim**, *v. pf. i impf. Rj. v. pf. slož. sročiti. isp. rok*. — 1) koga, t. j. odrediti mu dan i mjesto, *bestellen, quem adesse aut venire jubere*. Rj. i određjivati mu dan i mjesto, kadu će se i gdje će se sastati. — Ne može jedan i ročit' i svjedočit'. DPostl. 73. — 2) sa se, reciproč. *sech bestellen, Rendezvous geben, constituuo tempus et locum*. Rj. roče se dvoje kad jedno drugomu odrede ili određjuju vrijeme i mjesto, kadu će se i gdje sastati.

röčenje, *n. vidu* zaklinjanje. Rj. *verb. od* rotiti se.

röd, **röda**, *m. (loc. rödu)* — 1) a Rj. kao vrsta: n. p. ljudski rod, *Geschlecht, genus*. Rj. ali se opet u njoj (u knjizi) nalaze gotovo sve obične pogreške . . . osobito nepostojanstvo svakoga roda u pisanju različnih reči. Opit VIII. — 6) Spol, *das Geschlecht, sexus, cf. rod*. Rj. 703b. Samo (je) dvjema dušama različnoga roda sajedinjnim s neba dan blagoslov da ragajuju djecu. DP. 215. gram.: U prvome licu muškoga roda. Pis. 37. Imena srednjega roda. Postl. XXXVII. Oblici su različni i prema tri roda: muškom, ženskom i srednjem. Koja riječ može biti u svu tri roda, ona i prema rodovima mijenja obik. Obl. 1. — 2) n. p. gospodskoga roda, *Geschlecht, Stamm, genus*. Rj. *isp. dom, koljeno, porodica, soj, trag* 3. — Tajko i majka sina žene; od roda je od velika, koljena je gospodskoga. Npj. 1, 6. Da b' ste dugo

poživjeli! i poštenu rod rodili. 1, 7. Jedni vele: *odu zlu je roda*. 1, 38. Već to bila lepa Ruža od dobru *roda*. 1, 51. *Od roda sam od golema*, te sam tako lep. 1, 59. Još je Fata od *roda bogata*. 1, 245. Da je Umbro *roda horjatskoga*. 1, 473. Jer su jadne *roda urokljiva*. 3, 518. Od naše je gore list. (Naše je, od našega je *roda*). Posl. 231. Čardaklja (*rodac* od nekud s Arnautske granice). Danica 3, 220. Koji je bio *rodom* Bugarin. 5, 32. Ali mu ljubav k *rodu srome* nikad oprostiti ne će. Rj. XII. *isp.* rodoljubae, rodoljubiv. — 3) *Verwandschaft, verwandt, propin quas*: imaš li koga od *roda*? otišla žena u *rod*; on mi je *rod*. Mnoge li si majke ojadila! Udovice u *rod* opravila. Rj. *isp.* srodstvo, rodbina; srodan, srodnik, rodica. — Bezrodnica, bezrotkinja, koja nema *roda*. Rj. 21a. Nije mi jabana (t. j. *rod mi je*, svoje mi je). Rj. 213a. Košić, 2) manji dar što donese dalji *rod gospogjin* spravljenici. Rj. 296a. *Rod po krvi*, t. j. *po muškoj lozi* (u kad je *po ženskoj lozi*, onda se kaže: *po mljčku*). Rj. 300a. Daklem je Ešikovac *rod s Magarčevim brdom*! Rj. 340b. Odrod, koji se odriče *svojega roda*. Rj. 448a. *Po ženi rod*. Rj. 510a. Ni *rod*, ni pomozi *Bog*. (Niti je *rod*, ni poznanik). Posl. 222. Snaha u *rod*, a sverkva u poprd. 291. Fala brato, fala *rode!* Fala *rode plemeniti, plemeniti i čestiti!* Npj. 1, 147. Daj mi *poči rodu u matere*. Herc. 92. Stane mi se *rodu* moli: *Mili rode moj!* nemojte mi zabraniti kud ja hoću poć. Kov. 64. Zlatni stupčie vas do neba, *brate rode!* 107. Svak zna da je čini mi se: *rod s valjada je* i s može biti. Nov. Srb. 1818, 389. Za braću svoju koja su mi *rod po tječu*. Rim. 9, 13. Da je bio *rod s Nemanjićima od nekuda po ženskom koljenu*. DM. 95. Pominje da su *izdaleku bili rod* Balšići i Crnojevići. 97. Drugu polovinu da razdijele megju sobom četiri kuće koje su mu *rod*. 175. — 4) *die Frucht, fructus, cf.* plod: kupio vinograd *pod rodom, cf.* runo: Višnjivica *rod rodila*, od *roda se* podlomila. Rj. — Da se *plodi* plod i *rod*. Rj. 54b. Koji (duhovi jedogonje) nadvladaju, oni *rod od ljetine* privuku na svoju zemlju. Rj. 251b. Lovornica, *rod od lororike*. Rj. 332a. Pruditi, *prvi rod roditi*. Rj. 618b. *Stao vinograd na rod*, monak na snagu, *begunn, coepi*. Rj. 714a. Kud se to deva *rod s naše jabuke*? Npr. 15. Premda se od vina i od rakije, kao i od drugih *gječkih rodova zemaljskih*, može kašto po koja para dobiti; ali je to sve ništa prema. . . Danica 2, 104. Vigjeo *dričen* . . . da će i *rod njegov* tako najprije *sazreti*. Posl. X. Druga (zrna) padoše na zemlju dobru, i *donošahu rod*, jedno *po sto*, a jedno *po šest*, a jedno *po trideset* . . . Koji dakle i *rod rugja*, i *donosi* jedan *po sto* . . . Kad niče usjev i *rod donese*, onda se pokazala kukolj. Mat. 23, 8. 23. 26. Kad se približi vrijeme *rodovima*, posla sluge svoje k *vinogradarima* da *prime rodore njegovte*. 21, 34 (*njegove, vinograda*). Ne ću od sad pitati od *oroga roda vinogradskoga*. 26, 29. Ješćete ljetinu staru do devete godine, dokle ne *prisprije rod njezin*, ješćete stari. Mojs. III. 25. 22.

roda, f. (voc. rōdo) der Storch, ciconia, cf. štrk. Rj. *ptica, vidi i lélek.** — Rodičad, *mlade rode*. Rj. 653a.

rodakva, f. vidi rotkva. Rj. *vidi i* rdakva, *i ostale oblike ondje*. — riječi s *takim nast. kod* bačva.

rōdan, rōdna, adj. — 1) n. p. godina, drvo, *fruchtbar, frugifer*. Rj. *vidi* rodiljiv, plodan, sit 2 (sita godina, zemlja), *suprotno* nerodan. — Malo je *žitu* bilo snopom, ali *rodno*. Rj. 338a. Kad nam je svaka godina *rodna* i svega imamo izobila. Npr. 89 (*isp.* sita godina). Da Bog da da naše i vaše *pleme* bude plemenito, *od roda rodno!* Kov. 70. Za zdravlje njegova *tvrdoga* i visokoga šljemena, i svakoga *rod-noga* i beričetnoga *sjemena*. 119. Neke su *zemlje rodne* . . . A druge su opet *jalove*. Priprava 5. *Rodno*

drvo, koje ragja *rod* po svojim vrstama. Mojs. I, 1, 11. Josif je *rodnu grana*. 49, 22. Dragi moj ima vinograd *na rodnu brdašcu*. Is. 5, 1. — 2) *vidi* ro-gjeni: Nego moju *rodnu braću*. Rj. *amo ide i pri-mjer*: Brijeme i *rodni dan* nikad se ne vraćaju. DPost. 9 (*isp.* dan rogenja), *isp.* rodnik.

rodbina, f. die Verwandten, propinquī. Rj. *srod-nici, isp.* rod 3, svojta. — Odlika, *novci* što plaća *rodbina krvnikova*. Rj. 444b. Osim kućana i *obližnje rodbine* pokojnikove pokajnice se zovu i njegova *dalja rodbina*. Rj. 529b. On sazove u kuću svoju braću i ostalu *bližu rodbinu*. Kov. 44. *rod-bina, ri-ječi s* *takim nast. kod* čazbina.

rodež, m. govori se oko Gline, isp. rodina. n. p. *kakav je rodež ore godine? dobar je rodež, t. j. kako je rodilo? dobro je rodilo*. P. Leber. *isp.* driježmež, grabež, lávež, méžež, i t. d. *Fod* derež.

rodica, f. die Verwandte, cognata: Oj gjevojko, ti si mi *rodica*, kad te vidim, hvata me groznica. Rj. *srodno žensko*. — Niko da ne pristupa k *rodici svojoj po krvi*. Mojs. III. 18, 6.

rodličad, f. (coll.) *mlade rode, junge Storch, pulli ciconiae*. Rj.

rodillica, f. (u Risnu) *vidi* porodilja. Rj. *vidi i* rodilja.

rodilja, f. (u Dubr.) *vidi* porodilja. Rj. *vidi i* rodilica. — *Rōdijla*. Tako u Vukovu rječniku može biti griješkom mjesto *rodilja*. Osn. 134. *riječi s* *takim nast. kod* bjelilja.

rodin, adj. des Storchs, ciconiae. Rj. *što pripada rodi*. — Na njima (na drvetima) ptice viju gnijezda; *stanak je rodin* na jelama. Ps. 104, 17. — *takva adj. kod* grličin.

rodina, f. das Fruchtreichthum, copia fructuum: Od rodine vine loze. Rj. *osobinu onogu što je rodno, vidi* plodnost, *isp.* rodež.

rodinici i lastinci, m. pl. u proljeće kad pada krupan snijeg (kad doljeću *rode i laste*). Rj.³

roditelj, m. der Erzeuger, Vater, parens, pl. rodi-telji die Eltern: Ne slušaju gjeća *roditelja*. Rj. *riječi s* *takim nast. kod* boditelj. — 1) *roditelj, otac*: Povrati se svome domu, i jedva živa zateče *svoga roditelja*, te se s njim oprost i ukopa ga. Npr. 219. Hranitelj je kao i *roditelj*. Posl. 343. »O Kaieca, moje čedo drago! . . . »Kralju Gjurgju, *roditelju krasni!* ne ću, *babo*, zametati kavge. Npj. 2, 484. Fala tebe, *drugi roditelju!* 5, 266. Kaže se da je Vladislav *roditelj Tortkor*. DRj. 1, 120. — 2) *roditelji, otac i mati*: E te želja obuzela na banove, na gjedove, *nu te mudre roditelje*, i na velju svojtu tvoju. Npj. 1, 90. Ljubi braću megju oči crne a u ruke *stare roditelje*. Herc. 94. — 3) *roditelj, mati, mjesto* roditeljka: No mu *majka* tader besjedila: »Jovane, hajde pred pećinu, te počini trudan i umoran.« On poslušā *roditelju sroga*. Hitro Jovan pred pećinu pogje. Npj. 2, 28. Kavu pije, *materi govori*: »Mati moja, *stari roditelju!* zaludu mi trideset nefera. IINpj. 3, 365.

roditeljev, adj. što pripada roditelju: U Jordanu, svjedoci se krtio, Gospode . . . jer ti *glas roditeljev* svakdočaše imenujući te milim sinom. DP. 315.

roditeljka, f. die Zengerin, Mutter, genitrix: Od švalera boljeg roda nema, od švalerke bolje *roditeljke*. Rj. *roditelj-ka, koja rodi, mati, vidi* roditelj 3. — Žalost je ocu svojemu sin bezuman, i jad *roditelji* svojoj. Prič. 17, 25.

roditeljski, adj. što pripada roditeljima ili roditelju kojemu god: Bilje na sreću u čovjeka mjesto *moći roditeljske*. Daničić, ARj. 304b.

roditi, rōdim, v. pf. Rj. *v. pf. slož.* iz-roditi, na-(se), od-(se), po-, pre-(se), pri-, raz-, s-(se), u-, za-(se); naragjati, *c. impf.* prosti ragjati. — 1. 1) *gebühren, pario*. Kad žena ne može *lasno da rodi* . . . Rj. *vidi* pomašiti (dijete), poviti, uroditi 2. — *Nekaka seja Todorova s ovcarom rodila dijete*. Rj. 181a. Ona *rodi*

muško čedo . . . »kako ti nisi više *dece* rodila do samo *meće*?« Npr. 27. (čijevojka koja nije rođenu od oca i majke, nego je načinile vile od snijega. 103. Čijevojka ostane zdrava kao od majke rođena. 146. Ona će ti ostanuti teška, i kada dogje vrijeme da rodi, ne zovi druge babice. 212. Kao da nije od čoeaka pao. (Kao da ga nije čoeak rodio). Posl. 130. Sat i moja gasku rodi prase. (Kad se ko nada da će se i njemu u napredak obrnuti). 351. Što od šta palo. (Porod je kao i onaj koji ga je rodio). 359. Koje Bog naprijed obeća . . . o sinu svojem, koji je po tijelu rođen od sjemena Davudova. Rim. 1, 3. Reče Jakov Josifu: . . . djeca koju rodiš poslije njih, neka budu tvoja. Mojs. 1. 48. 6. Zakon da vam je jedan, došljaku da bude kao i rođenom u zemlji. III. 24, 22. — 2) Frucht bringen, gerathen, gedeihen, provento, respondeo spei: rodila godina, rodio žir, rodile jabuke i t. d. Rj. glagol *roditi* (rödlim) kad je prost. može biti i bez promjene u akcentu u sadašnjem vremenu i to onda kad se govori neprelazno; kad na vrbi grožđe *roditi*; to više ne rodi. Rad 6, 98. *ridi* donijeti rod, ponijeti 3, uroditi 2. — *Rodila* trešnja kao vijenac. Rj. 61a. Prudit, r. *impf.* prvi put roditi, n. p. *vínograd, šljivá*. Rj. 618b (*apravo: prvi put ra-gjati*) Viči: »haj volovi, pomozí Bože da rodi *vareni bob.*« Npr. 105. Iz šale *proso* rodi. Posl. 182. *Rodilo* kao guba (n. p. šljive, jabuke i t. d.). 272. Toliki ti *rodili* *grozdovi* u pitomoj tvojoj Gjakovici. Npj. 2, 142. Da Bog da da nam kolo vodi a *polje* rodi, polje nam *rodilo* vinom i šenicom, naše kolo muškóm dječicom, planine *urdóm* i tješnicom, naše zgrade i livade *opsóm* i *kupusóm* . . . Kov. 71. Ima od česti (n. p. grožđa kad *rgjaro* rodi). Pis. 4. *Rodite* dakle *rod* dostojan pokujanja. Mat. 3, 8. *Rodiče* narodu *gore miróm*, i *humori pravdom*. Ps. 72, 3. Neka se otvori *zemlji* i *neka* rodi *spasenjem*. Is. 45, 8. — II. *sa* se, *nass.* i *refleks.* *roditi* se, *rödlim* se, *v. r. pf.* rodilo se dijete, *geboren werden, natus est*; ali i: rodilo se sunce, *ist aufgegangen, ortus est sol*: Ustan' sree, *rodilo* se sunce. Rj. *vidi* imati se 2, naći se 2, od-roditi se 2, okotiti se, pasti 2, pobaciti se, pobaciti se, povrci se. — Baština, 1) očevina, ili ono mjesto gdje se *ko* rodio. Rj. 19a (*isp.* zavičaj, kotilo). Kažu da ono *dijete* nema kostiju *kaže* se *rodi* s *ruko-dlakom*. Rj. 79b. *Ko* se *za rješala* rodio, *ne će* ntu-nuti. Posl. 153. Od kad *sun* se *rodio* od *majke*, njesam ljevše gjevojke vidio. Npj. 1, 300. Prije zore i dana *bijela*, kad *s' danica* rodi od istoka. 4, 303. Duhovne potrebe njihov (oglašeni)h: da im se *prosvijetli* razum . . . da se *rode* od *vode* i *duba*. DP. 65.

rodjāk, *m.* (u Lici i po obližnjem krajevima Bosne) *vidi* rođjak. *cf.* mladjak. Po svojoj prilici je ova riječ, kao i *netjak* mjesto *nećak*, došla u Liku od Čakavaca, jer narod naš u Lici govori n. p. *rogjen*, *megja*, *gragja*, *scanja*, tako i *varičak*, i t. d. Rj.

rodjljiv, *adj.* (u Boči) *fruchtbar, frugifer, cf.* rodan. Rj. *vidi* i plodan.

rodnik, *m.* t. j. brat, *rogjeni*, *rodni* brat. *osn.* u rodan 2. — Nije krvnika bez brata *rodnika*. Posl. 215.

rodoljubac, *rodoljupca*, *m.* koji svoj rod ljubi. *vidi* narodoljubac; *Patriot*. — Svaki *praví* i *pačetni* *rodoljubac* mora želiti, da . . . Danica 2, 2. Bio je junak i *veliki* *rodoljubac*. 4, 16. Poznati *rodoljubac* Srpski Sava Tekelija. Npj. 1, 4, XXXIII. *riječi* tako *sastučjene* kod *hogoljubac*.

rodoljubiv, *adj.* što svoj rod ljubi, što se čini iz *rodoljubivosti*. *vidi* narodoljubiv; *patriotisch*. — Sa osobitom radosti *blagodarim* svima . . . *na rodoljubivome* *trudu* i na prijateljskoj ljubavi. Danica 3, XXIII. Oni (su) s dobrim nameranjem, *iz rodoljubive* *crvnosti*, dali Matici po sto forinti. 5, 83. *Viša* *klasa* u narodu valjalo bi da je od naroda učenija i *rodoljubivija*. Kov. 13. Poznajući Vaše *rodoljubivo* *sree*. Posl. V. Najpošteniji i *najrodoljubiviji* *trgovac* ništa drugo

nije nego čivta. Straž. 1886, 704. *riječi* tako *slož.* kod *bogoljubiv*.

rodoljubivost, *rodoljubivosti, f.* osobinu onoga koji je *rodoljubiv*; *Patriotismus, isp.* tako *slož.* riječ *gostoljubivost*. — *Rodoljubivost* sree njegova. GPN. 10.

roditano jaje, *n.* *vidi* rovitto jaje. Rj. *jaje* *na umak* *obaveno*, *vidi* i ogrušano jaje.

rög, *röga, m.* — 1) *das Horn, cornu*, Rj. *dem.* *roščič*. *augm.* rožina 1. *adj.* rožan (rožana). — *Bati-nica*, ono na vrhu *roga* u *govečeta*, dok se *rog* *ne očisti*. Rj. 17a. *Brkljača* od drveta kao malo muljalo na kraju *od tri* ili *četiri* *roga*, čim se *miješa* *prga*. Rj. 44a. *Pop* *izigje* *među* *žaganje*, kojima se *onda* *svijeće* *na rožima* *zapale*. Rj. 151a. *Kozji* *rogovi*. Rj. 282b. *Krujo*, čovjek (bez uha), *ro* (bez roga), sud okružen. Rj. 305a. *Ovan* se *zatrči* *te* *njega* (lovca) *pre* (= *prije*) *rogovima* *ubije*. Npr. 65. *Rog* *za* *svijeću* (n. p. *dati* *kome*, *t. j.* *prevariti* *gal*. Post. 272. *Jelen-rogom* *šarca* *osledala*, *ljutom* *ga* je *zmijom* *zanzdala*. Npj. 1, 160. *Već* *dva* *zlatna* *roga* *od jelena*. 1, 166. *Oko* *pojasa* *mazalica* i *burutni* *rog* *ili* *tikvica*. Danica 2, 106. *Kad* *rog* *zatrubi* *otežući*, *onda* *neka* *pozju* *na* *goru*. Mojs. II. 19, 13. — 2) na kući, *der* *schiefe* *Dachbalken, trabs* *teeti* *obliqua*. Rj. *vidi* *rožnik*, *ključ* 3. *adj.* *rožni*. — *Žioka*, kao mala *gredica*, što se *njih* *više* *pribija* *po* *rogovima* *u* *kuća* i *u* *drugijem* *zgrada*. Rj. 159b. *Lijes*, na kući *šljeme*, *ključčevi* (*rogovi*) i *nauznice* (*žioke*). Rj. 328a. *Rozgva* se *njesto* *rogova* *meće* *preko* *šljemená*, *n. p.* u *košara* i *u* *naslona*. Rj. 653b. — 3) *gadjlarski, cf.* *rožiti*. Rj.

rogáč, *rogáča, m.* — 1) vrlo sitan *bijeli* *grah* *čučavac*, kojega su *zrna* *na* *srijedi* *malo* *erna* (može biti da je ovo onaj *grah* što se u *Srijemu* zove *pasuljica*), *eine* *Art* *kleiner* *Fisolen* (*Zwerg- oder* *Kruppholne*. Rj. 2), *fascoli* *genus*. Rj. — 2) (u Boči) *ponajviše* *pl.* *rogáci*, *Johannisbrot, Narrenschoeten* *der* *Pflaumen, Hungenzweitschken, exoasus* *pruni* *Fuckel*. Rj. 3) *cf.* *roščić* 2. Rj.

rogáčica, *f.* (u *Srijemu*) *Kicher, eicer* (*arctium* *L.* *vidi* *sočivo* 1. Rj. 2). Rj. *nekaki* *grašak*.

rogáčić, *m.* (u *Dubr.*) *grah* *rogáčić*, *t. j.* *grah* (*pasulj*) *zelen* u *mohunama*, *die* *Schottenfisolen, faselus* *cum* *siliqua, cf.* *boranija*. Rj. *vidi* *grah* *rogáčić*.

rogadžija, *f.* (u Boči) što *putnik* s *puta* pošlje svojoj kući. Rj. 3 u *DPost.* *rogadžija*: *Četr* *konja* *rogadžije* a *dva* *trgovine*. *DPost.* 13. *rogadžija*, tako se zove dar koji se pošlje kome s mora. XVI.

rogalj, *röglja, m.* *die* *Ecke, angulus*. Rj. *vidi* *ugal*, *čošak*, *čoš*. — *Prsten* *nataka* na jedan *rogalj* *od marame*. Rj. 617b. *Dosta* *puta* je *onaj* *koji* je *htio* *ženu* *pustiti*, *osjekao* *joj* *rogalj* *od skuta* *na haljini* *kakoj*, pa je *od sebe* *otjerao*. Rj. 622a. *Čuh* *glas* *jedan* *od četiri* *roglja* *zlatnoga* *oltara*, koji je *pred* *Bogom*. *Otkriv.* 9, 13. *osn.* u *rog*. *Osn.* 133. *riječi* s *takim* *uast*. *pedalj*, *štavalj*.

rogat, *adj.* *gehört, corniger*. Rj. u *čega* *su* *rozi*. — *Jesen* *je* *hogata* *a* *zima* *rogata*. *Posl.* 114. *Teško* je *štu* s *rogatim* *hosti* se. 314. *Prem* *da* *se* *od* *vina* *može* *kašto* *po* *koja* *para* *dobiti*, ali je *to* *sve* *ništa* *prema* *rogatoj* *marvi*. Danica 2, 101.

rogljac, u *zagoneci, cf.* *pipavica*. Rj. — *Ja* *ne* *mogú* *večerati*, *ni* *po* *kući* *pogledati*. *Štaglac* *maglac, kućni* *rogljac* . . . Rj. 500b. (*osn.* u *rogalj*). (*osn.* 339).

rogobáčunje, *n.* *verb.* od *rogobatiti* se. *radnja* *kojom* *se* *tko* *rogobati*.

rogobátan, *rögobátna, adj.* *hükeliy, unceps*. Rj. *rogo-batan, prvog* *poli* *osnoea* u *rog*. *rogo-batan* (*drugo*, *poli* *korijen* *vidi* *kod* *bat*, *od* *koga* *je* *batina* i *batit* se). *Osn.* 181. *On* *je* *dobar*, *ali* *mu* *je* *žena* *rogobátna* *ka'* *gjavu*. J. *Bogdanović*. — *adv.*: *Drakčiji* *uzrok* *stoji* *rogobátno* u *ovom* *padežu* s *ovim* *predlogom*: »Iz *različnih* *tadašnjih* *opstojateljstva*« *najposlije* *pristanu* *svi* *da* *se* *pošaljú* *poslanici*. *Daničić*, *Sint.* 181.

rogobátiti se, *rögobátim* se, *v. r. impf.* počeo se

momak nešto *rogobatiti*, valjda bi se ženio. J. Bogdanović. *isp.* rogoboriti. v. *pf.* slož. po-rogobatiti se (kao poremetiti se), uz-rogobatiti se.

rogobor, m. **rogobora**, f. *marmor, strepitus, sussurus, tumultus*. Stulli. — Nije mjesto bez rogohore gdje jezik ne pristav kopore. D'Posl. 82 (ne pristav u zap. govoru mjesto ne prestav, ne prestavši). Od stara samo *rogohora*, a od mlada od umora. 89. *Rogohora*. žamor, vika, buka u Delabele (strepito) i u Stulića. XVI. Tvorac strašnu *rogoboru*. Palmotić. u Stullija.

rogoboran, **rogoborna**, adj. *sussurrans, tumultuans*. — Palmotić: gusta puka *rogoborna* po svijeh putijeh staze sila. Stulli. što *rogobori*.

rogoborčnja, n. *verb.* od 1) rogoboriti. 2) rogoboriti se. — 1) radnja kojom tko rogobori. — 2) radnja kojom se n. p. ornari rogobore (cornibus luctatio, proprie dicitur de quadrupedibus cornibus armatis. Stulli).

rogoboriti, rogoborim, v. *impf.* rogo-boriti. — 1) *tumultuari, tumultum facere*. Stulli. činiti žamor, riku i buku. *isp.* rogobatiti se. — Njemu nikad nije pravo, vavijek nešto *rogobori*. J. Bogdanović. — 2) sa se, recipr. *cornibus luctari*. Stulli. boriti se rogovima, kao rogata životinja.

rogoljača, f. u zagoneci. Rj. kod rendisalo. — rogoljača, *orca rogata*. riječi s takim nast. kod ajgrirača.

rogonja, m. ein Ochs mit grossen Hörnern, bos cornutus, cornibus grandibus praeditus. Rj. vo velikijeh rogova. ridi rogov.

rogoša, f. (u Risnu) — 1) *Schafs- und Ziegenname, nomen ori et caprae indi solitum*. Rj. ime orci ili kozi. ridi roguša, rogoljača. — 2) *Schimpfwort gegen ein böses Weib, convicium in feminam sacram*. cf. rdoroga. Rj. psorka zlob ženi. — osn. u rog. Osn. 369. riječi s takvim nast. kod hjeleša.

rogov, rogova, m. (*roc.* rogove) u poslovi: Stan' polako, rogore! (mnogo ti je oboje. Posl. 293). cf. rogonja. Rj. vo velikijeh rogova.

rogoz, m. das Rietgras (Kohlr- oder Teichkolbe. Rj.^a), typha latifolia. Rj. biljka. — Zembili su od rogoza, i najviše se nose o ramenu. Rj. 208b. Meska, korijenje od rogoza, koje svinje jedu. Rj. 353b. Prometej iznagje, da srš od rogoza može služiti zgodno kao trud. Priprava 162.

rogozan, rogozna, adj. von rogoz, typhae latifoliae. Rj. što pripada rogozu, što je od rogoza.

rogoziti, žim, v. *impf.* Rj. v. *pf.* slož. narogoziti. — 1) bure, verrohren, cura obturo. Rj. rogoziti n. p. čep ili eranj, omotavati ga rogozom, da terdo pristane buretu u jami. — 2) grgeča, t. j. nabosti mu rogoza na legja da ne može potonuti (kao što se djeca u Srijemu tjem igraju). Rj.

rogožar, m. kao torba, od rogoza, i najriše se nosi o ramenu. govori se u Hrv. ridi zembil, der Zeeker. Ivcković.

rogoženje, n. *verb.* od rogoziti. Rj.

rogožina, f. die Schulfmatte, teges. Rj. ridi hasura, stura. — Tako su pod dvojicom dembela zapalili rogožinu, onda jedan od njih reče onome drugom: — ustani da sigjemo s ove rogožine, izgorećemo. Rj. 116a. Dogje na dućan gje se pletu rogožine... onda oplette sam jednu rogožinu. Npr. 174.

rogulja, f. — 1) krava velikijeh rogova: Ne daju (t. j. mnogo mlijeka) rogulje, veće mnogulje (bolje je mnogo i malijeh krava nego malo najvećijeh. Posl. 197). Rj. ridi roguša. *isp.* dobrolja. — 2) (u Grblju) reče se pred dječom za vješticu, kao da joj se pravo ime ne bi spomenulo, *Euphemismus für vještica*, cf. krstača. Rj. — riječi s takim nast. kod bakulja.

rogulje, rogulja, f. pl. Art Heugabel (mit zwei Zuckern), furca genus. Rj. vile su dva paraška. dem. roguljice.

roguljice, f. pl. dem. od rogulje. Rj.

roguša, f. ridi rogulja: Izagnala čnla rogušu. Rj. krava velikijeh rogova; ali i koza velikijeh rogova:

Izagnala žuša rogušu. Posl. 97. ridi roguša 1. — riječi s takim nast. kod ajgrirača.

rogušnja, n. das Stutzen. stupor, arrectio aurium. Rj. *verb.* od 1) rogušiti, 2) rogušiti se. — 1) radnja kojom tko roguši uši. — 2) radnja kojom se tko roguši.

rogušica, f. (u Hrv.) ridi čeperak. Rj. mali pedalj. — (Osn. roguša, premda drugoga značenja). Osn. 316.

rogušiti, rogušim, v. *impf.* Rj. ridi čuliti, strći (ušima). v. *pf.* slož. narogušiti (i se). — 1) t. j. uši, stutzen, stupco, aures arrigo. Rj. — 2) sa se, *reflex.* die Ohren spitzen, aures arrigo. Rj. značenje što pod 1, samo bez objekta.

1. roĝja, f. *hyp.* od roĝjaka. Rj. *roc.* roĝjo.

2. roĝja, m. (ist.) ridi roĝjo. Rj. *hyp.* od roĝjak. roĝjačnje, n. das Vettern, adoptatio mutua in cognationem. Rj. *verb.* od roĝjačiti se. radnja kojom se tko roĝjači s kim.

roĝjačiti se, roĝjačim se, v. r. *impf.* s kim, mit Jemand Vetter werden, necessitudinem in eo. Rj. recipr. postajati kome roĝjak. v. *pf.* slož. poroĝjačiti se.

roĝjački, adj. što pripada roĝjacima. — Jako pada u oči raširen roĝjački odnos. Megj. 53.

roĝjaj, m. t. j. sunčani, der Sonnenaufgang, ortus: oko sunčanog roĝjaja. Rj. kad se sunce rodi. — Sunce će pomrčati o roĝjaju srom. Is. 13, 10. — riječi s takim nast. kod dogagjaj.

roĝjak, m. Rj. ridi roĝjak. *hyp.* 2 roĝja, roĝjo. — 1) ujakov i tetkin sin, der Vetter (Soln der Tante oder des Oheims), matruelis, consobrinus. Rj. — Brajo, mučerlji roĝjak ženi. Rj. 39b. — 2) ein weilläufer Verwandter, subcognatus. Rj. dalji srodnik. — roĝjaku u značenju jednom i drugom vuroška čeljad našu kažu Cousin.

roĝjaka, f. tetkina ili ujakova kći, die Muhme, consobrina. Rj. ridi roĝjakinja. *hyp.* 1 roĝja.

roĝjakanje, n. das Vettern (Begrüssen als Vetter), salutatio nomine consobriini. Rj. *verb.* od roĝjakati se. radnja kojom se roĝjakuju n. p. drojicu.

roĝjakati se, roĝjakam se, v. r. *impf.* sich vettern, salutare se invicem nomine consobriini. Rj. drojicu se roĝjakaju: gorore jedan drugome roĝjak. — Kod svakoga su naroda najsvetije ove tri stvari: zakon, jezik i običaji: tim se navodi jedan s drugim roĝjakaju, i jedan od drugoga razlikuju. Nov. Srb. 1817, 478.

roĝjakinja, f. ridi rodica. Stulli. ridi i roĝjaka.

roĝjakov, adj. des Veters, consobriini. Rj. što pripada roĝjaku.

roĝjeni, adj. Rj. upravo part. praet. pass. od roditi (osim uke. koji je u part. roĝjeni). — 1) n. p. brat, sestra, sin, leiblich, germanus. Rj. ridi rođan 2. — Dozove ženu svoju, a ona gjeću podoji i stane ih paziti kao i svoju roĝjenu. Npr. 234. Ja sam sunce roĝjenu sestricu, a mjesecu prvobratučeda. Npj. 1, 159. Eto knjiga, dva brata roĝjena! 3, 149. Oj Boga ti, moj roĝjeni babo! 3, 384. Pisme th nikakav roĝjeni Sybljin ne može izgovoriti. Spisi 1, 12. Kad Bog roĝjenijeh grana ne poštedje... Kad si ti odsječen od roĝjene dirlje masline, i pricijepio se na nerogjenu pitomu maslinu; a kamo li oni koji će se pricijepiti na roĝjenu svoju maslinu! Rim. 11, 21, 24 (naturabilibus ramis... ex naturali oleastro; natürliche Zweige...). Da je taj jezik njihov roĝjeni stari jezik. Vlazić 1, 2. Gdje književnik ni toliko vlasti nema da može svoje roĝjeno djelo za svoje roĝjene novece štampati pravopisom kakvijem hoće! 2, 11. — 2) roĝjeni moj! mein lieber, care! Rj. misli se: sinko! brute! *isp.* brate dragoviću!

roĝenje, n. die Geburt, ortus. Rj. *verb.* od roditi se. djelo kojom se tko rodi. ridi rođanstvo, rožastvo. — Ona te iste godine ostane teška. Ali nesrećom ispred samog roĝjenja pogje negdje izvan kuće... opet ostane teška; i kada dogje vrijeme od roĝjenja,

pošlju . . . Npr. 213 (*ovdje rognjenje znači porogjaj: djelo kojim žena rodi*). Prije će mati zaboraviti svoje rognjenje nego Bog svoje stvorenje. Posl. 262 (*ovdje rognjenje znači: ono što se rodi, čedo, dijete*). Mene j' majka na rognjenju klela, od jednoga da ne vežem ruke. Npj. 3, 220. Tudi moreš konak učiniti ka kod svoje po rognjenju majke. HNpj. 4, 543. Od rognjenju *Hristova*. Danica 1, V. Umre u Budimu . . . ne imajući od rognjenja više od 44 godine. Opit V. U mesto rognjenja svoga. Žitije 81 (*isp. zavičaj, baština 1, kotilo*). Bijaše dan rognjenja *Irodova*. Mat. 14, 6. Da se okupaju u banji *novoga rognjenja* . . . da se rode od vode i duha. DP. 65.

rógjo, m. (juž.). — 1) *vertraulich für rognjak*. Rj. u *poželjivu gororu kače se mjesto rognjak*. *vidi* 2 rognja. — 2) u Biogradu i Kragujevu sad znači *lud čorjek*, ali mislim da je to značenje postalo od nekoga kao süludasta Bošnjaka, koji je ondje u dvoru služio i kojega su tako prozvali može biti za to što je i on često tu riječ govorio. Rj. *gen. rógja, voc. rógjo*.

röhav, *adj.* (u Srbiji) *vidi* ošpičav. Rj. *vidi* i boginjav, Sorav. — Rovu, *rohav* (boginjav) *čorjek*. Rj. 652a.

rój, rója, m. *der Bienenschwarm, examen*. Rj. *isp.* rojak, parojak. — Kažu da se ona (Golubačka muha) roji više puta, ali *prvi* roj da je najljuciji i za stoku najgori, a potonji sve da su slabiji. Rj. 93b. Parojak, kad se *prvenac* (*prvi roj*) one godine roji, njegov se *onaj roj* zove parojak. Rj. 489b. Sjed', maco, sjedoh i ja! (Govori onaj koji *ustavlja roj*, i govoreći to kao sjede). Posl. 286. Bjegunac, *divlji roj* koji poslije nekoliko dana uteče iz košnice. ARj. 378b. *Četvrtak, četvrti roj od matorke*. DARj. II. 16a.

rója, r. (u Neg.) *vidi* rora. Rj.³ *vidi* i rojčica. — *takva hyp. kod groja*.

róják, rojáka, m. *vidi* roj: Trnke ti se izrojile, sve rojaci ka' oblaci, krave ti se istelile, sve volovi vitorozi. Živ. 8.

rójčica, f. (u Neg.) *vidi* roja, rora. Rj.³

rójčunje, n. *das Schwärmen, emissio fetus*. Rj. *verb.* od rojiti se. *radnja* kojom se roje n. p. pčele.

rójiti se, rójé se, v. r. *impf.* n. p. čele, *schwärmen, fetum emitto*. Rj. v. *pf. slož.* izrojiti se. — Golubačke se muhe roje iz pećine prema Golpcu . . . Kažu da se ona (Golubačka muha) roji više puta. Rj. 93b. Nerojka, *košnicu* (sa čelama) koja se preko cijeloga ljeta ne roji. Rj. 418b. Parojak, kad se *prvenac* (*prvi roj*) one godine roji. Rj. 489b.

rójte, f. *pl.* (u vojv.) *Fransen, fimbriue, cf.* resa 4. Rj. *Madž.* rojt. *vidi* i potkite.

rök, röka, m. *der Termin, die Zeit, tempus constitutum*: Sad mu je rok da dogje. Zakukala sinja kukavica prije roka i prije zemana. Rj. *vrijeme urečeno, odregjeno, korijen koji je u reči. isp.* Osn. 25. — Ako bi djevojka koja makar jedan dan prije odregjenoga roka za spravu gospođu svoju ostavila . . . nije imala pravo . . . Rj. 701a. S nama često ima rat, i sad skoro imano rok da se udarimo. Npr. 31. Putu roku nema. Posl. 267. Kad se ženi Senjanine Ivo . . . a zu dugo roka ostario, odgodio za godinu dana. Npj. 3, 193. »Ja ću pasti za te u tamiicu, dok otideš i opet se vratiš«. I tu oni roka ufatiše za tri dana i tri noći tavnice. 3, 345. Nad' zakuka sinja kukavica usred zime, kad joj roka niče. 4, 2. Pitaju nevjestu kad će ih pustiti groznica . . . za to im nevjesta prema tome odregjuje što je moguće kraći rok. Kov. 79. Postavio je Gospod rok rekavši: sjutra će to učiniti. Mojs. II. 9, 5. O da mi daš rok kad ćeš me se opomenuti! Jov 14, 13. Faraon car Misirski propade, *progje mu rok*. Jer. 46, 17. Na rokore jedi ga (jelo). Jezek. 4, 10.

röklja, f. (u kr jini Negotinskoj) (*das Rökkel die Joppe, tunica*). Rj. *vidi* rekla. *ženski haljetak. dem.* rokljica.

rökljica, f. *dem.* od roklja. Rj.

rököt, m. *vidi* roktanje: stade rokot svinja. Rj.³ — *takve riječi kod glomot*.

Röksa, f. ime žensko. Rj. *hyp.* od Roksanda. *vidi* Rosa.

Röksáuda, f. ime žensko. Rj. *hyp.* Roksá. *vidi* Rosanda.

röktánje, n. *das Grunzen, grunnitus*. Rj. *verb.* od roktati. *radnja* kojom rokéu svinje. *isp.* rokot.

röktati, rökcém, v. *impf.* rokéu svinje, *grunzen, grunnio*. Rj. *isp.* grđiti 3, gurikati, guritati. v. *pf. slož.* sroktati se, zaroktati.

rökva, f. *vidi* rotkva. Rj. i *ondje ostale oblike ove riječi*.

rólja, f. (u vojv. *mit allen Ableitungen*) *die Rolle (Menge), toreular lintearium*. Rj.

róljánje, n. *das Rollen, Mängen, laevigatio*. Rj. *verb.* od roljati. *radnja* kojom tko rolja n. p. prtište.

róljati, róljám, v. *impf.* rollen, *laevigare*. Rj. *roljati* n. p. prtište.

róm, *adj.* *vidi* brom. Rj.

rom . . . *vidi* brom . . . Rj.

rómán, romána, m. *kao Romanska pripovijetka; der Roman*. — Gragja za lep Srpski roman. Danica 4, 32. Sve su to stari običaji Srbski, nego ne znamo u kakvom su *pljusnom Njemčkom romanu* sačuvani. Nov. Srb. 1817, 487.

Románija, f. *Berg in Bosnien*: Veseli se goro Románijo! Rj. *gora u Bosni*.

romántički, *adj.* što pripada *romantici*: Na *romántičkim* bregovima Elfrata i Tigrá. Priprava 124.

romijenča, f. (u Dubr.) bakren sud za vodu, *cf.* rumendža. Rj. *vidi* i romijendža, *sč.* *dem.* romijenčica. — Za *romijenčom* neka ide i konop. DPostl. 153.

romijenčica, f. *dem.* od romijenča. Rj.

romijendža, f. Rumendža, f. *vidi* romijendža. Rj. 657b (u *romijendža* nema u Rj. na *srom* mjestu). *vidi* i romijenča.

rominjáu, n. *das Rieseln (des Regens), pluviae lenes*. Rj. *verb.* od rominjati. *stanje* koje biva, kad kiša rominja.

rominjati, njá, v. *impf.* t. j. kiša, *sachte, fein regnen, rieseln, pluvia leniter cadit*. Rj. kad tiha, lijepa kiša pada, kad ide polugano. *isp.* rositi. — Kiša je stala rominjati . . . tako se i ona sve većma spuštala, dok se najposle nije u pljusak pretvorila. Žitije 34.

rómón, rómóna, m. *cantus, concentus, harmonia, sonus, susurrus*. Stulli. *glas koji se čuje kad što romoni*.

romóniti, rómónim, v. *impf.* *vidi* romoriti. — Ni govori, ni romoni. DPostl. 79. u Stullija: *sonare cum harmonia, ud harmonium*.

romónjenje, n. *vidi* romorenje.

rómör, rómöra, m. *glas što se čuje kad što romori*: Vetrici kreće neki tihi romor lišća na drveću. Megj. 76. *vidi* romon.

romörénje, n. *verb.* od romoriti. *radnja* kojom tko romori.

romöriti, rómörim, v. *impf.* *miti romori* ni govori, *er ist mäuschenstill, silet plane*. Rj. kao skladno, *ugodno* zujati, *zvečati, sauseln*.

ronac, rónca, m. Rj. *vidi* rovac, norac. za *postanje isp.* roniti 1. — 1) *der Taucher, urinator*: Daj ti mene dva ronca junaka. Rj. *vidi* i njonac, gnjurae 1. — Ključé baci u tiho Dunavo . . . Noćom pasti ronca i ribare, te izvadi ključé od tavnice. Npj. 2, 445. — 2) (u C. G.) *Tauchente (Sügetaucher)*. Rj.³, *mergus (colymbus species 1? Rj.³)*, *cf.* gujurac 2. Rj. *ptica što roni po vodi. vid* i medvedak, sarka. — 3) *der Mistkäfer (Maulwurfsgrille)*. Rj.³, *scarabaeus finctarius (gryllotalpa vulgaris Latr. Rj.³)* Rj. *babina. vid* govnača, govnovalj, zujak, zuznak.

roniti, rónim, v. *impf.* Rj. *vidi* noriti, njoniti. v. *pf. slož.* pod-roniti, u-, za-, poronuti; v. *impf. slož.* od-ranjati, za-. — 1) *taucher, urinor*. Rj. — Već

duboko počinje *roniti* u starine slovenske. Star. 4, 81. — **2 a)** *abrollen, devolto*: Tiha voda brijeg roni (Posl. 317). Rj. — Ovdje Sava svoju desnu obalu (iz Srpske strane) jednako roni, a lijevu (Na Kupinske kutu) nastavlja. Rj. 114a. — **b)** *su se, reflcks. ili pass. n. p.* brijeg, *hinubrollen, debubor*. Rj. — Ovdje Sava svoju desnu obalu jednako roni... Gdje se obalu roni, vide se u zemlji mnoge ljudske kosti. Rj. 114a. Biserna brada, srebrna čaša. *biser se roni*, u čašu pada. Npj. 1, 81. — **3)** (st.) roniti suze, *Thränen vergiessen, lacrimas fundo*: Roni suze niz bijelo lice. Rj. *vidi* suze liti, prolijevati, prosipati, valjati. *isp.* suza. — Koja ti je golemu nevolja... na studen se kamen naslonilo, i na njega grozne suze roniš? Npj. 2, 23. Pa on roni suze od očiju. 2, 120.

ronjenje, *n.* Rj. *verb.* od 1) roniti, 2) roniti se. — **1)** *radnja kojom tko roni n. p. u rodu* (das Tauchen, urinatio. Rj.). — **2 a)** *radnja kojom roni n. p. rodu obalu* (das Hinabrollen, devolutio. Rj.). — **b)** *stanje koje biva, kad se n. p. roni obalu*. — **3)** *radnja kojom tko suze roni* (das Vergiessen der Thränen, lacrimatio. Rj.).

rop... *vidi* hrop... Rj.
rōpčad, *f.* (coll.) *junge Sklaven, vernae*. Rj. rob-čad, mladi robovi. jedno od ropčadi: ropče.
rōpče, ropčeta, *n.* ein junger Sklave, vernu, servulus. Rj. rob-če, mladi rob. coll. ropčad. ropče ili ropče? (Glas. II, 16. ropče (osn. u robak). Osn. 251. — Ropče moje, zmijo od Turaka. Rj. 213a.

rōpkinja, *f.* *vidi* robinja: Dok zavika ropkinju gjevojka. Rj. rob-kinja.

rōpski, *adj.* rob-ski, što pripada robovima ili robu kojemu god. — Pamтите ovaj dan, u koji izidoste iz Misira, iz doma ropškoga. Mojs. II, 13, 3. Nikakoga poslu ropškoga ne radite. III, 23, 7. Koji si (Hriste!) strošio sebe za nas i uzeo na se oblik rop-ski. DP. 103. — *adv.* Prevode rop-ski. Pom. 130. Misao koja je starije slavenske prijevode crkvenijeh knjiga rop-ski dotjerivada prema Grčkom jeziku. Star. 1, 37.

rōpstvo, *n.* rob-stvo, stanje onoga koji je rob. — Turčin kod Nijemacu u ropstvu hranio svinje. Rj. 280a. Turci su vodili u ropstvo djece i žene. Rj. 651a. Iz ropstva i kad a iz groba nikad. Posl. 100. Triput si me ropstva oprostio, a jako si u ropstvo zapao! Npj. 3, 39. Ne primiste duha ropstva... nego primiste Duha posinačkoga. Rim. 8, 15. Kad te smiri Gospod... od ljutoga ropstva u kom si robotao. Is. 14, 3.

rōptanje, *n.* *verb.* od roptati. radnja kojom tko ropče.

rōptati, rōpčeti, *v. impf.* murmurare, susurrare, perstreperare. Stulli. kao mumlati, lajmati, turlabukati. — Osta Bogdan za mnogi roptajućii, bedevija osta šepajućii. HNpj. 2, 192 (roptajućii nj. ropčućii biće stika radi). Sta ti na me nešto ropčeš. J. Bogdanović.

rōra, *f.* *vidi* rorina. Rj.
rōrina, *f.* (u Herc.) kihavica kad udari u ljude, kao rednja, der Schnupfen (die Grippe. Rj.²), grude (influentia, catarrhus epidemicus; cf. roja, rojčina, vrlesina, frlesija. Rj.²) Rj. *vidi* i rora, namorina.

1. rōsa, *f.* (accus. rōsu). — **1)** Thau, ros, cf. rosata: Pred njima Radiša bičem rosu trese. Rj. dem. rosica. — Zarose se prozori, kad od zime izbije rosa iznutra. Rj. 193a. Inje je zimi smrzla magla, a slana je u proljeće i u jesen smrzla rosa. Rj. 232a. Nagje snijeg, kiša, rosa, t. j. pade (iz neba na zemlju). Rj. 411a. Još nikakva rosa ne okraši. Rj. 452b. Jesi li digao rosu su srea? (Jesi li popio čašu rakije i što založio?) Posl. 114. Jutrenja rosa padala. Npj. 1, 65. Kiša pade, melna rosa u polju. 1, 153. Ševtelija za rose nabranih. Npj. 1, 283. Gde brazdila, tu zaspala... pokrila se tankom krpom; izbila je sitna rosa, kao ljetnu prepelicu, k'o jesenju lubenicu. 1,

330. Molićemo Boga istinoga... da ne padne dažda iz oblaka, plaha dažda, *vidi* rosa tiha. 2, 2. — **2)** (u Dubr.) mali dažd, Thauregen, pluvia rosida. Rj. *vidi* rosulja 2.

Rōsa, *f.* ime žensko. Rj. *hyp.* od Rosanda. *vidi* Rosna. — Kažu čudo Rosandu gjevojku... a u tebe čudo kazujući, čudno čudo, ponositu Rosu. Npj. 2, 223. 233. roc. Rōso. *vidi* Rokska.

2. rōsa, *f.* (u Boci) *vidi* ruža. Rj. *vidi* i rōsa; die Rose, rosa.

rōsāda, *f.* (u Risnu) *vidi* slana (cf. 1 rosa). Rj. *vidi* i prikala. — Inje je zimi smrzla magla, a slana je u proljeće i u jesen smrzla rosa. Rj. 232a.

Rōsālija, *f.* u pjesmama nekakva crkva: I poturči crkva Rosaliju. I nek poje crkva Rosuliju u državi cara Otmanskoga. Rj. crkva svete Rosalije? *isp.* kod crkva: crkva sveta Petku.

rōsau, rōsna, *adj.* Thau-, thauig, roscidus, cf. ros-nat. Rj. što pripada rosi, što je puno rose. — Da udari rosna kiša, da porosi našu polja. Npj. 1, 111. Pije vino Šundić kalugjere na Javorju na rosnoj livadi. 4, 321. Ima li dažd oca? ili ko je rodio kuplje rosne? Jov 38, 28. Kao rosau oblak o vrućini žetvenoj. Is. 18, 4.

Rōsānda, *f.* *vidi* Roksanda. Rj. *hyp.* Rosa.
rōsāta, *f.* (u Dubr.) jutarnja rosa (a rosa ondje se kaže za mali dažd), der Thau, ros. Rj.

rōsica, *f.* dem. od rosa. Rj.
rōsiti, rōsim, *v. impf.* Rj. *vidi* rosjeti. *v. pf.* slož. porašati. dem. rosukati. — **1)** bethauen, irroro: rosi kiša. Rj. — Od neba mu rōsilo, a od zemlje rodilo. Here. 352. — **2)** sa se, reflcks. im Thau herumgehen, irroror. Rj. prolazćii rosu postajati ros-nat. — Ovamo svraćaj, junace! tvoja se sreća rodila, z'ježdanu sjajnim rosila. Npj. 1, 191.

rōsjeti, rōsim, *v. impf.* *vidi* rositi: Od neba mu rosjelo, te mu dobro i lijepo rodilo (u zdravici). Rj. *v. pf.* slož. obrōsjeti.

rōs-nat, *adj.* *vidi* rosan: Pušta konja na ros-natu travu. Rj. što je puno rose. *adj.* s takim nast. kod brsnat.

rōsnica, *f.* (u Dubr.) der Erdrauch, fumaria officinalis. Rj. biljka. *vidi* dimnjača. — osn. u rosan.

rōsopās, *f.* das Schellkraut, chelidonium majus. Rj. roso-pas (prvoj polj osn. u rosa, drugoj u pasti, pasem). biljka. *vidi* rōsa.

rosūkānje, *n.* dem. od rošenje. Rj.

rosūkati, rōsūkām, *v. impf.* dem. od rositi. Rj.

rōsulja, *f.* — **1)** (u C. G.) nekakva trava tanka i dugačka, kao svila. Rj. — **2)** (st.) der Thauregen, pluvia rosida: Udri kiša rosulja, na gjevojci košulja. Rj. mali dažd. *vidi* rosa 2. — osn. u rosa. Osn. 133. riječi s takim nast. kod bakulja.

rōšćić, *m.* Rj. rož-čić. — **1)** dem. od rog. Rj. — Starac zapalnu njega (čovjeka) duhom, te u oni čas steče krila, rep i male rošćiće na glavi. Npr. 96. Na putu ćeš sresti jedno jagnje crno bez biljega sa zlat-nijem rošćićima. 111. — **2)** rošćići, die Böckshörner, das Johannisbrot, ceratium, siliqua graeca, cf. rogač 2. Rj.

rōšenje, *n.* das Bethauen, irroratio. Rj. *verb.* od 1) ro-iti, 2) rositi se. — **1)** radnja kojom rosi n. p. kiša. — **2)** radnja kojom se tko rosi (idući po rosi).

rōštij, roštijla, *m.* (u vojv.) der Rost, erates. Rj.
rōtiti se, *im* se, *v. r. impf.* (u Lici) schwören, juro, cf. zaklinjati se. Rj. *isp.* urota.

rōtkva, *f.* der Rettig, raphanus sativus Linn. cf. rodakva, rokva, rdakva. Rj. *vidi* i andrkva. riječi s takim nast. kod bačva. *vidi* i povrtnica. dem. rotkvica. — Zilava n. p. rotkva, repa. Rj. 159a.

rotkvēni, *adj.* n. p. list. Rj. Rettig-, raphani sativi. Rj. što pripada rotkvi.

rotkivica, *f.* — **1)** dem. od rotkva. Rj. — **2)** *Monatrettig*, cf. mjesečarka. Rj. nekakva rotkva.

rotkvište, *n.* ein ehemaliges Richtigbeet, locus olim raphano consitus. Rj. mjesto gdje je bila rotkva posijana. — riječi s takim nast. kod duvaniste.

röv, röva, *m.* (loc. rövu) die Aufgrabung (unter dem Schnee, oder der gefrorenen Erde) damit die Schwärze dann weiter nach Wurzeln wühlen, perfossio. Rj. röv (kor. koga je riti (rijem)). Osn. 25. *vidi* rovine. *kud* se zemlja prerovi, *kud* se uskopu zemlja ispod snijega ili zemlja smrzla, *da* bi svinje dalje rile dajući se za korijenjem.

rövae, rövca, *m.* *vidi* ronac. Rj. (osn. u rov). Osn. 339.

Röväkä, *adj.* ron Rovci; Da *Roväcke* ovce plijenimo. Rj. što pripada Rovcima.

röväs, röväša, *m.* — **1)** der Einschnitt am Ohre z. B. des Schweines als Kennzeichen, incisura, nota. Rj. zarez na uhu n. p. svinjčetu kao znak. — **2)** das Kerbholz, taleu, cf. raboš. Rj. *vidi* i rabuš, *isp.* kvocka 2, parija 1, pile 2. — *roväs* (tamna postanja; može biti od osnove koja je u rov; *isp.* raboš). Osn. 359. *isp.* *Maž.* ró, röv (zarezati), rovat (zarež), röväš.

roväsiti, röväšim, *v. pf.* zeichnen, markiren, noto, n. p. krme. Rj. načiniti na njemu roväš (1). — Znaš, gospogjo, poče kmet nekako razvlačeći — on je, znaš, malko roväšen; on je od onih... (to jest od Obrenovičevaca) pa ga stid doći. Mil. 297.

Rövei, Röväca, *m. pl.* Gegend an der Grenze von Montenegro: Ravna Bda i kamene Rorce. Rj. kraj na megi Orne Gore.

Rövcani, *m.* Einer von Rovci: Rövcani su puška naprešita. Rj. čovjek iz Roraca.

rövečan, rövečna, *adj.* (u Boei) n. p. platno, kožulja, ungebleicht, non insolutus. Rj. što nije ubijeljeno. — Takogjer će od tngjih biti: raskalašan, rovečan. Osn. 183.

rövine, *f. pl.* *vidi* rov. Rj.

röviti, rövim, *v. impf.* einen rov graben, perfodlo; otišao da rovi svinjama. Rj. kopati rov. *v. pf. slož.* ob-röviti, pre-, u-, za-. *v. impf. slož.* obravljati, uravljati.

rövito jaje, *n.* ein weiches Ei, orum sorbile. Rj. jaje na umak obareno. *vidi* rofitano jaje, ogrušano jaje. — riječ tuđa. Osn. 222.

rövljênje, *n.* das Graben eines rov, perfossio. Rj. *verb.* od rovit. *radnja* kojom tko rovi (svinjama).

rövo, *m.* (u Srbiji) rohav (boginjav) čovjek, ein blatternarbigter Mensch, homo varicolarum vestigiis deformis. Rj. tukra hyp. kod balo. rohav, rövo (v stoji mjesto h). Korijeni 23. — kao nadimak: Od nekoga Rora, momka gospodara Jovana Obrenovića. Npj. 4, XXIV.

rözga, *f.* — **1)** der Pflock, die Stange, an der z. B. die Kürbisse hinanranken, pertica. Rj. motku uz koju n. p. bundera pušta vriježe. *isp.* pritka. — **2)** (u Paštrovićima, a u ostaloj Boei trklja, a u Crnoj Gori ostroga) u vrlo granata pritka po kojoj se loze razilaze (kao čurdaklje). Rj. — **3)** *vidi* stuba. Rj. ljestre od drveta što nije sasvijem okrasano. *isp.* penjača. — riječ rozga kao i riječi rozgva, rozgvati dovodi Daničić od korijena, od koga i roz, a kojemu je značenje pružati se, strčiti, bosti. Korijeni 17.

rözgva, *f.* dvije vrljike od kojih se jedna na vrhu malo rasejpeji a druga sa strana zasiječe i u onu rasejpepljenu umetne, pa se još klinom utvrdi, i po tom se mjesto rogovu meće preko šljemena, n. p. u košara i u naslona... Mjesto rozgava u Srbiji se vješaju sa strane kuke. Rj. Rozgvati, metati rozgre. Rj. 653b. riječi s takim nast. kod bačva.

rözgvänje, *n. verb.* od rozgvati. Rj. **rözgvati**, rözgväm, *v. impf.* metati rozgve. Rj. *v. pf. slož.* porozgvati.

rozöldžija, *m.* der rozolija verkauft. Rj. rozol-

dži(ja), koji prodaje rozoliju. — riječi s takim Turškim nast. kod djeladžija.

rözöljia, *f.* Liqueur, vinum ustum. Rj. Val. rosolio. *vidi* ruzulin. — Amberija (rozolija koju miriše na amber?). Rj. 5a. Ja bih mu svagda n jutru donio i na sto metnuo po jedno staklo od rozolije u slami. Sovj. 80.

rözac, röšca, *m.* — **1)** (u C. G.) n. p. uhvatio ga rözac, kad čovjek u boju od žegje i vručine sustane da ne može maknuti, die Schmach, sitis enecans. Rj. *vidi* porožiti se. *isp.* cip. riječ rözac u ovom značenju može se u srodstvo svesti su Arapskom ro b (' naznačuje dubok grlen glas prema našemu ž), koja gotovo isto znači što rözac. cf. *Biblischer Commentar* von C. F. Keil und Fr. Debitzsch. Hoheslied und Koheleth. Leipzig. 1875. pag. 43. Iveković. — **2)** (u Srijemu) nekaka gusjenica [od leptira mrtvoglavca (Todtenkopf, acherontia atropos L.) Rj. 3], eine Art Raupe, cruceae genus: Ljut kao rözac. Rj. rözac (osn. u rog). Osn. 339.

Rözäj, Röžaja, *m.* eine Gegend im Süden Serbiens: 1 kupiti — i Rožaja. Rj. kraj u južnoj Srbiji. imena s takim nast. kod Bilaj.

rözau, röžana, *adj.* hörnern, corneus. Rj. što pripada rogu (1). — Vezma, kao mala rožana tikvica kojom se puške potprašuju. Rj. 56b.

rožanstvo, dus Fest der Geburt Christi, cf. Božić. Rj. rožanstvo (Hristovo) *vidi* rožastvo, rogenje (Hristovo). — Mir Božji! Ristos se rodi, va istinu rodi, poklanjamo se Ristu u Ristoru rožanstvu. Rj. 34b. Tako je u starom РОЖАСТВО umetauto u i dodano n a d odbačeno: rožanstvo. Osn. 244. riječi s takim nast. kod bezočanstvo.

rožastvo, *n.* *vidi* rožanstvo, rogenje. oedje iza umetnutoga a nije dodano n. *isp.* otačastvo prema otačanstvo. — Na Božić mu misle udariti, na njihovo rožastvo Ristoro. Npj. 5, 86.

roždanice, *f. pl. t. j.* knjige: A upade pope duhovniče, rasklopio knjige roždanice, slova štije, leturgiju kaže. HNpj. 4, 298. E tako mi Rima i zakona, i tako mi roždanica knjiga! 4, 718.

rözênje, *n.* Hervorbringung eines Tons an Dudelsack, genus soni utriculi musici. Rj. *verb.* od rožiti. *radnja* kojom tko roži.

rözica, *f.* (u Liči) svaki cvijet, die Blume, flos. Rj. *upravo dem.* od rožica, koje se govori u sjev. Hrc. a znači 1) ruža, 2) cvijet, die Blume, flos. *isp.* ružica.

rözina, *f.* — **1)** augm. od rog. Rj. augm. s takim nast. *vidi* kod bardačina. — **2)** die Horumasse, materia cornu. Rj. ono od čega je rog, rožana materija.

röziti, röžim, *v. impf.* einen gewissen Laut des Dudelsacks hervorbringen, elicio soni genus ex utriculo musico. Rj. prstom rožnjakom udarati u pošljednju rupicu na karabljama gadljarskim, pa izvoditi nekakav osobiti glas. — su se, pass.: Rožnjak, prst što se njim roži. Rj. 653b.

rözni, *adj.* n. p. zum schiefen Dachbalken gehörig, ad trabem tecti obliquam spectans. Rj. što pripada rogu (2) na kući. *isp.* rožnik.

röznik, *m.* *vidi* rog 2, ključ. — Na rožnik se pribija žioka, na žioke šimla. J. Bogdanović. osn. u rožni.

rözujäk, *m.* prst (najviše mali) što se njim roži, t. j. ndara u pošljednju rupicu na karabljama gadljarskima. Rj.

rp... Rj. *vidi* hrp...

rs*, *m.* (u Boei) die Stärke eines Mannes, robur: čudna rsa ljudskoga! (tje je tvoja kruta snaga? kruti sinko! Rsom srzni, rukom vrzi, ljucki rsu! Rj. snaga ljudska. *isp.* ršum 1.

ršak, rška, *m.* kad se što u jedenju rška. Rj. *vidi* hrsak. za h sprjeđ *vidi* Korijeni 319.

rsk... Rj. *vidi* hrsk...

rsu... Rj. *vidi* hrsu...

Ršava, *f.* *Alt-Orsehowa, nomen urbis.* Rj. *ime gradu.* — Mehadija, mala varošica blizu Ršave. Rj. 355a. *imena mjesta, rijekama i t. d. s takim nast. kod Bregava.*

Ršavski, *adj. von Ršava.* Rj. *što pripada Ršavi* **iške de!** govore čobani kad hoće da pobodu volove. Rj. *uzvik.*

ršlama,* *f.* (u Šumad.) *vidi aršlama.* Rj. *vidi i aršlama.* — **1)** *rana trešnja, ranica.* — **2)** *erni luk duguljastijeh glavica.*

ršum,* *m.* — **1)** *zdrav momak kao ršum.* Rj. *isp. Zdrav kao trijesak (Kaže se zdravu i jaku čočku). Posl. 89. isp. rs.* — **2)** *učiniti na koga ršum, ili udariti ga ršonom, t. j. povikati na nj s prijetnjom: Na Alila ršum učinio. Udari ga bašom i ršumom.* Rj. — *Sačuvao te Bog od bašine Čevske. Bašina je kao bad i ršum.* Rj. 831a. *Na Alila ršum učinio. Ršum, ovdje na str. 190 (kao i u trećoj knjizi na strani 180) znači vika i pretnja. Npj. 4, 351 (Vuk). — 3)* (u Ršumu) *plaha kiša s vjetrom.* Rj.

rt, *m. vidi hrt* ... Rj.

rt ... *vidi hrt* ... Rj.

rt, *m.* *vrh od kakovoga brda, a u Hrvatskoj i od noža, Spitze, cacumen, mucro.* Rj. *vidi rât.* — *A ja idem s družinom ostalom krajem hrta kod Debele glave. Npj. 5, 415 (hrt pogriješeno mjesto rt). »Rt, dël zove se ono rebro poduže kose, koje se megju dve padine spušta od bila na niže. M. Gj. Miličević. ARj. II. 409a (dijel 2).*

Rt, *m.* *vidi Rât, paluostvro niže Dubrovnika. kao zemlja što se urukla u vodu. isp. brk 2. isp. i rt prema rât. Rčanin je čovjek iz Rata t. j. iz Rta.* — *Ako kralj čuje da u Stonu i Rtu žive njegovi podanici, onda će kralj poslati svoga čovjeka, koji će ići u Ston i u Rt i tražiti kraljeve ljude. DM. 267.*

Rtanj, *Rtnja, m. ein grosser kegelförmiger Berg in der Crna Rijeka, saltus in Serbien.* Rj. *veliko šiljasto brdo u Crnoj Rijeci u Srbiji.* — *osn. u rt. Osn. 201. imena s takim nast. kod Hrmanj.*

rtcu ... Rj. *vidi hrt* ...

rtvača, *f. der Hosensatz, apertura tegumenti braccalis.* Rj. *zabistak na hlačama.* — *osn. koja je u rt. isp. Korijeni 12. Osn. 350. riječi s takim nast. kod ajgirča.*

rtica, *f. der erste (stärkste) Branntwein, Vorlauf, vinum ustum primum, cf. bašica.* Rj. *vidi i prvina. rakija koja prvu teče iz kazana, kad se peče.* — *osn. u rt.*

rtnik, *rtnika, m. einer der ersten Angreifer im Heere, vales: izginuli rtnici, udariše rtnici.* Rj. *između ratnika oni koji su sprijed (kao na rtu) te prvi udaraju na neprijatelja.* — *Delije sa neopisanom hrabrošću udare na Srpske rtnike. Miloš 106.*

rub, *m.* — **1)** (u Hrv.) *kao bijela povezača, što kršćanke nose na glavi. vidi peča 3. isp. rubae.* — **2)** (u C. G.) *vidi šav.* Rj.

rūba, *f. vidi ruba.* Rj. *vidi i trg, stoka 2, hespap. augm. rubetina 1.* — *Kalajdžije su od prijje u Srbiji nosile po selima rubu te prodavale. Rj. 260a. Tu prodaju trgovci različnu rubu. Rj. 395a.*

rubae, *rubca, m.* (u Hrv.) *das Tuch, Tüchel, sudarium, cf. mahrama.* Rj. *vidi i marama, koprena, ubrusae, faculet. isp. rub 1. — rubae (osn. u rub). (Osn. 339).*

rubāca, *f.* (u Hrv.) *vidi rubina.* Rj. *vidi i košulja.*
rubācina, *f.* (u Vrljici) *die Execution, executio, cf. porob.* Rj. *djelo kojim se izvrši presuda sudska.* — *Značenje (korijenu) otimati, uzimati (isp. pod 2: značenje hvatati, uzimati, osvajati: rob ... robiti): rubācina. Korijeni 23.*

rubalj, *rublja, m. Russi novae; рубель, der Rubel.* — *Za 25,000 rubalja. Rad 13, 231.*

rubētina, *f.* — **1)** *augm. od ruba.* Rj. — **2)** *augm. od rubina.* Rj. — *tuva augm. kod babetina.*

rūbi, *f. pl.* — *Babine rūbi, f. pl. (u C. G.) vidi tučin dan.* Rj. 10a. *noči budnjega dne.*

rūbina, *f. vidi košulja.* Rj. *vidi i rubača. dem. rubinica. augm. rubetina 2. — Rubinum' se dičiť.* DPosl. 107.

rūbinica, *f. dem. od rubina.* Rj.

rūbište, *n.* (u Hrv.) *die Wäsche, lintea, cf. rublje.* Rj. *i sym. ondje. isp. prtište.* — *riječi s takim nast. kod godište.*

rūbiti, *rūbim, v. impf. Rj. — 1)* *einsäumen, limbo circumdo.* Rj. *n. p. rubae; šiti nu rub. v. impf. slož. porubljivati. v. pf. slož. obrubiti, porubiti.* — **2)** *štap, einen Stab oben zuglätten, zuriinden, rotundo.* Rj. *rubiti n. p. gornji kraj od štapa, činiti da bude zarubast, kao plosnat (a ne šiljast). v. impf. slož. zarubljivati. v. pf. slož. zarubiti. isp. odrubiti, srubiti, suprotno zašiljivati.* — **3)** *Noćas rubi, sutra trubi (reče se u Crnoj Gori na poklade veče, i znači: noćas jedi i suviše a sutra janči od gladi). (Posl. 226). Rj.*

rūblje, *n.* (coll.) (u Hrv.) *die Wäsche, lintea, cf. košulja, preobuka, rubište.* Rj. *isp. prtište.*

rūbljčuje, *n.* Rj. *verb. od rubiti.* — **1)** *radnja kojom tko rubi n. p. rubae (das Einsäumen, circumjunctio limbi. Rj.). — 2)* *radnja kojom tko rubi n. p. ap (das Abplatten, laevigatio. Rj.). — 3)* *radnja kojom tko rubi (jede i suriše).*

ručelj, *m.* (u Srijemu) *vidi babak.* Rj. *na kosištu onaj dršćić što se drži rukom za njega, kad se kosi. u sjev. Hrv. rucejl je i držak u kotarice. isp. ručica 3. — (osn. u ruka). Osn. 131. riječi s takim nast. kod brzelj.*

ručak, *ručka, m.* — **1)** *die Mahlzeit, coena, cf. objed.* Rj. — **2)** (po jugozap. kraj.) *vidi doručak.* Rj. — *primjeri zu 1) i 2): Naliju ručak te pristave ... onda sjahu za ručak. Rj. 34b. Brēni ručak. Rj. 45b. Gotoviti n. p. večeru, ručak. Rj. 96b. Zaustaviti kola, vodenicu, koga na ručak. Rj. 200a. Zgotoviti ručak, jelo. Rj. 206a. Kad mu stane sigurati ručak. Rj. 679a. Ručak se postavi, i Megjedović se naklopi te pojede sve. Npr. 2. Voli Kule na kocu čučati nego zao ručak ručati. Posl. 38. Evo sam ti ručak pripravio. Npj. 4, 522. Mladen pozore na ručak šefa. Sovj. 54.*

ručanica, *f. die Essezeit, tempus coenandi.* Rj. *kad je doba ručku. vidi ručano doba.* — *Popasno doba, od prilike oko velike ručanice, kad stoka dolazi iz popaska da se muze. Rj. 541b.*

ručanō doba, *n. vidi ručanica.* Rj. *doba ručka.*

ručanje, *n. verb. od ručati. radnja kojom tko ruča. vidi ručavanje.*

ručati, *ručam, v. impf. i pf. Rj. vidi ručavati. v. pf. slož. do-ručati, na- (se), po-.* — **1)** *speisen, Mahlzeit halten, coeno, cf. objedovati.* Rj. — **2)** (po jugozap. kraj.) *vidi doručkovati.* Rj. — *primjeri zu 1) i 2): Kad zmaj ruča, onda sedne na konja pa teraj za njima. Npr. 21. Ko vina večera, vode ruča. (Ko u veče pije mnogo vina, u jutru pije mnogo vode). Posl. 136. U Pešti sam kod Titkovića ručao. Straž. 1886, 605. sa se, pass.: Na Božić se obično ruča s vreće. Rj. 35a.*

ručāvanje, *n. das Speisen, coenatio.* Rj. *verb. od ručavati. radnja kojom tko ručava. vidi ručanje.*

ručāvati, *ručāvam, v. impf. Mahlzeit hatten, coeno.* Rj. *kako je večerati v. impf. i v. pf., ovijem (večeravati) ističe se imperfektivnost.* — *Svi su kod njega jednako i ručavali i večeravali i čaj pili. Sovj. 76.*

ručētanjā, *f. augm. od ruka. vidi ručētina, i syn. ondje.* — *Ruke su u Mrme prave ručētanje ... bese nožuranje njegove. Zim. 274. isp. za nast. džžganja.*

ručētina, *f. augm. od ruka.* Rj. *vidi ručētanjā, ručina, ručurina.* — *augm. s takim nast. kod babetina.*

ručica, *f.* — **1)** *dem. od ruka.* Rj. — *Gjevojka ubere nekake trave te dobro uši zatise i ručicama*

suviše. Npr. 231. — 2) ručice na plugu, *die Pflugsterze, stiva*. Rj. *vidi* ralice 3, rasoje, rukodrž. — Plaz, u pluga *lijeva ručica* na koju se dolje natiče lemeš. Rj. 505a. — 3) *die Handhabe, manubrium, ansa, cf. držak*: Od šta je kotao od tog i ručica (Posl. 236). Rj. *vidi* i rukunica 1, držajica, držalica, držalo, držalje, člen, sap, *isp. rucejlj*. — U saonica u oplene je udaren na svakome kraju po jedan kočić, koji se zove ručica. Rj. 662b. Držak se ruga ručicom. DPost. 20. I načini car velik prijeto i ručice s obje strane sjedišta. Dnev. II. 9, 18 (*Armlehn, brachiola*). — 4) kudjelje ili lana, *ein Bund Flachs, fasciculus canubis uut lini*. Rj. kao svežanj kudjelje ili lana. — Glavičina, sjeme od konoplja pošto se osijće s ručica a još se nije omlatilo. Rj. 86a. Ko maha, on uzme nabijenu ručicu konoplje ili lana, pa stojeći udara njome o mahaljku. Rj. 348a. Močionica, nekoliko ručica kudjelje ili lana, što se sveže zajedno (kao snop) kad se meće u močilo. Rj. 369b.

ručina, *f. augm. od ruka*. Rj. *vidi* ručetina, i *syn. ondje*. — *augm. taku kod bardčina*.

ručinić, *m. dem. od ručnik, ručnik*. — U ruku ručinić, a uzdu na jezik. DPost. 142. Ručinić, ručnik, ručnik. XVI.

ručnik, ručnika, *m.* (u Hrv.) *vidi* ručnik. Rj. *dem. ručinić*.

1. ručiti, ručim, *v. impf. (st.)*. Rj. *v. pf. prosti ručiti (se)*. *v. pf. slož. iz-ručiti*, na-, po-, pre-, s-, za-, ispo-, otpo-, prepo-; *v. impf. slož. iz-ručivati*, na-, i t. d., zaručivati, otporučivati, preporučivati. — 1) t. j. ruke, *die Hände reichen, jungere detras*: Ruke ruče, u lica se ljube. Rj. *pružati ruke, isp. rukovati se*. — 2) Zla me ruka ručila, *cf. ruka*. Rj. — *Zla me ruka ručila*, t. j. čovjek zle ruke ukrao mi i odonda mi je pošlo u nazadak. Rj. 656b. Dobra ga je ruka ručila. DPost. 17. *po ovijem prinjerinu ručiti pod 2 kao da je v. pf. isp. ručiti se v. r. pf. ili je i ručiti 1 v. impf. i v. pf. kao što je rukovati se*.

2. ručiti se, ručim se, *v. r. pf.* Rj. *može biti da je i v. impf. isp. ručiti, rukovati se*. — 1) *vidi* rukovati se: Junaci se rukama ručiše. Rj. — Pak kneginju ufati za ruku, ručiše se, pak se pozdraviše. Npj. 5, 47. — 2) (u Risnu) učiniti sefte. Kad u koga dućandžije ujutru ište ko što na veresiju, a on donde nije ništa pazario, odgovori mu: »nijasam se ručio«, t. j. nijesam ništa pazario za gotove novce, i ne da mu, jer kažu da je to nazadno. *cf. sefte*. Rj. *vidi* sefteisati se.

ručkonoša, *f. die den Schnittern u s. v. das Essen vom Hanse bringt, que adfert coenam*. Rj. ručkonoša, koja ručak nosi. riječi tako slož. kod bremeñoša. — »Sad će moja kei donijeti meni ručak: Me-gjedović gledajući ručkonošu... omili mu. Npr. 4. **ručni**, *adj.* Rj. što pripada ruči, rukama; *Hand-, manualis*. — Ručni n. p. *djever, der Brautführer, paranymphus*. Rj. 658b. Šcer sama sebe lijevu ruku osijće, a desnu u ognju izgori... te mu (ocu) ona (bajalica) da nekakve trave, i teke joj ručne pateljke namaza, iznikoše ruke kakve su i bile. Npr. 115. Dozvaš sušu na zemlju... i na svaki ruč ručni. Agej 1, 11.

ručnik, ručnika, *m.* (po jugozap. kraj.) *das Handtuch, mantel*. Rj. *vidi* ručnik, obrisač; peškir, i *syn. ondje*.

ručurina, *f. augm. od ruka*. Rj. *vidi* ručetina, i *syn. ondje*. — *augm. taku kod baburina*.

rūd, rūda (*rūdi*) *adj. rōthlich, subruber, cf. crvenkast, rigj*: Ruđ mu perčin bio vrat prekrio. Rj. *vidi* i rigjast, revkast, rumenkast. — Rūda Glārica, *f. planina u nahiji Rudničkoj više Brusnice*. Rj. 655b.

1. rūda, *f.* Rj. *dem. rūdica*. — 1) *das Erz, aes, minera*. U Jadru se ruda zove i zemlja od kojje se lonci grade, a i druga svaka koja je drukčije boje nego obična zemlja. Rj. *od kor. od kojega je rudjeti*

(*crveniti se*). *isp. Osn. 35*. — *Grozdena ruda*. Rj. 84b. Za Srebrnoga cara u Srbiji pripovijedaju ljudi koji su kopali rude. Rj. 708. Tara, troska (što ostane kad se kakva ruda istopi). Rj. 732b. U brdima ina dosta ruda srakojakih; no njihovo je kopanje i topljenje na osobitu tegobu narodu. Danica 2, 28. Kad se kopaju okna za rude. Priprava 104. Na majdan, gdje se bila počela kopati ruda srebrna. Sovj. 7. — 2) *die Deichselstange am Pferdewagen, temo*. Rj. u kola. *vidi* pracijep 2. — Vozi konj s gijpela, t. j. s lijeve strane uz rudu. Rj. 150a. Trči kao ždrijebe pred rudu. 321.

2. rūda, *f.* Rj. *dem. rūdica*. — 1) *dichte, zusammenhängende Wolle, lanu spissa et crispa*. Rj. česta i korčasta ruina. suprotno reha. — 2) nekaka planinska trava. Rj.

rūdača, *f.* trava sitna po utrinama. Rj. *Windhalm, Straussgras; agrostis vulgaris Wäther*. Rj.³ — *noj u rūda, isp. rudina*. Osn. 350. riječi s takim nast. kod ajgerača.

Rudāica, *f.* polje u Lici. Rj. — *Daničić piše*: Rudājica (*od osn. koja je u rud*). Osn. 324.

rūdār, rudāra, *m. koji kopa rude; Bergmann, metallicus, fossor*. — Hutman, kod rudara u pripovijeci o Srebrnoie caru. Rj. 807b.

rūdārskī, *adj. što pripada rudarima ili rudaru kojemu god*. — Ta riječ može biti da je i ovdje u nekom rudarskom smislu. DRj. 3, 488.

rūdast, *adj. n. p. oveca, dichtwollig, lanac spissae*. Rj. u čegu su rūde. *isp. rūda 1. suprotno rehav*. — Rudonja, *vo rudast*. Rj. 656a. *adj. s takim nast. kod budalast*.

Rūdāšnica, *f.* rijeka koja u Bosanskoj posavini utječe u Bosnu s lijeve strane. Rj.

1. rūdica, *f.* — 1) *dem. od rūda*. Rj. — 2) u čohe, *die Haare, coma, cf. af.* Rj. *dlaka u čohe*. — Af, *vidi* rūdica 2: Kad spadne u čohe af, onda se vide žice. Rj. Sb. — 3) *gefärbte Wolle, lana fucata*; rūdica se (u Srijemu) kupuje po dućanima pa je žene poslije same predu kako hoće. *cf. 3 rudica*. Rj. *bojadisunu ruina*.

2. rūdica, *f. dem. od rūda*. Rj.

3. rudica, *f.* (u Srijemu) *vidi* 1 rūdica 3. Rj.

rudina, *f. (accus. rūdinu, pl. rūdine, rudinā) die Flur, pratium*: Dok se gora preogjene listom, a rūdine travom gjetelinom. Rj. *zemlju kud je porasla sitna trava. vidu* tratina, utrina. *dem. rudinica*. — Pa iznese zelena barjaka, te ga pobi u rudinu travu. Npj. 3, 150. Kada stiže na meke rudine. HNpj. 4, 213.

Rūdine, Rudinā, *f. pl. Gegend in der Hercegovina an der Grenze von Montenegro*. Rj. kraj u Hercegovini na megji Crnogorskoj.

rudinica, *f. dem. od rudina*: Pale su patke u slano more, a prepelice u ravno polje, a jarebice u rudinice. Rj.

rūdići, rūdim, *v. impf. (u C. G.) mljeko goruždom*, t. j. surutku, pošto se prevari, kao presipati, da se ne pokvari. Rj.

rūdjeti, rūdim, *v. impf. errōthen, subrubescō*: rudi grožđe, t. j. zarnjuje. Rj. *postajati rudo. v. pf. slož. zaruđjeti; v. impf. slož. zarugjivati*. — Kukuruzne (njive) počnu da se zelene a žitne — da plāve, da rūde. Zim. 330.

rūdni, *adj.* — 1) n. p. konji, *Deichsel, ad temonem constitutus, z. B. wenn man mit Viercn oder Sechsen fährt*. Rj. što pripada rūdi 2. *isp. rūda 2, rūdnjāk*. — 2) što pripada rūdi 1. *vidi* invaralni. — Bosna s nemećenim rudnim blagom i svakovrsnim svojim raščem. Zlos. 143.

rūdnica, *f. aqua ex fodina*. Štulli. t. j. voda, rudna voda.

Rūdničaniu, *m. (pl. Rūdničāni) Einer von Rudnik*. Rj. *čovjek iz Rudnika*.

Rūdničīšte, *n.* u Rudničkijem planinama u Srbiji nekako mjesto zove se Despotovo Rūdničīšte, a mislim

da bi se sad kazalo i za ono mjesto gdje je do našega vremena bio *Rudnik*. Rj. — riječi s takim nast. kod bližićte.

Rūdničkī, *adj.* von Rudnik. Rj. što pripada Rudniku.

Rūdnik, *m.* eine Stadt in Serbien, urbs Serbiae. Rj. grad u Srbiji.

rūdnik, *m.* vidi majdan 1. gdje se kopaju rude; die Erzgrube, fodina. — Mloga imena opominju na stare rudnike, koji su danas zapušteni. Danica 2, 28. Bosanski su i srpski rudnici bili bogati metalima. DM. 251.

rūdnujača, *f.* (u Šum.) vidi pečurka (što raste po rudini?) cf. vilovnjača. Rj. gljiva. der Champignon, agaricus campestris L. — riječi s takim nast. kod ajgirača.

1. **rūdunjāk**, kod kola gdje se četiri konja hvataju, dva se stražnja zovu rudnjaci, die Deichselpferde, equi ad temonem juncti. Rj. rudni konj.

2. **rūdunjāk**, rudnjāka, *m.* (u Hrv.) vidi sepet. Rj. vidi i koš 6, košara 2, košinčić, korpa, kotarica, krbulja, krto, krošnja, mjerica 1, sačura, sepetka, sprtva, tavnik, vretenara.

rudokopnja, *f.* rudo-kopnja, radnja kad se ruda kopa, Grubenarbeit, Grubenbau, Bergbau, Grubenwerk, opus metallicum, metallu. — Naše najdublje rudokopnje idu u dubinu samo do 500 sežanja. Privrava 101.

rūdona, *m.* vo rudast, ein dichtwolliger Ochs, bos lanue spissae. Rj. vidi revka.

rūfet,⁴ **rūfetiija**, *m.* der Zunftgenoss, socius collegii, cf. ruvelija: 1 terzije svoje ruvelije. Rj. rufet, ruvet, zanadlijsko društvo. rufet-li(ja), rufetiija, ruvelija, od jednoga zanata.

rūg, *m.* 1. **rūga**, *f.* der Spott, ludibrium: ne smije od ruga da izigje na polje. Rugala se ruga, pa joj bila druga (Posl. 272). Rj. vidi i podrug, poruga, poruganje; podsmijeh. — Ruga sjedi ukraj puta, te se ruga svakome, a njoj svatko. Posl. 273. Stari rug nova sramota. DPosl. 114. Dosta mi je i muke i ruge. Npj. 2, 542. Da više ne budemo rug. Nem. 2, 17. Ti znaš pod kakvim sam rugom, stidom i sramotom. Ps. 69, 19. Znaj da podnosim rug tebe radi. Jer. 15, 15.

2. **rūga**, *f.* — Bāba rūga; njom plaše djecu kad često istu kruha: Nemoj iskati kruha, ubiće te baba ruga! Rj. 9b. Gdje je baba Ruga? Eto je u koš na petar. Rj. 496a.

rūgāc, rūgāca, *m.* der Spötter, illusor. Rj. koji se ruga. — Kazaje da će u posljednje vrijeme postati rugači, koji će hoditi po svojijem željama i bezbožnostima. Jud. 18.

rūgācēv, *adj.* što pripada rugaču: Stid je popao lice moje od riječi podsmjeveračevih i rugačevih. Ps. 44, 16.

rūgānje, *n.* das Spotten, illusio. Rj. verb. od rugati se. radnja kojom se tko ruga.

rūgati se, rūgām se, *v. r. impf.* kome, čemu, spotten, illudo, ludibrio habeo. Rj. i kim, čim. vidi podsmijevati se. *v. pf. slož.* na-rūgati (se), ob-, po-, pod-(se); pōdrugnuti se. *v. impf. slož.* podrugivati se. — Ko se drugome za što ruga, ono će mu na vrat doći. Posl. 153. Rugno se lonac tenčeri (što je crna). 272. S čim se rugaše, tijem se ponugjaše. (Kad kome dogje ono na vrat za što se drugome ruguo). 297 (s? čim). Ručica se kudlom ruga (srami). DPosl. 107. Lud se ruga nastarom oca svojega. Prič. 15, 5. Kim se rugate? na koga razvaljujete usta i plazite jezik? Is. 57, 4.

rūgo, *adv.* (u Spljetu) schlecht, male, cf. ružno. Rj. zlo, rgjavo.

rugoba, *f.* die Hässlichkeit, turpitudine (das Gegenteil von ljepota). Rj. osobina onoga što je ružno. vidi ružnost; grdinja, grdoba, suprotno ljepota. — riječi s takim nast. kod gnušoba.

Rūgova, *f.* 1 Rugovu više Peći ravne. Rj. pokrajina, zapadno od Peći, u Staroj Srbiji. Rj.⁹

rūgjenje, *n.* das Errothen, rubor. Rj. verb. od 1) ruditi, 2) rudjeti. — 1) radnja kojom tko rudi mlijeko gorućdom. — 2) stanje koje biva, kad rudi *n. p.* grožje.

rūho, *n.* das Gewand, die Kleider, vestitus: Što je ruha na meni je, što je kruba u meni je (Posl. 356). cf. odijelo. Rj. i syn. ondje. dem. rušee. — Pa s nje skida ruho gjevajačko, na uju meće ruho nerjestinsko. Rj. 411a. Ili ti je ruho poreštalo. Rj. 513b. Prerušiti, promijeniti ruho... Prerušiti se, preodjesti se u druge haljine (ruho). Rj. 579b. Prosi Mandu... od mene je bijelim ruvom bogatija. Npj. 1, 242. Koj naplovi na vodu Cetinju pod junackim ruhom i cruzjem. I, 570. Zbaci zmaje ruho ognjevito, pa s erovicom leže na jastuke. 2, 257. Dok postavi prsten i jabuku, i poreza ruho na gjevajku, dade Marko tri tovara blaga. 2, 332. Te izvadi svoje ruho dirno, te oblači dijete Gruicu. 3, 19. Ugleda ondje čovjeka neobučenu u svadbeno ruho. Mat. 22, 11.

rūj, rūja, *m.* das Gelbholz (Perückenbaum. Rj.⁹), rhus cotynus Linn. Rj. biljka. — Koza rūj, a rūj kozu stroji. DPosl. 49.

rūja, *f.* (u Hrv.) vidi rukačica. Rj. upravo je hyp. od rukačica. takeu hyp. kod groja. isp. Osn. 70.

rūjau, rūjna, *m.* (u Dubr.) Monat September, mensis September. Rj. deveti mjesec u godini. vidi septembar.

rūjba, *f.* (u Dubr.) u žena zimi otok i bol dalje na nogama, od prilike kao vašica, samo što je veće i više dosagjuje, eine Frostbeule, pernio. Rj.

rūjev, *adj.* von rūj. Rj. što pripada ruju. zu nast. isp. aptov.

1. **rūjevina**, *f.* das Holz von rhus cotynus. Rj. rujevo drvo. — Žutokora... U Krivošijama se drvetom koje se ovako zove boji kao rujevinom. Rj. 162b.

2. **rūjevina**, *f.* vidi rujevno vino, rujno vino: Da pijemo rujevinu vino... »Da ja s tobom pijem rujno vino.« Npj. 1, 544.

rūjevno (vino), *n.* (st.) vidi rujno: Suva hljeba i rujevna vina. Rj. vidi 2 rujevina. — Opravi mu gospodsku užinu i spremi mu vina rujevno. Npj. 2, 259.

rūjika, *f.* nekaka trava: Mešaju lekovite trave kao: rūjiku i boeu. M. (Gj. Miličević. DARj. 466b. — riječi s takim nast. kod aptika.

rūjnica, *f.* t. j. gljiva, ein essbarer gelber Schwamm, fungi galbini genus. Rujuice se mogu jesti i prijesne (ni kuhane ni pečene). cf. sirnjaja. Rj. gljiva žučkasta (kao rujno vino?) Rietschling; lactarius deliciosus Fr. Rj.³

rūjno vino, *n.* (st.) gelblicher Wein, vinum fulvum: Te junaci rujno vino piju. Jes' video rujno vino. Rj. (= žučkasto. ali Gundulić u Stullija: ruber, rubens, rubicundus = rumeno). vidi rujevno vino, 2 rujevina. — Rujno, držim, nije drugo nego rumeno. Ja sam se rodio u selu, gde ljudi živu od vinograda, i nikad nisam čuo, da su rekli za belo (žuto, žučkasto) vino, da je rujno vino; naprotiv, kad su se veselili i crveno vino pili, uvek su ga zvali rujno vino. (Gj. Popović, Turske reči. pag. 180.

1 **rūka**, *f.* (dat. rūci, accus. rūku, pl. rūke, gen. rūkā i rūkū, rūkama). Rj. vidi desnica; lijeva, lijeva, šuvaka; mišica, miška. dem. ručica. augm. ručetanja, ručetina, ručina, ručurina. — 1 a) die Hand, manus: poći (ili pristupiti) kome k ruci (On begovoj ruci poletio. HNpj. 4, 352), t. j. mašiti se da poljubi u ruku. Rj. — Guta, 2) bolest u kojoj oteku zglaveci u nogu i u ruku. Rj. 108b. Zaručne mu ruke, kad drži što u rukama. Rj. 193a. Jedina ruko Božu! kad se što osobito pripovijeda, n. p. udari kiša, jedina ruko Božu! i iz neba i iz zemlje. Rj. 250b. Namežurali se prsti i ruka. Rj. 396b. Kad otmičari

dokopaju djevojku u ruke, onda je već ne će ostaviti. Rj. 477a. Na paloku, t. j. na ruci (da se lasno može uzeti). Rj. 486a. *Prekrstiti 1) što rukom*, štapom. 2) ruke, noge. *Prekršćati, prekršćati* n. p. ruke, noge. Rj. 574b. *Pastoruk, praznijeh ruku*, n. p. došao pastoruk, t. j. s *golijem rukama*. Rj. 622b (*vidi* goloruk, praznoruk. *suprotno* punoruk). *Junaci se rukama ručiče*. Rj. 658b. *Rukostavnik, krivac koji je ruku staro na što*. Rj. 657a. Kao bez duše dotrči pred njega, pa *uzerši se s njim po ruke* uvede ga u dvore. Npr. 19. *Onda se uzmu za ruke*, pa u zmajevu dvor. 29. Pa mu (buzdovanu) ne dadne ni na zemlju pasti nego *ga dočeka u ruke*. 29. *Ne daji mu ključeva u ruke*. 39. *Izagje iz groba jedan čoek sredoviječan, onako prekrštenijeh ruku i noga* kao što su ga kad je umro u grob vrgli. 97. *Kad gjevojka rukom o ruku pljasnu*, svi potekoše u jedan tren. 104. *Te slimi s desne ruke prsten i stavi joj nu ruku*. 111. *Počne je (vaščien) milovati, i hrvuti iz ruke*. 134. »Ja je dajem, ako je vi ne date. Pa gjevojku za ruku, govoreći: Na, vodi je. 187. *Oboli i klijenit ostane sarktjeh noga i ruku*. 262. *Daj naj (iz ruke u ruku: daj novce, pa onda nosi)*. Posl. 51. *Na sirotnoga svakom je luka ruka*. 191. *Oko šta je ruke skrstio!* (Kad ko učini kakav posao koji ne vrijedi mnogo). 237. *Čoek kao i novac (ide po svijetu, kao i novac od ruke do ruke)*. 349. *I od toga ruke umivam*. DPost. 29. *Zagali ruke, zasuču brke, i stani ljubiti mladu gjevojku*. Npj. 1, 86. *Teška vedra, a nejake ruke*. 1, 306. U popove šcerce *duge mi ruke* kažu, živa mi, džano, bila! *zagrlu me šnjima*. 1, 358 (š? njima). U ratara *crne ruke*, a bjlja pogača. 1, 380. Od matere *vjehu desnu ruku*. 1, 430. *Teško tome, ko pameti nema!* . . . *Oštroj čordi u strašice ruke!* 1, 513. *K sebe ruke, Kraljeviću Marko!* 2, 240. *Pri seb' ruke*, čobaninu vlaška! 3, 547. *No se dimno Luka ogjenuo, i pod ruku uze dječferdara*. 4, 90. *Čupić Stojan gledun ispod ruke*, al' mu Sovtljak ognjem gorjaše. 4, 183. *Ruke ručn, u lica se ljube*. 4, 276. *Pope Luko, maja desnu ruko!* dobro čuvaj Posavine slayne. 4, 288. *Brže piše jednu sitnu knjigu, te je šalje Čačku bijelome a na ruku Mutapu Lazaru*. 4, 298. *Mogu mene opkoliti Turci, pa u ruke živa uhevatiti*. 4, 303. *Pak se smiju i rukama plještju*. 4, 307. *Udari se rukom po koljenu*. 4, 312. *Pušci reče, a oku primače, puče puška, svijetla mu ruka!* pade Turčin u vodn Moravu. 4, 358. *Da bi dao raji ruku pomoći*. Danica 3, 187. *Da im dadu ruku pomoći u džebani i u oružju*. 4, 3 (*isp.* rukopomoč). *Može biti da će G. dobiti u ruke i bibliju Rosijsku*. Rj.¹ XIII. *More, kod tukijeh zlatnijeh ruku*, pa ideš da služiš drugoga. Sovj. 38. *Poviče s golom sabljom u rukama*. *Žitije* 51. *Digoše ruke na Isusa i uhvatije ga*. Mat. 26, 50. *Mašoviši se rukom izvadi nož*. 26, 51. *Vas dan pružah ruke svoje k narodu*. Rim. 10, 21. *Klonuše ruke njegove, i sav se Izrailj smete*. Sam. II. 4, 1. *Pa ču ga stignuti dok je umoran i iznemoglijeh ruku*. 17, 2. — **b)** ruka u *prenesenom smislu, kao vlast*. — *Slatki brate! mi smo sve tri u zmajevskim rukama*, oni nas drže svak u svome dvoru. Npr. 29. *Kad dogje vreme da me uzmu od tebe, ne daj me nikome u ruke*. 39. *Izbavi nas iz dušmanske ruke i pašine prevelike muke*. Npj. 4, 314. *Paša siromah u njihorim rukama*, videći da je propao, napiše sinu knjigu. Danica 3, 144. *Sarić, podignuvši odregjene pod njegovu ruku Jadrane*, dogje u Tršić. 3, 193. *Ali on, dobišti vlast i silu u ruke*, stane vladati. 3, 216. *Živković progovori, da će Turci teško gradore dati Srbima u ruke*. 5, 30. *Da njemu ne ostane pod rukom više od jedne trećine nahije Rudničke*. Miloš, 16. *Ako li me ne poslušas, ja ručim ruke iz naroda, a ti robi i radi kako ti drago*. Miloš 61. *Paši nije nikako bilo milo, da Miloša ispusti iz ruku*. 149. *Jer sve blugo gospo-*

dara njegova bješe pod njegovom rukom. Mojs. 1, 24, 10. *Kad ti dogju ti znači, čini što ti dogje na ruku*, jer je Bog s tobom. Sam. I. 10, 7. *Jonatan dogje k Davidu u šumu, i ukrijepi mu ruku u Gospodu*; i reče mu: ne boj se, jer te ne će stignuti ruku Saula oca mojega. II. 23, 16, 17. *Daj slugama svojim i Davidu sinu svojemu što ti dogje do ruke*. 25, 8. *U trejoj je ruci uzvisiti i ukrijepiti*. Dnev. I. 29, 12. *Da skupe sve djevojke u ženski dvor pod ruku čuvara ženskoga*. Jestir. 2, 3. *Predao me je Bog nepravedniku, i u ruke bezbožničimu bacio me*. Jov 16, 11. *amo mogu ići i gđekoji primjeri pod 1a, n. p.* iz Rj. 250b; 477a; Npj. 4, 288; 4, 303. — **2)** ima lijepu ruku (koji lijepo piše), *Schrift, scriptura*. Rj. *isp.* pismo 1b, rukopis 1. — **3)** od svake ruke (n. p. govorio sam), *allterhand, varie*: ima voča od svake ruke; od stare ruke, (u Boei) t. j. Grčkoga zakona. Rj. *vidi* fela (vela), siža, sorta, struka, vrsta. — *Dovija se od svake ruke*. Rj. 126a. *Prenba, štogogj, srednje ruke*, etwas, nonnihil. Rj. 583b. *Tikava ima od mnogo ruku*: a) tkiva vodena. . . . Rj. 739a. *Da se načini dvadeset dučana, i u svakome dučanu da bude try od druge ruke*, sve bolji od boljega. Npr. 68. *Svaki od svoje ruke* tolkovaše, šta nam se dogodilo. Danica 2, 135. (Raž će biti dobra) a pšenica će biti srednje ruke. 5, 20. *Mi smo pogagjali od svake ruke*, no nikako ne možemo da se dosjetimo. Nov. Srb. 1817, 510. *On je bio pjevač od srednje ruke*. Npj.¹ 1, XLVII. *Nalazi se od dvije ruke stihova*. 1, LX. *U južnome (narječiju) pak izgovara se (u) od više ruku*. Ogd. na sit. 14. — **4)** ne ide mi od ruke, t. j. ne da mi se, *gelingen, succedere*. Rj. — *Došuo hljeb za rukom*, t. j. uskiso tijesto u načvama, može se razmjешivati. Rj. 135b. *Prikladuje mu štogogj radi, t. j. ide mu od ruke*. Rj. 591b. *Ne može mu kolač na ruku da naiđe. (Ne ide mu posao za rukom)*. Posl. 205. *Od muke i žalosti, što mu ni ovaj posao ne može za rukom izići, razboli se i umre*. Miloš 179. *Samo kad on ne kaže: Ja imam ovakovi vksu, doći će on (koliko je moguće) za rukom*. Nov. Srb. 1817, 640. *Ali im posao ide od ruke odreci sporo*. Priprava 142. *ocvano će ići i ovaj primjer: Došlo mi na tulac, t. j. na zgodn, na ruku*. Rj. 755a (*isp.* *po-više primjer iz* Posl. 205). — **5)** nije mi na ruku, na prez ruku mi je, t. j. s neruke mi je, *es ist mir unbequem, alienum*. Rj. — *Nije mi uručno tvoje selo, t. j. nije mi put onuda*. cf. ruka. Rj. 404b. *Na prez ruku mi je, t. j. kao za čudo mi je, nije mi milo*. Rj. 571a. — **6)** činiti kome što na ruku, *an die Hand gehen*. Rj. — *Dod'o mu je ruku*. DPost. 18. *Isto je tako čestio sve gubernske činovnike, te su zato i oni njemu u svečemu bili na ruci i mnogo mu koješta gledali kroz prste*. Sovj. 76. — **7)** došlo mu ispod ruke, *unter der Hand, geheim, occulte*. Rj. *kao potajno*. — **8)** *der Arm, brachium*, nosi dijete na ruci; boli me ruka u laktu; osiječe mu ruke do ramena. Rj. — *I zavrće ruke do lakata*. Rj. 168a. — **9)** dugijeh ruku, t. j. hoće da ukrade. Rj. *ali isp.* *gore pod 1 u pravom smislu*: U popove šcerce *duge mi ruke* kažu. . . *zagrlu me njima*. Npj. 1, 358. — **10)** u brojenju novaca nešto se zove ruka, čini mi se kad se u jedan put baci više komada pak se broji jedan, itd. Rj. — **11)** (u C. G.) *das Glück, fortuna*: Nemojte se braće prepanuti, imam dobar biljeg od junštava: na mene je ustreslo tijelo, *biće naša*, ako Bog da, ruka. *Bog će dati, biće naša ruka*. Rj. *sveća, suprotno* neruka, *nesreća*. — *Do podne je Turška ruka bila*, a od podne obrnu neruka. Rj. 418b. *Turčinu bi do istoka ruka*, od istoka obrnu neruka. Npj. 1, 116. — **12)** *čovjek dobre ruke*, n. p. kad kome što da ili učini, pa odonda ona stvar pogje u napredak; tako se kaže: *zla me ruku ručila*, t. j. *čovjek zle ruke* ukrao mi i odonda mi je pošlo u nazadak. Rj. *amo možemo dodati ove primjere: Prave*

ruke, koji može pogoditi, n. p. kamenom u što. Rj. 563a. Carev sin govoreći svojoj ženi da se od nje-gove matere čuva . . . jer je veli ona nekaka žena *udesne ruke* tako da su moja sva braća i sestre pa i sam otac na prečac pomrli, ili ih je ona potrovala ili zamagijjala. Npr. 115 (*udesna ruka* = nesrećna ruka). — **13**) učiniti što na brzu ruku, *kurzweg, simpliciter*. Rj. — Bržaj! Bržajte! kad se ko zove kud na brzu ruku. Rj. 43a. I tako mislim, da je G. P. B. na brzu ruku o ovom presudio, i mene na pravdi okrivio. Opat XIX. Srbi na brzu ruku poprave stari šanac na Jasici. Sovj. 41. — **14**) u jednu ruku ima pravo, *einerseits, partim*. Rj. kao strana, ovamo će ići primjeri: Navija na svoju ruku, t. j. govori ono što je po nj dobro. Rj. 379b. Kad već Srbi vide, da je vladika uzco Rodofjnika na svoju ruku, stanu govoriti, da to ne će biti može dobro izići. Sovj. 26. Uzevši na svoju ruku Vlasta, posteljnika careva, iskažu mira. Djel. Ap. 12, 20 (*gewannen den Blastus*).

2. ruka, f. *das Brummen des Bären, verwundeten Ochsen, mugitus*. Rj. n. p. stoji ruka medrjčela, ranjenih volova. isp. rukanje.

rukačica, f. (u Hrv.) lonac s rukanicom, *der Henkeltopf, olla ansata*, cf. ruja. Rj. hyp. ruja.

rūkânje, n. *das Brüllen des Bären, Ochsen, mugitus ursi, boris vulnerati*. Rj. isp. 2 ruka.

rūkati, adj. koji rukom umije i zna svašta udjelati. *rukati* i umjetan čovek u svačemu. i rukatiya sam i rukom bogatiya. J. Bogdanović.

rūkati, rúčem, v. *impf. brüllen, mugio*. Rj. ručć medrjed, vo ranjen. v. *pf. prosti* ruknuti; slož. z-rūkati.

rūkataka, f. (u Srijemu) za grabljenje piva, *Biergelte, avcoli genus*. Rj. — riječi s takim nast. kod krupatka.

rūkāv, rukaiva, m. *der Ermel, manica*. Rj. dem. rukavić, rukavae 2. *augm. rukavina*. — *Zavrātati, zavrātiti*, n. p. rukave. Rj. 167b. *Zapreći*, n. p. skute, rukave. Rj. 191a. *Zarozati*, n. p. tijesne gaće, rukave. Rj. 192b. *Kapci* na rukavima, t. j. ono dolje što se može spući oko ruke i što se uzvrća kad nije spućeno. Rj. 263a. Carev sin *zusuć* gaće i rukave te zagazi u jezero. Npr. 46. Nit' joj gledaj *vezne rukave; rukave su vezilje navezle*. Npj. 1, 5. Dok mi ne sakrojiš od maka košulju, od *stile rukave!* 1, 110. Kad to začu Mamut-pašinića, *zapregnula je skute i rukave*. 1, 569. Platno beli Varadinka Mara, *podignula skute i rukave*, bele joj se ruke od lakata. 1, 597. Ona pismu, kano ljuta guja, pa *savila skute i rukave*, megj' mrtve je svate zagazila. 3, 504.

rūkávaca, rukaiva, m. — **1**) *am Weinbrennkessel die Röhre die in die Kühlwanne führt, fistulae genus*. Rj. na kotlu rakijskom cijev, koja vodi u kaplicu. — **2**) *das Ende einer Achse um welches sich das Rad bewegt, axis rotae*. Rj. kraj od osovine gdje se kotač okreće. — Vitka, na lijevoj ono gvozdje što se nabije na rukavac. Rj. 61a. — **3**) *dem. od rukav: Iduć s vode cvijeće sam brala, nabrala sam skuce i rukavee*. Savi skuce i rukavee, majci polježe. Rj. *vidi* rukavić.

rūkāvica, f. *der Handschuh, chirotheca*. Rj. — Kad (badnjak) pregori, gornji kraj valja *dočekati u ruke s rukavicama*. Rj. 12a. *Oplesti* n. p. čarape, rukavice. Rj. 463a. *Srpkinje siju, rede, i predu kn-gjelju i lan . . . pletu čarape i rukavice*. Danica 2, 103.

rūkavić, f. *dem. od rukav*. Rj. *vidi* rukavac 3.

rūkāvina, f. *augm. od rukav*. Rj. — *augm. s takim nast. kod* bardačina.

rūknuti, rúčnem, v. *pf. aufbrüllen, mugitum edo*. Rj. *rukne* n. p. vo kud se rani. v. *impf. rukati* — svinja se uplašila pa *rukne* i skoči te nada u potok. Npr. 176.

rūkbojina, f. ono što ostane kakvom zanadžiji od stvari koju načini, *das Ueberbleibsel, reliquum*.

Rj. ruko-bojina (*drugoj poli korijen koji je u biti, bijem*). isp. Korijeni 136.

rukodáće, n. (u U. G.) *das Darlehn, res creditae, cf. zajam*. Rj. ruko-daće, kad se daje u zajam. *vidi* rukodavanje.

rukodávaca, rukodávca, rukodávalac, rukodávaca, m. *vidi* rukodavnik. Rj. ruko-davac, ruko-davalac, koji daje u zajam: *der Gläubiger, creditor. vidi* i dužnik 2, povjeritelj. — Ovako veli Gospod: Koji je između *rukodavalaca* mojih kome vas prodadoh? Gle, za bezakonja svoja prodadoh se. Is. 50, 1.

rukodávvanje, n. *vidi* rukodaće. Rj. ruko-davanje, kad se daje u zajam. isp. zaimanje.

rukodávvaik, m. (u Boci) *der Gläubiger, creditor, cf. rukodavac, rukodavalac*. Rj. i *syn. ondje*.

rūkodrž, f. (u gornj. primor.) nakraj ralice ono što se za nj drži rukom, *die Pflugsterze, stiva, cf. ručica* 2. Rj. ruko-drž. *vidi* i ralice 3, rasoje.

rūkopsis, m. Rj. ruko-pis. — **1**) *die Handschrift, scriptura*. Rj. kao pisanje rukom. *vidi* pismo 1b, ruka 2, šakopis. — Poljičani drže se pisma Glagolskoga, koje je u *rukopisu* malo dotjerano prema našem. Rj. 535b. Kad mu iznesu proklamaciju, koju je on prepisivao, on odgovori, da to nije njegov *rukopis*. Miloš 187. Da bi se moglo vidjeti koliko se *Ruski rukopis* promijenio za ove 53 godine. Sovj. 19. — **2**) *codex manu exaratus*. Rj. što god rukom pisano, *književno djelo rukom pisano (a ne štampano); das Manuscript*. — Budući da pravoga Srpskog bukvara još nema, zato se obično počinje učiti iz *rukopisa*, to jest: učitelj napiše gjaku najprije slova . . . Danica 2, 119. U recenziji o Glasu narodoljubea, koja još nije štampana, nego sam je njemu poslao u rukopisu. Kov. 15. Šta će biti od ovijeh pjesama i od ostalih njihovih *rukopisa*? Npj. 1, XIV. Spisatelj bi svoj *rukopis* davali knjižarni. Pis. 74. Priopći popis *rukopisa* carske dvorske biblioteke u Beču. Kad 9, 193.

rūkopsisni, adj. što pripada rukopisu (1 i 2). — Ove (pjesme) koje su prije štampane, nastampaće se *rukopisnijem slovimu*. Npj. 4, VII. *Rukopisni život* sv. Simeuna i Save, koji je pisao Domentijan. DM. 19.

rūkopōmoć, f. *Hilfeleistung, auxilium*, Rj. rukopomoć. *vidi* ruka pomoći. isp. ruka 1a (Danica 3, 187; 4, 3). — I pop mu je bio velika *rukopomoć*. Zlos. 331.

rūkōsād, m. *ein von mir selbst angelegter Wein-garten, vinea mea manu primum consita (non emta)*. Rj. ruko-sad, vinograd mojom rukom posajen (*a ne kupljen*). — A ja idem mome vinogradu, vinogradu, mome rukosadu, da pregledam moga rukosada. Npj. 3, 169.

rukōstāvnik, m. (u Boci) krivac koji je ruku stavio na što, *der Thäter, auctor delicti*. Rj. ruko-stavnik.

rukotvōrac, rukotvōra, m. *artifex, opifex*. Stulli. ruko-tvorac, ko rukoma tvori: *Handarbeiter*. — tako slož. riječi kod čudotvorac.

rukōtvoren, adj. što je rukom stvoreno, načinjeno. *suprotno* nerukotvoren. isp. rukotvorina. — *Zadržao sam 49 riječi* Slavenskih: neprestani, *rukotvoreni*, nerukotvoreni. Nov. Zav. VI. Hristos ne ugje u *rukotvorenu svetinju*. Jevr. 9, 24.

rukōtvorina, f. *das Werk (meiner) Hände, opus manuum mearum*. Rj. ruko-tvorina, što ruke stvore, načine; djelo ručno. isp. rukotvoren. *vidi* tako slož. riječ umotvorina. — Dok carev sin ne nauči kakavogj zanat, i ne donese mi svoju *rukotvorinu*, dotle nema ništa od prijateljstva! Npr. 174. Raičeva je najslavnija *rukotvorina* istorija naroda Slavenskih. Danica 1, 102. Kako vam se dopadaju ove današnje (novine)? to je naša *rukotvorina*. Straž. 1886, 1238. Dubrovnik joj (Srbiji) bješe zasjenio oči raskošem i krasotom svojih *rukotvorina*. DM. 258.

rukōvānje, n. Rj. *verb. od* 1) rukovati, 2) rukovati se. — **1**) radnja kojom tko rukuje čim (das Ver-

walten, administratio. Rj.). — 2) radnja kojom se rukuju n. p. dvojicu (das Handgeben, porrectio manus. Rj.).

rukovati, rùkujēm, Rj. — 1) v. impf. čime, verwalten, administro. Rj. kao rukama upravljati. vidi upravljati. — Rukujući carinom nije ostao dužan. DRJ. 2. 67. Upravi zemaljske blagajnice, koja rukuje zakladom, osjeća ona (akademija) da je dužna zahvalnost. Rad 9, 200. — 2) sa se, reciproc. v. pf. i impf. einander die Hände geben (als Kollegen in einem Fehler, Unfall), manus jungere, cf. ručiti se. Rj. rukujem se s kim; rukujemo se. — Već junaci od konja odjašu, pa se onda obadvu rukuju, i po jednu čašu piju vina. Npj. 4, 306.

rukovéd, f. (u Srijemu i u Bačkoj) vidi rukovet (onamo se rukovéd zove ono žito što žetelae u jedan put uzme rukom i srpom osiječe. Te rukovédi žetelae bacaju na zemlju pa ih vezioći poslije kupe i vežu u snoplje). Rj. ruko-ved, postanje vidi kod rukovet. vidi i narukva.

rukovédanje, n. verb. od rukovedati. Rj.

rukovédati, dām, v. impf. (u Bačkoj i u Srijemu) n. p. žito kad se žanje, handrollweise legen, manupulos legere, ῥοζυρεῖω. cf. rukoved. Rj. v. pf. slož. izrukovedati.

rukovét, f. die Handvoll, der Sicheling, manipulus. Rj. ruko-veť, što tko u jedan put uzme rukom. vidi rukoved, narukva. — Pa se onda skupe svi oko sofre te se mole Bogu (držeći svako po jednu voštanu svijetlu u rukama). Po tom domaćin pokupi sve one srijeće u jednu rukovet i uzeti u žito, koje stoji na sofru u kakvoj karlici. Rj. 34b. Voz zapovjedi momcima svojim govoreći: Još navlaš ispuštajte rukoveti i ostavljajte joj neka kupi. Rut 2, 16. ruko-veť (drugoj polji kor. koga je uzeti; e stoji mjesto a, v mu je sprijeda dodano kao u star. slov. j: pāko-iat; mjesto zadnjega t govori se i d: rukoved). Osn. 226.

rukúnica, f. Rj. od osn. postule nastarkom »na« od osn. koju je u ruka. Osn. 324. — 1) die Handhabe, der Griff, ausu. Rj. vidi držak, i syn. kod ručica 3. — Rukačica, lonac s rukunicom. Rj. 656b. — 2) rukunice, die Deichselstange eines einspännigen Wagens, temones currus unijugi. Rj. kao ruđe u kola, u koju se preže jedan konj. — Rukuničar, konj koji vuče u rukunicama. Rj. 657a.

rukuničár, m. konj koji vuče u rukunicama. Rj. **ruľja**, f. (u Lici) n. p. ljudi, t. j. gonila, Haufen, turba: odoše ruľjom. Rj. vidi dundar, gerga, povorka, trumpa. — Ruľjati (plorare). Moglo bi ovamo ići i ruľja (gomila ljudi): otidoše ruľjom; ali se bojini, biće od njemačke riječi: ruđel. Korijeni 181.

ruľjanje, n. das Brüllen (eines unartigen Kindes), mugitus. Rj. verb. od ruľjati. radnja kojom ruľja n. p. derište kako.

ruľjati, ľjām, v. impf. brüllen (vom Kinde), ploro. Rj. ruľja n. p. derište kako, kad riče plačuci. vidi bržditi, derati se, dječati, goljuždriti se, guliti se.

Rūma, f. varoš u Srijemu. Rj.

Rūmelija, f. Rum-ili, Romania, cf. Urumelija: Preko ravne Rūmelije. Prostrana je Rūmelija, a duboka Dunaj voda. Rj. vidi i Urumelija, pokrajinu Turska.

rūmen, rūmēna (rūmenī) adj. roth, ruber, cf. rumeniti. Rj. vidi crven, crljen. dem. rumenkast. — Uvijeke je rumena i žarkasta. Rj. 155a. Imao je ščer blagu kao andio, a pri tom bijaše rumena kao jabuka. Npr. 130. Darivalu rumene ružice. Npj. 5, 291. Tanka je kao šibika, bijela kao knjižica, rumena kao ružica. Herc. 298. Rndjeti; rumen (d je otpalo pred m); rus (d je otpalo pred s). Korijeni 186.

rūmēndža, f. vidi romijendža: Druga uze lijepe rumēndže, pa odlazi na vodu studenu. Rj. bakren sud za vodu. vidi i sić. ovđe se kačē: vidi romijendža, u na svom mjestu ima romijenča. biće jedno i

drugo dobro. — Rumēndža, crven (rumen) krčag. Npj. 2, 305. Tugje: romijenča, rumēndža. Osn. 354. **rūmēnika**, f. napij se ove Dalmatinske rumenike (vina), pa se neboj bure. J. Bogdanović.

rūmēnilo, n. das Roth, die rothe Schminke, purpurissum. Rj. ono čim se što rumeni, n. p. lice žensko. — riječi s takim nast. kod bućkalo.

rūmēnit, adj. vidi rumen: Od ružice rumenite. Rj. **rūmēniti**, nīm, v. impf. Rj. v. pf. slož. narumeniti, zarumeniti se; porumenjeti. — 1. roth schminken, purpurisro fucari. Rj. rumeniti što, činiti da bude rumeno, rumenilom mazati. — (Gjuzel Ajka umivala lice, gjul cvijećem i rumen' ružicom, te je svoje rumenila lice. Herc. 164. — II. su se, refleks. — 1) sich roth schminken, purpurisro fucari. Rj. rumenilom se mazati. — Nije lijepa, nego se gradi, t. j. bijeli se i rumeni se. Rj. 97b. — 2) roth aussehen, rubeo. Rj. sjati se od rumenila.

rūmenkast, adj. rōthlich, subrubcr. Rj. dem. od rumen. vidi crvenkast. isp. revkast, rigj, rigjast, rud.

rūmēnko, m. bos rubri coloris. Stulli. vō rumene dlake. vidi crljenko.

rūmēnjēnje, n. verb. od I. rumeniti, II. rumeniti se. — 1. radnja kojom tko rumeni što. — II. 1) radnja kojom se n. p. žensko rumeni. — 2) stanje koje biva, kad se što rumeni.

rūmētīn, rumetīna, m. (po jugozap. kraj.) vidi fermentin. Rj. obijen kukuruz. vidi i fermentin, frmentin, urmetin; golokud; kukuruz. — Tal. formentone.

rūmeždavac, rūmeždāvea, m. (u Boci) vidi mrštalica. Rj. n. p. u nosu. vidi i griska, hrskavica. der Knorpel, cartilago.

Rūmija, f. — 1) planina između Bara i jezera Skadarskoga. Rj. — 2) ime žensko. Rj.

Rūmljanin, m. (pl. Rūmljāni) čovjek iz Rame. Rj.

Rūmskī, adj. von Ruma. Rj. što pripada Rumi.

Rūmūn, Rumūna, m. vidi Rumunj, Vlah I, Karavlah. — Bač... Komu je bilo tako ime može biti da je bio Rumun, ali za to još nije ime rumunsko. Daničić, ARJ. 141b.

Rūmūnskī, adj. što pripada Rumunima ili Rumunu kojemu god. vidi Rumunjski. — Ankul, vidi Anko, od kojega je postalo dobivši rumunski završetak. Daničić, ARJ. 91a.

Rūmūnj, Rumūnja, m. govori se po gđjekojim krajevima, n. p. u Srijemu. Pisarević. vidi Rumun.

Rūmūnjskī, adj. što pripada Rumunjima. vidi Rumunski. — Dančel, ime muško. iz rumunjskoga. P. Budmani. ARJ. II. 264a.

rūnee, n. dem. od runo: Ovčje runce, vučje sree (Postl. 231). Rj.

rūniti, rūnīm, v. impf. — 1) vidi kruniti: Gjever spava, a snaha ne spava, nego runi crvjet od narandže. Rj. značenje (korijenu) lomiti, trgati, ćupati. runo, runka; runje; runiti. Korijeni 181. v. pf. slož. obrunuti; v. pf. slož. od kruniti: nakruniti, okruniti; v. impf. slož. okrunjivati. — 2) sa se, refleks. (u Boci) vidi kruniti se: Srebrna čaša, biserna brada, biser se runi, u čašu pada. Rj.

rūnka, f. (u Srijemu) der Feldbeifuss, artemisiu campestris. Rj. biljka. — osn. u runo. Osn. 299.

rūno, n. — 1) das Vliess, vellus. Rj. ovčja koža sa vunom, ili vuna već ostržena ali držeci se još onako kao što je bila na koži. dem. runce. — Kojoj ovcj svoje runo smeta, onlje nije ni ovcje ni rova. Npj. 2, 118. Misa car davaše caru Izrailjevu sto tisuća jaganjaca i sto tisuća ovnova pod runom. Car. II. 3, 4. — 2) (u C. G.) prodao njivu pod runom, t. j. pod rodod. Rj. vidi rod 4), die Frucht, fructus, cf. plod; runo. Rj. 652b.

runjat, adj. vidi runjav, u zagoneci: U našega tatice runjale gačice (čagj). Rj. što je puno runja. vidi i rutav.

rūjav, *adj.* *vidi* rutav. Rj. *u čegu su runje. vidi* i runjat. *isp.* orunjaviti. — Mnogi ljudi idu gotovo goli, i od toga neki postanu *runjari* kao medvjedi. Priprava 39. *Runjari* je *jarac* car Grčki. Dan. 8, 21.

rūnje, *rūnjā*, *f. pl. vidi* rute. Rj. *dlake kako su n. p. u kožu. die Haarzotteln, villi.* — Dokle ne bi prebrojila na nebu zvijezde . . . na kučki dlake. *na kozji runje*, na ovcu vune. Rj. 367b.

rūo, *n. vidi* ruho. Rj.

rūpa, *f. (pl. gen. rūpā)*. Rj. *dem.* rupica. *augm.* rupetina, rupčaga. *vidi* jama. — 1) *das Loch, foramen, ef. jama.* Rj. *vidi* i sōrta. *isp.* žbunara, žumba. — *Babina rupa.* Rj. 9b. *Badža, rupa na kući*, kuda izlazi dim. Rj. 18b. *Dira, rupa n. p. na haljini* kakvoj (što je razdrto). Rj. 121a. *Duplja, rupa u drvetu*, gdje se mogu leći tije ili čele. Rj. 145b. *Zatuljiti, zatuljivati rupu kakvu.* Rj. 199a. *Jazbina, rupa u zemlji.* Rj. 245a. *Kazma, na motku nasagjeno okruglo gvozdje, kojim se kopaju rupe* na vašaru za šatre. Rj. 258b. *Kidaonica, rupa na košari.* Rj. 269b. *Ključanu rupa*, kud se ključ zavlači. Rj. 277a. *Nado, 1) rupa, gdje poljski miši snose žito.* Rj. 387a. *Paličnjak, svrdao, što se na jarmovima vrte rupe* za palice. Rj. 186a. *Biće mišju rupa* za dukat (kad dogje nevolja). *Posl. 14.* Stidi se kao kurjak *u rupi.* 82. *Krpi rupu* dok je manja. 161. *Narodi će vidjeti . . . kao bubine zemaljske drkćući izlješće iz rupa svojih.* *Mih. 7, 17.* — 2) *žitna rupa* (u Bačkoj). *Grube, fovea.* Rj. *vidi* suljkara. — *Rupnjakom* se vadi *žito iz rupe.* Rj. 657b.

rūpčaga, *f. (pl. gen. rūpčāgā)* *vidi* rupetina. Rj. *riječi s takim nast. kod* brljaga. — U Mojancu nema šume, nego je kamenje i *rupčage.* Rj. 366a.

rūpčina, *f. augm. od rupa.* Rj. *takvu augm. kod* babetina. *vidi* rupčaga.

rūpica, *f. dem. od rupa.* Rj. — On se (vukodlak) može provući i *kroz najmanju rupicu.* Rj. 79b. *Glasnica, rupica* na karabljama ispriječka. Rj. 88a. *Ona gde bi god videla rupicu* na putu, odmah bi rekla: «Ovde mora biti kakva bubica», pak bi joj usula mleka. *Npr. 83.*

rūpiti, *pīm, vidi* bahnti. Rj. *v. pf. vidi* hrupiti, *doći* *uglo iznenada.*

rūpnjak, *m. (u Bač.)* *žitna* mjera, koje dvije idu u mjericu, a mjerice tri u Peštanski merov; *rupnjakom* se vadi *žito iz rupe.* *Art Getreidemass, mōliu genus.* Rj. — Ja čujem da se ti hvališ da možeš *jednim rupnjakom* proje sto bravaca nahranutiti. *Npr. 209.*

Rūs, *m. (pl. gen. Rūsā)* *vidi* Moskov. Rj. *vidi* i Moskalj. *isp.* Rusin.

rūs, *adj.* Rudjeti; rumen (*d* je otpalo pred *m*; *rūs* (*d* je otpalo pred *s*). *Korijeni 186. isp.* rud, rigj, crvenkast. — *Rūsā bōlēt*, *f. (u C. G.)* nekake vodene kraste, koje izigju osobito po obrazu. Ove kraste mažu se sokom od trave ruse. Rj. 657b *die nüssende Flechte, cozzemu bullosum; cf. uljezina.* Rj.³). *Rūsā glāva*, *f. (st.)* als beständiges Beiwort des Kopfes, wie im Homer das purpure Meer u. s. w.; *1 rusu* mi osižeće *glavu.* A ja volim moju *rusu glavu* neg' sve blago cara čestitoga. Rj. 657b (*tako se u pjesmama nahodi gdje se rusa dodaje kao pridjev ponajviše ne glaveći nu značenje njegoro, te je rusa glava što i glava*). *Sredorusa*, po vaskrseniju četvrta srijeda, koju žene (u Zemunu) svetkuju zbog različenijeh *krasta*, a osobito zbog *ruse.* Rj. 708b. *Navlāči* mu surmu na obrve, kara boju *na ruse solufe.* *Herc. 13.* U kolu moja gjevojka, puštila čamu do zemlje, a *rusu kosu* do bedre. 232.

1. *rūsā*, *f. (Schallkraut, Schwalbenwurz, chelidonium majus L. Rj.³) vidi* rosopas(?). Rj. *biljka.* — *Rusa bōlest*, nekake vodene kraste, koje izigju osobito po obrazu. Ove kraste mažu se sokom od trave *ruse.* Rj. 657b.

2. *rūsā*, *f. (u Dubr.) vidi* ruža: Ko panadu često

kusa, obraz mu je kao *rusu* (*Posl. 151*). Rj. *vidi* i rōsa. *dem.* rusica. — Ako je *rusa*, procapjtjeće. *DPostl. 2.* I drača *rusu* ragja. 28.

rūsāg, *rusāga*, *m.* Gjorgjić: ter vas *rusag* njim razluči po granice pravo u dijele. — *provincia, regio.* *Stulli. isp. Madž. orszāg.* — Glas od *rusaga* glas od Boga. *DPostl. 23.* Što tri znaju, zna vas *rusag.* 124. *rusag*, država *XVII.*

rūsālje, *n. (u Dubr.) vidi* duhovi, trojice. Rj. *vidi* i rusalji. — *nastavak došav do tugje osnove: rūsālje* (*rosalia*). *Osn. 82.*

rūsālji, *m. pl. (u Boci) vidi* duhovi. Rj. *vidi* i rusalje.

rūsica, *f. dem. od rūsā.* Rj. *vidi* ružica 1, rožica. **Rūsija**, *f. vidi* Moskvska. Rj. *vidi* i Moskvojica. — Da se pošalju poslanici u *Rusiju.* *Danica 3, 219.*

Rūsijnskī, *adj. što pripada Rusiji. i sažeto Rūsijnskī (isp. abadžinski). vidi* Rusijski, Ruski, Moskovski. — Boga mole *Rusijnsku gospodu.* *Npj. 3, 567.* E su na njih *Rusijnske medalje.* 5, 83. — *isp. hadžijnski prema* hadžijnski.

Rūsijski, *adj. vidi* Moskovski. Rj. *što pripada Rusiji. vidi* i Rusijski, i *syn. ondje.* — Pak se drž'te *carstva Rusijskoga.* *Npj. 5, 3.*

Rūsīn, *m. der Ruthene. isp.* Rus. — Gdje je god u Slavenskom jeziku **т** oni govore i (kao i *Rusini* a gdješto i *Cesi* i *Slovaci*). *Kov. 19.* Ne mogu po njima misliti ni da ga je (rukopis) pisao Bogarin ni da ga je pisao *Rusin.* *Ziv. kralj. i arh. VIII.*

rūsiti, *rūsīm, v. impf. vidi* moskoviti. — 1) *koga ili što, činiti da bude Rus, da bude Rusko; russi-siren, russizo. v. pf. slož.* porusiti. — *Rusili* su slovenski jezik. *Daničić, Vid. d. 1862, 19.* — 2) *sa se, refleks. postajati Rus. isp.* moskoviti se. *v. pf. slož.* porusiti se.

rūsīkanje, *n. vidi* rskanje. Rj. *vidi* hruskanje.

rūsīkati, *skām, v. impf. vidi* rskati. Rj. *vidi* hruskati.

Rūsīkī, *adj. što pripada Rusima. vidi* Rusijski, i *syn. ondje.* — Gje konači *Ruski cenerule.* *Npj. 5, 54.* Pogje u *Irnu k Ruskim pereima.* *Opit IV.* Gdje se uči *ruski jezik.* *Rad 15, 183.*

rūsīmarin, *m. vidi* ruzmarin. — *Skoči Jovo u džardin, slomi Mari ruzmarin.* *Herc. 243.*

Rūsīmir, *m. ime* muško. Rj. *Rus-mir. tako slož. imena* Radmir, Vukmir.

Rūsīmira, *f. ime* žensko. Rj. *Rus-mira. isp.* Rusmir. *tako slož. žensko ime isp.* Vukmira.

rūsīvāj,* *rus-vāja, m. Art čudo, rei mirae genus.* Rj. *kao čudo kakvo.*

rūsēe, *n. dem. od ruho.* — *Kupi rūsēe* u bisacēe. *DPostl. 52.*

Rūsēuk, *m. varoš* na desnoj strani *Dunava.* Rj. 1. **rūsēnje**, *n. — 1) das Zerstören, zō diruere.* Rj. *verb. od* rušiti. *radnja* *kojom tko ruši što.* — 2) *radnja* *kojom se tko ruši (nosi erinju).*

2. **rūsēnje**, *n. verb. od 1) rusiti, 2) rusiti se. — 1) radnja* *kojom tko rusi koga ili što.* — 2) *stanje* *koje biva, kad se rusi tko, n. p. narod kakav.*

rūsīca, *f. u Hrv. Zagorju* oko *Bednje* tako se zove ona plahta, *kojom se (obično predvostručenom) zaogreću žene, kad idu* *kuda od kuće, da se obrane od dažda ili od zime.* *M. Smetiško. — od osn. koja je u ruho; jer se rušica drži za komad ruha. isp. 2 rusiti se, prerusiti se.*

1. **rūsīti**, *šim, v. impf. zerstören, einreissen, diruo.* Rj. *vidi 2* razoravati, i *syn. ondje. v. pf. slož.* *narusiti* (*natruniti*), *porušiti*, *razrušiti*, *srušiti.*

2. **rūsīti se**, *šim se, v. r. impf. (u Slav.) za kim, nositi erinju. ef. porušiti se.* Rj.³ *isp. i prerusiti se.*

rūsīpa,* *f. (pl. gen. rūsīpā)* *ein venetianischer Dukaten; (zechino) ducatus Venetus.* Rj. *vidi* rušpija, šljivak 2. *ekin, dukat* *Mletački.*

rūsīpija,* *f. (pl. gen. rūsīpijā)* *vidi* rušpa. Rj. — *Kraljev sin* *kucnu* njim (*štapom*) u jedan kamen, a

to se izručiti iz njega *rpa rušpju zlatnijeh*. Npr. 221. Pa prodaj njega u Latine, u Latine, za meke rušpje. Npj. 3, 94.

rušt, rušta, *m.* (pl. ruštevi) *vidi* rskavac. Rj. *vidi* hruš.

rūta, *f.* die Route, ruta *gr.* ^m *scopolens* Linn. Rj. biljka. *vidi* rutvica.

rūtav, *adj.* Rj. što je puno rūtā. — 1) *zottelig, villosus*. Rj. *vidi* runjat, runjav. — Prvi izagje (iz ntrobe) crven, sav kao ruvo rutar. Mojs. 1. 25, 25. Ali je Isav brat moj rutav, a ja sam gladak. 27, 11. — 2) čovjek rutara nosa (koji ne da na sebe. Postl. 273), *cui non impune illudus*. Rj.

rūte, rūtā, *f.* pl. die Haarzotteln, villi. Rj. *vidi* runje, dlake kake su n. p. u koze.

rūtina, *f.* (u Boci) — 1) *vidi* rita. Rj. i prnja, i syn. ondje. — 2) *uchel unnutzes Ding, nugac*: rutina i putina (besposlicia, male stvari, ništa. Postl. 273). Rj. *dem.* rutinica.

rūtina, *f.* *dem.* od rutina 2: Ali Hero o rutinici. DPostl. 4.

rūtivca, *f.* *vidi* ruta. Rj. biljka.

ruvet,* *m.* *vidi* ruvet. Rj. *zanadčijsko društvo*. — *f* u tugjim riječima mijenja se u nus kadšto na v. isp. *f.*

ruvčtlija, *m.* *vidi* ruftlija. Rj. — Kake svate Grčicu sabira; ako bere Grke i Bugare, i terzije svoje ruvčtije, tu će biti šćiar za hajduke. Npj. 3, 24. *Ruvčtlija*,* od jednoga zanata. Npj. 3, 398.

ruvo, *n.* *vidi* ruho: Ruvo nosim kao i nevesta. Rj. u krajerima gdje se glas h u govoru pretvara u glas v. isp. Postl. XII.

rūzmarin, *m.* (u vojv.) *Rosmarin, rosmarinus*. Rj. biljka. *vidi* rusmarin. — Predadosmo ti struk ruzmarinu... često zalivaj struk ruzmarina. Npj. 1, 33. Momku dadu najljepšu granu ruzmarina. Živ. 312.

ruzulina, ruzulina, *m.* Tal. rosolino. *vidi* rozolija. — Ode Jovo put kaščela, za dva grozda muškačela, za čašicu ruzulina. Herc. 243.

1. **rūža**, *f.* (vocc. rūžo) die Rose, rosa, cf. rūsa. Rj. *vidi* rūža, rūsa, šipčanica; gjul. *dem.* ružica. — Bokeljica, bokeljka, ruža koja crati i ljeti i zimi, ali nema mirisa. Rj. 36b. Gondže, ruža koja se još nije raserjetala, nego tek napupila. Rj. 91b. Dokoljena, 2) cvijet planinski, koji se zove i gorska ruža i Turčin-cvijet. Rj. 130a. Mlad mladoženjo, ružo rumena! Npj. 1, 33. Gjevojke su ružu brate, drobnu ružu i vijojlu. 1, 234. Krčagovo ružom procartilo, polu plavom a pola crvenom. 4, 176. Drobna ruža zatrarljena, dilber Mara zaljubljena. Herc. 271. O božiču crvene se ruže po vrtovima. Kov. 33. Ma ja ne mogoh pristupiti od mirisa bošioka i lijepe drobne ruže. 56. Zato se vinom pomiješanim s vodom od ruče unakrst prelije trpeza. DP. 341.

2. **rūža**, *f.* — 1) *vidi* rūža. Rj. *vidi* i rūsa, rūsa *dem.* ružica. *primjere* kod rūža. — 2) *vidi* drijenak. Rj. biljka. *vidi* i erkvina.

1. **Rūža**, *f.* (vocc. Rūžo) ime žensko. Rj. *vidi* Rūža. *dem.* Ružica. — Uz put, Ružo, niz put, Peruniko! (Nek ide kud hoće). Postl. 331.

2. **Rūža**, *f.* u Bačkoj ima žensko ime Rūža, koje se razlikuje od Rūža. Rj. 656a. *vocc.* Rūža. *dem.* Ružica.

rūžan, rūžna (rūžni) *adj.* hässlich, turpis. Rj. *vidi* grub 2. *suprotno* ljep. — Kanda ga je vrana na prudu izljudavala. (Ružan). Postl. 128. Što zima izdere, ljeto ne *vidi*. (Za zimu su dobre i ružne haljine). 355. Jer je ružno čeni, da govori u erkvi. Kor. I. 14, 35. Da pokara za sve ružne riječi njihove koje bezbožni grješnici govoriše na nj. Jud. 15. Iz rijeke izagje sedam krava ružnijeh i mršavijeh. Mojs. I. 41, 3.

Ružarica, *f.* (u pjesmi) erkva na Kosovu: Vino piju u Kosovu ravno pod Kukuonom zelenom planinom kod bijele Ružarice crkve. Rj.

rūžati beat, *m.* (n C. G.) ocat od ruže, *Rosnessiy, uccelum rosarium*. Rj. — *adj.* s takim nast. kod bogat. **rūženje**, *n.* das Spotten, ludification. Rj. *verb.* od 1) ružiti, 2) ružiti se. — 1) radnja kojom tko ruži koga: Odbrana od ruženju i kugjenja. Odr. od ruž. 1. Kao što je pisano: ruženja onijeh koji tebe ruže padše na me. Rim. 15, 3. — 2) radnja kojom se n. p. nekolicina ruže izmējaju sebe.

rūžica, *f.* Rj. *dem.* ružičica. — 1) *dem.* od rūža. Rj. *vidi* rusica, rožica. — 0 snažice, pitoma ružice! Npj. 1, 49. Tu je tvoja vjerenica, svakim dobrom ispunjena, i ružicom od proljeća. 1, 53. Darivahu rumene ružice, 5, 291. — 2) radnja kojom se ruže koje miriše, Art Weinrebe, vilis genus. Rj.

Rūžica, *f.* — 1) crkva u Biogradu u donjemu gradu (sad se u njoj ne služi): I Ružicu crkvu nasred grada — u pjesmama mnoge se crkve tako zovu, n. p. u Senju, kod Beča. Rj. — 2) ime žensko. *dem.* od Ruža. *dem.* Ružičica. — I dok dogje u primorje ravno po gjevojku pitomu Ružicu. Npj. 3, 193.

ružičalo, *n.* *vidi* družičalo. Rj. *vidi* i pobnseni ponedjeljnik, drugi ponedjeljnik poslije uskrsa. Od tuge rosaliu, od koje je i rusalje, većma posrbljena tijekom što je riječ — od koje je ta tugja — uzeta umanjena: ružičalo i s dometnutim sprijeda d: družičalo. Osn. 123. ali *vidi* kod družičalo.

rūžičast, *adj.* rosenfarben, roseus. Rj. što je rumeno kao ružica. *vidi* al*, alast.

rūžičica, *f.* *dem.* od ružica. Rj.

Rūžičica, *f.* ime žensko. *dem.* od Ružica. — Jednoj ime Ljubičica, a drugoj je Ružičica. Herc. 257.

rūžični, *adj.* Rosen-, roseus. Rj. što pripada ruži, ružama. — Ružičnu muku (natpis pjesmi; uchi li pri-ličniji natpis bio: Ružina muka?). Rum'na ružo, što si uvenula?... al' junačka moka dodijala? Herc. 104.

rūžičnjāk, *m.* Rosengarten, hortus rosarium. Rj. ružični vrt. — riječi s takim nast. kod krtičnjak.

rūžin, *adj.* der ruža, roseus. Rj. što pripada ruži. *isp.* ružični.

Rūžin, *adj.* der Ruža, Rosae. Rj. što pripada Ruži.

rūžiti, rūžim, *v.* *impf.* Rj. *vidi* grditi 2, psovati, krpiti (koga). *v.* *pf.* slož. izružiti, naružiti, obružiti. — 1) koga, *verspotten, illudo* cui. Rj. — Kako je zaba ružila raka: Jedan dugobrće! Rj. 143b. Car i carica kad to čuju, stanu je (kčer) ružiti i buliti: -Kako bi ti za slugu pošla. Npr. 206. Stane ga psovati i ružiti, zašto ne dade ljudma, da se biju s Turcima. Miloš 51. Mene je proto Nenadović gotovo ružio za ovo, govoreći, da to ništa nije istina. Sovj. 4. Spomenutu njegovu djela koja tvori ružiči nas zlijem riječima. Jov. III, 10. Koji bi ružio ime Gospodnje, da se pogubi. Mojs. III, 24, 16, — 2) sa se, *reciproc.* spotten, ludifico. Rj. — Bolje se s boljim ružiti no s gregjim družiti. Postl. 26. Makar se koliko izmējaju sebe ružili... Danica 2. 125. U vrijeme Hristovo čvuti sa se njom (riječu raka) ružili. Nov. Zav. XI.

rūžno, *adj.* schlecht, übel, male. Rj. *vidi* ružo, zlo, rgjavno. — Gnjavi mačice (kad ko u gadlje ružno svira). Rj. 349a.

rūžnost, rūžnosti, *f.* die Hasslichkeit, turpitude. Rj. osobina onoga što je ružno. *vidi* rugoba, gredoba, gredinja.

rvač, rvača, *m.* der Ringler, luctator. Rj. koji se rve. — Rvači se kašto, po pogodbi, ne rvu u kosti nego u pojas. Rj. 293a.

rvačev, *adj.* des Ringers, luctatoris. Rj. što pripada rvaču.

rvaliste, *n.* das Ringplatz, locus luctae, circus. Rj. mjesto za rvanje. — riječi s takim nast. kod daniste.

rvanje, *n.* das Ringen, luctatio. Rj. *verb.* od 1) rvati, 2) rvati se. — 1) radnja kojom tko rve, radi oka šta. — 2) radnja kojom se tko rve s kim. *vidi* prevrzanje. — U rvanju dosta je i malo pameti s vele sreća. DPostl. 142. I tako poslije strašnoga boja i po-

slije rranja i čupanja za vratove nadykladaju Turci. Danica 3, 183.

Rrvât, Rrvâta, *m.* *vidi* Hrvat. Rj.

Rrvat . . . *vidi* Hrvat . . . Rj.

rvati, *rvēm*, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* nadrvati, obrvati, porvati (*i se*). — **1)** (u C. G.) oko šta raditi, *sich anstrengen, enitor*: 'Bio rrvat' na Kosovo (rekne Turčin Srbinu u Podgorici). Rj. — Strah žile rve. DPosl. 116. — **2)** *sa se, reciproč. ringen, luctor*. Rj. *vidi* prevrzati se. *isp.* jačati se. — Djeca se mejuju sobom jačaju, t. j. rvu. Rj. 249a. Rvači se kašto ne rvu u kosti nego u pojasi. Rj. 293a. Rvenci se s nevoljom pritište ga godina. DPosl. 108.

rz.* *m.* *vidi* obraz 2: rz i poštenje. Rj. — Ne samo što su ih dahije do gole duše oglobile, nego su im i rz (obraz ili žensko poštenje) i zakon pogazili: muž nije bio gospodar od svoje žene. Danica 3, 152. Turkinje govoreći Turcima u oči: »Srbi su nas pohvatili i porobili, kaono ti roblje, ali u rz naš niko nije darnuo. Miloš 102.

Rzača, *f.* strana u Morači, *Name eines Berges*: Lako je udril' na Moraču, no je muka izač' uz Rzaču (Posl. 167). Rj.

řzâu, *m.* pjevačica mi kaza da je to smiješan loj i rosak zajedno: Pa užeže rzan jasnu sveću. Rj.

řzâuje, *n.* *das W'ichern, himmitus*. Rj. *verb. od rzati*. radnja kojom rže n. p. konj. — Od rzanju pastuha njegovijeh sva se zeml¹⁰ zatrese. Jer. 8, 16.

řzati, řžēm, *v. impf. w'ichern, himmito*. Rj. *v. pf. slož. ac-rzati*. — Rřžu mu novci po kesi. (Kad se kao s podsmijehom hoće za koga da kaže da nema novaca). Posl. 272. Jutrom su kad ustaju kao torni konji, svaki rže za ženom bližnjega svojega. Jer. 5, 8. Bješnjeste kao junica na travi i rzaste kao jaki konji. 50, 11.

Řzâv. Rzáva, *m.* voda u Srbiji, *Name eines Flusses, nomen fluvii*. Rj.

řž, řži, *f.* (u C. G.) *vidi* rač. Rj. *isp.* su-ržica.

řžan, *adj.* (u C. G.) *vidi* ražan: Udri, Mujo, po ržanoj slami! (Kad čemu progje pravo vrijeme — kao da bi ko mlatio praznu slamu? — Posl. 328). Rj. — Oklepine, ržanu slama, koja se izloni vršuci (jer se čitava bira za pokrivanje zgrada). Rj. 453a (vrhući).

ržanica, *f.* (u C. G.) *Roggenbrot, panis secalinus, cf. ražovnica*. Rj. ržan krak.

S.

1. s, *sa*, Rj. *vidi* i *su*. *praepos. sa genit. i instrum. dolazi i složeno* sadno, sasred, sniže, spored, spranu, spreko, sprema.

1. sa gen. — **1)** s ovijem prijedlogom riječ u drugom padežu pokazuje mjesto na pitanje odakle? — Von, de: s brda, s konja, s Kosova, sa zemlje, s puta. Rj. Na Božić se obično ruča s vrece . . . mnogi ljudi pred Božić načine slanicu te s nje kao s tpeze jedu . . . Pepelom s česnice posipaju svilene bube. Rj. 35a. Listopad, 1) lišće sa drvca. Rj. 330b. Satjerati odakle. ili sa šta, s čega. Rj. 667a. Strugotina, ono sitno iverje što se sa dasaka ostruže. Rj. 720b. Pa ga ubio top sa grada Modruša. Rj. 808a. Te s mesta u krkvu pa ih venčaju. Npr. 50. S glave riba smrdi. Posl. 283. No sam sinoč s rojske doša. Npj. 1, 154. Iduć s vode cvijeće sam brala. 1, 232. Udari mu sa četiri strane. 5, 508. Odgonila siromaha s vrata. Herc. 310. Zbrisaše ih sa zemaljskog lica. Priprava 175. Vračaše se s posla svojega iz polja u veče. Sud 19, 16. Oćupajte nevaljalstvo sa duša svojih. DP. 102. — **2)** pokazuje uzrok na pitanje zašto? *vidi* eijec, radi, poradi, zaradi, zbog. — S tebe sam propao, *durch dich, per te*: s toga ne smijem da . . . *desswegen, ob hoc*: Sa šta brate ode u hajduke. Rj. Propao s nerada. Rj. 118a. Polazajnika obično izbiraju (jer neki gataju da s njegu mogu biti srećni ili nesrećni one cijele godine). Rj. 533a. Gjetlići s jezika gina (jer ih po kliktanju nalazi lovac). Posl. 78. AP mi nije sa snijega zima, već je meni s moje majke zima, koja me je za nedraga dala. Npj. 1, 221. Sa toga ih paše milovahu. 3, 273. Teško onome s koga dolaze (sablazni). Luk. 17, 1. Veseliti se s Arimelcha i on neka se veseli s vas. Sud. 9, 19. Meni će biti žao sa zla, koje misljah da mu učinim. Jer. 18, 8. Jer je zemlja puna preljubočinaca, i s kletara tuži zemlja. 23, 10. Da tijelo sa ugugljanja ne bi rodilo novoga Ismaila. DP. 96. Jedan put samo s rjavara pisanja stoji mjesto uzeti. DRj. 1, 377. — **3)** pokazuje veličinu. — Odkočilo sunce s koplja; debela slanina s podlanice, *so gross, als*. Sa dva prsta pupak premašila. Rj. Bakulja, na drvetu do kore, od prilike s tri prsta debelo. Rj. 13a. Počelica, ženska kapa (u njoj sa dobre šake širok obluk od debele hartije). Rj. 558a. Kad je Šarac sa

gledao vilu, po s tri koplju u visinu skače, po s četiri dobre u napredak. Npj. 2, 217. Kuće su ozidane tanko (s širine jedne cigle) ciglom pečenom. Danica 2, 43. Jedan je tavan često s pedi a drugi je s više stopa. Priprava 105. Načiniše naprsnik, u dužinu s pedi i u širinu s pedi. Mojs. II. 39, 9. Prag na vratima . . . bješe s jedne trske. Jezek. 41, 7. — **4)** pokazuje vrijeme, početak trajanja, na pitanje kada? — S večera, *Abends, respert*, Rj. Pečenicu jošte s jeseni počnu pomalo prihranjivati. Rj. 498a. Otvorite vrata. Otvorena su jošte s večera. Npj. 1, 2. Ljubi Fatu s noći do ponoći. Herc. 54. — **5)** pokazuje način na pitanje kako? — Ja nijesam s raskide; nije (ne će biti) s gorega. Rj. S male zapečice velja biva. Posl. 290. Hrani majka devet milih sina sve s preslice i desnice ruke. Npj. 1, 125. Pita, može li noćiti, a domaćin mu odgovori: »možeš, brate, s drage volje, dobro došao!« Danica 2, 106. Ajde da se opkladimo, ko će od nas dvoga prije progovoriti. S drage duše, odgovori ona. 2, 134. — **6)** pokazuje mjesto na pitanje gdje? — S ove ili s one strane n. p. Save (a i: s ovu ili s onu stranu), *diessits, jenseits, eis, trans*. Rj. On je bio s onu stranu vode, ja sam bila vodi s ove strane. Herc. 145. Upravitelj s onu stranu rijeke . . . upravitelj s ove strane rijeke. Jezdr. 5, 3, 6.

11. sa instrum. — **1)** pokazuje društvo ili zajednicu (protivno bez). — Mit, eum: s tobom, sa mnom, ko će s njim! Rj. Na samom izvoru ove vode melju vodenice po s dva kamena. Rj. 15a. Buča, staklen okrugao sud sa grličem. Rj. 50b. Takovi poslije čovjek ile sa vilama. Rj. 60a. U Negotinu je bio mali gradić sa nekolike kule. Rj. 414b. U Momčila sablja sa očima. Rj. 482b. Na brdu mjesto sa nekoliko stećaka. Rj. 511b. Progrušala se kosa, brada, t. j. promiješale se bijele dlake sa ernima. Rj. 605a. On pogje su ora dva jaju u pazar. Npr. 108. Ostane da melje s čosom. 160. Čudim se tebe što oreš s jedničjom volom. »Ne orem s jedničjom volom nego su dva. 167. Pop sa nekolika čovka dogje. 171. Eto ti lisice sa vodom i sa travom. 177. Ja sam ga dočekao sa pet hiljada sokolova, pa strašno smo se pobili šujime. 199 (s njime). Šujome se po zakonu rjenča. 262 (s njome). Do groba: jao njoj! A od groba: ko je

moj? (*Njoj* da bi se složilo sa *moje*). Posl. 62. *Su zlim žlje, a beza za još gore.* 274. *S Bogom (ostaj)!* (Gledaj: Bog s rama). 274. *S dobošem se zee ne lovi.* 283. *N kim si onaki si.* 287. Kad eto ti Mrčarića Peja i sa šnjime popov Milutine. Npj. 4, 32 (sa s njime! kao da se zaboravilo za s kod šnjime). A pop Luka na noge ustade *su njegovo sedam harambuša.* 5, 66. Na grob ću ti kolo ufatiti *su mojijeh deset gjevovjuka.* Herc. 143. Smederevo . . . njega sazidao Gjorgjije Branković . . . *su 21 kulom.* Danica 2, 44. Nožin-aga *sa neko 50 ljudi* pregje u Jadar. 3, 184. Pošao u pomoć *su jedno sto ljudi.* 4, 198. Kri-vošije *su još drjeve male knežinice.* Kov. 29. On *sa Dimitrijem* uteče . . . dogje s *Dimitrijem.* Miloš 51, 52. Onde se srećom desi kalugjer *s troje četvoru manastirske čeljadi.* 92. *Jakov ostane sa vrlo malo ljudi.* Sovj. 14. *S nešto rojske otide Loznicu* u pomoć. 33. *S tijeh trista ljudi* koji laptae vodu izbaviću vas. Sud. 7, 7. *Su čim ću doći pred Gospoda?* Mih. 6, 6. Sastaviti *sa gradom i s vlastcima.* DM. 202. Da ih čuvaju od zla društva *s nezabošcima.* DP. 183. — 2) pokazuje način na pitanje *kako?* — Vele da *su riječi kud* ne valja zapitati; ako li bi ko zapitao koga *sa kud* . . . Rj. 33a. Pa se poslije *s dopuštanjem Mletučkijem* ponovio (manastir). Rj. 137b. Oni *ga sa svim srcem* prime. Npr. 82. Iz očiju krasti (*sa osobitom rještinom*). Posl. 100. *S oproštenjem!* 291. Glas izmegju *a* i *e*, koji ja ovjge ne znam drukčije naznačiti nego *sa t*, n. p. dn. Posl. XXVII. A šta je ljepše od slave Božje, i od večere *s pravdom* stečene? Npj. 1, 96. Nije mi *ga s voljom* poklonio, nije *s voljom* nego za nevolju. 1, 547. Dignu *ga sa velikom žalosću* njegovor iz Banje i premjeste u Negotin. Danica 1, 81. Tako oni *sa velikom srojom štetom* ustupe natrag. 3, 168. *Su osobitom radosti* blagodarim svima. 3, XXIII. *Sa neopisanom silom i hrabrosću* udare na njih. Miloš 83. Da će tek *s pomoću* ovoga prijevoda moći upravo razumjeti mnoga mjesta. Nov. Zav. III. Silna voda, koja *sa velikom lukom* pada u zaliv morski. Pis. 80. Za to se svagda čitaju *sa osobitom pobožnošću.* DP. 45. Poteci, pohitaj, *su vjerom rupij:* sagriješih, Gospode. 84. Da *s onom milošću,* s kojom mi ovo dobro činiš, i zahvalnost moju primiš. DRj. 1, VI. Ne mogu razumjeti *s kavkim razlogom* zabavljaj Šlahjeru. Rad 2, 194. *γεσελογix* *preteo* sa pleme. Vlazici 1, 4. — 3) pokazuje vrijeme na pitanje *kada?* kad je naime što *s vremenom,* u koje biva. — Nego sam čuo da se misliš *s dobrijem časom* ndavati. Npr. 10f. *S vremenom* i sa slamom i mužmule zrenu. Posl. 283. Turci *sa zorom* izigju iz Loznice. Danica 3, 200. Tako *sa svršetkom ove jeseni* svršš se prva godina ovoga vojevanja. 3, 220. *S djevoranjem* progje mnogo koješta. Npj. 1, 30f (natpis pjesmi). Kako se ljudi mijenjaju *s vremenom!* Priprava 77. *isp. vremenom (kod riječi vrijeme),* po vremenu. — 4) *oraj prijedlog* nalazi se kadšto u narodnijem umotvorinama osobito u pjesmama *pogriješeno* mjesto *samoga šestoga padeža;* n. p.: *Su čim li si lice umivala?* Npj. 1, 63 (*dalje dobro:* Ja sam lice *gjušlom* umivala). Mjerite joj kosu *s maćem.* 1, 337. U popove žćerce duge mi ruke kažu . . . *zagrlji me šnjima!* 1, 358. Te se s njime po ordiji dići. Npj. 2, 608 (*prijedlog s u orom primjeru i u gljekojem drugim takorim primjerima* Daničić, Sint. 602, *hoće da obrani nalazeći razliku u značenju:* dičiti se kim (čim) i dičiti se s kim (s čim); ali mu obrana, čini mi se, nije izišla za rukom, u orom rječniku gdje prijedlog s, sa stoji pogriješno, naznačuje se znakom pitanja: (s? sa?).

2. *sa,* pronomen (*demonstrativum*) koji u nas sada već nije sam u običaju, nego se nalazi dometnut drugim riječima i nalaze se od njega postale druge riječi: *se-noć;* *jutro-s;* *danas;* *noćas;* *ljetos;* *jesenas;* *zimus;* *sada.* Korijeni 43. *cu* (*star. hr. saj*), *cu, ce,*

ta, tu, to, još se gdješto u narodu našem nalazi *oru zamjenica i sama, prosta;* n. p. u *sjer. Urv. mjesto noćas govori se i sē noći, do sih dob (do tih dob, dosad), od sih dob (od tih dob, odsad), ali ina još i u južnim krajevima našega naroda takorih starijskih ostataka:* Nego opet ženu mu pokara i sjetuje da *posan sega* bolji opaz ima. Npr. 213 (*posan = posem [u Stullija] sega = potom togu*).

säat, m. vidi sahat:* Pa on sjede polu od *sauta.* Rj. vidi i sät 2, ura.

säba, indecl.* n. jutru kad zabijeli zora i počne se dijeliti dan i noć, onda se popne hodža na džamiju te *uči saba* (t. j. više da idu Turci u džamiju da se mole Bogu): Ustaj gore, naša neve, *saba* zora je! *Saba* zora, ajde dragi doma. Rj. *upravo sabah, pa s promjenom glasu h na j:* sabaj, i *glje se h u gororu ne čuje:* saba. — *Prije zore i prije sabaha.* Npj. 3, 143. Ružu trga plemenita Mara od *sabaha* do akšama sama. Herc. 127. Ljubismo se, grlismo se do *sabah zore.* 252. *Od sabaju* jutrašnjega, zlo mu jutro! do zapada sunašnjega, žlje mu sadek! Kov. 107.

säbaile, rano* u jutru, *ef. zorum.* Rj. *isp. saba.* *sabijänje, n. das Stopfen, Drängen, densatio.* Rj. *radnja kojom tko sabija što.*

sabijati, säbijäm, v. impf. Rj. sa-bijati. *vidi zbijati. v. impf. prosti biti (bijem). v. pf. sabiti.* — **I. 1)** n. p. brašno u vreći, ili druge kake stvari da bi lakše u što stalo, *stopfen, conferecio.* Rj. — Biti vodu u pušku, t. j. *sabijajući vodu u pušku* ogledati je li cijev dobra. Rj. 28a. — 2) n. p. ovice, goveda, *zusammen-drängen, conferecio, comprimo.* Rj. — **II. 1)** *sa se, refleks. sich dicht zusammendrängen, denseo.* Rj. — Dobro tiši, a u glavu ne tiči. (Reče se za čele kad se *sabijaju* u košnicu, i znači da ih zvijedeći valja zvati, a u glavu od košnice ne ticati, da budu dobre). Posl. 61.

sabirač, sabirača, m. koji sabira; der Sammler. *vidi* skupljač, skupitelj. — Petrefakta (okamenjaci) i pritisci bili su za dugo vrijeme samo igračke bogatijeh *sabirača.* Priprava 107. Da je *sabirač* bio fratar ili pop, to je teško misliti. Rad 12, 201.

sabirača, f. t j. pita (u koje se listovi saberu), *Art Kuchen, placentae genus.* Rj. *za nast. isp. cjepača.* *sabiranje, n. Rj. verb. supst. od l. sabirati, II. sabirati se. vidi zbiranje.* — **I. 1)** *radnju kojom tko sabira n. p. ljude, riječi, itd. (das Sammeln, collectio.* Rj.): Što se tiče *sabiranja* *gragje* za rječnik. Rad 9, 196. — 2) *radnja kojom tko sabira n. p. suknuju* (das Falten, plicatura. Rj.). — **II. 1)** *radnja kojom se sabiraju n. p. ljudi.* — 2) *stanje koje biva, kad se sabira n. p. suknuja.*

sabirati, säbiräm, v. impf. Rj. sa-birati. *vidi zbirati. v. impf. prosti brati. v. pf. sabrati. isp. sakupljati, skupljati.* — **I. 1)** *sammeln, colligo.* Rj. — Te uvodi Grkove svatove, kake *svate* Grčicu *sabira.* Npj. 3, 24. Da naš brat domaćin u svom domu . . . *sabira* i dočekiva *vršne i izabrane ljude.* Kov. 121 (dočekiva *dijalekt. mj. dočekuje*). Ne *sabirajte sebi blaga* na zemlji. Mat. 6, 19. Črkva (je) u prve vijekove *sabirala sabore* izmegju Uskrša i Duhova. DP. 278. *sa se, pass.:* U računanju, kad se *brojeri sabiraju,* nalazi se (za) pred drugim brojem, koji se dodaje prvomu: 6 a 4, to ih biva 10. Daničić, ARj. 4b. — 2) *fallen, in Falten legen, artare in rugas.* Rj. *isp. sabor* 4. *Suknuju* kad se dobro ne sabere valja razabrati, pa *nanovo sabirati.* Rj. 627a. — **II. 1)** *sa se, refleks. — 1) sich sammeln, confusio.* Rj. — Ovo su praznici Gospodnji, sabori sveti, *nu koje ćete se sabirati.* Mojs. III. 23, 4. Mogli su se na *riječe* i ne *sabirati* svagda svi vijećnici. DM. 342. — 2) *sich fallen, replicari in rugas.* Rj. n. p. *suknuja.*

säbiti, säbijäm, v. pf. Rj. sa-bitu. *vidi zbiti. v. impf. sabijati.* — **I. 1)** *stopfen, conferecio,* n. p. brašno,

sukiju u pušku. Rj. — Zastupati, n. p. pušku (t. j. sabiti sukiju u nju). Rj. 196b. Lonac koji gragjaše (lončar) razbi mu se u rukama; a on ga onda sabi u guku i načini drugi od njega. Prip. bibl. 91. — 2) n. p. ovce, govoda, *zusamentreiben, zusammen-drängen, confercio, comprimo, cogo*. Rj. — II. sa se, *refleks. sich drängen, densor*: sabili se ljudi. Rj.

sablazau, **sablazni**, *f. das Aergerniss, scandalum*: Idi **sablazni** jedna! Rj. značenje (korijenu) smesti, *prevariti, zadržati*: **sablazau**; **blazniti** (milovati rukom). Korijeni 145. — Idi od mene sotonu; ti si mi na **sablazau**. Mat. 16, 23. Teško svijetu od **sablazni**; jer je potrebno da dođu **sablazni**; ali teško onom čovjeku kroz koga dolazi **sablazau**. 18, 7. Evo mećem u Šionu kamen spoticanja i stijenu **sablazni**. Rim. 9, 33. Ne će biti spoticanja ni **sablazni** sreća gospodara mojega da je prolio krv ni za što. Sam. I. 25, 31.

sablazniti, **sablaznim**, *v. pf. sablaznjavati, r. impf.* — 1) koga, kao navesti ga na grijeh; *ärgern, Aergerniss geben, scandalizare, scandalum praeberc*. — Ali da ih ne **sablaznimo**, uzmi ga (statir, novac), te im podaj za me i za se. Mat. 17, 27. Bolje bi mu bilo da ga bace u more, nego da **sablazni** jednoga od ovijeh malih. Luk. 17, 2. — 2) sa se, *refleks.*: Blago onome koji se ne **sablazni** o mene. Mat. 11, 6. Znaš li da fariseji čuyši tu riječ **sablazniše** se? 15, 12.

sablaznjavati, *n. das Aergern, scandalum*. Rj. *verb. supst.* od 1) sablaznjavati, 2) sablaznjavati se. — 1) radnju kojom (ko) sablaznjava koga. — 2) stanje koje biva, kad se tko sablaznjava.

sablaznjavati, **sablaznjavam**, *v. impf.* — 1) *ärgern, scandalum praeberc*. Rj. kao na grijeh navoditi; *scandalizo*. — Ako te oko tvoje desno sablaznjava, iskopaj ga i baci od sebe. Mat. 5, 29. Zar vas ovo **sablaznjava**? Jov. 6, 61. — 2) sa se, *refleks.*: Otkud njemu ovo sve? I **sablaznjavahu** se o njega. Mat. 13, 57.

sablja, *f. (pl. gen. säbäljā)* Rj. *pl. gen. i sablji dem.* sabljica. *augm.* sabljatina. — 1) *der Säbel, Säbels*. Rj. *vidi* alamanka, bedrinica, brieka, briekinja, britkinja 1, čorda, demeskinja (demiščija, demiškija, dimiskija, dimiškija, dimiškinja) gadar, gadara, golotrba, gjorda, kolankinja, kordt, kriva, krivača, lasa, madžarkinja, mljetačkinja, ostrica, (sablja) od posjeke, posjeklica, postalica, potajnica, starokovka, šamljanka. — 1 nosi mu **sablju** izmašću, kako mahne, da mu se izmahne. Rj. 226a. *Potegao ga sabljom . . . poteže nož, sablju*. Rj. 552b). *Saknuti*, n. p. mač, **sablju**. Rj. 724b). *Istrgne sablju* te oseče sluzi glavu. Npr. 19. *Pripaše svoju sablju*. 118. Ako mu ne kažu gje mu je ščer, da će ih see **sabljom** iskomadati . . . te on zapuci pred sobom dvije sluge s golom **sabljom** u ruci. 132. Da svako ide na vojsku štogod može **sablju** pasati. 206. Šama mi se **sablju** vadi na te. Npj. 1, 371. Sveg' *Iranu* na **sablja** razneše. 1, 535 (na **sablja** = na **sabljana**). U Momičila **sablja** sa očima . . . *britku ču mu sablju* zatopiti, zatopiti onom slanom kivilju, da se ne da izvaditi iz kora. 2, 107. 0) *pojasu sablje* *plamenite*. 2, 268. Ne mogu ti **sablje** celvati, **sablja** ti je od svašta *skrućena*. 3, 43 (**Sablju** celvati znači posjećen biti. Vuk). Alil trže **sablju** *dimiščju*. 3, 115. A pokraj njih *sedam britkih sablji*. 3, 280. Kak' *Piperske sablje* *sijeraču*. 4, 35. Na *bricke* se **sablje** *udariše*. 4, 118. *Manu* *Miloš sabljom* i *denicom*. 4, 236. Ovo su stvari *junačke* *kaje sam ja na sablju* *dobio*. Danica 1, 81. A o pasu *tanka sablja* su tri *gajtana*. Kov. 50. *Niško sablju* *pripasuje*. . . *Ja sam sablju* *sakoraio*. 57. *Bratska sabljo* *samokora*, *moj Lazare!* 107. Da *Milenu* *otpašu sablju*. Sovj. 54. — 2) reče se i za čovjeka valjana: Ovo začu **sablja** *pope Rade*, skoči *pope* iz *bijeke* *kule*. (Npj. 4, 113). Ij. — 3) (u C. G.) *vidi* mačie, perunika. Rj. *bižka*, *vidi* i *hogisa*.

sabljar, *m. sabljara, f. vidí* **sabljarka** 2. Rj. *riba*.

sabljarka, *f. -- 1)* *koza, q. d. Säbelziege, a forma cornuum*. Rj. *u koje su rogovi kao sablje*. — 2) *riba, der Schneider (Sichling, pelceus caltratus Agass. Rj. 3)*. Rj. *vidi* **sabljar**, **sabljara**.

sabljetina, *f. augm.* od **sablja**. Rj. — *takva augm.* *kod* **babjetina**.

sabljica, *f. dem.* od **sablja**. Rj.

sabljusti, **sabljudem**, *v. pf.* **sabljusti**, kao *sabrati*, *sačuvati*. *v. impf.* **prosti** **bljusti**. — u *oroj staroj* *poslovici*: **Sabljusti** *kozu* i *kupus*. DPost. 109.

sahoj, **sahoja**, *m. Zusammenlauf, das Gedränge, concursus*: No mu ne da **sahoj** od *ovaca*. Rj. **sa-hoj**. *za* *postanje* *isp.* **sabiti** se. *vidi* **zboj** 1.

sabor, *m. Rj. sa-bor. za* *postanje* *isp.* **sabrati** se.

— 1) *die Kircherversammlung, das Concilium, synodus*: **sabor** **saborišaše** i **Ariju** **prokleše**. Rj. *vidi* **saborje**, **sabranje**, **zbor**, **kup**, **zakup**, **skup**, **skupština**, **vijeće**. — **Vijeće**, **sabor** gdje su se *gospoda Dubrovačka* *sastajala* da *sude*. Rj. 61a. Na ovoj *planini* (na *Sutormanu*) *pripovijedaju* da *je najveći* **sabor** *vilama*. Rj. 727b. **Miloš** *kod* *crkve* *učini* *skupštinu* . . . *šta će se sad činiti*. I *sav* **sabor** *nagje*, da *drukčije* *nikako* *biti* *ne može*, *nego* da *se* *biju* *s Turcima*. **Miloš** 78. **Društvo** *ovakovijeh* *ljudi* *zove* *se* *državni* *sabor*. *Priprava* 73. **Crkva** (je) u *prve* *vijekove* *sabrata* *sabore* *između* *Uskrsa* i *Duhova*. DP. 278. — 2) *der Zusammenlauf des Volkes (der Wahlfahrter) an Wallfahrtsorten, confluxus populi, populatus congregatus, concio*: je li *bilo* *mnogo* *sabora* *danas* *kod* *namastira*? Rj. *kad* *se* *narod* *sabere* *n. p.* *kod* *crkve*, *kad* *crkva* *slavi*. *vidi* *sajam* 1. *isp.* *oproštenje* 2. — **Dogje** **Turčin** *sljepcu* *koji* *je* *kod* *namastira* *u* *saboru* *pjevao*. *Posl.* 324. *Dirau* *ti* *se* *sabor* *here* *okolo* *tebe*. Npj. 1, 25. *Za* *slavu* i *povalu* *našega* *zboru* i *sabora* *svetoga* (poimence *sveca* *koji* *se* *slavi*)! *Kov.* 123. **Narodi** *ulaze* u *svetinju* *njegovu*, *za* *koje* *si* *zapovjedio*: *da* *ne* *dolaze* *na* *sabor* *tvoj*. *Plač* 1, 10. — 3) *n. p.* *na* *suknji*, *die Falten, sinus*. Rj. *gdje* *se* *suknja* *sabere*. *isp.* *bora* 1, **nabor**.

saborenje, *n. vidí* **saborisanje**. Rj.

saborisanje, *n. die Haltung eines Conciliums, congregatio concilii*. Rj. *verb.* od **saborisati**. *vidi* **saborenje**.

saborisati, **sabdišem**, *v. impf.* **sabor** *halten, concilium habeo*: Da s *gospodom* **saborišeš**, *mudra* *glavo*. Rj. *vidi* **saboriti**, **vijećati**. *v. pf.* **isaborisati**.

saborište, *n. concilii locus*. **Stulli**, *mjesto* *n. p.* *kod* *crkve* *gdje* *se* *sabira* *sabor*. *vidi* **zborište**. — **Duhovi** *na* **sabor** *na* *njihovo* *vječito* *saborište* *u* *Svevišnjega*. Npj. 5, 530. — *riječi* *s* *takim* *nast.* *kod* *daniste*.

saborit, *adj.* (st.) *zusammengefaltet, in plicis collectus, cf.* **sabrati** 2: *Re* *ni* *reza* *hornu* *suknju*: u *skutovih* *razboritu*, u *pojasu* *saboritu*. Rj. *isp.* **sabor** 3. *suprotno* **razborit** 2.

saboriti, *rim, vidí* **saborisati**. Rj. *v. impf.* *vidi* i **vijećati**.

saborje, *n. vidí* **sabor**. — **Božićeva** *majka* **saboriše** (*natpis* *pjesmi*). **Crkvu** *gradi* **Božićeva** *majka* *u* *nju* *stavlja* *veliko* *saborje*, u *saboru* *Jele* i *Nikola*. *Here* 342.

sabornâ crkva, *f.* (n. p. u **Karlovcima**, a u **Dubrovniku** *matica*) *Domkirche, aedes cathedralis*. Rj. *stoličnu* *crkva*, *stona* *crkva*, *biskupska* *crkva*, *vlastičanska* *crkva*. — U **Dubrovniku** . . . *prvi* *dan* *su* *prolazili* *i* *kroz* *sabornu* *crkvu*. *Pis.* 33.

saborni, *adj.* *n. p.* *oci*, *crkva* (u **Karlovcima**), *Synodal-, synodalis*. Rj. *što* *pripada* *saboru* (1). — *Saborna* *poslanica* *svetoga* *apostola* *Jakova*. *Jak.* 1, 1. **Apostoli** (su) *one* *koje* *kršćavahu* *svagda* *dovršivali* u *vjeri* *sabornom* *molitvom* *stavljajući* *ruke* *na* *njih*. DP. 190. **Čuvari** *prave* *vjere* *sabornom* *kletvom* *odlučivši* *jeretike* *od* *crkve* . . . 281. *adv.*: **Miro** *treba* *naprijed* *da* *je* *osvetio* *vladika* *saborna*. DP. 190.

saborski, *adj.* **Stulli**, *što* *pripada* *saboru*, *saborima*.

sàbòv, sabòva, *m.* (u vojv.) *Schneider für gröbere Arbeit, sartor rusticus, cf. abadžija.* Rj. *prosti krojuč. vidi i sursabov. Malž. szabó, krojuč. — tuđe riječi s takim nast. kod akov.*

sabòvljev, *adj. des sabov, sartoris.* Rj. *što pripada sabovu. — adj. takva kod birovljev.*

sabòvski, *adj. Schneider-, sartorius.* Rj. *što pripada sabovima.*

sabránje, *n. die Versammlung, conventus:* Sretno *sabranje!* (kad se napija). Rj. *verb. od sabrati se, djelo kojim se saberu ljudi. isp. sabor, i syn. za takva verb. subst. isp. dopuštenje.*

sàbrati, sàberēm, *v. pf.* Rj. *sa-brati. vidi zbrati. v. impf. sabirati. — I. 1) Versammeln, colligo.* Rj. *vidi sakupiti, skupiti. — Sabraši sre glavare srešćenike i književnike narodne, pitaše ih: gdje će se roditi Kristus? Mat. 2. 4. — 2) suknu. in Falten legen, rugas locare.* Rj. *isp. sabor 3. sabrati se 2. suprotno razabrati (razbrati) 3. — II. sa se, reflsks. — 1) sich versammeln, confluo.* Rj. — *Fariseji . . . sabruše se zajedno.* Mat. 22, 34. *Sabraše se fariseji kod Pilata.* 27, 62. — 2) sich falten, replacari in rugas. Rj. — *Suknju kad se dobro ne sabere, valja razabrati pa nanovo sabirati.* Rj. 62a (*pass.?*).

sàč,* sàča, *m.* — 1) *der metallene Deckel, worin z. B. die pita gebacken wird, operculum ferreum.* Rj. *saklopac od metala, n. p. od grožnja, pod kojim se peče n. p. pita. vidi 1 peka, i syn. ondje. — Pepeljāk, ozidano mjesto ukras kuće gdje se u crijepnji pod sačem hljeb peče.* Rj. 494a. — 2) (u Srijemu) od zemlje zapušć na peč. Rj.

sàčekati, kām, *v. pf. auffangen, excipio.* Rj. *sačekati što, čekajući, držeći ruke prihratiti bačeno. vidi ščekati (i se). v. impf. sačekivati.*

sàčekivānje, *n. das Auffangen, exceptio.* Rj. *verb. od sačekivati. rudnju kojom tko sačekuje što. vidi ščekivanje.*

sàčekivati, sàčekujēm, *v. impf. auffangen, excipio:* Al' Angjelko *koplje sačekuje.* Rj. *sa-čekivati što, čekajući, držeći ruke prihratiti bačeno. vidi ščekivati (i se). v. impf. prosti čekati. v. pf. sačekati.*

sàčeliti se, sàčelim se, *v. r. pf. vidi sučeliti se.* Rj. *reciproč. sa-čeliti se, kad su dvije stvari (n. p. kuće) okrenuta licem (čelom) jedna drugoj. vidi i ščeliti se. v. impf. sačeljavati se.*

sàčeljāvānje, *n. vidi sučeljavanje.* Rj.

sàčeljāvati se, sàčeljāvim se, *v. impf. sučeljavati se.* Rj. *vidi i ščeljavati se. sa-čeljavati se. v. pf. sačeliti se, gdje vidi značenje.*

sàčmārica,* *f. (pl. gen. sačmā).* Rj. *pl. gen. i sačmi. — I) der Schrott, grandio plumbea.* Rj. *vidi menecal, sita 3. isp. usaćmīti se. — A puška je moja harčalija: u pušci je dranaest sačma, svaka sačma od dvanaest drama. Nj. 3. 303. Puška . . . puna živa ognja napunjena, sve olova i sitnoga praha: pet je sačmi po od osam drama. 3, 423. — 2) sije sačmom (n. p. kukuruze) wie Schrott, während andere ökonomischer damit umgehen. Rj. sijati neštalice, ne štedeći nimalo zrnja.*

sàčmārica, *f. (u Osijeku) nekaka mreža.* Rj.³

sàčuti, sàčujēm, *vidi saslušati.* Rj. *v. pf. sa-čuti.*

sàčuvati, sàčuvām, *v. pf. behalten, bewahren, praeservo, carco, cf. sahraniti.* Rj. *sa-čuvati. vidi i učuvati, shraniti, skapulati, spasti, sahljnsti, sakloniti. v. impf. prosti čuvati. — I a) sačuvati što: Opet se namesti kao i pre da čuva jabuku, i sačuva je opet onako. Npr. 16. Tu kobilu i ždrebe valja čuvati tri noći, ko za tri noći sačuvu kobilu i ždrebe, baba mu da konja da bira kojega hoće. 22. Bog ga sačuvu zdrava i onu noć. 63. Bože sačuvaj! kako bih ja ostavio tako svoga pobratima? 171. Žena će samo onu tajnu sačuvati koju ne zna. Posl. 80. Ko sebe ne zna sačuvati, ne zna ni drugoga. 153. Lakše je steći nego sačuvati. 166. Sačuvao te Bog s rogatijem se bosti i s čelavijem se*

čupati. 275. Ali je opet bolje izgubiti je (ženu) sačuvavši joj život, nego još da vas nagje bijeda, da ste je ubili. Danica 2, 110. Gospoda, od koje su gdje-koji i do danas stara prezimena sroja sačuvali. Kov. 5. Onome koji vas može sačuvati bez grijeha i bez mane. Jud. 24. Da biste sačuvati zapovijesti Gospoda. Bog. Mojs. V. 4. 2. Ostani kod mene, ne boj se; kod mene ćeš biti sačuvan. Sam. 1. 22, 23. sa se, pass.: Nego se lijeva vino novo u mjevove nove, i oboje se sačuva. Mat. 9, 17. — b) sačuvati što od čega: Jesi li ti divove isjekao i šcer moju od smrti sačuvao? Npr. 194. Ko će od čuvara sačuvati? Posl. 157. Tako mi Bog dušu od nečastivoga sačuvao! 300. Nego samo mladež može jeziki naš sačuvati od propasti. Pis. 91. — c) sačuvati koga čega: Sačuvaj me Bože bijede neridorne. Rj. 24b. Bog te sačuvao vedra božića i oblaku Gjurjgera dnevi! Posl. 19. Tako ti ga Gospod sačuvao bratke dnevci Angjelijca Vuka. Npj. 3, 405. — 2) sa se, reflsks. — a) sačura se što od čega: Kad se kazuje kako se ko nije sačuvao od koka zla, kaže se: Ne dade mu zla sreća. Rj. 125a. Da se čovjek od sugjenja ne može sačuvati. Rj. 724a. Odi mudro, ne pogini ludo, sačuvaj se od dušmanske ruke. Npj. 4, 227. Pritjecasmo za pomoć da se sačuvamo od cara Asirskoga; kako ćemo se izbaviti? Is. 20, 6. — b) sačuvati se čega: Nauka je mudroga izvor životni da se sačuvu prugala smrtnijeh. Prič. 13, 11.

Sàča, *f. ime žensko:* Na njoj *Sača* gaće prala. Rj. *voe. Sāčo. — Sača (Savka). Osn. 239. Sa-ča upravo od Šaveta (Jelisaveta). isp. muška imena Mičo, Pečo, Vičo.*

sàče, *n. (coll.) die Honigscheiben, favi.* Rj. *jedno od sača sāt 1. — Čele vode sače (u košnici). Rj. 69a. Voština, sače u kome nema meda. Rj. 72a.*

sàčerdati, dām, *v. pf. vidi ščerdati.* Rj. *sa-čerdati. vidi izgubiti, satariti. kuo prost glagol ne dolazi. isp. čerdati.*

sàcer . . . *vidi satjer . . . Rj.*

sàci, sàgjem, *v. pf. vidi sići:* Angjelija *sagje* u Tušinu. Rj. *sa-ti. sa-iti. sa-iti. sa-iti, saći. vidi i skinuti se, sminiti se, sljesti, šljesti, šljeci. isp. spasti (brzo saći). v. impf. salaziti, slaziti, silaziti. — Vuk pogje da preskoči upravo iznad stožine, te se na nju nabode. Lisica vicleći to obeseli se vrlo i reče vuku: »Miči, vujo, miči, sad ćeš saći. Npr. 180. Aratos ti kirije, sagji mi s kola. Posl. 10.*

sàčura,* *f. der stroherne Korb, worin die Laibe Brot stehen, bis man sie in den Backofen schiesst, Brotkörbchen, panariolum, cf. sačurica.* Rj. *kotariu od slame u kojoj stoji hljeb, dok se ne metne u peč.*

sàčurica, *f. dem. od sačura.* Rj. — *Ali se kaže i: rasplinuo se hljeb, kad prekisne, pa prijegje preko sačurica ili se u peći vrlo raspljošti. Rj. 641a.*

1. sād, *m. (loc. sādnu) neue Pflanzung (besonders neu angelegter Weinberg), vinea recens.* Rj. *pl. sādovi.* Glas. 8. 10. *novo što posajvano, osobito vinograd, mlad vinograd. isp. mlagj, potrap, trap. — Ja ne mogoh od jada gledati, već pobegoh sudu vinogradu. Npj. 3, 170. To bijahu lončari i življahu u sādovima i zabranima. Dnev. 1. 4, 23 (in plantationibus, Pflanzungen). Bože! obigli vinograd ovaj, sād ovaj, koji je posadila desnica tvoja. Ps. 80, 15. Vinograd je Gospoda nad vojskama dom Izrailjev, i ljudi su Judejci miti sād njegov. Is. 5, 7.*

2. sād, sādā, *it. nunc, cf. jako.* Rj. *adr. sa-da, sa-d. isp. sa, vidi i sade, sadek, sadeka, sadekar, sadekarena; u ovaj par. adr. ovaj dolazi kao složen: dosad, dosada; odsad, odsele, posele, posad, posele; zasad, zasada. — a) Jakom, sad tek. Rj. 245b. Taki, odmah, sad. Rj. 729b. Da vam prosim sestru najstariju, i to sad ovaj čas da je vodim . . . pa mi sad odgovor dajte. Npr. 185. Sad jaja kakoču, a kokoši čute. Posl. 273. Sad pa nikad. 274. Sad (ti) je pročka.*

a drugi će put biti kvočka. 274. — **6)** sad . . . sad . . . *isp.* čas . . . čas, časom . . . časom. *isp.* gja . . . gja; kad . . . kad. — Bezakoniče jedan! ko će ti ugoditi? *Sad* išeš šerbeta, *sad* meda. Rj. 836b. Mačka *sad* iznad puta *sad* ispod puta trči za ticama. Npr. 176. Kao trudna žena. (Kad ko izvolijeva *sad* jedno *sad* drugo). Posl. 132. *Sadu* je vedro, a *sad* oblačno. DPost. 109. Ne šije (krojač) koncima, kakve rukom napipa. n. p. *sad* crvenijem, *sad* žutijem, *sad* bijelijem, *sad* zelenijem. Pis. 67.

sadak, *m.* (u Dalm.) ženski zubun plavetan (a u Petrovu Polju ženski plavetan i djevojački crven). Rj. **sadáljka**, *f. der Krautstichel, Pflanzler, Pflanzstock, rubri genus, cf. sadilica*. Rj. *drvece, kao štapić, odozgo zaostreno te se njime prave junicu u zemlji, kad se sadu n. p. kupus*. — riječi s takim nast. kod kazaljka.

sadanji, **sadašnji**, *adj. itzig, qui nunc est*. Rj. *što je sada, što sad biru*. — *Naraštaj sadašnji*. Rj. 404a. *Sadašnji spisatelji* naši ponajviše pišu: *dvunajst*. Pis. 34. Imajući obećanje *života sadašnjega* i onoga koji ide. Tim. 1. 4. 8. *gram*. *Vremena* imaju tri kao osobita oblika: *sadašnje*, prvo pregjašnje i drugo pregjašnje. (Obl. 2.

sadašnjost, **sadašnjosti**, *f. die Gegenwart, das Jetzt; praesentia*. — Osvjetljujući i prošlost i *sadašnjost*. Rad 21, 192.

1. **sade**,* *indecl. sade bez, vidi ravnik*. Rj. *platno koje nije uzredeno ni malo, nego ravno*.

2. **sade**,* *bloss, allein, nur, saltim, cf. samo: Sad'* ostaše u ruke balčaci. Rj. *vidi i salt*.

3. **sade**, (jedni govore kao u žali i *sadika, sadekar* i *sadekárena*) *vidi 2 sad*. Rj. *vidi i sada, sadek*. — *Sade* smo im zgodu uhvatili, ali jutros ali nikadare. Npj. 1, 417. Sve nam bilo u čas dobar, a ovo *sade* u najbolje! Kov. 48.

sadek, *sade-k, vidi 3 sade i k dodat. vidi i sad, sada, sadéka, sadékar, sadekárena* — Žlje mi *sadek!* Kov. 107.

sadéka, sadékar, sadekárena, cf. sàde. Rj. — *sade-ka, sade-kar, sade-kàrena. isp. sade i 3 ka. vidi i sadek, sada, sad*.

saderati, **saderém, v. pf. abreißen, deripio**. Rj. *sa-derati. vidi sadrijeti, zderati; zguliti. v. impf. sadirati*. — Repnu mu je vašu *saderao* od trčice do vrh rtenice. Rj. 55b.

sadidba, *f. sad je pravac sadidba krompirova*. J. Bogdanović. *radnja kojom se sadi n. p. krompir, i vrijeme kad se sadi. u obličje isp. bjelidba*.

sadijevânje, *n. das Aufschobern. foeni compositio*. Rj. *verb. od sadijevati. radnja kojom tko sadijeva n. p. sijeno*.

sadijevâti, **sadijevâm, v. impf. (das Heu) aufschobern, foenum in metas extruere**. Rj. *sa-dijevati. v. impf. prosti djesti. v. pf. sadjenuti, sadjesti, sadjeti. — sa se, pass.: Ostožje, stožina oko koje se stog sadijeva*. Rj. 473b.

sadilica, *f. (n. Risnu) vidi sadaljka*. Rj.

sadirânje, *n. verb. od sadirati. radnja kojom tko sadire što*.

sadirati, **rém, v. impf. sa-dirati. vidi zdirati; guliti. v. impf. prosti derati, drijeti. v. pf. saderati, sadrijeti**. — *Koji sadirete kožu s njim i meso s kosti njihovih; i jedete meso naroda mojega*. Mih. 3, 2.

saditi, **sadim, v. impf. Rj. v. pf. stož. do-saditi, na-, po-, pre-, pri-, raz-, u-, za-. v. impf. stož. do-sagjivati, na-, po-, pre-, pri-, raz-, za-. — 1) n. p. kupus, šljive, vinograd, pflanzen, setzen, sero**. Rj. — *Mogao je načiniti kuću i saditi votnjake i vinograda koliko mu je drago bilo*. Rj. 676a. *Trapiti vinograd, t. j. saditi*. Rj. 746a. *Koji su (gjaei) manji, oni su ljeti čuvali kože, sadili i pljeli luk*. Rj. 841b. *Ko kupus sadi i krmaču hrani, ne boji se zime*. Posl. 141. *Tu je jabuku Ranko sadio, Ranko sadio i za-*

livao. Npj. 1, 60. *Djevojka je cvijeće sadila, sadila je emlje i bosilje*. I, 398. *sa se, pass.: Yukodržica se sadi po megi mjesto ograde*. Rj. 79b. *Ali se najviše sade i goje šljive*. Danica 2, 104. — 2) u pjesmi mjesto *posagjivati: Sadi kuma jednog do drugoga*. Rj. *vidi i sagjati, sjedati 3*.

sadjeljati, **ljâm, v. pf. zuschnitzen, obscindo**. Rj. *sa-djeljati. v. impf. prosti djeljati. — Sadeljajte guslice od svuoga javora*. Rj. 108a. *Pak sadelja tanku šajku lagju, koju voze trideset vesala*. Npj. 2, 638.

sadjenuti, **nēm, vidi sadjesti**. Rj. *vidi i sadjeti. sadjesti, sadjedem (sadjenēm), (sadio, sadjela, part. pass. sadjēven) v. pf. n. p. sijeno, aufschobern (Heu), foenum in metas extruere, cf. sadjenuti*. Rj. *sa-djesti. vidi i sadjeti. v. impf. sadijevati. — sa se, pass.: Pa se naviljei snesu na ono mjesto gdje će se sijeno sadjesti*. Rj. 380a. *Odretni stog, t. j. veliko sijeno, koje se bez odra nije moglo sadjesti*. Rj. 447b.

sadjeti, **sadjenēm, vidi sadjesti**. Rj. *vidi i sadjenuti. sadnica, f. — 1) n. p. šljiva, koja je sagjena (a nije ovdje sama nikla), ein gesetzter Baum, arbor plantata. Rj.: *Evo ovde trn . . . malko dalje kupunjak, pa ročke sadnice*. Mil. 171. — 2) *vinova loza koja se odreže za sagjenje*. Rj.³ — *isp. sād, saditi*.*

sadnit, *adj. u čega je sādno, ranu nu legjima. — Na konja sadnuta sve muhe sjedaju*. DPost. 66. *Općenoj kobili vazda su rebra sadnuta*. 91.

1. **sādno**, *n. rana (od sedla ili od samara) u konja na legjima; die Sattel- oder Saumwunde des Pferdes, vulnus equi u sellu aut u clitellis. Rj. *isp. sadnit*. — *Pas cijeli dan prekasa, pa opet sadna ne dobije*. Posl. 246. *isp. jakija*. (kor. biće »sad« *sjedjeti, saditi*). Osn. 136. *riječi s takim nast. kod česno*.*

2. **sādno**, *von unten her, ab imo: Vika straža sadno polja*. Rj. *prijedlog složen od riječi dno i od prijedloga sa, s, koji značenju riječi dno dodaje svoje značenje; imu uza se riječ u genitivu. isp. dno 2. — Zvaću neke Turske poglavice: savrh Bišća Osmanbegovića, sasred Bišća Poprženovića, sadno Bišća Ogojenovića*. Npj. 3, 274. *Kada duše Petra ugledaše, su dno pakla Petru zaplakaše*. Herc. 311.

sādra, *f. gypsus*. Stulli. *Gyps*.

sadrijeti, **sadrēm (sadr'o, sadila), vidi saderati**. Rj. *sa-drijeti. vidi i zderati, zguliti. v. impf. sadirati*.

sadrūžiti, **sadrūžim, v. pf. vidi združiti**. Rj. *sa-družiti. — 1) Sadržuzena pčela med nosi*. DPost. 169. — 2) *sa se, reciproc. vidi združiti se, Sa zlijem se nemoj sadružiti, jera ti se hoće satružiti* (Posl. 274). Rj. *v. impf. prosti družiti se*.

sadržaj, *m. vidi sadržanje, sadržina; der Inhalt, argumentum, summa, tenor. za postanje isp. sadržati*. — *To bi se gotovo moglo reći i za druge po imenima i sadržajima svojima dragocjenije knjige*. Pis. 18. *riječi s takim nast. kod dogagjaj*.

sadržanje, *n. verb. od sadržati. vidi sadržaj, sadržina. — Sadržanje*. Kalendar za godinu 1826. Danica 1, III. *Ova je pesma po sadržanju i po dužini nalik na junačke pesme*. Npj.¹ 4, 9. *Sad valja štogod progovoriti i o sadržanju ove knjige*. Opit XI. *za takova verb. subst. isp. dopnštenje*.

sadržati, **sadrūžim, v. pf. n. p. rekao pa nije svoje riječi sadržao, sein Wort halten, sidem servare**. Rj. *sa-držati. vidi održati 4. v. impf. prosti držati*.

sadržina, *f. vidi sadržaj, sadržanje. — Ako moji spisi sadržinom svojom vrede, ne će im nauditi istočni govor*. Megj. 316. *U nekih se (pisama) i sadržina ne podudara s oštrom hronologijom*. Zlos. XIV.

sadržāk,* *m. Dreifuss, tripus*. Rj. *tiganj u tri noge. sadžbag,* *m. vidi upletnjak: Zudje joj se sadžbag za mušebak*. Rj. *panthjika što se uplete u perčin. vidi i upletak, upletnik*.*

sadžgati, **sadžgâm, v. pf. abmützen, usu conterere**. Rj. *sa-džgati, upotrebljavanjem satrti 1, poderati, po-*

habati, pokvariti, ponositi. *isp.* izrgati, pohrdati, porgati; izglodati, izjesti H 2. — *isp.* pri-džgati. *kao* prost glagol ne nalazi se.

sadžija* m. *der Uhrmacher, horologiarius.* Rj. sa(t)-džija, koji sate (sahate) gradi. *vidi* sahadžija; urar.

sadžijin, *adj. des Uhrmachers, horologiarii.* Rj. što pripada sađiji.

safir, safira, m. dragi kamen modar; *Sapphir, σάπφειρος.* — Udariše po njemu (po naprsniku) četiri reda kamenja . . . u drugom redu: karbunkul, safir i dijamant. Mojs. II. 39, 11. Nazireji njezini bjelu bjelji od mlijeka . . . glatki kao safir. Plač 4, 7.

1. sâg, m. (st.) *die Beugung, inclinatio:* Sagoh se sagom do zemlje. Rj. djelo kojim se tko sague. za postanje *isp.* sagnuti (se). — za izričaj sagom se sagnuti *isp.* cikom poekivati.

2. sâg, m. (pl. sâgovi) (u Bosni i u Baranji) *der Teppich, tipes, cf. čilim:* Na stolima sečeni sagovi. Na stolove sage i marame. Rj. *vidi* krpeta, kudravac, sedmak 3, serdžada, serdžava, smetanjak 2, šarenica, šestak. *isp.* i prostirač, i *syn. ondje.* — *tugja:* sâg (prostirka, *sagam*). Osn. 17.

sagaditi se, dim se, *vidi* zgaditi se: Pa će s' na te svati sagaditi. Rj. sa-gaditi se. v. *impf.* prosti gaditi se.

sagânak, sagânka, m. *die Unterbrechung, intermissio:* vjetar duha na *sagânak;* cf. mahove. Rj. *isp.* prekid, pretrg. — *tugja riječ.* Osn. 292.

sâganlija,* f. (u Srbiji i u Bosni po varošima) *vidi* prebranac. Rj. prebran grah. *vidi* i ocin grah.

sagihânje, n. *das Niederbeugen, inclinatio.* Rj. *verb.* od 1) sagibati, 2) sagibati se. — 1) radnja kojom tko sagiba što. — 2) radnja kojom se tko sagiba. — *vidi* sâgjanje.

sagibati, sâgibâm (sâgibljêm), v. *impf.* Rj. sa-gibati. *vidi* sâginjati. v. *impf.* prosti gibati. v. *pf.* sagnuti. — 1) *niederbeugen, inclino.* Rj. — 8 trepetom sagibam glavu. DP. 23. — 2) *sa se, refleks. sich beugen, inclinor.* Rj. — Držeći na glavi krst sagiba se pod njim do zemlje. DP. 335.

sâginjânje, n. *vidi* sâgibanje.

sâginjati, njêm, v. *impf.* sa-ginjati, *vidi* sa-gibati. sa-gi(b)njati: b *otpaló pred* nj. *isp.* Korijeni 67. *isp.* sagibati (i se) i nâginjati (i se). v. *pf.* sagnuti. — *sa se, refleks.:* Umivaonica je namještena tako visoko da se čovjek može umiti nad njom ne sâginjući se. Kov. 85.

sâgledati, dâm, v. *pf. erblicken, conspicor, cf. zgleđati:* Kad *sâgleda* crne oči Marku. Rj. sa-gledati. *vidi* i ugledati, smotriti. v. *impf.* sâgledivati. — Našao ondje mnogo vještica. Kad ih sre *sâgleda* i mnoge megju njima pozna, onda se kao od čuda prekrsi. Rj. 67a. Kako dogju u grad, odmah otidu k caru . . . Kad ih car *sâgleda,* reče svima . . . Npr. 81. Gjevojka kade ga dobro *sâgleda* i upazi sablju, još se većma zaljubi. 117. Kad u Leke *sâgleda* čardake i Lekinu vijge gospoštini . . . Npj. 2, 231. Lot podiže oči svoje i *sâgleda* svu ravninu Jordansku. Mojs. I. 13, 10.

sâgledivânje, n. *die Betrachtung, spectatio.* Rj. *verb.* od sâgledivati. radnja kojom tko sâgleduje što.

sâgledivati, sâgledjuêm, v. *impf. betrachten, conspicor:* Stade vezir robu *sâgledivat'.* Rj. sa-gledivati, kao sa svijeh strana gledati, motriti. *vidi* smatrati. v. *impf.* prosti gledati. v. *pf.* sâgledati.

sâgnuti, sâgnâm (sâženêm), v. *pf.* Rj. sa-gnati. *vidi* zgnati; satjerati, stjerati. v. *impf.* sagoniti. — 1) u. p. ovee u košaru. *hineintreiben, ago in—* Rj. — Čačak su ti popalili listom, i *sagnuti* roblje u džamiju. Npj. 4, 355. — 2) u gomilu, *zusammen-treiben, cogo.* Rj. — 3) *herabjagen, depello:* Goni tice sa bijele kule, nikako ih *sagnat'* ne mogaše. Rj. *sagnuti* što odakle ili sa šta, s čega.

sâgnuti, sâgnêm, v. *pf.* Rj. sa-gnuti. v. *impf.* sagibati, sâginjati. — 1) *niederbeugen, inclino,* n. p.

glavu. Rj. — Oglašeni, *glave svoje Gospodu sagnite!* DP. 23. — 2) *sa se, refleks. sich beugen, inclinor.* Rj. — *Sagoh se sagom* do zemlje. Rj. 660a. Novčić odmah poľone na dno. Onda se on *sagne* te izvadi novčić iz vode. Npr. 40.

sâgnjeti, v. *pf.* *vidi* sâgnjiti: Prije *sagnjet'* nego sazret'. DPost. 101. v. *impf.* prosti gnjeti mj. gnjiti.

sâgnjili, *adj. verfault, putrefactus.* Rj. što je sâgnjilo.

sâgnjiti, sâgnjîm (sâgnjijêm?), v. *pf. verfaulen, putrefio.* Rj. sa-gnjiti, *sadušnje vrijeme sâgnjijêm,* po Dančiću Rad 6, 61. *vidi* sâgnjeti. v. *impf.* sâgnjivati.

sâgnjivânje, n. *das Faulen, putrefactio.* Rj. *verb.* od sâgnjivati. stanje koje biva, kad što sâgnjiva.

sâgnjivati, sâgnjivâm, v. *impf. faulen, putrefio.* Rj. sa-gnjivati. v. *impf.* prosti gnjiti, gnjeti, gnjiliti. v. *pf.* sâgnjiti, sâgnjeti.

sâgoditi, sâgodîm, *vidi* zgoditi: Pa opali bistra dževerdana, da bi kako pašu *sagodio.* Rj. sa-goditi. v. *impf.* zgagjati.

sâgoniti, sâgonîm, v. *impf.* Rj. sa-goniti. *vidi* zgoniti, satjerivati. v. *pf.* sagnati. — 1) *hineintreiben, ago in—* Rj. *sagoniti* n. p. ovcu u košaru. — 2) *zusammen-treiben, cogo.* Rj. *sagoniti* što n. p. u gomilu. — 3) *herabjagen, depello:* Pa pokupi drvlje i kamenje, pa no crne tice *sagonjaše* (Npj. 4, 389). Rj. *sagoniti* što odakle, ili sa šta, s čega. *sa se, pass.:* Popik se štapom pustimičke odbija ili *sagoni* s kergje. Rj. 542a.

sâgonjânje, n. Rj. *verb.* od sâgoniti. *vidi* zgonjenje. — 1) radnja kojom tko sâgoni n. p. ovcu u košaru (das Hineintreiben, actio [bovis in stabulum]. Rj.). — 2) radnja kojom tko sâgoni što n. p. u gomilu (das Zusammentreiben, coactio. Rj.). — 3) radnja kojom tko sâgoni n. p. pticu sa drvetu (das Herabjagen, depulsio. Rj.).

sâgorijevânje, n. *verb.* od sâgorijevati. stanje koje biva, kad što sâgorijeva.

sâgorijevati, sâgdrjevâm, v. *impf.* sa-gorijevati. v. *impf.* prosti gorjeti. v. *pf.* sâgorjeti. — 1 pogleda, a to kupina ognjem gori a ne sâgorijeva. I Mojsije reče. idem da vidim tu utvaru veliku, za što ne sâgorijeva kupina. Mojs. II. 3, 2.

sâgorjeti, sâgdrîm, v. *pf.* Rj. sa-gorjeti. *vidi* zgorjeti. v. *impf.* sâgorijevati. — 1) *verbrennen, comburo:* Tek mu jedan rukav sâgorio. Rj. *prelazno.* *vidi* sâpaliti, spaliti, spržiti. — Dobar tumbas vatre načiniše, i na vatri njega sâgorio. Npj. 3, 348. — 2) *neprelazno, zusammenbrennen, conflo:* Hej Solune, ognjem sâgorio! Npj. 2, 463. Sad već nema mnogo ognjevitiĳeh brda . . . već (su) prije hiljade godina sâgorjela. Priprava 103.

sâgraditi, sâgrâdîm, v. *pf. bauen, construo, cf. načiniti:* Jednu babo sâgradio crkvu. Sâgradiše visoke Dečane. Rj. sa-graditi. *vidi* i zgraditi, ograditi, napraviti. v. *impf.* sâgragjivati. — Ako hoćete, i vas hoću oženiti, pa vam dobre dvore sâgraditi. Npr. 194. Što je Laza sâgradio crkvu, sâgradio sebi zaduĳbinu o svom hlebu i o svome blagu. Npj. 2, 326.

sâgragjivânje, n. *verb.* od sâgragjivati. radnja kojom tko sâgragjuje što.

sâgragjivati, sâgrâgjuêm, v. *impf.* sa-gragjivati. v. *impf.* prosti graditi. v. *pf.* sâgraditi. — Ja Gospod sâgragjujem razvaljeno i zasâgjujem opustjelo. Jezek. 36, 36.

sâgriješiti, sâgriješîm, v. *pf. sündigen, pecco.* Rj. sa-griješiti. *vidi* zgriješiti. v. *impf.* prosti griješiti. — Oprostí mi, mila majko moja! što sam tebi, majko, sâgriješila. Npj. 2, 21. Ja sâgriješih što izludoh krv pravu. Mat. 27, 4.

sâgrinjati, njâm, v. *pf.* (u Boci) vuna sâgrinjala, t. j. izjele je grmje, *von Motten benagt werden, tinea corrodit.* Rj. sa-grinjati. *glagol* se inače ne nalodi.

— Magjionik nosi uza se različne magjije, kao n. p. igle bez ušiju, sijede dlake iz glave, osjećene nokte, *pregju koja je sagrinjala*, crnu vunu itd. Rj. 341a. * **sagrješaj**, *m. ovn sam riječ čuo od jednog po-božnog starca*: »Bože dragi i milostivi, oprostí meni moj *sagrješaj*.« J. Bogdanović. *vidi* *sagrješenje*.

sagrješenje, *n. Stulli. verb. od sagriješiti. djelo kojim se sagriješe. vidi* *sagrješaj*. — Kojigod u slavu Božju ustajao... koji li je zaboravljavio il' u strahu il' u stidu il' u srome *sagrješeniju*, te se ne spomeno. Bog... Kov. 119. za takvu *verb. isp.* dopuštenje.

sagrnuti, *sagrnuēm, v. pf. zurückschlagen, revolvo: Sagrnu* mu jorgan sa obraza. Rj. sa-grnuti *odakle, sa štú, s čega, vidi s*, sa 11. *isp.* prosti grnuti.

sagubiti, *sagubim, v. pf. umbringen, interficio, cf. pogubiti, zgubiti. Rj. sa-gubiti n. p. čovjeka. vidi i izgubiti 2. v. impf. prosti gubiti 2.*

sagučiti, *čim, v. pf. vidi zgučiti: Neko čudo bješe sagučio, sagučio pod pazuvu ljevo. Rj. sa-gučiti, su-vidi što u guku. v. impf. gučiti.*

sagjanje, *n. das Setzen, collocatio. Rj. verb. od sagjati. rudnja kojom tko sagja koga n. p. za trpezu.*

sagjati, *sagjám, v. impf. u pjesmi mjesto posagjivati: Još ih ljepše za trpezu sagja. Rj. vidi i saditi 2, sjedati 3.*

sagjenica, *f. n. p. Rjiva, Setzling, taleola, cf. prisad. Rj. mlada ročka koja je za presagjivanje. vidi i presada, prijesad, prijesadnica.*

sagjenje, *n. das Setzen, satio. Rj. verb. od saditi. rudnja kojom tko sadi što.*

sahadžija, * *m. saha(t)-džija, koji gradi sahate. vidi sadžija, urar. — Bog ubio sahadžije, koji kuju zlatne sa'te. Npj. 1, 186.*

sahan, * *m. (u Dubr.). Rj. vidi sán. dem. sančić. — 1) eine kupferne Schüssel, scutella acnea. Rj. zdjelo od metala, n. p. od bakru. — Zgotovila gospodske ponude... žuto zerde u srebrnu sa'nu. Npj. 1, 569. On ne liže Turčke sahane, a smrdi mu ruka od Turaka. 5, 139. — 2) kupfernes Waschbecken, pelvis aqualis, cf. legjen. Rj. bakrena umiraciona. vidi i legjer.*

saharati, *râni, v. pf. ermatten, erschöpfen, cf. umoriti 2: Prostri mene mekane duške, e me ljuto noću saharatu. Rj. sa-harati. v. impf. hãrati.*

sahat, *m. Rj. vidi sãt,* ura. pl. gen. sahatã i sahatĩ. Obl. 10. — 1) die Stunde, hora. Rj. šezdeset minuta vremena: U nahiji Barskoj, koja se odovud počinje od Paštovića i drži pored mora samo oko četiri sahata. Rj. 15b. Izbijaju sahati... sad su izbiti dva sahata. Rj. 218b. Red, 4) dan i noć (24 sahata). Rj. 647a. Koje su ure? t. j. koliko je sahat? Rj. 786b. Čelo, 4) dvanaest sahata vremena. Rj. 821b. Ja mogu za po sahatu... Ja mogu za jedan četvrt sahata. Npr. 203 (pogrješeno mj.: za jednu četvrt sahata. *isp.* Četvrt, *f.* u nekih se pisaca griješkom nalazi i u muškom rodu. Daničić, ARj. II. 15b). Po večeri tri sata prognaše... Vele ljudi, da je dvanaest sati od Topole do bijela Čačka, Mutap Lazar za dva sata dogje. Npj. 4, 300. Te se biju ognjem iz pušaka niz Ponore tri debela sata. 4, 403. Zaliv... oteže se k jugoistoku oko šest sahata hodu. Kov. 28. Kažu Turcima, da ili pričekaju do pred zoru na dva sata. Miloš 85. Već zroni na 12 sahati, a ja moram ići čak u grad na ručak. Straž. 1886, 772. Došavši tako k selu, oko četvrt sata od varoši, sretnu ga neprijatelji. Žitje 66. Četiri anjela koji bijahu pripravljenu nu sahat, i dan i mjesec, i godinu, da pohijnu trećinu ljudi. Otkriv. 9, 15. Izišavši u treći sahat (u jutru oko devet sahata)... iziđe u šesti i u deveti sahat (u dvanaest sahata i u tri)... i u jedanaesti sahat (u večer u pet sahata). Prip. bibl. 132. *isp.* nekolikosatni. — 2) die Uhr, horologium. Rj. sprava koja pokazuje, koliko je sahati. vidi i sunčanik, urica. — Zlatan sahat s bazinu valja da*

je »Repetiruhr«. Rj. 12b. Navijati sahat. Rj. 379b. Naviti sahat. Rj. 380a. «Daćemo ti zlatan sahat... »Bog ubio sahadžije, koji kuju zlatne sate! Npj. 1, 186.

sahibija, * *m. der Herr, Eigenthümer, dominus, cf. gospodar. Rj. — Gospodar od čitluka zove se Turskom riječi čitluk-sahibija. Rj. 826a. Saibija daje, a telal ne da. Posl. 274.*

sahibijin, *adj. des Eigenthümers, domini. Rj. što pripada sahibiji.*

sahija, * *m. der Fussbote, tubellarius, cf. knjigonoša: A sahiju posla u Kosovo. Rj. vidi i počta 3. — Saiza je Zeku zastanula u meani, gje on pije vino. Npj. 4, 276.*

sahnuti, *sahnēm, v. impf. exsiccari: Gundulić: Kako za njom venem, sahnem... sahnuti u žalosti. Stulli. kao sušiti se. isp. vehnuti. v. pf. slož. o-sahnuti, po-, pre-, ra(z)- (se), sa-, u-. — Dokle će tužiti zemlja, i travu svega polja sahnuti sa zloće onijeh koji žive u njoj. Jer. 12, 4. Sahnuti, toga prostoga (glagola) nema u Vukovu rječniku; ali »živo drvo sunc« ima Dobretić, bogosl. 501. Rad 6, 76.*

sahoditi, *sahodim, v. impf. sa-hoditi. vidi* *salaziti, i syn. ondje. v. pf. saći, sići. — Nigdje palte ni palanke nejma u četiri ove banovine, da Ličani sahoditi nisu, za njegov glasa ni habera nejma. HNpj. 3, 160 (palta = kula).*

sahrana, *f. (u C. G.) — 1) der Schutz, tutela: utekao njemu na sahranu. Rj. isp. obrana, odbrana. — 2) dao mu na sahranu, cf. ostava. Rj. — sahrana — za postanje isp. sahraniti.*

sahraniti, *sahranim, v. pf. Rj. sa-hraniti. v. impf. sahranjivati. — 1) begraben, sepelio. Rj. vidi pogrepi, ukopati. — Kad (svekrva) umre i sahrane je, svet je jco i pio na daći. Npr. 83. Ko l' će babu hlebom dohraniti? Ko l' po smrti stara sahraniti? Npj. 3, 392. — 2) vidi sačuvati. Rj. i syn. ondje. — Sačuvaj me, Bože, od ruku bezbožničkih, od našilnika sahrani me. Ps. 140, 4.*

sahranjivanje, *n. Rj. verb. od sahranjivati. — 1) rudnja kojom tko sahranjuje mrtva (das Begraben, sepultura. Rj.). — 2) rudnja kojom tko sahranjuje što (das Bewahren, sepositio. Rj.).*

sahranjivati, *sahranjujem, v. impf. Rj. sa-hranjivati. v. impf. prosti hraniti 2. v. pf. sahraniti. — 1) begraben, sepelio. Rj. vidi pogrebavati, ukopavati. — »Barem ću čekati da ga otrpam do groba...« Žena mu rekne da će mu biti dugo čekati dokle ga stanu sahranjivati, već neka ide. Npr. 171. Papučama piju vino hladno, a za moje zdravlje namevaju, a tebeku živa sahranjuju, sahranjuju, za dušu ti piju. Npj. 2, 501. — 2) bewahren, condo, sepono, servo. *isp.* ostavljati 1. *metati što kuda, da se sahrani, da se sačuva.**

saja, *f. eine Art feinen rothen Tuchs, die Sarsche, panni purpuri genus. Rj. nekaka crvena čoha. vidi sajalija, paragun 2. — Što se sjaše preko Risna grada? Al' je suja megju terzijama? Al' je zlato megju zlatarima? Kov. 80. riječ tugja. Osn. 57.*

sajahati, *sajašem, v. pf. sa-jahati. vidi* *sjahati. suprotno njahati. v. impf. sjahivati. — 1) sjahati s konja, absteigen, e. equo descendere. vidi* *sjahati 1. — 2) sajahati koga s konja, skinuti ga s konja: Ako bih mu počem i sjahala, a ako me silom sajahae, živ mi bratac, u dvore mu ne ću. Here. 209.*

sajalija, *f. vidi* *saja: l crvenu čohu sajaliju, što od vode čoha crvenija, a od sunca voda rumenija. Rj. vidi i paragun 2. — Udri na se dibu i kadifu, ponositu čohu sajaliju. Npj. 2, 262.*

sajam, *sájma, m. (u Hrv. i po prim.). Rj. sa-jam. postanje vidi kod najam. — 1) vidi* *sabor (n. p. kod erkeve). Rj. isp. oproštenje 2. — 2) Markt, Messe, mundinae, cf. panagjur, vašar. Rj. vidi i pazar 4. —*

Sa srebrom, s gvožđjem . . . dolazahu nu sajme troje. Jezek. 27, 12.

sajediti, sajeditim, v. pf. sa-jediti. vidi sje-diniti. v. impf. sajeditivati. — 1) vereinigen, jungere, conjungere: Ona i Milutin mišljahu sajediti obje države. DM. 35. Da se pomole za oglašene, da bi Gospod . . . sajeditio ih su svojom crkrom. DP. 22. — 2) sa se, pass. ili refleks.: Banat se sajediti s Mađarskom. Žitije 5. Da bi se sajeditilu oba lika jedne tajne. DP. 33.

sajedinjavauje, n. verb. od sajedinjavati (i se). — radnja kojom tko sajedinjava što, ili se tko sajedinjava s kim. vidi sje-dinjavanje.

sajedinjavati, sajedinjavam, v. impf. sa-jedinjavati, vereinigen, uniren, jungere, conjungere. vidi sje-dinjavati, prosti jediniti. v. pf. sajediti. — sa se, reciproc.: Jezik je hranitelj naroda. Dokle god živi jezik . . . dotle živi i narod: može se megju sobom razumijevati i umno sajedinjavati. Spisi 1, 94.

sajljan,* sajljana, m. vidi sajvan: A četiri nad njom sajfan nose. Npj. 3, 514.

sajmára, sajmára, m. koji ide na sajam. u Hrv. govori se kao i sajam. vidi vašardžija, pazarlja.

sajmárev, sajmárov, udj. što pripada sajmaru. **sajmárski**, udj. što pripada sajmarinu ili sajmaru kojemu god.

sajmáš, sajmáša, m. koji ide na sajam. vidi sajmar. **sajmení**, adj. što pripada sajmu, n. p. danas je sajmeni dan. vidi pazarni, vašarni. za oblik sajmeni isp. najmenik prema najam. sre oce riječi sajmar — sajmeni gorore se u Hrv. (i od štokavcu), gdje se govori riječ sajam.

sajnište, m. (u Hrv.) mjesto gdje biva sajam, Ort wo sajam gehalten wird, cf. vašarište. Rj. vidi i panagjurište, pazarište. — riječi s takim nast. kod danište.

sajnováuje, n. verb. od sajnovati. vidi vašarenje. **sajnovávati**, sajnovajem, v. impf. na sajmu trgovati, prodavati i kupovati. n. p.: danas se dobro sajnovádo, vidi vašariti.

sajváu,* sajvána, m. vidi sajfan. vidi amrel, kišobran, štit (od kiše). — Vrh gjevojke sajvan razapnite, da gjevojci ne pokisne lice. Herc. 181.

sák, m. (u C. G.) vidi krošnje. Rj. vidi i mrežale, traljé. na dra savijenu drveta isprepletano uzicama, te se u njemu nosi slama. — Tugju: sak (saccus). Osn. 17.

sákácnje, n. das Lähmen, sauciatio. Rj. verb. od sakatiti. radnja kojom tko sakati koga.

sakága,* sakágija,* f. eine Pferdekrankheit, genus morbi equorum (malleus; cf. gunturač, armija, rniija, saradža 2 Rj.³). Rj. bolest konjska.

sakágljiv, udj. n. p. konj, mit der sakagija behaftet, equus morbo sakaga dicto laborans. Rj. koji boluje od sakage, sakagije.

sakáluda, f. der Dummkopf, stultus. Rj. saka-luda, čovjek sakaludast, suludast. vidi suludnik, suludnjak. vidi i bezjak, i syn. ondje.

sakáludast, adj. (u Srij.) vidi suludast. Rj. vidi i sulud, suludan; benast, benav, budalast, isp. i lud, i syn. ondje.

sákut,* adj. lahm, verkrüppelt, saucius, debilis, cf. bogaljast. Rj. — Kljeniti, sakut, da se ne može maći, vidi uzet. Rj. 274a. Otkini komarcu jednu nogu, on sakut do vijeka. Posl. 213. U čoravoj zemlji i sakuti konji prolaze. 338. Hrom sam u nogu, sakut u pleću, igrat' ne mogu. Npj. 1, 186. Ranio se u lijevu ruku, i po tom u saci malo ostao sakut (niti je mogao prsta dobro skupiti, ni ispraviti). Danica 1, 79. Ostane sakut u nogu. Žitije 8.

sákutiti, tim, v. impf. lähmen, saucio. Rj. sakatiti koga, činiti ga sakuta. v. pf. slož. iz-sakatiti, o-

sakátuša, f. ptica, onocrotalus. Stullii. vidi gem, pelikan. — za nast. isp. ajguruša.

sákeljiti, ljim, v. pf. sa-keljiti. vidi skeljiti.

sákija,* f. (u C. G.) vidi sukija, cf. stupa. Rj. krpa kojom se zástupá puška.

sáklati se, sáklojem se, vidi sklati se. Rj. sáklati se, u svagji počupati se. vidi i isklati se, poklati se. recipr. sákloao se s njim, sáklati se njih dvojica. v. impf. klati se 2.

sáklet,* m. Befehl, praeceptum: On izdade sáklet na čauše. Sáklet čini na svoje vojvode. Rj. zapovijest. vidi crklet, srklet.

sákloniti, sáklonim, v. pf. behüten, protego: Bože sákloni! Od dušmanske ruke sáklonio. Rj. sa-kloniti, kao odbraniti, sačuvati. isp. skloniti 3.

sáklopiti, sáklopim, vidi sklopiti. Rj. v. pf. sáklopiti. kao prost glagol ne dolazi. isp. klöpiti. — Osta jedna na drumu gjevojka, i kod nje je gjever Durnišbeže, oko nje je sáklopio ruke . . . »Pusti ruke od moje gjevojke«. Npj. 3, 459.

Sáko, m. hyp. od Sáva. Rj. Sa-ko. takva hyp. kod Dako.

sákovati, sákunjem, vidi skovati. Rj. sa-kovati. v. impf. kovati. — Zlatari će doći, prsten sákovati, burmu pozlatiti. Rj. 210b. Najprije sákuje gvozden kovčeg. Npr. 158. Ja sam sablju sákoraao. Kov. 57.

sákraj, praeupos. sa-kraj. vidi skraj: Pred njima je čjuro kapetane od Začira sákraj Ljubotinja. Npj. 5, 281.

sákramenat, sákramenta, m. sacramentum: narediti sákramenat, služitelj sákramenta, sacramenti minister. Stullii. Što se svetinje radi naziva časno: služba božja, pravila njezina, sákramenat. Daničić, ARJ. 909a. akcentuacija prema Daničićovoj na riječi argumenat, argumenta. DARj. 105a. po Budmanu gen. sákraměnta.

sákresati, sákrešém, v. pf. sa-kresati. vidi skresati. — Sad su, brate, puti sákresati, oborite sječe po stazama. Npj. 4, 338.

sákriti, sákrijém, (part. pass. sakriven), v. pf. Rj. sa-kriti. vidi skriti. cf. sktatiti, potomiti, učirisati, zatomiti, zavrijeti. v. impf. sakrivati. — 1) verbergen, abscondo. Rj. — Brže bolje metne kokoš na pogaču pa poklopi čankom, i tako sakrije od kuma. Rj. 292a. Sakrij me gje! Npr. 5. Pred Bogom ništa nije sakriveno. Danica 5, 88. Noseći u ruci svoj vojvodski harjak, koji je do sad ležao negde sakriven. Straž. 79. To je poznato, niti može biti sakriveno. Straž. 1887, 62. Gospod sakri od mene i ne javi mi. Car. II. 4, 27. Za što sremogućemu nijesu sakrivena vremena? Jov. 24, 1. Za znak da su svete tajne sakrivene od običnoga čovjeka. DP. 12. — 2) sa se, pass. ili refleks. vidi i savrijeti se, skloniti se, šćunjiti se, šćununjiti se, ukriti se. — Ali ga na putu stigne sunce . . . uteče pod plast, i sakrije se od sunca. Rj. 750b. Prava se muka ne da sakriti. Npr. 40. Bolje se pošteno skriti no sramotno prikazati. Posl. 26. Neko se za list sakrije, a neko ne može ni za dub. 201. A skri mu se divski starješina. Npj. 2, 28. Sakri se Adam i žena mu ispred gospoda Boga megju drvetu u vrtu. Mojs. I. 3, 8. Ušliš, Bože, molitvu moju, i nemoj se sakriti od moljenja mojeg. Ps. 55, 1. Ugji u stijenu, sakrij se u prah od strahu Gospodnjega. Is. 2, 10.

sakriváuje, n. das Verbergen, to abscondere. Rj. verb. od sakrivati. radnja kojom tko sakriva što.

sakrivati, sakrivám, v. impf. verbergen, occulto. Rj. sa-krivati. v. impf. prosti kriti. v. pf. sakriti, skriti. — Uredivši da ni on ni Jelena ne slušaju ni sakrivaju jedno od drugoga ni jednoga zla čovjeku i opadniku. DM. 180.

sakriviti, sakrivim, v. pf. nema u Vuka. Rad 6, 90. sa-kriviti. vidi skriviti. isp. zakriviti.

sakrojiti, sákrojim, vidi skrojiti. Rj. v. pf. sa-krojiti. vidi i sarezati, srezati 1. v. impf. krojiti. — Al' ti ne ču doći, dok mi ne sákrojíš od maku košulju, od svile

rukave! Npj. 1, 110. Ako l' voliš earstvn nebeskome, a ti sakroj na Kosovu crkru. 2, 296.

sakrušauje, *n. verb. od sakrušati. radnja kojom tko sakruša što.*

sakrušati, *sakrušam, v. impf. sa-krušati, zerreiben, zermalmen, zerknirschen, conterere, comminucere. v. impf. prosti krušiti. v. pf. sakrušiti, skrušiti.* — Izvela je (ljubav pjevačeva) dirnu slogu izmegju misli i osjećanja i ridanja, koju se odziva u svakom sreću, sakruša svaku dušu, ali i podiže k nebu zbunjeni duh. DP. 359.

sakrušiti, *sakrušim, vidi skrušiti.* — Rj. sa-krušiti. *v. impf. sakrušati.* — S deverom se igra, prsten izgubila, burnu sakrušila. Npj. 1, 101.

saksija,* *f. vidi pčeka. Rj. vidi i sač 1, i syn. ondje. od metala n. p. od gvozdja kao crepulja što se ugrije pa se njom poklopiti lukuruzni lječb, da se brže ispeče. dem. saksijca. augm. saksijetina.*

saksijca, *f. dem. od saksija. Rj.*

saksijetina, *f. augm. od saksija. Rj. — tukva augm. vidi kod babetina.*

saktijân, *m. der Saffian, corium saphianum. Rj. tanka kozja ili orjaž koža. isp. kordovan.* — Veće ona ide u riznicu, pa otvora saktijân-sepete, te izvadi ruho gjevojačko. Npj. 3, 18.

saktisati,* *saktišem, v. pf. verderben, vernichten. destruo, pessum do. Rj. kao satrti, slomiti, uništiti. glogol se inuće ne ulazi.* — Britku sablju prebi na četvero . . . bojno koplje slomi na sedmero . . . Kada Marko saktisa oružje, onda trže divit od pojasa. Npj. 2, 442.

sakup, *m. die Versammlung, conventus: Njemu bjelu na skup svatovi. Rj. vidi skup, i sabor 1, i syn. ondje.* — E se kupe Srijemski glavari na skupu pred bijelom crkvom. Npj. 2, 6.

sakupiti, *pim, vidi skupiti. Rj. v. pf. sa-kupiti. vidi i sabrati. v. impf. sakupljati.* — Sakupio Sijenjanin Iva, sakupio Sijenjske junake. Rj.

sakupljanje, *n. vidi skupljanje. Rj.*

sakupljati, *sakupljam, v. impf. vidi skupljati. Rj. sa-kupljati. vidi i sabirati. v. impf. prosti kupiti. v. pf. sakupiti.* — Nego brže sakupljaj svatore. Rj. Pa'uk po evijeću bere jed, a čela sakuplja med. Postl. 246.

sala, *f. der Saal, Salon; aulu, vidi dvorana, dvorica.* — Baron Šiling vrativši se k meni izigjem i ja iz kola te otidemo u salu. Sovj. 38. U vašoj sali. Straž. 1886, 1667.

Salâmu, Salômu, m. vidi Sôlmu. — Pozdravio te je Salâmu. DPosl. 99. Preda David kraljevstvo sinu svojemu Salômu. Prip. bibl. 103 (1850. latin.).

salâmura, *f. die Salzlacke, salisura, muria: metnuo ribu u salamuru. Rj. isp. raso.* — tuđa riječ. Osn. 113. Tal. salamoja.

salândâr, *salandára, m. das Almosen an die Kalu-gier auf 40 (von 222272) Tage Todtengeliet, zwischen Ostern und Himmelfahrt, inferiarium genus. Rj. prilog kaluđerima, da se Bogu mole za pokojne 40 dana, izmegju uskrsa i Spasoca dne.*

salândžák,* *salandžaka, m. ono na čemu se tko ljulja. vidi culjajka, culjka, gegaljka, ljuľajka, ljuľajška.* — U Mostaru u oči Božića zametnuli troje salandžake. Ljuľalo se malo i veliko. Here. 211.

sâlâš, *m. (loc. salâšu) (u vojv.) der Meierhof, villa. cf. majur. Rj. Madž. szállás. vidi i bačija, bačina 2, konak 4, mandra, stan 2, stanarna.* — Odadžija, 2) čovjek koji sjedi na čijem salašu. Rj. 441a. Čula igra . . . Kod čule se jame sve zovu kućice, a velika kuća u srijedi salaš. Rj. 830a. Pa ćemo sutra ići na salaš. Npr. 12.

salâta, *f. (der Kopfsalat, Garten-) Salat, lactuca (saliva) olivacea. Rj. vidi boćku.* — Žučanica, 1) dirnja salata, koja se zove i zmijina trava. Rj. 162b. Obuljiti, politi što uljem, n. p. grab, salatu, kupus. Rj.

435b. Tušac, nekakva salata, koja je sama od sebe malo kisela, cf. tušt. Rj. 757b.

salâukovina, *f. vidi mečava. Rj. kad snijeg metc. vidi i pomet, vijavica, čorava Angjelija.* — Od tuge će biti: salaukovina. Osn. 166.

salâziti, *zim, v. impf. vidi silaziti. Rj. sa-laziti. vidi i slaziti, sahoditi; skidati se, snimati se. v. impf. prosti laziti. v. pf. saći, sići.*

silâženje, *n. vidi silaženje. Rj. vidi i slaženje.*

salép,* *m. der Salep (ein warmes Getränk mit Honig), potio mellita. Rj. piće toplo s medom.*

salétjeti, *salétim, v. pf. Rj. sa-letjeti. vidi sletjeti. v. impf. salijetati.* — 1) *anrennen, unfullen, drängen, urgeo, invado, cf. savilati. Rj. saljetiti koga, naraviti ištuci što ili moleći se za što. vidi i objekoliti, obrlatiti, okupiti, saviti 3, sletjeti 2, svrzlati, svilati, ustiati 2, uzletjeti 2, zaokupiti 2.* — Žena ga zapita za što se nasmeja. On joj odgovori: »Ni za što, samo onako«. Ali ženi ne bude to dosta nego saleti mužu da joj kaže za što se nasmejao. Npr. 13. On ne čuje, što besedi Iva, već saleti svoje čedo Iru, saleti ga, da odseče glavu. Npj. 3, 402. — 2) *vidi sletjeti. Rj. sletjeti odakle, sa šta, s čega n. p. ptica sletjela s drveta, herabfliegen, devolo.*

salidž, *f. (u Risnu) vidi kaldrma. Rj. vidi taraca.*

salijétanje, *n. Rj. verb. od salijetati.* — 1) *radnja kojom tko salijće koga (das Anfallen, invasio. Rj.).* — 2) *radnja kojom n. p. ptica salijće su drveta (vidi slijetanje. Rj.).*

salijétati, *salijjećem, v. impf. Rj. sa-lijetati. vidi slijetati. v. impf. prosti letjeti. v. pf. saletjeti.* — 1) *anfallen, invado. Rj. koga, naravljivati ištuci što ili moleći se za što. isp. saletjeti 1.* — 2) *vidi slijetati. Rj. salijetati odakle, sa šta, s čega; n. p. ptica salijće s drveta.*

salijévanje, *n. vidi saljevanje. Rj. vidi i salivanje, sljevanje.*

salijévati, *salijévam, v. impf. vidi saljevati. Rj. vidi i salivati, sljevati. v. impf. prosti lijevati, liti. v. pf. saliti.* — Pulija, 2) kao pregjica na šesiru što pastiri od kositera salijeraju. Rj. 620b.

salinar, *salinea, m. u saonica ono što ide po snijegu, die Schlittenkufe, pes trahuc. Salinea su dva; u njih su odozgo udareni stupci ili česljeri (u svaki po jedan sprjed, a po jedan ostrug), a na stupcima odozgo stoje opleni ili gradice, te drže salince jedan za drugi; u oplene je udarene na svakome kraju po jedan kočič, koji se zove ručica. Rj. vidi stonik 2.* — *od osn. koja je u saoni. Osn. 340.*

salitak, *salitka, m. voda što se salije u vraćanju. u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmin.* — *za nast. isp. dobitak.*

saliti, *salijem, v. pf. Rj. sa-liti. vidi sliti. v. impf. salijevati, salivati, saljevati.* — 1) *giessen (z. B. eine Kamone), fundo. Rj. saliti n. p. top.* — Donesože (zlatne oboce) Aronu. A on sali u kalup, i načini tele salivno. Mojs. 11, 32, 4. Sali četiri biočuga za četiri ugla rešetke njeđene. 38, 5. sa se, pass: Od sto talanata srebra sališe se stopice za svetinju. Mojs. 11, 38, 27. — 2) *n. p. vino u čuturu, hineingossen, fundo in—.* Rj. isp. sasuti.

salitra, *f. vidi salintra. Rj. vidi i šalitra. sô nekakva; der Saliter, Salpeter, nitrum, salnitrum.* — Ko pjeva pjesme žalosnom sreću, on je kao onaj koji svlači haljinu na zimi, i kao orat na salitru. Prič. 25, 20.

salivânje, *n. verb. od salivati. radnja kojom tko salira što. vidi saljevanje, sljevanje; slivanje.* — *Salivânje zvônâ, (u Bačkoj) Art Spiels, ludi genus. Rj. 662b (nekakva igra).*

salivati, *salivam, v. impf. sa-livati; ne gorori se samo u zap. govoru nego i u istočnom i južnom. vidi saljevati, saljevati; slivati. isp. v. impf. prosta livati, lijevati, ljevati. v. pf. saliti. u Rj. je akcentuacija salivati, vâm, (zap.) i salivânje (ist.) zbrkana su pravim*

istočnim: sälevati, vām (ist.) i sälevânje (ist.), a dobro ima: salivânje zvona (u Bačkoj). — *sa se, reflks.*: Jer eto nam jednog konjanika... niz njega se crna krvea sliva niz dolamu i konja gavrana, *saliva se vramu* u kopita. HNpj. 4, 414.

salma,* *f.* — **1)** *vidi* topuz. Rj. *vidi* i buzdovan. — **2)** (u Dalm.) kao topuz na podugačkome dršku. Rj. **sälo**, *n.* — **1)** *das Fett, Schmelz (von Schweinen), adeps.* U svinja i u mnogijeb životinja n. p. u zeca, a i u čovjeka zove se *salo*, a u govjećeta, u koze i u ovce *loj*. Rj. — Peče ga *salo*. (Bijesan je, dobro mu je). Posl. 247. On je najveću bunu podigao na debelo jer (isporio ga i *salo mu izvadio nu polje*). Nov. Srb. 1817, 333. — **2)** iz bundeve, *das Gekröse, intestina cucurbitae*. Rj. *što je u bundevi meko*. — *Tikra rođena* pošto se osuši probuši se odložo i izvadi se iz nje sjeme i *salo*. Rj. 739a. — **3)** (u Dubr.) a može biti da bi se reklo i u Srbiji) svinjska mast, *Schmalz, adeps suillus*. Rj.

salomiti, salomim, *vidi* slomiti. Rj. sa-lomiti. *primjere* *vidi* kod slomiti. *vidi* i ulomiti, opučiti 2. *v. impf.* slamati.

saložiti, säložim, *v. pf.* *vidi* složiti: Da *saloži* vezene darove. Rj. sa-ložiti. *v. impf.* slagati.

sält,* *indecl.* Rj. — **1)** *allein, solus*. Rj. säm (*bez drugoga*). — *Sält samšesti* bio osavnuo. Npj. 3, 178. — **2)** *adv. nur, saltum*. Rj. *vidi* 2 säde*, samo. — Obe mlagje ništa ne govore, *sält* govori vila najstarija. Npj. 2, 52. Svi svatovi konje provagajaju, *sält* ne žeta zmija Lastavicu. 2, 57.

sältadžija,* *m.* (u Bačkoj) *der Fuhrmann, der Menschen (ohne Waaren) fährt, qui solos vehit*. Rj. *vozač koji salt (samo) ljude vozi bez robe*. salt-a-džija, *pred nast.* džija) *a. isp. riječi* *takve* kod djeladžija.

sältijer, saltijera, **sältir**, saltira, *m. vid* psaltijer, psaltir (*od kojih su saltijer i saltir otpudavši u početku p*), saotijer. — *Sältir!* Posl. 274. Nasred njega samonče gjače, u ruku mu *knjige saltijeri*, te se moli Bogu po zakonu. Npj. 2, 92. *za nast. isp.* pastijer i pastir.

salútak, salútkā, *m.* (u Vršcu) poveliki šljunak. Rj. — *riječi s takim nast. kod* bjelutak. Značenje (korijenu) *teči* (kod *salinac, saonice*) prelazi u *valjati se, okruglu biti*: salútak. Korijeni 217.

säljevânje, *n. das Giessen, fusio*. Rj. *verb. od 1)* saljevati, 2) saljevati se. — **1)** *radnja kojom tko saljeva n. p. topove*. — **2)** *stvarje koje biva, kad se saljeva n. p. Sava u Dunavo*. — *vidi* salijevanje, salivanje; slijevanje, slivanje.

säljevati, vām, *v. impf.* Rj. sa-ljevati. *vidi* saljevati, salivati; sljevati, slivati. *v. impf. prosti* lijevati, livati, ljevati; liti. *v. pf.* saliti. — **1)** *n. p. zvona, topove, svijeće, giessen, fundo*. Rj. — **2)** *saljevati n. p. vino u čuturu, hineingiessen, fundo in*. — *isp. saliti* 2. *sa se, reflks.*: Pred njim je bila jedna česma na zlatnom čunku izvirala, i tako *saljeva se* pred njim u jedno korito zlatno. Npr. 195. Jedna velika otoka pod imenom Jezava, koja se pod Smederevom *saljeva u Dunavo*. Danica 2, 38.

sām, sāma, sāmo. Rj. *sam* govori se i *sami*. Obl. 34. — **1)** *allein, solus*; *sam sameit* (sameat), *ganz und gar allein, plane solus*. Rj. ta zanjenica (kad znači: *bez i koga drugoga, solus*) može imati oblike kake imaju pridjevi neodreženi: *sama* (drugi padeži), *samu* (treći pad.) itd. Obl. 34. *vidi* salt 1. — Osopština, ono što kalugjer koji ima *samo svoje osim* manastirskoga. Rj. 473a. *Sama sazdana kost*, kaže se za bolesnika, koji se od bolesti osušio i okoreo, *lauter Bein und Knochen, ossa atque pellis totus est*. Rj. 663a. (čistina, 2) *sama šenica*. Rj. 825b. Dogje na kapiju koja je bila *od samih zmija*. Npr. 11. Kako bi ostavio *oca sama*. 36. Ja ću ti napuniti galiju *samoga srebra i zlata*. 42. Kad dogje kući sa sandukom i otvori ga, a to u njemu *sve sami dukati*.

143. Bi rekao *sama vatra* oko dvora sipa. 185. *Sam Bog* nema gospodara. Posl. 271. *Samu čocku* nije dobro ni na jelu, a kamo li u kaku poslu. 274. Kralj ga ne sme opraviti *sāma*, veče šnjim posla Oblačuća Rada. Npj. 2, 484. Gjuragj piše do tri sitne knjige, ne piše ih *samim murečepom*, veče meša s krvcom od obraza. 2, 569. On nije tebe pozdravio, nego *mene samoga*. Danica 2, 124. Stvari onake, koje su *sama laž*. Odg. na ut. 7. Čovjek *sam za sebe* ako i pogriješi, nije velike sramote. Pis. 15. Ne nagje ništa na njoj (na smokvi) *do lišća sama*. Mat. 21, 19. Nikomu ne govoreći riječi *do samijem Jevrejima*. Djel. Ap. 11, 19. — **2)** *selbst, ipse*. Rj. *cf.* glava 2. — **1.** säm (*bez sebe*). — **a)** *bez prijedloga*: Srećan si, *sam* te je *Bog* uputio kuda treba. Npr. 19. Onda će ti *svi konji sami* doći. 121. Isla ne znajući ni *sama* kuda. 141. Začne se sluga pa i *sami carev sin*. 259. Zrela vočka *sāma* pada. Posl. 94. *Samo sunec* trepti kad ko zmiju bije, i raduje se govoreći: kako moj mravak aždaju bije! 274. To ti se *samo* kaže. 319. *Sama* mu se sablja izvadila. Npj. 2, 342. Bojnović... ostane onako, i *sam od svoje volje* skupi nekoliko momaka. Danica 4, 19. Može... uzeti mu sve, što ima, i *sam život*. 5. 85. I *sami sroštenici* njihovih ne razlikuju se od ostaloga naroda. Kov. 12. On bi već danas bio *sam svoj*. 16. A i *tebi samoj* probušće nož dušu. Luk. 2, 35. Ko se ti *sām* gradiš? Jov. 8, 53. Jer je ona mnogima pomogla, i *samome meni*. Rim. 16, 2. — **b)** *s prijedlogima*. — *do*: Potegne sablju pa stane *do same vatre*. Npr. 189. Ljubicu ga *do samoga mraka*. Npj. 1, 356. Načini šanac *do same Gjukove vojske*. Miloš 184. Ondje se onu noć borio s njime jedan čovjek *do same zore*. Prip. bibl. 25. — *kod*: Ovakovu službu ima *r* i kod ostalih Slavenkih naroda, pa i *kod samijeh Rusa*. Rj. XXIX. — *negju*: Da se pogane tjelesa njihova *među njima samima*. Rim. 1, 24. — *na* (acc.): Stane mu kazivati, kako Srbi mrze na sve Grke i *na njega samoga*. Sovj. 25. — *na* (loc.): Šanac bio na *samome utoku* Morave u Dunav. Miloš 41. — *od*: Ovo ime u istoriju našijeh zakona, koja može biti veća i znatnija *od njih samijeh*. Odg. na laž. 14. — *pod*: Vojsku izmakne od Drine pod Koviljaču (*pod sami grad* više Smrdljive Bare). Danica 3, 195. *Pod samu zimu* otide u Bosnu. 3, 213. — *pred* (accus.): Ovaj dan *pred sami mrak* skupe se. Kov. 52. Posle ručka, *pred samu noć*, otrpate svi Ballu. Miloš 24. — *u* (accus.): U veče *u samu mrklicu* kad se carev sin doma vrati, istrči mu mater. Npr. 229. Dogju u *sami Bijograd*. Danica 3, 139. No u *samo to vreme* sejalo se već seme za buduću nesreću. Miloš 13. — *u* (loc.): Čurčija, koji je u *samom početku* bunc došao k Jakovu. Danica 3, 190. — *za* (accus.): A *za same razvaline* Žiće i Manasije *sami* Turci kažu, da su znači... Danica 2, 110. Da ga poštuju i vide da je *za njih same* vrlo potreban. DM. 212. — **B.** säm (*sa sebe*). — **a)** *bez prijedloga*. — *gen.* *samoga* sebe, *sam sebe*: Čini da raste tijelo na *popravljanje samoga sebe* u ljubavi. Efes. 4, 16. On ostaje vjeran; jer se *sam sebe* ne može odreći. Tim. 1, 2, 13. — *dat.* *samijem sebi*, *sam sebi*: Stane *govoriti sama sebi*: »O Bože moj. Npr. 58. Drago je *sam sebi* najpririje vrat slomio. Posl. 69. Kojima se otkri da ne *samijem sebi* nego nama *služahu*. Petr. 1, 1, 12. *Sami će sebi* biti mrski. Jezek. 6, 9. — *accus.* *samoga sebe, sebe samoga, sam sebe*: Naumi da *sam sebe ubije*. Npr. 220. Ja nijesan kadra ni *sama sebe hraniti*. 261. Bunca... i *pravi magarcima* svoje čitatelje, ili *sebe samoga*. Nov. Srb. 1817, 510. *Ljubi bližnjega* svojega kao *samoga sebe*. Mat. 22, 39. Jer sebe ne propovijedamo, nego Hrista Isusa Gospoda, a *sebe same* vaše sluge Isusa Gospoda radi. Kor. 11, 1, 5. — *instrum.* *sam sobom*: A najposle i car Trojan *sam sobom* čuje kako deca sviraju. Npr. 151 (*kao i on glavom*). Čurčija, koji je i *sam sobom* neggje od

Turaka barjak oteo. Danica 3, 191. Kod Godeča bio sam *sam sobom*. Straž. 1886, 1513. Ja Gospod načinih sve . . . rasprostrijeh zemlju *sam sobom*. Is. 44, 24. Izagje gjakon s kadionicom zamjenjujući njom one žrtve . . . a *sam sobom* sluge koje su pošiljane na svijet. DP. 40. — *b*) *su prijedlozima — sam na se*: Ako sotona ustane *sam na se* i razdijeli se, ne može ostati, nego će propasti. Mark. 3, 26. — *sam od sebe*: Kad dogje vrijeme da se muhe roje, *zid se provadi sam od sebe*. Rj. 94a. Načinio posebice, t. j. *sam od sebe*. Rj. 547a. Kako se onamo *sam od sebe* načinio narodni poslanik. Sovj. 55. Govoriš li ti to *sam od sebe*, ili ti drugi kazaše? Joy. 18. 34. — *sam po sebi*: To se razumije *samo po sebi*. Posl. XXIII. Svako carstvo koje se *razdijeli samo po sebi*, opustjeće. Luk. 11, 17. Pogreb je *sam po sebi* tužan. DP. 359. — *sam pod sobom*: *Stan pod sobom* drvo podsijee. Posl. 274. — *sam u sebi* (u *sebi samoj*): »Ila!« reče *sam u sebi* »idem onoga kalugjera prevariti. Npr. 96. Ništa ne reče, nego *sam u sebi* pomisli: blago meni . . . 102. Pune oči a prazno srce. (Kad je što na očima dobro a *samo u sebi* rjgavo). Posl. 266. Da mu Srbija bude silna ne samo spolja nego i iznutra u *sebi samoj*. DM. 71. — *sam za sebe*, za *samoga sebe*, za *sebe samoga*: Ti *sam za sebe* svjedočiš. Jov. 8, 13. Oni upravo i nijesu odgovarali za krivca nego za *same sebe*. DM. 300. U taj čas koliko se molim za njih toliko i za *samoga sebe*. DP. 23. Ne plačeš za *sebe samoga* što se u ovo trenuće ne moliš ni za sebe ni za druge! 29. — *3*) *in den Zusammensetzungen*: *samdrugi*, *samtreći*, u. s. v. *selbänder*, *selbdritte*, *ἑαυτοῦ αὐτοῦ*, etc. Rj. *vidi* i *sampeti*, *samšesti*, *samosedmi*, *samosmi*, *samšesti*: *on sam je šesti*, t. j. *on i još petoro ili petorica samo*; *samosedmi*: *on sam je sedmi*, t. j. *on i još šestoro ili šestorica samo*, i t. d. *oramo će ići i*: *samo sam*, *samo sami*, t. j. *sam bez druga*, *sami bez druga*; *pak bi zar valjalo sastavljeno i pisati*: *samosam*, *koje vidi, i primjere ondje*.

samac, *sāmca*, m. — *1*) *der allein lebt, solitarius, caelebs*, cf. *jedinac*. Rj. *čovjek koji živi sam bez družine, bez djece i bez žene. vidi i jednoglavac. isp. samica*. — Da ne daje seke moje za udovca ni za *samca*. Herc. 282. Bog *sameima* daje zadrugu, sužnje izvodi na mjesta obilna. Ps. 68, 6. — *2*) (u Hrv.) u *ptica mužjak, muškarac 2, dus Männchen, mas arium*.

samača, f. u ovoj zagoneci: *sama gita gita*, *sama kuću čuva*, dok *samača* dogje. Rj. *odgonetljaj* kljncanica. — *osn. u zamjenici sam. isp. Osn. 352. riječi s takim nast. kod ajgirača*.

samahnuti, *sāmahnēm*, *vidi smahnuti*, cf. *samnuti*. Rj. v. pf. *sa-mahnuti*. v. pf. *je i prosti mahnuti*. v. impf. *prosti mahati*. — *Manu sabljom, sananu mu laru*. Rj. 663a.

samānuti, *sāmānēm*, v. pf. *vidi samahnuti*. Rj. u *krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru*.

sāmār,* *sāmāra*, m. Rj. *den. samarić. augm. samarina*. — *1*) *der Saumsattel, sagma, clitellae*. Na *samaru* imu drvenica i stelja. Rj. *vidi samarica 1, tovarnica*. — Glavina, prednji kraj od *samaru*. Rj. 86b. Krstina, u *samaru* stražnji kraj. Rj. 307a. *Samaruša*, igla kojom se *samari šiju*. Rj. 663a. Rgjavo *kobili samar* dosadi. Posl. 271. *Muska pod samarom* hvali gospodar. DPosl. 60. Rabilja uz ideole i sakri ih pod *samar kamile* svoje. Mojs. I. 31, 31. — *2*) u raka, *die Krebschale, testu caneri*. Rj. *ljusku u raku*.

sāmardžija,* m. *der Saumsattelmacher, confector clitellarum*. Rj. *samar-džija*, koji gradi *samar*.

sāmardžijiu, adj. *des samardžija, clitellarum confectoris*. Rj. *što pripada samardžiji*.

samārcaje, n. *das Aufsäumen, clitellarum impositio*. Rj. *verb. od samariti. radnja kojom tko samari n. p. konja*.

samārica, f. — *1*) (kao u žali) *vidi samar 1*. Rj. *vidi i tovarnica*. — *2*) u vrhu sastavljena a dolje

rastavljena dva pritiska (kao rozgva), koji se među na krovove po pošvu. Rj.

sāmarić, m. *den. od samar*. Rj. — *Pete*, od kose kao *mali samarić*, što žene i djevojke nose ostrag povrh vrata. Rj. 496a.

samārīna, f. *augm. od samar*. Rj. — *takva augm. kod bardačina*.

samārīti, *sāmārīm*, v. *impf. aufsäumen, satteln, clitellas impono equo*. Rj. n. p. *konja, metati na nj samar*. v. pf. *slož. o-samariti*, pre-. v. *impf. slož. pre-samarivati*.

sāmārūi, adj. *Saumsattel-, clitellarum*. Rj. *što pripada samaru*. — *Patalica, samarna štica*. Rj. 491a.

sāmārūjača, f. *die Schildkröte*. J. Bogdanović. *vidi čaučara, i syn. ondje. isp. samar 2, kao što je u raka, tako je i u kornjače samar. — za nast. isp. ajgirača*.

sāmārūša, f. t. j. igla (vrlo velika) kojom se *samari šiju*, *die Pucknadel, acus consuendis fasciculis*, cf. *čuvalduz*. Rj. — *riječi s takim nast. kod ajgirača*.

sāmēāt, *sāmēit*, adj. cf. *sam*. Rj. *sam samcat, sam sameit, susvijem sam, bez ikoga drugoga; ganz und gar allein, plane solus. vidi samosam. — osn. pred c u sam. Osn. 213. adj. s takim nast. vidi kod novcat i novcit*.

samđokas, m. (st.) *ein erdichtetes Kraut (zu Hexereien)*, q. d. *herba quae cogit ut ipse accurat amicus amicae*: *Samdokasa* i *okoločepa*. Rj. *sam-dokas, izmišljena trava za bajanje, da tko sâm đokasa*.

samdrugi, adj. cf. *sam*. Rj. *sam-drugi, on sam je drugi, t. j. on i još jedan samo*.

sāmīca, f. — *1*) žena koja je sama bez djece i bez muža, *die Einsame, solitaria*. Rj. *isp. samac*. — *2*) i stvar *samo jedna bez druge*: A za *sam samica* kubura. HNp. 3, 102. Čurlika, svirala od jedne cijevi, zove se i *samica*. ARJ. II. 156a. — *3*) (u Hrv.) u *ptica ženka, ženskaru, das Weibchen, femina*.

sāmljeti, *sāmeljēm*, v. pf. (*sāmljeo i sāmlio*) *mahlen, molo*. Rj. *sa-mljeti. vidi smljeti, umljeti. v. impf. mljeti*. — *Istijestiti n. p. mastine samljereve*. Rj. 239b. Dogje dijete u jednu vodenicu . . . »Bih li ja mogao tu malo *samljeti*?« Npr. 159. Blago mene! evo moga kuma, *samljeće* mi bez ujma. Posl. 15.

samnuće, n. *vidi svannće*. Rj. *kad samne, svane. vidi i osvit, i syn. ondje*.

sāmnuti, *sāmne*, v. pf. *vidi svanuti (cf. savnuti)*: Kad *samnulo* i granulo sunce. Rj. *od svanuti premještanjem glasova* postalo *savnuti*, pa se v. pred n. *promijenilo* na m: *samnuti. isp. davno i damno. v. pf. slož. osamnuti. v. impf. prosti svitati*.

1. sāmo, — *1*) *nur, solum, nonnisi*. Rj. *adv. vidi istom, manj, netom, poslije 3, potlje, šade,* salt 2, teke 1. — a*) Kad bi samo i danju onakav bio kao što noću biva. Npr. 55. Obeća joj da će je vjenčati; *samo* ako se po zakonu Hristovu vjenča. 260. Što volovi muču, ništa, *samo* da kola ne škripe. (Ništa je to, *samo* kad ne bi bilo još nešto). Posl. 353. Ona mlada gola izlazila, *samo gola* u tanku košulju, *samo gola* kako muška glava, jeste bosa u papuče žute. Np. 4, 389 (*samogola? gola samo što ima nu sebi košulju*). Od kud njemu (Veljku) *bim-baša*, kad je on *tek samo* buljubaša. Danica 1, 75. Ovo je posao *samo* ženski. Kov. 96. *Samo* s dve regemente otide. Žitije 42. — *b*) *samo što*: *Samo što* trave ne pase. (Gledaj: Da nema nosa, pasao bi travu). Posl. 274. Svi su raja Turska, *samo što* oni oko Crne Gore žive malo slobodnije nego drugi. Kov. 9. Solomun ljubljabe Gospoda, *samo što* na visinama prinošaše žrtve. Car. I. 3, 3. — *c*) *ne samo . . . ne samo što . . . nego i (još)*: Pa *ne samo što* uzima deveto od svakoga, *nego* mu još ljudi moraju raditi. Danica 2, 80. Zato raja *ne samo* ne smije nositi zelene boje, *nego* ni onako lijepih haljina, kao što su u Turaka. 2, 87. Pjesme koje se *ne pjevaju samo* *nego* i kazuju. Šlav.

Bibl. 2, 232. *Ne samo* pak to, nego se hvalimo i nevoljama. Rim. 5, 3. — 2) *vidi* osim. Rj.³

2. samo, na samo, *vidi* našamo.

Samobor, m. varošica u Hrvatskoj blizu Zagreba. Rj.
samoća, f. die Einsamkeit, solitudo, cf. samotinja. Rj. *vidi* i samost, osama. — *Sam* sam ovdje u mom belom dvoru, samoća mi vrlo dotešćala. Npj. 3, 498. *riječi s takim nast. kod histroća.*

samočovrñuje, n. das einsame Leben, vita solitaria. Rj. verb. od samočovrñi. stanje koje biva, kad tko samočuje.

samočovrñati, samodčovrñem, v. impf. allein leben, solitariam vitam ago: *Bolje je samočovrñati nego sramotovati* (Posl. 25). Rj. u samoći živjeti. za glas o izu eđ isp. božićovati. — Od siromaštva i gladi *samočovrñu* bježeći na suha, mračna, pusta i opustošena mjesta. Jov 30, 3.

samodaviti se, samodāvīm se, v. r. impf. (u C. G.) sich entleiben, motus sibi inferre. Rj. samo-daviti se, kao: *sum se daviti. biće* glagol i v. pf. kao primjeri što pokazuju. — Ubiti se, 3) sich entleiben, manus sibi inferre, cf. samodaviti se. Rj. 764a. Kad se u gori nagje, već se doma ne vrće, nego će se *samodaviti* u pustinji ili će je zvjerad rastrći. Npr. 112. Kad čuješ jade moje, ne ćeš mi smetati da sebe ne samodāvīm. 220.

samodāvļjenje, n. der Selbstmord, mors voluntaria. Rj. verb. od samodaviti se. radnja kojom se tko *samodavi*.

samodōšla, samodōšlica, f. (u Baranji) djevojka koja sama dogje, cf. uskočnica, dobjeglica. Rj.

Samodreža (crkva) f. (st.): *Samodreži* crkvi na ročište. Rj.

samodržac, samodrřca, m. monarcha. Stulli. samodržac, vladalac koji sam drži (vlast), vladu; αὐτοκρατορ, Selbst-, Alleinherrscher. — Koji čast ima da ova tri glavna posla dobije od braće svoje, onaj se zove vladalac, gospodar, monati, *samodržac*. Priprava 63. Eto početka državi i pokornosti svijju knezova jednome gospodaru i *samodrřcu*. DM. 18.

samodržan, samodrřna, adj. *vidi* samodrřavan. Stulli. koji sam drži (vlast), vladu; αὐτοκρατῆς, selbst-, alleinherrschend. isp. samodrřavan. — O Danile, *samodržni* knjaže. Npj. 5, 217.

samodržavan, samodrřavana, adj. monarchicus. Stulli. koji sam, samostalno, nezavisno državom vladu; *sovereign?* *vidi* samodrřan. — Kraljevsko plemo Nemanjića, iz kojega je bilo osam *samodržavnih kraljeva*. Danica 2, 75. Knez Lazar završi Srpsko *samodržavno carstvo* i *kraljevstvo* i *kneštvo*. 2, 76. Položi temelj *samodržavnoj vlasti* u Srbiji. DM. 8.

samodglasan, samodglasna, adj. vocalis. Stulli. selbstlautend. suprotno snglasan. isp. tako slož. riječ blagdglasan. — Pišući jedno *samoglasno slovo* č na onakijem mjestima, gdje su po narodnome govoru dva slova. Pis. 19. Pred *samoglasnima* i pred poluglasnima slovima. Posl. XIII. »N« od nastavka nemajuć za sobom *samoglasnoga* slijeva se s glasom koji preda nj dogje. Obl. 53. Mjesto *samoglasnoga* završetka ima (osnova) suglasni. Rad 6, 150.

samohran, adj. der sich selbst nahren muss, qui se ipse alit: Pa što će ti samohrana majka. Rj. *samo-hran*, koji se sam hrani. — Dobavi lonac neomrćen, vode nenačete i gjevorku *samohranu*. Npr. 263. Tako *samohrana* ne sigjela! Posl. 309.

samohranica, f. žena koja nikoga nema (nego sama radi te se hrani), ein Frauenzimmer, das sich selbst nahren muss, die Hülflöse, mulier se ipsa alens. Rj. *vidi* samohran. — Nema donosa ni doboda (reče se za *samohranicu*). Rj. 132a.

samohrānski, adj. što pripada čeljadetu *samohranu*: Pa je teška suza *samohranska*. J. Dervišević. Rp.

samokiselica, f. sama jomuža kiselica. Rj. *samokiselica*.

Sauokov, m. grad u Bugarskoj. Rj.

samokov, adj. samo-kov, što se kao samo skovalo, ili od jednoga komada? — Bratska sablja *samokova*, moj Lazare! Kov. 107.

Sāmokovski, adj. von Samokov. Rj. što pripada *Samokovu*.

samokres, m. Rj. samo-kres. druga pola od kor. koga je kresati. — 1) (st.) Pistole die von selbst schiesst, telum spontaneum (može biti da je ova riječ postala kad su se na puške načinili tabani s kremenjem, jer su ih iz početka palili fitiljima): Za pojasom devet *samokresa*, sve ih devet jedna vatra pali. Rj. *vidi* pistolj. — 2) (u C. G.) trud iz drveta, der Feuerschwamm, fungus aridus. Rj. *vidi* 2 trūd (trūda), usjeka, užega.

samoljubac, samoljupca, m. amans sui ipsius. Stulli. tko sebe ljubi. — tako slož. riječi kod bogoljubac.

samoljuban, samoljubna, adj. amans sui ipsius. Stulli. koji sebe ljubi.

samoljubiv, adj. potvrda u imenici koju ide. za obličje isp. bogoljubiv. *vidi* samoljuban.

samoljubivost, samoljubivosti, f. *vidi* samoljublje. za obličje isp. gostoljubivost. — Ja nisam znao koliko je nežna *samoljubivost* u stručinjaka. Zim. 333.

samoljúblje, n. sui ipsius amor. Stulli. ljubav k samomu sebi. isp. bogoljublje.

sāmouk, m. što samo nikne, was von selbst hervorkeimt, cf. samorast. Rj. samo-nik, drugoj poli kor. od koga je nići (niknem).

sāmouklica, f. Art weisser süsser Aepfel, pomē genus. Rj. nekaka bijelu slatka *jubuka*. samo-niklica. *postarje* kao kod samonik.

samorādnja, f. samo-radnja, radnja koju ko *opravlja sam bez čije pomoći*. — Učitelj treba da uvek nastoji razbuditi u dece žudnju za znanjem; da nastoji razviti ono što se zove *samoradnja*. Zlos. 267.

sāmouan . . . *vidi* samohran . . . Rj.

sāmouast, m. was auf dem Acker, wo eine Getreideart angebaut war, nach der Ernte uis verstreut Samen von selbst nachwächst. Rj. samo-rast. *vidi* samonik. što na njivi gdje je bilo žito kako *posijano*, iz razasuta sjemena samo uzraste. — za obličje isp. bžorast.

sāmouiti, sāmouim, v. pf. ermüden, lasso, cf. umoriti: Tu ču svoga gjoga *samouiti*, pa ču s njime ja sramotan biti. Rj. sa-moriti. *vidi* smoriti. v. impf. moriti 2.

sāmouodica, f. (u Dubr.) crna raša, koja nije bojena nego od crne vune — kao je ova rogjena, Art Tuch von der von Natur schwarzen Wolle, panini genus e lanu per se nigra. Rj. samo-rodica.

sāmouām, sāmouāma, adj. samo sam, sam bez ikoga drugoga, sam sameat, sam saucit. isp. sam 3. — Oba vladaoća *samo sami* . . . stanu jedan do drugoga u Memlju na bregu morskome. Danica 4, 31. Abdula, pošto je nekoliko dana *samo sam* po ritovima i po trnju krio se i gladovao, izigje, pa se preda Miloševu bratu. Miloš 179. Otide negje u veče *samo sam* da ubije nekaka spahiju. Npj.¹ 1, XXX.

sāmouāzdāni Bože! selbsterschaffener Gott, qui se ipse eravit. Rj. samo-sazdani, koji se sam sazdao, koji je sam od sebe; αὐτογενής, αὐτοκτιστος. *vidi* samostvoritelj.

sāmouēdmī, adj. cf. sām 3: *Samosedmi* uz planinu pogje. Rj. samo-sedmi, on sam je sedmi, t. j. on i još šestorica ili sestoro *sāmo*. — Što mi *poharčili*, a vratit' ne mogli, Bog ti *samosedmo* namirio! Herc. 356. Nego kad ga (lupeža) uhvate, plati *samosedmo*. Prič. 6, 31 (= sedmorotrako).

sāmouōni, adj. eigensinnig, pertinax, cf. samovoljan. Rj. samo-ōni (samo-silni; druga pola adj.

silan). *isp.* Osn. 186. *isp.* jogunast, tvrdoglav, tvrdo-
vrat. — Moli ga, da mu ne bude žao na odgovor
moje samosione ščere, ele joj ne mogu ništa. Npr. 227.

sāmōsmi, *adj. ef.* sam 3. Rj. sam-osmi, *on sam je*
osmi, t. j. on i još sedmorica ili sedmoro sāmō. —
Sačuvavši *samosiona Noja*, navede potop na svijet
bezbožnički. Petr. II. 2, 5 (*sačuvan je Noje i sedmoro*
njegovijeh: žena, tri sina i tri snaha).

sāmōst, *sāmōsti, f. vidi samoća, samotinja.* — Bolje
samost negoli zla družba. DPostl. 9.

sāmōstālan, *sāmōstālna, adj. selbständig, sui juris,*
ef. samovlastan. Rj. samo-stalan. — Dvije riječi,
samostalne jedna prema drugoj, ali obje pridjevna
trećoj. Daničić, ARj. 3b. Među *zemljanu Stefan* ne
pominje Neretve, Zahumlja, jer bijahu *samostalne*.
DM. 4. Dubrovačka pisma idu od najstarijih vremena
preko svega samostalnoga životu Srbije. 215.

sāmōstālnōst, *sāmōstālnosti, f. osobina onoga što*
je samostalno. die Selbständigkeit: Neretljani, koji
se od drugih odlikovahu osobito ljubavlju k samo-
stalnosti i pustom životu po moru. DM. 1. Dubrovnik
je umio utvrditi *svoju samostalnost*. 212.

sāmōstān, *m. monasterio, religiosa domus.* Stulli.
samo-stan, kao stan sam zu sebe, prema Grč. mona-
sterion. vidi kloštar, monastir, manastir, namastir. —
Meni je ovu riječ vazdu bilo sumnjiva, ter je u Ži-
votima Svetaea nigdje ne pišem; ali kako kloštri
Franciskanski po Dulmaciji i Istri prenumerujući
se nu ovuj rječnik zoru sebe samostanima, zapitah u
Dulmaciju, gorori li ondje prosti narod riječ ovu,
pak primih odgovor: Prosti narod ne služi se riječi
samostan, nego manastir ili namastir. Dr. L. Jelić.*
Iveković.

sāmōstāvan, *sāmōstāvna, adj. samo-stavan. isp.*
samostalan. — Dvoje pilića, dvoje čeljadi, dvoje
prasaca, djece. Ovako se *samostavnijem imenima*
ovake stvari broje i dalje, n. p. troje, četvero, petoro,
šestoro i t. d. Rj. 112b (*samostavna imena = sub-*
stantiva nomina. vidi imenica). Kako sam pretra-
živao akcente i njihove promjene u *samostavnijeh*
riječih, isto sam ih onako rad pretražiti i u glagola.
Rad 6, 47. Po ovome divnome Svetičevu mudrovanju
Slaveni nijesu narod za se, *narod samostavan* ...
jezik Slavenški nije jezik za se, *jezik samostavan*,
nego je nekaki izrod Njemačkoga, Latinskoga ...
Rat. 38.

sāmōstvōritelj, *m. Selbsterschaffener, qui se ipse*
creavit. Rj. samo-stvoritelj, *koji se sam stvorio, koji*
je sam od sebe; αὐτοκτιστος, vidi samosazdani Bog. —
Prekrsti se i Boga pomenu: »Pała tebe, *samostvori-*
telju!« Npj. 3, 327.

Sāmōš, *Sāmōša, m.* u pjesmi: Od *Samoša šora*
Lutoranskog Rj. u *Ugarskoj*.

sāmōtēg, *m.* (u Šumad.) ova vodenica ljeti melje
na ustavu, a zimi samotegom, *bei geöffneter Schleuse,*
quin claudatur canali. Rj. samo-teg. *isp. samotēžiti.*
— Na velikim sušama kad vodenica ne može *samo-*
tegom (ili *na samoteg*) da melje ni na mali tuljac,
onda melje na ustavu, t. j. gore se voda ustavi dok
je se mnogo sakupi, pa se onda pušta u badanj.
Rj. 11b.

sāmōtēžnje, *n. das Mahlen bei geöffneter Schleuse,*
motus molae canali non clauso. Rj. *verb. od samo-*
težiti. radnja kojom vodenicu samotēži, melje samo-
tegom.

sāmōtēžiti, *žim, v. impf. vodenica, bei geöffneter*
Schleuse mahlen (von der Buchmühle), molu moretur
canali non clauso. Rj. samo-težiti. (za drugu polu
isp. tēžiti 1), *vodenicu samotēži, kad melje samotegom,*
na samoteg.

sāmōtinja, *f. Einsamkeit, solitudo.* Rj. *vidi samoća,*
samost. — Nagju gjevojku više mrtvu nego živu,
ništo od muke bez ruka, nešto od gladi i samotinjje
a nešto od straha. Npr. 132.

sāmōtok (sāmōtōk), *m.* Rj. samo-tok. *druga pola*
postala od teći. — 1) med koji sam iz sata isteče
(bez i kakvoga gnučenja i pritiskivanja), *feinster*
Honig der aus der Honigscheibe von selbst (ohne
Presse) fliesst, mel sponte fluens, ef. sita (2). Rj. *vidi*
i egegjenik. — 2) ulje koje samo iz maslina isteče,
prije nego se metnu pod tijasak, *feinstes Oel, das*
aus den Oliven von selbst (ohne Presse) fliesst, oleum
sponte fluens. Rj.

sāmōtvor, *adj. aus einem Stück, ex una, conti-*
nuus. Rj. samo-tvor, *što je od jednoga komada. vidi*
jednostavan. — Kutao, 2) *samotevor veliki sud,* kao
čaša ili kablica. Rj. 317b. Maljuga, 2) kao *drveni*
samotevor malj. Rj. 344a. Meni fale ove dvore, da su
drori samotevori, i u njima zlatni stoli. Npj. 1, 64.
Soko, mali *grudić, više samotevor, nego sazidan.* Da-
nica 2, 46.

sāmōtvoran, *sāmōtvōrna, adj. n. p. samotevorna*
kost, samotevorno blago, lauter, merus. Rj. *kao sam*
1. sāmō (ništa drugo): sama kost (sama sazdana),
samo blato.

sāmōučē, *sāmōučeta, n. t. j. gjače, ein Kind, das*
ohne Meister von selbst lernt, puer autodidactus. Rj.
samo-uče, dijete koje samo uči, bez učitelja, bez maj-
stora. isp. samouk. — Od čelije ništa do pepela,
nasred njega *samouče gjuče*, u ruku mu knjige sal-
tiji. Npj. 2, 92.

sāmōubivstvo, *n. sui ipsius occisio.* Stulli. samo-
ubivstvo, *djelo kojim tko sam sebe ubije; Selbstmord.*
bolje samoubistvo. isp. bratoubistvo.

sāmōubojica, *c. g. qui etc. seipsum occidit.* Stulli.
samo-ubojica, koji (ili koja) sam (sama) sebe ubije
isp. brotoubica, prema čenu bilo bi bolje samoubica.

sāmōučki, *adj. onako kao samouci što rade.* —
Ima sela u kojima malo koje čeljade ne zna čitati.
Svi se uče *samoučki*, i jedno od drugoga. Zim. 174.

sāmōuk, *m. der Selbstlernende, autodiductus.* Rj.
samo-uk, koji sam uči, bez učitelja, bez majstora. isp.
samouče. — I poturči trideset kalugjera i trideset
gjaku samouka, i poturči crkvu Rosaliju. Npj. 3, 61.
Naši su spisatelji sve *samouci* u Srpskom jeziku. Rj.¹
V. Naši *samouki vidari* nijesu ga (zrna) mogli iz-
vaditi ... izvade Njemački učeni *vidari.* Sovj. 32
(*ovdje je samouk Vuku pridjer*). On je ovgje išao
u školu, pa uz to je kao *samouk* sjekao u kamenu.
Straž. 1887, 207.

sāmōvišnji, *adj. koji je sam višnji (solus altis-*
simus). vidi svevišnji, višnji, najviši (u primjeru:
Sila najvišega osjeniče te. Prip. bibl. 108). — Svaka
radost, izobilnost, koje im je obdareno od *Sveviš-*
njega Spasitelja. Npj. 5, 530.

sāmōvlasnik, *m. (u Dubr.) der Selbständige, po-*
tens sui. Rj. *koji je samovlastan.*

sāmōvlasnōst, *sāmōvlasnosti, f. osobina onoga što*
je samovlasno; die Eigenmächtigkeit (?). — Dušan
dovršil Srbiji uvogjenje državnog načela, i osnova u
upravi samovlasnost i jednodržavnost. DM. 11.

sāmōvlastan, *sāmōvlasna, adj. (u C. G.) selb-*
ständig, suae potestatis, sui potens. Rj. samo-vlastan.
isp. samostalan. — Ali se (Nemanja) pokaza i *samo-*
vlastan, sazidavši crkvu na zemlji starijega brata,
koji mišljaše da je glava srpskoj zemlji. DM. 6.
Zemlje, koje imahu u sebi i stolicu i vjenčanoga *go-*
spodara jednoga i samovlasnoga. 19. Osveta je u
Srba *samovlasna rasprava*, odakle je postala i poslo-
vica: ko se ne osveti, on se ne posveti. 310. *iz ovijeh*
primjeru vidi se, da je Daničiću samovlastan koji
ima sam vlast, koji radi po svojoj vlasti; eigen-
mächtig (?). udv.: Drugi put da ne čine samovlasno
ništa. Megj. 242. isp. samovlašće.

sāmōvlašće, *n. djelo koje ko učini samovlasno*
tobož po svojoj vlasti u nema je za to: Eigenmäch-
tigkeit. — Da podigne strašnu tužbu protiv ovako
nečuvenoga *samovlašća.* Megj. 229.

samovoljac, samòvòljea, *m.* — **1)** *der Freiwillige (Soldat), volo.* Rj. samo-voljac, koji je svojeroljno što, n. p. vojnik. — **2)** samovoljan čovjek: Ali šta će gole riječi? tvrdoglavi samovoljci ne će da slušaju. Priprava 58. *vidi* samovoljko.

samovoljna, samòvòljna, *adj.* *der nach seinen Willen handelt, eigensinnig, pertinax, suae voluntati indulgens:* Udovica svaka samovoljna. Oštra sablja, ruka samovoljna. Rj. samo-voljan, koji radi po svojoj volji. *vidi* samosioni. *Njem. willkürlich; a eigensinnig, pertinax znači* jogunast, tvrdoglav, tvrdovrat. Bolja je šteta dogovorna negli korist samovoljna. DPost. 7. Jer ja imam sina samovoljna, sina moga, Kraljevića Marka, kudgogj ide, nikoga ne pita. Npj. 2, 187. Pred njim biva samovoljna pogje, pa Turskoga obide šatora. 3, 218. Jer je Bosna samovoljna bila, a sad evo na Bosnu vezira. 4, 369. Milenko i Petar postanu dole preko Morave samovoljni gospodari. Danica 5, 48. Turci jednako teže na samovoljno vladanje. Miloš 140. Ako pomislimo (naravno da je to vrlo samovoljno) da sad na svijetu ima oko 1000 milijuna duša. Priprava 114. *adv.:* Samovoljno staviše ga knjazom bez testira cara i vezira. Npj. 5, 72.

samovoljica, *f.* ženska koje je svoje volje. J. Bogdanović. ženu samovoljna.

samovoljko, *n.* J. Bogdanović. čovjek samovoljan. *vidi* samovoljac 2.

samovoljstvo, *n.* osobina onoga koji je samovoljan; *die Willkühr, Willkürlichkeit; arbitratu, arbitrium, licentia, libido.* — Sovjetnici su gotovo svi na Mladena mrzili i koliko su snijeli, na nj i na njegovo samovoljstvo vikali. Sovj. 19. Dubrovnik radi samovoljstva Damjana Jude dozva nanovo mljetačke rektore. 339.

samòzvanac, samòzvànca, *m.* samo-zvanac, koji se sam nazove imenom što mu ne pripada. — Da se kod vas jeste pojavio samozvanac nekakav laživi, a pod Petra trećega imenom. Šćep. mal. 22. Znaš li kako sude samozvanca? 134.

1. samòživ, *adj.* *egoistisch, selbstisch, nonnisi sui amans:* Idi, pogani samoživa! Rj. samo-živ, koji kao da samo sebi živi, samo sebe ljubi. *vidi* sebeznao. *isp.* sebičan.

2. samòživ, samoživilica, *m.* *der Egoist, Selbstling, qui nonnisi se amat.* Rj. samo-živ, samo-živilica, čovjek samoživ, koji kao da samo sebi živi, samo sebe ljubi. *vidi* i samoživac. — samoživilica može biti i ženskoga roda, pa se može kazati i za samoživo žensko. *isp.* za to sveznalica, *m.* i *f.*

samòživac, samòživca, *m.* samo-živac, čovjek samoživ. *vidi* samoživ *m.*, samoživilica. — Samoživac divjačinom vonja. DPost. 110.

sampas, *m.* Rj. sam-pas, preu polu pronomen sâm, druga polu od pasti (pasem). — **1)** (u C. G.) kad stoka ide bez čobana, *das Weiden ohne Hirten, pastio sine pastoribus:* odbio govoda u sampas. Rj. — **2)** (u Srijemu) otišao u sampas, t. j. u skitnju, bez i kuka posla, *das Herumschweifen, vagatio.* Rj. u prenesenom smislu, kao da živinče otide na pašu bez pastira.

sampeti, *adj.* sam-peti, on sâm je peti, t. j. on i još četvoro ili četvorica samo. — Vojvoda Batrić Martinović sam peti brat, Tomaš, Jovan, Marko i Miloš. Npj. 5, 531.

sāmrijeti, sāmriēm, *v. pf.* *vidi* pomrijeti: Da nam nije Malenice bilo, davno bismo od gladi samrli. Rj. sa-mrijeti. *v. impf.* prosti mrijeti.

sāmršina, *f.* (u Srijemu) novei što se daju svešteniku za opijelo i pogreb mrtvaca. *cf.* ukopnina. Rj. samr(t)ština. *osn.* u samrt. *Osn.* 170. za nast. *isp.* gospoština.

sāmrt, *f.* *vidi* smrt: Na samrti carstvo narućio. Na samrti kad je počinuo. Kad čoveka samrt nagje,

ništa sobom ne ponese. Rj. sa-mrt. za drugu polu *isp.* mrijeti. — Opominjući ih očine zakletve na samrti. Npr. 87. Jesu li ti rane od samrti? Možeš li mi, sinko, preboljeti? Npj. 2, 368.

1. sāmrtan, sāmrtna, *adj.* (st.) — **1)** *der Gestorbene, defunctus:* Čati Marku što samrtnu treba. Rj. koji je umr'o. *isp.* samrtnik; pokojni, rajni. — **2)** koji je podložen smrti. suprotno besmrtan: Smrtan, 2) n. p. čovjek je smrtan, *sterblich, mortalis, cf.* samrtan. Rj. 697a.

2. sāmrtni, *adj.* n. p. čas, svijeća, grijeh, *Sterbe-, Todes-, mortis, extremus:* Ni do časa umroga i do konca samrtnoga. Nem'o sreće ni samrtno sveće. Rj. što pripada samrti, smrti. *vidi* smrtni, umrli. — Izdahnuće, samrtni čas. Rj. 222b. Očati mu samrtnu molitru. Rj. 482a. Pričestije i ispovigješe i samrtnu pričest uzimaaše. Npj. 4, 479. Posle samrtnih muka ostao malo popuren. Danica 4, 13.

sāmrtnik, *m.* *der Todte, mortuus, cf.* mrtac: Samrtniku ispratio. Rj. čovjek samrtan, koji je umr'o. *isp.* i samrtan I. *vidi* i mrtvac, meit. *isp.* pokojnik. — Kratke molitve za pokoj samrtniku prekidaju tiho čitanje psalama. DP. 362.

sāmsār,* samsāra, *der Sensal, proxeneta.* Rj. posrednik između kupcu i proizveca. — riječ tugja. *Osn.* 117.

sāmsārina, *f.* Lohn eines samsar, merces proxenetae. Uze mene silnu samsarinu. Rj. plata samsaru.

sāmsārski, *adj.* Sensal-, proxenetiae. Rj. što pripada samsarima.

sāmsōv, samsōva, *m.* *der Fleischerhund (Bullenbeisser.* Rj.²⁾ molossi genus (canis familiaris L. var. mastivus. Rj.³⁾): Bele ruke trudiše od samsova braneći se. Rj. mesarski pas. — riječi tugje s takim nast. kod akov.

sāmsōvljev, *adj.* *des Fleischerhundes, canis molossi.* Rj. što pripada samsocu. — *adj.* takva kod birovljev.

sāmšestī, *adj.* *cf.* sam 3: Salt samšesti bio osavnuo. Rj. sam-šesti, on sam je šesti, t. j. on i petoro ili petoroica s njim.

sāmtrēci, *cf.* sam 3. Rj. sam-trēci, on sam je trēci, t. j. on i dvoje ili dvojica s njim.

sāmūn,* samūna, *m.* (u Risnu) *vidi* somun; krsni samun, t. j. kolač. Rj. pšenični u kiselu umiješeni hljeb. *isp.* boeman, natrenik, simit, simita. — Koji su pozvati u svatove, pošalju vjerenikovoju kući po veliki samun kruha iskičeni požalčenijem evijećem i barjačičima. Kov. 52. Muštulngdžija uzme molitveni samun i ponese ga na vjenčanje. 76.

sāmur,* *m.* *der Zobel, mustella zibellina* Linn: Skide s glave samur i čelenke. Rj. zrjerka i koža od nje. *vidi* zerdav. — Na glave im kape od samura. Npj. 5, 287.

sāmur-čŕrak, sāmur-čŕrka, *m.* od samurovine čŕrak: Ja ću vas obući u samur-čŕrkore. Miloš 122.

sāmur-kālpak, *m.* t. j. od samurovine kalpak: Samur-kalpak na oči namiče. Rj.

sāmur-kāpa, *f.* od samurovine kapa: Britke sablje prije nepasane, samur-kape prije nemetane. Kov. 55. *vidi* samurlija.

sāmūrli,* *adj.* *indecl.* od samura, Zobel-, e pelle zibellinae: A na glavu samurli kalpaka. Rj. — samur-li (Turski nast.).

sāmūrlija,* *f.* t. j. kapa. die Zobelmütze, mitra e pellibus zibellinis: A na glavu kapu samurliju. Rj. samur-lija, samurli kapa, od samurovine kapa. *vidi* samur-kapa.

sāmurovina, *f.* das Zobelfell, pellis zibellinae. Rj. koža, krzno od samura. *vidi* zerdav 2. — Na njemu je ruvo strahovito: risovina i samurovina. Npj. 3, 392.

1. sān, snā, *m.* Rj. *sing.* i sāna, sānu (*isp.* hrbat, hrpta i hrbata). *plur. nom.* snī, snōvi. *gen.* snān, snōvā i sānōvā. *hyp.* sanak. — **1)** *der Schlaf, som-*

nus. Rj. — 2) *der Traum, somnium*. Rj. — primjeri za 1) i 2): *Zaresti se u misli, u snu*. Rj. 165b. *San sasnila* ljuba vojvodina, gje vas Drolnjak magla pritisnula. Rj. 216a. Kad ko u snu u kakoj nevolji reče kome: da si mi po Bogu brat! Rj. 512a. *Pada li mu san na oči*. Rj. 708a. Zmaj joj metnuo glavu na krilo pa spava . . . a zmaj iza sna maši se rukom na ono mjesto. Npr. 8. *Prene se od sna*. 51. Kad ga prvi san uhvati . . . on skoči od sna pa poviče. 55. Nekakav čovek usni blago: dogje mu na san jedno dijete krilato. 98. Da se ne će oženiti dotlen doklen gogj u snu ne vidi gjerokju koja će . . . dok jednu noć u snu juvi mu se nekakva prclijepa žena. 110. Car spavaše, i u snu ona ista žena, što je carevu sinu na snu dolazila, javari se caru. 113. On joj reče da mu se razbija san, pak se digne. 119. Pripovedi sin, kakav je san usnio. 236. *Prene se iza sna* car. 262. Tad se gjever od sna razabrao. Npj. 1, 41. *Oj san me lomi, san me mori, san zaspa!* ne mogu. 1, 378. Bez gjevojke san boravi! ne ču. 1, 486. I ja legoh spavati; kad se od sna ja trgoh. 1, 511. Čašu uze, u san se zanesa, i ispusti čašu na trpezcu. 2, 361. *Grdan sanak*, da ga Bog ubije! gje u sanu gledam na nebesa. 2, 540 (*U sanu* mjesto u snu, da bi se stih ispunio. Vuk). Muči snah, već ga ne zaspa! Lasno ti se sanu ovizivat! 4, 84. Kad se bila iz sna probudila . . . te kazuje . . . šta je mlada u sanu vidila. 4, 176. *Boj činiše tri bijela dana*: ni prestaše, niti sna imaše, ni sjedoše, ni hljeba jedoše. 4, 241. Žlje zaspaš, zao san usnili! 4, 263. Kad Stanujlo izu sna skoćio. 4, 334. *San sasnila* vojvodica Stana . . . gje je hladna voda porevala. 4, 447. *Nijesu ni u snu hljece* (starješine) da znadu da je Kara-Gjorgijije njihov starješina. Sovj. 12. *Da ustanemo od sna*. Rim. 13, 11. *Bogпусти trvd san na Adama*. Mojs. 1, 2, 21. Stadoše nriziti na nj radi sanoru njegovijeh. 37, 8. Evo onoga što sne sanja. 37, 19. Svi spavahu; jer hlješe napau na njih trvd san od Gospoda. Sam. 1, 26, 12. *U snu*, u utvari noćnoj, kad trvd san padne na ljude. Jov 33, 16. *Da te ne nudrvađa san*. DP. 121. *vidi i primjere kod sanak*.

2. sän, a, o, *vidi sanan*. Rj.

3. sän,* m. čine kupferne Schüssel, scutella aenca. Rj. zdjela od metala, n. p. od bakra. *vidi sahan, odakle je sän*: sa(h)an, saan, sän. dem. sančić. — *Zuto zerde u srebrnu sanu*. Rj. 208b. Na siniju dva od zlata sana, a u njima dvanaest ožica. Rj. 450b. Odnese mladom pišerđžiji, nek mi dade sanu gjakojnje. Rj. 503b.

Säna, f. voda u Turskoj Hrvatskoj, koja utječe u l'nu pod gradom Novijenu. Rj.

sänak, sänka, m. hyp. od sän. Rj. — Na tebe se taki sanak zbiv. Rj. 92a. Jesi li mi sunka nadospao? Rj. 387b. *Rajar sam ti sanak ja sasnila*. Rj. 666b. Koji veli, sanljiva, dremljiva, ne imao u bolesti sänka! Npj. 1, 38. *Da se sänka naspavamo*. 1, 192. *Sanak će ga umiriti . . . Dok ti sanak oči sklopiti*, ti si trudan i umoran. 1, 193. Koliko noće noćas bi, ne vrgoh sunka nu oči. 1, 223. U tome ga sanak prevario. 1, 475. *Ne preza li iza slatka sänka?* 1, 574. *Teško me je sanak obreato*, pevaj, brate, te me razgovaraj. 2, 215. *Grdan sanak*, da ga Bog ubije! 2, 540. *Leće Gjurto sanak boraviti*. 3, 34. Tu je Kosto počimno sänka trudahnä, a kad se razabrao sänka vesela. Kov. 55 (*pred*: sänka na oba mjesta ide od). *vidi i primjere kod san*.

Sänak, Sänka, m. ime muško. Rj.

sänun, adj. Rj. *väti* 2 sän. — 1) schläfrig, noch coll Schlaf (beim Aufstehen), somni plenus. Rj. čorjek je sanan, kad se probudi, dok se ne razbere od sna. — 2) sanun je čorjek, na koga pada san: Kad legoše sanak boraviti, Janko hlješe sanan i umoran, pa on zaspa kao jagnje ludo. Npj. 3, 372.

sänčić, m. dem. od 3 sän.* Rj.

Sända, f. ime žensko. Rj. — Kanda nije, Sandu nije, na srijedu torbe nije. Rj. 262b. hyp. od Sandaćija. Osn. 370.

Sandaćija, f. ime žensko: Sandaćija moja mila majko. Rj. hyp. Sanda.

sändal,* m. Art Zeug, texti genus: Stoji škrija skuta od sandala. Rj. — Sandal,* nekako platno, od koga žene u Turskoj najviše grade gaće (sändal-gaće i sandalije). Npj. 1, 351.

sändal-gaće, sandalije,* f. pl. (st.) Beinkleider (für Frauen) von sandal, braccaram muliebrum genus: Ukrašću joj sandal-gaće. Na nogama gaće sandulije. Rj. ženske gaće od sandala.

sändučić, m. dem. od sanduk. Rj. *vidi* kovčežić, skrinjica. — Oni sandučić s ono troje gječice ploveći rijekom nanese ga sreća ispred jednoga velikoga dvora. Npr. 230. Načini jedan osobiti sandučić sa tajnijem preklećićima. Sovj. 38.

sändučina, f. augm. od sanduk. Rj. — *takvu augm. kod bardaćina*.

sänduk,* m. *vidi* kovčeg. Rj. *vidi i* skrinja, škrinja. dem. sandučić, augm. sandučina. — *Sepelti sanduk*. Rj. 677a. Čovek odmah naruči mrtvački sanduk . . . legne u sanduk . . . ustane iz sanduka. Npr. 14. Usud ustane, pa otvori sanduk s novećima, i stane bacati po sobi sve same dukate. 75. Da donese sanduk dukata. 143. Sjede Omer na šaren' sanduke. Npj. 1, 255.

sändžak,* m. (pl. gen. sändžākā) das Sandschakat, praefectura: Sedam paša sa sedam sandžaka. Rj. *vidi* sandžakat.

sändžak-älajbeg,* m. (st.) I četiri sandžak-älajbega. Rj.

sändžākāt, sandžākāta, m. *vidi* sandžak. — Srbija je pod Turcima negda bila razdijeljena na četiri sandžākata, t. j. na Bijogradski, Smederevski, Kratovski i Novopazarski; no sad se dijeli na pašaluke. Danica 2, 54. — *nast. sandžak-at po Lat.* atus, kao od Banatus, protopresbyteratus: Banat, protopresviterat, protopopijat, i t. d.

sändžije,* sändžijā, f. pl. *vidi* protisli. Rj. *vidi i* protisci, i syn. ondje.

sänēsti, sänēsēm, v. pf. *vidi* sanijeti. isp. Obl. 67.

sänijeti, sänēsēm, v. pf. sa-nijeti. *vidi* snijeti. — *Sav dobitak na hrpu sanije*. HNpj. 3, 192. *Sance ga na Duboko ravno*. 3, 372. Valja vami na veselje sići, a saniti begove bajrake. 4, 41.

sänik, sanika, m. via rhedis apta. Stulli. put kojim se može voziti na saonimu. *vidi* saonik 1.

sänkänje, n. verb. od sankati se. *vidi* sanjkanje.

sänkati se, kām se, v. r. impf. rheda trahi. Stulli. *vidi* sanjcati se, v. pf. slož. isankati se.

sänljiv, adj. der den Schlaf licht, die Schlafmütze, somniculosus: Jedni vele sanljiva, dremljiva. Rj. koji rado spava, kojega san lasno obrva. Gle, oni će doći odmah, brzo. Ne će biti megju njima umorna ni sustala, ni dremljiva ni sanljiva. Is. 5, 27.

säuseg, m. (u Dubr.) Majoran, origanum majorana L. Rj. biljka. *vidi* mačurana, madžurana, mažurana. — *riječ tugja*. Osn. 366.

säuta, f. n. p. leda, die Eisscholle, fragmentum glaciei. Rj. kao komad, odlomak. isp. plasa.

sänträč,* santräča, m. Art Fuschine, cratis genus. Rj. nekaka fušina (čašina). — *riječ tugja*. Osn. 319.

sänjār, sanjāča, m. koji sanja; Träumer, somniator: Nemoj poslušati što ti kaže taj prorok ili sanjač. Mojs. V. 13, 3.

sänjänje, n. das Träumen, somniatio. Rj. verb. od sanjati, koje *vidi*.

sänjati, sänjäm, v. impf. träumen, somnio. Rj. *vidi* snivati, snijevati. v. pf. prosti sniti, šnjeti. — *Gladan pas o komagju sanja*. Posl. 41. *Dogagjaj, o kojemu pre nisu ni sanjati mogli*. Miloš 138. *Noćas sam sila sanjao o Vama*. Straž. 1886, 1601. I ovi što sanjajući

tijelo pogane. Jud. 8. Evo onoga što *sne sanja*. Mojs. I. 37,19.

sānjkanje, *n. das Fahren auf Schlitten, vectio in traha*. Rj. *verb. od sanjkati se, koje vidi.*

sānjkatī se, sānjkām se, *v. r. impf. Schlitten fahren, vehi traha*. Rj. *voziti se na saonima, vidi sankati se. v. pf. slož. prošanjkatī se; isankati se.*

sānjuškati se, kām se, *v. recipr. pf. sa-njuškati se, njuškajući spoznati se s kim; durch Schnuffeln sich gegenseitig erkennen.* — Dok se oba ata sanjuškala. S. Vojniković 42. Rp.

saoni, saonī, *f. pl. der Schlitten, traha*. Rj. *dem. saonice.* — Voz, torar na kolima ili na saonima, *n. p. voz drva, sijena*. Rj. 69b. Značenje (korijenu) *tebi, klizati se: salinac, saonī, saonik*. Korijeni 217.

saonice, *f. pl. dem. od saoni*. Rj. — Salinac, *u saonica* ono što ide po snijegu. Rj. 662b. *Dojje u Biograd na saonicama*. Sovj. 53. *isp. ralice 2.*

saonik, saonika, *m.* — 1) *die Schlittenbahn, via aperta trahis*. Rj. *kud se može voziti na saonima, vidi sanik.* — 2) (u Srijem. podunavlju) *vidi salinac*. Rj. *u saoni* ono što ide po snijegu.

sāopēiti, sāopēm, *v. pf. Stulli. sa-opēiti. vidi pri-opēiti.* — Molim vas da mi imeni spisak brabirih ovih oljeira *saopēiti* izvolite. Nov. srb. 1834. ARj. III. 820a.

sāotijer, sāotijera, *m. vidi saltijer, od čega je postalo saotijer promijenivši se l na kraju sloga na o. vidi i saltir, psaltir, psaltijer.* — Naniz'o se pun saotijer. DPost. 69.

sāp, sāpa, *m. vidi držalje*: Dohvati me po svilenu pasu, pobratime, *sapom od topuza*. Rj. *vidi sapište, i ručica 3, i syn. ondje.* — *tugja sap* (sr. lat. *sapa*). Osn. 17. Značenje (korijenu) mahati *sāpi* . . . može biti da ovamo ide takogjer u značenju mahati (i da nema ništa sa sred. lat. *sapa*): *sap* (držalje), *sapište*. Korijeni 312.

sāpaliti, sāpalīm, *vidi spaliti*: Da joj sunce ne *sapali* lice. Rj. *v. pf. sa-paliti. vidi i sagorjeti, sažđiti, sažeći, spržiti, zgorjeti. v. impf. sapaljivati.* — Otvor vrata, *vatra me sapali*. Npj. 1, 470.

sapaljivānje, *n. vidi spaljivanje*. Rj.

sapaljivati, sapālujēm, *vidi spaljivati*. Rj. *v. impf. sa-paljivati. vidi i sažđati. v. impf. prosti paliti. v. pf. sapaliti.*

sāpēti, sāpnēm (sāpnjēm) *v. pf. Rj. sa-peti. vidi spēti. v. impf. sapinjati.* — 1) *zucknöpfen, claudo*. Rj. *n. p. prsluk. vidi spučiti. suprotno raspeti, razapeti 2.* — 2) *konja, unknüpfen (einem Pferde auf der Wiese die Vorderfüsse), alligo pedes*: skače kao *sapet*. Rj. *vidi spūti 1. suprotno raspeti, razapeti 3. isp. sapon.* — Prekonož, *n. p. supeti konje u prekonož, t. j. obadva za desnu ili za lijevu nogu* (da jednoga *jednu nogu* izmegju *sapetijeh* ostane prosta); tako je konjima mnogo teže ići nego kad bi se *sapeo jedan za lijevu a drugi za desnu nogu*. Rj. 573b. Razapeti konja, *t. j. sapetu konju odriješiti sapon*. Rj. 627a (griješkom štamparskom zapetu).

sapētljača, *f. vidi sapinjača. konac kojim se sapetljavu n. p. košulja na zamku. isp. imbrete, i syn. ondje. za nast. vidi čjepača.* — Košulja mu je već žuta. . . ne imajući ni kopči, ni *sapetljača*, razdrjlila mu se. Zim. 274. *vidi i sponka.*

sapētljati, ljām, *v. pf. zuehfeln, fibulo*. Rj. *sapetljati. vidi spetljati, zapetljati. isp. spučiti, skopčati, skovčati. suprotno raspetljati. v. impf. sapetljavati.*

sapētljāvānje, *n. das Zuehfeln, fibulatio*. Rj. *verb. od sapetljavati. radnja kojom tko sapetljavu što.*

sapetljāvati, sapētljāvām, *v. impf. zuehfeln, fibulo*. Rj. *sa-petljavati. vidi spetljavati, zapetljavati. isp. spučati, spučavati; skopčavati, skovčavati. suprotno raspetljavati. v. pf. sapetljati.*

sāpi, sāpī, *f. pl. das Kreuz des Pferdes, clunes equi*. Rj. *u konju stražnji dijel hrpta blizu repa.* — Brzo dorat vranca zastigao, *na sapi* mu glavu naslonio.

Npj. 3, 397. »Digni ga, babo, za me na dorata«. Diže ga hodža *na sapi* doratu. »Drž' se dobro *na sapih* doratu. Npj. 3, 403.

sapinjača, *f. das Knüpfband, der Knüpfstuden (bei den Bauernhemden statt de Knopfes), funiculus fibulae loco*. Rj. *konac kojim se sapinje košulja u seljaka. vidi sapetljača.* — *riječī s tukim nast. kod čjepača.*

sāpinjānje, *n. Rj. verb. od sapinjati.* — 1) *radnja kojom tko sapinje n. p. prsluk (das Zucknöpfen, clausio. Rj.).* — 2) *radnja kojom tko sapinje konja (das Anknüpfen, alligatio. Rj.).*

sāpinjati, njēm, *v. impf. Rj. sa-pinjati. v. impf. prosti pēti, penjati. v. pf. sapeti.* — 1) *zucknöpfen, claudo*. Rj. *n. p. prsluk. vidi spučiti. suprotno raspinjati, razapinjati 2.* — 2) *konja, unknüpfen, alligo. Rj. isp. sapon. suprotno raspinjati, razapinjati 3.*

sāpiranje, *n. das Beschuldigen, accusatio*. Rj. *verb. od sāpirati. radnja kojom tko sāpirē koga.*

sāpirānje, *n. das Abwaschen, 70 proluere*. Rj. *verb. od sapirati. radnja kojom tko sāpirā što. vidi spiranje.*

sāpirati, sāpirēm, *v. impf. beschuldigen, accuso*: Jutros babe ustadoše i menaka *sapiraše*. Rj. *sa-pirati koga, kao kriviti ga, dokazivati mu (na sudu) da je kriv. v. impf. prosti pēti (pēm). v. pf. sāpreti.*

sāpirati, sāpirām, *v. impf. abspülen, proluo*. Rj. *sa-pirati. vidi spirati. v. pf. prati (perem). v. pf. saprati.* — A donese vode u testiji, *sapira joj krevcu su mūdera*. HNpj. 4, 326.

sāpīšte, *n. vidi sap.* — Desnom rukom topuz otisnuo, sfati topuz pod Jankom *gjogata*, a *sapīšte* Šibinjanin-Janka. HNpj. 3, 22. *riječī s tukim nast. koje znače držak u čega. vidi kod grabljište.*

saplāati, ām, *saplāhati*, hām, *saplāisati*, išēm, **saplājati**, jām, *v. pf. überwältigen, vincere, cf. savladati*. Rj. *sa-plahati. vidi i splahati, splavati. saplaati, u krajevima gdje se u gororu ne čuje glas h. saplajati, u krajevima gdje se glas h u gororu pretraru u glas j. saplāisati, s tugijm nastavkom. glugol se ovaj ne nalazi prost.* — *Daničić dovodi ovaj glugol od korijena od kojega i plah, plahovati. Miklošić veli, da je od Turske riječi. Korijeni 298.*

sāplāk, *m. die metallene Trinkschale der Reiter, phiala equitum, cf. tas*. Rj. *u konjanika kao čaša, fildžan od metala, za pijenje vode.* — *sa-plak* (kor. od koga je *plākati*). *isp. Osn. 16.*

sāplēsti, spēlēm, *vidi splesti: Sapletoše mrežu plemenitu*. Rj. *sa-plesti. v. impf. sapletati.* — *Da saplete onu sitnu mrežu, sitnu mrežu od suhoga zlata*. Npj. 2, 52.

Sāplet, *m. u pjesmi (Spljet?)*: U *Sapletu* gradu bijelome. Rj.

sāpletānje, *n. vidi spletanje.*

sāpletati, cēm, *v. impf. sa-pletati. vidi spletati. v. pf. spēlesti.* — Sretalo ga jedno janje malo, pa je njemu pute prelećalo, i konju mu noge *sapletalo*. HNpj. 1, 140.

sāplūn, sāplūna, *m. (u Dubr.) vidi sapon*. Rj. — Bričī hitro *bez sapluna*. DPost. 9. Tko osla mije, *saplun* gubi. 131.

sāpōjiti, sāpōjim, *v. pf. vidi spojiti*. Rj. *sa-pojiti. kao prost glugol ne nalazi se. vidi -pojiti.*

sāpon, *m. Rj. sa-pon. za postanje isp. spēti (saponem).* — 1) *das Bindsel, funis*. Rj. *vidi putilo, puto, spona 2, bukagije (konjske). cīm se konju noge sapinju.* — Razapeti konja, *t. j. sapetu konju odriješiti sapon*. Rj. 627a. — 2) (u Liei) *kaiš i gvozđac*. Rj.

sāpōni, *m. pl. (prvi i stražnji) (u Hrv. u kršćana) ona dva valjka na kojima stoje stativice. Rj. postanje koje u sapon.*

sāprati, sāpērēm, *v. pf. abspülen, proluere, cf. sprati*. Rj. *sa-prati. v. impf. 2 sapirati.*

sāpreti, sāpērēm, *v. pf. Rj. sa-preti. v. impf. 1 sapirati.* — 1) *koga na sudu, gegen Jemand vor*

Gericht gewinnen, vineo causam. Rj. dokazati kome (na sudu) da je kriv. — Pazio sam, ali gle, ni jedan od vas ne sapre Jova. Jov 32, 12. Svaki jezik koji se podigne na te na sudu suprećeš. Is. 54, 17. Neka me njegovim svjedočanstvom sapre ko god hoće, ako nije ovako kako ja kažem. Vid. d. 1861, S. — 2) saprela ga so i hljeb. *er ist für seine Undankbarkeit gestraft, poenus dedit ingrati animi.* Rj.³

sapūn, sapūna, m. die Seife, sapo, cf. saplun. Rj. — Čerana, staja gdje sapundžije svijeće i sapun grade. Rj. 759b. Oj Boga mi, djevojčice! raki-sapun ruke tvoje, bistra voda suze tvoje. Npj. 1, 392. Oprene mi doru od mejdana... izmijte ga gjuksom i sapunom. I, 299.

sapūnānje, n. das Seifen, illitus saponis. Rj. verb. od sapunati. radnja kojom tko sapuna što.

sapūnār, sapunāra. m. der Seifensieder. J. Bogdanović. koji pravi sapun. vidi sapundžija.

sapunārev, adj. što pripada sapunaru. J. Bogdanović.

sapunārica, f. ženu sapunarera. J. Bogdanović.

sapunārija, f. J. Bogdanović. vidi sapundžijnica 2.

sapūnārski, adj. što pripada sapunarima. J. Bogdanović. vidi sapundžijski.

sapūnati, nām, v. impf. seifen. illino saponem. Rj. kao mazati sapunom. vidi sapuniti. v. pf. osapunati.

sapūndžija,* m. der Seifensieder, saponarius. Rj. koji gradi sapun. vidi sapunar. — Čerana, staja gdje sapundžije svijeće i sapun grade. Rj. 759b.

sapūndžijin, adj. des Seifensieders, saponarii. Rj. što pripada sapundžiji. vidi sapunarev.

sapūndžijica, f. — 1) die Seifensiederin, saponarii uxor. Rj. ženu sapundžijina. vidi sapunarev. — 2) die Seifensiederin, saponaria taberna. Rj. zgrada ili soba gdje sapundžija gradi sapun. vidi sapunarija, čerana.

sapūndžijuski, **sapūndžijuski**, adj. seifensiederisch, saponarius. Rj. i sažeto sapūndžinski (isp. abadžinski), što pripada sapundžijama ili sapundžiji kojomu god. vidi sapunarski.

sapūniti, **sapūnim**. Rj. v. impf. — 1) vidi sapunati. Rj. kao mazati sapunom. v. pf. sloz. nasapuniti. — 2) su se, refleks. schäumen wie Seife. saponis more spumare. Rj. pjeniti se kao sapun. — Ili se sapunilo ili ne sapunilo, valja mi te jesti kad sam za te novce dao. Posl. 102 (Pripovijeda se da je kazao Hero kad je jeo sapun koji je bio kupio mjesto sira. Posl. 134).

sapūnjača, f. gdje se pranje sapuna, onu vodu zore se sapunjača. J. Bogdanović. sapunjara vodu.

sapūnjav, adj. seifig, saponem habens, n. p. zemlja, a može biti i voda. Rj.³ u čemu ima sapuna.

sapūnjēnje, n. vidi sapunanje. Rj. verb. od 1) sapuniti, 2) sapuniti se. — 1) radnja kojom tko sapuni što. — 2) stanje koje biva, kad se što sapuni.

Sāra, f. ime žensko. Rj.

sāra, f. (u vojv.) der Stiefelschaft, ocrea, cf. usmina. Rj. u čizme. — riječ tugja. Osn. 19. isp. Madž. szár.

sārāč,* sarāča, m. der Sattler, sellarius. Rj. koji gradi sedla. vidi sedlar.

sārāčev, adj. des Sattlers, sellarii. Rj. što pripada sarāču. vidi sedlarev, sedlarov.

sārāčki, adj. Sattler-, sellariorum. Rj. što pripada sarāčima.

sārad, sārda, m. dragi kamen reomu erven; Sardis, lapis sardius. — Bio si u Edemu vrtu Božjem; pokrivalo te je svako drago kamenje: sarad, topaz, dijamant. Jezek. 28. 13. u Vuku sard; temelji ukrašeni svakim dragim kamenjem: prvi temelj bijaše jaspis... šesti sard. Otkriv. 21, 20. isp. agenat (prema agent).

sarādža,* f. (u Srijemu) — 1) vidi srdobolja. Rj. i syn. oudje. — 2) nekakva konjska bolest (rane). Rj. vidi sakagija, i syn. oudje.

sarādžika,* f. nekaka trava, kojom se saradža liječi. eine Art Pflanze (vielblumige Maiblume. Rj.³), herbte genus (convallaria multiflora L. Rj.³). Rj. — riječi s takim nast. kod aptika.

sārāj,* sārāja, m. dus šerail (der Hof), aula. Rj. vidi dvor 1. dvori, har 2, konak, odžak, palača, polac, polača. — Hujd' uljezi caru u saraje, te izvedi gojena Labuda, da bježimo, sinko, po svijetu. Npj. 2, 27.

Sarajēvac, Sarajēvca, m. vidi Sarajlija. Rj. čorjek iz Sarajeva.

Sarajevče, Sarajevčeta, m. ein Jüngling von Sarajevo; što će mene momče Biograče, kad mi može zapast' Sarajevče. Rj. momče iz Sarajeva.

Sarajevka, f. Eine von Sarajevo. Rj. ženu iz Sarajeva. vidi Sarajka.

Sarajevo, n. Rj. varoš u Bosni.

Sarajevski, adj. von Sarajevo. Rj. što pripada Sarajevu.

Sārājka, f. žena iz Sarajeva. vidi Sarajevka. — Pošetale Sarajke gjevajke. Herc. 130. — isp. za obličje Četinja, Kötarka, Kötörka, Stambolka, i t. d.

Sarajlija, m. Einer von Sarajevo. Rj. Saraj-lija), čorjek iz Sarajeva. vidi Sarajevac. — Zaprošio Sarajlija Jovo na daleko lijepu gjevajku... A moj zete, Sarajlija Jovo! Npj. 3, 486.

sarajlika, f. (u Užič. nah.) nekaka jabuka. Rj. jabuka iz Sarajeva? — riječi s takim nast. kod aptika.

sarau... vidi sahan... Rj.

sarāori,* m. pl. Arbeiter (z. B. beim Strassenbau), operae. Rj. koji rade n. p. drum. isp. poslenik, poslovac, radbotnik, radnik, težak. — Nastaviše hiljadu majstora i hiljadu mladih saruora, a preda njih Rada neimara. Npj. 2, 205. U tom se počne opravljati i grad Beogradski, te dignu mloge saruore iz naroda. Miloš 58.

sarāziti, sarāziti, v. pf. sa-raziti. isp. poraziti. drukčije se glagol ne nahodi. — Potaziti, saraziti. Rad 6, 92. Dokle silu tursku sarazite, i demonu slomiste rogove. Šcep. mal. 118. Ako će nas sve Bog saraziti. 140.

sardōnih, m. dragi kamen crven sa bijelim prugama; Sardonyx, σαρδόνιξ, σαρδόνιος. — Udariše po njemu (po naprsniku) četiri reda kamenja; u prvom redu: sardōnih, topaz i smaragad. Mojs. II. 39, 10.

sārezati, sārezēm. v. pf. vidi srezati. Rj. sa-rezati n. p. košulju; nohte. v. impf. sarezivati, sarijezati.

sareživānje, n. vidi srezivanje. Rj. vidi i sarijezanje.

sarezivati, sarēzujēm, v. impf. vidi srezivati. Rj. sa-rezivati. vidi i sarijezati. v. impf. prosti rezati. — v. pf. sarezati. — I pogane nohte surezuj. Rj.

sarijezānje, n. verb. od sarijezati. Rj.

sarijezati, sariježēm, v. impf. (u Boci) vidi srezivati: A treći mu nohte sariježe. Rj. sa-rijezati. isp. rijež. vidi i sarezivati. v. pf. sarezati.

sārka, f. eine Art Wildente (die Tauchente?), mergus(?) (fulica utra L. Rj.³). Gđjekoji kažu da se sarke mogu jesti i na veliki petak. Rj. nekaka divlja patka. gnjurac, ronac? Madž. szárka = svraku, i postalu je Madž. riječ od naše.

sārma,* f. eine Art Pastete, mit Weinlaub oder Krautblatt umwickelt, artocottis genus. Rj. — Isto tako ne valja ni nadeven kupus mjesto sarmu; to bi se samo onda moglo kazati, kad bi se kupusna glavica izvrtjela pa nadjela, kao n. p. što se nadijevaju tikve ili keleraba. Pis. 40.

sārūčina, f. augm. od saruk. Rj. — augm. takvu kod bardačina.

sārūk,* m. (pl. gen. sārūkā) der Turban, tiara, cf. čalma: I dignuti caru saruk s glave. Od saruku i od jatagana. Rj. augm. sarūčina. — Toske nose na glavi fesove; a Gege oko glave saruke. Rj. 85a.

sārūm,* u pripjevu: Aj gjidi sarum de. Rj.

sása, *f.* (*roc.* *sāso*) *Anemone, anemona pulsatilla* (*vulgaris* Mill. Rj.)²⁾ *pratensis* Linn. Rj. biljka, *vidi* šukundéka. *isp.* djedovac.

sasahnuti, *sāsahnēm, sasahnuti, sāsahnēm, v. pf. verdorren, exaresco: ala je ovo drvo sasahnulo!* Rj. sa-sahnuti, sa-sinuti, u *Krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru. isp.* sasušiti se. *v. impf. prosti* sahnuti. — Oslabi od muke krjepost moja, i *kosti moje sasahnuse.* Ps. 31, 10.

saseliti, *saselim, v. pf. sa-seliti. v. impf. saseljavati.* — 1) *saseliti koga n. p. s brda u ravan.* — 2) *sa se, refleks.: Kad se koji iz Hercegovine sasele u donju zemlju, oni...* Rj. 597b. Dobročani, za koje se pripovijeda da *su se onjje negda saselili s Cetinja.* Posl. XXVII.

saseljāvnje, n. verb. od 1) saseljavati, 2) saseljavati se. — 1) *radnja kojom tko saseljava koga n. p. s brda u ravan.* — 2) *radnja kojom se ljudi saseljavaju n. p. iz Like u Slavoniju.*

saseljāvati, *saseljāvim, v. impf. sa-seljāvati. v. impf. prosti* seliti (*i se*). *v. pf. saseliti (i se).* — 1) *saseljavati ljude n. p. s brda u ravan; činiti da se odane sasele.* — 2) *sa se, refleks.: Hercegovci se mnogo sele u Crnu Goru... ali ih se najviše saseljava u Srbiju.* Posl. 341.

sasijēanje, n. Rj. verb. od sasijecati. — 1) *radnja kojom tko sasijeca n. p. granje s drveta* (das Herunterhauen, *decido*, Rj.). — 2) *radnja kojom tko sasijeca n. p. glavicu kupusa u lonac* (Zusammenbauen, *conciiso*, Rj.).

sasijecati, *sāsijecām, das v. impf. zu sasjeći.* Rj. sa-sijecati, *v. impf. prema v. pf. sasjeći.* — 1) *n. p. drvo, grane, abhauen, herunterhauen, decido.* Rj. 666b. U Grlju *sasijecaju kukuruzce* pošto već bude na njima purenjaka. Rj. 661b. *sa se, pass.: U njih kosijer ima mnogo duži držak, i njime se sijecē drača i sasijeca se granje stoci.* Rj. 319a. — 2) *n. p. glavicu kupusa u lonac, zusammen-, hineinschneiden, concido.* Rj. — Jedete meso naroda mojega i sadirete kožu s njili i *kosti im prebijate, i sasijecate kao u lonac i kao meso u kotao.* Mih. 3, 3. — 3) *kuću.* Rj. 666b. *t. j. graditi je na sjek.*

sasipānje, n. das Hineinschütten, infusio. Rj. *verb. od* sasipati. *radnja kojom tko sasipa što u što.*

sasipati, *pām* (pljēm), *v. impf. hineinschütten, hineingießen, infundo.* Rj. sa-sipati *n. p. brašno u rodu. v. pf. sasuti.*

sasjecati, *cām, v. pf. hineinschneiden, incido.* Rj. sa-sjecati. *kao dem. od* sasjeći (2).

sasjēći, *sasjēčem, v. pf. Rj. sa-sjeći. v. impf. sasijecati.* — 1) *n. p. drvo, grane, abhauen, herunterhauen, decido.* Rj. — 2) *n. p. glavicu kupusa u lonac, zusammen-, hineinschneiden, concido.* Rj. *dem. sasjecati.* — 3) *kuću, t. j. načiniti je na sjek.* Rj. — Orkva u Jadru, koja je *sasjēćena od debelijeh grada,* prevučena je čitava na prekretima i vagovima. Rj. 719b.

saskākati, *sāskāčem, v. pf. sa-skakati, skačući sići.* — *Saskakāše u halvat-avliju, u avliji konje pojahaše.* Npj. 3, 181.

saslušati, *sām, v. pf. hören, audio.* Rj. sa-slušati. *vidi* sačuti. *v. impf. saslušavati.* — *Onda mu (Stojši) mati pripovedi sve...* Stojša *kad saslušā mater svoju,* reče joj: »Nemoj plakati. Npr. 27. *Kadi vele dva crna gavrana: »O gospogjo...» A kad kada tice saslušala, a ona im ode govoriti: »Oj Boga vi... Npj. 4, 312. »Jest istina care gospodare! Kada care saslušao r'ječi, pita care Anieu gjevojku: »Bi P se curo! danas poturčila?« Here. 20. *Pošto vas mi saslušamo, onda ćemo tek moći presuditi.* Danica 2, 127. *Videvši car i saslušarši to sve, oprostí Bekri-Maju.* Danica 5, 93.*

saslušāvnje, n. verb. od saslušavati. *radnja kojom tko saslušava koga ili što: Audientia, saslušavanje... saslušavanje u sudu.* Daničić, ARj. 121a.

saslušāvati, *saslušāvām, v. impf. sa-slušavati. v. pf. saslušati.* — *Zapovjedih sudijama vašim govoreći: saslušavajte raspre megu braćom svojom i sudite pravo.* Mojs. V. 1, 16.

sāsma, *schr, valde, nimis, cf. veoma, vrlo.* Rj. *sāsma* (pred drugim s otpalo je v: *СЛАСИМА*). Korijeni 208. *isp. sasvijem, sasvim, posve.* — *Sāsma je mnogo skalaburio, ne znam kako će rasklasti.* Posl. 275. *Sāsma je slijep tko sunca ne vidi.* DPostl. 110. I ondje je (Križanić) *sāsma nepouzdan.* Rad 16, 197.

sāsniiti, *sāsniim, v. pf. vidi* usniti: Rgjav sam ti *sanak ja sasnila.* Rj. sa-sniti. *vidi i* sašnjeti. *v. pf. je i prosti* sniti, šnjeti. *v. impf. prosti* snivati, snijevati, sanjati. — *San sasnila vojvodina Štana... gje je hladna voda porevala.* Npj. 4, 447. »Malo zasпах, san vidijeh strašan... Jala ljube, već ga ne sasnila! 5, 434 (vidijeh mjesto vidjeh, da bi bio jedan slog više).

sāsniiti, *sāsniēm, v. pf. sugere.* Stulli. *v. impf. si-sati, sati.*

sāsрати, *sāsērēm, v. pf. sa-srati, kao odasvul posrati. v. impf. prosti* srati. — *Tko s djecom lijega, srasran ustane.* DPostl. 132.

sasrēd, (*su gen.*) *ron der Mitte her, e medio: Vika straža sasrēd polja.* Rj. *prijedlog. sa-sred, složen od* *prijedloga sa i od* *prijedloga sred, dodajući prednji potonjenu svoje značenje.* (Značn neke Turske poglavice: savrh Bišća Osmanbegovića, *sasrēd Bišću* Poprženovića, *sadno Bišća* Ogojenovića. Npj. 3, 274. Pomaknite vojsku *sasrēd puta.* 5, 169. Jedno bješe Petre Vukotiću, *Vukotiću sasrēd Čeru* ravna. 5, 278.

sastājānje, n. das Zusammentreffen, conventio. Rj. *verb. od* sastajati se. — I tako se sa svim prekine Milošev i *Ali-pašino prijateljstvo i sastajanje.* Miloš 148.

sastajati se, jēm se, v. r. impf. zusammentreffen, conventio. Rj. sa-stajati se. *reciproč. vidi* stajati se. *v. pf. sastanuti se, sastati se.* — *Moravica, južna Morava, koja se niže Karanovca sastaje s Ibrom.* Rj. 368a. Svakoga je ljeta po jedan put u onu goru hodio te se s *družinom sastajao i pozdravljao.* Npr. 220. *Vazda se sastajadi i vazda se ljubili.* Kov. 70. Jedni su dolazili pred onu kuću *gdje se sorjet sastajao.* Sovj. 34. *Ondje će se sastajati i jastrebovi jedan s drugim.* Is. 34, 15.

sastānak, *sastānka, m. die Zusammenkunft, Kongress, conventus, cf. stanak.* Rj. *kad se ko sastane s kim.* — *Naš sastanak kog smo uročili.* Rj. 787b (kog kearno mjesto koji). Piše *Uročiji, da mu dođe na sastanek, da se dogovore.* Danica 3, 205. *Da Bog da ori lijepi i čestiti sastanuk naš da bude srećan i čestit za sve nas.* Kov. 72. Razvali mu ogradu kao vrtu; *poir mjesto sastanecima njegovijem.* Plač 2, 6. Piše da su *Dubročani s Omišaninu imali sastanuk, na kome od Omišana biše episkop Ilarion i grof Vladimir.* DP. 26.

sastānuti se, nēm se, sastati se, sastanēm se. — 1) *v. r. pf. zusammentreffen, conventio, cf. stati se.* Rj. sa-stanuti se, sa-stati se. *reciproč. v. impf. sastajati se.* — *Idući tako na vašar sastane se s jednim čovekom.* Npr. 168. *Brdo s brdom ne može se sastati, a živo se ljudi sastanu.* Posl. 29. *Pa svi ti ljudi da se sastanu nu jedno mesto, da sude.* Danica 5, 49. *Kad se tamo sastanete nu riječi s banovima.* Kov. 113. *Kad se ta skupština sastane.* Sovj. 4. — 2) *bez* *reciproč. se, kao* *glagol* *prelazan: Bud ih Bog dade, kako ih sastade? (Kad se dvoje čeljadi jednako sastavi: sastade mjesto sastavi da bi bilo slično sa dade).* Posl. 30. *ali isp. rastiati kao* *glagol* *prelazan.*

sastarati se, rām se, v. r. pf. sieh un etwas bemihen, Sorge tragen, curam habeo. Rj. sa-sstarati se. *kao* *postarati se* I, *potruditi se. v. impf. prosti* starati se.

sastāv, m. sa-stāv (pismeni), *što se sastavi pišući.* Aufsatz, Concept: scriptum, commentatio. — *Neka se oni trude u predgovorima omiliti čitateljima svoje*

sastave. Odrb. od ruž. 4. Namena, upravljena Milozevu imenu, bila je najdivniji *sastar*, koji je ikad izišao iz pera Njeguševa. Mil. 277.

sastavak, sásťavka, m. Rj. sa-stavak. *isp.* sastaviti. — **1)** *die Verbindung, junctura*, n. p. kad se ljubovi u peći *sastave*. Rj. — *Sastavci su bedara* tvojih kao grigne, djelo ruku umjetničkih. Pjesm. nad pj. 7, 1. Čehati... odlamati što na *sastarku* njegovu s drugim čim iz čega je izraslo. Daničić, ARj. 921a. Stadoše se prikupljati *kosti* jedna k drugoj, svaka k srome *sastarku*. DP. 148. — **2)** *vidi* sastavci 1: Na *sastarak* Save i Korave. Rj. *ovamo ide i ovaj primjer*: (Naša erkva) koja kao kakovo granato drvo na *sastarku* putova ljudskih priziva sve umorne ljude u hlad svoj da se odmore. DP. 372.

sastáveci, sástaváká, m. pl. — **1)** *der Ort, wo z. B. zwei Flüsse zusammenfließen, Zusammenfluss, confluentes, junctura*. Rj. *vidi* sastavak 2. *mjesto gdje se n. p. dva potoka ili dva puta sastavljaju, sastaju* se. — Selo koje ima i sada ne daleko od *sastaruku Bijeloga i Crnoga Drina*. DRj. 3, 74. — **2)** u košu vodeničnome dolje gdje je koš kao *nastavljen*: ima li još koliko žita u košu? — *od sastaruka*. Rj.

sastaviti, vîm, v. pf. Rj. sa-staviti. v. pf. je i *prosti* staviti. v. impf. sastavljati. — **1. 1)** *zusammenbringen, facere ut sint simul*. Rj. — **a)** *sastaviti što, što u... ujedno*: Čovjek sre te *srijeće* sastavi u jednu rukoret. Rj. 173b. *Zglariti*, n. p. što novaca, t. j. *sastariti*. Rj. 205b. *Šknaditi*, 2) načiniti, *sastariti*, n. p. pjesmu. Rj. 687a. Ono sre *grožđe* *sastave* ujedno i skiju buzdovan. Npr. 3. Kad *vidi* još jedan opanak, onda se povrne da ga uzme, da *oba sastari*. 167. Nije *sastarjen* oko lijeske. (Nije u glavi kao što bi trebalo. Gledaj: Nije triput oko lijeske *sastarjen*). Posl. 217. Tri je *dobra* teško *sastariti*. 320. I mi jesmo *porez sastarile*. Npj. 2, 463. Ne bi l' prije *sastavio* blago: proda Ivan tri sta robinjica, i *sastavi* dva tovara blaga. 4, 202. Pa *ujedno društvo sastaviše*. 4, 276. *z* i *n* to su prava Slavenska, i tako isto u *jedno sastarjenu* (slova). Danica 1, 98. *Sastari* oko 2000 do 3000 *vojske*. 3, 189. Na ovoj skupštini *sastarjen* je i *ovaj račun* od troškova zemaljskih. 5, 31. *Ambrete* (četiri *plöce*, koje su *između sebe biočuzima sastarjene*). Kov. 97. Oni sva svoja *pregjašnja iskanja sastave* u dva člana. Miloš 33. Narod na novo pobuni i *sastari* u *Asan-pašinoj palanci*, pa odande pošalje svoga brata s nešto vojske preko Morave. 183. *Što je Bog sastavio*, čovjek da ne *sastavlja*. Mat. 19, 6. — **b)** *sastariti koga s kim, što s čim*: Suočiti, *sastariti koga s kim* da govori jedan drugom u oči. Rj. 726a. A od vojske puške *popucale, su zemljom ih mrtve sastaviše*, uzeše im glave i oružje. Npj. 4, 115. Naše sestre čeda odgojile, s *oružjem ih sastarile*. Kov. 71. Iz grohota udari ih zmija, koja im je oči izvadila, i *Jokicu s smrti sastarila*. 101. *Jamačno* je nekad i *Englesku bila sastarjenu s Francuskom*. Priprava 17. Kara-tjorgjije s nešto vojske otide k Limu, da *bi sastavio Srbiju s Crnom Gorom*. Sovj. 27. Sveštenik da *ih molitve svoje sastavi s onim tihijem molitrama* stada svojega. DP. 45. — **c)** *sastariti što iz čega, od čega*: *Odu* ja sam *naručio* ti. Svetiču u Pešti, i sve *glavne misli iz kojih je ona sastarjenu*, kazao sam mu da kaže. Odg. na nt. 20. Valja da *postave* «Sovjet» *sastarljen od ljudi* iz svijni nahaja. Sovj. 1. Oni (antifoni) su *sastarljeni od cijelih psalama*. DP. 18. *Priznavahu* božanstvo spasi-teljevo u velikoj pohvali *sastarjenoj iz pjesama* oba zavjeta. 54. *Želim da iz ovoga, istina, slabog opisivanja sam sebi sastarim* u misli veliku sliku naše crkve. 372. — **2)** kad *barut* u puške na čanku *plane*, pa se ovaj u čijiye ne upali i puška ne pukne, onda se kaže da je *puška planula, a nije sastarila*: AP im *puške* ne će da *sastave*: svaka *planu* ali ne *sastavlja*. Rj. — **3)** n. p. *ne sastaviše* *drrije* godine

dana zajedno, t. j. *rastali* su se prije nego su se dvije godine *navršile*. Rj. *ovamo će ići i ovaj primjer*: Ove je godine *hrana* ogodna, t. j. *slaba*, da će *jedva sastariti s novom* (a suviše — za *prodaju* — ne će biti ništa). Rj. 438b. — **II.** *su se, pass. i reciproč.*: *Pospu* vodom po onijem ranama, kud je *carević* rasječen bio, kad *pospu, rane se sastave*, i *carević skoči* na noge te oživi. Npr. 203. Bud ih, Bog *dade*, kako ih *sastade*? (*Kad se dvoje čeljadi jednuko sastari*). Posl. 30. Koje se *staklo* jedan put *razbije, ono se već ne sastari*. 142. *Ovakih primjera mogla bi se iz ljetopisa sastariti čitava knjižica*. Danica 5, 82. *Da se sastave s Rusima*. Miloš 14. *Dogje* «će» te se *sastari s glagolom* u jednu riječ, n. p. *kupiče*. Rj. LVI.

sástavljánje, n. das Zusammenbringen, collectio, congregatio, junctio. Rj. *verb.* od *sastavljati, koje* *vidi*. — Što sam 1830. godinu *proveo* u Kragujevu *oko sastavljaju zakona* za Srbiju. Danica 5, 3. *Progje* (dan) koje u časti, koje u *sastarljanju* i *prepisivanju ovih aktova*. Miloš 170. *Nema kraja sastarljanju mnogih knjiga*. Prop. 12, 12.

sástavljáti, vljám, v. impf. Rj. sa-stavljati. v. pf. sastaviti. — **1. 1)** *zusammenbringen, jungo*. Rj. — **a)** *isp.* sastaviti 1a. — *Magjionica*, žena koja *magije sastarlja*. Rj. 341a. Pa ih (robove) *puštali* da *prose i otkup* da *sastarljaju*. Rj. 651b. *Ti ne imaš brata* nikakvoga, da *sastarlja* *porez* Arapinu. Npj. 2, 463. *Mitropolit*, koji su u *patrijaršiji* kao *sinod sastarjali*. Kov. 10. *Prosta* klasa naroda našega (t. j. ona klasa koja u današnje vrijeme *narod sastarlja*). 16. *Za to se i sad govori* da *su* te tri opštine *sastarjule* *pectu Crnogorsku nahiju*. 39. Kad dva *imena* *dogju* zajedno, pa se samo *posljednje sklanja*, *ja sam ih sad sastarjao*, n. p. »Pa govori *Mornjaković-Jovu*. Npj. 1, VII. — **b)** *isp.* sastaviti 1b: *Jedva kraj s krujem sastarjao*. (Jedva *nabavljam* ono što mi treba za življenje). Posl. 111. *Sastarjaju spomen* o Hristu *sa spomenom* o svetoj majci njegovoj. DP. 319. — **c)** *isp.* sastaviti 1c: *Mora znati* po Srpskom *sintaksisu iz riječi razgovore sastarjati*. Pis. 64. — **2)** *vidi* sastaviti 2: *Svaka planu*, ali ne *sastavlja*. Rj. — **II.** *su se, pass. i reciproč.*: *Istočna* ili *Binč-Morava sastarlja se iz dvije male Morave*. Danica 2, 39. *Na zborom* njihovijem *da se ne sastarlja* *slava* moja. Mojs. I, 49, 6. *Četiri životinje*... u svake se *dva krilu sastarjahu* *jedno s drugim*. Jezek. 1, 11. *Ostrvo Pelješac, koje se stonskom* *Prevlakom sastarlja s terdom zemljom*. DM. 201.

sástiáci, sástignêm, sástignuti, sástignêm, (sástigao, gl), v. pf. *vidi* sástići: *Danas* bi te *Novak sastigao*. Ako li mi ne *sastigneš* *vilu*. Do ponoći *braću sastignula*. Rj. sa-stići, sa-stignuti. v. pf. je i *prosti* stići, stignuti. v. impf. stizati. — *Brzo* *dorat* *vranae sastigao*. Npj. 3, 397.

sástrág (sa strag), *ron hinten, a tergo*. Rj. *adv.* na *patanje*: *odakle?* *vidi* *odstraga*. *isp.* straga, ostrag, ostragu, otragu, odzada. — *Tarpoš* se ne nosi *odozgo* na glavi, nego *sastrag* te *stoji* od glave *gotovo uspravo*. Rj. 732b. *Žena* *pristupi sastrag* i *dohvati* mu se *skuta* od haljine njegovog. Mat. 9, 20. *Sastrag* i *srijed* ti si me *zaklonio*. Ps. 139, 5.

sástrica, f. *die essbare (rothe) Platterbse, lathyrus cicera*. Rj. *nekaku* *grahoricu* koja se *jede*. — *značenje* koje je u *trti*: *potra*, *trice*, *satrice*, *sa-s-trica* (?). *Korijeni* 89.

sástrići, sastrizêm, v. pf. *abscheren, detondeo*. Rj. sa-strići. — *Krklama*, ona *runu* koju *čurčije* *sa šivenijeh* *kožuha sastrigu*. Rj. 303b.

sastrúgati, sástrúzêm, v. pf. *abschaben, abrado, derado*. Rj. sa-strugati. v. impf. *prosti* strugati. — *Kuču* *zapovjedice* da *ostružu* *iznutra svuda* u *naokolo*, i *prah* što *sastružu* da *prospu* *iza grada*. Mojs.

III. 14, 41. Gde su reči . . . vidi se da je nešto *sastrugano*, pa posle one napisane. Glas. 10, 342.

sasúkati, *sásúcēm*, v. pf. *abspulen*, *devolto*. Rj. sa-súkati. v. impf. *prosti* sukati.

sasúšak, *sasúška*, m. (u Srijemu) ono što se *sasuši* te bude poslije manje na mjeru (n. p. žito) ili u sudu (n. p. vino ili rakija u buretu). Rj.

sasúšiti se, *sásúšim se*, v. r. pf. *verdorren*, *exaresco*. Rj. sa-sušiti se. isp. *sasahnuti*. v. impf. *sasušivati se*. — Sasušak, ono što se *sasuši* te bude poslije manje na mjeru ili u sudu. Rj. 667a. Gradovi njegovi postaje pustoš, zemlja *sasušena* i pusta. Jer. 51, 43. Jer će im nestati hljeba i vode . . . i *sasušice* od bezakonja svojega. Jezeq. 4, 17.

sasušivânje, n. verb. od *sasušivati se*. stanje koje *lira*, kad se što *sasušuje*.

sasušivati se, *sasúšujem se*, v. r. impf. sa-sušivati se. v. impf. *prosti* sušiti se. v. pf. *sasušiti se*. — Biće kao travu na krovovima, koja se *sasušuje prije* nego se počupa. Ps. 129, 6.

sásúti, *sásupēm*, v. pf. *hineingiessen*, *schütten*, *infundo*. Rj. sa-suti. v. impf. *sasipati*. — Klincorba (. . . zašte malo *brašna*, te *saspe* u onu vodu i zamete . . .). Posl. 135. Koliko ka lako udario, tri mu zuba u grlo *sasuo*. Npj. 2, 143. Pa poteže tešku topuzinu, njome lupa careve dvorove, *sasu* njemu stakla u *pendžerc*. 2, 389. Pušku *ču ti u prsi sasuti*. 3, 303. U Bakonju goru udario. Kad on *sasuo* u Bakonju vojsku . . . HNpj. 4, 582. On nije imao običaja, piti *rakiju* iz onoga suda, n kome mu se donese, nego *je saspe* u *čuturu*, pa posle pevajući pripija svaki čas pomalo. Npj.¹ 4, XV.

sàsuvijem, *sàsúvīm*, (sa svijem), *gänzlich*, *penitus*. Rj. *vidi* posve, *zgotlja*; *prieko* 2. isp. *sasma*. — Pipun, dinja (a dinja i karpuza ovdje se zove *lubunica*, kojega imena oni *su svijem ne poznaju*). Rj. 501a. Otvori jedan kraj od vrata . . . *otvori* vrata *sa svijem*. Npr. 149. Jedan u klinac, drugi u ploču (udara). (Kad jedan govori jedno a drugi *sa svim drugo*). Posl. 111. *Sasvim* je *možće*, da se od jednoga čovjeka narodi nekoliko milijuna ljudi. Priprava 121. I to je *sa svijem naravno*. Oglad VII. Docnije je *sa svijem pristao* na nju (na diobu slovenskih jezika). Rad 1, 107.

sasčétati, *sàsčétām* (*sàsčécēm*), v. pf. *herabspaziren*, *descendo*: Pa *sačeta* niz bijelu kulu. Rj. sa-četati. v. impf. *prosti* četati.

sasúti, *sàsújem*, v. pf. *zusammennähen*, *consuo*. Rj. sa-šiti. v. impf. *sašivati*. — *Očuš*, *palok*, *slabo*, n. p. *svezati* ili *sašiti što*, *lass*, *leviter*. Rj. *Čutisati*, *vidi* sašiti (sklopiti, n. p. *haljinu*). Rj. 820a.

sašivânje, n. verb. od *sašivati*. radnja kojom tko *sašiva* što.

sašivati, *sàsivām*, v. impf. sa-šivati, *zusammennähen*, *consuo*. v. impf. *prosti* šiti. v. pf. *sašiti*. — *sa se*, *pass.*: Vrijeme kad se dere, i vrijeme kad se *sašiva*. Prop. 3, 7.

sàsujeti, *sàsúnim*, v. pf. (u prim.) *vidi* *sasniti*: *Nocas mi se* u sanku *sasnjelo*. Rj. sa-šnjeti, sa-snim. *vidi* i *usniti*.

1. **sât**, m. (*loc. sátu*), *die Honigscheibe*, *favus*. Rj. isp. *ravak*. *dem. saticē*. *coll. sače*. — *Krajnik*, u košnici *krajni* sat. Rj. 298a. *Ijupka*, *die Zelle* (u *satu*, u košnici). Rj.³ 351a (*vidi* *okoc*). *Puna kuća* kao *sat meda*. Posl. 266.

2. **sât**,* m. *vidi* *sabat*. Rj. i *primjere ondje*. *dem. saticē*.

sâtara,* f. *die Fleischhucke*, *securis lanionis*. Rj. *mesarsku sjekira*. — *Člen*, držalje u *kosijera*, *srpa*, *sature*, pa i u *svrdla* drvo *odozgo*. Rj. 827b.

satariti, *sâtārīm*, v. pf. *verlieren*, *amitto*, *cf. izgubiti*. Rj. *vidi* i *sačerdati*, *ščerdati*. v. impf. *satarivati*. — *Značenje* (korijenu) *trti*: *tar*, *tara*, *tarak*,

otarak, *taranj*, *tarkati*, *tarnuti*, *starnuti*; *satariti*, *satarivati*. Korijeni 87.

satarivânje, n. *das Verlieren*, *perditio*, *amissio*. Rj. verb. od *satarivati*. *koje vidi*.

satarivati, *satarijēm*, v. impf. *verlieren*, *perdo*, *amitto*. Rj. *vidi* *gubiti*. v. pf. *satariti*.

sătēsati, *sătēsēm*, v. pf. *vidi* *stesati*. v. impf. *prosti* *tesati*. — *Mrtva Mera* crnoj zemlji *paha*, *sabljama* *joj sanduk satesaše*. Npj. 1, 247.

sāti, *sēm*, *vidi* *sisati*. Rj. v. impf. *sāti* (mjesto **ČEKATI**; pošto je **T** nestalo, otpalo je jedno od dva s, koja su se tada sastala), *nāsati se*, *posati*, *krvosalija*, *kravo-sica*. Korijeni 309. *jošte v. pf. slož.* *izpo-sati*, *po-po-sati*. — *Zamusti* tele, kad ne može da se. Rj. 185b. A to *Miloševa* majka *mijesi* hljeb te *Miloš* ostrag se. Rj.¹ 476 (u Rj. 429a: A to mu majka *mijesi* hljeb te on ostrag *sisati*). Jer *češ mljeko národa sati*, i *sise carske dojčičeš*. Is. 60, 16. Jer *čete sati sise* od utjehe njegove, i *nasitćete se*, *sačete* i *naslagjivačete se* u svjetlosti slave njegove. 66, 11.

sătíe, m. *dem. od sat*. Rj.

sătíra, f. *satira*, *satura*, *die Satire*. — *Može biti*, da *na sujetu* G. *Svetića* niko ne bi mogao *načiniti priličnije satire* od ove, koju je on *svojom muzom sebi načinio*. Odg. na sit. 12.

sătírânje, n. *das Abreiben*, *destitutio*. Rj. verb. od *satirati*. *radnja kojom tko satire* što (n. p. u *mlivo*) ili *koga*. — *Čuje se vika* . . . *pustošenje* i *satiranje veliko*, *Moav* se *satr*. Jer. 48, 3.

sătírati, *rēm*, v. impf. *abreiben*, *detero*. Rj. sa-tirati. v. impf. *prosti* *trti*. v. pf. *satri*. — 1) *satirati* što n. p. u *mlivo*. — 2) *satirati* *koga*, kao *slamati ga*. isp. *satiranje*. Jer. 48, 3.

sătisnuti, *snēm*, v. pf. *sa-tis(k)nuti*. za sa isp. s, sa I. *sătisnuti koga* s *čega*. *vidi* *stisnuti*. v. impf. *stiskivati*. — *Čera* konja ka *Udbinji gradu*, *koga čaše* na putu *sretati*, *satisne ga* s *puta* ispod *puta*. Npj. 3, 352.

sătjerati, *rām*, v. pf. Rj. sa-tjerati. *vidi* *stjerati*, *ščerati*; *sagnati*, *zgnati*. v. impf. *satjerivati*. — 1) u n. p. *klin*, *ovce*, *hineintreiben*, *ago in*—. Rj. *vidi* *utjerati*. — (*U* *krmači igri*) . . . *jedan spolja* *krmaču* *tjera* *štapom* i *hoće* da *je satjera* u *kazan*. Rj. 304a. *Prokleta žena sačerala me* *bilu* u *kraj*, pa *vidiš* kako mi je ova strana. Npr. 145. *U gradove sačeraše* *Turke*. Npj. 4, 150. On bi i *Srbije* sve u jednu *vreću* *strpao* pa *zavezao*, ili *u tikvu sačerao* pa *zatisnuo*, da ne *čuje* svijet kako oni *govore*. Rj.¹ XII. *Uze* *mač* od *desne* *bedrice*, i *satjera* *mu ga* u *truh*. *Sud.* 3, 21. *Uze* *malj* u *ruku*, i *satjera* *mu kolue* *kroz slijepo* *oči*. 4, 21. — 2) *odakle*, ili *sa šta* (s *čega*), *herabjagen*, *depello*. Rj. — (*U* *prstenu igri*) . . . on *diže* *ostale kape* gdje *misli* da *nema* *prstena*, *dok ne satjera* *na drije*, pa *onda* *digne* *onu* gdje *misli* da je *prsten*. Rj. 617b.

satjerivânje, n. Rj. *vidi* *stjerivanje*. — verb. od *satjerivati*. — 1) *radnja kojom tko satjeruje* što u što (*das Hineintreiben*, *adactio*, *inmissio*. Rj.). — 2) *radnja kojom tko satjeruje* što s *čega* (*das Herabjagen*, *depulsio*. Rj.).

satjerivati, *satjërujēm*, v. impf. Rj. sa-tjerivati. *vidi* *stjerivati*; *sgoniti*, *zgoniti*. v. impf. *prosti* *tjerati*. v. pf. *satjerati*. — 1) *hineintreiben*, *adigo*. Rj. *vidi* *utjerivati*. — *sa se*, *pass.*: *Kad se* *roj hvata*, ili *sačera* u *košnieu*, *onda se* *viče*: *sjed' maco!* Rj. 348b. — 2) *herabjagen*, *depello*. Rj. *što* *odakle*, *sa šta*, s *čega*.

sătškati, *sătšēm* (*sătškām*), v. pf. *fertig wehen*, *per-texo*, *cf. otkati*. Rj. sa-tškati, *sršiti* *tkanje*. v. impf. *prosti* *tkati*.

sătłjik, m. (*österr. das Seitel*) *der vierte Theil der Mass*, *quadrans*, *quarta pars mensurae*. Rj. *četrti vrća*, *po holbe*. *vidi* *maslič*, *meselj*, *mjerica* 2. — *Svaki po satljik* *vina* na *podne* i u *veče*. Rj. 395b. *Čokanj*, 2) *staklenca* od *jedne četvrti satljika*. Rj. 828b.

sätnik, satnika, *centurio*. Stulli. *vidi* stotnik, i *syn. ondje*. — Spomen o vojničkim službama, gdje se spominju vojvode, tisućnici i *satnici*. DM. 63. *osn. u čto* (sto).

sätöpiti, sätöpim, *v. pf.* sa-topiti. *vidi* stopiti. *v. impf.* stapati. — Puče munja iz neba te sažeže gjevojačku majku, i pod njom se zemlja prosjede, te joj kosti *sätopi*. Npr. 94.

sätricia, *f. eine Art Mehlspeise der Landleute, cibi genus. (cf. jerište)*. Uspe se malo vode u šenično brašno, pa se onda dobro sature rukama, te se načini gotovo kao tarana. Rj. *jelo od brašna u seljika*.

sätrijeti, sätřēm, *v. pf.* sa-trijeti. *vidi* sätři, i *primjere ondje. isp.* potrijeti i potřti, zatrijeti i zatřti. *v. impf.* satirati.

sätři-mäčka-i-bulumäca, *antwortet man (im Scherze) auf die Frage was man gespeiset habe. Es scheint auf die satricia anzuspähen. cf. bulumač. Rj. odgovori se (u šali) na pitanje, što se jelo? u tom se nišani na jelo satricu.*

sätřšiti, sätřšim, *v. pf.* *vidi* sätřšiti. Rj. sa-třšiti. *v. impf.* prosti třšiti.

sätřovati, sätřujem, *v. pf.* sa-třovati. *vidi* střovati. *isp.* otrovati kogu, *vergiften, venenum do. v. impf.* prosti třovati. — E ste brata Petru sätřovali. Npj. 5, 59. Već u knjaza vjerni biti ne će, no će svoje glave sätřovati. 5, 248.

sätřti, sätřēm (sätř'o, sätřla), *v. pf.* Rj. sa-trti. *vidi* sätřijeti, sätřēm. *v. impf.* satirati. — **1.** *1)* *abreiben, detero, zerreiben, contero.* Rj. — *Sätř'o ga* u mlivo. Rj. 364a. Ko padne na ovaj kamen, razbiće se; a na koga on padne, *sätře ga*. Mat. 21, 44. Uze tele koga bijabu načiniti, i spali ga ognjem, i *sätř ga* u prah. Mojs. II. 32, 20. — **2)** konja, *zu Grunde richten, eneco.* Rj. *kao slomiti*. — Hajde, zete, da udarimo na nj (na zmaja) . . . *eda bismo ga kako sätřli*. Npr. 34. Pa me više ne ćeš videti dok ne sätřeš *grozden štap* tražeći me. 56. Tako me konjska kopita ne sätřla! Posl. 298. Dok sätře ona *koplja bojna*, potegoše perne *buzdohane*. Npj. 2, 282. Vidite li, što su Crnogorci, *kakve vurske sile sätřješe*. Npj. 5, 380. Jer će *glud sätřti zemlju*. Mojs. I. 41, 30. Jer me je *vihorom sätř'o* i zadao mi mnogo rana ni za što. Jov 9, 17. *Sätřren* sam što je *kči* naroda mojega *sätřvenu*. Jer. 8, 21. Tobom *sätřn narode* i tobom *rasuh carstva*. 51, 20. — **11.** *sa se, reflex.* *zu Grunde gehen, eneco.* Rj. **sätřuriti**, řim, *v. pf.* sa-turiti. *vidi* sturiti (*zbaciti*). *v. impf.* sturati. — Doista se ja ljeh posilio jere *sam mu glavu sätřurio*. Npj. 5, 489.

sätřžiti se, sätřži se, *vidi* stužiti se: Sa zlijem se nemoj sadružiti, jera ti se *hoće sätřžiti* (Posl. 274). Rj. sa-tužiti se. *v. impf.* stuživati se.

sätřvar, *f.* (u Boči) *vidi* stvar. Rj. sa-tvar. *isp.* sätřuriti. — Onaj kaplar bejaše neka *omalena*, *krnjnosa sätřar*, *naduvena*, tupa. Megj. 97.

sätřvoriti, sätřvorim, *vidi* stvoriti. Rj. sa-tvoriti. *v. impf.* stvarati. — **1)** Višnj! Višnj! razberi me! Ah! *sätřori ovo more u zeleno ravno polje!* Npj. 1, 191. Pa je vila Boga zamolila, i Jovanu oči *sätřvorila*. 2, 36. *Šakupicu do trideset drugu . . .* Što se Jovan bio *zajčeco*, to je *Jovan bio sätřvorio*: on pokupi do trideset drugu. 3, 313. Kad što zборе, ka' da *sre sätřore*, sve po *krupno* a ništa na sitno. 5, 550. Gijegogj se sastajali i radili, *dobro sätřvorili* i učinili! Kov. 123. — **2)** *sa se, reflex.* *vidi* stvoriti se. Rj.

säv, svä, svč. Rj. *gram. sav, vas; pl. gen. svjeh, svjij; dat., instr., loc. svjijem, svjijema, svjijema. Obl.* 52. *ali* i svih, svima. — **1)** *aller, omnis.* — **a)** Odoše (*sri*) listom. Rj. 330a. Ali je to *sve* bilo *zaluđu*. Npr. 17. *Sen nas troyicu nadjibe*. 34. *Izgubi sre tri stotine cekina*. 85. Čuje sa *srijcu strana* *pevaniku* i *veselje*. 89. Kao što je učinila *srijema onijem* koji su me *prosilu*. 91. Ja se *odolen* ne mičem . . . *ma sa srijem tjem*, ako *prebrujš* sve *izvore*, *maknuću* ti se s *mjestu*.

100. *Svi ljekari razigju* se *kud koji*. 146. On *izvadi sre ono novaca* što imaše. 218. Kako *ih* je *svijeh* *otkupio*. 250. U *svih* gradskih *sedamnest* *nahija*. Npj. 4, 149. Pa ih *staše* *Srbliji* *razvoditi* preko *polja bez svijeh haljina*. 4, 151. Ako *mogu srijema biti sluga*, ja ne *mogu srijema biti ljubav*. 4, 158. *Posjeći će vas sre do jeđnoga*. 4, 370. Ali *pri svemu tome* *Turci* *opet* ne *smjednu* *udariti* na *Smrdan*. Danica 3, 197. Ja ne *velim* da *su sri od naše gospode* i *varošana* *onaki*. Kov. 14. Ni on ne *zna sre*. Priprava 69. *Pogledavši nu sre njih* *reče*. Luk. 6, 10. *Posadiše ih sre*. 9, 15. *Znamo da su tvar uzdiše*. Rim. 8, 22 (*omnis creatura; alle Geschöpfe*). Jer je on *Bog sviju*. 10, 12. *Molim dakle prije sregu*, da se čine *iskanja*. Tim. I. 2, 1. *Načini ga (svijetnjak) sa srijem spravama njeđorijem*. Mojs. II. 37, 24. *Proglasite slobodu u zemlji srima koji žive u njoj*. III. 25, 10. Da biste *napredovali u svemu što radite*. V. 29, 9. *Naprava u lijeb točkova . . . osovine* *njihove*, *glavčine*, *naplaci* i *paoci*, *sre bješe lirveno*. Car. I. 7, 33. *vidi* svi *koliki* (*sav kolik*). — **b)** *sve pred brojem mjesto gen. svijeh, sviju*: *Dok napunimo vreće za sre trideset konja*. Npr. 6. *Carević njih sve* po *vratu*, *dok sre devet* *posiječe*. 190. *Možeš otvoriti sre osam odaja*. 194. *Strna Jela suknu* *ovranila* za *svojijeh sre devet sinova*. Npj. 1, 552. *Sre sedum* se *sastalo dabija*. 4, 132. Pa *vođe sre tristu* *robinja*. 4, 200. *Kako su se sigurali Turci*, ne *boje se sre sedmore* *Brda*. 4, 423. *Može li izgovoriti sve pet* *naših samoglasnih slova*. Nov. Srb. 1817, 33. *ovamo može se dodati i ovaj primjer: Sre troyici glave osiječe*. Npj. 4, 335. — **c)** *svoga: kao sre zajedno, inyesamit, omnes universi*: *Kad su se pobili s Turcima, bilo ih je oko tri hiljade sregu*. Miloš 98. *Sregu ih je potpisano* na *svaki akt* *oko 800 duša*. 171. *Sregu dakle koljena od Avraama* *do Davida, koljena četrnaest*. Mat. 1, 17. *Sinoru* *vratar-skil . . . sregu* *sto* i *trideset* *i devet*. Jezdr. 2, 42. *Na broj sregu njih šezdeset i šestoro*. Prip. bibl. 35. *Ljudi tada bijaše na broj preko 600000, a sregu duša oko tri hiljade hiljada*. 45. — **d)** *sve jedno je, es ist gleichviel; nihil refert. vidi* kod *jedan*. — **2)** *zana, totus. cf. vas. Rj. kao cijel, čitar*. — *Nekaka žena*, *namazavši se* *onom masti* i *poletjevši sre* se *ispriebjala* *koje o šta*. Rj. 66b. *Te znaja o kamen; zmaj sav* *prne* na *komade*. Npr. 26. *Pa ga odvede u jednu sobu svu zelenu*. 61. *»Da mi Bog* *da ženu* *od prave krvi Hrišćanske*. O! *to je teško* *dobiti: u svemu sreću* *samo tri* *imaju*. 81. *Oni ga sa svim sreem prime*. 82. *Konji . . . stadoše nogama tući* i *u svu vrisku drijeti se*. 97. *Štap vas* *od suhoga zlata*. 116. *Koji koga nadlaže*, *onaj neka* *nosi svu pogaču*. 160. *Ima velika jama u zemlji . . . po svoj prilici* *biće* *u njoj novaca*. 169. *Zavika* *iza sregu glasu*. 213. *Kad earev sin* *vidi vas* *umre* *od čuda*. 261. *Sregu ljetu* *jedna repa*, i *ta crvljiva*. Posl. 279. *Ne govori na svu ustu*. 332. *Zapale lagum* *pod mton*, *koji ga sregu raznese*. Žitije 51. *Izlaze k earevima sregu vasionoga srijeta*. Otkriv. 16, 14 (*vidi napose vasioni*). *Tade se podiže sav narod*, *malo* i *veliko*, i *vojvode*, *te otiđoše* u *Misir*. Car. II. 25, 26. *vidi* *sav kolik*, *vas kolik*; *savijem*, *sasvim*. — *vidi* *sve (napose)*.

1. Säva, m. Sabbas. Rj. *ime* *muško. dem.* *Savica. hyp.* Säva (*m.*), *Savić, Savko, Savo*.

2. Säva, f. (roc. Sävo) — 1) *der Savestrom, Savus. Rj. voda*. — *Savo, Savo!* *sebe* *ne* *zabijeli*, *a mene zacrni*. Posl. 273. — **2)** *ime* *žensko. Rj. biće hyp. od Saveta (Jelisaveta). isp.* *Savka*.

3. Säva, m. (ist.) vidi *Savo. Rj. hyp. od Säva. sävak, m. (u Slav.) vidi* *jaz I. Rj.*

sävat,* m. die Schmelzarbeit, vitrum metallicum. Rj. *staklo metalno, emalj*.

savatleisanje, n. das Emailiren, colorum metallicorum obductio. Rj. *verb.* *od savatleisati. radnja* *kojom tko savutleiče* *što*.

savatleisati,* savatleisēm, v. pf. i v. impf. emailiren, ritrum metallicum inducere. Rj. savatom preclaciti ili prerući što.

savēsti, savēžēm, vidi svesti: Oj na djelu na golemu mnoga gragja sarezena. Rj. sa-vesti. kao prost glagol ne dolazi. vidi vēsti (vēžēm). v. impf. svoziti.

Sāveta, f. ime žensko, od Jelisāveta. Osn. 296. hyp. Sāva 2, Sāvka.

sāvez, m. gram. conjunctio, Verbindungswort, Conjunction. sa-vez. zu postanje isp. savezati. — Isti uzvik (savē), biva savez, koji dolazi među riječima i među rečenicama. Daničić, ARj. 3a. Osim priloga, prijedloga, saveza i usklika sve druge riječi mijenjaju oblike. Obl. 1.

sāvezati, savēžēm, v. pf. vidi svezati. I bijele saveza im ruke. Obojici savezao ruke. Al' derojće savezano. Rj. sa-vezati. v. impf. svezivati.

sāveznik, m. koji je u svezi s kim; der Verbündete, foederatus: Tu je Dubrovnik saveznik preko svoje volje. DM. 232. isp. sūveznik. — osn. u savez.

1. Sāvica, m. dem. od 1 Sāva. Rj. — Varvarica vari, a Sāvica hladi, Nikolica kusa. Posl. 31.

2. Sāvica, f. die Sabbasfaste, jejunium S. Sabbae. Rj. post sectomū Savi.

Sāvici, m. (u C. G.) ime muško: O moj brate Radojev Sāviciu. Tader Paun govori Sāviciu. Rj. dem. od 1 Sāva. takva dem. kod Bogić.

savijača, f. — **1)** eine Art Speise, die strudelartig gerieckelt ist, cibi genus, plucntue genus. Rj. — Pita ima različnijeh, n. p. jedne su savijene kao gužvara i savijača. Rj. 503a. — **2)** koliba, eine zeltartige Hütte, tuguriū genus. — **3)** (u Boci) drvo na koje se fišeci savijaju. Rj. — za postanje isp. savijati, saviti. riječi s takim nast. kod ejepača.

savijānje, n. Rj. (vidi svijanje) verb. od 1. savijati, II. savijati se. — **I. 1)** radnja kojom tko savija n. p. drvo, granu (das Beugen, flexio. Rj.). — **2)** radnja kojom tko savija n. p. haljinu (das Zusammenlegen, complicatio. Rj.). — **3)** radnja kojom tko savija, vraća u gomilu što. — **II.** radnja kojom se tko ili što savija oko čega.

savijati, sāvijām, v. impf. Rj. sa-vijati. vidi svijati. v. impf. prosti viti (vijem). v. pf. saviti. — **1)** n. p. drvo, granu, beugen, inflecto. Rj. — Prut dok je mlad valja ga savijati. Posl. 265. sa se, pass. ili refleks.: Mlado se drvo savija. Posl. 180. Dijete leglo na legja pa spava: kad dihne iz sebe, onda se grane uzvijaju u visinu, a kad povuče paru u se, onda se savijaju k zemlji. 228. Kapu skida, do zemlje se svija. Npj. 2, 67. — **2)** n. p. haljinu, zusammenlegen, complico. Rj. — Gutoljiti, savijati što u guku, ili pod skut. Rj. 108b. Besposlen Mujo fiške savija. Posl. 12. Pa savija ev'jeće u kitice. Npj. 1, 40. Oko sebe studen jorgan scijam, a u jorgan sve jade zavijam. 1, 298. — **3)** kao vraćati u gomilu, sammendrängen, bedrängen, ego, urgeo: Silni konji da ne savijaju a pješaci da nam grabe glave. Rj. (da ne savijaju: da nas savijaju). isp. saviti 3. — **II.** sa se, refleks. — **1)** savijaju se oko kuće, vidi vrzati se, opstrzati se. Rj. vidi i vrsti se, vrtljati se. isp. klinčiti. — Koja j' ono gjevojića? tanka, b'jela i rumena, te se svija oko deoru svako jutro i večerom. s mojim Jovom jašikuje? Here. 347. — **2)** roda se savija, kad tekući n. p. od juga ide k zapadu. vidi krivudati, verugati se, vijugati se. — Širu teče do Loznice od Juga k Sjeveru, a ispod Loznice se savija, pa ide gotovo upravo k Zapadu. Npj. 4, 253 (Vuk). Otuda se savija među k sjeveru na Anaton, i izlazi u dolinu Jeftail. Is. Nav. 19, 14.

sāvijest, f. vidi savjest.

sāvijestan, sāvijesna, adj. što pripada savijesti. vidi savjestan.

Sāvina, f. namastir u Boci kod Novoga. Rj.

Sāvina Trpeza, f. planina u Srbiji u nahiji Kruševačkoj. Rj.

sāviranje, n. Rj. verb. od 1. savirati, II. savirati se. — **I. 1)** stanje koje biva, kad voda savira n. p. niz planinu (das Abfließen, defluxus. Rj.). — **2)** stanje koje biva, kad što savire, ure ure kukajući se (das Einkochen, decoctio. Rj.). — **II.** radnja kojom se tko savira (das Verkriechen, to abdere se. Rj.).

sāvirati, rēm, v. impf. Rj. sa-virati. — **I. 1)** abfließen, defluo: savire voda niz planinu. Rj. v. impf. prosti vreti. — **2)** einkochen, decoqui, cf. uvirati. Rj. savire, ure što kad se kuha. v. impf. prosti vreti. v. pf. isp. uvreti. — **II.** sa se, refleks. sich verkriechen, abdere se. Rj. kao sakrivati se. v. pf. savrijeti se.

sāvishē, vidi suviše. Rj. adv. sa-više. zuviel, nimis. vidi i odveć, odvise, prevēć. — Nije dobro što god je saviše. DPosl. 81. Sto prijatelja čovjeku nijesu dosta, a jedan neprijatelj saviše mu je. 115.

sāvishnji, adj. što je saviše. vidi suvišniji. — Las(t) savišnja šteta gotova. DPosl. 53. Savišnja prešu ne ulovi miša. 110.

savitak, savitka, m. Rj. sa-vitak. isp. saviti. — **1)** das Gerollte, Gewundene, volumen. Rj. savito što god. — **2)** gdje je put savijen, die Krümmung, flexio: polomio kola na savitku. Rj. isp. saviti 4. — Za njim opravlja Vinuj od kuće Azarijine do savitka i do ugla. Nem. 3, 24.

sāviti, sāvijēm, v. pf. Rj. sa-viti. vidi sviti. v. impf. savijati. — **I. 1)** n. p. drvo, granu, beugen, biegen, flecto. Rj. — Mojsije brže savi glavu do zemlje i pokloni se. Mojs. II. 34, 8. Ne saviše koljenu pred Valom. Car. I. 19, 18. Ne bi htio saviti vrata svojega u jaram cara Vavilonskoga. Jer. 27, 8. Narod koji bi savio vrat svoj pod jaram cara Vavilonskoga i služio mu. 27, 11. Oni saviše vrat svoj pod mač. DP. 103. sa se, refleks.: Razumiješe da je Gospod pohodio sinove Izrailjeve... i savišće se pokloniše se. Mojs. II. 4, 31. David se savi licem do zemlje. 24, 9. Saviše se licem k zemlji do poda i pokloniše se. Dnev. II. 7, 3. — **2)** zusammenlegen (Brief, Tuch), complico. Rj. — Zgučiti, saviti što u guku. Rj. 206b. Kovrtanj, savijeno što u kolo, n. p. kosa na glavi. Rj. 281b. Kolalije, take savijene kao kolutovi. Rj. 284b. Saltanite na gužvu savite. Rj. 725a. Svako od zverjadi pade potrbuške i rep savi pada se. Npr. 94. Čela savije svoj šator i ono malo prtljaja, i metne na svoga konjička. 207. Iduć s vode cvijeće sam brala, savila sam do četiri kite. Npj. 1, 232. Još na glavi v'jeneli savijeni. 1, 399. Ugleda ga djevojka, savi skute, pobježe. 1, 440. Ustavite zile i borije, a savijte svilene barjake, dok progjemo kroz Korita ravna. 3, 457. Savi turbin, turi u bisage. 4, 326. Na stijeui si savio gnijezdo svoje. Mojs. IV. 24, 21. sa se, pass. ili refleks.: Vitilj, što se u ranu meće (savije se od svilea, pak se namaže melemom). Rj. 64a. Savije mu se oko vrata. Npr. 11. Tako mi se tuga na srec ne savila! Posl. 305. A kad Draška poznade rogakaju, pa se Drašku savi u kriocce. Npj. 4, 62. — **3)** bedrängen, urgeo, cf. savitlati. Rj. vidi i saletjeti 1, i syn. ondje. — Ljuto savi i otud i otud, eda bi mu glavu osjekao. Npj. 2, 283. — **4)** kao počti savitkom, okrenuti: Kaži sinovima Izrailjevim neka saviju i stanu u dčō, pred Pi-Airot. Mojs. II. 14, 2. Progjosmo braću svoju i odande savirši udarismo preko pustinje Moavske. V. 2, 8. Reče svojemu vozaču: savij rukom svojom i izvezi me iz boja, jer sam ranjen. Car. I. 22, 34. isp. savijati se 2, savitak 2. — **II.** sa se, refleks. — **1)** sich zusammenrollen, (in semet) convolvi: Nasred puta savila se guja. Rj. ocamo će ići primjeri: Zgučiti se, saviti se u guku. Rj. 206b. Ja sam jež, svemu selu knez, saviću se u trubicu, ubošću te u guzicu. Npr. 246. Tako se u savio kao srp! Posl. 310. — **2)** herabrollen, devolvi: Savi se soko sa grada. Rj. kao vijuču se sići. sa. isp. s, sa 14. — Savi se paun od

neba, a paunica od polja, da kuje biser po perja. Npj. 1, 42.

savitlati, tlām, v. pf. zaokupiti, dotjerati u tijesno, *bedrängen, urgeo*, cf. svitlati. Rj. sa-vitlati. *vidi* i saletjeti, i *syn. ondje*, v. *impf.* prosti vitlati.

sávjest, f. *das Gewissen, conscientia*, sa-vjest, *druga polu* **савѣст** (znanje). P. Budmani u Vijencu god. 1883 br. 47 *dokazu da valja govoriti i pisati sávjesti*; sávjest je izgovor Ruski. — Po čistoj sarjesti mogu kazati. Miloš IX. *To mi svedoči sarjesti*. Rim. 9, 1. *Da se ne smeta sarjesti*. 14, 1. *Ljubav od čista srca i dobre sarjesti i vjere neliecmjerne*. Tim. 1, 1, 5. Bocati, o sarjesti, kad koga grize. Daničić, ARj. 467a. Tajni ukori našoj sarjesti. DP. 80.

sávjestan, sávjesna, adj. što pripada sarjesti. *vidi* sávjestan. — *Za sasrjesne poslove*, koji se tieahu plemićima ličnosti, poštenja i imanja, trebaše izabrati plemiće za dobre ljude. DM. 273.

sávjet, m. Rj. *vidi* svjet (i odbacivši v.) sjet, sa-vjet, *druga polu* **савѣтъ** (proprie *verbum, sermo* videtur significare), riječ, goror. — **1)** *der Rath, consilium*. — Ko za čorbom vino pije, od onoga ne valja sarjetu iskati Posl. 138. Slijepea za put i budalu za sarjet ne valja pitati. 289. *Putem joj je sarjet dno*. Npj. 1, 53. *To je kurva za sarjet primio*. 1, 568. Čaja-paša pristane na Milošev sarjet. Miloš 64. — **2)** cf. vijeće. Rj. *vidi* i senat; *der Rath, senatus*. — Skupi se veliki sarjet Atinski, i posle dugoga većanja odredi, da se pošalje u Rim jedan Grčki filosof. Danica 5, 86. Na to im rekne onaj Ruski gospodin, da valja da postavte **савѣтъ**. Ja dalje za to pišem sarjet a ne sarjet, što mislim da u Srpskome jeziku i u ovome smislu ne valja ni jedno, nego bi valjalo kazati vijeće. Sovj. 1. Raje je spomenu razliku između gradske opštine (commune) i narodne opštine (universitas). Prvu naziva sarjetom plemićkim a drugu narodnim saborom. DM. 336.

sávjetnik, m. *der Rathsherr, senator*, cf. vijećnik. Rj. koji sarjetuje koga. *vidi* i svjetnik, senator, senator, sinatur; senat 2. — *Ti im hješje upravitelj, i sarjetnik i bramitelj*. Kov. 112. Po tom se izberu novi poslanici (Lazar Teodorović kao starešina . . . kao njegovi sarjetnici). Miloš 172. Među visoke (činovnike) idu tajni i državni sarjetnici. Priprava 70.

sávjetnikov, adj. Rad 14, 89. što pripada sarjetniku.

sávjetovānje, n. *das Rathen, consilium*. Rj. verb. od savjetovati. radnju kojom tko sarjetuje koga. *vidi* svjetovanje, sjetovanje 1.

sávjetovati, sávjetujēm, v. *impf.* rathen, *consilium* do: Knjigu štije, djecu sarjetuje. Rj. sávjetovati, u Vuka nema toga prostoga nego sávjetovati. Rad 6, 144. v. pf. slož. posávjetovati, usávjetovati se. *vidi* sjetovati, v. *impf.* i pf. tako će biti i savjetovati, svjetovati. *isp.* artovati. *od* prostih svjetovati sjetovati v. pf. slož. ravsjetovati, prđsvjetovati; ūsvjetovati se. — Lasno je zdravom bolesnoga sarjetovati. Posl. 166. sa se, reciproc.: Da nemaju nikakova jednog starješine, nego da nahije imaju svoje starješine, koje se između sebe dogovaraju i sarjetuju. Sovj. 1.

Sávka, f. ime žensko. od Sareta mjesto Jelisareta. Nema ga u Vukovu rječniku, ali se govori. Osn. 296. *taka ženska hyp.* kod Drenka.

Savko, m. ime muško. Rad 26, 54. *hyp.* od Sáva. *taka hyp.* kod Boško.

sávkolik, svákolika, svěkoliko, (u C. G.), cf. vaskolik. Rj. *Kolik*, uz riječ sav ili vas dolazi i bez i: vas kolik. Te dvije riječi kad dolaze tako jedna s drugom mijenjaju oblike i jedna i druga: sva kolika, see koliko, sri koliki: Da podignu vojsku scu kaluku. Govori se kad i kad sri kolici. Obl. 43. *kako su to dvije riječi i obje mijenjaju oblike valja ih i rasturjati u pisanju*: sav kolik (i sav koliki), vas

kolik (i vas koliki), sva kolika, sve koliko i t. d. — **1)** *ganz, totus*. Rj. u *sing.* kad sav ili vas tako dolazi sa kolik (koliki), onda je sav 2, kao cijel, čitar. — Krenulo se malo i veliko, da se boja bije svekoliko. Npj. 4, 316. *Tada sar koliki zbor Izraeljev neka ga (jagnje ili jare) zakolje u veće*. Mojs. II. 12, 6. Braća sn tvoja i dom Izraeljev vas koliki, kojima govoriše Jerusalimljani. Jezek. 11, 15. *Tamo ćeš vaskoliki Srpski duh*, tamo ćeš Srbina vaskolikoga kao u ogledalu vidjeti. Rat 60 (vaskolikoga [protiv pravila koje postari sam Daničić], mjesto svega kolikoga). — **2)** *aller, omnīs*. Rj. u *pluralu* svi koliki i t. d.: svi koliko ih god ima. *isp.* sav 1. — Opet Ivan Srblje sakupio . . . Kad to čuli Sribli srikolici, onda oni raspustiše roblje. Npj. 4, 202. *Ti kad svršiš škole svekolike*. 5, 24. *Bezakonici će sri koliki biti kao trnje počupani*. Sam. II. 23, 6. *A vi vratite se sri kolici i hodite*. Jov 17, 10.

savládati, sávľadām, *vidi* svladati. Rj. v. pf. savladati *vidi* i nadvladati, prevladati, presvojiti, saplahati. v. *impf.* *isp.* nadvlagjivati. — *Kakve tebe savludaše vile danas, brate, u morsknoj otoči?* Npj. 3, 163.

sávnuti, sávñē, v. pf. od svanuti premještanjem glasova a i v. — *Svanuti, vidi svanuti* (cf. sarnuti). Rj. 663b (*a savnuti nema na mjestu svojem*). i slož. osavnuti.

Sávo, m. *vidi* Sáva. Rj. *hyp. gen.* Sáva, *voc.* Sávó. *vidi* i 3 Sáva m. — *Sobom uzmi Martinović-Sáva i Filipa brata Savoroga*. Npj. 5, 113.

sávñh, *vidi* svrh. Rj. sa-vrh, s- vrh, *prijedlog* ima uza se riječ u *gen.*, složen je od *prijedloga* vrh i od *prijedloga* sa, s, koji — **1)** *zvučenju* riječi vrh *do* daje svoje značenje: Ako čovek ne šteti svrh vrece i svrh pila, zaludu šteti kad je u dno. Posl. 9. *O narandžo, vojko plemenita! . . . Svrh tebe se grad Budva vigjaše*. Npj. 1, 74. *I na konju Rosandu gjevorku obasutu nrečom od bisera svrh glave do zelene trave*. 2, 583. *Zvači neke Turske poglavice: svrh Bišča Osmanbegovića sasred Bišča Poprženovića, sadno Bišča Ogojenovića*. 3, 674. *Vigje vojsku od planine vila svrh Šare*, visoke planine. 5, 86. *U jutru nze Valak Valama i odvede ga na visinu*. Valam reče: *Svrh stijene* vidim ga, i s humova gledam ga. Mojs. IV. 22, 9. *Odvedoše (ljude) na vrh stijene*, i pobacaše ih *su vrh stijene*, da se svi raspadoše. Dnev. II. 25. 12. — **2)** *vrlo često svrh znači što i prosto vrh bez značenja koje bi mu trebalo da dodu prijedlog s*: *Ali svrh svrjih jada* ne kazuje mižu da ne bude više trlabuke. Kad čuje muž za nezreću, stane lelekatii koliko da je glavom poginuo. Npr. 213. *Svrh moje duše!* (Kao zakletva). Posl. 283. *Al' na njemu do tri panejera, tri panc'jera, jedan svrh drugoga*. Npj. 3, 469. *Na njima su svilene košulje, svrh košulje zelene ječermne*. 5, 287. *Ali nasto glad u zemlji svrh prve gladi* koja bježe za vremena Avramova. Mojs. I. 26. *1. Svrh toga*, kome bih služio? čda li ne sinu njegovu? Sam. II. 16, 19. *Da se ovaj žrtvenik novoga zavjeta proslavi svrh onoga* u starom zavjetu. DP. 340. *Car obeca svoju kćer dati onome koji diva pogubi, i svrh toga* dno oca njegova nigda danka da ne plaća. Prip. bibl. 65. *Svrh srega toga* ne mogu da ne napomenem . . . *Ziv. sv. S. i sv. S. XI. — 3) *so hoch als — altitudine* —: Čemerika svrh čovjeka. Rj. 673b. — *S* one strane Save vode detelina do kolena, čemerika svrh čovjeka. Npj. 1, 341. *U ovom primjeru s uz vrh ima značenje koje je bez njega u ovakim primjerima: sa šake, s podlunice*. Sint. 146. — **4)** (u C. G.) ubio ga svrh sebe (t. j. ležeći ranjen pa kad mu ko dogje da osijeće glavu), *über, supra*. Rj. 673b.*

sávrijeti se, sávřēm se (sávř'o se, sávřla se), v. r. pf. sich verkiechen, *abdere se*: savř'o se u budžak. Rj. sa-vrijeti se. *vidi* skriti se, šćunjiti se, šćuñjiti

se, šćućuriti se. v. *impf.* savirati se. — Nastupi na magijje, gboli i *klijenit* ostane *savrtijeh* nogu i ruku. Npr. 262 (*isp.* šćućuriti se, *sich ducken*: *sagnuti se, zguriti se*).

savrndak, *savrndaka*, m. (u Here.) *vidi* kulača. Rj. kulača, t. j. *koliba*. Rj. 313b.

savršen, *adj.* *vollkommen, vollendet, perfectus, upravo part. praet. pass. od savršiti. vidi* svršen 2. — Sam je Bog na kararu (t. j. *savršen* i svagda jednak). Posl. 274. Tako bi oni imali *najsavršeniji praropis*. Pis. 23. Kako možemo sanjati da smo *najsavršenije stvorenje*. Priprava 96. *Budite vi dakle savršeni*, kao što je *savršen otac* vaš nebeski. Mat. 5, 48. *Umom budite savršeni*. Kor. I. 11, 20. Razide se glas o tebi po narodima radi ljepote tvoje, jer *bješe savršena krasotom* mojom, koju metnuh na te. Jezek. 16, 14. Ti bješe na svetog gori Božijoj . . . *Savršen bješe na putovima* svojim. 28, 15.

savršenstvo, n. *stanje u kom je što je savršeno; die Vollkommenheit, Vollendung, perfectio, integritas, absolutio*. — Ima 47 riječi koje su od Slavenkijeh posrbijene . . . otačanstvo, *savršenstvo*. Nov. Zav. VI. Pravoga *spisatelja* recenzenti i zakonodavci *dovode u veće savršenstvo*. Pis. 62. Možeš li ti dokučiti *savršenstvo srenogučega*? Jov 11, 7. Ti si *pečat savršenstva*, pun si mudrosti, i sa svijem si lijep. Jezek. 28, 12. *Oboje u svojoj radnji stajase risko u savršenstvu*. DM. 259. *Molitive njezine* (liturgije) *dostigoše najviše savršenstvo do kojega se duh čovječiji izvit* može. DP. 11. *Steče savršenstvo duhovno* u pustinji Jordanskoj. 113. Bez ovoga dvoga ne možeš *doći do savršenstva*. 180. *Kad u Hrišćana bijaše više savršenstva*. . . 206.

savršiti, *savršim, vidi* svršiti. Rj. i *syn. ondje. v. pf.* sa-vršiti. v. *impf.* savršivati. — I *Hrišćanski zakon savršimo*. Rj. Kad su *Božji zakon savršili*, *devojka se sa rodom oprača*. Npj. 2, 24. *sa se, pass.*: Sedam anjela koji imahu sedam posljednjih zala, *jer se u njima savršu gnjev Božji*. Otkriv. 15, 1 (*isp.* 15, 8: *dok se ne svršu* sedam zala sedmorice anjela).

savršivanje, n. *vidi* svršivanje. Rj.

savršivati, *savršujem, vidi* svršivati. Rj. v. *impf.* sa-vršivati, *vidi* i svršivati. v. *impf.* prosti vršiti. v. *pf.* savršiti. — Ili bi privatni sekretar morao *savršivati posao* i onoga? (sekretara). Straž. 1887, 382. *sa se, pass.*: *Junaštvo je naše i njihov, junaštvo se na nas savršiva*, kraljevi ga nama pripoznaju. Npj. 5, 548 (*savršiva dijalekt. mjesto savršnje*).

Savski, *adj.* n. p. voda, *der Save, Savi*. Rj. što pripada Savi.

Savulja, f. nekaka bara niže Osijeka. Rj. *imena s takim nast. kod* Bukulja.

Sazdana, f. ime žensko. Rj. — *osn.* u sazdati. Osn. 141. *imenu ženska s takim nast. kod* Andrijana.

sazdanje, n. *das Geschöpf, creatura*: Božje *sazdanje*, ljudsko stvorenje, *znija osedlana?* (most preko vode). Rj. *verb.* od sazdati. *vidi* stvorenje.

sazdati, *sazdam, v. pf.* *erschaffen, creo*. Rj. sazdati, *vidi* stvoriti. v. *impf.* sazdavati. — a) *Značenje* (korijenu) *tvoriti, činiti, praviti, graditi*: *zād* (murus): *sa-zdati*; *samosazdanu*; *Sazdana*. — b) *značenje* kao pod a: *zid*; *zidati*. Korijeni 49. *Sāma sādānā kōst*, kaže se za bolesnika, koji se od bolesti osušio i okoreo. Rj. 663a. *Za muku smo sazdanu*. (Kad se ko tješi što se muči). Posl. 84. *Jer je Adam najprije sazdan* pa onda Jeva. Tim. I. 2, 13. Eto onoga koji je *sazdao gora* i koji je stvorio vjetar. Amos 4, 13. *sa se, refleks.*: *Srbliji pripovijedaju da Carigrad nijesu ljudi zidali, nego da se sam sazdao*. Rj. 808a. *Car se Turski sazda u sokola*. . . *pa se sazda u šaremu guju*. Npj. 2, 511. *isp.* stvoriti se.

sazdavanje, n. *verb.* od sazdavati. *radnja* kojom *tko sazda* što. *vidi* stvaranje.

sazdavati, *sazdvām, v. impf.* sa-zdavati. *vidi* stva-

rati. v. *pf.* sazdati. — Ovo mi pokaza *Gospod*: *gle, sazdaše skakavce*, kad počinjase *nicati* otava. Amos 7, 1 (*victor locustae; billete Heuschrecken*).

sazdrenuti, *nēm* (u gornj. prim.) *vidi* sazreti: Kad moj *džardin sazdrne*. Rj. sa-zdrenuti. *vidi* i sazrenuti, *od čega je postalo sazdrenuti dobiše d pred r. v. impf.* prosti zdreti (zreti).

sazidanje, n. *verb.* od sazidati. *verb. subst. od r. pf. isp.* kod dopuštenje. — Ima 47 riječi koje su od Slavenkijeh posrbijene . . . protivljenje, *sazidanje*, uzdržanje. Nov. Zav. VI. Da se sveti priprave za djelo službe, *na sazidanje tijela Hristova*. Efes. 4, 12.

sazidati, *sazidām* (*sāzigjēm*), v. *pf.* *aufbauen, erstuo*. Rj. sa-zidati. v. *impf.* prosti zidati. — Pošto majstori *čuprija nanoro sazidaju*. Posl. 241. *Crkve* (su im) *majstorski sazidane od kamena*. Danica 2, 108. Tako izginu svi *Resavci*. . . *Turci pošlje od njihovijeh glava sazidaju kulu*. Sovj. 29. *sa se, pass.*: U koje se vrijeme *sazidaju zidovi troji*, u to će vrijeme *otići zapovijest na daleko*. Mih. 7, 11.

sazivanje, n. *das Zusammenrufen, convocatio*. Rj. *verb.* od sazivati. *radnja* kojom *tko sazivlje* što: O mladinama i subotama i o *sazivanju skupštine* ne mogu podnositi bezakonja i svetkovine. Is. 1, 13.

sazivati, *sazivljēm* (*sāzivām*), v. *impf.* *zusammenrufen, convoco*: A drug drugu na ime *saziva*. Rj. sa-zivati. v. *impf.* prosti zvati. v. *pf.* sazvati. — *Miloš saziva knezove na obične skupštine* o Gjurjevju due. Miloš 190. Da su i *Turci sazivali orake kmetore* od Hrišćana, da im što presude. Slav. Bibl. 1, 86. *Načini sebi dvije trube . . . njima ćeš sazivati zbor* i zapovijedati da polazi vojska. Mojs. IV. 10, 2.

Sāzlija.* f. *čuprija* u Kosovu blizu Vučitna: Od mramora do suva Javora, od Javora, sine, do *Sazlije*. Rj.

sāznati, *sāznām, v. pf.* *erfahren, rescio*. Rj. sa-znati. *vidi* obaznati, doznati. v. *impf.* *isp.* doznavati. — Dva se druga vrlo milovala. . . Jedno ljeto niko ih ne znade, drugo ljeto svatko ih *saznade*; *saznade ih* i otac i majka. Npj. 1, 240.

sāzrenuti, *nēm*, v. *pf.* sa-zrenuti. *vidi* sazdrenuti, sazreti. v. *impf.* prosti zrenuti (zreti). — Dok prisprije *šenica, šenica* i *vinova lozica, lozica*, mojoj *Mari sazrenu, sazrenu* u *njedarač jabuke, jabuke*. Here. 269.

sāzreti, *sāzrim, v. pf.* *reif werden, maturesco, ef.* sazdrenuti. Rj. sa-zreti. *vidi* i sazrenuti. v. *impf.* prosti zreti (zrenuti). — *Greš, grožđe* koje gotovo nigda ne može *sazreti*, a što bi tobože i *sazrelo*, svagda je sitnije od ostaloga *grožđja*. Rj. 101a. *Jabuku* koja doekna *sazri*, dugo stoji. Posl. 107. *Odreži grožđe*, jer već *sazreše puea njegova*. Otkriv. 14, 18.

sāzvati, *sāzdvēm, v. pf.* *zusammenberufen, convoco*. Rj. sa-zvati. v. *impf.* sazivati. — *On ih sazva sve u svatore*. Npr. 103. *Sazore mnoge svoje prijatelje na pir*. 259. *Miloša ču na mejdan sazvati*. Npj. 4, 228. *Crni Gjorgijje sazore u Beograd sve vojrode na skupštinu*. Miloš 30. *sa se, pass.*: Da se sad opet u *Smederevu sazore skupština*. Sovj. 4.

sāžaliti, *im, v. pf.* Rj. sa-žaliti. v. *impf.* sažalijvati. — 1) *koga, bedatern, misereor, cf.* smilovati se. Rj. *vidi* i sažalovati. — 2) *sa se, refleks.* — A. sažali mi se, v. r. *pf.* *es jammert, miseret*. Rj. *cf.* dožaliti se. Rj.² — a) *sažali se kome*: *Izišao slijep u šetnju iza grada, pa ga opazio sveti Arangel i sažali mu se*. Rj. 117b. *Pošto baba to ču, sažali joj se pak se mači u njedra* i izvadi jedan *bokunić kruha*. Npr. 93. (Isus) *gledajuć ljudi sažali mu se*, jer *bijahu smeteni i rasijani kao ovce bez pastira*. Mat. 9, 36. *Vigje dijete*, i *gle dijete plakaše*; i *sažali joj se*, i reče . . . Mojs. II. 2, 5. — b) *sažali se kome radi čega*: *Gospodu se sažali radi zla* koje bješe izrekao na njih. Jer. 26, 19. *Ali mi se sažali radi svetoga imena mojega*, koje oksvrni dom Izrailjev. Jezek. 36, 21. — c) *sažali se kome radi čega*: *Kad angjeo pruži*

ruku svoju na Jerusolim da ga ubija, *sažali se Gospodu sa zla*, i reče angjełu koji ubijaše narod: dosta, spusti ruku. Sam. II. 24, 16. Ne bi li poslušali i vratili se svaki sa svoga zloga puta, da mi se *sažali sa zla* koje im mislim učiniti. Jer. 26, 3. — *a)* *sažali se kome za kim*: Gospodaru! pričekaj me, i sve ću ti platiti. A gospodaru se *sažali za tujem slugom*, pusti ga i dug oprostí mu. Mat. 18, 27. Jer se *sinovima Izrailjevijem sažali za Venijaminom* bratom njihovijem. Sud. 21, 6. *samo u* Mat. 14, 14 *ima*: Isus vidje mnogi narod, i *sažali mu se za njih* — *njesto za njima*. — *B.* *sažali se tko na koga ili na što*: Ah za Boga! ne ubij me! nego se smiluj na me! *Caver sin* kad to ču, razmislí se i *sažali se nu nju*. Npr. 235. Jer se *na okove moje sažalíste*. Jevr. 10, 34.

sažalovati, sažalujem, v. pf. *bedauern, misereor*. Rj. sa-žalovati koga. *vidi sažaliti (koga)*. v. impf. slož. sažaljivati, prosti žalovati. — Ako li ga sažaluju, što je mlad, nek' ga dadu meni mladog u ruke, metaću ga na zle muke, na ruke. Npj. 1, 386.

sažaljivati, sažaljivam, n. *das Bedauern, miseratio*. Rj. verb. od sažaljivati. *radnju* kojom tko sažaljava koga: Visoko prosvijećeni gledamo odozgo dolje su sažaljivanjem i ponosom na varvare i na divljake. Priprava 136. (Divne pjesme Jovana Damaskina). Njih je iz krasnorječivih usta svetoga pustinika izvuklo sažaljivanje radi utjehe kalugjeru koji tužaoše za prijateljem. DP. 359.

sažaljivati, sažaljivam, v. impf. *bedauern, misereor*. Rj. sa-žaljivati koga. v. impf. prosti žalovati, žaliti 2. v. pf. sažalovati, sažaliti. — Da me Vi za buduću držite? i otide srdeći se i gotovo psujući, a vladaoći ostanu sažaljivajući ga i smejući se. Danica 4, 35.

sažđiti, sažđim, v. pf. *vidi sažeći*. Rj. sa-žđiti. za postanje *vidi* požđiti.

sažeći, sažđem, v. pf. *verbrennen, comburo, cf. spaliti*. Rj. i syn. ondje. sa-žeći. v. impf. sažizati. — Udare munje i gromovi, te *dvore Gavunore sažegu*. Rj. 81a. Prikuči mu se (znaju) i pušti ogranj plavetan iz prstena te mu *sažeće krila i oči* zaslijepe. Npr. 263. Što ostane, *ognjem sažežite*. Mojs. 111, 8, 32. *Sažeće kosti* cara Eđomskoga u kreč. Amos 2, 1. Uzmi Isaka i sažeži ga na žrtvu tamo na brdu. Prip. bibl. 17.

sažžeti, sažžem, v. pf. Rj. sa-žeti. v. impf. sažimati. — *1)* ramenima, *die Achseln zucken, nihil certi respondere*. Rj. sažme ramenima čovjek, kad ne će upravo da odgovori. *vidi sleći, smignuti* ramenima. — *2)* sažeti što, kao stisnuti. *zusammenziehen, zusammendrücken, contrahere, restringere*. — Osnove *nesažete . . . sažete*. Rad 26, 61. Glasove »e« i »i« ima naš rukopis sažete u jedno t. Star. 3, 49. sa se, pass.: Črnok. — oo — se može sažeti u jedno: črnok. miješajući sažeto sa nesažetijem pišu i črnook. Daničić, ARj. 846b.

sažžimanje, n. *das Achselzucken, incerta responsio*. Rj. verb. od sažimati. *vidi saživanje*. — *1)* *radnja* kad tko sažima ramenima. — *2)* *radnja* kojom tko sažima n. p. dva samoglasna: Nominalni gen. jednine u adjektivu: velike, male. Od prvijeh je vremena ovaj oblik u priljeva sažžimanjem izjednačen sa složenim oblikom, te se dovoljno ne razlikuju: božje, trete. Istor. 16.

sažimati, sažimam (sažimljem). Rj. sa-žimati. *vidi saživati*. v. impf. prosti žeti (žmcm). v. pf. slož. sažeti. — *1)* ramenima, *die Achseln zucken, nihil certi respondeo*. Rj. sažima ramenima, ko ne će upravo da odgovara na pitanje. — *2)* sažimati n. p. dva samoglasna. isp. sažeti 2. — sa se, pass.: Tako da se ja sažima u nom. sing. masc. u i. Rad 26, 61. Od kojih (osnova) su se jedne sažimale. 26, 62. saživati, saživam, n. *das sažimanie*. Rj.

saživati, saživam, *vidi sažimati*. Rj. — Iživati,

sažimati. Miješajući ove glagole sa-živati (od *ЖЕВАТИ*) govori se njesto njih i živati, saživati. Korijeni 53. saživati, n. *das Verbrennen, crematio, combustio*. Rj. verb. od sažizati. *radnju* kojom tko sažiže što.

sažizati, sažizem, v. impf. *verbrennen, cremo*. Rj. sa-žizati. *vidi* spaljivati, spaljivati. v. impf. prosti žeći. v. pf. sažeći. — Sažižaoše sinove svoje ognjem po gadnijem djelima onijeh naroda. Dnev. 11, 28, 3.

sažžjeti, sažžujem, v. pf. (u Crmn.) pošto kukuruzi osijeku, sasjeći im vrhove. Rj. sa-žžjeti. v. impf. prosti žnjeti (žnjem), žeti (žanjem).

sažžvati, sažžvám, v. pf. *zerkauen, mandere*. Rj. sa-žžvati. v. impf. prosti žvatati. — Adam onu jabuku sažžvatio pa mu ostala u grlu. Rj. 243a. Njihovi zubi mogu sažžvati, što naši već ne mogu. Priprava 166. sa se, pass.: Keka, kad se sažžučee pusti iz sebe sok nalik na mlijeko. Rj. 268a.

scéptar, scéptra, m. po Lat. govoru (sceptrum), po Grčkom žiti skiptar.

scípati se, scípā se, v. r. pf. n. p. voda, *sehr fest zufrieren, congelari*. Rj. s-cipati se, stali cipom, t. j. susrijem ne ničući se nimalo, kao n. p. vodu kad se susrijem smrzne. isp. cip.

se, accus. — *1)* *sich, se (verhilt sich zu se)* me ze mene, und te zu tebe. Rj. se je prema sebe kao me prema mene i te prema tebe. — *2)* može se dodati i srednjim glagolima, n. p. danas mi se nešto spuca; ne jede mi se. Rj. Ovo se može se dodati svakome glagolu, n. p. ne pjeva mi se, jede mi se, pluće mi se, ne čekuj mi se i t. d. Rj.¹ XVIII. —

3) na se (u Dubr.) t. j. natrag, *zurück, retro*: pošao nu se. Nu se kao rak (kad ko pobjegne). Rj. Nu se kao rak u pontu. (Kad ko bježi natrag). Posl. 191. — *4)* u jednoj pjesmi njesto *sobom*: Megju se se hoće da pomore, zlaćenima da pobodu noži. Rj. —

5) nekoliko primjera *kako se stoji u rečenici*: Nije lijepa, nego se *grudi*, t. j. *bijeli se i rumeni se*. Rj. 97b. Druge (píte) su od prostrtijeh po tepsiji obgi, po kojimu se ili izmognu kojijeh se što metne kao i u one prve. Rj. 503a. Ona mu se stane *umiljati i prerijati* se oko njega. Npr. 22. Čistićemo se i *veseliti*. 87. Gde sve selo peva i *veseli se*. 89. Progi je se, ako Boga znaš! Npr. 145. Vas mi se *pošteti* smok, i učini, se gnoj. 165. Mrtvi! kamo te se? 172. Ako se ne *nakusamo, ne nagrebosmo se*. Posl. 8. Bez stara panja sirotno ognjište. (Kad se hoće da kaže da bez stara čoeka nema posla). 12 (isp. Kad hoće da se kaže da . . . Posl. 129). Ne mogao se miš provući kroz jamu, pa svezao tikvicu za rep. 205. U kojim se opancima *sustali*, u onim *rastali*. 332. Na demir se *pendžer naslonio*. Npj. 2, 45 (na demir-pendžer se *naslonio*). Vrijedno je spomenuti, da je u ovakovome dogagjaju ušlo se megju ovaka dva imena, n. p.: Lauš se banu *poklanja* [njesto Lauš-banu se *poklanja*]. Npj. 1, VIII. Sta je prirodnije nego da se sud, primivši i zakon, *postaruju* još većma *razlikorati se*. Kov. 5. Ja ne znam dali se je kad *gororilo*. 20. Najposle mi se učinilo da je ovako . . . Spisi 1, 6. Onaj se tvrdo držao štita. 1, 9. On se *karao* . . . ovde bi upravo moralo biti: on se je *karao*; no ovo je, u ovom slučaju, narod ne izgovara, nego samo se *rastegne*. 1, 73 (*ake, tada bijaše Vuku znak duga glasa uopće*). Boji me se, bojim te se. Obl. 26. Niš se koji smio maći s njesto gdje se je *desio*. Prip. bibl. 42. Koliko se je već hiljada otaca *razgovorilo* . . . 73.

sebar, sebra, m. (u Dubr.) *vidi težak*. Rj. — Bat sebru česalo. DPostl. 5. Dotle te sebar služi, dokle mu prs(t) u ustijeh držiš. 19. Riječju sebar u zakoniku rekao bih da se zove svaki čovjek koji nije vlastelin . . . u sebru valja razumjeti osobito čoveka nižega reda. DM. 63.

sebarski, ulj. što pripada sebrima ili sebru ko-

jenju god. — adv. Izmuči *sebarski*, a izjegj vlasteoski. DP. 36.

sebe, (*accus. i dat. cf. sebi*). — 1) *vidi se*. Rj. Zamjenica svakoga lica, koje nema prvoga padeža ni množine nego joj je jednina i za množinu, ima ovake oblike: 2. *sebe*, 3. *sebi*, 4. *sebe*, 6. *sobom*, 7. *sebi*. Samo se četvrti padež govori i manji poslije prijedloga, n. p. *u se*, *za se*, *preda se*. Treći je i sedmi pad. imao u staro vrijeme na kraju **z** njesto sadašnjega *i*; za to se i sada govori i *sebe* (njesto *sebi*), i to ne samo po istočnom govornu nego i po južnom. Obl. 26. — 2) (n Dubr.) n. p. otišao *u sebe*, t. j. doma. Rj. — 3) *u* *gen. bez prijedloga*: Ako ko boće za umom ići, neka se odreče *sebe*. Mat. 16, 24, *sa prijedlogima*: Ako narod one zemlje uzme koga *izmegju sebe* i postave ga sebi za stražara. Jezek. 33, 2. Poče tamo amo hvežati te u pustinju kao *izran sebe*. Npr. 112. Njegove roditelje car primi i *kod sebe ih uzdrži*. Npr. 252. Za to mislim da će dobro biti da se tu — *kod samijeh sebe* — malo zabavimo. Dioba 5. N. p. naučio sam *od sebe*, *von selbst*, *ipse*, *sine magistro*. Rj. (*vidi posebice*). Pa ga (sina) iščera *od sebe*. Npr. 248. Ja sam mlada i *od sebe zlato!* Here. 122. To se *razume samo od sebe*. Opat XII (*isp. kod riječi sebi*): To se razumije samo po sebi. Ništa ne činim *od sebe*. Mojs. IV. 16, 28. Múšš, kad bezbožnik proždire *pravijega od sebe*. Avak. 1, 13. Kao što se *od sebe razumije*. Rad 2, 232. Nisam više ni imao druga, *osim Boga i sebe samoga*. Npj. 3, 120. Saul ugje u nju (u pećinu) *rad sebe*. Sam. I. 24, 4. — 4) *accus. bez prijedloga*: Ovo čineći spašeš i samoga sebe i one koji te slušaju. Tim. 1, 4, 16. Svaka smrtna slaba ruka može slobodno u njh (n žice od psaltira) udarati a srce kazivati *sebe Boga*. DP. 362. *sa prijedlogima*: Ne dadu se Srbi potisnuti, no *na sebe* dočeknu Turke. Npj. 5, 96. Eno ti tri sirote gjevojke, svaka *po sebe* različitu rabotu posluje. Npr. 111. Podavij rep *podu se*. Posl. 256. Uprite *u se* i u svoje kljuse. Straž. 1887, 63. Carevi koji dogjoše bijahu *za se* u polju. Dnev. I. 19, 9 (*separatim, gesondert*). Predsjednik velikoga suda, koji je svoje sjednice držao *za sebe*, a ostalih pet počećtelja imali su sjednice zajedno. Sovj. 58. Negotin i Kladovo bili su *od prije za sebe*, pa su od skora potpali *pod Adakale*. Danica 2, 51. Stane se na Vračaru *sam za sebe* tući s Turcima. 3, 191. *vidi zase, zasebe*. — 5) *instrum. bez prijedloga*: Što mi bude najmilije u tvojem domu *da poneseš sobom* kad od tebe pogjem. Npr. 108 (*isp. niže*: ponio je (ruku) *sa sobom*. Kov. 125). Da ih *on uzme sobom*. 247 (*isp. niže*: ne uzeše *sa sobom* ulja. Mat. 25, 3). Donesi *sobom*, pa sjedi *sa mnom*. (Govori se da kalgjeri po manastirima reku gostu). Posl. 67 (*isp. niže*: da donese zakone *sa sobom*. Danica 5, 86. *u svijem ocim prunjerinu čitaj s sobom*). *Sobom* misli Komnen barjaktare: »Fala Bogu, rgjavoga drustal...« To tek misli, ništa ne govori. Npj. 3, 177. Stojan viknu dvije vjerne sluge: »Sluge moje! brže konje vaše«. A on skoči, pripasa oružje, *sobom* Stojan do mrkova dogje, pa mrkovu priteže kolane. 4, 181. Ne mogu misliti da ga (pismo) nijeste primili, jer sam *ga sobom* dao na poštu. Straž. 1886, 59. Gospode, opomeni se Avrama, Isaka, kojima si se *sobom* zakleo i obrekao im... Mojs. II. 32, 13. Njemu ću odgovoriti *ja Gospod sobom*. Jezek. 14, 7 (respondebo ei *per me*; dem will *ich*, der Herr, *selbst* antworten). Črn... o čemu što bi trebalo *sobom* da je dobro, ali nije nego naopak. Daničić, ARj. 838a. Pod onijem vladacima, koji *donoseći sobom novu misao*, imenima svojim otvorise novo svijetlo vrijeme narodnoga života. DM. 128. *isp. sam sobom kod sam Ba. sa prijedlogima*: Hajduci *reknu megju sobom*: »Hajdemo... Npr. 171. Ondu su i sunce *odnijeli sa sobom*. Npr. 91. *Porede sa sobom* podosta naoružanijeh ljudi. 156. *Odvodu je* (kćer) *sa sobom* kući. Danica 2, 132. Da

donese zakone sa sobom. 5, 86. Turski zlikovac osjekao svetome Šavi u čivotu ruku i *ponio je sa sobom*. Kov. 125. Ne *uzeše sa sobom* ulja. Mat. 25, 3. — 6) *kud sebe ode!* *kud je sebe to bilo!* Rj. sebe (uzima se takogjer i da krijepi govor u nekim prilikama: *kud sebe ode! kud je sebe to bilo!* Korijeni 306). *sebe dat.?* *isp. si 3*.

sebeznao, *sebeznao*, *adj. selbstisch, egoistisch, der nur um sich weiss, sibi soli amicus*. Rj. *sebe-znao, koji samo za sebe zna (a ne zna, ne mari za druge)*. *vidi* samoživ, sebičan 2. — *Sebeznao*, oholu Šumadinu to može biti neko zadovoljstvo, a opštoj blagajnici to je svakako šteta. Megj. 56. *isp. riječi tako slož. mnogo-znali, sve-znalica*.

sebi, (*dat. i loc.*) *cf. sebe*. Rj. *Pregje je bilo u trećem pad. i si, ali je sada vrlo rijetko, i gdje se još govori, govori se u takim prilikama u kojima se i bez njega kaže što treba, n. p. uzmi si to*. Obl. 25. *vidi si 2*. — 1) *sebi bez prijedloga*: Ovu devojku pošljemo u svet *neka sebi sreću traži*. Npr. 133. Potom odsiječe uši i *sebi ih u džep ostavi*. 188 (*isp. dalje pod b*: k sebi ih u džep ostavi). Svak je *sebi* najbliži. Posl. 278. *Sebi* ruke, gjevere (tugja je snaša). (Kad se u tugje makar što dira). 283 (*isp. dalje pod b*: K sebe ruke, Kraljeviću Marko!). Kad u selu kuća gori, svak se *sebi* boji. DPost. 43. Koji dobro služe, oni *dobiraju sebi dobar postup.* Tim. I. 3, 13. Išla drveta da *pomažu sebi cara*. Sud. 9, 8. Idi i *kupi sebi pajas lanen*. Jer. 13, 1. — 2) *sebi s prijedlogima*. — *k*: Kad se starac malo poodgrije i *dogje k sebi*, on poviče: »Koji ono junaka... Rj. 501b. Uši obadvije odsiječe i *k sebi ih u džep ostavi*. Npr. 187. *K sebe ruke*, Kraljeviću Marko! Npj. 2, 240. — *po*: *Po sebi* (u Dubr.) n. p. naučiti što, t. j. od sebe. Rj. Sad on nije znao koju će uzeti, jer su *po sebi* sve tri bile dobre. Npr. 154. Koje (vojvode i knezove)... Uroš ne bude kadar pod uzdom držati, nego ostanu svaki *po sebi*. Danica 2, 75 (= posebi, zase, zasebe). To se razumije samo *po sebi*. Posl. XXIII (*isp. kod riječi sebe*: To se razumije samo od sebe). Odijelo samo *po sebi*, istina, da ne čini nikoga pametnijim... Priprava 41. *Po sebi* se razumije da je zatvor bio glavna stvar. DM. 307. Pogreb je sam *po sebi* tužan. DP. 359. — *pri*: U misli da muža opet opoži, ali on *ostane pri sebi*. Npr. 59. Padne mu na um britvica koju je *pri sebi* imao. 149. *Jesi li pri sebi?* *Jesi li čitav?* (Kad ko govori što ludo, t. j. da nijesi sišao s pameti?). Posl. 114. — *u*: *Reče sam sebi*. Npr. 40. *Pomisli u sebi*. 71. Ne reče joj ništa, nego *u sebi promrmla*: »Eto one ženturine... 140. Gledala s pendžera u bašču i *govorila u sebi*: »Bože moj... 205. Deblo ali izeblo. (Kaže se za čocka koji je na očima veliki i pun a *u sebi slab*). Posl. 58. Garevice, zelena gorice! *ne hraniš li u sebi* junaka? Npj. 2, 78. Morali su mu se pokazivati, da ga ljube i poštuju, a *u sebi su na nj mrzili*. Sovj. 26. Sveštenik pogje da osveti vodu, ali se najprije smjerno *u sebi moli* Gospodu. DP. 186.

sebičan, *f.* — 1) *nosi košulju (ili haljinu kakvu) u sebiu, alle Tage nacheinander, continuo*. Rj. *u sebiu*, t. j. svaki dan ne mijenjajući. Korijeni 307. — Nigdje se u Srbiji ne jede šeničan hljeb tako *u sebiu*, kao u Mačvi. Rj. 349a. — 2) *sve sebiće, alles ohne Unterschied, sammt und sonders*: izjeo sve sebiće, *sine discrimine*. Rj. *kao sve koliko, sve do jednog komada. ordje je sebiće adv. sebiće*. Korijeni 307. — 3) *vidi* pokopica. Rj. *u vinogradu pro kopanje u proljeće*. — 4) (u Boei) kao kućine od lana. Rj. — 5) Djevojka kako je naučena, a *sebiča* kako je... DPost. 17. *Sebiča*, Bogišić mi pisa da je neuka sluškinja, a i djevojka je u toj poslovcu sluškinja. XVII. — *osn. u sebe, sebi. isp. Korijeni 307*.

1. **sebičan**, *sebičan, adj.* — 1) n. p. čovjek, *der nicht heikel ist, facilis, non difficilis*. Rj. — *Sebičan*

(čovjek kome ne treba mnogo ugagjati, koji je kao svaki drugi). Korijeni 307. *Kruh*, ili je sitan ili *sebičan*, veće valja u trbulu neg u njedrijeh. DPost. 51 (*Kruh koji se u sebicu jede, svaki dan ne mijenjajuć*). — 2) *sebičan*, piše se najviše u značenju koga je sebeznao. Korijeni 307. *vidi* i samoživ. — Društvo odabranih duša koje, preko sviju današnjih predrasuda i sebičnih interesa, jasno vide prave potrebe svoga naroda. Zlos. 166.

sēbičnje, *n. verb. od sebičiti*. Rj.

sēbičiti, čm, *v. impf. vinograd, cf. sebica* 3. Rj. *t. j. u proljeće ga kopati prvi put. v. pf. slož. dsebičiti (vinograd), išebičiti (haljinu)*.

2. **sēbičn**, *adj. — 1) košulja (ili haljina kakva), alle-Tags-, Werkeltags-, profestus. Rj. koja se nosi svaki dan u ne samo nedjeljom, suprotno stajaći. — 2) nedjelja, die drittletzte Woche vor der Pöste, da man alle Tage, selbst Mittwoch und Freitag Fleischspeisen essen darf, hebdomas antepenultima ante quadragesimum. Poslije sebične nedjelje nastane zadušna, a poslije zadušne bijela, cf. trapava, pretila nedjelja, urši burši. Rj. nedjelja koje se svaki dan može mrsiti. zore se i nedjelja ursena, ursna, urča, uša, ušibušina; uši buši, urši burši.*

sēbičnost, sēbičnosti, *f. osobina onoga koji je sebičan. — Ova ideja ni bila ništa drugo, nego gruba sebičnost. Zlos. 53 (Selbstsucht, Egoismus).*

sēdak, sētkā, *m. (u Šumad.) nekaka kruška koja se jede samo gnjila. Rj.*

sēdalce, *n. dem. od sedlo. vidi sedlašće. — On se skače konju na sedalce. HNpj. 1, 130.*

sēdam, *sieben, septem. Rj. — Rano rane sedam devojaka. Npj. 2, 639. Magdalina, iz koje sedam gjavola izigje. Luk. 8, 2. Bijaše sedam braće . . . tako i svi sedam. 20, 29. 31. Sedam žičaka ognjenijeh gorahu pred prijestolom. Otkriv. 4, 5. Iz rijeke izuđe sedam krava. Mojs. 1, 41, 2. Sedam sveštenika neku nose sedam truba. Is. Nav. 6, 4.*

sēdamdēsēt, *siebzig, septuaginta, Rj. sedam-deset. Plakaše za njim Misirci sedamdeset dana. Mojs. 1, 50, 3.*

sēdamdēsētī, *adj. der siebzigste, septuagesimus. Rj.*

sēdamnaest, *siebzehn, septemdecim. Rj. sedamnaest, sastavljene i okrnjene riječi sedam na deset. vidi sedmoronaest. — Na junaku rana sedamnaest. Npj. 2, 340.*

sēdamnaestero, *vidi sedamnaestero. Rj. vidi i sedmoronaestero.*

sēdamnaestī, *adj. der siebzehnte, decimus septimus. Rj. — Te godine drugoga mjeseca, sedamnaesti dan toga mjeseca, taj dan razvališe se svi izvori velikoga bezdana. Mojs. 1, 7, 11.*

sēdamnaestoro, *Anzahl von siebzehn, septemdecim (franc. une dix-septaine). Rj. sedamnaestoro, sedamnaestoro nečega što je srednjega roda ili je koje jednoga a koje drugoga roda; n. p. sedamnaestoro djeca. vidi i sedmoronaestero.*

sēdef,* *m. die Perlmutter, testu conchae margaritiferae. Rj. biserna školjka.*

sēdelli,* *adj. indecl. perlmuttern, e testu conchae margaritiferae, cf. sedepli: Omer uze sedegli tamburu. Rj. sedef-li (Turski nast.) što pripadu sedefu.*

sēdellija,* *f. puška našarana sedefom: Sedestiju pušku zagrljo. Rj. sedelli-(ja), sedegli puška.*

sēdēpli,* *vidi sedefli: Daše njemu sedepli tambure. Rj. — I u tuđoj riječi sedefli promijenilo se u nas nu p. isp. f.*

sēdlānje, *n. das Sattel, impositio sellae. Rj. verb. od sedlati. radnju kojom tko sedla n. p. konju.*

sēdlār, *sellāra, m. der Sattler, sellarius. Rj. koji gradi sedla. vidi sarač.*

sēdlārev, *sedlārov, adj. des Sattlers, sellarii. Rj. što pripada sedlaru. vidi saračev.*

sēdlāst, *adj. n. p. konj. sattelrückig, hohlrückig,*

mit vertieftem Rücken, dorso depresso. Rj. što je nalik na sedlo.

sēdlāšće, *n. dem. od sedlo: Strelica te ustrelila kroz sellašće u srsašće. Rj. vidi sedalce. isp. sedlica.*

sēdlati, sēdlām, *v. impf. satteln, sterno equum. Rj. vidi sedlati. v. pf. slož. o-sēdlati-, od-, ra(z)-; v. impf. slož. o-sedlavati, od-, raz-. Ko prije sedla, prije i jaše. Post. 151. Sedlam konj ne može biti kao nesedlam. (Žena ni u licu ne može biti kao gjevojka). 283. Doru sedla, ispod grive ljubi. Npj. 3, 393.*

sēdlēni, *adj. n. p. konj, koji je za sedlo, juhaći, isp. sedlenik. — Dvje biljade konju sellenijeh. Npj. 4, 374.*

sēdlēnik, *sedlenika, m. (u C. G.) konj, das Reitpferd, equus ul equitandum idoneus: I uze mu konja sedlenika. Neki jašu konje sedlenike. Rj. konj sedleni, juhaći.*

sēdlica, *f. samo u ovoj zagoneci: Ture ide gredicom, zavrsgo se sedlicom? (puž). Rj. — osn. u sedlo. Osn. 325.*

sēdlo, *n. (pl. sēdla, sedālā) der Sattel, sella, cf. seido. Rj. dem. sedalce, sedašće. Graditi opanke, kuću . . . gadlje, sedlo, i t. d. Rj. 97b. Udariti sedlo na konja. Rj. 769a. Skidoše im sedla šemajlje. Rj. 833a. Ne mašaj se, Relja, preko bojna sedla n svilena njedra. Npj. 1, 110. Vrani se konji igraju . . . srebrna sedla lomlja(hu). 1, 303. Bojno sedlo šimširovo. 1, 454. Doveo mi vraua konjica, i na tom konju sedlo rojničko, 1, 491. A kako ih lako ndarāše, iz bojnih ih sedal izmētāše. 2, 495. Udri konjina sedla osmanlje. 2, 535. Divno lješe konja okitio: Tatarsko mu sedlo udario. 4, 56. Opremite mi doru od mejdana . . . ose-dlajte sedlom srebrujeu. 4, 299. A stoji im konji pod sedljina. 4, 305.*

sēdmāk, *sedmāka, m. — 1) der Siebner (Münze), moneta septenaria. Rj. novac u kom ima sedam jedinica, n. p. krajcara, groša. — 2) ein Pferd von 7 Jahren, equus septennis. Rj. konj od sedam godina. isp. konj četćak, četvrtak, petak, šestak, osmak, devetak, desetak. — Kola sedmora, konje sedmake, konje sedmake, momke jednake. Živ. 309. — 3) (u Biogradu) Art Teppich, stragulī genus. Rj. nekaki sug. isp. šestak (sag).*

sēdmākinja, *f. — 1) eine Stute von sieben Jahren. equu septennis. Rj. kobila od sedam godina. isp. osmakinja. — 2) ein siebenemigeres Fass, dolium septem amphoras cupiens. Rj. bure od sedam ukova. — 3) djevojka od sedam godina: Otvor' vrata, sedmakinjo, materina vršnjakinjo. Rj. 78a.*

sēdmeri, sēdmere, sēdmera, *adj. pl. vidi sedmori, i primjere ondje.*

sēdmērica, *f. vidi sedmorica. Rj. i ondje primjere. sēdmoro, n. vidi sedmoro. Rj. i primjere ondje.*

sēdmī, *adj. der siebente, septimus. Rj. — Prorokova Enoh, sedmi od Adama. Jud. 14.*

sēdmica, *f. — 1) die Sieben (Karte), numerus septenarius. Rj. kartu koja broji sedam. — 2) nedjelja dana koja se jednoudi, n. p. kad hoće čovjek da se pričesti: ne može ni izići sedmica (kad počne jednoudi u utornik, pa hoće u nedjelja da se pričesti). Rj. — Valja nedjelju dana da jednoude, ili drže sedmicu. Rj. 251a. — 3) sedmica dana, settimāna, hebdomas. Stullī. vidi nedjelja 2. vrijeme od nedjelje do nedjelje, die Woche. — sedmica, sedmica dana mj. nedjelja dana govori se i u hanji. P. Leber.*

sēdmīna, *f. — 1) das Siebentheil, pars septima. Rj. sedmi dio. — 2) Anzahl von sieben, septem. Rj. vidi sedminja. sedam stvari od jedne vrste ujedno: Nabroj sedam sedmina godina, sedam puta po sedam godina, tako da ti sedam sedmina godina bude četćdeset i devet godina. Mojs. III. 25, 8. instrum. sedminom znači: sedam puta više: Sedminom vrati u njedra susjedima našim ruženje, kojim te ružiše, (Gospode! Ps. 79, 12. — 3) (u Sinju) vidi daća (koja je riječ i ondje poznata). Jelo za ovu sedminu donosi*

rodlnina i prijatelji kući pokojnikovoj. Rj. *daća što se daje postije sedam dana?*

sedminja, *f.* vidi sedmina 2: Te četiri ubiše Turčina, a sedminju ranom obranili. Npj. 4, 60. — *za nast. isp.* babine i babinje.

sedmoglav, *adj.* Stulli. sedmo-glav, u čega ima sedam glava. *takva adj. kod bučoglav.*

sedmogodišnji, *adj.* čemu ima sedam godina. — U sedmogodišnjem ratu. Žitije 27.

sedmokrak, *m.* der Siebenbeinige, septipes: raće sedmokraće! (govorila žaba raku kad su se psovali)! Rj. sedmo-krak, su sedam kraka. *isp. tako slož. riječi kod dvokrak.*

sedmori, sedmore, sedmora, *adj. pl.* govori se u rečenici kao četvori II. u *sing.* samo sedmero, koje vidi. — Nek nam dade ključce od nebesa, da zatvorim sedmera nebesa. Npj. 2, 2. Te opremi Šarca od mejdana: priteže mu sedmore kolane. 2, 248. *Kola sedmora*, konje sedmake, konje sedmake, monke jednake. Živ. 309.

sedmorica, *f.* Anzahl von sieben, septem. Rj. vidi sedmoreica, govori se za ljude i za životinju muškoga roda. kako se govori u rečenici, vidi kod četvorica. — Sedmorica dobra konja drže. Npj. 2, 571. Uli njemu druga sedmericu. 3, 119. U nas bješe sedam braće . . . koga će od sedmorice biti žena? Mat. 22, 28.

sedmero, Anzahl von sieben, septem, *cf.* dvoje. Rj. vidi sedmero. govori se u rečenici kao četvoro, koje vidi kod četvori I. *isp.* sedmori. — Kako su se sigurali Turci, ne boje se sve sedmero Brdu. Npj. 4, 423. G. Petar Teodorović uzima sebi i gospodji svojoj i sedmorma gjece svakom po jednu (knjigu). Rj.¹ XVI. su prijedlogom na, *adv.* verbijutno: Na sedmero konop raskinuo. Npj. 2, 30. Sindžirli ga zrna udariše, razbiše mu srce na sedmero. 4, 333.

sedmorogub, *adj. isp.* Rj.¹ XLIX. vidi sedmorostruk.

sedmoronaest, (u C. G.) vidi sedamnaest. Rj.

sedmoronaestero, (u Lici) vidi sedamnaestero. Rj. i sedamnaestoro.

sedmorostruk, *adj.* siebenfach, septiplex. Rj. sedmoro-struk, što je od sedam struka, od sedam vrsta, na sedam načina. vidi sedmorogub.

sednják, *m.* (u Dalju) nekakva mreža na drvetu. Rj.³ **sedra**, *f.* (u Hrv. na Uni) vidi siga. Rj. der Kalksinter, stalactites. vidi i sidra, kapnica 1.

sefta,* sefteta, *n.* — 1) der erste Verkauf des Kaufmanns, nachdem er sein Gewölbe aufgethan, res prima vendita: danas nijesam učinio ni sefteta. Rj. kad trgovac otrorišiš u jutru dućan prei put pazari (za gotove novce). — Ručiti se, učiniti sefta. Rj. 658b. Sefteisati, učiniti sefte. Rj. 678a. Od tebe sefte, od Boga beričet! Posl. 236. — 2) jeder andere erste Gebrauch von einer Sache, usus rei primus. Rj. prvu poraba kakve god druge stvari. *isp.* pivine.

seftčđžija,* *m.* der erste Kundschaft, primus emtor. Rj. prvi kupac, prva mušterija.

seftčisati,* seftčišem, seftlečisati,* seftlečišem, *v. pf.* učiniti sefte. *cf.* ručiti se. Rj.

sešmenin,* *m.* vidi sejmenin: Sešmenima spenzu nebrojnu. Rj. nekaki vojnik Turški.

sešgnuti se, sešgnem se (sešgoh, seše, sešgao, sešgla), *v. r. pf.* laugen nach (etwas), extendo manum. Rj. vidi pojmiti se. *v. pf. slož.* na dosēgnuti, posēgnuti; dosēći, posēći, prisēći se. *v. impf.* prosti sežati se. *v. impf. slož.* pōsežati; dosēžati, prisēžati se. — Stuni dok pogledam u čitap; pa se segne rukom, da dohvati čitap. Npr. 305.

sehír,* *m.* — 1) vidi čudo. Rj. — Kažu ljudi četiri seira. Rj. 675a. Pratite ga mene k Biogradu, od njega će sehír učiniti. Npj. 1, 355. — 2) činiti što sehír, vidi sehiriti. *cf.* seir. Rj. činiti seir znači gledati onako od besposlice. Npj.¹ 4, 351. — Da idemo na Crvene st'jene, sehír činit kamene Kotare.

Npj. 3, 153. Na demir se pendžer naslonio, čini seir bijela Norina. 3, 227.

sehiriti, *rim, v. impf.* činiti sehír, betrachten, contemplor, *cf.* seiriti. Rj. gledati, motriti. — Te seiri Gačko svekoliko. Rj. 675a. Onda knjaže s kneginjom izide, svoju vojsku glede i sehíre, na put njima blagoslova daju. Npj. 5, 323.

Seínskâ Góra, *f.* u pripovijeci. Rj.

seír . . . vidi sehír . . . Rj.

seisana, *f.* das Bagagepferd, Puckpferd, equus sarcinarius. Rj. konj koji nosi torar, konj tovarni. vidi sejsana, sisana. — Seisanka, kesa u kojoj ima svašta kao i u tovaru na seisani. Rj. 675a. Za kočijam' deret seisana sve ljepa ruha gjerovačkog. Npj. 3, 252.

seisanka, *f.* kesa u kojoj ima svašta kao i u tovaru na seisani: I što nosi česu seisanku. Rj.

seiz,* *m.* der Stallknecht, servus stabularius. Rj. vidi konjušar. — Turški se konja dohvatiti; vrag donese seiz-riganina, iza klade upali šešanom. Npj. 3, 340.

seja, *f.* (roc. sejo) hyp. od sestra. Rj. se-ja. takva hyp. kod groja. vidi i seka, sekuna, sela, sele, seša, seška. — Ja bi lako seju polazio, al' će Mujo zametnuti kavgu. Npj. 1, 542. Druga sejo od oca i majke! ti istrči pred bijelu kulu. 4, 101.

sejin, *adj.* der seja, sororis. Rj. što pripada seji. **sejmenin**,* *m.* der Sejmen, militis Turcici genus. Rj. nekaki vojnik Turški. vidi sejmenin.

sejmenski, *adj.* Sejmen-, certi militis turcici. Rj. što pripada sejmenima.

sejsana,* *f.* vidi seisana: No tovari mazge i sejsane. Rj. vidi i sisana.

seš, *m.* (u Bačk.) opsjek. Rj. — Opsjek, 2) na bunaru (koje se u Bačkoj zove sek), Lehn. Rj. 465b. perda, što je oko bunara. po južnom govoru šijek.

1. seka, *f.* (roc. seko) hyp. od sestra. Rj. ostala hyp. kod seja. — Lajavoj seki čjelivi rijetki. Posl. 165. Slatki brato! slatku seko. Npj. 1, 141. se-ka. takva hyp. kod baka.

2. seka, *f.* die Untiefe, brevia. Rj. Tal. secca. pličina. *isp.* sekati. — Ovi ga (nasljednika carskoga) onda uhvati i preko broda u more baci . . . Mladoga nasljednika carskog iznese sreća na jednu seku podaleko od kraja. Npr. 251.

Sešana, *f.* ime žensko. Rj. — osn. u seka. Osn. 141. imena s takim nast. kod Andrijana.

seškanje, *n.* verb. od sekati. Rj.

seškatí, seškâm, *v. impf.* (u Boci) n. p. barku, t. j. pljuscati vodu iz nje, das Wasser hinauswerfen, aquam projicere e navi. Rj. Tal. seccare (sušiti). *v. pf. slož.* isekati, presekati. *isp.* 2 seka.

seškes, *m.* (u Bačk.) Schimpfwort für einen alten Mann, convicium. Rj. psorka staru čorjeku. Muž. szókés? szóke, sír. *isp.* sivogrivac.

seškin, *adj.* der seka, sororentae. Rj. što pripada seki.

seškrčár, sekretára, *m.* der Sekretär. vidi tajnik. Da će biti kod Kara-Gjorgjija prvi sekretar. Soyj. 49. S Kara-Gjorgjijevim sekretarom Janičijem. 82.

seškula, *m.* ime muško. Rj. — Svog sestrića, Panović-Sekulu. Npj. 2, 509. za nast. *isp.* ime Rekula.

seškulár, sekulára, *m.* Lat. secularis. svjetovni, weltlich. — U Dubrovniku se đjak zove samo onaj koji je obnčen u popovske haljine; a ostali se zovu sekulari. Rj. 121b.

seškuna, *f.* (st.) vidi seka. Rj. za nast. *isp.* draguna.

seša, *f.* (u Konavljju) hyp. od sestra, *cf.* seka, sele: I tvoj rabro selu ima. Al' do moje mile braće, al' do moje drage sele. Rj. ostala hyp. kod seja. se-la. takva hyp. pila, prela.

sešlák, *m.* ime muško. Rj. — imena s takim nast. kod Đujak.

sešlám,* seláma, *m.* der türkische Gruss, pač! selam

alekim (ili kao što Bošnjaci govore: *selam aleć*), a na ovo se odgovori: *alećimu selam*. Selam samo Turci nazivaju jedan drugome, a Hrišćaninu niti će Turčinu selama nazvati niti ga Hrišćanin smije Turčinu nazvati... Kako dogje Oblacić Rade, tako Turkom Turški selam dade. Rj. selam znači *Arapski*: mir: selamaleć: mir tebi; selām alećim, selām alekim: mir vama; alećimu selam: i vama mir. Al' eto ti Boićić-Alije i za njime tridest Cetinjana... na selam ih Osman dočekao. Npj. 3, 150. I mene su selam učinile, da ja dogjem u zelenu bašću. Here. 12.

seldanje, *n.* vidi sedlanje. Rj. *verb.* od seldati, koje vidi.

seldati, *seldām*, *v. impf.* (u Boci) vidi sedlati: Seldan ga konje pri brjegu čeka. Rj. *premjestili se glasovi d i l*.

sedlo, *n.* (u Risnu) vidi sedlo. Rj. *premjestili se glasovi d i l*.

sēle! *Schwester, soror!* cf. brale, male: Bratac sestru s nova grada zove: njde sele, osedlaj mi konja. Rj. *f. hyp.* od sestra. sēle je *roc. nom.* sēle; ostale padeže ima kao sēla: *gen.* sēlc, *dat.* sēli, *acc.* sēlu, *instr.* sēlōm. *isp.* Obl. 22. vidi i seja, i ostala *syn. ondje. hyp.* takva kod brale. — Sele, sestrice, zvjezdo danice! Npj. 1, 87.

sēlen, *m.* — 1) *fremde Liebstockel*, *ligusticum levesticum* Linn. cf. miloduh. Rj. *levist officinale* Koch. Rj. 3. *hijka*. — 2) vidi celer, čereviz. — Čereviz, (u Bosni, a u Spljetu selen) *Sellerie, appium graveolens* L. Rj. 822b.

sēlin, *adj.* der sela, sororis: Na selino milovanje. Rj. što pripada seli.

sēliste, *n.* Ort wo chevor ein Dorf gewesen, locus olium habitatus. Rj. mjesto gdje je nekad bilo selo. riječi s takim nast. kod danište. — Veliku je vojsku okupio, s njome pojde na staro selište, nu selište, davno razbojište. Npj. 3, 275.

sēliti, *sēlim*, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* do-sēliti, iz-, na-, o-, od-, pre-, raz-, sa-, u-; *v. impf. slož.* do-seljavati, iz-, pre-, raz-, sa-, u- *v. impf. slož.* do-seljavati, iz-, pre-, raz-, sa-, u- *v. impf. frequent.* seljakati se. — 1) *vegsiedeln, transfero*. Rj. seliti koga *n. p.* iz jednoga kraja u drugi. — 2) *sa se, refleks. siedeln, commigro*. Rj. — Za to ti, sine čovječji, spremi što ti treba za seobu, i seli se ob dan na njihove oči. Jezeck. 12, 3.

sēlo, *n.* — 1) (*pl.* sēla, *gen.* sēlā, *dat.* sēlima) *das Dorf, pagus*. U Srbiji su velika sela koja imaju oko 100 kuća, a ima sela i od 15 kuća. Rj. *dem.* seoce. — U Topoli selu plemenitu. Npj. 1, 499. Teško tome, ko pameti nema! a junaku u selu nekaku. 1, 513. Od Topole sela ponosita. 4, 287. Udariću na Bjelopavličce, na gizdavo selo Martiniće. 5, 81. — 2) *das Land, rus. n. p.* živjeti na selu (ne u varoši), doći sa sela, ići na selo: Lūk, 2) kolać koji se daje služiteljima i kad ko što donese sa sela. Rj. 335b. *Naseoski*. *n. p.* čovjek, koji živi na selu. Rj. 405b.

sēlski, *adj.* (st.) vidi seoski: Na kmetove selske poglavare. Rj. što pripada selu.

sēlvija,* *f.* (vidi čempres. Rj. 9): Vezah kouja za selviju. Rj. vidi i cipres, čepariz, kiparis. — Rasla jela na sred Carigrada... »Snaho moja, zelenu selvijo! kad si rasla, na što si gledala? Here. 301.

sēljāčki, *adj.* što pripada seljacima ili seljaku kojemu god: Koje selo nema čitluk-sahibije, do samo spahiju, ondje je zemlja seljāčka. Rj. 826a.

sēljāk, *seljāka*, *m.* Rj. vidi seljanin. — 1) *der aus dem namllichen Dorfe ist, ejusdem pagi*. Rj. koji je iz istoga sela. — U Srbiji svako selo ima po jedan dan koji slavi i svetkuje: skupe se svi seljaci na kakvo brdo. Rj. 166b. — 2) *Dorfbewohner, Bauer, rusticus*. Rj. vidi i paor, parasnik, vilan. — Nigdje nijesu knezovali varošani seljacima, do tu. Rj. 297b. Ovdje pod imenom *prostote* ne treba raz-

zumjeti samo seljake i druge proste ljude. Pis. 60. Kao što bi se spahiji činilo sramota, da izigje na međan svoime seljaku. 71.

seljākānje, *n.* *das öftere Uebersiedeln, mutatio sedis frequentior*. Rj. *verb.* od seljakati se. radnja kojom se tko seljaka.

seljākati se, *sēljākām se*, *v. r. impf.* *öfters übersiedeln, crebro sedem mutare*. Rj. *česće, više puta se seliti*.

seljākinja, *f. rustica*. Stulli. vidi seljanka, i *syn. ondje. govori se u Hrv.*

seljākuša, *f. die Bäuerin, rustica*. Rj. vidi seljankinja, seljanka 2, mužača, paorkinja. — riječi s takim nast. kod ajgiruša. po nast. je augm.

seljanče, *četa, n. rusticulus*. Stulli. *seosko momče, dijete*.

seljanin, *m.* vidi seljak 2. Rj. vidi i paor, parasnik, vilan. ali seljanin znači i seljak 1, koji je iz istoga sela. — Vidi gdje vojnici nesretne seljane po gradu hvataju i u tamuicu meću. Npr. 248. Ima mrca na stanu, a plaće seljanina. DPost. 32 (= seljak 1). Oslobođim na moru marnare, a u polju umorna orača... a u selu jedna seljanina. Here. 320.

seljānka, *f. Rj. vidi seljankinja*. — 1) *die aus dem namllichen Dorfe ist, femina ejusdem pagi*. Rj. koja je iz istoga sela; *n. p.* u selu N. skupiše sve seljanke — 2) *rustica*. Stulli. vidi seljakuša, mužača, paorkinja.

Sēljānka, *f.* ime žensko. Rj.

sēljenje, *n. verb.* od 1) seliti, 2) seliti se. — 1) radnja kojom tko seli koga. — 2) radnja kojom se tko seli. — *isp.* seoba.

Sēmber. *m. einer aus Semberija*. Rj. čovjek iz Semberije.

Sēmberija, *f. ein Theil der Zvornička nahija, am linken Ufer der Drina* (cf. sebar): Valovitu Drinu prebrodiše, mašiše se puste Semberije. Rj. dio Zvorničke nahije, na lijevom brijegu vode Drine.

Sēmberski, *adj.* von Semberija. Rj. što pripada Semberima, pa Semberiji.

Semitski, *adj.* što pripada Semitima: Neki misle da (vino) nije korijena indoevropskoga nego semitskoga. Osn. 136.

sēn, *m.* ono gvozdje što na njemu stoji paprica (u vodenici). Rj. *isp.* senje.

senābija, *f.* vidi sinabija. Rj. nekaka jabuka.

sēnāt, *senāta, m.* — 1) *der Rath, senatus, cf. vijeće*. U senatu Mletačkome. Rj. vidi i šenat 1, savjet 2. — Tako postane u Srbiji senat, koji se u početku najviše zvao *sinod*, ili *skupština*. Danica 5, 50. — 2) vidi senator, senatur, sinatur, šenat 2, savjetnik, vijećnik: Pofataću Riječke glavare, baš senata Luketića Sava i Stefana, mladoga senata. Npj. 5, 82.

sēnātor, *m.* (u vojv.) *der Senator, Rathsherr, senator, cf. sinator, senatur*. Rj. vidi i savjetnik, vijećnik, senat 2, šenat 2. — To njegovi bjehu senatori. Npj. 5, 425. Eto tako postane u Srbiji senat... onde u pustinji niti su imali senatori šta jesti. Danica 5, 50.

sēnātorov, *adj.* des Senators, senatoris. Rj. što pripada senatoru.

sēnātorski, *adj.* senators-, senatorius. Rj. što pripada senatorima. — Pošalju se i Milenku i Petru senatorske diplome. Miloš 25.

sēnātski, *adj.* što pripada senatu: Kad se ta skupština učini, i u senatorskoj kancelariji kaže se upravo, šta se hoće, onda... Danica 5, 52. Pošalju se i Milenku i Petru senatorske diplome s potpisom *senatskim* i Kara-Gjorgijunim. Miloš 25. Stane gledati, kako bi mu se o manje (senatske i Crnoga Gjorgjija) sramote i štete oprostilo. 48.

senāstvo, *n. vlast što pripada senatu (2), senatoru*: Kojemu si darov'o senalstro, i učini njega za serdara. Npj. 5, 48.

senatúr, *senatúra*, *m. der Senator, senator*: Da ni gospodini Bog pomože njega i njegove *senature!* (kad se nazdravlja). Rj. *vidi* senator, i *syn. ondje*. — Skupiše se tada Crnogorci, svi po redu *mladi senaturi*. Npj. 5, 5.

sendérika, *f. u ovoj zagoneci*: Ja otidoh u senke *senderike*, da mi zajmi misli-gusle, došli su mi stidni gosti. Rj. *odgonetljaj* prosulja.

sent,* *m. vidi* zavičaj. Rj. *vidi* i domaja, postojbina. — Ti udari junak od Istoka, od Istoka *sa svojegu sentu*, uza Štiru, uz vodenu studenu. Npj. 4, 253. Turc' u knjaza aman zaškaše, i odoše svaki *svome sentu*. 5, 402.

Senta, *f. varoš u Bačkoj*: Prokopsao kao Turski car na *Senti* (1697 godine. Posl. 263). Rj.

Sentándrija, *f. St. Andre (bei Ofen), colonia Serborum St. Andree*. Rj. *upravo* Sent-Andrija, *naselje Srpsko kod Budima. Madž. szent, sveti*.

Sentandrijuac, *Sentandrijae, m. Einer v. Sentandrija*. Rj. *čovjek iz Sentandrije*.

Sentándrijnka, *f. Eine von Sentandrija*. Rj. *ženu iz Sentandrije*.

Sentándrijnskî, *Sentándrijškî, adj. von Sentandrija*. Rj. *što pripada Sentandriji, i sažeto* Sentándrijnskî. *isp. abadžinski*.

sentencija, *f. vidi* presuda; *Lat. sententia, die Sentenz*: Drugi dan im se odmah pošlju *sentencije*, da se izgone iz zemlje. Miloš 25.

Senj, *Senja, m. die Stadt Zengg, Segnia*. Rj. *varoš u Ilirvatskoj. vidi* Senje, Sijenje. — Jesi l' davno *iz Senja bijela?* Here. 138.

Senjanin, *m. Einer von Senj; Senjani* se u lov podignuli. Rj. *čovjek iz Senja. vidi* Sijenjanin.

Senjanka, *f. Eine von Senj*. Rj. *ženu iz Senja*: Govorile *Senjanke* gjevojke. Npj. 3, 291. *vidi* Senjka.

Senje, *n. u pjesmi mjesto Senj, cf. Sijenje*: Gje je *Senje* tama popanula. Rj. — Vrnuli se u *bijeto Senje*. Npj. 3, 178.

senje, *n. u zagoneci, cf. čare*. Rj. *kod čare zagoneka i odgonetljaj, isp. sen*.

Senjka, *f. vidi* Senjanka. Rj.

Senjskî, *adj. von Senj*: O Juriša *Senjski* barjaktare. Rj. *što pripada Senju. vidi* Sijenjski. — *Senjskâ Druga*, *f. velika dolina više Senja*. Rj. 677a.

seoba, *f. die Siedlung, Ansiedlung, migratio, translatio*. Rj. *isp. seljenje*. sel-ba, ono l' *budući na kraju sloga po svome se zakonu pretvara u o: seoba*. *riječi s takim nast. kod* berba. — Josija rodi Jehoniju i braću njegovu, u *seobi Favitlonskoj*. A *po seobi Favitlonskoj* Jehonija rodi Salatiila. Mat. 1, 11. Spremi što treba *zu seobu*, i seli se ob dan na njihove oči. Jezek. 12, 3.

seoce, *n. dem. od selo*. Rj. — Oko gje kojih *gazdinskih kuća* stoje vajati i ostale zgrade kao *mutu seoce*. Danica 2, 100. sel-ee, l' *budući na kraju sloga pretvorilo se u o: seo-ce. taku dem. vidi* kod barioce.

seoskî, *adj. Dorf, pagi, cf. sel-ski*. Rj. sel-ski, l' *slogu nu kraju pretvorilo se u o: seoski; što pripada selu, selima*. — Mužaća, *seoska žena ili djevojka*. Rj. 373b. Nego se on najmi da čuva *seoska govoda*. Npr. 173. Dokle gogj dopire *seosku zemlja*, dotle su i kuće *rastrkane*. Danica 2, 99. Brže bolje dozovu *seoskoga drvogjelju* s njegovim alatom, te istavi vrata. 2, 135. *Seoskih opština* pisari. Kov. 13. Glavnoga kmeta u selu *postavlja knez s dogovorom seoskim*. Miloš 193.

seošćina, *f. (u Srijemu) seoski posao, Gemeinde-Frohne, opera serva communitati praestanda*. Rj. sel-šćina, l' *na kraju sloga pretvorilo se u o: seo-šćina (osn. seoski. Osn. 169), stvar seoska*. — *riječ s takim nast. kod* gospošćina.

sepet,* *m. vidi* kotarica. Rj. i *syn. ondje. vidi* sepetka. *dem. sepetić. augm. sepetina*. — U Srbiji ima *sepetu velikih* koji se po dva sa strane tovale na konja, n. p. kad se grožđe nosi iz vinograda kući.

Rj. Veće ona ide u riznicu, pa *otvora saktijan-sepete*. to uzima nebrojeno blago. Npj. 1, 577. Odvede ih na bijelu kulu, pa *otvori popete sepete*, te izvadi ruho gjevojačko. 3, 18.

sepetić, *m. dem. od sepet*. Rj.

sepetina, *m. augm. od sepet*. Rj. *takva augm. vidi* kod bardačina.

sepetka, *f. vidi* kotarica. Rj. *vidi* i sepet, od čega je sepet-ka *postalo našim nastarkom*.

sepetli sanduk,* : Otvor', Kumro, *sepetli sanduk*. Rj. — *Sepetli sanduk*,* sepet sa zaklopcem, postavljen iznutra platnom i spolja opšiven kožom, te načinjen, kao sanduk; *Koffer*. Npj. 1 4, 351.

sepija,* *f. die Gerberkuhle der Kürschner, vas pelionum*. Rj. *kuea čuvrijska, krznuarska*. — Sastali se kao lišice u *sepiji*. Posl. 275.

septembar, *septembar, m. decati mjesec u godini. Lat. September. vidi* rujna. — Meseć *septembar*. Glas. 11, 193.

serašćer,* *m. der Seraskier (Commendant), dux, cf. poglavica*: I pred vojskom do dva *serašćera*. Rj. *ser-ašćer (ser-asker) glavni zapovjednik vojni. vidi* i komandat, vojskovogja, zapovjednik. — Koga ćemo vrći *serašćerom?* Npj. 3, 87.

serat,* *m. vidi* krajina. Rj. — Vas se *serat* i krajina *zgrnu*. Rj. 206a.

seratlija,* *m. vidi* krajišnik: *Seratlije* dobre kouje hrane. Rj. *serat-lija*.

seratlijskî, *seratlijskî, adj. vidi* krajišnički: Sakroj mene ruho *seratlijsko*, ka' što nose careve delije. Rj. *što pripada seratlijskima, i sažeto* seratlijskî. *isp. abadžinski*. — Te oprema u podrumu dora: Udri na njga *sedlo seratlijsko*, što no nose po krajini Turei. Npj. 3, 97.

serbes,* *frei, sorglos, sine cura*: Ja ne mogoh *serbes* večerati sve od straha malog Radojice. Rj. — *Serbes*,* slobodan, bez straha. Npj. 1 4, XXXIX.

serdâr,* *serdâra, m. Rj. augm. serdarina*. — 1) (u C. G.) nahijski starješina. Rj. — Onamo je prvi starješina u nahiji *serdar*, za *serdarimu* idu vojvode . . . svi ovi i ostali znatniji i sveštenici zovu se glavari. Rj. 86a. I pogibe od *Brdu serdaru*. Npj. 4, 379. *Sa serdarom* riječ besjedili. 4, 391. — 2) *der Serdar (Grossprofoss, Generalgewaltiger, vindex erimum militarium generalis*. U Srbiji su od prije pod vladom Turskom *serdari* (po varošima) zatvorali Turke, kao muselimi Hrišćane, a tako je po svoj prilici do sad bilo i u Bosni. Rj.

serdârev, *adj. des Serdar, serdari*. Rj. *što pripada serdaru. vidi* serdarov.

serdârica, *f. žena serdareva*: I s njima su gospogje ostale *serdarice* i vojvodinice. Npj. 5, 305.

serdârija, *f. Gebiet eines serdar, provincia τῷ serdar*: No na noge more tri serdara, pokupite svoje *serdarije*. Rj. *područje serdarevo*.

serdârima, *f. augm. od serdar*: Megju njima *serdarina* Marko. Rj. — *augm. taku kod* bardačina.

serdârov, *adj. vidi* serdarev. Rj. *što pripada serdaru*.

serdârskî, *adj. Serdar, serdarorum*. Rj. *što pripada serdarima*.

serdârstvo, *n. die Würde eines serdar, dignitas τῷ serdar*: Dadoše mu u gradu *serdarstvo* nu četiri stotine junaka. Rj. *vlast serdarska*.

serdžâda,* *serdžâza*,* *f. eine Art feiner Sitz-tap-piche, straguli genus*. Rj. *sug na kojem se sjedi (i klanja)*. — I na travi ibrišima *serdžâza*, nu *serdžâzi* mor kadife jastuci, na njim' sjedi akajbego Jergeče. Npj. 1, 386. Naslonili se na jastuke, sjede na *serdžâde* obično. 5, 481. Izgije paši na divan, pa u čizmana *sjedne na serdžâdu*. Npj. 1, LXIX.

Serivuna, *m. Serivuna* je bio (kao što se pripovijeda) nekakav poglavar kad i Mlatišuma. Rj. Serivuna

vuna, prva pola imperat. od srati. isp. još imena tako slož. kod Peetrep.

sermija,* *f. das Vermögen, facultates, cf. imanje, imovina. Rj. i syn. kod imanje 1. — Drug ti zrcalo, a sermija pamet. Posl. 71. Lijepa laž siromaška sermija. 169. Od oca sermiju a od Boga ženu (valja iskati?). 231. Teško jedan čovek može sermiju steći, dok mu se otkad ne privadi. 314.*

sernica, *f. (sensu proprio) der Abtritt, latrina, cf. pohodnica. Rj. osnova koja je u srati (serem); gdje se serc. vidi i hula, ishod. prohod, zahod.*

seršan,* *sersána, m. das Pferdegeschirr, ornamenta equi, cf. takum. Rj. oprava konjska (sedlo, uzda i ostalo). — Neka konji pod sersanom stoje. Npj. 4, 304.*

Servana, *f.*: Kad je bio na rodi Servanu (sukobi ga Kosovka devojka. Npj. 2, 417). Rj. — *inca vrodama s takim nast. Bojana, Korana.*

sestra, *f. (voc. sestro, pl. gen. sestará) die Schwester, soror. Rj. pl. vidi i sestrenice; ljeljka (starija sestra). dem. sestrica. hyp. seja, seka, sekuna, sela, sele, seša. seška. augm. sestrašina. — Bratučeda, sestra od strica.*

Sestra, *f.*: Zaova, mužerljiva sestra. Rj. 186b. Polusestra, 1) sestra samo po ocu ili po materi: 2) sestra pobratimova. Rj. 535a. Svasti, ženina sestra. Rj. 668b. Svaća, snahina sestra. Rj. 669a. Sestra sestru udaje, a bačva bačvu prodaje. (Ako je udata sestra poštena i vrsna, misli se da je tada i neudata . . .). Posl. 284. Sve su danje sestre, a jabuke sestrenice. DPosl. 119. Sveudiljna obika naravi je sestra. 119. Milije Mari zaove, neg^u u rod sestre rognje. Npj. 1, 76. Bogom sestro, Skadarka djevojko! Bogom sestro, i svetim Jovanom! I, 603. Turci viču: »Bogom sestro Sava! prožderi nas, ne pusti nas Zeki!« 4, 285 (Sava voda).

sestrenice, *f. pl. Geschwister, sorores. Rj. sestre. — Sve su danje sestre, a jabuke sestrenice. DPosl. 119. Pa sestrama tiho besjedio: »Vidite li, moje sestrenice! Npj. 2, 510.*

sestrinje, *n. das Schwestern, appellatio sororis nomine. Rj. verb. od sestriti. radnja kojom tko sestri žensko. vidi sestrimljenje.*

sestršina, *f. augm. od sestra. Rj. isp. augm. (k)će-rešina, materešina.*

sestrica, *f. dem. od sestra, Schwesterchen, sororcula. Rj. — Mrazora sestrica. Rj. 370a (biljka). Sele, sestrice, zv'jezdo danice! Npj. 1, 87.*

sestrić, *m. der Schwestersohn, sororis filius, cf. nećak. sestrić: Nego ima svoga sestrićicu. Lele mene, mio sestrićicu. Rj. sestrićin, sestrin sin.*

sestričina, **sestrična**, *f. die Schwestertochter, filia sororis. Rj. sestrina kći. vidi i nećaka, nebuća. — Ko se skoro oženio, svakog dobra poželio: od punice košuljicu, od sestrične čarapice. Here. 295.*

sestrić, *m. der Schwestersohn, sororis filius, cf. nećak. Rj. sestrin sin. vidi i sestrić. — Neka bude sestri noćica, a maćaha mladim sestrićima. Rj. 347b. Pa govori Banović Sekula: »Moj ujače . . .« Veli njemu od Sibinja Janko: »Moj sestriću, Banović Sekula! Npj. 2, 512.*

sestrimiti, *mim, vidi sestriti. Rj. v. impf. žensku glavu činiti, nazivati sestrom, posestrimom. v. pf. posestrimiti.*

sestrimljenje, *n. vidi sestrenje. Rj.*

sestrin, *adj. der Schwester, sororis. Rj. što pripada sestri. — Zet, i svak, svojak. sestrin muž. sestrić, sestrić, nećak, sestrin sin. sestrična, sestrična, nećaka, nebuća, sestrina kći.*

sestrinski, *adj. sororius, ad sorores spectans. Stullii. što pripada sestrama.*

sestrinstvo, *n. die Schwestersehaft, necessitas sororia. Rj. sreza među sestrama ili sreza u kojoj je sestra s bratom: Bogom sestro, i svetim Jovanom! Daću tebi do trista dukata za zalogu mojega bratinstva, mog bratinstva, a trogu sestrinstra. Npj. 1, 601.*

sestriti, **sestrim**, *v. impf. Schwester nennen, schwestern, sororem appello. Rj. vidi sestriti. žensku glavu činiti, nazivati sestrom, posestrimom. v. pf. slož. posestriti. — Zadj je joj se kupina za svileuu košulju, Bogom sestri mlad momak: »Bogom sestro, kupino! pridži mi djevojku, dok ja dogđem do tebe!« Npj. 1, 410. Nju mi sestri Turc aznadarče, nju mi sestri Bogom velikijem i zaklinje svetijem Jovanom: »Bogom sestro, Skadarka djevojko! I, 603.*

seša, *f. vidi seka. Rj. vidi i seja i ondje ostala hyp. se-ša, takra hyp. kod graša.*

seška, *f. (u Bač. osobito u poskoćicama) vidi seša. Rj. se-ška, upravo je dem. od seša, kao majka od mája.*

sevaljka, *f. (u Srijemu) drvo što se metne uzduž preko načava kad se brašno sije. Rj. vidi sjevača. sevaljka, u istočnom govoru, od osuore koja je u šjati 2 (u istoč. govoru šjati). vidi sjevaljka (u južnom govoru). riječi s takim nast. kod kazaljka.*

sevap,* *sevápá, m. vidi zadužbina: učinio sevap; sevap je udjeliti siromahu. Rj. — Daj učini jedan sevap, te mi daj jednu mastravu vode da pijem. Npr. 195. Traj sevap naš dževap. (Reku ljudi pod Turskom vladom, kad kakvoga rgjava čoeaka predadu sudiji da se pogubi). Posl. 312.*

sevdelija,* *f.*: Na grančici tica sevdelija. Rj. zaljubljena? isp. sevdisati.

sevdisanje,* *n. der Gegenstand der Liebe, amor, deliciae: Sevdi, bego, tvoje sevdisanje, ubilo te moje uzdisanje. Rj. vidi milovanje.*

sevdisati,* *sevdíšem, v. pf. koga, Liebe fassen, adamo: Sevdíšo je i begenišo je. Rj. isp. sevditi. — Sevdisati*, zagledati se (zaljubiti se). Npj. 1, 4, 351. vidi i uljubiti se.*

sevditi,* *sevdím, v. impf. (Rj. 3), lieben, amo, cf. ljubiti, milovati: Sevdí, bego, tvoje sevdisanje. Rj. isp. sevdisati.*

severin, *severína, m. dukat, der Souverain-, d' or, aureus. Rj. riječ tugja, postala od souverain.*

sezanje, *n. Langen (nach etwas), extensio manus. Rj. verb. od sezati se. radnja kad se tko seže n. p. rukom, da dohvati što.*

sezati se, *sežem se, v. r. impf. langem, extendo manus. Rj. seže se n. p. tko rukom, da dohvati što. v. impf. slož. pösezati, prisezati se; dosezati. v. pf. prosti segnuti se, koje vidi i v. pf. slož. ondje.*

sežanj, **sežnja**, *n. vidi sežanj, hvat. — Sežanj (gdje gdje i sa š mjesto s: sežanj); sezati se. Korijeni 213. Naše najdublje rudokopnje idu u dubinu samo do 500 sežanja. Priprava 101. riječi s takim nast. kod badanj.*

sfatiti, **sfatim**, *v. pf. vidi shvatiti: Ma da vidiš Vuksanović Kuna, kako sfatiti sjajna dževerdana. Rj. v. pf. s-fatiti. v. pf. je i prosti fatiti (hvatiti). v. impf. slož. shvaćati, shvatati. — glas f zamjenjuje kadšto u govoru glasove hv. isp. f.*

sharčiti, *řim, v. pf. vidi potrošiti: Sve sam, care, za gjoga sharčio. Rj. s-harčiti. v. impf. prosti harčiti.*

shlapiti, **pim**, *v. pf. s-hlapiti. vidi slapiti; zgrabiti, šćepati. v. impf. prosti hlapiti.*

shlaptati se, **shlapćem se**, *v. r. pf. s-hlaptati se. vidi slapiti se; shlaptati se. v. impf. prosti isp. hlapitati, lapitati.*

shoriti, *řim, v. pf. — Oriti se, cf. shoriti. Rj. 168a.*

shraniti, **shranim**, *v. pf. vidi sačuvati: Alal njemu zlaćeni dukati, ako d'jete srani i podrani. Rj. (shrani i pothrani). s-hraniti. s-hraniti. v. impf. slož. sahranjivati.*

shrgati se, **shrgám se**, *v. r. pf. vidi shrgati se (h je otpalo). Korijeni 220. vidi sleći se 2, i syn. ondje.*

shvaćanje, *n. das Hinlangen, extensio justa. Rj. verb. od shvaćati. radnja kojom tko shvaća što. vidi shvatanje.*

shvaćati, **čám, v. impf. Rj. s-hvaćati. vidi shvatiti. v. impf. prosti hvatati. v. pf. shvatiti, sfatiti. —**

1) *fussen, prehendo*. Rj. *shvaćati što rukama, umom* (vidi primati I 1a). — 2) *hinreichen, attingo, sufficio*. Rj. *kao dosezati, dopirati*.

shvātānje, *n. verb.* od shvatati. *vidi shvaćanje*.

shvātati, *tām, v. impf.* *vidi shvaćati*. — Kako je više puta mala mjera čovječijega uma, koji ne shvata velikih sudova Božjih. DP. 149 (vidi pojmiti I 1a).

shvātiti, *tīm, v. pf.* Rj. *s-hvatiti*. *vidi slatiti, v. pf.* je i *prosti hvatiti, v. impf. slož.* shvaćati, shvatati.

— 1) *fussen, prehendo*. Rj. *shvatiti što rukom, umom*. *vidi dokućiti 2. su se, pass.*: Što se suštastvo Božije shvatiti ne može. DP. 139 (vidi i pojmiti). — 2) *hinreichen, sufficio, pertinco*. Rj. *kao doseći, doprijeti*.

si, — 1) *verhalt sich zu jesi wie sam zu jesam*. Rj. *si* (drugo lice jedn. od *glagola jesam, koji se u inf. zamjenjuje glagolom biti*) *prema jesi kao sam prema jesam*. — »A ko si ti? A ti li si moja sreća, Bog te ubio! Npr. 73. — 2) (cnklit. *Dativ v. persönl. pron. refleks.* Rj.?) gdješto, kao n. p. u Srijemu i u Slavoniji, govori se n. p. uzmi *si*, osijeci *si* hljeba. Rj. Pregje je bilo u trećem padežu i *si* (osim *sebi*), ali je sad vrlo rijetko, i gdje se još govori, govori se u takim prilikama, u kojima se i bez njega sve kaže što treba, n. p. uzmi *si* to. Obl. 25. *isp.* *sebi a.* — Nijesu vuci stekli po poruci, nego što *si* sami priprave. Posl. 218. — 3) *si uzima se takogjer, čini se, i zato da krijeji goror u nekim prilikama*. *isp.* *sebe a.* — Blago li *si* meni! Rj. 30a. Mene vele da ožene, blaško li *si* mene! Ali žena hljeba hoće, teško li *si* mene! Rj. 30b. Teško *si* ga meni! Rj. 80a. Aj *si* njemu do Boga jednoga! gje pogibe Mrkoje serdaru. Npj. 4, 378. — 4) *u tri primjera koji idu, si kao da je mjesto iz (koje vidi)*: Slušajte me, Srpski si glavari! Npj. 5, 90. Svoj *si* vojsci krilo otvoriše. 5, 105. Jesam li ti mesa pripravio za užinu carevoj *si* vojsci? 5, 125.

Siba, *f. der rothe Hartriegel, cornus sanguinea*. Rj. *vidi sviba*. — *Sëiba* (Nema u Vukovu rječniku, ali ima *svibovina*) i odbacivši *v. siba*. Korijeni 313.

Sibinj, *m. Hermannstadt, Cibinium*. Rj. *varoš u Erdelju*. — Moj ujače, od *Sibinja* Janko! Npj. 2, 512.

Sibinjanin, *m. (pl. Sibinjāni) Einer von Hermannstadt, Cibiniensis*. Rj. *čovjek iz Sibinja*. — *Sibinjanin* Janko. Rj. 678a (*Hunyadi*).

Sibinjski (Sibinjski), *adj. Hermannstädter, Cibiniensis*: Da ti Bog da, *Sibinjsku* vojvodu! da dobiješ cara na Kosovu. Rj. što pripada *Sibinju*.

Sibov, *adj. von Hartriegel, corneus*. Rj. što pripada *sibi*. *vidi svibov*. za *nast.* *isp.* *aptov*.

Sibovina, *f. Hartriegelholz, lignum cornuenn*. Rj. *sibovo drvo*. *vidi svibovina*.

sićan,* *m. vidi* mišomor. Rj. *arsenicum*. — Mora okusiti kao kućka *sićana*. Posl. 182.

sićiju,* *f.* (u Srijemu i u Dubr.) *vidi* suva bolest. Rj. *vidi i* čičija. *rgjava, zla, sušica, jektika, tižika*.

sić, *m.* (u Grblju) *vidi* romijenča. Rj. *vidi i* romijendža, rumendža. *bakren sud za vodu, isp.* *sidlo, siglo*; *šavolj*. — Kad žena ne može lasno da rodi (u Boci kažu da) valja ko da uzme *pan sić vode* ja da prospe preko nje. Rj. 652b. — *tugja sić (situlus)*. Osn. 63.

sićan, *adj. hyp. od sitan*: Tvoji su zubi *biser sićani*. Rj. *vidi sićušan*. — Priustav' se, bane Milutine, da ti dađem *sićana* *vermana*. Npj. 2, 174 (*fermana*). Na glavi joj fesić i kitića, ispod fesa *sićani dukati*. Here. 126. — *takva hyp. adj. kod mlaganja*.

sićenje, *n. verb. od sititi, radnja kojom tko siti koga, descendo*. Rj. *s-ići, vidi saći, v. impf. slož.* *slaziti, salaziti, silaziti*. — *Spasti niz kulu znači i brzo sići, cf. ispasti*. Rj. 701b. Angejo Božij *sigje* na zemlju. Npr. 79. Kad dogje na *onu glavicu*, ugleda *livadu*... *sigje* *n livadu*. 121. Ona se popne na jedno drvo... *sigje* *s drveća*. 133. Jesi li pri sebi? (Kad ko govori što

ludo, t. j. da nije sićao s pameti?). 114. Kad je Svetić iz Beča u Novi Sad sićao. Danica 5, 81. Ko će sići u bezdan? Rim. 10, 7.

sićušan, *sićušna, adj.* J. Bogdanović. *hyp. od sitan, vidi sićan*. — *takva dem. adj. kod lagušan, ake. sićušan ili sićušan?*

sidlo, *n.* (u Dubr.) *ein Wassergefäss, situlus, vidi šavolj*. Rj. *vidi siglo, sud za vodu*. — *Tugja*: *sidlo i sa g* mjesto *d*: *šiglo (situlus, sićla)*. Osn. 120. *isp. sić (koji je takogjer od situlus), i syn. ondje*.

sidra, *f. tufo, topfus*. Stulli, *kamen nekaki*. *Tof, Tofstein, Tuf, Tufstein, vidi sedra, siga, kapnica 1*.

sidro, *n.* (u Dubr., a u Srbiji i ostalijem okolinama *lenger*) *der Anker, ancona, cf. mačka*. Rj. *isp. osidrati*. — Ploveći tako dogje pod jedan veliki grad, *ispustivši svoja sidra* stane grad topovima pozdravljati. Npr. 249 (*valja da*: i spustivši svoja sidra). Jedra je otvorio, a *sidru* nije izvadio. DPost. 39. *Tugje je sidro*. Osn. 105.

sigā, *f. der Kalksinter, stalactites, cf. sedra*. Rj. *vidi i sidra, kapnica 1*.

Siget, *m.*: Eto braca od *Sigeta*, nosi suknju od skerlela. Rj. *mjesto u Ugarskoj. Muž. siget znači ostrvo, otok*.

Sigismundo, *m. ime muško, Sigismund*. — *Sigismundo* pomože te se braća pomiriše. DM. 108.

siglo, *n.* (u Dubr.) *vidi sidlo*. Rj. *i syn. ondje*.

sigranje, *n. verb. od sigrati se, radnja kojom se tko sigra*. — Veće ide s dikom u šiskanje, u šiskanje, u vraško sigranje. Rj. 811a.

1. **sigrati**, *sigram, v. pf. herabtanzen, saltans descendo*. Rj. *s-igrati, igrajući sići*.

2. **sigrati se**, *sigram se*, (u vojv.) *vidi igrati se*: A četvrti, ne *sigram se šnjime*. Rj. *v. r. impf.* — Evo čedo sedi u kolevki i *sigra se jabukom* od zlata. Npj. 2, 10.

siguran, *sigurna, adj.* (najviše po zap. kraj.) *sicher, securus, cf. pouzdan, jamačno*. Rj. Te ćete ga (pismo) poslati na onu stranu po *sigurnoj prilici*. Straž. 1886, 670. Gledajte *sigurno* te ga pošljite. 1886, 771. Kad krekalo dogje, *sigurno* je da će i svatovi doći. Živ. 306. Da od njega nije bio *siguran* ni život ni imanje. O Sv. O. 18. — Ali je bolje, *sigurnije*, a nekih riječi radi i potrebno, ovako... Pom. 10. Gjak koji još nije *siguran* da sve glagole u svom jeziku može promeniti pravilno. Megj. 178. — *Kako Daničić riječ securus prevodi u Svetom Pismu*: Kad vojska stajae bezbrižna (hostes qui erant securi; Feinde die sich sicher wählten). Sud. 8, 11 (*tako i* Sud. 18, 10; 18, 27). Vidješe narod gdje živi mirno i bez straha. (populum securum et quietum; sicher und ruhig). Sud. 18, 7 (*tako i* Jov 11, 18 i Jer. 12, 5). Vjerujte Gospodu Boga svojemu i *bićete jaki (securi eritis; ihr werdet sicher sein)*. Dnev. 11, 20, 20. Kuće su njihove na miru bez straha (domus eorum securae sunt et pacatae; ihre Häuser sind sicher und in Ruhe). Jov 21, 9. Ko mrzi na jamstvo, *bez brije* je (*securus erit; leht sicher*). Prič. 11, 15. Tada će živjeti u njoj (u zemlji) *bez straha* (habitabunt in ea securi; sicher darin wohnen). Jezek. 28, 26 (*tako i* Jezek. 34, 25 i Zab. 14, 11). *vidi i* Mat. 28, 14: Ako to čuje sudija, mi ćemo njega umiriti, i načiniti da vam ništa ne bude (*securus vos faciemus; euch sicher stellen*). *isp. i*: Iz pisma Uroša V *pouzdanu* znamo da je... DM. 227.

siguranje, *n. vidi* gotovljenje. Rj. *verb. od 1) sigurati, 2) sigurati se*. — 1) *radnja kojom tko sigura što, n. p. ručak*. — 2) *radnja kojom se tko sigura (sprema se)*. *vidi* siguravanje.

sigurati, *sigdrām, v. impf.* (po jugozap.). Rj. *i e. pf?* *vidi* siguravati. *v. pf. slož.* osigurati. — 1) *vidi* gotoviti: Kad mu stanem *sigurati ručak*. Rj. *vidi i* spremati. — U zaranku *sigura večeru*. Rj. 192a. Ko je pješue, *siguraj opanke!* Npj. 4, 112. 1 Mamula

vapor sigurao, pak Mamula u vaporu kreće. 5, 295. I divno im konak siguraju. 5, 299. Mlado momče na noge skočilo, pa siguru sebe i garrana. 5, 438 (garrana konja). — 2) sa se, refleks. vidi spremati se, opravljati se. Rj. — U četvrtak sigura se rojska, u petak će da udare Turci. Npj. 4, 76. Siguraj se, uzmi konja tvoga. 5, 437. Bjeli se jednom na čabu spremio, sa sručim se baš bjeli sigurao, počeli pitat' odžu Nikšićkoga, kako mu je putovanje bilo. 5, 511.

siguravanje, *n. vidi* siguranje.

siguravati, siguravam, *v. impf.* njim se više ističe imperfektivnost prema sigurati, koji će biti *v. impf.* i *v. pf.*, kao što se vidi iz primjera kod sigurati, osobito kod sigurati se. — Pogledaj mi na lubinu, pa siguravaj nžinu. Posl. 250. Te sam dare za te siguravač. Npj. 3, 526. Ko je konjik, konja siguruje! 4, 112 (dijalekt. mjesto sigurava. Obl. 108). Da ja pogjem u Petnicu kuli, da ti, aga konak siguravam. 4, 493.

sigurnost, sigurnosti, *f. die Sicherheit, securitas*. Rj. stanje onoga koji je siguran. — 1) Živio je od dana na dan, istina bez brige i staranja, ali i bez sigurnosti za napredak. Priprava 125 (isp. Dušan je bio da bi mu Srbija dobila tvrdo jamstvo za dalji napredak. DM. 54. isp. i pouzdanje). — 2) Sicherheit, securitas u Is. 32, 17: Der Gerechtigkeit Wirkung ist Friede... und Sicherheit auf ewig; erit opus justitiae pax... et securitas usque in sempiternum, Dančić prevodi: Mir će biti djelo pravde... i bezbriznost do vijeka.

sijač, sijača, *m.* — 1) der Säemann, sator. Rj. koji sije. — Čoek onaj sijučí žito... Kad sijač u veće dogje kući... Npr. 5. Ima riječi 84 koje sam ja načinio... vikač, sijač. Nov. Zav. VII. Gle, izigje sijač da sije. Mat. 13, 3. — 2) (u sjev. Hrv.) ptica ševa. Iveković.

sija-jelek,* *m.*: Po košulji sija-jelek do bedre. Rj. sijač, crn. jelek, gječerna.

sijačluk,* *m.* nekaka mala janjeća osobito crnu kožica od koje se grade kape. Rj. isp. bagana.

sijačnac, sijačnica, *m.* crni luk koji se sije pa poslije rasagjuje. Rj. isp. arpadžik.

1. sijanje, *n.* Rj. verb. od sijati. — 1) radnja kojom tko sije *n. p.* žito (das Säen, seminatio. Rj.) — 2) radnju kojom tko sije što *n. p.* na sito (das Sieben, cribratio. Rj.).

2. sijanje, *n. das Glänzen, fulgor*. Rj. verb. od sijati, sijati se, koje vidi: U podne vidjeh na putu s neba svjetlost veću od sijanja sunčanoga. Djel. Ap. 26, 13. Da bi apostoli mogli javljati svijetu očino sijanje u sinu. DP. 326. vidi sjajanje.

sijaseta,* *m. 1) Ungerlegenheit, molestia, cf. bijeda*, napast. Rj. neprilika 2. — Zlo činio, sijaseta primio. Posl. 92. Trista sijaseta. (Gledaj: Trista jada *n. p.* na njega — t. j. iskarati ga — počinuti). 320. — 2) mnogo, vrlo mnogo, *n. p.* sijaseta Božij. Rj.³

1. sijati, sijem, *v. impf.* — 1) säen, sero. Rj. *v. pf. sloz.* nā-sijati, po-, pri-, raz-, u-, za- *v. impf. sloz.* zasijevati. — Kad guče dupljaš kažu da govori: Sij luk, sij luk, sij luk, t. j. da je već vrijeme sijati luk. Rj. 93b. Sije sačmno (*n. p.* kukuruze). Rj. 667b. Čoek onaj sijučí žito zaboravi za Megjedovića. Npr. 5. Ko s vragom tikre sije, sve mu se o glavu lupaju. Posl. 153. Kad se smije ka' da biser sije. Npj. 3, 516. Okrcio svojim rukama malo oko namastira, te pod motiku sije po malo kukuruza i povrća koje-kaka. Danica 1, 30. sa se, pass.: Krompiri vrlo se malo siju... Od povrća se najviše sije grah (pasulj), kupus i luk. Danica 2, 103. No u samo to vreme sjalo se već seme za buduću nesreću. Miloš 13 (sijati ist.). — 2) sieben, cribro. Rj. *v. pf. sloz.* iz-sijati, pre-, pro- *v. impf. sloz.* iz-sijevati, prosijevati. — Novo sito na visoko sije. (Gledaj: Novo sito samo sije. Iz početka svak svoj posao radi dobro). Posl.

225. »Šta će naše roblje večerati? — »Nek devojke medene kolače, ndovice prebele simite, a junaci proju nesijanu. Npj. 1, 487.

2. sijati, sijam, *v. impf.* Rj. vidi sjajati, sjati. *v. pf. prosti* simiti, sjanutu (*u pjesmi*); *v. pf. sloz.* usijati, zasijati (*i se*). — 1) *n. p.* sunce, glänzen, leuchten, fulgeo. Rj. — A to se onaj kamen pretvorio u zlato te sija kao sunce. Npr. 43. Jarko sunce! ti sijaš po celome svetu. 57. Znaš li kako Bog sija svjetlošću iz oblaka svojega? Jov 37, 15. — 2) sa se, refleks. schimmern, mico. Rj. — Kad vještica leti noću, ona se sija kao vatra. Rj. 66b. Nije sve zlato što se sija. Posl. 217. Devojka je kraj gore stajala, sva se goru od lica sijala. Npj. 1, 290. Da ovu narodnu knjigu ukrasim imenom, koje će se... sijati kao zvijezda danica među ostalim zvjezdama. Npj. 3, V.

Sijavica, *f.* (u Risnu) — 1) kad sijeva u zubu, oku, uhu, das Reissen, dolor oculorum etc. Rj. — 2) kad sijeva munja a grom se ne čuje, das Wetterleuchten, fulguratio, cf. svjetlica. Rj. — *isp.* sijevanje.

Siječanj, siječnja, *m.* (u Dubr.) Monat Januar, mensis Januarius. Rj. prvi mjesec u godini. vidi januar. — **ČRYBŮ** osn. u sječi ili sjčca, ako im i jest drugo značenje. Osn. 201. riječi s takim nast. kod badanj.

siječnje, *n. das Schneiden, sectio*. Rj. verb. od sječi. radnja kojom tko siječe što.

sijed, sijeda (sijedi, *comp.* sječji) *adj. grau, canus*. Rj. *isp.* prosjed; sjedoglav; sjedine. — Na to mu se ukaže nekakav čovjek rus sjeđ kao ova. Npr. 220.

sijede, *f. pl.* (po jugozap. kraj.) das Sitzen, sessio: Dobre vi sijede! (Kad se dogje ljudima koji sjeđe; a oni odgovore: Dobra ti sreća! ili: Dobro došao! Posl. 60). Gruss an die Sitzenden, salutuntur sedentes. Rj. sjeđe (kor. pod a. kod po-sjed). Ova riječ poznata samo u pozdravu: »dobre vi sjeđe« akcenta radi mislim da će biti muškoga roda, te pripada pod a. Osn. 30. dakle nom. sing. sjeđ, accus. pl. sjeđe. — Stari svate, dobre ti sjeđe! Kov. 53.

sijediti, sijedim, vidi sijedjeti. Rj. *v. impf.* ali nije sijediti što i sijedjeti. sijediti koga, činiti da bude sjeđ (praes. sijedim?); sijedjeti, postajati sjeđ. — Briga sijedi. Posl. 30 (čini sijedim).

sijedjeti, sijedim, *v. impf.* ergrauen, canesco. Rj. postajati sjeđ. *v. pf. sloz.* osijedjeti. — Progrušala se kosa, brada, počela sijedjeti. Rj. 605a.

sijegjenje, *n. das Grauwerden, canescentia*. Rj. verb. supst. od 1) sijediti, 2) sijedjeti. — 1) radnju kojom što *n. p.* briga, sijedi koga. — 2) stanje koje biva, kad tko sijedi.

sijeliti, sijelim, *v. impf.* (u Dubr.) ici po sijelima, Sitzgesellschaften bevohnen, consessus frequentare. Rj.

sijelo, *n. die Sitzgesellschaft, Besuch, invisio, consessus, cf. posjed*. Rj. vidi i posijelo, posjedak. *isp.* pohod 2. i *syn. ondje*. — Sijeliti, ici po sijelima. Rj. 679b.

sijeljenje, *n. verb.* od sijeliti. Rj.

sijence, *n. dem.* od sijeno. Rj.

sijeno, *n.* Rj. dem. sijence. augm. sjenina. — 1) das Heu, foenum. Rj. — Baglja sijena ili slame. Rj. 11a. Sijeno kao vuna (t. j. ljepo i meko). Rj. 80a. Grabiti sijeno. Rj. 97a. Završiti, završivati sijeno. Rj. 168b. Zdjesti, sadjesti sijeno. Rj. 206b. Pokislo sijeno u otkosima. Rj. 476b. Nije ukosio ni pahulja jednog sijena. Rj. 491b. Plastiti sijeno. Rj. 506a. Unaviljčiti sijeno, t. j. skupiti u naviljke. Rj. 782b. U njedrima bi ga nosio. (Reče se za ljepo sijeno). Posl. 331. — 2) ein Heuschaber, meta foeni. Rj. vidi stog 2. — Ograbiti sijeno. Rj. 438b. Odreni stog, t. j. veliko sijeno, koje se bez odra nije moglo sadjesti. Rj. 417b. Okapina, navrh sijena ono što od kiše poerni. Rj. 452b. Plast, 1) cf. sijeno. Rj. 506a.

Sijenski, *adj.* što pripada sijenu: Naviljei se snose na sijenskomu kolju. Rj. 380a. Da preskakaju preko jedne stožnje sijenske. Npr. 180.

Sijenjanin, *m.* vidi Senjanin: Baš istina Sijenjanin Ivo. Rj. čorjek iz Sijenju (iz Senju).

Sijenje, *n.* vidi Senj: I dogjemo zdravo u Sijenje. Rj. u pjesmi. vidi i Senje.

Sijenski, *adj.* što pripada Sijenju. vidi Senjski. — »I dogjemo zdravo u Sijenje...« Kad to čuli Sijenjski junaci... Npj. 3, 175.

sijer, *m.* (u C. G.) (*Mehlthaupitze, erysipe Lev.*?) Rj.³) kao medljika, što pada u proljeće na lipu, a u jesen na vriješ. *Sijer* je vrlo dobar za čele. Rj.

sijerak, *sijerka*, *m.* *Name einer Hirseart (Mohrhirse Rj.³) milium indicum(?) (sorghum sacharatum Pers. Rj.³) cf. metlaš. Rj. u Hrv. gdje se u govori i istočnim gororom, ne govori se serak nego samo sirak. adj.* sjerčani. — Klipao sijerak, t. j. klasao. Rj. 275b.

sijeri, *sijeri*, *f. pl. die Spiegelfechtere, Tuschenspielerci, praestigiu.* Rj. vidi maštarije; opsjena, zasjena. *isp.* čaratanija.

sijevak, *sijevka*, *m.* *der blitzende Schein, fulgor:* Razasja se gora i planina, sjerak dogje pred bijelu crkvu. Rj. kad sijevne (munja). vidi bljesak 1.

sijevanje, *n.* Rj. *verb.* od sijevati. *isp.* sijavica. — **1)** stanje koje biva, kad sijeva (munja) (das Leuchten [des Blitzes], micatio. Rj.): Neka huka, vriska, pjevanje, sijevanje, bi rekao sama vatra oko dvora. Npr. 185. I biše sijevanju munja, i glasovi, i gromovi, i tresenje zemlje. Otkriv. 11, 19. Idoše prema sijevanju sjajnoju koplja tvojeja. Avak. 3, 11. — **2)** u uhu, zubu, vidi sijavica 1. Rj.

sijevati, *sijevam*, *v. impf.* Rj. *v. pf.* prosti sijevnuti; slož. zasijevati. *v. impf. slož.* odsijevati. — **1)** leuchten (rom Blitze), micat. Rj. — **a)** Meće (sijeva) svjetlica. Rj. 672a. Gora, što preko dan sijeva a po noći gori. Npr. 118. Sera, grmi, tutnji, puca, vas se dvor stane ljujati. 186. Konj da se pomami pod njim: sve mu varnice iz nozdru seraju. 206. Ali vigje konja i junaka... od kopitah vatra sijevaše... sijevaju iz magle svijće. Npj. 3, 219. Sijevaju mači grebštaci. 4, 25. Stade eika tankijih pušaka... prah sijeva, krv se proljeva. 4, 116. Što te je zanjelo srce tvoje? i što sijevaju oči tvoje? Jov 15, 12. Postavši mi neprijatelj sijeva očima svojima na me. 16, 9. — **b)** u prenesenom smislu. *fig.* sijeva od kuće do kuće, t. j. skita se. Rj. — **2)** sijeva u nozi, zubu, *es reisst mich im Fusse, torquetur mihi pes.* Rj. vidi cijepati 3. — Sijavica, kad sijeva u zubu, oku, uhu. Rj. 679a.

sijevnuti, *sijevnuem*, *v. pf.* Rj. *v. impf.* sijevati. — **1)** leuchten, emico: kad te udarim, sijevnuće ti varnice ispred očiju. A plameni noži sijevnuše. Rj. — Gospode! Sijevni munjom, i razagnaj ih. Ps. 144, 6. — **2)** reissen, torqueo. Rj. sijevne kome u nozi, zubu, oku, uhu.

sika, *f. hyp.* od sisa. Rj. si-ka. takva hyp. kod baka.

Sikirić Skēla, *f.* *Name einer Ueberfuhr über die Drina bei Soko, nomen trajectus.* Rj. skēla na Drini kod Sokola, valja da Sikirić-Skēla.

sila, *f.* — **1)** die Gewalt, Macht, vis, potentia. Rj. vidi silina, silje. *isp.* nasilica, nasilje, zulum. — **A.** Svaka sila za vremena, a nevolja redom ide (Postl. 277). Sila Boga ne moli (a Bog silu ne moli. Postl. 284). Silu otme zemlju i gradove (Postl. 284). Ili je sila, ili draga volja? Sila te ubile! (Ženska kletva. Postl. 281). On je prosi, a brat sestree ne da, sestra bratu i u silu pošla. Rj. Govore da ova trava takoru silu ima da... Rj. Sla. Od obijesti, t. j. od sile, od ljesnoće. Rj. 428b. Od riše sile nije litio oženiti se kao što Gospod Bog zapovijeda, nego naumi da vjenča aždaju kako će više zlo činiti. Npr. 95. Druge noći stane ojet onaka sila, huka i piska oko dvora. 186. Ako je sila silovita me je malo nje-

hovita. Postl. 4. Tako mi sile vasiljene! 306. Kud te, care, silu zanjela? Npj. 3, 70. A u Turke triš učinio, dočeka ga Omović-Murate, i udari silu na japiju. 4, 87. Hoću moju silu okupiti, okupiti Kolašina grada i podgragje oko Kolašina... i udriću nasred Šumadije. 4, 315 (*isp.* silu vojsku bego okupio. 4, 316). Ali si se bolan pomamio, ali si se silom posilio, što odmećeš raj u od Turaka? 4, 439. Spomenie stare Srpske sile i gospodstva. Danica 2, 110. Dobirši vlast i silu u ruke. 3, 216. Jezik, kojega silu i sladost i bogastvo oni već i ne poznaju. Kov. 14. Nova Srpska država je bila u najrekoj sili i cvetu... Srbi udare na Turke sa svom silom na četiri strane. Miloš 13. Sa neopisanom silom i hrabrosti udare na njih. 83 (*isp.* Udare Turci svom silom na Srbe. Sovj. 43 = s svom silom). Takove uredbe nisu mile ostalim silama morskim. Nov. Srb. 1817, 323. Tako će poznati i to, da je sila (Nachdruck) nu »tebi« kad se reče »dao sam tebi«, a kad se reče »dao sam ti«, onda nu glagolu (»dao«). 1818, 392 (*isp.* kod snaga 1 dva pošljednju primjera). Marko, kad je prvi put pušku video i, da ogleda njenu silu, sebi ruku iz nje probio... Npj. 4, XXXVI. Hoću mu dati. Ali kad sila govori ide upravo na glgol i će dogje za njim... onda daću mu. Rj. LV (*isp.* povise Nov. Srb. 1818, 392). Koju sam se ja potrudio napisati po malim silama znanja moga. Spisi 1, 5. Ko od sile zgriješi, on ruži Gospoda. Mojs. IV. 15, 30 (*per superbia;* aus Uebermuth). Nijesi nam učinio sile niti si kome učinio krivo. Sam. I. 12, 4. Te im zabraniše oružanom silom. Jezdr. 4, 23. Klonula je silu nosiocima. Nem. 4, 10. Činicie sili u narodu jedan drugome. Is. 3, 5. Ako svaki iz srijeh silu priememo da što dalje dotjeramo u poslu na koji se damo. Dioba 7. Pribiranje učiteljskih silu. Rad 6, 206. U pojavljivanju novih valjanih silu knjižernih najočitiji (su) znači književnoga napredovanja. 17, 164. Trudi se umnim silami svojimi koristiti narodnoj književnosti. 21, 195. Gubeći silu držati se onđe. 26, 65. — **B.** **a)** silom. *isp.* na silu, pod silu. — *Silom* ide, silom jede. Rj. Vilenik boćase da mu vila nešto silom kaže, a boćeći se zakle mu se govoreći: »Tako mi... ne znam.« Npr. 100. Kad već hoćeš silom da ideš. 203. O Turčine, za nevolju kume! A ti Vlaše, silom pobratime! Postl. 244. Silom baba u raj. 284. Utr suze, pa se silom smije... al' se Ivan za nevolju smije. Npj. 4, 197. Ima od cara vlast, da zemlju silom pokori. Miloš 118. Hoće silom ljude da uvjeri, da zna ono, što ne zna. Odg. na ut. 31. — **b)** na silu: Silimice učiniti što, na silu. Rj. 680a. Na sramotu, t. j. na silu, n. p. utjerati klin u što. Rj. 707a. Ako mi što možeš na silu uzeti, ne možeš dati. Postl. 5. Moremo li lasno udariti ja na silu ja na prijevaru. Npj. 4, 419. I na silu druge ljude hoće da uvjeri, da zna ono, što ne zna. Pis. 17. Mnogo se trudio i na silu nametao, da on bude predsjednik. Sovj. 7. — **c)** pod silu: Lale prose, al' je care ne da, već on uze pod silu devojku. Npj. 2, 70. — **2)** *adr.* sila puta, sehr oft, saepissime; sila Božja, sehr viel, mirum quantum, sila sam izgubio, sila je izgubio itd. Rj. vrlo mnogo. *isp.* silesija. *cf.* strahota, strahota. — **a)** Za njima pristane sila djece, koja vjeu. Rj. 148b. Ova je kokosb nalegla sila pišća. 393b. Dobio strahote, izgubio strahota, t. j. vrlo mnogo, sila. Rj. 718b. Ali sve zaludu, i toliko sila mladica u jagnjad se prometnula, a sila vasiljena opet bez glave ostanulo. Npr. 101 (prometnula, prometnulo?). Uz to su jednaku juršali, i sila puta rukama za šamac hvatali. Miloš 37. Da se o Kokanu još sila koješta i pjeva i pripovijeda. Pis. 77. O ovome bilj ja sad još sila imao govoriti. Postl. XII. Brod je imao tri boja, gdje Noje zatvori silu živih životinja. Priprava 197. Imam silu posla. Straž. 1886, 1513. Da je još do Sretenija 1835 bilo spremljeno

silu božju zakona. O Sv. O. 28. — **b**) u tom značenju može biti riječ sila, ako i regje, imenića miješnjajući se po padacima: Sluge se vruše nakom toliko sile vremena i kažu caru da . . . Npr. 114. Sakupiše silu i sratoce. Npj. 2, 57 (= silu sratoce). A uz ovo bismo mi dobili silu čistijih Slavenstijeh riječi. Kov. 22. Što su spjevati toliku silu pjesama. Rj. VI. Stadoše donositi silu prvina od žita. Dnev. 11. 31, 5. Preda mu silu Božju drvene gragje i uramora. Prip. bibl. 77.

silacanje, *n.* *vidi* skitanje. Rj.

silacati se, *čam se* (u Bačk.) *vidi* skitati se. Rj. i *syn. ondje. v. r. impf.*

siláh,* *siláha, m. vidi* silaj, silav. — Potpasak, *vidi* silah. Rj. 555a.

siláj,* *silája, m. Art Waffenschärpe, zona armis condendis. Silaj* je dvojak: jedan se opaše pa se pištolji i noževi u nj zadijevaju, a u drugi se pištolji metnu pa se objesi preko ramena kao jandžik (i ono se u Hrvatskoj zovu *silajci*). Rj. *vidi* silah, od čega je postalo silaj, *pretvorivši se u govoru h u j. vidi* i silav; pašnjača, i *syn. ondje.*

silan, *silna, adj.* Rj. *vidi* silnovit, silovit. — **1**) *gewaltig, mächtig, potens.* Rj. *vidi* sileni, silovan, osilan; čil, čilan, snažan, zoran, *isp. slož.* samosioni, svesilni. — Bio nekakav silan čock koji se nikad Bogu ne moljaše. Npr. 95. Svi odoše u Prizrena grada kod silnoga Srpskog car-Stjepana. Npj. 2, 187. Ali se oni, obavjeća silni i besni, ne slože nikako. Danica 4, 23. Ovako starješina, ako bi koliko mu drago inače slab bio, postane silan. Priprava 63. Gle, Bog je silan, ali nikoga ne odbacuje, *silan je snagom srčanom.* Jov. 36, 5. Razuman, je čovjek silan snagom. Prič. 24, 5. — **2**) *schir vid, ingens; silno* blago zadobiše. Silni ljudi. Rj. *vrlo mnogo. isp.* sila 2, silesija — Kimpija, silno vrijeme, n. p. kiša, snijeg, grad. Rj. 270a. Za što on toliko silno jelo gotovi. Npr. 73. Pošto vigje da ne može naći nakom toliko silnoga troška i vremena, naumi da . . . 220. On je silnu sakupio rojsku, al' je silnu nevelio majku; kod svakoga stara majka plače. Npj. 1, 556 (silnu majku = mnogu majku). (Turski čardači) ispod kojih su od objanilih kukurnza ležali silni okomei. Danica 3, 196. Gragja, koja vredi silne norce. 4, 36. Dogjoše silne bubine da se sve u zemlji pokvari od bubina. Mojs. 11. 8, 24. Dogje u Jersalim su silnom pratijom. Car. 1, 10, 2.

silati, (u C. G.) *vidi* slati. Rj. *v. impf. vidi* i šljati. Rj. *impf. slož.* posilati.

silāv,* *siláva, m. vidi* silah, od čega je postalo silav *pretvorivši se u govoru h u v. vidi* i silaj. — Pripasuje svijetlo oružje, u silare dvije puške male. Npj. 4, 325.

silazak, *silaska, m. djelo kojim tko sigje. vidi* slazak. — Sjećajući se silaska svetoga Duhu na apostole. DP. 36.

silaziti, *zám, v. impf. herabsteigen, descendo.* Rj. *si(i)-laziti* (s dometnutim i glagola *ići*, kao da bi i njemu pripadalo. Korijeni 18). *vidi* slaziti, salaziti; snimati se, kalavati. *v. pf. sići, saći.* — U moga popa za kućom ima velika jama u zemlji, u koju on često silazi. Npr. 169. Pak silazi sa konja dorata. Npj. 1, 599. U gjekojih su puške bile od mlogoga pueanja pozagorijevale, da već tuncata nijesu mogla ni silaziti u njih. Danica 3, 183. Načinili kroz zemlju tavnik, kroz koji su silazili na Štiru te zahvatali vodu. Sovj. 67. Silazeci s gore zapovjedi im . . . Mat. 17, 9. Čovjek silažao iz Jersalima u Jerihon. Luk. 10, 30.

silazjenje, *n. das Herabgehen, descensio.* Rj. *verb.* od silaziti, radnja kojom tko silazi. *vidi* salazjenje, slazjenje.

siladžija, *m. der Gewaltthäter, homo violentus.* Rj. *sil-e-džija, pred* Turskim završetkom dometnuto e (*isp. četodžija*); čovjek silovit, koji čini silu kome. *vidi*

nasilnik. — Carstvo nebesko na silu se uzima, i siladžije dobijaju ga. Mat. 11, 12.

silčmbe,* *silčmbeta, n. der Brustriemen am Reitpferde, lorum in equi pectore, cf. prsina.* Rj. *kuiš na prsina jahaćemu konju.* — Udri konjna sedla osmanlije, i zlaćene rate do kopita, a na prsi sjajna silčmbeta. Npj. 2, 535.

sileni, *adj. (st.) vidi* silan 1: Ja s' ne bojim cara silnoga. Rj. i *syn. kod* silan.

silčsija, *f. što* vrlo veliko ili vrlo mnogo čega. *Ungheuer, immanis.* Rj. *isp.* sila 2, od koje postaje nastarkom »sa« i »ja«. Osn. 77. *isp.* i grdosija, slöta.

silidžik,* *m. (u Bačk.)* daščica kojom se žito skida s mjerice kad se mjeri, *vidi* raz. Rj.

silimicē, *n. p. učiniti što, na silu, mit Gewalt, vi.* Rj. *adv.*

silina, *f. vidi* sila, silje. *isp.* nasilica, nasilje. — *Silina.* Nema u Vukovu rječniku. Korijeni 44. *Silina* (osu u sila s kojom se u značenju izjednačuje). Nema u Vukovu rječniku, ali se govori. Osn. 162.

Silistra, *f. Stadt Silistrien in Bulgarien: Iz Silistre oštroga kremenja* (Npj. 4, 313). Rj. *grad u Bugarskoj.*

siliti se, *šilim se, v. r. impf. gewaltig werden, polleo, praepoleo.* Rj. *postajati silan. v. pf. slož.* nā-siliti, o-, po- (se), pre-, za-. *v. impf. slož.* presiljavati.

silne,* *silneta, n. vidi* prinšak. Rj. *vidi* i pređljuska, i *syn. ondje.*

Silno, *adv. prema* *adj.* silan. *vidi* jako, veoma, vrlo, zorli, zorno, zdravo. — Koje Bog naprijed obeća o sinu svojemu, koji je posvjedočen silno za sina Božjega Duhom svetinje. Rim. 1, 4. Ovu misao potanko razlaže i silno utvrđuje Mikošić. Dioba 5.

silnovit, *adj. vidi* silan: No sakupi silnovitu rojsku. Došla ti je raja iz timara, donijela silnovito blago. Rj. i *syn. kod* silan. — »Otvoriće ti se silnovite i od svake siže aspre« . . . počnu se prospirati iz korijena silne aspre. Npr. 121.

Silodrean, *silodřena, adj. schwer zu behandeln, intractabilis, feroz.* Rj. *silo-drean, za drugu polu isp. dreati (dem. od dreati), s kojim ne znaš kako ćeš da postupiš, jer je silan, silovit, pa mu slabo kada možeš učiniti što po volji.*

Silovan, *silōvna, adj. n. p. čovjek, vino, miris, vidi* silan. Rj. i *syn. ondje.* — Nutrak, konj ili brav koji se uštroi, pa opet je poslije silovan (nutrast). Rj. 425b.

Silovanje, *n. die Gewaltthätigkeit, Nothzucht, vis illata virginis.* Rj. *verb.* od silovati, radnja kojom tko siluje *n. p. djevojku.*

silovati, *šilujēm, v. impf. i pf. Gewalt anthan, riolo.* Rj. *vidi* zlostaviti 1. *v. pf. slož.* usilovati. — Jer se govorilo, da Ruski vojnici siluju žene i djevojke. Sovj. 34. Neka se ne žene ženom kurvom ili silovanom. Mojs. 111, 21, 7.

Silovit, *adj. vidi* silan: Oj Francuzu care siloviti! puštaj momke, ostaše djevojke. Rj. i *syn. kod* silan (1 i 2). — Ako je silu silovita, ma je malo mjehovita (ne traje za dugo, nego progje, kao iz mješine para što izigje). Posl. 4. Da mu dadem silovitu rojsku, da otide u Brda kamena. Npj. 4, 368. Vina i silovita piva nemoj piti. Mojs. 111, 10, 9.

Silje, *n. die Gewalt, Gewaltthätigkeit, vis: Te otilnju pod silje djevojke.* Rj. *vidi* nasilje, nasilica. *isp.* sila, silina, i *syn. ondje.* — To ne sluša Jerina gospogja, već pod siljem okumila kuma, i pod siljem magna sveštenike, te venčala braća i snašicu. Npj. 2, 497. Svako silje to većma pada, što većma pravda jača. Rat 35.

Siljenje, *n. das Mächtigwerden, potentiae incrementum.* Rj. *verb.* od siliti se, stanje koje biva, kad se tko sili.

šim,* *m.* riba nekaka (*Gluttdick, accipenser gluber* Heck. Rj. 3). Rj.

Sima, *m.* (ist.) *vidi* Simo. Rj. *roc.* Šimo. *hyp.* od Simeon i Simon. *dem.* Šimica. — Knez *Sima* Marković. Miloš 13.

Šimana, *f.* ime žensko. Rj. *isp.* Simeuna, Simuna. *hyp.* Šimka. — Pjevačica, *Šimana*, koja je ove pjesme kazivala. Herc. 346. *osn.* u *Sima*. *Osn.* 141.

Šimeon, *m.* ime muško. *vidi* Simeun. *hyp.* Šima, Simo, Šimko, Šimša. — Imao je Jakov dvanaest sinova. Oni su se zvali: Ruben, *Šimeon*, Levije . . . Prip. bibl. (1850, Lat.) u *prezimeni*: Ilija *Šimeonović*. Miloš 226.

Šimeon, *m.* Symeon. Rj. *dem.* Simeunae, *vidi* Simeon, i *hyp.* ondje. — Nahod *Šimeun*. Npj. 2, 63.

Šimeuna, *m.* ime žensko. Rj. *prema* muškome Simeun. *isp.* Šimana, Šimuna. *hyp.* Šimka.

Šimeunae, Šimeunca, *m. dem.* od Simeun. Rj. *takva dem.* kod Jovanae.

Šimica, *m. dem.* od Šima. Rj.

šimidžija,* *m. der* Šimitbäcker. *pistor.* Rj. *simi(t)-džija*, koji *simit* peče.

šimidžijin, *adj.* des šimidžija, *pistoris.* Rj. što pripada šimidžiji.

šimidžijica, *f.* — 1) *der* Bäckeladen des šimidžija, *taberna pistoris.* Rj. *dućan šimidžijin.* — 2) *žena šimidžijina.* Rj.

šimit,* *m.* šimita,* *f.* das feinste Weizenbrot, panis triticeus *genus.* Rj. *hljeb od najsitnijega pšeničnog brašna. isp.* samun, i *syn. ondje. dem.* šimitić. — »Šta će naše roblje večerati?« — »Nek devojke medene kolače, udovice prebele šimite, a junaci proju nesijanu. Npj. 1, 487.

šimitić, *m. dem.* od šimit. Rj.

Šimka, *f.* ime žensko. Rj. *hyp.* od Šimana, Simeuna, Šimuna. — *takva hyp.* kod Drenka

Šimko, *m.* Rad 26, 54. *hyp.* od Simeon, Simon. *osn.* u Simo. *hyp.* *takva* kod Boško.

Šimo, *m.* (juž.) *hyp.* od Simeun. Rj. *vidi* Šima, Šimko, Šimša. *gen.* Šima, *voc.* Šimo. — Pazi *Šima*, kako svoga sina . . . Ode *Šimo* u svijet bijeli . . . Odrasto je Nahod Simeune. Npj. 2, 66.

Šimon, *m.* ime muško. *vidi* Šimun, Šimun. *hyp.* Šima, Simo, Šimko, Šimša. — Vidje dva brata, Šimona i Andriju. Mat. 4, 18. u *prezimeni*: Gjorgjije Šimonović. Npj. 1, 323.

šimsija,* *f.* (u C. G.) *vidi* lula. Rj. *vidi* i šinsija. — *Zapalili šimsije* i napalili čibuke. Npj. 5, 481.

Šimša, *m. hyp.* od Simeun. Rj. — *takva hyp.* *vidi* kod Draška.

Šimun, *m.* ime muško. *vidi* Šimon, Šimun, *hyp.* Šima, Simo, Šimko, Šimša. Što taj Dunav, Šimune, mutau teče, Ugrine, Šimune jelo, Ugrine brajko. Živ. 12.

Šimuna, *f.* ime žensko. Rj. *prema* muškome Šimun. *isp.* Šimana, Simeuna. *hyp.* Šimka.

Šimunja, *f.* planina u Crnoj Gori. Rj.

šin, *m.* (pl. sinj, šinovi, šinā, šinová, šindovima), *der* Sohn, *plius.* Rj. *dem.* šinčić. *hyp.* šinak (sinko). bratanić, *bratov sin* sestri; nećak, *sestrin sin* bratu; rođjak, *ujakov i tetkin sin*; sestričić, sestrić, *sestrin sin*; sinovac, *bratov sin*; svastičić, *svastičin sin*; šurčić, *šurin sin*. — *Goli sin*, golać, t. j. vojnik koji sam od svoje volje za platu ide na vojsku. Rj. 93a. Dede majkoviću! kao majčin sin. Rj. 312a. Od prvoga tira *dobroga sina*. Rj. 740a. *Crkveni sin*. Rj. 814b. Car šinčić u oni čas zanimlje, ali *sestra mu* kad to vjige, uze oni štap . . . a *brat joj* opet počeo govoriti. Ovo sve gledaše *otac njehor*, pak on odmah izvadi *in majku* iz tamnice i uze je opet za svoju ženu zajedno sa *sinovima*. Npr. 236 (mjesto sa dječom, t. j. sa *sinom i kćerju*). Šram od ljudi *sin je straha Božjega*. DPosl. 113. Pa besedi Omerova majka: „*Mili sine*, Omer momće mlado! Npj. 1, 245. I lijepi porod

izrodili: rane čeri, a *pozne sinove*. I, 307. *Divna li je sina* porodila! I, 459. Ako li bi Vuko utekao sa njegova *dva posopka sina*. 4, 512. *Jezik* Latinski, s *novim sinovima svojim* (Talijanskim, Španskim, Francuskim . . .). Danica 2, 122. *Majčin sine* a sivi sokole. Kov. 68. Koliko je na ovu majoliku pismi *toliko ti Bog dao sini!* 127. Stane im govoriti: Kuda ćete, *nesrećni sinovi?* Kud mislite da utećete? Miloš 106. Do godine u ovo doba *grličes sina*. Car. II, 4, 16. Tako da i *sa strane* sin Milutinov stupi na prijesto . . . vlasteli dadoše vladu *sinu Milutinovu sa strane* Stefanu. DM. 130 (*sin nezakoniti; ein Seitenkind*). Reče mu da će *dobiti sina*. Prip. bibl. 107.

šiuábija, *f.* Art Apfel, mali *genus.* Rj. *vidi* senabija, nekaka jabuka.

Šimac, Šimca, *m.* vrela gdje izvire Gašćica (pod brdom Korenom). Rj.

šinak, šinka, *m. hyp.* od sin, *cf.* sinko. Rj. — Stara baba u brabonjke gata: *Živ mi sine!* sve su gola govna. Rj. 83b.

šinātor, *m.* (dolje preko Morave) *der* Unterknez (Senator), *pro* knezo: kamo *šinator*, neka donese konjuna *senā*, *cf.* birova. Rj. *vidi* senator, i *syn. ondje.*

šinātorov, *adj.* des šinator, *proknezi.* Rj. što pripada šinatoru.

šinātorski, *adj.* Senators-, *proknezorum.* Rj. što pripada šinatorima.

šinčić, *m. dem.* od sin. Rj. — Okolo dvora dupčići, a u kući šinčići. Posl. 237.

šindčef,* *m.* *vidi* kishica. Rj. *na* suknji *postaru odozdo iznutra* (oko *jedne podlaniče široka*).

šindžilāt,* šindžilata, *m.* Bestätigung, *confirmatio*, *cf.* potvrda: Ne daj Marku *pravog šindžilata*. Rj. — *Šindžilat*,* pismo, koje se, bolje tvrgje radi, načini na sudu. Npj. 1 4, 351.

šindžilātiti, šindžilātīm, *v. impf. bestätigen, confirmo, cf.* potvrditi: Na meščemi da nam *šindžilati*. *Šindžilati* a drkću mu ruke. Rj. *jamačno* *je* *glugol i v. pf., zato imu cf.* potvrditi. *v. impf.* potvrđivati. — *Šindžilati*, na sudu što potvrditi. Npj. 1 4, 351.

šindžir,* šindžira, *m.* *vidi* lanac, veriga. Rj. *dem.* šindžirić. — Da je ear Dukljan *srezan u šindžir*, koji jednako *glogje*. Rj. 144b. Eda Bog da, *šindžiru dopao!* *šindžir* bile moje bele ruke. Npj. 1, 383. Te okiva braca roznogena, i na ruke troje zavezice, *oko vrata teškoga šindžira*. I, 543. Okova ga u gvožđe ljuto . . . na grlo *šindžir grožđe teško*. 2, 413. Pohvata ljude, pa ih *baci u šindžir*. Miloš 63.

šindžirić, *m. dem.* od šindžir. Rj. *vidi* lancić, verižica. — Kružat, prsluk, s obje strane niza nj vise o srebrnijem *šindžirićima* majstorski načinjena srebrna puca. Kov. 41. O vratu kordun (*zlatan šindžirić*). 96.

šindžirli,* Rj. šindžir-li, *adj. indecl.* s *Turskim nast. li.* što pripada šindžiru. *Šindžirli žrno, n. die Kettenkugel, globus catena junctus globo:* Šindžirli ga zrna udarila. Rj.

šindžirlija, *f.* *vidi* šindžirli-zrno. Rj. Opali na nj (na blora) dvije puške male, u kojima su bile *šindžirlije*. Rj. 31b. Džeferdar mu vatra *prifatno* . . . dermuše ga dvije *šindžirlije* u povije megju oči dvije. Npj. 2, 161.

Šingja, *f.* ime žensko. Rj. *hyp.* od Singjelija. *isp.* Osn. 51.

Singjelija, *f.* ime žensko. Rj. *hyp.* Šingja.

šinhronistički, *adj.* što pripada *šinhronistiei; synchronisticus.* — *adv.:* Ko zna . . . onaj razumije istoriju *šinhronistički*. Priprava 81.

šingle, *f. pl.* (u Dubr., a u Srijemu i po okolini *šuljeri*) *die goldene Ader, haemorrhoides.* Rj. *bolest.*

šinija,* *f.* Rj. *dem.* šinijca. — 1) *der* (vičdere) *Speisetisch, mensa, cf.* sofa, trpeza, sto. *astal.* Rj. *niski sto, kod kojega se sjedi kad se jede. vidu* i stolica 2. — 2) (u Grblju) veliki drveni *plitak* *pjat* (u Dalm. *plitica*). Rj.

sinijea, *f. dem. od sinija*. Rj.
sinuti, *sinim, v. impf. zum Sohn annehmen, adopto*. Rj. *siniti koga, primati ga za sina, nazivati ga sinom. v. pf. slož. posiniti, prisiniti, v. impf. slož. posinjivati. sa se, pass.: I o pobratimstvu se kaže da je bogom pobratimstvo... isto je tako i o posinku: kad se sinu: Bogom sinko, Kraljeviću Marko, Daničić, ARJ. 177a.
šinko (šinko!) (*kao voc. od sinak*) — 1) govori stariji mlagjemu. Rj. *n. p. roditelj sinu, ali i kćeri: a govori se i nekolicini.* — Prepade se sirota *nerjesta*, skoči u susret *svekrvi*. . . »Ne boj se, *moj sinko*. Npr. 215. Otac sinu reče: *šinko*, što učini? Sin oeu odreče: *čačko*, što i ti. D'Posl. 91. Tade me proklinjala majka: Zaludu se udavala, *šinko!* Npj. 2, 13. I' možete, i Bog vam je dao, tako silnu pokupiti vojsku, i poč' čete, *šinko*, kroz nahije. . . Ovo, *puše*, dugo biti ne će, nego će se promjeniti carstvo, već se, *šinko*, podobrite raji: od harača raji otpustite. 4, 142. — 2) Turčin i mlagji rekne najstarijemu Hrišćaninu, ali Hrišćanin i Turskome djetetu da rekne, mogao bi biti kriv. Rj. *isp. kod sinovac prinjer iz Npr. 257.**

šinoć, **šinoćke**, *gestern Abends, heri vesperi*. Rj. *abr. si-noć, kao jučer u več. isp. sa i noć. sinoć-ke. isp. ke.* — Putnik reče: »Ja sam *šinoć* u vas na konaku bio«. Npr. 164.

šinoćni, *adj. vidi sinotnji*. Rj. *što je od sinoć.* — sinoćni i sinotnji *isp. božićni i božitnji*.

šinoćnica, *f. vidi sinotnjica*. Rj. *šinoćna roda.*

šinod, *m. synodus, die Synode, kao sabor, riječe, skupština.* — Mitropolit, koji su u patrijaršiji kao sinod sastavljali. Kov. 10. Sovjet, koji se u početku najviše zvao *šinod* ili skupština. Sovj. 2.

šinor,* *šindra, m. die Grenze, terminus, cf. megja, granica*. Rj. *vidi i krajina, mejaš, mrginj, sklad.*

šinorčnje, *n. das Begrenzen, terminatio*. Rj. *verb. od sinoriti, radnja kojom tko sinori što.*

šinoriti, *řim, v. impf. begrenzen, termino*. Rj. *šinoriti što, postavljati mu šinor, megju, vidi megjiti 2. v. pf. slož. ošinoriti.*

šinotnji, *adj. von gestern Nachts, de hesternu vespera*. Rj. *što je od sinoć. vidi sinoćni.*

šinotnjica, *f. t. j. voda, Wasser von gestern Abends, aqua hesternu: A tvoja bi majka šinotnjicu pila*. Rj. *šinotnja voda. vidi sinoćnica.*

šinov, *adj. des Sohn, filii*. Rj. *što pripada sinu.*

šinovec, *šinovec, n. des Bruders Sohn, fratris filius*. Rj. *brator sin. vidi bratanac 2.* — U onoga cara bio je *doglavnik stric* onoga momka, pa *šrove sinovec* nije bio prijatelj. Npr. 65. Kad ih izvedu k devojci da pogagaju, reče Turčin *švinjarčetu*: »Ded *šinovče* ti prvi govori, a ja znam šta ću govoriti«. 257 (*ovdje Turčin nije stric švinjarčetu, pa mu kaže šinovče!* onako kao što Turčin rekne Hrišćaninu sinko! *isp. sinko 2*).

šinovče, *šinovčeta, n. kleines Bruderskind, filiulus aut filiola*. Rj. *mali šinovac ili mala šinovica.*

šinovčev, *adj. des sinovac, fratris filii*. Rj. *što pripada šinovcu.*

šinovica, *f. Bruderstochter, fratris filia*. Rj. *vidi bratičina 1, bratičina. bratorča kći.* — »Ima n' tvoga brata kći Milica. . . »Čija su to govoda?« A on svakome odgovaraše: »Braćo, *Milice moje šinovice*«. Npr. 78. Oženio se iz Crne Gore *šinovicom Ivanu (rujaveriću)*. Npj. 2, 520 (Vuk).

šinovičan, *adj. der sinovica, fratris filiae*. Rj. *što pripada šinovici.*

šinovlji, *adj. der Sohne, filiorum*. Rj. *što pripada sinu, šinovima.* — *Nevjesta, bratova žena, a i šinovlja, cf. snaha*. Rj. 114a. Sve su duše moje, kako duša očina tako i duša *šinovlja*. Jezek. 18, 4. *takra adj. kod čvorkovlji.*

šinsija,* *f. (u G. G.) vidi šimsija: A u ruke čibuk i šinsiju*. Rj. *vidi i lula.*

šinuti, *šinēm, v. pf. erglänzen, mico, effulgeo*. Rj. *vidi šjanuti (u pjesmi), bljesnuti. v. impf. sijati, sjati.* — Otre ga (konja) i uredi, a *konj sine kao da mu je zlatna dlaka*. Npr. 26. Ali ga (*oružje*) on lepo očisti i uredi te *sine kao novo kovano*. 28. Kopajući i izgručeti zemlju, kad li — zasja mu se nešto kao da *mu sve žruke sinučane u oči sinuše*. 100. *Sinu sva soba od njegovih zlatnih haljina*. 134. *Ijeto sine pa i mine*. Posl. 172. *Sinu lice, kao jarko sunce, a gr'oće, kano mesečina*. . . *Sinu munja iz neba vedroga, te udari Peru Bugarina*. Npj. 1, 126. Ti ustani pre neg' *zora sine, zora sine, i ograne sunce*. 1, 211. A kad Rosa dogje na čardake, *šinu čardak na četiri strane od njezina divna odijela*. 2, 236. Ukriva se (*Petar*) za jelovom granom. . . *šinu Petar kao sivu munja, za fuždu mu konja ngrabio*. 4, 58.

šinj, *šinja, m. u Dalmaciji varošica i više nje pust gradić*. Rj. *isp. tako imena Kninj, Zrinj.*

šinjac, *šinja, m. vladičansko polje u Lježanskoj nahiji: Da dovedem preko šinjeu Turke*. Rj.

šinjaevina, *f. goletna i bezvodna velika planina u Heregovini izmegju Kolašina, Drobnjaka i Morače*. Rj. — *šinja(j)evina*. Osn. 167. *isp. pera(j)evina.*

šinjaniu, *m. Einer von Sinj*. Rj. *čorjak iz šinja.*

šinjast, **šinjav**, *adj. n. p. sukno, aschengrau, canis, cf. šinji*. Rj. *vidi i šinjgav.* — Značenje (korijeju) prelazi u *švijetliti: siv, sivast; prosinac; šinji, šinjau, šinjaviti, šinjast, šinjav, šinja(j)evina. Korijeni 44.*

šinjaviti, *vini, v. impf. počelo šinjaviti, verschiessen, pallidiorem fieri*. Rj. *postajati šinjavo.*

šinjavljenje, *n. das Verschiessen, zò pallidiorem fieri*. Rj. *verb. od šinjaviti. stanje koje bitu, kud šinjuvi što, n. p. čohu.*

šinjenje, *n. die Annahme an Sohnes Statt, adoptio*. Rj. *verb. od šinuti. radnja kojom tko šini kogu.*

šinjgav, *adj. vidi šinjav*. U Brdima su *struke šinjgave*, a u Crnoj Gori muške crne a ženske crvene i šarene. Rj. *vidi i šinjast, šinji.*

šinjgavica (struka), *f. die graue, cana: I na ramo struku šinjgavicu*. Rj. *šinjgava struka.*

šinji, *adj. graulich, blau, coeruleus: kukavica, more, grom (puće kao šinji grom [n. p. puška, top. Posl. 267]): Što ću, kukavac šinji! Zankkala šinja kukavica. U šinje se more zavezoše. Rj. isp. šinjast, šinjav, šinjgav.* — Kosa mu je od zemljice crne; ubila ga memla od kamena, pocrnio kao *kamen šinji*. Npj. 2, 403. Dotle su ih, kado, dotjerali, u *klišuru šinju* načerali. 4, 353.

šinjski, *adj. von Sinj*. Rj. *što pripadu šinju.*

šionica, *f. (u G. G.) vidi šjenara*. Rj.³ *gdje šijeno stoji, vidi i šjenjak.*

šip, *m. od korijena od koga je sipati. ono što se saspe s brda u dolinu. der Schutt, die Schütt.* — Putovi su počeli »želeti putnika«. . . negde ih je zasuo *šip* s litica. Zim. 290.

šipa, *f. (u Dubr.) der Tintenfisch, sepia*. Rj. *riba.*

šipanje, *n. das Schütten, Streuen, Giessen, fusio, sparsio*. Rj. *verb. od sipati. radnja kojom tko sipa što, n. p. brašno, vodu.*

šipati, **šipam** (šipljem), *v. impf. n. p. brašno, vodu, schütten, spargo, fundo*. Rj. *v. impf. slož. iz(a)-sipati, na-, o-, ob(a)-, od-, oda-, po-, poda-, pre-, pri-, pro-, ra(z)-, raza-, sa-, za-. v. pf. slož. kod suti.* — Sad će doći ljutiti *znaj ognjevit*, sve *ratru iz njega sipa*. Npr. 29. U varen pilav ne treba *rode sipati*. Posl. 326. U more *pjesak sipati*. 333. Kulaš ide s konjma *carevijem. . . iz usta mu živi oganj sipa*. Npj. 2, 140. Ondodu *sipa zrnclje iz pušaka kao kišu*. 4, 462 (Vuk). Nego su mu *čorbu i lekarstvu sipali u usta* Žitije S. Glas Gospodnji *sipa plumen ognjeni*. Ps. 29, 7. *sa se, pass.: Vidovita trava, koju se suhu sipa, a sirova zacjegjuje u oči*. Rj. 60a. Nekakvim podzemnim jazom, *kud se pomije sipaju, ugju noću u grad*. Danica 3, 143.

sipiti, sipi, v. *impf.* n. p. kiša, *fein regnen, nebeln* (öster. *Nebelreissen, pluit lenissime*). Rj. — sipi kiša, *kud je sitna*; isp. *šišiti*. Korijeni 312.

sipljāv, adj. *vidi* sipljāv. Rj. *koji boluje od sipnje. ridi i siputljiv, hriputljiv. isp. slaboduhast. — sipljāv. Osn. 95. adj. takva kod bliznajiv.*

sipljāviv, adj. *vidi* sipljāv.

sipljēnje, n. verb. od sipiti. Rj.

sipljiv, adj. *engbrüstig, asthmaticus*. Rj. *koji boluje od sipnje. ridi* sipljāviv, i *syn. ondje*. — U Heregovini piju sve ljeto snježanicu (i za to, može biti, onamo ima mnogo sipljivih ljudi?). Rj. 699a.

sipuja, f. *das Asthma, die Engbrüstigkeit, asthma, angustia spiritus*. Rj. *holost od koje se teško diše. ridi* hropnja 1, hropotinja, pijehnja, zaduha. — Puh se *svojom sipnjom* opovijeda. DPostl. 105.

siputljiv, adj. *koji boluje od sipnje. govori se u banji. ridi* sipljāviv, i *syn. ondje*.

sir, m. Rj. *hyp. sirak. — 1) der Käse, caseus*. Rj. *vidi* mlačenica, provara 2, sirenje 2, tučenjak; sir jomuzan, prokisao. — *Gruda sir*. Rj. 104b. Moljak, moljac u siru i u pršutu. Rj. 367a. *Sir pali*, kad se malo kao užeže. Rj. 485b. Pregalj, nekakav crv, koji u siru živi. Rj. 569a. *Sirnica*, kruh . . . po njemu metnu mlad sir. Rj. 681b. *Skriška*, kriška siru. Rj. 688b. Tu su stanovi, jedne žene stoku muzu . . . *jedne sir sire*, jedne maslo tope. Npr. 80. *Sir koji plače*, i rakija koja skače, valja (t. j. *sir mustan*, a rakija iz koje skaču iskre kad se utoci u čašu). Postl. 285. Upalio se kao nestan sir. 334. Donesoše meda i masla i ovaca i siru kraljevca. Sam. II. 17, 29. — 2) *vidi* sirac. Rj. *hljebac siru*. — Stado ti se širilo, i iz njega vadio sir koliko brašnjeni mlin. Kov. 126.

sirac, sirca, m. Rj. *dem. sirčić. — 1) ein Laib Käse, forma casei, caseus*. Rj. *hljebac siru. ridi* sir 2, grnda 1. — *Usiriti* n. p. mlijeko, *sirac*. Rj. 788a. Ovaj je čovek imao u kolima u torbi tri sirca. Npr. 178. Ko je gogj *sirac izio*, braca Milivoja krv šikala. (Kad na koga za svašto krivicu bacaju). Postl. 141. A Jesej reče Davidu sinu svojemu: ovijeh deset mlađih siraca odnesi tisućniku. Sam. I. 17, 18. — 2) *sirac* voska, loja, *forma ut casei*. Rj. — Baba mu (kalugjeru) donese veliki *sirac voska*, govoreći da nema svijetle gotove, već neka je s gjakom sam načini . . . Postl. 3.

siračić, m. *dem. od* sirak: Kraljica ti udovica, a kraljići *siračići*! Rj. *isp. siračići*.

sirada* f. *eine blaue Schuur zur Einfassung der Bauernröcke, funiculi genus*. Rj. (*plavetun*) *gujan, kakrim se optoču haljine seljačke. — Optočiti* n. p. haljinu *siradom*. Rj. 466a.

siraditi, dim. v. *impf.* mit *sirada verbrämen, practexo*. Rj. *siradom optakati* n. p. haljinu. v. *pf. slož. osiraditi*.

siragjenje, n. *das Verbrämen mit sirada, practextio*. Rj. *verb. od* siraditi. *radnja* kojom tko *siradi* n. p. haljinu.

1. sirák, siráka, m. (u 1. 4.) koji nema nikoga svoga, *ein Verwaister, orbus, cf. sirotan*: *Siraku* je lasko nevjeljeti (Postl. 285). Ti ćeš imat' sina golemoga, a ja sirák brata jedinoga. Majka hrani dva sina *siraka*. Rj. *dem. siračić*. — No su ovo prepukli *siraci*. Rj. 579a. A moja se braća razrodila, a sam *sirak* bez niggje nikoga. Npj. 5, 451.

2. sirák, sirka, m. *hyp. od* sir: Muti kao kormoš po sirku. (Valja da je kormoš nekakva bubu?). Postl. 184. *isp. Promće* se kao pregalj po siru. Postl. 261. — *hyp. s tukrim nast. crvak, časak, dárak, glásak, mrávak, i t. d.*

sirár, sirára, m. Stulli. *tko sir pravi ili prodaje. siračić*, m. *dem. od* sirac. Rj. Tubok, mali *siračić*, što se daje djece. Rj. 753b.

sirce* n. *der Essig, uctum, cf. ocat, kvasina*. Rj. — Zavariti, zavarivati n. p. *sirćetom* divljač. Rj. 165b. *Sirće* je najluće, pak najprije samo svoj sud pokvari.

(Govori se za ljute ljude). Postl. 285. *Sirće* svoje bure najviše grize. 285.

sirććenje, n. *das Säuern mit Essig, adfusio aceti*. Rj. *verb. od* sirćetiti. *radnja* kojom tko *sirćeti* što.

sirćetiti, tim, v. *impf.* mit *Essig wírzen, säuern, aceto condio*. Rj. *sirćetiti* n. p. *salatu. ridi* octiti. v. *pf. slož. usirćetiti* se.

sirēnje, n. Rj. *verb. od* siriti. — 1) *radnja* kojom tko *siri* sir (das Käsen, coagulatio. Rj.). — 2) (po nekim mjestima kao n. p. po Valjevskoj nahiji) *vidi* sir. Rj. — 3) *radnja* kad tko *siri, lijeno radi* (das träge Arbeiten, labor piger. Rj.). — 4) kakvo je to *sirenje?* (*seherzhaft*) *was ist das, quid rei est hoc?* Rj. *piću se u šali, mjesto: ta šta je to?*

siridžik* m. *weisse Schminke, deren wichtigster Bestandtheil arsenicum album*. Rj. *bjelilo, za mazanje n. p. lica, u kojem je glavna stvar bijeli sičan.*

Sirinić, m.: I pokupi Goru i Sirinić. Rj.

sirište, n. *das Käselab, der Laubmagen, coagulum*. Rj. — Kuljen, kao velika kobasica. U Risnu nadjene se (*bravlje sirište*) kukuruzna brašna, loja i suvica, pa pošto se skuva, jede se. Rj. 314a.

siriši, sirim, v. *impf.* Rj. v. *pf. slož.* pod-siriši, u-za-. — 1) *käsen, zu Käse machen, coagulo*. Rj. *gruditi* sir. — Tu su stanovi, jedne žene stoku muzu . . . jedne *sir sire*, jedne maslo tope. Npr. 80. Šuviše imam tri hiljade ovaca. Pa u jednu dubodolinu mzem, u drugoj *sirim*, a u treću smok slažem. 165. *sa se, refleks:* Sve joj koze vrag odnio, *mleko jaj se ne sirilo*, nego rekla jaoh! Rj. 367b. — 2) *langsam und träge arbeiten: šta ti siriši? quid cessas?* Rj. *polaganu i lijeno raditi*.

siruš, adj. n. p. nedjelja, kaca, *Käse-, casei*. Rj. što pripadu *siru*. — *Sirna* ili bijela *nedjelja*. DP. 85.

sirnica, f. — 1) kruh koji se u Kastelima mijesi o vazmu (kao o božiću bravarica); ime mu je tako za to što po njemu metnu mlad sir, te se tako zajedno ispeče. Rj. — 2) *caseule*. Stulli. *gdje se drži sir. u Hrr.*

sirujaja, f. (u Srijemu) *vidi* rujnica. Rj. neka *gljiva* koja se i prijesna (*sirovu*) jede. Korijeni 216. — *za nast. isp. šurnjaja*.

siročad, f. (coll.) *die Waisen, orbi, orphani*. Rj. *sirotnu djecu. ridi* siročići. *jedno* siročće. — Od stara oca gjeća *siročad*. Postl. 236. A ti uze *jedno siročadi*, udne njega na lijevu ruku, *drugo* uze na desnicu ruku, odnese ih u dvore za stole. Npj. 2, 356.

siročće, siročćeta, n. *das Waislein, orbus*. Rj. *sirotno dijete. coll. siročad. pl. siročići*. — Najeo sam se kao *siročće* na zadušnice. Postl. 187. Ne čine pravde ni *siročću*. Jer. 5, 28.

siročići, m. *pl. sirotna djeca. ridi* siročad. *jedno:* siročće. *za obličje isp. jărići, pilići (prema jarad, pilad, jare, pile)*. — Kraljica ti udovica, a kraljići *siročići*. Rj. 298a. *isp. kod* siračić: Kraljica ti udovica, a kraljići *siračići*.

siromah, m. *der Arme, pauper, miser*. Rj. *vidi* potrebnik, potrebnjak, praznik 2, ubogae. *hyp. siromašak. coll. siromaš*. — On je tankijeh rebara, t. j. potrebit (*siromah*) čovjek. Rj. 646b. A on (carev sin) *siromah* odmah zaspí kao mrtav. Npr. 17. Bio jedan *siromah* čovek. 40. Ima toliko ljudi i starih i mladih, i bogatih i *siromaha*. 50. Mi smo *siromasi ljudi*. 82. Reče *siromahu:* *Siromaše, kako može roditi vareni bob?* 106. Onda *siromah* ruk loči, loči, dok mu trgne voda nazad. 179. Čist kao linta. (Goo, *siromah*. Valja da se ovgje misli na pušku goločijevku). Postl. 318. To bijahu *ljuti siromasi*. Npj. 4, 422. On se, *siromah*, može biti od straha, razboli i sigje malo s pameti. Miloš B. Oslobođiti od nje (od poreze) može samo Miloš, i to on čini . . . *rečikim siromasima*. 202. On *siromah* misli, da je Srpska crkva tako tvrda . . . Rj. XIII. u *prinjerimu iz* Npr. 17; 179; Miloš 49; Rj. XIII *siromah kaže se kome kao sažaljavajući ga, kao: jadan, jadnik. glješto staji*

siromah *kao mjesto siromašan*: Bio je jedan čovek, mnogo siromah i punan gjeece. Npr. 122. Ni sto dužan, ni dvjesto gotovijeh. (Ako nijesam vrlo bogat, nijesam ni vrlo siromah). Posl. 223.

siromahov, *adj.* što pripada siromahu: Dogje do njega vika siromahova, i ču viku nevoljnijeh. Joy 34, 28.

Siromâš, *f.* (coll.) *die Armen, pauperes*. Rj. *vidi* sirotinja 2, glota 1, crvopisak. *jedno od siromaši*: siromah, siromašica. — Za što to činite, bračo? te siromaš u tamnicu mečete? Npr. 248.

siromâšak, siromâška, *m. hyp.* od siromah. Rj. — Najgje u polju na *jednoga siromaška* dečka gde čuva jednu krmaču i troje praščića. Npr. 255. Ne da čoso Bosne. (nekakav siromâšak čoso Bošnjak pljesne se po svom jataganu govoreći: »Ako je car dao, ja ne dam«). Posl. 198.

siromâšan, siromâšana, *adj. arm, pauper*. Rj. *vidi* potreban 2, potrebit; nebog, ništ, prazan 2; ubog, ubožak, ubošan. — Ja sam siromâšana bez nigje nikoga. Npr. 261. Popovi da uzimaju: Za veliko opelo od imućna 10 (groša), od siromašnijega 5. Miloš 195. Blago siromâšnimu duhom. Mat. 5, 3. Srećom, nijesu njom (gragjom) *posve siromašni* najstariji (izvori). Rad 20, 152.

siromâšenje, *n. verb.* od siromašiti. — 1) radnja kojom tko siromaši koga. — 2) stanje koje biva, kad tko siromaši. — *vidi* osiromašavanje.

siromâšien, *f. eine Arme, pauper*. Rj. siromašna žena. *vidi* potrebica. — Dosjeti se siromašica žena, ali svrlj svihj jada ne kazuje mužu da ne bude više trlabuke. Npr. 213.

siromâšiti, šim, *v. impf.; v. pf. slož.* osiromâšiti. *v. impf. slož.* osiromašavati. *vidi* i prazniti 2. — 1) siromašiti koga, činiti ga siromahom: Gospod siromaši, i bogati; ponižuje, i uzvišuje. Sam. I. 2, 7. — 2) neprelazno. *postajati siromašan. za ovo značenje nemu potvrde, ali kako je v. pf. osiromašiti prelazan i neprelazan, biće tako i ovaj prosti v. impf.*

siromâški, *adj. der Armen, pauperum*. Rj. što pripada siromašinu ili siromahu kojemu god. *vidi* uboški. — Zbaci sa sebe siromaške haljine i ostane u onima gospočkima. Npr. 64. Bolje da te smrt prijeka digne nego suza siromaška stigne. Posl. 22. Istina je mjesto siromaško, siromašna moja Gora Crna. Npj. 5, 32. Lijepo prijateljstvo, koje imaš spram mene i moje siromaške kuće. Kov. 44. *udr.* U šumi živi siromâški u jednoj kolibi. Npr. 82.

siromâština, *f. die Armuth, paupertas, cf.* sirotinja. Rj. *vidi* i siromaštvo, uboština, uboštvo. — Bog je nju umudrio i našu jadnu siromâština. Npr. 105. Uboština i siromâština i rgjava tatina baština. Posl. 325. *riječi s takim nast. kod* gospoština.

siromâštvo, *n. die Armuth, paupertas, cf.* sirotinja. Rj. *vidi* i siromaština, i ondje *syn.* — Bolje poštenje u siromâštvu nego bogatstvo bez poštenja. Posl. 25. Turci silom a kalugjeri knjigom počeruš nas u siromâštvu. 323. Ja ga nagjem u najvećem siromâštvu, gde u ritu seče trsku. Npj. 4. VIII. Vi-deći krajnje siromâštvo. DP. 303.

sirotâ, *f.* (pl. sirote, sirotâ) *die Waise, orbatus parente*. Rj. *dem.* sirotica. — »Idi *vidi* kako one sirote žive« . . . on sa svojom ženom u šumi živi siromâški. Npr. 81. Gjevojka sirota stane plakati. 127. Bile su dvije sirote bez oca i matere. 233. Ostaje mu u žalosti ljuba, tu ostaje nekaku sirota, prencjaka od čet'ost dana. Npj. 1, 572. Ovo bi se zaista dogodilo i meni i mojoj siroti materi, premda ona ni najmanje nije bila kriva. Danica 2, 141 (*ovdje i u* Npr. 81 sirota je siromah, siromašica. *isp.* sirotinja 2).

sirotân, sirotâna, *m. die Waise (auch von Thieren), orbatus, cf. sirak*. Rj. *govori se i za životinje*. — Ostao sirotan, jatkan! Rj. 248b.

sirotan, sirotna, *adj. verwaiset, orbatus*. Rj. *n. p. dijete, komu je um'o otac ili mati ili oboje*. — Bez stara panja sirotno ognjište. (Kad se hoće da kaže da bez stara čocka nema posla). Posl. 12. Na sirotnoga svakom je laka ruka. 191. Sirotnoj gjevojeji sirotni i darovi. 285. U stara oca sirotna gjece. 336. Od kako se od majke rodila, sirotna je Zlatka ostanula, pa je babo dade na dojlilje. Npj. 3, 129 (sirotna po materi). U tom umre i Teša, te i Miloš ostane sirotan po ocu. Miloš 44.

sirotânov, *adj. des sirotan, orbi*. Rj. što pripada sirotanu.

sirotica, *f. dem.* od sirota. Rj. — On na ljubi čedo naručuje: »Ne udaj se za tri godinice, dok odraste moja sirotice.« Npj. 1, 572.

sirotinja, *f.* Rj. *riječi s takim nast. kod* bosotinja. — 1) *die Arnuth, das Elend, miseria*. Rj. *apstraktno*. *vidi* siromaština, i *syn. ondje. isp.* zlopata. — Sirotinjo, i selu si teška, a kamo li kući, u kojoj si! (Mjesto ove druge vrste kaže se i ovako: a kamo li meni siromahu!). Posl. 285. Kako bi smela ona u svojoj sirotinji prositi u cara devojku! Npr. 51. Otac otide i devojku zaprosi, a ona onako u sirotinji pogje rado i veselo. 55. Opasati koga u liko. (Dočerati ga u veliku sirotinju). Posl. 240. Tako u pravoj sirotinji umre u Budimu. Opit V. Pogledaj sada ovo cijelo bogatstvo, ili da bolje rećemo, puku sirotinju svjetske istorije. Priprava 186. — 2) *die Armen, miseri*: Al' je rada sirotinju raja. Rj. konkretno. siromašni ljudi, siromašni svijet. *vidi* siromaš, glota 1, crvopisak. — Sirotinja s nas muke dopada. Npj. 4, 246. Ali ne šće ljuta sirotinja, željna, kado, krvi od Turaka. 4, 352.

sirotinjski, *adj. der sirotinja, miserorum*. Rj. što pripada sirotinji (2). — Sirotinjski otac, *m.* (u Novom Sadu) Waisenvater, orphanotrophus. Rj. 682a. — Ti si se rodio sirotinjske noći, ti ćeš biti siromah do veka. Npr. 76. Krpež je sirotinjska majka. Posl. 161. Sirotinjska suza jemlješ probija. 285. Sirotinjsko ljeto. (U jesen ili zimi kad je lijepo vrijeme). 285. Obuć' ćemo ruho trgovačko, na Gruicu ruho sirotinjsko. Npj. 3, 4. Kad sam u Ali (Halle), u ondašnjoj slavnoj i na daleko čuvenoj sirotinjskoj kući, vjigeo, da hiljade gjeece tako nće čitati. Danica 2, 4. (Waisenhaus). *udr.* Bog tvoj uveče te u zemlju, gdje ne ćeš sirotinjski jesti hijeba. Mojs. V, 8, 9.

sirotôvanje, *n. das sirota-sein, orbitas*. Rj. *verb.* od sirotovati. *stanje koje biva, kad tko sirotuje*. — Plaćaju mi zlo za dobro, i sirotovanje duši mojoj. Ps. 35, 12.

sirotovati, sirotujem, *v. impf. Waise sein, orbatus*. Rj. *Sirotuje* sirota devojka. Rj. *biti* sirota.

sirov, *adj.* — 1) *roh, frisch, crudus*, *n. p.* drvo, meso. Rj. — Badnjak, sirova cerova glavnja, što se po običaju uoči Božića loži na vatra. Rj. 11b. Vašina, sirovo granje. Rj. 56a. Vidovita trava, koja se suhu sipa, a sirova zacjegjuje u oči. Rj. 60a. Jegulja se suha a u jesen i sirova raznosi po svoj Hercegovini. Rj. 80b. Zeleno drvo, t. j. sirovo. Rj. 207b. Nagje čeljust magarčevu još sirovu. Sud. 15, 15. Srbiji ostajaje samo da radi o sirovoj robi. DM. 258. — 2) (u Zeti) sirovâ ti! reče se radinu, a on odgovori: Zdrav bio! ili: sirovo ti ramo! Rj. *vidi* kolagjer.

sirovica, *f. ein Stück frisches Holz, lignum recens*. Rj. sirovo drvo, komad sirova drveta.

sirovina, *f. frisches Holz, lignum viridia, cruda*. Rj. sirova drva. *suprotno* šuma 2: Ili nosi šume ili sirovine? Rj. 849a.

sirzbijalo, *m.* (u Hrv.) čovjek koji zbija sir u mješinama ili u čabricama. Riječ je ova posmiješno sastavljena, ali joj je i značenje smiješno; jer je sirzbijalo gotovo kao i Kokun: Šetao je sirzbijalo od pla-

nine do planine, za pasom mu palj batina, o ramenu torbetina. Rj. sir-zbijalo.

sīsa, *f.* (pl. gen. sīsā) *die Brust, mamma*. Rj. *vidi* *ćica*, *dojka*, *dem. sīsica*, *hyp. sika*, *uugm. sisetina*, *sisurina*. — *Starac*, kojega su *guje* opasale, te ga kolju i *piju mu sise*. Rj. 81a. Naljeva *krava* (t. j. mljeko u sise). Rj. 394a. *Odbiti* dijete *od sise*. Rj. 441a. *Sisaljka*, što se da djetetu da sisa *mjesto sise*. Rj. 682a. Čipava kao *mačka*. (Kaže se, n. p. *kozi* ili *kravi* koja ima *male sise*). Posl. 347. Da nadojim nejaku sirotu... da ne gleda, otkud ću joj doći, otknd li ću *slutke sise dati*. Npj. 1, 572. Gje j' Miloša kobila rodila... *kobila* *ya sisom odojila*. 2, 239. Udari ga (Novljanina Aliju) po desnom ramenu, *nu lijevoj sisi* rastavi ga. 3, 253. Ninaj mi, ninaj Jovane!... majka *će ti sise pružiti*. Herc. 348. S polja *će ih ubijati mač... dijete na sisi* i sjeda čovjeka. Mojs. V. 32, 25. *Zvijeri ističu sise svoje* i doje mlad svoju. Plač 4, 3.

sīsak, *siska*, *m. vidi* *nosac*. Rj. *u kakva suda*, *n. p. u krčugu*, kao *cijev*, *na koju se iz suda toči ili pije*. — Sluga stavi *nargilu* na čilim pred bega, i predade *sīsak* *od nargile*. Zim. 87.

Sīsak, *Sīska*, *m.* varoš u Hrvatskoj, *Sissek*, *Siscia*. Rj.

sīsālac, *sīsāoca*, *m. qui lac sugit*. Stulli. *koji sisa*. — *takve riječi kod čuvalae*.

sīsālĵka, *f.* što se da djetetu da sisa *mjesto sise*. Rj. — *riječi s takim nast. kod kazaljka*.

sīsāna,* *f.* (u Boći) *vidi* *seisana*. Rj. *tovurni konj*. **sīsānĉe**, *sīsānĉeta*, *n. vidi* *sišĉe*, *odojĉe*. — Milija Kostin tuži Isaila Crvendlakaća, da mu je ukrao i pojevo *sīsānĉe* *prase*. Zlos. 248.

sīsānje, *n. das Saugen, suctus*. Rj. *verb. od sīati*. *rudnja* *kojom n. p. dijete sīsu*. — Plačkavu djetetu *ĉešĉe sisanje*. Rj. 506b.

sīsati, *adj. mgnis mammis praeditus*. Stulli. *što ima velike sise*. *suprotno* *čipav*.

sīsati, *sīsām* (sīšēm), *v. impf. saugen, sugo, cf. sati*. Rj. *vidi* i *dutliti*. *v. pf. prosti sasnuti*. *slož. l(z)-sīsati*, *na(-se)*, *po-*, *za-*. — Jalovica, 3) malo *tele* koje još samo sise. Rj. 246a. *Sisaljka*, što se da djetetu da sisa *mjesto sise*. Rj. 682a. *Sišĉe*, *prasc* koje još sisa. Rj. 683a. Dve stare oklepane *vešti*, suhe kao *aveti počnu sīsati one kosti...* »Ono je, brate, moj otac i mati... Npr. 74.

sīsĉina, *f. uugm. od sīsa*. Rj. *takva uugm. kod habetina*. *vidi* *sisurina*.

sīsĉea, *f. dem. od sīsa*. Rj.

sīstema, *f. τὸ σύστημα, das System*. — Oviĵeh 80 planeta sa suncem *zovu* se sve skupa *sunĉana sīstema*. Priprava 94. *Složivši ih u noru sīstemu*, koju je namijenio *cijeloj botanici*. Rad 9, 194. *Potvrĵuju* gotovo *svu sīstemu* sadašnje naše *akcentnacije*. 12, 205.

sīsum **bīsum**, u ovoj zagoneci: *Sīsum bīsum*, pun *biser*a *posut*, a *besjedom* *pokriven*. Rj. *odgonetljaj*: *jevangjelje*.

sīsūrīna, *f. vidi* *sisetina*. Rj. *uugm. od sīsa*. — *takva uugm. kod haburina*.

sišĉe, *sišĉeta*, *n.* (u Srijemu) *prase* koje još sisa, *Sāugling, lactens. cf. odojĉe*. Rj. *vidi* i *sīsānĉe*.

sīt, *adj.* — 1) *sitt, satur*: *Sit* *gladnu* ne razbira (*isp. Posl. 286*). Rj. *vidi* *sitan* (*sitna*) 2, *sitan* (*sītana*). — *Navalim vatru* i *sit* se *ogrijem*. Npr. 162. Mi toliko godina u tebe *služimo*, pa nas nikad *nisi niĉim site nahraniĵa*. 241. Kad sam *sit* i *šta*, nijesam *gladan ništa*. Posl. 119. Kad su oči *pune*, i *sree* je *sito*. (tj. u kući ima svega dosta, *ongje* *ĉeljad* *manje* *jedn*). 121. *Nasparati se sit* na *obadva uha*. 191. *Oda šta srinja sīta*, *od tog* i *debel*a. 231. *Sit* kao *daska*. (tĵladan). 286. Pošto se tako *Miloš* s *pašom sit uzragovaru*, *onda mu pokloni ata*. Miloš 117. *Umrije Jov star* i *sit životu*. Jov 42, 17. Kad se *probudim*, biću *sit* *od prilike tvoje*. Ps. 17, 15. Ko radi svoju

zemlju, *biće sit hljeba*. Prič. 12, 11. *u primjerima* *iz Npr. 162*; *Posl. 191*; *i Miloš 117 sit znači sasma dosta*, *mного*. — 2) *sita* godina. *fruchtbar, fertilis, cf. gladan*. Rj. *vidi* *plodan*, *rodan*. — *Bosa* ću ga *kamenom voditi*, a *glagjana preko zemlje site* Rj. 88a. *Iza gladne godine* *dogje* i *sita*. Posl. 97.

sīta, *f.* — 1) (*Simsa, Binsen gras*. Rj.³) *das Sumpfoeder Sec- Binsenkraut, (juncus L. Rj.³) scirpus palustris Linn. Rj. biljka*. — *Uze* *kovĉežić* *od site* i *obli* ga *smolom* i *paklinom*, i *metnu* *dijete* u nj. Mojs. II. 2, 3. *Niće* li *sita* *bez vlage?* *raste* li *rogoz* *bez vode?* Jov 8, 11. — 2) *eine Art Honig, mel sponte fluens, cf. samotok*. Rj. *nekakav med*. *vidi* i *ĉjegjenik*. — 3) *der Schrot, undako plumbea, cf. saĉma*. Rj. *vidi* i *meneal*.

1. **sītān**, *sītāna*, *adj.* — 1 a) *klein, minutus, (klein-förmig, fein)*: *sitan biser*; *sitna* *so*, *riba*, *djeca*; *sitno* *brašno*; *sitni* *novci* i t. d. Rj. *vidi* *droban*. *hyp. sīčan*, *sīĉuan*. — *Badrljica*, 2) *u sitnoga perju* ono što *ostane* *kad se perje* *ĉija*. Rj. 12a. *Bar*, *nekakvo vrlo sitno* i *žuto žito* kao *proso*. Rj. 15b. *Živa stoka*: *sitno blago*: *koze* i *ovce*; *a krupno*: *goveda*. Rj. 29b. *Bobica*, *sitni bob*. Rj. 32b. *Udarīše sitne davorije*. Rj. 109b. *Krupno brašno* kao *žir* (a *sitno* kao *pjenu*). Rj. 159b. *Lazarkinja* *trava...* *cvijet sitan* *bio* kao u *zmije* *oko*. Rj. 321a. *Mesligjen*, *sitni bosiljak*. Rj. 353b. *Sitni tanĉe* *moj*. Rj. 501a. *Moja sitna kosa*, *zelena livada*. Npj. 1, 171. *Od lova ništa* ne *ulovi*: *ni jelena* *ni košute* *muĉne*, *ni od kaka sitnoga zverinju*. 2, 155. *Jao* *moji b'jeli sītu* *zubi!* 3, 361. *Evo tebe* *dvije* *kese* *blaga*, *sve* u *žuto sitna Mleĉanina*. 4, 381. *Da me uĉi sitan rezak* *vesti*. Herc. 32. *Da im* se *ne uzima sitno oružje*: *duge puške*, *pistolji* i *noževi* (*veliki*). *Miloš 33*. *Milan* i *Jakov ostarši sitni* i u *siromaštvu*, *pošto* *malo* *poodrastu*, *dogju* za *majkom* u *Dobrinju*. 43. *Neka zemlja* *pusti* *iz sebe stoku* i *sitnu životinju*. Mojs. I. 1, 24. *Nebesa* *daju* li *sitan dažd?* Jer. 14, 22. — b) *adv. i su* *prijedlozima* *na* i *u*: *Zatop*, *kuhan* i *sitno isjecan* *drob* *od kakva živinĉeta*. Rj. 198a. *Ćavkun*, *konj koji ide sitno* a *vrlo* *brzo*. Rj. 817a. *Novci sitno zreĉe*, *al'* se *daleko* *ĉuju*. Posl. 226. *U sitno* se *ne desilo*, *a u krupno* *nema*. (Kaže se u šali, *kad bi trebalo* *koga darivati*). 335. *Ševe* *ptice* *ne* *bom* *lete*, *sitno* *žubore*. Npj. 1, 270. *Je* *P' slobodno* na *veselju* *tvome* *poigrati sitno* *kalugjerski?* 2, 372. *Za* te *daše* *dvije* *boce* *blaga* *sve* u *sitno* *žuta Mleĉanina*. 4, 22. *Kad* *što* *zboze*, *ka'* *da* *sve* *stvore*, *sve* *po* *krupno* *a* *ništa* *na sitno*. 5, 550. U *Jova* je *sedeli* *tambura*, *sitno kuca*, *tanko* *popijeva*. Herc. 9. — 2) (u *Grlju*) *satt, satur, cf. sit*. Rj. *vidi* i *sitan* (*sītana*, *no*). — *Putovaĉn*, *ma* *mi* *nije* *milo*, *no* *sam* *sitan* *toĵu* *putovanja*. Npj. 5, 527. — 3) *sitno žito* (u *Lici*) t. j. *šenica*, *kukuruz*, *raž*, *ječam* i *proso*. Rj. — *Strno žito*, *tako* se *zove* *zob* i *pīr* (*karišik*); *a šenica*, *kukuruz*, *raž*, *ječam* i *proso* *zove* se *sitno* *ili meko žito*. Rj. 719a. — 4) *sitno grozĵje*. *Rosine, acinus passus*. Rj.

2. **sītān**, *sītāna*, *adj. vidi* *sītān* (*sītāna*) 2, *sit* 1. — *Tamo* *ću* *vam* *poslati* *Božića*, *po* *Božiću* *tri* *kite* *cvijeca*:... *treću* *kitu* *vina* i *šenice*, *da* *ste* *vazda* *pjani* i *sītāni*. Herc. 326.

sītār, *m. der Siebmacher, cribrarius*. Rj. *koji sīta gradi*.

sītiti, *sītīm*, *v. impf. sättigen, saturare*. *sītiti*. Rad 6, 108. *v. pf. slož.* *nāsītiti*, *zāsītiti*. *v. impf. slož.* *nāsīĉavati*. — 1) *sītiti* *koga* *ĉim*: *Ne* *da* *mi* *da* *odahnem*, *nego* *me* *sīti* *grĉinama*. Jov 9, 18. *Najboljom* *bi* *pšenicom* *branio* *njih*, i *medom* *bih* *iz kamena sīto ih*. Ps. 81, 16. *Kad* *izlazahu* *trgovci* *tvoji* *iz* *mora*, *sītio* *si* *mnoge* *narode*. Jezek. 27, 33. — 2) *su* *se*, *refleks.*: *Kad* *legnem*, *govorim*: *kad* *ću* *ustati?* i *kad* *će* *proći* *noć?* i *sītīm* *se* *prevrćući* *se* *do* *svanuća*. Jov 7, 4. *Plodinu* *djela* *tvojih* (*Gospodel*) *sīti* *se* *zemlja*. Ps. 101, 13. *Od* *ploda* *usta*

svojih *siti se čorjek dobra*. Prič. 12, 14. *Od ploča djela njegovijeh siti se zemlja*. DP. 39.

sitka, *f.* *das Sieb, cribrum, cf. sito*. Rj. — Jednu tičicu šarenu uhvati... Pokrije je jednom *sitkom* da ne bi pobjegla. Npr. 108.

sitnarija, *f.* (ponajviše se govori *pl. sitnarije*) *vidi sitnice*. Rj.³ *vidi i sitnež*, *sitniž*, *sitnina*, *augm. sitnarija*. — *sitne stvari od jedne vrste ujedno*.

sitnež, *m.* *vidi sitniž*. Rj. *vidi sitnarija*, *i syn. ondje*. — *riječi s takim nast. kod derež*.

1. sitnica, *f.* — **1)** *die Walddürsche, cerasus silvestris (prunus arum L. Rj.³)*. Rj. *nekaku (sitna) trešnja, drvo*. — **2)** *die Frucht davon, cerasum silvestre*. Rj. *rod od nje*.

Sitnica, *f.* — **1)** voda u Srbiji (u Kosovu): Uhvatio i Lab i *Sitnicu*. — **2)** voda koja izvire ispod Sargajeva i ntječe u Moravu: Pa *Sitnicu* vodu pregaziše. Rj. — **3)** rijeka više Podgorice (u Turskoj). — **4)** u pjesmi nekaka planina: Da će čekat' ban-vojvodu Janka i njegovo svata pet stotina u *Sitnicu* zelenu planinu. A kad bismo *Sitnicom* planinom. Rj.

2. sitnice, *f. pl. Kleinigkeit, minutiae*. Rj.³ *i u sing. dolazi, vidi sitnarija, i syn. ondje*. — Suškati oko šta, t. j. *kojekakve sitnice raditi*. Rj. 850. *Blaku na četvoru cijepa*. (Kad ko što do najpošljednje *sitnice istražuje*). Posl. 59. *Kotlove krpe i ostale kojekake sitnice kuju Turski Cigani pu varošima*. Danica 2, 102. *Svi su mislili, da će senat samo kojekake sitnice suditi*. 5, 51. *Mislim, da o glavnoj stvari imam pravo, a u sitnicama može biti da će se naći pogriješaka*. Pis. 95. *Je li da ti je draga ova sitnica iz Babakatine kuće*. Zlos. 131.

sitnina, *f. die Kleinigkeiten, scrutata*. Rj. *vidi sitnarija, i syn. ondje*.

sitniti, *sitnüm, v. impf. zerkleinern, minuo*. Rj. *sitniti što, činiti da bude sitno. v. pf. slož. i(z)-sitniti*.

sitniž, *sitniža, m. (coll.) die Kleinigkeiten, quisquitiac (auch von Kindern)*. Rj. *sitne stvari od jedne vrste ujedno, kaže se i zu sitnu djecu, vidi sitnarija, i syn. ondje*.

Sitnogorica, *f.* (u Hrv.) *sitna šuma, das Gehölz, nemus*. Rj. *sitno-gorica, tako slož. riječi kojima je preva polu adjektiv vidi kod dugorepica*.

sitnoklas, *adj.* *moja je raž dobra, ali je sitnoklasa*. J. Bogdanović. *sitno-klas, u čegu je sitan klas*.

sitnarija, *f. augm. od sitnarija, sitnice, sitnina; sitnež, sitniž, zu nast. isp. ludijsja*. — *Do sad sam pridizao čurke, jaganje i drugu glomaznu sitnariju; a od sada ću da tražim samo pare!* Zim. 301.

sitnjenje, *n. das Zerkleinern, minutio*. Rj. *verb. od sitniti, radnja kojom tko siti što*.

sito, *n. vidi sitka*. Rj. — *Velino sito, nekakva trava (carlinu acanthifolium All. cf. pupa 2. Rj.³)*. Rj. 62a. *Osijevci, kad se brašno na gusto sito malo prosije, pa ono što ostane u situ*. Rj. 470a. *Bio i na situ i na rešetu*. (Svašta je ogledao i trpljeo). Posl. 13. *Čestijem sitom prosijan*. DPost. 12.

sitost, *sitosti, f. osobinu onoga koji je sit; die Satttheit, Sättigung, satietas, saturitas*. — *Posla im jela do sitosti*. Ps. 78, 25. *Sitost bogatome ne da spavati*. Prop. 5, 12. *Da jednu do sitosti*. Is. 23, 18.

siv, *adj. gran, canus*. Rj. *isp. sivast, značenje korijena vidi kod sinjast*. — *Po njoj populo sivo golubje*. Rj. 94a. *Sinu Petar kao siva munja*. Npj. 4, 58. *O Bogu ti, siv zelen sokole!* Here. 191.

sivac, *sivca, m. siv konj, der Grauschimmel, equus canus*: *Progje sivač Kruševac!* (Već je prošlo vrijeme tome). Posl. 263, *das ist vorbei*. Rj. *vidi sivalj*. — *Svi se konji zaigraše, deder i ti sivač!* Posl. 282.

sivalj, *m. der Grauschimmel, equus canus, cf. sivač*: *Najprvog na konju sivalju*. Rj. *siv konj*.

sivast, *adj. vidi siv*. Rj. — *adj. s takim nast. kod budalast*.

sivčev, *adj. des sivae, equi cani*. Rj. *što pripada sivcu (konju)*.

sivogrivač, *sivogrivač, m. sivo-grivac, u koga je siva griva, kaže se u sjv. Hrv. za podsmijeh čorjeku sjedoglavu. isp. sekeš, za obličje isp. crnogrivac, Iveković*.

sivonja, *m. siv vo, ein grauer Ochs, bos canus*. Rj. **sivonjin**, *adj. des sivonja, bovis canis*. Rj. *što pripada sivonji (volu)*.

sivug, *m. siv krmak, u Hrv. isp. bjelug*.

sivuga, *f. siva krmača, u Hrv. isp. bjeluga*.

sivulja, *f.* — **1)** siva krava, *graue Kuh, vacca cana*. Rj. *Tako se drugi radovali i razgovarahu, kako će dočerati sivulju iz Tamnave*. Danica 3, 169. — **2)** siva kobila: *Prid alajom jedan na sivulji, na sivulji suret-bedeviji, to je glava mazul Alibeže*. HNpj. 4, 23.

sivuljin, *adj. der sivulja, vaccae canae*. Rj. *što pripada sivulji*.

siža, *f. (u Paštr.) Art, Gattung, Sorte, species, cf. vrsta*. Rj. *vidi i fela (vela), ruka 3, sorta, struka*. — *Otvoriće ti se silnovite i od svake siže aspre*. Npr. 121. *riječ tujja*. Osn. 63.

sjahati, *sjähsem, v. pf. Rj. s-jahati, vidi sajahati, v. impf. sjahivati*. — **1)** s konja, *absteigen, ex equo descendo*. Rj. *i: sjahati konja, vidi i odjahati 2, i syn. ondje*. — *Sjaše s konja*. Npr. 88. *A kad gjogat pod njime sustane, gjoga sjaše, dorata uzjaše*. Npj. 4, 244. *Raja u polju kad sretno Turčina, valja da sjaše*. Danica 2, 88. *Otae sjaše s magarca 3, 235*. *Pa onde sjašu da se odmore*. Miloš 52. — **2)** n. p. niz brdo, *herabreiten, equo rectus descendo*. Rj. *jašući sići n. p. niz brdo*.

sjahivanje, *n. verb. od sjahivati*. Rj. *radnja kojom tko sjahuje*: »Sjahuj konja, ti ne gubi glave!« ... »Sjahivanju nema do krepanja!« HNpj. 4, 498.

sjahivati, *sjähujem, v. impf. Rj. s-jahivati, v. pf. sjahati, sajahati*. — **1)** s konja, *absteigen, ex equo descendo*. Rj. *vidi i odjahivati, odsjedati*. — *Sjahuj konja, ti ne gubi glave!* HNpj. 4, 498. — **2)** n. p. niz brdo, *hinab reiten, equo rectus descendo*. Rj. *jašući slaziti*.

sjahitati se, *šim se, v. impf. (u C. G.) vidi sjajati se*: *Nek se sjahiti Nijanja planina*. Rj. *vidi i sjati se, sijati se*.

sjajan, *sjájna (sjájni, comp. sjájniži) adj. glänzend, fulgidus*. Rj. — *Kad to začu Kraljeviću Marko, garnu Šarca sjajnom bakratijom*. Rj. 83a. *Sjajni meseće!* *ti sjaš celu noću po svemu svetu*. Npr. 57. *Rodiću ti sina sa sjajnom zvijezdom na čelu*. 111. *Nakupova svake trgovine, ponajviše sjajnih ogledala*. Npj. 2, 638. *Oblak sjajan zakloni ih*. Mat. 17, 5. *Idoše prema sijevanju sjajnogu koplja trajega*. Avak. 3, 11. *adv. To je sjajno pokazao u ovom delu*. Vid. d. 1861, 71.

sjajanje, *n. das Glänzen, fulgor*. Rj. *verb. od sjajati se i sjajati, koje vidi*.

sjajati se, *sjájati se, v. r. impf. — 1) glänzen, fulgo*. Rj. *vidi sjajati; sjajitati se, sjati se, sijati se, v. impf. slož. obasjavati, presjavati se, usjavati, odsja(j)ivati, prosja(j)ivati, v. pf. slož. zasjavati (i se)*. — *Gledajući tako dugo opazi vatru da se sjaji, pa mu se učini to blizu*. Npr. 189. *Je li koji kadgod zapamtio da se sjaji more od zapada? Il' je sunce il' je mjesečina?* Npj. 3, 346. — **2)** *sjájati, sjájim, značenje kao u sjajati se, sjajim se, isp. sijati i sijati se; sjati i sjati se, v. pf. prosti sjanuti (u pjesmi), sinuti, v. pf. slož. zasjavati, v. impf. slož. vidi sprječ kod sjajati se*. — *Nešto sjaji more od zapada*. Npj. 3, 346.

sjajnost, *sjájnosti, f. der Glanz, splendor*. Rj. — *Bog govori i nama preko sina, koji budući sjajnost slave i obličje bića njegova, sjede s desne strane prijestola*. Jevr. 1, 3.

sjákânje, *n. cf.* Božić. Rj. *verb. od sjakati. radnju kojom tko sjače.*

sjakariti,* rim, *v. pf.* (u Srijemu). Rj. s-jakariti, u-jakariti. *drukčići se ne nahodi ovaj glagol. — 1) ausziehen, exuo.* Rj. *vidi svučl 1. — 2) pucken,prehendo, cf. uhvatiti, ščepati: sjakarise ga u soldata. Rj. vidi i ujakariti, uhitiiti.*

sjakati, sjáčēm, *v. impf.* Rj. *v. pf.* sjaknuti. — Na nekim mjestima *sjaču* na Božić, t. j. domaćin rano ujutru *viče: Sjač Bože i Božiću našem ili našoj* (po imenu svijem kućanima redom). Rj. 35a.

sjaknuti, sjáknēm, *v. pf.* sjaj *sagen.* Rj. *reči sjaj. v. impf.* sjakati. — Beg mu (Srbinu) kazao: »daću ti šenice za česnicu, ali ako ćeš jedan put i meni *sjaknuti*«. Srbin kazao da hoće, uzeo šenice i *sjaknuo mu* na Božić; *sjaj* Bože i Božiću i našem begu na Skočicu. Rj. 35a.

sjanuti, sjánēm, *v. pf.* *vidi* sinuti. *v. impf.* sjajati, sjati, sijati. — Car nebeski kad ženjaše sunce... Kad osvanu i ograni sunce, *sunce sjanu*, te ugrabi Janju. Herec. 305.

sjājuau, sjájna, *adj. trüchtig (vom Schafe), praegnans (oris).* Rj. s-jaunja *ovca* (t. j. bregja), kao s janjetom. *taku adj.* skotan, skazan, smacan, stelan, sudružan. sumacem, sprasran, sušten, suždrelan, zbadan, zdjetan.

sjarâniti se, sjárânim se, *v. r. pf.* s kim, *sich befreundet, necessitudinem junger: Sjunime si se, sinko, sjaraniti.* Rj. s-jaraniti se s kim, *postati mu jaran.* sjaraniti se, udružiti se, učiniti prijateljstvo. Npj.¹ 2, 305. *vidi* ujaraniti se. *isp.* sprijateljiti se. *v. impf.* prosti jaraniti se.

sjariti, sjárim, *v. pf.* (u Hrv.) glavnje, t. j. potaći ih u napredak, *anschüren, ignem reficio.* Rj. s-jariti. *isp.* i skresati 4. *v. impf.* sjarivati. — U kući obvedu djevojku tri put oko ognjišta... kad *sjar* glavnje, onda metani se i poljubi zemlju kod ognjišta. Rj. 689a.

sjarivânje, *n. das Anschüren, ignis refectio.* Rj. *verb. od sjarivati. radnju kojom tko sjaruje n. p. glavnje.*

sjarivati, sjárujēm, *v. impf.* (u Hrv.) glavnje t. j. potaći ih u napredak, *anschüren, ignem reficio.* Rj. s-jarivati. (*v. impf.* prosti *isp.* jariti se). *v. pf.* sjariti. — U kući djevojku obvedu tri put oko ognjišta, po tom *sjaruje glavnje* (potiče). Rj. 689a.

sjati, sjám (sjájēm), *v. impf.* — 1) *glützen, leuchten, fulge, cf. sijati.* Rj. *vidi* i sjajati, *v. pf.* prosti sinuti, sjanuti (*u pjesci*); *slož.* obásjati, vsjati. — Sjajni *meseci!* ti sjaš celu noć po svemu svetu. Npr. 57. Zbog sirota *sunce sjae*. Posl. 88. Istina *sunceom sju.* DPosl. 33. Na nju *sjaše seču i kulišu* od vrh glave do zelene trave. Npj. 4, 155 (na nju *Crnogorsko mješanje padeža* mjesto na njoj). Svu noć *sjaču sjaču mješćina*. Herec. 1. Makarije, Antonije i drugi koji i u pustinji *sjaču slavom svojih djela i čudesa*. DP. 47. Čije *ime sjae* u nauci *svjetlošću* koja nikad ne može potamnjeti. Rad 9, 190. — 2) *sa se, reflekt.* *vidi* sjati. Rj. *vidi* i sjajati se, sjahtiti se, sijati se. *v. pf. slož.* razásjati se, zásjati se. — Imao zlatnu jabuku... jabuka već počela zreti, *sar se dror sjae* od nje. Npr. 15. *Biserom se goru sja*, moje jaguje bijelo! Herec. 278.

sjátiti se, tim se, *v. r. pf.* šta ste se toliki tu *sjátiti*. I. Bogdanović. s-jatiti se, *skupiti se u jato.* *v. impf.* jatiti se.

sjéalica, *f.* — 1) *eine Art Messer, um Fleisch, Gemise klein zu hacken, cultri genus.* Rj. *nož za sjecanje mesa, povrća.* — 2) čim se lan sitno prebija. Rj.

sjéalo, *n.* (u Dubr.) *vidi* kresivo. Rj. *sprava za kresanje vatre; das Feuerzeug, igniarium.* — *osu. u glagolu* sjecati. *riječ* s takim *nast. kod* bučkalu.

sjéânje, *n. das Hauen, Schneiden, scissio, sectio.* Rj. *verb. od sjecati. radnja kojom tko sjača što.*

sjěnti, sjěčām, *v. impf.* *n. p.* kupus, *hauen, schneiden, disseco.* Rj. *kao dem. prema sjeći: na sitne komade sjeći. isp.* šjecati *dem. prema usjeći. u premu sjecati dem. je sjeekati. v. pf. slož.* šjecati, našjecati, šásjecati, ššjecati. — Volio bih pilicima *rodu sjeecati* (nego to raditi). Posl. 38.

sjěcavac, sjěčāvca, *m. t. j.* kupus, *geschnittenes Kraut, olus dissectum.* Rj. *isjecan kupus. vidi* sje-kavica 1.

sjěkânje, *n. dem. od sjecanje.* Rj.

sjěkati, sjěčām, *dem. od sjecati.* Rj. *v. pf. slož.* isjeekati.

sječa, *f.* — 1) *abgehauene Zweige als Winterfutter, frondes desectae pro pabulo hiberno:* ostale koze na sječi (*der Ort*). Rj. *granje sasječeno da bude u zimu hranu n. p. za koze.* Ostale koze na sječi, t. j. na mjestu gdje je sječa. — 2) *das Niederhauen, cuedes: Što bi Turak' za sječe isječe.* Rj. *isp.* siječenje, posjeka.

sjěčimicē, *adv. mit der Schneide, secundum aciem.* Rj. *n. p. udariti koga sabljom sjěčimice, t. j. oštricom od sablje. vidi* oštrimice. — Miloš Vuka sabljom udario, ne udri ga sabljom *sječimice*, neg ga udre sabljom litimice. HNpj. 1, 279.

sječiva, *n. pl. Schneide-Instrumente, instrumenta sectoria.* Rj. *različno oruđe za siječenje.* — *Sječivu* u torbu! (Spremaj se, pa hajde odatle). Posl. 287.

sječivica, *f.* ono gvožđe, što se njim siječe *vodemica, der Meissel zum Behauen des Mählsteines, scutpram.* Rj. *vidi* kljepac, oškr.

sječka, *m. der Häckerling, strumentum concisum.* Rj. *isječeno što za krmu.*

sjěčânje, *n. das Erinnern, reminiscentia.* Rj. *verb. od sječati se. radnju kojom se tko sjaču čega.*

sjěcати se, sjěčām se, *v. r. impf.* *sich erinnern, reminisci.* Rj. *sječati se čega. v. pf.* prosti sjetiti se. *v. impf. slož.* dō-sječati (se), o-, pod-, pri-(se). — Dok dijete ne zaplače, *mati ga se ne sjaču*. Posl. 63. *Tom' se svati ništa ne sjaču*, doseti se ljuba Stojanova. Npj. 3, 171 (*tom' se sječati = tome se do-sječati*).

sjěci, sijěčēm, *v. impf.* Rj. *gram. zapovj.* sijeci. I. *pragjaš.* sijecijah i sijěčāh. II. *pragjaš.* sjěkoh, sjěče... sjěkosmo. *prilog sad.* sijěkūci, *prilog prej.* sjěkāv, sjěkāvši. I. *pridjev* sjěkao, sjěkla. II. *pridjev* sjěčen, sjěčena. *v. pf. slož.* iz(z)-sjeći, iza-, na-, o- (i se), ob-, od-, oda-, po-, pod-, pre-, pro-, raz(z)-, sa-, u-, za-; is-pre-sječati, is-pro-sječati. *v. impf. slož.* iz(z)-sječati, na-, o-, ob-, od-, pod-, po-, pre-, pro-, raz-, sa-, za- *dem.* sjeecati, sjeekati. — I. 1) *hauen, schneiden, seco.* Rj. — *Gjuskati*, raditi što sa svom snagom, *n. p.* kopati, *sjeći*. Rj. 151b. *Sječće* *gragju* za kuću. Rj. 162a. *Kasapiti, sjeći meso.* Rj. 265a. *Kljue! kljue!* kad se kazuje kako je ko što *sjekao rjavu*. Rj. 277a. *Kumstvo* šišano, u kome *kum djetetu već* *poodrasku sječće kosu*. Rj. 315a. *Kažu da u nedjelju ne valja sjeći nokte.* 424a. *Sjjeći tu jabuku nu skale.* Rj. 685b. *Sjekao veliku bukvu za drva.* Posl. 47. *Sječće* *ražanj, a zec u šumi.* 284. Čini od njeg?, što je tebi drago, *seci njega na sedam čerega.* Npj. 1, 538. I *povede* *Glueca Mihaila, koji sječće mačem bez razloga.* 4, 265. *Kako su dabjige počele rajnu du sjeku.* Danica 3, 187. *Krojač* *izmjeri i naznači, kud valja sjeći*, pa onda *sječće*. Pis. 66. *One su ubijali i sječili im usi.* Sovj. 66. *Onaj Srbin, koji je ovgje sjekao u kamenu...* on je ovgje išao n školu, pa je uz to kao samouk *sjekao koješta u kamenu*, ali bolje od gjekojih majstora. Straž. 1887, 207. *Sve ovo bješe od skupocjenoga kamenu, tesanoga na mjeru i pilom sječćenoga.* Car. 1, 7, 9. *sa se, pass.* Osim *krasnoga kolaca, koji se sječće* kao i u Srba. Rj. 306b. *Tirše, u čurčija tunka kočica koju se sječće nu vrlo uske kaišice.* Rj. 740a. *Zapovedi, da se seku vašine.* Miloš 107. — 2) *sjeći* *vodenicu, behauen, compungo.* Rj. *vidi* posječati. —

sa se, *pass.*: Sječivica, ono gvozdje što se njim siječe rodenica. Rj. 685a. — **II.** sa se, *reciproč. sich schlagen, pugno*: Pa se biše i sjekoše s Turci. Rj. — Nemoj mene gajgat' dževerdarom, nego hodi da se siječemo. Npj. 4, 430. *umo ide i primjer*: »Ne znam nikad što je mojim želama, da se od nekidan sijeku; svaki dan ima ih po cijela hrpa mrtvih pred trkom«. J. Bogdanović (*isp.* kostiti se, kose se pčele).

sjēda, *f.* samo u zagoneci: Sjeda sjedi u sjedinu gradu, car je prosi, okovan je ne da? (oreca u toru, kurjak i pas). Rj.

sjēdalo, *n.* mjesto gdje sjedaju kokoši, *der Hühner-Schlafort, sedes gallinaria*. Rj. — Kažu da lisica kad dogje pod sjedalo kokošinje odozdo zasvijetli očima te kokoši odozgo popadaju i ona ih polhvata. Rj. 193b. Doč' će koka na sjedalo. Posl. 69. s *takvim nast. riječi* kod bjelilo 1.

sjēdanje, *n.* Rj. *verb.* od sjedati. — **1)** radnja kojom tko sjeda *n. p.* za sto (das Niedersetzen, *consessio*. Rj.). — **2)** radnja kojom sjeduju *n. p.* kokoši (das Sitzen der Hühner auf der Steige, *sessio gallinarum*. Rj.). — **3)** radnja kojom tko sjeda koga.

sjēdati, *sjēdam*, *v. impf.* Rj. *v. pf.* prosti sjesti, sjednuti. *v. pf. slož.* posjedati **1.** *v. impf. slož.* našjedati, o-, od-, po- (**2**), pod-, pre-, pri-, u-, za-. — **1)** sich setzen, *consido*. Rj. *vidi* posagjivati se. — Onda ulaze u kuću te sjedaju za trpezu. Kov. 65. Ovo su stvari koje bi trebalo da svaki spisatelj čita kadgod sjeda da piše, i kad ustaje od pisanja. Pis. 60. — **2)** sich schlafen setzen (von Hühnern), *consido*. Rj. *isp.* sjesti 2. — Sjedalo, mjesto gdje sjedaju kokoši. Rj. 683b. — **3)** einen Sitz unweisen, *colloco*. Rj. *sjedati koga*, kao namještati ga gdje će sjedjeti. *vidi* saditi 2, sagjati, posagjivati. — Slavnu slavi Srpski knez Lazare u Kruševcu mjestu skrovitome, svu gospodu za sofru sjedao, svu gospodu i gospodičiee. Npj. 2, 310.

sjēdba, *f.* (u Dubr.) *die Saat, satio*: u nas nije nikakve sjedbe, t. j. ne sije se ništa. Rj. sjed-ba, od sjet-va, *promijenivši* se tv na db. *prvoj poli osnovu koju je u sijati (sijem) 1. vidi* sjetva, posjev. — Po biše se zebe za tuđe sjedbe. DPosl. 96. S ponedjeljnika počet' sjedbu. 108. — *riječi s takim nast. kod* bjelidba.

sjēdiac, *sjēdioca*, *m. der Sitzler, sessor*: Ne fali mi večernjega sjēdioca, već mi fali jutrenjega ranioea (Posl. 211). Rj. koji sjedi. — *riječi s takim nast. vidi* čuvalae.

sjēdin, *adj.* *vidi* sjeda. Rj. što pripadu sjedi.

sjedine, *f. pl.* *sjedni elasi*. — Ne uzdaj mu se u sjedine. DPosl. 76. i u Stullija sjedine.

sjediniti, *sjedinim*, *v. pf.* s-jediniti. *vidi* sajediniti. *v. impf.* sjedinjavati. — **1)** vereinigen, *jungere, conjungere*: Ne bi prilike da sjedinjenoj državi nadjenu treće ime. Dioba 7. — **2)** sa se, *refleks. ili pass.*: Hodite, sjedinimo se s Gospodom zavjetom vječnijem. Jer. 50, 5. Ne bi prilike da se sjedine (Srbi i Hrvati). Dioba 7.

sjedinjāvānje, *n. verb.* od sjedinjavati (i se). — **1)** radnja kojom tko sjedinjava koga s kim, — **2)** ili se sjedinjava tko s kim. *vidi* sajedinjavanje.

sjedinjāvati, *sjedinjāvām*, *v. impf.* s-jedinjavati, *vereinigen, unire, conjungere, jungere*. *vidi* sajedinjavati, jediniti. *v. pf.* sjediniti. — **1)** Svete liturgije, koju ih (hrisćane) s njim (sa Hristom) sjedinjavaše tijelom i krvlju njegovom. DP. 36. Crkva svagda sjedinjavajući spomen sa spomenom. 151. Dan svojom drugostrom svjetlošću sjedinjava oba praznika. — **2)** sa se, *reciproč.* *vidi* sajedinjavati se.

sjedište, *m. der Sitz, sedile*. Rj. *vidi* sjednik. — Sjediste, koliko mi je do sad poznato, znači mjesto gdje se sjedi. Pis. 32. Načini car velik prijesto... i ručice bjehu s obje strane sjedišta. Car. 1, 10, 19.

Sjedišta ti gradiše od slonove kosti. Jezek. 27, 6. *riječi s takim nast. kod* danište.

sjēditi, *dim*, *v. impf.* Rj. *vidi* sjedjeti. *v. pf. slož.* posjediti, presjediti. *isp. v. pf. prosti* sjednuti, sjesti. *dem.* sjetkariti. — **1)** sitzen, *sedeo*. Rj. — Dolibaša, onaj koji sjedi u gornjemu čelu. Rj. 130b. Soba u kojoj je gjevojka jedna sjedila za zlatnijem gjergjefom. Npr. 9. Deca su dugo sedila kod vatre i čekala oca. 138. Sakuje gvozden kovčeg, veliki kako može on u njemu sjediti. 158. Zar na ušima sjediš? (te ne čuješ). Posl. 86. Sjedi (na konju) baš kao da je vilama posagjen. 286. Gospodar sjedi u zlatnu stolu, a noge drži u hladnu vodu. Npj. 1, 86. Naši se kućani upropaste od čuda, kad vide nas oboje sa svim budne i s prekrštenim nogama sjedeći. Danica 2, 135. Kad sjegjaše za trpezom. Mat. 26, 7. Za to će sinovi tvoji sjedjeti na prijestolu. Car. H. 10, 30. — **2)** wohnen, *habito, sedeo*. Rj. *vidi* stanovati, i *syn.* ondje. — Dobročani do sad nijesu ni dopuštali hrišćanima nikako sjediti među sobom. Rj. 126a. Mnogi Karlovači imaju gjuturičare, koji im u vinogradima sjede i vinograde gjuturice rade. Rj. 152a. Odadžija, 2) čovjek koji sjedi na čijem sa-lau. Rj. 441a. Ovgje ima jedan grad i u njemu car sjedi. Npr. 190. Sjedi kao spuž u ljusci. Posl. 286. Uvrh sovre jedna kupa sjedi, kupa bere devet litar' vina. Npj. 2, 231. Vaši Turci osilili, pak ne će da sjede s mirom od naroda. Danica 3, 162. Neke sjede svaki na svojoj kući. 3, 194. Ja i sad sjedim u starome keartiru auf der Landstrasse. Javor. 1885, 762. Puljo... bio je mali čovečić, i sjedio je s kućom kraj Rakovec. Npj.¹ 1, XXII. Te će mu pokazati gdje dahije sjede... pokaže mu se kuća u kojoj su bile dahije. Sovj. 72. Nisam još bio kod Beleekoga, zašto sedi daleko od mene a imam sila posla. Straž. 1886, 1513. Sjedi u toj zemlji, i ja ću biti s tobom. Mojs. I, 26, 3. Ko je sagradio novu kuću a nije počeo sjedjeti u njoj. V. 20, 5.

sjēdjeti, *sjēdim*, *v. impf.* *vidi* sjediti, i *primjere* ondje. — sjediti (sjedjeti). Korijeni 214. sjedjeti. 354.

sjednica, *f.* — **1)** das Sitzen, *sessio*: progji se sjednice; nema od sjednice ništa. Rj. kad tko sjedi. *vidi* sjegjenje. — **2)** u književnih ljudi, kao sustanak, dogovor; die Sitzung, *consensus*. *vidi* zasjedanje 3. — U sjednici društva Srpske slovesnosti. Pis. 14. Ja sam ovo govorio u sjednici. 24. Predsjednik velikoga suda, koji je svoje sjednice držao za sebe. Sovj. 58.

sjednik, *sjednika*, *m.* (u C. G.) *vidi* sjedište. Rj. **sjednti**, *sjednēm*, *vidi* sjesti. Rj. (*v. pf.*) i *primjere* ondje.

sjedoglav, *adj.* sjedo-glav, u kojega je sjeda glava. *potvrda riječi u prezimenu*: Gjorgijje Sedoglav. Danica 1, 127. ima i u Šuleka: sjedoglavac, *Grav-kopf*. *isp.* sjedokos. — *tako slož. riječi vidi* kod bučoglav.

sjedok, *sjedoka*, *m.* *vidi* svjedok: Ne uteče oka za sjedoka. Rj. — svjedok (i izbacivši v: sjedok). Korijeni 209. *isp.* sjet i svjet).

sjedokos, *adj.* *vidi* sjeđ. Stulli. sjedo-kos, *sjedje kose*. *isp.* sjedoglav. — *tako slož. riječi kod* crnokos.

sjēgja, *f.* (u Baranji) kao odar ili kolibica nad vodom, odakle se riba hvata i bije ostvama. Rj. — od korijenu od koga i sjedjeti. Osn. 62. *riječi s takim nast.* jegja, vjegja, žegja.

sjēgjenje, *n.* das Sitzen, *sessio*. Rj. *verb.* od sjedjeti. stanje koje biva, kad tko sjedi. *isp.* sjednica 1. — Znam sjegjenje tvoje, i polazjenje tvoje i dolazjenje tvoje znam. Car. H. 19, 27.

sjēk, *m.* (u Hrv.) kuća od sjeka, t. j. od dugačkih i debelih bryana, koja su na krajevima (i na uglima od kuće) usječena jedno u drugo; ako je ovo tako sasječeno da krajevi od bryana ne stoje na polju, onda se zove sljepi sjek. Ovakova kuća ili zgrada u Jadru se zove na čertore. Rj. — Osječina, zgrada od sjeka nepokrivena. Rj. 471a. Sasjeci kuću,

t. j. načiniti je na sjek. Rj. 666b. Vuk kad to vidi, sakrije se za sjek od košare. Npr. 177.

sjekāč, **sjekāca**, *m. ein Werkzeug Metalle zu schneiden, instrumentum secundo metallo.* Rj. orugje za sječenje metala, *n. p. gožžja, mjedi, itd.*

sjekavae, **sjekāvea**, *m. vidi bādajl.* Rj. *biljka. vidi i bādajl*, pasji stric. *isp. sjekavae, i syn. ondje.*

sjekaviea, *f. — 1)* (u C. G.) *vidi sjecavae.* Rj. *isjecan kupus. — 2)* (u Dubr.) *eine Art Distel, cardui genus.* Rj. *biljka. isp. sjekavae, i syn. ondje.*

sjekira, *f. das Beil, securis.* Rj. *od osn. od koje je sječi.* Osn. 113. *dem. sjekirica 1. augm. sjekiretina. vidi balta, keser, namaricu, satara, tupara. — Dvo-platna sjekira.* Rj. 113a. *Zavrātati, zvratiti sjekiru, t. j. ugrjajnu čekićem u oštrice udarati da oštrice postane debelo; pošto se sjekiru zavrati, onda se ugrjajna na novo iskleplje i poslije nuoštri.* Rj. 167b. *Zagluriti, zaglurljivati sjekiru.* Rj. 169a. *Zunaditi, n. p. sjekiru, motiku.* Rj. 185b. *Nasuditi sjekiru.* Rj. 405a. *Pjan Gjuro kao i sjekira.* Posl. 249.

sjekirētina, *f. augm. od sjekira.* Rj. — *taka augm. kod babetina.*

sjekirica, *f. 1)* *dem. od sjekira.* Rj. — *Padne mi na um da imam jednu malu sjekiricu.* Npr. 161. — *2)* (u Herc. i u C. G.) *Art Hülsenfrucht, legumēti genus.* Rj. *nekakvo sočivo.*

sjekirīšte, *n. die Handhabe eines Beils, ansa securis, cf. držalo:* Od sjekire *sjekirīšte* (Od zla dužnika valja uzeti i *sjekirīšte* — držalo — mjesto sjekire. Posl. 235). Rj. — *riječi, što znače držak u čega, s takim nast. kod grabljište.*

sjekirūn, *adj. n. p. držalica, uši, Hacken-, Art-, Beil-, securis.* Rj. *što pripada sjekiri.*

sjeknuti, **sjēknēm**, *v. pf.* Rj. *v. pf. slož. o-sjeknuti se (osjeći se), u-sjeknuti. — 1)* (u C. G.) *stechen (von der Schlange) pungere: Sjekni ka' zmija iz kruga* (Kad ko riječima koga vrijeđa. Posl. 287); *cf. njesti.* Rj. — *2)* *sjeknu me* (*n. p.*) u krsima, *t. j. zabolje me u jedan put, stechen, pungo.* Rj. — *3)* *sjeknu kuga, t. j. udari, pojavi se, ausbrechen (von der Pest), erumpere.* Rj. — *4)* (u Dubr. i u C. G.) *vidi kresnuti.* Rj. *udariti ognjilom u kremen. — 5)* *anstrengen, intendere:* Nego sjekni snagom i životom i prekini sindžir gvožđe ljuto. Rj. *kao napreći se.*

sjekutići, *m. pl. (u gornj. prim.) vidi sjekutići:* *Vukotiči vuku, sjekutići sijeku, sam bača prevraća niz kriv potok obraća.* Rj. *odgonetljaj:* ruke (vukotiči), zubi (sjekutići), jezik (bača) i grlo (kriv potok).

sjekutići, *m. pl. samo u ovoj zagoneci: Sjekutići sijeku, vukotiči vuku, sam bača prevraća?* Rj. *vidi sjekutići.*

sjēm, (u C. G.) *vidi osim.* Rj. *praepos. i conj. vidi i osēm, osvem, okrom, razima. postanje vidi kod osvem.*

sjēme, **sjēmēna**, *n. (pl. sjēmēna, gen. sjēmēnā) der Same, semen.* Rj. — *Glavičine, sjēme od konoplja pošto se osiječe s ručica . . . pa se onda mlati konopljano sjēme.* Rj. 86b. *Glavičica, laneno sjēme u ljusei.* Rj. 87a. *Izvesti sjēme n. p. od luka, kupusa, repe i t. d.* Rj. 219b. *Izvoda, glaviča kupusa, ili drugoga kakvog povrća, što se ostavi za sjēme.* Rj. 220a. *Izvoditi sjēme odu šta.* Rj. 220a. *Klilo . . . u ono gjubre metne se sjēme (lubenično ili od krastavca) te proklja i nikne, pa se poslije rasaguje.* Rj. 274b. *Boji se da se u njemu ljudsko sjēme ne zatre. (Kad koji svoj život vrlo žali i čuva, kao da će sav rod ljudski s njime propasti).* Posl. 21. *Sjēme mu se zatrlo!* (Kletva). 287. *Tako mi se ne iskopala tri sjēmēna: ljudsko, skotsko i zemaljsko!* 305. *Karantile, ti evatiš i seme donosiš . . . ja udata, nisi evatim, nit' seme imadem.* Npj. 1, 617. *Za zdravlje svakoga rodnoga i beričtynoga sjēmēna.* Kov. 119. *No u samo to vreme sjēmo se već seme za buduću nesreću.* Miloš 13. *Da posiju čisto i zdravo sjēme.* Pis. 73. *Rogjen od sjēmēnu Davidora.* Rim. 1, 3.

sjēmēniti se, *nīm se, v. r. impf. n. p. luk, t. j. prorasta gore i evati, in den Samen gehen, in semen ire.* Rj. *v. pf. slož. dsjemeniti se.*

sjēmēnka, *f. ein Samenkorn, granum, semen, n. p. od bundeve, od tikve, od lubeniče, od dinje, od krastavca, od jabuke, od kruške, i t. d.* Rj. *sjēmēnka je jedinicu od onoga što znači sjēme — riječi take kod biljka. — Špica, 2) sjēmēnka od bundeve, lubeniče, dinje i od tikve.* Rj. 845b.

sjēmēnjača, *f. — 1)* *das Stück zum Samen (von weiblichen Pflanzen), semen.* Rj. *biljku ženskoga roda što se za sjēme ostarlja. — 2)* *konopljika ženska koja ne cvjeta a ima sjēme. vidi ernojka 2. Belojke i crnojke konoplje zovu se u Uzičkom okrugu izbornice i sjēmēnjače.* M. Gjurović. ARj. IV. 141a. — *riječi s takim nast. kod ajgirača.*

sjēmēnjāk, *m. das Stück das zum Samen zurückbehalten wird, semen.* Rj. *komad što se za sjēme ostarlja od biljke koja je muškoga roda. n. p. od kupusa.*

sjēmēnjēnje, *n. verb. od sjemeniti se. stanje koje biva, kad se sjēmēni n. p. luk.*

1. sjēn, *m. der Schatten, umbra:* *Klonim se i njegora sjenu* (*isp. Posl. 135*). Rj. *vidi i sjen f., sjena, sjenka. isp. zasjenac, zasjenak. — Oni kod kuće opaze izdaleka ribu, gje dijete u zubima nosi . . . a prorocia ih stane češiti i govoriti da se ne boje, jere je to sjen gjeteta.* Npr. 214 (*isp. sjenovit 2*). *Za kalpakom noja ptica krilo, te sen čini konju i junaku.* Npj. 2, 98. *Kažu, da se i sjen čeljadetu može uzdati, pa ono poslije umre.* 2, 124 (*Vuk*) (*isp. sjenovit 2*). *Eno narod slazi svrh gore . . . od sjenu gorskoga čine ti se ljudi.* Sud. 9, 36. *Vrati Gospod sjen po koljenima po kojima bijaše otišao na sunčniku Ahazovu.* Car. II, 20, 11.

2. sjēn, *f. umbra. Stulli. vidi sjen m., sjena, sjenka. — sjēn* (bila je riječ ženskoga roda: **сѣн**). Osn. 135 (*i sad je jošte ženskoga roda u gdjekojim krajevima*): *Ovo je bila duša njegova brata, a ruka je bila njegovu sjen.* Npr. 110 (*isp. sjenovit 2*). *I klobuk ima svoju sjen.* DPosl. 28. *Iz sjenu na sunce.* 34. *Ni sjeni njegove ne znam.* 80. *Tko pod dobrijem dubom planduje, dobru ga sjen pokrije.* 132.

sjēna, *f. umbra. — sjenu* prostirati. *Stulli. vidi sjen m., sjen f., sjenka. — Mjeri pedim sjenu.* DP. 62. *Od kriva drva na stranu je sjena.* 88. *Parbu tjera rad orlove sjene.* 93.

sjēnār, **sjēnāra**, *m. koji trguje sijenom.* Rj.³

sjēnara, *f. gdje sijenjo stoji, der Herboden, feulle.* Rj. *cf. sjenjak, sionica. — riječi s takim nast. kod badnjara.*

1. sjēnica, *f. eine Meise, parus,* sjenice imaju bijele i žute. Rj. *ptica. mladu sjeničić.*

Sjēnica, *f. varoš u Starome Vlahu.* Rj. *u Staroj Srbiji.* Rj.³

2. sjēnica, *f. die Laube, umbraculum, casa frondea.* Rj. *koliba od sirova granja. osn. u sjen. — Dobro nam je ovdje biti; ako hoćeš da načinimo ovdje tri sjenice.* Mat. 17, 4. *Praznik je sjenicu za sedam dana Gospodu . . . pod sjenicama budite sedam dana.* Mojs. III, 23, 34, 42.

Sjēničānin, *m. (pl. sjēničāni) čovjek iz Sjenice.* Rj.

sjēničār, *m. Rj. 676b. koji hvata sjenice?*

sjēničārka, *f. Rj. 676b. bundeva namještena za hvatanje sjenica.* Ij. *Stojanović.* ARj. V. 70a.

sjēničić (**sjēničić**), *m. eine junge Meise, pullus pari.* Rj. *mlada sjenica.*

sjēničji, *adj. Meisen-, pari et parorum.* Rj. *što pripada 1 sjenici, sjenicama, n. p. sjeničje gnijezdo.*

Sjēnički, *adj. von Sjenica.* Rj. *što pripada Sjenici.*

sjēnina, *f. augm. od sijenjo.* Rj. — *Podina, prostirač (od kakre krovine ili sjenice), što se na zemlju meće n. p. pod kladnju ili pod sijenjo.* Rj. 521a.

sjēnit, *adj. n. p. (u Bosni) čovjek, t. j. krupan,*

veliki, *kräftig, robustus*. Rj. *vidi* i krut, snopit, stasit, trsnat, trsnat, zdepast. — Značenje koje je u sila: *sjenit*. Korijeni 45.

sjeniti se, *sječnim se*, *v. r. impf. n. p. sjene* mi se oči (prema svijeći), *das Licht blendet die Augen. lux praestringit visum*. Rj. *kuo: svijeću mi čini sjen očima. v. pf. slož. o-sjeniti, ob-sjeniti, za-sjeniti*.

sjenka, *f. vidi sjen*. Rj. *vidi* i sjena. sjenka je gramatički upravo *hyp. od sjen (f.)* i sjena, *ali je jednoga značenja s njima*. — Teško vama, jer dan naže, i sjenke večernje oduljaše, Jer. 6, 4. Dolaze stvari, koje ako ne zadaju sumnje da je Dubrovnik stajao pod Mlecima, a ono bacaju sjenku na slobodu državne radnje njegove. DM. 231. Arhimandrit noseći pod sjenkom od dviju ripida dragocjen sud. DP. 356.

sjenokos, *m. Rj. sjeno-kos (sijeno kositi)*. — 1) *die Heuriese, die Heumad, pratum fenarium, cf. livada, sjenokoša*. Rj. *isp. bara* 2. luka 1, podvornica, potkućnica, potkutajica, potes. — Meoca, n. p. *sjenokosi Čevski* u Lastvi Ozrinićskoj. Rj. 353a. — 2) vrijeme kad se sijeno kosi, *die Heurzeit, Heuernte, fenisicium*. Rj.

sjenokoša, *f. (u Hrv.) vidi sjenokos* 1. Rj. i *syn. ondje*.

sjenovit, *adj. Rj. pred v. osn. u sjen. Osn. 222. takva adj. kod barovit*. — 1) u Grlju se pripovijeda da između velikih drveća (bukava, hrastova itd.) imaju gdjekoja sjenovita, koja u sebi imaju takovu silu da onaj, koji ih posiječe, odmah umre ili dugo godina do smrti ostane bolestan... Rj. — 2) (u Boči) čovjek sjenovit zove se onaj koji izgubi stroj sjen pa kao lud tumara po svijetu bez sjenja kao i sjen bez njega. Rj. *isp. kod* 1 sjen (m.) *primjer iz* Npr. 214 i Npj. 2, 124; i *kod* 2 sjen (f.) *primjer iz* Npr. 110. — Kad dogje vrijeme da carica ženi sina, reče mu: Ja sam našla za tebe gjevojkju sjenovitu, koja će ti krlilate jumake ragjati. Npr. 215 (sjenitu?).

sjenjaj, *m. (u C. G.) donji* i gornji, t. j. nišan na pušci, *das Korn, Richtkorn, bulla*. Rj. *vidi* i lišan, likšan; očanik (gornji nišan), očnik (donji nišan); puca 3 (gornji nišan).

sjenjak, sjenjaka, *m. (u Srijemu) više sijenu* svučeno na jedno mjesto, gdje se obično stoka zimi hrani, *cf. sjenara*. Rj. *vidi* i sionica.

sjera, *f. das Wasser, worin Wolle gewaschen worden, aqua in qua lana abluta fuit*. Rj. *vodu u kojoj se vuna prala, za značenje korijena isp. sijer*.

sjērčani (sjerčani), *adj. von sijerak: Moja sjerčana tojago!* (Kad se kome hoće da kaže da je u njemu slaba uzdanica. Posl. 182). Rj. *što pripada sijerku, što je od sijerku*. — Tugja obrana sjerčanu tojaga. Posl. 322.

sjērčanica, *f. hljeb od sijerka, das Brot von sijerak*. Rj. *sjerčani hljeb*. — Jegj ti tvoju sjerčanicu, dokle ište lud pšenicu. DPostl. 39. Tu mu dade kruha sjerčanice. HNpj. 2, 250.

sjesti, *sjedem (sjednēm), šio i sjēo, sjēla, v. pf. Rj. vidi sjednuti. gram. I pregj. sjēdoh (sjednuh, sjēdnū; prilog pregj. sjēdāv, sjēdāvši (sjednūv, sjēdnūvši); I. pridjev. i sjēdnuo, sjēdnula. v. pf. slož. nā-sjesti, o-, od-, op-, po-, pod-, pre-, pri-, pro- (se), raz- (se), u-, za-; dd-sjednuti, po-, pri-, u-, za-, v. impf. sjeđati. dem. sjetkariti*. — 1) *sich setzen, adsido*. Rj. *vidi* posaditi se. — *Onda sjeđu za ručak*. Rj. 34b. *Otac sjeđarši na stolicu zovne djevere*. Rj. 124b. *Istom aga za večeru sto*. Rj. 240a. *Sednu večerati*. Npr. 74. *Sedite ovde malo... deca sednu*. 137. *Sjelo* (ili stalo) *mu je srec na mjesto*. DPostl. 111. *Izljgoše iz bijele crkve, u stolore pred crkvu sjeđnu*. Npj. 2, 195. *Sve dva i dva sješe uinatti*. 4, 278 (sješe skraćeno od sjeđoše). — 2) *sich schlafen setzen (von den Hühnern), co cubatum (de gallinis)*. Rj. *n. p. kokoši reč su sjele, t. j. otišle su na sjedalo. isp. sjeđati* 2. — 3) *untergehen, occidit*: sjelo sunce, *cf. zači,*

smiriti se. Rj. *vidi* zasjesti 3. — *Zašao pa ne izišao!* (Kazu da odgovori sunce kad mu ko reče da je zašlo; a kad mu se reče da je sjelo, ono odgovori: sjeo pa ne ustao! Nego mu valja kazati: *smirilo se*, pa onda i ono odgovori: Smirio se i ti!). Posl. 87. *Sede sunce, a pale sumrače*. Npj. 3, 180. — 4) *posaditi, jemand sitzen heissen, colloco, locum assigno*: A uz Baja sjeđoše gjevojkju. *Sjeđe njega* paša uz koljeno. S jedne strane uza ramo svoje sjeđe četa Strahinića bana. Rj.

sjēt, *m. vidi svjet*: Nauči nas ti mudru sjetu i nauku. Da im mudre sjeđe davaš. Rj. — *savjet, sjet* (i odbacivši v: sjet). Korijeni 206. *isp. sjeđok i svjedok*.

sjēta, *f. (u Perastu) die Wehmuth, macror: Sjeđa ga ubila!* (Kao kletva. Posl. 287) *cf. žalost*. Rj. *isp. sjetovanje* 2.

sjētan, *sjētna, adj. schewmüthig, maestus*. Rj. *kao žalostan. vidi nujan*. — Milica je sjetna nevesela, u obrazu bljeda i potmula. Npj. 2, 256.

sjētiti se, *tūm se, v. r. pf. Rj. v. pf. slož. do-sjetiti (se), o- (i se), pod-, pri- (se). v. impf. prosti sječati se*. — 1) *sich erinnern, reminiscor*. Rj. *sjetiti se čega. vidi staviti se*. *Onda se seti one ribice što je iz lokve u vodu bacio*. Npr. 23. *Sjetila se* prelja kugjelje uoči negjelje. Posl. 287. — 2) *kao dosjetiti se čemu: Dosjeti se siromašica žena... ona kada dogje, sjeti se što je, ali ništa mužu ne šće kazivati*. Npr. 213. *Kad li evo rodi sina u krvavoj košuljici. Kad proročica vidi, sjeti se da je vjedogonja*. 213. *Sjeti se on zlu, te uzme ovu*. 216.

sjetkārēnje, *n. das Sitzen, sessio*. Rj. *verb. od sjetkariti, stanje koje biva, kad tko sjetkari*.

sjetkāriti, *sjētkārīm, v. impf. dem. od sjeđiti, sitzen, sedeo*. Rj.

sjētno, (st.) *wehmüthig, maeste*: I početa sjetno neveselo. Rj. *adv. prema adj. sjetan, koje vidi*. — Što si, zete, jutros podranio? a u obraz sjetno neveselo? Npj. 2, 267.

sjētovanje, *n. Rj. verb. od sjetovati*. — 1) *vidi svjetovanje*: Ja se mlada boljem dobru nudam: od svekrova mudroj zapovjedi, od svekrva mudru sjetovanju. Rj. — 2) *die Wehmuth, maestitia*. Rj. *isp. sjeta*. — Crkveni oči radi srdačnog sjetovanja i skrušenoga duha ne smješe u ove tužne dane svršivati svećane službe Božije. DP. 57.

sjētovati, *sjētnēm, v. impf. i pf. — 1) svjetovati*: Majka sina scoga sjetovala, da se čuva i da se sačuva od ujanika i od ureznika. Rj. *za odbaceno v isje. sjet i svjet*. — Ali car ga stane sjetovati: »Nemoj dalje da ideš... Zato te sjetujem ju da se vratiš kući. Npr. 199. *Mudra je lasno sjetovati*. Posl. 184. *Pak odoše u goru zelenu Janka žaleč, sebe sjetujući, da se ne drži vjera u Turčinu*. Npj. 3, 376. *sa se, reflects*: Ko se sam sjetuje, gjava mu odgovara. Posl. 155. — 2) *betruern, maerco*: Tako tužan Mičo sjetovaše. Rj. *isp. v. r. pf. slož. osjetiti se* 3. — *Sjetovati*, *ovde na strani* 138. *znači tužiti*. Npj. 4, 351.

sjētvā, *f. kad se sije žito kakvo. vidi sjeđba*. — *Sjētvā* (kor. »sav sijati, od koga je sjeme). Nema u Vukovu rječniku, ali se govori. *Vidi* i u Stulića. Osn. 241. *za nast. isp. pljetva, žetva*.

sjēvača, *f. — Sjevuče* tebi a načvi meni. DPostl. 111. *Sjevuče*, u Stulića dva drveća što se metnu uzduž preko načava kad se brašno sije, *sjevaljka*. XVII. *vidi sevaljka, sjevaljka. riječi s takim nast. kod čepaća*.

sjēvaljka, *f. u južnom gororu, u istočnom sevaljka, koje vidi. vidi i sjevača*. — *Sjevaljka*. Daničić, DPostl. XVII. *riječi s takim nast. kod kazaljka*.

sjēvēr, *sjēvera, m. — 1) der Nordwind, aquilo*. Rj. *sjeverni vjetar. vidi sjeverin*. — Smuta, sjever sa snijegom. Rj. 697b. — 2) *Norden, aquilo, septentrio*. Rj. *sjeverni kraj*. — Srbija graniči od sjevera Savom i Dunavom s Austrijskom vojničkom granicom. Danica 2, 26. *Do Bijograda teče Dunavo od sjevera k jugu*. 2, 11. — *riječi s takim nast. kod čemer*.

sjēverae, sjēvērea, *m.* koji je sa sjevera: Jer ću udaljiti od vas sjeverca, i odagnati ga u zemlju suhu i pustu. Joil. 2, 10 (*qui ab Aquilone est; den Feind von Mitternacht*).

sjevernî, sjeverîna, *m.* (u Boći) *Nordwind, aquilo*. Rj. *sjevernî vjetar*. *vidi* sjever 1.

sjeverîna, *f.* (u Baranji) *vidi* inje. Rj. *smrzla magla*. *vidi* i Ćić.

sjeverljiv, *adj.* — 1) vrijeme, *nordwindig, cum apulo sacrit*. Rj. *kad sjever mnogo duha*. — 2) mjesto, *dem Nordwinde ausgesetzt, ubi apulo sacrit*. Rj. *kad sjever često udara, mnogo duha*.

sjevernî (sjēvernî), *adj.* *nördlich, apilonarius*. Rj. *što pripada sjeveru*. — Laponci (žive) od sjevernog jelenu. Priprava 21.

sjevernica, *f.* *vidi* busula, magnetna igla. — *Sjevernici* se i gvozdje klanja. DPosl. 111 (gvozdje stariji *nast. mjesto gvozdje*). *Sjevernica*, u Delabele (kod riječi *bossato*) i u Stulica (kod riječi *busula*) magnetna igla. XVII.

sjevero-istočni, *adj.* *što pripada sjevero-istoku; nordöstlich*: Marva u narodu našemu, osobito po sjeveroistočnijem krajevima, zove se živa stoka; ali ovdje znači stvar. Npj. 2, 556 (Vuk). Po južnome narječju »umiju«; tako mislim da bi i po sjevero-istočnome moralo biti »umeju«. Pis. 38.

sjevero-istok, *m.* kraj između sjevera i istoka: *Nordost*: Sava do Bijograda teče od zapada k sjevero-istoku. Danica 2, 11. Sav ovaj komad zemlje graniči od sjeveroistoka opet s Hercegovinom. Kov. 32.

sjevero-zapad, *m.* kraj između sjevera i zapada; *der Nordwest*: Ovo stablo (od planina) ide do više Paraćina k sjevero-zapadu. Danica 2, 32.

sjevero-zapadni, *adj.* *što pripada sjevero-zapadu; nordwestlich*: Gega, Arnatun iz sjeverozapadnih krajeva. Rj. 81b.

sjutra, *m.* *morgen, eras*. Rj. *s-jutra*. *vidi* sutra, zautra. *isp.* *preksjutra, prekosjutra*. — Knez seoski je bio od danas do sjutra. Rj. 279b. Gotovo svaki dan ima gostiju, n. p. danas pop, sjutra kalugjer, preksjutra Turčin. Rj. 309b. Ona (djevojka) ne će s onim momkom živjeti ni danas ni sjutra, makar je svu isjekli na komade. Rj. 477a. Poručio gostima da ne dolaze, nego ih pozove kao sjutra, te tako i bude. Sjutradan kad bude sve spravno... Npr. 259. Što se danas može učiniti, ne ostavljaj za sjutra. Posl. 360. Kad je sjutra jutro osvanulo. Npj. 2, 292. Pa se sjutra u jutru preseli i on u Tršić. Danica 3, 204.

sjutradan, *den Tag darauf, postridat* (*fr. le lendemain*). Rj. *vidi* sjutradanak, sjutredan, sjutridan; sutradan, sutradanak, sutredan, sutridan. — Običaj uoči materica vezati sve žene, koje su se majke nazvale... one znaju šta je to, i moraju se otkupljivati: orasima... i sjutradan ručkom. Rj. 317a. Kad dogje aždaja, stane je baba pitati: »Ta gde si za Boga?...« *Sjutradan* kad aždaja otide... Npr. 45.

sjutradanak, kao *hyp.* prema sjutradan, koje *vidi*. *vidi* sutradanak. — »Hajte brže na polje Četinje!«... Polećeše tri monka ohola, sjutradanak na Četinje doše. Npj. 5, 107.

sjutrašnji, *adj.* Rj. *vidi* sutrašnji, sutarnji. — 1) *morgend, crastinus*. Rj. *što pripada vremenu što se zore sjutra*. — Ne hvati se sjutrašnjim danom, jer ne znaš šta će dan donijeti. Prič. 27, 1. — 2) n. p. sjutra je nedjelja, kad po sjutra dogje prva nedjelja, onda će biti sjutrašnji dan: sjutra meni a u sjutrašnji dan tebi. Rj.

sjutraveće, *vidi* sutraveće.

sjutredan, **sjutridan**, *vidi* sjutradan. Rj. *vidi* i sjutradanak; sutradan; sutredan, sutridan. — Kad vide u veće kakoga lepira gdje leti po kući, ponajviše misle da je vještica. Ako bi se dogodilo da sjutridan dogje kaka žena, onda se za cijelo misli da je ono ona sinoć bila. Rj. 67. Kad gjevojka u

veće mačesi da veliku kokošku, mačeha joj se vrlo začudi, pa joj *sjutridan* da još više kugjelje. Npr. 126.

skāblīca, *f.* (u Risnu) n ženske košulje gornji kraj (polovina do pojasa), koji je od ljepšega platna nego donji (koji se ne vidi), *cf.* košuljac. Rj.

skāratūr, *m.* (u Dubr.), a po ostalijem krajevima *skakavica 1, der Schlosstriegel, obex serae*. Rj. *vidi* i štekavica. — riječ *tugja*. Osn. 112.

skāřiti, skāřim, *v. pf.* n. p. puška s klina, *herabhaken, herabheben, dem.* Rj. *s-kaćiti*, skinuti (sa čuklja, s klina). *dolazi samo kao slož. glagol nat-kaćiti, o-kaćiti, za-kaćiti*. od korijena od koga je kvaka, *kojoj se domtulo v. isp.* Korijeni 33.

Skādar, Skādra, *m.* *Skuturi, Seodra*: Grad gradila Skadar na Bojani. U bijelu Skadru na Bojani. Rj. *isp.* Skatar.

Skādārka, *f.* žena iz Skadra. Rj.

skādārka, *f.* *Art Rebe und Traube, ritis genus*. Rj. *nekaku vinova loza (od Skadra?) i grozđe od nje*. *vidi* četireška. *isp.* četireška.

Skādarski, *adj.* *ron* Skadar. Rj. *što pripada Skadru*.

Skādranin, *m.* (*pl.* Skādrān) *Bjener ron* Skadar. Što je sestra paše Skadrinina. Rj. *čorjek iz Skadra*.

skākāč, skākāča, *m.* *der gute Springer, saltator*. Rj. *koji (dobro) skače, umije skakati*. *isp.* skočac.

Skākala, *n. pl. cf.* Kraljevića Skakala. Rj. 685b. Miloševa Skakala. Rj. 357b.

skākalište, *n.* *Ort wo gesprungen worden, locus ubi olim saltatum est*: Miloševa skakalište (u Jadru niže (Gujile). Rj. *mjesto gdje se skače; pa mjesto gdje je Miloš skakao*: Miloševa Skakalište. *isp.* skakulo. — riječi s takim *nast. kod* danšte.

skākalo, *n.* (u C. G.) prijelaz na vodi gdje se prelazi s kamena na kamen: Na skakalo više Podgorice. Rj. *mjesto gdje se prelazi na vodi skaćeni s kamena na kamen*. *vidi* krakulo. *isp.* skakalište. — riječi, koje znače mjesto, s takim *nast. kod* bjelilo 1.

skākānje, *n.* Rj. *verb.* od skakati. — 1) radnja kojom tlo skače (das Springen, saltatio. Rj.): Za nas nije vika, ni skakanje, već je za nas vino i rakija. Npj. 2, 482. *dem.* skakutanje. — 2) stajnje koje bica, kad skače čemu cijenu (das Steigen, pretii augmentum. Rj.).

skākati, skāčēm, *v. impf.* Rj. *v. impf. slož.* do-skakati (kome), (iz-), (od-), (o-), (pre-), (pri-), (u-), (za-); do-skakivati, (na-), (nad-), (o-), (od-), (op-), (po-), (pre-), *v. pf. slož.* do-skakati 1, (od-), (o-), (po-), (pro-), (ra(z)-), (se), (za-), (se); ispreskakati. *v. pf. prosta* skoćiti (*i kod* skoćiti *v. pf. složena* s *njin*), skoknuti, *dem. impf.* skakutati. — 1) *springen, salto*. Rj. *vidi* gjipati. — Kako tice jadoliko graču, *su krila im brću perje skače*. Rj. 45b. Kad to čule dvije tice crne, jedna grače, u oblaku skače. Rj. 98a. Doskakivati, skaćući dolaziti. Rj. 134a. Skakavac, jedno mjesto gdje voda skače s velike visine. Rj. 685b. Eto ti jednoga petla, koji stane skakati za pogačom. Npr. 134. Pretvori se u ovcu, počne okolo njega i uzu nj skakati i blejati. 216. Sir koji plače, i rakija koja skače, valja (t. j. sir mastan, i rakija iz koje skaču iskre kad se utoci u čašu). Posl. 285. Skaču skoka, među se kamena, preskače im Nahod-Simeune. Npj. 2, 65. Teško bio naljutio dora, dobar dora na kolače skače, u prijeku dvamaest aršuna. 2, 381. Sjutra prije polovine dana okrenuće skakat' Kotarani po Udbinji i oko Udbinje, izvadice Stojka iz tavnice. 3, 123. Poviče roblju, da ne skače u Muravu. Miloš 92. Pritisnuto jače sve na više skače. Straž. 1886, 1226. Bikovi njihovi skaču i ne promažuju. Jov 21, 10. Iz usta mu izlaze lučevi, i iskre ognjene skaču. 11, 11. *sa. se. refleks.* (u pjesmi), *zračenje kao i bez refleks. se*: On uzima koplje ubojito, pak se skače Sarvu na ramena. Npj. 2, 397. *u pjesmi i prelazno: činiti da što skače*: Hitro uta uz rudine skače. II Npj. 4, 86. — 2) n. p. cijena, vino, steigen, *cresco*. Rj. *suprotno* spadati 2, *spadu* cijena, *spadu* vino.

skakavae, skākāvea, m. — 1) die Heuschrecke, locusta (*pachytylus migratorius* L. Rj.⁹) cf. šaška. Rj. *vidi* i *prug. isp.* cikavae 1. — Uskakavčiti noge (legavši na legja skupiti malo noge da se koljena izdignu, kao u skakavca kad stoji). Rj. 788b. Dognu skakavci na zemlju Misirsku i pojedu sve bilje po zemlji. Mojs. II. 10, 12. — 2) u nahiji Sokoskoj u selu Košlju jedno mjesto gdje rodu skuće s velike risine, cf. skokovae. Rj. *vidi* i slap.

skakavica, f. — 1) der Schlossriegel, ohe. v. serae. Rj. *vidi* skačatur, štekavica. — Dočekač, na dovratniku ono za što se zamiče skakavica. Rj. 136b. Jedna je (djevojka) samo otvorala vrata, koja su ondje (u Dubrovniku) i sad i danju zatvorena, pa kad ko spolja kucne u njih, djevojka pogleda kroz prozor ko je, pa poručje za uzicu skakavicu te se vrata otvore. Rj. 701a. Sobna (vrata) su se zatvarala tek malom skakavicom koja se uzicom dizala i spuštala. Zim. 303. — 2) igra u kojoj se skuće ko može dalje ili više preskočiti. Rj. — Skok, cf. skakavica: Skaču skoka, meću se kamena. Rj. 687a. — 3) u blatu Skadarskome nekakva riba, iz koje se vadi avgutar. Rj. — Kad riba skakavica (cipoli) u proljeće i u ljeto u plitkoj vodi pomoli glavni iz vode. kaže se: glavaraju cipoli. Rj. 86b. *vidi* i čefola.

skakūtānje, n. dem. od skakanje. Rj.

skakūtati, skākucēm, dem. od skakati. Rj. v. pf. dem. skoknuti. — Po tom je oca svegjer uz cara skakutala i blejala. Npr. 116.

skāla, f. (u C. G.) — 1) *vidi* stijena. Rj. i *syn.* ondje. — 2) *vidi* skela: Sve su naše skale zatisnuli. Rj. *vidi* i ščela. — 3) pl. skale, die Stiege, sealae, cf. skalini: Kad pogleda vodi u skaline, al' su vodi skale pokvašene. Rj. i *sing.* skala: Skalini, cf. skala, basamak. Rj. 685b. i *syn.* kod skalini. — 4) (u Slav.) *vidi* kriška: sijeci tu jabuku na skale. Rj. *isp.* skalje.

skalabūriti, skalābūrim, v. pf. smiješati stvari koje ne idu zajedno, Sachen, die nicht zusammenpassen, unter einander mischen, verwirren, res discrepantes permiscere: Sasma je mnogo skalaburiti, ne znam kako će rasklasti (Posl. 275). Rj. s-kalaburiti. v. *impf.* prosti kalaburiti.

skalini, skalīnā, m. pl. (po zap. kraj.) die Treppe, sealae, cf. skala, basamak: I odite uz skaline, pak izigje na čardaku. Rj. Tal. sealino. *sing.* skālin, skalina. *vidi* i ljestve, merdevini, stepen 2, stepenica, stuba. — Skakat' priko dva skalina (na vrat, priko vrata). DPost. 111 (priko zap. mjesto preko).

skālje, skālja, f. pl. (u Slav.) komadi od iverja, Holzabfälle, sarmenta. Rj. — Značenje (korijenu) cijepati: skālje. Korijeni 238. *isp.* kālati.

skāmeniti, nīm, v. pf. Rj. s-kameniti. v. *impf.* prosti kameniti se. — 1) koga, versteinern, zu Stein machen, lapio. Rj. učiniti ga kamenom. — 2) sa se, refleks. versteinern, zu Stein werden, lapidesco: Usejnu sree skameniti se. Rj. postati kamen. *vidi* okameniti se, smramoriti se. — Ti slobodiš mene ranjenoga, jer je slaba paklena aždaja, jer su joj se žvulu skamenila. Npj. 5, 449. Žena Lotoru idući putem lijaše se osvrnula natrag, te se skameniti i ostane slan kamen. Prip. bibl. 16.

skānija, f. (pl. gen. skānijā) (u vojv.) die Bank in der Schule, scamnum, cf. klupa. Rj. školska klupa. od Lat. scamnum.

skāniti se, skānīm se, *vidi* nakaniti se. Rj. v. r. pf. s-kaniti se. *isp.* riješiti se. v. *impf.* skanjivati se. **skanjivānje**, n. das Zaudern, cunctatio. Rj. verb. od skanjivati se, koje *vidi*.

skanjivati se, skānjijēm se, v. r. *impf.* zaudern, cunctor. Rj. s-kanjivati se. *vidi* nakanjivati se. v. *impf.* prosti kaniti se. v. pf. skaniti se. — Kako kum prase, ti odmah vreću. (Kad ti ko hoće što da da, ne skanjuj se, nego uzmi odmah, dok se onaj nije pre-

mislio). Posl. 126. Hoće li, ne će li (n. p. ide ili radi što, t. j. lijeno, skanjujući se). 342.

skāpati, skāpljēm, v. pf. n. p. od gladi, od zime, untkommen, pereo. Rj. poginuti, umrijeti. v. *impf.* skapavati. — Tvrda muka kad dogje na čoeka, valja da trpi dok skaplje. Posl. 312.

skāpāvānje, n. das Untkommen, mors. Rj. verb. od skapavati. stanje koje biva, kad tko skapava.

skāpāvati, skāpāvām, v. *impf.* untkommen, pereo, morior. Rj. *vidi* cikati, ginuti, mrijeti. v. pf. skapati.

skāpūlār, skapulāra, m. — Fratar da ne krađu govoraše, a on u skapularu gusku imaše. DPost. 22. Skapular, u frataru ono u gornjoj haljini što im stoji oko vrata i niz pleći, ital. scapolare. XVII.

skāpūlati, lām, v. pf. erhalten, retten, salvo, cf. spasti, sačuvati: Avizan na pola skapulan. Rj. *vidi syn.* kod sačuvati. ovaj se glagol drukčije ne nalazi. — Podranite na ravno Kosovo, ne bi l' meni glavu skapulali. HNpj. 2, 33. Brže bježi vojvodinoj kuli, eđa bi ga skapulala kula. Npj. 4, 162. »Nemoj mene izgubit' Ta mu riječ skapulala glavu. 5, 250.

skāsati, skāsām, v. pf. herabtragen, gradu tolutili descendo: Ne da skasat' Turku niz Kotare. Rj. s-kasati, kasajuši sići. v. *impf.* prosti kasati.

Skātar, m. u pjesmi (valja da ne će biti Skudar, nego Kotor, Cattaro): Drugo dobro beo grad Skatara. Oj Skatara moj bijeli građe. Rj.

skātula, f. *vidi* škatula. *isp.* skatulica.

skātulica, f. dem. od skatula. — Othranjen je u skatulici od bumbaka. DPost. 89.

skāzāljkā, f. der Zeiger an der Uhr, inder horologii, guonon. Rj. *vidi* kazaljka, ono što na uri pokazuje vrijeme.

skēla,* f. — 1) die Ueberfahrt, der Ort der Ueberfuhr, trajetcus. Rj. na vodi ono mjesto gdje se prevozi preko nje. *vidi* ščela, skala 2. *isp.* brod (gdje se prelazi). — Skele i gjumruke niko drugi nije mogao zakupiti osim njih dvojice. Sovj. 22. — 2) das Schiff auf dem man überfährt, navis quia trajicij, cf. ščela. Rj. lagja na kojoj se prevozi preko vode. *vidi* splata. *isp.* brod 2. — Kerep, skela od više lagja svezanih (ukerepljenijeh). Rj. 268b. — 3) skele, das Baugerüst, machina aedificationis, cf. lazila. Rj. *vidi* i koze, makare.

skēlarina, f. das Ueberfahrtgeld, das Fuhrgeld, nadium. Rj. plata za prevoženje na skeli. *isp.* brodarina 1. — Takre riječi kod dimarina.

skēledžija,* m. der Fuhrmann, portitor. Rj. koji na skeli prevozi. *isp.* brodar 1. — Boji ga se kao vrana skēledžije. Posl. 21 (*isp.* Ne boji se vrana brodaru. DPost. 70).

skēledžijin, adj. des Fuhrmanns, portitoris. Rj. što pripada skēledžiji.

skēledžijuskī, skēledžijskī, adj. Fuhrmann-, portitorum. Rj. što pripada skēledžijama. i sažeto skēledžinskī, *isp.* abadžinski.

skeljāvānje, n. J. Bogdanović. verb. od skeljavati. radnja kojom tko skeljava što.

skeljāvati, skeljāvām, v. *impf.* J. Bogdanović. s-ke-ljavati. v. pf. skeljiti. v. *impf.* prosti keljiti.

skeljiti, lĭjm, v. pf. s-ke-ljiti n. p. dvije duske, slijepiti ih keljem. *vidi* sakeljiti. govori se u Hrv. gdje i keljiti. zusammenkleben, conglutinare.

Skēderija,* f. das Gebiet von Skutari: Daću tebe zemlju Skēderija. Rj. — Skēderija, zemlja oko Skadra. Npj. 1 3. 398.

skērepiti, pīm, v. pf. n. p. dvije lagje, cf. kerep. Rj. s-kerepiti lagje, kao svezati ih, da budu kerep. *vidi* nkerepiti.

skerlet,* der Scharlach, coccum, coccinum. Rj. *isp.* skrletiti se. — Zasiĭja se skerlet i kadifa. Rj. 191a. Pred tamnicom čudan dobar junak, i na njemu čisti zelen skerlet. Npj. 2, 98. On se pljesnu rukom po koljenu, skerlet čohu puće na koljenu. 4, 263 (skerlet-

čoha). Zjavjes bijaše od porfira i skerleta. Mojs. II. 38, 18.

skerletan, skèrletna, *adj.* von Schurlack, coccineus, coccinus: Ogrnuli skerletne binjiše. Rj. što pripada skerletu. — Svnkavši ga (Isusa) obukoše mu skerletnu kabanicu. Mat. 27, 28.

skičanje, *n.* das Schreien des Schweines, suis clamor. Rj. *verb.* od skičati, radnja kojom svinjče skiči.

skičati, skičim, *v. impf.* schreien wie Schwein, clamor (de sue). Rj. svinjče skiči (kad riče). *v. pf.* prosti skiknuti. *v. impf.* slož. poskikivati.

skidanje, *n.* das Abnehmen, demtio. Rj. *verb.* od skidati, radnja kojom tko skida što. *vidi* snimanje.

skidati, skidam, *v. impf.* Rj. s-kidati. *v. pf.* skiknuti. — **1)** herabnehmen, demo. Rj. *vidi* smicati I, snimati. — Skidaju konju zuzubice, kad mu nekako meso naraste oko zuba pa ga režu nožem. Rj. 175a. Tu su stanovi, jedne žene stoku muzu, jedne mleko razlivaju, jedne skorup skidaju. Npr. 80. Kapu skida, do zemlje se svija. Npj. 2, 67. Sa ramena skida džezferdana. 4, 329. Do sad ste, braćo, bili na mojoj duši, a sad vas ja skidam sa svoje duše i ostajete gospodari od sebe. Sovj. 68. Ko ima zlata, neka ga skida sa sebe. Mojs. II. 32, 24. *ša se, puss.:* Što mu se briga skida s vrata. Post. 138. — **2)** n. p. haljiju, košulju, ausziehen, eruo: Te ti skidaj Njegošević Mata. Rj. *vidi* svačiti 3. — Pa s nje skida ruho gjevojačko, na nju meće ruho nevjestinsko. Rj. 414a. *sa se, refleks.:* Kad pogjemo legati, ja ću izvaditi ključ iz vrata, pa kad se stane skidati, onda ćeš ga videti kroz rupu. Npr. 53.

skika, *f.* das Schreien der Schweine, suum clamor. Rj. *n. p.* stoji skika svinja, t. j. svinje skiče. *isp.* skičanje.

skiknuti, skiknem, *v. pf.* ufschreien (vom Schweine, clamorem tollo). Rj. skikne svinjče, kada vikne. *v. impf.* skičati.

skinuti, skinēm, *v. pf.* Rj. s-ki(d)nuti. *v. pf.* je i prosti kinuti se. *v. impf.* skidati. — **I.** **1)** herabnehmen, demo. Rj. *vidi* smaci I, smetnuti I, snimati. — Pa skidoše kape kamilavke. Rj. 262a. Starac kad primi novce, skine s konja ular. Npr. 38. To strašno stvorenje skide sa lica medveđu kožu, i zbaci medveđinu sa sebe. 134. Pa joj skine prsten s desne ruke i s leve noge čarapu. 240. Skinuo bi s matere Božje pokrov. (Kad ko krade, ili onako grabi sebi). Post. 288. Skinuti kajmak. (Uzeti ono što je najbolje u kakvoj stvari). 288. Kad budete kod Merina dvora, skinite me na zelenu travu, nek me vidi Merina devojka. Npj. 1, 250. Dok skinem s vrata ovaj nesrećni i bijedni Rječnik. Straž. 1886, 1386. Danas skidoh s vas sramotu Misirsku. Is. Nav. 5, 9. Idem da mu skinem glavu. Sam. II. 16, 9. Skinite teške poslove svoje s mogega naroda. Jezek. 45, 9. — **2)** ausziehen, eruo: Te on skide Njegošević Mata. Bajo skide bega Ljubovića. Rj. *vidi* svaći I. — Svi će knezovi morski . . . skinuti su sebe plašte. Jezek. 26, 16. *sa se, refleks.:* Kad bude noću, pošto se on već skine i legne spavati, dogje mu jedan delija. Danica 4, 7. — **II.** *sa se, refleks.* herabsteigen, descendo: Pa se skide niz bijelu kulu. Rj. *vidi* svaći, sići, snimati se. — Skin' se s konju ognjanti Vuče. Rj. 438a. Popne se na jedno drvo . . . skine se sa drveta. Npr. 189. Ti penji se gore na bedem da ti ovu drugu jelu dodamo . . . da se skinemo niz nju dole u grad. 190. Ja poigrah dobra konja moga . . . Ja se skidoh, da kavad otpućim. Npj. 1, 400.

skiptar, skiptra, *m.* od Grč. τὸ σκίπτρον; sceptrum, Scepter, Zepfer; vladalačka šibika. — Skiptar je carstva tvojega (Bože!) skiptar pravice. Ps. 45, 6. Mudarci koje zvijezda dozva prepadoše se videći ne skiptre ni prijestole, nego krajnje siromaštvo. DP. 303.

skitač, skitača, *m.* der Landstreicher, erro. Rj. koji se skita. *vidi* skitnica, i *syn.* ondje. *augm.* skita-

čina I. — Glavni kmet može nemirnim ljudma i skitačima, koji idu od kazana do kazana, udariti do 25 batina. Miloš 191.

skitačica, *f.* die Landstreicherin, raga, errans. Rj. koja se skita. *vidi* skitnica. — Pura bura na Radula, te pomela dva Radula . . . i Milicu kilavicu, i Mariću skitačicu. Herc. 242.

skitačina, *f.* — **1)** *augm.* od skitač. Rj. takva *augm.* *vidi* kod bardačina. — **2)** *vidi* skitnja: otišao u skitačinu. Rj. *isp.* skitanje.

skitarki, *adj.* Landstreicher-, erroam. Rj. što pripada skitačima.

skitalac, skitaoca, *m.* vagus, vagans, oberrans. Stulli. koji se skita. *vidi* skitnica, i *syn.* ondje.

skitanje, *n.* das Herumstreichen, die Landstreicherei, vagatio. Rj. *verb.* od skitati se, radnja kojom se tko skita.

skitati se, skitām (skičēm) se, *v. r.* *impf.* herumstreichen, erro. Rj. ići kojekuda. *vidi* klatariti se, klatiti se, lolati se, polijati se, potezati se, potucati (i se), prebijati se, sijejvati (od kuće do kuće), silucati se, smueati se I, tepsti se, tući se 3, tućvati se, vući se 3. *v. pf.* slož. poskitati se, proskitati se. — Skita se kao pas bez gose. Post. 288. Tako se ne skitao od nemila do nedraga! 310. Ode pravo u primorje ravno, sve se skita, a za Musu pita. Npj. 2, 406. Onda se malo po malo istrijebe životinje koje su se prije divlje po polju skitale. Priprava 28.

skitnica, *f.* *vidi* skitač. Rj. kako je riječ ženskoga roda, zu cijelo znače i skitačica. *vidi* i bitanga, bludnik I, loneija, potepub, potucnja, potukač, protuha, probilijeska, probisvijet, skitalac, tućnica. — Srjetska skitnica. Rj. 672b. Otišao kuća kao miš kuka. (Reče se za skitnicu). Post. 229. Pa Šćepana ružno nagdiše, mjesto cara skitnicom ga zvalu. Npj. 5, 525.

skitnja, *f.* das Herumstreichen, vagatio, cf. skitačina 2. Rj. *vidi* i skitanje. — Poskitati se, udariti u skitnju. Rj. 548a. Otišao u sampas, t. j. u skitnju, i bez i kaka posla. Rj. 661b.

sklāc, *m.* (u Dubr.) *vidi* sklat. Rj.

sklād, *m.* Rj. s-klad. *osn.* koju je u I klasti. — **1)** *vidi* skladnja. Rj. *vidi* i kladnja, krstina, krst 4. gomilu od nekoliko snopa žita. — **2)** megja izmegnju dvije njive, Feldmark, confinium. Rj. gomila od zemlje ili od kamenja, da bude megja. — **3)** consensus, ordo, rhythmus, harmonia. Gjorgji: sklād od žica i glasa. Nek njegovo hvali ime slatkijeh glasa sklād naredni. Stulli.

sklādau, sklādna, *adj.* Rj. suprotno neskladan. — **1)** (u Dubr.) artig, humanus, decorus. Rj. kao udvoran, uljudan, prikladan: Nemać svetac (što se tiče suda i uredbe zemaljske). (što je Nijemac krotak i skladan). Post. 205. Išu klasa vajalo bi da je od naroda nćenija, mudrija, uljudnija, sklādnuja i rodoljubivija. Kov. 13. — **2)** conformis, congruus, compositus, concors: sklādni romon. Stulli. što se slaže s redom, harmonijom; harmonijski. *isp.* sročan, sročit.

sklādnoća, *f.* (u Dubr.) *vidi* sklādnost. Rj. — riječi s takim nast. kod bistroća.

sklādnošt, sklādnosti, *f.* die Artigkeit, humanitas, decor. Rj. osobinu onoga koji je sklādan (1) i što je sklādno (2). — Nagjlo toliko milja . . . u onoj sklādnosti njegovih rečenica. Megj. 111 *vidi* sklādnoća. *isp.* harmonija.

1. sklādnuja, *f.* *vidi* kladnja. Rj. *vidi* i sklad 1. — riječi s takim nast. kod čežnja.

2. sklādnuje, *f.* *pl. gen.* sklādnujī i sklādnujā. (govori se u Hrc.) *vidi* palije.

sklanjanje, *n.* Rj. *verb.* od sklanjati. — **1)** radnja kojom tko sklanja *n. p.* ruke (das Zusammenziehen, contractio. Rj.). — **2)** radnja kojom tko sklanja koga na što (das Bewegen von etwas, permotio. Rj.). — **3)** radnja kojom tko sklanja koga gdje god za neko vrijeme. — **4)** u gram. radnja kojom tko sklanja

n. p. imenu: Primjeri od *sklanjjanja imena* i od sprezanja glagola. Odg. na ut. 20. Za što u glagolima u sprezanju izbacujete slova, a u imenima u sklanjjanju ne čete? Rat 27.

sklanjati, sklänjäm, *v. impf.* Rj. s-klanjati, *v. impf. prosti* klanjati; kloniti (se), *v. pf.* skloniti. — **1)** *beugen, flecto*: Ruke sklanjaju pa mu se poklanja. Rj. *kuo sarvijati*. — **2)** *bewegen, permovero*. Rj. *sklanjati koga na što, nagovarati ga*. — **3)** kao ostavljati, *unterbringen, colloco*. Rj. *kuo ostavljati 1, namještati na sklonito mjesto*: Sakrivaš ih pod krov lica svojega od buna ljudskih; *sklanjaj ih pod sjen od svadljivih jezika*. Ps. 31, 20. Mudri sklanjaju znanje, a usta ludoga blizu su pogibli. Prič. 10, 11 (*abscondunt scientiam; verbergen die Erkenntniss*). *su se, refleks. ili pass.*: Pod sjen krila tvojih sklanjaju se dok ne progov. nevolje. Ps. 57, 1. Ežo se među mrtve broji onaj koji živi na visini i u mali grob sklanja se. DP. 116. — **4)** u gram. *declinare, declinere*: Sadašnji naš spisatelj mora znati: sklanjati sva imena. Pis. 61. *su se, pass.*: Sa rj., lj., i nje sklanja se, *n. p. raj, učitelj i panj*, kao i kovač. Pis. 7.

sklápauje, *n. das Zusammenfügen, conjunctio*. Rj. *verb.* od sklapati, radnja kojom tko sklupa *n. p. oči*. **sklapati**, sklápäm, *v. impf. zusammenfügen, consero*. Rj. s-klapati, *v. pf.* sklopiti. — Da ja vidim, kako bečar spava: bečar spava, očiju ne sklupa. Npj. 1, 261.

sklät, *m.* (u Dubr.) *der Engelfisch (Meerengel)*. Rj. ³⁾, *squatinia (angelus Dum. Rj. 3)*. Rj. *vidi* sklač. *morska riba*. — riječ postala od *Lat. squatus, isp. Osn. 17*.

skläta, *f.* (u Srijemu) *Dummkopf, stultus*: idi, sklato jedna! *cf.* suklata. Rj. *vidi* i slüta, sumlata, sulitnja. *syn. kod* bezjak. — s-klata. *isp. Osn. 18*.

skläti se, sklöjäm se, *v. r. pf.* raufen, rivari. Rj. s-klati se, *vidi* saklati se, *n. svagji počupati se, vid i isklati se*, poklati se. *reciproč. sklovo se s njim, sklali se ljudi*. *v. impf. prosti* klati se 2.

sklénica, *f. das Trinkglas, poculum vitreum*. Rj. *čuša ili nopće sudič od skla (od stakla)*. *vidi* ckenieca. *isp. staklene*. — Pristupi k njemu žena sa sklénicom mira mnogocjenoga, i izli na glavu njegovu. Mat. 26, 7.

sklénza, *f.* (u Paštr.) *vidi* svagja: Nestade spenza, nastade sklénza. Rj. *tuju riječ*.

sklëptati, sklëpčäm (sklëptäm), *v. pf.* Rj. s-klëptati. *drukčije se oraj glagol ne nalazi*. — **1)** *bedrängen, urgere*. Rj. *vidi* splahati, *kao* navali. — **2)** *su se, refleks.* sklëptati se, sklëpčü (sklëptajü) se, *v. r. pf.* oko koga, *bedrängen, urgere*: sklëptala se oko njega dva tri dužnika. Rj. *vidi* slaptati se.

sklibiti se, sklilibäm se, *v. r. impf. grinsen lachen, ridere ringens*. Rj. *smijati se zijajući tako da se zubi vide, vid i ceriti se*, kešiti se. *v. pf.* isklibiti (zube).

sklibljénje, *n. das Grinsen, rictus ridentis*. Rj. *verb.* od sklilibiti se, radnja kojom se tko sklilibi.

skliti se, sklím se, *vidi* ekliti se, stakliti se. Rj. *v. r. impf. sjajati se kao sklo (staklo)*. II. *pregj.* skljah se, skljàše sa, *prilog sad.* sklécí se. Rad 6, 106.

sklizak, sklüska, *adj. schlüpfrig, lubricus*. Rj. *vidi* klizak, klizav.

sklizavien, *f. vid i* klizavica. Rj. *gdje je sklisko. sklö*, *n.* (u Dubr.) *vidi* staklo. Rj. *vidi* i stklo, eklo. — Sklo ti Pilarsko, sklo ti Mletačko, svako se sklo razbija. DPost. 111.

skloniti, *adj. schwärts abgelen, devius*. Rj. *n. p. sklonito mjesto, mjesto s neruke, skrovito, gdje se može tko skloniti, sakriti se, isp. zakloniti*.

skloniti, sklönim, *v. pf.* Rj. s-kloniti. *vidi* sakloniti. *v. impf.* sklanjati. — **1)** *beugen, flecto*. Rj. *skloniti n. p. ruke, kao* sariti. — **2)** koga na što, *bewegen, permovero*. Rj. *kuo nagovoriti, privoljeti ga*: Ne bi li kakogod oca skloniti da ga opjet k sebi primi. Npr. 218. I skloni srca svijeh ljudi od roda

Judina kao jednoga čovjeka, te poslaše k caru. Sam. 11, 19, 11. Planina njima nije smetala da izagju blagi, krotki, *sklonjeniji k miru nego k boju*. Zim. 83. — **3)** *unterbringen, colloco*: Koja će vas u gori skloniti. Rj. *kuo ostaviti 1, smjestiti*. — Vatra ruštrkana i već se zgorela. Ona lepo uzme metlu pa počisti kolebn, *ratru skloni*, i još drva donese te bolju naloži. Npr. 142. Ne prenese David kovčega k sebi, nego *ga skloni u kuću* Ovid-Edoma (Getejina. Dnev. 1, 13, 13. *Sklonio bi me (Gospod) pod krovom šatora svojega*. Ps. 27, 5.

II. su se, refleks. — **1)** kao sakriti se: *skloni se ti* gdje god za neko vrijeme. Rj. — Pa joj reče da se *skloni malo za vratu*. Npr. 56. *Skloni se, gospodar, skloni se kod mene*; ne boj se. Sud. 4, 18. Gospod da plati za djelo... kad si došla da se *pod krilima njegovijem skloniš*. Rut 2, 12. Nego se čuvaj sjutra, *skloni se gdje god i prikrij* se. Sam. 1, 19, 2. — **2)** *kuo* privoljeti se: Opet joj reče: Idi mati... Na to se ona *skloni* pa pogje k caru. Npr. 51. Prijatelji okolo njegovoga oca nagovarajući, da ga opet k sebi primi... *otac mu se opet skloni*, primi ga k sebi. 249. *Mojsije se skloni da živi kod onoga čovjeka*. Mojs. 11, 2, 21. Samo se ne mogoh *skloniti* da stavljam... ne mogoh se na to skloniti. Star. pis. hrv. 1, X.

sklöp, sklöpa, *n. der Zusammenstoß mehrerer Berge, concursus montium, commissura*. Rj. *gdje se brda sklupaju, i nopće kao mjesto sklopljeno, zatvoreno odasrud*: Otvoreno ti je pogledati onamo u one krasne njive; nisi u kakvom sklöpu, u velikim varoškim zidinama. Zim. 353.

sklöpiti, sklöpim, *v. pf. zusammenfügen, committo*. Rj. s-klöpiti, *vidi* saklopiti. *kuo prost* glagol *klopiti ne dolazi, isp. klöpiti. v. impf. sklapati*. — Svesti oči, t. j. *sklopiti ih*. Rj. 669b. *Čuštati, vid i* sašiti (*sklopiti*, *n. p. haljimu*). Rj. 820a. *Ninaj, Joyo, u bešici, dok ti sanak oči sklopi*. Npj. 1, 193. *Ruke sklopi* bratu oko vrata, 2, 290. Izvadi me (Bože!) iz gliba... da ne sklopi jama nuda mnom *ždrizela svojega*. Ps. 69, 15. *su se, refleks.* Posle toga dogju nekaki drugi Turci, i tumare usred vojske Srpske, koja se *sklopi* i pobije ih. Danica 4, 6. Aod uzme mač, i sa-tjera mu ga (Eglonu) u trbuh, i držak ugje za mačem, i *sulo se sklopi za mačem*, te ne može izvuci mača iz trbuha. Sud. 3, 22.

sklöpnice, *pl. pf.* dvije kašike (posna i mrsna), koje se sklope jedna u drugu i nose se o pojasi. Rj.

skljükati, skljäkäm, *v. pf. hincinhan, indere, cf. ukljukati*. Rj. s-kljukati. *kljukajući umetnuti, v. impf. kljukati*.

skljüniti, skljänim, *v. pf. s-kljüniti, kao prosti* glagol *ne nalazi se*. — **1)** *n. p. nos, die Nase hängen lassen, demitto*. Rj. *spustiti što, da visi kao kljun*. — **2)** *sa se, refleks.* skljuniti se, kad se *n. p. skuva zelje kakvo, pak se slegne, niedersinken, cadere*. Rj.

skljüsiti se, skljäšäm se, *v. r. pf. s-kljüsiti se, isp. okljüsiti se, drukčije se oraj glagol ne nalazi*. — Mi pripucamo na vepra, i on se *skljüsü* dole na potoku. Megj. 285. Skreše u jednoga (Čerkeza). Ovaj se *skljüsü* na zemlju. Zim. 74. *skljüsiti se, pasti kao mrtav da je*. M. Gj. Miličević.

sknäditi, dím, *v. pf.* Rj. s-knaditi. *isp. nä-knaditi, nado-knaditi, kao prost* glagol *ne nalazi se*. — **1)** *verschaffen, acquiro, cf. skunatoriti*. Rj. *vidi* i skucati 2, skunabiti. *kuo malo po malo nabaviti, steći*. — **2)** načiniti, sastaviti, *n. p. pjesmu, zusammensetzen, compono*. Rj.

sköba, *f. die Klummer (im Schiffbau), fibula, retinaculum, cf. skobla*. Rj. *vidi* i engeča, mačka 4, pijavica 2.

sköbälj, sköbälja, *m. riba nekaka*. Rj. *Nüsting, chondrostoma nasus Agass. Rj. 9* *vidi* sköbälj, šljivar 2.

sköhiti, sköhim, *v. r. pf. s-köbiti, ridi* sköbiti. *v. impf. sköbljavati (i se)*. — **1)** *vidi* sresti. Rj. —

2) *sa se, refleks. vidi sresti se.* Rj. — Dobra kob! (U krajini Negotinskoj i gore uz Timok reče jedan od dvojice ljudi kad se na putu sretnu — *skobe* mjesto: pomozi Bog). Posl. 59.

sköbla, *f. vidi skoba.* Rj. i *syn. ondje.*

sköbljávati, *n. verb. od 1) sköbljavati, 2) sköbljavati se. — 1) radnja kojom tko sköbljava koga. — 2) radnja kojom se tko sköbljava s kim.*

sköbljávati, sköbljávám, *v. impf. vidi sretati (i se).* *v. pf. sköbiti (i se).* — **1)** koga: Sabor kod manastira svakad je pun interesa . . . *sköbljaváš zeta* koji se sastaje s milosnom tazbinom svojom. Zim. 42. — **2)** *sa se, recipr. sköbljavati se s kim.*

sköbhöj, *m. (u Dubr.) eine Art Meerfisch, piscis genus.* Rj. *riba morska. isp. skobalj.*

sköcati se, sköćám se, *v. r. pf. hart werden, duresco, v. pf. smrznuti se (kao kost?).* Rj. *s-kocati se, otvrdnuti kao kost? drukóje se ne nalazi ovaj glagol. isp. sköcanjiti se.*

sköćae, sköćea, *m. (u pripovijeci) koji skaće, Springer, saltator.* Rj. *isp. skakać.*

sköćanjiti se, sköćánjim se, *v. r. pf. smrznuti se ili onako otvrdnuti kao kočanj, cf. sköcati se, erhartet, duresco.* Rj. *s-köcanjiti se. glagol se ovaj inače ne nahodi.*

sköće, sköćeta, *n. das Junge von skot.* Rj. *sco(t)će, mlade od skota.*

Sköćić, *m. ein Schloss und Dorf am linken Drina-Ufer unterhalb Zvornik, nomen urcis et pagi:* Sjaž Bože i Božiću, i našemu begu na Sköćiću. Rj. *kula i selo na lijevom brijegu Drine niže Zvorniku. isp. sjaknuti.*

Sköći-Gjevöjka, *f. strmenita i visoka stijena kraj mora u Paštovićima između Budve i Kastel-lastve. Pripovijeda se da je odande sköčila djevöjka u more da je Turci ne bi zarobili.* Rj. *isp. tako slož. ime Sköćivuk.*

sköćiti, sköćím, *v. pf. Rj. v. pf. slož. i(z)-sköćiti. na-, nad-, o-, od-, op-, po-, pre-, pri-, u-, za-. v. impf. skakati. i ondje ostala v. pf. slož. i v. impf. slož. dem. sköknuti. — 1 a) springen, salio.* Rj. *vidi usköćiti 2, gjipiti, gjiknuti. — Gijlasnuti, sköćiti i u jedan mah pobjeći.* Rj. 149b. *Zagonačke, zagonački n. p. sköćiti, t. j. iz zatrke.* Rj. 169b. *Sköći Turčin ka' da se pridru. Rj. 305b. Sköćiti s mjesta, t. j. ne iz zatrke.* Rj. 362a. *Ončas oni na noge sköćise.* Rj. 460b. *Tripuit dorat ureten sköćio.* Rj. 766a. *Sköćio ukovitac.* Rj. 777a. *Sköćio konj upronice. t. j. s mjesta, vidi trupačke.* Rj. 788a. *Usköćiti na noge, vidi sköćiti.* Rj. 789a. *Kako košulja počne goreti, a on sköći od sna i poviće . . .* Npr. 55. *On sköći s konja.* 89. *Divljan slijep sköći kao malonit.* 148. *Sköći varnica te pregori dlaku.* 162. *A Baš-Čelik sköći kao mrvija i iščezne iz očiju.* 196. *Prepade se sirota nevjesta, sköći u susret svékri, i pade pred njom na gola koljena.* 215. *Dvanaest strašnih lavova sköće da ih sve rastržu.* 240. *Sköći iz sobe i stane vikati na onu devojku.* 240. *Kad dogju vile k očima. (Ili vile puknuti ili oči sköćiti).* Posl. 116. *Sköći kao opržen. Sköći kao pregalj. Sköći, pa onda reci: hop! (Ne hvali se da ćeš što učiniti, doklegogj ne učiniš).* 288. *Igrah se zlatnom jabukom . . . odskokom sköći jabuka.* Npj. 1, 42. *Sköći lazar na konja zekuna.* 4. 317. *Kad Stanojlo izu sna sköćio.* 4. 331. *Sköći junak ka' i soko sivi.* 4. 364. *Sköći kolo da sköćimo, da bi nama u čas dobar.* Kov. 85. *sa se, refleks. (u pjesmi) znači što i bez se refleksivnoga: On se sköći, ka' da se pomani.* Npj. 1, 476. *Pa se sköći, pripasa oružje.* 4. 263. — **b)** *u prenesenom smislu, kao ustati, nuraliti: Oni će svi buknti na tebe, t. j. sköćiti, ustati, sich entgegen setzen, opponere se.* Rj. 47b. *Ustisati, kao ustati, sköćiti, n. p. ustisalo jedno uz drugo, drängen, premu, insto.* Rj. 790b. *Svi se začude, pa ona dva brata sköće na nj: Otknda tebi to! Ti si to negde ukrao . . .* Npr. 62. *Tek*

što uljeze u kuću, gječica sköće oko njega onako gladni. 108. *A kad raji dodijaše . . . sköći raju sa četiri kraju.* Npj. 1, 494. *Srbi onda sköće na Redžepu, i stanu vikati, da je to sve njegovom maslu.* Danica 5, 28. *Taman se to stane prepravljati, a dođu glasovi, da je Lepenica sköćila da se preda Turcima.* Miloš 164. *Seljači sköće na oružje, pa opkole onu kuću.* 181. *Kad vidje gdje narod izlazi iz grada sköći na njih i pobi ih.* Sud. 9, 43. — **2)** *steigen, cresco.* Rj. *n. p. sköćila cijena vina, sköćilo vino, suprotno spasti (spadnem) 4. v. impf. skakati 2.*

Sköćivük, *m. brdo između Crmnice i Paštovića.* Rj. *Sköći-vuk. tako slož. ime isp. Sköći-Gjevöjka.*

sköćki, sköćäkä, *m. pl. (u Dubr.) vidi kolotur.* Rj. *na razboju ono o čemu vise niti. vidi i škokei, školjei; koloturice, koloturici, koturici. — sköći (osn. u škok).* Osn. 283.

skök, sköka, *m. — 1) der Sprung, saltus:* Ja okom a on skokom, er sieht mir's an den Augen ab, cf. skakavica 2: Skaću skoka, među se kamena. Rj. *djelo kojim se sköći. — Uzagrepee potruše konji, t. j. u škok.* Rj. 771b. *Svaki će mu škok valjati madžarije. (Kad se za koga kazuje kako će dobro hježati).* Posl. 279. *A Madžari igru započese, treću igru. skoku junačkoga.* Npj. 2, 485. *Sköćila skokom jabuka.* Here. 260. — **2)** *der Fall (im Mähbau), casus aquae.* Rj. *u grugjenju vodenie. isp. slap. — Badañ, velika župlja klada što kroz nju teče voda, te obrće kolo na kašičari vodenići. Badañ se namjesti na škok, pa se dolje, u užemu kraju, udari u nj kablina.* Rj. 11b. *Tako se pripovijeda kako je (Nasradin-hodža) negdje navrh brda vigjeo lijep škok, pa počeo praviti vodeniću, i nije mu prije palo na pamet da vodenića bez vode biti ne može.* Posl. 47.

skökac! *interj. ovake uzvike vidi kod čistae!* — Kad ko sköći odakle, ili ako inalo dijete opane, da ne bi plakalo, rekne se: *skökac!* onda se tobož' nije ubilo i ne plaće. J. Bogdanović.

sköknuti, skökném, *dem. od sköćiti.* Rj. *v. impf. dem. skakatuti.*

skökövac, skökövea, *m. Name eines Wasserfalles in dem Bache Žeravija in der Gegend Jutra, Dorf Tršić.* Rj. *na vodi Žeraviji u Jutru, u selu Tršiću. mjesto gdje voda skaće s visine. biće i nomen appellativum kao i skakavac 2, koje vidi. vidi i slap.*

sköla, *f. vidi skula, čkola, skola, učionica; die Schule, schola. — Uči skolu pet godina dana.* Npj. 5, 20. *Pak je dobro skolu naučio.* 5, 488.

skölanje, *n. verb. od skolati, koje vidi*

skölar, *m. vidi skular, djak, gjak, učenik. — Crnogoreci ne ljube skolare . . . Ko najviše posijeće glavu, najbolji je skolar među njima.* Npj. 5, 524.

skölarstvo, *n. stanje onoga koji je skolar. — Koji bješe skolan i naučen . . . skolarstvo mu ništa ne pomoga.* Nj. 5, 525 (pomoga dječulekt. mj. pomože).

skölati, läm, *v. impf. skolati koga, slati ga u skolu. — Kako bjehu pripeli šćepana, i kako ga za cara staviše, koji bješe skolan i naučen . . . Što će skolan čorjek među njima? On je skolan, kad je dobar junak.* Npj. 5, 525.

skölijeriti, skölijerím, *v. pf. opkoliti, umzingeln, circumstare.* Rj. *s-kolijeriti. u orom obliku glagol se drukóje ne nalazi. Davičić ga dovodi od kor. od koga i glagole skoliti, opkoliti. Korijeni 243. vidi skoliti 2, ostala syn. kod opkoliti.*

skölití, skölitím, *v. pf. Rj. s-koliti. — 1) *Bijes te skolio! (Kletva psetu. Posl. 13) schilt man den Hund (dass dich die Wuth?), rabiem tibi!* Rj. — **2)** *vidi opkoliti.* Rj. i *syn. ondje, vidi i skölijeriti, sküćiti. — Pa uzima trista katanije, sköli Marka sa četiri strane . . . Kad pogleda Kraljeviću Marko, al' katane njega opkolile.* Npj. 2, 250. *Bijeda, zlo koje koga zadesi ili mu tko učini, nesreća, nevolja, koja osobito**

iz nenada ili bez uzroka navali na čovjeka i skoli ga, te se on i nagje u njoj. Daničić, ARj. 290a.

skomina, *f. stupor, dentium hebetatio*. Stulli. *kud zubi utnu; stumpfe Zuhne. govori se i u Hrr. ali u množini, n. p. skomine se dobiju, kad se jedu zelene šljive; imam skomine, što sam jeo zelenijeh šljiva. Iveković.*

skomraćenje, *n. das Kargen, Filzen, tenacitus*. Rj. *verb. od skomračiti, koje vidi.*

skomračiti, čim, *v. impf. filzen, kargen, tenax sum*. Rj. *vidi tvrđovati, tvrđica, skupac biti. isp. stezati se, stiskivati se, za postanje isp. komračiti.*

skončanje, *n. das Ende, finis; doći će i njemu skončanje*. Rj. *verb. od skončati. isp. svišetak, svrha; konac 2.*

skončati, čam, *v. pf. absolvere, conficere, consumere*. Stulli. *s-končati. kao svršiti. isp. dokončati. v. impf. skončavati.*

skončavajuje, *n. verb. od skončavati. radnju kojom tko skončava što.*

skončavati, skōnčāvam, *v. impf. s-končavati. kao svršivati. v. pf. skončati. — su se, pass.: Beskončan; upravo što se ne skončava, čemu ne dolazi konac. Daničić, ARj. 216a.*

skonobiti, bīm, *v. pf. vidi skunatoriti*. Rj. *s-konobiti. drukčije se ovaj glagol ne nalazi. vidi i sknaditi 1. skucati 2, skunabiti. kao malo po malo nabaviti, steći.*

skopak, skōpka, *m. eine durch Haecken abgenützte Haut, ligo usu corruptus*. Rj. *motika koja se skopala.*

Skopaljski, *udj. što pripada Skoplju: Kršava, varoš u Skopaljskom pašaluku*. Rj. 309a. Selo u okolini Skopaljskoj. DRj. 3, 336.

skopati, skōpām, *v. pf. Rj. s-kopati. — 1) (u Boci) pucken, prehendō, cf. dokopati, šcepati*. Rj. *vidi i dokopati se. — 2) su se, refleks. skōpā se n. p. motika, durch Haecken sich abnützen, fodiendo corrupor. Rj. kao pohrdati se (upotrebljavanjem); skopa se n. p. motika kopanjem. isp. skopak.*

skopčati, skōpčām, *vidi skovčati*. Rj. *v. pf. s-kopčati. v. impf. skopčavati. — Žitja pojedinih ljudi vrlo su skopčana s istorijom naroda njihova. Danica 4, 1. Pokazuju da im je milija njihova lažna slava nego istina i sre što je s njom skopčano. Nov. Zav. XV. Kako se što dogadjalo i kako je jedno s drugim skopčano bilz. Ođbr. od ruž. 3. Divljijeh (ljudi) ima još... Za to žive oni u društvu, ali ne baš tvrdo skopčanom. Priprava 135 (isp. sveza, biti u svezi sa...).*

skopčavajuje, *n. vidi skovčavanje*. Rj.

skopčavati, skōpčāvām, *vidi skovčavati*. Rj. *v. impf. s-kopčavati. v. pf. skopčati.*

Skopljak, Skopljāk, *m. čovjek iz Skoplja*. Rj. *vidi Skopljanin. — isp. tako imena Sprečak, Šrblljak.*

Skopljanin, *m. čovjek iz Skoplja. vidi Skopljak. — Skopljak vojšti na Šumadiju (natpis). Knjigu piše paša Skopljanine. Npj. 4, 314.*

Skoplje, *n. nom. propr. einer Stadt. — 1) (Skupi) in Macedonien*. Rj. *varoš u Mačdoniji. — 2) u Bosni blizu Travnika*. Rj.

skopust, skōpusti, *f. (u C. G.) die Laune, ingenium; ne znam mi skopusti. cf. čud. Rj. isp. i narav, natura. — Biće od tugje, koja sama nije u običaju, skopost. Osn. 227.*

skôr, *m. (u C. G.) nekaka zmija. cf. beča. Rj. isp. i grabonos, grabonosac.*

skōrak, skōrka, *m. šarena (po pepeljavom erne pjege) i brkata bubina, malo tanja od sršljena, ali je dugačka koliko i on, ako nije dulja, insecti genus (Scalopender, scolopendra morsitans L. Rj.³) Rj.*

skōrašnji, *adj. neutlich, unlängst, unperus*. Rj. *što je odskora. vidi maloprešnji, prvašnji. isp. prijesan, frišak, vrišak, taze. — Bajat, govori se o čemu što nije skōrašnje nego kvarno od duga stajanja, vetus,*

non recens. Daničić, ARj. 156a. Bojadin, u njekim skōrašnjim narodnim pjesmama mjesto Bajazit. 507a. Naši su zakoni skōrašnji. Zlos. 49.

skōrašujica, *f. t. j. voda, skōrašnja voda. — Maloprešnjica, n. p. voda, t. j. ona koja je malo prije donesena, kao skōrašujica. Rj. 344a.*

skōreti se, skōri se, *vidi okoreti se. v. r. pf. s-koreti se, postati okoreo, tvrd, n. p. ljeb, kud dugo stoji. kao glagol prost ne nahodi se.*

skōri, *adj. prema adv. skoro (2); baldig, brevi futurus, citus. — No vladika vojsku iskupio... i višnjemu Bogu preporučio, da m' on bude vojsci predvoditelj, a Turcima skori pobjeditelj. Npj. 4, 76. Obriče da će skorim vremenom odgovoriti na sve. Nov. Srb. 1817, 637.*

skōrice, (u Boci) unlängst, *nuper: tu skorice bio je kod mene; cf. skoro. Rj. adv. vidi i otrprvo. — Tako isto i krave, ovce... prenesoše se odneke amo u naše krajeve, a skorice tek odavde u Ameriku. Priprava 27. Niti je mjesta ni potrebe ovdje pretresati što je g. J. Šubotić skorice o ovoj stvari pisao. Buky. 28.*

skōrnja, *f. vidi škornja, čizma; der Stiefel. isp. cipela, crevlja, posto, postola. — U Janka erevljara vedhe škornje, a u Miljka kovača razanj drven. DPost. 140. Škornja, čizma u Vrančića (ocrea, gdje je škornja), u Mikalje i u Stulića; isp. škornja. XVII.*

skōro, — 1) unlängst, *nuper, haud ita pridem; od skora. Rj. adv. za prošlost: dogodilo se skoro, nije tome davno. vidi i doskora, skorice; prvač, prvô, otrprvo. — Udare preko livade skoro pokošene. Npr. 144. Skoro baba vjenčana. (Ili:) Skoro Bog da! (Kad ko govori o čemu kao da je sad, a ono odavno bilo pa i prošlo). Posl. 288. O gjeveru moj zlačen prstene! skoro ti mi na prstu bijaše, skoro bješe, pa nekud otiđe! Kov. 100. Skoro je izmegju Ruskijeh spisatelja bila čitava raspra za »sej« i »etotj« Pis. 91. Ko se skoro bude oženio, neka ne ide na vojsku. Mojs. V. 24, 5. Evangelistar što je sad skoro tu štampan. Kolo 15 (14). — 2) skoro (izu čega), kao brzo. vidi naskoro, bald, ehestens, brevi, propediem.*

Rj. 406a. *vidi i poskoro. isp. uskoriti. — Da idete mene u svatove, jer se mislim brzo oženiti... I dovedi stotinu svatova, jer se mislim skoro oženiti. Npj. 5, 271. Od koga ćemo skoro dobiti mapu od Srbije. Danica 3, 222. Da bi to udobnije za sve nas i skorije bilo, izabrao sam... Spisi 1, 94. Da satre sotonu pod noge naše skora. Rim. 16, 20 (velociter, schnell). Da pokaže slugama svojima šta će skoro biti. Otkriv. 1, 1. Samo Miklošić — ako skoro uspiješ — javi da nijesam tu. Kolo 15 (14). — 3) vidi gotovo, malo 2 (i syn. ondje), lakom; beinahe, fast, fere: Najviša brda, od kojijeh su jedna pojedna skoro cijelu milju visoka. Pripr. 101. U Rječniku će Srbskom biti opisani skoro svi običaji Srbski. Straž. 1886, 771. Stade sunce nasred neba i ne naže k zapadu skoro za cio dan. Is. Nav. 10, 13. Što bi se još moglo reći, ono mislim da se skoro sve može razumjeti iz onoga što se ovdje govori. Osn. IV.*

skoropisni, *udj. skoro-pisni, ταχυγράφοι, Schnell-schrift-. — Piše skoropisnim slovima. Glas. 9, 246.*

skoroprošavši, *udj. skoro-prošavši, gram. uoristus. Dva prošavša, 1-vo prošavše, a 2-go skoroprošavše... polu prošavše, skoro prošavše i davno prošavše. Rj. 14V. U vremenu skoroprošavšemu. Slav. Bibl. 2, 231.*

Skōrosav, *m. ime muško. Rj. Skoro-s(l)av. — imena tako slož. kod Bogosav.*

Skōrosava, *f. ime žensko. Rj. Skoro-s(l)ava. — imena tako slož. kod Dikosava.*

skorovečerujak, *m. (u C. G.) ukor onome koji nije ništa imao pa poslije stekavši ponio se, i znači: koji je se skoro stekao večeru i najedavši se ponio se. Rj. skoro-večerujak. der Emporkömmling, homo novus.*

skörpija, *f. der (Haus-) Skorpion, scorpio, scorpius (euscorpium europaeus Schr. Rj. 3).* *cf.* jakrep. Rj. *vidi* špurak. — Ne boj ih se . . . što su ti uporni i kao trnje i živiš među skorpijama. Jezek. 2, 6.

skörpijin, skörpijina (i skörpijna), *adj. što pripada skörpiji*: Mučenje njihovo bijaše mučenje skörpijno kad ujede čovjeka. Otkriv. 9, 5.

skörüp, *m. die Sahne, flos lactis, cf.* kajmak. Rj. *vidi* i pavlaka 1, pavlaka. *isp.* tjenica. *isp.* poskorn-piti. — Bata, 2) ono drvo kojim se skorup u stapu bije. Rj. 17a. Vračala da joj se hruta debeo skorup. Rj. 93b. Tu su stanovi, jedne žene stoku muzu . . . jedne skorup skidaju. Npr. 80. skorup (osn. u kora sa sačuvanim s, koje je kora izgubila). Osn. 369.

skörušiti se, skörüšiti se, *v. r. pf. n. p.* kad se malo smrznе, *sich übrerrinden, concrustari*. Rj. s-körüši se, *kud se malo smrznе, kao da se po zemlji uhvati kora. vidi* pokorušiti se. *kao prost glagol ne nalazi se.*

skösje, *n.* (u Boci) drvlje što se kosijerom pokreše, te padne na tle, *die Abfälle beim Abästen, frondes desectae*. Rj. s-kösje. — *vidi* košlje, plotina 3; okre-sine, ovršine. — *kosje* (od osn. koja je s drugim prijedlogom u ot-kos). Osn. 81.

sköt, *m.* — 1) *das Vieh, pecus*. Rj. *kao marvinče, živinče. vidi* kot. *augm.* skotina. *mlade* skoče. — Ne mari glota za jednoga skota. Posl. 204. Oderati sa skota kožu, strojiti je i nećiti je da bude meka. Priprava 130. Najprva i najteža od sviju potreba za čovjeka i za skotu jest jelo i piće. 150. Pomori svu djecu prvence . . . još i od skota što je god prvo palo. Prip. bibl. 42. Valam stane biti skota; magarica padne na koljena a Valam udri još većma! 54. — 2) pasji skote! *du Hundsrace! canis!* Rj. *vidi* pod-sad, *die Brut, progenies*: pasji podsade! Rj. 525a. *vidi* i leglo, vriježa. — Je li zmijinjš skot, tot peči. DPost. 37.

skötan, skötna, *adj. trächtig (von der Hündin, dem Fuchse, und andern verachteten Quadrupeden), praegnans*. Rj. s-kötan, *kao s kotom; bregj, u gorori se za kučku, lisicu i ostale četvoronožne prezirune životinje. adj. takva vidi* kod sjanjan.

skötina, *f. augm.* od skot. Rj. — Skotina bezumna može raditi svoje poslove bez pravila i bez promišljanja, ali čovjek . . . Pis. 68. *takva augm. kod* bardčina.

skotrljati se, ljām se, *v. r. pf. herabrollen, devolvi, cf.* skovrljati se. Rj. s-kotrljati se, *kotrljajući se spusti, sići. vidi* i skoturati se. *v. impf. prosti* kotrljati se.

skötškī, *adj. što pripada skotu*: Tako mi se ne iskopala tri sjenenu: ljudsko, skotsko i zemaljsko! Posl. 305. — u Rj. 687b: Skötškī, *adv. viehisch, peudis more.*

skotürati, rām, *v. pf. s-koturati. v. impf. koturati. — 1) deorsum rotare. Stulli. skoturati što n. p. niz brdo. — 2) sa se. reflexs. Stulli. vidi* skotrljati se, skovrljati se. *koturajući se spusti, sići.*

skövati, sküjēm, *v. pf. schmieden, cudo*. Rj. s-kovati. *vidi* sakovati. *v. impf. prosti* kovati. — Da mu od onoga gvozdja skuje buzdovan na onu kijaču. Npr. 2. »Vjerozakon« je skovana riječ. Pis. 45 (= načinjenu). Jer su (riječi) od nevjesta književnika skovane. Rad 15, 184.

skövčati, skövčām, *v. pf. zuheften, fibulo*. Rj. s-kovčati. *vidi* skopčati; sapatljati, sptljati. *saprotno* raskovčati, raskopčati. *v. impf. skovčavati.*

skovčāvati, *n. das Zusammenheften, confibulatio. verb. od* skövčati. *radnja* kajem tko skovčava što.

skovčāvati, skövčāvām, *v. impf. heften, fibulo*. Rj. s-kovčāvati. *vidi* skopčavati; sptljavati, sapatljavati. *saprotno* raskovčāvati, raskopčāvati.

skövija, *f. u pjesmi. vidi* kapa, *cf.* skuvija: U sköviju megju oči erne. Rj. — Skövija, (Tal. scuffia) kapa. Npj. 4, 351.

skovrljati se, ljām se, *v. r. pf. herabrollen, devolvi*. Rj. s-kovrljati. *kovrljajući se spusti, sići. vidi* skotrljati se, skoturati se. *v. impf. prosti* kovrljati se.

sközau, sközna, *adj. trächtig (von der Ziege), praegnans (capra)*. Rj. s-közna je koza, kad je bregja; *kao s kozletom. adj. tako vidi* kod sjanjan. — Pozno, ali sközno (n. p. biće, ako je). Posl. 252.

skräčati se, skräčā mi se, *v. r. pf. skračalo mu se da Bog da! kao prisjelo mu!* Rj. s-kračati se. *v. impf. prosti* kračati.

skračūje, *n. verb. od* skratiti. *djelo* kojim se što skratī. — Može se ono i (n. p. slastima) pred m izostaviti *skračenja radi*. Spisi 1, 23. *verb. subst. od v. pf. isp. kod* dopuštjenje.

skračūvanje, *n. verb. od* skračivati. *radnja* kojom tko skračuje što, *n. p. riječ*. — Čast koja se u ovijem riječima daje skračivanju. Star. 1, 27.

skračivati, skračūjēm, *v. impf. s-kračivati što, činiti da bude kraće. v. impf. prosti* kratiti 1. *v. pf. kratiti* 2. — Tako su počeli skračivati onakore riječi. Rj. 1 XXXIV. Kojima (knjigama) nije trebalo imena skračivati. DRj. 1, X. Da su pisci skračujući riječ zaboravili . . . 3, 532.

skradīn, Skradīna, *m.* u Dalmaciji mala varošica, Scardona. Rj.

Skradīnskī, *adj. von* Skradin. Rj. što pripada Skradīnu.

Skradīnjanin, *m. Einer von* Skradin. Rj. čovjek iz Skradīna.

skräj, *von, ab*: To začuo čoban skraj oraca. Rj. s-kraj. *vidi* sakraj. *prijedlog, s kojim stoji riječ u drugom padežu, složen je od* prijedloga s, sa i od prijedloga kraj, te *pregjašnji dodaje* potonjemu svoje značenje.

skräja, (t. j. s kraja) *von* Rande weg, u margine. Rj. skräjni, skräjujī, *adj. Rand-, qui in margine est. Rj. koji je skraja. isp. krajni, krajnji.*

Skrägež, *m.* rijeka u Srbiji (u Rudn. n.). Rj. — *isp. imenu s* takim nast. Padež, Palež.

skrasīti, skrašim, *v. pf. ne* će on tamo skrasiti. *er wird dort nicht lange bleiben, non ibi manebit diu*. Rj. s-krasīti, *ostati, primiriti se. vidi* svrstovati. *v. impf. prosti* krasiti. — Neki čovek uči i proba nekolike zanate, dokle se jedva skrasi na jednom. Zlos. 261 (nekolike zanate mj. nekolika zanata).

skrāti, ām, *vidi* skrhati. Rj. — skrāti se, ām se, *vidi* skrhati se. Rj.

skratīca, *f. abbreviatura, verbum in compendium redactum. Stulli. skraćena riječ (u pisanju).*

skratīti, skratīm, *v. pf. Rj. s-kratīti. — 1) vidi* ukratiti 1. Rj. *skratīti, ukratīti kome što. vidi* i su-kratīti, prekratīti, zakratīti. *v. impf. slož. ukračivati, zakračivati, prosti* kratiti 2. — 2) *skratīti što, učiniti da bude kraće. vidi* ukratiti 2. *isp. okratiti, pokratiti. v. impf. slož. skračivati. —* Mloge su riječi u erkvemim knjigama skraćene (pod titlama). Danica 2, 17. Seršetak ove pjesme vidi se da je vrlo skraćen. Npj. 2, 63 (Vuk). Strošio je na putu krjepost moju, skratio dane moje. Pis. 102, 23. Druge knjige koje pojnjem skratīši im imena. DRj. 1, X.

skrb, *f.* (osobito po zap. kraju) *die Sorge, cura, cf.* briga, skrb: nije ga skrb. Rj. *vidi* i kār 2, pēka 2.

skrbau, skrbna, *adj. sorgfältig, qui curam adhibet*, Rj. koji skrbi. *vidi* skrbau, brhlijiv.

skrbīti, skrbīm, *v. impf. Rj. v. pf. slož. na-skrbīti, o-, pri-.* — 1) *vidi* brinuti se, *cf. skrbīti*: ne skrbite vi za to! Rj. — 2) *sa se. reflexs. skrbīti se (u liči), Sorge haben, sollicitum esse, cf. brinuti se. Rj. biti* zabrinutu. *vidi* i brhīiti se.

skrbhūje, *n. das Sorgen, cura*. Rj. *verb. od* skrbīti i skrbīti se, *koje vidi.*

skrbnik, *m. ein sorgfältiger Mensch, der Besorger, curator*. Rj. čovjek skrbau; čovjek koji skrbi za što,

nastoji oko čega. — ἐπιζωπος, *skrbnik*, nastojnik. Daničić, DPost. XV.

skrbotati, *skrbōtēm*, *v. impf.* u zagoneci: što zlatni golubići ispod zemlje *skrbōtū*? Rj. *skrbotati*: *prskati*, *vikati*. Korijeni 254. *isp.* *skrbotati*.

skrenuti, *skrēnēm*, *v. pf. fort.*, *wegrücken*, *amovco*, *removco*. Rj. *s-krenuti* *n. p.* što *s* mjestu, na stranu. *v. pf.* je *i* prosti *krenuti*. *v. impf. slož.* *skretati*.

skresati, *skrēšēm*, *v. pf.* Rj. *s-kresati*. *vidi* *sakresati*. — **1**) *drvo*, *die Zweige abhauen*, *decido frondes*: popni se na to drvo, te ga *skreši* govedima. Rj. *isp.* *okresati* **1. v. impf. slož.** *skresavati*. — **2**) *gumno*, *bhucken*, *sarrio*. Rj. *vidi* *okresati* **3**, *ožuljati*. — **3 a**) *puška*, *Feuer geben*, *abfeuern*, *emitto telum*. Rj. *vidi* *okresati* **2. vidi *i* *ispaliti*, *izbaciti*, *i* *ostala syn.* (kod *potonjega*). — *Skreše* *mi* *šešamu* *u* *prsi*, *no* *šešana* *plane*, *a* *ne* *sastavi*. Npj.¹ **1**, **XXX**. — **b**) *puška* *skreše*: Dočekala se puška na donji zub, t. j. kad se zapeta puška prstom obori, pa *ne* *skreše*, nego se dočeka na donji zub, kao što je bilo dok nije zapeta. Rj. 136b. — **4**) *Polažajnik* *pospe* *iz* *ruke* *žitom* *po* *kući*; pa *onda* *skreše* *badnjake*, t. j. *uzme* *vatralj*, *pa* *udara* *njime* *badnjake* *gdje* *gore* (da *skaču* *varnice*) *govoreći* . . . Rj. 533a. *isp.* *sjariti*, *potaći*. *isp. v. impf. prosti* *kresati* **1**; *i* *slož.* *sjarivati*. — **skresāvānje**, *n. das Abästen*, *frondium desectio*. Rj. *verb.* *od* *skresavati*. *radnja* *kojom* *tko* *skresava* *drvo*.**

skresāvati, *skrēšāvām*, *v. impf.* *abästen*, *frondes deseco*. Rj. *s-kresavati* *n. p.* *drvo*. *v. impf. prosti* *kresati* **2. v. pf. *skresati* **1**.**

skrētljika, *f. oko Ogulina* *narod* *kaže* *onome* *na* *željezniči*, *čim* *se* *željeznička* *kola* *skreću* *s* *jednih* *kolonija* (*šinja*) *na* *druge*; *Wchsel*.

skretanj, *skrētinja*, *m.* (u Slav.) *nekolika* *usukana* *lista* *duvana*, *einige* *in* *einandergedrehte* *Blätter* *Tabak*, *folia* *herbae* *nicotianae* *intorta*; *od* *skretinja* *duvandžija* *reže* (na *kaku* *drvetu* *ili* *u* *šaku*) *kad* *hoće* *da* *puši* *samo* *onoliko* *koliko* *mu* *valja* *da* *napuni* *lulu*. *Skretanj* *duvandžije* *imaju* *i* *u* *Srbiji*, *ali* *onamo* *nijesam* *čuo* *da* *se* *tako* (*ili* *drukčije*) *zove*. Rj. — *s-kretanj* (osn. *samo* *drukčije* *složena* *u* *pre-kret*). Osn. 201. *riječi* *s* *takim* *nast.* *kod* *bačanj*.

skrētānje, *n. das Beseitigen*, *auf* *die* *Seite* *schaffen*, *amotio*. Rj. *verb.* *od* *skretati*. *radnja* *kojom* *tko* *skreće* *što* *n. p.* *s* *mjestu*, *na* *stranu*.

skrētati, *skrēcēm*, *v. impf.* *wegrücken*, *removco*. Rj. *s-kretati*, *što* *n. p.* *s* *mjestu*, *na* *stranu*. *v. impf.* *je* *i* *prost* *kretati*. *v. pf.* *skrenuti*.

skrhati, *hām* (*skrhao*), *v. pf.* Rj. *s-krhati*. *v. impf. prosti* *krhati* **1**. — **I. 1**) *brechen*, *frango*, *n. p.* *nož*, *kola*, *vrat*, *nogu*. Rj. *isp.* *skršiti*, *sломiti*. — **2**) *n. p.* *skrhaj* *sve* *u* *lonac*, *skrhali* *ih* *sve* *u* *aps*, *hineinwerfen*, *conjicio*. Rj. — **II. su *se*, *refleks.* — **1**) *herabstürzen*, *praecipitor*: *skrhao* *se* *s* *konjs*; *skrhao* *se* *niz* *basamak*. Rj. *vidi* *zgruhati* *se*. *isp.* *strmeknuti*. — **2**) *skrhali* *se* *svi* *u* *jednu* *sobu*, *hineinfallen*, *se conjicere*. Rj. *isp.* *skrhati* **2**.**

skrinja, *f.* (u *zap. kraj.*) *vidi* *kovčeg*, *sanduk*: *Mi* *igramo* *i* *pjevamo* *oko* *skrinje* *nevjestine*. Rj. *vidi* *i* *skrinja*, *dem.* *skrinjica*. — *Pred* *objedom* *procijene* *djevojačke* *haljine* *i* *ostale* *sve* *stvari* *što* *ona* *misli* *sa* *sobom* *ponijeti*; *i* *kad* *stvari* *ore* *slož* *u* *skrinju* (*kovčeg*), *svak* *baci* *u* *nju* *kakav* *novac*. Kov. 51. *od* *Lat.* *serinium*.

skrinjica, *f. dem.* *od* *skrinja*. Rj. *vidi* *skrinjica*: *kovčez*, *sandučić*.

skriška, *f. n. p.* *sira*, *vidi* *kriška*. Rj.

skriti, *skrijēm*, *v. pf.* Rj. *s-kriti*. *vidi* *sakriti*. *v. impf.* *sakrivati*. — **1**) *vidi* *sakriti*: *Pa* *ih* *skrio* *nasred* *druga* *puta*. Rj. *vidi* *sknuti*. — **2**) *sa* *se*, *refleks.* *vidi* *sakriti* *se*: *bolje* *se* *pošteno* *skriti* *no* *sramotno* *prikazati* (*Osobito* *se* *govori*, *što* *se* *tiče* *časti* *i* *dočeka*. Postl. 26). Rj.

skriviti, *skrivīm*, *v. pf.* *verbrechen*, *delinquo*, *admitto*. Rj. *s-kriviti*. *vidi* *zakriviti* (u *pjesmi*). *v. impf. prosti* *kriviti* **2** (*koga*). — *Bangjen*, *čovjek* *koji* *je* *što* *skrivio* *pa* *ne* *će* *sdu* *da* *ide*, *nego* *živi* *prema* *vlasti* *kao* *hajduk*. Rj. 14b. *Zapita* *šta* *je* *skrivio* *ovi* *siromah* *čovjek* *te* *ga* *na* *smrt* *osudiše*. Npr. 217. *Ako* *li* *ti* *u* *čemu* *skriviti*, *ili* *je* *dužan*, *to* *na* *mene* *zapiši*. Filim. 18. *Otac* *tvoj* *prvi* *sagriješ*, *i* *učitelj* *tvoji* *skrivitiše* *mi*. Is. 43, 27.

skrižalina, *f.* (u *Dubr.*) Rj. (*puževlja* *kućica*? Rj.³) *isp.* *spužalina*, *spužolina*.

skrključiti, *skrključīm*, *v. pf.* *kao* *pritisnuti* *koga*, *niederdrücken*, *opprimō*, *cf.* *pripušiti*. Rj. *s-skrključiti*. *drukčije* *se* *glagol* *ne* *nalazi*. *isp.* *prezime* *Krključ* *šod* *kapnica* **3**.

skrknuti *se*, *skrkne* *se*, *v. v. pf.* Rj. *s-skrknuti* *se*. *isp.* *zakrknuti*. *kao* *prost* *glagol* *ne* *nalazi* *se*. — **1**) *sich* *verlichten*, *conspissari*: *skrkla* *se* *tarana* *u* *loncu*. Rj. *kao* *zgasnuti* *se*, *gusto* *postati*. — **2**) *dunkel werden* (*in* *cinem* *neu* *belaubten* *Walde*), *obscuror*. Rj. *kao* *potamjati*: *potamni* *u* *šumi*, *kad* *prolista*. — **skrletiti** *se*, *šim* *se*, *v. v. impf.* *glühend* (*schurlaechroth*) *werden*, *candescere*: *Te* *se* *ljuto* *gvožđe* *skrletilo*. Rj. *usjaviti* *se*, *postajati* *usjulo*, *da* *bule* *kao* *skrlet*. *glagol* *se* *inače* *ne* *nahodi*.

skrkmiti, *skrkīm*, *v. pf.* *beim* *Steuern*. Rj. *s-skrmiti*. *isp.* *iskrkmiti*, *prikrkmiti* *v. impf. prosti* *krmiti* **2**.

skrnāvan, *skrnāvan*, *adj.* *besudelt*, *pollutus*: *Sablja* *ti* *je* *od* *svašta* *skrnava*. Rj. *vidi* *skrvnavan*. *kao* *oskrvnen*, *oskrnavljen*, *oskrnavljen*. — *oskrnuti*; *u* *nas* *je* *v* *opet* *ispalo*: *skrnavao*, *skrnavao*, *oskrnaviti*, *oskrnaviti*. Korijeni 238.

skrnāviti, *skrnāvīm*, *v. impf.* *vidi* *skrvniti*: *Ne* *ću* *o* *njih* *sablje* *skrnāviti*. Rj. *v. pf. slož.* *isp.* *oskrnaviti*, *oskrvniti*.

skrnāvļjēnje, *n. vidi* *skrvnjenje*. Rj.

skrnjivānje, *n. das Ranken*, *pampinatio*. Rj. *verb.* *od* *skrnjivati*. *radnja* *kojom* *tko* *skrnjuje* *vinograd*.

skrnjivati, *skrnjūēm*, *v. impf.* *vinograd*, *ranken*, *pampino*, *cf.* *zalamati* **1**. Rj. *vidi* *i* **2** *mānjiti*. *s-krnjivati*. — *Značenje* (*korijenu*) *sječ*: *krnj*; *krnjiti*; *skrnjivati*. Korijeni 240.

skrōb, *skrōba*, *m.* Rj. *vidi* *škrob*. — **1**) *eine* *Art* *dünne* *Mehlmasses*, *puš* *farinacea*. Rj. *nekaka* *rijetka* *kaša* *od* *brašna*. — *Mene* *je* *ljuta* *Arnautka* *odraula* *skrobom* *orsenijem*. Npj. 2, 407. *Njima* (*dječ*) *ima* *skroba* *orsenoga* *i* *debela* *mesa* *ovnujskoga*. 3, 408. — **2**) (u *Srijemu*) *od* *brašna* *i* *od* *masti*, *čime* *se* *skrobi* *pregja*, *da* *se* *bolje* *tka*, *Stärkmehl*, *amylum*, *cf.* *pomaz*. Rj.

skrōbiti, *bīm*, *v. impf.* *t. j.* *pregju*, *stärken*, *vnnena* *se* *pregju* *metue* (*kao*) *u* *kiselicu* *od* *mekinja*, *pa* *se* *osuši* *i* *protre* *se*; *a* *prtenu* *se* *skrobi* *na* *razboju* *skrobom* *od* *šenična* *brašna* *i* *masti*. Rj. *v. pf. slož.* *o-skrōbiti*, *za-skrōbiti*.

skrōbljēnje, *n. verb.* *od* *skrōbiti*. *radnja* *kojom* *tko* *skrobi* *n. p.* *pregju*.

skrōbūt, *m.* *skrōbūtina*, *f.* (u *Boci*) *bijela* *loza*, *die* *Waldrebe*, *clematidis* *vitulba*, *cf.* *pavitina*, *skromut*. Rj. *vidi* *i* *skromutina*, *pavečina*, *paviti*. — *za* *nast.* *kod* *skrobut* *vidi* *riječi* *kod* *brskut*.

Skrobūtača, *f.* *Sagnaše* *ih* *lonnoj* *Skrobūtači*. Rj.

skrōjiti, *skrōjīm*, *v. pf.* *zuschnneiden* (*das* *Kleid*), *seco* (*pannum* *ad* *formulam*). Rj. *s-krōjiti*. *vidi* *sakrojiti*: *srezati*, *sarezati*. *v. impf. prosti* *krōjiti*. — *Majstor* *kaže* *šegrtu* *i* *to* *da* *nije* *samo* *zanat* *n. p.* *kod* *terzija* *skrojiti* *i* *sašiti* *haljinu*, *nego* *da* *je* . . . Rj. 835b. *Skrojicu* *ja* *njemu* *kapu*. (Dosadiću *mu*). Postl. 288. *Skroj* *mi* *majko*, *bijelu* *košulju*. Npj. 2, 14. *Na* *njima* *je* *ruho* *jednoliko*: *čista* *svila* *od* *zemlje* *spušćena*, *a* *kudija* *u* *kravcem* *skrojena*. 4, 167.

skrōjka, *f. n. p.* *lopta* *od* *četiri* *skrojke*, *der* *Schnitt*, *segmentum*. Rj. *kad* *se* *krōji* *n. p.* *čoha*, *svaki* *iz* *nje* *skrojeni* *komad* *zore* *se* *skrojka*.

skrómūt, *m.* (u Herc.) *vidi* skrobūt. Rj.
skromūtina, *f.* (u C. G.) *vidi* skromut. Rj. *vidi* skrobutina.

skrovan, skrovna, *ulj. isp.* skroven, skrovit 1, — *adv.* Tko bez posla u Kolorinju hodi, i u svetom Luci mrtvi dan moli, nedonosno ili rodi ili ga skrovno što u sren boli. D'Posl. 127. u *Stullija*: occultus, absconditus (*tajni, skriven*).

skroven, *adj.* kao skrivan. — *Grijeh skroven* na pola prošten. D'Posl. 25. Imanje ukopano, *zvunje skrovno*. 33. U zemlji je svud *zlato skrovno*. 143. u *Stullija*: occultatus, absconditus. *vidi* skrovan, skrovit.

skrōvit, *adj.* versteekt, abgelegen, reconditus: U Kreševu mjestu *skrovitu*. Rj. *isp.* sklonit, u *Stullija*: abditus, occultatus. — *adv.* On srdito curi odgovara: »Al' ćeš moju sablju celivati? al' gjevojko! stati u sužnjici?« Odgovori *skrovito* gjevojka: »N'jesam junak da ti sablju ljubim, nego volim stati u sužnjici.« Herc. 20. *smjerno?*

skrōviše, *n. der* Schutzort, asylum. Rj. *mjesto skrovito, zaklonito, gdje se je moći skloniti.* — *riječi s takim nast. kod danište.*

skroz, *adv.* prebio ga skroz, prošlo tane skroz, *durch und durch, per omnes partes.* Rj. s-kroz. — *Značenje (korijenu) prodirati: skroz.* Korijeni 249.

skrpiti, *pim, v. pf.* zusammenflicken, consarcino. Rj. s-krpiti. *v. impf.* skrpjati, skrpjavati. — Kad bi Luka onu svoju prvu *Pismenicu bio skrpio*, on bi je pod svojijem imenom i izdao. Ođg. na ut. 19. *Iz one reče* (gramatike) *evo ovu malu skrpih* kojekako. Rj. XIV. Koji (*pruvopis*) nije ni ruski ni srpski, nego *svukojako skrpjen*. Rad 6, 206.

skrpļanje, *n. vidī* skrpļavanje. Rj.
skrpļjati, skrpļjām, *v. impf.* *vidi* skrpļjavati. Rj.
skrpļjāvānje, *n. das* Zusammenstücken, sartura. Rj. *verb. od* skrpļjavati. *radnja* kojom tko skrpļjava što. *vidi* skrpļjanje.

skrpļjavati, skrpļjavām, *v. impf.* zusammenflicken, consarcino. Rj. s-krpļjavati. *vidi* skrpļjati. *v. impf.* prosti krpiti. *v. pf.* skrpiti.

skršiti, skršīm, *v. pf.* n. p. ruke, *über's Kreuz legen, decusso.* Rj. s-kršiti. *v. impf.* skršćati, skršćavati. — *Oko štu je ruke skršio!* (Kad ko učini kakav posao koji ne vrijedi mnogo). Posl. 237.

skršćanje, *n. das* Legen überzwerch, decussatio. Rj. *verb. od* skršćati. *radnja* kojom tko skršću što. *vidi* skršćavanje.

skršćati, skršćām, *v. impf.* überzwerch legen, decusso. Rj. s-kršćati što, *n. p.* ruke. *vidi* skršćavati. *v. pf.* skršćiti.

skršćāvānje, *n. vidī* skršćanje. Rj.
skršćavati, skršćāvām, *v. impf.* *vidi* skršćati. Rj. *v. pf.* skršćiti.

skršiti, skršīm, *v. pf.* brechen, frango. Rj. s-kršiti. *isp.* skrhati 1; slomiti. *v. impf.* kršiti. — Bratu češ svojemu služiti; ali će doći vrijeme, te ćeš *skršiti* juram njegov s vrata svojega. Mojs. 1. 27, 40. *sa se, pass.*: Kako se slomi i *skršī mulj* cijele zemlje? Jer. 50, 23.

skrušenik, skrušenika, *m. poenitens.* Stulli. *koji se skrušio.*

skrušnje, *n. contritio, compunctio.* Stulli. *verb. od* skrušiti. *djelo* kojim se što skruši. — Srce govori, jer oganj skrušenja sažiže ga. DP. 360. *takva verb. subst. kod* dopuštenje.

skrušiti, skrušīm, *v. pf.* — 1) zermulmen, comminuo: skruši malo soli. Rj. s-krušiti. *v. impf.* s-krušati. — 2 a) u *prenesenom smislu*: Ima 47 riječi koje su od slavenskijeh posrbljene . . . *skrušen*. Nov. Zav. VI. Žrtva je Bogu *duh skrušen, sreću skrušenu* i poništena ne odbacuje, Bože. Ps. 51, 17 (*cor contritum; ein zerknirsches Herz*). Na visini i u svetinji stanujem . . . oživljujući srce *skrušenijeh*. Is. 57, 15.

Duh je Gospodnji na meni; za to posla me da iscijelim *skrušene u sreću*. DP. 305. Vi hodite Bogu jedinome, i *skrušeno* njemu s' pomolite. HNpj. 1, 43. — b) *sa se, refleks.*: Napominjući tijem pošljednju večeru Hristovu tako da *čovjek* ne može gledati a da se ne zaplače i u sreću ne *skruši*. DP. 33.

skružak, skružska, *m.* ono što se skupi na vrhu kad se žito skružuje. Rj.

skružāvānje, *n. verb. od* skružavati se. *radnja* kojom se tko skružava.

skružavati se, skružāvām se, *v. r. impf.* (u Baranji) *sich zurückziehen, se colhere, cf.* ustručavati se: što se većma *skružava*, to na njega većma viču. Rj. s-kržavati se.

skružiti, skružīm, *v. pf.* žito u rešetu, *abschüttn.*, *excutio.* U Hrvatskoj dadu djevojci na konja rešet žita, te *skružuje*. Rj. s-kržiti. *v. impf.* skruživati. *isp.* skružak.

skruživānje, *n. das* Abschüttn., excussio. Rj. *verb. od* skruživati. *radnja* kojom tko *skružuje* žito u rešetu.

skruživati, skruživēm, *v. impf.* žito u rešetu kad se čini, da pljeva izagje na srijedu, da se može uzeti rukom i baciti, *abschüttn., excutere.* Rj. s-krživati. *v. pf.* skružiti. *isp.* skružak. — *sa se, pass.*: Skružak, ono što se skupi na vrhu, kad se žito *skružuje*. Rj. 689a.

skrvaviti, skrvāvīm, *v. pf.* u pjesmi mjesto *okrvaviti*: Koji bi ti valj'o u nevolji i za tebe pušio opalio ili svoje *sablje skrvavio*. Rj. s-krvaviti, *kao okropiti krlju.* *v. impf.* prosti krvaviti. — Mrtav pade na krilo gjevojci, *skrvavi joj svilu i kalifu*. Herc. 4.

skrviti, skrvīm, *v. pf.* blutig machen, *excutio*: Ne *skrvi* mi moje ime krsno (Npj. 2, 434). Rj. s-krviti što, učiniti da bude *krvavo.* *v. impf.* krviti se.

skūba, *f.* (u C. G.) *vidi* stopanica. Rj. *vidi* i domaća, domačica, gazdarica. — *riječ* tugja. Osn. 36.

skūbēnje, *n. verb. od* skupsti. *radnja* kojom tko *skube* što, *n. p.* kosu s glave.

skūbnuti, skūbnēm, *v. pf.*: Ako me stigneš, da me *skubneš*. D'Posl. 2. — *v. impf.* skupsti (skubem).

1. **skūcati**, skūcām, *v. pf.* Rj. s-kucati. *dem.* skucati. *v. impf.* prosti kucati. — 1) *n. p.* obruč s kace, *herabklopfen, decutio.* Rj. *za ovo s isp.* s, sa I. — 2) *kleinweise aufbringen* (*n. p.* 20, 30 groša), *mit dem colligo, cf.* skunatoriti. Rj. *za ovo s isp.* s, sa II. *kao malo po pomalo nabaviti.* *vidi* i skonobiti, sknaditi 1, sknabiti. *isp.* spečaliti.

2. **skūcati se**, skūcām se, *v. r. pf.* schwach und mager werden (*besonders durch ausschweifendes Leben, daher auch verächtlich*), *enervari.* Rj. s-kucati se, *postati slab* i mršav (*osobito od raspuštena življenja*), *zato se i govori s preziranjem.* *v. impf.* prosti kucati se (*kūcā se kūka*).

skūekati, skūekām, *dem. od* 1 skucati. Rj. *v. impf.* prosti kūekati.

skūčiti, skūcīm, *v. pf.* in die Enge treiben, in angustias compellere. Rj. s-kučiti, *saizerati u tijesno.* *vidi* skoliti 2, i *syn.* ondje (skučiti, *isp.* skoliti. Korijeni 33). *glugol ovaj ne dolazi kao prost. isp.* kučiti.

skūditi, skūdīm, *v. pf.* *n. p.* djevojku, *abtdeln, calumniar.* Rj. s-kuditi *koga ružno govoreći o njemu.* *v. impf.* prosti kuditi. — Ako Bog da? (Mjesto: kuda ćeš? ako li bi ko zapitao koga sa *kuda*, gjejojki mu odgovore: Idem u Kudiljevo da te *skudim*). Posl. 1. Treća duša najgrešnja, *devojku te skudila*. Npj. 1, 135. Stojković *skudi* prijevod. VI.azic 1, 3.

skūdla, *f.* (u C. G.) daska što se njom kuća pokriva, *eine Art Schindel, scandula*; *skudla* je kraća i nža od šindrike i šasoljka. Rj.

skūha, *f.* *ono što se jednom skuha ili može skuhati.* *n. p.* imam zelja još samo za jednu skuha. u *majem zuričaju.* *vidi* svar. Iveković.

skühati, skühâm, *v. pf. kochen, siedon, coquo*: Skuhati kome poparu, t. j. dosaditi mu (Posl. 289). Rj. s-kuhati. *vidi* svariti. *v. impf. kuhati*. — Probaviti hranu, t. j. skuhati u žlucu, ili podnijeti. Rj. 602b. Učiniti kafu, t. j. načiniti, *skuhati*. Rj. 794b. Devojci zapovedi da skura večeru. Npr. 142. *Lopiža općena* zlo spjenjena a gore skuhana, DPostl. 57.

škūla, *f.* (u Dubr.) *vidi* škola. Rj. *vidi* i škola, učionica.

škūlār, *m.* (u Dubr.) *der Schüler, discipulus, cf. djak*. Rj. *vidi* i skolar, školar, gjak, učenik.

skunābiti, skunābim, *v. pf. anschaffen, acquiro, cf. skunatoriti*: ja sam svačim skunabljen, *verschön.* Rj. s-kunabiti. *drückje* se ne nalazi. *vidi* i skonobiti, *i. sym. kod* skunatoriti.

skunātoriti, rīm, *v. pf. kleinweise zusammenbringen, mitm̄im conquirō*. Rj. s-kunatoriti, malo po malo nabaviti, steći. *vidi* skonobiti, skuālitī 1, skuēati 2, skunabiti. *v. impf. kunatoriti*.

skūnjiti se, skūnjim se, *v. r. pf. niedergeschlagen werden, deijci, affligi*. Rj. s-kunjiti se, kao spustiti glavu od sramote ili od žalosti, kao prost glagol ne nalazi se. *isp. pokunjiti* se, pokljunuti se, okljusiti se.

1. skūp, *m. (loc. skūpu)*. Rj. s-kup, za postanje *isp. skupiti, skupiti* se. — **1 a)** *vidi* kup, sakup, i sabor, i ondje ostala *syn.*: Batrić eto na skup na Cetinje. Rj. Cisto skup je danas na Cetinju, i novoga postavljaju knjaza. Npj. 5, 485. — **b)** Jesu li svi u skupi? *beisammen, simul*. Rj. *isp. skupa*. — Kokoši zoblju, a domaćica rekue: kako mi u skupu zobale, tako mi u skupu i nosile! Rj. 35a. Dobrićane Srblje dozivaše... Svi u skupu Dobrićani došli. Npj. 4, 195. Nije htio da se stara svoje vojnike osloboditi i u skupu ih zadržati, nego ih ostavio. Sovj. 55. — **2)** *der Inbegriff, summa, complexio, epitome*. — To bi bila dakle sadašnja ljudska prosvjeta — skup sviju umješta. Priprava 137.

2. skūp, skūpa (*comp. skūpljī*), *adj.* — **1)** *vidi* tvrd 5, srebroljubiv; *knickerisch karg, parcus, isp. skupac, suprotno* izdašan, podaćan, podatljiv. — Skup više plaća a lijen dalje ide. Posl. 288. I od stvari ka smrdi dobit miriše, reče skup. DPostl. 29. Skupu nije ništa dosta. 112. Ubog u malo nedostaje a skupu sve. 144. — **2)** Drag, 1) theuer (hoch im Preise), earus, *cf. skup*. Rj. 137a (a riječ skup u Rj. nije na svom mjestu), *suprotno* cijenan, jevtin, slabak. — Skupo do zla boga. Rj. 33a. Onaj što je imao mahovinu dokazujući da je skuplja vunu od oraha zaište prida. Npr. 168. Skup je grad za dinar, kad dinara nema. Posl. 288. Oka je mesa slabo kad skuplju od 10 krajcara. Kov. 40. *adv.* Kihacē on to (platiće, skupo će ga stati). Posl. 131. Jer se mogae ovo prodati skupo i novci dati se siromasima. Mat. 26, 9.

skūpa, *zusammen, una*: svi skupa. Rj. *adv. s-kupa, isp. ujedno, zajedno*. — Basma, one riječi skupa što bajalica ili bajač govori kad baje. Rj. 16b. *Držite se skupa* na oružje, jer hoćemo skupa izginuti. Npj. 4, 345. Ružicu smo, kućko! skupu brati. Herc. 128. Ljudi su još kad ih sve skupa uzmemo, za čudo ludi. Priprava 127. Bijaše jedan čovjek vrlo visok, koji imaeše po šest prsta, skupa dvadeset i četiri. Dnev. I, 20, 6. Sve ovo što vidjesmo da biva... kad se skupa misli u svom postajanju. Rad 1, 120.

skūpac, skūpca, *m. der Geizhals, avarus, cf. tvrdica*: Lažac i skupac lasno se pogode (Posl. 165). Rj. skup čovjek. *vidi* i cicija, epija, čjepidlaka 2, džimrija, gargrica 2, srebroljubac, tvrdac.

skūpitelj, *m. koji je skupio, koji skuplja, vidi* skupljač, sabirač. — Blagodarim svima gg. prenumerantima... a osobito gg. skupiteljima na rodoljubivome trudu. Danica 3, XXIII. Imena prenumeranta. Skupitelj g. Jovan Manojlović. Miloš 205. *riječi s takim nast. vidi* kod boditelj.

skūpitl, skūpim, *v. pf.* Rj. s-kupiti. *vidi* sakupiti,

okupiti; zbrati, sabrati. *v. impf. skupljati*. — **I. 1)** *versammeln, cogo, congrego*. Rj. — Okajmičiti, *skupiti kajmak*. Rj. 452a. Unaviljčiti sijeno, t. j. *skupiti u naviljke*. Rj. 782b. Onda mi oni skupe s plugova sre što je gvozdeno na jednu gomilu. Npr. 2. Trijezan je vojsku pokupio; na me skupi sedam stotin' druga. Npj. 4, 39. Svu gospodu na divan skupio. 4, 368. Ostao sakat (niti je mogao prsta dobro skupiti, ni ispraviti). Danica I, 79. Da su braća složna pod barjak skupljena. Kov. 67. Što mi je u Odesi skupio na ovu knjigu sto i šest prenumeranta. Posl. LIII. Kako je zadržao nekake norce, koje je u Kladovu skupio od gjumruka. Sovj. 55. Koliko puta htjeli da skupim čeda traža, kao što kokoš skuplja piliće svoje pod krila. Mat. 23, 37. Ja svjetujem da skupiš k sebi sve Izraeljce. Sam. II, 17, 11. — **2)** *vidi* spučiti 2. *isp. skupiti* se 2. *suprotno* rastegnuti. — Skupi hrke, pak ćeš putovati. (Rekao kosac gladan, kad mu je u kašiku skakavac natrapao). Posl. 288. — **II. sa se, reflects.** — **1)** *sich versammeln, convenio*. Rj. — Skupi se oko njega svakojijeh ljudi. Npr. 124. Skupiše se eje, sovnljage... sre se skupi na hranu. 142. Susjedi se skupe gomilama prel moju kuću. Danica 2, 132. Gje su se i ostale čete već odavno bile skupile u logore. 3, 185. Skupi se veliki senat Atinski. 5, 86. Poirste mi djecu... sre se skupilo na me. Mojs. I, 42, 36. — **2)** *sich zusammenziehen, contrahi*: skupila se čoha Rj. *vidi* zlojeći se 2. *suprotno* rastegnuti se. *v. impf. prosti* kŭpiti se 2. — Kako je pas, *skupivši se u kŭpko* na mrazu od zime, rekao da druge zime ne će čekati bez kuće... dodajuć još da mu velika kuća ne treba (kako se bio skupio od zime). Posl. XI.

skūpljār, skupljāca, *m. koji skuplja što ili je skupljač, vidi* skupitelj, sabirač. — To skupljaču i uredniku tih priča oduzima vrlo mnogo vremena. Mil. VIII.

skūpljānje, *n. das Versammeln, congregatio*. Rj. *verb. od* 1) skupljati, 2) skupljati se. — **1)** radnja kojom tko skuplja što: Više će se govoriti o pomagaćima u skupljanju pjesama. Npj. 1, VII. Kad se oni sami rado primaju skupljanja prenumeranta. Npj. 1, 4, XLIV. — **2)** radnja kojom se skupljaju n. p. ljudi u gomilu.

skūpljati, skūpljām, *v. impf.* Rj. s-kupljati. *vidi* sakupljati, okupljati, zbirati, sabirati. *v. impf. prosti* kŭpiti. *v. pf. skupiti*. — **I. versammeln, congrego**. Rj. — Stanu skupljati oko sebe bjegunce. Danica 3, 159. Stane Jadrane i svoje momke skupljati u gomilu. 3, 200. Pre nego sam stao pesme skupljati. Npj. 1, 4, XLI. Čineći to ugljevlje ognjeno skupljaš na glavu njegovu. Rim. 12, 20. Skuplja k sebi sva plemena. Avak. 2, 5. — **II. sa se, reflects.** — **1)** *sich versammeln, convenio*. Rj. — Potočići koji se pomalo skupljaju u relike rijeke. Danica 2, 27. Tada neka se skuplju k tebi sav zbor. Mojs. IV, 10, 3. — **2)** *sich zusammenziehen, contrahi*. Rj. — Mnogo zgodnije bječve, koje se rastežu i skupljaju. Priprava 144.

skūpnī, *adj. što pripada skupu, isp. zajednički*. — I okupiš braću tvoju, skupna glavo! Kov. 108. Gurno nam je skupno, pa se u večer dogovorimo, koji će sjutra dan vrijeći. J. Bogdanović.

skūpōcjen, *adj. kostbar, pretiosus*. Rj. skupo-cjen, čemu je skupa cijena. *vidi* dragocjen, mnogocjen. — U moga popa ima velika jama u zemlji... biće u njoj novaca ili kakih drugih skupocjenih stvari. Npr. 169. Sve ovo bješe od skupocjenoga kamena. Čar. I, 7, 9.

skūpōca, skūpōtinja, *f. die Theurung, caritas annonae*. Rj. *vidi* dragoća. kad je skupo, drugo ono, što je za potrebu. — za nast. u skupoća *vidi* kod bistroća, u skupotinja kod bosotinja.

skūpōst, skūpōsti, *f. averitia*. u Gundulića: i zarad naprave i hude skuposti. Stulli, osobina onoga koji je skup 1. *vidi* srebroljublje, tvrdoća, tvrgja 2.

skūpstī, skūbēm, *v. impf. raußen. rufen. vello:* Povio se po konju gjugatu, od miuke mu zubna *grivu skube*. Rj. *v. pf. prosti* skubnuti. *v. pf. slož. i(z)-skupstī*, o-, po-, pro-, gram. *I. pregj.* skūboh, skūbe . . . *II. pregj.* skūbijāh (i skūbāh); *prilog pregj.* skūbāvši, skūbāv; *I. pridjev* skūbao, skūbla; *II. pridjev* skūben. — *Skube nu bradu tko hoće.* DPost. 112. Kad to čuh . . . skuboh kosu s glave svoje i bradu svoju, i sjedoh tužan. Jezdr. 9, 3.

skūpstīna, *f. die Versammlung, der Landtag, comitia, consilium.* Rj. *vidi* skup 1a, i sabor, i syn. ondje. — Srbi učine skupstīnu u Ostružnjici. Danica 5, 29. Na toj skupstīni sastavljen je i račun. 5, 31. Po tom se učini skupstīna, nu kojoj se izberu novi poslanici. Miloš 4. Sazove knezove na skupstīnu. 157. Kad se ta skupstīna sastane . . . Sovj. 4. Pošto se skupstīna razigje . . . 52. Na skupstīnu za to nije htio ići. 53. riječi s tukim nast. kod gospoština.

skūpstīnār, *m. koji je na skupstīni, član skupstīnski.* — Nasmijaste li se vi meni dosta, braćo skupstīnari? Zim. 234.

skūpstīnskī, *adj. što pripada skupstīni.* — U debati skupstīnskoj. Pom. 19. Veliku muku imaše ministar prosvete dokle razbi ovu gotovost skupstīnsku. Zim. 235.

skūtī, skūta, *m.* Rj. *dem.* skutac. značenje (korijenu) opkoljavati, pokrivati: skut, skutac; skutati. Korijeni 260. — *1) der Saun, ora, timbas:* Poljubi ga u skut i u ruku. Nemojte mu skutu obiskivat'. U skut svilen košate azdije. Rj. — Vilenik, čovjek kojega je vila bila ustrijelila pa ga ona sama i izvidala i svojijem mu skutom rane zavijala. Rj. 62a. Peš, prednji kraj u haljine, cf. skut. Rj. 498b. Onda mu ona reče da sjede njojzi na skut. Npr. 123. Baba sjedi i u skutu drži jednu tieu. 220. Čovjek može siroti stati na skut, ali ne može na sreću. Post. 349. Divna ti je brata uzgojila na čistome skutu gerojčimu! Npj. 1, 459. Vala sinko, Čupiču! Stojane! nisam znao, što pod skutom držim. 4, 291. Miloš . . . pripovedao mu (paši) . . . da traže svojju pravicu pod carevim skutom. Paša mu ua to govorio: » . . . pri-oni caru za skut, i car će ti dati.« Miloš 117. Nego dajte nam cara, koji će nas primiti, i kome ćemo se mi za skut uhrvatiti. Sovj. 23. O rode! jošte na skuto-rinu trajim nalazi se krv siromaha pravijeh. Jer. 2, 31. — *2) pl. skūti*, donji kraj košulje osobito ženske: veže skute. U Srijemu i u Bačkoj malo žena nose dugačke košulje, nego košuljee, koji su malo duži dolje od pojasa, pa preko njih dolje svezu skute, koji su načinjeni kao suknja, samo što su na ove-njači. I budući da se skūti ne vide, za to su oni svagda od debijega platna nego košuljac. Rj. — *Za-preči* n. p. skute, rukave. Rj. 191a. Oplećak, kratka ženska košulja, po kojoj se skuti opasuju, cf. opleće, košuljac. Rj. 463a. Pokazuje dokle je snijeg lani bio. (Reče se u šali kad žensko idući po rosi ili po blatu podigne skute porisoko). Post. 252. Ugljeda ga djevojka, savi skute, pobježe. Npj. 1, 440. Što se poni-ješe kćeri Sionske, za to mjesto mirisa biće smrad, mjesto širokih skuta pripasana vreća. Is. 3, 24.

skūtae, skūca, *m. dem.* od skut (ponajviše u pjes-mama pl. skuci): Nabrala sam skuce i rukavee. Savi skuce i rukavee, majei pobježe. Rj. — Tu sam skuce obrosjela. Skuce nose, da se ne obrose. Rj. 434b. Ako ti budem srdita, napravi zlatnu šibiku, pa mene šibaj u dvore po onom skucu svilenu. Kov. 49.

skūtati, skūtīm, *vidi* skakriti. Rj. *drukčije* se ne nalazi. za postanje isp. skut.

skūvati, skūvām, *vidi* skuhati. Rj. u krajerima gdje se u govoru glas h pretvara u glas v.

skūvija, *f. (st.) cf. skovija:* Za kalpakom od zlata skuvija, u skuviji alem dragi kamen. Rj. — Pa na sebe ruho izmjenjuje, a na glavu kupu i skuviju, za skuviju pozlaćeno perje. Npj. 2, 490.

skūža, *f.* (u primorju) Svaka skuža ima muža, t. j. svaštio ima svoj uzrok (Post. 277). Rj. — skuža (excusatio). Osn. 64. *izgovaranje 2, pravađanje 1.*

skužāica, *f. vidī* pobravica. Rj. *nekoliko brāvā što je manje od 50.* — skužājica (pobravica; tamna postanja; isp. skužā). Osn. 325.

skūžati, skūžām, *v. pf.* (u C. G.) *vidi* namiriti. Rj. s-kužati. *drukčije* se ne nalazi. isp. skuža.

skvāra, *f. vidī* ekvara. Rj. *mast kojom žene mažu kosu.* isp. zatop. — Naskvarila kosu, t. j. namazala skvarom. Rj. 406a.

skvāsiti, skvāsīm, *v. pf.* Rj. s-kvāsiti. *v. impf.* kvāsiti. — *1) befeuchten, humecto:* podaj mu jabuku, neka kvāsī usta. Rj. — Prepliva tica dngorepica i prepliva more, a krila ne kvāsī (barka). Rj. 143b. Ako gaće ne kvāsī, ribe ne uhitī. DPost. 1. Popi Rade trideset zdravica, popi Rade, a ne kvāsī brka. Npj. 3, 251. — *2) (u Dubr.)* *vidi* umočiti.

skvīcānje, *n. tristis gannitus.* Stulli. *verb.* od skvičati. isp. kvečanje.

skvīcāti, skvīcīm, *v. impf. tristem gannitum edere.* Stulli. *skriči* n. p. pas, kud ga tko bije. isp. kvečati. *v. pf.* skviknuti.

skvīka, *f.:* Vele skrīke, a malo vune (Db. strido). DPost. 150. u Stullija: querulus canum stridor; po ovome je skvika glas koji se čuje n. p. od psa, kud ga tko udari. isp. kveka. — Što je za njim skvika niz planinu? Kad ispade dvoje haždajica. HNpj. 1, 147.

skvīknuti, nēm, *v. pf. semel tristem gannitum edere.* Stulli. *skvikne* n. p. pas, kud ga tko udari. *v. impf.* skvičati.

skvōrac, skvōrea, *m.* (u Dubr.) *vidi* čvorak. Rj. *ptica.* u Hrv. govori se i škvorac. *vidi* i čvrljak, brljak.

skvrēanje, *n. stridor.* Stulli. *verb.* od skvrčati.

skvrčati, skvrčīm, *v. impf. stridere.* Gundulić: graču, skvrče . . . Stulli. — Šturak, zvijer koja u večer skrčī. Stulli. — *vidi* cvrčati, čvrčati.

skvrčīti, čīm, *v. pf.* (u Srijemu) *vidi* zgrčīti. Rj. s-krvčīti n. p. noge, kao saviti ih, cünziehen, contraho, corrugo. *drukčije* se ne nalazi.

skvrnāvan, skvrnāvna, *adj. vidī* skrnavan. kao oskrvnjen, oskrnavljen, nečist. isp. oskrvniti; u nas je umetnuto v opet ispalo: skrnavan. Korijeni 238. — Bićeš skrnavan sobom pred narodima. Jezek. 22, 16. Molitra Simeuna novoga Bogoslova . . . On smjerno moći Hrista da je primi iz skrnavih usta njegovijeh. DP. 212.

skvrniti, skvrnīm, *v. impf. skrniti što, činiti da bude skrnavno, nečisto. verunreinigen, polluere. v. pf. slož. oskrvniti.* — *1) Skrnaviti, v. impf. vidī skrniti.* Rj. 688b (u skrnviti nema u Rj. na mjestu scome). Reče Gospod Mojsiju . . . da ne ginu s nečistota svojih skvrneči šator moj što je usred njih. Mojs. III. 15, 31. Kako je to zlo što činite te skvrnite subotu? Nem. 13, 17. Sveštenici njegovi skvrne sretinju, izvrću zakon. Sof. 3, 4. — *2) sa se, releks.* Sa ženom bližnjega svojega ne lezi skvrneči se s njom. Mojs. III. 18, 20. Nemojte se skvrniti nijednom ovom stvarju. 18, 24. Nemojte se skvrniti o gadne bogove Misirske. Jezek. 20, 7.

skvrnjēnje, *n. verb.* od 1) skvrniti. 2) skvrniti se. — *1) radnja kojom tko skvrni što:* Skrnavljenje, *vidi* skrnjenje. Rj. 688b. — *2) radnja kojom se tko skvrni.*

slāb, *adj. schwach, imbecillus;* od zime, od vrućine, kann sie nicht ertragen, imputicus frigris, famis; slab na sreću (t. j. goni ga na polje). cf. mu-anat. Rj. (slab od zime, od vrućine, ne može je podnositi). comp. slabiji, može se čuti gdjegdje i: slāpši. Obl. 45. *vidi* slabomoćan, dem. slabučak. — Čovjek slabe građe. Rj. 98a. Nijesam vele dobar, t. j. slab sam, malo sam bolestan. Rj. 123b. Zimogrižljiv, zimogrozān, zimomorān, slab od zime. Rj. 210a. Lak

je ispod kape, t. j. *slabu razuma*. Rj. 321a. Ljohav, *slab*, bolešljiv. Rj. 338a. Mrlutina, kaže se *slabu* i bolešljivu *čeljadetu*. Rj. 371b. Nešto sam naloš; *slab*, rgjav. Rj. 391a. Ove je godine *hrana* oгодna, t. j. *slaba*. Rj. 438b. Tvrdje petlje, *slabe* petlje. Rj. 496b. Rgjav, 2) *slab*, bolestan. Rj. 646a. *Slabo* kao svačiji mozak. Rj. 673a. Tanak, *slab* n. p. *razgovor*. Rj. 731b. Više bolesti ima kad je *zima slaba* nego kad je jaka. Posl. 22. Zaludu je ljepa brada, kad je *slaba glava*. 83. Da muž ne osjeti da je ona (žena) *slaba vida*. 178. Udare iznad nekake urvine, pa valja da je *zemlja* i onako bila *slaba*, a oni se opet mnogo zajedno narpaju, te se tako zemlja otisne i više ih od stotine žive pogrebe. Miloš 101. On se, i onako, koje *od starosti*, koje *od rana slab* budući, zahumi. Npj. 1. 4. XV. U glavnoj stvari *slabu* je razlika između ovih triju pesama. 4, XX. *Slabom* se napretku može čovjek i nadati. Pis. 72. Ali je to *slab izgovor*. Rj. 1 XXXV. Bio *slaba zdravlja*, osobito u prsima. Sovj. 2. A *slaboga* u vjeri primajte. Rim. 14, 1. Vi ste uhode; došli ste da vidite gdje je *zemlja slaba*. Mojs. 1. 42. 9. *Slabi aorist* s umetkom . . . i *slabi* bez umetka. Star. 3, 11.

slābā. *f. adj.* (u Valjevu) *vidi* srdobolja. Rj. i *syn. onđe.*

slābācak, slābāčka, *adj. dem. od slab*. Rj. — *takvu adj. dem. kod dugačak.*

slābić, slābića, *m.* »on ti je vavijek onaj pregledani *slābić*«. J. Bogdanović. *isp. slabićak.*

slābićak, slābićka, *m.* »on ti je vavijek onaj kuvavi *slābićak*«. J. Bogdanović. *dem. od slabić. takvu dem. hrastićak.*

slābina (slābina), *f. die Weichen, ilia, hypochondriu, inguina, cf. slabobočina*. Rj. *one drže jamice pod trbuhom, meso ispod rebara, ridi i babušina, pabušina, pobočina; dimnja. isp. prepona.* — Oba bubrega i salo što je na njima i na *slabinama*. Mojs. III. 3, 4. Al mu šare tiho odgovara: »Gospodaru delibaša Marko! pusti meni na *slabinu* uzdu, da kajasi do kolina tuku. HNpj. 2, 184 (= *slaboća, slabost?*)

slābiti, bīm, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* o-slabiti, ra(2)-slabiti; *v. impf. slož.* oslabljivati. — 1) *schwach machen, schwächen, debilito*. Rj. *prelazno*. Slabiti koga. Stulli. *slabiti što, činiti da bude slabo.* — 2) *neprelazno*. Slabi ko. *debilitari*. Stulli. *postajati slab.* — To se »h« manje čuje; ali k istoku ne gubi se tako odmah, nego se, istina sve *slabeći*, proteže preko Zete moše biti čak do Metohije. Posl. XXII. Jer se radujemo kad mi *slabimo* a vi jačate. Kor. II. 13, 9. Osnovi zadnje samoglasno pred nastavkom ili otpada ili *slabi* u v. Osn. 200.

slābljēnje, n. Rj. *verb. od slabiti.* — 1) *radnja kojom tko slabi koga ili što* (das Schwächen, debilitatio. Rj.). — 2) *stanje koje biva kad tko ili što slabi.*

slābu, nicht gar viel, — oft, — gut (franc. guère), hand ita —. Rj. — 1) nicht gar viel. Rj. kao malo. *suprotno: mnogo.* — *Slabo* jede, spava. Rj. *Slabo* koji spahija ide po selu da gleda koliko je koji nabro. Rj. 702a. Kakva je koza takva i loza. (Stara koza *slabo daje* i mlijeko i kostrijet, a i star vinograd *slabo rugja*). Posl. 124. Koji mnogo prijeti, *slabo osvećuje*. 143. (Glas ovoga slova (h) čuje se . . . ali *slabo gje* zdravo. XV. Kolubara je kod Padeža *slabo što reću* od Timoka kod Bregova. Danica 2, 39. Kriv se sveštenik *slabo* na sudu razlikuje od ostalih ljudi. Miloš 192. Srodstvo među jezicima slovenskim još se *slabo zna*. Rad 1, 106. — 2) nicht gar oft. Rj. kao rijetko (kad). *suprotno: često.* — *Slabo* dolazi k meni. Rj. Bangjen čovjek *slabo* kad smije i spavati u kući. Rj. 14b. Kad kuga mori, onuda joj *slabo* govore kuga, nego kuma. Rj. 311a. Kod Srba kad se koje razboli, *slabo* traže ljekara. Rj. 366a. Sneg *slabo*

kad udara pre Božitnjega posta. Danica 5, 20. — 3) nicht gar gut. Rj. kao loše, rgjavo. *suprotno: dobro, valjano, jako.* — Ovlaš, polako, *slabo*, n. p. svezati ili sašiti što. Rj. 436b. Koliko je go, i pet mu je zima. (Kaže se čoeku koji je zimi *slabo obučen*). Posl. 145. Kalugjeri *slabo izgovaraju* »gje . . . nego mjesto »gje« i »dž« govore »z«. Rj. 1 XXXIX.

slābobočina, *f. ridi* slabina: udario ga u *slābobočinu*. Rj. i *syn. kod* slabina. *slābobočina* (osn. u slab i bok). Osn. 165. — *riječi tako slož. kod* dubodolina.

slābōca, *f. debilitas, imbecillitas, infirmitas*. Stulli. *vidi* slabost. — *zu* nast. *isp. bistroća.*

slābōduhast, *adj.* koji teško diše, *engbrüstig, spiritus angustioris*. Rj. *slabo-duhast, koji može slabo dihati. isp. sipljajiv, i syn. onđe.* — *tako slož. riječi kod* buljookast.

slābōmočan, slābōmoćna, *adj. schwach, debilis*. Rj. *slabo-močan, u koga je slaba moć. ridi* slab.

slābōst, slābosti, *f. die Schwachheit, imbecillitas*. Rj. *osobina onoga što je slabo. ridi* slaboća. — Ja sam pored moje glavobolje i slabosti očinje ove sitnice već odavna bio zaboravio. Odg. na ut. 2. *Zbog slabosti u očima i u glavi* ne mogu sam da pišem. Sovj. III. Kao čovjek govorim, *za slabost našega tijela*. Rim. 6, 19. Duh pomaže nam u našijem *slabostima*. 8, 26. Dužni smo dakle mi jaki *slabosti slabijeh* nositi. 15, 1. Ne podočashe Mojsija *od slabosti duha svojega*. Mojs. II. 6, 9.

slābōtinja, *f. ein schwacher Mensch, debilis*. Rj. *slabo čeljade. isp. slabić, slabićak; slapčina.* — *riječi s* takim *nast. kod* bosotinja.

slāčica, *f.* — 1) *der (schwarze) Senf, sinapi (brassica Koch*. Rj. 3) *cf. gornjica*. Rj. *sla(d)čica. osn. koja je u* sladak. *isp. Korijeni* 221. *Kombost . . . pa se* onda zalučij bijelim lukom (ili *pospe slučicom*), i tako se jede (uz post). Rj. 287a. — 2) u Lici s jeseni *slatko dalmatinsko vino* zovu *slučicom*. J. Bogdanović.

slāčina, *f. u* Š. *Minčiča. dulcedo*. Stulli. *vidi* sladost, slast, slatkoća. — *sla(d)čina.*

slādak, slātka (slātki, *comp. slāgji*), *adj. süß, dulcis*. Rj. *dem. slagjahan.* — Vuge se jedu, i kažu da im je *meso slatko*. Rj. 78b. Gruševina, ugrušano *slatko mlijeko*. Rj. 105a. Žuka se najprije metne u more te se kiseli . . . po tom se metne te prenoči u *slatkoj vodi*. Rj. 161a. *Slatko* kao medovina. S večera se vinom umivala, u po noći *slatkom medorinom*. Rj. 351a. »Ja sam tvoj brat«. . . »*Slatki brate!*« Npr. 29. Gladnu čovjeku *slatke* su i *divjake*. Posl. 42. *Slatka smokva* preko plotu. Posl. 289. *Slatko* je papati, al' je *grko* plaćati. 289. Konja plemenita bolje vlada *slatku ruku* neg tvrda uzda. DPostl. 49. Ona se milost razvrgla na moje svasti i šure i moje *slatke punice*. Npj. 1, 213. No starice, moja *slatku majko!* 3, 522. *Slatki Bogo!* što li ću ti jako? 4, 247. O vala ti, *slatki gospodaru!* na tvom daru, na *slatkoj besjedi*. 4, 275. Slavuj, *slatki razgovore!* što nije čuti pjesne tvoje? Herc. 279. U ovakovoga spisatelja valjalo bi, da je *jezik* pravilan, čist i *sladak*. Odg. na sit. 12. Nikakav slavujak ne će onako *slatko* i umiljato *ječati*. Priprava 43. Podignite pjesme, dajte bubanj, *slatke gusle* sa psaltirom. Ps. 81, 2.

slādičār, slādičāra, *m. confettiere, qui dulcia conficit*. Stulli. *koji pravi i prodaje slatkiše; Zuckerbäcker.*

slādičārstvo, n. *U arte di confettiere, ars dulcia conficiendi*. Stulli. *umještvo slādičarsko.* — *dućun u* kom se *prodaju slatkiše* slādičārnica *prema riječima kod* ceduljarnica. Iveković.

1. **slāditi**, slāditi, *v. impf. versüssen, dulcoro*. Rj. *prelazno. slāditi što, činiti da bude slatko. v. pf. slož.* na-sladiti (i se), o- (se), pre-, za-, *v. impf. slož.* na-slagjivati (i se), pre-, za-; o-slagjivati. — *Tvoje maslo moju mandžu ne sladi*. Posl. 312.

2. slāditi, slādi, *v. impf. süß schmecken, dulcesco*. Rj. *neprelazno. to mi slādi, to mi je slatko.*

Slādōje, *m.* ime muško. Rj. *takva kyp. kod Blagoje. sladōkus, sladokusac, sladokusca, m. gulosus, gulae indulgens. Stulli. koji slatko kusa, jede. slado-kus, slado-kusac. isp. kusac, slatkohtan, slatkojegja.*

slādōst, slādosti, *f. die Süßigkeit, dulcedo, cf. slast. osobina onoga što je slatko. vidi i slučajna, slatkoća.* — Poznaviš *sladost slobode*. Danica 3, 219. *Jezik, kojega silu i sladost i bogastvo oni već i ne poznaju.* Kov. 14. *Udovica koja živi u sladostima, živa je umrla.* Tim. I. 5, 6 (*in deliciis, in Wollüsten*). *Kod sve sladosti u pojanju, opet te vijah gdje brzo klonu.* DP. 4.

1. slādün, *m.* — **1)** (u Dubr.) *sladak šipak, süßer Granatapfel, mulum gronatum dulce*. Rj. — **Medun, šipak još slagji od sladuna.** Rj. 351a. — **2)** nekaki čovjek u ropstvu orao, pa sustao . . . onda gospodar rekne: »valja mu sutra dati *sladuna*.« Rob čuvši to obraduje se misleći da će mu dati nešto slatko, ali sluga ponese u štapu gvozden klin (kao *badalj*) i stane ga ostrag njime bosti. Rj.

2. slādün, slādūna, *m. Art Eiche, quercus genus*. Rj. *nekaki hrast.*

slādünov, *adj. von slādün*. Rj. *što pripada slādünü. slāgāč, slagāca, m. koji slaže slova u štampařiji; der Setzer.* — Za ona nekoliko r., što se nalaze, mislimo da je kriv *slagāč*. Nov. Srb. 1818, 222. *Želi faktore i slagāče i korektore, koji bi u Srpskome jeziku bili vještiji od njega.* Odg. na ut. 18.

slāganje, *n.* Rj. *verb. od 1. slagati, II. slagati se.* — **I. 1)** *radnja kojom tko slaže što (das Legen, dispositio. Rj.): O proizvodu i slaganju riječi.* Danica 3, 3. — **2)** *radnja kojom tko slaže (nesložne) ljude (das Vergleichen, Vertragen, concordia. Rj.).* — **3)** *radnja kojom n. p. dvojicu slažu pjevajući (das Zusammenstimmen, concino. Rj.).* — **II. stanje koje bira kad se što slaže sa čim: Ovo se neslaganje može razumjeti otuda što je . . .** DM. 34.

1. slāgati, slāžem, *v. pf. lägen, mentior*. Rj. *s-lagati. v. impf. prosti lagati.* — **1)** *lagala. (. . . kad se tako ljudi tuže da mnogo lažeš, dede da vidim, možeš li meni što slagati).* Rj. 319b. *Ako slaže, laž mu na poštenje!* Posl. 8. *Nejveru učinimo i slugasmo Gospodu.* Is. 59, 13. — **2)** *puška slaže. vidi frsnuti, škroknuti, štrocnuti. za v. impf. isp. škrokati.* — **Groš!** reče se kad kome slaže puška. Rj. 104a. *Ob-lazni, pa opet! (Kad kome slaže puška, t. j. da obilzne kremen, pa opet da kreše).* Posl. 229.

2. slāgati, slāžem, *v. impf. Rj. s-lagati. v. impf. prosti ložiti; v. pf. slož. složiti, naslagati (i se).* — **I. 1)** *in Ordnung legen, dispono.* Rj. — *U govoru čisto namješta, t. j. slaže riječi.* Rj. 398a. *Imam tri hiljade ovaca. Pa u jednu dubodolinu muzem, u drugoj sirim, a u treću smok slažen.* Npr. 165. *Veće slaži moje bele dure.* Npj. 2, 22. *Pokupi Josif sve novce . . . i slugaše novce u kuću Faraonovu.* Mojsa. I. 47, 14. *sa se, pass.: Tako se kardinalne desetice i jedinice slažu u jednu riječ.* DRj. 1, 266. *Sutra se počinje slagati (rukopis).* Pom. 47. — **2)** *vergleichen, compono: ja sam ih slagao nekoliko puta.* Rj. *slagati n. p. nesložne ljude. isp. ravnati.* — **3)** *zusammenstimmen, concino. Rj. n. p. u pjevanju slažu dvoje, kad se glas nijednoga osobito ne čuje, kad im se glasovi kao slijeraju.* — **II. sa se, refleks. s kim, sich gut vertragen, concordo. Rj. — *Navidjeti se, kao slagati se, živjeti u ljubavi.* Rj. 379b. *Kao luk i oči. (Kad se kazuje da se ko s kim ne slaže).* Posl. 132. *Pijan i trijezan ne mogu se slagati.* 247. *Književnici, koji se u mnogijem sitnicama ni izmognu sebe ne slažu.* Pis. 6. *Gljekoje su se misli slagale su svijem s ovima mojima.* 22. *Ne misleći kako se Srbi i Grci rajavo slažu.* Sovj. 24. *Svakojako istorija i pismo ne slažu se među sobom.* DM. 116. (*Prijedlog*) *se u rečenom***

značenju slagao ne sa sedmim padežem nego s trećim. Obl. 35. *Glasovi »št« vrlo rado druguju i lijepo se slažu.* Rad 1, 116. *Ima što god, što se ne slaže dobro sa smislom.* 13, 230.

slāgjahan, slāgjahna, *adj. dulciorus*. Stulli. *dem. od sladak. — takva dem. kod grubahan.*

slāgjēnje, *n. das Süssen, dulcoratio*. Rj. *verb. od slāditi. radnja kojom tko sladi što.*

slāhak, slāhka, (*comp. slākši i slāglji*) (u Hrv.), *vidi jeftin, cijene.* Rj. *vidi i cijenan. suprotno drag 1, skup 2. — s-lahak. od kor. od koga je lak. isp. Korijeni 19.*

slāk, *m.* (u Dubr.) *der Knöterich*. Rj. *biljka. vidi podvornica 2, troskot. — seluk (i bez v: slak). Osn. 15.*

slākomiti se, *mim se, v. r. pf. vidi polakomiti se: Mudra Angja, al' se prevarila, na zlato se ludo slakomila.* Rj. *s-lakomiti se. v. impf. prosti lakomiti se.*

slākōper, *m.* ptica. Stulli. *isp. svračak. govori se i u sjev. Hrv.*

slāma, *f.* — **1)** *das Stroh, stramen*. Rj. *jedinica: slamka. — Baglja sijena ili slame.* Rj. 11a. *Gar, 2) pepco od slame.* Rj. 83a. *Ječmena slama.* Rj. 255a. *Ražava slama.* Rj. 626b. *Stročena, slamu kojom se pošivaju kuće.* Rj. 720b. *Tar, na vršaju sitna iskršena slama kao pljeva.* Rj. 732a. *Bolja je bobova slamu nego prazne jashi.* Posl. 21. *Udri, Mujo, po ržanoj slami! (Kad čemu progje pravo vrijeme — kao da bi ko ulatio praznu slamu? —).* 328. — **2)** (u Bačk.) *kukuruzna slama, vidi komušina.* Rj. *syn. kod komušina 1.*

slāman, slāmna, *adj. Stroh-, stramineus*. Rj. *što pripada slami. vidi slamni, slamen.*

slāmānje, *n. das Zerbrechen, fractio*. Rj. *verb. od slamati. radnja kojom tko slama što.*

slāmati, slāmām, *v. impf.* (u C. G.) *zerbrechen, frango*. Rj. *s-lamati. v. impf. prosti lomiti. v. pf. slomiti. — sa se, pass. ili refleks.: Kad dojah kuli Smiljanica, slama s' ogavij kod kule kamene.* HNpj. 3, 106 (= *pucaju puške*).

slāmčica, *f. dem. od slamka.* Rj.

slāmen, *adj.* (u C. G.) *n. p. kuća, Stroh-, stramineus, cf. slaman.* Rj. *što pripada slami.*

slāmka, *f. der Halm, calamus*. Rj. *jedinica onoga što znači slama. dem. slāmčica. — Ilvataje se tanke slamke, tanke, tanane, da gledamo, ko će kome u sreći pasti.* Npj. 1, 173 (*Kad se njiva dožanje, onda se hvataju slamke: jedan uzme onoliko slamki, koliko ima žetelaca . . . Vuk*). *riječi take kod biljka.*

slāmni, *adj. Stroh-, stramineus; slamna trepeza, cf. slamnica 2.* Rj. *što pripada slami. vidi slaman, slamen.* — *Onda bi bile kotarice i slamnji šeširi stariji od tkanja. Priprava 142. Klupa u školi nije bilo, nego su gjaei unaokolo sjedili na slamnijem stolciuu.* Sovj. 82.

slāmnicā, *f.* (u Boci). — **1)** *vidi slamnjača.* Rj. — **2)** *od prilike kao vreća napunjena slanom s koje se jede od badnjega dne do mladoga božića.* Rj.

slāmnujača, *f. der Strohsack, succus stramento refertus, cf. slamnica 1.* Rj. *kao perina samo što nije napunjena perjem nego slanom.*

slāmničk, *m.* — **1)** *od slame što se meće na sto po čaršavu.* Rj. — **2)** *u Hrv. i slamnji šešir. Iveković.*

slān, slāna (slāni) *gesalzen, sallitus, salsus*: pružiti kome *slanu ruku* (u C. G.) kao laskati, kao marvinčetu kad se pruži soli (Posl. 265). Rj. — *slāni grāh, m.* (u Bosni). Rj.³ 712b. *Prošetate do dva kahjgera po pržini pokraj mora slanu.* Npj. 2, 61.

slāna, *f. (avus. slānu, pl. slāne) der Reif, prmina*: *Da ne biju slane i šnjegovi po livadi cvijet rasevatio.* Rj. *vidi i prikala, rosada. — Inje je zimi smrzla magla, a slana je u proljeće i u jesen smrzla rosa.* Rj. 232a. *Odgovori da je posijao dockan, pa ubila slanu kukuruz.* Rj. 702a. *Rgjavoj proji malu slanu treba.* Posl. 271.

slānac, slānca, *m.* — **1)** tako kažu u Bukoviku

da se ondašnja *kisela voda* zvala otprije. Rj. *isp. slanača, slatina*. — 2) (u Slav.) *vidi stipsa*. Rj. *vidi i tipsa, kocelj, šap 1. der Aluum, alumen*.

slanača, f. *vidi slatina*. Rj. *isp. slanac 1.* — riječi *s takim nast. kod ajgiruća*.

slandariti, rim, v. pf. n. p. gaće, vidi slindariti. Rj. *s-landariti, drukčije se ne nalazi ovaj glagol. vidi i slipariti, slipiti, suvići, zbaciti sa sebe*.

slanica, f. — 1) *vidi slanik 1.* Rj. *sudić za so. vidi i soljenka*. — 2) (u Boči) *vidi solara*. Rj. *gdje je oblast nad solju*. — 3) (u Dubr.) *soljena koža, koja se poslije ne može dobro osušiti, i teža je*. Rj.

slanik, slanika, m. — 1) *das Salzfass, salinum, cf. slanica 1.* Rj. *sudić za so. vidi i solenka*. — 2) *die weisseste Art Steinsalz, salis gemmei genus optimum*. Rj. *najbjeđa i najbolja kamena so*.

slanina (slanina), f. der Speck, lardum. Rj. *dem. slaninica*. — Grijalica, zgrada, gdje se djeca zimi grijuju, i gdje se suše *slanine*. Rj. 101b. *Slanina* se na kupusu vari, a dobrota na daleko hvali. Posl. 289. U čista prasca *tanka slanina*. 338.

slaninär, m. Stulli. *koji slaninu prodaje. oko Zagreba*.

slaninica, f, dem. od slanina. Rj. — *Slaninice, slasti, puna si ti masti!* (Ali kad te plaćah, po glavi se mlaćah). Posl. 289.

slaninški, adj. Stulli. što pripada slanini. u Hrv. kuži i slaninsko meso mj. krmeće.

slaninjača, f. (u Risnu) kao kobasica nadjevena mesom i slaninom. Rj.³ — *za nast. isp. ajgirača*.

Slankamen, m. u Srijemu selo i u njemu *slan izvor*, a više njega zidina od staroga gradića: Nagao kao zec na *Slankamen* (Posl. 185). Rj. *u pjesmi se i rastarja Slani Kamen: Pošetala Margita gjevoka u Srijemu po Slanom Kamenu*. Npj. 3, 52.

Slankaménac, Slankaménca, m. Einer von Slankamen. Rj. *čorjek iz Slankamena*.

Slankaménka, f. ein Frauenzimmer aus Slankamen. Rj. *žena iz Slankamena*.

slankaménka, f. grožđe; bijela slankamenka, weisse Traube, crna, schwarze Zupfner. Rj.

slanóca, slánóst, slánosti, f. salsedine, salsezza; salsilago, salsugo. Stulli. *osobina onoga što je slano; Salsigkeit*.

sláp, m. isp. skakavac 2, skokovac, gdje rodu skaće s visine; Wasserfall. — Brzica, voda, gdje teče brzo preko kamenja, cf. brzak, brzdica, brskut, slap. Rj. 13a. Bezdana bezdanu dozivlje glasom *slapova tvorih*. Ps. 42, 7 (*in voce cataractarum tuarum; beim Rauschen deiner Wasserfälle*). Slab ti je *slap* (skok) na mlinu, pa zato sporo melje. J. Bogdanović. *Sláp*. Vidi u Vukovu rječniku kod riječi brzica; u Stulića *aspersio undarum maris*. Korijeni 222.

slápčina, f. augm. od riječi koja nije u običaju: slabac, vrlo slab čorjek. isp. slabotinja. — Dofati ga čelikli nadžakom. Stude dreka Vladikić-Jovana. Njemu veli Tale Ličmine: »Muć, *slápčino*, Vladikić-Jovane! šta se kriviš od jednog nadžaka, šta će tebi biti od stotine«. HNpj. 4, 265.

slápiti, pim, v. pf. zgrabiti, šćepati. Rj. *s-(b)lapiti. v. impf. prosti (lápiti) hlápiti*.

slápitati se, slápčém se, v. r. pf. cf. skleptati se. Rj. *s-lapitati se, s-(h)lapitati se. v. impf. prosti isp. lápitati, hlápitati*.

slást, f. die Süßigkeit, Wollust, dulcedo, voluptas, cf. sludost. Rj. *cf. sláčina, slatkoća*. — Gladnu svatu i divljake u *slast idu*. Posl. 42. Grkljan čuje *slast* a truh u *mast*. 16. Za to ih predade Bog u *sramne slasti*. Rim. 1, 26 (*schaendliche Luste*). Kad bijasmo u tijelu, bijahu *slasti grjehovne*. 7, 5 (*sündhafte Luste*). U Asira će biti obilata hrana, i on će davati *slasti carske*. Mojs. 1, 49, 20. Ispunjena je želja *slast duši*. Prič. 13, 19. Sada dakle čuj ovo, koja žiriš u *slastima*. Is. 47, 8.

slástan, slásna (slásni), adj. saporoso, saporito; sapidus. Stulli. *što pripada slasti, u čemu ima slasti*.

sláti, sljém (sljém), v. impf. schicken, mitto, cf. pratiti. Rj. *u sljem š stoji rudi lj, pa š ostaje i kad se pred lj umeće a: šaljem. vidi i silati, šljati, praćati. v. pf. slož. ná-slati, oda-, po-, raza-. v. impf. slož. rudi kod šljati (i silati)*. — Što sam Boga molila da me šalje s onoga sveta da kuću nadgledam. Npr. 84. *Po zlo ne valja elčije slati*. (Ono samo dogje). Posl. 252. Što velite, da *haraće šljete* . . . a! što šljete osam gjevoka, od Boga je velika grijota. Npj. 4, 32. Gagčić je najviše *kojekuda slat*. Sovj. 7. *Pisma na mene šaljite* i unapredak preko G. Vasilijeva. Star. 14, 197. Da ne čuje zakona i riječi koje *slu* Gospod. Zah. 7, 12.

slátina, f. gdje izvire ili pišti voda *slava* ili *nakisela*, te dolazi stoka i liže. Rj. *vidi slanača. isp. slanac 1.* — *Slaka*, kao *slatina*, gdje voda pišti iz zemlje, vidi *pištalina*. Rj. 363b.

Slátina, f. slatina 1 . . . po tome se mnoga sela tako zovu, a u Bjelopavličima i nekaka voda: Treći vjetar od vode *Slatine*. Rj. 691a.

slátkiš, slatkiša, m. Süßigkeiten, Leckerbissen, deliciae, scitamenta. Rj. *vidi čerez, oklizotine, poslastice, preslaćci*. — Po tom stanu piti rakiju, kafu, i *jesti slatkiša kojekakvih*. Kov. 58. *Slatkiš* (što slatko: med, pekmez . . .). Nov. Srb. 1817, 765.

slatkoća, f. vidi sláčina. Stulli. *i sladost. isp. slast. — za nast. isp. bistroća*.

slatkógrm, m. (u C. G.) malo drvo koje ima crven cvijet lijepoga mirisa. Rj. *slatko-grm. vidi tako slož. riječi kod bjelograb*.

slatkóhran, adj. (u C. G.) koji slatko jede, *dem die Speisen gut schmecken, ciborum appetens, cf. zlohran*. Rj. *isp. sladokus, i syn. ondje. slatko-hran, kojemu je (gotovo) svaku hranu slatka, koji sre slatko jede: »Moja je krava tako slatkorana, da svaku aluzinu jede i pojedex*. u Liei. J. Bogdanović. ARj. III. 561a. — *isp. još tako slož. adj. samohran*.

slatkójegja, e. g. riv vel mulier cui bonu appetentia. Stulli. *slatko-jega, muško ili žensko koje (svašta) slatko jede. isp. sladokus, i syn. ondje*.

slátkovina, f. vidi ponopac. Rj. *biljka. od osn. od koje je sladak. isp. Korijeni 221*.

1. *sláva, f.* — 1) *der Ruhm, gloria*. Rj. — a) *vidi proslava*. Ali Bog kao Bog — *hećala njemu i slavu!* — učini te . . . Npr. 131. Ja ovde ne mislim *njegovu staru umložiti*. Danica 4, 27. *Za slavu* i pohvalu našega zbora i sabora svetoga! Kov. 123 (u zdravici). Što sam god ja dobra načinio u književnosti našoj, sve je *trvoja slava i dika*. Npj. 4, V. Laži, kojima je *nezasluzena staru pridobio*. Odg. na ut. 3. *Lažna slava mora uvenuti, a prava slava crati i raste bez prestanka*. Pis. 60. Na čast mu sva *slava od takorog pisanja*. 69. *Učinio bi sebi čast i slavu*. 73. *Ženi je slava, ako gaji dugačku kosu*. Kor. 1, 11, 15. Dostojan si, Gospode, da *primiš slavu* i čast i silu. 4, 11. *Bojte se Boga, i podajte mu slavu*. 14, 7. — *u slavu*: Jošt čudnije gradi zadužbine, sve na *slavu Božu* milosnoga. Herc. 62. Sve na *slavu Božju* činite. Kor. 1, 10, 31. Biće klica *Gospodnja na slavu* i čast, i plod zemaljski na krasotu i diku *ostatku Izraeljevu*. Is. 4, 2. Djelo ruku mojih biće na *moju slavu*. 60, 21. — *u slavu*: Sad se počne govoriti, da oni čuvaju *vatru u slavu božju*. Priprava 160. Čusmo pjesme *u slavu pravednome*. Is. 24, 16. Pjesmom svojom *u slavu jedino-rodnoga sina Božjega*. DP. 18. — b) *darati kome ili čemu slavu*, kao odlikovati (ga od drugih); *der Vorzug, Vorzug, primae partes, principatus, dignitate priorem esse aliquo*: Ne valja svoje zvono na tugjeg ovna vezati. (Svoje ime ili svoju *slavu* ne valja drugome darati). Posl. 195. Ove je godine istina i Karačjorgijije postao mnogo silniji i kao starešina u zemlji poznatiji, ali su i ostale *poglavice* isto tako *urastle*

u svojoj slavi i sili. Danica 5, 48. Tijem niti zabacujem kakoga kvantiteta niti *dajem kake slave akcentu*. Rad 6, 48. isp. oslaviti. — 2) ustati u slavu, cf. krsno ime; *odatle*: Ustati u slavu bez vina. Počupali se, pa ostali gologlavi, kao kad se ustaje u slavu. Postl. 336. *sie sind sich in die Haare gerathen*. Rj. — Krsno ime... Kad već bude okolo pola ručka, *ustanu u slavu*: pomole se Bogu, jedu koljivo, obrede se vinom i lome krsni kolač... pjevaju u slavu. Tako slave tri dana (samo što ne ustaje više u slavu). Rj. 306b. Ko pije vino za *slave Božje*, pomoz' mu Bože, i *slavo Božja!* A šta je ljepše od *slave Božje*, i od večere s pravdom stečene? Npj. 1, 96. — 3) slava i vaslava, *das Gebet bei der slava* 2. Ja nijesam *slave* štampane vidio ni u kakvoj knjizi, nego je prosti ljudi znadu na izust, i čate je sami kad ustaju u slavu bez popa. U *toj se slavi* pomijnu gotovo svi sveci, i poslije nekolicke riječi sve se govori: *va slavu i čast*. Rj. *molitva što se čiti, kad se ustaje u slavu*. — Tako mi *slave i vaslave* moga krsnoga imena! Postl. 306.

2. sláva, *f. hyp.* od slavica. *vidi* slavuj: Bumbul mi pjeva kraj mora, slavica tica kraj luga, bumbul mi *slavi* govori: »Slavice tico sestrice! Here. 256.

slávan, slávna, *adj. berühmte, celebr.* Rj. *isp.* vi-sokoslavan. — **Al'** propišta Sarac pred mehanom: Avaj mene do Boga miloga! gje pogiboh jutros pred mehanom od silnoga Vilip-Madžarina a kod moga *slavna gospodara!* Npj. 2, 353. Ode knjiga po svoj *Bosni slavnij*. 4, 241. Karadžić, bivši prezident *slavnoj magistrata* nahije i varoši Beogradske. Danica 5, 1. Postane Miloš vojvoda. I on je *to slavno ime* upravo zasluživao. Miloš 44. Veli negdje jedan *slavni spisatelj*. Priprava 49. *Slavni nakit* svoj obratiše na oholost. Jezek. 7, 20. *adv.* Miloš je *slavno rojevao* od Drine. Danica 4, 29. *Slavno ih* (Turke) *razbije* na Mišaru. Soyj. 14. U bojevima kod Vjazme *slavno* se pokazao. Žitije 21. Pjevaču Gospodu, jer se *slavno* proslavi. Mojs. II. 15, 1.

Slávenin, *m. gen. pl.* Slávěná. *vidi* Slovenin, od čega je Slavenin *postalo prema tujem*: Slavus, Slave. *vidi* i Slavjanin. *isp.* Slovinc. — Crna Goro, dična porodice! nek se s tobom svi *Slaveni* diče. Npj. 5, 516 (s? tobom). Da reku da su *Slaveni*, to su i Rusi i Poljaci i Česi. Kov. 7. *jednini nema potvrde*.

Slávenski, *adj. što pripada Slavenima*. *vidi* Slovenski 1. — 1) To su i Rusi i Poljaci i Česi i svi ostali *Slavenski narodi*. Kov. 7. Gje je u starome *Slavenskom jeziku* malo »jer«, u novome *Slavenskome* i u Ruskom jeziku « *ili »o«, a u Srpskome »a«*. Postl. XXVI. *isp.* Slovinski. — 2) *Staroslavenski (crkveni jezik)*: Curilica, *Slavenska bukvice*. Rj. 762b. Ima 47 riječi koje su od *Slavenskih* posrbljene. Nov. Zav. VI. Ne će da prizna, da se Srpski jezik ne može pisati *po Slavenskoj ortografiji*. Pis. 6.

slávić, slavica, *m. dem.* od slavuj: Ne ima što pjet' *slavić*. DPostl. 72. U kajpi *morski slavić* ne poje. 140. *vidi* i slavić. — *takva dem.* Kod daždic.

Slávica, *f.* ime žensko. Rj. *hyp.* Slavina.

slávica, *f. hyp.* sláva. *vidi* slavuj. — Bumbul mi pjeva kraj mora, *slavica* tica kraj luga, bumbul mi *slavi* govori: »*Slavice* tico sestrice! Here. 256.

1. slávić, *m.* (u C. G.) *vidi* slavuj: Zvijezda će ti svijetliti kud ćeš putovat', a *slavić* ti pop'jevati, te te veseliti'. Rj. *vidi* i 2. slávić, slavic.

2. slávić, slavica, *m.* (u Omišu) *vidi* slavuj. Rj. — *Slavić* poje u naranči, čula sam ga ja. Here. 300. *vidi* i slávić, slavic.

Slávić, Slávica, *m.* (u Omišu), ondje jedan izvor. Rj. **slávina**, *f. der Zapfen, epistomium, embolus*. Rj. *vidi* pipa. — Račvast trn koji se metne pred *slavicu* da ustavlja kominu, da bi moglo samo vino teći. DPostl. XVII.

sláviti, slávim, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* prošlaviti; *v. impf. slož.* prislavljati, prošlavljati. — **I. I)** t. j.

krsno ime, *feiern, gastiren, epulor*: *Slavu slavi* Kraljeviću Marko. Rj. *vidi* služiti 5. — Svaki Srbin ima po jedan dan u godini *koga on slavi*. Rj. 306a. Tako *slave* tri dana, a prijatelji odlaze čak četvrti dan. Rj. 306b. Dobra Voda, česma i crkvice kod Vukovara, *koga slavi svetu Petku*. Rj. 124a. Kako ga (*svetu*) *slavio* tako ti pomagao. Postl. 125. — 2) (po zap. kraj.) *vidi* zvoniti. Rj. — 3) *verherrlichen, rühmen, praedicare, laudibus offerre*: Za to se *mmotvorinama* naroda našega sva učena Evropa čudi i divi, i njih radi *urod naš slavi* i hvali. Kov. 15. U po noći ustajem da *te slavim za pravedne sudove tvoje*. Ps. 119, 62. — **II.** sa se, *refleks. berühmt sein, celebror*. Rj. — Ono (Smederevo) se osobito *slavi bijelim grožnjem*. Danica 2, 45. Njezina (babe Smiljane) *se škola* osobito *tim slavi*, što se u nju samo odrasli i učeni ljudi primaju. Nov. Srb. 1817, 638.

slávja, *f.* (u C. G.) *vidi* slavuj: Propjevala u *platinu slávja*. Rj. *vidi* i slavija.

Slávjanin, *m. pl. gen.* Slávjanā. *iz Ruskoga*. *vidi* Slovenin, Slavenin. — Šada vjeruj, brate *Slavjanine!* Npj. 5, 349.

slávje, *m. vidí* slavuj: Uzmi zv'jezdu pred sobome, *slávja* na ruci. Rj. — Na ramenu *slavje* grlo jasno. Kov. 54.

Slávko, *m.* ime muško. Rj. — *od osn. koja je od Slavoljub*. Osn. 293. *takva hyp.* kod Boško.

slávja, *f.* (u C. G.) *vidi* slavja: Tek *udrile slávje* u lugove. Rj. *vidi* slavuj.

slávljénje, *n.* Rj. *verb.* od slaviti. — 1) *radnja* *kojom tko slavi seću kakroga* (das Feiern des Hausfestes, celebratio diei festi. Rj.). — 2) *radnja* *kojom tko slavi, zroni* (das Läuten, pulsatio campanarum. Rj.). *vidi* zvonjenje. — 3) *radnja* *kojom tko slavi koga, n. p. Boga* (das Feiern [des Helden], concelebratio. Rj.).

Slávna, *f.* ime žensko. Rj. *isp.* Slavica. — *imenu žensku s takim nast. kod Bekna*.

Slávoljub (Slávljub), *m. ime muško*. Rj. *hyp.* Slavko. — Slavo-ljub. *isp.* Bogoljub, Dragoljub.

slávoljúbac, slávoljúbca, *m. gloriæ cupidus*. Stulli. *ko slavu ljubi, čezne za njom. isp.* bogoljubac.

slávljúbau, slávljúbna, *adj. gloriæ cupidus*. Stulli. *koji slavu ljubi, čezne za njom; rukmschtig.*

slávljúblje, *m. gloriæ amor*. Stulli. *ljubav k slavi, čeznuće za njom; Rukmsucht. isp.* bogoljublje.

Slávonac, Slávonca, *m. (voc. Slávnōce. pl. gen. Slávnōcā) čorjek iz Slavonije*: Da reku da su jedni *Slavenci*, drugi *Dalmatinci*... Kov. 6. *Slavonac* od Slavonije, Hercegovac od Hercegovine. 8.

Slávonija, *f. zemlja*. — Slavonac od Slavonije, Hercegovac od Hercegovine. Kov. 8. U *Slavoniji*, Hrvatskoj, Dalmaciji i Bosni (govori se) »čovik«. Postl. 11.

Slávovski, *adj. slavus, illyricus*. Stulli. *što pripada Slavoniji*. — *akcentuacija je na riječi ovoj i na dvije pređe* od Armina Pavića.

slávŭj, slávlja, *m. die Nachtigall, luscinia*. Rj. *ptica. vidí* sláva, slavie, slavica, slávić, slávić, slávja, slavje, slavlja; bumbul *hyp.* slavujak. — *Slavuj ptica mala* svakom pokoj dala, a meni junaku tri tuge zadala. Npj. 1, 392. *Slavuj* pile, mori, ne poj rano, ne budi mi gospodara. 1, 409. *Dea slavuja* svu noć prepjevaše... Oj Boga vam, *dea slavuja mlada!* il' ste braća, ili bratućedi? 1, 480.

Slávŭj, Slávlja, *m. ime muško*. Rj.

slávŭjak, slávljaka, *m. hyp.* od slavuj. Rj. — *Nikakav slavujak* ne će onako slatko i umiljato pjevati. Priprava 43.

slávŭjev, *adj. der Nachtigall, lusciniæ*. Rj. *što pripada slavuju*.

slázak, slázka, *m. das Herabsteigen, descensus*. Rj. s-lazak, *kad tko slazi. vidí* silazak.

slāziti, zīm, v. *impf. herabsteigen, descendo*. Rj. s-laziti. *vidi* salaziti, silaziti. *vidi* i snimati se. v. *impf. prosti* laziti. v. *pf.* saći, sići. — I megjed *niz krušku slazeći* počiva (a kamo li čovek od posla da ne počine?) Posl. 103. Nepravedno tečivo na *trće koljeno ne slazi*. 208. Narod vidjevši gdje Mojsije za dugo ne slazi s gore . . . Mojs. 11. 32. 1. Sjedavši na magarea igjaše ispod gore, a gle, David i ljudi njegovi *slazahu pred nju*, i sukobi se s njima. Sam. 1. 25, 20. Opravlja Selum zid od vrta careva do *basamuka koji slaze* iz grada. Nem. 3, 15. S onima koji *slaze u jumu*. Jezek. 26, 20. Kao god što *dažd ili snijeg slazi s nebu*. DP. 315.

slāženje, n. *das Herabsteigen, descensio*. Rj. *verb.* od slaziti. *radnja* kojom tko *slazi* n. p. s gore.

slēći, slēžēm (slēgnēm), v. *pf.* Rj. s-leći. *vidi* slegnuti. v. *pf.* prosti leći. v. *impf.* prosti lijegati. — I. 1) (oko Imosk.) monka i djevojku, *zusammenführen (Braut und Bräutigam), committo conjuges, cf. svesti*. Kad (kum i djevert) *slegu monku i djevojku*, jedno drugome odriješi (pred njima) krajeve od haljina koje će se skidati. Rj. *slēći draže, učiniti da legu zajedno*. — 2) slēći ramenima, *die Achseln zucken, nihil certi respondere*. Rj. *čovjek slēže ramenima kad ne će npravo da odgovori. vidi* sažeti I, smignuti. v. *impf.* sažimati. — Budite gotovi primiti, ili barem *slēći ramenima* pa čutati. Straž. 1886, 1311. — II. *su se, refleks.* — 1) *sich zusammenlegen, componi; fig.*: Kad se *gjøgo slēže* po zemljici. Rj. *to je u prucsenom smislu; i ovo: Tad se slēže* gjugat preko polja. Npj. 4, 231. — *u u pravom smislu*: Senica se onda metne u vodni te odmekne . . . po tom se *brašno slegne na dno*, a ljuske se s vodom prosnu. Rj. 422b. Skljunuti se, kad se n. p. skuva zelje kakvo, pa se *slegne*. Rj. 687a. Scluhati se, raspasti se, *slēći se* (osobito kad se što kuva, cf. raskulhati se). Rj. 848b. Kad pukose dvije Daničkinje, *slēgoše se brdu u doline*. Npj. 3, 91. Raspadoše se vječne gore, *slēgoše se lumovi vječni*. Avak. 3, 6. — 2) *zusammenstromen, confluo*: slēže se svijet. Rj. *vidi* shrgati se, slomiti se 2, steći se, zgrnuti se. — Starac poveđe konja po vašaru, a *sv se vašar slēže oko njega*. Npr. 38. Kad dogje u grad, *sv se grad slegne kao na čudo* rde on dogje. 47. Kad se Turci pod Zvonik *slēgoše*. Npj. 4, 241. *Oni se slēgoše k nogama tvojim* da prime riječi tvoje. Mojs. V. 33, 3.

slēditi, slēdīm, v. *pf.* Rj. s-lediti. v. *impf.* prosti lediti. — 1) *zu Eise machen, glacio*. Rj. *slēditi što, učiniti da bude led*. — 2) *su se, refleks. zu Eise werden, glaciari*. Rj. *postati led*.

slēgnuti, slēgnēm, *vidi* slēći. Rj. *i primjere ondje*. slēka, f. (u Boci) *Fluth, aestuum marinorum accensus*: sleka i odsleka, cf. plina, osled. Rj. s-leka. *za postanje isp.* u-leći se (u-lekne se). *kad voda u moru dolazi, onda je sleka, plina; a kad osijeca, onda je osjeka, odsleka, osled*.

slēpić, slēpića, m. (u Srij.) — 1) *vidi* slijepac 2. Rj. *životinja kao zmija u broji se među guštere*. — 2) slepići u šljiviku, t. j. mali šljivici, koji iz zemlje oko šljivica izniknu, *die Nebensprossen, Ränber, stolo*. Rj. — *u istoč. govoru: u južnom slijepić, slijepić, koje vidi*.

slēprštati se, štām se, v. r. *pf.* s-leprštati se. *isp.* leprštati se. — Doletiše tri tice goluba. To ne bila tri tice goluba, van to bile tri bijele vile, *slēprštaše s'*, pa prožuberkaše. HNpj. 1, 358.

slētjeti, slētīm, v. *pf.* Rj. s-letjeti. *vidi* saletjeti. *dem.* sletnuti. v. *impf.* slož. slijetati. — 1) *herabstiegen, devolo*. Rj. s-letjeti. *za s isp.* s, sa I. *slēti* n. p. *ptica s drveta*: Kako će naći zrnaja, ali ču da ih ima u najvisočijim gorama i da lete ispod oblaka, pa kad sunce zapadne i oni *slēti* i počinu po vrhovima planina. Npr. 263. — 2) *vidi* saletjeti I: Pa *je slēti* sa četiri strane. Rj. *za s (s-letjeti) isp.* s, sa

II. *sa se, refleks.*: Ptice . . . *slētite se na nju*. Jer. 12, 9.

slētnuti, slētņēm, v. *pf. dem.* od sletjeti. Rj. s-letnuti. *i prosti* je letnuti. v. *pf.*

slēzina, f. *die Milz, splen*. Rj. *vidi* šlezina, pjaštanica. — Zborbilj, u ovce kad otvrdne ono što preživja, i nagje se kao orah *oko slēzine*. Rj. 203a. *slēzina* (koja je prije glasila *caezura*). Osn. 163. *u Hro. jošte se sada govori* slēzina.

slēzovača, f. (u Srijemu) velika, *Waldmalce, malva silvestris Linn*. Rj. *biljka*. — *u istoč. govoru; u južnom slijezovača, šlezovača, koje vidi*.

slīčan, slīčna, *adj.* — 1) *passend, angemessen, congruens*: Dok ne nagješ *dvu slīčna imenu*, dok ne nagješ *Stoju i Stojana*. Rj. *isp.* prilīčan 1. Ko fino laže ta *slīčno* kaže. Posl. 158. Nije *slīčno*, al' je žalosno. (Rekne se u šali, n. p. kad ko pjeva). 218. Kad je (djevojku) Babić zgleđa od pendžera, u Babiću sree udarilo, jer mu s' *vrlo slīčno* učinila. HNpj. 4, 101. U Kosta m' je *slīčno* i obično, *slīčno mi je*, sve mi sretno bilo! Kov. 92. Poslije putem pjevaju razne svatovske *pjesme, sve za putovanje slīčne*. Živ. 311. — 2) čemu, n. p. lopati, t. j. kao lopata, *ähnlich, similis, cf. nalik*. Rj. *i syn. ondje*. — Za Jova je šcer u cara, *Jovu slīčna* i prilīčna. Here. 347. — 3) *što pripada slicu. isp. slik*. — Niko vrže *Muru na samaru*. Npj. 1, 526 *na samaru* mjesto na *samar*, da izigje *slīčno s »Muru«*; kao i u drugome stihu »na golu rigjanu da izigje *slīčno su »Ljiljanu«*. Vuk). Bud ih Bog dade, kako ih sastade? (Kad se dvoje čeljadi jednako sastavi: *sustade* mjesto *sastavi* da bi bilo *slīčno su »dade«*). Posl. 30.

slīčica, f. *parva imago*. Stulli. *dem.* od slika 2. slījed, m. (u C. G.) n. p. čela ostavi *slījed* (od voska i meda), *die Spur, vestigium*. Rj. *za postanje isp.* slijediti. *vidi* trag 1; *isp.* stopa. — Kakav je *slījed* ostao iza te rane. Odb. od ruž. 5.

slījēditi, đim, v. *impf.* (u Đubr.) *folgen, sequor*. Rj. *vidi* sljedovati. *slījēditi koga, ići za njim (njevovim slījedom)*. v. *pf.* slož. *nasljegjivati, nasljegjivati*. — Hoć da te pas *slījēdi*, kruha mu podijeli. DPosl. 26. *Slījēdi' koga godi* kako sjen. 112. Pošljednik, 2) koji *slījēdi nauku* čiju. M. Gj. Milićević. *vidi* kod pošljednik.

slījēgjenje, n. *das Folgen, sequitio*. Rj. *verb.* od slijediti. *radnja* kojom tko *slījēdi koga*.

slījep, slijēpa (slījepi) *adj. blind, coecus*: Ne plače *slijep* što nije lijep, nego što ne vidi bijeli svijet (Posl. 208). Rj. *suprotno* okat. — Duduk, svirala bez piska (a ona što ima pisak, zove se u Srbiji *slijepu sviralu*). Rj. 144a. Kuća od sjeka . . . ako krajevi od brvana ne stoje na polju, onda se zove *slījepi sjek*. Rj. 683a. Konj *slijep u obu oka*. Rj. 761a. Zašt' ja hranim u mojemu dvoru devet nemo, *drugo deset slepo*. Npj. 2, 8. Neka on blagodari Bogu, ili *slijepoj sreći*, što on sad ne gladuje. Nov. Srb. 1817, 663. Ovo su stvari, koje pokazuju gjetinju pamet i *slijepu pakost*. Rj.¹ XI. *Slijep* nu jedno oko. Daničić, Sint. 507. *ade*. Prije nego što će udariti, poizopijaju se, pa udare *slijepo*, a Lješićani dočekaju ih, i mloge pobivši uzbiju natrag. Danica 3, 175.

slījepac, slijēpa, m. — 1) *der Blinde, coecus*. Rj. *slijep čovjek*. — Gegavae, 1) osobito u Slavoniji zove se *slijepac*. Rj. 85a. *Slijepca* za put i budulu za savjet ne valja pitati. (Posl. 289. — 2) *die Blindschleiche, cecilia (anguis fragilis L. Rj.²) cf. slepić*. Rj. *vidi* slijepić 1.

slījepi miš, m. — 1 a) *die (Speck-) Fledermaus, vesperilio (murinus Schreb. Rj.³)* Rj. *vidi* ljiljak, žimiš. — b) *die Zwergfledermaus, vesperugo pipistellus Blas.* — 2) *die Blindkuh, Blindemaus (cin Spieß)*, myinda, *lusus vaccae*: da se igramo *slijepoga miša*. cf. tutumiš. Rj. *vidi* i žmura.

1. slijepiti, slijepim, v. pf. *zusammenkleben, conglutin.* Rj. s-ljepiti. v. impf. *prosti* ljepiti. — *sa se, refleks.:* Mjehove nebeske ko će izliti, da se ras-kvašen prah zgusne i grude da se slijepce? Jov 38, 38.

2. slijepiti, slijepim, v. impf. *koga, činiti ga slijepim.* Korijeni 222. v. pf. slož. oslijepiti (oslijepim), zaslijepiti (zaslijepim). v. impf. slož. zaslijepijvati.

3. slijepjeti, slijepim, v. impf. *blind werden, oculis capior:* Kako koji slijepi, sve gore gudi (Post. 125). Rj. *postajati slijep.* v. pf. slož. o-slijepjeti, po-za-. — Ko poslije slijepi, ljepše gudi. Post. 151.

slijepljénje, n. Rj. *verb. od 1)* slijepiti, 2) slijepjeti. — **1)** radnja kojom tko slijepi koga. — **2)** stanje koje biva, kad tko slijepi (das Blindwerden, Erblinden, oculorum amissio. Rj.).

slijepô oko, n. cf. oko. Rj. — Slijepo oko, *der Schlaf, tempus.* Rj. 454a.

slijétanje, n. *das Herabstiegen, devolutio.* Rj. *vidi* salijetanje.

slijétati, slijjećem, v. impf. *herabstiegen, deroto.* Rj. s-ljetati. *vidi* salijetati. v. pf. sletjeti. — Púce slijetahu na te mrtve životinje; a Avram ih odgonjaše. Mojs. 1. 15, 11.

slijevánje, n. *vidi* saljevanje. Rj. *vidi* i slivanje.

slijeváti, slijevám, v. impf. *vidi* saljevati: Za pojasom dvije puške male, ni su vite ni čekićem bite, no u zlatni kalup slijevane. Slijevaču u tope gjulove. Rj. s-ljevati. *vidi* i slivati. v. impf. *prosti* ljevati. v. pf. sliti. — *sa se, reciproč.:* Krajnje kratko »a« u osnovi slijeva se sa »a« od nastavka u dugo »a«. Istor. 14. Pa se onda oba »o« slijeraju u jedno dugo. Obl. 34.

slijez, m. (u Dubr.) *vidi* sljez. Rj.

slik, m. (*loc. sliku*), *vidi* srok; *der Reim.* — Pa da je pisao samo za nevolju radi slikova (ili rima). Slav. Bibl. 1, 96 (rima. Ital.). U pjesmi bez sumnje slika radi ima i umetak »e« neizjednačen s »a« i s njim nesliven: Nek se sjaje, nek se moje znaje. Obl. 78. To će biti samo stiba i slika radi. Rad 26, 72.

slika, f. — **1)** *was zusammenpassi, par, simile:* slika i prilika. Našla slika prilika (Post. 193). Rj. *što je prema čemu, što mu odgovara.* — Prati knjigu miloj ščeri mojoj... da mi sliku traži prema sebe. Npj. 2, 532. A Vide je krasan prijatelju, prema tebe, prema doma tvoga; *sva je slika, mio pobratime!* 3, 516. U dvor ti je dovela gjevojku, našta za te sliku i priliku, da je tako ni u cara nema. Here. 2. Vijegli smo mladu Stanu... b'jela lica i rumena, tvoja slika i prilika. Kov. 62. *isp. ničé pod 4.* — **2)** prilika, 2) *das Bild, imago* (u crkvi), cf. lik, slika. Rj. 592b. *vidi* i obraz-1a. *isp. ikona, dem. sličica.* — *Ne gradi sebi lika rezanoga niti kakve slike od onoga što je gore na nebu.* Mojs. 11. 20, 4. Da ne biste načinili sebi lik, ili kaku god sliku od čovjeka ili od žene. V. 4, 16. *Vidite sliku od oltara* Gospodnjega koju načiniše oči naši. Is. Nav. 22, 28. Tada predade David Solomonu sinu svojemu sliku od trijema i od kuća njegovijeh, i od riznica i od soba... Dnev. 1. 28, 11 (*descriptionem porticus... den Abriss der Halle...*). Primio sam ovijeh dana i Rad«. Kad sam pogledao koliko ima slika umetnutih, prestao sam se čuditi, što se je ta knjiga »Rada« zakasnila. Kolo 14 (15). — **3)** *das Vorbild, typus:* On (Andrija Kritski) joj (duši) stavlja na ugled Melhisedeka, koji bješe slika Hristova. Dp. 96. U starom je zavjetu sve bilo samo sjenki, slika noroga zarjeta. 195. *isp. znamenje.* — **4)** *bez slike govoriti, ungercint sprechen, inepte, insulse, incite loqui:* Kao preko bundeva. (Kad ko što govori bez slike i bez pravoga reda, t. j. kao da se ide preko bundeva). Post. 132. *može biti da bi ovaj primjer mogao pristati pod 1.*

slikár, m. koji gradi slike, slikuje, moluje; *der*

Malor, pictor. vidi moler. *isp. mazalo* (rgjav slikar). — G. akadem. slikar Dimitrije Tirol. Npj. 4, XI. Fabije s nadimkom piktora (*slikar*). Priprava 188. Slikar g. S. Todorović upoznaje nas kao umjetnik sa zametkom pinakoteke u Biogradu. Rad 6, 201.

slikárev, slikárov, adj. *što pripada slikaru.*
slikarica, f. žena slikarova, ili ženu koju gradi slike.

slikárski, adj. *što pripada slikarimu ili slikaru kojemu god.*

slikovánje, n. *verb. od* slikovati. *radnja kojom tko slikuje što:* Ovaj sada iznagje umještvo da i na oči govori — a to je molovanjem (*slikovanjem*). Priprava 176.

slikovati, slikujém, v. impf. *pingere, depingere.* Stulli. *malen. vidi* malati, molovati, pisati. v. pf. slož. islikovati (iz-slikovati), naslikovati. — Sveti je Luka nju (Bogorodicu) više puta slikovao. A. Kanizlić. ARj. IV. 230b.

slímíti, slímim, v. pf. *vüli* snimiti, *od čega je postalo pretvorivši se n u l:* Te slimi s desne ruke prsten i stavi joj na ruku govoreći joj: »Ti si moja zaručnica. Npr. 111. Ostidi se plemena divojka, pa mi slimi sa glave maramu. HNpj. 1, 312. *isp. mlogi i mnogi.*

slínac, slínca, *der Rotzzapfen, mucii conus.* Rj. *ono od slinu što kome visi iz nosa.* — Smaza kao siročé slínac. Post. 290. *isp. slinica.*

slínav, adj. *rotzig, mucidus.* Rj. *vidi* balav.

slíndaríti, rím, v. pf. n. p. gaće. *vidi* slipariti. Rj. s-lindariti, *svučí, zbaciti sa sebe. glagol se ovaj drukčije ne nahodi. vidi* i skandariti, slipiti.

slíne, slínā, f. pl. *der Rotz, mucus.* Rj. *vidi* bale. *isp. šmrkalj.*

slínica, f. *isp. slínac.* — Nu mi smeti slínicu. DPost. 86.

slíníti, slínim, v. impf. *rotzen (wecinen), mucum edo plorando.* Rj. *slíne ispuštati* (n. p. plačući). *vidi* baliti 2. *dem. slínkati. v. pf. slož. zaslíniti.* — Pun je k'o jastog, a slíni k'o spuž. DPost. 105.

slínkánje, n. *dem. od* slinjenje. Rj.

slínkati, kām, v. impf. *dem. od* sliniti. Rj. *vidi* prislínkivati. *isp. oslínkivati se.*

slíno, n. *du Rotzkind, mucide!* Rj. *gen. slína, voc. slíno. slínavo čeljadé. vidi* bálo. *isp. šmrkavac.*

slínjénje, n. *das Rotzen. pueri mucidi fetus.* Rj. *verb. od* sliniti. *radnja kojom tko slini.*

slíparíti, rím, v. pf. n. p. gaće, *von sich werfen, ausziehen, detraho.* Rj. s-lipariti. *drukčije se ne nahodi ovaj glagol. svučí, zbaciti sa sebe. vidi* skandariti, slíndariti, slipiti.

slípíti, píim, *vidi* slipariti. Rj. s-lipiti. *drukčije se ne nahodi. vidi* skandariti, slíndariti.

slíšati, šám — **1)** v. pf. (po školama) *prüfen, examin.* Rj. *kao ispitati* (učenika). — **2)** v. impf. *audire, auscultare, praebere aures alieui, obedire.* — Matijaša slíša kralja — slíšati pomnjivo. Gundulić. Stulli. *vidi* slíšiti, slúšati, čúti 1.

slíšénje, n. *verb. od* slíšiti. *radnja kojom tko slíši.*

slíšíti, slíšim, v. impf. *audire.* Stulli. *vidi* slíšati 2, slúšati, čúti 1. v. pf. slož. uslíšiti. — Čújukanje ti slíšim, ma ti guñezla ne nahodim. DPost. 11. Slíšite, umrlí, da vam se potnuž. Š. Minečić. Stulli. *sud se u knjizi ne piše.*

slíti, slíjem (slít i sliven) *vidi* saliti. — **1)** Ni su vite ni čekićem zbite, no u Melte u kalupu slite. Rj. Da rastopi krste i ikone i velike crkvene zaklade, a da slije mloge pištojlíje. Npj. 3, 67. Za nevolju piše tako po dva slova (g. lj, nj, tj), dok u štumpi ne dobiju slíren i prost znak. Opit VII. Dva »o«... narod svagda u takovom slučajju slije ona dva »o« u jedno dugačko. Rj. XXXIII. Jerusalem je izidan, kao grad slíren u jednu zgradu. P's. 122, 3. — **2)** *sa se, reciproč.:* J (j) s gjevojím se slovima slíto, te ih

pretvorilo u druga, t. j. d u gj, t u ć... Danica 3, 22. Ona se oba >o> sliju u jedno dugo. Obl. 5.

sliva, *f.* vidi sljiva. Rj. kao što se mjesto sljiva govori i sliva, tako se sve ostale riječi što pripadaju ovoj četi, govore i sa sl mjesto slj: slivak, slivar, slivarka, slivica, slivič, slivik, slivov, slivovac, slivovača, slivovica, slivovik. — I sliva pećak rodi. D'Post. 30.

slivānje, *n.* (zap.) vidi slijevanje. Rj. ali se govori i u južnom govoru.

slivati, slivām, (zap.) vidi slijevati. Rj. s-livati. *v. impf.* govori se i u južnom govoru. *v. pf.* sliti. — *sa se, refleks.*: Sa svakoga tasa slira se voda na pod. Zim. 136. u prenesenom smislu: Ono što se zbio u ovaj dan te je prije kazivano na po se, slira se u jedno čitanje sastavljeno iz tri jevangjelisti. DP. 131.

Slivlje, *n.* vidi Slivnje: Oni idu Slivljem zelenijem. Rj.

Slivnje, *n.* — 1) polje u Hercegovini: Svedi vojsku niza Slivnje ravno. — 2) varoš nekakva (valja da je u Mačedoniji?): otišao na Slivnje (na panagjur). Rj. — Slivnje (osn. u slira; glasi i Slivlje, gdje je samo zamijenjeno nj glasom lj). Osn. 202.

slizati se, slizēm se, *v. r. pf.* s kim (tadelnd) in Verbindung kommen, consortio jungi: slizao se s njom. Rj. s-lizati se (reciproc.), govori se s prijekorom za koga, kud se združiti s kim. *v. imp.* lizati. vidi spangjati se, sreptiti se.

sloboda, *f.* — 1) der Muth, animus. Rj. vidi kuradž. — Tom milostivom blagonaklošću... duli ste mi slobodu, da ovu treću knjigu posvetim Vašemu slavnom imenu. Npj. 3, V. — 2) Moja kuća moja sloboda (Posl. 181), Freiheit, libertas. Rj. Daćeš mi slobodu junačka, da mi niko suditi ne može, osim Boga i tebe jednoga. Npj. 4, 310 (privilegiju). Arnavitski narod kao brdski narod mogao je svagda biti u rečoj slobodi i jednakosti izmiegju sebe. 5. Galje se potvrđuju Dubrovčanima trgovačke slobode. DRJ. 2, 323 (isp. potriše primjer iz Npj. 4, 310).

slobodan, slobodna, *adj.* — 1) *n. p.* čovjek, mutliig, beherzt, animosus. Rj. vidi kuradžan. — Knez... dužan je bio kad je god zatrebalo za ljude moliti se kod Turaka, i za to je valjalo da je rječit i slobodan. Rj. 279a. Kraljice idu iz jednoga sela u drugo; i da bi im slobodnije bilo, prate ih dva ili tri oružana momka. Rj. 299a. Al' je dete srca junačkoga, junačkoga srca slobodnoga. Npj. 3, 36. Slobodne ti oči na Turčina? ti se nemoj poplašiti, siue! 3, 393. Mlado d'jete, odeiše slobodno. 4, 269. Isaija govori slobodno: Nagjose me... Rim. 10, 20 (audet et dicit; sicut es frei aus). Slobodno iskaraj bližnjega svojega, i nemoj trpjeti grijeha na njemu. Mojs. III. 19, 17. Budite slobodni i hrabri. Sam. II. 13, 28. — 2 a) je li slobodno? ist es erlaubt? licetne? Rj. je li dopušteno? vidi deti. — Nepik povre! znači da po drugi put nije slobodno. Rj. 417b. Svakome je slobodno proći, ko ide da prosi gjevoju. Npr. 164. Tako se može slobodno reći, da su... Npj. 1, VI. Koji se spisatelj boji i plaši recenzenta, on slobodno nek ne uzima pera u ruke. Pis. 21. Nego su mejdani bili slobodni samo vojnicima i u ratno doba. DM. 74. — b) slobodan (od čega): frei, liber: Srbini samo udaljen od Turčina može mirno živiti kao slobodan čovek. Danica 2, 90. Od poreze je po običaju slobodan svaki otac, koji sa sobom u kući ima dva sina oženjena. Miloš 202. Kogod sebi dade pričepiti ospice, onaj će ostati slobodan od otrovnijeh smrtnijeh prirodnijeh ospica. Priprava 53. Mali i veliki ondje je, i rob slobodan od sroga gospodara. Jov 3, 19. adv. Idu u hajduke da slobodno žive. Danica 2, 92.

Slobodica, *f. dem.* od sloboda: Moja kućica moja slobodica (Posl. 182). Rj. dem. slobodičica.

slobodičica, *f. dem.* od slobodica: Svoja kućica svoja slobodičica (Posl. 283). Rj.

slobōditi, *dim.* *v. impf.* koga, Muth einsprechen, addo animum. Rj. vidi sokoliti, junačiti, hrabriti, kuradžiti. *v. pf.* slož. osloboditi. *v. impf.* slož. oslobogjavati. — Tada je (kćer) otac uzme sloboditi i hrabriti: »Ne boj se... Npr. 48. Ti slobodiš mene ručnoga. Npj. 5, 449. Kara-Gjorgijje, koji je onda bio ondje došao da vojsku Srpsku slobodi i pritvrdi da ne bi šančeva ostavila. Sovj. 42.

slobōdnjāk, slobodnjāka, *n. n. p.* banov slobodnjak, der Freisuss, libertus. Rj. slobodnjak je bio slobodan od robije (od tlake); nije bio robijaš 1, rabotar, rabotaš. — Vojvode, i silni, i svaki rob, i svaki slobodnjak, sakriše se po pećinama. Otkriv. 6, 15.

slobōgjēnje, *n.* das Ermuthigen, animi additio. Rj. *verb.* od sloboditi. radnju kojom tko slobodi koga.

slobōština, *f.* privilegium, immunitas. Stulli. Kao izuzetak ispod dužnosti; *n. p.* plemići su imali nekud mnoge sloboštine; hatten viele Freiheiten. — slobod) ština. *isp.* gospoština.

slog, slōga, *m.* — 1) u njivi ono izmiegju dva razora, das Ackerbeck, lira. Rj. vidi ogon. — Zavede u šenicu Mujo, svakog (s) svojom svede jaukljom, na slog momka i dvojku metnu. Umah mu pogje trideset slogova. Npj. 4, 230. — 2) vidi lijeha: dva sloga luka. Rj. vidi i lija 2, sofa. — 3) gram. die Sylbe, syllaba: Ije ostane u mnogim riječma, gje je nužno da se isune slogori, *n. p.* lijepo, bijelo... Npj. 1, XXXIV. Glavna je razlika u izgovaranju onijeh slogova, koji se u Slavenskome jeziku pišu sa slogom r. Odg. na sit. 13. Kad r r čini slog. Rj. 1, XXIX. Da nam trebaju četiri znaka kojima bismo bilježili kad treba dva različna duga i dva različna kratka sloga. Rad 6, 47.

sloga, *f.* die Eintracht, concordia. Rj. za postanje *isp.* složiti. — Al' me nemoj za Turke pitati, a kako ću živjeti na miru i s njima se u slogu držati! Npj. 5, 31. Ona biste vi mnogo pravije imali zvati Zugrepcane u slogu i kriviti ih što u nju ne pristaju. Slav. Bibl. 1, 94. Vidimo lijepu slogu sreštenstvu s rladom. DM. 56. Ljubav pjevačeva... izvela je dienu slogu izmiegju misli i osjećanja i rilanja. DP. 359.

slōm, slōma, *m.* (u Risnu) der Untergang, interitus: Tako mi slom ne puknuo! (Posl. 306) t. j. ne otvorio se, tako se ne slomio (tako ne pao i mrtav ostao). Rj. *isp.* propast. Slom, fractura. Stulli (kud se što slomi).

slōmiti, slōmim, *v. pf.* Rj. s-lomiti. vidi salomiti. *v. impf.* slamati. — I. zerbrechen, frango. Rj. vidi i ulomiti, opučiti, prebiti. *isp.* skršiti, razbiti. — Te salomih sanduk od kamena, do u njemu dvije svetinjice: sveta Petka i sveta Nedjelja. Rj. 669b. Drago je sam sebi najprije vrat slomio. Posl. 69. Kad se kućka nauči ždrmlje lizati, ili kućku ubij ili ždrmlje slomi. 120. Ciganin izbio sina, da mu tikvu ne slomi. 314. Salomi vrata na dvoje. Npj. 1, 42. Salomi mu čelo na četvero. 4, 161. I njemu je salomljena ruka. 4, 365. Kad ram slomim potporu u hljebu, deset će žena peći hljeb vaš u jednoj peći. Mojs. III. 26, 26 (die Stütze eures Brodes gebrochen). Ovako će slomiti juram Navuhodonosora cara. Jer. 28, 11. Slomih mišicu Faraonu. Jezek. 30, 21. — II. *sa se, refleks.* — 1) brechen, frangi. Rj. — Kad se kola slome, putova dosta. Posl. 120. Na njemu se slomitu kola (dogodila se nesreća). 189. Tako mi slom ne puknuo! (Tako se ne slomio; ne pao i mrtav ostao!) 306. »A pogledaj više sebe, kuno! ka' se slomi nebo na četvero... »A nije se nebo slomilo, no angjeli nebo rasklopiše. Npj. 1, 123. Što se dimljak s kule salomio. 4, 451. A na Hlivnu puškoje topovi, slomi s' oganj u polju Hlivanjskom. HNpj. 3, 397 (puške puknu). — 2) aufbrechen (von der Menge), zusammenströmen, confluere, cf. sleći se 2: E smo našu

zemlju opustili, *slomila se zemlja u svatove. Sve se na jad slomi u svatove.* Rj.

Slon, m. (slon, slona, m. *elephas*. Stulli) *vidi* elefant, filj, vilj; *der* *Elephant*. — *Sečor, slonovi* i majmuni napreduju samo u vrućini. Priprava 4. A gle, *slon*, kojega sam stvorio s lobom, jede travu kao vo. Jov 40, 10.

slonica, f. *liofantessa, elephantus*, f. Stulli. ženka od slona.

-sloniti, -slonim, v. *impf.* ne dolazi kao *prost glagol, nego samo kao složen*: nasloniti, osloniti se, podsloniti se, prisloniti, zasloniti; v. *impf.* *složena* naslonjati, oslonjati se, prislonjati, zaslonjati; (i s *promjenom glasa o nu a*): nashlanjati, oslanjati se, prislanjati, zaslanjati. — u *mojem se zavičaju ipak čuje i prosti sloniti*; n. p. A. Gdje je Mara? B. Tamo na prozoru *sloni* (t. j. *naslonjena stoji, bez posla*). i u *Stullija*: sloniti se, cubare, decumbere, jacere. *kao ležati*.

slonov, adj. što pripada slonu. *vidi* elefantov, filjev, viljev; filjevski, viljevski. — Tako se iskopavaju na bregovima Sibirskih rijeka Mamutove kosti (*slonovi zubi*). Priprava 108. Vračahu se lagje Tarsiske donoseći zlato i srebro, *slonove kosti*, majmune i paune. Car. I. 10, 22. *zu nast.* isp. alatov.

sloški, adv. *vidi* složno. — Pa *sloški* da se branim! Mil. 308.

1. **slōta**, f. (u Ban.) sitna kiša sa snijegom, cf. susnježica, lapavica. Rj. *vidi* i klapavica; alauža, lanža.

2. **slōta**, f. (u Srbiji) štogod vrlo veliko, *l'ungeheur, res immensae magnitudinis*. Rj. isp. grdosija, silesija.

Slōvac, Slōvea, m. planina u Srbiji. Rj.

Slōvāčkī, adj. što pripada Sloracima: Češki jezik sa *slōvāčkīm*. Dioba 8.

Slōvāk, Slōvāka, m.: Rusini a gdješto i Česi i Sloraci. Kov. 19. Mnogo više u Sloraka. Rad 26, 58.

slōve, n. — 1) dem. od slovo. Rj.: Ne će nestati ni *najmanjega slova* ili jedne tittle iz zakona dok se sve ne izvrši. Mat. 5, 18. — 2) (u Srjemu) *vidi* poskurnjak. Rj. *ploča na koju se peče poskura*.

Slōvenar, Slōvenca, m. *čovjek iz Slovenije* 2. — Slōveni ili kao što ih mi zovemo Kranjci. Kov. 23. U Slōvenca. Rad 26, 58.

Slōvenija, f. — 1) zemlja u kojoj sjede Slovenci: Kad bijaše na moru oko granica Slovenije i Ahaje. Glas. 21, 281 (*Lat.* Sclavonia). — 2) zemlje u kojima žive Slovenci.

Slōveniu, m. pl. gen. Slōvĕnā. *vidi* Slavenin, Slavjanin. isp. Slavinac; *der* Slare, Slavus: Dokazali su da je ime Srbi starije nego i Slaveni ili Slovni. Kov. 9. Bratko . . . u jednoga pisca prošloga vijeka u riječima koje govori drugi Slōvenin. Daničić, ARj. 605a. Što isti učeni Slōvenin. Glas. 8, 1. Došlo se je i u Slōvena *srijež* već dotle. Rad 1, 106. Književnost južnih Slōvena. 9, 193.

Slōvenskī, adj. — 1) što pripada Slovenima; *Slavisch, Slavicus. vid* Slavenika 1. isp. Slovinski. — Miklošičevo djelo o korijenima slōvenskih jezika. Ogljed V. Djela koja se tiču istorije slōvenskoga prava. Rad 9, 193. — 2) što pripada Slōvenima, koje gljekoji pišu Slōvenački. — Čakavaca ima mnogo u zapadnoj Mađarskoj . . . Po svoj prilici su ovi svoj jezik malo izmiješali sa Slōvenskim. Srb. i Hrv. 4. Miklošić kaže za novi slōvenski jezik. Rad 1, 116.

Slōvenstvo, n. svi Slovenci zajedno, Slōvenski srijež; *das Slāventhum*. — Izmegju Metlačke republike i južnoga Slōvenstra. Rad 13, 167. Dužan sam spomenuti veliki gubitak, naneseni prošle godine njoj (akademiji) i *sremu slōvenstvu*. 21, 192.

Slōvinac, Slōvinea, m. *homo illyricus*. Stulli. Hrvat. isp. Slōvenin, Slāvenin, Slavjanin. — Pjesma mala na svršetku bila, svakom Srbu na veselje bila, svakom Srbu i svakom Slōvineu. Npj. 5, 452.

Slōvīnka, Slōvīnkinja, f. *matier illyrica*. — slōvīnkinje slavne vile tebi goje slavno voće. Stulli. Hrvatica.

Slōvīnski, adj. *illyricus*. Stulli. što pripada Slōvincima. isp. Slavenski 1, Slovenski 1. — Pak rasparaj nemilu aždaju, da ne ždere Slōvīnske sinove . . . Što Slōvīnska vila govoraše sa Durmitora. Npj. 5, 450.

slōvo, n. (pl. gen. slōvā). Rj. dem. slovece. — 1) *der* Buchstabe, litera. Rj. — Ni o Bogu, ni o slovu (ne zna). Posl. 221. Crna knjiga, a u doba crno, crnom bješe bulom zabaluna, a *krvarim slova*ma napisana. Npj. 1, 395. Velju ploču na nju navališe, i na ploči u slovo staviše: Sestro Jane, pokojna ti duša! Here. 94. Evo ga (pisma) od slova do slova. Danica 5, 53. Ova je pjesma prvi put naštampana . . . *Latinskijem slovinu*. Npj. 3, 527 (Vuk). Pjesme koje su prije štampane, naštampane se rukopisnijem slovinu. 4, VII. *Sitnijem slovinu* naštampano je onda « mjesto » onuda . . . 4, XII. Bukvar . . . u njemu su i *erkvena i gragjanska slova*. Pis. 56. Slova bismo dali izrezati na bakaru. Straž. 1886, 1312. Dodavaj kosnim slovinu » ili». D'Posl. VI. Piše skoropisnim slovinu. Glas. 9, 246. — 2) *das* slovo, *der* Buchstabe s, litera s. Rj. *ime* slovu s. isp. *σφραξ*.

slōžan, slōžna, adj. *einträchtig, einig, concors*: Slōžna braća i u petak meso jedu (Posl. 289). Rj. suprotno nesložan. — Ko u ploču, ko u klinac (udara, kad ljudi u čenu nijesu slōžni). Posl. 158. Slōžnu, kado, rojsku pokupiše, svi na ljubiće brdo otiđoše. Npj. 4, 345. Ali su svi učeni ljudi u tom slōžni, da su ovi jezici srodni sa Slāvenskim. Danica 2, 122. *adv.* (*vidi* slōški): Koj' ne dogje ovjge na ročište, da onoga slōžno potražimo. Npj. 3, 371. Sa svih strana Srbliji udariše, jednoliko slōžno udariše. 4, 257. Slōžno jedinijem glasom hvaljahu i slavljahu Gospoda. Dnev. II. 5, 13.

slōžiti, slōžim, v. pf. Rj. s-ložiti. *vidi* saložiti. v. *impf.* slagati. — 1. 1) *zusammenlegen, dispono*. Rj. — Kad stvari ore slože u skrinju (korčeg), svak bacu u nju po kakav novac. Kov. 51. Nemački je glas »sch« *prost*, a njegov je znak složen iz tri slova. Nov. Srb. 1818, 400. Riječi, koje su tako složene s *predlogom* uz, kao n. p. *uzvod* i *uspor*. Pis. 45. Nakupiše kamenja i složiše na gomilu. Mojs. I. 31, 46. Složite ove riječi moje u srce svojev. V. 11, 18. Donesoše glave sinova carevijen. A on reče: složite ih u drize gomile na vratima. Car. II. 10, 8. U složenijem (glagola) ostaje kako je u *prostijem*. Rad 6, 115. *sa* se, *reciproč. ili pass.*: Da je »divor« (mjesto divan?) za to uzeto da se složi sa dvor. Rj. 119a. Prema načelima, od kojih se bijaše složio život i jednoga i drugoga naroda. DM. 318. Kad se kardinalna jedinica i desetica složi u jednu riječ. DRj. 1, 265. Kad se sve izmagje i jedno s drugim složi. Rad 1, 109. — 2) *vergleichen (Stratende), compono*. Rj. složiti n. p. *nesložne*. — Svaka dobra i čestita sreća, koja će nas po adetu složiti i smiriti. Kov. 72. Stane gledati kako bi partaje ore pomirio i složio koliko se može. Sovj. 36. — 3) *anlegen, appono*: Složi pušku niz lijevu ruku. Rj. — 4) što na vatru, *vidi* naložiti: Hoću Rada na kolac nabiti, a Vasilja na vatru složiti. Rj. — 5) n. p. u pjevanju kad pjeva dvoje zajedno pa slože da se glas nijednoga osobito ne čuje, *zusammenstimmen, concino*: Složili kao guska i prase (Kad se kuki glasovi ne slažu. Posl. 289). Rj. *vidi* sročiti. — II. *sa* se, *reciproč.* slōžiti se, s kim, *einig werden, concordem fieri*. Rj. *kao* složan postati s kim. — Svinje se kolju izmegju sebe, ali kako kurjaka opaze, one se sre slože na njega. Posl. 282. Najposlije se svi u tom slože, da nas je nekakav tajni zlotvor općinio. Danica 2, 135. Nema nikoga da mi javi da se moj sin složio sa sinom Jesejevijem. Sam. I. 22, 8.

slučēnje, *n. das Auslesen, selectio*. Rj. *verb.* od slućati. *radnja* kojom tko sluća što, *n. p. trsku*.

slučati, *slučām*, *v. impf.* (u Ban.) *n. p. trsku*, t. j. izbirati, odbirati, *auslesen, scilicet*. Rj. *isp.* lūćiti.

slučāj, *m. (loc. slućaju)*. — **1)** *vidi* dogagjaj 2. Rj. *vidi* i nagodba 1, zgoda 2. — Starica kad je ovu pjesmu kazivala da se napiše, reče: da je ovo istini slućaj bio za njenog djetinjstva. Here. 44. A i drugi se neki osobiti slućaj dogodilo. Nov. Srb. 1817, 343. Nije običaj u ovakim slućajima uzimati imena, koja su već odavna poznata u istoriji. 1817, 477. Oni ne samo što na pamet dovode mnoge bojne slućajeve. Spisi 1, 81. Samo vidimo da je u nekim slućajima zakletva odgovarala zakletvi... Ali se u najviše slućajeva govori na po se... DM. 293. — **2)** *der Zufall, Ungefähr, casus, caecus casus, fors, fortuna*. *vidi* nagon 4; namjer, namjera 2, namjerna; *isp.* slućajnost; slućajno. — Svi su (ljudi) nalik tijelom jedni na druge... Razlika ima naravno i ovdje: kao nakaza i izroda, ali su to samo slućaji. Priprava 122.

slučajan, *slučājna*, *adj.* što pripada slućaju 2; *zufällig, fortuitus*: Ovo su obične opšte globe; a slućajima za bijede na jedinstvene ljude (*n. p.* da je koji što rekao protiv Turaka i t. d.) nema ni broja. Danica 2, 83.

slučājno, *zufällig, casu*. Rj. *adv.* *vidi* nagonom. — Pisati se gotovo ne uči nikako, već ako koji ima osobiti dar, te *naći* slućajno mimogred. Danica 2, 119. Takovi spisatelj ako i *pogrješi*, on s voljom, i misleći *pogrješi*, a ne *slučajno*. Pis. 63. Onda ćemo znati da nas nije dohvatila ruka Gospodnja, nego nam se dogodilo slućajno. Sam. 1, 6, 9.

slučājnost, *slučājnosti*, *f. isp.* slućaj 2, i *syn. onlje*. *die Zufälligkeit*. — Videći u toj prostoju slućajnosti nekaku zlu slutnju. Megj. 87. To stoji do nebrojnih slućajnosti. Zlos. 292.

slučāvānje, *n. das Ereignen, casus*. Rj. *verb.* od slućavati se. *stanje* koje bica, kad se što slućara.

slučāvati se, *slučāvā se*, *v. r. impf.* *sich ereignen, accidit sapius, cf.* dogagjati se. Rj. s-lučāvati se. (*isp. v. impf.* prosti lūćiti. Korijeni 16). *v. pf.* slućiti se.

slučiti se, *slučī se*, *v. r. pf.* *vidi* dogoditi se. Rj. *v. impf.* slućavati se. — Što se slući lomnoj Gori Crnoj! Npj. 5, 1. Pak i druga slući se nesreća. 5, 535.

slučēnje, *n. das Ahnen, ominatio*. Rj. *verb.* od slutiti. *radnja* kojom tko slutī što.

sluga, *f. (pl. slūge, gen. slūgā i slūgū, slūgama)*. — **1)** *der Diener, minister, servus* (u pjesmama je svuda ženskog roda, *n. p.* Golubane moja vjerna sluga. Sluga moja Oblaćiću Rade. U Stojana nema mnogo druga, razna cigle dvije vjerne sluge. A u govoru je u jedini muškoga roda, a u množini opet ženskoga, *n. p.* moj sluga, moje sluge i t. d.). Rj. *vidi* slugan, službenik, služitelj. čirak 2, čirica, djetić 5, momak 2, pristav 1. *dem.* služica. *mlad.*: slušće. — Umaliťi *n. p.* slugi platu. Rj. 780b. Reče sluzi. Npr. 18. On doznavi od slugu šta je i kako je. 59. Kad vigešće sluge, svi se prepađoše. 116. Ostajem Vaše svjetlosti prepokorni sluga Vuk. Javor 1885, 439. Našijem oficirima... jer su oni carske sluge, koji su danas ovdje a sjutra Bog zna gdje. Kov. 14. Vaš zahvalni sluga (Gj. Daničić. Kolo 15 (14). — **2)** (u Dubr.) govore i žene i djevojke, *n. p.* sluga raša! Rj. — U Dubrovniku i u svoj Boći slugu se zove i žensko i muško (*n. p.* moja sluga kaže se i za slugu i za sluškinju). Posl. XLV. Careva šcer pošlje za njim po jednoj najvjernijoj sluzi. Npr. 120. Prva je sreća miran muž, a druga vjerna sluga. DPostl. 104.

slūgūn, *slūgūna*, *m. vidi* sluga. *u baniji*. M. Krkljuš. — Pa on više Lucu krēmariću: Brže slugu do dorata moga! Krēmarića nabavi slugana. HNpj. 4, 141.

slūgin, *adj. des Dieners, servi*. Rj. što pripada

slugi. — Na slugina pleća nabrojise triest i šest zlatnih buzdovana. Npj. 2, 434.

slūh (slāh) *m. n.* Ranjine, *auditus*: o gluha ma zmjio ka tvoj sluh dan i noć zatvoraš. Stulli. moć slušanje; *das Gehör*.

slūhēnje, *n. verb.* od sluhtiti. *radnja* kojom tko sluhtī što. *vidi* slukćenje. *dem.* od slušanje.

slūhtiti, *slūhtīm*, *v. impf.* kao *dem.* od slušati. Rj. *vidi* sluktitī.

slūka, *f. vidi* grmuša. Stulli. sluka u sjev. Hrv. govore nj. sljuka.

slūkcēnje, *n. verb.* od sluktitī. Rj. *vidi* sluhćenje. **slūktiti**, *slūktīm*, *v. impf.* *vidi* sluhtitī. Rj. u krajevima gdje se u govoru glas h pretvara u glas k.

slūpati, *slūpām*, *v. pf.* Rj. s-lupati. *v. impf.* lupati. — **1)** *zusammenschlagen, confringo*. Rj. kao lupajući slomiti. — **2)** načiniti kojekako, *zusammenschustern, imperite conficere*. Rj. *vidi* zbutati, zdepati. — Kovač se primi toga posla, ali mu se učini da je *grozga* mnogo, pa ga sakrije gotovo pola, a od *ostaloga buzdoran* slupa kojekako. Npr. 2.

slūšāč, *slūšāca*, *m. der Hörer, auditor*. Rj. koji sluša. *vidi* slušalac. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio: vikač... slušać. Nov. Zav. VII. Budite pak tvorci riječi, a ne samo slušaći... koji ne bude *zaboravni* slušać, nego tvorca djela, onaj će biti blažen u djelu svojemu. Jak. 1, 22, 25.

slūšalac, *slūšaoea*, *m. vidi* slušać. Rj.³

slūšanje, *n. Rj. verb.* od slušati. — **1)** *radnja kojom tko sluša što* (das Hören, *auscultatio*. Rj.). — **2)** *radnja kojom tko sluša koga* (das Gehorchen, *auscultatio*. Rj.): Jer vaše slušanje razglasi se svuda. Rim. 16, 19 (*vestra obedientia; euer Gehorsam*). *vidi* posluš, poslušanje, poslušnost; pokornost.

slūšati, *slūšām*, *v. impf.* Rj. *vidi* slūšati 2, slūšiti. *v. pf. slož.* nā-slūšati (se), po- (i se), pre-, sa-, za-. *v. impf. slož.* saslūšavati; osluhivati, osluškivati, prisluškivati. *dem.* sluhitī, sluktitī. — **I. 1)** *zuhören, horchen, auscultor*. Rj. *vidi* čujati. — Slušaju, ali ne ušaju. Posl. 290. Uzeo sam samo one (poslovice) za koje sam slušao da se i po narodu govore. VII. Ne vrgoh sanka na oči, slušajuć kolo gje igra. Npj. 4, 223. »Ti se mani Merime djevojke; ljepšom će te oženiti majka...« Na to Omer ni slušati ne će: »Ne ću, bome, moja mila majko! 1, 253. Slušaj čuda: Todor Pomoravac odveo mi snahu isprošenu. 2, 493 (čuda, *gen. sing.*). Srpski manastiri... ljudi idu tamo, te slušaju časnu leturgiju. Danica 2, 108. Pored tuzjehih jezika na kojima nauke slušaju, zaboravili su Srpski i misliti. Kov. 14. Ovu sam pjesmu ja slušao od dva čoveka. Npj. XLVI. Ušima slušah o tebi. Jov 42, 5. sa se, *pass.*: Eto, vičem na nepravdu, ali se ne slušam. Jov 19, 7. — **2)** *gehörchen, ausculto*. Rj. biti poslušan, poslušljiv, pokoran; pokoravati se. — Kako je najviše radila i slušala u kući: nosila vodu, gotovila jelo... prozovu je mačeha i njezina kći pepeljugom. Npr. 127. Kazaću im da ću ih srušta slušati i raditi za omi koru hleba što će mi dati. 131. Devojkju ostave da im mater sluša. 139. Štogogj rečeš, tebe ćmo slušat'... »Ako mene, braćo, uslušate, biće dosta mesa i gavranom. Npj. 4, 278. (uslušate = u(-)slušate). Ako li me ne uzlušate... pustiću na vas strah... Mojs. III. 26, 14. — **II.** sa se, *reciproč.* slūšati se, slūšāmo se, *v. r. impf.* einander hören, *obtempero alius alio*: kad smo se sastali, da se slušāmo. Rj.

slūšće, *slūščeta*, *m. ein junger Diener, servulus*. Rj. mlad (mlada) sluga.

slūškinja, *f.* Rj. *dem.* sluškinjica. — **1)** *die Magd, ancilla, cf.* služavka, momkinja. Rj. *vidi* i sluga 2, službenica; moma, momica; djevojka 2; izmećurka. — Godinjenica, sluškinja koja se na godinu najmi. Rj. 92a. Loneopera, sluškinja koja pere lonee. Rj. 333b (*vidi* sudopera 2). — **2)** *der Stiefelknecht, furenda caligaria*.

Rj. *sprava za izuvanje čizama, u Hrv. govori se i sluga*. — služ-kinja (pred k osn. u slugu) isp. Osn. 198.

sluškinjica, *f. dem. od sluškinja*: Kad ću biti Angji sluškinjicu, volim biti Vuku gospogjica. Rj.

sluškinjin, *adj. der Magd, ancillae*. Rj. *što pripada sluškinji*. — Ali opet ja ću i od sluškinjina sina načiniti narod. Prip. bibl. 17.

1. slūta, *f.* (u Srijemu i u Bačk.) *ein Dummkopf, stupidus, stipes*. Rj. *vidi sklata, suklata; i bezjak, i syn. ondje*. — *slūta* (upravo koji govori koješta), slūta (ominator); slutiti. Korijeni 46.

2. slūta, *f. (voc. slūto) ein Ahner(?), ominator*: Sluti, sluto, naslutićeš (Posl. 290). Rj. *koji (ili koja) sluti, vidi slutov*.

sluti, slovom, u staroj poslovi: Daj da sloreš. DPosl. 14. — *Sturoslar. цаовту, цаока, цаокему, vb. nominari, clarum esse, čuvenu, slurnu biti, isp. presloviti, prosloviti, za obličje isp. pluti (ploveš)*.

slūtiti, slūtīm, *v. impf. abnen, durch Vorzürfe, oder überhaupt durch Reden, gleichsam herbeiführen, ominor*. Rj. *v. pf. slož. do-slūtiti, na-slūtiti, v. impf. doslučivati*. — **1) slūtiti što**: Dodole pjevaju i slute da udari kiša. Rj. 128a. Zloguk, zloslut, t. j. onaj koji sve *zlo sluti* i govori. Rj. 211b. Kobiti koga, t. j. *slūtiti kome da ga nestane*. Rj. 280b. *Sluti, sluto, naslutićeš*. Posl. 290. *Ovo sam počeo slūtiti* kako sam čuo za Novi zavjet. VLazić 2, 14. — **2) slūtiti na što**: Ako nagju po njoj (po varici) guke i bregove, onda vele da *sluti na bogostar*, ako li budu putovi i pukotine, onda vele da *sluti na smrt i grobove*. Rj. 54b. Tu ti glas, na moru ti večera! (Reku garramu kad ga čuju gje grakće . . . jer kažu da njegov glas sluti na strvinu). 323. Niko nije smijo pokazati da se poplašio i *slūtiti na zlo*. Danica 1, 87. — **3) slūtiti čemu**: Bješe aga-podigom brke, *slučahu mu maslu i cievari*, sad mu oba niz bradu padaše. Npj. 5, 501.

slūtinja, *f. die Ahnung, Herbeiführung durch Vorhersagen, omen*. Rj. *isp. slućenje*. — Ovo sam počeo slutiti kako sam čuo za Novi zavjet . . . I zaista se moja slutnja sve više *navršuje*. VLazić 2, 14. *riječii s takvim nast. kod čežnja*.

slūtōv, slūtōva, *m.* (u C. G.) koji sluti osobito što zlo, od prilike kao zloslut, *der Unglücksprophet, rates mali*. Rj. *vidi 2 slūta*. — *riječii s takovim nast. čalov*.

slūz, *m. Schleim, pituita*. Rj.

slūzav, *adj. schleimig, pituitosus*.

slūziti, slūzīm, *v. impf. triefen, rinnen, manare*, u. p. sluzi krava, skoro će se oteliti. Rj.

slūžar, slūžāra, *m.* (u Grblju) *služari* se ondje zovu oni ljudi koji na kakom saboru, n. p. kod crkve kad je slava, gotove jelo i *poslužuju*. Rj.

slūžāvka, *f. vidi sluškinja*. Rj. i *syn. ondje*.

slūžāvnik, *m.* (u Srijemu) *Kaffeibrett, Präsentirteller, Kredenzsteller, repositorium, cf. podnos*. Rj. *kao tanjur na kojem se nosi kava, čaša vode i t. d., kad se tko tujem poslužuje, vidi i poslužavnik*.

slūžba, *f.* Rj. služ-ba. *isp. služiti, za nast. isp. berba*. — **1) der Dienst, ministerium**: Služba nije družba (Posl. 290). Rj. *pl. gen. službī*. — Nijedna djevojka nije mogla *otići u službu drugome* osim svojega gospodara. Rj. 704a. Čirica, monče koje je u službi kod kaka gospodina. Rj. 760b. Čamdžije su se u *dahija* nimali u *vojničku službu*. Rj. 818a. Čovek otide k caru i ponudi mu se da ga *primi u službu*. Npr. 39. Oborknezovi su *izvršivali* beratlijske službe. Danica 2, 97 (*isp. zvanje 2*). Da ne može popnikake svešteničke službe *svršiti*. 2, 117 (*functio*). Učitelja *otpusti iz službe*. 3, 239. Činio mu je različne važne službe. 4, 12. *Izbaci* se Miloje sa svim iz službe . . . isteru i Mladena iz službe. 4, 24. Samo ćemo se zadovoljiti *službom, koju nam ratra čini* za gotovljenje jela. Priprava 165. Ovakovo službu čini »r« i kod ostalih Slavenskih naroda. Rj. 1 XXXIX. Koliko će se popovima plaćati za njihove službe, n. p.

za vjenčanje, krštenje. Sovj. 11 (*functio*). Da želi *sluti u Rusku službu*. Žitije 10. Pa ćemo ti onda dati i drugu (kćer) za službu što ćeš služiti kod mene još sedam godina drugih. Mojs. 1, 29, 27. Nebojte se službe *Haldejima* . . . služite caru Vavilonskom. II. 25, 24. Car Vavilonski *zadade vojsci svojaj tešku službu protiv Tira*. Jezek. 29, 18. U spomenicima imamo još nekoliko službi, koje su nam sada tamne. DM. 65. — **2) der Gottesdienst, sacra, cf. leturgija**. Rj. *služba Božja*. — Glagolaši, popovi koji Slavenski misu govore (*službu služe*). Rj. 87b. Svaki svoju čitulu da svešteniku te sve mrtve spomene na službi. Rj. 174a. *Sreta služba* i molitva da vam bude u pomoći. Npj. 1, 141. I gospoda otiša u crkvu u Božju su službu ostajali. 2, 503. U crkvi *posle službe* stane Miloš u sredu. Miloš 157. *oramo pristaju i ori primjeri*: Služba sv. Pantelji. Rad 1, 181. Da je i Rimska crkva imala službu na slovenskom jeziku *službama Čirihu i Metodua*. 5, 192. — **3)** u pjesmama ima i mjesto *kršno ime*: Službu služi svetog Amosija. Rj. — **4)** (u Dubr.) *die Dienerschaft, Dienstleute*: moja služba; ima mnogo službe u kući. Rj. *sluge i sluškinje*. — U Zadru je gotovo *sra služba* od Čakavaea sa ostrva. Srb. i Hrv. 4. — **5)** *plata službeniku u ovom primjeru*: Tako je služio godinu dana . . . i zašite da mu plati što misli da je zaslužio. Gospodar izvadi jedan novčić pa mu reče: »Na, to ti je služba.« Npr. 40.

slūžhen, *adj. što pripada službi; Dienst-, dienend, dienstlich, amtlich, isp. zvaničan*. — Ako je vjernije oko, ali je *službenije uho*. DPosl. 2. Pored tugjijeh jezika kojima *poslove službene* rade. Kov. 14. *Službeni duhovi* koji su poslani na službu onima koji će naslijediti spasenije. Jevr. 1, 14 (*administratoriū spiritus; dienende Geister*). Koji su god vješti da *rade haljine službene* za službu u svetinji. Mojs. 11, 35, 19. Neki od njih bijahu *nal posugjem službenijem*. Dnev. 1, 3, 28. Moj službeni položaj. O Sv. O. 11.

slūžbenica, *f. vidi sluškinja*. Rj. i *syn. ondje*.

slūžbenik, *m.* (u Dubr. i u Hrv.) *vidi sluga*. Rj. i *syn. ondje*. — Službeniče, tavničaru Jure! izvodi mi sužnja iz tavnice. HNpj. 3, 167.

1. slūženje, *n. verb. od služiti*. Rj.

2. slūženje, *n. verb. od služiti*. Rj.

slūžica, *f.* (u Boci) *dem. od sluga*: Vaša služica! (u Risnu, kao još manje nego sluga). Rj.

slūžitelj, *m. koji služi; der Diener, minister, vidi sluga, i syn. ondje*. Lūk, 2) kolač (kao mjesec) koji se o božićen daje *služiteljima* i kad ko što donese sa sela. Rj. 335b. Momei i svi drugi *služitelji* plaćaju sve, kao i ostali ljudi. Miloš 202. Oba (brata) ga (sv. Savu) srela u Hvosnu s vlastelima i svima *crkvenijem služiteljima*. DM. 20. *riječii s tukim nast. kod boditelj*.

slūžiti, slūžīm, *v. impf. Rj. v. pf. slož. do-slūžiti, i(z)-, na-, o-, od-, op-, po-, pre-, pri-, za-; v. impf. slož. do-slūživati, od-, op-, po-, pre-, pri-, za-*.

1. 1 a) koga, kome, *dienen, ministro*. Rj.: Dovijarka nadgleda i *služi sru djevu* u grijalici. Rj. 126b. *Spravljence* gdje koje su ostajale te *služile* opet na spravu. Rj. 705b. U nekakva čoveka bio jedan čoban koji ga je mnogo godina *verno i pošteno služio*. Npr. 10. Volim u dobra *služiti* no u rgjava zapovijedati. Posl. 38. Tako mi *crkee koju služiš!* (Ka kalugjeru). 307. Teško je *tugju kuću služiti*, al' je još teže svoju steći. 314. Znajući Srbi, da Gušanae samo za *noree služi* i brani *dahije*. Danica 3, 208. Više ne bismo *služili grijehu*. Rim. 6, 6. Tako dakle ja *sām umom svojijem služim zakonu Božijemu*. 7, 25. Pa ćemo ti onda dati i drugu (kćer) za službu, što ćeš služiti kod mene. Mojs. 1, 29, 27. — **b)** *kao pomagati, biti od potrebe, dienen, nützlich sein, inservere, usai esse*: Drži pri sebi ovi lješnik, jere će ti služiti. Npr. 93. Gotovo ga je svuda *junačka sreća dobro služila*. Miloš 45.

(Numeralia) . . . koja u jed. broju *služe* za *žive stvari* srednjega roda mjesto osnovnijeh, n. p. dvoje, troje . . . Rj.¹ XLVIII. — 2) služiti vino ili rakiju, *schenken, kredenzen, ministro*. Rj. ili služiti koga vinom ili rakijom: Dvoriti koga, služiti koga, a osobito stajati pred njim (kad ruča ili pije). Rj. 113b. Domaćin služiti gostima vino i rakiju. Rj. 306b. Gde car vino pije, carica mu služi iz zlatna kondira. Npj. 1, 98. Pa ga sluga rujuim vinom služe. I, 607. Jovana, i Suzana, i druge mnoge koje služahu njemu (Isusu) imanjem svojijem. Luk. 8, 3. Peharnik, koji je po svoj prilici služio caru piće. DM. 65. — 3) letur-gjiju, misu, *Gottesdienst halten, sacra celebrare*: I maši će zadužbine služiti, od vijeka do suda Božjega. Rj. — Glagoljaši, popovi koji Slavenki misu govore (službu služe). Rj. 87b. Mašiti, 2) služiti mašu. Rj. 350a. Pafta, što sveštenici opasuju kad služe. Rj. 491b. Ne svetkujju sveca nikakvog, niti služe Božu leturgijju. Npj. 2, 4. Koji služe službu Božiju. DP. 33. sa se, *pass.*: Ružica, crkva u Biogradu (sad se u njoj ne služi). Rj. 356a. — 4) služi li ta crkva? *ist Gottesdienst in dieser Kirche (d. i. wird er darin gehalten), celebraturne templum, an desertum est*. Rj. = služi li se u toj crkvi (ili je pust)? — U Jadrnu imaju dva namastira . . . Tronoša služi i sad, a Vot-njak je pust. Rj. 198b. Ta crkva i sad stoji ali ne služi, nego Turci drže u njoj barut. Npj. 2, 626 (Vuk). — 5) viditi slaviti: A. Koga ti sveca služiš? B. Svetoga Nikolu (ili Nikolj dan). Službu služi slavni knez Lazare, službu služi svetog Amosija. Rj. — II. sa se, *refleks.* služiti se čim, kao upotre-bljavati ga: *sich (einer) Suche bedienen, uti*: Po gdje-kojijem mjestima orškom od badnjaka služi se mjesto vatralja. Rj. 11b. Zapale drva na njegovoj vatri, i stanu se služiti njom onako kao i on. Priprava 51. Državna dobra . . . njima se služiti mogao ko god dođe. DM. 58. Koji bi se htio služiti ovakim rječ-nikom. Ogled V.

slj . . . u svijem riječima, koje se počinju ovim suglasnicima, može se glas s, pretvoriti u glas š, te početak riječi glasi šlj.

sljédnik, m. *vidi* šljednik.

sljédovânje, n. *verb.* od sljedovati, koje *vidi*.

sljédovati, sljédujem, v. *impf.* *vidi* sljediti. Stulli. *isp.* našljedovati. — Tebi ista osuda sljeduje. Šćep. mal. 134.

sljéme, n. *vidi* šljeme.

sljépački, *adj.* *vidi* šljepački. — Uklonio te Bog od sljépačkih štapa. DPostl. 146. Drugi bi se ljudi vrlo stidili slépačke gusle u svojoj kući objesiti: i tako po tim mjestima junačke (ili kao što se tada već zovu slépačke) pjesme niko drugi i ne pjeva osim sljépacu. Npj.¹ I, XVIII.

sljéparija, f. *vidi* šljeparija. *prema* sljépački i šljepački.

sljépcôvogja, m. *vidi* šljepcovogja. *prema* sljépački i šljepački.

sljépica, f. *vidi* šljepica; *sljepa* ženu. — Ovako sam slušao u pjesmi od neke stare sljepice Živane, koja je sjedila u Zemunu. Postl. XXXIII.

sljépčić, sljépčića, m. *vidi* šljepčić. *prema* sljepica i šljepica.

sljépčica, f. *vidi* šljepčica. *prema* sljepica i šljepica.

sljépčota, f. *vidi* šljepčota. *prema* sljepica i šljepica.

sljést, sljéžem, v. *pf.* *vidi* šljesti: Pa on sljeze niz kulu visoku. Rj. s-ljesti. *vidi* saći, sići. v. *impf.* slaziti.

sljéz, m. *vidi* šljéz. Rj. *vidi* i sljez.

sljézovača, f. *vidi* šljézovača. *prema* sljez i šljéz. *vidi* i slézovača.

sljézovina, f. *vidi* šljézovina. *prema* sljez i šljéz.

sljúbiti se, sljúbim se, v. r. *pf.* *sich verbinden, conjungi*. Rj. s-ljubiti se, kao združiti se. *vidi* šljubiti se. v. *impf.* ljubiti.

smācan, smācna, *adj.* t. j. mačka, *vidi* sumacan. Rj. s-macan. *smacna mačka* (t. j. bregja), kao s macetom. — *adj.* takva kod sjanjan.

smāci, smāknēm, v. *pf.* Rj. s-maći. *vidi* smaknuti. v. *pf.* *je i prosti* maći, maktuti. v. *impf.* smicati. — I. 1) *herabnehmen, demo*, kaže se (u C. G.) i: smaći pećivo s ražnja. Rj. *isp.* sminiti. — *Smuće* s prsta od ruke jedan prsten i natače ga na oni stap. Npr. 235. — 2) *aus dem Wege räumen, umbringen, interficio, ef.* pogubiti. Rj. — Te šta će kako li da ga smakne s ovoga svijeta, naumi da ga uljije. Npr. 109. Bojeći se, da ga carev sin ne smakne, pobježe iz grada. 261. — II. sa se, *refleks.* *isp.* smaći I. — Čekljun, u obramnice na kraju ona kuka ili zarezotina koja čuva da se ne smakne povraz. Rj. 821a. *Smuće* se s ličura. (Kad se izgubi ono što je čook kao pouzdano u rukama imao. Mjesto s ličuru govori se i s ošćih). Postl. 290.

smāgânje, n. *verbal.* od smagati. Rj.

smāgati, smāžēm, v. *impf.* Rj. s-magati. v. *pf.* smočti. — 1) *bündigen, domo*. Rj. smagati koga. *vidi* krotiti, ukročavati. — 2) *hinreichen, sufficio, ef.* smočti. Rj. n. p. ne smāže mi hrama do nove. *isp.* dostajati.

smāgnuti, smāgnēm, v. *pf.* *dunkel werden, obscuri*: Da mu lice ne smagne od sunca. Rj. *isp.* osmagnuti. *drukčije* se glagol ne nalazi. — Smagnuti, poerneti (kao uvenuti?) Npj.¹ 4, 351.

smahivânje, n. *verbal.* od smahivati. Rj.

smahivati, smahujēm, v. *impf.* Rj. s-mahivati. v. *impf.* prosti mahati. v. *pf.* smahnuti. — 1) *wegblasen, deflo*. Rj. n. p. vjetar smahuje evijet s drveta. — 2) *weghauen, praeceido*. Rj. n. p. dželat smahuje glavce roblju.

smāhnuti, smāhnēm, v. *pf.* Rj. s-mahnuti. v. *pf.* *je i prosti* mahnuti. v. *impf.* smahivati. — I. 1) *wegblasen, deflo*: smahnno vjetar evijet s drveta. Rj. — 2) *weghauen, praeceido*: Šabljom mahnju pa mu glavu smahnju. Rj. — II. sa se, *refleks.* smāhnuti se, smāhnēm se, v. r. *pf.* (u C. G.) *vidi* poludjeti. Rj. *vidi* pomahnitati, i *syn.* kod poludjeti.

smāk, m. smak svijeta, *Ende der Welt, finis, interitus, ef.* kijamet. Rj. za postanje riječi *isp.* smaći 2. — Šta znači kijamet, a Srpski mislim da bi najpričnije bilo kazati smak svijeta ili strašni sud. Pis. 41.

smāknuti, smāknēm, *vidi* smaći. Rj.

smāmiti, smāmim, v. *pf.* Rj. s-mamiti. v. *impf.* smamljivati. — 1) *zusammenlocken, collicio, convocare, cogo*. Rj. smamiti n. p. kokoši, mameći skupiti ih. *zu s-isp.* s, sa II. — U mahali hairli gjevojka, u mahali sve monke smamila, dok je bila sebi primamila mlado momče. Herc. 158. — 2) *herablocken, alliecius devoco*. Rj. smamiti koga, mameći učiniti du sigje. *za s-isp.* s, sa I. — Sve bi s neba smamila oblake, kamo l' ne bi na zemlji junake! Herc. 22.

smamljivânje, n. *das Zusammenlocken, convocatio (suum, gallinarum)*. Rj. *verb.* od smamljivati. *rudaju* kojom tko smamljuje što.

smamljivati, smāmljujēm, v. *impf.* Rj. s-mamljivati. v. *impf.* prosti mamiti. v. *pf.* smamiti. — 1) *zusammenlocken, convocare, cogo*. Rj. smamljivati n. p. kokoši: mameći skupljati ih. *isp.* smamiti I. — 2) *smamljivati n. p. pticu s drveta: mameći činiti du sigje s drveta. isp.* smamiti 2.

smāndrljati, ljām, v. *pf.* Rj. s-māndrljati. *drukčije* se ne nalazi. — I) n. p. litru rakije, t. j. popiti, *vidi* smazati. Rj. *vidi* i oknuti, poguliti. — 2) koga, *aus der Welt schaffen, e medio tollere*. Rj. *vidi* smaći 2 (smaknuti); *isp.* izgubiti 2, pogubiti, sagubiti, zgubiti.

smāuškatati, škām, v. *pf.* Rj. s-maniškati. *ne nalazi* se *drukčije. isp.* smanjati se (*isp.* Korijeni 154). — I) (u Dubr.) n. p. otok, *abnehmen, decrescere, cf.* razići se. Rj. — 2) n. p. bol, *vidi* utoliti, uminuti. Rj.

smanjati se, smanjâm se, v. r. *pf.* *kleiner werden, sich vermindern, mind.* Rj. s-manjati se, postati manje, *isp.* smanjškati, v. *impf.* smanjivati se. — Ako opazi da se *boljetica smanjula*, proglašiće ga (čovjeka) svestenik da je čist. Mojs. III. 13, 6.

smanjiti, smanjîm, v. *pf.* s-manjiti što, učiniti da bude manje, *isp.* umanjiti, v. *impf.* smanjivati. — Koliko su opeka doslije načinjali, toliko izgonite i od sele, niti što *smanjite*. Mojs. II. 5, 8. Niti će se više uzdignuti nad narode, jer *ću ih smanjiti* da ne vladaju narodima. Jezek. 29, 15.

smanjivânje, n. *verb.* od 1) smanjivati, 2) smanjivati se. — 1) *radnja kojom tko smanjuje što.* — 2) *stanje koje biva, kad se smanjuje što.*

smanjivati, smanjûjem, v. *impf.* s-manjivati, v. *impf.* prosti 1 manjiti. — 1) *smanjivati što, činiti da bude manje, isp.* umanjivati, v. *pf.* smanjiti. — 2) *sa se, refl.* *postajati manje, v. pf.* smanjati se. — Kuća mu se svako jutro *smanjivala*, dok najposle od nje postane mala kolebica. Npr. 76. Ginuti, iščekavati, *smanjivati se*. Daničić, ARj. 888b.

smaragad, smarâgda, m. drugi kamen zelen: *smaragdus*. Pokralju te je svako drago kamenje . . . karbunkul, *smaragud*. Jezek. 28, 13. *ruk:* Temelji ukrašeni svakim dragijem kamenjem . . . četvrti (temelj) *smaragd*. Otkriv. 21, 19, za umetnuto a *isp.* agentat (*i* agent).

smarâgdo, m. ime muško. Rad 26, 55. *Smaragdus*, *isp.* smaragad.

smarlâisati,* *smarlâišem, vidi* naručiti. Rj. *drukčije se glagol ne nalazi, isp.* smarlama.

smarlama,* *f. vidi* narudžbina. Rj. *isp.* smarlaisati.

smatranje, n. *die Betrachtung, contemplatio*. Rj. *verb.* od smatrati, *radnja kojom tko smatra što*: Kujigom o postanju svijeta započinju se *ova visoka smatranja*. DP. 152 (= *razmatranja, razmišljanja?*).

smatrati, smatrâm, v. *impf.* Rj. s-matrati, v. *impf.* prosti motriti, v. *pf.* smotriti. — 1) *betrachten, contemplor*. Rj. u *tjelesnom smislu, kao sagledivati*. — Hiro kraće, a očima *smatra*. Rj. 298a. Kako bješe strašno započeo, pa Bog znađe, i svršiti čaše, *on smatraše Bosnu* do Srbije, Arbaniju do sred Rumelije, Kosovo mi često pominjaše. Npj. 5, 522. — 2) *u umnom smislu, kao držati k.* — Izdao je jednu knjigu bez debeloga jera, *koja, kad je izišla, smatrana je bila* kao goveće bez roga. Spisi 1, 9. To pokazuje da su (srpski vladaoči) *Zetu smatrali kao svoju osobinu*. DM. 11. Koje (tričiji) pokazuju da je (Nemanja) *smatrao sebe za zakonitoga vladavca*. 24. Austrija *ih smatraše za svoje podanike*. 121. Sve opasnosti puta i truda *smatraše* kao igru dječiju. Glas. 21, 281 (*reputabat*). Šta hajduk *smatra* da mu je sramota i grijota? Zim. 188. *sa se, pass.*: Za to se *smatralu kao rojci svi* koji slave jednoga sveca. Rj. 306b. *Ona se smatrala* kao neobično lepa devojka u okolini. Zim. 121.

smazati, smazêm, v. *pf.* *hinabessen, comedo*: smazao čitavo jagnje. Rj. s-mazati, *vidi* pojesti, i *syn. oudje, v. impf.* prosti mazati. — Smandrijati, 1) n. p. litru rakije, t. j. popiti, *vidi* smazati. Rj. 694a (*iz ovoga se primjera vidi, da smazati znači: pojesti, i: popiti*). *Smazu* kao siročie slinac. Postl. 290. *Smazu* kao *lata pitu*. 290.

smčtiti, smčtîm, v. *pf.* *zerdrücken, cludo*. Rj. s-mčtiti, *isp.* zgjuječiti, v. *impf.* prosti mčtiti. — U govno ne tići; i ako tegneš, *sasma ga ne smčti*. DPostl. 140.

smčće, n. što se *smčtê metlom, vidi* smet 2, smetlište 2, bunjšte 2, bunjšte 2; *das Auskehricht, Kehricht, quâquiliao*. — Bunjšte, mjesto gdje se baca *smčće* . . . po mjestu svom zove se tako i samo *smčće*. Daničić, ARj. 736a. b.

Smederevac, Smederêvca (Smêdêrevac, Smêdêrêvca), m. čovjek iz Smedereva. Rj.

Smêdêrevackî, *adj.* *Smederever, Semendriensium*. Rj. što pripada *Smederevcima, isp.* Smederevski.

Smêdêrevina, f. (st.) ono što pripada Smederevu, *das Gebiet von Smederero*. Koji mi je sve moje uzeo: *Gjurgjevinu i Smederevinu*. Rj. *područje Smederevsko*. *isp.* Gjakovština, Valpovština.

Smêdêrêvka (Smêdêrêvka), f. *Eine von Smederero*. Rj. *ženu iz Smedereva*.

smêdêrêvka (smêdêrêvka), f. *Art Weinrebe, vitis genus*. Rj. nekaka vinova loza.

Smêdêrevo, n. *Semendriu (an der Donau) in Serbien*. Rj. — U Srbiji su još ovi gradovi: 1) *Smederero* u utoku Jezave u Dunavu. Danica 2, 44.

Smêdêrevskî, *adj. von Smederero*. Rj. što pripada *Smederevu, isp.* Smederevački.

smêgij, *adj.* *brûnet, subfuscus*. Rj. u Rj. *ima za srednji rod o, dakle smegjo; to će biti griješku mj. smegje, isp.* bregj, sr. r. bregje, tugj, sr. r. tugje. *Daničić, Osn. 67, napominje adj. koja se govore kao da im je osn. na čisto »a»: vješto, nevješto, okošto; a među njima nema smegjo. — Smegjîh, Mujo, do ramena brka*. Npj. 3, 154. Drugi junak *smegje nautice*. 3, 337. Bio je više plav nego *smegj*. Sovj. 76. A bijaše (David) *smegj*, lijepijeh očiju i lijepa stasa. Sam. 1, 16, 12 (*rufus, rûdlich*). Značenje (korijenu) *sijati: smegj*. Korijeni 302. *smêgij* (e stoji mjesto **т**; u starom je slovenskom nastavak **»а»**: **СМЕГЪ**; kor. nezn., može biti u svezi sa *mjed*). Osn. 62.

1. **smêstî**, smêtêm (smêo, smêla), v. *pf.* Rj. s-mesti, v. *impf.* smêtati (smêtâm). — 1. 1) *verhindern, impedio*. Rj. *vidi* spriječiti. — Metnuti gjevojeji granu na put. (*Smesti je čim da se ne može udati*). Postl. 178. »Da ne idu na Srbiju Turci . . . »Ja ću *smesti Sulju* na putalju. Npj. 4, 327. *Milailu smetoste* stvari bugarske, i rata sa Srbijom ne bi. DM. 28. Obričući da će zavojštiti na Stefana . . . ali i u ovaj par Turci *smetoste* kralju *namjeru*. 165. Lična odgovornost samo onda može *smesti* da se u *napredak ne čini zlo*, kad . . . 297. — 2) *kao smutiti 1, zabuniti, zbuniti; verwirren, verblûssen, perturbare*: Smêten, *adj.* *verwirrt, turbatus*. Rj. 694b (*isp.* smetenica, smetenik, smetenjak 1). Viđeći da se u *orakovijem smetenijem* i zamršenijem *poslovima* sa Srbijom i u Srbiji ne može ništa raditi. Sovj. 36. Gledajući *ljude* sazali mu se, jer *bijahu smeteni* i rasijani kao ovece bez pastira. Mat. 9, 36. Jakov reče: *smetoste me*, i omraziste me narodu ove zemlje. Mojs. 1, 34, 30 (*turbastis me; habet mich turbât*). — 3) *kao zavarati*: Omêstî, omčtêm, *unführen, decipio, induco in errorem, cf.* smesti. Rj. 458a. Paša je svome tolmaču govorio nekoliko puta: *Uzmi se dobro u pamet, da što ne slažeš, ili ne smetčeš*.« Miloš 131. — 11. *sa se, refl.* *vidi* zabuniti se, snebiti se 1; *usprdežiti se, isp.* ušeprtljiti, užukutriti, *isp.* *poriše* I, 2. — *Ona se smete* ne znajući mu šta odgovoriti. Npr. 216. *Smco* se kao Mare među svatovima. Postl. 290. *I pop* se na misi *smete*. DPostl. 30. *Turci* se od puenjave i od vike onako iza sna *smetu*. Danica 1, 76. *Smetoše* se videći da ih je zlo zadesilo. Sud. 20, 41.

2. **smêstî**, smêtêm (smêo, smêla), v. *pf.* *zusammenekehren, converro*. Rj. s-mesti n. p. *smêće, metući skupiti, v. impf.* prosti mčstî (mčtêm) 1. — U zagoneci: *Tuta tamo, tui ovamo, tuta te za vrata?* (t. j. žena kad čisti sobu ili kuću pa *smetlište smete* za vrata). Rj. 757a.

smêt, smêta, m. — 1) *vom Winde zusammengeichter Schnee, nives conflatae in unum locum*. Rj. *vidi* smetaj, što *namete snijeg, vidi* namet 4, *može biti da oramo ide primjer: Tu padaju Turci na smetore*. HNpj. 1, 282. — 2) *vidi* smetlište. Rj.³ *vidi* i smêće, i *syn. oudje*.

smêtâj, m. *vidi* smet 1. — Mal od podne i krupa *udrila* . . . Ona igje u ravnu planinu i nalazi jedan *smetaj krupe*. HNpj. 1, 52.

smětak, smětka, *m.* štogod što nije već za potrebu, *n. p.* vodenični kamen, točak, *Abwurf, res rejicula*. Rj. — **s-mětak** *isp.* odmet. *zu postanje* *isp.* 2 smětati; smetnuti 1.

1. **smětânje**, *n.* *das Hindern, impeditio*. Rj. *verb.* od smětati. *radnja* *kojom* *tko* *smeta* *što*.

2. **smětânje**, *n.* *das Herabrücken, demotio*. Rj. *verb.* od smětati. *radnja* *kojom* *tko* *smeeće* *što*.

1. **smětati**, smětâm, *v. impf. hindern, impedio*. Rj. *s-metati* (*v. impf. prosti* *isp.* mětati). *vidi* sprečavati. *v. pf.* 1 smětati. — **1)** smetati *koga* *ili* *što*: Zarf je kao mala čašica, u koju se meću fildžani kad se kaša pije (da ne bi vručina jadale fildžani držati). Rj. 193b. (U igri klisu) ... trle (t. j. smetaju klis da ne ide daleko). Rj. 275b. *Zločesta plovea* i *dlake smetaju*. DPosl. 158. Ko to ne da, ko v to smeta, Bog nam ga smeo! Npj. 1, 426. *Šta smetate ženu?* Mat. 26, 10. Dolaze tri vokala jedan do drugoga, koji se jedan uz drugi lako pomijeraju, te smetaju razabrati akcent. Rad. 6, 51. — **2)** smetati *kome*. *vidi* priječati *tk*. — Kad čuješ jade moje, ne čes mi smetati da se ne samodavim. Npr. 220. Ako laže, brađu mu ne smeta (mlad je, može mu još podnijeti). Posl. 5. *Kojoj ovcu svoje runo smeta*, onje nije ni ove ni runa. 143. Oblizuje se kao pas na strvinu (kad gleda u nju, a nešto mu smeta da je jede). 229. *Kojigod sâm od mene boži, srećan mu put! ja mu ne smetam*. Miloš 88. *Gospodu ne smeta izbaviti* s množinom ili s malinom. Šam. 1. 14, 6. — **3)** *sa* *se*, *refleks. isp.* smesti se II. — A slaboga u vjeri primajte lijepo, da se ne smetu surjest. Rim. 14, 1.

2. **smětati**, smětêm, *v. impf. herabthun, demo*. Rj. *s-metati* *što* *s* *čega*. *v. impf. prosti* mětati. *v. pf.* smetnuti. — **1)** smeeće *roće* *cvijet. isp.* smetnuti 1. — **2)** Ne smeećem s uma da ovaj posao nije samo moja stvar. Oglad III. *isp.* smetnuti 2. — **3)** Gleda, oka ne smeeće (*s* *njega*). Rj. 694b. Carev sin očiju ne smetaše s njc. Npr. 128. U večeri devetora bilja: miloduha, da se milujemo ... bosioka, da m' ne smeeće s oka. Npj. 1, 468.

smětén, *adj. verwirrt, turbatus*. Rj. *upravo* *ie* *partic. pract. pass.* od smětati 2, *koje* *vidi. vidi* stepen. **směténica**, *f. eine verwirrte Frauensperson, feminu turbata*. Rj. *žena* smetenâ.

směténik, *m. ein verwirrter Kopf, homo mentis perturbatus, cf. smetenjak* 1. Rj. *čovjek* smeten. *za* *nast.* smetenik i smetenjak *isp.* anatemičnik i anatemičnik.

směténjāk, *m.* — **1)** *vidi* smetenik. Rj. — **2)** (u Risnu) Baburski talijer. Rj. — **3)** (u Biogradu, i smeténjāk) *Art Teppich, straguli genus*. Rj. *nekakav* *čilin*.

smětlište, *n.* Rj. — **1)** u *pravom* *smišlu*: *mjesto* *gdje* *se* *baca* *smeeće. vidi* bunište 1, bunjište 1, bunjak; kaluža. — Bunište, fimetum, smetlište. Daničić, ARj. 736a. — **2)** *das Kehrlicht, quisquiliac, cf. gjubre*. Rj. *vidi* i smeeće, smet 2, bunište 2, bunjište 2. — Kaluža, *mjesto* *gdje* *se* *baca* *smetlište*. Rj. 261a. *Žena* *kad* *čisti* *sobu* *ili* *kuću* *pa* *smetlište* *smete* *za* *vrata*. Rj. 757a. Učinio si od nas smetlište i odmet usred tih naroda. Pláč 3, 45. — *za* *1)* *vidi* *riječi* *kod* *da* *nište*; *za* *2)* *kod* *godište*.

smětljara, *f. Mistschaufel*. u Sarajevu. Dr. Gij. Šurmin. — *lopata* *na* *kojoj* *se* *iznosi* *smeeće. za* *nast.* *isp.* badnjara.

smětljika, *f.* na kukuruzovini *mjesto* *kukuruzâ* *kao* *kila* *s* *erijem* *prahom, Auswuchs, stolo*. Rj. — *riječi* *s* *takim* *nast. kod* *aptika*.

smětnuti, smětņēm, *v. impf. smetnuti*. *v. pf.* je i *prosti* smetnuti. *v. impf. smětati*. — **1)** herabnehmen, herabthun, demo, *n. p.* smetnulo *voće* *cvijet*. Rj. *vidi* skinuti 1. — **0)** da bi taj narod bio pod mojom rukom, da smetnem Arimeleha! Sud. 9, 29. Komnin smetnuo Tjehonila i na *mjesto* *njegovog* *postavio* *Nemanju*.

DM. 3. — **2)** s uma, *vergessen, obliviscor*. Rj. *kao* *zaboraviti*: Smetnuo s uma (*memoriâ lapsus non respexit*). Rad 2, 194. *vidi* svrći, svrgnuti 2. — **3)** gleda, *oku* *ne* *smeeće* (*s* *njega*), *abwenden, oculos dejicere*. Rj. *smetnuti* *oko* *s* *koga*, *smetnuti* *koga* *s* *oka*. — **4)** smetnuo *konje*, *ovce*, *čele*, *t. j.* *ne* *drži* *ih* *više*. Rj.³

smětinja, *f.* Rj. (*pl. gen. u* *Vuku* *smetnji, u* *Daničiću* *smetnjâ*). — **1)** *das Hinderniss, impeditio*. Rj. *vidi* prepreka, prepona 2, sprečica, zadjeva. — Tako bi isto dolazili (ljudi) i u Sremske namastire da nema lazareta i drugijeh smetnji. Rj. 395a. Ne mogao se miš provući kroz jamu, pa svezao tikvicu za rep. (Kad ko sam učini sebi kaku smetnju). Posl. 205. Ako bi se u štampanju ove knjige dogodila novčuna kakova smetnja, da ono što mi nedostaje, na njegov račun metnem. L.H. Što je stanje naše literature zbog kojekakih smetnji i nedostukitca teško i preteško. Danica 5, 73. Jovan sa svojim ljudma bez i kake smetnje dogje u Azanju. Miloš 182. *Kogod* *opazi* *u* *tome* *i* *kaku* *smetnju* ... pak ćemo se svi starati da je s putu uklonimo. Pis. 20. Ovo su najreće smetnje, koje se meću na put nušemu jeziku. 81. Izmegju najrećih smetnja bješe nezakoni sin Milutinov. DM. 35. — **2)** die Fervirung. Rj. *kao* *bijeda*, *dosada*, *napast*, *neprilika* 2, *nevolja*, *sijaset*, *smutnja*, *zabuna*, *zanovijet*, *zapara* 2. — **1)** *Ja* *se* *nagjem* *u* *najrećoj* *smetnji*. Sjedom kod nje, ne znajući, šta ću učiniti. Danica 2, 139 (prijevod s Njemačkoga gdje junačno stoji Verlegenheit). Sad se on nagje u najrećoj smetnji ... Najposlije smisli, da ... 3, 180. — *riječi* *s* *takorim* *nast. kod* *čežnja*.

smeežurati se, *râm* *se*, *v. r. pf. runzelig werden, corrugari*. Rj. *s-mežura* *se* *što*, *kad* *se* *po* *njemu* *uhvate* *mrežotine*, *mrske*, *mrštine*, *bore*, *grešpe. vidi* namežurati se. *drakčije* *se* *ovaj* *glagol* *ne* *nahodi. isp.* i *narozati* *se*.

smicâljka, *f.* *kad* *se* *u* *mlečama* *zrna* *tako* *namjeste*, *da* *se* *jedna* *vodenica* *otvori* *kad* *se* *druga* *zatvori*. Rj. — *riječi* *s* *takim* *nast. kod* *kazaljka*.

smičânje, *n.* Rj. *verb.* od smicati. — **1)** *radnja* *kojom* *tko* *smiče* *što* *s* *čega* (*das* *Herabnehmen, demtio*. Rj.). — **2)** *radnja* *kojom* *tko* *smiče* *koga* (*das* *Umbringen, interfectio*. Rj.).

smicati, smičêm, *v. impf. Rj. s-micati. v. impf. micati. v. pf. smaći, smaknuti*. — **1. 1)** herabnehmen, demo. Rj. *n. p. A. Šta* *radi?* *B. Smiče* *pecivo* *s* *ražnju. isp.* skidati 1, snimati. — **2)** umbringen, interimo. Rj. *vidi* gubiti 2, ubijati. — Bijaše nekakva zla carica, koja mloge ljude i žene s orogu srijeta smičaše da se nikada nije niko mogao dosjetiti. Npr. 214. — **3)** do sad sam namicao, a sad smičêm. (ne zaragjivati, gubiti). Rj.³ — **II.** *su* *se*, *refleks. — 1) herabfallen, decido. Rj. *smicati* *se* *s* *čega*, *kao* *spadati* (*s* *čega*). *za* *s* *isp. s.* *sa* *I.* — **2)** zusammenrückcn, se condensare: koprivice, po Bogu sestrice! n dnu se smičite, a u vrhu razmičite (u pripovijeci kazao nekakav koji je bježeći od »Turka male pare nekrštene vjere« skočio bos i golokrak u koprive). Rj. *za* *s* *isp. s.* *sa* *II.**

smignuti, smignem, *v. pf. vidi* sleći 2, sažeti 1. — *Pusti* *je* *neka* *dogje*, *reče* *Kostačić, smignuši* *ramenima*. Megj. 67. Zdrava sam, odgovori ona, i malako kao da smignu ramenima, ali se odmah trže, da to ko ne vidi. 105.

smijânje, *das Lachen, risus*. Rj. *verb.* od smijati se. *radnja* *kojom* *se* *tko* *smije*.

smijati se, smijêm se, *v. r. impf. lachen, rideo*. Rj. *v. pf. slož.* *nasmiјati* *se*, *posmiјati* *se*; *nasmiјehnuti* *se*, *osmiјehnuti* *se*, *podsmiјehnuti* *se. v. impf. slož.* *nasmiјavati* *se*, *osmiјavati* *se*, *podsmiјavati* *se*; *osmiјevati* *se*, *posmiјevati* *se*, *podsmiјevati* *se*; *nasmiјehivati* *se*, *posmiјehivati* *se. dem.* smiješiti se. — *Grohotom* *se* *smije. Rj.* 104a. *Ne* *smij* *se* *na* *me*. Rj. 147a. Kesizub, koji se jednako smije. Rj. 268b. *Nadušio* *se* *smijati*. Rj. 388a. *Ja* *se* *čutke* *smijem* (t. j. radujem

se u sebi). Rj. 763a. On se (Solomun) nasmije . . . zapita za što se smije, a Solomun mu odgovori da se smije gje car cara hoće da pogubi na ženskom uzglavlju. Npr. 156. *Smije se kao lud na sjekiru*. Posl. 290. Gleda paša, pa se *grlom smije*. Npj. 3, 75. Kad se smije *ku' da biser sije*, 3, 516. Milošu se *živo srce smije*, 4, 229. Knjigu gleda Darinka gjevojka, *smije joj se srce u prsima*, 5, 268. Ali ti *ćeš se*, Gospode, *smijati njima* i posramiti sve ove narode. Ps. 59, 8. *Ko se može ovijem smijati?* Šćep. mal. 182. (ovijem 6. padež). Pak bi se *njime posli smijali*. M. A. Reljković. Sat. 6. Sint. 564.

smijeh, smijeha, *m. das Lachen, risus*. Rj. *vidi* grohot, kikut. — Gjedovi idu po varoši čitav dan skačući, grleći babu i tako *zbijujući smijeh*. Rj. 148b. *Iskidati se od smijeha*. Rj. 233b. *Pokidati se od smijeha*. Rj. 530a. *Popucati od smijeha*. Rj. 544b. *Potrgati se od smijeha*. Rj. 556b. Malo nijesmo od smijeha *porkali*. Rj. 561a. Kad to vidi, *udari u smeh*. Npr. 45. Ni pred njim se nisu mogli od smejja *uzdržati*. Danica 4, 35. Nagje se ljudi, koji se najviše o tom brinu, kako *će od svačega šalu i smej zametnuti*. Npj. 4, XVI. Mal' nismo *puhli od smija*. Straž. 1886, 865.

smijššan, smijššana, *adj. scherzhaft, spasshaft, lächerlich, ridiculös*. Rj. čemu se *rađa smijati*. *vidi* smješljiv 2. — *Smešana se istorija* pripoveda, kako su . . . Danica 5, 86. Čovek (je) spjevavao mloge *smješne pjesme*. Npj. 1, XX. Mnoge su *pripovijetke smješne* i šaljive. Npr. VI. *A to ni malo ne bi smješnije bilo*, nego kad . . . Pis. 15. Pa, što je još *najsmješnije*, radi bi, da niko . . . 61.

smijššati, smijššam, *v. pf.* Rj. *s-miješati*. *v. impf.* *prosti* miješati. — **I** *vermischen, commisceo*. *cf.* pomiješati. Rj. — Skalaburiti, *smiješati stvari koje ne idu zajedno*. Rj. 685b. Boca je strašni sud. (. . .) *Ili su oba značenja navalice smiješana?*. Posl. 28. Vidjeh kao stakleno more *smiješano s ognjem*. Otkriv. 15, 2. — **2** *sa se, reciproc. sich vermischen, commisceri*. *cf.* pomiješati se: Dok se naše *smiješaju* vojske. Rj.

smijššenje, *n. das Zulachen, arrisio*. Rj. *verb.* od smiješiti se. *radnja* kojom se tko smiješi.

smijššiti se, šim se, *v. r. impf. lächeln, arrideo*. Rj. kao *dem. prema* smijati se. — Onda ja primim knjžice i *smiješeci* se rekнем: »Dobro . . .« opet *smiješeci* se i kao u šali rekнем: »Ako mi . . .« Odg. na ut. 1.

smiliti se, smiliti se, *v. r. pf. kome što, lieb werden, gefallen, placcere, cf. omiljeti*: Kol'ko mu se *smilita* gjevojka. Rj. *s-militi se*. *vidi* dopasti se. *v. impf.* *prosti* militi se.

smilovati, smilujem, *v. pf.* Rj. *s-milovati*. — **I** *liebgerinnen, adamo*: Šta s'vidio, šta si *smilovao* a na tome vojvodi Milošu. Rj. *vidi* zamilovati. *v. impf.* *prosti* milovati. *sa se, reciproc.*: Pa se *bolje mladi smilovaše*, ljubise se, ne zavadiše se. Herc 26. — **2** *sa se, refleks. sich erbarment, misereor*. Rj. *cf.* sažaliti, sažalovati. — **c**) Može biti da *će se smilovati* Ča Steva i odriješiti vam okove muzi. Straž. 1886, 866. Čuj (Gospode!), i *smiluj se*. Car. I, 8, 30. — **b**) *smilovati se kome*: Otac mu se *smiluje* i primi ga k sebi. Npr. 248. Ne bi l' *joj se majka smilovala*. Npj. 1, 369. *Smilovaću se kome se smilujem*. Mojs. II, 33, 19. — **c**) *smilovati se na koga*: Ali za Boga! ne ubij me! nego se *smiluj na mene!* Npr. 235. *Smilova se Bog na sirotinju*. Npj. 2, 6. *Na koga ću se smilovati*, smilovaću se. Rim. 9, 15. *Smilujte se na me*, prijatelji moji. Jov 19, 21. *isp.* sažaliti se (*sužali se ko na koga ili na što*).

smilj, smilja, *m. Sandruckerkraut (Sand-Immortelle, Strohhblume*. Rj.³) *gnapharum arenarium* Linn. (*helychrysum arenarium* L. Rj.³): *Smilj* Smiljana pokraj vode brala. Rj. *biljka*. *vidi* smilje. — »Smrdi li moja glava? . . .« »Ne smrdi, majko! već miriše kao *smilj*.« Npr. 142.

Smilja, *f. hyp. od Smiljana*. Rj. *vidi* Smiljka. **Smiljana**, *f.* ime žensko. Rj. *hyp.* Smilja, Smiljka. — *Smilj Smiljana* pokraj vode brala. Rj. 695a. *ženska imenu od bilja* kod Višnja.

smilje, *n. vidi* smilj: To je *smilje* i bosilje (t. j. to je prema drugome zlu ništa. Posl. 290). Rj. — Špa-ljije su u Srbiji *smilje* i bosilje; ali gjevoja sela imaju drugu bijedu, t. j. čitlunksahilje. Danica 2, 80.

smiljeti, smilim, *v. pf.* Rj. *s-miljeti, mileći sljesti*. *vidi* smiljeti se. *v. impf.* *prosti* miljeti. — **I**) *herabkrichen, derepo*. Rj. — **2**) *sa se, refleks.* smiljeti se, *vidi* smiljeti: Tad se *smile* zmija niz duvara. Rj. (smile se u istoč. govoru; u južnom smilje se). Zmija se *smili s konja* i otide u duvar. Npj. 1, XLIV.

smiljev, *adj. von smilj*: Devojko, *kito smiljeva*. Ajdemo tam' dolje u *smiljero polje*. Rj. što pripada *smilju*. — za *nast. isp.* aptov.

smiljevae, smiljēva, *m. eme mit smilj geschmückte Mädchenmütze* (u Lijevču i u Temniću), *bei feierlichen Gelegenheiten*. Rj. *djevojačka kapa smiljem nakičena*. — Ova devojka prema njemu, megju one dve mlade u *smiljercima*, bogata je udavača. Megj. 220.

Smiljka, *f.* ime žensko. Rj. *ky. od Smiljana*. *vidi* Smilja. — *takva ženska hyp. kod Drenka*.

smiljon, *adj. vidi* smjelan.

smiljonost, smiljonosti, *f. smiljonstvo, n. audacia, temeritas*. — smiljonstvo čigova satrpi. Stulli. *osobina onoga koji je smjelan; die Dreistigkeit, Kühnheit, Vermessenheit, Verwegenheit*. *isp.* drskost, drzost.

smiriti, smirim, *v. pf.* Rj. *s-miriti*. *v. impf.* smirivati. — **I. 1**) *zur Ruhe bringen, paco*. Rj. — Otvo-riće ti se silnovite i od svake siže aspre, te uzmi . . . te *ćeš tako mojega oca caru smiriti*. Npr. 121. Tako mi Bog *noj porod smirio!* Posl. 300. Sreća, koja *će nas* po adetu složiti i smiriti. Kov. 72. A sada Gospod je Bog vaš *smirio braću vašu*, kako im je rekao. Is. Nav. 22, 4. *Smiriti* te od svih neprijatelja tvojih. Sam. II, 7, 11. — **2**) *beendigen, absolvo*. Rj. *srššiti*.

— **3**) (u Boci) *n. p. svijeću, vidi* ugasiti (kaže se za krsnu svijeću, s kojom se ustaje u slavu). Rj. — **II.** *sa se, refleks.* — **I**) *sich zur Ruhe legen, conquiesco*. Rj. — Kvočka vočka piliće, a ne *će na jednom mjestu da se smiri*. Rj. 72a. I tako se žena *smiri* i nikad ga više ne zapita da joj kaže za što se smejao. Npr. 14. Kako mirili, *tako se smirili!* (. . .) kako pravo sudili tako i vama Bog dao). Posl. 126. *Smirite se*, ne inadite se. Herc. 107. Da brane život svoj i da se *smire od neprijatelja svojih*. Jestir. 9, 16. — **2**) *daher auch von der Sonne*: smirilo se sunce. Srbliji kažu da *suncu* ne valja reći *zajge*, niti *sjede*, nego *smiri se*; jer kad mu se reče *zajge*, onda ono (sunce) reče: *zašao pa ne izišao!* a kad mu se reče *sjede*, onda ono reče: *sjeo pa ne ustao!* a kad mu se reče *smiri se*, onda ono reče: *smirio se i ti!* Rj. — Untergehen, occido: sjelo sunce, *cf. zaći, smiriti se*. Rj. 684b. »Kad sunce zapadne . . .« *ćekaše kad će se sunce smiriti*. Npr. 263.

smirivauje, *n. Rj. verb. od I. smirivati, II. smirivati se*. — **I. 1**) *radnja kojom tko smiruje koga* (das Beruhigen, paco). Rj.). — **2**) *radnja kojom tko smiruje što, n. p. posao kakav* (das Beendigen, absolvo. Rj.). — **II. 1**) *stanje koje biva, kad se tko smiruje*. — **2**) *stanje koje biva, kad se sunce smiruje* (das Untergehen, Scheiden der Sonne, occasus solis. Rj.).

smirivati, smirujem, *v. impf.* Rj. *s-mirivati*. *v. impf.* *prosti* miriti. *v. pf.* smiriti. — **I. 1**) *zur Ruhe bringen, paco*. Rj. *smirivati koga*. — **2**) *zu Ende bringen, absolvo*. Rj. *smirivati n. p. posao, srššivati ga*. — **II.** *sa se, refleks.* — **I**) *sich zur Ruhe legen, conquiesco*. Rj. *smiruju se n. p. ljudi*. — **2**) *smiruje se sunce*. Rj. t. j. *zalazi*. — Jurko *smiruje se sunce*. Npj. 3, 523.

smirua, *f. ἡ σμύρα, myrrha, die Myrrhe*. — *Smirua*, sok nekakvoga mirisavog drveta u Arapskoj, kojijem su se stari mazali. Nov. Zav. XII. Otvoriše dare svoje

i darivaše ga (dijete Isusa): zlatom, i tamjanom, i smirnom. Mat. 2, 11.

smirnov, *adj.* što pripada smirni: Dok dan zahltadi i sjenke otidu, ići ću ka gori smirnoroj i ka humu tamjanovu. Pjes. nad pj. 4, 6. — *adj.* takva kod aptov.

smírom (t. j. s mírom), *ruhig, pacifice*. Rj.³ mirno. *isp.* mir 2.

smisao, *smisla, m. der Sinn, die Bedeutung, sensus*. Rj. s-misao, za *postanje isp.* smisliti. — Pripovijeda se kako su u crkvi nekakome rekli da preskoči nešto u knjizi, a on *razumješi u prvome smislu* metne knjigu na zemlju pa preko nje. Rj. 580b. Ali u *prvome i u pravome smislu* zakon znači uredbu. Danica 5, 84. Naš je ustav prava svetinja u *smislu narodne pravice i slobode*. Pis. 18. Rgja i u *moralnome smislu* . . . n. p. Rgjo jedna! 41. Prosvjeta je priljepljiva (u *dobrom smislu*) kako god kuga ili ospice (u *rgjavom smislu*). Priprava 41. Čitahu knjigu i *razlagahu smisao*, te se *razumijevaše što se čitaše*. Nem. 8, 8. (Boleći) dolazi i kao *adj.* u značenju koje je naprijed, u *tjelesnom i umnom smislu* što boli. Daničić, ARj. 539a. Što su Grci *razumijevali pod Dalmacijom u širem i užem smislu*. DM. 9. U ovoj je tankoj razlici izmještu riječi «djedina» i «otačstvo» *dubok misao*. 12. Vidimo da su Dubrovčani za *carinu u opširnem smislu* gledali da se ne uzima od njihovih trgovaca. 246.

smisliti, *smislím, v. pf.* Rj. s-misliti. *v. impf.* smisljati. — 1) *beschliessen, decerno, statuo*: Sve mislio, na jedno mislio. Rj. *vidi* odlučiti 2, pomisliti, sumati. — Bolja je *razmišljena* nego *smišljena*. Posl. 21. Pa on stade *misliť i razmišljati*, sve je *misli na jedno mislio*. Npj. 4, 403. Sad se on nagje u najvećoj smetnji. . . Najposlije *misli*, da prota ostane kod Šapca. Danica 3, 180. Oni *smisle ovu uredbu* . . . Da je *ovu uredbu smišljena* i da će se po novome ljetu na skupštini objaviť, to se doznalo u zemlji. Sovj. 50. Biću miran ako uzidem za onijem što u *sreu srom smislím*. Mojs. V. 29, 19. Ko je to *smislio na Tir?* . . . Gospod je *to smislio*, da osramoti ponos svake slave. Is. 23, 8. Jer je Navuhodonosor namjerio namjeru protiv vas, i *smislio misao protiv vas*. Jer. 49, 30. Poslije opet drugi *car misli* svu mušku djevu Jevrejsku *pobiti*. Prip. bibl. 37. — 2) *kao promisliti, bedenken, perpendo*: Ispeci, pak reci. (*Smisli dobro*, pa onda reci). Posl. 105. Jedan mu dva dukata daje . . . treći *misli i Boga i dušu*, te mu dade četiri dukata. Npj. 2, 97. — 3) *kao izmisliti, domisliti se čemu; ersinnen, erdenken, excogitare, fingere*: Ti ćeš bolje ispечи nego ću ja reći. (Ti ćeš to bolje *smisliti* nego što ti ja mmiem kazati). Posl. 317. Što danas jedna *pokajnica misli* i namjesti, ono se sjutra zaboravi. Kov. 99. Vodi nas, dokle *misli kako* će nas okriviti, da nas zarobi. Mojs. I. 43, 18. Ona je (*misao*) *smišljena* bez obziranja na druge slovenske jezike. Rad 1, 116.

smišljânje, *n. das Ersinnen, excogitatio*. Rj. *verb.* od smišljati. *radnja* kojom tko što *smišlja*, ili *smišlja* na koga.

smišljati, *smišljâm, v. impf.* Rj. s-mišljati. *v. impf.* prosti misliti. *v. pf.* smisliti. — 1) *ersinnen, excogito*. Rj. *isp.* smisliti 3. — Sine čovječji, ovi ljudi *smišljaju bezakonje*, i zlo svjetuju u tom gradu. Jezek. 11, 24 (*auf Unrecht sinnen*). *Smišljaju* misli na gradove. Dan. 11, 21 (*wider die Pestungen Anschläge fassen*). — 2) *smišljati na koga, kao misliti na nj*: Ni sam rasla na bor gledajući ni na *trvu brata smišljajući*, neg' na tebe lajer momće mlado. Npj. 1, 230.

smjêlan (smiñon, smiñn. Stulli), *smiñona, adj.* koji smije, usugnuje se: *kühn, dreist, verwegen, vermessen, audax, temerarius, isp.* drzak, otvoren 3, za *suprotno isp.* nesmjêlica. — *Smionu čovjeku sreća dava ruku*. DPosl. 112. Za ludu bradu *smiona* briteva. 152.

smjêran, *smjêrna, adj.* *demüthig, submissus*. Rj. *isp.* ponizan. — Naučite se od mene; jer sam ja krotak i *smjêran u sreću*. Mat. 11, 29. Gospod pomaže onima koji su *smjêrna duha*. Ps. 34, 18. Ko je *smjêran duhom*, dobija slavu. Prič. 29, 23. *Priступи k molitvi, koju je još smjêrnija*. DP. 20. *Smjêrna Marija* čuvi ovo poplaši se. Prip. bibl. 107.

smjêranje, *n.* Rj. *verb.* od smjerati. — 1) *radnja* kojom tko *smjera što* (das Vorhaben, propositum. Rj.). — 2) *radnja* kojom tko *smjera u što* (das Zielen, collineatio. Rj.).

smjêrati, *râm, v. impf.* Rj. s-mjerati (*v. impf.* prosti mjeriti) *v. pf.* smjeriti. — 1) *kada smjeraš ići?* t. j. kad si naumio ići? *gedenken, vorhaben, cogito, proposui mihi*. Rj. *isp.* namjerati, namjeravati, namišljati; nakan biti. — 2) *zielen, collineo*: smjera baš u čelo. Rj. *vidi* nišaniť.

smjêreno, *adv. demüthig, demisse, cf. smjerno*: A Mara mu odgovara tiho *smjêreno*. Rj.

smjêriti, *râm, v. pf.* Rj. s-mjeriti. *v. impf.* smjerati. — 1) *sich vornehmen, decerno, cf. naumiti, namjeriti*. Rj. *vidi* i namisliti. — 2) *zielen, collineo, cf. zagledati*: Gje ga *smjeri*, tu ga pogodio. Rj. *vidi* omjeriti 2, zamjeriti 1 a; *namišaniť, nazimirati, potišťati*.

smjêrno, *adv. demüthig, demisse, cf. smjerenost*: Čauši se *smjêrno* pokloniše. Rj. *isp.* ponizno. — On odmah otide pred cara, i stane *smerno* i žalostivo kazivati sve po redu. Npr. 238. Srbima se *smjêrno* predavagu. Npj. 4, 339 (= predavahu. *isp. g.*) Pa na noge pokleknuła, pa se *smjêrno* Bogu moli. Herc. 327. Šta Gospod ište od tebe osim da hodiš *smjêrno* s Bogom svojim? Mih. 6, 8.

smjêrnost, *smjêrnosti, f. die Demuth, animus submissus*. Rj. — Da ne mislite za sebe više nego što valja misliti; nego da mislite u *smjêrnosti*. Rim. 12, 3. Prije slave ide *smjêrnost*. Prič. 15, 33. Mislim da ne ću *prestupiti granice smjêrnosti*. Rad 17, 167.

smjêsa, *f. das Gemengel, mixtura*. Rj. s-mjêsa, *izmijêšano kojšto, vidi* mješavina, sumjesa; karišik 1. *isp.* primjêsa. — Niti je (jezik) Slavenski ni Ruski, a još manje Srpski, nego *bespravilnu smjêsa* ova sva tri jezika. Danica 1, 102. Vavilon, t. j. *smjêsa*, pokazuje smijêšanu množinu zala i grijeha. DP. 82. Tropar izriče ovu *smjêsu pluća i radosti*. 144. Obadva ova prijevoda napisana su *smjêsom od staroga Slavenskoga, Bugarskoga i Ruskoga jezika*. VIazić 1, 2.

smjêstiti, *stím, v. pf. unterbringen, colloco*. Rj. s-mjêstiti. *isp.* namjestiti. *kao prost glagol ne dolazi, isp.* mjestiti. — Ondje je ona (Marija) kao sv. kovčeg pripravljajući se da *smjesti u sebe Gospoda*, provela prve godine svojega djevojaštva. DP. 323. *sa se, pass. ili refleks.*: Mladen i Kara-Gjorgjije ne dopuste da se *vojsku Ruska smjesti u gradu*. Sovj. 52.

smjêšljiv, *adj.* — 1) *der gern lueht, risus amans, ad risum facilis*. Rj. *koji se rado smije*. — 2) *Smjêšljivo*, u pjesmi mjesto *smjêšljivo*: Od kud knjiga. . . šta se u njoj *smjêšljivo* piše. Rj. 695a. *ordje smjêšljivo* (smjêšljivo) *znači što* i smjêšno; a *stoji smjêšljivo mj. smjêšljivo* u pjesmi, da bi izišao jedan slog *višć*.

smjêti, *smjêtm, v. impf.* Rj. *praes. perfektivni*: ako smjedne. Obl. 91. — 1) *wagen, sich trauen, audeo*. Rj. *vidi* usugnuvati se (usuditi se). *isp.* smjêlan, nesmjêlica. — Ako imaš gaće, t. j. ako si čovjek, a nijesi žena, te *smjêšć*. Rj. 83b. Za to je išao noću što *danju nije smio od sunca* da se ne rastopi. Rj. 750a. Ona uzdahne i zaplače se, ali mu ne *smjedne* kazati da je imala tri kćeri bojeći se da. . . Npr. 27. Htio bi kletvu *prestupiti*, ali ne *smjê* od straha da ga ne postigne. 114. Mnogo ti je (pastorku) puta *žćela ubiti*, da je od *svoju mužu smjela*. 130. Ako ću krivo, ne *smjê* od Boga, ako ću pravo, ne *smi-*

jem od bega. Posl. 9. To mu majci milo ne bijaše, a! Bogdanu ništa ne smijaše. Npj. 1, 547. Ja ne smijem na Arapa doći; Arapiju je junak na mejdanu. 2, 391. No ih Turci čekat' ne smljedoše, nego s pašom grdni pohjogoše. 5, 423 (smljedoše mjesto smjedoše. isp. blječve mj. bječve). Niti smijaše ko od toga dana da gu zapita više. Mat. 22, 46 (neque ausus fuit; niemand wagte es). Za to se bojah i ne smijah ram kazati što mislim. Jov 32, 6. — 2) smjeti, kao dopušteno biti, slobodno biti; dürfen, licet. — Što smije pop, ne smije gjak. Posl. 360. Jedan vjeruje da smije svašta jesti, a koji je slab, jede zelje. Rim. 14, 2 (er dürfe alles essen). Mislim da se ne smije smetati s uma. Rad 1, 108.

smlačiti, smlaćim, v. pf. lau wärmen, tepescacio. Rj. s-mlačiti što, učiniti da bude mlako. v. impf. prosti mlačiti. — sa se, pass.: U Boci nastave varicu po večeri samo da se malo smlači. Rj. 54b.

smlaćiti, smlaćim, v. pf. todt dreschen, confligello. Rj. s-mlačiti koga, mlačiti usmrčiti ga. v. impf. prosti mlačiti.

smlaviti, vlm, v. pf. vidi smložiti. Rj. s-mlaviti. zermulmen, comminuo. vidi i smreskati, smfškati; isp. smuljati. v. impf. prosti mlaviti.

smljednjeti, smljednim, v. pf. (u Dubr.) mager werden, emacresco. cf. omršati. Rj. s-mlednjeti, postati mledan, suh. vidi omlednjeti. drukčije se glagol ne nulači.

smljeti, smljēm, v. pf. s-mljeti. vidi samljati. v. impf. prosti mljeti. — sa se, pass.: Komine od grozjga ili kao što se u Boci govori od maslina po što se smelju i istiješte. Rj. 287b.

smočac, smočca, m. hyp. od smok. Rj.

smočan, smočana, adj. sir, zelje, gewürzt, pinguis, conditus: Bolje je priguta naoparna nego zemlja smočanu (Posl. 25). Rj. što je sa smokom, što je začinjeno. isp. smočno. suprotno naoparan, suhoparan.

smočenje, n. das Zukosten des Brots zum Gemüse, opsonatio. Rj. verb. od smočiti. radnja kojom tko smoči.

smočiti, čim, v. impf. zukosten, opsonor. Rj. v. pf. slož. do-smočiti, o- (se), pre-, pri-, za-; v. impf. slož. o-smakati (se), pre-, pri-, za-. isp. smok.

smočno, adv. isp. smočan. — Jednom laža smočno ije. DPostl. 39.

smoči, smožnēm, v. pf. (u Srijemu). Rj. s-moči. v. impf. smagati. — 1) bündigen, frango: ko će ga smoči! Rj. vidi ukrotiti. — 2) hinreichen, sufficio: hoće li ti hrana smoči do nove? Rj. vidi dostati, dostanutu 1.

smök, smöka, m. (loc. smöku). Rj. hyp. smočae, značenje (korijenu) mekšati, meku biti, prelazi u pri-jati, uživati: smok... smočiti, osmočiti se... osmakati se... može biti da ovamo ide u istom značenju: smokva. Korijeni 303. — 1) die Zukost, opsonium; smok bijeli, t. j. sir, skorup, maslo. Sve smokove zove u svatove: kuma kumi graha bijeloga, starosvati bobu glavatoga, a djeveri kupus i slaninu. Rj. isp. priguta. — Pasulj. Progji ga se, brate, vidiš da mu ni ime nije kao u ostalih smokova: pas i nlja! Rj. 490b. Suvise imam tri hiljade ovaca. Pa u jednu dubodolinu muzem, u drugoj sirim, a u treću smok služem. Npr. 165. Bolje je i suha krušca pojesti nego se naopako u smok hvatati. Posl. 24. — 2) (u Boci) salo i loj istopljeno zajedno, pa se tim poslije začinja jelo: Teško kupusu iz sela smok čekajući (Posl. 315). Rj.

smökov, adj. što pripada smökvī. isp. smokven. — Bukov. Prema tome i smokov, prem da nema u Vukovu rječniku. Osn. 40. Pa spletoše lišća smokova i načiniše sebi pregače. Mojs. I. 3, 7.

smökriti se, smökrim se, v. r. pf. (u Paštr.) pokvasiti se, n. p. od kiše, nass werden, madefio. Rj.

s-mokriti se, postati mokar. v. impf. prosti mokriti (i se).

smökva, f. (gen. pl. smökävā). Rj. dem. smokvica, značenje korijenu vidi kod smok. — 1) die Feige, ficus (der Baum und die Frucht). Rj. drvo i rod s njega. vidi cvjetunica, čivla, džizica, glušica 1, kavelica, petrovača, sušenica. — S mora smokve, iz Mostara grozjge. Npj. 1, 283. Donesite grudu suhik smokava. Car. II. 20, 7. Smokve, jedne dobre smokve, vrlo dobre, a druge rgjave, vrlo rgjave, koje se ne mogu jesti. Jer. 24, 3. — 2) (u Dubr.) nekaža morska riba. Rj. Dreckfisch, stromuteus pitala I. Rj.³ — 3) Dreck, stercus: Ja s' ne bojim Vlaha ni smokava. Rj. vidi govno, nečist, i syn. ondje.

smökvara, f. nekaka pita s medom, eine Art Kuchen. plucenat genus. Rj. — rječi s takvim nast. kod balnjara.

smökven, adj. ficubneus, ficubnus. Stulli. isp. smokov. — Reče joj (Isus smokvi): da nikad na tebi ne bude roda do vijeka. I odmah usahnu smokva... ako imate vjeru i ne posumnjate, ne samo smokveno učinite nego i gori ovoj ako rečete: digni se i baci se u more, biće. Mat. 21, 21 (το τῆς θαλάσσης, de ficubnea, das an dem Feigenbaume; ono što se dogodilo smokvi).

smökvica, f. dem. od smokva. Rj.

smöla, f. das Pech, picr. Rj. vidi pakao 2. — Bjehu im opeke mjesto kamena i smöla zemljana mjesto kreča... hajde da sazidamo grad i kulu. Mojs. I. 11, 3.

smölav, adj. pechig, picuus, picatus: Smokve ruke ne valjaju nigdje (t. j. ruke koje kradu — kao da su smölave, te prianja za njih. Posl. 290). Rj.

smolénica, f. (u Hrv.) die Alarmstange, signum quo milites ad arma conclamantur, cf. fitiljača. Rj. vidi i vitiljača. na relikoj moci kao košnica, iznutra od smole, pa kad bude do nerolje, ono se zapali, da ljudi iz daleka vide i trče u pomoć.

smöliti, līm, v. impf. picchen, piceo. Rj. smolom mazati. v. pf. slož. po-smöliti, za-

smölja, f. hyp. od Smoljana. Rj. vidi Smoljka. **Smöljan**, m. ime muško. Rj. — od osn. koja je postala nastavkom »ja: od smöla; isp. smöljo, prem da je drugoga značenja. Osn. 140. imena s takim nast. kod Čvijan.

Smöljana, f. ime žensko. Rj. hyp. Smolja, Smoljka. — za postanje isp. Smoljan.

smöljenje, n. das Picchen, picatio. Rj. verb. od smöliti. radnja kojom tko smöli što.

Smöljka, f. ime žensko. Rj. hyp. od Smoljana. vidi Smolja. — takora ženska hyp. kod Drenka.

smöljo, m. koji kao pokunji nos, Einer mit hängender Nase, naso demisso. Rj. gen. smölja, voc. smöljo. isp. ošmoljiti (nos).

smönica, f. eine Erdart (für Weinberge), terrae genus. Rj. nekaku zemlja dobra za vinograde. smö(n)ica: smönica (iza o otpalo je o postalo od n). Osn. 333.

smöriti, smörim, v. pf. ermüden, defatigo, cf. umoriti: Ti me slomi, more, i prevari na daleko Bišću na krajinu, smori mene i družinu moju. Rj. s-moriti. vidi samoriti. v. impf. prosti moriti 2.

smötak, smötka, m. n. prege, Knauel, glomus. Rj. štogod smotano. vidi polumotak, klupko, kluvko, kluko klupče; kokoška 2.

smötati, tām, v. pf. Rj. s-motati. v. impf. smotavati. — 1) zusammenwickeln, implico. Rj. smötati što (da bude smotuljak). — 2) zu Ende haspeln, perduco in rhombum. Rj. sršiti motanje. — Jednom joj (mačeha pastorei) dade ujutru punu torbu kugjelje pa joj rekne: »Ako ovo sve danas na opređeš u i kokošku ne smotaš, ne idi mi doveče kući, ubiču te.« Npr. 125. — 3) sich eilends davon machen, aufugio: smota iznad kuće. Rj. vidi pobjeći, i syn. ondje.

smotāvānje, n. Rj. verb. od smotavati. — 1) radnja kojom tko smotaru što, n. p. da bude smotuljak (das

Zusammenwickeln, implicatio. Rj.). — 2) radnja kojom tko smotava pregju (das zu-Ende-haspeln, perductio sistorum in rhombum. Rj.)

smotávati, smotávám, v. *impf.* *vidi* smotati. Rj. s-motavati. v. *impf.* *prosti* motati.

smötren, *adj* *upravo partic. pract. pass. od smotriti. koji nu sve (dobro) motri, pazi; vorsichtig, unsichtig, cautus, circumspectus. isp.* na opazu, na oprezu. *suprotno* nesmotren. — Mnogi nčitelji... samo da su malo smotreniji. Zlos. 138. Budi smotren u reči. 224. *udr.* — Poslje mnogih i nebrojenih napasti i zasjeda, od kralja smotreno naregenjih. Glas. 21, 288 (*cautlose*).

smötrenost, smötrenosti, f. *osobina onoga koji je smotren; die Vorsicht, Vorsichtigkeit, Umsicht, Umsichtigkeit, cautela, cautio, circumspectio. suprotno* nesmotrenost. — Ali u odgovorima kraljevim poslanik papin jasno poznade oholost, smotrenost i laž. Glas 21, 285 (*superbiam, cautelus et mendacia ipsius regis cognovit*). U takim trenucima sve stoji do smotrenosti starijih. Zlos. 47.

smötriti, smötřim, v. *pf.* *erblicken, conspicio*. Rj. s-motriti. *vidi* namotriti, opaziti, sagledati, zgledati. v. *impf.* smatirati. — Tumarala tamo tražeći kud će da izagje, dok smotri na daleko vutru gde se svetli. Npr. 141. U isto vrijeme smotri da ide jedna velika zmija niz duvar. 191. Ali smotri toke na Turčinu. Npj. 4, 191.

smötřnik, m. *moglo bi se misliti, da je griješkom mjesto smotrenik, ali ima u Stulliju adj.* smotrn, *urbanus, modestus*. — Jedno misli razbornik (smotřnik, svenmnik), drugo misli bezumnik (nesvjensnik). DPost. 38. *koji je smötřen (smotrn).*

smotúljak, smotúlja, m. (u C. G.) *vidi* zamotuljak. Rj. s-motuljak. *isp.* smotati 1. *das Bündel, sarchina. isp.* i svežanj.

smožđiti, smožđim, v. *pf.* *zermalmen, comminuo*. Rj. s-možđiti. *vidi* smlaviti; smreskati; smřskati. *isp.* smuljati. v. *impf.* smožđavati. — Kaplar prekine, i ja mišljah smožđice ga. Megj. 98.

smožđávánje, n. *verb.* od smožđavati, *koje vidi. smožđávati, smožđávám, v. *impf.* s-možđavati. v. *impf.* *prosti* možđiti. v. *pf.* smožđiti. — Svak da može slako gledati u živu vatru koja, da bi živila, proždire i smožđava sve što joj padne u usta. Zim. 294.*

smračiti se, smračí se, v. r. *pf.* *dunkel werden, vesperascit*. Rj. s-mračiti se. *vidi* smrći se, i *ostala syn. ondje. v. impf. prosti* mračiti se; *slož.* smreati se, smrkavati se, smrknjivati se, sumračavati se, umračivati se. — Sunce će zaći tijekom prorocima i *dun će im se smračiti*. Mih. 3, 6.

smřád, m. (*loc.* smřádu) *der Gestank, foetor*. Rj. — Ukradu onaj svlak pa ga bace u peć... oseti smřad od selaka. Npr. 54. Tek devojka zaviri u glavu, stane pljuvati: »Pi! čudna smřadu! ja te bogme ne mogu poiskati. 143. Devojka se opet okrene Turčinu, ali od smřadu i gada nije mogla trpjeti. 258. Mnogi su i pomrli u onome smřadu i strahu. Miloš 58.

smřáđiti, đim, v. *impf.* *Gestank machen, foetorem creo*. Rj. činiti da smřdi. v. *pf.* *slož.* zasmřaditi.

smřáđljiv, *adj.* *koji je pun smřadu; stinkend, foetidus, foetulentus. isp.* smřdeć, i *syn. ondje*. — Sad mjesto svega toga stoji velika smřáđljivu kaljuga. Priprava 16.

smřáđenje, n. *das Anstänkern, foetoris excitatio*. Rj. *verb.* od smřaditi. *radnja kojom tko smřadi.*

smřářoriti se, řim se, v. r. *pf.* skameniti se, postati mramor, *zu Stein werden, lapidesco*. Rj. s-mřářoriti se. v. *impf.* *prosti* mramoriti se.

smřáziti, řim, v. *pf.* *vidi* omřáziti: Prvi grijeli smřáziti gjevojkju. Rj. s-mřáziti. *koga s kim, kome što. v. impf. prosti* mřáziti.

smřáca, f. *dem.* od smřt: Doklema ga je smřcu umorila. Rj. smř(t)-ca. — *dem. s takim nast. kod* djeca.

smřéánje, n. *vidi* smrkavanje. Rj.

smřéati se, smřéć se, *vidi* smrkavati se. Rj. v. r. *impf. vidi* i mračiti se, i *syn. ondje. v. pf.* smřći se.

smřć, m. (*Cedrus Wachholder, juniperus oxycedrus* L. Rj.³) *vidi* smreka. Rj. *drvo. vidi* i smřća, kleka, venja.

smřća, f. *juniperus*. Stulli. *vidi* smřć, smreka. — Puna brda jela i borovah, puna smřće i druge drevadi. Npj. 5, 494.

smřćak, smřćka, m. (*pl. gen.* smřćáká) *die Morchel (Speisemorchel, morchella esculenta Pers. Rj.³) phallus esculentus Linn. Rj. gđjira.*

smřće, (smřćeta?) n. (*ili* smřtae, *voc.* smřće?) Tuta, smřće, na unće. (... kazao babi da je smř i da je došla po nju, ona rekla: »Tuta, smřće, n unće«, pokazujući rukom na dijete). Post. 323.

smřćev, *adj.* n. p. kačica. *vom Wachholderbaum, juniperinus*. Rj. *što pripada* smřcu. *vidi* smřekov, klekov. — *za nast. isp.* aptov.

smřćevina, f. *Wachholder-Holz, lignum juniperi*. Rj. smřćevo drvo. *vidi* smřekovina, klekovina.

smřćka, f. *acinu ex junipero*. Stulli. — Brijeme i smřće prodava. DPost. 9. Smřćka, smřekinja, rod smreke. XVII. *vidi* i kleka 2, venja 2.

smřći se, smřćnć se (smřćklo se), v. r. *pf.* *dunkel werden, tenebrae oboriuntur, cf.* smrknuti se. Rj. s-mřći se, *postati* mřklo (mřkli mřak). *primjeri* kod smrknuti se. *vidi* i mřknuti, smračiti se, sumračiti se, umračiti se. *isp.* naoblačiti se, natušiti se, nasumorit se, stušiti se.

Smřdan, m. — 1) *Nome einer Drina-Ueberfuhr bei Loznica, trajectus nomen*. Kod Smřdana hilizu ima jedna bara, koja smřdi na sumpor, i zove se Smřđljiva bara. *cf.* Koviljača. Rj. *skelu nu Drinu kod Loznice*. — 2) rijeka u Bjelopavličima (zla za piće). Rj.

smřdeć, a, e (u Dubr.) *adj.* *vidi* smrdljiv. Rj. *što smřdi. vidi* i smrdeljav, smrdeljiv. *isp.* smradljiv. — u županiji Varaždinskoj imaju Smřdeće Toplice, kojima voda smřdi na sumpor.

smřđeljav, *adj.* *vidi* smrdljiv. Rj. *što smřdi. vidi* i smrdeljiv, smřdeć. *isp.* smradljiv. — A prišati sveca Muhameda za Turacke smřđeljave dare, a neka ga, eru mu obraz bio! Npj. 5, 75.

smřđeljiv, *adj.* *koji smřdi. vidi* smrdeljav, smrdljiv, smřdeć. *isp.* smradljiv. — Smřđeljav, smřđeljiv, smrdljiv. Korijeni 305. Kičeljiv, smřđeljiv. Osn. 97.

smřđibaba, f. nekakva tica, velika kao golub, ali po petju ljepša od njega, nego kažu da smřdi, *eine Art Vogel, uris genus*. Rj. smřdi-baba. *isp.* smřdivrana. Smřdi kao vuga. Smřdi kao gem. Post. 290. — *riječi tako slož. kod* čistiknća.

smřđibuba, f. *Wasserwanze*. Rj. (*Baumwanze, pentatoma bacurum* L. Rj.³) smřdi-buba. *bubina*.

Smřđipotok, m. kod Golupea u nabiji Požarevačkoj *potok*, koji se, kao što se onuda pripovijeda, tako prozvaao od mnogijeh mrtvaca koji su ondje još prije Hrista negda izgignuli. Rj. Smřdi-potok. *tako slož. imena* sva. Skočigjevojka, Skočivuk.

smřđivrana, f. nekakva tica, čini mi se da je plavetna (može biti da je smřđibuba), *eine Art Vogel (Blauracke. Rj.³) uris genus (coracias garrula* L. Rj.³). Rj. smřdi-vrana.

smřđjeti, smřđim, v. *impf.* *stinken, foeteo*. Rj. *vidi* bazđjeti, tonjati, tuknuti 2 (tuhnti), zadajati. v. *pf.* *slož.* do-smřđjeti, pri-, u- (i se), za-. — Zadiše meso. t. j. smřli, *cf.* udarati, zaidarati, pašiti. Rj. 172a. Bara, koja smřdi na sumpor. Rj. 696c. S glave riba smřdi. Post. 283. Smřdi gospodstvom. (Kad se ko ponosi preko mjere.) 290. Smřdi kao vuga. Smřdi kao gem. 290. Tako gubom ne smřdiol 297. Smřdi m, majko, gjedova duša. Npj. 1, 297.

smřđljika, f. (u C. G.) drvo za koje se pripovijeda da je nije na njemu raslo dok nije nekakav car

nekad objesio o njemu prava čovjeka, *cf.* šmrlijka. Rj. — *smrdljika* (pred *lj* osn. u starom CMPXCT). Osn. 277. za *korijen* *isp.* smrdjeti. *riječi s takim nast. kod* aptika.

smrdljiv, *adj.* stinkend, foetens. Rj. koji smrdi. *vidi* smrdče, smrdeljav, smrdeljiv. *isp.* smrdljiv. — *Smrdljivo bure* najbolje vino pokvari. Posl. 291. Turci su me ovgje položili i njihovi *smrdljivi darovi*. Npj. 5, 440. Nebesa nijesu čista pred očima njegovijem (Božjim); a kamo li gadni i *smrdljivi čovjek*, koji pije nepravdu kao vodu? Jov 15, 16.

Smrdljiva Bāra, *f.* *cf.* Smrdan. Rj.

smrdljivač, smrdljivač. *m.* der stinkt, homo foetens. Rj. koji je smrdljiv.

smrdljivica, *f.* die stinkt, foetens mulier. Rj. koja je smrdljiva.

smrdoulje, *n.* petroleum. u Kostajnici sam u dućanu slušao od graničara osobito od onih iz Rujevca i Žirovca gdje istu smrdoulju. M. Krkljuš.

smrēāk, smrēāka, *m.* (u Here.), Wachholderwald, silva juniperi. Rj. smrekova šuma. — za obličje *isp.* drenjak.

smrēka, *f.* der Wachholder, juniperus communis Linn. *cf.* kleka. Rj. drvo. *vidi* i smrē, smrēa, venja. — Došav sjede pod smreku . . . Po tom leže i zaspa pod smrekom. Car. I, 19, 4, 5.

smrēkār, *m.* ptica. Daničić, ARj. 612a. *vidi* borovnjak, bravenjak, braunjag, venjar.

smrēkinja, *f.* die Wachholderbeere, baccæ juniperi: I smrēkinje vrijeme prodaje (Posl. 105). Rj. rod od smreke. *vidi* smrēka, kleka 2, venja 2. — *riječi za rod od bilja s takim nast. kod* brekinja.

smrēkov, *adj.* von smreka, juniperi. Rj. što pripada smreci (smreki). *vidi* smrēčev, klekov. — Smrēkovača, 1) smrekova batina; 2) smrekovu voda. Rj. 696b. Koji brahu lobodu po čestama, i smrekovo korijenje bješe im hrana. Jov 30, 4. — za *nast.* *isp.* aptov.

smrēkovača, *f.* — 1) smrekova batina, Stock von Wachholder, fustis juniperi. Rj. — 2) smrekova voda (kad se uspe na smrekove bobice te uskisne), der Wachholderwein, vinum e baccis juniperi. Rj.

smrēkovina, *f.* Wachholder-Holz, lignum juniperi. Rj. smrekovo drvo. *vidi* smrēčevina, klekovina.

smrēskati, smrēškām, *v. pf.* quetschen, zerstossen, contundo, offendo, *n. p.* glavu, nos. Rj. *vidi* 2 smrškati, i *syn.* ondje.

smrēgjanje, *n.* das Stinken, factor. Rj. *verb.* od smrdjeti. stanje koje biva, kad što smrdi.

smrēkāvānje, *n.* das Dunkel-werden, obscuratio. Rj. *verb.* od smrkavati se. stanje koje biva, kad se smrkava.

smrkāvati se, smrkāvā se, *v. r. impf.* dunkel werden, tenebrae oboriuntur. Rj. s-mrkavati se. *vidi* smreati se, i *syn.* ondje. *v. pf.* smrknuti se, smrći se.

smrknuti se, smrknū se, *vidi* smrći se. Rj. i *syn.* ondje. s-mrknuti se. *v. impf.* smreati se. — Kad se u veće smrkne, onda domaćin unese badnjake u kuću. Rj. 11b. U tom se još na veću našu nesreću smrkne sa svijem. Npr. 6. Dok se jednome ne smrkne, ne može drugome da svane. Posl. 66. Kad se sunce smiri i kad se smrče, gle, peč se dimljaše. Mojs. I, 15, 17.

smrknjivānje, *n.* *vidi* smrkavanje. Rj.

smrknjivati se, smrknjivā se, *v. r. impf.* (u Dubr.) *vidi* smrkavati se. Rj. s-mrknjivati se (*dijalekt.*) *vidi* i smreati se, i *syn.* ondje. *v. pf.* smrknuti se, smrći se.

smrmlati, lām, smrmljati, ljam, *v. pf.* dahermurmeln, commurmuro, mussito. Rj. s-mrmlati, s-mrmljati, kao mrmljući, mrmljući reći. *vidi* smrdžati, smumlati, smumljati. *v. impf.* prosti mrmlati, mrmljati.

smrdžati, džān, *v. pf.* dahermurmeln, obmurmuro. Rj. s-mrdžati. kao mrdžajući reći. *vidi* smrmlati, i *syn.* ondje. *v. impf.* prosti mrdžati.

smršiti, smršim, *v. pf.* s-mrsiti. *isp.* pomrsiti, zamrsiti. *v. impf.* prosti mrsiti (konce). — Igra hodža i kaduna kolo smršeno, aginica i spahija još smršenje. Herc. 246.

1. smrškati, smrškām, *v. pf.* zusammenschüren, constringo (vom Beutel). Rj. s-mrškati *n. p.* kesu, kao stegnuti je, stisnuti. *glagol* se ovaj drukčije ne nalazi. *isp.* mrška, mštititi se. — Biljača, suknena ženska haljina, koja je ostrag smrškana, a sprijed sašivena kao suknja. Rj. 26a. Bokeljska je kapa spolja postavljena erom svilom, koja je gore nasred vrha (gdje je u fesa kita) tako smrškana da je ostala jama malo veća od cvanice. Kov. 54.

2. smrškati, smrškām, *v. pf.* zermalmen, contero. Rj. s-mrškati. *vidi* smreskati; smlaviti, smožditi. *isp.* smuljati. — I papar je crn i smrskan, ali grije i pri. DPosl. 30. Bijah miran i zatr me, i uhvativši me za vrat smrsku me. Jov 16, 12 (*confregit me; zerbrach mich*). *isp.* razmrskati. kao *prost* *glagol* ne dolazi.

smrt, *f.* der Tod, mors: to mi je smrt (moja. Mrzi me vrlo, *n. p.* šta raditi, slušati ili govoriti. Posl. 319). Rj. *vidi* samrt, umrće, umor I. *dem.* smrea. *isp.* smrče.

— *Unukovom smrti umru*, na kakovu ona (vještica) bude namijenila. Rj. 66b. Jesu J, brate, rane od vi-danja, il' su, reče, od smrti rane. Rj. 417a. Prorok kaže da će je (kćer) ujesti zmija i da će joj od togu biti smrt . . . zmijica koja je ujede i zada joj sugjenu smrt. Rj. 724a. Nego sam mislio ispoivijeti pri smrti, ali me ugrabi prije nego pop prispje. Npr. 98. Dogje vrijeme da umre. Na smrti dozove sinove i šćeri svoje. 185. Šta je skrivio ovi sirotah čovjek te ga na smrt osudiše . . . »po zakonima ovoga mjesta za-sluzio je smrt«. 218. Bolje da te smrt prijeku dignu, nego suza sirotinjska stigne. Posl. 22. Da te sačuva Bog od nenadne (smrti ili druge kake nesreće). 56. I na smrt ko ide dadu mu zboriti. 104. Tako me naprasnu smrt ne našla! 299. Tako od gladinje smrti ne umro, a prijed mi Bog duo smrt! 308. Kakom će ga smrti umoriti. Npj. 1, 398. Nemoj sebi smrti učiniti. 2, 419. I ružnom ih smrti umorise. 4, 196.

Ne samo kad takovi obor-knez umre svojom smrti, nego i kad ga Turci posijeku, njegov sin postane na njegovo mjesto. Danica 2, 97 (= prirodnom smrti). Kao bijesni dotrče s batinama, da me na smrt istuku. 2, 141. Iz grohota udari ih zmija, i Jokici s smrti sustaviu. Kov. 104. Svake godine od 35 ljudi samo jedan umre . . . i oni koje osim prirodne smrti kuga ili vojna ili kakvo nevaljalstvo pozoblje. Priprava 114. Zločince će zlom smrti pomoriti. Mat. 21, 41. Vidjeh jednu od glava ujezinijeh ranjenu na smrt. Otkriv. 13, 3. Te se razbolje na smrt. Sam. II, 12, 15. (Gdje bude car gospodar moj, bilo na smrt ili na život, ondje će biti i sluga tvoj. 15, 21. Sebi na smrt kaza to Adonija . . . danas će poginuti. Car. I, 2, 23. Pogreboše ga i učinise mu na smrti čest svi Judejci. Dnev. 32, 33. Jer je duo dušu svoju na smrt. Is. 53, 12.

1. smrtan, smrtna, *adj.* — 1) sterbend, moribundus: Jadan sinko, sabljko Kraljiću Marko, gje pogibe, kuku tvojoj majci! a Marko mu smrtan besidio. Smrtan vadi nožić trgovački. Rj. kao na smrti, na unoru, umirući. — Tu Jokica bolan bolovaše; k njem' dolazi svra tica vrane, i u kljun mu vode donošaše, te mu smrtna usta kvasijaše. Kov. 105. — 2) *n. p.* čovjek je smrtan, sterblich, mortalis, *cf.* samrtan. Rj. koji može umrijeti (i umriječće). suprotno besmrtan. — Pretvoriše slavu vječnoga Boga u obličje smrtnoga čovjeka. Rim. 1, 23. Oživljeće i vaša smrtna tijela. 8, 11. — 3) od čega je moći umrijeti; Todes-, mortis. *isp.* smrtonosan; todlich, Tod bringend, mortifer: Otkud knjiga, ognjem izgorjela! što je tako smrtna i nenadna. Rj. 417a. Ako i smrtno što popiju, ne će im nauditi. Mark. 16, 18 (mortiferum; todliches). Jer bijaše smrtan strah po cijelom gradu. Sam. I, 5, 11. Jezik im je strijelc smrtna. Jer. 9, 8. Smrtan je polom

tvoj. 30, 12 (*insanabilis fractura tua; unheilbar ist deine Wunde*). *adv.* Upazi ga careva šcer, i u nj se smrtno žaljubi. Npr. 117.

2. smrtni, adj. *vidi* smrtni. Rj. *vidi* i umrli. što pripada smrti (*umrću*), *smrti*; što biva na smrti, umoru; *Sterbe-, Todes-, mortis, extremus*: Kad ovo ču carev sin, smrtni ga znoj dopade od velike tuge i žalosti. Npr. 234. Tako mi smrtno ure, koja me čeka. Posl. 306. Onima što sjede u sjenu smrtnome, zavijetli vidjelo. Mat. 4, 16. Strašni čas smrtni. DP. 369. Kad bi smrtno presude izvršivao. O Sv. O. 19. **smrtnjāk, m.** (u Srbiji) kaže se u šali za čun (jer je čovjek u njemu na velikoj vodi blizu smrti), *Kahn, linter*. Rj.

smrtnosan, smrtnosna, adj. *mortiferus, mortifer, lethifer*. Stulli. smrtnosan, što smrt nosi, zadaje. *isp.* smrtan 3. *Tod bringend, tödtlich, tödtend, suprotno spasonosan*. — Zadržao sam 49 riječi Slavenskih... *smrtonosni*. Nov. Zav. VI. Jer je (jezik) nemirno zlo, puno ijeda smrtonosnoga. Jak. 3, 8. *isp.* tako sloz. *adj.* kod bogonosni.

smrviti, smrvim, v. pf. *bröseln, frio*. Rj. s-mrviti n. p. krišku hljeba. *isp.* strošiti. zdrobiti. v. *impf.* mrviti.

1. smrzao, smrzli, f. (loc. smrzli) der Frost, gelu: došao na ovaj smrzli. Rj. s-mrzao. *vidi* pomrzao. — riječi s takvim nast. kod iznikao.

2. smrzao, smrzla, adj. *gefroren, gelatus*. Rj. *partic. praet.* od smrznuti se, koje *vidi* i prinjere ondje.

smrzāvānje, n. das Frieren, congelatio. Rj. *verb.* od smrzavati se. *stanje* koje biva, kad se smrzava što. **smrzāvati se, smrzāvām se, v. r. impf.** *frieren, congelari*. Rj. s-mrzavati se. v. *impf.* prosti mznuti se. v. *pf.* smrznuti se. — Mlakva, voda ili bara, koja se zimi ne smrzava. Rj. 363b.

smrzla, m. (u Srijemu) *vidi* smrzlo. Rj. istoč. *vidi* i smrzlica, i *syn.* ondje.

smrzlica, f. (verächtlich) der die Kälte nicht ertragen kann, impatiens frigidus, cf. zimomornica, ozebličina. Rj. kaže se (s preziranjem) za muško ili žensko čeljadle, koje je slabo od zime. *vidi* i smrzla, smrzlo. *isp.* zimogrižljiv, zimogrozan, zimomorān.

smrzlo, m. *vidi* smrzlica. Rj. i *syn.* ondje. smrzlo juž. prema ist. smrzla. *voc.* smrzlo.

smrzlūtak, smrzlūtka, m. gefrorne Erdscholle, gleba gelata. Rj. smrzla zemljana gruda. — riječi s takvim nast. kod hjelutak.

smrznuti, smrzněm (smrzlo) i smrznuh, smrzao, smrzla i smrznuo. Rj.³, v. *pf.* Rj. s-mrznuti. — **1) gefrieren machen, congelo.** Rj. smrznuti što, učiniti da se smrzne. — Pošto je Mart ovo učinio, kažu da je rekao: Da mi je još samo jedan dan, smrzao bih u kravi tele i u ženi dijete. Živ. 25. — **2) sa se, reflex.** *gefrieren, congelari*. Rj. — Te se smrzne i okameni i baba i njezini jarići. Rj. 10a. Inje je zimi smrzla magla, a slana je u proljeće i u jesen smrzla rosa. Rj. 232a. Čekaj dok otrkavam noge (smrzle od zime). Rj. 476b. Pokorušiti se, smrznuti se malo (kao da se po zemlji uhvatiti kora). Rj. 531b (*vidi* i skorušiti se). Skosati se, smrznuti se (kao kost?) Rj. 687b. Skočanjiti se, smrznuti se ili onako otvrdnuti kao kočarj. Rj. 687b. Truckavica, kad se kola vrlo truckaju, n. p. po smrzlu putu. Rj. 753a. Pa okrenu snijeg sa sjeverom; smrzose se toke za jeleke, a jeleci za tunke kočulje. Npj. 3, 419.

smučaljka, f. (u Hrv.) *vidi* točljajka. Rj. *vidi* i točljajka. na ledu gdje se djeca smučaju, točljaju; *die Eishahn, Gleitbahn, isp.* klizalište. — riječi s takvim nast. kod kazaljka.

smučānje, n. Rj. *verb.* od smucati se. — **1) radnja** kojom se tko smuca kojekuda (das Umherziehen, vagabunda vita. Rj.). — **2) (u Hrv.)** *vidi* točljanje. Rj.

smučati se, smučām se, v. r. impf. Rj. — **1) herumstreichen, vagor.** Rj. *vidi* skitati se, i *syn.* ondje.

v. *pf.* posmucati se. — Čaratan ne može imati postojanoga posla, nego se smuca kojekuda. Rj. 819a. Smuca se k'o psina pribjena. DPosl. 112 (pribjena zap. mjesto prebjena). — **2) (u Hrv.)** *vidi* točljajati se. Rj. (*po ledu*).

smučāvānje, n. J. Bogdanović. verb. od smučavati se. *stanje* koje biva, kad se kome smučava.

smučāvati se, smučāvā se, v. r. impf. nešto mi se smučava, gotov sam bljavati. J. Bogdanović. s-mučāvati se, mučno bivati (kome). v. *pf.* smučiti se.

smučēti se, smučē se, v. r. pf. smučilo mu se, pa eno bljuje. J. Bogdanović. s-mučēti se (kome), mučno mu postati. v. *impf.* smučavati se.

smučēkati, smučēkām, v. pf. ausschwenken, cluo: smučekaj pa prolj (Nema od toga ništa. Posl. 291). Rj. s-mučēkati. v. *impf.* prosti mučēkati.

smūditi, smūdīm, v. impf. v. pf. osmuditi, — **1) sengen, amburo.** Rj. značenje (korijenu) žeci: smuditi. Korijeni 304. — **2) globiti, guliti, derati, drehk Erpressungen schinden, exhaurio:** Ode gradit' grada na Medunu, da uzapti Brdsku sirotinju, da ih guli i bez mila smudi. Rj.

smūdut, m. (u Dubr.) nekaka morska riba. Rj. (*Seebarsch, labrav lupus C. I. Rj.*³) — Bolje je biti kuda od smuduta negli glava od gere. DPosl. 7 (*kūda, rep, ital. coda, lat. cauda*). DPosl. XIII. Tugja će biti i smudut (*isp.* smugj). Osn. 223.

smūgij, smūgija, m. der Schiel, perca lucioperca (sandra Cuv. Rj.)³ Rj. riba. *vidi* koštreba (*smugj?*). *isp.* smudut.

smūgijēnje, n. verb. od smuditi. radnja kojom tko smudi što ili koga.

smūk, m. eine Art Schlange (die Aesculapsschlange. Rj.)³ serpentis genus (coluber flavescens. L. Rj.)³. Smuk je odozgo crn a po trbuhu žučkast. Rj. zmija. *vidi* smukulja; konjušarica, konjuštica. — za postanje *isp.* smucati se, smuknuti. Korijeni 303.

smūknuti, smūknēm, v. pf. — 1) nož, zucken, stringo. Rj. prelazno *vidi* suknuti 1, potegnuti 3, potrgnuti. — **2) daherschossen, ruo.** Rj. neprelazno *isp.* suknuti 2 (*suknuše pēce iz kočnice*); posukljati, posuktati.

smūkulja, f. vidī smuk. Rj. — riječi s takvim nast. kod bakulja.

smūljati, ljām, v. pf. zerquetschen, contundo. Rj. s-muljati n. p. grozge. *vidi* smožditi, i *syn.* ondje. v. *impf.* prosti muljati.

smūmlati, lām, smūmljati, ljām, vidī smrmlati. Rj. s-mumlati, s-mumljati; *mumlajući, mumljajući reči. vidī* i smrmljati, smrdžati. v. *impf.* prosti mumlati, mumljati.

smūšen, adj. n. p. leti kao smušen (kao smušen n. p. leti, gled. Posl. 132), *wie ein Rasender, rabidus, rabiosus (cf. bijesan, goropadan. Rj.)³.* Rj. *part. praet.* *pass.* od smušiti se. koji se smušio.

smūšenik, m. vidī goropadnik. Rj. čovjek smušen, goropadan, bijesan. *vidi* i zgranov.

smūšiti se, šim se, v. r. pf. *vidi* zgranuti se. Rj. *drukčije se ne nalazi glagol ovaj.* — Značenje (korijenu) hješnjeti, poludjeti: smušiti se, smušen, smušnik. Korijeni 172.

smūta, f. (u Grblju) sjever sa snijegom, Schneewetter, ningor. Rj. s-muta. za postanje *isp.* smutiti. Korijeni 158. *vidi* pomet, i *syn.* ondje.

smūtiti, smūtīm, v. pf. Rj. s-mutiti. v. impf. prosti mutiti. — 1) verwirren, turbo. Rj. *vidi* pomutiti 2, pobuniti, smesti 2. — Ahar, koji smuti Izrailju ogrješiv se o stvari proklete. Dnev. I. 2, 7. Kad tugja riječ imajući u svom jeziku više značenja ne bi smutlila tumačenja. Ogled VI. — **2) n. p.** vodu, truben, turbo. Rj. učiniti je mutna. *vidi* pomutiti 1. — Sava je Dunav objačala, ma ga je smutlila. DPosl. 110.

smūtljiv, adj. on ti je smutljiv čock, smutiće dva

oka u glavi. J. Bogdanović. *koji rado muti (1)*. vidi mutljiv.

smutljivac, smutljīveca, *m. der Ränkeschmied, doli machinator*. Rj. *smutljīve čovjek*. vidi mutljivac; pletkaš, petljanac, petljarnac. — Ne stavi se, žalosna nu majka, no posluša nevjernu smutljīveca, Npj. 5, 27.

smutnja, *f. die Verlegenheit, angstiaue*. Rj. *kad se tko smuti, smete*, vidi smetnja 2, i *syn. onđje*.

smužđiti, smužđīm, *v. pf. n. p. šumnat prut, grozd, abstreifen (Beeren und Blätter), destringo*. Rj. *s-mužđiti, n. p. sa pruta lišće, sa grožđja puea; kao svući. drukčije se glagol ne nalazi*.

snāci, snāgĵe, *v. pf. Rj. s-naći. v. impf. snalaziti, snahoditi*. — 1) *finden, heimsuchen, invenio*: snašlo ga čudo; snašla ga bijeda. — Pripovedi joj sve šta ga je snašlo i šta mu je car zapovedio. Npr. 66. Ti znaš sve nevolje koje nas snagjoše. Mojs. IV. 20, 14. Otuda doznajemo šta je i Bosnu snašlo od Bajazita: »kad dogje Bajazit, razori Bosnu.« DM. 157. — 2) snašlo ga, *er hat das Hinfallende, epilepticus est*. Rj. *pao od gore*. isp. gora 3.

snāga, *f. (accus. snāgu)*. — 1) *die Stärke, Kraft, vires*: opasno se snagom, stao na snagu, *der Jüngling ist in der Blüthe seiner Mannskraft*. Rj. vidi snažnost; jačina, jakost, jakota, krepčina, krepkost, krepost. isp. rs. — Gjuskatī, raditi što sa srom snagom, n. p. kopati, sjeći. Rj. 151b. (Gje je tvoja kruta snaga? kruti sinko! Rj. 654b. Spješati, oslabiti, malaksati, izgubiti snagu. Rj. 703a. Blago onom koga sreća hrani, a teško onom koga snaga hrani! Posl. 16. Bolja je unća pameti nego što litera snage. 21. Iz petnih žila (n. p. truditi se oko šta, t. j. iz sve snage, što se gogj više može). 100. Kad ja bijah na bijes gjevojka. Npj. 2, 13 (t. j. odrasla i stala na snagu. Vuk). Mladi Uroš soja gospodskoga dohvati se snage i pameti. 2, 188. Branila se, što joj snaga dara. Herc. 63. Dok vidi s kakom će snagom Petar i Milenko doći i ko će biti jači. Sovj. 53. Nemoj me odbaciti pod starost, kad me izduje snaga moja. Ps. 71, 9. Samo bi manje snage bilo u besjedi. DRJ. 1, 2. Jer je u tome snagu mojih riječi. GPN. 5 (za ova dva posljednja primjera isp. kod sila primjere iz Nov. Srb. 1818, 392 i Rj. LV. Nachdruck). — 2) *der Leib, Körper, corpus*, n. p. boli me sva snaga, *cf. tijelo*. Rj. Na snagi ti glave nije, krcnici je osjekoše. Rj. 304b. Kad to čuje konj pod znanjem, a on mahne glavom i snagom, a dogama uvreten te zmaja o kamen. Npr. 26. — 3) (u Hrv.) vidi čistota. Rj.

snāha, *f. (voc. snāho)*. Rj. vidi nevjesta. hyp. snaša. dem. snašica. — 1) *des Bruders Frau, Schwägerin, fratris uxor, zu der ich djever bin*. Rj. bratova žena. *correl. djever i zava*. — Djeveričić, djeverov sin snaši. Djeverična, djeverova kći snaši. Rj. 121b. Tad se gjever od sna razabrao, pa je svojoj snaši govorio: »Snaho moja, od zlata jabuko! Npj. I, II. — 2) *die Schwiegertochter, Schur, nurus, cf. nevjesta*. Rj. sinovlja žena. *correl. svekar i svekrva*. — Uzme je svekrva pitati: »Snaho moja, kako je to? Npr. 53. Na pohodu dade svekrva svojoj snaši prsten. Kov. 46. Koliko li šari, toliko ti Bog dao snaši! 127. Golotinje žene sinu svojega ne otkrij; snaha ti je. Mojs. III. 18, 15.

snāhin, *adj. der snaha, tñ; snaha*. Rj. što pripada snaši (snaši). isp. snašin. — Svaća, snahina sestra. Rj. 669a.

snahoditi, snahodī, *v. impf. Rj. s-nahoditi, vidi snalaziti. v. pf. snaći*. — 1) *finden, heimsuchen, invenio*, n. p. bijeda. Rj. — 2) *das Hinfallende bekommen, corripit*: snahodi ga svakoga mjeseca. Rj. pada od gore. isp. gora 3.

snahogjenje, *n. das Auffinden, Heimsuchen, correpto*. Rj. *verb. od snahoditi, koje vidi*.

snahovati, snahujēm, *v. impf. ko snahuje, ta vojuje*. Rj.

snālaziti, zīm, *v. impf. s-nalaziti, vidi snahoditi. v. pf. snaći*. — Ali mnogo zlu snalaze čovjeka. Prop. 8, 6.

snālaženje, *n. verb. od snalaziti, koje vidi, vidi snahogjenje*.

snāša, *f. (voc. snāšo)*. Rj. *hyp. od snaha. takvu hyp. kod graša. dem. snašica*. — 1) vidi snaha. Rj. — Pešo poje na gredi, te on budi snašicu, skoči snaša bunovna, svekru bradu očupa i svekrvi vitice . . .

Pošto, snašo, ta koža? Npj. 1. 521. (Gjever snahu za ruku držaše, i ovako snaši govoraše: »Snaho moja, zelena livado! Herc. 113. — 2) *jede jüngere Frauensperson, deren Namen man nicht weiss: Schwägerin, nurus*. Rj. *kuže se mlagjenu ženskome, kojemu se ime ne zna*.

snāšica, *f. dem. od snaša: Pijanoj snašici mili gjeverci* (Posl. 247). Rj. — Mari gjever riječ govoraše: »O snašice, pitoma ružice! Npj. 1, 49.

snāšin, *adj. der snaša, nurus*. Rj. što pripada snaši.

snāžan, snāžna (snāžni), *adj. stark, fortis*. Rj. vidi čil, čilan, jak, jakostan, krepak. isp. silan. — Bogati dom, pravi Rišcanin, a snažni Srbini. Kov. 122. *adv. Hoće snažno uđriti na Turke*. Npj. 5, 222. Dogjose carevi, biše se . . . pogazila si, dušo moja, snažno. Sud. 5, 21.

snāženje, *n. vidi čišćenje*. Rj. — Da narodu dam jednu silu više za snaženje i prečišćanje istorijske svesti. Zlos. 287.

snāžiti, snāžīm, (u Hrv.) vidi čistiti. Rj. *v. pf. osnažiti*. — Tetošiti, *cf. nješovati, snažiti, blažiti*. Rj. 737b.

snāžnost, snažnosti, *f. osobinu onoga koji je snažen, vidi snaga 1, i syn. onđje*. — Nathodi snažnosti i Burjenovu i Bratutovu masku. DPosl. 68.

snēbiti se, snēbijēm se, *v. r. pf. Rj. s-ne-bitī se. od korijena od koga i biti, dōbiti, pōbiti, zābiti, zlōbiti se*. Korijeni 119. *v. impf. snēbivati se*. — 1) *schüchtern, verlegen werden, verecundus sum*. Rj. *kao zubuniti se od stidnoće ili od smjernosti, n. p. u tuggoj kući. isp. žapnuti se, zastidjeti se*. — 2) *snebiti se čega, etwas mit Verwunderung leugnen, mirabundus infitior*. Rj. *kao u čudu, čudeći se pobušiti što, reći da nije to i to*.

sneživānje, *n. Rj. verb. od snebivati se*. — 1) *stanje koje biva, kad se tko snebiva n. p. od stidnoće u tuggoj kući* (das Schüchternsein, Verlegensein [im fremden Hause], verecundia. Rj.). — 2) *radnja kojom se tko snebiva čega* (das Leugnen mit Verwunderung, infitatio mirabundi. Rj.).

snebivati se, snebivām se, *v. r. impf. Rj. s-nebivati se. v. pf. snebiti se*. — 1) *verlegen sein, verecundus sum, cf. ustručavati se*. Rj. *kao tñunjavati se od stidnoće n. p. u tuggoj kući. isp. i žapati se, stidjeti se*. — Ta pametan bi se čovek stidio i snebivao, da mu ovakovo što i drugi ko reče u oči, a kamo li sam da govori! Nov. Srb. 1817, 637. Ko se snebiva, a ima slugu, bolji je od onoga koji se veliča a hljeba nema. Prič. 12, 9. — 2) *čega, etwas mit Verwunderung leugnen, mirabundus infitior*. Rj. *kao u čudu, čudeći se nijekati, bašiti što*.

snebivljiv, *adj. koji se namah od čega god snebije, zdmiv; verlegen, schüchtern*. — Ali na tako što ja bejah trom i snebivljiv. Megj. 93. Nikola je momak snebivljiva koraka i držanja. Zim. 106. *adv. Drugi, mlagji godinama, prigje snebivljivo te se takogje polubi sa mnom*. Zlos. 82.

snerūkē, *unbecum, importunum, cf. ruka*. Rj. s neruke. — Nije mi na ruku, na prez ruku mi je, t. j. s neruke mi je, *es ist mir unbecum, alicum*. Rj. 656b.

snești, snešēm, *v. pf. s-nessi*. Obl. 67. vidi saesti, snijeti. *v. impf. suositi*.

sneveseliti se, sneveselim se, v. r. *pf.* *sich be- trüben, contristari.* Rj. s-ne-veseliti se. *vidi* oneveseliti se; ožalostiti se, osjetiti se 3. *suprotno* obeseliti se, razveseliti se, *zu v. impf. isp.* sneveseljavati. — Kad žena dozna da čovjek torbe nije donio, *ona se vrlo sneveseli.* Rj. 502b. Kogogj ima gusta, ima i dizgusta. (Od prilike: ko se veseli valja da se i sneveseli.) Posl. 137. Tada se car sneveseli i stade plakati. Sam. II. 18, 33.

sneveseljāvānje, n. *verb. od* sneveseljavati. *rubnja* kojom tko sneveseljara koga.

sneveseljāvati, sneveseljāvām, v. *impf.* s-neveseljavati koga, činiti ga nevesela. v. *pf. isp.* sneveseliti se. *suprotno* razveseljavati. — Ali mene gospodin župnik zapita i šta me je sneveseljavalo na ovom putu. Zlos. 72.

snijeg, m. (loc. snijegu), *der Schnee, nix:* Ne pada snijeg da pomori svijet, nego da svaka zverjka svoj trag pokaže (Posl. 207). Rj. *vidi* cijelac, ponovac, snježanik, stojser, sušac. — Kad udari snijeg ili cigani... Mart nurali sa snijegom i s mrazom. Rj. 10a. Bijeli se snijeg. Rj. 25a. Vije snijeg. Rj. 61a. Zarijav snijeg put. Rj. 166a. Zameo snijeg. Rj. 183a. Zapao snijeg do koljena. Rj. 187b. Snijeg pade, drumi zapadoše, planine se snijegom zaviše. Rj. 210a. Istresine, 2) *posljednji snijeg*, koji u proljeće na po- sljetku udara (kao već nestulo snijegu, pa se istresa nebo od njega). Rj. 240b. Ide snijeg. Rj. 241b. Jugor snijeg. Rj. 256a. Kila, gruda snijega. Rj. 270a. Ljuti se zima (kad na velikoj zimi promiče snijeg, a od zime ne može dobro da udari). Rj. 339b (*isp.* niže *printjer iz* Posl. 172: *propada snijeg*). Nalazi, nahodi kiša, snijeg. Rj. 393a. Nagje snijeg, kiša, rosa, t. j. *pade* (iz neba na zemlju). Rj. 411a. Obijeljeo snijeg po brdima. Rj. 428b. Odgrnuti, odgrtati, n. p. žito, snijeg. Rj. 443a. Okopnjeo snijeg. Rj. 455a. Oprasak, oprasića, kad opruši snijeg. Rj. 464a. Oprha, kad opruša snijeg. Rj. 465a. Oslavio n. p. snijeg, kad zapadne. Rj. 471b. Otopio se n. p. snijeg. Rj. 477b. U proljeće kad se tope snjegovi. Rj. 495b. Pomeo ga snijeg... Imali smo se pomesti, t. j. malo nas nije snijeg zameo... Rj. 537a. Popršao snijeg, t. j. oprasio. Rj. 544a. Potrunio snijeg. Rj. 557b. Prošarao se snijeg po planini. Rj. 616a. Smuta, sjever sa snijegom. Rj. 697b. Sniježi, t. j. *ide snijeg*. Rj. 698a. Snježanica, voda od snijega. Rj. 699a. Sumuzga, kad se snijeg i grad i kiša ugruša. Rj. 725b. Truni snijeg. Rj. 752b. Urinuo snijeg. Rj. 787a. Kad pada krupan snijeg, kaže se da lopata. Rj. 345a. Nešto se neoblači pa okrene snijeg sa sjeverom da se pometemo mi i konji. Npr. 6. Ljuti se zima. (Kad na velikoj zimi propada snijeg, a upravo ne može da udari). Posl. 172 (*vidi* poriče *primjer iz* Rj. 339b: *promiče snijeg*). Sveti Luka snijeg zahuka. (Kad dogje sveti Luka, 18. Oktomvr., onda može i snijeg udariti). 281. A čadori kao i snjegovi. Npj. 2, 313. Tamo snijeg nigda ne prestaje, već sve leži jedan na drugome. 3, 474. Po tom će zapasti veliki snijeg, koji će s jakom zimom držati zadugo. Danica I, XIX.

snijet, f. i m. *der Brand im Getreide, ureda, cf.* glavnica: Od ženice se može snijet pretvoriti, a od snijeta ženica (Od dobrih roditelja mogu izići rgjava gjeća, a od rgjavijeh dobra. Posl. 236). Rj. — U svakoj ženici ima snijeti. Posl. 335.

snijēti, snēsēm (snio, snijela), v. *pf.* Rj. s-nijeti. *vidi* sanijeti, snesti. v. *impf.* snositi. — 1) *herabtragen, defero.* Rj. za s *isp.* s, sa I. snijeti što s čega. — Nojevi polete u visinu... te ga nojci snesu na zemlju. Npr. 159. Moje će stuge snijeti s Livana (drva) na more. Car. I, 5, 9. — 2) *zusammengetragen, congero.* Rj. za s *isp.* s, sa II. — Snos, što snese voda na jedno mjesto. Rj. 698b. Ja ću snoplje snijeti, i ja ću i vrijeći. Npr. 175. sa se, *pass.*: Sijeno se najprije po njivi pokupi u naviljke pa se naviljci

poslije snesu na ono mjesto gdje će se sijeno sadjesti. Rj. 380a. — 3) *tragen, legen (von der Henne), pono.* Rj. — Gječica kažu mu da je tica snijela dva juja. Npr. 108. Nije mi onje koke, koja snese juje, pa ga otkakoće. Posl. 216. Snijeće njemu gjavo juje. (Zlo će proći). 291. Kakokat', a ne snijet'. DPosl. 41.

snijēvānje, n. *vidi* snivanje. Rj.
snijēvati, snijēvām, v. *impf.* (u C. G.) *vidi* snivati. Rj. *vidi* i sanjati. *prema tome je v. pf.* snjeti, snjeti (snim). — Snijevati se, snijevā mi se, v. r. *impf.* snijevaće mi se nočas, trāumen, somnio. Rj. *vidi* snivati se.

snijēženje, n. *das Schneien, ningor.* Rj. *verb. od* sniježiti. *stanje koje biva, kad sniježi.*

snijēžiti, sniježi, v. *impf.* (u Dubr.), sniježi, t. j. *ide snijeg, schneien, ningere.* Rj. v. *pf.* osniježiti.

snijēžnica, f. (u C. G.) jama gdje ljeti ima snijega (u Hercegovini i u Crnoj Gori na takovijem se mjestima ljeti snijeg topi u kotlovima i u koritima, te se stoka poji), *Schnee-grube, fovesa, in qua nives conservantur.* Rj.

snimak, snímka, m. što se snimi; *die Copie, der Abdruck, exemplum, exemplar in aliqua re expressum.* *zu postanje isp.* snimati, snimiti. — Jer je na priloženom snimku riječ skraćena. DRJ. 3, 470. Čemu je trebalo izuzeti prvu stranu, osobito kad je od nje snimak priložen, ne ću pitati... Nešto se samo može po priloženim snimcima kazati... kao što se *vidi iz snimaka.* Rad 6, 208.

snimānje, n. *das Herabnehmen, decutio, cf.* skidanje. Rj.

snimati, snímām, v. *impf.* Rj. v. *pf.* prosti snimiti; slož. posnimati. — 1) *herabnehmen, demo.* Rj. *vidi* skidati, smicati 1. — 2) *sa se, refleks.* snimati se, snímām se, v. r. *impf.* *herabsteigen, descendo.* Rj. *vidi* salaziti, silaziti, slaziti. — Gleda Jovo s jabuke zelene, pa se Jovo niz jabuku snima. HNpj. 1, 147.

snimiti, snímim, v. *pf.* Rj. s-nimiti. *vidi* slimiti. v. *impf.* snimati. — 1) *herabnehmen, demo, cf.* skinuti: kapu s glave, kukuruze s tavana itd.: Ona snimi svilena jagluka. Rj. *isp.* smaći 1. — Zaboravi snimiti s grla oni zapis. Npr. 213. Dok mi Omer konjica ne primi, dok ne primi, i s konja ne snimi. Npj. 1, 254. Leviti snimivši kovčeg... metnuše na onaj veliki kamen. Sam. I, 6, 15. — 2) *sa se, refleks.* *herabsteigen, descendo:* On se snimi sa konja šarina. Rj. *vidi* saći, sići, skinuti se, sljesti.

snīštiti se, snīštīm se, v. r. *pf.* s-nīštiti se, kao *postati ništa, nestati.* v. *impf.* prosti nīštiti se. — Trateći po malo snīšti se potajno. DPosl. 137.

snīti, snīm, v. *pf.* Rj. *vidi* snjeti, snjeti. v. *pf.* slož. pri-sniti (se), sasniti (i sašnjeti), usniti. v. *impf.* snivati, snijevati, sanjati. — 1) *trāumen, somnio.* Rj. — Ja sam nočas snila da će odmah ozdraviti. Npr. 225. Ako me sniš, prevrni uzglavnicu, da i ja tebe snim. Posl. 5. Kad ti dogjem u snu, prevrati uzglavnicu (da i ja o tebi isto snim). 122. Ne kaže baba kako je san snila, već kako je po nju bolje. 200. Što ne bi čok ni u snu snio (n. p. govori se na koga). 358. Senuk snila Kućukova kada, gje Užice tama popanula... »Zlo si snila, gore će ti biti. Npj. 1, 176. Snih, a preda mnom čokot. Mojs. I, 40, 9. Iza toga odmah snim gdje iz jednoga stabla izrase sedam klasova. Prip. bibl. 29. — 2) *sa se, refleks.* sniti se kome: Ne kazuje baba šta joj se snilo, nego kako joj je milo. Posl. 200. U snu se ne snilo! (Kad ko govori o čemu što ne bi rad bio da mu se sni, n. p. o ribi i t. d.). 335.

snivānje, n. *vidi* sanjanje. Rj.
snivati, snivām, *vidi* sanjati. Rj. v. *impf.* *vidi* i snijevati. v. *pf.* prosti sniti, i *syn.* ondje. — *sa se, refleks.*: Snivaće mi se nočas. Posl. 291.

snizak, snīska (*comp.* snīži), *adj.* *nieder, humilis.* *cf.* nizak. Rj. — Štono sjedi, kao efendija, u crvenom

sniskom tetricanu. Npj. 3, 546. Sava ima sniske bregove. Danica 2, 35. *adv.* Nadvesti lagju ili skelu uz vodu da prijeko vozeći se ne bi došla vrlo snisko na drugu stranu. Rj. 381b.

snizati, snižem, *v. impf.* herabreiben (Perlen), *demo de filo.* Rj. s-nizati (*s niza*) *n. p. biser.* suprotno nanizati. *v. impf.* snizivati.

sniziti, snizim, *v. pf.* s-niziti što, učiniti da bude nisko. kao prost glagol ne dolazi. *isp.* poniziti, uniziti. — Gospod . . . što je visoko posjeći će, i što je uzdignuto sniziće. Is. 10, 23. Grad i visoke zidove tvoje sniziće, oboriće, baciće na zemlju u prah. 25, 12.

snizivânje, *n. das Herabnehmen, dentio.* Rj. *verb.* od snizivati. radnja kojom tko snizuje *n. p. biser.*

snizivati, snizujem, *v. impf.* herabnehmen, *demo.* Rj. s-nizivati *n. p. biser (sa niza).* suprotno nizati. *v. pf.* snizati.

snizče, vidi niže. Rj. *prijedlog s kojim dolazi drugi padež: govori se sniže mjesto niže, kao što se govori i pridjev snizak mjesto nizak.* — Više moje glave ružn usadiće, sniže mojih nogu vodu izvedite. Npj. 1, 393. Daleko je Turke sustigao, na Popini sniže Felebitu. 3, 259. Čemer, pojas . . . o kojemu visi britva s desne strane do sniže koljena. Kov. 97.

snop, snopka, *m. die Garbe, merges, fasciculus.* Rj. *coll.* snoplje. *dem.* snopić. *hyp.* snopak. — Devetica, 2) krstina od deset snopova. Rj. 115a. Krst, 4) gomila od 20 snopa žita. Rj. 307a. Ove godine slab je našanj (malo je žita bilo snopom), ali rodno. Rj. 388a. Tro-snopica, kao mala krstina od tri snopa. Rj. 751a. Da kupim klasje izmjeđu snopova. Rut 2, 7.

snopak, snopka, *m. hyp.* od snop. Rj. — Pod glavom joj snopak djeteline. Rj. 122b.

snopić, *m. dem.* od snop. Rj. — Kobasica, od vašina nastavljeno snopići kad se brijeg tvrdi da odbija vodu Rj. 280a.

snopit, *adj.* (u Srijemu) *n. p.* čovjek, *stämmig, robustus, cf.* trsnat. Rj. *koji je kao snop (pun?)*. vidi i krupan, krut, sjeniti, i kod sjenit ostala *syn.*

snoplje, *n. (coll.) die Garben, mergites.* Rj. *snopovi.* jedno od snoplja snop. — Kamara žita u snoplju kao što se sadijeva u Srijemu. Rj. 261b. Rukovčić vezioći kupe i režu u snoplje. Rj. 657a. Leže kao snoplje. (Poboljeli se svi). Posl. 168. Itogozom joj snoplje povezao. Npj. 1, 172. Saberite najprije kukolj, i svežite ga u snoplje da ga sažežem. Mat. 13, 30.

snos, *m. Rj. s-nos.* — 1) što snese voda na jedno mjesto, *die Anschwemmung, aggestio, cf.* nanos. Rj. — 2) (u C. G.) zanijeli sve u snos (kad se sakrije od vojske), *die Niederlage, receptaculum:* A grabe im na snosore blago. Rj. mjesto gdje se što snese (da se sakrije od koga).

snositi, snosim, *v. impf.* Rj. s-nositi. *v. pf.* snijeti (snesti). — 1) *zusammentragen, comparto:* gdje vam kokoši snose? Rj. *za s- isp. s, sa H.* — Nado, 1) rupa, gdje poljski miši snose žito. Rj. 387a. Nariljke, kad se djenu u sijeno, snosi po droje megju sobom na dva sijenska koca. Rj. 506a. Stade Josif kupiti i snositi žito u gradove; u svaki grad snosiuše žito s njiva koje bjehu oko njega. Mojs. 1, 41, 48. *sa se, pass.: Nariljci se snose na sijenskom kolju.* Rj. 380a. — 2) *herabtragen, defero.* Rj. *za s- isp. s, sa I.* snositi što s čega, *n. p. kukuruze s tavana.* — 3) *ertragen, fero, tolero, sustineo, cf.* podnositi. Rj. — Znam trpljenje tvoje, i da ne možeš snositi zlijeh . . . I podnio si mnogo. Otkriv. 2, 2. Duh čovječiji snosi bol svoj; a duh oboren ko će podignuti? Prič. 18, 14. *sa se, pass.: Zakon se krišćanski u Turskom carstvu jedva dopušta i snosi.* Danica 2, 107.

snosnjeje, *n. Rj. verb.* od snositi. — 1) radnja kojom tko snosi što, *n. p. uiriljke, na jedno mjesto* (das Zusammentragen, comportatio. Rj.). — 2) radnja kojom tko snosi što s čega, *n. p. s tavana* (das Herab-

tragen, delatio. Rj.). — 3) radnja kojom tko snosi (podnosi) *n. p. bol* (das Ertragen, toleratio. Rj.).

snovača, *f. vidi* snovaljka. J. Bogdanović. — *za nast. isp.* cjepača.

snovalja, *f.* žena koja uopće drugima pregju snuje. J. Bogdanović. — *za nast. isp.* grebenalja.

snovaljka, *f.* sprava za snovanje (pregje). Rj. — riječi s takorim nast. kod kazaljka.

snovânje, *n. Anzetteln, exordium tellae.* Rj. *verb.* od snovati. radnja kojom tko snuje što.

snovati, snižem, *v. impf.* anzetteln, ordior (telam). Rj. *v. pf. slož.* do-snovati, i(z)-, na-, o-, pri-, za-; *v. impf. slož.* osnivati. — Lasno je čerki s majkom pregju suovati. Posl. 167. Snuje kako pauk sam iz sebe. DPosl. 112. Snuje platno begovica mlada, snujući je pomrsila platno. Npj. 1, 610.

snovatuik, *m.* (u Boci) vidi vitao 1. Rj. 3

snjegopadan, snjegopadna, *adj. n. p.* zemlja, *schnee-reich, nivosus.* Rj. snjegopadan, gdje mnogi snijeg pada. vidi šnjegopadan. — *isp. tako slož. riječ* goropadan.

snjēti, snim, *v. pf.* (po jugozap. kraj.) vidi sniti. Rj. vidi i šnjeti. prema tome je *v. impf.* snijevati.

snjētljiv, *adj.* vidi glavničav. Rj. snjētljiva *n. p.* pšenica, u kojoj imu (mnogo) snijeti, (ili) snijeta.

1. **snjēžan**, snjēžana, *adj. Rj. vidi* šnježan. *ake.* snjēžani i snjēžani. Daničić, Rad 14, 98. — 1) *beschneit, nivibus plenus:* *n. p.* noge, drvo. Rj. *na čemu ima snjegova.* — 2) od snjega, *n. p.* gruda, *Schnee-, nivalis:* 1 u čaši jedna gruda snježana. Rj. vidi 2 snježan (snježna). — *Oprha snježana*, kad oprša snijeg, vidi opršaica. Rj. 465a (vidi i opršak). *Spast snježana* (kad padne mnogi snijeg). Rj. 701b.

2. **snjēžan**, snjēžna, *adj. što pripadu snijegu:* *Schnee-, nivalis.* vidi 1 snježan (snježana) 2, šnježan. — *Ša snežnim oblacima.* Danica 5, 24 (2st.). Kao što suša i vrućina grabi vode snježne, tako grob grješnike. Jov 24, 19. Vjeran je poslanik kao studen snježna o žetvi . . . rashlagjuje dušu svojim gospodarima. Prič. 25, 13.

snježanica, *f.* voda od snijega, *Schneewasser, aqua nivalis.* U Heregovini na gdje kojim mjestima poslenici piju sve ljeto snježanice, koja teče iz planina. Rj. snježana voda. vidi šnježanica. — Ostrmiti struku kad se na njoj hvata snježanica za piće. Rj. 474a. Da se izmijem vodom snježanicom. Jov 9, 30.

snježanik, snježanika, *m.* (u C. G.) po vrhu zgsunut (kao usiren) snjeg po kome se može ići. Rj. kao put po snijegu. vidi šnježanik. — *isp. s takim nast. riječi, što znače put, kod* čavlenik.

sō, sōli, *f. das Salz, sal.* Rj. sō (COM). Korijeni 217. vidi tuzla*. *dem.* sočica 1. — Besolnica, koja je bez soli. Rj. 23a. Grumen soli. Rj. 105a. Grušiti so, t. j. utiči je, ali da ne bude vrlo sitna. Rj. 105a. Zalizak, komad soli što su goveda zalizala. Rj. 180b. Soliosko Polje, gdje se negda so morska gradila. Rj. 700a. Srijemuš . . . za to ga mnogi u proljeće beru i sa soli i hljbom jedu. Rj. 709b. Sutorina, nekaka so (može biti da je morska). Rj. 727a. Pobratim kaže da on pobratima svoga, s kojim je toliko mnogo trgovao i soli i hljeba jeo, ni po što ne će ostaviti. Npr. 171. I ja sam soli zobao. Posl. 101. Tako mi soli i hljeba! (Prijatelju). 306. Ugedala više sebe na tavanu krušac soli. IX. Brže li me, brate, zaboravi, i hleb i so pod noge pogazi. Npj. 2, 568. Ali se so niggje ne radi, nitu se kued. Danica 2, 29. Ne pokazuje li premalo soli u glavi? Rj. IX.

sōba,* *f. (pl. gen. sōbā) das Zimmer, cubile, conciare, diacta, thalamus, cf.* izba. Rj. vidi i odaja, kljet, i *syn. ondje. dem.* sobica. *augm.* sobetina. — Biljarda, soba gdje stoji bilijar. Rj. 25b. Vidna soba. Rj. 59b. Zaklapati, zaklopiti, *n. p.* kuću, sobu. Rj. 177a. Konoba, 2) soba pri zemlji, gdje se pije i jelo

gotovi. Rj. 288b. Gospodin je u svojoj *sobi radionici*. Megj. 110.

sobārica, *f.* koja pripada *sobi*, koja služi u *sobi*; *Stubenmädchen, cubicularia*. — Komornica, *f.* vidi *sobarica*. Budmani, ARJ. V. 219a. Jedno veće donese mu *sobaricu* oprane i uglačane košulje. Mil. 14.

sóbet,* *m.* *das Gastmahl, convivium*: Sobet čini Srpski knez Lazare. Rj. vidi čast 2, čazba, čazbina, gozba.

sobētina, *f.* *augm.* od *soba*. Rj. — *takra augm.* vidi kod *babetina*.

sōbica, *f.* *dem.* od *soba*. Rj.

sōbni, *adj.* n. p. vrata, *des Zimmers, Zimmer-, conclave*. Rj. što pripada *sobi*. — Gospodin doktor . . . eto napisao recept na *sobnim vratima*. Danica 3, 240. Na *sobnim prozorima* retko ima zavesa. Megj. 48.

Sōbovica, *f.* planina u Šumadiji od Baničine do Kragujevca. Rj.

sōčan, *sōčna*, *adj.* *saftig, succosus*. Rj. što ima *soka*, što je puno *soka*. — Tebi mlada vjerenica, meni *sōčna* pečenića. DPost. 125.

sōčēnje, n. Rj. *verb.* od *sočiti*. — 1) *radnja* kojom *tko soči n. p. djevojku* (*das Kuppeln* [im ehrliehen Verstande], *comparatio conjugis*, Rj.). — 2) *radnja* kojom *tko soči lupežu* (u C. G. cf. sok. Rj.).

sōčica, *f.* Rj. (*solčica*, = *soočica*, = *sōčica*). — 1) *dem.* od *so*. Rj. — 2) (u Hrv.) vidi *solika*. Rj. vidi i *solja* 2; cigani, *krupa*, *sugradica*, *snijeg koji se padajući malo otopi pa zbijе u zrncu i tako na zemlju pada* (*kao sitan građ*).

sōčiti, *čim*, *v. impf.* Rj. *isp.* pronalaziti. *v. pf. slož.* na-*sočiti*, o-, pro-. — 1) *ausfindig machen, kuppeln* (*eine Braut*), *consilio*. Rj. *kao pronalaziti kome ženu*. — 2) (u C. G.) cf. sok. Rj. *pronalaziti lupežu koji je što ukrao ili drugo kako zlo učinio*.

sōčivica, *f.* vodena, *die Wasserlinse*, *lemnua palustris* Linn. Rj. *biljka*. vidi *lečice*.

sōčivo, n. Rj. značenje *korijenu* vidi kod 1. *sōk*. — 1) *die Linse, cicer lens* Linn. Rj. vidi *leća, léce*. — *Varko*, što se lasno vari, n. p. *sočivo*, *grah*. Rj. 53b. *Pupula* od *graha*, t. j. *kad se kuyan grah ugnječi bez čorbe*; tako i od *sočira*. Rj. 488a. *Nameće* se kao *sočivo* na *božić*. Posl. 189. — 2) (u Dubr.) *Hälsenfrüchte, legumina*, cf. *varivo*. Rj. u *sočivo* pripada *bob*, *grahorica*, *grahak*, *lećak*, i t. d. — *riječ* i *s takim nast.* kod *jedivo*. od *kor.* od *koga* i *sok*, *sočan*. *Korijeni* 309.

sōdat, *m.* (u Dubr.) Rj. *Tal. soldato*. — 1) *soldat*. Rj. 2) *der Träger, bajulator*. Rj. *koji nosi*. vidi *anal*, *bastah*, *nosac* 2, *nosilac*.

sōdorina, *f.* (u C. G.) nekaka trava, *eine Art Pflanze, herbae genus*. Rj.

sōdžbina, *f.* (u C. G.) što se da *soku*, *Lohn für den sok*. Rj. vidi *nalježe*. — *sodžbinu* (*dž* mjesto *č* pred *b*). *Korijeni* 213. *riječ* i *s takim nast.* kod *čazbina*.

sōfa,* *f.* (u goruj. primor.) vidi i *lijeha*: U *hostanu* tri *sofe* sadile: jednu *sofu* crven' *garofilja*. Na *srijedi sofu* od *merđzana*, i na *sofi* *drvice* *bademovo*. Rj. vidi i *lija* 2, *slog* 2.

Sōfija, *f.* — 1) *ime gradu* u *Bugarskoj*. vidi *Sredac*. — U *Sofiji*. *Kujiz.* 3, 302. — 2) *ime žensko*. — *Sōka* (osn. u *Sofija*). *Osn.* 312. vidi *Sofijana*. *hyp.* *Soka*, *Sokna*, *Sosa*.

Sofijana, *f.* *ime žensko*. Rj. vidi *Sofija*, i *hyp.* *oudje*. — *imena ženska s takim nast.* kod *Andrijana*. **Sofijski**, *adj.* što pripada *gradu Sofiji*. — *Pop sredački* (ili *sofijski*). *Kujiz.* 3, 306.

Sōfinski, *adj.* *sačeto* od *Sofijinski*, što pripada (*svetaj*) *Sofiji*. — U *Kijevoj Sofinskoj* *crkvi*. DP. 352.

sōlra,* *f.* *der Speisetisch, mensa*, cf. *trpeza*, *sinija*, *sto*, *astal*. Rj. *sto kod kojega se sjedi kad se jede*. vidi i *sovra*, *sopra*, *stolica* 2. — Na *Božić* . . . *sofra* se ne *dže* (*miti* se *kuća čisti*) za *tri dana*. Rj. 35a. *Zasjedose za sofru* *junaci*. Rj. 191b. *Kajicom* je *sorvu*

začelio. Rj. 201b. *Postariti sofru*. Rj. 550a. *Pribrati sofru*. Rj. 586a. *Staviti n. p. sofru*, *jelo*. Rj. 711a. *Usud sedi sam za govorom sofrom* pa *večera* . . . *sedne i on za sofru* pa *stane večerati*. Npr. 75.

sōha, *f.* (*accus.* *sōhu*, *pl.* *sōhe*, *sōhā*) *ein gelförmiges Holz, pertica bifurca*. Rj. *sing. dat. i loc.* *sōsi*. Obl. 19. *račvasto drvo*. vidi *rasohe*; *račve*, *raklje*, *rašlje*. *dem.* *sošica*. — *Bapka*, 1) *načinjen* kao *sohu* (*prava odozgo*) te se na nju *naslone* dva *šljemena*. Rj. 15b. *Govori* se za *Durnitor* da je *nebesku sohu*, t. j. da je *tako visok* da *nebo drži*. Rj. 146a. *Kiri-džijska soha*. Rj. 270b (*velika batina* na *vrhu* *malo račvasta*, koju *kiridžije* *nose* na *ramenu* te *njome* *podupiru* *jednu stranu* dok *drugu* *pritovare*. Rj.³) *Navijaljka*, *sohe*, *vozaljka* i *ono mjesto* gdje se *navije* *pregja*. Rj. 379b.

soihljebnik, *m.* *so-i*-(h)ljebnik. *Osn.* 6. vidi *soi-ljebnik*.

soiljebnik, *m.* (u *Boci*) *prijatelj* koji s *kime so i hljeb* *jede*, cf. *solojednik*. Rj. *so-i*-ljebnik. vidi *soi-ljebnik*.

sōj,* *sōja*, *m.* *der Stand, Rang, ordo, conditio* (*civilis*), cf. *rod*: *Mladi Uroš soja gospodskoga*. Rj. vidi i *bagra*, *fajta*, *pasma*, *pasmena*, *pasmina*, *vrsta*. — *Koliko je soja junačkoga*, *on svobodi i hrabri vojnik*. Npj. 5, 226 (*svobodi* = *slobodi*). *Sjedi niže*, *soja si niže*, jer je *tebe vlahinja rodila*. *Herc.* 82. *Već on što je soja fukarskoga*, a *tebe je gospoja rodila*. HNpj. 3, 467.

sōjka, *f.* (u *Srijemu*) vidi *kreja*. Rj. *pl. gen.* *sojaka*. Obl. 20. *ptica* vidi i *kreštalica*, *kreštelica*; *maruša*.

sōj-srmali,* *indecl.*: *Na* po *dibi soj-srmali* *tkanica*, *pri tkanici soj-srmali* *noževi*. Rj. *soj-srmali*, od *čiste srme*, od *čistoga srebra*?

1. **sōk**, *sōka*, *m.* (*loc.* *sōku*). Rj. značenje (*korijenu*) *teći*, *tijati*, *mokru biti*: *sōk*, *sočan*, *osoka*, *sočivo*, *sočivica*. *Korijeni* 309. — 1) *Saft, succus*. Rj. *isp.* *osoka*. — *Keka*, nekaka *trava*, *kad se sažvaće*, *pušti iz sebe sok* *nalik* na *mlijeku*. Rj. 268a. *Travu* *ožmi* da *mu od nje sok* u *ranu* *uljeze*; *počne* *nažimati sok* od *one trave* *siuu* u *rane*. Npr. 113. *Šikar*, nekakvo *jako piće* od *meda*, *urmi* i *palumova soka*. *Nov. Zav.* XII. *Pere ogrtač svoj u soku* od *grozđa*. *Mojs.* I. 49, 11. *Ja* *bih* te *pojila* *vinom* *mirisavijem*, *sokom* od *šipaka*. *Pjes.* nad *pp.* 8, 2. *Cvek*, *sok* koji *peće* *naberu* te od *njega* *bude* *med*. *Daničić*, ARJ. 862b. — 2) *die Käselucke, muria casei*. Rj. *sirni ruso*.

2. **sōk**, *m.* — 1) (u C. G.) *onaj koji pronagje lupeža koji je što ukrao ili drugo kako zlo učinio*, *Ausfinder*. *Kad* se *onamo kome* što *ukrade*, *on objavi* šta će *dati* *onome koji mu lupežu* *pronagje* (i *ovo* što *mu se daje* *zove* se *sodžbina*). *Sok* da *se* *ne* *bi* *s lupežom* *bez* *nevolje* *omrazio* i *da* *bi* *se* *stvar* *tajno* *svršila*, *pošalje* *kakoga* *čovjeka* *te* *mu* *kaže* *da* *neko* *zna* *da* *je* *on* *to* *i* *što* *ukrao*, *već* *neka* *ide* *te* *se* *miri* *na* *lijepo* *s* *pokradenijem*. *Ovaj* *čovjek* *kojega* *sok* *šalje* *lpežu* *zove* se *sokodržica*. Rj. vidi *zog*. — 2) (u *nah.* *Sok*). vidi *svjedok*.

Sōka, *f.* *ime žensko* (*Σοζία*). Rj. *So-ka*, *hyp.* *Sofija*. vidi i *Sokna*, *Sosa*. — *takra ženska hyp.* vidi kod *Daka*.

sokārić, *m.* *dem.* od *sokak*. Rj. vidi *uljića*.

sōkāk,* *sokāka*, *m.* *die Gasse, platea*, cf. *ulica*. Rj. vidi i *šor*. — *Puštaj* *gjake* *na* *divor sokake*. Rj. 119a. *Pa* *pošta* *niž* *mermer-sokake*. Npj. 1, 446. *Pogju* *kroz* *Srpsku* *vojsku*, *koja* *im* *je* *sokak* *bila* *načinila*. *Sovj.* 27.

Sōkna, *f.* *ime žensko*. Rj. *hyp.* od *Sofija*. — *taka hyp.* kod *Bekna*.

sōkō, *sokōla*, *m.* (*voc.* *sōkole*, *pl. gen.* *sokōlā* i *sokōlōvā*). Rj. *sōkō* (СОКОЛ). *Korijeni* 41. — 1) *der Falke, fulco*. Rj. *ptica*. *augm.* *sokolina*. *hyp.* *sokolak*. *ženka* *sokolica*. *mladi* *sokolici*, *sokolović*. — *Zapistaše* *sivi* *sokolovi*. Rj. 189a. *Pogji* s *Bogom*, *moj sokole*

nelovni. Rj. 416b. Konji fište, *sokolovi pište*. Rj. 797a. *Soko* iz vranjega gnijezda. (Kad se kome podsmijeva). Postl. 291. *Soko* perjem leti, a ne mesom. 291. A *zulklika* *deret sokolova*. Npj. 2, 305. Koj' se hrani maćem po krajini, kao *soko kril'na po oblaku*. 3, 463. Gjøgo vrisnu, *soko pisanu*. Here. 277. Kad vigješee *dra sokola siva*, jedan *graje*, drugi progovara. Kov. 91. — 2) govori se *čovjeku*. — a) cf. *zlatoje*. Rj.: Nova mlada zove mlagje brátom, zlatojem, *sokolom*, miloštom, milojieom, i t. d. Rj. 211a. — b) *junaku*: Ako je i go, ali je *soko*. Postl. 3. Jovo Mari polazeći govori: »S Bogom ostaj, moja ružo rumena!« »Poš'o s Bogom, moj siv-zeleni sokole!« Npj. 1, 402. Krenno se paša Džinalija na *sokola*, Miloša vojvodu. 4, 317. Taman *soko* okupio vojsku. 4, 498. O Jovane pile od *sokola!* 5, 158.

Sòkòl, *Sokòla*, *m.* — 1) grad u Srbiji (blizu Drine). Rj.: Jedno hješe od *Sokolu* Rade. Npj. 3, 363. — 2) voda i brdo u Lovčenu. Rj. — 3) zidine od stara-oga grada u Crnoj Gori. Rj.

sokòdržica, *f.* (u C. G.) *der sok-hälter*. Rj. *soko-držica*, *čovjek kojega sok šalje lupežu*. *isp.* sok 1. tako slož. riječ *isp.* vukodržica.

sokòlak, *sokòlka*, *m. hyp.* od *soko*: idi moj *sokolak* (govore djeci kad ih kuda šalju). Rj. *takva hyp. imaju rok*. danče (danak), jablanče (jablanak), pelenče (pelenak), i t. d.

sokòlár, *sokòlára*, *m. falconum custos*. Stulli. *koji nastoji oko sokola; Falkener, Falkenier, Falkner, Falkenwärter*. — Evo me gospolaru! odgovori begov *sokolar*. — Najarači sokola; sutra ćemo u lov. Žim. 128 (za najaračiti *vidi* ujaraciti).

sokolàrina, *f.* *Studenica* je plaćala Turcima nekakav *danak* koji se ovako zvao i mjesto kojega kažu da su se negda davali *sokolovi*. Rj.

sokòlica, *f. das Weibchen des Falcken, falco femina*: Idi *soko*, vodi *sokolieu*. Rj. *ženka sokolova*. — Sjedi *soko* na kamenu, te perje gladi; da ti znađeš, *sokolicie*, što *soko* misli. Here. 268.

sokòlić, *m.* — 1) *der junge Falk, pulvis falconis*. Rj. *mladi soko*, *pile sokolovo*. *vidi* sokolović. — Ne ponijo starih sokolova, već ponijo *tiće sokoliće*, koji lovu naučeni nisu. Npj. 2, 456. Što ćeš, Mitre? da od Boga nagješ ti pogledaj tvoje *sokoliće*: ti ćeš sebi bolju naći ljubu, ali njima nikad ne ćeš majke. 2, 637. — 2) (u C. G.) *vidi* jastrijev. Rj. *isp.* kokošar 3.

sokòlina, *f. ugm.* od *soko*. — Dava bratu stare *sokoline*, on uzimlje mlade sokoliće. HNpj. 1, 456.

sokòliti, *lm, v. impf.* (u C. G.) *anfeuern, ermuntern, cohortor, cf. sloboditi: Sokoli ih Mrgjen poglavica*. Rj. *vidi* i sloboditi, hrabriti, junaciti, kuražiti. *v. pf. slož.* osokoliti, posokoliti. — Topuzinu o unkašu nosi, sve *sokoli Srpske harambaše*. Npj. 4, 134. Ne šće Turčin na megdan izaći, no *najprije vojsku sokoljaše*. 5, 101.

sokòlov, *adj. Falcken-, falconis*. Rj. *što pripada sokolu. vidi* žainov. *za nast.* *isp.* alatov. — Bre aferim, *pile sokolovo!* Npj. 5, 149. O vojvodu, *sokolovo krilo!* 5, 273.

sokòlovač, *sokòlovčac*, *m. koji pristaje za sokolom (junakom)*. — Crnogorci sad su *sokolovači*. Npj. 5, 84.

sokòlović, *m. mlad soko, pile sokolovo. vidi* sokolić 1. — *Sokoloviću*, najljepši tiću! što lov ne loviš! Npj. 1, 318.

sokòlovski, *adj. što pripada sokolorimu*: Al' eto ti *caru sokolovskog!* Kako doleće, sva se kula zaljulja od velike sile. Npr. 198.

Sòkoljanin, *m. (pl. Sòkoljani) Einer von Soko*. Rj. *čovjek iz Sokola*.

Sòkòski, *adj. von Soko*. Rj. *što pripada Sokolu*. — Rijeka u nahiji *Sokoskoj*. Rj. 338b.

sòlad, *sòlda*, *m.* (u Boci) *vidi* soldin. Rj. *Tal. soldo. za umetnuto a isp. agenat*.

solàna, *f. vidi* solara. J. Bogdanović. — *za nast. isp. ajmàna*.

solànî, *adj. Salz-, salinus, salarius, cf. soni*. Rj. *što pripada soli*. — Ne daleko od solanik izvora. Žitije 55.

solàr, *solàra*, *m.* — 1) *der Salzhändler, negotiator salarius*. Rj. *koji trguje solju*. — 2) vo koji rado so zoblje. J. Bogdanović.

solàra, *f. das Salzamt, praefectura annonae salariae, cf. slanica*. Rj. *gdje je oblast nad solju. vidi* solàna.

solàrev, **solàrov**, *adj. des solar, salarii*. Rj. *što pripada solaru*.

soldàčina, *f. das Soldatenleben, militiu*. Rj. od osn. koja je u »*soldacki*« mjesto *soldatski*. Osn. 170. *življenje soldatsko*. — riječi s takim nast. kod gospoština.

soldàt, *m. der Soldat, miles*. Rj. *vidi* sodat 1. *augm.* *soldatina. vidi* i ratnik, i *syn. ondje. Ital.* *soldato (= plaćenik)*. — Adrapovae, *poderan, odrpan soldat*. Rj. 2a. Da mi dadeš hazne i džebane i Moskova ubajnih *soldata*. Npj. 4, 337. Što biljada *plaćena soldata*. 5, 73. Daj ti meni vojsku regulanu, sve *soldate* iz Anatolije. 5, 352.

soldàtija, *f.* — 1) *die Miliz, die Militärgrenze, im Gegensatz der paorija, des Bauernlands, des Provinziale, regio militaris*. Rj. *kraj u kojem sjede soldati, vojnici graničari. vidi* milicija, *militarija*, (vojnička) granica, krajina. *suprotno paorija*. — 2) *das Soldatenvolk, die Soldatesque, milites*. Rj. *kao coll. soldati*.

soldàtina, *f. augm. od soldat*. Rj.

soldàtov, *adj., des Soldaten, militis*. Rj. *što pripada soldatu*.

soldatski, *adj. soldatisch, militaris*. Rj. *što pripada soldatima*. — O Kotore, *soldatski* odore! Rj. 447a.

soldàtuša, *f. das Soldatenweib, mulier militaris*. Rj. *žena soldatska, koja se sa soldatima miješa*. — riječi s takim nast. kod ajgirnaša.

soldin, *soldina*, *m.* (u Risnu) četvrt krajevar, *das Viertel eines österr. Kreuzers, quadrans cruciferi*. Rj. *vidi* solad. *Tal.* soldino.

sòlènka, *f. salillum*. Stulli. *sudić za so. u Hrv. vidi* slanica 1, slanik 1.

sòlika, *f.* (u Hrv.) *vidi* solja 2. Rj. *vidi* i sočica 2, i *syn. ondje*.

sòlilo, *n.* — 1) *die Salzlecke, locus ubi sal sparsum lingitur ab oribus*: Trči kao ovcu na *sòlilo* (Postl. 321). Rj. *mjesto gdje ovcu so ližu*: Doč' će ovcu na *sòlilo*. Postl. 69. *u vrijeme kad ližu*: Koliko soli na godinu valja za marvu, kad se svakog *sòlila* daje po 3 oke? Zlos. 322. *riječi za nast. isp.* bjelilo 1. — 2) u pjesmi (*Saline?*): prvo dobro na moru *sòlilo*. Rj. *Njen. Saline, Lat. salinae majdan je od soli, gdje se so radi ili kuva; ali iz pjesme, iz koje su ore riječi, vidi se da je i ondje Sòlilo (grad)*: Prvo dobro na moru *Sòlilo*, drugo dobro beo grad Skataru... Oj Skataru, moj bijeli grade! Oj *Sòlilo*, moj bijeli grade! Npj. 2, 569. 570.

Sòlilo, *n.*: Oj *Sòlilo*, moj bijeli grade! Rj. *isp.* solilo 2.

Sòlîn, *Solina*, *m.* stari grad u Dalmaciji, od kojega se i sad poznaju zidine, *Solona*. Rj.

Solinjanin, *m. Einer von Solin*. Rj. *čovjek iz Solina*.

Sòlioskò Pòlje, *n.* polje kraj mora u Grblju iza Trójice, gdje se negda so morska gradila. Rj. *isp.* Solilo. *Soliosko: što pripada Solilu*.

sòliti, *lm, v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* na-sòliti, o-, pre. *v. impf. slož.* presàljati. — 1) *salzen, sale condit.* Rj. — Ja sam jarec živoderac, živ oklan, ne doklan, *živ soljen* nedosoljen, živ pečen ne dopčen. Npr. 216. Ni mi (on) *soli*, ni drobi. Postl. 221. —

2) sa se, *refleks.* sđliti se, *sich mit Salz versehen, sal comparo.* Rj. *nubarljati so.*

soloјednik, *m. der mit uns Brot und Salz gegessen, qui nobiscum salem comedit, cf. soljebnik.* Rj. *solo-jednik, koji je s namu so (i hljeb) jeo.*

Solomun, *m. Salomon, Salomo: premudri Solomun.* Rj. *vidi Salamun, Salomun.* — Idi Premudrome (t. j. *Solomonu*). Npr. 154.

Solomunov, *adj. Salomons, Salomonis.* Rj. *što pripada Solomunu.* — *Solomunoro* slōvo, *n. Drudenfuss*, kad žene baju oko kakve gute (osobito oko vrata), onda pišu kašto čivitom i *Solomunoro slovo* ⚠. Rj. 700a.

soloľuk, *m. (komisch) der Salzstössel, pistillum salis committendo, cf. tućak.* Rj. *solo-tuk, čim se so tuće, kaće se u šali mjesto tućak, vidi i tucalo, tucanj.*

solufe,* *sōľufā, f. pl. vidi zulovi: Pom'ješasmo brke i solufe.* Rj. *vidi i vitice, i sym. ondje. die Locken, die Haarlocken, cincinni, cirri.* — Od perćina *podstrizū solufe . . .* navlači mu surmu na obrve, kara boju *na ruse solufe.* Herc. 13.

Solūn, *Solūna, m. Thessalonica: Do Solūna sto somuna, a od Solūna sto somuna (valja), a u Solūnu su čakšire za marjaš (Posl. 336).* Rj.

Solūnka, *f. žena iz Solūna: Pitale ga Solūnke gjevojke: O Bogu ti, siv zelen sokole! Herc. 191.*

Solūnskī, *adj. što pripada Solūni: Crkvi Solūnskoj.* Sol. I. 1, t.

Solūnjani, *m. čorjek iz Solūna: Solūnjanima* poslanica prva. Sol. I (natpis).

soljā, *f. (u vojv.) — 1) vidi hljelutak.* Rj. *kamen.* — 2) *die Riesel, Graupeln, cf. cigani.* Rj. *vidi i soćica 2, i sym. ondje.*

soljēnje, *n. das Salzen, sallitio.* Rj. *verb. od soliti. radnja kojom tok soli što.*

Sōm, *sōma, m. der (Donau-) Wels, silurus glanis.* Rj. *riba. dem. sōmić, somće.* — Bućkalo, drvo kojim ribari bućkaju po vodi, te mame *somove* na udicu. Rj. 50a.

Sōmčād, *f. (coll.) kleine Welse, siluri parvuli.* Rj. *mladi somoci, jedino: somće.*

sōmčē, *sōmčeta, n. ein kleiner Wels, silurus parvulus.* Rj. *mlad som. coll. somčad.* — Krasno momčē, ka' *balavo somčē.* Posl. 160.

1. sōmić, *m. dem. od som.* Rj. — Divlji *sōmić, m. (u Srijemu) der Froschwurm, cf. žabić.* Rj. 118b.

2. sōmić, *m. das Bauchloch an den zwei Dachseiten, funerii genus.* Rj. *rupa s obje strane krova, kuda izlazi dim. isp. čor-badža.*

Sōmina, *f. planina u Heregovini: Bješe poša' u lov u Sōminu.* Rj.

sōmli,* *adj. indecl. n. p. somli nož, t. j. u kojega su kore (kanze) od somova zuba (?): Pa je somli noža povadio.* Rj.

sōmlji, *adj. Wels-, siluri.* Rj. *što pripada somu, somima. isp. somov.* — *isp. takra adj. bravlji, kravlji, riblji, žablji.*

Sōmoš, *Sōmōša; m.: Od Somoša šora Lutoranskog.* Rj. *u Ugarskoj.*

sōmov, *adj. Wels-, siluri.* Rj. *što pripada somu. isp. somlji.* — *za nast. isp. alatov.*

sōmovina, *f. Welsfleisch, caro siluri.* Rj. *somovo meso.*

sōmūn,* *somūna, m. der Laib (feinern Weizenbrots), panis delicatior.* Somun je svagda u kiselu umiješen. U Srbiji se *somuni* najviše zove ovaki kupovni hljeb. *cf. samun.* Rj. *pšenični u kiselu umiješeni hljeb. isp. bocman, natrenik, *simit, simita. dem. somunić. augm. somunina.* — Nahranićeš ti oca *somunima.* (Keće se nemirnu gjetetu, i znači: učinićeš da ga zatvore u varoši — i da se lranu kupovnijem hljebom). Posl. 192.

somūndžija,* *m. der Verkäufer von Laiben Weizenbrots, panarius negotiator.* Rj. *koji prodaje somune. somunić. m. dem. od somun.* Rj.

sombūina, *f. augm. od somun.* Rj. *takra augm. kod bardačina.*

sōni, *adj. vidi solani.* Rj. (solni, sooni,) *sōni, što pripada soli.* — Žena uzme *sōni tućak* te metne sebi megju noge, pa onako s tućkom kolje (živinče koje hoće da se omrcini). Rj. 272b. Prodao je Vojislav Kotoranin Dubrovčanima *sōni zakup* za 900 perpera. DM. 253.

Sōpa, *f. — 1) ein Prāgel, Knüttel, fustis, cf. batina, kijača.* Rj. *ostalu sym. kod batina.* — 2) (u Dubr.) nekakva morska riba, (*box. Rj.*³) *salpa* G. V. Rj. *tugja od salpa.*

sōpīlka, *f. velika svirala, Art grosser Flöte, fistulue majoris genus.* Rj. *od part. pract. act. glagolu sopiti.* Osn. 304. *isp. za nast. jahalka.*

sōpiti, *sōpim, v. impf. keuchen, anhelo.* Rj. *v. pf. slož. zasopiti se.* — Značenje (korijenu) *dubati: sopiti.* Korijeni 312.

sōpljēnje, *n. das Keuchen, anhelatio.* Rj. *verb. od sopiti. radnja kojom tko sopi.*

Sōpoćani, *m. pl. namastir u (Staroj) Srbiji, od kojega sad zidine stoje: Sōpoćane* navrh Raške hladne. Rj. — *osn. Sopot. isp. Osn. 150.*

Sōpōt, *m. — 1) izvor i selo u nahiji Biogradskoj na putu iz Biograda u Kragujevac.* Rj. — 2 — 5) *tako se zovu izvori i mnoga mjesta, gdje izvire voda, vidi Sopot.* — Značenje (korijenu) koje je u sipati: *Sopot.* Korijeni 312.

sōpōt, *m. u zagoneci: Ja pogjoh po sopotu, a stadoh na grehotu, pozvah mrdeljaće: dones'te mi tuleode, e su došle vazli-trave.* Rj. 51b. *Odgonetljaj: Čobani kad zovu žene, da donesu muzlice, da miuzu ovcu. za značenje isp. Sopot.*

sōpra,* *f. vidi sofa: Gdi je sopra, tu je dolibaša.* Rj. *u tugjoj riječi f pretvorilo se u p (i u v: sovra).*

sōreati se, *sōreām se, v. r. pf. (u Srijemu) vidi pasti, strovaliti se.* Rj. *drukčiže se ne nalazi. vidi i oboriti se Ib, soriti se I, stropoštati se, survati se.*

sōriti, *sōrim, v. pf. (u Dubr.) Rj. s-oriti. isp. shoriti.* — I. oboriti da se valja i lupu, *herabkollern, derolro: sorila nešto mačka. cf. oboriti, razoriti.* Rj. — II. *su se, refleks. — 1) herabkollern, derolri.* Rj. *kao strovaliti se, oboriti se da se valja i lupu. v. impf. prosti oriti se 2. — 2) wiederhallen, widerschallen (von Gebirgen, als wenn sie zusammenstürzten), resono: Sorise se brda i doline.* Rj. *kao odjeknuti 2. isp. zaoriti se. v. impf. prosti oriti se 1.*

1. sōrta, *f. die Sorte, Gattung, genus: svake sorte, allerlei, cf. vrsta, struka.* Rj. *vidi i fela (vela), siza.*

2. sōrta, *f. — Sōrta, rupa i u Mikalje i u Stulića. Daničić, DPost. XVII. Izeť tugjom rukom zmiju iz sorte. DPost. 35. Miš se u jednu sortu ne uzda. 61. Provuk'o se proz sortu. 101. vidi i jama.*

Sōsa, *f. ime žensko.* Rj. *hyp. od Sofija.* Osn. 356. **sōsica**, *f. od soha.* Rj. — U jedne noge na opanku imao dva vrha, pa je dizao nogu te naslanjao pušku megju one vrhove kao *na soćicu.* Rj. 498a.

sotōna, *f. (voc. sōtono) der Satan, satanas.* Rj. *i muškoga je roda. Stulli: c. g. vidi gjavo, i sym. ondje.* — Krpi gaće i košulju; što ga vragu većma krpiš, to *sotona* većma dere. Npj. 1, 301. Idi od mene, *sotono.* Mat 4, 10. Ako *sotona sotonu* izgoni, sam po sebi *ruzdijelio se.* 12, 26. Reče Gospod *Sotoni: jesi li vidio slugu mojega Jova? Jov 1, 8.*

sotōniu, *adj. des Satans, satanae.* Rj. *što pripada sotoni.* — Veljar, prezime *sotonino.* Nov. Zav. IX. Živiš, gdje je *prijesto sotonin.* Otkriv. 2, 13.

sotonski, *adj. pessimus, nequissimus.* Stulli. *što pripada sotonanu.*

sotōnjāk, *sotonjāka, m. ein rechter Satan (scherz-*

haft), homo procar. Rj. kaže se u šali za čovjeka, koji je odvise smion, slobodan, objiesan. isp. gjavolan, vragolan, vragulin.

sōva, f. (pl. gen. sōvā) die Eule, noctua, ulula, cf. jeina, utina, ušara. Rj. vidi i bučok, buljina, eja, jeina. dem. sovica. mlada sović. augm. sovuljaga. — Sova orlu tiho besjedila . . . Id' odatle, soro bučoglava. Npj. 1, 532.

sōvica, f. dem. od sova. Rj.

sōvić, m. das Junge der sova, pullus noctuae. Rj. mlada sova, pile od sove.

sōvilja, f. (u gornj. primor.) vidi sovjelo. Rj.

sōvin, adj. der Eule, noctuae. Rj. što pripada sori.

sōvjelo, n. (u Dubr.) vidi čunak (u razboju), cf. sovilja. Rj. vidi i čun 2. cjevnjak, lajdica.

sōvra,* f. vidi sofrā. Rj. i primjere ondje. u tugjoj riječi sofrā pretvorilo se f u v (i u p: sopra).

sōvrnja, f. — 1) (u Boči) sitno kamenje što se u zidanju meće izmegju velikog kamenja. Rj. — 2) (u C. G.) povrli zidova nastavljena megja od sitnoga kamenja. Rj. — Tugja: sovrnja. Osn. 203. Tal. savorra (bulast).

sovuljaga, f. augm. od sova. Rj. — Skupiše se eje, soruljage, vrane, kurjaci. Npr. 142. za nast. isp. rupčega.

Sōžina, f. planina izmegju Crne Gore i nahije Barske. Rj.

Spāčva, f. vidi Studba. Rj. roda u Srijemu.

spādānje, n. Rj. verb. od spadati. — 1) stanje koje biva, kad što spada s čega (das Herabfallen, delapsus. Rj.). — 2) stanje koje biva, kad spada n. p. rino, cijena mu (das Fallen im Preise, pretii diminutio. Rj.).

spādati, dām, v. imp. Rj. s-padati. v. impf. prosti padati. v. pf. spadnuti, spanuti, spasti. — 1) herabfallen, delabor, decido. Rj. spada što s čega, n. p. lišće s drveta. — 2) fallen (im Preise), viliori pretio vendi. Rj. spada n. p. rino (cijena mu), suprotno skakati 2. — U Srbiji su namastiri plaćali spahijama po 30 groša, a kad su poslije grošeri počeli spadati, i ova je plata bila izišla na 250 groša. Rj. 395b. — 3) (u Boči) zna u koji dan preko godine spadaju svi sveci, cf. padati. Rj.

spādljiv, adj. konj, koji lasno mrša, t. j. spalne u mesu, leicht magernd, macrescens. Rj.

spādnuti, nēm, v. pf. decidere. Stulli. s-padnuti. vidi 1 spasti, spanuti. v. impf. spadati.

spāhija,* m. (pl. gen. spāhijā). Rj. hyp. spabo. — 1) der Grundherr, dominus fundi. Rj. gospodar od zemlje. — Spahije od svijeh onijeh zemalja. Rj. 702a. Što pan proši, selo muši. (Ovo je upravo Slovačka poslovia i znači: što spahija moli, ono selo mora činiti). Postl. 359. — 2) (u Boči) muževlji stie. Rj.

spāhijin, adj. des spahija, domini. Rj. što pripada spahiji.

spāhijnica, f. die Gutsfrau, uxor 705 spahija. Rj. spahijina žena.

spāhijnski, spāhijski, adj. herrschaftlich, dominorum. Rj. i sažeto spāhijnski (isp. abadžinski), što pripada spahijama ili spahiji kojemu god. — Alija, spāhijnska zemlja koja niti je naseljena niti pripada kakome selu. Rj. 4a.

spāhijnskō, n. adj. ducija koju spahija uzima od seljaku: Tako su glavne dacije zemaljske harač, poreza, dimnica, čibuk i spahijnsko. Miloš 201. za obličje isp. svečarsko.

spāhijnsk,* m. das Gut, die Herrschaft, latifundium. Rj. spahijnska država. — Braći svojoj dade spāhijnske, te su od ono doba gosposki živeli. Npr. 64.

spāho, m. (u Risuu) žene zovu djevera. Rj. upravo je hyp. od spahija. Osn. 49. takva hyp. kod balo.

spai . . . vidi spahi . . . Rj.

spājānje, n. verb. od spajati. radnju kojom tko

spaja što. — Dobro je za spujanje. Is. 41, 7 (die Lothung).

spājati, spājām, v. impf. s-pajati. v. pf. spojiti. zusammenlöthen, conferruminare. — Treba školsko znanje spajati s onim koje dete već ima. Zlos. 226. sa se, reflexs.: Pripada u glavnom megju najbolje rječnike u kojima se spajaju dva — osobito živa jezika. Rad 15, 183.

spāliste, n. mjesto gdje se spali, spaljuje; der Scheiterhaufen, rogus. — Šam Hus na spālistu vredi koliko stotina ovih nehotičnih junaka. Zlos. 303. isp. paliste.

spāliti, spālīm, v. pf. verbrennen, comburo, aduro, cf. sažeci. Rj. s-paliti, vidi sapaliti, i syn. ondje. v. impf. spaljivati. — Gvozdencuba . . . da će spāliti prste onima koje dobro ne predn. Rj. 84b. Čupića ču britkom sabljom posjeć, Čincara ču na ratni spāliti. Npj. 4, 239. Uzmi sada sina svojega . . . i spali ga na žrtvu tamo na brdu. Mojs. 1, 22, 2. Amalici bijahu razvalili Siklag i ognjem ga spāliti. Šam. 1, 30, 1.

spaljivānje, n. das Verbrennen, combustio. Rj. verb. od spaljivati. radnja kojom tko spaljuje što.

spaljivati, spaljijēm, v. impf. verbrennen, comburo. Rj. s-paljivati. vidi spaljivati, sažizati. v. pf. spaliti. — Ognj koji spaljuje. Mojs. V, 4, 25. sa se, pass.: Spaljivale se (knjige). Vid. d. 1862, 18.

spāmetan, spāmetna, adj. u Zlatarića: oh kasno spāmetna, sapiens, sciens, doctus. Stulli. vidi pametan. — Spāmetan kako donji žrvan. DPostl. 113. adv. 1 vrtar kad godi spāmetno reće. DPostl. 31. u Urv. i sad se gorori.

spānāc, spānāca, m. der Spinat, spinacea oleracea Linn. Rj. biljka.

spāngjati se, spāngjām se, v. r. pf. s kim. sich bekannnt machen, sich abgeben mit jemand, in familiaritatem alicujus venire. cf. slizati se. Rj. s-pāngjati se. gorori se s prijekorom za koga, kad se združī s kim. vidi i strepiti se. — glagol se drukčije ne nalazi.

spānuti, spānēm, v. pf. vidi spadnuti. 1 spasti. v. impf. spadati. — Zdravo progje a sve tri planine, zdravo spāne u polje Krojansko. HNpj. 2, 296.

spapūljati, ljām, v. pf. (u Srijemu) vidi zgnječiti (cf. papula). Rj. s-papūljati. drukčije se ne nalazi.

spāra, f. (u Srijemu) kao gužva od krpe, što se meće na glavu, kad se što nosi na glavi. Rj. vidi kotrlj 2, kotuljač, svitak 3.

spārak, spārka, m. durch Luftmangel verdorbener Kukuruz, frumentum malo aere corruptum. Rj. kukuruz koji se spario.

spārau, spārna, adj. (u Hrv.) schwül, feridus, aestuosus. Rj. spurno je, kad je sparina (zapara).

sparina, f. (u Hrv.) vidi zapara. Rj. s-parina. za postanje isp. 2 spārīti se. vidi i omara, prigrevica, pripeka.

1. **spārīti**, spārīm, v. pf. n. p. konja s konjem. da su jednaki, ili goluba i golubicu, paaren, conjungo. Rj. s-parīti, učiniti da bude par (?). v. impf. sparivati.

2. **spārīti se**, rīm se, v. r. pf. n. p. kukuruzi, in Gährung kommen, corrumpi. Rj. s-parīti se. isp. sparak. v. impf. prosti pārīti se.

sparivānje, n. das Paaren, conjunctio. Rj. verb. od sparivati. radnja kojom tko sparuje n. p. konja s konjem.

sparivati, spārījēm, v. impf. n. p. golubove, paaren, conjungo. Rj. s-parivati. v. impf. prosti pārīti. v. pf. spārīti.

spārōg, m. spārōga, f. asparagus. Stulli. Spargel. biljka što se ravna žede.

spārōžina, f. spinetum in quo asparagi nascuntur. Stulli. trnje u kom rastu sparoge. u staroj poslovi: Nakon mene ni sparōžine. DPostl. 69.

spàrožište, *n. locus in quo corrudae seu asparagi nascuntur*. Stulli. mjesto gdje rastu spuroge; Spargelbeet. za nast. isp. duhanište.

spàs, *m. der Erlöser, Heiland, servator*: Sveti Spase žitjega cvijeta. Rj. *vidi* spasitelj. — Sami čusmo i poznasmo da je ovaj zaista spas srijetu, Hristos. Jov. 4, 42. Jedino me premudrose Bogu i spasu našemu slava i veličanstvo. Jud. 25. U misli stojeći pred raspjetijem spasom, i zajedno se raspinjući. DP. 86. Izgubljena ovcu ja sam, izazovi me, spase, i spasi me. 362.

spasávânje, *n. das Retten, serratio*. Rj. *verb.* od spasavati (i se). radnja kojom tko spasava koga, ili kojom se tko spasava.

spasávati, spàsávâm, *v. impf.* Rj. *v. pf.* 2 spasti (spasem). — 1) retten, serro. Rj. — Gospod ne spasava mačem ni kopljem. Sam. 1. 17, 47. Jaka je desnica njegova (Gospodnja), koja spasava. Ps. 20, 6. On (Bog) izbavlja i spasava. Dan. 6, 27. — 2) *sa se, refleks.* spasávati se, sich retten, servari. Rj. *vidi* spavati se (spasuj se!).

Spasenija, *f.* ime žensko. Rj. muško *isp.* Spasoje. **spásenije**, *n.* samo kad se nazdravlja: Spasuj se! — Na spasenije! Errettung, Heil, salus. Rj. iz crkvenih knjiga. *vidi* spasenje. — Na spasenije (Hristoro!) (čileđaj: Spasuj se!). Posl. 191. Tako ti se preselio Vuče, Bog mu dao duši spasenije! Npj. 4, 12. I on im kaže, da već nema drugoga spasenija, nego da se biju s Turcima. Miloš 73. Da dohijemo spasenije kroz Gospoda našega Isusa Hrista. Sol. 1. 5, 9.

spásênje, *n. das Heil, salus*: Pokojnijem duščno spasenje. Rj. *vidi* spasenije. — U preši je izgubljenje, a u ustrpljenju spasenje. DPosl. 141. A na nebu čeka nas spasenje. Here. 312. Jer je danas učinio Gospod spasenje u Izraelju. Sam. 1. 11, 13. Ti mi daješ štít spasenja svojega. H. 22, 36. Reci duši mojoj: ja sam spasenje tvoje. Ps. 35, 3

spàsitelj, *m. der Heiland, servator, cf.* spas. Rj. riječi s takim nast. kod boditelj. — Duhovi na sabor na njihovo vječito saborište u Sverišnjega Spasitelja... koje im je obdareno od Samorishnjega Spasitelja. Npj. 5, 530. Da će roditi' sina bez grijeha, grješnoj zemlji slavna spasitelja. Here. 313. Pohitaj u pomoć meni, Gospode, spasitelju moj! Ps. 38, 22.

spàsiteljv. *adj.* što pripada spasitelju: Dvojakoga jestustra spasiteljeva, Božjeg i čovječijeg. DP. 10. Pjesma sva posvećena samo spominjanju djelu spasiteljevih. 94.

spasívati se, spàsujêm se, *v. r. impf.* dolazi samo u imperativu: spasuj se. *isp.* spasavati se. — Spàsáj se! samo kad se nazdravlja. Rj. 702a. Zdrav si! Reče se mjesto: Spasuj se! i odgovara se: Od Boga ti zdravlje! ili: Bog ti zdravlje dao! Posl. 89. Spasuj se! (Kad hoće ko da pije — rakiju ili vino — rekne onome koji će poslije njega piti; a on mu odgovori: Na spasenije Hristovo). 292.

Spàsoje, *m.* ime muško. Rj. žensko *isp.* Spasenija. — *hnp.* takva kod Blagoje.

spasónosan, spàsónosna, *adj.* saluber, salutifer. Stulli. spaso-nosan, što nosi spasenje, što spasava, može spasti, heilbringend, heilsam. — *isp.* takva *adj.* kod bogonosni. *vidi* spasoivan. *suprotno* smrtonosan.

spàsovan, spàsóvna, *adj.* što pripada spasu. — Spàsov dan, Spàsova dne, *m. Christi Himmelfahrt, ascensio Christi*. Rj. 701b. Kad na zdravlje Spasov danak dogje, predvojeća na četvoro vojsku. Npj. 5, 360.

spàsóvan, spàsóvna, *adj.* *vidi* spasonosan. — Pod kakvim uslovima škola može da vrši svoj spasonni posao. Zlos. XIV.

spàsóvânje, *n. das Feiern der Kirchweih am Himmelfahrtstage, paganaliüm celebratio die ascen-*

sionis domini. Rj. *verb.* od spasovati. radnja kojom tko spasuje.

spàsovati, spàsujêm, *v. impf.* am Himmelfahrtstage Kirchweih halten (nositi krsta), paganaliüm ago die ascensionis domini, *cf.* zavjetina. Rj. svetkovati Spasov dan.

spàsóvište, *n. der Ort der Kirchweih am Himmelfahrtstage, locus paganalibus celebrandis die ascensionis domini*. Rj. mjesto gdje hrišćani spasuju, svetkiju Spasov dan. — riječi s takim nast. *vidi* kod danište.

Spàsovo, *n.* (u kršćana) *vidi* Spasov dan. Rj. **spást**, *f.* (u C. G.) *n. p.* sužešana (kad padne mnogo snijeg), der Fall, casus, lapsus. Rj. za postanje *isp.* spasti (spadnem).

1. **spásti**, spádnêm, *v. pf.* Rj. s-pasti. *vidi* spadnuti, spanutu. *v. impf.* spadati. — 1) herabfallen, decido; spasti niz kulu znači i brzo sići, *cf.* ispasti; spao mu vrat (kad boli u grlu oko resice, pa žene prstom podižu) *cf.* krajnici; spao mu želudac, *vidi* struniti se. Rj. — Kad spudne u čohu af, onda se vide žice. Rj. 8b. Doletjevši na orah... spadne pod orah. Rj. 67a. Tako ona bježeći nekako joj spadne papuča s desne noge. Npr. 129. Pijevac pjeva da svane, dadak tarem da spane. Posl. 247. Pa spadoše u bogaze tvrde, zasjedose u bogazim' Turke. Npj. 3, 459 (brzo sigjoše). Rj. Spada pope sa konja dorina. 4. 326. Pa otrča niz bijelu kulu. doke spade sa konja dorata. 4, 474. — 2) na što, herunterkommen (arm werden), derenio *co ut*: Spala knjiga na dva slova (Posl. 292). Rj. — Dok su Latini bili na svetu... a od kako je njihov jezik spao samo nu (tugje) učene ljude, nije čudo, kako je (razlike) nema. Nov. Srb. 1818, 392. — 3) u mesu, u licu, t. j. opasti, mager werden, macesco. Rj. *vidi* srnuti se. *isp.* omršati, omršaviti; obrgjati. — Spasti s mesa, izgubiti se u mesu, t. j. izmršaviti. Rj. 353b. Spadljiv konj, koji lasno mrša, t. j. spadne u mesu. Rj. 701a. — 4) fallen (im Preise), minori pretio venditur: spala cijena vinu i spalo vino. Rj. *suprotno* skočiti 2. — Kako su sad grošeri spali, valjalo bi mjesto groša uzeti pare. Rj. 103a. Turski norci stanu sve rgjaviji bivati, i malo po malo tako spadnu, da današnji groš ne vrijedi više od pet srebrnijih krajcara. Rj. 104a. — 5) spadoh s nogu, *n. p.* od mnogoga hoda. Rj. *isp.* spješati.

2. **spásti**, spásêm, *v. pf.* Rj. s-pasti. *v. impf.* spavati. Značenje (korijenu) gledati, motriti, čuvati, pa odatle prelazi i u hraniti se: pásti (pásêm)... spásti (spásêm); napásati; spásarati; spas, spastitelj, spasenje; pastir; paša. Korijeni 280. — 1) retten, serro: Spási Bog (kad se nazdravlja) *cf.* spasuj se. Rj. *vidi* sabljusti; sačuvati, učuvati; sahraniti, shraniti; skapulati. — Strpljen spasen (a spasen pogotovo svet). Posl. 296. To će srijet od grijehu spasti. Here. 313. Spasao nas Hristos i Bogorodica. 350. Mnogo čemo dakle većma biti kroza nj spaseni. Rim. 5, 9. Ovo čineći spásčeš i samoga sebe i one koji te slušaju. Tim. 1, 4, 16. Spasi me (Gospode!) milošću svojom. Ps. 31, 16. Stoji (Gospod) s desne strane ubogome, da bi ga spasio od onih koji osuguju dušu njegovu. 109, 31. — 2) *sa se, refleks.* i *pass.* sich retten, servari. Rj. — Bog posla sina svojega da se srijet spase kroza nj. Jov. 3, 17. Jer se nadom spasonmo. Rim. 8, 24. Koji god prizove ime Gospodnje, spásče se. 10, 13. Zabranjuju nam kazivati neznabošcima da se spasu. Sol. 1, 2, 16.

spásti, spím, *vidi* spavati (ali se slabo govori nego se čuje u pjesmanu). Rj. *v. impf.*: *v. pf.* prosti spavnuti; slož. nà-spasti (se), po-, za-, nado-, usnuti. ostala *v. pf.* i *impf.* slož. kod spavati. — A pod barjak prvi zmaju spásče. Legoh spati, Boga zvati. Sisu mi je dala. drugu rekla dati, kad pogjemo spati. Rj. Bolje ti znaš spéči nego je tréči. (Kad ko hvali koga da je pametan). Posl. 27. Tko dobro spi, buha se ne boji.

DPostl. 128. kao srednji glagol sa se: Ne spi se pomoreu u tešku pogibiju. DPostl. 75.

spaváč, spaváča, *n. der Schläfer, dormitor*. Rj. koju spava. — Pijanica i izjelica osiromašice, i spavač hodiće u ritama. Prič. 23, 21.

spaváčev, *adj. des Schläfers, dormitoris*. Rj. što pripada spavaču.

spaváčica, *f. die Schläferin, dormitrix*. Rj. koju spava.

spaváčki, *adj. der Schläfer, dormitorium*. Rj. što pripada spaváčimu.

spaváci, *čč, adj. n. p. kapa, haljine, Schlaf-, dormitorius*. Rj. što pripada spavanju. — *adj. takra kod brjaci*.

spaváčiv, *adj. (st.) schlafend, dormiens*: Ko će ljeta zmaja prevariti, ko će njega spavačicu naći. Rj. znači što spavajući: ko će njega naći spavajući, gdje spava. — *osn. n. adj. spaváci*. Osn. 95. isp. ležević.

spávánje, *n. das Schlafen, dormitio*. Rj. *verb. od spavati. stanje koje biva, kad tko spava*: Kad bude vrijeme za spavanje. Kov. 91.

spávati, spávám, *v. impf. schlafen, dormio*. Rj. *vidi spati (djetinjski)*: pajiti, ninati. *isp. čmavati. v. pf. prosti spavnuti (malo)*. *v. pf. sloz. i(z)-spavati (i se), na- (se) (i naspati se), od-, po-, pre-, pro- (i se), ra(z)- (se)*. *v. impf. sloz. uspavljavati, prema čemu je v. pf. sloz. uspavati*. — Siromah čoek i od gladi spava. Postl. 285. Spava kao zec. 292. Spavao sam kao okupan. 292. Uzimalo davalo, s kokošima spavalo, kokoši ga litale. 330. Društvo spava, kao i poklano. Np. 4, 28. Legne sparati. Danica 4, 7.

spávnuti, spávnm, *v. pf. kao dem. od spavati, ein wenig schlafen, paululum dormito*: Malo spavnu, poskoči na noge. Rj.

spáziti, spázim, *v. pf. Rj. s-paziti. v. impf. prosti paziti*. — *1) wahrnehmen, annehmen, bemerken, observe. cf. opaziti*. Rj. i *syn. kod opaziti*. — Motreći ova oba ognjevit brda, i što je on spazio, mi čemo poslije upotrebiti. Priprava 101. — *2) sa se, refleks. vidí osjetiti se*. Rj. *vidí i domisliti se, ovižati se. merken, sentire*. — Car ga počne ispitivati... Spazi se on odmah, da je ovo žene njegove roditelj. Npr. 250. Ne spazi se Petrović Danilo, e nagone njega Crnogorci, da sam sebi kida desnu ruku... Ne stavi se, žalosna mu majka. Np. 4, 26 (grješkom štamparskom: No spazi se). Nek se spazi grdni Osmanlija, u čiju je zemlju ulazio. 5, 324.

spázmati, spázmatm, *v. pf. n. p. s pameti, kindeln, kindisch werden, ineptio*. Rj. s-pazmati. znučenje korijenu začí, zastraniti. Korijeni 124. kao podijeliti se. postati djetinje pameti. *v. pf. je i prosti pazmati. drukčije se glagol ne nahodi*.

specijalni, *adj. specialis, speciell. suprotno generalni, koje vidí*. — Riječima speci(j)alnoga značenja pisac često daje generalno i na suprot. Rad 15, 190.

spečáliti, spečálim, *v. pf. mahsam erwerben, zusammenbringen, operose comparo*. Rj. s-pečáliti, pečáleći se steći. *v. impf. prosti pečáliti (i se)*. *isp. skućati 2, i syn. onđje*.

spéndžati, džám, *v. pf. (u primor.) vidí potrošiti*: Mi i ostali što spendžati, to Bog izmirio! (kad se nazdravlja). Rj. *vidí spengjati. drukčije se ne nahodi ovaj glagol*. Tal. spendere.

spenga, *f. vidí spuga, sungjer; der Schwamm, spongia*. — Dokle se spenga ne stisne, ništa se ne izme. DPostl. 19. Spengja, spuga, sungjer. XVII. Grč. σπγγά. Tal. sponga, spugna.

spengjati, spengjám, *v. pf. vidí spenžati, potrošiti*. Tal. spendere. *isp. spengje*. — Spengjav je kao iza nokata. DPostl. 113. Spengjati, potrošiti, a u Vuka spendžati. XVII.

spěngje, *f. pl. vidí spenza: Spengje su mu pomanj kale*. Rj. Tal. spendio, spesa.

spěnza, *f. (po jugozap. kraj.) das Geld, pecunie,*

ef. novci, blago, trošak: Ali ti babo ne dade, ali ti spenze nestade. Segmenima spenzu nebrojenu. Rj. — Zete Pero, ne dolazi često, e je numa nestanulo spenze. Here. 213. Tal. spesa, spendio.

1. spēti! (s pedi [?], t. j. da bude zijev veliki), običaj je po Bačkoj reći, kad se ugje ženi gdje snuje (Postl. 292). Rj.

2. spēti, spěnjēm, *v. pf. vidí sãpěti (sãpnēm, sãpenjēm)*. *v. impf. sloz. sapinjati*. — Ako sam i speta, nijesam uzeta. DPostl. 3.

spětljati, ljãm, *v. pf. zuhäkeln, zuknöpfen, fibulo*. Rj. s-petljati. *vidí sapetljati. v. impf. spētljavati*.

spětljavánje, *n. das Zusammenknüpfen (mit Zwirn), confibulatio*. Rj. *vidí sapetljavanje*.

spětljavati, spētljavám, *v. impf. zusammenbinden (mit Zwirn), confibulo*. Rj. *vidí sapetljavati. v. pf. spētljati*.

spica, *f. — 1) die Speiche (am Rade), radius*. Rj. *u točka, u kotača. vidí špica 1, žbica, palac 2 (gen. paoca, pl. paoci i palecvi), zaponae*. — Lastavica, na glavčini ona jama u koju se uglati spica. Rj. 322b. Nabrećiti točak, t. j. u glavčinu udariti spice. Rj. 378b. U Dalmaciji točkovi imaju samo četiri spice, koje se onamo zovu krst, i četiri gobelje. Rj. 394b. — *2) (u C. G.) vidí šljak; odatle spica mesa, t. j. čevap, ali se govori i za plijen od sto govedi ili ovaca*. Rj.

Spič, *m. pleme u nahiji Barskoj (do Paštovića)*. Rj.

spila, *f. (u Dubr.) die Höhle, caverna, cf. pećina*. Rj. *vidí i spilja*.

Spila, *f. planina Grahovska: (Od Trubjele do Spile kamene*. Rj.

spilja, *f. vidí spila: I poletnu s gjevojčicom u te spilje kamenite*. Rj. *vidí i pećina*.

spinjatak, spinjatka, *m. (u Kninju) vidí priječnjak*. Rj. *što se osijće zajužetu od noge, pa se njime spenje gdje je rasporeno (za postanje isp. spēti, s(a)pinjati)*. *vidí i zaponjač, paprčak*.

Spira, *m. (ist.) vidí Spiro*. Rj.

spiránje, *n. das Abspülen, delutio*. Rj. *verb. od spirati. radnja kojom tko spira što. vidí sapiránje*.

spirati, spírám, *v. impf. abspülen, deluo*. Rj. s-pirati, *vidí sapirati. v. impf. prosti prati. v. pf. sprati (sperem)*. — Voda spira kamenje i povodunaj odnosi prah zemljski. Jov 14, 19. Gospod joj (tajni krštenja) dade blagodatnu silu da spira grijehe. DP. 197.

Spiridon, *m. Spiridion*. Rj. *ime muško. hyp. Spira, Spiro*.

spírine, *f. pl. (u Srijemu) vidí splačine*. Rj. *vodu kojom se speru sudovi. vidí i oplaćina, pomije*.

spíriti, spírím, *v. pf. anfachen, succendo*. Rj. s-piriti. *v. impf. prosti piriti*. — Donesi malo šume, da spírím vatru. Rj. 849a. *isp. potpiriti. u prenesenom smislu: Spirio sve, t. j. potrošio*. Rj. 7-2a (*isp. spiskati 1*).

Spiro, *m. (juž.) hyp. od Spiridon*. Rj. *gen. Spíra, voc. Spiro. vidí Spira*.

spis, *m. (loc. spisu, pl. spisovi, spisová), što se spiše. pismo; die Schrift, abgefasstes Werk, scriptum, liber, volumen*. — Djelo kojijem se izvijesti, a u osobitom smislu, djelo (pismo, spis) kojijem ko (n. p. činovnik) o čemu obavijesti vlast. P. Budmani, ARj. IV. 342b. Ako moji spisi sadržinom svojom vrede, ne će im nauditi istočni govor. Megj. 316. Drugi pisci istavljahu u svojim spisima prošli život Srpskoga naroda. 60.

spisak, spisaka, *m. isp. popis, imenik. das Verzeichniss, die Liste, index, catalogus*. — I meni bi žao bilo, da bi se izgubio spisak namastira. Straž. 1886, 1224. Spisak upotrebljenijeh izvora izaci će s posljednjim dijelom. Daničić, ARj. II. Šafarik navodi spisak episkopstru iz hrissovulje oba brata Stefana i Save. DM. 22. Molim vas da mi imeni spisak hrabrih ovih oficira saopštiti izvolite. Nov. srb. 1834. ARj. III. 820a.

spisatelj, *m.* koji piše *n. p.* knjigu; *der Verfasser, Schriftsteller, auctor, scriptor.* *vidi* pisatelj, pisac, riječi s takim nast. kod boditelj. — Knjižica . . . po važnosti, koju joj je pokazao njen spisatelj. Odg. na sit. 4. Pogreške u jeziku našemu postale od našijeh dojakšnjijeh spisatelja i književnika. Pis. 18. Veli negdje jedan slavni spisatelj. Priprava 49.

spisatelj-ev, *adj.* što pripada spisatelju. — Da se ne dira u ličnost spisateljevu. Odg. na sit. 3. Po onome će suditi o umu i o srcu spisateljevu. Pis. 70.

spisati, spisāem, *v. pf.* *verfassen, conscribo:* spisao knjigu. Rj. s-pisati. *v. impf.* spisivati.

spisivānje, *n.* *das Schreiben, Verfassen, conscriptio.* Rj. *verb.* od spisivati. radnja kojom tko spisuje što.

spisivati, spisujēm, *v. impf.* *schreiben, verfassen, conscribo.* Rj. s-pisivati *n. p.* knjige. *v. impf.* prosti pisati. *v. pf.* spisati.

spiskati, spisām, *v. pf.* Rj. s-piskati. *drukčije se glagol ne nahodi.* — 1) *vergeben, consumere per luxuriam.* Rj. raskalašno živčei potrošiti. *vidi* spiriti (u prenesenom smislu), spraskati. — 2) kome za dušu, *verderben, pessundo.* Rj. — Spjevati kome za dušu, *cf.* spiskati. Rj. 703a.

spjeniti, spjēim, *vidi* opjeniti. Stulli. *v. pf.* s-pjeniti što, kao pjenu snimili s njega. *v. impf.* prosti pjeniti. — *Lopiža općena zlo spjenjenu a gore skuhana.* DPostl. 57.

spješati, šām, *v. pf.* oslabiti, malaksati, izgubiti snagu, *schwach werden, debilitor.* Rj. s-pješati. *prvo je značenje: pješke idući malaksati (du se gotovo ne može dalje ići); a dalje značenje: nopće oslabiti. drukčije se glagol ne nahodi.* — Uveo u tanke niti. (Spješao, propao). Postl. 326.

spjeti, spijem, *n.* dolazi kao prost glagol nego samo kao složen: dōspjeti (dōspijem), nāspjeti, prispjeti; *v. impf.* slož. dospijēvati, prispijēvati. *isp.* dospjetak.

spjev, *m.* *vidi* pjesma, pjesna, pjesan; *das Gedicht, carmen, poema.* — Vladika Rade (Petar II) pesnik, baš tada je pisao svoj znameniti *spjev* »Gorski Vijenac«. Mil. 274.

spjevati, vām, *v. pf.* t. j. pjesmu, *ein Lied dichten (verfassen, zuerst singen), furio carmen.* Rj. *v. impf.* spjevavati. — Koji čovek zna pedeset različnih pjesama, njemu je lasno novu pjesmu spjevati. Npj.¹ 1, XX. Tako je n. p. mogao Omir spjevati *Iljadu* i *Odiseju* ne znajući ni pisati, kao i naši stari i slijepeci što su spjevali toliku silu pjesama. Rj.¹ VI.

spjevāvānje, *n.* *das Dichten, excogitatio cantilenae, ποιησις.* Rj. *verb.* od spjevavati. radnja kojom tko spjevava pjesmu.

spjevāvati, spjēvāvām, *v. impf.* *dichten, cantilenam facio.* Rj. s-pjevavati t. j. pjesmu. *v. impf.* prosti pjevati. *v. pf.* spjevati. — *Junacke pjesme ponajviše spjevavaju ljudi sredovječni i stari.* Npj.¹ 1, XX. *sa se, pass.:* Ovake se smiješne pjesme i danas često spjevavaju po narodu. Npj.¹ 1, XXVI.

splašće, splašćinā, *f. pl.* *das Splücht, cluicis, cf.* pomije. Rj. voda kojom se splaknu sudove. *vidi* i oplaćina, spirine. — *u jedini:* Splaćino grdna! (Kao poruga). Postl. 292.

splahati, hām, *v. pf.* kao nadvladati, n. p. jedva ga splahaše i uhvatiše, *vidi* splahati. Rj. s-plahati. *vidi* i splavati, splaisati.

splahitati, splāhtām, *v. pf.* *vidi* skleptati: Tada skoće pašine delije, svi splahtaše te ga uhvatiše. Rj. s-plahitati, kao navaliti. *glagol se onaj drukčije ne nalazi.*

splāka, *f.* (u C. G.) mala barica, n. p. od kiše. *Pfütze, lacuna.* Rj. za postanje *isp.* splakati, splaknuti.

splakanje, *n.* *das Abspülen, ablutio.* Rj. *verb.* od splakati. radnja kojom tko splaće sudove.

splākati, splācēm, *v. impf.* *abspülen, abluo:* splāci

sudove. Rj. s-plakati *v. impf.* prosti plākati. *v. pf.* splaknuti.

splāknuti, splāknēm, *v. pf.* n. p. sudove, *abspülen, abluo.* Rj. s-plaknuti. *v. pf.* je i prosti plaknuti. *v. impf.* splakati.

splāsnuti, splāsnē, *v. pf.* n. p. otok (*con der Geschwulst*) abuchen, *decreseo.* Rj. s-plasnuti, kao plosno postati. *isp.* smanjškati 1. *glagol se drukčije ne nalazi.*

splāta, *f.* — 1) *die Platte (ein plattes Fahrzeug zum Uebersetzen auf Flüssen), ponto, cf.* skela 2. Rj. *vidi* i šćela, plosna ravna sprava za preroženje na vodama. — 2) na Limu kao mali splav od dasaka na čemu se prevozi. Rj.

splāv, *m.* — 1) *das Floss, die Flösse, ratis.* Rj. — Splata, 2) kao mali splav od dasaka. Rj. 703a. Ja ću ih (drva kedrova) povezati u splavove i spustiti morem do mjesta koje mi kažeš. Car. I. 5, 9. Spustićemo ih (drva) u splavorima morem u Jopu. Dnev. II. 2, 16. — 2) na Srijemu s mljeka, *die Sahne, flos lactis, cf.* povlaka. Rj. *vidi* i skorup, i ostala *syn.* ondje. — s-plav, postanja kojega je poplav, ploviti.

Splāvauj, Splāvnja, *m.* brdo u Valjevskoj nahiji na putu Lozničkome. Rj. — *imena mjestima s takim nast. kod Hermanj.*

splāvati, vām, *v. pf.* *vidi* splahati. Rj. u krajevima gdje se glas h u govoru pretvara u glas v.

splāviti, splāvīm, *v. pf.* Rj. s-plaviti. *v. impf.* prosti plāviti. — 1) *absehöpfen (z. B. die Sahne), demo.* Rj. skimiti *n. p.* splav 2, skorup. — 2) slamu sa žita na gumnu, *wegkehren, deverso.* Rj. kao smēsti (smētēm). — 3) sjekiru, *vidi* zavariti. Rj. *vidi* i pripojiti.

splēsti, splētēm, *v. pf.* Rj. s-plesti. *vidi* saplesti. *v. impf.* spletati, spletavati. — 1) *zusammenflechten, contexto.* Rj. — Kao trnje spleteni i kao od vina pijani proždrijeće se kao snha slama. Naum 1, 10. Vojnici spletašči vijenac od trnja metnuše lisnu na glavu. Prip. bibl. 160. — 2) *su se, refls.* *sich verwickeln, se impedire:* splete se te pade. Rj. — Sputila se kokoš, kad joj se noge u što spletu. Rj. 706b.

splēt, *m.* (u loc. splētu) — 1) *die Haarflechte, grahus:* I u toj ruci splet devojčki. Splet devojčki sestru Jelice. Rj. spletna kosa. *vidi* ćaporuk. *isp.* pletenica 1. — 2) splet zmijā, *mehrere untereinander verflochtene Schlangen, glomus.* Rj. kad se zmije spletu kao u jedan čvor. — 3) *der Rist, cf.* grana: boli me noga u spletu. Rj. u noge: ozdo je taban u ozgo splet. *vidi* i ljesica. — 4) *vidi* česma. Rj. *vidi* i šupljika. nekaki vez.

splētānje, *n.* *verb.* od spletati. radnja kojom tko spleće što.

spletati, splēcēm, *v. impf.* Rj. s-pletati. *vidi* sapletati. *v. impf.* prosti plesti. *v. pf.* splesti. — 1) praviti splet, n. p. na košulji ili na skutima, *vidi* česmati. Rj. — 2) *vidi* spletavati. — Sudija sudi za platu i ko je velik govori opaçim duše svoje, i spleću je. Mih. 7, 3.

spletāvānje, *n.* *das Flechten, nexio.* Rj. *verb.* od spletavati. radnja kojom tko spletava što.

spletāvati, splētāvām, *v. impf.* *flechten, nexio:* A devojke venice spletavaju. Rj. s-pletavati. *vidi* spletati 2. *v. impf.* prosti plesti. *v. pf.* splesti.

splētke, *f. pl.* *vidi* pletke, *Intriguen, artes.* *vidi* i petljanija 1. — Ljudi koji su se bez ikakvog prava samo silom i spletkama narodu za vladaoea nametnuli. Priprava 68. Premda je Svetić živio usred tih spletku, ipak su one bile i ostale daleko od razuma njegova. O Sv. O. 28.

spliti se, splīm se, *v. r. pf.* *zusammenströmen, confluo:* Sva se sila u Grahovo splīta. Rj. s-pliti se. *v. impf.* prosti pliti (plijem).

Spiljet, *m. Spalatro*. Rj. grad u Dalmaciji. *isp. Saplet*.

spiljštiti, spiljštim, *v. pf. platt drücken, abplatten, compiano, comprimo*. Rj. spiljštiti što, učiniti da bude plosnuto. *isp. raspiljštiti. drukčije se glugol ne nalazi.*

spodbiti, spodbijem, *v. pf. ergreifen, arripio, cf. ščepati*: I spodbita polugu, rastjerala kud koje. Te spodbite perne bzdovane. Rj. s-podbiti. *vidi i* spopasti, ščepariti, zgrabiti. — Skočić Gavran, časa ne počasi, pušku svoju spodbi po srijedi. Npj. 3, 304.

spodobiti, spodobijem, *v. pf. s-podobiti. vidi* pre-dobiti, p-lobiti. — Car opremi vojske sto hiljada na vlašku lomnu Goru Crnu, da bi Crnu Goru spodobio. Npj. 5, 43. Kad su naši stari vojevali, i Srbiju zemlju spodobili... osvojiše svu zemlju Srbiju. 5, 71.

spojiti, spojim, *v. pf. zusammenlöthen, confer-rumino*. Rj. s-pojiti. *vid. sapjiti. kuo prost glugol ne dolazi. isp. pojiti. v. a. pf. spajati.*

spokojan, spokójna, *adj. vidi* miran; ruhiy, ruhe-voll, quietus, otiosus. — Srbim se najslagje odmara, najspokojnije razmišljava, kad gleda kako vatra gori. Zim. 294 (*adv.*). Ne mogu da budem spokojan kad sa svih strana čujem ružne glase. Zlos. 220. Za to ja mogu spokojno spavati (Mein Gewissen ist rein). J. Bogdanović (*adv.*).

spokojnost, spokójnosti, *f. osobinu onoga koji je spokojan.*

spol, *m.* (u Hrv.) *das Geschlecht, sexus, cf. rod*. Rj. spol muški, ženski. — Značenje eijepati, rastavljati: pō (ποτα, dimidium), spol, pola. Korijeni 287.

spolja, *adv. von aussen, extrinsecus*. Rj. s-polja. *vidi* izvanka, suprotno iznutra. — S polja gladae a iznutra jadae. (Kad je što na očima lijepo, a u sebi nevaljalo). Posl. 292. S polja lijep, a iznutra slijep. 292. Ovako spolja preobražena zemlja bješe odmah u početku po svojijem djelovima različna. Priprava 3. Vidjeh knjigu napisanu iznutra i spolja. Otkriv. 5, 1. Pod domu obloži zlatom iznutra i spolja. Car. I, 6, 30.

spoljašnji, šnjē, *adj. akc. Rj. 3 XXXI. što je spolja. vidi* spoljni, izvanji, dvorni, nadvorni, suprotno iznutrašnji; nutarnji, unutarnji, unutrašnji. — Izvanji, *cf. spoljašnji*. Rj. 219a (u spoljašnji u Rj. nema na svojem dvorcu). — Aman bješe došao u spoljašnji trijem dvora careva. Jestir. 6, 4. Što je u spoljašnji život srpski unio državnu misao. DM. 4. Spoljašnji (*vidi* naprijed spolje). Korijeni 287.

spoljašnjost, spoljašnjosti, *f. osobinu onoga što je spoljašnje; das Aeusserer, die Aeusserlichkeit*. — Gorštaci, koji sačuvaju i prijatnu spoljašnost i krepku unutrašnjost. Megj. 276. štamparska pogreška *mj. spoljašnjost*.

spoljni, *adj. vidi* spoljašnji, i *syn. onlje*. — Ministarstvo spoljnih poslova. Pom. 48. Od hrišćanstva našu seljaci primili samo neke i neke spoljne obrede. Zlos. 295.

spomen, *m.* Rj. *vidi* pomen, spomena, uspomena. *hyp. spomenak*. — 1) *das Andenken, memoria*. Rj. — Časa da se nevjesti te je ostavi za spomen. Rj. 124b. Ni zorice ni bijela dana, od danice ni spomena nema. Npj. 4, 102. Koji znađeš za čast i poštenje, i ostavi spomen rjekoriti, da se znade, kud si prolazio. 4, 164. Ali su onamo druga zla, kojima u Evropejskim državama nema ni spomena. Danica 2, 82. Za ono... nema sad ni spomena. Glas. 63, 153. Ovo svjedoči, da se u narodu još porlači spomen, ako je i taman, da je mati bila iz Crne Gore. Npj. 2, 573 (Vuk). Vredno je većnoga spomena, što... Žitje 71. Ovo činite meni za spomen. Kor. I, 11, 21. Da imate dobar spomen o nama svagda. Sol. I, 3, 6. Da se slavi spomen u preom vasiljevskom saboru. DP. 279. — 2) *das Gedenken im Gebete, commemoratio*. Rj. u molitvi. — Za popove odredi se, da uzimaju: za spomen mrtvih 20 (para). Miloš 201.

spomena, *f. vidi* spomen, uspomena. — Ne žaluju njega Crnogoreci za veliku vječitu spomenu, što im bješe Petar učinio. Npj. 5, 27.

spomenak, spomenka, *m. hyp. od* spomen: Ni spomenka nije bilo. Rj. — Za svih vaših roditelja, koji su vas porodili, na spomenak ostavili. Npj. I, 142. Koji su vas porodili, za spomenak ostavili. I, 147. *isp. pomenak*.

spomenik, *m. monumentum, Denkmal*. — Namastiri su ovi jedini ostaci i spomenici stare Srpske sile. Danica 2, 110. Jakov metnu spomenik na istom mjestu. Mojs. I, 35, 14. Podiže sebi spomenik. Sam. I, 15, 12. Prije nego je on (zajednički jezik) mogao ostaviti o sebi pisanih spomenika. Dioba 9. Riječi koje imamo u književnijem spomenicima. Ogled III. Rasprava pokojnoga, da bi bila svomu piscu ugledniji spomenik u književnosti, štampa se na po se. Rad 13, 168.

spomenivati, spomēnjevem, *v. impf. (u C. G.) s-pomenivati (biče dijalekt. mj. spomenjivati). vidi* spomenjivati, spominjati, pominjati. *v. pf. spomenuti*. — 1) *erwähnen, gedenken, mentionem facere*: Spominje im Miloša Pocerca, spomenjuje Crnobarca Stanka, i još mnoge Srbe napomenu. Npj. 5, 556. — 2) *sa se, pass. i reflsks.* Taj se hoće vječno spomenivati. Rj.: Takvi junak nikad ne umire, no ostaje, da se spomenjuje. Npj. 4, 89.

spomenuti, spōmēnēm, *v. pf. Rj. s-pomenuti. v. pf. je i prosti pomenuti. v. impf. spomenivati, spomenjivati, spominjati*. — 1) *erwähnen, commemorare*. Rj.: Svaki svoju čitulu da svešteniku te sve mrtve spomene na službi. Rj. 174. Vrijedno je ovjge još spomenuti neke stare zidine. Danica 2, 49. Ako bi Turci što spomenuli za lunske harače. 5, 31. O protivljenju nisam ni spomenuo. Nov. Srb. 1818, 392. Kako će spomenuti caru za gjerofku. Npj. 1, XI. — 2) *su se, reflsks.*: Spomeni se, snabo, da sam ja tebe luk... I ti, moja svekrvo, spomeni se da sam i ja tebe luk i tukoluk. Posl. 292. *vidi* opomenuti se; osjetiti se II, 4, staviti se.

spomenjivanje, *n. verb. od* spomenjivati. *radnja kojom tko spomenjuje što.*

spomenjivati, spomēnjujem, *v. impf. vidi* spominjati: Da ti slavu Božu spomenjuješ. Rj. s-pomenjivati. *vidi i* spomenivati, pominjati. *v. pf. spomenuti*. — Dobro Milan rijegju junake, spomenjuje za stare megdane, spomenjuje mlade Crnogorec. Npj. 5, 379.

spominjanje, *n. vidi* pominjanje. Rj. *vidi i* spominjivanje.

spominjati, njēm, *vidi* pominjati. Rj. *v. impf. s-pominjati. vidi i* spomenivati, spomenjivati. *v. pf. spomenuti*. — 1) *erwähnen, gedenken, mentionem facere, commemorare*: Popovi čate molitve i spominju mrtve. Rj. 142a. Tugju majku majkom zvati, a svoju će spominjati. Npj. I, 66. Sam je čaja-paša za nju spominjao i pitao. Miloš 61. On, ako je rad, da je zemlja mirna, više o tom da ne spominje. 135. Oni su, kao što je već spominjato, najprije... Pis. 90. — 2) *sa se, reflsks. i pass. im Andenken bleiben, hominum mentibus haerere*: Dugo ti se ime spominjalo. Rj. *vidi i* pobrajati se. — Spominje se Kraljeriču Marko, kao dobar đanak u godini. Npj. 2, 330. A spominješ li se, brate, kad nas sreće danas u putu oni glas. Kov. 68 (*vidi* opominjati se, sjećati se, osjećati se, stavljati se). Za trgovinu se ništa ne spominje. DM. 85.

spōna, *f. Rj. s-pona. za* postanje *isp. speti* (spenjati), *čim se što sapinje*. — 1) *n. p. na* košulji, *die Schlinge (zum Heftel), retinaculum e filo*. Rj. *vidi* sponka, supeljača. — Siromasi mjesto imbreta imaju spona, t. j. sa svake strane po jedan končić kojima se veže košulja na zanku. Rj. 231a. *isp. imbrete, i syn. onlje*. — 2) *Fussschlinge, Fussesrick (für Pferde), pedicu*. Rj. *vidi* bukagije (konjske), putilo, puto. *isp. škloce*. — 3) (u Hrv. i Dalm.) *vidi* kopča. Rj. *vidi i* kovča;

kovčar (muška kovča), petlja; čupica (ženska kopča). — Dolaziše ljudi i žene, i donosiše sponce i oboce i svakojake nakite zlatne. Mojs. II. 35, 22.

spónka, *f.* *vidi* spona I. Rj.

spōntati, spōntām, *v. pf.* (u Risnu) spontalo tel. t. j. da umre na prečac (kletva ženska). Rj. *glugol se drukčije ne nuluzi; biće od tugje riječi.*

spōpasti, spōpadnēm, *v. pf.* *anpacken, anfallen, irrado.* Rj. s-popasti. *vidi* spodbiti, šcepati, šcepatiti, zgrabiti. — *Spopade ga za kiku.* Rj. 269b. *Spopadne svaki svoju pušku pa treći u pomoć.* Rj. 477a. «Ako tu bukvu možeš iščupati...» Dijete *spopadne*, pa povuci tamo povuci amo, ali ne može da je iščupa. Npr. 1. Tako me *groznica ne spopalu!* Posl. 298. Ko ukrade gaće moje? *Spopale ga muke moje!* Npj. 1, 530. Odmah *spopadnu oružje.* 4, 459 (Vuk). Nije mogao dočekati dok se odljuti, nego je odmah onako u ljutini *pero spopao* i Utuk pisao. Odg. na ut. 7. *Spopasće ih strah i trepet.* Mojs. II. 15, 16. *Ne će li te spopasti bolovi* kao ženu kad se porajga? Jer. 13, 21.

1. spōr, *adj.* — **1)** n. p. hljeb, *lange dauernd, durans.* Rj. *znućuje koje i pod 2: spor hljeb, koji se sporo troši, pa za dugo traje, suprotno nespōr.* — Sporiš, ova se trava meće u ambar i u brašno i tijesto, da je *sporijs.* Rj. 704a. Značenje (korijenu) odbijati, opirati se, zastajati: *spor* (tardus), *sporo.* Korijeni 282. — **2)** kao trom, što lagano ide; *lungsam, tardus.* *suprotno* nagao, brz. — Tranjav, n. p. čovjek, lijen, *spor u svome poslu.* Rj. 746a. O bezumni i *sporiga sreća za vjerovanje* svega što govoriše proroci! Luk. 24, 25. Nijesam rječit čovjek, nego sam *sporijsk usta i spora jezika.* Mojs. II. 4, 10. Ko je *spor na gnjec*, velika je razuma; a ko je nagao, pokazuje ludost. Prič. 14, 29. *ade. sporo ide, es geht langsam von Statten, lente.* Rj. (*kao lagano*). Prave prekrasna platna, ali im *posao ide* od ruke *odveć sporo.* Priprava 142.

2. spōr, *m.* *vidi* sporiš. Rj. i *syn. ondje. biljka.*

spōrečkati se, čkām se, *dem.* od sporiječiti se. Rj. *v. r. pf. s-porečkati se. isp. v. impf. prosti riječati se.*

spōred, *vidi* pored: Megju njima tica lastovica, *spored nje* su dva sokola siva. Rj. s-pored, *praep.*

spōrednik, sporednika, *m.* (u C. G.) *vidi* porednik: Jesi P kako Nika uvodio, jesi druga ali *sporednika.* Rj. *koji je (su stokom) spored koga. vidi i pomegjaš.*

spōrenje, *n. das Fördern, actio.* Rj. *verb. od spōriti. radnja kojom tko spori što.*

spōriječiti se, spōriječim se, *v. r. pf. in Wortwechsel gerathen, altercari.* Rj. s-poriječiti se, *kao svaditi se malo ili pokarati se s kim.* *vidi* podzavljati se, pokoškati se. *dem. sporečkati se. v. impf. prosti riječati se.*

spōriš, sporiša, *m. vidi* paprac. Ova se trava (u Srijemu) meće u krastavec (kad se kisele) da su zeleni, u ambar i u brašno i tijesto, da je *sporijs*; na svadbi gdješto je drže pod stolom, da mladenci ostanu mladi i zeleni. *cf.* spor, hajdučka trava. Rj. *riječti s takim nast. kod blitš.*

spōriti, spōritm, *v. impf. gedeihen machen, befördern. augco:* Tugja ruka ne spori (Posl. 322). Rj. *kao umnožiti, činiti da što kome napreduje, da mu se prikljuje. v. pf. nasporiti.*

spōsoban, spōsobna, *adj.* R. *aptus, proprius, opportunus.* Stulli, *fähig, idoneus.* *isp.* običan 2, podoban 1, prikladan, umjetan, vješt. *isp.* valjan, i *syn. ondje. suprotno* nespōsoban. — I o tome *mnoga* govoriše, i *spōsobna* vojvode rekoše. Npj. 5, 323. Ima mnogo ljudi, koji bi *k ovome djelu* bili mnogo *spōsobniji* od mene. Spisi 1, 4. Pak su vijčeli da nije *spōsoban* za to. Straž. 1886, 833. Dobnjakinja, žensko tele od dvije godine, *spōsobno* roditi. J. Bogdanović. ARj. II. 510a.

spōsobnost, spōsobnosti, *f. osobina onoga koji je spōsoban; die Fähigkeit, idoneitas.* — A djela ti

spōsobnosti kažu. Šćep. mal. 117. Možemo razviti sve *spōsobnosti* svoga uma. Zlos. 163.

spōtaći se, spōtaknuti se, spōtaknēm se, *v. r. pf. stolpern, offendo.* Rj. s-potaći se, s-potaknuti se. *v. pf. je i prosti* potaći, potaknuti. *v. impf.* spoticati se. — Po njoj (po stazici) šeta mlada devojčica; *spōtuklu se*, pala na junaka. Npj. 1, 348. *Jer se spōtakoše na kamen* spoticanja. Rim. 9, 32. Nemoj psovati gluha, ni pred slijepca metati što da *spōtakne.* Mojs. III. 19, 14. Put je bezbožnički kao mrak, ne znaju na što će se *spōtaknuti.* Prič. 4, 19.

spōtićanje, *n. das Stolpern, offensio.* Rj. *verb. od spoticati se, koje vidi.* — *Jer se spōtakoše na kamen spoticanja.* Rim. 9, 32. Ovo gledajte da *ne postavljate bratu spoticanja* ili sablazni. 14, 13. *Ne će biti spoticanja* ni sablazni *srecu gospodara* mojega *da je prolio krv* ni za što. Sam. I. 25, 31. *Jer si izbavio dušu od smrti, noje moje od spoticanja.* Ps. 56, 13.

spōtićati se, spōtićēm se, *v. r. impf. stolpern, offendo.* Rj. s-potićati se. *v. pf.* spotaći se, spōtaknuti se. — Dobro je ne činiti ono na što se tvoj brat *spōtiće.* Rim. 14, 21. *Jer se spōtiću junak o junaka*, te obojica padaju. Jer. 46, 12. Metnuli su preda se o što se *spōtiću* na bezakonje svoje. Jezek. 14, 3.

spōtiti se, spōtīm se, *v. r. pf. vidi* oznojiti se. u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmin. s-potiti se. *isp.* opotiti se. *v. impf.* potiti se.

spōznati, spōznām, *v. pf.* (u Boci) *vidi* poznati. Rj. *vidi i supoznati. s-poznati, govoriče se mjesto poznati po svoj prilici u krajevima, gdje je poznati v. impf.*

spōraćanje, *n. das Eintreiben, coactio.* Rj. *verb. od spraćati. radnja kojom tko spraća što.*

spōraćati, spōraćēm, *v. impf. eintreiben, cogo.* Rj. s-praćati, *kao sugoniti n. p. ovce, govedu u košaru. v. pf.* spraćiti.

spōram, spōrama, *vidi* sproću. Rj. s-pram, s-prama. *vidi* pram, prama. *vidi i* prema, i *primjere ondje.*

spōraskati, skām, *v. pf. verprassen, dissipō, cf. spiskati.* Rj. s-praskati, *potrošiti raskalušno živčeti. vidi i spiriti. isp. v. impf. prosti* praskati.

spōrāti, spōrēm, *v. pf. abwaschen, abluo.* Rj. s-prati. *vidi* saprati. *v. impf.* spirati. — *Sprah s tebe krv tvoju.* Jezek. 16, 9. *su se, pass.:* Krv Hristova, da bi se *njom sprati* grijesi pomenutomu. DP. 361.

spōratiti, spōratīm, *v. pf.* Rj. s-pratiti. *v. impf.* spraćati. — **1)** n. p. ovce, goveda, *in den Stall treiben (und damit abfertigen für den Tag), cogo in stabulum.* Rj. *kao sagnati ih n. p. u košaru. isp.* sprerati; sabiti 2, zbiti. — **2)** sa se, *refleks. isp.* sabiti se, zbiti se. — Da nijesam patila, ne bih se u srijedu *spōratila.* Posl. 53. Skupiše se mnogi tako da ne mogahu ni pred vratima da se *spōrate.* Prip. bibl. 124.

spōrava, *f. (pl. gen. sprāvā) — 1) Muchwerk, Zeug, apparatus:* kakva je to *sprava?* Rj. *isp.* oružje; *das Gerath, Werkzeug, instrumentum, machina.* — Snovaljka, *sprava za snovanje* pregje. Rj. 698b. Sadašnji je Evropski razboj *visoka iz veoma mnogo dijelora sastavljena sprava.* Priprava 142. Sinove vaše postavite da mu *grade ratne sprave.* Sam. I. 8, 12. Od sinova svesteničkih s trubama... *su spravamu muzičkim.* Nem. 12, 36. Kao slama su mu *ubojne sprave.* Jov 41, 20. Uz *spravu od osam žica.* Ps. 12 (natpis). Učinicu te da budeš kao *sprava* za vršenje nova sa zupcima. Is. 41, 15. — **2)** (u Dubr.) Rj. *djelo kojim se djevojka služivši nekoliko godina u gospodaru srojega spravi, kad primi svu platu svoju i različne darove. cf.* spraviti 3, opraviti, otpraviti. *vidi* oprema. *die Ausstattung, Ausstaffung, Abfertigung.* — Nijedna djevojka nije mogla otići u službu drugome osim svojega gospodara... Ove djevojke nijesu imale više plate do po tri Dubrovačka dukata na godinu, ali je gospođa bila dužna poslije nekoliko godina *svaku spraviti*. . . I od kuće djevojačke valjalo je da joj se pošalje na *spravu* barem jedan ili dva *koša*

s različnijem darovima... *Na ovijem spravama* kažu da se je moglo skupiti za djevojku od 150 do 200 forinti u novcu osim ostalih darova... Ovako su *na spravu* najviše služile kmetice kod vlastele... I zanatlije su *spravljale* svoje šegrte, kojima su osim novijeh haljina i blagoslova davali i sav alat od svoga zanata, *cf.* testir. Rj.

správan, správana, *adj.* bereit, paratus, *cf.* spreman: Na tri *spravna* konja usjedoše. Da budemo *spravni* i gotovi. Rj. *vidi* i pripravan, opravan, gotov, naredan; lazni. — Kad objed bude gotov, pogju singe te jave gošdaru da je sve gotovo... Šutradan kad bude sve *spravno*, i sluge pogju da jave gospodaru... Npr. 25v.

správití, správitím, *v. pf.* Rj. s-pravití. *v. impf.* spravljati. — 1) *râsten, bereit machen, paro, cf.* spremiti: Neg' mi *spravi* konja golanoga. Rj. — Car se opjani i zaspí, a carica *spravi karocu* i ponese cara u kamenu pećinu. Npr. 107. *Spravio račun* prije pećenice. DPosl. 113. — 2) (u Dubr.) djevojku, *cf.* sprava 2. Rj. — Ove djevojke (sluškinje) nijesu imale više plate do po tri Dubrovačka dukata na godinu, ali je gospogja bila dužna poslije nekoliko godina *svaku spraviti*, i kad bi koja u službu došla, svagda joj se kazalo do koliko će je godina *spraviti*. Rj. 704a. — 3) u pjesmi, *ubfertigen, expedio, cf.* opraviti, poslati: Buruntiju na koljenu piše, i *spravi je* štoju Biogradu. Rj. — Nemoj nam ili zaboravit', nego *čes ih k namu spraviv'*, da se željno izgrlimo. Npj. 1, 92. Što ću ja sad od ovoga tvoga mala, a mojega lijepoga dara, ili ću... ili *ću ga po kome na dom spraviti*. Kov. 67.

správljânje, *n. das Bereiten, apparatio.* Rj. *verb.* od spravljati. *rudnja* kojom tko *spravlja koga* ili što.

správljâti, správljâm, *v. impf.* Rj. s-pravljati. *v. pf.* spraviti. — 1) *a*) *berciten, apparo.* Rj. *vidi* spremati. — Lepo majka opravi Bogdana: daje njemu tananu košulju; i *spravlu mu bijele kolače*. Npj. 1, 537. Ovako pripijevaju i ostala rodbinu kako *spravljaju Kosta na tječanje*. Kov. 79. *sa se, pass.*: Gjak jadni videći da se i njemu sjutra *nožić pod grlo spravlja*, domišli se... Npr. 148. — *b*) *sa se, reflex.* *vidi* spremati se. — Ne budí mi Jova moga; sinoć mi je s puta doša', a sjutra se na boj *spravlja*. Npj. 1, 194. I on se u *lov spravljâše*. 1, 309. *Zet se spravlu u punicu*. 1, 522. — 2) (u Dubr.) djevojku, *cf.* sprava. Rj. — Spravljenica, djevojka koju *spravljaju*. Rj. 705b. *sa se, pass.*: Djevojke koje su vrlo mlade u službu dolazile, *one su se spravljale* tek i poslije 15 godina. Rj. 704a.

správljenica, *f.* (u Dubr.) djevojka koju spravljaju. *cf.* sprava 2. Rj. — Kolač, 6) gospogjin dar *spravljenici*. Rj. 284b. Sprava je svagda bivala u subotu, a u četvrtak bi gospogja poslala *spravljenicu* (djevojku koja se spravlja) svoj svojoj rodbini. Rj. 704b.

sprácati, sprácatím, *v. pf.* n. p. govoda u tor, *den ganzen Haufen Viehs hinein treiben, agmen cogo.* Rj. s-prcati, kao sabiti 2, zbiti. *isp.* spratiti. *ne dolazi kao prost glagol nego samo jošte:* oprcati (pojesti), uprcati (uteći).

spréčiti, spréčím, *v. pf.* *verpfuschen, verkrüppeln, depravo.* Kad se što tješnje, nže ili manje načini nego što treba; tako se kaže: „*spréčio haljinu*“, kad je tješno načinjena. Rj. s-préčiti. *u ovom značenju ne nalazi se drukčije.* *zu v. impf. isp.* pešnjati (pfuschen).

sprádlato, *m.* čovjek koji sprda, *Schwätzer, nugator.* Rj. *vidi* sprdaš, traskalo. *isp.* blebetaš, i *syn. ondje.* — *riječí s takim nast. kod bajalo.*

sprádlâna, *f.* (u Dubr.) *vidi* sprdnja. Rj. *nast. Tujijski.*

sprádlânje, *n.* Rj. *verb.* od sprdati. — 1) *rudnja* kojom tko *sprda*, govori koješta bez prilike (*das Reden von ungeréimtem Zeuge, nugae, ineptie.* Rj.). — 2) *rudnja* kojom tko *sprda čim ili kim.*

sprádlâš, sprádlâša, *m.* *vidi* sprdalo. Rj. i *syn. ondje.* — *riječí s takim nast. vidí* bradaš.

sprádlati, sprádlâm, *v. impf.* *ungeréimtes Zeug schwätzen, nugor, ineptio:* Usta *spravdu*, a novci govore (*ili:* Usta *sprduju*, kesa odgovara. Post. 336). Rj. *govoriti koješta bez prilike. vidí* prdlati, traskati. *vidí* i baljezgati, i *syn. ondje.* — Pomažem ti *sprdati*. Post. 253. *Sprda* kao baba u bolesti. (Gledaj: Bunea...). 292. — 2) *sprdati čim ili kim, kao rugati se čim ili kim. isp.* sprdnja. — *Sprdat'* si *mnom* došla. N. Nalješković. Sint. 565.

sprádljeti, sprádlím, *v. pf.* s-prdljeti. *v. impf.* prosti prdljeti. — *Sprdlío* je godinu. DPosl. 113 (*kao prdeći provco*).

sprádlnja, *f.* *das ungeréimte Zeug, nugae.* Rj. *vidi* sprdanca. *kao stvar za sprdanje 2, kao rug.* — *Mnoome* jesu učinili *sprdnju*. Npj. 4, 273. Milo mi je, jer mi posvjedoči, jer te bjehu uzeli na *sprdnju*. 5, 532. Što je tako lagao i s earem *sprdnju zbivuo*. Danica 5, 91. (s?). Koji su govorili, da je skupljanje pjesama samo *sprdnju* i besposlica. Npj. 1, LXII *zu ovo značenju isp.* sprdati 1.

Spréča, *f.* — 1) voda u Bosni. — 2) zemlja oko te vode: otišao u *Spréču*. Rj.

Spréčâk, Spréčâka, *m.* *Bömer von Spreča.* Rj. *čovjek iz Spréče. zu nast. isp.* Skopljak, Sriljak.

spréčâvanje, *n. verb.* od sprečavati. *rudnja* kojom tko *spréčavu što.*

spréčâvati, spréčâvâm, *v. impf.* činíti sprečicu. *vidi* 1 smétati. *v. pf.* spriječiti. — Sreski načelnik mora da sprečava torbarenje. Megj. 18.

spréčica, *f.* *Hinderniss, impedimentum, cf.* smetnja 1. Rj. *vidi* i prepreka, prepona 2, zadjeva. — s-préčica (od osn. koja je u *prijek*, složene s *prijedlogom*). Osn. 325.

spréčici, sprégnêm (sprégaó, spréglâ, sprégoh, spréže), *v. pf.* *zusammenspannen, jungo socios boves, cf.* sprega. Rj. s-préci. *vidi* spregnuti. *kao prost glagol ne nalazi se. isp.* préci. *v. impf.* sprezati. *primjer niče kod sprega.*

spréd, *praep.* s-pred, *znučenju* *prijedloga* pred *dođuje* *prijedlog s, sa svoje značenju. vidí* *ispred.* — Nek me nose *spréd Marina dvora*, ueka *vidi* perčin i maramu. Here. 4.

spréga, *f.* *das Zusammenspannen, conjunctio boum mcorum cum vicini bobus in opem mutuam.* U Srbiji ljudi koji nemaju čitavog pluga volova, *spregnu po dva i po tri*, a siromasi i *po četiri* (jer se obično ore na 8 ili 6 volova) *zajedno*, pa tako oru i preko čitave godine rade koješta i vuku na volovima. Gdje koji budu u *sprezi* po nekoliko godina. Koji *sprežnik* ima više volova u *sprezi*, onome više i rade. Rj. *vidi* suvez.

sprégnuti, sprégnêm, *vidi* spreći. Rj.

spreko, *praep.* s-preko, *znučenju* *prijedlogu* preko *dođaje* *prijedlog s, sa svoje značenju. vidí* *ispreko.* — Nju mi prose mlogi prosioci... majka daje u selo *konšiji*, braća daju s *preko mora* banu. Npj. 2, 39 (*»s preko mora«* mjesto: *iz preko mora*. Vuk). A ožni dva nejaka sina s *preko mora* otud od Latina. 2, 180.

1. **sprema**, *vidi* spram. Rj. s-sprema. *vidi* i prema. i *primjere ondje.*

2. **spréma**, *f.* (u Dubr.) *eine Vorrathskammer, cella, cf.* komora, kućer, ćiler, vajat, klijet, stasina (vajat, klijet i stasina osobite su zgrade za sebe, a komora, ćiler i sprema ponajviše su u kući). Rj. *vidi* i hajat, dem. *spremica.* — Puste su žitnice, razvaljene *spreme*. Joil. 1, 7.

spréman, sprémna, *adj.* bereit, paratus. Rj. *vidi* spravan, i *syn. ondje.* — Kad *vidi* da su svi na broj i da je svaki *spreman* kao što treba. Kov. 58. Neka ga (jareca) dade *čovjeku spremnom* da ga istjera u pustinju. Mojs. 111, 16, 21. Silan *narod spreman za boj*. Joil. 2, 5.

spremanje, *n. das Bereiten, paratio*. Rj. verb. od 1) spremati, 2) spremati se. — 1) radnja kojom tko sprema što. — 2) radnja kojom se tko sprema za što: Ovaj post, koji znači onih četrdeset dana za koje se Hristos postio, i koji je spremanje za crkveno spominjanje njegova stradanja, stari Hrišćani tako poštovali . . . DP. 57. Spremanje za praznik Blagovijesti i sam praznik ispunila je crkva najdubljim raznušljanjem. 321.

spremati, *sprẽmati, v. impf.* Rj. s-spremati. *vidi* opremati, spravljati 1, pripravljati; paricati, gotoviti, sigurati. *v. pf.* spremiti. — 1) *rüsten, bereit machen, paro*. Rj. — Ja mu tamo kolaču ne spremam. (Ja mu ne velim tamo da ide, jer može zlo proći). Posl. 108. Majka Petra na vjenčanje sprema. Npj. 1, 55. Duka Leka sprema konja, da ide . . . »Ti opremaš dobra konja na vojsku. 1, 208. Svaka žena prede, tka, i sprema košulje za sebe i za svoga muža i za djecu. Danica 2, 101. Stane spremati vojsku na Milošu. Miloš 80. Da bi je (žrtvu vjerni) dobili, na to ih jkako sprema molitvama. DP. 66. Koji ovaj zavod podupiru i za veće trude spremaju. Rad 6, 200. — 2) *sa se, refleks. sich anschicken, parare se*. Rj. — Hazorala! spremajte se! Rj. 799a. Spremaj se što brže. Npr. 26. Čuje on da se stari njegov gospodar sprema na galiju preko čak u drugo carstvo. 41. Da podigne na nas ovo ovu našu rajnu, koja se i onako sprema na nas. Danica 3, 154. Stane se spremati da se bije. 3, 204. Stane se spremati na put. Kov. 61. Da se spremaju za put. 77. Da se Turci nekud spremanju. Miloš 99. Sprema se Karanovčanima u pomoć. 112. Poslanici svrše svoje poslove i stanu se spremati natrag. Sovj. 24. Vladika se sprema na sveti posao molitvom. DP. 12.

spremica, *f.* — 1) *dem.* od sprema. Rj. — 2) (u Grblju) sud *n. p.* za ulje ili rakiju, *das Gefäss, vas*: nemam spremice. Rj. — Načini mu (svijetnjaku) sedam žizaka i usekače i spremice za gar od čistoga zlata. Mojs. II. 37, 23. Njeka spremica u kojoj se nosi pušani prah. Daničić, ARJ. 193a.

spremiti, *sprẽmiti, v. pf.* Rj. s-spremiti. *vidi* spraviti 1. kao prost glagol ne dolazi. *isp.* premiti. *v. impf.* spremati. — 1. *bereit machen, bereiten, paro, facio*: spremila mu mati košulju, može se razumjeti dvojako: — 1) načinila mu novu košulju, — 2) spremila mu *n. p.* u torbu da ponese na put. Rj. — *prīmjeri za 1) i 2)*: Sestra ako je spremila brata na vojsku moli se Bogu da joj zdravo dođe. Rj. 366b. Reče on svojoj ženi: »Spremi vina i rakije da ponese mo pastirima. Npr. 12. Barem spremi joj što na put. 133. Veće kaži caru i carici, nek mi štogovj za večeru spreme. Npj. 2, 395. Da je djevotjka obrećena, ili da još nije spremljena za ulazju. Kov. 44. Hodi; što bi stajao na polju? spremio sam kuću, ima mjesta i za kamile. Mojs. I. 24, 31. Ne mogoše oklijevati, niti spremiše sebi brašnjavice. II. 12, 39. Spremite rat na nju. Jer. 6, 4. Za koje (poslove) me je milost svijetloga muža tvojega hitjela spremiti. DRJ. 1, V. — II. *sa se, refleks. sich bereiten, se parare*. Rj. Spremi se na čabu. Rj. 211b. Brže bolje spreme se na put. Npr. 21. Večeraju i spreme se da legnu spavati. 188. Spremiš se Turci su svim da pomognu Napoleonu. Miloš 35.

spremo, *m. (scherzhaft) der Aufräumer, qui tollit*: Spremo za dizala. Rj. — Spremo za Dizala (jemač, t. j. zao za gorega, jer jedan sprema s puta, a drugi diže, t. j. obojica kradu). Posl. 292.

spreša, *f. Drang, Dringlichkeit, urgens necessitas*, *cf.* preša. Rj. riječ tugja kao i preša. *vidi* hitnja, hitost.

sprešno, (po jugozap. kraj.), *schnell, cito, cf.* brzo, hitno: Sprešno hula na noge skočila. Sprešno kralju piše knjigu tanku. Da si sprešno mene u dvorove. Rj. *adv.* *isp.* sprešan; spreša.

sprešan (sprēšan) tna, *adj. was keinen grossen Raum einnimmt (das Gegentheil von kabast), exiguum*

spatium requirens. Rj. kabasto je, što zaprema mnogo mjestu a nije teško, *n. p.* perje, vina; nusuprot je spretno, što zaprema malo mjesta, *n. p.* olovo, željezo.

sprētati, *sprē̃tati, v. pf.* *n. p.* pušku, *abfeuern, emitto telum*: Pa na njega spreta dževerdara. Rj. s-spretati. *vidi* ispaliti (pušku), izbaciti, i *syn.* ondje. *isp.* *v. impf.* prosti pretati.

sprēz, *m. eine Art Pflanze (schwarze Rieswurz, Schneerosc? Rj.?)*, *herbac genus (helleborus niger L.? Rj.?)* Rj. biljka. — Daničić (Korijeni 294) dovodi riječ od korijena od koga i spreznik.

sprēzānje, *n.* Rj. verb. od sprezati. — 1) radnja kojom tko spreže s kim (das Zuspinnen, conjunctio, *cf.* sprega. Rj.). — 2) gram. radnja kojom tko spreže glagole: U sprezanju glagola jedan jezik ima nešto više od drugoga. Danica 1, 62. U glagolima u sprezanju izbacujete slova. Rat 27.

sprēzati, *sprē̃zati, v. impf.* — 1) *zuspannen, conjungo, cf.* sprega. Rj. spreže tko s dvojicom ili s trojicom i po nekoliko godina, t. j. s njima je u sprezi. *v. pf.* spreći, spregnuti. — 2) gram. sprezati glagole, t. j. mijenjati ih po oblicima; *conjungere*. — Sadašnji naš spisatelj mora znati sprezati glagole. Pis. 64. Zaharijević ne zna glagola sprezati. Rat 2, 10.

sprēžnik, *m. der Zuspanner (?), adjunctor, cf.* sprega. Rj. koji je s kim u sprezi. *vidi* suveznik, suznik. — Koji spreznik ima više volova u sprezi, onome više i rade. Rj. 705b.

sprēžnikov, *adj. des spreznik*. Rj. što pripada sprežniku.

sprīgati, *sprīgām, v. pf. aus dem Wege räumen, tollō*. Rj. s-sprigati, ukloniti s puta? *v. impf.* prosti prigati.

sprijateljiti se, *lĭm se, v. r. pf.* *vidi* oprijateljiti se. Rj. s-prijateljiti se s kim, postati mu prijatelj; *sprijateljiti su se, postali su prijatelji. v. impf.* prosti prijateljiti se.

sprijēčiti, *sprĭjẽti, v. pf.* s-priječiti, učiniti sprečicu, *verhindern, impedire. vidi* 1 smēsti 1. *v. impf.* sprečavati. — Miloš, sprečen nekim poslom. ne ode na tu skupštinu. Mil. 60.

sprĭjed, *voran, vorne, ante*. Rj. *adv.* *vidi* sprijeda, osprijed, *supratio*: ostrag, ostragu, sastrag, odzada, ozad, ozadi. — Zlotkalja se jadu domišljaše: stražnje skute sprĭjed obrtaše (Posl. 92). Rj. 212b. Raščesljaj mi kose i pušti mi polovicu sprĭjed a polovicu niz pleći. Npr. 228. Haljina, koja je kako sprĭjed tako i ostrag po šavovima izvezena svilenijem gajtanima. Kov. 41. Valja da je u jevangelijju, sprĭjed ili na kraju, bilo zapisano, čije je ono. Npj. 2, 68 (Vuk). Četiri životinje, pune očiju sprĭjed i sastrag. Otkriv. 4, 6. Joav videći nanještenu vojsku prema sebi sprĭjed i ozad, uze odabrane. Sam. II. 10, 9.

sprĭjeda, *adv.* *vidi* sprijed, osprijed. — Od sprĭjeda me lijepo gladiš, a od zada erijeva vadiš. DPost. 88. Sprĭjeda izagnat a primit' od zada. 113.

sprĭljiti, *sprĭljim, v. pf. absengen, amburo*. Rj. s-prljiti što *n. p.* vrelom vodom. *v. impf.* prosti prljiti.

sprōcu, *gegenüber, in Vergleich, si compares enim*. — Rj. s-procu, *vidi* procu; i protiv, i primjere ondje.

sprōvod, *m.* — 1) što koga spro vodi, prati; *das Gefolge, Geleit. vidi* pratnja. — Husein izigje na teferić . . . Napred su išle hodže. Za njima . . . Sprovod ovaj beše toliki da stražnji još ne behu izišli iz grada a prednji već . . . Jurn. 87. — 2): bio mu je veliki sprovod, kad sino ga sahranjivali (Leichenbegängnis). J. Bogdanović. *vidi* pokop.

sprōvodnik, *koga; sprovodi koga, u sprovodu je; kao pratilac*: Negovanje i razvijanje narodnoga jezika — toga sprovodniku u narod onih znanja, koja su potrebna. Zlos. 54.

spršiti, *spršim, v. pf. zerschmettern, contundo*. Rj. s-pršiti što, kao zgaziti, gazeti učiniti da se raspadne, da prsne. *v. impf.* prosti pršiti.

spřtiti, spřtím, *v. pf.* (vom Rücken) abladen, ab-bürden, depono ex humeris. Rj. s-prtiti što, naprčeno skivuti. *v. impf.* prosti prtiti. — *Sprti svoju torbu s legju i ostane da melje s čosom.* Npr. 160. U po luga sjede počivati. Tu *sprtiše torbe prtenjače*, otvo-riše drvene čiture, sve dva i dva sječe užinati. Npj. 4, 278.

spřlva, *f.* (u Kotoru) *vidi* kotarica. Rj. *i ondje syn. od tugje.* Osn. 42. — *riječii s takim nast. kod beřva.*

spřva, **spřvič**, *vidi* isprva. Rj. s-prva, s-prvice. *v. i isprvice*, iz prva kraja, iznajprijе, u prvinu; *unfanglich, primitus.* — Ništo se ne može napraviti što se *spřva* ne isřti. DPosl. 84 (*ovdje spřva kao da znači prje*).

spřžiti, spřžim, *v. pf.* verbrennen, anbrennen, aduro, cf. sagorjeti, spaliti. Rj. s-pržiti. *vidi i zapaliti, i syn. ondje. v. impf.* prosti pržiti.

spřčanje, *n. das Zuhäkeln, confibulatio.* Rj. *verb. od spučati. radnja kojom tko spuča što, n. p. dolanu. vidi spučavanje.* — Na gječermi sa strane manje pločice, pod kojima su kovčе (za spučanje), zovu se pulčazi. Rj. 621a.

spučati, spučam, *v. impf.* zuhäkeln, confibulo: I Turčina divno pogodišе megju puea gje *dolanu spuča*. Rj. s-pučati. *vidi* spučavati, zupučati, zakopčavati, zakovčavati. *suprotno* otpučati, otpučavati; raspučati, raspučavati. *v. pf.* spučiti. — Ustrijeli cara Izrailjeva gdje *spuča oklop*. Car. I. 22, 34.

spučavanje, *n. vidi* spučanje. Rj.

spučavati, spučavam, *vidi* spučati. Rj. — Nateže kao řvaba s gáčama. (Valja da što nema gatnjika, nego ih *spučava oko sebe?*) Posl. 191. Gje *spučava toke na prsima*. Npj. 3, 443. *sa se, pass.*: Koret, koji se ne *spučava*. Kov. 41.

spučiti, spučim, *v. pf.* Rj. s-pučiti. *v. impf.* spučati, spučavati. — **1)** *n. p.* prsluk, *zuhäkeln, confibulo.* Rj. *vidi* zupučati, zakopčati, zakovčati. *suprotno* otpučati, raspučati. — Otiđošе toke *raspučavat*... Kad to čula Zlatija gjevojka, *spuči kuja toke* na prsima. Npj. 3, 296. Ne ostavljaј nauke matere svoje. *Priveži ih sebi na srce za svagda, i spuči ih sebi oko grla.* Prič. 6, 21. *sa se, pass.*: Kapei na rukavima, t. j. ono *dolje što se može spučiti oko ruke* i što se uzvrača kad nije *spučeno*. Rj. 263a. *Toke*... kad se *gječerna spuči*, onda stoje posred prsiju. Rj. 743a. *Srdašee*... koje s naličja ima dvije kuke te se njima *spuču kořulja* na prsima. Kov. 97. — **2)** skupiti, *zusammen-ziehen, contraho*: Spučii krila dok doletiš vrane. Rj.

spuga, *f.* spugna, sponga, spongia. Stulli. *vidi* spenga, sunđer. — Spenga, *spuga*, sunđer. Daničić, DPosl. XVII.

spugast, *adj.* spugnoso, spongiolosus. Stulli. što je *nalik na spugu*, šupljikasto kao spuga; schwammig, porös.

spuhati se, spuham se, *v. r. pf.* einsinken, ver-fallen, labi, laxari: spuhala se beřika. Rj. s-puhati, *kuo ulknuti se. isp.* (kuo *suprotno*) napuhati se (nadhati se).

spuriti, spurim, *v. pf.* Rj. s-puriti. *v. impf.* prosti puriti. — **1)** kao izgoreti ili ispeći: *sad će ovo sunce poslije ono malo kiše sve spuriti, versengen, amburo.* Rj. — **2)** *sa se, refleks. ili pass. n. p.* spurilo se lišće od vrućine, *versengt werden, umburi.* Rj.

spurjanče, spurjančeta, *n.* (u Dubr.) ein uneheliches Kind, spurius, spuria, cf. kopile. Rj. *dijete nezakonito.*

spurjanin, *m.* (u Dubr.) ein unehelicher Sohn, filius spurius, cf. kopilan. Rj. *nezakonit sin.*

spušiti, spuštim, *v. pf.* Rj. s-pušiti. *vidi* spuštati. *v. pf.* je i prosti puštiti, puštiti. *v. impf.* spuštati. — **I. 1)** *herablassen, demitto.* Rj. — Oklopiti obod na gješiru, t. j. *spušiti ga na niže.* Rj. 453b. Popevi se šore *vidi svoju sestru* gje sjedi... brat *spusti naj-prije svoju sestru* braći... a kad *spusti treću* (gje-

voju)... braća *presijeku oputu* da on ne bi mogao sići. Npr. 9. *Spusti ti mene u jamu.* 169. Drobeći u mleko *spusti onaj prsten u njega.* 226. *Spustiť nos.* DPosl. 113. Na njima je ruho jednoliko: *čista svila do zemlje spuščena.* Npj. 4, 167. *Spusti vojsku* k Peći na krajinu. 4, 213. Pa *ću šujke spustiti niz Drinu.* 4, 238. Na pečatu odozgo ogrijalo *sunce i luče svoje spustilo do kruna.* Sovj. 3. — **2)** (t. j. cijenu) *wohl-feiler geben, herabsetzen, remitto.* Rj. *amo ide i ovaj primjer*: Nešto kuřna. (Nekakav čok kazao da je tu i tu *vigjeo deset kurjaka*... da to ne može biti istina, onda *spusti na deset.* pa *na osam,* i tako dočera do jednoga...). Posl. 212. — **II.** *sa se, refleks. sich hinab begeben (daher auch vom fallenden Landregen), descendo, proficior in locum demissum*: Pa se *spuštim* do pod tvoju kulu. Pa se *spusti* pokraj vode Drine. Rj. — I išeta iz bijela dvora... pak se *spusti* na zelenu travu. Npj. 4, 297. Imaše na dvoru studenac, te se *spustiše u nj.* Sam. II. 17, 18.

spuški, *adj.* von Spuz: Knjigu piše *Spuški* kapetane. Rj. što *pripada Spuzu.*

spuštalica, *f.* *vidi* spuštajča. Rj.

spuštanje, *n.* Rj. *verb. od I.* spuštati, II. spuštati se. — **I. 1)** *radnja kojom tko spušta što, n. p. dolje, niže, niža što* (das Herablassen, demissio. Rj.): *Di-zanje i spuštanje glasa* u pjevanju (melodijski ton). Opit, XIX. — **2)** *radnja kojom tko spušta (cijenu),* (das Ablassen im Preise, pretii deminutio. Rj.) — **II.** *radnja kojom se tko spušta n. p. niz prozor.*

spuštati, spuštam, *v. impf.* Rj. s-puštati. *v. impf.* je i prosti puštati (i puščati). *v. pf.* spustiti (i spuštiti). — **I. 1)** *herablassen, demitto.* Rj. — *Vidi gje niz prozor nekaka žena spušta svoje kose zlatne.* Npr. 94. *Koza lipsuje, a rep ne spušta.* Posl. 138. *Gospod spušta u grob,* i izvlači. Sam. I. 2, 6. *Na ponosite spuštaš oči svoje i ponižavaš ih.* II. 22, 28. — **2)** *im Preise ablassen, remitto.* Rj. t. j. cijenu. — **II.** *sa se, refleks. spušta se n. p. kiša, ein wird ein unhaltender Landregen, pluvia lentu et duratura adventat.* Rj. — Pak je oba oka sažimao, pa se *spušta niz pendžer* od kule. Rj. 174b. *Spušta se u Dunavo* jedua kamena i strmena kosa. Danica 2, 36. Tada se *podigne nešto vode* u visinu i skupi se u oblake, da se *poslije kao dažd* ili kao *grad* ili kao *snijeg spušta* kad bude potreba. Priprava 3. *Ova voda teče u Galileju* prvu, i *spušta se u polje,* i utječe u more. Jezek. 47, 8.

spuštenjača, *f.* uzica s kojom se *pregja* sa straž-njega vratila *spušta*, kad se dotkiva (kao što se s *nagrujšom* počinje). Rj. *vidi* spuštalica. — *riječii s takim nast. kod ajgirača.*

spuštitii, spuštim, *vidi* spustiti. Rj. *i primjere ondje.*

spušiti, spuštim, *v. pf.* Rj. s-pušiti. *vidi* ipušiti, zapušiti. *isp.* pušo. — **I. 1)** *n. p.* konja, *anknüpfen, adligo, cf. sapeti.* Rj. — **2)** (u Dubr.) *zamsriti što, verwirren, intrico.* Rj. *v. impf.* prosti puštiti. — **3)** *binden, colligo, cf. svezati*: No mu *sputi maopako ruke.* Rj. — Da ti *spute obadrije ruke*, bi P ti i što *zadržalo ruke?* Npj. 2, 32. — **II.** *sa se, refleks. sich verwickeln, implicari*: *spustila se kokoř, kad juј se noge u što spletu.* Rj. *isp.* spuiti 2.

spuziti se, spuzim se, *v. r. pf.* herabgleiten, de-lahi. Rj. s-puziti se. *puzeći se spusti. v. impf.* prosti puziti se.

spuž, *m.* (pl. spuži i spuževi) die Schnecke, coch-lea, cf. puž. Rj. *vidi* i řpug. — Viri kao *spuž* iz ljske. Posl. 35. Pun je k'o *justog*, a *slini k'o spuž.* DPosl. 105. *Stekol muža kao spuža.* Herc. 281. Svi se *kralji natrag povukoše*, kako *spuži u svojim ko-rana.* Šćep. mal. 76.

spuž, *m.* gradić u Zeti blizu Crne Gore. Rj.

spužalina, *f.* *vidi* spužolina.

Spuzvanin, *m.* Einer von Spuz. Rj. *čovjek iz Spuža.*

spužarica, *f.* *scala ad cochleae formam*. Stulli. *stube zavožite nalik na spužalinu, spuževu ljusku; Schneckenstiege, Schneckenreppe.*

spužev, *adj.* što pripada spužu. *isp.* puževlji. — Spužolina, ljuska spuževa. Daničić, DPostl. XVII.

spužolina, *f.* — Stoj u svojoj spužolini. DPostl. 115. Ljuska spuževa, u Stulića spužalina. XVII. *isp.* skrižalina.

srāb, *m.* (u Boci) *vidi* svrab. Rj. *isp.* srbiti i svrbiti.

srābac, *srāpea*, *m.* (u C. G.) *vidi* vrabac. Rj. *ptica*. **srāčak**, *srāčka*, *m.* *vidi* krvavi zalogaj. Rj. *vidi* i srāčka, svračak. nekaka mala errenkasta ptičica.

srāčka, *f.* (u C. G.) *vidi* srāčak.

srāčunati, *nām*, *v. pf.* »sve ću ja srāčunati, pa ćeš onda vidjeti, koliko si dužan.« J. Bogdanović. s-računati. *v. impf.* srāčunavati. *zusammenrechnen, computare.*

srāčunāvānje, *n. verb.* od srāčunavati.

srāčunāvati, *srāčunāvām*, *v. impf.* »nude srāčunavaj, koliko je toga svega duga.« J. Bogdanović.

srāčka, *f.* Durchfall, altrus soluta. Rj. *prostačka riječ*. *vidi* otvor, protoč, *f.* kad tko proljeva, često mora na polje da ide (da sere).

srāgjanje, *n.* *vidi* srogjavanje. Rj. *verb. supst.* od sragjati se, koje *vidi*.

srāgjati se, *srāgjam se*, *vidi* srogjavati se. Rj. *v. impf. reciproc.* s-ragjati se. *sragjaju se dvojica: govore jedan drugome rognjak, ili postaju rognjaci. v. pf.* sroditi se.

srām, *m.* die Scham, pudor: sram te bilo! pudcat te, du solltest dich schämen, *cf.* sramota. Rj. *vidi* i sramež, stid, stidnoća. — Tad se progje srama i zazora. Rj. 175a. Ko izgubi sram ljudski, izgubi i strah Božij. Postl. 139. Sram od ljudi sin je straha Božjega. DPostl. 113. O tako mi, stari svat od svata! sram je mene u oči gledati, a kamo li s tobom besjediti. Npj. 1, 40. Ljudi s ljudima činjuhu sram. Rim. 1, 27.

srāmana, *srāmna*, *adj.* — 1) schändlich, garstig, turpis. Rj. *vidi* sramotan. — Bijezi su sramni, al' su probitačni. Postl. 12. Stane ga karati, što je toliko blago propio i do takoga sramnog stanja doterao. Danica 5, 90 (*vidi* kod sramotan primjer iz Npr. 307). Za to ih predade Bog u sramne slasti. Rim. 1 26. Bljuvotina će sramnu biti na slavi tvojoj. Avak. 2, 16. Vladika Garva prima mito . . . nema moći da odbije sramnu ponudu. Megj. 122. — 2) (u Boci) *vidi* stidan. Rj. *vidi* i srameč, sramežljiv; stidljiv, postidan, suprotno besraman.

srāmčē, *adj.* *vidi* sramežljiv: Koliko je stidna i srameča. Rj. *vidi* i sraman 2, i *syn.* ondje.

srāmež, *m.* (po istoč. kraj. Srbije) die Scham, pudor, *cf.* stid, sram. Rj. *vidi* i sramota, stidnoća. *isp.* sramežljivost. — riječi s takim nast. kod derež.

sramežljiv, *adj.* schamhaft, pudicus, *cf.* stidljiv. Rj. u kojega ima srameža, srama, stida. *vidi* i sraman 2, i *syn.* ondje.

sramežljivost, *sramežljivosti*, *f.* pudor, verecundia. Stulli. *osobina onoga koji je sramežljiv; die Schamhaftigkeit. isp.* sramež, i *syn.* ondje. suprotno besramnost.

srāmiti se, *srāmim se*, *v. r. impf.* sich schämen, pudet me. Rj. *vidi* sramovati se, stidjeti se, libiti se. *v. pf. slož.* po-sramiti (i se), zasramiti (i se). *isp.* sramotiti 2. — Čim se koza dičila, tim se oca srāmila (što je digla rep). Postl. 317. Držak se srami prodjnom. DPostl. 20. Ako se i ne bojim Boga i ljudi ne sramim, no . . . Luk. 18, 4. Stidim se i sramim se podignuti oči svoje k tebi, Bože moj! Jezdr. 9, 6.

srāmlijenje, *n.* das Schämen, pudor. Rj. *verb.* od sramiti se, stanje koje biva, kad se tko srami.

srāmōćenje, *n.* Rj. *verb.* od sramotiti. — 1) radnja kojom tko sramoti koga, čini mu sramotu (das Schände-

machen, dedecus. Rj.) — 2) radnja kojom tko sramoti koga, čini da ga bude sram (das Beschämen, pudoris inessio. Rj.)

sramōta, *f.* (accus. srāmotu). Rj. *vidi* sramota. riječi s takim nast. kod čistota. — 1) die Schande, dedecus. Rj. *isp.* sram, švanja. — Izjede ga ukori sramota. Rj. 224b. Okljusiti se, od sramote pokunjiti se. Rj. 453b. Sramotovati, biti pod sramotom. Rj. 707a. Ne mogu ti od sramote ni kazati šta je to. Npr. 34. Već našao gjevojkju, i da će je na sramotu materinu vjenčati. 215. Ko što umije, sramotu mu nije. Postl. 160. U muškoga je sramota pod petom, a u ženskoga megju očima. (Neke se stvori muškome ne primaju za sramotu kao ženskome). 333. Ako uvene struk ruzmarina, troja sramota, naša grehota. Npj. 1, 33. Hoće vratit' žao za sramotu. 1, 603. Da je krivo po sav narod naš i sramotu gotovo po sre naše književnike. 2, 384 (Vuk). Od Boga je velika grijota, a od ljudi pokor i sramota. 4, 33. Radija sam bez tebe jednoga, no da tako pod sramotu živiš. 4, 118. Prepade se, sramota ga bilo! 4, 235. Koju mi je gjede osvojio . . . pa od mene Raci preoteše, preoteše na ljutu sramotu kod mojih pet stotina kmeta. 4, 239. Ne bi l' sroju pokaj'o sramotu. 4, 274. Mlada monka ubila sramotu. 4, 423. I danas (sc) hajduku čini najveću sramotu i psovka, kad mu se reče, da je lopov. Danica 2, 92. Volio bi za nevolju i umrijeti, nego doživiti sramotu izgubljene opklade. 2, 136. To je za njega sramota. 3, 154.

Viša klasa (naroda našega) . . . Ako prostoj ne čini sramote, časti suviše ne čini nigdje. Kov. 16. Sramota bi bilo još dokazivati cijenu narodnih pjesama. Nov. Srb. 1821, 336. Skine sramotu s Izraelja. Sam. 1, 17, 26. Nemoj me ostaviti pod sramotom. Ps. 31, 1. Sramotu popade lice moje. 69, 7. — 2) (u C. G.) na sramotu, t. j. na silu, n. p. utjerati klin u što. I oteč' mu Budimku gjevojkju i darove u pet stotin' svata na sramotu a ne drage volje. Rj. — (J)ak jadni ne šcene . . . »A hoćeš reče divljan »i na sramotu, ako ne ćeš na lijepo.« Npr. 148. Kad se care vigje u nevolji, dade njemu curu na sramotu. Npj. 2, 389. Skida njima vjenice i oboce, a ljubi ih silom na sramotu. 4, 381.

srāmotan, *srāmotna*, *adj.* *vidi* sraman 1. Rj. *vidi* rezil.* — Tu ću svoga gjoga samoriti, pa ću s njime ja sramotan biti. Rj. 664a. Stane ga karati, što je toliko blago propio i do takoga sramotnog stanja dotjerao. Npr. 307 (*vidi* kod sraman 1 primjer Danica 5, 90). Od tuggje je čoek štetan ili sramotan. Postl. 236. Iz poslovice . . . uzeo sam samo one za koje niko ne može reći da su sramotne. VII. Ne može da razlikuje, što je pristojno, što li je sramotno. Odg. na ut. 31.

sramōtiti, *sramōtim*, *v. impf.* — 1) koga, Schande machen, dedecori esse. Rj. *vidi* pogrgjaviti. *v. pf.* osramotiti. — Car i carica kad to čuju, stanu je (kčer) ružiti i huliti: »Kako bi ti za slugu pošla . . . Hoćeš da nam sramotiš carstvo.« Npr. 206. Sramoti čoeka gje te čuje, a hvali gje ne čuje. Postl. 292. Blago vama ako vas uzasramote i usprogone mene radi. Mat. 5, 11. Prijestupom zakona sramotiš Boga. Rim. 2, 23. sa se, reflects. ili pas.: Da se sramoti čineći ono što je protiv zdrayoga razuma. Slav. Bibl. 1, 92. Što je mislio da se tjem sramoti Kara-Gjorgjije a da se pravda Miloš. Sovj. 5. — 2) beschämen, pudorem incutio. Rj. činiti da se tko srami, stidi. *v. pf.* *isp.* posramiti, zasramiti (koga).

srāmōtnjak, *m.* (u C. G.) der Schändliche, turpis et inhonestus. Rj. sramotan čovjek. — To ne valja više sponinjati, sramota je prošla sramotnjakom. Šćep. mal. 53 (s' sramotnjakom).

sramōtvānje, *n.* das schändliche Leben, vita ignominiosa. Rj. *verb.* od sramotovati. stanje koje biva, kad tko sramotuje, pod sramotom je.

sramotovati, sramotjuēm, v. *impf.* biti pod sramotom, in Schande leben, ignominiosam vitam agere: Bolje je sramočavati nego sramotovati. (Bolje je sam mučiti se nego se s drugim sramotiti. Posl. 25). Rj. **sramotvānje**, n. das Schāmen, pudor. Rj. *verb.* od sramovati se. stanje koje biva, kad se tko sramuje.

sramovati se, sramujuēm se, v. r. *impf.* sich schāmen, pudet, cf. stidjeti se. Rj. *vidi* i sramiti se.

sraniti, sranim, *vidi* sbraniti. Rj. s-(h)raniti. u krajevima gdje se glas h u govoru ne čuje.

sranje, n. das Scheissen, excretio. Rj. *verb.* od sрати. rudnju kojom tko sere.

sraslica, f. zwei zusammengewachsene Nüsse, Pfäulen u s. w. concreta, gemina (poma). Žene kažu da njima ne valja jesti sraslice, jer će roditi bliznove. cf. srasljika. Rj. *rasle* drjeve šljivre, dva oraha i t. d.

sraštanje, n. das Zusammenwachsen, concretio. Rj. *verb.* od srasitati se. stanje koje biva, kad se što srasita.

sraštati se, sraštam se, v. r. *impf.* zusammenwachsen, concreresco. Rj. s-rastati se. v. *impf.* prosti rasti. v. *pf.* srasiti se. — Iz čije je utrobe izašao led... da se vode skrivaju i postaju kao kamen i krajevi propasti srasaju? Jov 38, 30.

srašti se, sraštēm se, v. r. *pf.* zusammenwachsen, concreresco. Rj. s-rasti se. v. *impf.* srasitati se. — Vještica udari čovjeka (koji spava) nekakvom šipkom te mu se otvore prsi... pa se onda prsi opet srasita. Rj. 66b. Privija narod (žile od gaveza) kad boće da se što srasite. Rj. 81a.

srašljika, f. — **1)** *vidi* sraslica. Rj. — **2)** *vidi* strašljika. Rj. — prorāšljika (pred »ja« osn. u rastao, rasla). srašljika i s umetnutim t megju sr: srašljika. Osn. 277. za umetnuto t megju sr isp. sramota i stramota.

sraći, sērēm, v. *impf.* Rj. v. *pf.* slož. iza-sрати (i se), na-, oba-, o- (i se), po- (i se), pro-, sa-, u-, za-. v. *impf.* slož. na-sirati, pro-sirati, za-sirati. *isp.* sernica. — **1)** scheissen, cacco. Rj. — **2)** sa se, *refleks.* sraći se, sērēm se, v. r. *impf.* scheissen, cacco. Rj.

srašvniti, srašvniēm, v. *pf.* gleich machen, aequo, cf. poravniti. Rj. s-ravniti što n. p. sa zemljom, učiniti da bude ravno sa zemljom, kao što je zemlja. v. *impf.* prosti ravniti. — Hotjet' sraveni' Bergat. DPost. 27 (brdo kod Dubrovnika). Da će on iz topova sav dvor sa zemljom sravniti. Žitije 79.

sražnjerau, sražnjerna, *adj.* s-raznjeran, sa njerom svega. M. Gj. Miličević. — Iznutra, u erkvi, sveden je svod tako fino, tako srazmerno, da nije bilo čovjeka koji bi to video a ne začudio se toj večtini. Zim. 2f.

Srb, m. Srbalj, Srbīn, Srbīnj, Srblijn, der Serbe, Serbus. Rj. *vidi* i Srbljak, Srbljanin. *hyp.* Srbo. *augm.* Srebkanja, Srebenda. *coll.* Srbadija. — Nema više već trista Srbova. Npj. 4, 166. Trista Srba sa sedam hiljada. 4, 172.

Srbalija, f. (coll.) das Serbenvolk, Serborum natio, gens Serbi: Srbadiju oko sebe hrabri. Rj. Srbi, Srpski narod.

Srbalj, Srblija, m. — **1)** *vidi* Srb. Rj. i *syn.* ondje. — U laze je silni Srbalj bio, sedamdeset i sedam hiljada. Npj. 2, 298. Kudgogj pregje, svuda Srbliju preti: »Hoću, more, Srblije razrediti.« 4, 194. — **2)** (u pjesmi) može biti da je mjesto Grbulj(?): Baš od Srblija pa do Rebljanika. Rj.

Srbėkanja, Srbėnda, m. *augm.* od Srb. Rj. — za *nust.* u Srebkanja *isp.* momčėkanja, starčėkanja; u Srebenda *isp.* Gjukanda.

Srbica, f. u Skopaljskome pašaluku selo od neko trista kuća. Rj.

Srbija, f. Serbien, Serbia. Rj. *vidi* Srpska.

Srbijānac, Srbijānca, m. (u vojv.) Einer von Serbien, Serbians. Rj. čovjek iz Srbije.

Srbijānka, f. (u vojv.) ein Frauenzimmer von Serbien, Serbiana. Rj. žena iz Srbije.

Srbijānski, *adj.* von Serbien, Serbiac. Rj. što pripada Srbiji. — Na ovu knjigu ima prenumeranta i iz Srbijanskil namustira. Rj. XIV.

Srbīn, m. (*pl. gen.* Sribā) *1)* *vidi* Srb. Rj. — Srbīn kosi, Svaba nosi, Srbīn bere, Svaba ždere. Posl. 292. — **2)** (oko Skoplja) ime muško. Rj.

Srbīnj, m. (st.) *vidi* Srbīn: (tje Sribnje junak pričešnje. Rj.

Srbīnjski, *adj.* (st.) *vidi* Srpski: I Sribnjske izbavljati duše. Rj. što pripada Sribnjima.

Srbīti, sribim, v. *impf.* Rj. v. *pf.* slož. posrbiti. — **1)** zum Serben machen, facio esse Serbum. Rj. srbiti koga, činiti ga Srbom, da bude Srb. *vidi* posrbljivati. — **2)** sa se, *refleks.* sich zum Serben machen, sich dafür ausgeben, Serbum se facere. *renditare* se pro Serbo. Rj. postajati Srb, graditi se Srb.

srbjeti, sribim, v. *impf.* *vidi* svrbjeti. v. *pf.* slož. zasvrbjeti. — Sribjeti: glas v može se i odbaciti: srbjeti. Korijeni 318. Koga što sribi, neka se i češe. Posl. 137. Jače sribi što domaća mačica očeprija neg što tugj pas ugrize (uije). DPost. 36.

Srbljak, Srbljāka, m. *vidi* Srb: Ovaki je adet u Sribljaka. Rj. i *syn.* kod Srb.

Srbljāk, sribljāka, m. *isp.* srbulja: srbljak prema srbulja, rukopis prema knjiga? — Iza toga ide život kneza Lazara kakav je u Ciprijanovu rukopisu i u Sribljacima. Živ. kr. i arb. XIII.

Srbljanin, m. (st.) der Serbe, Serbus: Ajde sula eare Sribljanine! Rj. *vidi* Srb, i *syn.* ondje.

1. sribljēnje, n. das Serbisiren, mutatio in Serbum. Rj. *verb.* od **1)** sribiti, **2)** sribiti se. — **1)** rudnju kojom tko sribi koga. — **2)** stanje koje biva, kad se tko sribi (postaje Srb).

2. sribljēnje, n. *verb.* od srbjeti. stanje koje biva, kad što koga sribi.

Srblijn, m. *vidi* Srb. Rj. i *syn.* ondje. — Ni tikva sud, ni Sriblijn drug. DPost. 80. Za njim su pošli mnogi učeni Sribji... Ovo je od učenih Sriblja prvi opazio G. arhimandrit Kengelac. Rj. V.

Srbo, m. (vertraulich) der Serbe, Serbus: hoće Srbo, Boga mi! Rj. *hyp. gen.* Sřba, *voc.* Sřbo. — takva *hyp.* kod Bošnjak.

srbōvānje, n. das Leben nach serbischer Art, mores Serborum. Rj. *verb.* od srbovati. stanje koje biva, kad tko srbuje.

srbōvati, sribujuēm, v. *impf.* nach serbischer Art leben, more Serborum vivere: Sribji sribuju, a Turci turkuju. Rj. živjeti Srpski, kao Sribji što žive.

srbulja, f. ein altes Kirchenbuch (handschriftlich oder gedruckt), das dem serbischen Dialekt näher ist, als die neuen russisirten Auflagen. U Sribuljama ne stoji nigdje КРЄСТЬ... KO nego КРЄСТЬ... КВ. Rj. stara crkvena knjiga (rukopisna ili štampana) u kojoj je jezik bliže k Srpskomu, nego li u novijim izdanjima, u kojima su jezik bili porušili. *isp.* srbljak. — U našijem starijem trebnicima (Sribuljama) ima osobita molitva koja se čita, kad se ko s kim pobratimi. Rj. 512a. Iz štampanih srbulja. DRj. I, VII.

sřce, n. Rj. sr(d)ce, od korijena od koga je i srditi. *isp.* Korijeni 42. *nust. dem. ce* (*isp.* barioce, barilice). *gen. pl.* sřdāca i sřca. Obl. M. *vidi* džanum. *dem.* sřdāce, sřdakee, sřdāce. — **1)** das Herz, cor; činiti što preko srca. gegen seinen Willen; slab na sreću (koga tjera na polje); do-lo mu sřce na mjeru, sich befriedigen. Rj. (*isp. niže*: Tu će Ca Stevi stati sřce na mjeru. Straž. 1887, 175). — Bljušti mi sřce (n. p. kad čovjek jede mnogo grožđa). Rj. 32a. Ako ti je na sreću pomišljenje kao što je govorenje, sad će jagnje tu biti. Rj. 81a. Graknu mu sřce od radosti (n. p. kad ga ugleda). Rj. 98a. Jedi šta ti sřce zdete. Rj. 201a. Gjerdan zvekkē, sřce jekkē. Rj. 203b. Izdovoljiti svoje sřce. Rj. 223a. Iskuliti sřce na konc. Rj.

233a. Već bi u ženc *srec puklo*, kako ga je iskorio. Rj. 231a. *Kuca srce*, kuca duša. Rj. 318b. *Nadovoljiti srec sroje*. Rj. 387a. *Našte srea*. Rj. 412b. *Srdobona* n. p. šteta, t. j. tako velika da *srec boli za njom*. Rj. 708a. *Od srčanu srea tvoga*, bila jedna. Rj. 710b. *Puca mi srecu za kim ili za čim* kao kobili za suvačom. Rj. 723a. *Vrlo si me za srec užio*. Rj. 776a. *Ustaj hrano! ustaj srec!* ustaj dušo! Npr. 17. *Uči zanat kad ti tako srec ište*. 36. *Žena nije imala od srea poroda*. 51. *Niti ćeš se s tim detetom što ti je pod srecem pre rastiati dokle . . .* 56. *Oni ga sa svim srecem kazati*. 151. *Imao mater, vrlo opaku i zloga srea*. 233. (isp. niže Posl. 146). *Da pogje u njegov dvor da ga iskuša, je li istinito što mu srec kaže*. 250. *Kako li se (njoj) srec bilo okamenilo*, kad prsten ovaj vigje. 253. *Tebe s velikom ranom na sreu ostavljam*. 260. *Jedno mu je na sreu a drugo na jeziku*. Posl. 113. *Jesi li diguo rosu sa srea?* (Jesi li popio čašu rakije i što založio?). 114. *Tako je zla srea*. 146 (isp. porišć Npr. 233). *Na kraj srea* (n. p. on je). (Kome za najmanje što bude žao te se rasrđi). 188. *Ne valja srašto k sreu primati*. 195. *Poznajuci vaše rodoljubivo srec nadam se . . .* V. I muha (ili mrav) ima srec. DPosl. 29. *A srec ti hladno!* Npj. 1, 109. *Vjerni Jovo, i srec i dušo!* I, 198. *Udovica srea žalostiva*. I, 228. *Ja ne mogoh sreu odoljeti, i ja odoh šeber Sarajevu*. I, 361. *„Nako s' topi srec moje za tobom . . . nako rone srec moje za tobom . . . nako kopni srec moje za tobom*. 1, 402. 403. »Daj, devojko, jedno oko«. *Ona . . . na sreu žalostiva*. I, 425. *Trnc moje srec za trojijem*. I, 455. *Progji, luče! kul te srec cuče*. 1, 634. *A od srea preboleti ne ću*. 2, 26. *Dijete je srea čestokoga*. 2, 32. *Junaku se srec ražalilo*, žao mu je ljube vjernice. 2, 121. *Carica se čedu obradova . . . prometnu ga kroz nedra svilena, da b' se dete od srea nazvalo*. 2, 157 (Kao da ga je rodila. Vuk). *„Ti si mene nasred srea mogao*. 3, 127 (mene dat). *Okupicu šezdeset bajduka, sve hajduka srea jednolika*. 3, 319. *Oj Hajkuna, srec iz njeđara!* 3, 362. *Teke dogje, Voin se razbolje a od srea bolesti junauke*. 3, 524. *A u mene srec ispućalo*. 4, 38. *Što si b'jelu razvalio crkvu, to . . . svakoga si u srec ud'rio*. 4, 73. *A upali Luka džeferdara, te je Ramu srec opalio*. 4, 93. *Nogo puče puška od Turaka, te Niji srec pokosila*. 4, 122. *U Gjura se srec ražljutilo*, zubom škripnu. 4, 163. *Bože mili! srea slobodnoga u dva brata, dva Nedića mlada!* 4, 172. *U zvjerki bi srec prepuknulo, a kamo li u živu junaku!* 4, 187. *Koliko je srea milostiva*. 4, 196. *Milošu se živo srec smije*. 4, 229. *Srom sam sreu želju ispunio*. 4, 234. *Silnu glavu begu ugrabio; kad to vigje Gjul-beg dite ludo, na srec ga babo zabolio*. 4, 317. *Serdaru se srec veseljaše*. 5, 126. *Pak nemojte da ni srea klonu, i ako je naš knjaz poginuo*. 5, 472 (ni = nam). *Kada starac saslušao riječi, po sreu ga muke spananule*. Herc. 72. *Pozdrav vojnikov tako im je jako na sreu ležao, da . . . Danica 2, 126*. *Kako drug s drugom zboršaše i iz srea sraki mišljaše da nam ne će dati*. Kov. 68. *U svima je srec od radosti zaigralo*. 79. *To Vam želi od sreya srea Vaš . . . Pis. 8*. *Glus narodljubca mora svakoga Srblijna u srec darnuti*. Straž. 1886, 769. *Tu će Ca Stevi stati srec na mjeru*. 1887, 175 (isp. povije: došlo mu srec na mjeru. Rj.). (Odgovor nikakav ne izigje, koje Gjorgijje jako primi k sreu. Žitije 9. *Srec me moje boli bez prestanka*. Rim. 9, 2. *Ne budite drecnastijih srea*. Jevr. 3, 8. *Prionu srec njegovo za Dinu*. Mojs. I. 34, 3. *Zadržta srec u njima i nplašise se*. 42, 28. *Josifu goraše srec od ljubavi prema bratu svojemu*. 43, 30. »Još je živ Josif . . . A u njemu (u ocu Jakovu) srec prenože, jer im ne vjerovaše. 45, 26. *Nijesi služio Gospodu Bogu svojenu radosna i vesela srea u svakom obilju*. V. 28, 47. *Privijte srec sroje ka Gospodu Bogu Iz-*

railjevu. Is. N. 24, 23. *S njim otidoše vojnici, kojima Bog taknu srea*. Sam. I. 10, 26. *On bijaše tvrda srea i opak*. 25, 3. *U njemu obamrije srec njegovu, i on posta kao kamen*. 25, 37. *Skloni srea svijeh ljudi . . . te poslaše k caru govoreći: vratu se*. II. 19, 14. *Tada Davida taknu u srec, po što prebroji narod*. 24, 10. *Oni da ne dolaze k vama, jer će zanijeti srec vašu za srojim bogovima*. Car. I. 11, 2. *Vojnici dogjoše cijela srea u Hevron da postave Davida carem*. Dnev. I. 12, 38. *Donese . . . ko god hješe voljna sreu žrtve paljenice*. II. 29, 31. *Srea skrusena i poništena ne odbacuješ, Bože*. Ps. 51, 17. *Srec sinova ljudskih kipi u njima da čine zlo*. Prop. 8, 11. *Boli me u sreu; srec mi bije*. Jer. 4, 19. *Izvadiću iz tijela njihova kameno srec i daću im srec mesno*. Jezek. 11, 19. *Sine čovječji, pazi srecem srojim i vidi očima srojim*. 44, 5. *Hodismo po volji sruca srojih*. DP. 60. — 2) *die Herzblätter, medulla*. Rj. *što je u zeleni kao najbolje, u srijedi kao srec*: Bokvica, u svake zeleni srec, koje se vidi usred lišća. Rj. 366. *Keka, po ritovima nekaka trava kao rozog, od koje se srec može jesti*. Rj. 268a. *Sredica*, n. p. u salate ono iz srijede, cf. srec. Rj. 708b. *Tako ga Gospod vogjaše . . . davše mu mljeko od ovaca sa pretilinom . . . sa srecem zrna pšeničnih*. Mojs. V. 32, 14. — 3) (u Hrv. u kršč.) *vidi sradčka*. Rj. *u čunku onu šipčicu što na njoj stoji cijer. vidi i sradšće 2*. — 4) *kao sredina, jezgra*: U Dalmaciji na suboj zemlji, gdje je bilo sree Hrvata, danas nema nikakova naroda koji bi se po jeziku razlikovao od Srba. Kov. 17.

1. **srč**, m. *die Eiche, quercus*, cf. *hrast*. Rj. *drvo. vidi i 1 stž*. m. *ostala imena hrastova kod brast*.

2. **srč**, f. *vidi srž*. Rj. *vidi i sřš, 2 stž* f. n. p. *u drveta pod bjelikom ili bakuljom. u zove srč se zove i sřika 1*.

srča,² f. *das Glas, vitrum*, cf. *staklo*. Rj. *vidi i džam*.

srčak, sřčka, m. *vidi evoka, i syn. ondje*. — Šmrknuo bi ga u sřku rakije. DPosl. 121. *Srčak, što se u jedan put srkne, i u Stulića*. XVII.

srčali,² adj. *indecl. glasern, vitreus*. cf. *staklen*. Rj. *srča-li. nast. Turški*. — A ti nzi srčali durbinu, i pogledaj uz Grahovo ravno. Npj. 4, 453.

1. **srčan**, adj. — 1) n. p. *momak, dijete, konj, herzhaf, feurig, unimosus*: *Od srčanu srea ivoga, bila jedna*. Rj. *u koga ili u čegu je srec (slobodno)*. isp. *okretan, žustar*. — *Po tuge odloži tko se srčanu istuži*. DPosl. 96. *Jer je duh srčan, ali je tijelo slabo*. Mat. 26, 41 (*promptus, willig*). — 2) *što pripada sreu: Herz-, Hertzens-, herzig, cordis*. *vidi sradčan*. — *Svaka rana lijek ima, a srčanu lijek nema*. Kov. 101. *Gle, Bog je silan, ali nikoga ne odbacuje, silan je snagom srčanom*. Jov 36, 5. — 3) *sřčanó želje, n.* (u Dubr.) *Stabwurz, artemisia ubrotonum L.* Rj. *biljka*. cf. *Božje drvee*. Rj.³

2. **srčan**, sřčna, (po jugozap. kraj.) *vidi sredit*: *Sřčnu popu prazni bisazi* (Gledaj: Srditu popu prazne bisage. Posl. 293). Rj. *syn. kod sredit*.

sřčanā, f. adj. (u Boci) *vidi srdobolja*. Rj. *i syn. ondje*.

sřčanica, f. — 1) *der Langbaum, Langwagen*. Rj. *vidi svora. isp. potežnica 2. u kola direk koji drži osovine jednu za drugu*. — *Klin, u prednje osovine, koji kroz sřčanicu udara*. Rj. 274b. *Sřčanik, klin gvozdeni u sřčanicu kod stražnjih točkova*. Rj. 710b. — 2) *biljka. leonurus cardiaca. I. vidi brčkavica 2*.

sřčanik, sřčanika, m. — 1) *trava od srdobolje (u Lici sřčanjak, u Dalm. sřčanjača, a gdješto košutina bradu) gentiana lutea*. Rj. — 2) *klin gvozdeni u sřčanicu kod stražnjih točkova*. Rj. — 3) *bolest kod male djece u grlu: stegli dijete sřčanici*. Rj. — 4) (u C. G.) *velika žila koja drži srec za grkljan*. Rj.

sřčanóšt, sřčanóšti, f. u njega ti je vrazija sřčanóšt.

J. Bogdanović. osobina onoga koji je sčean; *Herzhaftigkeit*.

srčce,⁸ sččeta, *n. eine Glasflasche, lagena vitrea*. Rj. boca od srčce (= stakla = sud od stakla). *vidi* stakalee, staklence.

srččnjača, *f.* (u Dalm.) *vidi* srčanik 1. Rj. — 1) *Wiesenknocherich, polygonum historta* L. Rj.³ — 2) *Rulurwurz, potentilla tormenilla* L. Rj.³ riječi s tukim nast. kod ajgirača.

srččnjak, srččnjaka, *m. vidi* srčanik 1. Rj. — za *nast.* u srččnjak i srččnik *isp.* anatenmjak i anatenmik.

srččnje, *n. vidi* srgjenje. Rj.

srččev, *adj. Eichen, quercinus, cf. hrastov*. Rj. što pripada 1 sčču. *vidi* i stržev.

srččovina, *f.* (u C. G.) *das Eichenholz, lignum quernum, cf. hrastovina*. Rj. srččvo drvo.

srččika, *f.* — 1) *das Mark des Hollunders, mendulla sambuci*. Rj. srš u zove. *vidi* srš, srž 1. — 2) srččika jabuka, *eine Art bester Gattung Aepfel in Slavonien*. Rj. vrsta najboljih jabuka u Slavoniji.

srččiti, sččim, *v. impf.* (u C. G.) — 1) *vidi* srditi: Nemoj take zboriti riječi, nemoj sččit' naša tri serdara. Rj. — Koga je molit' nije ga sččit'. DPost. 47. — 2) *su se, refleks. vidi* srditi se: Za kadiju što se srčce Turci. Rj. *v. pf. slož.* na-srččiti (se), raz-(se), — Malu se ne sččim, a veliku ne nadam. DP. 59. što je tko prijatelj veći, narugan se većma sččei. 122.

srččko, *m.* (u C. G.) *der Zürner, qui irascitur, cf. srditko*. Rj. koji se srčce, srdi.

srđta, *f.* — 1) (*als Schmeichelwort*) *die Erzürnte, Grollerin, iracunda*: Srđto moja, ne srdi se na me. Rj. *voe.* srđto. kuće se ženskomu čeljadetu koje se srdi. kuo laskajući, da bi se odsrdilo. — 2) u Palmotiča, furia: Ljudski obrazi, kužne od srđe one ostalu sliku imaju — koja ti je srđa? Me foria? qua cura agitatus? Stulli.

srđaćan, srđaćna, *adj. što pripada sre; Herz-, Herzens-, herzig, cordis; vidi* sččan 2. — Nastojće vam srđaćnu ljubav u dočeku prikazati. Kov. 52. Svašto mu Bog dao a najviše srđaćnoga veselja i junačkoga zdravlja. 120. Gospode, sačuvaj do vijeka ovu volju i pomisao srđaćnu naroda svojega. Dnev. 1, 29, 18 (*hunc voluntatem cordis eorum; diessen Willen ihres Herzens*). Ulje i kād veseli srčce, tako je prijatelj sladak sjetom srđaćnijem. Prič. 27, 9. Obje strane da će biti u srđaćnoj vjeri i pravdi bez svake zle pomisli i prijevare do vijeka. DM. 217. Srđaćno pozdravlje. Pom. 7.

srđaćka, *f.* u čnku ona šipčica što na njoj stoji cijev, *das Stängelchen im Weberschiffchen, cf. srđaćce* 2. Rj. *vidi* i srčce 3.

srđaćce (srđaćce), *n.* (u gornj. prim.) *vidi* srđaćce: O! mu jadi na srđaćce. Rj. *dem.* od srčce. mjesto š pred *e* govori se i h: libce, srđaćce, sunaćce. *vidi* i srđakee.

srđakee, *n. vidi* srđaćce: Da on vene iz srđakeu svoga. Jedna mi je tuga na srđakeu. Rj. u krajerima gdje se glas h u govoru pretvara u glas k. *vidi* i srđaćce. *dem.* od srčce.

Srdan, *m.* ime muško. Rj. od *osn.* od koje imu riječ ženskoga rodu srda. *isp.* Osn. 140. imena s tukim *nast.* *vidi* kod Cvijan.

srđaćce (srđaćce), *n.* — 1) *dem.* od srčce. Rj. *vidi* i srđaćce, srđakee. — Jedna drugoj jade izjadite, kako kojoj jeste bez srđaćce. Npj. 4, 333. Srđaćce, ispletano od srebra i iskičeno biserom koje s naličja ima dvije kuke te se njima spuči košulja na prsima. Kov. 97. — 2) (u Baranji) *vidi* srđaćka. Rj. *vidi* i srčce 3. — *takva dem.* *vidi* kod brđaćce.

srdit, *adj. erzürnt, iratus*. Rj. *vidi* 2 srččan, ljut, ljutit, nabusit. *isp.* gnjevan. — Srditu popu pravne bisage. Postl. 292. Čuo sam da si srditi, srditi i ognjevita. Kov. 48 (*ovdje srdit znači* gnjevan, gnjevljiv).

On, srdit na Arramu i na Čardakliju što su one dukate po njega krivo podijelili, kaže Kara-Gjorgjiju, da . . . Sovj. 21. *adv.* (*isp.* oprčito): Onda ona kao srdito baci prsten na zemlju. Npr. 39.

srditi, sččim, *v. impf.* Rj. *vidi* sččiti, i ostala *syn.* kod gnjeviti (i se). *v. pf. slož.* na-srditi (i se), o-(se), ra(z)-(i se); rasrdnuti se. — 1) *zürnen, irrito*. Rj. — Koga valja moliti, ne valja ga srditi. Postl. 136. — 2) *su se, refleks. zürnen, sich zürnen, irascor*. Rj. Srđo moja, ne srdi se na me; jer ako se ja rasrdim na te, sva nas Bosna pomirit' ne može. Npj. 1, 344. Nema žnči u sebi. (Kaže se za čoeka koji se lasno ne srdi). Postl. 202. Ja se nadam da se Srbi za oce moje misli i riječi ne će srditi na mene. Srb. i Hrv. 7. Je li dobro što se srdiš tikve rudi? Jona 4, 9.

srditko, *m. der Jähzornige, iracundus*: Lasno je srditko rasrditi (Postl. 167). Rj. koji se lasno rusrdi. *isp.* gnjevljiv, i *syn.* ondje. *vidi* srčko.

srđnja, *f. das Zürnen, ira*. Rj. *vidi* srdost, srđžba, sržba; i gnjev, i ondje *syn.* *isp.* srgjenje, komadanje 2. — Povratljiv, koji se od srđnje odmah povrti. Rj. 515a. Grci se na to vrlo rasrde, ali poslije duge srđnje i anatema priznadu Srpskoga patrijarara. Kov. 10. Dokle progje srđnja bruta teojega. Mojs. 1, 27, 41. Ne budi osvetljiv i ne nosi srđnje na sinove naroda svojega. 111, 19, 18. Ludoga usmrćnje srđnja. Jov 5, 1. Prekini srđnju svaju na nas. Ps, 85, 4. Dar u tajnosti utišacu gnjev, i poklon u njedrima žestoku srđnju. Prič. 21, 14.

srđbolja, *f. die rothe Ruhr, dysenteria, cf. slaba*, srčćana. Rj. *vidi* i saradža. bolest.

srđbōni, *adj.* n. p. šteta, t. j. tako velika da srčce boli za njom, *herzzerreissend, uerbissimus*. Rj. srđbo(l)ni.

srđmasi, *m. pl.* u male djece nekaka bolest u glavi (kažu da su crvi nekaki) *eine Art Kinderkrankheit, morbus quidam infantum*. Rj. — srđmasi (od osnove postale nastavkom »ma« od osnove od koje je srčce). Osn. 355. kako suglasno nastavku glasi s četvrti je puzč srđmasi.

srđōst, srđōsti, *f.* (u Boci) *vidi* srđnja: Čuo sam da si srdita, srdita i ognjevita; ostavi srdost u baba. ne nos' je mene u dvore. Rj. *vidi* i srđžba, sržba; i gnjev, i ondje *syn.*

srđžba, *f.* (u C. G.) *vidi* srđnja. Rj. i ondje *syn.* — U pogodbu srđžbe nema. Postl. 334. srđžba (dž — toj mjesto č). Osn. 260. riječi s tukim *nast.* kod berba.

srčbaree, *n. dem.* od srebro. *cf.* rebarce. Rj. kod rebarce primjer. — Hitaj se srebarca, neka je i vedho. DPostl. 26.

srčbrēnje, *n. das Versilbern, inductio argenti*. Rj. *verb.* od srebriti. radnja kojom to srebiti što.

srčbriti, srčbrim, *v. impf. versilbern, argento obduco*. Rj. srebriti što, udavati na nj srebro. *v. pf.* posrebriti. — *su se, refleks.*: Obrazi mu se rumene, a zubi se srebre kao krupna biserova zrna. Megj. 276.

srčbrn, *adj. silbern, argenteus*. Rj. što pripada srebru. *vidi* gjumšili, srmali, srmajli, srmari. — Na glavi mu srebrna kucica. Rj. 266b. Igrah se zlatomu jabukom po gurnu po srebrname. Rj. 419a. Srebrno je lijepo, a pozlačeno još ljepše. Postl. 292. Srebrno sedlo ne čini dobra konja. 292. Izvadi taj momak svoj srebrn veliki nož iza pojasa. Miloš 77. Doći će da mu se pokloni za srebrn novac i za komad hljeba. Sam. 1, 2, 36.

Srčbrnī Čar, *m.* za Srebrnoga cara u Srbiji pripovijedaju ljudi koji su kopali rude. Rj.

Srčbrnica, *f. Stadt in Bosnien, an der Drina, zwischen Zvornik und Višegrad*. Rj. varoš u Bosni, na Drini, između Zvornika i Višegrada.

Srčbrničani, *m.* (pl. Srčbrničani) *Einer von Srebrnica*. Rj. čorjek iz Srebrnice.

srebrnik, *m. mormus argenteus*. Stulli. *srebrn novac*; *Silberling*. *vidi* srebrnjak 2. *za nast. isp.* anatemičnik i anatemičjak. — Zadržao sam 49 riječi Slavenskijeh . . . *srebrnik*. Nov. Zav. VI. Oni mu obrekoše *trideset srebrnika*. Mat. 26, 15.

srebrnjača, *f. (puška srebrn okovana*. Rj.³) *cf.* srebrnjak: Pa prihvatit' dvije srebrnjače, te je obje puške isturio (Npj. 4, 482). Rj. *vidi* srmalija, srmajlija. — *riječi s tukim nast. kod ajgirača*.

srebrnják, srebrnjáka, *m.* — 1) pištolj okovan srebrn, *cine mit Silber beschlugene Pistole, sclopetum minoris modi argentatum, cf.* srebrnjača. Rj. — 2) *vidi* srebrnik. Stulli.

srebrno, *m. das Silber, argentum*. Rj. *vidi* gjumiš, srma. *dem.* srebarce, *augm.* srebrnština. — *Živo srebro*, *cf.* živa. Rj. 158b. Prekri kulu teškijem olovom, a omaza *srebrn bijelijem*. Rj. 457b. Valjalo je da pošalje najmanje jednu forintu u srebru. Rj. 704b. Gde dadasmo srebro za olovo! *srebro sjajno*, a olovo tavno. Npj. 1, 37. Dvadeset i četiri (24) kračjare srebra. Straž. 1887, 285. Svi zavjesi *bjelu* od tankoga platna; a *stopicc od srebra*. Mojs. II. 38, 17. Tisuća i sto srebrnika, što su ti ukradeni . . . evo, to je srebro u mene, ja sam ga uzeo. Sud. 17, 2.

srebrókos, *adj. (st.) silberhaarig, capillis argenteis*: Oj gjevojko *srebrkosa*, tvoje kose srebro nose. Rj. *srebro-kos, srebrnijeh kosu. tako slož. riječi kod* ernkos.

srebróljubac, srebróljúpac, *m. voc. srěbroljúpće. gen. pl. srebróljubāca, srebro-ljubac, koji srebro ljubi, lakom je na srebro, na novce.* *πλάζγυρος. vidi* skupac, i *syn. onlje.* — Mrtav da je a za novce da čuje, skočio bi (*taki je srebróljubac*). Posl. 183. Da je *srebróljubac*, to svjedoče i gjela njegova. Straž. 1887, 62. Vladika treba da je bez mane . . . ne lakom, ne *srebróljubac*. Tim. 1. 3, 3. *riječi tako slož. kod* bogoljubac.

srebróljubiv, *adj. srebro-ljubiv, koji srebro ljubi, lakom je na srebro, na novce. vidi* skup 1, tvrd 5. *isp. srebróljubac. za suprotno isp. besrebrn.* — *Paša koji je zao i srebróljubiv*. Danica 2, 81. Stojković je rgjav čovek, a i *srebróljubiv*. Straž. 1887, 14. *riječi tako slož. kod* bogoljubiv.

srebróljúblje, *n. srebro-ljublje, ljubav k srebru, lakomstvo na srebro, na novce. vidi* tvrdoća, tvrgja 2. — Ima 47 riječi koje su od Slavenskijeh posrbljene . . . *srebróljúblje*. Nov. Zav. VI. Jer je korijen sviju zala *srebróljúblje*. Tim. 1. 6, 10. *riječi tako slož. kod* bogoljublje.

srebrúština, *f. augm. od srebro*. Rj. *tukva augm. vidi kod* baruština.

sreća, *f. das Glück, fortuna*. Rj. *od korijena od koga je sresti (sretem), sretati. isp. Korijeni 19. vidi* čestitost, narok, ruka 11; *bät**, talija*. *dem.* srećica. *suprotno nesreća. isp. usrećiti.* — Domaćica somun tako umijesi, da se ne poznae, gdje je šaran, već pop neka ga siječe na sreću. Rj. 306b. A danas gu sreća nadesila u Tušinu gje pijemo vino. Rj. 385a. Da okuša sreću u doratu. Rj. 456b. Kad mi dadu zlatni pehar vina, da nazdravim sreći za udaju. Rj. 497b. Kupiti što na česam, t. j. na sreću. Rj. 759b. Da ga pita za što mu je (Usud) *duo zlu sreću*. Npr. 76. Dok svojom srećom vigje joj zvijezdu zlatnu na desnom koljenu. 102. Ja znam da se ti ne možeš proći da se ne ženiš, *bila ti sreća . . . da traže* eđa bi se *po sreći* koja (gjevojka) našla. 114. Dok *uneseš gu sreća u onaj isti grad*. 118. *Srećom*, kad se on s carem razgovarao, sve je slušala careva ščer. 120. Oni su mislili da će to za govredara biti *najveća sreća i dika* što mu carski sin uzima kćer. 174. Ovi ga preko broda u more baci . . . *iznese (gu) sreću na jednu seku* podaleko od kraja. 251. *Bubine sreće* (kome posao ide u mazadak). Posl. 10. Da Bog da mi *svuka sreća posahnula* i ne imala napretka kao ova

slamka po jutros! (prekinuvši slamku). Zakletva. 47. Da ti *dobra sreća!* (Kaže se onome koji polazeći reče: S Bogom ostaj!) 56. Zapjevula mu ševa. (*Našla gu sreća*). 85. Stane mu *sreću čestitati*. 106. Tako mi *sreća napredovala!* 306. *Otnese me Bog i sreća* Jovu na dvore. Npj. 1, 34. Darujte me, braćo moja, *zarad' sreće i napretka*, zarad' Boga jedinoga. 1, 143. *Sreću joj se* (Stankovici) *veselila s' Stankom zajedno!* 1, 165. Da gledamo, *ko će kome u sreći pasti*. 1, 173. A oh mene, *prvu sreću moju!* a ti sade, *huda sreću moju!* 1, 231. A! je njemu *lošu sreća bila*. 1, 465. Ja se najmih u popa, ah! na moju *zlu sreću*. 1, 511. *Zlu Jeminu sreću priskočila*, te Alia u svatove zava. 1, 614. Senjani se u lov podignuli *sreće rudi* na božić u jutru. 3, 419. Grijota je udrít' na svatove i *gjevojei sreću ukinuti*. 3, 458. Ne da Pero *bez zle sreće* ovce. 4, 87. Ako Bog da i *sreću od Boga*. 4, 175. A *Bukula sreću iznevjeri*. 4, 268. Ako Bog da i *sreću junačka*. 4, 327. Ili *nas je sreću ostavila*. 4, 386. Ako bude *sreću od junaštva*. 4, 520. Kako sam *imao sreću* te si me Ti poznao. 4, V. Gjegogj znade prikladnu gjevojku, *gjevojkam' je sreću izgubio*. 5, 64. Punanih ruka a *sreće vesle*, da Bog da! Here. 353. *Kamo sreća*, da se ovo posljednje nije posvjedočilo! Danica 2, 129. Ja imam sina, koga sa *srećom* mislim vjerivati. Kov. 44. O Kosto, *sreću vesela!* 48. Pala tebe, siv sokole, *bio sa srećom*. 48. O ti Kosto, *mila sreću moja!* 54. Da danas bude *došla s nama* a k vama *svaka dobra i čestita sreća*. 72. Da Bog da *domaćinu u svaćem sreću dobru, sreću i beričetnu, punu i bogatu*. 120. Ti mene pružio u ruku, *pružio i tebe Bog sreću u domu*. 125. (*Bog*) *svakome dijelilo*, a tebe, *domaćine, i kaponi i šakom i vrećom i svakom dobrom i plemenitom srećom*. 127. *Neka on blagodari Bogu, ili sljepaj sreći*, što on sad ne gladije. Nov. Srb. 1817, 663. *Za mene će biti osobita sreća*, ako Vi . . . Npj.¹ 3, VI. *Čestitati (željeti kome sreću)*. Pis. 4. Kao da je *Karu (Gjoryjiju) sreća pošla u napredak*; ali *nabrzo udari natrag* i postane gore. Novj. 13. Još na *prazu sreću* Rusi prijevju preko Dunava u Bugarsku. 32. *Neretva bijaše jedne sreće s Dalmacijom*. DM. 9.

Sreća, *m. (ist.) vidi* srećo. Rj. *voc. Srećo. hyp. od* Sreten.

srećan, srećna, *adj. glücklich, fortunatus*. Rj. *vidi* sretan; *batli** (batlija). — 1) Polazajnika obično izbiraju (jer neki gataju da s *njega* mogu *biti srećni ili nesrećni*). Rj. 533a. Onaj je one godine *najsretniji* da konje nadgleda. Rj. 823a. On s *nijsretno* ostane srećan. Npr. 79. Sa srećom došao *sretniji i presretniji junače!* . . . promisli u sebe da *će biti srećan i presrećan* ako ovn uzme. 111. Sestru uhvati za ruku i dajući je reče: *»Neku ti je sreću i čestita!* 186. Kad je tako, *sinko, sretan ti put!* 238. I pripasa sve *sretno oružje*, sa kojim je na boj ndarao i zdravo se *natrag povraćao*. Npj. 4, 299. O *srećnijemu napretku* niko nije mogao ni sanjati. Danica 3, 219. Prijatelju moj, *sretni da ti je čas!* Kov. 46. *Od Boga sretno i čestilo!* 70. *Fala družec desni, a u Boga sretni!* 72. — 2) *adv. srećno. Hairli**, *cf. srećno*. Rj. 799a. *Te je carova sretno do svoga veka*. Npr. 54. *Miloš očistivši i Čačak tako srećno i probitačno*, pošaljše svoga brata Jovana k Uzicu. Miloš 105. Ahimas povika i reče caru: *sretno!* I pokloni se caru. Sam. II. 18, 28.

Srećan, *m. ime muško*. Rj. — *osn. Srećo. Osn. 140. hyp. od* Sreten. *tukva hyp. kod* Cvijan.

srećí, srećém (srěknēm), *v. pf. buchstübiren, syl-labatum effero*. Rj. *s-reći (u čitanju) v. impf. sricati*.

srećica, *f. dem. od sreća*. — Dobro jutro hladna vodo! mi tebe varice a ti nama vodice i jarice i *svake srećice*. Rj. 54b. *Srećice se nanosili*, lepa žitka nazivili! Npj. 1, 140. *Ne stećka, Mare, srećice, kolik' ni paun kućice!* 1, 383.

Srećko, m. ime muško. Rj. — *osn. u Srečo*. Osn. 291. *hyp. od Sreten. takva hyp. kod Boško*.

Srećo, m. (juž.) *hyp. od Srećko*. Rj. *gen. Sréca, voc. Sréco. vidi Sréca*. — *osn. u Sreten*. Osn. 69. *hyp. od Sreten*. Sret-jo sliče se t i j u č. *vidi Mičo, Pečo. isp. Aljo*.

sred. *vidi usred*, nasred: A kada beše sral gore. Rj. *pracpos. vidi i sredi*. — S ovijem prijedlogom riječ u drugom padežu pokazuje, da je mjesto na kome što biva, *srijeda* onoga što sama znači. A prima preda se i druge prijedloge, koji mu značenju dodaju svoje: *i(z)sred, kro(z)sred, nusred, posred, prekorsred, susrad, usred*. — Usadih lozu sral vinograda. Npj. 1. 86. Raslo drvo sral raja plemenita dalina. 1, 134.

srédi. (st.) *vidi nasred*: Čekaću te sredi gore čarne. Rj. *vidi sred*. — Kad su bili sredi polja ravna, besedila Jeličina majka. Npj. 1, 606.

srédica, f. (u Dubr.) n. p. u salate ono iz srijede, *Herzblätter, medulla, cf. srce* 2. Rj. *vidi i bokvica* 2.

srédina (sredina), f. — 1) *dic Mitte, medium*: uzeo ga po sredini. Rj. *vidi srijeda* 1. — Uze Bječić šaru za sredinu. Npj. 4, 275. Zapali iz pištolja, te njegu po sredini. Danica 3, 192. Onda bi desnome krilu i sredini zašli s legja. Žitije 32 (*centrum*). U sredini XV vijeka. DRj. 2, 290. — 2) u hljeba, *dic Schmolle, Krume, panis molliu*. Rj. u hljeba što je meko kao u srijedi, *pad korom*. — Podlupio se hljeb, kad mu se u pečenju gornja kora odvoji od sredine. Rj. 522a. Kriška slanine i komul sredine (dobro je). Posl. 161.

sréditi, srédim, v. pf. Rj. s-rediti. v. impf. sregjivati. — 1. J) *vidi učiniti, urediti, svršiti*. Rj.: Svaka priča koja se njemu (Milošu) pripisuje treba da je tako sregjenu da se odmah pozna da je njegova. Mil. VIII. — 2) n. p. stoku, t. j. namiriti, *befriedigen, facio satis*. Rj. — 3) (u Dubr.) *vidi pričestiti*. Rj. — II. sa se, *reflex.* sréditi se, srédim se, v. r. pf. (u Dubr.) *vidi pričestiti* se. Rj.

srédnji, dnjē, adj. — 1) *der mittlere, mittlere, medius*. Rj. koji je u srijedi. — a) (vremenom ili mjestom): Magja dva brata reku najstarijemu... ali on ne šćedne, pa ni srednji ne šćedne, onda najmlagji zakolje svoga konja. Npr. 8. Imao tri sina. Jednom najstariji sin pogje u lov... Onda pogje srednji sin u lov... Onda i treći sin pogje u lov. 44. Al' su u grad deret bratu... najmlagji je brat davaše... najsrednji je brat davaše... Npj. 1, 155. Kad to čuše tri pjepe gjevojke, obje krajnje srednju pogledaše. 2, 151. Pjesme junačke srednjih vremena. 3. VII (između starijih i novijih vremena). — b) u gram. Se, može se dodati i srednjim glagolima, n. p. danas mi se nešto spava. Rj. 674a (*verba neutra, između aktivnih i pasivnih*). Imena srednjega roda. Posl. XXXVII (*neutrum, sächlich*; između muškoju i ženskoga, ni muško ni žensko). Oblici su različni i prema tri roda: muškome, ženskom i srednjem. Obl. 1. Glugoli srednji nemaju drugoga glagolskog pridjeva. 61. — 2) srednje ruke, *mittelmässig, medioeriter*. Rj. (= što nije najbolje ni najgorē). — Kraljice... Jedna se djevojka (koja valja da je lijepa i srednjega raste) među njima zove kraljica. Rj. 298b. (= ni visoka rasta ni niska). Mravar, zelena tica, kao srednji golub velika. Rj. 370a (= ni veliki ni mali). Preuba(h) štogogj, srednje ruke. Rj. 583b. Ali nema onih dvorova velikih, već mesto njih srednja kuća... ali nema ni one kuće, nego mesto ni stoji manja... dok najposle od nje (od one kuće) postane mala kolebica. Npr. 75. Raž će biti dobra, a pšenica će biti srednje ruke. Danica 5, 20. Za popove odredi se, da uzimaju: za veliko opelo od imućna 10 (groša), od srednjeg 5, od siromaha ništa. Miloš 200. On je bio pjeuč od srednje ruke. Npj. 1, XLVII. Pravi spisatelj... srednji spi-

satelj... rjav spisatelj ne će nikakve recenzije. Pis. 63. Odregjeno (je) porotnika do 24 za važnu stvar, do 12 za stvar srednje važnosti, i do 6 za malu stvar. DM. 265.

Srēdoje, m. ime muško. Rj. — *takva hyp. kod Blagoje*.

sredōkraća, f. *Mittelpunkt, centrum*. Rj. sredōkraća, drugoj poli korijen od koga je kratak. *isp. Osn. 58. vidi centar, centrum. isp. sredina* 1, srijeda 1.

sredōposni, adj. n. p. nedjelja, *in der Mittfaste, medii jejunii*. Rj. sredō-pos(t)ni, što pripada sredōpošću. četvrta nedjelju u korizmi, u časnom postu, zove se sredōposna. — Prva se nedjelja zove čista, druga pačista, treća bezimena, četvrta sredōposna, peta glava, šesta crjctna, sedma velika. Rj. 20b.

sredōpošće, n. (u C. G.) srijeda posta, *dic Mittfasten, medium jejunium*. Rj. sredō-pošće.

sredōrusa, f. po vaskrsenju četvrta srijeda, koju žene (u Zemunu) svetkuju zbog različenijeh krasta, a osobito zbog ruse. Rj. sredō-rusa.

sredōviječan, čna, adj. *im mittlern (Lebens-) Alter, mediae aetatis*. Rj. sredō-viječan, srednjega vijeka, srednje dobi. *isp. starovremesān, vremenšān, vremenit*. — Dok evo ti izagje iz groba jedan čock sredōviječan, no gromoradna stasa. Npr. 97. Upazi izvan jezera jednu ženu sredōviječnu gje raspletenijeh kosa plače. 153. Junačke pjesme ponajviše spjevavaju ljudi sredōviječni i starci. Npj. 1, XX.

sredōzemni, sredōzemskī, adj. sredō-zemski, *mitteländisch, mediterraneus*. — Te se moglo iz sredōzemskoga mora u crveno ploviti... te se upravo iz Atlantskoga mora može ploviti u sredōzemno. Priprava 17. Donji Misir bio je nekad samo zaliv sredōzemskoga mora. 18. Od sredōzemnoga mora do sumoga Eufrata. Prip. bibl. 71. *kad se isporde tako sastavljene riječi donjōzemskī, gornjōzemskī, našōzemskī, čini se da će biti bolje načinjenu riječ sredōzemski nego li sredōzemni*.

sredōzimci, sredōzimāčā, m. pl. (sveci prvoga i trećega Februara) *der Mittwinter, media hiems*. Rj. sredō-zimci, dani kad je srijeda zime.

sredōzimni, ulj. n. p. mjesec, *Mittelwinter-, media hiemis*. Rj. sredōzimni, što pripada srijedi zime.

sredstvo (Rj. *средство*), n. *das Mittel, via, ratio, consilium, auxilium, subsidium, praesidium. isp. način, orugje, lijek, pomoć, potpomoć*. — Naravna mudrost njegova postavi ga u stanje sva ona sredstva svijesno iznalaziti koja mu potrebna bijahu. D. E. Bogdanić, ARj. IV, 259a. Porta Otomanska kakva je sredstva protivu šćepanu upotrebljavala. Šćep. mal. II. Sredstva ljude čine velikima. 25. Učenje tugjih jezika pozdravlja kao obrazovno sredstvo. Zlos. 120. Kamo mi sredstvu za takav posao? 193. što je rečeno za odnos, valja i za sredstvo.

sredūšā, u pripovijeci: srijeda sredūšta. Rj. riječ načinjenu u šali po govoru popovskom i kalugjerskom, koji u narodni jezik miješaju riječi stare Slovenske iz crkvenih knjiga. *vidi tuke riječi kod glavušta*.

sregjivānje, n. *verbal. od sregjivati*. Rj.: Ima u tom zbiranju i sregjivanju činjenica nešto što je sa svim naučno. Mil. V.

sregjivati, sregjūnje, v. impf. *vidi srediti*. Rj. s-regjivati, kao činiti, rediti, uređivati, svršivati. v. impf. prosti rediti. — Što su ta parčeta sićušnija, to je sve veća veština njih sregjivati. Mil. V.

Srēmačkī, adj. *sirmisch, sirmicus, sirmiensis*. Rj. što pripada Srijemcima. *vidi Srijemski*. — Naši istina da se sve više približuju k Srēmačkome narječju. Pis. 86.

Srēmica, f. *dic Sirmiacin, fermina sirmiensis*. Rj. žena iz Srijema. *vidi Sremkinja, Srijemica. dem. Sremičica*.

Srēmičica, f. *dem. od Srenica*. Rj.

Srēmkinja, *f.* *vidi* Sremica. Rj. *vidi* i Srijemka. **srēskī**, *adj.* što pripada srezu. — Zato je velika hvala okružujem i sreskijem starješinama. Sovj. I.

srēsti, srēčēnu (srēčēnu), srēo i srēo, srēla), *v. pf.* Rj. (s-resti. *isp.* Korijeni 19). *v. pf. slož.* prē-srestī, pū-, su-; susretnuti. *v. impf. prosti* sretati. — 1) *begegnet (cinem), obriam fio. cū.* Kad ko u jutru najprije *sretnu mačku*, ili *staru ženu*, vrlo mu je to nepovoljno, jer se misli, da će onaj dan biti nesrećan. A putnicima je najnepovoljnije, kad *sretnu popa ili kalugjera*. Rj. *vidi* skobiti, sukobiti, ukobiti, udesiti. — Koga gogje *sretem* u susreći. Rj. 726b. Kako je ploveći po moru *srio Turski brod*, pun robova. Npr. 250. A vi, sluge! polju pohitajte, te *sretite* poljem *gospodara*. Npj. 2, 527 (na susret pogjite). Da idemo, da *sretno Turke*. 4, 170. Ongje ih *sretu drugi glasori*, da . . . Danica 3, 201. Svaki *srekoga bratski da sretno*. Kov. 58. *Sretite s hljebom bjeganca*. Is. 21, 14, — 2) *sa se, reciproč. cinander begegnet, obriam fio.* Rj. *vidi* skobiti se, ukobiti se, desiti se 2, udesiti se. — Do malog Božića govori se, *kad se dvojica sretnu na putu*, Ristos se rodi. Rj. 35a. Idući pokraj te vode *srete se s jednim čovekom*. Npr. 36. A kada se na blizu *sretoše*. Npj. 4, 328. Ismailo *sretarši se s njima*, reče im . . . Jer. 41, 6.

Srēta, *m.* *vidi* Sreto. Rj. (*ist.*) *hyp.* od Sreten.

srētalac, srētaoca, *m. der an Andere herangelt um sie zu grüssen, obriam fio.* Rj. koji *sreta koga*. *vidi* sretilac. — Ono pobro poslo *sretaoce*, da susretu mene i tebeka. Npj. 3, 379. *riječi s takim nast. kod čuvalae.*

srētan, srētna, *adj.* *vidi* srećan. Rj. i primjere *ontlje. odregjeno srētni i srētnji.*

srētanje, *n. das Begegnen, obriam itio.* Rj. *isp.* sretaoština, susreća, susret. *verb.* od 1) sretati, 2) sretati se. — 1) *radnja kojom tko sretno koga.* — 2) *radnja kojom se nekolicina sretuju.* — A daj mene tvojeoga *gogjata*, da ja idem šuri u *sretanje*. Npj. 3, 128.

srētaoština, *f. das Entgegenkommen, occursitatio:* Ugledaše u moru *gjenije, prijatelje u sretaoštinu*. Rj. *isp.* susreća, susret; sretanje. — *srētaoština* (št dolazi do osnove od koje je postao drugim nastavkom *sretal-ac*). Osn. 170. *riječi s takim nast. kod gospoština.*

srētati, srētam, *v. impf.* Rj. *vidi* srijetati, kobiti 2, skobljavati. *v. impf. slož.* prē-sretati, susretati. *v. pf. prosti* sresti, i *ontlje v. pf. slož.* — 1) *begegnet, obriam fio.* Rj. — Kad dogje u svoj zavičaj, stanu ga *sretati* poznanici i pitati: »Čija si ti to govoda?« Npr. 78. Bijući se s neprijateljem, koji *ga je silno sretno*. Žitije 46. *Sretno si onoga koji se raduje tvojeći pravdu*. Is. 61, 5. — 2) *sa se, reciproč. sich begegnen, obriam fio.* — Crkva Hristova da *bi se na svakom koraku s njima (s djecom svojom) sretalu*. DP. 352.

Srēten, *m.* ime muško. Rj. Postanjem su participija, pa se uzimaju kao supstantiva za imena vlastita: Mišljen. Obren. *Srēten* (od srestī. Korijeni 19). Utješēn. Osn. 146. *hyp.* od Sreten: Srēta, Srēto; Srēća, Srećo, Srećan, Srēčko.

srētenije, *n. Mariae Heimsuchung, visitatio Mariae* (2. Febr.). Srbliju kažu da se tada *srete* ljeta i zima, Rj. sretenije *sa starim nast. vidi* sretenje, za *nast. isp.* bogojavljenje, *krivo je prevedeno:* Mariae Heimsuchung, visitatio Mariae; *jer taj svetaćac pada u zapadnoj Crkvi na dan 2. srpnju i zove se pohogjenje Marijino. sretenije (sretenje) pak pada 2. veljače u istočnu crkvi, i u zapadnoj gdje se zove očišćavanje Marijino, svjećenica. sretenije (Grč. hypapante) zove se po tom, što je Simeon Bogoprimac srećo Spasitelja u hramu.*

sretenje, *n. vidi* sretenije. — Počecu od Sretenju i Blagovijesti. DP. 319.

srētilac, srētioca, *m. vidi* sretalac: Ono nije od Perasta Bajo, nego naši brzi *sretioči*. Rj.

srētnuji, *tnjč. adj. vidi* sretan: Vod' je, vodi, mladi Jovo, *sretnja* ti bila! Rj. *vidi* i srećan, *odregjeno srećni, prema čemu je sretnji kao božićni prema božićnji, koje vidi.* — »Sa srećom došao *sretnji* i *presrećni* junače!« . . . pomisli u sebi da će biti srećan i presrećan ako ovu uzme. Npr. 111. Dohodili ništi i ubogi na glas i *sretnji udjelak!* Kov. 121.

Srēto, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* od Sreten.

srēz, *m. der Bezirk, regio.* Od prije su se knežine u Srbiji dijelile na *srezore*. Sad pako mjesto knežine uze se ime *srez* . . . mjesto knežina Mačva piše (se) i po tom govori *Mačvanski srez*. Rj. *vidi* hātār, kotar 2. — U Crnoj Gori pleme znači ono što u Srbiji sad znači *srez*. Rj. 506b. *za postanje isp.* zarez, porez, prirez, srēz, novorez. Osn. 30.

srēzati, srēčēnu, *v. pf.* Rj. s-rezati. *vidi* sarezati. *v. impf. srezivati.* — 1) *n. p. košulju, zuschneiden, alt formam scindō. Rj. vidi* skrojiti. — Ko ti srezu bijel *belnik*. Rj. 21b. U vrhu je (stećak) *srezun* kao krov na dugačkoj kući. Rj. 715a. — 2) *n. p. nokte, (die Nagel) abschneiden, (ungues) rescco. Rj.* — Odvedī je (ženu) kući svojoj; i neka obrije glavu svoju i *sreće nokte svoje*. Mojs. V. 21, 12.

srezivānje, *n. das Schneiden, ressectio.* Rj. *verb.* od srezivati. *radnja kojom tko srezuje što.*

srezivati, srēznjēm, *v. impf. abschneiden, rescco.* Rj. s-rezivati *n. p. nokte. vidi* sarezivati, sarijezati. *v. impf. prosti* rezati. *v. pf. srezati.*

srēg, *m. eine Stange, um daran Wäsche, Kleider, Beltzeug zu hängen, pertica sustentata furculis. cf. lijenka.* Rj. *motka preko koje se prerješa rublje, i t. d.*

srēgati se, srēgām se, *v. r. pf. zusammenlaufen, concurrō. cf. sleći se:* Aber pošli niz Turske krajine, začuće ga sve sedam krajina, *srēgāe* se serat i krajina. Rj. s-(hr)gati se. (h je otpalo. Korijeni 220). *vidi* shrgati se. u ovom značenju *drukčije se ne nalazi. syn. kod* sleći se.

Srēg, *m.* grad na brdu više Dubrovnika, gdje je bio namastir *sreti Srgj*. Rj. Sergius. *isp.* Srgja.

Srēgja, *m. cf. zlopolgēja.* Rj. — Ovo jeste *Srjja* Zlopolgēja. Rj. 212a. *isp.* Srgj, u uza to misli se na srdjeti se, srčko, srditko.

srēglja, *f.* (u primorju) *die Sardelle, clupea, encrascolus L. (clupea pilchardus Walb. Rj. 3).* riba.

srēgjenje, *n. das Zürnen, ira.* Rj. *vidi* srćenje.

Srēgjev dan, Srgjeva dne, *m. St. Sergius, festum S. Sergii* (7. Okt.). Rj.

sricānje, *n. das Buchstabiren, syllabarum distincta prolatio.* Rj. *verb.* od sricati. *radnja kojom tko sriće:* Bekavica, *sricanje* u bukvaru. Rj. 21a. Učitelj napiše *gjaku najprije slova*, pa kad njih pozna, onda mu piše *sricanje* lekeiju za lekeijom. Danica 2, 119.

sricati, sricēm, *v. impf. buchstabiren, syllabatim effero.* Rj. s-ricati. *v. pf. sreći.* — Kad tako nauči . . . *slogore sričući.* Star. 1, 30.

Srijēda, *f. (uccus. srijedu) — 1) die Mitte, medium.* Rj. *vidi* sredina 1. *isp.* sredokrača. — A dohvat brešku *po srijedi*. Rj. 42b. Poljice, *srijeda* od pregljače. Rj. 536a. Sredopošće, *srijedu* posta. Rj. 708b. Pa njega iz pištolja *posred srijede*. Rj. 800b. Kad dogje na onu čupriju . . . pa kad dogje na *sredu* . . . Za tim prešavši preko čuprije . . . Npr. 89. Pobratim *ga sreže preko srede*, pa spusti u jamu. 169. Među rečenijem i stečenijem *goru je po srijedi*. DPosl. 60. Srbi se nagju u *srijedi između Rima i Carigrada*. Kov. 4. Na onoj je strani, ali tako u kutu da se *sa srijede zaliva* ne može vidjeti, Risan. Kov. 29. Stane Miloš u *sredu* na po uzvišeno mesto. Miloš 157. Popisati konsonante koji dolaze u početku i u *srijedi riječi*. Rad 2, 195. — 2) *der Mittwoch, die Mittwoch, dies Mercurii.* Rj. *srijeda (sredina) nedjelje: tri dana pred njom (nedjelja, ponedjeljak, utorak),*

tri za njom (četvrtak, petak, subota). — *Pepeljava srijeda*. Rj. 494a. *Sredorusa*, po vaskrseniju četvrti srijeda. Rj. 708b.

srijedni, *adj.* što pripada srijedi 2; govori se u okolini Zagrebučkoj, n. p. srijedni sajam, t. j. koji biva u srijedu. *isp.* nedjeljni, subotni.

srijeđj, srijeđja, *m. mittlere Boden-Deube am Fasse, tabulu fundi dolii*. Rj. srednja džuga buretu u dnu.

Srijem, Srijema, *m. Sirmien, Sirmiensiis ager*. Rj. — On otide sitnu knjigu pisat', te je šalje *Srijem-zemlji ravnoj*. Npj. 2, 258.

Srijemac, Srijemca, *m. der Sirmier, Sirmiensiis*. Rj. črnjek iz Srijema.

Srijemka, *f.* vidi Sremica: Tako pjeva Srijemka gjevojka. Rj. vidi i Sremkinja.

Srijemski, *adj.* sirmiseh, sirmiensiis. Rj. što pripada Srijemu. vidi Sremački. — I gosti nas, brate, ostaviše, ne pohode Srijemski knezovi. Npj. 2, 634.

srijemuš, *m.* srijemuša, *f.* srijemuž, *m.* srije-muža, *f.* *Art wildwachsendes Zugemüse (Barenlauch, Waldlauch*. Rj.³), *opsonii genus (allium ursinum L.* Rj.³). Srijemuš raste po šumi i lišće mu je u ustima kao bijeli luk, za to ga mnogi u proljeće beru i sa soli i hljebom jedu: Još se hvale da se dobro hrane u proljeće srijemužom travom. Rj.

sriješ, sriješa, *m. der Weinstein, tarturus*. Rj. vidi striješ. *isp.* bira (birzal). — sriješ (*isp.* star. slov. *срѣшъ*, faex), i s umetnutim *t* među *sr*: striješ. Korijeni 224. za umetnuto *t* *isp.* stramota i sramota.

srijetati, srijetam (sriječem), *v. impf.* u pjesmi mjesto sretati: Daleko ga care ugledao, na bliže ga junak srijetao. No sriječe na bnjluke Turke, a gje nose mrtve i ranjene. Rj.

srikati se, u zagoneci: Ubih vola bika, sve se selo srika oko vola bika navrh jasenika (bačva vina). Rj. *isp.*: Ubih vola bika navrh cerovika, sve se selo srika na mojega bika (odgonetlaj): Kokoš kad snese jaje). *isp.* i zagonetku kod staviti I 3.

sriñuti se, sriñem se, *v. r. pf.* (u C. G.) *abmagern, macresco, cf.* spasti: Da se nijesi briñuo, ne bi se tako sriñuo (Kao ukor debelu čoku. Posl. 55). Rj. s-rinuti se (*isp.* prosti rinuti, koji je takogjer *v. pf.*). *ostala syn. vidi kod spasti* 3.

srkānje, *n.* *das Schürfen, sorbitio*. Rj. *verb.* od srkati. radnja kojom tho srće što.

srkati, sričem, *v. impf.* *schürfen, sorbeo*. Rj. *pracens* i sričau, kao što se vidi iz posljednju dva primjera. *v. pf.* prosti srknuti; *v. pf. slož.* od srkati: nasrkati se, posrkati; od srknuti: odsrknuti, prisrknuti. *v. impf. slož.* prisrkivati. *dem.* srknuti. — Na Božić... Kad počnu rñuti neki prije svega sriču varenik. Rj. 36b. Ko hrće, ne srće. (Ko mnogo spava, onaj slabo jede što kuvano). Posl. 159. Teško je i duvati i srkati. 314. Ne srka(j) vrñe jule, da se ne oprliš. DPost. 75. Pas raspaši, biće ti polakše, nosom srka(j), svoje kose drpaj. Npj. 5, 453.

srklet,* *m.* *ein drohender Befehl, jussus*: Pa od zemlje na noge skćio, a na nilage srklet učinio. Rj. zapovijest. vidi erklet, saklet.

srkauti, sričnem, *v. pf.* *schürfen, sorbeo*. Rj. *v. impf.* prosti srkati: vidi ondje i *v. pf. slož.* — Bajalica živo ugljvlje baca u nenačetu vodu... po tom bolesnik od one rode u triput srkne i umije se njome. Rj. 83b. *Srkne malo vina iz čaše*. Rj. 121b. sa se, *pass.*: Srćak, što se u jedan pnt srkne. Daničić, DPost. XVII.

srkūtānje, *n. dem.* od srkanje. Rj.

srkūtati, srikučem, *dem.* od srkati. Rj.

srljānje, *n. verb.* od srljati, koje vidi.

srljati, srljam, *v. impf.* rennen, ruo, *cf.* nasrtati. Rj. vidi i srtati. *v. pf. slož.* nasrljati.

srma,* *f.* vidi srebro (srma je najčistije srebro). Rj. — Dobre konje u srmu oblišmo, u skerlet se

čohu obukosmo. Npj. 4, 246 (u skerlet-čohu, među njih umetnuto se stihu radi). Uze njemu od srme oružje. 5, 250. Svrh košulje zelene ječermne, kaljenom su srmom izvezene. 5, 257.

srna-džūzdān,* *m.* kao kesica od srebra, i ovdje se misli u čemu se zapis nosi: Ja se dragom u ujedra savila, u njedrima srna-džuzdan bila. Rj. *isp.* džuzdan.

srmājli,* *adj. indecl.* vidi srmali: Uz košulju srmājli maramu. Rj. što pripada srmu. vidi i srmari; srebrn.

srmālija* (puška), *f.* vidi srmalija. Rj. vidi i srebrnjača. — Sretoše nas dvije zmije ljute, jednu ubih puškom srmālijom, a ti drugu zelenom latinkom. Npj. 4, 328.

srmāli,* *adj. indecl.* vidi srebrn: Pa ga pokri srmāli košuljom. Rj. srna-li, *nast. Turški.* vidi i srmājli, srmari.

srmālija* (puška), *f.* vidi srebrnjača. Rj. vidi i srmalija. — Pa dofati pušku srmāliju, na Murata nagoni dorina. Npj. 4, 328.

srmāri,* *adj. indecl.* vidi srebrn: Kad vam mahnem srmari maramom. I mahnu im srmari maramom. Rj. vidi i srmājli, srebrn.

srna, *f.* (*pl. srne*) *das Reh, caprea*. — Hodih mlada po gori zelenoj, pasoh travu, kakono i srna, i ne vigjeh hljeba zalogaja. Npj. 3, 462.

srnae, srna, *m. capreus*. Stulli. vidi srnae, srnjak. **sruādica**, *f.* (u Hrv.) vidi sruadica. Rj. ptica. — može biti od osnove koja je u sruñi: sruadica i odbacivši *t*: sruadica. Korijeni 275.

sruava, *f.* ime kravi. Rj. *isp.* za *nast.* hljava. — *osn.* u srna. Osn. 85.

sruće, srućeta, *n.* vidi lāne. Rj. mladu srna. — Dvije dojke tvoje kao dva blizunca srućeta. Pjes. nad pj. 7, 3.

sruđac, sruđaća, *m. der Rehbock, capreolus*. Rj. mužjak. vidi srnae, srnjak, — *errendac* (*osn.* u *adj. crven*; *d* je dodano glasu *n*, kao u sruđac). Osn. 230. riječi s takim *nast.* vidi kod gluhač.

srućci, *čē, adj.* *Reh-, capreae, caprearum*. Rj. što pripada srmu, sruama. — takva *adj.* kod jagnjeći.

sruetina, *f.* *das Rehfleisch, caro capreae*. Rj. sruće meso.

-sruiti, -sruem, *ne dolazi kao prost glagol nego samo kao složen*: nasrñuti, posrñuti. *v. impf.* nasrtati, pdsrtati; *prsto* srtati.

srujak, srujaka, *m.* u Hrv. vidi sruac, sruđac.

srućau, srućno, *adj. srućiti, übereinstimmend, conceniens*: O svačemu srućno prozboriti. Rj. kao složno, skludno 2, kako valja. *isp.* srućiti, složiti.

1. srućiti, srućim, *v. pf.* vidi složiti. Rj. s-roćiti (*срѣацѣтѣ*. Korijeni 14). vidi složiti 5. *n. p.* u pjevanju kal pjevu dvoje zajedno pa sruće da se glas nijednoga osobito ne čuje.

2. srućiti, srućim, *v. pf.* s-roćiti, nu roćište srućiti. *v. impf.* roćiti (i se). — Srućila sam dvije harambaše. J. Topić 6. Rp.

srodan, dna, *adj. unter einander verwandt, cognatus*: Ka no srodno jato golubova. Rj. s-rodan, koji je s kim rod. — Srodna braćo, ogranj oborite. Npj. 4, 284. Posljednju poluglasno slovo pretvori (se) u drugo njemu srodno. Danica 1, 68. Različni, između sebe manje ili više srodni narodi... S jezikom ovoga roda gjekeji su drugi srodni u riječima i u gramatici vrlo u blizu, gjekeji iz daljega, a gjekeji nijesu nimalo. 2, 121. Slova, koja su iznutra po prirodi svojoj srodna. Pis. 29. U plemenima nesta srodne svezu. DM. 299. Sin naroda našemu srodna. Rad 9, 191.

sroditi se, sruđim se, *v. r. pf.* einander als Verwandte erkennen, propinquos se appellanti. Rj. s-roditi se s kim, postati mi rođjak. *v. impf.* srođjavati se, sragjati se. — S Kara-tjorgijem ostane Mladen Milovanović sa svojimem kunom Milojem Petrovičem,

koji su . . . sad se srodili i kao braća živjeli u jednoj kući. Sovj. 17. Ali ni što se srodila sa Stefanom Tomaševićem, kome dade kćer, to ništa ne sačuva Srbiju od turskoga jarma. DM. 116.

srodnik, *m. der Verwandte, propinquus*. Rj. *kuji je srodan kome*. — Tako mi što podijeliti ne možemo! (t. j. krvi). (K srodniku). Posl. 307.

srodstvo, *n. die Verwandtschaft, propinquitas*, *cf.* rod. Rj. *isp. i rodbina*. — Jeziči još nijesu tako poznati, da bi se mogla koljena (stepeni) srodstva njihovog naznačiti. Danica 2, 122. Ima li Turska riječ *deri* kako srodstvo s našijem *derati*: to ne znam. Pis. 42. Kupi njivu . . . jer ti imaš po srodstvu pravo da je kupiš. Jer. 32, 7. Na svoju korist obrativši to preim da daleko srodstvo s Nemanjom . . . DM. 95. Srodstvo među jezičima slovenskim još se slabo zna. Rad 1, 106.

srogjavanje, *n. das Vettern, appellatio titulo consobrini*. Rj. *verb. od srogjavati se, koje vidi*.

srogjavati se, srogjavam se, *v. r. impf. Vetter werden, appellare se consobrinos*. Rj. s-rogjavati se. *reciproč. postajati rojgaci, govoriti jedan drugomu rojguk. vidi sragjati se. v. pf. sroditi se.*

srok, sroka, *m.* — 1) (u C. G.) das Zeichen, signum, *cf.* znak: Srok je ono u našu krajinu. Rj. s-rok. (*isp. sreći*). znak, upravo će biti ugororen znak. Korijeni 14. — 2) *vidi slik; der Reim*. — Ono nijesu narodne pjesme, nego ih je on (Kačić) gradio . . . prem da su gje koje (osobito koje nijesu na stroke) dosta nalik na narodne. Npj. 1, XXXVIII. *isp. sročiti 1.*

sroktati se, sroktu se, *v. r. pf. t. j. svinje, sich in einen Haufen zusammengrunzen, cum grunite concurrere*. Rj. s-roktati se. *svinje se sroktu, t. j. rukujući strće se. v. impf. prosti roktati.*

srozati, srozam, *v. pf.* — 1) *z. B. die Strämpfe vom Beine herabrollen, derolro*. Rj. s-rozati *n. p. lječve s nogu, suprotno zarozati. isp. srozati se, drukčije ne dolazi glugol oraj.* — 2) *sa se, refleks.: Načunila se mrska, kad se n. p. srozu dokoljenicu*. Rj. 372b.

srp, *m. die Sichel, fulx, Rj. dem. srpč. hyp. srpak 1.* — Zetru žela lepota devojka zlatnom rukom i srebrnim srpom. Npj. 1, 172. Povadite srpove, jer treba rezati vinograd. DP. 87.

srpac, srpeca, *m. (u Dubr.) die Betonie, rettonica (betonica officinalis L. Rj. 3)*. Rj. biljka.

srpak, srpka, *m.* — 1) *hyp. od srp.* — 2) nekakva trava. Rj. *Färber-Scharte, Färberdistel; serratula tinctoria L. Rj. 3 739a.*

sřpanj, sřpanja, *m. (u Dubr.) Monat Juli, mensis Julius*. Rj. *sedmi mjesec u godini. vidi jul, julije.*

sřpřad, *f. (coll.) junge Serben, serbica juvenus*. Rj. *vidi Srpčiči. jedno od Srpčadi: Srpče.*

Sřpčec, Sřpčeta, *n. cin junger Serbe, puer serbus*. Rj. *Srpsko dijete. coll. Srpčad.*

Sřpčiči, *m. pl. (coll.) vidi Srpčad*. Rj.

Sřpčic, *m. dem. od srp.*

Sřpka, Sřpkinja, *f. die Serbin, Serba*. Rj. — (Oj Srpkinjo, draga moja ljubo! Npj. 2, 625.

Sřpskâ, *f. adj. Serbien, Serbia, cf. Srbija*. Rj. *t. j. zemlja.*

Sřpski, *adj. serbisch, serbicus*. Rj. *što pripada Srbima ili Srbu kojemu god. vidi Srbinski*. — Da to vidi što prije i sam narod hrvatski ili srpski. Ogled III. *adv. Struk cvětovi, po Sřpski se ne bi moglo kazati. Straž. 1886, 1766. Što mu je bilo ruski, to sam mu promenio na srbski. Glas. 11, 143.*

Sřpskoslavenski, *adj. Srpsko-slavenski, što je Srpsko i Slavensko. isp. Sřpskoslovenski*. — Kakav je to jezik? . . . Može biti da je Sřpsko-Slavenski, ali erkvono-Slavenski zaista nije. Pis. 83. Primjeri iz sřpsko-slavenskoga jezika. DRj. 1, VII.

Sřpskoslovenski, *adj. što je Sřpsko i Slovensko. isp. Sřpskoslavenski*. — Poslije se južnoslavenska

razdijeli na dva jezika, koja (Šlahjer) naziva bugarskim i sřpsko-slovenskim. Rad 1, 108.

sřš, *f. das Mark (der Pflanze), medulla, cf. srčika*. Rj. *vidi i sřč. sřž 1. isp. sřž*. — Kudjelja i lan ima ovakovijeh žičica u sebi . . . trebalo je mnogo umještva, dokle je (čovjek) one žičice očistio spolja od ljuske i iz nutra od sřši. Priprava 140. Sřš od rogozu može služiti zgodno kao trud. 163.

sřšljen, sřšljena, *m. die Horniss, erabro, cf. stršljen*. Rj. *bubina. vidi i strmelj*. — Skorak, šarena i brkata bubina, malo tanja od sřšljena, ali je dugačka koliko i on, ako nije i dulja. Rj. 687b. sřšljen. među sr umeće se *t: stršljen; sřšti, nadržiti se*. Korijeni 43. *za umetnuto t među sr isp. stramota.*

sřt, *m. vidi orepina*. Rj. *u lisičine od pola legja k repu*. — Po svoj prilici i sřt (orepina) biće tugja. Osn. 21.

sřtânje, *n. verb. od srtati, koje vidi*.

sřtati, sřčem, *v. impf. samo u Stullija i u njegu praesens sřtâm. vidi sřljati*. — 1) *inconsiderate, temere, coeco animo, vel impetu ire, procedere. nesmotreno, drsko, stjepo, ili navaljujući ići, stupati kuda, n. p. srtati u propast. isp. v. impf. posrtati, v. pf. posrtuti*. — 2) srtati na koga, *adoriri aliquem*. Stulli. *vidi nasrtati na koga.*

sřubiti, sřubim, *v. pf. s-rubiti. vidi odrubiti, odsjeći, osjeći. isp. rubiti 2.* — A Dojčilo dobar junak bio, *glavu sribi* crnom Arapinu. HNpj. 1, 308.

sřučiti, sřučim, *v. pf. s-ručiti. vidi izručiti 1, isprazniti*. — Miloš . . . rasrdi se i svoju srdnju sručiti na njega (na Vuka). Mil. 269.

sřušiti, sřušim, *v. pf. n. p. kuću, niederreißen, demolior*. Rj. *v. impf. prosti rušiti*. — Šančeve po krajinu da sruše. Miloš 26.

sřznuti, sřznem, *v. pf. spannen, anstrengen, intendo*: Rsom sřzni, rukom vrzi, ljudski rsu. Rj. s-znuti. *glugol se drukčije ne nalazi*. — Značenje (korijenu) trzati se: *t nije umetnuto: sřznuti*. Korijeni 221. *biće od riječi rs (snaga).*

sřž, *f. Rj. vidi 2 sřč f.* — 1) *n. p. u drveta, u zove, das Mark, medulla*. Rj. *vidi sřčika 1, 2 sřž f.* — Iznagju u Misiru papir iz sřži nekakoga rogoza. Priprava 182. — 2) u čiru, *der Eiter, pus*. Rj. *vidi gnoj 1. isp. snkrvica.*

sřžba, *f. (u Dubr.) vidi srdnja*: Postelja i trepeza nema sřžbe (Posl. 256). *samo je po kvarnom Dubrovačkom govoru mj. sřžba, gdje je od č (sřčiti, i se) pred b postalo dž. isp. svjedodžba.*

stabâdljika, *stabâljika, f. vidi stabljika*. Rj. *vidi i stabaljka, i ondje ostala syn. osn. u stablo*. Osn. 277. *riječ i s takim nast. kod aptika.*

stabâljka, *f. vidi bazdrjljica*. Rj. *vidi i stabadljika*. *stabaljka, stabljika, stapka, badrljica 1, bazdrjljica, bazdrjljica; batvo, peteljka, trepeljka, vriježa 1a. n. p. u trave onaj struk od zemlje do cvijeta, u grozda ono za što ga držimo, tako i u kruške, i t. d. isp. i stablo*. — *riječ i s takim nast. kod kazaljka. za osn. vidi stabaljka.*

stâbar, stâbra, *m. (u C. G.) der Stamm, caudex, cf. stablo*: Kakove su noge u gjevojke, je l' v' ovaki *stabar* u lemana. Rj. *vidi i delbo, hrek*. — Bogatac je nedarovit kako *stabar neplodovit*. DPostl. 7. Di je *stabar*, biće i grane. 16. Kruška ne pada daleko od *stabar*. 51. Stâbar (u starom bi slovenskom bilo *стабаръ*, kor. koga je *stablo*). Osn. 105.

stâbarka, *f.* — 1) *vidi stâp*. Rj. *drven sud u kojem se masto mâtê. vidi i bučka, bučka*. — 2) *vidi tabarka*. Rj. *kud se peče rakija, napuni se badanj vode, pa se krozu nj pruče kazanska lula, te se rakija prolazeći lulom kroz rodu rashlagjuje*. — *osn. u stabar*. Osn. 299.

stâblina, *f. vidi šašarovina*. Rj. *kukuruzno stablo. vidi i kukuruzovina, i syn. ondje*. — *gram. je upravo*

augm. od stablo, koje joj je osnova; ali značenjem zamjenjuje osnovu.

stáblo, *n.* der *Stängel, caulis*. Rj. *vidi* stabar, deblo, hrek. *isp.* stabaljka, *i syn. ondje*. — Bačva, 2) *stablo u proraslu crnoga luka*, na kojemu je gore sjeme, *cf. evolika*. Rj. 18a. Rastla jabuka Ranku pred dvorom: srebrno stablo, zlačene grane. Npj. 1, 60. Sve *plutine . . .* mogu se razdijeliti na dva glavna stabla. Danica 2, 31. Sjeme pušta dolje korijen, a gore rastu stabla. Pis. 25. Ima mnogo riječi za kukuruzno stablo. 76. Sedam klasova izraste iz jednoga stabla. Mojs. I. 41, 5.

stábljika, *f.* (n Srijemo) der *Stängel, caulis* (n. p. n duvan: kukuruza itd.), *cf. stahadjika*. Rj. *vidi* i stabaljka, *i syn. ondje*. — Siju vjetar . . . *stabljike* ne će imati, klica ne će dati brašna. Os. 8, 7.

stáći, stáknēm (stákoš, stáče, stákao, stákla), *vidi* staknuti. Rj. s-taći, *n. p. ugarke, vutru. vidi* i staknuti. *v. impf.* sticati. — Niti je htela vutre staknuti, ni spremiti. »Rajska dušo! što nisi moju vutru staklu i moju kolebu počistila?« Npr. 143.

stád, *m.* (st.) der *Staud, status*: Gdje se nagje, ongje *stade stadom*. Rj. za: stadom stati *isp.* eikom počivati, *i ondje ostale takve izričaje*.

stádo, (stádo), *n.* (st.) (*pl. gen. stáda*), *die Herde, grez*: Ako me nadžanjš, daću ti ja stado. Što će tebi stado s premožnjim ovacima, kad ti trave nemaš, stado da napaseš. Rj. *vidi* krd, čorda. — Idući naigje na livadi na stado ovaca. Npr. 72. B'ježo stado, poklali te vuci! Npj. 1, 324. Šogava ovela sre stado ošoga. Posl. 352. Da mu ralo ore u duboka, a stado ide u široko. Kov. 120. Stado ti se širilo, a iz njega vadio sir. 126. Udariću pastira i orce od stada razbjeći će se. Mat. 26, 31. *iz primjeru ovijeh vidi se, da riječ stado nije stajaća*.

stáhor, *m.* *vidi* staor, stakor; pacov, parecov; *die Ratte, rattus Linn.* — Pacov, *die Ratte, rattus Linn. cf. stahor*. Rj. 492a.

stája, *f.* — 1) der *Stall, stabulum*. Rj. *vidi* stajnica, štala, konjušnica, kočara (govegja, konjska, ovčja), ahari (ar, har). — Ondje načini sebi kuću a stoci srojoj načini staje. Mojs. I. 33, 17. — 2) *vidi* zgrada. Rj. — Čerana, staja glje sapundžije sviječje i sapun grade. Rj. 759b.

stájaći, *čč, adj.* *n. p. haljina, feierlich, sonntiglich, solemn*. Rj. *kao svečano, što je za nedjelju i blagdane. suprotno sebični I.* — Stajaćica, stajaća košulja. Rj. 711a. Gđjekeje mlade i pošlje kašto metnu čuk na glavu, kao stajaću kapu. Rj. 761b. Koje se riječi danas ne govore u govoru, nego se samo čuju u pjesmama, one sam zabilježio sa st. (stajuća, poetisch). Rj. XX. Svatovi ustaju i oblače se u svoje najljepše stajuće odijelo. Kov. 58. Stajaći (osn. u stajati). Osn. 240. što je stajanje. *adj. s takim nast. kod hrijaći*.

stajaćica, *f.* stajaća košulja, *das Feiertugshemde, solenne indusium*. Rj.

1. stájanje, *n.* *das Stehen, statio*. Rj. *verb. od stajati (stojim). stanje koje biva, kad tko stoji*: Već na mejdan, ako žena nisi! jer mi nije dugo za stajanje. Npj. 3, 396.

2. stájanje, *n. verbal. od stajati*. Rj.

1. stájati, stójim, *v. impf.* Rj. *vidi* 2 státi (= stajati) stojim. *v. impf. slož.* do-stájati se (kome što), nastájati; *u kojih se još drži o: nástojati (i nastajavati), pristójati se. v. pf. slož.* do-stájati se (čegu; *u pjesm. i bez se*); ostájati, odstájati, postájati, prestájati, zastájati (i se); *u kojih se još drži o: dostójati se, prestójati. v. pf. prosti* 1 státi 1. — 1) *stehen bleiben, consisto, sto.* — a) *u pravom smislu*: Dubiti, stajati upravo. Rj. 142b. Dijete stoji dupke. Rj. 145b. Rášt stájati, *vidi* človiti. Rj. 642b. (človiti, 2) stajati na glavi i na rukama dignuši noge upravo u visinu kao što čine kašto djeca igrajući se. Rj. 827b. Ne stoj gjurole! (Reče se uz riječ kad se pripovijeda kako

se što zlo dogodilo). Posl. 209. Nigda mu jezik ne stoji, kao vodenično kolo (koji mnogo govori). 213. Stoji kao strašilo. 295. Dim ne udi ležećim neg stojićim. DPost. 16. Nagje (ear) čedo u gori zelenoj . . . Staju care letnji dan do podne, ne bil' gdi ko čedu izišao. Npj. 2, 155. Kad ti dodje ova čašica i ova zdravica, prigni sjedeći a odmakni stajeći. Kov. 73. Nevjerstvom odlomiše se (grane), a ti vjerom stojš. — b) *isp.* biti, nalaziti se (ležati, sjedjeti 2, prebivati, stanovati, živjeti): Ajam, ono što stoji upregnutu konju oko vrata. Rj. 2b. Žito stoji na sofri u kakvoj karlici. Rj. 31b. Pod vjerom stajalu djevojka tri godine. Rj. 66a. Na dugulj stoji nov mjesec. Rj. 143b. Kara stoji uspravo . . . Bure stoji pološke. Rj. 266b. Megjaš, koji s kim megji (do njegu stoji). Rj. 351a. Ovčara, zgrada gdje orce stoji. Rj. 437a. U jednu sobu, u kojoj je bio jedan vran konj . . . u drugu sobu, u kojoj je za jaslina stajao bijel konj. Npr. 8. Pošto je tako stajalo neko vreme kod ul, rekne joj ala: »Ako hoćeš, idi kući . . . 142. Dokle šćerica s majkom stoji, pod kosama jezik goji. Posl. 65. Jabuka koja dockan sazri, dugo stoji. 107. Rana koja još pod zarojem stoji, nju je lasno polzjediti. 269. Stoji mi na vrh jezika. (Kad čoeok ne može da se sjeti čega što dobro zna). 295. On misli, da će pitati, kako stoji tu stvar. Javor 1885, 762. Vojske, koje su oko Vidna protiv Rusa stajale. Miloš 10. Kazika izmegju životinje i čovjeka stoji u tome, što . . . Priprava 117. Poslije ove gospode stoji mitropoliti. Za mitropolitima idu kalugjeri, popovi. Rj. XIX. Ovaj svijet stoji više od 6000 godinu. Sovj. 80. Jer u pismu stoji da će anđjeli . . . ali i to stoji napisano: nemoj . . . Mat. 4, 6, 7. On stoji u nekoga Simona kočara. Djel. Ap. 10, 6. Zar ćete toga radi stajati neudate? Rut 1, 13. Jer se Juda radovaše levitima što stajahu na poklu: Nem. 12, 44. Anđjeli Gospodnji stanom stoji oko onijeh, koji se njega boje, i izbavljaju ih. Ps. 34, 7. Da je Dubrovnik stajao pod Mlecima. DM. 231. Nu tom je načelu stajalo i briježno pravo. 304. Patrijarsi Carigradski, Aleksandrijski . . . stojići megju sobom u duhovnoj svezji. DP. 238. I u prijevodu italijanskom stoji ta riječ. DRj. 1, 41. — c) *isp.* prilikovati; *passen, angemessen sein*: Ona videći prsten, uzme ga te stavi na prvi prst . . . »Vigji tata, kako mi lijepo stoji«. Npr. 115. Dobru čovjeku sve dobro stoji. DPost. 18. Na se pogleduje, stoji li joj lepo ruho sakrojeno. Npj. 1, 108. Kako mi stoji haljina navezana zlatom, kapa s čelenkom . . . Nov. Srb. 1817, 493. — d) stajati prema kome, s kim; stoji megju sobom; *sich verhalten gegen . . . im Verhältnisse stehen, rationen habere ad rem*: Kako su te zemlje stajale megju sobom do Stefana Nemanje? DM. 1. Za njegove vlade počeo oblasti drukčije stajati prema prijestolu velikoga župana. S. Milutin rjavor stajaše s Dubrovnikom. 30. Zakon, koji odreguje kako valja podanici da stoji prema vrhovnoj vlasti i megju sobom. 127. *isp.* odnos. — e) stoji što do koga, za kim, od volje čije, u volji čijoj; *von einem oder etwas abhängen, es hängt von . . . ab, pendere ex aliquo, ex alienius arbitrio, in aliquo positum esse*: To stoji do tebe, hängt von dir ab, in te situm est. Rj. 123a. Car reče da u njegovoj volji to ne stoji, nego u njegove šćere. Npr. 103. Od volje mu (je ili stoji), kao Sokcu post. Posl. 232. S glave riba smrdi. (Do starješine sve stoji). 283. Starešinu je lasno naći; ako li sud baš za njim stoji, budi ti starešina. Miloš 89. Do ras stoji, da to bude ili ne bude. Pis. 27. Sve je ovo stajalo od volje. Priprava 182. Ovo sve četvoro ne vjerujem da će stati 100 for., no opet za novcima stoji! Straž. 1887, 206. Obratiću sav narod k tebi; jer za onijem kojega tražiš stoji da se svi vrate k tebi. Sam. 11, 17, 3. amo ide i ovaj primjer: Stefanu mnogo stajaše do milosti turskih careva. DM. 110. — f) dobar stajati za što, prema Njemačkom: *gut stehen für etwas, vidi* jamčiti se za

što. — Ima 77 putova, kojijemgod pogješ, ja ti stojim dobar da ćeš doći u namastir. Rj. 396a. Paša opet zapita Vuicu Vuličevića, stoji li oni (t. j. Srbi) dobri za Radića. Danica 4. 15. A ja ti stojim dobar, da će svi krivci doći u tvoje ruke. Miloš 64. — 2) stoji vika (ljudi), lavež pasa, rika volova, beginut, coepit, cristit. Rj. — Stoji vriska djece. Stoji gaka vrana. Rj. 82a. Stoji ga dernjava. Rj. 117a. Stoji dreka djece. Rj. 138b. Zuber stoji od mladijeh gjevojaka. Stoji žubor žutijeh dukata. Rj. 161a. Stoji vrizga sivoga sokola. Rj. 201a. Stoji ga krivnjava. Rj. 302a. Stoji cilik lira i tambura. Rj. 329b. Stoji ga pomaganja. Rj. 536a. Stoji praska pušaka. Rj. 564b. Stoji ga prdujava. Rj. 566b. Stoji rega pseteta. Rj. 646b. Stoji škripa skuta od sandala. Rj. 665a. Stoji trku oko kuće. Rj. 749a. Stoji tužnjava. Rj. 754b. Stoji tutanj. Rj. 757a. Stoji fiska bubnja i svirala. Rj. 797a. Sretne brod Turški i čuje, gdje u njemu veliki plač stoji. Npr. 247. — 3) ovo me stoji deset groša, kosten, consto. Rj. vidi dolaziti 3, koštati, koštovati. — Pa doleće do konja dorata, koji valja kupije dukata, a Čupića stoji bez dinara, jere ga je Čupić zadobio od Turčina Pejza Mehmed-age. Npj. 4, 229. Kad onamo poslije nekoliko mjeseci vidi da ga (Turkinje) mnogo stoji, a novaca nema . . . I tako ih raspusti. Sovj. 71.

2. stajati, stajem, v. impf. von stati. Rj. v. impf. slož. dō-stajati (dō-stajē), na-, ne-, o-, po-, pre-, pri-, ra(z)- (se), sa- (se), su-, u-, za-, nedō-, izd, odh-, podh-; iterativni postajkivati. v. pf. slož. pōstajati, pōh-stajati. v. pf. prosti 1 stāti 2 (na što). — 1) Ne staje on na truhlu dasku. (Zna on šta radi). Posl. 209. Hvala ne staje u torbu. 341. Zbog paroplova, koji ondje radi tovarjenja ugla gotovo svaki dan staju. Srb. i Hrv. 4. Sinovi Izraeljevi neka staju svaki u svom okolu. Mojs. 1V. 1, 52 (sollen sieh lagern). Porodice Gironove stajahu u oko iza šatora sa zapada. 3, 23. Znaš mjesta u pustinji gdje bismo mogli stajati, pa nam buđi vojg. 10, 31. Koji god ulaze u dom Dagonov ne staju na prag. Sam. I. 5, 5. Kradete, ubijate . . . pa onda dobodite i stajete predu mnom u ovom domu. Jer. 12, 5. sa se, pass.: Bakva, ono mjesto gdje se staje nogom, kad se meće kamena. Rj. 13a. — 2) sa se, reciproc. stajati se, v. r. impf. (u C. G.) vidi sastajati se. Rj. — A kada su na Ponore bili, gje se staju do puta četiri, skupila se vojska i pljenovi. Npj. 4, 401. Te razuri Kolašina moga . . . tvrd je bio, Bog da ga ubije! na njemu se tri granice staju. 5, 397. isp. stinak (= sastanak).

Stajka, f. ime žensko. Rj. hyp. — (osn. postala je od Stanislara). Osn. 296.

Stajka, m. ime muško. Rad 26, 54. hyp. od Stanisav. osn. u Stajo. — takva hyp. kod Bájko (osn. u Bájko). Osn. 294.

stajnica, f. (u C. G.) vidi staja: Popalila čobanske stajnice. Rj. i syn. kod staja.

Stája, m. ime muško. Rad 26, 51. gen. Stája. voc. Stája. Sta-jo. osn. Stanisav. — hyp. taku kod Bájko.

Stáka, f. ime žensko (od Stana). Rj. Sta-ka. hyp. od Stanisava. — hyp. taku kod Dáka.

stakalec, stakalceta, n. dem. od staklo. Rj. vidi staklene. — Tada će Gospod skinuti nakit . . . stakalca mirisna i oboce. Is. 3, 20. po tome gen. i stakalea. ali stakalec, stakalceta i staklene, staklenceta znači što i srće, srčeta, t. j. sudič od stakla; a stakalec, stakalca znači komadić stakla.

stákunje, n. das Herabfließen, deflurus. Rj. verb. od stakati se. — stanje koje biva, kad se što staće.

stákati se, stáčem se (u pjesmi i stakam se) v. r. impf. herabfließen, defluo: Sve marame suzom pokvasila, stakaju se gjoju niz kopita. Rj. s-takati se. v. impf. prosti točiti (se). — Kao dobro ulje na glavi, koje se staće na bradu, koje se staće na skut od haljine. Ps. 133, 2.

stáklār, staklára, m. der Glaser, vitriarius. Rj. koji staklo gradi ili prodaje.

stáklárnica, f. dučan staklarski. vidi caklarnica. isp. Stulli.

stáklen, ulj. gläsern, von Glas, vitreus. Rj. što pripada staklu. vidi caklen, eklen; srčali, srčari, srčajli.

staklénce, stakléncta, n. vidi stakalce. Rj. dem. od staklo. za nast. isp. burence. Čokanj, 2) staklence od jedne četvrti satljika. Rj. 828b. Golub će ti odmah doći, a ti mu podaj staklene i on će ti doneti žive vode. Npr. 70. značenje kod stakalce.

stákliiti se, stáklim se, v. r. impf. glänzen wie Glas, splendeo ut vitrum, cf. ekliti se. Rj. vidi i skliiti se. sjajati se kao staklo.

stáklo, n. (pl. gen. stakálā) das Glas, vitrum. Rj. vidi staklo, sklo, cklo; džam, srča. isp. biljur. — Bardak, 1) krčag ili staklo s noscem. Rj. 16a. (= sud od stakla. vidi srče). Gostara, staklo što se u njemu drži vino ili rakija. Rj. 96b. Grlić n. p. u puške ili u stakla. Rj. 102a. Čunet, tiješno staklo. Rj. 816b. Kad je Arap kulu načinio, udario staklu u peudžere, prost'ro je svilom i kadifom. Npj. 2, 387. Pa poteže tešku topuziu, njome lupa careve dvorove, sasu njemu stakla u peudžere. 2, 389. Bacaju čaše i puna stakla s vinom. Nov. Srb. 1817, 477. Ja bih mu svagda u jutru donio po jedno staklo od rozolije u slami ili u šašu Jaderske šljivovice. Sovj. 80.

Stákna, f. (u C. G.) ženski nadimak. Rj. — Stakna (osn. u Staka od Stanisava). Osn. 189. takva hyp. vidi kod Bekna.

stáknuti, stákneñ, v. pf. zusammenrücken, propius admoreo: ugarke, vatru, cf. staći. Rj. s-taknuti. v. impf. sticati.

Stáko, m. hyp. od Stanoje. Rj. — Sta-ko (osn. u Stanisav). Osn. 312. taku hyp. kod Dako.

stálac, stálea, m. der Gängelwagen, machina qua stare et incedere discunt parvuli, cf. dubak, stojača. Rj. sprave kojom se dijete uči stajati (i hoditi). vidi i dubac, dubajka, stojnica, stolac, vitlić 3.

Stálac, Stálacā, m. Ruinen einer alten Burg un der Morava, ober Čuprija: Vino pije Todor od Stalaca u Stalacu na Moravi gradu. Rj. zidine od staroga grada na Moravi više Čuprije. isp. imena s takim nast. kod Balaci; riječi kod gluhac.

Stalacānin, m. Einer von Stalac. Rj. čorjek iz Stalaca.

stálan, stálna (stálna), adj. (u Dubr.) standhaft, stabilis. Rj. što tvrdo stoji. vidi stanovit 2, postojan. isp. stanovan. — Kad erkva bješe gonjena . . . vjerni ne imagjahu stalnijeh časnih trepa. DP. 341. Da je perperama bila vriednost stalna. DRj. 2, 289. Ali on čvrst, postojan i stalan. Glas. 21, 281 (stabilis). Za sve je već stalno pravilo . . . Vid. d. 1862, 19.

stálež, m. (u Hrv.) Stand, status. Rj. n. p. čorjek staleža ratarskoga, činovničkoga, poporskoga, itd. isp. red 5, i syn. ondje. — stalež (od osnove postale od kor. od kojega je stajati). isp. Osn. 369. riječi s takim nast. kod derež.

stálnost, stálnosti, f. constantia, animi firmitas. Stulli. osobina onoga što je stalno. vidi postojanstvo.

stáman, stámna, adj. (u Dubr.) vidi star: stamnu čeljad, t. j. stari ljudi. Rj. — od osnove koja nije u običaju, a koja je postala od kor. stali. isp. Osn. 181.

stámat, m. ime muško. — staman, stamen, Stamen, Stamenko, Stamenka, Stamat(ović); stánem (stāti). Korijeni 270. imena s takim nast. kod Kušlat.

Stámbol,* m. vidi Carigrad. Rj.

stambólac, stambólea, m. (u Bačk.) pijetao velikijeh nogu, Art Hahn, galli genus. Rj. isp. stambolka.

Stambolija,* m. vidi Carigraganin. Rj. čorjek iz Stambola. — Stani malo, care Stambolija! Npj. 3, 71. Knjigu piše Stambolija Salko. Here. 174.

stambolija, * f. Stambolska zobnica: Na glavi mu maha *Stambolija*. Rj. *nopeć štogod iz Stambola*: Nek opreme moje dite drago, meni moga *Stamboliju* gjoju, a mom sinu plemenita doru. HNpj. 4, 108.

stambolin, stambolina, m. *Konstantinopolitaner*, *Constantinopolitanus*: Aga jaše ata *Stambolina*. Rj. koji je iz *Stambola*, t. j. at.

stambolka, f. *Konstantinopolitanerin* (*Art Henne*), *Constantinopolitana* (*gallina*). cf. *stambolae*. Rj. koju je iz *Stambola*, t. j. kokoš.

Stambolski, adj. *vidi* Carigradski. Rj. što pripada *Stambolu*.

stamen, adj. (u Paštr.) *sicher, fest, certus, firmus*; sporo ide, ali *stameno*. Rj. kao *pouzdan*, *tvrd*. — *stamen* (kor. »sta« stajati; isp. i staman.) Osn. 102.

Stamena, f. ime žensko. Rj. isp. *Stamenka*. za značenje isp. *stamen*.

Stamenka, f. ime žensko. Rj. *hyp.* od *Stamena*.
Stamenko, m. ime muško. Rj. *Stamen-ko*. isp. *stamen*; za *nast.* Boško.

stán, m. (loc. stánu). Rj. *pl.* stánovi. Glas. 8, 10. — **1**) *der Weberstuhl, machina textoria*. Rj. *stan tkalački*. *vidi* natra, krosna, razboj, stativica, tara. —

— **2**) *die Sennerci, locus et casa mulgendis aestate ovibus*. Rj. *gdje se ljeti stoku muze*. *vidi* stanarna; bačija, bačina, katun, konak 4, mandra. isp. majur, salaš. — Tu su *stanovi*, jedne žene stoku muzu, jedne mleko razlivaju. Npr. 80. Imaju po jedne gusle osobito na *stanu kod čobana*. Npj. 1, XVII. Tužice *stanovi pastirski* i posuđice se vrh Karmilu. Amos 1, 2. — **3**) *der Leib (als Theil des Hemdes), indusii corpus*. Rj. *onaj dijel od košulje što stoji čovjeku oko struka, što je osim rukava*. — **4**) *Wohnung, domicilium*: Gje mu je ban tu i *stan* (Nema ni kuće, ni kućišta, nego tugj sluga. Posl. 75). Budi mirna i poslušna tamo u *troj stan*. Već me kopaj, neno, kod *Mujina stana*, gdje no Mujo spava. Rj. *hyp.* stának. — *Stan* ti za crno more! (Gledaj: Ne stano se do mora!). Posl. 293. Najviša Lovćen planina . . . *ričenski* u njoj *stanovi*, svegđ vile tance izvode. Npj. 1, 190. Pa okrenu *stanu bijelome*, kod *stana* je noću prenoćio. 4, 324. Kara-Gjorgijje otprati šeta u *njegov stan*. Sovj. 54. Mnogi su *stanovi u kući oca* mojega. Jov. 14, 2. Gospod te blagoslovi, *stane pravde*, sveta goro! Jer. 31, 23. — **5**) *stanom stajati*: Angeli *Gospodnji stanom stoje oko onijeh*, koji se njega boje, i izbavljaju ih. Ps. 34, 7. isp. *stado*m stati.

Stána, **Stána**, f. ime žensko. Mnogi ovo ime nadenju kad im se ženska djeca uzasope ragjaju, kao da bi *stalo*, i muška da bi se počela ragjati . . . Rj. *hyp.* od *Stanisava*.

stánac (kamen), stánca, m. (u C. G.) koji je iz zemlje kao iznikao, *ein fest gegründeter Stein, imotum saxum*, cf. *stanovnjak*. Nako ovi dva *stancu kamena*. Rj. *vidi* i gvozđ, živac 2. — Upazi jednu babu gje sjedi na *jednom kamenu stancu*. Npr. 118. Tako mi se svaka rabota ne zakamenila kao *stancu!* Posl. 305.

Stánača, f. ime žensko. Rj. — osn. u *Stana*. Osn. 350. za *nast.* isp. *Jelača*.

1. stának, stánka, m. — **1**) Nema ti tu stanka, *hier ist kein Bleiben für dich, vir hic remanere poterit: abi, si me undis*. Rj. (= ne možeš tu ostat). — **2**) *hyp.* od *stan*: Dovedoše snahie maše miro-nošnice, smiri snaho ovi *stanak*, smirio te Bog. Rj. — *prinjevi za 1) i 2)*: Na njima ptice viju gnijezda; *stanak* je rođin na jelama. Ps. 101, 17. O, da mi je u *пустinjí stanak putnički!* da ostavim narod svoj i da otidnem od njih. Jer. 9, 2. Žalost Vet-čizlska ne će vam dati stanka. Mih. 1, 11. U ime cijele erkve žele mu *miran stanak*. DP. 361.

2. stának, stánka, m. (u C. G.) *vidi* sastanak: Ja na *stanak* u Kosovo pogjoh. Rj. — Otiša' je Janko

u Kosovo, a na *stanak* od krajine Muju. Npj. 3, 218. isp. *stati* se i sastati se; stajati se i sastajati se.

stánar, stanára, m. *der Senner, pecoris custos*. Rj. koji je na *stanu* kod stoke. isp. *stan* 2. *vidi* bač, i *syn.* ondje.

stánarev, adj. *vidi* stanarov. Rj.

stánarica, f. *die Sennerin, ovium curatrix, cf. planinka*. Rj. koju je na *stanu* kod stoke. *vidi* i bačica, majja, isp. redara, reduša.

stánaričin, adj. *der stanarica, curatrix ovium*. Rj. što pripada *stavarici*.

stánarina, f. *Hausmichzins*. J. Bogdanović. *vidi* kirija 1; *platu* od *stana* 4. — za *nast.* isp. *dimarina*.

stánarna, f. *die Sennerci, cf. stan* 2. Rj. i *ondje syn.* — *stánarna* (stan pastirski, osn. u *stanar*). Osn. 175. ovaj čudni *nastavak*: *stanar-na nalazi se samo u ove riječi, pa se s pravom podiže sumnja da ne bude pogrešan; može biti da je on i uzrok, što su u Zagrebu bili uzeli pisati knjižarna, ljekarna, itd. mjesto knjižarnica, ljekarnica, itd.*

stánarov, adj. *des stanar, curatoris ovium*. Rj. što pripada *stanaru*. *vidi* stanarev.

Stánava, f. ime žensko. Rj. — *Stánaru* (osn. *Stana*). Osn. 85. *hyp.* od *Stanisava*. isp. za *nast.* *Gospava*, *Ljepava*.

Stánica, f. ime žensko. Rj. *dem.* od *Stána*.

stánica, f. — **1**) (u Sinju) *vidi* stativica. Rj. *vidi* i stativa, statva; klupa 2. — **2**) *cellula*. Stulli. *vidi* ljupka, oke. *dem.* staničica. Osn. u *stan* 1.

staničica, f. *dem. praec.* Stulli. *dem.* od *stanica* 2.

Stánilo, m. ime muško. Rad 26, 55. *hyp.* od *Stanisav*. — *takva hyp.* kod *Drailo*.

Stánimír, m. ime muško. Rj. *Stani-mir*. *tako sastavljena imena isp. kod* Budimir. *sva hyp.* od *Stanisav* mogu biti i *hyp.* od *Stanimir*.

Stánisav, m. muško ime. Rj. *Stani-s(l)av*. *tako sastavljena imenu kod* Berisav. — *hyp.* *Stajko*, *Stajo*, *Stako*, *Stanilo*, *Staniša*, *Stanko*, *Stano*, *Stanoje*. *ova hyp.* mogu biti i od *Stanimir*.

Stánisava, f. ime žensko. Rj. *Stani-s(l)ava*. *tako sastavljena imena kod* Dikosava. — *hyp.* *Stajka*, *Staka*, *Stána*, *Stána*, *Stánača*, *Stanava*, *Stanica*, *Stanka*, *Stanojka*.

Stániša, m. ime muško. Rj. *hyp.* od *Stanisav*. — U *nestašicu ljudi i Staniša* sudi. Posl. 334. *takva hyp.* kod *Dabiša*.

stánište, n. *mjesto gdje se tko stani (te stanuje); die Niederlassung, colonia*. *vidi* naselje 1. isp. *boravište*, *prebivalište*, *stanovalište*. — *Glavna su staništa današnjih Čakavaca ostrva Jadranskoga mora*. Srb. i Hrv. 4. *riječi s takim nast. kod* danište.

stániti se, stánim se, v. r. pf. *stehen bleiben, still bleiben, sisto*: Ne stano se do mora! (Kletva. Posl. 209). Rj. v. pf. *slož.* *nastániti*, *ostániti* se. v. *impf.* *prosti* isp. *stajati*, *stanovati*. — *Vojska pobjegne preko planine k Poreču, no prosti vojnici . . . ni onda se ne stane*, nego prsnu, kud je ko znao. Miloš 37. Otišav *stani se kod potoka* Horata. Car. 1, 17, 5.

Stánka, f. ime žensko. Rj. — *hyp.* od *Stanisava*. *taka hyp.* kod *Drenka*.

Stánko, m. ime muško. Rj. — *hyp.* od *Stanisav*. *taka hyp.* kod *Boško*.

Stáno, m. *hyp.* od *Stanisav*. isp. *Rádo* (od *Radisav*). — *Vojvoda Stano* Uskoković. Npj. 5, 531.

Stánoje, m. ime muško. Rj. *hyp.* od *Stanisav*. — osn. u *Stano*. *taka hyp.* kod *Blagoje*.

Stánojka, f. ime žensko. Rj. *hyp.* od *Stanisava*. — *taka hyp.* kod *Milojka*.

stanovalište, n. Stulli. *mjesto gdje tko stanuje*. *vidi* *boravište*, *prebivalište*. *der Wohnort, domicilium, habitatio*. isp. *stanište*.

stánovan, stánovna, adj. (st.) *festbegründet, firmus, cf. stancu*: Da od njega sva gora miriše, i po gori *stanovno kamenje*. Rj. što *tvrd*o stoji. *vidi* *stanovit*

1. *isp.* stalan, postojan. — Jesi li kad čuo za *stanovne zvijezde?* Stanovnih zvijezdu može se golijem okom nabrojati oko 2000. Priprava 95 (*Fixstern*).

stanovnje, *n. verb.* od stanovati. — stanje koje bira, kad tko stanuje gdje.

stanovati, *stänujem*, *v. impf.* *vidi* biti, nastaviti, prebivati, sjediti 2. I stajati, živjeti, *wohnen, habitare, incolere*. za *v. pf.* *isp.* staniti se, I stati 1. — A Danilo stade na Cetinje, i stanuje doba nekoliko... i otide pravo put Rusije. Npj. 5, 28. Ali boće li doista Bog stanovati na zemlji. Car. I. 8, 27. Posla caru Sirkom, koji stanovaše u Danasku. 15, 18. Gospode Bože, čuj s mjesta gdje stanuješ. Dnev. II. 6, 21.

stanovit, *adj.* — 1) *vidi* stanovan: Tekla voda valovita, iz kamenu stanovita. Rj. — Crna goro, žao mi je na te, u tebi je kamen stanoviti, pod njim sjedi Mujo jadoviti. Npj. 1, 367. — 2) *vidi* stalan. *isp.* postojan: Platu stanovitu muk ima. DPosl. 95. Prizjan je stanovitijeh, a dobra čest(i) ustrpljenijeh. 101.

stanovitost, *stänovitosti*, *f. constutia, firmitas, perseverantia*. Stulli. osobina onoga što je stanovito. *vidi* stalnost, postojanstvo.

stanovnica, *f.* koja stanuje; *die Bewohnerin, habitatrix*. — Spremi što ti treba da se seliš, stanovnice, kećeri Misirska. Jer. 46, 19. Izidi, stanovnice Sufirska, s golom sramotom. Mih. 1, 11.

stanovnik, *m.* (osobito po zap. kraj.) *der Bewohner, incola*. Rj. koji stanuje. *vidi* žitelj. *isp.* duša. — Što su ova mjesta tako zatvorena pa se stanovnici njihovi slabo miješaju s okolnijem susjedima svojijem. Kov. 36. Napisaše tužbu na stanovnike Judejske i Jerusulimske. Jezdr. 4, 6. Dogje jutro tebi, stanovniče zemaljski, kad će biti polom. Jezek. 7, 7.

stanovnjak, *m.* *vidi* stanovac. Rj. i *syn. onlje.* stanovan kamen.

stanuti, *stänem*, *vidi* I stäti. Rj. i *primjere onlje.* — *v. pf.* slož. dd-stanuti, na-, o-, po-, sa-(se), u-, za-, izo-, odu-. kod stäti *vidi v. pf.* od njega složena.

stanje, *n.* — 1 a) *der Zustand, status, conditio*.

— To je moje stanje i življenje, i sad pasem kravu za uzicu. Npj. 5, 499. Da se može bolje razumjeti i opravdati današnje stanje sveštenstva našega. Danica 2, 116. Stade dokazivati, da je naše stanje došlo od kake prirodne bolesti. 2, 136. Šta ću činiti u ovome očajanome stanju. 2, 139. Stane ga koriti, što je toliko blago propio i do takoga sramnog stanja doterao. 5, 90. Srbi su po stanju političkome još različitiji nego po zakonu. Kov. 9. Viša klasa onakova je u kakrom stanju živi. 16. Da se Karavlaška i Karabogdanska postare u prejašnje stanje. Miloš 150. Nego ste me još u stanje postavili, da ih (pjesme) na svijet izdam. Npj. 3, V. Zalosno stanje naše književnosti. Odlr. od ruž. 14. Kad bi se dalo pomisliti da je (čovjek) kao leptir malo po malo iz nesavršenog stanju u savršeno prelazio. Priprava 115. Neki glagoli pokazuju samo stanje lica ili stvari. Rj. 1. LIII. Nesreća, koja me je upravo dorela u ovo današnje stanje. Straž. 1887, 207. Bezumlje, 1) stanje u kom se što radi kao bez uma. Daničić, ARj. 278a. Da Srbija dogje do zakonitoga stanja. O Sv. O. 28. Što se tiče narčanoga stanja. Rad 5, 200. Razlaga (aorist) potanko osim vanjskih okolnosti osobito unutrašnje stanje kraljevine hrvatske. 21, 431. — b) *kad tko stoji, das Stehen*. — Svatovi smo, mi za stanja nismo. HNpj. 3, 266. Našeg stanja na Primorju nejma, mi ćemo s pobrom na Kladušu. 4, 291. — 2) u nekim krajevima Hrvatske stanje znači kao zgrada; čini se da je takovo značenje i u ovim primjerima: Hoću li naći stanja u Kosturu, da nastuinim ovu sirotniju. Rj. 407b. Risnu grade naš lijepo stanje! na tebe mi troja vrata staše. Kov. 71. *isp.* stanovanje.

— za ake. stanje (od stäti) *isp.* biće (od biti), dānje (od dati).

stāor, *m.* *vidi* stahor. Rj. u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru.

1. **stāp**, *m.* *die Butterrolle, vas ligneum butyro conficiendo*. Rj. drven sud u kojem se maslo mēč. *vidi* stabarka 1, i *syn. ondje*. — Bata, ono drvo kojim se skornp u stapu bije. Rj. 17a. Mēsti maslo u stapu. cf. preparati. Rj. 354a.

2. **stāp**, stāpa, *m.* (u Zeti) *vidi* štap, mit allen Ableitungen. Rj. *vidi* i šćap; i batina, i ondje *syn.* pu kao što se mjesto stap kaže štap, tako se i sve ostale riječi koje se dovode od štap govore i sa s mjesto š: stapac, stapi, stapić, stapina, stapeci, stapovi.

stapāica, *f.* onaj štap s kolom, čim se prepira skornp, *der Butterstempel*. Rj. *vidi* stapujica, bata 2.

stapājica, *f.* (od osn. koja je u stap). Osn. 325. *vidi* stapaica.

stāpānje, *n. verb.* od stapati. radnja kojom tko stapa što.

stāpati, stāpām, *v. impf.* s-tapati. *v. impf.* prosti topiti. *v. pf.* stopiti. — Rekaš da se naše h i h izgovara »malo stapajući« glasove tj i dj. Rad 1, 121. Svetič obara Vukov pravopis, a sve ostale stapa u jedan. Rat 4.

stāpka, *f.* (u Slav.) *n. p.* u grožgja, *der Stengel, stilus*, cf. stabaljka. Rj. *vidi* i stabaljka, i *syn. ondje*. — (osn. u stap). Osn. 299. nije li stab-ka od osn. koja je u stablo, stabaljka, stabljika?

stapōser, *m.* (u C. G.) kao veliki mlitnja, *Schimpfwort gegen einen trägen Menschen, convictum in hominem segnem*. Rj. stapo-ser, drugoj poli osn. u srati (koji stape sere?). *isp.* dramoser, stojisr.

1. **stār**, stāra (stār), *adj.* — 1) *alt, senex*. Rj. star godinama. *vidi* drevan, mator, staman. *isp.* starovremehan, vremenit. *suprotno* mlad. — Grob nepojan (reče se za stara čovjeka koji je već gotovo umro). Rj. 103a. Oklepan star, t. j. vrlo star. Rj. 453a. Starješina nije svagda najstariji godinama u kući. Rj. 713a. Kosovski (n. p. on je, star je kao da je još od Kosova). 156. Stara koza rado se liže. (Stari se rado kite). 294. Stari ruk pasja prdačina. 294. Da zdravi budu do stare starosti, u bistroj pameti. Kov. 72. — 2) *alt, vetus*. Rj. *isp.* vetah, kao davnasnji; prejašnji, bišči. *suprotno* nov. — Kao što se staro rino svake godine doljeva. Rj. 131a. Učenje knjige bilo se povratilo sa svijem na staro. Rj. 842a. Gospodar mu opet da novčić... Posle nekoga vremena čuje on da se stari njegov gospodar sprema na galiju preko mora. Npr. 41. Kad dogje kući svojoj, dogje mu stari sluga njegov da ga pita... 43. Pričaju ljudi da je u stara vremena nekakav silan čovek... 95. Pa se vrati (sluga) doma i kaže staroj carici, da je... 234. Stari dug nova naplata. (Dug nigda ostarjeti ne može). Posl. 294. Staroga je kova. (Zdrav kao ljudi prejašnji što su bili). 294. U starom dušmaninu nema novog prijatelja. 336. Iz stare istorije naroda Srpskoga. Danica 2, 74. Ja i sad sjedim u starome kvartiru auf der Landstrasse. Javor 1885, 762. Miloš posle te skupštine otide sa svojim starim, i sad na novo pristavšim, momcima, u Ornuću. Miloš 78. Vaš stari prijatelj. Straž. 1887, 175. Tako se nalazi gdjekoju riječ i u starom slovenskom jeziku. Osn. 80. — 3) stariji, kao starješina, *vidi* niže osobito. — amo ide i ovaj primjer: stār svēt, m. der Obersvat. Rj. 712b. *vidi* starojko.

2. **stār**, *m.* (u primorj.) žitna mjera od 120 Mletčikijeh litara, *eine Art Getreidemass, modii genus*, cf. багаš: Šta je manje od zrna prosa a teže od stara soli? Rj. (iskra). dem. starić. — Bukila, četrt stara: Više valja star no bukila (Posl. 35). Rj. 47b.

stārā, *f. adj.* — 1) (u Dubr.) *die Alte, vetula*, cf. starica: našao sam jednu staru. Rj. stara žena. *vidi* bāba 2. — 2) *die Grossmutter*, cf. baba 1: U sirote mila stara ima. Rj. očina ili materina majka.

1. **stārae**, stāra, *m.* — 1) *der Greis, senex*. Rj.

star čovjek. *vidi* stāri, starina 2, stariš; djed 2, ihtijar. dem. staraćac, starčić, starkeľja. *augm.* starčekanija, starčina. — Mladi momci da ljub' udovice, stari sturci lijepe djevojke? Npj. 1, 320. Pije vino Srpski car Stevane, od njega su sturci putirjari. Npj. 2, 129. A treću mi (jabuku) starac baba dao. Herc. 23. »Starac po danima, koji negda dade na Sinaju zakon Mojsiju, danas se vidi kao dijete« pjevaju pjevači. DP. 320 (*antiquus dierum, der Altbetagte. isp.* Dan. 7, 9). — 2) *der Schwiegervater, soeer, cf. tast.* Rj. *vidi* i punac.

2. stārac, stārcā, m. ein alter Weinberg, vinea vetus. Rj. star vinograd.

starāćac, m. Rj. gen. starāćca. Obl. 4. — 1) kao dem. od stārac: Otud ide staraćac. Rj. *vidi* starčić, starkeľja. — 2) nekako divlje cvijeće, nalik na bosiljak, eine Art Pflanze (Minze?), herbue genus (mentha L.?). Rj. *isp.* Rj.³ 735b.

stāraćki, — 1) *adj.* što pripada stareimu ili starcu kojemu god. — Stareci viču na spisatelje. . . dobrijem je spisateljima od polze staraćku viku. Pis. 71 (od polze Srpskoslavenski mj. od koristi). Ostavi car Roivoam svijet staraćki, i odgovori im kako ga svjetovaše mladići. Dnev. II. 10, 13. Knezovi vješaju svojim rukama, ne poštuju lice staraćkoga. Plač 5, 12. — 2) stāraćki, *adv.* wie ein Greis, senis more. Rj. n. p. hodi.

stārānje, n. Rj. *verb.* od 1) starati, 2) starati se. — 1) stanje koje biva, kad tko stara. — 2) radnja kojom se tko staru za što (das Sorgen, sollicitatio. Rj.): Blagodarivši Milošu na njegovu trudu i staranju za opštu sreću. Miloš 167. Staranje troje čuvalo je dnh moj. Jov 10, 12. Akademija (je) bez prekida obraćući isto staranje i isti trud. . . Rad 21, 196.

stārati, stārām, v. *impf.* — 1) *actate* procedere. Stull. *postojati* star. *vidi* starjeti, alt werden, altern, senescere. v. *pf.* slož. ostarati, postarati se 2 (bez se: učiniti kogu starim). — Pusto raslo, mahinito staralo. Posl. 267. — 2) su se, *refleks.* besorgt sein, curam habeo, sollicitus sum. Rj. *vidi* brinuti se, brižiti se, gledati, kariti se, nastojati, nastajavati, skrbiti (i se), škrbiti (i se), trsiti se. v. *pf.* slož. postarati se 1, sa-starati se, zastarati se. — Nastojati, starati se oko čega. Rj. 407b. Jedi i pij, stići ćemo ih, ne staraj se. Npr. 21. Stane se staruti kako bi se oprostio materine kletve. 158. Ne staruj se jelom, već trbukom. (Kad se misli da će gje dosta jela biti). Posl. 209. Stane se i u uredbe zemaljske meštari i starati, malo po malo da vlast sebi prisvoji. Danica 5, 52. Vjerenik valja da joj se (djevojci) stara za obuću. Kov. 46. Vojvode da bi se samo o vojsci starule. Miloš 12. Nije htio da se staru svoje vojnike osloboditi i u skupni ih zadržati. Sovj. 55. Starajući se jednako da vam pišem. . . Jud. 3. Dobro gledaj stoku svoju, i staruj se za stada svoja. Prič. 27, 23. Bandurije starajući se pokazati šta se mislilo. . . DM. 9.

starčekanija, f. *augm.* od stārac. Rj. *vidi* starčina. — *augm.* taka momčekanja, Srbekanja.

stārčev, *adj.* des starac, senis aut socieri. Rj. što pripadu 1 starcu (1 i 2). — Poštuj lice starčeva. Mojs. III. 19, 32.

stārčić, m. dem. od 1 stārac. Rj. *vidi* staraćac, starkeľja. — Najznatniji ljudi nijesu smjeli da dogju, nego poslali kojekake siromaške i nepoznate starčiče. Danica 3, 203.

stārčina, f. *augm.* od stārac. Rj. *vidi* starčekanja. — Da se mi pet šest starčinu nevještijeh skitati krenemo? Šcep. mal. 63. *augm.* s takim nast. kod bardčina.

starčnik, starenika, m. stari put koji je zarastao, alter verwerkloster H'eg, via neglecta, cf. staroputine: lči ćemo jednim starenikom. Rj. imena putima s takim nast. kod čavlenik.

stārčnje, n. das Altern, to senescere. Rj. *verb.* od 1) starjeti, 2) stariti se. — 1) stanje koje biva, kad

tko stari. *vidi* staranje 1. — 2) radnja kojom se tko stari.

stārevina, f. stara imovina, država; što je čije od starine (ili je bilo u staro vrijeme). *vidi* starina (f.) 4. — Biži, bane, uz Bužimске strane, jer je Bihać carska sturevinu! HNpj. 3, 70. Pa ja tražim moju sturevinu, što je moje od starine bilo. Npj. 5, 400. za nast. i uke. *isp.* cārevina.

stārež, f. alte Ueberbleibsel von etrus, res obsoletae. Rj. stari ostaci, stare stvari što su ostale od čega. — riječi s takim nast. kod derež.

starčžar, starežara, m. qui res veteres cujuscumque generis, usque utritus vendit. ko prodaje starež; Tandler.

1. stārī, m. *adj.* (u Dubr.) der Alte, senex, cf. starac: našao ga jedan stari. Rj. i *syn.* kod stārac.

2. stārī, m. *pl. adj.* die Vorfahren, majores: naši stari, moji stari, njegovi stari. Rj. *vidi* predak, i *syn.* onđe. — Čoek od čoeka. (I on je dobar, i stari su mu dobri bili. Velika pohvala). Posl. 349. Čuli ste kako je kazano starima: ne ubij. Mat. 5, 21. Nego ču se njih radi opomenuti zavjeta sa sturima njihovijem, koje izvedoh iz zemlje Misirske. Mojs. III. 26, 45.

stārī, Stārā, *adj.* pridjer se ovaj pridijeva riječimu, koje s njim bivaju imenu nještinu, krajevima i brđinu: Stara Planina, f. Balkan, mons Haemus: A na onoj na planini Staroj, ongje bješe Starina Novače. Rj. 712b. Stara S'rbija, f. zemlja naroda našega s ovu stranu Stare Planine. Rj. 712b. Stari Májdan, m. n Turskoj krajini grad, kroz koji teče Una. Rj. 712b. Stari V'ah, m. Theil des südlichen Serbiens. Rj. 712b (dijel južne Srbije). Ja imadem i oca i majku u V'uhu Starome. Npj. 3, 370.

stārīca, f. die Alte, senex mulier: Oj sturice Osmana nevo! uzmi mene za Osmana tvoga. Rj. stara čena. *vidi* starka. — Gjevojka jest čer careva, a ova starica, ovo je careva kutnja babica. Npj. 248. Besedila svojoj staroj majki: »Oj sturice, mila majko moja! Npj. 2, 22.

stārīc, m. dem. od stār. — Bolje star negli starić. DPosl. 9. I kupih draga za dinar, kupila mu starić prosa, starić prosa, drugi ovsu. Herc. 238.

stārīji, jē, *adj.* n. p. moji stariji, die Altern, Vorgesetzten, magister. Rj. upravo je comp. od stār, u znači: veći u časti ili u vlasti, ugledniji, znatniji, glavur, starješinu: Onamo su kalugjeri još stariji od popova. Rj. 541a. Starija je Božja no careva. Posl. 294. Starije je jutro od večera. (Kad se o čemu u veće razgovara, pak se ostavi do u jutru da se odredi). 294. »Delibaša, ajde meći strele; ti se hvališ, da si dobar junak. . . »Ja, Turčine, ja sam dobar junak, ali ti si od mene stariji, jer je vaše gospodstvo i carstvo; troj je mejdan stariji od moga, jer si mene na mejdan zavezao. Npj. 2, 360 (du hast das Vorrecht). Savo mu tade govorio: »Ne mogu se, care, poturčiti: ja pred sobom imam starijega. 3, 70. Čujete li, do tri kapetana! molimo vas, kuno starijega, nek ne idu ti vaši svatovi. 3, 238. E ti jesi gospodstvom najstarji, uzmi društva, pa ti druma čuvaj: gospodski su puti i drumovi 4, 280. Držacu te vjernoga glavara, da pred tobom starijega nema. 4, 497. Balla mu na to odgovori, da ga je njegov stariji poslao u pomoć narodu Srpskome. Miloš 24. Sastane se sa Serćesmom Ibrahim-paša, i on, kao stariji od Serćesme po gospodstvu, pogje da uzme Miloša od njega. 55. Pomisli, da tako već postaje prvi ortak s Milošem u vlasti, i da će moći i stariji od njega postati. 136. Samo carskijem prijestolom hoću da sam stariji od tebe. Prip. bibl. 30. I sam Joav, odvrćaše cara od toga. Ali careva ostane starija. 76.

1. starina, f. — 1) od starine, Alters her, antiquitus. Rj. staro vrijeme. *vidi* davnina. — Ostrvo Poreč, koje je od starine bilo Beogradsko. Miloš 132.

Činovnici sve regje sude što se dublje ide u starinu, nego je sve češća porota. DM. 262. — 2) osobinu onoga što je staro (a nije novo), *das Alter, vetustas.* — Matorina, *cf. starina.* Rj. 347b. Što se tiče starine naših pjesama, ja bih rekao, da imamo starijih ženskih, nego junačkih. Npj. 1, XXXVII. Da služimo Bogu u obnovljenju Duba a ne u starini slova. Rim. 7, 6. — 3) što god starinsko n. p. pismo, starodrevna stvar; *Alterthum, antiquum opus, antiquitatis monumentum.* U jednoj starini dolazi »anasar« kao titula vladaoac. Pom. 33. Priopci iz rukopisa tri knjižerne starine. Rad 9, 192. — 4) *vidi* starevina. — Doći ćemo na moju starinu, u široku Liku na krajinu. Npj. 5, 85. — 5) staro vino. u Hrv.

2. starina, m. moj starino! *mein lieber Alter, senex:* Starina Novak, *ein berühmter Haiduk.* Rj. *vidi* stārae, i syn. ondje. — Pobratime, Starina Novače! Npj. 3, 1 (*čeven hajduk*). Starog svata starinu Novaka. Kov. 84. isp. Susrete ga Tursko momče, Star-Noraku bej-djilo. Kov. 57.

starinski, adj. *alterthümlich, antiquus.* Rj. što pripada starini, *vidi* starodrevni. — Bapka, 2) starinski novac. Rj. 15b. Bijograd je od starine morao biti rgjav i starinski grad, ali su ga Nijemci opravili. Danica 2, 42. Sami sebe zovu starinskijem imenom Iliri. Kov. 2. *ade.* Svaki po svom načinu, a magariac po starinski. Posl. 278.

stariš, stariša, m. (*voc. stārišu*) *der Alte, senex:* O moj brate starišu dervišu. Rj. *vidi* stārae, i ondje syn. riječi s takim nast. kod blutiš. — Vigje bane, poznade derviša, pak zagrlj stariša derviša. Npj. 2, 276.

stāriti se, stārim se, v. r. impf. (Rj. 2) *sich alt stellen, senectutem simul.* Rj. graditi se star. sutročno mladiti se, v. r. impf. 1 (*graditi se mlad*).

starješina, f. koja je starija, *die Oberin.* isp. nastojnica. — Prva im je vila Angjelija, Angjelija, vila starješica. HNpj. 1, 401.

starješina, m. Rj. i f. — 1) kutnji starješina, *das Oberhaupt der Familie, im Hause, caput familias, patriarcha.* Kutnji starješina vlada i upravlja kućom i svim imanjem . . . Rj. — Teško kući na mladost starješini. Posl. 315. Di je dobru starješinu, vesela je sva družina. DPost 16. Od svakoga dvora bijeloga neka ovjge dogje starješina: koja žena jeste udovica u svojem dvoru starješina, nek i ona bijeljini dogje. Npj. 4, 201. Odmetnu se kućni starješinu iz ovoga doma zalosnoga. Kov. 103. — 2) starješinu se zove koji upravlja jednim selom (*scoksi starješina*, t. j. knez ili kmet kakav), ili čitavom nahijom. U vrijeme Crnoga (Gjorgjija svaki je vojvoda bio starješinu u svojoj kućini, a Gjorgjije je bio starješinu u svoj Srbiji. Rj. *vidi* stariji; brénik, čelovogja, čeonik, glava 4, glavar, poglavar, poglavica, oblasnik, *der Chef.* — Starješine od knežina ili plemena zovu se i danas vojvode . . . knežinske starješine i upravitelji zvali su se vojvode. Rj. 70a. On ti je i starješina i mlagješina. Rj. 363a. Dokle im zemaljske starješine nijesu to zabranile. Rj. 571b. Serdar, nahijski starješina. Rj. 677a. I pribeže gori u hajduke . . . Učini ga družba starešinom, starešova tri godine dana. Npj. 2, 75. Ne može nad svima biti starješina. Danica 3, 217. Sad je u Kotoru okružni kapetan kao glavni starješina od sre Buke . . . Serdari su ondje sad pandorske starješine. Kov. 39. Luka bio izišao na glas i prikučio se starješinama pruga reda. Sovj. 61. Starešini korpusnoga štaba. Žitije 29. Reče car Asfenazu starješini svojih drorana . . . A starješinu nad droranima predje im imena. Dan. 1, 3. 7.

starješinin, adj. *des* starješina, *illius qui est* starješina. Rj. što pripada starješini.

starješinski, adj. *dem.* starješina *gehörig,* tož starješina: Nek se znadu svati starješinski. Rj. što pripada starješinama ili starješini kojemu god. — Savić je znao pisati i čitati bolje od mnogijeh starješinskih

pisara po Srbiji. Sovj. 8. Ko ne bi došao za tri dana po dogovoru knezovskom i starješinskom, da se sve imanje njegovo razaspe. Jezdr. 10, 8. Neka ga (Gospoda) uzvišuju na saboru narodnom, na skupštini starješinskoj slave ga! Ps. 107, 32.

starješinstvo, n. — 1) *Amt und Würde* des starješina, *dignitas* tož starješina, *cf.* starješstvo. Rj. *část i vlast* starješinska. — Möre! ovom se riječi pokazuje kao neko starješinstvo (kao malo manje nego sa »bre«). Rj. 368b. Skupi mu se sva Srpska gospoda, pa je redom u sovri posadi po gospodstvu i po starješinstvu. Npj. 2, 198. Mirko ište zemlje starješinstvo. 2, 445. On je glavno starješinstvo od sebe odbacio i Gjorgjiji nametnuo. Danica 3, 217. Čitatelj se dobro opominje onoga razgovoru o prvome starješinstvu. Miloš, 135 (*ko će biti prvi starješinu*). Stvoritelj moj Gospod počasti me na zemlji starješinstvom nad svijem što se vidi. DP. 89. — 2) što se da starješini više nego drugina kad se što dijeli, *Vorrang, principatus, primae partes:* Dmitar ište konja starješinstvo, vrana konja i siva sokola. Rj. kao starješinski dijel. — Ako bi mi Bog i sreća dala, te bi gradske plijenio ovce, dobar ću ti dio ostaviti kako mome najboljemu drugu, još suviše tebe starješinstvo. Npj. 4, 417.

starješovanje, n. *das Befehlen* als starješina, *imperium* more starješina. Rj. *verb.* od starješovati. stanje koje bivu, kad tko starješuje.

starješovati, starješujem, v. impf. starješina sein, sum starješina. Rj. biti starješina. — Što ti meni popuješ? Što me učiš? Što mi starješuješ? Posl. 360. Učini ga družba starešinom, starešova tri godine dana. Npj. 2, 75. To su starješine Horejima, kako im starješovahu u zemlji Siru. Mojs. 1, 36, 30.

starješstvo, n. *vidi* starješinstvo 1: Ako ću je napit' po starješstvu, napiću je starom Jug' Bogdanu. Rj. starješinsku část i vlast. — Svaki je hteo drugome da zapoveda, i starješstvo svoje nad njim da pokaže. Danica 4, 23. Sjegjahu pred njim stariji po starješstvu svojem. Mojs. 1, 43, 33. Hoću, ako ćeš mi prodati starješstvo . . . šta će mi starješstvo. Prip. bibl. 21 (*isp.* Prodaj mi prvenstvo . . . što će mi prvenstvo. Mojs. 1, 25, 31).

stārtjeti, stārtim, v. impf. *alt werden, altern, senescere.* Rj. postajati star. *vidi* starati. v. pf. slož. d-starjeti, pre-, za-. — Nit' se šije, ni para. (Osobito se govori za ljude koji ne stare, nego se drže jednako). Posl. 221. Ti star, a ja mlad. (Govore gjekoji sredovječni ljudi prema novome mjesecu da ne bi naglo starili). 317 (*bolje* stārtjeti).

stārka, f. — 1) *vidi* starica. — Al' je Pavka vrlo ostarila, od starosti pa se pokučila . . . Tad je starka preli besidila. HNpj. 3, 561. Stara s' moja o premila ljubav . . . »Eno tvoje starke na odžaku. 4, 37. Zadovoljstvo učiteljeva strica i njegove starke domaćice. Zlos. 314. — 2) ptica koju inu mlade, n. p. donio kući starku s mladima (ptićima). (u Slav.). Dr. T. Maretić.

stārkānje, n. *vidi* tarkanje.

stārkati, kām, *vidi* tarkati. i syn. ondje. v. pf. starnuti. — Jedan trčkara tamo amo, starku ratru, i više. Megj. 189.

stārkelja, m. ein altes Männchen, seniculus. Rj. dem. od stārae. *vidi* starčić, staračie 1. — za nast. isp. Gomelja, i ondje ostala imena.

stār-mali, m. adj. *der Zwerg, nanus, cf.* manjo. Rj. star-mali. *vidi* i izmetak 2, kepec, mališ 2, maljenica, maljo 2, pre 2, putlačić, pullak.

stārnuti, stārnēm, v. pf. *vidi* staknuti. Rj. n. p. ugurke, ratru. *vidi* i tarnuti. v. impf. stārkati.

Starobugarski, adj. Staro-bugarski, što pripada starim Bugarima; *albulgarisch, može* se reći i stari Bugarski. — Starobugarska pjesma. Star. 4, 82.

starodrevan, starodrevna, adj. *alterthümlich, antiquus, cf.* starinski. Rj. staro-drevan. *isp.* drevan.

staròdužina, *f.* stari dug, *alte Schulden, aes alienum retus.* Rj. staro-dužina.

starògnojica, *f.* njiva koja je poodavno gnojena. J. Bogdanović. staro-gnojica.

staròjko, *m.* *vidi* stari svat. Rj. — Hazur da si, kume i *staròjko!* Npj. 2, 58. *staròjko* (osn. koja je pred *k* nije sama u običaju, a postala je od adj. *star*). Osn. 291. *imenu s takim nast. vidi kod* Miljko.

staròkov, *adj.* n. p. konj koji je davno potkovan, *altbeschlagen (z. B. Pferd), soleas ferreas antiquas habens.* Rj. staro-kov, *vidi* starokovan.

staròkovan (staròkòvan), *vna, adj.* *vidi* starokov. Rj. **staròkòvka**, *f.* t. j. sablja, *altgeschmiedeter Säbel, gladius antiquus:* I on nosi sablju *starokovku.* Rj. *starokova* sablja.

staròlik, **staròlikast**, *adj.* *altes Gesicht habend, alt aussehend. faciei senescentis.* Rj. staro-lik, staro-likast, *u čega je staro lice. isp. tako slož. riječi kod* bjelolik.

Staronjemački, *adj.* što pripada starij Njemačima; *altdeutsch. može se reći i stari* Njemački. — *Germanis König, Staronjemački* Kuning. Olg. na sit. 8.

staròputine, *f. pl.* znaci od staroga puta, *die Spuren eines alten Weges, antiquae rive vestigia, cf* starenik. Rj. staro-putine.

staròsjedelac, **staròsjedilac**, *staròsjedioca, m. der Altasse, qui diu iam alienibi sedet.* Rj. staro-sjedelac (= starosjedelac), staro-sjedilac, *koji od starine sjedi gdje, vidi i* starosjelac. — Pravi Dubrovčani — *starosjedioci* — nemaju danas nikakvih narodnijeh pjesama. Npj. 1, VI. Tako se Sankovići govoreći o zidanju Dubrovnika drže riječi *starosjedjelaca*, dobrijeh ljudi. DM. 275.

staròsjedjelački, *adj.* što pripada starosjedjelicima. *vidi* starosjedjelac (*m.*) starosjedjelac. — *Starosedjelački* element rumunškoga jezika. Vid. d. 1861, 71 (*istoč.*).

staròsjelac, *staròsjioca, m.* (u C. G.) *vidi* starosjedilac. Rj. *vidi i* starosjedjelac.

staròslavnè knjige, (*st.*) *vidi* starostavne. Rj. staro-slavne, *koje su od starine slavne. isp. i* pravilegja. — O svaćem će Juže besjediti, kako koji dobar junak jeste, *izniječe knjige staroslavne*, da kazuje pošljednje vrijeme. Npj. 2, 183.

Staròslavenski, *adj.* što pripada starij Slavenima; *altslavisch. može se reći i stari* Slavenski. *vidi* Staroslovenski. — Kakogod što je u riječima staroslovenskoga jezika, tako je u nas. Pis. 52.

Staròslòvenski, *adj.* što pripada starij Slavenima. *altslavisch. može se reći i stari* Slovenski. *vidi* Staroslavenski. — *Staroslovenska riječ* . . . srpski glasovi »g« i »c« stariji su od *staroslovenskih* »žd« i »št«. Dioba 9. »Vi«, *staroslovenski* *гв*. Osn. 12.

stàròst, *stàròsti, f.* (*loc.* *stàròsti*). — 1) *das Alter, senectus.* Rj. *osobina onoga koji je star. suprotno* mladost. — Izlapiti, kaže se za čovjeka, n. p. koji u starosti postane slaba razuma. Rj. 225a. Kaljac, zub u konja po kojemu se poznaje starost konjska. Rj. 261a. Pokaja se i kao pravi Hrišćanin *od duboke starosti* življe. Npr. 97. Kad ga (cava) već starost obuzme, dolje vrijeme da umre. 185. Kad je već pod starost htio da umre. 214. Da se trudi, ne bi li u starost roditeljima svojijema od pomoći bio. 246. Ko u mladost stenje, u starost sjede. Posl. 158. Pod starost berdo! (Vojnik pod starost). 251. Da zdravo budu do stare starosti. Kov. 72. Harač je 3 groša i 2 pare (na muške glave od 7 godina do velike starosti). Miloš, 201. U Vinkovcima, gde je i murò 1820. godine u starosti oko 80 godina. Opit. III. Umrije Gedeon u dobraj starosti. Sud. 8, 32. Da bi ono (dijete) napredujući do sjede starosti slavilo Gospoda. DP. 194. — 2) *die Sorge, sollicitudo:* da Bog

okrene starost na radost! (kad se napija). Rj. *isp. staranje* 2. *vidi* briga, dert, griza 2, kâr 2, pèka 2, skrb, škrb. »Zlato, sestro u brata jedina! hajde sagji u našu avliju« . . . »Hajde, brate, ja ću kašnje doći, to je starost kićene dvojke. HNj. 3, 470. To je starost pobratina tvoga. 4, 280.

stàròstan, *stàròsna, adj.* *besorgt.* Megju onolikom djecom mora biti i starosna. J. Bogdanović, koji se stara, koji je u starosti 2, u brizi. *vidi* brižan, i *syn. ondje.*

staròstàvnè knjige, *f. pl.* (*st.*) *altverfasste Bücher, libri antiqua (oder wäre es statt carostavne?):* U Marka su knjige starostavne: Marko znade na kome je carstvo. Rj. staro-stavne, *od starine postavljene? ili može biti da je mjesto* carostavne? *vidi* pravilegja. *isp.* staroslavne. — I četiri stara patrijara; oblačiše velike odežde, i na glave kape kamilavke, i u ruke knjige starostavne, pa čitiše velike molitve. Npj. 2, 326.

staròsvaćeenje, *n. verbal.* od starosvatiti. Rj.

staròsvaticea, *f.* žena staroga svata. Rj.

staròsvatiti, *tim, v. impf.* zum stari svat bitten, *adlocare pro stari svat: Starosvati* Pivljanina Baja. Rj. pozivati koga da bude stari svat, činiti ga starij *septom.* — Kuma kumi Boroja hajduka, *starosvati* Sredoja hajduka. Npj. 3, 25.

staròsvatski, *adj.* *starosvatisch.* Rj. što pripada staromu svatu. — Za kumovskim kolima idu starosvatska, djevernja, pak vojvodina. Živ. 310.

staròsvatstvo, *n.* *das Amt und die Würde des stari svat, dignitas* τὸ stari svat. Rj. čast i vlast starosvatska.

staròvjerski, *adj.* što pripada staroj vjeri, u zapadnom govoru starovirski; *altgläubig.* — Ima nekoliko velikijeh stećaka . . . na moje pitanje kakvo je ono kamenje? odgovoriše mi da je »starovirsko«. Rj. 162a.

Staròvlašanin, *m.* (*pl.* Staròvlašani) *Bewohner des Stari Vlah, regionis Stari Vlah dietae incola.* Rj. čovjek iz Staroga Vlahu.

Staròvlaše, *Staròvlašeta, n.* *ein Jüngling von Stari Vlah:* Drugo mi je Starovlaše Pavle. Rj. momče iz Staroga Vlahu.

Staròvlaški, *adj.* *von der Gegend Stari Vlah.* Rj. što pripada Staromu Vlahu.

staròvrèmešan, *staròvrèmešna, adj.* *bejährt, actate gravis, cf.* sredovječju. Rj. staro-vremešan. *vidi* vremešan, vremešit, star 1, mator, staman.

stàs, *m.* (*loc.* *stàs*) *der Wuchs, die Statur, statura, cf.* rast. Rj. *vidi i* porast, uzrast, struk. — Čoek gromorudna stasa. Npr. 97. Svemu mi je rodu omiljela: mome habu dvorbom i ugodbom . . . mojoj braći stasom i uzrastom. Npj. 1, 372. Veće gledam lijepu djevojku, i lijepu stasu i uzrasta. 1, 373. Krasna ti si stasa i uzrasta! 2, 418. stas (kor. stastajati). Osn. 355.

stàsati, *stàsäm (stàsäm), vidi* prisjeti: U tom stasu i ostalo društvo. Rj. *stàsati (venire, mislim da se tu značenje koje je u stati* prenosi i na način kojim se do toga došlo, t. j. na micanje, dolazak). Miklošič misli da je od grčkoga. Korijeni 271. *glagol se drukčije ne nalazi.* — U riječi, koju besjergjahu, ali stasu od Horvata Mato. Npj. 3, 347. U to stasa Breka pokrajina. 4, 365. Tu veliku kavgu zametnuše, dokle stasa kapetan Zarija, i Miljanu u indata dogje. 5, 409.

stàsina, *f.* (oko Morave) *vidi* kljet. Rj. — Sprema, *cf.* komora, kućer, čiler, vajat, kljet, stasina (vajat, kljet i stasina osobite su zgrade za sebe, a komora, čiler i sprema ponajviše su u kući). Rj. 705b. *stàsina* (kljet, osn. u starom *стаси*, prem da je drugoga značenja, kor. »sta« *stati*). Osn. 163.

stàsiti, *adj.* *stammig, robustus:* Da mu je šljeme tvrdo, od zemlje visoko, na zidu stasilo! (kad se napija). Rj. *vidi* sjenit, i *syn. ondje.* — Dugovječno

nepromjenito! (kad se što čestita). *cf. stasit*. Rj. 418a. *stāsīt* (osn. u *stas*). Osn. 220. *što je juko, te terdo, nepromjenito stoji*.

1. stāti, stānēm, v. *pf.* Rj. *vidi* stānūti (stānēm). v. *pf. slož.* dō-stati, na-, ne-, o-, od-, ob-, po-, pre-, pri-, ra(z)- (se), sà- (se), sū-, ū-, zà-, izò-, nedò-, odū-, podū-, ponē-, posūstati, zađstati. v. *pf. slož. od* stanuti *vidi ondje kod* stanuti. v. *impf. prosta* stāti, stājati (stojim), stājati (stajem). — **I. 1)** *stehen bleiben, consisto*. Rj. v. *impf. prosti* stājati (stojim). — *Stalu voda u virove*. Rj. 63a. Pustiti vodu, Wasser abschlagen, mingere; *stala mu voda*. Rj. 68b. Upanjiti se, *stati kao panj*. Rj. 783b. *Stade cipom*, t. j. sa svim ne mičući se nimalo. Rj. 312b. Dune jaki vetar... Kad vetar stane... Npr. 42. *Stani* da ja tebi kažem jednu pravu istinu. 160. Poslije njegove smrti *stane zeman po zemanu*, dok na jednu noć stane neko na vratima lupati. 185 (isp. postājati). *Stao* kao tetak. (Kad se ko u što zablene. Posl. 293. Tako mi *voda* ne zasjela (u grlu ne stala)! 301. *Stan'* počekaj, sine Petre, da ja s tobom u raj idem. Npj. 1, 133. Malo bilo, *ništa* ne *stanulo*, da je kome žalost poslušati. 2, 34. Tako *stade* za godinu dana. 4, 312. *Stani* sada s vraćanjem stajim. Is. 47, 12. — **2)** na što, *treten, insisto*. Rj. *kao stupiti*. v. *impf. prosti* stājati (stajem). — *Do-dola igra sama, a one druge djevojke stanu u red i pjevaju*. Rj. 128a. Zapojevdi te sva vojska *stane u paradu*. Rj. 281b. Dva čovjeka *stanuše među kolje* nose naviljak među sobom. Rj. 380a. Čovjek se uzme ili *stane u najam* ili se najmi. Rj. 390a. Kad dogju tamo, *stanu u logor*. Npr. 207. Jednom nogom *stao u grob* (gotovo umrijeti). Posl. 113. *Stao* nogom na *hljebac* (kaže se — u Srijemu — u šali mjesto *postao svoj gospodar*, kao da bi se čelo reći: *stao* nogom na zemlju i jede svoj hljeb). 293. *Želi stati u Rusku službu*. Žitije 10. — **3)** kome na put, *in den Weg treten, impedio*. Rj. v. *impf. prosti* stājati (stajem). *isp. pred ovijem pod 2)*. — *amo mogu pristati oraki primjeri*: *Ne stani siroti na skul*, ne češ sebe na sreću. Posl. 209. Ako možeš, odgovori mi, pripravi se i *stani mi na suprot*. Jov 33, 5. — **4)** *hinein gehen, introire*: ne može sve da *stane u vreću*: u ovu kesu može *stati* hiljada dukata. Rj. *vidi* uzeti I 1: Ali je jedna vrsta od njih (od tikava) tako mala da ne može ni litru vode uzeti. Rj. 739a. — Da joj otac načini od svile haljine da mogu *stati u orahoru ljusku*. Npr. 222. Koliko je grlo u gjevojke, *stanuće bi ruku* od junaka. Npj. 3, 266. Iz one veće (gramatike) evo ovu malu skrpil kojekako, želeći i gledajući da mi *stane na jedan tabak*. Rj. XIV. Već je napečatano 10 tabaka (*tu je stalo A, B, V, G...*). Straž. 1886, 1175. — **5)** nije mi stalo, *daran liegen, interest*. Rj. *kao*: nije mi do toga, ne marim za to. — *Štu je tebi stalo za to?* i to će proći. Posl. 106. Ni moja hajka, ni moja zasjeda. (*Za* *tijem nije mi stalo*). 221. *Što je tebi stalo, što ja pijem?* Danica 5, 90. Pokazuje, da mu je *mnogo više stalo za svojom sujetom*, nego li za časti i slalom naroda svoga. Ogd. na ut. 24. *Kome bi za* *tijem bilo stalo*, odakle će naučiti ove razlike, onome bi se moglo imenovati mnogo knjiga. Pis. 23. — **6)** *stade* ga vika i t. d. *es entstand, begann, coepi*. Rj. *vidi* početi I, i *syn. ondje*. v. *impf. prosti* stājati (stojim) 2. — *Stade jeku zila i borija*. Rj. 209b. *Stade* ga *javk*. Rj. 249a. U tome *stane luka* s jedne strane, dok se iza brda pomoli jedan brk. Npr. 1. Usta čoban, usta i devojka, pa se *stase* *opremati* na jezero. 48. Kad nizdeš onamo, *stanuće vika* i *graja* *okolo tebe* *retika* od *hiljadu ljudi*. 231. Kad oružje *stase* *dijeliti*, men' *dadoše* staro zargjalo. Npj. 1, 128. Odrastao od petnaest ljeta, kao drugo od triest godina; *stase* se dobra konja *prihvatati*. 2, 157. Ako se obratite k meni i *stanete držati* *zapovijesti moje* i *troriti ih*, sabraču vas. Nem. 1, 9. — **7)** *stao* vinograd na rod, momak na snagu, *begann, coepi*. Rj.

— *poče* (vinograd) *roditi*, *opasao se* (momuk) *snagom*. — *Stade* *moma* *na udadbu*; ne kće mona za jedinijem, ne kćeše je dva. Posl. 293. Pa *stadoše Bogu na molitvu*, moliše se Bogu istinome od dan' do dan' za negjelju dana. Npj. 3, 64. — **8)** *kosten, consto*: stalo me deset groša. Rj. v. *impf. stājati* (stojim) 3. — Izici će to njemu na nos. *Platiće* on to; *skupo će ga stati*. Posl. 98. Navaljivao na starješine, da učine juriš na Srbe i na Ruse i da ih rastjeraju, *makur šta stalo*. Sovj. 43. *Ovo sve četvoro* ne vjerujem da će *stati 100 f.* Straž. 1887, 206. A drugo *što bi me pošta mnogo stala*. Kolo 15 (14). — **II.** *su se, reciproč.* stāti se, stānēm se (stāo se, stāla se) (u C. G.) *vidi* sastati se. Rj. v. *impf. stājati* se (stajem) se. *isp. 2* stānak. — *Studoše* se tri tabora vojske, pa se dimno vojska razredila. Npj. 4, 316. Kad se *stanu* Turci i Brgjani, a kad lane puška u gonili, *pobiće* se ljuti Kolašinci, *izginuće* braća Moračani. 4, 323. Ubij mi se boja tri sahata, *četvrti se hoćemo stanuti*. 5, 149.

2. stāti (sažeto od stājati), stōjīm, v. *impf.* — U Dubrovniku se govori *stāla* mjesto stājāla. Posl. XLIII. U staro vrijeme bilo (je) i *stati* (mjesto sadašnjega *stajati*) pa i sad se gdjegdje tako nalazi: Bojno koplje u planini *staše*. Kov. 105. Obl. 98. u Hrv. još se i *sad gdješto tako govori*. *isp. glāti* (glēdati).

stātiva, f. (u Hrv.) *vidi* stativica. Rj. *vidi* i stanica, i *syn. ondje*. — *stātiva* (osn. u participu pr. vr. pasiv. postalom nastavkom »ta« u glagola *stati*). Osn. 91.

stātive, f. (u Hrv.) *vidi* razboj 1. Rj. *vidi* i stan 1 (tkalački), i *syn. ondje*.

stātivica, f. *vidi* statva. Rj. *vidi* i stanica 1, i *syn. ondje*. — *Zabrdnjača*, na razboju kao mala gređica što stoji odozgo *preko stativica*, te o njoj vise šipila i brdila. Rj. 164b. Saponi (prvi i stražnji), ona dva valjka na kojima stoje *stative*. Rj. 665b.

stātva, f. *einer der zwei aufrecht stehenden Balken, in denen der Weberbaum liegt, cf. stativica*. Rj. *vidi* i stanica 1, i *syn. ondje*. — Sakuj meni *statve* i brdila, i ostalo, što *stanu* valjade. Npj. 1, 166.

stāv, f. kad se proso žanje, onda se sve po tri četiri snopa skupa sastave i slože, i tako se po nekoliko dana suši; tako ta tri četiri sastavljena snopa zovu se *stār*. »Daj de mi konje da *nekolike stavi* prosa ovršem.« J. Bogdanović.

stāviti, stāvīm, v. *pf.* Rj. *od kor. od koga* je stāti; *kao učiniti da što stane*. v. *pf. slož.* dō-staviti, iz-, na-, o-, po-, pod-, pre-, pri-, ra(z)-, sa-, su-, u-, za-, izò-, obū-, odū-, priū-, zaū-; poizostavljati, posastavljati. *zlostaviti* (*pf. i impf.*). v. *impf. prosti* stavljati, i *kod njega* v. *impf. slož.* — **I. 1)** *stellen, statuo*. Rj. *vidi* metnuti 1. — Ako li pak ne izleže (iz jaja piplad), *hoću te staviti na muke*. Npr. 105. Da *jednoga* od njih dva *stave* za *kralja*. 109 (isp. *nizže primjer* iz Npj. 5, 74: *Staviću* ga *vezivrom*). Slimi s desne ruke *prsten* i *stavi* *joj* na ruku. 111. Car *ondar stavi ščec* pod *stražu*. 115. Carev sin... *vas grad u korotu stario* za smrt svoje ljubaznice. 261. *Stavi* *luda* na *risiko*, nek *nogama* maše. Posl. 293. *Stavi* *stražu* mladu *momu*. Npj. 1, 361. *Staviću* ga *veljijem vezivrom*. 5, 74 (isp. *porišče primjer* iz Npr. 109: *jednoga stave* za *kralja*). Moraše *staviti latinsku eju* pred *pravoslavnu*. DM. 315. *sa se, pass.*: *Manastir* jedan i drugi *stavi se* pod *mitropoliju*. DM. 100. Kako je *krotko* predan novi zavjet... *da bi se sve oro* na *suprot stavilo* *starom zarjetu*. DP. 129. — **2)** (u Dubr.) *legen, pono, cf. ostaviti*: Durbin savi, u *njedru* ga *stavi*. Rj. *kao pohraniti, sahraniti*. *isp. ostava*. — Kad (gjevojka) *vigje* *maramu*, *saže* se i *poče* da je *pregleda*... *gjevojka stavi maramu u njedru*, te *opet* za *njim*. Npr. 123. — **3)** n. p. *sofru*, *jelo, decken, sterno, cf. postaviti* 4: *zakla* *vola bika*,

se sve slo svika, a kad pogje da slavi, nema što da stavi. Rj. (kokoš, kad snese jaje). *vidi* i namjestiti 2. — **II.** sa se, *refleks.* (u C. G. i u Dubr.) *sich erinnern, memini, cf.* sjetiti se: ne mogu se staviti šta je to bilo. Rj. *vidi* i osjetiti se II 4, opomenuti se, spomenuti se. — *Stavi se car odmah da ga je šćer naučila.* Npr. 106. *Videći carev sin... stavi se da je zamagijjana.* 216. *Ne spazi se, Petrović Danile... da sam sebe kida desnu ruku. Ne stavi se, žalosna mu majka.* Npj. 5, 26. *Ko se stavi časti i poštenja, Turčinu se ne hće pokoriti.* 5, 228.

stavljanje, *n.* Rj. *verb.* od 1) stavljati, 2) stavljati se. — **1)** radnja kojom tko stavlja što (das Stellen, das Legen, positio, statutio. Rj.). — **2)** radnja kojom se tko stavlja čega.

stavljati, *stävljâm, v. impf.* Rj. *v. impf. slož.* 1(z)-stavljati, na-, o-, po-, pod-, pre-, pri-, ra(z)-, sa-, u-, zâ-, izd-, nadð-, obñ-, odñ-, zañ-; *zlostáviti (v. impf. i pf.) v. pf. prosti staviti, kod njega v. pf. slož.* — **I.** 1) *staven, statuo.* Rj. *vidi* metati 1. — Sve vojvode na sobet dozvaó, *stavlja redom jednog do drugoga.* Npj. 2, 202. *Prsten stavlja, svadbu ngovara.* 3, 451. *sa se, pass.*: *Koliko se ili kako se cijeni (što), izriče se adverbima... ili tijem što se po vrijednosti stavlja nad drugo.* Daničić, ARj. 788b. *isp. staviti 1. — 2)* *legen, pono.* Rj. *vidi* ostavljati 1. *kao sahranjivati 2. isp. staviti 2, ostava. — 3)* n. p. tpezu, jelo, *decken, sterno.* Rj. *vidi* postavljati. *isp. staviti 3. — II.* sa se, *refleks.* (u C. G. i u Dubr.) *sich erinnern, memini, cf.* osjećati se. Rj. *vidi* i sjećati se, opominjati se, spominjati se. — *Ustani se, t'jelo moje!... Bogu se ne molilo, a duše se ne stavljaó.* Herc. 323. *isp. staviti se.*

staza, *f. der Fusssteg, semita, cf.* putanja. Rj. *kud ljudi pješice idu n. p. pored velikoga puta. vidi* i nogostup 1, tražina, *dem.* stazica. — *Tud' se dala tanku stazu, po njoj šće Božja majka.* Npj. 1, 118. *Koji znadu staze preko Drine.* 4, 274. *Da ne bi mjerio puta životnoga, savijaju se staze njezine (tugje žene) da ne znaš.* Prič. 5, 6. *Tako se i nama ljupko vije duhovna stazu za osam nedjelja.* DP. 269.

stazica, *f. dem.* od staza. Rj. *vidi* putanjica. — *Tud' se dala tanana stazica, po njoj šeta mlada devojčica.* Npj. 1, 348.

stčćnik, *m. der Erwerber, qui acquirit:* Moj stčćniče i donošće, punan dome! Rj. *koji teče ili je stekao što.*

stčćak, *stčćka, m.* (u Imosk.) otesan kamen koji se meće na grob ili za kaku drugu biljku. Onamo na starinskijem grobovima ima *velikijeh stčćakâ*, koji nijesu u zemlju zakopani, nego onako stoje na pločama koje su po grobovima... *kamenje starovirsko...* Rj. — stojim, *stojčćke, stojke...* stajalo, stajaća, stojak... *glasovi -oje- nalaze se sažeti u e: stčćak.* Korijeni 271 (= *stojčćak*).

stčći, *stčćem, v. pf.* — **1.** *erwerben, comparo.* n. p. novaca, kuću, neprijatelja. Rj. *s-teći, tekući nabaviti, dobiti. vidi* zakopiti, zametnuti 4, zavrći 2. *isp. nateći 2. suprotno rasteći. v. impf. prosti teći 2.* — Oženi se, moj premili sine, da zamjenu stčćem za života. Rj. 184a. *Bog im da te steku u srčćenu: u govodima, u konjma...* Npr. 71. *Poslje ga po svijetu da teče, ali ne teče da uspri stčće nego da stčće pameti.* 217. *U oni isti čas stčće vid očmji i razgovor deset puta ljepši i bolji nego li je prijed imao... i oženiše ga, te stčće silno blago i ima lijep porod.* 219. *Ko bi ga natio, dušu bi stekao.* Posl. 135. *A šta je ljepše od slave Božje, i od večere s pravdom stčćene.* Npj. 1, 96. *Ne stekla, Mare, srećice, kolik' ni paun kućice!* 1, 383. *I gje ti je Osman barjaktaru? i gje ti je Tuzla kapetane? koje Bosna nigda stčće ne če.* 4, 272. *Da stčćemo sebi imc.* Mojs. I. 11, 4. *Pokaza zasluge, koje je stekao na književnom polju.* Rad 17, 165. — **II.** sa se, *refleks.* Rj. *v. impf. slož.*

stjecati se. — **1)** *zusammenlaufen, concurre.* Rj. *vidi* sleći se, *i syn. ondje.* — *Oko Dušana stčćeše se ljudi koji služše iz različitih srpskih zemalja i redova.* DM. 51. *A stoji samo radi više suglasnih koja su se stekla.* Obl. 35. *Jednomi stčće se oko Isusa mnogo naroda.* Prip. bibl. 126. — **2)** *werden, in Erfüllung gehen, fio:* *Stogogi rekli, kod Boga se steklo.* Što su rekli, tako mu se steklo. Rj. *kao zbiti se, dogoditi se.*

Kad zakune, kao u trud (primi mu se, stčće mu se). Posl. 116. *Kako Uma reče, i Muju se stčće: i umrije Mujo, žalosna mu majka!* Npj. 1, 447. *Dobar čoeće! dobro ti reče! dobro ti reče! brzo se stčće!* Kov. 76. *Sve zlo ljudi Sihemljana povrati Bog na njihove glave, i stčće im se kletva Jotama sina Jerovalova.* Sud. 9, 57. *Dok se stčće riječ njegova (Josiofova), i riječ Gospodnja proslavi ga.* Ps. 105, 19.

Stčćân, *n.* ime muško, *Stephanus. vidi* Stčćân, Stčćpân. *hyp.* Stefo. — *Gjakon Stefan i dva angjela.* Npj. 2, 7.

Stčćlo, *m. hyp.* od Stefan. *vidi* Stijepo. — *Sebe zove Cetinjske glavare... kapetana Špadijera Stefa.* Npj. 5, 317.

stčća, *f. verschärfte Polizei, Cordon (gegen Räuber, Pest), circumventio.* Rj. *s-tčća (za postanje isp. stegnuti), kud se stegne n. p. selo odasrud, opkoli se: straža, kao veriga oko čega (protiv kuge, hajduka). vidi* stuž. *isp. kordun. amo pristaje i ovaj primjer: Kajmakam Števana okuje... Panta je i sam video da je nesrećnik (Števan) u teškoj stezi, pa rekne Turcima, te mu puste desnu ruku.* Mil. 222. *u prenesenom smislu: Velika mi je stega za nekolike forinte, daj molim te, posudi mi.* J. Bogdanović.

stčćno, *n.* (*pl. stčćna*) *der Schenkel, erus.* Rj. *vidi* bedra, bedro. *isp. kراك.*

stčćnuti, *stčćnem, v. pf.* (stčćgoh, stčće, stčćgao, stčćglâ). Rj. *s-tegnuti, kao prost glagol ne dolazi. isp. tegnuti. v. impf. slož. stezati. — I. 1) anziehen (straff), attrahu.* Rj. — *Progjoh goru, progjoh drugu, zagjede mi jasen klobuk, stegnuh konja, da ja vidim, ali vila na jasenu.* Npj. 1, 151. *Stegni, majko, sree u tijelu.* H Npj. 1, 50. *Za što sudija ne stegne krievca.* Megj. 288a. — **2)** n. p. selo, *eng umringen, circumdo, cingo; stegli ga dužnici.* Rj. *kao opkoliti. isp. stega.*

— *Donesoše drevinuju Marku; kad je stčće u desnu ruku, pršte pusta na dvoje na troje.* Npj. 2, 405 (*isp. kod stisnuti primjer iz Rj. 346a*). *Podignuče Gospod na tebe narod iz daleka... I stegnue te po svijem mjestima tvojim.* Mojs. V. 28, 52. *Bolovi grobni opkolise me, stegoše me zamke smrtno.* Sam. II. 22, 6. — **3)** *steglo me u nosu (kad ko ima kihavicu), u grlu (kad kome promukne grlo).* Rj. — *Prikuči se noć, on se vrati natrag i pogje kući; ali u tom stegne mraz a snirkne se, i tako on... svrati se u vinograde u jednu pudarsku kolibu.* Rj. 501a. *Stegle me probadi.* Rj. 602b. *Steža, nekaka trava, koja se od srdobolje jede (te stežć).* Rj. 714b. — **II.** sa se, *refleks. vidi* stisnuti se. Rj. — *Stegni se, udri na desno, na lijevo, kuda se god obrneš.* Jezek. 21, 21.

stčćlan, (*stčćlna*) *stčćona, adj.* *vidi* steon.

stčćlja, *f. — 1)* *die Fütterung des Saumsattels, munimentum interius ctitularum.* Rj. — *Na samaru ima drvenica i stelja. Stelja, koja je od klašnja i naložena uzduž čitarom slanom, stoji po konju.* Rj. 663a. — **2)** *die Hefen, faex, cf. talog.* Rj. — **3)** *što se nastire pod blago, n. p. slama, lišće, i t. d., die Streu, stramentum. govori se u Hrv. vidi* prostor 2. — *Značenje (korijenu) kao u prostrirati: stčćlja, stčćljka, postelja.* Korijeni 275.

stčćljka, *f.* onaj kočić što na njemu stoji vitao kad žene suču pregju, *das Frussgestell des Haspels.* Rj. *značenje korijenu kud stelja.*

stčćnja, *f.:* Od sunca se štitom zaštitila, da joj sunce ne zapali lice i ne bije stčćnja od kamenja. Rj. — *Značenje (korijenu) gorjeti, sijati: stijenj (ellychnium*

u Stulića), stijenjak, stijenje, stčnja. Korijeni 257. *Stčnja* (tako u istočnom govoru, a biće staroslavensko *СТЧНА* . . . vidi *stijenje*). Osn. 193.

stčnjanje, *n. das Stöhnen, gemitus, suspiratio*. Rj. *verb.* od *stčnjeti*. *radnja* *kojom tko stčnje*: Zborbilj u ovce . . . Kažu da se tako ovca poznaje po *stčnjanju* ili kao ječanju kad preživa. Rj. 203a.

stčnjati, *stčnjem*, *v. impf. stčnuen, suspiro*. Rj. *isp.* ječati 2. — Kad svinje pred veće kao cie polako ili *stčnju*, kaže se da ude. Rj. 769b. Ko u mladost *stčnje*, u starost sjede. Posl. 158.

stčon, *stčona*, *adj. t. j. krava, trächting (von der Kuh), praegnans (vacca)*. Rj. *s-teon* (stelau, stelua), *s-teona* (kao: *s tčetom*), *t. j. bregja, taka adj. vidi kod sjanjani*. — Provagja *krava*, kad po drugi put vodi, pošto je već jedan put vodila, pa nije *stčona* ostala. Rj. 513a.

1. *stčepen*, *stčepena*, *adj. n. p. stepen* čovjek, *t. j. kao smeten, unbeholfen, inhabilis*. Rj. *isp.* *stepsti* se.

2. *stčèpen*, *stčèpna*, *m. vidi stupanj*. — 1) *die Stufe, gradus*. *vidi* *grād 4*, *postup. i u Stullija stepèn, grado, gradus (ake, kao kod kamèn, t. j. kāmèn)*. — Srbija leži između 42 i 15 *stepena širine*. Danica 2, 27. Jezici još nijesu tako poznati, da bi se mogla koljena (*stepeni*) *srodstva* njihovog naznačiti. 2, 122. Nikom se ne dopušta uzimajući u tom *stepenu srodstva*. Megj. 136. — 2) *vidi skalini, i syn. ondje*. — Ščepa (kapetan) čovjeka za prsi, i gurnu niza *stepene*, te u malo, siromah, vrat ne slomi. Zim. 182.

stčepnice, *f. pl. vidi skalini, i syn. ondje*. — Brže sigje niza *stepenice* na ulicu. Mil. 20.

stčèpti se, *stčèpen se*, *v. r. pf. sich verschlagen, verkommen, nescio quo abiit*: *stepse* ne nekud u svijet. Rj. *s-tpeti* se, kao *tepući se otići* (da se ne zna kud). *vidi* *potući se 3* (po svijetu). *v. impf. prosti* *tpeti* se.

stčèranje, *n. das Breiten, to sternere*. Rj. *verb.* od *stèrati*. *radnja* *kojom tko stère što, n. p. postelju*.

stčèrati, *stčèrèm*, *v. impf. breiten, decken, sterno*. Rj. *zuačenje* (korijenu) pružati, širiti. Korijeni 274. *v. impf. sloč.* oba-stirati, prò-, razà-, raspò-, zà-stirati. *zu v. pf. sloč.* uzima se oblije strijeti koje samo ne dolazi: na-strijeti, oba-strijeti, odà-, prò-, raspò-strijeti, razà-, zà-strijeti. — Koliko bijelja čutiš, toliko noće stèri. D'osl. 48. Bože mili! da čudna junaka! da li mi ga Bog u sreći dade! *pod njega bi karanfil stèrala*, a *pod glavu rumenu ružicu*. Npj. 1, 451. Pak mi stèri mčkane duške, ljuto me je zaboljela glava. 1, 611. Tada ode lepa Janja *stèral' ložnicu* . . . te pogubi lepu Janju *stèruo' ložnicu*. 1, 613. Brzo trèi dvoru bijelome, pa mi stèri mčkane postelju.

stčèsati, *stčèšèm*, *v. pf. Rj. s-tesati. vidi satesati. v. impf. prosti* *tesati*. — 1) *abzimmern, behauen, evasio*. Rj. *za s- isp. s, sa I.* — 2) *zusammenzimmern, edolo*: Doble sanduk Omeru *stèsaše*. Rj. *za s- isp. s, sa II.*

stčèstati se, *stčèštà* mi se, *v. r. pf. von Wehmuth ergriffen werden, dolorem capere, cf. dotežati*. Rj. *s-čèštati se* *kome, postati mu teško, tužno, vidi i dotešćati, doteštati. kao prost* *glugol ne dolazi. isp. tešćati*.

stčèvan, *m. vidi Stjepan*. Rj. *vidi i Stefan, od čega je postalo* *Stevan i Stjepan, promjeniči se glas i u tugjoj riječi na v i i na p u našem jeziku. isp. t.*

stčèven,⁴ (u C. G.): *Stevan* ču ti drugi napraviti, *t. j. držaću te drukčije*. Rj.

stčèžanje, *n. das Anziehen, attractio*. Rj. *verb.* od 1) *stèzati*, 2) *stèzati se*. — 1) *radnja* *kojom tko stèže što*. — 2) *stanje* *koje biva, kad se tko stèže*.

stèzati, *stèžèm*, *v. impf. Rj. s-tezati. kao prost* *glugol ne nalazi se. isp. tegnuti. v. pf. stegnuti*. — 1) *anziehen, utraho, contraho*. Rj. — Strahote tvoje razdiru me, *stèžu me od sruda*. Ps. 88, 17. Neke naše djevojke *stèzale* su *otprije svoje tijelo*, pak još i sad *stèžu mudrom* da bi tanje bile. Priprava 39. — 2) *su*

se, refleks. kein Freund sein von Ausgaben, knapp thun, parco sumptibus. Rj. *stèže se koji nije podatljiv. vidi* *stiskivati se. isp. skomračiti, tvrdovati*. — Što ko više ima, to se više *stèže*. Posl. 357.

stèža, *f. nekaka trava, koja se od srdobolje jede (te stèže), das Fingerkraut (Silberkraut. Rj. 3) potentilla anserina*. Rj. *isp. prostreo* 2.

stèžàica, *f. vidi petica 2*. Rj. *Daničić piše* *stèžàica. vidi i stopica 2*, *žujica. dolje mjesto gdje stoje vrata, koja ne drže šarke ni baglame*.

stèžàjica, *f. vidi stèžàica. stèžer, stèžàjica*. Korijeni 272. *stèžàjica* (od osnove postale nastavkom »ja« od osnove koja je u *stèža*). Osn. 325.

stèžèr, *m. (u Paštr.) der Stamm, stirps*: iskopao mu se *stèžer* (t. j. *trag, zatrgo* mu se *plene*); djevojkama se *dade* *traj* od pokretnoga imanja, a nepokretno ostaje *stèžeru. cf. stožer*. Rj. *isp. hasaba*. — *stèžer* (vidi *stožer*, premda je značenje malo drukčije). Osn. 111. *riječi s takim nast. kod čemer*.

stčècànje, *n. das Zusammenschüren (der Feuerbrände), admotio*. Rj. *verb.* od *stčècati. radnja* *kojom tko stčècà n. p. ugarke, vatra. vidi starkati, tarkati. v. pf. staći, staknuti*.

stčèci, *stčècnèm* (stčgoh, stčže, stčgao, stčgla), *v. pf. Rj. vidi* *stignuti. v. pf. sloč. dš-stiči, po-, pre-, pri-, sa-, su-; postizati. v. pf. sloč. od stignuti vidi kod njega. v. impf. stizati*. — 1) *erreichen, einholen, assequor*. Rj. *stiči koga*. — Gdje *stigne glas one* koji su ga (kamenje) vukli . . . ondje ga i ostave. Rj. 79a. Dobra stizl' (reče se, kad ko *stigne koga*). Rj. 715b. Uzme sa sobom još *dra brta što mogu zeca u polju stiči*. Npr. 46. Tako *ga noć stigne* te u nekakoj pećini zanoči. 95. Bolje da te smrt prijeka digne nego *suza siromaška stigne*. Posl. 22. *Stiče njega* (popa) *Koprivica Vuče ostrim mačem po svilenu pasu*. Npj. 4, 18. A! *stigoše ga moje kletre!* Danica 4, 10. Malo je *dana života* mojega, niti *stiču vijeka* otačca mojih, koliko su oni živjeli. Mojs. 1, 47, 9. Ne boj se, jer te ne će *stignuti ruka* Saula oca mojega. Sam. 1, 23, 17. — 2) *kad si ti stigao, ankommen, advenio*. Rj. *neprelazno, kao doći, prispjeti, stasati*. — *Stigla* za njim potjera. Rj. 553a. U tom Šolomonovi *vojnici stignu na ono mjesto*. Npr. 157. U tom *stigne i noć*. 161. Kad *stigne mrak*, a ja onda . . . 162. *Stignu* zdravo i veselo doma. 222. *Stigla je hvala do cara*. Npj. 1, 164. Kad *ovaki glasovi stignu* . . . Danica 3, 173. Zadoeni se *platu* vojnicima, te ne *stigne* (ili se ne izda) *na vrijeme*. 3, 237.

stčid, *m. (loc. stidu) die Scham, pudor*. Rj. *vidi* *stidnoća; sram, sramež, sramota*. — Ako ti može obraz podnijeti (ako te nije *stid*). Rj. 433a. *Obraz* od obraza *stidi se*. (Reče se, kad se kazuje za *kakav velik stid* ili *sramotu* . . .). Posl. 230. Otišao je *stid* u zid. (Nestalo je *stida*). 243. U *stidu* gine i čojstvo i junaštvo. 337. *Stid je mene* na te i *gledati*. Npj. 1, 244. *Stiduje* *momče neg' devojče, ispod stida* progovara . . . 1, 425. *Nexjesta sa stidom* gleda preda se. Kov. 76. Čisto me je *stid*, da ovako malu stvar tako dugo od mene očekujete. Star. 14, 197. *Nije ras stid* što tako *navaljujete* na me? Jov 19, 3. *Stid je popao* lice moje. Ps. 44, 15. Ti znaš *pod kakvim* sam rugom, *stidom* i *sramotom*. 69, 19.

stidak, *stitka*, *m. — 1 a) Mohrrübe, Carotte, daucus carota L. Rj. 9 — b) Breitsame, orlaya grandiflora L. Rj. 3 grossblüthige Haftdold, caucalis grandiflora Linn.* Ova trava ima bijel cvijet u srijedi malo crven; Srbliji pripovijedaju da je ono crveno od prije veće bilo, pa sad svaki dan biva manje: jer već nestaje *stida* među ljudma. Rj. — 2) *das letzte Stück in der Schüssel, das jeder sich schämt zu nehmen, cibi ultimum frustum*. Rj. *posljednji komad* *jela u zdjeli, što je svakoga stid* *uzeti*.

stidan, stídna (stídni), *adj.* *schamhaft, pudens*: Malo življét' stídnu na svijetu. Rj. *vidi* stídljiv, postidan; sramu 2, srameč, sramežljiv. — *Stidan* kao mlada nevjesta. Posl. 295. *Stidnje* je ukrasti nego pitati. 295. *Stidnje momče* neg' devojčee, ispod stida progovara . . . Npj. 1, 425 (stidnje u pjesmi mj. stidnje). Al' ti drugu hoću besjediti, besjediti, a dostu je stidno. Npj. 2, 233. On oružje nikad nosit' ne će, nego stidnu žensku opregljaju. 5, 221. *adv.* Tri mnogo lijepe (gjevojke) na strani šjegjahu i kao stidno igru gledahu. Npr. 229. A oni mu stidno besjediše: »Voljan care, dragi gospodaru! Npj. 3, 79.

stidjeti se, stídím se, *v. r. impf. sich schämen, pudet, erubesco*. Rj. *vidi* sramiti se, sramovati se, kalžiti se, libiti se. *v. pf. slož.* postidjeti (i se), zastidjeti (i se). — Kod astala ne valja se stiditi, nego samo red paziti. Posl. 137. Moji se sveci od trojih ne stide. 182. *Obraz od obraza stidi se.* (Reče se, kad se kazuje za kakav velik stid ili sramotu . . .). 230. *Stidi se* (ili stídljiv) kao mlada nevjesta. 295. *Čeg se mudur stidi*, tim se lud ponosi. 345. *Stidi se priznati* svoje neznanje. Odg. na ut. 19.

stídljiv, *adj. schamhaft, geschämig, pudibundus*. Rj. *vidi* stidan, i *syn. ondje*. — *Stidi se* (ili stídljiv) kao mlada nevjesta. Posl. 295. *U stídljivu slijepca* prazna torba. 336.

stídljivost, stídljivosti, *f. osobina onoga koji je stídljiv; die Schamhaftigkeit, pudicitia, suprotno* besidnost. *isp. stid, i syn. ondje*. — *govori se u Hrv.*

stídnoća, *f. (accus. stídnoću) die Scham, pudor*. Rj. *vidi* stid, i *syn. ondje*. — Na stídnoću kao i nevjesta. Rj. 414a. *riječi s takim nast. kod bistroća.*

Stig, Stíga, *m. bila* je od prije knežina u nahiji Požarevačkoj . . . Rj.

stígnuti, stígnem, *vidi* stići. Rj. i *primjere ondje*.
stígnjenje, *n. das Schämen, pudor, die Scham, pudor*. Rj. *verb. od stidjeti se. stanje koje biva, kad se tko stidi.*

stih, *m. vidi* vrsta 4b, veras; $\sigma\tau\iota\chi\omicron\varsigma$. *Pers, versus, dem.* stičić. — U šatiru prvi i drugi stih u originalu ovako stoji . . . Kov. 24. Sad evo i Risanskoga naricanja na stihove. 98. *Naricanja u stihovima* ima od 10 slogova. 100. *Stihotvorci* dobijaju vlast protiv pravila *pravilne stihove pisati*. Obit. XVIII. Luka bio prvi majstor *načiniti stihove*. XXIV. *Nješto* je odmah preda mnom u stihove namještao. Odg. na ut. 21.

stihija, *f. vidi* elemenat; $\tau\alpha\sigma\tau\omicron\upsilon\epsilon\iota\varsigma$, *elementa, Elemente, Grundstoffe, Anfangsgründe*. — *Stihija*, riječ je Grčka, i znači ono od čega su stvari ovoga svijeta sastavljene (*element*). Nov. Zav. XII. Kad' bijasmo mladi, bijasmo opet *stihijama svijeta* zarobljeni . . . kako se vraćate pod na slabe i rjavce stihije, kojima opet iznova hoćete da služite? Gal. 4, 3. 9. *Psalam* u kojem cijelo jeststvo *glasom stihija svojih* kazuje radost svoju Gospodu. DP. 301.

stihotvorac, stihotvorca, *m. versificator, Stullii, stihotvorac, koji tvori (čini) stihove; Versmacher, Verskünstler*. — Sva pravila važna su i prevažna za sve naše stihotvorce. Obit. XII. Kaže slavni Ruski stihotvorac Sumarokov. Pis. 69. *tako slož. riječi kod čudotvorca.*

stihotvorstvo, *n. umještvo tvoriti stihove*. — Luka za primer u stihotvorstvu produženih reči uzima »njime« i »nojzi«. Obit. 22.

stija! stijo! (u Baranji) *Laut um den Ochsen rechts zu kommandiren, vor ul boem ut detrorsum flectat*. Rj. *uzvik volu, da krene na desno.*

stijati se, jām se, *v. r. pf. vidi* stišati se. Rj. s-tijati se (j mjesto h: stihati se). *isp.* Korijeni 100.

stijeg, *m.* (u Boči i u Dubr.) *die Fuhne, verillum, cf. barjak, zastava*. Rj. — *Tugja*: stijeg. Osn. 30.

stijena, *f.* — 1) *die Felsenwand, der Fels, saxum*. Rj. *vidi* gređa 3, kak 2, skala 1. *coll.* stijenje, *isp.* stjenjak, kamēnjak 1, krš, timor. — *Konja meće u*

stenu kamenu i pred njega sitno trnje baca. Npj. 1, 538 (*pečina, podrum?*). Da beži uz Moravu *pod neke stene*. Miloš 92. Tako ćeš im izvesti vodu *iz stijene*. Mojs. IV. 20, 8. U klancu bijahu dvije *strmene stijene*, jedna s jedne strane a druga s druge. Sam. I. 14, 4. — 2) (u Dubr.) kamen ma i mali, *Stein, lapis*: udrio me *stijenom*. Rj. *vidi* i krš 2. — Ako *stijena* kotluši, jao kotluši; ako kotluša *stijeni*, jao kotluši. Posl. 8. (*isp.* Ili loncem o kamen ili kamenom o lonac, teško loncu svakojako! Posl. 102).

Stijēna, *f.* nekako mjesto u Turskoj krajini: Te je šalje ka *Pećini Stjēni* (Npj. 3, 149). I do njega od *Stjēne* džardaru. Rj.

stijenj, *m. vidi* stijenjak, 2 stijenje; *svještilo, titilj, vitilj* 2. *isp.* stenja. — *Značenje* (korijenu) gorjeti, sijati: *stijenj* (ellychnium u Stulića), stijenjak, stijenje, stenja. *Korijeni* 257. *govori se i u Hrv.*

stijēnjak, stijēnjaka, *m. vidi* 2 stijēnje. Rj. *vidi* i stijenj, i *ondje syn. i značenje korijenu*. — *stijenjak* (osn. u starom *stijenj*). Osn. 283.

1. stijenje, *n. (coll.) die Felsen, saxa*. Rj. *isp.* grobot 2, kamēnjak 1, stjenjak, krš, timor, valovlje. *jednica onoga što znači* stijenje: stijena 1.

2. stijenje, *n. der Docht (besonders die einfachste und ärmste Art davon), llychnium* (stijenje se zove u žiška, a u svijeće se kaže *srještilo*). Rj. *vidi* stijenj, i *ondje syn. i značenje korijenu*. — *Žižak*, 2) ono što se metne u kandilo pa se usred njega metne *stijenje*. Rj. 159a. Tko svijeće ije, sere *stijenje*. DPosl. 133.

Stijēpo, *m.* (u C. G.) *hyp. od Stjepan*. Rj.

stijēsniiti, stijēsniim, *v. pf. bedrängen, urgeo*. Rj. s-tijēsniiti, *v. impf. prosti* tijēsniiti. — *Verige*, jedno usko mjesto a zalivu Bokeljskome, gdje su gore s obje strane *zaliiv stijēsniile*. Rj. 58a. Drugu vojsku pošalje, te *Karunovac* pobolje opkoli i *stesni* . . . *Ove Turke* Miloš tako opkoli i *stesni*, da se sutra dan predadu i polože oružje. Miloš 105.

stil, *m. ὁ στυλος, der Styl, način pismenoga izjavljivanja misli*. — Drugo je, što se *stil* jednome od prvih srpskih naučnika svaki dan sve više ugleda na tu kaldrmu. Medj. 315.

stīma, *f.* (po juzzap. kraj.) *die Ehre, honor, cf. pošta*: Radi *stīme* cara čestitoga. E si kumu na *stīmu* vodio. Rj. *vidi* i čast I. — Pa je vojsci *stīmu* učinio: sve mehane *Spuške* otvorio, te svu vojsku napoji rakijom. Npj. 4, 112. *tugja riječ, Tal. stīma*. *isp.* stimati.

stīmānje, *n. vidi* poštovanje. Rj.

stīmati, stīmām, *v. impf.* (osobito po zap. kraj.) *vidi* poštovati: Treće ću ti bilje kazati, da si *stīman* u družini. Rj. *vidi* štīmati. *suprotno* obnēstimati (*v. pf. osramotiti*). *Tal.* stimare (*Lat. aestimare*). *isp.* stimavati.

stīmāvānje, *n. verb. od* stimavati. *rudnja* kojom tko *stimava* što.

stīmāvati, stīmāvām, *v. impf. isp.* stimati. — A jesu li *stimava*?, veziru, *kakova* je Svetogorska crkva? Npj. 3, 68 (*čijenio?*) *Ia ih* dimno gledam i *stimajem*, bolji mi se čine od *banova*. 5, 55° (stimajem *dijalektički* mj. stimavam. *isp.* Obl. 108).

stīnuti se, stīnē se, *v. r. pf. n. p. loj, gerinnen, congelasco*. Rj. *drnkćije se* glugol ne *nūlazi*. — Od daha nozdara tvojih *sabra se voda*; stade u gomilu voda koja teče; *stīnuše se vali usred mora*. Mojs. II. 15, 8. *Značenje* (korijenu) *ukočiti se, odatle mrznuti, hladnjeti*: stud, studen, studenac; *studjeti* . . . *samo-glasno se* produljuje, te glasi *stīnuti se*. *Korijeni* 277.

stīnjati se, stīnjā se, *v. r. pf. n. p. vatra, verglimmen, ertingu*. Rj. s-tīnjati se, *pomalo prestati gorjeti*. *v. impf. prosti* tīnjati.

stīo, (po juž. kraj.) *part. act. od* htjeti: Ko vi *stīo* nauditi, ne dao mu Bog! Rj. — *Mjesto htijah i htio*

govori se gdješto i *stijah* i *stio* (postalo od *šeo*). Obl. 99.

stipsa, *f. der Alaun, alumen, cf. kocelj.* Rj. *vidi i stipsa, slanac 2, řap 1.*

stipsanje, *n. das Sieden in Alaun, coctio in alumine.* Rj. *verb. od stipsati, radnja kojom tko stipse što.*

stipsati, *stipsēm (stipsām), v. impf. in Alaun sieden, coquo in alumine.* Rj. *variti u stipsi. vidi tipsati. v. pf. slož. oštipsati.*

stisak, *stiska, m. — 1) die zusammengedruckte Faust, pugnus compressus: hočeš stisak! stisnuta šaka: pesnica, pest. — 2): sad je veliki stisak na poslenicima, ne mogu ih naći, svak sebi radi.* J. Bogdanović.

stiskivanje, *n. Rj. verb. od 1) stiskivati, 2) stiskivati se. — 1) radnja kojom tko stiskuje što (das Zusammendrücken, compressio. Rj.). — 2) stanje koje biva, kad se tko stiskuje.*

stiskivati, *stiskujem, v. impf. Rj. s-tiskivati. v. impf. prosti tiskati. v. pf. slož. stisnuti. — 1) zusammendrücken, comprimo. Rj. — Raščiniti meću, t. j. u meću, koja je gusta kao kačamak, usuti vode, pa je rukama stiskivati i miješati, dok ne postane žitka. Rj. 645b. Kao Sarajevska gospa (n. p. stiskuje ustu). Posl. 132. Kad berberin počne svoj posao, i vidi da teško ide, i da (Grče stiskuje zube i oči, onda . . . 188. I bezuman kad muči, misli se da je mudar, i razumian, kad stiskuje usne svoje. Prič. 17, 28. — 2) sa se, refleks. vidi stezati se. Rj. stiskuje se, koji nije podulje. isp. skomračiti, tvrdovati.*

stiskolj, *m. od stiskivati znači tegoba, muka. M. Gj. Milićević. vidi tjeskoba 2. angustiae, Bedrängniß, Verlegenheit, Schwierigkeit. — Dogodi se takav stiskolj. da čovek hoće da ostavi rođenoga brata. Zim. 61.*

stisnuti, *stisnēm (stisnuh i stiskoh, stisnu i stište), v. pf. Rj. s-tis(k)nuti. I. glag. praljev stisnuo, stisnulu i stiskao, stisla. v. impf. stiskivati. — I. zusammendrücken, comprimo. Rj. — Pjeva se kako je (Kraljević Marko) uzeo u ruku suhu drevovinu, pa kad ju je stisnuo rukom, ona prsla na dvoje na troje. Rj. 346a (isp. kod stegnuti 2 primjer iz Npj. 2, 405). Budala stisnuši svoju šaku, pokaže filozofu pesnicu. Danica 5, 88. Nenoj da ti se stvrdne sreće tvoje i da stisneš ruku svoju bratu svojemu siromahu. Mojs. V. 15, 7. Iz čije sam ruke uzeo poklon, da bih stiskao oči njega radi? Sam. I. 12, 3. — II. sa se, refleks. — 1) sich einschränken (in Ausgaben). contraho vela (quoad sumtus). stisnuti se u troševju, u davanju novaca. vidi stegnuti se. — Stiskao se kao dva novca u kesu. Posl. 295. — 2) stište se za njim, t. j. potrča, stürzen, ruo. Rj. isp. otisnuti se 2. — Zmaj kako ga vidi stisne se na njega, a Stojša ga dočeka te se uhvate u košac. Npr. 30. — 3) isp. I. — Vuk kad to vidi, sakrije se za sjek od košare . . . dogje vuk koji je za sjekom slušao sav njihov razgovor, pa se stisne što je većma mogao i počue vrlo tankijem glasom: Kobo, kobilice! Npr. 178.*

stisati, *stisām, v. pf. s-tisati. vidi utišati, kao učiniti, da bude što tiho, mirno. v. impf. prosti isp. utiskati, tišiti, tješiti 1; v. impf. slož. utišavati. — 1) Tada ću stisati rodu njihovu, i učiniću da potoci njihovi teku kao ulje. Jezeq. 32, 14. — 2) sa se, refleks. stišati se, šam se, v. r. pf. sich legen, considere. Rj. — Stijati se, vidi stišati se. Rj. 715b.*

stišir, *m. dem. od stih. — Na ovaj odgovor Dositjev Jugović je odmah pisao kojekake male stišice protiv Dositija. Sovj. 86.*

stizanje, *n. das Erreichen, Einholen, consecutio. Rj. verb. od stizati. radnja kojom tko stize koga.*

stizati, *stizēm, v. impf. — 1) erreichen, assequi. Rj. stizati koga. v. impf. slož. do-stizati, pre-, prisu-, v. pf. prosti stiči, stignuti, i kod njega v. pf. slož.; postizati. — Suza suzu stizal' ne prestaje. (Kad*

se za koga kazuje da vrlo plače). Posl. 296. Ljudi, koji su ih sretali i stizali, stanu se sad još većma smijati. Danica 3, 236. Vršidba će vam stizati berbu vinogradsku. Mojs. III. 26, 5. Koga nije stizala zloća tvoja jednako? Naum 3, 19. — 2) u primjeru koji ide čini se da je stizati nepreluzno, prema stiči 2: Kad pogleda na lijevo, ugledao trideset Turaka, koji prije nijesu stizali, ni stizali, ni u boju bili. Npj. I, 412.

stiz!, *f. dobra stiz!* (reče se, kad ko stigne koga, kao kad ga srete: dobra kob), *Einholung, consecutio. Rj.*

stizania, *m. čovjek iz Stiga. Rj.*

stječanje, *n. Rj. verb. od stjecati se. — 1) radnja kojom se stječe n. p. nuvod kuda (das Zusammenlaufen, concursus. Rj.). — 2) stanje koje biva, kad se što stječe, zbiva (die Erfüllung, to fieri. Rj.).*

stjecati se, *stječēm se. Rj. s-tjecati se. v. pf. steći se. — 1) zusammenlaufen, concurrere. Rj. — Vikaše sav zbor na Mojsija i na Arona . . . A kad se stječaše nuvod na Mojsija i nu Arona, pogledaše na šator od sastanka, a to oblak na njemu, i pokaza se slava Gospodnja. Mojs. IV. 16, 12. Buna posta jaka, i narod se sve više stječaše k Aresatomu. Sam. II. 15, 12. — 2) werden, in Erfüllung gehen, fio. Rj. kao zbivati se, dogajjati se.*

stjegonoša, *f. vexillarius, signifer. Stulli. stjegonoša, koji stijeg nosi. vidi bajraktar, barjaktar, zastavnik. — tako slož. riječi kod bremenoša.*

stjenica, *f. die Wanze, cimex. Rj. vrbina. vidi kimak. — stjenica (mjesto СТЕНЬИЩА). Osn. 333. stijena, stijenje, stjenica. Crteniji 271.*

stjenjak, *stjenjaka, m. die Felswand, saxu. series saxorum. Rj. vidi kamenjak, krš, timor. isp. stijenje. — Od Golupca do Poreča sve se ove planice gotovo svršuju na Dunavu previsokom strmenitim stjenjacima. Danica 2, 33.*

Stjépa, *f. hyp. od Stjepanija. Rj.*

Stjépan, *m. Stephan, Stephanus. Rj. vidi Stefan, Stevan. hyp. Stijepo, Stjepoje. — Pa on uze tri konja viteza, odvede ih Srpskom ear-Stjepanu. Npj. 2, 148.*

Stjepanija, *m. ime žensko. Rj. načinjeno prema muškom Stjepan. — Starac Milija, sljepica (sljepica) Stjepanija. Ogd. na ut. 28.*

Stjépanj dan, *m. das Fest des heil. Stephan, festum S. Stephani (27. Dec.). Rj. vidi Stjepanje.*

Stjépanje, *n. dan sr. Stjepanu. vidi Stjepanj dan. — Do Stjepanja s prahom a od Stjepanja s kalom. DPost. 17 (biće ovdje dan sr. Stjepana kralja, 20. kolovoza). za nast. isp. Prokoplje. tako se u Hrv. govori i Filipje, Ivanje, Lučinje, Martinje, Stefanje i t. d., t. j. dan sr. Filipa, sr. Ivana, i t. d.*

Stjépoje, *m. hyp. od Stjepan. osn. u Stijepo. taka hyp. vidi kod Blagoje. — Posaguje do desna kolena elči-bašu Dojčetića Vuka . . . pa Stojana Stepajeru sina. Npj. 2, 482 (Stepoje u istočnom govoru).*

stjérati, *stjērām, v. pf. Rj. s-tjerati. vidi šcerati, satjerati; sagnati, zgnati; svitlati. v. impf. stjerivati. — 1) davonjagen, herabjagen, depello. Rj. za s- isp. s, su I. stjerati koga s čega. — Radi onaj posao koji cara s konja stera. Npr. 258. — 2) zusammenreiben, cogo. Rj. za s- isp. s, sa II. stjerati što n. p. u gomilu. vidi savitlati, svitlati 2, zaokupiti.*

stjerivauje, *n. Rj. verb. od stjerivati. — 1) radnja kojom tko stjeruje što s čega (das Herabjagen, depulsio. Rj.). — 2) radnja kojom tko stjeruje što n. p. u gomilu (das Zusammenreiben, coactio. Rj.).*

stjerivati, *stjērjēm, v. impf. Rj. s-tjerivati. vidi šcerivati, satjerivati, sagoniti, zgoniti. v. impf. prosti tjerati. v. pf. stjerati. — 1) herabjagen, depello. Rj. stjerivati što s čega, n. p. ptice s drveta. — 2) zusammenreiben, cogo. Rj. satjerivati što, n. p. oree, u gomilu.*

stklō, *n. (u Dubr.) vidi staklo. Rj. st(a)klo. vidi i sklo, cklo.*

1. stô, *hundert, centum*. Rj. broj. *dvje stu* (i) *dvje sti*. Obl. 46. *stotina (sto)*, *dvjestu* (dvije stotine), *tristu* (tri stotine), četiri stotine, pet stotina, šest stotina i t. d. Rj.¹ XLVII. — Ukrade mužu pedeset (cekina) a pedeset ostavi mu; ali kad joj muž ne nagje *putane sto*, kidiše joj. Npr. 110. Ostane čudeći se, gdje se *nasitiše sto braraca* od jednoza rupnjaka proje. 210. Ostane čudeći se, gde se *napoji sto volova* od jednoga kabla vode. 211. *Sto zborova pazar čine*, a jedna (riječ) veže i driješ. Posl. 295. *Sto misli duga ne plaća*. 295. *Sto tubana* po tugjenu poplatu ne bole. 295. Koji je *sto puta* bolje znao čitati. Miloš 137. Kad se pravo ne smije, može se činiti *nu sto načina*. Pis. 8. Obični je interes bio *pet na sto*. 252.

2. stô, stôla, m. Rj. stô (СТОЛЪ, kor. »sta- stajati). Osn. 118. *vidi stôl*. *hyp.* stolak. — **1)** *der Stuhl, Sessel, sellu*. Rj. *vidi stolac* 2, stolica 2, stočić; škanj, tovjelica. — Gospodar *sjedi u zlatnu stolu*, a noge drži u hladnu vodu. Npj. 1, 85. *U sto sjede* Urnojević Ivo, da s' odmori. 2, 528. — **2)** (st.) *der Tisch, mensu*: U Pavlovu svjetom namastiru *postavljeni* od zlata stolovi. Rj. *vidi sofra*, i *ondje syn.* — Dva cara došla da je prose i *metnuli jabuke na sto*. Npr. 81. Bila mu je kuća otvorena i *sto postavljen* za svakoga. Sovj. 77. *Postavi sto*, stražar neka straži; jedi, pij. Is. 21, 5.

stôbôr (stôbor), m. (u C. G. i u Srbiji *ulica*, a po varošima *avlija* mjesto ispred kuće, *der Hof, aula*): Provaljuje dvore i *stobore*. Rj. *vidi* i dvor 2, dvorište, obor 2.

stôbôrje, n. *stobôrnicia*, f. taraba oko kuće, *der Zauw um 'den Hof, spes*: O *stobôrje*, ti se oblonilo! Rj. *zagradu oko stobora*.

stôbôrni, adj. *Hof-, aulue*, cf. avlijski. Rj. *što pripada stoboru*, *vidi* i oborni.

stociljati se, stôciljâm se, v. r. pf. *herabglitschen, delubi*. Rj. s-tociljati se, *točiljajući se spasti*. v. *impf.* točiljati se.

stôčan, stôčna, adj. — **1)** n. p. zemlja, t. j. gdje ima dosta stoke, *reich am Vieh, pecorosus*. Rj. *vidi marven*. — **2)** mlijeko, t. j. od koza i ovaca. Rj.

stôčâr, m. čovjek koji drži *stoku* i samo od nje živi. Rj.⁹

stôčarina, f. danak koji se plaća od stoke. u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmin. — *za nast. isp.* dimarina.

stôčić, m. (po sjeveroist. kraj. rekli bi stôčić) (u Dubr.) *der Stuhl, sellu*, cf. stolica 1. Rj. *gram.* je *upravo dem.* od stolac 2, *vidi* i 2 sto 1.

stôg, stôga, m. Rj. *vidi* ostožje 2. — **1)** *der Getreideschober, acervus frugum*: Gjavo rastovara na *veliki stog* (Ko mnogo ima, onaj i dobija. Posl. 72). Rj. *stog žita*, *vidi* kopa. — **2)** veliko sijeno, *Heuschober, meta foeni*. Rj. — *Odreni stog*, t. j. veliko sijeno, koje se bez odra nije moglo sadjesti. Rj. 417b. Ostožje, 1) stožina oko koje se *stog* sadijeva. Rj. 473b.

stôić, m. ime muško. — *Stôjić* (osn. u *Stojo*). Osn. 237. *po orom imenu prezime*: Miloš *Stôićević* u Pocerini. Rj. 70a. *takvu dem.* kod Bogić.

stôin, m. ime muško. Rj. — *Stôjin* (osn. u *Stojo*). Osn. 148. *takva hyp.* kod Bojin.

stôisava, f. ime žensko. Rj. — *Stôji-sava*. Osn. 19.

stôja, f. *hyp.* od Stojana. Rj.

stôja, m. (ist.) *vidi* Stojjo. Rj.

stôjnea, f. (u Herc.) *vidi* stolac. Rj. i *ondje ostala syn. sprava* kojom se *dijete uči* stajati i hoditi. — *riječi s takim nast.* kod ejepača.

stôjadin, m. ime muško. Rj. — *osn.* u *Stojo*. *isp.* Osn. 149. *takva hyp.* kod Miladin.

stôjâk, m. ime muško. Rj. — *osn.* u *Stojo*. Osn. 264. *takva hyp.* kod Dujak.

stôjak, stôjka, m. (u Ormn.) motka za koju je matuzicom privezan čijep, te se njime žito mlati (*stojak* se drži u ruci, a čijepom se mlati žito), *der*

Stiel eines Dreschflegels, manubrium. Rj. *vidi* stojalo. *što* stoji u ruci.

stôjalo, n. (u C. G.) *vidi* stôjak. Rj. — Šibak, drvo što je privezano za *stojalo*, te se njim žito mlati. Rj. 838a. *riječi s takim nast.* kod bučkalo.

stôjan, m. ime muško. Rj. — Bježanova majka pjeva, a *Stojanova* plače. Posl. 11. *Stojan* se kreće a iz doma ne će. (Kad se ko nakanjuje i dugo sprema kud da ide). 295. *Stojan* (osn. u *Stojo*). Osn. 140. *takva hyp.* kod Cvijan.

stôjana, f. ime žensko. Rj. *hyp.* od Stojisava.

stôjânka, f. ime žensko. Rj. *hyp.* od Stojisava.

stôjêčkê, *stehend, stans*, cf. stojke. Rj. *adv.* *stojêći*.

stôjić, m. *vidi* Stoić.

stôjiljko, m. ime muško. Nema u Vukovu rječniku, ali se govori. Korijeni 271. *hyp.* od Stojisav.

stôjin, m. *vidi* Stoin.

stôjisav, m. ime muško. Stoji-s(bav. *sada se naziva* u prezimenu Stojisavljević, *kojega ima* po Lici, n. p. u Gračcu i Velikoj Popini. — Stojjo (od *Stojštar*, koje nije u običaju, ali je još u običaju žensko *Stojisava*). Korijeni 271. *tako složena imena* kod Berisav. *hyp.* Stôja, Stojadin, Stojak, Stojan, Stojić, Stojiljko, Stojin, Stojko, Stojjo, Stojša, Stoka, Stoko.

stôjisava, f. *vidi* Stoisava. — *Stoji-sava*. Osn. 19. *tako slož. imena* kod Dikosava. *hyp.* Stoja, Stojana, Stojanka, Stojka, Stojna, Stojnica.

stôjka, f. ime žensko. Rj. *hyp.* od Stojisava. *takva hyp.* kod Drenka.

stôjkê, (u Risnu) *vidi* stojêčke. Rj. *adv.* *stojêći*. — Razdrobe krsni somun, preliju ga vinom, pa onako *stojke* piju prije nego počnu jesti. Herc. 350. Mušlugdžija valja da pazi da ne sjede. nego *stojke* u brzo da napije i k svatovima da se vrati. Kov. 63.

stôjko, m. ime muško. Rj. — Izvadiće *Stojka* iz tavnice. Npj. 3, 123. *hyp.* od Stojisav. *takva hyp.* kod Bajko.

stôjna, f. ime žensko. Rj. *dem.* Stojnica. — *hyp.* od Stojisava. *takva hyp.* kod Bekna.

stôjni Biôgrad, m. Rj. *isp.* stojni. — **1)** u pjesmama *vidi* Biograd. Rj. *grad u Srbiji*. — Sa Avale zelene planine, vila zove u *Bijograd Stojni* po imenu dva brata Jakšića. Npj. 2, 605. Utekoše niz Topolu Turci, pobjegoše *stojnu Biogradu*. 4, 164. — **2)** *Stuhl-Weissenburg, Alba regia*. Rj. *grad u Ugarskoj*. Madž. Szekes-Fejérvár.

stôjni, adj. gdje je stolicu *vladulačka*, gdje *vladulac*, *starješina* *sjedi*, *vidi* stoni, stonički, stonični. — Pa četvrtu knjigu nakitiše, poslaše je u *stojnu Moraču* na bijelu kulu Dragovića . . . Pokupi mi obije Morače. Npj. 4, 418. Turski care strah imaše, — strašna glavo. I Stambol se tresijaše, — *stojna glavo*. 5, 455. Vino piše tri delije u *stojnome Carigradu*. Kov. 88. *stôjni* (mjesto СТОЛНИ, po što je od l postalo o a od oba o ostalo samo jedno, umetnuto je j). Osn. 181. (= stolni, stooni, stóni, stôjni).

stôjnicia, f. — **1)** *das Stehen, statio*: progji se stojnice, *was stehst du immer da? geh doch fort*. Rj. *isp.* stâjanje: *što stojš tu? tu idi odutle*. — **2)** (u C. G. i stôjnicia) *vidi* dubak 1. Rj. *vidi* stalac, i *syn. ondje*. *sprava* kojom se *dijete uči* stajati i hoditi.

stôjnicia, f. *dem.* od Stojna. Rj.

stôjo, m. *hyp.* od Stojan. Rj. — *upravo* od Stojisav. *takva hyp.* kod Bajjo.

stôjsér, m. t. j. snijeg, tako veliki, da se ne može čučnuti, nego se mora *stujêći* *srati*. Rj.⁹ *stoj* (i) *seri*. *isp.* dramoser, staposer.

stôjša, m. ime muško. Rj. *hyp.* od Stojisav. *takva hyp.* kod Drakša.

stôka, f. Rj. *za postanje isp.* steći. — **1)** *der Herdenreichthum, copia armentorum et pecorum*, cf. blago 2: *Stoka* bez repa. Rj. *vidi* i marva. — *Živa stoka*: sitno blago; koze i ovce; a *krupno*: goveda. Rj. 29b. Varu meću u so i daju *stoci*. Rj. 54b. *Za-*

pragla (ili *zapragnula*) *stoku*, t. j. prestala davati mlijeko. cf. *zasušiti*. Rj. 190b. *Krmiti*, hraniti *stoku*. Rj. 301b. *Neradin* uzme *za stoku govedara*. Npr. 72. Tu su stanovi, jedne žene *stoku muzu*, jedne mleko razlivaju. 80. Jer je (divljan) imao u pećini mnogo *stoke*, te se gjak izmiješa među *ovce*. 149. Vidi *stoku*, gje će putovati; a za njima Turci alakaju. Lakše, Mujo! ne umori *marre*. Npj. 4, 187. Rađe zemlju i drže *stoku*. *Danica* 2, 86. Po tom je kao seljak *trgovao živom stolom*. Sovj. 75. — 2) *Waaren-reichthum*, *merces*, cf. roba. Rj. *vidi* i ruža, trg, hespap.

Stóka, m. (ist.) *vidi* Stoko. Rj.

stóklasa, f. nekaka trava koja raste po barovitijem mjestima, i nalik je na ovsik, *cine Art Pflanze, herbae genus*. Rj. — sto-klasa (osn. drugoj poli klas). *isp.* Korijeni 242. u *Stulliju stoklas*, *arcua*, *ovras*, *trava nalik na oras*?

Stóko, m. *hyp.* od *Stojan*. Rj. *upravo hyp.* od *Stojisav*, *taku hyp.* kod *Dako*.

stókoža, f. (u C. G.) nekako drvo. Rj. sto-koža.

stókuća, f. *vidi* stokućanka. Rj. sto-kuća.

stókućanin, m. *Postenträger, Klatscher, garrulus, qui commissu prodit, hocque modo vicinos inimicit.* Rj. sto-kućanin, *blebtaša koji po kućama raznosi kojekakve glasove te mrzi susjede sa susjedima*, *vidi* habronosa. cf. palavra.

stókućanka, f. *die Postenträgerin, delatrix, cf. stokuća*. Rj. sto-kućanka, *blebtaša koja po kućama raznosi kojekakve glasove te mrzi susjede sa susjedima*.

stól, stóla, m. — 1) *sedes*. — 2) *mensa*. *Stulli, vidi* 2 stó 1. 2. *isp.* stól, stó. A. Pavić, *Rad* 59, 11.

stóla, f. *hyp.* od *stolica*. Rj.

stólae, stóca, m. — 1) *vidi* dubak 1. Rj. *vidi* i stalac, i *ondje syn.* *sprava* *kajom se dijete uči stajati i hoditi*. — 2) (u Hrv.) *vidi* *stolica*. Rj. *vidi* i sto 1, stočić, stolak; škanj. — *Dvoičini stolac*, *Lehnstuhl, cathedra*. Rj. 112b (*stolac sa rućicama*). *Torjelica*, *cín Stuhl ohne Lehne, sediculae genus*. Rj. 742b (*stolac na kojem se nemaš gdje nasloniti*).

Stólae, stóca, m. grad u Hercegovini (između Mostara i Trebinja), *eine Festung in der Hercegovina*. Rj.

stólak, stóka, m. *hyp.* od stó (stola). — Al' eto ti dijete-Maksima, srebrn *stolak* nosi u naruče. u sto sjede Crnojević Ivo. Npj. 2, 528.

stólar, stólara, m. *koji pravi stolove, der Tischler*. — Oščela, ostružina od drveta, n. p. kad *stolar* struže. Rj. 483b.

stólarškī, adj. *što pripadu stolarima ili stolaru kojemu god*: Ovaj je Jovan Manojlović bio vješt *stolarškī* majstor (tišler). Sovj. 38.

stólica, f. (pl. gen. stólicā) Rj. *dem. stoličica hyp. stóla*. — 1) *der Sessel, Stuhl, sella*. Rj. *vidi* 2 stó 1, i *syn. onlje*. — Na budnji dan ujutru sakriju se sve *stolice*, i prva se *stolica* iznese na Božić ujutru pod *položajnika*, ispod kojega je gdjekoji izmaknu te padne. Rj. 12a. *Skoči care iz sraje stolice*, te car svoje susrete dijete. Npj. 2, 38. Kara-Gjorgjije uzme *stolicu* pa i velikoga *vilaetskoga sudiju i popečitelja* inostranijeh poslova sre njome, dokle je sru o njih nije *zlomio!* Sovj. 49. *Gjaci (su) unaokolo sjediti na slavnijem stolicama*. 82. *Na Mojsijevu stoliciu sjedoše književnici i fariseji*. Mat. 23, 2. Car sjede na svoj prijesto, i zapovjedi te *namjestiše stolice materi njegovoj*; i ona sjede. Car. 1. 2. 19. — 2) (u Hrv.) *vidi* *sinija* (2 stó 2): Još k otome od zlata *stolacu*, na *stolice* alin kamen dragi, da se *vidi* sestre večerati usred noći kao usred podne. Rj. *vidi* i sofra, i *ondje syn.* — 3) *gdje sjedi vladalac, starješina, stolno mjesto, stolna vras: die Residenz, die Residenzstadt, domus principis, sedes principis*. — Uzme štap u šake, pa zapali pješice n *carsku stolicu*, i upravo u careve dvore. Npr. 146. Danas je Bijograd *stolica* *puše* od tri tuga. *Danica* 2, 41. *Stolice nji-hocijeh* (Hrvatskijeh) *vladalaca* bile su Biograd i

Bihać. Srb. i Hrv. 3. Bobovac u Bosni njegda grad, *stolica banska* u posljuje i *kraljevska*. *Daničić*, ARj. 465b. *Manastir Žiča* koja od toga vremena *posta stolica srpskih arhiepiskopa*. 23. — 4) (u C. G.) u duge puške od tabana ono *dođe*. cf. *jalman*. Rj. 3

stóličica, f. *dem.* od *stolica*. Rj. — *Kraljica sjede na malu stoličicu* (kakove su obično po Srbiji i po Slavoniji). Rj. 298b. Ko je u Francuskoj izmislio *stoličice*, koje se u jednom štapiću sa sobom nositi mogu? *Priprava* 55.

stólički, **stólični**, adj. *što pripadu stolici* (3). *vidi* stolni, stoni. — *Tad' se Danil' u Beč namjerio, u careru gradu stoličnome*. Npj. 5, 6. Oba poše *put droru stoličnu*, serdar pogje kod svoje gospode, ali Savo kod Danila pogje. 5, 20. I pet mu je paša darovao *od svojega grada stoličkoga*. 5, 75.

Stóliv, m. (Donji i Gornji) u zalivu Kotorskome . . . *Donji* je *Stoliv* na zalivu a *Gornji* gore visoko u brdu. Rj.

stólni, adj. *ad cathedram spectans* — stolna crkva, *Palmotić majns templum* — i na pragu crkve *stolne*. *Stulli, vidi* stoni, stolni. *isp.* *prvostolni*.

stólnjak, m. (po jugozag. kraj.) *das Tischtuch, mensae linteam*. cf. *postolnjak*. Rj. *vidi* i *trpeznjak*; čaršaf, čaršav, krpeta, plahla 1. *ono čim se pokriva sto, trpeza*. — *osn.* u stolni (*vidi* stoni).

Stológlav, m. planina u nahiji Katunskoj: S *Stológlava* izviše *Sušice*. Rj. *Stolo-glav, prvaj poli osnovu u stó (stola)*, *drugoj u glava*. *isp.* Korijeni 271. *za obličje* *isp.* *Troglav*.

stolóvatā čāša, f. *das Kelchglas, calix vitreus*. Rj. — *Stolorati čāša* . . . tako se zove čāša koja ima nožicu ili stopu. *Daničić*, ARj. 913a. *stolóvatā* (pred r je osn. u **CTOATB**). Osn. 213. *adj.* s *takim nast.* *kod* *brsnat*.

stóljeće, n. *sacculum, centum anni*. *Stulli*. *stóljeće*, *drugoj poli osn.* u *ljetu*. *vidi* vijek 3; *das Jahrhundert*. — *Gotovo svako stóljeće* (CTOATIE) ima svoja osobita imena: Bog zna je li ikakvom čoveku u Grčkoj u *11om stóljeću* bilo ime Sokrat. Nov. Srb. 1817, 479. *isp.* *kod* *stotina primjer iz* Rj. 1 III.

stóljetan, stóljetna, adj. *nhvatila me, Bože daj, stóljetna* *groznica*. J. Bogdanović. *sto-ljetan, čemu ima sto ljeta, godina*. *isp.* *stóljeće*.

Stón, stóna, m. *die Stadt Stagno in Dalmatien, Stagnum*. Rj. *grad u Dalmaciji*.

stóni, adj. *stóljni, stóolni, stóni*. *vidi* stolni, stolni, stolički, stolični. — *Grad stoni* despota Stefana. DRj. 1, 67. *isp.* *matica* 1.

stónoga, f. *die Scolopendra (ein vielfüssiges Insekt)*. Rj. 717a. (*Tausendfüsser, myriapoda* L. Rj. 3). *sto-noga, hubina sa mnogo nogu*.

stópa, f. (pl. stópe, stópā, Rj. *dem.* *stopica, augm.* *stopurina*. *Značenje* (korijenn) *stajati: stopa, stopalo, nstopice, uzastopec*. Korijeni 273. — 1 a) *der Tritt*. Rj. — *Ostale djevojke nhvate oko nje* (oko *kraljice*) *kolo* kao srp, pa se okreću na lijevo *stupajuči* *po* *drviye stope* u *napredak* i *pjevajuči*. Rj. 298b. *Da bi bio otac i omica koji hode po stopama rjere*. Rim. 4, 12. *Svako mjesto na koje stupite stopama svojim* *dao* *sum* *vam*. Is. Nav. 1, 3. *Stolovata čāša* . . . tako se zove *čāša* koja ima nožicu ili stopu. ARj. 913b. — b) *sad* s ove stope, i: iz ove stope, t. j. ovaj čas, *auf der Stelle, e vestigio*. Rj. — A ribe nestane s te *stope*. Npr. 211. *Carica otide s te stope*. 216. *vidi* *stopice*. — c) *Länge eines Fusses, pes*. Rj. *vidi* *taban* 1. *Dulžina* je od 2½ do 3 *stope*. *Danica* 2, 37. — d) u *stihotvorstvu*: *Pet trohejskih stopa*. Npj. 1 LIII. *Najviše* ima *ženskih pjesama* od osam *slogova*, koje su *po stopama* *dvojake*: od četiri *trohejske stope* . . . od tri *stope*. I, LIV. — 2) *die Winde, artemo*. Rj. *kad se što u visinu diže*. *vidi* *čekrk* 2.

stópalo, n. *der Fuss* (im *enysten* *Verstande*), *pes*. Rj. *napdonji dijel noge*. *značenje* *korijenn* *kod* *stopa*.

rijeći s takim nast. kod bučkalu. — Udariće te Gospod prištem zlim od stopala noge tvoje od tjemena Mojs. V. 28, 35. Gospod grad visoki obara... Te ga gazi noga, noge ubogih, *stopala neroljnjih.* Is. 26, 6. Svi koji te preziraju padaće k stopalima nogu tvojih. 60, 14.

stopanica, *f.* (po jugozap. kraj.) *vidi* domačica, skuba. Rj. *vidi* i domaća, gazdarica. — *osnovu* *vidi* u stopanin.

stopanin, *m.* (po jugozap. kraj.) *vidi* domaćin. Rj. *vidi* i domadar, gazda. — *tugja riječ s našim nast.* *isp.* Osn. 149.

stoparac, *stōparea*, *m.* Turski novac od *sto para*. Rj. *sto-parac*.

stōpica, *f.* — 1) *dem.* od stopa. Rj. — 2) donje mjesto gdje stoji vrata koja ne drže šarke ni baglame. Rj. *vidi* petica 2. stezajica, žujica. — Načini trijem i zavjese trijemu... i dvadeset stupova za njih i dvadeset stopicu pod njih od mjedi. Mojs. 11, 38, 10.

stōpieć, *adv.* kao: s te stope. *vidi* stopa 1b. — Nekakav mladić učini kletvu da se ne će oženiti drugom no earevom gjevojkom, te jedan dan *stōpice* krene u cara i zapita gjevojk. Npr. 120.

stōpiti, *stōpim*, *v. pf.* Rj. s-topiti. *vidi* satopiti. *v. impf.* stapati. — I. 1) *schmelzen, liquefacio.* Rj. — 2) *čoyjica, vernichten, ad nihilum redigo, tollō.* Brata Vuka *stōpiše* ti Turci. Rj. *vidi* uništiti 1. — Te na svoju sestru kidisaše... Ne dam vašu sestru poharćiti, bez vas *bih* je mogao *stōpiti*, al' ču *stōpit* svu tuzbinu moju«. Npj. 2, 288. — II. *sa se, reflex.* *stōpiti se, stōpim se, v. r. pf. schmelzen, liquescō.* Rj.

stōpārina, *f. augm.* od stopa. Rj. *tukova augm.* kod baburina.

Stōspud, *m.* dolovi izmegju Cuce i Grabova: Izdignili ovce u Stospude. Rj. *valja da je Stospud jedan dō, a Stospudi dolovi.*

stōstruk, *adj. hundertfältig, centuplex.* Rj. *sto-struk.*

stōtero, *Anzahl von hundert, centum.* — Čijepa dlaku na stōtero. DPosl. 11 (*isp.* Dlaku na četvero cijepa. Posl. 59).

stōtina, *f. (pl. gen. stōtīnā) das Hundert, centum (fr. la centaine).* Rj. *vidi* sto (i tumačenje *ondje*). *dem.* stotinicā, stotinjak, stotinjak. — Ova kuća ima oko hiljadu i četiri stotine kozu i orava. Rj. 173a. No jere su stotinu punana. Rj. 254a. Ondole će izlaziti na stotine onake aspre kake ti namijeniš. Npr. 96. Uzorah tri stotine dana. 165. Bolja je jedna razmišljena nego stotina učinjenijeh. Posl. 21. Mogli bismo kazati, jedan put za stotinu: progija se... Nov. Srb. 1817, 541. Ono je stotinama godina starije od svijiu ovih njegovih knjiga. 1818, 400. Što je u svemu narodu Bog zna od koliko stotina godina. Pis. 34. Iz polovine 14te stotine godina. Rj. 1 III (*isp.* stoljeće).

stōtinak, *stōtinka*, *m. dem.* od stotina. *isp.* za ake. stotinjak, desćtak. — Što stōtinak gradi, jedan razgragjuje. DPosl. 121. *vidi* stotinjak, stotinicā.

stōtinār, *stōtināra*, *stōtināš*, *stōtināša*, *m. koji je nūd stōtinom n. p. vojnika, sturješini nūd sto ljudi: centurio, Oberst über hundert. vidī i stōtinik, stōtinjāš; satnik.* Mojsije se razgnjevi na vojvode, na tisućnike i stōtinare, koji se vraćahu s vojske. Mojs. IV. 31, 14. Koji je bio stōtināš u vojsci Crnogorskoj. Npj. 4, VIII.

stōtinārka, *f.* banka od sto forinti. J. Bogdanović.

stōtinica, *f. dem.* od stotina. Rj. *vidi* stotinjak, stotinjak. — Daću tebe deset stōtinica sve žutijeh u zlatu dukata. Npj. 2, 315.

stōtinik, *m. vidī stotinar, i syn. ondje.* Iz svega naroda izberi ljude poštene, pa ih postari nūd njima za poglavare, tisućnike, stōtinike, pedesetnike i desetnike. Mojs. 11, 18, 21. Hoće li sve vas učiniti tisućnicima i stōtinicima? Sam. 1, 22, 7.

stōtiniti se, *nīm se, v. r. impf.* Bože daj, stō-

nile ti se ovce! J. Bogdanović. *množiti se na stōtine. isp.* hiljaditi se.

stōtinjak, *stōtinjka*, *m. dem.* od stotina: ima jedan stōtinjak dukata. Rj. *vidi* stotinak, stotinicā.

stōtinjāš, *stōtinjāša*, *m. vidī stotinar, i syn. ondje.* Stavieū vi dobre stōtinjāše, stōtinjāše, to su oficieri... to je naša sad vojnička vlada, stōtinjāši, za njim' desćčari. Npj. 5, 235. — *osn. u stōtinja, koju sima ne dolazi, ali isp. prema stotina rijeći kod babinje i babine. za nast. rijeći kod bradaš.*

stōtni (*stōtni*), *adj. centesimus.* Stulli. Što pripada stōtni. *n. p. stōtni dijel; hundertste.*

stōžer, *stōžera*, *m. — 1) der Baum in der Mitte der Tenne, um die dres-heulen Pferde daran zu binden, cardo, cf. stožina. Rj. drvo nasred gumna, za koje su privezani konji kod vrhu. u prenesenom smislu: Crna (Garo, dična porodice! nek se s tobom svi Slaveni diče, jer si stōžer megju vikorove. Npj. 5, 216 (s? tobom). isp. stežer. — 2) (u Baranji) čep u vrata. Thürangel, cardo. Rj. čep nu kom vratu stōže.*

stōžerū, *adj. ad cardines spectans.* Stulli. Što pripada stōžeru. stōžerima.

stōžerūik, *m. cardinalis, dignitas Ecdl.* Stulli. časnik crkveni, doglavnik papin.

stōžina, *f. — 1) vidī stōžer 1. Rj. na gumnu. — 2) ostožje, 1) stōžina oko koje se stog sjena sadijeva. Rj. 473b. — Lisica pozove vuka da preskačuje preko jedne stōžine sijenske... Onda on pogje da preskoči upravo iznad stōžine, te se na nju nabode. Npr. 180.*

strā, *strāa* (*strā*), *m. vidī strah.* Rj. *u krajevima gdje se glas h ne čuje u gororu.*

strāc, *m. strāčara*, *f. vrlo rgjava kuća ili koliba, Schimpfwort für ein Haus.* Rj. s-trāc, s-trāčara. *značenje (korijenu) satirati, potirati, gubiti: tratiti, strāčiti; strac, strāčara. Korijeni 97. za nast. u strāčara isp. rijeći kod badnjara.*

strāčiti, *čm, v. pf. verlieren, amitto.* Rj. s-trāčiti. *vidī izgubiti 1, i syn. ondje. v. impf. prosti tratiti. značenje korijenu vidī kol strac.*

strādāac, *strādāoca*, *m. der Leidende, von einem Uebel Betroffene, mule affectus.* Rj. *ako se 1 ne mijenja u o. ake.: strādālea, strādāleci. isp. A. Pavić. Rad 59, 79. koji je postradao, ali koji strada, vidī stradalnik. — Ovaj strādāac zavika, i Gospod ga ču, i oprosti ga svijeh nevolja njegovijeh. Ps. 34, 6. Gospode! ko je kao ti, koji izbavljāš strādālea od onoga koji mu dosagjuje. 35, 10. Koji hoćete da ste strādāci, ugjite opasavši se dobrijem trudom posta, jer koji po zakonu strādaju, pravdedno se vjenčavaju. DP. 91.*

strādālnik, *strādālnika*, *m. vidī strādālea: Lijepo govori sreū našemu i veliki strādālnik Jov. DP. 123. Spominjanje ovoga privednog strādālnika vodi nas k stradanju samoga Hrista. DP. 124.*

strādānje, *n. das Leiden, passio.* Rj. *verb. od strādati, stanje koje biva, kad tko strada: Mislim da stradanja sadašnjega vremena nijesu ništa prema slavi koja će nam se javiti. Rim. 8, 18. Spominjanje ovo vodi nas k stradanju samoga Hrista. DP. 124.*

strādāti, *strādām, v. impf. leiden, pati.* Rj. *vidī trpjeti. v. pf. postrādati. — Pa joj pripovedi kako je strādala. Npr. 56. Što mu narod u gradu od diroru strada. 191. Još mi je žalost viša tebe gledajući gje s mene stradaš. 218. Narod za to opet mora da strada. Danica 2, 92. Bezumnice stradaše za nevaljule putore svoje, i za nepravde svoje. Ps. 107, 47. Sveštenici noseći u rukama oružja, od kojih je Hristos stradao: krst, koplje, sunđer. DP. 21.*

strāga, *hinter, post, cf. ostrag: Kad idemo na udarac Turcim', sve ti ideš za družinom strāga. Stan' de, kado, al' su juli strāga. Rj. adv. s-trāga (isp. trag). syn. kod ostrag.*

strāh, strāha, m. Rj. može biti da je gen. strāha. Daničić. Rad 20, 157. — 1) *der Schrecken, terror*. — 2) *die Furcht, timor*. Rj. — *vidi* bojazan f., sujna. *primjeri za 1) i 2)*: Da ngazi, strah ga obuzeo. Rj. 92a. Koga je zinjia klala, i od gušterice ga je strah. Rj. 109a. Pola me je nestalo od straha. Rj. 419a. *Protrnuti od straha*. Rj. 614b. Poslije ratova kad mnogi ljudi od straha Turskoju pobjegnu na hajduke. Rj. 800a (= od strahu Turaka). Dete se stane odgovarati da ne sme, jer ga je strah da se ne ntopi. Npr. 36. *Veliki čete strah pretrpeti*. 70. »Koji si ti?«. A on mu u strahu odgovori: »Putnik . . . 95. Ali ga strah nagua, te se darovaše. 96. *Od straha pade na zemlju . . . uloža da kopa zemlju, ali s nekim strahom da ne bi opet . . . 99. *Sei se od straha i od čuda prepadoše*. 116. On je bio pun straha Božijega. 246 (= strah od Boga). *Strah* koze pase. (Ko se koga boji onaj i radi posao, a bez straha nema ništa). 295. *Strah čuva vinograde*. 295. *Selom idu, selo strah imaše od lepote gospode . . . Npj. 1, 42. *Strah je mene, biće poginuo*. 1, 466. Ma se majci ino ne mogaše, od Imbrova straha ne smijaše, nego ode u careve dvore. 1, 472 (*strah od Imbra*). *Moj mejtefe, moj veliki strahu!* dosta ti sam straha podnijela. 1, 479 (*Pravilnije bi bilo straše, nego strahu; ali sam ja od pjevačica tako čuo*. Vuk). A kamo strah i briga, što sam podnosio? 1, XIV. *Cijel Stambol jeste pozatvoran od majega straha velikoga*. 2, 396 (*mog strah = strah od mene*). Što si tako u licu blijeda? al' od mene al' od straha moga? al' od straha mila baba moga? Herc. 69 (*od straha od mene? od straha od mila baba moga?*). Kako se bjesmo od njega prepali i strah od njega uzeli. Kov. 68. *Vojsku se upropasti od straha i od čuda*. Miloš 41. *Angėjo Gospodnji sigje s neba . . . I od strahu njčgora uzdrktaše se stražari*. Mat. 28, 4 (*strašeći se njega, angjela*). *Knezovi nijesu strah dobrijem djelima nego zlijem*. Rim. 13, 3. *Strah veliki nupade na one koji ih gledahu*. Otkriv. 11, 11. *Spopasaće ih strah i trepet*. 15, 16. *Jer nas popade strah od vas . . . rastopi se srce naše, i ni u komé već nema junaštva od straha našega*. Is. Nav. 2, 9, 11. *Srce njegovo bijaše u strahu za korčeg*. Sam. 1, 4, 13. *Bijaše smrtan strah po cijelom gradu*. 5, 11. *Strah smrtni popade me*. Ps. 55, 4. *Obradova se Misir izlasku njihovu (Izrailjaca), jer strah njihov bješe na nj pao*. 105, 38 (*strah od njih*). U svakoga je mač o bedru radi strahu noćnoga. Pjes. nad pj. 3, 8. *Strah kojim me se boje zapovijest je ljudska*. Is. 29, 13. *Vojvode prije boja hrabre ugledima i riječima vojnike razbijajniči nemar i strah*. DP. 79. *Da bih se otrešao svakoga straha*. Pom. 34.**

strāhić, m. (u Grblju) onaj koji se straši, *der sich furchtet, timens*: Strahić koze pase. Rj. *vidi* strašivac, i *syn. ondje*.

Strāhinja, m. ime muško. Rj. — *Strahinja* (ne upravo od strah, nego od prve pole imena *Strāšimir*). Osn. 197.

strāhōća, f. (u Dubr.) *vidi* strahota. Rj. — *riječ* i *takim nast. kod bistroća*.

strāhor, m. *vidi* straor.

strāhōta, f. *furchterlich (zu sehen), terribile visu, dicta*: strahota Božija; dobio strahota, izgubio strahota, t. j. vrlo mnogo, sila. Rj. *riječ* i *takim nast. kod čistota. vidi* strahoća. — Kad u veće, Bože! duva vetrina, krše se drva . . . Ona se (devojka) sakrije za kolebu drkēući od strahote. Npr. 142. Čudno čudo nevigjeno, strahota je pogledati, a kamo li dočekati! Npj. 1, 116. Kad to vijgje care od Stambola, *prepade se od Božje strahote*. 3, 65. *Strijela puštena proći će kroz tijelo njegovo . . . kad pogje, obuzeće ga strahote*. Jov 20, 25. *Igjahu sva četiri (točka) . . . naplaci im bijahu visoki strahota*. Jezek. 1, 18. *Kamila, volova, magarica i konja poerka strahota*. Prip. bibl. 41.

strāhotan, strāhotna, adj. *vidi* strašan. Rj. *vidi* i strahovit, stravičan.

strāhōtinja, f. *das Schreckbild, formido*: Al' možda je Božja strahotinja. Rj. čim se tko straši. *vidi* strahovinja, strašilo. — *riječ* i *takim nast. kod* bosotinja.

strāhōvānje, n. verb. od strahovati, koje *vidi*.

strāhōvati, strābujēm, v. *impf. strahovati od koga, strah imati od njega, strašiti ga se, bojati ga se. v. pf. slož. nastrahovati. — strāhōvati*. Nema u Vukovu rječniku. Korijeni 43. U takoj školi muslimani primaju svoju vrlo prostu nauku, od koje je nekad strahovao gotovo sav hrišćanski svet. Megj. 62. *Ali ju strahujem od velikih vikača po školama*. Zlos. 48. *Prijatelji našega naroda koji svi strahuju od najmanjega nemila glaska o Srbiji*. 91.

strāhōvinja, f. *vidi* strašilo. Rj. *vidi* i strahotinja. **strāhōvit**, adj. *vidi* strašan. Rj. *vidi* i strahotan, stravičan. — Na njemu je ruvo *straorito*: risovina i samprovina. Npj. 3, 392.

strāmica, f. (u Dalm.) *die Leiter am Wagen, scala vehiculī. cf. lotra*. Rj.³

strāmōta, f. (u C. G.) *vidi* sramota. Rj. *megju sr umetnuto t. isp. strašljika i srašljika, striješ i sriješ, stršljen i sršljen, strž i srž*.

strāmputića, f. *der Seitenweg, semita*. Rj. *stramputića, kao put koji ide na stranu od pravoga puta (m pred p mjesto n)*. — Kad je (gjevojku) u goru uvedu, da je zavedu *stramputićama* i zbande od puta neka je ubiju. Npr. 131. *Upute se k vilinoj gori sve stramputićama nekijem*. 218.

strāmputićē, adv. *auf einem Seitenwege, extra viam*. Rj. *kao stramputićom*.

strāmputićēnje, n. *das Gehen auf Seitenwegen, deviatio*. Rj. *verb. od* stramputići, koje *vidi*.

strāmputićiti, čim, v. *impf. auf Seitenwegen, Abwegen gehen, deriv.* Rj. *ići stramputiće. vidi* rebriti.

strān, adj. *freud, peregrinus*. Rj. *vidi* stranjski, tugj. *strān* (mjesto СТРАНЪ). Osn. 181. — *Po staroj priči u stranijeh istorika*. DM. 8.

strāna, f. (*accus. strānu, pl. strane, stranā*). Rj. *dem. strančića*. — 1) *die Seite, latus*; s ove strane Dunava; *sogar s ove strane Božića, d. i. vor—*. Rj. *s ove strane Božića, t. j. prije Božiću*. — a) *u tjelesnom smislu*: Alabanda, na strani, sa strane, cf. strana. Rj. 3b. *Ona mu trlja uzme štap i baci u suvo grozđe (t. j. na stranu)*. Rj. 14a. *Greben više Spljeta sa zapadne strane Klisa*. Rj. 100a. *Izlaz, na gornjemu Gjerdapu mjesto iz Njemaičke strane*. Rj. 224b. *Kablar, na lijevoj strani Morave*. Prema Kablaru je s onu stranu Morave Ovcār. Rj. 257a. *Za Božijem legjima, t. j. u budžaku ili na strani, gdje ni Bog ne vidi*. Rj. 324b. *Pa na stranu odvratio lice*. Rj. 442a. *Rebrani n. p. pendžer, t. j. su strane, izrebra*. Rj. 646b. *Poslje sluge na sve strane*. Npr. 27. *Smotri vatru, pa onda hajd k onaj strani od kud je vatra svetlila*. 142. *Gjavo, s jedne strane bijel kao ovea, a s druge crn kao što i jest*. 144. *On preveć na stranu skače, a ne upravo iznad stožine*. 180. *Sve gjevojke pristajahu u igru osim tri, koje na strani sjejjahu*. 229. *Kad ko koga iz družine izvede na stranu da s njim progovori na samo*. Posl. 125. *Mrzost na stranu, a korist preda se*. 183. *To namirio gospodin Bog samo sedmo, sa svake strane, a s nebesa najbolje*. Herc. 355. *Smederevo je sazidao Gjorgjije Branković na tri ugla nejednakih strana*. Danica 2, 44. *Otidu svaki na svoju stranu*. 3, 185. *Vojaska, koja je s obje strane puta bila u vrste namještena*. 3, 209. *Dvor Turski razumevši s drugih razlićnih strana da se Srbija nije umirila*. 5, 32. *Ovi Muruzovi poslanici dogju Nemačkom stranom u Zemun*. 5, 32. *Ali se od strane Niške pripravljala nesreća*. Sovj. 28. *Koji je s desne strane Bogu*. Rim. 8, 34. — b) *u knjige*: U »Jevaninjama« na strani 64., i u ostalome onom pismu, koje je onde na strani

62—64. štampano. Danica 5, 75. Arapski broj pokazuje stranu. DRJ. 1, X. Na drugoj strani lista 157. Rad 1, 174. *vidi* obraz 3. — *c*) u *unnom smislu*: Bog zatvori jedna vrata, a otvori stotinu. (Ako se kašto i učini da Bog čouku što s jedne strane uzme, ali mu s mnogo strana ono može naknaditi i naknaguje). Posl. 17. Čeljade koje je vrsno, ali s druge strane čini što nepovoljno. 140. Kad se ova stvar rasudi sa sviju strana, onda se može kazati, da . . . Npj. 2, 387 (Vuk). Da bi ostali narodi poznali Srbe s najbolje strane. Ođg. na ut. 29. Mojsije sa mnogo strana znamenit čovjek. Priprava 192. Tako da i sa strane sin Milutinov stupi na prijesto . . . vlasteli da doše vladu sinu Milutinovu sa strane Stefanu. DM. 130 (= Seitenkind, nezakoniti sin). Što je dobra u mom poslu s te strane, za to njima pripada hvala. Istor. III. Ova stvar, kao i mnoge druge, ima više strana. Rad 1, 106. *isp.* ruka, 14) u jednu ruku ima pravo, einerseits, partim. Rj. 656b. *isp.* Njem. Hinsicht, Rücksicht, Standpunkt, Lat. respectus, ratio, ratione habita. — 2) jedna strana brašna, vune, d. i. die eine Seite der Pferdelaſt (50 oka): Nabra njemu stranu smilja, stranu smilja i kovilja, privali mu uz legjinu. Rj. pō torara, t. j. koliko se nosi na jednoj strani sapara, tovar 100 oka, strana 50 oka. — Sam je Čupić na radost došao, i Zeko mu peškeš učinio, učinio jednu stranu kave, drugu stranu Lazarević-Luki. Npj. 4, 286. — 3 a) die Seite, d. i. Partei, partes: on je s moje strane. Rj. *vidi* partaja, partija. — U ovoj igri (u klišu) . . . Igrači se podijele na dvije strane, pa se hvataju u štap koja će strana igrati . . . pa jedan od strane onijeh što igraju, baca kliš. Rj. 275b. Ovi će novi naši knezovi držati našu stranu. Danica 3, 154. Uzdajući se svaki u svoju partiju . . . njih dvojica i ostale sre starešine razdele na dve strane . . . Miloje mrzeći od kneza Stefana, što je bio s Petrove strane. 4, 23. Što radili i uglavili, sretno bilo i dugovječno po jednu stranu i po drugu! Kov. 47. Milan Obrenović vrlo je iz početka držao stranu Crnom Gjorjiju. Miloš 20. Manje vojvode da bi na svoju stranu dobio. 21. Miloš je morao još uz Milana postati naklonjen k strani protiv Crnoga Gjorjiju; sad pak . . . priljepi joj se još bolje. 46. Protivnici Kara-Gjorgijjevi . . . strana njihova tijekom vrlo naraste i ojača. Sovj. 26. Što su starješine od njegore strane najviše vikale da hoće vojsku Rusku u Srbiju. 35. I tako Milan prijeđe na onu stranu i postane najveći protivnik vlade Kara-Gjorgijjeve. 36. — b) ovamo mogu pristati ovaki primjeri: Uverava ga, da se od strane njegove ništa ne boji. Miloš 113 (kao: od njegja). Ja priznajem da je ovo djelo od strane moje maleno. Spisi 1, 4. Prenumerirao se i Krušedolski Arhimanđrit, može biti da je to od strane Mitropolitore. Straž. 1886, 1514. Kad dogje vrijeme da se momak ženi, onda od strane njegove ide ko djevojačkoj kući. Živ. 302. Za to, od moje strane, gotov sam i vama u Rimu propovjediti jevangjelje. Rim. 1, 15 (quod in me est; vas ut mir liegt). Kralj sa svoje strane obeća da ne će . . . DM. 210. — 4) so viel als brdo, Berg, mons: uza stranu, preko strane, velika strana, i t. d. Rj. *isp.* brijeg, gora, kosa. — Pleć, kao strana, n. p. kakve planine. Rj. 507a. Braća, strana u Morači, Name eines Berges. Rj. 649a. Uz Ljeviške podagnaše strane do Javorja zelene planine. Npj. 4, 378. — 5) muška, ženska strana, so viel als glava, Geschlecht, sexus: Kad to vige carica Roksanda, perom piše, kako muška strana (Npj. 2, 186). Rj. muška, ženska glava; muško, žensko. — Žensku stranu lasno prevariti: lako skoči, ka' da se pomami, ona nagje jedan komat sablje. Npj. 2, 285. Al' je Ivo ljubi besjedio . . . No da vidiš jedne ženske strane, kako grđno reče gospodaru: Gospodare da od Boga nagješ . . . 2, 530.

stranae, strānea, m. čovjek stran. *vidi* tugjin, tu-

gjinac. *isp.* inostrānac. — Daću im dati zemlju Hanansku, u kojoj življahu kao stranci. Mojs. II, 6, 4. Šav Izrailj . . . i stranae i domorodac. Is. Nav. 8, 33. Šlajher, između svijeh stranae najzaslužniji u slovenskoj filologiji. Rad 1, 114.

strānčica, f. dem. od strana: Momčić ide strančicom, zakičen je grančicom. Rj.

strānčujuje, n. verb. od strančiti se. radnja kojom se tko stranči od koga.

strānčiti se, strānčim se, v. r. impf. kao tugjiti se od koga, kloniti ga se. n. p. Petar se stao strančiti od prijatelja stroga Ivanu. u baniji. P. Leber.

strānčovit, adj. steil, praeruptus. cf. strana 4. Rj. gdje ima mnogo strānā (4), te je strmenito. — takva adj. kod barovit.

strānja, f. (u Dubr.) das Gasthaus, deversorium, eivpona, cf. krēma, gostionica, mehana. Rj. krēma za proste ljude. Rj.³ — strānja (osn. u adj. stran mjesto СТРАНІЯ). Osn. 66.

strānjskī, adj. fremd, peregrinus, cf. tugj. Rj. *vidi* i stran.

strāor, m.: Oj straore, straore! Oj Javore straore: čujem, čujem nebore! (u šajkaškom batalijunu [u južnoj Ugarskoj. Iveković] uz časne poste pjevaju djeca u veće; a babe ih karaju da ne slute na rat). A u Srijemu pjevaju djeca u igri: Oj straore! straore! Umre, umre straore! Dozov'te mu teticu i očinu sestricu, nek donese tamnjana i struk bela bosiljka, da okadim straora. Ustaj, ustaj straore. Rj. — strā(h)or (osn. može biti u strah). Osn. 110. riječi s takovim nast. kod divor.

strāot . . . *vidi* strahot . . . Rj.

strāov . . . *vidi* strahov . . . Rj.

strāst, f. (pl. gen. strāstī), die Leidenschaft, Passion, animi affectus, impetus, cupiditas, libido, studium flagrans: Dijel govorenja, koji različne strasti pokazuje. Spisi 1, 77 (interjectio). Ostavljajući jela i strasti. DP. 85. Dušo moja, koja se postiše ne jedući a nijesi se očistila od strasti, uzalud se raduješ nejelu. 86. Ali dijete raste, s godinama razvijaju se strasti. 174. Javlja duhovno proljeće onima koji su u zimi grjehovnoj i podnose mračnu buru strasti. 3 S. Zemlja, žalosno obrusla u trnje strasti, pozivlje se na veselje. 321. — od osnove koja je u stradati.

strāstan, strāsna (strāsnī), adj. — 1) što pripada stradanju; Leidens-, passionis, passionalis (?). imu i u Stullija. — Na veliki četvrtak među strasnijem jevangjeljima. Star. 4, 130. — 2) što pripada strasti; leidenschaftlich: Već dodija družini strasnom svojom simpatijom sproću jedne strane države. Jurn. 60.

strāsan, strāsna (strāsnī), adj. selrecklich, fürchterlich, terribilis. Rj. *vidi* strahotan, strahovit, stravičan. — 1) Čorjek mrka pogleda, t. j. strašau. Rj. 371b. Strāsnā ūra, f. (u Č. G.) *vidi* strāsnī sud. Rj. 718b. Strāsnī (strāsnī) sād, m. das jüngste Gericht, judicium novissimum: Od danaske do suda strāsnoga. Rj. 718b. Malo čas, eto ti aždaje, velika je, strāsna je, gadna je! Npr. 46. Tu je bila strāsna lupu, vika, zveka lanaca i strāsnī glasovi: »Taj hoće moje carstvo da primi! 63. Ne nagje struk bosioka, nego po kamari strāsnu krv. 261. Nema suda bez strāsnoga dana. Posl. 204. Da proprate blago kroz planinu, el planinu strāsna od hajduka. Npj. 3, 305. Mi smo strāsnī zulum načinili po Srbiji i po Šumadiji. 4, 156. Valja njemu najpre udariti, al' je strāsno sa malo družine. 4, 281. Koji može stići i uteci i na strāsnu mjestu postajati. 4, 356. U Dunavu su ona za lagjare strāsna mjesta. Danica 2, 36. Ja ovu strāsnu muku otrpim. 2, 136. I tako poslije strāsnoga boja nadvladaju Turci. 3, 183. Za uvode Turske bio je izlao strāsne zapovijesti. 3, 197. Bio je junak i veliki rodoljubac, a strāsnī neprijatelj Turski. 4, 16. Ali je strāsno lice Gospodnje za one koji čine zlo. Ps. 34, 16. — 2) odv. — Strašno smo se pobili šnjime. Npr. 199. Car se

strašno rusrđi. 237. Pošto ga strašno izmuče, posijeku ga. Danica 3, 155. Videći Srbi kako se Turci strašno prepravljaju k ratu ... Miloš 32. Tako se strašno bio ranio da su ga svi bili ožalili. 45. Tako najmundriji car strašno pade, drugima za ugled. 79.

strašnje, n. Rj. verb. od 1) strašiti, 2) strašiti se. — 1) radnja kojom tko straši koga (das Schrecken, terriio. Rj.). — 2) stanje koje biva, kad se tko straši.

strašilo, n. das Schreckbild, Schreckmännchen, die Vogelscheuche, terriculamentum. Rj. čim se straši što. vidi strahotinja, strahovinja. isp. čora 2. — Stoji kao strašilo. Posl. 295. Turica je i djeći strašilo i ljudem zabava. DPosl. 138 (ljudem stariji nast. mjesto novijega ljudima ili ljudma). Od množine neprijatelja svojih postadoh strašilo znancima svojim. Ps. 31, 11.

strašiti, strāšim. v. impf. Rj. vidi plašiti, prepdati, puditi 1. v. pf. slož. u-strašiti, za-. — 1) schrecken, terreo. Rj. — Načinili (Turci) na Paležu šanac, pa odande straše i smetaju, da se digne sva nahija Beogradska. Miloš 84. Tada me strašiš snima i prepadaš me utvarama. Jov 7, 14. — 2) sa se, refleks. vidi strahovati, bojati se. — Ona pomisli da je to kuća kakvih pustinja, ali se nije strašila misleći u sebi: »Ustajaja se boje samo bogati ljudi. Npr. 134. Ja ne zalim ni se toga strašim, mi vojvode što bi izginuli. Npj. 4, 245. Sve zvijeri zemaljske i sve ptice... neka ras se boje i straše. Mojs. 1, 9, 2.

strašiv, adj. vidi strašljiv. Rj. vidi i plašiv, plašljiv, pudljiv. isp. bojazan, bojazljiv, bojazljiv. — Strašivi doma dolazi. Posl. 296. Strašivu trgoveu govno u tobocu. 296. Strašiv kako zec. DPosl. 116. O Radule, gori od gjevojk! Npj. 3, 552 (gori t. j. strašivji. Vuk). Senatori i druge manje i strašivije poglurice obore oči preda se. Danica 5, 53.

strašivac, strāšivca, m. der Huseufuss, die Memme, ignavus: Da mi reče družina ostala: gle strašivca Boška Jugovića! Rj. strašiv čorjek. vidi strašljivac, strašivica, strašljivica, strahić; plašivica; pudljivac.

strašivica, f. der Huseufuss, ignavus: Topal-paša ljuta strašivica, on Kulaša ne smje pogubiti od Korora i od Jezdimira. Rj. strašivo čeljade, muško ili žensko. vidi strašivac, i ondje syn. za strašivicu ženu vidi i pudljivica. — AP je ženska strana strašivica, strašivica svaka od pašadi. Npj. 2, 285.

strašivost, strāšivosti, f. osobinu onoga koji je strašiv. vidi strašljivost. — Gospode, ne daj mi duha praznine, strašivosti, oholosti i puste besjede. DP. 60.

strašljika, f. (n Baranji) dva povjesna na jednoj strani svezana zajedno (može biti da je srašljika — sralica?). Rj. — srašljika i s umetnutim t megju sr: srašljika. Osn. 277. za umetnuto t megju sr isp. stramota. riječi s takvim nast. kod aptika.

strašljiv, adj. schreckhaft, formidolosus. Rj. vidi strašiv, i syn. ondje. — No ja s tobom drugovati ne ću, kad si tako srašljiv megju društvom. Npj. 3, 199. Gospode! izbavi nas, izgibosmo!... za što ste tako srašljivi, maloyjerni? Mat. 8, 26.

strašljivac, strāšljivca, m. vidi strašivac. Rj. i syn. ondje. — Ni u tikvi suda ni u srašljivcu druga. Posl. 225. Strašljivci se njima predadoše, a junaci u goru odoše. Npj. 5, 141.

strašljivica, f. vidi strašivica. Rj.

strašljivost, strāšljivosti, f. die Furchtsamkeit, timiditas. Rj. vidi strašivost.

Stratimir, m. ime muškō. Rj. Strati-mir. — imena tako slož. kod Budimir.

strator, m. (st.) Art Kraut, herbae genus. Rj. biljka. Amarant, Sammelblume; amaranthus peniculatus L.; cf. trator 1. Rj.³ — Trator, tratorak. Ima neki cvijet koji se zove strator i može biti da je isti. Korijeni !0. riječi s takvim nast. kod divor.

Stratorov, adj. (st.) Stari svate, stratorova grano! Jedna vrsta bosiljkova, druga vrsta nevenova, treća vrsta stratorova. Koja vrsta stratorova, ta je vrsta

krajobera. Rj. što pripada stratoru. — za nast. isp. aptov.

strāva, f. der Schreck (eine Krankheit), das Aufahren vor Schrecken, terror: Da ne tura strave u družinu. Rj. kao veliki strah, osobito u snu, te se čeljade trče. Značenje (korijenu) uditi, i u tom savstavljajući se sa strašiti: stravu (u Stulića incantatio), stravičan, stravit se. Korijeni 98. isp. struh... ovamo mislim da ide sa r, mjesto h: strava (terror; u Stulića straha). Korijeni 43. — »Ne boj se ništa, opet će dolaziti noćas da te plaše...« Tako su i onu noć dolazile arci i pravile stravu kojekaku oko njega, ali on ostane zdrav i živ. Npr. 62. Onde je onu noć još veću stravu pretrpeo. 63. Ne meći mi stravu na družinu. Npj. 4, 511. Pa ko nije ovde naviknuo, kad zaječe sve naše planine, od jeke bi stravu zauzeo. 5, 494.

strāvarnaša, f. žena koja salijeva strāvu, u Sarajevu. Dr. Gj. Surmin. — za nast. isp. ajgiruša.

strāvīčan, strāvīčna, adj. (u Boei) fürchterlich, terribilis, cf. strašan. Rj. vidi i strahotan, strahovit. — Dede Omere, a ti prije tako ne veljaše, da je strāvīčno, kad sam te prije na njih (na Crnogorec) šiljao. Npj. 5, 529.

strāviti se, strāvīm se, v. r. pf. (u C. G.) vidi poplašiti se. Rj. v. pf. slož. postrāviti se; prestrāviti; v. impf. slož. prestravljivati. — Ali se nemoj prepdati ni strāviti. Npr. 212.

straža, f. Rj. dem. stražica. — 1) die Wache, ex-cubiae, vigiliae. Rj. — a) vidi stražba. — Tvrde straže pokraj Batra bace. Rj. 17a. Veliku stražu, f. Hauptwache, praetorium. Rj. 57a. A stražarče doleće sa straže. Rj. 717b. Car ondar stavi ščer pod stražu da ne bi opet... Npr. 115. Postavi straže da vide kroz vrata ko to radi. 259. Upazi ih jedna mala straža, mala straža Omerova ujkā. Npj. 1, 245. Ja usadili vitu jelu... starih stražu mladu momu. 1, 361. Da mi noćas stražu počuvamo. 4, 27. Koji čuva straže od Taraka. 4, 165. Tvrde straže pokraj vode vrzi... Tvrde straže na brodove baci. 4, 264. Po Ljubiću šance ogledati i pobolje straže nameštiti. 4, 346. To su Turci rasturili straže. 4, 451. Zašto ga u Zemnu metnu pod stražu. Danica 4, 25. General-komanda Miloja pod stražom pošalje u Mitrovicu. 4, 25. Tu je carina i stražu od zaliva. Kov. 18. Odrede mu stražu pred kuću. Sovj. 25. — b) vrijeme kad se stražu mijenja: A u četrtu stražu noći otiđe k njima Isus idući po moru. Mat. 14, 25. A u stražu jutrenja pogleda Gospod na vojsku Misirsku. Mojs. 11, 14, 24. Dogje Gedeon na kraj okola, u početak srednje straže, istom bijahu promijenili stražu. Sud. 7, 19. — 2) (u C. G.) vidi branik 1. Rj. u puške odozdo što pokriva oburaču; der Bugel.

Strāža, f. izvor i selo blizu Lješnice. Rj.

strāžanin, m. vidi stražar. Rj. vidi i stražnik. — Kad na straže Gjorgjine udari, strāžani ga jedva dočekaše, do b'jela ga dvora dopratiše. Npj. 4, 300.

strāžar, strāžara, m. der Wächter, excubitor. Rj. vidi strāžanin, stražnik. mlad: stražarče. — Noćni strāžari i dobošari. Priprava 70. Od straha njegova zadrktaše se strāžari. Mat. 28, 4. Postavili te strāžarem domu Izraljevju. Jezek. 3, 17.

strāžara, f. die Wachthütte, das Wächthaus, vigiliarium, cf. stražnica. Rj. vidi i šiljbokana. isp. pandurenica. — Zidine od strāžaru sa obje strane još se vide. Rj. 58a. Potajnica, 3) izmegju strāžaru osobita strāžara. Rj. 552a. riječi s takvim nast. vidi kod badnjara.

strāžarče, strāžarčeta, n. das Wächterlein, parvulus vigil: A strāžarče doleće sa straže. Rj. mali ili mladi strāžar.

strāžarčnje, n. vidi straženje. Rj.³

strāžarev, adj. des Wächters, vigilis. Rj. što pripuđu strāžaru. vidi stražarov. — Ako li stražar ne

zatrubi u trubu i narod ne opomene . . . ali ću krv njegovu iskati iz ruke stražareve. Jezek. 33, 6.

stražariti, stražarim, v. *impf.* vidi stražiti. Rj.³

stražarov, *adj.* vidi stražarev. Rj.

stražarski, *adj.* *Wächter-, vigilus*. Rj. što pripada stražarima ili stražaru kojemu god. — Prodadoše ga (Josiifu) Petefriju, zapovjedniku stražarskom. Mojs. I, 37, 36. Ondje bijaše starješina stražarski. Jer. 37, 13.

stražas, stražasa, m. čovjek koji nosi knjige (pisma) (u proeijepu podugačku zametnuvši ih na rame), *der Briefträger, tabellarins*. Rj. vidi knjigonoša, pošta 3, sahija. — *osn.* u straža. riječi s takim nast. kod bradaš.

stražba, f. vidi straža. straž-ba. riječi s takim nast. kod berba. — Ranije devojke kroz goru na vodu, stražbu ostavljale Margitu devojku. Npj. 1, 120.

stražnje, n. *das Wachen, vigilie, vigilatio*. Rj. *verb.* od stražiti. koje vidi.

Straževica, f. u nahiji Rudničkoj goło visoko brdo sa zidinama na vrhu svome. Rj.

stražica, f. *dem.* od straža: Bez svećice, bez stružice, bez družine izabrane. Rj.

stražiti, stražim, v. *impf.* *wachen, vigilare, exorbare*: Da on dobro na kapiji straži, da nas kako sila ne prevari. Rj. vidi stražariti. v. *pf.* slož. postražiti. — *Stražite* dakle, jer ne znate u koji će čas doći Gospod vaš. Mat. 24, 42. Koji (Isus) umrije za nas da mi, *stražili* ili spavali, zajedno s njim živimo. Sol. I, 5, 10. *isp.* budan biti.

stražmeštar, stražmeštra, m. *gorori se u Hrv. Wachtmeister, prema čemu je načinjeno*: straž-meštar. za drugu pošu *isp.* meštar (meštra). — Bio je postao stražmešter. Opit III.

stražnica, f. (u Boci) vidi stražara. Rj. i *syn.* ondje.

stražnik, stražnika, m. vidi stražanin, stražar. — Vojnika snažna, *stražniku* pomnjiva. DPosl. 151.

stražnjak, m. n. p. vo, koji ostrag vuče, *der Hinterste, posterior*. Rj. koji je stražnji, koji je struga. *correl.* prednjak.

stražnji, *adj.* *der hintere, posterior*. Rj. *isp.* zadnji. *correl.* prednji (prvi). — Vratila su dva: *prednje* i *stražnje*. Rj. 73a. Svracine, u rude *stražnji* kraj koji je rčavast. Rj. 673a. Odmah stade zametatii kavgn i *progoniti' straužnje mimo pvec.* Npj. 2, 397. Opet Ušo pristuže Brgjane, pa u *stražnje* juriš učinio. 4, 249. Obale magaraca na zemlju, te mu jedan sveže *prednje* uoge, a drugi *stražnje*. Danica 3, 236. Na listu prijeljepnu na *stražnjof korici* piše . . . Rad 1, 177. *stražnji* kao i donji, gornji, krajnji. prvi i zadnji imaju samo *superlativ* (bez *komparativ*), a ne bi trebalo ni njega da imaju. *isp.* Rj.¹ XLVI. *superlativ* najstražnji u umnom smislu kao najgori, najrgjaviji: najstražnji (n. p. čovjek, posao), *der letzte, schlechteste, postremus*. Rj.

stražnjica, f. *der Hintere, podex, cf. zadnjica*. Rj. vidi i tjelica. *pristojne riječi* za ono što se manje *pristojno kaže*: dupe, guzica, prea, prdalo, prednjak 1, prkno, šupak, varka 2. — Nagje jednu sedu matoru devojku . . . izmahne štapom te je opali *po straužnjici*. Npr. 73. Potegnem lisicu nogom u *straužnjicu*. 163. Pa je hije podobro *po debelof straužnjici*. Npj. 1, 517.

strecaljica, **strecaljka**, f. *die Spritze, das Spritzenchen, siphunculus*. Rj. *spruca* za *strecanje*. vidi štrcalica, štrcaljka; šmirk. — *za nast.* u *strecaljka riječi* kod kazaljka.

strecanje, n. *das Spritzen, sparsio*. Rj. *verb.* od 1) *strecati*, 2) *strecati se*. — 1) *radnja* kojom tko *strec* što. — 2) *radnja* kojom se *nekolicina strecaju*.

strecati, *strecam*, v. *impf.* Rj. v. *pf.* *prost* strecuti, slož. *ustrknuti*. *dem.* *strecati*. — 1 a) *spritzen, spargo, spargor, emico*. Rj. — b) *strecati koga, crystere pur-*

gare. *Stulli, klystieren*. — 2) *sa se, reciproc.* strecati se, *čam se*, v. r. *impf.* *spritzen (spielen), spargo in vicem*. Rj. *strecati se* s kim *kao igrajući se*.

strecanje, n. *dem.* od *strecanje*. Rj.

strecati, *strecam*, *dem.* od *strecati*. Rj.

strecnuti, *strecnem*, v. *pf.* *spritzen, spargo semel, emico*. Rj. v. *impf.* *strecati*.

strecati, *strecim*, v. *pf.* Rj. *s-trecati*. — 1) *herab-laufen, decurro*. Rj. *zu s-isp. s*, *sa I. isp.* *strkati*. — *Ona strecu dole niz čardake*, pa *istrecu* na sokak na vrata. Npj. 1, 247. — 2) *sa se, reciproc.* strecati se. strecimo se, v. r. *pf.* *zusammenlaufen, concurro*. Rj. *zu s-isp. s*, *sa II. isp.* *sleći se*, i *syn.* *ondje*.

strecanje, n. *verb.* od *strecati*. Rj.

strecati, *strecam*, v. *impf.* n. p. čir kad raste i gnoj se, pa kao boeka. Rj.

strecu, f. *der Dachvorsprung, pars tecti prominens*: šta ti stojiš *pod strehom*, te ne ideš u kuću? *Šniska strecu*, visok gjuvegija. Rj. *onaj najdonji dijel od krova, koji čovjek stojiči uz izvanji duvar od kuće vidi nad sobom. isp.* *podstrešje, kapnica* 3. — Beru djevojke Ivanjsko cvijeće te viju vijence i među ispred kuće *po streci* ili *po plotu*. Rj. 216a. *Streva*, što kaplje *sa strche* kad daždi. Rj. 719a. *Nego se pod strehom sakriju kraj pendžera* da čuju šta se u kući radi i govori. Npr. 138. *Nijesam dostojan da ugješ pod moju strecu*. Luk. 7, 6 (*isp.* *Nijesam dostojan da pod krov moj ngješ*. Mat. 8, 8). *zu postanje. isp.* *podstrešje*.

strecu, f. — 1) *pruga* na ženskim haljinama, *der Streif, virga, cf. strijeka* 2: *Keeljice, lepe* ti si *strece*. Rj. — 2) *ono što pukne na ledu ili na stolu kao žicu*. vidi *strijeka* 1, žilj. — *strijeka, strcka* (po istoč. govoru). *Korijeni* 219.

Strecanica, f.: *Fatiše* se *tvrde Strecanice*, u koju je kamen do kamena a krvavi mramor do mramora Rj.

strelimic, *adv.* »hoću li odmah ići?« »hajde *strelimice*«. J. Bogdanovič. vidi *strelimke*.

strelimk, n. p. leti tica, *wie ein Pfeil* (z. B. *vom schnellen und geradem Fluge eines Vogels*), *ut sagitta*: *poleće golub strelimke* k zemlji. Rj. *adv.* kao *strijela*. vidi *strelimice*. — *Kobae*, pa *poteraj goluba!* a *golub* u jedan put *strelimke* devojci na ruku. Npr. 39.

strem, *stremena*, m. (st.) *der Steigriemen, lorum stapiue, cf. uzengija*. 2 *strmen*. m.: *Ongje j' pala krvca od junaka, ta dobrome konju do stremenu, do stremena* i do *uzengije*, a junaku do *svilena pasa*. Pa on vadi nogu iz *stremenu*. Rj. *ono nu čemu drži jahuć nogu*. vidi i *bakarlija, bakračlija*. *dem.* *strmašee*.

strepiti, *strepim*, v. *impf.* *erzittern, erbeben, contremisco*. Rj. *kao drhtati, tresti se* (od *straha*). — *Strep* kao *furuna*. *Gledaj*: *Drkće* (od *straha*) kao *furuna*. *Posk.* 296. *Nek se boji Gospoda sva zemlja, i neka strepi pred njim sve što živi po vasiljenoj*. Ps. 33, 8.

strepiljenje, n. *das Erzittern, tremor*. Rj. *verb.* od *strepiti*. *stanje* koje *biva*, *kad tko strepi*.

stresanje, n. *das Ausschüteln, decussio, excussio*. Rj. *verb.* od 1) *stresati*, 2) *stresati se*. — 1) *radnja* kojom tko *stresa* što. — 2) *stanje* koje *biva*, *kad se tko stresu*.

stresati, *stresam*, v. *impf.* Rj. *s-tresati*. v. *impf.* *prost* tresti. v. *pf.* *stresti*. — 1 a) n. p. roj, *herab-schüteln, decutio*. Rj. *zu s-isp. s*, *sa I. sa* se *pass.*: *Maca, trava* što se njom *mažu* *košnice* kad se *raj stresa*. Rj. 345b. — b) *zu s-isp. s*, *sa II.*; *zusammen-schüteln, concutere*. — *Metni dvanaest uglastijeh kamena u dvanaest vreća, i stresaj ih* koliko ti *drago*, oni će *ostati svagda onako uglasti*, kao što su i bili. *Priprava* 49. — 2) *sa se, reflex.* *sich schüteln, ercuti, schaudern, cohorescere*: *On se kršan stresu* i *rastresa*. Rj.

strésti, **strésém**, *v. pf.* Rj. *s-trestii, v. impf.* *strestati*. — **1)** *herabschütteln, decutio*. Rj. *za s-, isp. s.* sa l. Natače prsten na oni štap... uze oni štap i strese s njega prsten. Npr. 235. — **2)** *sa se, reflex.* *sich schütteln, schaudern, excuti, cohorrescere*. Rj. — On se u oni čas strese i provrže se čovjekom kakav je i bio. Npr. 97. On je imao običaj *strestavši* se i namrgodivši odgovoriti: »Zla, siuko.« Npj.¹ 4, XV.

stréva, *f.* (u Boei) što kaplje sa strehe kad daždi, *die Dachtraufe, Dachrinne, stilllicidium*. Rj. *vidi* kapavica, kapnica 2. — *strelu* (i sa v mjesto *h: streva*). Korijeni 274.

stric, **strica**, *m.* Rj. (*pl.* *strići, stricā*). Riječ *stric* uzevši *ev* mijenja pred njim u osnovi krajnje *c* u *ē*: *stričeri*. (Obl. 7. *vidi* čiča (skračeno ča). *hyp.* *striko*, čika, čiko. — **1)** *Vetter (Vaters Bruder), patruus*. Rj. *očin brat*. — Bādalj, bādelj, sjekavac, *pasji stric*. Rj. 11a (*biljka*). Spahija, 2) *mučenjji stric*. Rj. 702b. Nemoj, siue, krivo govoriti, ni po babu, ni po *stričevima*. Npj. 2, 193. Udadoše se za sinove *stričeva srojih*. Mojs. IV. 36, 11. — **2)** *Anrede an einen ältern Mann, patruus*. Rj. *reku sredorječnu čovjeku, komu ne znaju imena*.

strickānje, *n. dem.* od striženje. Rj. — Žena ne gledajući preda se nego čoku u oči i u svoje *strickānje*, nagazi na nekakvu jamu i u nju upadne. Npr. 114.

strickati, **strickām**, *dem.* od strići. Rj.

stričak, **strička**, *m.* *vidi* cvrčak. Rj. *hubinu što cerči, vidi i stričić, čvrčak, makazar (der Rebenstecher, curculio hachus), rauš.* — *stričak* (cvrčak; osn. u *strie*). Osn. 280. *nije li zar onomatopoeicum od glasa stri?*

stričan, *m.* (u Boci) očin rogjak. Rj. *stričan* (osn. u *strie*, s promjenom glasa c na ē kao u *stričev*.) Osn. 140. — Što me pitaš, *stričane*, za Turke? Npj. 5, 537. *riječii s takim nast. kod* brajan.

stričev, *adj.* *des stric, patru*. Rj. *što pripada stricu*.

stričević, *m.* *vidi* bratučed: *Stričevićm* kape pozlaćene. Rj. *stričev sin, meni brat od stricu, vidi* stričić 2. — Al' ti je bratac, al' ti je *stričević*. HNpj. 4, 194.

stričić, *m.* — **1)** *vidi* cvrčak. Rj. *vidi i* stričak, *i syn.* — **2)** *patruelis*. Stulli. *govori se u Hrv.* *vidi* stričević, bratučed.

strići, **strižēm** (*strigoh, striže, strižijah, strigao, strigla, imperat. striži*). Rj. *Daničić misli, da je 2. i 3. lice jed. u I. pregj. pogrješka striže, nego da ima* striže. Rad 6, 58. II. *pogrješnje i strižāh. isp.* (Obl. 72. *prilog sad. strigūci. prilog pregj. strigāvši, strigāv. II. pridjev strižen. v. pf. slož. (vz)-strići, na-, o-, po-, pod-, pre-, pri-, pro-, ra(z)-, sa-; isprestrizati. v. impf. slož. podstrizati. dem. strickati. — 1) *scheren, tondeco*. Rj. *prclazno*. — Kum se zove i onaj koji prvi put *striže kosu djetetu*. Rj. 314a (*isp.* Kum djetetu već poodrasku *sijeeće kosu*. Rj. 315a. »To nije košeno, nego *stričeno!*« ... »Kako će se livada *strići?*« ... žena mu unese dva prsta pod oči, i njima *strigući* kao *nožicama*, stane vikati: »*Stričeno, stričeno, stričeno!*« Npr. 141. *Strigli te gjavoli!* (Odgovori žena kad je ko nazove *strinom*, a ona misli da je još mlada za to ime). Posl. 296. *Strizi ovcu*, ma ne do kože. DPosl. 116. Oni su se kumovali s njime, *tri umka strigo Kozličinu*. HNpj. 4, 29. Pogje k ljudima što mu *strizjahu ovc*. Mojs. I. 38, 12. *sa se, pass.*: O škripovu dne (kad se *baraci strigu*). Nikad. Posl. 215. — **2)** *neprcluzno. strići očima, ušima*. — Umom nmi, a ušima *striže*. Rj. 781b. *Striže očima*. DPosl. 116 (*isp.* *strijeljati očima*). Osmov doru nije ni taknuo (zopce), nogam' bije, a ušima *striže*, često gleda na Kostač planinu. Npj. 4, 26. *isp.* *čuliti (uš)*, munjati (ušima), rogušiti (uš).*

striga, *f.* (u pjesmi) *Beiwort des Schafs, epitheton oris*: Oj ti oveo, *strigo* moja! Rj. *epitet ovcii, što joj se runo striže*.

strijčka, *f.* — **1)** *der Riss, die Ritze, rima, cf.* streka 2, pruga. Rj. — Žilj. *ono što pukne na ledu ili na stolu kao žica, cf.* strijčka. Rj. 159b. — **2)** pruga na ženskim haljinama, *der Streif, virga, vidi* streka 1.

strijčela, *f.* (*pl.* *strijele*). Rj. *dem.* *strjelica*. — **1)** *der Pfeil, sagitta*. Rj. — *Zastrijeliti, pustiti strijelu*. Rj. 196a. *Metati, puške, topove, strijelc*. Rj. 354b. *Metnu Turčin prvu belu strelu, strelu metnu*, pak mere aršinom. Rj. 355a. *Donesi mi strelu tataranku*. Rj. 733a. *Da puste odozdo strijelu iz luka* da se dobro za čardak prihvat. Npr. 7. *Car zapne strijelu na oroga čocka i ljuto ga obrani*. 152. *Zapeh strjelu za tetivu*, da ustrjelim b'jelu vilu. Npj. 1, 151. Što ću junak, *ustridi me strela*. 1, 351. *Pa upali žestoku strijelu*, te pogodi ono jagnje crno. 2, 20. *Uzev tri strijele u ruku, zastrijeli ih u srce Avesalomu*. Sam. 11, 18, 14. *Ne će ući u ovaj grad nit će baciti amo strijele*. Is. 37, 33. — **2)** *gromovna, Donnerkeil, fulmen*. Rj. — *Tako me strijela vrh počeočka ne udrila!* Posl. 299. *Mogu l' biti rane žestocije, no kad udri nebeska strijela, te ustrjeli gola junaka?* Npj. 4, 72. — **3)** *ponajviše pl. strijele, grede* koje se iznutra isprikljavaju unakrst (od balvana na grede), kad se prevlači čitava zgrada. *cf.* *prekret, vag*. Rj.

strjelac, **strjelca**, *m. isp.* *strjeljac (der Schütze, Jæulutor)*. — Ima 47 riječi koje su od Slavenskih posrbljene... *strjelac*. Nov. Zav. VI. *Živiljaše u pustinjii, i posta strjelac*. Mojs. I. 21, 20 (*sagittarius; Bogenschütz*). Ako... i biše mu neprijatelji *strjelci*, opet osta jak luk njegov. 49, 23.

strjeljanje, *n. das Schiessen mit Pfeil und Bogen, jactus sagittæ*. Rj. *verb.* od *strijeljati. radnja* kojom tko *strijelja*: *Ostan' me se, Turčine prokleti! mene nije do strcljanja tvoj*. Npj. 2, 358.

strijeljati, **strjeljam**, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* *po-* *strijeljati; nad-strijeliti, pre-, pro-, u-, za-, v. impf. slož. nadstrjeljivati. — 1) *mit Pfeilen schiessen, jæulor*. Rj. *strijele metati*. — *Lasno je iza grma strijeljati*. (Mjesto *izu grma* govori se i *iza grada*). Posl. 166. *Strijelci stadoše strijeljati na sluge tvoje sa zidina*. Sam. 11. 11, 24. *Koji strjeljaju iz luka, vratise se natrag, kad bijaše boj*. Ps. 78, 9. — **2)** *očima, er blickt umher, oculis configo*. Rj. *isp. strići očima*. — »*Memed-aga, eto ti poreze...*« *Ja porezu započetom brojiti, a on na me očima strijelja: »Memed-aga! zar ćeš je brojiti? ta ja sam je jednom izbrojio.*« Npj. 4, 140.*

striješ, *m.* (u C. G.) *vidi* sriješ. Rj. — *sriješ, i s umetnutim t* među *sr: striješ*. Korijeni 224. *za ovako umetnuto t* među *sr isp. stramota*.

-strijeti, *-strem, ne valazi se ovako prost glugol nego samo kao složen: na-strijeti, obā-strijeti, odā-, pro-, rasprō-, razā-, za-, v. impf. prosti stērati, v. impf. slož. obāstirati, i t. d. kod sterati*.

strijež, **striježa**, **striježić**, *m. mala ptica, vidi* carić, pōpic. — Čuvajte strašilo od *striježića*. DPosl. 13. *Kad godi strijež orla pridobude*. 41. *Strijež na strašilo sjede*. 116. *Strijež, striježić, mala ptica* koja se zove i *carić*, i u Mikalje i u Delabele (re d' ucceli). XVII.

strika, *f. hyp.* od *strina*. Rj. — *Bublu masla, striko našu*. Rj. 46a. *stri-ka. takva hyp. kod* baka.

striko, *m. hyp.* od *strie*. Rj. *vidi* čiko. — Reče jednoć sinovac *stricu*: »*Hajde, striko*, da idemo u četu.« Npr. 166. *Ma doista vjerovat' ne mogu za mojega mila strica Pera, strika Pera i strika Gjorgjija*. Npj. 5, 8. *stri-ko. takva hyp. kod* kuko.

strikov, *adj. vidi* stričev. Rj. *što pripada striku, vidi* čikov.

strina, *f. Rj. hyp.* *strika*. — **1)** *očina brata žena, des Veters Frau, uvor patru* (*fratris patris mei*).

Rj. *stričeva žena*. — 2) reče sredoviječnoj ženi kojoj čovjek ne zna imena (kao mladoj *snaša* i staroj *baka*); ako li ko rekne *strina* kakoj ženi koja misli da još nije za to ime, ona mu odgovori: *Strigli* te gjavoli, nijesam ja još *strina*. Rj.

striniu, *adj.* der *strina*, *uroris patrii*. Rj. što *pripada strini*.

striza, *f.* Rj. *dem.* strizica. — 1) *das Tuchschnitzel*, *segmentum panni*. Rj. što ostane iza kakve haljine, kad se skroji. *vidi* *ustrizak*. — 2) *vidi* svita 2. Rj. *vidi* i riza 2. *pruga od čoh* što se njom šaru n. p. zubani. — Da ustaje na oružje i malo i veliko, i da bju Turke, gdegod zelenu strizu vide. Miloš 79. Čoha se u Crnoj Gori zove i svita (od čga se u Srbiji zovu one strize, što se kupuju te se njima šaraju zubani i druge bijele haljine). Pis. 42.

strizica, *f. dem.* od striza. Rj.

strizčnje, *n. das Scheren, tonsio*. Rj. *verb.* od strici. *radnja kojom tko striče*.

strjelica, *f.* — 1) *dem.* od strijela. Rj. *isp.* strijela 1. — *Strelia* te *ustrelila* kroz sedlašce u srdašce. Rj. 719a. Te izvadili iz džepova *strelicu*, da ustrelim kod jelena košutu. Npj. 1, 351. — 2) *der Donnerkeil* (*ein vermeinter Stein*), *fulmen*. Rj. *isp.* strijela 2 (gromovna). — Što je u puške i u topa tane, ono je u groma *strjelica*: Kad grom glje udari, ona otide u zemlju, a poslije nekoliko godina izigje na zemlju, pa je onda mnogi nagju (*kamen bjelutak...*), i ostave je ili nose nza se, kao kakvu amajliju (valja da od groma?). Rj. 102b. Koliko je u rukavu žica, toliko ga *udrilo strjelica*. Npj. 1, 271.

strjeljač, *strjeljača*, *m. der Schütze, jeculator*: Zdrav *strjeljač* kad na banak sjedne, u peć pogodi (Posl. 89). Rj. *kuj* *strjelja*. *isp.* strijelac.

strjeljačk, *adj.* što *pripada strjeljačima* ili *strjeljaču* kojemu god. — Prestala je *praska strjeljačka* na mjestima gdje se voda crpe. Sud. 5, 11. Da ih nvedem u kakva društva: *strjeljačka*, *pevačka*. Zlos. 299.

strkač, *strkača*, *m.* (u Grlju) *vidi* *kašarovina*. Rj. *vidi* i *strnjina*; i *kukuruzovina*. i *ondje* *ostala* *strni*. — Značenje (korijenu) kao u *prostitvati*: *strni*, *postrnak*, *strnjika*, *strnjina*, *strkač*, *stronica*, *strmuljika*, *strmke*. Korijeni 274.

strkati, *strčēm*, *v. pf.* *herablaufen, decurro*. Rj. *s-trkati*, *trčēti* *sači*. *isp.* *strčati*. *v. impf.* *prosti* *trkati*. **strljati**, *strljām*, *v. pf.* *s-trljati*. *v. impf.* *prosti* *trljati*. *sa* *se*, *pass.*: *Hajdučka trava*. Kad se *strlja* *među dlanima*, kažu da je dobra na svaku ranu. Rj. 800b.

strm, *adj.* *vidi* *strmenit*. Rj. *vidi* i *strmen*; *omčit*, *prestan*, *vrlatan*.

strmac, *strmea*, *m.* (u Slav.) — 1) *strmenito* mjesto, *steiler Ort, locus arduus et deruptus*. *cf.* 1 *strmēu*. Rj. *vidi* i *strmenica*, 2 *strmo* n., *brina*, *komac*. *isp.* *usjelina*, *vrlat*. — 2) *vidi* *badanj* (*vodenični*). Rj. *velika šuplja klada* što *kroz nju teče voda*, *te obrće kolo* na *kušičari* *vodenici*.

Strmac, *Strmea*, *m. nom. propr.* u *Piperima*: *Al'* u *Strmac* imaš šta *vigjeti*. Rj. *po Hrv.* ima mnogo *mjest* *što* *se* *tako* *zocu*.

strmašce, *n. (dem.) der Steigbügel, stapia*: *Pade* *krvca* *konju* *do* *strmašce*. Rj. *dem.* od 2 *strmen*. *takra* *dem.* *kod* *brdašce*.

strmēkuti, *strmēknēm*, *v. pf.* *herabstürzen, praecipitari*. Rj. *kao* *pasti* *sa* *strmēu*, *strmoglavce*. *isp.* *skrhati* *se* *1*.

strmelj, *m.* *vidi* *stršljen*, *sršljen*. — *Pod* *perjem* *od* *goluba* *nositi* *draču* *od* *strmelju*. D'Posl. *Strmelj*, u *Mikalje* i u *Stulica* što i *stršljen*. XVII. *riječi* *s* *takim* *nast.* *kod* *brzelj*.

1. **strmēn**, *f. (loc. strmēni) die Steile, locus arduus et praecip.*, *cf.* *strnae* 1. Rj. i *syn.* *ondje*. — *Od* *Zadvarja* *se* *silazi* *k* *Cetini* *niz* *veliku* *kamenitu* *vrlat* *i* *strmen*. Rj. 171b. *Namjestih* *narod* *u* *nizima* *iza*

zida *i* *na* *strmenima*. *Nem.* 4, 13. *Kao* *voda* *što* *teče* *niz* *strmen*. *Mib.* 1, 4.

2. **strmen** (*strmēn*), *m. der Steigbügel, stapia, cf.* *uzengija*, *stremen*: *Vrancu* *konju* *do* *strmena*. *Starom* *svatu* *do* *strmena*. Rj. *ono* *na* *čemu* *jahuč* *drži* *nogu*. *vidi* *i* *bakarlija*, *bakračlija*. *dem.* *strmašce*.

3. **strmen**, *strmēuit*, *adj.* *steil, arduus, praeruptus*. Rj. *vidi* i *strm*, i *syn.* *ondje*. — *Pol*, u *Bišini* *velika* *strmenita* *kamena* *kosa* *ili* *greda* *i* *u* *njoj* *pečina*. Rj. 532b. *Strmac*, 1) *strmenito* *mjesto*. Rj. 720a. *Strmenica*, *strmeno* *mjesto*. Rj. 720a. *Ovi* *je* *srijet* *strmēuit*. D'Posl. 93. *U* *klancu* *bijahu* *dvije* *strmene* *stijene*, *jedna* *s* *jedne* *strane* *a* *druga* *s* *druge*. *Sam.* 1, 14, 4.

strmenica, *f.* *strmeno* *mjesto*, *ein steiler Ort, locus arduus et deruptus*. Rj. *vidi* *strmac* 1, i *syn.* *ondje*.

strmeno, *adv.* *vidi* *strmo*: *A* *pogodi* *Garvan* *harabašu* *baš* *pod* *grlo*, *gje* *puce* *zapuča*. *Pade* *Ture* *strmeno* *na* *glavu*. Npj. 4, 365 (*isp.* *strmoglavce*).

strmke, *f. pl. die Beutelschmer, funiculus crumenae*. Rj. *vrcu* *u* *kesc*. *u* *postanje* *je* *strkač*.

1. **strmo**, *auf die Erde, thalwärts, deorsum*: *Kad* *pogledaš* *strmo* *ispod* *grada*. Rj. *adv.* *vidi* *strmeno*. — *Strmo* *grlo* *okrenuto*. Rj. 102b (*grlo* *u* *puške*). *Dok* *opoji* *Ljuticu* *Bogdana*, *leže* *junak* *strmo* *bez* *uzglavlja*. Npj. 1, 543.

2. **strmo**, *n.* (u C. G.) *die Steile, locus arduus*: *tamo*, *amo*, *strmu*, *brdu*, *bergan*, *bergab*, *deorsum, sursum*: *I* *poskoči* *strmom* *niz* *planinu*. *Kad* *pogledaš* *strmu* *ispod* *grada*. Rj. *strmo* *mjesto*. *vidi* *strmac* 1, i *syn.* *ondje*.

strmoglav, *strmoglavcē*, *strmoglavieč*, *adv.* *mit dem Kopf voran, praiceps*: *Lijep* *se* *igre* *naigrali*, *i* *ničice* *i* *strmoglavice*. Rj. *vidi* *glavačke*. *strmoglav* (-ce, -iee). *tako* *slož.* *riječi* *isp.* *kod* *bučoglav*. *za* *kvantitet* *na* *kratjem* *slogu* *isp.* *ametic*. — *A* *ja* *strmoglav* *na* *zemlju* *te* *propadnem* *do* *pojas*. Npr. 162. *Krene* *uz* *jedno* *brdo* *da* *se* *n* *njega* *baci* *strmoglav*. D'Posl. 220. *Hodi* *strmoglav*. 26. *Kako* *se* *drugom* *gramatikom* *cijela* *istorija* *narodnoga* *našega* *jezika* *strmoglav* *prevrću*. *Ogled* VII. *Vežite* *Matu* *za* *noge*, *pa* *obesite* *o* *tā* *ševar* *strmoglavce!* *Megj.* 289.

strmoglaviti *se*, *strmoglavim* *se*, *v. r. pf.* *Bome* *sam* *se* *strmoglavio*, *kako* *sam* *tebe* *uzeo*. *J.* *Bogdanović*. *buceti* *u* *strmoglav*.

strmogled, *m.* (u C. G.) *vidi* *strmogred*. Rj. *strmogled*. *drvo*. *isp.* *jadikovina*.

strmoglegja, *m. der vor sich hinsicht, deorsum tuens*. Rj. *strmo-glegja*, *koji* *strmo* (*preda* *se*) *glada*. *isp.* *tako* *riječi* *mrkoglegja*, *zlopoglegja*. — *kao* *na* *dimak*: *Dok* *je* *junak* *družbu* *sakupio* ... *i* *Pauka* *staroga* *hajduka*, *i* *onoga* *Strmoglegju* *Luku*. Npj. 3, 432.

strmogred, *m.* (u C. G.) *Trauerweide, salix hibernica, cf.* *strmogled*. Rj. *isp.* *jadikovina*. *strmo-gred*. *za* *drugu* *polu* *isp.* *gresti* (*gredem*). *tako* *slož.* *riječi* *mimo-gred*, *uz-gred*. *isp.* *Korijeni* 60. *nije* *li* *r* *u* *gred* *postalo* *od* *1?*

strmōguz, *adj.* *n. p.* *konj*, *ein Pferd von steilen Hinterbacken, equus praeruptis natibus*. Rj. *strmōguz*, *strmijeh* *guza*. *riječi* *tako* *slož.* *kod* *hjeloguz*.

strmōrom, (u *Srijemu*) *strmorom* *koga* *okrenuti*, *Jemand zu Grunde richten, perdere*. Rj. *kao* *okrenuti* *ga* *strmoglav*, *stopiti*, *uništiti* *ga*. — *strm*, *strmoglav*, *strmogled*, *strmogred*, *strmōrom* (*adv.*). *Korijeni* 216.

strmūljika, *f.* (u *Hrv.*) *vidi* *kukuruzovina*. Rj. i *ondje* *syn.* — *riječi* *s* *takim* *nast.* *kod* *aptika*.

stru, *strni*, *f.* *vidi* *strnina*.

struādia, *f.* *Goldammer, emberizu crinella L.* Rj. *ptica*. *vidi* *strnadia*. — *strni*, *strnina* ... *može* *biti* *da* *ovamo* *ide* *od* *osnove* *koja* *je* *u* *strni*: *strnadia*, i *odbacivši* *t*: *srnadia*. *Korijeni* 275.

strui, *adj.* *n. p.* *hljeb*, *žito*, *von Halmgetreide, frugum, cf.* *strvno*. Rj. *vidi* *strvni*. — *Strnina*, *f.*

struo žito, hartes (Getreide. Rj. 720b). *Žito strno ili strno*: zob i pir; *mek* ili *silno žito*: pšenica, kukuruz. raž. ječam i proso (u Liei.) Rj. 719a.

struina, *f.* strno žito, hartes (Getreide. Rj. vidi strvo zito (u Liei). ali u drugim krajevima Hrvatske struina (ili strn *f.*) zove se pšenica, raž i ječam.

strnište, *f.* das Stoppelfeld, ager stipulatus. Rj. mjesto gdje je bilo posijano strno žito. — Kupi klasje po lanjskom strništu. Posl. 161. strnište (osn. u starom стрниш; vidi strni). Osn. 353 (strn *f.* govori se još i sad u Hrv.). riječi s takim nast. kod duvanište.

strnjika, *f.* die Stoppeln, stipulae: Ako si mi snopje povezaov, tvoje ovice po strnjiki pasu. Rj. ono od stabljika što ostane dolje u zemlji, kad se ozim požanje. — Postrnak, pozni kukuruz koji se sije po strnjici (pošto se ozim požnje). Rj. 551a. Razide se narod po svoj zemlji Misirskoj da čupa strnjiku mjesto pljeve. Mojs. 11. 5, 12. riječi s takim nast. kod aptika.

strujina, *f.* (u Grblju) vidi strkač. Rj. vidi i kukuruzovina, i syn. ondje.

strojenje, *n. verb.* od strojiti. radnja kojom tko stroji što.

strojiti, strđim, *v. impf.* Rj. *v. pf.* slož. ustrojiti. — 1) vidi štrojiti. Rj. *n. p.* sevinja, vidi i škopiti. — 2) kožu, gerben, perficio corium, *cf.* učiniti 3. Rj. — Sto koza ruju, toj i ruj koji: koza ruj mori, a ruj koza stroji. DPosl. 122.

struka, *f.* nekakve ovčije kraste, koje ovee tako pomore kao ljude kuga, eine Art Schafblattern, morbus quidam orinus. Kažu da stroka slabo udara u ovice po brdovitijem mjestima, nego najviše po ravni. *cf.* štroka. Rj. — Ostrokale se ovee, t. j. udarila u njih stroka. Rj. 474a.

strokav, *adj.* strokava ova, t. j. bolesna od stroke. Rj. vidi štrokav.

stronica, *f.* (u Risnu) slama kojom se pošivaju kuće, das Strohsel, funis stramineus. Rj. stronica. — stronicu (pred n. biće osnova koja je u partie. str'o, strla). Osn. 333.

stropoštat se, stropoštam se, *v. r. pf.* zusammenstürzen, corruo. Rj. s-tropoštati se, vidi pasti, oboriti se, sorcati se, soriti se, stropicaliti se, survati se. — Onamo neka padnu koji čine bezakonje, neka se stropoštaju i ne mogu ustati. Ps. 36, 12.

strošiti, stršim, *v. pf.* Rj. s-trošiti, vidi satrošiti. *v. impf.* prosti trošiti. — 1) zerbröseln, contero. Rj. *n. p.* hleb. vidi smrviti. — Što učini Crnogorski knjaž? Osvoji mi Žabljačkoga grada, a stroši mi moju Arbaniju. Npj. 5, 224. Strošio je na putu krjepost moju, skratio dane moje. Ps. 102, 23. — 2) ausgeben, erogō: Stroši hadžo hiljadu dukata. Rj. isp. potrošiti.

strovāliti, strovāliti, *v. pf.* Rj. *v. impf.* strovaljivati. — 1) über den Haufen werfen, everto. Rj. — Značenje (korijenu) oboriti: strovo, strovaliti, strovaljivati. Korijeni 277. — 2) sa se, *refleks.*: Sorcati se, vidi pasti, strovaliti se. Rj. 700b. vidi i stropoštat se, i ondje ostala syn. — Žena nagazi na nekakvu jammu, i u nju se strovali. Npr. 144.

strovaljivanje, *n.* das Umwerfen, everto. Rj. *verb.* supst. od 1) strovaljivati, 2) strovaljivati se. — 1) radnja kojom tko strovaljuje što. — 2) stanje koje biva, kad se što strovaljuje.

strovaljivati, strovaljijem, *v. impf.* Rj. *v. pf.* strovaliti. — 1) über den Haufen werfen, everto. Rj. kao ubarati. — 2) sa se, *refleks.*: Drmanje je bilo tako jako, da se po kućama sve strovaljivalo jedno na drugo. Nov. Srb. 1817, 748.

strovati, strūjem, *v. pf.* s-trovati. vidi satrovati. *isp.* otrovati. *v. impf.* prosti trovati. — Š njima su me prije zavadili, te sam svoju braću razagnao, i moja sam potkinuo krila, najposlije strovaše mi glavu. Npj. 5, 141.

strövo, *n.* der Haufen vom Sturme abgeschüttelter Früchte, pomorum decussorum acervus: leži strovo (ispod jabuka, ispod šljiv a t. d.). Rj. gomila od rihora strovaljenoga roča. — Drvo se ovo već povilo od roda, a dole na zemlji leži strovo zrelih, gnjilih krušaka. Megj. 280.

strupati, strpām, *v. pf.* zusammenwerfen, conjicio. Rj. s-trupati. *v. impf.* prosti trupati. — Strpali ga u buturnicu. Rj. 50a. On bi i Srbije sve u jednu vreću strpao pa zavezao. Rj. 1 XII.

strpjjeti, strpim, *v. pf.* uashalten, über sich gewinnen, sustineo: ne mogu strpljeti da mu ne kažem. Rj. s-trpjjeti. *v. impf.* prosti trpjjeti. — Strpali ga u buturnicu. Rj. 50a. On bi i Srbije sve u jednu vreću strpao pa zavezao. Rj. 1 XII.

strpljenje (strpljenje, *n.* patientia. Stulli), *n. verb.* od strpjjeti (i se). kuda tko strpi (strpi se). vidi trpljenje; trpež, strpljivost, ustrpljenje; die Geduld, patientia, suprotno nestrpljenje, takva *verb. subst.* kod dopuštenje. — Strpljenjem se ublažava knez, i mek jezik loml kosti. Prič. 25, 15.

strpljiv, udj. geduldig, patiens. Rj. suprotno nestrpljiv. — Bože milostivi i blagi, strpljivi i bogati dobrotom i istinom. Ps. 86, 15.

strpljivost, strpljivosti, *f.* die Geduld, patientia. Rj. 3 osobina onoga koji je strpljiv. vidi strpljenje, i syn. ondje. suprotno nestrpljivost. — Nego duh čistote, smjernosti, strpljivosti i ljubavi daruj meni, sluzi svojem. DP. 60.

stršenje, *n.* das Emporsträuben (des Haares), erectio comae. Rj. *verb.* od stršiti, koje vidi.

stršiti, strši, *v. impf.* stršiten (das Haar), erigo (comam): strši kosa. Rj. *v. pf.* slož. nastršiti se i nastršiti se.

stršljen, stršljena, *m.* vidi sršljen. Rj. vidi i strmelj. — I stršljene će poslati Gospod na njih (na narode) dokle ne izginu. Mojs. V. 7, 20. sršljen. megju sr umeće se t: stršljen; stršiti, nastršiti se. Korijeni 43. za umetnuto i megju sr isp. stramota.

stručak, stručka, *m. hyp.* od struk 1. Rj. — Na Gjurgjev dan svako uzme po jedan stručak te omiriše i zadjene za pojas. Rj. 151a. U ruci joj stručak fesligjana. Here. 132. I ubra stručak ružice. Kov. 49.

stručan, stručna, *adj.* što pripada struci (4); Fach-, artificii, studiorum. — Nego sam rad samo reći da se s nekih strana daje stručnim knjigama u opće prevelika važnost za rječnik. Kolo 14 (15). Ti ćeš imati da se boriš s pogledima raznih svojih stručnih vogja i starešina. Zlos. 197.

stručanje, *n.* das Treten der Weintrauben, calcatura. Rj. *verb.* od stručati. radnja kojom tko struču grožđe.

stručati, čam, *v. impf.* (u Boci) u kadi gaziti grožđe, Weintrauben treten, calco. Rj. *v. pf.* slož. ostručati. stručica, *f. dem.* od struka. Rj.

stručić, *m. dem.* od struk. Rj.

stručina, *f. augm.* od struka. Rj.

stručnjak, *m.* stručni čovjek, naučnjak; der Fachmann. — Ja nisam znao koliko je nežna samoljubivost u stručnjaku. Zim. 353.

strug, *m.* der Hobel, runcina. *cf.* svlak 3. Rj. stolarska alatjika. vidi erende 2. — Zdjela se od čanka razlikuje po tome što je čanak strugan (na strug pravljen) a zdjela je kopana teslom. Rj. 206b.

struga, *f.* Rj. dem. stručica. — 1) (u Srbiji) Riss in einem Zaune, disruptio sedis. Rj. vidi dera. gdje je plot provadjen. — 2) (u Bačkoj) na vratima od tora mali torić u kome se ovice, kad se iz tora izgone, čekekuju i muzu. Rj. — 3) (u C. G.) veliki tor u kome je po 3—400 ovaca. Rj. vidi 2 torina.

strugač, strugača, *m.* — 1) der Schaber, rasor. Rj. koji struče. — 2) jedes Instrument zum Schaben,

instrumentum rasorium: U kovača ni strugača (Posl. 332). Rj. *srako oružje za struganje*.

struganje, *n. das Schaben, rasio*. Rj. *verb. od strugati. rudinja kojom tko struže*.

strugarica, *f.* »eto blaga na popasak, gdje je strugarica, da ide musti«. J. Bogdanović. *isp. struga 2.*

strugati, stružem, *v. impf.* Rj. *v. pf. prosti strugnuti. v. pf. slož.* (i)z-strugati, o-, pre-, pro-, sa-, za-

— **1)** *schaben, rado*. Rj. *vidi erendisati, makljati 1.* — Varagovati, *strugati izluženu kažu* (kod opančara).

Rj. 53b. Čanak je strugan (na strug pravljen) a zdjela je kopana teslom. Rj. 206b. Klačnja, 4) na amu ono

od kože kroz koje su provučene stranjke, da ne bi strugule konja po rebrima. Rj. 273a. Oščela, ostružina

od drveta, n. p. kad stolar struže. Rj. 483b. Načini trijem unutrašnji od jednoga reda drveta kedrova

strugana. Car. I. 6, 36. sa se, *pass.*: Bädelj, neka riba, teško se struže. Rj. 11b. Svlak, nekakav veliki

strug, kojim se daske stružu. Rj. 673b. — **2)** kao bježati. *isp. makljati 3.* — Nekj, družu, uz dolinu

struže. Rj. Kad Mijajlo opazi Čurčija, gje Čurčija struže uz planinu prepade se Ružičić Mijajlo...

»Kad Čurčija bježi u planinu, nema danas boja sa Turcima«. Npj. 4, 169. »Kako Gjorgje pred Arapom struže!« Al' ne bježi Lazo da uteče... 4, 307.

strugav, *adj.* »ne izlazi mi platno lijepo, jer je brdo strugavo«, t. j. zupci u brdu nijesu lijepo i umjetno složeni. »Ja platno ništa nije gore od strugava brda.« J. Bogdanović.

stružnati, stružnem, *v. pf.* Rj. *v. impf.* strugati. — **1)** *schuben, pauthm rado*. Rj. — **2)** *Reissausnehmen, fugam petere*. Rj. *vidi pobjeći. i syn. ondje.*

stružotina, *f.* — **1)** ono sitno iverje što se sa dasaka ostruže, die *Hobelspäne, ramentorum evines*. Rj. *vidi ostružina, oščela.* — **2)** i uopće ono što se su čega god ostruže; *Absehübels. isp. ostružine.* — Stružotine od jelenjeg roga. Z. Orfelin. ARj. IV. 578b. riječi s takim nast. kod bljuvotina.

Struja, *f.* ime žensko. Rj. — Struju. ženska hyp. s takim nast. Boja, Krāja, Stója, Šāja.

struja, *f.* kad što struji, sulja, teče jakim prućem: die *Strömung*. — Kostaći oseti kako ga, od nožnoga pulea do navrh temena prožme, kao neka električnu struju. Megj. 79.

strujanje, *n. verbal. od strujati*. Rj.

strujati, struji, *v. impf.* n. p. voda u kotlu, ili struji kotao (kad hoće da uzavri; najprije struji, pa vri, pa onda ključa), *von der Bewegung des Wassers vor dem Sieden, demotu aquae antequam effervescat*. Rj.

1. **strāk**, *m. (loc. strūku)*. — **1)** *der Stängel, caulis*. Rj. *dem. stručić. hyp. stručāk*. — Badnjarka, 1) onaj struk u trave od zemlje do evijeta. Rj. 12a. Živica, 1) u kugeljci nekaki od onih strukova u kojima raste sjeme. Rj. 158b. Od koga povrća nijedan struk prvoga ljeta ne provaste i ne ucvati, od onoga se u jesen ostave izvode. Rj. 220a. Ovršina, struk od kukuruza. Rj. 437a. Tič (n. p. u kukuruza) onaj mali struk koji

porod glavnu struku izraste. Rj. 711a. Svinjarče uzme onaj struk bosiljka, pa se stane trti njime po licu. Npr. 258. Ja njoj dadoh struk rumene riže. Npj. 2, 164. Šašarovina (jedan struk šašarika). Pis. 76. Struk cvijeća; a kako je više cvjetova, onda nije struk, nego kita od mnogo strukova. Straž. 1886, 1766.

— **2)** lijepa struka, *von schonem Wuchse, staturae pulcræ, cf. rasi, stas*. Rj. *vidi i porast, uzrast.* — Jugović je bio vrlo lijep čovjek: u struku visok. Sovj. 88. — **3)** (ponajviše pl. strukovi) na uže navezano mnogo gvozdenih kuka (kao udica) što se zapne preko Dunava ili Save te se hvataju velike ribe. Rj.

2. **-struk**, *a. o, s orom riječom ili sa riječom gub složeni brojevi postaju umnožni (numerativa multiplicativa) na pitanje: kolikostruk ili kolikogub? n. p. dvostruk (ili dvogub), trostruk, četvorostruk, petorostruk, i t. d. isp. Rj.¹ XLIX.*

strūka, *f.* Rj. *dem. stručica, augm. stručina.* —

1) ein großer Mantel der Montenegriner und Herzegoviner (wie ein Shawl), palu genus. Rj. kao ogrtač što nose Crnogorci i Hercegovci. — Ako t' i jest rodila kraljica... a mene je ljuta Arnautka... u crnu me struku zavijala. Npj. 2, 407. Ako P bere ljute Martolze, koji nose struke na ramenu. 3, 25. A kakav je... sinjgavom se strukom priklopio. 4, 506. —

2) kandžija od tri struke, eine dreifache Karbatsche, triplex. Rj. *isp. -struk: od tri struke, trostruka.* — Na grlo joj tri struke yjerdanu. Npj. 4, 155 (trostruk?). —

3) Art, Gattung, svake struke, allerhand, omnifarius, cf. vrsta. Rj. *vidi i fela (vela), ruka 3, siža, šorta.* — Svima pripada jednako pravo na preimicstvo u oroj struci. Danica 2, 142. Dositije, koji je u orakoj struci pisanja popravio svoju jednu pogriješku. Npr. IV. Mjesto obje dojakošnje struke pisanja iznagje pisanje slova. Priprava 178. —

4) kao nauka, posao, das Fach, artifizium, studia. *isp. stručan.* — Svaki (se) popečitelj sam potpisivao na onome poslu koji je bio od njegove struke. Sovj. 58. Na filofske poslove g. M. Kujundžića trebalo bi više pažnje da obrate naši književnici njegove struke. Rad 6, 205. Za trude, koje svaki u svojoj struci polagaše. 17, 161. Ministar davaše izveštaj o struci kojom upravljaše. Megj. 285.

strūn, *adj. vidi strunjav*: Te se maši u strune zobnice. Rj. što pripada struni. — strūn (mjesto **СТРОУНУТЬ**). Osn. 181.

strūna, *f. vidi strūnja*; kočet, kočina 1, kostrijet, kozina, kozjevina, kozlina 1; kozja dlaku; die *Ziegenwolle, lana caprina*. — Strūna (kor. nezn.) Nema u Vukovu rječniku, ali ima strunar. Osn. 137.

strūnār, *m. der Verarbeiter von Ziegenwolle, qui e lana caprina ephippia, succos etc. conficit. cf. mutavdžija*. Rj. koji od strune pravi luavre, pokrovee (mutase), zobnice, itd. *vidi i strūnja, dlakar.*

strūniti se, strūnim se, *v. r. pf.* Rj. s-truniti se. *v. impf.* strunjaviti se. — **1)** Art Bauchgrimmen bekommen, certis ventris doloribus laborare. Kad se čovjek strūni, onda kažu da spadne želudac; za to zovu kaku babu, koja je u tom poslu vješta, te ga namjesti; a jedni vele: razvio se pupak. Rj. — Razvio mu se ili spao mu pupak, *vidi strūniti se*. Rj. 621b. Svrgao drob, t. j. strunio se. Rj. 673b. — **2)** (u Boči) *vidi pobješnjeti* (od bolesti): strunjena žena. Rj.

1. **strūnja**, *m. vidi strunar*. Rj. *vidi i dlakar, mutavdžija.* — strūnja (osn. u struna). Osn. 66.

2. **strūnja**, *f. vidi struna, i syn. ondje.* — Strunjav (osn. u strūnja). Te riječi nema u Vukovu rječniku. Osn. 89. Obrum je ki vara, a ne trs(t) ni strunje. DPost. 87.

strūnjara, *f. t. j. torba od kostrijeti, vidi strunjica*. Rj. torba od strunje. *vidi i strunjavica.* — osn. u strūnja. *isp.* Osn. 109. riječi s takim nast. kod badnjara.

strūnjav, *adj. von Ziegenhaaren, e lana caprina*: O ramenu strunjavre bisage. Rj. što je od strunje. osn. u strūnja. Osn. 89. *vidi strun.*

strūnjavica, *f. vidi strunjara, strunjica.* — I on spremi svijetlo oružje, a prihvati torbu strunjavicu. HNpj. 2, 238.

strūnjica, *f. eine grosse Tasche (Tornister) von Ziegenhaaren verfertigt, pera e lana caprina, cf. strunjara*. Rj. torba od strunje. *vidi i strunjara.*

strūnjičār, *m. koji pravi strunjice, der die Tornister von Ziegenhaaren verfertigt, qui peras e lana caprina conficit*. Rj.

stroujvanje, *n. das Bekommen von einer Art Bauchgrimms, ventris perversio et dolor*. Rj. *verb. od strunjaviti se, stanje koje biva, kad se tko strunjuje.*

strunjaviti se, strūnjujem se, *v. r. impf. eine Art Bauchgrimms bekommen, ventre laboro*. Rj. s-strunjaviti se, *v. pf. struniti se 1, i značenje ondje.*

strûp, *m.* (u C. G.) kraste u djece po glavi (der Grind. Rj.³), *Art Kinderausschlag, pustularum genus (eczema chronicum capitis. Rj.³).* Rj.

strûžica, *f. dem.* od struga. Rj.

strûžnica, *f. die Hobelbank, scammum runcinitorium.* Rj. *klupa na kojoj stolar struže (daske).* isp. tegza.

strûžnjak, *m.* kabao u koji se ovce na struzi muzu, *eine Art Melkkäbel, mulctrae genus.* Rj.

střv, *m.* *Reste eines vom Wolfe gefressenen Viches, reliquiae cadaveris:* nema mu strvu; ne nagje mu se strv; nema mu ni traga ni strva: hajde bez strva. Rj. *ostatak n. p. od životinje koju vuk raskine; ostatak od mrtva tijela i čorječjega.* isp. strvina. — Obestriviti se, propasti bez strva. Rj. 428a. Ugleda tri konja . . . Ali kad viješe kalugjera, ne znuđe im se strva kao da ih zemlja proždrije. Npr. 97. Krene uz jedno brdo da se s njega baci strmoglav da mu se ni strvu ne bi znulo. 220. Kad se ko dotakne strvu od nečiste zverke . . . ipak će se oskvrniti. Mojs. III. 5, 2. Oskvrniše zemlju svoju strvinu gadoća svojih. Jer. 16, 18. Družina mu (hajdnku) traži bilo strv bilo jav. Zim. 189. Značenje (korijenu) povaliti, izvaliti se: strv, strvina, strvan, strviti. Korijeni 275.

střvan, *střvna, adj. n. p. pas, Hund der vom Aus gekostet, canis qui cadaver gustavit, ferox.* Rj. koji je od strva okusio.

střvina, *f. dus Aus, cadaver.* Rj. *uginulo živinče.* *vidi* erkanica 1, erkotina, leš, mrcina, mrša 2. — Njihove (vještica) zlatne čaše pretvore se sve u papke kojekakijeh strvina. Rj. 67a. Mrlutina, znači malo manje od strvina (kao da je već mrla jedan put?). Rj. 371b. Kažu da njegov (gavranov) glas sluti na strvinu. Posl. 323.

střviti, *střviti, v. impf. — 1)* (u Srijemu) *n. p. sobu, videti* krtožiti. Rj. *vidi* i pruziti 3, *smeeće rasi-pati, nečistotu i nered činiti po sobi. v. pf. slož. obestriviti (i se), ostrviti se, rastrviti. — 2)* *sa se, refleks. u orom primjeru:* Da ništa ne znađu kuda se (zaručnica) strvila. Npr. 112. *isp. obestriviti se, propasti bez strva (bez truga).*

střvljénje, *n. verb.* od strviti. Rj.

střvni, *střvnâ, adj.* (u Bačkoj) *n. p. slama, videti* strni. Rj. *strni* (i s umetnutim v: strvni). Korijeni 274. — *Střvnô žito, n. p.* (u Lieci) tako se zove zob i pir; a šenica, kukuruz, raž, ječam i proso zove se sitno ili meko žito. Rj. 719a. *isp. strn, strnina.*

1. střž, *m.* (u Imos.) *Art Eiche, quercus genus.* Rj. *nekakur hrast. isp. 1 strž (m.).*

2. střž, *f.* (u C. G.) u drveta pod bjelikom ili bakuljom. Rj. *vidi* střž 1 (s umetnutim t: střž. Korijeni 220), srš, srčika 1.

stržâja, *f.* (u Hrv.) uakraj loze (vinove) oni končići, *die Rauke, claricula.* Rj.

střžev, *adj.* (u C. G.) *n. p. kolac, von strž.* Rj. što pripadu stržu. — *za nast. isp. aptov.*

stř! *Laut, um den Ochsen zurück zu komandiren, vor ad borem ut regrediantur.* Rj. *uzrik rolu da se uzmakne, da povuče natraške.* isp. stukati, stuknuti.

střb, *střba, m. videti* stup 2. Rj. — *Gjurgjveri Střbóri (Střpovi), namastir.* Rj. 151b. Loza, na tijestu ona dva direkta ili stuba sa strane koji su na zavoj izrezani. Rj. 332b. Dok načinim . . . dva stubu svetitelja Gjurgja, *oba stuba viš'* Novog Pazara. Npj. 2, 103. Oni (namastiri) su do danas bili pravi i jedini stubovi i čuvari zakona hrišćanskoga. Danica 2, 108. Za ovo je vrijeme bio Božo jedini stub Srpskoga sorkjeta: on je bio i predsjednik, i sekretar i pisar i sve. Soyj. 7. Koji pobijedi, nećinću ga stub u rčki Boga svojega. Otkriv. 3, 12 (columna, Pfeiler, 27262).

střba, *f. die Baumleiter (aus einem nicht knapp behauenen Baumstamm), scala ex arborc.* Rj. *vidi*

ostroška, rozga 3. kao ljestva od debla koja nije sasvim okrasano. *isp. ostrva, penjača, dem. stubica.*

střbe, *f. pl.* (u južnoj Srbiji) *die Leiter, scala, cf. merdivene.* Rj. *vidi* i skalini, i *syn. onđe.* — S treće strane stube prislanjaju, da uskoče u bijele kule. Npj. 5, 187.

střbica, *f. dem.* od stuba. Rj.

střblina, *f. — 1)* *ein holer aufrechter Stamm als Wasserbehälter, truncus cavus uque colligendue.* Gdje voda iz zemlje slabo izvire, ondje se odozgo metne střblina i u zemlju se oko izvora ukopa, pak se iz nje poslije voda hvata. *cf. ubao.* Rj. *vidi* i dubilo. — **2)** (u Risnu) župlje veliko drvo, od kojega bi se spomenuta střblina mogla načiniti. Rj. *vidi* stuglina. — *střblina* (osn. u starom СТОВБА). Osn. 155. u Hrv. jošte se govori stuba (stbal) stubla.

střbòkom, *von Grund aus, funditus:* propao strobokom. Rj. *adv. — střbòkom* (propasti, funditus, t. j. prevalivši se strmoglav). Korijeni 274.

střčiti, *střčim, v. pf. solidare, conjungere.* Stulli. kao srezati, združiti. s-tučiti, nećiniti da se stučti, združiti što sa čim. isp. tčiti se. — Strah vučiji ovcu sa psom stučti. — Stučti' oči s očima. DPost. 116.

střćei, *střćem, v. pf. zerstossen, contundo, comminuo.* Rj. s-tučti. *v. impf. prosti* tući. — Uzme onu glavu pa je kod koga sažeže, i ono ugljerlje od nje stuče u prah. Rj. 803a. Neka što ne stukoše kamenjem, što pobiješe ognjem iz pušaka; no . . . Npj. 5, 509 (ne stukoše — nus stukoše).

střd, *f. die Kälte, frigus.* cf. střdên. Rj.

střdan, *střdna* (u Boči) *vidi* 2 střden: Pa izleče pred pećinu studnu. Iz drugoga studni rjetar čuri. Rj. — Stišli su me u studno kumenje. Npj. 5, 31. Metnše ga u studnoj tamnici. 5, 429.

Střdba, *f.* (u Srijemu) voda koja utječe u Bosnt pod zidinama staroga gradića Morovića. Kažu da se ona voda na mapama zove Spačva. Rj.

1. střdên, *f. (loc. studeni) die Kälte, frigus.* Rj. *vidi* stnd. — Vjeran je poslanik kao studen snježnu o žetvi . . . rashlagjuje dušu svojim gospodarima. Prič. 25, 13.

2. střden, *střdênâ* (střdeni, střdenâ), *adj. kalt, frigidus.* Rj. *vidi* studan. *isp. zimno. — Studen* s legja (ko nema jaka bratstva). Gledaj: Vruc s legja. Posl. 296. Tako me u studeno čelo prigje današnjega dana ne ljubili! 300. A kod Bosne kod rodc studene. Npj. 3, 1. Na ljuto se gvožđe udariše i najposlje studenim kamenjem. 4, 409.

střdênâc, *střdênâc, m.* izvor iz kojega se voda zahvata, *die Quelle, fons.* Rj. *vidi* hladenac, kladenac; izvor, ubao; bunar; bistijerna, čatrnja, gustijerna, počuo, puč. — U tome gradu da ima jedan střdênâc, pa da mu je vode iz onoga studenâc da se okupa. Npr. 236. Vila se na to rasrdi, da sve izvore i studence po Kotoru otruje. Kov. 31. Tada pjeva Izrailj pjesmu ovu: Diži se, studenče . . . Mojs. IV. 21, 17.

střdênâčev, *adj. što pripadu studenac:* Izigje dim iz studenâc kao dim velike peći, i poernje sunce i nebo od dima studenâčeva. Otkriv. 9, 2.

střdênâi, *m. adj.* (u Dubr.) *Monat November, mensis November.* Rj. *jedanaesti mjesec u godini; november.*

Střdênâica, *f. — 1)* voda u južnoj Srbiji koja utječe u Ibar s lijeve strane. — **2)** slavni Srpski namastir blizu te vode. Rj. *isp. Svetostudenički.*

střdênâica, *f. die Kälte, frigidu:* Te se napi vode studenice. Rj. t. j. voda (střdenu).

Střdênâicanin, *m. (pl. Střdênâičani) Eimer von Studenice.* Rj. *forjek iz Studenice. — Studenâicanin*, kalugjer iz Studenice. Rj.¹ VII.

Střdênâički, *adj. von Studenica.* Sela ona oko vode i namastira Studenice za Karagjorgjijeva vre-

mena zvala su se nahija *Studenička*, a i sad se zovu *Studenički* srez. Rj. što pripadu *Studenici*. isp. Svetostudenički.

studēnklep, *m.* *vidi* hladnokov. Rj. studen-klep. *po*grda kouču.

stūdjeti, *stūdi*, *v. impf. kalt sein, frigeo*: studi vrijeme. Rj. *kad* je studeno. *v. pf. slož.* ostūdjeti se, zastūdjeti.

stūga, *f.* (u Risnu) od šuplja drveta sud, kao kaca, *n. p. za žito, ein kohler Baumstamm (als Behälter für Getreide), labri genus*. Rj. — *stuga* (tako nazvana po tome što stoji dupke), *stugina*. Korijeni 272.

stūglina, *f.* (u Risnu) debelo šuplje drvo, *cf. stublina* 2. Rj. *za postanje isp. stuga*.

stūhač, *stuhaća*, *m.* Po Hercegovini pripovijedaju da se *stuhači* (kao vile ili gjavoli) nalaze po velikim planinama i po kamenjacima . . . Rj. *isp. jedogonja, vjedogonja*. — *riječi s takim nast. kod gluhač*.

stūkājne (stūkājne), *n.* *das stu-Sagen, usus vocis stu!* Rj. *verb. od stukati. radnja* kojom tko stūkā ili stūčē.

stūkati, *stūčēm, stūkati, stūkām, v. impf. t. j. vola, stu-sagen, dico stu*. Rj. *uzvikirati volu stu! v. pf. prosti stuknuti*.

stūknuti, *stūknēm, stūknuti, stūknēm, v. pf. t. j. vola, dem Ochsen stu zurufen, bovi impero voce stu*. Rj. *uzviknuti volu stu! v. impf. stukati*. — On neka mi *stukne Spasov dan na Gjurjev dan*, da ja posejem na novo, pa da berem što rodi moja njava a ne tugja. Zim. 271.

stūp, *stūpa, m.* — 1) *der Hauptast, ramus*. Rj. *u dretu glavna grana*. — 2) *die Säule, columna*, *n. p. stupovi od kamena po crkvama namastirskim, cf. stub*. Rj. — Premudrost sazida sebi dom i utvrdi sedam stupova. DP. 173.

stūpa, *f.* — 1) *ein hölzerner Mörser, die Stampfe, mortarium ligneum*. Rj. *vidi havan*. — Na badnji dan ujutru sakrije se vatralj i *stupa s tučkom* i sve stolice. Rj. 12a. Keške. Najprije se *šenica* otrijebi, po tom se u *stupi obije*, te spadne ljuska s nje. Rj. 269a. — 2) *eine Maschine zum Hanfbrechen, machina cannabi frangendae*. Rj. *sprava za nabijanje kudjelje. vidi trepača, trlica*. — Pošto se kudjelja izvadi iz močila i osuši, onda se nabija *stupom*. Rj. 647a. — 3) u voštari, *die Presse, torcular, cf. tijesak*. Rj. *vidi i tijest*. — 4) (u C. G.) *vidi sukija* (a onamo sakija). Rj. *krpica kojom se naboj u pušci pritrrdi*. Zastupati *n. p. puška* (t. j. sabiti sukiju u nju), *cf. stupa. cf. zasukijati*. Rj. 196b. — 5) (u Dubr.) *vidi kućine*. Rj. *vidi i kudjelja* 4. *isp. sebica* 1. *Lat. stuppa. kad se grebenaju konoplje ili lan, ono što ostane na grebenima*. — 6) *za valjanje sukna*. — Valjarica, *die Walkmühle, fullonica, cf. valjaonica, valjalica, stupa*. Rj. 52b (u u Rj. *ne nalazi se stupa u ovom značenju*).

stūpac, *stūpea* (stūpac, stūpea), *m.* — 1) *das Stützsäulen am Schlitten, columellae trabae*. Rj. *vidi čošalj* 2. *u saonica*. — Salinea su dva: u njih su odozgo udareni *stupci ili češljeri* (u svaki po jedan spoj, a po jedan ostrag) a *nu stupačima* odozgo stoji opleni ili gredice. Rj. 662b. — 2) (u Laci) *vidi direk*. Rj. — Odar je načinio sebi *car Solomon* od drveta Livanskoga; *stupec mu je načinio od srebra, uzglavlje od zlata, nebo od skerleta*. Pjes. nad pj. 3, 10. — 3) *u knjizi strana je kadšto, kao n. p. i u ovom rječniku, razdijeljena na dvije strančice, od kojih se svaka zove stupac; die Colonne, Columne, Spalte, Spaltseite*. — Jer je mjesto ovijem riječima, na koje se čitalac kod drugih upućuje, blizu onijeh drugih, često u istom stupcu. Rad 15, 187.

stūpanj, *stūpnja, m.* — 1) *vidi* 2 stēpen 1, i *syn. onđje*. — Ipak je ona (najveća škola) od pretežnoga uticaja *na sre niže stupnje* školovanja. Zlos. 40. — 2) *vidi* 2 stēpen 2, i *syn. onđje*. — S donjega boja

na gornji *po drvenim stupjima* izlazi se u sredinu široka i dugačka trema. Zim. 133.

1. stūpānje, *n.* *das Stampfen, Stossen, tusio*. Rj. *verb. od stūpati. radnja* kojom tko stūpā što, *n. p. ječam*.

2. stūpānje, *n.* *das Treten (in das Haus), ingressus*. Rj. *verb. od stūpati. radnja* kojom tko stūpā *n. p. u kuću*. — Na drugim krajevima nije bilo ni spomena *od stupanja u napredak*, nego se samo gledalo, da se održi na dojakošnjim mestima. Miloš 18.

stūpārski, *adj. što pripada stupi*. — Batić i *stuparski*. Daničić, ARj. 207b.

1. stūpati, *stūpām, v. impf. n. p. ječam, stampfen, tundo*. Rj. *u stupi tuči. v. pf. slož.* dstupati.

2. stūpati, *stūpām, v. impf. treten, calco*. Rj. *v. impf. slož. i(z)-stupati, na-, o-, od-, po-, pre-, pri-, ra(z)-(se), u-, za;* pristupljivati. *v. pf. prosti stupiti, i kod njega v. pf. slož.* — Poslije (su) i nezakoniti sinovi *stupali na prijesto*. DM. 3. (Jereticima) koji bi *stupali u svezu* s pravoslavnima. 314. *Stupajuči* (sudije) u dužnost oni su se zaklinjali. 341. To je književni rad, s kojim *akademija oce* godine *stupa pred svoj narod*. Rad 5, 195.

Stupčānica (gora), *f.*: Prijegjoše goru *Stupčānicu*. Rj.

stūpiea, *f.* — 1) *dem. od stupa*. Rj. — 2) *vidi* mišolovka. Rj. *vidi i* lovka 2, klonja, kljusa, pastulja. — Hitat' u *stupicu*. DPosl. 26.

stūpina, *f. augm. od stupa*. Rj. — Mlatit' kako prazna *stupina*. DPosl. 62.

stūpiti, *stūpim, v. pf. treten, calco*. Rj. *v. pf. slož. i(z)-stūpiti, na-, o-, od-, po-, pre-, pri-, ra(z)-(se), u-, za-; v. impf. prosti stupati, i kod njega v. impf. slož.* — Kad *stupi* (domaćin) s *badnjakom u kuću*, onda reče . . . Rj. 11b. *Stupi na prijestol* Srpski Lazar. Danica 2, 75. *Stupi desnom nogom u kuću*. Kov. 81. *Stupivši na vratu Tomić stane pjevati*. Sovj. 88. *Stupe u veliki boj*. Žitije 49. Akademija je nastajala *stupiti u svezu s nekim akademijama*. Rad 5, 199.

stūpnik, *m. čovjek koji živi na stupu*: στῦπνικ, Stylite, Säulenstcher. — Jaje koje se snese na Simenna *Stupnika* može stajati godinu dana. Živ. 68.

stūra, *f.* (u C. G.) *vidi* rogožina. Rj. *vidi i* hasura. *prostirka od rogoza*. — Užeće *sturu*. DPosl. 149 (= nžeč će = užeći će). *riječ tugju*. Osn. 36.

stūrae, *stūrea, m.* (u (rblju) kukuruz u komini (a kad se oljušti onda je klas) *die Kolbe des türkischen Weizens sammt Hülle, spicu zoea*. Rj.

stūrānje, *n.* *das Herabwerfen, dejectio*. Rj. *verb. od stūrati. radnja* kojom tko *sturu što* (s čega).

stūrati, *stūrām, v. impf. herabwerfen, dejectio*. Rj. *s-turati što s čega. isp. zbacivati. v. impf. prosti turati* 1. *v. pf. sturiti*.

stūriti, *stūrīm, v. pf. herabwerfen, dejectio*. Rj. *s-turiti. vidi* saturiti. *isp. zbaciti, v. pf. je i prosti turiti* 1. *v. impf. stūrati*. — Zmaj joj metnuo glavu na krilo . . . *zmaj ostane na mjestu mrtav, a careva ga kći sturi s krila*. Npr. 8.

stūštiti se, *stūšti se, v. r. pf. kao* naoblačiti se, *vidi* natuštiti se. Rj. *s-tuštiti se. kao prost* *glugol* *ne dolazi. ostala sym. kod* *nahumoriti se*.

stūž, *f.* (u gornj. primor.) *vidi* stega. Rj. — *s-tuž* (korijen od koga je *tuga*). Osn. 51.

stūžiti se, *stūži mi se, v. r. pf. übel sein, eckeln, fastidio*. Rj. *s-tužiti se. vidi* *satužiti se. isp. zgrštiti se. v. impf. stūživati se*.

stūživānje, *n.* *das Uebelsein, die Ueblichkeit, l'ebelleit, nausea*. Rj. *verb. od stūživati se. stanje* koje *bira, kad se kome stūžuje*.

stūživati se, *stūžujē mi se, v. r. impf. übel sein, eckeln, fastidio*. Rj. *s-tuživati se* (*kao tužljivo postajati*). *vidi* *grstiti se, guviti se. v. pf. stūžiti se*.

stvār, *f.* (*loc. stvāri, pl. stvāri, stvārī*). Rj. 3., 6, i 7. *pudeč mn. stvarima i stvarma. Obl. 24. dem. stvarca*.

isp. ostvariti, ostvarivati. — 1) *das Ding, res.* Rj. *vidi* stvar, tvar. — Zaklad, lijepe haljine, oružje, i ostale dragocjene stvari. Rj. 176b. »Tata! ja hoću vjenčati ovoga mladića«. Na ovo car pristane, a ni mladiću ne bi znao, *te stvar pogogjena*: vjenčaju se po zakonu. Npr. 117. *Mnoge mu stvari* preporuča a najviše da čuva novac. 217. Kumim ve za Boga svakom stvari! (Kad ko koga moli). Posl. 163. Već ja ne dam cigle do tri marve. Npj. 2, 566 (marva . . . ovdje znači stvar. Vuk). Koje (riječi) znače mrtve stvari, ili samo mislene stvari. Danica 3, 84. Narod u crkvenijem ili svešteničkijem stvarima ostao pod mitropolitom Crnogorskiem. Kov. 31. Čudna je stvar jezik i gramatika! Nov. Srb. 1818, 399. U glavnoj stvari slaba je razlika bila između ovih triju pesama. Npj. 4, XX. Druge ovake (prema glavnoj stvari) sitnice, ostavio sam za drugi put. Pis. 28. Ima jošte oružih čudesnih stvari! Priprava 107. Tako su stvari ore stajale godine 1804. Sovj. 13. Moler nije vladikama vjerovao ni drugih stvari a kamoli u takovome poslu. 67. Ne mislite o visokijem stvarima. Rim. 12, 16. Poslije oružih stvari dogje Avramu riječ Gospodnja. Mojs. 1, 15, 1 (his itaque transactis; nachdem diess also geschehen). Stvar careva bijaše hitna. Sam. 1, 21, 8. Ali kao da se Dubrovnik kad kad mišesao i u tugje stvari. DM. 216. Veliko vijeće raspravljalo stvari oko državnoga imanja. 342. Ova (dela) ne ustupaju najboljim delima drugih naroda ni stvarju ni formom. Vid. d. 1862, 18. — 2) nije stvarí, nichts besonderes, non est quod admirare. Rj. nije ništa osobito, čemu bi se tko moguo čuditi.

stvaranje, *n. das Erschaffen, creatio.* Rj. *verb.* od stvarati, koje *vidi.* isp. stvorenje 2. — Opet je i njima u početku stvaranje neba i zemlje. DP. 310. Kao da bi se naznačio prvi dan stvaranja svijeta. 338.

stvarati, stvaram, *v. impf. erschaffen, creo.* Rj. s-tvarati. *v. impf.* prosti tvoriti. *v. pf.* stvoriti. — Sam je Bog bez početka, i on može stvarati što god hoće. Prip. bibl. 5.

stvarca, *f. dem. od stvar.* Rj. stvar-ca. tako dem. kod djece.

stvor, stvora, *m. das Machwerk, Arbeit, Werk,* opus. Rj. što se stvori, načini, učini; kao djelo. — Mnogo zboru, a nikakva stvora. Posl. 181. Usta velika, a stvora nikakvog. 336. Gdje je mnogo riječi, malo je stvora. DPosl. 23.

stvora, stvõreta, *n. kao malo stvorenje, das Geschöpfchen, creatura:* Manjeza zvjereta i poganijega stvõreta nije bilo od kako je sveti Vasilije niza stube kalavau (pripovijeda se u Boci da je kazao Crnogorac kad ga je ujio rak, kojega on prije nije bio vidio). Rj.

stvorenje, *n. — 1) das Geschöpf, creatura:* kakvo je to stvorenje! Rj. stvar stvorena. *vidi* sazdanje. *dem. stvore.* — Kad ugleda gjak djevojke, začudi se kakra su to stvorenja. Rj. 147a. Božje sazdanje, ljudsko stvorenje, zmiija osedlana? (most preko vode). Rj. 661b. Jesi li životinja ili si čoveče stvorenje, ili si avetinja? Npr. 224. Da bi čovjek bio jedini početak stvorenjima svojega roda. DP. 216. — 2) *djelo kojim se što stvori; die Schöpfung, creatio.* isp. stvaranje. — Od svega ovoga, od stvorenja svijeta, od početka svega što je na svijetu, — ne znamo ništa. Priprava 98. Duh Božji koji se dizaše nad bezdanom o stvorenju svijeta. DP. 38.

stvoritelj, *m. der Schöpfer, creator, cf. tvorac.* Rj. *isp.* samostvoritelj. — Tako mi stvoritelja! Posl. 306. riječi s takorim nast. kod boditelj.

stvoriteljev, *adj. des Schöpfers, creatoris.* Rj. što pripada stvoritelju. — Napominju i glas stvoriteljev: »da bude svjetlost.« DP. 38.

stvoriti, stvorim, *v. pf.* Rj. s-tvoriti. *vidi* satvoriti, sazdati. *v. impf.* stvarati. — 1 a) *schaffen, creo.* Rj. — Tako mi onoga koji me je stvorio i koji će me rastvoriti! Posl. 303. Bog, kojemu početka nema,

stvorí jednom ovaj cijeli svijet iz ničega. Priprava 1. Bog je stvorio nebo i zemlju samo svojom riječju. Prip. bibl. 5. — b) kao učiniti, načiniti. *v. impf.* prosti tvoriti 2. — Ne stvori ondje čudesa mnogijeh za nevjerstvo njihovo. Mat. 13, 58 (non fecit: er wirkte nicht). Od tuda izlazi da se naš jezik odvojio od negdašnjega zajedničkoga jezika i stvoríši sebi glasove h i l, postao za se jezik. Rad 1, 121. — 2) *sa se, refleks. sich verwandeln, verwandelt werden, mutar.* Rj. *vidi* pretvoriti se, prometnuti se, proturiti se, provrđi se, načiniti se, učiniti se. — a) *kao postati:* Angejo prekrsti štakom kolebu, i na onome mestu stvõre se carski dvõri i u njima svega dosta. Npr. 82. — b) *stvori se ko što:* Doleti devet zlatnih paunica, osam padne na jabuku a deveta . . . stvõri se devojka. Npr. 15. »Utekla mi babina kobila« . . . A ribica u ruću: »Evo je među nama, stvõrila se riba.« 23. Ja će se se stvõriti lep konj. 38. Ti se stvõri u dućanu alva. Npj. 1, 354. — c) *ko od čega:* Od trgovine stvõri se golub, a od Turčina stvõri se kobac. Npr. 39. — d) *stvõri se ko čim:* Stvõr' se, dušo, u gradini ružom. Npj. 1, 354. Da se stvõri kraj mora biserom. 1, 432. Stvõriću se zmijom šestokrilom. 2, 507. — e) *stvõri se ko u što:* Arangjel se stvõrio u orla i doletio. Rj. 117b. Ja ću s' stvõrit' u belu leptiru. Npj. 1, 354.

stvrdnuti se, stvrdnēm se (stvrdnulo i stvrdlo se), *v. r. pf.* Rj. s-tvrdnuti se. *isp.* otvrdnuti. *v. impf.* tvrdnuti. — 1) *hart werden, duresco.* Rj. *postati* tvrdo. — Nemoj da ti se stvrdne sreće tvoje. Mojs. V. 15, 7. — 2) *hart, karg werden, ararus, tenax fio.* Rj. *postati* tvrdo 5, skup, tvrdac, skupac. — Što se taj čovjek stvrdnuo toliko? Kom čuva ono nebrojeno blago? Mil. 275.

su, — 1) (po jugozap. kraj.) *vidi* sa, n. p. su dva, su tri druga. Rj. *praeupos. vidi* s, sa, i primjere ondje. — 2) riječi (imeñice i prijevri) složene s orijem prijedlogom znače, da pripadaju kao u društvo onoga što su one same, ali da su u od onoga što god manje, rjgarije, ili da su na ono samo nalik; n. p. subaša, sugradica, sugunjica, sukrvica, suludnik, sunrak, suražica, suturica, suvjerica, i t. d.; subjel, sudrnut, sulud, sumahnit, sutrusan, i t. d.

subaša, *m. — 1) vidi* poljar. Rj. koji čuva polju da stoka ne tre ljetine. *vidi* i poljak 1. — 2) *der Unterbascha, vicarius bušac, pro basu.* Za vremena dahijnskoga gotovo u svakome selu u Biogradscome pašaluku bio je načinen han u kome je sjedio subaša, koji je činio sa seljacima šta mu je volja. Rj. su-baša. *isp.* su 2.

subšašin, *adj. des subaša, probašac.* Rj. što pripada subaši.

subšašovanje, *n. das subaša-sein, status 75 subaša.* Rj. *verb.* od subšovati. stanje koje biva, kad tko subšovuje.

subšovati, subšovajēm, *v. impf. subaša sein, sum subaša.* Rj. biti subšaša. — Dok pogubim Crnoga Gjorgjija . . . on caruje, a ja subšovujem. Npj. 4, 138.

subšćina, *m. bik koji nije dobro avrnut, nicht vollkommen verschuttener Ochs.* Rj. su-bšćina. *isp.* su 2.

Subić, *m.* u Hrv. pripovijedaju da se tako zvao Zrinović: Da moj pobre od Subića bane! Rj.

subjekat, subjekta, *m. subjectum, das Subject.* *vidi* podmet. — Može se i subjekat s predikatom na novo reći. Daničić, ARj. 7a. U kojih je (riječi) prva pola glagolski oblik a druga samo njegov subjekat: visibaba. leti-pas. Osn. 46.

subjel, subjelast, *adj. weisslich, subalbus.* Rj. su-bjel, su-bjelast. *isp.* su 2. *vidi* bjelušast, bjeličast. *dem. od bijel.* — Sutvara, roda . . . oko Petrova dne proteče mnogo jača i subjelasta. Rj. 727a.

subliže, *adv. su-bliže. isp.* su 2. *vidi* bliže. — Da-

leko ga ugledala majka, *subliže* ga malo susretala. Herc. 10.

subōta, *f. der Samstag, Sonnabend, dies Saturni, dies sabbathi*. Rj. *postanjem od sabbatum*. — *Bijela subota*. . . *velika subota*. Rj. 24b. *Subotu* gjačka *butota*. Posl. 296.

Subōtičanin, *m. (pl. Subōtičāni), Einer von Subotica*. Rj. *čovjek iz Subotice*.

Subōtičkī, *adj. von Subotica*. Rj. *što pripada Subotici*.

subōtū, *adj. što pripada suboti*. — *A po večeru subotnom* na osvitak prvoga dana nedjelje dogje Marija. Mat. 28, 1. Ko bi god radio posao u dan subotni, da se pogubi. Mojs. II. 31, 15.

sučēdāvānje, *n. vidi dogagjanje*. Rj.

sučēdāvati se, *sučēdāvā se, v. r. impf. (u Dubr.) vidi dogagjati se*. Rj. *Tal. succedere, v. pf. sučediti se*.

sučēditi se, *sučēdi se, v. r. pf. (u Dubr.) vidi dogoditi se*. Rj. *Tal. succedere, v. impf. sučedovati se*.

sučēliti se, *sučēli se, v. r. pf. kad su dvije stvari (n. p. kuće) okrenute licem (čelom) jedna drugoj, mit der Vorderseite einander gekehrt sein*. Rj. *sučeliti se. vidi sačeliti se, v. impf. sučeljavati se. isp. nčeliti se*.

sučeljāvānje, *n. verbal. od sučeljavati se*. Rj.

sučeljāvati se, *sučeljāvām se, v. r. impf. vidi ščeljavati se*. Rj. *sučeljavati se, kad su dvije stvari čelom okrenute jedna drugoj, vidi i sačeljavati se, v. pf. sučeliti se. suprotno začeljivati*. — *Nemanji dopade Rasa*, koja bijaše glavni grad, barem onoga kraja, kod koga se *sučeljavadu* zemlje svu četiri brata. DM. 5.

sučānstvo, *substantia. n. Stulli. vidi suštastvo, koje je iz staroga Slov. jezika u pohraćeno glasi sučanstvo. vidi i bīće za, bistvo; essentia, substantia, natura, das Wesen, die Wesenheit. Sučanstvo ili ti bistvo kruha obraćeno jest u bistvo tila Isukrstova . . . Jedno sina božjega s ocem sučānstvo ili ti bistvo*. J. Velikanović. DARj. 336a.

Sučeska, *f. klanac između Župe i Nikšića. cf. Sutjeska*. Rj.

1. sūd, *sūda, m. (pl. sūdovi) das Gericht, judicium, jus*. Rj. — *Besugje*, kad gdje *nemu sūda*. Rj. 23b. *Ispravdati, dobiti na sudu rasprom*. Rj. 237a. *Rasuditi*, (u pjesmi) *porēci prvi sud*. Rj. 611a. *Sapreti koga na sudu*. Rj. 665b. *Od danaske do suda strašnoga*. Rj. 718b. *Njegov brat i ne tražeći drugoga suda* izvadi nož pak mu izvadi oba oka. Npr. 85. *A car je onda izveo na sud pred ministre*. 222. *Bolje se s dužnikom nagoditi nego sudom polezati*. Posl. 26. *Jedna duša griješna, kuma na sud vodila*. Npj. 1, 135. *Da je suda u orijeh ljudi*, još bi Nova dobro darovali. 4, 380 (*isp. suditi* 2). *Tako se malo po malo svade, i otraju se kadiji na sud*. Danica 4, 40. *Po sudu čitave skupštine* odseku Mijailu obe ruke. Miloš 187 (*isp. suditi* 2). *Orome suda* mogao je svaki čovjek *tužiti vojvodu*, i on je morao doći na sud da se odgovara. Sovj. 10. *Metnu ga pod sud*. 36. *Da ga je dao pod sud*. 37. *Kojijem sudom sudiš drugome*, sebe osugujješ. Rim. 2, 1. *Znamo da je sud Božij pravu na one koji to čine*. 2, 2. *Kako su neispitljivi njegovi (Božji) sudori*. 11, 33. *Mihailo Arangjel ne smijaše prokleta suda da izgori*. Jud. 9. *Ide Gospod da učini sud svima*. 15. *Na bogovima njihovijem izvrši Gospod sudore*. Mojs. IV. 33, 4. *Gospod tvori pravdu i sud svima* kojima se krivo čini. Ps. 103, 6. *Ali znaj da će te za sve to Bog izvesti na sud*. Prop. 11, 9. *Jer će svako djelo Bog iznijeti na sud*. 12, 14. *Ja ću im sada izreći sud*. Jer. 4, 12. *Dakle je Dubrovčanin u kraljevjoj zemlji stajao pod kraljevijem sudom. Sud porotni nije mogao biti bez porotnika*. DM. 269. *Da krivac ondje i pod sud potpalne*. 305. *U sudu o važnosti djela . . . radnja dobrih ljudi nije ništa*

drugo nego *izbrani sud*. 320. *Evo kakav je bio izbrani sud za državne poslove*. 320. *Gospode, nemoj potezati sluge svojega na sud*. DP. 46.

2. sūd, *sūda, m. (pl. sūdi i sūdovi) — 1) das Gefäss, Geschirr, vas*. Rj. *dem. sudić. coll. sugje, posugje*. — *Barilice, sud od jednoga barila*. Rj. 16a. *Bljuda, bljudo, zemljan sud za jelo*. Rj. 32a. *Buća, staklen okrugao sud sa grlićem gore*. Rj. 50b. *Vedro, drven sud rodeni*. Rj. 56a. *Vinski sud*. Rj. 62b. *Krnjo, (sud okrjnjen)*. Rj. 305a. *Kntao, 2) samotvor veliki sud, kao čaša ili kablca*. Rj. 317b. *Odevirati sudore* (kad se poste). Rj. 441b. *Okanica, sud od oke*. Rj. 452b. *Pilo, 2) za ulje sud od kamena*. Rj. 500a. *Pućerica, mali sud od dnga*. Rj. 623a. *Romijenča, bakren sud za vodu*. Rj. 654a. *Snaha opere sudore*. Npr. 88. *Okleni strašni sud* (jer se lasno može razbiti). Posl. 344. — **2)** (u C. G.) *vidi košnica*: *1 sto suda čela prijesjeda*. Rj. *i syn. kod košnica*.

sūdae, *sūci, m. der Richter, judex, cf. sudija, sugja*. Rj. *vidi i sudnik, sugjaja*. — *Niko ne može biti i sudac i parac*. Posl. 220.

sūdariti se, *rim se, v. r. pf. vidi podudariti se*. Rj. *sudariti se, v. impf. podudarati se*.

sūdbina, *f. (kod književnika) Schicksal, fatum, cf. usud, sudište, i sugjenje*. Rj. *vidi i sudnja*. — *Poglavice Srpske čekajući premenu sudbine Srpske*. Miloš 86. *Kakva ga je sūdbina premostila (prečerala) iz Karlovača*. Straž. 1886, 770. *sud-bina* (prva osn. u sud). Osn. 165. *riječi s takim nast. kod čazbina*.

sudbōnosan, *sudbōnosna, adj. sudbōnosan, što nosi sūdbinu, što može sūdbinu, budućnost čemu da odluči; verhängnissvoll, futūdis. isp. koban*. — *Polužemo ispite . . . koliko je taj rad, samom formalnom stranom svojom, sudbōnosan za sve nas*. Megj. 172. *tako slož. adj. kod bogonosan*.

sūdić, *m. dem. od 2 sūd (sūda)*. Rj.

1. sūdiija, *m. der Richter, judex, cf. sudac (i syn. ondje)*. Rj. — *Niko sam sebe sūdiija biti ne može*. Posl. 220 (*sebe, dat.*). *Ovo bjehu od zemlje sūdiije*. Npj. 2, 12. *Ako smemo uzeti za sūdiiju izgovor narodni*. Nov. Srb. 1818, 221. *Ko je tebe postariv knezom i sūdijom nad nama?* Mojs. II. 2, 14. *Gospode nad vojskama, sūdijo pravedni*. Jer. 11, 20. *Sūdiije za kriminalne stvari*. DM. 340. *riječi s takim nast. kod letija*.

2. sūdiija, *f. das Gerichtswesen, res judicaria: 1 da druga postane sūdiija*. Rj. *stvar sudska, stanje sudske. isp. sudstvo*.

sūdiijin, *adj. des Richters, judicis*. Rj. *što pripada sūdiiji*. — *Tada rojnici sūdijni uzeše Isusa u sudnicu*. Mat. 27, 27. *Da ga predadu rasti sūdijuoj*. Luk. 20, 20 (*često se u takim riječima sažima iji u i, pa neki pišu ju: sūdiijn. isp. Osn. 172*). *Sūdiijinim je pismima svak bio dužan pokoravati se*. DM. 281.

sūdiijuskī, **sūdiinskī**, *adj. što pripada sūdiijama ili sūdiiji kome god*. — *Stanite pred sūdiinsku stolicu Hristovu*. DP. 360. *upravo sūdiijinski, sažimanjem sūdiijnski, sūdiinski. isp. abadžijinski*.

sūdiište, *n. mjesto za sugjenje: Gerichtsort, forum*. — *Svi spisatelji stoje pred sūdiištem, koje niti se čega boji, niti se čim podmititi da*. Pis. 60. *riječi s takim nast. kod danište*.

sūdiija, *f. koja sūdi. za obličeje isp. hjelilja*. — *Sugjeni dan . . . u koji su mu (čovjeku) sūdiije odsudile da umre*. Zlos. 292.

sūdište, *n. (u Boćii) das Schicksal, fatum, cf. usud*. Rj. *vidi i sūdbina, i syn. ondje*. — *Trista bez sūdišta ništa*. Rj.³ *riječi s takim nast. vidi kod godište*.

sūditī, *sūdiīm, v. impf. Rj. v. pf. slož. o-suditi, od-, pre-, pro-, raz(-), u-; v. impf. slož. o-sugjivati, od-, raz(-)*. — **1. 1)** *richten, urtheilen, judico*. Rj. *kuo biti sudac kome*. — *Kmetovi . . . kašto su seljacima i sūdiili za kojekakve raspre*. Rj. 277b. *Knezovi (su) i narodu u svačemu sūdiili*. Rj. 279b. *Rekoše koga najprije*

sretu da im o tome sudi. Npr. 85. Oni su ljudna suditi i presugjivali po svojoj volji. Danica 3, 148. A u zemlji da sami sude i upravljaju. 5, 30. Sješćete i vi i suditi nad dranaest koljena Izrailjevijeb. Mat. 19, 28. Kad Bog uzasudi tajne ljudske. 2, 16. Gospod neka sudi između mene i tebe. Sam. I. 24, 13. Jer će Gospod suditi ognjem i mučen svojim svakom tijelju. Is. 66, 16. — 2) tu pamet sudi, tu snaga sudi, *entscheiden, decerno*. Rj. — Počnu plakati i jankati sudci, da se notnjo sam nehotice utopio. 251. Lisica metne uho na led te sluša kako voda teče, i po tome sudi koliko je led debeo. Posl. 118. Svak po sebi sudi i o drugome. 279. I oni koji čitaju znadu o knjizi suditi. Vid. d. 1862, 18. — II. *sa se, reciproč. v. r. impf. vor Gericht stehen, in iudicio constitisse*: sudi se s njim i sude se. Rj. — Niti je ko dolazio da se sudi. Danica 5, 50. Koji hoće da se sudi s tobom i košulju tvoju da uzme, podaj mu i haljinu. Mat. 5, 40. Ondje *eu se suditi s njim za bezakonje* koje mi učini. Jezek. 17, 20. Suditi se porotom značilo je ostaviti svoju stvar da presudi nekoliko ljudi upravo za nju izabranih. DM. 262. Nijemci dužni bijahu suditi se između sebe porotom. 221.

sudlanica, *f.* *vidi* podlanica. — Jelek joj je kratak tako, da se za čitavn sudlanicu vidi tanka bela košulja. Zim. 147.

sudni, *adj.* Rj. *što pripada sudu, vidi* sudnji, sudski. — N. p. dan, *der Tag des Gerichts, dies iudicii*: Već kad meni sudni časak dogje. Rj. Ako je preša, nije sudni dan. Posl. 4. Tako su državno, građansko i sudno znučenje imala pisma u staroj Srbiji. DM. 281. Samovlasna rasprava zamjenjivala (je) svako sudno od vlade naregjeno traženje kirirca. 309. O kaznima — *svršetku sudne radnje*. 310. Glasovi se zaoriše na polju sudnom, jer je blizu dan Gospodnji na dolini sudnoj. DP. 87 (*isp. kod* sudski: dolina sudska).

sudnica, *f.* (u Srbiji) *das Gerichtshaus, domus in qua jus agitur*. Rj. kuća sudna, u kojoj se sudi. — Vojnici sudnji uzеше Isusu u sudnici. Mat. 27, 27. Pilat opet ugje u sudnicu. Prip. bibl. 160.

sudnički, *adj.* *što pripada sudnici, sudnicama*. — Pred vratima od sudničke arhije ustaviše se kola... ignman uputi se dosta žurno k sudnici. Zim. 282.

sudnik (*shdnik*), *m.* *der Richter, iudex, cf.* sudija, sugja, sudac. Rj. *vidi* i sugjaja. — »Ovi je čovjek dužan... po zakonima ovoga mjesta zaslužio je smrt.« On čuyši ovo zapita sudnika. »Gospodo!...« ...sudnici mu dadoše čovjeka. Npr. 218.

sudnja, *f.* (u G. G.) *das Schicksal, fatum, cf.* sudšte, i sugjenje. Rj. *vidi* i sudbina, usud. — riječi s takim nast. kod čežnja.

sudnji, *adj.* Rj. *što pripada sudu, vidi* sudni, sudski. — *Sudnji dan*, *m.* (u G. G.) *der jüngste Tag, dies extremi iudicii*: Nije sanak, nego sudnji danak. Rj.

sudopera, *f.* Rj. *sudopera. isp. tako slož. riječi* neopera, loncoopera. — 1) krpa kojom se sudovi peru, *der Waschlappen, lacinia abstergendo serviens, cf.* bespara, opirnjača, pačaura. Rj. *vidi* i popirača. — 2) žensko koje pere sudove, *Abwaschweib, mulier abluens*. Rj. *vidi* loncoopera. — 3) *Schimpfwort für ein schmutziges Frauenzimmer, concivium in mulierem squalidam*. Rj. *pogrda ženi uprljanju* *vidi* neopera.

sudovan, *sudovna, adj.* u. p. vino, *nach dem Fress riechend, redolens dolium*. Rj. *što zaudara na sud, na bure*.

sudrnut, *adj.* *vidi* obijesan. Rj. su-drnut. za prvu polu isp. su 2, a za drugu drnuti se. kao da se drnuo, pomamio.

sudružan, *sudružna, adj.* (u Slav.) t. j. žena, *schwanger, gravid, cf.* trudan 2. Rj. su-družan. za prvu polu isp. su 1, za drugu drug; kao koja je s drugom (nije sama), t. j. s djetetom (zdjetna). *vidi*

i bregj, bremenit, djetinj, kuljav 2, nejak 2, noseć, prisoban, punan 2, tegotan, težak 2, zbaban, zdjetan.

sudski, *adj.* *što pripada sudu, vidi* sudni, sudnji. — Načini trijem u kojem bješe prijesto, gje sugjaše, *trijem sudski*. Car. I. 7, 7. Car sjedeći na prijestolu sudskom rasipa očima svojim svako zlo. Prič. 20, 8. Gomile, gomile u dolini sudskoj. Joil. 3, 14 (*isp. kod* sudni: dolina sudna). *Postupak sudski*. O Sv. O. 10. *Sudski pisar* u Milanovcu. Rad 5, 196.

sudstvo, *n.* *vrst* sudska. *isp.* 2 sudija f. — Ako si rad, da tvoje sudstvo i gospodstvo nad svom zemljom ostane. Miloš 117. Jedno drugome (Dubrovnik i Srbija) ne ustupaše u razvijanju sudstva. DM. 259.

sudžuk,* *m.* (*pl. gen.* sudžukā) — 1) *vidi* kobasica. Rj. *vidi* i djevenica. — 2) (u vojv.) *Mostururst*. Rj. nekaka djevenica sa mastom, širom.

sugare, *sugareta, n.* erno jagnje, *schwarzes Lamm, agnus niger*. Rj. su-gare. za prvu polu isp. su 2, za drugu isp. gar 1, garav. *isp.* gara (ovca).

suglasan, *suglasna, adj.* su-glasan, *consonans (litera), Mitlauter*. — Kako dijete nauči koje suglasno slovo, odmah čita... najprije da nauči samoglasna slova. Buky. 10. Dolaze na kraju dva suglasna. Obl. 3. Osnova (se) svrkuje na suglasno... dolaze suglasna jedno do drugoga. 59. Isto se tako ti suglasni glasovi mijenjaju i pred nastavkom *ie*. 95. Mjesto samoglasnoga završetku ima suglasni. Rad 6, 150. riječi tako slož. kod bžglasan.

sugradica, *f.* (u Dubr.) sitan grād, *die Graupeln, grandines, cf.* cigani, krupa. Rj. su-gradica. za prvu polu isp. su 2.

sugreb, *m.* — 1) *von Hunden oder Fuchsen aufgeschurrt Erde, terra effossa u cane aut vulpe*: Nagazio na sugreb (Kaže se u šali kad po kome izigju kakve kraste. Posl. 185). Rj. gdje pas ili lisica razgrebe zemlju. — 2) Uzeo sugreb, t. j. utekao (Uzeo sugreb. Ili: Uzeo utrenik. Utekao. Posl. 330). Rj. — su-greb. za prvu polu isp. su 1, za drugu grepsti (grebem).

sugunjica, *f.* (u Hrv.) nekaki gunj, *Art gunj, palli genus*. Rj. su-gunjica. za prvu polu isp. su 2.

sugja, *m.* (po jugozap. kraj.) *vidi* sudac. Rj. i *syn. ondje*. — *Sugja* se s bičem razumije. DPosl. 116. Paštrovići su po osobitim privilegijama imali 4 sugje, 2 vojvode... Kov. 37. Eto brate sugja! Kako ćeš ti jak sugja biti!... I postane jaki sudac. Priprava 60. nalazi se riječ sudija i bez i: sugja. Osn. 74.

sugjaja, *m.* *vidi* sudac. Rj. i *syn. ondje*. — *sugjaja* (osn. u starom sugju, *inf. suditi*). Osn. 73. riječi s takim nast. kod domaja.

sugje, *n.* (*coll.*) *das Gerath, vasa*: sugje svakojako. Rj. *vidi* posugje. *jeđinica onoga što znači* sugje svakojako. Rj. *vidi* posugje. *jeđinica onoga što znači* sugje, posugje: 2 sud (suda) 1. — Da čudne ti ovo hale vinske! Teško t' nam je sugje osušio, a poddrume vinske opustio! HNpj. 2, 29.

sugjen, *adj.* *bestimmt, destinatus*: ako bude sugjeno. Ja te gledam, sugjen gospodaru. Rj. kao od usudu usugjeno. — Za to mi je sugjeno da dolazim na ovaj svet. Npr. 81. Muka duše ne vadi, no sugjen dan. Posl. 184. Nije kome je rečeno, već kome je sugjeno. 215. Danas majci sugjen danak glavu gubili. Npj 1, 613. Ako ne bude sugjeno više živeti, ne treba mi ni ovo. Miloš 54. Ako sugjeno bude, ja sam rad izdati još ove knjige na svijet. Sovj. II.

sugjenica, *f.* *die Bestimmte, destinata*: Milica je Lazu sugjenica. Rj. koja je sugjena (kome).

sugjenik, *sugjenika, m.* *der Bestimmte, destinatus (den das Schicksal einem Mädchen als Mann bestimmt hat)*: Zlatu će se kujundžija naći, a meni će moj sugjenik doći. Rj. koji je sugjen (djevojeji). — Tvoga doru vodim svome dvoru, a od dvora seome sugjeniku, sugjeniku, Sestokriloviću. Npj. 1, 604.

1. sugjenje, *n. das Schicksal, sors, cf. sudnja, sudšte*: Od *sugjenja* se ne može uteći (Postl. 230). Rj. *vidi* i sudbina, usud. — Dali je to *sugjenje* ili je neumijeće? Rj. 419b. Zlo ragjenje gotovo *sugjenje*. (Kad se zlo radi, onda je po gotovu *sugjeno* da zlo i bude). Postl. 92.

2. sugjenje, *n. das Richten, Urtheilen, judicium, judicatio*. Rj. *verb. od* suditi, *rudnja* kojom tko *sudi* kome ili *sudi* što o čemu. — Od onih knezova . . . u Beogradu su samo po nekoliko sedili . . . radi *sugjenja* Beogradjanima (našeg zakona) i nahiji Beogradskoj. Miloš 191. Spotiču se u *sugjenju*. Is. 25. 7. Zatvor (je) bio glavna stvar u *kriminalnom* a katkad i u *građanskom sugjenju*. DM. 307.

suh, *süha* (*sühü*, *comp. süsi*), *adj. trocken, dürr, siccus, aridus*. Rj. *vidi* *suv* (*comp. suvlji*). *dem. süvačak*. — Avgutar, *suha* riblju *mrijest*. Rj. 1b. Kad (koje u bananju) umaši, onda mu trlja uzme štap i baci u *suvo grozđe* (t. j. na stranu). Rj. 14a. Vinograd bataljeni, te sad gdješto stoji samo *suh* čokče. Rj. 17a. U Dalmaciji zovu Vlahom seljaka *su suhe zemlje*. Rj. 68a (*vidi* *suho*). *Jegulju* se *suha* a u jesen i *sirova* raznosi. Rj. 80b. I Gomelju na *granici* *suvoj*. Rj. 94a. Mledan *čovjek*, t. j. *suh*. Rj. 361a. Okružiti, n. p. *suho cvijeće*. Rj. 456a. Ošaf, ošap, *suho roće*. Rj. 483a. *Suva munja*, *f.* (u Rismu) munja iz vedra neba, kao što se govori i pjeva da biti može (Sinu munja iz neba vedroga): Tako me *suva munja* ne osmudila! (Postl. 299). Rj. 722b. *Suhi boj*, *m.* (u C. G.) kad nije oko plijena, nego onako, *leer, inanis*. Rj. 727b. *Suhi kašalj*, *m. der trocken Husten, tussis sicca*. Rj. 727b. Haljine sve od *suha* zlata. Npr. 129. Bolje je i *suha* *kruška* pojesti neg se naopako u smok hvatati. Postl. 24. *Granutiku* drvena motika. (Valja da za to što je *suha* i opora). 45. Djeca su *suhi* *grūd*. (*grad* — *suh*, t. j. čist, sam, bez kiše). 59. Sarajlije *suvu kosu briju* . . . junaci u društvo ne primaju koji se *suv* ne može obrijati. 187. Našla ga bijeda na *suhu* putu. 193. *Suh* kao *biljka*. (Kad je ko vrlo mršav). 291. *Suhog* zemlji i slana je voda dobra. 297. Uza *suho* drvo i sirovo izgori. 329. Uzdušio ka' i *suh* *potok*. (Kad ko od ništa dogje do šta, pa se ponese — kao *suh* *potok* kad dogje od kiše). 330. Ovaj je zabavnik i onako pun *suvih* riječi. Danica 23, 22. Bojnović je bio *suvih* dugackih obraza. 4, 20. Od Kotora k jugu oko po dana hoda *suhijem* *putem* na moru je mali gradić Budva. Kov. 31 (*isp. suho*).

sühä büčst, *f. die Dürresucht, Auszehrung, tuberc, cf. sušica*. Rj. *vidi* i čičija, jektika, rgjava, sičija, tižka, zla. — Djevojke stezale su otrpije svoje tijelo . . . i *padale* u *suhu* bolest. Priprava 40.

Sähara, *f. planina*. Rj.

süho, *adj. n. vidi* *kopno*. *suprotno* voda; *Land, terra*. — Baburača, ne živi u *rodi*, nego na *suhu* po jamama. Rj. 10b. Te i on plij na konju te za njom, i prepliva na *suho*. Npr. 104. Pogje nekakav car da se šeta po moru na lagji . . . Kad izigju na *suho* . . . 173. Onde priteraju galiju u kraj, i carev sin pogje *suvim* da putuje. 238. Te se po *suhu* drukčije ne može otići, nego preko Turske zemlje. Kov. 32. Neka se pokaže *suho*. Mojs. I. 4, 9. (*arida; das Trockene*). Sve što bijaše na *suhu*, ponirije. 7, 22. Neka idu sinovi Izraeljevi posred mora *suhim*. 11, 14, 16. Odvoji Bog na zemlji vodu od *suha*. Prip. bibl. 5, u *oru dru primjeru* mjesto *suho* ima *suha* (zemlja?): Da ide što brže u Bijograd, ali da ne ide *suvom* nego *vodom* da ide. Danica 3, 160. Turci otidu i vodom i *suvom* na Poreč. Miloš 38. *isp. suha* zemlja (*kod* *suh* *primjer* iz Rj. 68a); *suh* *put* (*kod* *suh* *primjer* iz Kov. 31).

sühö grözgje, *n. -- 1) Rosinen* (*grosse und kleine*), *accini pass.* Rj. *isp. sušci*. — 2) *otično* u *suho* *grozđe*, *es ist zu Grund gerichtet, perül*: *opremio*

ga u *suho* *grozđe*. Rj. *propao* je; *upropastio* ga. — 3) *cf. banati* se. Rj. — Svi redom bacaju i pogagjaju u trljan štap: a kad (koji) umaši, onda mu trlja uzme štap i baci u *suvo grozđe* (t. j. na stranu) . . . Onda trlja pokupi sve štapove iz *suvo* *grozđa*, pa on pogagja svim štapovima redom u svoj štap. Rj. 14a.

sühöburica, *kad* bura na vedro puše, onda takovu buru zovu *suvoburicom*. »*Suovurica* proso mlati.« J. Bogdanović.

sühöjedica, *f. vidi* *suhotinja*. Rj. *suho-jedica*, *kad se jede* samo *suho*, *posno* *jelo* za *nevolju*.

sühömegjina, *f. zid* bez kreča i zemlje, *Mauer als Befriedigung ohne Mörtel, maceria*. Rj. *suho-megjina*, *ograda* od kamena, *kao* *zid*, *ali* *bez* *kreča* i *zemlje*. *vidi* *suhozid*, *megja* 3.

sühönjav, *adj. etwas dürr, subaridus, macilentus*. Rj. *n. p. čovjek*, *t. j. malko* *suh*.

sühöpäran, *sühöpärna*, *adj. unvermocht, ungewürzt, condimento carens*. Rj. *suho-paran*, *zu* *drugu* *polu* *isp. para*, *pariti*. *isp. Korijeni* 282. *što nije* *zučinjeno*. *vidi* *naoparan*. — u *prenesnom* *smislu*: Kako bi dijete gramzilo da sve više čita, kad bi kao u Njemačkom bukvaru mjesto *suho* *parnih* *riječi* našlo ovako što. Bukv. 18.

sühöta, *f. der trocken Ort, das Trockene, aridum*: sjeđi u *suhoti*; unesi to amo u *suhotu* da ne kisne; hoće te nam dati malo *suhot*e (pitaju putnici [u C. G.] kad na kiši dogju pred čiju kuću). On ne čeka da gjemija dogje, baš da dogje bregu i *suhoti*. Rj. *suho* *mjesto* *gdje* *se* *može* *zakloniti* *n. p. od* *kiše*. *isp. suša* 2. — Okrene *suđeg* sa sjeverom . . . »Ovamote bračo! Evo *suhot*e!« Npr. 6. On (Bog) je pretvorio more u *suhotu*, preko rijeke prijevorno nogama. Ps. 66, 6. Njegovo (Gospodnje) je more i on ga je stvorio, i *suhotu* ruke su njegove načinile. 95, 5 (= *suha* *zemlja*, *suho*). *riječi* *s* *takim* *nast. kod* *čistota*.

sühötan, *sühötana*, *adj. der nichts hat als Fastenspeisen, cibus pinguioribus destitutus*. Rj. *koji* *nema* *do* *suhogu*, *posnogu* *jela*.

sühöfinja, *f. die Nothfaste, jejunium ex egestate*. Rj. *kad* *se* *jede* *samo* *suho*, *posno* *jelo* za *nevolju*. *vidi* *suhojedica*. — *riječi* *s* *takim* *nast. kod* *bosotinja*.

suhotövänje, *n. das suhotan-sein, ÷o curere cibus pinguioribus*. Rj. *verb. od* *suhotovati*, *koje* *vidi*.

suhotövati, *suhotöväm, v. impf. aus Noth fasten, prae miseriam jejuno*. Rj. *biti* *suhotan*, *ne* *imati* *jela* *do* *suhogu*, *posnogu*.

sühövica, *f. suho* vrijeme kad nema kiše ni snijega, *die Dürre, siccitas*. Rj.

sühövina, *f. »hajde* u *drva*, pa *gledaj*, *ne* *bi* *li* *suvo* *vin*e našao, *ne* *goni* *vavijek* *sirovina*.« J. Bogdanović. *suha* *drva*.

sühövlatan, *sühövlata*, *adj. sive* godine *nekud* *su* *nam* *sva* *žita* *suvo* *vlatna*. J. Bogdanović. *suho* *vlatan*, *u* *čegu* *je* *suh* *vlat*.

sühövrh, **sühövrhast**, *adj. durren Wipfels, verticis aridi*: U Bišćansku visoku planinu, gjeno ima *suho* *vrha* *jela*. Rj. *suho* *vrh*, *suho* *vrhast*, *u* *čegu* *je* *suh* *vrh*.

sühözemni, **sühözemski**, *adj. suho-zemni, suhozemski, što pripada suhoj zemlji, suhu (kopnu), suprotno* *vodeni*. — Odatle se po tom sva *suvozemna* vojska Turska vrati naokolo k Deligradu, a ona što je na lagjama, otide uz Punav. Miloš 39. Kad *suhozemne životinje* nije biti moglo . . . Kad je bilo *suhozemne životinje* i bilja. Priprava 100. *biće* *bolje* *suhozemski* *nego* *suhozemni*. *isp. sredozemski* (*prema* *sredozemni*).

sühözid, *m. vidi* *suhomegjina*. Rj. *suho* *zid*. *vidi* i *megja* 3.

sujeta, *f. iz* *crkvenoga* *jezika*. *vidi* *taština* 3; *die Fittelkeil, vanitas, inanitas*. — Pokazuje, da mu je mnogo više stalo za *svojom* *sujetom*, nego li za časti

i slavom naroda svoga. Odg. na nt. 24. Ide u grob, ne mareći više za *sujetu* i za tijelo koje mnogo strada. DP. 367.

sujetan, *sujetna*, *adj.* što pripada *sujeti*. *vidi* tašt 2: *citel, inanis, vams*. — Ima 47 riječi koje su od Slavonskih posrbljene . . . *sujetan*. Nov. Zav. VI. Znajuci da se ne iskupiste iz *sujetnoga* svojeg žirljenja. Petr. I, 18. Reći spisatelju da je bezobrazan ili *sujetan*, to su grubijanstva. Odg. na nt. 6.

sujevjeran, *sujevjerna*, *adj.* u koga je *sujetna*, *tašta*, *prazna vjera*; *abergläubisch, superstitiosus, tulo slož.* *adj.* kod bezvjeran. — Samo bi puki i najsujevniji prostak mogao reći, da . . . Danica 1, 99. To je bilo u praznike, o kojima su svakojake *suevjerne sale* provodili. Priprava 164. Kad se smijemo *suevjeriju* prostoga naroda, ne treba da sami budemo *suevjerni* (u gjekojim stvarma). Straž. 1887, 15.

suevjerje, *suevjerstvo*, *n.* kao *sujetna*, *tašta*, *prazna vjera*; *der Abergläube, superstition*. *vidi* praznovjerica. — Ima 47 riječi koje su od Slavonskih posrbljene . . . *suevjerje*. Nov. Zav. VII. Imahu protiv njega nekakva pitanja o *srojemu suevjerju*. Djel. Ap. 25, 19. Kad se smijemo *suevjeriju* prostoga naroda, ne treba da sami budemo *suevjerni* (u gjekojim stvarma). Straž. 1887, 15. Jer je neposlušnost kao grijeh od čaranja, i nepokornost kao *suevjerstvo* i idolopoklonstvo. Sam. I, 15, 23.

sujma, *f.* (po jugozap. kraj.) kao strah, *die Angst, angor*; *sujma* me je sama noću spavati. Uzela ga *sujma* od Turaka. Rj. su-jma? za *postunje* *isp.* pojma, uzma. — Nekakva me *sujma* poduzela, sve se čudim, što će ono biti. Npj. 5, 495.

1. sūkalo, *n.* (u Hrv. u krščana) *vidi* čekrk. Rj. *na čemu se pregja suće. vidi* i cjevnjak 2, lečanič, letnjak. — *riječi s tukim nast.* kod bučkalo.

2. sūkalo, *m.* (u Srijemu) *vidi* krcan. Rj. *svat koji od mladoženje djerajačkoj kući nosi uoči svadbe meso i drugo koješta za jelo. vidi* i krekalo, krtan, krtoprgja, debeli svat, rani svat, varimeso. — *riječi s tukim nast.* kod bajalo.

sūkahnje, *n.* *das Drehen, torsio*. Rj. *verb.* od sukati. — **1)** *radnja* kojom *tko suće* što: Sporo *sukanje* samo rukom dovelo je čovjeka i do vretena . . . Osin *sukanja* ili predenja ima još jedan način. Priprava 141. — **2)** *vidi* sukljanje, suktanje, suljanje.

sūkati, *sūcēm*, *v. impf.* Rj. *v. pf.* slož. i(z)-sukati, na-, o-, od-, po- (se), pri-, raz-, sa-, u-, za-; *v. impf. slož.* o-sukivati, od-, ra(z)-, u-, za-; *v. pf. slož.* suknuti. — **1)** *drechen, torque*. Rj. *prelazno*. — Steljka, onaj kočić što na njemu stoji vitao kad žene *suću* *pregju*. Rj. 714b. Kad se većaš sastane s majstorom, koji je *ličinu sukao*, on ga stane psovati. Danica 1, 39. *su se, pass. ili refleks.*: Lečanič, *vidi* čekrk (*na čemu se cijeri suću*). Rj. 326b. Tako mi se *crijeva ne sukala!* Posl. 306. Beži care niza svoje dvore, za njime se *zulum-čalna suće*. Npj. 1, 160. — **2)** *hervorwallen, emico, cf.* sukljati: Iz nosa mu modar plamen *suće*. Rj. *neprelazno. vidi* i sukati, suljati.

sūkija, *f.* *der Lappen mit dem die Luchung in der Plinte festgestopft wird, cf.* sukija, stupa. Rj. *krpica* kojom se naboj u pušci *pritrudi*. — Zastupati, zasukijati pušku, *sabit* *sukiju* u nju. Rj. 196b.

sūklata, *f.* *gross und ungeschickt und trüg, concivium in hominem longum et pigram*. Rj. *vidi* sklata, sumlata, slūta, sulituja. *kaže* se *čeljadetu visoku i nezgrapnu i tromu* (pa i *hudalastu*). su-klata, *isp.* s-klata.

sūkljanje, *n.* *das Hervorwallen (des Rauches, der Bienen), prorolutio*. Rj. *verb.* od sukljati, koje *vidi*.

sūkljati, *sūkljām*, *v. impf.* *herauswallen, schiessen, provolri*: suklja dim iz peći; sukljaju čele iz košnice. Rj. *vidi* sukati 2, suktati, suljati. *v. pf.* posūkljati.

sūkuen, *adj.* *von Hautstuch, e panno domi facto*. Rj. *što je od sukna*. — Biljačn, *suknenu* ženska ha-

ljina. Rj. 26a. Omet, *od resu suknenijeh* s kraja čim se metu načve i žrvnji. Rj. 458a.

suknēnjača, *f.* (u Crmn.) košulja vunena, *ein schafwollenes Frauenhemde, tunica lanea, cf.* džupa. Rj. *vidi* i džupčeta. *košulja (suknena) od sukništa*. — *riječi s tukim nast.* kod ajgirača.

sūknežica, *m.* koji se kao zove knez a nije pravi. Rj. su-knežica. *isp.* su 2.

sūknište, *n.* *Höllenzug, pannus lanens*. Rj. čivo, *tkanje* (2) *od rune. isp.* prtište, rubište.

sūkno, *n.* *das Tuch (das die Frauen zu Hause weben), pannus domesticus, vilior*. Rj. *sūkno* što se kod *kuće radi. vidi* aba (*sascim* *prosto sukno*), čoha (*kupona*), jedinica (*rijetko sukno, što se tka u jednu žicu*), jednožično sukno (*uvedeno u jednu žicu*), reša (*kao rijetko sukno u četiri nita*), svita 1 (*čoha*), šajak (*u četiri je nita, i ponajviše se kupuje*). — *Vuljati sukno*. Rj. 53a. *Sūkno se kosi*. Rj. 292b. Srpkinje *tkaju* *platno i sukno*. Danica 2, 103.

sūknuti, *sūkneēm*, *v. pf.* Rj. *v. impf.* sukati. — **1)** *n. p.* mač, sablju, *zücken, stringo*. Rj. *prelazno. vidi* smuknuti 1. — **2)** *herausströmen, provolcor*: suknuše čele iz košnice. Rj. *neprelazno. vidi* smuknuti 2. — Prpoška, kad se vrelo mlijeko ili voda prospe u žeratak ili vruć pepeo, pak sa parom i *pepeo u vis sukne*. Rj. 617a.

sūknuja, *f.* *der Unterrock (der Frauen), tunica*. Rj. *donju haljinu (čensku)*. *dem.* suknjica, *augm.* suknjetina. — Brnjica, 3) *sūknuja prtina*, koja se u Boči zove brhan. Rj. 44b. Fuštan, kao *sūknuja od platna*, koja ima legja i preko ramena kao uske rukave. Rj. 798b. Ko ti reza *bornu suknju*, u skutovi(h) *razboritu*, u *pojasu suknuje*? Npj. 1, 115. Babi dao konja osedlana, strini Jeli *sūknuju od skerleta* . . . Strina Jela *sūknuju ocranila* za svojijeh sve devet sinova. I, 552.

sūknujčina, *f.* *augm.* od suknja. Rj. — *tukva hyp.* kod *babetina*.

sūknujica, *f.* *dem.* od suknja. Rj. — U sedam *sūknujica*, kako Mljetski sudija. DPostl. 142.

sūkob, *m.* *kad se što sa čim sukobi u neprijateljskom smislu; der Zusammenstoss*. — Od Palanke do Beograda nije bilo nikakva *sūkoba*. Jurm. 84. Nemoj ti s njim u *sūkob* dolaziti. J. Bogdanović.

sūkobica, *f.* (u Lici) okrugla mala kōba. Rj. (*kōba*) *kabao duguljasta dna za maslo, skorup, med i t. d.* su-kobica. *isp.* su 2.

sūkōbiti, *sūkōbīm* — **1)** *vidi* skobiti: Dobra kopeca *sūkōbila* Marka, *sūkobi* ga carev Alil-aga. Rj. su-kōbiti. *vidi* i sresti. *v. impf.* *prosti* kōbiti 2. — Teva m' koja *sūkōbiti* beda. Rj. 734b. Side Samson . . . gle, mlad lav *ričući sukobi ga*. Sud. 14, 5. — **2)** *su se, reciproc.*: Idući tako (lisica) *sūkobi se s rukom*. Npr. 178. *Avsulum se sukobi sa slugama* Davidovijem. Sam. II, 18, 9.

sūkratiti, *sūkrātīm*, *v. pf.* (u Risnu) *vidi* skratiti 1. Rj. su-kratiti. *vidi* i prekratiti, ukratiti, zakratiti. *v. impf.* *prosti* kratiti 2, *slož.* ukraćivati, zakraćivati.

sūkrvica, *f.* *die Materie, das Eiter mit Blut, sanguine mēctum pus*. Rj. su-krvica (*isp.* su 2). *srž* (u čiru) *pomiješana s krvlju*.

sūktanje, *n.* *vidi* sukljanje. Rj.

sūktati, *sūkcēm*, *v. impf.* *vidi* sukljati: *sukće* zima u sobu kroz vrata. Rj. *vidi* i sukati 2, suljati. *v. pf.* *slož.* posūktati.

sulātsati,* *sulāišēm*, *v. pf.* *ugladiti* *n. p.* peć, zid. Rj.

sullica, *f.* (*sullica, f. lancea, hasta, Stulli*), *Lanze, Speer, Wurfspiess. vidi* koplje. *isp.* džilit. — Kad zvekće nad njim tul i sijeva koplje i *sulica*. Jov 39, 26. Spalice oružje . . . lukove i strijele, *sulice* i koplja. Jezek. 39, 9.

sulituja, *f.* kaže se *lijenu čovjeku* (kao da se ulitao), *Schimpfcoort gegen einen trägen Menschen, convicium*

in hominem pigrum, cf. suklata. Rj. i *syn.* ondje. — su-litnja (isp. litati). Osn. 202.

suložnica, *f.* die Beischläferin, concubina. Rj. suložnica, koja liježe s muškim, što joj nije muž.

suložnik, *m.* der Beischläfer, concubinus. Rj. suložnik, koji liježe sa ženskom glavom, koja mu nije žena.

Sulta, *f.* hyp. od Sultana. Rj.

sultān,* sultāna, *m.* der Sultan, Sultanus. Rj. — Sultan-care gospodare! Kov. 85.

Sultana, *f.* ime žensko. Rj. hyp. Sulta.

sultānija,* *f.* die Sultaniin (Prinzesse), regia virgo: Molile se dvije sultānije svome bratu sultan' Ibrahimu. Rj. sultānora djevojka; i uopće što je ženskoga roda u pripada sultānu: — Ko bi moju prestr'jelio jelu, dao bi mu šcereu sultāniju. Herc. 160. u orom primjeru sultānija = sultānora vojska: Amo Turke jesam polvijedio na našemu šanecu Deligradu, razbio sam carsku sultāniju. Npj. 4, 287.

sultānijin, *adj.* der Sultaniin, regiae virginis. Rj. što pripada sultāniji. — Obadvije su ove knežine bile sultānijine. Rj. 297b.

sultānov, *adj.* des Sultan, sultani. Rj. što pripada sultānu.

sultānskī, *adj.* sultānisch, sultānicus. Rj. što pripada sultānima ili sultānu kojemu god.

sultipita,* *f.* eine Art Kuchen, placentae genus: Sultipite na gužvu savite. Rj. nekaka pita.

sulud, **suludan** (dna), **suludast**, *adj.* etwas geschossen, mit dem gesunden Verstande etwas zerkrigert, substultus. Rj. su-lud, su-ludan, su-ludast, malko lud. isp. su 2. *vidi* luckast, prilud, sakaludast, utaknut, ostala *syn.* kod budalast. — Nije sedmu noć dočnyvan — imaju običaj reći onome koji je malo suludast. Rj. 10a. Batina, suludast čorjek. Rj. 17a. Nema četvrte daske u glavi, t. j. sulud je. Rj. 111b. Zukvan, kao suludast čorjek, *vidi* zvekan. Rj. 215a.

suludnica, *f.* suluda žena ili djevojka, die Thörin. stulta. Rj.

suludnik, **suludnjak**, *m.* der Thor, stultus: Oj junače, Božij suludnjāče. Rj. sulud čorjek. *vidi* bezjak, i ondje *syn.* za nast. isp. anatomnik i anatomnjak.

suludār,* suludāra, *m.* die Rauchröhre um Ofen. Rj. cijer na peći, kuda izlazi dim.

suljanje, *n.* *vidi* sukljanje. Rj.

suljati, **suljām**, *vidi* sukljati. Rj. *v. impf.* *vidi* i sukatī 2, sukatī.

sūmaean, **sūmaena**, *adj.* (u Hrv.) t. j. mačka, trüchtig (von der Kutze), pregnans (felis). Rj. sūmaena (mačka, kao su maectom), t. j. bregja, *vidi* smaeen.

sūmahnit, *adj.* (u Dubr.) *vidi* sulud. Rj. su-mahnit. isp. su 2 i mahnit. *syn.* kod budalast.

sumāknuti se, **sūmaknēm se**, *v. r. pf.*: Utekoše tri Kajova sina, i stari se Kajo sumaknuo. Rj. sumaknuti se, kao umaknuti, uzmaknuti se, uzmaći se. *v. pf. je* i prosti maknuti se, maći se.

sūmanit, *adj.* *vidi* sumahnit. Rj. u krajevima gdje se glas h ne čuje u gorovu.

sumānkati, **sumānjkati**, **kām**, *v. pf.* entziehen, subtrahō: Nijesam mi zobi sumankala. Rj. su-mankati, su-manjkati, kao sukratiti kome što, učiniti da mu manka, manjka. *v. impf.* prosti mankati, manjkati.

sumārak, **sumārka**, *m.* *vidi* sumrak. Rj. — sumoran, nasumoriti se; tako mislim da je i sumarak. Korijeni 314.

sūmati, **sūmām**, *v. pf.* (u C. G.) beschliessen, decerno, cf. pomisliti, smisliti. Rj. sūmāti (isp. uni). *vidi* sumiti. *vidi* i odlučiti 2. *v. impf.* sumavati. — Coeće! vidim da si sumuo dušnu da izgubiš i da pokolješ onu jednu svoju gječicu. Npr. 122.

sumāvauje, *n.* das Ersinnen, excogitatio. Rj. verb. od sumavati. rudnja kojom tko sumavu što.

sumāvati, **sūmāvām**, *v. impf.* (u C. G.) ersinnen, excogito, cf. sumati. Rj. kao smišljati. *v. pf.* i sumiti **sūmegja**, *f.* Grenzscheide, confinium: A dok junak na sumegji, na sumegji Turskoj i kaurskoj. Rj. sumegja. megja izmegju deije stvari. *vidi* megja 1. i *syn.* ondje. isp. tromegja. — Koji (Jovan) stajaše na sumegji oba zavjeta. DP. 313.

sūmicē, *vidi* nasumice: Sūmicē ga po planini traži. Rj. *adv.* kao ne gaggajući. *vidi* i utoma (utomah).

suminuti, **sūminēm**, *v. pf.* *vidi* proći: Jere bješe suminuo Baja. Rj. su-minuti, *vidi* uminuti 2. *v. pf. je* i prosti minuti. — Za njim krenu sva vojska ostala, suminuse obije uahije, u široka Brda udariše, uljegoše, pa ih suminuse, na Pipere pleme dolaziše. Npj. 5, 38. Ide vojska krajem Tare hladne, i Tarn je vodni preminula, i suminu rarno Mateševu. 5, 383.

Sūminja, *f.* ime žensko. Rj.

sūmit, u riječima: u sumit. *vidi* sumitice. Rj. *vidi* usmit.

sūmiti, **sūmīm**, *v. impf.* (u C. G.) *vidi* sumati. Rj. bez sumnje je griješkom nastampano *v. impf.* mjesto *v. pf.*: jer je sumati *v. pf.*, i kad bi sumiti bio *v. impf.*, bio bi Fuk od njega načinio subst. verbale. *v. impf.* sumavati.

sūmitirē, (u Risnu) kad bi dva čovjeka legla jedan do drugoga, ali gdje su jednoga noge ondje drugoga da bude glava, onda bi se kazalo: leže sumitice, cf. sumit. Rj. *vidi* i usmit. — Tako mi popa Komena i mlina gvozdena i 377 izvora, eno čoečka sa dvije glave! (Pripovijedaju da se ovako zaklela vila videći dva čoečka na Lovčenu gje sumitice leže). Posl. 303.

sūmjesa, *f.* (u Boci) različne stvari izmiješane zajedno, tako i ljudi kad ih je zajedno iz različnih mjesta, das Gemenge, mixtura. Rj. su-mjesa. *vidi* smjesa, i *syn.* ondje. — Od tuda se valja da ne može izyoditi da ona razlika dolazi samo od akcenta, a da nikake sumjese s kranititetom nema. Rad 6, 47.

sūmlata, *f.* *vidi* suklata. Rj. i ondje *syn.* — sūmlata (kor. kod mlāt). Osn. 209.

sūmlja, *f.* *vidi* sumnja. Rj. — po-mnja. su-mnja. Obje se govore i s promjenom glasu nj na lj iza m: pomlja, sumlja. Osn. 63.

sūmljati, **sūmljām**, *vidi* sumnjati. Rj. *v. pf.* slož. posumljati (i se). — sūmljati se, sūmljām se, *vidi* sumnjati se. Rj. — primjeri kod sumnjati (i se).

sūmljiv, *adj.* *vidi* sumnjiv. suprotno besumljiv.

sumnja, *f.* der Zweifel, dubitatio, cf. dvojba. Rj. *vidi* i sumlja. — Kako bih se ja sad od ove sumnje izbario? Danica 2, 128. Bez sumnje su i njih dvojica o tome počesto morali misliti. Miloš 135. Morao bi biti čovjek pošten, da se na njega mogu osloniti bez svake sumnje i čitatelji i spisatelj. Pis. 74. Njemu (mužu) bi došla sumnja ljubarna, te bi iz ljubavi sumnjao na svoju ženu. Mojs. IV. 5. 14 (zelotypia, Eifersucht. *vidi* ljubomor, ljubomornost, ljubomorstvo). Jer se pomenuta sumnja i drukčije razbija, kad bi doista mogla biti. Daničić, ARJ 366b. Ali je pod sumnjom i godina i sama povelja. DM. 21. Nije moglo biti osobite sumnje o dogmatima vjere i crkvenijem zakonima. 57. Stvari koje ne zadaju sumnje da je Dubrovnik stajao pod Mlecima. 231. Kad ovakovo pitanje razbije svaku sumnju o tome da... DP. 259. I tome nemo sumnje. Rat 31. Prijepis podiže sumnju da ne bude prepisavalac i drugačije nagrdio djelo Konstantinovo. Star. 1, 3.

sūmnjati, **sūmnjām**, *v. impf.* Rj. *vidi* sumljati; dvojniti, dvojititi. *v. pf.* posumnjati (i se), posumljati (i se). — 1) zweifeln, dubito. Rj. *vidi* i sumnjati se. — Nevjerni Toma. (Kad ko sumnja o svaćemu). Posl. 196. Sad ne mogući sumnjati, da je tako isto i rep peći učinio... Danica 2, 129. Sumnjam, da li bi se mogla naći trojica, koji bi to znali. Pis. 57. Nije dakle od potrebe sumnjati, je li u početku bio samo

jedan čovjek i jedna žena. Priprava 121. Koji su sumljivi da što ne znadu, mogli su se čemu i iz nje poneti. Rj.¹ VII. Na strani 153 sumljivo sam da nije pust namastir Duži. Rj.¹ XIV. Muž bi iz ljubavi sumnjao na svoju ženu. Mojs. IV. 5, 14. Svjetovali Uroša da uzme vlast Vukašinu i drugim namjesnicima, na koje trebalo sumnjati. DM. 80. Sumnjam da je dobro prepisano. DRj. 2, 70. Govori tako da je teško sumnjati da nije i on sam bio tada s posaočinom. Glas. 21, 278. Nije pravo sumnjati o tugjen poslu ili odmah sumnju izricati. Kolo 16. sa se, pass.: U zajam do vijeka (n. p. kad se što da u zajam onome za koga se sumnja da će vratiti). Posl. 329. Mogu opravdati onoga na koga se sumnja. DM. 267. Nego se pisalo samo ono o čemu se moglo sumnjati. 322. — 2) u se, reflekt. zweifelnd, dubito. Rj. značenje kao sumnjati (bez refleks. se). — Koji bi se prenumeranti sumnjali dati novce napred, onih gg. skuptelji neka pošlu samo imena. Miloš 229. Kolika je to misao! Možeš li je shvatiti? ja se sumnjam. Priprava 95. A ko se može sumnjati da su ljudi veoma rano u ovake zemlje došli? 127. Je li pak on onih pet knjiga sam napisao, o tome se još mnogi istorici sumnjaju. 192. Istoričari govoriše... pa se samo sumnjaju je li umr'o godine 1237 ili 1240. DM. 26. Difen sumnjajući se za tu godinu (1330) meće 1333. DM. 50. Da ovakome sudiji valja znati Srpski, za to se niko ne sumnja. Vlazić 1, 6.

sumnjiv, adj. vidi sumljiv. — 1) u čemu je sumnja, što je sastavljeno sa sumnjom, sa čim je pomiješana sumnja: verächtlich, suspectus: Postupale su vrlo oštro sa svakim iole sumnjivim čovekom. Mil. 223. — 2) o čemu je sumnja; zweifelhaft, dubius. za 1 i 2 suprotno besumljiv, besumnjiv. — 3) suspiciosus, suspicans. Stulli. koji rado sumnja o svacemu; argwöhnisch.

sumnjivac, sumnjivea, m. — 1) suspiciosus, suspicans. Stulli. čovjek sumnjiv (3), koji rado sumnja o svacemu; Argwöhner. — 2) čovjek sumnjiv (1), na kojem je sumnja za što god; Verdächtiger, homo suspectus. J. Bogdanović.

sumorno, sumorna, adj. (u Srijemu i u Bač.) n. p. čovjek, vrijeme, duster, tristis. Rj. sumorno vrijeme, kad se nasumori; isp. nasumorit se. sumoran čovjek, koji se nakanji, namrgodi, namršti, natmuri, natmušti.

sumornost, sumornosti, f. osobina onoga što je sumorno. — Sveti oci (kalugjeri) mogli bi svakad gledati u more, i razbijati svaku zlovolju i sumornost svojega stanja! Megj. 305.

sumpor, m. der Schwefel, sulphur. Rj. — Kad vide zemlju oru opaljenu sumporom i solju, govoriće svi narodi: za što učini ovo Gospod od ove zemlje? Mojs. V. 29, 23.

sumporača, f. geschwefelter Lappen, pannus (lacina) sulphuratus (-tu). Rj. sumporno drvece kojim se vatra pali. vidi fibret, palidrvece, palionica, puca, šibica, žigica. — Hladnokrvno i nemarno pogledaš na malu sumporaču, kojom se vatra pali. Priprava 131. riječi s takim nast. kod ajgirača.

sumporan, sumporna, adj. što pripada sumporu; Schwefel-, sulphuris. — Koji imaju oklope ognjene i plavetne i sumporne. Otkriv. 9, 17. Dah Gospodnji kao potok sumporni upaliće ga. Is. 30, 33.

sumporenje, n. verb. od sumporiti. radnja kojom tko sumpori.

sumporiti, adj. u čega ima sumpora; schwefelhaltig, schwefelig, sulphuratus, sulphureus. — Otuda su sumporite toplice (ilidže) i kisele vode. Priprava 9. Gjavo koji ih varaše bi hačen u jezero ognjeno i sumporito. Otkriv. 20, 10.

sumporiti, rim, v. impf. što, sumporom ga nasipati, sumpor na nj metati, sumporom zakagjivati n. p. bure; schwefeln; sulphure inficere. v. pf. slož. na-

sumporiti, o-, po-, u kojima je i potvrda za ovaj prosti v. impf.

sumračak, sumračka, m. vidi sumračje. Rj. vidi i sumarak, sumrak. su-mračak (isp. su 2), kad se sumračava, kad još nije mrak.

sumračavânje, n. das Dämmer, crepusculum. Rj. verb. od sumračavati se. stanje koje bira, kad se sumračava.

sumračavati se, sumračavâ se, v. r. impf. dämmernd, advesperascit. Rj. vidi smrecati se, i syn. ondje. su-mračava se, hvata se sumrak. v. pf. sumračiti se. **sumračina**, f. (u Boci) vidi mrklica. Rj. vidi i mrak, pomrčina. — sumračina upravo je augm. od sumrak, pa zato je više nego sumrak, sumračje, t. j. mrak sam.

sumračiti se, sumračiti se, v. r. pf. vidi smračiti se. Rj. su-mračiti se, sumrak se uhvati. vidi i smrci se, i syn. ondje.

sumračje, n. die Abenddämmerung, crepusculum; Sunce zagje, sumračje se hvata. Rj. kad se sumračava. vidi sumračak, i syn. ondje. — Sede sunce, a pada sumračje. Npj. 3, 180 (sumračje nj. sumračje, kao oružje, naruče, oraše i t. d. mjesto oružje, naruče, orašje i t. d.). Noć onu osvojila tama... Potamnjele zvijezde u sumračje njezino. Jov 3, 9.

sumrâk, m. vidi sumračje. Rj. su-mrak. isp. su 2. kad se sumračav i, kad još nije mrak. vidi i sumračak, i syn. ondje.

sumazga, f. (u C. G.) kad se snijeg i grâd i kiša ugruša: ne može se da ide od sumuzge. Rj. su-muzga. isp. muzga.

sunâčni, adj. (u Paštr.) n. p. zahod, istok, vidi sunčani. Rj. što pripada suncu. vidi i sunašnji.

sunânce (u Boci), sunašce, n. dem. od sunce: Ustani malo sunašce. Rj. — što se sunce pokraj gore krade? Nije ono ni žarko sunašce, već je ono Jelina gospoja. Npj. 1, 578. tako dem. kod brdašce, srdahce.

sunâšljednik, m. su-našljednik. isp. su 1. koji je s kim zajedno našljednik, drug mu u našljedstvu; der Miterbe, coheres. — Ina 47 riječi koje su od Slavenskih posrbljene... sunašljednik. Nov. Zav. VI. Kad smo djeca i našljednici smo: našljednici dakle Božiji, a sunašljednici Hristovi. Rim. 8, 17.

sunâšnji, adj. što pripada suncu. vidi sunačni, sunčani. — Od sabaja jutrašnjega, zlo mi jutro! do zapada sunašnjega, žlje mi sadek! Kov. 107.

sunce, n. die Sonne, sol. Koga sunce vidi ujutru neumivena, osam mu je dana nazatka. Rj. dem. sunašce, sunašce. sunce (СВУТЦЕ, od osnove postale nastavkom »на« od kor. od koga je sijati). Osn. 346. nast. sun-ce dem. je kao u srce, izgubiše značenje dem. — Badnjake mnogi sijeku prije sunca. Rj. 11b. Po tom se (konoplje) na suncu riješe. Rj. 86b. Sunce grije, scheint, sol lucet. Rj. 101b. Žarkovito sunce, žarko sunce: Žarko ga je ogrjajalo sunce. Rj. 155a. Zdraknuti, granuti: Sunce zdraknu od istoka. Rj. 155b. Sunce zavije za goru. Rj. 162a. Zasjele sunce. Rj. 191b. Pred noć kad zabladi, i: kad zabladi sunce. Rj. 200b. Izjelo se sunce, cf. pomrčati, uhvatiti se. Rj. 224b. Otkle nikad ne zalazi sunce. Rj. 231b. Vjetar ispod sunca (od istoka). Rj. 237a. A kad mrče i počinu sunce. Rj. 372b. Da ste brže do ogranka sunca... ograne sunce. Rj. 439a. Oskočilo sunce, t. j. izišlo po visoko. Rj. 471b. Petrovo sunce, t. j. Petrovsko, ljetno: Bačili ih na Petrovo sunce... Peče ga sunce. Rj. 497b. Pomračiti se sunce... pomrči sunce. Rj. 538b. Prigrrijalo sunce... prigrjivava sunce, biće kiše. Rj. 588a. Danas je prižarilo. t. j. vrućina, pripreklo sunce. Rj. 589a. Ragja se sunce. 626a. Ustan' sree, rodilo se sunce. Rj. 653a. Oskočilo sunce s koplja. Rj. 658a. Sjelo sunce, cf. začiti, smiriti se. Rj. 684b. Smiruje se sunce... smirilo se sunce. Rj. 695a. Kad bi pijetli zapjevali, on bi pošao natrag i od sunca bi došao u svoj grad. Rj. 750a. Isteklo je žarko sunce ča iza

gore. Rj. 758a. Niti kisne, nit *ga sunce žeča*. Rj. 775a. *Uhrvati se mjesec, sunce* (kad pomrči). Rj. 794a. Svetli care, *sunce ogrejalo!* Npr. 59. Pripeče sunce *Ibijsko*. 166. *Kad sunce zapadne . . . čekaše kad će se sunce smiriti . . . kad se sunce pomoli izu planina . . . doklen sunce dobro koplje ne oskoči . . . kad će sunce izući*. 263. Bolje je da te zmija upekne nego da te *Marčano sunce* ogrije. (U Dubrovniku. Ongje se misli da je sunce *Marta mjeseca vrlo nezdravo*). Posl. 23. Zbog sirota sunce *sjaje*. 88. *Zubato sunce* (na mrazu kad sunce *sija* pa je opet zima). 94. *Izišao kao mara* (u proljeće). 98. *Kudgogj sunce teče*, svud se hljebac jede. 162. *Sunce na istok*, a Bog na pomoć! (Prekrstivši se reče Crnogorac kad vidi sunce gje *izlazi*). 296. Tako mi što *sju* (t. j. *sunca*)! 307. *Tako po suncu veselo hodio!* 309. U ime Boga, u čas dobar sunce *isteće*. Npj. 1, 9. Seja brata nu *sunuše* zvala: »Ajde brate, na *sunuše* jarke, da se jarke sunca *nagrejemo*«. 1, 12. *Sunce nam je na zahodu*, brzo će nam *zač'*. 1, 35. Jer je *sunce ogjerevito*, sestru će mi *izgoreti*. 1, 155. Svetli care, *ogrijano sunce!* 1, 159. A Bog *sunca* tijo odgovara: »*Jarko sunce, moje čedo drago!* bud' veselo, ne budi ljutito. 1, 305. Te sen čini konju i junaku, da mu lice ne *smagne od sunca*. 2, 98. *Do sunca* joj bistra voda bila, od sunca se voda zamutila. 2, 340. I sunce je vjerom *prevrnulo*, te ne *grije* zimi k'o i ljeti, a ja vjerom *prevrnuti* ne ću. 2, 378. Probudi mi dva nejakina sina, da mi *gjeću sunce ne zalazi*. 3, 406 (I sad se govori, da ne valja spavati kad sunce *zalazi*. Vuk). U obrazu bjela i rumena, kao da je do podue *uzrasla prema tihom sunca proljetnomc*. 3, 543. A kad treće jutro osvanulo, i na *popas sunce iskočilo*. 4, 444. Kad *jutruje sunce ogrijalo*. 4, 506. Tek što *hlješe ogravnulo sunce*, pak me *devet ogreju sunca*, kad ja vijeh dva hrabra viteza, izbaviše mene od Turaka. 5, 469. Slušaj sutra u *rajjanje sunca*. HNpj. 3, 204. Obrnuvši je (vjerenicu) naokolo tri puta put istoka (kao što *sunce ide*, s lijeve strane na desnu). Kov. 65. *Moje sunce od istoka*, moj Lazare! 107. Druga (zrna) padoše na kamenita mjesta . . . i kad *obasja sunce*, povenuše. Mat. 13, 6. Kaka je korist čovjeku od svega truda njegova, kojim se trudi *pod suncem*. Prop. 1, 3 (*isp. sve što biva pod nebom*. 1, 13). Ne gledajte me što sam *erna*, jer *me je sunce opalilo*. Pjes. nad pjes. 1, 6. Ne će biti gladni ni žedni, *ne će ih biti vrućina ni sunce*. Is. 49, 10. Ove gole *grozdove može priprljiti sunce*. Zim. 334.

suncokrēt, *m. die Sonnenblume, helianthus annuus Linn. cf. sunčanik* 2. Rj. *biljka. vidi* i *podsunac*. — *sunco-kret. za drugu polu isp. pre-kret.*

sunčau, *adj. Sonnen-, solis, cf. sunčani*. Rj. što *pripulata suncu. vidi* i *sunčani*. — *Tvoja se sreća rodila, sunčanom ždrakom povila*. Rj. 155b. Oko *sunčanog roggja*. Rj. 653a. Ovijeh 80 planeta i 22 njihovijeh *pratilaca* zajedno sa *suncem* zovu se sve *skupa sunčana sistema*. Priprava 94. Ne klonuše mu ruke do *zahoda sunčanoga*. Mojs. 11, 17, 12. Izlomiće stupove u *domu sunčanom* što je u zemlji Misirskoj. Jer. 43, 13. *Sunčani likovi* vaši *izlomiće se*. Jezek. 6, 4. *Vala boga sunčanoga*. Prip. bibl. 81.

1. sunčanica, *f. der Sonnenstrahl (im Zimmer), solis radius (cubite illustrans)*. Rj. *sunčanu zdraku (u sobi)*.

2. sunčanica, *f. u Boci* *vidi* *sunčarica*. Rj. *vrtež u glavi od sunca*.

sunčanik, *sunčanika, m. — 1) die Sonnenuhr, horologium solarium*. Rj. *sunčani sahat*. — *Evo ja ću vratiti sjen po koljencima po kojima je išao na sunčaniku Ahazovu natrag za deset koljenaca*. Is. 38, 8. — **2)** (u Paštr.) *vidi* *suncokret*. Rj. *biljka. vidi* i *podsunac*.

sunčanje, *n. das Sonnen, apriatio*. Rj. *verb. od sunčati se. stanje koje biva, kad se tko sunča*.

sunčarica, *f. (u Rismu) vrtež u glavi od sunca, der Sonnenstich, solstitialis morbus, cf. 2 sunčanica*. Rj. **sunčati se**, *sunčam se, v. r. impf. sieh sonnen, aprior*. Rj. *kao grijati se na suncu*. Za kućom bila pod kamenom u jari zmija, koja je često izlazila, te se pred rupom svojom *sunčala*. Posl. 63.

sunčev, *adj. der Sonne, solis*: Da on uzme *sunčevu sestricu*. Rj. što *pripada suncu (kad se misli kao lice)*. — *Idući tako dogje k sunčevoj majki. Sunčeva je majka zapita: — Od kud ti ovde, rajska dušice? . . . eto ti sunca, pa nazvaviš materu dobar veče, reče joj: — Majko! tu miriše rajska dušica*. Npr. 56. O vi moji *anjeli . . . pa pogjite po svetu od Božijeg prozora, od sunčevog istoka*. Npj. 1, 128. *Sunčeva sestra* i *car (natpis) . . . Ja sam sunčen rođena sestrice*. 1, 158. Ove godine vladu planeta *sunce. Godinu je sunčevu* obično sušna i topla. Danica 3, XVII.

sunčević, *m. (st.) Sonnensohn, solis filius*: Prosi sunce za svog *sunčerica*. Rj. *sunčev sin*.

sunčćenje, *n. das Beschneiden, circumcisio*. Rj. *verb. od sunčeti. radnja kojom tko sunčeti koga*.

sunčđžija, *m. der Beschneider, circumcisor*. Rj. *koji sunčeti. vidi* *sunčlija*. — *sunč(t)-dži(ja) (Turski završetak)*.

sunčeti, *m. die Beschneidung, circumcisio*. Rj. **sunčeti**, *tim, v. impf. beschneiden, circumcideo*. *Car sunčeti do dva tvoja sina*. Rj. *sunčeti* muško, *obrezivati ga, kao što biva u Turaka i Zidora. v. pf. posunčeti*. — *Turci pravi nijesu sultani, Turčini nije, ko nije sunčeti, sultani se našu ne sunčeti*. Npj. 5, 513.

sunčlija, *m. vidi* *sunčđžija*: A za njime *Ture sunčliju*. Rj. — *sunčeti-li(ja), (Turski završetak)*.

sunđer, *m. der Schwamm, spongia*. Rj. *vidi* *spenga, spuga*. — *Car metne u veče pod bradu sunđer*, te u nj *saspe* ono piće koje mu *carica donese*, i tako ostane pri sebi. Npr. 59. *Pije kao sunđer*. Posl. 247. *Uze sunđer*, napuni octa, te *ga (Isusa) pojaše*. Mat. 27, 48. *Utrvši trepezju sunđerom*. DP. 341.

sunica, *f. (u Boci) die Himbeere, morum Idaeum (rubus idaeus L. Rj.³), cf. malina*. Rj. *biljka*. — *Planika, drvo na kome rodi maginja (kao velika sunica, iznutra žuto kad je zrelo, a zeleno bijelo)*. Rj. 505b.

1. sunovrat, *m. (u Dubr.) die Narzisse, narcissus (poëticus L.? Rj.³)*. Rj. *biljka*. — *sunovrat* (*prva je pola osnova od koje je sunce*). Osn. 15. *isp. tako slož. riječ kolovrat*.

2. sunovrat, *sunovratice, über Hals und Kopf, praeceps*. Rj. *adv. sunovrat, sunovratice, na vrat na nos*. — *Značenje (korijenu) gnati, narvaljivati: sunuti (ruere u Stuliću), sunovrat, sunovratice; su-ljati*. Korijeni 225.

sunuti, *sünem, v. pf. — 1) ein wenig giessen, schütten, fundo*. Rj. *su(p)nuti, kao usuti. isp. suti (spem). v. impf. prosti sipati*. — **2)** značenje (korijenu) *gnati, narvaljivati: sunuti (ruere u Stuliću)*. Korijeni 225. *su(k)nuti? isp. suknuti* 2. *v. impf. sukatu* 2. — *Kad ti mečava s bure i s juga sune i dune, onda lako ne prestaje*. J. Bogdanović.

suočavanje, *n. verb. od 1) suočavati. 2) suočavati se*. — **1)** *radnja kojom tko suočava koga s kim*. — **2)** *radnju kojom se tko suočava s kim*. — *Jer se za konja kad bi se dokazalo da je kraden, odregjivalo suočavanje*. DM. 262.

suočavati, *suočavam, v. impf. potvrda u suočavanje, koje vidi. su-očavati. v. pf. suočiti (i se)*. — **1)** *suočavati koga s kim, sastavljati ih da govore jedan drugomu u oči. isp. suočiti*. — **2)** *sa se, reciproč. suočavati se s kim, sastajati se s njim, da govori jedan drugomu u oči. isp. suočiti se*.

suočiti, *suočim, v. pf. Rj. su-očiti. v. impf. suočavati*. — **1)** *sastaviti koga s kim, da govori jedan*

drugom u oči, *gegenüberstellen* (*zwei Aussagende*), *konfrontieren*, *compono*. Rj. — 2) *su se, reciproc.* Uočiti se, *vidi suočiti se*. Rj. 783b. — Nije običaj u Rimljana da se prije pokloni kakav čovjek na smrt dok se optuženi ne suoči s onima koji ga tuže. Djel. Ap. 25, 16.

šup, *m. Art Fische*, *aggreris genus*. Rj. nekaka zagrada u vodi gdje se riba hrata. *vidi* daljan, garda, jaz 4. — Morava od Čuprije dolje, da nije silnih klada, panjeva i supoca, mogle bi po njoj ići lagje. Danica 2, 38.

šupárnica, *f. die Widersacherin, adversaria*. Rj. su-parnica. drugoj polu *osn. od koje je* (preti se). *suparnica*, koja se s kim pre. prepire, protivu mu se. *isp. protivnica*. — U Ugarskoj nagje (Dubrovnik) Melecima dostojnu *suparnicu*. DM. 233.

šupárnik, *m. der Widersacher, adversarius*. Rj. su-parnik. za postanje *vidi* suparnica. *isp. protivnik*. — Miri se sa *suparnikom* svojijem brzo, dok si na putu s njim, da te *suparnik* ne preda sudiji. Mat. 5, 25. Gospode! *budi* suparnik suparnicima mojim; udri one koji udaraju na me. P's. 35, 1. Porota, koja je više ličila na najstariji sud, kojim su *suparnici* sami raspravljali svoju stvar na sastanku. DM. 262.

superlativ, *m. superlativus (gradus)*, gram. treći red poređenja. — Dolazi sam pozitivan kao komparativ, prelazeći sa naj- u *superlativ*. Rad 26, 72.

šupíšte, *n.* gdje je sup bio, *Ort wo einst ein sup gewesen*. Rj. — *šupíšte*. U Vukovu rječniku *šupíšte* mislim da je poprješka. Korijeni 312. riječi s takim nast. kod bláúšte.

šupóderica, *f.* kod Vukovara dolina, gdje je negda bara bila, a oko nje vinogradi. Rj.

šupójniik, *m.* (u Boei) koji s kime zajedno stoku pase i poji. Rj. su-pojnik.

šuposicija, *f. suppositio, die Supposition, Voraussetzung*. — S takim *šuposicijama* ide se još dalje. Kad bi ta suposita mogla biti u našem jeziku, za što se ni ista ni druga takova ne govore? Knjiž. 3, 589.

šupóznati, *znám, v. pf. vidi* poznati: Tade Rade *šupóznade* ljubiu. Rj. su-poznati. *vidi* i spoznati. *v. impf.* poznavati.

šuprasan, *šuprasna, adj. t. j. krmáča, tráchtig (von der Sau), pruegnans (porca)*. Rj. su-prasna (kao sa prusetom), *t. j. bregja*. — *takva adj. kod* šljanjan.

šuprašica, *f.* (u C. G.) *vidi* pšpor 2. Rj. *vrúe pepeo*. *vidi* i supraška, supražica. — prah ... oprášica, supraška. Korijeni 297.

šupraška, *f. vidi* supražica, suprašica. Rj.³ *vidi* i pšpor 2. *vrúe pepeo*. supraž-ka, s promjenom glasa ž pred k nu š, za postanje *vidi* supražica.

šupražica, *f. glühende Asche, cinis calidus; cf. suprašica, supraška, pšpor 2. Rj.³ vrúe pepeo*. — supražica. za drugu polu *isp. pražiti*.

šupredak, *šupretka, m. vidi* prelo 1. Rj. su-predak. za drugu polu *isp. presti* (predem).

šupret, *m.* (u C. G.) *vidi* popret. Rj. su-pret. za drugu polu *isp. pretati*. *popretana* ratra, čerava. *vidi* i upret, zapret.

šuproć, *vidi* suprot: Ako bude *šuproć* maća. *Šuproć* jele žutu dunju. Rj. su-proć. *vidi* i šuproću. — *značenje* i *upotrebljavanje vidi* kod protiv.

šuprocénje, *n. das Widersetzen, der Widerstand, repugnatio*. Rj. *verb. od* suprotiti se. *radnja* kojom se *tko suproti* kome. *vidi* protivljenje, suprotivljenje. — Kao i vi što se nekad *šuproćaste* Bogu a sad biste pomilovani njihovoga radi *šuprocénja*. Rim. 11, 30.

šuproću, *prap. su-proću. vidi* suproč, sproću, proću: Brzo svoga topa dovokóše, i *šuproću* knjaževa stavíše. Npj. 5, 197. — *značenje* i *upotrebljavanje vidi* kod protiv.

šupróština, *f.* svaku sam već *šupróštinu* na ovu moju groznicu pio, pa ne pomaže ništa. J. Bogdanović. *šuprot*(t)-ština, što je *šuprot* bolesti kakvoj, lijek

od nje; Gegenmittel. vidi ustuk, utuk. — za nast. *isp. gospoština*.

šuprot, *gegen, contra, ef. suproč*. Rj. su-prot. *vidi* značenje i *upotrebljavanje* kod protiv. s *prijedlozima* na i u *šloženo* nasuprot, usuprot, koje *vidi*. — Ali u *Danićiu* suprot (i jedan put protiv) dolazi i kao *prijedlog* s *trećim padežem*: Za to im ne ću dati Madijana u ruke, da se ne bi hvalio Izrailj *šuprot* meni govoreći: moja me ruka izbavi. Sud. 7, 2. Šložno пристаše i *šuprot* tebi vjeru uhvatiše. Ps. 83, 5. Postaviću ókó kod doma svojega *šuprot* vojsei. *šuprot* onima koji odlaze i dolaze. Zah. 9, 8. protivu čemu: Oni pomagahu Davidu protivu četi. Dnev. 1, 12, 21. *isp. i* nasuprot kao *prijedlog. tako dolazi* *prijedlog* protiv (i *se* prenjene njegove koje *vidi* kod protiv) sa riječju u dativu i u starim knjigama i u knjižernika (osobito starijih), ali ne dolazi u narodnim umotvorinama. Protiv je t. j. bio (kao i prema) negdu *prilog* (adv.), a ni danas još nije svugda *prijedlog*, po tom je *uzaj* treći padež imao i danas ima svoje značenje kao i uz druge riječi. Ali ne mogući u govoru slobodno mijenjati mjestu nego se držeći padeža, *izjednačuje se* s *prijedlogom*. Znači s trećim padežem što i s drugim: da je nešto obrnuto onome što znači riječ sama. *isp. Sint.* 372.

šuprotan, *šuprotna, adj. vidi* protivan, suprotivan. — *Misa* nova sa svijem *šuprotna* novčanjoj globi. DM. 318. Kad bi ih uzeo da opiše ko sa strane *šuprotne* onoj s koje ih gleda Svetić. O Sv. O. 32.

šuprotiti se, *im se, v. r. impf. kome, sich widersetzen, obsisto*. Rj. *vidi* protiviti se, suprotiviti se. — Maćija stane govoriti svojoj kćeri da ide onamo, a ona se zatezala i *šuprotila*, ele najposle mati je koje-kako namoli i ona otide. Npr. 140. Sovjet se nije smio *Karu-Gjorgiju* *šuprotiti* ni u čemu. Sovj. 11. Koji se uz prkos *šuprote* istini. Rim 2, 8. Kao i vi što se nekad *šuproćaste* Bogu. 11, 30.

šuprotivan, *šuprotivna, adj. vidi* protivan, suprotan. — A što kažeš za druge kraljeve, jere će im biti *šuprotieno*, ja ničije gospostvo ne tražim, nako moje što je od starine. Npj. 5, 32. E ne smijem od drugih kraljeva, e bi njima *šuprotieno* bilo. 5, 144.

šuprotiviti se, *šuprotívim se, v. r. impf. vidi* protiviti se, suprotiviti se. — Nemoj se ludu *šuprotiviti*. DPost. 78. Protiviti se; suprot, suprotiti se, *šuprotiviti se*, *šuprotivština*. Korijeni 286.

šuprotivljénje, *n. verb. od* suprotiviti se. *radnja* kojom se *tko suprotiviti* čemu.

šuprotivština, *f.* (u Slav.) *die Widerspenstigkeit, contumacia*: kod njega je sama *šuprotivština*. Rj. *osobina* onoga koji se sračemu rado *šuprotiviti*. — riječi s takim nast. kod gospoština.

šuprotnóst, *šuprotnosti, f. osobina* onoga što je *šuprotno*: der Contrast, Gegensatz, contrarietas. *vidi* protivnost. — »A nu«, gdje »nu« sobom izriče *šuprotnost* prema nječemu prednjemu, kao »nego« i »ali«. Daničić, ARJ. 25b. Onamo se brani svoja kuća; ovamo se rasipa tugja tekovina. Čudne *šuprotnosti!* Megj. 27.

šupruza, *f.* — 1) *vidi* tožaga. Rj. *vidi* i batina 1, i *syn. ondje*. — 2) *vidi* žena 2. u *Stullija* supruza, *u. ror. iz* Ruskoga jezika. — protiv ove riječi piše Vuk u Pis. 16: Da je znao, kako narod misli i govori, jamačno bi, n. p. ono mogao napisati i bez *šupruza* i bez *šupružnika* i bez *šupruge* i bez *šupružeskij*. a opet i sam Vuk ima ali samo za kneginju *Ljubicu* kao *bojeći se* njoj kazati žena: U ovome očajanom stanju niko Miloša nije nmeo tako ohrabriti, kao njegovu, njega dostojna *šupruza*, *Ljubica*. Miloš 82.

šupstantiv, *m. substantivum (nomen); vidi* samostalno ime, imenica. — Mláda, upravo je adjektiv pa se uzima za *šupstantiv*. Osn. 18 (pl. *šupstantivi*): *Deninutivi šupstantivi*. Glas. 12, 474. (i *šupstantiva*

prema Lat. substantiva): Samo za supstantiva muškoga roda. Osn. 248.

sūr, sūra (sūrī), *adj.* *bluss (von Farbe), coloris pulidī*: Otdog dogje sura tica, te ga udari. Sura suknja, modri konci. Rj. *vidi* surli. *dem.* surkast. *isp.* osuriti. kao bljed, kaže se za boju. — Jaše stari suru belderiju, kakova je, izjeli je vneil pokrivena surom mejjedinom. Npj. 3, 274. Vila je imala preko lica komad sure čohc. Pis. 32.

sūrae, sūrea, *m.* (u Boei) *Art Rebe und Traube, ritis et urae genus*. Rj. nekaku lozu i grožgje. za značenje *isp.* sur.

sūražica, f. žito u kojemu ima više raži nego ženice, *mit Roggen vermischer Weizen, triticum mixtum secubi*, *cf.* napolica, su-ržica. Rj. su-ražica. *isp.* su 2. *vidi* i polovnica 1.

surdōma, *m.* (u Bačkoj) *vidi* surduma. Rj. *isp.* Madž. szürdolmany.

surdōmār, surdomára, *m.* *akc.* Rj.⁹ XXXI. *vidi* abadžija. Rj.³ *vidi* i sursabov, sabov. koji gradi surdomar, surdume. — Zakreka, komadić čohc što surdomari izmegju šva umeču. Rj. 178b.

sūrduk,* *m.* (u Srijemu) *vidi* jaruga, provalija (gdje je n. p. put izmegju dva brda). Rj. *vidi* i aloka, haluga 1.

surdōma, *f.* (u vojv.) od abadžijskog sukna s rukavima do sniže pojasa haljina kao gumjac, *Art Bauernrock, pulli genus*. Rj. *vidi* surdoma. *isp.* surina.

sūrguun,* *m.* *vidi* protjeranica: učinili ga surgun, t. j. protjerali ga. Rj.

surgūnisati, surgūnišēm, *vidi* protjerati. Rj.

sūrina, *f.* (u Lici) od crnoga sukna muška haljina s rukavima (kao u Srbiji) gunj, *cine Art Mantel, pulli genus*. Rj. u drugim krajevima Hrv. surina je haljina kao i ona u Lici, samo što nije od crnoga sukna nego od sure čohc, od čega se tako i zorc. *isp.* surdoma, surduma.

sūrkast, *adj.* *graulich, albidus, cf.* sur. Rj. *dem.* od sur.

sūrka,* *f.* *der Rüssel, rostrum (suis), cf.* kiša, čuša. Rj. *gubica u svinjčeta*. — Svinja reče: Ja ću provaliti koš, i ukrašću sjeme; i ja ću svojom surkom uzorati. Npr. 175.

sūrli, u pjesmi mjesto suri: A ja starac surli orle, nfačije prepelcin. Rj.

surma,* *f.* *vidi* rastok. *isp.* ličilo. — Na nj udara bakam i ljellilo, navlači mu surmu na obrve, kara boju na ruse solufe. Herc. 13. Surma, crna boja, kojom Turkinje mažu obrve. 358.

sūrodica, *f.* *ein wenig verwandt, quodammodo propinquus*. Rj. su-rodica. *isp.* su 2. malo u rodu.

sūrsabōv, *m.* (u vojv.) *der Grobschneider, sartor vulgariš*. Rj. sur-sabov (Madž. szürszabó?) krojač koji gradi haljine od prostoga sukna. *vidi* i sabov, surdomar, abadžija.

suručica, *f.* (knollentragende) *Spierstaude, spiraea filipendula*. Rj. biljka. za postanje *isp.* sur. Osn. 325.

sūrutka, *f.* *das Kiseewasser, die Molken, serum lactis*. Rj. — Da im nije nloge gostinice, od sira bi čuprije zidali, na sirući b' vodenice mljele. Rj. 96b. Zamlaz: uspe se u kakav sud kisele surutke, pak se u nju umuze slatko mljeka, dokle se surutka ne zgusne. Rj. 181b. Hira, slatka surutka. Rj. 804a. Turci vino piju, a vlasi surutku. DPost. 138. *sūrutka* (prel t. osnova koja nije u običaju a koja je postala od korijena od koga je sir). Osn. 301. zato se u gdje-kojim krajevima mjesto surutka gorori i sirutka. za nast. *isp.* šeputka.

sūrvati se, sūrvām se, *v. r. pf.* *zusammenstürzen, curruo*. Rj. s-urvatī se. *vidi* stropošitati se, i *syn.* ovdje. *v. impf.* prosti urvati.

sūržica, *f.* *vidi* suražica. Rj. su-ržica. *isp.* su 2.

žito u kojem ima više rži nego pšenice. *vidi* i napolica, polovnica 1.

sūsāk, susāka, *m.* (u Srijemu) *vidi* krbanj. Rj. *vidi* i tikva 1 b, tukvanj. *vrg.* tikva koju je u dan široku a ima držak tuvak i jednak; njom se, probušerši je sa strane, zahvata i pije vodu. — Tugju susak. Osn. 269.

sūsjed (sūsjed), *m.* (po jugozap. kraj.), *der Nachbar, vicinus, cf.* komšija. Rj. su-sjed. za su *isp.* su 1; za drugu polu *isp.* sjeđjeti (= stanovati). — Kao primerci i susjedi Talijski... osobito Dubrovčani. Kov. 4. Jelisaveta rodi sina. I čuše njezini susjedi i rodbina. Luk. 1, 58. Oni bijahu susjedi s Jablanovcima. DM. 172.

sūsjeda, *f.* (po jugozap. kraj.) *die Nachbarin, vicina*: Šćerea udata susjeda nazvata (Posl. 361). Susjeda me svaki danak kara. Rj. *vidi* komšijnica, konšijnica.

sūsjedin, *adj.* *der Nachbarin, vicinae*: I tadar sam suknu izgubila, da je moja ne bili ni žalila, nego mi je susjedina bila. Rj. što pripada susjedi.

sūsjedni, *adj.* koji je u susjedstvu; uže gelegen, *adjacens, vicinus, isp.* obližnji. — Kapičlik, mala vrata izmegju susjednih kuća, osobito u Turaka. Rj. 263b. Po svemu primorju i po susjednim krajevima Crne Gore. Posl. XLVII. U zapadnoj Mađarskoj i susjednoj ondje Austriji. Srb. i Hrv. 4. Izmegju dvije susjedne države. O Sv. O. 25.

sūsjedstvo, *n.* *die Nachbarschaft, vicinia*: Uz koljena gjeća janjičari, u susjedstvo vnei i banci. Rj. *vidi* komšiluk, konšiluk. — Jedan bogat trgovac iz našega susjedstva pokloni mi dva komada najljepše svile. Danica 2, 128. Kad vidimo šta se u susjedstvu našem radi oko toga. Pis. 24.

sūsnežica, *f.* *Schneegehöher mit Regen, Glatteis, nives mixtae pluvis*. Rj. su-snježica. *vidi* sušnježica. sa snijegom sitna kiša. *vidi* bjelokapac, klapavica, lapavica, lauja, slōta.

sūsreća, *f.* *die Begegnung, occursus*: Daj mi Bože danas u susreću, u susreću iz gore hajduke. Koga gogje sretem u susreću. Rj. su-sreća. *vidi* susret. za postanje *isp.* susresti, susretati. — Al' eto ti bjelogle vile u susreću Starome Novaku. Npj. 3, 33. U susreću knezu otidoše, te sretoše svoga gospodara. 4, 346.

sūsrećina, *f.* (u Bačk.) pas koji nije ni za lov ni za ovce (Ni torni ni lojni. Posl. 224). Rj. — *susrećina* osn. u *sustrimak*). Osn. 155.

sūsresti, sūsrećem (sūsrećēm), *v. pf.* *begegnet, obvium fio, occurro*. Rj. su-sresti. *vidi* susretnuti. *v. pf.* je i prosti sresti. *v. impf.* susretati. — Gospod ga minuo, a angjeli ga ne susreli. (Kad se kome reče gospodin, koji to ne zaslužuje). Posl. 41. I kaduna Nada susretnula, poljubi ga u bijelu ruku. Npj. 3, 366. Daleko ih starac ugledao, ugledao starac igumane, a malo ih bliže susretnuo. 4, 104. Loša ih je sreća susretnula: savila se nasred druma guja. 4, 220. Tu je pašu knjiga susretnula od onoga bega Asan-Golja. 4, 357. Sūsreća vas dobra sreća, i Gospodin Bog! Kov. 61.

sūsret, *m.* Rj. *vidi* nasusret. — 1) otišao mu na susret, *entgegen, obvium*. Rj. *vidi* kob. govori se i u susret. — Pa s njime sjutrađan u jutro u susret onome mladiću. Npr. 120. Izgadu mu na susret. 241. Namjeri se gjetić na gjetića, pa na susret konje ptekoše. Npj. 4, 235. Pa je blagosloven Gospod, koji te danas posla meni na susret! Sam. 1, 25, 32. — 2) biti koga na susret, *zuerst auf den Rücken, dann entgegen auf die Brust, verbero in tergo et vice versa*. Rj. biti koga na susret, t. j. jedan put u prsi pa odat u leđa.

sūsretānje, *n.* *das Begegnen, occurrus*. Rj. *verb.* od susretati. radnju kojom tko susreta koga: Gjeve-

rima brzo susretanje, zaovama divno dočekanje. Kov. 82.

susretati, tām, v. *impf.* begegnen, obviem fio. Rj. su-sretati koga, dolaziti mu na susret. v. *impf.* prosti-sretati. v. *pf.* susresti. — Daleko ga seka ugledala, subliše ga malo susretala. Herc. 12.

susretnuti, susretnēm, v. *pf.* su-sretnuti. *vidi* susresti, i primjere ondje.

sustajanje, n. *verb.* od sustajati. stanje koje biva, kad tko sustaje.

sustajati, sustajēm, v. *impf.* su-stajati. *isp.* moriti se, utrugivati se. ermüden, fatigari. v. *pf.* sustati. — Gospod, koji je stvorio krajeve zemaljske, ne sustaje niti se utruguje . . . Djeca se more i sustaju . . . trče i ne sustaju, hode i ne more se. Is. 40, 28—31.

sustalica, f. Rj. *augm.* sustaličina. — 1) živinče koje odmah sustane, der leicht ermüdet, debilis. Rj. može se reći i za čeljade, koje odmah sustane. — 2) djevojka koja se za doba ne uda. J. Bogdanović. *vidi* usidjelica.

sustaličina, f. *augm.* od sustalica. Rj. — *augm.* s takim nast. kod bardačina.

sustao, sustala, *adj.* (*part. pruet.* od sustati), müde, fatigatus: Pa sustala konja odjabao. Rj. — Ne će biti megju njima umorna ni sustala, ni dremljiva ni sanljiva. Is. 5, 27.

sustati, sustanēm, v. *pf.* ermüden, defatigor. Rj. su-stati. *isp.* sustao. *vidi* posustati 2. v. *impf.* sustajati. — Zapr'o, n. p. kad ko sustane na putu, pa ne može dalje. Rj. 191a. Uhvatio ga rožac, kad čovjek u boju od žegje i eručine sustane pa ne može maknuti. Rj. 653a. Megjedović bježeći uz jedno brdo vrlo sustane. Npr. 5. A kad g'ogot pod njine sustane. Npj. 1, 241. Hajdućina sustadoše ruke sijećući po klišuri Turke. J. 353.

sustaviti, vīm, v. *pf.* Rj. su-staviti. — 1) n. p. od plate, abziehen, detruho. Rj. *isp.* odbiti 5. v. *impf.* *isp.* odbijati. — 2) n. p. krv, *vidi* ustaviti. Rj. v. *impf.* *isp.* ustavljati.

sustići, sustignēm, v. *pf.* Rj. su-stići. *vidi* sustignuti; sastići, sastignuti. v. *pf.* je i prosti stići. v. *impf.* sustizati. — 1 a) einholen, assequi. Rj. — Ondje sjedne da se odmori, pa ga Turska potjera sustigne i ubije. Rj. 80b. Unijeti nož u stoku, t. j. početi sjeći zaplijenjenu stoku kad sustigne potoč pa hoće da je otme. Rj. 783a. Idnući putem sustignu jednoga čocku koje vodi dva brava. Npr. 166. Koji je bila na prvom konaku, glas je stize, a dva sustigoše: »Vrat' se natrag, alajbegovice. Npj. 1, 211. Odatle se Turci podigoše; drugi ih je konak sustigao kod Kuside studene vodice. 4, 26. I u polju plijen sustignuli. 4, 413. Prem da ih sustignu tužbe od Rušić-paše, da oni varaju cara. Miloš 125. — b) sustigne kome što, dogje mu: A jutros mu sitna knjiga sustiže: »Ajde Duka, ajde Leka, na vojsku. Npj. 1, 208. — 2) su se. — a) *refleks.* (von dem Pferde) mit dem Hinterfusse an den Vorderfuss anstossen, offendo pedem anteriorem posteriore. Rj. konj se sustigne, kad se stražnjom nogom udari o prednju. — b) *reciproč.* *vidi* sustići se. Rj. kao slupiti se. — Dogje vezir u Prizrena grada, onde sede za petnaest dana, dok se silna sustignula rajska. Npj. 4, 218. A kad svoju odmoriše vojsku, pa se vojska u jedno sustiže. Loznici se gradu prikučiše. 4, 242.

sustig, m. kad čorjek čovjeka idnući sustigne na putu, za obliče *isp.* dostig. — Ona pogje gorom naprijeda, u susretu ne sreta nikoga, u sustigu ne stize nikoga. HNpj. 1, 103. Onda mu dovikne: dobar sustig! J. Bogdanović.

sustignuti, nēm, *vidi* sustići. Rj. sustignuti se, nēm se, v. *pf.* *vidi* sustići se. Rj. — i primjere ondje.

sustizanje, n. Rj. *verb.* od 1) sustizati, 2) sustizati se. — 1) radnja kojom tko sustiže koga (das Ein-

holen, assecutio. Rj.). — 2) radnja kojom se konj sustiže (udara se stražnjom nogom o prednju).

sustizati, sustizēm, v. *impf.* Rj. su-stizati. v. *impf.* je i prosti stizati. v. *pf.* sustići, sustignuti. — 1) einholen, assequor. Rj. — Kako koji Turke sustižao, od obraza pušku žežijaše. Rj. 157b. Suza suzu sustiže. (Kad se za koga kazuje da vrlo plače). Posl. 296. — 2) su se, *refleks.* (von dem Pferde) mit dem Hinterfusse an den Vorderfuss anstossen, offendo pedem anteriorem posteriore. Rj. konj se sustiže udarajući se stražnjom nogom o prednju.

sustopice, (u C. G.) *vidi* ustopice. Rj. *adv.* *vidi* i ustopce, uzastopce. *iči* za kim sustopice, t. j. po stopama njegovim; auf dem Fusse nachfolgen, vestigiis insisto. — Ona se dosjeti za sustopice trkom za njim. Npr. 123. Upute se k vilinjo gori kalauzeći otkupljenik a mladić sustopice za njim. 218.

sustremina, f. (u Srijemu) stoji haljina na njoj kao sustremina. Rj. — sustremina (značenja tauna; *isp.* sustrimak i susremčina). Osn. 163.

sustrimak, sustrimka, m. (u C. G.) der Zwitter (Mulle), hibrida (meistens von Thieren), *cf.* melez. Rj. *vidi* i sustrmica. n. p. dijete od Beropljanina i crne Afrikanke; ali je ponajviše živinče kojemu su otac i mati od različne vrste; *vidi* i polutan, umetak; pa i plutan u kojega je osnova prtenu, a potka pamučna.

sustrmica, f. (u Srb.), *vidi* sustrimak. Rj.³

suša, f. — 1) die Dürre, ariditas, siccitas. Rj. *vidi* sušina. — Na velikim sušama vodenica melje na ustavu. Rj. 11b. Stala voda u virove (kad na suši prestane teći). Rj. 63a. Zateglu suša, pa ne može da se ore. Rj. 197a. Crna zemlja ispuca od suše. Npj. 2, 3. Te su i sad, osobito ljeti kad je suša, sve vode po Kotoru malo slane. Kov. 31. — 2) veliku je sušu kraj kuće napravio. svašta u nju more vrći. J. Bogdanović. zgrada u koju se n. p. kolu mogu skloniti, kad kiša ide; der Schuppen. *isp.* šupa.

sušac, sušca, m. (u Bocu) snijeg koji je sa svijem suh na velikoj zimi; der Trockne, siccus. Rj.

sušak, suška, m. *vidi* sušci.

sušan, sušana, *utj.* n. p. godina, dür, siccus, aridus. — Nije, pobro, daždje Kosovijem; sušna magla i sušnica munja, koja će ni jade zapijevat'. Npj. 3, 219. **sušar**, sušara, m. koji što suši, n. p. ribu, der z. B. Fische dörret, qui torret pisces. Rj.

sušci, sušaka, m. *pl.* die durren Weinbeeren, die man besonders liebt, um duraxen Liqueur zu machen, urac sicciores. Rj. suho grožđe u vinogradu što se osobito bere pa se od njega peče rakija. — sušak (sušci). Korijeni 226.

sušenica, f. (u Dubr.) smokva koja se suši, Feige die gedörret wird, ficus torrenda. Rj.

sušenje, n. das Trocknen, Dörren, siccatio, arefactio. Rj. *verb.* od sušiti, radnja kojom tko suši što. *isp.* sušilo. — Pučiti šljive, t. j. cijepati za sušenje. Rj. 624a.

sušica, f. — 1) (u Dubr.) suha koža, getrocknetes Fell, pellis siccata. Rj. — 2) *vidi* suha bolest. Rj. i syn. ondje.

Sušica, f. rijeka koja izvire ispod planine Garča. i više Špiža utječe u Zetu (sušnijeh godina stane u virove). Rj.

sušilo, n. (u Dubr.) das Trocknen, siccatio, *cf.* sušenje; pranje i sušilo košulja. Rj. — riječi s tukim nast. kod hješnilo.

sušina, f. *vidi* suša 1. Stulli, kao suho što. — Može sila kada dobro stegne učiniti da plače sušina. Šćep. mal. 59.

sušiti, sušim, v. *impf.* Rj. v. *pf.* slož. i(z)-sušiti, na-, o-, po- (se), pre-, pri- (se), pro-, ra(z)- (se), sa- (se), u- (se), za-sušiti. v. *impf.* slož. pre-sušivati, pri- (se), sa- (se), za-. — I. 1) trocken, secco. Rj. — Moja je mati i njegova na jednom suncu taranu

sušila. Posl. 181. Kao vrćina koja suši poslije dažda. Is. 18, 4. Nigde nikakvu voćku ne ostavljaju na miru . . . sekiricama zasecaju deblo, te tako pre vremena suše rodno drveće. Zlos. 267. *su se, pass.*: Konoplje . . . po tom se na suncu suše, pa se onda mlati konopljano sjeme. Rj. 86b. — 2) *dörren, afeziehen*. Rj. — Ondje sjede hvatajući i sušeći uklijeru do časnoga posta. Rj. 454a. Sušar, koji što suši. n. p. ribu. Rj. 728a. *su se, pass.*: Pušnica, zgrada gdje se suši voće. Rj. 624b. — 3) čaše, t. j. pići vrlo, *ausstechen, ersiecare*. — 11. *su se, reflekt.*: Šabac opkoljavaju mloge bare, koje se gotovo nikad ne suše. Danica 2, 46. *isp.* sahnuti, presisati, usisati.

sušnica, f. die Trockne, sicca: A sušnica te sijeva munja. Rj. što god sušno rodu ženskoga, n. p. sušna (suh) munja. — Nije, pobro, daždic Kosovijem; sušna magla i sušnica munja, koja će ni jade zapijevat'. Npj. 3, 219 (ni = nam).

sušnik, sušnika, m. der Trockne, siccus: E se oblak podignuo sušnik. Rj. što god sušno rodu muškoga, n. p. sušni (suh) oblak.

sušnježica, f. vidi susnježica. — Iz oblaka tiba rosa nagje, tiba rosa, za njom sušnježica. Herc. 43.

suštavstvo, n. substantia, essentia, ovisz. vidi sušanstvo; biće 2a, bīstvo. — Što se suštavstvo Božije shvatiti ne može. DP. 139. Jedna sila, jedno suštavstvo, jedno božanstvo. 282. Obličje njegovu vječnoga suštavstva prima obličje ropsko. 297. — *osn.* koja je u sušti, za obličje *isp.* riječi kod bezočanstvo.

sušten, adj. t. j. kučka, trächtig (von der Hündinn), praegnans (canis). Rj. suštena (kao suštenom) t. j. bregja (kučka). vidi skotan. — riječi takre kod sjanjan.

sušiti, sušće, adj. n. p. sušiti gjavo, sušiti otac, cf. čiti, ipsissimus. Rj. vidi i isti, isti istovetni, puki, pukabni, pukasti. kaže se onome, koji je tako nalik na drugoga, da je sasna kao on. — *osn.* koja u jesam, sam . . . jesu, su: sući, pa mjesto č iz crkvenoga jezika št: sušiti. *isp.* Istor. 369. pridjevi s takim nast. kod letušti.

sut (u Dalm.) sveti, pridjevera se sprjedu imcinima sretijeh. od *Tal. santi(o)* (*Lat. sanctus*), kao da se iznajprije govorilo sut pa onda sut. — Maba se na sut Peći moskarom. DPosl. 58 (Sut-Petka; moskar, *Lat. muscarium, muhalo, lepeze*). Obio je Bunu i Bunicu, Mrkan, Sut Vid i Lozicu. 87. Sut Andrija na jedro. 116. trebalo bi da se piše Sut-Petka, Sut-Vid, Sut-Andrija.

-suti, -spem, ne dolazi ovako prost glugol nego samo kao složen (korijenu je otpalo p pred nastavkom ti: su(p)ti): do-suti, iza-, na-, o-, oba-, od-, oda-, op-, po-, poda-, pre-, pri-, pro-, raza-, sa-, rasprō-suti. v. *impf. prosti sipati. v. pf. prosti sunati.*

sutarnji, njē, adj. vidi sutrašnji. Rj. što pripada danu koji je sutra, vidi i sjutrašnji.

sutika, f. (u Boči) dogagjaj, prigoda, das Breigniss, casus: zla sutika. Rj. — Značenje (korijenu) koje je u taknuti: otk, sutika. Korijeni 83.

Sutina, f. brdo u Dalmaciji od Sinja k zapadu. Rj. **Sutjeska, f.** — 1) kršćanski manastir u Bosni. Rj. — 2) tijesno mjesto na putu kraj Lima između Plava i Gjurgevičijeh Stupova. cf. Sućeska. Rj. — *Su-tjeska* (kor. koji je kod tijesat). Osn. 31.

sutlija,* f. ein Gericht von Reiss und Milch, kahl zu essen, ein genus. Rj. jelo od orizu (pirinča) i mljijeka, a jelo se hladno.

suton, m. tiefe Dämmerung, crepusculum obscurus. Rj. izu suvaraku bude suton, onda mrak, mrklia, pomrćina, mrkli mrak. *isp.* usutoniti se. — Pošto čoban tako dogje glave aždaji, počne se i suton heatati, i on svirajući krene ovce. Npr. 50. **Zaton, zatonj. sá-ton.** Miklošić dovodi obje riječi od korijena od koga je topiti. Korijeni 85.

Sutorina, f. uzak komad Turske zemlje iz Hercegovine u more, koji razdvaja Dubrovačku državu od

Boke kao što je sa sjeverne strane razdvaja Klek od Dalmacije. Rj.

sutorina, f. u pjesmi nekaka so (može biti da je morska): I imaše soli sutorine. Rj.

Sutormau, m. planina koja graniči s Crnom Gorom, Turskom, Arbanijom i Austrijom. Rj.

sutra, vidi sjutra. Rj. s-utra, s-jutra (glasu u pridjeveno je sprjeda j). *isp.* Korijeni 205. vidi i zautra. Nego je sve odgagjao od danas do sutra. Miloš 70.

sutradān, vidi sjutradan. Rj. sutra-dan. vidi i sutredan, sutridan; sjutredan, sjutridan; sutradanak, sjutradanak. — On blagodari Balli kako je najljepše znao . . . Sutra dan pošalju se Milenku i Petru senatorske diplome. Miloš 24.

sutradānak, vidi sjutradanak, kao hyp. prema sutradan, koje vidi, i syn. ondje. — Prvi danak na Božić kaurski udarismo . . . sutra danak opet započesmo bojak biti vazda bez prestanka. Npj. 5, 528.

sutrašnji, šnjē, adj. vidi sjutrašnji. Rj. vidi i sutarnji.

sutraveče, den Abend darauf, altero vespere: Ja ne pogjoh ono večje, nego pogjoh sutraveče. Rj. sutra-veče. vidi sjutraveče.

sutredān, vidi sjutredan. Rj. vidi i sutradan, i ondje ostale oblike.

sutridān, vidi sjutridan. Rj. vidi i sutradan, i ondje ostale oblike. — Onda zaokupi jednoga trgovca, te mu je (pesmu) noću prepíše, i sutri dan je meni preda. Npj. 1 4, XXII.

sutrusna, sutrusna, adj. kao pijan, heubelt, temulentus. Rj. — *su-trusan* (*isp. otrijeskati se*). Korijeni 94. *isp.* su 2.

sutuka (sūtuka), f. (u Boči) n. p. ne valja činiti to i to, sutuku je, može ti se dogoditi to i to, unheilbringend, infaustum. Rj. sutuka; značenje korijenu udarati, ticati: tući; tuk, utuk, ustuk, sutuka. Korijeni 91. *isp.* sutika. — Žena rodi sina u krvavoj košuljici. Kad proroka vidi, sjeti se da je vjedogonja, pa sutuke radi iznese dijete na dvor od kuće i zavika iza svega glasa: »Čuj puće i narode! rodi vućica vuka, svemu svijetu na znanje a gjetetu na zdravlje. Npr. 213. sutuke radi, t. j. toga radi, da se ne dogodi te dijete postane vjedogonja.

Suturica, f. kao pola Turčin; tako u Srbiji zovu one ljude zakona našega, koji ne govore čisto Srpski, nego zanose na Bugarki ili na Arnautski, a gotovo svi znadu Turski. Rj. Su-turica. *isp.* su 2.

Sutvara, f. u Boči u selu Morinju voda. Rj.

suv, súva (comp. sùvlji), adj. vidi suh. Rj. dem. suvačak. u krajevima gdje se glas h u govoru pretvara u glas v.

suvača, f. die Rossmühle, mola equaria: Puca mu srce (za kim ili za čim) kao kobili za suvačom (Posl. 267). Rj. mlin. vidi suvaja. — Drijema kao kobila pred suvačom. Posl. 70. suvača (v. stoji mjesto h). Osn. 351. riječi s takim nast. kod ajgirača. *correl.* vodenica.

suvačak, suvačka, adj. dem. od suv. Rj. v stoji mjesto h.

suvačar, m. vidi suvajdžija. Rj.³ mlinar koji ima suvaču.

süvad, f. (coll.) dörres Holz, Fallholz, ligna arida. Rj. v stoji mjesto h. suha drva. vidi šuma 2. jedinica: suvarak, suvatka.

suvaja, f. (u Bač. i u Ban.) vidi suvača. Rj. mlin. v stoji mjesto h. — riječi s takim nast. kod domaja. **suvajdžija, m. (u Srijemu i u Bač.) der Müller von der Rossmühle, mōltor, qui molam equarium everret**. Rj. suvaj-džija, naša riječ (suvaja) s Turskim nast. *isp.* govordžija. mlinar koji ima suvaju. vidi suvačar.

suvarak, suvárka, m. ein Stück dörres Holz, lignum aridum. Rj. jedinica onoga što znači suvad (*coll.*). v stoji mjesto h. vidi suvatka.

suvat, *m.* mjesto gdje se ljeti goje govoda. *cf.* suvatovati. *Rj.*

suvaika, *f.* *ein dures Holz, lignum aridum*. *Rj.* suho drvo. *vidi* suvarak. *v. stoji* mjesto *h.* — *riječi s takim nast. kod* krupatka.

suvatovauje, *n.* *das Mästen der Rinder, saginitio bovm*. *Rj.* *verb.* od suvatovati, koje *vidi*.

suvatovati, suvatujem, *v. impf.* s govedima biti gdje na planini i gojiti ih, *Rinder mästen im Gebirge, saginare boves in silva*. *Rj.* *isp.* suvat.

súvez, *m.* nas smo dva u *surezu*, t. j. skupa orema. svaki po dva vola to je *surez*. *J. Bogdanović, vidi* sprega. *isp.* suveznik.

súveznik, *m.* (u Dalm.) *vidi* sprežnik. *Rj.* *vidi* i suznik. — *su-veznik, koji je s kim u surezu, za prvu putu isp. su* 1. *za drugu* vezati.

súvica, *f.* (u Risnu) grozjge koje se kuva u morskoj vodi, pa se osuši poslije, *gedorrte Weintraube, uvae tostac*. *Rj.* *v. stoji* mjesto *h.* — Kuljen. U Risnu nudjene se (bravlje sirište) kukuruzna brašna, loja i *súvica*, pa pošto se skuva, jede se. *Rj.* 314a.

súvišak, *súviška*, *m.* *der Uberschluss, quod reliquum restat*. *Rj.* *vidi* višak, pretek. *što je kao više nego treba (te ostane, preteče)*. — Usta govore od *súviška* srca. *Mat.* 12, 34.

súvišće, — *1)* *zuviel, nimis*. *Rj.* *vidi* saviše, odviše; odveć, preveć. — Noćas rubi, sutra trubi. (Rekne se na poklade veće, i znači: noćas jedi i *súviše*, a sutra jauči od gladi). *Post.* 226. *Za gje koje čitatelje ne će biti súviše naznačiti* ovgje jedan put za svagda... *Danica* 3. 3. Iznese pred knuću sve svoje ruho i oružje, što je imao *súviše*, te razdeli i ispoklanja bečarima. *Miloš* 53. Što bude *pešaka súviše*, one izvede te namesti oko Morave. 95. Ova pravila... ali im opet *nijesu* na odmet niti *súviše*. *Pis.* 62. Zbog tugljih imena i prezimena ne bi *súviše* bilo da *ga* (slovo *h*) imamo. *Rj.*¹ XI. 29 *pismena*, među kojima ni jedno nije *súviše*. *Spisi* 1, 12. Ne budu *súviše* pravedan ni *súviše* mudar; za što bi sebe upropastio? *Prop.* 7, 16. Jevrejima je *súviše* dobro. *Prip. bibl.* 40. — *2)* *kao: serh toga, još k tome; ausserdem, überdiess, insuper, practerea*. — Ja imam više blaga nego oni, i *súviše* imam tri hiljade ovaca. *Npr.* 165. Ona ubere nekake trave te dobro uši zatisne i ručicama *súviše*. 231. Tica joj u oni isti čas doleće na desno rame, i reče: «Hvala da je Bogu...», i reče joj *súviše*: «Majde u ono jezero...» 232. Čar im dade njihove obe galije i sve ljude; još ih *súviše* obdari. 241. Ako li bi njemu malo bilo, dala bih mu bačvu museda... i *súviše* vjerna ljubav bila. *Here.* 96.

súvišnji, *snjé, adj.* *übermässig nimis*: *Súvišnja* preša miša ne lovi (*Post.* 296). *Rj.* *što je súviše, odviše, vidi* savišnji.

súvjerica, *f.* — *1)* (u C. G.) kao mala vjera (s Turcima), *ein kleiner Waffenstillstand, exiguae induciac*. *Rj.* *isp.* uvjerica. — *2)* za koga se misli da je i vjera i nevjera, *ein Mensch von zweifelhafter Treue, homo ambigua fide*. *Rj.* — *su-vjerica, isp.* su 2.

Súvobor, *m.* planina u Srbiji. *Rj.*

Súvdol, *m.*: *Súvdola* i Biora ravna. *Rj.* *selo, Rj.*³ *Súvdol*. *Osn.* 47. *v. stoji* mjesto *h.* — *tako slož.* *riječi kod* bjelograh.

súvo... *vidi* suho... *Rj.*

súvratiti, súvratim, *v. pf.* *zurückschlagen, rejicio*: Skočila je s konja golemoga, *súvratila* skute i rukave. *Rj.* *su-vratiti, v. pf. je i prosti* vratiti.

súvremenik, *m.* *su-vremenik je, koji jedno vrijeme živi sa kim; der Zeitgenoss, contemporaneus, isp. su-vrsnik, i snj. ondje*. — Književnosti je dužnost podsećati *súvremenike* na sve što je od uticaja na napredak naroda. *Zlos.* XIII.

súvrļjav, *adj.*: Gije će naći *súvrļjaju* jelu. Kada nagje *súvrļjaju* jelu, veže *Riju* jeli u rasove. *Rj.*

isp. suhovrh, suhovrhast. — *súvrļjav* (biće mjesto *súvrļjav*). *Korijeni* 226.

súvrsnik, *m.* *vidi* vrsnik. *Rj.* *su-vrsnik, koji je kome súvrst godinama, t. j. jednijeh godina s njime, vidi i* vršnjak. *isp.* súvremenik.

súvrst, *f.* *n. p.* nije on *njegova súvrst*, t. j. nijesu jedan prema drugome (godinama ili gospodstvom), *gleich, par*: A sve *súvrst* od dvadest godina. *Rj.* *su-vrst, isp.* vrsta 2.

súza, *f.* (*pl. súze, súzā*) — *1)* *die Thräne, Zähre, lacrima*. *Rj.* *dem.* *suzica*. — *Groznijem se suzom uprljao...* *Grozne suze valja, Rj.* 103a. *Kukavičja suza, Rj.* 312b. Jedna joj se *súza* omaknula, ter je Vuku na obraz panula. *Rj.* 462a. *Trostruke ga suze promaknuše, Rj.* 609a. *I tople ga suze propanule... suze ga propale, Rj.* 610b. Od žalosti i *súze* pustio. *Rj.* 622a. Ona sedi sama u dvoru i *súze* roni. *Npr.* 22. *Devojka careva tužna, suze proliva, 48.* «Tamo njoj *krvave suze iz očiju* letele kad plakala...» *Suze krvave polte joj niz obraze, 141. Tužno suze prolijevao, 191. Bolje da te smrt prijeka digne nego suzu siromaska stigne, Postl.* 22. *Vi pjevate, a nama krvave polijeću (suze), 35. Iz kameni bi suza udarila. (Kad se što žalostivo govori ili čini), 99. Mladom zetu jaje paku, a staromc suze teku, 180. Droje su suze u žene: jedne od bolesti, a druge od varke, DPostl.* 21. *Kajju štije, grozne suze lije, Npj.* 1, 257. *Odroni se suza od obraza, 1, 369. A jaglukom suze utirući, Npj.* 1, 441. *To su suze i tvoje, moje, truje za mnom, a moje za tobom, 1, 463. Ona s' suzom Boga moli, 1, 510. U tri suze od bijela lica, 2, 2. Ono reče, suzama prosipa, a majka je veseliti pogje, 2, 63. Pa nad njime grozne suze roni, 2, 187. Udrise mu suze od očiju, 3, 17. Ona stade suze prosipati, 3, 39. Samo bi mi suze prokapule, 4, 52. Na rastanku prolije čitaru rijeku suza, Danica 2, 138. Potužim mu se su suzama iz očiju na moju nevolju, 2, 139. Jesu li svoje suze otirali, što su za me jučer isplakali? Kov. 94. Pala pred njega na koljena, *polila se suzama* i kazala mu da bez njega ne može živiti. *Nov. Srb.* 1817, 470. *Bog će otrti svaku suzu od očiju njihovih, Otkriv.* 7, 17. *Da joj suze iz očiju freše, M. A. Reljković. ARj.* III. 70b. — *2)* od voštane svijeće što niza nju padne, kad gori. «*te suze* od svijeće pakupi, da ne padaju i ne propadaju.» *J. Bogdanović.**

súzan, *súzna*, *adj.* *thränenroll, lacrimans*: *Nagje súzna i krvava Marka, Rj. koji je pun suza.* — *Súzan* Jovan pred Gospoda dogje. *Npj.* 2, 83. *I do sad su knjige dolazile, nijesmo ih suzne propočali, a danaske grozne suze roniš, 4, 223. Da naš brat domaćin dočekiva... nište i uboge, suzne i nevoljne, Kov. 121 (dočekiva dijulct. mj. dočekuje). Hraniš ih hljebom suznijem, i pojiš ih suzama. Ps. 80, 5. O, da bi oči moje (bile) izvorili suzini! da plačem danju i noću za pobijenima, Jer. 9, 1.*

súzbijanje, *n.* *vidi* uzbijanje. *Rj.*

súzbijati, súzbijam, *v. impf.* *vidi* uzbijati. *Rj.* *s-uzbijati, v. pf.* *suzbiti*.

súzbiti, súzbijem, *v. pf.* *vidi* uzbiti. *Rj.* *s-uzbiti, v. impf.* *suzbijati*.

súzetica, *f.* kao zet, za kojijem nije kći ili sestra, nego onako kakva (nazovi-) rođica, *ctava Halb-zet, quasi-zet*. *Rj.* *su-zetica, isp.* su 2.

súzica, *f. dem.* od suza. *Rj.*

1. súziti, súzim, *v. impf.* *thränen, lacrimo*. *Rj.* *súze prolijevati*. — *U Hrv. se govori i za čokoće kad se obreže: čokoće súzi, vidi* plakati 2, zaljevati 5.

2. súziti, súzim, *v. pf. n. p.* kad se što plete ili zida, pa gore valja da se *súzi, verengen, coarto*. *Rj.* *s-uziti što, učiniti da bude uže, v. impf.* *suzivati*. — *Tilka* vodena, koja je u dnu žiroka, po tome gore *súzena* pa opet malo u dugulj raširena. *Rj.* 739a. *Bijahu prozori súzeni* unutra oko vrata Jezek. 40, 16.

sūznik, *m.* *vidi* sprežnik. Rj. *vidi* i suveznik. — *suznik* (pred *n* osn. u *āzā*), od koje *uzica*, s prijedlogom *s*. Osn. 274.

sūzōvit, *adj.* u čemu ima (mnogo) suza. — Tu ćeš naći veliki bor, i pod borom trorogi kam iz kojega pišti voda kao suza . . . Ugleda oni bor i pod njim kam suzoviti i trorogi. Npr. 99. *adj.* s takim nast. kod barovita.

sūžanj, *sūžnja*, *m.* (st. *pl.* sūžnji i sūžnjevi), *der Gefangene, qui est in vinculis*, cf. rob: Procviljeo sužanj Milutine u tavnici bana Zadrana. Da daruje sužnje po tavnici. Rj. *vidi* i sužnjičar, tavnicičar 2. *isp.* osužnjiti se, zasuznjiti. — Daruj mene sužnja neroljnika. Rj. 41a. Ode Todor dole u tavnici, te kazuje među sužnjerima. Kad videše trideset sužanja . . . Npj. 2, 98. Baci ga (Josifa) u tavnici, gdje ležahu sužnji carski. Mojs. 1. 39, 20, s-uzanj (od osn. koja je prosta u *uče*). Osn. 201. *riječi* s takim nast. kod bacanj.

sūžanjski, *adj.* *der Gefangenen, captivorum*: Da t' oprostim sužanjске tavnice. Rj. što pripada sužnjima ili sužnju kojemu god. — Neka izagju pred lice tvoje (Bože!) uzdasu sužanjski. Ps. 79, 11.

sūžanjstvo (sūžanjstvo), *n.* *die Gefangenschaft, captivitas*. Rj. stanje sužanjsko. — Pozdravite i moje drugare u sužanjstru. Rim 16, 7 (*concaptivos meos: meine Mitgefangenen*). Tako će odvesti car Asirski u ropstvo Misirce, i Etiopljane u sužanjstvo. Is. 20, 4.

sūžbānje, *n.* (u C. G.) *vidi* korubanje. Rj.

sūžbatī, *sūžbām*, *v.* *impf.* (u C. G.) *vidi* korubati. Rj. *sūžbatī* kukuruz. ljuštiti ga. *vidi* i koniti, i ondje *syn.* *v.* *osūžbatī*.

sūžbīna, *f.* (u C. G.) *vidi* oljvina. Rj. i *syn.* ondje. *kukuruzna slama*.

sūždrebān, *sūždrebna*, *adj.* t. j. kobila, *trächtig (ron der Stute), praegnans (cqua)*. Rj. su-ždrebna. kao sa ždrebom, brejja. *vidi* ždrebān. — Konj opase jednu kobilu . . . kobila ostane su-ždrebna. Npj. 2, 106 (Vuk).

sūžēnje, *n.* *das Thränen, lacrimatio*. Rj. *verb.* od sūžiti. radnja kojom tko sūži (suze proljeva).

sūživānje, *n.* *das Einengen, coarctatio*. Rj. *verb.* od suživati. radnja kojom tko sužuje što.

sūživatī, *sūživjēm*, *v.* *impf.* *reciproca, coarto*. Rj. s-živati što, činiti da bude *uče*. *v.* *impf.* *prosti* uziti. *v.* *pf.* sūžiti. — sa se, *refleks.* ili *pass.*: Najgornije kljeti bjehu tješnje . . . i za to se suživāše iznad (poda) donjega i srednjega od zemlje. Jezek. 42, 6.

sūžnjara, *f.* gdje borave sužnji. *vidi* sužnjica, i *syn.* ondje. — Knez Miloš u sužnjari. Jednom dogje knez Miloš tamo gdje borave osugljenici. Mil. 235. za *nast.* *isp.* badnjara.

sūžnjev, *adj.* što pripada sužnju. — Da čuje uzdisanje sužnjevo. Ps. 102, 20.

sūžnjevanje, *n.* *das Liegen im Gefängnisse, vincula, captivitas*. Rj. *verb.* od sužnjevati. stanje koje biva, kad tko sužnjuje (tavnije).

sūžnjevatī, *sūžnjevātē*, *v.* *impf.* biti sužanj, *im Gefängnisse liegen, schmachten, in vinculis esse*, cf. tamnovati. Rj. drukčije se ne udazi, *isp.* osužnjiti se, zasuznjiti. — *glagoli* kojima *nast.* u osnovi glasi eva kod kraljevati.

sūžnjica, *f.* — 1) *vidi* tavnica. *vidi* i sužnjara.

— Al' ćeš moju sablju celivati? al' gjevojko! stati u sužnje? Odgovori skrovito gjevojka: Njesam junak da ti sablju ljubim, nego volim stati u sužnjici. — Car je baci u duo od tavnice. Here. 20. — 2) žena: nije ona njemu žena, nego sužnjica nesretna. J. Bogdanović.

sūžnjičār, *m.* *vidi* sužanj: Vidik, brate, sužnjičara, sužnjičara, tavnicičara, jer ne vidim bela dana. Rj. koji leži u sužnjici.

svā, cf. sav. Rj. — sāv, svā, svē, vās, svā, svē. Obl. 51.

svābitī, *svābīn*, *v.* *pf.* Rj. s-svaliti. *v.* *impf.* prosti vabiti. — 1) *zusammenlocken, alliciens convoco*. Rj. s-svaliti *n.* *p.* kokoši, rabeći suzvati ih, skupiti. za *s* *isp.* *s*, sa H. — Petao mu odgovori: U mene ima sto žena, pa ih svabim sve na jedno zrno proje kad gde nagjem. Npr. 14. — 2) *herablocken, alliciens deroco*. Rj. za *s* *isp.* *s*, sa I. *svabiti* *n.* *p.* ptiču sa drveta. — 3) *svabio ševe*, t. j. hoće da umre (Posl. 276), *er ist in den letzten Zügen, morti proximus*. Rj.

svāčesov, *adj.* (u C. G.) *vidi* svakojak. Rj. *svāčesov* (*isp.* česov). *ruči* i svakovrstan.

svāčigov, *adj.* *vidi* svačiji. *svāčigov*. *isp.* čigov. — Ne može svaka crevlja na svāčigovu nogu. D'Posl. 74.

svāčijī, *svāčijē*, *adj.* tako Daničić Korijeni 208 (*isp.* čiji), a u Rj.: svačij, svačija, svačije, eines jeden, *cujuscunque*. Rj. što pripada svakome. *vidi* svačigov. — Ako je ko jači, no i Bog je svačij. Posl. 4. Nije svačij posao ispod sela propjevati. 217. Svačija je silu do vremena, a Božija do vijeka. 279. Svačiju slušaj, a svoju svigljaj. 279. Od svijuju svačijoj vjeri čast i postenje. Ps. 20.

svāča, *f.* snahina sestra: Svača svači govoraše: daj mi svača jednu tikvu. Rj. — svaču (kor. koji je kod svat). Osn. 239.

svāčānje, *n.* *vidi* shvaćanje. Rj.

svāčatī, *čām*, *v.* *ili* shvaćati. Rj.

svādba, *f.* *die Hochzeit, nuptiae*. Rj. *pl. gen.* svadbi (spisi 1, 22). *vidi* pilav 1, pir 2, veselje 2, svat-ba, s promjenom glasu t' pred b na d, za *nast.* *isp.* berba. — Malu svadbū, ona čast kad rod djevojački dolazi zetu u pohode; gdje koji ovo čine osmi dan *poslije prave svadbe*, a gdje koji odmah drugi dan *svadbe*. Rj. 343. Odvedu djevojku kući te čine svadbū. Rj. 47a. Ti si, pobro, svadbū uglario . . . Prsten daje, svadbū uglarljuje. Rj. 767a. Ugovarati . . . ugovoriti svadbū. Rj. 767b. S najvećijem veseljem *provedu svadbū*. Npr. 174. Valja da je nestalo vode ili drva. (Kazao magarae, kad su ga pozvali na svadbū). Posl. 31. Ivi joj ne ču na svadbū. Npj. 1, 269. Svadbū graše za nedelju dana, igraše je, pa je *proigraše*, svaki ode ka svojemu dvoru. 2, 58. Prijatelji svadbū *ustoraše: svadbū kažu* u godini *proj.* 2, 525. Svadbū *glavi* za godinu dana. 3, 524.

svādbarīna, *f.* *die Hochzeitsgebühr, pecunia nuptiarum*: Valja da je gje nešto gjevojku, pa nam ide, nosi svadbarinu. Rj. platu za svadbū, za *ženidbu* i za udaju. — Kraljević Marko ukida svadbarinu. (matpis pjesmi). Mog'o b' platit' sve Kosovo ravno, kamo l' ne bi za se svadbarinu? Npj. 2, 420. *riječi* s takim *nast.* kod dimarina.

svādbenī, *adj.* *hochzeitlich, nuptialis*. Rj. što pripada svadbi. — Car načini svadbū sinu svojemu . . . car ugleda ondje čovjeka neobučena u svadbeno ruho. Mat. 22, 11.

svādbovānje, *n.* *das Hochzeithalten, nuptiarum actio*. Rj. *verb.* od svadbovati, koje *vidi*.

svādbovatī, *svādbovātē*, *v.* *impf.* *auf einer Hochzeit sein, interesse nuptiis*: Tu vjenčasmō Janka za gjevojku, svadbovatī za neglju dana. Rj. biti na svadbi, *vidi* pivovati 1. *v.* *pf.* osvadbovati. — Šta bismo dobili s tim? Kad bi narod prestao svadbovatī, slaviti sveca, veseliti se i igrati. Nov. Srb. 1817, 478.

svādītī, *svādīm*, *v.* *pf.* Rj. s-svaditi. *v.* *impf.* sva-gjati. — 1) koga s kim, *entzweien, inimico, discordes reddo*. Rj. — Nevjernici neki Ornogorci, koji naše svadliš koljeno. Npj. 5, 8. — 2) *sa se, reciproc.* s kim, *sich entzweien, rivari*. Rj. *vidi* posvaditi se, zavaditi se; pobrkati se, podzaveljati se, popravdati se, pozubati se. — Pobratimi podelili sve, pak se najposle oko dva norea svadili i gotovo počupali. Npr. 172. Svadili se p-i oko gole kosti. Posl. 276. Prije se svade dva čovjeka neg dva objeda. D'Posl. 101. Tako se malo pomalo *svadimo zdravo*, i već se počnuemo psovati. Danica 2, 130. Zato se Čurčija vrlo rasrdi na

Jakova, i... dobro se svade. 3, 191. Kad se Kotorani svadiše s posljednjim (s Dubrovnikom) za so i trgovinu. DM. 227.

svadljiv, *adj.* zänkisch, rixosus, cf. pokarljiv. Rj. koji se rado svagja, *vidi* i karljiv; przn. — Koji se u te (Gospodel) uzdaju... sklanjās ih pod sjen od svadljivih jezika. Ps. 31, 20.

svadljivac, *svadljivca*, *m.* svadljiv čovjek, *isp.* prznica, prženica 3, i *syn.* kod nalet. — Naći će se svagda po jedan pošten čovjek, koji će zahtjeti, da bude sugja, i koji će svadljivca reći... Priprava 58. Čovjek svadljivca (je) da raspaljuje svagju. Prič. 26, 21.

svadljivost, *svadljivosti*, *f.* osobina onoga koji je svadljiv. — Bezuman je sin muka oeu svojemu, i svadljivost je ženina neprestano prokisivanje. Prič. 19, 13.

svadnja, *f.* *vidi* svagja. Rj. i *syn.* ondje. — Nikom svadnja valjda nije draga. HNj. 1, 173. riječi s lukim nast. kod čežnja.

svagda, *inmer, semper, cf.* sveg, svegje. Rj. *adv.* svak-da, kao: svaki put, svako vrijeme, *vidi* i svagdar, svakad, svegjer, svadni, sveudiljno, u dilj, vazda, vazde; s mirom (mir 4); uzaman. *adv.* ovaj složen s prijedlozima *vidi* odsvagda, zsvagda. — On kadgod dogje, pitaće te jesi li što naučio, a ti mu svagda kaži da nisi ništa. Npr. 37. Upravo u podne... jer u to doba carica svagda spava. 239. Ako Bog da! (Štagogj Srbi ugovaraju da rade, svagda obično govore: »Ako Bog da!«). Posl. 1. Ko hoće svagda lijepo, može na božić slijepo. 158. U Deligradu je otprije upravljao Petar Dobrinjac, i svagda srećno. Sovj. 28. Jer siromahe imate svagda sa sobom, a mene nemate svagda. Mat. 26, 11. Za to ću te postaviti da si čuvar glave moje svagda. Sam. I. 28, 2.

svagdar, *vidi* svagda. Rj. svagda-r. *isp.* r.

svagdašnji, *šnje, adj.* immerwährend, sempiternus. Rj. koji je svagda, *vidi* vazdašnji, vazdakadnji; sveudiljan. — Prinosiše žrtvu paljenicu svagdašnju. Jezdr. 3, 5. Vladika spomene slavnu gospođu našu Bogorodicu i svagdašnju djevojku Mariju. DP. 31. Priznaje patrijarha za svagdašnjega predsjednika saboru. Kolo 14 (15).

svagdje (jugozap.) **svaggje** (juž.) *überall, ubique.* Rj. svak-gdje, kao na svakom mjestu, *vidi* i svagje, svagjer; svud, svuda, svudar, svugj, svugje, svukud. — Ni svaggje, ni svašto. Ili: Ni svašto, ni svagje (valja govoriti). Posl. 222. Svaggje je dobro, al' kod kuće najloše. 276. Gijegoj smo se s Turcim' udarili, svaggje jesmo Turke razdijali. Npj. 4, 246.

svagja, *f.* der Zank, discordia, dissidium, cf. svadnja. Rj. *vidi* i čegra, inad, inat, kavg, klanje 2, raspra, sklenza, zadjevica 2, zadorica. — Svagja kroz jagluk (matpis pjesmi). Zavadi se i milo i drago... da kroza što, ne bi ni žalili, već kroz jednog vezena jagluka. Npj. 1, 561. Svagja o tom postane još žešća... Ja velim, da mi za sad prestanemo od svagje. Danica 2, 126. Dogje gotovo do svagje. Odr. na ut. 21. Bi-jaše svagju među pastirima Avranove stoke i pastirima Lotove stoke. Mojs. I. 13, 7. Iskopa drugi studenac i oko njega ne bi svagje. 26, 22. Kuje zlo svagde, zumeće svagju. Prič. 6, 14. Ko je spór na gnjev, utišava svagju. 15, 18. Čovjek svadljivac (je) da raspaljuje svagju. 26, 21. Braća se umiriše i unutrašnje svagje prekidoše. DM. 6. Zlo, koje mogāše izći od svagje između Nemanjića. 49. Svagja koja se podigla oko mojega rječnika. Vid. d. 1862, 2.

svagjanje, *n.* das Entzweien, discordia. Rj. *verb.* od 1) svagjati, 2) svagjati se. — 1) radnju kojom tko svagja n. p. susjede. — 2) radnju kojom se tko svagja s kim: Da hodimo pošteno kao po danu... ne u svagjanju i u zavisti. Rim. 13, 13.

svagjati, *svagjan, v. impf.* Rj. svagjati. *v. pf.* svaditi. — 1) koga s kim, *entzweien, facio ut dis-*

sideant. Rj. svagjati n. p. susjede, susjeda su susjedom, t. j. zametati svagju među njema. — 2) sa se, *reciproč. sich entzweien, discordes finis.* Rj. *vidi* gložiti se, inatiti se, kavžiti se, klati se, koškati se, riježati se, zubati se. — Kako ću vas ja iz kovčega namiriti, kada niti vidim vas ni onoga oko čega se svagjate? Npr. 158. Dva se objeda ne svagjaju. D'Posl. 21. Ne imajući nužde ni uzroka, da se onako iz blizu svagjaju, kao knez Teodosije. Danica 3, 218. Nemoj da se svagjamo ja i ti. Mojs. I. 13, 8. Svagjaše se narod s Mojsijem. IV. 20, 3.

svagje, *n.* *vidi* svaggje. Rj. sva-gje [sva-(g)gje, sva-(g)dje]. *vidi* svagdje, i *syn.* ondje.

svagjer, (po jugozap. kraj.) *vidi* svagje. Rj. svagje-r. *isp.* r. *vidi* svaglje, i *syn.* ondje.

svāja, *f.* hyp. od svast. Rj. — sva-ja. taka hyp. *vidi* kod groja.

1. **svāk**, *svāka*, *m.* *vidi* svojak. Rj. čovjek je svāk svasti srojoj, t. j. ženinoj sestri. — srojak i sažeto svāk (osnova u sroj). Osn. 265.

2. **svāk**, *svākoga*, *vidi* svatko. Rj. *vidi* i svako. — E gde sam ja dobio, onde ne može svak dobiti. Npr. 22. Kako čok dogje na prosjački štap, svak ga se kloni. P'osl. 127. Zapovjedi da se niko nije makao, nego svak da čuva svoj žanae. Sovj. 29. Što je jamčno opazio svak ko je mislio o ovoj stvari. Rad 1, 107.

svākad, *vidi* svagda. Rj. i *syn.* ondje. *adv.* sva-kad. — Njemu bi i u pomoć svakad pritekao, kad bi mogao. Npr. 200. Svuda svakad jednaki ostaju. Spisi 1, 16 (n. p. adverbij).

svākako, *vidi* svakojako: Dragi će mi gjerdan kupit, a svakako brata imam. Rj. *adv.* sva-kako.

svākī, *adj.* ein jeder, omnis, quisque. Rj. sva-ki *isp.* ki, ka, svaki svakoji. — Oni ga svaki udari po jednom šakom. Rj. 14b. Svaki bogovetni dan. Rj. 35b. Svaki konji nijesu dobri na vožnji. Rj. 69b. Još kad spavamo svaki imamo svoj sanduk. Npr. 42. Skoći na nj mnoštvo svakoake zvjeradi, a on baci ono kruha pa svako od zvjeradi pošto primirisu ono kruha, pade potrbuške. 93. Onda oni izrade svaki svoju maramu. 62. U svaka bezukonju upadoše. 95. One glave što bjehu osječene, poče svaka suze proljevati. 101. Da svaki ko pišku nosi ide na vojsku... Zakune je (ženu) svakijem klevetama da mu čuva šcer. 130. Stane živeti s carevom kćeri kao svaki baščovan. 206. Da kažu svakome koje pored nje (žene) progje, šta je rodila. 230. Bog ne sudi svaki osmi dan. Posl. 18. Svaki svoga ubije subašu... Svaki svoga ubiše subašu. Npj. 4, 149. Kuda se gotovo svako 10 godina pali i hara. Danica 2, 48. Kad je pop kod svoje kuće, on radi svake domaće postrove. 2, 113. Da sam lugji od svakoga vas, a vi svaki držite to za sebe. 2, 126. Žene i decu potrpa u kola... da ide svako na svoju stranu. Miloš 102. Gđ. skupitelji dobiće od svako deset prenumeranta po jednu knjigu na dar. 229. Ovu pjesmu pjevajući hrataju se svako po za jedan kraj od slanke. Npj. 1, 47 (Vuk. svako od muških i ženskih). Svaki od vas da ugagja bližnjemu. Rim. 15, 2. Da uzmemo ondje svaki po brvno. Car. II. 6, 2. Serafimi... svaki ih imaše šest krila. Is. 6, 2.

svākidašnji, *adj.* svaki-dašnji, što pripada svakomu danu; alltäglich, täglich, quotidianus. — Da razdaju svakomu koji ulazaše u dom Gospodnji na posao svākidašnji. Dnev. II. 31, 16. Sav Izrailj davaše dije-love pjevačima i vratarima, svākidašnji obrok. Nem. 12, 47. Tako da se u pisanju istorije ni za dlaku nije podigao iznad kafanskih političara i svākidašnjih naj-prostijih pamfletista. O Sv. O. 22.

svāku, *svākoga*, *vidi* 2 svāk (svākoga), svatko. sva-ko (sva-(tko), nema u Rj. ali: neko (netko), ili njetko po južnom govoru), niko (nitko), svako (svatko), kojeko. Obl. 33. — Kad je koza gubava, rada bi

svako da je *gubac*. Posl. 117. *Srako* se obuče i nakiti što *ko* ljepše može. Danica 2, 109.

sväkojäk, *adj.* *allerlei, omnīs generis*. Rj. *govori se i kao pridjev odregjeni sväkojäk*. sva-kojak. *vidi* svačesov, svakovrstan. — Od svake vrste n. p. *ribe*, t. j. *svakojake*. Rj. 77a. Donesu u veće kući omaje, i metnu u nju *svakojaka bilja*. Rj. 151a. Kad dogje pred kuću, skoči na nj mnoštvo *svakojake zjezeruši*. Npr. 93. Tamo negde umre, pretrpivši *svakojaku muku i nevolju*. Danica 4, 30. Turci su činili *svakojaki zulum*. 5, 33. Dovogjahu Solomnu konje iz Misira i *svakojaki* trg. Car. I. 10, 28. *Svakojakogu blaga* dobićemo. Prič. 1, 13.

sväkojåko, Rj. *adv.* sva-kojako. *vidi* svakako. — 1) *allerlei, varie*: kako je tamo? svakojako. Rj. — Tako tako, t. j. kojekako, *svakojako*. Rj. 730a. Mačeha stane odmah mrziti na svoju pastorku, i *svakojako* je tražila uzroke da je kara i muči. Npr. 125. Kao Erdeljski tanjir. (Kaže se dvoličnu čocku, koji se pretvara *svakojako*). Posl. 131. *Svakojako* su ogleđali, da bi nas kako naveli da progovorimo, no sve uzalud. Danica 2, 135. — 2) n. p. zlo svakojako, ja ću svakojako doći, *jelenfalls, certe*. Rj. *isp.* jamačno, i *syn. onlje*. — Meni je sve jedno, idem onamo, pa ako mi reuši, dobro sam; ako li ne, *svakojako* sam namumio životu svome kidisati. Npr. 221. Kad stadoše dijeliti' oružje: Šćepan uze novo i svijetlo, Mitru daje staro isprskalo; tu je Mitar riječ govorio: 'Uzmi, brate, čestito ti bilo! *svakojako* delija nijesam. Npj. 2, 631. Prenumeracija *svakojako* mora prestati, kao i u svakom narodu. Pis. 74.

sväkojå, *jč.* (u C. G.) *vidi* svaki: Opasaš sa *svakojke strane*. Uzeše im punje i pšenicu i od zemlje *svakojå beričet*. Sakupi tga svakoga, i metnu *srile svakojå*. Rj. sva-kojå. — Šest pašå sam dosad pre-stojao, *svakojeg* sam po redu molio. Rj. 581b. Skupi se oko njega *svakojkih ljudi i trgovaca*. Npr. 124. Gjegogj naše dobroga junaka, *svakojenu* posjekoše glavu. Npj. 4, 153 (*naše = najpoše*). Udriše mu suze niz obraze, i *njegovu drugu svakojenu*. 5, 208.

svakövrstan, svakövrstna, *adj.* *omnimodus, omnigenus*. Stulli. svako-vrstan, svake vrste; *allerhand, allerlei*. *vidi* svačesov, svakojak. *isp.* raznovrstan.

sväkud, *sväkudå*, *überall hin, quaque versus*. Rj. sva-kud, sva-kuda. *na pitanje: kud? kuda? isp.* Ja ću za njim i u goru i u rodu. Rj. 477a (= *svakud*).

svälåiti, *svälåim, v. pf.* Rj. s-valåiti. *kao prost gyalog ne nalazi se, isp.* valåiti. *v. impf.* svaljivati. — 1) *herabwålen, devolto*. Rj. svalåiti što s čegu, odozgo dolje. — Ako i ovoga odvedete od mene i zadesi ga kako zlo, *svalåiete me stara u grob*. Mojs. I. 44, 29. Da načiniš sebi gnijezdo visoko kao oraó, i *odande ću te svalåiti*. Jer. 49, 16. — 2) *sa se, refleks.* svalåiti se. *sich hinwålen, provolto*. Rj.

svaljåiti, *svåljåm, v. pf.* Rj. s-valjåiti. *v. impf.* prosti valjåiti. — 1) *herunterwålen, devolto*. Rj. svaljåiti što s čegu, odozgo dolje, valjåjući svesti (*svædm*). — 2) (*das Tuch*) *walken, subåjo*. Rj. kao valjåjući načiniti. — Pust, prosti' *svåljan od rüne*. Rj. 622a. Osim sukanja ili pređenja ima još jedan način . . . a to samo pritiskivanje i ovo se zove *svaljåiti*, kao što čine naše šeširdžije (klobučari) Priprava 112. *sa se, pass.*: Valjåjak, ono što se *svålja* među prstima ili u ustima. Rj. 51a.

svaljivånje, *n. das Herab-, Hinwålen, devolutio, pervolvito*. Rj. *verb.* od 1) svaljivati, 2) svaljivati se. — 1) *radnja kojom tko svaljuje što*. — 2) *stanje koje biva, kad se što svaljuje*.

svaljivåti, *svåljivåm, v. impf.* Rj. s-valjivåti. *v. pf.* svalåiti. — 1) *herabwålen, devolto*. Rj. *isp.* svalåiti 1. — 2) *sa se, refleks.* svaljivåti se, *sich hinwålen, provolti*. Rj.

svånåcå, *n. der Tagesabruch, diluculum*. Rj. *kud svånåcå*. *vidi* samnuće; osvít, osvítak, rasvit, rasvitak.

— Kad legnem, govorim: *kad ću ustati? . . . prevrćući se do svånåcå*. Jov 7, 4. U *svånåcå* Misirci se obretu nasred mora. Prip. bibli. 43.

svånåti, *svånåcå, v. pf.* *tagen, dilucescit*. Rj. (t je otpalo pred n. Korijeni 47). *vidi* savnuti, samnuti. *v. pf. slož.* osvanuti, rasvanuti se. *v. impf.* svitåiti, i *syn. kol* svanjivati. — Kad ujutru *svånåcå*, a koleba se pretvori u velike dvore. Npr. 76. Kad se probudi i *dan svånåcå*, a on dozove sinove svoje. 236. Da ako i *meni kad svånåcå!* Posl. 47. A sad Jelu tebe dati ne ću, dok ne *svånåcå* i ne grane sunce. Npj. 4, 160. *sa se, refleks.* (*znåcånje kao i bez njege*): *Kad se svånåcå*, onda srednji brat poviče: »Ustajte, braćo! *svånåulo se!*« Npr. 188.

svånjivånje, *n. das Tagen, diluculum*. Rj. *verb.* od svanjivati. *stanje koje biva, kad svånjuje*.

svånjivåti, *svånjivåcå, v. impf.* (u Dubr.) *tagen, dilucescit, cf.* svitåiti. Rj. *vidi* i osvanjivati, prosvitåiti, rasvitåiti. *v. pf.* svånåti.

svår, *m.* (u Boei) ono što se jednom *svåri* ili može svåriti, n. p. daj mi jedan *svår* zelja. Rj. 3 s-var. *isp.* za *postånje* svåriti. *vidi* skuha.

svåråti, *svåråm, vidi* prevariti. Rj. *v. pf.* s-varåm. *v. impf.* prosti varåti.

svåråti, *svåråm, vidi* skuhati. Rj. *v. pf.* s-varåti. *v. impf.* prosti varåti. Kad *svåri bob*, zovne njutro oca. Npr. 105. *Svåri u jednome loucu* neomrčenu a u *vodí* nenačetoj. 262. Jeli (su) mnogo koješta, što na razmaženi *želudac* sad ve ne može *svåriti*. Priprava 152. *sa se, pass.*: Varak, varko n. p. sočivo, što se lano *svåri*. Rj. 53b.

svåsti, *svåsti, f. (pl. gen. svåsti)* ženina sestra, *der Frau Schwester, die Schwågerin, soror uoris*. Rj. *vidi* svastika, šogorica. *hyp.* svaja. *corr.* 1 svåk. — Dogje carev sin da svoju zaručnicu nagje, ali *mu svåsti* odgovore da je sama jutros rano nekud po-bjegla. Npr. 112. Dok dariva *svåsti* i punice, dade Stojan hiljadu dukata. Npj. 2, 514. *svåst* (СВЯСТА, kor. od koga je *svat*). *isp.* Osn. 226.

svåstićić, *m.* (u Boei) svastičin sin. Rj.

svåstićåm, *adj.* što pripådu svastići, *svåsti*: Svastićić, *svastićåm* sin. Rj. 668b. *vidi* svastin.

svåstika, *f. vidi* svast. Rj. *vidi* i šogorica, riječi s *takim nast.* kod aptika. — Mlada imala lijepu sestru, pa negdje u šali reče nekome Mitru, da će mu je pokloniti, i počne ga zvåti svojakom, a on nju *svåstikom*. Npj. 1, XXVII.

svåstikånje, *n. verbal.* od svastikåti se. Rj. — *Poslje tako drugoga* svojakanja i *svåstikånja* jedan put zovne Mitar Živanovicu svastikom, no ona ne primi to rado, nego se osijeće na njega. Npj. 1, XXVII.

svåstikåti se, *svåstikåm se, v. impf.* svastika *nennen, sabuto nomine* svastika. Rj. *svåstikåti se* sa ženskom glavom, *zvåti je* svastikom.

svåstin, *adj.* *der svast, sororis uoris*. Rj. što pripådu *svåsti*. *vidi* svastičin.

svåšta, *svåšto*, *svåčega* (svåšta, svega česa), *alles, omnia, quæcunqve*: Šrega česa po zalogaj, a zelja se nabalaj (*Svåsta* pomalo, a kupusa se valja najesti. Posl. 279). Rj. sva-šta, sva-što. — Ona stane od *svåšta* se s njime razgovarati. Npr. 22. Vući vreuć, puna je *svåšta!* 170. Za večerom se razgovaraju o *svåčemu*. 200. Ne hudi svåke pečke žarilo. (Ne miješaj se u *svåšto*). Posl. 195. Cupić se i u govoru hvalio *svåčåm*. Npj. 4, 287 (Vuk). *Svåšto* mu Bog dao što u njega žudio . . . u *svåčåm* sreću dobru. Kov. 120. Ja ću s vama ovakih stvari i *svåšta drugoga* dosta dobiti i imati. Miloš 51. Kako će od *svåčåga* šalu i smeje zametnuti. Npj. 4, XVI. Vjeruje da smije *svåšta* jesti. Rim. 11, 2 (*manducare omnia; alles essen*). *dijalektički*: U *svåštu* nagje se i nješto. DPost. (mj. svåčåm).

svåštöznauac, *svåštöznåncå, m. Allwissner, qui om-*

nia scit. Sraštoznanče, naš junače, aoh pope! Rj. svašto-znanac, koji svašto zna. isp. sveznalica.

svät, m. (pl. gen. svätâ i svätôvâ) — 1) einer der Begleiter des Bräutigams bei Abholung der Braut, sponsi comes, e sponsi cohorte. Rj. — Krcan, svat koji od mladoženje djevojačkoj kući nosi uoči svadbe meso i drugo koješta za jelo. cf. *debeli svat*. Rj. 308b. Svi *svatori* koji nemaju službe u šali zovu se nabiguzice ili pustosvatice. Rj. 377b (*vidi i pusto-svat*). *lani svat*. Rj. 636b (*vidi krcan*). *Svätovi s mladom*, (u Risnu) na bijele poklade obuče se nekoliko momaka u najljepše haljine, a jedan se obuče u ženske: oni se zovu *svatori*, a ovo je nevjesta. Jedan od njih uzme nevjestu za ruku kao djever, pa onako idu od kuće do kuće i prose jaja. cf. *maškare*. Rj. 668b. Starojko, *vidi stari svat*. Rj. 713b. On ih sazva sve u *svatore*. Npr. 103. Oj! i *dea svata*, *dea uprosnika!* Npj. 1, 1 (*isp. malo niže* Npj. 3, 172). A vi *dea svata*, *dea uvodnika*, otvorite vrata. 1, 2. *Silne svate* paša okupio. 1, 157. Ajte naprid. *gospodo svatori*. 1, 243. Sakupiše *situ i svatore*, sakupiše hiljadu svatova. 2, 57 (*isp. poviše*: silne svate paša okupio). Glas je dala na četiri strane, te su na nju *svati* navalili . . . te mi *prose* lijepu gjevojku. 3, 172. (*Svati* ovdje znači prosci. Vuk. *isp. poviše*: dva svata, dva uprosnika. Npj. 1, 1). Kad eto ti *kite i svatoro!* . . . U to doba *kičeni svatori*. Herc. 39. Turci su sad pošli na Srbe, *kao u svatore*. Danica 3, 169. Koji su *pozvati u svatore* ili na svatbu. Kov. 52. Ovo se zove n. p. stari svat od doma, a ono prvo *stari svat od svata*, i t. d. Kov. 58 (*kojeg udredi domaćin od vjerenikove kuće*). Zdrav bio i u *svatore* hodio! 72. — 2) *prâvi svat*: *Pravu svata* svetog Panteliju. *Pravom svatu* tri sjajne svijeeće. Rj.

svätiva, f. žena u Muhamedovaca, koja prosi momku djevojku, ali prosi da joj plate, a nije u rodu s momkom. u Sarajevu. Dr. Gj. Surmin.

svätiti, ūm, vidi shvatiti. Rj. u krajevima gdje se glas h ne čuje u gororu.

svätko, sväkoga, jeder, omnis, quisque. Rj. sva-tko. *vidi 2 sväk, svako*. — Lat. nije *svatko* mati. (Uzmi što ti se daje, jer nije *svatko* mati da ti da ono što je najbolje). Posl. 168. *Svatko* mora priznati da . . . Kov. 23. Meni bi *svatko* učinio veliku ljubav, ko bi mi još kakn narodnu pesmu poslao. Npj. 1 4, XLII. *vidi i primjere kod sväk, svako*.

svätövac, svätöven, m. eine Art Hochzeitsmelodie, carminis nuptialis genus: svira svatovca. Rj. *svatovska melodija, popijevka*.

svätövanje, n. das svat-sein, comitatio sponsorum. Rj. *verb. od svatovati. stanje koje biva, kad tko svatuje*.

svätovati, svätujem, v. impf. svat sein, comitor sponsum. Rj. *biti svat*.

svätövski, adj. der svatovi, comitum sponsi: Svatorski te konji pozobali. Rj. *što pripada svatorima ili svatu kojemu god, vidi svatski*. — Da bi svaki svoju *dužnost svatorsku* znao. Kov. 52. Djevojkama njihovijem ne pjevaše *svatorskih pjesama*. Ps. 78, 63. *adv.* Svirac za to sve vrijeme svira *svatorski*. Živ. 310.

svätöskî, adj. vidi svatovski. — Veće hajde meni u svatove, da mi budeš *svatski starješina*. Npj. 3, 136. Prijatelj, *svatski prijénec!* je li testir pristupit' djevojei? Herc. 77. Kad dogju u sobu, onda *svatske djevojke* pjevaju. Živ. 313.

svë, 1) neutr. od sav. Rj. säv, svä, svë; väv, svä, svë. Obl. 51. *primjere vidi kod sav.* — 2) *immer, continenter*: sve sam mislio, *svë* jedno, te jedno; *svë* veli, pa ne čes, i t. d. Rj. *vidi jednako 2. sve jednako, udlij, neprestano, bez patiska, bez prestana, bez prestanka, bez prekida, bez pretga; uvijek*. — I znae batinu i dozove ženu u sobu: *Hodi žena da ti kazam*. Pa *svë* batinom po njoj: *Eto to je žena!*

Eto to je žena!» Npr. 14. Na svakome kocu po ljudska glava, samo na jednome nije bila, i ovaj je kolac *sve jednako* vikao: »Daj baba glavu. 23. Niti on njima što odgovaraše no *sve* plakaše. 97. Neko daje cekin, neko dva, te *sve* više, *sve* više, dok dogju do stotine zlatnijeh cekina. 124. Pogje opet po šumi, ali šuma *sve* gušća a kraja nikako. 133. Nemogoše svijet pojedošë (oni koji *sve* govore da ne mogu). Posl. 205. Ali se pri tom nigda nije smejao, nego je *sve* bio malo kao namršten. Npj. 1 4, X. Kara-Gjorgjije uzme stolicu pa u velikoga vilaetskoga sudiju i popečitelja inostranijeh poslova *sve* njome, dokle je svu o njih nije izlomio! Sovj. 49. Braćo, molimo vas da bivate *sve* izobilniji. Sol. I. 4, 1. (*immer vollkommener*). *Sve* na novo kušaše Boga, i sveca Izraeljeva dražiše. Ps. 78, 41. — 3) *lauter, merus*: *sve* suho zlato. *Sve* krvnike i beskućanike. Rj. *kao upravo, baš, sâm (sâmu, sâmo)*. — Delije su *sve* konjici. Rj. 115b. Rgjavo goveče *sve* trogoče. Rj. 750a. Ali nije hteo šetati, nego *sve* stane trčati da ne bi zaspao. Npr. 18. Šad će doći ljutit' zmaj ognjeviti, *sve* vatra iz njega sipa. 29. Ali napretka nikakva nije video, nego *sve* propast. 72. Ova žena *sve* je volela svome detetu, a na ono dvoje pastorčići mrzila. 137. Vuče budza za sobom, *sve* ore zemlju. 212. Kad magari uz brdo ide, lagano ide; ali kad se okrene niz brdo, *sve* se premeće. Posl. 118. Kakva blaga? *Sve* meka dukata, a *sve* pusta blaga ležećega. Npj. 4, 137. Svakom dogje *sve* po litra zlata. 4, 286. Voda u ovome zalivu nije *sve* morska, nego je ima mnogo slatke. Kov. 28. Ovo su *sve* primjeri, protiv kojijeh ne smije reći niko ništa. Pis. 29. Može se reći da mu je poginuo *sve* 10-ti čovek ili konj, i to *sve* od topova Francuskih. Žitije 50. Ima nas dvanaest brata, *sve* od jednoga oca. Prip. bibl. 31.

svëćani, adj. n. p. dan, Feiertag, festus. Rj. *feierlich, festus, sollemnis* (Njem. Feiertag *preveden* je svećani dan). *sve(t)ćani* (osn. u *svetac*). *isp.* Osn. 147. Tada će Gospod skinuti nakit i *svëćane haljine*. Is. 3, 22. Kako sam lani ovako *svëćanom prilikom* imao čast kazati. Rad 5, 200.

svëćanica, f. (u Herc.) der Kalender, fasti. Rj. *knjiga u kojoj su sreći popisani po danima, vidi svećanik 2. kalendar*.

svëćanik, m. — 1) der Feiertag, dies festus, cf. svetac 2. Rj. *svëćani dan, vidi i blag dan 2, god 1, praznik*. — 2) *vidi svećanica*. Rj. *vidi i kalendar*. **svëćar, svećara, m. der seinen Familienheiligen feiert, qui diem festum sancto gentilitio celebrat:** ja sam danas *svećar*. Rj. *koji slavi krsno ime, vidi krsnjak 1. i uopće koji klavi što, n. p. dan rođenja svoga*.

svećarev, svećarov, adj. des svećar. Rj. *što pripada svećaru*.

svëćarski, adj. der svećari. Rj. *što pripada svećarima ili svećaru kojemu god*. — Napeo se kao *svećarski lonac* uz vatru. Posl. 190.

svëćarskô, svëćarskôga, n. adj. oni novi što svećari daju popu, što prekadi i očati koljivo. Rj. *za obličje isp. spahijnsko*.

svëćen, adj u Stullija svećen, sacra, sanctus (svet), vidi svšten.

svëćeničkî, adj. što pripada svećenietma ili svećeniku kojemu god, vidi svećenie, svštenički. — *Stanje* crkveno ili *svećeničko*. Daničić, ARJ. 287a. Crkvoznik, čovjek crkvnoga, *svećeničkoga reda*. 828a.

svëćenik, m. vidi svećenik. — »Opština« . . . »opština i općinski«: prvi je ovaj izgovor jamačno uzet iz slavenskoga jezika (kao i *sveštenik* mjesto *svećenik*), a drugi je upravo po svojstvu našega jezika. Pis. 56. *Svećenik* (ili drugi se kao oni) blagoslivlja. Daničić, ARJ. 412b. Tako se govori i kad tko ište blagoslov u koga, navlastito u *svećenika*. 413b. *ima i u Stullija*.

svćenikov, *adj.* sacerdotis. Štulli, što pripada svećeniku. *vidi* svećenik.

svćenništvo, *n.* sacerdotium. Štulli, *vidi* svećenstvo. **svćeniskî**, *adj.* *vidi* svećenički. *prema* sveštenski (stano u jednom primjeru), koje *vidi*, kao svećenik *prema* sveštenik.

svćenstvo, *n.* sacerdotium. Štulli, *vlást* svećenska, i svećenici zajedno kao stalež. *vidi* sveštenstvo, svećenništvo.

svćenje, *n.* Rj. *verb.* od I. svetiti, II. svetiti se — **1.** **1)** radnja kojom tko, *n. p.* svećenik, *sveti* što (das Weihen, consecratio. Rj.): Popovi da uzimaju: za *svćenje* *rodice* para 12. Miloš 195. *isp.* svedba, vazmena svedba. — **2)** radnja kojom tko *sveti* (svetkuje) koga ili što. — **3)** radnja kojom tko *sveti* (osvećuje) koga. — **4)** radnja kojom tko *sveti* *n. p.* ime Božje; das Heiligen, sanctificatio. — **II.** od svetiti se. — **1)** radnja kojom se tko *sveti*, *gleda* da postane *sret* (das Heiligwerden, apotheosis, inter coelites adnumeratio. Rj.). — **2)** radnja kojom se tko *sveti* kome (die Schandenrede, gaudium de malo alterius. Rj.).

svédba, *f.* ake. Rj.³ XXXI. *vide* vazmena svedba. — svet-ba, od *osu*, koja je u svetiti 1, s promjenom glasu t pred b na d. — **1)** radnja kojom tko o razmu *sveti* što, *n. p.* jagnje. — **2)** ono što se tako *sveti*, *n. p.* jagnje, sveti. vazmeni.

svédilje, *vdja* da: sve dilje, sve dalje, u poslovi: Šuma ti mati! (Bježi u šumu! Pripovijeda se kako je nekaka mati, načerana od haračilje — koji valja da nije Srpski ni znao dobro — zvala sina kući: O svédilje! Šuma ti mati, grma se hvati. U z'o čas poš'o, haračilja je doš'o.). Posl. 361.

svédni, *vidi* svagda: Svedni je se (Gjuro naučio. Rj. i *syn.* kod svagda. — sve dni *upravo* *accus. pl.* od vas dan.

svédžitelj, *m.* koji *sve* drži; ó παντοδύναμος. — Ima 17 riječi koje su od Slavenskih posrbljene... *svédžitelj*. Nov. Zav. VI. Govori Gospod, koji jest, i koji bješe, i koji će doći, *svédžitelj*. Otkriv. 1, 8 (omnipotens, der Allmächtige). Bože oče *svédžitelja*. DP. 55. Evo ga! ide, veli Gospod *svédžitelj*. Prip. bibl. 101.

svégje, (u Dubr.) **svégje**, (u C. G.) **svégjer**, (po jugoz. kr.) *vidi* svagda: Svegje teže preteže (Posl. 280). Rj. i *syn.* kod svagda. — Vilenski u njoj stanovi, *svégj* vile tance izvode. Rj. 62a. Po tom je ova *svégjer* uz cura skakutala i blejala. Npr. 116. *své-gje* (свѣгѣе), *svégjer*, *svégj*. Korijeni 208. za svegje-r *isp.* r.

svėkar, svėkra, *m.* der Schwiegervater (des Mannes Vater), *socer*, *mariti pater*. Rj. muževlji otac. *vidi* báca, báša; čale, tale 2. — Ja se mlada boljem dobru nadam: od *svėkrova* mudroj zapovjedi. Rj. 681b. O moj *svėkre*, Vuča dženerale! Npj. 2, 249. *svėkrovima* hitro poslušanje. Kov. 81. u *nom.* svėkri, svėkrovi muževlji su muški rod. *isp.* punice.

svėkoliko, *alles, quodcumque*. Rj. sve koliko *svednji* rod od sav kolik, koje *vidi*.

svėkrov, *adj.* des Schwiegervaters, *soceri*. Rj. što pripada *svėkru*.

svėkrva, *f.* die Schwiegermutter (des Mannes Mutter), *socrus*, *mariti mater*. Rj. muževlja mati. *dem.* svėkrvica. — Maja, hyp. od majka, najviše *snahe svėkru* tako zovu. Rj. 312a. Doma mi je *zla svėkrva*, sinoć me je potvorila, da sam, jadna, muža bila. Npj. 1, 177.

svėkrvica, *f.* *dem.* od svėkrva. Rj. — U Jelice mila *svėkrvica*, ona će joj pelene skrojiti. Npj. 1, 606. Bile se jetvice preko *svėkrvice* (pa obadvi je na svėkru). Posl. 13.

svėkrvin, *adj.* der Schwiegermutter, *socrus*. Rj. što pripada *svėkri*.

svėmoćni, *adj.* sve-moćni, koji *sru* moć ima, *sve* može. *vidi* svemogi, i *syn.* ondje. — Diže se velika vika protiv nekad *svėmoćnoga* Vučića. Mil. 300.

svėmogi, *adj.* sve-mog, koji *sve* može. *vidi* svemogući, svėmoćni, svėmožni. — Ili će valjada sad silom našijeh *svėmogijeh* etimologa i tv i zv. postati u Srpskome jeziku »dopunitelnij naraštaj! Rat 29. **svėmogniči**, *čč*, *adj.* allmächtig, omnipotens. Rj. sve-mogući, koji je *mogu* *sve* učiniti, koji *sve* može. *vidi* svėmoćni, i *syn.* ondje. — Tim je on ispunio namjerenje *svėmogničga*. Priprava 119. *Bog svėmogniči* da vam dade. Mojs. 1. 43. 14. Kad me Gospod obori i *svėmogniči* me nevjeli. Rat 1, 21.

svėmogničnost, svėmogničnosti, *f.* omnipotenza, *id per quod quis omnipotens est* (Maer. omnipotentiam dixit). Štulli, *vidi* svėmogničstvo. *isp.* mogućnost.

svėmogničstvo, *n.* sve-mogućstvo, osobinu onoga koji je *svėmognič*, za ono s izmeggju č i t *isp.* mogućstvo, Pečki. *vidi* svėmogničnost. — Bog! tu se ima šta misliti... U njega mora biti sila, *svėmogničstvo*. Priprava 98.

svėmožni, *adj.* sve-možni, koji *sve* može. *vidi* svėmoćni, i *syn.* ondje. — Ali to ruka *svėmoćnoga* raskide po svoj prilici potrosom. Priprava 17.

svėnoćnica, *f.* sve-noćnica, služba koja traje *sru* noć: παννυχίς (νύξ), *isp.* polunoćnica. — Sve ove službe bivahu zajedno, i od vremena za koje trajahu prozvaše se *svėnoćnica*, Grčki *panihida*... panihida zovu (se) danas i same molitve za mrtve... Postaraću se da ti razložim šta biva o *svėnoćnici*. DP. 37. Posljednje se (proroštvo) završi ovijem riječima, koje se na *svėnoćnici* i pjevaju. 302.

svėntrati, trām, *r. pf.* (u Boci) *vidi* onesvjesnuti. Rj. *glagol* se *drukči*je ne nalazi. Val. svenire (svenuto).

svėrjepóst, svėrjeposti, *r. vid* nemilost. Štulli. crudelitas, immanitas, inhumanitas, *sacrities*; Grausamkeit, Rohheit, Unmenschlichkeit. Staroslov. свѣрѣпство. — Videći *svėrjepost* i pakost kraljevu. Glas. 21, 285 (videntes crudelitatem et malitiam ipsius regis).

svėsilni, *adj.* sve-silni, koji ima *sru* silu. — Jer će *svėsilni sin* njezin (Marijin) nadvladati neprijatelje. DP. 152.

Sveslovenskî, *adj.* Sve-slovensko, što pripada *svijem* Storenima: allslarisch. — Često nekoga ili nešto počastim kojom tipskom rečenicom, koja se može ponositi da je *nasledstvo sveslovensko*. Zim. 329.

svėsrđno, svėsrđo, von Herzen gern, ex animo. Rj. sve-srdno, sve-srđo (*drugo*) je *poli osnova* koju je u *sree*, od *svėga* *srea*, sa *svijem* *sreem*. *vidi* velesrdno. — Da mi pomaže učenik moj i *svėsrđno* i vješto. DRj. 1, XI. Kneginja mu *svėsrđno* zahvali. Mil. 163.

1. svėsti, svėžem, *r. pf.* *zusammen*, *wegführen*, *deveho*. Rj. s-vesti. *vidi* savesti, kao *prost* *glagol* ne *dolazi*. *isp.* vėsti (vėžem). *r. impf.* svoziti. — Saberite najprije kukolj a *pšenicu* *svezite* u *žitnicu* moju. Mat. 13, 30.

2. svėsti, svėdēm, *r. pf.* Rj. s-vesti, kao *prost* *glagol* ne *dolazi*. *vidi* vesti (vedem). *r. impf.* svoditi. — **1)** *herabführen*, *deduco*. Rj. *svėsti* što s čega, *odozgo dolje*, za s- *isp.* s, sa 1. — *Svedi* rojsku *nizu* Slinje ravno. Rj. 692a. Da sjutra *svedeš* Parla k njima na skupštinu. Djel. Ap. 23, 20 (παρπαρῆς). Ko će izići na nebo? to jest da *svede* *Arista*. Rim. 10, 6. *Svedi ih* na vodu... 1 *svede* *narod* na vodu. Sud. 7, 1. Saбраću sve narode, i *svešću ih* u dolinu Josafatovu. Joil. 3, 2. *oramo ide* i *oraki primjer* (sa se, *pass.*): Da se drugi *novi svedu* na *vrijednost*, koju su prema njima imali. DRj. 2, 288. — **2)** *zusammenführen* (*Braut und Bräutigam*), *committo conjuges*; *daher* 3) *kuppeln*, *committo*. Rj. *vidi* sleći 1 (momka i djevojku). — Kad bude vreme, *svedu* *mladencu*, starija *dra* bratu *svedu* s njihovim *devojkama*. Npr. 208. Kad je bilo večer po večeri i *mladencu* u *loćnicu*

sveti, al' besedi Omer moniče mlado. Npj. 1, 245. A kad dogje vakat od ložnice, *droje mlado u čardak svedošć*. Bere. 3. — 3) *kuppeln, committo*. Rj. od značenja pod 2) postalo oro, kad n. p. srodnica na nedopušteni način svede mško i žensko. — 4) *wolben, fornem dwo*. Rj. kao načiniti svod. — Pusti dosta svjetlosti u kovčeg; i krov mu sredi ozgo od lakta. Mojs. 1, 6, 16. — 5) svesti oči; t. j. sklopiti ih, zadržek. *emuirco*. Rj.

svestran, *adj.* sve-stran, što pripada srijem stranama, u čega ima što sa srijeh strana; *allseitig*. — I sa svestranom spremom mučni su njegovi dani. Zlos. 106. *isp* jednostran.

svest . . . *st* iz Staroslovenskoga mjesto našega *č. isp*. Pis. 56.

svestaenje, *n. verb.* od svestati, koje *vidi*. — Onda se tijem dovršuje srestaenje crkve. DP. 22. Šesta tajna, srestaenje masla, koja se svršuje nad bolesnikom. 175. To je srestaenje mira, koje samo vladika svršuje. 352.

svestati, *svestām, vidi* svještati: Da bi doša' da mi svesta crkvu. Rj. — Ali onda već ne sveti vodu sam sveštenik, nego sve mjesno sveštenstvo... izagje na vodu i svestu rodu s istijem molitvama. DP. 316. *sa se, puss.*: Nalije u čašu i vina i vode, koje se više ne svesta, nego samo javno dopunja drugi lik svete tajne. DP. 62. *kako se kod svještati kaže da je v. pf. a iz onih primjera vidi se da može biti i v. impf., to je jamačno svestati, svještati v. pf. i v. impf., pa kad treba više istaći perfektivnost, upotrijebi se glugol osvestati, osvetiti, a kad imperfektnost, onda svestavati, svetiti I, osvestavati, osvećivati I. isp. u tome krstiti (v. pf. i v. impf.) i krštavati.*

svestavanje, *n. vidi* svještavanje. Rj.

svestavati, *svestāvām, vidi* svještavati. Rj. *v. impf. vidi* i osvestavati, osvećivati I. *isp.* svestati, svještati. *v. pf.* osvećati.

svesteu, *adj.* svet: Pokazuje znatnije ljude iz svetene istorije. DP. 94. *vidi* svecen.

svestenički, *adj.* *Priester-, sacerdotalis*. Rj. što pripada srestenicima ili svešteniku kojemu god. *vidi* svecenički, svestenski. — Da su gdjekoji ovako zamagljijani ljudi *po molitvanu sresteničijem* izbljuvali sve one magjije. Rj. 341a. Još malu djecu obuku u sresteničke haljine. Rj. 673b. Da vrše službu sresteničku. Mojs. 11, 39, 11. Što je nredio sresteničko poglavarstvo. DM. 21.

svesteničnik, *m. der Geistliche, sacerdos*. Rj. *vidi* svećenik, svještenik; misnik, pop, papaz, presviter, prezbiter, redovnik, plovnik, paroh, župnik, zakonoša. — Dimitrije, drugi sresteniče! Npj. 5, 91. Sve crkvene srestenike, i zemaljske kapetane. Kov. 107. Sad što ču, Bogom sresteniče! 110. Jerovoam postavi u Vetilju srestenike visinama koje načini. Car. 1, 12, 32.

svesteničkov, *adj.* što pripada svešteniku. *vidi* sveceničkov. — Ni ukvanin sresteničkov ni nadničar da ne jede svetijeh stvari. Mojs. 11, 22, 10.

svestenski, *adj.* *vidi* svecenički: Te su grada okitili ih lijepom glavom tvojom i srestenskom zlatnom bradom. Rj. *vidi* i svecenski.

svestensstvo, *n. vidi* svecenstvo. — 1) služba srestenička; *sacerdotium, presbyteratus, das Priestertum; Priester-amt, -würde*: Još malu djecu koja su namijenjena za srestenstvo, obuku u sresteničke haljine. Rj. 673b. Pomeni ih, Bože moj, što oskrvniše srestenstvo i zavjet svecenički i Levitski. Nem. 13, 29. Sad sam ti rad govoriti o velikoj tajni, o srestensstvu. DP. 231.

2) *coll. jedinica toga: sresteničnik; die Geistlichkeit, Klöner, clerus*: Za vladanja Miloša Obrenovića srestenstvo se gotovo ništa nije mijesalo u puštanje žena. Rj. 622a. Stefan na novo se stade priklanjati zapudnome srestensstvu. DM. 20.

svet, *svēta (svētī), heilig, sanctus*. Rj. *isp.* trisveti. — Svaka se nedjelja zove sveta nedjelja... U našem se narodu misli da je nedjelja nekaka sveta žena,

kao što se i govori: *sveta Petka* nedeljina majka. Rj. 414b. Kome Bog tome i svi sveti. Npr. 43. *Sveta dušica*, paklena mješnica. Posl. 281. *Sveti Luka* snijeg zahuka. 281. Bože vječni i presveti oče! Npj. 2, 82. *Oci sveti*, trista kalugjera! 2, 90. Što rodili, *sve ram sveto bilo!* 2, 102. Kad bude u oči vaskrsa, ostojimo to sveto večernje, izigjemo iz bijele crkve. 2, 158. A kad bude na vaskrsenje, i budemo na jutrenjoj srtoj... 2, 159. U presveto ime Isusovo. 2, 303. Jer je ovaj dan svet Gospodu našem. Nem. 8, 10. *Sveta mi je dužnost*, da tebi zahvaljujem. DR. 1, V.

svetac, *svēca, m.* — 1) *der Heilige, sanctus*. Rj. *vidi* svetinjak, svetitelj. — Koga ti sveca služiš? Svetoga Nikolu. Rj. 693b. A za što siće na svecu? Posl. 1. *Sveci* blago dijele (načpis pjesmi). Npj. 2, 1. Kad angeli dare dijeliše. 2, 5 (U više pjesama slušao sam, da se sveci zovu angeli. Vuk). *Sveca slavi* Srpski car Stepane, svu gospodu na svecu sazva. 2, 93. *Zaudaraš svecom* Muhamedom. 5, 155 (i niže: Kunem ti se svecom Muhamedom). Pa vigje li, bolan Adžaj-ljo, kako njima pomognu svećeri. 5, 509. Čudna i smešna logika, sveca mi! Nov. Srb. 1818, 390. Nijesi li ti od vijeka, Gospode Bože moj, sveće moj? Avak. 1, 12. — 2) danas je svetac, *der Feiertag, dies festus*. Rj. *vidi* svecanik 1, i *syn. odnje, dem.* svetāca. — Kakav je danas svetac? B. Vrstolezi. Rj. 77a. Da je Ivanj dan tako veliki svetac da... Rj. 215b. Bogu se moleći (n. p. smije se raditi na kakur mali svetac). Posl. 20. Kad su gosti u kući, svetac je. DPosl. 43. Lijen u svetac najveće posla ima. 55. Nevolja ne ima sveca. 78. Ne svetakju svecu nikakvoga. Npj. 2, 4. Sutra jeste petak Turski svetac. 3, 168. I nekakve svećere svetkju. 5, 483.

svetāca, *svetāca, m. dem.* od svetac 2. Rj.

svetāčki, *adj.* *des Heiligen, sanctorum*: I pokupi svetāčke barjake. Rj. što pripada svećimu ili svecu kojemu god. *vidi* svetiteljSKI.

Svetā Gōra, *f.* (Heiligenberg) mons Athos. Rj. — U Svetoj Gori. Živ. kralj. i arb. V.

svētī, *svētōga, m. adj.* *vidi* krsno ime: Svu gospodu zove na svētoga. Rj. *vidi* i sveto, blagdan 1.

svētinja, *f.* — 1) *die Reliquie, das Heiligthum, sanctorum reliquie*. Rj. konkretno: svetu stvar. *dem.* svetinjica. — Poletio soko tica siva od Sletinje od Jerusalima. Npj. 2, 295. Kad narod izgubi te tri srestinje (zakon, jezik i običaje), on izgubi i svoje ime. Nov. Srb. 1817, 478. Naš je ustav prava svetinja u smislu narodne pravice i slobode, ali je u njemu jezik nikakav. Pis. 18. Odvešćeš ih i posadićeš ih na gori, u srestinji, Gospode, koju su tvoje ruke utvrdile. Mojs. 11, 15, 17. Svaka stvar zavjetovana svetinja je nad srestinjama Gospodu. III. 27, 28. — 2) *apstraktno. vidi* svetost; *die Heiligkeit, sanctitas*: Koliko je Evanđelije izgubilo od svoje srestinje što je prevedeno s Grčkoga jezika na Slavenski. Rj. 1 XII. Da bi se utvrdila srea vašu bez krivice u srestinji pred Bogom. Sol. 1, 3, 13 (*in sanctitate; heilig zu sein*). Gdje je srestinja danc riječi još zamjenjivala sva formalna jemstva. DM. 291. Domu tvomejmu pripada svetinja, Gospode, dokle teče danā. DP. 301 (*isp.* Domu tvomejmu pripada svetost, Gospode, na dugo vrijeme. Ps. 93, 5).

svētinjāk, *m.* (u C. G.) *der Heilige, sanctus, cf.* svetitelj. Rj. *vidi* i svetac 1. — Pa i oni da su pravi sveći, oni bi nam bar što god pomogli... ne mogu ih pravo vjerovati, da su oni pravi srestinjaci. Npj. 5, 510.

svētinjica, *f. dem.* od svetinja 1: Te salomih sanduk od kamena, do u njemu dvije srestinjice: sveta Petka i sveta Negjelja. Rj.

svētitelj, *m. vidi* svetac: Već dijele blago svetitelj. I dva stuba svetitelja (Gjurgja. Rj. *vidi* i svetinjak, — riječi s takim nast. kod boditelj.

svetiteljski, *adj.* što pripada svetiteljima ili svetitelju kojemu god. *vidi* svetački. — Ti si jedan dostojan u sva vremena da te pjevaju glasi svetiteljski. DP. 42. Da sreću Gospoda na oblacima sa zborovima svetiteljskim. 211.

svetiti, svētūm, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* osvetiti, posvetiti. *v. impf. slož.* osvećivati, posvećivati. — **1.** I) n. p. vodieu, *weihen, consecro.* Rj. *vidi* osvećivati 1, sveštavati. *isp.* zakršćati, zakršćavati vodieu. — *Svetiti* kome drviena masla. (Izbiti ga podobro kakijem drvetom). Posl. 281. *su se, pass.:* Zar ništa da ne rečem o svetkovini koja biva kad se ona (crkva) sveti. DP. 336. — **2)** *vidi* svetkovati: gospodine četrtine! pusti mene, tebe će baka svetiti, *cf.* četvrtin. Rj. *vidi* i godovati, praznovati. — **3)** *rächen, ulciscor:* Da svetimo dva Voinovića. Sveti brata Jakšu kapetana. Da svetimo jade od Turaka. Rj. *vidi* osvećivati 2. — Da prestanu krvi i osvete, da ne svete kićenjeh sratora, da se krvca zalud ne proljeva. HNpj. 1. 353. — **4)** svetiti koga ili što, držati za sveto, za svetinju, heiligen, sanctificare: Gospoda nad vojskama svetite; i on neka vam je strah i božazan. Is. 8, 13. *su se, pass.:* Da se sveti ime tvoje. Mat. 6, 9. *Tu će se svetiti* među sinovima Izraeljevim; ja sam Gospod, koji vas posvećujem. Mojs. III. 22, 32. — **II.** *su se, refleks.* — **1)** ne sveti se sad, *itzt lebt man nicht so, dass man heilig würde, non sunt tempora sancta.* Rj. *sad se ne živi sveto, sveti se, ko živi sveto, gledu da bude svet.* — **1)** sveti su griješili, *pa su se opet svetili* (jer su se kajali). Posl. 104. Ko je svet, neku se još sveti. Otkriv. 22, 11. — **2)** n. p. sveti mi se, *er hat Schadenfreude an meinem Unfall, laetatur de injuria mea.* Rj. *isp.* osvećivati se. — A vuk mičući dočera do dna stožine; onda ona (lisica) sveteći mu se: »(davno ja oko tebe derem opanke; jer si ti moje ždrijebe ujio). Npr. 180. Da se Marku za grob ne raznade, da se njemu dušmani ne svete. Npj. 2, 444. To je jedini način blagorodno se svetiti neprijateljima. Straž. 1886, 835. Gospod se sveti protivnicima svojim. Naum. 1, 2.

svetkovanje, *n.* das Feiern, celebratio, feriatio. Rj. *verb.* od svetkovati: Osem velikih praznika koji su obeleženi za svetkovanje. Zlos. 296. *isp.* svetkovina.

svetkovati, svētkujēm, *v. impf.* — **1)** feiern, celebratio. Rj. *vidi* svetiti 2, i *syn. ondje.* — U Srbiji svako selo ima po jedan dan koji slavi i svetkuje. Rj. 166b. Ne svetkuju sveca nikakvog. Npj. 2, 4. Da svetkuju petku i negjelju. 2, 296. Ako bi tugjin htio svetkovati pashu Gospodnju, neka ... Mojs. II. 12, 48. Posvećivanje oltara svetkovaše sedam dana, i svetkovinu sedam dana. Dnev. II. 7, 9. *sa se, pass.:* *Ta se noć svetkuje Gospodu*, u koju ih izvede iz Misira. Mojs. II. 12, 42. — **2)** feiern, ferio. Rj. neprelazno, *n. p.* danas svetkujemo, *t. j.* ne radimo.

svetkovina, *f.* das Feiern, feriae, diei festi celebratio. Rj. *isp.* svetkovanje. — Posvećivanje oltara svetkovaše sedam dana, i svetkovinu sedam dana. Dnev. II. 7, 9.

svētō, svētōga, *n. adj.* *vidi* sveti, krsno ime, blag dan 1. — Boga moli Kraljeviću Marko, da proslavi krsno ime krasno, da mu Turci na sveto ne dogju; a kad Marku sveti Gjuragj dogje, svu gospodu na sveto zaziva. Npj. 2, 433.

svetoduh, *adj.* (st.) heiligen Geist habend, spiritus sancti: Kuma meću krstitelja Jovana, prikunien svetoduhu Jelena. Ma govori krstitelju Jovane: Mn' ne boj se, svetoduha Jelena. Rj. sveto-duh, *n.* koga je sveti duh. — Car nebeski kad ženjaše sunce ... Otdoše sveci po gjevojku u gjevojke svetoduhe Janje. Here. 304.

Svetogorae, Svetogorae, *m.* der Heiligenberger, Monch rom heiligen Berge, monachus montis sancti (Atho). Rj. čovjek, monah iz Secte Gore. — A sva

dobra sreća iznijela igumana Svetogorca Vasa. Npj. 2, 443.

Svetogorski, *adj.* rom heiligen Berge, de monte sancto. Rj. što pripadu Sretaj Gori. — A jes li stivava!, veziru, kakova je Svetogorska crkva? Npj. 3, 68.

Svetokradica, biće *c. g.* sveto-kradica, koji ili kaja krade svetinju: sacrilegus. Tempelräuber, Gottesräuber. — Gubavi svetokradicu Osija i Ahav bezbožni, koji progonjahu proroke. 1P. 99. tako slož. riječi kod konjokradica (*m. i f.*).

svētōst, svētosti, *f.* die Heiligkeit, sanctitas. Rj. *vidi* svetinja 2. — Da mu (Gospodu) služimo bez straha, u svētosti i u pravdi. Luk. 1, 75. Gospode, ko je kao ti slavan u svētosti? Mojs. II. 15, 11.

Svetostudenički, *adj.* što pripada Svetoj Studenici. *isp.* Studenica, Studenički. — Melentiju Nikišću Sveto-Studeničke Lavre Arhimandritu. Spisi 1, 3.

svētī (sve tri): Al, u svetrinu knjigama naštampano je mjesto »ali (al''). Npj. 1, 315. I svetri se ove prve riječi u narodu više govore od ove posljednje. Pis. 40.

svētroje: Kao troje (sklanjaju se) svetroje. Rj. 1 XLVIII.

svēndiljan, svēndiljna, *adj.* assiduus, continuus, perpetuus, non interruptus. Stulli, sve-udiljan (*isp.* udilja). *vidi* svagdašnji, i *syn. ondje.* — Svēndiljna obika naravi je sestra. DPost. 119. *adv.* Prijateljstvo i oholstvo svēndiljno vojuju. DPost. 101. za ovaj *adv.* *vidi* svagda, i *syn. ondje.*

svēnumik, *m.* sve-umnik. — Jedno misli razbornik (smotrnik, sreumnik), drugo misli bezumnik. DPost. 38.

svēvišnji, *adj.* sve-višnji, altissimus, der Allerhöchste. *vidi* višnji, samovišnji. — Saborište u Srevisnjega Spasitelja. Npj. 5, 530.

svēz, *m.* (u C. G.) na glavi, die Naht an der Hirnschale, sutura. Rj. s-vez, za postanje *isp.* svezati.

svēza, *f.* — **1)** das Band, ligamen. Rj. *vidi* veza. s-veza, za postanje *isp.* svezati. — Njihov je šestar od račvaste grane, pa ako je širok oni ga kakom srezom pouze. Rj. 387a. Odreši mi svezu na rukama. Npj. 1, 546 (*isp.* 1, 543; I na ruke troje zavezice). U ovakim je riječima (vjetromet, vratolom) »« svuda kao svezu između doje složene riječi. Danica 3, 100. (Ijena je knjige u polukožnoj srezi. Spisi 1, 94. (*vidi* povez 2). — **2)** u umnom smislu. *vidi* odnos. — Da se ne dira u ličnost spisateljevu, koja s knjigom i s njezinim pogreškama nenu nikakove sreze. Ođg. na sit. 3. Dogadjaji se pokazuju po gdje koji bez sreze. Priprava 172. Dubrovnik je bio u tjesnoj srezi s Gjuragjem Kastriotom. DM. 218. U plemenima nesta srodne sreze. 299. Jeretici koji bi stupali u sreze s pravoslavnima. 314. U veliku nedjelju, koja obuzima sav svijet, svu duboku srezu između neba i zemlje, između života i smrti. 1P. 75. Da se držeš srezu njegovu (neznabošca) sa svijetom. 183. Želeći biti s njim još u tješnoj srezi. 195. Stojeti među sobom u dubornoj srezi. 238. Da pred tobom razvijem svu srezu erkecnijeh praznika. 319. Kad Svetić u svezama kneza Miloša s Engleskom nije kadar vidjeti ništa drugo osim samovoljstva. O Sv. O. 26.

svēzak, svēzak, *m. n. p.* od knjižernoga djela jedna knjiga, diel. der Band, volumen, fasciculus: Najviše mi je pomoglo djelo A. Fika: Vergleichendes Wörterbuch ... Erster Band. Dritter Band. Drugi svēzak još nije izašao, a on bi mi najviše trebao. Osn. III. Da je baš juče dovršeno slaganje prvoga svēzka rječnika. Pom. 52. U svēsku službenih hartija o ovoj stvari imaju i ovaka tri pisma. Megj. 149.

svēzati, svēzēm, *v. pf.* Rj. s-vezati. *vidi* savezati, spuniti 3, zgergetiti. *v. impf.* svezivati. — **1)** binden, colligo. Rj. — Djeca po selima obično ne oblače gaća (dok ih ne mogu sami držešiti i svezati). Rj. 38b. Car Dukljan svezan u sindžir. Rj. 144b. Kad nije

na zanku svezano onda je mrtrouzice. Rj. 184b. Orlaš, polako, slabo srezati što. Rj. 436b. Potprgnuti konja, t. j. kolonom sedlo nu srezati. Rj. 556a. Ulaktiti koga, t. j. srezati mu po laktorima ruke naopako. Rj. 778b. Srežu je (gjevoju) za jedno drvo. Npr. 131. Najamnik ugje u vreću, i pobratim ga sreže preko sređe, pa spusti u jamu. 169. Ne bi očutio, da mu sto nžlovu na jeziku srečeš. Posl. 194. Već ću kupit litru zlata, pa ću srezat' oko vrata. Npj. 1, 363. Srež' mi glavu u tanku maramu. 1, 627. Pa me sreži konjma za repore. 2, 17. Crven plamen srezan je za nebo a od one vatre iz pušaka. 4, 243. Kakav oganj gori na Loznici, crven plamen do neba srezali. 4, 256. Jastrebae iznad Kruševca takogjer je srezan s ovom granom (planinā). Danica 2, 32. Saberite najprije kukolj, i srežite ga u snoplje. Mat. 13, 30. Da sreže carere njihore u lance. Ps. 149, 8. sa se, pass.: Žeželj je kao podugačak i podebeo štap; jedan se kraj od njega sreče psetetu za ogrljak. Rj. 156b. — 2) sa se, refleks. i reciproc. in Verbindung kommen, necessitudinē jungi. Rj. — Onda opet ugje u vreću, i dobro se sreže nžem. Npr. 169. Tako mi se voda u mčhir ne srezala! Posl. 304. Kako se predasmo truležu? Kako se srezasmo sa smrću? DP. 365.

svezivānje, n. verb. od svezivati, radnja kojom tko svezuje što.

svezivati, svēzujēm, v. impf. s-vezivati, v. impf. prosti vezati, v. pf. svezati. — Govorili su riječi, s kojima je onaj, koji ih je slušao, po dogovoru misli svezivao. Priprava 179. Kad vigjahu da ima mnogo novaca u kovčegu . . . izbrojivši svezivahu novce. Čar. II. 12, 10. Svi ovi spomeni svezuju u molitvi zemlju i nebo jedno za drugo. DP. 318. sa se, pass.: Kovčezī bogatijeh nakita, koji se svezivahu užima. Jezeq. 27, 24.

svēznali, adj. allwissend, omniscius: čuti ti sveznali! Rj. sve-znali, koji (misli da) sve zna. — Te se ja ne bih za ovo morao miraziti s ljudna, osobito s kojekakijem sveznatičjem nadriknjigama. Odg. na ut. 27. Besposlene (udovice) i jezične i sveznale. Tim. 1, 5, 13. tako slož. riječi isp. mnogoznali, radoznao, sebeznao.

svēznalica, m. i f. der Allwischer, qui se omnia profitetur scire. Rj. sveznalo čeljade musko ili žensko. isp. svaštoznanac, za obličje isp. mnogoznalica, neznalica.

svēzānj, svēzānja, m. ein Bündel, fasciculus, n. p. trave, sijena. Rj. s-vežanj, za postanje isp. svezati. isp. denjak. dem. svežnjić. — Poslao mi je veliki svezānj različnih narodnih pesama. Npj. 4, XXVI. Velika kamara tek ostrizene vune; dva monka je odvajaju i vezuju likom u svezānjere, a druga dvojica potežu svaki svezānj na kantar. Zlos. 278. riječi s torkorim nast. kod bacanj.

svēzānjić, m. dem. od svezānj. — Izgubljeno (je) pet ili (ako prvi list nije pripadao u prvi svezānjić) 6 lista. Star. 1, 51. U rukopisu (je) po 8 lista sastavljeno u svezānjiće zabilježene brojevima . . . a svezānjić je peti cio. Ziv. sv. Save, III (ovdje je svezānjić što u Njemaca knjižura das Heft).

sviba, f. vidi siba. — sviba, i odbacivši v: siba (cornus). Nema u Vukovu riječniku, ali ima sriborana. Korijeni 313. Svako joj se (divici Mariji) drvo uklanjalo, samo nije sviba i gloginja. HNpj. 1, 7.

svibanj, svibnja, m. (u Dubr.) Monat Mai, mensis Maius. Rj. peti mjesec u godini, vidi svjetanj, maj. — osn. sviba, kao što je u travanju, lipanj trava, lipa, rječ s tukrim nast. kod bacanj.

svibov, adj. što pripada sebi, vidi sibov, nema u Vukovu riječniku, ali ima sibov i svibovina (prmu broj riječi i akc.).

svibovina, f. vidi sibovina. Rj. sribova drvo. svieci, svitaka, m. pl. du Sehn des Hansen (die als Festspeise gelten), vora lussonis. Rj. s-vitici (sing. svitak u ovom značenju ne dolazi, za postanje

isp. sviti, svijem), od ribe morune, jedu se u posne dane.

svička, f. (u C. G.) — 1) die Röhre, tubus, cf. cijev 1. Rj. — 2) vidi pisak. Rj. — svička (osn. biće u svitak). Osn. 299.

svićei, sviknem (svikoh, sviče, svićao, svićla), v. pf. sich dorein finden, intelligo, accomodo me, assuesco: ne mogu da sviknem ove putove. Rj. s-vićei. vidi sviknti (isp. naviči, naviknuti), svjedžbati. — Jesi P svikla, sestro Stojanova, kad je vedro i kad grije, hoće P polje magla popanuti? Npj. 3, 268.

svidjeti se, sviđi se, v. r. pf. ako mi se ne sviđi, ako ti se sviđi, behagen, gut gefallen, urvidco, probor, vidcor. (cf. dopasti se. Rj. 3). Rj. s-vidjeti se, v. impf. svigjati se. — Što se tebi i braći trojgi sridi učiniti s ostalijem srebrom i zlatom, nčinite to po volji Boga svojega. Jezdr. 7, 18. Sridje mi se da objavim znake i čudesa što mi učini Bog višnji. Dan. 4, 2.

svigjānje, n. das Bestellen, cura. Rj. verb. od svigjati: radnja kojom tko svigja što. od svigjati se: stanje koje bira, kad se što komu svigja.

svigjati, svigjām. — 1) v. impf. besorgen, bestellen, facio: Svačiju slušaj, a svoju svigjaj. (Slušaj štogogj ko o kakom poslu misli i govori, ali najposlije radi kako sam nagješ da je najbolje. Posl. 279). Teke svoju ne svigjam rabotu. Rj. s-svigjati, kao nadgledati, starati se, činiti, v. impf. je i prosti vigjati. — Te ga hješe knjaže opravio, da mu poste u kraljeva svigja. Npj. 5, 56. — 2) sa se, refleks. vidi dopadati se, v. pf. sviđjeti se. — Kako ti se ona djevojka svigja? J. Bogdanović.

svijānje, n. vidi savijanje. Rj.

svijara, f. (u C. G.) vidi svirala: Ali Mitar u svijaru sviri. Rj. — svijara glasovi su premješteni pa jedan odbačen, mjesto svirala. Osn. 109.

svijati, svijām. Rj. s-vijati, v. impf. prosti viiti (vijem), v. pf. sviti (svijem). — 1) vidi savijati. Rj. v. impf.: Svija oboje noge u jednu nogavicu. DP. Posl. 120. — 2) sa se, refleks. vidi savijati se: Kapu skida, do zemlje se svija. Rj.

svijēca, f. die Kerze, candle. Rj. vidi dublijer, krsna (svijēca), lojana (svijēca), marčana (svijēca), samrtua (svijēca), tumarača, v. voštana (svijēca). dem. svjećica. — Svjeće pogase i pokupe. Rj. 174a. Potrnuti svjeće. Rj. 557a. Ona svjeća s kojom se ustaje u slavu ne gasi se ustima . . . Kad bude vrijeme da se svjeća ugasi, u Grhlju ni po što ne će niko reći: ugasi svjeću, nego obeseli ili nčesi svjeću. Rj. 690a. Smiriti svjeću, vidi ugasiti (kaže se za krsnu svjeću, s kojom se ustaje u slavu). Rj. 695a. Trnuti vatru, svjeću. Rj. 750a. Ušknuti svjeću. Rj. 788a. Utrnuti svjeću, vatru. Rj. 793a. Utluti, utusiti, svijećm, pčele, žegj. Rj. 793a. Vidi gje u jednoj sobi svjeća gori. Npr. 191. Dobro je (kašto) i gjavolu svjeću zapaliti. Posl. 60. Ode bez svjeće (n. p. kad se ko utopi). 232. Svjeću u podne žeci. 282. Tako mi se krsna svjeća ne ugasi! (. . . ne imao ko svjeće paliti.). 304. Pravom svatu tri sjajne svjeće. Npj. 1, 156. Dvije voštane izgorēe sveće. 1, 584. Treći dukat svake gjakonije i ubace one jasne sveće . . . Pa je Todor uregao sreću. 2, 97. Nego čn ti svēcom svjetliti. 3, 43. Jer je pala magla Kosovijem, sijeraju iz magle svjeće. 3, 219. Niko ne će ostat' od Srbina. Srpška će se svjeća utrnuti. 4, 254. U po noći svjeću začigose. 4, 302. Zapaljane svjeće u rukama pobožnoga naroda prosipaju svjetlost po svoj crkvi. DP. 141.

svijēcati, svijećām, v. pf. beschliessen, consilium capio. Rj. s-vijēcati, vijējajući smisliti, smati, odlučiti, v. impf. prosti vijēcati.

svijēćenje, n. verb. od svijētiti, koje vidi.

svijēćnica, f. tako se zove u Hrv. u katoliku blag dan očišćavanja Marijina (2. veljače) po tome što u crkvi vjerna pale svjeće, vidi svijetlo Marinje, u istočnoj crkvi zove se sretenje. Iveković.

svijesan, **svijesna**, *adj.* (n. p. čovjek, žena), *vernünftig, prudens, cf. razuman*. Rj. *svijesan je prema drugim padežima bez t: svijestan, svijesna, vidi svijestan*.

svijest, *f.* (loc. svijěstü), *das Bewusstsein, die Besinnung, mens: nije u svijesti, izgubio svijest*. Rj. *svijest, od kor. od koga s-vjed-ok, značenje korijenju: znati, svijest (pred t od nastavka promijenjeno je d na sj, Korijeni 209, isp. savijest, suprotno nesvijest. — Izišao iz svijesti*. Rj. 224a. Mrce mi *svijest*. Rj. 371b. *Nimalo ih za to ne muči svijest*. Priprava 45. *Ziru svijest o narodnosti*. DM. 53. *Kako nas tugje knjige i naše mudrovanje izvodi iz svijesti!* Pom. 99. *Nijesu ništa drugo nego od pravilnijeh infinitiva iščijeljenih iz svijesti narodne načimjeni novi*. Rad 1, 120. *Zasluge za češki narod budući u njemu i utrgujuću naukom narodnu svijest*. 17, 165.

svijestan, **svijesna**, *adj.* — **1)** *vidi svijesan, razuman*. — **2)** *svijestan biti čemu, znati za nj: Nijesan tomu ni svijestan ni čestan*. D'Posl. 84. *(ich bin mir dessen nicht bewusst)*.

svijestiti, **svijestim**, *v. impf. Stulli, v. pf. osvijestiti*. — **1)** *koga*. Stulli. *činiti da dođe k svijesti*. — **2)** *sa se, reflex. mentem recuperare*. Stulli. *k svijesti dolaziti, poručati se*. — *Svijesteci se od klapnje*. Šćep. mal. 104.

svijješćenje, *n. verb. od 1) svijestiti, 2) svijestiti se*. — **1)** *radnja kojom tko svijesti koga*. — **2)** *stanje koje bira, kad se tko svijesti*.

svijet, *m.* (loc. svijětu). Rj. *od kor. od koga jr svijetiti, svijetliti*. — **1)** *die Welt, mundus: Ode u bijeli svijet; iz bijelog svijeta*. Rj. *vidi mir 6*. — *Vasioni svijet*. Rj. 55a. *Od koga si kraju iz svijeta*. Rj. 129b. *Navali da ide u svijet*. Npr. 1. *Digne se u svet da traži zanata*. 36. *Ono je, brate, moj otac i mati, kao da su se okovali nu ovome svetu, ne htjeće erći jedan put o roga sveta*. 74. *Bila tri brata, pa nu belome svetu ništa više nisu imali do jednu krušku*. 79. *Da bi je samo kakogod sa sveta nestalo*. 141. *Carica mnoge ljude i žene s o roga svijeta smičaše*. 214. *Šin joj na to odgovori da joj zahvaljuje na svima gjerajkama od svijeta, jer je već našao gjevojuku*. 215. *Otac mu da brod i u njemu trgovinu, da kroz prostrani svijet ide*. 246. *Mladić imaše čudotvorni prsten, te s njime kroza svijet*. 263. *Niko ne može o roga svijetu u svačemu srećan biti*. Posl. 220 (*isp. oni svijet*). *Svijet ide naokolo, a nevolja redom*. 282. *Tako mi svijeta i vijeka!* 304. *Uzeo svijet na glavu*. (*Otišao u svijet*). 330. *Oni bježe zemljom i svijetom*. Npj. 2, 27. *Kad na drumu carevome dogje, iz svijeta srete čiridije . . .* Molim vi se, *bratice iz svijeta . . .* 2, 30. *Lažir svjete, moj lijepi svjete! Ijep ti bješe, ja za malo hodah!* 2, 441. *Na svemu bijelom svijetu ne će se naći tako izgoreo mozak*. Danica 2, 137. *Šta je istorija cijeloga svijeta*. Priprava 76. *Zemlja će se tresti po svijetu*. Mat. 24, 7. — **2)** *Leute (franz. du monde), Menge, multitudo: navalio svijet; bježe li mnogo svijetu kod namastira? od svijeta nijesam mogao da pristupim*. Rj. *vidi svjetina 2, čeljad 3, narod, puk, vojska 3a*. — *Aždaja tolčki svet pomori i zatomi*. Npr. 44. *A to u podrumu svet Bažij*. *Onda carev šin zapovedi da svi izlaze jedan po jedan*. Npr. 50. *Svijet se skupi i Boga stane moliti*. 192. *Izvesti koga na vašar*. (Osratotiti ga pred svijetom). Posl. 97. *Kad se svijet slož u Bijeljini, onda lvan po narodu pogje*. Npj. 4, 201. *Koji hoće svemu svijetu da ugodi*. Danica 3, 236. *Traba da piše onako, kao što može pred učenijem svijetom braniti i odgovarati*. Pis. 60. — **3)** *onaj ili oni svijet, jene Welt, alia vita (post mortem): Nuto majko aspe po rukama, gle svijeta od onog svijeta*. Rj. — *Onaki je raj onoga sveta; ali je teško do njega doći*. Npr. 91. *Kuncem vi se, a vjeru vi davam, da vi nikad zaškati ne ću ni ovoga ni onog svijeta*. Npj. 4, 423. *Po svoj prilici ću ovu*

želju odnijeti sa sobom na oni svijet. Kov. 1. — **4)** *das Tageslicht, dies: Od večera do sveta, a od sveta do veka*. Rj. *vidi dan, vid 2, svijetlo 2, isp. svijetlo, svjetlost, vidjele*. — *Srpski rječnik*. Skupio ga i na svijet izdao Vuk. Rj.¹ (natpis knjizi) (*isp. in lucem proferre aliquidi*). *Pa on gradi lučevu čelju, zapali je sa četiri strane, ona gori s večer' do svijeta*. Npj. 2, 92. *Što one (pjesme) sad nu svijet izlaze*. Npj.¹ 1. LXII. *Što mogu ovu književnu starinu našu iznijeti na svijet*. Star. 4, 63.

svijetao, **svijetla** (svijětlü), *adj. glänzend, fulgens: Svijetao ti obraz! (Kao blagoslov i pohvala. Posl. 282). Svijetli care! durrehwaertiger Kaiser!* Rj. *comp. svijetlji*. *isp. Obl. 41. a nublzi se i svjetlji, prema pretlji od pretio*. — *Vazmenae, svijetli ponedjeljuk*. Rj. 51b. *Opran, svijetlo, valjan, otrešan*. Rj. 461a. *Car ga zapita: Hoće li čuvati ovca? A on odgovori: Hoću, svetu kruno!* Npr. 46. *Odmah nu done-soše svijetlo i novo ajjele*. 251. *Lećljješ što veće ore to je svjetlji*. D'Posl. 54. *Od stara drva svjetlji je oganj*. 89. *Svijetno kako prosulja*. 120. *Što nosili, svijetlo ram bilo!* Npj. 2, 102. *Rano dogje svijetlu negjelju*. 2, 183. *Ali! neka ga, svijetla nu duša!* *takvi junak nikad ne umire, a*. 89. *O Gjorgjija, svijetla ti vorda!* 4, 164. *Pripasuje svijetlo oružje, u silava dvije puške male, među njima svijetlu handžara*. 4, 324. *Puče puška, svijetla nu ruka!* *na loše ga mjesto pogodio*. 4, 358. *Kamo Vuko, a gje li je Krsto, ali kamo presvijetli knjač?* 5, 27. *Svijetloj gospogji . . . svijetli muž' tvoj*. DRJ. 1, III. V. *Vrlo je malo među njima svijetlijeh imena kao što su Josafat i Jezeckija i Josija*. Prip. bibl. 90.

svijetiti, **svijetim**, *v. impf. vidi svijetliti*. Stulli. *v. pf. slož. prosvijetiti*. *v. impf. slož. prosvjećivati*. — *Svijetiti' prid kim godi*. D'Posl. 120 (*prid u zap. govoru mjesto pred*). *Oni s glavnjani' ognjenima svijete, i kažu puto svima*. Stulli (s?).

svijetliti, **svijetlim**, *v. impf. Rj. vidi svijetiti, v. pf. slož. osvjetliti, po-, pri-, pro-, ratz-, za-; osvjetliti, v. impf. slož. osvjetljavati, osvjetljivati, prosvjetljavati, prosvjetljivati*. — **1. 1)** *leuchten, lumen praefere, admovere, ministro*. Rj. — *Onda bajd k onoj strani od kud je vatra svetila*. Npr. 142. *Majka mi sree vadila, strina joj lučem svetila*. Npj. 1, 162. *Nego ću ti srećom svijetliti*. 3, 43. *Svijetleć im putem kojim će ići*. Nem. 9, 12. *Čkiljeti, subluccere, slaba svijetliti*. Daničić. ARJ. 814b. *sa se, pass.: Lučka, cjepljaca kojom se svijetli kao lučem*. Rj. 336b. — **2)** (u C. G.) *vidi mesti, čistiti, n. p. kuću, dvor*. Rj.

II. sa se, reflex. leuchten, glänzen, fulgeo, luceo. Rj. *dem. svjetluati se*. — *Zlato . . . sva se kolehu od njega svetli*. Npr. 43. *Smotri na daleko vatra gle se sveti*. 112.

svijetlo, *n.* — **1)** *lux, publicum* — *izići, izaći na svijetlo, in publicum eire, prodire: na svijetlo iznijeti, izvesti, dati, predati, percutare, in vulgus edere*. Stulli. *isp. svijet 4, svjetlost, vidjele*. — **2)** *za svijetla, din, de die*. Stulli. *vidi svijet 4, dan, vid 2*. — **3)** *svijetlo Marinje, eundelora, festum Purificati-onis B. T. M.* Stulli. *govori se i u Star. svijetlo Marijuje, vidi svjećica, isp. sretenje*.

svijetljeenje, *n.* Rj. *verb. od 1. svijetliti, II. svijetliti se*. — **1. 1)** *radnja kojom tko svijetli (n. p. lučem kome (das Leuchten, luminis praelatio. Rj.) — 2) radnja kojom tko svijetli (mete, čisti) n. p. sobu*. — **II. stanje koje bira, kad se što svijetli (das Leuchten, fulgor. Rj.)**

svijetnjak, *m.* — **1)** *der Leuchter, eundelubrum: Da mi živu vatra maložimo od stolova i od svijetnjaka*. Rj. *vidi svjetionik; čirak 1, kerostac*. — *Luki-jernar, kao svijetnjak u kojemu mjesto svijeće gori zeitin*. Rj. 335a. — **2 a)** (u C. G.) *vidi bliješnjak: polećeše mu svijetnjaci*. Rj. *svjetlica ispred očiju n. p. od udarca, vidi i blijeska, svitac (svici)*. —

b) bubica što se svijetli o Icanja dne: Krijesnica, u Hrv. a u Slav. svitadjka, u Dubr. svijetnjak. vidi sedac 1. Rj. 303a. vidi i zlatna bubica.

svikati, svičēm, v. pf. Rj. s-vikati, vičući sazrati, skupiti, v. impf. svikivati (i se). — 1) *zusammenrufen, convocare*: Koji na nas svu Turčiju srika. Zakla vola bika, sve selo srika, a kad pogje da slavi, nema šta da stavi (odgonitljaj: Kokoš, kud snese jaje). Rj. — 2) *sa, se, reciproc.*: Lav i lavić riče nad lovom svojim, i ako se i sriče na nj mnoštva pastira, on se ne plaši od vike njihove. Is. 31, 4.

svikivajuje, n. verb. od 1) svikivati, 2) svikivati se. — 1) radnja kojom tko srikuje n. p. ljude. — 2) radnja kojom se nekolicinu srikuju.

svikivati, svikujēm, v. impf. — 1) n. p. ljude, vičući sazivati, skupljati ih. v. pf. svikati. — 2) *sa se, recipr.* vikanjem sazivati se. S. Vojniković. 42. Rp.

sviknuti, sviknēm, vidi svići. Rj.

svila, f. — 1) *die Seide, sericum*. Rj. vidi gjuvezlija, tavlija. — Pri kugeljji svila graničasta. Rj. 98b. *Preljjeva se svila*. Rj. 575a. *Svila*, ka se nosi, ne grize se. DPost. 120. *Bijela svila* po moru plila. Npj. 1, 37. *Vije P mu se b'jelo perje* oko kalpaka, kano *svila prepredca* oko vretena? 1, 43. Na trećoj trpeži *svilu nekrojenu*. . . Zovite terzije *neku svilu kroje*. 1, 107. Kod moje ćeš majke *tanku svilu presti* na zlatno vreteno. 1, 111. Volim s mladim na kamenu spati, neg' sa starim u *mekanoj svili*. 1, 291. Uvezla si tri dukata zlata, i četiri *svile Carigradske*. 1, 322. Tanka beza od grada Mostara, *svake svile baš od Sarajera*. 1, 471. *Na sebi je svilu pomrčila*, dok je vama užinu donela. 2, 437. *Vež'te bolje, obje ruke moje!* sa *lijepom Dubrovačkom svilom*. Here. 140. (sa?). — 2) ono što u jesen na lijepu vremenu leti kao paučina. Rj. — 3) u kukuruza vidi brada 3. Rj.

svilač, svilač, m. iščupana krpa što se meće u ranu, *Charpie, lintula carpta*. Rj. — Vitilj, 3, što se u ranu meće (savije se od svilač, pak se namaže melemom). Rj. 61a. *osn. u svila*. Osn. 340.

svilača, f. t. j. *košulja, svilena košulja*. — U dvoru me tri posla čekaju: na kugeljji Misirsko povjesno, a na stanu *svilače košulje*, na gjergjevu platno Sarajevsko. Here. 200. *riječi s takim nast. vidi kod ajgiraca*.

svilača, f. (u Už. nab.) *Art Birnen, piri genus, cf. svilajca*. Rj. *nekaka kruška. vidi i svilajca*.

Svilaja, f. planina u Dalm. na desnoj strani Cetine. Rj.

svilajca, f. vidi svilača. Rj. vidi i svilajca.

svilaji,* m. pl. (u Hrv.) vidi silaj: dvije puške u *svilajima*. Rj. *Turska riječ silaj s umnutim (iza s) glasom v.*

svilajca, f. vidi svilača, svilajca. — *svilajica* (biće od osnove postale nastavkom »ja« od osnove koja je u *svila*). Osn. 324.

svilan, svilna (svilona), adj. Rad 14, 99. *odregjeno svilni, koje vidi. vidi i svilen*. — *Pade Šavi preko svilna krila*. Npj. 2, 73.

svilana, f. (u Hrv.) vidi svilara. Rj. *zgradu gdje se svila prede*. — riječ načinjena od *svila* prema *Turskima s ake*, na a pred na. *isp.* Osn. 142. *takve riječi kod ajmana*.

svilanje, n. vidi bradanje. Rj.

svilār, svilār, m. *der Seidenhändler, negotiator sericarius*: Sta se ono u planini sjaše? jeli svila megju *svilarima*? ali zlato megju *zlatarima*? Rj. koji *trguje svilom*.

svilara, f. *Seidenfabrik, officina sericorum*. Rj. *zgradu gdje se svila prede. vidi svilana*. Okretalja, u *svilarana*. Rj. 455b. *riječi s takim nast. kod badnjara*.

svilārica, f. (u C. G.) nekaka čibuljica, *eine Art Pustel, pustulac genus*. Rj.

svilati, svilām, v. impf. vidi bradati: *svilali ku-*

kuruzi. Rj. *svilu* (3) (*bradu*) *dobijati. v. pf. slož. i(z)-svilati*.

svilen (svilen), svilena (svilēna), adj. *seiden, sericus*. Rj. *što pripada svili. vidi svilan, svioni*. — *Bubar*. Koji trguje *svilenijem bubama*. Rj. 46a. *Ibrišim, svileni konci*. Rj. 215a. *Carica se čedu obradova, prometnu ga kroz nedra svilena*, da b' se dete od sreca nazvalo. Npj. 2, 157. *Ne žal'te mi svilenih jedaka . . . Odsekoše svilene jedake*. 2, 641.

svilēngača, m. (st.) *ein Mann mit seidenen Hosen, catigis sericis indutus*: Drži, Vuče, toga *svilēngača*, dok ja idem cara da potražim. Rj. *svilen-gača, koji nosi svilene gače. isp. tako slož. riječ šaren-gača, koja je ženskoga roda, pa prema tome može i svilēngača biti rodu ženskoga te značiti ženu (Turkinju), koja nosi svilene gače*.

sviluica, (*orako stoji riječ u Rj. sama bez ičega drugoga*), u *Stullija*: svionica, f. *quae sericos pannos conficit vel vendit (koja pravi ili prodaje svilene tkanine)*.

svilōkos, adj. *seidenes Haar habend, capillis sericis (delicatis, mollibus)*. Rj. *svilo-kos, svilenijel kosa. tako slož. riječi kod crukos*.

svilōrun, adj. *seidenwollig, lanam sericam gestans (ovis)*: Te pobila *svilorune* ovce. Rj. *svilo-run, svilēna runa*.

svinj, svinja, m. vidi svinjac. Rj. *svinjska staja. vidi i svinjak*.

svinja, f. (pl. svinje, svinjama). — 1) *das Schwein, sus*. Rj. vidi svinjče, krme; *bagun, bagunac, basulj (basulja), bjelug (bjeluga), bugar 2, džora, kriloša, krmak (krmača), nazimac, nazime, potraguša, prasac (prasica), vepar, žirovne svinje, žiža*. — *Brložiti svinje; svinje se brlože*. Rj. 44a. *Zaroktše svinje*. Rj. 193a. *Rokče svinje*. Rj. 653b. *Užiliti svinjče, vidi žiliti*. Rj. 771a. *Copor svinja*. Rj. 828b. *Na svinjama se svinjski dobije, ali se svinjski i izgubi*. — *Posl. 191. Svinja krmacu! (t. j. ljubi)*. (Kad se dvoje ljubi, pa im se ko podsmijeva). 282. *Svinje se kolju izmegju sebe, ali kako kurjake opaze, one se sve slože na njega*. 282. *Krmak prascu brat a svinji otac*. DPost. 50. — 2) svinja morska, (u Dubr.) *Delphin, Tammler, delphinus*. Rj. vidi pliskavica. *isp. prasac 2*.

svinjac, svinjca, m. *der Schweinstall, hara, cf. svinj*. Rj. *svinjska staja. vidi i svinjak*. — *Optinjiti n. p. košaru, svinjac*. Rj. 466a.

svinjāk, svinjāka, m. (u Srijemu) vidi svinjac. Rj.³ *govori se i u Hrv. vidi i svinj*.

svinjar, svinjāra, m. — 1) *der Schweinhirt, subulcus*. Rj. *koji čuva svinje*. — (U igri čuli ili krmaci) *trlja, koji tjera čulu, zove se svinjar*. Rj. 830a. *Neradin uzme za stoku govodara. . . za svinje svinjara*. Npr. 72. — 2) *der Schweinhändler, porcarinus*. Rj. *svinjski trgovac*.

svinjarče, svinjārčeta, n. *junger Schweinhirt, puer subulcus*. Rj. *mlad svinjar*. — *Šromaški dečko čuva jednu krmacu i troje praščića . . . otide k svinjārčetu, koje je malo dalje od krmace stajalo*. Npr. 255.

svinjārev, adj. vidi svinjarov. Rj.

svinjārica, f. — 1) *die Schweinhütterin, porcaria*: Ja ne mogu tebe oženiti *svinjaricom* ni *govodaricom*. Rj. *koja čuva svinje*. — 2) *lagja na kojoj se voze svinje*. Rj.

svinjārtija, f. *kao stvar svinjska, nečista, gadna (u prazom i prenesenom smislu); die Schweinerei, spureitza*. (govori se u Hrv.).

svinjārina, f. *das Hutgeld an den Schweinhirt, merces subulei*. Rj. *plata svinjaru*. — *riječi takve kod dimarina*.

svinjārov, adj. *des svinjar, porcarii, subulci*. Rj. *što pripada svinjaru. vidi svinjarev*.

svinjārski, adj. *des svinjari, porcariorum, subulcorum*. Rj. *što pripada svinjarima ili svinjaru kojemu god*. — U Srbiji su otrprie znatnije Srbe, kao svi-

njarske trgovce, zvali gazdama. Rj. 96a (isp. svinjski trgovci kod riječi svinjski).

svinjče, svinjčeta, *n. ein Stück Schwein, Borsten-reih, una sus.* Rj. *vidi* krme, bugar 2, hranjenik 2. *isp.* svinja, *i syn. ondje.* — *Zekasto svinjče*, u kojega je dlaka kao u zeca. Rj. 207b. Od šugava praseta zdravo svinjče bude. Posl. 236.

svinjčeti, *če, adj. Schweine-, suillus.* Rj. *što pripada svinji, svinjama, vidi* svinjski, krmski, krmeći. — *Zatore, rime svinjče.* Rj. 198a. *taka adj. kod* jagnjeći.

svinjčina, *f. Schweinefleisch, caro suilla, cf. prašče-* vina. Rj. *svinjče meso.* — *riječi što znače meso ili kožu od životinje s takim nast. kod* divljatina.

svinjkanje, *n. verb. od* svinjkati *se, radnja* kojom *se n. p. pastiri svinjkuju.*

svinjkat *se*, svinjkm̃ *se, v. recipr. impf. igrati se* krmače, *govori se u* banji *u. p. pastiri se* svinjkaju. P. Leber. *isp.* krmača (svinja) 2.

1. svinjski, *adj. Schweine-, suillus.* Rj. *što pripada svinji, svinjama, vidi* svinjčeti; krmski, krmeći. — *Gazda, 3)* za vremena Turskoga tako su u Srbiji zvali *svinjske trgovce* za sela. Rj. 81b (*isp.* svinjarski trgovci *kod riječi* svinjarski). *Ognjica, 2)* *svinjska bolest*, koja ih napadne kad jedu žir a nemaju dosta vode. Rj. 438a.

2. svinjski, *schweinisch, suis more:* Na svinjama *se svinjski dobije*, ali *se svinjski i izgubi* (Posl. 19f). Rj. *adv.*

svionit, *adj. vidi* svilen. Rj. svil-ni, *promijenivši se l u o:* svioni. *neodređeno* svilan. — *Sej svionu dolamu*, er je ova čas(t) došla tebi a ne meni. DPosl. 39 (*vej = jegj = jedi?*).

svirac, svirača, *m. der Dudelsackpfeifer, qui utriculo canit.* Rj. *koji svira u* svirale, drojnice, gadlje, gajde. *vidi* gadljar, gajdaš. — *Zivi kao i svirac* (dobro: jer *svirac ide po* svadbanu i po drugijem veseljima *te svira i časti se*). Posl. 81. *Kako svirac svira*, onako valja igrati. 127. *Odnosi glavu kao svirac* od prdaljke. 234.

svirač, svirača, *m. der Flötenspieler, tibicen.* Rj. *koji svira u* sviralu, sviraljku, svirku. — *Nije za čelava češalj* (kao ni za slijepca ogledalo ni za gluha svirač). Posl. 215. *Glus gudača i pjevača i svirača i trubača ne će se više čuti u tebi* (grade velik!). Otkriv. 18, 22. *Juval; od njega se narodiše gudači i svirači.* Mojs. I. 4, 21.

sviračev, *adj. des* svirač, *tibicinis.* Rj. *što pripada sviraču.*

svirala, *f.* Rj. *vidi* svijara. — **1)** *die Flöte, fistula.* Rj. *vidi* čurlika, frula, samica 2. *isp.* sviraljka, svirka; karabe, karablje 1. *dem.* sviralica. — *Duduk, sviralu bez piska* (a ona što ima pisak, zove se u Srbiji *slijepu sviralu*). Rj. 144a. *Ovčar svirajući u sviralu.* Rj. 181a. *Svirala mu jasno odgorava.* Rj. 442b. *Pukla sviralu odiše na pukotinu.* Rj. 443b. *Šopilka, velika svirala.* Rj. 700b. *Čobančad načine sviralu*, ali kad počnu svirati, *svirala izdaje glas:* »U cara Trojana kozje uši«. Npr. 151. *Dohvati nekaku sviralu dugu prvejenu i šarcnu kao najveća zmija i poče u nju svrjeti.* 152. *Na vrbi sviralu.* (Od toga nema ništa). Posl. 185. — **2)** *svirale, vidi* dvojnice i gadlje. Rj. — *Krenuše se Turci iz* Lješnice, *bubnji biju, a svirale svire.* Npj. 4, 169. *Pripasaše sablje dimiškinje, udariše bumble i svirale.* 5, 77. *Narod sviraše u svirale i veseljaše se* veoma. Car. I. I, 40. *ori prinjeri može biti da pripadaju pod 1), jer svirala imade dukako i množinu.*

sviralica, *f. dem od* svirala. Rj. — *Izvali iza pasa nekaku malu zlatnu sviralicu*, pa se pripe na jedno drvo i poče u nju *zrižjeti*. Np. 219.

sviraljka, *f. vidi* svirka. Rj. *sprava za sviranje.* *isp.* svirala 1. — *riječi s takim nast. kod* kazaljka.

sviranje, *n. das* Floten, *cantus fistulac.* Rj. *verb.*

od svirati, *radnja kojom tko svira, vidi* svirenje. — *Sviranju psaltira trojih ne ču da čujem.* Amos 5, 23.

svirati, sviran, *v. impf.* Rj. *vidi* sviriti, svrjeti, *isp.* muzikati. *v. pf. prosti* svirnuti. *v. pf. slož.* posvirati, zasvirati. — **1)** *floteu, fistula cavo.* Rj. — *Jedna nosi zlatnu arfu, hoće da svira.* Rj. 7b. *Svira svatovca.* Rj. 668b. *Pogje u grad svirajući u gajle.* Npr. 47. *Onjavi mačiče.* (Kad ko *rgjavo svira u gadlje*). Posl. 43. *Kad hegeduš pravdu svira*, gudilo ga po nosu bije. 116. *Kako svirac svira*, onako valja igrati. 127. *Lasno je* (gjavolu) *u ritu svirati (u karablje).* 166. *Po 10 muzikanta za ručkom sviraju.* Danica 1, 86. *Narod sviraše u svirale.* Car. I. I, 40. *sa se, pass.:* *Ko rad igra, lako mu se svira.* Posl. 152. — **2)** (*die Stunglocke läuten*), *nemoj svirati; hajd ne sviraj tu!* *rede nicht so unanständig, noli obsceno loqui.* Rj. *govoriti nepristojno, sramotno.*

svirčev, *adj. des* svirac, *utricularii:* *Ustani, pope, neka sedne svirčevu mali* (u Srijemu). (Posl. 336). Rj. *što pripada svircu.*

svirenje, *n. vidi* sviranje. Rj.

sviriti, svirim, **svirjeti**, *rim (u gornj. prim.) vidi* svirati. Rj. *v. pf. prosti* svirnuti. *v. pf. slož.* zasvirjeti. — *Evo ti sviralu, pak joj nad glavom sviri od žraka do mraka, i oživljeće ti.* Npr. 115. *Dohvati nekaku sviralu i poče u nju svrjeti.* 152. *Svak lijepo igra, komu dobru sreća sviri.* DPosl. 117. *Ali Mitar u sviraju sviri*, u sviraju brata pomenuje. Npj. 2, 632. *Bubnji biju, a svirale svire.* 4, 169.

svirka, *f. das* Blase-Instrument, *fistula in genere, cf. sviraljka.* Rj. *sprava za sviranje.* *isp.* svirala 1. — *Ugasite svirke svekolike.* Rj. 660a. *Počnu svirati, a svirka izdaje glas:* »U cara Trojana kozje uši«. Npr. 152 (*isp.* *kod svirala 1 primjer iz* Npr. 151). *Udarahu svirke različite, i davahu glase prevelike.* 5, 295. *Udariše svirke i muzike, barjaktari barjake razviše.* 5, 327. *Otpijevajući žene jedne drugima uza svirku govorahu:* Šaul zgubi svoju tisuću. Sam. I. 18, 7. *Kad čujete pjevanje i svakojake svirke, popadajte i poklonite se zlatnomu liku.* Dan. 3, 5.

svirnuti, svirmem, *v. pf. einen Pfiff (an der Flöte) thun, sibulare.* Rj. *v. impf.* svirati, sviriti, svrjeti. *v. pf. slož.* posvirati, zasvirati, zasvirjeti.

svirnuti, svirnem (sviškoh, svište, sviškao, svišla) *bersten, rumpor, n. p. od* žalosti, *dijete od* zime, *od* plača. Rj. *svišk(n)uti, kao* prsnuti. *glugol se ovaj drukčije ne nalazi.*

svita, *f. — 1)* (u C. G.) *Tuch, pannus, cf. čoha:* *Nekom dukat, nekom svite lakat.* I na njima *gore po* košulji *ima od crne svite (čoh) prsluk*, koji oni zovu *kružat*. Kov. 40. — **2)** *blane und rothe Streifen Tuch zur Verzierung der weissen Bauernröcke vorn an der Brust, clarius coculeus aut riber, cf. striza 2.* Rj. *vidi i* riza 2. *Čoha se u* Urnoj Gori *zove i svitu* (od čega se i u Srbiji zovu *one strize*, što se kupuju te se njima šaraju zubuni i druge bijele haljine). Pis. 42.

svitac, svitka, *m. — 1)* *Johanniswürmchen, cicindelula lampyris L. Rj. 3)* *cf.* svijetnjak, krijesnica, svitaljka. Rj. *vidi i* svjetlica 3, *zlatna bubica.* — *bubica što se u* Ivanju *dne svrjeti, od kor. od koga je svrjetiti* (svijetliu, svijet, o-svit, rasvit). — *Ponosi se kao svitac guzicom.* Posl. 255. *Udaricu te da ti polete svici ispred očiju.* 338 (*kao da polete svici, krijesnice, svrjetnjaci, svitaljke ispred očiju*). — **2)** *der Wachstock, glomus cereum.* Rj. *kao svjećica što se svrje od roska, svitac, postalo od sviti, svijem.* *isp.* Osn. 345.

svitak, svitka, *m. — 1)* (u Srijemu) *uredba* po kojoj se *popovima plaća, Stola-Taxe.* Rj. *s-vitak, kao* svit *papir, na kojem su popisane plate* *popovima.* — **2)** *involutum, volument, n. p. svitak* knjižni, *involutus liber.* Stull. *Kolle, z. B. Schriftrolle.* — **3)** *krpu svijena kao* gužra *što se meće na glavu, kad se što nosi na glavi.* u *Hrv. vidi* kotrlj 2, *kotuljač, spara.*

svitáljka, *f.* (u Slavon.) *vidi* svitac 1. Rj. i *syn. ondje, za nast. isp. kazaljka.*

svítan, *svítana, adj.* (u Boči) *vidi* čohan: Jatagane i *scitne dolame*. Rj. što pripula sviti. *vidi* i čohan. *isp. suknen.*

svítanje, *n. das Aubrechen des Tages, diluculum.* Rj. *verb. od* svitati. *stanje koje biva, kad sviće.*

svítati, *sviće, v. impf. aubrechen (com Tage), dilucenscit.* Rj. *vidi* svanjivati. i *syn. ondje, v. pf. vidi* kod svanuti. — Sad ne mrkne, nego sviće (n. p. kad prevali zima, pak se prikućuje proljeće). Posl. 273. A u jutru uraniše, i kad seitaše, zovnu Samuilo Saula na krov. Sam. 1. 9, 26.

svítiti, *svijem, v. pf.* Rj. s-viti. — **I, 1)** *vidi* saviti: Nije riječ svilena marama, da je sviješ pa u njedra metneš. Rj. *v. impf. svijati.* — **2)** *heidend zusammenrufen, ululans convoco:* Vuk ne vije što je mesa gladan, nego vije da družinu svije (Posl. 40). Rj. *vijući (vijanjem 3) sazvati, skupiti. v. impf. vijati 3.* — **II.** *sa se, reflex.* **1)** ovo bilo. ono se sviło. Rj. (*er erzählte dies und das*). Rj. ³ *pripovijedao oco i ono.* — **2)** *sviti se (s čega), vijući se sići. vidi* saviti se 2. Kad su bili malo naprijeda, al' se vila iz oblaka svila. Here. 50. — **3)** *sviti se podu što. vidi* saviti se 1. Kad su bili malo naprijeda, al' se vila iz oblaka svila, gjerovski se pod al' duvak svila. Here. 40.

svítice, *f. pl.* (u Šenju) *vidi* gaće. Rj.

svítlati, *svítlām, v. pf.* Rj. s-vitlati. *vidi* savitlati. *v. impf. vitlati.* — **1)** *herabhagen, depello.* Rj. s čega, odozgo dolje. *vidi* stjerati 1, i *syn. ondje, za s- isp. s, sa 1.* — **2)** *zusammenjagen, cogo.* Rj. *vidi* stjerati 2, i *syn. ondje, za s- isp. s, sa 11.*

svítujāk, *m. vidi* gatnjak. Rj. *uzica (prtena ili cunenju) kojom se gaće sprijeda vežu.* — *svitujak* (adjektiv pred ja- osn. u svitu). Osu. 269.

svjēčār, *svjēčāra, m. qui candelas aut lucernas conficit vel vendit.* Stulli. *tko svjēče gradi ili prodaje.*

svjēčārica, *f. scapha lumine instructa piscibus noctu capiendis.* Stulli. *baruka na kojoj se pri svjēči noću hvata riba.*

svjēčica, *f. dem. od* svjēča. Rj. — Svaki domaćin dotjera na Gjurjev dan k erkvi po muško jagnje, i ondje mu na svaki rog prilijepi po voštanu svjēčicu. Rj. 151a. *Svjēčice* joj darovi, a popovi svatovi. DPosl. 170.

svjēčonoša, *m. koji svjēču nosi.* — Koji još nijesu napravu u sveščeničkom redu . . . Isprva je među njima bilo ne samo čataca i svjēčonoša nego i zaklinjača. DP. 239. svjēčo-noša. *tako slož. riječi kod* bremenoša.

svjēdočānstvo, *n. vidi* svjedodžba. — *Za svjedodčanstvo oroga* uzima se još i to što . . . Rj. 366a. *Po svjedodčanstvu* Grčkoga cara Hrvati su se u naše krajeve doselili . . . Kov. 16. Dva brata, Gjorgjije i Cirjak imaju za to sila pismenijeh svjedodčanstva. Npj. 4, 117 (Vuk). Evo ti nepokoljehoroga svjedodčanstva za prvi temelj cijeloga ljudskog prava. Priprava 122. Tražahu lažnu svjedodčanstvu na Isusa. Mat. 26, 59. *Jasnijih svjedodčanstva* nema da se država dijelila među braćom. DM. 5. U zakoniku imamo tame veće svjedodčanstvo. 59. Iz svjedodčanstva dubrovačke opštine o rodu Braila Tezalovića isto se tako vidi da je . . . 69. Tražili su najjvernija svjedodčanstva da je pismo istinito. 250. *Svjedodčanstvo protiv* tužnoga. 271. Poslije tolikih svjedodčanstava za uskrs dolazi jevangjelsko kazivanje Jovanovo. DP. 272 (u Luku nema takvoga *gen. pl.*, pa i u Daničicu slabo kad. *isp. poviše primjer iz* DM. 5 i *primjer koji odmah ide). Koliko* ima svjedodčanstva, t. j. mjesta koja se potvrđuju drugim kuji-gama. Star. 3, 4.

svjēdočēnje, *n. das Zeugen, testificatio.* Rj. *verb. od* svjedočiti. *radnja kojom tko svjedochi.*

svjēdočiti, *čim, v. impf. zeugen, testor, testificor.* Rj. *v. pf. slož. o-svjedočiti, po-, za-, v. impf. slož. o-svjedočavati, po-, za-,* — *Bojom Boga ne svjedochi* ki ga zlati, neg ki ga štuje. DPosl. 7. Mlogi parlozi

svjedochē, da se negda oko vinograda više radilo. Danica 2, 104. On svāčim svjedochi, da je vrijedan biti spisateljem. Rj. ¹ XV. Zar ništa ne odgovaraš što ovi na tebe svjedochē? Mat. 19, 62. Onaj, za koga si ti svjedochio, evo on krčava. Jov. 3, 26. To mi svjedochi svjest. Rim. 9, 1. Sluzi svojem Jovanu, koji svjedochi riječ Božiju. Otkriv. 1, 2. Ne svjedochi lažno na bližnjega svojega. Mojs. II. 2), 16. *Svjedochim* vam danas nebom i zemljom, da sam stavio pred vas život i smrt. V. 30, 19. Moja mrša podiže se na me, i svjedochi mi u oči. Jov. 16, 8. Taj po tom mišljenju svjedochi o sebi sam da ni o kakvoj gramatičkoj stvari nije kadar misliti. Vid. d. 1861, 8.

svjēdočžba, *f. das Zeugniß, testimonium, cf. svjedodčanstvo.* Rj. *dž mjesto č (postalo od k) pred b. gen. pl. svjedodžbu (prema službi, svadbi, i t. d.). riječi s takim ust. kod* berba. — Oni to potvrđuju i drugim svjedodžbama da je Miloš iz Pocerine. Rj. 113b. *Za svjedochu* togu pripovijeda da . . . Rj. 364b (*biće* *pogrješkom štamparskom mjesto: Za svjedodžbu . . .*). Dovede Dobrinca u Kragujevac radi kojekakih svjedodžbi o postunju ove bnne njihove. Miloš 179. Ovu ovako jasnu svjedodžbu o božanstvu čita erkva. DP. 273.

svjēdok, *svjēdōka, m, der Zeuge, testis.* Rj. *vidi* sjedok, sok. s-vjed-ok, osn. БѢЖА (znanje). *riječi s takim ust. (substant.)* batok, palok, (adj.), dubok, i *ostale kod* njega. — Tamnoj noći svjedoka nema. Posl. 311. Te sam je (ženu) volio dati jednom trgovcu, nego li biti svjedok njezine smrti. Danica 2, 140. Ako li mi ne vjeruješ, izvešči ti tri svjedoka. Kov. 57. Da mi budeš svjedok pred srijem ljudima za ovo što si vidio i čuo. Djel. Ap. 22, 15. *Lažan svjedok* koji govori laž. Prič. 6, 20. Ne budi svjedok na bližnjega svojega bez razloga. 24, 28. *Bićn brz svjedok* protiv vračara. Mal. 3, 5. *Zena je mogla biti i zuklet svjedok o sili.* DM. 279.

svjēdžbati, *svjēdžbām, vidi* sviknuti. Rj. *v. pf. vidi* i sviči, s-vjed-čbati. *vidi* uvjedžbati. *v. impf. prosti* vjedžbati. — *Značenje znati: svjedok; svijest; vješt, izvještiti se, uvještiti se, svjēdžbati (dž stoji mjesto š), uvjedžbati.* Korijeni 209.

svjērovati, *svjērujēm, v. pf. Wort halten, fidelem servare:* Ne svjērovi, eli nema otkud. Što je rekla baba Gjurisava, to je baba posle svjērovala. Rj. s-vjērovati, *održati zadanu vjeru, riječ.* — Što rekoše Izrailjci, ne svjērovaše. Prip. bibl. 57.

svjēsiti, *svjēšim, v. pf. s-vjesiti, obješeno što god skimuti. kao prost glugol ne dolazi. isp. vjesiti. v. impf. svješati.* — *Sejesi obješenjaka* da on tebe objesi. DPosl. 120.

svjēšanje, *n. verb. od* svješati. *radnja kojom tko svješā što.*

svjēšati, *svjēšām, v. impf. s-vješati, obješeno što god skidati. v. impf. prosti* vješati. *v. pf. svjesiti.* — Dva i svješaju a obješaju. DPosl. 21.

svjēštati, *štām, v. pf. svještavati, svještavām, v. impf.* — **1)** t. j. masla, *dic letzte Oelung ertheilen, extremam unctionem impertiri.* Rj. — **2)** n. p. erkvu, *weihen, consecro, cf. osvetiti.* Rj. *vidi* sveštati, sveštavati. *svještati kao i sveštati v. pf. i v. impf.* — Dozovu popove i kalugjere te čate molitvu, svještaju masla i svete vodieu. Rj. 167a. Popovi, kalugjeri i vladike čate molitve, svještaraju masla, drže denija. Npr. 146. *Svještaću* ja njemu maslo! (Dosađicu mu, ubiću ga). Posl. 282.

svještavānje, *n. die Ertheilung der letzten Oelung, extrema unctio.* Rj. *verb. od* svještavati. *radnja kojom tko svještava što. vidi* sveštavanje.

svjēštenik, *n. vidi* sveštenik. Rj. *vidi* i svećenik. — *Zviždenik*, u pripovijeci kazala nekakva baba mjesto *svjēštenik.* Rj. 204a. *Svjēštenci*, da se poslušamo . . . Kad to čuše do dva sveštenika. Npj. 4, 416.

svještilo, *n. der Docht, elychnium, cf. stijenje, fitilj.* Rj. *u svijeće. vidi i stijenj, stijenjak, vitilj.* — Kad hoće da se gradi voštana svijeća, onda se mera vosak, te se načini kao tanak katičić, koji se po tom čitav obavije oko svještila. Rj. 353. *Svještila koje se puši ne će ugasiti.* Is. 42, 3. **svještilo** (СВѢШТА). Osn. 124.

svjet, *m. der Rath, consilium, cf. sjet.* Rj. *s-vjet. vidi i savjet.* — Otide onom starcu da ga pita kome ga je poslao po svjet. Npr. 155. *Boj se najprije Boga pa muža. (Svjet gjevojeći kad se udaje).* Posl. 21. *Star pas kad laje, svjet daje.* 294. *Nije dobar svjet što je sada svjetovao Abitofel.* Sam. II. 17, 7. *Gospod bješe naredio da se razbije svjet Abitofelov.* 17, 14.

svjetima, *f. — 1) augm. od svijet 1:* Otle ode zemljom i svjetinom. Rj. — *2) eine Menge Leute, multitudo:* navala svjetina. Rj. *mnogo svjeta.* *vidi svjet 2, narod, puk.* — *Kad svjetina uzme ūk. (Kad se narod na što izuzme i stane vikati).* Posl. 120.

svjetionica (svjetilnica), *f. lampas.* Stulli. *vidi fenjer, fenjer-vidjelica, lampa, vidjelica.* — *Liceum može biti vrelo znanja, sveticionica truda i trudbenika.* Zlos. 31. *za nast. isp. djeljaonica.*

svjetionik (svjetilnik), *m. lucerna, candelabrum.* Stulli. *vidi svjetinjak 1, i syn. ondje.*

svjetlac, svjetlaca, *m. vidi bliješnjak.* Rj. *svjetlac ispred očiju n. p. od udara. vidi i blijeska. isp. svjetinjak 2, i syn. ondje.*

svjetlaenje, *n. politio, politura, illustratio.* Stulli. *radnja kojom tko svjetla što.*

svjetlati, *lām, v. impf. lustrare, illustrare, polire, collustrare.* Stulli. — *1) svjetlati što, činiti da bude svijetlo. isp. laštiti. svjetlati obraz. isp. v. pf. osvjetlati.* — *2) sa se, refleks. purgare se, excusare se, culpam u se umorere.* Stulli. *svjetla se, kome je orn obraz ili misli da mu je orn pa se prarda, da mu bude svjetao.*

svjetlica, *f. — 1) der Blitz, fulgur:* meće (sijeva) svjetlica. *cf. munja.* Rj. *vidi i sijavica 2. kad sijeva munja.* — *Bliješnjak, svjetlica ispred očiju (n. p. od udara).* Rj. 31b. *Ko je razdjelio jazove povodnju i put svjetlici gromornoj? Jov 38, 25.* — *2) svjetlica zvijezda, t. j. svjetla zvijezda: Svjetlica je danicu korila . . . pa svjetlicu dozivao zvijezdu: Pričak mene, svjetla zvijezdo moja! HNJ. 2, 245.* — *3) (u Liei) vidi svitae 1, i syn. ondje.* J. Bogdanović.

svjetlika, *f. (u C. G.) komad suva drveta, kojijem se svijetli kao lučem. Svjetlika je ponajviše od zanovijeti. (vidi zublja). cf. lučka.* Rj.³ — *riječi s takim nast. kod aptika.*

svjetilija, *f. koja svijetli. isp. svjetionica. za nast. isp. bjelilja.* — *Liceum može biti svjetilja u opštoj pomrčini od neznanja.* Zlos. 31. *Njihove škole — ove svetilje u svakom narodu na putu u budućnost.* 147.

svjetlomrčanje, *n. das Blinken, micatio.* Rj. *verb. supst. od svjetlomrčati, koje vidi.*

svjetlomrčati, svjetlomrčam, *v. impf. blinken machen, schnell bewegen (das Licht), mico.* Rj. *svjetlomrčati, kao činiti da se što svjetluca, da se naizmjence svjetli i mrči. (u drugu polu isp. o-mrčati. v. pf. svjetlomrčnuti.*

svjetlomrčnuti, svjetldmrčnem, *v. pf. einmal blinken machen, mico.* Rj. *svjetlo-mrčnuti. v. impf. svjetlo-mrčati.*

svjetlost, svjetlosti, *f. — 1) der Glanz, fulgor.* Rj. — *Sitnice, koje se u istoriju ne mogu pometati, a opet joj veliku svetlost daju.* Danica 4, 1. *Snaha u licu je bjela i rumena, iz daleka dvoru svjetlost dava.* Kov. 80. *Mjesec će svoju svjetlost izgubiti.* Mat. 24, 29. *Reče Bog: neka bude svjetlost. I bi svjetlost.* Mojs. I. 1, 3. *Svjetlost će mjesecnu biti kao svjetlost sunčana.* Is. 30, 26. — *2) čeljadeta: Vaša svjetlosti, premilostivi Gospodaru! . . . molim vašu svjetlost da primite moju veliku zahvalnost.* Javor 1885, 139. *Zamolim se nekoliko puta Njibovoj Svetlosti, Gospodaru*

Milošu Obrenoviću. Npj.¹ 4, XIII. *Tvojoj svjetlosti gospogjo kneginjo zahvalni.* DRj. 1, VI.

svjetlucanje, *n. das Blinken, micatio.* Rj. *verb. od svjetlucati se. stanje koje bira, kad se što svjetluca. svjetlucati se, svjetlucam se, v. r. impf. dem. od svijelliti se, blinken, mico: On se sjaje i svjetluca majci.* Rj.

svjetnik, *m. vidi savjetnik. koji svjet daje kome.* — *Svjetniku moguću htjenje se dariva.* DPosl. 120 (*dijulektički mjesto daruje*).

svjetoljublje, *n. verum humanarum amor.* Stulli. *svjetoljublje, ljubav k ocome svjetu. — isp. bogoljublje.*

svjetovanje, *n. das Rathen, consiliatio.* Rj. *vidi savjetovanje, sjetovanje 1. verb. od 1) svjetovati. 2) svjetovati se. — 1) radnja kojom tko svjetuje koga: Poslje mnogoga karanja i svjetovanja veli mu . . . Sovj. 16. — 2) radnja kojom se tko svjetuje s kim.*

svjetovati, svjetujēm, *v. impf. rathen, consilior, cf. sjetovati 1.* Rj. *vidi i savjetovati. isp. artovati. v. pf. slož. na-svjetovati, pro- — 1) Onda ga car primi i stane ga sjetovati i učiti.* Npr. 46. *Ja mator čoek, pa sam došao gjetetu da me svjetuje kako ću se ženi.* 155. *Neka ih svjetuje, da se okane bune i nemira.* Danica 3, 160. *Nije svjet dobar što je sada svjetovao Abitofel.* Sam. II. 17, 7. *Radost je onima koji svjetuju na mir.* Prič. 12, 20. *Dubrovcani obećase da ni Vladimira niti ikoga drugoga ne će svjetovati Srbiji na zlo.* DM. 26. *su se, pass.: Ako te na jedna vrata išćera, a ti na druga opet ugji. (Kad se kome svjetuje da se koga drži).* Posl. 8. — *2) sa se, reciproč.: Dobro se htjeti s mnozijem, a svjetovat s malijem.* DPosl. 18. *Skupiše se glavari sveštenički i književnici i svjetovaše se kako bi Isusa iz prijevare uhvatili.* Mat. 26, 4.

svjetovni, *adj. (u Hrv.) weltlich, humanus, a rebus divinis alienus.* Rj. *što kao pripada ovom svjetu. vidi svjetski 2. suprotno crkveni, duhovni, svećenički, i t. d. — Sjetorna je stara dokle godi, a Božija do vijeka.* DPosl. 120. *Što je (Dositije) bio kalugjer i svjetorni čorjek.* Sovj. 87. *Sjetorno prema crkvenom.* Daničić, ARj. 287a.

svjetski, *adj. — 1) n. p. laža, skitnica, von der Welt, nequissimus.* Rj. *što pripada svemu svjetu; Welt-, totius mundi, orbis terrarum, universalis. — Svjetska protuha.* Rj. 614b. *Svjetska gladnica.* (Izjelica, *n. p. kakav poglavar koji rado mit prima*). Posl. 282. *Onaj razumije svjetsku istoriju.* Priprava 80. *Kad Avgust sam vladaše na zemlji, pod jedinijem svjetskim carstvom bijahu svi gradovi.* DP. 298. — *2) što kao ovom svjetu pripada. vidi svjetovni. — Bješe zid u naokolo, da razdvaja sreto mjesto od svjetskoga.* Jezek. 42, 20. *Uzimala se (novčana глоба) kad bi svjetski čorjek sudio u crkvenim djelima.* DM. 313. *Vladika se pomoli za vlasti duhovne i svjetske.* DP. 31. *Starješina nad svjetskijem svećenstvom.* 237 (*suprotno svećenici kalugjeri, redovnici*). *Ibježimo daleko od grijeha svjetskoga, da naslijedimo nebesku dobra.* 368.

svlačenje, *n.* Rj. *vidi svukivanje. verb. od svlačiti. — 1) radnja kojom tko srluča što, vučući odozgo dolje (das Herunterschleppen, tractio de—). Rj. — 2) radnja kojom tko srluča što n. p. na gomilu (das Zusammenschleppen, contractio, compartatio. Rj.). — 3) radnja kojom tko srluča koga (das Ausziehen, exutio. Rj.).*

svlačionica, *f. despoliubulum.* Stulli. *soba ili zgrada gdje se haljine srluča i ostarljaju: die Garderobe. — isp. djeljaonica.*

svlačiti, svlačim, *v. impf. Rj. s-svlačiti. vidi svukivati. v. impf. prosti vući. v. pf. svučiti. — 1) herabschleppen, traho de—. Rj. za s- isp. s, sa l. srlučiti što s čega, n. p. drea s brda. sa se, refleks.: Vukodržica, drvo na kome je vrlo često i sitno trnje . . . s jednoga se svlačić, a na drugu navlačić. Rj. 79b. —*

2) *zusammenschleppen, contraho*. Rj. za s- isp. s, sa II. — Mačak kad opazi tolike miše i pacove, počne ih hvatati i daviti pa sre na gomilu srlučiti. Npr. 43. *sa se, pass.*: Ojšte, kuka . . . kad se plašće srlučiti na jedno mjesto. Rj. 452a. — 3) *ausziehen, eruo*. Rj. *vidi* skidati 2. — Jednak srlučiti svilu i kadiru, a oblači Bugarske haljine. Npj. 3, 25. Ne ćemo srlučiti haljine sa sebe. Nem. 4, 23. *Srlučio* si haljine s golijeh. Jov 22, 6.

svladati, svladām, v. pf. *bemeistern, die Oberhand bekommen, supero, superior discedo*. Rj. s-vladati. *vidi* savladati, i *syn. ondje. v. impf. isp. nadvlagljivati*. — Ja se uzdam u Boga da on može tu aždaju svladati. Npr. 48. A Gad, njega će vojska svladati; ali će najposlije on nadvladati. Mojs. 1, 49, 19.

svlāk, m. — 1) *die abgelegte Haut der Schlange, cruvie serpentis*. Rj. — »Svako veće on izlazi iz one zmijine košulje, a u jutru se opet u nju zavlāči. . . Hajde, snaho, da mi njegov svlāk izgorimo. Npr. 53. — 2) ono što ostaje na ogreblu kad se redi lan i kugjelja. Rj. *vidi* ogreb, ogrebnica. — 3) nekakav veliki strug, kojijem se daske stružu. Rj.

svōd, svōda, m. *das Gerölbe, die Wölbung, fornic.* Rj. *vidi* čemer 1. s-vod. za postanje isp. svesti (svedem). svoditi. — Kuba, svod nad ognjištem. Rj. 310b. Pod mlogim kućama ima i sad cijelih Njemačkih podruma na svodove. Danica 2, 44. Nebesa kazuju slavu Božiju, i djela ruku njegovijeh glasi svod nebeski. Ps. 19, 1. Rječiti nosioci oružja Gospodnjega, svijetle zvijezde na umnom svodu nebeskom . . . jednako se molite za duše naše. DP. 280.

svōditi, svōdīm, v. impf. Rj. s-voditi. v. pf. svesti. — 1) *wölbem, concumero*. Rj. kao činiti svod. isp. *holtati, čemeriti*. — 2) *herabführen, deduco*. Rj. *svoditi što s čega, odozgo dolje*. 3) *zusammenführen (Brautleute), committo*. Rj. *mladijence u ložnicu*. — 4) *kuppeln, lenocinium facere*. Rj. *vidi* podvoditi 2. svoditi muškinje i ženskinje, kao svodnica što čini.

svōdnica, f. *Kupplerin, lena*. Rj. žena koja na nedopušteni način svodi muškinje i ženskinje. *vidi* podvodnica 1, podložara.

svōgjenje, n. Rj. *verb. od* svoditi. — 1) *radnja kojom tko svodi n. p. podrum (das Wölbem, concumero)*. Rj.). — 2) *radnja kojom tko svodi n. p. vodu iz gore (das Herabführen, deductio)*. Rj.). — 3) *radnja kojom tko svodi mladijence (Zusammenführen, commissio)*. Rj.). — 4) *radnja kojom svodnica svodi muško i žensko (das Kuppeln, lenocinium)*. Rj.).

1. **svōj**, svōje, adj. — 1) *sein, (mein, dein), suus*. Rj. — Dosegao bijaše svojih dvadeset i pet godina. Rj. 133b. Tri marame što su one svojom rukom vezle. Npr. 28. Onaj drugi ostane pri svome. 71. Svi prosioći narede se na konjma a ona između njih bez konju nego na svojijem nogama. 104. Bolje je vjerovati svojm očima nego tugjim riječima. Posl. 22. Ako me svoj i izbije, opet je mio i on meni i ja njemu. 29. Kakvi smo da smo, svoji smo. 125. Kojoj ovcu svoje ruho smeta, onje nije ni ovce ni ruha. 133. O seom komahu tugja goveda čuvati. 241. *Svoja kuća svoja slobodica*. 283. Ako svoj i vodi nad jamu, ali ne u jamu. DPosl. 4. Hudoj mater i svoja su djeca pastoreći. 27. Nije ti bez svojega. 83. U svakome selu svoj zakon. 142. Teško svuda svome bez svojega. Npj. 2, 151. Jokieu su rane dopanule, i boluje bez nikoga svoga. Kov. 105. Srbi izgube svojih oko pedeset ljudi. Miloš 116. Kad Miloš pogje u Beograd, sretnu ga u putu svoji ljudi i od Srba i od Turaka. 144. Jezik u kome (je) srakoj (riječi) svoje izrjesno značenje odregjeno. Pis. 64. Zar nijesam vlastan u svojm činiti šta hoću? Mat. 20, 15. *Idem* ocn svojemu. Luk. 15, 18. — 2) on mi je svoje, *verwandt, cognatus*. Rj. u rodu mi je. — Nije mi jabana (rod mi je, svoje mi je). Rj. 243a. — 3) uzeti dijete pod svoje, t. j. mjesto sina ili kćeri. Rj. — Nahranka,

nahrankinja, djevojka koja se uzme pod svoje. Rj. 421b.

2. **svōj**, svōja, m. gdje se voda, koja stoji, ndara s brzinom, te se vrtlog pravi, *die Windung, conversio*. Rj. s-voj, gdje se rodu kao svija (svajja). za postanje isp. sviti (svijem).

svōja, f. (u Dubr.) *der Zungenfisch (Goldbutt)*. Rj. 3) *pleuronectes solea L. (pleur. platessa L. Rj. 3)*. Rj. morska riba. *vidi* tabinja. — svoja. Tugja riječ (solea). Osn. 61.

svojāčēnje, n. *vidi* svojakanje. Rj. **svojāčēti**, svōjāčīm, v. impf. *vidi* svojakati. Rj. *drukčije se glagol ne nalazi*.

svōjāk, m. *Schwager (in Rücksicht der Schwester meiner Frau), sum* svojak sorori uxoris meae. cf. svāk. Rj. *svojak sum* ženinoj sestri, u ona je meni svast, svastika. — Živanovica imala lijepu sestru, pa negdje u žali reče nekome Mitru, da će mu je pokloniti, i počne ga zvati svojakom, a on nju svastikom. Npj. 1, XXVII.

svōjākati, svōjākām, v. impf. koga, jemand svojak nennen, to svojak appello. Rj. *svojakati koga, zvati ga svojakom. vidu* svojāčēti.

svōjākov, adj. des svojak, *adfinis*. Rj. što pripadu svojaku.

svōjāt, f. (coll.) *die Verwandten, propinqui*. Rj. *vidi* svojta, i *syn. ondje. prijateljstvo po ženidbi ili ndaabi; die Schwägerschaft, affinitas*. — svojat (staroslov. *свратъ*, osn. u svoj). Osn. 228.

svōjbina, f. (u Hrv.) *vidi* svojta. Rj. i *syn. ondje*. — *svōjbina* (osn. u svojba od svojta, pa je d ispalolo). Osn. 165. *riječi s takim nast. kol* čazbina.

svōjdba, f. (u Boci) prijateljstvo po ženidbi ili udabi, *die Schwägerschaft, affinitas*. Rj. *vidi* svojta, i *syn. ondje*. — *svōjdba* (d stoji mjesto t pred b; osn. u svojta). Osn. 260. *svojt-ba. riječi s takim nast. kod* berba.

svōjēnje, n. *das Zueignen, arrogatio*. Rj. *verb. od* svojiti. *radnja kojom tko svoji što*.

svojevōljan, svojevōljna, adj. svoje-voljan. *koji radi po svojoj volji, što je od svoje volje*: U mirna domaćina svojevōljni gosti. DPosl. 141 (koji rade po svojoj volji, što hoće. isp.: U dobra domaćina gosti razblugjeni. Obezobrazo, kad im se dopusti da čine šta hoće. Posl. 327). U namolovana tijela pomiješaju svojeroljne likove . . . Ovakovi svojeroljni znaci zovu se jeroglifi. Priprava 177 (što je od svoje volje; willkürlich, arbitrarius).

svojevōljno, *freiwillig, sponte*. Rj. *adv. od* svoje volje, bez nerolje, kad nije sila. *Aus eigenem* od fremdem *Antriebe* über Dinge abspricht, deren Elemente ihm fremd sind (svojeroljno, ili navraćen od koga, sudi o stvarma, od kojih ne zna ni azbuke). Danica 1, 98. Kako koji ili svojeroljno iz društva izigje, ili ga društvo istera, onda svaki svoje novce ište natrag, 5, 75. Za to ih (životinje) ljudi hvataju i navalice istrebljuju. A više puta otidu i same svojeroljno, kad im njihova gnjezda i lože ljudi pokvare. Priprava 28.

svōjina, f. *ono što je kome svoje*: (Ko se) ne može privoljeti da nije drugijem narječijem, takovi bi činio mnogo pametnije i ljubavi k sebi i svojini priličnije da piše narječijem svojijem. Slav. Bibl. 1, 92. *Svojinu*. Nema u Vukovu rječniku. Osn. 170.

svōjiti, svōjīm, v. impf. *sich zueignen, arrego*. Rj. *činiti koga ili što svojm, isp. mojiti. v. pf. slož.* o-svojiti, po-, pre-, pri-, u-. v. impf. slož. (a-svoja-vati, pri-svajati. — Ja ga i svojm i mojm (a-on se odriče). Rj. 366a. *sa se, reciproč.*: Kunjalo babe gje-dove. (Reče se onome koji hoće silom da se svoji s kime). Posl. 164.

svōjko, m. (sl.) *der Liebesverwandte (?)*, *tnus (?)*: Daj gjevojko da poljubi svojko. Rj. — *svojko* (osn. u svoj). Osn. 292.

svójski, *adv.* wie einer der Seinigen. ut suum: mlario ga svojski (tüchtig). častio ga svojski (wie seinen recht guten Freund.) Rj. onako kao što čini tko svojemu, dobro, valjano. — Paša ga je iz najpre svojski odgovarao, ali kad ovi svi poviču: »Ja mi, ja on«, onda paša zapovedi, te ga noću udave. Miloš 138. Trebalo bi se svojski pobrinuti za novo izdanje. Pom. 116.

svójtvo, *n.* proprietas. Stulli. *vidi* osobina 2; die Eigenthümlichkeit, Eigenschaft: Valjalo bi da je jezik pravilan, čist i sladak; ali nesrećom naše literature ovdje nema toga svojstva ni jednoga. Odg. na sit. 12. Nove riječi valja praviti po svojstvu narodnoga jezika. Pis. 15. Svetinja dane riječi, prekrasna erta slovenskoga narodnog svojstva. DP. 291. Vladika Garva, masom svojih odličnih svojstava i množinom zasluga, opravdavaše taki glas o sebi. Megj. 120 (masom = durch die Masse?).

svójta, *f.* der Verwandte, propinquus. Rj. prijateljstvo po ženitbi ili udalbi. *vidi* svojat, svojbina, svojčina, svojdba. u Rj.³ ima *vidi*: rod 3. — Zlo gođište svojtu ište. DPosl. 158. Po tom gdje koje (žene) otiđu kući a svojte i bliža rodbina ostanu na objedu. Kov. 97.

svójtina, *f.* *vidi* svojta, i *syn.* ondje. u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmin.

svójtljiv, *adj.* koji mari za svoje, der seine Verwandte liebt, suis amicus. Rj. suprotno nesvojtljiv.

svóra, *f.* ovako se u Hrv. u mnogim krajevima zove sračnica; der Langwagen, Langbaum. s-vora. zu postanje *isp.* vrijeti se.

svórnica, *f.* (u Granici) nešto kod pluga. Rj. u kolū klin u sračnici. Dr. Gj. Šurmin. t. j. klin u svori. u ono što se ovdje kaže: nešto kod pluga to će biti povoziti. — *osn.* svora.

svóziti, *svózim*, *v.* *impf.* Rj. s-voziti. *v.* *impf.* prosti voziti. *v.* *pf.* svesti (svezem). — 1) herunterführen, dero. Rj. zu s- *isp.* s, sa I. svoziti što s čegu, odozgo dođe. — 2) zusammenführen, conveho. Rj. svoziti n. p. pšenicu u žitnicu.

svóženje, *n.* Rj. *verb.* od svoziti. — 1) radnja kojom tko svózi što s čegu (das Herunterführen, decto. Rj.). — 2) radnja kojom tko svózi što n. p. na gomilu (das Zusammenführen, convectio. Rj.)

svrāb, *m.* Rj. *vidi* srač. zu postanje *isp.* svrbjeti. — 1) die Krätze, scabies, cf. žuga. Rj. *vidi* i žoga. — Tugji noktj sračba ne češu. Posl. 322. — 2) das Jucken, prurigo. Rj. kad koga srbī. *isp.* svrbljenje.

svrābanje, *n.* das Anstecken mit Krätze, infectio scabiosa. Rj. *verb.* od svrabati. radnja kojom tko sračba koga.

svrābati, *bām*, *v.* *impf.* Rj. *vidi* žugati. *v.* *pf.* osvrabati. — 1) mit Krätzen anstecken, inficio scabie. Rj. svrab prenositi na koga. — 2) sa se, reflex. Krätze bekommen, infici scabie. Rj. dobiti svrab, postajati svrabljiv.

svrābljiv, *adj.* krätzig, scabiosus. Rj. koji ima svrab. *vidi* žogav, žugav. — Kamilja i svrabljivu veće nosi neg deset osala. DPosl. 45.

svrāčak, *svrāčka*, *m.* — 1) Ortolan, Gartenammer, emberiza hortulana. Rj. *vidi* sračak, sračka, krvavi zalagaj, mulu crvenkasta ptičica. — Bolji je sračak u ruci nego soko u planini. Posl. 28. Ili mačka ili mačak, zginuti će bijedni sračak. DPosl. 32. — 2) *vidi* švraka u vratulu. Rj. — sračak, koji i bez v glasi sračak (*osn.* u svraka). *Osn.* 280.

svrāčić, *m.* die junge svraka, pullus picae. Rj. pile od svrake *vidi* i švrčić.

svrāčine, *svrāčina*, *f.* *pl.* u rude stražnji kraj koji je račvast. Rj. *vidi* švrāčice, škarići. — Seljaci s kolima, prodavši drva, vraćaju se kućama. Jedan sedeći na sraččinama, peva koliko ga glava donosi. Megj. 235.

svrāčji, *čje*, *adj.* der Elster, picae, slabo kao sračji mozak. Rj. što pripada sračci, svrakama. *vidi* švrāčji.

— Svrake stane kreka. Kad gjavo čuje sračji glas, onda već *vidi* šta je. Npr. 92. (isp. Svrake stane kreka. Kad gjavo čuje sračji glas, onda već *vidi* šta je. Npj. 2, 84. Vuki).

svrāčanje, *n.* das Ablenken, deversio. Rj. *verb.* od 1) sračati, 2) sračati se. — 1) radnja kojom tko srača koga n. p. na večeru. — 2) radnja kojom se tko srača kuda.

svrāčati, *čām*, *v.* *impf.* Rj. s-vračati. *v.* *impf.* prosti vraćati. *v.* *pf.* svratiti. — 1) ablenken, devertio. Rj. — Ja ću sračat' Jugu na večeru, a ti sračaj dervt Jugorića. Npj. 2, 182. — 2) sa se, reflex. ablenken, abschweifen, devertor. Rj. *isp.* svrtati se. — Na užinu se sračaju putnici opet tako po selima. Danica 2, 107. Našavši negde doboš, stane lupati po šanec, da bi se ljudi sračali u šanac. Miloš 97.

svrāka, *f.* (*pl.* gen. svrākā) die Elster. *picca*, cf. švraka. Rj. *ptica*. — Gjavo pljune na zemlju, i od njegove pljuvanke postane svraka... svrake stane kreka. Kad gjavo čuje sračji glas, onda već *vidi* šta je. Npr. 91.

svrātiti, *svrātīm*, *v.* *pf.* Rj. s-vratiti. *v.* *pf.* je i prosti vratiti. *v.* *impf.* sračati. — 1) ablenken, devertio. Rj. — »Odjaši konja pa hodi u avliju.« Carević svrati konja pa upravo u avliju. Npr. 199. — 2) sa se, reflex. einen Abstecker machen, ablenken, devertor. Rj. *isp.* svrnuti se. — Nikom' s' ne da u selo svratiti. Npj. 4, 357. Dosta se puta čovek svrati u kuku kuću. Danica 2, 107.

svrbigūz, *m.* die Hagebulte, fructus rosae caninae, cf. šipak. Rj. svrbiguz. biće šale rudi iznišljeno ime šipku. *isp.* svrboguz. — riječi ovako slož. kod bjeloguz.

svrbjeti, *svrbī*, *v.* *impf.* jucken, prurio. Rj. *vidi* srbjeti. *v.* *pf.* slož. zasrbjeti. — Svak se češe gje ku srbī. Posl. 279. Serbe ga legja. (Traži da ga ko bije). 283.

svrbljenje, *n.* *verb.* od svrbjeti. stanje koje biva kad koga srbī. *isp.* svrab 2.

svrbogūz, *m.* erdichteter Name einer Esswaare, *g.* d. pruriet anus. Rj. svrboguz, iznišljeno ime nekukvomu jelu. *isp.* svrbiguz.

svrčak, *svrčka*, *m.* — 1) die Teignudel, turundula. Rj. jelo nekako? — 2) das Stängelchen (Seide, Gold), tubulus, cf. svrtak, vitlić. Rj. — svrtak, sračak (pred č otpalo je t). Korijeni 202. sračak (*osn.* u svrtak). *Osn.* 280.

svrći, *svrġnēm*, *v.* *pf.* Rj. s-vrći. *vidi* svrgnuti. *v.* *pf.* je i prosti vrći, vrgnuti. zu *impf.* *isp.* pod-vrgavati. — 1) herabwerfen, stürzen, deicio: s prijestola. Rj. *vidi* zbaciti. — Da se željno izgrlimo, (crno sračī, b'jelo vrći) i od plača učešimo. Npj. 1, 93. Solomun svrže Avijataru da ne bude sveštenik. Car. 1, 2, 27. Mater svoju Mahu svrže s vlasti. 15, 13. Gospod svrže s neba na zemlju slavu Izrailjevu. Plac. 2, 1. Škini tu kapu, i svrzi taj vijenac. Jezek. 21, 31. — 2) s uma, vergessen, negligo. exedit ex animo. Rj. *vidi* smetnuti 2. — 3) svrgao drob (u Boci), t. j. strunio se. Rj. — Kad se čovjek struni, onda kažu da spadne želudac, a jedni vele: svrzio se pupak. Rj. 721a.

svrdāo, *svrdla*, *m.* Rj. dem. svrdlić. *augm.* svrdlina. — 1) der Bolrer, terebra. Rj. *vidi* svrdlo; brnačnjak, burmenjak, čivinjak, jarmenjak, lastavičnjak, paličnjak. — Burgija, ona dugačka što se čibuci vrte (a mala se zove svrdāo). Rj. 49a. Zavoju u svrdlu, die Schneckenlinie, spira. Rj. 167a. Zavojit n. p. svrdāo. Rj. 167a. Lakom svrdāo, t. j. oštar kojim se lasno vrći, kao da sam ide. Rj. 321b. — 2) (u C. G.) *vidi* oroz 2. Rj. u puške. *vidi* i orlić 2.

svrdlār, *m.* terebrarum faber vel venditor. Stulli. ko svrdle grudi ili prodaje.

svrdlić, *m.* dem. od svrdāo. Rj. — *vidi* burgija 1, burmenjak.

svrdlina, *f. augm. od svrdao*. Rj. — *taka augm. kod bardačina*.

svrdlo, *n.* (u Boci) *vidi svrdao* I. Rj.

svrženje, *svrženem, vidi svrži*. Rj. *i primjere ondje*.

svrh, (jugozap.). Rj. *praeupos. prijedlog vrh* (vrhu) *uzima predla se druge prijedloge dodajući njihovo značenje svojenu, i tako je mnogo običniji; tako imamo pred njim prijedlog s. sa: s-vrh, sa-vrh, s-vrhu* (svrh, savrh, svrhu). *isp. Sint. 144. — 1) über, super, supra: jedno svrh drugoga, über's andere, sus degue*. Rj. *primjere vidi kod savrh. — 2) (u C. G.) ubio ga serh sebe* (t. j. ležeći ranjen pa kad mu ko doge da da osiječe glavu), *über, supra*. Rj. — 3) *so hoch als—, altitudinē—: Čemerika svrh čovjeka*. Rj.

svrha, *f.* — 1) (po zap. kraj.) *das Ende, finis, cf. svršetak*. Rj. *i kod svršetak ostala syn.* — Hvala u srsi pjeva. DPosl. 27. Tko vazda svrhu gleda, vik hrabrena ne učini djela. 135 (vik zap. mjesto vijek; vijek ne... = nikad). — 2) *u knjižernika, ono što se hoće radnjom da dokuči; der Zweck, das Ziel, finis, propositum, consilium, vidi cilj 2.* — Da ga (dio imanja) upotrebljava (akademija *na iste književne svrhe* na koje bi ga Matica... Rad 5, 198. Što je ona zgrada drugoj srsi namijenjena. 9, 200. Poslenici, koji se trudiše služiti svrhama ovoga mladoga zavoda. 21, 196.

svrhu, *vidi svrh*. Rj. *praeupos. vidi i savrh*.

svrnuti, *svrnutem, v. pf.* Rj. *s-vr(t)nuti* (ali se *t* ne povraća u I. pregj. vremenu i u I. glagol. prijevnu. *isp. (Obl. 90). v. pf. je i prosti vrnuti, v. impf. svrtati. — 1. 1) ablenken, deverto: svrnuti kome s puta. Evo sada vjerom svrnu*. Rj. *vidi svrtati, šenuti I.* — Pak ti svrni u šumu te oseci dobar štap, te uhvati gizdavu... pa je udri podobro. Npj. I, 516. Ne otidu prijekijem putem pred Rušić-pašu nego svrnu lijevo na Banju. Sovj. 42. Neki pogriješivši svrnuše u pravu gorove. Tim. I, 1, 6. Idući svrne da vidi mrtvoga lava. Sud. 14, 8. — 2) *n. p. papak s nogu, herub-drehen, detorqueo*. Rj. *kao vrleći skimuti.* — Turčin ne znajući da je Srbin pijan, svrne lulu, pa njega kamišem preko legja, a Srbin njega držaliceom iza vrata. Posl. 199. — 11. *su se, refleks. — 1) einkehren, devertor*. Rj. *isp. svrtati se. — 2) svrnuli mu se nokt i od zime* (kad kome jako ruke ozebu). Rj.

svršovati, *svršujućiem, v. pf.* *ostati, primiriti se, vidi skrasiti*. Rj.³ *s-svrstovati. drukčije se ovaj glagol ne nalazi.*

svrštvovati, *svrštvujućiem, v. pf.* *dočekati ono što čovjek želi, erlangen, adipiscor*. Rj. *s-svrstvovati. ovaj se glagol drukčije ne nalazi.*

svršavānje, *n. verb. od svršavati. vidi svršavanje, savršavanje.*

svršavati, *svršāvām, v. impf. s-svršavati. vidi svršivati, savršivati. v. pf. svršiti. — sa se. pass.: Raspre se svršāvāše zakletvom. DM. 292.*

svrššen, *adj. upravo je part. praet. pass. od svršiti. — 1) (gram.) perfectivum (verbum), suprotno nesvršen (imperfectivum): O svrššenijem glagolima. Bukv. 28. Glagoli nesvršeni postaju svrššeni. DRj. I, 176. — 2) (u umnu smislu) vidi savrššen; perfectus, vollkommen. — Zakon je Gospodnji svrššen, krijepi dušu... Tada će biti svrššen i čist od velikoga prijestupa. Ps. 19, 7, 13.*

svrššetak, *svrššetka, m. das Ende, die Vollendung, finis, cf. svrha* I. Rj. *vidi i dospijetak, dospjetak, ishodak, konac 2, skončanje.* — Babini jerci, ono vrijeme kad na svrššetku Marta ili u početku Aprilija udari snijeg ili cigani. Rj. 10a. *Na svrššetku XI^{II} vijeka bio je groš dvije evaneike*. Rj. 101a. Miloš, gotovo pred svrššetkom vlade svaje, knezove nazove kapetanima. Rj. 278b. Kad bude ispred svrššetku leturgije, ona se iz erkeve iskrade. Npr. 127. Kad bi se mislilo na svrššetak, ne bi još ni čemu tome bilo ni početka. IV. Nož u repu slomiti. (Na svrššetku

posla učiniti štetu). Posl. 226. Tako se *sa svrššetkom ore jeseni svršši* prva godina ovoga vojevanja. Danica 3, 220. Više Dobrote se *zali v svrššuje*, i na desnoj strani svrššetku njegovu stoji Kotor. Kov. 29. *Po svrššetku vjenčāvaja* pop zapovjedi mladijeneima da se ondje odmah poljube. 79. Petar sjede sa slugama da vidi svrššetak. Mat. 26, 58. Ne imajući početka danima, ni svrššetku životu. Jevr. 7, 3. *gram. (die Endung, Endigung): Na ove je riječi po svrššetku dosta nalik i grebeštak*. Danica 3, 14 (*vidi nastavak*).

svrššitelj, *m. koji svršši što.* — Zadržao sam 49 riječi Slavenskijeb... svrššitelj. Nov. Zav. V. Gledajući na načelnika vjere i svrššitelja Isusa. Jevr. 12, 2 (auctorem fidei et consummatorem; Anfänger und Vollender des Glaubens).

svrššiti, *svrššim, v. pf. — 1 a) vollenden, perficio*. Rj. *s-svrššiti. vidi savrššiti, dovrššiti, završšiti; dočeti, dokonati, dokončati, dokrajčiti, dospjeti 4, otarasiti, trsiti, otršiti, smiriti 2, srediti. v. impf. svrššavati, svrššivati, savrššivati. — predložno. verrichten (eine Arbeit) (do kraja, do svrhe) učiniti što, do kraja dotjerati: Divanski svrššiti što, t. j. na zboru, u dogovoru. Rj. 118a. Ovo, majko, niti može biti, niti ja mogu svrššiti. Npr. 67. Dadu ga na nauku... Pošto svrššiti nauku, otac mu da brod. 246. Gje gjavo ne može što svrššiti, onje babu pošalje. Posl. 73. Svrsen posao. (Gledaj: Mirna Bačka). 283. Uredio kao Nasta taške (Kad ko što svrjaro svršši). 335. Da ne može pop nikakve svrššetičke službe svrššiti. Danica 2, 117. Kad svrššiti on svaju istoriju, reče jedan sudija. 2, 130. Razgovor o predaji s Turcima da povede, i da gleda što brže da svrššiti. 3, 180. Na njegovo pitanje: šta su svrššiti u Carigradu, kaže mu, da... 5, 42. Doznali su još u putu, šta je svrššeno na skupštini. Miloš 23. Da on sad već ne može načiniti mira za Srbiju, nego kako dva caru (Ruski i Turski) svršše, onako će biti. 26. Miloš je sve zulumce Suleman-pašine brojio... i najposle svrššiti ovako: »Naše su kuće... Miloš 130. Javi da oni nemaju više nikake vlasti, za Srbiju što svrššiti. 150. Poslanici svršše svoje poslove. Sovj. 24. Da gleda malo bolje da svrššiti za pomoć, što će Srbima davati. 26. Kad svrššiti Isus riječi ore, otide iz Galileje. Mat. 19, 1. I svrššiti Bog... djelu svrhu, koja učini. Mojs. I, 2, 2. Počeka, kćeri moja... onaj čovjek ne će se smiriti dok ne svrššiti stvar danas. Rut 3, 18. Kad Solomon svrššiti sru ovu molbu i molitvu, usta ispred oltara. Car. I, 8, 54. Sjedoš da izvignaju stvar. I do prvoga dana prvoga mjeseca svrššise sa svima onima koji se bijahu oženili tugjinkama. Jezdr. 10, 17. — b) *sa se, refleks. ili pass.: Da bi se stvar tajno svrššila*. Rj. 699a. Pošto se već mir svrššiti... Danica 3, 136. Tako se sa svrššetkom ove jeseni svrššiti prva godina ovoga vojevanja. 3, 220. A ostali mrtvaci ne oživlješe, dokle se ne svrššiti hiljadu godina. Otkriv. 20, 5. Pabir-čeci dokle se ne svrššiti žetvu ječmena. Rut 2, 23. Raspra se svrššiti ženidbom. DM. 32. Tako se svrššiti carstvo deset plemena. Prip. libl. 88. — 2) *neprelazno. značenje kao pod 1b sa se refleks. ili pass.: Koliko je bolji dan, toliko prije svrššiti. DPosl. 48. Da je Miloš sad samo dao znak... tu bi ti svrššiti i Moler i Cukić. Miloš 90. može se sumnjati o vuljanosti orih rečenica; kao da su prema Njemačkom: der Tag endet, sie hätten ihr Ende gefunden.**

svrššivānje, *n. das Vollenden, absolutio, perfectio*. Rj. *verb. supst. od 1) svrššivati, 2) svrššivati se. — 1) radnja kojom tko svrššuje što: U prva vremena donošahu hljeba i vina za svrššivānje tajne tijela i krvi Hristove i za zajedničku trpezu ljubavi. DP. 7. — 2) stanje koje biva, kad se što, n. p. ime, svrššuje na kakij glas: Glavna svrššivānja... imena, Danica 3, 1. O dvojakom svrššivānju... imena svrššivānje se u muškome rodu na poluglasno slovo ili na »i«. Rj. XLII.*

svrššivati, *svrššujućiem, v. impf.* Rj. *s-svrššivati. vidi*

svršavati, savršivati, *v. impf. prosti* vršiti, *v. pf. svršiti*. — **1)** *vollenden, perficio*. Rj. — Kad se Bogu mole, on (starješina) počinje i *svršuje*. Danica 2, 100. *Kršćenje i nješčanje svršuju* popovi po kućama. 2, 108. Planeta Mars *put svoj svršuje* oko sunca za dve naše godine. 5, 19. Bivao mu je tomlač i haznadar, i *svršiao je druge različne narodne poslove*. Miloš 49. Šest dana radi, i *svršuj sve poslove svoje*. Mojs. III. 20, 9. Dvije (su) sudije *presudom svojom stvar svršivale*. DM. 263. *sa se, pass.*: Miloš saziva knezove, kad se *svršuju račun* i razrezuju poreze. Miloš 190. Po tom je nova erkva pred njegovijem (Vasilijevini) očima kao čovjek te se na njoj *svršuju svete tajne* kao na čovjeku, kad se oblači u Hrista krštenjem i miropomazanjem. DP. 336 — **2)** *sa se, refleks.*: Kod imena koja se *svršuju* na »je« i »o«. Rj. 571a. Liječiti' zlo čemu je, *koje se danas svršuje?* D'Posl. 55. Jelica (planina) koja se oko Čačka *svršuje kosama* i *brdeljima*. Danica 2, 31. Više Dobrote se *zavio svršuje*. Kov. 29. Može se *osnova svršivati* i na tri suglasna. Obl. 4.

svrtak, svrtka, *m. vidi* vitlic (zlata). Rj. *vidi* i svrčak 2. — *s-vrtak (isp. vrtjeti)*. *isp.* Korijeni 202.

svrtanje, *n.* Rj. *verb. od* I. svrtati, II. svrtati se. — **1. I)** *radnja kojom tko svrće n. p. na krivi put* (das Ablenken, deversio. Rj.). — **2)** *radnja kojom tko svrće n. p. papak s nogu* (das Abdrehen, detorsio. Rj.). — **II.** *radnja kojom se tko svrće n. p. u gostionicu*.

svrtati, svrčem, *v. impf.* Rj. *s-vrtati. v. pf. svrtati*. — **I. I)** *ablenken, decerto*. Rj. — *AP ne hoće svrtat' na torinu*, ного pogre Turkom u pretiče. Npj. 4, 361. Upravo ću putem ići, *ne ću svrtati ni na desno ni na lijevo*. Mojs. V. 2, 27. *Ne ćemo svrtati u tugj grad*. Sud. 19, 12. *Tamo amo svrću od putova svojih*, idu u ništa i gube se. Jov 6, 18. *Svrću na krive pute*. Ps. 125, 5. — **2)** *abdrchen, detorqueo*. Rj. *kao vrteći skidati n. p. papak s nogu*. — **II.** *sa se, refleks. cinkehren, decerto*. Rj. *isp. svraćati se*.

svrćući se, svrčem se, *v. r. pf.* (u C. G.), *in die Hitze kommen*. Rj.³ *s-vrćući se, vruč postati. isp. privrćući. drukčije se ovaj glagol ne nalazi*.

svrzi-brada, *m.* čovjek koji jedan put ostavi bradu, pa je opet obrije. Rj. svrzi-brada, riječi tako slož. kod čistikuća.

svrzi-mantija, *f.* (u Dubr.) djak koji zbaci mantiju, *der den Mönchsmantel abgelegt hat, qui pallio monachi valedixit*. Rj. svrzi-mantija, riječi takve kod čistikuća.

svrzi-slovo, *m.* onaj koji počne učiti knjigu pa ostavi, *der die Studien an den Nagel gehängt hat, literarum desertor*. Rj. svrzi-slovo, tako slož. riječi: gaziblato, ključdrvo, varimešo.

svrzlati, svrzlām, *v. pf. einen nicht aulassen (mit Bitten), nun mitto, circumvenio, ligo*. Rj. *s-svrzlati koga. drukčije se glagol ne nalazi. vidi* saletjeti I, i *syn. ondje*.

svučēi, svučēm, *v. pf.* Rj. *s-vučēi. v. impf. svlačiti* (i svukivati). — **I. I)** *ausziehen, exuo*. Rj. *vidi* skinitu 2, sjakariti 1. — Kad bude u veče, a on *svrće košulju zmijinjū sa sebe*. Npr. 55. Bježi kući, pa *svrkarši haljine* ostavi ih u sanduk. 127. Nemoj, hadžija, Boga ti! (Nekakoga *sljepca* hajduci oplijene i *svuku do košulje i obuće...*). Posl. 206. *Svrće s' sebe žutoga kavada*, osta gola u košulji tankoj. Npj. 1, 561. I još *onako sa žira svuku* i razgrabe *haljine i oružje*. Danica 3, 207. I *svukarši ga (Isusa)* obukoše mu skerletnu kabanicu. Mat. 27, 26. Hodiću *svrčen* i go. Mih. 1, 8. — **2)** *herabziehen, detraho*. Rj. *svučēi što odozgo dolje*. — Te ih (uzeta) pešaci iz ove strane *svrku* u rodu i prevuku na onu stranu. Žitije 70. Sav narod Izrailjski neka donese nža pod onaj grad, pa *čemo ga svučēi u potok*, da se ni kamen ne nagje ondje. Sam. II. 17, 13. — **3)** *svučēi što n. p. na gomilu. za s- isp. s, sa* II. — Sjenjak, *više sijenu svučeno na jedno mjesto*, gdje se obično stoka zimi hrani. Rj. 684b. *Topore i ostale rojničke stvari* da *svuku (Srbu) u gradove* i Turcima da *predadu*. Miloš 26. Neka skupi od svakoga po svoj zeulji peti dio od žita, i *neka sve svučē u žitnice*. Prip. bibl. 29. — **II.** *sa se, refleks.* — **1)** *sich (die Kleider) ausziehen, se exure vestibus*. Rj. — Dodole... Jedna se *djevojka svrće do košulje sa svrijem*, pa se onako gola uveže i obloži različnom travom i cvijećem. Rj. 128a. — **2)** *herbeischleichen, hinterschleichen, obreps, circumvenio*: Dogje Vuče na Mustafagića, kad se Usu za kolibu *svučē*, tuđ udriše u krila pijevci. Rj. *kao privučēi se*.

svūd, svūdā, svūgj, svūgje, *überall, ubique*: Nek glas nose *svuda* po svijetu. Na junaštvo *svugje* od osvete. A dobar junak *svugje* trebue. Rj. *adv. kao na svakom mjestu (na pitanje gdje?)*, *na svako mjesto (na pitanje kud?)*, *vidi* i svudar, svukud; svagdje, svagje, svagjer. — Idući tako i tražeći ga *svuda*, dogje k sunčevoj majci. Npr. 56. Udare *svud po carstru* tražiti joj lijeka. 146. Kudgogj sunce teče, *svud se* hljebac peče. Posl. 162. Gjegogj hadio, *svugj sreću* nahodio! Kov. 126. *isp. slož. odsvuda*.

svūdār, *adv. vidi* svuda, čemu je na kraju dodano *r. isp. r.* — Ako budeš *svudar*, ne ć' bit' nigdje. DP'osl. 1.

svūdašnjī, *adj. što je svuda. vidi* svukadašnji. *isp. svudašnjost*.

svūdašnjōst, svūdašnjosti, *f. stanje onoga koji je svudašnji*. — Pišući ja biblijsku povijest upitah pokojnoga Daničića, kako bi se na našem jeziku dobro reklo što Nijemac kaže: *allegenwärtig, Allgegenwart*, a on mi odgovori: svudašnji, svudašnjost. Iveković.

svukivānje, *n. vidi* svlačenje. Rj.

svukivati, svukujēm, (u C. G.) *vidi* svlačiti. Rj. *dijalektički*.

svūkud, (u Hrv.) *vidi* svuda. Rj. i *syn. kod* svuda.

svūkudašnji, *adj. što je svukud. svuda. vidi* svudašnji. — Iz ove *svukudašnje* zlorbe izići će pobjedilac ukrepljeni, ujednijeni narod. Zlos. 143.

Š.

š. *prijedlog s stojeći pred riječju, koja se počinje glasom nj, u urođnim se ustima sljeca s njom te pretvara u š*: Žena ga kao muža *zovne šnjome* da leže. Npr. 149 (*s njome*). Dobrovoljno pristane i *šnjima* se uputi. 131 (*s njima*). *Šnjime* pade Janko na šatora. Npj. 2, 508 (*s njime*). *isp. suječanica i suječanica*.

Šābae, Šāpca, *m.* varoš i grad u Srbiji (na desnom

brijegu Save). — Bjeo *Šapcu*, ne bijelio se! Npj. 4, 208 (*isp. voc. konjicu!*).

Šābački, *adj. von Šabac*. Rj. *što pripada Šapcu*.

Šābanj, *m.* vodena tiera, malo veća od divlje patke, a manja od čaplje. Rj.

Šāčica, *f. dem. od šaka*. Rj.

Šaćūrina, *f. augm. od šaka*. Rj. *takvu augm. kod* baburina.

šàfran, *m.* *vidi* šavran. Rj. *vidi* i čafran.
šàfraniti, *nim, v. impf. croco tingere.* Stulli. šafranom bojiti.

šàfranjenje, *n. verb. od šafraniti. radnja kojom tko šafrani što.*

šàfranjika, *f. vidi* šavranjika. Rj. — Divlja šafranjika. Rj. 118b (biljka).

šàin,* *m. vidi* soko; *dolazi kao pridjevak, pu od njega prezime.* — Za preveliku svoju hrabrost i junaštvo dobije (Mitar) prezime *Šain* (soko) . . . »Mi ne možemo vlahu zvati šainom, nego ga poturči. I tako ga Fočić ponude, te se poturči i postane Šain-Avdija. Npj.¹ 1, XXX. Posagjuje . . . do Manojla Šajnorić-Damnjana. Npj. 2, 483 (Šajnović mjesto Šainović da bude jedan slog manje). Ša (Glasinca dva Šain-pašića. 3, 565).

šàinov, *adj. vidi* sokolov: Kakve su im šainove obrve, zaniješete moju pamet do mrve. Rj. što pripada šainu.

šàinovac, šàinoveca, *m.* izvor u Jadru u selu Koreniti blizu Tršića. Rj.

šàja, *f.* Šajo moja, oko sokolovo. Rj. — Daničić uzima, da je ime žensko: Stója, Strija, Šaja. Osn. 70. hyp. Ša-ja, može biti da je načinjeno žensko ime prema mužkom nadimku Šain.

šàjak, šàjka, *m. eine Art Tuch (wie Kasimir), pami genus;* šajak je od četiri nita, i ponajviše se kupuje: A na njega od šajku haljina. Rj. nekaku čoha. — Abadžije grade najviše gunjeve od gunjske krpe, a i druge različne haljine od (prostoga) sukna i od šajka. Rj. 1a.

šàjcan, *adj. n. p. čakšire, zubun, von šajak-Tuch, e panno šajak dicto.* Rj. što pripada šajku.

šàjka, *f.* — 1) *eine Art Schiffe, die Tschaike, maris genus.* Rj. nekaka lagja. *vidi* dravka, murka, patrolica. — Šava nosi drvle i kamenje, a Morava šajku okovanu, i u šajci brata i sestrieu. Npj. 1, 428. I uzeše tanke šajke lagje. 1, 535. Pogradiću orahore šajke, šajke lake, orahove lagje. 4, 238. — 2) *Art Vogel, aris quaedam: Šajku ticu nvižaje.* Oj Boga ti, šajku tico. Rj. *vidi* sojka. u Hrv. kažu i šojka *vidi* i kreštalica, kreštelica, kreja.

šàjkaš, šajkaša, *m. der Tschaukenschiffer, nauta qui est in šajka.* Rj. lagjar-šajkaš. — riječi s takim nast. kod bradaš.

šàjkaš, šajkaša, *m.* Rj. čovjek iz Šajkaškoga batalijuna, u njegovoj granici Banatskoj. isp. šajkaš.

šàjkāški, *adj. der Tschaukisten, nautarum.* Rj. što pripada šajkašima. — U Šajkaškome batalijunu sad Cigane zovu Alamanima. Rj. 3b.

šàjko, u ovoj zagoneci: Šareno vižle, šajko mu ime, šajko ždrakule te uz planine. Rj. odgonetljiv: zec.

šàjtōv, šajtōva, *m. die Schraube, cochlea.* Rj. *vidi* burma 2. — *Madž. sojtó (= tijesak, tijest). tugje riječi s takim nast. kod akov.*

šàka, *f. (pl. gen. šākā).* Rj. *dem. šaćica. augm. šaćurina.* — 1) *die offene Hand, palma.* Rj. — Mahaljka . . . dašćica u širinu s dobre šake. Rj. 348b. Kad vidi šta je, udri se šakom u čelo i zaleleće što je više mogao. Npr. 109. Nježine dvije ruke osječene do iza šaku da joj donesu. 131. Ne će, da o nebu visi. (Ne će ako mu šaku ne padne, n. p. ukrasti što i t. d.). Posl. 210. Rgjava riječ (ište) šaku u glavu. 270. Šaka i perčin (n. p. nema drugo ništa, nego šaka i perčin, t. j. da se čupamo i bijenoi). 351. Po tom otvori (filosof) svoju šaku i pokaže je budali . . . budala stisnuši svoju šaku pokaže filozofu pesnicu. Danica 5, 88. Ako mi padneš šaku, znam, šta ću s tobom činiti. Miloš 121. Odseku Mijailu obe ruke (više šake). 188. — 2) *die Handvoll, manus, manipulus;* daj mi jednu šaku brašna; na ostrvu Mletu govori se: šaku vina, šaku kruha i t. d., t. j. malo. Rj. *vidi* grst, pregršt. — Imam vreću ošapa, svakom svatu po šaku. Rj. 483a. Nit' je šaka dana, ni vreća

godina. Posl. 224. Šaka pere (n. p. biće, t. j. čupaće se za kose). 351. Šta ćemo sad? Kad evo ovičeh nema šaku ljudi, pa se ne dadu. Danica 5, 45. — 3) kolač koji se zove i marviš, marviš, šušanj. — Pečenje je sve pokriveno kolačima tako zvanim „šakama“, otmjeniji ljudi zovu ih marvišima, a u Srbiji zove se »šušanje«. Živ. 319.

šàkački, *adv. n. p. jesti, t. j. šakama, mit der Hand, volu, cf. šakaile.* Rj.

šàkaile, *t. j. šakama: da jedemo šakaile, cf. šakački.* Rj. šaka-ile, našu riječ s Turskim nast.

šàkânje, *n. das Packen mit den Händen (zum Scherze), pugna palmaris.* Rj. *verb. od šakati se. radnja kojom se tko šaka s kim.*

šàkapère, u riječima: biće šakapere, t. j. počupaće se (jedan drugoga šakama za perčin). Rj. *ovdje je krivo pisano šakapere mjesto šaka pere: šaka (nominativ) (kao puna) pere (gen.), t. j. perčina; kao što ima u Posl. 351: Šaka pere (n. p. biće, t. j. čupaće se za kose).*

šàkātânje, *n. verbal. od šakati.* Rj.

šàkātati, *tām, v. impf. šakama biti, mit der flachen Hand schlagen, palma percutere: Pa stadoše babu šakutati.* Rj. *v. pf. slož. isp. išakutati.*

šàkati se, *kām se, v. r. impf. sich mit der flachen Hand packen, rivari palmaris.* Rj. šakama se hvatati.

šàkić, šakića, *m. u ruke pet prsta do šake: dvije šake i šakić.* Rj.³ — riječi s takim ukc. i nast. kod bagljčić.

šàkoje, *m. (u C. G.) muški nadimak.* Rj. *po nast. je hyp. — takva hyp. kod Blagoje.*

šàkopīs, *m. (scherzhaft) die Handschrift, manuscriptum.* Rj. šako-pis, kuže se mjesto rukopis.

šàkosati, šakošem, *v. pf. vidi* čušiti. Rj. *vidi* i priušiti, prdeljusnuti. *od korijenu od koga je i šaka. isp. Korijeni 308.*

šàkūnbaba, *f. (u Boci) baba babina, vidi* šnkunbaba. Rj. šakun-baba. *vidi* i šnkunbaba, čukumbaba.

šàkūndjed, *m. djedov djed. vidi* šakungjed.

šàkūngjed, *m. (u Boci) gjed gjedov, vidi* škundjed. Rj. šakun-gjed, šakun-djed. *vidi* i čukundjed, šikundjed; prapradjed.

šàl,* *m. der Shawl, pami indici genus.* Rj. — Rakno, od plavetna sukna kao kratak šal što žene na zimi nose oko vrata i dolje niz prsi. Rj. 636a. Nosili su (krdžalije) obično oko glave šarene svilene šalove. Danica 2, 95.

šàla, *f. der Scherz, jocus: Iz šale proja rodi (Posl. 100). Pred dvorom mu šalu učinismo.* Rj. *vidi* odšalica, oprdica, pošalica, šurka, šurkulija. — *Zbijati šalu.* Rj. 202b. Ja bi tebi, Madžarice, odšalio šalu. Rj. 450a. Tako reku kašto u šali. Rj. 491a. »Pomagaj, brate, za Boga! čera me Brko«. »Bogine Brko nije šala«. Npr. 5. Kakva šala onakva i odšalica. Posl. 124. Na kratko nasagjen (koji ne zna mnogo za šalu). 188. Pomoz' Bog, zla ženo! (jedan od njih reče šale radi). 254. Po mozgu ti tojaga! (Odgovori se onome koji od šale reče: Pomoz' Bog!). 254. Turci misle da je raja šala; al' je raja gradovima glava. 322. Šalu maskara putem praskala. (Kad se kaže da je što šala i besposlica). 351. Jabučilo, izjeli te vuci! iz šale smo odavde lećeli. Npj. 2, 111. Al' se smije tanana nevjesta, ona misli, da je šale radi. 2, 122. Nije šala, tri hiljade Turak! 4, 266. Zašto zbija šalu su svetinjom. 3, 238. (su? isp. šaliti se kim). Ako ste vi radi s poštenim ljudma šalu provoditi. 4, 35. Nagje se ljudi koji se najviše o tom briju, kako će od svečegu šalu i smej zametnuti. Npj. 4, XVI. Bezumniku je šalu činiti zlo. Prič. 10, 23.

šàlabāzânje,* *n. (po Srijemu) vidi* vrljanje. Rj.

šàlabāzati,* šalābāzām, (u Srijemu) *vidi* vrljati. Rj. *vidi* tentai 1, i syn. ončje.

šàlue, šalea, *m. isp. šaljivac, šalidžija.* — Veće od-

maga jedan sam šalac nego pomagaju šes(t) vozaca. DPostl. 149. (odmaga i pomagaju dijadekt. nj. odmaže i pomazu). šalac, šaljiyac u zlom smislu, lakrdijaš, ima i Vrančić (scurra) i Mikalja i Stulić. XVII. Šalapaondan, (u C. G.) iza šaondan, cf. ondan. Rj. — Ondan-preksjutra, poslije ondan ide tū (ili čū) ondan, za tujem šalupā ondan ili šaondan.

Šalapā onom lanih, (u C. G.) prije tri godine. cf. ondan. Rj.

Šāle, *adr. scherzweise, per jocum, joculariter*: Ako si se ti šale ženio, ja sam se zblijie udavala (Postl. 8). Rj. stari partie. suduš. vremena mjesto šaleći (se)? — Šale, *per jocum* — spomenuti srdito ili šale. Stulli.

Šāle, *m.*: Pile pišti n ljusei: ja ne smijem izljesti. Šale će me izjesti. (Valja da je Šale bio u Bosni ili u Hercegovini nekakav Turčin ili hajduk, koji je rado jeo kokoši). Postl. 248. *gen.* Šāla, *roc.* Šāle, *taku hyp.* kod Ale. *isp.* Šaletā.

Šaletā, *m.* (u C. G.) muški nadimak. Rj. *isp.* Šale. — *taku hyp.* kod Bajčeta.

Šalidžija, *m.* ko se rado šali, *vidi* šaljiyac. Rj. *i syn.* onlje. *isp.* šalac. — šali-džija, *prvoj poli osn.* kukva je u šaliti; *druga je polu Turski nast.* džija). *isp.* djeladžija.

Šalitra, *f. der Saliter, Salpeter, nitrum, salnitrum.* Rj. *vidi* šalitra, salitra.

Šaliti se, šalim se, *v. r. impf. scherzen, jocer*: ne moj se šaliti! ili: ne šali se! Rj. *v. pf. slož. na-*šaliti (se), *od-*, *po-* (se), *pro-* (se). *v. impf. slož. pošaljivati se.* — U dvanaesti (podrum) ne idi ni po što, *ne šali se glavom!* Npr. 20. Ali se nemoj šaliti da mu daš ular. 38. *Ne šalim se, no istinu kažem.* Npj. 3, 175. *Mnom se šale po čaršiji jarani, da je moja slijepa gjevojka.* Herc. 49 (mnom se šale objekat sam šale njihove, a ne šale se sa mnom ne budući u njihovu društvu. *isp.* šaliti se kijem, *jocari, ridere.* Stulli). Vidje Isaka gdje se šali s Reekom ženom svojom. Mojs. 1. 26, 8. *bez refleks. se u staroj poslovi:* Šali šalom, a ne tiči rukom. DPostl. 120.

Šalitra (šalitra), *f.*, *vidi* šalitra. Rj. *i* salitra.

Šalukātre, *f.* (u vojv.) *die Jalousien (österr. Schalk-Gatter), eucelli hispanici.* Rj. *isp.* kapei (kapak 2).

Šalvare,* šalvāra, *f. pl. die breiten Hosen dieses Namens, caligarum genus.* Rj. *dem.* šalvarice, *augm.* šalvaretine. — Dimije (dimlje) su od plavetna platna ili od svile, a kad bi bile od čobe, onda bi se zvale šalvare. Rj. 120a. Tumanlije, *prostrane turske šalvare.* Rj. 755a.

Šalvaretine, *f. pl. augm. od šalvare.* Rj. *taku augm.* kod babetina.

Šalvarice, *f. pl. dem. od šalvare.* Rj.

Šalja, *f.*: I svu Šalju iznad Dmitrovice. Rj. — U Kosovu Arbanasko pleme (kao knežina). Rj.³

Šaljēnje, *n. das Scherzen, jocatio.* Rj. *cerb. od šaliti se, radnja kojom se tko šali.* *isp.* lakrdisanje.

Šaljiv, *adj.* — 1) *scherzlustig, spasshaft, joci amans.* Rj. *koji se rado šali:* Krcan, svat . . . on valja da je šaljiv i smiješan. Rj. 308b. Šaljiva druga družina ljubi. Postl. 351. Miloš je bio vrlo veselo i šaljiv. Danica 4, 30. — 2) *što je za šalu, šale radi:* Mnoge su priporijetke smiješne i šaljive. Npr. VI. Vrlo je dobro kad djeca počinjuci čitati mogu naići na koju šaljivu riječ. Bukv. 20. Ja priopćih iz stare književnosti šaljivu pričicu o postanju vina. Rad 13, 166.

Šaljivac, šaljičeva *m. der Freund des Scherzes, amans joci.* Rj. šaljiv čorjek. *vidi* šalidžija, milobruka, milobruković. *isp.* lakrdijaš, šalac. *augm.* šaljivčina. — U Škotskoj je negda tako bilo nasljedno mjesto dvorskoga šaljičeva. Priprava 75.

Šaljivčina, *m. augm. od šaljičeva.* Rj. — *taku augm.* kod bardačina.

Šaljivica, *f. die Freundin des Scherzes, amans joci.* Rj. šaljičva ženska glava.

Šām,* Šāma, *m. Syria*: U Šamu će kade proplakati. Rj. zemlja Sirija, i Damasak, glavni grad Sirijski.

Šamādina, *f. vidi* šamādine.

Šamādine (šumadine?), *f. pl.* (u Srijentu) *vidi* šumarica. Rj. *i u jednini:* šemadina, *vidi* šamadina. Rj. 835b. *zelen kaka, n. p. kelj koji se ne uriju ili dok se ne urije u glavice.*

Šamājlija* (sedlo) *f. von Šam*: Skidoše im sedla Šamajlije. Rj. Šamsko sedlo.

Šamaladža,* *f. Damast, pannus damascenus.* Rj. šam-aladža, Šamska, Damastanska čoha.

Šamar,* *f. vidi* zamlatnica. Herc. 359. *i ondje syn.* — Robinjici šamar ularila. Muč' Kumrija, dugo jedna bilal Herc. 165.

Šamija,* *f. Art Kopfstuch der Frauen, veli genus.* Rj. nekaka povezača ženska. *vidi* jemelija, gjemelija. *dem.* šamijea. — Barbeža, ženska kapa (šamija, a pod njom kapa od crvene čobe, po tom bijela mahrama). Rj. 16a.

Šamijca, *f. dem. od šamija.* Rj.

Šamlak,* *m.* (u C. G.) *vidi* šenluk: Veliki mu šamlak učinjeli. Rj. *vidi* i šenluk, veselje 1.

Šamlija, *m. einer von Šam*: Preko mora na Šamlije Turke. Rj. čorjek iz Šama.

Šamljānka, *f. t. j. sablja. Damascener Klinge, ensis damascenus:* Trže Bajo mača zelenoga, a Ljubović sablju šamljanku. Rj. sablja iz Šamu, iz Damaska. *isp.* demeškinja. *i syn.* ondje.

Šān, *m.* (u Bačk.) kalup na kome se čiste čizme. Rj.³ *Madž. šām. (= kalup).*

Šānac, šānca, *m. die Schanze, munimentum, vallum.* cf. šarampov. Rj. *vidi* i opkop. *dem.* šančić. — Nasred druma šanac načinio. Npj. 4, 220. Amo Turke jesam pobjedio na našem šanacu Deligradu. 4, 287. I velike šanac napraviše. 4, 316. A mi ćemo njemu udariti, pod kulu mu šanac zakopati. 4, 437. Oko zida su poslije bili iskopani šančeri. Danica 2, 46. (Ije su čete pogradiše šančere oko Bijograđa. 3, 184. Pok je Petar još palio i krario šanac u Čupriji. 4, 13. Stane graditi šanac. Miloš 83.

Šānātan, šānātna, *adj. vidi* čuruk. Rj. *vidi* i manjičav, pokvaren. — *bice od tujje riječi.* Osn. 163.

Šānčić, *m. dem. od šanac. vidi* šarampović. — On načini mali šančić. Miloš 38. Na Deligradu je Mladen bio pogradio mnoge šančice oko glavnoća šanca. 39.

Šāndānje, *n. vidi* landanje. Rj.

Šāndārānje, *n. vidi* blebetanje. Rj.

Šāndārati, šāndārām, *vidi* blebetati. Rj. *i ondje syn.* Šāndaska, *f.* ona daščica što se metne u srijedu kad se čizme nabijaju na šan. Rj.³ šan-daska.

Šāndati, šāndām, *v. impf.* (u C. G.) *vidi* landati (jezikom). Rj. *vidi* blebetati. *i syn.* ondje.

Šāntav, *adj.* (u vojv.) *vidi* hrom. Rj. *vidi* i cotav, šepav, topalast. — *Madž. šānta.*

Šānuti, šānēm, *v. pf. lispeln, insurro:* šanu mi u uho. Rj. šapnuti. *isp.* zuknuti 2. *v. impf.* šaptati.

Šāondan, (u C. G.) iza taondan, cf. ondan. Rj. *vidi* šalapaondan.

Šāp,* šāpa, *m.* — 1) *vidi* stipsa. Rj. *vidi* i tipsa, kocolj, slanac 2. — 2) (po ist. kraj. Srbije) nekaka bolest marvena (na svinjama i na govedima) u paponjcima. Rj.

Šāpa, *f. die Pfote, pes (canis, felis, vulpis, etc.)* Rj. *noga u psa, mačke, lisice, i t. d. dem.* šapica. — Mačka skoči te svinju šapama za nos. Npr. 176. Po glasu tica, a po šapama se lav poznaje. Postl. 250. No je ovo ognjaniti zmaju, na njega su do tri obilježja: ruča šapa i orluja pandža, iz zubal mu živi oganj skače. Npj. 2, 63. (ruča = ručja).

Šāpac, šāpca, *m. ein Spiel (in Sirmien) zwischen erwachsenen Personen beiderlei Geschlechtes in Studten, ludi genus.* Rj. igra koje se odrasta čeljad (muškinje i ženskinje) igraju po varošima u Srijemu.

šapat, *m. das Gelispel, susurrus: Šapat u paprat.* (Rekne se u šali kad koji u društvu što šapću. Posl. 351). Rj. *gen. šapata; ali imu i šapat, gen. šapta. isp. hibat, gen. híbata i hípata. vidi šapat. — Šaptom* Bosna poginuo. D. Posl. 120. Nasmija se sva gospoda maša, a šapatom zbori sirotinja. Npj. 2, 542.

Šapćanin, *m. (pl. Šapćani) Einer von Šabac.* Rj. čorjek iz Šapca.

Šapica, *f. dem. od šapa.* Rj.

Šapka, *f. (Rus. kapa):* Kćindija Turska zaučila, a Latinče bilu Zadru dogje, šapku skide, brže pod pazuhu — ovo sam ja u djetinjstvu slušao u Loznici od jednoga Turčina od nekuda sa suve megje. Rj.³ u Stullija: šapka. R. vidi klobuk.

Šapčōv, šapčōva, *m. vidi pās. Rj. — osn. će biti u šapa (u kojega su relike šape).*

Šaptāc, šaptāca, *m. der Ohrenbläser, susurro.* Rj. koji šapće. vidi šaptalac. — Da budu napunjeni svake nepravde... šaptači, opadači, bogomrsci. Rim. 1, 30.

Šaptalac, šaptaoca (šaptaoc, oca, *m. Stullij, m. koji šapće. vidi šaptač. — za nast. isp. čuvalac.*

Šaptalica, *f. — 1)* debela košulja, grobes Hemd, tunica e panno crassiori. Rj. *isp.* Bez je tako opreden i otkan da čisto žubori. Rj. 161a. — *2)* žensko koje uvijek nešto šapće. J. Bogdanović.

Šaptanje, *n. das Lispern, insusurratio.* Rj. *verb. od šaptati. radnja kojom tko šapće. dem. šaputanje.*

Šaptati, šapćem, *v. impf. lispern, susurro.* Rj. *dem. šaputati. v. pf. prosti šapati; slož. prišaptati, pro; prišaptiti. — Šapat u paprat.* (Rekne se u šali kad koji u društvu što šapću). Posl. 351. (Srbliji) Trk, krv, grk... oni (Srbliji) tako izgovaraju, makar iza glasa vikali, ili na uvo jedan drugomu šaptali. Nov. Srb. 1817, 534. Šapću o meni megju sobom neprijateljji moji. Ps. 41, 7. sa se, *pass.*: Što vam se šapće na uši, propovijedajte s krovova. Mat. 10, 27.

Šapurina, *f. (u Bačk.) vidi šipurina.* Rj. vidi i šepurina. — šapurina i šepurina i šipurina (sve tri jednoga značenja, vidi šapa i šip). Osn. 168.

Šapūt, *m. vidi šapat.* Rj. — Išao je na prstima, i govorio je šaputom. Mil. 286.

Šapūtanje, *n. dem. od šaptanje.* Rj.

Šapūtati, šapućem, *v. impf. dem. od šaptati.* Rj. 1. Šara, *f. — 1)* das Bunte, varietas (picturae). Rj. — (Golokapica, kapa bez i kake šare, kao što nose male djevojčice. Rj. 93b. (Gragja, 5) šara na zubunima u naokolo. Rj. 98a. Pedice, kao male okrugle šare n. p. po marami kakoj. Rj. 493a. Mali kolačići... na njima postanu prugaste šare. Rj. 503a. Boja nije šara, jer u šari može biti različitijeh boja. Pis. 12. Načinimo ti zlatne grivne sa šarama srebrnijem. Pjes. nad pjes. 1, 11. Može li promijeniti ris šare svoje? Jer. 13, 23. Što se u šarama, kojima je okiđen rukopis, nalaze ljljani. Nik. jev. VII. — *2)* kad grozje počne zarugjivati, cf. šarac 2: ima li već šare u vinogradu? Rj. vidi i šarak. *isp. zarudak.*

2. Šara, *f. die Bunte (z. b. Flinte, Schaf), variu.* Rj. šareno što ženskoga roda, n. p. puška, oca, hyp. šare (oveca). — Pa usede šaru bedeciju; dobroj šari dobru volju daje, cidi šara, kako zmija ljuta. Npj. 2, 453. Krdžalijki živu vatru dade, puče šara, pusta ostat' ne će. 4, 269.

Šara, *f. planina, Berg in Serbien, mons (Scardus?):* Kod ovaca u Šari planini. Rj. vidi Šar-planina.

Šarac, šarca, *m. šaren konj, n. p. šarac Kraljevića* Marka, der Scheck, equus varius. Rj. vidi šarin, šarun. *dem. šarčić. hyp. šaro. augm. šarčina. — 2)* bunte Trauben, da einige reif sind, andere noch halb grün, variu urac: već ima šaraca. cf. 1 šara 2. Rj. vidi i šarak. *isp. zarudak. kad je grozje šareno t. j. gdje-koji su grozdori već zreli a gdje-koji jošte zeleni.*

Šarac, šarca, *m. — 1)* u pjesmi nekaka voda: 1 ustavi šarac vodu hladnu, koja teče kroz Stambola

grada. Rj. — *2)* prezime ili nadimak: Te je (knjigu) šalje na Hercegovinu na koljeno Šarac-Mahmut-agi. Npj. 3, 148.

Šaraglje, šaraglja, *f. pl. (u Srijemu) der Schragen, clathri:* ostao u šaragljama (prevarili ga. Posl. 242). Rj.

Šarak, šarka, *m. vidi 1 šara 2.* Rj. vidi i šarac 2. *isp. zarudak.*

Šaraljka, *f. sprava za šaranje. — Kišćica, vidi šaraljka.* Rj. 271b. riječi s tukim nast. kod kazaljka.

Šarampōv, šarampōva, *m. eine Art Verschanzung, muniment genus. cf. šarac.* Rj. vidi i opkop. *dem. šarampović. Madž. šarampó, sorompó. riječi tugje s tukim nast. kod akov. — Srpske čete došle u Svi-luivu, i onje grade šarampor i kupe se... bili načini mado šarampora od prošća, gotovo kao obor... Turci noće dvije tri noći u šaramporu. Danica 3, 170.*

Šarampōvić, *m. dem. od šarampor.* Rj. vidi šaučić.

Šaran, *m. der Karpfen, carpio.* Rj. riba. vidi krap. *dem. šaranac, šarančić. — Trakanac, suh šaran* isječen u kaiše. Rj. 745b.

Šaran, *m. (u C. G.) muški nadimak.* Rj.

Šarānac, šarānca, *m. dem. od šaran.* Rj. vidi šarančić.

Šarāučić, *m. dem. od šaran.* Rj. vidi šaranac.

Šarānje, *n. Rj. verb. od šarati. — 1)* radnja kojom tko šaru kome n. p. drove (das Buntmachen, variegatio. Rj.). — *2)* radnja kojom tko šaru u ženidbi (das bunte Treiben [Liederlichkeit], vita inconstans. Rj.). — *3)* radnja kojom tko šaru (kad ne govori istine).

Šaranji, njč, *adj. Karpfen-, carpiunum.* Rj. što pripada šaranu, šaranima.

Šarapōd, *m. (u Boči) vidi trijem.* Rj. — »Eno ti tri gjevojke u jednoj kući pozemljuši koja je na troje razdijeljena i pred svakom opleten šarapod*... ugleda kućicu na tri šarapoda, i u svakome po gjevojku. Npr. 111.

Šarati, šarām, *v. impf. Rj. v. pf. slož. i(z)-šarati, na-, pro-, u- — 1)* bunt machen, variego: Zubune su terzije šarale. Rj. šarati što, činiti da bude šareno. *isp. molovati, i syn. ondje. —* Kućuk-Ahija, kod koga je onda bio njegov sinovac, Petar Moler, i šarao mu drove. Danica 3, 155. — *2)* es bunt treiben, wiederlich sein, vivo dissolute (quoad matrimonium). Rj. šaru ženidbeni drug, koji je nerjeran drugu srojemu. — *3)* ne govoriti istinu, lagati: Ne valja šarati, jere ćemo umrijeti. (Šarati ovjge znači lagati). Posl. 196.

Šarčev, *adj. des Schecken, equi vari.* Rj. što pripada šarcu (konju).

Šarčić, *m. dem. od šarac.* Rj.

Šarčina, *f. augm. od šarac: A Kraljević načera šarčinu.* Rj. — takra augm. kod bardačina.

Šare, *f. (u Grljlu) ime ovc.* Rj. upravo hyp. od šara (oveca). u Rj. je ake. šare, ali je tuki ake. u rok., a u nom. šare. vidi Osn. 51. taku hyp. kod šare.

Šaren, šarēna (šarēni), *adj. — 1)* bunt, varius. Rj. vidi šarovit. — Grožast n. p. konj, t. j. šaren na grožere. Rj. 104a. Kalugjer, 2) uskršnje samo omašćeno jaje (a koje je i pisano i omašćeno, ono se zove šareno). Rj. 260b. Kolalije, 2) gaće, valja da šarene na kola... kolast, šaren na kola. Rj. 284b. Šarēno kōlo, (u Srbiji po varošima) kad već gotovo na svršetku igranja natjeraju mladoženju i nevjestu, te se i oni uhvate u kolo. Rj. 831a. Zmijo šarena! (Kad žene gjeeu karaju kao žaleći ih). Posl. 92. Šaren kao gjetao. Posl. 351. Pa šarene knjige načiniše. Npj. 5, 150. Toliko je pogriješka učinio, da mu je sre djelo od njih šareno. Ogd. na ut. 5. — *2)* koji šara 3, doppelzüngig, der nicht ins Auge blicken kann, duplex. Rj. vidi šarkast, šarometan. — Pokazao džever. (Pokazao se da je šaren). Posl. 252. Švaka je stvar lijepa šarenu do čocka. 276. Šaren posuo. (Nije čist, kao što bi valjalo). 351. Stotinu mu vjera zadavaše (paša), da nikoga izgubiti ne će. Šarene su vjere u Turaka... nigda nije vjere u Turaka. Npj. 5, 134.

Šarengaća, *f.* mit bunten Hoscn, *varias caligas habens*: A po njemu šarengaća šeta. Rj. šaren-gaća, čeļjude muško ili žensko, koje nosi šarene gaće: Pošetala šarengaća mlada bez pašmaga, bosa po snijegu. Herc. 156. — *isp.* svilengaća.

Šarengrad, *m.* Ruinen an der Donau in Sirmien mit gleichnamigem Dorfe. Rj. Šaren-grad, selo na Dunavu u Srijemu, i zidine.

Šarenilo, *n.* »Ovo ti šarenilo na biljeu nije ni zere lijevo.« J. Bogdanović. šareno što. *isp.* šarilo.

Šarenica, *f.* ein (bunter) Teppich, stragulum. Rj. *vidi* velenae. šarena prostirka. *vidi* i ćilim 1, i *syn.* ondje.

Šarenika, *f.* (u Už. nah.) jabuka, *Art Apfel*, mali *genus*. Rj. šarena jabuka. — *u nast.* *isp.* aptika.

Šareniti se, *n*im se, *v. r. impf.* *bunt aussehen*, *varius sum*. Rj. šareniti se, pokazuje se šareno, što je po sebi šareno ili na čemu je što šareno.

Šarentrba, *f.* der Scheckbauch (des Krebses Schimpf gegen den Frosch), *ventre vario*: Kurvina šarentrbo! Rj. šaren-trba, u koje je šaren trbuh, tako psuje rak žabu. — *isp.* tako slož. riječi golotrč, zlotrbica.

Šarenuša, *f.* šarena kokoš, *vidi* šarka 2. *u nast.* *isp.* ajgiruša. — Jao, moja šarenušo; jao moja erukušo; jao erveni petle! Mil. 9.

Šargizda, *f.* u ovoj zagoneci: Tica šargizda sve selo nagizda, a sebe ne može? (t. j. igla). Rj. šargizda, kao šareno i gizdavo.

Šarilo, *n.* (u C. G.) die Stickeret, das Bunte, *varietas*: sačuvalo te Bog od šarila Bjelopavliškog i ruba Drobnyačkog, od bašine Čevske i divljine Čueke (reku Crnogorei u šali). Rj. šareno što. *isp.* šarenilo. *osn.* u šara. *Osn.* 124. *u nast.* *isp.* bjesnilo.

Šarín, šarina, *m.* *vidi* šarac 1. Rj. *vidi* i šarun. — Uze Marko knjige starostavne, pa opremi sebe i šarina, šarinu se na ramena baci. Npj. 2, 194.

1. Šarka, — **1)** šarena guja, *eine bunte Schlange*, *serpens varius*. Rj. *vidi* šarulja 2, šarunica. — **2)** šarena kokoš, *bunte Henne*, *gallina varia*: Zakolji mi šarku koku, koja ne nosi. Rj. *vidi* šarenuša. — **3)** šarena puška, *bunte Flinte*, *telum variatum*, *cf.* 2 šara: Šarke puške po sredini nose. Rj. — »Zemlji padaj, pušci oganj daji: . . . Zemlji pade, šarci vatru dade. Npj. 4, 283.

2. Šarke, *f. pl.* die Thürangeln und das Thürband, *cardo et vinculum jannae*. Rj. ono grozđe što drži vrata za doratnik. *vidi* baglame. — Štopica, 2) dolje mjesto gdje stoje vrata koja ne drže šarke ni baglame. Rj. 717b. *Madž.* sarok, sark.

Šarkast, *adj.* *vidi* šaren 2. Rj. *vidi* i šarometan.

Šarkija, *f.* velika tambura od dvije žice. Rj.

Šaro, *m. hyp.* od šarac. — šarin (*osn.* u šaro). U Vukovu rječniku nema šaro, ali ima u pjesmama: Davor' šaro, davor' dobro moje. Npj. 2, 439. *Osn.* 151. *takea hyp.* kod balo.

Šarometan, šarometna, *adj.* *vidi* šaren 2. Rj. *vidi* i šarkast. — šaro-metan (*isp.* vjetromet). *Osn.* 181 *isp.* tako slož. *adj.* vragometan.

Šaronja, *m.* der scheckige Ochs, *bos varius*. Rj. šareni vo.

Šaronjin, *adj.* des šaronja, *boris vari*. Rj. što pripada šaronji.

Šaroper, *adj.* *n. p.* tica, *huntgesiedert*, *variarum pennarum*: Koja mi je šaropera, ono mi je Božij danak. Rj. šaro-per, u čega je šareno perje. *isp.* tako slož. *adj.* lihoper, šestoper.

Šaröv, šaröva, *m.* ein scheckiger Hund, *canis varius*: povukao šaröva za rep (reče se kad ko štetuje). Rj. šaren pas. — Ulivatio šaröva za rep. (Opio se). *Posl.* 338.

Šarövít, *adj.* (st.) — **1)** *vidi* šaren 1: Ni su gaće kao što su gaće, već su gaće vrlo šarovite. Pa mu uze knjigu šarovitu, pa je tanku knjigu pročitao. Rj. — Da ja kupim svile svakojake, da ja pletem mrežu

šarövitü. Npj. 2, 23. Na nju sjedi zmija šarovita. 5, 280. — **2)** *vidi* šaren 2, u ovoj staroj poslovići: U našega bana šarovitu pravdu. D'Posl. 141.

Šarövljev, *adj.* des šarov, *canis vari*. Rj. što pripada šarovu (*psu*). — *taka adj.* kod birovljev.

Šarpeļj, *m.* die Achselshärpe, die man trägt, damit die Flinte nicht unmittelbar die Kleidung berühre und beschädige, *fasciae genus*. Rj. *vidi* primetača 2. što se nosi na ramenu da ne bi puška haljinu trgala.

Šar-planina, *f.* *vidi* šara: I visoke šar-planine. Počivaća šar-planinom. Rj.

Šartürina, *f.* (u Boči) *Schneiderei*, *restificina*: Bolje svoja pešnjavina noli tuga šartürina. Rj. krajački posao, terziluk. — šartürina (*osn.* u tugjoj riječi sartore). *Osn.* 158 (sartore Tal. krajač).

Šarulja, *f.* Rj. šareno što ženskoga roda, i napose — **1)** die scheckige Kuh, *bos varia* Rj. šarena krava. — **2)** Tko će poći za guju šarulju? HNpj. 1, 96. *vidi* šarka 1, šarunica.

Šaruljin, *adj.* der šarulja, *boris varius*. Rj. što pripada šarulji.

Šarün, *m.* *vidi* šarac. — Marko šeta na šarunu — ispred dvora, čuva Marko zlatna vrata. — zlato knjaže. Npj. 5, 459. *osn.* u šaro. *isp.* žekün (*osn.* u zeko). *Osn.* 173. *riječi s takim nast.* kod bogatun.

Šarunica, *f.* (u C. G.) nekaka šarena zmija, za koju kažu da ima dva roga. Rj. *vidi* šarka 1, šarulja 2. — *osn.* u šarun.

Šas, šása, *m.* — **1)** das Rietgras, *carex*. Rj. *vidi* šaša, šašak. — Ja bili mu na sto metnno po jedno staklo od rozolije u slami ili u šašu Jadranske šljivo-vice. Sovj. 80. — **2)** (u Srbiji k jugu) *vidi* oljvina. Rj. i *syn.* ondje. kukuruzna slama.

Šasa, *f.* *vidi* šaš 1: Brala bi šašu, ljabila bi Jašu. Rj. *vidi* i šašak.

Šašak, šáška, *m.* (u C. G.) *vidi* šaš 1: Pa se vuče šaškom zelenjem. Rj. *vidi* i šaša.

Šašarica, *f.* (u Hrv.) *vidi* okomak. Rj. *vidi* i klas 3, i *syn.* ondje. ono u kukuruzu na čemu su zrna.

Šašarika, *f.* — **1)** der Stengel des Kukuruz, *scapus caeae mais Linn.* Rj. — Za kukuruzno stablo, n. p. u Jadru se kaže kukuruzovina i šašarovina (jedan struk šašarika). *Pis.* 76. — **2)** (u Boči) *vidi* klip 1. Rj. kukuruz su zrnima. *vidi* i klas 2, i ondje *syn.* — *riječi s takim nast.* kod aptika.

Šašarovina, *f.* *vidi* kukuruzovina. Rj. i *syn.* ondje. *vidi* i šašljika, kukuruzno stablo.

Šaska, *f.* *vidi* skakavac: ždere kao šaska. Rj. *vidi* i prug.

Šaskin,* *m.* der Taugenichts, *nebulo*. Rj. *nevaljadac*.

Šašljika, *f.* (okó Morave) *vidi* šašarovina. Rj. *vidi* i kukuruzovina. i *syn.* ondje. kukuruzno stablo. — *riječi s takim nast.* kod aptika.

Šašoljak, šášoljka, *m.* *vidi* šašovak. Rj. — Skudla je kraća i uža od šindrike i šašoljka. Rj. 689a. šašoljak (pred lj biće *osn.* u šaš). *Osn.* 285. *riječi s takim nast.* kod čavoljak.

Šašoljčnje, *n.* *verb.* od šašoljiti. Rj.

Šašoljiti, ljām, *v. impf.* koješta raditi, *cf.* švljati. Rj. *v. pf.* slož. pošoljiti.

Šašovak, šášovka, *m.* bukova daska osječena kao šindra. Šašoveina se tavane sobe iznutra. *cf.* šašoljak. Rj.

Šašovina, *f.* — **1)** (u Srbiji k jugu) *vidi* šašarovina. Rj. kukuruzno stablo. *vidi* i kukuruzovina, i *syn.* ondje. — **2)** (u Smederevu) *vidi* oljvina. Rj. i *syn.* ondje. *vidi* i šaš 2. kukuruzna slama.

Šät (šät), (u vojv.) da ako, *vidi* da 7. Rj. *adv.* *vidi* i helbetena. *isp.* zar 2, i *syn.* ondje. — Šät i meni jedan put svane! (Gledaj: Da ako i meni. . .). *Posl.* 351. Šät i moja gnska rodi prase. (Kad se ko nada da će se i njemu u napredak obrnuti). 351. ja, wenn—,

ita si—, šat i meni... kao da želeći, nadajući se kačim: valja da i meni... može biti da ipak i meni...

šator, * šatora, m. *vidi* šador. Rj. coll. šatorje. — Tu je mlada šator poprcila. Rj. 541b. Šator penje Ugrin Janko. Npj. 1, 181. Da je šator razapeo. 1, 563. Sve popeli po polju šatore. J, 305. Avram diže šatore, i dođe i naseli se u ravnici. Mojs. 13, 18.

šatoršte, n. Ort, wo einst ein Zelt gestanden, locus ubi tentorium fuit: A na svoje šatoršte staro. Rj. mjesto gdje je bio šator. — riječi s takim nast. kod danište.

šatorje, n. (u C. G.) coll. od šator: Uminuše sve Tursko šatorje. Razapeo bijelo šatorje. Rj.

šatorski, adj. što pripada šatoru, n. p. šatorska vrata. *vidi* šadorski.

šatra, f. der Stand, die Markthutte des Kaufmanns, tentorium mercatoris. Rj. šatre prave trgovci po sajmu. — Ispilja, drven šiljak kojim se pribodu dva kraja n. p. na šatri ili u čebetu kad se u nj što zavije. Rj. 242a. Šatrašće, što plaćaju trgovci po vašarima na šatre. Rj. 834b. Šatra puna robe, što je na vašaru ne će biti lepše i bogatije. Npr. 38. *isp.* šator, od čega je jamačno šatra. *isp.* Madž. sátor, koje znači i (naš) šator i štra.

šatrašće, šatraščeta, n. što plaćaju trgovci po vašarima na šatre, Standgeld. Rj. — šatra-ašće (druga pola Turska akće novei), pa sažeto šatrašće. *isp.* binjašće.

šav, švā, m. die Naht, sutura, cf. rub 2 Rj. šavovi, šāvōvā. (*isp.* san). šar (kor. šiti), obašav, pošav, podšav. *isp.* Osn. 33. — Zakreka, komadić čobe što surdomari između šra umeću. Rj. 178b. Kolčaci načine se jednaki, i po šeu prišiju se gajtani. Rj. 286a. Koret (haljina koja je po šavorima izvezena svilenijem ili zlatnijem gajtanima). Kov. 41. Mjesto ostavljeno na šokulji između šavora u nakit. Daničić, ARJ. 303a.

šavac, šavca, m. (u Dubr.) der Schneider, sartor, cf. krojač. Rj. koji šije. *vidi* i terzija. *isp.* abažžija, sabov, sursabov; krpa, krpadžija. — Ubogu šaren i igla se krivi. DPost. 144. šavac (osn. u šar). Osn. 341.

šavolj, m. (u vojv.) rom österr. Schaffel, das Wasserschuff, vas uquarium. Rj. *vidi* sidlo, siglo, škač. sud za vodu. *isp.* sič, i *syn.* ondje. — Idi Kokane, evo za vratima čabar vina i pečena svinja, i šarolj vuljaka, te čalabreni malo. Rj. 818a.

šavran, m. Rj. *vidi* šafran, čafran. — 1) der Safran, crocus sativus Linn. Rj. biljka. — 2) ein Pferdennut, nomen equi: Pa usede na konja šavranu. Rj. ime konju. — glas f u tujjim riječima u našem se jeziku često prečvara u glas v. *isp.* f.

šavranjika, f. der Saflor, carthamus tinctorius Linn. Rj. biljka. *vidi* šafranjika. — osn. šavran. Osn. 277. riječi s takim nast. kod aptika.

ščekanje, n. J. Bogdanović. *verb.* od ščekati. radnju kojnu tko ščekā zeca.

ščekati, ščekām, v. *impf.* »evo ščekam zeca«. J. Bogdanović. s-čekati promijenivši se s pred č nu š. *isp.* ščekivati. v. *pf.* ščekati.

ščekati, ščekām, v. *pf.* — 1) erwarten, expecto: Ja ne smedoh ščekati Bogdana. Ni zemlja ga živa ne ščekala. Rj. *vidi* sačekati. v. *impf.* ščekivati, ščekati. — Pojavio se veliki blor... nekakav Turčin otišao te ga ubio; ali ni on kažu da ga na atu nije smio ščekati, nego opali na nj dvije male puške, pa okrene ata i pobjegne bez obzira. Rj. 31b. — 2) sa se. *recipr.*: Jeste li se ščekali jutroske? »Jesmo, brate«. J. Bogdanović.

ščekivanje, n. J. Bogdanović. *vidi* sačekivanje.

ščekivati, ščeknjēm, v. *impf.* ščekati. v. *pf.* — 1) *vidi* sačekivati. *isp.* ščekati. — 2) sa se. *recipr.* Ovdje se na naskrsnici svako jutro ščekujemo. J. Bogdanović.

ščeliti se, ščelim se, *vidi* sučeliti se. Rj. v. r. *pf.*

s-čeliti se. *vidi* i sačeliti se. v. *impf.* ščeljavati se. *isp.* učeliti se.

ščeljavanje, n. *verbal.* od ščeljavati se. Rj.

ščeljavati se, ščeljavam se, v. r. *impf.* kad su dvije stvari (n. p. kuće) okrenute licem (čelom) jedna drugoj: moja se kuća ščeljara s njegovom: gdje se one dvije njiye ščeljavaju. Rj. s-čeljavati se. *vidi* sačeljavati se, sučeljavati se. v. *pf.* ščeliti se. *suprotno* začeljivati.

ščepariti, řim, v. *pf.* *vidi* ščepati. Rj. s-čepariti. drukčije se glagol ne nalazi.

ščepati, ščepām, v. *pf.* pucken, arripio, prehend. Rj. s-čepati. *vidi* ščepariti. ščepati kao prost glagol ne dolazi. *isp.* dočepati. *vidi* sjakariti, ujakariti, dokopati 2 (i se), skopati, spopasti, slapiti, spodbiti; jamiti, uhvatiti, zgrabiti. — Gjevojka odraste... u jedan mah doleti iz neba zmaj, ščepa gjevojku između braće i odnese je u oblake. Npr. 7. Dogjoše vile te ga (čorjeka) ščepaše za četvrti pa ga rastrgoše. 87. Šanson ščepu vrata gradska s oba dovratka i iščupa ih. Sud. 16, 3. sa se, *recipr.*: Od dobrih konja odskočiše, ščepaše se u kosti junačke. Rj. 293a.

ščinjānje, n. das Unschlüssigkeit, cunctatio. Rj. *verb.* od ščinjati se. stanje koje biva, kad se tko ščinja.

ščinjati se, ščinjām se, v. r. *impf.* unschlüssig sein, cunctor. Rj. s-činjati se. *isp.* okljevati. i *syn.* ondje. — Ako ne čes ti, ono će druga tri. (Kad se ko ščinja da prosi gjevojku). Posl. 6. Na Jordan šalje (Jelisije) kneza Širijskog Nemana... i Neman se iz prva ščinjaže misleći šta je mutna voda Jordanska. DP. 311. Rekn angjeli Lotu da pohita, a on se stane ščinjati. Prip. bibl. 16.

ščunjiti se, ščunjīm se, ščēnūnjiti se, ščūčūnjīm se, v. r. *pf.* sich ducken, verkriechen, skriti se. Rj. s-čunjiti se, (od korijena udvojena:) s-čučunjiti se, čučunvši skriti se, glagol se drukčije ne nalazi. *isp.* ščūcuriti se, savrijeti se.

ščāp, ščāpa, m. (n Poljicima) rudi štap. Rj. u zapadnom govoru. *isp.* ščedjeti mj. štedjeti, ščeta mj. šteta, ščita mj. štita.

ščāpiti, ščāpīm, v. *pf.* rukom ugrabiti, erhaschen, interceptio. Rj. s-čāpiti. v. *pf.* je i prosti čāpiti.

ščēdjeti, ščēdim, v. *impf.* dijalektički mjesto štedjeti, koje rudi. — Ja ne ščēgaj moje Črnogore, pa ni moju glavu na ramena. Npj. 5, 439. za šč nj. št *isp.* ščāp.

ščēdrovo, n. ostrvo u moru više Braća, ital. Torcolo. Rj.

ščēla, f. (u C. G.) *vidi* skela. Rj.

ščēpām, m. *vidi* Stjepan. Rj. S-tjepan, S-čepan, ščepan. *hyp.* ščepo. — I sokolu šaliću ščepanu. Npj. 5, 66.

ščēpo, m. *hyp.* od ščepan: Pa no ode ščepo niz rudine. Rj. — Valjala se jabuka od Marina koljena do ščepova koljena, probi ščepu koljeno. Here. 259.

ščēr, ščēri, f. apravo četvrti padež od šči, koje *vidi*; ali po nekojim se krajevima i u prvom padežu govori ščēr, kao što se gorori i kčēr mjesto kči. *isp.* Obl. 25. *vidi* i čēr. — Pogje hitro u onoga kralja što mu hčše ščēr gubara. Npr. 86. Prevari se careva ščēr. 102. To je moja jedina ščēr. 250.

ščēra, f. *hyp.* od šči: Ljuba moja, al' je ščēra tvoja. Ljuba moja, mila ščēra tvoja. Rj. *vidi* čēra. — Da mu ne bude žao na odgovor moje samosione ščēre. Npr. 227.

ščērati, ščērām, v. *pf.* *vidi* stjerati. Rj. s-tjerati, s-čērati, ščērati. v. *impf.* ščērivati. — »Da čovek uzme batinu, pak da vas obaviju ščēra.« Onda sjašu objeica. Danica 3, 235.

ščēra, f. dem. od šči: U popove ščērece. Rj. *vidi* kčēra, čēra. — Ti, ščērece moja, hajde s Bogom kuda znaš. Npr. 261. Ščēra udata susjeda nazvata. Posl. 361.

ščērdati, dām, v. *pf.* verthun, abhanden bringen,

pessumdo, cf. satariti, izgubiti. Rj. s-ćerdati. *vidi* s-ćerdati.

Šćerivānje, *n.* *vidi* stjerivanje. Rj.

Šćerivati, šćerujēm, *vidi* stjerivati. Rj. *v. impf.* s-tjerivati, s-ćerivati, šćerivati. *v. impf.* prosti ćerati (tjerati). *v. pf.* šćerati.

Šćeta, *f.* (u Poljicima) *vidi* šteta. Rj. *isp.* šćap mjesto štap.

Šćeti, oću, *vidi* htjeti: A ona se ne šće nkloniti. Ko ti šćeo nanditi, ne dao mu Bog. Rj. htjeti, hćeti (i pretrorirši se h pred ć u š:) šćeti. *isp.* Obl. 97. *vidi* i hotjeti. i od šćeti je praesens hoću. — Ako li se ne šćenu predati i predati oružje... Npj. 5, 336.

Šći, šćeri, *f. die Tochter, filia*, cf. kći, ćer: U lije u gjidije lijeja je šći. Rj. *vidi* i šćer, ći. *postanje* *vidi* kod kći. *dem.* šćerca. *hyp.* šćera. — Da mu žena ragja dobre junahe i lijeje šćeri. Rj. 62a. Došao sam da izljičem kraljevu šćer. Npr. 86. Što se zblilo sa šćeri nje gorom. 250. Kakva mati taka i šći. *Postl.* 124.

Šćita, *f.* (u Baranji) *der Regen- oder Sonnenschirm, umbraculum contra pluviam munitio, umbella*, cf. štiti. Rj. ono čim se čovjek štiti, brani od kiše ili od sunca. *isp.* kišobran. — šćitu (kor. kod štiti). *isp.* Osn. 210. za šć mjesto št *isp.* šćap.

Šćučuriti se, šćučurim se, *v. r. pf.* sich ducken, delitescio, cf. savrijeti se. Rj. s-ćučuriti se. kao čučnuvši skriti se. glučol se drukčije ne nuhodi. *isp.* šćunjiti se, šćenunjiti se.

Šćuhati se, šćuhām se, *v. r. pf.* raspasti se, sleći se (osobito kad se što kuha), cf. raskuhati se. Rj. s-ćuhati se. drukčije se glučol ne nalazi.

Šćukati, šćūkām, *v. pf.* kokoši, zusammenrufen, convoco gallinas voce čuk! Rj. s-ćukati, čukajući sazvat i, skupiti kokoši. *v. impf.* čūkati.

Šć, šća, *m. vid* šeh: On podviknu odže i šćove. Rj. u kraljevima gdje se glas h u gororu ne čuje.

Šćhōj,* šćhoja, *m.* Rj. *vidi* šebuj. — 1) žuti, Goldlack, cheiranthus cheiri Linn. Rj. biljka. — 2) erveni, (Sommer-Lerkoje. Rj.³), cheiranthus annuus Linn (mathiola annua L. Rj.³) biljka.

Šćhūj, šćhūja, *m. vid* šeboj. — Porasle su do tri jele... od šebuja i ružice, hoj mili moj! Herc. 283.

Šćea, *f.* — 1) süßes Kind, mellita: Šćer šćea, da se ne varamo. Rj. *hyp.* od šćer. *isp.* Osn. 370. *vidi* šćerće. — 2) der Spazirgang, ambulatio, cf. šetnja: Šću šeta koji noga nema. Rj. i syn. kod šetnja. za *postanje* *vidi* šetati. riječi s takim nast. knća, leća, meća. — Šću šeta lijeja Fatima po sokaku šeh Sarajevu. Her. 170.

Šćer,* *m. der Zucker, saccharum*; žuti, Kandelzucker, saccharum crystallinum; leđeni; crni. Rj. *vidi* cukar, cukor. — Glava šćera. Rj. 86a. Šćer s mora, smokve iz Mostara. Npj. 1. 284.

Šćerac, šćeraca, *m. grad koji se zove i višnjak*, višnjica, merdzanac. *isp.* Rj.³ 867a. akc. Rj.³ XXXI.

Šćerće, šćerćeta, *n. süßes Kind, mellitus*: Ja joj rekoh: dobar veće, dilberće! Ona mene: dogj' doveća. šćerće! Rj. kao šćeruo čeljade. *vidi* šća 1.

Šćerēnje, *n. verbal.* od šćeriti. Rj.

Šćeriti, rim, *v. impf.* zuckern, saccharo condio. Rj. što, šćerom ga zućinjati, posipati. *vidi* cukoriti. *v. pf.* slož. n-šćeriti, za.

Šćerli, indecl. gezeckert, saccharo conditus: Na šćerli karu i rakiju. Šćer jela, šerbet vođu pila, šćerli se rodom mivala. Rj. *vidi* šćerli. što je za-šćereno.

Šćerlija, *f.* (u Uz. nah.) nekaka jabuka. Rj. šćerli jabuka.

Šćerni, adj. zuckersüß, dulcissimus: šćerni i medeni moj! Rj. *vidi* šćerli; cukorni. što je zašćereno.

Šćerov, adj. n. p. glava, der Hut Zucker, meta sacchari. Rj. što pripada šćeru. za takeu adj. *isp.* aptov.

Šćdba, *f.* šer-ba, s promjenom glasa t pred b na d. *vidi* šetnja, i syn. owlje. za nast. *isp.* berba. — Kad se pobri šćbe našetali. HNpj. 1, 80.

Šćdrvān,* šćdrvána, *m. Springbrunnen, aquae salientes*: Nek presuši vode šćdrvane. Rj. bunar iz kojega voda skače u vis. *isp.* skakavac 2, skokovac.

Šćer,* *m. vid* šeh. Rj. u krajevima gdje se u gororu ne čuje glas h.

Šćf, *m. Franc. chef, glava, starješina, vojv.* *vidi* šev; brćnik, čeonik. — Vojsku Rusku razrede u varoši po kućama, a njezinome „šćfu“ odredi se kuća Kućuk-Alijna. Sovj. 52. Mladen pozove na ručak šćfa Ruske vojske... Kara-(jorgjije stane mu govoriti: šćfe, tako ti hljeba carevoga! kaži mi pravo. 54.

Šćftelija,* *f. vid* šeptelija, ševtelija: U ruci joj dvije šćftelije. Herc. 107.

Šćga, *f.* (po jugozap. kraj.) *vidi* pila. Rj. *vidi* i šćgac, testera, testere (n.). od Njem. Säge.

Šćgac, šćeka, *m.* (u C. G.) testere s drškom, Hand-säge, lupus. Rj. *isp.* šćga.

Šćganje, *n.* (u C. G.) *vidi* piljenje 1. Rj.

Šćgati, šćgām, *v. impf.* (u C. G.) *vidi* piliti. Rj. *vidi* i testerati, testerisati. *v. pf.* slož. od-šćgati, pre-šćgati. od Njem. sägen.

Šćgrčād, *f. coll.* od šćgrt: I pet stotin' gjece šćgrčādli, što mu škalju i przinu vuku. Rj. 841a. šćgrt(čād).

Šćgrt,* *m. der Lehrjunge, tiro.* Šćgrti su u nas, osobito u Srbiji i u Bosni, kao pravi robovi. Rj. *coll.* šćgrčād. — Oslobođiti, 2) n. p. šćgrta. Rj. 472a.

Šćgrtica, *f. das Lehrmädchen, discipula, alumna*: Premami ga moja šćgrtica, šćgrtica dilber Ajkunica. Rj. **Šćgrtov**, adj. des Lehrbuben, tironis. Rj. što pripada šćgrtu.

Šćgrtovānje, *n. verbal.* od šćgrtovati. Rj.

Šćgrtovati, šćgrtujēm, *v. impf.* šćgrt sein, sum šćgrt. Rj. biti šćgrt.

Šćh,* *m.*: On podviknu hodže i šćove. Rj. šć (šch), nekakav Turski sveštenik, kao svetac. Npj. 4, 352. — šeh (šeih?) uopće znači poglavica.

Šćher,* *m. vid* varoš. Rj. — Šću šeta lijeja Fatima po sokaku šeh Sarajevu. Herc. 170. š tebe mi se *vidi* šarajevo, u šeheru šeherli ahari. 189.

Šćherli,* indecl. što pripada šeheru: š tebe mi se *vidi* šarajevo, u šeheru šeherli ahari. Herc. 189.

Šćšana,* (u C. G.) *vidi* ššana: Nosi Turčin pušku šćšanu. Rj. *vidi* syn. kod ššana.

Šćitan,* *m. gjaro, sotonna*: Džin bačka, šćitan bačka. (Drugo je div, a drugo gjarov). *Postl.* 351.

Šćkülār, šćkülāra, *m.*: A na onom lomnom šćkülāru, ondje hješe Petar šćkularac. Rj. kraj i pleme na megji Ornogorsko-Turskoj prema Rožaju. Rj.³

Šćkülārac, šćkülāra, *m. Einer von Šćkular. Rj. čovjek iz Šćkulara*. — Ongje hješe Petar šćkularac. Rj. 835b.

Šćmādina, *f. vid* šamadina. Rj. *vidi* i šumarica. kelj dok nije uvijen u glavicu.

Šćman,* šćmna, adj. *vidi* veseo: Svi svatovi šćmni i veseli. Rj. *vidi* i 1 šćn.* — adv. Svi svatovi šćmno i veselo. Npj. 3, 479.

Šćmišljika, *f.* (u C. G.) nekakva trava, eine Art Pflanze, herbae genus. Rj. *vidi* medveđa lijeska. Rj.³ — riječi s takim nast. *vidi* kod aptika.

Šćmišljikov, adj. von šćmišljika: Pa ću vatit' listak šćmišljikov, po listu ću pisati jaziju. Rj. što pripada šćmišljici. — adj. takeu kod aptov.

Šćmluk, *m. vid* šenluk, *vidi* i šamlak, veselje. — Tadaj paša šćmluk učinio. Npj. 4, 438.

Šćmov, cf. remov. Rj. — Nekad je šćmova a nekad remova, t. j. danas jednoga sjutra drugoga. Rj. 648a. može biti da bi trebalo pisati: Nekad je šćmova a nekad Remova.

Šćmšeta, šćmšēta, *n. pl. eine Art Schnure vorn am Kleide (wie die Freikorps hatten), funiculi ulsuli*

(*praeterti*) vesti. Rj. nekaki gajtani prišiveni sprjeda na haljini, kao što su imali frajkorci. — (Hakari) Nekoliko momaka obučijeli u narodne svoje haljine . . . dolama sa srebrnijem pucima i šensetima. Rj. 801b.

1. **šén.*** *adj.* *vidi* veseo, *cf.* šeman: Ide Ture šeno i veselo. Rj.

2. **šén,** šéna, *m.* vrlo krupno samljeven kukuruz. u baniji. P. Leber. *vidi* bungur, prekrupa.

šéna, *f.* — 1) *hyp.* od šenica. Rj. — 2) *vidi* pšéna. Rj. *criječe.*

šénát, šenáta, *m.* (u C. G.) Rj.) *po* izgororu *Urnogorskom* *mj.* *senat.* — 1) *Senat, senatus.* Rj. *vidi* *senat* 1, *vijeće,* *savjet* 2. — 2) *senator:* Tu skočilo dvanaest šenata, dok njegovu kuću obraniše. Rj. *vidi* *senat* 2, *senator, senator, sinator;* *vijećnik, savjetnik.*

šéndeke béndele, kaže se kad ko što polako radi. Rj.

šénica, *f. der Weizen, triticum, cf.* pšenica, všenica. Rj. *vidi* i pšenica. — pšenica, i *odbacivši* p: šenica. Osn. 370. i *s* *promjenom glasu* š *iza* p *na* é: pšenica.

šéničan, šéničana, *adj.* n. p. hljeb, *Weizen-, triticus.* Rj. *što* pripada šeni. *vidi* pšeničan.

šeničica, *f. Art Krant, herbae genus.* Rj. nekaku travu (*Schubziegerklee? melilotus coerules Lam.?* Rj.?). *isp.* šestoredica, *gdje* se kaže da je šeničica šestoredica, šeniča koja ima u klistu šest redova. *vidi* pšeničica.

šeničiste, *n. Acker wo einmal Weizen gestanden, uger olim tritico consitus.* Rj. *mjesto* gdje je bila šeniča posijana. *vidi* pšeničiste.

šénkovati, šénkujém, *v. impf. i pf.* (u Baranji) *vidi* darovati, pokloniti: Ko šénkuje, taj se ne svetkuje (*šénkovati* [od *Njem. schlucken*] znači *pokloniti* i *poklanjati*, i valja da znači: ko drugima poklanja, taj sam bez ništa ostane. *Posl.* 159). Rj.

šénluk,* *m. vid* veselje: Gje je šéuluk, nek i ála gori (Valja da je negdje na ukukrom šéuluku zapaljena ala. *Posl.* 75). Rj. šen-luk. *isp.* šén.* *vidi* i šéuluk, šamlak. — *šéuluk* čini Vuča dženerale. Rj. 80a.

šénuti, šénêm, *v. pf.* Rj. šénuti (korijenu je otpalo *p* pred *n*) *po-*šénuti, *zao-*šénuti; šepav, šepeljiti. Korijeni 312. — 1. 1) *n. p. s* puta, *svrnuti, ablenken, decerto.* Rj. — 2) *maći, ruhren, moreo:* Ni petom ne šénu. Rj. — *Vesnuti* se, 3) *šénuti sobom.* Rj. šénuti nogom. rukom etc. *burare pellem, manum etc.* Stulli. *t. j. iščušiti, uganutí nozu, ruku itd.* — 3) (po jugozap. kraj.) *poludjeti* (valja da se misli: *razumom*), *verrückt werden, mente capt.* Rj. šénuti glavom, *delirare.* Stulli. — 11. *sa* se, *refleks. sich ruhren, moveri, cf.* maći ée: Ja se jadan ni šénut' ne mogu. Rj.

šépav, *adj. der den Fuss schleppt, hinkend, claudus.* Rj. koji šépelji, *isp.* hrom. šantav, topalast.

šépljenje, *n. verhal.* od šepeljiti. Rj.

šépljica, *f.* kokoš kratkijeh nogu. Rj. kao da šépelji.

šépljiti, ljím, *v. impf.* ići naginjući se za svakijem korakom i na desno i na lijevo (kao n. p. što čine oni u kojijeh su noge krive), *watscheln, vacillo.* Rj.

šéper, šépera, *m.* debeli kraj od pruta, što ostane kad se suče gužva (a tako i od obruča kraj preko onoga, gdje je obruč sastavljen). Rj. — šeper (od kor. od koga je i šepar). Osn. 111. *riječi* s *takim* *nast.* *kod* čemer.

šépicá, *f. vid* čepica. Rj. *vidi* i kapica.

šépirénje, *n. das Stolziren wie ein Pfau, superbitio ut pavonis, explicatio restium.* Rj. *verb.* od šépiriti se, *radnja* *kojom* se *tko* šépiri.

šépiriti se, šépirím se, *v. r. impf.* *sich brüsten wie ein Pfau, superbitio ut pavo.* Rj. *vidi* šépuriti se. *ići* *ponoseći* se *gizdaram* *odjelom* *kao* *paun* *perjem* *svojim.* *v. pf. slož.* *raz(z)-šépiriti se.*

šéprtja, *f.* — 1) *das Palliiren, remedium ad*

tempus: to je šéprtja: udario u šéprtju. Rj. *pallijativno sredstvo.* — 2) *onaj* koji šéprtji. Rj.

šéprtjenje, *n. das Palliiren, remedium ad tempus.* Rj. *verb.* od šéprtljiti. *radnja* *kojom* *tko* šéprtji.

šéprtljiti, šéprtljím, *v. impf.* *palliiren, malis ad tempus mederi.* Rj. *raditi* *koješta* *nerješto:* šéprtja, šéprtjiti, *ušéprtljiti.* Korijeni 295.

šéptelija,* *f.* (u Slavon.) *vidi* šévtelija 2. Rj. 1) *breskra,* 2 *kajsija.* *vidi* i šéftelija. — *glas* *f* *u* *tugjim* *riječima* *u* *našem* *se* *jeziku* *pretraru* *u* *glasove* *p* *i* *v* *isp.* *f.*

šépurénje, *n. vid* šepirenje. Rj.

šépurika, *f.* (oko Sinja i Imosk.) bokor od divlje ruže, *die Hagerose, frutex rosae caninae.* Rj. *isp.* šipurika, šipak 2. — šépurika, koja glasi i šipurika (od *osu.* od koje je šipak). Osn. 276. *riječi* s *takim* *nast.* *kod* *aptika.*

šépurina, *f.* Rj. *vidi* šipurina, šapurina. — 1) (u Ban.) *vidi* šipurina 1. Rj. *vidi* i *ozobina.* *kad* *se* *grozd* *ozoblje,* *ono* *na* *čemu* *su* *bila* *vinova* *puca* (*jugode*). — 2) (u Bačkoj) *vidi* *okomak.* Rj. *vidi* i šipurina 2, i *klas* 3, i *syn.* *ondje.* *ono* *u* *kukuruzu* *na* *čemu* *su* *zrna.*

šépuriti se, šépurím se, (u Srijemu) *vidi* šépiriti se. Rj. *v. pf. slož.* *raz(z)-šépuriti se.*

šéput, *m. die Schlinge, laqueus:* sveži na šeput. *cf.* zamka. Rj. *vidi* i mašlja. *dem.* šeputić.

šéputić, *m. dem.* od šeput. Rj.

šéputka, *f.* ono savijeno drvo na lijevci oko osovine. Rj. *vidi* tulja 2.

šér,* *m. vid* šeher. Rj. *vidi* i šeer, *od* čega je *suzimanjem* *postalo* šer.

šérbe,* šérbeta, *n. vid* medovina. Rj. *vidi* i šerbet. — *Bezakoniče* *jedan:* Ko će ti ugoditi? *Sad* *isteš* *šérbeta,* *sad* *meda.* Rj. 836b. *Ja* *mu* *šaljem* *šéčer-šérbe* *da* *pije,* *a* *on* *ne* *će* *šéčer-šérbe* *da* *pije.* *Npj.* 1, 351.

šérbet,* *m. vid* šerbe, medovina. — *Nalijeva* *vino* *i* *rakiju,* *prisiplje* *im* *šérbet* *medovinu.* Rj. 393b. Šerbetašće je reč *Turska,* i znači *poklon* *na* *šérbet* (*napojnica*). *Danica* 5, 89.

šérbetašće,* šérbetašćeta, *n. ein Geschenk auf šerbe.* Rj. šérbet-ašće, *druga* *polu* *od* *Turskoga* *akče* (*novac*). *isp.* binjašće. — *Šerbetašće* je reč *Turska,* i znači *poklon* *na* *šérbet* (*napojnica*). *Danica* 5, 89.

šérbétljija,* *f.* (u C. G.) *Art Apfel, mali* *genus.* Rj. nekaka jabuka (*stalka* *kao* *šérbe?*).

šéreg, *m. Kompagnie, turma, cf.* četa: Ne branim ti, *more,* ni *sav* šereg. Rj. *Madž.* šereg.

šéremet,* *m.* u ovoj *zagoneci:* Šeremet met, *kraljev* *zet,* *za* *vratima* *stoji,* *gjevojke* *prosi.* Rj. *odgonetljaj:* mačka i miš. — *u* *Zagrebačkoj* *okolini* *ima* *prezime* *šéremet.* *isp.* šeremetović.

šéremetović, *m. (st.)* — 1) *pjeva* *se* *kako* *je* *Moskovska* *carica,* *gospa* *Jelisavka,* *pisala* *knjigu:* *Petru* *Zetu* *šéremetoviču.* — 2) *u* *ženidbi* *Maksima* *Crnojeviča:* *A* *četvrtu* *u* *Drekaloviću* *na* *Miliča* *šéremetoviču.* Rj. *isp.* šeremet (šeremet).

šéřežanin, *m. (pl. šéřežáni) Serežaner, militis* *genus.* Šéřežani su (bili) kao *panduri* u *Hrvatskoj* *na* *stijoh* *megji* . . . *Njihove* *starješine* *zovu* *se* *oberbaše.* Šéřežani se *kašto* *vode* *i* *na* *vojsku* *ponajviše* *dike* *radi.* Rj. *osn.* *u* šereg.

šérit,* *m. die Borle, limbus.* Rj. kao *pantljika* *što* *se* *udara* *na* *haljinu,* *n. p.* *na* *dolamu,* *sa* *strane* *n. p.* *od* *vrata* *od* *pasa,* *po* *rukurima,* *itd.* *vidi* širit; *galun.* *isp.* galoš. — *Mergjuo,* *zlatan* *šerit* *koji* *se* *udara* *po* *dolami* *sa* *strane* *od* *vrata* *od* *pasa.* Rj. 353a. *Dolama* *ostrag* *su* *šeritima* *i* *kitama.* Rj. 801b.

šérpa, *f. hyp.* od šerpanja. Rj.

šérpánje, *n. das Lauern, Herumgehen um etwas, ambitio rei.* Rj. *verb.* od šerpati. *radnja* *kojom* *tko* šérpa *oko* *šta.*

Šerpati, šerpâm, *v. impf.* oko šta, *auf etwas lauern*, *um etwas herumgehen*, *ambio rem.* Rj. vrebajući obilaziti oko šta.

Šerpenja, šerpinja, *f. ein irdener Dreifuss, tripus fetilis.* Rj. zemljan sud na tri noge. *vidi* tigan, tiganj, prostulja, tava. *hyp.* šerpa. *dem.* šerpinjica. — Pršti mast (u šerpenji, kad se što prži). Rj. 619b. *tugja riječ.* Osn. 197.

Šerpinjica, *f. dem. od šerpinja.* Rj.
Šervanjenje, *n. verbal. od šervanjiti.* Rj.
Šervanjiti, šervânjim, *v. impf.* kloniti se, oklijevati, *zaudern*, *tergiversari.* Rj. i *syn.* kod oklijevati.

Šeset, *vidi* šezdeset. Rj. šes(t)deset. — Janko Katić poginno od puške koja nije vrijedila šeset para. Posl. 194. Druga (zrna) donošahu rod, jedno po sto, a jedno po šeset, a jedno po trideset. Mat. 13, 8.

Šesetero, *vidi* šesetero. Rj. *vidi* i šezdesetero. *za postanje isp.* šeset.

Šeseti, *adj. vidi* šezdeseti. Rj. *za postanje isp.* šeset.

Šesetero, *vidi* šezdesetero. Rj. *vidi* i šesetero. *za postanje isp.* šeset.

Šesnaest, *sechzehn, sedecim.* Rj. šes(t)ina(d)es(c)t. *vidi* šestoronaest.

Šesnaestero, *vidi* šesnaestero. Rj.

Šesnaesti, *adj. der sechzehnte, decimus sextus.* Rj. — Pade prvi ždrijeb na Jojariva : : šesnaesti na Imira. Dnev. I. 24, 14.

Šesnaestoro, *Anzahl von sechzen (fr. une seizaine), sedecim.* Rj. *vidi* šesnaestero. *za značenje i upotrebljavanje. isp.* četvori.

Šest, *sechs, sex.* Rj. — Kojih je bilo oko šest sedam stotina. Miloš 103. Jer mu rodih šest sinova. Mojs. I. 30, 20.

Šesta, *m. koji ima šest prsta, der Sechsfingerige, sedigitus.* Da vidimo šestu od Zadvarja. Rj. *hyp.*

Šesták, šestáka, *m. — 1) der Sechser, senarius (z. B. Pferd, Münze.)* Rj. *n. p. konj od šest godina; nocue od šest jedinica, n. p. od šest silira.* — 2) (u Biogradu) *Art Teppich, straguli genus.* Rj. nekaki čilim.

Šestakinja, *f. — 1) n. p. kobila, (Stute) von sechs Jahren, (equa) sex annorum.* Rj. što god žensko od šest godina. — 2) *vidi* šestorka. Rj. bure od šest ukora.

Šestani, *m. pl. pleme u nahiji Barskoj.* Rj.

Šestár, *m. — 1) der Zirkel, circulus.* Ja sam ovu riječ najprije čuo u Tršću od ljudi koji grade kace i ostalu burad. Njihov je šestar (onda bio) od račvaste grane, pa ako je širok, oni ga kakom svezom pouze, ako li je uzak, oni ga kakijem drvetom rašire; pa kad jedno bure zadne, oni šestar onaj bace pa za drugo prave drugi. *cf.* šestilo, šestati. — 2) (u Pruškoj (Gori) ono šume (šezdeseti dijel) što je određeno za jednu godinu da se siječe. Rj.

Šestârénje, *n. das Zirkeln, circinatio.* Rj. *verb. od šestáriti, koje vidi.*

Šestáriti, šestârim, *v. impf. zirkeln, circino.* Rj. šestarom mjeriti, *vidi* šestati. *v. pf. slož.* ošestáriti.

Šestati, šestâm, *v. impf.* Premudri raskrečivši kažiput i srednji prst načini od njih kao šestar, pa naslonivši kažiprst na nešto, okrene njima kao šestarom govoreći: Dosta je šestuo, dok je ošestuo. Po tome se ljudi dosjete te načine šestar pa njime prema veličini bureta izmjere dno i zadne bure. *cf.* šestar. Rj. šestarom mjeriti, *vidi* šestáriti. *v. pf. slož.* ošestati.

Šestorica, *f. vidi* šestorica. Rj.

Šestero, *vidi* šestero. Rj.

Šesti, *adj. der sechste, sextus.* Rj. — I bi veče i bi jutro, dan šesti. Mojs. I. 1, 31.

Šestica, *f. die Sechs (im Kartenspiel), senarius.* Rj. karta koju broji šest.

Šestilo, *n. (u Moslavini) vidi* šestar 1. Rj. — riječ s takim nast. kod bučkalu.

Šestina, *f. — 1) das Sechstel, sextans, pars sexta.* Rj. šesti dijel. — 2) *Anzahl von sechs, sex.* Rj. šest strari od jedne vrste ujedno. *isp.* šestinja.

Šestinja, *f. (u Srijemu) n. p. ovaj vozi na šestinji, t. j. naprijed kad je šest upregnuto (prva se dva zovu potkonjaci, druga dva pogonaši i pogonjaši).* Rj. *isp.* šestina 2. — *zu nast. šestina i šestinja isp.* babine i babinje.

Šestokrili, *adj. sechsgelügelt, sex alis instructus: sveti šestokrili Arangjele! zakrili me krilom tvojim.* Rj. šesto-krili, koji ima šest krila, *vidi* šestokrili. *isp. tako slož. adj.* dvokrili, zlatokrili, zlatokrili. — Lisica pobegne . . . i pretvori se u utvu šestokrilu, ali sokolovi odmah za njom. Npr. 204. Stvoricu se zmijom šestokrilom. Npj. 2, 507. Siv sokole šestokrili, brate, srečo! Kov. 107. Zborovi angjelski . . . mnogo-oki heruvimi i šestokrili serufimi. DP. 25.

Šestokrilka, *f. die Sechsgelugelte, sex alas habens: Na katarci zmija šestokrilka.* Rj. koja je šestokrila.

Šestokrilni, *adj. vidi* šestokrili. — Već to bila sveta crkva Sofija, u njoj poju šestokrilni angjeli. Npj. 1, 121.

1. Šestoper, *adj. (st.) von sechs pera, q. v.: Ti si posejala šestoper kaloper.* Rj. šesto-per, koji ima šest pera. *isp. pero 3. — tako slož. adj. isp.* kočoperan, lišoper, okoperan, šaroper, zlatoperni.

2. Šestoper, **Šestoperac**, šestopëra, *m. buzdovan od šest pera: Jer vidiš li šestoper pozlaćen. A!* on skida zlatna šestoperca. Rj. šesto-per, šesto-perac. *za drugu polu vidi* pero 6 (pera), *isp.* šestoperni.

Šestopërní, *adj. (st.) von sechs pera: Buzdovane šestoperni.* Rj. *isp.* 2 šestoper.

Šestoredica, *f.:* To začula šeničica šestoredica. Rj. šesto-redica, šenica koja ima u klasu šest redova. Rj.³ *isp.* šeničica, gdje se kaže da je to nekaka trava. — A jesti ću šeničicu šestoredicu. Npj. 1, 448.

Šestorica, *Anzahl von sechs, sex.* Rj. *vidi* šestorica. *za značenje i upotrebljavanje isp.* četvorica.

Šestórka, *f. bure od šest akova, ein sechseimeriges Fass, dolium sex amphoras capiens. cf.* šestakinja 2. Rj.

Šestoro, *Anzahl von sechs, sex.* Rj. *vidi* šestero. *za značenje i upotrebljavanje isp.* četvori. Tako kreue Jakov u Misir sa svojom djecom i unučadma, na broj sreću njih šezdeset i šestero. Prip. bibl. 35.

Šestorogub, *adj. šestoro-gub. isp. Rj.¹ XLIX. isp. -gub. vidi* šestorostruk.

Šestoronaest, (u V. G.) *vidi* šesnaest. Rj.

Šestoróstruk, *adj. šestoro-struk. isp. Rj.¹ XLIX. isp. -struk. vidi* šestorogub.

Šestosložan, žna, *adj. šesto-složan, što je od šest slogova: Pjesmica izmiješana sa šestosložnim stihovima.* Npj.¹ 1, IX. *isp. takra adj. kod* četvorosložan.

Šešana,² *f. eine Art Plinte (österr. der Stutzen), teli genus. Rj. nekaku puška. vidi* šešana, ššana; kantunača, šica, štuc. — Kaval je spolja kao i šešana, samo što iznutra nema aneta. Rj. 257b. Naredivši šešanu sakrije se za kuću u grab pričauk; kad hajduci dođu pred kuću, on potegne iz šešane te jednoga obori na zemlju. Rj. 800a. Ušavši iznenada ka spahiji u sobu, skreće mu šešanu u prsi, no šešanu plune, a ne sastavi. Npj.¹ 1, XXX.

Šešarica, **Šešárka**, *f. der Gallapfel, galla.* Rj. *vidi* šišarica, šišarka; šiška; baluška. — Poneo na vašar vreću šešarica da proda mesto oraha, kojima je odozgo s vrha šešarice bio malo pokrio. Npr. 168. Tri mu pod rep (i borovu šešarku). Posl. 321.

Šeše, *f. pl. (u Dubr.) vidi* boginje, ospice. Rj. *vidi* i kozice, kraste. — Maksima su dopanule šeše, Maksimu su izgrđile lice. HNpj. 1, 339.

Šešir, šešira, *m. der Hut, pileus, cf.* klobuk. Rj.

dem. šesirić. *augm.* šesirina. *vidi* i škrljak, škrljak. — Oklopiti n. p. *obod u šesira*, t. j. spustiti ga na niže. Rj. 453a. *Skine šesir* i stane se moliti. Žitije 53. *tugja*. Osn. 113.

Šeširdžija, *m.* *der Hutmacher, pilearius (opifer)*. Rj. šesir-džija). *nast.* *Turski, koji gradi šesire*. *vidi* klobučar. — U Srijemu je drnda (n. p. u *šeširdžiju*) kao pruglo. Rj. 140b. Kao Bog i *šeširdžiju*. (Kad hoće da se kaže da su dva čoeaka vrlo različni jedan od drugoga). *Posl.* 129. To je samo pritiskivanje (gaženje, udaranje) i ovo se zove svaljati, kao što čine naše *šeširdžije* (klobučari). *Priprava* 142.

Šeširdžijin, *adj.* *des Hutmachers, pilearii*. Rj. što pripada *šeširdžiji*.

Šesirić, *m.* *dem.* od šesir. Rj. *vidi* klobučić.

Šesirina, *f.* *augm.* od šesir. Rj. *vidi* klobučina. *takva augm.* kod *hardučina*.

Šet, *ake.* Rj.⁹ XXXI. *interj.* *uzvikom se ovijem kaže u šali kao da šeta onaj koji se trčarši na polje poraću, u riječima: Trč na polje, šet u kuću (biće noćas)*. Rj. 753a. Trk na na polje, *šet* u kuću. (Kad koga čera na polje). *Posl.* 321.

Šeta, *f.* (st.) *vidi* šetnja: *šetu* šeta ago Mema. Rj. *i spj.* kod šetnja. — *Šetom* se šetala sveta deva Marija. HNpj. 1, 5.

Šetalac, *šetaoca*, *m.* *ambulator*. Stuli. *koji šeta*. — *za nast.* *isp.* čuvalac.

Šetalica, *f.* — **1)** *der Pendel, perpendicularum*. Rj. *u sabutu*. *vidi* šetaljka. — **2)** *čenu što šeta*, *prema* šetalac.

Šetaliste, *n.* *vidi* šetnica. Rj. *mjesto gdje se šeta*. — *riječi s takim nast.* kod danište.

Šetaljka, *f.* *vidi* šetalica 1. Rj. *riječi s takim nast.* kod kazaljka.

Šetanje, *n.* *das Spaziren, Wandeln, ambulatio*. Rj. *verb.* od šetati (i se), *koje vidi.* *dem.* šetukanje. — Ja se mlada boljem dobru nadam . . . od gjevera *daleku šetanju*, od zaova dragu milovanju. Npj. 1, 63.

Šetaonica, *f.* *vidi* šetnica. *isp.* luža. — Ako pogledamo na sadašnjost Dubrovnika . . . ovde su ti *šetaonice*, koje koliko su za varoš prijatnost, toliko su i svedodžba njene slavne prošlosti. Zlos. 117. *za nast.* *isp.* djeljaonica.

Šetati, *šetām* (šécēm), *v.* *impf.* Rj. *v. pf.* slož. do-šétati, (iz)-, na- (se), od-, pre-, pro-, sa-, u-. *v. impf.* slož. prošetivati. *dem.* šetukati se. — **1 a)** *wandeln, ambulo*. Rj. *vidi* hodati. *neprclazno*: Sedne na konja, pa sve pored jezera *šeće* . . . usedne na konja, pa sve pokraj jezera, ali nije htio *šetati*, nego sve stane trčati. Npr. 18. Doge u nekakav veliki grad i *šetajući krozu nj opazi ga careva šcer*. 117. Što je tebe, od Uca serdaru, *te ijekto proz ordiju šetaš?* Npj. 4. 390. Begamina *šeta* po bijelu dvoru. Herc. 292. *ovamo ide i oraj primjer*: I dva grada *nešetane* i dva konja nejahane. Rj. 420a. *sa se, pass.*: Nešetan, *adj.* *kuda se nije šetalo*. Rj. 420a. Šetnica, *mjesto gdje se šeta*. Rj. 837b. — **b)** *preclazno, šetati n. p. konja, t. j. voditi ga*: Svi svatovi konje provagajuju, *salt ne šeta zmiju Lustarijen*, sama joj se po avljiji šeta. Npj. 2, 57. *Turski konji noge iskidaše šetajući jutrom i večerom*. 3, 52 (T. j. šetajući [vodajući] ih [konje]. Vuk). — **2)** *sa se, refleks. spaziren, wandeln, obambulo*. Rj. *značenje kao pod 1 a)* bez *refleks.* se. — Izigju u šetnju, i *šetajući se opazi* štojšu . . . Npr. 34. *Šetajući se tamo amo kroz kamuru* ugleda nekakav štap. 115. Pogje nekakav car sa svojom ženom i sa kćeri da se *šeta po moru na tugji*. 173. Uzjahao na konja, *te se šće* po bašči, a konj da se pomani pod njim. 206. *Šetajući se s prove na krmu opazi gjevojku*. 249. Čudo ljudi za gjevojku kažu . . . *kad se šće kao paurice*. Npj. 3, 516.

Šetlja *pétlja*, *f.* *cf.* ceciban (samo u onoj zagoneci). Rj. *zagonetku vidi* kod ceciban.

Šetnica, *f.* (u Dubr.) *mjesto gdje se šeta, der Spazirplatz, ambulaerum, cf.* šetaliste. Rj. *po nastaveima rekao bih, da je šetaliste mjesto gdje se šeta, a šetnica zgrada gdje se šeta, n. p. što Nijemac kaže Wandelbahn. vidi* šetaonica, luža.

Šetnja, *f.* *der Spazirgang, ambulatio*: otišao u šetnju. Rj. *vidi* šeaća 2, šedba, šeta, prošetnja; *prohod* 1. — *Izigje s braćom malo pred dvor u šetnju*. Npr. 7. *Vodio ga sa sobom u šetnju*. Miloš 143.

Šetukanje, *n.* *verb.* od šetukati. *dem.* od šetanje.

Šetukati, *šetūkām*, *v.* *impf.* *dem.* od šetati. *isp.* rosūkati, rōsūkām, *dem.* od rositi. — Sveti Petar u *raj šetukaše*, za njim stara majka pristajaje. Herc. 307. *Iš paune zlatopere! ne šetukaj*, ne zagučaj, ne šoboči, ne klopoči. 347.

Šev, *m.* *vidi* šef. *glas f u tugjoj riječi promijenio se u našem jeziku u glas v.* *isp.* f. — Jer si vazla hrabro vojevao, za to sam te *ševom* učinio. Npj. 5, 321. Pogibe nani jedan silan junak *šev od garde*, vojevoda (Gjuro. 5, 346.

Ševa, *f.* *die Lerehe, ulauda, cf.* ševrljuga. Rj. *ptica. vidi* i ševrljuga, krunica 3, kokuljača, kokuljava. — *Zapjevala mu ševa*. (Našla ga sreća). *Posl.* 85. Svabio *šere*. (Iloče da umre). 276.

Ševār, *ševāra*, *m.* — **1)** *arundo arenaria* Linn. Rj. *biljka* (a) *Schilfrohr, phragmites communis* Trin.: b) *Rohr, Teichkolbe, typha* L. Rj.³⁾ *isp.* ševarika. — Tako postane platno. A može biti da je to iz početka prije bilo ogledano od šaša ili ševara, vrbe . . . nego li od predenijeh vunenijeh konaca. *Priprava* 142. — **2)** *die Staude, der Strauch, frutex, cf.* grm. Rj. *vidi* i grmen, česta, džbum, megja 2, omegjak, šiprag, šib, žbun. *dem.* ševarici. *coll.* ševarik, ševarje.

Ševarić, *m.* *dem.* od ševar 2. Rj. *vidi* bus 2, grmić.

Ševārik, ševarika, *m.* *das Gesträuch, fruticetum*. Rj. *gdje ima ševāra. vidi* ševarje, grmenje, šibljak, šiblje. *isp.* šikara. — *za nast.* *riječi* kod aptik.

Ševārika, *f.* *isp.* ševar 1. — U kojoj je (tavnici) voda do kolina, *ševarika trava* do ramena. HNpj. 4, 724. *za nast.* *isp.* aptika.

Ševārje, *n.* *vidi* ševarik. — Na jedan mah i ovce i koze grnuše s plandišta u *ševarje*. Zim. 121.

Ševēljajka, *f.* u pripjevu: O ti gusko *ševēljajko!* Rj. *isp.* šever pever. — *ševēljajku* (pred j osn. od koje je *ševēljiti*). Osn. 301.

Ševēljēnje, *n.* *vidi* vrdanje. Rj.

Ševēljiti, *lĭjm*, *v.* *impf.* *vidi* vrdati. Rj. *U značenju mahati, micati se tamo amo, ljuljati se, okretati se: ševēljiti* (vrdati), ševēljajka; poševica. Korijeni 262.

Ševin, *adj.* *Lerchen-, ulaudue*. Rj. *što pripadu ševi*. **Šever pever**, u pripjevu: Ja bih patku podranila: o ti pate, *šever pever!* Herc. 286. *isp.* šigo-migo. *za značenje.* *isp.* ševēljajka, i ševrdati.

Ševrdanje, *n.* — **1)** *das unstätē Bewegen, bald her, bald hin, motus inconstans*: Pravda ne treba mnogog ševrdanja (Posl. 258). Rj. — **2)** *die Unbeständigkeit, inconstantia*. Rj. *isp.* nepostojanstvo.

Ševrdati, *dām*, *v.* *impf.* *ševrdauti*, *dnēm*, *v. pf.* — **1)** *unstāt sein, sum inconstans*. Rj. *kao vrteji se, tamo amo micati se, okretati se; tamo amo mači se, okrenuti se*. — **2)** *fig. unbeständig sein, sum inconstans*. Rj. u *prenesenom smislu*: nepostojan, *prevertljiv biti, postati*.

Ševrljuga, *f.* *vidi* ševa. Rj. *i ondje syn.* — A propoja tica *ševrljuga*. Rj. 611a. *čevrljuga* (*vidi* ševrljuga, kojoj će biti samo dodano sprijeda t, te od *iš* postalo č). Osn. 367. *riječi s takim nast.* kod bjeluga.

Ševtēlja,* *f.* Rj. *vidi* šeftelija, šeptelija. — **1)** *vidi* breška. Rj. — **2)** (u Slav.) *vidi* kajsija. Rj. — *Araš-lame* u među kuvane, *šertelije* za rose nabrane. Npj. 1, 569. *u tugjoj riječi* šeftelija *promijenio se u našem jeziku glas f na v i p.* *isp.* f.

Šezdesēt, *sechzig, sexaginta, cf.* šeset. Rj. šes(t)-deset, s se *pretvorilo pred d u z.* — S' sobom vodi

tri stotin' Madžara i šezdeset dece Karavlahi. Npj. 2, 481.

Šezdesetero, *vidi* šezdesetero. Rj.

Šezdeseti, *adj. der sechzigste, sexagesimus*. Rj. *vidi* šeseti.

Šezdesetero, *eine Anzahl von sechzig, sexaginta*. Rj. *vidi* šezdesetero, šesetero, šesetero. — *zu* značenje i upotrebljavanje *isp.* četvori.

Šezanj, *šeznja, m.* (u C. G.) *vidi* sežanj. Rj. — Zlo dohodi na sežnje a ishodi na dlake. DPost. 158. *sežanj* (gdje gdje i sa š mjesto s: *šezanj*); sezati se, posezati. Korijeni 213. *po krivom izgovoru* Crnogorskom.

Šib, šiba, *m. das Gestriuch, virgultum*. Rj. *vidi* ševar 2, i *syn. ondje, isp.* šibljak, šiblje.

Šiba, *f.* Rj. *dem.* šibica. *coll.* šibljak, šiblje. *isp.* šib. — **1)** *die Ruthe, virga*: Dvije šibe do neba šibaju (oči), *cf.* šibljika. Rj. *vidi* i šibika, šipka 1, šipraška, prut. — **2)** *die Spiessruthen, poena virgarum*: metnuli ga (udarili ga) na šibu. Rj. (za kazan). — **3)** *Brunnenstange, harpago*. Rj. u bunaru. *isp.* šipka 5. — **4)** *eine Art langer Kamone (von kleinerm Kaliber), Feldschlange, tormenti genus*: Dok mi gleda Krnjo na Zemuna, tanka šiba na malu Višnjicu. Rj. nekakav dugi top. — Pa im haber od Rudina dogje, da pucaju šibe i topovi. Npj. 4, 389.

Šibak, šipka, *m.* (u C. G.) drvo što je privezano za stojalo te se njim žito mlati. Rj. *vidi* cijep.

Šibalo, *n. die Ruthe des Trommelschlägers, virga tympani, cf.* šipka 4. Rj. šibalo bubnjarsko. *vidi* i batuga 1, maljica.

Šibaluk, *m.* na gjerami, *Brunnenschwengel, tolleno*. Rj. *vidi* gjeram 1, gjerma. *na bunaru poluga o kojoj visi šipka (a o šipci kabao).*

Šiban, *m.* u pjesmi nekaka trava: S onu bandu šibenika šiban trava do koljena. Rj.

Šibanje, *n. das Streichen mit Ruthen, cuesio (virgis)*. Rj. *verb.* od šibati, koje *vidi, i* *vidi* ošibivanje.

Šibati, *bām, v. impf. Rj. v. pf. slož. (iz)-šibati, na-* pro-; *v. pf. prosti* šinuti, *odute v. pf. slož. o-*šinuti, po-, pri-, prio-; *v. impf. slož. o-*šibivati. — **1)** Veće šiba doru konja svoga, da ubvati Skadarku djevojku. Npj. 1, 602. Odmah (je) počeo prestupnike šibati i sjeći i iz pištolja gagjati. Danica 3, 196. Napravi zlatnu šibiku, pa mene šibaj u dvore po onom skucu silenu. Kov. 49. Otac vas je moj šibao bičevima. Car. 1, 12, 11. — **2)** kud to šiba, zelen, specto. Rj. *isp.* gagjati. — Okom šiba Ibro bajraktaru. HNpj. 4, 521.

Šibe! *interj. so jagt man die jungen Hunde fort, vor pellendi catulos (zu erwachsenen sagt man oš); Šibe kerće, ne laj na švalerće. Rj. uzvikom ovim odgoni se mlado pasće (u pas uzvikom oš).*

Šibenac, šibenca, *m.* u Mačvi Drinska otoka. Rj.

Šibenčanin, *m.* DRj. 2, 4. čovjek iz šibeniku

Šibenik, *m. Sebeniko, Sebenicum*. Rj. vuroš u Dalmaciji.

Šibica, *f.* — **1)** *dem.* od šiba. Rj. — **2)** ponajviše pl. Šibice; *die Zündholzchen*. u Hrv. *vidi* sumporača, i *syn. ondje.*

Šibika, *f. i* *vidi* šibljika: U ruke joj od zlata šibika. Rj. *vidi* i šiba 1, i *syn. ondje.* — Pri tom bijaše i lijepa kao vila od gore, visoka kao jel, a tanka kao šibika. Npr. 130. Pamet je caru zlatnu šibika a vojniku bojnu kopje. DPost. 93.

Šibljak, šibljaka, *m. šiblje, n. das Ruthengesträuch, virgultum, cf.* šib: I utiče šiblju bukovoime. *coll.* od šiba. *vidi* ševarik, grmenje, šikara. — Guju za rep ne bi izvukao (taki je šibljak). Post. 46.

Šiblje, *n.* u ovoj zagoneci: Zmija šibe kroz šibljiće, za njom se meće junačko pleće. Rj. odgonetljaj: kosač i kosa.

Šibljika, *f. die Ruthe, virga, cf.* šiba 1: Budila me tananom šibljikom. Rj. i *syn. kod* šiba 1. — Prudika, šibljika koja iz pruda raste. Rj. 618b. — Ta

ljepša je od bijele vile . . . a tanka je kako i šibjika. Npj. 3, 257. Ali će izaći šibljika iz stabla Jesejeva. Is. 11, 1.

Šibut, *m.*: Pa g' ostavi u šibutu živa. Rj. — šibut (značenja neznana, biće šib, koji mu je i osnova). Osn. 222. *riječi s* takim nast. kod hrskut.

Šie! *riječ* kojom se mačka tjera. J. Bogdanović. *uzvik.*

Šica, *f. eine Art Flinte (der Stutzen), telum accuratius, cf.* šešana. Rj. i *syn. ondje.* — *trgja*. Osn. 33 (od Njem. Schütze).

Šičanje, *n. verb.* od šicati. J. Bogdanović. *radnja kojom tko mačke šica.*

Šičar, *m. der Schwarfschütze, jculator*. Rj. *isp.* puškar 1, strjeljač. *od* trgje riječi šica, *pa se e nije promijenilo na č. isp.* barnicar, pucar. — Kod njih ima šest stotin' šičara. HNpj. 4, 222.

Šičarski, *adj. Schwarfschützen-, jculatorius*. Rj. što pripada šičarima ili šičaru kojemu god.

Šicati, *čam, v. impf.* »ništa ne radi manj vavijek mačke šica. J. Bogdanović. *uzvikujući* šie! šie! tjerati mačke.

Šičar,* šičara, *m. Gewinn, luenum, Beute, praeda, cf.* dobit: U bečara svakoga šičara, ponajviše bubu i ušiju (Post. 325). Rj. *vidi* i šičarina, čkar 2, plijen, čelepir. — Kad je vojsku gojevati, onda se više: kamo junak Kraljeviću Marko? A kad je šičar dijeliti, govore mu: Otkuda si neznana delijo? Post. 117. Nema čara ni šičaru. dok ne dogje Karo iz Mostara: groše daje, a zolote prima. 201. Od Turaka šičar dohijemo. Npj. 4, 246. A dobar ti šičar zadobismo. 4, 415.

Šičardžija,* *m. der gern Beute macht, praedator*: Gledale ga još tri šičardžije. Rj. koji je lakom na šičar. *isp.* pljačkadžija.

Šičarina, *f. cf. (vide)* plijen. Rj.³ *vidi* i šičar, i *syn. ondje.*

Šičariti, šičarim, *v. pf. erbeuten, luoror*: Gje bi s mojom četom šičario. Rj. šičar dobiti. — E da bismo šičar šičarili i dosta se blaga nauzeli. Npj. 4, 50. Da se danas nakidamo glava, šičarimo konja i oružja i s Turaka čurkoč i kalpaka. 4, 456.

Šigo-migo, u pripjevu: A ti patko šigo-migo. Rj. — Šige mige. DPost. 121. *isp.* ševor pever.

Šija, *f. der Hals (der Gänse, Krebse), collum*: Ta po šiji, ta po vratu (Post. 312). Nije po šiji, već po vratu (Post. 216). Rj. *vrat u gusaka, raka, itd.* — Neka donese na žrtvu Gospodu za prijestup dvije grlice ili dva golubića . . . a sveštenik neka prinese prvo ono što je za grijebe, i noktom neka mu zasiječe glavu k šiji, ali da ne razdvoji. Mojs. III, 5, 8.

Šijački, *adj. schijakisch, שׂוֹן* šijaci. Rj. što pripada šijacima ili šijaku kojemu god.

Šijak, *m.* Hercegovci zovu šijacima sve Srblje koji ne govore kao oni (n. p. lijepo, bijelo, mlijeko, koljeno, nego lepo, belo, mleko, koleno itd.); a Srjemci i Bačvani zovu šijacima Hercegovce, Dalmatince i Hrvate. Rj. — Dosjetljiv kao šijak. Post. 67.

Šijakinja, *f. die Schijakin, femina e terra שׂוֹן* šijaci. Rj. ženska glava iz zemlje šijacke.

Šijenje, *n. das Nähen, sutura*. Rj. *verb.* od šiti. *radnja kojom tko šije što. i* *vidi* šivenje, švenje.

Šijuc, *cf.* pipavica 2. Rj. *uzvik.* — »Pipavice, m-pavice . . . i dva konja vrana, i četiri plava, od mora do mora, do beloga Dunava. Šijuc. — »Na kome se rekne šijuc, onaj valja da žmuri. Rj. 500b.

1. Šik,* *m. i* *vidi* klobodan. Rj. *vidi* i žik; kozar 2, telež, varak (das Rauschgold, Flittergold). — Početalo je pet gjevojaka, piper-peana, šikom-bajana. Rj. 36a. Dvori su mu šikom šikovati. Rj. 839a. U ruci joj ogledalo, šikli šikom šikliso. Here. 265.

2. Šik! *vidi* šike. Rj.

3. Šik, *m.* u starim poslovičama: Sp'o mu je šik.

DPost. 113. Zalomio mu se šik. 154. šik u Stulicia što i šip, vrh, šiljak XVII. isp. šiklja.

Šika, f. — 1) *das Zischen z. B. der Gans, sibilus (anseris)*: stoji ga šika. Rj. *kad šiče n. p. guska. isp. šikanje* 1. — 2) (po zap. kraj.) *vidi kolijevka*: U malenoj šici kolijevci. Rj. *vidi i kolijepka, bešika. isp. šikati (šikam)* 1.

Šikalo, n. kod uzdara od drveta čim kožu glade, cf. kostilo. Rj.

Šikānje, n. — 1) *das Zischen der Gans, sibilatio*. Rj. — 2) *das Wiegen, cumarum actio*. Rj. *verb. od šikati (šikam), šikati se (šikam se), i od šikati (šičem)*.

Šikara, f. Rj. (cf. palučak, žlun?). Rj.³ *ora riječ u Hrv. znači što i ševarik, ševanje, grmenje, šibljak, šiblje*. (J. Bogdanović: *Gestrüppe*).

Šikarēnje, n. *das Keichen beim schweren Tragen, anhelatio bajulantis*. Rj. *verb. od šikariti, koje vidi*.

Šikariti, rim, v. *impf. keichend tragen, anhelus bajulo*. Rj. *dašćući nositi što*.

Šikārje, n. *vidi šikara, što znači u Hrv.* — Oko kule šikarje poraslo, a na kuli ptice viju gu'jezdo. HNpj. 1, 172.

1. Šikati, šikam, v. *impf.* (po jugozap. kraj.). — I. 1) *dijete, wiegen, cuius ayo (infantis)*: Da mi gjeću u bešiku šika. Rj. v. *pf. slož. prišikati, ušikati. v. pf. prosti šiknuti* 1. — Mene je gora rodila... od gore vjetric puvaao, mene je rilu šikao. Npj 1, 65. Najteže mu ono ludo bilo u bešici bez majčine hrane; šikao je Kopčić alajbego, šikao je i ušikao je. Here. 224. — 2) *šikala ga krv, t. j. točila ga, išla od njega*: Ko je gogj sirac izio, braća Milivoja krv šikalala (Kad na koga za svašto krivicu bacaju. Posl. 141). Rj. *isp. šikljati, šikati*. — II. sa se, *refleks*.

— 1) *sich fortpacken, fucessere*: Šikajte se, gosti, od kuda ste došli. Rj. *odlaziti* 2. *vidi priljati* 2, *toranjati se, vući se* 3. — 2) *vidi ljuljati se, njihati se*: Šikala se barka put svetoga Marka. Rj. — Na ovi glas poče se see kamenje i drevće šikati. Npr. 152.

2. Šikati, šičem, v. *impf. zischen wie die Gans, sibilu ut anser*: šiče kao gusak (Posl. 352). Što šiče na sveca? (Posl. 1). Rj. v. *pf. prosti šiknuti* 2. v. *impf. slož. prišikivati*. — *Zmija šiče kroz šibljice*, za njom se meće junačko pleće. Rj. 838b (kosa i kosac).

Šike! *interj. sprichit man zu jungen Schweinen, um sie fortzuführen, vor pellendi porcellos, cf. 2 šik!* Rj. *uzvrikom orim odgone se mladi prašćići*.

Šikli,* *adj. indecl. mit Rauschgold geschmückt, auro tremulo ornatus*: Te uljeze u šikli odaju. Zbore Turci u šikli odaji. Rj. šik-li (s Tur. *završetkom*), što je šiklisano, na što je udaren šik. *vidi varakli*. — Odvede je dvoru bijelome, pa je sjede uz šikli bešiku. Here. 181. U ruci joj ogledalo šikli šikom šiklisato. 265.

Šiklisati,* šiklišem, v. *impf. i pf. vidi šikosati, šikovati, teleisati, varakleisati, žikati. za postanje isp. šikli*. — U ruci joj ogledalo šikli šikom šiklisato. Here. 265.

Šiklja, f. *Art spitziger Schiffe, navigii genus*. Rj. *nekula šiljasta lagja. osn. ve biti u 3 šik. dem. šikljica*.

Šikljānje, n. *das Herrorrenschen, proruptio*. Rj. *verb. od šikljati, koje vidi*.

Šikljati, šikljām, v. *impf. hervorsprudeln, emico, prosilio*: šiklja krv iz rane, vino iz bureta. Rj. *vidi šikati, lopiti, bljuzgati, brizgati*.

Šikljica, f. *dem. od šiklja*. Rj.

Šiknuti, šiknēm, v. *pf.* (u Crmn.) — 1) *dijete, t. j. ljuljnuti*. Rj. v. *impf. prosti* 1 šikati 1. — 2) *zischen, sibilu*. Rj. n. p. *guska šikne. v. impf. prosti* 2 šikati.

Šikosanje, n. *verbal. od šikosati*. Rj.

Šikosati, šikošem, v. *impf. i pf. mit Rauschgold uberziehen, auro tremulo inducere*. Rj. *šikosati što, udariti ili udariti na nj šik. vidi šiklisati, i syn. ondje*. — Mletačkijem zlatom šikotane. Rj. 231b (*griješkom mjesto šikosane ili šikovane?*).

Šikovānje, n. *verbal. od šikovati. vidi šikosanje*.

1. Šikovati, šiknjēm, v. *impf. mit Rauschgold uberziehen, auro tremulo inducere, cf. šikosati*: Dvori su mu šikom šikovani. Rj. *biće i v. pf. vidi syn. kod šiklisati*. — Na noge mestve i papuče, pa su mestve zlatom šikovane. Npj. 3, 19.

2. Šikovati se, šikuje se, v. r. *impf.* (u vojv.) *sich schieken, decet, cf. prilikovati, ličiti, dolikovati, odlikovati*. Rj. *Njem. sich schieken*.

Šiktānje, n. *vidi šikljanje*. Rj.

Šiktati, šikčēm, v. *impf. vidi šikljati*. Rj. i *syn. ondje*.

Šikundjed, m. *vidi šikungjed*.

Šikungjed, m. (u C. G.) *vidi šukungjed*. Rj. *djedov djed, vidi i šakundjed, i syn. ondje*.

Šiler, m. (u Srijemu) *der Schiller (Wein), vinum helrohum*. Rj. *šilerasto (rujno?) vino. vidi šiljer. isp. vinoš*.

Šilerast, *adj. n. p. vino, schillernd, helvolus*. Rj. *vidi šiljerast. isp. rujan (adj.) od Njem. schillernd*.

Šilo, *die Ahle, subulu*: Šilo za ognjilo (Jedno za drugo, ili: jednako za jednako. Posl. 352). Rj. — Šilo u vreću (Kad se što sitno u veliki sud metne). Posl. 352. Proroci Valovi stadoše... *parati se nožima i šilimu* po svom običaju, dokle ih krv ne obli. Car. I. 18, 28.

Šiljak, šiljka, m. *eine hölzerne Ahle, subulu lignea*. Rj. *šilo dreno, t. j. šiljasto drveće, ili star kakru god zašiljena, da se može njom n. p. bosti. isp. 3 šik. dem. šiljčić*. — *Ispilja, drven šiljak* kojim se pribodu dva kraja n. p. na šatri. Rj. 242a. *Praljak, gvozden šiljak* kojim se grade opanci. Rj. 564a. *Gjak počne gjeljati jedan mali šiljak... domisli se te oni šiljak zavrti divljanu u oko i oslijepi ga*. Npr. 148. *Kao da mu sto šiljaka pod kožu ugje (tako je nemiran)*. Posl. 130. *Glave im (hajducima) pandri odnesu Turcima, te se po gradovima na šiljeima metnu na bedene*. Danica 2, 94. *Šiljkati, šiljkom bodući goniti*. Daničić, DPost. XVIII.

Šiljānje, n. *das Schicken, missio*. Rj. *verb. od šiljati. radnja kojom tko šilje što*: Ne vjerujem da će vam je (kujigu) poslati... a osobito ova njegova i nije za šiljanje. Straž. 1887, 175.

Šiljast, *adj. zugespitzt, acutus*. Rj. *vidi i šiljat, šiljkast; ošiljat, zaošiljast; oštrljat, zaoštrljat. suprotno zarubast, zatubast*.

Šiljat, *adj.* Rj.³ *vidi šiljast, i syn. ondje*. — *Sad ga (erni prišt) najviše žegu (u vrh) usjalijem šiljatijem gvožđjem (n. p. šipkom od puške)*. Rj. 745b.

Šiljati, šiljēm, v. *impf. schieken, mitto, cf. slati*: Da mi sitnu kujigu napravimo, šiljemo je gradu u Nikšiće. Pa je šilje Petru vjereniku. Rj. *slati i sa š mjesto s (prema sadašnjem vremenu glagola slati: šljem, gdje š stoji radi lj): šiljati, odašiljati, pošiljati*. Korijebi 217. i v. *impf. slož. razošiljati, v. pf. slož. kod slati*. — On (Sultan) pošilje na Bosnu vezira... zato šilje progu vezira, da po Bosni čera jaramaze. Npj. 4, 366. *Ne šilje mi sučnane košulja, da ih dere čobanine Jovo*. Here. 160 (*sučnana košulja = od postava i seide*). Herec.). sa se, *pass.*: *Kuriri se ne šilju svake negjelje, nego samo kad se dogodi posao za njih*. Straž. 1887, 14.

Šiljbōčnje, n. *das Schildwach-stehen, statio*. Rj. *verb. od šiljbočiti, koje vidi*.

Šiljbōčiti, šiljbōčim, v. *impf. Schildwache stehen, sto, sum in statione*. Rj. *biti šiljbok (Schildwache), stražiti*.

Šiljbōk, šiljbōka, m. *die Schildwache, milcs in statione; statio*. Rj. *vidi stražar*.

Šiljbokāna, f. *vidi stražara*. Rj. *šiljbok-ana, od Njem. Schildwache i Turske (hjana. isp. ajmāna*.

Šiljčić, m. *dem. od šiljak*. Rj. — Što se u veće govori, ujutru se ne spominje. (... on uzeo nož pa gradi see male šiljčić; kad ga oni zapitaju šta će

mu to, a on odgovori: »Da turamo u nos onome koji bi spomenuo za ono što je sinoć govoreno.« Post. 360.

Šiljeg, *m. ein junger Wälder, aries juvenis*. Rj. mladi oran. — riječi s takim nast. kod čepege.

Šiljegvica, *f. ein junges Schaf, oris juvenis*. Rj. mladu orea.

Šiljer, *m. vidi šiler*. Rj.

Šiljerast, *adj. vidi šilerast*. Rj.

Šiljež, *f. (coll.) junge Schafe (beiderlei Geschlechts), oris juvenes*. Rj. mladi ornori i mlade orce. jedno od toga šilježe.

Šilježe, šilježeta, *n. ein junges Stück Schaf, oris juvenis. cf. uhotka*. Rj. coll. šiljež. — Šilježe se danas ošpurilo. Rj. 483b. U proljeće jagnje, u jesen šilježe. Na drugo proljeće dvižica, a na treće, ako se ne očajni, onda je uhotka. Rj. 794a. Dogje k ovcama i nagje ih sve na broju i na miru... »Kad bi znao ovaj čoban, ovdje gde leži onoerno šilježe ima u zemlji pun podrum srebra i zlata.« Npr. 12.

Šiljkanje, *n. verb. od šiljkati (i se), radnja kojom tko šiljka n. p. vola, i kojom se šiljka*.

Šiljkast, *adj. vidi šiljast*. Rj. i syn. ondje.

Šiljkāši, *m. pl. t. j. opanci, zugespitzt, cuspidatus*. Rj. šiljkasti opanci.

Šiljkati, šiljkām, *v. impf. — 1) šiljkom bodući goniti*. Daničić, DPost. XVIII. — Držat' silom, a šiljkat' da uteče. DPost. 20. Mnogi šiljkaju vola, da mali su orači. 63. — 2) sa se, refleks. šiljkati se, bogti se. u Sarajevu. Dr. Gj. Šurnip.

Šime, *m. hyp. od šimun. gen. šima, roe. šime*. — A to vidi šime Latinine. Npj. 3, 547. tukva hyp. kod Ale.

Šimija, *f. (u Boči) vidi najmun*. Rj.³ Lat. simia. vidi i mojemun.

Šimišir, u ovoj zagoneci: Ja usijah šimišir, pod livadu pod šimšir, navrani se kordovan, izoba mi šimišir, pod livadu pod šimšir. Rj. odgonetljaj: Šiljeg kad pane, pa kad udari kiša te ga rastopi.

Šimla, *f. (u Hrv.) vidi šindra*. Rj. — Te u Misir b'jele dvore gradi: temelj meće od dragog kamenja, šimtu teše, u zlatu je meće. Herc. 126.

Šimšir,* *m. der Buchsbaum, buxus semper virens*. Rj. biljka. vidi bus 3, mrčela, zelenika 2. — Posadiću u pustoj zemlji jelu, brijest i šimšir. Is. II, 19. Sjedišta ti gradiše od slonove kosti i od šimšira s ostrva Kitejskih. Jezeq. 27, 6.

Šimšir-kaša, *f. šimširova kašika*: Kad poneseš šimšir-kašu ka grlu, čini mi se sindžir-gvožđe na grlu. Rj.

Šimširov, *adj. von Buchsbaum, buxinus*. Rj. što pripada šimširu. — Šimšir-kaša, šimširora kašika. Rj. 839b. Jedna vrata drva šimširova, druga vrata od srme žežene. Herc. 132.

Šimširovina, *f. Buchsbaumholz, lignum buxi*. Rj. drvo šimširovo.

Šimun, *m. ime muško. vidi šimun, šimeun. hyp. šime*. — Šimuna iskat' po Zadru. DPost. 121.

Šina, *f. (u Srijemu) die Radschiene, ferrum quo rotae cinguntur*. Rj. na točku. — Moroklinae, klinac kojim se šinu prikiva. Rj. 368b. Ova se karta pruža samo dokle dopiru željezničke šine. Zlos. 68.

Šindra, *f. (coll.) die Schindeln, scandulae*. Rj. vidi šimla, jedinica šindrika. — Šašovak, bukova daska osječena kao šindra. Rj. 831b. Kuće su pokrivene daskom (šindrom). Danića 2, 100. Krov joj je (erkvici) visok i strmen, a pokrivač — sitna grančeva šindra. Zim. 21.

Šindralija, *f. zgrada pokrivena šindrom*. M. Gj. Miličević. — Seljačke kuće... Ima istina i po neka šindralija, ali su druge krovinjare, lubnice i kulače. Zim. 173.

Šindrika, *f. die Schindel, scandula*. Rj. jedinica onoga što znači šindra. daščica *n. p.* za pokrivanje kuća. — Podvlačak. Rj. 519b (šindrika koja se podučee

pod druge drje). Skudla je kraća i uža od šindrike i šašoljka. Rj. 689a.

Šinik, šinika, *m. (u Here.) ein Getreidemass, mensurae genus* (od deset oka). Rj. šitna mjera. vidi bagaš. — Od šinika varijak (u pripovijeci). Rj. 54a. Pa ču ti onda pokloniti šinik prosa. Rj. 212a. Oprigam mu šinik prigavica. Rj. 164b. Dobro ti je rodila ženica, svako zrno po šiniku dalo. Herc. 335.

Šinter, *m. (u vojv.) der Schinder, qui pecus mortuum deglubit*. Rj. koji mreine dere. vidi živoder.

Šinterov, *adj. des Schinders, ejus qui pecus mortuum deglubit*. Rj. što pripada šinteru. vidi živoderov.

Šinterski, *adj. Schinder-, šinter*. Rj. što pripada šinterima. vidi živoderki.

Šinuti, šinēm, *v. pf. Rj. šibnuti (u Stullija i šibnuti i šinuti), v. pf. slož. o-šinuti, priošinuti, prišinuti, v. impf. šibati. — 1. 1) einen Ruthenstreich, Peitschenhieb versetzen, caedo virga, flagello*. Rj. šinuti koga, udariti ga šibom. — Pridao kao šipka uz lubanj. (Turski lubnjari u lijevoj ruci drže šipku, pa kad lubanj sprijeđ udare maljicom, onda ga i ostrag šinu šipkom). Post. 263. S njime šinu o stimu studenu. puče njemu čelo na petero. HNpj. 4, 135. — 2) ujesti: poganae ga šinuo! zniija ga šinuo! A kakva je, šinula je guja! Rj. — II. sa se, refleks. *n. p.* na zemlju, sich hinwerfen, proficere se. Rj. kao baciti se.

Šip, *m. (u Šumad.) — 1) ono gvožđe što se na njega nabije ereza ili prijevornica, te se o njemu objesi katanac*. Rj. — 2) acies, cuspis, mucro, acumen. — Gundulić: sprijeđ mu izide šip proz pleća. Stull. vidi 3 šik, šiljak, vrh. šip. šipak 5. Korijeni 312.

Šipak, šipka, *m. — 1) (u C. G. i u primorju) Granatapfel, malum granatum*. Rj. vidi glavaš, ljutak (ljuti šipak), međun, pasovni (šipak), puklaš, sladun. — Boka je zemlja zdrava... u njoj rastu limuni, naranče, šipei (Granatapfel), smokve i masline. Kov. 33. — 2) (u Liei) der Rosenstrauch, rosae frutex. Rj. vidi šipčania, ruža. — 3) (osterr. Hetshepetsche) die Hagebutte, fructus (bucca) rosae caninae: Iskesio zube kao lisica na šipak (Post. 104). Rj. vidi šipurak, svrbiguz. — 4) hočeš, šipak! (Od toga nema ništa. Post. 342), eine Feige, wird nichts daraus, non auferes. Rj. vidi njaka, cie! hočeš batinu, hočeš brus, hočeš kijak! kaže se neuljudno, kad se što zakračuje. — Svaki bratac sebi za užitak a krajini šipak. (Potiska, kad je krajina — granica — 1751 godine ukimuta). Post. 277. — 5) u junca ono na vrh roga, što poslije spadne: još mome volu ni šipei nijesu spali. Rj. šip, šipak 5. Korijeni 312.

Šipau, *m. Insel Giupanna*. Rj. ostrvo u Dalmaciji.

Šipar, šipára, *m. Rj. hyp. šiparac, dem. šiparčić*. — 1) oko Dunava dolje od Poreča. der männliche Hausen, huso mas. Rj. moruna muškoga roda. — 2) kaže se i podraslu djetetu muškome. Rj. isp. dječak, dječko.

Šiparac, šipára, *m. — 1) hyp. od šipar. — 2) (u Jasenici) klen manji od oke*. Rj.

Šiparčić, *m. dem. od šiparac*. Rj.

Šipčaluk, *m. vidi šipčiste*. Rj. šipča-luk. naša riječ su Turskim nast. isp. tuke riječi kod bezobrazluk.

Šipčani, *adj. n. p. zrno, Granatapfel-, mali granati*. Rj. što pripada šipku 1.

Šipčania, *f. (u Liei) die Rose, rosa, cf. šipak 2*. ruža. Rj.

Šipčica, *f. dem. od šipka*. Rj. — Srdačka, u čunku ona šipčica što na njoj stoji riječ. Rj. 708a.

Šipčiste, *n. (u C. G.) das Behaltmiss für den Ladestock an der Plinte, locus virgae sclopeti inserendae, cf. šipčaluk*. Rj. mjesto na pušci gdje stoji šipka. — riječi s takim nast. kod blatište.

Šiper-peana, *f. u pripjevu*: Pošetalo je pet gjevojaka: šiper peana, šikoni-bojana, i gjuzelana, mimo-prosava, peta gjevojka vipiruzana. Rj.

Šipila, špilā, *n. pl.* — **1)** na razboju one dvije dašice, što drže brdila za zabrdnjaču. Rj. — Zabrdnjača, na razboju kao mala gredica što stoji odozgo preko stativica, te o njoj vise šipila i brdila. Rj. 164b. — **2)** (u Hrv.) kad se drva uzlijebe jedno u drugo. Rj. — Ušipiliti t. j. brvna, cf. šipila. Rj. 795b.

Šipiliti, šim, *v. impf. zusammenfügen, coagmentare.* Rj. šipiliti brvna, kao nglobljavati ih. *v. pf. slož. ušipiliti.*

Šipilo, *n. die Aushöhlung, Hohlkehle, cavaliolus,* cf. ušipiliti. Rj.

Šipiljénje, *n. verb. od šipiliti.* Rj.

Šipka, *f. Rj. šib-ka* (osn. u šiba). Osn. 299. b se pretrvorilo pred k u p. — **1)** die Ruthe, virga. Rj. vidi šiba 1, i *syn. ondje.* — **2)** *n. p. olova, zlati, ein Stänglein (Blei), virga plumbi.* Rj. ozamo će vi oraj primjer: Ako li ga sablja ne siječe, na njemu su šipke od čelika, udri njega čelikli nadžakom. Npj. 3, 387. — **3)** puščana, der Ludestock, virga glandi plumbae udigendae. Rj. vidi harbijā. — Travljača, nekakav zli prišt... sad ga najviše žegu (u vrh) usjalijem šiljatijem gvoždjem (*n. p. šipkom od puške*). Rj. 745b. — **4)** bubnjarska. vidi šibalo, i *syn. ondje.* — Pristao kao šipka uz bubanj. (Turski bubnjari u lijevoj ruci drže šipku, pa kad bubanj sprijed udare maljecom, onda ga i ostrag šinu šipkom). Posl. 262. — **5)** bunarska. *isp. šiba 3.* — Tulija, ono gvozdje na šipci od gjerme o kome je olješeno kabao. Rj. 755a.

Šipoder (vojvoda), *m. (st.) ein poetischer Eigenname in einem satyrischen Gedichte mit Anspielung auf šib, q. d. der Strauchdurchrecher (auf der wichtigen Flucht):* Ono j glavom šipoder vojvoda, ono ti je sugjen gjuvegija. Rj. Šipo-der. izmišljeno ime u šiljivoj pjesmi kojim se šiba nu šib: koji je bježeći junački kroz šib prodirao. — tuko slož. riječi kod greboder.

Šiprāg, šiprāga, *m.* (u Srijemu) vidi šib. Rj. i ševar 2, i *syn. ondje. coll. šipražje.* — riječi s tukim nast. kod krēg.

Šipraška, *f.* (u Bačk.) kao šibljika. Rj. šipraš-ka (promijenivši se ž pred k na š). osn. u šiprag. Osn. 299. vidi i šiba 1, i *syn. ondje.* — zu nast. *isp. biljka.*

Šipražje, *n.* (u Bačk.) *coll. od šiprag.* Rj. vidi šibljak, i *syn. ondje.* — Te se od opaloga lišća i od oborenijeh starijeh drveta i šipražju na neptunske i vulkanske tavane naslagali i vegetabilni. Priprava 106.

Šipurak, šipurka, *m.* (u Srbiji) vidi šipak 3. Rj. vidi i svrbiguz.

Šipurika, *f.* (u C. G.) drvo bodljivo, kao ruža, eine Art Strauch, fruticis genus. Rj. *isp. šipak 2.* — zu nast. *isp. aptika.*

Šipurina, *f. Rj. vidi šapurina, šepurina.* — **1)** der Stängel der Trauben bezaubt, scapus uvae, cf. ozobina. — **2)** vidi okomina, komušina. Rj.

Šira,* *f. der Most, mustum, cf. mäst.* Rj. vidi i mastika, must, vinkot. — Iznječeno groždje sa šinom zajedno zove se kljuk. Pis. 78.

Širaj, *m.* (u Srijemu) vo koji u širinu tjera rogove. Rj. vidi širvolja. — riječi s tukim nast. kod dogagjaj.

Širajast, *adj. n. p.* vo ili krava u kojega rogovi rastu u širinu. Rj. osn. u širaj.

Širénje, *n. das Breitmachen, dilatatio.* Rj. *verb. od 1) širiti, 2) širiti se.* — **1)** radnja kojom tko širi što. — **2)** stanje koje biva, kad se što širi.

Širétnuk,* *m. Falschheit, falsum.* Rj. lažnost.

Širimice, vidi šinom. Rj. *adv.* — Al' udari lički Mustajbeže, širimice s vojskom ndario. HNpj. 3, 183. Širimice četu ispuatio. 4, 208.

Širina, *f. (acc. širinu) die Breite, latitudo.* Rj. — Žban nije okrugao, nego je u širini plosan. Rj. 266b. Mahaljka je u širinu s dobre šake. Rj. 348a. Širaj, vo koji u širinu tjera rogove. Rj. 840a. Bosioče, bosioče, u širinu rasti. Npj. 1, 7. Srbija leži izmegu

42 i 45 stepena širine, i 37 i 40 dužine. Danica 2, 27. Prolazi tu zemlju u dužinu i u širinu. Mojs. I. 13, 17. Načini sto od drveta u širinu od laktu. II. 37, 10.

Širit,* *m. vidi šerit.* Rj.

Širiti, širim, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož. pro-širiti, raz- v. impf. slož. pro-širiti, raz-.* — **1)** breiten, dilato. Rj. — A on pogleda i poznade svoju sestru najstariju: ruke šire, u lica se ljube. Npr. 196. — **2)** sa se, *refleks. sich ausbreiten, extendi, grossstun, jactare* se. Rj. — Širi se kao paun. Posl. 352. Plodio ti se u zemlji plod, stado ti se širilo! Kov. 126. Krajnje se »n« širi u »an«. Istor. 20.

Širok, široka (široki, *comp. šiři*), *adj. breit, latus.* Rj. — U sud vrata široka, ali su iz suda uska. Posl. 337. Ima P što šire od mora? Šire je nebo od mora. Npj. 1, 196. Kopajte mi ruku u polju široku, dru koplju široku, četiri dugačku. I, 393. U visinu da većega nema, u plećimu pošregu nema, kako li je lice u junaka! 2, 228. Za zdravlje njegova stada širokoga, i rala dubokoga! Kov. 119. Istoriju je ovoga prijevoda i duga i široka. Nov. Zav. I. Koliko se ovaj posao čini lasan toliko je i još više širok i dugačak. Npr. III. Ugjite na uska vrata; jer su široku vrata i širok put što vode u propast. Mat. 7, 13. Da će to djelo obogatiti našu književnost namijenjenu širim krugovima. Rad 13, 169. — *adv.* Vojvoda je Petar Moler imao običaj o svaeamu pisati dugo i široko. Rj. 385a. Da mu ralo ore u duboko, a stado ide u široko. Kov. 120.

Širokē, *f. pl.:* Poemilio Perović Batriću u Široke u pleme Banjače. Rj.

Širōm, *n. p.* otvorena vrata širom, weit, late; idu ljudi širom, gedrängt, entervutim...cf. širimice. Rj. riječ upravo u 6. padežu, drugoga padežu i nemajući, u značenju udeerbijalnom. *isp. Sint. 57b.* — Jape vrata, t. j. stoje otvorena širom. Rj. 247a. Vita jelo, pusti širom grane, oaćini mi zaručnici hlada. Npj. 3, 521. Baš se Turska raširila širom, a Crna se gora stješnila. 4, 336.

Širōm, *n.* (u Dubr.) nekaka morska riba, Art Meerfisch, piscis quidam murinus. Rj. gemeiner Stöcker, trachurus trachurus Casteln. Rj.³ lugju riječ. Osn. 174.

Širvolja, *m. vidi širaj.* Rj. šir-volja (drugoj poli osn. u vo?)

Šiš,* *m.* gvozdén ražanj. Rj.

Šiša, *f.* — **1)** velika opletena boea. M. Krkljuš. vidi damizana. — **2)** kad je došla u običaj »Gisela-Frisur,« prozvali su je u Kostajnici šiša. M. Krkljuš.

Šišāće, šišāčeta, *n. vidi šiše.* Rj.

Šišāk, šišāka, *m.* — **1)** das erwachsene Füllen (dem man die Mähne stutzt), pulli equini genus. Rj. odraslo ždrjēbe maško kojemu se šišu griva. — **2)** (u Bjelopavl.) Crnogorska i Heregovnačka kapa, koja se u Srbiji zove kariklija. Rj.

Šišākinja, *f. eine junge erwachsene Stute, equi juvenis.* Rj. odraslo ždrjēbe žensko kojemu se šišu griva.

Šišāna, *f. vidi šešana.* Rj. i ondje *syn.* — I dohvatit havelši šišānu. Rj. 802b. Za pojas mu dvije puške male, a u ruke vezena šišāna. Npj. 4, 159.

Šišānje, *n. das Stutzen, Abscheren, detonsio.* Rj. *verb. od šišati, koje vidi.*

Šišārica, šišārka, *f. vidi šešarica, šešarka.* Rj. vidi i šiška; babnška.

Šišati, šišām, *v. impf. abscheren, tondeo.* Da mu šišam šina milosnoga. Rj. šišati koga, strići, sjeći mu kosu. *v. pf. slož. ošišati.* — Šišano kumstvo, u kome kum djetetu već podraslu siječe kosu. Rj. 315a. Kašto i Hrišćani Turcima šišaju djecu. Rj. 840b. Šišobrč, koji šiša t. j. podsijeca brkove. Rj. 841a. Ali si mi prastue šišao? (Kad koji koga zovne: kume, a nije mu kum). Posl. 10.

Šišatovac, Šišatôvca, *m.* namastir u Fruškoj Gori. Rj.

Šišatovački, *adj.* von Šišatovac. Rj. što pripada Šišatovcu.

1. **Šiše**,* šišeta, *n. eine (Rosoglio-) Flasehe, unpullae genus.* Rj. boca, staklo od rozolije.

2. **Šiše**, šišeta, *n. ein junges Füllen, dem man die Mähne geschoren, pulli equini genus. cf. šišak.* Rj. mlado ždrijebe kome se ošišala griva. vidi šišače. — Nameće se kao šise na rudu. (Kad se ko upleće i trči naprijed gje mu nije mjesta). Posl. 189.

Šišenje, *n.* vidi dažgjenje. Rj. vidi i šišuljanje.

Šišitelj, *m. cf. kum. cf. šišati.* Rj. koji šiša dijete prvi put. — *hoditelj, spasitelj.* prema tijem riječima biće načinjena i šišitelj (od šišati). Osn. 248.

Šišiti, šiši, *v. impf.* (u Podgor.) vidi daždjeti. Rj. vidi i šišljati, i *syn.* kod daždjeti.

Šiška, *f.* — 1) *der Gallapfel, galla, cf. šišarica.* Rj. i *syn. ondje.* — Trn mu pod rep (i borova šesarka). (Mjesto šesarka govori se i šiška). Posl. 321. Plije kao šiška. DPost. 96. — 2) janjeću mješinn kad poslije šišanja prodaju, zovu šiškom. »Je li to šiška?« »Jest«. »E onda je duplo vrijedna«. J. Bogdanović.

Šiškanje, *n.*: Veće ide s dikom u šiškanje, u šiškanje n vraško sigranje. Rj.

Šiškati, šiškām, *v. impf.* dijete, *einschlāfern, beschwichtigen, sopire.* Rj. kao uspavljavati, utješavati 1, miriti. *v. pf.* ušiskati. — Pod bajrom se dorat pomamio, šiška doru, s njim se prigovara. HNPj. 3, 432.

Šiško, *m.* djeća kad se ošišaju, jedno drugom reče: »ti si šiško.« J. Bogdanović.

Šišmanin, *m. ime muško.* — Ongje nema za mene gjevojke, osim jedna, moja stara majko, a pod dvorom kralja Šišmanina. NPj. 2, 331. od togu imena hyp. Šišo?

Šišmiš, *m.* (u Hrv.) vidi slijepi miš. Rj. vidi i ljiljak.

Šišujanje, *n.* (u C. G.) vidi orvanje. Rj.

Šišujati, šišnjām, (u C. G.) vidi orvati. Rj. *v. impf.* tražiti što zavrivajući tamo i umo. vidi i eunjati, tunjati.

Šišujavac, šišnjāvea, *m.* (u C. G.) *der herumstöbert, qui quæritat.* Rj. koji šišnja.

Šišo, *m.* muški nadimak. Rj. *isp.* Šišmanin. — Za moga vremena bio je u Tronoškom prujavoru neki Mihailo Šišo. Rj. 800a. Poklonit' je moje zetu milu, po imenu Šišu Omer-agi. NPj. 4, 315.

Šišobrč, *m.* (u C. G.) koji šišu t. j. podsijeca brkove. Rj. šišo-brč. — *tako slož. riječi kod hjelobrč.*

Šišulja, *f.* vidi osipača. Rj. vinoru loza (čokot), na kojoj grožđe potjera, ali u erijetu opadne (ospe se). — šišulja (osn. od koje je šišiti t. j. daždjeti). Osn. 133. riječi s takim nast. kod bakulja.

Šišuljanje, *n.* vidi šišenje. Rj.

Šišljati, šišljā, *v. impf.* (u Podgor.) vidi šišiti. Rj. vidi i daždjeti, i *syn.* ondje.

Šiti, šijēm, *v. impf.* (part. pass. šiven) *nāhen, suo.* Rj. imu i švēm, švēna, švēno. Rad 6, 59. I. *pregj.* ših, II. *pregj.* šijāl, *zaponj.* šij, *prilog pregj.* šiv, šivši, I. *priljev*, šio, šila. *v. pf. slož.* nā-šiti, ob-, od-, po-, pod-, pre-, pri-, pro-, ra(z)-, sa-, u-, za-; isprešivati, ispri-šivati. *v. impf. slož.* nā-šivati, ob-, po-, itd. — Pešnjati, rgjavo što raditi, osobito šiti. Rj. 498b. Tipa na tipu, krpa na krpu, ni koncem šveno, ni iglom bodeno? (kokoš). Rj. 740a. Jedna veze, druga plete, a treća pjevajući pričju šije. Npr. 111. Krojač kad stane šiti, ne šije koncima, kakve rukom napipa. Pis. 67.

Šivači, šē, *adj.* *n. p.* igla, *Näh-, sutorius, ad suendum.* Rj. što pripada šivanju. — Padne mi na um da imam u zubunu jednu šivaču iglu. Npr. 162. takva *adj.* kod brijači.

Šivatka, šivatka, *f.* šivača igla, *die Nähmadel,*

acus sutorius (ad suendum). Rj. — *zu nast. u šivatka isp. riječi kod krupatka.*

Šivenje, *n. verb.* od šiti. vidi šijenje, švenje. — Od pređenja i tkanja do šivenja ima veoma mnogo. Priprava 142.

Šiveta,* šivētā, *n. pl. die vielen Zapfe der Türkinen, glandulae capillorum apud feminas Turcicas:* Jedna glava trideset šiveta. Rj. oni mnogi perčini u Turkinja.

Škāl, škāla, *m.* (u Srijemu po varošima) vidi šavolj. Rj. i *syn. ondje. sud zu rodu.* — *od Lat. scaphium.*

Škākļānje, *n.* vidi čkakljanje. Rj.

Škākļjati, škākļjām, vidi čkakljati. Rj. vidi i škakljiti, čkakljiti; galiciti.

Škākļēnje, *n.* vidi čkakljenje. Rj.

Škākļjiti, kljīm, vidi čkakljiti. Rj. vidi i škakljati, i *syn. ondje.*

Škākļjiv, *adj.* vidi čkakljiv. Rj. koji ne može škakljanje da podnosi. vidi i tugaljiv. — Škakljiv sam oko vrata. (Rekao Ciganin kad su ga odsudili na vješala). Posl. 352.

Škāltonja, *f.* (u Boci) vidi aljma. Rj. vidi i ljutika (luk). — *tugja.* Osn. 195.

Škālja, *f.* — 1) vidi čkalja. Rj. račja rupa. — Puzija, nekaka riba, nalazi se po škāljamu. Rj. 620b. — 2) (u C. G.) komadi od kamena, koji se u zidanju meću u klak izmegju kamenja velikog: I pet stotin' gjeće šegrčadi, što mu škālju i przinu vuku. Rj.

Škāljari, *m. pl.* mjesto (selo) više Kotora. Rj.

Škāmūt, *m. das Bälffen eines jungen Hundes, gannitus:* stoji ga škamut. Rj. kad mlado pašče škamūće. *isp.* škamutanje.

Škamūtānje, *n. das Bälffen, gannitio.* Rj. *verb.* od škamutati, koje vidi. *isp.* škamut.

Škamūtati, škāmūcēm, *v. impf.* hāffzen, hāffēn, gannio. Rj. mlado pašče škamūće, kad kao čiči, za psa kaže se čevkati, kevatati, štehtati, štektati, ževkati. *v. pf.* prosti škamutnati.

Škamūtntiti, škāmūtñēm, *v. pf.* aufbälffen, gannio. Rj. *v. impf.* škamutati.

Škanj, *m.* Rj. škānj, škānja, *m.* (u Boci) vidi stolica I. Rj.⁹ i *syn. ondje.* — *isp. Lat. scannum.*

Škājac, škājēa, *m.* (u Hrv.) vidi kobac. Rj. ptica. vidi i piljuga.

Škarāmbēc, *m.* nekaka bubina. U kojoj kući ima mnogo škarāmbēca, kažu da neko od kućana ima sakrivenijeh novaca. Rj. — *tugja ili od tugje.* Osn. 352.

Škāre, *f. pl.* (u Slav.) die Schere, forfer, *cf.* makaze, nožice. Rj. — *Tugje: škare.* Osn. 19.

Škāriči, škāričā, *m. pl.* vidi svračine, švrāčice. u rude stražnji kraj koji je račvast. gorori se po sjer. Hrv. osn. u škare.

Škātula, *f.* (u gornj. primor.) Schatulle, *scrinium:* I škatulu grožđa od Levante. Rj. vidi škatula, kutija. *dem.* škatulica.

Škātulica, *f. dem.* od škatula. J. Bogdanović. vidi škatulica.

Škēmbēta,* škēmbēta, *n.* vidi burag. Rj. šebudac u žirnceta. vidi i lapatke.

Škilja, *f.* žensko koje škilji. J. Bogdanović. *upravo hyp.* škiljava žena.

Škiljav, *adj.* blinzend, *connivens.* Rj. koji škilji. vidi žmirav.

Škiljēnje, *n. verbal.* od škiljiti. Rj.

Škiljeta, *m.* muško koje škilji. J. Bogdanović. *upravo hyp.* škiljav čovjek. *takva hyp. isp.* Bajčeta.

Škiljiti, škiljīm, *v. impf.* blinzeln, *conniveo.* Rj. vidi žmirati I, žmiriti.

Škīp, škīpa, *m.* — 1) (u Here. i u C. G.) vidi karlica. Rj. povećā dvenu džjela. — 2) (u Boci) korito u kom se peru košulje, *Waschtrog, alveus lavando inserviens.* Rj.

Šklōea, *f.* — 1) britva drvenijeh kora, *ein Taschenmesser mit hölzernen Schalen, cultelli genus.* Rj. *takav*

no. u sto se nosi u džepu, ima gotovo u svakom kraju nuroda našega drugojačije ime. vidi bekuta, bičak, brica 1, britva 1, britvica, keba, kustura. — 2) prastara puška. J. Bogdanović.

Šklōčanje, *n.* vidi klocanje. Rj.

Šklōcati, *čam, v. impf. vidi klocati*: Mator kurjak ako i ne može ujesti, on opet šklōca (Posl. 175). Rj. Rj. Sve od ljutine zubima šklōca. J. Bogdanović. *v. pf.* šklōcenuti. — Značenje (korijenu) udarati (zub o zub). *lupati*: šklōcati. Korijeni 246.

Šklōce, šklōcā, *f. pl.* (u Hrv.) od drveta kao krpele, u što se među konji, kao u bukagije. *eine Art Fussfessel für Pferde, pedien*. Rj. vidi kloce.

Šklōcenuti, *enēm, v. pf.* — šklōcenuse gvožđja, uhvati se lisica. J. Bogdanović. *v. impf.* šklōcati.

Šklōpac, šklōpca, *m. der Stieh (des Flohs, der Wanze)*. *vestigia ictus cimicis, pulicis*: izišli šklōpci po njemu. Rj. gdje čorjeka ugrize buha ili stjenicu, nastane šklōpac. — Ošklōpčati se, kad izidu šklōpci po kome. Rj. 483b. Kažu da mogu izići po čovjeku nekakvi šklōpci kad nagazi na sugreb pa ne pljune u nj. Rj. 723b. Blanda, *f.* kao šklōpac, *n. p.* kad ujede komarac. Rj.³ 31b.

Škljāka, *f.* vidi štaka 2. Rj. vidi i šljaka. *isp.* štula. *štap na koji se opire hrom čorjek*.

Škōba, *f.* (u Boči) koji završuje kuku igru. *Person die ein Spiel schliesst, postremus aut postrema ludi*. Rj. *isp.* da se igraju razlaza.

Škōbālĵ, škōbālĵa, *m. 1) Art Fisch, piscis genus*. Rj. nekaka riba. *chondrostoma uusus Agass*. Rj.³ vidi skobalj. — 2) kod nas zovu škobaljem neke vrlo sitne bubice, koje samo u vrelu plivaju, i to ne u svakom vrelu. Vidiš, ovo ti je vrelu zdravo i čisto, jer u njemu ima škobalja. J. Bogdanović.

Škōbālĵuša, *f.* planina između Imoskoga polja i Biokove. Rj.

Škōda, *f.* (u vojv.) *der Schaden, damnum, cf.* šteta. Rj. vidi i kvar, čkvar 1, jazuk, pačariz, zarar, zijan. — Velju mi je škoda učinio. Npj. 5, 227.

Škōditi, *dim, v. impf. schaden, nocco, cf.* uditi. Rj. vidi i pačiti, dosagjivati 3. *v. pf. slož.* na-škoditi. — Ko zlima oprašta, dobrima škodi. Posl. 138. Šta se komsaš toliko, mani se toga, samo sebi škodiš. M. Medić. ARj. V. 251a.

Škōdlĵiv, *adj. schädlich, noxius*. Rj. što škodi kome. — Koji hoće da se obogate, oni upadaju u mnoge lude škodljive želje. Tim. I. 6, 9. Ako se ovaj vazduh napuni škodljivim djelićima, onda će čovjek da oslabi. Priprava 10.

Škōgĵenje, *n. das Schuden, detrimenti adlatio*. Rj. *verb.* od škoditi. radnja kojom tko škodi kome.

Škōkei, škōkácā, *m. pl.* (u Sinju) vidi kolature. Rj. u razboju ono o čemu više niči. vidi i školjci, skočki; kolaturice, koloturici, koturici. — škokei (š toji mjesto s; osn. u škol). Osn. 335.

Škōla, *f. (pl. gen. škōlā) die Schule, schola*. Rj. vidi i škola, škola, skula, učionica, džagara, mejtel. *dm.* školica. — Da neki gjači, kad izuče dranaest škola, otidu na vrzino kolo. Rj. 75a. Kakogod što je učitelj po svojoj volji školu otvorio, tako ju je i zatvorio kad mu je bila volja . . . bile su postavljene škole gotovo po svima gradovima . . . U Biogradu osim male dvije škole bila je i velika škola . . . trgovačka i rojnička škola i bogoslovija . . . što je malo ljudi u škole isto . . . postala je škola za učitelje. Rj. 842a. A što sam blegjan, preblegjan, mnoge sam škole učio. Npj. 1. 391. Filipović, koji je, sršiši u Mađarskoj škole, bio otišao u Rusiju. Danica 5, 28. Ali kako se među njima škole podignu, i oni će . . . Kov. 8. Ko će gjevu podignuti? ko li školi naučiti? 102. Sima je bio do u Grku u školu. Npj.¹ 4, XII. Po tom se sjutra dan počela škola. Sovj. 81. Iz lekcija profesora velike škole. Dioba 1.

Škōlānje, *n. verb.* od školati; koje vidi.

Škōlār, *m.* vidi skolar, skular; prema skolar i škola. vidi i djak, gjak, nčenik.

Škōlārica, *f.* (u Boči) *die Schülerin, discipula*: Pokraj vode žuber stoji, te se vesele školarice sve gjevoje, divne, rumene. Rj. vidi učenica.

Škōlārina, *f. das Schulgeld*. J. Bogdanović. što se plaća za školu. — takve riječi kod dimarina.

Škōlārstvo, *n.* vidi skolarstvo; prema skolarstvo i škola.

Škōlati, *lām, v. impf. vidi školovati, skolati*. — školati: 1) hoditi u školu; 2) stati koga u školu: Lako tebi jedinica sina školati. J. Bogdanović.

Škōlica, *f. dm.* od škola. Rj.

Škōlnik, *m.* reče otac malom gjačetu: »ti si moj mali školnik.« J. Bogdanović. u sjev. Hre. školnik je učitelj.

Škōlovānje, *n. verb.* od školovati. vidi školanje. — Tako da popunjamo svoje školovanje. Zlos. 27. Ona će biti već na svršetku svojega školovanja. 123.

Škōlovati, škōlujēm, *v. impf. vidi školati*. — Knezu su najviše manisali ljudi mlagji, više ili manje školovani. Mil. 264. Ovi žele da školuju i žensku decu. Zlos. 214.

Škōlski, *adj. Schul-, scholasticus*. Rj. što pripada školama, školi. — Direktor školski u generalatu Varadinskome. Npj.¹ 4, XXXIV. I u samijem školskijem knjižicama, koje su pisane za djecu. Pis. 18.

Škōlj, *m.* vidi ostrvo. Rj. — Tul. sehoglio, kao greben u moru.

Škōljār, *m.* vidi ostrvljanin. Rj. *isp.* školj.

Škōljci, škōljākā, *m. pl.* (u Dubr.) vidi kolature. Rj. vidi i škokei, i *syn.* ondje.

Škōljčica, *f. dm.* od školjka. Rj. — Zalistavac, vezen (a kašto i nakičen *n. p.* kojekakijem gjingjunhama i malijem školjčicama i t. d.) komad sukna. Rj. 181a.

Škōljka, *m. die Muschel, concha*. Rj. vidi školjka; brbljavica, ježina, kopitnik 2, kopitujak 2, konjsko kopito, prsoi, pučica, sedef. *dm.* školjčica. — Kučica, 3) nekaka morska riba (ili školjka?). Rj. 319a. Po dolinama nahodi se neiskazana množina poznatijeh pužica i školjaka. Priprava 105.

Škōpac, škōpca, *m.* vidi uskopljenik. Rj. uskopljen 1) ovan (vidi i školj, školjevit ovan, pretnkač, jalovac), 2) čorjek.

Škōpčevina, *f.* (po jugozap. kraj.) *Schöpfensfleisch, caro vervecina*. Rj. meso od škopca, uskopljena orna. — riječi koje znače meso s takim nast. kod jaijčevina.

Škōpica, *f.* (u primorju) britva kojom se škope svinje, *cin Kastrirmesser, scalprum castratorium*. Rj. — Evo ti jedan zmaj doleće ili leže u jednu šumu, te ovi mladici malom škopicom izvadi mu oči. Npr. 263.

Škōpiti, *pīm, v. impf. vidi štrojiti*. Rj. vidi i strojiti, podmetati 2, tući 5. *isp.* uvrutati. *v. pf. slož.* uskopiti. — Kako ga zavede kao da će ga škopiti. (Reku Crnogorci kad ko koga iz družine njihove izvede na stranu da s njim progovori na samo). Posl. 125. Pogji šturke škopiti. DPost. 97.

Škōplĵenje, *n.* vidi štrojenje. Rj.

Škōrav, škōrnjav, *adj.* (u Srijemu) *n. p.* pregja, platno (kao zgrčeno) *runzelig, rugosus*. Rj. — osn. će biti u koru sa sačuvanim ili na novo dometnutim s pa promijenjenim na š. Osn. 88.

Škornja, *f.* vidi škornja, i *syn.* odje. za osn. *isp.* škornav i škornjav. — Obuci škornje, ne imam konja. DPost. 87. Trbuh nije škornja. 137. škornja, vidi škornja. XVIII.

Škrābĵa, *f.* (u Bosni i u C. G.) *die Schublade, cf.* fioka. Rj. *n. p.* u stola. vidi i fijska, čekmedže.

Škrābnica, *f. Almosenbüchse*. J. Bogdanović. gorori se i škrabljica, škrābnica u koju se meće milostinja. *isp.* škrābĵa. Iveković.

Škrāmīca, *f.* (u Srijemu) nema ni *škrāmīce*, t. j. nimalo, *cf.* mrvā. Rj. osn. u starom *skrama* (vidi u Stulića) i star. слов. *срѣма*. Osn. 317.

Škrāpa, *f.* (u Kastelima) sitan kamen, *kleine Steine*, *lapilli*. Rj.

Škrāpljiv, *adj.* n. p. zemlja, *kleine Steine enthaltend*, *lapidosus*. Rj. gdje ima *škrāpe*.

Škrb, *f.* (po zap. kraj.) *vidi* skrb. Rj. i *syn. ondje*.

Škrba, *f.* žena koja ima *škrbastu* gubicu: »Ali da ja onu *škrbu* uzmem, nikada.« J. Bogdanović.

Škrban, *škrbna*, *adj.* *vidi* skrban. Rj. *vidi* i brižljiv.

Škrbasti, *adj.* loncu, rukatki zemljanoj, ako se komadić odlomi, reku: »*škrbast* je lonac, čuvaj ga, eto se već našeo«. Pa i celjadetu reku: »*škrbastu* mu je gubica.« J. Bogdanović. *vidi* skrbav.

Škrbav, *adj.* n. p. nož. *scharftig*, *serratum scissus*. Rj. *na čemu ima škrbina*. *vidi* škrbast.

Škrbina, *f.* (u C. G.) komad n. p. zuba, kad ostane u vilici, *der Stummel*, *truncus*. Rj. *vidi* škrbotina. *isp.* odljusak.

Škrbiti, *bim*, *v. impf.* (u Hrv.) *vidi* skrbiti. Rj. naškrbiti. *ostala v. pf. slož. kod* skrbiti. skrbiti se, bim se, (u Lici) *vidi* skrbiti se. Rj.

Škrbljenje, *n. vid* skrbljenje. Rj.

Škrbo, *m.* J. Bogdanović. *čovjek škrbaste gubice*. *hyp. isp.* balo.

Škrbôtanje, *n.* J. Bogdanović. *verb. od* škrbotati, *koje vid*.

Škrbôtati, *tâm*, *v. impf.* svu noć miš gore na podu *škrbota*. J. Bogdanović. *isp.* skrbotati.

Škrbotina, *f. vid* škrbina. Rj. — *riječ* s takim *nast. kod* bljivotina.

Škrebetāljkā, *f.* djeca katoličke vjere naprave od drveta nekakvu spravu, pa njom na veliki četvrtak, petak i subotu škrebeću. J. Bogdanović. — *za nast. isp.* kazaljka.

Škrebetānje, *n.* radnja kojom se škrebeće. J. Bogdanović.

Škrebetāti, *škrèbecēm*, *v. impf. vid* škrebetāljkā. J. Bogdanović.

1. Škrġa, *f.* (u Spljetu) mala poljska *ġarebica* (a velika u koje su crvene noge, kljun i oko oġiju, zove se *ġareb*). Rj. *ptica*.

2. Škrġe, *škrġā*, *f. pl.* u ribe, *die Kiemen*, *Kiefern*, *branchiae*. Rj. *kao uši u ribe. vid* krelje (krlja).

Škrġūt, *m.* *das Geknirsch*, *frendor dentium*. Rj. — Sinovi carstva izgnane se u tamu najkrajnju; ondje će biti plač i *škrġut zābā*. Mat. 8, 12.

Škrġūtānje, *n.* *das Knirschen*, *frendor*. Rj. *verb. od* škrġutati. *radnja kojom tko škrġeću*.

Škrġūtāti, *škrġūcēm*, *v. impf. t. j.* zubima, *knirschen*, *frendo*. Rj. *vidi* škrġotati. *isp.* škrġipati. *v. pf.* škrġutnuti. — Eto grebu maći grebeštaci, ev' *škrġuću kosti* od junaka. Npj. 4, 258. *Škrġeću zubima na me*, postavši mi neprijatelj. Jov 16, 9.

Škrġūtnuti, *škrġūtñēm*. *v. pf. knirschen*, *frendo*: Glavom manu, *zubima škrġutnu*. Rj. *isp.* škrġipnuti. *v. impf.* škrġutati.

Škrilja, *f.* plosnati kamićak kojim se čobani vježbaju u škriljanju. J. Bogdanović.

Škriljāk, *škriljāka*, *m. der Hut*, malo ko reče osim inteligencije šešir, nego najviše *škriljak*. J. Bogdanović. *vidi* i škriljak, klobuk.

Škriljanje, *n.* radnja kada se tko škrilja. J. Bogdanović.

Škriljati se, *škriljām se*, *v. r. impf.* čobanska igra: bacaju *škrilje* u vis, ko će dalje i u vis i u daljinu i u što pogoditi *škriljom*. J. Bogdanović.

Škrġipnuti, *nēm*, *v. pf.* škrġipnuti. *vidi* škrġipnuti. *v. impf.* škrġipati i škrġipiti. — Kad *škrġinuše* na avliji vrata, to ne čuje Hrnjetina Mujo. HNpj. 4, 335.

Škrġinja, *f.* (po južozap. kraj.) *vidi* škrinja. Rj. i *syn. ondje. dem.* škrġinjica.

Škrġinjica, *f. dem. od* škrinja. J. Bogdanović.

Škrġip, *m.* *vidi* procijep: drži ga u *škrġipu* (Ne da mu se maći po volji. Posl. 70). Rj. *vidi* i škrġipac I, praocijep. *isp.* škrġipina. — Stavio je prste *megju škrġipe*. DPostl. 115.

Škrġipa, *f.* — **1)** *das Knarren*, *crepitus*. Rj. *kad škrġipaju n. p. kola. isp.* škrġipanje. — Stade *škrġipa vrata* od hajata, a na vrata sunbulj-ndovice. HNpj. 4, 534 (sunbulj-ndovica, koja je lijepa i mlada, ali ne će da se uda. 4, 723). — **2)** *das Sausen* *seidener Kleider*, *stridor*: Stade *škrġipu* švilenih kavada. Rj. (*isp.*: Bez je tako opreden i otkan da čisto žubori). — Stoji *škrġipa skula* od sandala. Rj. 665a.

Škrġipac, *škrġipea*, *m.* — **1)** *vidi* škrġip: on je u škrġipcu. Rj. *vidi* i procijep, praocijep. — **2)** ponajviše *pl. škrġipci*, *vidi* škrġipavac I. Rj. *nekake gljive što rastu na drvetu i jedu se*.

Škrġipānje, *n.* *das Knarren*, *stridor*. Rj. *verb. od* škrġipati, *koje vid*. *vidi* škrġipljenje.

Škrġipati, *škrġipām* (škrġipljēm), *v. impf. knarren*, *strido*. Rj. *vidi* škrġipiti. *v. pf. prosti* škrġipnuti. *v. pf. slož. zaškrġipati. v. impf. slož. poškrġipivati*. — Što bi *kola škrġipala*, to volovi riču. Posl. 353.

Škrġipavac, *škrġipāvea*, *m.* — **1)** *eine Art essbaren Baumschwamm* (*Korallenschwamm*. Rj.²⁾, *fungi comestibilis genus* (*hydnum coralloides Scop.* Rj.³⁾). Rj. *nekaka gljiva što rastu na drvetu i jede se. vid* škrġipac 2. — **2)** friški sir koji *škrġipi* u zubijeh, kad se jede. J. Bogdanović.

Škrġipina, *m. augm. od* škrġip? — Ranjena ga Turci dofatise, u *škrġipinu* momće zaturise. Npj. 4, 405. *takva augm. kod* bardačina.

Škrġipiti, *škrġipīm*, *v. impf. vid* škrġipati. Rj. *v. pf. prosti* škrġipnuti; *slož. zaškrġipiti. v. impf. slož. poškrġipivati*. — *Kola* nenamazana *škrġipe*. Posl. 114.

Škrġipljenje, *n. vid* škrġipanje. Rj.

Škrġipljevina, *f.* kakva je to ne znam vavijek *škrġipljevina* na vratijeh. J. Bogdanović. *isp.* škrġipljenje. — *za nast. isp.* branjevina.

Škrġipnuti, *škrġipñēm*, *v. pf. aufknirschen*, *frendo*: *Škrġipnu* zubima, a povadi sablju. Rj. *vidi* škrġinuti. *v. impf. prosti* škrġipati i škrġipiti. — U Gjura se sree razljutilo, *zubom škrġipnu*, iza glasa viknu. Npj. 4, 163 (*isp.* škrġutnuti zubima).

Škrġipov dān, *škrġipova dne*, *m.* u riječima: O *škrġipovu dne*, kad se baraci strigu (Nikad. Posl. 245), i. e. nie, ad calendis graccus. Rj. *takve rečenice vid* kod nikad.

Škrġkôtanje, *n. vid* škrġutanje. Rj.

Škrġkôtati, *škrġkočēm*, *v. impf. vid* škrġutati. Rj. **Škrġlja**, *f. hyp. od* škrġlak. *isp.* škrġljka. — Buć ognre, a paloš pripaše, a naturi *škrġlju* nad obrve. HNpj. 4, 32.

Škrġljāk, *škrġljāka*, *m. vid* škrġiljak, i *syn. ondje*. — Na kapiju ishode soldati *pod škrġljaci* i pod teleće. HNpj. 3, 567. *govori se i u Hre. isp.* škrġlja, škrġljka.

Škrġljētkā, *f.* (u Slav.) *der Käfig*, *cavea*, *cf.* krlетка. Rj. *vidi* i kavez, kobača.

Škrġljevo, *n.* (oko Rijeke Senjske) *cf.* frenga. Rj. *vidi* i frenka, vrenjka, vrenjak. *nekaka kožnu bolest. isp. vrane (srmana bolest)*.

Škrġljka, *f. isp.* škrġlja, škrġljak. — S vrana frei, *škrġljku-kapu* snimi. HNpj. 3, 428. Sa glave mu *škrġljka* poskočila, a iz *škrġljke* knjiga iskočila. 4, 70. Onda *škrġljku* turi nad obrvu, mrka štita, škrġlja pozlatita. 4, 508.

Škrġnja, *f.* (u C. G.) ženski nadimak. Rj. *vidi* škrġnjica. — *osn. u* knj. Osn. 70.

Škrġnjeta, *m.* (u C. G.) muški nadimak. Rj. *vidi* škrġnjo. — *takva hyp. kod* Bajčeta.

Škrġnjetica, *f.* (u Zemunu kod čurčija) mala jagnjeća kožica, *Lammfell*, *pellis agnina*. Rj.

Škrġnjica, *f.* (u C. G.) ženski nadimak. Rj. *vidi* škrġnja.

Škrnjo, *m.* (u C. G.) muški nadimak. Rj. *vidi* Škrnjeta, *isp.* krnjo.

Škrōb, *m.* (u Sentandriji) *Stärke, Stärkmehl, amy-lum, cf.* škrob. Rj. *vidi* i štirak, štirka; pomaz 2.

Škrōk, *m.* (*pl. gen.* škrokā) (u Risnu) *der Schritt, gradus, cf.* korak: Koliko škroka postupila od tvoga roda do tvoga doma, toliko ti Bog dao dobrih i sretnijih časa! (u dobroj molitvi). Rj. — *korijen isti koga je kročiti s dodatim sprjeda s, koje se promijenilo na š. isp.* Osn. 26. š-krok (krok) *isp.* škropiti i kropiti.

Škrōkānje, *n. verbal.* od škrokati. Rj.³

Škrōkati, *kām, v. pf.* (u C. G.) *versagen (von der Flinte), fallo:* škroka (u puška, *cf.* slagati, frsnuti. Rj. u Rj.³ *popravlja se:* škrokati, *kām, v. impf.* (u Srijemu) *prema tome imu u Rj.³ verb.* škrokānje. *v. pf.* prosti škroknuti.

Škrōknuti, škroknēm, *v. pf.* Rj. *škroknue puška, kad slūže. vidi* štrocnuti, slagati 2, frsnuti. *v. impf.* škroknuti.

Škrōnuti, nēm, *v. pf.* «nešto malo škronu kiša.» J. Bogdanović. — škro(p)nuti. *isp.* škropac, škropiti.

Škrōpac, škropea, *m.* (u Liei) *kad vjetar s planine naooši po gdjekoju kap kiše, das Benetzen, irrigatio:* ovdje je svagda škropac. Rj. *za postanje isp.* škropiti. Škrōpilica, *f.* nekolicna struka ukičena bosioka, kojim se škropi pri svetoj vodici. J. Bogdanović.

Škrōpiti, pīm, *v. impf. vidi* kropiti. Rj. *vidi* i štrapati, štrapatiti. *v. pf. slož.* na-kropiti, po-. — škropiti, *dometnuto sprjeda s promijenilo se na š. isp.* škrok. Škrōpljenje, *n. vidi* kropoljenje.

Škrpina, *f.* (u Dubl.) nekaka morska riba. Rj. *brauner Drachenkopf, scorpaena porcus L.* Rj.³

Škrt, *adj.* «on je škrt čovek.» Knicker. J. Bogdanović. *vidi* tvrd 5, i *syn.* ondje.

Škrtāruenje, *n.* njegovo škrtarenje ne će izdobreći. J. Bogdanović. *verb.* od škrtariti, koje *vidi*.

Škrtāriti, škrtārim, *v. impf.* knickern. J. Bogdanović. *biti škrtu.*

Škrtavac, škrtāvca, *m. der* Knicker. J. Bogdanović. *škrt čovjek. vidi* tvrdac, i *syn.* ondje.

Škrtāvica, *f.* J. Bogdanović. *škrtu žena.*

Škūla, *f.* ein Scudo, numus scutatus. Rj. *novac srebru koji je vrijedio dvije forinte.*

Škulj, — 1) (u Herc.) uškopjan ovan, *der Schops, cervae.* Rj. *vidi* škuljevit ovan, jalovac, škopac 1, uškopljenik 1, protokač. — 2) (u Baranji) *vidi* piljak. Rj. *sitan kamenčić, na kakav se djecu školjaju.*

Škulja, *f.* das Loch. J. Bogdanović. *vidi* jama, rupa, sorta.

Škuljanje, *n. verbal.* od školjati se. Rj.

Škuljati se, školjām se, *v. r. impf.* (u Baranji) *mit kleinen Steinen spielen, lapillis ludere.* Rj. *igrati se na školje, na piljke.*

Škuljeviti, *adj.* t. j. ovan, *cf.* školj 1: 1 još do dva ova školjevita. Rj.

Škvor, *f.* plica, sturnus. Stulli. *vidi* škvorac.

Škvorac, škvoera, *m.* govori se u Hrv. *vidi* škvor, škvorac, i *syn.* kod čvorak, plica, sturnus, der Staur.

Šlākujā, *f.* die Schlacke, scoria, *cf.* troska. Rj. *vidi* i tara 3, truska 1. *isp.* copina. — što ostane kad se kakva ruda istopi.

Šlingovati, šlingujēm, *v. impf.* (u vojv. po varošima) (schlingen) *stiecken, pügere acu, cf.* vesti (vezēm): Švaleri ti kuću prokopali, i oduclii šlingovanu šmizlu. Rj.

Šlīs! *kud se kazuje da je ko koga udario, Schallwort, einen Lieb zu bezücheln.* Rj. *interj.*

Šljāka, *f.* (po jugozap. krnj.) *vidi* štaka: Niti uze šarca ni oružja, no drnovu šljaku dohvatio. Rj. *vidi* i šljaka, štap na koji se opire hrom čovjek. — Jedan stari, bijele kose i brade kao ova, na dvije drovagaste šljake. Npr. 95. Zlatna šljaka starea despot-Gjura, ostru sablja Miloš-Obilica. Npj. 5, 276.

Šljāpānje, *n. das Waten, vadatio.* Rj. *verb.* od šljapati, koje *vidi*.

Šljāpati, šljāpām, *v. impf. n. p.* po blatu, waten, vado. Rj. — Značenje (korijenu) *vi, guziti:* šljapati. Korijeni 222.

Šljāpiti, šljāpīm, *v. pf. schlagen, percutio.* Rj. *vidi* šopiti, udariti.

Šljēri, šljēgnēm, *v. pf. s-ljeći, s se pred lj promijenilo na š. kao prost glagol ne dolazi. isp.* ljeći. *vidi* šljesti i sljesti; saći, sići. *v. impf. slož.* slaziti. — Da sam šljegla u Zečevo ravno. Rj. 209a.

Šljēdnik, *m.* (u C. G.) *der Spießhund, canis vestigator, cf. ker.* Koji vodi hrte i šljednike. Šljednici te četu opaziti. A toliko hrta i šljednika. Rj. *pas koji dobro nalazi sljed dirljači. vidi* šljednik.

Šljēm, *m.* Brev. *glag. eussis.* Stulli. *der Helm. vidi* kaciga, kaciga; kašket. — Kakogod što se u llijadi blistaju šlemovi, vrište konji i vieću junaci, tako i ovgje. Nov. Srb. 1817, 502. I načini Ozija svoj vojsci štitove i koplja i šljemove i oklope. Dnev. II. 26, 14 (*galvas, Helme*). Jer se obuče u pravdu kao u oklop, i šljem spasenja metnu na glavu. Is. 59, 17. Postavite se sa šljemorima; utrite koplja, oblačite se u oklope. Jer. 46, 4.

Šljēme, šljēmena, *n. der* Trambaum auf dem Dache, culmen tecti. Rj. *vidi* šljeme. — Bapka, 1) načinjeno kao soha (prava odozgo) te se na nju naslonu dru šljemenu. Rj. 15b. Gravalja, velika tigla što se meće po šljemenu i po ostalijem mjestima gdje su tigle onako sastavljene. Rj. 97b. Lastovica, 3) sastavljeni rogovi u kuće, na kojima šljeme stoji. Rj. 322b. Kad padne šljeme na tjeme. (Kad padne kućna briga na glavu, n. p. sinu posljuje oćine smrti). Posl. 119. Da mu je šljeme tvrdo, od zemlje visoko, na zidu stasito, a na daleko glasilo! Kov. 120.

Šljēmāšlje, *n.:* Pa ga pokrī sušnjem i šljemišljem. Rj.

Šljēmnik, šljēmnika, *m. isp.* šlemnik, *m. cassifer.* Stulli. *pa, prema* šljem u Daničića, šljemnik, koji nosi šljem.

Šljēpački, *adj.* Blinder-, coecorum. Rj. *što pripada sljepcima ili sljepcu kojemu god. vidi* sljepački. — Pobljedio kao sljepačka tikva uz berbu. Posl. 250.

Šljēpārēnje, *n.* radnja kojom se šljepari. J. Bogdanović.

Šljēparija, *f.* Rj. *vidi* sljeparija. — 1) *vidi* šljepota. Rj. *vidi* i šljepoča. — 2) u pripovijeci mjesto *eparhija.* U Hrvatskoj na brdu sjedila baba; u tom udari od nekuda vladika, i došavši ondje zapita kakva je to crkva, a ona mu odgovori: Vaše blaženstvo! što je god vaše šljeparije, nigdje narod toliko ne dolazi koliko ovome hramu... Rj. u Hrvatskoj u gdje kojim krajevima šljeparija (sljeparija) znači *varavica, prijevara, opsjena, štono Nijemac kaže* Schwindel, Schwindelci, a šljepar (sljepar) što u Nijemca Schwindler, kao *varavica, opsjenar. to isto znači* šljeparija u *pomenutoj pripovijeci. isp.:* Ma gje je to posao, gje je to rad, to je sama šljeparija. J. Bogdanović.

Šljēpariti, šljēpārīm, *v. impf.* on se naučio šljepariti, kao i kuja žrvanj lizati. J. Bogdanović. *schwindeln, šljepariju činiti?*

Šljēpēčovogja, *m. der* Blindenführer, dux caeci. Rj. šljepēčovogja, *sljepcu vođ, koji sljepcu vodi. vidi* šljepčovogja. — tako slož. riječi kod čelovogja.

Šljēpica, *f. die* Blinde, caeca. Rj. *sljepca žena. vidi* šljepica. — I same šljepice pletu. Priprava 146.

Šljēpić, šljepića, *m.* — 1) (u Liei) *die* Blindschleiche, caecilia, *cf.* sljepac 2. Rj. *vidi* i sljepić (sljepić 1). *životinja nalik na zmiju a broji se u guštere.* — 2) šljepići u šljiviku, t. j. mali šljivići, koji iz zemlje oko šljiva izniknu. *vidi* sljepići.

Šljēpōča, *f.* *vidi* šljepoča, šljepota, šljeparija 1. — Šlepōča, *f.* (ist.) *vidi* šljepoča. Rj. 691b. *riječi s takim nast. kod* bistroča.

Šljepota, *f. die Blindheit, caecitas*. Rj. *vidi* šljepota, šljepoća, šljeparija 1. — Kad čovjek ostari, onda dogje na njega svaka nelagod (n. p. kašalj i šljepota). Rj. 416b. *Šljepota* Izraelju pade u dijel. Rim. 11, 25. Udaricie te Gospod ludilom i šljepotom i bjesnilom. Mojs. V. 28, 28.

Šljēsti, šljēžēm, *v. pf.* (u C. G.) *herabsteigen, descendere*. Rj. šljēsti. *s se pred lj promijenilo na š, vidi* šljēsti, šljēći; saći, sići, *i syn.* kod saći. *v. impf.* slož. slaziti.

Šljēvak, šljēvka, *m.* sud načinjen od lima u koji se hvata mast iz jagnjeta ili praseta, kad se na raznju peče. *u baniji*. M. Krkljuš. od sljevati se (šljevati se), što se u nj sljeva mast. *isp.* blanka.

Šljēz, *m.* — 1) bijeli, *der Eibisch, althaea officinalis* Linn. Rj. *biljka*. *vidi* sljez, sljez, šljězovina. — 2) crni, *Malve, Kasepappel, malva L.* Rj.³ *biljka*.

Šljězina, *f. vidi* slězina, *die Milz, splen.* — Pjaštanica, *vidi* šljězina. Rj. 504a. pjaštanica (slězina). Korijeni 298.

Šljězovača, *f. vidi* slězovača (u istočnom govoru), *prema* šljez, sljez i slez. — šljězovača velika, *Waldmalve, malva silvestris* Linn. *biljka*. *vidi* i slězovača.

Šljězovina, *f. Eibischkraut, althaea officinalis*. Rj. *vidi* šljězovina, šljez 1.

Šljig, *m. (loc. šljigu) Erde und Laub zusammenfaulend, folia humo micta*. Rj. *lišće pomiješano sa zemljom što orako zajedno truhne*.

Šljiva, *f. (pl. gen. šljivā)*. Rj. *vidi* sliva, i kao što se mjesto šljiva govori i sliva, tako se gorore i sre riječi koje pripadaju u oru četu sa šlj i sa sl: šljivak i slivak, šljivar i slivar, šljivić i slivić, šljivov i slivov, i t. d. dem. šljivica. — 1) *der Pflaumenbaum, prunus*. Rj. *drvo*: Ali se najviše sade i gaje šljive. Danica 2, 104. — 2) *die Pflaume, prunum*. Rj. *rod.* — Šljivu ima od mnogo ruku, n. p. *muđarunše* i *požeškinje*, kojih ima najviše; *rane šljive*, koje nijesu plavetne nego zelene ili žućkaste i krupnije su od požeškinja; *turgulje*, koje takogjer dospjevaju prije požeškinja, ni one nijesu vrlo plavetne kao požeškinje, nego ervene i ne mogu se cijepati; *trnoruče*, koje su okrugle. Rj. *vidi* i bardaklija, bjelica, bjelopandara, bljuzgavac, ejepača, džanarika, gloca, jajča, jajara, mucavac, pškor, šljivac, zerdelija. Šljive zaplave, zaplavljuju. Rj. 189a. Opasuljite se šljive, kad u zeleni još pobijele pa opadaju. *cf.* kilav. Rj. 461b.

Šljivca, šljivca, *m. nekaka šljiva, koju je sitnija od požeškinje i rano dospijeva. drvo uzraste visoko. u baniji*. P. Leber.

Šljivak, šljivāka, *m.* — 1) *vidi* šljivik. Rj. *vidi* i šljivar, bašča 2. *ono mjesto kud su posugjene šljive*. — 2) dukat Mletacki, *cf.* rušpa. Rj. *vidi* i rušpija, cekin.

1. Šljivār, *m.* — 1) *der Pflaumenhändler, qui pruna vendit*. Rj. *koji trguje šljivama*: Nit' su ovo Bosanski šljivari, nit' su ovo vlaški govedari, koje si ih skoro prevario. Npj. 5, 166. — 2) *cine Art Fisch, piscis genus*. Rj. *nekaka riba, vidi* skobalj. Rj.³ *vidi* i skobalj.

2. Šljivār, šljivāra, *m. vidi* šljivik. Rj. *vidi* i šljivak 1.

Šljivārka, *f.* (u Slav.) *Maiskafer, scarabaeus melolontha*. Rj. *bubina, vidi* gundelj, hrušt 2, kokica, pop zlatar, zlatni pop.

Šljivica, *f. dem. od* šljiva. Rj.

Šljivić, *m. ein kleiner Pflaumenbaum, prunus parva*. Rj. *mala šljiva (drvo)*. — Slepići u šljiviku, t. j. mali šljivići, koji iz zemlje oko šljiva izniknu. Rj. 691b.

Šljivik, šljivika, *m. der Pflaumengarten, prunetum*. Rj. *mjesto kud su šljive posugjene, vidi* šljivak, 2 šljivar; bašča 2. — Slepići u šljiviku, t. j. mali šljivići. Rj. 691b. U Runjanim' iščekat se hoće kod studene vode Teferića u Runjanskim zelenim šljivicim'. Npj. 4, 253. *riječ* i tukim nast. kod aptik.

Šljivov, *adj.* Zwetschken-, prunorum. Rj. *što prudu šljivi, takva ulj, isp. kod* aptov. — Onako se uz jelo najviše pije šljivaru rakija, koja je srećom vrlo meka, i zato zdravlju ni malo ne ndi. Danica 2, 103.

Šljivovac, šljivōvca, *m.* — 1) *der Stab von Pflaumenholz, baculus prunus*. Rj. *šljivov štap*. — 2) šljivova juha (kad se šljive skuhaju za jelo). u mojem zavičaju. *isp.* šljivovik. Iveković.

Šljivovača, *f. Stock, Knüttel von Pflaumenholz, fistus prunus*. Rj. *šljivova batina*.

Šljivovira, *f. Pflaumenbranntwein, vinum ustum e prunis*. Rj. *šljivova rakija*. — Da se kakav čovjek primi toga posla, ne bi manje dobio, nego n. p. na maramama ili na šljivovici. Pis. 73.

Šljivovik, *m. Pflaumenwasser, aqua prunorum*. Rj. *šljivova voda, isp.* šljivovac 2.

Šljōka, *f. die Flitter, der Flitter, der Flinder, bractea aurichalci*. Rj. *vidi* jaspriča 2. *isp.* titreike. — *tuđa*. Osn. 27.

Šljūbiti se, šljūbīm se, *vidi* sljubiti se. Rj. *s se pred lj promijenilo na š*.

Šljūčar, *m.* — 1) čovjek koji šljuke hvata, *Schnepfenfänger, qui scolopaces caplat*. Rj. — 2) *der die Schnepfen gerne isst*. Rj. *koji rado jede šljuke*. — 3) pas koji šljuke goni, *der Schnepfenhund*. Rj.

Šljūka, *f. die Schnepfe, scolopax*: Našla šljuka prđavca (Kad se dva jednaka sastanu. Posl. 193), *nobile par fratrum, dignum patella operculum*. Rj. *ptica, vidi* kovač 2. *isp.* kokoška 4.

Šljūnak, šljūnka, *m.* (u Srijemu i u Bačk.) *der Kies, glarex*. Rj. *sitno kumenje, kao* krupan pijesak. *isp.* gruh, gruhac. — Salutat, *oveliki šljūnak*. Rj. 663a.

Šmūgnuti, šmūgnēm, *v. pf.* kradom pobjeći, *sich davon schleichen, clam se subducere*. Rj. *isp.* šmuknuti.

Šmitānje, *n. verb. od* šmitati, *koje vidi*.

Šmitati, šmitām, *v. impf.* (u Boci) *schlendern, gradi lente*: Šmitaj, šmitaj, jedva došmitah. Rj. *kao* vući se, *jedva* ići, *susrijem* palako ići. *v. pf.* slož. došmitati.

Šmizla, *f.* (u vojv. po varošima) *Chemisette*: I odneli šmizlanu šmizlu. Rj. *vidi* primetāča 1.

Šmōkljan, *m. der Dummkopf, stupidus, stipes*. Rj. *vidi* ludak. *syn.* kod bezjak.

Šmrk, *m. (pl. šmrkovi)*. — 1) *die Spritze, Feuer-spritze, siphon incendiarius*. Rj. *vidi* streljica, streljka; štrcalica, streljka. — 2) *die Priese, mica*: daj mi jedan šmrk burmuta. Rj. *vidi* čupak, toliko burmuta koliko se uzme među dva prsta, *kud se* šmrče. — *zu* postanje *isp.* šmrkati, šmrknuti.

Šmrkalj, šmrklja, *m. hale u nosu, osobito u djece. u baniji*. M. Krkljuš. *govori se u ostaloj Hrv. za* nast. *isp.* češalj.

Šmrkānje, *n. das Schnupfen, attractio ad nares*. Rj. *verb od* šmrkati, *koje vidi*.

Šmrkati, šmrčēm, *v. impf. schnupfen, attraho narium*. Rj. *v. pf.* prosti šmrknuti. — *sa se, pass.* *Burmud* valja da se još malo doenije počeo praviti i šmrkati. Nov. Srb. 1817, 495.

Šmrkav, *adj. vidi* balav, koji ima nos pun bala. *u baniji*. M. Krkljuš. *govori se u ostaloj Hrv.*

Šmrkavac, šmrkāvca, *m.* koji je uvijek šmrkav. *cf.* balavac. M. Krkljuš.

Šmrknuti, šmrknēm, *v. pf. schnupfen, attraho narium*. Rj. *v. impf.* šmrkati. — Šmrknuo bi ga u srčku rakije. DPost. 121.

Šmrkljika, *f. vidi* smrdljika. Rj. *drvo*.

Šmugnuti, nēm, *v. pf.* umaći, *uteći* kuda da se ne zna kud. M. Gj. Milicević. — *Zaklikēe* orao u vazduhu, a zeja tada šmugne pod prvu jelovu granu, pa bez brige. Mil. 170. *isp.* šmuknuti, *i syn.* ondje.

Šmūknuti, šmūknēm, *vidi* munuti. Rj. *n. p. u kuca, iz kuće, brzo* ući, *izaći, otići, proći, vidi* smuknuti 2, šmurnuti. *isp.* šmignuti, šmugnuti.

šmurnuti, šmurnëm, *v. pf. vidi šmuknuti*. Rj.
šnježopadan, šnježopadna, *adj. vidi snjegopadan*, gdje mnogi snijeg pada. — *isp. snježan i šnježan*.
šnježiti, snëm, *v. pf. (u Boči) vidi sniti*. Rj. *vidi i snjeti*.
šnježan, šnježana i šnježna, *adj. vidi snježan (snježana) 2, snježan (snježna)*. — Kao što suša i vrućina grabi rade snježne, tako grob grješnike. Jov 24, 19. Vjeran je poslanik kao studen snježna o žetvi . . . i rashlađuje dušu svojim gospodarima. Prič. 25, 19.
šnježanica, *f. vidi snježanica, vodu od snijega*. — Da se izmijem vodom snježanicom. Jov 9, 30.
šnježanik, šnježanika, *m. vidi snježanik, po vrhu zgusnut snjeg*. — *isp. snježan i šnježan*.
šnjim (s njim), *mit ihm, cum eo*. Rj. *u govoru se s pred nj pretvori u ž, isp. ž*.
šobonjenje, *n. verb. od šobonjiti, koje vidi vidi šobotanje*.
šobonjiti, njim, *v. impf. (u Srijemu) vidi šobotati*. Rj.
šobot, *m. ein Dampfer Hull, sonitus curvus: stoji šobot*. Rj. *isp. vesak*.
šobotanje, *n. das Hohklingen, Dampfhallen, sonitus curvus*. Rj. *verb. od šobotati, stanje koje biva, kad što šoboće, vidi šobonjenje*.
šobotati, šoboćëm, *v. impf. dampfhallen, wie eine untermirte Mauer, resono curvus*. Rj. *vidi šobonjiti kao iz šupljine kake, iz duplje zujati*. — Iš pavne zlatopere! ne šetukuj, ne zagućaj, ne šoboći, ne klopoći . . . krilma Jovu hlada čini, da on spava u hladini. Hrec. 317.
šoca, *f. die Soldatenflinte, flinta militis gregarij*. Rj. *vojnička puška, vidi mušket*. — I ponesi šocu Islamovu, ti objesi šocu o ramenu. Npj.¹ 1, XXIII. *tuđa riječ*. Osn. 61.
šoga, *f. (u C. G.) vidi šuga: I njega je šoga popanula*. Rj. *vidi i svrab 1, srab*.
šogav, *adj. (u C. G.) vidi šogav: Posilio se kao i šogav kapićom (Posl. 256)*. Rj. *vidi i svrabljiv*. — *Šogava oca sve stado ošoga*. Posl. 352.
šogolj, *m. dicke Flusigkeit, n. p. džibra*. Rj. *gusta tekuća stvar*. — *tuđa*. Osn. 131.
šogonja, *m. (u C. G.) čovjek krastave glave*. Rj. — *osn. šogav*. Osn. 195. *riječi s takim nast. kod bakonja*.
šogor, *m. (u vojv.) Rj. Madž. šogor od Njem. Schwager*. — **1) vidi šura**. Rj. *ženin brat, vidi i šurak, šurjak*. — **2) vidi pašcnog**. Rj. *svastin muž, vidi i pašanac*.
šogorica, *f. vidi svast*. Rj. *ženina sestra, vidi i svastika*.
šokac, šokea, *m. (rom ital. sciocco?) der Schokatz, serbus latini ritus: Od volje mu (je ili stoji), kao Šoku post (Posl. 232)*. Kako oca, tako i Šoku (valja pravo činiti. Posl. 126) (*unparteiisch*). *cf. kršćanin*. Rj. *Šokac je pravoslavnomu Srbinu Hrvat katolik, u Hrvatu je katoliku pravoslavni Srbini Vlah, augm. Šokčina, hyp. Šoko*. — *Šokei ubokei, Vlasi siromasi (daklem nijedni nemaju ništa, nego oboji jednaki)*. Posl. 352. *šokac (postanja neznana)*. Osn. 335.
šokački, *adj. schokzisch, serborum latini ritus*. Rj. *što pripada Šokeima ili Šoku kojemu god*. — *adv. Njih radi (Kačićevih pjesama) mlogi su naš i trgovci naučili čitati šokački*. Nov. Srb. 1821, 336.
šokadija, *f. (coll.) die Menge Schokzen, multitudo serborum latini ritus (per convicium)*. Rj. *kaže se za Šoke s porugom*.
šokčad, *f. (coll.) vidi Šokčići*. Rj. *mladež Šokućku, jedno od Šokčadi Šokče*.
šokča, šokčeta, *n. ein junger Schokaz, serbus juvenis latini ritus*. Rj. *momče, dijete Šokačko, coll. Šokčad*.
šokčanje, *n. das Machen zum Schokaz, das Schokazwerden, multitudo in serbum latini ritus*. Rj. *verb. od*

1) šokčiti, 2) šokčiti se. — **1) radnja kojom tko šokči koga**. — **2) stanje koje biva, kad se tko šokči**.
Šokčići, *m. pl. die jungen Schokzen, juvenis serbica latini ritus*. Rj. *mlađi Šokei, vidi Šokčad*.
Šokčina, *f. augm. od Šokac*. Rj.
šokčiti, čim, *v. impf. Rj. v. pf. slož. i(z)-šokčiti (i se), po-šokčiti (i se)*. — **1) zum Schokaz machen, faciò esse serbum latini ritus. Rj. *šokčiti koga, činiti ga Šokcem*. — **2) sa se, refleks. ein Schokaz werden, trunso in castru serborum latini ritus. Rj. *postajati Šokac*.
šokčtanje, *n. das Reden des Šokac*. Rj. *verb. od šoketati, koje vidi*.
šokčtati, šokčćëm, *v. impf. reden wie ein Šokac (d. h. lipo statt lijepe oder lepo usw)*. Rj. *govoriti kao Šokac, n. p. lipo mjesto lijepe ili lepo itd*.
Šokica, *f. eine Schokzin, mulier serbu latini ritus*. Rj. *Šokicu je pravoslavnomu Srbinu Hrvatica katolikinja, kao što je katoliku Hrvatu Srkinja Vlahinja, dem. Šokčica*.
Šokičica, *f. dem. od Šokica*. Rj.
Šoko, *m. vertraulich für Šokac*. Rj. *hyp. od Šokac*. — *takva hyp. kod Bošnj.*
šöpiti, pëm, *v. pf. udariti, schlagen, percutio*. Rj. *vidi šljapiti*.
šopot, *m. izvor u selu Benkovcu u Dalmaciji, cf. Šopot*. Rj. *kravno se govori gdješto osobito po primorju š mj. s, i nasuprot s mj. ž*.
šoprouj, *m. Oedenburg, Sopronium*. Rj. *varoš u Ugarskoj, Madž. Soprony*.
šor, šora, *m. (u vojv.) die Gasse, plateu, cf. sokak, ulica: Mojim šorom nikad blata nema*. Rj. *Madž. sor, linija, niz, red, vrsta, isp. šoriti, isp. Njem. Zeile, linija, vrsta i ulica*.
šorak, šorka, *m. (u C. G.) das Los, sors, cf. ždrijeb, kocka*. Rj. — *tuđa*. Osn. 292.
šoranje, *n. Rj. verb. od šorati*. — **1) radnju kojom tko šora n. p. nogom kapu (das Fortstossen, impulsio, trusio, Rj.)**. — **2) radnju kojom tko šora, piša (pišanje, Rj.)**.
šorati, šoräm, *v. impf.* — **1) t. j. kapu nogom, fortstossen, trudo, cf. čuškat. Rj. *otirivati što udarajući u nj nogom ili štapom: Svinjari uzmu zaoštren klipić (viriz) pa ga jedni šoraju štapom u visinu, a drugi štapovima u visini keče (zgađaju)*. Rj. 63a. — **2) bronzem, mejo, cf. pišati**. Rj. *vidi i buriti, mižati, močati, mokriti, v. pf. slož. pošorati se*.
šorav, *adj. vidi ospičav*. Rj. *vidi i rohav, boginjav, kojemu je obraz nuyrgjen od ospica*.
šorenje, *n. verbal. od šoriti*. Rj.
šoriti, šorim, *v. impf. n. p. sela, vidi ušoriti*. Rj. *u šor, u liniju, u red postarjati n. p. selo, da budu šorovi, ulice prave, Madž. sorolni*.
šorkapa, *f. vidi čuškapa*. Rj. *šor-kapa, igra nekuka, u kojoj se kapu nogama šora, čuška*.
šotka, *f. (u Srbiji, osobito k istoku) vidi patka*. Rj. *vidi i plovka, raca, i ostala syn. kod patka*.
špada, *f. vidi špaga*. Rj. *la spada*.
špäg, špaga, *m. vidi epag: Pa se maši u špagove svilne*. Rj. *vidi i džep*. — *Pak je tište u špag od dolame*. Rj. 740b. *špagarica, mali pištoljić što se nosi u špagu*. Rj. 845a. *Rgja mu špag ubila! (Reče se tvrdici . . .)*. Posl. 271.
špaga, *f. (la spada) der Degen, gladius*. Rj. *vidi špada, vučac 2, nekaki mač*.
špagarica, *f. (u Risnu) mali pištoljić što se nosi u špagu, das Terzerol, selopetum formu minuta*.
špäle, *f. pl. (u Risnu) novci, trud (što čovjek sam steče), der Erwerb, questus*. Rj. *vidi tećivo, tećevina, teđbina, tekovina*. — *tuđa*. Osn. 121.
Španska, *f. adj. t. j. zemlja, vidi Španjolska*. — *Portugalska sa Španskom i jednjem dijelom Francuske postane ostrvo, Priprava 17*.******

Španjölac, Španjölca, *m.* (meni se čini da pravi Srblji kažu Španjur) *der Spanier, Hispanus*. Rj.

Španjölškä, *f. adj.* Španien, hispanus. Rj. *t. j. zemlja*. *vidi* Španiska. — Ako pogjem u Španjolsku, doći ću vam. Rim. 15, 24.

Španjölškî, *adj.* spanisch, hispanus. Rj. *što pripada Španjölcima*. *vidi* Španjurski. — Ledenjača, Španjölski talijer. Rj. 324a.

Španjür, Španjüra, *m. vidi* Španjolac. Rj.

Španjürski, *adj.* što pripada Španjurima. *vidi* Španjolski. — Izvadio Španjursko odilo. HNpj. 3, 417.

Špärta, *f.* igrati se šparte, eine Art Kinderspiel mit Geldstücken, ludii genus. Rj. neku igru dječina novcima. — tugja. Osn. 224.

Špica, *f.* (*pl. gen.* špicä). — 1) *die Speiche, radius, cf. spica*. Rj. *vidi* i palac 2 (*pl. paoci*). *u točka*. — 2) sjemenka od bundeve, lubenice, dinje, i od tikve, *der Kern (vom Kürbiss, der Melone, u dgl.), nucleus, semen*. Rj.

Špijerlica, *f.* (u Dubr.) *vidi* špirlica. Rj.

Špijün, špijüna, *m. der Spion, explorator, vidi* uhoda. Rj. — A to Turski špijuni začuše. Npj. 4, 173.

Špijüniti, špijünim, *v. impf.* spioniren, exploro, *cf. nholditi*. Rj. — Štanu govoriti, da on nije došao da se bije s Turcima, nego da su ga Turci poslali, da špijuni. Danica 4, 18.

Špijünski, *adj.* Spionen-, exploratorius. Rj. *što pripada špijunima*.

Špijünjenje, *n. das Spioniren, exploratio*. Rj. *verb. od špijuniti*. *radnja* kojom tko špijuni.

Špika, *f.* (u C. G.) *das Bajonet, pugio*. Rj. *vidi* bajonet, pangonet. — Tugje ili koje mogu biti tugje: špika. Osn. 33.

Špioda, *f.* (u Baranji) *vidi* čioda. Rj. *igla bez ušiju a s glavom*. *vidi* i babljača, *i syn. ondje*. — Djever ovdä ponese snasi mahač . . . gurgjela (pantljika), špioda (čioda). Kov. 51.

Špirlica, *f.* (u Dubr.) *vidi* lijevak. Rj. *vidi* i špijerlica, lijev, lakomica 3, pirija.

Špitälj, špitälja, *m. das Hospital, nosocomium, ptochotrophium*. Rj. *vidi* bolnica.

Špitäljæ, špitäljæa, *m. der Spitalbewohner, qui est in nosocomio*. Rj. *koji je u špitälju*.

Špitäljski, *adj.* Spital-, nosocomii. Rj. *što pripada špitälju*. *vidi* bolnički 1.

Šprülja, *f.* (oko Špljeta) dugačka motka, kojom n. p. djeca mlata sa zemlje voće, eine Stange, pertica. Rj.

Špüg, *m.* (u Boči) *vidi* spuž. Rj. *vidi* i puž.

Špürak, *m.* (u C. G.) *der Skorpion, scorpio, cf. jakrep*. Rj. *vidi* i akrep, skorpija, štipavac. — (hiće od tugje riječi scorpio s premještenim *p* pred prvi vokal). Osn. 284.

Štä. — 1) *vidi* što. Rj. — a) *vidi* što 1: Ästu, ästo? was? quid? Rj. 9b (*u šta?*). Kaži ti meni šta je njegov obrok. Npr. 29. Štu ja marim za vašega cara. 35. Štu je to da sam zaslužio samo jedan novčić. 40. Štu si ono ti meni dao? 43. Znate li šta? 62. Da se mati upropasti šta joj je. 141. Ali ima šta vijetiti. 144. Štu pobratime, ako Boga znaš? Pa to tvoja žena! 145. Štu naopako! izišla tvoja žena! 147. Štu imate žiro? (U Kotoru upitaju ovako i za čeljad kućnu). Posl. 352. Štu nema u carevini! 352. Da se svi naši namastiri opišu. . . Štu ima u njemu od starih knjiga. Danica 1, 1. Ne mogući šta drugo činiti. 3, 190. Da mogu narodu kazati, šta je i kako je. Miloš 145. I Bog zna šta se još u Slavenskom jeziku nije tako izostavilo i izgubilo! Rj. LIV. Kad tamo, šta da vide i čuju! Sovj. 35. A vi šta mislite ko sam ja? Mat. 16, 15. Štu dakle? Jesmo li bolji od njih? Rim. 3, 9. Štu čovjek posije ono će i požnjeti. Gal. 6, 7. Štu ste to učinili? . . . Štu da ti rećemo, gospodaru? Štu da govorimo? Mojs. 1, 41, 15. Štu riše, ti ga (sveto miro) ne razlikuješ ni od prostoga ulja,

koje se blagosilja. DP. 353. — b) *vidi* što 2) warum, quare. Rj. 817a. kao za što? Štu se geačis. Rj. 81b. Štu da se mučite tako daleko? Npr. 6. Štu čekas one znajeve što beže u onu jazbinu? Štu si došao? 76. Molim vas, šta se ta plać u brodu vašem čuje? 217. Štu popuješ kad pop nijesi? Posl. 352. Štu smetate ženu? Mat. 26, 10. — 2) šta vas je! Štu je drva! von einer grossen Menge: šta je ljudi tu izginito! Rj. *kud je čega mnogo; kao koliko (mnogo)*. — U razgovoru šnjuna stane se faliti, šta je on junaštra počinio. Npr. 192. Štu ga pasa laje, da svako ujede (zlo i naopako)! Posl. 352. Štu ih laje, da svaki ujeta (zlo)! 352.

Štácija, *f.* (u vojv.) die Station (bei den Posten), statio. Rj.

Štäčica, *f. dem. od štaka*. Rj. — Kavazi imaju u rukama po štap okovan srebrnom, i gdje koji gore savijen kao štäčica. Rj. 257b.

Štägalj, štäglja, *m.* (u Lici) die Schener, horreum. Rj. *vidi* žitnica. — riječi s takim nast. kod badalj.

Štäglæ, *cf.* pipavica. Rj. — Pipavice, pipavice . . . kome red konja pasti? . . . Štäglæ, maglac, kućni rogljæ . . . Rj. 500b.

Štägod (šta god), **Štägogj** (šta gogj), *vidi* što-god, štogogj, *i primjere ondje*.

Štäjerska, *f. t. j. zemlja, Steiermark, Styria*. — Novi slovenski jezik u Štäjerskoj, Koruškoj i Kranjskoj. Dioha 5.

Štäka, *f.* — 1) *der Bischofsstab, pedum episcopi*. Rj. *biskupski, episkopski štap*. *vidi* patarica 2. — Gjavoli nagju svetoga Jovana štaku i kapu i odeždu. Npr. 158. Vladika tiho zahvali Gospodu . . . i uzevi štaku pogje za njima sa slavom. DP. 346. — 2) *die Krücke, fulcrum, cf. šljaka*. Rj. *vidi* i škljaka. štap na koji se opire krom čovjek.

Štäkor, *m. vidi* stahor, *i syn. ondje*. govori se u Hrv. *odatle i ime selu Štakorovac*.

Štäla, *f.* (u vojv.) *der Stall, stabulum, cf. ahar, konjušnica*. Rj. *vidi* i ar, har, kočara, klänica, podrum, pojata 1, prezid, staja, stajunica, štalog. — Štalara, krava koja se drži u štali. Rj. 845b. Dobar se konj i u štali nagje. Posl. 59.

Štälara, *f.* krava koja se drži u štali, Stallkuh, vacca in stabulo servata. Rj. — riječi s takim nast. kod badnjara.

Štälog, *m. der Stall, stabulum*. Rj. *vidi* štala, *i syn. ondje*. — riječi s takim nast. kod brlog.

Štämpa, *f. der Druck, impressio*. Rj. *Tal. stampa*. *vidi* pečatnja. — Ikona, koju je skoro izdao u kamcuoj štampi Al. Dibrih. Danica 1, 120 (Steindruck, litografija). Veliki svežanj različnih narodnih pesama, iz kojih će ih se moći lepiti za štampu izabrati. Npj. 4, XXVI. Izdanje i štampa državne štamparije. Osn. I.

Štämpänje, *n. das Drucken, impressio*. Rj. *verb. od štampati*. *radnja* kojom tko štampa *n. p. knjige*. *vidi* pečatanje. — Od kako je izmišljeno *štampanje knjiga*. Danica 1, 5. Ovo je učinio štampar u *štampanju*. Nov. Zav. XIII. Imam još nekolike pesme za *štampanje*. Npj. 4, XXI.

Štämpär, štampära, *m. der Buchdrucker, typographus*. Rj. — Ovo je učinio štampar u *štampanju*. Nov. Zav. XIII. Tako korektura ove knjige ostane na štampariji. Posl. XXVI.

Štämpärija, *f. die Buchdruckerei, typographia*. Rj. *vidi* pečatnja. *Tal. stamparia*. — Pošto je ovo već bilo napisano i u štampariju predato. Pis. 39. U štampariji Jermenskoga manastira. Posl. 1. U državnoj štampariji. DRj. 1, 1.

Štämpärski, *adj. što pripada štamparima, štampi*. *vidi* pečatni 2. — Štämpärskih pogreškača može biti da će se i više naći. Posl. LIV.

Štämpati, štämpäm, *v. impf. i pf. drucken, imprimo*. Rj. *Tal. stampare*. *vidi* pečatati. *v. pf. slož. našampati, preštampati*. *v. impf. slož. doštampavati, pre-*

štapavati. — Gdekoje od onih knjiga, koje je (Mattea) do sad svojom troškom štampala. Danica 5, 77. (od njega prepisem kako ove pesme, koje su štampate, tako i još tri. Npj. 4, XII. Ja ću mu, kad ih (rijeci) užastampam, javno blagodariti. 4, XLIII. Pošljite mi vašu titulu, kako ste radi da je štampam u Rječniku. Straž. 1886, 1514. Ne znam je li koja od ove dvije knjige kad štampana slovenskim jezikom. Star. 4, 130. sa se, pass.: Gledaću da se ovo pismo na kamenu štampa. Sovj. 19.

Štáp, štápa, m. der Stab, baculus, cf. stap, šćap. Rj. *vidi* batina, i *syn. ondje. vidi* i glogovac, hrastovac, klenovac, oskorušovac (i t. d. od srakoga drvela *štap*: bukovac, drenovac i t. d.); ošljača, zakovanica. *dem. štapić. augm. štapina. — Hrvatiti se u štap*: kad se hoće da presudi ko će što početi ili ko će u čemu biti prvi, onda se *hrataju u štap*: jedan uhvati šakom dolje *nađno štapa* pa drugi gore do njegove šake . . . kome zapadne te uhvati za vrh od štapa (da drugi već nemaju za što uhvatiti), onaj je dobio. Rj. Baba korizma . . . noseći na ramenu *sedam štapora* i za sobom vukući komostre ide po varoši. Rj. 9a. Volati se, t. j. *štapovima*. Rj. 71a. *Zabarao štap* pa me udario. Rj. 163a. Kopljača, 2) *štap s punganctom*. Rj. 290a. Obuče pastirske haljine i uzme *pastirski štap* u ruke. Npr. 46. Eto ti jednog *stareca na štapi* pokraj mora gje ribu lovi. 252. Kako čovek dogje na *prošjački štap*, svak ga se kloni. Posl. 127. Kao da ga je *s grozdenim štapiom* (po svijetu) tražio (tako ga je našao baš kao što treba). 129. *Trista štapa* po tugjenu hrbatu ne čuje se. 320. *Hrvatiti se s kim u štap*. (Gledatu ko ima pravo, ili ko je stariji). 341. Pak ti svrni u žnmu te *oseci dobar štap*, te uhvati gždavu, tauku, belu, rumenu, pa je udri podobro. Npj. 1, 516. Bečari pohvataju od Biogradskijeh trgovaca . . . i udare im po 100 štapa. Sovj. 21. Neka dom Joavov ne bude nikad bez čovjeka, koji ide o štapi. Sam. II, 3, 29.

Štápac, štápa, m. der Querstab (bei den Weberinnen), bacillus transversus, cf. štapei 1, cijepac. Rj. Cijepci, oni štapei što stoje u pregji između nita i gornjega vratila.

Štápánje, n. verb. od štapati se. radnja kojom se tko štapa štapiom, *vidi* poštapanje.

Štápára, f. sprava gdje se drže štapovi (a i kišobrani, stitovi), Stock- (und Regenschirm) Behälter. za *nast. isp. badnjara. — Unesavši štap u kuću, nemah srea staviti ga u štapanu*, gde stoje očevi štapovi i kišobrani. Megj. 180.

Štápáti se, štápám se (štápljém) se, v. r. *impf. ići o štapi, opirući se na štap. v. impf. slož. poštapati se. v. pf. slož. poštapati se. — Štatat se štapiom od botura. DPost. 121.*

Štápei, štápáča, m. pl. — 1) *pl. od štapac*. Rj. — Namititi t. j. niti, t. j. načiniti ih povezavši one vanene konce za štapec kao što treba. Rj. 399a. — 2) nekakve četiri zvijezde, koje stoje jedna prema drugoj kao štapei u pregji. *Name eines Sternbildes, cf. štapovi. Rj. pojus* u zvjezdanom jatu Orionu. Rj.³ *vidi* i štapi.

Štápi, m. pl. (u Dubr.) *vidi* štapei. Rj. *vidi* i štapovi. — Onoga tražite koji je stvorio zvijezde kola i štape. Amos 5, 8.

Štápić, m. *dem. od štap. Rj. — Zapinjača, drvo (kao štapić), što žene zapinju vratilo (kod razboja). Rj. 188b. Ko je u Francuskoj izmislio stoličice, koje se u jednom štapiću sa sobom nositi mogu? Priprava 55.*

Štápina, f. *augm. od štap. Rj. — takva augm. kod bardačina.*

Štápovi, m. pl. (u Boči) *vidi* štapei 2. Rj. *vidi* i štapi.

Štáva, f. *das Legen der Haut ins Wasser, um sie*

nachher zu gerben, immissio pellium subigendarum in aquam: metnuo kože u staru. Rj. *isp. čin* 4.

Štávalj, štávlja, štavelj, (u Dubr.) m. *vidi* štavlje. Rj. — *riječ* s *takvim nast. kod* češalj; brzelj.

Štáviti, vīm, v. *impf. t. j. kožu, (stuen?) die Haut entweichen, aquae immergo pellem, cf. činiti* 3. Rj. *kao kiseliti kožu u vodi. isp. Korijeni* 261. v. *pf. slož. štavititi.*

Štávljr, n. Rj. *vidi* štalvalj, štavelj. — 1) *der Ampfer, rumex Linn. Rj. biljka. — 2) Hasen-, Krausen-Ampfer, rumex crispus L. Rj.³ biljka.*

Štávljčnje, n. *das Einweichen, maceratio. Rj. verb. od štavititi. radnja kojom tko štavi kožu.*

Šte, na šte = na tašte. *od tašte postalo šte*: tašte, tšte, šte (*nije umetnuto a, pa je i t otpalo. isp. Korijeni* 100. *pišu obično sastavljeno našte (od čega je postala naština), natašte. — Dačete joj ovu travu da popije ujutro na šte srea u vodi nenačeto. Npr. 112. Na šte ruke uzeo je. DPost. 67. Na šte ruku je primi. 67. Tko je na šte srea, i za maslinom bi pio. 129.*

Štécčnje, n. *verbul. od štetiiti. Rj.*

Štédionica, f. *zgrada i zarod gdje se prištegjeni norac ulaže na kamatu; die Sparkasse. — Niška štédionica (ali nije štétionica, kao što bi kakav tepo izgovorio) postala je za to: da pozajmi seljaku novaca. Megj. 43. za *nast. isp. djeljaonica. neznalice držeci da je nast. dem. pišu štédiona.**

Štédiša, m. koji štédi, der Sparrer, parcus: U radiše svega biše, u štédiše jošte više (Posl. 334). Rj. — *riječ* s *takim nast. kod* hvališa.

Štédjeti, štédim, v. *impf. sparen, zu Rathen halten, parco. Rj. v. pf. slož. do-štédjeti, po-, pri-, u-, za-, v. impf. slož. pri-štegjivati, u-. — 1) Koga, kao ne činiti mu ništa kad bi trebalo: schonen. isp. žaliti* 3. — Novo sito o klinu visi. (Kad je ko u kući nov — n. p. mlada ili sluga — pa ga štede). Posl. 226. Te će ih pobiti mačem, ne će ih žaliti ni štédjeti niti će se smilovati. Jer. 21, 7. Niti štégjaše svojega tijela (nec proprio corpori *parcebat*). Glas. 21, 281. — 2) što, kao *ostarjlati*: štédiša, koji štédi, der Sparrer, parcus. Rj. 846a. Ko ne zna čuponi, a on će vranjem (točiti). (Ko ne zna štégjeti, brzo će mu nestati). Posl. 149. sa se, *pass.: Pogača se prijatelju štédi. Posl. 250.*

Štédljiv, adj. sparsam, parcus. Rj. koji rado štédi.

Štédnja, f. die Sparsamkeit, parsimonia: Bolja je štédnja nego i dobra radnja (Posl. 22). Rj. *isp. štegjenje. — Štédnja je prvo tečenje. Posl. 353. riječi s takim nast. kad* čežnja.

Štédrina, f. selo u Ratu. Rj.

Štégjčnje, n. verb. od štédjeti, koje *vidi. — Štegjenje prava je dobit. DPost. 121.*

Štéhta, f. (u C. G.) das Bäfzen, gannitus: Stoji štéhta hrta i šljednika. Rj. *isp. štehtanje.*

Štéhťanje, n. (u C. G.) das Bäfzen, gannitio. Rj. *verb. supst. od štehtati. radnja kojom štešće pas (šljednik).*

Štéhťati, štéhťčém, v. *impf. (u C. G.) bafzen (com Spärhund), gannio, cf. štektati. Rj. štešće pas (šljednik) u lovu. vidi* i čevkati, kevtati, ževkati. *isp. škamntati.*

Štéhťavica, f. *vidi* skakavica 1. Rj. *vidi* i skačatur.

Štéhťanje, n. *vidi* kevtanje. Rj. *vidi* i štehtanje.

Štéhťati, štéhťčém, v. *impf. vidi* kevtati. Rj. *vidi* i štehtati, i *syn. ondje.*

Šténac, šténa, m. der junge Hund, catulus. Rj. *mladi pas. pl. štenci* 1.

Šténád, f. (coll.) die jungen Hunde, catuli. Rj. *vidi* knuč. *jedno od šténadi*: šténe. — Mater njegova na mjesto ovo dvoje gjeee podmetne droje malo šténadi . . . Kod nje su šténad. Npr. 233.

Šténara, f. n. p. torba, Schimpfwort für eine torba,

convieira in peram. Rj. poruga torbi (kao da su u njoj štenad?). — riječi s takim nast. kod badnjara.

Štenci, štēnāca, m. pl. — **1)** *junge Hunde, catuli*. Rj. mladi psi. vidi kučići. sing. vidi štenac. — Od zle kučke nek nije) ni štenaca! HNpj. 1, 110. — **2)** die Springfeder beim Schloss, momentum, ferrum vi sua recellens. Rj. vidi štene 2, pero 5.

Štēne, štēneta, n. — **1)** ein junger Hund, oder Hündin, catulus. Rj. mlado psoto, muško ili žensko. vidi kuče. coll. štenad. — Naduo se kao štene u bari. Posl. 186. Hranit' vučje štene. DPosl. 27. Od zla pseta nek nema šteneta. Npj. 2, 625. Ni štene tek što se okoti. Priprava 116. — **2)** u putu, cf. štenci 2. Rj. vidi i pero 5. — Ja je čela, ja je brus, ja od motike štene. (... Sad se reče kad ko dvije vrlo različne stvari poredi jednu s drugom). Posl. 107.

Štēniti, štēnīm, v. impf. Rj. vidi kotiti (i se). v. pf. slož. (iz)štēniti (i se), o-štēniti (i se). — **1)** werfen (von der Hündin), pario. Rj. kučka štēni (koti) štenad. — Ode Tomić, kuja ga štēniti! HNpj. 4, 222. — **2)** sa se, refleks. werfen, pario. Rj. kučka se štēni, kad štēni štenad. značenje kao pod 1) s razlikom što se ovdje ne naznačuje objekt.

Štēnjēnje, n. das Werfen der Hündin, partus. Rj. verb. od štēniti i štēniti se, koje vidi.

Štēta, f. der Schude, damnum, cf. šteta. Rj. vidi i škoda, i sijn. ondje. — Srdobona šteta, t. j. tako velika da srce boli za njom. Rj. 708a. Ubila ga žalost, nesreća, šteta. Rj. 764a. Upadak, kao šteta ili pomor, n. p. ove je godine veliki upadak od boginja (t. j. umiru mnoga čeljad od njih). Rj. 783b. Štetan, 1) koji je u šteti, štetu ima u čemu. Rj. 846a. Ne čete vi učiniti štete mome gospodaru. Npr. 13. Čini štetu (maćak), pak hoćemo da ga ubijemo. 41. Oh! tu bi mnogo štete! 165. Dohar sir, nego šteta što je u pasjoj mješini. Posl. 59. Ko se fajdi nada, onaj valja i štetu da trpi. 156. Tako mi sve crna šteta ne pomela! 304. Uvalio mu crn komad u torbu. (Učinio mu štetu). 326. Mnoge Turske kuće pobaraše i življenju ognjem zavatriše, od Turaka štetu učinise. Npj. 4, 400. Srbi su velikom srojom štetom ustupe natrag. Danica 3, 168. Plaćati štetu, koju (hajduci) počine. 4, 29. Ali bi za zakon naš bila to velika šteta. Kov. 6. Srbi posle tolike štete u ljudima ostanu u lanskim granicama. Miloš 17. Onda će ono biti na štetu našem narodnom jeziku. Pis. 27. Bilo bi na štetu jeziku našega. 83. Čije djelo izgori, otiti će u štetu. Kor. 1, 3, 15. Pronijeljivost njegov, koja od tolike štete bi i njemu i narodu. DM. 111. Za drugu se kragju štetu naknugjalo četvoro. 307. Nije ni od štete za strar. O Sv. O. 7. Zemlja bi vrkla štetu od te sramote i materijalnu i moralnu. Pom. 100. Što je gragje za rječnik već toliko sabrano da se bez štete za književnost ne smije više ostavljati da se uregnje tek pripadom. Rad 13, 171.

Štētan, štētna, adj. — **1)** koji je u šteti, štetu ima u čemu, Schaden habend, damnum faciens. Rj. — Od tugjega je čock štetan ili sramotna. Posl. 236. — **2)** vidi kilav. Rj. vidi i kvaran, prosut.

Štētiti, štētīm, v. impf. Rj. v. pf. slož. (iz)štētiti, o-, po-. — **1)** vidi kvariti: A dva lakta štēti zemlja crna. Rj. — Muk prijazan štēti. DPosl. 65. Štētići nći se. 121. — **2)** sa se, refleks. vidi kvariti se. Rj. — Šteta se ne štēti. DPosl. 121.

Štētnik, m. (u C. G.) — **1)** koji čini štetu, der Beschädiger, Schadenmacher, damnificus, cf. štetočinja. Rj. vidi i štetočinac. — Tko na svoj dinar štete kupuje, ludo se na štetnika tuži. DPosl. 130. — **2)** (u Kućima) čovjek koji se oženi po drugi put. Rj. 875b.

Štetočinac, štetočinja, m. der Schadenmacher, damnificus, cf. štetnik 1. Rj. štetočinac, štetočinja. za prvu riječ isp. dobročinac, za potonju isp. tako slož. mlado-ženja.

Štetočinjast, adj. koji čini štetu, den Schaden machend, damnificus. Rj. štetočinjast. isp. štetočinja.

Štětovati, štětujēm, v. pf. Rj. v. impf. štětovati. — **1)** Schuden machen, damnum infero: štětovali ga Turci 100 groša (t. j. globili ga). Rj. kao učiniti štetu (kome). — **2)** Schaden haben, damnum facio: štětovao sam na tom (u trgovini). Rj. vidi zijaniti. kao pretrpjeti štetu. — Zarariti, štětovati na kukvoj lgovini, cf. izgubiti. Rj. 192a. Izgoni groš zolotu (t. j. od groša postala zolata, štětovao). Rj. 221a. Povukao šarova za rep (reče se kad ko štētuje). Rj. 834a. Bolje je na mekinjama dobiti nego na zlatu štětovati. Posl. 24.

Štětovāvūnje, n. das Schadenbringen oder Leiden, damnum (damni perpassio aut illatio). Rj. verb. od štětovati. — **1)** radnja kojom tko štětovava koga (globljara ga). — **2)** stanje koje biva kad tko štětovava (štetu ima).

Štětovāvati, štětovāvām, v. impf. Rj. v. pf. štětovati. — **1)** Schaden verursachen, damnum infero. Rj. koga, kao činiti mu štetu. cf. globljavati. — **2)** Schaden haben, damnum facio. Rj. biti u šteti, štetu imati, trpjeti.

Štēta, f. Rj. dem. štēčica. — **1)** (po jugozap. kraj.) vidi daska, daščica. Rj. vidi i platica. isp. štēca (d'ščica). — Glavina, 2) prednji kraj od samara (a stražnji se zove krstina, glavinu i krstinu sastavljaju štēce. Rj. 86b. Patalica, samarna štēca. Rj. 491a. Patarica, 1) štēca u samara. Rj.³ 506b. — **2)** die Fahrstange, contus. Rj. motka kojom se lagju otiskuje, štēci.

Štēta, f. das Abc-Taflein, tabula abecedaria, dementaris (q. d. dščica). Rj. tablica (daščica) iz koje se uči poznavati slova. vidi bukvar (nije li osn. u štēti, štējem?).

Štētēnje, n. das Fortstossen des Schiffes mittelst der Fahrstange, navis protrusio. Rj. verb. od štētiti. radnja kojom tko štēti lagju.

Štēčica, f. (u C. G.) — **1)** dem. od štēca 1. Rj. — **2)** cf. čeralica. Rj. — Čeralica (u C. G.) igra, kao u Srbiji klis, samo se baca s konja, koji se zove čeralica, palie lakat, a klis štēčica. Rj. 759b.

Štētiti, štētīm, v. impf. (das Schiff) mit der Fahrstange fortstossen, protrudo. Rj. lagju štētiti, t. j. štēcom je otiskivati.

Štētēnje, n. das Beschirmen, Schützen, tectio. Rj. verb. od štētiti. radnja kojom tko štēti koga (od čega).

Štētjēnje, n. verb. od štēti. radnja kojom tko štēje n. p. knjigu. vidi štējenje, čitanje.

Štēkla, f. (u vojv.) der Absatz (am Schuhe), calx: Mojim šorom nikad blata nema, sve švaleri na štēkla raznehi. Rj. (na štēkla = na štēklah, stariji oblik mjesto: na štēklama), od Njemačk. Stöckel. u čizme ili cipele peta. dem. štēklica.

Štēklica, f. dem. od štēkla: Papučine crvene štēklice. Rj.

Štēkovati, štēkujēm, v. impf. (u vojv.) sticken, pingere acu: I cipele zlatom štēkovane. Rj. vidi vesti (vezēm).

Štēlae, štēla, m. lector. Stulli (upravo štēoc krvarno). koji štēje, čita. vidi čatac, i sijn. ondje. — za obličje isp. pilac, pileca od piti, pijēm.

Štēlja, f. (u C. G.) vidi druga, štēljega. Rj. vidi i mahaljka 2. dem. štēljica.

Štēljega, f. (u Here. i u C. G.) vidi druga. Rj. vidi i štēlja, mahaljka 2. drvo, kao veliko vreteno, što žene konce prepredaju na njega i pletivo predu. dem. štēlježica. — Značenje (korijenu) udarati: štēlja, štēljega: štēca (contus), štētiti. Korijeni 257.

Štēlježica, f. dem. od štēljega. Rj. vidi štēljica, družica.

Štēljica, f. dem. od štēlja. Rj. vidi štēlježica, družica.

Štēmānje, n. vidi poštovanje. Rj. vidi i stimanje.

Štēmati, štēmām, v. impf. (po zap. kraj.) vidi poštovati. Rj. vidi i stimati. Tal. stimare. — Ako ne

štimas Ibne bajraktara, a ti biraj, draga, po Budimu. HNpj. 4, 530. Gdje god za se *štimas* divičicu, ja ću ti je, pobro, zaprositi. 4, 572 (*cijeniti, držati, misliti*).

Štipaljka, *f. die Lichtputze, emunctorium, cf. usekač, mumakaze.* Rj. *sprava kojom se služe, kad hoće srveću da usekuu, ubrišu. za postanje isp. štipati. — riječi s takim nast. kod kazaljka.*

Štipanje, *n. das Kneipen, vellicatio.* Rj. *verb. od štipati, koje vidi.*

Štipati, štipām, (štipljēm), *v. impf. kneipen, vellico.* Rj. *v. pf. slož. i(z)-štipati. v. pf. prosti štipnuti, od toga slož. v. pf. preštinuti, uštinuti. v. impf. slož. poštipivati, zaštipivati. dem. štipkati, štiputati. — I do sad se gjeverivalo, al' nije ovoga poštipivanja bilo. (Valja da je kakava nekaka suaha koju je gjever štipao).* Posl. 96.

Štipavac, štipāvac, *m. scorpio, scorpius.* Stulli. *vidi špirak, i syn. ondje.*

Štipavica, *f. — 1) cf. pipavica.* Rj. (*kod pipavica nema ništa o štipavici*). — *2) nekaka sprava za štipanje?* — U kolu će biti moja majka, stara će se ispusiti majka, pa će uljest' u bijele dvore, pa će uzet' od zlata maštrafe, još i one *zlatne štiparice*, prevaljivat' stjene valovite, dokle nagje guju šarovitu, uštinuće *zlatnom štiparicom*, utočiti u maštrafu jeda, polu meda, polovinu jeda, daće tebe, moja dušo draga, nemoj piti, moje srce drago! Here. 8.

Štipkanje, *n. dem. od štipanje.* Rj. *vidi štiputanje.*
Štipkati, štipkām, *dem. od štipati.* Rj. *vidi štiputati.*
Štipnuti, štipnēm, *v. pf. einmal zwicken, vellere.* Rj. *c. impf. prosti štipati.*

Štiputanje, *n. vidi štipkanje.* Rj.

Štiputati, štipučēm, *vidi štipkati.* Rj. *dem. od štipati.*

Štir, *m. Amarant, amaranthus blitum Linn.* (mlad se štir kuha i jede kao zelje): Gje štir konju raste do koljena. Rj. *rauhhaariger Fuchsschwanz, amaranthus retroflexus L.* Rj.³ *biljka. augm. štirina.*

Štira, *f. Fluss, der Loznica durchfließt.* Rj. *rodu što tveć kroz Loznicu.*

Štirak, štirka, *m. štirka, f. (u vojv.) die Stärke, amygd.* *cf. škrob.* Rj. *vidi i škrob, pomaz 2.*

Štirina, *f. augm. od štir.* Rj. — *takva augm. kod bardačina.*

Štirkanje, *n. das Stärken (der Wäsche), roboratio linteorum ope amyli.* Rj. *verb. od štirhati. rudnja kojom tko štirka n. p. košulje.*

Štirhati, kām, *v. impf. (u vojv.) stärken (die Wäsche), amylo roboro, cf. zaškrobiti.* Rj. *štirhati n. p. košulje. isp. škrobiti. v. pf. slož. uštirhati.*

Štirkinja, *f. žena nerotkinja, die Unfruchtbare, sterilis.* Rj. — *osn. pred k u štir, star. slov. штиръ integer.* Osn. 199 (*integer, cijel*).

Štirnik, *m. planina u Bjelopavličima (kažu da je u njoj zima usred ljeta).* Rj.

Štiróvnik, Štirovnika, *m. brdo u Lovčenu.* Rj.

Štit, štita, *m. Rj. hyp. štitak. dem. štitić. — 1) der Schild, sentum:* Od koplja ti gradili nosila, a od štita grobu poklopnice. Rj. *vidi štito. — Na glave im kape od tri vuka, na ramena bijeli štitovi.* Npj. 3, 333. Ne boj se, Avrame, ja sam ti štiti. Mojs. 1, 15, 1. — *2) štita, der Regen- oder Sonnenschirm, umbraedum contra pluviam munitis, umbella, cf. štiti.* Rj. 848b. štiti od dažda ili od sunca. *vidi i amrel, hladnik, kišobran. — O Kaica, moje čedo drago! moj pernuti od sunašca štite!* Npj. 2, 181. Od sunca se štitom zaštićuše. HNpj. 1, 190.

Štitak, šitka, *m. hyp. od štiti. — Bojno koplje nosi u rukama, latav sjaje na plećima štitak.* Npj. 2, 553.

Štitić, *m. dem. od štiti. — Solomun načini malijeh štitova, po tri mine zlata dajući na svaki štitić.* Car. 1, 10, 17.

Štiti, štijēm, *v. impf. (osobito po zap. kraj.) lesen, lego, cf. čitati, čitati:* Knjigu štije Omerova majka. Knjigu štije, suze proljeva. Rj. *vidi i čitati, učiti 3.*

part. pass. praet. štiven, štivēna; štiveni. Obl. 85. *v. pf. prošiti. — čitati; štiti (u nije umetnuto, te se č pred t promijenilo na š).* Korijeni 258.

Štitiiti, štitiim, *v. impf. (u Dubr.) beschirmen, schützen, tego; štiti kuća ovu lozu od vjetra.* Rj. *v. pf. slož. zaštitiiti. v. impf. slož. zaštićivati.*

Štitnik, štinika, *m. vidi štitonoša.* Gundulić: Štitnika mu dva su, nosi jedan bat zlaćeni. Stulli.

Štito, *n. (st.) vidi štiti (1): O ramenu štito objesio, a po konju koplje položio.* Rj.

Štitonoša, *m. scutigerulus.* Stulli. *vidi štitnik. štitonoša, koji (kome) nosi štiti, (oružje); Schildträger; armiger, Waffenträger. — tako slož. riječi kod bremenosa.*

Štitóvit, *adj. n. p. nerast, bik, svinjće, što nije ujalovljeno; tako i štitovito meso, t. j. od nejalovljena živinčeta.* Rj. — *Značenje (korijenu) čistu biti, nepomiješanu biti, cijelu biti: štítoviti; štirkinja (nerotkinja), štir, Štirnik, Štirovnik, Štira.* Korijeni 257.

Štitovo, *n. planine od Lukavice (k jugu).* Rj. između Rovaca i Bjelopavlića. Rj.³

Štívēnje, *n. verb. od štiti. rudnja kojom tko štije n. p. knjigu. vidi štijenje.*

Štō, štā (čēga, česa). Rj. — *I. 1) gram. č-to (osn. č i zamjenica to) č pred t pretvara se u š: š-to, nom i akus., i šta u tijem padežima. u ostalim padežima ostaje čista osnova (bez zamjenice to), zato: čega (česa), čemu, čim (čime), čem (čemu). oblikom šta može se zamijeniti i drugi padež. n. p. oda šta. isp. Obl. 33. vidi šta. — 2) nominativ: Što je pogogjeno ono valja da bude. Npr. 25. Onda mu ona pripovedi šta je i kako je. 83. Dade mu nekoliko aspri što će mu dosta za put biti. 217. Coeku koji nije ništa u gradi se da je što veliko. Posl. 31. Što izigje iz usta, to se ne povrće u usta. 355. Što po dvoru paunice, to su moje zaovice. Npj. 1, 64. A što bude pešaka suviše, one izvede te namesti oko Morave. Miloš 95.*

Da se i njemu tako što ne dogodi. 179 (= *takovo što*). Imena koja pokazuju *kakro je što*, oda šta je što. Nov. Srb. 1818, 391. Šta je u drugih naroda jezik *ugladilo* . . . ona ga je u nas iskarilo. Ođg. na sit. 18. Nigda nijesu gledali da se učini što dobro i pametno. Pis. 5. Kada im se (djeci) s najboljom namjerom kaže što što im je dobro, to ona opet ne će da čine. Priprava 60 (*isp. niče pod 5) primjer iz Rim. 15, 18: govoriti što koje . . .*). Što se tiče ovjge Njemačkoga i Latinskoga jezika, o tom sam radio s G. Kopitarom. Rj.¹ VIII. Dokaže je putovao, i šta mu se znamenito dogadjalo. Straž. 1886, 1226. Dok se što knjiga rasprodala. 1886, 1602. Da ne učiniš što što ne bi bilo milo knezovima. Sam. 1, 29, 7. Svi bijasmo kao nečisto što. Is. 64, 6. Engel veli da je Maćedonija često što i Akarnanija. DM. 77. — *3) genitiv. — a) bez prijedloga:* Pak se onda natrapa paprati ili drugoga čega. Rj. 466a. Ali mjesto čarapa ili čega drugoga izvadi iz bisaga buzdovan. Rj. 836b. Ako ljeto ne dade, jesen nema česa. Posl. 5. Kad se čoek šta priluti, onoga nek se i drži. 121. Čega se čoek najviše boji, ono će mu na glavu doći. 345. Česa nije, ni ear ne ije. 346. Šta je najviše, onoga će biti najmanje, a šta je najmanje, onoga će biti najviše. 352. Slavna crkva, koja nema mane ni mrštine, ili takoga čega. Efes. 5, 27. Niti nam čega nestat. Sam. 1, 25, 15. — *b) sa prijedlozima:* bez: Pasati se beza šta. Rj. 490a. Što i vojska bez kisela mljeka. (Kad ko reče što će se bez čega). Posl. 355. — do: Uzdušio ka' i suhi potok. (Kad ko od ništa dogje do šta). Posl. 330. — od: Nešto igje u dvor od čega nijesu mogli vijjeti drugo ništa osim vatre da sipa. Npr. 185. Oda šta svinja sita, od tog i debela. Posl. 231. Što od šta palo. (Porod je kao i onaj koji ga je rodio). 359. — oko: Oko šta je ruke krstio! Posl. 237. — preko: Udo mesa . . . ndo je tanko a dugačko da se može prevjesiti preko šta. Rj. 770a. — radi: Rašta (radi

šta). Rj. 645a. Vladika pokazujući čega radi sveti. DP. 342. — sa: Sautjerati odakle, ili sa šta (od čega). Rj. 667a. — 4) dativ: Čemu zeman tome i vrijeme. Posl. 346. Čemu si se udavala mlada? Npj. 1, 63. za taj primjer isp. na što? — 5) akusativ. — a) bez prijedloga. ovaj je padež (što, šta) i uz poricanje običniji od drugoga. isp. Sint. 123. pa kako je akus. što i šta, ako ima uz poricanje šta, ne treba namah uzeti, da je to drugi padež: Nemam ti šta do grčila kazat'. Rj. 99b. Kad je meni ko što dužan pa mi da ili učini što što vrijedi više od duga, ja njemu valja da doplatim. Rj. 132b (isp. niže primjer iz Rim. 15, 18: govoriti što koje . . .). Stane se čuditi gde čoban dolazi kući svako večer, što pre nijedan nije mogao. Npr. 48. Ako ti riše što ne znaš, to je sve ništa. 160. Šta ti čini otac? — Klanja. — Šta ti čini mati? — Krsti se. — A šta činiš ti? — Ja stojim među njima, pa se kamenim. Posl. 353. Što ga nije na oči, nije ga ni na sren. 354. Kad udari u katane Marko, kako soko među golubove. Što pogubi sabljom okovanom. što pogazi Šarcem od mejdana, što poduri u tihom Dunavu. Npj. 2. 259. Kad ko o meni što dobro rekne. Danica 5, 82. A što me pišaš za mal tvoj, ja bih rekao . . . Kov. 68. Da istu što vojske Ruske u Srbiju. Miloš 18. Bože sačuvaj takovo što i pomisliti. Nov. Srb. 1817. 477. Pjevači mnogi pjevaju i ne misleći šta. Npj. XXXIII. Zapita me, šta ono ja kažem da čine hajduci. Odg. na ut. 21. Kako sam Vam obećao napisati što o našoj ortografiji. Pis. 3. Što ne znaš Srpski, metni Slavenski. Rj. VI. Dosta puta i pametan na ime drništva onakoro što napiše, što pod svojim imenom ne bi ništa izdao. XIV. Kad bi se hvalio redom polbrojiti sve, što se on mogao tužiti na Srbe i šta su se Srbi na njega tužili, valjalo bi napisati čitav poveliki članak. Sovj. 37. Jer ne smijem govoriti što koje Hristos ne učini kroza me. Rim. 15, 18 (aliquid loqui coram, quae . . . etiam za reden. was . . . isp. poriče primjer iz Rj. 132b: učini što što vrijedi). Sačuvaj Bože da sluge tvoje učine tako što! Mojs. 1. 41, 7 (= takovo što). Ako li što noro učini Gospod . . . IV. 16, 30. Čučeš šta govore. Sud. 7, 11. Da bi napredovao u sreću što uzradliš. Car. 1. 2, 3. Da ti je kazao prorok što veliko, ne bi li učinio? II. 5, 13. Ja nijesam imao šta iz toga spomenika upotrebiti u svojem rječniku. Knjiž. 3, 140. u primjerima, koji idu, akusativ dobija značenje adverbijalno: Ovakvi je stećak oko dva aršina dugačak i malo što manje visok. Rj. 715a. Može biti da će se u napredak što i popraviti. Npr. 144. Kakoće kao kvočka. (Osobito se govori ženama, kad se što mnogo karaju i viču). Posl. 127. Hljeb malo će što biti skuplji nego u Mađarskoj. Kov. 40. Kad sam ja od njega pesme prepisivao, ne znam, je li bio što stariji od 40 godina. Npj. 1 4, IX. Njemački je bukvar slabo što bolji od čitaonice. Pis. 25. isp. Sint. 411. — b) sa prijedlozima: na: Na što bi vam dva jednaka pismena? Spisi 1, 10. Ako se Jakov oženit Hetejkom, na što mi život? Mojs. 1 27, 46. Može biti da ćeš reći: na što je danas taj običaj? DP. 22. za značenje isp. poriče pod 4) čemu? — po: Hrišćani mnogi imali svoje čitluke, pa im Turci na silu pouzimali po što za što. Rj. 826b. I toga šarana kupi po što po to. Npr. 69. Osim trgovine, za koju je Dubrovnik svagda po što god ugovarao, u njima se ugovara i za druge državne stvari. DM. 225. Da se ni jedan brišćanin rimske crkve ne nagje na misi po što su mi oči mile (sub privatione oculorum). Glas. 21. 285. — u: Pretvorice te u ribu ili u što drugo. Npr. 122. — za: Za što kupio, za to i prodao (kakav nov glas). Posl. 88. Svašto mu Bog dao što u njega žudio, i za što mu se molio, to mi udijelio. Kov. 120. Sredina joj (vinovoj lozi) izgori, hoće li još biti za što? Jezek. 15, 4. — 6) instrumental: Paljaka od drveta kao duguljasta tepsija, čime jekmekćije čine šenieu. Rj. 486a. Čim se nov sud

napuni na ono uvijek udara. Posl. 347. Čijem se koza dičila, tijem se ovea sramila. DP. Posl. 13 (čijem dijalektički mjesto čim. isp. Obl. 33). Su čim li si lice umivala? su što li si mlada otirala? Npj. 1, 63 (su(?) čim . . . su što!). I poveze tope baljemeze, i kumbare, čim gradove prima, i lubarde, čim gradove pali. 4, 219. A umaljenoga malijem čim od angjela vidimo Isusa. Jevr. 2, 9. — 7) lokativ: Da vas ne će moći pohoditi, o čemu čadi. Straž. 1886, 771. Sve na čem bijaše što bijelo. Mojs. 1. 30, 35. Po čemu ćemo poznati da smo našli milost pred tobom? II. 33, 16. U čem te zakidamo? Mal. 3, 8.

11. 1) was? quid? quod. Rj. vidi šta la. — Ašta? Ašto? was? quid? Rj. 9b (a što?). Eda što? Eda što? Rj. 152a. Kad je iguman umirujući govorio što će namastir bez njega. Rj. 217a. Ona se stane čuditi što im je. Npr. 83. Čoban prihvatit: Valaj nije dobro, no je zlo. A kralj reče: Što, jadan? 165. Braća se vrlo zabrinu, što se učini s njihovijem sestrama. 187. Halev joj reče: što ti je? Sud. 1. 14. Reče car Itaju: što i ti ideš s nama? Sam. II. 15, 19. — 2) warum, quare? što si došao? što su ti ruke krvave? cf. zašto. Rj. vidi i zarašta. — Pomisli u sebi: Što bih ja i za ovoga lenivca radio. Npr. 71. Što vazi boga spominješ? 85. Kaži mi što ona gora goru. 119. Zapita ga car, što nije majstor došao. 150. Kad te ko ne zove, što se odzivaš? Posl. 122. Što popuješ, kad pop nijesi? 359. Što me kušate, licenijeri? Mat. 22. 18. — 3) je, quo: Što je riše jaja, to je gušća čorba (Posl. 355). Rj. corr. kadšto to. — Usjednu na dobre, i što je moguće ljepše nakičene konje. Rj. 801b. Samo hajde što brže. Npr. 11. Ali što se on više branjaše, ona sve više navljivaše na nj. 13. Onda oni bježi gorom što bolje mogu. 94. Izogjene se što najljepše moguše i pogje prositi u cara gjevoju. 102. Pa se stisne što je rećma mogao. 178. Lajav (jezik) što riše zbori, manje se mori. Posl. 165. Što bliže k Nišu, sve gore pišu. 353. Što je reća tica, veće joj gnijezdo treba. 355. Osedla ga što se trjuje moć. Npj. 4. 324. Vojske kupi što možeš najviše. 4, 418. Što je koji bogatiji, onaj je i u ostalome sve od naroda dalje. Kov. 15. Što većma vigašje (Saul) da je narodu David omiljeo to on sve većma stane mrziti na nj. Prip. bibl. 67. — 4) wie das Deutsche so für welcher, welche, welches, mit eigenthümlicher Syntax, cf. te 3. Rj. — Kad je govor o trećem licu, najviše se govori što mjesto koji, koju, koje, ali po osobitom sintaksisu, n. p. čovek što je bio kod mene; žena što smo je vidjeli; vino što smo (ga) pili; čovek, što smo kod njega noćili; čovek što su mu konja ukrali; čovek što smo ga danas vidjeli; čovek, što smo došli s njime; stolica, što se na njoj sjedi; knjiga, što se iz nje uči; pero, što se (njim) piše; čovek, što smo o njemu govorili; podaj onomu čoveku, što je donio vreću; metni kod onoga čoveka, što sjedi onamo; podaj onim ljudma, što stoje na polju i t. d. Rj. LIII. (= čovjek, koji je bio kod mene; žena, koju smo vidjeli; vino, koje smo pili; čovjek, kojemu smo konja ukrali; čovjek, kojega smo danas vidjeli; čovjek, s kojim smo došli; stolica, na kojoj se sjedi; knjiga, iz koje se uči; pero, kojim se piše; čovjek, o kojem smo govorili; podaj onomu čovjeku, koji je donio vreću; metni kod onog čovjeka, koji sjedi onamo; podaj onim ljudma, koji stoje na polju i t. d.) Kad se govori o bezdušnim stvarima, onda se u muškome i u srednjem rodu ga, i u ženskom je može izostaviti; n. p. nož, što smo danas kupili; da ti platim časa, što sam razbio; dobra je ona puška, što si mi poklonio; kakvo je ono vino, što smo danas pili i t. d. Rj. LIII. — 5) Kod ovakovijeh riječi, kojima se što radi, često se u govoru izostavi ono njime (njim) i njome (njom), n. p. brus, što se britva ostri; lopata, što se žito vije, gvozdje, što se kašika

dubu i t. d. Rj.¹ LIII (= brus, što se njime britva oštri; lopata, što se njome žito vije; gvozdje, što se njim kašike dubul). — *Vuk češće upotrebljava relativno što mjesto koji, koja, koje nego li Daničić, pa ćemo ovdje navesti samo primjere iz Daničićevih djela:* Voda pokri sea najviša brda što su pod cijeljem nebom. Mojs. I. 7, 19. Isav reče: a ono da ti ostavim nekolicu ljudi što su sa mnom. 33, 15. *Kakvi su to srijedocunstra i uredbe i zakoni, što vam je zapovjedio Gospod?* V. 6, 20. *Koji si ti što višeš na cara?* Sam. I. 26, 14. *Onaj, što živi na nebesima, smije se.* Ps. 2, 4. Ne bojim se mnogo tisuća naroda što sa svih strana navaljuje na me. 3, 6 (naroda gen. sing. zato: navaljuje, millia populi; Tausende des Volkes). *Sila ih ima što me nenavide.* 38, 19. *Ravnite put onome što ide.* 68, 4. To nije onaj jezik što sad njim u crkvi pojmemo. Dioba 3 (ovakva rečenica rijetka je u Daničića, što njim mj. kojim: isp. niže primjer iz VLazić 1, 1). *Selima koja je car Lazar dao Ravanici . . . selima što je kralj Vladislav dao sv. Nikoli.* DRJ. I, 217. *Ondesite šenienu svojnu što ste kupili.* 31. Da je između srijeh jezika slovenskih, što ih danas znamo, najstariji — naš, hrvatski ili srpski. Rad 1, 121. *Šta je rekao onaj što se na njga V. Lazić onako razgoropadio.* VLazić 1, 1 (= onaj na kojega se. isp. poviše primjer iz Dioba 3). — 5) pred što će (n. p. on doći), *bevor, ante.* Rj. isp. prije dok ne . . . prije dokle ne . . . prije nego. — Vidite li ljudi to brdo? to bio veći grad pa su ljudi, pred što će Turci obladati ovom zemljom natrpali u njega pušaka i topova. Rj. 281b. *Uvodnica, čela, koja pred što će se čele rojiti, izigje iz košnice.* Rj. 766a. — 6) *anstatt, non modo non:* što bi trebalo da se stidi, to se on još smije. Rj. vidi mjesto (praepos. conj.) 2: mjesto da . . . mjesto što . . . — *Što bi valjalo da su i popova prasad mudra, to su mu i gjeća luda.* Posl. 246. *Što bi valjalo da volovi riču, to kola škripe.* 353. *Što bi kola škripala, to volovi riču.* 353. — 7) *bis, donec, cf. dok:* neću piti vina, što ne ćeš vode usuti. Što ti neću obljubiti lice. Što ja ujnju okom vijget' neću. Rj. — *Jakov ne će sa Turcima mira, što mu ne će predati senete.* Npj. 4, 446 (senet, u Turaka dokumenat. Popović). — 8) *što ti bi ime (brate)? kad se ko lijepim načinom pita kako mu je ime.* Rj. — 9) *oda šta ne daš to? was ist der letzte Preis?* Rj. — 10) *kaznje se razlog — a) kao: budući da, kako. corr. zato, s toga, to, itd. i bez njega.* — Što je ona (snaba) tako milostiva bila, svekrva je nuzila na nju. Npr. 83. Što sam Boga molila da me šalje s onoga sveta, ga to mi je sugjeno da dolazim na ovaj svet. 84. Što će se bezakonje umnožiti, ohladnije ljubav mnogijeh. Mat. 24, 12. Što je Dubrovnik imao malo zemlje, s toga Dubrovčani na svojoj zemlji nijesu mogli imati žita koliko im je trebalo. DM. 197. Što pismo Stefana Prvovjenčanoga kaže da se u Rijeci i Žrnovnici nalaze crkve, po tome valja misliti da . . . 199. Što dolazi samo na tom jednom mjestu, i što pred sobom ima predlog, za to bih rekao . . . DRJ. I, 95. Ali što sam lijen na pisanju, to neka me u tebe ispriča. Kolo 15 (14). — b) *zato . . . što, kao: jer, da:* Moli se Bogu što sam zasapala. Npr. 73. To je sve za to što ne poštuje oca i matere. 77. Da im oprostimo što ga ne mogu dočekati kako bi želeli. 82. Stane ženu grđiti što ih (svinje) nije hramila. 83. Ja ću tebe učiniti čestita, što si me od nje izbavio. 145, 195. *Boštovnici održe mejdan, jedno zato, što su s Milošem bili ljudi s reda, a drugo što Milošević nisu baš ni hteli upravo da se biju.* Miloš 63. *Kajem se, što nijesam iskao . . .* Pis. 30. *Resavsko se samo po tom razlikuje od Sremačkoga, što se u njemu i onje govori . . . gje u Sremačkom i.* Rj.¹ XVII. *Pravo je što mu je ime Jakov.* Mojs. I. 27, 36. *Zlo ste radili što ste to učinili.* 14, 5. — 11) *kao što, kakav:*

»Ja ću se stvoriti lep konj, što ga ne će biti u celom vašaru« . . . dete se pretvori u konja što ga nigde nema . . . šatra puna robe, što je na vašaru ne će biti lepše i bogatije. Npr. 38. *Šad se obraduje gde je ubio zlatoruna ovna, što ga u carstvu nema.* 65. *Nije više ni čelav nego lep monak što može biti.* 206. *Nema dvora, što baba mojega.* Npj. 1, 4. — 12) što u rečenici sastavljeno su riječima kao (što), mjesto (što), nego (što), osim (što), samo (što), tek (što) itd. vidi kod tjech riječi.

Štōčij, štōčija, je, *einiger verschiedenen, aliquorum.* Rj. štō-čij, što pripada štokomu. Daničić piše štōčiji. Korijeni 39.

Štōčiji, adj. vidi štōčij.

Štōgod, štāgod (čegagod), **Štōgodijer,** vidi štōgod, **Štōgogj,** štāgogj (čegagod), *was immer, irgend was, quodcumque demum.* Rj. i štōgodi. vidi štāgod, štāgogj. *kao što kod gdjegod tako i ovdje po akcentuaciji razlikuje se i značenje.* — 1) u relaciji rastarlja se riječ i akcentuje se i druga polu dolazeći među njihovih enklitike: štō gōd, štā gōd, štō gōdijer, štō gōgj, itd. kao: što mu drago, makar što. Pogriješke su . . . štōgod bi htēo mjesto što bi god htēo. Bukv. 3. *ali isp. niže primjer iz Kov. 67.* — Štōgod zaceniš on će dati . . . Što je god starac zaiskao, Turčin mu odmah izvadi gotove nove. Npr. 38. *Car izda zapovest, da svako ide na vojsku štōgod može sabljnu pasati.* 206. *Štōgogj Srbi ngovaraju da rađe, svagda obično govore: »Ako bi Bog da! Posl. I. I mačka se ispod sebe brani. (Ako je čoek i nejak, opet se u nevolji brani čim se gogj može).* 103. *Štōgogj jedeš, drobi, a što nosiš, pri.* 354. *Što je god krajina očinila, mir je platio.* 355. *Što je gogj naše, to je loše.* 355. *Što su gogj Turci gori, to je više hajduka.* Danica 2, 94. *Srbi su mu davali, šta mu je gogj trebalo.* 3, 208. *Štōgod smo imali, sve smo tu poharčili.* Kov. 67. *Štōgod zaištete, ono ću vam učiniti.* Jov. 14, 13. — 2) u značenju neodređenom sastavlja se riječ, i druga polu nema akcenta; tako je gore u početku: štōgod, štāgod, itd. kao nešto. — *Preuba(h), štōgogj,* srednje ruke, *etwas, non nihil. cf. uba(h).* Rj. 583b. *Bolje štōgodi nego ništa.* DPosl. 9. *Kad na svršetku mladijenci i svatovi cjeluju krst, onda se meće na nj po štōgod popu za vjenčanje.* 79. *Ovgje možemo napomenuti i one glagole, koji nemaju sriju vremena, nego samo štōgogj.* Rj.¹ LV. *Jamačno bi štōgod bio bolji od kneza Sima.* Sovj. 65. *Ovo je što god sa svim noro u Srpskom jeziku.* Spisi 1, 84. *Dogodilo mu se što god, te nije čist.* Sam. I. 20, 26.

Štōgje, hier und da, *passim.* *Nekakvoga popa, koji je rgjavo čitao i preskakao riječi, zapita neko gdje je učio knjigu, a on odgovori: štōgje, štōgje; onda mu onaj, koji ga je pitao, rekne: va istinu čitaš štōgje, štōgje.* Rj. *adv. što-gje (što-gdje). isp. gdješto.*

Štōkad, *munchmal, aliquando. cf. katkad.* Rj. *adv. što-kad. vidi i kadšto, i kad i kad, i syn. ondje.*

Štōkājuje, *n. das Klagen* što ću! *conquestio (quid faciam?).* Rj. *verb. od štokati. radnja kojom se tko tuži goroveći što ću!*

Štōkāti, štōčēm, *v. impf. klageti* što ću! *conqueri: quid agam.* Rj. *tužeći se goroviti što ću!*

Štōkavac, štōkāvaca, *m. koji govori što ili šta (u ne govori ča ili kaj).* — *Kako bi se Štokaveci svi zajedno mogli zvati Hrvati?* Kov. 7. *Koje se govori i kod Štokavaca.* 19. *Riječi »post« i »trn« u štōkavaca glase . . .* Rad 20, 152. *za akc. isp. štōkati, čakavac.*

Štōkavski, adj. *što pripada štōkavcima.* — *O kojoj se veli da s njom jednaka bila štōkavsku (akcentuacija).* Rad 20, 151.

Štōko, štōkdga, *jemand, ein und anderer, unus et alter.* Rj. štō-ko, štō-kogu. *zamenica trećega lica nepoznatoga za čeljade, prema štokoji kao ko ili tko prema koji. vidi štotko. isp. gdjeko, gdješko.* — *Stane*

opet nanovo advokatima i drugome *štokome* koješta prepisivati. Opit V.

Štokoji, štokojega (štokôga), *einige, aliqui*. Rj. na štokoji *ide jamačno još ake*. štokoji. *ima i ženski i srednji rod kao pridjev*: štokojâ, štokojê. što-koji. *isp. gdjekoji*.

Štô mi ti je zâ što, (u vojv. dašto mi ti dašto, a u C. G. što mi ti se nenu gonenu?) *rath' einmal was ist das (heim Aufwerfen eines Räthsels) divina quid sit*— Rj. — *Što mi ti je zašto?* Kaže onaj koji hoće da zagonene, i znači: *Pogodi mi šta je to*, n. p. *što mi ti je za što?* Bijela njiva, erno sjeme, mudra glava koja sijje? (odgoncljaj: pismo po bartiji). Posl. 358.

Štôno, *cf.* što i no: *Štono* ih je u Mletku kovao. Zar nema one milosti, *štono* je bila kod majke. I košulja, i ti u košulji, *štono* si je pod orahom vezla. Rj. *vidi 2 nò 4*. — Ustaj brže, mladi gospodare, *štono* poja dva bumbula mlada? Herc. 124. Za »poslovicu«... *štono* (ima) riječ; ili: *štono* stari vele; ili: *štono* babe kažu i t. d. Posl. VII.

Štôpela, *f.* (u Dubr.) *vidi* papuča; najviše se govori *štopelica*; ali se čuje i ovako, n. p. kad ko crevlju potpeti, kaže se: stavio crevlju na *štopelu*, t. j. potpetio je. Rj. *vidi i* pačmaga, pašmag, pašmaga.

Štôpelica, *f.* (u Dubr.) *vidi* papuča, *cf.* štopela; *štopelica* moja vjerenica (u pripovijeci): Skide s nogu žntu *štopelicu*. Rj. *vidi* papučica, pašmagić.

Štôšta, štôčega (štôšta), *dies und das, hoc et illud, varia*. Rj. što šta, i štošto: Kad uljezu, ništa drugo ne vide nego haljine, postelju i još *što što* careva sina. Npr. 260.

Štôšto, štôčega (štôšta), *vidi* štošta.

Štôtko, štokôga, *vidi* štoko. Rj. što-tko.

Štôvalac, štôvaoca, *m. venerator*. Stulli. *koji štuje. vidi* štovatelj; poštovalac, poštovatelj.

Štôvanje, *n. vidi* poštovanje. Rj.

Štôvatelj, *m. vidi* štovalac. Stulli. *i syn. ondje*.

Štôvati, štujem, *v. impf.* (po zap. kraj.) *vidi* poštovati. Rj. *vidi i* poštiti.

Štrânjga, *f.* (u vojv.) *der Strung, restis, laqueus, cf. uže, uzica, konopac*. Rj. od Njem. Strang. *vidi* štranjka. — Konj zakorači, kad nogom prekorači preko *štrange*, te mu *štranga* dolje megju noge. Rj. 178a (*štranga grješkom nj.* štranjga).

Štrânjka, *f. vidi* štranjga. — Klašnja, 4) na amu ono od kože kroz koje su provučene *štrânjke*, da ne bi strugale konja po rebrima. Rj. 273a.

Štrâpânje, *n. verb. od* štrapati. *radnja* kojom tko štrapa ili štraplje.

Štrâpati, štrâpljem, *v. impf. aspergere*. Stulli. *u praesensu vidi* štrâpâm, *prema v. pf. poštrapati*. poštrapam. *vidi* škropiti, kropiti; štraptati (*dem.?*). — Evo me Nikola *štrapa* vodom. J. Bogdanović.

Štrâpânje, *n. verbal. od* štrapati. Rj. *dem.?*

Štrâptati, štrâpčem, *v. impf.* (u Grblju) kropiti. Rj. *vidi i* škropiti. *dem. od* štrapati?

Štrbêkânje, *n. verb. od* štrbekati. Rj.

Štrbêkati, štrbêkâm (štrbêčem), *v. impf. rudbrechen, verba corrupte enunciare*. Rj. *v. pf. prosti* štrbeknuti. — Značenje (korijemu) *gororiti kojekako*: štrbekati, štrbeknuti. Korijeni 255.

Štrbêknuti, štrbêknêm, *v. pf. vidi* štrbekati: ne zna ni štrbeknuti. Rj.

Štrbina, *f.* brdo izmegju Crmnice i Paštrovića. Rj.

Štrcalica, štrcaljka, *f. die Spritze, siphon*. Rj. *vidi* straljica, straljka; šurk I.

Štrcânje, *n. J. Bogdanović. vidi* streanje.

Štrcati, čâm (*i se*), *v. impf. J. Bogdanović. vidi* strcati (*i se*). *v. pf. štrenuti. slož. nštrcati*. — »A iz njega (gjoje) crna *štrca* krca. IINpj. 3. 162. *v. impf. slož. nštrcati*.

Štrckânje, *n. J. Bogdanović. vidi* strekanje.

Štrckati, ckâm, *v. impf. J. Bogdanović. vidi* strekati.

Štrenuti, nêm, *v. pf. J. Bogdanović. vidi* strenuti. — Od Ružice crna *štrcnu* krca. IINpj. 3. 422.

Štrk, *m. — 1) vidi* roda: (čledi kao *štrk* u jaje (Posl. 42). Rj. *vidi i* lélek*. — 2) *vidi* obad. Rj. *vidi i* štrkalj.

Štrkâlj, *m.* (u Bačkoj) *vidi* štrk 2. Rj. *vidi i* obad.

Štrkânje, *n. verbal. od* štrkati se. Rj.

Štrkati se, štrkâm se, *v. r. impf. n. p. krava, vidi* štrkljati se. Rj. *vidi i* obadati se. *isp. štrk 2. v. pf. slož. poštrkati se*.

Štrkljânje, *n. vidi* obadanje. Rj. *vidi i* štrkanje.

Štrkljast, *adj. dugijeh* nogu (kao štrk?), *langbeinig, longis cruribus*. Rj. *vidi* dugonog.

Štrkljati se, štrkljâm se, *v. r. impf. vidi* obadati se. *cf. štrkalj*. Rj. *vidi i* štrkati se. Rj. — »Tužio mi se domaćin kako mu se govoda ne dadu nego sve natraške idu«. A Usud mu odgovori: »To je za to što on o krsnom imenu najgora zakolje, a da zakolje što najbolje ima, *sve bi se štrkljala govoda*«. Npr. 77.

Štrcânje, *n. verbal. od* štrcati. Rj.

Štrceti, čâm, *v. impf. pušku* praznu zapinjati pa obarati. Rj. *isp. v. pf. štrcnuti*.

Štrcnuti, cnêm, *v. pf. štrcнула* puška, oborila, ali nije upalila, *versagen, fallo*. Rj. *vidi* škroknuti, *i ondje syn. v. impf. škrokati. isp. štrceti*.

Štrôjâc, štrôjâca, **Štrôjâr**, štrôjâra, *m. čorjek koji po svom zanatu štroi životinju, n. p. volu, konju, svinjce, itd. vidi* jalovač, jalovan. *der Ferschneider, Castrator*. — Castrator zove se po Srijemu i oko Osijekâ *štrôjâc*, oko Travnika *štrôjar*. Mojo Medič.

Štrôjenje, *n. das Ferschneiden (des Schweines), castratio porci*. Rj. *verb. od* štrôjiti. *radnja* kojom tko štroi *n. p. svinjce*.

Štrôjiti, jîm, *v. impf. verschnneiden, castro (porcum)*. Rj. *vidi* štrôjiti 1, *i škopiti, i ondje syn. v. pf. slož. uštrôjiti*. — *Štrôji* muhe. (Kad se za koga hoće da kaže da je sa svim besposlen). Posl. 361.

Štrôka, *f. — 1) vidi* stroka. Rj. *nekakve orčje kraste*. — 2) (u Boci) nekaka svinjska bolest. Rj.

Štrôkav, *adj. mit* štroka *behaftet, morbo* štroka *dicto laborans*. Od *štrokara* svinjčeta ne jede se meso. Rj. *bolestan od* štroke. *vidi* štrokav.

Štrpkânje, *n. verb. od* štrpkati. *radnja* kojom tko štrpka što.

Štrpkati, kâm, *v. impf. otkidati* malo po malo od čega bilo. M. Gj. Miličević. — Vlast koja, radeći jednostrano, samo *štrpka* mrvu po mrvu poslušnosti. Zlos. 19. štrb-kati, *s promjenom glasa b pred k na p. od korijena, kojemu je značenje* cijepati, komiti, *i od kojega su i* škrbav, štrbina. *isp. Korijeni* 254.

Štûc, štûca, *m. der Stutzen (Art Flinte), teli acur-tioris genus, cf. šesana*. Rj. *i syn. ondje. nekaka puška*. — Opravi se, štogod ljepše možeš... i ti uzmi čelikli nadžaka, i uzmi mi štûca zelcnoga. Npj. 3. 386.

Štûcânje, *n. das Rûlpfen, eructatio*. Rj. *verb. od* štucati se. *stanje koje biva, kad se kome štûca. isp. štukavica*. — Bog s dobrijem! (Kad se kome stane štucati... gjekoji pogagjaju ko ih spominje, pa ako štucanje u pogagjanju prestane, onda misle da su pogodili). Posl. 19.

Štûceti se, štûcâ se, *v. r. impf. kome, rûlpfen, eructo*. Kad se kome štûca, onda kažu da ga neko spominje. Rj. *vidi* štukati se, štuktati se; icati se, podrigivati se, rigati.

Štûčien, *f. dem. od* štuka. Rj.

Štûčji, *adj. Hechten-, lucii, luciorum*. Rj. *što* pripada štukama, štuci.

Štûdirati, štûdirâm, *v. impf.* (u vojv. po varošima), *studiren, meditor*: Sve štûdiram koga da izbiram. Rj. *kao promišljati, razmišljati*.

Štûka, *f. (pl. gen. štûkâ) der Hecht, lucius*. Rj. *riba. dem. štûčica*.

Štûkânje, *n. verb. od* štukati se. *stanje koje biva, kad se kome štûce*. — Srce joj prekide nje glas, te

ne moga više brojiti niti naričati . . . no je napade štukanje od nje žalostivog srea. Npj. 5, 461. isp. šukavica.

Štukati se, štūcē se (kome) v. r. *impf.* za potvrdu *vidi* štkanje, štkavica, *vidi* štucati se, i *syn.* ondje. štukati se *prema* štuktati se kao hūkati (hūcēm), sūkati (sūcēm) 2 *prema* hūktati (hūkcēm), sūktati (sūkcēm).

Štkavica, f. (u Boci) *der Rälps, ructus. cf.* rigavica, štucanje. Rj. *vidi* i ikavka, ljućavica, podrig.

Štknuti, štūknēm, v. *pf.* Rj. — 1) n. p. štucē nekud, t. j. nestade ga. *verschwinden, cadere.* Rj. — 2) štuknuo pameću, t. j. poludio, *verrückt werden, mente capi.* Rj. *vidi* pošemuti pameću, razumom; šemuti 3. — 3) (u Dubr.) *vidi* evoknuti. Rj. *poljubiti, cjevnuti da se čuje.*

Štuktanje, n. (u Risnu) *vidi* štucanje, Rj. *vidi* i štkanje.

Štuktati se, štūkcē se, v. r. *impf.* kome, (u Risnu) *vidi* štucati se. Rj. i *syn.* ondje.

Štūla, f. *holzerner Fuss.* Rj. *drvenu noga.* isp. štule.

Štūla, štūlā, f. *pl. die Stelzen, gullae, cf.* hodulje. Rj. *vidi* i gigalje. isp. štula.

Štur, štūra, o, *adj.* n. p. žito, *butt, verkümmert, marcidus.* Rj. Značenje (korijemu) *suplju biti, praznu biti*: štur, šturac. Korijeni 260. *suprotno* jedar. — 1. Julj u šenici, nekakav izrod nalik na štur ječam. Rj. 339a. Ovejci, ono što ne pada upravo kad se žito vije, nego što je šturo pa ga vjetar malo zanosi za pljevom. Rj. 436a. Sedam klasova jedrijeh . . . a iza njih iskljia sedam klasova malijeh i šturijeh. Mojs. I. 41. 6.

Štūrea, štūrea, m. *der höchsten Gipfel des Rudnik Berges.* Rj. *najviši vrh brda Rudnika.*

Šturak, šturka, m. — Pogji šturke škopit'. DPostl. 97. Pogji, šturke vabi. 97. šturak, neki skakavac, *gryllus* u Mikalje i Stulica. XVIII. u Stullija šturak, šturka, *zvijer koju u večer skrvi* (zvijer = životinja). isp. cvrčak, i *syn.* ondje.

Šūba, f. (u Plaškome u Hrv.) dugačka ženska haljina s rukavima od plavetne čohē postavljene kožom. Rj.

Šūbara, f. *eine Pelzmütze, galerus pellicus.* Rj. *kupa od krzna. augm.* šubaretina. — Na njegov meće tananu košulju i na glavu Bugarsku šubaru. Npj. 2, 138. Kara-Gjorgijje *skinuši svoju šubaru s glave* stane mu govoriti: »Šefe, tako ti hljeba carevoga! . . .« Sovj. 54. — *osn.* u šuba. Osn. 109. *riječi s takim nast.* kod badnjara.

Šūbarāš, m. *der eine Pelzmütze trägt, gestans galerum pellicum.* Rj. *koji nosi šubaru.* — *riječi s takim nast.* kod bradaš.

Šubarčina, f. *augm.* od šubara. Rj. *augm.* takva kod babetina.

Šūc mūc, tamo amo, *cf.* trt, mrt. Rj. *uzvik.* *vidi* i tre mre, tue muc. isp. te ura te fura. — »To je sve ništa, šūc mūc pa prolji.« »Šūc mūc, amo pa tamo pa ništa.« J. Bogdanović.

Šūcēnje, n. *aus Schweigen, silentium.* Rj. *verb.* od šutjeti. *stanje koje biva, kad tko šuti.*

Šūcēti, šūšim, *vidi* šutjeti. Rj.

1. **Šūcūr**, m. — 1) u ovoj zagoneci: Šūcūr sjedi na moru, u zelenu javornu. Štogogj ljudi stekoše, sve šūcūru dadōše (mlin). Rj. — 2) šūcūr Bogu! (po Bosni, ponajviše Turci govore) *Gott Lob! grates sint Deo.* Rj. *hrada!* — Jalah šūcūr, milu Bogu fala, ve-sele li dane dočekasmo. Npj. 5, 521.

2. **Šūcūr**, m. nekakva tikva (može biti tutlić) n. p. u djeteta glava kao šūcūr (ili šūcūrica), *Eierkurbiss.* Rj.

Šūcūrica, f. *vidi* 2 šūcūr: Ko je god s gjavolima šūcūrice sija, sve su mu se o glavu razbijale (Postl. 110). Rj.

Šūcūrovo jaje, n. u ovoj zagoneci: Na sred mora

tunturovo jaje. Od drugih slušao sam šūcūrovo mjesto tunturovo. Rj. 455b. *odgonetljaj*: pūpak.

Šūdikova, f.: A sluga mu erkvu šūdikovu u onome Hasu gizdayome. Rj. u Božidarovu zborniku od 1538. godine (piše) da je manastir šūdikovu blizu Budimlja. Rj.³

Šūdijār, šūdijāra, m. *vidi* trlja. Rj. *onaj što trli u bananju i u drugoj kakoj igri.*

Šūdijēnje, n. *vidi* trljanje. Rj.

Šūdlijiti, šūdlijim, v. *impf.* (u Srijemu) *vidi* trliti 1. Rj.

Šudre budre Milica, kamo piple piplica? DPostl. 125. šudre budre kaže se *Ciganinu ili Ciganci.* isp. šunte. *biće kome nestalo pileta (pipleta), pa iznesarši na Ciganiku Milicu da ga je ukrala, rekoše joj:* Šudre budre Milica, kamo piple piplica? *a odatle postula poslorica.*

Šuga, f. *die Krätze, Raude, scabies, cf.* svrab. Rj. *vidi* i šoga, svrab. — Kašalj, šuga i ašikovanje ne može se sakriti. Postl. 133. *Suga sugu* nagje. 361.

Šūgānje, n. *das Anstecken mit Raude, das Bekommen der Raude, scabiei infectio.* Rj. *verb.* od 1) šugati, 2) šugati se. — 1) *radnja kajom tko šuga koga.* — 2) *stanje koje biva, kad se tko šuga.*

Šūgati, gām, v. *impf.* Rj. v. *pf.* slož. o-šugati, po. — 1) *mit Krätze anstecken, scabie inficio.* Rj. *šugati koga, činiti da bude šugav.* — 2) *su se, refleksi. die Krätze bekommen, scabie adfici.* Rj. *postajati šugav.*

Šūgav, *adj.* *krätzig, raudig, scabiosus.* Rj. *vidi* šogav, svrabljiv. — Pa se lvo vere oko klada, k'o šugava koza od obada. Npj. 3, 197.

Šūgavac, šūgavca, m. *der Krätzige, scabiosus.* Rj. *koji je šugav.*

Šūgavica, f. *die Krätzige, scabiosa.* Rj. *koja je šugava.*

Šūgavica, f. *ein Donauarm bei Baja.* Rj. *otoka Dnyarska kod Bajce.*

Šūica, f. planina u Bosni blizu Kupreza: Pasla ovee šūičkinja Mara, u šūici povrh Malovana. Rj. *Daničić piše* šūijca.

Šūičkinja, f. *von Šuica: Pasla ovee šūičkinja Mara.* Rj. *ženu iz Šuice. Daničić piše* šūijčkinja.

Šūijca, f. Korijeni 262. *vidi* šūica.

Šūijčkinja, f. Korijeni 262. *vidi* šūičkinja.

Šūjo, m. (u C. G.) muški nadimak. Rj. *isp.* šule, šušo. — Šu-jo, *taka hyp.* kod Bajce. *osn.* će biti u šugav. *isp.* šole (*osn.* šogav) *prema* šule.

Šūka, f. *ungehörnte Ziege, capra sine cornibus, cf.* šuša. Rj. *koza šukava, šušara, šutu, bez rogova.*

Šūkare, f. *pl.* (u Baranji) *vidi* tralje 2. Rj. *vidi* i prnja, i *syn.* ondje.

Šūkav, *adj.* *vidi* šušav. Rj. *vidi* i šut. *što je bez rogova.* isp. šuka.

Šūkūbaba, f. *vidi* čukūbaba. Rj. šukū-baba, n. *pred b pretvorilo se u m.* *vidi* i šukūbaba, *babinu baba.*

Šūkūbabin, *adj.* *vidi* čukūbabin. Rj. *što pripada šukūbabi.*

Šūkūbaba, f. — Šakūbaba, *vidi* šukūbaba. Rj. 832b. šukūbaba.

Šūkūdcāka, f. *vidi* i sasa. Rj. *biljka, vidu* šukūndjed 2. *isp.* djedovac. — *hyp.* bāka. Dāka — tako i šukūndcāka (sasa, od šukūndcēd). Osn. 312.

Šūkūndjed (šukūndjed), m. — 1) *vidi* čukūndjed. Rj. *vidi* i šakūndjed, šikūndjed; *prapradjed.* — 2) (u Baranji) *vidi* šukūndeka. Rj. *vidi* i sasa.

Šūkūndjedov (šukūndjedov), *adj.* *vidi* čukūndjedov. Rj. *što pripada šukūndjedu.*

Šūle, m₂ (u C. G.) muški nadimak. Rj. *vidi* šujo, šušo. — Šu-le, *osn. biće* šugav. *isp.* šole. *takva hyp.* imena Krile, Vule; *riječi* kod brale.

Šūlj, m. — 1) (u Crmn.) *vidi* šuljak 1. Rj. — 2) (u Baranji) *ponajviše pl.* šuljevi, kao šišarice, koje rastu

u vodi pa se pečene ili kuhane jedu (cf. 1 rašak 1.). Rj. šuljavi, šuljéva. A. Pavić, Rad 59, 10.

Šuljāv, adj. n. p. žito (u koga na vrhu zrna ostanu kao dlačice, pa brašno od takovog žita bude plavetnikasto), *spitzbrandig*. Rj. isp. šuljak 3. — *Daničić piše šuljajiv.*

Šuljāvij, adj. Osn. *vidi šuljavi.* — *adj. s takim nast. kod bliznjavij.*

Šuljak, šuljka, m. — **1)** ein Block, segmentum caudicis. Rj. *vidi šulj 1, čutak, krlja, krljad, spica 2, taslak. isp. hreb, hrek. klada, panj.* — **2)** (u Bačkoj) das unterste mit Spreu am meisten vermengte Getreide beim Worfeln, das den Schweinen gegeben wird, *quisquiliæ triticeæ ventilati*. Rj. u vijanju najdonje s pljerovom najčešće pomiješano žito, što se daje svinjama. isp. šuljkara. — **3)** (u Srijemu) pljevna ljuska, koja se ne da da skine sa zrna. *Spitzbrand*. Rj. isp. šuljajiv.

Šuljevi, m. pl. die goldene Ader, haemorrhoides, cf. sinigle. Rj. bolest. — Udariće te Gospod prištevima Misirskim i šuljevima i šugom i krastama. Mojs. V. 28, 27.

Šuljkara, f. (u Bačk.) ona rupa gdje stoji šuljak 2, die Grube für šuljak 2, fovea sercandis quisquiliis triticeis. Rj. — *riječi s takim nast. kod badnjara.*

Šum, m. »al' ga vjetra u Velebitu stoji šum«. J. Bogdanović. kad što šumi, sonitus, sonus, sonor. Stullii. Geräusch.

Šuma, f. Rj. dem. šumica. — **1 a)** der Wald, silva: Šuma ti mati (Bježi u šumu! Posl. 361) rette dich, fuge. Dogje kao u šumu (reku Srbi kad im ko dogje kući, pa ga ničim ne počaste). (Posl. 62). Rj. *vidi dubrava 1, gora 2, lijes 1, planina. isp. handraća, omora, zabran, zabrana. vidi i borik, brezik, bukvič, cerik, drenik, grabik (grabrik), grmik (i grmljak) i t. d. t. j. šuma borova, šuma brezova, bukova, cerova, drenova, grabova (grabrova), grmova i t. d. ima gotoro od svakoga drva.* — Brijeg obrastao grabičima i drngom kojekakvom šumom. Rj. 281a. Mrčava, velika gusta šuma, gdje se ne vidi sunca. Rj. 373a. Napupi, napupči šuma. Rj. 403a. Situogorica, situ šuma. Rj. 682b. Pojeli sve kao skakavci (... kad padnu gje na zelenu šumu, za nekoliko minuta ostane šuma crna). Posl. 252. — **b)** šumnato granje: Šumnjača, koliba od šume ili šumom pokrivena, Rj. 849a. Narod ne bez duhovnog značenja nakičiši šumom crkvu i kuće pretvara ih u zelene putničke sjenice, koje za malo traju. DM. 286. — **2)** (oko Imosk.) dirres Holz, lignum aridum; ili nosi šume ili sirovine? ja samo kupim šumu; donesi malo šume, da spirim vatru. Rj. siha drva. vidi suvad. — Tanka šuma oganj užeže, a debela ga drva uzdrže. DPosl. 125.

Šuma, f. knežina nabije Trebinske. Rj.

Šumadija, f. ein Theil Serbiens zwischen der Kolubara und der Morava. Rj. kraj Srbije među Kolubarom i Moravom. — šuma, Šumadija. Korijeni 263.

Šumadijnac, Šumadijnc, m. Einer von der Šumadija. Rj. čovjek iz Šumadije.

Šumadijnjak, f. Eine von der Šumadija: Porobiše tanke Šumadijke. Rj. žena iz Šumadije. — No se misli skoro oženiti ... Šumadinkom. Npj. 4, 356 (ijn, in sažeto od ijin).

Šumadijnski, adj. von der Šumadija. Rj. što pripada Šumadiji i sažeto Šumadinski. isp. abadžinski. — Nijes' ovo babe Šumadijske, da razgoniš i da nabrekuješ. Npj. 2, 281.

Šumagelc, interj. (scherzhaft) er räumte dem Walde zu. Rj. šuma-gele, riječ naša s Turskim dodatkom koji znači: dogji (u šumu!). isp. ARj. III. 127b. kače se u šali. — Šumagelc! (Bježi — u šumu!). Posl. 361.

Šumānje, n. das Schleichen, gradus suspensus. Rj. verb. od šumati se, radnja kojom se tko šuma.

Šumār, m. der Waldhüter, Förster, custos silvae. Rj. koji nastoji oko šume. vidi lugar. — U Hrvatskoj

vojvoda se danas zove šumar koji ide na konju. Rj. 70b.

Šumārev, adj. vidi šumarov. Rj. što pripada šumaru.

Šumārica, f. z. B. der Kohl, der oder so lange er sich nicht in Köpfe schliesst, Pflatterkraut, brassica hirta. Rj. vidi šamadina, šamadine (šumadine?), šemadina, dem. šumaričica. zelen kaka, n. p. kelj, što se ne urija ili dok se ne urije u glavice.

Šumāričica, f. dem. od šumaria. Rj.

Šumārov, adj. des Waldhüters, custodis silvae. Rj. što pripada šumaru. vidi šumarev.

Šumati se, šumām se, v. r. impf. ići polako na prstima, kao n. p. lovac kakoj zvjerci, sich schleichen, suspensio gradu plucide ire. Rj. vidi šunke (ići). isp. šunjati se. v. pf. slož. prišumati se.

Šumica, f. dem. od šuma. Rj. — Oj šumica trnjana i vodica lagjana, po njoj plovi devojka. Npj. I, 201. Lepo peva slavnjak, u zelenoj šumici. I, 482.

Šumiti, šumim, v. impf. »ala ga vjetar u Velebitu šumi, — sve nešto koža na meni šumi, — sav od jeze i studeni šumim«. J. Bogdanović. rauschen, strepere, strepitum edere. isp. šušcati I, šuštati. — za postanje isp. šum.

Šumkē (šumkē), (u Boei) n. p. ići, t. j. navrh prsta, da se ne bi čulo, schleichend, gradu suspensio. Rj. ad. šumke ići. vidi šumati se. — Loveći on ugleda jedno jezero te se šumke primakne k njemu eda bi što ulovio. Npr. 152.

Šumnat, adj. n. p. grana, belunbt, frondosus: Muška glava k'o šumnata granu: udri granom o zelenu travu, list opadne a grana ostane. Rj. vidi šušnjat, lisnat. na čemu ima lišća. — Smažditi n. p. šumnat prut, grozd. Rj. 697b. Noseći svaki pred sobom po zelenu šumnatu granu. Npr. Idite u goru, i donesite granja od šumnatih drveta, da načinite sjenice. Nem. 8, 15.

Šumnjača, f. koliba od šume ili šumom pokrivena, die Lauberhütte, casa frondea. Rj. koliba od šumnatih grana.

Šumskī, adj. što pripada šumi, šumama. — A stražarče doleće sa straže, gologlavo bješe, bez obuće; od šumskog trnja oderano. Npj. 4, 179. Tada neka se raduju dretu šumska pred Gospodom. Dnev. I. 16, 33. Neprijatelj Gospodnji kao ljepota šumska prolaze. Ps. 37, 20.

Šundo, m. vidi šundo. Rj.

Šundo, m. (u C. G.) muški nadimak. Rj. vidi šunda.

Šunka, f. der Schinken (österr. der Schunken), petaso, perna, cf. pršuta. Rj. vidi i pršut.

Šunte (braco)! kad se kazuje, da je što govorio Čigania, cf. mako. Rj.

Šunjalo, m. koji se šunja. Rj. — riječi s takim nast. kod bajalo.

1. Šunjānje, n. das Müsigggehen, obambulatio otiosa. Rj. verb. od 2 šunjati se, radnja kojom se tko šunja.

2. Šunjānje, n. verbal. od 1 šunjati. Rj.

1. Šunjati, šunjām, v. impf. umherschweifeln, circumdoro: šta ti šunjaš tamo? Rj. kao njuškati, njušeci tražiti.

2. Šunjati se, šunjām se, v. r. impf. schleichen, repo: On se šunja od jele do jele. Rj. vidi fulati se, glati se. isp. smucati se, šumati se, vući se 2. — Šunjalo, koji se šunja. Rj. 819b. Šunju se kao pas iz grožgja (t. j. iz vinograda, kad ide te jede grožgje). Posl. 361.

Šunjāv, adj. (u Boei) koji govori kroz nos, cf. hunjkāv. Rj.

Šunjka, f. (u Hrv. i u Dalm.) vidi njuška. Rj. u psu ono čim njuši. vidi i turin. — njuška (govori se i s premještenim glasovima: šunjka). Osn. 298. ali isp. šunjati.

Šupa, f. (vojv.) Schoppen, Schuppen, tectum tugarium, cf. pojata 2. Rj. isp. suša 3.

Šupak, šupka, *m.* vidi guzica. Rj. vidi i stražnjica, i ondje *syn. dem.* šupčić, *augm.* šupčina.

Šupalj, šuplje (šuplji), *adj. durchbohrt, durchlöchert, perforatus.* Rj. vidi utao. *isp.* šupljiti. — Badanj, 1) velika šuplja klada što kroz nju teče voda, te obrće kolo na kašćeri vodenići. Rj. 11b. Vratila su dva: prednje (ili šuplje) i stražnje. Rj. 73a. Provrtac, šupalj kolač. Rj. 604a. Šuplje kolo, *n.* (u C. G.) Quarré, orbis: Šuplje kolo s vojskom učinio. Rj. 849b (vidi kod ugal: Namestivši svu vojsku na četiri ugla). Zaučće se u jedno šuplje drvo. Npr. 221. To ti je (tvrdo ili pouzdano) kao u šupljim njedrinama. Posl. 319. Šuplja para cijeni gubi. 361. Šuplje je ispod neba. (Ima se kud u svijet otići). 362. Iz šuplja žmula piš. DPosl. 34. Šupalj kako mijeh. 125. U koju se (kosu) pozadijeva oko 200 igala sa šupljim glavama. Kov. 96. Načini od drveta oltar ... od dasaka načini ga šuplja. Mojs. II. 38, 7.

Šupčić, *m. dem.* od šupak. Rj.

Šupčina, *f. augm.* od šupak. Rj.

Šuper, *m. der Kalfaterer, qui picat uoves.* Rj. koji šuperi lagje. — riječ tuja. Osn. 111.

Šuperenje, *n. verb.* od šuperiti. Rj. *isp.* kalavačenje.

Šuperiti, *rīm, v. impf. n. p.* lagju, a i kacu, kalfatern, *uovem picare, obturare.* Rj. popravljati *n. p.* lagju smoleći je. *isp.* kalavatiti.

Šupljača, *f.* (u Sinju) mala daščica, koja je izbušena na mnogo mjesta, pa se provuče kroz zapinjač, a u one se jame meće klin, te drži vratilo, kako se hoće. Rj. u razboju.

Šupljak, šuljaka, šupljau, *m. der Dummkopf, stultus, cf.* šupljina 2. Rj. kao šuplja, luda glava. vidi bezjak, i *syn. ondje.*

Šupljenje, *n. verb.* od 1) šupljiti, 2) šupljiti se. — 1) radnju kojom tko šuplji što. — 2) stanje koje bira, kud se što šuplji.

Šupljicki, *n. p.* porubiti maramu, *Art zu säumen, limbum circumdandi modus.* Rj. *isp.* šupljika 1.

Šupljika, *f.* — 1) die durchlöchernde Stickerbeit an den Hemdärmeln, usw., foramina ucu picta. Rj. nekaki vez 1. *isp.* česma, glasak 2, grešpa, kubruz, prijeplet, raspjet, splet 4. — Ja poznajem jednu šljepicu, koja i šupljike na čarapama plete. Priprava 146. — 2) kao mala šupljina: Hljeb sa šupljikama, a sir bez šupljiku valja. Posl. 342. *isp.* šupljikast.

Šupljikast, *adj. löcherig, locker (z. B. Brot) rarus.* Rj. u čega ima šupljika 2. *n. p.* šupljikast hljeb.

Šupljina, *f.* — 1) Durchlöcherung, foramen. Rj. gdje je što šuplje. vidi utlina. *isp.* šupljika 2. — 2) baš si prava šupljina. vidi šupljak. Rj. vidi i šupljan.

Šupljiti, šupljim, *v. impf.* Rj. — 1) što, činiti da bude šuplje: Car šuplji zakon. DPosl. 10. *v. pf. slož.* prošupljiti. — 2) sa se, *refleks.* durchsichtig sein, perluceo. Rj. šuplja se stvar providi, šuplji se.

Šura, *m. (pl. šure, a u pjesmama i šurevi) der Frau Bruder, Schwager, affinis, uxoris frater:* Pogleduje devet svojih šura, a šurevi u zemlju eru. Rj. ženin brat. vidi i šurak, šurjak, šogor 1. — »A šta je to, zete?« — »E moj šura, ne mogu ti od sramote ni kazati šta je to.« Npr. 34. Vjerenik ponese šurcima po crevlje. Kov. 45.

Šurak, šuraka, *m.* vidi šura. Rj. ženin brat. vidi i šurjak, šogor 1. — Onda žena veli: »Došao je moj najmlagji brat a tvoj šurak.« »Dobro došao, šuruće.« Bolje tebe našao, zete!« Npr. 197.

Šurakov, *adj. des šurak, affinis.* Rj. što pripada šuraku. vidi šurin, šurjakov.

Šurčenje, *n. verb.* od šuriti. Rj.

Šurčić, *m.* (u Boci) šurin sin. Rj.

Šurin, *adj. des šura, affinis.* Rj. što pripada šuri. vidi šurakov, šurjakov. — Šurčić, šurin sin. Rj. 849b. Šurnaja, šurina žena. Rj. 850a.

Šuriti, šurim, *n. p.* krme u koritu, brähen, aqua

ferventi perfundere. Rj. vrcdom vodom polijevati. vidi prljiti 1. *v. pf. slož.* ošuriti.

Šurjak, šurjaka, *m.* vidi šurak. Rj. ženin brat. vidi i šura.

Šurjakov, *adj.* vidi šurakov. Rj. što pripada šurjaku. vidi i šurin.

Šurka, *f.* (u C. G.) vidi šala. Rj. vidi i šurkulija. Šurkulija, *f.* Spass, jocus, *cf.* šurka: Nije šala, nije šurkulija. Rj. vidi i šala, i *syn. ondje.* — Šurkulija, mala stvar. Npj. 3, 399.

Šurnaja, *f.* šurina žena, des Schwagers Frau, uxor affinis. Rj. vidi šurnajaja.

Šurnajin, *adj. der šurnaja, uxor affinis.* Rj. što pripada šurnaji.

Šurnajaja, *f.* vidi šurnaja. za nast. *isp.* šurnajaja. — No bijaše to deset šurnajaja, no šurnajaje dvore uporedno. Npj. 2, 263.

Šurovanje, *n. verb.* od šurovati. Rj. — Pop Milovan, kojega je Jakov zbog šurovanja s Kara-Gjorgijem i posjekao. Sovj. 14.

Šurovati, šurujem, *v. impf.* s kim, zusammenstecken, heimlich mit einander sprechen, conspiro. Rj. krišom dogovarati se, raditi s kim. — Kara-Gjorgij je je znao da Luka s Jakovom šuruje protiv njega. Sovj. 48.

Šuru, ušru! *interj. in der Verwirrung des Schreckens, in confusione:* Šuru muru adnagj za furunu. Rj. uzvikom se ovim kaže smetnja od straha.

Šuša, *f.* — 1) šidi šuka: Ja vuk ne doći, ja šuše ne naći (Posl. 107). Rj. koza šušava, bez rogova. — Izagnala šuša rogušu. Posl. 97 (ovdje je šuša krava šušava). Teško šuši s vukom ratujući. 316. — 2) Ne boji se svaka šuša Boga, nego batine (Posl. 195). Rj. vidi šuska. *isp.* šušica. — I već s njima nigda niko nema do pedeset šuša i mrkana, to bijahu ljuti siromasi: stoji piska šuša i mrkana, sve se boje od Ornogoraca. Npj. 4, 422.

Šušanj, šušnja, *m.* — 1) das abgefallene Laub, Nadeln, folia quae deciderunt: Snijela voda šušanj, pa načinila krš (Kad ko kaže da je s kim rod, a ne zna se po čemu. Posl. 291), sprichwörtlich für: sie sind weitläufig verwandt, cousins à la mode de Bretagne. Rj. lišće spalo sa drveta. vidi šuškor, šušlje; listopad 1. — 2) Pečenje je sve pokriveno kolačima tako zvanim »šakama«, otmjeniji ljudi zovu ih ma- višima, a u Srbiji zove se šušanj. Živ. 319. — Značenje (korijenu) otpadati: šuša (vidi šut), šušav, šušica; šušanj, šuškor, šušlje. Korijeni 262. riječi s takim nast. kod bacanj.

Šušav, *adj. ohne Hörner, absque cornibus.* Rj. bez rogova. vidi šukav, šut.

Šušele, mušele, u djetinjoj igri: Šušele, mušele, gde ćemo ga baciti? pod policu, na stolien. Rj.

Šušica, *f. kleiner unbedeutender Mensch, homuncio.* Rj. malen neugledan, neznanat čovjek. *isp.* šuša 2, zgeba, žura; čovječić, čovječuljak. — Kakova je to lepa bašča i kako je uragjena, a radi je samo jedan čovek, pa još da je kakav nego mali kao šušica! Npr. 205.

Šuška, *f.* vidi šuša 2. — Reče čovek koji se junači: »nijesam ni ja šuška«. J. Bogdanović.

Šuškanje, *n. verb.* od šušhati. Rj.

Šušhati, šuškam, *v. impf.* — 1) rauschen (wie die Eidechse im darron Laube), strepo. Rj. šuška *n. p.* gušter idući po sulu lišću. vidi šuštati. *v. pf. prosti* šušnuti; *slož.* zašušhati (i zašuštati). *v. impf. slož.* pošuštvati. — Mačka tražeći miša stane šušhati po slami. Npr. 176. — 2) vidi šušketati. Rj. govoriti kao šapućić ili tepajući. vidi i šušljutati. — 3) oko šta, t. j. kojekake sitnice raditi, *n. p.* šuška koješta; vazdan sam koješta šuškao, a ništa nijesam svršio. Rj.

Šuškvac, šuškavca, *m.* trava u livadi, žuta i okrugla evijeta (s obadvije strane stabla), eine Art Pflanze

(*Klappertopf, grosser Hahnenkamm*. Rj.³) herbae genus (*rhinanthus major* L. Rj.³) Rj.

šuskétanje, *n. verb. od šusketati*. Rj.

šuskétati, *ššskétām, v. impf. lispeln, bluese loquē*. Rj. *gororiti kao šapućući ili tepajući. vidi šuskati 2, šušljetai*.

ššškor, *m. (n. Šumad.) vidi šušanj: baci u ššškor*. Rj. *vidi i šušlje; listopad 1. — od osn. od koje je šušanj. Osn. 110. riječi s takim nast. kod divor.*

šušljaica, *f. (st.) Art Mütze, galeri genus: Narkivio krivu šušljaicu*. Rj. *nekakva kapa. Davičić piše šušljajica.*

šušljajica, *f. Osn. 326. vidi šušljaica.*

šušlje, *n. vidi šušanj: Unesoše ranjen? Radivoja, turíše ga u bukovo šušlje. Zatrapa ga šušljem i šljemšljem*. Rj. *lišće s drveća spalo. vidi i ššškor; listopad 1. — za nast. isp. košlje.*

šušljétalo, *n. der Stämmler, blaesus*. Rj. *čeljadu koje šušljeta. — riječi s takim nast. kod bajalo.*

šušljétanje, *n. vidi šusketanje*. Rj.

šušljétati, *šššljétām, vidi šusketati*. Rj. *vidi i šuskati 2.*

šššnuti, *šššnēm, v. pf. rauschen, strepo, inhorreo*. Rj. *v. impf. šuskati 1, ššštati. — Nešto šššnu. (Nekakav čok kazao da je tu i tu višje deset kurjaka... otkud onje kurjak! i t. d. onda reče: »Nešto šššnu, meni se učini ima deset kurjaka«).* Posl. 212. *Metnuću strah u srea njihova, te će ih goniti list kad šššne zaljuljavši se. Mojs. III. 26, 36.*

šššnjat, *adj. belaubt, frondosus, cf. šumnat: Kurjak se šššnjatom granom ne plaši (Posl. 164). Muška glava i šššnjata grana*. Rj. *na čemu ima lišća. vidi i lisnat.*

šššo, *m. (n. C. G.) muški nadimak*. Rj. *Šu-šo. hup. s takim nast. kod Dišo. biće osn. koju u šušjo, šule (šugav).*

ššštānje, *n. das Rauschen (des Stroms), strepitus fluminis*. Rj. *verb. od ššštati. radnja kojom šššti n. p. voda ili drugo što. — Eto ide žena Jerovomova... Ahija čurši ššštanje nogu njezinijeh kad ugje na vrata, reče: hodi, ženo Jerovomova. Car. I. 14, 6. Žali, rajn, i ššštanjem lišća svojega namoli stvoritelja da... DP. 90. Glas se ššš pred samoglasnima često nalazi iza suglasnih u kojima je ššštanje. Glas. 11, 197 (sibilus?).*

ššštati, *ššštīm, v. impf. rauschen, decurro cum strepitu*. Rj. *šššti voda tekući, lišće kad se ljulja, i t. d. vidi šuskati 1. isp. šššmiti. v. pf. prosti šššnuti; slož. zaššštati. v. impf. slož. poššštivati.*

šššt, *adj. vidi šššav. Rj. bez rogova. vidi i ššškav. — Baura, šššta orca*. Rj. 17b. *Teško je ššštu s rogatim bosti se. Posl. 314. šššto (je) šššteći, rogato (biće) govoreći. 362.*

ššštāl, *m. (n. Risnu) nož u kojega su male kamze, ein Messer mit kurzem Griff, culter manubrio eriguo*. Rj. — *osn. u šššt. Osn. 131. riječi s takim nast. kod bogalj.*

ššštan, *m. (n. C. G.) muški nadimak*. Rj. — *osn. u šššt. Osn. 140. vidi ššština, ššštō. imena s takim nast. kod Cvijan.*

ššštite, *m. (n. Grblju) ime ovnu*. Rj. — *osn. u šššt. za nast. isp. bokile (ime jareva).*

ššština, *m. (n. C. G.) muški nadimak*. Rj. — *osn. u ššštō. Osn. 155. nast. je augm. kao u hardaćina. vidi i ššštan.*

ššštjeti, *ššštīm, v. impf. schweigen, silco, tacco*. Rj. *vidi čutjeti 1, mućati. v. pf. slož. u-ššštjeti, za-ššštjeti. — šššte kao braća. (Jer se obično misli da braća izmiegju sebe u kući najmanje govore). Posl. 362. ššštō (je) šššteći, rogato (biće) govoreći. 362.*

ššštkae! *vidi čutkac*. Rj. *uzvikne se kome, da uššti i više ni riječi ne progovori. — tukre uzvike kod čistac 3.*

ššštkaenje, *n. Schweigenheissen, impositio silentii*. Rj. *verb. od ššštati. radnja kojom tko ššštka koga.*

ššštcati, *ššštām, v. impf. koga, einen schweigen heissen, jubeo silere*. Rj. *činiti da šššti. vidi čutkati, mućkati, umućkavati. v. pf. slož. isp. učutkati, umućkati.*

ššštō, *m. (n. C. G.) muški nadimak*. Rj. *ake. je ššštō, u vok., u nom. ššštō. isp. Osn. 49. 51. — osn. šššt. Osn. 49. isp. ššštān, ššština.*

ššštōnja, *m. vo bez rogova*. Rj. *ššštō.*

ššštāk, *ššštāka, m. der Linkler, qui sinistra manu utitur pro dextra, cf. ššštaklija, ljevak*. Rj. *čovjek koji lijevom rukom radi. vidi i ljevoruk. — Mislim da je iz Turskoga jezika: ššštak, ššštaka, ššštaklija. Korijeni 263. Popović ne drži, da je iz Turskoga jezika.*

ššštaka, *f. die linke Hand, laeva*. Rj. *lijeva ruka. vidi ljevaka 2, ljevica.*

ššštaklija, *m. vidi ššštak*. Rj. *ššštak-li(j)a, sa Turskim nast.*

ššštān, *ššštāna, adj. vidi čanut*. Rj. *vidi i sulnd, i budalast, i syn. ondje.*

ššštāba, *m. (ist.) vidi ššštābo*. Rj. *vidi i Nijemac, Tudešak.*

ššštāba, *m. (n. vojv.) die Schube, blattu*. Rj. *hubina.*

ššštābica, *f. die Schwäbin (Deutsche), Sueria, Germana*. Rj. *vidi Njemica, Tudeškinja. dem. ššštābica.*

ššštābica, *f. dem. od ššštābica. vidi Njemica.*

ššštābo, *m. (juž.) der Schwabe (etwas verächtlich für Deutscher), Succus (per contemptum pro Germano)*. Rj. *kaže se Nijemcu kao za porugu. vidi ššštāba. — Oles ajns, kao ššštābi tralala. (Pripovijeda se kako su gjavo i ššštābo pogodili da jedan drugoga nosi... ššštābo uzjaše na gjavola, ali mjesto kake prave pjesme zaintači pjevati tralala, i-tako ššštābo prevario gjavola). Posl. 238.*

ššštābūrija, *f. tako se sad (kao za porugu) u Srbiji zovu Srbi iz Austrijskih država*. Rj.

ššštāgalo, *m. vidi gegavac 2*. Rj. *koji se ššštāga, tromo ide. — riječi s takim nast. kod bajalo.*

ššštāgauje, *n. verb. od ššštāgati se*. Rj.

ššštāgati se, *ššštāgām se, v. r. impf. vidi gegati se*. Rj. *tromo ići.*

ššštājear, *m. čovjek iz Švajcarske; Schweizer, Helvetius: Tako su činili stari Jevreji u Palestini... a ššštājeari na goleti izmiegju Lozane i Veveja. Priprava 23. — za ake. i obliče isp. pšššear, šššear.*

ššštāler, *ššštālera, m. (u vojv.) (chevalier) vidi milosnik: ššštāler bio, pak se oženio, u ššštālerka ostala devojka*. Rj. *vidi i dragi, ljubavnik, ljubovnik.*

ššštālerče, *ššštālerčeta, n. der junge ššštāler: šššte kerče, ne laj na ššštālerče*. Rj. *mladi ššštāler.*

ššštālerka, *f. (u vojv.) vidi milosnica: Od ššštālera bolja roda nema, od ššštālerke bolje roditeljke*. Rj. *vidi i dragā, mlā, ljubaznica, ljubovnica.*

ššštālerov, *adj. des ššštāler: Oj devojko, ššštālerovo eveće*. Rj. *što pripala ššštāleru.*

ššštālja, *f. die Nähterin, quae acu victum quæritat, cf. ššštāvac*. Rj. *koja šššte. vidi krojačica, terzilica. — riječi s takim nast. kod grebenalja.*

ššštānja, *m. Rj. isp. sramota 1. — Svaka j' fala junakova ššštānja, što s' falite, većma se ššštānjite. HNpj. 3. 300.*

ššštānjeje, *n. verb. od ššštānjiti se*. Rj. *i od ššštānjiti. — 1) radnja kojom tko ššštānji koga. — 2) radnja kojom se tko ššštānji.*

ššštānjiti, *ššštānjīm, v. impf. — 1) koga, sramotiti ga ružno o njemu govoreći. govori se u Hre. isp. panjkati, i syn. ondje. — 2) sa se, reflcks. ššštānjiti se, ššštānjīm se, v. r. impf. sich beschamen, pudore affici: Ne fali se, ne ššštānji se. Rj. kao sramotiti se. v. pf. slož. oššštānjiti se. — Što s' falite, većma se ššštānjite. HNpj. 3. 300.*

ššštāpčad, *f. (coll.) junge Schwaben, sueri furgnes*. Rj. *ššštāpčad. ššštāpška djeca, mladež. jedno od ššštāpčadi. ššštāpče. vidi Njemčadija.*

Švapče, Švapčeta, *n. das Schwäblein, suverulus*. Rj. Šwab-če. Švapsko momče, dijete. coll. Švapčad. *vidi* Nijemče.

Švapčiči, *m. pl. vidi* Švapčad. Rj. Šwab-čići. mludi Švabi.

Švapski, *adj. schwäbisch, suericus*. Rj. Šwab-ski. što pripada Švabima ili Švabu kojemu god. *vidi* Njemački.

Švedska, *f. adj. t. j. zemlja; Schweden, Suecia*. U velikoj Švedskoj ima sada malo ljudi. Priprava 22.

Švenje, *n.* Rj. *vidi* šijenje, šivenje. — **1)** *das Nähen, to suere*. Rj. radnja kojom tko šije. — **2)** *die Nähterei, seu suenda*: Kad nema šrenja, onda će. Rj. ono što se šije.

Švigar, *m. das Stück der Peitsche, das schmalz (knall)*, *scuticæ appendix que crepat*. Rj. ono na donjem kraju biča što puca. — Iskrzao švigar na biču. Rj. 234b. Švigar se otrzao, okrezao se. Rj. 480a. Švigar se otrza, kad se mnogo bičem puca.

T.

1. tā, — **1)** *interj. doch, sane*: ta ne ćeš ti to učiniti, već ako ja umrem; ta nemoj čovječe; ta pomoz! ako si čovjek! A. Gje si bio? B. Tu išao sam da zovnem Mirka, pa ga nema kod kuće. A. Jesi li ručao? B. *Ta jesam* (ali —). Rj. — »Eto od dvanaest konja biraj kojega hoćeš.« A on reče babi: »Tā šta ću birati, daj mi onoga iz budžaka, gubavog, za mene nisu lepi.« Npr. 25. *Tu* ti li si, moj brate Nenade! Npj. 2, 80. *Tu* pametan bi se čovek stidio i snebiyao, da mu ovakovo što i drugi ko reče u oči, a kamo li sam da govori! Nov. Srb. 1817, 637. Za što dakle ne poslušā glasa Gospodnjega? A Saul odgovori Samuilu: *ta* poslušao sam glas Gospodnji. Sam. I. 15, 20. *Tu*, ti si me (Gospode!) izvadio iz utrobe. Ps. 22, 9. — **2)** *conj. et — et —, sowohl — als auch* —: *tu* po šiji *tu* po vratu (Posl. 312) *das ist ja (im Grunde) alles eins*. Rj. — *Tu* se u bari, *ta* u moru udavio (*sve jedno je*). Posl. 312. *vidi* jā 2. — **3)** na nekijem mjestima (u pjesmama) ne znači ništa, nego se samo dodā da je puna vrsta, n. p. Na ruči mu tri zlatna prstena, *ta* sva tri mu erkla na prstima. Kad pogledā vojvodu Gruica *ta* gje Čupić grozne suze lije. Čupić sluša pa suze proljeva *ta* od jada gledajuć očima. Rj. — A jednome skoči na ramena, *ta* Turčinu Grišević-Aliji. Npj. 4, 88. Kad vigješe robinje ostale *ta* da Ivan može pomoć roblju . . . 4, 198. »No« ovgje gješto ne znači ništa, nego samo da je puna vrsta (kao na drugom mjestu »ja« i *tu*). Npj. 1 3, 398.

2. tā, tōga, (u C. G.) *vidi* taj. Rj. tā (*m.*), tā (*f.*), tō (*n.*). — Ona *u ta* čas napiše knjigu. Npr. 120. Šta gjeljaš *tu šljuk*? 148. Šta se *tu plać* u brodu vašem čuje? 247. Ko bolan nije bio, *tu* Bogu nije mio. Posl. 135. *Koji* pije a ne plaća, *ta* se u krčmu ne povraća. 143. *Ko* me gazi, *tu* me ne pazi. 147.

3. tā, *diese hier, diese da, ista, fem. od* taj. Rj. tāj, tā, tō. — Nije *to ta*. (Nije tako). Posl. 218. *Ta* se ne broji koliko ni lajski snijeg. 312.

tābarina, *f.* (u Boci). *vidi* tabakana. Rj. *zgrudu gdje 1 tabak 2. kožar radi*.

1. tabak,* *m.* — **1)** *ein Bogen (Papier), plugula*. Rj. *tabak hartije, papira. vidi* arak. — Poslao mi je u nekoliko puta oko sto napisanih tabaku *janučkih pesama*. Npj. 1 4, XXVI. Knjižica je ova naštampana *na jednome tabaku u osmini*. Ogd. na sit. 4. To je velika knjizga . . . *na po tabaku* (in folio). Rj. 1 XIX. Ima ga (rukopisa) 256 lista *ejela tabaka*. XIV. sv.

Švrāčice, *f. pl. Deichselarme, cf. svračine*. Rj. *u rude stražnji kraj koji je ručvast. vidi* i škarići.

Švrāka, *f.* — **1)** *vidi* svraka (mit allen Ableitungen). Rj. *kao što se mjesto svraka govori švraka, tako i mjesto svračić, svračji i t. d. švrāčić, švrāčji i t. d.* — Vrtoglavec, 2) *tiea nalik na švraku*. Rj. 77b. Kad se ženi vrabac Podunavae . . . pa on kupi gospodu svatove: kuma švraku *dugačkoga repa*. Npj. 1, 532. — **2)** onaj klin u prvom vratilu, kroz koji daska probušena stoji, te se u nju opet drugi klinac (klinčić) zabode, da se vratilo ne odvrće. Rj. *vidi* svračak 2.

Svrāa, *m. (ist.)*, **Svrāo**, *m. (juž.)*, *der Weichling, homo mollis*. Rj. *mekan, mekoput čovjek*.

Svrļjanje, *n. verb. od* svrljati. Rj.

Svrļjati, svrljām, *v. impf.* (u Srijemu) po kući koješta raditi. Rj. *vidi* šašljiti. *isp.* šuškatī 3.

Svrndanje, *n. verb. od* svrndati. *radnja kojom tko švrnda*.

Svrndati, dām, *v. impf.* (u Srijemu) po kući koješta premetati i tražiti. Rj.

Save, III. — — **2)** *der Lederbereiter, Gerber, cerdo, coriarius, cf. kožar*. Rj.

2. tāhāk, tabāka, *m.* (u Dubr.) *vidi* duvan. Rj. *vidi* i duhan, i *syn. ondje*.

tabakana,* *f. die Gerberei, officina coriaria*. Rj. *vidi* tabačina. — *riječi tuke kod* ajmāna.

tāban,* *m. Rj.* — **1)** *die Sohle, solea, cf. stopa*: U širinu od trista *tabana*. Rj. *vidi* i poplat. — U noge: ozdo je *taban*, a ozgo grana. Rj. 98a. Ljesica, 2) u noge protiv *tabana* a u ruke protiv dlana. Rj. 337a. Tako Bog uredi, te u svijū ljudi postane *na tabanima u obadrije noge* kao mala dolina. Npr. 92. Ženama su oblačili gaće, *pa ih bili po tabanima*. Miloš 68. — **2)** (u Boei) udarac po *tabanu* (naš *taban* onamo se zove »poplat«: *Sto tabana* po tugju poplatu ne bole (Posl. 295). Odbili mu *12 tabanu* po poplatu. Rj. — **3)** *ein Theil des Pfluges, pars atrari*. Rj. *nješto u plugu*. — **4)** *vidi* tabandže. Rj. i *ondje syn.* — Pločica, 2) u *tabana puščanoga* ona daščica na kojoj su lukovi i ostalo koješta. Rj. 508b. Samokres, može biti da je ova riječ postala kad su se na puške načinili *tabani* s kremenjem, jer su ih iz početka palili fitiljima. Rj. 663b. — **5)** u brazdi dno. Rj.

tabandže,* *tabāndžeta, n. das Schloss an der Flinte, cluistrum, cf. gvožđja*. Rj. *u puške. vidi* i taban 4, oganj 3. — Ti objesi šocu o ramenu, a *tabandže* u zobnicu. Npj. 1, XXIII (Tako je opravna! Vuk).

tābanje, *n. das Treten, Stumpfen, calcatio*. Rj. *vidi* toptanje. *dem* tapkanje.

tābārka, *f. die Kahlwanne (beim Branntweinbrennen), lucus*. Rj. *vidi* stabarka 2. *u pečenju rakije badanj koji se napuni rode, pa se kroza nj provuče kazansku hulu, te se rakiju prolazeći lulom kroz vodu rashlaguje*. — *od tugje riječi*. Osn. 302.

tābati, tābām, *v. impf. treten, stumpfen, calco*. Rj. *vidi* toptati. *kao* gužiti 2. *v. pf. slož.* po-tabati, u-tabati. *dem.* tapkati.

tābinja, *f.* (u Dubr.) nekaka morska riba, *der Zungenfisch, solea*. Rj. *vidi* svoja.

tābla, *f.* (u vojv.) Rj. *dem.* tablica. — **1)** *die Tafel, tabula, n. p. u školi*. Rj. *dasku na kojoj se piše*. — **2)** u šumi; na njivama. Rj. *kao slog*.

tāblica, *f. dem. od* tabla. Rj. — Hoće li se ove *tablice* štampati u ovom istom formatu, kao što su napisane! Straž. 1887, 207.

tāblja, *f. Gehäuse für die Kanone, casu tormenti*. Rj. *napravu gdje stoji top*. — *Pa namjesti tablje* i

topove, te na Petra vatru oborio. Npj. 4, 220. Vi čuvajte *tablju* i topove, nek top puca s grada bez prestanka. 5, 223. Tukući se s Turcima zakopa šanac i *načini tablje* za topove. Miloš 88. Tu je radost objavila grmljava topova *sa sriju tabulja*. Nov. Srb. 1817, 781. *tugja*. Osn. 130.

tabor, m. — 1) *das Lager, castra, cf. taobor*: Da razbijem *tabor* na Mišaru. Rj. *vidi* i *tambor*, đkō. *isp.* padalište. — Tu je paša *tabor učinio* i raspeo bijelo šatorje. Npj. 4, 31. Stadoše se *tri taboru vojske*. 4, 316. — 2) (u Dubr.) *vidi* parlatorija. Rj. *mjesto gdje se ljudi, rustarvljeni, razgovaraju s onim koji su u lazaretu, da se ne bi kuku priljepljiva bolest prenijela*.

taborenje, n. *actus vallandi, circumvallandi*. Stulli. *verb.* od *taboriti*, koje *vidi. vidi* logorente.

taboriti, fim, v. *impf. vallare, circumvallare, vallo circumdare*. Gundulić: *taborēći* čete svoje. Stulli. *namjēstati u tabor n. p. vojsku. vidi* logoriti. — Lazo će nam polje *ujagmiti*, pa ne ćemo *taboriti*... Tamo ćemo *tabor učiniti*. HNpj. 1, 266. v. *pf.* utaboriti (i se).

tačelje, f. pl. (u vojv.) (*österreich. die Tazeln, die Manschetten, manicae lintea*. Rj.

tačan, tačna, adj. koji n. p. *čovjek čini sve taman kad treba, ili ura koju vjerno pokazuje vrijeme; pünktlich, accurat, religiosus, diligens. zu postarje isp.* tačka 2. — Teško onom ko s vremenom spreže, a ne ume biti *tačan!* Megj. 300. *adv.* Izvršio je nekakvu narudžbinu tako *savesno i tačno*, da... Megj. 70.

tačka, f. — 1) *die Stütze (z. B. der Fiole, Rebe), fulcrum, statumen, cf. pritka, trklja*. Rj. *motka što se udari u zemlju, te se n. p. grah ili lozu po njoj penje. vidi* i *taklja, rozga*. — značenje (korijenu) *udarati, dodijevati se: tak, zatka, pritka, pričanik; taklja; tačka; taknuti; dotaći se*. Korijeni 82. — 2) *vidi* punkt; *punctum, der Punkt*: U prvoj rečenici posljednje *tačke* treba istaći riječ »korijelnika«. Rj.³ XXXIXa. S izmenom *tačka* koje oni (putovi) spajaju, menja se i linija kojom ide putna pruga. Zim. 290. *riječ načinjena od tači, taknuti prema Ruskoj točka. gen. pl. tačkā*.

tačkāš, tačkāša, m. *vidi* pričanik. Rj. *grah koji uz tačku pušta vriježe. vidi* i *trkljaš, pritkaš*.

tačko, tačkā i tački, f. pl. *cisium*. Stulli. u Hrv. *kolica s jednim točkom što se ozada potiskuju. vidi* kolica 2. *der Schickkurren. — postanju može biti kojega i točak s promjenom glasa o na a. isp.* Korijeni 82.

tačadžija,* m. koji pravi kape od kože. Rj. **taći**, tačnem, v. *pf.* *vidi* taknuti. — Tiktuti, *vidi* taći. Rj. 739b (u *glagola* taći u Rj. *nema* na *mjestu svojem, niti se drugdje sam nalazi*). v. *impf.* *prosti* ticuti. — v. *pf. sloz.* do-taći (se), iz-taći (se), na-, po-, pod-s-(taći), pri-, raz-, s-, uz-, za-, s-po-taći (se). *kod* taknuti *vidi* v. *pf. sloz.* do-taknuti (se), iz- (se), i t. d.

tād, tādā, tādāj, tādār, *dunn, damals, tum. cf.* onda: u riječima: *kad, tad* (Posl. 121). I *tadar* sam suknju izgubila. Rj. *vidi* i *tade, taden, tader, tadjer*. *Daničien se čini, da je akc. tādā*. Rad 20, 195. — Kad hoće da ustane iza trpeze, *tadaj* kaže: »Bog... Rj. 366b. *Tada* mu reče... *Onda* reče... *Tadar* njegov brat izvadi nož. Npr. 85. *Tade* bere Starina Novače, bere Novak kičene svatove. Npj. 3, 25. *Tader* reče od krajine Mujo. 3, 217. *Kako tade*, tako i *danaske*. 4, 330. Nekoliko Duge prohodise, *tad* zavika Airović Ibro. 4, 385. Ako u svaćenom pravdu i istina mora *kad tad* nadvladati. Slav. Bibl. 1, 92. *vidi* sloz. *dotada; otada, otadaj, itd.*

tādauji, adj. *vidi* tādaujni. Stulli. **tādaujni**, snje, adj. *damalig, illius temporis*. Rj. *koji je bio tada. vidi* tādauji. *isp.* *ondašnji*. — Iz razlikih *tadašnjih* *opstojateljstvu* najposlije pristanu svi. Danica 3, 219. Kad bi crkvene knjige IX. vijeka

bile prevogjene *na tulašnji jezik* sadašnjih Bugara. Dioba 4.

tādbina, f. *vidi* kragja. Rj. *vidi* i *kradba, lupeština, hrsuzluk*. — *tat-bina* (t se *pred b* *promijenilo* na d). *osn. u tat. riječi s takim nast. kod* čazbina.

tāde, *vidi* tada. Rj.

Tāde, m. *hyp.* od *Tadija*: Bogme nam je *Tade* poginuo. Rj. *vidi* Taša, Tašo. — *Tāde, taki je akc. u vokat.; u nom. je* Tāde, *gen. Tāda. isp.* Osn. 51. *taka hyp. kod* Ale.

tādēn, akc. Rj.³ XXXI. *vidi* tada: *Tuden* opet *na* *trag* *nplovio*. Rj. 784b. — *tade-n. isp.* n.

tādēr, *vidi* tada: *Kako tader* tako i *dosader*. Rj. *tade-r. vidi* *tade* i *r* (*koje se nekim riječima na kraju dodaje*).

Tādija, m. ime muško (Thaddaeus). Rj. *hyp.* *Tade*, Taša, Tašo. *dem.* *Tadija*. — Ono ti je *kurvino* *kipile*, a na ime od *Senja Tadija*. Npj. 3, 158.

Tādijea, m. *dem.* od *Tadija*. Rj.

tādijer, (u C. G.) *vidi* tada. Rj. *vidi* i *tader*.

tāin,* m. *die Ration, demensum cibariorum, cf.* obrok 2. Rj. — *Evo* *vama* *vojske* *sto* *hiljada* i *za* *vojskom* *tain* i *topovi*. Npj. 5, 179. I *sa* *vojskom* *Bozanskog* *vezira*, *da* *im* *tain* i *zahiru* *sprema*. 5, 313. Srbi *stanu* *dolaziti* u *Bijograd*, i *donositi* *tain* *Bećirpaši*. *Danica* 3, 210. *Imali* *su* *platnu* *na* *godinu* *po* *6000* *groša*, a *uz* *to* i *tain* *u* *mesu*, *hljebu* i *ječmu*. *Sovj.* 58.

taindžija,* m. *der Proviantkommisär, cibariorum praefectus*. Rj. *nastojnik* *oko* *taina*. — *Mula* *Justuf* *veliki* *dabija*, *Derviš-aga* *gracki* *taindžija*. Npj. 4, 132.

tāj, tā, tō, *der* *du, iste*. Rj. *vidi* 2 *tā* (toga), 3 *tā. taj* (*koji se tiče* *tebe* *ili* *vas*). *isp.* *ovaj, onaj. u* *Dubr.* i *ti, tega* (m. toga) i *tezi* (mj. tizi = taj). *isp.* *Posl.* XXXIII. *prema* *tome*: *Kamatnika, seko, i* *mitnika*, *do* *dva* *tezi* *Bože* *prokletnika*. Npj. 2, 12 (dva te Božje prokletnika, *mjesto* *dva* *tu* *Božju* *prokletnika*). *Vidite* *li, moja* *braćo* *draga!* *kake* *muke* *jesu* *na* *tem* *jurcu*. Npj. 3, 177. *isp.* *Istor.* 179. *genitivu* i *akusativu* *toga* *nalazi* *se* *na* *kraju* *dodan* *glas* *j*: *Neko* *od* *nas*, a *ko, togaj* *će* *Bog* i *sreća* *danas* *ponoći*. *Npr.* 104. *Komu* *se* *više* *da, od* *togaj* *se* *više* i *pita*. *Posl.* 148. *Na* *koga* *su* *mnozi, na* *togaj* *su* *rozi*. 188. *isp.* *Istor.* 158. *za* *neutrum* *to* *ima* i *oto*.

L. uopće: *Idem* *na* *vodu*, *da* *vode* i *mene* i *tebe* i *tu* *što* *gleda* *pro* *tebe*. Rj. 151a. *Ova* *je* *kobila* *iždriljebila* *te* *sve* *konje*. Rj. 217a. Često *su* (mlada moni-čad) *nudili* *jedan* *drugoga*: »Ajde *more* *da* *ti* *otmemo* *tu* *ili* *onu* *ljeroku!*« Rj. 476b. *Coek* *mu* (Megjedoviću) *odgovori*... *Megjedović* *na* *to* *rekne*... *Npr.* 4. »Hodi *ženo* *da* *ti* *kažem*.« *Pa* *sve* *batinom* *po* *njoj*: »*Eto* *to* *je, ženo!* *Eto* *to* *je, ženo!*« 14. »*Kud* *se* *to* *deva* *rod* *s* *naše* *jabuke!*... « *Ja* *ću* *noćas* *čuvati* *jabuku*.« *... vido* *mo* *je* *to* *bere*.« 15. *Stane* *misliti* *u* *sebi*: »*Šta* *bi* *to* *bilo* *u* *dvanaestom* *podrumu!*« 20. *Kakva* *to* *sila* *gomi* *od* *mojega* *dvora!* 29. *Gospodar* *izvadi* *jedan* *novčić* *pa* *mu* (sluzi) *reče*: »*Na, to* *ti* *je* *služba*.« 40. *Toga* *šarana* *kupi* *po* *što* *po* *to*. 69. »*Mene* *je* *Usud* *tebi* *dao*.« *On* *je* *onda* *zapita*: »*A* *gde* *je* *taj* *Usud?*« 73. *Samo* *je* *nesretan* *u* *tome* *što* *mu* *se* *čeljad* *nikad* *ne* *mogu* *da* *nasite*. 77. *Stanu* *ga* *pitati*: »*Čija* *su* *ti* *to* *goveda?*« 78. *Kako* *je* *to, brate, u* *vas* *src* *veselo*. 89. *Progj* *se, ko* *si, te* *rabote* *danas!* 99. *Sa* *srijem* *tijem*, *ako* *prebrojiš* *sve* *izvore*... *maknuću* *ti* *se* *s* *mjesta*. 100. *Rekne* *joj* *da* *se* *za* *to* *ne* *brine* *nimalo*... *pristane* i *on* *na* *to*... *pastorka* *za* *to* *dozna*. *Npr.* 126. *Ako* *su* *je* *ubili, to* *je* *i* *zaslužila*. 161. *A* *ribe* *nestane* *s* *te* *stopce*. 214. »*Kamo* *mi* *žena?*« *Ona* *se* *smete* *ne* *znajući* *mu* *šta* *odgovoriti, nego* *to* *toliko* *da* *ništa* *ne* *zna*. 216. *Kad* *je* *vidi, Bože!* *te* *radosti* *i* *toga* *veselja, što* *je* *činio!* *A* *onu* *habu* *što* *je* *nju* *učila, što* *je* *ona* i *njen* *muž* *obdari, to* *otac* *trojinom*. 226. *Postane* *zdrav* i *mlad* *kao* *da* *mu* *je* *to* *dvadeset* *godina*. 241. *Vozimo* *roblje, što* *smo* *kroz*

svijet zarobili, i to oni vezani plaću. 247. *A tu starica, to je od moga dvora babica.* 250. Pjesme zagonetke i pripovijesti, to je gotova narodna književnost. IV. Kad ko za manu kakve stvari kaže da je to ništa. Posl. 12. Blago tome, kome Bog pomaga! 16. Držati jalovu kravu i sahat to je sve jedno. 70. Za to i Bog zna. 87. Za što kupio, za to i prodao. 88. Taj je bio i na vrzinu kolu. (Kad se za koga misli da je mnogo učio i zna). 297. To mi je zubna bolest. (To me muči vrlo). 319. To su njegova dobra usta. (Odgovori onaj kome se kaže da ga je neko hvalio). 319. Čija busija, toga i junaštvo. 346. Što je (gogji) naše, to je loše. 355. Ja za što se ne oženiš, lvo? da li nemaš za ženidbu blaga, da li ti niko ne daje devojkę? . . . To od toga nije ni jednogu: imam blaga, koliko mi drago, svak bi dao za mene devojkę. Npj. 3, 174. Je li doma Hrnjo Mustaf-aga? da li je doma (Gledić Osman-aga? da li je doma . . . ?) Tu od tih nemu ni jednogu. 3, 181. Društva malo, a i to nerješto. 4, 182. To su oni u riječi bili, al' hajdučka straža dopanula. 4, 386. U ovom je namastiru najznametija knjiga jedno jevangjelije . . . Na kraju toga jevangjelija stoji napisano . . . Danica 1, 5. Zlatice ovjge znači upravo groš ili 40 para (to se vidi iz aspri). 1, 10. Ono se (jevangjelije) meni po tom najznamenitije čini, što u njemu ima slovo h. 1, 15. Govoreno je i to, da će se . . . 1, 36. A što kažu . . . to se moglo i u pisanju lasno pogriješiti. 1, 40. U kojima je (riječima) pred ak unetnut još kakav drugi slog, i to: at . . . ad . . . olj . . . 3, 17. Kakru to vojsku misli car? 3, 154. (Gjorgjije je u to isto vrijeme bio počeo zbijati svinje da čera na skelu. 3, 156. Ali pri svemu tome Turci opet ne smjednu ndariti na Smrdan. 3, 197. Neka se teše i pravdaju tim, da su oni s dobrim namjerenjem dali Matici po sto forinti. 5, 82. Obadvije su preporeke vaše u tome mnogo pomogle. Glas. 63, 153. Vino piše tri delije. . . »Kakve bjehu te delije?« Krčmarica odgovara: Jedno bješe taj delija s'jede brade do pojasa, drugo bješe taj delija crna brka do ramena. . . » Kad je care razumio, krčmarici besjedio: Što je bio taj delija s'jede brade do pojasa, to je bio Ugrin Janko. Kov. 89. Na svršetku ovoga narodnog naricanja dodacu još . . . Ero toga naricanja: Kuda si mi uletio . . . 114. Vićuci, da to nije pravo, čoveka noću hajdučki hvatati i vezati. Miloš, 181. Ali je opet teško naći čoveka, koji zna pjesme lijepo i jasno. U tom je pokojni Podrugović bio prvi. Npj. 1, XXXIII. (in dieser Hinsicht). Pjevaju uz gusle, i to najviše pjesme od hajduka. 1, XXXIV. Čimlja, ne znam kaka je to igla. 1, 316. Čim ga vije, tim ga i poznade. 3, 399. Kaku recenziju zasluđuje to šest lista i po? Odg. na sit. 4. Broj slogova i odmor to su u našim narodnim pesmama glavna i jedina pravila. Opić, XIX. Kad skupimo narodne riječi, koliko se to može u živome jeziku. Pis. 75. Ja i vas dva to su trojica. Sovj. 53. Zapitajte oca Stefana, šta je to »stremen.« Straž. 1886, 863. Propovijedi Ruske, i to je ništa. 1886, 1765. Otkle još taj dan. Žitije, 74. Ko je to? . . . Ovo je Isus. Mat. 21, 10. Ako se ko kune oltarom, ništa je to. 23, 18. Imaju grijeh što prvu ljubav odbaciše. A k tome i besposlene uče se skititi po kućama. Tim. 1, 5, 13. Ona mu rodi Arona i Mojsija . . . To je Aron i Mojsije kojima reče Gospod . . . To su koji govoriše Farouu . . . to je Mojsije i to je Aron. Mojs. II, 6, 26. 27. Kad vam reku sinovi vaši: kakva vam je to služba? Recite: ovo je žrtva . . . 12, 26. Prvoga dana trećega mjeseca . . . toga dana dogoše u pustinju. 19, 1. Ljudi nevaljali rekoše: taj li će nas izbaviti? I prezirahu ga. Sam. I, 10, 27. Jesu li ti to svi sinovi? . . . I Gospod reče: ustani, pomazi ga, jer je to. 16, 11, 12. Ko će vas poslušati u tome? 30, 24. Sluge njegove rekoše mu: šta to radiš? II, 12, 21. Da se prenese kovčeg iz grada Davidova, a to je

Sion. Car. I, 8, 1. Ko god hoćase, tome on posvećivše ruke i taj postajase svesćenik visinama. I, 13, 33. Tada se pomoli toga radi ear Jezekija i prorok Isaija. i vapiše k nebu. Dnev. II, 32, 20. Bože moj! . . . To će proći, a ti ćeš ostati. . . ti si taj isti i godine tvoje ne će isteći. Ps. 102, 27. Stari slovenski jezik . . . to nije ovaj jezik što sad njim u erkvi pomeno. Dioba 3. David reče: Tako mi Boga! taj će poginuti koji je to učinio! Tada mu reče Natan: Ti si taj! Prip. bibl. 72.

II. napose. — 1) uz poricanje je običniji četvrti padžz to nego li drugi toga. isp. Sint. 123. — Što ga nećas? (kad se ko ponudi čime pa neko drugi reče da on to ne će). Rj. 419b. Kad se kome reče gospodin, koji to ne zasluđuje. Posl. 44. Nijesam, trojstva mi, ja to ni jedno odnio. Straž. 1886, 1223. Ne znaš ti to; zar ni to ne znaš? Daničić, Sint. 123. ali se nalazi i drugi: Ali ona toga i ne sluša, veće ide u čardake gornje. Npj. 1, 611. »Evo mi svi . . . odsele smo tvoji robovi.« Josif odgovori: Toga ja ne tražim! Prip. bibl. 33. — 2) to jest (t. j.): Švako je O u početku dvogubo, t. j. jedno pravo O, i u srijedi ovoga jedno malo O. Danica 1, 16. I mi smo ustali na zulum, to jest: na čitukahibije i na subaše. 3, 193. Prvi su senatori bili ona trojica što su bili u Rusiji, to jest: prota Nenadović . . . 5, 51. Golgota, to jest kosturnica. Mat. 27, 33 (das ist). Želim vidjeti vas, da vam dam kakav duhovni dar . . . to jest, da se s vama utješim vjerom opštom. Rim. 1, 12. — 3) taj i taj, to i to, kad se ne će da kaže izriječkom tko, što: Naručio sam mu da kaže tome i tome to i to. Rj. 405a. U toj i u toj planini ima jedna baba, pa ima . . . Npr. 22. U tome i u tome selu ima jedan bogat seljak. 76. Ona pusti glas po svijetu da će u taj i u taj dan na tome i na tome mjestu biti trkija. 103. Zapita je li to kuća toga i toga. 170. Nego ču ti pola (Čarigrada) dati po to i to. Danica 5, 91. Da je to preveo prijatelj moj, po imenu taj i taj. Odg. ut. 24. Udri rgjom o zemlju (pa učini to i to). Idite u grad k tome i tome, i kažite mu. Mat. 26, 18. Sluge sam opravio u to i to mjesto. Sam. I, 21, 2. — 4) što-to, to-što, s komparativima: Al što je ona (maćija) nju (pastorku) gore držala, to je ona sve zdravija i lepša bivala. Npr. 141. Todore! svaki dan to gore. Posl. 317. Čavka i zla žena što se (gogji) više pere, to je crnja. 345. Što je više jaja, to je gušća čorba. 355. Što ko više ima, to se više steže. 357. Što pas duže na repu (sjedji), to ovce sve dilje. 359. Da će poregenje biti to reće i to bolje što se više i bolje poznaju jezici. Rad 2, 193. protiv toga: Nesreća, koja je za nas s tijem veća što je u uregjenoj i gotovoj kući lakše upravljati nego je iznova načiniti i urediti. Kov. 16 (s?) (tijem veća mjesto to veća). Velika vam hvala, tijem veća što . . . Kolo, 16 (to veća što . . .). I ta je šteta to veća, što je bliži bio taj jezik narodnom . . . Slava . . . tim je još veća što se mi danas . . . Vid. d. 1862, 19 (tijem = po tom?) — 5) megju tim, o vremenu: Kad se nebo otvorilo, i ne imajući kad izići na polje (da se ne bi megjutim zatvorilo), promoli glavu kroz prozor. Rj. 1 38 (u Rj. 33b imu to ovako: ne imajući kad izići na polje [da se u tom ne bi zatvorilo], promoli glavu kroz prozor). ostale primjere vidi kod megju II 2. — 6) u to, o vremenu: A on zavika: »Pobratime! pogiboh!« U to doleće mi pobratim govoreći: »Evo me, šta je?« Npr. 96. »Stan! kuda ćeš? natrag! jere si poginuo.« U to se povrati te k carevoj gjevojci. 101. »Vrag uzeo i ovako ribanje . . .« U to jedna od one tri jegulje progovori . . . 116. U to Juda dotrčao, pa govori svetoj majci. Herc. 331. isp.: U taj mah nestane i konja i kupca. Npr. 38. I ozdravi sluga u taj čas. Mat. 8, 13. isp. i u tom koje odmah ide. — 7) u tom, o vremenu. — vidi primjer poriše pod 5) iz Rj. 33b. U tome eto ti gjevojke s ručkom. Npr. 3. Kad prijegem preko mora, u tom stigne i

noć. 161. Pa se povrne (čoeck) da ga (opanak) uzme. *U tome se on (sinovac) pričuma pa odrješi dva brava.* 167. *U tom stiže Kraljeviću Marko.* Npj. 2. 428. *U tom Turci . . . navale na Srpsko carstvo.* Danica 2, 75. *U tom se stane i jelo donositi.* Kov. 82. *Suin a ja stojim . . . U tome se probudim.* Prip. bibl. 29. *isp. u to pod 6. — vidi sastavljeno potom, zatim (zatijem), zato. — S) to ti . . . to ti, ili . . . ili: To ti' velikoj, to ti' malahnoj pogači, hoće joj se crepulja.* DPostl. 136 (*isp. Ili mala ili velika [bila] nevjesta, hoće se svatovi.* Posl. 102). *To ti pepeljuha, to ti crnokrug, sve je ljuticia.* 136.

1. tajanje, n. das Geheimhalten, celatio. Rj. *verb. od tajati, radnja kojom tko taji što. vidi tajanje.*

2. tajanje, n. das Sintern, stillatio. Rj. *verb. od tajati, stanje koje biva kad što taje.*

1. tajati, tajim, v. impf. geheim halten, celo. Rj. *vidi tajiti. v. pf. slož. po-tajati (se), pri-tajati, u-, za- — Pak sam tajao i nikad nikomu kazao, pa ni popu na ispovijesti.* Npr. 98. *Tajala, tajala, pa i popi kazala.* Posl. 297. *Nješto spovijedať, a nješto i tajat'.* DPostl. 85. *Kako bih tajao od Avrama šta radim.* Prip. bibl. 15.

2. tajati, tajē, v. impf. sintern, stillo. Rj. *isp. kapati 1, prokapljivati.*

tajenje, n. vidi tajanje. Rj.

tajiti, tajim, vidi tajati. Rj. *v. pf. slož. po-tajiti, ostala v. pf. slož. kod tajati. — Jedni jadi, ženi tui se dragi . . . Treći jadi, što taji od mene.* Npj. 1, 266. *Evo danaska devet godina, kako ja tajim bolnog Gjurieu: danjom boluje, noćom vojuje.* 1, 491. *Kako bih ja tajio od Avrama što ću učiniti.* Mojs. I. 18, 17. *Nijesam tajio riječi svetoga.* Jov 6, 10. *sa se, reflex.:* *U toj travi zmijsa se taji.* DPostl. 143.

tajko (tājko), m. (u Paštr.) hyp. od otac: Imam tajka, imam milu majku. Rj. *vidi i tako, tale, tata. ostala hyp. kod otac. — od osn. tajo koja nije u običaju u koju je postala od tata. isp. brajko, ujk.*

tajkov, adj. (u Boci) des Vaters, patris: *Ma se često obrtaše na tajkove b'jele dvore.* Rj. *što pripada tajku.*

tajna, f. das Geheimniss, secretum. Rj. *isp. otajstvo. — Da se otkriju tajne koje nijesu bile javne do onda.* Npr. 124. *Sav je od pukotina. (Koji nikakve tajne ne može da sačura).* Posl. 273. *Tako je bio iskren i prododušan, da mu čovek nikakve tajne nije mogao kazati.* Danica 1, 89. *Po zakonu će se osuditi na dan kad Bog uzasudi tajne ljudske.* Rim. 2, 16. *Jer vam, braćo, ne čas zatajati tajne ore, da šljepota Izrailju pade u dijel.* 11, 25. *Koji imaju tajnu vjere u čistoj savjesti.* Tim I. 3, 9. *Velika je tajna pobožnosti: Bog se javi u tijelu.* 3, 16. *I' tajne njihove da ne ulazi duša moja.* Mojs. I. 49, 6. *Tako se javila svijetu tajna svete Trojice.* DP. 306. *Tada nastaje tajne puno prepiranje između Hrista i preteče.* 308. *Runo tajne puno ostade suho.* 312. *Zeljah da poznaš koliko nam dobra čini svetijeh sedam tajna za svega života našega.* 370.

tajništvo, adj. što pripada tajni, što je tajne puno; geheimnissvoll, mysteriosus. isp. otajstven. — Gorskom tajnom tišinom okružene, bogomolje te . . . Megj. 156. Zelena je gora nešto divno, nešto tajmeno. 157.

tajni, adj. geheim, secretus. Rj. — *Tajno mito krv pije.* Posl. 297. *Vješt stolarski majstor načini jedan osobiti sandučić sa tajnijem preključcima.* Sovj. 38. *Uvedi ga u najtajniju klijet.* Car. II. 9, 2. *Tajno jagnje pashalno . . . ovdje se stavlja u obličju jagnjeta Božijega Isusa Hrista.* DP. 153. *Da gledaju tajni lor Hristov . . . mreža koja nas izvlači iz bezdane zemaljskoga života.* 318 (*u dva posljednja primjera: tajni — tajne puni*).

tajnički, adj. Stulli. što pripada tajnicima ili tajniku kojemu god.

tajnik, m. minister a secretis. Stulli. *vidi sekretar.*

tajništvo, n. dignitas vel munus ministri qui est a secretis. Stulli. *čast ili služba tajnička.*

tajno, adv. vidi tajom, i syn. ondje. — Da bi se stvar tajno svršila. Rj. 699a. *Stane tajno pisati i poručivati vezirima.* Danica 3, 140. *Da se ne bi tajno dogovarao s Redžepom.* Miloš 39. *Za što tajno pobježe i kradom otide od mene?* Mojs. I. 31, 27. *On je (sv. Ignjatije) tajno vidio anđele.* DP. 18. *složeno sprijed s prijedlogom na: Ona se prepađe i ispovjega mu na tajno da je ona . . .* Npr. 259. *Te na stranu Pera povukoše, i na tajno njemu govoriše.* Npj. 5, 4.

tajnost, tajnosti, f. das Geheime, die Verborgenheit, absconditum. Rj. *kao tajno mjesto, tajni način. — Pomoli se ocu svojemu koji je u tajnosti.* Mat. 6, 6. *Dar u tajnosti utišava gnjev, i poklon u njedrina žestoku srdnju.* Prič. 21, 14.

tajom, heimlich, secreto, clam. Rj. *riječ je upravo u 6. padežu i ne imajući ostalih padežu. vidi tajno, tevdil. isp. kradom, kridimice, krimice, krišom; ispod žita. — A on tajom ide uz meridven.* Rj. 353a. *Ispod žita otići (tajom, uteći — kao krajem gradine kud su žita posijana?)* Posl. 105. *Da ni jedna nije govorila, neg' prigloše tajom do konaka.* Npj. 3, 190. *Majka me tajom dala, nisam ni znala, pa sam joj za to jutros zaspala.* Živ. 307.

1. tak, (u Boci) vidi tako. Rj. *kaže se za broj koji je na par, kao što su brojevi 2, 4, 6, 8 i t. d. suprotno lih. — Ili tak ili lih, i dolu i goru bih.* DPostl. 32.

2. tak, m. (u C. G.) direk što drži gredu, Balken, trabs. Rj.

takanje, n. verb. od takati se. Rj.

takati se, takām se, v. r. impf. igrati se: *tako ili liho? ungleich oder gleich spielen, ludi genus.* Rj. *glagol se drukčije ne nalazi.*

takav, takva, adj. solcher, talis. Rj. *vidi takī, takov, takovi. takar (kao ti ili troje ili vi ili vaše). isp. ovakav, onakav. u korreluciji takav kakav, kakav takav, takav kaki, takav kao, kao što, kako što, takav koji, takav da, i t. d. — Brujaš. Takovi je bio i tako se zvao konj kojega je . . .* Rj. 44b. *Progje li ovuda taki i taki čoeck?* Npr. 5. *Kako bi ti uzeo onoga kod takih krasnih konja!* 25. *Pa bolje da si taki.* 54. *Sjedne ispod jednoga visokoga drveta, da takoga u srijetu nije.* 100. *Kakav dan taku čast (n. p. kad se posti).* Posl. 123. *Kakva jegja takva megja. (Kako ga hrani onako mu i radi).* 124. *Kakvi svatovi takova i gjevojka.* 125. *Takovi se ovas ragja i u nas.* 297. *Bolje ih je na takovo što u našoj zemlji upotrebiti.* Danica 1, 30. *Po svojoj prilici bi jedan takovi privatni čovek mogao više učiniti nego Matica.* 5, 76. *Dobrinjac se onda poplašā, da se i njemu tako što ne dogodi.* Miloš 179 (= takovo što). *Znam da ih ima i takovijeh, koji će povikati . . .* Pis. 81. *Kako što munja izlazi . . . taki će biti dolazak sina čovječijega.* Mat. 24, 27. *Biće tama taka da će je pipati.* Mojs. II. 10, 21. *Da ne čine tako zlo usred tebe.* V. 19, 20 (= takovo zlo). *Neka car ne bijedi takim čim sluga svojega.* Sam. I. 22, 15. *I ne bi takoga kao Ahab, koji se prodade da čini što je zlo.* Car. I. 21, 25.

1. takī. (vojev.) vidi odmah, cf. sadl. Rj. *adv. govori se i u Hrv. ostala syn. kod odmah.*

2. takī. adj. solcher, talis, cf. takovi. Rj. *vidi i takav, takov i primjere ondje. isp. ovaki, onaki.*

takiša, f. (gdješto i takuša), Art Birnen, piri genus. Takiše (kruške) su male (malo veće od oraha) i okrugle; dok ne ugnjile, opore su za jelo, a gujile su vrlo slatke; osobito su dobre za sušenje i za turšiju; a i pekmez je od njih vrlo dobar. Rj.

taklja, f. (u Zadru) vidi trklja. Rj. *vidi i tačka I, pritka.*

takmac, m. — Ima sila takmaca oko one gjevojke,

Bog zna koga će ona dopasti. J. Bogdanović. *der Rivai, Nebenbuhler. ko se takmači s kim.*

— **takmačenje**, n. J. Bogdanović. *verb. od takmačiti se. radnja kojom se tko takmači s kim oko čega.*

takmačiti se, čim se, v. r. *impf.* — Šta se momaka oko one cure takmači i otimlje. J. Bogdanović. *kao natjecati se, rivalisiren. za postanje isp. takmen.*

takmen, *adj. vidi* jednak. u *stariim posloviceama*: Dvorit' starijega dugovanje je, *sebi takmena* dobrota je. a mlađjega potištenost. DPost. 21. Pamet stavi, ere čmuda nije *takmena* hačvi. 93. *takmen*, jednak, nalik, u Mikalje i Delabele (simile) i u Stulića. XVIII. *isp. istakmiti. za značenje korišću isp. utakmicē.*

takmicā, f. kao *natjecanje*; die *Concurrenz, das I'berbieten*: Ovom korisnom preduzeću želimo svaki napredak u borbi sa silnom tugijskom *takmicom!* Megj. 259. — *zu obličje isp. utakmicē.*

taknuti, *taknem*, v. *pf. berühren, hineinfahren (mit der Hand), tango: Takni u oganj i u zub, jednako je* (Post. 297). Rj. *vidi* tači, teknuti 2, tiknuti; *darnti, dirnuti; ključiti. v. pf. slož. do-taknuti (se), iz-(se), na-, po-, pri-, raz-, s-, uz-, za-, s-po- (se); matnuti (ispado je k); ponatiati. v. pf. slož. od tači vidi kod njega. v. impf. prosti ticati, i kod njega v. impf. slož.* — Starac ga zapita jede li konj travu . . . izigje u konjušnicu, kad tamo, a konj nije ni takao. Npr. 88. Ali ona *tače štapom u rodu*, voda se razdvoji na dvoje: te ona za njima. 94. Kalugjer *tače štapom* najprije čocka, pa konje redom. Tek što kojega *taknu*, mrtvi oživlje. 98. Niko te ne će ni *prstom taknuti*. 231. Tako me ne *takla* ljuta zmija *usred oka!* Post. 299. *Kud će diva nesreća taknuti!* Npj. 2, 34. S njim (sa Saulom) otidoše vojnici, kojima Bog *taknu srea*. Sam. I. 10, 26. Tada *Davidu taknu u srec*, i reče David Gospodu: sagriješih veoma. II. 24, 10. Po tom leže i zaspā pod smrekom. A gle, angjeo *taknu* ga i reče mu: ustani, jedi. Car. I. 19, 5. Niko ne će očekivati da se *stvar* dosele *netaknuta* a vrlo teška na jedan mah raspravi. Rad 20, 150. *sa se, refleks.* — Vukli su s njega i haljine, ali se njega nisu smeli *taknuti*. Npr. 63.

1. **tako**, lijo ili tako? *ungleich oder gleich, par. cf. tāk.* Rj. *tako srednji je rod prema miškom tāk, koje vidi. suprotno liho.* — Takati se, igrati se: *tako* ili liho? Rj. 729b.

2. **tako**, *so, sic*: tako tako, t. j. kojekako, svakojako. Rj. *adv. — a)* Kako *tako*. Rj. 209b. Da im svakome po konja i ostalo što treba na put, i *tako* oni otidu. Npr. 7. Uči zanat kad ti *tako* srce iste. 36. Cekini iz kamena porevaše *tako* da njega pritis-koše. 96. A gde si mi *tako* bila? 140. Zar ti je *tako* omrznilo življeti, te si se vratilo po mene! 202. Ima ih ka' i kusijeh pasa. Mnogo (ali kusijeh pasa nema *tako* mnogo!). Post. 103. *Kakar* je ko *tako* i čini. 123. Mrtva glava nizam daje. (Zločinee ne plaši *tako* ni zatvor, ni boj, ni globa, kao kad vide pogubljenā čocka). 183. *Kako* ti pervazi, *tako* i pismo, sve je jednako. Danica 1, 5. U Loznici *tako* isto popale sve. 3. 203. *Kakogod* što su od ovud ulazili u šanac, *tako* su onamo na drugu stranu izlazili iz njega. Miloš 96. Narod naš ima svakojakih pripovijetki *tako* mlogo, kao i pjesama. Rj.¹ IX. On je Luku jednom i *takao tako* *tako*, da je Luka od toga dobio nekaku bolest. Sovj. 48. Prvi dan biće sveti sabor, *tako* i sedmi dan. Mojs. II. 12, 16. Reče mu (Husaju) Avesalom govoreći: *tako* i *tako* reče Abitofel; hoćemo li činiti kako on reče ili ne ćemo? Sam. II. 17, 6. Gradeći za jezike indoevropske *tako* zvane *grundtöner*. Rad 2, 193. — *b)* *budući* da . . . *tako* — *budući* da . . . *to: Budući* da se on tvrdo izgovarao . . . *tako* ga puste. Miloš 187. No *budući* da je već bila noć, *tako* zanoči prema njima. Žitije 57. *Budući* pak *da* djeca imaju tijelo i krv, *tako* i on uze dijel u tome. Jevr. 2, 14.

3. **tako**, *so (wahr ich lebe, u dgl.), ita (ita me dii amen)*: *tako* mi vjere! *tako* mi živ brat! *tako* mi Boga. *Tako* me ne klelo malo i velje! Vjera moja *tako* mi pomogla! Oj *tako* me ne rodila majka, već kobila koja gjogu moga. *Tako* t', konjnj, zdravo putovati! O *tako* mi, mladi Pavle! Kujundžija, *tako* ti zanata! sakuj meni od zlata junaka. *Tako* mi neba i zemlje! ne ljubim nikog do tebe. Rj. *interj. u zakletoama.* — *Tako* dušu paski ne izgubio! Post. 297. *Tako* mi Bogova doma! 300. *Tako* mi duša carovala! 301. *Tako* mi majčine hrane! 302. *Tako* mi se tuga na srec ne savila! 305. *Tako* mi umrijeti Boga zovnući! 306. *Tako* mi što vedri i oblači! 307.

4. **tako**, m. *tá-ko. hyp. od tata (vidi takvu hyp. kod enko). isp. tajko, tale.* — Nova mlada svima kućanima nadjene nova imena; tako n. p. nekoga zove (starije djetiče) *takom*, nekog bádom . . . Rj. 211a.

takogje, *conj. vidi* takogjer.

takogjer, (najviše u vojv.) *ebenfalls, ueque.* Rj. *vidi* takogje, i (3). — Sopot, više Požarevea brdo (ispod kojega *takogje* ima izvora). Rj. 700b. Pisao je sovjetu u Bijograd . . . *Takogjer* je pisao i Mladenu, da mu se pošlje pomoć. Danica 1, 86. U njima (pri-jatečjima) da imamo dobru uzdanicu, a *takogjer* i oni u nas! Kov. 122. Josif, koji je *takogjer* bio učenik Isusov. Mat. 27, 57. Ubi Saša, koji bijaše od sinova Rafajevijeh . . . čovjek vrlo visok, i on bijaše *takogje* roda Rafajeva. Sam. II. 21, 20. *tako-gje, i s do-datjem na kraju glusom r: takogjer.*

takov, *adj. iz* brevijara glagoljaškoga. *tulis, similis.* Stulli. *vidi* takovi, *koja riječ po sturinski može bez i ostale oblike imati i kao neodregjeni pridjev.* *isp. Obl. 34. vidi* i takav, taki. — *Takov* znači što i tuki. J. Bogdanović.

takovi, *adj. vidi* takav. Rj. *vidi* i takov, 2 taki. *primjere vidi* kod takav.

taksa, f. odregjena cijena, die *Taxe, taxatio, pretium.* Rj.

taksanje, n. J. Bogdanović. *verb. od* taksati. *radnja kojom tko taksu što.*

taksati, *ksām, v. impf. taxiren.* Koliko su ti vola *taksati* da je vrijedan. J. Bogdanović. *isp. eigeniti.*

taksen, *adj. što pripada taksi, Tax.* — Policijski činovnik mora da prodaje *taksene* marke. Megj. 18.

takum,* m. *das Geschirr, Gerāth, armamenta, cf. oprava, n. p. takum konjski, t. j. oprava (sedlo, uzda i ostalo);* dao mu konja *pod svim takumom*, t. j. pod svom opravom. Rj. *isp. sersan, timar 2.* — Bio jedan vran konj za jaslina privezan s *cijelijem takumom* od čistoga srebra. Npr. 8.

takuša, f. *vidi* takiša. Rj. *nekaka kruška.*

takvica, f. (u Boei) kad se kazuje kako je ko psovao kakvo žensko. *cf. onakvica. Rj. isp. i ovakvica.*

tāl, m. *der Theil, Anthēil, pars, portio*: na moj *tāl* došlo toliko. Rj. *vidi* dijel.

talabuka, f. *vidi* tarlabuka. Rj.

talabūkânje, n. *vidi* tarlabukanje. Rj.

talabūkati, talabūčēm, *vidi* tarlabokati. Rj.

tālne, *tiöen, m. Geissel, obse*: Uz gjevojkju dvanaest *talaca*. Rj. — Tako oni od poslanika postanu *pravi tuoci (Geissel)*, i ostanu u Carigradu četiri godine i po. Miloš 150. *Talac*, onaj što je u zalozī (*der Geissel*). Npj.¹ 3, 399. Uze sve zlato i srebro . . . i *taore*, pa se vrati u Samariju. Dnev. II. 25, 24. *Talac* (upravo založeni). Korijeni 89.

talāgan,* m. (u C. G.) *Art Oberkleid der Männer, pallii genus*: Izvadio jatagana noža, jatagana ispod *talagana*. Rj. *nekaka miška kabanica.*

talambas,* m. *die Pauke, tympanum*; *talambas* je od tuča kao mali čanak, pa se podapne kožom i u Turskoga čanša na vojsci visi o unkašu, te udara po njemu debelijem kaššem, kad vojska valja da se sprema, a i kad putuje. Izio pas *talambas*, rgjava čast a golemi glas (Post. 98). Rj. *vidi* talambas. —

U tom udare bubnji i talambasi od Lješnice. Danica 3, 182. Veljko odmah zapovjedi svome čaušu te udari u talambas. Sovj. 52.

talanaat, *talānta*, *m.* *vidi* talenat; *das Talent, talentum*, τάλαντον. — Gospodaru! predao si mi pet talanta... onaj što je primio jedan talant. Mat. 25, 20. 24. Hiram bješe poslao caru sto i dradeset talanata zlata. Car. I. 9, 13. Daj za njih talanat srebra... uzmi dva talanta. Prip. bibl. 86. Za Daničičevo talanat prema Vukovu talant *isp. agenat*.

talānbas,* *m.* *vidi* talambas. — Začuše se jasni talanbasi i veliki cesarski doboši. Npj. 4, 346.

talāndara, *f.* (u Srijemu) žensko koje svašto govori, *Plaudermaul, garrula*. Rj. *vidi* blebetuša, govoruša.

talapā ōndan. — Ondan, preksjutra. Poslije ondan ide tū (ili čā) ondan, za tijem talapā ondan. Rj. 460a.

talās, *m.* (Θάλασσα), *die Welle, Woge, fluctus, cf. val*: A po zemlji prokleti vjetrovi, podigoše na moru talase. Rj. — Pobježe Jordan videći tebe naga u srojim talasima. DP. 308. Čine da ono odsjauje u duši našoj kao u čistijem talasima tihoga Galilejskog mora. 318.

talāsānje, *n. verb.* od talasati se. stanje koje biva, kad se što talasa.

talāsati se, talāsā se, *v. r. impf.* — 1) *n. p.* voda, žito, wallen, fluctuare. Rj. — 2) (von gewässertem Seidenzeug) moirirt, undatum esse. Rj. talasa se *n. p.* sužena haljina. *isp.* prelijevati se. — *glugol* se drukčije ne nahodi.

tāle, *m.* — 1) (u Dubr. i Prčanju) *hyp.* od otac, *cf. tajko*. Rj. *upravo* je *hyp.* od tata. *isp.* 4 tako. *vidi* ostalu *hyp.* kod otac. — »Tale Mirko, ti ne ruši lice!« Vojvoda mu Mirko odgovara: »O Nikola, moj jedini sine...« Npj. 5, 451. — 2) (u Dubr.) *vidi* svekar: Ovo mi je talov češalj, čim mi tale bradu češlja. Rj. — ta-le. *vidi* takva *hyp.* kod brale. *nom.* tāle, *gen.* tāla, *roc.* tāle. *isp.* Osn. 127.

Tāle,* *m.* Tursko ime. U pjesmama se mnogo spominje megu Turskijem junacima i četobašama Tale od Orašca, ili Tale *brudalina*, a onako samo Tale. Rj. *nom.* Tāle, *gen.* Tāla, *roc.* Tāle. *isp.* Osn. 127. Drugu Mujo knjigu nakitio, te je šalje u Liku krjavu na Turčina Ličanina Tala. Npj. 3, 109. Te je šalje Liki i Krbavi na koljeno Ličkom Mustaj-begu i do njega od Orašca Tala. 3, 149.

tālenat, talēnta, *m.* Obl. 3. prema Lat. talentum, kao talanat što je prema Grč. τάλαντον.

tālih,* *m.* (u C. G.) *vidi* talija: I u stari talih Crnogorski. Rj. *vidi* i sreća.

tālija,* *f.* *vidi* sreća: rgjave sam talije. Rj. *vidi* i talih.

Tālija, *f.* Italien, Italia: Iz Talije zemlje preko mora. Rj. *vidi* Italija.

Talijān, Talijāna, Talijānae, Talijānca, *m. der Italiener, Italus*. Rj. *čorjek iz Talije. vid* Italijanae. *isp.* potalijaniti. — Kao što bi i Arnautin Rimskoga zakona ubio deset Talijanaca za jednoga Arnautina Turskoga zakona. Kov. 3.

Talijānka, *f.* die Italienerin, Itala. Rj. žena iz Talije.

talijānka, *f.* t. j. puška; puška Talijanska. — Dade braći puške Talijanke. Npj. 3, 298. Dok predate puška talijanka. 5, 341.

Talijānski, *adj.* italienisch, italus, italicus. Rj. što pripada Taliji, Talijonima. *vidi* Italijanski. — Mjesto samoga gen. nalazi se gen. s prijedlogom od« po talijanskom. Daničić, ARJ. 672a. *adv.* U jednoga pisca sa svijem talijanski Antivari. Daničić, ARJ. 92b.

tāljer, taljēra. tālir, talira, *m. der Thaler, thalerus*. Rj. *vidi* direkač, direklija, karlovac, krstaš, ledenjača, orlaš. — Šecpan uze groše i dukate i na

golo *krupne talijere*. Npj. 2, 630. Sve su sami *krstati taljēri*. 3, 437. Pošlji nama Njeguše trgovce i po njima talijera novce, e će kpnit' Arbanaške ovee. 4, 424. — Tugje (riječi) u kojima mjesto tugjega e i i stoji ije: dacijer... taljēr. Osn. 112. *isp.* i nuše pastir i pastijer.

tālog, *m. der Niederschlag, Bodensatz, sedimentum*. Rj. ono što se od čega slegne na dnu kao mutež. *isp.* utaložiti (i se). *vidi* stelja 2, tuska. *isp.* buza 3. šlaknja, trop, troska. — Jer je čuša u ruci Gospodnjoj... I talog će njezin progutati, ispiće svi bezbožnici na zemlji. Ps. 75, 8.

tālov, *adj.* des tale, toš tale: Ovo mi je talov češalj, čim mi tale bradu češlja. Rj. što pripada talu. *ake. biče* tālov prema tāle.

tāložina, *f.* (u Boci) mjesto gdje ne grije sunce, ein schattiger Ort, locus opacus, *cf.* japad. Rj. *vidi* i osoje, západ (f.) suprotno prisoje. — *osn.* u talog. Osn. 163.

tālpā,* tālpina, *f.* kao debela velika đaska, *n. p.* što se meće poprijeko kad se čuprija gradi, die Planke, tabula. Rj. *pl. gen.* talpi. — Kad sagleda čupriju i *vidi* da je sva od srebra, polakomi se, pa sjaše s konja, te istrgne jednu srebrnu talpu... Kad dogje na onu čupriju začudi se njenoj krasoti, ali mu čisto žao bude što joj nema i onih dreju talpi. Npr. 88. 89.

tālpāra, *f.* kuća od talpi *sagrujena*: Onda su kuće bile, gotovo sve, ili zemunice, ili lubnice, ili talpāre. Zim. 11. — za *nast. isp.* badnjara.

taljigāš, taljigāša, *m. t. j.* konj, der Einspänner (Pferd, das allein eingespannt ist), equus solitarius, currui taljige dieto junctus. Rj. konj što se preže u taljige. — *riječi* s takim *nast. kod* bradaš.

tāljiē, tāljigā, *f. pl. ein einspänniger Wagen, currus unijugus*. Rj. kola u koju se upreže jedan konj (taljigāš). *dem.* taljiške, taljžiē. — Jami mrtve prčije, već drži za moć. (... kad im se poplašio konj u taljigama...). Posl. 108. Što je veći teret na taljigu, to je rigji dika. (U Srijemu). 355 (= na taljigah stariji oblik mjesto na taljigama). Filip Višnjčić... imao je svoga konja i taljige, i čisto se bio pogospodio. Npj. 4, XII.

tāljiške, *f. pl. dem.* od taljige. Rj. *vidi* taljžiē.

taljizgalo, *m.* koji taljizga. Rj. *isp.* gnjevetalo. *suprotno* brgljalo. — *riječi* s takim *nast. kod* bajalo.

taljizgānje, *n. verbal.* od taljizgati. Rj.

taljizgati, taljizgām, *v. impf.* polako govoriti koješta, (schimpflich) langsam reden. Rj. kaže se za koga s pogrdom. *isp.* gnjevetati. *suprotno* brgljati.

taljžiē, *f. pl. dem.* od taljige. Rj. *vidi* i taljiške.

tām' amo, *okruženo mjesto* tamo amo. — Pretvori se u ovcu i tam amo kroz kamaru stane blejati. Npr. 216. Dosadi mu se čekati te počne tam amo kroz goru šetati se. 219. A u kolu ostarala majka, tam' oramo kolom okretala. Here. 8.

tāma, *f.* — 1) die Finsterniss, tenebrae. Rj. *vidi* tma, tmica, tmina, tmuša; nevidjelica. *isp.* tannilo, tannina. — Evo ima tri godine dana, ka' je Janko tame dopadnuo. Rj. 257a (u tannici). Dvori su ti tamom poturnjeli uzlišćući za uprvom svojom. Rj. 785b. I ljudi koji sjede u tami, uvijekse vidjelo veliko. Mat. 4, 16. Zvijezde lažne, kojima se čuva mrak rječne tame. Jud. 13. — 2) Nebel, nebula: Svu je Mačvu tama pritisaula: nije tama ota zla vremena; već je tama od pra' pušćanoga. Rj. *vidi* magla. — Dok se pramen zapovjede tame. Rj. 190a. I pri-tište tama pod Trebinjem... a što kažu tamu pod Trebinjem, to ne hješe tama od sumraka, veče tama od pušćanog praha. Npj. 4, 8. Svu je Mačvu tama popanula. 4, 166. — 3) i tamni vilact. Pripovijeda se kako je nekakav car došavši s vojskom na kraj svijeta, pošao u tamni vilact, gdje se nikad ništa ne vidi... Kad se vrate iz tame na svijet, a to ono sve bilo drago kamenje... Valjada se na ovcu

tamu i ono misli gdje se pjeva: Pa se nose po Kosovu ravnu, dok na tamu počinulo sunce. Rj. — 4) tušta i tama, t. j. vrlo mnogo. Rj. — Kad evo ti na jedan put svanu u pećini kao dan, i tušta i tama od svake vrste ljudi... a pred njima jedan starac. Npr. 95.

1. **tāmān**,* *gerade, eben, just, commode, recte, nec justo minus, nec plus: taman do koljena; tamani si došao kad treba. A. Je li ti dugačka ta haljina? B. Nije, nego taman.* Rj. *vidi* na ugod, t. j. taman, kao što treba. — *Taman* kad sveti Arangjel korači jednom nogom k Bogu na nebo, onda gjava stigne. Npr. 92. Videći da joj je (papnča) *taman na nogu*, odvede je svome dvorn. 130. *Taman* smo se gjido natražili. (Kad koji koga u čem ulovi). Posl. 311. Što *Momčilu taman kulpak bio*, Vukašinu na ramena pada; što *Momčilu taman čizma bila*, tu Vukašin obje noge meće. Npj. 2, 114. *Taman* oni u riječi bili, blizu su im Turci prigrejali. 4, 328. Kao gluv (veli) *taman* je za tobdžiju. Npj. 1, XXVIII.

2. **tāman** (tāman), mna (tāmni), *adj.* Rj. *vidi* tavan (tavna), tmast. — 1) *finster, obscurus: Tamnoj* noći nema svjedoka (Posl. 311). Za tri dana i tri noći *tamne*. Rj. — *Potmurno vrijeme, tamno, oblačno.* Rj. 554b. *Tamni vilaci*, m. *vidi* tama 3. Rj. 731a. Iliri ili Hirvi, to je mrtvo i *tamno ime*, koje danas ne znači ništa. Kov. 8. Da odbacimo dakle sva djela *tamna*. Rim. 13, 12. Aneta... *tamna postanja*; može biti od arap. enbā. Daničić, ARj. 90a. Prešavši na *stran vrlo tamnu* istražuje kako je postao rumunski narod. Vid. d. 1861, 71. (Politička istorija) koja je jošte vrlo *tamna* i zamršena. 1862, 18. — 2) *kao jedan, žalostan: Tako mi majka tarne vijence* ne savila prigje sjutra! Posl. 302. Jokica se na put opravljaje, za njim *tamna majka* pristajaje, *tamnu majku* i braća žalosna. Kov. 102. Ma se saže Jokičina majka, jedna majka i *tamna ljubovca*. 104. Kada dogjem u dom *tamni, tamnoj mene!* šta će gjeci kaživati, gjeci lele! 111.

tamāniti, **tāmāniti**, v. *impf. vertilgen, ausrotten, delco.* Rj.³ za značenje *vidi* iskopavati, zatirati. — **tamāniti**, nema u Vuka. Rad 6, 95. v. *pf. slož.* dotamaniti (sc), u-, za-, v. *impf. slož.* utamanjivati.

tamānjēnje, n. *verb.* od tamaniti. *radnju* kojom lko tamani što.

tambārīna, f. (u C. G.) kao gunj veliki, postavljen jagatinom, *eine Art Mantel, palli genus: A* na nj bješe erna *tambarina*. Rj.

tambor, m. (u C. G.) *vidi* tabor: Doveo je tri *tambora* vojske. Rj. *riječi* tabor *umetnuto* m. *isp. dumlek (i dulek), trumpa. vidi* i taobor. *coll.* tamborje. Tu *tambor* Turci *postaviše*. Npj. 5, 129. Tu je s vojskom *tambor učinio*. 5, 200.

tamborje, n. (*coll.*) jedinica tambor. — Povukoše paše u *tamborje*. Npj. 5, 96. Kad razbiše pašino *tamborje*, i veliku odoru dobiše. 5, 125.

tambura,⁴ f. *die Tamburine, citharæ genus: Lulu pije, u tamburu bje.* Rj. *dem.* tamburica. — Stoji *čitak lica i tambura*. Rj. 329b. Šarkija, *velika tambura od trije žice*. Rj. 834a. Omer *uze sedlešti tamburu*. Npj. 1, 218. Na marami *srebrna tambura*. 1, 352. *Udaralo u tamburu gjače: tambura mu od surogo zlata, žice su mu kose* devojčake, a terzijan pero sokolovo. 1, 151. One su na bespolici igrale *uz tambure*. Danica 2, 95.

tamburānje, n. *Tamburinspielen, citharæ lusus.* Rj. *verb.* od tamburati. *radnju* kojom lko tambura.

tamburāsa, **tamburāša**, m. *vidi* tamburdžija. Rj. *koji tambura*. — *riječi* s *takim* nast. kod braćaš.

tamburati, **tamburām**, v. *impf. die Tamburine spielen, cithara cano.* Rj. *udarati u tamburu*. — *Tamburice*, moja dangubice! kome će te ostaviti pustu!... pa će drugi s tobom *tamburati*. Herc. 198.

tamburdžija,* m. *der Tamburinspieler, qui cithara canit, cf. tamburaš.* Rj. *koji tambura*.

tāmburica, f. *dem.* od tambura: *Tamburice*, moja dangubice! (Kome će te ostaviti pustu! Herc. 198). Rj. Baglama, 2) *mala tamburica od tri žice*. Rj. 11a. Vije li mu bandijera, *udara li tamburica*, poje li mi uz tamburu. Npj. 1, 263.

tāmburov, *adj.*: A sleme će drvo *tamburovo*. Rj. *adj. s takim* nast. kod aptov.

tāmburski, *adj.* n. p. žica, *Tamburin-, cithararum.* Rj. *što pripada tamburama, tamburi*.

tāmīn,* (*acc.* Rj.³ XXXI), teminiti, *vidi* misliti. *cf. tamin.* Rj. 736a (a *riječ* tamin *nije* u Rj. *na svom mjestu*). *misao? u Rj.³ ima tamin,* teminiti.* u Popovićem rječniku teminiti, procijeniti.*

Tāmiš, m. *Temesch, Temesis.* Rj. *voda u Ugarskoj.* **tāmjan**, m. *der Weihrauch, thus (ῥοψισαυ)*: Ne bi dao ni Bogu *tāmjana* (Tako je tvrd. Posl. 193). Rj. *vidi* tamjan, tamljan, timjan.

tāmjanika, f. *Art wohlriechender Trauben, Muskateller, urac odoratae genus, cf. tamjanka* 1. Rj. *vidi* i tamjanika, tamljanika. *nekako mirisavo grozđe (miriše kao tamjan?). vidi* mirisavka. — *riječi* s *takim* nast. kod aptika.

tāmjanika, f. — 1) *vidi* tamjanika. Rj. i *syn. ondje. grozđe.* — 2) (u Užič. nah.) *Art Aepfel, pomi genus.* Rj. *nekaka jabuka.*

tāmjanov, *adj. što pripada tamjanu. — Dok dan zahladi, i sjenke otidu, ići će ka gori smirnovoj i ka *lumu tamjanovu*. Pjes. nad pjes. 4, 6. *takva adj. vidi* kod aptov.*

Tāmlava, f. *vidi* Tavnava. Rj. *glas se n izu m promijenio na l. vidi* Tavnava.

tāmljav, m. *vidi* tamjan. Rj. *vidi* i tamjan, *od čegu je postalo tamjan pretvorivši se glas nj izu m u lj.* — Potpiši mi tri tovara voska, tri tovara voska i *tamljana*. Npj. 3, 60.

tāmļānika, f. *vidi* tamjanika. Rj. i *syn. ondje.* **Tāmnava**, f. — 1) u Srbiji voda koja izvire pod planinom Vlašićem i utječe u Savu izmegju Zabrežja i Paleža, *ein Fluss in Serbien.* Rj. — 2) knežina oko te vode, *Gegend an dem Flusse gleichen Namens.* Rj. — *vidi* Tamlava, Tavnava. *imena mjestima, vodama i t. d. s takim* nast. kod Bregava.

Tāmnāvac, **Tāmnāveca**, m. *Einser von Tavnava.* Rj. *čorjek iz Tavnave. vidi* Tavnava.

Tāmnavski, *adj.* von Tavnava. Rj. *što pripadu Tavnari. vidi* Tavnavski.

tāmnica, f. *das (finstere) Gefängniß, vineula, carcer: Tāmnica* je kuća neobična (Posl. 311). Rj. *vidi* tavnica, suznjara, suznjica. — A to nije *ledena tavnica*, no nekaka jama bezdanica. Rj. 20a. Otruhlio u gvozdju (*u tavnici*). Rj. 480b. Veće *tamni u tavnici tamnoj*. Rj. 731b. Eno je *zatvorene u tavnici u gvozdju*. Npr. 234. *Te ga odmah okuju i bace u tavnicu*. 237. *Vojnici nesretne seljane po gradu hvataju i u tavnice mecu*. 248. *U čijoj si tavnor'o tavnici?* Npj. 3, 134. *Turio ih na dno u tavnice*. 4, 19. Baci seljaka u *tavnice na 6 dana*. Danica 3, 239. *Kako su je (Kosaru) nekakvi ljudi izveli iz tavnice*. Nov. Srb. 1817, 471. *U tavnicu da te ne vrgnu*. Mat. 5, 25. *Metnite ovoga u tavnice*. Car. 1, 22, 27. Car Vavilonski *izvadi iz tavnice Jothina*. II. 25, 29. *Krivac pored globe još je trebalo da trpi tavnice*. DM. 311.

tāmnicař, m. — 1) *Kerkermeister, carcerum custos.* Rj. *nastojnik nad tavnicom*. — Car doziva mlada *tāmnicařa*, da izvadi kosti Jovanove. Herc. 65. *Povjeri tāmnicař Josifu sve suznje u tavnici*. Mojs. I. 39, 21. — 2) *ein Gefangener, captivus: Mi imasmo mnogo tāmnicařa.* Rj. *koji je u tavnici. vidi* sužanj, suznjicař. *isp. rob*. — *Vidiš, brate, suznicařa, suznicařa, tavnicařa, koj ne vidi žarka sunca*. Npj. 1, 140.

tāmnicařka, f. Rj. *vidi* tavnicařka.

tāmnicařki, **tāmnicařni**, *adj.* n. p. vrata, *Kerker-, cur-*

ceris. Rj. što pripada tavnici. — Ona ide na tavnika vrata. Npj. 3, 122. Promijeni mu haljine tavnike. Car. II. 25, 29. Kula kod trijema tavnickoga. Nem. 3, 25.

tavnilo, *n. vidi* tavnina. Rj. *vidi* tavnilo. *isp.* tama 1. — I o njima tri kamena draga, koji sjaju noći na tavnilu. Rj. 729a. Kako ti je u tavnilu, tamnoj mene! u tavnilu bez vigjela, vigj' me jadi! Kov. 111. riječi s takim nast. kod bjesnilo.

tavnina, *f. die Dunkelheit, Finsterniss, tenebrae*: Momče mi promiče kroz selo, tavnina bješe, ne vigjeh (Npj. 1, 415). Rj. *vidi* tavnina, tavnilo. *isp.* tama 1. — I ljubovea u jad ostanula! koja će ti tavninjet' u tavninu prijed, brate, reda i brenjena. Kov. 105.

tavnovanje, *n. das Liegen im Gefängnisse, vincula, captivitas*. Rj. *verb. od* tavnovati. *stunje* koje bivu, kad tko tavnuje. *vidi* tavnovanje.

tavnovati, tavnujem, *v. impf. im Gefängnisse liegen, schmachten, in vinculis esse*. Rj. *biti* u tavnici. *vidi* tavnovati, tavnjeti 2, sužnjavati. *v. pf. slož.* potavnovati. — U čijoj si tavnici? . . . Bog ti ne d'o onje tavnovati. Npj. 3, 134.

tavnjan, *m. vidi* tamjan. Rj. *vidi* i tamljan (od čega je postalo tamjan promijenivši se glas lj izu m na nj), timjan. — Ne bi dao ni bogu tavnjana. (Tako je tvrd). Posl. 193.

tavnjanika, *f. — Mirisavka, cf. tamjanika*. Rj. 359a (u riječ tamjanika u Rj. nije na svom mjestu). *vidi* tamjanika, tamljanika.

tavnjeti, tavnim, *v. impf. Rj. vidi* tavnjeti. — 1) *dunkel werden, obscuror*. Rj. *postajati* tavno. *v. pf. slož.* potavnjeti. — O tako ti moje sunce žarko! tako sjalo, nikad ne tavnjelo! Kov. 60. I ljubovea u jad ostanula! koja će ti tavnjet' u tavninu prijed, brate, reda i brenjena. 105. Oči mu počinjahu tavnjeti te ne mogaše vidjeti. Sam. I. 3, 2. — 2) *vidi* tavnovati: Veće tavnji u tavnici tavnjoj. Tavnji junak za devet godina. Rj.

tamo, — 1) *vidi* potamo. *isp.* onamo. — a) *dort, ibi*. Rj. *nu pitanje*: gdje? — Kaže mu i vreme u koje valja da je tamo. Npr. 21. On je čak u drugome carstvu, tamo se oženio i caruje. 58. Sine! tamo nu onome svetu ja sam ti u mukama. 84. Dobar veče, ima li ko tamo? 148. I Dobrinjea dovede u Kragujevac . . . A posle dugoga tamo ispitivanja i dokazivanja otpusti ih Miloš obojicu, da idu svaki svojoj kući. Miloš 179. Otide u Misir. I bi tamo do smrti Irodove. Mat. 2, 15. Strijele su pred tobom tamo dalje. Sam. I. 20, 22. — b) *dorthin, eo*. Rj. *na pitanje*: kuda (kamo)? — Zavabi te svinje kuda tamo. Rj. 165a. Ne možeš ti tamo otići. Npr. 45. Ja mu tamo kolača ne spreman. (Ja mu ne velim tamo da ide, jer može zlo proći). Posl. 108. Ovamo je tamo. (Kad ko ne će pravijem putem da ide). 230. Kad tamo dogje, a to ima šta videti. Miloš 181. U početku mjeseca Majja mislim sići tamo k Vama. Straž. 1886, 60. amo idu i riječi kad tamo: Otide da vidi šta je. Kad tamo, ali se zapožarilo pa u požaru zmija pišti. Npr. 10. «Šta je to?» Kad tamo, ali baba pod krevetom. 16. Preleće kao munja do jezera. Kad tamo, *vidi* car sina mrtva. 153. za vrijetne: Vukodlaci se najviše pojavljuju zimi (od Božića tamo do Spasova dne). Rj. 79a. — c) tamo amo, tamo i amo, tamo i ovamo, i tamo i amo: Suć muć, tamo amo, cf. trt mrt. Rj. 850a. Ugleda tri konja, gje obigravaju tamo amo oko grobova i oko crkve. Npr. 97. Bilo jada i tamo i amo. Od Turaka niko ne uteče. Npj. 3, 241. Živijem se ognjeni pogonjahu po megdanu tamo i ovamo. 1, 82. Proleti po sobi dva tri put i tamo i amo. Danica 2, 130. Desno pleće obrnu Aron tamo i amo na žrtvu obrtanu pred Gospodom. Mojs. III. 9, 21. okrnjeno tam', koje vidi. — 2) tamo njemu i tako njoj (rekavši), *eine Art Euphemismus, wenn man erzählen will, wie der oder die geschimpft habe, um*

zu verhüten, damit der Zuhörer dieses nicht auf sich beziehe: tamo njemu rekavši jedi govna; tamo njega ujela zmija; tamo nju i t. d. Rj. — Onaj matori pas stane govoriti kurjacima: «Tamo njimu to i to! Dok su još ova dva zuba meni u glavi, ne ćete vi ničiniti štete mome gospodaru.» Npr. 13. Onda je (devojku) žena pogledi, pa joj reče: «Tamo njoj krvave suze iz očiju letele kad plakala, a kad govorila, tamo ona prskala i balila te te ne mogli ljudi slušati.» 141. Stane vikati na njib (na devojke): «Tamo one ovakvice i onakvice! toliko me godina služite verno, a sad me izneveriste.» 240. Otac napadne na nj (na dijete) i stane ga karati: «Gde ti je prase, ubio tamo njegu Bog! Ja gledam da zapatim, a ti raščerdavaš.» 256. Tamo njemu (rekavši). (Kad se izrijekom kaznje kako je nekom što opsovato ili onako ružno rečeno. Gledaj:) Tamo on. (Govori se: 1) kad se izrijekom što ružno za koga kazuje ili govori, n. p. tamo on pas i t. d. 2) Kad se kazuje da se kome dogodilo što zlo, n. p. tamo on zaklao se i t. d. Ovo se ovako govori kako u drugim rodovima, tako i u padežima, n. p. tamo ona kučka! tamo nju ujela zmija! tamo njemu otpalu ruka! tamo njega ubio grom i t. d. Posl. 311.

tamošnji, *adj. dortig, qui isthic est*. Rj. *kaji* je tamo. *isp.* onamošnji. — Vrlo su dobri glasovi iz Tunisa o tamošnjem stunju zdravlja. Nov. Srb. 1817, 772. Pošljite dakle toliko ovdvašnjem knjižaru Valoziću preko tamošnjega knjižara Leona. Kolo 13.

tanac, *tanca, m. die Weise, Melodie (Tanz), modi, moduli*: Opa cupa tanca. Rj. *vidi* igra 2, ples. dem. tancae. — Najviša Lovćen planina; vilenski u njoj stanovi, svegij' vile tance izvode. Npj. 1, 191. Povratanče! Zelen bor! Borkoviću! Zarukavje! Sini tanče moj! 1, 326 (Ovako se priprijeva uza svaku vrstu. Vuk). igre, plesovi, tanci: hora, kolo, madžarac, polomka, povratanac, provlak 2, treskavac 1.

Tanacko, *m. ime* muško (od Tanasija). Rj. — *Atanacko* i bez prvoga a: *Tanučko* (e pred k stoji mjesto s kao u *ckurac*). Osn. 292.

tannah, *tannahna, adj. dem. od* tanak. *vidi* tanan, tanušan. *adj. s* takim nast. kod grubahan. — *Tannah* kupac nigla dobar objed ne izije. DPostl. 125. *tannah*. Glas. 12, 489.

tanak, *tänka (tänki, comp. tänji)*. *adj.* Rj. *dem.* tanahan, tanan, tanušan. — 1) *fein, dünn, subtilis*. Rj. — Gragju gradi tri godine dana, b'jelu kulu i tanku arbiju. Rj. 98a. I na domet tankom puškom ubit'. Rj. 131b. Zalij cvijet kroz tanku sviralu. Rj. 181a. Librasto svinjče, t. j. tanko, koje se ne može lasno ugojiti. Rj. 327a. Tanuk bez kao makovina. Rj. 33a. Uveo u tanke niti. Rj. 422a. Kad se pokažu mali tanki oblaci. Rj. 523a. Tanuku kost, f. (u Dubr. kod mesara) guzna kost, Steissbein, os coccygis. Rj. 731b. Tanak kao trst. Rj. 751b. Uperak u debela konce ili druge kakve vrve tanji kraj, koji se uvrazi u iglu. Rj. 781a. Pri tom bijaše (šči) i lijepa a tanka kao šibika. Npr. 130. Pozna da to nije onaj tanki glas lisicin. 177. Navesti koga na tanak led (prevariti ga). Posl. 185. Ovgje sam najtanji. (Dotaknuvši se rukom do vrata reče onaj koji se pravda za što, i znači: ako ne bude ovako, posijeci me). 230. Tanak kao konopljika. 312 (lijepa rasta). U čista praseca tanka slanina. 338. Čiju, miju, da rasteš. (Kazala nekakva žena dajući pastorčetu tanku Angjeliju! 2. 461). 311. Tud se dala tanka staza. Npj. 1, 118. Čije je zaklala šecerli Stana tankijem nožem po grlu b'jelu. 1, 216. Seja će za brata tanku preglju presti. 1, 218. Ako sam tanak, pretanak, a ja sam roda gospodska. 1, 391. Idu, brate, nu tanke čardake. 2, 231. Spremi mene tanke brašnjence, da ja idem prositi gjevoku. 2, 331. Snaho moja, tanka Angjelija! 2, 464. Visok junak. tanak u pojasi, 2, 483. (vidi tankovijast, tankovit. *isp.* vitak). Miloš je bio tankih podupćikih brkova. Danica 1, 30. Razlika između tankoga i de-

belog jera. Nov. Srb. 1818, 397. Jugović niti je bio vrlo tanak ni debeo. Sovj. 88. Iza ognja dogje glas tih i tanak. Car. I. 19, 12. Blizika . . . dolazi o rodu po debelosti i po tankoj krvi. Daničić, ARj. 446b. U oroj je tankoj razlici između riječi »djedina« i »otačastvo« dubok smisao. DM. 12. adr. Stane po običaju na vratima tanak govori. Npr. 177. Poklikoše tanko glasovito. Npj. 2, 639. — 2) slab, n. p. razgovor, *schwach, exilis*: Tu su majci tanki razgovorei (Posl. 323). Rj. — AP je tanka vjera u Turaka ka' od vune konac u vezitku. Npj. 4, 121. Može se čuti tanak izgoror slova »h« (od prilike kao u Njemačkom jeziku »h«). Posl. XXIII. — 3) tankijeh rebara, t. j. siromašan, nema ništa u njedrima (oko rebara). Rj. — Tanak oko rebara. (Siromah, nema novaca, koji se obično nose u njedrima i u džepovima oko rebara). Posl. 311.

tānau, tānana, adj. kao dem. od tanak, *fein, dünn, tenuis, exilis*. Rj. vidi tanahan, tanušan. — Vozila se tananu galija. Rj. 251b. Slušala ga tananu robinju. Npj. 2, 23. Da joj druge u svu zemlju nije, ni bijele bule ni vlahinje, niti ima tanane Latinke. 2, 223.

tanana, u prijevju: U kovača gusta bašča, *tanana*, gusta bašča, tininini, gusta bašča, eto velju, gusta bašča. Rj.

Tanāsija, Tanāsije, m. *Athanasius*. Rj. vidi Atanasije, bez prvoga a: Tanasije, i odalle Tanasija prema Ilija, Zarija (Zaharija). isp. Osn. 75. isp. Tanacko i Atanacko. hyp. Taša, Tašo.

tāncalac, tāncaoa tāncalo, m. *ballarino, saltator*. Stulli. koji tuncu. vidi igrač 2.

tāncalica, f. *ballarina, saltatrice*. Stulli. koja tanca. vidi igračica 2, igralica.

tāncanje, n. *das Aufspielen, cunitatio (fistulae)*. Rj. verb. od tancati, koje vidi.

tāncati, tāncām, v. *impf. aufspielen, euno ad modulus*. Rj. vidi igrati 1, plesati 2. od Njem. tanzen. — u Hrv. pjevaju djecu: Tancaj, tancaj erni kos; kak' bi tancal, kad sam bos.

tāncovogja, m. *der Fortänzer, qui choream ducit*: Već sam kokin tancovogja. Rj. tancovogja, koji vodi tuncu. isp. kolovogja 1. — riječi tako slož. kod čelovogja.

tāncac, tāncāca, m. *dem. od tanac*. — Mirno sree tancac vodi. DPosl. 61. za oblik i ake. isp. ljupčac, ljupčica od ljūbac.

tāncenje, n. vidi tentanje. Rj.

tāncica, f. — 1) *dem. od tanka*. Rj. — 2) tanka puška: Pa tancicu pušku dohvatio. Rj.

tāncina, f. *subtilitas, exilitas, tenuitas*. Gjorgji: svom tancinom pogled vara koprenica, kom put resin. Stulli. vidi tankoća, tankota, tankost.

tānciti, tāncim, (u Dubr.) vidi tentati. Rj. tentati, koga, navraćati: *verleiten, induco*. vidi i navoditi 2. v. pf. slož. natančiti. — Ne tancū odveće, da ti se ne slomi. DPosl. 75. značenje (korijenu) tiskati, navraćati: *tanciti*. Korijeni 85.

tāndara, f. — 1) (u Srij.) vidi prevarnica. Rj. kao *dučan, kamara*, gdje se kobasice i lakre stvaru prevare i prodaju. — 2) *tandara mandara, durcheinander, susque deque*. Rj. *Tandara mandara* (kad se što ne uradi kao što treba). Rj. 344b. *Tandara mandara*, cievara bez masla. Posl. 311. isp. dar mar.

tāndrk, m. *das Gepolter, strepitus*: stoji tandr. Rj. stoji tandr n. p. kola, kad trče po tvrđu drumu. — vidi tarlabuka, i *syn. ondje*.

tāndrkanje, n. *das Poltern, strepitus*. Rj. verb. od tandrkat, koje vidi.

tāndrkati, tāndrčēm, v. *impf. poltern, strepo*. Rj. c. pf. prosti tandrknuti. — Tako debelo »jer«, u ostalim rećma, ostaje peti točak u kolima . . . Koga ne mrzi da mu tandrče ostrag, neka ga priveže, a ko voli bez njega, neka se ne boji da će ga kola iz-

dati, samo ako su mu ona druga četiri točka zdrava i opravljena. Nov. Srb. 1817, 344.

tāndrknuti, tāndrknuti, v. *pf. cinnal poltern, strepo*. Rj. v. *impf. tandrkat*.

tāne,* tāneta, n. t. j. puščano ili topovsko, *die Kugel, globus (plumbeus)*, cf. zrno. Rj. vidi i purak 1. — Šav barjak izrešetao taneta. Rj. 229a. Gosino mu tane! (Psuju obično Bačvani). Posl. 44. Kao da si pred svakoga metnuo raskrsljenu vreću taneta, pak da zahvata šakama i baea, tako česta lete taneta. Danica 3, 173. *Udarilo ga tunc* više leve sise. Miloš 45. *Tunc* iz Francuskoga topa skine Sent-Priesta s konja bez duše. Žitije 65.

tāneće,* n. *Bleeh, lamina*; taneće je najviše žuto, a što je bijelo zove se *lim* n. p. što crkve pokrivaju njime. Rj. — Mazalica, 1) ona je od žuta tanećetu ili od mjedi i na kaišu visi o pojasu. Rj. 341a.

tānka, f. tanak hljeb, *panis subtilis*. Rj. *dem. tančica* 1.

tānkōća, f. *die Dünne, subtilitas*. Rj. *osobina onoga što je tanko*. vidi tančina, i *syn. ondje*. — riječi s tukim nast. kod bistroća.

tānkoprelja, f. *die Feinspinnerin, quae subtile net*: Ja sam čuo da si tankoprelja. Rj. tanko-prelja, koja tanko prede. isp. prelja, hitroprelja, zloprelja.

Tānkosa, f. ime žensko (*q. d. subtilis comae*). Rj. — mjesto tank-kosa, a to opet mjesto tanko-kosa. Osn. 44. u koje je tanka kosa.

Tānkosava, f. ime žensko. Rj. — Tanko-s(l)avu. *takvu ženska imenu kod Dikosava*.

tānkōst, tānkosti, f. vidi tankoća. Rj. vidi i tančina, tankota. — Da kod nas još ne može spisatelj na najmanje tankosti jezika, gramatike, štila, i materije (?) paziti. Pis. 61.

tānkōta, f. vidi tančina, i *syn. ondje*. — Niz riječi, kojima razlikosti u značenju do najnježnije tankote oštro obilježi. Rad 6, 192. — riječi s tukim nast. kod čistota.

tānkōuman, tānkōumna, adj. *ingeniosus*. Stulli. tanko-uman, u koga je tanak um, ili čemu treba tanka uma. isp. oštrouman, gdje se nalaze i druga adj. tako složena. — Što neči tankoumna bogoslovica. A. Tomiković. DARj. 498a.

tānkōvija (kudjelja), f. (*st.*) *fein, subtilis*: I kudjelju tankoviju. Rj. tanko-vija, drugoj poli osnovu koju je u viti (vijem).

tānkōvijast, adj. *schlank, gracilis*. Rj. n. p. čovjek u pojasu tankovijast. vidi tankovit, tanak. isp. vitak. — osn. u tankovija. Osn. 214.

tānkōvit, adj. u pjesmi mjesto tanak, *schlank, gracilis*: I u pasu tankovita. Rj. vidi i tankovijast. isp. vitak. — *vit* (kor. koga je i *viti*), *tankō-vit*. Može biti da nije složena. Osn. 210. ako riječ nije složena, onda pripada među adjektiva, koja vidi kod barđvit.

tānkōvrh, adj. *schlunken Wipfels, verticis tenuis et gracilis*: Megju njima tankovrha jela. Rj. tankovrh, u čega je tanak vrh. za obličje isp. suhovrh.

tanušau, tanušna, adj. *dem. od tanak*. Rj. vidi tanahan, tanan. — isp. lakru *dem. udj.* lagušan, mažušan.

tānja, f. (u Srijemu) mjesto gdje se riba suši, *Ort wo die Fische gedörrt werden, locus piscibus torrendis*. Rj. — Zimno kao Avram na tanji. Posl. 90. riječ tugja. Osn. 58. Mađ. tanya (*stan, majur*).

tānjār, tanjara, m. ribar, koji je na tanji. Rj.

tānjēnje, n. *das Dünnen, extenuatio*. Rj. verb. od tanjiti. radnja kojom tko tanji što.

tānjir, tanjira, m. *der Teller, orbis, cf. tanjur*. Rj. — Prsljčnjak, u pripovijeci kao *dren tanjir*. Rj. 619b. Kao *Erdeljski tanjir*. (Kaže se dvoličnu čoeku, koji se pretvara svakojako — kao što je i *Erdeljski tanjir s obje strane*. Posl. 131. Žena je morala . . . donositi jelo, dvoriti i tanjire mijenjati. Danica 1, 90. Glava

se Milojeva *na tanjiru* postavi na stolicu za ugled. 4, 26.

tanjirača, *f. Art Apfel, pomi genus. Rj. nekaka jabuka.*

tánjiti, *tánjím, v. impf. n. p. hljeb, drvo, dünn machen, extenuo. Rj. činiti da bude štogod tanje. isp. otančavati. v. pf. slož. iz-tanjiti, o-, pro-, raz-, u-. v. impf. slož. rastanjivati.*

tánjár, *tanjár, m. vidi tanjir. Rj.*

tábor, *m. vidi tabor: Gje je čador silnog car' Murata, usred Turskog silna tuobora. Rj. biće samo u pjesmi, du se dobije jedan slog više. vidi i tambor.*

táondán, (u C. G.) *vidi ondan. Rj. — Ondan, prek-sjutra. Poslije ondan ide tã (ili éu) ondan, za tijeim talopa ondan. Rj. 460a. Šaondan, iza tuondan. Rj. 833a.*

táostvo, *n. die Geisselschaft, obsidium. Rj. kao zaloga, kud se čorjek daje za tuoca, u zalogu. isp. zaloga la. — Treći put morao je Kara-Gjorgijije dati Turcima u tuostvo kneza Gjnka. Sovj. 28. Ostario mn u tuostvo sina svoga. DM. 161. tuostvo?: Talac, onaj, što je u zalozji, der Geissel. Tako se govori i tuostvo, das Pfand, Npj. 3, 399. osn. u starom ТААВ, od koje je suda talac. Osn. 243. tal-stvo, s promjenom glasa l na kružu slogu na glas o: taostvo.*

táostvo, *n. vidi taostvo (talastvo?).*

tápija,* *f. Grundbrief, literatæ possessoriae. Rj. pismo o mljku čijem.*

tápkánje, *n. dem. od tabanje. Rj.*

tápkati, *tápkám, v. impf. dem. od tabati. Rj. tabkati, s promjenom glasa h pred k na p. v. pf. slož. po-tapkatii, pri-, u-, raz-. — Neka mi igrači i igračice tapkaju po grobu. Megj. 215.*

táplún, *taplúna, m. vidi vranj. — Malijem čepićem zatiskuje, a velikijem tuplunom otiskuje. D'Posl. 59. Zatisni čepićem, a otisni tuplunom. 156. tuplun, vranj u Stulića. XVIII.*

tápsénje, *n. verb. od tapšiti. radnju kojom tko tapše koga ili što.*

tápsiti, *tápsím, v. impf. milovati rukom koga ili što. M. Gj. Milićević. — On se razgovara, tapsi pitomije (od goveda) rukom, kori i kara nestašnije, kao god kakvu čeljad. Mil. 61. vidi i blazniti. streicheln, blandiri.*

tár, *m. (u Baranji) na vršaju sitna iskršena slama kao pljeva, zertretenes Stroh, stramentum comminutum. Rj. — tar (kor. koga je trti). isp. Osn. 17.*

Tára, *f. einer der beiden Flüsse, die nach ihrer Vereinigung die Drina ausmachen: Naša Tara ne boji se Turskoga cara (Posl. 192). Mutna teče Tara valovita. Rj. jednu od obudvoje vode, koje sustunurši se zovu se Drina.*

tára, *f. — 1) (u Hrv. u hrišć., a kršćani zovu krosnu) vidi natra, razboj. Rj. vidi i stan 1, stativc. — 2) (u C. G.) troska (što ostane kad se kakva ruda istopi), Schlacke, scoria, cf. šlaknja. Rj. troska, truska. isp. copina. — od trti kuo i tar. isp. Korijeni 87. — 3) (u baniji) veliki malj, kakvim se n. p. stupovi u vodi zubijaju; turi se unokolo utvrde savijena drveća, koja oko nje stoji od prilike kao pero iz bezdoranu, pa za ova drvetu uzme po nekoliko ljudi te gu podižu i njime udaraju. P. Leber. — od trti kuo i tar. isp. Korijeni 87.*

táraba,* *f. die Vcrplankung, septum tabulinum. Rj. zagrada od dasuka. — Stoborje, stoborina, taraba oko kuće. Rj. 716b.*

táraca, *f. (u primorju) das Pflaster, via strata, cf. kaldrma: Igralo je divno horo na taracu pred Kotorom. Rj. — tuja riječ. Osn. 313.*

táracka, *f. (u Baranji) mali top, kao što u Srijemu mnoge opštine kod crkve imaju, der Pöller, mortarium, cf. prangija. Rj. vidi i možar, mnžar. — Mudž. tarazck.*

tárak, *tárka, m. kao velika perajica (ali nijesu*

zupci u gomili, nego poprijeko, kao u grebena), što žene lan rede, Art Flachsrufe, pectinis linarii genus. Rj. — od osnovc koja je postala od kor. trti. isp. Osn. 283.

tarána,* *f. Art Mehlspeise, eibi genus. Rj. — Sa-trica. Uspe se malo vode u šenično brašno, pa se onda dobro satire rukama, te se načini gotovo kao tarana. Rj. 667a. Moja je mati i njegova na jednom suncu taranu sušila. Posl. 181. Turci vele: tarana je hrana, a sva raja: kupus i slanina . . . tarana se od tijestu gradi. Herc. 219.*

táranj, *tárnja, m. das Instrument der Bötticher, um die Vertiefung für den Boden in die Dauben zu schneiden, sculpri genus (rietorum). Rj. orugje bačarsko, što se njim na dugumu izdube dolina, u koju se umetne dno. — od osn. od koje su i riječi tar, tara, tarak. isp. Korijeni 87. riječi s takim nast. kod bacanj.*

tárčúg,* *tarčúga, m. eine grössere Riementasche, perac genus e corio: Mrka kapa za biljega: masan tarčug, a jareta nema (Posl. 183). cf. jandžik. Rj. nekakra povetlika torba od kože. — Prazan tarčug zla prilika. Posl. 259.*

tárigora, *f. (u pripovijeci) koji goru tare. Rj. isp. tarikamen. — tari-gora. tako slož. riječi kod čistikuća.*

tárikamen, *m. (u pripovijeci) koji tare kamen. cf. tarigora. Rj.*

tárkánje, *n. das Schüren (des Feuers), irritatio ignis. Rj. verb. od tarkati. radnju kojom tko turku n. p. u ojanj.*

tárkati, *tárkám, v. impf. (Feuer) schüren, ruo. Rj. vidi čarkati, starkati, sticati. v. pf. tarnuti. — Milenko puši, a Petar tarka u ratru. Šovj. 54.*

tarlabuka, *f. das Geräusch, strepitus. Rj. vidi talabuka, trlabuka, tandrč; treska; glomot, gromot, tropot.*

tarlabúkánje, *n. das Geräusch, strepitus. Rj. verb. od tarlabukati, koje vidi.*

tarlabúkati, *tarlabúčém, v. impf. Geräusch machen, strepo. Rj. činiti tarlabuku. vidi talabukati.*

tárúñ (*tárnñ*), *adj. n. p. kola, Frachtwagen, plaustrum; konji, cf. tarnični. Rj. vidi i tovarni. — tárnñ i tárnñ (od tugje, madžarske tár, koja je postala od tovar). Osn. 181.*

tárnice, *f. pl. beschlugener Meierwagen, plaustrum. Rj. turnu kola.*

tárnični, *adj. n. p. konji, die Wagenpferde, equi vectarii. Rj. što pripada tarnicama. isp. tarni, tovarni.*

tárnuti, *tárném, v. pf. (Feuer) schüren, ruo. Rj. tarnuti n. p. u ojanj. vidi čarnuti. v. pf. slož. starnuti. v. impf. tarkati.*

tárpoš,* *tarpoša, m. eine Art Frauenmütze, vittae genus. Tarpoše su nosile žene od prije u Jadru i u Ragjevini, i to je može biti u svemu svijetu najveća ženska kapa . . . Prošavšijeh godina (od 1803—1814) tarpoši su gotovo sa svijem ukinuti, i postale su umjesto njih manje kape, s kojima je lakše bježati po šumi: Na glavi joj tarpoš od bisera. Rj.*

tártánj, *m. (u Srijemu) govori kao u tartanj, in den Tag hineinsprechen, incompósito. Rj. gororiti bez slike i bez pravoga reda.*

Tárza, *f. ime žensko. Rj. — Tamno je ime žensko: Turzu. Osn. 368.*

tás,* *tása, m. Rj. dem. tasić. — 1) eine Tasse, patella; tasom se na putu pije voda, a kod kuće i vino. Tasovi su ponajviše od bakra pa kalaisani a kod gospode (za vino) i srebrni pa i pozlaćeni. cf. saplak. Rj. — 2) die Tasse, der Teller zur Kirchenkollekte, patella. Rj. pliticu ili tanjir na što se u crkvi sabiraju novci kao darovi crkvi.*

tásić, *m. dem. od tas. Rj.*

taslačina, *f. augm. od taslak*. Rj. *takva augm. kod bardačina*.

taslaisanje, *n. das Stolziren, superbitio*. Rj. *verb. od taslaisati, koje vidi*.

taslaisati,* *taslaisēm, v. impf. stolziren, superbio, cf. jordamiti*: A subaše *taslaisu*. Rj. *vidi i kerebečii se. isp. kočiti se, kokouti se, kopuniti se, kao dičiti se, nadimati se, ponositi se*.

taslak, *m. das unbearbeitete Stück Holz (um daraus Schäfte, Hagenachsen u. s. w. zu machen), der Block, eodec, lignum*. Rj. *neobrađeno drvo, od kojega se prave kolske osovine, kojekaka držala i t. d. vidi šuljak 1. i syn. ondje. augm. taslačina*. — Kolenika, *taslak od vretena*. Rj. 285a.

Taslidža,* *f. vidi Pljevija*: Pa i treću knjigu opravo, u *Taslidžu* i u Foču ravnu. Rj.

täst, *tästa, m. der Schwiegervater, soeer, cf. punac, starac 2*. Rj. *ženin otac*.

tästov, *gdj. des Schwiegervaters, soceri*. Rj. *što pripada tästu*.

Täsa, *m. (ist.) vidi Tašo*. Rj.

täšei, *täšäkä, m. pl. (u vojv.) eine Mehlspeise (etwa österr. Brotstrudl), placentue genus*: Uredio kao Nasta *tuške* (Kad ko što rgjava svršši. Posl. 335). Rj. *nekaka pita*.

täšće, (u Hrv.) u riječi: ja sam jošte *na täšće*, t. j. nijesam ništa jeo, *cf. našte srea*. Rj. *vidi šte, taština 2*. — *täšće* (*šć*) mjesto *št* po nekim krajevima). Korijeni 100.

Täšo, *m. (juž.) ime muško*. Rj. *vidi Taša*. — Svom gjeveru Nikoliću *Täšu!* Npj. 3. 462. *Täšo* (Tadija, Tanasije). Osn. 363. *takva hyp. kod Dišo*.

täst, *a, o (adj. srednji rod po ovome tästo; ali vidi niže. lveković)*. — **1** *leer, vacuus, n. p. konj, vo i t. d. (t. j. prazna trbuha — gladan)*. *cf. prazan*. Rj. — **2** *vidi sujetan; cigel, inanis, rannus*. — *Täšta slara* cvjeta, a ne ozrnja. DPosl. 125. Ljupkost je prijevarna i *ljepota täšta*: žena koja se boji Gospoda, ona zasluzuje pohvalu. Prič. 31, 30. Ko zna što je dobro čovjeku u životu, za malo dana *tästega života* njegova, koji mu prolaze kao sjen? Prop. 6, 12. *iz oroga se primjera vidi, da je u Rj. griješka: täst, a, o (tästo mjesto täste); serh toga isp. (na) täste, (na) täšće*. i Daničić *ne brani oroga adj. megju vješti, nevješti, okošto, koja sr. rod imaju vješto, nevješto, okošto*. Osn. 67. *täst isp. Osn. 59*.

täšta, *f. vidi punica*. Rj. *ženinu mati (tästova žena)*. — *Täšta zetu maslo varj, dokle mu zlo u kuću uvali*. Posl. 312.

tästün, *adj. der tästa, -i; tästa: Kada budeš u tästine dvore*. Rj. *što pripada tästu, vidi puničin*.

tästina, *f. (u Dubr.) — 1) die Leere, inanis, cf. praznina*. Rj. — **2** *na tästinu (n. p. popiti što), auf den nüchternen Magen, jejunus, našte srea*. Rj. *vidi i natašte, natašće*. — **3** *vidi sujeta; die Eitelkeit, rannitas, inanis*. — Blago koje se *tästinom teče*, umaljava se. Prič. 13, 12. *Tästina nad tästinama*, sve je *tästina*. Prop. 1, 2. Ja rekoh sren svom: *nživaj dobra*. Ali gle, i to bješe *tästina*. 2, 1.

täšun, *n. p. kad zabavljaju djecu govore (udarajući djetinje dlane jedan o drugi): täšun, täšun tanana, ko täšunu bljeba da, rodila mu šenica i vinova lozica*. Rj. *täšunänje, n. verbal. od täšunati*. Rj.

täšunati, *täšunäm, v. impf. lullen, sopire infantem, cf. täšun*. Rj. *zabavljati dijete udarajući mu dlanove jedan o drugi i govoreći: täšun, täšun*. — *korijenu — načenje koje je u tih, utješavati*. Korijeni 100.

tät, *täta, m. koji krađe, koji je ukrao što; der Dieb, fur, vidi hrsuz, hrsuziu, lopov, lupež. isp. bunistar, konjokradica, kradljivac, poličar, položar, dem. tätić, augm. täatina*. — Kakav *tät* krasti, taki se kleti. DPosl. 44. *govori se i po svoj Hrvatskoj, i u štokavaca, isp. tölčina*.

tätä (*täta*), *m. vidi otac*. Rj. i *syn. ondje, dem. ta-*

tica, hyp. tajko, tale, 4 tako, tato. — Miliij' mi je svekar moj no *rogjenü tata moj*. Rj. 422b. Vigji *tata*, kako mi lijepo stoji. Npr. 115. Tako mi živio *tatu!* Posl. 301. Al' mu mudro sinak odgovara: *»Mili tata, Srpska vojevodo!* Npj. 5. 451.

Tätar,* *m. vidi Tatarin*. Rj.

tätärän,* *tatarána, m. (st.) der Tatar-chun, Tatarorum rex*: Tatarana od Tatarbudžaka. Rj. *tatar-(h)an. Tatarski hun, Tatarski vladalac*.

tätäränka, *f. (strijela) (st.) der Taturenpeil, sagitta tatarica*. Donesi mi strijelu Tataranku. Rj. *Tatarska strijela*.

Tätarbudžak,* *m. (der Taturenwinkel) ein Landesname, nomen terrae: Tatarana od Tatarbudžaka*. Rj. *Tatar-Budžak. Tatarski Budžak, ime zemlji*.

Tätarin, *m. der Tatar, Tatarus*. Rj. *vidi Tatar*. — Vojsku kupi care Otmanine od istoka Šaja bijeloga. . . *Tätarinu* ispod gore svete. Npj. 3, 45.

tätarinu, *m. der Tatar (Courier) tabellarius, eques tatarus*. Rj. *vidi knrir, ulak. glasonoša na konju*. — Knjigu svršši, dade *tätarinu*. Kad earu sitna knjiga dogje. . . Npj. 5, 198.

tätärka, **tätärkändžija**,* *f. der Taturen-Kandschu, flugellum tataricum*. Rj. *tatar-kandžija, Tatarska kandžija*.

Tätarski, *adj. tatarisch, tataricus*. Rj. *što pripada Tatarima ili Tatarinu kojemu god*.

1. tätica, *m. dem. od tata*. Rj. — *U našega tätiee runjate gaćie* (čagj). Rj. 657b.

2. tätica, *f. koja krađe, govori se kud i tat; n. p. Mačka tätica dobra lovica*.

tätie, *m. dem. od tat. govori se sruđu gdje i riječ tat*.

tätin (*tätin*), *adj. des tata, tatar*. Rj. *što pripada täti*. — Uboština i siromaština i rgjava *tätina baština*. Posl. 325.

tätina, *m. augm. od tat. govori se u Hrv. u štokavaca gdje i riječ tat*. — *takva augm. kod bardačina*.

täto, *m. cf. zlatoje*. Rj. *kod zlatoje nema riječi täto nego täko, koje je sve jedno, jer jedno je i drugo hyp. od tata, pa nova mladu nekoga od starijih djetiču zore täkom ili tätom, nekoga bábom i t. d.*

Tätomir, *m. ime muško*. Rj. — *Tato-mir (prvoj poli osn. tata?) tako slož. imena kod Dragomir*.

tätski, *adj. Stulli. što pripada tätima ili tätu kojemu god*.

tätula, *f. der gemeine Stechapfel, datura stramonium Linn*. Rj. *biljka*. — Noćurak, nekaki cvijet koji se noću razvija, kao *tätula*, ali bez bodlje. Rj. 425a.

täva,* *f. die Pfanne, trulla, cf. tigauj, prosulja*. Rj. *vidi i tigan, šerpenja, šerpinja*. *isp. tendžera, dem. tävica*. — Prženica, kao *vehika grozdena täva* na četiri ugla, u čemu se zob prži. Rj. 585a. Dolazeše nomak sveštenikov s *viljaškama* trokrakim u ruci, i *zabadaše u taru ili u lonac*. Sam. 1, 2, 14.

1. tävan,* *m. (pl. gen. tävänä)*. — **1) der Boden, Plafond, die Felderdecke, lacunar: udario glavom u tavan. Rj. *vidi tavanice, potkuplje, dem. tavanac*. —**

2) der Boden, tabulatum supremum: na tavanu. Rj. *prostor pod krovom, isp. tavanski, n. p. tavanska vrata*. — **3) Schicht, Lage, tabulatum**: jedan *tävan* kupusa, jedan *tävan* mesa. Rj. — Na bokovima ovijeh otvorenijeh bunara i jama od gline i ruda vide se različni *tävani minerala* od svake ruke. Priprava 104.

— **4) Stockwerk, tabulatum**: Kulu gradi od *dvadest tävana*. Rj. *vidi boj 3, kat, pod 1, podina*. — **5) der Fusboden, coussatio**: Od *tävana* na noge skoćio. Rj. *vidi pod 3, patos, tle, tli, isp. podboj*.

2. tävan (*tävan*), *vna, adj. vidi taman*. Rj. u *obličima u kojima dolazi m pred n, može se m promijeniti na v: tamna, tamno i t. d. = tävana, tävano, pa v ostaje gdje n i nije više pred m: tavan*.

tävānac, *tävānea, m. mali tavan 1*. Rj.³

tävānice, *f. pl. (u Srijemu) die Zimmerdecke, lacunar, cf. tavan 1*. Rj. *vidi i potkuplje, dem. tavanac*.

tavaniti, nīm, v. *impf.* *bōdmen, fundo aut luernari instruo.* Rj. *tavaniti* u. p. *sobu, činiti joj tavan* (1 ili 5). *vidi* podmoščavati. v. *pf. slož.* potavaniti. — *su se, pass.*: Tavanjača, daska, kojom se tavanu. Rj. 729a. Sašovećina se tavana sobe iznutra. 834b.

tāvanski, *adj.* n. p. *vratu, Boden-, ad tabulatum pertinens.* Rj. *što pripada tavanu* (2).

tāvaujača, f. t. j. daska, kojom se tavanu, *ein Bret, so zum Bōdmen gebrauch wird, tabula.* Rj. — *riječi s takim nast. kod ajgrača.*

tāvaujēnje, n. *das Boden, fundi aut tabulati adstructio.* Rj. *verb. od tavaniti, radnja kojom tko tavanu što.*

tāvica, f. *dem.* od tava. Rj. *vidi* prosuljica, šerpijnica, tiganjica, tiganjčić. — Zgotovi jelo pred njim i skuha. Po tom uzme *tavicu* i izručí preda nj. Sam. II, 13, 9. Po tom uzmi *tavicu* *gvozdenu.* Jezek. 4, 3.

tāvlija,* f. (st.) t. j. svila: Nestalo mi je *svile tavlije*, svile *tavlije* i *gjulvezije.* Rj.

Tāvna, f. — 1) rijeka u Bosni u Zvorničkoj nahiji. Rj. — 2) namastir na toj rijeci (taj se namastir zove i *Trojica*). Rj. — *sa v mjesto m pred n: tavnik.* ovamo može biti da ide i *Tavna.* Korijeni 87.

Tāvnaava, f. *vidi* Tamnava. Rj. *vidi* i Tamlava.

Tāvnavac, vca, m. *Einer von Tavnana.* Rj. *vidi* Tamnavac.

Tāvnavskî, *adj.* von Tavnava. Rj. *vidi* Tamnavski.

tāvnicca, f. *vidi* tavnica. Rj.

tāvničar, m. *vidi* tamničar. Rj.

tāvničarka, f. *vidi* tamničarka. Rj.

tāvničkî, *adj.* *vidi* tamnički. Rj. — Pa spadaće do *tavničkih vrata.* HNpj. 4, 18.

tāvničm, *adj.* *vidi* tamnični. Rj.

tāvnik, tavnika, m. Rj. *su v mjesto m pred n: tavnik.* Korijeni 87. — 1) (u Srijemu) okrugla kotarica, na kojoj je odzogo mala rupa na četiri ugla, u koju jedva orah ući može; u ovakijem se kotaricama ostavljaju orasi za božić. Rj. — 2) prokop ispod zemlje, *die Mine, emiculus.* Ovakovi je prokop bio 1813 godine u Loznici u šanecu, kroz koji se išlo na vodu. Rj. *vidi* lagun 2. — Srbi su iz šanca bili načinili kroz zemlju *tavnik*, kroz koji su silazili na širu te zahvatali vodn. Sovj. 67.

tāvnilo, n. *vidi* tamnilo. Rj.

tāvna, f. *vidi* tamna. Rj.

tāvnoāvnje, n. *vidi* tamnovanje. Rj.

tāvnoāviti, tāvnujēm, *vidi* tamnovati. Rj. *vidi* tavnjeti 2.

tāvunjeti, vnīm, *vidi* tamnjeti. Rj. — Jer taj *tavni* dvanest godinica: HNpj. 4, 301. *vidi* tamnjeti 2, tavnovati.

tāvoruēnje, n. *das kümmerliche Leben, vita misera.* Rj. *verb. od tavoriti. stanje koje biva, kul tko tavori.*

tāvoriti, rim, v. *impf.* *kümmerlich leben, miseram vitam vivo.* Rj. *živjeti kojekako, slabo, teško. vidi* kubariti, komračiti, kunatoriti, petljati, teturati 1, živariti, životariti, živuati. v. *pf. slož.* iz-tavoriti, pre-pro.

tazbina, f. *die Schwiegereltern, das Haus (die Familie) der Schwiegereltern, domus soceri.* Otišao u tazbinu (*ad soceros*). Rj. *tast-bina* (*otpulo t a s promijenilo se pred b na z*). *tast i tašta, njihovu kuću, kućani.* — Raširio se kao da je u *tazbinu* došao. Posl. 270. Otiš'o je gjetić u *tazbinu*, u punice u kršno primorje. Npj. 3, 90. *riječi s takim nast. kod čazbina.*

tāze,* *frisch, recens, cf.* prijesan. Rj. *vidi* i frišak 1, vrišak, maloprešnji, prvašnji, skorašnji. — Kroz lju teče zelena Bojana, po njoj pliva *riba* svakojaka, kadgogj hoćeš, da je *taze* *jedeš.* Npj. 2, 106.

tāženje, n. *pacificatio, placatio.* Stullii. *verb. od tažiti. radnja kojom tko taži koga.*

tāžiti, žim, v. *impf.* *pacificare, sedare, pacare, placare.* Stullii. *vidi* miriti, tišiti, tješiti, blažiti. v. *pf.*

slož. utažiti. — *Tažio* je Maksim svoje *drago.* HNpj. 1, 349. Umili Mare i suze proljeva, *tažio* je od Budima kralju. 1, 389. Još popljeva svatski starješina... *Tažio* ga Sibinjanin Janko: »Nu umukni... 2, 69.

1. te. — 1) *ucuss.* od ti (*prema* tebe kao sam prema jesam), *dich.* te. Rj. i *gen. n. p.* bojim te se. Obl. 26. — 2) a) Rj. *vidi* teuo, ter, tere, terem. — und, et (*bei Verbis, die zum nāmlichen Subjekt gehören*): otišao te donio vode; idi te ga zovni; uzmi te jedi. Rj. *savez* te srezuje *glagole* koji pripadaju k jednomu podmetu; u *krujim rečenicama glagoli su izostavljeni.* Zapalio lulu, te puši. Rj. 187b. Imaju ljudi običaj te govore gotovo uzu svaku riječ „kanom... Rj. 262b. A *bjeloša bjež'* te doma. Rj. 743a. Tuta tamo, tu' ovamo, tuta te za vrata. Rj. 757a. Izvadi onu lisičju dlaku i protre je, a lisića u jedan put te preda nj: »Šta je polbratime?« Npr. 24. A što si lud te nosiš tu alu. 26. A psi skoće te za njim. 49. Počne mrzjeti na svoga brata kralja, te šta će kako li će da ga smakne s ovoga svijeta, naumi da ga ubije. 109. A on fuk te u jezero onako ranjen. 153. Otrčim kući te donesem motiku te se otkopam. 162. Carev sin kad to čuje, on odmah šnjome, te doma, pa u crkvu. 229. *Pa* onda otide u galiju, te je brže bolje krenu. *pa* bježi! Volim vjerovati nego ići te pitati. Posl. 38. Kud će šteta te na rgjava kmeta. 163. Pravo reci, *pa* gledaj te uteći. 258. Sve zlo, te gore. 280. Naj' ti, Stevo, dva dukata žuta, te ti idi, te se napij vina. Npl. 4, 224. Što činite te se ne bijete? 4, 319. Svud valja ići te novce teći, *pa* ih donijeti u Boku te trošiti. Kov. 40. Znao sam da si ti tvrd čovjek... *pa* se pobojah i otidoh te sakrih talant tvoj u zemlju. Mat. 25, 25. Za to car smisli, te načini dva teleta od zlata, *pa* reče narodu... Car. I, 12, 28. — b) u *rečenicama suvezom* te *priveznoj pokazuje se što kao pošljedak onoga, što se radi u pre-gužnjog rečenici, pa se suvez* te *gotovo u svakom primjeru može zamijeniti suvezima* tako da, da, što: Zabavi me on, te ne dogjoh odmah. Rj. 163a. Zapo-vjedi kavedžiji te da kavu svima. Rj. 830 (*zapo-vjedi... da du, te da...).* Natjeraju mladoženju i nevjestu, te se i oni ubvate u kolo. Rj. 834a. Ako Bog da te ih nagjenu. Npr. 28. Bog joj da te za-trudni. 51. Hvala ti Bože, te možemo gosta ugostiti! 82. Zar ti je tako omrznuo živjeti, te si se vratio po mene. 202. Zapiša šta je skrivio... te ga na smrt osudiše. 218. Što je... te ti roniš suze niz obraze? Here. 3. Sad možemo znati kako je došlo te se i u nas gdješto govori: nisam. Kov. 19. Pošaljju muštulugdžiju naprijed te javi da svatovi s dje-vojkom idu. 79. Dogodi se, te pogleda Avimeleh s prozora. Mojs. 1, 26, 8. Eda li nema Boga u Izra-ilju, te idete da pitate Velzevula? Car. II, 1, 3. Dva su uzroka te je postavljen ovaj praznik. DP. 332. u ovom primjeru te = ako; Eda bi me ne rodila majka, već kobila, koja konje ždrebi, te ja Turke osvetiti neću i sve vlahu pod mać okrenuti. Npj. 1, 368. — 3) (u C. G.) *vic das deutsche so für welcher, welche, welches, cf.* što 4: Gledaj brate, Kandiću Vasilju, na doratu onoga junaka, te je na nas zagon učinio. Rj. *vidi* i pa 3. — Badaļ, oštro gvozdje usagjeno u ostanj, te se njim volovi tjeraju. Rj. 11b (*što se njim*). Žlijeb, drvo iskopano, kao korito, te voda ide njim. Rj. 160a. (*što ide njim*). Diže oni *zaklop* od zlata te na džari bješe. Npr. 100. Ti me pričekaļ ovjgen pod ono *drijevo*, te je od suhogz zlata. 218. No ne dadu neki izdajnici, te od Kuća bjelu starješine. Npj. 5, 235. Daću tebe moju šceren, te je kod mene. Here. 248. Te u Crnoj gori znači i *što (koi)*. n. p. čoek, te je bio s nama; žena te smio je sreli; ljugji, te su tamo bili i t. d. Posl. XLVI. — 4) *Suffix der zweiten Person plur.*: jelte, dete, nete. Ovamo te Sijenjska potero. Rj. te, u *glagola* *ustaravak drugoga lica množine*: Mrtvi! kamo te se?

Npr. 172. Na noge *te* do dva pobratima. Npj. 5, 66. Na noge *te* moji sokolovi! 5, 92. — 5) *vratačući se na ono što je prije rečeno, riječcom te pokrepljuje se ono što tko terdi često sužaljvajući*: Osramotismo se — *te* jako, jako! Rj. 245b. Umije, nebore, i Latinsku, *te* da znaš kako (rekao polaža kad je laža kazao za nekoga da umije knjign). Rj. 413a. »Popo! zar i ti čuvaš govoda?« a on mu odgovori: »E moj sinko! *te* još da su moja!« Rj. 511a. »h« Srbliji nemaju ni u kakvoj riječi, a ostali Slavenski narodi imaju (*te* kako.) Rj. 1 X. Onda su me prekorili (*te* jako). XV. Ja sam hvala Bogu zdravo, koje i vama želeći da bude — *te* svagda ostajem vaš Vuk. Straž. 1886, 672. Hvala vam, *te* velika hvala! 1886, 1226. *oramo se može dodati ovaj primjer*: Akđ će, ništa zato, tešto. Rj. 3a (*te* što). — 6) *kad se jedna ista riječ udvaja pa se u srijedu meće te, onda se ponajviše izriče, da što sve jednako biva*: Ivanjsko eveće Petrovsko, Ivan ga bere *te* bere. Rj. 216a. Žena aša *te* aša, a sluga bogme prepanu se i sve jedno po jedno kažu što je i kako je bilo. Npr. 132. Govedar kaže *jedno te jedno*: »dok carev sin ne nanči kakavogoj zanat, dotle nema ništa od prijateljstva!« 174. Mi u nas zovemo psa kad nema repa kusov, a onoga što cijele uši nema kudrov, a *pas te pas* vazda. 293. Ili jaje kamenu ili kamen jajetu (priknećo, sve jedno, jaje će se razbiti *te* razbiti). Post. 102. Nju (devojkju) mi prose svatovi . . . majka daje, *te* daje, a ja ne dam, *te* ne dam. Npj. 1, 417. Udri je, majko, ne udri: ona je moja *te* moja. 1, 434. — 7) *isp. pa 2 (pod kraj) i 3*. — Od doganje jedne *te* do druge. Rj. 127a. Od negjelje jedne *te* do druge. Rj. 414b. Pa otolen *te* su polećeće, doklen doše nad Kotorom gradom. Npj. 4, 6. Na njega se Ture nagonilo, *te* da bi mu okinulo glavu. 4, 10. Od Vidina pak do vode Drine, od Kosova *te* do Biograda. 4, 151. u tijem primjerima, koji su svi iz narodnih pjesuma, *te* je dodano da se ispuni vrsta. *isp. a 8*; da 17; i 1a; pa 4. — 8) *ponarlanje riječce te, kakro je u primjerima koji idu, znači žurbu*: Sjutradan glas kroz narod: »mir'o kralj! koga ćemo za kralja?« *Te* tamo *te* amo, *te* više *te* niže *te* ura *te* tura, bogme brata mu, njega *te* njega. Npr. 110. Videći da ovaj bjega, naturi se za njim *te* ovgje *te* ongje da ga posijeće, dok ga stigne. 306.

2. 16. *treće lice množ. sadaš. od biti, cf. će*: oni *te* doći Sljednici *te* četni opaziti. *isp. Rj.* — Gješto se govori *te* mjesto *će* za pravilo (bi se) uzeti moglo samo u mn. broja: *te* i *hôte*. Post. XI.VII.

teatar, teatra, m. *das Theater, theatrum, театр.* — Visoki ljudski um . . . ne stoji manje u ukrasima kakoga teatra, nego u samome djelu, koje se *na teatru* igra. Priprava 171.

tebe, dat. i accus. od ti, tibi, te. Narod gotovo svuda govori *tebe* u obadva padeža, n. p. *daću tebe* i *rigjeo sam tebe* . . . Po nekim mjestima (kao po Bačkoj, po Banatu i po Srijemu, a može se čuti i po Srbiji) narod dodaje (u obadva padeža) još *ku*, a kašto i *kar*, i (u šali) *karena*, n. p. *tebeka, tebekar, i tebekarena*. Rj. — *Tebe* hvale, a mene ne kude. Post. 313.

tebeka, tebekar, tebekarena, cf. tebe. Rj. — Ono pobro poslo sretaoće, da susretu mene i *tebeka*. Npj. 3, 379. Učuvaj se od grada Zvornika, da *tebeka* Turci ne prevare. 4, 288.

tebi, cf. tebe. Rj. dat. i loc. od ti. — *Tebi* iz usta a Bogu u uši. (Odgovori se kad što čock dobro reće). Post. 313.

tebika, tebikar, tebikarena, cf. tebe. Rj. dat. *tebi* sa dodacima kao kod *tebeka, tebekar, tebekarena*.

tebiserka, f. *erdichteter Name eines Vogels, avis ficta, cf. jatiserka*. Rj. *tebi-serka*, prva pola dat. od ti, drugoj poli osn. a srati. *izmišljeno ime ptici. vidi i paserka*.

tećikuća, f. i m. *der Haushälter, die Haushälterin, pater et mater familias*. Rj. *teći-kuća koji i koju teće kuću; domaćin i domaćica. isp. suprotno raspikuća, raskuća. — tako slož. riječi kod čistikuća*.

tećivo, n. *vidi tećevina*: Nepravedno tećivo na treće koljeno ne slazi (Post. 208). Rj. *ono što se steće. vidi i tedžbina, tekovina; špale. — riječi s takim nast. kod jedivo*.

teća, m. (u vojv.) *hyp. od tetak*. Rj. *te-ća. isp. za nast. baća*.

tećan, tećna, adj. (u Baranji) *schmackhaft, jueundi saporis*: tako je danas bilo tećno jelo, da već ne može biti bolje. Rj. — *od osn. od koje je teći, vidi potok. isp. Osn. 181*.

tećenje, n. Rj. *verb. od teći. — 1) stanje koje biva kad teče n. p. voda* (das Fliesen, flumen. Rj.): Žena je dvanacst godina bolovala od tećenju krvi. Mat. 9, 20. Kome čovjeku teče sjeme od tijela njegova, nečist je . . . tako će ga očistiti sveštenik pred Gospodom od tećenju njegovu. Mojs. III. 15, 15. — 2) *radnja kojom tko teče što* (das Erwerben, lucratio. Rj.): Bolja je danas štednja nego ryjavo tećenje. Post. 21. — 3) *stanje koje biva, kad teče čega n. p. sunca* (das Dauern, duratio. Rj.).

tećevina, f. *das Erwerbene, res quaesita meo labore, cf. tećivo, tedžbina*. Rj. *ono što se steće. vidi i tekovina, špale. — Za to će srce moje pištati za Moavom kao svirala. . . jer će mu sva tećevina propasti. Jer. 48, 36*.

tećić, m. *der tetka Sohn, filius amittae aut matertrae*. Rj. *sin tetkin. vidi tećki*. — Moj tećiču, Fazlagić-Ahmete! IINpj. 4, 191. Uz njegov jašu dva agina sina, jer im se je tećić prigodio. 4, 448. *tećić* (osn. u tetka). Osn. 231.

tećičina, f. *consobrīna*. Stulli. *kći tetkina. za nast. isp. bratična (prema tome tećična?)*.

teći, tećem, v. *impf. Rj. v. pf. slož. do-teći, iz-, na-, o-, ob-, po-, pre-, pri-, pro-, raz-, s-, u- (i u-teknuti), za-; poutjecati. v. impf. slož. do-tjecati, iz-, na-(se), o-, ob-, po-, pre-, pri-, pro-, raz-, s-(se), u-, za-; mjesto je (u) govori se i i: uticati. gram. zapovj. teći. I. *pregj. tēkoh (teće). II. *pregj. tećijāh (i tećāh). prilog sud. tēkūci. prilog *pregj. tēkāvši, tēkāv. I. pridjev tēkao, tēkla. II. pridjev tećen, tećena; tećeni, tećenā. — I. 1) fließen, fluo. Rj. — Angjeo otide k onome što mu potok teće vinom. . . potok poteće vodom kao i pre. Npr. 81 (pre = prije). Baka uzme u rukavice osjevina, i stane prospitati za sobom vabeći jarea. . . Jarac igjaše za balhom, dokle tećijaše iz njezine rikarice osjevina. 245. Kudgogj sunce teće, svud se hljebac peće. Post. 162. Kud je voda prije tekle, opet će teći. 162. Mladom zetu jaja peku, a starome suze teku. 180. Ne bi me doteklo prsta omočiti, da rijeka mdom teće. DPost. 70. Tekla zvjezda danica, da preteće mjeseca. Npj. 1, 294. *isp. letjeti: leti rodu niza stranu, t j. brzo teće. — 2) kuću, novce, erwerben, gewinnen, lucror. Rj. vidi zametati 4. — Nekakav bogati čovjek jedinka sina. . . pošlje po svijetu da teće, ali ne teće da aspiri steće nego da steće pameti. Npr. 217. Gje svinja sulo teće, tu i ostavlja. Post. 76. Mrzna narav prijatelja ne teće. 183. Ni zlu teći ni dobru ostavi. 213. Onaj (tekao) s dušinom, a ovaj (jede) s družinom. 238. Neka ti večere Bogom tećene. DPost. 77. Svud valja ići *te nove teći*, pa ih donijeti u Boku *te trošiti*. Kov. 40. Malo tekao a puno stekao. 126. *sa se, puss.*: Mrav i čela uće kako se teće. Post. 183. — 3) dauern, duro. — a) Dugo ti se ime spominjalo, dokle tekle sunca i mjeseca. Rj. *dok teće čega, dok je čega, dok traje*: Da ne dava groša ni haraćeta, dok od njega teće muške glave. Npj. 4, 99. Proevjetaće u dane njegove pravdnik i svuda mir dokle teće mjeseca. P. 72, 7. Domu tvomeu pripada svetinja, Gospode, dokle teće dānā. DP. 301 (*isp. Domu tvomeu pripada svetost,******

Gospode, *na dugo vrijeme*. Ps. 93. 5). — *b) sa nom.*: Pogibe ti osam Jugovica, gje brat brata izdati ne počibe, doklegogje jedan tečjaše. Npj. 2, 294. Doš jedan teč da se teraju s Turcima. Miloš 82. — *II. sa se, refleks. teče se koza, prca se, kad se upaljuje*: Preati se, prca se, t. j. koza, *sich begatten* (von Ziegen), *cofo* (de capris). cf. teči se. Rj. 619a.

tedarúć,* m. n. p. živi na tedaruću, bequem, bene, commode. Rj. živi ugodno, dobro, besposlena.

tēdenā, u pripjeva: O jabuko, tedena, zeleniko, redena. Rj. dolazi i tedenom, tedenki(?): Gradila, tedenom. bela vila, ož ladom! tedenki(?) zelen bor, Arbanaski mlad javor, beli Vide, mile moj! Živ. 13.

tēdžbina, f. vidi tečevina. Rj. i syn. undje. — *tedž-bina*, *prva osn. u sad. vrsm. tečem*. Osn. 165 (prerovirši se č pred h u dž. isp. svjedodžba). riječi s takim nast. kod kazbina.

teferiči,* m. Rj. vidi teverič. — *1) die Landfuhrer, Landpartie, epulium rusticum*: otišli na teferič. Rj. (otišli na veselje na selo): Gđjekoje čitluk-sahibije imali po selima i svoje knće, u koje su izlazile s porodicom ljeti na teferič i zimi u lov. Rj. 826a. I biti ćeš kadundžika mlada, i često ćeš na teferič ići s kadunama od petka do petka. Npj. 3, 36. Knjaz Danile nije na Cetinje, no je pošu s njegovom kneginjom na teferič na Lovćen planinu. 5, 420 (teferič? vidi teverič, gdje ima jedan put grijeskom štamparskom teverič). — *2) das Landhaus, villa*: Pa popali Turske karante i obori Turske teferiče. Rj. kuća naseoka kud se ide na teferič.

teftedār,* teftedāra, m. der Rechnungsführer, quæstor: Vezak vezla seja teftedāra. Rj. koji zapisuje u teftar, u knjigu o računima; koji vodi račune, vidi računar, računđija. — O moj babo, timar teftedare! prosi mene Adžagijno zlato. Here. 175.

teftedārev, adj. vidi teftedarov. Rj. što pripada teftedaru.

teftedārevica, f. vidi teftedarovica. Rj. ženu teftedarera.

teftedārov, adj. des teftedar, quæstoris. Rj. što pripada teftedaru. vidi teftedarev.

teftedārovica, f. die Frau des teftedar, uxor quæstoris. Rj. žena teftedarova, vidi teftedarevica.

teftedārski, adj. Teftedars-, quæstoris. Rj. što pripada teftedarima ili teftedaru kojemu god.

teftar, m. (teftar) das Rechnungsbuch, rationarium, codex accepti et expensi. Rj. vidi teftar, knjiga o računima. — *Teftar*; kad ga ja otvorim, a to u njemu piše: meni pogača. Npr. 163. Kad Čivutin osiromaši, on primeć teftere (te gleda ko mu je što dužan). Posl. 122. U eru teftar koga zapisati. (Zabliježiti ga kao rgjava čoeaka). 338. I nu teftar udariše ovec, a silne su ovec u Turaka: selamdeset i sedam hiljada. Npj. 4, 49. I nu teftar vojsku prebroji. izigje mu sto hiljada vojske. 4, 219. Kad se Turci pod Zvornik slegoše, te ih pašu na teftar uzco, al' Turaka sto hiljada dogje. 4, 248. Drina voda ne traži teftera, već ždere bez broja junake. 4, 259. Azbučni teftar ruskih knjiga. Straž. 1886, 1768 (azbučni spisak). Niti da gledaju na laži i na teftere od plemić kojima nema kraja. Tim. I. 1, 4 (genealogie. Geschlechtsregister).

teftarēnje, n. das Aufschreiben der Rechnung, rationum adnotatio. Rj. verb. od teftariti, radnja konom tko teftari.

teftariti, rīm, v. impf. buchhalten, rationes curō. Rj. zapisivati u teftar, voditi račune.

teftik,* m. (u C. G.) vidi tetik. Rj. vidi i 2 luk 1.

teftiš, teftiša, m. die Untersuchungskommission, das Untersuchungs-Kommando an Ort und Stelle, questio (de latronibus). Rj. komisija koja istražuje hajduke (i uopće krivce). — Turci izigju na teftiš, t. j. kakav veliki starješina Turski izigje s podosta momaka u narod, pa zatvorom, bojem i globama nagoni kmetove i rodbinu hajdučku da se traže haj-

dučki jataci i da se hvataju hajduci. — *Teftiši* su osobito bivali poslije ratova kad mnogi ljudi od straha Turskoga pobjegnju na hajduke. Rj. 800a. I odoše s vojskom po teftišu. Npj. 4, 113. Serdari i teftiši zagju po selima jedan za drugim, i stanu istraživati i kupiti od ljudi oružje i lepe haljine. Miloš 57.

teftišenje, n. das teftiš-kalten, questio. Rj. verb. od teftišiti, koje vidi.

teftišiti, teftišim, v. impf. teftiš,kalten, questio-nem habeo. Rj. izlaziti na teftiš te istraživati.

tēg, m. (loc. tēgu). — *1) der Zug, tractus*: Primakli ti konji na putu, a volovi kad bili na tegu (kad se napija); konji jednaki ili nejednaki na tegu. Rj. kud tegle (ruku) konji ili volovi. — *2) (u Hrv.) das Gewicht, pondus*: deset vagana teškoga tegu; kruh lakoga tegu (t. j. ovas, sitna proha, i t. d.). Rj. — *3) (u Hrv.) die Saat, sementis*. cf. usjev, ljutina: kakvi su tezi u vas. Rj. — *4) (u C. G.) vidi* povesmo (cf. težina). Rj.

tēglōči, čē, adj. n. p. vo, Zug-Ochse, vectarius. Rj. koji pripada tegljenju. — *particip. sad. vr. postao* adj. isp. Osn. 254.

tēglira, f. (u Slav.) vidi natega. Rj. ono čim se iz bureta vadi piće, vidi i nateg 1, nategača, hajduk 3. — *zu postanje* isp. tegliti 1. *zu nast.* isp. izjelica. Osn. 334.

tēgliti, tēglim, v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-tegliti, po-, pro-, — *I. 1) vidi* vući. Rj. — *Oranje* je šetanje: sij, vij, pa u koš; ali je mučno čuvajuće tegliti. (Kazao Čiganin seljaku). Posl. 241. Kad u gori uisli u Turke, svaki tegle po trideset strijela, mloge Turke oborili bili. Npj. 3, 341. Pa je (djevojku) tegli na konja uza se. HNpj. 1, 91. Tegli kuli Bartulić-serdara . . . Kad se aga kuli priknuo. 4, 114 (nepredano: kao vući se, ići. isp. niže primjer iz Pom. 123). Ako budeš mudar, seli ćeš biti mudar; ako li budeš podsmjevač, sam ćeš tegliti. Prič. 9, 12. Ja sve teglim na Lukovo. Pom. 123 (isp. poviše primjer iz HNpj. 4, 114). *sa se. pass.*: Ploča čurčijska, na kojoj se koče tegle. Rj. 508b. — *2) wiegen, valeo*: Svaki nosi jednu kupu vina, svaka tegli po drvanost oka. Što je puce pod grlom bijelim, ono tegli šest litara zlata. Na pušci je trideset karika, svaka tegli po tri litre zlata. Rj. vidi težiti 2, mivati 2, vagati 2. — *3) (u Risnu) wägen, pendō, cf. mjeriti 2*, n. p. tegli mi to. Rj. vidi i vagati 1. — *II. sa se, reciproc.* Rj. vidi vući se. — *Tegli se kvake*, kad dvojica zakvače srednje prste od ruke, pa se vuku koji će biti jači. Rj. 267b. Teglititi se klipka (s kim — t. j. čerati se). Posl. 313.

tēgljenje, n. das Ziehen, Strecken, tractus. Rj. verb. od tegliti i tegliti se, koje vidi.

1. tēgnuti, tēgnēm, v. pf. (u Dubr. dijalektu), znači što i tēknuti 2 (od čega tēgnuti postulo nauopakim izgovorom?), taknuti, darnuti, dirnuti, ključiti, aka. od Budmana. ARj. II, 707b. — *Ne tēgni* fratra u vijenac. DPosl. 75. *Ne tēgni* kako u zenicu od oka. 75. *Tegno* bi da je još tuj zmija. 126. *Tko u pak'o tēgne*, opakli se. 134.

2. -tēgnuti, -tēgnēm, *ovako prost glagol ne nalazi se. nego sumo kao složen*: do-tēgnuti (dō-tēgnē), iz-, na-, o-, po- (i po-lēči), pre-, pri-, pro-, raz-, s-, u-, uz-, za-, popri-, pon-, zauz-, v. impf. slož. iz-tēzati, na-, o-, po-, pre-, pri-, pro-, raz-, s-, u-, uz-, za-, zauz-.

tegoba, tegōta, f. die Schwere, schwere Arbeit, ardua res. Rj. teška stvar; osobina onoga što je teško, vidi i teža, težina. — *a) U* brdima ima dosta ruda svakojakih . . . njihovo je kopanje i topljenje nu osobitu tegobu narodu. Panica 2, 28. *Povrd* sviju tegobu i smetnji, koje svaki pisatelj istorije živih ljudi mora imati, ja opet . . . Miloš IX. Onla mi se radost okrene na novu tegobu i muku. Npj. 4, XIV. *S* tijekom tegobama on se borio za cijelo vrijeme svojega vladanja. Sovj. 12. *Za* što si me metnuo sebi na biljegu, te

sam sebi na tegobni? Jov 7, 20. — **b)** Zemlja pored sve svoje veličine i *tegotte* opet se bez prestanka okreće. Priprava 93. Nemoj da idemo svi, da ti ne budemo na *tegotu*. Sam. 11. 13, 25. riječi s takim nastarcima kod gnusoba, čistota.

tëgotban, tëgotbna, *adj.* — Težački je posao i kruh *tegotban*. J. Bogdanović. *vidi* težak 1, *tegotan* 2.

tëgotan, tëgotna, *adj.* — **1)** *vidi* težak 2, *trudan* 2. *vidi* i *sudružan*, i *ondje syn.* Bregi, zdjetan, zbanan, *tegotan*, težak, prisoban, truhla. Daničić, ARJ. 622a. (u Sarajevu). Dr. Gj. Šarmin. — **2)** *gravis, ponderosus*. Stulli. *vidi* težak 1. n. p. *tegotno* breme. *Tëgotan*, tna, znači što i *tegotan*. J. Bogdanović.

tëhara, *f.* *vidi* *teharica*. — Božić inkove, uskrs *tehare* mijesi. DPostl. 9. *tëhara*, neki kolač uskršnji, u Štulića. XVIII.

tëharica, *f.* (u Dubr.) kolač s bijelijem jajetom u srijedi za uskrs kao *luk* za božić, *eine Art Osterkuchen, spirae genus*. RJ. *vidi* *tehara*, od čega će *teharica* biti dem.

tëhnika, *f.* *die Technik, τέχνη*: Kako *priporodačka tehnika* nije moje blago, bojao sam se da se ne ogrešim o formu. Zim. V.

tëj, tëja, *m.* *vidi* čaj; *Thec, thea chinensis*. — *Tej* još raste samo u Hini i Japanu; a može biti da će se i cijele šume u Evropi od ovoga *teju* zelenjeti. Priprava 26.

tëk, RJ. *vidi* teke 1, teker. — **1)** *kaum, viedum*: tek se sunce rodilo. RJ. *vidi* istom 2, *netom*, *toprv*. — Jakom, sad tek. RJ. 245b. Ali tek što izigje pred dvor, u jedan mah doleti iz neba zmaj. Npr. 7. Srete čoeka, koji tek što vijge jaja, pritrča k njemu. 108. *Tek* počne jesti, al eto ti jednoga petla. 134. *Tek* devojka zaviri u glavu, stane pljuvati. 143. Od kud njemu bimbaša, kad je on tek samo buljubaša! Danica 1, 75. Ovako poderan i odrpan ne idem ja tek od danas ili od juče. 2, 128. Ovaj posljednji razdijeli se — i to tek u poznija vremena — opet na dva. Rad 1, 108. — **2)** tek da vidim, *nur um zu sehen, solum*. RJ. *vidi* istom 1, samo. — Naumi da sam sebe ubije . . . popne se na jedan veliki stanae kamen, i tek da se baci niza nj, začuje jedan glas gje mu govori: »Ne, ne, čovječe! Npr. 220. Lijepo zviždiš, tek da hoće ovice za tobom. (Kad ko ljude na što nagovara, a oni ne će da ga poslušaju). Posl. 169. *Tek* što mu koža kosti drži. (Kad je ko malo živ). 313. No i sad . . . samo ću štogod o tom da Vam naznačim. tek da Vam se odužim. Pis. 3.

tëkâr, *cf.* *istekar*. RJ. *vidi* i *potekar*, *nanovo*. — Značenje koje u *taknuti*: *teknuti*: tek, *tëkâr*. Korijeni 83.

tëke, — **1)** samo, istom, *cf.* tek (1 i 2). RJ. — **a)** Ali teke se obrnu, okaneni se i on blizu brata. Npr. 231. Kad je treći danak dolazio, teke bješe prevrnuo podne, pa lijepo vojsku razregjiva. Npj. 5, 246. — **b)** Što daš, teke da mogu kupiti za sebe i za svoju čeljad kruba. Npr. 108. Oli tanko, al' debelo, teke da je na vreteno. Posl. 238. Nije teke tebe proširio, no je mnoge Srbe izbavio. Npj. 5, 471. — **2)** dodaju Hercegovci i Arnauti kad govore, n. p. teke Božja vjera: Teke nemoj da zadeneš kavgu. Teke mi je gjoĝat nepotkovat. RJ.

tëkëlija, *f.*: Tekla voda *tekeliya*. Pije li se teke-*lija*. RJ.

tëker, *vidi* tek: Pa još boja teker zametnuso. RJ. *vidi* i teke, teke-r. *isp.* r.

tëkne,* *tëkneti*, n. *vidi* korito. *Tekneti* grade Karavlaški Čigani, pa ih varošani u njih kupuju (n. p. za pranje košulja, miješanje hljeba i t. d.), a prosta *korita* (n. p. za pojenje stoke, za luženje košulja po selima i t. d.) grade seljaci svaki sebi. RJ.

tëknuti, *tëknë*, *v. pf. zu impf. isp.* *tiati*. — **1)** *einfallen, renit (redit) in mentem*: teknu me um (und das namliche komisch) teknu me za vrat. RJ. teknu me za vrat, *kaže se sale radi, valja da misleći pri*

tom na značenje pod 2. — **2)** (u Dubr. i *tëknuti*, *tëknëti*) *vidi* *taknuti*, *darnuti*, *pribvatiti*, *berühren, tango*: makar šta da ostaviš, ne će teknuti. RJ. *vidi* i 1 *tëgnuti*, *dirnuti*, *ključiti*.

tëkom, *instrum.* od riječi koja nije u običaju *tëk* (tj. *tëk*?). Sveti Petar u raj pogje, za njim majka *tekom* teče. Npj. 1, 133. *isp.* *cikom* *poikivati*. — *kako je pjesma, iz koje je primjer uzet, spjerana po istočnom gororu, može biti da je tēk po istočnom govoru, a po južnom tjeke, koje vidi.*

tëkovina, *f.* *vidi* *tečevina*. RJ. i *syn.* *ondje. osn.* *koja je u teći 2.*

tëkūti, *adj.* *upravo partic. praes. od teći 1.* — U Mačvi nema *tekućijeh voda*. RJ. 349a. *Tëkūti voda*, *f.* *fließendes Wasser, aqua viva*. RJ. 735b. *isp.* *tekućica*.

tëkūčica, *f.* rijeka *tekućica* ili *tekuća*. Stulli. — Voda *tekućica* zdravija je od *ležeće*. DPostl. 150.

tëkūn, *tekūna*, *m.* (u C. G. i u Zeti) *das Rad, rota. cf.* *kolo, točak*. RJ. — *osn. sudaš. vrem. glagola* *teku* (*teći*). *isp.* *Osn. 173. riječi s takim nast. kod bogatun.*

tëkūnica, *f.* *das Erdzeislein, mus noricus citellus Linn.* RJ. *nekaki miš.* — *osn. u tekun, kome je stegnuto značenje na kolo. Osn. 325.*

tëlae, *tëlae*, *m.* reče se u šali za koga: *telae* Božji (lud kao vo. Posl. 313). RJ. *telae*: *muško tele. isp.* *teoci. isp.* i *junac. dem.* *telčić*.

tëlad, *f.* (coll.) *Kalb, vituli*. RJ. *jedno od teladi tele. vidi* *teoci. isp.* *junad.* — Stoji rika krava za *teladma*, a *teladi meku* za *kravama*. Npj. 4, 187.

tëlal,* *tëlala*, *m. der Herold, Ausrufcr, praeco*; *telali* po Biogradu i sad nese različite haljine i druge stvari te prodaju, *cf.* *zdur, telar*: Te on pušta *lakoga telala*. *Telal* vika grada Vučitrna. RJ. *vidi* *telar*. — Ličiti, 2) *vikati* kao *telal*, n. p. kad ko što izgubi ili nagje. RJ. 331a. Štono dolje u čaršiju *telal telali*? Here. 246. Miloš pusti po vojsci *telala*: »Kogod ima Turskoga roba, da ga dovede pred gospodarski čador«. Miloš 102.

tëlalina, *f.* *die Ausrufs-Gebühr, praeconis merces*. RJ. *plata telala*. — *take riječi što znače platu kod berberina*

tëlaliti, *tëlalim*, *v. impf. ausrufen, pronuncio*. RJ. *vikati* kao *telal. vidi* *telariti. isp.* *ličiti 2.* — Štono dolje u čaršiju *telal telali*? Here. 246.

tëlalov, *adj.* *des telal, praeconis*. RJ. *što pripada telalu.*

tëlalški, *adj.* *Ausrufcr-, praeconom*. RJ. *što pripada teladima ili telalu kojemu god.*

tëlaljënje, *n.* *das Ausrufen, pronunciatio*. RJ. *verb. od telaliti. ruđnja* *kojom tko telali.*

tëlâr,* *tëlâra*, *m.* (u C. G.) *vidi* *telal*: Tri *telaru* mlada postavio, *telar* više od jutra do mraka. On u vojsku izbaci *telaru*. RJ. — Pa u vojsku puštio *telare*. Npj. 4, 440. Sve tri paše *telar učiniše*, i svoj vojsci zapovijed daše: »Kada mrkne i počine sunce, tader ćemo s vojskom udariti.« 5, 117.

tëlârënje, *n.* *vidi* *telarjenje*. RJ.

tëlariti, *tëlarim*, *v. impf. vidi* *telaliti*. RJ.

tëlbîz,* *telbîza*, *m.* *vidi* *kalpozan*. RJ. *kalp čovjek, lažan, prijearcan čovjek.*

tële, *tëleta*, *n.* *das Kallb, vitulus*. RJ. *muško ili žensko tele. coll.* *telad. dem.* *telence, telešće. isp.* *june.* — *Drogoče*, n. p. *ždrijebe* ili *tele*. RJ. 112b (*od dvije godine*). Jalovica, 3) *malo tele* koje još samo sisa. RJ. 246a. *Morsko tele*, *vidi* *morski vo*. RJ. 368b. (*morska riba*). *Ijok!* RJ. 338a (*uzvik* *kojim se tele odgoni od krave*). *Ijokač*, 1) *drvo* *što se tele ljoka*, kad se krava muze. RJ. 338a. *Ozimič*. RJ. 451a (*tele koje krava oteži zimi*). *Pos, pos!* . . . *pos roko, pos!* RJ. 546a (*uzvik* *kojim se tele vabi*). *isp.* *poskati. Tele reje, koka malo. jagne je žao, te zetu jaje na tavu.* Posl. 313. *Tele za tele*, ako i nije šareno. (Što si ti

meni — zlo — učinio, vratiću ti, ako baš onako i ne uzmozgu). 313. Uzevši tri teleta i mijeh vina. Sam. I. 1, 24.

telčák, telečáka, *m. der Ranzen, sarcina*. Rj. *torbák vojnički (od teleče je kože bio nekad), zu obličeje isp. jarečac*. — Na kapiju ishode soldati pod škrljaci i pod telečaci. HNpj. 3, 567.

teleči, čē, *adj. Kalbs-, Kälbern, vitulinus*. Rj. *što pripaulu teletu*. — *takvu adj. kod jagnjeci*.

telegrálsánje, *n. verb. od telegrafisati, radnja kojom tko telegrafisše; das Telegraphiren*.

telegrálsati, telegrálsēm, *v. impf. i pf. telegraphiren*: Knez Miloš odmah telegrafisše u Beč. Mil. 177.

teleišánje, *n. verb. od teleisati, radnja kojom tko teleiše n. p. evijeće*.

teleišati, teleišēm, *v. pf. i impf. telej nu što udariti ili udarati. vidi šklicisati, šikesati, šikovati, varakleisati; za v. pf. požikati*. — U veće skupe se djevojke pa teleišu evijeće što će sjutra svatovima dati. Živ. 305. Razdaju svatovima teleišano evijeće. 309.

telej,* *m. (u Srijemu) vidi varak*. Rj. *vidi i šk 1, i syn. onlje*.

teléncē, teléncēta, *n. dem. od tele*. Rj. *vidi telešce*. — *taka dem. kod parčence*.

telešce, telešcēta, *n. vidi telence*. Rj. *dem. od tele*. — *takvu dem. kod djetesce*.

teletina, *f. — 1) Kalbsfleisch, caro vitulina*. Rj. *teleče meso*. — *2) Kalbfell, pellis vitulina*. Rj. *teleču kožu. riječi take isp. kod divljatina*.

telfa,* *f. (u vojv.) der Kaffeesatz, sedimentum coffeae*. Rj. *tulog od kave*.

telica, *f. žensko tele, govori se u Hrvatskoj kao i telac. isp. junica. dem. teličica*.

teličica, *f. dem. od telica. isp. juničica*.

teliči, teličā, *m. pl. vidi teoci. u Hrv.*

teliti, telī, *v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-teliti (i se), o-teliti (i se)*. — *1) verfen (von der Kuh), pario*: ova krava *telī* sve vočiće. Rj. — *2) su se refleks. teliti se, telī se, v. r. impf. kalben, pario*. Rj. *znučenje kao pod 1), samo se ovdje ne kaže objekat*. — Gjegogj se krava vodi, doma se *telī*. Posl. 73.

telnice, *n. der Rücken des Messers, dorsum cultri, cf. tilut*. Rj. *u noža kao hrbat, suprotno ostrice, oštrice*. — Udariti koga nožem ličimice, t. j. ni oštrijem ni *telučem*, nego *pljoštimice*. Rj. 331a. *telučē* (korijen je isti koga je *tilut*). Osn. 238. *tilut* (osn. u starom ТИЛУТ, od koje je *zatluk*). Osn. 222.

teljēnje, *n. das Kalben, partus vaccae*. Rj. *verb. od 1) teliti, 2) teliti se*. — *1) radnja kojom krava telī n. p. vočiće*. — *2) radnja kojom se krava telī*.

teljig, *m. — 1) (u Srbiji) oko dva dobra prsta široko drvo koje se savije kozi ili oveci oko vrata te o njemu dalje visi zvono*. Rj. — *2) (u Hrv.) savijen prut, kojega se krajevi dolje zabodu u jaram volu ok vrata, cf. teljiga*. Rj. *odatle se u gdjekojim krajevima Hrvatske i sav juram zove teljige, f. pl. isp. teljiga*.

teljiga, *f. (u Crmn.) vidi teljig 2*.

Teljiga, *f. nekaka planina: Gaze Turci Teljigu planinu*. Rj.

teljiznják, *m. svrdao kojim se vrte školje na teljizimu*. J. Bogdanović. *vidi jarmenják, paličnják*.

temelj, *m. (Σεμῆλον) der Grund, fundamentum*. Rj. *vidi podumenta, podumijenta*. — Kolač, 5) u bunarn, t. j. *drven temelj* na kome se zid počínje. Rj. 281b (*vidi krug 2*). Ondje se još poznaje *temelj od kule*. Rj. 422a. Omeđjina, *temelj od međe (zidu)*. Rj. 458a. *čidje će Arđju postaviti temelj*. Rj. 516b. *Kopajući crkvi temelj nagju majstori jednu ploču*. Rj. 568a. *Opet se zatrese iz temelja dvor od velike sile i tutnjave*. Npr. 186. *Čija sestra na Bojanu dogje, da j' u temelj kuli uzidamo, tako će se temelj obdržati, tako ćemo sagraditi grada*. Npj. 2, 118. *Kako Turci naglo*

udaraju . . . *Loznica se iz temelja kreće*. 4, 243. *Svu mu kulu iz temelja krenu*, po duvara voda odnijela. 4, 448. *B'jele dvore gradi: temelj meće od dragoga kamenja*. Hrc. 126. *Udrila je (robinju) nalđom i papučom, dva joj zdrava salomila zuba, a četiri iz temelja krenu*. 181. *Može biti da bi najbolje i najprihćnije bilo, da se one (narodne pjesme) postave za temelj i za ngled učene naše poezije*. Ovit XXIII. *Ako i nijesu n ovoj knjizi skupljene sve Srpske riječi, ali je postavljen temelj da se skupe*. Rj. VIII. *Ako daš ovaj narod meni u ruke, do temelja ću raskopati gradove njihove*. Mojs. IV. 21, 2. *Jer su Gospodnji temelji zemaljski, i na njima je osnovao vasiljenu*. Sam. I. 2, 8. *Zatrese se i pokoleba se zemlja, temelji nebesima zadrmaše se i pomjeriše se*. II. 1, 8. *Zidari polugahu temelj crkvi Gospodnjoj*. Jezdr. 3, 10. *Zidove opravljaju i iz temelja podižu*. 4, 11. *Kad je postavljao temelje zemlji. Prič. 8, 29. Niti ću dokazivati da ona (bukvica novoga bukvara) nema ni najmanje razumnoga temelja*. Bukv. 5. *Položi temelj samodržavnoj vlasti u Srbiji*. DM. 8. *Zakon i vlast — to je temelj svakome državnom početku*. 14. *Lažne nauke . . . jer se valjalo bojati da ne pomjeste temelj vjcri*. DP. 106.

temelják, temeljáka, *m. temeljan čovjek, ein kernfester Mensch, robustus, cf. temeljnjak*. Rj. *vidi i temeljnik. vrlo krepak, jakostan, zdrav zdraveit čovjek. isp. temeljan 2, po čem može tko temeljak biti i u umnom smislu, umnom poslu*.

temeljau, temeljna, *adj. Rj. vidi temeljit*. — *1) n. p. čovjek, kerngesund stark, valens*. Rj. *vrlo krepak, tvrd, jakostan, n. p. čovjek*. — *2) koji stvari ide do temelja; što ima razuman temelj, osniža se na valjanu temelju; gründlich: Od kojega (mladoga pisca) kad su mu provine već ovako temeljne, s punijem pravom valja se nadati velikomu dobru*. Knjiž. 3, 586. *Ne znaš čemu više da se čudiš: ili temeljnom znanju predmeta, ili neobičnoj većini Zlos. 160. suprotno bestemeljan*.

temeljēnje, *n. verb. od temeljiti, radnja kojom tko temelji što*.

temeljiti, *adj. vidi temeljan*. Rj. — *1) Da mu je (domaćinu) šljeme tvrdo . . . bilo mu temeljito prije zemana nepromjenito*. Kov. 120. — *2) Da bi ono (poregjenje) i pravije i temeljitije bilo*. Rad 16, 197.

temeljiti, ljīm, *v. impf. Gjorgji: on svijet temelji; fundare. Stulli. temeljiti što, temelj mu postavljati; gründen. isp. osnivati. v. pf. slož. o-temeljiti (se), u- (i se)*.

temeljitōst, temeljitosti, *f. osobinu onoga što je temeljito; die Gründlichkeit*. Njegovi (Svetičevi) istorijski poslovi u temeljitosti svojoj nijesu niti mogu biti drukčiji od ostalih poslova njegovijeh. O Sv. O. 6.

temeljnuč, temeljnika, temeljnják, temeljnjáka, *m. vidi temeljak*. Rj. *zu nast. isp. anatomik, anatomjak*.

temērutin, *m. (u Srijemu) zlopantilo. temērutka, f. (u Srijemu) žensko takovo*. Rj.³ XXXVIII.

teminīti,* teminīm, *v. impf. (u Risnu) vidi misliti. cf. tamin*. Rj.

teminjēnje, *n. vidi mišljenje*. Rj.

Temišvár, Temišvára, *m. Temesvár, Temesvarinum*. Rj. *grad u Ugarskoj. Mađ. Temesvár*.

Temišvárac, Temišváreca, *m. Rj. čovjek iz Temišvára*.

Temišvárka, *f. Rj. ženska iz Temišvára*.

Temišvárski, *adj. Rj. što pripada Temišváru*.

Tēmnić, *m. ein Theil der Jagodiner nahija, nomen regionis*. Rj. *kraj nahije Jagodinske*.

tempal (tēmpuo), *templa, m. Stulli. vidi templo 2*.

templo, *n. (u vojv.) — 1) der Ikonostas in der Kirche, iconostasis templi graeci*. Rj. *ikonostas u crkvi*. — *2) templum: opet na um dogje objema u*

celiko templo poći. Palmotić. Stulli. vidi tempal, hram 1. sveto mjesto. bogomolnja, crkva.

ténac, ténca, m. (u Boci) *vidi* jedogonja: Debeo kao *tenac* (Reče se debelu čoku. Posl. 57). Rj. *vidi* i *tenjac*, vjedogonja. *čorjek iz kojega u san iziđe dah (od prilike kao iz rještice). augm. tenčina.*

ténân, m. i *f.* u riječima: na tenânu (na tenâni), *bei Musse, bequem, commode, per otium.* Rj. *vidi* natenâni. *isp. dokolan, dokolica, dokon, kölje.* — Hajde sad na *tenanu* da vam pišem što gogj. Straž. 1886, 1104.

ténčina, m. *augm. od tenac.* Rj.

téndžera,* f. *eine Art tiefer kupferner Pfanne, seitliche genus:* Rugao se lonac *tendžeri* (što je crna. Posl. 272). Rj. *nekaka duboka mjedena tava. dem. tendžerica.* — *Kapak, 1)* n. p. od kazana, *od tendžere, cf. zaklopač.* Rj. 263a. Što će mene kula na pendžere, kad ja nemam ništa u *tendžere?* Posl. 361.

téndžerica (tendžerica), f. dem. od tendžera. Rj. **ténfel.* m.** *vidi* uzica, vrca. Rj. — Radivoja vodi savezana . . . pa dopade deli Radivoju, *presječe mu tenf na rukama.* Npj. 3, 13. I ja ću *plesti tenefe*, i ja ću *recal* gjevere. Herc. 279.

teno, te-no, savez te i nò 4, *riječca koja se dodaje gđjekojim riječima na kraju bez i kakroga značenja, n. p. gđjeno, kadno, kojno, kaono i t. d.* — Tamo im je Biblić na palanzi, *teno* klanče čuva od hajduka. Npj. 4, 389. Zmija puva, *teno* gatnjik čuva. Herc. 78. Po njem žeta Šehova kaduna, u ruci joj od zlata šibika, *teno* šiba tridest drugarica. 189.

téntânje, n. Rj. *verb. od tentati.* — **1)** *radnja kojom tko tenta, ide ne znajući ni sam kuda (das Schlendern ohne zu wissen wohin, deambulatio. Rj).* — **2)** *radnja kojom tko tenta koga (vidi navraćanje. Rj).*

téntati, téntâm, v. impf. — **1)** *schlendern ohne recht zu wissen wohin, deambulo otiosus, Rj. ići onako bez posla i ne znajući ni sam kuda. vidi* basati, bavrljati, bazati, bazdrkati, bluditi, glavnjati, landati, lutati, šalabazati, šmitati, trapati, trljati, tumarati, vrljati 1. — **2)** *koga, vidi navraćati. Rj. vidi i tautiti, navoditi 2. v. pf. slož. natentati. od Lat. tentare.* — Tebe gjavo na svašto *tenta*. *Tenta* ga njegova nesreća, pa će i kašnje zlo proći. Nemoj *gu* na rgjav posio *tentati*. J. Bogdanović.

téntuti, ténêm, (po istoč. kraj. Srbije) vidi htjeti: Sad ako se, kurvo, *tenes* vezati. Rj. htjenuti. *gdje se li ne čuje u gororu, i mjesto je, ije, govori se e. po sroj prilici je inf. tenuti (mjesto teti, htjeti) načinjen prema sudaš. vr. tenem (htjenem) u da se u narodu i ne govori. isp. dorenuti, izrenuti itd. — u zavičaju mojem kažu n. p. djeca kad što rade, za koje nijesu ruda da ih tko vidi: htene mati dojtji, a šta onda? kao: može da dojje, ako dojje. takro značenje ima v. impf. tevati. Iveković.*

ténjac, ténjca, m. *vidi* tenac. Rj.

téoci, tēlāčā, m. pl. (coll.) Kälber, rituli. Rj. *sing. telac (tele, telica), vidi* telici; telad. — Kad *rahe teoce:* pos voko pos! ma voko ma! Rj. 71a. Pomolac babi *teoce* vraća. Posl. 255. Car načini *dru teleta* od zlata . . . prinoseći žrtve *teocima* koje načini. Car. I. 12, 32.

téočâr, m. koji čuva *teoce.* J. Bogdanović.

Téodor, m. Theodorus. Rj. *ime muško. vidi* Todor. *hyp. Teša, Tešan, Tešo; Tošo (od Todor).*

Téodorova subota, f. der Theodors-Samstag (der erste in der grossen Faste, das Fest der Bäckerzunft), subbatum s. Theodori, pistorum patroni, cf. Teodorovica 2. Rj. subota se. Teodora, pokroviteljka pekarskoga, prva u časnom postu.

Teodorovica, f. — 1) Teodorova žena. Rj. *takve riječi kad Gajkovic.* — **2)** *vidi* Teodorova subota. Rj.

Téodosije, m. Theodosius, ime muško. hyp. Tešo,

Tešan. — Tešan (osn. u Tešo od Teodor i Teodosije). Osn. 110. Hilandarac *Teodosije.* Živ. sv. Sim. i S. X.

Tépan, m. ime muško. Rj.

tépânje, n. das Stammebn, os blaesus. Rj. *verb. od tepati. radnja kojom tko tepa.*

tépâti, tēpâm, v. impf. — 1) *stammebn, balbutio, blaesus sum.* Neki koji *tepažu*, promijene *r* na *i*, n. p. *drro* kažu *divro*, krst *kist*, prst *pist*, strina *stina* (pred i izostave *r*) i t. d. A neki ga (*r*) promijene na *l*, n. p. *dlro*, *klst*, *plst*, *stlina* i t. d., tako mijenjaju i druga slova, n. p. *ljeto* kažu *jeto*, cura tuja, čaša *tasa* ili *casu*, žena *zena* i t. d. Rj. — **2)** *tepažu djeca, kad stanu gororiti te govore riječi djetinje, n. p. bumba (voda), bumbiti (piću), pāpa 2 (hljeb), pāpa (otac), papati (jesti), itd. i majke tepaju djeci od mila služeći se djetinjim riječima, n. p. pajiti (spavati), eukiti, paciti (poljubiti).* — Bāk, tako žene *tepažu* zovu zube u male djece, kad im počinju nicati. Rj. 12b. Već našoj literaturi ima 37 godina, pa još u kolijevci, i *tepa* jednako! Pis. 63. *sa se, pass.:* Riječi (hypocoristica) *s kojima se kome laska i tepa.* Danica 3, 77 (s? kojima).

tépav, adj. stammebn, blaesus. Rj. koji *tepu 1.* — Ne može se hrom nahoditi' a *tepar* nagovoriti'. DPosl. 73. Malo *dijete* među *teparcima* može ostati *tepar*o do vijeka. Pis. 63.

tépavar, tēpāvea, m. der Stammler, blaesus. Rj. *tepar* *čorjek. hyp. tepo.* — Nit' se može *teparac* (tepar) nagovoriti ni hrom nahoditi. DPosl. 84. Malo *dijete među teparcima* može ostati *tepar*o do vijeka. Pis. 63.

tépavica, f. die Stammlerin, blaesa. Rj. *tepar*a ženska glava.

tépe,* tēpeta, n. (u Srijemu) kotrlj svrlh tjemena u džega, *cf. tepeluk 1. Rj. vidi i tepelak, tjemenača 2.*

tépelak,* tēpeoka, m. (u Boci) *vidi* tepeluk 1: Divno ti je Ture pogodilo pod *tepelak* u čelo junačko. Rj. *vidi i tepe, tjemenača 2.*

Tépēlen, m.: Opremi je k *Tepelenu* gradu. Rj.

tépeluk,* m. Rj. — **1)** *silberne oder goldene gestickte Platte auf den (meist rothen) Frauenmützen, ornatus tiarae muliebris, cf. tjemenača 2. Rj. srebrum ili zlatom izrezani vrh u ženskih kapa džega. vidi i tepe, tepelak. — 2) u duge puške kraj dolje od kundaka, a u pjesmama i jabuka u male puške, *der Flinten- und Pistolenkolben, manubrium flintae (fistulae igniferae):* I pokrili puškam' *tepeluke.* Rj.*

tépēnje, n. das Herumschweiften, ragutio. Rj. *verb. od* tepsti i tepsti se, *koje vidi.*

tépka, f. (u Lici) divlja ili kakva druga kruška, koja se ne može jesti dok ne ungnjili. Rj. *vidi* gnjilica, mekuš, ognjilača.

tépo, m. hyp. od tepavac. — Niška štedionica (ali nije štedionica, kao što bi kakav *tepo* izgovorio). Megj. 43.

tépsija,* f. (pl. gen. tēpsijā) ein kupfernes Becken, pelvis aenea: u *tepsijama* se peku najviše pite, a i riba i meso. Rj. *kao plitica od mjedi. dem. tepsijca. — Glegjeisati n. p. zemljanu čimiju, tepsiju.* Rj. 88b. Paljka (pahaljka?) od drveta kao *druguljasta tepsija*, čime jekmekčije čine šenicu. Rj. 486a. Ako je pas pitu izio, *tepsiju* je ostala. Posl. 4. Zgotovila gospodske ponude: gjuł-baklavu u *zlatnoj tepsiji.* Npj. 1, 569.

tépsijca, f. dem. od tepsija. Rj.

tēpstī, tēpēm, v. impf. — 1 a) *buttern, buttrum fovere, u stupu razbijati mljeko da se odroji maslo. vidi* bučkati, mēsti 2, *preparati 2. govori se u Hrr. — b)* šta *tepes?* *kažu u Hrr., kad tko govori koješta bez prilike. vidi* baljezgati, i *syn. ondje.* — **2)** *v. r. impf. herumschweiften, ragur.* Rj. *vidi* skitati se, i *syn. ondje. v. pf. slož. potepsti se, stepsti se.* — Okreni legja. (Idi, *tepi se*). Posl. 237.

tēr, vidi te 2. Rj. *te-r. isp. r. vidi i tere, terem,*

terno; teno. — Crn pas, bio pas, sve psi, *ter* psi. DPosl. 11. I muba je u mlinu bila, *ter* je rekla da je i ona mlinarica. 29. Babo ga ne će, *ter* ne će. Npj. 1, 202. Dragi ga hoće, *ter* hoće. 1, 203. AP' evo ti vojvodine Jele: Osmanova ugrabila vranca, do Gjorgjije *ter* ga privogjaše. 4, 161. I š njima se drago poljubio, poljubio, *ter* im zafalio. 5, 305. Na koja ti vrata pristupali zlotvori, ona ti vrata dračom zarasla, *ter* ne mogli pristupiti ni tebe nanditi. Kov. 126.

1. tĕrak,* tĕrka, m. n. p. od baljine ili od erevalja, *das Muster, forma*. Rj. isp. kalup.

2. terak, (u C. G.) *vidi* tešto, akoće. Rj.³ ter-ak', *ter* ak(o)? akoće? te što? *vidi* i ada? ada kako? ada uđ? totnjemu. — *ništu za to; es thut nichts, meinestwegen, quid tum? per me licet.* — *da je terak riječ sastavljena, vidi se odutle, što je uke. na kraju, koje drukčije ne biva, za uke. isp. abā, alā.*

tĕranka, tĕrāncija, f. *Streit, lis. cf. raspra*. Rj. *vidi* i terba; parba, parnica, pravda 3, proces, proces. — *od osnove od koje je tjerati se (s kim n. p. po sudovinu); po tome su riječi ove iz krajeva istočnih, gdje se mjesto je govori e, te po južnom govoru glase tjeranka, tjerancija, tjerba. isp. tjeranje II 2. za nast. u teranka. isp. pijanka, pjevanka. nast. u terancija došao je iz tujih riječi. isp. varancija.*

terāzije, f. pl. dem. od terazije. Rj. *vidi* terazijee. **terāzije**,* f. pl. (u vojv.) *vidi* terazije. Rj. *vidi* i mjerila.

Terāzije,* f. pl. in *Belgrad ein Stadtviertel*. Rj. u Biogradu mukala, kraj varoški.

tĕrba, f. *Streit, Prozess, lis.* Rj. *vidi* teranka, terancija, i *syn. onđe. od kor. od koga je tjerati se. isp. Osn. 260.* — *vidi* tjerba. riječi s takim nast. kod berba.

tĕrĕcija,* f. *vidi* terkija. Rj. — I razgrnu megjedinu suru, te izvadi topuz iz *terĕcije*. Npj. 3, 220. Pogubi im dvije poglavice, pa im veza u *terĕciju* glave. 3, 281. Oboriše sve Turske šatore, u *terĕije* šatore savise. 4, 308.

tĕre, (st.) *vidi* te 2: *Tere* nama sade indat stigne. Od lakata *tere* do nokata. Oni sjede *tere* piju vino. Rj. te-re. *odbacuši e: ter. isp. Korijeni 68. vidi* i terno; teno. — Ispraznio bisake, *tere* k majei, a napuniv, *tere* k djevojci. DPosl. 36. Nabregja se zemlja, *tere* rodi miša. 67. Ko je ono, moj mili gjevere, *tere* s Gjurom ide u poredu. Npj. 5, 299.

tĕrećenje, n. verbal. od teretiti. *radnja* kojom tko tereti koga ili što.

tĕredže,* f. pl. *das Modell (der Goldarbeiter), proplasma (aurifabrurum), cf. kalup*. Rj. kalup krijundžijski, zlatarski.

tĕrem, *vidi* tere: *Terem* Boga molila. Rj. tere-m, m *nustalo* od n. isp. n (*dodutak*).

tĕret, m. (u vojv.) *die Last, Fracht, onus vehiculi, navis, cf. tovar* 1. Rj. — 1) *što se nosi na kolima, na lagji, na seisanu: što je veći teret na taljiga, to je rigji dika. Posl. 355 (na taljigah, na taljigama).* — 2) *teret na kući, na zemlji, kao n. p. dug, đanak, dacija: seljaci . . . i samu zemlju, ako se je ko našao, mogli su prodati su onijem teretom kao što su je oni držali.* Rj. 826a.

tĕretan, tĕretna, adj. n. p. kola, *beladen, befrachtet, oneratus*. Rj. *što pripada teretu, na čemu je teret.* isp. tarni, tovarni.

tĕretiti, *um, v. impf. vole* teretiti. *sa se, refleks.:* *što se teretiš i irpaš na se što ne možeš nositi.* J. Bogdanović. *teretiti koga ili što, teret metati na nj. v. pf. slož. ob-teretiti, v. impf. slož. ob-terećavati. isp. tovariti.*

terĕzijee, f. pl. dem. od terazije. Rj. *vidi* terazijee. **terĕzije**,* terĕzija, f. pl. *Schulwage, libra, cf. mjerila*. Rj. *vidi* i terazije. u *terĕzija* su dvije kantar-nice, t. j. kao zdjele, od kojih se u jednu među po-

tezi a u drugu ono čemu se mjeri težina isp. kantar. — *Dukatne terazije.* Rj. 144b.

tĕrkija,* f. Rj. *vidi* terĕja. — 1) *der Mantelsack des Reiters, mantica equestis*. Rj. torba, kao bisage u konjika: *Da mi dobre konje odjašemo, pa da s konja zbacimo terkije, da mi dobrim konjima oblačkamo.* Npj. 4, 184. — 2) *der Riemen am Sattel, woran der Mantelsack befestigt wird, lora manticae*. Rj. *kaiš na sedlu, što se terkija (1) njime pritrguje.*

terlidiba, terlidiva,* f. (st.) *Art Zeug zu Kleidungen, tertii genus: Po jeleku terlidiba do zemlje.* Kazaću ti što su dara dali: Dva pašića dvije *terlidive*. Rj. *nekako tkanje (platno).*

tĕrluci,* tĕrlūkā, m. pl. *weichlederne Unterschuhe der Frauen, calcei interiores feminarum*. Rj. ženske cipule od meke kožeće, na koje se može još drugo obuti.

tĕrno, *vidi* te. *ter:* Soko sjedi, *terno* gledi. Rj. *vidi* i terem, teno. *ter-no:* za *dodutak* no *vidi* teno (te-no).

tĕrziabaša,* m. *der Zechmeister der Schneider, sartorum collegii praefectus*. Rj. terzi-baša, terzijama glavar, starješina; terzijski, krojački cehmajstor: *Na doganju terzibaše Muje.* Rj. 127a. — *tako sastavljene riječi kod baša* 3.*

tĕrziabašin, adj. Rj. *što pripada terzibaši.*

tĕrziabašinica, f. Rj. žena terzibašina.

tĕrziija,* m. (pl. gen. tĕrziijā) *der Schneider, sartor, cf. krojač*. U Srbiji su po selima *terzije* seljaci kao i ostali ljudi, pa kad kome treba što da mu *šije* (n. p. gumj, čakšire, zubun), on ga zove svojoj kući, te ondje radi. Rj. *vidi* i šavae. isp. abadžija, sabov, sursabov; křpa, křpedžija. — Poslije večere *terzija* uzme svoj posao i stane šiti. . . *terzija* svojimem nožicama, koje su mu se u ruci desile, dlaku presijeće. Rj. 368a. On namaće žestoke *terzije*, te su Gjurjin skerlet pokrojili. Npj. 2, 571.

tĕrziijan,* m. *der Schlägel, der Kiel des Oitherspielers u s. v., plectrum: Tamburje, moja dangubice! Terzijane, moj golem zijane. Rj. pero ili drveć kojim se udara u tamburu itd.* — Udarilo u tamburu gjaće, žice su mu kose devojačke, a *terzijan* pero sokolovo. Npj. 1, 151.

tĕrziijin, adj. Rj. *što pripada terziji.*

tĕrzijuskī, tĕrzijskī, adj. Rj. i *sažeto* tĕrzijskī (*isp. abadžinski*), *što pripada terzijama ili terziji kojemu god.* — *adv. Pruži, Muro, noge niz čefenke, da uzimam mjeru po terzijski.* Herce. 192.

tĕrziilica, f. *die Schneiderin, vestifera*. Rj. *koja šije. vidi* krojačica, švalja.

terziluk,* m. *das Schneiderhandwerk, ars sartoria, vestifera*. Rj. zanat, posao terzijski. *vidi* šarturina.

tĕsār, tĕsaća, m. *koji teše (drvo ili kamen).* *vidi* tesar. — *Imaše Solomun sedamdeset tisuća nosilaca i osamdeset tisuća tesaća u planini.* Car. I. 5, 15 (*Steinhauer, koji teše kamenje*).

tĕsaćev, adj. *što pripada tesaču.*

tĕsārki, adj. *što pripada tesačima ili tesaču kojemu god.*

tĕsānje, n. *das Zimmern, Behauen, exarsatio*. Rj. *verb. od* tesati. *radnja* kojom tko teše što.

tĕsār, tĕsāra, m. — *Imam danas dva tesara, koji tešu.* J. Bogdanović. *vidi* tesač.

tĕsati, tĕšēm, v. *impf. behauen, zimmern, exarsio*. Rj. *tesati n. p. drvo, kamen. v. pf. slož. iz-tesati, o-pro-, sa-, s-, za-. v. impf. slož. zatesivati.* — *Zapovjedi car da snose veliko kamenje . . . tesano kamenje. I tesahu poslanici Solomunovi . . . i pripravljahu drvo i kamenje da se zida dom.* Car. I. 5, 17. 18. *sa se, pass.: Tešnjak, drvo od koga se lučka teše.* Rj. 738b.

tĕskera,* f. *das Zettl, Schein, schecka, tessera*. Rj. *vidi* cedulja. — *Beratlija po sokacima ne smiju ustavljeti i pitati jesu li platili harać i imaju li teskera.* Rj. 22b. Miloš Dimitrija s nekakim starim haraćkim teskerama opremi u nahiju Ruđničku, da kupi harać.

Miloš 74. One je *turske teskere* uzeo Kopitar. Straž. 1886, 771.

těsla, *f. eine Art Hacke (der Trogmacher) asciae genus ad excavandum*. Rj. *orugje što se njim kopaju n. p. koritu. dem. teslica*. — Zdjela se od čanka razlikuje po tome što je čanak strugan i više je okrugao, a *zdjela je kopana teslom* i u vrhu je mnogo šira nego u dnu. Rj. 206b. *od kor. od koga je tesati*. Osn. 120.

těslār, *teslāra*, *m.* (u Srijemu) bijela vodena tica veća od patke, *Art Hasservogel, avis aquaticae genus*. Rj. — *osn. u tesla. isp. Korijeni* 83.

těslira, *f. dem. od tesla*. Rj.

testāmenat, *testāmenta* (*po Budmanu testāmēnta*), *m. testamentum, za ahe. isp. argūmenat. Daničić, ARJ. 105a. vidi oporuka*. Vladika mu je u *testamentu* bio ostavio 300 forinti. Opat V. Mjesto u kojem je Jelena pisala *testamentat*. DRj. 1, 219. *isp. zavjet* (Despoti su srpski čuvali imanje umrloga dubrovačkog trgovca i predavali ga *po zavjetu pokojnikovu*. DM. 304).

těste,* *těsteta*, *n. das Dutzend, duodecim*. Rj. *dvanest komada čega*. — Pa se brani malijem puškama, dok izgorje tri teste fišeka. Npj. 4, 428 (*tri teste = tri testeta?*)

těstebaša,* *m. das Musterstück eines Dutzendes (das nicht mit eingewickelt ist), exemplum, specimen duodecim ejusdem generis rerum*. Rj. *teste-buša (kao glavno teste. isp. baša* 3). jedno od testitā koje nije umotano nego se vidi, za ugled*.

testěra,* *f.* (u vojv.) *vidi testere*. Rj.

testěrañje, *n. das Sägen, serratura*. Rj. *verb. od testerati. radnja kojom tko testera n. p. drvo*.

testěratī, *rām*, *v. impf. sägen, serro, serram duco, cf. testerisati*. Rj. *vidi i piliti, šegati*.

testěre,* *testěreta*, *n. die Säge, serra, cf. pila, šega*. Rj. *vidi i testera*. — Šegac, *testere* s drškom. Rj. 835b.

testěrisāñje, *n. vidi testeranje*. Rj.

testěrisati, *testěrišćm*, *v. impf. vidi testerati*. Rj. — *sa se, pass.*: Griz, što otpada kad se drvo *testeriše*. Rj. 101a.

těstija,* *f. ein Wasserkrug, urceus, cf. krčag*. Rj. *zemljan sud za vodu. vidi i bardak, koršov, pehar, vrč. dem. testijca. augm. testijetina*. — U prvu nedjelju u jutru ide mlada *sa novim testijama* i obranicom prvi put na vodu. Živ. 322.

těstijca, *f. dem. od testija*. Rj.

těstijćina, *f. augm. od testija*. Rj. — *augm. tukra kod babetina*.

těstīr,* *testīra*, *m.* Rj. *kao slobodu*. — 1) *die Freisprechung (eines Lehrburschen), emancipatio(?)*: je li uzeo *testir?* dao mu je *testir*. Rj. *oslobogjenje, oslobogjavanje šegrtu*. — 1) *zanatlije su spravljač svoje šegrtu, kojima su osim novih haljina i blagoslava davali i sav alat od svoga zanata. cf. testir*. Rj. 705a. — 2) *Erlaubniss, venia, licentia*: Ne mogu ti dati Biograda bez *testira* careva vezira. Je li *testir* malo poigrati. Rj. *vidi dopuštenje. isp. slobodan*, 2) je li *slobodno*. — Je li *testir* pristupit' gjevojci. Herc. 77.

Těšan, *m.* (ist.) *vidi Těšo*. Rj.

Těšan, *m.* ime muško (od Teodor). Rj. — *osn. u Těšo od Teodor i Teodosije*. Osn. 140. *imena s takim nast. kod Cvijan*.

-těšćati, **-těšćām**, *ne dolazi oravko prost glagol, nego samo kao složen: do-těšćati, o-, za-; i št mjesto šć: do-těšćati, s-těšćati se. u Daničiću dolaze i o-těšćati, za-s št mj. šć: do-těšćati, o-, za- Rad 6, 121.*

těškāñje, *n. das Bereuen, poenitentia*. Rj. *verb. od těškati se. radnja kojom se tko těška*.

těškati se, *těškam se, v. r. impf. govoriti: těško meni! berenem (mit dem Wort těško!) poenitet*. Rj. *kajati se govoreći: těško*.

těško, — 1) *veh, vac, multv sit: těško meni! těško*

njemu! Těško loncu iz sela začine čejajući! (Posl. 315). Rj. *vidi kami (adv.). suprotno blago! blaško!* — *Kakav si da si, těško onom čij si!* Posl. 124. *Mene vele da ožene, blaško li si mene! Ali žena hljeba hoće, těško li si mene!* 176. *Těšk' onome koga vode, a još gore koga nose!* 316. *Al! těško si meni mladod neudatoj!* Npj. 1, 334. *Těško tome, ko pameti nema!* 1, 513. *Těško onome od hajduka!* Danica 2, 93. *Těško svijetu od slabazni*. Mat. 18, 7. — 2) *stark, sehr, valde: I těško se kneže dodvorio, za svašto se umolit' mogaše*. Rj. *vidi jako, veoma, vrlo, zdravo* 2. *isp. ljuto*. — *Svekrva se těško razboli*. Npr. 83. *Al' su těško hrti navalili, bije neko halkom na vratima*. Npj. 1, 476. *Taj se njemu i zaklinje těško*. 2, 76. *Al' Osmana Salim prekorio i těško mu riječ besjedio*. 4, 156. *Těško mn je vojska izginula... Mloga mi je vojska izginula*. 4, 221. *Těško su vas prevarili Turci*. 4, 263. *Dorat mi je těško ostario*. 4, 302. *Al' se jeste těško zamislio*. 4, 331. *To djevoji těško milo bilo*. HNpj. 1, 310. *Jer se bijahu těško zakleli... rekavši: da se pognbi*. Sud. 21, 5. — 3) *vidi jedva: Stara mati těško dočekala*. Rj. *vidi i gjorgjorice*. — *Iz vrane što ispane, těško soko postane*. Posl. 97. *Živko progovori, da će Turci těško gradove dati Srbima u ruke*. Danica 5, 30. *Mloga naših čitatelja ima, koji hi bez prenumeracije těško i čuli, da je knjiga na svet izišla*. Npj. 4, XLIII. *Tako da je těško misliti da bi...* Dioba 6. *Za prvoga ću spomenuti da je těško bio živ u to vrijeme*. DM. 85. *U Dubrovniku těško da je bila (riječ) vitez u običaju*. 330. *isp. suprotno: Lako može biti da Drač bješe skoro zadobio*. DM. 91. — 4) *těško, kao mučno, suprotno lusno, lako, bez muke; schwer, difficulter, graviter: Ako těško žive, podaj im bolju hranu*. Npr. 81. *I ušima těško čuju*. Mat. 13, 15 (*gruiter, schwer*).

těškōca, *f. das Trübsal, res afflictiae: Od těške těškoće ne može čovjek da živi*. Rj. *isp. bijeda, jad, nevolja*. — *riječi š takim nast. kod bistroća*.

těšnjāk, *těšnjāka*, *m.* (u Hrv.) *drvo od koga se lučka teše*. Rj. — *tesati, těšnjak*. Korijeni 83.

Těšo, *m.* (juž.) *hyp. od Teodor. Rj. i od Teodosije. isp. Tešan. gen. Těša, voc. Těšo*. — *Te-šo. hyp. takru kod Dišo*.

těšto, (te što) *was ist's darnach, quid tum? nil inde mali*. Rj. *ništu zato. vidi akoće (ako će), terāk, totnjemu*.

těta, *f. hyp. od tetka*. Rj. *dem. tetica*. — *U narodnijem pripovijetkama lisica kurjaka zove ujom, a on nju tetom*. Rj. 776a.

tětak, *tětka*, *m. Rj. hyp. tětca*. — 1) *očine ili materine sestre muž, der Tante Mann, maritus amittae aut materuae*. Rj. — 2) *stao kao tětak, wie ein Lümmel; pravi je tětak (budala)*. Posl. 258, *cf. dedak*. Rj. *isp. bežjak, i syn. onđje*.

tětī, *oću, vidi hteti: Ne te ga Toda ljubiti*. Rj. — *Ne htje ga Toda ljubiti. mj. htjeti u istoč. krajevima gdje se glus h u govoru jošte čuje: hteti, gdje se riše ne čuje: teti (oću). isp. tenuti*.

tětica, *f. dem. od teta*. Rj.

tětīk,* *m. vidi 2 lūk 1*. Rj. *vidi i tětīk*.

tětīn, *adj. Rj. što pripada teti (ženi ili lisici): Onda se dignu svi zajedno, eda bi kako uveli tetu (lisicu) u njezinu kuću... Kad dogju pred jamu, poviče jež: »Tko je to u tetinoj kući?«* Npr. 246.

tětiva, *f. Rj. vidi tetivo*. — 1) *die Schöne des Bogens, nervus: Zape strelu za zlatnu tetivu*. Rj. *u strijelu 1*. — *Luk koji dugo strijelja, ali on pukne ali mu tetiva*. DPosl. 58. — 2) *die Seite von Schöne, chorda, nervus*. Rj. — *U Srbiji je drnda dugačka i prava, pa je uza nju raspeta tětiva*. Rj. 140b. *Zica*, 4) *vidi tětiva*, *n. p. na drndi, na egedama*. Rj. 160a. — 3) (u Bjelopavl.) *greda preko ostalih greda odozdo na tavanu. U Tršću u kući našoj ovaka se greda zvala okagača*. Rj. — *korijenu značenje nute-*

zati: tetiva (korijenu je otpalo *p* pred *t* od nastavka). Korijeni 86. riječi s takim nast. kopriva, stätava; odiva (ako je doista sprijeda otpalo *h*). Osn. 94.

tetivika, *f.* (u Dubr.) *die Stechwinde, smilax aspera* L. Rj. biljka. — *osn. u tetiva*. Osn. 276. riječi s takim nast. kod aptika.

tëtivo, *n.* *vidi* tetiva: Ja bih svašto, majko, raskinno do proklete drndarsko tetivo. Požikao žicom od tetiva. Rj. — riječi s takim nast. kod jestivo.

tëtka, *f.* očina ili materina sestra, *die Tante, amita seu matertera*. Rj. *vidi* ljelja. *hyp.* teta. *dem.* tetica. — Nećak je samo ujak, a teti je samo sestrić. Rj. 419b. Hvala mu kao i tetki bez kolača. Posl. 341 (t. j. nehvala mu! Rj. 284b). U sirote milu tetka ima, ona će je zorom okupati. Npj. 1. 573.

tëtkić, *m.* *tetkin sin*. *vidi* tečić. — Stamena je bila za Cvejom, a Cveja je Mirku tetkić, sin od očine sestre. Megj. 112.

tëtkin, *adj.* Rj. što pripada tetki. — Rogjak, ujakov i tetkin sin. Rj. 653a. Rogjaka, tetkina ili ujakova kći. Rj. 653a.

tëtkov, *adj.* Rj. što pripada tetku. Rj.
tëtšoćenje, *n.* *das Pflegen, curatio*. Rj. *verb.* od tetošiti. *radnja* kojom tko tetosi *n. p.* oko djeteta.
tëtšiti, *šim, v. impf.* (u Srijemu) *pflegen, foveo*: kako joj ne bi zdravo dijete bilo, kad sve oko njeju tetosi. *cf.* njegovati, snažiti, blažiti 2. Rj. *vidi* i gajiti, gojiti 2. — značenje korijenu: *truditi se oko čega*. Korijeni 85.

Tëtovo, *n.* mjesto u staroj Srbiji k jugoistoku. Rj.
tëtrijeb, *m.* *der Auerhahn, tetrao*. Rj. *ptica*. — (Gledi kao tetrijeb (bistro). Posl. 42.

tëtirivān,* *tetrivāna, m. der Palankin, sella gestatoria, lectica*. Turski veziri osobito putuju u tetrivānima. Rj. kao stolac u kojem sjedi *n. p.* gospodinu, pa ga dvojica nose. — Pa pogledaj onog ihtijara što no sjedi, kao efendija, u crvenom sniskom tetrivānu... ono ti je sugjen gjuvegija. Npj. 3, 546. Sutradan ranjenima pogradi nosila (kao tetrivāne), pa ih sve isprati u Užice. Miloš 102.

tëtirljan, *m.* Rj. *vidi* totrljan. — 1) bijeli, *mambrium vulgare* L. Rj. biljka. — 2) modri, *Ballote, ballota nigra* Linn. Rj. biljka. — 3) vodeni, *Sumpf-Ziest*. Rj.³, *stachys aquatica* Linn. Rj. (*stachys palustris*. L. Rj.³), biljka.

tëtirānje, *n.* Rj. *verb.* od teturati. — 1) stanje koje biva kad tko tetura (tavori) (*das kümmerliche Leben, vita inops*. Rj.). — 2) radnja kojom tko tetura (kao pijan) (*das Taumeln, titubatio*. Rj.).

tëtürati, *tëtürām, v. impf* — 1) *kümmerlich leben, parce ac duriter se habere*. Rj. zlo živjeti. *vidi* tavoriti, i *syn.* ondje. Rj. — 2) *taumeln, titubo*: tetura kao pijan. Rj. *tetura, koji ide kulo da će pasti jedru se držeci na nogama. vidi* kudecati. *v. pf.* slož. doteturati.

tetvābija,* *f. das Gefolge, Suite, comitatus*: Aram vama, moje terabije. Rj. *vidi* pratilac, pratidžija. *isp.* jasakčija. — Da poturci pet stotin' gjakova, da su njemu (caru) mloge terabije. Npj. 3, 67. Vezir izbečio oči sa svojima terabijama. 5, 485. terabije, momci i činovnici. Npj.¹ 4, 351.

tëtvatī, *tëtväw, v. impf.* *n. p.* *tera* tako biti, t. j. valja tako da bude, tako će biti, *teraju* doći, t. j. valja da dogju, doći će, *dürfen, fortasse (venient)*: Tera m' koja sukobiti beda, te me tera na mečdan suzvati. Rj. *v. pf.* tenuti. — Hitjeti; nehtješa; šćeti; *po istočnom gorovu*: zahjeti, i sa k mjesto h: prokjeti se, i bez h: terati, tenuti. Korijeni 212.

tëvdil,* *heimlich, clam*: Da ja idem tevdił u Udbinu. Rj. *tevdił, incognito*. Npj. 4, 351. *vidi* tajom, i *syn.* ondje.

tetverić,* *m.* *vidi* teterić, *glas f u tujjim riječima u našem se jeziku često mijenja na glas v*. — Hoće biti u gradu gragjani, da klanjaju i *teveridž* daju.

Rj. 16b (*teveridž?*). *isp.* Hoće biti u gradu gragjani, da klanjaju i *teverić* daju. Npj. 4, 416. *Tetveriče* Turske obališe, a palanke carske zapališe. 4, 434.

tëtvtër,* *m.* *vidi* tetfer: U rukopisu... koji je bio *terter* manastira Voljavče. Rad 1, 182.

tëtzga,* *f.* — 1) *die Werkbank des Tischlers (cf. stružnica), Schneiders, u. a.* Rj. *klupa* na kojoj struže stolar, *šije krojač, ili radi drugi kakur zanatlija. vidi* tezjaj, mijolj. — 2) (u Vukovaru) kod vode ono mjesto gdje se grade lagje i vodenice. Rj. *das Werft*.

tëtzgero,* *f. pl. die Trage, feretrum*. Rj. *vidi* civijere, tranja. *sprava* na kojoj nose što dvojica megju sobom. *isp.* nosila.

tëtzjāj,* *m.* *vidi* tezga 1. Rj. — *Mijolj*, majstorski tezjaj, ili kod čiznara panj. Rj. 356b.

tëtzmānje, *n.* *das Ziehen, tractio*. Rj. *verb.* od 1) *tezmati*, 2) *tezmati se*. — 1) *radnja kojom tko tezma koga*. — 2) *radnja kojom se tko tezma*.

tëtzmati, *tëtzmām, v. impf.* — 1) (u Srijemu) kao vući, *n. p.* ne tezmaj to dete, *ziehen, traho*. Rj. — 2) *sa se, refleks.* (u Srijemu) kao vući se, *sich schleppen, trahi*. Rj.

tëtža, *f. die Schwere, gravitas, pondus. cf.* tegoba. Rj. *vidi* i tegota, težina. — Onda ona (žena) verige ispusti, te sve sa *precedikom težom* strojom pritisnu Premudroga u kovčegu na dnu mora. Npr. 158. To je (akcentuacija) za tujgina *navjeću težu* u našem jeziku. Rj.¹ LXXI. Pomjeriće se klin... i težu što je na njemu propašće. Is. 22, 25.

težāće, *težāčeta, m. der Ackerbursch, agricola adulescentulus*. Rj. *momće što težači*.

težāćenje, *n. verb.* od težačiti, *koje vidi*. — Tako je isto već bilo i glavnijih načina življenja, držanje stoke i težaćenje. Priprava 195.

težāčiti, *tëžāčim, v. impf.* *raditi* kao težak, *živjeti* od težačkoga poslu. *potvrda u verb.* težaćenje; *u i govori se u Hrvatskoj*.

tëtžāčkī, *adj. der Ackerleute, agricolarum*. Rj. što pripada težačima ili težaku kojemu god. Miholj dan i (Gjurgjev dan... jedan (je) od njih stajao na svršetku težačke godine a drugi u početku. DM. 266.

1. **tëtžāk**, *težāka, m.* — 1) *der Ackersmann, Ackermann, Feldbauer, agricola*. Rj. koji teži zemlju, koji radi poljski rad. *vidi* radnik, rataj, ratar, sebar, radudžija. — Jezgra ovoga naroda gotovo su sve sami seljaci i težači. Od onijeh zakona Turskoga vrlo malo ima seljaka, nego su najviše varošani, megju kojima ima i težaka. Kov. 11. Zemlja, žalosno obrasla u trnje strasti, pozivlje se na veselje, jer ide težak besmrtni, da skine s nje kletvu. DP. 321. — 2) *u Hrv.* (oko Zagrebu) težak je nadničar, *der Tagelöhner*. Iveković.

2. **tëtžak**, *tëtška (tëtški i tëtškī, comp. tëtži)*. Rj. *po Daničiću je akc. tëtškī i tëtškī (a ne tëtškī)*. Rad 14, 93. — 1) *schwer, gravis*. Rj. *isp.* teško 4. *vidi* tegoban, tegotan 2. Prekri kulu teškijem olovom. Rj. 457b. Teže preteže. Posl. 313. Teško kao zemlja. 314. Vežite mu ruke naopako, a na noge *želez-groigje teško*. Npj. 4, 355. Vežu bromenu tešku i nezgodna za nošenje, i toware na pleća ljudska. Mat. 23, 4. — 2) *teška žena, schwanger, gravidus, cf.* trudan 2. Rj. *vidi* i sudružan, i ondje *syn.* — Ona će ti ostanuti teška, i kada dogje vrijeme da rodi... Npr. 212. — 3) vrlo veliki, *zu gross, nimius*: U piću je ljuta pijanica, a u kavgi teška *kargudžija*. Rj. *isp.* teško 2. — A Bog pusti tešku bolezanju. Rj. 36b. Od teške tuge i žalosti otiđe (lisica) pa se umrtvi na putu. Npr. 178. Šlepoča je teška muka, teška muka, teška patnja. Npj. 1, 140. U Ingiji teško bezakonje. 2, 1. Pak se Marko bolan učinio bez bolesti, od mudrosti teške. 2, 357. Ono j' težak bojak bez prestanka. 4, 252. I tu težak zulum pogradili. 4, 471. Teškijem se čudom začudili. HNpj. 1, 151. — 4) *zu viel, nimius*: nabuo od teškog spa-

vanja; od teške vršine ne zna šta da radi. Rj. *kad je čega vrlo mnogo*. — Na vodič vila baždarica, te uzima tesku baždaricu: Oba crna oka, a od konja noge sve četiri. Rj. 12a. — 5) *Teži* je later od sile (Posl. 313), t. j. čovjek kašto učini kome što za ljubav na što bi ga ko teško natjerao. Rj. *tesko je u orom smislu, čemu nije lasko odolijevati, što dodijara, što se ne radi lako, što je zlo i mučno, što se s mukom podnosi*, isp. tesko 1. — Pa mi je iz najprije istina bilo teška, a poslije sam se bio kojekako navikao. Npr. 145. Uje gje se tuži na težak život. Posl. 13. *Mene je teška za onoga koji ne zna plivati, a koji zna, onaj je moj*. (Kaže gjava . . .). 177. *Sirotinjo, i selu si teska, a kamo li kući, u kojoj si!* 355. *Jer ne vidim bela danka, teske pute da putujem, teske brode da brodjem*. Npj. 1, 119. Nije meni zemlja dotečala, već je teška materina kletva. 2, 26. *Posl' ih (Turke) na me, ako su ti teski*. 4, 289. Stoji napisano ružnim i za čitanje teskim rukopisnim slovima. Danica 1, 16. *Što je stanje naše literature tesko i pretesko*. 5, 73. On mora pesme poznavati i razumjevati, a to je za današnje naše književnike dosta tesko. Npj. 4, XXXVIII. *Ima li što tesko Gospodu?* Mojs. 1, 18, 14. *Bijaše čovjek star i težak*. Sam. 1, 4, 18 (*schwerfällig*). *Pregjašniji upravitelji bijahu teski narodu uzimajući od njega hljeba i vina osim četrdeset sikala srebra*. Nem. 5, 15.

težatak, težatka, m. (st.) *vidi težatnik*: Jer Vlašima Turci ne vjeruju, a ženica težatka ne čeka. Rj. *težatni dan, vidi i* **rabotnik** 2.

težatni, adj. t. j. dan, *Werk-, operarius, profestus*. Rj. *vidi* **rabotni**, radni, posleni. — Neka su zatvorena (vrata) u šest dana težatnih. Jezek. 46, 1.

težatnik, m. *der Werkeltag, dies profestus, cf. težatak*. Rj. *težatni dan, vidi i* **rabotnik** 2. — *Težatnikom čiča nosi što se kad desi*: Kakve stare pantalone . . . Žim. 331.

1. **težnje**, n. *das Sehnen, desiderium loci*. Rj. *verb. od* 1 **težiti** 1, *koje vidi*. isp. težnja. — *Kogod upravo poznaje G. Svetića i razumije njegovo namjerenje i težnje . . . on mora priznati, da . . .* Odg. na ut. 6. *Da se ne bi u njima (u Srbima) ugasila mržnja na Turke a s njom prekinulo i težnje za slobodom*. DM. 118.

2. **težnje**, n. *dis (Feld =) Bauen, cultus (agri)*. Rj. *verb. od* 2 **težiti**, *radnja kojom tko teži zemlju*.

1. **težina**, f. *vidi* **teža**. Rj. *vidi i* **tegoba**, **tegota**.

2. **težina**, f. *rabijena kudjelja, gebrochener Hanf, cannabis decorticata*. Rj. *vidi* **kanava**. — *Seljaci su čitluk sahliliji davali po koju junjgu masla i po koju oku težine*. Slav. Bibl. 1, 87. *težina (osn. u teg labori), od koje je i težiti raditi, dakle urugjena kudjelja*. Osn. 163.

1. **težiti**, težim, v. *impf.* Rj. — 1 a) *sieh sehnen, hingezogen werden nach einem Orte (z. B. der Heimat), desiderio duci*: Sve teži na svoj zaričaj. Rj. *teži na zaričaj: jednako želi da ide onamo*. — b) *težiti na što, za čim, k čemu: jednako misliti i nastojati oko čega, da se postigne, da se zbuđe*: Kol'ko Marko težio na pravdu, toľko moli Jevrosima majka. Npj. 2, 193. *Sve je težio na Nemačke uredbе, što je uz rat video*. Danica 4, 20. *Turci jednako teže na samorodno rđdanje, i pomalo pokazuju znake toga*. Miloš 140. *Svi teže na stari zakon*. Dje1. Ap. 21, 20 *accumulatores sunt legis, Eiferer für das Gesetz*). Ne obraća se oholima i onima koji teže na laž. Ps. 40, 4. *Kako je Dušan težio sačuvati od zla i k napretku uputiti državni život*. DM. 70. *Teško je kazati za čim je težio*. 158. *Ali je Srbija silno težila k naprednom arhijanskom i državnom životu dobila . . .* 319. — *use, pruss.*: Cilj . . . što se hoće kakom radnjom da učini, da dokuci, za čim se teži. Daničić, ARJ. 795b. — 2) (u Dubr.) *teži je lnu oku wiegen, pondo valere, cf. tegliti* 2. Rj. *vidi i* **micati** 2, **vagati** 2.

2. **težiti**, težim, v. *impf.* *zemlju, (Feld) bauen, colere (agrum)*. Rj. — *značenje (korijenu) raditi (vidi teg), truditi se: težatan, težak, težina; težiti; (v. pf. složi.): potežiti i potežili se (potruditi se)*. Korijeni 84.

težnja, f. *radnja kojom tko teži na što, za čim ili k čemu*. isp. 1 **teženje**. — Za lijepijem ruvom i oružjem naš narod najviše mari, i ta težnja pokazuje da . . . Živ. 305. *Pokazuju težnju srca k Bogu*. DP. 78. *U kom se (pokretu) javljaše težnja našega naroda da . . .* Rad 5, 192. *Težnja pojedinih ljudi k jedinstvu narodnom*. Vid. d. 1862, 18. *Težnja za većim ličnim pravom ruši zadrugu*. Zlos. 285.

1. ti, du, tu. Rj. *zamjenica za drugo lice jedn. 1. i 5. pad. ti. 2. i k. tēbe, te. 3. tēbi (i tēbe), ti. 6. tēbom. 7. tēbi (i tēbe). množ. 1. i 5. vi. 2. i 4. vs. 3. vāma, vam. 6. vāma. 7. vāma. u 4. padežu mjesto vas gorori se i ve; u 3. padežu mjestu vam i vi. Obl. 25. — I ti li si moja sreća, Bog te ubio!* Npr. 73. *Ti kaži Jakovu a Jakov će svakomu*. Posl. 316. *Ti češ bolje ispeći nego ću ja reći*. 317. *Ta ti li si, dijete Milošu!* *Ta ti li si, moj mili nećaće!* Npj. 2, 154. *Brate Gojko! zelena jabuko! A! ti nejak ti pogibe, brate!* 4, 331.

2. ti, dat. od ti (stoji prema tebi kao te prema tebe). isp. Rj. — 1) *dir, tibi (kao enclitica)*. Rj. — *Oj Bogu li, crni kalugjere!* Npj. 2, 371. *Turci su ti žalost učinili, jer su tyoga brata pogubili*. 4, 330. — 2) *dao sam ti sinu, dčimom Sohne, tuo filio*: bio sam ti kod kuće; vidio sam ti brata. Rj. *dao sam tvojemu sinu; bio sam kod tvoje kuće; vidio sam trojega brata*. — 3) *scheinbar pleonastich (das griech. τω)*: Gjeno sinoć na konaku bjesmo, gospodsku ti večer' večerasmo, lijepu ti gjevnoju vijgjesmo! *Dobro ti je rano poraniti!* *Carua goro, puna ti si hlada!* Rj. *Mi i ti*: kašto ne znači gotovo ništa, nego se govori (osobito ti) kao za neko čudo, n. p. *lijepa ti je, jadi je ubili!* *čudno ti ga prevari!* Rj. 1. L. — *Davori pusta crna gorice! dosta ti sam po tebi vojevao*. Rj. 109b. *U tome eto ti gjevokje s ručkom*. Npr. 3. *A moj ti jarac bježi!* 246. *Dobro ti ste, Turci, uranili!* Npj. 4, 197. *Braćo moja, lude ti ve nagjoh!* *A vojvoda, luda ti te nagjoh!* 4, 323. *Da je Miloš sad samo dao znak . . . tu bi ti odmah svršili i Moler i Cukić*. Miloš 90. — 4) *riječca kojom se samo utvrguje: ti; sastavljena sa ni: niiti; u tom je poslu i ni-ti, ili-ti, kakono-ti, kaono-ti*. Korijeni 81. — *Srbi su nas pohvatili i porobili, kaono ti roblje, ali u rz naš niko nije darnuo*. Miloš 102.

3. ti, tā, tō, iste, ista, istud. Stulli. *vidi* **tāj**, **tā**, **tō**. isp. ovi i ovaj, oni i onaj. — *u staroj poslovice*: *Ko se prije javi, ti pomeļjavi*. DPosl. 46.

tića, f. (pl. gen. tića) *der Vogel, avis, cf. tjeca*. Rj. *vidi* **ptica**. — *na strani 279a kod riječi* **ptica** *kazuju se imena pticama, što se nalaze u ovom rječniku, sve do noj, a dalje su slučajno izosturjena; zato ih oto ordje dalje*: *norac, njojac, orao, ovcarica, panac, papagal (papago), para, paserka, patievrk, pavu (pavun), pelikan, pigovna, piljuga, pjevačica, pjevica, pliska, poletar, poletarac, popić, prepelica, prozorkinja, puzavac, ražanj, roda, ronac, sakatuša, sarka, sijač, sjenica, skvorac (škvor, škvorac), slakoper, slavuj (slava, slavie, slavica, slavie, slavja, slavje, slavija), smrdibaba, smrdivrana, smrekar, sojka, soko, sova, starka, strijež (striježić), strnadica, svračak (sračak, sračka), svraka (švraka), šabanj, ševa, ševrljuga, škanjac, škruga, šljuka, teliserka, teslar, tetrijeb, trčka, tresigaća, tustokljunac, urankinja, nšara, ušatka, utina, utva, vabac, venjar, vijoglav, vivak, vodenbika (vodeni bik), vodeni kos, vrbac (brabac, bravac, vrbac, srbac), vran, vrana, vranj, vrtiguz, vrtoglavac, vuga, zebu, zlogodnica, zloslutnica, ždral (ždralj, ždrao), žerav, žuja, žunja, žurica, žutarica, žutovoljka*.

ticanje, n. *das Rühren, Anrühren, tactus*. Rj. *verb. od* 1) **ticati**, 2) **ticati** se. — 1) *radnja kojom*

iko tiče što ili u što. — 2) stanje koje bira, kad se što tiče čega.

ticati, *tičēn*, v. *impf.* Rj. v. *impf. slož.* do-ticati; nà-ticati, pò-, pòd-s-(ticati), pñ-, s-ticati, ðz-, zà-, s-poticati se; v. *pf.* po-nà-ticati. v. *pf.* prosti taći, taknuti, i slož. ondje. — 1) rühren, unrühren, attingo. Rj. — a) ticati u što. *vidi* dirati (u što). — Dobro tiši, a u glavu ne tiči. Posl. 61. Ticat' u osinjak. DPosl. 126. Ljestve stajahu na zemlji, a vrhom ticahu u nebo. Mojs. I. 28, 12. Jedno krilo (heruvima) tičase u zid od doma. Dnev. II. 3, 11. — b) ticati do. *isp.* doticati do čega. — Divno bješe konja okitilo . . . zlatne kite tiču do kopitah, zauzdan je fuzdom pozlaćenom. Npj. 4, 57. — c) ticati koga. *vidi* dirati koga. — Svežu jednoe oči, pa ga drugi diraju, a on na pitanje (ko te tiče), pogagja. Rj. 601a. Štap vas od suhoga zlata, na kojemu piše kravijem slovima: „ne tiči me“. Npr. 116. I mačka kralja gleda, i još ga nogom tiče, i ne haje. DPosl. 28. — 2) sa se, refleks. — a) ticati se u što: Ustadoše svi četiri kralja, Crnogorskog kuzaza pokazaše, što se tiče u Turske gradove. Npj. 5, 400. *isp.* ticati 1a. — b) što se tiče toga; was das anbelangt, betriff, quod attinet ad rem: Ovak vojvoda Turke zatvora i za manje im stvari sudi, a za veće gdje se tiče čestoga suda, šalje ih kadiji. Rj. 70a. Da ja daugubim (ili plaćam) za tuguju guzobolju, t. j. u čemu ja ni malo nijesam kriv ni ti me se tiče. Rj. 106b. Čija je kobila, onaj (najviše) za rep vuče. (koga se stvar tiče, onaj najviše i radi oko nje). Posl. 316. Što se pak tiče drugih troškova, to sad da se odredi. Miloš 31. U postu, koji se tiče čisti i slave našega naroda. Odg. na nt. 21. Ostajem (što se glavne stvari tiče) na onome, što sam onda kazao. Opat XIX. Što se tiče onijeh imena, koja se proizvode od riječi, u kojima je na kraju čes, u onima se mora reći koja riječ osobito. Pis. 49. Što se rječnika s te strane tiče, nije dobro aprioristički suditi. Kolo 14 (15).

Tičar, m. eine Ebene unter Loznica; S vojskom sići do polja Tičara, na Tičaru s vojskom Drinu preći. Rj. polje pod Luznicom.

tiče, *tičeta*, n. *vidi* tič. Rj. *vidi* ptiče.

tičetina, f. *vidi* tičurina. Rj. *vidi* ptičetina.

tičina, f. dem. od tica. Rj. *vidi* ptičina.

tičurina, f. *vidi* tičurina. Rj. *vidi* ptičurina.

tičja trava, f. *vidi* trava 7. Rj. *vidi* kod ptičji

tičji, čje, *adj.* Vogel-, aris, avim. Rj. *vidi* ptičji

tičji nůkŕi, m. pl. Art Pflanze, herbae genus. Rj. *vidi* kod ptičji.

tičurina, f. augm. od tica. Rj. *vidi* ptičurina.

tič, m. (pl. gen. tičā). — 1) ein junger Vogel, pullus, arivula: Rani tiči odliječu. Rj. *vidi* ptič. — 2) (n. p. u kukuruza) onaj mali struk koji pored glavnoga struka izraste, Rauber, stolo, cf. tičiti se 2. Rj. *vidi* zaperak. *isp.* odvoda, odvolnica, otoka 2.

tičenje, n. verbal. od tičiti se. Rj.

tičiti se, *tičim se*, v. r. *impf.* — 1) n. p. tiče se kukuruzi, t. j. pored glavnoga struka rastu manji (tiči), koji se obično čupaju, Nebensprossen treihen, stolones agere. Rj. v. *pf.* slož. rastičiti se. — Taj se korjen nigda ne istraži, no se više i tiči i širi. Npj. 5, 498. — 2) *vidi* razmetati se, ponositi se. Rj. i kod ponositi se *syn.*

tičik, m. (u vojv.) *vidi* mavez. Rj. *placi* pomuk.

tičan, tičāna, tičānj, tičānja, m. *vidi* šerpinja, tava, der Tiegel, catillus figlinus. Rj. *vidi* i prosulja, šerpenja. *isp.* tendžera. dem. tičanjica, tičanjić. — Klinčorba (. . . A ti daj mi barem tičanj i malo vode, da načinim klinčorbu. Baba mu to da, a on metnuvši u tičanj gvozden klin, nalije vode i metne nad vatru . . .). Posl. 135. Nema ga u po tičanja zemlje. (Kaže se za koga u šali, kao n. p. što se reče: nema (onakog čocka) u čitavoj nahiji i t. d.). 202.

tičanjica, f. tičānjic, m. dem. od tičanj. Rj. *vidi* i prosuljica, šerpinjica.

Tigar, tğra, m. ukr. Rj. XXXI. der Tiger, felis tigris. zrijer. *hyp.* tigrō. — Tigro, *hyp.* od tigar. Rj. 738b (u riječ tigar ne udazi se u Rj. na srom mjestu). Lavovi i tigrovi sad žive onuda. Priprava 77. Dogje pred njega tigar, koji hoće da ga raskine. 126.

Tigla, f. (ukr. Rj. XXXI). — 1) *vidi* cigla, crijep 2, opeka. *isp.* čerpić. — Eno babe korizme sa štapovima pod tiglama (na tavanu). Rj. 9b. Gravalja, ce-lika tigla što se meće po šljemenu i po ostalijem mjestima gdje su tige onako sastavljene. Rj. 97b. Kad se gjetić rodi, i tige se na kući obesele. Posl. 120. Naprije su pisali na opeci (c'gli ili tigli). Priprava 182. od Lat. tegula. — 2) *vidi* utija. J. Bogdanović. orugje kojim se tiglaju (glade) košulje; das Bugelaisen. i u Štullija: tigla, *vidi* utija.

tičlānica, f. kosu što ljudi u dućanima kupuju, koje iz fabrike dolaze, zovu tičlanicom; a kosu što naši kovači kuju, zovu kovanicom. J. Bogdanović. što je glatka kao da je tičlana?

tičlānja, n. djelo kojim se tigla. J. Bogdanović.

tičlati, tičlam, v. *impf.* evo tičlam pranje. J. Bogdanović. *vidi* utijati. bugeln. v. *pf.* utigliati.

Tigrići, m. pl. junge Tiger, pulli tigridis: Navrani se tigro s tigrićima. Rj. *mladi* tigri.

Tigro, m. *hyp.* od tigar: Navrani se tigro s tigrićima. Rj.

Tih, *adj.* still, tacitus: Tih voda brijeg roni (Posl. 317). Rj. *vidi* tij. comp. tiši. Obl. 41. dem. tihan. — Tih more kao ulje. Posl. 317. Hitar hudi šta čuti, a tih gororiti. 341. Da ne padne dažda iz oblaka, plaha dažda ni ti rosa tihā. Npj. 2, 2. U obrazu bjela i rumena, kao da je do podne uzrasla prema tihom suncu proljetnome. 3, 543.

Tihan, *adj.* dem. od tih. *vidi* tijan. — *adv.* Podiže joj puli dувak s lica, te gjevojeći šapū po tihano. Herc. 72.

Tiho, *adv.*: Tijom, *adv.* *vidi* tihō. Rj. 739a (u riječ tihō u Rj. nije na srom mjestu). Počne ga tihō moliti da bježi dok se nije zmaj probudio. Npr. 8. Mlada Stane progovara tihō smjerenō. Kov. 55. *vidi* tihom (tijom), istihā (iz-tihā).

tihohogja, m. i f. tihō-hogja, koji ili koja tihō hodi. U narodnoj poslovi: Otud ide tihohogja, i uhvati pancipera. odgonetljaj: Mačka i miš. — tako slož. riječ *isp.* natragogja (natrag-hogja).

tihom, *vidi* tijom.

Tij, tija, tijo, *vidi* tih. Rj. u krajevima gdje se glas h u gororu pretvara u glas j. dem. tijan.

tija, (u Hrv.) *vidi* tja. Rj. *vidi* i ča; čak, dori.

Tijan, *adj.* dem. od tij. *vidi* tihan. *isp.* tij prema tih. — *adv.* Draga dragog po tiju karu. Herc. 108 (po tijuano? *isp.* kod tihan: jo tibanō).

Tijana, f. planina: U Tijani visokoj planini. Rj. **tičak**, m. u pjesmi, der Lauf (des Wassers), lapsus: Zanese ga tičak vode hladne. Rj. kad što tiče n. p. voda. *isp.* tek(om). *vidi* tok. — Na dugu tičku hrt zeca stigne. DPosl. 65.

Tijelo, n. Rj. množ. tjele, tjelesa. augm. tjelesina. — 1) der Leib, Körper, corpus: Tako mi se tijelo ne razlijevalo kao pjena morska! (Posl. 305). Rj. *vidi* suaga 2. — Očajnik. 2) nerastroeno tijelo u grobu. Rj. 482a. Stajala je glava u kladencu lepo vreme četrdeset leti, a ubavo na Kosovu telo, ni ga jedu orli ni gavrani. Npj. 2, 324. Čati Marku, što samrtnu treba, na zemlji mu tjele opojao. 2, 411. Ohradiše groba Kaičina, da Madžari k njemu ne dolaze, da mu mrtnu ne pretresu telo. 2, 489. Ko ne može da stigne u telo da poljubi kamner-barjaktara, a oni ga ljube u odelo. 3, 191. Četvrti dan pokažu se i druga nbesku tjele, kao što je sunce, mjesec i premmoge zvijezde. Priprava 3. I izvan Srbije bio je (sorjet) poznat, ako ne kao najveća vlast, a ono ja-

mačno kao i tijelo, koje je s Kara-Gjorgijem dijelilo vlast. Sovj. 11. Niko više ne kupuje tjelesa i duša čorjčijih. Otkriv. 18, 13. Mrtra će tijela njihova biti hrana pticama nebeskim. Jer. 34, 20. Da nam se očiste duše i tjelesa. DP. 67. — 2) *Geschlechtsglied, membrum genitale*. Rj. *sranni ud*. — Kad se kurvaše, i upaljivaše se za svojim milosnicima, u kojih je tijelo kao u magarca. Jezek. 23, 20.

tijelovo, n. (te'ovo) *vidi* brašančevo. Stulli. *blugdan presrctoga tijela Hristora*.

tijenje, n. *das Fettwerden, pinguefactio*. Rj. *verb. od titi (tijem)*. — stanje koje biva, kad tko ili što tije.

tijesak, tijeska, m. *die Presse (z. B.) Oel-, toreular*. Rj. *vidi* tijest, mengjele, stupa 3. — Kobila, 3) *na tjesku* ona greda gore koja sastavlja loze i orasima se dolje pritiskuje kad se tiješte masline. Rj. 280b. Samotok, 2) ulje koje samo iz maslina isteče, prije nego se metnu pod tjesak. Rj. 664a. Hodite, sigijte, jer je tjesak pun, kace se preljevaju. Joil. 3, 13. *od osnove koja je u tjeskoba, tiještiti*. *isp.* Korijeni 84.

tijesan, tijesna (tjjesni, comp. tjješnji), *adj.* — 1) *eng, knapp, angustus*. Rj. *vidi* tjeskoban, tjeskotan. *suprotno* prostran (*isp.* uzak *suprotno* širok). — Zarozati n. p. *tijesne gacve*. Rj. 192b. Vidi mu se svaki zglob (kad je ko u tjesne haljine obučen). Rj. 205b. Zagazičes u klance tjesne. Rj. 244b. Od kuda su klanci ponajtjesnji. Rj. 272b. Savilati, zao kupiti, dotjerati u tjesno. Rj. 660a. Sprčiti. Kad se što tješuje, nže ili manje načini nego što treba; tako se kaže; sprčio haljinu kad je tjesno načinjena. Rj. 706a. Upao u kljusu. (Kad se ko ulvati u tjesno). Postl. 33f. Bokelj nosi bijele i tjesne čarape. Kov. 10. Kao što su uska vrata i tjesan put što vode u život. Mat. 7, 44. Navalite da ugjete na tjesna vrata. Luk. 13, 24. Zemlja tvoja biće tada tjesna za stanovnike . . . tjesno mi je ovo mjesto, pomakni se da se mogu nastaniti. Is. 49, 19. 20. — 2) (u C. G.) čovjek, t. j. koji ne može da otpri kad mu se što nepovoljno rekne. *gallsüchtig, stomachosus*. Rj. *isp.* mrzovoljast, osorljiv, prosljiv, usovan 1.

tjješniti, tjješnim, v. *impf. enge machen, angusto*. Rj. *što, činiti da bude tjesno, tješnje*. v. *pf. slož.* otješniti, pri-, s-; otješnjati. v. *impf. slož.* pritješnjavati, pritješnjivati.

tjješno, n. *adj.* varošica na ostrvu između Zadra i Šibenika; tu je most na otoci morskoj. Rj.

tjjest, m. (u Boci) *vidi* tjesak. Rj. *i syn. ovdje*. za *postanje* *isp.* tještiti. — Loza, 4) *na tjestu* ona dva direkta stuba sa strane koji su na zavoj izrezani. Rj. 332b. Pod, 2) ono drvo najdonje na kome stoji tjest. Rj. 518a. *Tjes(t) zavit'*, neka vino brizga. DPostl. 127.

tjjesto, n. *der Teig, massa (farinacea)*. Rj. *isp. adj.* tjestav, tjestavan, tještan. — Došao hljeb za rukom, t. j. uskislo tjesto u načvama, može se razmješivati. Rj. 135b. Ostavljale djecu nepovitu, ostavljale tjesto zakuhati. Rj. 179b. *Uzbujalo tjesto*. Rj. 172a. *Od tjesto ispekoše pogače prijesne*, jer ne bješe uskislo kad ih potjeraše Misirci. Mojs. 11, 12, 39.

tjještnje, n. *das Pressen, pressio*. Rj. *verb. od tještiti*. *radnja* kojom tko tješti n. p. grožgje.

tjještiti, tjješćim, v. *impf.* n. p. grožgje, masline, *pressen, keltren, prelo premore*. Rj. za *postanje* *isp.* tjesak, tjeskoba. v. *pf. slož.* iz-tještiti. — *Tjještnje* ispod dvije kobile. DPostl. 127. *sic se, pass.*: Kobila, 3) *na tjesku* ona greda gore koja sastavlja loze i orasima se pritiskuje kad se tiješte masline. Rj. 280b.

tjjom, *adv.* *vidi* tiho: Pa je vili tjjom besjedio. A vuk vranu tjjom besidio. Rj. tjjom (mjesto) tihom, u kragerima gdje se glas h u govoru pretvara u glas j. *vidi* tiho, tihom.

tik, (u Hrv.) n. p. moja je kuća tik do njegove, *ganz, paene, cf. baš*. Rj. *tako da se nje dotiče. adv.* — ticati, doticati; tik. Korijeni 83.

tikāč, tikāča, m. (u Srijemu) *vidi* tkalac. Rj. *vidi* i tkač (ТКАЧЪ), *od čega je u tugjinstru postalo tikač*. (sn. 348).

tikānje, n. *verb. od* tikati i tikati se. — 1) *radnja* kojom tko tije koga. — 2) *radnja* kojom se tko tije s kim.

tikati, tīčēm, v. *impf.* u Hrv. — 1) koga, *gorovoriti* mu »ti«: on njega tije; *dutzen, fratrem appellare aliquem*. — 2) *sa se, recipi*. oni se tiču, *gorore jedan drugome »ti«; sich mit Jemandem dutzen*.

tiknuti, tiknēm, v. *pf.* *vidi* taći: Momak viknu, a gijogata tiknu. Rj. *vidi* i *syn.* kod taći. v. *impf.* ticati.

tikva, f. Rj. *dem.* tikvica. *augm.* tikvetina, tikvina, tikvurina. — 1) *der (Flaschen-) Kürbis, cucurbita lagenaria Linn.* Tikava ima od mnogo ruku. Rj. *dem.* tikvić. — a) *tikva vodena*, koja je u dnu široka, po tom gore sužena pa opet malo u dugulj raširena . . . pošto se osuši, u njoj se nosi voda . . . jedna je vrsta od njih tako mala da ne može ni litru vode uzeti, i ovo se zove *barutna tikvica*, jer su u Srbiji od prije ljudi u njima nosili *barut* o pojasu. Rj. *vidi* grljača. — b) *vrg* ili *krbanj*, koji je u dnu takogjer širok, ali ima držak tanak i jednak . . . Rj. — c) *natega* ili *nateguća*; ova je dolje okrugla ili duguljasta, ali ima vrlo dugačak držak. Rj. — d) *plosna*, koja je plosna gotovo kao ploska; ona se probuši sa strane pa se u njoj nosi rakija i drugo piće. Rj. — e) *jurgeta (Trompeten-Kürbiss)*, ona je vrlo duguljasta i na zemlji ne može drukčije stajati do pološke . . . Rj. — *Tikve* se najviše siju oko plotova ili se uza njih udaraju rozge, da bi im vriježa išla u visinu te tako da bi im rod visio i pravo rastao. Rj. *vidi* i debela tikva, šućur, tutilić, varejnjaka, vodenjaka, vodnjaka. — *Donesu tikvu s rodom*, pa kad stanu piti, a to u tikvi vino. Npr. 82. Kad se *tikva* pokondiri. (Kad se pogospodi onaj kome ne prilikuje). Postl. 12f. Ko s vragom *tikve* sudi, o glavu mu se razbijaju. 153. Pobljedio kao *šljepačka tikva* uz berbu. 250. Kao n. p. što se *radijeraju tikve* ili keleraba. Pis. 40. On bi i *Srblje sve* u jednu *tikvu* *sačerao pa zatisnuo*, da ne čuje svijet kako oni govore. Rj.¹ XII. — 2) gdje koji zovu i *bundere* tikve. Rj. *syn.* kod *bundeva*. — 3) *divlja* tikva, (u Dubr.) *Gichttrübe, bryonia*. Rj. (*dioica* L. Rj.³). — 4) *dehela* tikva, *bryonia alba* L. Rj.³ — 5) *der Schädel, calva*. Rj. *kaže se* *pogrdno za glavu*. *vidi* pasjaca. *isp.* lubanja. — *Tikva* ti je šuplja. Stulli. Vražija je, brate, u tebe *tikva*. J. Bogdanović.

tikveni, *adj.* n. p. sjeme, *Kürbis-, cucurbitae, cucurbitinus*. Rj. što pripada tikvi.

tikvčina, f. *augm.* od tikva. Rj. *vidi* tikvina, tikvurina. — *takva augm.* kod *babetina*.

tikvica, f. *dem.* od tikva. Rj. — *Vezma*, kao mala *rozana tikvica* kojom se puške potprašuju; cf. *lāsma* 2. Rj. 56b (*vidi* i čila 2). Viri k'o miš iz *tikvice*. DPostl. 150. Za pojasom dva pištolja, a oko pojasa mazalica i *barutni rog* ili *tikvica*. Danica 2, 106. Nagje *divlju lozu* i nabra s nje *divljih tikvica*. Car. 11, 4, 39.

tikvić, m. *cin* *kleiner Kürbiss, cucurbitula*: *Daj mi, prijao*, jednu tikvu. Ne dam, bogme, ni *tikvića*. Rj. mala tikva 1.

tikvina, f. *augm.* od tikva. Rj. *vidi* tikvetina, tikvurina. — *takva augm.* kod *baraćina*.

tikvurina, f. *augm.* od tikva. Rj. *vidi* tikvetina, tikvina. — *takva augm.* kod *baburina*.

tila, f. *Art Baum, arboris genus*. Rj. *nekakro drvo*. *Geisklee, cytisus Welden* 'is. Rj.³

tili, *adj.* *vidi* tinji. — *Sedne* na konja pa *teraj* za njima, i za *tili* čas ih stigne. Npr 21. Kad *sednu* ve-

čerati, onaj veliki kazan s jelom za tili čas progje. 74. I tako za tili čas vojska neprijateljska prsne i razbegne se kud koje. 207.

tilisum,* m. der *Talisman, signum magicum, ef. hamajlija*: ona bije svake *tilisume*. Rj. *vidi i* zapis 1.

tilov, adj. *što pripada tili, potvrda u riječi koja ide*. — sa akc. isp. *iva, ivov, ivovina*.

tilovina, f. *Holz von tila*. Rj. *drvo tiloro*.

tilūt, tilūta, m. (u C. G.) *vidi* teluće. Rj. u nožu *kuo hrbat, suprotno ostrice, ostrice*. — *tilut* (osn. u starom **TLUT**, od koje je *zatilak*). (Osn. 222.)

tiluticē, (u Bosni) *vidi* nasatice. Rj. n. p. *udario ga sabljom tilutice, t. j. tilutom, u nije ostricem ni pljoštinnice ili ličinnice*.

Tima, m. (ist.) *vidi* Timo. Rj. — *hyp*, od Timotije.

timār,* timāra, m. — 1) *das Striegeln, usus strigilis in equis, labor strigilis*. Rj. *isp.* timarenje. Stara mati rano podranila, pa dorata timar učinila, nahranila, ata napojila. HNpj. 4, 467. — 2) (u C. G.) *vidi* takum: A vojvoda konja pod timarom. Rj. *opraru* konjska. *vidi i* sersan. — 3) *Art Lehngut, praedii beneficiarii genus, cf. zijamet*: Oduz'o mi zemlju i timare. Rj. *nekaki spahuluk*. — Imao sam nešto malo blaga, mloge lave i mloge timare. Npj. 2, 275. Pa ja imam tri timara raje . . . Svaki timar daje na godinu za trećinu po trideset kesa. HNpj. 1, 532. **timari**,* spailuk. Npj. 1, 2, 305 (i lav* biće nekakri spahuluk).

Timār, Timāra, m. knežina nahije Trebinske. Rj. **timārčenje**, n. *das Striegeln, strigilis usus*. Rj. *verb.* od timariti. *radnja* kojom tko timari n. p. konja. *isp.* timar 1.

timārīti, timārīm, v. *impf.* *striegeln, strigili rado*. Rj. *timariti* konja, *češugijom ga čistiti*. v. *pf.* *stoj.* iz-timariti, o-timariti. — Segrti čiste harove i košare, timare i poje konje, itd. Rj. 835b. Nagje očina konja i stane ga hraniti i timariti, te za mesec dana opravi se konj kao kaka tica. Npr. 28. Metne ždrijebe u košaru, i stane ga timariti. 177.

timarōvānje, n. *verb. supst.* od timarovati se. — *radnja* kojom se n. p. paun timaruje.

timarōvati se, timarūjem se, v. r. *impf.* (st.) *sich putzen, componere pennas*: Paun nam se timaruje. Rj. *perje sroje čistiti*.

timjan, m. *vidi* tamjan. Rj. *vidi i* tamljan, tamnjan. od *Grē. thymiana*. — Pa ču odsad harač davat' erkvi . . . jedan (tovar) voska, a drugi timjana. Npj. 3, 76.

Timo, m. (juž.) *hyp*, od Timotije. *takvu hyp*. kod Dobro. *vidi* Tima.

Timočānin, m. (pl. Timočāni) čovjek iz Timoka. Rj.

Timočānka, f. *vidi* Timočkinja. Rj. *žena iz Timoka*.

Timočkī, adj. *von Timok*. Rj. *što pripada Timoku*.

Timočkinja, f. žena iz Timoka. Rj. *vidi* Timočanka. *isp.* Peštankinja i Peštanka.

Timok, Timōka, m. — 1) *roda na granici među Srbijom i Bugarskom. isp.* Rj. — Na Timoku zlatnome potoku. Rj. — 2) *kraj uz vodu Timok. isp.* Rj.

timor, m. (u Dalm.) *der Felsen, rupes, cf. kamenjak, stjenjak*. Rj. *vidi i* krš 1. *isp.* stijenje. — Oro gn'jezdo *erh timora* vije, jer slobode u ravnici nije. Iv. Mažuranić. Iskra. Zagreb. 1846. str. 197. *riječi s takim nast. kod divor*.

Timōtija, Timōtije, m. Timotheus. Rj. *ime muško. hyp*. Tima, Timo. — *nast.* u Timotija *nustao* prema *muškim imenima* Ilija, Zaharija (Zarija). *isp.* Antonija.

tin, m. (u Hrv.) *die Scheidewand, paries, cf. pretin*. Rj. *što dijeli n. p. jednu sobu od druge. vid i* perda. *pregrada, prijeboj* 1.

tindirik, m. nekake trepetljike: Među noge velikog vezira, do vezira trista tindirika, vezir drži teška degeneka: ko pomrsi trista tindirika, da mu udri trista degeneka. Rj.

tinūini, u pripjevju, *ef.* tananana. Rj.

tinititi, tinīm, v. *impf.* (u Hrv.) *kuću pregragjivati, verschlagen, parietem duco per* —, *cf.* pretinuti (v. *pf.*). Rj. *tin graditi*. v. *impf.* *stoj.* pretinjivati.

tin̄ta, f. J. Bogdanović. *die Tinte. vid i* crnilo, mastilo 1, murecep 1. — Daj de meni tin̄te i papira, da ja pišem listak knjige bile. HNpj. 2, 32.

tinj, m. (u Srijemu) sijeno ili paprat ili slama, što se meće između dva plata kad se što optinjuje. *cf.* optinjivati. Rj.

tinjānje, n. *das Glimmen, ignis gliscens*. Rj. *verb.* od tinjati. *stanje* koje bira, *kud tinja* vatra.

tinjati, tinjā, v. *impf.* *glimmen, glisco*: tinja vatra. Rj. — *tinjati* (slabo gorjeti, prestajati gorjeti). Korijeni 100. v. *pf.* *stoj.* stinjati se.

tinjēnje, n. Rj. *verb.* od 1) tinititi, 2) tinjiti. — 1) *radnja kojom tko tin̄i, pregragjuje kuću*. — 2) *radnja kojom tinj̄i, optinjuje što*, n. p. *srinjac, košaru. vid i* optinjivanje.

tinjī, njē, adj. n. p. za tinjī čas, *bald, hurtig, in kurzer Zeit, brevi, impigre*. Rj. *vidi* tili. *kuo taki, odmah, za jedan čas*.

tinjīčica, f. u ovoj zagoneci: *Tinjīčicu* vinjīčica, u nju poje vitkos (dijete u kolijevci). Rj.

tinjiti, tinjīna, v. *impf.* (u Srijemu) *vidi* optinjivati. Rj. *tinjiti, optinjivati n. p. košaru, srinjac: metati tinj između dva plata, što se ispletu od pruca n. p. oko košare, srinjca. v. pf. stoj.* optinjiti.

tip, tīpa, m. der *Typus, τῦπος*. adj. tipski. — I razgovori o drugim narodima i državama nemaju sada onoga staroga *tradicionoga tipa*. Zlos. 286.

tipa, f. u zagoneci: *Tipa* na *tipi*, a nigdje krpljena nije? ili: *Tipa* na *tipu* krpa na krpju, ni koncem šveno, ni iglom bodeno? (kokoš). Rj.

tipalo, n. u *kluriru sprava* po kojoj se udara. P. Budmani, ARj. V. 46b. *die Claviatur, Tastatur. biće* od tipati, *koje ima Stulli iz Muliha, a znači tangere, attingere, pipati, ticati, dirati. akc. biće* tipalo. — *za nast. isp.* bučkalu.

tipār, tipāra, m. u riječima: po tiparu, n. p. govori, t. j. polako, gospodski (kao iz knjige, po tipiku?), *langsam, lente*. Rj. *isp.* tipav.

tipav, adj. *langsam und ungeschickt (bei der Arbeit), tardus et ineptus*. Rj. *koji polako i smeteno radi. isp.* tipar.

tipsa, f. *vidi* stipsa. Rj. *vidi i* kocelj, slanac 2, šap 1; *der Aluun, alumen*.

tipšanje, n. *vidi* tipšanje. Rj.

tipšati, tipšām (tipšēm), *vidi* stipsati. Rj. *variti u tipsi. v. pf. stoj.* otipsati.

tipškī, adj. *što pripada tipu, tipovima; typisch, typicus*. — Često nekoga ili nešto počastim, po običaju dobrih naših starih, kojom *tipskom rečinnicom*. Zim. 329.

1. **tīr**, *sagt man zur Ziege, damit sie beim Melken still halte, vor sistentis capram ad mulgendum, cf. tiri*. Rj. *uzvik koji da stoji mirno, kad se muze*.

2. **tīr**, m. (u Dubr.) mah. *Stoss, pulsus*: Od prvoga tīra, dobroga sina, — tako čestitaju mladencima poslije vjenčanja bez i kakoga ustručavanja — i sam sveštenik u erkvi. Rj.

tiranin, m. *vidi* tirjanin: I to začu paša tiranine. Treći traži paša tiranine. Rj. *isp.* zulumčar. — Zavadše braću Petroviće, tiraninu srce naslađše. Npj. 5, 4.

tiranisanje, n. *verb.* od tiranisati. *radnja* kojom tko tiraniše koga.

tiranisati, tirānīšem, v. *impf.* *tiranisati koga, tiranski s njime postupati; tyrannisieren, tyrannum esse in aliquem, tyrannica crudelitate revare aliquem. za akc. isp.* dūngjerin, dūngjerisati. — Kad su ih obladali a oni nijesu onda njima upravljali, nego su ih upravo mučili ili *tiranisati*. Priprava 67.

tirānski, adj. *što pripada tiranima. prema tiranin kao tirjanski prema tirjanin*.

! **tiri!** *ef.* tīr! Rj. *uzvik*.

tiriplik, * m. bijeli konci što se prodaju po dućanima, *Ladenzwirn, fila (mto (non domi facta))*: i bijela *tiriplika*. Rj. — Razmetati pregju, t. j. u navijanju namještati pamuk ili *tiriplik* za uzvod ili usnovke. Rj. 633b. Uzvesti platno (pamukom ili *tiriplikom*). Rj. 772a.

tiritinguske, f. pl. cf. opečenčelo (samo u onoj zagonoci). Rj. *vidi* tiritinguske. — Polećele guske *tiritinguske*, susrete ih opečenčelo? (t. j. varnice i verige). Rj. 462a.

tirjanin, m. der Tyrann, tyrannus: Bre tavnice cara *tirjanina*. Rj. *vidi* tiranin.

tirjanski, adj. tyrannisch, tyrannicus: *Tirjanskoga* cara Sulejmana. Rj. što pripada *tirjanima* ili *tirjaninu* kojemu god. *vidi* tiranski.

tirše, * tiršeta, n. u čurčija tanka kožica koja se siječe na vrlo uske kaišice te se njima šaraju haljine. Rj.

tis, m. Lerchenbaum (gemeiner Taxbaum, Rotheiben. Rj. 3), pinus lurix Linn. (taxus bucuta L. Rj. 3) Rj. *vidi* tisovo drvo.

Tisa, f. — 1) die Theiss, Tibiscus. Rj. rodu u *Ugarskoj*. *isp.* Potiski, Potisje. — 2) planina: Da idemo na *Tisu* planinu. Rj.

tisa, (u C. G.) n. p. nijesam, *tisa* i vijek! t. j. nikad. Rj.

tisić, m. mlado tisovo drvo. Rj. — *take* riječi kod brezić.

tiskanje, n. das Drücken, pressio. Rj. verb. od *tiskati*. *radnju* kojom tko *tiska* što.

tiskati, tiskām, v. impf. Rj. *vidi* tistati 1. v. pf. *prosti* tismuti. v. pf. slož. na-tiskati, po-, pro-, v. impf. slož. iz-tiskivati, na-, o-, po-, pri-, pro-, raz-, s-, u-, za-tiskivati i zatiskati. — 1) drücken, premo. Rj. — 2) stossen, trudo. cf. turati. Rj. — Brat brata nad jamu vodi, ali ga u jamu ne *tiska*. Posl. 28. sa se, reciproc.: *Irkatu* se, kao *tiskati* se, čupati se s kime, streiten, rixo. Rj. 806b.

tismuti, tismēm (tismih i tiskoh, tismu i tiste), v. pf. Rj. tisknuti. *prilog* prej. tismūvši, tismūv. *J. pridjev* tismuo, tismua, i tiskao, tiska. *II. pridjev* tismūt. v. pf. slož. iz-tismuti, na-, o-, po-, pri-, pro-, raz-, sa-, s-, u-, za-. v. impf. *prosti* tiskati, tistati 1. — 1) drücken, premo. Rj. — 2) stecken, immito: Pak je *tiste* u špag od dolame. Rj. *vidi* turiti 3. — Uvatiše jedan drugoga za glavu, i *tisnu* jedan drugomu mač svoj u bok. Sam. II. 2. 16. — 3) verstossen, detruido: Staru majku u svijet *tisnuo*. Rj. *vidi* turiti 1. — Divljan primakne se uprav nad vodu, a gjak mu onda pritrči iza legja i *tisne* ga u vodu. Npr. 150. — *II. sa se, reflex. sich werfen, se conjicere*: Dorinu se *tiste* u ramena. *Tiskoše* se uprav k planinama. Rj. *vidi* turiti se 3, baciti se 2.

tisov, adj. Lerchenbaum-, larignus. Rj. što pripada *tisu*. — *Tisora* žjgjelica, u nju dvanaest jabuka, u svaku jabuku po četiri šapice? (godina). Rj. 156b. *Tisić*, mlado *tisovo* drvo. Rj. 740b.

Tisovac, Tisōvca, m. planina u Cucama: U *Tisovce* tvrdi osvanula. Rj.

tisovina, f. Lerchenholz, Uigum larignum. Rj. *tisovo* drvo. — Napravio mali žbanjic od *tisovine*. Rj. 155a.

tisovo drvo, n. der Lerchenbaum, pinus lurix L. Rj. *vidi* tis.

tisuća, f. Tausend, mille, cf. hiljada: Jedna smrt *tisuća* nuzroka (Posl. 112). Rj. — Jer sam ja Bog revnitelj, koji činim milost na *tisućama* onih koji me ljube. Mojs. II. 20, 6. Gospod da vas umnoži *tisuća* puta više. V. 4, 11. Bog drži zavjet svoj i milost svoju po *tisuću* koljena onima koji ga ljube. 7, 9. Stante pred Gospodom po plemenima svojim i po *tisućama* svojim. Sam. I. 10, 19. Car Valtasar učini veliku gozbu *tisući* knezovu svojih. Dan. 5, 1.

tisućan, *tisućna*, adj. millesimus. Stulli. što pripada *tisući*; der tausendste. *vidi* hiljadan, hiljadit.

tisućnik, m. — 1) starješina nad *tisućom* ljudi. *vidi* tisućnjak, bimbaša. — To su knezovi u plemenima otaca svojih, *tisućnici* Izraeljevi. Mojs. IV. 1, 16. Mojsije se razgnjeva na vojvode, *tisućnike* i stotinare. 31, 14. Ovijeh deset mladijeh siraca odnesi *tisućniku*. Sam. I. 17, 18. — 2) *vidi* tisućnjak 1.

tisućnjak, m. — 1) *vidi* hiljadar. Rj. koji ima *novaca* na *tisuće*. — 2) *vidi* tisućnik 1. — *isp.* adj. božitiiji i božični, kojimu u *zvučenju* *ucena* *nikake* *razlike*: po tome *tisućnik* i *tisućnjak* *znače* *sasnu* isto. *isp.* i kućnik i kutnjik, nemoćnik i nemoćnjak, nesrećnik i nesrećnjak, noćnik i noćnjak, pomoćnik, i pomotnjak, itd.

tíše, comp. od tiho: *Tíše, tíše, biće* više. Rj.

tíšeenje, n. (zap.) *vidi* tješenje. Rj. verb. od *tišiti*. *radnju* kojom tko *tíše* n. p. *dijete*.

tišina, f. — 1) die Stille, silentium. Rj. kad svi *šute*, nitko ne *govori*. — Nekolike *paše* i više od šeset *bimbaša* sede u naokolo; no kod sviju njih *taka* je *bila* *tišina*, da bi čovek mogao čuti mužu da leti. Miloš 129. Kad otvori sedmi pečat, *postu* *tišinu* na nebu oko po sahata. Otkriv. 8, 1. — 2) die Windstille auf Flüssen, silentium venti. Rj. kad na vodi *ejeter* ne *uhva* te je *sve* *mirno*: Tada ustaviš zaprijeti vjetrovima i moru, i *postade* *tišina* *velika*. Mat. 8, 26. *umo* *pristuje* i *oraki* *primjer*: Nema ti više ni kamena na kamenu od onijeh gradova, *svuda* je oko njih *pusto* i *prazno*; *mrtru* *tišinu* *see* je *pritislu*. *Priprava* 77.

tišiti, tíšim, (zap.) *vidi* tješiti. Rj. v. impf. *biće*, kao što *pokazuje* i *primjer*, i u *južnom* *gororu* u *zvučenju* *tješiti* 1, t. j. *tišiti* što *činiti* da *bude* *tiho*. *isp.* tiskati. — Dobro *tiši*, a u glavu ne *tiči*. (Reče se za čele kad se sabijaju u košnicu, i znači da ih *zviždeći* *valja* *zvati*, a u glavu od košnice ne *ličiti*, da *budu* *dobre*. U *Risnu*). Posl. 61.

tiskanje, n. das Beschwichtigen, tō sopire. Rj. verb. od *tiskati*. *radnju* kojom tko *tiska* n. p. *dijete*.

tiskati, tiskām, v. impf. beschwichtigen, sopio. Rj. n. p. *dijete*, *činiti* da *bude* *tiho*. *isp.* tješiti 1, tjšiti. v. pf. slož. tšišati, utišati 2. — Starija braća *skoče* na nj (na najmlagjega), gotovo da ga *ubiju* ... Otac ih *stane* opet *umirivati* i *tškati*. Npr. 63.

tišma, f. (u Srijemu) *vidi* naloga. Rj. *vidi* i naval, navala. — Danas je na sajmu na kukuruzima *relika* *tišma* (jagma). J. Bogdanović. tšitšma (ispalo je t između š i m). od tšitati se. *isp.* Korijenj 84.

tišnja, f. *vidi* protisli. Rj. *vidi* i protisci, probodi, provor, sandžije, tštavci; das Seitenstechen, pleuritis. — *pritisak*, *protisci*; *tišnja* (k je ispalo); *tiskati*. *Korijenj* 83. *tisk*(k)-nja, *ispadajući* k, s se *pred* nj *promijenilo* na š. *riječi* s *takovim* *nast.* kod *čeznja*.

tštavanje, n. das Drücken, pressio. Rj. verb. od 1) tšitati, 2) tštati se, *koje* *vidi*.

tštati, tštām, v. impf. Rj. tštati (št stoji mjesto šč od sk: tškati); v. pf. slož. iz-tštati se, po-tštati, pre-tštati. — 1) 1) drücken, premo. Rj. *vidi* tškati 1. — Nitko ne zna *gd*i *haljinu* *ali* *erev*(b)ja *tštiti*, i ako dobro stoji, nego tko je nosi. D'Posl. 85. — 2) ängstigen, kümmern, ungo: to me *tšti*. Rj. *kao* na *duši*, na *srecu*; u *tjeskobi* *sam*, u *brizi* *sam*. — *II. sa se*, reciproc. *cinander* *drücken*, *promere* *se* *invicem*: Dva se *gjeta* *tšte*, a *između* *njih* *bijela* *pjena* *pišti* (vodičeno kamenje i brašno). Rj.

tštavci, m. pl. Seitenstechen. gen. tštavacā. *vidi* tšnja, i *spn.* *ondje*.

tita! weg da (zu Kindern, dass sie etwas nicht angreifen sollen), vox impediētis infantem ne quid tangat. Rj. *uzrik* *djece*, da *ne* *tiru* u što.

1. **titi**, tšim, v. impf. fett werden, pinguesco. Rj. *postajati* *pretio*, *tust*, *debeco*. *vidi* *debljati* 2. *isp.* *gojiti* se. v. pf. slož. utiti. — *Tiju* *puše* po *pustinjama*, i

hamovi se opasuju radošću. Ps. 65, 12 (*pinguescent speciosa deserti; es werden feist die Triften*).

2. titi, oću, vidi titi: Odbigla ga majka i ljubovca, a ne tila sestra Dorotija. Rj. u *zapadnom gororu gdje se i glas h ne čuje, mjesto htjeti, hoću.*

titiringsuske, u ovoj zagoneci: Polećele titiringsuske, tamo gorjen po molitboga, susrete ih opepćelo: Gje idete titiringsuske? — Gje idemo da idemo, tebe ne pitamo? (varnice od ognija i verige ili tavan). Rj. *vidi titiringsuske.*

titla, τίτλος (*od Lat. titulus*), znak nad riječima, u kojima je izostavljeno po gdje koje slovo kraćeg pisanja radi. — Ne će nestati ni najmanjega slova ili jedne title iz zakona dok se sve ne izvrši. Mat. 5, 18 (*unus apcr; Ein Punkt*). Starali su se da pišu što se može kraće; i tako su počeli *nametati title* i skraćivati onakove riječi, koje često dolaze. Rj. XXXIV. Sveta crkva, ni za jedin titlu ne odstupa jući od riječi Hristovijeh, dovodi nas negju djeću njegovu. DP. 177.

titnjajuje, n. verbal. od titnjati. Rj.

titnjati, titnjām, v. *impf.* kad malo dijete spava, reče se: *titnja, t. j. goji se, raste, zunehmen, crescere.* Rj. — značenje (korijemu) jačati: titnjati. Korijeni 96.

titor, m. (τίτωρ) *der Wohlthäter eines Klosters, benefactor monasterii aut ecclesiae, cf. priložnik. Rj. dobroćinac manastiru ili crkvi.*

titōrija, f. (u Boci) *vidi nurija.* Rj. i *ondje syn. — tuju.* *isp. titor.*

titōriu, n. der Verwalter, curator: Al ja nemam blagu titōriinu. Rj. *isp. upravitelj. — tuju.* *isp. titor.*

titōriti, rim, v. impf. pfelegn. colo, u ovoj pjesmi: Svu noć svoga konja titōriō. Rj. *njegovati, za postanje isp. titor.*

titōrka, f. die Wohlthäterin des Klosters, der Kirche, benefactrix. Rj. *koja priloži manastiru ili crkvi.* *isp. titor.*

titra, f. — 1) igra u kojoj se okrugli kamačić bacaju iz ruke u visinu i dočekuju opet na ruku i hvataju u ruku . . . Rj. *vidi titralica 2, piljak, škulj 2. — 2)* *pl. titre (u šali) die Hoden, testiculi.* Rj. *vidi mudo, jaje 2. — 3)* (u Hrv. oko Perušića) *vidi kukurjak. Rj. nekakra trava.*

titralica, f. — 1) jabuka što se njom titra, *der Wurfapfel, pomum jaculum.* Rj. — **2)** *vidi titra 1.* Rj. i *syn. ondje.*

titranje, n. das Werfen der Aepfel in die Höhe um sie wieder in die Hand aufzufangen, projectio pomorum in altum, eorumque exceptio. Rj. *verb. od titrati se, radnja kad se tko titra.*

titrati se, titrām se, v. r. *impf.* — **1)** *im Falle aus der Höhe auffangen, excipio projectum quid manibus.* Djevojke se *titraju jabukama:* uzme djevojka dvije jabuke, pa ih brzo jednu za drugom baca u nebo i dočekuje u ruke: Pa se *titra* zlatnim *buzdaranom* k'o gjevojka zelenom *jabukom.* Rj. — **2)** *kim, einen zum Besten haben, budisno qtem.* Rj. — *Titra se njome.* (Drži ga za budalu). Posl. 317.

titreike, f. pl. das Flitterwerk, die Quineaille, bruceae tremulae: Na sindžirim sitne *titreike,* što gjevojke nose o gr'ocu. Rj. — značenje (korijenu) bacati, mahati, *treptjeti:* titra, titricia, titrati se, titralica, *titreike.* Korijeni 90.

titrica, f. (u Baranji) die gemeine Kamille, matricaria chamomilla. Rj. *biljka, vidi i carev cvijet, lipca 2, prstenak 3, raman, ramenak. — značenje korijenu vidi kod titreike.*

titula, f. titulus, der Titel. — Pošljite mi vašu *titulu,* kako ste radi da je stampam. Straž. 1886, 154. U *titulama* nekih srpskih vladalaca nema Zete. DM. 11.

tižika, f. (u Srijemu) Lungensucht, phthisis pulmonalis. Rj. *vidi suha bolest, i syn. ondje. — tižika (ital. tistica, phthisis).* Osn. 277.

tja, (u Hrv.) vidi ča, cf. tija. Rj. *adv. kojim se pokazuje daljina vremenu ili mjestu, vidi i čak, dori do. — Tja još prije Tomine kuge. Tja u Mirunov džardin.* DPostl. 127. Tko kajdi meda od vladanja, žegja njim *tja* do smrti. 131. *Tja* (u ovoj knjizi mjesto Slavenskoga — kaže i Turskoga — čak) govori se u Dubrovniku, a u Boci i u Crnoj (Gori kaže se *čar.* Nov. Zav. VIII. Carova smrt od Adama *tja* do Mojsija. Rim. 5, 14. Grijesi njezini dopriječe *tja* do neba. Otkriv. 18, 5.

tjera, f. (u Omišu i u Dubr.) vidi tica. Rj. *vidi i ptica.*

tjēlesan, tjēlesna, adj. što pripada tijelu, suprotno bestjelesan, vidi tjelesni, isp. puten.

tjelēsina, f. augm. od tijelo. Rj. — Gaze jadne krvi od junaka, prevraćaju *mrtnve telesine.* HNpj. 1, 285. *takva augm. kod bardačina.*

tjēlesni, adj. körperlich, corporis. Rj. *neodregjeno tjēlesan, što pripada tijelu, isp. puten, suprotno bestjelesan. — Po sreću i po telesnom junštru bio je (Veljko) prvi. Danica 1, 88. Znamo da je zakon duhoran, a ja sam tjēlesan, prođan pod grijeh.* Rim. 7, 14. Jesu li u tebe (Bože!) *odi tjelesne?* vidiš li kao što vidi čovjek? Jov 10, 4. Boljeti . . . u *tjelesnom smislu,* kad je *bol* koji se osjeća *tjelesan* . . . u prenesenom smislu subjekat može biti *umno i tjelesno* što. Paničić, ARJ. 536a. Malo krivica, za koje bi bile odregjene *tjelesne kazni.* DM. 297. Da prirodne kako *tjelesne* tako i *duševne* snage Slavena ni najmanje ne zna. Rat 39. *adv.* Koji su po tijelu, *tjelesno* misle. Rim. 8, 5. Posteći se *tjelesno,* dajte da se postimo i duhovno. DP. 103.

tjēlesnost, tjēlesnosti, f. Stulli, osobina ili stanje onoga što je tjelesno; Körperlichkeit, corporalitas, suprotno bestjelesnost, isp. putenost.

tjelica, f. vidi stražnjica, i syn. ondje. — I tko god omrči tjelicu, a pak reče: i ja sam kovač. DPostl. 30. Košulja mu *tjelice* ne dotiče. 49. *tjelica, zadnjica.* XVIII.

tjēme, tjēmena, n. der Scheitel, vertex. Rj. *dem. tjēmešce. — Kad padne kljeme na tjēme.* Posl. 119. Udariće te Gospod prištem *zlim . . . od stopalu* noge tvoje do *tjēmena.* Mojs. V. 28, 35. *Od pete do tjēmenu* ne bješe na njemu mane. Sam. 11. 14, 25. Gospod *satire* glavnu neprijateljima svojim i *rlasato tjēme* onoga koji ostaje u bezakonju svojem. Ps. 68, 21. Za to će Gospod učiniti da *očelavi tjēme kćerima* Sionskim. Is. 3, 17.

tjēmenjača, f. — 1) u djece na glavi kao putujica ili kraste, *eine Art Anschlag am Kopfe der Kinder, pustularum genus.* Rj. na *tjēmenu, der Schmeerfluss, der Gneis; ezema scabrorrhoicum (nematotum).* Rj.³ — **2)** *vidi tepeluk 1.* Rj. *vidi i tepe, tepelak. — riječi s takim nast. vidi kod ajgiraca.*

tjēmešce, n. dem. od tjēme. Rj. — *takva dem. kod djetešce.*

tjēna, f. (u Bosni i Herc.) n. p. na jajetu, die Membrane, das Häutchen, membrana, cf. tjenica, opna. Rj. *kao tanka kožica, vidi čena.*

tjēnica, f. dem. od tjēna, n. p. u jajeta, povrh mljeka. Rj. *vidi čenica, tjenica; opnica. — Polje nam rodilo vinom i šenicom . . . planine urdom i tjenicom.* Kov. 71 (*Tjenica* ovdje znači skorup. Vuk).

tjērakac, tjēraoca, m. expulsor, qui in fugam agit, conjicit. Stulli, koji *tjera koga ili što. — za nast. isp. čevalac.*

tjērāncija, tjērānuka, f. vidi terancija, teranka. *isp. tjeranje* II 2.

tjērānje, n. das Treiben, agitatio. Rj. *vidi čeranje, verb. od 1. tjerati, II. tjerati se. — I. radnja* kojom *tjera što:* Gjjjotaljka, gjjjotka, veliki bič, kojim se četiri konja tjeraju (u kojemu se tjeranju često viče: gjjjo!) Rj. 149b. — **II. 1)** *radnja* kojom se tjeraju zeceri. — **2)** *radnja* kojom se tko s kim tjera

n. p. po sudu: Bolja je mršava pogodba nego pretila pravda. | Pravda ovgje znači raspra i čeranje po sudu. | Posl. 21.

tjērati, tjērām, *v. impf.* Rj. *vidi* čerati, goniti, jūriti 1. puđiti, vjāti 1. *v. pf. slož.* dđ-tjerati, iz-, na-, o-, ob-, po-, pre-, pri-, pro-, raz-, sa-, s-, u-, za-, *v. impf. slož.* do-tjerivati, iz-, na-, ob-, itd. — **I.** *treiben, agit.* Rj. — Ozlotrbio sam se, t. j. *tjera me nu polje* (boli me truh). Rj. 451b. Širaj, širvolja, vo koji u širinu tjera rogore. Rj. 840a. Onda sedne na konja pa teraj za njima. Npr. 21. Devojka će te terati da joj doneseš žive vode. 70. Siromaha ne teraju prazna ispred svojih kuća. 90. Na ti ovi štap da čeras stoku . . . čerajući pred sobom stoku. 149. Šura, nevolja me tera . . . 211. Bolje (ti) je da te čera Turčin sa subjgom nego Švabo sa perom. Posl. 27. Vjetar kapom čerati. (Misliti ili činiti ono što biti ne može: biti vjetrogonja). 36. Klin klin tjera. a sjekira obadra. 134. Projg' se vraga, ne čeraj mu traga! 263. Čera mak na konac. 324. Parbu tjera rad orlove sjene. | Posl. 93. Ne čerajte osvete na raji. Npj. 4, 134. Ja ć' Omera čerat' Bjeljinu, vi ni jedan za mnom ne trčite. 4, 332. Nekolika čovaka mogu pred sobom terati te drokolice zaklonivši se za daske. Miloš 85. On je sad tuži i čera s njom proces! Straž. 1887. 14. Tada se vrati Šaul ne tjerajući dalje Davida. Sam. I. 23, 28. Šta te tjera da tako odgovaraš? Jov 16, 3. Bijesno živinče, kad tjera svoju volju. Daničić, ARj. 298a. On (Svetič) jednako tjera poznatim načinom svojim bez bazisa i metoda načene radnje. O Sv. O. 4. *sa se, pass.:* Bādaj, oštro gvožđe usagjeno u ostanj, te se njim volovi tjeraju. Rj. 11b. Klin se klinom čera. Posl. 135. — **II.** *su se, recipr.* — **1)** *rammeln (ron Hnsen), cočo.* Rj. *zečeri se tjeraju, kad se upaljuju.* *vidi* goniti se 2. *isp.* upaljivati se. *hrava se vodi; krmuća se buca i bukari; kučka se buca i kuča; mačka se frea.* — **2)** *sich verfolgen (mit Prozessen), persequi se in foro. cf.* goniti se 1. Rj. — Teglitu se klipka (*s kin* — t. j. čerati se). Posl. 313. Dok jedan teče da se teraju kako s Turcima, tako i sa Srbima, koji ih tako ostavljaju. Miloš 82. Šain-Avdija otide negdje u veće samo sam da ubije nekaka spaliju, koji se s nekakim njegovim momkom čerao oko nekake zemlje. Npj. 1, XXX.

tjērba, *f. vidi* terba. *isp.* tjerancija, tjeranka; tjeranje II 2.

tjeskōba, *f. die Enge, angustiae.* Rj. *vidi* českoba, tjeskota, tjesnoća; tješnjak. *riječi s takim nast. kod gnusoba.* — **1)** *u tjesnom smislu:* Ovaj je namastir u neiskazanoj vrleti i tjeskobi. Danica 1, 2. Ali ja ne mogu izlaziti iz tjeskobe ovoga pisma, nego ću ti samo opisati zavjete kalugjerske. DP. 256. — **2)** *u duševnom smislu:* Stegoše me zamke smrtnie. U tjeskobi strojoj prizvah Gospoda. Sam. II. 22, 7. U tjeskobi sam ljutoj; ali neka zapadnemo Gospodu u ruke. 21, 14. U tjeskobi od navaljivanja zapadne crkve, Milutin nije mnogo birao kako će raditi. DM. 31. *vidi* stiskolj.

tjeskoban, tješkobna, *adj. vidi* tjeskotan. Rj. *vidi* i českoban, tjesan.

tjeskōta, *f.* (u C. G.) *vidi* tjeskoba (1 i 2). Rj. *vidi* i českota, tjesnoća. *riječi s takim nast. kod čistota.* — Radi kršna njihova predjela, rad' českote njihovih klanaca. Šćep. mal. 74 (českota grješkom mj. českota).

tjeskotan, tješkotna, *adj. enge, angustus, cf.* tjesan. Rj. *vidi* českotan, tjeskoban.

tješnac, tješnāca, *m. der Engpass, angustiae, cf.* klanac. Rj. *vidi* i bogaz, grotlo, klisura, ždrijelo, ždrlo, žvalo. *isp.* i grlo 8.

tješnoća, *f. die Enge, angustiae.* Rj. *vidi* tjeskoba 1 i 2, tjeskota. — *riječi s takim nast. kod bistroća.*

tjēstuv, *adj.* »Ito su mi ruke tjestave, istom sam krv zakuvala«. J. Bogdanović. *vidi* tjestavan, tještan.

tješāvan, tješāvna, *adj. vidi* tještan. Rj. *n. p. tjestarna ruka: za koju prione tjestu. vidi* i tjestav.

tješēnje, *n.* Rj. *vidi* čeženje 1. *verb. od* tješiti. — **1)** *radnja kojom tko tješē n. p. dijete* (das Beruhigen, paeatio. Rj.). — **2)** *radnja kojom tko tješē n. p. žalosa* (das Trösten, consolatio. Rj.).

tješilac, tješioća, *m. koji tješē. vidi* tješitelj, utješitelj. — Slušao sam mnogo takih stvari; svi ste dosadni tješioći. Jov 16, 2. *riječi s takim nast. kod* čuvalac.

tješitelj, *m. koji tješē. vidi* tješilac, utješitelj; *der Tröster, consolator. riječi s takim nast. kod* boditelj. — Zadržao sam 49 riječi Slaveniskijeh . . . tješitelj, utješitelj. Nov. Zav. V. Ako je tješitelj, neka tješē; koji daje, neka daje prosto. Rim. 12, 8.

tješiti, tješim, *v. impf.* Rj. *vidi* češiti 1. *v. pf. slož.* po-tješiti, pou-tješiti, u-tješiti. *v. impf. slož.* utješavati. — **1)** *beruhigen, paco, n. p. dijete.* Rj. *vidi* tišiti. tiškati. — Kad je vidi gje plače . . . Onda tješēći je rekne joj da se za to ne brine. Npr. 126. Dijete pišti i ciji, te svi u plač i u vrisku, a proročica ih stane češiti i govoriti da se ne boje. 214. Bave se oko djevojke i nju razgovaraju, od plaču tješē. Kov. 64. Zaleći ga tješē ga za sve zlo što bješē Gospod pustio na nj. Jov 42, 11. — **2 a)** *trösten, consolator.* Rj. — Mnogi bijahu došli k Marti i Mariji da ih tješē za bratom njihovim. Jov. 11, 19. Jakov tužase za sinom svojim . . . nstadoše oko njega tješēći ga, ali se on ne dadijaše utješiti. Mojs. I. 37, 35. Ne trudite se da me utješite za pogiblju kćeri naroda mojega. Is. 22, 4. — **b)** *sa se, reflex.* — Za muku smo sazdani. (Kad se ko tješē što se muči). Posl. 84. Što pogaća više u vatri stoji, to boljega gosta čega. (Orijem se tješē djevojke koje stoje neudate). 359. Onda bismo se za prošavše tumaranje mogli tješēti u tijem, što su i Rusi išli od prilike ovijem putem. Pis. 21. Tješē se Gospodom, i učiniće ti što ti srce želi. Ps. 37, 4. Tješēću se zapovijestima trojim, koje ljubim. 119, 47.

tješnjāk, tješnjāka, *m.* — Sa sviju ne strana stislo, pa sam ti u vražjem tješnjaku. J. Bogdanović. *osn.* u tjesan. *vidi* tjeskoba, tjeskota, tjesnoća; stiskolj.

tještan, tješšana, *adj. n. p. ruke, beteigt, massa illitus.* Rj. (*ruke*) *za koje prione tjestu. vidi* tjestav, tjestavan.

tjēti, dću, *vidi* htjeti. Rj. *u krajevima gdje se glas h ne čuje u gororu.*

tkāč, tkāca, *m. koji tka. vidi* tkalac, tikač. *za nast. isp.* brač, klač. — Presjekoh život svoj kao tkāč. Is. 38, 12. Tikač je u tugjinstvu postao od tkāč (ТКАЧЬ). Osn. 348.

tkāčev, *adj. što pripada tkāču. vidi* tkāčev. — Operem po običaju oba komada (svile), da bi ih očistio od poganštine, koja je za njih prionula od ruku tkačevih i trgovačkih. Danica 2, 128.

tkāčkī, *adj. što pripada tkačima ili tkaču kojemu god. vidi* tkalački.

tkālac, tkālea, *m. der Weber, textor.* Rj. *koji tka. vidi* tkač, tikač.

tkālački, *adj. što pripada tkačima ili tkaču kojemu god. vidi* tkački.

tkāčev, *adj. što pripada tkaču. vidi* tkačev.

tkālja, *f. die Weberin, textrix.* Rj. *koja tka. isp.* zlotkalja. *riječi s takim nast. kod* grebenalja. — Nova tkālja, nova natra. Posl. 225.

tkānica, *f. ein gewebter Gürtel, Schärpe, cingulum textum.* Rj. *pojas tkan. vidi* kanica 1. *dem.* tkaničica. — A po dibi soj-srmali, tkanica, pri tkanici soj-srmali noževi. Npj. 1, 359. On oblači po dolami od srme tkanieu, po tkanici pasa mukadema. 3, 535.

tkānice, *f. pl. Art Frauengürtel, cinguli genus, cf.* pafte. Rj. *nekakav ženski pojas. vidi* i pavte, udžbašnije; pafta 2, papta, pavta 2, kolan 2.

tkaničica, *f. dem. od* tkanica. Rj. — Devojka im

čobanica, na njoj kratka kabanica i srebrna tkanica. Npj. 1, 431.

tkānina, *f.* što god tkano. *vidi* tkanje 2, tkivo, čivo. *das Gewebe, textura.* — Diba, skupa svileni tkanina, u koju je zlato utkano, brokat. Rj.³ 123a. Skupa svileni tkanina. Budmani, ARJ. II. 369b. Prsi njene stezao je jelečić od vunene tkanine. Zim. 57.

tkānje, *n.* — 1) *das Weben, textus.* Rj. *radnja kojom tko tka:* Blizna zove se ono kad se u tkanju prekine jedna žica i tako se oče te se u platnu poznaje. Rj. 31a. Lاسno je tkati, kad je tkanje otko. Rj. 476a. Kad djevojka nagradi tkanje, ona tka a nikad ne meri koliko je otkala. Živ. 324. — 2) *das Gewebe, textura.* Rj. što god tkano, *n. p. platno, sukno. vidi* tkanina, tkivo, čivo. — Još i sada tkaju Indijani na razbojima vrlo prostim... oni prave na ovima prekrasna platna (tkanja), ali im posao ide od ruke odveć sporo. Priprava 142.

tkāti, čēm (tkām, u Sarajevu i tkēm) *v. impf. weben, teco.* Rj. *isp. klčati.* tkati, tkem (govori se i u Hrv.), i pretvorivši se k pred umetkom e u č: tčēm, u t otpada: čēm. u 3. licu množ. osim pravilnoga tku ima i ču po drugom razdjelju pete vrste. Obl. 111 *v. pf. slož.* do-tkati, izā-, na-, o-, po-, sa-, u-. *v. impf. slož.* dotkivati, po-, u-. — Dvocjepna pautljika, t. j. u dva nita tkana. Rj. 114a. Po selima se pokriva guberima i ponjavama koje žene same ču. Rj. 255b. Preborski tkati. Rj. 567a. Kad nema švenja, onda čē. Rj. 835a. Ti namesti prema carevome dvoru taj razboj, pa tkaj. Npr. 58. Kroz plot tkato, kovem zbijato. (Reče se za rijetko platno). Posl. 161. Svaka žena prede, tka. Danica 2, 101. Tkaju platno i sukno. 2, 103. *sa se, pass.*: Jedinica, 2) rijetko sukno, što se tka u jednu žicu. Rj. 250b. Raša, rijetko sukno u četiri nita, kojega se mnogo čē u Dubrovniku. Rj. 645a.

tkivo, *n.* što se tke, tkano što. *vidi* čivo, tkanina, tkanje 2. — Iz toga uzajamnoga popuštanja kleča se ono šareno tkivo koje se zove: redovni, napredni život! Megj. 187.

tkō, kdga, *vidi* ko. Rj. i ondje primjere.

tkōgod, kogagōd, *vidi* kogod. **tkōgogj**, kogagōgj, *vidi* kogogj. Rj. i ondje primjere.

tlāčenje, *n.* Rj. *verb. od* tlačiti. — 1) *radnja kojom tko tlači što* (das Treten, conculeatio. Rj.). — 2) *stanje koje bira, kad tko tlači, kulukuje* (u Hrv. das Fröhnen, praestatio operae servae. Rj.).

tlāčiti, tlačim, *v. impf.* — 1) *worauf treten, calco:* Jelen popase smilj po zagorju, više ga tlači neg' što ga pase. Rj. kao gaziti po čemu. *v. pf. slož.* potlačiti. — Kako on uleti u boj... ne zna se ili više on seče ili mu više konj tlači. Npr. 207. Ko je jači, taj i tlači. Posl. 141. Opkoliše sinove Venijaminove, goniše ih, tlačiše ih od Menuje do Gavaje. Sud. 20. 43. — 2) (u Hrv.) *fröhnen, praesto operam servam.* Rj. *hoditi na tlaku, biti robijaš l. vidi* kulukovati. *isp.* tlaka. — značenje (korijenu) *mučiti se, truditi se:* tlaka, tlačiti. Korijeni 91.

tlāk, *m.* ono što se iz pljeve na protak protoči; tlak samelju te zimi pse i krmke njim prehrane. J. Bogdanović.

tlāka, *f.* (u Hrv.) *vidi* robija l. Rj. *vidi* i kuluk. *isp.* tlačiti 2.

tlāpnja, *f.* *das Durcheinanderträumen, somnia promiscua, cf.* klapa. Rj. *kad tko tlapji koješta. isp.* tlapljenje. — riječi s takim nast. kod čežnja.

tlāpiti, tlapina, *v. impf.* svu noć sam tlapio koješta, *durcheinander träumen, somnia susdeque, cf.* klapiti. Rj. *saujati koješta.*

tlāpljenje, *n.* *das Durcheinanderträumen, somnia promiscua.* Rj. *verb. od* tlapiti, koje *vidi. isp.* tlapnja. **tlē**, tālā, tli, *f. pl. der Boden, solum:* na tlama, pade na tle. Pade tama od neba do tula. Na tle pade, i čašu ispuhti. Skrojio joj žuti kavad do samijeh tli. I sve ili je s tlina poravnio. Rj. *vidi* i to.

isp. zemlja 1b; patos, pod 3, tavan 5. — Nekakijem štapom takne u vratnice te vrata jedanak bušise na tle. Npr. 215. Kad se kokotu tli dadu, i petra se primi. DPost. 42. (Gjergjevom je o tle udarila. Herc. 67.

tlō, *n.* *vidi* tle, tli. — tlo, tli, tle. Korijeni 89. govori se u Hrvatskoj.

tljēnica, *f.* (u Grblju) *vidi* tjenica. Rj. — *tjenica*, nalazi se i umetnuto l pred j: *tljenica.* Korijeni 257.

tmā, *f.* *vidi* tama, tmica, tmina, tmuša; nevidjelica. — Čuvaj se po tmi mraka. DPost. 13. Jedan je samo Vukov (pravopis) kojega se više njih drži, a ostalih je tma, niti im se zna broja ni imena. Rat 3 (*isp.* tušta i tama). tmā. Korijeni 87.

tmāst, *adj. obscurus, tenebrosus.* Palmotić: sad se pamet vraća meni, sad me tmasta noć ostavi. Stulli. *vidi* taman.

tmica, *f.* (u Dubr.) *vidi* tmina: kud ćeš tamo u tmicu? Rj. govori se i u Hrvatskoj. tmica nije mala tama, nego je još velika. Osn. 325. po nast. upravo dem. od tma, ali nije po značenju, kao i tmina, tmuša što nijesu po značenju augmentativa.

tmina, *f. augm.* od tama: Na njima se tmina ufatila. A u tminu puške sijevaju. Rj. po nast. je augm. od tma, ali nije po značenju. *vidi* tmuša, tama, tmica.

tmōra, *f.* ne ide kiša, već onako nekaka tmora. *cf.* natmriti se. Rj. — osn. može biti u tma. Osn. 110.

tmūša, *f. Finsterniss, edigo, cf.* tama. nevigjelica. Rj. po nast. je upravo augm. od tma (*isp.* tuka augm. kod ajgiruša), ali nije po značenju. *vidi* tmina. — Mala ti je iskra ostanula, i iskru je tmuša pritisnula. Npj. 5, 554.

tmūšav, *adj.* ma nekud je on u glavi tmušav, nije dotupavan. J. Bogdanović. u glavi mu je tmuša? *isp.* nedotupavan.

tmūšavac, *m. J. Bogdanović. gen.* tmūšavea. tmušav čovjek.

tmūšavica, *f. J. Bogdanović. tmušara žena.*

1. tō, *n.* — 1) *od* taj, ta, to, *das, istud.* Rj. *vidi* oto. za neutrum to primjere *vidi* kod taj, ta, to. — 2) *als conj. im Nachsatze (selten), so, —* ako ti dogješ, to će i on doći, so wird auch er kommen, venit et ille; ako tako bude, to smo mi propali (ako tako bude, propali smo). Rj. kad je rečenica privezana surczom ako, da ili kad, i stoji pred glavnom, glavna se može početi dometnutom zamjenicom to, ali se ponajviše počinje bez takva dometka; kao što pokazuju pomenuti već primjeri: ako ti dogješ, to će i on doći, češće: ako ti dogješ, doći će i on, ili: i on će doći. — Da ti ataš za tim, to bi ti naučio. Rj. Sa (ti bi naučio). E kad je tako, to ćemo mi učiniti da on takav ostane. Npr. 55. Ako je kvasac svet, to je i tijesto. Rim. 11, 16.

2. tō, sastavljeno s riječima, *n. p. tōboljē, tōgorē, tōmaujē, tōviše, i t. d. (desto besser u. s. w., eo melius etc.).* Rj.³ to-bolje, to-gore. ali to su dvije riječi, koje se rastavljenju pišu, i treba da se pišu: to bolje, to gore, to manje, to više, i t. d.

tōbalica, *f.* (u Hrv.) *vidi* vodijer. Rj. *vidi* i brusara, brušnjaka. u čemu stoji brus koscu.

tōbdžibaša,* *m. der Oberkanonier, tormentariorum praefectus.* Rj. tobdži-baša. starješinu tobdžijama. *isp.* baša* 3.

tōbdžija,* *m. der Kanonier, emittens tormenta, miles tormentarius.* Rj. top-džija, p se pred dž mijenja na b: tobdžija. *vidi* topčija. — Topa slomi, a pobi tobdžije. Npj. 5, 197.

tōbdžijin, *adj. des Kanoniers, tormentarii militis.* Rj. što pripa tobdžiji.

tōbdžijica, *f. Rj. žena tobdžijina.*

tōbdžijuski, tobdžijski, *adj. Kanonier-, tormentariorum.* Rj. što pripada tobdžijama ili tobdžiji kojemu god. sažeto tobdžinski. *isp.* abadžinski. — Iz puške (su) ubili kozackoga tobdžiskog oficira. Žitije 71.

tobdžiluk, *m.* *Kanonierdienst, ars militis tormentarii.* Rj. *tobdžijski posao, tobdžijska služba.*

tôhe, *n. p.* učinio *tôhe* da ne pije, t. j. zarekao se, *er hat ein Gelübde gethan, spouondit, et. zavjetovati* se. Rj. *vidi zavjet.*

tôbočić, *m. dem.* od *tobolac*. Rj. *tobo(č)ić.*

tôbolac, *tôbôlea* (u Boei *tôbôca*). Rj. *dem.* *tobočić.* — **1)** *der lederne Beutel, Schuurbentel (aus einem Stücke), crumena.* Rj. *norčana kesu od kože.* — **2)** (po jugozap. kraj.) svaka kesu. Rj. — *primjeri za 1) i 2):* Braća ka' i braća, a *toboći* ka' i krvnici. Posl. 29. U lakomca *tri toboca*. 332. Nevjesta daruje mu maramu i *tobolac* sa zlatnijem kiticama. Kov. 90. Sveza dva talanta srebra u *dra toboca*. Car. II. 5, 23. Uzeo je sa sobom *tobolac norčani*. Prič. 7, 20.

tôbože, *vorgeliche, sein sollend, simulate, non ita ut oporteret; dem Namen nach, nomine, non re. cf.* tokorse. Rj. *to-bože, govori se, kad se hoće da kaže, da što ne bira doista nego samo da se čini. vidi i bojagi, gjoja, kao 12. korsem.* — Greš, grožnje koje gotovo nigda ne može sazreti, a što bi *tobože* i sazrelo, svagda je sitnije od ostaloga. Rj. 101a. I tako se *tobože* učini mir. Danica 3, 212. Kujževnici, koji *tobože* sve govore o pravili, a u samome djelu niti kakvoja drugog pravila hoće niti poznaju osim svoje volje. Pis. 29. Pogin *tobože* Loznici u pomoć, ali je Turaka bilo toliko mnogo, da nijesu smjeli na njih udarati. Sovj. 44.

tôbožnji, *njč. adj.* *vidi* tokoršnji. Rj. *koji je što tobože u nije doista.* — Da ni na onoj *tobožnjoj kritici* nije niko potpisani. Odrb. od ruž. 1. *Tobožnji car* Irod Edemac upravljao je zemljom pod rimskom vlasti. Prip. bibl. 102.

tôcilj, *m. der Schleifstein, cos. cf.* brus. Rj. *vidi i tocio, gladilica, gladilo.* — Brusom se oštri rukom, a *točilj* se obrće i na njemu se drži ono što se oštri, gladilicom se obično oštre kose, ali ne kao brusom, *n. p.* nož, nego s obje strane, a brijača se britva oštri na gladilici. Rj. 45a. *za nast. isp.* nokilj.

tôciljajka, *f. die Eishahn, Gleitbahn, planities glaciata.* Rj. *na ledu gdje se djeca točiljaju, vidi točiljajka, smucaljka; klizalište.* — *riječi s takim nast. kod dubajka.*

tôciljânje, *n. verbal.* od *točiljati* se. Rj.

tôciljati se, *ljâm se, v. r. impf. schleifen (auf dem Eise), in glacie decurrere, ferre.* Rj. *po ledu, vidi smucati se 2. v. pf. sloz.* *točiljati* se.

tôciljajka, *f.* Rj. *vidi točiljajka, i syn. ondje.*

tôciljiti, *tôciljim, v. impf. wetzen, schleifen, exacuo, cf.* točiti 2. Rj. *na točilju oštriti, vidi i brusiti.* — Nit' ga pilji, niti ga *točilji*. Rj.³

tôcio, *tôčila, m. vidi točilj.* Rj. *i syn. ondje.*

tôcokljun, *m.* (u Hrv.) *vidi* puzavac. Rj. *ptica, toco-kljun, prvoj poli osn. u točiljiti, ptica koja točilji kljun sroj (kljunčić. isp. kljun-drvo), isp. tako sloz. riječi šiborak, tukoluk, vijoglav, vijorep. isp. Osn. 45.*

tôčar, *tôčea, m.* (u pripovijeci) koji toči, *der Schenk, pocillator, cf.* točajlja. Rj.

tôčajlja, *m.* (u Baranji) na svadbi ili na kakvoj časti koji toči vino, *der Schenk, pocillator, minister vini, cf.* točac. Rj. — *osn. u našoj riječi točiti, sa Turskim završkom (ljaja), isp. dugajlja, granajlja, novajlja, zlatajlja.*

tôčak, *tôčka, m.* Rj. *za postanje toći... po-tok... po-toč... toč(ak)... točac... Korijeni 82. — 1)* *das Rad, rota, cf.* kolo. Rj. *kotač, tekun.* — Vrduľji, *sumotvori točkori* kao vodenično kamenje, ili kola od *takorijih točkora*. Rj. 76b. *Koturašun točak*, kad se glavčina izjede iznutra, pa *točak klamiče i krivo ide*. Rj. 295a. *Obuli kolo (točak)*. Rj. 435b. Srčanik, 2) klin gvozdani u srčanici kod *sražnjijih točkora*. Rj. 710b. *Utočiti, upaočiti točak* kad se ide niz brdo. Rj. 777b (*vidi* kočiti, paočiti). Solomun se kroz kola

bilo zagledao u *prednje točkore*. Npr. 157. *Hazar kola bez točkora*. Posl. 339. Tako debelo je re ostaje *peti točak u kolima*. Nov. Srb. 1817, 344. Što se tako polako miču *točkori kola nje gorijeh?* Sud. 5, 28. *Naprava u tijeh točkora bijaše kao naprava u točkora kolskih*. Car. I. 7, 33. — **2)** *die Röhre am Brunnen, fistula putei.* Rj. *eijer n i koju istječe voda.* — **3)** *ein Rohrbrunnen selbst, puteus fistularis.* Rj. *naprava kao bunar gdje istječe voda doredena.* — Česma se upravo Srpski zove *točak*; studenac i kladenac je bunar (gdje se voda zahvata ili vuče). Pis. 42.

tôčunje, *n.* Rj. *verb. od 1) točiti, 2) točiti se.* — **I. 1)** *radnja kojom tko toči n. p. vino* (das Schenken, Schütten, infusio. Rj.). — **2)** *radnja kojom tko toči, točilji n. p. sjekiru* (das Wetzen, Schleifen, exacuo. Rj.). — **3)** *stanje koje bira, kad tko toči krlju, ili ga toči krr, ili mu toči krr iz nosa.* — **4)** *radnja kojom n. p. crvi toče što.* — **II.** *stanje koje bira, kad se tko toči, često ide na polje* (das Laxiren, frequens dejiciendi cupiditas. Rj.).

tôčilo, *n.* (u Lici i u C. G.) gdje se drva otiskuju niz brdo, *die Holzruthe, locus dejiciendis lignis ex monte.* Rj. *vidi* tokalo, plazajica. — Odizgar *točilo* a odzgor močilo. DPosl. 89. *od osnove od koje je točiti, teći. riječi s takim nast. kod ljelilo 1.*

tôčimbaša, *tôčimbaša, m. znači što i dolibaša.* J. Bogdanović. — *točim-baša, točim-baša, baša koji toči vino u čaše, kao da i dolibaša od doliti, dolijevati.*

tôčiti, *tôčim, v. impf.* Rj. *činili da teče što. v. pf. prosti toknuti (dem); v. pf. sloz. do-tôčiti, iz-, na-, o-, ob-, pre-, pro-, raz-, u-. v. impf. sloz. do-tákati, iz-, na-, o-, ob-, pre-, pro-, raz-, s- (se).* — **I. 1)** *schenken, schütten, fundere.* Rj. — Dogje jedna gospa po vodn i opazi *štočnu kraj česme... točeti vodu* jednako je u nj gledala. Npr. 28. *Ko ne zna čopom, a on će vranjem (točiti).* (Ko ne zna štegjeti, brzo će mu nestati). Posl. 149. *Toči* puno za gotovo. (Evo novaca, daj da se pije). 319. *Ne zna od kud kova bob toči.* DPosl. 77. *Pop dumanski iz patrine juku toči.* 98. *Krémari toče vino i rakiju.* Danica 2, 109 (isp. Rj. 395a: *Krémari kréme vino, rakiju i jabukovaču*). Pošto je (krémari) dugo vremena *vino iz bačve točila*, stane se čuditi kako vino jednako teče. Kov. 125. *O da bih bio kao prejašnjih nijeseća... kad se trag moj obliviše maslom, i stijena mi točauše uje potocima.* Jov 29, 6. *isp. sipati.* — **2)** *n. p. sjekiru wetzen, schleifen, exacuo.* Rj. *na točilj oštriti, vidi točiljiti. isp. brusiti.* — **3 a)** *laxiren, dejicio:* krljuju točilo! Rj. — **b)** *šikala ga krr, t. j. točila ga, išla od njega.* Rj. 839a. — **c)** *Počne mu točiti krr iz nosa.* Npr. 92. — **4)** *zchen- absumo:* *Živina ga točil!* (ili jela. Posl. 81). Rj. *isp. rastakati 3.* — Tako me crvi ne točiti! Posl. 300. — **II.** *sa se, refleks. tóčiti se, čim se, v. r. impf. (u Boei) laxiren, alrum dejicio.* Rj. *često ići na polje.*

Tôda, *f. (hyp. od Todora)* ime žensko. Rj. — *Ijubi me Todo Todice.* Rj. 742b.

Tôdica (Tódica), *f. dem* od *Toda*: *Ijubi me Todo Todice, ljubi me dušo i srec.* Rj.

Tôdôr, *m. vidi* Teodor: *Živ mi Todor da se čini govor (kad se što govori uzalud. Posl. 81).* Rj. *dem.* *Todorčić. hyp.* Toša, Tošo.

Tôdora, *f.* ime žensko. Rj. *Theodora. hyp.* *Toda. dem.* *Todica.*

Tôdôrčić, *m. dem.* od *Todor*. Rj. — *takva dem. vidi kod Gjukančić.*

Tôdorova ūlica, *f.* brdo između Crmnice i Paštrojevića. Rj.

tôgović, (u C. G.) u riječima: *Nije togović, t. j. nije za taj posao, er taugt nicht dazu, non est ad id idoneus.* Rj. — *osn. u taj, toga. isp. takre ime-nice čegović, kogović, nikogović.*

tôj, to-j. tō (neutrum od tāj) s dometnutim nu kraju j. isp. j2. — Što koza ne izije, toj izgnusi. DPost. 122. Što ti od mene, toj Bog od tebe. 124.

tôjaga, f. *vidi* batina 1. Rj. i *ondje* *syn.* *vidi* toljaga. — Moja sjerčama tojago! (Kad se kome hoće da kaže da je u njemu slaba uzdanica). Postl. 182. Izvadi joj obje oči erne, pa joj glade tojagu u ruke, neka prosji, da se hljebom brani. Npj. 2, 633.

tôjaskê, *vidi* toljaške. Rj. *adv.* kao tojagom. *vidi* tojaški.

tôjaškî, *adv.* *vidi* toljaški. Rj. *vidi* tojaške.

tôjušni, ô, **tôjušnji**, njê. J. Bogdanović. *adj. dem.* od toliki. *vidi* tolieni, tolišni. *za nast. isp.* majušan (prema tome aka, tojušni?)

tôk, m. — 1) Ovo je vino na toku lijepo gledati, samo ne znam, kako je jako. J. Bogdanović. — 2) *der Lauf, cursus*: Da životu tome olakšaju tok, redovan bod. Zim. 290. U toku ljudskoga napredovanja. Zlos. 47. *vidi* tijek. — tok od teći, kao rok od reći, itd.

tôkalija,* m. *der die* toke trägt, qui ornatum toke dietum habet: Sve atlije i sve tokalije. Rj. koji toke nosi.

tôkalo, n. J. Bogdanović. *vidi* točilo, koje je od jedne osnove od koje i tokalo. *vidi* i plazajica.

tôke,* tókâ, f. pl. Rj. *vidi* čekme, kabure. — 1) eine Art silbernen (auch messingernen) Kürasses, der zur Zierde vorne ungeschultt wird, ornatus loricae argenteae. Rj. kao oklop od srebra (a i od žute njeđi) što se sprjeda privezan nosi dake radi. — 2) eine Art knopfertiger, länglicher Platten, die vorne an die Dolman genäht werden, laminae resti adsutae splendoris caussa. Rj. nekake duguljate pločice što se kao pucni sprjeda na dolani priširene nose dake radi. — 3) (u Hrv. i Dalm.) sedam do devet srebrnijeh kolutova, kao gužve oko 1 i aršina široke, koje o pulčazima vise na gječermi s lijeve strane niz prsi, a kad se gječerna spući, onda stoji posred prsiju, cf. pulčaz. Rj. *vidi* kolalije 2. *isp.* erčelije. — primjeri za 1), 2) i 3): Niz prsi je toke zapućio. Rj. 191b. Iz vode se ništa ne vijaše do zlatčene toke Ivanove. Npj. 1, 465. Svrh ječerne toke ubojite, zlatne toke od četiri oke. 4, 56.

tôkmačić, m. *dem.* od tokmak. Rj.

tôkmač,* m. *vidi* čulumak. Rj. kao mali topuz. *dem.* tokmačić.

tôknući, tōknēm, v. pf. *dem.* od utočiti. Rj. n. p. tokni djetetu vnu u času: utočii mu ga malo.

tôkorse, *vidi* tobože. Rj. i *syn.* *ondje*. to-korse. *vidi* korsem. — Ostavivši Katića, da pazi na Gušanca, s kojim su još tokorse u prijateljstvu bili. Danica 5, 34.

tôkoršnji, njê, *adj.* so genannt, sein sollend, qui immerito nomen hoc gerit: kamo taj naš tokoršnji gospodar? cf. tobožnji. Rj. koji je što tokorse a nije doista.

tôlaš, tolašâ, m. u zagoneci: Začerali tolašâ, a tolaš grbošu, a grboša bjelošu, a bjeloša hjež' te doma. Rj. mlin i brašno. — značenje (korijenju) umiriti: tolii, utoliti, tolava (ime kokoši), tolaš. Korijeni 89. riječi s takim nast. kod bradaš.

tôlava, f. kod kuće u Tršćiu zvali su tako jednu kokoš, a i jednu ženu u selu, kojoj je pravo ime bilo Anica. Rj. — značenje korijena *vidi* kod tolaš. riječi s takim nast. kod država.

tôldos, samo u ovoj zagoneci: Ozdo toldos, ozgo toldos, a u srijedi mičivoldos toldos? (t. j. kornjača). Rj.

tôli, *vidi* akomoli: Od svakoga, toli od Turčina. Rj. tōli, t. j. to li, kamo li. *vidi* âtoli, t. j. a toli, a to li, a kamo li.

tolicina, (u Risnu) **tôlicinja** (tolicinja) (u Boči) f. so viele, lauti. Rj. n. p. ljūdi; neka vas ne ide tolicina (tolicinja). *isp.* nekolicina, nekolicinja. — za nast. *isp.* babine i babinje.

tolieni (tōlicni), *adj. dem.* od toliki 2. *vidi* tolišni, tojušni, tojušnji. — Zar se ti, učitelju, bojiš tolicinoga vetriča? Zlos. 288.

tôlić, (u Dalm.) *vidi* otolić. Rj. *adv.* *vidi* i otolić, otoličke, to-lić. *vidi* ov čas.

tolihni, *adj.* tantillus. Stulli. *dem.* od toliki 2. i *syn.* *ondje*.

tôlikačkî, *adj. augm.* od toliki 2. — Tolikački gječak, pa se ne sramiš svašta divaniti. J. Bogdanović. *isp.* ovolikački.

tolikî, tolikâ, *adj.* — 1) so viel, tantus. Rj. za množto. *isp.* toliko. — Kako će on pojesti toliko jelo što je doneseno za toliko stotina ljudi. Npr. 2. Ono je aždaja. Toliki sret pomori i zutomi. 44. Zapita domaćina za što on toliko silno jelo gotovi. 75. Kako bi on carski sin uzeo govedarsku kćer kod tolikijeh drugijeh carskijeh i kraljevskijeh kćeri! 173. On ih zapita, šta rade u društvu toliki. 246. Kod (tolike braće i kod) tolike kragje pa na božić bez mesa. Postl. 137. Ko tolikoj vojsci konje osedia? 157. Od tolikoga vremena ništa mi ne pišete! Straž. 1886, 1601. Otkuda nam u pustinji toliki hljeb da se nasiti toliki narod? Mat. 15, 33. Što ti je, te si skupio tolike ljude? Sud. 18, 23. — 2) so gross, tantus. Rj. za veličinu. *dem.* tolicni, tolicni, tolihu, tojušni, tojušnji, tolišni. *augm.* tolikački. — Tako je bio star, da već nije ni čuo ni video. U tolikoj starosti živeći, usni jednu noć, da... Npr. 236 (= u toliko velikoj, u tako velikoj). Tolike ti baidere rodile! (Kaže se kad ko padne). Postl. 318.

tôlikô (tōliko), so viel, tantum. — 1 a) toliko, toliko... koliko, toliko... kao, koliko... toliko: Toliko i čini (Ništa za to, ne marim što je tako. Postl. 318), gleichviel, nihil interest. Rj. «Kamo mi žena?» Ona se smete ne znajući mu šta odgovoriti, nego to toliko da ništa ne zna. Npr. 216. Plati toliko i toliko, pa evo ti čovjeka. 218. Kad brat moj toliko ne dolazi... idem ja da tražim taj grad. 237. Koliko se ovaj posao čini lasan, toliko je i još više širok i dugčuk. 111. Žena mža korotuje toliko, koliko vri zemljana pinjata kad se s ognja digne. Postl. 80. Nije toliko vrag crn koliko se piše. DPostl. 83. Načetrovožim se tako, da legja moja od prilike toliko risoko budu kao u pseteta. Danica 2, 128. Eto hoće da udari kiša, pa će našim ljudma puške zakisivati, a Turcima u suvoti toliko ne će smetati. Miloš 114. Toliko bolji posta od anđelâ, koliko preslavnije ime od njihova dobi. Jevr. 1, 4. Za nekoliko godina toliko obladaju (Izraeljei) zemljom, da je Isus Navin mogao početi dijeliti zemlju. Prip. bibl. 56. Navedeni razlog nije barem toliko jak da bi se na njemu mogla osuivati dioba jezika slovenskih. Rad 1, 108. — b) koliko toliko: barem nešto, barem malo: Tako su mogli vatru naći i koliko toliko poznati je. Priprava 157. A trebalo bi se i na to oboje koliko toliko obzirati. Bukv. 5. *vidi* koliko 2c. — 2) za gen. toliko čega: Kako će on pojesti toliko jelo što je doneseno za toliko stotina ljudi. Npr. 2. Kad ga brat ugleda, razali mu se i zaplače: «Kamo se od toliko vremena?» 72. O Usude! rođilo se danas toliko i toliko duša, nego daj im šta ćeš. 75. Toliko sila mladiča u jagnjad se prometnula. 101. Sluge se vruše nakom toliko silu vremena. 111. Ja sam u tu jamu upao prije toliko vremena. 145. Da ne može naći nakom toliko silnoga troška i vremena. 200. Ti me toliko godinu služi verno, a sad me izneveri. 210. Za toliko dana trajala je radost... pjevalo se i veselilo. 251 (= za mnogo dana). Da će im on do toliko i toliko dana doći u pomoć. Miloš 47. Ali je Turaka bilo toliko mnogo, da im se Srbi u polju nijesu smjeli ni pokazati. Sovj. 41. oramo ide i ovaj primjer: More diko gdi si za toliko, te te moje oči ne vidiše? Npj. 1, 639 (za toliko vremena). — 3) u toliko. *vidi* u to, u tom. — Teke se vréaše da uhvati i povede snahu, prisprije u

toliko i nje sin iz Iova. Npr. 216. Počne plakati i ljubiti ga, a u *toliko* začu onu uku i vrisku, pak se prepade. 231. Obeca joj carev sin da će je vjenčati. U *toliko* dogje nekaka potreba da carev sin ide na vojsku. 260. Kad se izvru čun . . . on mogaše lasno dati (ruku) tek da hoćaše, ma ne dade i u *toliko* se utopi. 295.

tolikrat, *tolik'-krat*, *toliko-krat*; *toliko putu*, *isp. krat*. — *Tolikrat* se mati udaje, *kolikrat* je punica. DPosl. 137.

tolišni (tôlišni), *adj. dem. od toliki* 2. Rj. *vidi* tolicni, tojušni, tojušnji. *za nast. isp.* kôlišan, onolišni, ovolišni.

tôliti, *tôlim*, *v. impf.* — Utaložiti. *isp.* dalje pod 2 *tôliti*. značejuje umiriti: *tôliti*, *utliti*. Korijeni 89. *nigdje drugdje nema poterde oromu prostome v. impf.*

tôlkovanje, *n. verb. od tolkovati. radnja kojom tko tolkuje što.* — *Tolkovanje sretoga pisma nije za onoga, koji ga ne razumije.* Danica 3, 239. *Tolkovanije* nekoliko riječi. Npj. 1, 315 (tolkovanije, *sturiji nastavak*).

tôlkovati, *tôlkujem*, *v. impf. auslegen, interpretor, cf. tumačiti*: On joj ode *sanuk tolkovati*. *San* tolkuje Kružićeva Jela. Rj. *vidi* i *tolmačiti*, *tomačiti*. *v. pf. slož.* iz-tolkovati, pro-tolkovati. — *Sada tolkuj*, Mirko gospodare, kako bi se sanku domišio! Npj. 5, 434. *Pa nesretno sanku tolkovaše*, i žalosne suze otiraše. 5, 437. Svaki od svoje ruke *tolkovaše*, *šta nam se dogodilo*, te ne možemo da govorimo. Danica 2, 135. Oni samo *tolkuju sveto pismo jedan drugome*. 3, 239.

tôlmâč, *tolmača*, *m. der Dolmetsch, interpretor. Rj. koji tolmači. vidi* tumač, *tomačitelj*. — Obršter ne znajući s Turčinom govoriti, posadi ga u sobi, te sjedne, a kaplara pošalje *po tolmača*. Posl. 77. Po tom se izberu novi poslanici. . . Marko Georgijević, kao *tolmač* i sekretar, i oprave se u Carigrad. Miloš 172.

tôlmâčev, *adj. Rj. što pripada tolmaču.*

tôlmâčenje, *n. das Dolmetschen, interpretatio. Rj. verb. od tolmačiti. radnja kojom tko tolmači što.*

tôlmâčiti, *tôlmâčim*, *v. impf. dolmetschen, interpretor, cf. tumačiti. Rj. vidi* i *tolkovati*, *tomačiti*. — Iz tugjega je jezika došlo: *tolmačiti*, pa je l izbačeno: *tomačiti*. Korijeni 90.

tôlja, *f. (u Srijemu) drvo što se priveže uz kosište kad se žito kosi, da obara žito upravo. Rj. — isp. Mužj. tolôkasza; kosa koju obara?*

tôljaga, *f. (u C. G.) vidi* tojaga. Rj. i *batina* 1, i *syn. ondje*. — Uhvati nam popa Golovića, te m' udari *stotinu toljaga*. Npj. 4, 494. *toljaga*, i *izbačivši l: tojaga, star. slor. TOMPA i TOMPA, isp. Osn. 366. riječi s takim nast. kod brljaga.*

tôljanje, *n. verb. od toljati. Rj.*

tôljaškâ, *tôljaškî*, (u C. G.) *n. p. udario ga puškom toljaški*, t. j. kao toljagom, *wie mit einem Knüttel, ut fusti. Rj. adv. vidi* tojaške, tojaški.

tôljati, *tôljâm*, *v. impf. žito, t. j. kositi, da upravo pada, cf. tolja. Rj. glagol se drugojačije ne nalazi.*

Tôma, *m. Thomas; Sveti Toma čera planinke donja (Posl. 281). Rj. voc. Tôma. vidi* i *Tomaš. hyp. Tôma. Tomo. dem. Tomica. — Nevjerni Toma. (Kad ko sunnja o svaćenju). Posl. 196.*

Tôma, *m. (ist.) vidi* Tomo. Rj. *hyp. od Tôma. voc. Tomo.*

tômačenje, *n. das Ausleger (der heil. Schrift), interpretatio. Rj. verb. od tomačiti. radnja kojom tko tomači što, n. p. sveto pismo.*

tômačitelj, *m. (u Dubr.) koji uči djecu Boga moliti, der Ausleger (der heil. Schrift), interpretor. Rj. koji tomači što, n. p. sveto pismo. vidi* tolmač, *tumač. — riječi s takim nast. kod boditelj.*

tômačiti, *čim*, *v. impf. (u Dubr.) auslegen (die heil. Schrift), interpretor. Rj. vidi* tolkovati, *tolmačiti*, *tumačiti.*

Tomânjia, *f. ime žensko. Rj. načinjeno prema Toman (hyp. od Tôma. u prezimenu Tomanović. Npj. 5, 531). — takva imena ženska kod Gjurjgija.*

Tômâš, *m. ime muško (od Tôma). Rj. — takva imena kod Andrijaš. — Batrić Martinović sam peti brat, Tomâš, Jovan . . . Npj. 5, 531.*

Tômetino Pôlje, *n. ravnina navrh Maljena. Rj. (što pripada Tometi? Tometu hyp. od Toma kao Bajčeta itd.?).*

Tômica (Tômica), *m. dem. od Toma. Rj. dem. od Tôma i Tôma.*

tômiti, *tômim*, *v. impf. slož. v. pf. po-tomiti, zatomiti. — Značenje pritiskivati: tômiti, potomiti, zatomiti. Korijeni 86.*

tômljenje, *n. verb. od tomiti. radnja kojom tko tomî što, n. p. tugje blago.*

Tômo, *m. (juž.) hyp. od Tôma. Rj. gen. Tôma. voc. Tômo. vidi* Tôma.

tômruci,* *tômrûkâ*, *m. pl. vidi* klade. Rj.

1. tòn, *m. (st.) das Versinken, submersus: Tonom tone, tonući besjedi. Rj. isp. takre izričaje kod eikom pocikivati.*

2. ton, *tona*, *m. der Ton, tönus, ὁ ἄηχος. — Podizanje i spuštanje glasa u pevanju (melodijski ton). Opit XIX. Matica je odmah uzela *ton* učenoga društva. Pis. 4.*

Tônka, *f. ime žensko. Rj. biče hyp. od Antonija, bez prvoga slogu. isp. Sávka, hyp. od Jelisaveta.*

tônuti, *tônem*, *v. impf. Rj. topiti; tonuti (p. je otpalo pred n, i ne povraća se). v. pf. slož. po-tônuti, u-tonuti; tòn. isp. Korijeni 86. — 1) zu Grunde gehen, versinken, mergor. Rj. — Birlija dobrija u ritu tonula, iz rita govori. Rj. 27a. Tonom tone, tonući besjedi. Rj. 743b. Tomu vrancu konju do koljena u zemljicu noge sve četiri. Npj. 2, 282. — 2) fig.: Kudije ga bičem udaraše, košljala mu u meso tonjaše. Rj. u prenesenom smislu.*

tônj, *m. (u Grljlu) Geruch, odor: Kakva bačva taki i tonj dava (Posl. 124). cf. tonja 2. Rj. vidi* i *vonj, vonja; zadah, zadaba, zaduh. ove riječi ponajviše znače rgjav miris, t. j. smrad; ali mogu značiti i protivno, t. j. miris (lijep, sladak, ugodan), mirlis, mir 3, blagovonje.*

tonja, *f. — 1) Art Wetters, tempestatis genus: popala ga tonja. Rj. kao omara izu mule kiše. — Mača, 2) kao plamenjača ili tonja što padne u malom daždu. Rj. 347b. — 2) (u C. G.) rgjav miris, der Gestank, foetor. Rj. vidi* tonj. — *Značenje (korijenu) teći, vlažnu biti, preneseno na vonju od vlage: tonj, tonja, tonjati. Korijeni 85.*

tônjanje, *n. das Stinken, foetor. Rj. verb. od tonjati. stanje koje biva, kad što tonja.*

tonjati, *njâm*, *v. impf. (u Boci) stinken, foetor, cf. smrdjeti. Rj. zaudarati nu vlagu? glagol se drukčije ne nalazi. isp. tonj, tonja. vidi* i *pašiti, i ostala syn. ondje.*

tôp,* *tôpa*, *m. (pl. gen. tōpōvâ) die Kanone, tormentum (bellicum): Malo ga nije u top bacio, t. j. vrlo ga je iskarao i isprovao (Posl. 175). Rj. isp. baljemez, glasnik 2, haberdar, habernik, kavalija, lubarda, luntâ, možar, mužar, prangija, šiba, taračka, zeljoš. isp. Krnjo, Zelenko. dem. topić. — Bijje iz topa ili topom. Rj. 28a. Grulaju topovi. Rj. 105a. Stoji gudnjara topora. Rj. 106a. Pa on drmmu na gradu topore. Rj. 140b. Zaglariti, zaglarljavati top. Rj. 169a. Kad zugude topori. Rj. 171a. Zapalio iz topa. Rj. 187b. Izbačivati topove, izbaviti top. Rj. 218a. Top ispuče ka' da prognujelo . . . Ispucuju se topori. Rj. 239a. Metuti puške, topore, strijele. Rj. 354b. Napuniti top. cf. nabiti. Rj. 403a. Načikati topore po bedemu, ili bedem toporima. Rj. 412a. Stane grad toporima pozdarljati. Npr. 219. Top je pukao, a barjam je prošao. (Bilo i prošlo). Posl. 319. Zlatni topi u grad udaraše, a devojci svatovi do-*

gjoše. Npj. 1, 22. *Topi* biju za negjelju dana, gje se caru rodila gjevojka. 1, 470. Pa *opali* *topu* ubajnog. 4, 74. Pak na gradu *bačiše* *topove*. 4, 143. Pa *numjesti* *sablje* i *topove*, te na Petra vatru oborio, *oborio* *tope* i *kumbare*. 4, 220. Puške prašte, a *topovi* *gule*. 4, 251. Već on *ruče* od *trešnje* *topove*. Od kud Gjorgju *Njemački* *topovi*? 4, 294. Onda Gjorgje veselje učini, i *izvrše* *trideset* *topova* . . . na *gradova* *pucaše* *topovi*. 4, 309. I oni su veselje činili, sa *gradova* *bacali* *topove*. 4, 310. Vodi, bračo, *dra* *topa* *viteška*. 4, 346. Oteo im *dra* *topu* *viteza*. 4, 348. *Pali* dobro ubojne *topove*. 4, 374. S druge strane *lagum* *zakopaše*. a s treće *ga* *toporimo* *tuku*. 4, 442. Pa *zelene* *tope* *opališe*. 5, 47. Uzesmo im *ognjene* *topove*. 5, 346. Turски *ga* (Veljka) *tobdžija* *zagleda*, pa *potegne* *iz* *topa*, te *ga* *udari* *isprije*ka *krosred* *pleća*. *Danica* 1, 87. *Pozdrave* ih *pučnjavom* *iz* *topova*. *Kov.* 64. *Počnu* se *liti* *zvona*, pa i *topovi*. *Miloš* 13. *Turci* *ostave* *pozaglarljivane* *velike* *topove*, koje *Srbi* *prije* *nijesu* *mogli* *izvući*. *Sovj.* 32. Sa 6 *konjičkih* *topova*. *Žitije* 19. *Šest* *topova* *konjičke* *artiljerije*. 21. *Nego* *su* *se* *tukli* *samo* *iz* *topova*. 43. *Posle* *zdravoga* *boja*, *osobito* *iz* *topova*. 57. *Odgovor* *dadu* *iz* *topova*. 62.

1. **tōpal**, tōpla, *adj.* *lauwarm, tepidus*. *Rj.* *riječ* *topal* *ozdže* *nije* *Njemački* *i* *Latinski* *dobro* *precedena*; *lauwarm* *i* *tepidus* *znači* *mlak*; a *topal* *Njemački* *warm, Lat. calidus*. — *Objužilo* je, t. j. *toplo* je. *Rj.* 430a. *Tople* su *ga* *suze* *propanule*. *Npj.* 2, 82. *Izjavljujući* *najtopliju* *zahrulnost* *na* *svakom* *daru*. *Rad* 5, 201. *adr.* (Crkva je) *rada* *pružiti* *nas* *da* *u* *palome* *čovjeku* *ponovimo* *oblik* *Božji* *toplo* *rjerujući* *Isusa* *Hrista*. *DP.* 74.

2. **tōpāl**,* *topála, m. der Lahme, claudus, cf.* *hrom.* *Rj.* *vidi* *i* *hromac* 2. — *Pa* *je* *drugu* *knjigu* *nakitio*, *te* *je* *šalje* *od* *Avale* *Porči* *i* *do* *njega* *Topal-Kamataru*. *Npj.* 3, 149. *Evo* *na* *me* *Turci* *udariše*, *Topal* *paša* *od* *grada* *Mostara*. 4, 442.

topalast, *adj.* *vidi* *hrom.* *Rj.* *isp.* 2 *topal*.

tōpáz, *topáza, m. žuti dragi kamen; τριζών, topazius, Topus*. — *Prvi* *temelj* *bijaše* *jaspis* . . . *deveti* *topaz*. *Otkriv.* 21, 20. *Udariše* *po* *njemu* (po *naprniku*) *četiri* *reda* *kamenja*; *u* *prvom* *redu*: *sardonih, topaz* *i* *smaragad*. *Mojs.* II, 39, 10.

Tōpčider, *m.* — 1) *rije*ka *u* *Biogradskoj* *nahiji* (u^{teče} *u* *Savu* *više* *Biograda*). *Rj.* — 2) *i* *njesto* *do* *Biograda*. *Rj.*³

tōpčija,* *m. ridi* *tobdžija, po* *tome* *i* *topčibaša*, *topčijin, topčijnica, topčijski, topčelik*. — *Tu* *pagibe* *pašina* *topčija*, a *topovi* *pusti* *ostadoše*. *Npj.* 4, 443. *Topovi* *mu* *pusti* *ostadoše*, pa *topčije* *topove* *vratiše*. 5, 117. *za* *Turske* *zarršetke* *džija* *i* *čija* *u* *jedne* *riječ*i *isp.* *tufedžija* *i* *tufekija*.

tōpić, *m. dem. od* *top.* *Rj.*

tōpionica, *f. zgrada, peć gdje se tope rude; der Schmelzofen, die Schmelzhütte, arcaria, fornax arcaria*; *Kosti* *moje* *kao* *topionica* *ogorješe*. *Ps.* 102, 3. *Topionica* *je* *za* *srebro* *i* *peć* *za* *zlatu*, a *sreća* *iskušava* *Gospod.* *Prič.* 17, 3. *Srebro* *u* *topionici* *i* *zlatu* *u* *peći* *poznaje* *se*. 27, 21. *riječ*i *s* *takim* *nast.* *kod* *djeljaonica*.

tōpiti, tōpim, *v. impf. Rj. v. pf. slož.* *iz-tōpiti, na-* (*se*), *po-*, *pre-*, *raz-*, *s-*, *sa-*, *u-*, *za-*, *v. impf. slož.* *na-tāpati, po-*, *pre-*, *raz-*, *s-*, *u-*. I. 1) *schmelzen, liquefacio*. *Rj.* *topiti* *što* *u* *ognju*: *Lojar*, *koji* *loj* *tuče* *i* *topi*. *Rj.* 332b. *Jedne* *žene* *stoku* *muza*, *jedne* *maslo* *tope*. *Npr.* 80. *Dobar* *prilog* *care* *upisao*, *da* *ga* *daje* *erki* *na* *godinu*: *po* *sto* *oka* *roska* *topljenoga*. *Npj.* 3, 72. *Tek* *onda* *kad* *su* *ljudi* *vatru* *poznali*, *mogli* *su* *počet*i *i* *gvožđe* *topiti*. *Priprava* 53. *S* *moću* *vatre* *naučio* *je* *čovjek* *još* *topiti* *rude*. 164. *sa* *se* *pass.*: *Gvožđe* *se* *vadi* *iz* *praha*, *i* *iz* *kamena* *se* *topi* *njeđ*. *Jov* 28, 2. *Gore* *kao* *vosak* *tope* *se* *od* *lica* *Gospodnjega*, 97, 5. *Kuko* *se* *topi* *srebro* *u* *peći*, *tako* *čete* *se* *vi* *istopiti*. *Izsek.* 22, 22. — 2) *ovu* *njivu*

topi *voda, überschwemmen, inundo*. *Rj.* *vidi* *plaviti* 1. — II. *sa* *se*, *refleks.* — 1) *n. p.* *topi* *se* *snijeg, aufthauen, schmelzen, liquesco*. *Rj.* *isp.* *kraviti* *se*. — *Ona* *svijeća* *klapi*, *kad* *gori*, *t. j.* *topi* *se* *mnogo*. *Rj.* 272b. *Kako* *s'* *topi* *onu* *grudu* *snijega*, *tako* *s'* *topi* *srec* *moje* *za* *tobom*. *Npj.* 1, 402. — 2) *topiti* *se, kao* *topiti*: *Petar* *igjaše* *po* *vodi* *da* *dogje* *k* *Isusu* . . . *počevši* *se* *topiti*, *govika* *govoreći*: *Gospode*, *pomagaj!* *Mat.* 14, 30. *Tada* *se* *podizje* *velika* *oluja* *na* *jezeru*, *da* *se* *stade* *luggja* *topiti*. *Prip.* *bibl.* 124.

tōplica, *f. warmes Bad, thermie*. *Rj.* *vidi* *banja, ilidža, gdje* *izvire* *toplu* *vodu* *te* *se* *u* *njoj* *ljudi* *ku-paju*. — *Onda* *su* *sumporite* *toplíce* (ilidže) *i* *kisele* *vode*. *Priprava* 9.

Tōplica, *f.* — 1) *potok* *koji* *utječe* *u* *Kolubaru* *s* *desne* *strane*. *Rj.* — 2) *selo* *u* *Srbiji*, *i* *odatle*. — 3) *prezime* *ili* *nadimak* *ocu* *Milana* *Topličanina*, *po* *kome* *se* *u* *pjesmama* *i* *on* *tako* *zove*: *I* *pusti* *mi* *staroga* *Topliču*. *Drugo* *jeste* *Toplica* *Milane*. *Rj.* *isp.* *Gjakovica, Lika, Podgorica, Tuzla*.

Tōpličanin, *m. (pl. Tōpličāni) Einer von Toplica*. *Rj.* *čovjek* *iz* *Toplice*. — *Toplica*, *prezime* *ili* *nadimak* *ocu* *Milana* *Topličanina*. *Rj.* 743b.

tōplik, *toplika, m. t. j.* *vjetar, (st.) der Südwind, warmer Wind, ventus tepidus: Toplik* *vjetar* *u* *stre'* *udario*, a *bijeli* *snijeg* *okopnio*. *Rj.* *topal* *vjetar, jug*. — *od* *osnova* *koje* *se* *nahode* *u* *adj.*: *ernik, jarik, mrtvik, ranik, toplik, vedrik, veselik, itd.* *Osn.* 271.

toplina, *f. die laue Wärme, tepor*. *Rj.* *vidi* *toplota*. — *Zašlo* *mi* *za* *nokte*, *kad* *ruke* *vrlo* *ozebu*, *pa* *pošto* *se* *dogje* *u* *toplinu* *pod* *noktima* *stane* *zdravo* *boljeti*. *Rj.* 199b. *Vrijeme* *vremenom* *valja* *da* *progje*. (*Zima* *sa* *zimom* *a* *ljetu* *s* *toplinom* *i* *t. d.*). *Posl.* 39 (*valja* *da* *s* *vremenom*?). *Zakiselila* *žena* *u* *sobi* *lonac* *mlije*ku, *da* *bi* *se* *u* *toplini* *prije* *ukiselilo*. 134.

tōpliti, tōplim, *v. impf. n. p.* *nogu, ruku, glavu, warm machen, tepefacio*. *Rj.* *topliti* *što, činiti* *da* *bude* *toplo, grijati* 1. *v. impf. slož.* *otopljavati* *se, utopljavati* *se, v. pf. otōpliti* *se, utōpliti* (*i* *se*).

toplōta, *f. ridi* *toplina*. — *Vatra* *se* *utiša* . . . *toplota* *i* *svjetlost* *bila* *ga* *je* (*čovjeka*) *razveselila*. *Priprava* 51. *Sunce*, *koje* *im* *daje* *kretanje, svjetlost* *i* *toplota*. 91. *Uspe* *se* *u* *putir* *malo* *tope* *vode* *s* *ovijem* *riječima: toplota* *vjere* *puna* *je* *Duha* *svetoga, da* *bi* *se* *bolje* *spomenula* *toplota* *kri* *i* *vode* *što* *isteče* *na* *krstu* *iz* *probodenoga* *rebra* *Hristova*. *DP.* 33.

topljenica, *f.* — 1) *kriška* *hljeba* *što* *se* *natopi* *u* *vreloj* *masti, Schmalzbrot, frustum panis adipis imbutum*. *Rj.* *topljena* *kriška*. — 2) *voda* *topljena* *od* *snijega* *ili* *leda*. *J. Bogdanović*.

tōpljenje, *n. Rj. verb.* *od* 1) *topiti*, 2) *topiti* *se*; 3) *topliti*. — I. 1) *rudnja* *kojom* *tko* *topi* *n. p.* *srebro* (*das Schmelzen, liquatio*. *Rj.*): *Vatra* *i* *topljenje* *ruda* *ne* *mogu* *se* *razdvojiti*. *Priprava* 165. — 2) *rudnja* *kojom* *voda* *topi* *n. p.* *njivu* (*das Ueberschwemmen, inundatio*. *Rj.*). *vidi* *plāvljenje* 1. — II. 1) *stanje* *koje* *biva, kad* *se* *topi* *n. p.* *snijeg* *od* *juga*. — 2) *stanje* *koje* *biva, kad* *se* *n. p.* *čovjek* *topi* *u* *rođi*. — III. *rudnja* *kojom* *tko* *topi* *n. p.* *ruke*.

topōla, *f. die weisse Pappel, populus alba, cf.* *jablan* 1. *Rj.* *drvo*. — *Jablan, topola, jagnjed* *i* *jasika, sve* *je* *nalik* *jedno* *na* *drugo, ali* *se* *opet* *jedno* *od* *drugoga* *razlikuje* *koje* *manje* *koje* *više* . . . *topola* *i* *jagnjed* *može* *biti* *da* *je* *isto*. *Rj.* 243a.

topōlik, *topolika, m. der Pappelwald, populetum, cf.* *topoljak*. *Rj.* *topolova* *šuma, mjesto* *gdje* *topole* *rastu*. — *riječ*i *s* *takim* *nast.* *kod* *aptik*.

topōlov, *adj. Pappel-, populeus*. *Rj.* *što* *pripada* *topoli*. — *Uze* *Jakov* *zelenjeh* *prutora* *topolovijeh* *i* *ljeskovijeh*. *Mojs.* I, 30, 37.

topōlovina, *f. Pappelholz, lignum populeum*. *Rj.* *topolova* *drvo*.

topōljāk, *topoljākna, m. ridi* *topolik*. *Rj.* *isp.* *drenik* *i* *drenjak, i* *riječ*i *s* *takvim* *ustavama* *ondje*.

tōpot, *m. der Sch. II, sonitus pedum, cf. bahat. Rj. lupa, osobito od nogu ljudskih di konjskih, za obliče isp. glōmōt. — Od topota kopita jakih konja njegovijeh (Farasonovijeh), od tutnjave kola njegovijeh . . . ridače svi stanovnici zemaljski. Jer. 47, 3.*

topōtānje, *n. das Schellen, incessus eum sonitu. Rj. verb. od topotati. raduju kojom tko topoće. isp. topot.*

topōtati, *tōpōčēm, v. impf. mit dem Fusse stampfen, incedo eum sonitu. Rj. idi lupajući nogama da se čuje. — Narod velik i silan . . . Skakaće povrh gora topoćući kao kola. Joil. 2, 5. Pucanju bičevi, i točkovi prašte, i konji topoću, i kola skaću. Naum 3, 2.*

tōpovski, *adj. n. p. kola, tane, Kanonen-, tormen-tarius. Rj. što pripada topu, topovima. — Nestane toporske džebane. Zitiye 49. Posle nekolikosatne silne toporske i puščane puenjave noć prekine boj. 76.*

tōprv, *erst, vixidum, cf. tek 1. Rj. vidi kod tek 1 i syn. to-prv, prvu polu srednji rod od taj, drugoj poli osn. u prvo. Korijeni 21. 283. — Jedni istom Savu prelazabu, drugi toprv na Savu dolaze. Npj. 4, 280.*

Tōptan, *m. : U Toptana pokraj mora grada. Rj. Tōptanski, adj. von Toptan: Na onoga bega Top-tanskoga. Rj. što pripada Toptanu (gradu).*

tōptanje, *n. vidi tabanje. Rj.*

tōptati, *tōpčēm, v. impf. vidi tabati. Rj. isp. tap-tati. kao gaziti 2, tlačiti.*

tōpuk,* *m. : Kad mu vidim nogu u topuku. Rj. vrsta obuće. Rj.³*

tōpuz,* *m. der Streitkolben, vidi buzdovan. Rj. vidi i bat 3, čulumak, gvozdenjak, salma, šestoper, šestoperac, tokmak. augm. topuzina.*

tōpuzina, *f. augm. od topuz. Rj. takva augm. kod bardačina.*

tōpuzlija,* *f. — 1) koji nosi topuz, Keulenträger, eluciger. Rj. — 2) (u Ź. nah.) Art Birnen, piri genus. Rj. nekaka kruška.*

tōr, *tōra, m. die Hürde (für das Hornvieh), crates. Rj. (loc. tōrn). Rj.³ ograda za stoku. dem. torić. augm. 2 torina. — Pritvor, pred naslonom kao mali tor gdje se ovece najprije utjeraju, pa odanle ulaze u naslon. Rj. 599b. Struga, 3) veliki tor u kojemu ima po 3—400 ovaca. Rj. 720b. Isahar je magarac jak u kostima, koji leži u toru. Mojs. 1, 49, 14. Što si sjedio među torovima slušajući kako bleje stada? Snd. 5, 16. Dogje k torovima ovcijim nkray puta gdje bijaše pećina. Sam. 1, 24, 4. Načini sebi torove za oree. Dnev. II. 32, 28. Ne treba mi uzimati juricu iz torova tvojih. Ps. 50, 9.*

torala, *f. : Ocjena kako torali: četir mjed. DPosl. 11 (četiri mjadi). torala, nekakav kolučić. XVIII. dem. toralica.*

toralica, *f. panis genus ad formam amuli. Stulli. dem. od torala: Kolegiani kolo grade šta ćemo im darovati? Toraljeu, bokaricu, i dva ovna vitoroga. Here. 343. toraljica griješkom mj. toralica. Stulli kaže, da je krah obličjem nalik na prsten.*

tōranj, *tōrnja, m. (u vojv.) der Kirchturm, turris acedis (sacrae). Rj. vidi zvonik.*

tōrba* (*tōrba*), *f. der Tornister, pera. Rj. vidi torbadža, torbak, torbica 2, torbičina; grudnjača 2, obrannica 2, prtenjača, račarica, stranjara, štenara, uprta 2, uprtnjača, nžinar. dem. torbica 1. augm. torbetina, torburina. — Brašucna torbu. Rj. 41a. Dočerao do torbe. (do prošnje). Posl. 68. Žena je nehotice bila zapela nogom za uprtu od torbe. 134. Koji šakom, koji kapom, eto ti (ga) puna torbu. 143. Tu sprtiše torbe prtenjače, otvoriše drvene čuture. Npj. 4, 278. Iz tor-ba ploške povadiše. IINpj. 3, 102. Svaki stane svoju torbu prtati na leđu. Danica 3, 198. Zobnica (torba, iz koje konji zob jedu). Npj.¹ 4, XXXIX. David izabra na potoku pet glatkih kamena, i metnu ih u torbu pastirsku. Sam. 1, 17, 40.*

tōrbadža,* *f. (u Hrv.) vidi: torbak. Rj.*

tōrbāk, *torbāka, m. (u Hrv.) vunena šarena torba koju ljudi nose o vratu, eine Art Tornister, pera . . . (čini mi se) hrišćani imaju plavetne torbake a kršćani crvene. Rj.*

tōrbār, *torbāra, m. — 1) der torbe-Macher, con-fector perarum. Rj. koji pravi torbe. — 2) koji u torbi na legjima nosi rubu po selima te prodaje, Krimer, Hausirer, institor, cf. kalajdzija. Rj. vidi i torbičar.*

tōrbētina, *f. aug. od torba. Rj. vidi torburina. — Jao moje povesamee! kuda ćeš se povlačiti, po brdina po dolina, po slepačkim torbetina! Npj. 1, 133 (po slepačkim tobetinama?). takva augm. kod babetina.*

tōrbica, *f. — 1) dem. od torba. Rj. — 2) u Crnoj Gori govori se mjesto torba, i za to se onamo govori i torbičina. Rj. — primjeri za 1) i 2): Kalugjer izvadi iz torbiee petrailj i trebnik i očita im oproštenu molitvu. Npr. 98. Tako me Čiganska torbiča ne branila! Posl. 300. U svakoga popa torbiču duboka. 335.*

tōrbice, *f. pl. (u C. G.) — 1) darovi koje po is-prosu mladoženjina kuća šalje djevojačkoj i djevojačka mladoženjinoj. — 2) darovi koje punica nosi kad ide u pohode i kad joj kći rodi prvo dijete. Rj.³*

tōrbičar, *m. der Hausirer, institor, cf. kalajdzija, torbar. Rj.*

tōrbičina, *f. (u C. G.) cf. torbica 2. Rj.*

tōrbōnoša, *m. — 1) der Sackträger (z. B. bei den Räubern), perae portator: Harambaše zemljn poharaše, torbōnoše blago odnijese. Rj. koji torbu nosi, n. p. u hajduka: Ako bio torbōnoša, bio majci živ! Ako bio gočobija, ne bio joj živ! Posl. 1. Koji sn bili torbōnoše, oni su sad harambaše. 143. — 2) (u Srijemu) na plugu u osovini usagjen kao račvast kolac, o kome se vješa torbu i ostalo koješta, cf. magarac 2. Rj. — torbo-noša. tako slož. riječi kod bremenōša.*

tōrbūrina, *f. vidi torbetina. Rj. — takva augm. kod baburina.*

tōrēnje, *n. das Misten des Viehes, stercoris positio. Rj. verb. od toriti. radnja kojom stoka tori.*

tōrgunja, *f. (u Slavon.) vidi turgunja. Rj. nekaka šljiva. vidi i turgulja, crvenjača.*

tōrić, *m. dem. od tor. — Struga, 2) na vratima od tora mali torić u kome se ovece kad se iz tora izgone, dočekuju i muzu. Rj. 720b.*

1. tōrina, *f. Boden, wo ehorv das Vieh gestanden, und ihn dadureh gedingt hat, locus stercore fecundatus. Rj. zemlja gdje je bio tor te je natorena.*

2. tōrina, *f. augm. od tor. U Banjoj Luci. Dr. Surmin. vidi struga 3. — To će značenje biti u ovim primjerima: Zastružiti brave u torinu, zatvorivši strugu. Rj. 196b. Jesam skoro u četn bodio, tu sam gradske ugledao ovece, sedamdeset i sedam torina. Npj. 4, 416. On poznava sve gradske torine, na to-rine Turke Arbanase; i svakoga ata i paripa; on će divno uvoditi ovece. 4, 418.*

tōriti, *tōrim, v. impf. misten, stercus facio: Rgjava je tica, koja u svoje gnijezdo tori (Posl. 270). Rj. vidi balegati. v. pf. slož. natoriti.*

tōrlak,* *m. ein Grosssprecher, gloriosus. Rj. koji torla.*

Tōrlāk,* *Torlāka, m. čovjek koji niti govori čisto Srpski ni Bugarski. Rj.*

tōrlānje, *n. das Grosssprechen, jactatio, elumitatio. Rj. verb. od torlati. raduju kojom tko torla.*

tōrlati, *tōrlām, v. impf. grossschreien, elumito, glo-rior. Rj. vičući razmetati se. vidi trlačiti.*

tōrna, *f. (u C. G.) vidi kurjuk 3. Rj. u puške ono na što je navrnuta cijev. vidi i hazna 2, 2 dgnjište.*

tōrnī, *adj. n. p. malj, pas, zur Hürde gehörig, Hürden-, ad crates pasturales spectans: Ni torni ni lovni (pas, koji niti je za tor, da čuva ovece, ni za lov. Posl. 224). Rj. što pripada toru.*

törnjanje, *n. das Machen, dass man fortkommt, maturatio*. Rj. *verb.* od tornjati se. radnja kojom se tko tornja.

törnjeti se, njâm se, *v. r. impf. sich formachen, maturo*: tornjaj se odatle. Rj. *odlaziti* 2. *vidi* šikati se 1, prljajati 2.

torogonja, *f. i m. vidi* torokuša. Rj. *koju ili koji toroče*. — *zu nast. riječi kod* bakonja.

torokänje, *n. das Lärmen, Schreien, clamitatio*. Rj. *verb.* od torokati. radnja kojom tko toroče.

torökati, töročëm, *v. impf. schreien, lärmem, clamito*. Rj. *vidi* larmati, *i syn. ondje. v. pf. slož.* rastorokati se.

torokuša, *f. die Lärmglocke (als Scheltwort von einem Weibe), femina clamitans*. Rj. *koja toroče. vidi* torogonja. — *riječi s takim nast. kod* ajgiruša.

torta, *f. die Torte*. — *Proha*, 4) u Kragujevcu i po drugima mjestima kod velike gospode zove se tako torta, die Torte, panis dulcioris genus. Rj. 615a.

tös, *vidi* toz. Rj.

Töska, *m. Arnautin iz jugoistočnih krajeva*: I povede Tosku ljutu vojsku. Rj. *isp.* Gega.

töska, *f. duga puška, kakovu nose* Toske. Rj.

töskänje, *n. das Zurückstossen, zo retrudere*. Rj. *verb.* od toskati. radnja kojom tko toska konja ili kola.

töskati, töškäm, *v. impf. zurückstossen, retrudo*. Rj. *n. p. konja, uzoključiti* tos! tos! tjerati ga, da ide natraške; ili kola, t. j. natraške ih turati. *vidi* tozati. *v. pf. prosti* tosnuti, *slož.* iz-toskati, na-toskati.

tösnuti, tösnëm, *v. pf. zurückstossen, retrudo*. Rj. *v. impf.* toskati.

Tösa, *m. (ist.) Töšo. m. (juž.) hyp. od* Todor. Rj. — *takva hyp. kod* Dišo.

Töt, Töta, *m. Mažari tako kažu* Sloraku i *uopće Sloveninu* (Töt nem ember, Slorak ili Slovenin nije čovjek). — Bojim se, da mu se ne nasmiju Totovi: zašto su oni rakiju zato nazvali »paleno«, što je »paljena«. Nov. Srb. 1817, 536.

töt, *adv.* — 1) Gjorgji. *ergo, igitur*. Stulli. *dakte. biče* to-t', to-ti. — Je li zmijinji skot, tot peči. DPosl. 37. Kad se želi, tot je tugje. 43. — 2) kao i . . . i, ili . . . ili: To t' velikoj, to t' malahnoj pogači, hoće joj se prepulja. DPosl. 136. To ti pepeljoha, to ti ernokrug, sve je ljutica. 136. — 3) tot njemu, suo damno, ipse viderit; tot tebi, tu ipse videris; tot vami, vosmetipsi videritis. Stulli. *Kuo da se kaže: ne marim; za to je on odgovornik, ti, vi ste odgovornici. vidi* totnjemu.

tötjenu, (u Risnu) ako će, ništa za to, es thut nichts, meinetwegen, quid tum, per me licet, cf. tešto. Rj. to t' njemu. *vidi* tot 3. ako će, ne marim, za to je on odgovornik. *vidi* i teräk.

totrkänje, *n. das Klopfen des Baumspechts, pulsatio ut picus facit in arbore*. Rj. *verb.* od totrkati. radnja kojom žunja totrče.

totrkati, tötrčëm, *v. impf. totrknuti, tötrknëm, v. pf. klopfen wie ein Baumspecht, pulso* (de pico). *totrče* žunja. — Kad žunja u proljeće stane totrkati. Rj. 477b. Ototoli debelo, kao moje koljeno; ako li ćeš i deblje, kao moje i bedre. (Kažu da govori žunja prelama koje su se zadoznile kad u proljeće udarjući kljunom u šuplje drvo totrče). Posl. 213.

totrljan, *m. vidi* tetrljan. Rj.

töv, töva, *m. die Fettigkeit, pinguitia*: širok od tova. Rj. *isp.* debljina, pretilina, tustina 2. *za postanje* *isp.* tovití.

tövan, tövna, *adj. wohlbeibt, carnosus*: Torní konji, a bijesni Turci. Rj. *isp.* debeo 2, pretio, tust. — *Volovi* naši neka budu tovní. Ps. 144, 14. Jutrom su kral ustaju kao tovní konji, svaki rče za ženom bližnjega svojega. Jer. 5, 8. Pretilinu jedete i vumom se odijevate, koljete tovano, stada ne pasete. Jezek. 34, 3.

tövar, *m.* — 1) die Saumlast, onus jumentí (macht 100 Oka). Rj. *vidi* teret. *dem.* tovarae. — Voz, tovar na kolima ili na saonima, n. p. voz drva, sijena. Rj. 69b. Jedna strana brašna, vune, d. i. die eine Seite der Pferdlast (50 oka). Rj. 718a (= pö torara, 50 oka, koliko seisanu nosi na jednoj strani). Kome nije u orahu, nije ni u tovaru (dosta). Posl. 148. Ne bi ga orazumio tovar orahu (kao što obično prosti ljudi računue u grah i u kukuruze). 193. Ono, što se u jedan put natovari na konja (obično 100 oka), zove se tovar. Danica 2, 53. Trgovci zemaljski zaplakaće, što njihovijeh torara niko više ne kupuje; toraru zlatu i srebra. Otkriv. 18, 11. Natovarješí svaki svoj tovar na svojega magarca vratiše se u grad. Mojs. 1. 44, 13. — 2) (u Dubr.) *vidi* magarca: Ne zna tovar što je majdonos (Posl. 199). Ne zna tovar što je petrusin (Posl. 199). Rj. *vidi* i osao. *dem.* tovarčić, tovarić. — Fratar ki ne prosi tovar je ki ne losi. DPosl. 22. Tovar oslu brat. 22. — 3) (u Dubr.) nekaka morska riba. Rj. Kummel, merlucius vulgaris Flem. Rj.³ *isp.* osalj.

tövarae, tövárea, *m. dem.* od tovar 1: Što je tebi baba u tovarcu, u tovarcu na malom magarcu. Rj.

tövärce, tövärceta, *n.* (u Dubr.) *vidi* magare. Rj. mludi tovar.

tövärčić (tovarić) *m. dem.* od tovar 2. Rj. *vidi* magarčić.

tövarenje, *n. das Aufladen, Belasten, oneratio*. Rj. *verb.* od tovariti. radnja kojom tko tovari što: Koji su u gradu pored mora, sad zbog paroplova, koji ondje radí tovaranju uglja zbog svaki drugi dan staju, sve više i više miješaju svoj jezik. Srb. i Hrv. 4.

tövarica, *f.* (u Dubr.) *vidi* magarica. Rj. *vidi* i oslica.

tövarić, *m. dem.* od tovar 1. *vidi* tovarčić, magarčić. — *Tovarić* (tovarić). Rj. 742b.

töväríja, *f.* (u Lici) vodeni sud, nalik na plosku, eine Art Wassergefäß, vasis aquarii genus. Rj.

tövarítí, rím, *v. impf. n. p. konja, kola, lagju, beladen, belasten, onero*. Rj. *tovariti koga ili što čim, ili: što na koga, na što. v. pf. slož.* iz-tövarítí, na-, o-, pre-, pri-, raz-, s-. *v. impf. slož.* iz-tovarívati, iz-tovarívati; pre-továrati, raz-továrati. — Dok se mi tome još čugjasmo i konje tovarasmo, ne lezi vraže! eto ti puđara od onijeh vinograda. Npr. 7. No tovari mazge i sejsane, i na mazge mlogo svoje blago. Npj. 4, 311. Vazda su me brukom tovarili. 5, 492. Křemari odmah stanu tovariti svoje mješine s pićem. Danica 3, 197. *Tovarite* na ljude bremenu pretreška za nošenje. Luk. 11, 46. sa se, *refleks.*: O nesrečo, Bog da te ubije! vazda P si se na nas tovarilo, na Kuće se danas rastovari. Npj. 5, 252.

tövární, *adj. n. p. kola, uže, Last-, onerarius*: Ošibuju dva konja tovarnu. Rj. što pripada tovaru 1. *vidi* tarní, tarníeni.

tövárnica, *f. vidi* samar 2. — Jednoj oslici jedna je tovarnicu dosta. DPosl. 39. Oslu se ne pristoji sedlo neg tovarnica. 91. tovarnica, samar. XVIII.

tövárnina, *f. die Stricke zur Befestigung der Saumlast, funes firmando jumentí oneri*. Rj. uža tovarna za pritergjanje tovaru 1.

tövárski, *adv.* (u Dubr.) *vidi* magareći. Rj.

tövarnša, *f. t. j. kobila, tovarna kobila*: A šta ti, more, činiš s onim konjem? A? — Nije ona kobila tovaruša. Mil. 30. *za nast. isp.* ajgiruša.

tövítí, tövím, *v. impf. n. p. konja, vola, gut füttern, fett machen, pabulum amplum praebo*. Rj. *to-viti* što: činiti da tije. *vidi* gojiti 2. *v. pf. slož.* uto-vítí. — *sa se, refleks.*: Tovi se jak hubreg u loju. DPosl. 137 (jak, u Dubr. *dijalaktu*: kao).

tövjelica, *f.* (u Dubr.) ein Stuhl ohne Lehne, sediculus genus. Rj. stolac na kojem sjedeći nemaš se nigdje nasloniti. — *Tovjelice* se uzvišuju, a stoli po-

nižuju. DPost. 137. biće od tugje riječi, ital. *tarola*. Osn. 325.

tövljēnje, *n. das Mästen, pabuli amplii praebitio*. Rj. *verb. od toviiti, raduju kojom tko tovi n. p. konja, rola*.

töz! *sagt man zum Pferd um es zurückzukommandiren, vox ad equum ut regrediatur, cf. tos. Rj. uzvik konju da ide natraške*.

tözänje, *n. vidi toskanje*. Rj.

tözati, **tözäm**, *v. impf. vidi toskati*. Rj. *v. pf. kod toskati*.

tözluči,* *m. pl. vidi tozluke, dokoljenice*. Rj. *vidi i dokoljenica, dokoljena. kao bječve od čohē što pokrivaju noge od članaka od koljena. augm. tozlučine*. — Sretoh dragu u usku sokaku, zape za nju kopča od tozluke, za njezine gaće sandalije. Herc. 167.

tözlučine, *f. pl. augm. od tozluke*. Rj. — *tukva augm. kod bardačina*.

tözluke,* *f. pl. vidi dokoljenice*. Rj. *vidi i tozluči. augm. tozlučine*.

tözji, **jē**, *adj. (u Dalm. osobito kod kršćana) u zaklinjanju mjesto Božji (kao da se ne bi griješilo spominjući ime Božje), n. p. po lice tožje! imena mi tožjega!* cf. brod, bor. Rj. *isp. i glog*.

trabōzan, *m. Vorhaus, prior donus pars, cf. doksat. Rj. prednji dijel kuće. isp. trijem*.

trabun, *f. u riječima: u trabunū n. p. govori, die Faselci, Träumerei, alucinatio*. Rj. — Značenje (korijenu) *govoriti koješta (isp. tlapa, tlapnja, tlapiti): trabun (L), trabunūti, trabunjati*. Korijeni 93. *nije li akc. trabun, loc. trabunī prema vrlēt, loc. vrlēti?*

trabunūti, **trabunūm**, *v. impf. faseln, alucinator, cf. buncati*. Rj. *vidi i trabunjati. govoriti koješta (u snu ili u teškoj bolesti). vidi i bulizniti, bunacati, čavarijati, klāpiti, petljati 2, tlapiti*. — Pokrij ga, teto, da ne trabuni. (Rekla nekakva žena kad je bolestan čovek kazivao za nju nekaku istinu, koja njoj nije bila po volji.) Post. 253.

trabunjanje, *n. das Faseln, alucinatio*. Rj. *verb. od trabunjati, raduju kojom tko trabunja*.

trabunjati, **njām**, *v. impf. vidi trabunūti: trabunja po cijelu noć*. Rj. *i syn. ondje*.

trabunjēnje, *n. das Faseln, alucinatio*. Rj. *verb. od trabunūti, raduju kojom tko trabunūti*.

trāčak, **trāčka**, *m. dem. od trak*. Rj. *vidi trāčić*. — *riječi s takim nast. govore se od mila (hyp.) isp. Osn. 279*.

trāčić, *m. dem. od trak*. Rj.

trāčēnje, *n. vidi gubljenje*. Rj. *verb. od tratiti*.

trācioni, *adj. što pripada tradiciji, traditionalis*. — I razgovori o drugim narodima i državama nemaju sada onoga staroga *tradicionoga tipa*. Zlos. 286.

trāg, *m. (loc. trāgu) — 1) die Fusstapfe, Spur, restigium, n. p. zečji, konjski: otišao tragom za njim; hajde bez traga! (Kad ko tjera koga); otide bez traga, spurlos; ući kome ili čemu u trag; potjerati kome trag; na trag! zurück, recede*. Pa se s društvom vraća nu tragore. Rj. *isp. trakanac 2*. — Zatražiti, tražiti trag: Pa zatraži oko vode hladne, ničim traga ući ne mogāše. Rj. 198a. Ker njuška i nanjuši trag zecu. Rj. 426b. Potjera starac lisičji trag po snijegu. Rj. 501a. Nema mu ni traga ni strva. Rj. 719a. Pogjem tražiti čelca. Kad dočeram trag do mora, a to on otišao preko mora. Npr. 160. Stinu gledati, da l' ima kakoga god traga, kud je ona sila išla, ali nigdje nikakoga traga ni glasa. 186. U dvoru ovoga careva sina za nj ni glasa ni traga. 237. Zavirićemo i mi njemu pod košulju. (Pokazuje se njegovu tragovi). Post. 82. Pak po tragu počeraše Turke. Npj. 4, 207. No za Usom potekao tragom. 4, 429. Sto oni najbolje znadu hajdučke tragore. Danica 2, 94. A i u samim Slavenkim knjigama *nalazi se traga od ovih pravila*. Rj.¹ XXX.

Nalazimo neke tragove od neprijateljstva njihova sa

susjedima. DM. 225. I doista se *tragovi tome* nalaze u spomenicima. 245. *Najstariji trag hilježenoj akcentuaciji* u našoj književnosti nagjoh u srpskim spomenicima. Rad 20, 150. — 2) *n. p. skupo bez traga. übermassen, ungeheuer, immensum quantum: daleko bez traga*. Rj. *kao preko mjere*. — Ovaj nesrećni dogagjaj pokvari sve napretke po drugim krajevima i u malo svu zemlju ne okrene bez traga. Danica 4, 24. Sad ima priliku učen bez traga postati. Straž. 1886, 833. — 3) *Nachkommen, genus, cf. rod, porodica: Sve su, care, od traga mojega*. Rj. *vidi i otažina, plemē 1, stežer. isp. koljeno 4, loza 3*. — Ako me ne poslušāš, od tebe ne ostalo traga. Npr. 114. Tako mi se trag ne zatr'o! Tako mi se trag ne iskopao! Tako mi se trag ne istražio! Tako mi se trag po tragu ne iskopao, kao i šarenijem konjma! Post. 305. A Manojle, trag ti poginuo! Npj. 2, 21. Čestita bih tebe učinio, dok je traga i koljena moga. 4, 487.

trāga, *f. (u C. G.) die (Thier-) Race, genus: Da mu vučju tragu iskopamo*. Rj. *vidi bagra, fajta, pasma, pasmeni, pasmina, soj, vrsta. isp. trag 3*. — Sagleda se k'o parunska traga. DPost. 109.

trājānje, *n. das Dauern, duratio*. Rj. *verb. od trajati. stanje koje biva, kad što traje: Posao (perfektivnoga) glagola nema trajanja ni malo*. Rj.¹ LIV.

trājāšan, **trājāšno**, *adj. što (dugo) traje, što može (dugo) trajati. vidi durašan. vidi vijećan, i syn. ondje*. — *potvrda u imenici koja ide*.

trājāšnōst, **trājāšnōsti**, *f. osobina onoga što je trajašno; die Dauerhaftigkeit*. — Ti narodi naskoro opaze, da im počinje venuti i ta niža nastava, lišena životne snage i trajašnōsti. Zlos. 41.

trājati, **trājēm**, *v. impf. Rj. v. pf. sloz. dō-trajati, iz-, po-, pre-, za- — 1) dauern, duro*. Rj. *vidi durati, teći 3*. — Kod Srba *traju* babine obično *sedam dana*. Rj. 10a. *Durača, što dugo traje*, n. p. raša. Rj. 115b. *Ovaj običaj u kršćana još traje*. Rj. 285a. *Za toliko dana trajala je radost i veselje*. Npr. 254. Ako je sila silovita, ma je malo mjehovita (ne traje za dugo, nego progje, kao iz mješine para što izigje). Post. 4. I on (se) tukao ondje, dok je god boj trajao. Npj. 2, 563 (Vuk). Malo bilo, ništa ne trajalo, ali ide paša Skopljanine. 4, 316. Ime njemu poginuti ne će, dokle traje sneva i mjeseca. 3, 380. Svaki (vešar) traje po tri nedjelje. Danica 3, 242. Kako je mir načinjen, onako je i trajao. 5, 25. Vreme prenumeracije trajāće do polovine meseca Avgusta. Miloš 229. No to prijateljstvo njihovo nije moglo dugo trajati. Sovj. 25. Oni misle da će kuće njihove trajati do vijeka. Pa. 49, 11. — 2) (u C. G.) *verweilen, maneo: Dogje vojska u Moraču tvrdu, i tri dana traju u Moraču*. Rj. *vidi boraviti 1, provoditi 2*. — Drugu kitu tratora evijeća, da on traje u jadu godine. Npj. 1, 385. Kako ću ti u dom stajat? Trajat' mladost u neradost? Kov. 111.

I trāk! (u C. G.) *ein Schallwort, den Knall des versagenden Feuergewehrs zu bezeichnen, sonus sclopeti fallentis*. Rj. *uzvik, kad škroke puška*.

2. trāk, *m. (u Dubr.) der Streif, das Band, die Binde, tuenia; trakovi su i ono crveno što djevojke nose u kosama*. Rj. *vidi pantlika, pantljika. hyp. trāčak. dem. trāčić*.

trākālica, *f. (u C. G.) od kukuruzovine igračka za djecu, Art Spielwerk, crepundia*. Rj. *nekaka čugraljka*. — *osn. biće u 1 trāk*.

trākānac, **trākānea**, *m. — 1) (u Osijeku) snh šaran isječen u kaiše*. Rj. *isp. trāk*. — 2) *n. p. radi da je za njim trakanac, die Spur, restigium*. Rj. *isp. trag 1*.

trākātunica, *f. (u Liej) vidi obodnica*. Rj. *osn. koja je u 2 trāk. isp. Osn. 333*.

trākuli (?), *akc. Rj.³ XXXI. dolazi u molitvi što*

se čuti od more: Trinka joj *trakuli*, vragu joj glava. Rj. 367b.

tralala, *prripjer* Njemački: Oles ajns, kao Švabi *tralala*. (Švabo uzjaše na gjavola, ali njesto kake prave pjesme zaimaći pjevati *tralala*, i tako Švabo prevario gjavola, te ga je morao nositi čitav dan, a pjesmi ni kraja ni konca). Posl. 238.

tralalikatati, tralalīcēm, v. *impf.* hoćeš danas gdje *tralalikatati*. J. Bogdanović. *tralala* pjevati.

trālja, *trālja*, f. žensko *traljavo*. J. Bogdanović. *biče hyp.* od *traljavica*.

trāljav, *adj.* Rj. *isp.* rgjav. — 1) n. p. obuća, *liederlicher Anzug, dissolutus, neglectus*. Rj. *isp.* *tralj* 2. *isp.* *drapav*, *dronjav*, *hrapav* 2, *prnjav*, *rapav* 2, *ritav*, *truljav*. — 2) (u *Scherze*) posao, *liederliche Arbeit, opus male factum*. Rj. — *Traljav posao*. (Nije kao što bi valjalo). Posl. 320.

trāljavac, *trāljava*, m. Stulli. *tralj*av čovjek.

trāljavica, f. *traljavo* žensko. J. Bogdanović. *vidi* *tralj*.

trālje, *trālja*, f. pl. — 1) *vidi* *krošnje*. Rj. na dva savijena drveta isprepletano uzicama, te se u njemu nosi slama. od *Njem. die Trage, Tragbahre*. — 2) *die Fetzen, Lumpen, laciniæ*, cf. šukare. Rj. *vidi* i *prnja* (*prnje*), i *syn. ondje*.

trāmpa, f. der *Tausch, mutatio*, cf. *promijena*. Rj. *vidi* i *razmjena*.

trāmpiti, *pīm*, (u Bačkoj, a u Srbiji *trāmpiti*) v. *pf. tauschen, muto*, cf. *promijeniti* 1: da *trāmpimo* konje, t. j. dati ti meni tvoga a ja ću tebi dati moga. Rj. *vidi* i *razmijeniti*.

trāndōvilje, n. (τρανδοβίλλον), *Stockrose, althæa rosea* Linn. Rj. *biljka*. *vidi* *trendolio*, *trenda*.

trānja, f. (u C. G.) *vidi* *tozgere*. Rj. *sprava* na kojoj nose što drojica među sobom. *vidi* i *civijere*. *isp.* *nosila*. — *Tugnja tranja* (*isp.* *trajle*). Osn. 203. Korijeni 87 naša riječ.

trānjav, *adj.* (u Boci) n. p. čovjek, lijen, spor u svome poslu, *trāp*, *segnis*. Rj. *vidi* *tutljav*.

1. **trāp**, *trāpa*, m. — 1) *die Rābengrube, fossa adservandis rapis*. Rj. *rupa* repna, u kojoj se repa čuva. — 2) (u Konavlj) *vidi* *bostan*. Rj. — 3) (u Paštr.) mlad vinograd, *neu angelegter Weinberg, vinea recens*, cf. *sād*. Rj. *vidi* i *potrap*, *mlagj*. — *značenje* *korijenu* *kod* *trāpiti* 1.

2. **trāp**, m. (u Srijemu) kola na široki *trap* ili uzani *trap*, *das breite oder schmale Gleis eines Wagens*, kola na dugački *trap*, *ein ausgezogener Wagen*. Rj. — *Značenje* (korijenu) *ići*, *gaziti*: *trāp*, *trāpati*. Korijeni 92.

trāpauati, *nām*. v. *pf.* (u Boci i u C. G.) glava bolesniku (otvoriti je), *trepaniren, calvariam modiolis perforare*. Rj.

trāpānje, n. *das Daherschlendern, incessus incon-sultus*. Rj. *verb.* od *trāpati*. *radnja* *kojom* *tko* *trāpa*.

trāpati, *pām*, v. *impf.* *ići* ne gledajući kud, *daherschlendern, incudo temere*, cf. *basati*. Rj. *vidi* i *ten-tati* 1, i *syn. ondje*, v. *pf. slož.* *natrapati*.

trāpāv nedjelja, f. *vidi* *sebična* *nedjelja*. Rj. *vidi* i *trāpavica*. — *nedjelja* *koje* *se* *svaki* *dan* *može* *mrsiti* (i *srijeda* i *petak*), a *zove* *se* i *pretila*, *ursena*, *ursna*, *urši*, *uša*, *ušibušina*, *urši* *burši*, *uši* *buši*. *značenje* *korijenu* *vidi* *kod* *trāpiti* 2.

trāpavica, f. (u Dalm.) *vidi* *trāpava* *nedjelja*. Rj.

trāpeza, f. *trpeza* u *ekvri*; ἡ τραπεζα. *vidi* *oltar*. — Ne gleda Bog na kaljave noge, već na čisto srce. (Kazao nekakav koji je harajući crkvu stao kaljavim nogama na časnu *trapezu* da dohvati kandilo, pa ga drug opomenu na to). Posl. 196.

trāpiti, *pīm*, v. *impf.* — 1) (u C. G.) *vinograd*, t. j. *saditi*, *setzen, sero*: *Nego* *vinu* *kratošiju* *kukom* *trāpljenu*. Rj. *isp.* 1 *trāp* 3. v. *pf. slož.* *pā-trāpiti*, *raz-*, u- *značenje* (korijenu) *prevrtati*, *jedno* *na* *drugo* *metati*, *pokrivati*, *zakopavati* (*isp.* *trpati*). Korijeni 92.

— 2) n. p. *srijedu*, *petak*, t. j. *mrsiti*, cf. *trāpava* *nedjelja*. Rj. *značenje* *jesti*, *blagovati*. Korijeni 92.

trāpljēnje, n. *verbal.* od *trāpiti*. Rj.

trāpovijesan, *trāpovijesna*, *adj.* *iza* *sna*, *dok* *se* *čovjek* *još* *nije* *dobro* *razabrao*, *bumovan*, *schlaftrunken, somno gravis*. Rj. — *trāpovijesan* (drugo) *poli* *korijen* *kod* *zapo-vijest*, a *prvo* *kod* *trāp*). Osn. 184.

trāskalo, n. *vidi* *sprlalo*. Rj. i *syn. ondje*. *čeljade* *koje* *traska*. — *riječi* s *takrim* *nast.* *kod* *bajalo*.

trāskānje, n. *vidi* *sprdanje*. Rj.

trāskati, *trāskām*, v. *impf.* *vidi* *sprdati*. Rj. i *syn. ondje*. *govoriti* *koješta* *bez* *prilike*.

trāšēnje, n. *verbal.* od *trāšiti*. Rj.³

trāšiti, *trāšim*, v. *impf.* (u Bačk.) *uštvo* *manjiti* *kožu* *na* *kraju*. Rj.³

trātina, f. (u Hrv.) *zemlja* *kud* *je* *porasla* *sitna* *trava*, *der Rasen, herba*, cf. *utrina*, *rudina*. Rj. *vidi* i *potrica* 2. — *značenje* (korijenu) *trti* *kako* *je* *u* *utrina*: *tratina*. Korijenu 97.

trātiti, *trātim*, v. *impf.* (osobito po jugozap. kraj.) *verlieren, perdo*, cf. *gubiti*: *Ko* *stavo* *krpi*, *konce* *trati* (Posl. 156). Rj. v. *pf. slož.* *potratiti*, *stračiti*. — *Teče* *a* *ne* *rasiječe* *tko* *dobro* *trati*. DPosl. 126. *Tko* *umije* *trati* dinar, *on* *je* *gospodar*, a *tko* *ne* *umije*, *on* *robuje*. 134. *ordje* *trātiti* *znači*, *kao* *i* *u* *sjecerno* *Hrvatskoj*: *trošiti* 1.

trātor, m. *das Tausendschönchen*, *amarantus* Linn.: *Drugu* *kitu* *tratoru* *evijeca*. Rj. *isp.* *strator*. — *Gjevo* *je* *ku* *ružu* *brale* . . . *od* *tratoru* *granatoga*, *od* *nevena* *okatoga*. Npj. 1, 234. *riječi* s *takim* *nast.* *kod* *divor*.

Trātor, m. u pjesmi nekako mjesto: *Piju* *vinu* *Turei* *Tratorani*, *šnjima* *pije* *od* *Tratora* *Rado*. Rj.

trātorak, *trātorka*, m. *der echte Bärenklau, acanthus (mollis* L. Rj.³) cf. *čuranova* *kresta*. Rj. *biljka*.

Trātoranin, m. (pl. *Trātorin*). Rj. *čovjek* *iz* *Tratoru*. — *Piju* *vinu* *Turei* *Tratorani*. Rj. 746a.

trāva, f. (pl. *trāve*). — 1) *das* *Gras, gramen*. Rj. *dem*. *trāvica*, *augm.* *travuljica*, *travurina*, *isp.* *avrlje*.

— *Guliti* *travu*, *vidi* *ćupati*. Rj. 107a. 1 *za* *mekavu* *travu* (i *pošto* *se* *pokosi* i *osuši*) *kaže* *se* *mekavu*. Rj. 352b. *Konj* *zelenko* *rosnu* *travu* *pase*. Npj. 1, 220.

U livadi bijel šator razapel, *pod* *šatorom* *sitnu* *travu* *zelena*, 1, 386. *Mujagini* *konji* . . . *ni* *ti* *trave* *jadu*, *ni* *ti* *vode* *piju* . . . *Hoću* *P* *ići*, *majko*, *trave* *ukositi*.

1, 387. *Bolovala* *devet* *godin'* *dana*, *kroz* *ko* *sti* *joj* *trava* *pronicala*, 2, 17. *Kad* *je* *vijeh*, *moja* *stara* *majko!* *oko* *mene* *travu* *okrenu* *se*. *Evo*, *mati*, *za* *mene* *gjevo* *je* *je*, 2, 331. *Pa* *iznese* *zelena* *barjaka*, *te* *ga* *pobi* *u* *rudinu* *travu*, 3, 150. — 2) *ein* *Kraut, eine* *Pflanze, herba*. Rj. *vidi* *biljka* 1. — 3) *od* *gromice* *trava*, *vidi* *mastačak* 2. Rj. — 4) *trava* *od* *uroka*, *vidi* *gušavica*.

Rj. — 5) *od* *zuba* *trava*, *Bertramswurz (römischer* *Bertram*. Rj.³), *anthemis (anacyclus) pyrethrum* (DC).

Rj. — 6) *od* *buva* *trava*, (u Srijemu) — a) *Kamille, matricaria chamomilla*. Rj. *od* *buha* *trava*, *vidi* *titra*.

— b) *Flohkraut, pulicaria vulgaris* Gaertn. Rj.³ — 7) *tičja* *trava*, (u Srijemu) *knäuelblätiges* *Hornkraut, cerasium vulgatum (glomeratum* Thuil).

Rj. — 8) *Babučka, baluk, balukat, pupa*, *rihlja* *trava*. Rj. 13b. — 9) *Bengjrluk*: *trava*, *što* *se* *meće* *u* *vinu* *i* *rakiju* *da* *se* *čovjek* *opije* *i* *da* *zasp* *ka* *mrtav*. Rj. 22a. — 10) *Bogrodin* *trava*, cf. *pljuskavica*. Rj. 34a. — 11) *Vazli-trave*. Rj. 51b. — 12) *Vidičak*, *vidovita* *trava*. Rj. 60a. — 13) *Vranilora* *trava*. Rj. 126a. — 14) *Dobričava* *trava*, *dobričanova* *trava*. Rj. 158a. — 15) *Zublja* *trava*. Rj. 154a. — 16) *Zira* *trava*. Rj. 158a. — 17) *Zutilora* *trava*, *vidi* *zavorijet*. Rj. 162a (*Zutilica*). — 18) *Zmijinja* *trava*, cf. *žučnica*. Rj. 213a. — 19) *Od* *izjedi* *trava*. Rj. 223b. *Odoljan*, *adoljen* *trava*. Rj. 47a. — 20) *Otodere* *trava*. Rj. 477b. — 21) *Od* *pomame* *trava*: *No* *joj* *čude* *trave* *od* *pomame*, *kojom* *mami* *momke* *neženje*. *Here*. 197. — 22) *Od* *srdololje* *trava*, *srčunik* 1. Rj.

710b. — 23) *Jarčija* trava, *vidi* bebrinae, erupura mala, *pimpinella saxifraga* L. DARj. 847b.

trāvanj, trāvnya, m. (u Dubr.) *Monat April, mensis Aprilis*. Rj. *osn.* u trava. *Osn.* 201. *četvrti mjesec u godini*. *vidi* travnik 2, april. — *riječi s takim nast. kod* bacanj.

Trāvānjškī, adj. *što pripada Travniku*. *vidi* Travnički. *isp.* Travljanski. — U Travniku konak učinili u Turčina, *Travanjskog* muftije. HNpj. 3, 41.

trāvāra, f. t. j. žena koja daje trave, *die Kräutlerin, Kräuterfrau, herbaria*. Rj. — *riječi s takim nast. kod* badnjara.

trāvārina, f. (u Dalm.) *što se državi plaća od stoke, die Weidestener, das Weidegeld, tributum pastus causa, cf. travnina*. Rj. *vidi* i potravnina. *plata od trave od paše*. — Ova kuća *plaća* na godinu dvadeset i jedan talijer *travarine*. Rj. 173a. *isp.* *take riječi kod* dimarina.

trāvēica, f. *dem. od* travka. Rj.

traversa, f. *vidi* kecelja, i *syn.* ondje. — Ponesu na dar prijateljicama *po traversu* (kecelju), prijatelju ličnjak. Kov. 46. *biće riječ* Talijanska.

trāvica, f. *dem. od* trava. Rj. — Svaki dan mu je (ždrebetu) donosila *travice zelene* i vodice studene. Npr. 177. Mrtav Omer pade u *travicu*. Npj. 4, 333.

1. **Trāvica**, f. bunar pred Senjskijem vratima. Rj.

2. **Trāvica**, f. ime žensko. Rj.

travinjānje, n. *das übermässige Essen, manducatio immoderata*. Rj. *verb. od* travinjati. *radnja* kojom tko *travinja*.

travinjati, njām, v. *impf.* *immer nichts als essen, nil nisi manduco*. Rj. *sec. jednako jesti te jesti*.

trāviti, trāvim, v. *impf.* n. p. konja, *mit Gras füttern, graninibus alere*. Rj. *travom hraniti*. v. *pf. slož.* o-trāviti, za-trāviti. v. *impf.* zatravljivati.

trāvka, f. *ein Stück Gras, gramen*. Rj. *jedinica onoga što znači trava*. *take riječi kod* biljka. *dem.* trāvica. — Iščupa iz zemlje *jednu travku*, i pruži je čoeuku: «na ti ovu travu, te je ostavi». Npr. 145. «Trska» ne znači «kad je mala», nego samo *jednu* iz cijeloga svoga društva, kao n. p. i *travka*, slamka, bujataka, vočka i t. d. Pis. 43. Bog stvori zemlju i nebo, i svaku biljku poljsku, i *svaku travku poljsku*. Mojs. 1, 2, 5.

trāvļāna, f. (u Imosk.) nekakav zli prišt (*das Brandgeschwür, ulcus gangraenosum*. Rj.³), za koji se govori da je kugina sestra; ima crn vrh. Gdjejoj navijaju na nj kožu od bijele lasice metnuyši na nju malo katrana i nišadora (dok se ne provali), a sad ga najviše žegu (u vrh) usjalijem šiljatijem gvožđem (n. p. šipkom od puške). Rj. *riječi s takim nast. kod* ajgirača.

Trāvļjanin, m. (pl. Trāvļjāni), *čorjek iz* Travnika. *vidi* Travničanin. — U Travniku konak učinili u Turčina, *Travanjskog* muftije. Muftija im sastavi *Travļjane*. HNpj. 3, 41.

Trāvļjānskī, adj. *što pripada Travļjanima, pa* Travniku. *isp.* Travjanski, Travnički. — Njima veli *Travļjānskī* muftija. HNpj. 3, 42.

trāvļjenje, n. *das Füttern mit Gras, zō graninibus alere*. Rj. *verb. od* trāviti. *radnja* kojom tko *travi* n. p. konja.

trāvni, adj. *Gras-, graninis*. Rj. *što pripada* travi.

Trāvničanin, m. (pl. Trāvničāni). Rj. *čorjek iz* Travnika. *vidi* Travļjanin.

Trāvnički, adj. Rj. *što pripada* Travniku. *vidi* Travjanski. *isp.* Travljanski.

Trāvnik, m. Rj. *varoš u* Bosni.

travnik, m. — 1) zagrajeno mjesto, n. p. gdje se toci zatvoraju te pasu. Rj. — 2) (u Hrv.) *vidi* livada, i *syn.* ondje. *Travnik*, 1) *praton*. Stulli. *isp.* *travnik* 1. — 3) *četvrti mjesec u godini*. *vidi* travanj, april. — 1 dobar i zao lan *travnika* cvjeta. D'Posl.

28. *Travnik studen*. koš napunjen; mOKar, i koš i guvno. 137. *travnik*, mjesec travanj, april. XVIII.

trāvniina, f. (u C. G.) *vidi* travarina. Rj. *vidi* i potravnina.

trāvñļjina, *trāvñrina*, f. *augm. od* trava. Rj. — Haluga, 2) *vidi* *travñļjina*, korov. Rj. 801b. *za* *travñļjina* *isp.* *grduljina*, *krovoljina*, *trpñļjina*. *za* *travñrina* *vidi* *takva augm. kod* haburina.

trāžēnje, n. *das Suchen, indagatio*. Rj. *verb. od* tražiti. *radnja* kojom tko *traži što*: Najviše mi je pomoglo, i to u *traženju* *korijena*, djelo A. Fika. *Osn.* III.

trāžina, f. (u C. G.) mali put, *der Steig, semita*. Rj. *vidi* nogostup 1, putanja, staza. — *osn.* u *trag*. *Osn.* 163.

trāžiti, trāžim, v. *impf.* Rj. v. *pf. slož.* iz-trāžiti, ob-, po-, pre-, za-, v. *impf.* *slož.* iz-trāživati, pre-trāživati. — 1) *suchen, quaero*. Rj. *vidi* iskati 2, mukacisati. *trāžiti što* (*accus.*), *trāžiti čega* (*gen. isp.* Sint. 85). — Kad sam otišao u erkvu, odmah sam *očima tražio Bogatoga Gavana*, ali njega ondje više nema. Rj. 81a. *Zatražiti*, *trāžiti trag*. Rj. 198a. *Svrn-dati*, *po kući kojesta* premetati i *trāžiti*. Rj. 835a.

Onda se on digne u svet da *traži zanata*. Npr. 36. *Pogje* da *traži drugoga lora*. 44. *Nagjoše* onoga koji *bješe došao tražiti sreću*. 87. *Posla ih* (sluge) *po* *bjelome svijetu* da *traže* *da bi se* *po sreći* koja (*gjevojka*) *našla*. 114. *Svakojako je tražila uzroke* da je kara i muči. 125. *Udare svud* *po carstvu* *trāžiti joj* *lijeka*. 146. *Po svijetu* da *traži za* *sebe* *gjevojku*. 220.

Kao da *ga je sa svjećom tražio*. (Kad ko što osobito *rgjavo nagje*). *Posl.* 129. *Od jalore* *krave* *mlijeka* *traži*. (Kad ko udari u *bijedu*). 233. *Tražeći* *veće* *iz* *gubio* (i ono) *iz* *vreće*. 319. *Traži* *kirije* na *suhu* *putu*. (*Traži* *zla*). 319. *Traži* u *jajetu* *dlaku*. 319.

Traži *hljeba* *preko* *pagāče*. 320. *Evo* *pune* *tri* *godine* *dana*, *kako* *tražim* *za* *sebe* *gjevojke*; *gje* *ja* *nagjem* *za* *sebe* *gjevojku*. Npj. 3, 227. *Koji* *kavge* *po* *svijetu* *traži*, *gje* *je* *kavga*, *da* *se* *ongje* *nagje*. 4, 227. *On* *mora* *sam* *da* *se* *čuva* *i* *sebi* *pravicu* *da* *traži*. *Danica* 2, 90. *Kao* *da* *traži* *novaca* *u* *zajam*. 3, 213. *Nego* *je* *to* *tražio* *lepim* *rečma*. *Miloš* 50. *Znajući* *da* *imamo* *neprijatelja*, *koji* *će* *s* *lučem* *trāžiti* *pogrješke* *u* *našijem* *djelima*. *Pis.* 71. *Da* *traži* *kakvu* *Rusku* *službu*. *Sovj.* 78. *Od* *tada* *tražāše* (*Juda*) *zgodu* *da* *ga* *izda*. *Mat.* 26, 16. *Faraon* *čju* *za* *to* *tražāše* *da* *pagubi* *Mojsija*. *Mojs.* 11, 2, 15. *Cini* *dobro*, *traži* *mira* *i* *idi* *za* *njim*. *Ps.* 31, 14. *Lavovi* *riču* *za* *plijenom*, *i* *traže* *od* *Boga* *hrane* *sebi*. 104, 21. *Zvjerke* *gorske* *traže* *sebi* *hranu* *od* *Boga*. *DP.* 39. *sa* *se*, *pass.*: *S* *kebam* *u* *korijenje* . . . *da* *se* *traži* *korijenja*. Rj. 291b. — 2) *sa* *se*, *refleks.* *trāžiti* *se*, *Spr* *zurücklassen, vestigia facio*: *sad* *su* *se* *već* *trāžili* *zecovi* (rekne se *nekolika* *dana* *pošto* *padne* *veliki* *snijeg*). Rj. *traže* *se* *n. p.* *zecovi*, *kad* *im* *se* *tragovi* *pokazuju*.

trba, f. *hyp.* od *trbuh*. Rj.

trbōbolja, f. *das Bauchweh, der Bauchschmerz, das Bauchgrimmen, tormina, dolor alvi*. Rj. *trbōbolja*, *kad* *trbuh* *boli*. *vidi* *griz* 3. — *tako* *slož.* *riječi* *kod* *glavobolja*.

trbōk, m. (u Vukovaru) *pregja* na *drvetu* (za *hva-tanje* *ribe*), *eine* *Art* *Fischgarn, retis* *genus*. Rj. *vidi* *trbuk*. — *biće* *riječ* *tugja*. *Osn.* 270.

trbōnja, m. *der Dickbauch, homo abdomine magno*. Rj. *u* *koga* *je* *veliki* *trbuk*. — *od* *osn.* *od* *koje* *je* *trbuk*, *a* *koja* *sama* *nije* *u* *običaju*, *nego* *dolazi* *u* *složenom* *adj.* *golo-trb*. *Osn.* 195. *riječi* *s* *takim* *nast.* *kod* *bakonja*.

trbuh, m. *der Bauch, alvus, center*. Rj. *vidi* *kulje*. *dem.* *trbuščić*. *hyp.* *trba*. *augm.* *trbušina*. — *Brzelj*, *tiču* *plava* *a* *po* *trbuhu* *čagjasta*. Rj. 43a. *Guja* *stala* *se* *vući* *po* *trbuhu*. Rj. 106b. *Lincura*, *nekakva* *trava* *što* *se* *jede* *od* *trbuka*. Rj. 329a. *Ozlotrbio* *sam* *se*, *i*. *j.* *tjera* *me* *na* *polje* (*boli* *me* *trbudi*). Rj. 451b. *Gje*

veljizi konji igraju, malijema *trbusi pucaju*. Posl. 72. Nijesu *trbusi* s mesom jednaci. DPosl. 81. Udari ga nožem po pojasu i *prosu mu trbuh po dolini*. Npj. 4, 102. Ne služe Hristu nego svojemu *trbuhu*. Rim. 16, 18.

trbuk, *m. vidi trbok*. Rj.

trbulja, **trbūljika**, *f. vidi kukuta*. Rj. *kukuta mala i velika biljka*. — *osn. od koje je i trbuh*. Osn. 133. *za nast. u trbulja riječi kod bakulja; za trbuljika vidi aptika*.

trbušast, *adj. vidi trbušat*. — Bušav, *vidi trbušat*. Rj. 50b (*a riječ trbušast nije u Rj. na svom mjestu*).

trbušat, *adj. dickbauchig, ventriosus*. Rj. *koji ima poveliki trbuh. vidi trbušast, bušav, kuljav, pupav, trobok*.

trbušćić, *m. dem. od trbuh*. Rj.

trbušina, *f. augm. od trbuh*. Rj. — *takra augm. kod bardačina*.

trē vīe, *interj. von der Verlegenheit eines durch Einwürfe und Fragen Ueberwiesenen, de tergiversatione convicti, cf. irt mrt*. Rj. *vidi i šuć muć, tue muc; tamo amo. isp. te ura te fura. uzvik kojim se kaže, kako je bio tko u zabuni i smetnji, kad mu se ispitivanjem i prigovaranjem dokazalo, da je učinio, šta nije htio da prizna*.

trčalo, *n. (u Boei) vidi črtalo*. Rj. *u pluga. vidi i črtalo*. — *črtalo, i s premještenim glasovima: trčalo Korjenji 250*.

trč na polje, *šet u kuću (biće noćas. Kad koga tjera na polje. isp. Posl. 321), scherzhaft für Luxiren, alvus fluet*. Rj. *vidi trk. za trč isp. trčati*.

trčalicā, *f. žensko koje vavijek kojekamo trči*. J. Bogdanović.

trčalo, *m. koji trči: Trčalo i lazilo staju se, al ne družē*. DPosl. 137. — *riječi s takim nast. kod bajalo*.

trčanje, *n. das Laufen, cursus*. Rj. *verb. od trčati. radnja kojom tko trči*.

trčati, **trčim**, *v. impf. laufen, curro*. Rj. *isp. juriti 2. v. pf. slož. do-trčati, iz-, na-, o-, ob-, po-, pre-, pri-, pro-, s-, u-, uz-, za-(se). v. impf. slož. do-trčavati, iz-, na-, ob-, pre-, u-, uz-, za-(se). dem. v. impf. trčati, trčkarati, trčkariti*. — *Da ljudi trče u pomoć*. Rj. 64a. *Trči kao goran*. Rj. 94b. *Miče se velika bijela dlaka tako brzo kao zmija kad trči*. Rj. 368a. *Uprkca, koji mnogo kojekuda besposlen trči*. Rj. 466a. *Okopce trči kao zolja*. Rj. 777b. *Trčati haluku*. Rj. 801b. *Kad li njezina mater za njima trči*. Npr. 94. *Nagje sve kako je snio i trči trkom doma*. 132. *Trči natrag svojoj kući*. 250. *Vještica na svoju krv trči*. (Gledaj: *Kud će vještica, do u svoj rod?*) Posl. 36. *Magarac uz brdo ide polako, ali kad pogje niz brdo, onda trči na vrat na nos*. 173. *Ne trči kao šišē na rudu*. 210. *Obodi ga, Gjurol! (Kad ko rgjavo, a osobito na rgjavu konju trči)*. 229. *Trči kao ovca na solilo*. 321. *Brzo dobre konje posjednite, pak trčite u selo Topolu*. Npj. 4, 146. *Trči de, Milovane, vijgi, šta ona dvojica onamo čine*. Danica 3, 238. *Še trči čela na ljepotu cvijeća, tako i ja sve tebe te tebe*. Kov. 70. *Na vojsku da trči*. Miloš 36. *Milan nije rado napred u boju trčao*. 45. *Trči (bezbožnik) ispravljena vrata na nj (na Boga)*. Jov 15, 26. *Na ovo šestoro mrzi Gospod... noge koje brzo trče nle*. Prič. 6, 18.

trčilaža, *f. i m. das Lügenmaul, homo mendax*. Rj. *trči-laža, koja ili koji laže, trčući raznosi laži. vidi laža, i syn. onlje. — riječi tako slož. kod čistikuća*.

trčkūnje, *n. dem. od trčanje*. Rj.

trčkaranje, *n. vidi trčkarenje*. Rj.

trčkarati, **řam**, *v. impf. vidi trčkariti*. Rj. *dem. od trčati. vidi i trčkati*. — *Jedan trčkaru, tamo amo, starka vatra i viče... Megj. 189*.

trčkarēnje, *n. dem. od trčanje*. Rj.

trčkariti, **trčkarim**, *dem. od trčati*. Rj. *vidi trčkarati, trčkati*.

trčkati, **trčkām**, *v. impf. dem. od trčati*. Rj. *vidi trčkarati, trčkariti*. — *Za što trčkaš tako mijenjaćući svoj put? Jer. 2, 36*.

trčke, (u Risnu) **trčēci**, *laufend, currens*. Rj. *adv. — (tjevojka se razljuti te baci na put i maramu i faculet, te trčke u počeru za njim. Npr. 124. Trčke otide onamo. 231*.

trčūljak, **trčūljka**, *m. cf. visuljak (samo u onoj zagoneci)*. Rj. — *Trči trči trčūljak, visi visi visuljak; Boga moli trčūljak, da otpadne visuljak. odgonetljaj: svinjče i žirka. riječi s takim nast. kod brežuljak*.

trčēnje, *n. das Recken des Hintern in die Höhe, arrectio natium*. Rj. *verb. od trčiti su. radnja kojom se tko trči*.

trčiti se, **trčim se**, *v. r. impf. den Hintern in die Höhe recken, arrijo nates*. Rj. *pregibati se ili puzati tako da se stražnjica diče u vis. vidi guziti se. v. pf. slož. natrčiti se*.

trčka, *f. (u Srijemu) Teichhuhn, gallinula choloropus*. Rj. *ptica. isp. liska 2. — za postanje isp. trčiti se*.

Trčbačnik, *m. planina u Dalmaciji između Žegara i manastira Krupe*. Rj.

trčbānje, *n. verb. od trebati. stanje koje biva, kad kome što treba ili tko treba šta. vidi trebovanje*.

trčbati, **trčbām**, *v. impf. Rj. vidi trebovati. v. pf. slož. po-trebati, za-*. — **1)** *vonnöthen sein, opus est: ne treba mi on i ne trebam njega*. Rj. — *Da im svakome po konja i ostalo što treba za put*. Npr. 7. *Ja ću ti kadgod trebati*. 21. *Stane raspitivati kome treba pastir*. 46. *Svinjar će vući kolikogod ustreba*. 210. *Carev sin da slugama da nose što treba*. 240. *Pravda ne treba mnogog ševrdanja*. 258. *Čistu obrazu malo vode treba*. 348. *Zlato mi treba konju na uzdu*. Npj. 1, 214. *Luka je ovake reči upotrebljavao, kako mu je kad kukar slog trebao*. Opit XVI. *Kad drugijeh knjiga niti je bilo, niti su trebale*. Pis. 72. *Može naučiti i prestići tkati, ako joj ustreba*. Straž. 1886, 1224. *Svaka stvar koju treba za kukav posao, ueka se metne u vodu*. Mojs. III. 11, 32. *Još mu samo carstvo treba*. Sam. I. 18, 8. *Pisac izostavio na mnogo mjesta riječ koju treba smislu*. Živ. kralj. i arh. IX. — **2)** *treba ići, man muss gehen, oportet ire*. Rj. *vidi trijeba, valjati, 2) valja ići. isp. morati*. — *Sad treba i gjavu da zaroni*. Npr. 91. *Da im treba vodu imati*. 187. *Za to im treba dati dvanaest novna*. 239. *Ko hoće samljeti, treba zasuti*. Posl. 158. *Ti treba mene da krstiš*. Mat. 3, 14. *Nije li trebalo da se i ti smiluješ?* 18, 33. *Ne treba da mi daš*. Mojs. I. 30, 31. *Ostane trebaše zaoštiti*. Sam. I. 13, 21. *Ti si Hristos sin Božji koji je trebalo da dogje na svijet*. Prip. bibl. 142. *Samo treba malim biti zadovoljna*. Rad 20, 155.

Trebèvić, *m. planina u Bosni blizu Sarajeva: Trebeviću visoka planina! s tebe mi se vidi Sarajevo*. Rj. *U Bosni narod govori: Trebèvić, Trebevića. Dr. Gj. Šurmui*.

trčbežina, *f. vidi krčevina*. Rj. *zemlja iskrčena. — od korijena od koga je trijebiti*. Osn. 163.

trčbežnik, *m. vidi krčilac*. Rj. — *od kor. od koga je trebežnina*.

Trčbiješ, *m. planina Rovačka do Lukavice (k istoku); na vrh Trčbiješa je Kapetanovo jezero*. Rj. 747. — *isp. riječi s takim nast. kod jemješ*.

Trebinjac, **Trebinjca**, *m. čorjek iz Trebinja. vidi Trebinjanin*. — *Uzani sobom Turke Nevesinjce, Nevesinjce i naše Trebinjce*. Npj. 5, 77. *za uke. isp. Petrinjac od Pëtrinja*.

Trebinjanin, *m. (pl. Trëbinjāni)*. Rj. *čorjek iz Trebinja. vidi Trebinjac*.

Trebinje, *n. Rj. varoš u Hercegovini. — imena*

mjesna s takim nast. Cetinje, Gusinje, Ljubinje, Nevesinje.

Trëbinjskî, adj. Rj. što pripada Trebinju.

Trëbišnjica, f. rijeka u Hercegovini. Rj.

Trëbhjesa, f. nekako mjesto na granici Crnogorskoj: E je jednom skoro uskočio od Trebjese, od gradske krajine. Rj.

trëbnik, m. das Ritual, liber ritualis. Rj. obredna knjiga. — U našijem starijem trëbnicima (Srbuljama) ima osobita molitva koja se čita, kad se ko s kim pobratimi. Rj. 512a. Cjevaraš, trëbnik. Rj. 813a (kaže se u šali). Tada kalugjer izvadi iz torbice petrailj i trëbnik i očita im oproštenu molitvu. Npr. 98. — od osnove koja je složena u po-treba. Osn. 274.

trëbovânje, n. das Brauchen, Vonnöthen-haben, indigència, usus. Rj. verb. od trebovati. stanje koje bira, kad kome što trebuje ili ko trebuje šta. vidi trebanje.

trëhovati, trëbujêm, v. impf. Rj. vidi trebati. — 1) *vonnöthen haben, ego.* Rj. vidi trebati 1, potrebovati (v. pf. i impf.): Ja ću tebi jedared vrlo treborati. Npr. 20. Ovo drvo ponesi caru neka mi od njega napravi kugjelju . . . i ostalo što trebuje. 106. Zlu ne treborado! (Kad se što ostavlja, pa ko reče: što će to?). Posl. 92. Što oči vide, kalauzu ne trebuje. 359. A dobar junak svugje trebuje. Npj. 1, 78. Gje pogodi, melcm ne trebuje. 4, 362. Više meni vojske ne trebuje. 5, 353. Za bratoljublje ne trebujete da vam se piše. Sol. 1, 4, 9. — 2) *vonnöthen sein, opus est.* Rj. vidi trebati 2. — Kako carski valja i trebuje poslužiti krsno ime svoje. Npj. 2, 93. Lepo Stojan opravio majku. kako carski valja i trebuje. 3, 172.

trëčača, f. febris tertiana. Stalli. groznica koja se poručava treći dan. isp. četvrtača.

trëčak, trëčaka, m. — 1) n. p. konj, dreijährig, trimus. Rj. od tri godine. tukre riječi kod sedmak 2. — Jare je do godine, pa onda dvize, pa trëčak. Rj. 282b. — 2) što u Inka logov: Morao bi gje trëčaku naći, ova mi dru konja ne će ovakog' voza uzvesti. A. Bogdanović.

trëčakinja, f. n. p. kobila, dreijährige, trîna. Rj. žensko što od tri godine. — Šta ćemo im darovati? . . . Jednu kravu trëčakinja, koledo, koledol Here. 343. Bjeuncici njegovi poljgoše dori do Sigora kao ju-nicu trëčakinja. Is. 15, 5. riječi s takim nast. kod desetakinja.

trëčëbrätüceda, m. trëčëbrätüceda, f. bratučed i brätüceda u trëčëm koljenu. Daničić, ARj. 609b. isp. prvobrätüced (i prvobrätüceda), drugobrätüced, četvobrätüced, petobrätüced.

trëči, čë, adj. der dritte, tertius. Rj. redni broj: Ja ću umrijeti prije no trëči kokoti zapoju. Npr. 114. Bez trëče nije soče. Posl. 12. Dva bez duše, trëči bez glave. 56. Dva puta mjeri, a trëči kraj. 57. Dva trëčëga ne čekaju. 57. Rodi dru sina i trëču gjevojkju. 229. Kao da trëči dan hljeba ne jede (tako je rgjav). 131. Nema trëče daske u glavi. (Gledaj: Nema četvrte daske u glavi). 304 (čunnt je malo).

trëčina, f. ein Drittel, triens, pars tertia. Rj. trëči dijel. — Može biti da bi se moglo uzeti da su drje trëčinu zakona Turskoga, a jedna trëčina Rimskoga. Kov. 2. Trëčim sažezi ognjem, drugu trëčim isijeci mačëm, a ostalu trëčim razmetni u vjetar. Jezek. 5, 2. Trëčina će troja pomrijeti od pomora, druga će trëčim pasti od mača, a trëčim ću rasijati u sve vje-rove. 5, 15.

trëčojagnjenica, f. ein Schaf, das zum dritten Male lammel, ovus tertium pariens. Rj. trëčo-jagnjenica, ova sto se trëčëm jaguju. isp. prvojagnjenica, drugojagnjenica.

trëčëm, zum dritten Male, tertium. Rj. trëči put. isp. prvom, drugom, i t. d. — Dvapat mjeri, trëčëm kraj. Posl. 57 (isp. Dva puta mjeri, a trëči kraj. Posl.

57). Zape strjelu za zlatnu tetivu . . . drugom zape strjelu za tetivu . . . trëčëm zape strjelu za tetivu. Npj. 2, 512. Prorokuj i pljeskaj rukama, jer će mač doći i drugom i trëčëm. Jezek. 21, 19.

trëgodišnjî, f. snje, adj. dreijährig, trimus: Iznosiću trëgodišnje vino. Rj. trëgodišnjî, od tri godine. isp. godišnji, ovogodišnji. vidi troljetni.

trëm, (u Boči) trëm, (u Dalm.) m. der Augenblick, momentum, cf. trenuće oka: u oni trem, t. j. u onaj mah; za tren; u onaj tren. Rj. vidi i trenutak. — Prekrsti se prema suncu, koje u oni trem izlažaše. Npr. 99. Kad gjevojka rukom o ruku pljasnu, svi potekoše u jedan trem. 104. U ta isti trem zamuti se bratu mu bočica vode. 118. — trenuti (korijenu je otpalo p pred n od nastavka). trenuće, tren; trepavica; trepetati, treptati. Korijeni 92. tren, i sa m mjesto u: trem. Osn. 136.

Trënda, f. ime žensko. Rj. isp. trenda. — imenu ženska uzeta od bilja kod Višnja.

trënda, f. (u Slav.) vidi trëndovilje. Rj. vidi i trendofio.

trëndolio, trëndofila, m. (u Dubr.) vidi trändovilje. Rj. biljka. vidi i trenda.

trënica, f. — 1) das Reibeisen (österreich. Reibeisen), rahulu serruens tritui. Rj. vidi erende 1. isp. noževo, rabaonica, ribež. — 2) daske testerom načinjena, ein gesägtes Brett (österreich. Pfosten), tabula. Rj. — u nekim oblicima glagol trî: trëm, trëž; trënica, natrenik, utrenik. Korijeni 89.

trënuće (trenuće) öka, n. der Augenblick, momentum: za trenuće oka, cf. tren. Rj. vidi i trem, trenutak. — Dok bi dlan o dlan udario (t. j. brzo, za trenuće oka). Posl. 63. Za nekolika trenuća oka. Nov. Srb. 1817, 763. A ti se ne stidiš, ne plačeš za sebe samoga što se u ovo trenuće ne moliš ni za sebe ni za druge! DP. 29.

trënutak, trënutka, m. vidi trem, tren, trenuće. za nast. isp. vrütak, osnutak. — »Ja mogu za deset trenutaka« . . . i donese zaista za deset trenutaku vode s Jordana. Npr. 203. To potraja nekolika trenutaku. Zlos. 161.

trënutan, trënutna, adj. što pripada trenutku. trenući, trenu; momentan, momentaneus. — Koji su za neku trenutnu korist uzeli na dušu nekoliku svoju braću. Zim. 26.

trënuti, trënem, v. pf. das Auge zu thun, claudere oculos: cijelu noć nijesam tremo. Rj. isp. kod trem, tren korijen i riječi koje se od njega dorode, osobito v. impf. treptati. — Kolovogja. diko naša! okom treni, kolom kreni. Npj. 1, 176. Malo trenuh, čudan sanak usnih. 2, 100. Malo trenu na gjergjevu glavom, malo trenu, al' se brže prenu. Here. 29.

trënje, n. (u Srijemu) das Reiben, frictio. Rj. verb. od trî. radnja kojom tko tre što.

trëpača, f. (u Bač.) sprava kojom se nabija kudjelja (u Srijemu se zove trlica 1), vidi stupa 2. Rj. — Trepača (osn. u starom TRĚPATU). Osn. 349. riječi s takim nast. kod čepača.

trëpavica, f. die Augenwimper, cilium. Rj. vidi trepša (koje će biti angm. od trepavica). — Kroz kosmate gornje trepavice. Rj. 292b. U Milice duge trepavice, prekrile joj rumen' jagodice, jagodice i bijelo lice. Npj. 1, 431. Obrvice s mora pijavice, trepavice krilu lustavice. 3, 257.

Trëpča, Trëpča, u pl. planina u Rudinama: Svrh Trepuču do dno Riječana. Doklen dogješ u Trepča široka. Rj.

trëpčana igla, trëpčanica, f. die Zitternadel, acus tremula. Rj. igla što trepeće — Tarpoš je opletan od bijele loze . . . po čosi je prišivena šamija, a preko šamije pričodena iglana (trëpčanina i kolaračama) bijela maranica. Rj. 732b.

trëpčani, adj. što trepeće. vidi trëpčana igla. — trëpčani (od korijena od koga je trepet). Osn. 147.

trepčeti, trèptim, *vidi* treptjeti. Rj.
trepčeljka, *f.* (u Vršcu) *vidi* peteljka. Rj. *n. p. u* trèšnje, *ono za što je držimo, vidi* i stabaljka, *i syn. ondje*. — *od korijena od koga je trepet. isp. Korijeni* 92.

trepčrènje, *n. verbal. od* treperiti. Rj.
trepčriti, trepčrim, *v. impf. dem. od* treptjeti. Rj. *vidi* trepkati.

trepčt, *m. das* Beben, tremitus. Rj. *isp.* trepetanje. — **1)** *u pravom smislu*: Ne umiju dvoru puta naći od mirisa rana bosioka . . . *od trepetu sivijeh sokola*. Kov. 59. — **2)** *trepet od straha, vidi* tres, trèšnja 1. drhat. *isp.* jeza, ježnja. — *Spopašće ih strah i trepet*. Mojs. II. 15, 16. Strah i trepet vaš pustiće Gospod na svu zemlju. 11, 25 (= trepet od vas). Prepadaše se i poljgoše. *Trepet obuze ih ondje*. Ps. 48, 6. Strah i trepet dogje na me, i groza poduze me. 55, 5.

trepčtånje, *n. das* Zittern (des Laubes), trepidatio. Rj. *verb. od* trepetati, *koje vidi*.

trepčtati, trèpčëm, *v. impf. zittern (vom Lurbe), trepidat (folium)*. Rj. *trepeće n. p. list na drvetu. v. pf. slož. zatrepčtati*. — *Trepčtu li novi ronei na našoj snaži?* Npj. 1, 43. Već jasika trepetala usred ljeta i bez vjetra! I, 119. Na kalpaku trepeće mu perje. 3, 519. *Trepčtala trepetljika*, puna bisera. Herc. 248. Kad svatovi prohode, neka biser trepeće. 263. Radi pròròka puca srce u meni, *trepeću sve kosti moje*. Jer. 23, 9.

trepčtljika, *f.* — **1)** *das, was an der Zitternadel zittert, argentum tremulum de acu*: Na čelenci trista trepetljika. Rj. *ono n. p. na trepčanoj igli što trepeće*. — (čuk, 2) ženska kapa iskičena i navrh nje puca, o kojemu vise pare i različne trepetljike. Rj. 761b. Poslaću ti sitnu trepetljiku. Npj. I, 166. *Trepčtala trepetljika*, puna bisera. Herc. 248. — **2)** (u Boei) *vidi* jasika. Rj.

trepčkånje, *n. verb. od* trepkati, *radnja kojom što trepka*.

trepčkati, trèpkām, *v. impf. dem. od* treptjeti. *vidi* i treperiti. *isp.* treptati. — *Trepčkaju joj u nidrima dojke*. HNpj. 4, 548 (u nidrima zap. u njedrima juž.)
trepčtånje, *n. das* Zittern, trepidatio, motus tremulus. Rj. *verb. od* treptati, *koje vidi*.

trepčtati, trèpčëm, *v. impf. (mit den Augen blinzeln, nicht)*. Rj. *treptati (očima), v. pf. prosti* trenuti (okom); *slož. nz-trepčtati, za-trepčtati*. — Jedan od njih *trepeće* tako često da se upravo ne zna kud gleda. Megj. 128 (pogrješka štamparska *treplje* mjesto *trepeće*. M. Gj. Miličević).

trepčtjeti, trèptim, *v. impf. flattern, volito, morco alas; flimmern, mico, tremo*: trepti zlato na njemu. Paun *trepti* da poleti. Rj. *v. pf. slož. po-trepčtjeti, za-trepčtjeti. dem. treperiti, trepkati*. — Onu smo (djevojku) poslali, pa se ne vraća, može biti da do sad zlato na njoj *trepti*. Npr. 135. Na glavu joj zlatna kruna, na glavu joj *kruna trepti*. Npj. 1, 342. Zdrav si, o barjaktaru! vazda barjak nosio, *barjak ti treptio*, u ti pod njim kako pelivan letio. Kov. 72.

trepčusa, *f. vidi* (augm. od?) trepavica. — Pop Jevrem kresnu *trepčusom* od levoga oka. Megj. 107.

1. trèš, *m.* (oko Omiša) *das* Zittern, tremor: uhvatio ga tres. Rj. *vidi* trèšnja 1, trepet, drhat. *za postanje isp.* tresti se.

2. trèš, *popade* ga, pa s njim tres o zemlju. J. Bogdanović. *uzvik. isp.* tresnuti 2, tresni ga o zemlju.
trèšat, trèšća, *m.* (u C. G.) *vidi* pucar. Rj. *vidi* i drndar. *koji razbija vunu*. — *od osnove koja je od tresti u sadaš. vrem.*

trèšavica, *f.* (u Risnu) bolest, kad kome dršću ruke ili glava, *das* Zittern, tremor. Rj. *kad se tresu ruke ili glava*.

trèšnje, *n. das* Schütteln, quassatio. Rj. *verb. od* 1) tresti, 2) tresti se. — **1)** *radnju kojom lko tresè što*. — **2)** *stanje koje biva, kad se slo tresè*: I ongje

se tresla zemlja . . . i svaki je put *trajalo tresenje* oko dva minuta. Nov. Srb. 1817, 748. Postaje glasovi i gromovi i sijevanje munja i *tresenje zemlje*. Otkriv. 8, 5.

trèšët, *m.* u ritu ili onako na podvodnu mjestu zemlja koja se kao uliježe kad čovjek ide po njoj. Rj. *vidi* treskavica 2. — *značenje* (korijenu) *činili da što dršće*: trèšti; tres; tresac; treset; treskavica; tresnuti. Korijeni 93. *riječi s takim nast.* klepet, trepet, zveket.

Trèšët, *m.* velika bara i rit kod Negotina. Rj. *isp.* treset.

trèšigaća, *f. der* Mausefalk, falco buteo, *cf.* mišolovka 2. Rj. *ptica, vidi* i mišar. — tresi-gaća, *riječi tako slož. kod* čistikuća.

trèšilac, trèšioca, *m.* čovjek koji šljive tresè. Rj. *može tresti i oruđe itd. riječi s takim nast. kod* čuvala.

trèška, *f.* — **1)** *der* Splitter, assula. *cf.* iver. trèština. Rj. *coll.* triješće, *vidi* treskolina. — **2)** (u Dubr.) *das* Geräusch, strepitus. Rj. *vidi* glomot, gromot, tropot; talabuka, tarlabuka, trlabuka, urnebes. — Oni krilati konj počne u carevoj konjušnici vrištati i krilima udarati da se *od velike uke i treske* i sav carev dvor zatrese. Npr. 153. *Značenje* (korijenu) razbijati, cijepati, udarati, po tom i praskati (u najviše je riječi i praska nz drugo): *trijes* (k je otpalo), *trijesak*, *treska*, *triješće*, *trèština*: *trèšten* (otpalo je k pred lj; geniculum, kao golje je odlijeljeno) — *značenje* biće udarati, natresti, nabiti (vinom): *trèšten* (jako pijan), *otrjèskati se* (jako se opiti); *isp. sutrusan*. Korijeni 94.

trèškavac, *m.* (trèškävca, Iveković). — **1)** (u Promini) onaj što tresè novce u kapi, kad se igra treskavica 1. — **2)** (u Kotarima), onaj što lovi sjenice: *nzme se* mjehurić od babine žumice ili od Božjega drvca, u mjehurić se stavi nekoliko zrno prosa, mjehurić se drži procijepom i treska se njim, te se čuje glas nalik na cvrkutanje sjenica koje dolijeću i hvataju se na lijepak: *treskarac* je, razumije se, sakriven za granom ili za žbunom. Rj.³ XLIII.

trèškavica, *f.* — **1)** *Art* Panzer in Slavonien, saltatio quaedam. Rj. *tanac. igra nekaka u Slavoniji. tance vidi* kod tanac. — **2)** *vidi* treset. Rj.

trèskoline, *pf. die* Splitter. *najte* mi djece *nakupite treskolina* na vatru. J. Bogdanović. *vidi* triješće. *sing.* treska 1.

trèškòvit, *adj. fulmineus*. Palmotić: Božja ruka *treskoritu* svud se stere, *plam treskovit*, svjetlost *treskorita*. Stulli. *u čemu imu treske* 2.

trèšlov, *adj. von* trijesla. Rj. *što pripada trijesli*.
trèšlovina, *f. das* Holz von trijesla. Rj. *treslovo drvo*.

trèšnuti, trèšnëm, *v. pf.* — **1)** *erschüttern, concutio*. Rj. *v. pf. slož. pritresnuti. slož. v. pf. od* tresti *vidi* kod njega. *v. impf. prosti* tresti. *tresnuti što ili čim*: Kavazi kad kakoga velikoga gospodina sretnu, oni *stapom tresnu*, te siudžiri ili praporci zazveče. Rj. 257b. (Gje se čuje, nek se kupi! (Kad se gjeća igraju kupe, pak kad koje dobije, onda udarivši rukom ili *tresnuši* ono gje su mu orasi, reče). Posl. 77. Zdrav zdravljače! nov novljače! (. . . gjekoji još izvade i *norčanu kesu*, te je *tresnu* prema mjesecu . . .) 89. *sa se. pass.*: Zukvaja, nekaka jabuka slatka, u kojoj sjeme zveči, kad se *tresne* njome. Rj. 215a. *Smokve* s ranijem rodom; kad se *tresnu*, padaju u usta onome ko hoće da jede. Naum 3, 12. — **2)** *tresni* ga o zemlju, *niederwerfen, prosterno*. Rj. *udariti koga o zemlju. v. impf. prosti* trijeskati. *isp.* 2 tres.

trèšti, trèšëm, *v. impf.* Rj. *v. pf. prosti* tresnuti 1; *v. pf. slož.* iz-trèšti, na-, o-, po-, pre-, pro-, raz-, s-, u-, za-: pri-tresnuti. *v. impf. slož.* iz-trèšati. o-, po-, pre-, pro-, raz-, s-; *natresivati*. — **1)** *schütteln, quasso*. Rj. *vidi* cimati, drmati. — **S** koga *drveto*

samo voće pada, ne valja *gu tresiti*. Posl. 288. Vidje taštu gdje leži i *groznica je tresce*. Mat. 8, 14. — 2) *su se, refleks. zittern, beben, concutior, tremo*. Rj. isp. cokatati, drhtati. — *Lasno je reći ptrše, ali se usne tresu*. Posl. 167. *Trese mi se srce u prsima*. Npj. 5, 452. *Zemlja će se tresiti po svijetu*. Mat. 24, 7. *Sva se gora tresijaše* veoma. Mojs. II. 19, 18.

tréselj, *m.* vidi antréselj 1. od čega je okrnjeno. u samara nu natovarenu kljusetu mjesto među obje strane, a potom i ono što se nu natovarena konja metne odozgo među strane: I šezdeset konja dovodio, te tovari Turke i banove, on tovari po dva na jednog; i dotati Grubac-Osman-agu, te ga bači nu *tréselj* daidži. Npj. 3, 221.

trésljen, *m.* (u Boci) koljeno u trske, zove, loze itd., *Absatz, geniculum*. Rj. vidi i prešljen 2. — za postanje isp. Korijeni 94 kod treska.

1. **trésnja**, *f.* (pl. gen. trésnjā). Rj. dem. tresnjica. vidi alica, aršlama, babaje, bjelica, ernica, drenovača, fruškinja, hrdut, hrskavac, hrskavice, hrušt, karašlama, mletkinja, ranica, sitnica, vidovka, oruškinja, zakicevka, zvozniklja. — 1) *der Kirschbaum, cerasus*. Rj. drvo. — 2) *die Kirsche, cerasum*. Rj. rod. — *Tresnje zarude, zuragjuju*. Rj. 193a (isp. zarudak). *Ljudi zoblju tresnje, grožgje*. Rj. 213b. Nije dobro s velikom gospodom iz jednoga čanka *tresnje jesti*. Posl. 214.

2. **trésnja**, *f.* (u Dubr.) — 1) *das Zittern, tremor, cf. tres*. Rj. vidi i trepet 2. i syn. ondje. — 2) *das Erdbeben, terrae motus, cf. potres*. Rj. vidi i trus. isp. tresenje. — riječi s takim nast. kod čežnja.

Trésnjevo, *n.* polje i selo u Crnoj Gori: Kad dođeš u polje *Tresnjevo*. Rj. — Te se kule po *Tresnjevu* pale. Npj. 4, 452. Posla njega polju *Tresnje-rome*. 5, 214. *iz oroga se primjera vidi, da je Trésnjevo, n. adj. tresnjevo mjesto tresnjov biče dijalekt.*

trésnjica, *f.* dem. od trésnja. Rj.
trésnjov, *adj.* *Kirschen-, cerasinus*. Rj. što pripada *trésnji*. isp. *Tresnjevo*, za nast. aptov. — *Lila tresnjova*, ono što se oguli s *tresnjore* kore kao bar-tija. Rj. 328b. I on *trésnjov kumiš* zapalio. HNpj. 5, 320.

trésnjovac, *trésnjovec*, *m.* — 1) *Kirschenstab, baculus cerasinus*. Rj. *trésnjov štap*. — 2) *trésnjovo što muškoga roda, n. p. čubuk: A pobaci trésnjovca čubuka*. HNpj. 4, 324.

trésnjovača, *f.* — 1) *Stock von Kirschholz, baculus cerasinus*. Rj. *trésnjovačina*. — 2) vidi tresnjovica. Rj. *trésnjova rakija*. — riječi s takim nast. kod ajgirača.

trésnjovica, *f.* *Kirschbranntwein, vinum ustum e cerasis, cf. tresnjovača* 2. Rj. *trésnjova rakija*.

trésnjovina, *f.* *Kirschholz, lignum cerasinum*. Rj. *trésnjoro drvo*.

trésťen, *adj.* u riječima: pijan tresťen. *tüchtig benebelt, vino obrutus*. Rj. *jako pijan*. isp. otrijes-kati se (*jako se opiti*). vidi Korijeni 94 kod treska. — Onaj Kaplar bejaše neka omalena, krnjonosna satvar, naduvena, tupa, a često i *trésťenu* pijana. Megj. 97.

Trésťeník, *Trésťenika*, *m.* voda na Lovčenu, k jugu od Ivanovijeh Korita, oko tri sahata od Cetinja. Rj. za postanje isp. treska.

trésťina, *f.* ein Splitter, assula. cf. treska. Rj. coll. triješće. — po nast. *upravo augm. od treska* 1, po znižanju što i treska 1, koje vidi.

trg, *m.* — 1) *die Waare, das Kaufmannsgut, merc:* I u lagju *trga svakojaka*, ponajviše sjajnih ogledala. Rj. vidi hešpap, roba, ruba, stoka 2. — *Krijumčariti, trg kakar* pronositi krijući bez carine. Rj. 303a. *Da se načini dvadeset dučana, i u svakome dučanu da bude trg od druge ruke, sve bolji od boljega*. Npr. 68. *Buljuk volova, natovarenih različnim trgov (robom)*. Danica 2, 139. *Trg* ne znači »Markt« nego »die Waare«,

a »Markt« se u narodu našem zove: vašar, panagjur, pazar, sajam, dernek. Odg. na ut. 15. *Dovogjabu Solomunu konje iz Misira i svakojaki trg*, jer trgovci carevi uzimahu *trg* različan za cijenu. Car. I. 10, 28. — 2) *mjesto gdje se trguje*. vidi čaršija, pijaca, pjaca, plac, pazar, poljana, trgoviste, tržište. — *Šada ću ustati, da idem po gradu, po trgovima i po ulicama tražicu onoga koga ljubi duša moja*. Pjes. nad pjes. 3, 2. *Koji prolaze nu tugje zemlje, da takovi trgovci budu dužni najprije ići nu srpske trge i ondje dati earinu*. DM. 242. *Za konja kupljena nu trgu*. 290.

trgalac, *trgaoca*, *m.* (u Dubr.) *der Weinleser, vindemiator. cf. berac*. Rj. *koji trgu vinograd*. vidi i brač, jemač. — riječi s takim nast. kod čuvalac.

trganci, *trgānācā*, *m. pl.* (öster. *der Sterz*) eine Art *Polenta, polentae genus*. Rj. vidi žganci. isp. kačamak, i syn. ondje.

trgānje, *n.* Rj. verb. od trgati. — 1) *radnja kojom tko trga, kuda što* (das Reissen, ruptio, abruptio. Rj.). — 2) (u Dubr.) pošao na *trganje*, vidi berba. Rj. vidi i branje, jemanje. — 3) *stanje koje bira kad trga n. p. u nozi*.

trgati, *trgām*, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* iz-trgati, na-, o-, po-, raz-. — 1) *reissen, abscissen, rumpo: trgau se konci, der Zwirn reisst, rumpürt flum*. Rj. vidi kidati 1. — 2) (u Dubr.) (*Wein*) *lesen, vindemio: pošao trgat'*, cf. brati 1. Rj. vidi i jemati. — I moja ružo rumena! što s' tako rano procvala? *Nemam te kome trgati: ako b' te majci trgala*, u mene majke ne ima. Npj. 1, 225. *Što će tebe trgana lozica*, kad ti more biti *netrgana*? Herc. 26. *Kad ugješ u usjev bližnjega svojega, možeš trgati klasje rukom svojom*. Mojs. V. 23, 25. — 3) vidi cijepati 3, sijevati 2. *trga u zubu, u nozi*. u Hrv. isp. *trgavica*.

trgavica, *f.* ima već dva dana, da me nekakva *trgavica* po svemu tijelu drži. J. Bogdanović. vidi sijavica.

trglja, *f.* vidi barbun. Rj. *morsku ribu*. vidi i trigla, bradovatica.

trgnuti, *trgnēm*, *v. pf.* (trgoh, tŕže, trgao, trgla). Rj. *v. pf. slož.* iz-trgnuti, o-, po-, pre-, raz-trgnuti (i raz-trći), u-trgnuti se, uz-trgnuti. *v. impf. prosti* trzati; sloz. kod trzati. — 1) *reissen (einen bei der Hand, die Pistole aus dem Gürtel), rapio, arripio*. Rj. — *Carev sin trgne sablju* pa ga dobvati po vratu te mu odsiječe glavu. Npr. 190. *Ona (djevojka) trgnu konja za uzdicu*, pa okreće dolje niz vodicu. Npj. 1, 603. *Pa on trže nože od pojasa, i udara sebe u srdašće*. 1, 605. *Trže Bakal sablju u desnicu*. 4, 268. *Sabljom trže*, te joj glavu diže. Herc. 68. *Potom trgau mač* da ga udari. Nov. Srb. 1817, 502. — 2) *a) zurück-ziehen, retrahuo: trže ruku k sebi, trgau*. Rj. *prelazno*. — Tek što ona osjeti silu vatre, a ona *trgne nogu k sebi*, pak poviče: *Dosta! dosta!* Danica 2, 137. — *b) neprelazno, kao udariti: Od toga doba snaga ljudska trgne natrag tako naglo da naskoro niko više nije živio 250 godina*. Prip. bibl. 12. *Na Kninu trgoše topori*. HNpj. 3, 518. — 3) *trže mu voda na zad, krv na nos, i t. d., brechen, prorumpo: Bog t' ubio od Udbine Mujo, ako piješ erveniku vino, vino tebe na rane trgnulo*. Rj. isp. udariti 4. — *Onda siromah vuk loči, loči, dok mu trgne vodu nazad... dok mu voda trgne i nu uši... dok mu voda trgne na nos i nu usta*. Npr. 179. *Ali lete dva vrana gavrana, krvava im krila od ramena, na kljunove b'jela pjenu trgla*. Npj. 2, 306. — 11. *su se, refleks. reissen (z. B. puška), auffahren (im Schläfe), excutior*. Rj. — *Batila se puška, t. j. trgla se*. Rj. 17b. *Tek mu se trgla navisnica*. Rj. 414a. *Kad Brko to čuje, on se trgne i skoči na noge*. Npr. 4. *Kad carević sve to vidi, on se veoma začudi, pa se trgne malo natrag*. 195. *Dragojlo se trže iza sanka*. Npj. 1, 369. *I ja legoh spavati; kad se od sna ja trjoh, palice mi listale*. 1, 511. *Ja kad Tale te razabra riči, on se trže*

od begu i paše. Kad poteče pašinu seizu . . . HNpJ 3, 508.

trgovac, trġovca, m. der *Handelsmann, mercator*: Trgovac je lovac (Posl. 320). Rj. *vidi* bakal, bakalač, bazergijan, brašnar, bubar, čardžija, čifta, dramoser, grk, (trgovac) marveni, morski, pijavičar, pomorski, prekupač, svinjar 2. (trgovac) svinjarski, svinjski, žitar. dem. trgovčić. — Ja Simune, od moru trgovče! NpJ. 3, 451. Nemamo pravili knjižnih trgovca. Danica 3, XXIII.

trgovacki, adj. *Handels-, mercatorius*. Rj. što pripada trgovcima ili trgovcu kojemu god. — Goučin, koji goni trgovacku stoku. Rj. 94b. Obuć' ćemo ruho trgovacko. NpJ. 3, 4. Operem po običaju oba komada (svile), da bi ih očistio od poganštine, koja je za njih prionula od ruku tkačevih i trgovackih. Danica 2, 128. Matica Srpska gleda najviše na trgovacki dobitak. 5, 77. Nego je i trgovacke rolove terao na more. Miloš 44. Pjesme kojekake nove, koje prave učeni ljudi i gjaci i kafe trgovacke. NpJ. 1, XIX. Orao velik uze vrh od kedra i odnese ga u zemlju trgovacku. u grad trgovacki metnu ga. Jezek. 17, 4. Kako su mu (Dubrovniku) drage bile trgovacke slobode . . . Glavno je svima trgovackim ugovorima bilo pravo za trgovinu slobodnu. DM. 328.

trgovanje, n. das *Handeln, mercatus*. Rj. verb. od trgovati. radnja kojom tko trguje. isp. pazar 2.

trgovati, trġnjem, v. *impf. handeln, mercaturam exercere*. Rj. *vidi* patrgati, čariti. — 1) trgovati uopće (ne kaže se objekat) i s kim (rijetko: u koga): Tržariti, tržiti, pomalo trgovati. Rj. 748a. On pobratima svoga, s kojim je toliko mnogo trgovao i soli i hleba jeo, ni po što ne će ostaviti. Npr. 171. Ne trguj s onim s kim ćeš se gologlav esapiti. Posl. 210. Teško Turkom trgujući s Markom. NpJ. 2, 348. Dok pogubim Crnoga Gjorgija, koji s Bečkim trguje česarom. 4, 138. Došao u Dubrovnik, gdje i sad trgujući živi NpJ. 1, VI. u koga: I usporod da poređujemo, da trguje očur u očuru, i dvojica duvan da pušimo. NpJ. 4, 519. — 2) trgovati čim (rijetko: u što): Bubar, koji trguje svilenijem bubamu. Rj. 46a. Al' onoga po moru trgovca, koj' trguje dibom i kadifom. Herc. 162. Onde je živeo do rata trgujući koječim. Danica 4, 11. On je trgovao svinjama. Miloš 2. Ona nek ti bude žena; ali nikako da je ne prodaš za novce ni da njom trguješ. Mojs. V, 21, 24. Blago čovjeku koji najge mudrost . . . Jer je bolje njom trgovati nego trgovati srebrom. Prič. 3, 14. Tarsis trgovče s tobom mnogim svakojakim blagom. Jezek. 27, 12. u što: Trgovče jedan čovjek u magarad. Rj. 763a.

trgovčić, m. dem. od trgovac. Rj. — U Srijemu pak . . . zovu i najmanjega trgovčića gospodarom. Rj. 96a. Grujo je Mehandžić bio trgovčić i pomenute godine išao je nekakijem poslom u Srbiju. Npr. VII.

trgovina, f. der *Handel, mercatura*. Rj. — Dao se na nauku, na trgovinu. Rj. 111b. Odbiti kud na drugu stranu, n. p. vodu, put, trgovinu. Rj. 144a. Trojak, u lončarskoj trgovini lonac. Rj. 750a. Otac mu da brod i u njemu trgovinu, da kroz prostrani svijet ide i da se trudi. Npr. 246. Niti je i kake druge velike trgovine mogao ko voditi da oni u njoj nisu bili pomešani. Danica 4, 22. Matičari svi imaju svoje druge trgovine i poslove, a ovo rade samo mimogred. 5, 76. Zakoni morske trgovine. Nov. Srb. 1817. 323. Trgovina je dobro išla. 1817, 753. Kako još nemamo prave knjižne trgovine. NpJ. 1, 4, XLIII. Kao što su i u drugijem gotovo svijem znatnijem trgovinumu u zemlji bili ortaci. Sovj. 22. Trgovina bijaše Dubrovniku glavni posao; njom je stekao i držao svoju silu. Za to se veoma poštovao trgovina, koju radiše ne samo gragjani nego i plemići . . . Glavno je svima trgovackim ugovorima bilo pravo za trgovinu slobodnu i bez štete. DM. 238. Osim tr-

govine običnijem stvarima za potrebu Dubrovčani su trgovali i robljem. 248 (nasuprot tome: U Bosni onako dugo trajala trgovina s robljem. 249).

trgoviste, n. *vidi* trg 2. i *syn. ondje*. — Domaći razlog na trgoviste ne izlazi. DPostl. 19. ima i u Studija: emporium (mjesto gdje se trguje). u Hrr. su selu Malo Trgoviste, Veliko Trgoviste. adj. narod govori Trgoviški (trgoviški). isp. Ljeviški adj. od Ljevišta.

trgovka, trġovkinja, f. die *Handelsfrau, mulier mercaturam faciens*: Imam ujuu na moru trgovku. Rj. žena koja trguje. — za nastarke isp. boljarka i boljarkinja.

trgovlačenje, n. das *Verschieben, dilatio*. Rj. verb. od trgovlačiti. radnja kojom tko trgovlači što.

trgovlačiti, trġvlāčim, v. *impf. razvlačiti* kakav posao, *verschieben, differo*. Rj. *vidi* i odgagjati, i *syn. ondje*. — oraj glugol opominje na Lat. tergiversari.

tri, drei, tres. Rj. 2. padež trjū, 3. 6. 7. padež trīma. Obl. 47. — Tako njuh tri četiri mogu popiti nekoliko oke rakije n. p. uz jednu jabuku. Rj. 351b. Tvojoi ženi postavljene su tri od zlata trpeze. Npr. 84. Da daruješ mojoj carici onoliko blaga koliko bi mogli ovi tri konja dočerati. 120. (isp. niže primjer iz NpJ. 5, 230). Odaberi onaka tri konja kakva ti je moj otac narekao . . . natovari one tri konju. 121 (isp. niže primjer iz NpJ. 4, 250). Izvuče sva tri sirca iz torbe. 178. Tri je dobru teško sastaviti. Posl. 320. Udavah se tri četiri puta. NpJ. 2, 13. Zakuni se mnome tripot krivo. 2, 82. Obazre se, reče tri riječi: »Moja bračo . . . 4, 169. Vi poslaste tri moje viteza. 5, 230. (u Crnogorskom narječju njesto: tri moja viteza). Ne dam tebi tih triju sužanja. HNpJ. 4, 522. Proleti po sobi dva tri put. Danica 2, 130. »Al' u sretrima knjigama naštampano je mjesto »ali« (»al'«). NpJ. 1, 315. Slaba je razlika bila između orih triju pesama. 4, XX. I svetri se ove prve riječi u narodu više govore od ove posljednje. Pis. 40. Nemam više nego tri butele, pak sam i od njih tri obrekao jednu dati Gagiću na put. Straž. 1886. 1104. Vlastelin tri kralja bosanska, Tvrtkov. Dabišin i Ostojin. DRJ. 2, 62.

trica, f. (u Dubr.) trojka u kartama, die *Drei, ternio*. Rj. karta koja broji tri. isp. petica 3, šestica, sedmica 1, i t. d.

trice, trīca, f. pl. Rj. za postanje isp. trina. — 1) *vidi* mekinje. Rj. *vidi* i osjevine, palje, posije. — Ko se s tricama pomiješa, valja da ga svinje izjedu. Posl. 155. Viri k'o miš iz trica (palja). DPostl. 150. — 2) die *Excrementa, recrementa*: Trice i kućine (Rgjavu, zlo. Posl. 320). Rj. *vidi* nččist (f.), i *syn. ondje*. — Ica trica, oka na momka. Posl. 106. Ne kopaj tricu! (Progji se besposlice i budalaštine). 201. Pogj, jejj trice. DPostl. 97.

tričan, trīčna, adj. n. p. kiselica, *Kleien-, furfureus*. Rj. što pripada tricama 1.

tričarija, f. *dummes Zeug, ungue*. Rj. isp. trice i kućine; besposlica 2, budalaština.

tričav, adj. *Dreck-, stercoreus*. Rj. što pripada tricama 2. isp. govnav.

tričida, f. (meni se čini kao da u Srbiji govore *tričela*) der *dreiermige Leuchter mit dem der Bischof den Segen gibt*. Rj. svjetnjak sa tri grane (nu koje se metne po jednu svijeću) te episkop daje s njim blagoslov. u crkvenim knjigama trikirij. isp. čirak. Grč. *τριών* (voštana svijeća).

trides, *vidi* tridest, kojemu se zadnji glas t u govoru jugozapadnom kudšto ne čuje. *vidi* i trideset, triest. — Oni vode trist' i trides robah. NpJ. 3, 276. Tad zakuka dvan'es udovica, koje hrane trides siročadi. 4, 124.

trideset, dreissig, trīgintu. Rj. *vidi* trides, tridest, triest. — Oni mu obrekoše trideset srebrnika. Mat. 26, 15.

tridesēti, *adj.* der dreissigste, tricesimus. Rj. *vidi* trideseti, triesti. — *Godine tridesete*, mjeseca četvrtoga, petoga dana otvoriše se nebesa. Jezek. 1, 1.

tridesetero, *adj. syn. n. vidi* tridesetero.

tridesetori, e, a, *adj. pl.*: Daću vam trideset koluja i tridesetore svećane haljine. Sud. 10, 4. *vidi* trideseteri, triestori, *upotrebljavanje vidi* kod četvori.

tridesetorića, *f.*: Bješe najslavniji izmegju tridesetorice, ali one trojice ne stiže. Dnev. 1, 11, 25. Ovaj Venaja bješe junak megju tridesetorićom i nad tridesetoricom. 27, 6. *upotrebljavanje vidi* kod četvorića.

tridesetero, *adj. sing. n. vidi* tridesetero; tridesetero, tridesetero; triestero, triestoro. — Pogjemo nas desetak su trideset konja u Dubrovnik . . . dok svi ugjemo i uvedemo sve tridesetero konja. Npr. 6. Imaše trideset sinova, koji jahahu na tridesetero magaradi. Sud. 10, 4. *upotrebljavanje vidi* kod četvoro.

tridest, *vidi* tridest. Rj. tridest(e)t, tridest't. *vidi* i trides, triest. — *Tridest* Štojan odsiječe glava. Npj. 3, 128. Čujete l' me, *tridest gjece ludo!* 3, 409.

tridesteri, e, a, *adj. pl. vidi* tridesteteri, triesteri. — Ne dam tebi toke tridestere. Npj. 3, 450.

tridestero, *vidi* tridestoro. Rj. *vidi* trideseetero, trideseetero; triestero, triestoro.

tridestū, *adj. vidi* trideseeti. Rj. *vidi* i triesti.

tridestoro, Anzahl von dreissig, triginta. Rj. *vidi* tridestoro, i ondje ostale oblike. — *Tridestoro* govoda. Rj.¹ XLVII. *upotrebljavanje vidi* kod četvoro.

triest, *vidi* trideset (mit allen Ableitungen). Rj. tri(d)est-triest, pu kao što se mjesto trideset govori skraćeno triest, tako se i sve riječi doredene od trideset mogu gororiti i skraćeno: triesti, triestero, triestori, triestorica, triestoro. — Te je Gruji savezala ruke, i zamače sindžir oko vrata, *triest halki* četrdeset oka. Npj. 3, 37.

triestero, *adj. n. vidi* triestoro; trideseetero, trideseetero; triestero, triestoro. — Zadruga. Po triestero čeljadi slušao sam u Srbiji da se nalazi u jednoj kući. Rj. 173a.

triestori, e, a, *adj. pl. vidi* trideseeteri, tridesteteri. — Da sakuje toke triestoro. Npj. 3, 440.

triestoro, *adj. n. vidi* triestoro, i ondje ostale oblike. — *Triestoro*, trideseetero. Rj.¹ XLVIII.

Trifun, m. ime muško. *vidi* Tripun, Trivun. *po tvrdi u prezimenu*: Pokazati (mi) čovjeka iz sela Rigjana, po prezimenu *Trifunovića*. Rj. 173a.

trigla, *f.*: Prida se glavu od *trigle*, a prid svekrvu od bukve. DPost. 100 (prid u zap. govoru mj. pred). *trigla* riba koja se zove i *barbun*. Zore rib. 18; u Vuka *triglja*. XVIII. *morska riba*. Grč. τριγλα. *vidi* i bradovatica.

trijeba, *f.* u riječima: nije *trijebe* (u. p. govoriti o tom), es ist nicht nötig, non est opus. Rj. *vidi* trēbā (trebati 2). — Kad se kuha, *trijeba* je puhal'. DPost. 42. Rukom je *trijeba* sijal', a ne krošnjom. 108. Tko upade u more, *trijeba* je imat' oči i sprijed i zada. 137. Nije treba da s' u boju desi. Npj. 4, 170. Kakva te je triba načerala? 11Npj. 3, 125. Meni se je triba oženiti. 4, 270. Tako da nam nije *trijebe* što govoriti. Sol. 1, 1, 8. Mislim da kod onoga što je već rečeno nije *trijebe* pojedinice potvrđivati. Istor. 379. kao da imu i trijeb f.: I za zlijem godištem trijebi je sijal'. DPost. 31. u Stullija imu: trijeba je, trijebi je, necesse esse, necessum esse.

trijebiti, trijebim, *v. impf.* Rj. odvajajući čistiti. Korijeni 93. *v. pf. slož.* iz-trijebiti, o-, raz-; *v. impf. slož.* rastrebjivati. I. säubern, expurgo: pasulj, sočivo, pirinač: *Trijebite* grada bijeloga. Rj. (graha?). — II. sa se, *refleks.* — 1) trijebiti se n. p. od vašiju, sich säubern, purgari. Rj. — 2) trijebe se šljive od svijeta, die Blute abwerfen, decussisse folliculos caulis. Rj.

trijebljénje, *n. das Säubern, expurgatio*. Rj. *verb.* od 1) trijebiti, 2) trijebiti se. — 1) radnja kojom

tko trijebi što, n. p. pasulj. — 2) radnja kojom se tko trijebi n. p. od vašiju, i stanje koje biva kad se n. p. šljive trijebe.

trijedan, trijedna, *adj.* tri-jedan, dreieinig, trinus, triuus. *vidi* trojedin. — Izreče na glas hvala trijednome Bogu. DP. 18. Prizivajući ime trijednoga Boga. 261.

trijem, trijēma, *m. die Halle, porticus*. Rj. *vidi* šarapod. — Potrémak (potrijemak) mjesto pod trijemom. Rj. 556b. Kuga je u Sremu. — Nije nego u tremu. Posl. 162. Na svetom mjestu neka se jede, u trijemu od šatora. Mojs. III. 6, 26. Bijahu prozori na kljetima suženi unutra, tako i na trijemovima. Jezek. 40, 16.

trijes, *m. vidi* trijesak: Puče puška ka' trijes od neba. Rj. trijes (k je otpalo), trijesak. Korijeni 94. *isp.* trijeskati. *vidi* i grom. — *Trijes* te Božij ubio! Posl. 320. *Trijes* ga je iz vedra neba udrio. DPost. 137.

trijesak, trijēska, *m. vidi* grom: puče kao trijesak (isp. Puče kao grom. Posl. 267); zdrav momak kao trijesak (isp. Posl. 89). Rj. za značenje *isp.* trijeskati. — Najvišijeh se vrha *trjeskori* hitaju. DPost. 68.

trijēska, *f.* glavica sa zidinama u Rudničkoj nahiji. Rj.

trijēskánje, *n. verb.* od trijeskati, koje *vidi*.

trijēskati, trijēskām, *v. impf.* kao udarati, lupati. *v. pf.* prosti tresnuti 2. *v. pf. slož.* otrijeskati se (jako se opiti). — Ni drijema, ni trijeska. DPost. 79. Ni svaki grom ne trijeska. 80. *praes. i* trijēštim (kao da je *inf.* trijēštati): Grom ga trijēšti iz vedra neba. DPost. 25. Oslu trijes trijēšti. 91.

trijesla, *f.* (u Boci) wilde Weichsel, arboris genus. Rj. prunus avistera Ehrh. Rj.³ drvo.

Trijest, m. Triest, Tergestum, cf. Trst. Rj. *vidi* i Triješće. — Procvjetala lijepa ružica u Trijestu mjestu pitomome. Npj. 5, 264.

Trijestanski, *adj.* što pripada Trijestu: Dimitrije Vladislavljević, učitelj *Trijestanski*. Pis. 54. *vidi* Trjestanski, Trščanski.

trijēšće, *n.* (coll.) die Splitter, assulae, festucae. Rj. *vidi* iverje, treskoline. jedinica onoga što znači *triješće*: treska 1, tresčina.

Triješće, *n. vidi* Trijest, Trst. — Pak poleće na kraj mora slana, na kraj mora, u *Triješće* ravno. Npj. 5, 6.

-trijeti, -trem ili tarem, ne dolazi ovako prost, nego samo složen pò-trijeti (pò-trēm), sa-, u-, zamjesto njega dolazi trti (trēm, tarēm).

trijezan, trijēzna (trijēznī), *adj.* nüchtern (unbeauscht), erapula solutus, sobrius. Rj. — Što trijezan misli, (to) pijan govori. Posl. 360.

trijēzniti se, trijēznim se, *v. r. impf.* nikad se ne trijezni, er wird nie nüchtern, schläft den Rausch nie aus, erapulam edormio. Rj. postajati trijezan. *v. pf. slož.* o-trijezniti (i se), raz-trijezniti.

trijēznost, trijēznosti, *f.* sobrietas, temperantiu in victu. Stulli. osobinu onoga koji je trijezan.

trijēžnjénje, *n. verb.* od trijezniti se, stanje koje biva, kad se tko trijezni.

trika, *f.* — 1) kad u trikanju igrač postavi svoja tri zrna u jednom redu, ono se zove *trika* ili mlin. M. Krkljuš. — Nijesu li zar od postavljanja ona tri zrna u jedan red postale i same riječi trika, trikati se? Iveković. — 2) trike zovu se i same one erte, po kojima se povlače zrna obično grahova. M. Krkljuš.

trikánje, *n. verb.* od trikati se, radnja kojom se dvojica trikaju.

trikati se, trikām se, *v. recipr. impf.* igrati se mlina; govori se i kozati se. M. Krkljuš. Mühle spielen. *vidi* i lekovi, mice.

trikrat, *vidi* tripud (tri puta). *isp.* krat. — Trikrat omjeri, a jednom pristriži. DPost. 137.

trīna, *f.* — 1) das Bischen, mica, frustulum: nema ni trīne. Rj. *vidi* mrva, troha. Značenje (korijenu)

koje je u *trti*: potra. trice; *trina*, utrina, triniti. Korijeni 89. — 2) što je kod slame pljeva, to je kod sijena *trina*: *trinom* tare kostobolju. J. Bogdanović. *vidi* trine. — *dem.* trinica.

trinaest, *dreizehn, tredecim*. Rj. *vidi* trojanaest. — Sad je Mari tek *trin'est* godina. Npj. 3, 501.

trinaestero, *vidi* trinaestoro. Rj.

trinaesti, *adj. der dreizehnte, decimus tertius*. Rj. — Sa svojijeh dvanaest delija i s *trin'estim* Kraljevićem Markom. Npj. 2, 426. Oko glave pera i čelenke, devet pera, dvan'est čelenaka, a *trin'esto* noja tice krilo. 3, 156.

trinaestoro. *Anzahl von dreizehn, tredecim*. Rj. *n. vid* trinaestoro. *upotrebljavanje vid* kod četvoro. **trine**, *trünä, f. pl. die Abfälle vom Heu in der Krippe, frustulae foeni*. Rj. *mrve od sijenu što ostaju u jaslumu. vid* trina 2.

trünica, *f. dem. od trina*. Rj.

trüniti, *trünim, bröseln, frio*. Rj. — Nemojte slame u vršaju preveć *trüniti*. Presuha slama pa se preveć *trün*. J. Bogdanović. *vidi* mrviti, trošiti 2. *v. pf. sloz.* iz-trüniti. *u postanje isp.* trina.

trünka, *ake. Rj.³ XXXI. dolazi u molitri što se čati od more: Trünka* joj trakuli vragu joj glava. Rj. 367b.

trünja, *f.* — *Trünja, f.* (u C. G.) *vidi* trinja. Rj. 752b (*a riječ trinja nemu u Rj. na svom mjestu*).

trünja, *f. vid* trinja. *ake. Rj.³ XXXI.*

trünjenje, *n. das Bröseln, frio*. Rj. *verb. od trüniti. radnja kojom tko trün* što.

Tričko, *m. ime maško (od Tripun)*. Rj. — *takva hyp. kod* Boško.

Tripo, *m. hyp. od Tripun*. Rj.

Tripun, *m. Triphon*. Rj. *ime maško. vid* Trifun, *od čega je postalo promijenivši se tugje f u našem jeziku na p (i na v, vid* Trivun). *hyp.* Tripko, Tripo, Triša, Trišo.

Tripünj dan, *Tripünja dne, Festtag des heil. Triphon, dies festus St. Triphonis (den 1. Febr.)*. Rj. *dan sv. Tripunu. vid* Tripunjica. — *adj. takva vid* kod Ivanj dan.

Tripünjica, *f.* (u Boei) u ovoj poslojici: Nije zime ni zümice do Kotorske *tripunjice* (t. j. do Tripunja dne, kad slavi glavna crkva Kotorska). Rj.

triput (tri puta), *dreimal, ter, cf. triš, triždi*. Rj. *vid* i triž, trikrat, *trired. vid* primjere kod tri (triput, tri put) i kod put 3.

triputac, *tripunca, m.* (u Dubr.) *vid* bokvica 1. Rj. *biljka. vid* i bokva. — *tri-putac, prva pola tri, drugo pol* osn. u put. *isp.* Korijenji 97, 125.

trired, *vid* tri puta (triput), trikrat, triš, triž, triždi. — *Jedared, dvared, trired*. Rj. 647a.

trista, *dreihundert, tercenti*. Rj. *tri sta, tri stotine. isp.* sto, dvje sta. — *Trista* mi zavjeraka! Rj. 166b. Ne, ne, čovječe! *zu trista* šezdeset i pet koji su u godini! Npr. 220. *Trista* bez popa ništa (čledaj: Ako ćeš *trista*, bez popa ništa). Posl. 320. *Trista jada* (n. p. na njega — t. j. iskarati ga —, počiniti). 320. *Trista sijasetu*. (čledaj: *Trista jada*). 320. Oni vode *trist* i trides robah. Npj. 3, 276. Učme od Turaka *trista jada*. Danica 3, 168.

triseti, *adj. tri-sveti, iz crk. jezika. kao tri puta sveti, presveti*. — Molitvu *trisetome Bogu* prati vi-djelo. DP. 20. Pjevamo *trisetu pjesmu* životvornoj Trojici. 24.

triš, *vid* triž: *Triš* ću vi ga premjeriti zlatom. Pak pritrća brže k mene, *triš* me cjelova. Rj. *vid* i tripnt, i *syn. ondje. za nast. isp.* dvaš. — *Jaki grad triš* otuga. DPosl. 37.

Triša, *m. (ist.) vid* Trišo, Rj.

trišija, *f.* (u Dubr.) *der Mastixbaum (Mastix-Pistacie. Rj.³), pistacea lentiscus L.* Rj. *drvo*.

Trišo, *m. hyp. od Tripun*. Rj. — *takva hyp. kod* Dišo.

Trivün, *m. vid* Tripun. Rj. *vid* i Trifun, *od kojega je postao Trivun promijenivši se tugje f u našem jeziku na v. dem.* Trivunac.

Trivünac, *Trivünca, m. dem. od Trivun*. Rj. — *takva dem. vid* kod Jovanac.

triž, *triždi*, (u C. G.) *dreimal, ter, cf. tripnt*: Od radosti *triždi* mlada poskočila. Rj. *vid* i triš, i *syn. kod* tripnt. *za nast. isp.* dvažde.

Trjěstaneč, *Trjěstanca, m. čorjek iz Trjesta*: Da *Trjestaneč* u ovakovim dogagajima nijesu pomagali Stojkoviću. Rj.¹ XVI. *vid* Trščanin.

Trjěstanski, *adj. von Trjesta. Rj. što pripada Trjestu. vid* Trjěstanski, Trščanski.

1. trk, *m. (loc. trku) der Lauf, cursus*: Tako mi moga brka, biće oko kuće *trka!* (Posl. 302). Ubio zeca u *trku*. *Trkom trči* niz bijelu kulu. Rj. *isp.* trka 1. — *Digne se, obuće se i trkom put* onoga mjesta. Npr. 99. Ona se dosjeti pa sustopice *trkom* za njm. 123. A Mažari igru započese, prvu igru *trku* *pešučkoga*. Npj. 2, 485. Uglada čovjeka gdje trči . . . *trk* *prroga* čini mi se kao da je *trk* *Ahimasa* sina Šadokova. Šam. II. 19, 27. Svaki je okrenuo *svojim trkom*, kao konj kad nagne u boj. Jer. 8, 6. *Trk* je njihov *zao* i *moć* njihova neprava. 23. 10. Kod nas krivee puškama *gagaju*, *puškom na trk* kako tieu na let. Ščep. mal. 157.

2. trk, u riječima: *Trk* na polje, *šet* u kuću (kad koga čera na polje. Posl. 321). *cf. trč*. Rj.

trka, *f.* — **1)** *das Laufen, cursus*: stoji *trka* oko kuće; otišla u *trku* (u Brodskoj regemiti idu djevojke i momčad u veće nasred sela, pa potčrčavši svaki na svoju stranu gledaju ko će koga ubvatiti). Rj. *isp.* trk. — *Njihova igra i pasja trka* (sve jedno). (Igraju se, pa se zavade). Posl. 227. — **2)** *der Wettlauf, das Wettrennen, curriculum*. Rj. *vid* trkija, košija. — *Jaračiti konja za trku*. Rj. 427a. I došlo sam *potječ* na *trku*, da okušam sreću u doratu. Npj. 3, 251. Veliko je *zametno veselje: trke daje*, a nišane meće. HNpj. 4, 586. Dobar rat ratovah, *trku* *svrših*, vjeru održah. Tim. II. 4, 7. Gospod koji je dao mučenicima, da *trku pobožnosti dovrše*. DP. 348. — **3)** (st.): Oj ti konju, *trko* moja. Rj.

trkalište, *n.* (u Risnu) *die Rennbahn, curriculum*: Tu ti nema brodn pristaništa, ni konju *trkališta* Rj. *mjesto za trku. isp.* potrkalište. — *riječi s* *takim nast. kod* danište.

trkalo, *n.* u poslojici: Izići će kolo na *trkalo*. (Ili: Izići će gjeło na vijgelo. Posl. 98). Rj. *za nast. isp.* bjelilo 1.

trkänje, *n. das Herumlaufen, circumcursatio*. Rj. *verb. od* trkati. *radnja kojom tko trče*.

trkati, *trčēn, v. impf. Rj. v. pf. sloz.* do-trkati, iz-, ob- pre-, se-, raz-, za- (se); *v. impf. sloz.* do-trkivati, na-, ob-, u- (se), za- (se). — **1)** *umherlaufen, circumcurso*. Rj. — *Dijete hječe uzjahalo na štap pa trče po dvoru . . . i stane opet trkati po dvoru*. Npr. 151. *Jecam trče* u rakija *više*. (Uhranjen konj trči, a pijan čoek *više*). Posl. 114. — **2)** *trkati n. p. konja, t. j. činiti da trče*: Mamiti konja, t. j. ljutiti ga i *trkati*. Rj. 311b. Gričica grče, *Jovo konja trče*. »Sto ti konja ljutiš, što li razigravaš?« Here. 258. *sa se*: ljeljojužnji jaganjci *po moru se trkaju*. DPosl. 6.

trkija, *f. vid* trka 2, košija. — *Ona* (gjevojka) *pusti glas* po svijetu *da će* u taj i u taj dan *biti trkija*, pa koji je mladac na konju *preteče* da će biti njegova. Npr. 103. I sam carev *sin dogje* na *trkiju*. 101. *riječi s* *takim nast. kod* letija.

trklja, *f.* (u Hrv.) — **1)** *vid* pritka: I srebrnom *trkljom* zatrkljao. Rj. *vid* i tačka 1, taklja. — **2)** *Kozga*, 2) (u Pašt. a u ostaloj Boei *trklja*, a u Crnoj Gori *ostroga*) u vrlm granata pritka na kojoj se loze razilaze (kao čardaklije). Rj. 653b.

trkljanje, *n. das Pflocken, palatio*. Rj. *verb. od* trkljati. *radnja kojom tko trklja* n. p. *grad*.

trkljāš, trkljāša, m. *vidi* pričanik, tačkaš. Rj. *grah koji uz trklju pušta vriježe. vidi i* prtkas. — *riječi s takim nast. kod bradaš.*

trkljati, trkljām, v. *impf.* (u Hrv.) *pflücken, pfählen, palo, cf. priticati.* Rj. *trkljati n. p. grah, t. j. udarati trklju uzu nj. v. pf. slož. o-trkljati, po-, za-*

třklj, m. *die Trester, vinacea, cf. kljuk, masulj.* Rj. *izgnječeno grožđe sa širom zajedno. — riječi s takim nast. kod bubulj.*

trlabuka, f. *vidi tarlabuka.* Rj. *vidi i* talabuka; i treska 2, i ondje *syn.* — Ali svrh svijeh jada ne kazuje mužu da ne bude viješ *trlabuke.* Npr. 213.

trla vrla, *vidi* avrlj bavrlij; Podiže se stara baba, da pod starost jašikuje, grebenom se očesljala a mazanjem namazala, trla vrla te u kolo. Rj. *tamo amo, oramo, n. p. kad ko kazuje, kako je tumarao koje-kuda, dok je što našao. isp. trljati, vrljati.*

trlačenje, n. *vidi* torlanje. Rj.

trlačiti, trm, v. *impf.* (u C. G.) *vidi* torlati. Rj. *riječni razmetati se.*

trlica, f. — 1) *die (Flachs-) Breche, frangibulum.* Rj. *isp. stupa 2, trepača. — Pošto se kudjelja (ili lan) izvadi iz močila i osuši, onda se nabija stupou (a lan tre trlicom).* Rj. 647a. — 2) *der Ast, womit der Auffangende auf den klis aufpasst, ramus captantis zov klis.* Rj. (u *igranju klisa*). — *Trlica* (šumnata grana) . . . jedan baca klis a oni drugi svi čuvaju podaleko s *trlicama* i trle. Rj. 275b. — 3) (u Dubr.) *vidi* trznica. Rj. *vidi i* oklagija. *oblo drvo što se upotrebljava u pravljenju n. p. rezanaca.*

trličanje, n. *verbal. od* trličati. Rj.

trličati, trm, v. *impf.* (u Dalm.) Rj. *trlicom nabijati konoplje.* Rj.³

trliti, trfim, v. *impf.* Rj. v. *pf. slož. o-trliti, u-trliti. — 1) aufpassen (z. B. im klis-Spiel). aufpassen, capto.* Rj. *trliti* (u igri: značenje (korijenu) *stizati, hvatati*). Korijeni 88. *vidi* šudljiti. — U ovoj igri (u klisu) jedan baca klis a oni drugi svi čuvaju podaleko s *trlicama* i trle (t. j. smetaju klis du ne ide daleko i gledaju ne bi li ga kako uhvatili prije nego padne na zemlju). Rj. 275. Popik se štapom pustimičke odbija ili sagoni s kergje; drugi koji su u trlu, keče ga i trle. Rj. 542a. — 2) (u gor. primor.) lan, t. j. tri ga (kao kudjelja što se nabija), *brechen, frango.* I za žuku onamo se kaže *trliti je*, premda se ona ne trli *trlicom*, nego drukčije kao što je kazano kod nje. Rj. *vidi* trti 3.

trlo, n. — 1) (dolje preko Morave) mjesto gdje se stoka zimi drži. Rj. *trlo* (značenje koje je u *tor*). Korijeni 88. — Kao čobanin ponesem jednom od kuće na trlo mačku, i povedem dvoje pasa. Mil. 3. — 2) u *igranju popika mjesto odakle se popik trli*: Popik se štapom pustimičke odbija ili sagoni s kergje, drugi koji su u trlu, keče ga ili trle; kad ga ukeče, onda oni dogju iz trla te ga odbijaju a oni ga drugi keče. Rj. 542a.

trlja, f. — 1) onaj što trli n bananj i u drugoj kakoj igri, *der Aufpasser im banati se = Spiel, captator. cf. banati se.* Rj. *vidi* šudljati. — 2) *das Aufpassen im klis-Spiel, captatio, cf. trljenje 1: idi na trlju.* Rj.

1. trljānje, n. *das Reiben, friatio, fritus.* Rj. *verb. od* trljati, *radnja* kojom tko trlja n. p. žuku o kamen.

2. trljānje, n. *das Daherschleudern, incessus inconsultus.* Rj. *verb. od* trljati, *radnja* kojom tko trlja, t. j. ide ne gledajući kuda.

1. trljnti, trljām, v. *impf. reiben, attero.* Rj. *trti, trljati.* Korijeni 88. v. *pf. slož. na-trljati, po-, pro-, raz-, s-.* — *sa se, pass.:* Žuka umačući je u slatku vodu trlja se o kamen, te se ono što je kao drvo izlomi i poispada; i ostane samo vlakno kao u lana. Rj. 161a.

2. trljnti, trljām, v. *impf.* ići ne gledajući kuda,

daherschleudern, incedo temere, cf. basati. Rj. *vidi i* tentati 1, i *syn. ondje. v. pf. slož. natrljati.*

trljēnje, n. *verbal. od* trljati. Rj. — 1) *radnja kojom tko trli u igri n. p. u klisu. vidi* trlja 2, šudljenje. — 2) *radnja kojom tko trli n. p. lan.*

trljīn, adj. *des* trlja, *captatoris.* Rj. *što pripada trlji 1. — (U bananju) car baci žmureći svoj štap te udari trljīn.* Rj. 14a.

trmizānje, n. *das Rühren, motus.* Rj. *verb. od* trmizati, *radnja* kojom tko trmiže, pomiče se s mjesta.

trmizati, trmizēm, v. *impf.* (u C. G.) *poskicati se s mjesta: ne trmiže, t. j. ne kreće se s mjesta, sich rühren, se movere.* Rj.

trmka, f. *vidi* košnica. Rj. i *syn. ondje. vidi i* trnka. *Stulli ima trnjka. — Trmke ti se izrojile, sve rojaci ka' oblaci, krave ti se istelile, sve volovi vitorozi.* Živ. 8. Pred nama ukaza se veliki broj *trmaka.* Megj. 276.

trmūnjina, f. *vidi* stablina. Rj. i *syn. ondje. kuruzno stablo.*

trn, m. *Dorn, spina.* Rj. *dem. trnić. coll. trnje. — 1) glogov, vidi* glog. Rj. — 2) *crni, Schlehdorn (Schlehenpflaume. Rj.³). prunus spinosa.* U Grblju kažu da je od vještice dobro imati čibuk od *crnoga trna.* Rj. — 3) *zečji trn, m. die Hauhhechel, ononis spinosa Linn.* Rj. 209a. Onda ga (čoecka) gjavo izvede u dugo i široko ravno polje, gje nema ni trna ni grma. Posl. 60. *Trn* mu pod repi (i borova šešarka). (Kad ko otide osobito rasdiviši se na što, i znači: ja ne marim za nj, nek ide bez traga). 321. Pa preskače od trna do trna, privlači se od grma do grma, i uteče (vesela mu majka!) Npj. 3, 406.

Trnava, f. — 1) voda u Slavoniji kod Nove Gradiške. — 2) mnoga se sela tako zovn. Rj.

trnica, f. (u C. G.) čobanska koliba, *Hirtenhütte, casa pastorum.* Rj. *različne kolibe kod koliba. — osn. u trn. isp. Osn. 327.*

trnić, m. *dem. od* trn. Rj.

trniti, trnīm, v. *impf.* Rj. v. *pf. slož. zatrniti; v. impf. slož. ntrnjivati, zatrnjivati. — 1) t. j. žito na gumnu, das ausgetretene Getreide (z. B. von Viehkoth) reinigen, everro recentu ex area.* Rj. *skidati sa žita na gumnu balegu i slamu. isp. trnometiti. — Šad se staše dogovarati kako će vrijeći. Lisica reče: »Ja ću svojim repom trniti pljecu su šenice.«* Npr. 175. — 2) *trnjem ograjivati, verdornen, repribus munio.* Rj.

trnka, f. ovdje svak veli trnka a ne košnica. J. Bogdanović. *vidi i* trnjka, trmka.

trnōkop, m. — 1) *die Reute, Rodehacke, rallum. cf. budak, capun.* Rj. *trno-kop, orugje kojim se trn kopa, kojim se krči. vidi i* jamičak, mošljīn, raslica. — 2) *vidi* čaklja, kljuna, kuka 2.

trnōmečēnje, n. *verb. od* trnometiti, koje *vidi.*

trnōmet, m. (u Bačkoj) velika metla, što se njom skida slama i balega sa žita na gumnu kad se vije, *der Besen (von Dornen?) um (den Viehkoth) von der Dreschteme hinweg zu kehren, scoparum genus.* Rj. *trno-met (kao da je od trnja metla?). isp. tako slož. riječi* badzomet, puškomet, vjetromet. — Trnometiti, *trnometom* skidati slamu i balegu sa žita na gumnu, kad se vije. Rj. 750a.

trnōmetiti, trm, v. *impf.* trnometom skidati slamu i balegu sa žita na gumnu, kad se vije. Rj. *isp. trniti 1.*

trnōšljiva, f. *gnndača, obična trnošljiva.* u Hrvatskoj. V. Arsenijević. ARj. III. 500b. *vidi i* trnovača. — trno-šljiva. *za obličje isp. bjelošljiva.*

trnov, adj. *Dorn-, spinue.* Rj. *što pripada trnu. za nast. adj. kod aptov.*

trnovača, f. (u Už. nah.) *Art Pflaumen, pruni genus.* Rj. *šljiva. vidi* trnošljiva, gundača. — Šljive, *trnovače,* koje su okrugle. Rj. 844a.

Trnovica, *f.* selo u Morači: Na malenu selu Trnovici. Rj.

trnovina, *f.* trnovo drvo: Po dvoru ti svako drvece raslo, a najviše crna trnovina! Here. 188.

trnuti, trnēm, *v. impf.* — **1)** vatru, svijeću, *auslöschend, existinguo*. Rj. *vidi* gasiti 1, taliti. *v. pf. slož.* iz-trnuti, po-, u-, za-. — **2)** trni malo (n. p. brijačicu na kaiš), *ein wenig reiben, tero paulum*. Rj. *trnuti* (malo protrti). Korijeni 88. *nije li ovdje trnuti v. pf. prosti prema v. impf. prosti trti?*

2. trnuti, trnēm, *v. impf. erstarren, torpeo*. Rj. *kao postajati ukočeno. v. pf. slož.* pre-trnuti, pro-, u-. — Kiselo grožđe, ne valja, *trnu zubi od njega*. Postl. 133 (*isp.* skomina). *Trne moje srce za tvojijem*. Npj. 1, 455. *Ko je strahiv i trne mu srca? neka ide, da ne bi trnulo srce braći njegovoj kao njemu*. Mojs. V. 20, 8. *Razmišljaj, i trne duh moj*. Ps. 77, 3. *Oci jedoše kiselo grožđe, a sinovima trnu zubi*. Jer. 31, 29.

trnjāk, trnjāka, *m. ein Dornbusch, dumetum*. Rj. *trnov grm, trnovo grmenje*. — Guju za rep ne li izvukao (tako je gusta česta ili *trnjak*). Rj. 106b. Najbolji je izmegju njih (ljúdi) kao trn, najpraviji je gori od *trnjaka*. Mih. 7, 4.

trnjan, *adj.* (st.): Oj šumica *trnjuna*. Rj. *što pripada trnju, gdje imu trnja*.

trnje, *n.* (coll.) *die Dornen, spinae*. Rj. *jednica onoga što znači trnje*: trn. — *Drača 1) srako trnje, 2) u trnja ono što bode*. Rj. 138a. *Eda Bog da, sve krčili, a sve Mačvu u trnju težda*. Rj. 349a. *Trniti, 2) trnjem ogragjivati*. Rj. 749b. *Sestra brata lepo dočekala, konja meće u stenu kamenu i pred njega sitno trnje* baea. Npj. 1, 538. *Baška će nam dvore pograditi, izmegju njih trnje posaditi*. 2, 43. *Pobje-goše po polju delije, kao vrapci od kopea po trnju*. 2, 428.

trnjēnje, *n.* Rj. *verb. od trniti*. — **1)** radnju kojom tko trni žito na gumnu (das Wegkelhren des Unraths von der Tenne, eversio stercoris ab area. Rj.) — **2)** radnju kojom tko trni n. p. bašču.

trnjina, *f. die Schlehe, baccu pruni spinosae Linn.* Rj. *rod od trna. vidi* kukinja 1. *dem.* trnjica. — *Tvoje su oči morske trnjine*. Npj. 1, 324. *Al' to nisu dve crne trnjine, već su ovo dva kćerina oka*. 1, 540.

Trnjina, *f.* ime žensko. Rj. *isp.* trnjina. — *imenu žensku uzeta od bilja kod Višnja*.

trnjica, *f. dem.* od trnjina: Oj devojko *morsku trnjicu*. Rj. *vidi* kukinjica.

trbojan, trbojna, *adj.* tro-bojan, *od tri boje*. — *Jednoga jutra zalaprša se trobojna zastava na dvoru*. Mil. 283.

trbōk, *adj.* (u Srijemu) *vidi* trbušat (kaže se i za steonu kravu, suždrebnu kobilu itd.). Rj. i *syn.* kod trbušat, tro-bok, *od tri boka*.

trōdnevni, *adj.* tro-dnevni, *od tri dana*: Morao sam ostati od časti, za koju sam se *trōdnevni* postom bio prepravio. Danica 2, 132.

trōdramica, *f.* puška od tri drama (t. j. koja prima zrno od tri drama). Rj. tro-dramica.

Trōgīr, Trogīra, *m. die Stadt Trau in Dalmatien, Tragurium*: Od Trogīra te do Šibenika. U onoga od Trogīra kralja. Rj. *varoš u Dalmaciji*.

trōglav, *adj.* dreiköpfig, triceps. Rj. tro-glav, *u čega su tri glave. isp.* dvoglav, sedmoglav. *tako slož. udj. kod* bućoglav. — *Balačko, ime* nekome junaku troglavu u pjesmi... »na Balačku jesu do tri glave«. Daničić, ARj. 162a.

Trōglav, *m.* planina u Srbiji izmegju Čačka i Studenice. Rj.

trōgoče, trōgočeta, *n. n. p.* ždrijebe, *dreijähriges Thier, trimus (equus)*: Rjavog goveče *su trogoče* (Postl. 270). Rj. tro-go(đ)če, *od tri godine živinice*.

trōgub, *adj.* *vidi* trostruk. — *Trogub, trostruk*. Rj. XLIX. *Dokle traje trogubu jektenija, vladika opet*

stane pred časnu trpezu. DP. 21. tro-gub. *isp.* dvogub, četvorogub, kolikogub.

trōha, *f. vidi* mirva. Rj. *vidi* i trina. *dem.* trošica. — *Zručenje (korijem)* razbijati, sitniti, manjiti, slabiti. činiti da čega nestane: *trōhu*; trošak, trošan; trošiti. Korijeni 93.

trōhēj, trōhēja, *m. trochaeus* (—), ὁ τροχαιος. — *Pjesme*. Od sedam slogova ili tri stope, u početku *dva troheja*, a na kraju daktil, i odmor poslije druge stope. Npj. 1, LVI. *Po odmoru jedan daktil i jedan trohej*. 1, LVII.

trōhējskī, *adj.* što pripada *troheju*; *trochäisch, trochaeus*. — *Poslije petostopnih trōhējskih pjesuna* najviše ima ženskih pjesama od osam slogova, koje su po stopama dvojake: 1) od četiri *trōhejske stope*. Npj. 1, LIV.

trōjācēnje, *n. das dritte Pflügen, tertiatio*. Rj. *verb. od* trojačiti. *radnju kojom trojači njivu*.

trōjāčiti, trōjāčim, *v. impf.* njivu, t. j. treći put preoravati. *einen Acker zum dritten Male pflügen, tertiare*. Rj. *isp.* prvāčiti, dvojačiti.

1. trōjāk, *adj.* drcierlei, trifarius. Rj. — *Trojāk* je *savla nastavak* kojim postaju osnove za poregjenje. Obl. 43. *U onaj se čas, kad se spasiatelj krstio, javilo svijetu trojako lice* jedinoga božanstva. DP. 177. *Stavljaju tri ugleda za trojaki red svestenički*. 242. *adr.* *Kad se dakle jedne riječi u narodu govore dvojako i trojako, ne treba li onda spisatelji da pišu onako, kao što je najpravinije?* Pis. 53.

2. trōjāk, trōjāka, *m.* (u Srijemu) u lončarskoj trgovini *lonac*, u koji idu tri lonca manja, kad se i oni pomeću jedan u drugi. Rj.

Trōjan, *m.* zidine na Čeru (više Dvorišta). Onuda se pripovijeda da je u onom gradu bio nekakav kralj *Trojan*. *cf.* Trojanov grad. Rj. — *U cara Trojana* kozje uši. Npr. 150. *isp.* Trajanus.

Trōjanov Grād, *m. vidi* Trojan. Rj.

trōje, drei, tres, *cf.* dvoje: *Ubilo me troje sindžir-lica*. Rj. *gen.* trōga, *dat. i loc.* trōme, trōma, *instr.* trōma. Obl. 49. *takce* oblike *imu* i svetroje, koje *vidi*. *npotrebljavanje vidi* kod dvoje. — *Klato, troje drvljadi* *sustavljeno* kmetu oko vrata, da se ne može provući kroz ogradu. Rj. 272b. *U jednoj kući* *pozemljusi* koja je *na troje* razdijeljena. Npr. 111. *Doneše mu suhu drenovinu, steže Marko u desnicu ruku, pršte drvo na dvoje na troje*. Npj. 2, 405. *Onde se srećom desi kalugjer Neofit s troje četvoro manuširske momčadi*. Miloš 92.

trōjedīn, *adj.* trinus et unus. Stulli. tro-jedin. *vidi* trijedan.

trōjēnaest, (u C. G.) *vidi* trinaest *mit allen Ableitungen*. Rj. *kao što se mjesto trinaest govori (u C. G.) trojenaest, tako se i mjesto trinaestero, trinaesti, trinaestoro, i t. d. (onamo) govori trojenaestero, trojenaesti, trojenaestoro, i t. d.*

trōji, trōje, trōja, drei, tres: troji jadi, troje gaće, troja vrata. Rj. 830. *adj. pl. za* *upotrebljavanje vidi* dvoji. — *Oprosti me danas od Arapa, u troje sam dopadala ruke, evo danas, brate, u četvrte*. Npj. 2, 373. *Po dolami troje toke zlatne, dvoje vite, a treće salite*. 3, 118. *Jedne uši, a troje menjaše*. Here. 13.

1. trōjica, *f.* Anzahl von drei, tres. Rj. *za* *upotrebljavanje isp.* četvorica, dvojica. — *Imali tri sina...* *Po tom oni pogju sva trojica zajedno, ali starija dvojica stanu putem jednako ružiti najmlagjega*. Npr. 60. *Ovi trojieu carski sinovi* tražeći sestre svoje dogju u jednu od tihel mehana. 192. *Četvrti uzme činiju s čorhom vrućom, pa po njima svoj trajiei govoreći: »Izlija sja na vas blagodat Božija! Postl. 32. Ja sumnjam, da li bi se megju današnjijem našijem književnicima mogla naći trojica, koji bi to znali*. 57. *Samo trojica bila su na skupštini, kojima nije bila povoljna ova uredba; ali šta su njih trojica mogli činiti protiv onolike množine?* Sovj. 51.

2. trôjica, *f.* die Dreieinigkeît, trinitas: pomozi sveta trôjice. Rj. *vidi* trojstvo. — Po tom još u tri puta pripadnu *k* prvevoj Trojici. DP. 61.

Trôjica, *f.* — **1)** namastir u Hercegovini. Rj. — **2)** namastir u Bosni (u Zvorničkoj nahiji). *cf.* Tavna. — **3)** brdo između Crmnice i Paštrovića. Rj.

Trôjice, *f. pl.* Pfingsten, pentecoste. *cf.* duhovi. Rj. *blagdan. vidi* i trojičin dan, rusalje, rusalji.

trôjičin dan, trojičina dne, *m.* *vidi* trôjice. Rj. — U Tršćiu nose krsta drugi dan Trojičina dne. Rj. 167a.

trôjičinskâ nedjelja, *f.* (u gornj. prim.) Pfingst-woche, hebdomas pentecostalis. Rj. trôjičinska sedmica. trôjičinski, koji pripada trojičinu dne.

trôjički (Trôjički), *adj.* što pripada (svetaj) trôjici (Trôjici): Svetijem Duhom svaka je duša živa... prosvjetljaju se Trojičko jedinstvo u svetoj tajni. DP. 51. U Jordanu javi se Trojičko klanjanje. 315.

trojinôm, *drimal* so viel, trifarium: Ja ću tebe za trojinom blaga. Rj. *upravo instr. od* trojina, ali se *upotrebljava adverbijalno, te znači*: tri puta više. — Onu babu što je nju učila, što je ona i njen muž obdari, to otac trojinom. Npr. 226

trôjka, *f.* — **1)** die Drei (in Karten), numerus ternarius. Rj. *karta koju broji tri. vidi* trica. — **2)** ein Fass von drei Eimern, dolium trium amphorarum. Rj. *bure od tri akora.* — **3)** (u Boci i Novome) vinova loza koja više puta preko ljeta cvate i ragja. Rj. — *za nast. isp.* dvojka, četvorka, itd.

trôjstvo, *n.* — **1)** die Dreifaltigkeit, trinitas: Tako mi trojstra! (Posl. 306). Rj. *vidi* 2 trôjica. — Nijesam, trojstra mi, ja to ni jedno odno. Straž. 1886, 1223. — **2)** osobina onoga što je troje; die Dreiheit; trinitas: U trojstvo Bog pomaga. DPosl. 143. *isp.* Bez treće nije sreće. Posl. 12.

trôkatnica, *f.* kuća na tri kuta. J. Bogdanović. *isp.* dvokatnica.

trôkoska, *f.* (u C. G.) koza koja se treći put kozi, Ziege die zum dritten Male wirft, capra tertium parans. Rj. tro-koska (koz-ka, *osn. u* koza). *isp.* prvokoska, dvokoska.

trôkrak, *adj.* (u C. G.) *n. p.* viljuške, vile, drei-zackig, tridens. Rj. tro-krak, *od* tri kraka. *isp.* dvokrak, sedmokrak; golokrak. — Dolazeće momak sveštenikov, dok se kuhaje meso, s riljuškama trokrakim u ruci, i zabadaće u sud. Sam. I. 2, 13. *isp.* trorog.

trôkuće, *n.* triangulum. Stulli. tro-kuće, *od* tri kuta; Dreieck.

trôkutan, trôkûtna, *adj.* triangularis. Stulli. tro-kutan, *od* tri kuta; dreieckig.

trôljeska, samo u ovoj zagoneci: Lijeska trôljeska, u ljeseci oganj gori, i u ognju čovjek stoji (t. j. ogledalo). Rj. tro-ljeska. — *za obličje isp.* prôbiljeska.

trôlipa, *f.* (u Srijemu) u ovoj zagoneci: Lipa tro-lipa, u lipi oganj gori (ogledalo). Rj. tro-lipa.

trôlist, *m.* trava, trifolium. Stulli. tro-list; Dreiblatt.

trôlistau, trôlisna, *adj.* trifoglioso, trifolio satus. Stulli. tro-listan, u čega su tri lista; dreiblätterig.

trôljanje, *n.* verbal. *od* trôljati. Rj.

trôljati, trôljâm, *v. impf.* (scherzhaft) dünn und horbar scheissen, caco tenui et cum strepitu. Rj. *kaže se u sali za koga da trôlja, kad svrc tanko a čuje se. v. pf. slož.* natroljati (n. p. pun tur).

trôljeće, *n.* triennium. Stulli. tro-ljeće, tri godine, vrijeme *od* tri godine. *za obličje isp.* stoljeće.

trôljetni, *adj.* *n. p.* groznica, drei Jahre dauernd, triennus. Rj. tro-ljetni, *od* tri ljeta. *vidi* trôljetnji, trogodinji, radi trôljetnica. — Kad ugleda Kraljevića Marka, trôljetna je uhvati groznica. Npj. 2, 249. Imaš danas punu kulu blaga, u podrume trôljetnoga vina. 2, 533.

trôljetnica, *f.* t. j. trôljetna groznica: Muči majko, zamukla se od groznice trôljetnice. Rj. trôljetno što ženskoga roda, *n. p.* groznica.

trôljetnji, *tujê*, *adj.* *vidi* trôljetni. — Napoji ga vina trôljetnoga. HNpj. 2, 54 (zap.).

trôm, *adj.* schwerfällig, tardus, gravis. Rj. *vidi* lotar, težak (primjer iz Sam. I. 4, 18). *isp.* drenjo (trom čovjek). — Brz se mnogo puta premetne, pa ga i trom stigne. Posl. 29.

trômegja, *f.* mjesto gdje se sastaje megja od tri države, kao *n. p.* što se otprije u Dalmaciji sastajala megja Austrijska, Turska i Mletačka, Ort, wo drei Grenzen zusammentreffen, die Dreimark, trifinium. Rj. tro-megja. — Žegara, nekako mjesto na Trômegji. Rj. 156b.

trômirenje, *n.* verbal. *od* tromirati. Rj.

trômiriti, *rîm*, *v. impf.* (τραμίζω) jesti treći dan, kao što čine gdjekoji stari ljudi i žene, koji u počeo časnoga posta ne jedu ništa do srijede. Rj.

trômjesecan, čna, *adj.* trimestris. Stulli. tro-mjesecan, *od* tri mjeseca. vierteljährig.

trômôst, trômosti, *f.* pigritia, inertia, segnitia. Stulli. osobina onoga koji je trom. — Ima gjaka koji drže da je to tromost mišljenja. Zlos. 42.

trônog, *adj.* tro-nog, su tri noge: Otud ide dvonogo, pa sede pod trônogo. odgonetljaj: čovjek, stolica i mačka. ARj. II. 936a. — tako slož. *adj.* kod bosonog.

trônosañje, *n.* verbal. *od* tronosati. radnju kajom tko tronoše (t. j. crkvu).

trônosati, trônosâm, *v. impf. i pf.* t. j. crkvu, die Kirche einreihen, consecro ecclesiam: Tronosasê carsku Manasiju. Rj. crkvu osvetiti, osveštati, posvetiti; osveštati, osveštavati, posveštati; svetiti, sveštati (*v. pf. i impf.*), sveštavati. *isp.* svezôwo.

Trônosa, *f.* Kloster und Fluss in Jadar. Rj. manastir i voda u Jadrnu.

Trônosaniñ, *m.* (pl. Trônosaniñ) Einer von Tronoša. Rj. čovjek iz Tronoše.

Trônoski, *adj.* von Tronoša. Rj. što pripada Tronoši.

trôoka, *f.* drvena mjera od tri oke. J. Bogdanović. tro-oka.

trôp, trôpa, *m.* Rj. *vidi* tropine; drop, dropina; kom, komina; braće, breće; drožda, droždina; džibra; meza 2; tuska. *augm.* tropina. — **1)** die Schmalztreber, recementu butyri liquati. Rj. talog što ostane kad se *n. p.* topi maslo. — »Gologuza sijevala, golo maslo slijevala, a Radiću trop« nekakva uzjahala gola na vratilo, pa vraćala da joj se hvata debeo skorup. Rj. 93a. »Mlaćenica, 1) sir što se gradi *od* tropa, koji ostane od skorupa kad se prepara. Rj. 363b. — **2)** (u Boci) *n. p.* vinova komina, Weinreber, rinucea. Rj.

trôparenje, *n.* verbal. *od* trôpariti. Rj.

trôpariti, trôparim, *v. impf.* (u Grblju) »ne trôpari«, reče se onome koji mnogo govori. Rj.

trôpina, *f.* *augm.* *od* trop. Rj. — lukva *augm.* *vidi* kod bardačina.

trôpine, *f. pl.* (u Boci) Treber, recementum, *cf.* džibra. Rj. *vidi* i trop, i *syn.* ondje.

trôpleten, *adj.* akc. Rj.³ XXXI. tro-pletan (*part. pass. pruct. od* plesti). — Potpregnu ga (konja) zmijom tropletenom. Rj. 556a.

trôpol, trôpônî, *adj.* von drei Stücken (Tuches), latus tres panni latitudines, *n. p.*: guber, t. j. od tri pole: I otkala tropolu ponjavu. Rj. tro-pol, tro-polini.

trôpolac, *m.* biljac *od* tri pole. J. Bogdanović. tro-polac, *gen.* trôpôlca. *isp.* tropol.

trôpolica, *f.* plahta *od* tri pole. J. Bogdanović. *isp.* tropol.

trôpôt, *m.* *vidi* glômôt, grômôt, treska, i kod ore *syn.*; das Geräusch, strepitus. — Stade gromot, stade tropot oko dvora Vidojeva... konji mu se kopitaju, raduju se gospodaru, da je skoro s vojske doš'o. Živ. 7.

Troprojan, *m.* (u pripovijeci) koji tri proje izjele ili može izjesti, in der Anekdote Nume eines Mannes der drei Kukuruzbrote ass. Rj. Tro-projan.

tròpski, *adj.* *tropisch, tropicus*. — Megju *tropskijem* *pojasi* ima veselijeh zemalja. Priprava 121.

tròrog, *adj.* n. p. kamen, *dreizackig, tridens*; *vidi* trokrak. Rj.³ *tro-rog, isp.* dvorog. — Pritisak, 2) mreža *na* *trorogu* *drevet*, kojom se šarani u vodi pritiskuju i hvataju. Rj. 599b. Tu češ naći veliki bor, i pod borom *trorogi* kam iz kojega pišti voda kao suza. Npr. 99. Kad dogjem *na* *jednu* *trorogu* *glarien*, obrni se s desne na lijevu. 121. Bijahu se zatupili raonici i motike i *vile* *troroge*. Sam. 1. 13, 21.

tròska, *f.* *Schlacke, scoria, cf.* šljaknja. Rj. *vidi* i truska 1, tara 2. *što* *ostane*, *kad* *se* *kakva* *ruda* *istopi*. — Uzmi od srebra *trošku*, i izaci će liveu zaklad. Prič. 25, 4. Srebro tvoje *postat* *troška*, vino tvoje *po* *mi* *je* *ša* *s* *vodom*. Is. 1, 22.

tròskòt, *f.* *Vogelknöterig, polygonum aviculare*. Rj. *biljka, vid* *podvornica* 2, *pusti*-*baba*-*konju*-*krv*, *slak*. — Tako mi *troškot* *na* *ognjište* *ne* *izniknuo*. Posl. 306. Rila bi svinja, kad bi imala *troškota*. D'Posl. 107. *riječi* *s* *tukim* *nast*, *kod* *glomot*.

tròsnopica, *f.* kao mala krsnica od *tri* *snopa*. Rj. *tro*-*snopica*.

tròstruk, *adj.* n. p. kandžija, *dreifach, triplex*. Rj. *tro*-*struk, isp.* dvostruk, četvorstruk, itd. *vidi* trogub. — On *potrže* *trostruku* *kandžiju*, te udari Gjuragjevu Jerinu. Npj. 2, 501.

tròšadžija, *m.* koji mnogo troši, *Verschwender, sumptuosus*. Rj. *vidi* rasipač, raspinik. *isp.* raspikuća, prospiruka. — *troš*-*a*-*džija*, *između* *okrnjene* *osnove* (*troš*-*iti*) *i* *Turskoga* *završetka* *džija*) *umetnuto* *je* *a*. — *isp.* *takve* *riječi* *kod* *djeladžija*.

tròšak, *tròška*, *m.* (u vojv.) *die* *Kosten, sumtus*. Rj. *vidi* ašluk, hārač (haráč), spengje, spenza. — Zagazio sam *već* *u* *trošak*, *moram* *trošiti*. Rj. 168b. — *Zagazio* *sam* *već* *u* *trošak*, *moram* *trošiti*. Rj. 168b. — On *ide* *o* *srom* *trošku* (t. j. čini po svojoj volji). Rj. 751a. *Trošak* *na* *male* *škole* *i* *na* *učitelje* *plaćaju* *opštine*. Rj. 842a. Zidine gjekeje *bi* *se* *s* *malim* *troškom* *mogle* *popraviti*. Danica 2, 44. Tako *odsijede* *on* *trošak* *za* *žrtve* *i* *ostale* *nužne* *potrebe* *na* *pet* *dukata*. 2, 136. Prota mu obeća, da će Srbi *platiti* *sve* *troškove*. 3, 174. Sastavljene *su* *i* *ovaj* *račun* *od* *troškova* *zemaljskih* ... Bećir-paši *dato* *za* *trošak* 130.700 groša. 5, 31. Još *i* *vojske* *po* *nekolike* *stotine* *ostave* *na* *trošak* *narodni*. Miloš 57. Knez *u* *porezu* *ne* *sme* *ništa* *prerezati*, *ali* *selo* *sme* *do* *20* *para* *na* *glavu* *seoskoga* *troška*, *što* *je* *ko* *dočekivan* (n. p. poreščija ...). 202. Što *ju* *je* (knjižicu) *samu* *za* *sebe* *na* *štampano* *i* *trošak* *za* *nju* *platio*. Odg. na sit. 4. Knjižari *teško* *primaju* *gramatike* *da* *ih* *o* *svome* *trošku* *štampanu*. Odg. na ut. 25. Tako *bi* *društvo* ... *a* *sebi* *i* *praviteljstvu*, *koje* *će* *mu* *s* *troškom* *pomagati*, *osvjetalalo* *bi* *obraz*. Pis. 27. Rusi *s* *velikijem* *troškovima* *štampanu* *najstarije* *rukopise*. 91 (s? *isp.* *poviše* *primjer* Danica 1, 25). Gjuragj *življaše* *u* *Beču* *o* *svome* *trošku*. DM. 122. Krivac *je* *platio* *troškove* *za* *sud*. 306. Koji *je* *štampano* *trebnik* *troškom* *igumana* *Danila*. DKj. 2, 62.

tròšan, *tròšna*, *adj.* *zerbrechlich, fragilis*. Rj. *što* *se* *kao* *istroši*, *čemu* *treba* *popravka*; *i* *što* *sr* *lako* *troši*, *lomi*. *isp.* trošaran, trošašan. — Poslenici koji ragaju *u* *domu* *Gospodnjem* *opravljajući* *što* *je* *trošno* *i* *utvrđujući* *dom*. Dnev. II. 34, 10. *Carstvo* *će* *biti* *nešto* *jako* *a* *nešto* *trošno*. Dan. 2, 42. Bacite *mu* *se* (moru) *na* *legja* *u* *malom* *čuniću*, *u* *trošnoj* *orunici*. Zlos. 108.

tròšaran, *tròšarna*, *tròšašan*, *tròšašna*, *adj.* n. p. ovaj *je* *kamen* *trošaran*, *trošašan*, *pa* *se* *ne* *da* *lijepo* *djelati* *ni* *izdjeljavati*. J. Bogdanović. *isp.* trošan. *što* *se* *troši*, *lomi*, *mrvi*.

tròšnje, *n.* Rj. *verb.* *od* I. *trošiti*, II. *trošiti* *se*. — *I.* 1) *radnja* *kojom* *tko* *troši* *n.* *p.* *novec* (das Zehren, expensatio. Rj.). — 2) *radnja* *kojom* *tko* *troši*, *mrvi*, *n.* *p.* *hljeb* (das Bröckeln, friatio. Rj.). — 3) *radnja* *kojom* *tko* *troši*, *lomi* *što* (das Brechen,

fractio. Rj.). — **II.** 1) *stanje* *koje* *biva* *kad* *se* *tko* *troši*, *zagazivši* *u* *trošak* *troši* *sve* *jednako*. — 2) *stanje* *koje* *biva*, *kad* *se* *što* *troši*, *mrvi*, *n.* *p.* *kamen*.

tròšica, *f.* *dem.* *od* *troha*. Rj. *vidi* mrvica, trinica.

tròšicē, *malo*, *mrvice*: *samo* *je* *uzeo* *trošice* *vode* (n. p. bolesnik), *venig, paululum*. Rj. *adv.*

tròšiti, *tròšim*, *v.* *impf.* *Rj.* *v.* *pf.* *slož.* *iz*-*tròšiti*, *na*-, *po*-, *s*-, *sa*-. — **I.** 1) *ausgeben, zehren, expendo*. Rj. *vidi* ašlučiti. *isp.* tračiti. — On *mene* *ašluči*. t. j. *troši* *na* *me*. Rj. 9b. *Troši* *novec* *nemilice*. Rj. 416b. *Troši* *nešteditce*. Rj. 420a. *Ti* *zaludu* *sve* *trošiš* *okolo* *svoga* *sina*. Npr. 262. *Drugi* *ljudi* *troše* *nebrojeno* *blago*, *da* *doznadu*, *šta* *se* *govori* *o* *njima*. Pis. 71. *Za* *što* *trošite* *novec* *svoje* *na* *ono* *što* *nije* *hrana*, *i* *trud* *svoj* *na* *ono* *što* *ne* *siti*? Is. 55, 2. *sa* *se*, *pass.*: *Kao* *da* *na* *vatru* *pada*. (Kad *se* *što* *vrlo* *troši*). Posl. 130. — 2) *n.* *p.* *hljeb*, *krümeln, bröckeln, frio, cf.* trinititi, mrviti. Rj. — 3) *lomiti, brechen, frango*: *Troši* *vrata* *teškim* *buzdovanom*. Rj. — Kad *je* *bio* *preko* *plota*, *prošac* *slomio*; *kad* *je* *bio* *preko* *kuće*, *čabar* *obori*; *čabar* *leži*, *lonce* *troši*, *šteta* *se* *čini*. Npj. 1, 522. *Gvožgje* *satire* *i* *troši* *sre*, *i* *kao* *gvožgje* *što* *sve* *lomi*, *tako* *će* *satiri* *i* *polomiti*. Dan. 2, 40. — **II.** *sa* *se*, *refleks.* *tròšiti* *se*. — 1) *sich* *in* *Unkosten* *setzen, expendo*. Rj. *isp.* *trošiti* *I* 1. *zagazivši* *u* *trošak* *sve* *jednako* *tròšiti*. — 2) *mrviti* *se*, *zerfallen, dilabi*, *n.* *p.* *troši* *se* *kamen*. Rj.

tròv, *tròva*, *m.* *ein* *betäubender und berauschernder* *Fischköder, esea piscaria inebrians*. Rj. *mēka* *što* *omami* *ribu*. *isp.* *māma, māmae, postanja* *kojega* *je* *i* *otrov*. *isp.* *Korijeni* 98.

tròvānje, *n.* *das* *Vergiften (der Fische), venenatio*. Rj. *verb.* *od* *trovati*. — *radnja* *kojom* *tko* *truje* *n.* *p.* *ribu*.

tròvati, *trūjēm*, *v.* *impf.* *vergiften, veneno*. Rj. *dati* *kome* *otrov*, *ribi* *trov*. *v.* *pf.* *slož.* *iz*-*trovati*, *o*-, *po*-, *s*-, *sa*-, *za*-. — *U* *Srbiji* *ribu* *truju* *divizmom* *i* *zelenijem* *orasima*. Rj. 184b. *su* *se*: *Riba* *se* *tako* *može* *trovati* *samo* *na* *onijem* *mjestima* *gdje* *voda* *ne* *otječe*. Rj. 184b.

tròvjeran, *tròvjerna*, *adj.* *tro*-*vjeran*, *od* *tri* *vjere*: *Ali* *je* *mržnja* *megju* *trovernom* *braćom* *još* *vrlo* *jaka*. Zlos. 153.

tròvrstan, *tròvrсна*, *adj.* *triformis*. Stulli. *tro*-*vrstan*, *od* *tri* *vrste*. *isp.* *raznovrstan*.

tròžičan, *tròžična*, *adj.* *tribus chordis instructus, tres chordas habens (de instrumentis musicis)*. Stulli. *tro*-*žičan*, *u* *čega* *su* *tri* *žice*, *n.* *p.* *u* *tambure*. *isp.* *dvožičan*.

tròpanac, *tròpanca*, *m.* *trpanac* *u* *sobi*, *ne* *može* *se* *čovjek* *okrenuti*, *es* *ist* *alles* *voll* *gekauft* *im* *Zimmer*, *man* *kann* *sich* *kaum* *umdrehen*, *wie* *te* *moveas*, *ita* *plenum* *est* *cubile*. Rj. *kad* *se* *mnogo* *svijetu* *gdje* *zajedno* *natrpa*.

tròpāndžuk,* *m.* *eine* *Reisense, fahr* *foenaria plicatilis*. Rj. *kosu* *koju* *se* *može* *sklopiti* *pa* *uzeti* *na* *put*.

tròpānje, *n.* *das* *Uebereinanderhäufen, accumulatio*. Rj. *verb.* *od* *trpati*. *radnja* *kojom* *tko* *trpa* *što*.

tròpati, *tròpām*, *v.* *impf.* *Rj.* *v.* *pf.* *slož.* *na*-*trpati*, *po*-, *s*-, *za*-, *v.* *impf.* *slož.* *zatrpavati*. — 1) *ubereinanderwerfen, accumulatio*. Rj. — *Teško* *onom* *koji* *trpa* *na* *se* *gusto* *blago*. Avak. 2, 6. — 2) *sa* *se*, *refleks.* *sich* *vrohin* *drängen, intrudor*. Rj. *n.* *p.* *svijet* *se* *trpa* *u* *sobu*. *isp.* *trpanac*.

trpeza, *f.* Rj. *dem.* *trpezica*. — 1) *der* *Tisch, mensa, cf.* *sto*, *astal*, *sinija*. Rj. *vidi* *i* *trapeza*, *i* *syn.* *kod* *sofra*. — *Namjestiti, postaviti* *trpezu* ... *Namjestiti, postavljati* *trpezu*. Rj. 398a. *Stariti, starljati* *trpezu*. Rj. 711a. *Tvojoj* *ženi* *postavljene* *su* *tri* *od* *zlata* *trpeze*, *na* *njima* *sama* *ruža* *i* *bosiljak*. Npr. 81. *Ne* *govori*: *neka!* *prije* *nego* *vidiš* *na* *trpezi*. (Ne govori da *se* *ne* *daje* *ili* *ne* *donosi* *ono* *što* *još* *ne* *vidiš*). Posl. 197. *Što* *su* *bili* *stari* *gospodari*, *one* *mećeš* *u* *donju* *trpezu*; *a* *koji* *su* *novi* *gospodari*, *one* *mećeš*

u gornju trpezu. Npj. 2, 356. Oni njima u trpezi dađu za to uzdarje. Kov. 45. Posjedaju za trpezu i stanu piti i jesti. 47. Vojvode svuda sjedaju u zasjedu, u dno trpeze. 69. Da vazda sjede trpezi u čelu. 72. Kako ona (čorba kandžija) dogje. valja ustajati iza trpeze. 82. Mlade i djevojke stanu priprijevati svatove počevši od popa, ako je u trpezi. 83. Počnu i muškarci sjedeći za trpezom priprijevati. 83. Snahu nanjeste u čelo trpeze. . . svima koji su za trpezom bili. 84. — 2) *Muhl, epulum*: dao mu trpezu (t. j. daću); skupili se na trpezu. Rj. vidi daća. — Kad se pokajnice vrate s groblja, kod kuće pokojnikove daje se trpeza (kao daća). Rj. 529b. — 3) trpeza od vrazde, cf. vrazda. Rj.³ isp. krvno kolo.

trpezár, trpezára, m. *der Tafeldecker (in den Klöstern), monachus u triclino*. Rj. koji postavlja trpezu.

trpezárev, adj. vidi trpezarov. Rj. što pripada trpezaru.

trpezárijja, f. *der Speisesaal (in den Klöstern), coenaculum (refectorium)*. Rj. soba gdje se jede.

trpezárov, adj. des trpezar, triclinarii. Rj. što pripada trpezaru. vidi trpezarev.

trpezárski, adj. *Tafeldecker-, triclinarii*. Rj. što pripada trpezarimu ili trpezaru kojemu god.

trpezica, f. dem. od trpeza. — Pred gjevojkom zlatna trpezica. Herc. 21.

trpezin, adj. što pripada trpezi: Antimins (komad svile, na kojem je ispisan pogreb Hristov), koje će reći kao zamjena trpezina. . . vladika osvešta antimins mjesto same trpeze. DP. 22. — adj. s takim nast. od substantiva ženskoga roda koja znače stvari. vidi kod čarapin.

trpež, m. *die Geduld, tolerantia*: Krpež i trpež po svijeta drže (Posl. 161). Rj. vidi strpljivosti; strpljenje, trpljenje; ustrpljenje. — Ako je sve Bog ubio, nije trpež i lijepu riječ. Posl. 4. riječi s takim nast. kod derež.

trpežnják, m. (u Perastu) *das Tischtuch, mensae linteum, postolnjak*. Rj. ono čim se pokriva trpezu, sto. vidi i čaršaf, čaršav, krpeta, plahla 1, stolnjak. — *Prostirite šenic' slamu mjesto trpeze*, a po njojzi trpežnjake zlatom vezene. Herc. 339.

trpija, f. (u C. G. i u Srijemu) duga bolest, u kojoj se mnogo jede: pojela ga trpija! *Art Krankheit, morbus quidam*. Rj. isp. trpuljina. — Kad trpija na dušu napane, sve molitve i svi muezini ne mogu je sa duše skinuti. Šcep. mal. 160. trpjati; trpež, trpuljina, trpija. Korijeni 92. riječi s takim nast. kod letijaa.

trpjati, trpim, v. *impf. leiden, ertragen, perpetior*. Rj. v. *pf. slož.* o-trpjati, po-, pre-, pri-, s-, uz- (se). — Durati, *ausdauern, duro, cf. trpljeti*. Rj. 145b. *Ne bih te trpljco da bih znao e ću sokola izvesti iz tebe tod tebe*. Posl. 194). Rj. 152a. (Raja) koja globa davati ne može ni trpljeti *Turskoga zuluma*. Rj. 215b. Opazi Stojka u avliji jednu veliku jazbinu. . . »Kako možeš u svome dvoru trpeti toliku propast? Npr. 34. Djevojka se opet okrene Turčinu, ali od smrada i gada nije mogla trpeti, nego se odmah okrene svinjarcetu. 258. Bio je na situ i na rešetu. (Sreštu se ogledao i trpljeo). Posl. 13. Ko se fajdi nada, onaj valja i štetu da trpi. 156. Trpljen spasen i po gotovu blažen. 321. Ti me baci na dno od tammice, te robovah i tammicu trpljeh. Npj. 2, 274. Kadno bjesino na Kosovu bojnomo, teški bojak mi s Turci trpljesmo. 2, 327. Ja sramote podneti ne mogu, ni žalosti velike trpiti, da Arapi takí zalum čine. 2, 421. Al' junaci tvrgji od kamena, trpe glagju i junačku žegju, niti kakav riječi besjedi. 3, 303. Srbliji ga (1) ni na kraju riječi. ili sloga, ne mogu da trpe, već ga promijene u . . . n. p. pisao. Rj.⁴ XXX. Dokle ću biti s vama? dokle ću vas trpljeti? Mat. 17, 17. Gospod dugo trpi i velike je milosti. Ps. 145, 8. sa se, *reciproč.*: Za to što se dva jednaka glasa ne trpe jedan do drugoga. Rad 1, 119. *pass.*: Kad se u Austriji uredi da

se rijece trpe, neprijateljska se radnja obrati na srpski jezik. DM. 119.

trpljenje, n. *das Ertragen, toleratio*. Rj. verb. od trpjati. — 1) radnju kojom tko trpi što. — 2) volja, gotovost trpjati. vidi strpljenje, ustrpljenje, strpljivost, trpež; *die Geduld, patientia*: Ili ne mariš za bogavstvo njegove (Božije) dobrote i krotosti i trpljenja? Rim. 2, 4. Nevolja trpljenje gradi, a trpljenje iskustvo. 5, 3 (*patientiam, Geduld*). Čekamo s trpljenjem. 8, 25. Podnio si mnogo, i trpljenje imaš. Otkriv. 2, 3 (*patientiam habes, hast Geduld*).

trpljina, f. (u C. G.) *Schimpfwort für einen Menschen, convicium in hominem*: trpuljino jednal cf. trpija. Rj. psorku čeljadetu (koje kao boluje od trpije te mnogo jede?). — takva augm. kod travuljina.

trš, m. vidi čokot, krpa I; *der Weistock, ritis*. — Značenje pružati se, stršiti: trš (vitis), trsje, trsnat (i tršnat), trsati se. Korijeni 93. Bilo mu u klasu klasato a u busu busato, u trsu trsato a u guvnu rpato a u ambaru mnogo. Herc. 352.

tršat, adj. isp. trsnat, tršnat; trsati se. — Bilo mu u klasu klasato a u busu busato, u trsu trsato a u guvnu rpato. Herc. 352.

tršati se, tršam se, v. r. *impf. fest werden, solidesco*: U dnu mu se busalo, u srijedi trsalo (kad se napija). Rj. isp. čvrstnuti.

tršiti, šim, v. *pf.* (u C. G.) vidi svršiti, cf. otršiti. Rj. vidi i otarasiti.

tršiti se, tršim se, v. r. *impf. sorgen, curro, cf. brinuti se, starati se*. Rj. i kod starati se *syn.*

tršje, n. (oko Petrinje) vidi vinograd. Rj. vidi i lozje. isp. trs. — Pa on skače u te vinograde, pa on lomi trsje i čokoće. HNpj. 2, 191.

trška, f. *Rohr, arundo, cf. trst*. Rj. vidi i tršljika, trstika, tršljika. trska (osn. u trst). Osn. 299. ali se t ne poračta, te je u gen. pl. trsaka. — Kunina, brada na trsci. Rj. 315b. Papnčica, 2) igra u kojoj se skače na jednoj nozi preko namještenijeh trsaka. Rj. 488a. Što ste izišli u pustinji da vidite? Trsku, koju ljulja vjetar? Mat. 11, 7. Udarice Gospod Izrailja da će se zaljuljati kao što se ljulja trska u vodi. Car. I, 14, 15. Izmeri istočnu stranu trskom mjeracom, i bješce pet stotina trsaka. Jezek. 42, 16.

trškovač, trškóvač, m. *das Bambusrohr (als Spazirstock), baculus ex arundine Indica*. Rj. štap od trske (Indijske).

trškovača, f. *das Bambusrohr, arundo Bambos L.* Rj. — osn. u trska. riječi s takim nast. kod ajgiraca.

tršljika, f. vidi tršljika. Rj. trs(t)ljika. vidi i trstika, trska, trst. — osn. u trst. riječi s takim nast. kod aptika.

tršnat, adj. (u Boci) n. p. čeljade, *stämmig, robustus, cf. krupan, krut*. Rj. vidi i tršnat, sjenit, snopit, stasit, zdenast. isp. trsat, trsati se. zu *postanje vidi trs*.

tršt, f. (u Dubr.) vidi trska: tanak kao trst. Rj. vidi i trstika, tršljika, tršljika. — Kad vrag ne ima što činiti, tako i sviri u trš' (tako u svaku trs' sviri). DPost. 43 (u narječju Dubrovračkom trs mjesto trst).

Tršt, Tršta, m. vidi Trijest. Rj. vidi i Triješće. — Trst je najzapadnija primorska opština naroda našega. Kov. 27.

tršten, trštèna (trštení), adj. što pripada trsti, što je od trsti. Ne uzdaj se u trsten štap. DPost. 76.

Trštenica, f. potok koji utječe u Kolubaru s lijeve strane. Rj.

Trštenik, Trstenika, m. mnoga se mjesta tako zovu, kao n. p. u Srbiji (kod Morave niže Karanoveca), u poluostrvu Ratu niže Dubrovnika. Rj.

trštika, f. (u Dubr.) vidi trska. Rj. vidi i trst, tršljika, tršljika. — riječi s takim nast. kod aptika.

trščák, trščáka, m. *Rohrgbüsch, arundinetum, cf. rit*. Rj. gdje raste trska.

Tršćanin, *m.* čovjek iz Trsta. *tako govore po Hrv. vidi* Trjestanac.

Tršćanski, *adj.* što pripada Tršćanima pa Trstu. *u Hrv. vidi* Trijestanski, Trjestanski.

tršćenje, *n. verb.* od tršiti se. *radnja kojom se tko trši.*

tršljaka, *f. ake.* Rj.³ XXXI. nekaku travu. *vidi* zar 3. Rj.³

tršljika, *f.* (u primor.) *vidi* trska. Rj. *vidi* i trsljika, (od koje je i postala promijenivši se s pred lj nu š), trst, trstika.

tršnat, *adj.* (u Paštr.) *vidi* trsnat. Rj. i *syn. ondje.* — *trsnat* (pred u osn. u trs). Po nekim krajevima, gdje se i u drugim prilikama s izjednačuje sa š, glasi i *tršnat*. Osn. 213.

trš mti, *in der Erzählung, um das verlegene Stammeln des überwiesenen (z. B. Diebs u. dgl.) anzudeuten, interjectio de confusione criminis convicti.* Rj. *uzvik. vidi* tre mre, i *syn. ondje.*

tršiti, tršem (tārēm), trō, trla, *part. pass.* trven i trēm) *v. impf.* Rj. *v. (pf. prosti?)* trnuti (*malo protriti*); *v. pf. slož.* iz-triti, iza-, na-, o-, po-, pre-, pro-, raz-, raza-, sa-, u-, za-. *v. impf. slož.* o-tirati, po-, pre-, raz-, sa-, u-, za-. — **1)** reiben, tero. Rj. *isp.* trljati. — Živi oganj, 2) oganj koji se vadi tarući dvoje lipovo drvljadi jedno u drugo dokle se ne upale. Rj. 158a. Pijevac pjeva da svane, daluk tarēm da spane. (Babe kažu da tako valja govoriti tarući daluk u jutru kad pijevci nečestaju). Posl. 247. Ona sjede Mnju više glave, pa znoj tare po čelu Mujovu. Npj. 1, 569. *sa se, refleks.*: Uzme onaj struk bosiljka, pa se stane trti njime po licu. Npr. 258. *pass.*: Kad se neku mekanu drveta jako taru jedno u drugo, izagaje vatra. Priprava 163. — **2)** koga točkom ili kolom, rüdern, illido rota. — **3)** lan, brechen, frango. Rj. *vidi* trliti 2. — Tršiti lan, t. j. trti ga (kao kudjelja što se nabija). Rj. 749b. Trla babu lan, da je progje dan. Posl. 321. Ona ih (ljude) bješe izvela na krov, i sakrila ih pod lan netren. Is. Nav. 2, 6. *sa se, pass.*: Onda se (kudjelja) nabija stupom (a lan tre trlicom). Rj. 647a. — **4)** kakav usjev, t. j. gaziti, treten, calco. Rj. — Poljar, koji čuva polje da stoku ne tre ljetine. Rj. 535b. — **5)**: Napuščajte rte i zagare, neka taru srne i košute. Rj. — *amo ide i ovaki primjer*: Da careve zemlje ne gazimo, da careve raje ne taremo. Npj. 4, 296.

tršica, *f. das Schweifstück vom gebratenen Geflügel.* Rj. *u pečenu žiručeta onaj komadić zudnjice gdje je rep.* Repu od pečene peradi vele ovdje »biškop,« a tršicom zovu rep od bravčadi bio pečen ili varen. »Tršica pripada kozbaši.« J. Bogdanović. — Repnu ma je vašu saderao od tršice do vrh netnice. Rj. 55b.

tršto, *m. (voc. tršto) Schimpfwort.* Rj. *psovka. isp.* trtositi. *takvu hyp. kod* balo.

trštositi, *šm. v. impf. schnell daherplappern, blatero indistincte.* Rj. *blebetati* brzo da se ne može razumjeti. *vidi* brgljati. *isp.* čavrljati, mrndžati.

tršošenje, *n. verbal.* od trštositi. Rj.

tršuba, *f.* Rj. *dem.* trubica. — **1)** die Trompette, tuba, buccina. Rj. *vidi* trublja; borija. — Kad čuju trubu da zadržu, onda da idu na njezin glas njemu u pomoć . . . Zapovjedi da se tri puta zadržu u trubu. Npr. 156. Kako čuju trubu vojnici Solomunovi, oni se krenu. 157. I zadržu trubu veoma jako. Mojs. 11. 19. 16. — **2)** truba platna, ein Stück fest zusammen-gewickelte Leinwand, massa lintea. Rj. *vidi* trubla.

»Seto Ribarica, pisala Rišćanica, trubu sira i čabar sukna« (pripovijedaju da se našlo u tefturu nekakvog kaluzjera). Rj. 502a. — **3)** eine Rolle überhaupt, volumen. Rj. *savitak, smotuljak* kaki god. — **4)** das fest ausgezogene Garn am Weberbaum, massa telae: Dovedi mi dugonoktu drugu, da prokopa nu vratilu trubu. Rj.

trubáč, trubáča, *m. der Trompeter, tubicen.* Rj. *koji trubi u trubu. isp.* bolžan.* — *glas* gudača i

pjevača i svirača i trubáču ne će se više čuti u tebi. Otkriv. 18, 22. A trubáč stajaše kod mene . . . Gdje čujete trubu da trubi, onamo trčite k nama. Nem. 4, 18.

trubáljika, *f.* — **1)** svirala od kore svrnute sa odebela lipića ili lijesce. — **2)** čeljade koje svašta brunda. »Odlazi trubáljiko, šta tu trubiš i brundaš. J. Bogdanović. *isp.* trubilo.

trubica, *f. dem.* od truba: Saviću se u trubieu, ubošću te u guzien. Rj.

trubilo, *n. isp.* trubaljika 2. J. Bogdanović.

trubiti, trubim, *v. impf.* trompeten, buccina cano. Rj. *v. pf. slož.* za-trubiti. — Do džamije od kamena gradiš, i one ti samo prazne trube. Rj. 33b. Bog ne trubi za što čoeka gubi. Posl. 18. Nočas rubi, sjutra trubi. (Rekne se na poklade, i znači: nočas jedi i suviše, a sjutra jauči od gladi). 226. Nošahu kovčeg Gospodnji podvikujući i trubeći u trube. Sam. 11. 6, 15.

Trubjela, *f.* pandurnica u Rudinama. Rj.

trubla, *f.* (u Risnu) *n. p.* platna, *vidi* truba 2. Rj.

trublja, *f.* (u Dubr.) *vidi* truba 1. Rj.

trubljenje, *n. das Trompeten, cantus buccinae.* Rj. *verb.* od trubiti. *radnja kojom tko trubi. vidi* trubnja 2.

trubni, *adj.* što pripada trubi; Trompeten-, buccinae. — Poslaće angjele svoje s velikijem glasom trubnijem. Mat. 24, 31. Prvi dan sedmoga mjeseca neka vam je odmor, spomen trubni, sabor sveti. Mojs. III. 23, 24. Blago narodu koji zna trubnu poklič. Ps. 89, 15.

trubnja, *f.* — **1)** *vidi* praska 1. Rj. — **2)** tubae clangor, Gundulić: od pakljene oštre trublje razdira se trubnja nukla. Stulli. *vidi* trubljenje (pakljen di-jalekt. mj. paklen).

tručanje, *n. das Schütteln (im Wagen), quassatio.* Rj. *verb.* od truckati se. *stanje koje biva, kad se truckaju n. p. kolu. isp.* truckavica.

tručati se, tručam se, *v. r. impf.* geschüttelt werden, quassor. Rj. *značenje* (korijenu) trčati: truckati se (c stoji mjesto s pred k) . . . tresti, činiti da što dršće. Korijeni 94. *vidi* truskati se; trusati se, od čega će biti truckati se i truskati se *dem.* — Truckavica, kad se kolu vrlo truckaju, *n. p.* po smrzlu putu. Rj. 753a.

tručavica, *f.* kad se kola vrlo truckaju, *n. p.* po smrzlu putu, das Schütteln (im Wagen), quassatio. Rj. *vidi* truskalica, truckavica.

tručanje, *n. vidi* bacanje. Rj.

tručati, čam, *v. impf.* *vidi* bacati. Rj. i *syn. ondje.* *v. pf.* tručiti.

tručiti, čim, *v. pf.* schmeissen, projicere, cf. baciti. Rj. i *syn. ondje.* *v. impf.* tručati.

1. trud, trüda, *m. die Mühe, opera, labor.* Rj. *isp.* trudba. — Ne žali truda. Rj. 154b. Izdiralo, *n.* trud onoga koji izdire. Rj. 223a. Konobati se, *trudom* otimati se od zla i od sirotinje. Rj. 289a. Špale, novci, *trud* (što čovjek sam steče) Rj. 845a. U zamatu ima brige i truda. Npr 36. Pored sve muke i truda opet ostaju pogrješke. IV. S velikijem *trudom* i umorom udriše im su četiri strane. Npj. 4, 319. Namastirić ponovljen *trudom* jeromonaha Nikifora. Danica 1, 18. On ga za njegove velike *trude* i verne službe uzme kao brata. Miloš 49. Odgovori, da će *trud* taj dragovoljno primiti na sebe. Odg. na ut. 25. Ne primivši za *trud* oko nje (oko gramatike) ni jedne krajcare. 26. Vidim, da su *ovi* rodoljubivi *trudori* moji *nagradjeni* bogatijem plodom. 29. Osim *truda*, koji sam *podnosio* riječi kupčić. Rj.¹ XIV. Ali *svijem* *trudom* svojim slabo više i on mogne što učiniti. Sovj. 36. Dovoljna nagrada za sav *trud* moj o Srpskom Rječniku i o narodnim pjesmama. Straž. 1886, 702. (*isp.* trudit se o čemu). Kaka je korist čovjeku od svega *truda* njegova, kojim se *trudi* pod suncem. Prop. 1, 3. Omrže mi sav *trud* moj oko kojega se *trudih* pod

suncem. 2, 17. Tako se i u drugu (nedjelju) spominju *trudi* svetoga Grigorija protiv jeresi . . . DP. 110. Šesta je nedjelja kao neki početak od teških *trudova*. 115. Hrišćani se krijepljahu na velike *trude* nebeskim hljbom. 206. Nagrada ruskoga cara za vaše *dragocne trude*. Pom. 12. Koji najviše koristi mogu donijeti književnosti *trudom što će ga polagati oko njega* (oko Dušanova zakonika). Rad 15, 179. Na veće *postove* akademija (je) bez prekida *obraćala* isto staranje i isti *trud* kao i pregjašnjih godina. 21, 196. Na svijet *izdalo* »Društvo . . .« *trudom Gj. Daničića*. Živ. sv. Save. 1.

2. trūd, trūda, m. (u Bačkoj i u Srijemu f.) Rj. *vidi* guba 3. — **1)** der *Feuerschwamm, böletus igniarius Linn.*: *trud* bukov, cerov, ili od gljive. Rj. *Weidenschwamm, polyporus igniarius Fries*. Rj.³ *vidi* samokres 2, užega, usjeka. — *Gaku truda*, zlata. Rj. 106b. Kad zakune, kao u *trud* (primi mu se, steče mu se). Posl. 116. Kad ko vatra ukreše, on onaj *komadić trudu* zamota u suljo sijeno ili u paprat, pa maše u ruci, dok se ne zapali. 176. — **2)** *Buchenschwamm, polyporus fomentarius Fries*. Rj.³

trūdahan, trūdabna, adj. dem. od trudan. — 1 on nagje malo hlada blizu jezera, tu je Kosto počinnu *sanka trudabna*. Kov. 55. *takva dem. vidi* kod grubahan.

trūdan, trūdna, adj. — **1 a)** *ermüdet, lassus*. Rj. *vidi* umoran. *dem. trudahan.* — 1jumat. Rj. 339b (*iči kao trudan čorjek što ide*). *Trudni konji*, vojuo le! i umorni. Npj. 1, 49. Ongje *trudna četa* počinnu. 3, 143. — **b)** *vidi* težak. — *Trudnje* je puhat' neg udarat'. DPosl. 137 (trudnje *dijalektički* mjesto trudnje). *Trudno je uz vodu plivat'*. 138. Koja (žena) nije bila naučena *takome trudnom putu*. Danica 2, 139. *Bih* osugjen da jedem *ljbeg trudni*. DP. 89. — **2)** *trūdna žena, schwanger, gravida, cf. bregj, zdjetan, truo*. Rj. *vidi* i sudruzan, i *syn. ondje*. — *Zenu* s bremenom, t. j. *trūdna*. Rj. 42b. Zahoditi, 2) *vidi* zatrudnjeti: Ne bi l' *ljuba trūdna zahodila*. Rj. 201a. *Iza* cara *ostane* carica *trūdna*. Npr. 27. Kako ti sa *zmijom ostade trūdna?* 53. Ona se *oseti trūdna*. 54. Kazavši joj, da se s djetetom, s *kojijem je bila trūdna*, ne će rasti, dokle . . . Npj. 2, 60 (Vuk s? *kojijem isp. protiv toga primjer koji ide iz Ps. 7, 14*). Nagje se da je *trūdna od Duku svetoga*. Mat. 1, 18. Gle, bezbožnik začē nepravdu, *trudan bijaše zločinstrom*, i rodi sebi *prijevaru*. Ps. 7, 14.

trūdba, f. die Bemühung, Mühe, opera impensa. Rj. *isp. trud, trugjenje.* — Ja bi ti ga poklonio, sine, i troju bi *trudbu* *naplatio*. Npj. 2, 454. Da budemo gotovi na *trudbu* *koje post zadaje*. DP. 79. *trud-ba, riječi s takvim nast. kod* berba.

trūdhenica, f. žena sama sebi reče: ja sam velika *trudhenica*. J. Bogdanović. *koja se trudi i muči*.

trūdhenik, m. der sich bei etwas Mühe gibt, der Biferer, qui enititur. Rj. *koji se trudi oko čega.* — Crkva spominje *trudhenike* u pustinji, koji vijek svoj vjekovaše u postu i u molitvi. DP. 73. Kako se to radi i koji su *trudhenici* *oko toga*, valjaće potanko kazati kad rječnik bude gotov. (Ogled III).

trūditi, trūdīm, v. impf. Rj. *v. pf. slož. po-trūditi* (i se), u-trūditi (i se), za-trūditi, za-trudnjeti. *v. impf. slož. utrugjivati* (i se), zatrugjivati. — **I. 1)** *einen bemühen, dem Mühe machen, fatigo*. Rj. *trūditi koga, činiti da se trudi*: Kći tvoja umrije; šta već *trudiš učitelja?* Mark. 5, 35. Nijesam te nagonio da mi služ² prinosisima, *niti sam te trudio da mi kadiš*. Is. 13, 23. Opet da te *trudim molbama*. Pom. 123. — **2)** in Bocu raditi, *truditi se, arbeiten, laboro*: Ne će da *trudi; trudi* pa ćeš imati. Rj. — Tko ne će *truditi*, nije se imao ni rodit'. DPosl. 131. — **II. sa se, reflex.** — **1)** *sich Mühe geben, fatigor circa rem, desudo in re*. Rj. *trūditi se da, trūditi se učiniti što, trūditi se oko čega ili o čemu, zu koga ili za što,*

sebi. — *Trūditi se oka šta* iz petnih žila (t. j. iz sve snage, što se gogj više može. Posl. 100). Rj. 496b. Kamo onaj što se *trudio za mene?* Npr. 70. Onaj drugi brat *trudio se oko svoga dobra* sam. 72. Pak se progji *gjavoljijeh aspri*, nego se *trudi*. 97. *Da se trudi, ne bi li* u starost roditeljima svojijema od pomoći bio. 246. *Trude se da bi* mrzost iskorijenili. Kov. 6. Kad bi . . . *bezobrazno se trudio* druge ljude *uvjeriti*, da . . . Odg. na ut. 32. I ona su druga tri gospodina govorila *koješta trudeći se dokazati* da . . . Pis. 30. *Trudeći se o sreći* (roda Srpskoga). Spisi 1, 4. Srde se i na mene *što se o tome trudim*. Srb. i Hrv. 3. Pogledajte na *ljljane* u polju kako rastu; *ne trude se* niti predu. Mat. 6, 28. Ko se *trudi, sebi se trudi*, jer ga nagone usta njegova. Prič. 16, 26. Kaka je korist čovjeku od svega *truda* njegova, *kojim se trudi* pod suncem. Prop. 1, 3. Omrze mi sav *trud* moj *oko kojega se trudiš* pod suncem. 2, 17. Taki će biti oni s *kojima si se trudiš* . . . razbjeci će se svaki na svoju stranu. Is. 47, 15. Teško onima koji . . . *o zlu se trude* na posteljama svojim. Mih. 2, 1. *Trudiše se* u teška vremena *za dobro* svojega stada. DM. 120. (Gospod) koji je dao svetim svojim mučenicima *da se u dobrom trudu trude*, da trku pobožnosti dovrše. DP. 348. — **2)** *trudi se žena*, t. j. poragja se, *in Geburtssehmerzen liegen, kreissen, parturio*. Rj. — Onaj čas počne se ona *truditi*, i rodi mu muško čedo. Npr. 59.

trūdno, adv. prema adj. trudan 1b. *vidi* teško. — Da *vidi* idući po svijetu kako se *trudno* živi. Npr. 217. Ja sam vaša prava duša *trudno* svijet *preživljela*. Here. 324.

trudnoća, f. stanje u kojem je trudna žena; die Schwangerschaft, graviditas. — Graviditas, *trudnoća*. Daničić, ARJ. 622a. *riječi s takim nast. kod* bistroća.

trudoljubiv, adj. trudo-ljubiv, koji trud ljubi, koji se rado trudi. tako slož. adj. vidi kod bogoljubiv. — Veliki dio *Holandske trudoljubivi* i mudri *Nijemci* pretvorše nasipom i kanalima u suhu zemlju. Priprava 18. Možemo poznati veliki gubitak naneseni narodu *hrvatskomu* smrću toga *trudoljubivoga književnika*. Rad 13, 165.

trūgjenje, n. das Bemühen, defatigatio. Rj. *verb. od* 1) *trūditi*, II) *trūditi se.* — **I. 1)** *radnju kojom tko trudi koga.* — **2)** *radnju kojom tko trudi, radi. vidi* ragjenje. — **II. 1)** *radnju kojom se tko trudi oko čega.* — **2)** *radnju kojom se trudna žena trudi. vidi* poragjanje.

truh, m. isp. truhlina. — Značenje (korijenu) *safirati se, rasipati se* (sagnjivši): *truh; truhnuti*; *truo* (mjesto *truhao*), *truhlina*, *truhlež*, *truhladak*; *truhlići*, *truhlja*, *truhljar*. Nema u *Vukovu rječniku*, ali *vidi* poslovicu: *Lijep kao truh(h) u po noći* (Posl. 169). *Korijeni* 99. *Trušni* (osnova će biti u *truh*, *isporedi truhao*). Osn. 181.

trūhao, trūhla, adj. vidi trūo, trūla (trūhla). Rj. 752b. *i primjere ondje. odregjeni trūhli, trūhlā. upravo je part. praet. od* truhnuti.

truhladak, truhlāka, m. ein Stück faules Holz, fauler Apfel, putre lignum, malum. Rj. *trulādak. truhlo* što, *n. p. komad truhle drveta, truhla jabuka.*

trūhlež, m. verfaultes Zeug, res putres. Rj. *trulež. truhle stvari.* — *Vrijedna je žena vijenac mžu svomemu; a koja ga sramoti, ona mu je trulež u kostima.* Prič. 12, 4. Čuh . . . usne mi uzdrktaše na glas, u kosti mi ugje *trulež*. Avak. 3, 16. *Izvedi iz truleža život* moj, mnogo milostivi. DP. 364. *u ovijem primjerima truhlež uzimu se u smislu apstraktnom, kao* truhlost, *i čudno je što Daničić riječ piše bez glasu h, koji je u korijenu: truh; truhnuti; truh(h)lež, truhlost.* *Korijeni* 99. — *riječi s takim nast. kod* derež.

truhlići, trūhlā, lō, cf. truo. Rj. *adj. neodregjeni* *truhao. primjeri* kod *truo*.

truhlina, *f. der Moder, das morsche Stück, pars putrida*. Rj. trulina. *ono što je u čega truhlo. isp. gnjilina* 1. — On se raspada kao truhlina, kao haljina koju jede moljac. Jov 13, 28.

truhljiti, truhljim, *v. impf. faulen, putresco*. Rj. truhli. *vidi truhnuti. isp. gnjiliti* 1. *v. pf. slož. iz-truhljiti, o-, po-, raz- (se)*.

truhlost, truhlosti, *f. die Fäulniss, putredo*. Rj. trulost. *osobina onoga što je truhlo*. — Jer ne će ostaviti duše moje u paklu, niti ćeš dati da svetac tvoj vidi trulost. Ps. 16, 10.

truhlja, *f. vidi trulja*. — truh; truhnuti; truhlina; truhliti; *tru(h)lja, tru(h)ljar*. Korijeni 99.

truhljár, truhljára, *m. isp. Korijeni 99. vidi truljar. truhljav, adj. vidi truljav. isp. truhlja.*

truhljénje, *n. das Modern, putror*. Rj. truljenje. *verb. od truhljiti. stanje koje biva, kad što truhli*. — Eda li će se u grobu pripovijedati milost tvoja, i istina tvoja u truhljenju? Ps. 88, 11.

truhnuti, truhném, *v. impf. vidi truhliu*. Rj. truhnuti. *isp. gnjiliti* 1. *v. pf. slož. iz-truhnuti, o-, po-, raz- (se)*. — Spomen pravednikov ostaje blagosloven, a ime bezbožničko trune. Prič. 10, 7. Bira drvo koje ne trune. Is. 40, 20. *su se*: Da se okupaju u banji novoga rođenja i obuku u haljimu u kojoj se ne trune. DP. 65.

trul . . . vidi truhl . . . Rj.

trúlo, *n. (u Srijemu) die Kuppel in der Kirche, tholus, cf. kube*. Rj. u crkvi svod nalik na tušiku (u jajetu). *vidi i kuba* 1. *od riječi trullus, trulla, koja dolazi u Lat. i Grč. jeziku, i imajući različnu značenja znači i svod, okrugla zgrada.*

trúlja, *f. (u Baranji) vidi rita, prnja*. Rj. i kod prnja *syn. vidi truhlja.*

trúljar, truljára, *m. koji trulje kupuje, der Lamm-mann, qui panniculos ostiatim colligit*. Rj. *vidi truhljár.*

trúljav, *adj. vidi ritav*. Rj. *vidi truhljav; i prav, i syn. ondje.*

trúmbeta, *f. u zagoneci*. Rj. *die Trompete, truba?*
trúmpa, *f. der Trupp, Haufe, turba, cf. gomila*: Kol' s malijem boja biti ne će, veće želi da na trumpu udri. Rj. *od die Truppe s umetnutim m, za koje isp. dumlek (dulek), tambor (tabor).*

trún, *m. der Splitter (im Auge), festucula*: nema ni truna, t. j. ni malo. Rj. *vidi trunka. hyp. trunkak. coll. trunje*. — Sjedne, pa sve opueka do truna. Rj. 466b. On mn je trun u oku. Posl. 239.

trúnak, trúnka, *m. hyp. od trun*. Rj.

trúnčica, *f. dem. od trunka*. Rj.

trúniti, trúnim, *v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-trúniti (i se), na-trúniti, o-, po-, s- (se), n-; v. impf. slož. strunjivati se. značenje korijenu kod trunja. — 1) an-stauben, verunreinigen, sordibus conspergo*. Rj. *truniti što, kao trunjem posipati, prljati. — 2) truni snijeg, es stöbert, nives circumvolitant. Rj. kad stane pomalo sniježiti. — 3) n. p. uši iz glave, herausstöbern (mit dem Kamm), expurgo*. Rj. (kao truneći činiti da što ispuća, spada, n. p. vrijeće s biljke; fruitus, flores excutere de arboribus, vel etiam de plantis. Stulli). — Lak' polako, jedinice Fato! ti podigni krzli nogavice, ne truní ni po bostanu cr'jeće. Here. 17. *vidi runiti, kruniti.*

trúnka, *f. vidi trun*. Rj. *dem. trunčica.*

trúnčáš, truntáša, *m. der Furdlenzer, homo deses*. Rj. *vidi ljenac, ljenčtina, ljenivac; dembel. — Trut, trutina; truntas (u je naš umetak). Korijeni 97. riječi s takim nast. kod bradaš.*

trúteljast, *adj. untersetzt, habitus corporis brevis et obesus*. Rj. *ponizak u krut. vidi zdepast, zdepnast. isp. dežmekast. — od tugje riječi koja se u nas ne govori. Osn. 217. ali isp. truntas.*

trúnuti, ném, *vidi truhnuti*. Rj.

trúnja, *f. vidi trinja*. Rj. *dem. trunjica. — Značenje*

(korijenu) *trti, satirati, uditi*: trun, trunje; truniti; trúnja, trunjica, trunjav. Korijeni 98.

trúnjav, *adj. mit Splittern verunreinigt, aqua festuculis turbida*: trunjava voda, t. j. nije čista, već ima u njoj koješta. Rj. *u čemu ima trúnja, što je kao posuto trunjem.*

trúnje, *n. (coll.) Staub, Splitter, pulvis*. Rj. *jedinica onoga što znači trunje*: trun, trunka. — Nije nužno na svakoj riječi postavljati (akcente), jerho ono pečatano bilo bi kao da je kakvim trunjem posuto. Spisi 1, 14.

trúnjénje, *n. das Anstäuben, adpersio pulveris*. Rj. *verb. od truniti, koje vidi.*

trúnjica, *f. dem. od trunja*. Rj.

trúo, trúla (trúhla, trúhli). Rj. *vidi trubao. — 1) morsch, verfault, putris*: Ne staje on na truhlu dasku (Zna on šta radi. Posl. 209). Rj. — Babino ubo, malo kao gljivica crveno pri korijenu kakva drvetu (truhla, mokra). Rj. 10b. Star je vojno trulu jabuka. Rj. 244a. *Trula kobila, f. u igri uskuć-kobile*. Rj. 752b. Obasjao sjajan mjesec kao bio dan, prema njemu stari Jero kao truo panj. Here. 237. *Truo (mjesto truhao)*. Korijeni 99. — 2) (u Dalm.) truhla žena, t. j. trudna, schwanger, gravida. Rj. *vidi i sudržan, i syn. onlje.*

1. trúp, *m. — 1) der Rumpf, truncus*. Rj. *onaj dijel tijela n. p. čovječjega na kojem su glava, ruke i noge. augm. trupina. coll. trupje. — Nema busa gje ne ima trupa, niti trave gje ne ima glave*. Rj. 49b. Ništa nije gore od debela buka iz rjavca trupa. Posl. 225. I dobru mu posjekoše glavu . . . Triš mu je trup bez glave skočio! Npj. 4, 88. Da nagješ u tvome carstvu jednoga bogalja, koji nema ni jedne noge, nego samo trup. Danica 5, 92. Metnuću trupove vase na trupove gadnih bogova vaših. Mojs. III, 26, 30. — 2) (u Dubr.) nekaka morska riba, *Art Fisch, piscis genus*. Rj. *gemciner Thunfisch, scomber thynnus L.* Rj.³ *Daničić, Rad 20, 199, kaže, da trup (ribu) ima akc. trúp (trúp, trúpa. Stulli).*

2. trúp, *m. vidi trúp 2 (t. j. trúp, trúpa).*

1. trúpac, trúpa, *m. (u Grblju). — 1) nekaka čibuljica. Rj. pustula in labiis. Rj.³ na usnama. — 2) (čibuljica) osobito oko usta, za koju se misli da se za to ispenje što je onaj čovjek nešto jeo što je prije mačka jela. Rj. Fieberausschlag, herpes labialis. Rj.³ — Mački trupac, meni krušac. (Kad se vraća da progje čibuljica trupac). Posl. 176. čini se, da trupac 1) i 2) jedno znači.*

2. trúpac, trúpa, *m. ljudi posijeku veliku bukvu, pa je na više komada prepile, i svaki taj komad zovu trupac*. J. Bogdanović. *isp. trupica, trupina* 2.

trúpacéké, trúpacéki, (u C. G.) *n. p. skočiti, t. j. s mjestu, aus dem Stande, ohne Anlauf*. Rj. *vidi uskonke. suprotno zagonačke, zagonački, iz zatrke. — kao s trupom samo, bez nogu t. j. ne mičući ih.*
trupčanik, *m. zimi kad jedan (2) trúpac po snijegu progje, tud i drugi i treći, itd. pa onda reku: hujep je trupčanik, lako je truppee njim vući. J. Bogdanović. put kojim se vuku trupci. gen. trupčanika. s takim nast. riječi što znače put kod čavlenik.*

trúpica, *f. (u C. G. i u Dubr.) vidi trupina* 2: Zasjekao brke kao na trupici (u C. G.). U Dubrovniku stoji vitao na trupici. Rj. *isp. 2 trupac.*

trúpina, *f. — 1) augm. od trap*. Rj. *takva augm. kod bardačina. — Bila aždaha strahovita . . . on potegne nož i udari je i glavu joj odsijee . . . trupinu i glavu baci u vodu natrag. Npr. 187. — 2) der Klotz, caudex*. Rj. *vidi trupica. isp. 2 trupac, klada, panj. — Što sam njemu sablju sakovao, kad udari njome po nakovnju, ni trupina zdrava ne ostade. Npj. 2, 406. — 3) u kola, u nju se paoci udaraju i zadijevaju. J. Bogdanović.*

trúпка, *f. der Pass, gradus tolitilis*: Da s' naslušam trupke od konjica. Rj. *isp. trupkalica, kas.*

trupkalica, *f.* (u Srijemu), mali kas konjski, *der Passgang, gradus tohtilis*: Švaba vozi trupkalicom. Rj. *isp.* trupka.

truplje, *n. coll.* od trup 1. Rj. — *Truplje* sluga tvojih dadoše pticama nebeskijem da ih jedu, tijela svetaca tvojih zvijerima. Ps. 79, 2.

trūs, *m. vidi* potres, trešnja 2; *das Erdbeben, terrae motus*: Iza vjetra dogje *trūs*, ali Gospod ne bješe *u trusu*; a iza trusa dogje oganj. Car. I. 19, 11. Gospod pohodiće ga gromom i *trusom* i hukom velikom. Is. 29, 6. Za vremena Jerovoama cara Izrailjeva, dvije godine prije *trusa*. Amos 1, 1. — za *postanje isp.* trusati se.

trūsānje, *n.* J. Bogdanović. *verb.* od trusati se. *stanje koje biva, kad se tko trusa n. p. na kolima.*
trūsati se, *sām se, v. r. impf.* »Volim ići pješice neg' se po ovakom rgjavu putu u kolima trusati. J. Bogdanović. *vidi* truskati se (*dem.*).

Trūsina, *f.* Rj. gora u Hercegovini: Drugi mejdan pod gorom *Trusinom*. Rj.

trūska, *f.* — 1) *scoria, feccia di metalli, scoria*. Stulli. *vidi* troska. i *syn. ondje. isp.* tuska. — 2) (oko Zagreba) *stara kolje iz vinograda. vidi* prakolje. od *kor.* od koga je truhnti. Iveković.

trūskalica, **trūskačica**, *f.* po ovoj *truskalici (truskavici)* vozeći se gledaš kako ćeš bez džigerica ostati (po smrznom seoskom putu vozeći). J. Bogdanović. *vidi* truckavica.

trūsānje, *n. vidi* trusanje.

trūsati se, *skām se, v. r. impf. vidi* trusati se. J. Bogdanović. *dem. prema* trusati se? *vidi* truckati se.

trūsovina, *f.* voda: Pod paznho bocu *trusovine*, u koju su bilja od planine; e sam čuo, kazivali su mi, da to jeste *voda zaboravna*: ko s' umije i ko se napije, svoja će mu vjera omrznuti, zaboravit' svoju porodicu. Rj. — *trusovina* (neka čudotvorna voda od koje se zaboravlja, *isp.* su-trusan; prva će osn. biti u **Трѡскѡ**). Osn. 166.

trūsni, *adj.* n. p. hljeb, *Kleien-, furfureus*. Rj. *što je od mekinja. vidi* trušnica. — *osn. će biti u* truh. Osn. 181.

trūsnica, *f.* (u Baranji) trušni hljeb za pse čobanske, *Kleienbrot, punis furfureus, cf.* otrušnica. Rj. *hljeb od mekinja.*

trūt, *m.* Rj. *augm.* trutina. — 1) *die Drohne, fuerus*. Rj. *augm.* trutina. — 2) (u Srijemu) trutovi, *ein böswartiges Fingergeschwür (der Nagelwurm)*. Rj.³), *ulcus (panaritium; cf. zlič 1. Rj.³)*. Rj. *pl.* trutovi. Glas. 8, 10. *syn.* kod zlič 1.

trūta, *f.* (u Boci) mladica riba, kakove se n. p. hvataju u jezeru Skadarskome. *vidi* mladica 3. Rj.³ *dem.* trutica.

trūtica, *f. dem.* od truta. Rj.³

trūтина, *f. augm.* od trut. Rj.

trvčnik, trvenika, *m. vidi* utrenik. Rj. *kao utreven put, drum. vidi* i utrenik. — *riječi s takim nast. koje znače put, kod* čavlenik.

trzānje, *n. das Reissen (schnelle Ziehen), raptio. arreptio*. Rj. *verb.* od trzati. *radnja kojom tko trže što.*

trzati, tržem, *v. impf.* Rj. *praes.* i tržam. *isp.* istrzati. *v. impf. slož.* iz-trzati, po-, raz-; *v. pf. slož.* otrzati se, *v. pf. prosti* trgnuti; *v. pf. s njim slož.* *vidi ondje.* — 1) *reissen an etwas, rapio*. Rj. *kao* trzati 1. — Što P opali b'jela manastira, to si, pašo, svima rane zad'o; što li znađeš naše Koščelice, to nam trzāš sade utrobice. Npj. 4, 73. — 2) *su se, reflex.* *reissen (z. B. puška), auffahren (im Schlafe), executior*. Rj. *trže se n. p. pušku, trže se tko izu sna, odu sna.* — Trzaju se džamali pendžeri, na pendžere divojačke glave HNpj. 4, 531.

trze, trzeta, *n.* jagnje koje se vrlo kasno ojagnji. tako početkom jula. J. Bogdanović.

trzānje, *n. das Reissen um etwas, raptus*. Rj.

verb. od trzmati se. *radnja kojom se n. p. dvojicu trzmaju, otimaju se oko šta.*

trzmati se, trzām se, *v. r. impf.* otimati se oko šta, *sieh reissen um etwas, rapio*. Rj. *isp.* krzati se (oko koga).

tržārenje, *n. das Kramen, mercatura tenuis*. Rj. *verb.* od tržariti. *radnja kojom tko tržari.*

tržariti, tržārim, *v. impf.* kramen, *mercaturam tenuem facere*. Rj. *pomalo* trgovati. *vidi* tržiti.

trženje, *n. vidi* tržarenje. Rj.

tržišće, *n. vidi* trg 2. i *syn. ondje.* — Čaršija... široka ulica ili prostranije mjesto s dućanima, *tržište*, pijaca, forum. Daničić, ARJ. 896b.

tržiti, tržim, *v. impf.* pomalo trgovati, *vidi* tržariti. Rj.

tržnica, *f.* — 1) (u Dubr.) *das Nudelholz, lignum cylindricum turundarium, cf.* oklagija. Rj. *oblo drvo što se upotrebljava n. p. u pravljenju rezanaca. vidi* i trlica 3. — 2) tržnice, *f. pl.* (u Dubr.) *tržnice* su bile žene koje su — za vremena republike — pečarima pomagale za plaću vlasteoski kruh mijesiti i peći. Rj. — Neka ti našijeh *tržnicu* s glumcom debelijem. DPost. 77 (s glumcom *dijalekt. mjesto* s glumcem).

tū, *dort, da, istic.* Rj. *vidi* tuj, tujke, tuka, tuna, tunak, tune, tute, tutena, *na pitanje: gdje? tu (gdje si ti ili gdje ste vi). isp. ovdje, ondje.* — »Evo ovdje me nešto kolje«... »Ne kolje tebe tu ništa, nego te evo čok kolje.« Npr. 4. Nazvavši materi dobar veče, reče joj: »Majko! tu miriše rajska dušica.« 56. Nemoj da se plašiš, *tu* će noćas dolaziti i lupati oko tebe. 61. Kad dogjes na lagji *tu* i *tu* između dve planine. 67. U dvoru kao da je carevina, *tu* su sluge i sluškinje, sve se užurbalo. 75. Ali sad već pomisli: *što je tu je*, pa reče čosu: »Hajde de.« 160. Pa im onda kaže ko je on i kako je *tu* došao. 174. *Tu* ga čuj, *tu* ga vigji. (Kad se kazuje da je ko ntekao, ili onako da ga je nestalo). Posl. 321. *Tu* je vjetar, a *tu* je gumno. (*Tu* je sve, niti se ima šta više tražiti ni čekati, n. p. kad se parci sastanu kod sudije, koji ima punu vlast presuditi). 322. Gde je on, *tu* je sva raja. Miloš 111. Vaše ljubavi koju ste mi *tu* pokazivali. Slav. Bibl. 1, 90. Mislim sići tamo k Vama i poduže se *tu* zabaviti. Straž. 1886, 60. Reče Ilija: Jelisije, ostani ti tu. Car. II, 2. (Iz Biograda Miklošiću u Beču)... evangjelistar što je sad skoro tu štampan. Kolo 15 (14) (*tu* = u Beču).

tūbiti, tūm, *v. impf.* *vidi* tūviti. Rj. *vidi* i pam-titi. *v. pf.* slož. tūbiti.

tūbljenje, *n. vidi* tūvljenje. Rj.

tūbōk, *m.* mali sirčić, što se daje djeci. Rj. — *biče riječ* tugja. Osn. 270.

tūc mūe, *cf.* trt mrt. Rj. *uzvik.* — 1) *vidi* i tre mre, i *syn. ondje.* — 2) »Ima velika jama u zemlji... po svoj prilici biće u njoj novaca«... ovaj po jami *tue* tamo *tue* amo ne najje ništa do žita. Npr. 169.

tūcački, *adj.* Bettler-, mendici. Rj. *što pripada tucačima ili tucaku kojemu god.* — Pa ti skini g'jazel odijelo, a obuci *tucačke* haljine. Npj. 3, 132.

tūcak, *m. der Bettler, mendicus, cf.* prosjak, rob: Udijeli *tucaku* junaku. Rj. *koji se potuea po svijetu proseći. isp.* Korijeni 91. — Gdje kojijem su (robovima) Turci osijekali otkup, pa ih na jemce ili zalognu puštali da prose i otkup da sastavljaju. Ovakovi je rob imao oko vrata gvozdenu halku s katancem pod grlom, i ponajviše se u narodu našem zove *tucak*. Rj. 651b.

tūcalo, *n. vidi* tučak 1. Rj. i *syn. ondje.* — *riječi s takim nast. kod* bučkalu.

tūcanj, tūcnja, *m. vidi* tučak 1. Rj. i *syn. ondje.* — Kulješki *tueanj*, kojijem se tuče kukuruz za kuljice. Rj. 314a. *riječi s takim nast. kod* bacanj.

tūcānje, *n. dem.* od tučenje. Rj.

tūcati, tūcām. Rj. *v. impf.*; slož. *v. impf.* na-tucati,

po-tučati se. v. pf. slož. iz-tučati. dem. tućkati. v. pf. prosti tuknuti, s njim slož. v. pf. na-tuknuti, u-, uz-. — **1**) dem. od tući. Rj. — Kupljahu (manu), i mčljahu na žrvnjima ili tućahu u stupama. Mojs. IV. 11, 8. Da bezumnoga tućas u stupi tućkom s prekrupom, ne bi otišlo od njega bezumlje njegovog. Prič. 27, 22. — **2**) su se, reciproč. tućati se, dem. od tući se. Rj. — Lomiti jaja na uskrš, vidi tućati se. Rj. 333a. Šta bismo dobili s tim, kad bi narod prestao o Vaskrseniju tućati se crvenim i šarenim jajima. Nov. Srb. 1817, 478.

tućilae, tućioea, m. koji raž tuće. J. Bogdanović.
tućim dan, tućina dne, m. vidi tućin dan. Rj. uoči badnjega dne.

tućkânje, n. dem. od tućanje. Rj.
tućkati, tućkâm, dem. od tućati. Rj. v. impf.
tuć*, tuća, m. die Glockenspeise, Bronze, aes (camparium, tormentarium). Rj. vidi bronza. metal od kojega se grade n. p. zvana, topovi. — Dok ne nagješ trista neimara, da bijelu naprave ti erkvu, podlistas je teškijem olovom, a pokriješ tućem zelenijem. Npj. 2, 126.

tuća, f. vidi gräd. Rj. — Kako ne će biti žalosno, kad nas tuća tuće svake godine. Npr. 89. Kad ko kaže da je tuća pobila, ili da će pobiti, vinograde. Posl. 182. — od osn. koja je u tući.

tućak, tućka, m. — **1**) die Mörserkule, pistillum, cf. tućanj, tućalo. Rj. orugje kojim se što tuće, tuću n. p. u stupi. — Na badnji dan ujutru sakrije se vatralj i stupa s tućkom i sve stolice. Rj. 12a. Žena uzme soni tućak te metne sebi megju noge, te onako s tućkom kolje. Rj. 272b. Ima maljeva dugačkih... njima se n. p. nabija zemlja od prilike onako kao što se velikijem tućkom so ili kava tuće. Rj. 344a. Palj, 2) drven tućak kojim se zbija sir, a i kumpis sjecavac. Rj. 486a. Solotuk. Rj. 700a (soni tućak). Tukoluk, tućak kojim se luk tuće. Rj. 751b. Da bezumnoga tućas u stupi tućkom s prekrupom, ne bi otišlo od njega bezumlje njegovog. Prič. 27, 22. — **2**) das Osterei, das die ndern zusammenschlägt, orum puschale forte. Rj. tvrdo jaje kojim se druga jaja razbijaju (o uskršu). vidi natueak.

tućan, tućena, adj. govori se u Hrvatskoj za živad, kad se uhrani te bude puna i poteška, n. p. kokoš je tućna; u i za djeću i za djevojčad, kud su pnijeh obrazu. isp. čvrst.

tućar, m. — **1**) koji čuva toke, der Truthühnerhirt, pastor gallinarum indicarum. Rj. — Dogje k tućarima i zaište jedno tuće u njih, a ona njima da da medenijeh kolača. Npr. 176. — **2**) koji trguje tukama, der Truthühnerhändler, qui gallinus indicas venditat. Rj.

tuće, tućeta, n. junges Truthuhn, pullus gallinae indicae, cf. čnre. Rj. pile od tuće. vidi i buće, intuśae. isp. tuća, tućac. — Dogje k tućarima i zaište jedno tuće od njih... Tućari joj ne šćenu dati tućeta. Npr. 176.

tućenik, tućenika, m. Art Schiesspulver, pulveris pyrii genus: Te obori do dva vedenika, koji žderu litru tućenika. Rj. nekakav puščani prah. — osn. part. pass. od tući.

tućenjāk, tućenjāka, m. (u Hrv.) sir koji se tuće u kaćici i ostavlja se za zimu. Rj.

tućenje, n. verbal. od tući. Rj. — Ujalorljeno vrtanjem, tućenjem, kidanjem ili rezanjem, ne prinosite Gospodu. Mojs. III. 22, 24.

tućevina, f. meso od tuće. J. Bogdanović.

tućim dan, tućina dne, m. der Tag vor dem badnji dan, der Schlachttag, dies mactationis, cf. babine rubi. Rj. uoči badnjega dne, kad tuku (kolju) pečenicu. vidi i tućin dan. — Pećenica se obično ubije na Tućin dan. Rj. 498a.

tućiti se, tućim se, v. r. pf. aufeinander stossen

(von Armeen), concurro. Rj. tuće se vojske, kad se skobe. v. pf. slož. stučiti.

tućnica, f. kao skitnica (ko se tuće ili potuca po svijetu), der Herumschweifer, erro. cf. protuha. Rj. vidi i skitač, skitačica, lončija.

tućnjāk, m. der Truthühnerstall, stabulum gallinarum indicarum. Rj. gdje se drže tuće.

tućvânje, n. vidi potucanje. Rj.

tućvati se, tućvâm se, vidi prebijati se, potucati se; tućva se po svijetu kao novac. Rj. v. r. impf. vidi i tući se 2, skitati se.

tući, tućem, v. impf. Rj. v. pf. slož. do-tući, iz-, na-, o-, po-, pre-, pri-, pro-, raz-, s-, u-, za-. dem. tućati, tućkati. gram. zapovj. tući. I. pregj. tükoh (tuće). II. pregj. tükjäh i tükčab. prilog sad. tüküci. II. pregj. tükävši, tükäv. I. pridjev tükao, tükla. II. tükén, tükéna. — I. **1**) schlagen, tundo. Rj. — **a**) vidi biti 1, derati 3 (drijeti), devetati, lijemati, linjati 1, mazati 3, mukuljati 2, mlatiti, mlaviti 3, voštiti 2. — Gradobitina, ono što je tukao gräd. Rj. 97b. Grubati, 2) šta grubaš to dijete. Rj. 105b (tući ga da sve praska). Odadirati 4. Rj. 440a (jako tući). Kad nas tuća tuće svake godine. Npr. 89. Tri konja dogjoše na jedan grob i nud njim stadoše nogama tući. 97. Nije dobro s velikom gospodom iz jednoga čanka trešnje jesti. (Ne znam za što, ako nije za to što će kao igrajući se kočćicama siromaha u oči tući). Posl. 214. A! katane Šarac opazio, poče nogam' o zemlju tući. Npj. 2, 250. Nagna konja niz čaršiju mlada... ispod nogu kamen izlijéce, na dućane tuće bazergjane. 3, 351. Gole, bosc topuzima tuku. 4, 151. Sabljom sječe, a mrkovom gazi, drugom rukom buzdoranom tuće. 4, 190. Grlom vići, u tabamas tući. HNpj. 4, 42. — **b**) vidi biti 4) n. p. gräd; biti 5) iz puške ili puškom, i syn. oudje: Ko je Turčin i Turskog plemena, nek se diže tući gjavrina. Npj. 4, 240. Tuku gruda sa četiri strane, s jedne strane topovima tuku. 4, 256. — **2**) svinje, schlachten, macto. Rj. vidi biti 2, klati 1. — **3**) čele, abtöden, melatićem perajo. Rj. vidi biti 2. — **4**) stossen (Salz, Kaffee), tundo. Rj. — Žita nisu imali da mese pravi hleb, nego su tukli koru od kojekaka drveća i od toga hleb mesili. Npr. 82. Vodu u (h)avann tući. Posl. 37. Tući konje luk na glavi. (Koriti ga čime često, dosagjivati mu). 323. Gospoda Tirska uzimaju sa sokaka Srbe za različne posluge, n. p. da tuku kavu, da donose volu, da sijeku drva i t. d. Danica 2, 88. — **5**) volove, bikove, contundo tauri testiculos. Rj. vidi podmetati 2, strojiti, štrojiti, škopiti. — II. su se. tući se, tućem se, v. r. impf. Rj. — **1**) (reciproč.) sich schlagen, pugno. Rj. vidi biti se 1. — Toliko puta malo se vijesu iz pušaka tukli za to. Rj. 262b. Tuküci se sa Srpskim četama progje do u Kragujevac. Danica 3, 163. Nego su se tukli samo iz topova. Žitije 43. — **2**) (reciproč.) jajima (zu Ostern). Rj. — O vaskrseniju se tuku šarenim i crvenim jajima, t. j. udaraju vrhovima jaje o jaje, pa koje se razbije, ono uzme onaj koji je razbio. Rj. 55a. vidi tućati se 2. — **3**) (refleks.) tući se po svijetu, po mraku, vidi potucati se. Rj. vidi i tućvati se, i syn. oudje.

tućarovo jaje, n. vidi tuntuarovo jaje.

tüd, adv. — **1**) Büd, wenn auch, quamquam (eigentlich so viel als budi, es sei, esto) cf. tud. Rj. 46b (a tud nije u Rj. na srome mjestu). Bud snaha u rod, tud svekrva u poprd. Posl. 30 (isp. Snaha u rod, a svekrva u poprd. Posl. 291). — **2**) vidi tuda. — Kuda vojska prolazi, tud se trava ne nalazi. Posl. 162. Kud je prt, tud je put. 162. Kud svi Turci, tud i čelavi Mujo. 163. Kud ušlo, tud izišlo! (Reče se u šali nazdravljajući). 163.

tuda, tūdär, hierdurch, hac: Ne penji mi šator tudar. Tudar pasa čelebija Mujo. Tudar pasa Biglić Useine. Rj. vidi tud 2, tudijer, tugjer. na pitanje kud? kuda? isp. ovid, ovuda; onud, onuda. — Zec

je (disicu) zapita, šta traži *tuda* tako nevesela. Npr. 245. Baščevan ga otole očera govoreći mu, da će sad car *tuda* proći. 252. Kad su bili kroz Korita ravna, *tuda* oni mirno projezdše. Npj. 3, 455. Kud ostali onoliki narod, *tuda* ću i ja. Miloš 53. I tako po tim mjestima junacke (ili, kao što se *tuda* već zovu, slepačke) pjesme niko drugi i ne pjeva osim slijepaca. Npj. 1, XVIII. Ako pogjem u Španjolsku, doći ću vam; jer se nadam, da ću *tuda* proći i vas vidjeti Rim. 15, 24.

Tudešak, Tudeška, *m.* (po jugozap. kraj.) *vidi* Nijemac: Pije kao *Tudešak* (Posl. 247). Rj. *vidi* i Švabo. *Tal.* Todesco.

Tudeškî, *adj.* *vidi* Njemački. Rj. *vidi* i Švapski. **Tudeškinja**, *f.* *vidi* Njemica. Rj. *vidi* i Švabica. **Tudijer**, *vidi* *tuda*: *Tudijer* mi minu mlad junak na konju. Rj. tudije-r. *za zarršetak* *isp.* kudijer, ovudije, onudije.

tufegdžija, * *m.* *vidi* tufekčija (*mit allen Ableitungen*). Rj. *vidi* i tufek, puškar. *pa kao što se govori* tufegdžija i tufekčija, *tako* i tufegdžibaša, tufegdžijin, tufegdžijnski i t. d. i tufekčibaša itd. — *za oba Tursku završetku džija* i čija) *isp.* tobdžija i topčija.

tufek, * *m.* *vidi* tufekčija (*cf.* puškar). Rj. *vidi* i tufegdžija. — I imade puška Mletačkinja, kojano je u Mletku kovata, *tri tufeka* za petnaest dana. Npj. 3, 434.

tufekčibaša, * *m.* *der Zechmeister der Büchsenmacher, praefectus collegii tormentariorum*. Rj. tufekči-baša, tufekčijuma glavar, starješina, ehmajstor. *isp.* baša* 3.

tufekčija, * *m.* *der Büchsenmacher, tormentarius, cf. puškar*. Rj. koji pravi puške. *vidi* i tufek, tufegdžija.

tufekčijiu, *adj.* *des* tufekčija. Rj. što pripada tufekčiji.

tufekčijuskî, tufekčijuskî, *adj.* Büchsenmacher, tormentariorum. Rj. i sužeto tufekčinskî. *isp.* abadžinski. što pripadu tufekčijuma ili tufekčiji kojemu god.

tug, * *m.* *der Rossschweif (als Ehrenstandurte der Türkischen Paschen), insigne caudae equinae*: paša od tri tuga. Rj. konjski rep. — Iči-tuglija paša, od *dru tuga*. Rj. 241b. Uč-tuglija, t. j. paša. Rj. 795a (od tri tuga). Car im dade *bijele tuge* i vezirstvo na te zemlje dvije. Npj. 2, 567.

tuga, *f.* — 1) tuga me je, *es schaudert mich, cohoresco*: Gje je sama, a ne ima druga, da je nije od gorice tuga. Rj. — 2) tugo i nevoljo! *sagt die unwillige, aber immer liebende Mutter zum Kinde, das ihr Kummer und Noth macht, conveicum matris amantis in infantem*. Rj. *Tugo* i nevoljo! kaže mati djetetu, koje joj zadaje tugu ali koje joj je sve jednako milo i drago. *isp.* tugovina. — Najposlije od teške tuge i žalosti otide pa se umrtvi na putu. Npr. 178. Smrtni ga znoj dopade od velike tuge i žalosti. 234. Tada nastane tuga i plač u carskom dvoru za mnogo. 252. Ko se duga ne oduži, ta se tuge ne otuži. Posl. 153. Od tugjeva tuga bije. 236. Tako mi se tuga na srce ne savila! 305. Slavuj ptica mala svakom pokoj dala, a meni junaku tri tuge zadala: prva mi je tuga na srdašcu mome, što me nije majka oženila mlada. Npj. 1, 392. Molitva nevoljnoga, kad mu je teško, pa pred Gospodom izliva tugu svoju. Ps. 102 (natpis). U srskoj tuzi njihoroj on bijaše tužan. Is. 63, 9. Da pojemo žalosnu pjesmu, koja probija srce tugom za zavičajem. DP. 51 (= Heimweh). — 3) nema ni tuge, t. j. ništa. Rj.

tugâljiv, *adj.* *kitzelich, titillationem acre sustinens, cf. cakljiv*. Rj. *vidi* i škakljiv. koji ne može škakljanje da podnosi.

tugôvanje, *n.* *das Klagen, Wehklagen, lamentatio*. Rj. *isp.* tugovina. *verb. supst.* od 1) tugovati,

2) tugovati se. — 1) stanje koje biva, kad tko tuguje. — 2) radnja kojom se tko tuguje kome.

tugovati, tûgûjem, *v. impf.* Rj. — 1) *wehklagen, lamentor*. Rj. kao tužan biti. — Gdje je negda bila gusta šuma, gdje je i samo nebo tugalovo, tuda su sad gradovi. Priprava 76. — 2) *sa se, reflex. Klagen, lamentor*: Poče im se Čupić tugovati. Rj. *vidi* tužiti se. — Tu nagjose svoga gospodara, stadoše se njemu tugovati, kako su ih Turci osvojili. Npj. 5, 143.

tûgovina, *f.* (u Boei) kao tuga, tugovanje, *der Schmerz, dolor*, u ovoj poslovi: Trgovina nekom bude tugovina. Rj.

tûgj, tûgje (tûgji), *adj.* *fremd, alienus*. Rj. *vidi* stranjski, jabanski. — Nema lica bez crvena vinea, ni milosti bez tugga junaka. Rj. 357b. Tuggâ, *f.* die Fremde, aliena: Is, tugga! Rj. 753b (*f. adj.*) Bijeje ruke tugg posuo miluju. Posl. 12. O svom komadu tugga goveda čuvati. 241. Tugga žena, a svoja sje-kira (pa je lasno tući). 321. Tugga koza go loj. 321. Tugga obrana sjerčana tojaga. 322. Tuggemu se pohvali, a srojemu pravo kaži. 322. Tuggim rukama zmije hvatati (lasno je). 322. Tuggj nikad neka ne bude, koji svoj biti može. 322. Vjera (religija) . . . otišao u tugg zakon. Panica 5, 84. Naktivši se i našaravši tuggijem perjem. Odg. na ut. 3. A čije je »nbo«? Nama tuggje. Straž. 1886, 769. Da na tuggj zakopini ne zidam; nego . . . Rim. 15, 20.

tûgjbina, *f.* *alienum, res aliena*: uzeti tuggbinu grijeh je smrtni. Stulli. što tuggje. *vidi* tuggjinstvo. — Nije ga u tuggbini. DPosl. 81. riječi s takim nast. kod čazbina.

tûgjenje, *n.* *das Schâmen, Verlegensein in einem fremden Hause, verecundia in domo aliena*. Rj. *verb.* od tuggjiti se. stanje koje biva, kad se tko tuggji.

tûgjer, *vidi* tudijer: Eda bi se tuggjer odbranili. Rj. *vidi* i tuda, tudar. tuggje-r.

tûgjica, *f.* — 1) čela iz druge košnice, die fremde Biene (aus einem andern Bienenstock), apis ex alieno ulvario. Rj. — 2) tuggje čeljade: Tuggjica bome kuće ne kući (n. p. sluga). J. Bogdanović.

tûgjin, tuggjinac, tuggjinea, *m.* *der Fremdling, peregrinus*: Gjevojka je tuggjina bratila. Rj. *vidi* tuggjiš; jabanac, jabanlija. *isp.* inostranac, tuggjozemac. — Ko ne drži brata za brata, on će tuggjina za gospodara. Posl. 149. Tuggjinu se hvati a svojemu se pozali. 322. Svaki put se svagjamo i krvimo ili se tuggjini umiješaju. Priprava 74. Nasljedstvo naše privale se tuggjincima. Plač 5, 2. Ime »Bijeje Crkve« dolazi u tuggjinea putnika. Daničić, ARj. 293b. — riječi s takim nast. *isp.* domaćin, gončin, radin.

tûgjinika, *f.* die Fremde, peregrina: Ali mi ne da tuggjinka, tuggjinka dobra gjevojka: ja dobra konja oseedlam, tuggjinka mi ga rasedla. Rj. *isp.* tuggjozemka. — Odvojte se od naroda zemaljskih i ženu tuggjinaka. Jezdr. 10, 11.

tûgjinskî, *adj.* što pripadu tuggjinima ili tuggjinu kojemu god. *vidi* jabanski. *isp.* tuggjozemski. — Iz ruke tuggjinske nemojte uzimati nijedne stvari. Mojs. 111, 22, 25. Pohodiću sve koji nose tuggjinsko odijelo. Sof. 1, 8.

tûgjinstvo, *n.* *das Fremde, res aliena*. Rj. tuggje što, *n. p.* tuggju zemlja. *vidi* tuggjbina. — Njegove će ga noge zanijeti daleko u tuggjinstro. Is. 23, 7. Riječ nam se i po tuggjinstro raznosi, a mi ne čemo za nju da znamo! Bukv. 24. Mnogi na prečac pomriješe u tuggjinstro, izgiboše na moru . . . DP. 82.

tûgjîš, tuggjiša, *m.* u poslovi, *cf.* našiš. Rj. *vidi* tuggjin, i *syn.* ondje. — Našišu po punišu, a tuggjišu po ponjišu. (Našemu punu, *n. p.* čašu vina, a tuggjinu po nje). Posl. 193. riječi s takim nast. kod blutiš.

tûgjiti se, tûgjin se, *v. r. impf.* sich fremd betragen, verlegen sein wie ein Fremder, verecundor. Rj. držati se kao tuggjin; stidjeti se, ustručavati se,

žapati se kao tugje čeljade. v. pf. slož. o-tugjiti se, po-tugjiti se. — Braću moju udaljio je od mene, i znanici moji tugje se od mene. Jov 19, 13.

tugjozemač, tugjozemača, m. der *Fremde, peregrinus*. Rj. tugjo-zemač, koji je iz tugje zemlje. isp. tugjin, i syn. ondje, suprotno domorodač, otadžbenik.

tugjozemačka, f. die *Fremde, peregrina*. Rj. tugjo-zemačka, koja je iz tugje zemlje. isp. tugjinka.

tugjozemski, adj. *fremd, exterus*. Rj. tugjo-zemski, što je iz tugje zemlje. suprotno našozemski.

tuhnuti, tühnēm, v. impf. *vidi* tuknuti, v. impf. tūj, *vidi* tu. Rj. *adv.* tu-j. isp. j (suff.). — Tegao bi da je još tuj zmiya. DPost. 126.

tūj, tūj! riječ kojom se tuke vabe i tjeraju. J. Bogdanović. *uzvik*.

tūjānje, n. J. Bogdanović. *verb.* od tujati se. *radnja* kojom se tuke tujaju.

tūjati se, v. r. impf. »tujaju li se već tvoje tuke?« gdjeke reče: »gaze li se tvoje tuke?« J. Bogdanović. *praes.* tūjā se (tuka), tūjāj se (tuke). isp. mrijestiti se, rasti se.

tūjke, (u Hrv.) *vidi* tu. Rj. tuj-ke. isp. ke (dod.). **tūk**, tūka, m. — 1) der *Winkel, angulus*, cf. kut. Rj. od kut s premještenim *glusorima* tuk. Osn. 370. — 2) udario tuk na luk (kad udari jednak na jednaka. Posl. 327), *zwei harte Steine sind aneinander gerathen, dignus dignum reperit*. Rj. tuk (kor. biće koji je u tući). Osn. 22.

1. tūka, f. (pl. gen. tūkā) *vidi* budija. Rj. *vidi* i čura, čurka, indijota, intusa, misirka, pučka, pujska, pura, purka. isp. tukac, tuće. — Tuka, budi šuka! (Kazao pop ili kalugjer, kad su negdje uz post preda nj donijeli pečenu tuku). Posl. 322.

2. tūka, (u Rijeci) tu. Rj. tu-ka. isp. ka (dod.). **tūkac**, tūkeca, m. *vidi* budac. Rj. *vidi* i čurak, indijot, morac, pućak, puran. isp. tuka, tuće.

1. tūknuti, tūknēm, v. pf. *cin* uenig (Knoblauch) *stossen, contundo*: tukni malo soli. Rj. v. pf. slož. nā-tuknuti, u-, uz-. v. impf. *prosti* tueati.

2. tūknuti, tūknēm, v. impf. *schlagen* (dem *Geruche nach*), *oleo, suboleo*; ovo meso tukne malo, cf. udarati, pašiti. Rj. *vidi* i zaudarati, zādajati (zādavati), zadisati 2. — k u tuknuti biće postalo od h; jer se u Hrvatskoj govori tuhnuti. isp. u Šulekovi rječniku kod riječi riechen: meso tūhne (tukne). isp. i u Stullija tuhten (vlažan).

tūknohuk, m. (u C. G.) tućak kojim se luk tuće, der *Knoblauchstössel, pistillum ad tundendum alium*: »Spomeni se, snaho moja, da sam ja tebe luk« — rekla svekrva nevjesti, a nevjesta joj odgovori: »I ti, moja svekrvo, spomeni se da sam i ja tebe luk i i tukoluk«. Rj. tukno-luk, *prvoj poli* osn. od koje je tući. tako slož. riječi isp. šišobrč, tocokljun, vijoglav, vijorep.

tūkvānj, tukvānja, m. (u Slavon.) *vidi* susak. Rj. *vidi* i krbanj, krga 2, tikva 1b, vrg. tikva kojom se, probušiti je su strane, zahvata i piće voda. — riječi s tukvim nast. kod čokanj.

tūl, tūla, m. *pharetra*. Stulli. *ono u čem se nose strijele; der Köcher*. — Uzmi oružje svoje, tūl i luk, i izidi u planinu, te mi ulovi lova. Mojs. I. 27, 3. Što su strijele u ruci jakome, koji je njima napunio tūl svoj. Ps. 127, 5. Ustrijeli me u bubrege strijelama iz tūla svojega. Plač 3, 13.

tūlac, (u Boci) u riječima: došlo mi na tūlac, t. j. na zgodu, na ruku. Rj. — osn. u tūl. isp. Osn. 310.

tūlāica, f. u Srijemu. Rj. *Daničić piše* tūlajica. — 1) u gajdi ono što je svezano u mješinu, te se u nj zadjenu karablje i prdaljka. Rj. — 2) na lijevku, die *Einsteckröhre, infundibuli pars vasi inserenda*. Rj. na lijevku ono što se zadjene u sud.

tūlājica, f. *vidi* tūlaica. — tūlājica (od osn. koja je u starom ТУЛА). Osn. 325.

tūlbēnta,* f. *Art Kopfbedeckung der Frauen, mitrac* *genus*. Rj. nekaku ženska kupa.

tūleode, u zagoneci, cf. vazli-trave. Rj. — Ja pogjoh po sopotu, a stadoh na grijotu, pozvah mrdeljače: doneš' te mi tūleode, e su došle vazli-trave. Rj. 51b. od-gonečljaj: čobani kad zovu žene, da ponese mudlice, da muzu ovice.

tūlija, f. (u Srijemu) — 1) ono gvožđe na šipi od gjerme o kojoj je objesen kabao. Rj. — 2) *vidi* šeputka. Rj. *ono sarijeno drvo na lijevci oko osorine*. — osn. će biti u tūl. riječi s takim nast. kod letija.

tūlipān, tūlipāna, m. (u Srijemu) die *Tulpe, tulipa*, cf. lāle.* Rj. *cvijet*.

tūliti, tūlim, v. impf. (u C. G.) *loschen, extinguo*: Vatra se uljem ne tūli (Posl. 32). Rj. *vidi* tūnti 1, gasiti. v. pf. slož. po-tuliti, u-; v. impf. slož. pretuljivati.

tūlum,* m. *vidi* mješina. Rj. *augm.* tulumina 1. — Staše piti iz tūluma vino. Npj. 3, 143.

tūlumbaša,* m. u pjesmi (valja da je onaj koji toči): Rajom rajom Raice, tūlumbašu čašice. Rj. tulum-baša. isp. baša* 3.

tūlumina, f. — 1) *augm.* od tulum. Rj. *vidi* mješetina. *takva augm. kod bardačina*. — Pa natoči tūlumina vina, objesi je o unkaš Šarinu. Npj. 2, 248. — 2) što spahije uzimaju od vinograda, *Winsteuener, rectigal in vinum impositum*. Rj. — Davala se spahijama na vinograde tūlumina, na svinje žirovnica. Rj. 702a. Spahija uzima od vinograda po nešto tūlumine (ili desetak od grozđja). Miloš, 203.

tūluz, m. tūluzina, f. (u Banatu) *vidi* okomak. Rj. *ono u kukuruza na čem su zrna. vidi* i klas 3, i syn. ondje.

tūljac, tūljea, tūljak, tūljka, m. — 1) die *Einsteckröhre in der kablina, fistula minor inserta majori (in mola)*, cf. cijun. Rj. u rodenice. — Badanj se namjesti na skok, pak se dolje udari u nj kablina; u kablinu se udaraju tūlje: kad ima dosta vode, veći, a na manjoj vodi manji, a kad vode ima vrlo mnogo, onda se izbije i veliki tūljac, pa melje na kablinu. Rj. 11b. — 2) *eine Art Falle für Füchse u. dgl., genus decipulae, laquei*; ovaj je tūljac šuplje drvo kroz koje se lisica ili jazavac provući može, pa se položke utvrdi na vratima od jame gdje se misli da je koja od ovijeh zvjerki unutra, a na srijedi se odzogo prosiječe, i pod onu jamu metne se dolje račvasto drvo kroz koje zvjerka ne može proći dokle ga ne obori, a na gornji kraj njegov namjesti se veliko teško drvo kao malj, koje, kad zvjerka račve obori, udari je za vrat i tako je ili ubije ili zadrži dokle ujutru lovac ne dogje. Rj. — (Zatuljivati); zatuljiti u. p. rupu kakvu, t. j. metnuti na nju tūljac da se nrvati lisica ili jazavac. Rj. 199a *isp.* pastulja.

tūljēnje, n. Rj. *verb.* od 1) tūliti, 2) tūljiti se. — 1) *radnja* kojom tko tūli u. p. vatra (das Löschen, extinctionio. Rj.). — 2) *stanje* koje biva, kad se tko tūlji.

tūljiti se, tūljim se, v. r. impf. (u Barauji) *sich geniren, verecundor*. Rj. *vidi* ustručavati se, žapati se. *isp.* v. pf. slož. zatuljiti.

tūmač, tumača, m. koji tumači; der *Dolmetsch, interpres. vidi* tolmač, tomačitelj. — Grajuvić preporuča im se (poslaničima) te ga uzmu za tumača i sekretara. Sovj 2. Oni ne znadjarahu da ih Josif razumije, jer se s njim razgovarahu preko tumača. Mojs. I. 42, 33. tūmač. Korijeni 89.

tūmačēnje, n. *verb.* od tumačiti. *radnja* kojom tko tumači što: Tumačenje jevangjelja. Star. 3, 12.

tūmačev, adj. što pripadnu tumaču *vidi* tolmačev.

tūmačiti, tūmačim, v. impf. *vidi* tulkovati, tolmačiti, tomačiti. v. pf. slož. iz-tumačiti, pro-tumačiti. — Tolmačiti, cf. tumačiti. Rj. 743a (a tumačiti noma u Rj. na svome mjestu). Kao što obično roditelji različne ikone po crkvama i po namastirima dječi tumače, tako je i meni . . . Rj. Sla. Ako gdje što ne bili razumio,

ono bi mi tumačio. Sovj. 80. Sveze izmegju ovijeh naših riječi i litvanskih, kojom sam ih prije tumačio. sada mislim da nema. Osn. 51. U ovom članku tumači Konstanstin te riječi bogoslovski . . . pa i tu molitru tumači bogoslovski. Star. 1, 31. Sne mudarci tumačiše nu zlo. 2, 301.

tumänlije,* *f. pl.* prostrane turske šaljvare; I velike gaće tumanlije. Rj.

tumara, *m. Irrgeist, homo vagus*. Rj. koji tumara. *vidi* tumaralo.

tumarača, *f.* — 1) žensko koje tumara, *Herumläuferin, mulier vaga*. Rj. — 2) svijeća, *Küchenlicht*. Rj. kuhinjska. — riječi s takim nast. kod vjepača.

tumaralo, *m. Irrgeist, homo vagus*. Rj. koji tumara. *vidi* tumara. — riječi s takim nast. kod bajala.

tumārānje, *n. das vorwitzige Umhergehen, vagutio curiosa*. Rj. verb. od tumarati. radnju kojom tko tumara: Onda bismo se za prošarše tumaranje mogli tještiti i tijem, što su i Rusi išli od prilike ovijem putem. Pis. 23.

tumarati, *tumārām, v. impf. vorwitzig umherschleudern, vagor curiosus*. Rj. *vidi* vārdati 2. *iči kojekuda (uz to i kojesta prometati)*. *v. pf. slož. uz-tumarati se.* — *Tumara* kao pijan po praznom hajatu. Posl. 322. Tako tumarajući ovamo onamo, dok jedan od nas srećom nabasa na jednu pećinu. Npr. 6. *Tumarala je čitav dan po šumi*. 133. *Deca tumarajući kojekuda po planini najposle dogju na jedan izvor*. 139. *Kuda su srne i veprovi gomilom tumarali*, tuda su sad gradovi. Priprava 76. *Tumara za hljebom govoreći: gdje je? Jov 15, 23. Dokle ćete tumarati tamo i amo? . . . ako je Gospod Bog, idite za njim, ako li je Val, držite se njega*. Prip. bibl. 83.

tumariti, *tumārīm, v. pf. hineinplumpen (in ein Haus, ohne anzuklopfen), intro improvisus*. Rj. *uglo, iznenada doći ili poći kuda, n. p. u kuću ne zakućarši na vratima*. *isp. bahnuti, hrupiti.* — *Brbučiti, tumariti u što rukom ili glavom, schnell hinein-fahren, immitto manum*. Rj. 41b. *Bojeći se da ne bi Stojša tumuriu u srel da ih traži*. Npr. 27. *Već ščase od jada da se ubije, kad tumarirši onako zagje u nekaku planinu*. 227. *Posle toga dogju nekaki drugi Turci, i tumare usred vojske Srpske*. Danica 4, 6. *Ubiju Gjakova brata, koji u Kusatku iznenada tumari među njih*. Miloš 184. *Istinita revnost k rodu mome prinudila me da zažmurim i da jedan put tumarim glavom kroz oro trnje, makar na onu stranu sav poderam i krvav izišao*. Spisi 1, 5.

tumba, *adv. rom Pass, wenn es unfrecht steht, de dolio crecto*. Rj. *o buretu kud stoji uspravo, suprotno položke*. *isp. tumbati*.

tumbak, *m. Messing, orichalcum, cf. pirinač 2*. Rj. *vidi* i mjed 2 (žuta). — *Već poteže trostruku kandžiju, tri su na njoj lule od tumbaka*. Npj. 3, 2 (*Lula, mala čašica, kao poveliki naprstak*. Vuk). *I daj meni sandžak barjak carski, i tumbaku topa velikoga*. 5, 353. *Tumbak-bakarlija*,* bakračlija od tumbaka. Npj. 3, 399.

tūmbānje, *n. das Umlegen (eines Fusses), inversio*. Rj. verb. od tumbati. radnja kojom tko tumba *n. p. bure*.

tūmbâs,* *m.* — 1) *der Ponton (Schiff zur Schiffbrücke), ponto*. Rj. *lugga od kakorijeh se gradi most.* — 2) *Dobar tumbas vatre načinite, izvedite Lakić-Huseina, na vatri ga kuryu izgorite*. Npj. 3, 316.

tūmbati, *tūmbām, v. impf. n. p. bure, umlegen, umdrchen, ererto*. *Tumba* kao pivar bečku (Posl. 322). Rj. *tumbati bure, postarljati ga da stoji tumba (u ne položke)*.

tūna, *vidi* tu: *Tuna* ko je nad vojskom vezire. Rj. *tu-na, no dobaje se gdjekojim riječima na kraju, n. p. gdje,no, kudno, u tom poslu samoglasno joj glasi i a: tūna, ovdjena, i e: tūne, ènè.* *isp. Korijeni 116.* — *Tuna* ima selo Zaravanje. Rj. 192a. *Tu pogibe Tu-*

ranbegović . . . *tuna* Srbi dobro zadobiše. Npj. 4, 292. *Mlogim tunu planuše dimlije . . . tuna* dobro Srbi zadobiše. 4, 352.

Tūna, *f.* u pjesmi nekaka voda: *Tuna* jeste mutna i krvava. Rj. *Tuna, (* = Dunav?)*. Rj.³

tūnak, *adv. vidi* tuna, čemu je dođano k: tuna-k. *isp. ondak, ovgjenak, odik, polak.* — *Tu* će doći pješci i konjici, i *tunak* se s njima pokoljite, ja ću ovgjen s Novicom čekati. Npj. 5, 182.

tūndjela, *f.* (u Dubr.) *das Kissen, das Polster, pulvinum, cf. blazina, jastuk*. Rj. *vidi* i blazinja, uzglavlje, vankuš, vanjkuš.

tūndža, *f.*: *Među vodom Tundžom i Maricom*. Rj. rijeka u Trakiji. Rj.⁸

tūne, *vidi* tu: *Lezi tune, draga dušo moja*. Rj. *vidi* i tuna.

tunijèskānje, *n.* (u C. G.) *verbal. od tunijeskati se*. Rj.

tunijèskati se, *tunijeskā se, v. r. impf.* (u C. G.) *nešto mi se tunijesku, t. j. čini mi se, es scheint, videtur*. Rj. *vidi* i pričujati se; činimiske.

tunofes,* *m.*: *Gjevovanje, moje carovanje! Nećah earstvo ni za Stambol dati, tunofesa za Bosne vezirstvo*. Here. 119. *I ern perčin kad niz pleći spusti, tunofesa na oči namakne, a iz fesa svilen' kipa gusta*. 164. *Tunofes, najfiniji erljeni tes*. 359. *isp. tinofes*.

tūnturovo jāje, *n.* u ovoj zagoneci: *»Nasred mora tūnturovo jāje*. Od drugijeh slušao sam šučurovo mjesto tūnturovo. Rj. pūpak.

tūnja, *f.* *vidi* gunja. Rj. *vidi* i mrkatunja, dunja. *vočka i od nje rod, die Quitte, malum cydonium*.

tūnjānje, *n. das Schnobern, Herumschnüffeln, quercitatio*. Rj. *verbal. od tunjati. radnja kojom tko tunja*.

tūnjati, *tūnjām, v. impf. herumschnobern, quercito, cf. kunjati*. Rj. *tračiti što zurirujući tūmo i amo. vidi* i orvati, šišnjati.

tūnjav, *adj. stumpfsinnig, hebes*. Rj. *vidi* tup 2, tupoglav.

tūnjavōst, *f. Stumpfsinn, ingenium hebes*. Rj. *gen. tūnjavosti. osobina onoga koji je tanjar. vidi* tupoča 2.

tūnjga, *f.* (u Baranji) ženski potkapak od krpa, oko kojega se veže ubradač. *Art Frauenhaube, mitrae genus. cf. džega*. Rj. *vidi* i kongja.

tūnjov, *adj. što pripada tunji. potvrda: dunjov (dunjovina), gunjov. isp. aptov.*

tūp, *tūpa (tūpi, comp. tūplji), stumpf, hebes*. Rj. — 1) *u tjelesnom smislu, što nije oštro: Tupara, tupa sjekira*. Rj. 755b. — 2) *u umnom smislu, koji nije oštromun: Ao moj tūpi tupane! S tobom zlo, a bez tebe i gore*. Posl. 10. *vidi* tupoglav, tunjav.

tūpan, *m. der Stumpfsinnige, hebes homo: Ao moj tūpi tupane, s tobom zlo, a bez tebe i gore!* (Posl. 10). Rj. *tup čorjek. vidi* tuponja. — *Misiraea* nema više na svijetu . . . ljudi žive u njoj (u njihovoj zemlji); ali izrodi, *tupani*, varvari, a vrlo malo ljudi. Pripr. 78.

Tūpani, *Tūpanā, m. pl.* selo u Hercegovini: *Vrag donese od Tūpana Panta*. Rj.

tūpara, *f.* tupa sjekira, *eine Art stumpfer Hacken, securis obtusior*. Rj. — *riječi s takim nast. kod badnjara*.

tūpiti, *tūpīm, v. impf. abstumpfen, obtundo, hebetō*. Rj. *tupiti što, činiti da bude tupō. v. pf. slož. iz-tūpiti, u-, za-; v. impf. slož. zatupljivati*.

tūpkānje, *n. das Stampfen (der Ziegen), tundo, supplodo*. Rj. *to tundere, to supplodere, supplodio. verb. od tupkati. radnja kojom tko tupku*.

tūpkati, *tūpkām, v. impf. mit Füssen stampfen, supplodo*. Rj. *kao udarati nogama, n. p. koze tupkaju (nogama), idu. isp. tapkati (tabati)*. *v. pf. prosti tupnuti*.

tūpljēnje, *n. das Abstumpfen, hebetatio*. Rj. *verb. od tupiti. radnja kojom tko tupi što*.

tūpnuti, *tūpnēm, v. pf. stampfen, pulso*. Rj.¹ VIII. *kao udariti nogom. v. impf. tupkati*.

tupoča, *f. die Stumpfheit, Hebetudo*. Rj. *vidi* tupost. osobina 1) onoga što je tupo, *n. p. sjekira*; 2) onoga koji je tup. — riječi s takim nast. kod bistroča.

tupoglav, *adj. stumpfen Kopfes, capitis obtusi*: idi pogani tupoglava! (kažu djetetu, *n. p. kad ne može što da upamti*). Rj. *tupo-glav, tupe glave. vidi* tup 2, tunjav. — Što su neki glupi (tupoglavi), a drugi mudri, i to dolazi od gornja tri uzroka. Priprava 40. tako slož. riječi kod bučoglav.

túponja, *c. g. homo hebes*. Stulli. *tupo* čeljade. *isp. tupan*. — *za nast. isp. bakonja*.

túpōst, *túposti, f. hebetatio*. Stulli. osobina onoga što je tupo. *vidi* tupoča.

tūr,* *m. (loc. tūru)* u gaća (i u čakšira i u šalvara) ono u srijedi što stoji između nogu, *der Hosenlatz, tegumentum braccarum*: Da ne praši tura od šalvara. Rj. *vidi* gtojuk. — *Derem nogavicu, pa krpim tur.* (Kuburim). Posl. 58.

tūra,* *f. — 1)* *n. p. kordovana ili ibrišima, ein Bündel, fasciculus*. Rj. *scežanj (čega)*. — (U igri gonetalici) . . . Ako li ne bude (prsten u onoga), onaj ga (pogagjača) udari tūrom po ruci. Rj. 94b. Da se igramo iz kola kučke . . . jedan koji se zove kučka stane u srijedi, kojega oni iz prijevare biju ponajviše tūrom (opletenom maramom). Rj. 224b. Od miline svak Fatu dariva . . . Derviš momće tūru *in*brišima. Here. 170. U treće su pletenice, prekrile joj dva ramena kako tura *in*brišima. 247. — 2) *auf der Münze die Kopfseite, pars adversa numi*. Rj. *u novcu. vidi* lice 2. *suprotno* naličje.

Túrački, *adj. vidi* Turški: Obrivala kosu na hajdučki, ostavila perčin na Turačku. Rj. — Od Turaka od Biogradjana, od četiri Turačke dahije. Npj. 4, 152. Utekoše u Turačke ruke. 5, 40.

Túrad, *f. (coll.) junge Türken, juvenis Turcica*. Rj. *mladi Turci, mladež Turka*.

Turadija, *f. (coll.) die Türken, Turcae*. Rj. *Turci*. — riječi s takim nast. kod Arapija.

Túrak, *Túrka, m. der Türke (besonders wenn man die Deutschen redend einführt; denn gut serbisch heisst er Turčin, pl. Turci), Turca*. Rj. *ovu riječ upotrebljavaju naši ljudi osobito, kad hoće da govore kao Nijemci što govore, koji tobože mjesto Turčin kažu Turak. vidi* Turko.

túralo, *m. koji ide kao da nešto pred sobom tura*. J. Bogdanović.

túralien, *f. koja ide kao da nešto pred sobom tura*. J. Bogdanović.

túrânje, *n. Rj. verb. od* 1. turati. II. turati se. — *I. 1) radnja kojom tko tura (bacu) što* (das Werfen jactns. Rj.). — 2) *radnja kojom tko tura (rica) što* (der Schub, pulsus. Rj.). — *II. radnja kojom se tko tura, bacu se*.

túratí, *túram, v. impf. Rj. v. impf. slož. do-túratí, iz-, na-, o-, po-, pre-, pro- (i se), raz-, s-, u-, uz-, za- (i se); o-turivati; v. pf. slož. do-túratí, na-, u-. v. pf. prosti turiti, v. pf. s njime slož. vidi* kod njega. *dem. v. impf. turkati, v. pf. turnuti. — I. 1) werfen, jacio*. Rj. *vidi* bacati 1, metati (3., 6. i 9.). — Te ne uče Petar ni leleče, da ne tura strare u društinu, da ne kvari čefa vojvodama. Npj. 4, 221. Pak na sebe odijelo tura, pripasuje svijetlo oružje. 4, 324. Sjede pope u travu zelenu, preko krila tura džeserdana, pa ovako riječ progovara . . . 4, 397. — 2) *schieben, stossen, trudo*. Rj. *vidi* gurati, porivati, 2. pjljati, rivati, tiskati 2. — Svoj svojega ukraj vode voda, u nju tura, al' ga ne upušta. Posl. 283. A vila se načini gjevojka, pa se vije Grku oko grla, i tura mu ruke u njeđareva. Npj. 3, 33. *sa se, pass.*: Otisni, potisni, voci ti korisni! (Kad se što teško u društvu valja ili tura pred sobom). Posl. 243. — *II. sa se, reflex.* *túratí se, werfen, jacio, jacular*. Rj. *vidi* bacati se.

turbe,* *turbeta, n. kao mala crkvica, što Turci*

obično grade na grobovima svojih svetaca i pobožnih ljudi. Npj. 1, 316.

túrcalo, *m. der gewöhnlich türkisch spricht, singl, Turcicus*. Rj. *koji obično turča, govori, pjevu Turški*. — riječi s takim nast. kod bajalo.

túrcalov, *adj. des Turčalo, Turciel*. Rj. *što pripada turčalu*.

túrcânje, *n. das Türkischsprechen, Turcismus*. Rj. *verb. od* turčati. *radnja kojom tko turča*.

túrcati, *túrcâm, v. impf. türkisch sprechen, loqui turcice*. Rj. *govoriti Turški. v. pf. slož. zatúrcati*. — *isp. mađzarati, njemčati*.

Túrce, *Túrceta, n. vidi* Ture: A Turče je silno i bijesno. Rj. *mlad Turčin*.

túrcênje, *n. das Vertürken, turcisatio*. Rj. *verb. od* 1. turčiti. II. turčiti se. — *I. radnja kojom tko turči koga*. — *II. 1) stanje koje biva, kad se tko turči, postaje Turčin*. — 2) *radnja kojom se tko turči, gradi se Turčin*.

Túrcin, *m. — 1)* (*pl. Túrci, Túrākā*) *der Türke, Turca*. Rj. *vidi* Turak, Turko, Turkuša; Muhamedovac. *suturica. uugm. Turkesina, Turkesanja*. — Okrojša, koji je obrezan, *n. p. Turčin* ili Civutin. Rj. 456a. Kad ustane kuka i motika (Biće Turkom po Mediji muka). Posl. 122. *Turčina* preša, a *Turčin* ti sudi. 323. *Turci* vino piju, a vlasli surutku. DPosl. 138. Sedmu posla ev' knjigu kletvenu na Bošnjake *Turke Mustomane*. Npj. 4, 240. — 2) *nadimak; ime muško*. — U Crnoj se Gori uzimaju i prava Turška imena za nadimke; i samo ime *Turčin*, *n. p. Turčin* Perović, Osman *Turčinov*. Rj. 386a. *hyp. Turčo*.

túrcinuk, *turčina, m. Feldmohn, papaver rhoeas Linn*. Rj. *cvijet. vidi* čanibula.

túrcin-cvijet, *m. (u Brdima) bijeli cvijet planinski, koji lijepo miriše, Art Pflanzen, herbae genus*. Rj. *vidi* i dokoljena 2, gorska ruža.

Túrcinov, *adj. — 1)* *des Türken, Turcae*. Rj. *što pripada Turčinu (Muhamedovcu)*. — 2) *što pripada Crnogorcu kojemu je nadimak Turčin*: Osman *Turčinov*. Rj. 386a.

túrcíti, *túrcím, v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-turčiti, po-*. — *I. zum Türken machen, factio esse Turciam*. Rj. *turčiti koga, činiti da bude Turčin, Turškoga zakona*: A na silu ti turčiš divojke. HNpj. 4, 440. — *II. sa se, reflex. turčiti se. — 1) ein Türke werden, Turca fio*. Rj. *postajati Turčin*. — Svi gospodari od robova navraćali su i nagonili roblje da se turči, osobito djecu i mlade žene. Rj. 651b. — 2) *als ein Türke sich betragen, Turcam simulo*. Rj. *činiti se, graditi se Turčin*.

Túrčo, *m. ime muško, hyp. od* Turčin (2): Crnogorci: Vuk Mićunović . . . *Turčo* Gavrilović, serdar Vukale. Npj. 5, 531.

túrcija,* *f. eine türkische Arie, modus canendi turcicus*. Rj. *Turska popijerka. Tursko pjevanje*.

Túrcija, *f. die Türkei, Turci*: Malo jada po Turčiji radiš, pa još tražiš po zemlji Njemačkoj. Rj. *vidi* Turška (zemlja). — Kujaz Danilo osamovoljno, pruži mi se u zemlju Turčiju. Npj. 5, 350.

Túre, *Túrceta, n. mlad Turčin. vidi* Turče. — Turče, četa, *n. vidi* Ture. Rj. 756b (*a riječ* Ture nije u Rj. *na svome mjestu*). *Túre*. Turče. Osi. 249.

túrgulja, **túrgunja**, *f. t. j. 3ljiva, Art frühzeitiger Pflaumen, prunif genus*. *Turgulje* su i zrele nakisele i ne ljušte se od košćice. Rj. *vidi* i torgunja, crvenjača 1. — (Sljive) *turgunje*, koje takogjer dospijevaju prije požeskinja, ni one nijesu vrlo pljavetne kao požeskinje, nego crvene i ne mogu se cijepati. Rj. 844a.

turica, *f. — 1)* (u Dubr.) *vidi* čoroje. Rj. — (U Dubr.) Čoroje, vila i *turica* išli su za vremena republike uz mesojegje kao maškare. Rj. 828b. *Turica* je i djeći strašilo i ljudem zabava. DPosl. 138. — 2) (u Boci) *vidi* klip 1. Rj. *kukuruz sa zrnima. vidi* i klas 2, kukuruz 2, mosur 2, šarašika 2. — 3) (u

Srijemu) *vidi* voština 1; trgovci *turicu* kupuju po selima pa je oni na novo cijede u stupana. Rj. *talog što ostane kad se rosak cijedi. isp. voskovarina.* — **4 a)** turica meka ili modra, *vidi* turičica, trava, agrimonija. Stulli. — **b)** turica velja, trava, lappa prersonata. Stulli.

turiciar, *m.* čovjek koji turicu (3) kupuje i nauovo cijedi. Rj. *isp. voskovardžija.*

türin, turina, *m.* (u C. G.) *vidi* njuška: Ja poslaha sina u Rim, da promijeni turin, a on kad dogje iz Rima, donese dva turina. (Turin znači usta ili upravo ritica. Posl. 109). Što turinom rilja a repom žile vadi? (igla). Rj. *vidi* i šunjka, gubica.

türiti, türim, *v. pf.* Rj. *v. pf. slož. do-, iz-, na-, o-, po-, pre-, pro-, raz-, s-, sa-, uz-, za-. v. impf. prosti* turati. *vidi* ondje *v. impf. i pf. slož. v. pf. dem.* turutiti. — **1. 1)** *werfen, stürzen, jacio, detrudo.* Rj. *vidi* baciti 1, mašiti, metnuti 8, rinuti 1, vrći. — Dokle im se polomiše corde... okančine u travu turise. Rj. 452b. Da gledamo da babu turimo u peč. Npr. 139. Tur glas po svemu svijetu. 227. Tur haljinu, a uzmi užinu. Posl. 322. Na tvrdu ih vjeru domamio, turio ih na dno u tarnicu. Npj. 4, 19. Pred vladiku mrtve turi glave. 4, 339. Vežite mi posinka Miloša. Turite ga na konje meziške, pratite ga mene k Biogradu. 4, 355. A kad paši tanka knjiga dogje, od muke je na vatu turio. 4, 440. — **2)** *stellen, pono:* Car je turi nad vojskom vezinom. Petar turi monke u paradu. Rj. *vidi* metuuti 9, postaviti 3. — Zasedoše za sofru junaci, a turise Komnen-barjaktara, turise ga u čelo trpece. Npj. 3, 191. — **3)** *stecken, mitto:* (Od svetoga Luke tur' u njedra ruke (Posl. 235). *vidi* turiti se 4. — Kažu da ove tice (ljeloge-ruze) zimuju u zemlji u redu turiši kljun jedan drugo u perje. Rj. 29a. David turi ruku svoju u torbu svoju, i izvadi iz nje kamen. Sam. I. 17, 49. *isp. zabaglati.* — **11. sa se, refleks.** — **1)** kamenom, *werfen, jacular.* Rj. *vidi* baciti se 1, metnuti se 2. — **2)** *vidi* vrći se, metnuti se 1: Pak se Marko turi na ujaka. Rj. *vidi* i umetnuti se 2. — **3)** *vidi* baciti se 2, mašiti se (Herc. 15), tisnuti se. — Popi Marko legjenicu vina, baci legjen u zelenu travu, pa se turi na ramena Šarcu. Npj. 2, 250. Pa se turi konju o ramena, nagna konja niz gradske sokake. 2, 666. — **4)** *vidi* turiti 3. — I turi se rukom u džepove, i dade joj dvanaest cekina. Herc. 15 (*isp. mašiti se.* Npj. 1, 351).

türkänje, *n.* (*dem.* od turanje) *das Fortstossen, promotio.* Rj. *verb. od* turkati. radnja kojom tko turka koga.

türkati, türkäm, *v. impf.* (*dem.* od turati) *fortstossen, promoreo* (z. B. *wenn viele beisammen sitzen, und einer den andern zum Weiterrücken stösst*). Rj. *v. pf. prosti* turnuti; *slož. doturkati.* — Isus pogje; a kad igjaše, turkaše ga narod, jer svak bijaše rad da je što bliže do njega. Prip. bibl. 125.

Turkésina, *f. augm. od* Turčin. *vidi* Turkešanja. — Od Turaka niko ne ostade, sumo jedna drevna Turkesina. HNpj. 2, 37.

Turkésanja, *f. augm. od* Turčin. Rj. *vidi* Turkesina. — *za nast. isp. Srbekanja.*

Türkinja, *f. die Türkin, Turca, femina Turcica.* Rj. *Turska žena ili djevojka, dem.* Turkinjica. — Dožali se Turkinji gjevojci. Rj. 128b. Otide nekako Turkinji na prelo. Danica 4, 8.

türkinja, *f. lubenica, Art Wassermelone.* Rj.

Türkinjica, *f. dem. od* Turkinja. Rj.

Türkinjin, *adj. der Türkin, Turcuc.* Rj. što pripada Turkinji.

Türko, *m. vid.* Turak: Turko mala para nekrštena vjera (u pripovijeci). Rj. — Ne da skakat' Turku niz Kotare. Rj. 685b.

türkövänje, *n. das Leben nach türkischer Art, mores turcici.* Rj. *verb. od* turkovati. stanje koje biva,

kud tko turkuje. — O Turčine, tako t' turkovanja, i tako ti Boga velikoga, nemoj... HNpj. 4, 333.

türkövati, türkujem, *v. impf. nach türkischer Art leben, vivere more turcico.* Rj. *žirjeti po* Turski. — Srbliji srbuju, a Turci turkaju. Rj. 707b. Što su naši stari prijed bili, pa su oni bare turkovali, ovaj svijet dobro prohodili. Npj. 5, 505.

Türkövlah, *m.* (osobito u Dalmaciji) Vlah (2, 3) iz Turske, za razliku od onih iz Česarske, ein Vlah aus der Türkei, cf. Vlah. Rj. Turko-vlah.

Türkuša, *m.* pravi Turčin koji ne zna Srpski, Stocktürke, Turca affirmatus. Rj. osobito kod Bošnjaka zakona Turskoga. Rj.² — *isp. augm. kod* Angjuša.

türma, *f.* (u C. G.) *der Zug, Karavane, comventus.* Rj. *isp. karvan.* — riječ tugja. Osn. 101. Lat. turma.

türmār, turmāra, *m.* (u Hrv.) ovaj koji nosi što god pod kiriju, Frachtfuhrmann, Träger, mercium vector, bajulus. Rj. *isp. kiridžija.*

turnadžija, ** m.:* No s' kazuje jedan turnadžija. Rj. **türuti**, türnēm, *v. pf.* (z. B. mit dem Ellbogen) *stossen, impello.* Rj. *turuti koga n. p. laktom. v. pf. slož. o-*turnuti. *v. impf. prosti* turkati.

Türo, *m.* (*voc.* Türo) (u C. G.) muški nadimak: A doziva Vujačića Tura: A moj sinko Vujačića Turo. Rj. *hyp. od* Turoman. Osn. 49.

türöbau, türöbna, *adj. vid.* turovan. J. Bogdanović.

Turöman, *m. ime* muška. — Turoman. Osn. 16. turica, turovet, Turöman, Turo. Korijeni 271. *isp. Vukoman. hyp. Turo.*

türövan, türövana, *adj. bei äbler Laune, male affectus.* Rj. *vid.* turoban; nujan. *isp. zlovoljan.*

türövet, *f.* (u C. G.) nekaka trava koju djeca jedu, Bockswart, tragopogon. Rj. turo-vet (druga će pola biti ista koja je u rukoret; a prvaj je poli osn. u $\tau\upsilon\rho\upsilon$). Osn. 226.

turpëisanje, *n. vid.* turpijanje. Rj.

turpëisati, turpëisēm, *vid.* turpijati. Rj. *v. impf.* **türpija**, ** f. die Holzfeile, lima lignaria.* Rj. *dem.* turpijca. — Lima, 1) turpija za gvozdje. Rj. 328b. što je lima za gvozdje, ono je turpija za drvo.

turpijänje, *n. das Feilen (des Holzes), limatio ligni.* Rj. *verb. od* turpijati. radnja kojom tko turpija drvo. *vid.* turpëisanje.

turpijati, turpijäm, *v. impf. feilen, limo.* Rj. *turpijati drvo. vid.* turpëisati.

türpijca, *f. dem. od* turpija. Rj.

Türskä, *f. die Türkei, Turcia.* Rj. t. j. zemlja. *vid.* Türčija.

Türskü, *adj. türkisch, turcicus.* Rj. što pripada Turcima ili Turčinu kojemu god. *vid.* Turučki. — Jao ti je još kako je Lazo na Kosovu poginuo. (Reče se onome koji osobito zbog Turskoga zuluma reče: jao!). Posl. 109. Turski dar, koji veće oduosi nego donosi. DPosl. 138. adv. Turski ne znam, a kobile ne dam. Posl. 322. Oko glave saruke zavijte, a po Turski sablje pripašite, i po Turski konje razigrajte. Npj. 4, 185.

türsija, ** f. Aufbewahrung der Früchte in Wasser, Essig, Wein, adservatio pomorum, warum in aqua, vino.* U turšiju se meće gvozdje, kruške, jabuke, krastavec, i t. d. Rj. *kud se u vinu, octu, vodi ostari voće ili gvozdje.* — Takise (jabuke) osobito su dobre za sušenje i za turšiju. Rj. 729b.

turundža, *f. vid.* naranča: Šta ti raste u njedrima? al' su dunje al' turundže? Herc. 236. Turundža, naranča. Herc. 359.

tüska, *f.* (u Boei) talog što ostane kad se što topi, n. p. maslo, olovo, skorup, die Schlacke, die Treber, scoria, recrementum, cf. trop. Rj. i *syn. kod* trop. *vid.* i truska 1.

tüst, *adj.* (u Dubr.) fett, pinguis, cf. pretio, debeo 2. Rj. *isp. tovan.* — Tus(t) je kako pokladi. DPosl.

138. *Tusti* četvrtak. *vidi* lakomac 3, lakomi, pretili četvrtak.

tustina, *f.* Rj. *vidi* debljina 2. — **1)** *das Fett, pingue, adeps.* Rj. *vidi* pretilina. — **2)** *die Fettigkeit, pinguitudo.* Rj. *osobina onoga što je tusto.*

tustokljunac, *tustokljūnac*, *m.* *conothrauster vulgaris Br. ptica.* ARJ. II. 325a. *vidi* batokljun, delokljun. — *tusto-kljunac, što je u uje tust, deboo kljun, kao hat?*

tušac, *tūšea*, *m.* (u Boci) nekakva salata, koja je sama od sebe malo kisela, *Art Salatkrant, lactuceae genus, cf. tušt.* Rj. — *tušt* i odbacivši 1: *tušac.* Korijeni 95.

tušica, *vuna, f.* (u Boci) što se brije s koža (n. p. s opute). Rj.³

tušenje, *n. verbal.* od *tušiti*. Rj.

tušinja, *f.* (u Srijemu) u jajeta zatubastija strana koja se zove i *guzica, stumpfere Spitze eines Eis.* Rj. *suprotno* vrška 2.

tušiti, *tūšim*, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* po-tušiti, u. — **1)** (po zap. kraj.) *dämpfen, schmoren, in olla clausa coquere.* Rj. *kuhati u sudu zaklopljenu. vidi* pirjaniti. — **2)** (u Srijemu) n. p. čaure od svilenijeh bubu, t. j. moriti (u vručoj peći). *tōtten, interimō (nymphas calore).* Rj.

tuškinja, *f.* (u Boci) *vidi* narikača. Rj. *tuž-kinja, koja tuži, nariče, za mrcem. vidi* i pokajnica, zapijevalja. — *zu nast. isp. sluškinja.*

tušnuti, *tūšnēm*, *v. pf.* (u Srijemu) *stecken, condo:* tušni to pod krevet. Rj. *tušnuti* (kao *kradom* — *tiho* — *metnuti*). Korijeni 96. *vidi* *tušnuti* 2. *za v. impf. vidi* *tutkati* 2.

tušt, *m.* (u Herc.) *Portulak, portulaca oleracea.* Rj. *vidi* *tušac.*

tūšta, *unzählig viel, innumerus:* A. Ima li raka u tom potoku? B. Ima *tūšta*. Rj. *vidi* *tušte.* — *Tušta* i tama (n. p. ima, t. j. vrlo mnogo). *Postl.* 323. *Tušta*, pa ništa. 323. Kad evo ti na jedan put svanu u pećini kao dan, i *tušta* i *tamu* od svake vrste ljudi u različite haljine obučeni. Npr. 95.

tušte, (u C. G.) *vidi* *tūšta*. Rj. — *tust, tustina; tušta, tušte.* Korijeni 93.

tūta. — **1)** *tutu* vura, t. j. drži, udri; ili potegni, povuci. Rj. — **2)** u poslovice: *Tuta*, smrće, na unuču (. . . baba govorila da bi već željela umrijeti, a kad se neko preobukao i došavši noću preda nju kazao joj da je smrt i da je došla po nju, ona rekla: » *Tuta*, smrće, na unuču,« pokazujući rukom djetete. *Postl.* 323). Rj. — **3)** u zagoneci: *Tuta* tamo, *tu!* ovamo, *tuta* te za vrata? (t. j. žena kad čisti sobu ili kuću pa smetlište smete za vrata). Rj. — **4)** u drugoj zagoneci: *Jaše tuta* na bauri? (t. j. svraka na krmači). Rj.

tūtanj, *tūtnja, m.* *das Dröhnen, fremitus:* stoji *tutanj*. Rj. *vidi* *tutljevinu, tutnjavu, tutnjavinu.* — Ondolen se sila podignula, *stoji tutanj konjah i žrnakah.* Npj. 4, 112. Oko njega tabor učiniše, *tutanj ode na četiri strane, ode tutanj* Skadru na Bojani. 5, 219. *riječi s takim nast. kod* *bacanj.* — *Šta govoriš u tutanj* (umsonst)? Ne divani ništa u *tutanj*. J. Bogdanović (*uzalud*).

tūte, (u Dalm.) *tūteua, vidi* *tu.* Rj. *tū; udraja se: tute, tentena.* Korijeni 81. *za tute-na isp. tuna.* — *Goniše se četiri sahata, niko nikog ne pomače tute.* HNpj. 4, 438.

tūtilo, u riječima: *Tu* i *tutilo* (Kako je onda o tom bio govor, tako je i ostalo. *Postl.* 322), *und dabei ist's geblieben, nec praeterea quid factum. cf. lani* (kako onda i lani). Rj. — *tu; udraja se: tute, tutena; tako će udvojeno biti* i u *tutilo.* Korijeni 81.

tūtkal,* *m.* *der Tischlerleim, gluten.* Rj. *vidi* 2 *kelj, kelje.*

tutkalisanje, *n. vidi* *tutkaljenje.* Rj.

tutkalisati, *tutkalisēm, tūtkaliti, tūtkalim, v. impf.*

leimen, glutino. Rj. *tutkalom sastavljati n. p. drije daske. vidi* *keljiti.*

tūtkaljēnje, *n.* *das Leimen, glutinatio.* Rj. *verb.* od *tutkati.* *radnju* *kojom n. p. stobar tutkali daske. vidi* *tutkalisanje.*

tūtkānje, *n. verbal.* od *tutkati*. Rj.

tūtkati, *tūtkām, v. impf.* Rj. *v. pf. prosti* *tutnuti.* — **1)** *vidi* *drškati.* Rj. *tutkati n. p. pseto na koga. vidi* i *pujkati. v. pf. slož.* *natutkati. isp. potutkač.* — **2)** *stecken, condo.* Rj. *n. p. tutkati što pod postelju, kradom* — *tiho* — *metnuti. isp. tutoljiti.*

tūtkun,* *adj. indecl.* kao *nevješ, unkuvidig, imperitus:* *Mi si zugiur kesom ili tutkun sobom.* Rj. — *Sad mi kaži i odgovori: ili si tutkun sobom (koji ne zna) ili zugiur s česom (nemalac)?* Kov. 67 (s?).

tūtlīc, *m.* *eine Art eiförmiger Kürbisse, cucurbitarum genus.* Rj. *tikva nekaka nalik na jaje.* — *Šučur*, nekakva tikva (može biti *tutlīc*) n. p. u djeteta glava kao *šučur* (ili *šučurica*). *Eierkürbiss.* Rj. 850a.

tūtljav, *adj.* (u Srijemu) n. p. čovjek, *ein träger Mensch, ignarus.* Rj. *lijen, spor u svome poslu. vidi* *trajjav.*

tūtljevina, *f. vidi* *tutnjava, i syn. ondje.* — *Stade* *erne zemlje tutljevinu.* HNpj. 4, 147.

tūtmīš, *m.* (u Šum.) *vidi* *žmura, slijepi miš* 2. Rj.³ *vidi* i *tutumiš.* — *Da se igramo slijepoga miša, cf. tutmiš.* Rj. 692a.

tūtnuti, *tūtnēm, v. pf.* Rj. *v. impf.* *tutkati.* — **1)** *pseto, n. p. na svinje.* Rj. — **2)** *tutnuti n. p. kome što u ruku, stecken, insero, condo.* Rj. *vidi* *tušnuti.*

tūtnjava, **tūtnjavina**, *f.* *das Dröhnen, fremitus:* Kad poteče konja pet stotina, *stade* *erne zemlje tutnjarinu.* Rj. *vidi* i *tutanj, tutljevinu; gudujava* 2, *gudljevinu.* — Od topota kopita jakih konja *njegovijeh, od tutnjave kola njegovijeh*, i *praske točkova njegovijeh, ne će se* *obazreti ocvni na sinove, jer će im ruke klonuti.* Jer. 17, 3. — *zu nast. isp. država, državina.*

tūtnjiti, *tūtnjīm, v. impf.* *dröhnen, fremo.* Rj. *v. pf. slož.* *za-tutnjiti.* — Kad bude oko ponoći, *stane* *strašno tutnjiti* i iz *tutnjave* začuje se glas. Npr. 75. *Ja kad puče trideset topova, polje tutnji,* a planina ječi. Npj. 2, 543. U nutra u zemlji *strašne* *velike vadre* *gore. One tutnje* *samo ispod zemlje.* Priprava 101.

tūtoljēnje, *n. verbal.* od *tutoljiti*. Rj.

tūtoljiti, *ljīm, v. impf.* *raditi* *što kao* *krijući, n. p. kad* *mati u* *zadružnoj kući* *daje* *svome djetetu* *što za* *jelo* *krijući* *od* *ostale* *djece, stecken, condo.* Rj. *isp. tutkati* 2. *v. pf. potutoljiti.*

tūtmīš, *m.* (u Šum.) *vidi* *slijepi miš* 2. Rj. *vidi* i *tutumiš, žmira.*

tūtuu,* *m.* (rijetko se govori, i ponajviše u Srbiji i u Bosni po varošima) *vidi* *duvan: Kafu* *piše, tutun* *zapališe.* Rj. *vidi* i *duhan.* — *Mi smo* *silnu vojsku* *ugledale, megju* *vojskom* *od* *Cuca* *serdara, gje* *du-gučki* *tutun* *zapalio.* Npj. 4, 390 (*tutun-čibuk, t. j. duhan u čibuku*).

tutundžija,* *m. vidi* *čibukčija* 1: *Tutundžija* *kese* *i* *kamiše.* Rj. *tutun-džija*), *momak u* *Turske* *gospode* *koji* *tutunom* *služi.*

tūtuu-kesa, *f. vidi* *duvankesa:* *Baba* *smo* *ti* *živa* *oderali, na* *tutun* *ga* *kese* *izrczali.* Rj. *vidi* i *duhan-kesa, (duhanska* *kesa), duhančesa, duvančesa.*

tūviti, *tūvīm, v. impf.* *pamtiti.* Rj. *vidi* i *tubiti, petiti. v. pf. slož. utuviti.*

tūvljēnje, *n. vidi* *pačenjeje.* Rj. *vidi* i *tubljenje.*

tūzla, *f.* *das gesottene Salz, sol excoctum ex aqua salifera.* Rj. *sō* *što* *se* *svari* *iz* *slane* *vode.*

Tūzla,* *f.* (Donja i Gornja) *Namen einer Stadt in Bosnien, wo so eine Siederci besteht, nomen oppidi.* Rj. *varoš u* *Bosni* *glje* *se* *sō* (*tuzla*) *vari* *iz* *slane*

rode. — On pokupi po Bosni junake . . . i od Tuzle Tuzlu kupetana. Npj. 3. 255 (isp. Gjakovica).

Tuzlaniin, *m.* (pl. Tuzlāni) čovjek iz Tuzle. Rj. — za obličje isp. Bačvanin.

Tuzlauski, *adj.* von Tuzla. Rj. što pripadu Tuzlanima pu Tuzli

tužakānje, *n.* J. Bogdanović. *verb.* od 1) tužakati, 2) tužakati se. — 1) radnja kojom tko tužaka koga. — 2) radnja kojom se n. p. dvojica tužakaju.

tužakati, *kām.* *v. impf.* frequent. od 2 tužiti. — 1) on uvijek leti i gospodi jednog po jednog čoeaka tužaka i oblaguje. — 2) sa se, recipr. vas se dva vavijek za nešto tužakate. J. Bogdanović.

tužaljka, *f.* das *Klagelied*. *nenia*, *cf.* tužbalica: Okrenuše pjesme na tužaljke. Rj. naricati na stěhore, kao pjesma. *vidi* i jaukalica, zapijevka, zapjevka. — riječi s takim nast. kod kazaljka.

tužan, *tūžna*, *adj.* betrübt, arm, unselig, miser: Tužna, jadna, da sam voda hladna. Rj. *vidi* jadan. — *Ej tužan!* gde ne uhvatili za osovinu. Rj. 30a. Kako ću joj tužan djever biti. Npj. 1. 394. Loriston tužan i žalostan progovori. Žitije 52. Ana usta i tužna u sreću pomoli se Gospodu plačući mnogo. Sam. I. 1, 10. *adv.* Car koji je tužno suze proljevao, što mu narod u gradu od divova strada. Npr. 191. Tužno tuži Jelčina majka: »Oj Jelice, mila jedinice! Npj. 1, 607.

tužba, *f.* die *Klage*, *accusatio*. Rj. (*gen.* pl. tužbi). *vidi* požala, žalba, žalovanje; dava, davija.* — Rasrdi se lišica, pa otide na tužbu, i kaza im da će im dovesti jednoga carskog čoeaka koji će žito pravo razdijeliti. Npr. 175. Obršter hodajući po sobi učini onu istu pogrješku za koju je Turčin došao na tužbu. Posl. 77. U ime svega naroda napišu caru tužbu, u kojoj mu kažu, da . . . Ovu tužbu predadu spahijama, a spahije opreme u Carigrad . . . Caru je još od prije bilo poznato iz različitih Turskih tužbi, šta rade dahije po Srbiji. Danica 3, 153. Da ne idu Turcima na tužbu za srake besposlice. 4, 5. Pa ti svi ljudi da sude i presuguju sve veće raspre i tužbe zemaljske. 5, 50. Kara-Gjorgjije na tužbu i na iskanje Austrijskoga praviteljstva preda glavnoga od onijeh lopova. Sovj. 38. Podignu Pocerai nekake tužbe i viku na svojegu vojvodu Stoicerića. 48. Najviše mi je za čudo, da se i Volić potpisao na tužbu. Straž. 1887, 239. Jer je čitao tužbu protivu vas. 1887, 284. Kad se zacari Asvir, napisashe tužbu na stanovnike Judojske. Jezdr. 4, 6 (*accusationem adversus habitatores; Anklage wider die Einwohner*). Ko se u sudu zaklinjao? ili onaj koji se tužio ili onaj na koga je tužba? DM. 292.

tužbalica, *f.* (u Boci) *Klagelied*, *nenia*, *cf.* tužaljka. Rj. i *syn.* ondje. — Svi pjevači i pjevačice spominjaše u tužbalicama svojim Josiju. Dnev. II. 35, 25.

tužbenik, tuženika, *m.* koji je tužen, koga tuže; *der Angeklagte*. *vidi* optuženik. — Sashušavši i tužioea i tuženika. Mil. 210.

tuženje, *n.* Rj. *verb.* od I. tužiti, II. tužiti se. — I. 1) radnja kojom tko tuži n. p. za mrcem (das *Klagen* nach einem *Todten*, *ululatus* de *mortuo*. Rj.): Slabo ko i mari da pamti zapjevke u kojima nema ništa do tuženja i žalosti. Kov. 99. *isp.* tužnjava. — 2) radnja kojom tko tuži koga sudu (das *Klagen* vor *Gericht*, *accusatio*. Rj.). — II. radnja kojom se tko tuži kome na koga.

tužica, *f.* u poslovici: Na putu ružica, a kod kuće tužica (Kad je koja na putu i u društvu nakićena i vesela, a kod kuće lijena i žalosna. Posl. 190). Rj.

tužilar, tužioea, *m.* *vidi* tužitelj; *der Kläger*, *accusator*: Kad tužilac nije imao svjedoka kao što treba, onda je bivao prav tuženi. DM. 293. *vidi* i parac, priea; davudžija. — riječi s takim nast. kod čuvalac, za akc. *isp.* krčilac; krčiti, krčim.

tužitelj, *m.* koji tuži koga sudu ili koji se tuži kome na koga. *vidi* tužilar, i *syn.* ondje. — Tužitelji

svi pristanu na to. Danica 2, 127. Da se sasluša i četvrti tužitelj. 2, 137. — riječi s takim nast. kod boditelj.

I. tužiti, tužim, *v. impf.* Rj. *v. pf.* slož. do-tužiti (do-tuži), na-, pri-, pro-; do-tužati. *v. impf.* slož. natuživati, pri-. Plakati iza glasa (osobito za mrcem) i naricati; *einen Todten beweinen*, *plango*. Mati za sinom i sestra za bratom tuži kašto po dvije i po tri godine . . . Rj. *vidi* naricati 2; jaukati, kukati, sjetovati 2. — Tužela je gjevojka jedinica kraljeva. Rj. 250b (*dijalekt.* mj. tužila je). Pa joj brat umro i ona za njim mnogo tužila i kukala. Rj. 312b. Pannice više ne dogju na jabuku, i za to je evec sin jednako tužio i plakao. Npr. 16. Tužno tuži alajbegovica alajbegu kraj desna kolena. Npj. 1, 210. Ona tuži, kano kukavica, a previja, kano lastavica. 1, 212. Znamo da sva tear uzdiše i tuži s nama. Rim. 8, 22. Koji tuže za praznicima, sabraću ih. Sof. 3, 18. su se, *pass*: Kod kuće pokojnikove iznesu haljine i oružje te se nad tijem tuži. Rj. 529b.

2. tužiti, tužim, *v. impf.* Rj. frequent. tužakati (i se). — 1) koga, *klagen* (*vor Gericht*), *accuso*. Rj. tužiti koga n. p. sudu. *vidi* preti. *v. pf.* slož. ob-tužiti. *v. impf.* slož. ob-tuživati. — Kad ko tuži koga kudiji, kadija pošalje po nj muraslu po kadincu. Rj. 375a. Ojome sudu mogao svaki čovjek tužiti i vojrođu. Sovj. 10. Inače ću vas tužiti u novinama, da ste mi ote! Mirabova. Straž. 1886, 1579. su se, *reciproč.*: Misli megju sobom tuže se ili pravdaju. Rim. 2, 15 (*inter se invicem cogitationibus accusantibus, aut etiam defendentibus; die Gedanken sich unter einander anklagen oder lossprechen*). — 2) sa se, *refleks.* tužiti se kome na koga, *sich beklagen*, *conqueror*. Rj. *vidi* tugovati se, žaliti se (na koga). *v. pf.* slož. o-tužiti se, sa-tužiti se, s-tužiti se; *v. impf.* slož. s-tuživati se. — »Opet si, brate, neveseo i plaćan«. A on joj se stane tužiti šta mu je sad zapovjegneno. Npr. 67. Tužio mi se domaćin kako mu se govoda ne dadu. 77. Došli smo i mi zli i opaci, pa i brijeme. (Kad se ko tuži na zlu vremena). Posl. 69. Psujući i govoreći da tu nema suda, kad sudija čini ono za što je on došao da se tuži. 77. Ko se s zlijem združi, on se vazda tuži. 155. Svaki se čovek može tužiti na knežinskoga i na sreskog knezu magistratu. 192. Krsta mi se poslije tužio goročai: »Nije mi žao . . . Sovj. 49. u pjesmi dolazi s tim značenjem i bez *refleks.* se: Dosadi mi ljuta sirotinja sve tužeci nu Musu prokletog. Npj. 2, 404. A na Luku Turske majke tuže, mnogo ih je stari nevjelio. 4, 226.

tužljiv, *adj.* (u Boci) *cekelhaft*, *fastidium creans*: kad se u kako je!o utopi miš ili što drugo tužljivo, *cf.* pogan. Rj. od čega se može kome stužiti.

tužnjava, *f.* die *Wehklage*, *ululatus*: stoji tužnjavu. Rj. kad tko tuži n. p. za mrtvijem. *isp.* tuženje I 1. — Pa onda udri u plač i u tužnjavu izu glasa. Posl. X. Postelja će mi moja oblakšati tužnjavu. Jov 7, 13. Zračce ratare na žalost i na tužnjavu one koji umiju naricati. Amos 5, 16. za nast. *isp.* tutnjava.

tvār, *f.* das *Geschöpf*, *creatura*. *cf.* stvar. Rj. *vidi* i stvarenje I. *dem.* tvareca. — Većna poštovaše i poslužiše tear nego tvorca. Rim. 1, 25. Ni druga kakva tear može nas razdvojiti od ljubavi Božije. 8, 39. Hriste . . . svaka tear, koju si stvorio, prinosi ti hvala. DP. 297.

tvārea, *f.* *dem.* od tvar. Rj. — Od ljudskih kostiju ne nahodi se ni traga, ni jedne tvarece za koju bi valjalo misliti da ju je on čovječji načinio. Priprava 109. *vidi* stvarca, stvore. za nast. *vidi* djeca.

tvarizānje, *n.* das *oftmalige Auf- und Zumachen*, *apertio frequens*. Rj. *verb.* od tvarizati, koje *vidi*.

tvarizati, tvārižem (tvārižam), *v. impf.* öfter auf- und zumachen, saepe aperiri. Rj. često otvorati i

zatvorati. — Otvoriti, zatvoriti; otvorati, zatvoriti; — *tvorizati*. Korijeni 99.

tvój, tvòja, tvòje, *dein, deine, dein, tuus*. Rj. što *tebi pripada*. Rj. *isp. svoj*; moj, njegov, njezin. — *Tvoja baba* i moja baba iste dvije babe. Posl. 312. *Tvoja jabuka* ne će poginuti. (Kad ko koga za što moli; i znači da mu ne će biti zabadava . . .) 312. *Troje je dijete*, ti mu ime gjeni. (Odgovori se prodaveu, kad pita kupca, šta će mu dati za stvar.) 312. *Tve nerolje* sama kuća nek ti zna DPostl. 138 (tve sažeto od tvoje). A što me pitaš *zu mal troj*, biće najbolje da poharimo ovgje. Kov. 68.

tvòr (tvòr), *m.* — **1)** *Illis, mustela putorius* Linn. Rj. životinja. u starom slov. ТВОРОТ, Т стоји mjesto A; od osnove koja je složena u zadah (АВНТ). *isp.* Osn. 118. — Skupiše se eje. sovuljage, vrane, kurjaci, lisice, jazavei, *trorovi*, što je god u Boga životinje, sve se skupi na hranu. Npr. 142. — **2)** (u Paštr.) bjelance razmućeno što se meće na prijesnu ranu. *Pflaster, emplastrum*, cf. tvòrac. Rj. *isp. melem, značenje* (korijenu) činiti, praviti: *tror* (emplastrum). otvor, pritvor, stvar; potvora, utvora; tvòrac, tvòrac; tvorilo; tvoriti, otvoriti . . . Korijeni 99.

1. tvòrac, tvòrea, *m.* (voc. tvòrče) — **1)** *Schöpfer, creator*. Rj. koji *trori*, *stvara* (*Bog*). *vidi* stvoritelj. — Većma poštovaše i poslužiše tvar nego *trorca*. Rim. 1, 25. Jer je *trorac svemu*, ime mu je Gospod nad vojskama. Jer. 10, 16. *Tvorče svega*, pomiluj i ne odri ni djela ruku svojih. DP. 360. — **2)** *čovjek koji trori što, čini*. — Budite pak *trorci riječi*, a ne samo slušaći . . . koji ne bude zaboravni slušač, nego *trorac djela*, onaj će biti blažen u djelu svojem. Jak. 1, 23, 25. Ako zakon osugnjuješ, nijesi *trorac zakona*, nego sudija. 4, 11. *isp.* djelatelj.

2. tvòrac, tvòrea, *m.* *vidi* tvor 2. Rj.

tvòrački, *adj.* što pripada *tvòrcu*; *schöpferisch*. — Kolika je još *tvoračka moć* u ovoga naroda. Jurm. 48. Drugi pisai istavljahu *troračku moć* njegovoga duha. Zlos. 60.

tvòran, tvòrna, *adj.* *actualis. vox Gram.* Stulli. u gram. n. p. tvorni glagol.

tvòrba, *f.* *actus, actio, opera, operatio*. Gundulić: Ne bi ošla *tvorbe* hude za utvrditi se vik carica. Stulli. *vidi* djelo.

tvòrjenje, *n.* Rj. *verb. od tvoriti*. — **1)** *radnja kojom Bog trori, stvara što* (das Schaffen, creatio. Rj.). *vidi* stvaranje. — **2)** *radnja kojom tko trori, čini što. vid* činjenje 1.

tvòrilo, *n.* — **1)** *die Einfassung des Käseluibs, ambitus (casei e cortice tiline)*. Obično je da stanarica čobanima usiri po sirae uz Petrove poste, pa ga metne u *tvorilo* te stoji do Petrova dne. *Tvorilo* načine čobani od lipave kore: ogule koru (s dva ili tri prsta široku) s lipića, pa saviju u zaviju te načine onoliki kolut koliki će sirae biti. Rj. — **2)** *forma metallis infundendis*. Stulli. *tvorilo je uopće kao sud u koji se lijeva nešto žitko (kao n. p. metali) i u čemu ostaje dok se utvrdi, te dobije oblik prema samom sudu. vid* kalup 1. *riječi s takim nast. kod bučalo*.

tvòriti, tvòritm, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* o-tvòriti, po-, pre-, pri-, raz-, sa-, s-, u-(se), za-; (s promjenom glasa o na a:) po-s-tvarati. *v. impf. slož.* ò-tvorati, po-, pri-, za-; (s promjenom glasa o na a:) pre-tvòrati, raz-, s-, u-, (se). — **1)** *schaffen, creo*. Rj. *vidi* stvariti. — **2)** *schaffen, thun, facio*. Rj. *vidi* činiti 1. — Žene su da zборе a ljudi da *tvore*. (Žene samo govore, a ljudi mogu *tvoriti*). Posl. 80. Jedno misli, drugo govori, a *treće trori*. (Kaže se za dvočlana čoeaka). 113. Usta su da zборе a ruke da *tvore*. 336. Debar izgled *dobru dvorbu tvoriti*. DPostl. 17. *Sre dakle što vam reku da držite, držite i trorite*; ali što oni čine, ne činite. Mat. 23, 3. Pred Bogom nijesu pravedi ni koji slušaju zakon, nego će se

oni opravdati koji *ga tvore*. Rim. 2, 13. Spomenuću njegova *djela koja trori* ružeći nas zlijem riječima. Jov. 111, 10. Biće nam pravda, ako uzdržimo i *ustvorimo sve zapovijesti ove*. Mojs. V. 6, 25. *Gospod trori pravdu i sud svima* kojima se krivo čini. Ps. 103, 6.

tvòrnica, *f.* *vidi* fabrika. *načinili riječ književnici, može se reći, dobro. isp.* pušnica. *prema* pušiti se. *isp.* Fabrik, *tvornica*. Šulek. *zgrada gdje se trori n. p. duhan, papir, koža, itd.* tvornica duhanska, papirna, kožna, itd.

tvòrov, *adj.* *des Illisses, mustelae putorii* L. Rj. što pripada *troru 1.* — *za nast. isp. kod alator*.

tvrd, tvrdá (tvrdí), *comp.* tvrgji). — **1)** *hart, durus*. Rj. *suprotno* mek, mekan. — Oskoruša deriguša (rekao Giganin kad je pripovijedao kako je latio da izjede *terdu oskorušu*). Rj. 116b. *Trdo* kao kamen. Posl. 313. Što je *trgje* od *grozjga*? pa ga opet *rgja* izije. : 56. Neka *terde riječi* umekšava. Nov. 1817, 536. Mjera *kako tvrdih* tako i *žitkih stvari*. 1817, 781. Kad u kakvoj riječi dogje koje od ovijeh mekših *stora* pred *trgje*, onda se ono mekše pretvori u *drugo trgje* od njega. Rj. 1 XXX. Znao sam da si ti *terd čovjek*. Mat. 25, 24 (*durus; ein harter Mann*). Jer znam nepokornost tvoju i *terdi vrat troj*. Mojs. V. 31, 27 (*isp.* tvrdovrat). On bijaše *terda srea* i opak. Sam. I. 25, 3 (*durus; hart*). *isp. supst.* tvrdina, tvrgja 1c. — **2)** n. p. grad, konac, fest, firmus. Rj. *kao jak, siguran, stalan, stanoran, stvorit, pouzdan, valjan. suprotno* slab. — Mora bora! ne prelazi prek' ovoga b'jela dvora, e su na njem *terdi kluči*. Rj. 367b. *Trde petlje*; *slabe petlje*. Rj. 496b. Malo je prave mjere i *terde rjere* (već). Posl. 175. *Trda vrcu* prohu drži. 312. *Trda muku* kad dogje na čoeaka, valja da trpi dok skaplje. 312. *To ti je (terdo ili pouzdan)* kao u šupljim njedrima. 319. Jeste *vjera trvgja* od kamena. Npj. 3, 139. Pa spadoše u *bogaze terde*. 3, 459. Imaš, pobro, *terde jume* za se? 4, 199. Pogradili *meterize terde*. 4, 338. Da budemo *terdi prijatelji*. HNpj. 1, 310. *Kuća* ima dobrih i *trrdih*. Danica 2, 100. Da bi taj *ugovor trvgji* ostao, uredi se, da se . . . 3, 136. Srbi u zemlji sami da sude i da upravljaju; i da *bi im to trvgje i pouzdanije bilo*, da im se dopusti, da . . . 5, 30. *Trda* ti je vojvodina *zasjeda*. Kov. 84. On siromah misli, da je *Srpsku erku tako terda*, kao što je on vješt u njezinu i u Srpskom jeziku. Rj. 1 XIII. Da obećanje *trdo* ostane svemu sjemenu. Rim. 4, 16. Bog pusti *trd san* na Adama. Mojs. I. 2, 21. *Vidite* kakva su mjesta u kojima žive, je li pod šatorima ili u *trrdim gradovima*. IV. 13, 20. Kad čuje otae za savjet njezin (kćeri svoje), pa joj ništa ne reče, onda da *su terdi svi zarjeti njezini*, i *sre čim* je vezala dušu svoju da je *trdo*. 30, 5. Bijaše od starine običaj o otkupljanju i promjenjivanju, da *bi sraka stvar bila trda*, da jedan izuje obuću svoju i dade drugomu, i to bijaše svjedodžba u Izraelju. Rut 4, 7. David se bavljase u pustinji *po terdjem mjestima*. Sam. I. 23, 14 (*in locis firmis; in sehr festen Orten*). Jer će Gospod za cijelo načiniti *trdu kuću* gospodaru mojemu. 25, 28. Rod koji ne bješe *terd srecem svojim*, ni ti vjeran Bogu duhom svojim. Ps. 78, 8. Srce njihovo ne bješe njemu (Bogu) vjerno, i *ne bijahu trdi u zarjetu njegovu*. 78, 37 (*fideles; trew*). Ja mećem u Sionu *tenelj trd*. Is. 28, 16. — **3)** tvrd od zime, *der die Kälte ertragen kann*. Rj. *koji zimu može podnositi. suprotno* zimogrižljiv, zimogrozán, zimomorán, slab od zime. Rj. 210a. — Žena je (*trda od smrti*) kao mačka (jer se govori da je mačku vrlo teško ubiti). Posl. 79. *Trd od zime* kao pas. 313. — **4)** (u Dubr.) n. p. jelo, juha, *dicht, densus*, cf. gust. Rj. *vidi* i čest. — *može biti da amo ide ovaj prinjer*: Pa ti uzmi vojske ponajviše, pa se spusti pokraj vode Drine, *terde straže pokraj vode*

vrzi, da ne može tica prolećeti, a kamo li tatar prokazati. Npj. 1, 261. — 5) *knickerisch, karg, pareus*. Rj. *vidi* skup 1. srebroljubiv, dem. pritrvd. *suprotno* izdašan, podašan, podatljiv. — Bogati Gavan da je pored svega prevelikoga bogastva bio vrlo trvd i nemilostiv. Rj. 81a. Ne bi dao ni Bogu tamjana. (Tako je trvd). Posl. 193. U trvdu oca kradljiva gjeća. 337.

tvrdac, tvrca, m. der *Knicker, pareus, cf. tvrdica*. Rj. *trvd čorjek. vidi* i skupac, srebroljubae, škrtavae; ciejja, cipija, cjepidlaka 2, džimrija. *isp. gagrica* 2.

tvrdica, f. der *Knicker, pareus*. Rj. i muškoga je roda. *trvd celjade. vidi* tvrdac, i *sym. ondje. isp. stvrđnuti se*. — Dok ne steče, mal' ne erće, a kad steče, a on erće. (Kad umre kakav bogat tvrdica). Posl. 66. Niti će se tvrdica nazivati izdašnjem. Is. 32, 5.

tvrdičin, adj. što pripada tvrdici: Sprave tvrdičine zle su. Is. 32, 7.

tvrdija, f. (u Už. nah.) *Art Birnen, piri genus, cf. tvrdokorka* 1. Rj. nekaka kruška tvrde kore. — riječi s takim nast. belija (bjelija), poganija.

tvrdina, f. die *Härte, durities*: daje malo one tvrdine. Rj. osobina onoga što je tvrdo, n. p. kamen. (u primjeru biće što god tvrdo?).

Tvrđislav, m. ime muško: Od Uglješe ostaše trina: Jovan, Tvrđislav i Stefan. DM. 84. lyp. Tvrdoje, Tvrtko. — Tvrđi-slav. imena tako slož. kod Bogosav.

tvrditi, tvrdim, v. *impf.* Rj. v. *pf. slož.* po-tvrđiti, pri-, u-; v. *impf. slož.* po-tvrđjivati, pri-, u-. — 1) *hart, fest machen, befestigen, firmo*: Dobro terdi Klobučkoga grada. Rj. *isp. utvrđjivati*. — Terdi škole, (i) pazi sebe. Posl. 313. Pa je za se terdi na doratu. Rp. Terdi stope moje u riječi svojaj (Gospodel), i ne daj nikakome bezakonju da oblada umom. Ps. 119, 133. sa se, *pass.*: Kobasica, 2) od vašina nastavljeni snopići kad se brijeg terdi da odbija vodu. Rj. 280a. — 2) (po jugozap. kraj.) *belaupten, ajo, affirmo, cf. dokazivati*. Rj. *govoriti da je što tako i tako. suprotno* nijekati. — Doceniti je sa svijem pristao na njn (na diobu slovenskih jezika) *terdeći da se* negdašnji zajednički jezik slovenski najprije razdijelio na dva dijela. Rad 1, 107. Ko može tvrditi da su riječi «stado», «čopore» ... pridjevi. Vid. d. 1861, 8.

tvrdnuti, tvrdnēm, v. *impf. postajati trvd. v. pf. slož.* d-tvrđnuti, s-tvrđnuti se. — Značenje (korijenu) prelazi u silnu biti, jačati, *terdnuti*. Korijeni 110.

trvdo, adv. prema adj. trvd 2. — Pa se Ajke tvrdo zafalio. Rj. 200a. U sobi jedan čovek ... tako je tvrdo okorat bio, da se nije mogao nikako micati. Npr. 195. Ko terdje reče, lakše odrješuje. Posl. 156. O moj dragil opasi se tvrdo, da ti ruža kroz pas ne propadne. Npj. 1, 462. Osedla ka, što se terdje može, pa zauzda gjemom od čelika. 4, 324. Čivutin ostane tvrdo pri svome. Danica 4, 40. Da se ni sami ovi Turci ne drže tvrdo ugovora. Miloš 140. Budući da se on tvrdo izgorarao, da o tom ne zna ništa, tako ga puste. 187. Nijesu pravila u ovome držali tako tvrdo kao stari Grci. Pis. 29. Za to žive oni u društvu, ali ne baš tvrdo skopčanom. Priprava 135. Da su protivnici njihovi tvrdo namili Kara-Gjorgjija ograničiti. Sovj. 50. Tvrdo nam se zurekao onaj čovjek. Mojs. 1, 43, 3. Ako li rob reče tvrdo: ljubim gospodara svojega, ne ću da idem da budem slobodan; onda ... II. 21, 5. Tvrdo zasjedočarav očima vašim ... jednako govoreći: slušajte glas moj. Jer. 11, 7. Nego ja sam bio tvrdo uveren, da je ... DP. 371.

tvrdća, f. der *Geiz, avaritia, cf. tvrgja* 2. Rj. osobina onoga koji je trvd (5), skup, koji tvrdje. *vidi* i skupost, srebroljublje. — riječi s takvim nast. kod histroća.

tvrdglav, adj. *starrköpfig, hartnäckig, pertinax, cf. jognnast*. Rj. tvrdo-glav, koji je tvrde glave. *vidi* i tvrdovrat, jednoum. *isp. zloglav*. — Jednoumac, čorjek tvrdoglav, koji sve radi po svojemu umu. Rj. 251a.

Da ne ćete prokleti ni moju (ortografiju), nego još da ćete kazati, da i njom tvrdoglavi spisatelji mogu knjige štampati. Pis. 8. adv. Ne dižite u vis roga svojega, ne govorite tvrdoglavo. Ps. 75, 5. riječi tako slož. kod bućoglav.

tvrdoglavstvo, n. die *Hartnäckigkeit, pertinacia*. Rj. stanje onoga koji je tvrdoglav. — Prikor za tvrdoglavstvom dohodi. DPosl. 102 (prikor zap. mjesto prijekor).

Tvrdoje, n. ime muško. Rad 26, 56. lyp. od Tvrđislav. *vidi* i Tvrtko. — takva lyp. kod Blagoje.

tvrdokljun, adj. *eujus rostrum est durum*. Stulli. tvrdo-kljun, u čega je trvd kljun. *isp. žutokljun*.

tvrdokoran, tvrdokorna, adj. *durae corticis*. Stulli. u čega je tvrda kora, n. p. kruška. u Hrv. govori se i u prenesenom smislu, u značenju tvrdoglav, tvrdovrat.

tvrdokorka, f. Rj. tvrdo-korka, u koje je tvrdu kora. — 1) kruška. Rj. *vidi* tvrdija. — 2) bundeva, *Art Kurbiss, cucurbitae genus*. Rj. suprotno mekokorka.

tvrdokožan, tvrdokožna, adj. *duram pellem habens*. Stulli. tvrdo-kožan, u čega je tvrdu koža.

tvrdosan, tvrdosana (u Risnu), adj. koji tvrdo spava, *einen festen Schlaf habend, qui arte et graviter dormit*. Rj. tvrdo-san, tvrda sna.

tvrdostjen, adj. tvrdo-stjen, u čega su tvrde stijene. — Tvrđostjene kotar iste međaše. DPosl. 138.

Tvrdoš, Tvrdoša, m. — 1) pust veliki manastir kod Trebinja na Trebišnici. — 2) planina u Bjelopavličima. Rj.³ — imena s takim nast. kod Bjeloš.

tvrdosan, tvrdosuna, adj. tvrdo-usan, u koga su tvrda usta. *vidi* tvrdoust. — Tobolac tvrdosan nije vragodušan. DPosl. 136. upravo tvrdo-ustan, pa prema drugom padežima (tvrdosuna, tvrdosunu, i t. d.) bez t: tvrdosan. (*isp. milosan prema milostan*).

tvrdoust, adj. t. j. konj, *hartmäulig, duri oris*. Rj. tvrdo-ust, u koga su tvrda usta. *vidi* tvrdosan. suprotno mekoust. — Konju tvrdoustu tvrdo žvalo (potrebno je). DPosl. 49.

tvrdovanje, n. das *Knickern, illiberalitas*. Rj. verb. od tvrdovati, koje vidi.

tvrdovati, tvrdujem, v. *impf. knickern, illiberalum esse*: što tvrdješ kod tolikog blaga? Rj. biti trvd (5), tvrdac, tvrdica. *vidi* cineriti, cjepidlačiti 2, dramoseriti, skomračiti. — Jedan prosipa, i sve više ima; a drugi tvrdje suviše, i sve je siromašniji. Prič. 11, 24.

tvrdovrat, adj. tvrdo-vrat, koji je tvrda vrata. *vidi* tvrdoglav, i *sym. ondje. isp. riječi tako slož.* golovrat, krivovrat. — Ne ću sam ići s tobom za to što si narod tvrdovrat. Mojs. II. 33, 3. Ne budite dakle tvrdovrati kao oči vaši. Dnev. II. 30, 8.

tvrgja, f. — 1 a) die *Festigkeit, firmitas*. Rj. djelo kojim se što potvrdi, učini da bude trgje, pouzdanije, stalnije, jače; sigurnije; die *Garantie, Bürgschaft, Gewährleistung*. *isp. garantija, jamstvo, jemstvo*. — Ostane mu ih (dva novca) dužan, i kao za bolju tvrgju da će mu ih za celo vratiti, pobrate se. Npr. 169. Srbi u zemlji sami da sude i da upravljaju, i još za pouzdanu tvrgju da im se dadu gradovi. Miloš 4. Za tvrgju i postojanstvo oroga mira pisao je Rušić-paša, da će biti jemac Napoleon. 26. Ali su znali, da je svu tvrgju i dugovečnost oroga mira u Ali-paši i u Milošu. 139. Indžilat, pismo, koje se, bolje terdje radi, načini na sudu. Npj. 4, 351. Crkva Boga živoga, stup i tvrgja istine. Tim. 1, 3, 15. Pisa carica Jestira i Mardohej svakom trgjom potvrgjujući knjigu za Furim drugi put. Jest. 9, 29. Blago onome koji je milostiv i daje u zajam! On će dati tvrgju riječima svojim na sudu. Ps. 112, 5. — b) *isp. tvrgjava*. — Ulogore vojsku (bez šanca i bez i kake tvrgje) po jednom brdu. Danica 3, 203. Hvalite Boga u svetišnj njegovoj, hvalite ga nu tvrgji starc njegov. Ps. 150, 1 (in der Veste seiner Kraft).

— c) *isp. tvrdina*. — Mojsije je vama dopustio po

tergji vašega srca puštati svoje žene. Mat. 19, 8 (*ad durtium cordis vestri; eurer Herzenshärtigkeit wegen*). (Gospode! . . . ne gledaj na trgju narodu orogu, na nevaljalstvo njegovo i na grijehje njegove. Mojs. V. 9, 27 (*durtium populi, Halsstarrigkeit*). — 2) *der Geiz, avaritia, cf. tvrdoća*. Rj. osobina onoga koji je tvrd (5), skup, koji tvrdije, vidi i skopost, srebroljublje. — Dramoser, 1) ovako (u Srbiji) seljaci zovu trgovce varošane (koji od tvrgje na dramove sve čine). Rj. 138a.

tvrgjava, f. (u Irv.) *Festung, locus munitus, cf. grad* 1. Rj. *tvrd grad, tvrdo mjesto, isp. tvrgja* 1b. *dem. tvrgjavica*. — riječi s tukim nast. kod država.

tvrgjavica, f. *dem. od tvrgjava, isp. forteca*. — Omučić, selo i razvaline od tvrgjavice u Crnoj Gori kod Nikšića. Rj.³ XLIIa.

tvrgjčnje, n. Rj. *verb. od tvrditi*. — 1) *radnja kojom tko tvrdi n. p. grad* (das Härten, Festmachen, firmatio. Rj.). — 2) *radnja kojom tko tvrdi što, dokazuje, govori da je tako i tako* (das Behaupten, affirmatio. Rj.). *suprotno nijekanje*.

Tvrčko, m. *hyp. od Tvrdislav, vidi i Tvrdoje*. — Godine 1405 kazaze Dubrovčani *Tvrtku Trtkoviću* da im je dano eijelo primorje. DM. 206. Ban *Tvrtko* pisa Dnbrovčanima da mu pošlju 500 perpera za Ston. 211. *Tvrtko*. Rad 26, 54. *zu ake, isp. Rätko* (prema Rädislav).

tvrtko, m. *čovjek tvrd (1 i 3), koji je utvrdnuo pa mu n. p. zdravlju ne može lako što nauditi; ein abgehärteter Mann, duratus, suprotno mekušca* 2. — *Trrtku* veli mekušca: udri u bubanj, cora je. DPost. 138.

U.

u, Rj. *pracpos. dolazi i slož. udno, ukraj, usred, uvrh*.

A. (*su gen.*) *beč. apud. Rj. (u star. slov. ov)*. S ovijem prijedlogom riječ u drugom padežu pokazuje, da ono što sama znači — 1) *ima što god, pokazuje imanje: U Bogu je svašta dosta; ima u njega*. Rj. *brate, poznaajem u tebe maram što sam je svojom rukom vezla*. Npr. 28. *U toga caru* bile su uši kozje. 150. *U koga* je pogača *u togu* i nož (pa dijeli kako hoće). Posl. 332. *U mogu* su druga oči plave. Npj. 1, 314. Onaka je vjera *u junaka*. 1, 389. *U vas* je i kosa na glavi izbrojena. Luk. 12, 7. Kad *u čovjeka* ili *u žene* budu bubuljice, sveštenik neka vidi. Mojs. III. 13, 38. — 2) *mjesto — a)* na pitanje *gdje?* (a znači od prilike što i prijedlog *kod*): Bio sam *u Jovana* na piću. Rj. Ondje zanoči *u jednoj pustinjaci*. Npr. 19. *U dobru gospodaru* gosti razhlugjeni. Posl. 327. Kavade sam *u majke* razdrila. Npj. 1, 390. Niti zabadava bljeb jedemo *u koga*. Sol. II. 3, 8. — b) kadšto (osobito po jugozap. krajevima) pokazuje i *mjesto* na pitanje *kuda* (kamo)? (a znači od prilike što i prijedlog *k, ku*): Otišao *u sebe*, t. j. doma. Rj. 674a. Po tom zahvati *u sud vode* i pogje hitro *u onoga kralja* što mu bješe šcer gubava. Npr. 86. Pušti zmaje gjevojčicu, *u majke scoje* pogje. Npj. 1, 190. Dogjoše mi tri delije baš *u mene krčmarice*. Kov. 89. — 3) *uz glagole iskati, izmoliti, izrvatati, kupiti, kuporuti, naći, odmoliti, tražiti, ukrasti, zaprositi, željeti, žudjeti, i t. d.* — *Iste u mene*. Rj. *Izvarao u njega* deset groša. Rj. 219a. Kum *u kuma ukrao* breme slame. Rj. 314b. *Traži u Giganke* kiseļa mlijeka. Posl. 320. *U vezilje* svile *kupovati*. 326. Što sam junak *u Bogu želio*, to sam danas jedva dočekao. Npj. 2, 234. *Zaprosiču u cara* gjevojku. 2, 387. *U caru* ga vezir *odmolio* i caru ga blagom premjerio. 2, 609. Al' ne mogu medovine *naći do u neke krčmarice Marc*. 3, 39. Da svu familiju *izmoli u dvora* Austrijskoga. Žitije 11.

B. *Prijedlog u s akus. i lokat.* u star. slov. **ѣ**, koje u nas i sada gdje gdje glasi: *va*, ili kako je glasa **ѣ** nestalo u našem jeziku, te ostalo samo *v*, od njega je opet postalo: *u*. Korijeni 8.

1. *sa akus.* S ovijem prijedlogom riječ u četvrtom padežu pokazuje — 1) *mjesto* na pitanje *kuda* (kamo)? (protivno prijedlogu *iz*): Otišao *u crkvu*; otišao *u Beč*. Rj. Nagje *u polju* jednoga čoeka gje je upregao *u ralicu dva vola*. Npr. 3. Štraclan otide sluga *u drvu*. 43. Da nijesam patila, ne bih se *u sriedu* spratila. Posl. 53. Iz tvojih usta *u Božje uši*. 100. Jednom nogom stao *u grob*. 113. Leti *u oči* kao zolja. 168. Metnuti kome crva *u glavu*. 178. *U grožnje* me postavise. Npj. 1, 510. Mislim gjoja konja umoriti *u*

gosti, gječo, odlaziti, *u tashinu* u bila Kruševca. 2, 262. Nek ti i on *u svatove* dogje. 2, 580. Ša šta, brate, ode *u hajduke*? 3, 1. To se čudo dalek' čulo, do *u Curigrad*. Herc. 266. Hajdemo *u vlat* (t. j. da kupimo vlače po strnjici). Idemo *u ribe* (t. j. da ih hvatamo). Otišao *u soldate*. Daničić, Sint. 535. — 2) pokazuje *upravljanje*: Niko mi nije do sad nlagao *u život*. Rj. 778b. Udari se rukama *u prsi*. Npr. 27. Ili se *u što* upoznaješ? 28. *U nj* se smrtno zaljubi. 117. Gledi kao tele *u šarenu vrata*. Posl. 42. Darnuo mu *u zjenicu*. 54. Kovati koga *u zvijezde*. (Hvaliti ga). 135. *U srebro* ti se okovala! (Reče se onome ko mudru riječ progovori). 336. Ruke šire, *u lice* se ljube. Npj. 2, 40. Dobar doro na kolače skače, *u prijeko* dvanaest aršina, *u dužinu* dvadest i četiri, *u visinu* tri koplja junačka. 2, 384. Jer ćete govoriti *u vjetar*. Kor. I. 14, 9. — 3) pokazuje kao *ostanjanje ili opiranje*: Hajde da se okladimo . . . I tako se okladiše *u stotinu zlatnijch cekina*. Npr. 85. Ko se *u kolo* hvata, *u noge* se uzda. Posl. 156. A ja idem na boj na Kosovo *u presveto ime Isusoro*. Npj. 2, 303. Stara majko, ne nadaj se *u me*. 3, 349. Učini to *u moj odgoror*. Pis. 46. Nijesmo li *u ime* tvoje prokovali. Mat. 7, 22. Svjedočeći vjeru *u Gospodu* našega. Djel. Ap. 20, 21. — 4) pokazuje *način* na pitanje *kako*: Bosonog, *u jednu nogu* obuven *u drugu* bos. Rj. 38a. Ima zrela grožnja *u velike*; rade ljudi *u velike*. Rj. 57a. A. Ima li i sad grožnja? B. Ima. sad *u najveći jek*. Rj. 252b. Krnjača, kukuruzan hljeb *u kiselu*. Rj. 305a. Pogača i priganica nijesu *u kvas*, nego *u prijesno*. Rj. 497b. Ide *u raskorak*. Rj. 638b. Raša, kao rijetko sukno *u četiri nita*. Rj. 645a. *U jednu ruku* ima pravo. Rj. 656b. Trgovaše jedan čovjek *u magarad*. Rj. 763a. Hvataji se *u štap*. Rj. 845b. Tri konja stadoše *u svu irisku* drijeti se. Npr. 97. Znam *u koju* bramljem. Posl. 93. On je prosi, a brat sestre ne da, sestra bratu *u silu* pošla. Npj. 1, 537. *U obraz* je sjetno neveselo, mrke brke nisko objesio. . . . Ja sam s šuram' bio *u lijepo*. 2, 267. Je li ti *u čud* moja Angja seka? 3, 206. Al' ti nije *u volju* večera. 3, 488. Koji se za jedan čas mogu *u prste* izbrojiti. Pis. 62. *Va istinu* i ti si od njih. Mat. 26, 73. — 5) pokazuje *namjenjivanje*: Uzeli mu sve *u begluk*. Rj. 19b. Prodao *u besecjenje*. Rj. 23b. Štogod stekli, sve Turcima *u bijedu* dali. Rj. 349a. Gladnu svatu i divljake *u slast* idu. Posl. 42. *U zajam* do vijeka (n. p. kad se što da *u zajam* onome za koga se sumnja da će vratiti). 329. Ko vince pije *u slavu Božu*. Npj. 1, 77. *U zdravlje* domaćinovo. 1, 78. I onoga, koga Bog mi *u sreću* dadne. 1, 426. I daču ti Sremsku banovinu *u državu* za života tvoga. 2,

258. Pa ga (spahiluk) nekakom Turčinu dali u zalogu. Danica 2, 80. Dušu svoju u otkup da za mnoge. Mat. 20, 28. Svi ovi metnuše u prilog Bogu od suviška svojega. Luk. 21, 4. Šljepota Izrailju pade u dijel. Rim. 11, 25. — 6) pokazuje *sustavljanje, rastavljanje i pretvaranje*: Sve te svijeće sastavi u jednu rukoret. Rj. 173b. Dizati se k vrge, t. j. čovjeka u krgu vezana preko sebe premetati. Rj. 268a. Sijeno se najprije po njivi pokupi u naviljke. Rj. 350a. Ono su na mjestu šaravali i činili u norce. Rj. 396a. Trakanac, suh šaran isječen u kaiše. Rj. 745b. Konji se u ljude provrgoše. Npr. 98. Ako ovo sve danas ne opredeš i u kokošku ne smotaš, ubiće te. 125. Pa savija ev'jeće u kitece. Npj. 1, 40. Ja ću s' stvorit' u belu leptira. 1, 354. Ljudi se opet stanu kupiti u čete. Danica 3, 200. Knezovi se u tri reda mogu razdeliti. Miloš 188. — 7) pokazuje *vrijeme kad što biva*: U nedjelju, am Sonntag, die solis. U tri dana, binnen drei Tagen, intra tres dies. — um, —: doći u dva sahatu, um zuci Uhr, secunda hora. Rj. U taj čas doleti devet zlatnih pamica... Kad bude opet u reće... Npr. 15. I u taj je mah nestane... dok u jedan put izigju dve stare oklepane vešti. 73, 74. »Pobratime pogiboh! U to doleće mu pobratim govoreći: »Evo me, šta je?« 96 (vidi taj II 6). Da će je u taj i u taj dan zaklati. 126. Ujutro u prosvitlanje ustanu sluge. 131. Ko u ljeto ne radi, u zimu gladuje. Posl. 158. Ko u mladost stenje, u starost sjede. 158. Prispio si kao Stojan u pošljednje. (Kad se ko pridocni). 262. U koje si dobu? (Zapitaju onoga koji što radi). 332. U nestašicu ljudi i Staniša sudi. 334. Da me u rek sree boli. Npj. 1, 339. I pod jelu piju vino hladno, u vino ih sunak prevario. 2, 49. Hranj majka dva nejaka sina, u zlo dobu u gladne godine. 2, 75. Ta u prvo vreme jeste bilo. 2, 156. Ne znate kad će doći... u reće, ili u po noći ili u pijetle ili u jutru. Mat. 13, 35. Šest je dana u koje treba raditi. Luk. 13, 14. U oru noć stade preda me angjeo. Djel. Ap. 27, 23. U prvi moj odgovor niko ne osta sa mnom. Tim. H. 4, 16. Evo dan... radujmo se i veselimo se u nj. Ps. 118, 24. Svetite subotu ne radeći u nju nikakoga posla. Jer. 17, 24.

11. sa lokat. S ovijem prijedlogom riječ u sedmom padežu pokazuje — 1) mjesto gdje što biva ili radnju ili stvar ili stanje oko kojega što biva: Bio sam u crkvi; sjedi u Beču. Rj. Badlje, nekaka bolest u očima. Rj. 115b. On je u učinio u neznani; leži u neznani. Rj. 415b. Uzeblo voće u crjetu. Rj. 809a. »U ribe kurvo!« »Ja sam bila u ribama. Npr. 24. Ko ti je u kući? 31. Sad se otac nagje u nevolji. 60. Bog im da te steku u srećemu; u gorodinu, u konjima, u oreama i u sremu drugome. 71. Bolje je poštenje u siromuštru nego bogatstvo bez poštenja. Posl. 25. Ni u tikvi suda, ni u Plaku druga. 224. Tako mi krsta u kom sam kršten! 302. U snu se ne snilo! 335. Da ljude nalaze u junackome zdravlju i u veselju. Npj. 1, 81. Je l' ovo i ggrje u srjetu bilo. 1, 217. Dvoje milih u milosti raslo. 1, 252. Od onda me svaka sreća srela, i u putu, i u trgovanju. 1, 463. Muči, šćerice, u jadu kukala! 1, 466. A u licu bjela i rumena. 1, 518. U piću su teške pijanice, a u kurzi ljute kavgađizije. 2, 133. Zatekoše cara u žirotu. 2, 187. Istom oni u besjedi bjehu. 2, 220. Nit' joj druge u Erdelju ima u ljepoti niti u dobroti. 3, 500. U tim rojevodama bude i Miloš. Miloš 47. Što u mraku rekošte, čuće se na vidjelu. Luk. 12, 3. Kolike znake i čudesa učini Bog u neznabošcima. Djel. Ap. 15, 12. — 2) pokazuje (ali rijetko) *vrijeme kad što biva*: Danas jeste nedjelja, u njoj s' ništa ne delja. Npj. 1, 135. Da vam bude u pomoći i u danu i u noći. 1, 141. U jutru je svaka voda bistra studena. 1, 293 (Samo je jutro ovako najobičnije. Sint. 612). U tom stiže Kraljeviću Marko. 2, 428 (vidi taj II 7). Nijesi poznao vremena u kajemu si pohogjen. Luk. 19, 44. Juće u

sedmom sahatu pusti ga groznica. Jov. 4, 52. — isp. Sint. 309—318; 530—549; 635—643.

u. interj. vidi uh. Rj.

ubabati, bām, vidi ubabati. Rj.

ubabonositi se, sī se, v. r. pf. drvo u vodi, in Wasser nur noch dauerhafter werden, humore firmari. Rj. u-abonositi se, oterdnuti kao kamen. glagol se drukčije ne nalazi. — Abonos, drvo što u vodi oterdne (uabonosī se) kao kamen. Rj. 1a.

uarrāčiti, uarrāčim, vidi uharāčiti. Rj.

ŭb, ŭba, m. Rj. voda i varoš u Valjevskoj nahiji. ŭba, udr. einzeln, hie und da, kaum, vix: A. Ina li jabuka na jabukama? B. Nema, uba gljekoja. Rj. jedva; gdješto, stogogj. vidi preuba. — bāh (udariti u bah); ovamo može biti da ide izgubivši u nas h: ŭba (non nihil), preuba. Korijeni 149.

ubāčiti, ŭbāčim, v. pf. ubacivati, ubācujēm, v. impf. hincinwerfen, injeio. Rj. u-baciti, u-bacivati, baciti, baciti što u što. vidi uturiti, uturati 1. — I tu njega Turci ufatiše, u lagju ga bjehu ubāčili. Npj. 4, 126 (ubāčiti po Crnogor. govoru nj. ubaciti).

ubacivānje, n. das Hincinwerfen, injeictio. Rj. verb. od ubacivati, radnja kojom tko ubacuje što u što.

ubah, u-bah, iz-ubaha, izubaha (iznenadu) koje vidi. isp. i bah.

ubajātiti se, tīm se, v. r. pf. verliegen. situ corrumpti, redolere situm. Rj. u-bajātiti se, postati bajalo, kravno od duga stajanja. glagol se drukčije ne nahodi.

ūbao, ŭbla, m. (u C. G.) jama kao bunar, iz koje se vadi voda čaprom: Na uble je Čevske počينو. Rj. (pl. ŭbli, ŭbālā. Rj. 764a). isp. stublina 1. — Studenac i ubao, gdje se voda skuplja, biće čist. Mojs. III. 11, 36.

ūbariti, rīm, v. pf. u djetinjoj pjesmi: Pis, mačka preko bare, de si nogu ubarila. Rj. u-bariti, u bari umrljati. drukčije se glagol ne nalazi.

ūbav, adj. (rijetko se govori, nego se čuje u pjesmama) vidi lijep: Na ubavu na polju Kosovu. Rj. vidi hubav. — Pruži, brato, desnom rukom, pred ubavom svojom dušom, jedan mali darak. Npj. 1, 145. Treći dukat svake gjakonije i ubave one jasne sreće. 2, 97. A carica čedo prihvatila u svilenu ubavu kecelju. 2, 157. A ubavo na Kosovu telo, ni ga jedu orli ni gavrani. 2, 324. Bogom brate, Kraljeviću Marko!... po ubavu zakonu vašemu! 2, 361. Marko služi vino sveštenikom i ubavoj gospodi brišćanskoj. 2, 433.

ŭbavac, ŭbāvca, m. Rj. vidi Hubavac. izvor između Kemeti i Krušedolu u Srijemu.

ubāvica, f. ef. zlatoje. Rj. vidi hubavica. — Nova mlada nadjene nova imena; tako n. p. zove... djevojke ubavicom, ljepoticom, sekom... Rj. 211a.

ubavijēstīti, ubāvijēstīm, vidi obavijestiti. Rj. ob-u-rijestiti (u je umetnuto između prijedloga ob i v; govori se i izbacivši b): obavijestiti, ubavijestiti. Korijeni 209. vidi i ozranuti. ubavijestiti koga. učiniti da zna, razumije što. u impf. isp. obavješćivati.

ubāzdjeti se, ubāzgjjeti se, ubāzdlīm se, v. r. pf. vidi usmrdjeti se. Rj. u-bazdjeti se, u-bazgjjeti se. v. impf. prosti bazdjeti, bazgjjeti (smrdjeti).

ubevūtiti se, ubēvūtīm se, v. r. pf. (u Zemunu) obeznaniti se, n. p. u bolesti. in Ohnmacht fallen, deficio. cf. bevut. Rj. u-bevutiti se, doći u bevut. glagol se drukčije ne nalazi. vidi i obeznaniti se, obnesvjesnuti, onesvjesnuti, pasti u nesvijest.

ubēzcknuti se, nēm se, v. r. pf. vidi prepasti se. Rj. isp. zabezcknuti se. vidi i poplašiti se, uplašiti se. — Mladić, koji je mislio da mnogo traži... ubezcknu se, čuvši šta misli o reformama sedi naučnik, čuveni vladika. Megj. 121.

ubica, m. sažeto od ubijca, koje vidi (isp. ubijstvo,

ubistvo). *vidi* ubilac, ubivalac. — Mač je naočtren i nglagjen, da se da u ruku ubici. Jezek. 21, 16.

ubíće, *n.* (u C. G.) *der Mord, caedes, cf.* ubistvo. Rj. *verb.* od ubiti I. *djelo kojim tko ubije koga. vidi* i ubijenje, ubijstvo.

ubijanje, *n.* Rj. *verb.* od I. ubijati, II. ubijati se. — **I. 1)** *rudnja kojom tko ubija (zlijedi) koga* (das Verletzen, laesio. Rj.). — **2)** *rudnja kojom tko ubija (mori I) koga* (das Erschlagen, occisio. Rj.). — **3)** *rudnja kojom tko ubija gumno. Rj.* — **II.** *rudnja kojom se tko ubija (zlijedi se).*

ubijati, *ubijam, v. impf.* Rj. u-bijati. *v. impf. prosti* biti (bijem). *v. pf. slož.* ubiti. — **I. 1)** *verletzen, laedo.* Rj. *kuo zlijediti koga, dosagjivati mu, uništavati (ga) 2.* — Matii opet stane naricati: »Kuku mene kukavici, za što me tako ubijaš? Npr. 64. Danju me ubijaše vrućina a noću mraz. Mojs. I. 31, 40. — **2)** *töden, occido.* Rj. *vidi* moriti 1. — *Ubija, nadeždu, da će se od te nesreće na skoro moći izliječiti.* Pis. 54. *Koji se nijesu mogli držati konja, one su ubijali i sjekli im uši.* Sovj. 66. *David odgovori da je on lara u medvedju ubijao.* Prip. bibl. 66. — **3)** *gumno s konjma, stampfen, calco.* Rj. *kuo tabati, toptati.* — **II.** *su se, refleks. ubijati se, sich anschlagen, illidor.* Rj. *kuo udarati se u što.*

ubijca, *m. vidi* ubica, i *syn. ondje.* Da bude branič od ubijca, hajduka i od svake druge nevolje. Priprava 63. *isp.* bratoubica, ocoubica. — za ubijca *prema* ubica *isp.* ubijstvo *prema* ubistvo.

ubijeliti, *ubijelim, v. pf.* a. p. *platno, blischen, insolo.* Rj. u-bijeliti. *v. impf. prosti* bijeliti. — Zlatom vezen (jagluk), u *gjulsu ubjeljen*, da od njega bijel dvor miriše. Npj. 1, 561. *Opraše haljine svoje i ubijeliše haljine sroje u krvi jagnjetovoj.* Otkriv. 7, 14. *su se, pass.: I* od razumnijeh će pasti neki da bi se okušali i očistili i ubijeliti do roka. Dan. 11, 35 (*ut dealbentur*).

ubijenje, *n.* *Erschlagen, occisio:* nije za učenje, već za ubijenje (Post. 215). Rj. *verb.* od ubiti I. *vidi* ubice, ubijstvo, ubistvo.

ubijstvo, *n. vidi* ubistvo, i *syn. ondje.* — To je zakolj i ubijstvo. Rj. 177b. »Vražda« i »krv« to je oboje ime za ubijstvo. DM. 261.

ubilac, *ubilca, m. der Todter, occisor.* Rj. *koji je ubio. vidi* ubivalac, ubica, ubijca. *isp.* krvnik. — Jedan od ubilaca Glavaševih, videvši Miloša, upita: Vide li, kneže, glavu Glavaševu? Mil. 111. *riječti s takim nast. kod* čuvalac.

ubistvo, *n. der Mord, nex.* Rj. *sažeto* od ubijstvo, *koje vidi. vidi* i ubíće, ubijenje. — Niti se pokajaše od ubistva svojih. Otkriv. 9, 21. *Duše koje utekoše od ubistva i pustoši što činjahu Turci dolje ispod planina.* DM. 101.

ubiti, *ubijem, v. pf.* Rj. u-biti. *v. impf.* ubijati. — **I. 1 a)** *erschlagen, occido.* Rj. *vidi* krv kome popiti, krv učiniti, primlatiti, uknuti koga s glasa, umlatiti, umkaviti, upljehati, uprdjeti, usmrtniti, utući 3. — *Ubio ga na vjeri.* Rj. 65b. *Digli na nj prokletu gomilu, t. j. ubili ga kamenjem uzevši svaki po jedan kamen i bacivši na nj.* Rj. 607a. *On od žalosti da sam sebe ubije.* Npr. 216. *Bolje je biti i izbijenu nego po sre ubijenu.* Post. 22. — **b)** *vidi* zaklati. — Kad dogje kršno ime, domaćin ubije najboljega junca. Npr. 78. — **2)** *abschlagen, verurunden, verletzen, laedo:* ubi me u nogu, u ruku. Rj. *kuo posljediti, udariti, raniti.* — Pustine, kao jastučici, što se meće na jarum, da ne ubije volu u vrat. Rj. 622a. *Nije toliko zlo kad koga ubiju, koliko kad mu ne dadu plakat.* DPost. 83. — **3)** *ubila ga žalost, nesreća, šteta, niederschlagen, affligo:* ubio grad, slana, rgja. Rj. *vidi* uništiti 2. — *Ubila plamenjaca lubenice, grožđe itd.* Rj. 505b. *Da je posijao doeknu, pa ahila slanu kukuruze.* Rj. 702a. *Mlada momka ubila sramotu.* Npj. 4, 423. — **4)** *ubiti iz puške, erschliessen, trajicio.*

Rj. — *Ubiti (iz puške) na domet: I* na domet tankom puškom ubit. Rj. 131b. *Za smrt Kraljevića Marka: jedni vele, da ga je ubio vojvoda Mirčeta zlatnom strijelom u usta.* Rj. 316a. *Mrčiti koga puškom, t. j. ubiti ga iz puške.* Rj. 373a. *Sretoše nas dvije zmije ljute... jednu ubih puškom srmalijom.* Npj. 4, 328. — **5)** *ubiti koga na mjesto, mausestodt, eneco.* Rj. — *Ukapiti, ubiti na mjesto* (da padne kao kap). Rj. 776a. *Srećom ne ubije ga na mjesto, nego ga vrlo rani.* Danica 3, 192. — **6)** u kartama, *überstechen, vinco.* Rj. *ubiti kartu slabiju jačom.* — **7)** *boj ubiti. isp.* boj, bojak biti. *vidi* ubiti se 2. — *Ima li mlogo vojske u Turaka? Je P* podobna da boju ubije. Rj. 523b. — **II.** *sa se.* — **1)** *refleks. sich verletzen, laedi:* ubih se u nogu. Rj. *isp.* ubiti I 2. *vidi* udriti se, udariti se 1b. — *Jesi li ti palao s tavana? (Pitao Nasradin hodža ljekara, koga su bili dozvali, da ga liječi, kad je pao s tavana, pa se ubio...).* Postl. 114. *Ubíćeš se u vrat! (Kad ko iste ili želi što mnogo).* 325. — **2)** *reciproč. zusammenstossen, congregi:* *Ubíše se ognjem iz pušaka.* Rj. — *Bolje ti se s čokom ubiti no s rgjom ljubiti.* Postl. 27. *Ubíše se bojem niz Rudine.* Npj. 4, 59. *Ubíše se boju uiz Kopilje.* 4, 121. *Nego s prijed Turci dočekaše, ubíše se s Vukom kuburama.* 4, 430. — **3)** *refleks. sich entleiben, manus sibi inferre, cf. samodaviti se.* Rj. — *Osmrtiti se, ubiti se na mjesto.* Rj. 472b.

ubivalac, *ubivaoca, m. vidi* ubilac. Rj. *vidi* i ubica, ubijca.

ubjēci, *ubjegnem, v. pf.* (u C. G.) *sich flüchten, confugio, cf.* uteći. Rj. u-bjēci. *v. impf. prosti* bježati.

ublātiti, *tlm, v. pf.* u-blātiti. *v. impf.* blātiti. — **1)** *luto inficere.* Stulli. *n. p. haljinu, blatom je umrljati.* — **2)** *su se, refleks. puludem fieri.* Stulli. *ublātito se, postulo blatno.*

ublažavânje, *n. verb.* od ublažavati. *rudnja kojom tko ublažava koga.*

ublažavati, *ublažavam, v. impf. besänftigen, mitigare.* u-blažavati. *v. impf. prosti* blažiti 2. *v. pf. slož.* ublažiti. — *su se, pass.: Strpljenjem se ublažava knez, i mek jezik lomí kosti.* Prič. 25, 15.

ublāžiti, *ublāžim, v. pf. besänftigen, mitigare.* Rj. u-blažiti. *vidi* utažiti, i *syn. ondje.* *v. impf.* ublažavati. — *Miloje nije gledao Petra lijeplijem riječimu da ublaži i s njim da se složi.* Sovj. 28. *Ublažicu ga darom.* Mojs. I. 32, 20. *Ustavio si svu jarost svoju, ublažio žestinu gajecu svojega.* Ps. 85, 3.

ŭbli, *ŭbālā, m. pl.* (donji i gornji) više Risna na planini mala knežinica. Rj. *isp.* ubao, pl. ŭbhi, ŭbālā. **ublījedjeti**, *ublījedim, v. pf.* u-blijedjeti, *blījed postati. isp.* poblijedjeti, preblijedjeti. *v. impf. prosti* blijedjeti. — *Bolje je sto krat zacrjeniti' negli jednom ublijediti.* DPostl. 8.

ublīzu, (u blizu) *nahe, prope.* Rj. *adv. vidi* blizu 1c. **ublījavati**, *ublījavem, v. pf. bespeien, convomo.* Rj. u-bljavati. *isp.* pobljavati. *v. impf. prosti* bljavati.

ubodica, *f. pridjevak koplju, što se s njim bode:* *Kada braća konje razigraše, otiskuju koplju ubodice.* HNpj. 3, 4. *Uze bojno koplje ubodien.* 3, 456.

ubog, *adj.* (u Dubr.) *arm, miser, cf.* siromašan: *Ubog muž gotova laž.* (Postl. 325). Rj. *comp.* ubožiji. *vidi* i ubožak, ubožan, nebog; ništ, prazan 2; potreban 2, potrebit. — *Razdelite ništu i ubogu.* Rj. 122b. *Što ubog sjedi, to je ubožiji.* DPostl. 125. *bogat;* s prijedlozima, kojima se odriče, biva značenje protivno: *ubog; nebog.* Korijeni 137.

ubogā, *f. adj.* (u Dubr.) *die Bettlerin, mendica, cf.* prosjakinja. Rj. *isp.* ubogi.

ubogac, *ubokca, m. ein Armer, miser; Šokci ubokci, Vlasi siromasi* (Postl. 352). Rj. *ubog čovjek. vidi* ubožar, praznik 2, potrebnjak, siromah.

ubogi, *m. adj.* (u Dubr.) *der Bettler, mendicus, cf.* prosjak. Rj. *vidi* i bogac, bogoradnik, božjak, džebak. *isp.* tuac.

uboj, uboja (übōj, ūboja), *m. die Schlüge, verbera*: leži od uboja. Rj. *ono što se učini kad tko ubije koga n. p. u ruku ili se tko sam ubije (udri se) n. p. u nogu. isp. boj 2.* — Marulja, nekaka trava koja se meće nu uboje. Rj. 346b. Isprebijaju ga nekaki Turci, pa on umre od uboja. Npj.¹ 4, IX. Od pete do glave nema ništa zdrava, nego uboj i modrice i rane gnojave. Is. 1, 6.

ubojati se, ubōjim se, *v. r. pf. mit der blossen Furcht davon kommen, (en être quitte pour la peur), timore luo*: bojao sam se, ali se nijesam ubojao. Rj. u-bojati se. — Ko se šta boji, ne će se ubojati. Hi: Ko se šta boji, ono će mu na glavu doći. Posl. 156.

ubojica, *m. der sich gut schlägt, pugnator acer. Rj. koji je ubojit, koji se dobro bje. vidi ubojnik*; bojac 1, bojadžija 2, bojnič 1. *isp. ratnik, vojnik; junak, krvavac, mejdandžija.* — Pa ću zvati mloge kapetane, krajišnike ljute ubojice. Npj. 1, 238. Biće (Ismailo) čorjek ubojica; ruka će se njegova dizati na svakoga. Mojs. I. 16, 12.

ubojiti, *adj. (st.) vidi ubojni*: Dadoše mu koplje ubojito. Rj. *što pripada boju, što je za boj. vidi i bojni.* — Vrh ječmerne toke ubojite, zlatne toke od četiri oke. Npj. 4, 56. Kako padoše junaci, i propade oružje ubojito! Sam. II. 1, 27. Imaše Ozija ubojitu rožsku, koju igjaše u rat u četama. Dnev. II. 26, 11.

ubojni, *adj. — 1) n. p. topovi, Kämpf-, Schlacht-, zerstörend, praeduriis*: Gagja njega kopljem ubojnijem. Rj. *vidi ubojit, bojni.* — Pa opali topu ubojnoga. Npj. 4, 74. Mi nijesmo jedne ženske glave . . . već hajduci ubojni junaci. 4, 170. Vojska podizaaše ubojnu ruku. Sam. I, 17, 20. — 2) *što pripada uboju*: Ubojni kāmēn, *m. (Contusioenstein) dem man den in einer Schlägerei Zerschlagenen zerrieben eingibt, lapis ad contusiones. Rj. kamen od uboja*: kamen se rastre pu se da čeljadetu isprebijanu za lijek.

ubojnica, *f. n. p. puška, Schlacht-, praeduriis*: Kamo tebi puška ubojnica. Ja gradim ubojnicu kulu. Rj. ubojni (1) *što goji što je ženskoga roda.*

ubojnik, *m. (u C. G.) koji je ubojit, der sich gut schlägt, pugnator acer*: Sve bečara ljutih ubojnika. Rj. *vidi ubojica, i syn. onđe.* — I sa pašom petnaest hiljada ubojnika, ljuta Arnauta. Npj. 4, 345. Hrabar je junak i ubojnik. Sam. I. 16, 18.

ubokoriti se, ubokōrim se, *v. r. pf. buschig werden, sich bestauden, frutico, n. p. šenica, ječam, raž. Rj. u-bokorila se pšenica, uzraslu je nu bokore. vidi ubusati se. v. impf. bokoriti se.*

uboljeti, ubōlim, *v. pf. erkranken, morbo corripit. Rj. u-boljeti. vidi razboljeti se.* — Ja sam ti se potežila, sestro jedna! Ljuto si me uboljela od žalosti; jer si ovo dočekala, mnogo jedna! Kov. 101 (Ljuto si mi uboljela?)

uborak, ūbōrka, *m. (u Slav.) Art Getreidemass, modii genus. Rj. nekaka mjeru za žito.* — Uborak ti mjerica. DPost. 141.

ubosti, ubōdēm, *v. pf. durch Stechen verwunden, punge, pungeudo ludo*: ubola ga krava. Rj. u-bosti. *v. impf. prosti bosti.* — Kako je digao rep kao da ga je obud ubo. (Kad se kakav čok ponese ili raskomada). Posl. 125. Ja sam jež, svemu selu knez, saviću se u trubicu, ubošću te u guzicu. Npr. 246. *sa se refleks. U bode li se Mujo?* — Srce mi ga zna. Posl. 325.

uboški, *adj. što pripada ubogima ili kojemu god ubogu čeljadetu. vidi siromaški.* — U uboškoj kući i paucina je potrebna. DPost. 143.

uboština, *f. (u C. G.) uboštvo, n. (po zap. kraj.) Armuth, paupertas*: uboština i siromaština. Rj. *vidi i siromaštvo, sirotinja.* — za nast. u uboština *isp. gospoština.*

ubozak, ūboška, *adj. (u Lici) vidi ubog. Rj. i syn. onđe.*

ubožau, ūbožna, *adj. (u Imosk.) vidi ubog. Rj. i syn. onđe.*

ubožar, *m. (u Imos.) der Arme, miser. Rj. vidi ubogac, i syn. onđe.*

ubožnica, *f. kuća za uboge, Armenbaus, ptochotrophium. riječ u norije vrijeme (dobro) načinjena. isp. zbornica.*

ubožnički, *adj. što pripada ubožnici. isp. zbornički.*

ubrādāc, ubradāca, *m. eine Art leinenes Kopftuch, vittae genus. Rj. nekaka ženska povezuća od krpa. vidi kongja, vačel, vačov. u-bradač. od osn. koja je u brada. isp. ubraditi. Osn. 349.* — Tunjga, ženski potkapak od krpa, oko kojega se veže ubradāc. Rj. 755b.

ubrādati, ubradām, *v. pf. ubradali kukuruzi, kao brada narasta im. v. impf. bradati.* — Isvilati, isvilali kukuruzi, t. j. ubradali. Rj. 232b.

ubrāditi, ubradim, *v. pf. den ubradač umthun, sumere vittam, circumdare. Ubragjena bez igala (t. j. pijana). Rj. u-braditi djevojku, povezući joj glavu ubradāčem. v. impf. ubragjivati.*

ubragjivānje, *n. das Umthun des ubradač, vittae circumdatio. Rj. verb. od ubragjivati, koje vidi.*

ubragjivati, ubragjujem, *v. impf. den ubradač umthun, circumdo vittam. Rj. ubragjivati gjevojku, povezirati joj ubradāc. v. pf. ubraditi.*

ubrati, ūberēm, *v. pf. Rj. u-brati. v. impf. brati.*

1) *pflücken, decerpo*: uberi jedan grozd. *cf. uzabrati. Rj. vidi i uzbrati, uščupati, ukinuti. isp. ukršiti, uskršiti.* — Doigra Kosto iz lova, i ubru stručak ružice, da bje Stannu po lieu. Kov. 49. — 2) *ankluben, anlesen, lego, colligo*: uberi jednu kotariću grozjga, *cf. nabrati. Rj.*

ubrāzditi, ūbrāzdim, *v. pf. ubražgjavati, ubražgjujem, v. impf. sich in ein Geschäft einlassen, immittire se in negotium. Rj. u-brazditi, u-brāzgjivati, uprtiti se, uvaditi se, uraljivati se (u umnom smislu) u kakav posao. isp. v. impf. brazditi. vidi ubrozditi, ubrozgjivati.*

ubrāzgvānje, *n. das Unternehmen (eines Geschäftes), molimen. Rj. verb. od ubražgjavati, koje vidi.*

ubrinuti se, nēm se, *v. r. pf. vidi zabrinuti se. Rj. u-brinuti se. v. impf. brinuti se.* — A nemoj se, taste, prepanuti, ni za tvoju gjeću ubrinuti. Npj. 2, 268.

ubrisati, ūbrisēm, *v. pf. Rj. u-brisati.* — 1) *wischen, tergo. Rj. vidi utrti 3. isp. obrisati, otrti. v. impf. ubrisivati.* — A on brže ubrisa pepco s lica, i car Izrailjev pozna ga da je jedan od proroka. Car. I. 20, 41. Taki je put kurvin: jede, i ubriše usta, pa veli: nijesam učinila zla. Prič. 30, 20. Pokropivši ga svetom vodom ubrisao bi ga suogjerom. DP. 193. — 2) *svijeću (u Dubr.), nos, schnäuzen, emungo, cf. useknuti. Rj.*

ubrisivānje, *n. das Abwischen, abstersio. Rj. verb. od ubrisivati, radnja kojom tko ubrisuje što.*

ubrisivati, ubrisujem, *v. impf. abwischen, abstergeo*: Ubrisuje svilenom maramong. Rj. u-brisivati. *vidi utirati 1. v. impf. prosti brisati. v. pf. ubrisati 1.*

ubrļjati, ūbrļjam, *v. pf. beschmutzen, inquinare, cf. uprljati. Rj. u-brļjati. v. impf. prosti brļjati 2.* — sa se, *refleks.*: Oprnjak, komadić krpe što se maloj djeci meće ispod brade, da se ne bi jedući ubrljalu. Rj. 465a.

ubrozditi, ūbrozdim, *v. pf. (u C. G.) vidi ubrazditi. Rj.³ u-brozditi. v. impf. ubrozgjivati.*

ubrozgvānje, *n. verb. od ubrozgjivati. Rj.³*

ubrozgjivati, ūbrozgvāvam, *v. impf. od ubrozditi. Rj.³ u-brozgjivati. vidi ubražgjavati. v. impf. prosti brozditi.*

ubrus, *m. (u Dubr.) das Tuchel, Tuch, sudarium, peškir, rida. Rj. vidi syn. kod peškir. dem. ubrušić.*

— Značenje (korijenu) *utrli, tarući suiniti: abrus, abrusae*. — značenje koje je u *ubrus*: brisati. Korijeni 151.

ābrusae, ābrusca, m. (u Dubr.) *das Tüchel, sudarium, cf. mahrama*. Rj. *vidi* i *faculet, koprena, marana, rubac. isp. ubrus*.

ābrušćić, m. dem. od *ubrus*. Rj. **ūbrzati**, žam, v. pf. u-brzati, u brzo učiniti što. n. p. reći, poći, itd. v. impf. brzati: Sta si ti ovde? — *Gospodaru, ubrza Barlova. ja sam Vaš agjutanat. Mil. 305. Kud si ti tako ubrzao? J. Bogdanović.

ūbrziti, ūbrzīm, v. pf. ubrzicu ja tebe! *sagt man dem Kinde, dem man mit der Strafe droht, faciam te celerem*. Rj. u-brziti koga, učiniti da ubrza, bude brži. v. impf. brziti.

ūburiti se, ūburīm se, v. r. pf. u-buriti se. *vidi* umizati se, umokriti se. v. impf. buriti. — Otidoh se *ūburil'*, tako mjesto i izgubih. D'osl. 92. *ūburiti se*, poburiti se. XVIII.

ūbūsati se, ūbūsām se, v. r. pf. n. p. ubusalo se žito, *buschig werden, sich bestauden, frutico, cf. ubokoriti se*. Rj. u-busati se, *busato postati. v. impf. busati se*.

ūe, ūe! ūe! *vox qua Illyrii ad lutrandum, mordendumve canes incitant*. Stulli. *uzvik kojim Hrvati drškaju pse da laju i grizu. isp. ūekati*.

ūcijēditi, ūcijēdīm, v. pf. hincinsehen, incolare. Rj. u-cijediti. v. impf. uecjegivati.

ūcijēniti, ūcijēnīm, v. pf. schützen, aestimo, n. p. hajduci kad uhvate čovjeka (ili mu dijete odvedu) pa *ūcijene*. Rj. u-cijeniti. v. impf. uecjenjivati. — S pomoću njegova (Jakovljeva) topa predani su i *ūcijenjēni Turci* u Užicu. Sovj. 13. Kad ko zavjetuje dušu svoju Gospodu, *ti ga ūcijeni*. A ovako češ *ūcijeniti*: muško *ūcijeničeš* pedeset sikala srebra. Mojs. III. 27, 2. *su se, reciproc.*: *Lasno se mamac s skupijem ūcijeni*. — ali ugodi. D'osl. 53. *ūcijeniti se, de pretio convenire*. Stulli. = *pododiti se za cijenu*.

ūcejegjivānje, n. *das Hincinsehen, incolatio*. Rj. *verb. od uecjegivati, koje vidi*.

ūcejenjivati, ūcejenjijēm, v. impf. hincinsehen, incolare. Rj. u-cejenjivati. v. impf. prosti cijediti. v. pf. uecjediti.

ūcjena, f. *die Abschätzung, aestimatio. cf. uecjeniti*. Rj. — Hajduci odvedu dijete pa *uecjene*. Kašto hajduci vode dijete po mjesec dana sa sobom, dok mu otac *ne sastavi uecjenu* i ne da. Rj. 794a. Sve se roblje natrag povratilo za *ucinu* i za gotovinu. HNpj. 3, 321. *Užičani im se predadu i plate uecjenu*. Sovj. 2. *Ucjenu*, koju su uzeli od Turaka. 12. Sav novae posvećeni i *novae od uejene svacije* neka sveštenici uzimaju. Car. II. 12, 4.

ūcejnjivānje, n. *das Abschätzen, aestimatio*. Rj. *verbal. od uecjenjivati, koje vidi*.

ūcejnjivati, ūcejnjijēm, v. impf. schützen, aestimo. cf. uecjena. Rj. u-cejnjivati. v. impf. prosti cijeniti. v. pf. uecjeniti. — Oni su (krdžalije) udarali na varoši i *uecjnjivali ih* da ih ne pale i ne haraju. Rj. 309b.

ūekānje, n. *incitatio, irritatio*. Stulli. *verb. od ūekati. rudnja kojom tko ūeka pse*.

ūekati, ūekām, v. impf. irritare, incitare. Stulli. *ūekati n. p. pse na koga, drškati ih na nj uzvikujući im: ūe, ūe!* v. pf. nūekati.

ūevāsti se, vām se, **ūevrljati se**, ljām se, v. r. pf. *warmig werden, vermino, vermicolor*. Rj. u-ervati se, u-ervljati se, *ereljiro postati. v. impf. ervati se, ervljati se*. — Kad grmi na Hijin dan, kažu da će se onoga ljeta *ūevrljati orasi i lješnici*. Rj. 103a. Neki ostaviše od toga (od mane) za sutra, *te se ūevra* i usmrde. Mojs. II. 16, 20.

ūevāsti (uevātēm Rj.²), **ūevātiti**, ūevātīm, v. pf. *aufblühen, effloresco*: I bijelim *ūevātita* cvetom. Rj. u-evasti, *praes. ūevātēm (isp. evasti), u-evātiti, t. j.*

u-evatjeti (*isp. evatjeti*), *praes. evatim. vidi uevjetati. isp. proevasti, proevatjeti, proevjetati. v. impf. evasti, evatjeti, evjetati*. — Greš. grožđe koje *uevati* dočnije od ostaloga grožđa. Rj. 101a. Od koga povrća nijedan struk prvoga ljeta ne proraste i ne *uevati*, od onoga se u jesen ostave izvode. Rj. 220a. Loza vinova *uevata* miriše. Pjes. nad pjes. 2, 13.

ūevātjeti, ūevātīm, *vidi uevatiti*.

ūevijeliti, ūevijelīm, v. pf. *weinen machen. facio flere, cogo in lacrimas*. Rj. u-evijeliti koga, *učiniti da crli, plače. v. impf. evijeliti, evijeljati*. — *Siraka* je lako *uevijeliti*. Posl. 285. Kom ostavljaš tvoju jednu majku, *uev'jeljevu braću i sestrice?* Kov. 104. Ako *gu* i *uevijeliše ljuto* . . . opet osta jak luk njegov. Mojs. I. 49, 23. Pustiću na vas strah, suhu bolest i vrućicu, koje će vam dušu *uevijeliti*. III. 26, 16.

ūevjētati, tām, v. pf. u-evjetati. *vidi uevasti, uevatjeti. v. impf. evjetati*. — Imao zlatnu jabuku koja za jednu noć i *ueveta* i uzre i neko je obere. Npr. 15. Kad će budem *uevjetati* i skakavac otežati i želja proći. Prop. 12, 5.

ūča, m. (ist.) *happ. od učitelj. juž. učo. roc. ūčo*. — E, moj učo, moj brate! . . . veli učitelj . . . imam u školi onoga maloga; zna ga gospodin *ūča*. Megj. 194.

ūčac, *vidi vnač*. Rj. m. gen. *ūčca; der Brand, gangraena*. — Značenje (korijenu) *trzati, trgati, čupati, derati, kidati*: vuk . . . *ručac. isp. češ. vlček, lupia*; govori se i odbacivši *v: ūčac*. Korijeni 199.

ūčajnik, m. čovjek koji posti i jednondi više nego ostali ljudi (čini mi se da *ūčajnici* u početku časnoga posta ne jedu ništa od srijede), *der Faster, jejunator*. Rj. *isp. posnik*. — *Daniću dovodi riječ od korijena od koga i kajati, kajati se* . . . *čajati, očajati, očajati; očajnik, ūčajnik*. Korijeni 32.

ūčan, ūčna, adj. *kundig, erfahren, peritus*: Kojino su *učni* boja *biti*. A' da vidiš puste bedevije, koliko je *učna* za mejdana. Rj. *isp. včan*.

ūčašiti, šim, v. pf. (u Baranji) *vidi iščašiti*. Rj. u-čašiti n. p. ruku, nogu, *glagol se drukčije ne valuzi. isp. čašica 2. vidi i uganuti, ganuti*.

ūčeliti se, ūčelim se, v. recipr. pf. u-čeliti se s kim, *sustati se s njim čelo u čelo*: Kad se oba popa *učelila*. HNpj. 4, 729. *vidi uočiti se. isp. sačeliti se, sučeliti se, ščeliti se*.

ūčen, adj. *upravo je part. praes. pass. od učiti. vidi učevan, naučen, naučen; gelehrt, doctus, eruditus, literatus. vidi visokoučen. isp. knjizevan*. — Kalugjeri su kao i ostali ljudi: onaj je *uajučeniji*, koji zna dobro čitati. Danica 2, 111. Ali se sad načinila *učena* (literaturna) *partija*. 5, 92. Recenzija štampana u *učenim uovinama* slavnoga *učenog društva*. Npj.¹ 1, V. Tako je ona prva naša narodna pjesma, koja se pojavila u *učenoj Evropi*. Npj. 3, 527 (Vuk). Da bi mogao i *učen* čitati i prost slušati. Npr. IV. Da se one (narodne pjesme) postave za temelj i za ugled *učene naše poezije*. XXIII. Što može *pred učenijem svijetom* braniti i odgovarati. 60. Jugović, za kojega sam ja slušao da je *vrlo ūčen*. Sovj. 79. Sad ima priliku *učen bez traga* postati. Straž. 1886, 833. Gospod dade mi jezik *učen* da umijem progovoriti zgodnu riječ umornom. Is. 50, 4 (*linguam eruditam*).

ūčenica, f. *die Schülerin, discipula*. Rj. *vidi školaraica*.

ūčenicki, adj. što pripada *učenicima* ili *učeniku* kojemu god. — Ako ko napoji jednoga od ovijeh malijeh u ime *ūčenicko*, zaista vam kažem, ne će mu plata propasti. Mat. 10, 42.

ūčenik, m. *Lehrling, Schüler, discipulus*. Rj. *vidi djak, gjak, skolar, skular, školar*. — Molću vam molitvien . . . za pastira, granatira, *zarad' gjaka ūčenika*. Npj. 1, 139. Kći mu se uda za *učenika velike škole* Beogradske. Danica J, 27.

ūčenost, ūčenosti, f. *osobina onoga koji je učen; die Gelchrsamkeit, doctrina, eruditio*. — Izašao je na

glas da je vrlo učen, premda učenosti nije ničim pokazao. M. Svetić poet. 1.

učenje, *n.* Rj. *verbal.* od I. učiti, II. učiti se. — **1.** *1) radnja kojom tko uči koga* (das Lehren, *to* docere. Rj.). — *2) radnja kojom tko uči što, uči se* (das Lernen, *to* discere. Rj.). — *3) radnju kojom tko uči, čita, n. p. knjigu.* — **II.** radnja kojom se tko uči, n. p. pisati. *vidi* učenje 12 (das Lernen, *to* discere. Rj.): *Učenje knjige* bilo se povratilo sa svijem na staro. Rj. 842a. Da su imena naših slova teška i preteška za učenje čitati. Danica 2, 3.

učestan, *učesna*, *adj.* *frequentativus.* (u gram.) — Pravi Crnogoreci u gjekojim riječima pretvaraju *z* u *ž*, *s* u *š* . . . u *glagolima učesnim*, n. p. kaževati (*m.* kazivati), opisivati (*m.* opisivati) Posl. XXIX. (glagoli *učestni*, *učesni?*), verba frequentativa. Rj.¹ LXV.

učestati, *učestām*, *v. pf.* *oft thun, frequento*: Učestali pijevei (skoro će svanuti). Rj. učestati, često učiniti što, često se dogoditi. *vidi* začestiti. *drukčije se* glagol ne nalazi. — Ali toliko učesturši jako uznemiruju i oni (slabiji potresi). Pom. 92.

učevan, *učevna*, *adj.* *gelchrt, doctus*. Rj. *vidi* učen, i *syn.* ondje. — Osobite struke prosvjete jesu: moralna . . . estetička . . . najposlije učerna, književna prosvjeta. Priprava 170.

učilo, *n.* *sprava za učenje; das Lehrmittel*: Pred učiteljem nema stola; o zidovima nikakih učila. Megj. 61. — *za nast. isp.* bučalo.

učin, *m.* Rj. u-čin. *isp.* učiniti 1 i 3. — **1)** (u C. G.) stiga' ga učin (što je on ili mu ko od starijih zlo učinio), *die That, factum*. Rj. *vidi* čin 3, činjenica, djelo. — **2)** (u Srijemu) *das Gûrben, coriorum perfectio*: uzeo narugdžija kožu na učin, t. j. da je učini, pa učinjenu da je vrati onome čija je. Rj.

učiniti, *učinim*, *v. pf.* Rj. u-činiti. *vidi* učinjeti. *v. impf.* prosti činiti.

1. I a) što, *thun, facio*: Pa učini da se natrag vrne. Možemo li boja učiniti. Rj. *vidi* srediti, udjelati. — Da Bog naspori i beričet učini! Rj. 23a. Da svatima ja učinim puta. Rj. 92a. Učiniše grabus. Rj. 97b. Daj de more, od Budima kralju! — Dade kralju, riječ ne učini. Rj. 111b. Pa dogovor zgodni učinise. Rj. 148b. Eja bi ni hajter učinio. Rj. 152b (*ni = num*). Te pred pašom žabhu učinise. Rj. 154a. Zarjet učiniti, ili zavjetovati se. Rj. 166b. Pa na Turke zagon učinise. Rj. 169b. Ovo se kaže činiti ili učiniti zadržinu. Rj. 173b. Pa je zakrič Sefer učinio. Rj. 178b. Krvninu ne plaća samo onaj koji je učinio krv, nego sve ono selo gdje je krv učinjena (kad se krv učini u varoši . . .). Rj. 300a. U ponoći učinio loudžu. Rj. 333b. Učini mi ljubav. Rj. 338a. Natruniti kome, t. j. učiniti što nepovoljno. Rj. 410a. Nevjere ti učini ne ču. Rj. 413b. On je to učinio u neznanu. Rj. 415b. Na Jezerim' oko učinio. Rj. 454a. Učinio iz pizme. Rj. 499a. Pa je jučer polom učinio: posjekao dvadeset hajduka. Rj. 543b. Potričar, koji učini potricu. Rj. 557a. Nu dovedi Strahinića bana, da mi neku poštu učinimo. Rj. 562b. Na ramo mu ramu učinjela. Rj. 791b (*dijalekt. Crnogor. mj.* učinila). Učini veselje za nedelju dana. Npr. 30. Vidi kakvo je Bog učinio čudo. 43. Samo mi nenioj ništa učiniti. 49. Kako bi učinila da on onakii ostane do veka. 53. Lijepje haljine mnogo koještu učine. 100. Mladici učini kletvu da se ne će oženiti. 129. Bog učini te oću njezinu dogje u snu nekakav čovek. 131. Ja ču tbe učiniti čestita. 145. Dogju jednom jezeru pa tu konak učine . . . Aždaha strahovita jurši na njegov učini. 187. Car učini zapovijest na sve strane po njegovom carstvu i oglasi . . . 192. Kad si već dvo dobro učinio, učini i treće. 195. Carski sin učini veliku čast i sazove mnogo gospode. 224. Učini veliki objed i dozove cara. 232. Dede komšija, učini i meni jedan put oo! Posl. 58. Drugom na volju, a sebi ne-

volju (učiniti). 71. Učiniću te da vidiš zvijezdu usred podne. (Udariću te . . .). 338. Učinio velje jade, što ostavi muku tvoju. Npj. 1, 91. Ne žali se, u vodu ne skači, nemoj sebi smrti učiniti. 2, 419. Iz gore ih ugledaše Turci, među sobom žubor učiniše, kako će ih najlakše udriti. 3, 339. Martinićma haber učinio, 4, 113. Kavu piše, tutun zapališe, učiniše malo razgovora. 4, 381. Tu su meni oči izvadili, i protivno knjazu učinili. 5, 403. Neki veli: učinjeh junastro. 5, 405 (*Crnogor. dijalekt. mj.* učinih). Pozdrav ti je učinio Jovo, da sakupiš monke neženjene. Here. 5. Kome je od nas četvorice poklon učinio . . . koga je pozdravio. Danica 2, 125. Učini toliko drugih besposlica, da . . . 2, 135. Paša sazove dalje . . . kad izigju od paše, oni nanovo učine vijeću. 3, 153. Izdaleka ne mogući ni naštu iz pušaka učiniti. 3, 176. Učine odmah sa Srbima mir. 3, 186. Srbi učine skupštinu u Ostružnjici. 5, 29. Fajdu dijelismo, od koje i rama dolje dijel učinismo. Kov. 71. Miloš tim učini baš ono, što je htco. Miloš 63. Stane se izgovarati, da su to ljudi učinili preko njegove volje i zapovijedi. 77. Oprostivši jedan drugome ako je koji kome što na žao učinio. 78. Nego je toliko pogrješaka učinio, da . . . Ogd. na sit. 9. Da je Matiea do danas našoj literaturi učinila više štete i sramote, nego koristi i časti. Pis. 3. Da bi ovaj sirotinji i svijem Turcima učinili po volji. Sovj. 72. Kad Magdonald silom svojom učini naredbu i stane prelaziti, on (Emanuel) se izmakne k varoši. Zitije, 26. Već je učinio preljubu u srcu svojem. Mat. 5, 28. U tbe ču da učinim pasku s učenicama svojim. 26, 18. Mačedonija i Abaja učinise dragovoljno neku porezu za siromaha. Rim. 15, 26. Dobro ćeš učiniti ako ih spremiš kao što treba. Jov. III. 6. Ide Gospod da učini sud svima. Jud. 15. Od Isusa Hrista, koji nas ljubi i učini nus careve i sveštenike Bogu. Otkriv. 1, 6. Evo ču ih učiniti da dogju i da se poklone. 3, 9. Koji pobijedi, učini ga stub u erkvi. 3, 12. Ali ču s tobom učiniti zarjet svoj. Mojs. 1, 6, 18. Kaži Aronu: pruži ruku svoju i učini nek izagju žabe na zemlju Misirsku. II. 8, 5. Koji sveštenik učini njom (črtvom) očisćenje, njegova je. III. 7, 7. Radi požara koji učini Gospod. 10, 6. Koji učini veliku djela. Dnev. I. 11, 22. Učinih kcer Sionsku da je kao ljepa i ujezna djevojka. Jer. 6, 2. Do Dušana, koji učini kraj svima porodičnijem računima. DM. 11. Za to Ivan dužan bi učiniti za svoju Crnu Goru isto što je učinio Dušan za Srbiju. 101. sa se, *pass.*: Kad ma se što nepravdo učini. Rj. 154b. Stanu puške pucati i učini se buna. Rj. 477a. Glas koji se učini stisnutim usnama. Posl. 167. I taj se početak učini u selu Sibnici. Danica 3, 158. Dalje se učini među Cerom do nabije Zvorničke. 3, 176. — **b)** učiniti koga ili što čin: Učini ga družba staršinom. Npj. 2, 75. Mi ćemo te pašom učiniti. 4, 141. I Milošu knezu otidoše, njega Srbi glavom učinise. 4, 344. Jer sam te učinio ocom mnogih naroda. Mojs. I. 17, 5. A kake su te rgjave smokve . . . takim ču, veli Gospod, učiniti Sedekiju cara. Jer. 24, 8. Za to i ja vas učinih prezrenim i potištenim u svega naroda. Mal. 2, 9. — **c)** učiniti što od koga ili od čega: Uzmi to, i od toga imaš učiniti guminu i jedra. Npr. 106. Za što si ti to od mene učinila? 108. Car ondar stavi šcer pod stražu da ne bi opet što od srogu života sama sebi učinila. 115. Od muhe rola učinil'. D'Posl. 88. Onako ljutiti učine od Turaka trista jada. Danica 3, 168. Za što učini oro Gospod od ove zemlje? Dnev. II. 7, 21. sa se, *pass.*: Ribe nestape . . . niko ne vige što se od nje učini. Npr. 214. Što s' učini, što s' ogradi, od sokola popu Marka! Kov. 112. — **d)** učiniti što s kim ili s čim: Šta učiniste s odama Caru i Carici? Straž. 1886, 1386. Ali vam kažem da je Ilija već došao, i ne poznaše ga; nego učinise s njime šta htješe. Mat. 17, 12. Ja ti predajem neprijatelja u ruke da učinis s njim što ti je volju.

Sam. I. 24, 5. *Tako učinise i s govodima.* Dnev. II. 35. 12. *su se pass.*: Braća se vrlo zabrinu *što se učini s njihovijem sestranu.* Npr. 189. — *e)* učiniti što u što: *U komade knjige učinio,* pa ih baci na travi zelenoj. Rj. 557a. Pak trgoše nože od pojasa, *u kablčice begu učinise.* Npj. 3, 376. Baciše godišta u ništa. (... *godine (starost) ih u ništa učinise.*) Posl. 11. Ako bi ti bio put dalek, te ne bi mogao odnijeti... *onda učini u novac,* i uzev novac u ruku svoju otidi u mjesto. Mojs. V. 11, 25. — *2)* kome, *anthou,* (*verhexen*), *fascino.* Rj. — *»Ona vam je učinila čini«*... *»Očini nam, što si učinila!«* *»Ne očinih, što sam učinila! Činila sam devetore čini.«* Npj. 1, 620. — *3)* kožu, *zurichten, praeparo.* Rj. *vidi* ustrojiti 2, uštaviti. — *Uzeo naruguljiza kožu* na učin, t. j. da je učini, pa učinjenu da je vrati onome čija je. Rj. 794b. — *4)* žito, *reiteren, cribro.* Rj. — *5)* (u Dubr.) kafu, t. j. načiniti, skuhati. Rj.

II. *su se, refleks.* — *1)* *mir komnt es vor, videtur mihi.* Rj. *isp.* pričiniti se. — Kovač se primi toga posla, ali *mu se učini* da je gvozdja mnogo... *Me-gjedoviću se učini* buzdovan mah. Npr. 2. (Mladić), *koji joj se ljepši učini* od i kakva na ovome svijetu čoeaka. 120. Dogje na dućan gje se pletu rogožine, *i to mu se učini najlakši zanat.* 174. Razasja se soba od kamenja, *taku mu se učini gjerovjka,* da je ljepša od bijele vile. Npj. 2, 134. Kad to soko ngleda vezirev, *vrlo mu se teško učinilo.* 2, 426. Kad to vigje Murate vezirev, *vrlo mu se čao učinilo.* 2, 427. Nagne u Bosnu kud *mu se preče učini.* Danica 3, 172. *I ovo mu se učinilo,* nego je pogrešio, što nije kazao, kao i malo pre, *»čini mi se«.* Nov. Srb. 1818, 389. *No njina se učini sad sramota* vraćati se natrag. Sovj. 24. — *2)* *sich anstellen, simul:* učinio se mrtav. Rj. *vidi* uhinjiti se, ulukaviti se. *isp.* ulipsiti se, uljuniti, umrtviti se. — Kad legnu u krevet, *on se učini kao da spava.* Npr. 59. Tako dogje red na jednog berberina, *ali se oraj učini bolestan* pa pošlje svoga momka. 150. *Pa se onda učine,* kao da hoće s njim da pazare pištolje. Danica 3, 206. (Psalam) Davidov, kad se pred Avimelehom učini lud, i on ga otjera, te otide. Ps. 34 (natpis). On pak pozna njih, *ali se učini da ih ne poznaje.* Prip. bibl. 31. — *3)* *kao stvoriti se, prometnuti se, postati:* Te joj pošalje nešto te popije pa *se učini kao mrtva.* Npr. 155. E. vas mi se poštetu smok, *i učini se gnaj.* 165. *Ko se ovcem učini,* kurjaci ga izjedu. Posl. 154.

učionica, f. schola. Stulli. *vidi* škola, i *syn. ondje.* — Šta manišem toj *risokoj učionici.* Zlos. 31. Dve su sobe za moj stan; dalje je *učionica.* 220. U *privatnoj učionici* daje lekcije. 238. *za nast. isp.* dje-ljaonica.

učitelj, m. der Lehrer, docens, magister. Rj. *koji uči koga čemu, hyp.* uča, učo. *vidi* magjstor. *isp.* profesor, *riječ* s takim nast. kod boditelj. — Ti sakupi tvoje kalugjere i popove *vlaške učitelje.* Npj. 3, 64. *Kogod ne poznaje ovijeh razlika...* ne može biti dobar učitelj *ni u Slavenskome ni u Srpskome jeziku...* i opet najviše našijeh učitelju Slavenskoga jezika misli i govori, da... Pis. 22. *Ko ga nagoni,* da se nameće srijetu za učitelja u onome šta sam ne zna? 47.

učiteljev, adj. des Lehrers, magistri. Rj. *što pripadu učitelju.*

učiteljevica, f. die Frau des Lehrers, uxor magistri. Rj. učiteljera žena. *vidi* magjstorovica.

učiteljica, f. koja uči koga čemu; die Lehrerin, magistra. *vidi* učiteljka. — Ona kaže to i svojoj učiteljici, a ova šta joj odgovori! Priprava 37.

učiteljčin, adj. što pripada učitelju.

učiteljčki, adj. što pripada učiteljicama ili učiteljici kojoj god. za nast. isp. domaćički, udovički.

učiteljka, f. vid. učiteljica. — U isto vrijeme

molim da se pošalje učiteljka. Zlos. 250. *za obliče isp.* roditeljka.

učiteljovanje, n. das Lehrersein, magisterium. Rj. *verb.* od učiteljovati. *stanje* koje biva, kad tko učiteljuje.

učiteljovati, učiteljujem, v. impf. Lehrer sein, magistrum esse. Rj. *biti učitelj.* za glas o izu lj *isp.* božičovati. — Ozebao ušavši u vruću sobu, oglune u jedanput... više nije mogao učiteljovati. Opit IV.

učiteljski, adj. Lehrer-, magistrorum. Rj. *što pripadu učiteljima ili učitelju kojemu god.* — Pribiranje učiteljskih sila. Rad 6, 206. *udr.* Svaki zapovijeda i radi učiteljski. Pis. 94.

učiteljstvo, n. učiteljska služba; das Lehramt, magistri munus, magisterium. — Ostavivši učiteljstvo, stane, kao jurat, pisati kod advokata. Opit IV. Ne dobivši nikake druge službe osim učiteljstvu u velikoj školi. Sovj. 50.

učiti, učim, v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-đčiti, na- (i se), ob-, od-, po- (i se), pro-, za-, pona- (i se). v. impf. slož. ob-učavati, od-, po- (i se).

1. 1 a) koga, *lehren, docco.* Rj. *učiti koga što ili čemu:* Ja ću tebe učiti *sreću njegovu zanatu.* Npr. 37. *Stane ga svetovati i učiti:* *»Ima onde jedno jez-zero«.* 46. *Šćer i oca sroga učaše kako će prositi.* 105. Svaka šteta *uči čoeka pameti.* Posl. 277. *Caplja je svaku ticu učila da pliva,* a sama se udavila. 345. *Kada muba uzući pčelu med nositi,* tada je pčeli poginuti. DPosl. 43. *Nek prestane druge učiti onome,* što ni sam dobro ne umije. Pis. 63. *Biļje...* *O njemu uči* botanika. Priprava 5. *No zaludu me poštoju učeci naukama i zapovijestima ljudskima.* Mat. 15, 9. Ovo je čovjek koji *protiv naroda i zakona i protiv ovoga mjesta uči sve svuda.* Djel. Ap. 21, 28. Bog je krjepost moja... *Uči ruke moje boju.* Sam. II. 22, 35. *Upućuje (Gospod) krotke istini, uči krotke hoditi putem njegovijem.* Ps. 25, 9. *Uči tijete prema putu* kojim će ići. Prič. 22, 6. *Da dovede mladića da ih uči knjigu i jezik Haldlejski.* Dan. 1, 4. *Učice nas svojim putovima,* i hodićemo njegovijem stazama. Mih. 4, 2. *su se, pass.:* Zlo je ko ne zna a učiti se ne da. Posl. 92. *Pošto je škola ova malo pomalo uregjena,* u njoj *su se učile* (na Srpskom jeziku, kako je koji učitelj znao) *ove nauke...* Sovj. 82. — **b)** *muzejin uči sa munare:* A munare popast' paučina: *ne će imat' ko jezau učiti.* Rj. 252. U jntru... *onda se popne hodza na džamiju te uči sabu* (t. j. više da idu Turci u džamiju da se mole Bogu). Rj. 658b. *Najljepša je careva munara,* na njoj *uči hodza* Alil hodža. Here. 207. — **2)** što, *lernen, disco.* Rj. *vidi* učiti se. — *Koji su mislili biti popovi i kalugjeri učili su po namastirima kod kalugjera.* Rj. 841b. *Idem u svet da učim kakav zanat...* Hajde za mnom skači u vodu, *i uči plivati.* Npr. 36. A što sam blegjan, preblegjan, *mloge sam škole učio.* Npj. 1, 391. *Knjigu je učio* u manastiru Tronoši. Danica 4, 2. *Oni koji velikijeh škola i nauka nijesu učili.* Kov. 14. *Spominje n. p. da sam ja od žene svoje (moje) učio Njemački.* Odg. na ut. 7. *Pjesme su već štampane...* *ljudi ih na hiljade čitali i mnogi na pamet učili.* 28. *Što su oni proveli mladost učeci nauke na ovijem tugijem jezicima.* 17. *Gledaćemo, da naš posao učimo sve bolje i bolje.* 71. — **3)** *lesen, lego, cf. čitati.* Rj. *vidi* i čitati, čitati, čitati. — *Uči knjigu Lazarević Luko, uči knjigu,* grozne suze lije. Npj. 4, 249. *Uze Jovo knjigu grjehovnici,* pa *on uči,* što mu knjiga kaže. Here. 1. *su se, pass.:* I do sad *su knjige dolazile,* al' se nisu sa suzama' učile. Npj. 2, 137.

II. *su se, refleks. lernen, disco:* uči se knjizi i uči se pisati, čitati itd. *Mator se konj ne uči igrati* (Posl. 176). Rj. *vidi* učiti 12. — *Dobar pop do smrti se uči.* Posl. 59. *Vojska se stane učiti cksereiru* po Evropski. Miloš 13. *Knjige...* *iz kojijeh djeca neće*

udaljavati, udaljavām, v. impf. u-daljavati. vidi udaljavati. v. pf. udaljiti. — 1) udaljavati što od čega: S toga je (Zeta) bila ujedinjena, a to je opet ne samo nije udaljavalo od poslova cijele Srbije nego je činilo te je mnogo mogla na srpskom dvoru. DM. 101. — 2) su se, refleks.: Zaslavica (voda) prikučuje se k Savi na jedan puškomet, pak se opet od nje udaljava. Danica 2, 40. Govore, da se od Slavenskoga jezika ne treba udaljavati, nego da mu se valja približavati Pis. 81.

udaljiti, údaljīm, v. pf. Rj. u-daljiti. v. impf. udaljavati, udaljivati. — 1. 1) udaljiti što od čega, učiniti da bude od njega dalje ili daleko: Srbim samo udaljen od Turčina može mirno živiti. Danica 2, 90. Braću moju udaljio je od mene, i znanci moji tugje se od mene. Jov 19, 13. — 2) (u C. G.) vidi udaljiti se: On da vidi je li udaljio. Rj. neprelazno. isp. odaliti. — II. su se, refleks. sich entfernen, decedo, longius procedo (e. e. a castris). Rj. vidi udaljiti I 2. — Izigje iza sela i podobro se od njega udalji. Npr. 66. Bože moj! za što si me ostavio udaljivši se od spasenja mojega, od riječi vike moje? Ps. 22, 1.

udaljavānje, n. das Entfernen, decessus. Rj. vidi udaljavanje.

udaljivati, udaljujēm, v. impf. u-daljivati. vidi udaljavati. v. pf. udaljiti. — 1) udaljivati što od čega, činiti da bude od njega daleko ili dalje: Milostiv je i dobar Gospod... Koliko je istok daleko od zapada, toliko udaljije od nas bezakonja naša. Ps. 103. — 2) su se, refleks. sich entfernen, decedere. Rj. Kakogod što bi bilo nerazumno, da se u pisanju Srpskih knjiga k Slavenskome jeziku približavamo ili od njega udaljujemo, isto bi tako... Pis. 83.

ūdān, ūdna, adj. vidi budan: Moja zmijo, moj udni porode. Rj. vidi i 1 ūd (hud). u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru.

ūdār, m. der Schlag, ictus: Od jednoga udara dub ne pada (Posl. 233). Rj. vidi udarac 1, udorac 2; čotek, dupac. — Odvrakati, osjeći što veliko ili velikijem udarom. Rj. 442a.

ūdārac, ūdarca, m. — 1) der Schlag, ictus: Od jednoga udarau ništa mu biti ne će (ne može. Posl. 233). Bez starca nema udarau (Posl. 12). ef. udar. Rj. i syn. ondje. — Taban, 2) udarac po tubanu. Rj. 728b. Jer te udarih udareem neprijateljskim za silne grijehе tvoje. Jer. 30, 14. Tim zadale prvi udarac starim porodičijem računima. DM. 3. — 2) (u C. G.) der Angriff, impetus: Kad idemo na udarac Turčin, sve ti idež za družinom straga. Kogogj sa mnom na udarac ne će, proklet bio na oba svijeta. Rj. vidi udorac 1, zagon 1. — Prvi udarac Turški nu Grahovo (1836). Npj. 4, 433 (natpis pjesmi).

ūdāranje, n. Rj. verb. od 1. udarati, II. udarati se. — 1. 1) radnja kojom tko udara u što (das Schlagen auf etwas, percussio. Rj.): Koji se pak slogovi izgovaraju oštro (sa znakom ') ili bez i kakva udaranja glasom. Slav. Bibl. 1, 93. — 2) radnja kojom tko udara na koga (das Stossen auf etwas, incursio. Rj.). — 3) radnja kojom djeca udaraju, buče, larmaju (das Lärmen [der Kinder], strepitus. Rj.). — 4) stanje koje bira, kad udara n. p. mesu (der Geruch nach etwas, odor. Rj.). — 5) radnja kojom tko udara na koga n. p. porazu (das Legen auf etwas, impositio. Rj.). — 6) radnja kojom tko udara (ide) kuda. — 7) stanje koje bira, kad udara snijeg, kiša, i t. d. — 8) radnja kojom tko udara muke kome. — II. stanje koje bira, kad se što udara, podudara s čim.

udarati, ūdarām, v. impf. Rj. v. impf. slož. podudarati (se), za-udarati. v. pf. udariti, udriti (udrijeti). — 1. 1 a) u što, auf etwas schlagen, percutio. Rj. — Bubnjati, 1) udarati u bubanj. Rj. 46a. Kad grom udara... kad grom gdje udari... Rj. 102b. Gadjjar

u karablje udara prstima. Rj. 264a. Kačar udara u njega (u potuk) maljicom kad pokueuje obruče. Rj. 557b. Odskokom skoči jabuka, udara Budri u vrata. Npj. 1, 42. Pa udara pašmagom u vrata. 1, 250. Pa udara sebe u srušace. 1, 480. Ili grmi, il' se zemlja tresce! il' udara more u bregove? 2, 1. (u prenesenom smislu): Biljeg. Postanjem od bio, bijela, te je upravo što se bijeli, što se vidi, što udara u oči, a po tom u opće po čemu se što poznaje, Daničić. ARj. 305a. Udara u oči kako je malo ovijeh primjera. Rad 20, 196. sa se, pass.: U kablina se udaraju tuljei. Rj. 11b. — b) udarati u musičku spravu: Pred njima je išao jedan muškarac udarajući u ljericu ili u miješnice. Rj. 704b. Udaralo u tamburu gjače. Npj. 1, 451. Slijepci udaraju u gusle. Danica 2, 109. Dvije starije sestre udarale mu u arfu. Nov. Srb. 1817, 493. David mu udaraše rukom srojom u gusle. Sam. 1, 18, 10. ano mogu pristati i ori primjeri: Jedri li mi drago moje, udara li tamburica, poje li mi uz tamburn. Npj. 1, 263. U njegovom je logoru udarao doboš da se ide na Kara-Gjorgijev logor. Sovj. 12. — c) udarati čim (što) o što: Udaraju vrhovima jaje o jaje. Rj. 55a. Uzme nabijenu ručicu kenoplje ili lana, pa stojeći udara njome o mahaljku, te ispada pozder. Rj. 348a. Kako koga rukam' dohvataše, te o zemlju njime udaraše. Npj. 3, 119. Kojenu udaraju jedno o drugo, i bol je u svijem bedrima. Naum 2, 10. — d) udarati što (čim): Oni kriliti konj počne vrištati i krilitu udarati da se od velike nke i treske i sav carev dvor zatrese. Npr. 153. Udarajući ga rukom prijateljski po ramenu. Kov. 66. sa se, pass.: Da se kod tebi* (kad se reče: dao sam tebi) udara glasom. Nov. Srb. 1818, 392. isp. mlaviti. — 2) na koga, stossen (auf den Feind), incurro. Rj. — Bismo se s ljudima, i udarasma na kule i dvorove, i ni oda šta se ne poplašimo. Npr. 172. I pripasa sve sretno oružje, sa kojim je na boj udarao i zdravo se natrag povraćao. Npj. 4, 299. Stanu udarati nu Turke po selima. Danica 3, 159. Poslije nekoliko dana Turci su opet udarali, ali sve uzalud. 43. — 3) udaraju djeca, lärmern, tumultuari. Rj. kao: larmaju, buče, ozamo ilu i oruki primjeri: Po erkvama zvonu udaraju. — 4) meso, riecht ein wenig, olet, foetet aliquantum. Rj. vidi tuknati (tuhnuti), i syn. ondje. — Ak' udara gjeteljnom trarom, to je, vuče, od ljeljena krvca. Rj. 149a. Udara na zagorjel (n. p. rakija, mljeko). Rj. 176a. Vidite ona bara za to udara nu harut. Rj. 281b. Udara na mrtarštinu. Rj. 372b. Udara na paljrcinu. Rj. 486a. Udara na prćevinu. Rj. 619a. Udara iz njega vino (ili rakija) kao iz mješine. Posl. 326. Čim se nov sud napuni, na ono uvijek udara. 317. — 5) aufliegen, impono. Rj. kao metati što na koga ili na što. — Poreze je paša udarao na nahije. Rj. 279a. I oblači dijete Grucin: na pleći mu udara košulju, po košulji zelenu dolamu. Npj. 3, 6. I sad stoji mramorije, koje je udarano na groborima onijeh ljudi što ih je on pouhijao. 4, 94. Nikakav krojač... niti udara pneu kakva napipa, n. p. s jedne strane bijela, a s druge žuta. Pis. 67. Za mrtvacem ne režite tijela svojega, ni udarajte nu se kakeili biljege. Mojs. III. 19, 28. Mučiče nas i udaraše na nas teške poslore. V. 26. 6. Dubrovčani se zadužiše, kad bi (kralj) došao u njihov grad, primiti ga kao što se pristoji... niti mu udarati reću cijeni na strari za jelo. DM. 29. sa se, pass.: Bio običaj, da se na srma znatnijim pismima udara pečat pored imena. Sovj. 18. To će reći da se bogatijim plemićima udaralo reću globa. DM. 312. — 6) udarati kuda, kao ići, den Weg einschlagen, viam ingredi versus—. isp. udariti I 3. — Na bregove voda ustanula, a udara voda na valove, ona nosi jele od plunine. Rj. 52a. Dubovica, planina između Paštrovića i Arbanije, udara u more. Rj. 142b. Klin u prednje osovine, koji kroz srčanicu udara. Rj. 274b. Glavna grana

(planine) ide u Bugarsku... jedna grana od nje više Niša udara u Nišaru. Danica 2, 32. Otuda ide megja na Tavor i udara u Jordan. Is. Nav. 19, 22. *sa se, pass.*: S ovijem koševima udaralo se preko pijace. Rj. 704b. *ovamo idu i ori primjeri*: Ne valja pljuvati pa lizati. (Ne valja od svaje riječi natrag udarati). Posl. 195. Piše im, da *ne udaraju natrag*, nego da se drže junački. Sovj. 56. — 7) udara kiša, snijeg, krev iz nosa. *isp.* udariti 4. — Istresine, 2) posljednji snijeg, koji u proljeće na posljednju udara. Rj. 240b. — 8) muke udarati kome. *isp.* udriti 8. *vidi* metati koga na muke. — Što ragnjaše od jadrnijeh Srba, kakve njima muke udarase. Npj. 4, 51. — 11. *sa se, reciproc.* *zusammenpassen, congruo*. Rj. *vidi* podudarati se. *isp.* slagati se. — Kako se slaže Hristos s Veljaram? ili kako se udara crkva Božija s idolima? Kor. II. 6, 16.

udariti, *đdarim*, *v. pf.* Rj. *vidi* udriti (*i* udrijeti). *v. pf. sloz.* od-đdariti, podu-(se), s-(se), za-. *v. impf.* udarati. — 1. *vidi* bubnuti, bupiti, čopiti, depiti, depnuti, dernuti, dupiti, garnuti, genuti, krunuti, lupiti, lupnuti, ljopiti, ocijepiti, odadrijeti, odajačiti, odallačiti, okrpiti, opaliti, opatrnuti, opaučiti, ošinuti, pljeantti, potegnuti 2, privrćući, raspaliti 2, raspreći, šljapiti, šopiti, vreznuti, zveknuti (koga po glavi), žicnuti. — 1 a) u što, *auf etwas schlagen, percutio*. Rj. — Krst, u koji grom ne će udariti. Rj. 102b. Čigjanin svaki po jednom udari maljem u ukovanj tu pritrude. Rj. 144b. Tad udariše u krila pijerici. Rj. 674a. Carev ga (zmaja) sin još jednom udari u glavu... sestra rukom pokaže da ga udari u život, i on ga udari onamo. Npr. 8. Udarila ga čutura u glavu. (Opio se). Posl. 326. Metnu mu se dunjom i jabukom, dunja mu je u pus udarila, a jabuka u njedra panula. Npj. 1, 461. Pa kakva je (kolasta azdija), jada dopanula! u junačkih očii udarila. 2, 552. Svakoga si u srce udario. 4, 73. Pa je nogom u vrata udarila. Herec. 5. Ja mislim, da su Srbliji i prije Kosova imali i junačkih pjesama od starine, no budući da je ona premjena tako silno udarila u narod, da su gotovo sve zaboravili. Npj. 1, XXXVII. Zapovjedi svome čaušu te udari u talambas. Sovj. 52. (*isp.* udarati I 1 b. *prema ovom ovamo idu primjeri*: Udarise sitne davorije. Rj. 109b. I pred crkvom zrona udariše. Npj. 2, 195. U tom udare bubnji i talambasi. Danica 3, 182). *sa se, reflex.*: Mati kad tu čuje, udari se rukama u prsi. Npr. 27. Kad vidi šta je, udri se šakom u čelo i zaleće što je više mogao. 109. — b) udariti čim (sto) o što: Udario o kamen. Rj. 426a. »Nego udri udarom o zemlju«... On onda udari udarom o zemlju. Npr. 24. Dok bi dlan o dlan udario (t. j. brzo, za trenuće oka). Posl. 63. Udri rgnjom o zemlju (pa nećini to i to, n. p. kupi sebi što; najviše se govori tvrdicama). 328. Pak je nogom o taran udarila, dva tavana nogom prolomila. Npj. 1, 459. Gjergjevom je o tle udarila. Herec. 67. — *sa se, reflex.*: Ko odmiče kamenje, udariće se o njh. Prop. 10, 9. — c) udariti koga ili što (čim, po čemu): Oni ga svaki udari po jednom šakom, ili dretom po zadnjici. Rj. 14b. Udariti koga bahom, t. j. poplašiti koga, osobito vikom i prijetnjom. Rj. 17b. Bodinice udariti koga. Rj. 31a. Oni odmah kažu da će mu toliko i toliko štapa udariti. Rj. 89a. Udario ga gurimice, t. j. gurnuvši. Rj. 107b. Nijesam ga ni vrekom udario. Rj. 205a. Udario ga batnom izruke, *vidi* vrzimice. Rj. 229b. Udare mu traje pod nohte. Rj. 251b. Komnuti, udariti čime okomicce. Rj. 287b. Udario ga nemlice. Rj. 416b. Udario ga puškom okomicce. Rj. 451b. Udri, pope, grom te udrio, što ne uložiš, nego sve kuniš. Rj. 779b. Slis! kad se kazuje, da je ko koga udario. Rj. 813b. Pa udri po njoj palicom. Npr. 168. Tako me strijela uvrh počeo ka ne udrala! Posl. 299. Udario ga kud se tooci vežu (po glavi, ili po vratu). 327. Udaricu te, da ti jedno

uho pjeva a drugo plače. 327. Udri gromom, gromovit lija. Npj. 1, 168. Udari ga rukom uz obraze, kako ga je tako udarila, tri puta se dete premetnulo, tri mu zdrava iskočila zuba, a četiri s mesta s' pomerila. 3, 35. Žensko, muško, sve pod mač udari. 4, 149. Gje je gled'o, Rade udario: ev' pogodi Malu evendiju, udari ga megju obje oči. 4, 283. Udri puškom Gjurgjević-Murata. 4, 323. Sindžirli ga zrna udariše, razbiše mu sree na sedmero. 4, 333. Dočekaju na zasjedama, koje su već bili namjestili, pa udri! i ore i one. Danica 3, 172. Poviču: »Aj more! udrite hajduka,« i odmah ga onako u bježanju udari sedamnaest pušaka. 3, 207. Na Čačku ga je udarilo puščano tane usred prsiju, pa izišlo na legja. Npj. 1, 4, XXII. Udarice te Gospod suhom bolešću i vrućinom, i groznicom i žegom i mačem, i sušom, i medljikom. Mojs. V. 28, 22. *sa se, reflex.*: Udari se rukom po koljenu, čoha nova pršte na koljenu. Npj. 4, 312. — 2) na koga, *stossen, incurro; überfullen, invado*. Rj. i udariti kome. *vidi* jurnuti, narinuti, navaliti, ovlaisati. — Uložiti na koga, t. j. prvi udariti na nj. Rj. 779b. Hajduci kašto udare i na kveu kome za koga misle da ima novaca. Rj. 799b. Hajde, zete, da udarimo na nj (na zmajevskoga cara). Npr. 34. Udarila lima na acal. Posl. 326. Udario tuk na tuk. (Kad udari jednak na jednaku). 327. Tu su Turci primrknuti bili, na jednu se nagonjahu raju, ja sam tada njima udario, te posjekoh dva sina Amzina. Npj. 4, 43. Koji može stići i uteći, i na ostru udariti čardu, kome nije žao poginuti. 4, 47. Juriš, brate, da im udarimo, da se kući ni vratiti ne će. 4, 101. I udriću nasred Šumadije, opaliću ognjem svekoliko. 4, 315. Oni će mi s pleći udariti. 4, 489. Udriti su Turci na granicu. 5, 356. Stanu se spremati, da udare na šanac jurišem. Miloš 104. Turci udare na Resovski šanac na juriš. Sovj. 29. Kad čuje da je on udario u Srbiju... DM. 226. — 3) na koga, na što, *den Weg einschlagen, vram ingredi versus*. Rj. *vidi* ritnuti 2. udariti kud, počii, doći, namjeriti se na što, naići. *isp.* nastati, obratiti 2, obrnuti, pojaviti se. — Belaisati, udariti na belaj, *vidi* ograisati. Rj. 21b. Zavarčiti kakvu holjeticu da ne ide u napredak, nego da udari natrag. Rj. 165b. Muškinje i ženskinje udari po selu u skitnju. Rj. 317a. Ostrokale se ovce, t. j. udarila u njih stroka. Rj. 471a. Pregorjela krava, kad je nekolicina dana tele ne sisa i ne muze se pa mljeko udari natrag. Rj. 569b. Šjeknu kuga, t. j. udari, pojavi se. Rj. 683b. U tom udari od nekuda vladika, i došavši ondje zapita kakva je to crkva. Rj. 841a. Skoči da traži kobilu, i tako tražeći je udari nu nekaku rodu. Npr. 23. Pa ga najposle oteraju od sebe, te on udari drugim putem. 60. Na to udari onuda jedan putnik. 79. Putovao nekud čoek sa ženom, pa udare preko livade. 144. Udare svud po carstvu tražiti joj lijeka. 146. Pa ga (opanak) baci na put kuda će udariti onaj s bravima. 166. A za što siče na sveca? (... pošao u pustinju da se posveti. Udarivši u tom putu negaje pored gusaka, gusak stane šikati...). Posl. 1. Od jalove krave mljeka traži. (Kad ko udari u bijedu). 233. Sa zla na gore (udariti). 274. Tako u mahnuti vjetar ne udario! 311. Udario jokrur u kesu. (Nema novaca). 327. Udrio mu prnjice pod rep. (Kad je ko nemiran). 328. U dvorove kuga udarila. Npj. 2, 275. Mutap Lazar za dva sata dođe. Kad na straže Gjorgjine udari, stražari ga jedva dočekaše, do bjela ga dvora dopratise. 1, 300. Plijenimo konja i Brgjanku, e na bolji šćar udrit' ne ćeš. 4, 362. Što je rodu u crkvu udarila. 4, 450. AP ne spava ljuba Vidosava, u celike misli udarila. HNpj. 1, 205. A u misli Meho udario. 1, 307 (*vidi* zavesti se, nagnati se u misli). Ućini mi se srnuti od svoje riječi na trag udariti. Odg. na ut. 2. Odmah udare za njima u potjeru na sve strane. Sovj. 69. Sinovi njegovi udariše za dobitkom, i pri-

mahu poklone. Sam. I. 8, 3. *Udari pomor u njih.* Prip. 51. *su se, pass.*: Pošto se obreče, ne može se *natrag udariti.* Danica 5, 91. — **4**) kiša, *sich ergiessen, effundi*; snijeg; krv iz nosa. Rj. — Kad *udari snijeg ili cigani.* Rj. 10a. I tako čine dok ne *udari krv iz nosa.* Rj. 315b. Tri mlaza krvi *udarise iz njega.* Rj. 363b. Kad dogju na onu vodu, a to *udarila plaha kiša* i most odnela. Npr. 139. *Njusak od jezera udari po vatri* i zagasi je polovinu. 189. *Iz kamena bi suza udarila.* (Kad se što zalostivo govori ili čini). Posl. 99. Srknuvši vrnća jela tako se ožeže da *mu suze udare.* 154. *Udarila mečara.* 293. Pršte drvo na dvoje na troje; al' *iz njega voda ne udari.* Npj. 2, 405. *Udrise mu suze od očiju.* 3, 17. Ješćete ga (mesa) cio mjesec dana, dokle *vam na nos ne udari* i ne ogadi vam se. Mojs. IV. 11, 20. — **5**) *legen, thun auf etwas impono*, n. p. obruč na kacu, sedlo na konja, haljine na se ili na slugu. *Udri piće na goliće* (Posl. 328). *Udri, braca, puca* niz njeđarca. Rj. — *Udarili brkije* po šancu. Rj. 44a. *Zabusati, udariti u zemlju.* Rj. 165a. *Udariti na kalup.* Rj. 261a. *Udariti deset, ili sto metanija.* Rj. 354a. Podaj (čizme) čizmaru, *neka udari pendžeta.* Rj. 494a. Požiočiti, *udariti žioke.* Rj. 527a. Metnuli ga (*udarili ga*) na šibn. Rj. 838a. Više glave *kopje udarise.* Npj. I, 11. Postavi trga svakoga, najviše svile zelene; *udari ližbu u grade,* tu će ti doći žugjenje. 1, 419. Da *udarim pićat* nu obluke. 2, 2. Kad s' obuće Kraljeviću Marko, *udri čoku i udri kadifu, i na glavu kalpak i čelenku.* 2, 224. Otišlo je trideset česa blaga dok iznutra *udrio postaru,* a s lica joj ni hesapa nema. 2, 228. Kad je Arap kulu načinio, *udario stakla u pendžere.* 2, 387. I na *tefter udarise ovice:* sedamdeset i sedam hiljada. 4, 49. Po bedemu *udrili barjake.* 4, 248. Ondje *vojsku na broj udarise:* sedam stotin' i sedam junaka. 4, 396. A ostale Drobnijačke glavare *pod žestoku globu ti udari.* 4, 492. *Poreze paša udari na njihje.* Danica 2, 98. Pusti dosta svjetlosti u kovčeg; i *udari vratu kovčegu sa strane.* Mojs. I. 6, 16. *udariti pečat, žig.* Rj.³ 794b. — **6**) koga na kolac, *spiessen, adigere stipitem per medium hominem:* A vojvode na kolje *udrise.* Rj. *uno ide i oraki primjer: Udarili* (ili metnuli) *ga na muke.* Rj. 374a. *isp. poniže pod 8.* — **7**) u što, *sich legen, nitor:* udarilo sve u trgovinu, u pisanje knjiga i t. d. Rj. *isp. dati se 1)* na što, za čim. *premu tome idu ovamo i oraki primjeri: Udario u vagjvinu* (kad se uzima žito na veresiju do druge godine). Rj. 51b. Poskitati se, *udariti u skitnju.* Rj. 548a. *Udario u seprtlju.* Rj. 836a. Aždaja kad to vidi, *udari u smeh.* Npr. 45. Otiđe na stranu i *udari u plač.* Prip. bibl. 32. *i ove riječi: Udario u bah.* Rj. 17b. *Udario u inčar.* Rj. 232a. *Udariti u hašu.* Rj. 803b. — **8**) muke udariti kome, *auf die Wölter bringen, in torment dare.* Rj. *vidi porise pod 6.* — Opet su ne (= nas) osvojili Turci, *svake su ni (= nam) juđe udarili . . .* Gjulek bego od Stambola grada, *svake ni (= nam) je muke udario.* Npj. 5, 64. *isp. Udario sam na muku.* Rj.³ 794b. — **9**) udariti nokat, t. j. pobjeći: *Udarise nokat uz Banjane.* Rj. *isp.: Nokat u ledinu (bježi!)* — **10**) udari ga guja, t. j. ujede: Prevari ga, *udari ga guja.* Rj. — *Udarila te krilatice!* (Kletva). Posl. 326. Ali nemoj s vojskom udariti, *zmiju da te ne udari ljuta.* Npj. 5, 313.

11. *su se.* — **1 a)** *reciproč. handgemein werden, conflijo, congregior.* Rj. *vidi ubiti se 2,* pobiti se. — Znajevski car s nama često ima rat, i sad skoro imamo rok da se *udarimo.* Npr. 31. *Udari se junak na junaka, udari se pamet na pametu.* Npj. 2, 233. *Vojske su se juče udarile,* obadva su cara poginula. 2, 233. Gje s' udesiš, *udri se s Turcima.* 4, 145. *Na ljuto se gožgje udarise* i najposlje *studenim kamenjem.* 4, 409. *Udarise se tu,* bili su se od jutra do mraka. Danica 5, 44. *Eto vam polja, pa se udrite sami.* Sovj. 39. *Četiri vjetra nebesku udarise se na*

velikom morn. Dan. 7, 2. — **b)** *refleks.:* Udriti se, *vidi udariti se* (ubiti se, *sich wch thun, corpus laedere*). Rj. 770b. *vidi ubiti se 1.* *udariti se n. p. u nogu, u vrat (o što):* Ko odmiče kamenje, *udarise se o njih.* Prop. 10, 9 (*affligetur in eis; wird sich damit wehe thun*). — **2)** *refleks. zusammempassen, congruo:* Oba dobri iz dvije krajine i s blagom se mogu *udariti.* Rj. *vidi podudariti se, isp. složiti se.*

ūdātī, ūdām, v. pf. Rj. u-dati. v. *impf.* udavati. — **1)** *verheirathen, colloco filiam.* Rj. *vidi udomiti, dati 1e* (*dati djevojku za koga*). — Ona se vrlo obraduje kad vidi svoju *kćer za carskim sinom udatu.* Npr. 136. Ženi sina otklen znaš, a *udaj šćer* kud možeš. Posl. 80. Mati njegova *bila je prvi put udata u nahiju Rudničku u selo Brusnice* za Obrenu . . . Stanu je odvela sa sobom, i onamo je *posle udala za Savu Nikoliću.* Miloš 43. Vidje da je Silom odrastao a *nju (Tamaru) još ne udase za nj.* Mojs. I. 38, 14. — **2)** *sa se, refleks. heirathen, nubō.* Rj. *vidi udomiti se, pirovati se, poći za koga.* — *Nije se udala već se zarobila* (kaže se za djevojku *koju se zlo uda*). Rj. 192b. Šta se učini s našijem sestrama . . . kud odoše i za koga se *udadoše.* Npr. 187. *Udala bi se i kćerca i majka,* no nema su čim, a nema za *kim.* Posl. 326. Kad se *Višnja udala iz Brusnice u Dobrinju,* Milan i Jakov ostali su na svojoj oćevini. Miloš 43.

udāvača, f. djevojka koja se udaje, *dic. Brant. sponsa, cf. udadbenica 2:* Sve nadigra svate i junake, nadigrala *udavača* Ana. Rj. — *riječi s takim nast. kod ejepača.*

udāvanje, n. das Verehlichen (von Mädchen), *collocatio puellae.* Rj. *verbal. od 1)* udavati, 2) udavati se. — **1)** *radnja kajom n. p. otaje udaje kćer svoju.* — **2)** *stanje koje biva, kad se koja udaje.*

udāvati, ūdāvēm, v. impf. Rj. u-davati (*praes. i ūdāvām.* Obl. 108). *vidi udomivati, v. pf. udati.* — **1)** *verehlichen, colloco filiam.* Rj. — Ženi sina kad hoćeš, a *kćer udaji* kad možeš. Posl. 80. Ko ženi, jedno veselje (ima); ko *udara,* dva. 138. A *udaje Jelu* sestru dragu za nekoga *popa Mrkonjića.* Npj. 4, 155. *Šćeri udavala za rrsnim i pribranim Srbima* o pravom vaktu. Herc. 355. — **2)** *sa se, refleks. heirathen, nubō.* Rj. — *Udaji se, moja šćeri draga!* Npj. 3, 473. U Dubrovniku . . . djevojčica zove se svaka ona, *koju se nije udavala,* i nije sluškinja, makar bila i usigjelica od 80 godina. Posl. XLIV.

udāviti, ūdāvīm, v. pf. Rj. u-daviti. *isp. udušiti, ugušiti, v. impf. daviti.* — **1)** *erwürgen, strangulo.* Rj. — Blor može i *gorveče udaviti.* Rj. 31b. Carev ga (vrapca) sin odmah za vrat te *udari.* Npr. 50. O vodo! nisi nikad *čoveku udacila,* za to roda nemaš. 77. Čekini iz kamena *porevaše* tako da *njega* (čoeka) *pritiskoše* i zamalo ne *udarise* 96. *Zakla me i udari.* Posl. 83. — **2)** *sa se, refleks. ili pass.:* Bar, nekakvo vrlo sitno žito kao proso (kažu da *bi se čorjek u oro žito mogao udariti kao u rodu.* Rj. 15b. Ko više založi no može proždrijeti, *udarise se.* Posl. 136. Ko se u *bari udari,* onom drugo more ne treba. 155. *Tako se ovijem ne udario!* (Kad jede). 310.

ūdāri, m. pl.: Ono ti je Dmitar od Udbara. Rj.

ūdīna, ūdīnja, f. Stadt in Kroatien, nomen urbis. *Udbinja* se u narodnijem pjesmama spominje od strane Turske kao Senj od naše. Sad je *Udbinja* kao malo selo. Rj. u *Hrv.* — *za nast. na i nja isp. blazina i blazinja.*

ūdījanin, m. čovjek iz Udbinje. Rj.

ūdīnjka, f. žena ili djevojka iz Udbinje. Rj.

ūdīnjski, adj. ron Udbinja. Rj. *što pripada Udbinji.* i Udbinski: Zagari te *Udinski* poznaju. Rj. 168b.

udēbljati, udēblām, v. pf. u-debljati, *postati debeo.* *vidi odebljati, v. impf. debljati.* — Ali se Izrailj ngoji,

pa se stade ritati, utio si. *udebljao* i zasalio; pa ostavi Boga. Mojs. V. 42, 15.

udjelati, lám. v. pf. (u Hrv.) *vidi* učiniti. Rj. u-djelati, *po istoč. govoru. po južnom* udjelati, *koje vidi*.

udes, m. (po jugozap. kraj.) *vidi* nesreća. Rj. u-des. isp. desiti, desiti se; udesan 2.

udesan, *udesna*, adj. — **1**) in Ordnung, richtig, ordinatus. Rj. kao (dobro) *udešen*, *ugogjen*, *2 prikladno*, *zgodno*. — Za to da bi bilo lakše i *udesniji*, *putovaćemo* po malo. Priprava 82. Put je ravan, nibjen je, i po tome za *putovanje* *udesan*. Megj. 7. Ne imajući u Srbiji *udesna* čovjeka za mitropolitu Mil. 248. *Najudesniji* književni oblik za sve to bila bi pripovetka. Zim. IV. — **2**) (po jugozap. kraj.) *vidi* nesrećan: *Udesnaj* gjevoji hroni svatovi (Posl. 327). Rj. — Da se od njegove matere čuva i krije, jer je « veli » ona nekaka žena *udesne ruke* tako da su moja sva braća i sestre pa i sam otac na prečac pomrlie. Npr. 215. Vidi oni *udesni prsten* u kamari, i pruži ruku da ga uzme, a ovca na njega skoči i ne da mu ga uzeti. 216.

udesiti, *üdesim*, v. pf. Rj. u-desiti. v. pf. je i *prosti* desiti (i se). v. impf. *udešavati*. — **1. 1**) richten, zurechtmachen, corrigo, cf. ugoditi 2. Rj. — Onda pogju k ocu njegovome, i *udesi* te noću djevo u njegovu selo. Npr. 63. Ali još treba *udesiti* upravo u podne da je čovek onamo. 239. Kad ste *gusle* tako *udesili*. Straž. 1886, 769. Obogatije njima (pjesmama) crkva za sve praznike i *udesiše ih na osam glasova*. DP. 52. Opijelo se započinje psaltinom, orugjem za molitvu sa mnogo *žica*, koje je car prorok *udesio* na sve *gluse* čovječijega sroca. 362. — **2**) koga, treffen, auf jemand stossen, offendo, occurro: *udesio* sam ga na putu. Rj. *vidi* desiti, sresti. — Osvetnik neka pogubi toga krvnika kad ga *udesi*. Mojs. IV. 35, 21. Kad otide, *udesi ga lav* na putu i zakla ga. Car. I. 13, 24. Kao što negda Eleazar *udesio Rereku* na studeneu, tako sad Jakov *udesi Rahilju*. Prip. bibl. 23. — **II**. sa se. — **1**) recipr. sich begegnen, occurro: *udesili smo se i udesio sam se s njim*. Rj. *vidi* desiti se 2, sresti se. — Ne mogu se s njima *udesiti*. Npj. 4, 179. Eto, vlašé, sad se *udesismo* u po polja svjetu na vidiku. 4, 231. — **2**) refleks. *vidi* desiti se 1 i 3. — Tako *mu se sreća udesila*, te od lova ništa ne ulovi. Npj. 2, 155. Tu se *rojstva carska udesila*. 5, 95. *Hercegorae* pak *udesi se* nešto rgjave volje, zato ga nijesam mogao namoliti da pjeva. Npj.¹ 1, XLVII.

udešavânje, n. Rj. *verb.* od I. *udešavati*, II. *udešavati* se. — **1. 1**) radnja kojom tko *udešava* što (das Richten, accomodatio. Rj.). — **2**) stanje koje *biva*, kad tko *udešava* koga n. p. na putu. — **3**) stanje koje *biva*, kad *udešava* n. p. kiša. — **II**. stanje koje *biva*, kad se tko *udešava* s kim (das Zusammentreffen, occurus. Rj.).

udešavati, *udešavâm*, v. impf. Rj. u-dešavati. v. pf. *udesiti*. — **1. 1**) zurechtmachen, accomodo. Rj. — Jer je Gospod Bog koji sve zna, i on *udešava namjere*. Sam. I. 2, 3. Gospod koji čini to, Gospod koji *udešava* i potvrgjuje to. Jer. 33, 2. Invadi *gusle*, i poče ih *udešavati*. Jurn. 99. — **2**) zusammentreffen, occurro. Rj. *udešavati koga n. p. na ulici*. — **3**) *udešava* kiša, t. j. kao ugajja, počinje ići polagano. Rj. — **II**. reciproc. sich begegnen, occurro. Rj. *udešavati se s kim n. p. na ulici*.

udica, f. der Fischangel, hamus piscarius. Rj. — Pari, na užetu *sitne udice*, koje se u vodi rasprostru po dnu, te se na njih hvataju jegulje. Rj. 489a. Idi na more, i baci *udicu*, i koju prvu uhvatiš ribu, nuzi je. Mat. 17, 27. Hoćeš li *udicom* izvući krokodila? Jov 40, 20. Tužiče ribari i sjetovaće svi koji *bacaju udicu*. Is. 19, 8.

udičar, m. ribar udicom. Stulli.

udijeliti, *üdieljm*, v. pf. (Almosen) geben, praebeo. Rj. u-dijeliti kome što, kao dati mu. *vidi* podijeliti

2. v. impf. *prosti* dijeliti. — *Udijeli* za Boga! Rj. 32b. Zamoli se da *mu udeli krišku sira*, a on ga odbije. Npr. 82. Snaha bi svoj *zalognj siroti udelila*. 83. Dogje jednom siromah k caru da *mu stogogj udijeli*. 105. No zafali višnjem Bogu, koji ti je *udjelio mladu rabra gospodara*. Npj. 1, 6. Bog *udijelio* da dogje... Kov. 122. Jer mu (noju) Bog nije dao mudrosti *uti* mu je *udjelio razuma*. Jov 39, 20. sa se, pass.: Onda ištu (slijepci) da im se *udijeli*. Npj.¹ 1, XXXIV.

udijevânje, n. das Hineinthan, Einfâdeln, immissio. Rj. *verb.* od *udijevati*, radnja kojom tko *udijeva* što u što.

udijevati, *üdijevâm*, v. impf. n. p. konac u iglu, einfâdeln, fibam in acum inserere. Rj. u-dijevati što god u što. v. impf. *prosti* dijevati. v. pf. udjenuti, udjesti, udjeti. — Ugleđa je (gjevojknu) nad jezerom *gje zrake sunčane u iglu udijera*, te po gjergeju veze na postavu kojemu su žice od junačkijeh perćina. Npr. 123.

udika, f. wolliger Schneeball, viburnum lantana, cf. udljika. Rj. *biška*. *vidi* i udikovina; fudljika, fudljika. — *riječi* s takim nast. kod aptika.

udikov, udj. n. p. drvo, von udika. Rj. *vidi* udljivok. — za nast. isp. aptov.

udikovina, f. *vidi* udika. Rj. *udikovo drvo*. *vidi* udljivokovina.

udilj. — **1**) immer, semper. Rj. u-dilj. isp. dilje (mjesto dalje), sve-udiljan. *vidi* sve 2, i syn. ondje. — **2**) statim, confestim. Stulli. *vidi* odmah 1, i syn. ondje. — Sve što pita Angelija mlada, sve joj kralju *udilj* poklonio. HNpj. 1, 161.

uditi, *üdim*, v. impf. — **1**) meso, zerstückeln, dispartio. Rj. kao *komadati*, *rasturljati*, *dijeliti* na *ude*. *drukčije se ne nalazi*. — *Značenje rasturljati, dijeliti*: ud, udo, *üdti*. Korijeni 193. — **2**) kome što, *übel thun*, *facio male*: *udi* mi kozje meso; *udi* mi more. Rj. *star. slov.* *удити*. Korijeni 193. *vidi* pučiti, škoditi. v. pf. slož. na-uditi. — *Dim ne udi ležećim* nego stojećim. DPost. 16. Ljut ocat najgore svomu sudu *udi*. 56. Tko zlijem prašta, *dobrijem udi*. 135. Šljivova rakija *zdravlju ni malo ne udi*. Danica 2, 104. Repovi njihovi (konjski) *bijahu kao zmije* i imahu glave, i njima *ujahu*. Otkriv. 9, 19. (in his nocent; mit denselben schaden sie).

2. uditi, *üdim*, v. impf. — **1**) za kim ili za čim, *sich schmen, schmachten, desiderare*. Rj. *vidi* čeznati. — **2**) kad *svinje* pred veće kao *ciče* polako ili stenju, kaže se da *ude*. Rj.

udiviti, *üdivim*, v. pf. u-diviti. v. impf. *udivljavati*. — **1**) *udiviti koga, učiniti* da se *divi*: Tako će opet *udiviti mnoge narode*, carevi će pred njim zatisnuti usta svoja. Is. 52, 14. *Udiviću tobom mnoge narode*, i carevi će se njihovim gpoziti od tebe. Jezek. 32, 10 (stupescere faciam populos multos). — **2**) sa se. refleks. sich verwundern. miror rem: *Udivi se* kao ruža u čunu (Posl. 327). Rj. *vidi* začuditi se. — Kad je (kutiju) otac otvorio i izvadi iz nje zlatan lanac, oni se svi *udive*. Npr. 63. Kad car *vidi* gotov grad, *vrlo se udivi*. 68. Obradovaćeš se, i *sree će ti se udiviti* i raširiti. Is. 60, 5.

udivljavânje, n. die Verwunderung, miratio. Rj. *verb. supst.* od 1) *udivljavati*, 2) *udivljavati se*. — **1**) radnja kojom tko *udivljava koga* (čim). — **2**) stanje koje *biva*, kad se tko *udivljava*. isp. *udivljenje*.

udivljavati, *üdivljavâm*, v. impf. u-divljavati. v. pf. *udiviti*. — **1**) *udivljavati koga* (čim), *činiti* da se *divi*. isp. *udiviti*. — *Cveče* koje *udivljava* i živošću svojih boja. Megj. 46. — **2**) sa se, refleks. *udivljavati se, sich verwundern, miror*. Rj.

udivljenje, n. *kud se tko udivi čemu; die Verwunderung, admiratio*. — No sad, na osobito moje *udivljenje*, pišu mi iz Zemuna, da je mjesto u Srbiju otišao u Trijest. Straž. 1887, 285. sa *starim nast.*

udivljenije (isp. bogojavljenije) isp. udivljavanje. — takva verb. subst. kod dopuštenje.

udjelak, ūdioka, m. *vidi* podjela. Rj. *ono što tko udijeli komu, n. p. prosjaku.* — Svakome činio čast i udjelak; svakome dijelio! Herc. 352. *Dohodili ništi i ubogi na glas i sretniji udjelak.* Kov. 121.

udjelati, ūdjelam, v. pf. u-djelati. *vidi* udelati; učiniti v. *impf.* djelati.

udjenuti, ūdjesti, ūdjeti, ūdjenēm, ūdjedēm, v. pf. n. p. konac u iglu, *einfäden, filum in acum insero, cf. nvrsti.* Rj. (Njemačkim i Latinskim riječima tumači se samo značenje primjera). u-djenuti, u-djesti, u-djeti. v. pf. je i prosti djenuti, djesti, djēti. v. *impf.* udjevati.

udljika, f. *vidi* udika, mit allen *Ableitungen.* Rj. *biljka, pu kao što ina udikov, udikovina od udika, tako ina i udljikov, udljikovina od udljika.*

udljikov, *adj. vidi* ndikov. *isp.* udljika.

udljikovina, f. *vidi* udikovina. *isp.* udljika.

udno, (u dno) udno sela, *uten, am Ende des Dorfes, in ūno pago:* Put istoka udno potja. Sjedi Miloš dolje udno svre. Rj. *prijedlog složen od riječi dno i od prijedloga u, koji značenje svoje dodaje značenju riječi dno, tako slož. prijedlog ina uza se riječ u drugom padežu. isp.* dno 2. *suprotno nvrh.* — Bolje udno laza nego navrh laza (dogovarati se). Posl. 27. Stade eika tankijeh pušaka udno Kite zelene planine, a planinu magla popanula. Npj. 3, 321.

údo, n. n. p. mesa, *ein Stück Fleisch (zum Räucher), segmentum carnis (appendendum in fumum);* udo je tanko a dugačko da se može prevjesti preko šta. *cf. vješalica.* Rj. *udo, komad, n. p. mesa što se u dim vješa. isp.* ūditi 1.

udoban, ūdobna, *adj. vidi* komod, maručan; *bequem, commode, passend, commodus, expeditus, opportunus.* u *Stullija:* aptus, opportunus, dignus. — Da bi to udobnije za sve nas i skorije bilo, izabrao sam put... Spisi. 1, 94.

udobnost, ūdobnosti, f. *osobina onoga što je udobno.* u *Stullija:* *opportunitas.*

udobravanje, n. *das Gutwerden, Guterscheinen, ostensio bonitatis.* Rj. *verb. od* udobravati se. *stanje koje biva, kad se tko udobrava.*

udobravati se, udobravām se, v. r. *impf.* *sich gut zeigen, ostendere se bonum.* Rj. u-dobravati se, *pokazivati se dobar. v. pf.* udobriti se.

udobriti se, ūdobrim se, v. r. *pf.* *sich gut zeigen, ostendere se bonum.* Rj. u-dobriti se, *pokazati se dobar. isp.* podobriti se, prodobriti se. v. *impf.* udobravati se. — Kako svjetujete da odgovorim narodu? A oni mu (starci Rovoamu) odgovoriše govoreći: ako se udobriš narodu i ugodiš im, oni će ti biti sluge svagda. Dnev. II. 10, 7.

udomaćiti se, ūdomācīm se, v. r. *pf.* *heimisch, vertraut werden, familiaresco.* Rj. u-domaćiti se, *postati domaći, porjerljiv. isp.* odomaćiti se. v. *impf.* domaćiti (se). — Dok ja gledam moj rep, a ti tvoga sina grob, nema pravog prijateljstva među nama. (. . . sin zmiji, koja se bila kao udomaćila i nije se od njega (od sina) ni bojala, pred rupom odsiječe rep; a zmija se rasrdi da njega ujede i zada mu smrt, pa uteče u svoju rupu . . .). Posl. 63.

udomiti, ūdomim, v. pf. Rj. u-domiti. v. *impf.* udomivati. — 1) n. p. čer, *verheirathen, colloco filium.* Rj. *vidi* udati, dati 1c (*dati djevojku za koga*). Da isprosim u Leke gjevojku . . . i tebe ću (sestro!) onda udomiti. Npj. 2, 224. Turkinje si mloge pokrstio . . . za Srbijina mlogu udomio. 4, 295. — 2) su se, *refleks. v. r. pf.* — a) *sich verheirathen, nubere:* Od kad sam se udomila. Rj. *vidi* udati se, poći (za koga). — Knjiga glasi od moje gjevojke, da se skoro misli udomiti za *uckakrim Begić Asan-agom.* Npj. 1, 395. — b) kao oženiti se, *načiniti sebi dom, obitelj; sich häuslich einrichten, eigene Familie gründen:* Imaj

prije neg se udomiš dom u kom ćeš pribivat', zemlju ku ćeš orat', vinograd ki ćeš rezat'. DPost. 32 (*pribivati zap. mjesto* pribivati).

udomivanje, n. *verb. od* udomivati. *radnja kojom tko udomuje n. p. kćer.*

udomivati, ūdomijēm (*dijalektički* ūdmivām), v. *impf.* u-domivati (*za obličje isp.* spomenivati se, spomenujem se). *vidi* udavati. v. *pf.* udomiti. — Jovan pali zelene lubarde, da se glasi, pobre, na sve strane, kako Jovan šćercu udomiva. Herc. 295.

udorac, ūdōra, m. — 1) (u C. G.). Kad četa hoće da udari na Turske čobane, ona se razdijeli na dvoje, pa jedan dijel, koji se zove *udordžije*, idu na *udorac*, t. j. upravo da udare na čobane, a drugi ostane u *zastavi:* kad udordžije stoku dotjeraju do *zastave*, oni je mimo nju protjeraju i dalje otjeraju, a *zastava* ostane za njima bijući se s potjerom. Ako su dva brata u četi, jedan ide na *udorac* a drugi ostane u *zastavi.* *Angriff, impetus, cf. udarac* 2. Rj. *vidi* i *zagon* 1. — 2) *vidi* udarac 1, i *syn. ondje:* Od jednoga *udorca* dub ne pada. DPost. 88. *Udorac* od prosulje ako i ne boli, ali omrči. 145. — *za postanje udor(ac) isp.* udrijeti, kao odor prema odrijeti, razdor prema razdrijeti; *zadorica* prema zadrijeti.

udordžije, m. pl. (u C. G.) *Angrifer, aggressores.* *cf. udorac* 1. Rj. *udor-dži(je), riječ naša s Turskim završetkom. isp.* djeladžija. — *Zastava*, koji ostanu kao u zasjedi, te čekaju dok *udordžije* mimo njih stoku ne dognaju, pa se onda oni biju s *potočju*, a *udordžije* tjeraju stoku dalje. Rj. 195b.

udostojiti, ūdostōjim, v. pf. Rj. u-dostojiti. — 1) (u vojv. po varošima) *würdig machen, würdigen, dignor.* Rj. *udostojiti koga čega, učiniti ga dostojna onoga; udostojiti koga du . . . učiniti ga dostojna, vrijedna du . . .* — Za čudo mi je što me ne udostojiste odgovora na pismo moje od 14. dek. Straž. 1886, 59. Ali se nadam, da ćete me dotle udostojiti odgovora 1886, 60. *Udostoj i mene, nesrećnoga, da te sretem.* Hriste, na oblacima. DP. 84. I nas na zemlji udostoj da čistim srcem tebe starimo. 159. *Koji si me obličja svoga božanstvenoga udostojio.* 363. — 2) su se, *refleks. würdig sein, dignus habeor.* Rj. *udostojiti se čega, postati dostojan onoga. vidi* dostajati se (i bez se), *dostōjim se (i bez se) v. r. pf.*, *dostōjati se, dostōjim se.* — Da se udostojite carstva Božijega. Sol. II. 1, 5. *Molitvom svetog Simeuna Bogoprincea, koji udostōjivši se vidjeti mesiju od radosti povika: Sad otpuštaš. DP. 43. Kao vjerni kućanici blagodati udostojicemo se radosti gospodareve.* 125.

udov, *adj. verwitwet, viduus.* Rj. — *Bio čoek udov, pa se oženi na novo.* Npr. 137. *Briga babi za udova starea.* Posl. 30. Bila udata, i čujem da s jednijem sinom sad živi udova ovdje u Biogradu. Sovj. 77.

udōvae (udōvae), udōvea (udōvea), m. *der Witwer, viduus.* Rj. *udov čorjek.*

udōvačkī (udōvačkī), *adj. što* pripada udoveima ili udoveu kojemu god. — *Udovačka* nevolja. Mil. 13.

ūdōvan, ūdōvna, *adj. aka.* Rj.³ XXXI. u *molitvi od more:* Mora bora! ne prelazi prek' ovoga b'jela dvora . . . ni nametna nametnica, ni udovna udovica, ni magjiona magjionica . . . Rj. 367b. *isp.* udov. — u *Stullija:* udovan, *viduus, adj.* udovno sjedalšte, *sedes vacans (post eujuscunque praesulis mortem).* n. p. *stolica* je biskupska udovna po smrti nekoga biskupa.

udōvica, f. *die Witwe, vidua.* Rj. *udova žena. dem.* udovičica. — *Udoviča* se na kola (ili na konja) penje, a sve veli: ne ću (udati se). Posl. 328. *Udoviča* hudo ime. 328.

udōvičica, f. *dem. od* udovica. Rj.

udōvičić, m. *der Witwe Sohn, filius viduae.* Rj. *udovičin sin.*

udōvičin, *adj. der Witwe, viduae.* Rj. *što* pripada udovici.

udovički, *adj.* Witwen-, viduarum. Rj. što pripada udoricama ili udovici kojoj god. — Udoričko dijete. DPost. 145. Udoričko najbolje vino. 145. Teško vama što jedete kuće udoričke. Mat. 23. 14. Ona skide sa sebe udoričko ruho svoje. Mojs. 1. 38. 14. Siroti ne daju pravice, i parnicu udoričku ne dolazi pred njih. Is. 1. 23.

udovištvo, *n.* stanje udovičko; *der* Witwenstand, viduitas. — Prijekora udorištva svagdje ne češ se više sjećati. Is. 51. 4. Stanje u kom se tko ili što nahodi po ženidbi, udadbi, djevojaštvu, udorištvu, po tom je li čeljade muško ili žensko. Daničić, ARJ. 286b.

Udrigovo, *n.* u Bosni planina između Save i planine Maevice. Rj.

udrijeti, *udrēm* (udr'o. údřla). u-drijeti (*v. impf.* prosti drijeti). *vidi* udariti, udriti. — Kad vrag ne udre kolijepkom, takoj udre grobom. DPost. 43 (tako-j. dijalektski mjesto tako. *isp.* j *suffix.*). govori se u sjer. Hrvatskoj, u knjižernom se jeziku sada ne upotrebljava; ali *isp.* udorac.

udriti, *udrīm*, *v. pf.* Rj. u-driti. *vidi* udariti, udrijeti. *v. impf.* udarati. — **1**) *vidi* udariti (meist nur imperat. udri). Rj. kaže se Njemački, da se udriti najriše govori u imperativu udri; ali *vidi* primjere kod udariti, iz kojih se može razabrati, da se udriti gotovo toliko govori koliko i udariti. — **2**) *sa se, refleks.* udriti se, *udrīm* se, *v. r. pf.* (u Dubr.) *vidi* udariti se (ubiti se, *sich* wch thun, corpus luedere). Rj. *udriti se n. p. u noju, u vrat (o što).*

udrobiti, *udrobīm*, *v. pf.* *hineinbrocken, infrio.* Rj. u-drobiti. *vidi* podrobiti. *isp.* umrviti. *v. impf.* drobiti. — Umijesio od njega (od prosa) hljeb, pa udrobio u rručē mlijeko te jede. Npr. 162. Kako udrobiš, onako češ i kusati. Posl. 127. U zlo si udrobio. DPost. 143. *sa se, pass.*: Padne mu na um na mleko. pa da se udrobi hleba. Npr. 225.

udružiti, *udružīm*, *v. pf.* u-družiti. *vidi* združiti. *v. impf.* udruživati. — **1**) *udružiti koga s kim*: Žena koju si udružio sa mnom, ona mi dade s drveta, te jedoh. Mojs. 1. 3. 12. Najposlije peti put opet se (vladika) obrati k istoku. čim se spominje pet udruženih raseljenkih crkava. DP. 335. — **2**) *sa se, reciproc. sich zusammengesellen, socior*: udružili smo se i udružio sam se s njim. Rj. — *Udruže se megjed i srinja i lisica*, pa se dogovore da oru zemlju i da siju šenicu da se hrane. Npr. 175. Milan Obrenović udružiti se s Takovom pritisne gotovo i Požešku (nahiju) pod svoju vlast. Danica 5, 48. Protiv njega (Trošu I) udružiti se Dubrovčani s bosanskiim knezom Stefanom. DM. 225.

udruživanje, *n. verb.* od 1) udruživati, 2) udruživati se. — **1**) *radnja* kojom tko udružuje koga s kim. — **2**) *radnja* kojom se tko udružuje s kim.

udruživati, *udružijem*, *v. impf.* u-druživati. *v. pf.* udružiti. — **1**) *udruživati koga s kim. isp.* udružiti. — **2**) *reciproc.*: Tri puta pitajući pitanjem utjehe punijem: „udružuješ li se s Hristom?“ i tri puta čuvši odgovor: „udružujem se,“ još tri puta zapita: „jesi li se udružio s Hristom?“. DP. 185.

udržati, *udržīm*, *v. pf.* *erhalten, conservo*: što ti Bog dao, Bog ti i održao (kad se napija); dosta je, da Bog održi! Rj. u-držati. *v. impf.* držati. — Bog ti poštu održao! Posl. 19.

udugo (u dugo), *adr.* *vidi* dugo 2bγ. — Da je (čast) paričaje (domaćica) u dugo i u mlogo, nama i ostalijema. Npj. 1, 81 (zdravica).

udugotežiti, *udugotēžīm*, *v. pf.* Rj. u-dugotežiti (u-dugo-težiti). *glugol se drukčije ne nalazi.* — **1**) *verlangern, prolato*. Rj. prelazno. *vidi* uduljiti. — **2**) *udugotežila* bolest, *sich in die Länge ziehen, proveli*. Rj. *neprelazno kao zudugo potrajati. vidu* zategnuti 2. — U proljeće kad se tope snjegovi, a kašto i ljeti kad *udugoteže* velike kiše, zaguši joj se (vodi Pernicej) ponor te u slivnju postane veliko jezero. Rj. 495b.

uduljiti, *ūdūljīm*, *v. pf.* *verlängern, produco*: ako Bog udulji život. Rj. u-duljiti što, učiniti dulje. *vidi* udugotežiti 1. *v. impf.* duljiti.

ūdunuti, *ūdunēm*, *v. pf.* *n. p.* svijeću, *ausblasen, erstinguo. cf.* ugasiti. Rj. i kod ugasiti *syn.* u-dunuti. *drukčije se glugol ne nalazi. — sa se, pass.*: Ali majka gjevoječina pljune u ogranj, te se u oni čas udune. Npr. 94.

udurečiti se, *ūdūrēčīm* se, *v. r. pf.* (u Boei) *vidi* ukočiti se. Rj. u-durečiti se. *drukčije se ne nalazi. isp.* uštapiti se. — Ono je čudovita gora... kogogj k njoj pogje da *vidi* što je, ostane u oni trem mutav i na ono mesto udurečen. Npr. 118.

udušiti, *ūdūšīm*, *v. pf.* (u Dubr.) Rj. u-dušiti. *isp.* ugušiti, udaviti. *v. impf.* dušiti. — **1**) *ersticken, suffoco*. Rj. *udušiti koga.* — **2**) *sa se, refleks.* udušiti se. *ersticken, suffoco*. Rj.

uduziti, *ūdūzīm*, *v. pf.* Rj. u-dužiti. *v. impf.* dužiti (i se). — **1**) (u Dalm.) dati u dug, t. j. na veresiju, kreditiren. *credere cui quid. cf.* zadužiti. Rj. *vidi* i uveresijati. — **2**) *sa se, refleks.* udušiti se, *ersticken, suffoco*. Rj.

uduziti, *ūdūzīm*, *v. pf.* Rj. u-dužiti. *v. impf.* dužiti (i se). — **1**) (u Dalm.) dati u dug, t. j. na veresiju, kreditiren, *credere cui quid. cf.* zadužiti. Rj. *vidi* i uveresijati. — **2**) *sa se, refleks.* (u Boei) *vidi* zadužiti se. Rj. — Ne može se *uduziti* kako i kupiti. DPost. 74. Tko se *uduzi*, trebujee da tuži, ali da služi. 133.

udvājānje, *n. verb.* od udvajati. *radnja* kojom tko udvaja što. — U tom udvajanju dolazi korijenu i na kraj ono suglasno kojim se počinje. Osn. 3.

udvājati, *ūdvājām*, *v. impf.* u-dvajati što, činiti da bude dvojako; *verdoppeln, geminare. v. impf.* prosti dvojititi. *vidi* udvojavati. *v. pf.* udvojiti. — *sa se, pass. ili refleks.*: U osnovi može biti udvojen isti korijen; a udvaja se korijen na dva glavna načina: 1. *Korijen udvajajući se* dobija još jednom samo suglasno koje već ima, te ostaje od jednoga sloga. Osn. 3.

ūdvoj, *m. vidu* megdan, mejdan; *der* Zueikampf, das Duell, certamen singulare, pugna singularis: Dokazati mogahu za neke stvari i sud božji: udvoj (mejdān između dvojice), i voda i željezo (mazija). DM. 73.

udvojāvānje, *n. verbal.* od udvojavati. — O udvojavanju slova (de literarum geminatione). Rj. XXXIII. **udvojāvati**, *ūdvojāvām*, *v. impf.* u-dvojavati. *vidi* udvajati. *v. impf.* prosti dvojititi. *v. pf.* udvojiti. — *sa se, pass. ili refleks.*: Osnova prve vrste šestoga razdijela »da,« koju se u sadašnjem vremenu udvojava, ali na drugom mjestu odbacuje »a,« te glasi »dad«. Istor. 256.

ūdvoje, (u dvoje) *ums doppelte, duplo*. Rj. *adr.* — Teško vama, što prehodite more i zemlju da bi prisvojili jednoga, i kad ga prisvojite, činite ga sinom paklenijem u dvoje većijem od sebe. Mat. 23. 15.

ūdvojiti, *ūdvojīm*, *v. pf.* u-dvojiti što, učiniti da bude dvojako; *verdoppeln, geminare. v. impf.* udvojavati, udvajati. — U osnovi može biti udvojen isti korijen. Osn. 3.

ūdvorau, *ūdvorāna*, *adj.* *dienstfertig, officiosus*: Rovei su mi brdo najmilije, najmilije i najudornije. Rj. kao gotor poslužiti koga čim. *isp.* nljudan.

udvorāvānje, *n.* das Einschmeicheln (durch Hoffren), insinuatio. Rj. *verb.* od udvoravati se. *radnja* kojom se tko udvorava kome.

udvorāvati se, *ūdvorāvām* se, *v. r. impf.* *sich einschmeicheln, se insinuare*. Rj. u-dvoravati se. *isp.* ulagivati se, uvoditi se. *v. pf.* udvoriti se. — Udvorica, čovjek koji se udvorava kod koga. Rj. 769b. Savi nije bilo milo što ma se *brat udvorava rimskome svesštenstvu*. DM. 21.

ūdvorica, *f.* čovjek koji se udvorava kod koga, *der* Höfling, Schmeichler, adulator: Turska udvorica. Rj. *vidi* pridvorica; mazalica 4, ulazica, ulizica. —

I sam Miloš . . . zvao se i potpisivao vrhovni knez, dokle ga njegovi pisari i druge udvorice nijesu nagovorili da se nazove kuzjaz. Rj. 279b.

udvoriti se, *udvorim se*, v. r. pf. kod koga, *sich bei jemand einschmeicheln, sich beliebt machen, insinuo me apud aliquem*. Rj. i komu. u-dvoriti se. *vidi* dodvoriti se. *isp.* ulagati se. v. *impf.* udvoravati se. — Sve se tebe (= tebi) sluge udvorise, sve si sluge, care, izenio, a ja ti se udvorit' ne mogoh. Npj. 2, 181. Mlogi se kod paše udvoro. Danica 3, 141.

udžas, m. *vidi* užas; džas, žas. kao veliki strah; *der Schauder, Schauer, das Entsetzen, horror, isp.* džasnuti se. — Vas se svijet od njega tresaoše, od njegova groma i potresa, od njegovu straha i udžasa. Npj. 5, 522. za uke. *isp.* džäs. Korijeni 370.

udžbār, m.: Kad je bila do Udžbara grada. Rj. **udžbašije*** (pavte), f. pl. Art pavte: Zagješe se zlaćeni pištolji za njezine parve udžbašije. Rj. nekake pavte, nekaki ženski pojus. *vidi* i pavte, tkanice.

udžera,* f. *Schimpfuort auf eine clende Hütte, concievium in casam*. Rj. kaže se za huku, rjavu kolibu. — gdjekoji pišu hūdžera dovodeći riječ od hud. *isp.* ARj. 3, 728a.

udžuma,* f. ženski nadimak. Rj. **ufal**, *vidi* nehotic. Rj. u-fal. *vidi* i nefalj, nehote. *suprotno* hotimce, gdje *vidi* i *syn.* — hvata; navalice (h je otpalo); sa f mjesto ha: nefalj (nehotic), ufal (nehotic); u kao u ubog). Korijeni 315.

ufanje, n. (po zap. kraj.) *das Hoffen, spes*. Rj. *vidi* nadanje. — U ufanju oda psa u pljevnici vuk leža. DPosl. 143.

ufati se, *ufam se*, v. r. *impf.* (po zap. kraj.) *hoffen, spero, cf.* nadati se. Rj. Staroslov. **УФѢВАТИ** *sustavši se p i v u f. isp.* Korijeni 130. — Da ja pišeni listak-knjigu b'jelu . . . da se majka ne uvu u Marka. HNpj. 2, 268.

ufatiti, tim, *vidi* uhvatiti: I ufiti na gradu kapiju. Rj. u-fatiti. v. pf. je i prosti fatiti. v. *impf.* prosti fatati. — slovo f zamjenjuje ovdje slovo hv. *isp.* f.

uhititi, tim, v. pf. (u Boči) *vidi* uhititi. Rj. u-fittiti. v. *impf.* prosti litati. — slovo f zamjenjuje ovdje slovo h. *isp.* f.

uhrigati, gām, v. pf. *vidi* uprigati. v. *impf.* frigati. **ugaciti se**, čim se, v. r. pf. gaće navući. Stull. — »Šta si se ti ranije ugacio? A snijeg evo još do koljena?« Mamim proljeće». J. Bogdanović. *isp.* razgati se.

ugagjanje, n. Rj. verb. od I. ugagjati, II. ngagjati se. — I. 1) radnja kojom tko ugagju kome (das Rechtmachen, satisfactio, probatio, accomodatio. Rj.): Da se čuva da tijelo sa ugagjanja, kao druga robinja Agara, ne bi rodilo novoga Ismaila, slobodu u grijehu. DP. 96. — 2) radnja kojom tko ugagja što, n. p. gadjlje (das Richten, Stimmen, correctio, temperatio, constitutio. Rj.) — 3) radnja kojom tko ugagja (pogagja) što. — 4) stanje koje bira, kad ugagju n. p. kiša. — II. radnja kojom se tko ugagju s kim.

ugagjati, *ngagjām*, v. *impf.* Rj. u-gagjati. v. *impf.* Rj. u-gagjati. v. *impf.* prosti goditi. v. pf. ugoditi. — I. 1) kome, es einem recht machen, probatio, *aliquid aliqui*. Rj. — Ja mu ugagjam kao čiru na prstu. Posl. 108. Kojegogj naš brat domaćin sjeme iz doma iznosio . . . Gospod mu Bog puštavao i ugagjao po njemu, od neba mu rosjelol Kov. 120. Vjetlu ne ugagjuje po željama. Rim. 13, 14. Slave tebe, što ugagjaš sebi. Ps. 49, 18. Ja sam Bog tvoj, ugagjaj meni i budi pobožan. Prip. bibl. 14. sa se, pass.: Po selima, gdje se ni očima ni ušima ne može mnogo ugagjati. DP. 7. — 2) što (n. p. gadjlje), *zurecht machen, richten, tempero, constituo*. Rj. *vidi* udešavati I. — 3) *vidi* pogagjati I. — Fendum benum, baš si ugodio, Adžajlijo, see dobro ugagješ.

Npj. 5, 513 (ugagješ u Crnog. dijalektu mjesto ugagjaš. *isp.* Obl. 108). — 4) ugagju kiša: Udešava kiša, t. j. kao ugagju, počinje ići polagano. Rj. 769b. — II. sa se, reciproc. *vidi* slagati se. *isp.* ugoditi se. — Koliko se zlo ugagju rep i glava. D'osl. 48. Ugagjuje se kako luk s ovinu. 115. Ugagju se kako pas i mačka. 145.

ugapiti se, pīm se, *vidi* gaip se nčiniti. Rj. v. r. pf. u-gapiti se, otiv' ueridom. *glagol* se drukčije ne nalazi.

ugal, *ugla*, m. *vidi* kut. Rj. *vidi* ngao, ngao. *vidi* i budžak, čošak. *isp.* kut, gdje se kaže razliku između ugla i kuta. — Kamen bjelutak, glatko zatetan sa mnogijeh strana, te su na njemu postali mnogi uglovi. Rj. 102b. Žvalav, kad se u koga u uglovima nakraj usana kao ojede. Rj. 155a. Ova kamara nije okrugla, nego je u četiri ugla, samo što je duža nego šira. Rj. 261b. Namestivši svu vojsku u četiri ugla, izvedu ga (Gijaka na njegovu konju u sredu . . . obore iz pušaka, te ubiju njega i konja mu. Miloš 185 (Quarree. *vidi* šuplje kolo). Vrata kojima pragovi s dovratnicima bjehu na pet uglova. Car. I. 6, 31.

ugalj, *uglja*, m. *die Schmiedkohlen, carbones, cf.* čumur. Rj. *vidi* i ugljen 2. — Uglada tri konja . . . drugoga crna kao uglj. Npr. 97. Rasplete joj kosu koja pade po dolini svu crnu kao uglj. 228. Čuvaj se od uglja potajnu. Posl. 350. Ima i kamenogu uglja, ali ga niko ni na što ne upotrebljava. Danica 2, 29. Zbog paroplova, koji ondje radi tovarnu uglja gotovo svaki drugi dan staju. Srb. i Hrv. 4.

uganuti, *nganēm*, v. pf. ruku, nogu, *verrenken, luro*. Rj. u-ganuti. *vidi* ganuti. u orom se značenju drukčije *glagol* se ne nalazi. *isp.* ugon. *vidi* i učasiti, iščasiti. *isp.* šenuti 2. — Uzdanje je u nevjernika u nevolji zub slomljen i nogu uganuta. Prič. 25, 19.

uganjati, *nganjām*, v. pf. jedva sam ga uganjao, *finden, antreffen, invenio*. Rj. u-ganjati, naći (ganjajući naći?)

ugao, *ugla*, m. *vidi* ugal, i *syn.* ondje. — Kad pobratim *vidi* gde ljudi s oružjem ulaze u crkvu, on se sakrije u jedan ugao. Npr. 171. Ugal, ugao, i s domnutim sprijeda u: ngao. Korijeni 5.

ugalan, *ugaona*, adj. što pripada uglu. *vidi* kraje-ugalan. — Gdje si ti bio kad ja osnivah zemlju? Ili ko joj je metnuo kamen ugao? Jov 38, 6.

ugar, f. *die zum künftigen Anbau aufgerissene (und dem Durchwärmen ausgesetzt) Erde, uger proceissus*. Rj. ugarena, preorana njiva ili zemlja. *vidi* ugarnica, preorica. *isp.* ugorjeti se.

Ugar, Ugra, m. (pl. Ugri i Ugrevi) *vidi* Ugrin: Da'ko srećeš od Ugreva koga. Rj. *vidi* i Madžar.

ugarak, *ugārka*, m. der Brand, titio: Kratke glavne gotovi ugareci (poznata gjeća gotove sirote. Posl. 160). Rj. *vidi* ugarica, ogorak. dem. ugarčić. — Značenje (korijenu) gorjeti: gar, garište, ugarak, ugarica, garevina, garav; garići. Korijeni 71.

ugarčić, m. dem. od ugarak. Rj.

ugarica, f. *vidi* ugarak. Rj. **ugariti**, *ngarīm*, v. pf. t. j. njivu (ili zemlju), *aufreissen (die Erde mit dem Pfluge), proscindo*. Rj. kao preorati. *glagol* se drukčije ne nalazi. *isp.* ugar, ugarica; ugorjeti se. — Prijeloga, njiva ugarovana. n. p. ovas ne može na prijeloga dobar biti. cf. ledina. Rj. 590b.

ugarnica, f. *aufgerissener Acker, uger proceissus*: Padoše tice na ugarnice. Rj. ugarena njiva. *vidi* ugar. **Ugarski**, adj. *vidi* Madžarski: Vino piju tri Ugarska kralja. Rj. što pripada Ugrima.

ugasiti, *uğasim*, v. pf. t. j. *duffelbrain, fuscus*. Rj. *vidi* zagasiti. kao tamno smegj.

ugasiti, *ngasim*, v. pf. — 1) *löschen, restinguo*. Rj. u-gasiti. *vidi* istrnuti, istuvati, obeseliti 2. smiriti

3, udnuti, utješiti 3, dtrnuti, utuliti, utušiti. v. *impf.* gasiti. — Svijeće malo pogore, pa ih *ugase* *onim žitom*. Rj. 34b. Kada se kome *kuću* zapali, kako će je moći on sam *ugasiti*? Priprava 62. Tako hoće da *ugase iskru* koja mi je ostala. Sam. II. 14, 7. Ščaze da ubije Davida. . . »ne ćeš više ići s nama u boj da ne *ugasiš riđjela Izraeljeva*. 21, 17. *sa se, pass. ili refleks.*: Žito se upali i stane goreti. . . I tako se *žito* odmah *ugasi*. Npr. 79. *Vatra* se od onog velikog pljuska *ugasila* sasvijem. 189. Tako mi se *ognjište* mojom *krvlju* ne *ugasilo*! Posl. 305. Naši *žišci* hoće da se *ugase*. Mat. 25, 8. — 2) *učiniti* da *koga* ili *čega* nestane, da što prestane (općenito značenje *korijenu* riječi *gasiti*. *isp.* Korijeni 63): Što *ugasit* *glasnu kuću*. Rj. Ustavite *bulbne* i *svirale*, *ugasite svirke srekolike*. Npj. 3, 159. Nek *ustave* sure *bedevije*, *nek ugase svirke i pop'jevke*. 3, 520.

ugasitoplavetan, *ugasitoplavětna*, *adj.* *ugasitoplavetan*. *isp.* *ugasit*, *plavetan*; *dunkelblau*. — U *ugasitoplavetnim* (mor) *čohanim čakširima*. Danica 2, 105.

ugaziti, *ugazim*, v. *pf.* Rj. *u-gaziti*. v. *impf.* *gaziti*. — 1) u što. *hineinsetzen*, *caleo*. Rj. *gazeći ući*. *Al'* se *bane* malo *prejpano*, pa *pomenu* Boga *istinoga*, u *ordiju* *Tursku* *ugazio*. Npj. 2, 272. Kad su *bili* *grlu* *Semoljevu*, u *Semoljsku* *goru* *ugaziše*, i *Semoljsku* *goru* *prijegjoše*. Npj. 4, 325. A *kada* je za *Šljemena* *bio*, u *zaduju* je *plijen* *ugazio*. 4, 407. Pa je *nogom* u *vrata* *udrila*, *ugazila* u *krv* *do koljena*. Herc. 5 (*isp.* *ngreznuti*). — 2) *zusammenreten*, *conculco*: *ngazile* *svinje* *ispred* *kuće*; *ugaziti* *zemlju* (za *peč* i t. d.). Rj. *vidi* *utabati*, *utapakati*. *isp.* *utriti* 2. — *Ganjevi*. . . pa se *onda* *natjeraju* *konji* *kao* *kad* se *vrše*, *te* *ono* *ugaze*. Rj. 82b. *Mura*, *blato* s *rodom* *ugazeno*. Rj. 375a. *Te* *staze* *ne* *zna* *ptica*. . . *ne* *ugazi* *je* *mlado* *zvižje*. Jov 28, 8. *Ugji* u *kao* i *ugazi* *blato*, *opravi* *peč* za *opeke*. Naum 3, 14.

ugibanje, n. *vidi* *uginjanje*. Rj. **uginjati se**, *uginjēm* (*uginjām*) se, *vidi* *uginjati* se. Rj. v. r. *impf.* *u-gibati* se. v. *pf.* *uginuti* se. — *Liba* *kad* *čovjek* *stoji* na *zemlji* ili na *tavanu* *pa* *mu* *se* *pod* *nogama* *kao* *ljulja* *ili* *ugiba*. Rj. 327a.

ugiče,* m. (u C. G.) *ovan* *deset* *puta* *kad* *prehodi*, *onda* *je* *ugiče*; na *njemu* *je* *zvono* i *on* *vodi* *ovce*, i *obično* *se* *ne* *striže*. Rj. — A *ugiča* *ispod* *klepetara*. Rj. 273b. *Te* s *ugiča* *salomi* *čaklara*. Rj. 817b. *Ostade* *mi* *trista* *jalovijeh* (*ovaca*), i *ostade* *stotina* *ugiča*. Npj. 3, 430.

uginuti, *nēm*, v. *pf.* *unkommen*, *perco*. Rj. *uginje* *životinja*. v. *impf.* *ginuti* 1. — *Da* *ne* *bi* *kakvo* *marvinče* *uginulo*. Posl. 323. *Svu* *stoku* *Misirska* *uginu*; a *od* *stoke* *sinova* *Izraeljevijeh* *ne* *uginu* *ni* *jedno*. Mojs. II. 9, 6. *Kad* *uginje* *životinja* *od* *onijeh* *koje* *jedete*, *ko* *se* *dotakne* *strva* *njezina*, *da* *je* *nečist* *do* *večera*. III. 11, 39.

uginjanje, n. *das* *Sinken*, *zō sidere*. Rj. *verb.* *od* *uginjati* se. *starije* *koje* *bira*, *kad* *se* *što* *uginje* *pod* *kim*. *vidi* *uginjanje*.

uginjati se, *njēm* se, v. r. *impf.* *sich* *senken*, *sido*: *uginje* *se* *zemlja* *pod* *njim*. Rj. *u-uginjati* se (*b* *otpalo* *pred* *nj*). *vidi* *uginjati* se. v. *pf.* *uginuti* se.

uglačati, *uglačām*, *vidi* *ugladiti*. Rj. v. *pf.* *u-glačati*. *u* *Sulcha* *glačati* *znači* *što* *je* *i* *tiglati*, *utijati*, *bügeln*; *uglačati* *ausbügeln*.

ugladiti, *dīm*, v. *pf.* *glätten*, *polio*, *cf.* *uglačati*. Rj. *u-gladiti* *što*, *učiniti* *ga* *glatkim*. *vidi* *i* *salaisati*. v. *impf.* *gladiti*. — Tako *da* *u* *nas* *jezik* *ono* *iskvarilo* i *nagrđilo*, *što* *ga* *je* u *drugijeh* *naroda* *ugladilo*, *očistilo*. Pis. 18. *Morali* *su* *ljudi* *sve* *knjige* *pisati* na *pergamentu* (*uglajjenj* *koži*). Rj. XXXIV. *Sudovi* *što* *načini* *Hiram* *bjehu* *od* *njedi* *uglajjene*. Car. I. 7, 45. *sa* *se*, *reciproč.*: *Metni* *svijeh* *dvanaest* (*uglastijeh*) *kamena* *zajedno* u *jednu* *samo* *vreću*, *pak* *ih*

stresaj, *oni* *će* *se* *megju* *sobom* *trti* i *ugladiti*. *Priprava* 49.

uglast, *adj.* u *čega* *su* *uglari*; *eckig*, *eckicht*, *angularis*, *angulatus*, *angulosus*. *vidi* *čoždli*. — *Metni* *dvanaest* *uglastijeh* *kamenu* u *dvanaest* *vreća*, i *stresaj* *ih* *koliko* *ti* *drago*, *oni* *će* *ostati* *svagda* *onako* *uglasti*. *Priprava* 46. *takru* *adj.* *kod* *budalast*.

uglāti, *nglām*, *vidi* *ugledati*. Rj. v. *pf.* *u-glati*. v. *impf.* *glati* (*gledati*).

uglava, f. (po *juž.* *kraj.*) *vidi* *ugovor*: *Danas* *mu* *je* *za* *svate* *uglava*. Rj. *isp.* *uglaviti* 2, *uglavljivati* 2.

uglaviti, *nglavim*, v. *pf.* Rj. *u-glaviti*. v. *impf.* *uglavljivati*. — 1) *befestigen*, *figo*. Rj. *kao* *utrditi* *što* *na* *čm* *ili* *u* *što*. — *Gdje* *si* *ti* *bio* *kad* *ja* *osnivah* *zemlju*? . . . *Na* *čm* *su* *podnožja* *njezina* *uglavljena*? Jov 38, 6. *Gnjati* *su* *mu* *kao* *stupori* *od* *mramora*, *uglavljena* *na* *zlatnom* *podnožju*. Pjes. *nad* *pjes.* 5, 15. *sa* *se*, *pass.*: *Lastavica*, 3) *na* *glavčini* *ona* *jama* *u* *koju* *se* *uglavi* *spica*. Rj. 322b. — 2) *festsetzen*, *statuo*: *Ti* *si*, *pobro*, *syadbu* *uglavio*. Rj. *vidi* *ugovoriti*, *ugoditi* 5. — *Što* *su* *radili* *i* *uglavili*, *sretno* *bilo* *i* *dugovječno*. Kov. 47. *U* *ugovoru* *već* *uglavioše* *kako* *će* *megju* *sobom* *živjeti*. DM. 28.

uglavljivanje, n. Rj. *verb.* *od* *uglavljivati*. — 1) *radnja* *kojom* *tko* *uglavljuje* n. p. *spicu* *u* *jamu* *što* *je* *na* *glavčini* (*das* *Befestigen*, *Einstecken*, *fixio*. Rj.). — 2) *radnja* *kojom* *tko* *uglavljuje* (*ugovara*) n. p. *scadbu* (*das* *Festsetzen*. Rj.).

uglavljivati, *nglavljijēm*, v. *impf.* Rj. *u-glavljivati*. v. *pf.* *uglaviti*. — 1) *befestigen*, *figo*. Rj. *uglavljivati* n. p. *spicu* *u* *jamu* *što* *je* *na* *glavčini*. — 2) *festsetzen*, *statuo*: *Prsten* *daje*, *scadbu* *uglavljuje*. Rj. *vidi* *ugovarati*. v. *impf.* *prosti* *glaviti* 1.

uglěd, m. — 1) *der* *Augenschein*, *conspectus*: *Izvedi*, *brate*, *sestru* *na* *ugled*. Rj. (*da* *je* *vidimo*). *vidi* *zagled*. *isp.* *ugledači*. — 2) *vidi* *izgled*, *primjer*; *Muster*, *Beispiel*, *Richtschwur*, *Vorbild*; *exemplum*, *exemplar*, *forma*, *aveloritus*. *isp.* *ugledati* se, *ugledati* se (*na* *koga*). — *Kain* i *Avelj* *što* *se* *vidi* u *mjesecu* *kao* *nekaka* *sjenka*, i *da* *ih* *je* *Bog* *ondje* *naznačio* *svijetu* *za* *ugled* *kao* *preveliki* *grijež* *što* *je* *brat* *brata* *ubio*. Rj. 259a. *Da* *ne* *uzimamo* *za* *ugled* *narode* *drugih* *zakona* i *plemena*, *no* *evo* *Rusa*. Danica 2, 3. *Iznesu* *svu* *trojicu* *mrtve*, *te* *su* *onda* *onaj* *gotovo* *čitav* *dan* *stajali* *na* *ugledu*. 4, 16. *Glava* *se* *Milojeva* *pred* *crkvom* *na* *tanjiru* *postavi* *na* *stolcu* *za* *ugled*. 4, 26. *Da* *se* *one* (*naše* *narodne* *pjesme*) *postave* *za* *temelj* i *za* *ugled* *učene* *naše* *poezije*. Opit XXIII. *Ja* *sam* *izdao* *na* *svijet* *Pismenicu*, *samo* *kao* *mali* *ugled* *kako* *Srbli* *sklanjaju* *imena* *i* *sprežu* *glagole*. Rj. VII. *Misliš* *da* *si* *vogj* *slijepima*. . . *učitelj* *djeci*, *koji* *imaš* *ugled* *razuma* *i* *istine* *u* *zakonu*. Rim. 2, 29 (*habens* *formam* *scientiae* *et* *veritatis* *in* *lege*; *die* *Richtschwur* *der* *Wissenschaft* *und* *Wahrheit* *im* *Gesetze*). *Svaki* *od* *vas* *da* *ugagja* *bližnjemu* *na* *dobro* *za* *dobar* *ugled*. 15, 2. *Nas* *imate* *za* *ugled*. Filib. 3, 17. *Postadoste* *ugled* *svima*. Sol. I. 1, 7 (*facti* *forma* *omnibus*; *ein* *Vorbild* *für* *alle*). *Sodom* i *Gomor* *postariše* *se* *za* *ugled* i *muče* *se* *u* *vječnom* *ognju*. Jud. 7. *Spali* *ih* *oganj* *dvje* *sta* i *pedeset* *ljudi*, *koji* *postaje* *ugled*. Mojs. IV. 26, 10 (*Warnungszeichen*, *Strafexempl.*). *Baeicu* *na* *tebe* *gadove* i *naružice* *te*, i *načiniću* *od* *tebe* *ugled*. Naum 3, 6. *U* *tom* *je* *pismo* *bana* *Kulina* *kao* *ugled* *za* *sve* *druge* *pogoibne*. DM. 238. *Marija* *Misirska* *hjesje* *ugled* *kakur* s *pomoću* *blagodati* *Božije* *može* *biti* *grješnik* *koji* *se* *pokaje*. DP. 94. *On* *joj* (*duši*) *stavlja* *na* *ugled* *mirni* *život* *svećenika* *Božijega* *Mihlisedeka*. 96. *Grim*, *kojega* *je* *izabrao* *Miklošić* *sebi* *za* *ugled*. Kad 2, 195.

ugledači, *ugledačī*, m. *pl.* *vidi* *uglegjani*. — *Ugovore* *kad* *čedu* *od* *strane* *djevojačke* *doći* *da* *vide* *kuću* *momačku*. *Ti* *koji* *idu* *kuću* *da* *glede*, *zovu* *se* *ugledači* *ili* *uglegjani*. Živ. 304.

uglědan, *nglědna*, *adj.* *anschnlich*, *conspicuous*, n. p.

čovjek, žena. Rj. *vidi* divan, lijep, krasan, naočit, vijgen, uzorit (*u smislu tjelesnom i umnom*). — Zaborili Jukića Stjepana... *koliko je divan i ugledan*, ne (h)ćeše ga izgubiti Turci. Npj. 2, 607. A *od sebe divna i ugledna*, ljepša cura no bijela vila. Npj. 4, 62. A! da vidiš vojvodinu Jelu, *koliko je krasna i ugledna!* 4, 155. Zemlja je bila čovjeka silnoga, i *ugledni* je sjedio u njoj. Jov 22, 8 (*potentissimus; der Mächtigte, der Angesehene*). Gospod uzeće Jerusalmu i Judi potporu i pomoć, junaka i vojnika, pedesetnika i *ugledna čovjeka*, i savjetnika i vješta umjetnika. Is. 3, 3 (*honorabilem vultu, den Angesehenen*). Rasprava pokojnoga pravoga člana, da bi bila svomu piscu *ugledniji spomenik* u književnosti, štampa se na po se. Rad 13, 168.

ugledanje, *n. verb.* od ugledati se, radnja kojom se *tko ugleda* na što: Moralni kvar, koji uzimaše mah od ugledanja na susjedno carstvo, učini te... DM. 88. *Ugledanje* na *znatne rimske patrieije* obuže i druga sva bogata plemena. 328.

1. ugledati, ugledām, *v. pf.* Rj. *u-gledati, vidi* uglati. — **1)** *ersehen, conspicio*. Rj. *vidi* i namotriti, smotriti, umotriti, usmotriti, zamotriti; opaziti; uočiti; zazdreti. *v. impf.* gledati, *isp.* ugled 1. — Otac kako *ga ugleda*, daleko istrči preda nj. Npr. 37. *Ugleda jednoga kalugjera* na jednome čošku *gje* sjedi i bronjanice u rukama drži. 96. *Ugledaju oganj* daleko u jednoj pećini. 148. *Ugleda ga paša* sa čardaka *kako jaše* pomamna dorata. Npj. 1, XLVIII. *sa se, pass.*: A kad bilo na Veliki petak, *te s' ugleda* to polje *Vidinsko*, onda Lazar mudro uredio. Npj. 4, 304. — **2)** *sa se, reflex.* ugledati se, na koga, *Beispiel nehmen an einem, exemplum capio (bonum aut malum)*. Rj. *vidi* ibretiti se. *v. impf.* ugledati se. — Milan Obrenović *ugledarši se* na nj, pritisne gotovo i Požešku (nahiju) pod svoju vlast. Danica 5, 48. *Vi se ugledaste na nas*. Šol. I. 1, 6.

2. ugledati se, ugledām se, *v. r. impf.* u-gledati se *na koga, v. pf.* 1b ugledati se, *isp.* ugled 2. — Ljubazni! *ne ugledaj se* na zlo, *nego* na dobro. Jov. III. 11. Da je ona (Anđelina) *ugledajući se* na djeda, darovala pomenutom manastiru... DM. 115. U njega (u vladike) treba da su dobra koja bi pokazivala da se *ugleda* na Hrista. DP. 13. *Ne ugledahu se* na oca svojega. Prip. bibl. 63.

uglegjani, *m. pl. vidi* ugledači. — Ugovore kad čedu od strane djevojačke doći da vide kuću momačku. Ti koji idu kuću da gleda, zovu se ugledači ili uglegjani. Živ. 304. *za obličeje* *isp.* pohogjani.

uglibiti, uglibim, *v. pf.* u-glibiti, *isp.* zaglibiti se, zaglibljivati se. *dručičje* se *glagol* *ne nahodi*. — **1)** *uglibiti koga*, učiniti da *ugazi* u glib: Gje su brodi na toj vodi hladnoj, da *ja mogu konja* *ne uglibim?* Npj. 2, 278. — **2)** *sa se, reflex.* uglibiti se: *ugaziti* u glib. — *Zaglibiti se, uglibiti se* (nema u Vuka). Rad 6, 91.

uglobiti, uglobim, *v. pf.* *einfügen, inserto (clarum in foramen, ad continentium)*. Rj. u-globiti *n. p. klin* u *rupu, v. impf.* uglobljavati.

uglobljavanje, *n. das Einfügen, insertio*. Rj. *verb.* od uglobljavati, *radnja kojom tko uglobljava* što.

uglobljavati, uglobljäväm, *v. impf.* *einfügen, inserto*. Rj. u-globljavati *n. p. klin* u *rupu, v. pf.* uglobiti, *isp. v. impf.* prosti glibiti.

ugljār, ugljāra, *m. der Kohlenbrenner, carbonarius*. Rj. *koji uglj* pati. *vidi* ugljenar, čumurdžija.

ugljāra, *f. Kohlenbrennerei, carbonaria*. Rj. *jama gdje se pati uglj*. *vidi* čumurnica, čumurnjača. — *riječ* s *takim* *nast.* kod budujara.

ugljārskō, *adj.* *Kohler-, carbonariorum*. Rj. *što pripada ugljarima* ili ugljarnu kojemu god.

ugljēn, ugljēna, *m. (loc. ugljēnu)*. Rj. *vidi* ugljen, ugljēv. *dem.* ugljenčić, ugljčak. — **1)** *eine Kohle, carbo, živ* ugljen, *brennende Kohle, carbo vicus*. Rj.

vidi i žiška. *coll.* ugljēvlje. — Jedan od seratima doleže k meni držeći u ruci *živ ugljen*, koji uze s oltara klijestima. Is. 6, 6. — **2)** (u Dubr.) *vidi* ugali (čumur). Rj. — Crno kao ugljen. Postl. 315.

ugljenār, *m. carbonarius*. Stulli. *vidi* ugljar, i *syn.* ondje.

ugljēnčić, *m. dem.* od ugljen. Rj. *vidi* ugljčak.

Ugljēša, *m.* ime muško. Rj. — *isp.* ime s *takim* *nast.* Grubeša.

ugljēvlje, *n. (coll.) die Kohlen im Ofen, carbones*. Rj. *jedinica onoga što znači ugljēvlje*: ugljen 1. — *Gasiti ugljēvlje*: kad se za koga misli da je urečen, onda mu bajalica *gusi ugljēvlje*, t. j. *živo ugljēvlje* baca u nenačetu vodu namjenjujući na one za koje se misli da su ga urekli. Rj. 83b. Uzme onu glavu i odnese kući; pa je kod kuće sažeže, i *ono ugljēvlje od nje* pošto se ohladi, *stuce* u *prah*. Rj. 808a. *Ka'* i *kovač bez ugljēvlja*. Postl. 123. *Oprčio* usnu kao *lužan bubreg* (kad se *peče* na *ugljēvlju*). 240. Ako je dakle *gladan neprijatelj tvoj*, nabrani ga, jer *čineći to ugljēvlje ogrujeno* skupljaš na glavu njegovu. Rim. 12, 20.

ugljčak, ugljčaka, *m. vidi* ugljenčić. Rj. *dem.* od ugljen. — *dem.* s *takim* *nast.* kod grumičak.

ūgnati, ūgnām (ūženēm), *v. pf.* Rj. u-gnati, *v. impf.* ugoniti. — **1)** *hincintreiben, ago in—, adigo*: ugnati koga u laž. *cf.* utjerati. Rj. *vidi* i sačjerati 1, stjerati 2. — *Ugnao* mu je miša u brke. (Priušio ga). Postl. 326. *Konja ugnu* u Tursku ordiju, te on goni Šišov' Omer-agu. Npj. 4, 318. Kad *vidi* kakvu im je *maglu* bio *ugnuo* u tikvu. Šćep. mal. III. — **2)** (u O. G.) *wegtreiben, abigo*: Utekoše Turci u Banjane, i *ugnaše* *orce* svekolike. Turska je vojska... *ovce* ostavila, *ne ugnala* *brava gjarovljega*. Rj. *vidi* utjerati 3, *isp.* oda-gnati. — *Ne čes ugnat' mahu velikoga* bez mrtvijeh i bez ranjenijeh. Npj. 4, 408.

ugnijēzđiti se, ūgnijēzđim se, *v. r. pf.* *sich ein-nisten, nidum construere, sedem figere*. Rj. u-gnijēzđiti se, *gnijēzdo* *sebi sariti*. *isp.* ulēći se (ulēžem se), *useliti* se. *v. impf.* gnijēzđiti (i se).

ugnušiti, ūgnušim, *v. pf.* (u Dubr.) *beschmutzen, inquinio, cf.* uprljati. Rj. u-gnušiti *što, v. impf.* gnušiti 1.

ūgnūt, *adj.* *vertieft, depressus*. Rj. *ugnuta* *n. p. zemlja, koju se ugnuta*. *isp.* ugnuti se. — Laka, vlaka, *prodo*, koja nije *vrlo ugnuta*. Rj. 321a.

ūgnuti se, ūgnēm se, *v. r. pf.* *sich senken, sido*. Rj. u-gnuti se (b *pred* u *otrupu* kao kod ugnjati se). *vidi* ulēći se (ulekne se), uleknuti se. *isp.* ugnut. *v. impf.* ugibati se, ugnjati se. — *Visina ljudska ugnuće* se, a Gospod će vam biti *uzvišen* u onaj dan. Is. 2, 11.

ugnjāviti, ūgnjāvim, *v. pf.* *erdrucken, elido*. Rj. u-gnjāviti, *v. impf.* gnjāviti. — *Zapovjedi* kavazima *te obojicu* (dva beza) *pritisnu* i *ugnjave*. Odrb. od ruž. 10.

ugnjčiti, ūgnjčim, *v. pf.* *kneten, subigo*. Rj. u-gnjčiti, *v. impf.* gnjčiti. — *sa se, pass.*: *Papula* od *graha*, t j. kad se *kuvan grab ugnjč* bez čorbe. Rj. 488a.

ugnjēsti, ugnjēm, *v. pf.* u-gnjesti, *v. impf.* gnjesti. — A *čuvajte* *straže* po granica(h) od Turčina, *starog dušmanina*, koji nam je *Srpsstvo ugnjetio*. Npj. 5, 2 (*biće dijalektički* *mjesto* *ugnjco, kao* da je *infinite* *ugnjčiti, koje može biti* da se *onamo, po Crnoj Gori, i govori*).

ugujiliti, ugnjili, *v. pf.* *milde, weich werden (vom Obste, z. B. der Mispel), mitesco*. Rj. u-gujiliti *roće, n. p. mušmula, kad postane* *gnjilo, meko, vidi* *umeknuti, v. impf.* *gnjiliti*. — *Teška*, *divlja* ili *kakva druga kruška*, koja se ne može *jesti* dok ne *ugnjili*. Rj. 736b. *Takice* (kruške) su *male* i *okrugle*; *dok* ne *ugnjile*, *opore* su za *je-lo*, a *gnjile* su *vrlo* *slatke*. Rj. 729b.

ngunjiti, *ngunjijem*, v. *pf.* u-gnjiti. *vidi* ugnjiliti. v. *impf.* ugnjivati. — Gnjilica, njeka jesenja tvrda kruška, koja se može jesti samo onda, kad *ugnjije*. u Lici. ARJ. III. 226b.

ngunjivati, n. *verbal.* od ugnjivati, koje *vidi*.

ugnjivati, *ugnjivam*, v. *impf.* (u Risnu) u poslovi (Posl. 110): Ja *ugnjivat'* a neko uživati t. j. ja da radim i da se mućim, a drugi rad moj da uživa. RJ. (*ralju d. v.*: drugi rad moj da uživa, dok ja *ugnjijem u grobu*), u-gnjivati. *isp.* sagnjivati. v. *impf.* prosti gnjiti. v. *pf.* ugnjiti.

ngod, (u C. G.) *in der Redensart*: na *ugod* t. j. taman, kao što treba. RJ.³ *vidi* god 4.

ngodan, *ngodna*, *adj.* — **1)** *recht, angenehm, gratus*. RJ. *isp.* prijatan. — Štu trbuhu i dobar *hlyeb* nije *ugodan*. Posl. 286. Ja sam svjema žalost oprostio . . . poslao vam vojničke barjake. Npj. 5, 231. Da je on (*glas*) *ugodan* bio za *Srpsku* *ustu*, ne bi ga Srbiji ni zaboravili. Spisi 1, 10 (*ovaj primjer može biti da ide pod 2*). Da date tjelesa svoja u *žrtvu* živu, svetu, *ugodnu* *Bogu*. Rim. 12, 1. Za to, care, da ti je *ugodan* *moj* *sejet*, oprostí se grijeha svojih pravdom. Dan. 4, 27. *Ugodno* bi *tvorcem* *odazvati* (*ga*) u vječni pokoj. Rad 9, 190. — **2)** *bequem, commodus*. RJ. *vidi* udesan 1. *isp.* ugoditi 2. — U zlato je *sablju* oblivena, u ostricu *ostru* i *ugodnu*. Npj. 2, 224.

ngodba, f. *die Befriedigung, satisfactio*: Svemu je rodu omiljela, mome babu dvorbom i *ugodbom*. RJ. *isp.* ugagjanje 1, ugodjaj. — *ugod-ba*. *riječ* s *tukim* *nast.* kod herba.

ngoditi, *ngodim*, v. *pf.* RJ. u-goditi. v. *impf.* uga-gjiti. — **I.** **1)** *kome, es einem recht machen, facio satis, probo rem alicui*. RJ. *vidi* ugoveti 1, umostiti, povoljiti. — Stane je (djevojku) *psovati* i *biti* samo da bi *ženi* *ugodio*. Npr. 133. Koji hoće *sremu* *srijetu* da *ugodi*. Danica 3, 236. I Hristos *ne* *ugodi* *sebi*. Rim. 15, 3. *sa* se, *pass.*: Gizdavoju *nevi* ne možeš *ovrlj* oko *glave* *obmotati*, t. j. ne možeš *joj* se *ugoditi* (Posl. 41). RJ. 437a. — **2)** *što, richten, zurechtmachen, constituo*, n. p. *gadlje*. RJ. *vidi* udesiti 1. — Od čelika *sablju* *pretopili*, u ostricu *sablju* *ugodili*. Npj. 2, 283. *isp.* ugodan 2. — **3)** *treffen, ferio*: A *nijesam* *drama* *ugodio*. RJ. *vidi* pogoditi (1 i 2). — N. p. *pet* *groša* u *god*, t. j. *ravno* (kao *ugogjeno*), *gerude, ipse*. RJ. 91b. U široka vrata i *sljep* *ugodi*. DPost. 142. *Sa* *srijem* *si* *Gano* *ugodio*, *da* (*nama*) *j'* *to* *Božja* *osud-bina*. Npj. 5, 503. — **4)** *ugoditi što, učiniti da se dogodi, vidí* *dogoditi*. v. *impf.* *goditi* 1. — *Bogu* se *molio*, i *što* *mu* se *molio*, *to* *ti* *ugodio*. Herc. 354. — **5)** *vidi* uglaviti 2, ugovoriti. — I s banom *sam* *sradbu* *ugodio* o *jeseni* *kada* *mene* *drago*. Npj. 2, 578. Pošto *ugodiše* *mnoge* *ugovore*. Glas. 21, 285 (*multis tractatibus concordatis*). — **II.** *su* se, *reciproč.* *vidi* *pogoditi* se, *složiti* se, *isp.* uga-gjati se, ugodjaj. — *Kučni* *pas* *kad* *godí* s *mačkom* *se* *ugodi*. DPost. 51. *Ugodite* *se*, da *vam* *dažlim*. 145.

ngodljiv, *adj.* *gefallig, comis*. RJ. *koji* *rado* *ugodi* *svakome*.

ngodnica, f. *alicuius favore utens*. Stulli. *koja* *je* *ugodna*, *ugajju* *kome*.

ngodnik, m. n. p. Božji, *der es wem recht macht, gratus, qui gratum mihi facit*: I radi su Božji *ugod-nici*. RJ. *koji* *je* *ugodan*, *ugajju* *komu*. — *Prizivajući* u pomoć sve nebeske sile i *srete* *ugoduike*. DP. 42.

ngodnost, *ugodnosti*, f. *apstrakt.* *osobina* *onogu* *što* *je* *ugodna*, *die Annuth, Annehmlichkeit, das angenehme Wesen, gratia, jucunditas*; *konkr.* *ugodnu* *stvar.* *das Angenehme, res grata, jucunda*. — Pa mu (čovjeku) već nije dosta, da se može samo u naj-većoj svojoj potrebi pomoći, nego stane tražiti još *ugodnosti*, pak najposlije *prijegje* i na *veselja*. *Prisrava* 130.

ngogjaj, m. u Stullija: ugodjaj, *vidi* ugodba, con-

cordia = (*sloga*). *isp.* ugoditi se. — *Ugogjaj* *vola* *si-jeće*. DPost. 145. *Ugogjaj* *zakon* *razbija*. 145.

ngojiti, *ngojim*, v. *pf.* — **1)** *füttern, mästen, sagino*. RJ. u-gojiti. *vidi* utoviti. *isp.* uhraniti. v. *impf.* gojiti. — Uzobiti konja, t. j. *ugojiti* *ga* *zoblju*. RJ. 774b. Vreme *slamu* *jede*, *ječam* *blato* *gazi*. (Ječam *ovje* *znači* *konj* *ugojen* *ječmom*). Posl. 39. Ne ću pogledati na *zahvalne* *žrtve* *od* *ugojene* *stoke* *vaše*. Amos 5, 22. — **2)** *sa* se, *refleks.* *vidi* odebljati, udebljati, opreteliti, opretljati, potkožiti se, utiti, utoviti se. — *Kažu* *da* *takovoga* *vukodlaka* *nagju* u *grobu* *a* *on* *se* *ugojio*, *naduo* i *pocrvenjeo* *od* *ljudske* *krvi* (*erven* *kao* *vampir*). RJ. 79b. *Gojazno* *marrinče*, *koje* *se* *lasno* *ugoji*. RJ. 92b. *Zdepao* *se*, t. j. *ugojio* *se* i, *odebljao*. RJ. 206b.

ngon, m. *die Verrentung, luxatura*. RJ. u-gon, *kad* *se* *ugane*, *učaši*, *ičaši* *kom* *ruka*, *noga*. — *ngon* (u rječniku *ngon*). *Korijeni* 70.

ngončnuti, *ugončnem*, v. *pf.* (u Perastu) *vidi* od-gonenuti. RJ. u-gone(t)nuti. *vidi* i ugonetati. *suprotno* *gonenuti*, *zagonenuti*.

ngončtati, *ugončtam*, v. *pf.* (u C. G.) *vidi* ugo-nenuti. RJ. n-gonetati. *vidi* i odgonenuti. v. *impf.* odgonetati. — *Grgur* *mrgur* *zrggukljala* *ti* *se* *erjiva*, *dokle* *ne* *ugonetas* (*verige*). RJ. 206a. *Čigličala* *jare-tina*, *čigličala* *drvetina*, *čigličala* *ti* *duša*, *dokle* *mi* *ne* *ugonetas* (*dipli*). RJ. 760b.

ngoniti, *ngonim*, v. *impf.* RJ. u-goniti. v. *impf.* prosti goniti. v. *pf.* ugnati. — **1)** *hineintreiben, ugo* in—: *ugoniti* *koga* u *laž*. RJ. *vidi* utjerivati, satjerivati 1. — *Hlito* *Jovan* *k* *vodi* *dolazio*, i u *rodu* *ugoni* *Labuda*. Npj. 2, 32. Za *gdjekoje* *stvari* *ugoni* *me* *G. Gj. M.* u *laž*. Odrb. od *ruž.* 6. — **2)** *wegtreiben, abigo*. RJ. *vidi* odgoniti.

ngonjenje, n. RJ. *verb.* od *ngoniti*. — **1)** *radnja* *kojom* *tko* *ugoni* *što* u *što* (*das* *Hineintreiben, actio* in—). RJ. — **2)** *radnja* *kojom* *tko* *ugoni* (*odgoni*) *n. p.* *ptice* (*das* *Wegtreiben, abactus*. RJ.).

ngor, m. *jegulja* *teža* *od* *po* *oke*. *Kad* *se* *jegulje* u *Gabeli* *hvataju* i *prodaju*, *koja* *je* *manja* *od* *po* *oke*, *onijeh* *se* *300* *broji* u *tovar*, *a* *ugori* *se* *prodaju* *osobito* *na* *njeru*. RJ. — *»Počerala* *svinja* *ugora* *ispod* *smokve* *kroz* *kupus*» (t. j. *meso* *je* *najbolje* *svinjsko*, *riba* *ugor*, *voće* *smokva*, *a* *zelve* *kupus*). Posl. XI.

ngoreti se, *ngorī* *se*, v. r. *pf.* n. p. *zemlja* *kad* *postoji* *neko* *vrijeme* *uzorana*. cf. *ugar*. RJ. u-goreti se. *isp.* i *ugariti*. *Daničić* *piše* *ugorjeti* (*se*). *Korijen* 72.

ngorjeti se, *ngorī* *se*, v. r. *pf.* *vidi* ugoriti se. **ngostiti**, *ngostim*, v. *pf.* *bewirthen, hospitio excipio*. RJ. u-gostiti. v. *impf.* gostiti. — U *dvoru* *sestra* *bratu* *lepo* *dočeka* i *ugosti*. Npr. 29. *Hvala* *ti*, *Bože*, *te* *možemo* *gostu* *ugostiti*! 82. *Isprati* *šuru* *neugošćena*. 88. *Ugosti* *ga* *vinom* i *rakijom* i *gospodskom* *svakom* *gjakonijom*. Npj. 2, 114.

ngotoviti, *vin*, v. *pf.* n. p. *ručak*, *večern*, *bercein*, *adparo*, cf. *uvigjati*. RJ. u-gotoviti. *vidi* i *uzgotoviti*, *zgotoviti*, *uparicati*. v. *impf.* gotoviti. — Da *sjedete* *se* *desne* *strane* *meni* i *s* *lijeve*, *ne* *mogu* *ja* *dati*, *nego* *kome* *je* *ugotorio* *otac* *moj*. Mat. 20, 23. *Evo* *sam* *objed* *svoj* *ugotorio* . . . *dogjite* *na* *svadbn.* 22, 4.

ngovaranje, n. *das Verabreden, constitutio, condictio*. RJ. *verb.* od *ngovarati*. *radnja* *kojom* *tko* *ugovara* *što*: *Posle* *mlogoga* *razgovaranja* i *ugovaranja* *pristanu* *obojica* *na* *ovo*: 1) *da* *Srbi* . . . *Miloš* 121.

ngovaratí, *ugovāram*, v. *impf.* *verabreden, constituo, condictio*. RJ. u-govarati. *vidi* uglavljivati 2, *glaviti* 1. v. *pf.* ugovoriti. — *Jadrani* *stanu* s *Turcima* *ugovaratí* *kako* *će* *unapredak* *pod* *vladom* *njihovom* *živjeti*. RJ. 826b. *Govori* *se* *da* *su* *gdjekoji* *ugovarali* *ako* *jedna* *rodi* *muško* *a* *druga* *žensko* *da* *će* *se* *opri-tateljiti*. Kov. 43. *Govore* *riječ* *kunući* *se* *lažno* *kad* *ugovaraju* *vjeru*. Os. 10, 4. *Ugovarajući* s *bugarskim* *carem* *Mihailom* *Asenom* *ugovor* *radi* *zajedničke* *obrane*

i rojevanja Dubrovčani potanko kazaše svoje megje. DM. 210. Ugovarajući družba s Radoslavom. 218. Ne vidimo da je što novo ugovarano za trgovinu. 257.

ugoveti, ugōvēni, *v. pf.* (u Srijemu i u Bački) tako po istočnom gorovu; po južnom u-govjeti, ugōvijem. *isp.* Rad 6, 82. — **1)** *vidi* ugoditi 1. Rj. *v. impf.* gōvjeti (gōvijem). — »Kakav ćeš mi sada nauk dati, kako će ti majci ugoveti.« Lako ćeš mi majci ugoveti: doće legni, a rano ustani.« Npj. 1, 60. — **2)** ugovēo nešto, t. j. po'rgjao, *abfallen, marcesco*. Rj. **ugōvjeti**, ugōvijem, *v. pf.* *vidi* ugoveti.

ugovōr, *m. die Verabredung, die Besprechung, colloquium (besonders die Verabredung, wann und wie die erbetene Braut abgeholt werden soll), cf.* uglava, kolači. Rj. *vidi* i jabuka 3; pogodba 1, uvjet; der Vertrag, Kontrakt, pactio, pactum, conventum, foedus. — Olišli na prsten; na ugoror; na jabuku. Rj. 285a. Oni su iz početka čas Greina (po ugovoru) pomagali protiv Avara. Danica 2, 74. Da bi taj ugoror trgnji ostao, uredi se, da se . . . 3, 136. Srpski je prvi i posljednji ugoror o miru bio, da im se dahije predadu u ruke, 3, 185. Dokazujući, da se ni na kakav ugoror osloniti ne može, dok . . . 5, 30. Turski car pogazi i Akermanske ugorore. Miloš 172. Jer se Pariz predaje na ugoror. Žitije 77. Pokvari ugoror, odbaci gradove, ne mari za čovjeka Is. 33, 8. U ugororu reč uglariše kako će megju sobom živjeti . . . dubrovačka vlastela sama učiniše ovaki ugoror s Radoslavom. DM. 28. Učinjen bi izmagnju njih ugoror. 36. Zakonik u njoj razumiye zemlju danu kome da je uživa pod ugororom, kao: da je ne pokloni drugome ni proda. 59. Potrdi Dubrovniku pregjašnje ugorore za trgovinu i za sud. 107. Ugovarajući s bugarskim carem ugoror radi zajedničke obrane i rojevanja. 210. Da su Dubrovčani u ugororu s Nemanjom ugovorili da . . . 211. Kako su Dubrovčani cijenili stare probične ugorore, vidi se iz toga što su u ugororu ugovorili da mogu ostati su Srijom u prejašnjim ugorovima. 214. Koji s Dubrovnikom imahu ugoror, ne mogahu učiniti mira bez njegova znanja i dogovora. 217. Tada se ugovarao ugoror za obranu i napadanje. 218. Čineći ugoror s Radoslavom. 232. Sve pogodbe, koje nalazimo u drugim trgovačkim ugorovima. 238. S njim učiniše ugoror protiv Proša. 245. U ugororu Balšiću Zetskoga s Dubrovnikom. 257. Pošto ugodiše mnoge ugorore. Glas. 21, 285 (multis tractatibus concordatis).

ugovōriti, ugōvōrim, *v. pf.* Rj. u-govōriti. *vidi* uglaviti 2, ugoditi 5. *v. impf.* ugovarati. — **1)** *erhaben, condico*. Rj. — **2)** svadbu, Heirath stiften, nuptias concilio. Rj. — *primjeri* za 1 i 2: Ne mogući se u tome izmagnju sebe drukčije pogoditi ugorore: jedan da prezignje planine, drugi da gradi crkvu. Rj. 79a. Dao volove pod izor, ili na izor, t. j. dao drugome da njima ore pa da mu da za to žita koliko ugorore. Rj. 228b. Nije mene care opravio, da ja pijem po Legjanu vino, već da s tobom svadbu ugororim. Npj. 2, 133. Ugorore kad će biti svadba, koliko će biti svata, i t. d. Kov. 47. Ugorore mir, da Srbi plaćaju Turcima . . . Miloš 8. Za godinu 1808. ugorore Rusi s Turcima primirje. Sovj. 26. Lazar učini s njima (s Turcima) mir ugovorivši plaćati im godišnji danak. DM. 87. Da su Dubrovčani u ugororu s Nemanjom ugovorili da budu slobodni od danka . . . Jednu polovinu Konavlja dobi Radoslav . . . ali ugorori za nju da mu se daje po 600 perpera na godinu. 211.

ugovōrnik, ugovornika, *m. Kontrahent, contrahens*. Rj. koji ugovara ili ugorori što s kim. — U ugorovima Dubrovnik utvrđivaše da mu ugovornici pomazu. DM. 217. Dubrovnik ne obričaše ni jednome svom ugovorniku. . . Dubrovčani obećavaše dati pomoć svojim ugovornicima na moru i na sulu. 218.

ūgrabiti, hīm, *v. pf.* Rj. u-grabiti. *v. impf.* gra-

biti. — **1)** *erhaschen, arripio, comprehendo*. Rj. *vidi* ujnagmiti, šćapiti (rukom ugrabiti). — Čiji čobani u proljeće s ovcama navrh Kape ugrabe, oni pasu planinu ono ljeto. Rj. 263a. Skočii sluga, zmiju dofačila, i baci ju moru u pučinu. A kad sluga doma dohodila, al' je zmiju prvu ugrabila, i došla je u kriose majci. Npj. 2, 62. Koji znadu ugrabiti' poštenje, gje se s'jeku glave od Turaka. 4, 55. Brže hježi vojvodinoj kuli, eda bi ga skapulala kula . . . pak je bijelu kulu ugrabio, ter uteče u bijelu kulu. 4, 162. Pop zapovjedi mladijencima da se ondje odmah poljube. Ako mladoženja . . . uzda se da će iznenada moći ugrabiti te djevojku poljubiti, on postuša popa. Kov. 79. — **2)** (u Dubr.) kome što, t. j. oteti, *entreissen, eripio*: Što ti Bog da, niko ti ne ugrabi (Posl. 360). Rj. — *Od dželatu sablju ugrabio*, njom mu rusu osiječe glavu. Npj. 4, 92. Al' zaludu braću klikovaše, oružje im Turci ugrabiše. 4, 515.

ugrāditi, ūgrādīm, *v. pf. einbauen, instruo*: Dva gjevera Gojkovicе mlade, uzeše je za bijele ruke, pvedoše u grad da ugrade (Npj. 2, 122). Rj. u-graditi što u što, *isp.* uzidati. *v. impf.* ugragjivati.

ugragjivānje, *n. das Einbauen, instructio*. Rj. *verb.* od ugragjivati. radnja kojom tko ugragjuje što u što.

ugragjivati, ūgragjivēm, *v. impf. einbauen, instruo*: Turiše je u grad ugragjivat' . . . nzidaše dori do koljena (Npj. 2, 122). Rj. u-gragjivati. *isp.* uzigjivati. *v. impf.* prosti graditi. *v. pf.* ugraditi.

ūgreci, *m. pl. u zagoneci, cf. ugrkinja*. Rj.

ūgrešiti, šī, *v. pf.* (u Srijemu) počelo greš bivati (pošto se grožgje očisti od cvijeta i puca narastu kao u greša), *Beeren bekommen, ansetzen, baccae existunt, cf. usačmiti* se. Rj. u-grešiti. drukčije se glugol ne udazi. *isp.* greš.

ūgreznuti, znēm (ūgreznuh i ūgrezoh, ūgreznu i ūgrezne), *stecken, versinken, demerji*: Ugrezoše u krv do koljena. Rj. (za primjer *isp.* kod ugaziti: ugazila u krv do koljena Here. 5). u-greznuti. prosti greznuti.

Ūgričić, *m. ein junger Ugrin*: Da se tebe pogledati golemoga Ūgričiću. Rj. mlad Ūgrin.

ūgrijati, ūgrijēm, *v. pf. erwärmen, calefacio*. Rj. u-grijati. *v. impf.* ugrijevati. — **1)** Vašice pritiškiju ugrijanijem lućem. Rj. 56a. Ugrijaću ja tebi uši. (Izbiću te, proćupaću te za uši). Posl. 326. Ni Danila ne može umiriti, jer je momče vrlo ugrijano. Npj. 5, 22. — **2)** sa se, *refleks. i pass.*: Užditi se, *vidi* zapaliti se: uždile mi se noge, t. j. ugrijale se. Rj. 770b. Ko s' ugrijo, vodom s' razlagjuje. Npj. 4, 253.

ūgrijevānje, *n. das Wärmen, calefactio*. Rj. *verb.* od ugrijevati. radnja kojom tko ugrijeva što.

ūgrijevati, ūgrijevām, *v. impf. erwärmen, calefacio*. Rj. u-grijevati što. *v. impf.* prosti grijati. *v. pf.* ugrijati.

Ūgrin, *m. (st.) vidi* Madzar: Šator penje Ūgrin Janko. Rj. *pl. nom.* Ūgri, *gen.* Ūgārā. *vidi* i Ugar. mlad Ūgrin: Ūgričić.

Ūgrinja, *f.* ime žensko. Rj. imena ženska s takim nast. Despinja, Krstinja.

ūgristi, ūgrizēm, *v. pf.* Rj. u-gristi. *v. impf.* ugrizati. — **1)** *anbeissen, admordeo*. Rj. *vidi* zagristi 1. — **2)** (u Dubr.) *vidi* ujesti. Rj.

ūgrizak, ūgriska, *m. das Angebissene, admorsum quid, c. g. pomum, panis*. Svak se čuva da tuj ugrizak nehotice ne zagriže, jer kažu da će se svaditi s onijem čiji je on. Rj. *vidi* zagrizak. što je ugrizeno, zagrizeno, *n. p.* ugrizena jabuka, ugrizen kruh.

ūgrizānje, *n. das Anbeissen, admorsio*. Rj. *verb.* od ugrizati. radnja kojom tko ugriza što.

ūgrizati, ūgrizām, *v. impf. anbeissen, admordeo*: Ako je med i sladak, ama ne valja prst ugrizati. (Posl. 4). Rj. u-grizati. *isp.* ujedati, ujedati. *v. impf.* prosti gristi. *v. pf.* ugristi.

ugrk, *m. crv*, što živi ljeti u goveda ispod kože. Rj. — Značenje (korijenu) koje je u *gorjeti*: grnac, može biti i *ugrk* (isp. *žičak*). Korijeni 72. isp. *žičak 3* (*crv u žitu*).

ugrkinja, *f.* u ovoj zagoneci: *Ugrkinja* vodu nosi, *ugroi* je susrećeše, *ugrkinja* zemlji pade, *ugreima* vode dade. Rj. *odgonetljaj*: *krmača i prasci*.

ugrudati se, *ugrudām se*, *v. r. pf.* *sich klumpern, sich in Klumper zusammensetzen, klumpig werden, glebosum fieri*: *ugrudala se zemlja*. Rj. *ugrudati se, kao sabiti se u grude*. *vidi* uplatati *se*. *v. impf.* *isp. grudati se*.

ugrūhati, *ugrūhām*, *v. pf.* *u-ugrūhati n. p. ječom*. *v. impf.* *gruhati 4*. — *Imadeš li . . . i mom atu arpe ugrūhate?* HXpj. 3, 561 (*arpa* ječam*).

ugrušati se, *ugrušā se*, *vidi* *progrušati se*. Rj. *v. r. pf.* *u-grušati se*. *v. impf.* *grušati se*. Gruševina, *ugrušano slatko mlijeko*. Rj. 105a. *Sumuzga, kad se snijeg i grad i kiša ugruša*. Rj. 725b.

ugrušiti, *ugrušim*, *v. pf.* *zerstossen, contundo, ef. zgrušiti*. Rj. *u-grušiti n. p. soli, utučti je, ali da ne bude vrlo sitna*. *isp.* *istučti 2, utučti 1*. *v. impf.* *grušiti*.

ugursuskī, *adj.* *halunkisch, nebulosum*: *ugursuze ugursuskī!* Rj. što pripudu *ugursuzimu ili ugursuzu kojemu god*.

ugursuz*, *m. der Halunke, nebulo*. Rj. *čovjek rajar, bez poštenja*, *vidi* *horjatij*, *hula 2*, *hulja*, *huncut*, *huncutin*, *kalaš 1*, *ništa-čোক*, *ništavac*, *nitkov*, *nitković*, *vuncut*. *isp.* *pougursuziti se* (*postati ugursuz*)

ugursuzluk*, *m. die Halunkerei, Liederlichkeit, nequitas*. Rj. *ugursuskī posao*, *vidi* *vuncutarija*.

ugušiti, *ugūšim*, *v. pf.* *ersticken, suffoco*. Rj. *u-gušiti*, *vidi* *zagašiti*. *isp.* *udušiti, udaviti*. *v. impf.* *ngušivati*.

ngušivānje, *u. das Ersticken, suffocatio*. Rj. *verb.* *od ugušivati*, *radnja* *kojom lko ugušuje što*.

ngušivati, *ngūšijem*, *v. impf.* *ersticken, suffoco*. Rj. *u-gušivati*, *v. impf.* *prosti gušiti*. *v. pf.* *ugušiti*.

nguzvati, *nguzvām*, *v. pf.* *n. p. haljinu, zerkućken, infringo*. Rj. *u-guzvati*. *vidi* *nguzveljati*. *v. impf.* *gužvati*.

nguzvĕljati, *ljām*, *v. pf.* *vidi* *uguzvati*. *u-guzvĕljati*. *v. impf.* *gužveljati*.

1. ŋgĕjĕnje, *n. Rj. verb.* *od ŋđiti*. — **1)** *radnju* *kojom lko ŋđi meso* (*das Zerstückeln, dispersitio*). Rj. — **2)** *stanje* *koje biva, kad što ŋđi kome* (*das Schaden, Uebelthum, noxietas*). Rj.

2. ŋgĕjĕnje, *n. verb.* *od ŋđiti*. — **1)** *stanje* *koje biva, kad lko ŋđi za kim ili za čim*. — **2)** *radnju* *kojom srinje ŋđi*.

ŋh! *interj.* *uh! ah! ah!* *cf.* *u. Rj.* *uzvikuje se u muci ili u jadu*. *isp.* *teško!* — *Ipred kuće zatrunjene, uh mi vazala!* Rj. 198b.

ūhabati, *ūhabām*, *v. pf.* (*ein neues Kleid*) *strapaziren, attero (pannum)*. Rj. *u-habati n. p. haljinu*. *vidi* *pohabati 1*, *uharati*. *v. impf.* *habati*.

ūhabiti se, *ūhabim se*, *v. r. pf.* *u-habiti se*, *vidi* *onerediti se*, *okrhati se*, *opogamiti se*, *osrati se*. *isp.* *pohabiti*. — *Lasno se je u svoje gaće uhabil!* DPostl. 53. *Najzločestija se koza u stap uhabi*. 68. *Prišten prdi, a uhabljen smrdi*. 102.

ūhapsiti, *psīm*, *v. pf.* *J. Bogdanović*. *u-hapsiti koga, mcutati ga u haps*. *v. impf.* *hapsiti*.

ūhār, (*u Dubr.*) *vidi* *zauvar*. Rj. *u-har, na korist, prohibit*. *za-u-har, s promjenom glasa h na v: za-u-var*. — *Iz tugje njiye i vagan prge zauvar je*. Postl. 100. *Strano je staro har* (*χαρις*) *a od toga će biti sadanje u har, za uhar*. Osn. 54.

uharāčiti, *uharāčim*, *v. pf.* *koga ili što, zinsbar machen, tributarium facere*: *Uharāči mjesta i gradove*. Rj. *u-harāčiti koga ili što, učiniti da bude pod harāčem*. *vidi* *potharāčiti*. *drukčije se* *glagol ne ubazi*. — *Navuhodonosor najprije uharāči Judeju*. Prip. bibl. 94.

ūharati, *ūharām*, *v. pf.* (*u Dubr.*) *n. p. haljinu, abtragen, abnutzen, usu detero, cf.* *uhabati*. Rj. *u-harati*. *vidi i pohabati 1*. *v. impf.* *harati*.

ūhat, *adj.* *koji ima uši, suprotno* *čubrast*. — *Noć je uhata, a dau okast*. DPostl. 85. *takva adj.* *kod bogat*.

uhiliti*, *ūhīlim*, *v. pf.* (*u C. G.*) *kao prenemoci se, in Ohnmacht fallen, deficio prae dolore*. Rj. *u-hiliti*. *kao onesnesnuti od bola ili od jada*. *drukčije se* *glagol ne nahodi*.

uhiljaditi se, *diū se*, *v. r. pf.* *vidi* *utisućiti se*. *Stulli*. *u-hiljaditi se, umnožiti se na hiljade*. *v. impf.* *hiljaditi se*.

uhinjiti se, *ūhīnjim se*, *v. r. pf.* *vidi* *ninjiti se*. *vidi i učiniti se II 2*. — *uhinjti se n. p. zdrav, da je bolestan*. *isp.* *blukaviti se*.

ūhitati, *ūhitām*, *v. pf.* *u-hitati*. *vidi* *pohitati, pohitjeti*. *v. impf.* *hitati 2* (*hitjeti, žuriti se*). *Pak uhita, vatri* (*džeferdanom*). Npj. 4, 412.

ūhititi, *ūhit*, *v. pf.* (*u Dubr.*) *vidi* *uhvatiti*. Rj. *u-hititi*. *vidi* *ufititi*. *v. impf.* *hitati 3* (*hvatati*). — *Uhitio me drlat*. Rj. 142a. *Ako gaće ne skvasi, ribe ne uhiti*. DPostl. 1. *Uhitio ga je za srce*. 145. *Uhitil miša u stupicu*. 146. *Ona ščaše bježat u Turaka, ne dade joj Strahinić bane, za desnu je ruku uhitio*, *privede je k puljatu gjogatu*. Npj. 2, 286. *su se, refleks.*: *Uhitio se vrlo stupa*. DPostl. 146.

ūho, *n. (pl. ūši)*. Rj. *gen.* *ūšī, ūšijū, dat. instrum. i lok.* *ūšima*, (*uvo, pl. uveta*). *dual* *dvije uši, dva uha*. *dem.* *ušice*. — **1)** *das Ohr, auris*. Rj. *u čovjeka i u životinje*. — *Zagluhnuše mi uši* (*n. p. kad na blizu pukne top*). Rj. 169a. *Krujo, čovjek bez uha*. Rj. 305a. *Narogušiti uši*. Rj. 404b. *Načuliti uši*. Rj. 411a. *Čuliti uši*. Rj. 762a. *Umom ami, a ušima stričem*. Rj. 781b. *Čubrast, bez ušiju*. Rj. 829a. *To se odmah razglasi . . . te dogje u uši i bratu njeoruo*. Npr. 86. *U toga cara bile su uši kozje*. 150. *Bila aždaha strahovita sa dvije uši*. 187. *Odsijećem joj (aždahi) glavu . . . evo joj ureta od glaves, pa izvadi uši i na sto ih baci*. 193. *Zar na ušima sjediš?* (*te ne čuješ*). Postl. 86. *I duvar uši ima*. 96. *Ja govorim, a on ni u uho*. 107. *Jedno drugom do uha*. 113. *Ugrijaću ja tebe uši*. (*Izbiću te, proćupaću te za uši*). 326. *Udarim te, da ti jedno uho pjera, a drugo plaće*. 327. *Ušima u ne očima valja se žeuiti*. 339. *Tu se gjogat boju osjetio, nogam' kopa, a ušima striče*. Npj. 4, 229. *Duvak mećem, a na uvo šapćem*: *O gjevojko, jedna nevjernice!* Herc. 129. *Dogagjaj moje žene dogje na skoro do ušiju nježina roda*. *Danica 2*, 141. *Pravila, na koja je pesmotvorac pazio* (*no i to ne osećajući, nego samo držeći se uru i glasa u pevanju*). Opit XIX. *Grk i Talijan zatisnuo bi uši od orakih riječi* (*prst, krst*). Rj. XXX. *Evo učiniti nešto u Izraelju da će zujati oba uha svakome ko čuje*. Sam. 1, 3, 11. *Dobar hajvan ne zna govoriti: ušima munja, a kopa nogama*. B. *Islamović*. 37. Rp. — **2)** *n. p. u lonca, der Henkel, ansu*. Rj. *uho ili uši u stvari*: *Bradaš, lonca najveći od jednoga uha, pa ima usnu kao bradu otoboljenu*. Rj. 39a. *Motične uši*. Rj. 369a. *Nadžak . . . s druge strane ima dugačke uši*. Rj. 412b. *Sjekirne uši*. Rj. 683b. *Uspерica, uspernica, lijevi (debeli) kraj u raonika od ušiju pa gore do nokta*. Rj. 789b. *Čubrene uši*. Rj. 817a. *U našega čabra grozdene uši*. Postl. 333. *Lakše je kamili proći kroz iglene uši nego li bogatome ući u carstvo Božije*. Mat. 19, 24. — **3)** (*u C. G.*) *nema je u žensko me uho, t. j. megju ženama Rj.* — *Za što baš u rod?* *Ta nije se, veseo bio, zatrlo žensko uho*. Megj. 107. — **4)** *u imenima bilju: Babino uho* (*gljivica*). Rj. 10a. *Zeće uho* (*trava*). Rj. 209a. *Lisiće uho* (*trava*). Rj. 330a. *Mačoro uho* (*trava*). Rj. 349b. *Pasje uho* (*trava*). Rj. 490a.

uhobolja, *f.* *nek te Bog sačuva uobolje i zubolje*. *J. Bogdanović*. *uho-bolja, kad uho boli, tako slož. riječi kod glavobolja*.

uhoda, *f.* — **1)** *der Spion, Kundschafter, explorator, cf.* uvoda: Uhodu je uhodila divno. Rj. u-hoda, ko uhodi **2.** *vidi* uhodnik, špijun, žbir. — Stanu Jakovu tajno govori, da je (Čurčija) *Turska uvoda*. Danica 3, 181. — **2)** *djelo kojim tko uhodi, špijuni.* *isp.* uhogjenje **2.** — Ko će kuli na uhodu sići, uhoditi bega Ahmedbega. HNpj. 4, 582.

uhodića, *f.* u *Muhamedovcu žensko koje uhodi prije rjenčanja momkoru kuću* (u Sarajevu). Dr. Gj. Šurmin.

uhoditi, *uhodim, v. impf.* — **1)** *hineingehen, intro:* Na litre uhodi, na drame ishodi (n. p. bolest. Posl. 188). Rj. u-hoditi. *vidi* ulaziti. *v. pf. slož. uči, i syn. ondje.* — **2)** *auskundschaften, erspähen, exploro:* Da uhodi vatra kod Kuside. Dobar ih je hajduk uhodio. Dobar sam ti *šičar uhodio*. Rj. (u ovom je značenju čini se, *glagol* i *perfektivan*). *vidi* špijuniti. — Da otide dolje niz planinu, da urodi silu i scatove, je li mlogo konja i junaka, možemo li boja učiniti? Npj. 3, 195. Pošlji ljude da uhode zemlju Hanansku. Mojs. IV. 13, 3.

uhodnica, *f.* — **1)** Kolegijani kolo grade, šta ćemo im darovati?... jednu kravu trećakinju, jednu kozu ležakinju, i gjevojku uhodnicu. Herc. 343. — **2)** uhodnica *pečla*. *vidi* uvodnica **1.** — **3)** uhodnica *ovea*. *vidi* uhodnica **2.** uhotka, uvotka.

uhodnik, *m.* *vidi* uvodnik, i uhoda **1.** — »Da uhodi kulu i avliju«... Lako b', beže, našo uhodnika.« HNpj. 4, 429.

uhogjčuju, *n.* Rj. *verbal. od* uhoditi. — **1)** radnju kojom što uhodi (ulazi) u što (das Hineingehen, introitus. Rj.). — **2)** radnju kojom tko uhodi (špijuni) n. p. tugju zemlju (das Spioniren, exploratio. Rj.). *isp.* uhoda **2.**

uholaća, (u Dubr.) *uholaža, f. der Ohrwurm, forficula auricularia.* Rj. ūho-laža, drugoj polj. *osn. u* lazi, *i s* promjenom glasu *ž* *uu* *č*: uhō-laća. *isp.* Osn. 58. *vidi* i (uholež, uholjez) uvolež, uvoljez; ulož. *črv* (koji u uho ulazi?).

uholež, *m.* *vidi* uvolež.

uholjčez, *m.* *vidi* uvoljez.

uhor, *m.* (u Herc.) *ridi* ober. Rj. u kokota ono crveno meso na glavi. *vidi* i hutor, hober, kresta. — Starinska je priča ostanula, kako tu su uhor otkinuli, bez uhora mogaše živjeti... pa ostaće priča ka' kokotu. Npj. 5, 499. — izgubivši u nas sprijeh h: uhor. Korijeni 319. *riječi s* takim *nast. kod* divor.

uhotka, *f.* (u C. G.) u proljeće *jaynje*, u jesen *šilježe*, na drugo proljeće *dvizica*, a na treće, ako se ne ojačnja, onda je uhotka, *cf.* kozle. Rj. *vidi* uvotka. — Dok sisa, donde je kozle, a poslije *javc* do godine, pa onda *dvize*, pa *trećak* a žensko uhotku, uvotka. Rj. 282b. uhod-ka. *osn.* uhod. Osn. 300.

uhraniti, *uhraniim, v. pf. mästen, sagino.* Rj. u-hraniti. *isp.* ugojiti, utoviti. *v. impf.* hraniti. — Žirovnjak, *krmak uhranjen žirom*. Rj. 159b. Kukuružnjak, *krmak koji je uhranjen kukuruzinu* (za razliku od žirovnjaka). Rj. 313b. Ječam trće a rakija viče. (Uhranjen konj trči, a pijan čoek viče). Posl. 114. *sa se, pass.*: Kad se dete dobro uhrani i ugoji. Čivuti zapovede materu da ga ispeče. Npr. 139.

uhrpati, *pām, v. pf.* — U'rpaj to žito, pa siplji u vreće. J. Bogdanović. u-hrpati što, u hrpu snijeti. *glagol se drukčije ne nalazi.*

uhvatak, *uhvatka, m. t. j.* junac, koji se hvata u plug, (*junger*) *Zugochs, jumentum.* Rj.

uhvatiti, *uhvaćim, v. pf.* Rj. u-hvatiti. *vidi* uhititi, uhititi; njakariti, sjakariti **2.** šćepati. *v. impf.* hvatati. — **1.** **1)** *ertappen, fangen, capio,prehendo:* Od kule su haber uhvatili. Rj. — U'hratio mi grč nogu. Rj. 105a. U'hrati ga drhat i groznica. Rj. 142a. Djevojke uhvatile kolo pa igraju. Rj. 147a. U'hratio ga luđilo. Rj. 334b. U'hrati ga mčarava. Rj. 537a. Kad dijete uhvati mali fras, kažu: prekojasilo se. Rj. 573b. Kada bi

ga volja ufatila, il' junaka žegja presvojila. Rj. 580a. Da ranije *konak uhvatimo*. Rj. 594a. Uvjeriti se. **2)** *zadati. u'hratiti vjeru...* Uvjernik, jedan od onih, koji su uhvatili vjeru među sobom. Rj. 765b. Kad ga prvi san uhvati, žena mu polako izvnuće košulju ispod glave. Npr. 55. Zet i njega uhvati u laži. 88. Te on nju (tičicu) uhvati... tica snijela dva jaja... ova dva jaja da proda i što od njih uhvati da im (djeci) za ono kruha kupi... što ču za ovaku mala dru jaja uhvatiti?« 116. Kada ga car ugleda, uhvati maštubuk šćeri govoreći joj: »Evo ti muža!« 120. Pa ih onje uhvati noć. 147. Pa sestru uhrati za ruku. 186. Riba uhvati dijete u čeljusti. 214. Zametnuti kome mrežu (kao da bi ga uhvatio u nju. t. j. namjestiti pletke). Posl. 84. U'hratio šarova za rep. (Opio se). 338. Kad to vidje lijepa djevojka, pod Maksimom konja ufatila. Npj. 1, 399. Na livadi kolo uhraćeno, u tom kolu ljuba Damljanova. 1, 405. U'hratiše konje u kočije. 1, 539. I mnogo je roblje uhratio. 4, 7. Žestoke me uhvatiše mišči. 4, 40. Jednom rukom ufati oruže, drugom brata pod pazuhu Marka. 4, 86. Koliko je grlo u gjevojke, što joj nije gjerdu ufatio, bi joj stala ruka od hajduka. 4, 155. Koji bratac mile seje nema, sad je može za blago kupiti, svojoj drušći mjesto uhvatiti. 4, 201. Ja ne mogu ralu uhvatiti, nit' umijem orat' ni kopati. 4, 239. Mogu mene opkoliti Turci, pa u ruke živa uhvatiti. 4, 303. Kod ovaca niko biti ne će... sade smo im zgodu uhvatili, da ndrmo na gradsku planinu. 4, 417 (isp. ulučiti priliku. Npr. 201). U široko Turci uhratiše od Babljaka zelene planine do dno Lisa visoke planine. 4, 441. A oni uhratiše busije, stanu se braniti. Danica 3, 182. Da trči, da uhvati Beograd, dok još nisu Turci stigli. Miloš 52. Ostalo, koje brzicu uhratila i odnela, sahranjivano je, gde je koje hvatano. 93. Načiniše vijeću kako bi ga (Isusa) uhvatili u riječi. Mat. 22, 15. Kako bi Isusa iz prijevare uhvatili. 26, 4. Preži i idi, da te ne uhvati dažd. Car. I. 18, 44. Složno pristaje i suprot tebi vjeru uhratiše. Ps. 83, 5. *sa se, pass.*: Da se oni u tom ne bi uhvatili u laži. Danica 3, 188. Ko izljeze iz jame, uhratiće se u zamku. Is. 24, 18. Hvališa se spuzva niza stepenice i uhvati maglu! Mil. 6 (poljegne, uzme utrenik). — **2)** kad se vatra kreše pa trud ne će da se zapali, kaže se: ne će da uhvati, *Feuer fangen, scintillas excipere:* Ne uhvati, da je Bog ubije. Rj. — **II.** *sa se.* uhvatiti se. Rj. — **1)** *unbeweglich bleiben, nicht bewegt werden, erstarren, consisto, non moveor,* n. p. ruka, noga, mjesec, sunce (kad pomrči). Rj. U'hrati se ruku, nogu, kad se kao ukoči. — Izjelo se sunce, *cf.* pomrčati, uhvatiti se. Rj. 224b. U'hrati se mjesec u proljeće, jedan danak tri puta se hvata. Npj. 4, 132. — **2)** *refleks.* uhvati se, što se postarši kao raširi: Birza, plijesan koja se uhvati povrlh vina. Rj. 27a. Žabokrečina, kao (zelen) kajmak, koji se uhvati po vodama koje ne otječu. Rj. 154a. Pokorušiti se, smrznuti se malo (kao da se po zemlji uhvati kora). Rj. 531b. Kad se mrak uhvati, oni se dogovore da... Npr. 187. — **3)** *refleks.* uhvatiti se za što ili čega: Niz prozor nekaka žena spušta svoje kose zlatne, te on pritrči i uhvati se za one kose, te ga izvnuće u kuću. Npr. 94. Brod je jedrio, i on se već nije mogao njega uhvatiti. 251. Ivanu se za skut uhratiše: »O Ivane i otac i majko!« Npj. 4, 198. Onda se gdjekoji stavei uhrate za brudu. Danica 3, 192. — **4)** *reciproč.*: Iz kola kučke da se igramo. Igrači stanu u kolo i uhvate se za ruke. Rj. 224b. U'hratiti se, ili obrvati se s kime u kosti. Rj. 293a. Lijeveke. Igrači se uhrate jedan drugome za počas ostrag. Rj. 327b. Ali tek što se uhrate u kolo, dune nekakav vihar i sve tri odnese. Npr. 27. Kako aždaja izigje uhvati se s njim popojaske, pa se ponosi letni dan do podne. 46. Pa se uhvate popojaske. 47. Ko se s kime uhratio, da se ljubimo. Npj. 1, 173.

uići, *uičjem, v. pf. viditi* učić: Pa uičje u avliju

Vuče. Pa on begu pod šator *uigje*. Rj. u-ići. *syn. kod ući. v. impf. ulaziti, uhoditi* 1. — Ščaše Arap da zametne kavgu, ali Sarac svezan na vratima, ne dade mu *unutra ući*. Npj. 2, 397. Kad u gori *ušli u Turke*. 3, 341. Pred crkvom je konja odsjednuo, pa *uigje u bijelu crkvu*. 4, 16.

niždānje, *n. das Beissen, morsus*. Rj. *verb. od nijedati. radnja kojom tko nijeda*.

niždāti, niždām, *v. impf. beissen, mordeo*. Rj. u-ijedati. *vidi uvijedati, ujedati. isp. ugrizati. v. pf. ujesti.* — Pas koji (mnogo) laje, *ne uijeda*. Posl. 246. Ujesti ližući, a izljesti *uijedajući*. DPost. 146.

niimānje, *n. verbal. od uimati*. Rj.

niimāti, niimām (niimlēm), *v. impf.* Rj. u-imati. *v. pf. ujmiti. isp. ujam.*

niiništiti, u zagoneci: *Uiništi ga, ukladušti ga, polego se, zaucajti ga (stative)*. Rj.

niinjiti se, niinjim se, *v. r. pf. (u Srijemu) sich verstellen, (zdrav da je bolestan), simulō*. Rj. u-injiti se (h je otpalo). Korijeni 308. u-hinjiti se, *učiniti se II 2. isp. hinjiti; himba (nu stoji mjesto n pred b), op-hinja (obinja)*.

niisati,* nišē, *v. impf. gut anstehen, decet, cf. do-likovati, ličiti*: Daj, Simune, dvije puške male, da ja vidim bi li mi uisale. Rj. *glagol se drukčije ne nahodi. syn. kod prilieći*.

niiščiliti,* niim, *v. pf. (im Ringspiel) errathen, dirino. cf. pogoditi*. Rj. u-iščiliti. *glagol se drukčije ne nalazi. isp. iščil.* — Po varošima gdješto kriju prsten pod fildžane mjesto kapa, i onda je mnogo teže *uiščiliti* (t. j. pogoditi gdje je). Rj. 618a.

ni! **ni!** *interj. schreit man zu den Krähen, die man verschuchen will, vor dispellentis cornices*. Rj. *uzvikom se ovim razgore vrane. isp. ujkati (ujkala košuticu djevojčica. Here. 247), ujnuti*.

1. **nija**, *m. hyp. od ujak*. Rj. *vidi ujo, ujko*.

2. **nija**, u pjesmi: *Aja, uja, pust, pust* lunja. Rj. *uzvik tobože u žalosti. isp. aja 2*.

3. **nija**, *f. die Rast, Erholung, das Ausschmauben, respiratio, requies*. Rj. *odmor. isp. ņjati*.

nijar, nijea, *m. vidi ujak*. Rj. *materin brat. hyp. nja, ujo, ujko.* — Drugi otkup od mogega *ujca*, od moy *ujca*, brata materina. Npj. 3, 548.

nijamiti, nijamim, *v. pf. — 1) erwischen, erhaschen, apprehendo, cf. ugrabiti*. Rj. u-jagmiti. *vidi i šcapiti. v. impf. jagmiti.* — Iz oblaka prsten pade, *ujamiti ga kolovogja*. Npj. 1, 114. Pa od bega *sablju ujamito*. HNpj. 3, 118. Hajmo njemu stazu *ujamiti*. 3, 539. — 2) neprelazno. kao *učeti, pobjeći*: Hitro gospe niza Vratnik skaču, one s' jagme do čardaka svoga, *ujajušice u čardak drveni*. HNpj. 4, 444. Kad u kulu *ujagmi* divojka. 1, 502.

nijahati, nijašem, *v. pf. vidi ujeziliti. Gundulić*: Tijem poklisar cara Osmana ko u Bogdanska polja *ujaha*. Stullii. u-jahati. *jašvući ući*.

nijak, *m. materin brat. der Oheim, avunculus*. Rj. *vidi ujac*: daidža. *hyp. uja, ujo, ujko. correat. nečak, nečaka, netjak.* — Nečak je samo *ujaku*, a teći je samo sestrić. Nečaka je samo *ujaku*, a teći je samo sestrić. Rj. 419b. *Ja nevolju i krmka ujakom zovnuti*. Posl. 81. *Moj ujače*, od Senja Ivane! Npj. 3, 195.

ujakariti, *rim. v. pf. erfassen, apprehendo*. Rj. *vidi sjakariti 2. glagol se drukčije ne nalazi. vidi i uhititi, uhvatiti, šćepati*.

ujakov, *adj. des Onkels, avunculi*. Rj. *što pripada ujaku, vidi uječev; daidžin.* — Rogjak, *ujakov* i tetkin *ov. Rogjaka, tetkina ili ujakova kći*. Rj. 653a.

ujaloviti, *vin. v. pf. verschneiden, gelten, castrō, castrō, sterilem reddo*. Rj. u-jaloviti. *vidi napraviti 2, ustrojiti 2, ustrojiti, uškopiti, nvrnuti.* — Praz, oran *neujalovljen*. Rj. 563b. Stitoviti, *n. p. nerast, bik, svinjće, sto nje ujalovljeno; tako i šlitovito meso, t. j. od neujalovljenu živinčeta*. Rj. 847a. Ujalovljeno uvrtnjem, tučenjem, kidanjem ili rezanjem, ne pri-

nosite Gospodu. Mojs. III. 22, 24. *sa se, pass.: Popuštenik, konj koji se dobro ne ujalovi*. Rj. 544b.

ujam, ņjma, *m. die Mullergebühr, portio debita molitori*. Ponio čovjek žito u vodenicu i opazio da je njegov kum vodeničar, onda pomisli u sebi: »Blago meni! evo moga kuma, samljeće mi *bez ņjma*. A kad vodeničar ugleda svoga kuma sa žitom, onda opet on reče u sebi: »Blago meni! evo moga kuma, daće mi *dru ņjma*. Rj. *što se vodeničaru daje za mlježenje. isp. nimati, ujmiti.* — Ujam i pridatak uzimaš, i tražiš dobitak od bližnjih svojih prijeverom. Jezek. 22, 12.

ujamak, ņjamka, *m. onaj konac kojim je što bilo ujamčeno. Zene galaju da ujamkom nikakvijeh haljina ne valja šiti: Majka svoga sina sjetovala, da se čuva i da se učuva od ujamku i od ureznika, da ga tanka puška ne ubije*. Rj. *vidi ujamak*.

ujamčiti, čim, *v. pf.* Rj. u-jamčiti. *vidi ujemčiti. v. impf. jamčiti, jemčiti.* — **I. 1)** *n. p. selo ili seljake, t. j. da se ujamči jedan za drugoga (a za koga se ne nagje jamac, onaj je kriv ili mu se u napredak ne može vjerovati; prvo biva kad se istražuje kaka krivica, a drugo kad se ljudi jamče da se u napredak što zlo učiniti ne će), zur Bürgschaft auffordern, rador*. Rj. — **2)** *kad se što hoće da šije pa se naj-prije u razdaleko prihvatiti koncem (koji se poslije, kad se izvuče, zove ujamak), vorschlagen*. Rj. — **II.** *su se, reciproc. sich verbürgen, vas fio*. Ujamči se jedan za drugoga — Rj. — Sva četiri tu se dogodiše, *za Ivanu tako s' ujamčiše*, sedmog dana *da donese blago*. Npj. 4, 200.

1. **ujānje**, *n. das Rasten, Ausschmauben, respiratio*. Rj. *verb. od ņjati. stanje koje biva, kad tko ņja, odmaru se*.

2. **ujānje**, *n. das Heulen (der Wogen, des Windes), ululatus*. Rj. *verbal. od ņjati. stanje koje biva, kad ņji voda, vjetar.* — Oj *ujanja rode mnoge i silne, od vala morskih silniji je na visini Gospod*. Ps. 93, 4.

ujaračiti,* čim, *v. pf. t. j. konja za trku, (ein Pferd) zum Wettrennen vorbereiten, exerceo ad cursum (durch Diät u. s. w.)*. Rj. u-jaračiti konja, *t. j. pripremiti ga za trku. vidi najaračiti (kod riječi sokolar). v. impf. jaračiti*.

ujaraniti se,* ujarānim se, *v. r. pf. s kim, sich befreundet, necessitudinem jungo, cf. sjaraniti se*. Rj. u-jaraniti se *s kim, postati mu jaran. v. impf. jaraniti se*.

ujarmiti, ņjarmim, *v. pf. einjochen, ins Joch spannen, jungere jugo*. Rj. u-jarmiti *n. p. volove, uhvatiti ih u jaran. suprotno izjarmiti. v. impf. ujarmljivati.* — Ti si mi bio malj . . . tobom sathr orača i volove *njegove ujarmljene*. Jer. 51, 23.

ujarmljivānje, *n. das Spannen ins Joch, impositio jugi*. Rj. *verbal. od ujarmljivati. radnja kojom tko ujarmljuje n. p. volove*.

ujarmljivati, ujarmljučim, *v. impf. ins Joch spannen, jungo jugo*. Rj. u-jarmljivati. *n. p. volove, u jaram ih hvatiti. v. pf. ujarmiti.* — Četvoriti, četiri vola *ujarmljivati*, na četiri vola voziti ili orati. DARj. II. 15a.

1. **ujāti**, ņjām, *v. impf. ausrasten, ausschmauben, respiro*. Rj. *kao odmarati se. isp. 3 ņja*.

2. **ujāti**, ņjām, *v. impf. heulen (vom Meer, Wind), ululo*. Rj. *ujāti silna voda, vjetar. v. pf. slož. pro-ujāti, za- gdjekoji pišu riječ sa h sprijeda hujati, hujim. isp. ARj. II. 729b.* — Dogju na jedan veliki potok, *rodu teče, sve ņji*. Npr. 80. Idi, jedi i pij, jer *ujāti veliki dažd*. Car. 1. 18, 41.

ujāviti, ņjāvim, *v. pf. n-javiti orce, idući pred njima uvesti ih. v. impf. javiti.* — Glas rasturi na četiri strane, te ovčari *ujaviše orce* u kamenu zemlju česarevu. Npj. 4, 454.

ujčev, *adj. Stullii. što pripada ujeu, vidi ujakov*.

ujčevina, *f.* Ort, wo der Oheim (und sein Anhang) wohnt, terra avunculi. Rj. ujčeva postojbina, gdje uje sa svojima živi.

ujđo! *vidi* uše! kaže se u šali i onome kome se podrigne. Rj. uj-do. *uzvik. vidi i uš!*

ujđurisati,* *ujđurisēm, v. pf. einrichten, ordino, instituo, cf. urediti, opraviti, namjestiti.* Rj. *glagol se drukčije ne nalazi.*

ujđanje, *n. vidi* nijedanje. Rj.

ujđati, *ujđām, v. impf. vidi* nijedati. Rj. u-jedati. *vidi i* uvjedati. *isp. ugrizati. v. impf. prosti* jesti 2. *v. pf. ujesti.* — Ja *pseto* iz bunara vadim, a *ono me uje*! Posl. 109. Šta ih laje, da *svaki uje*! (zlo!) 352. Ono (sjeme ženino) će ti (tebi, zmijsu) na glavu stajati a *ti ćeš ga u petu ujedati.* Mojs. I. 3, 15. *Guja* na stazi, koja *uje*! konja za kičicu. 49, 17. *sa se, refleks.:* Uje! se sada za usta. Posl. 331.

ujđinuti, *ujđinīm, v. pf. einig machen, reddo concordem: Ne ujedini* Bože *Flahu!* (kažu da se tako Turci mole Bogu svaki dan. Posl. 211). Rj. u-jediniti. *vidi* izjediniti. — *sa se, reciproč.:* Ono je narječije i u Dubrovačkih spisatelja, i tako se samo čez njega možemo *ujđinuti s našom braćom* Rimskoga zakona. Pis. 20. Da *bi se Srbi* Grčke *vjere s Rimskom crkvom ujedini*li. VLazić 1, 5.

ujđnāčiti, *ujđnāčīm, v. pf. (u Banatu) n. p. lagju, t. j. natovariti je jednako* na obadva kraja, da ne preteže na jednu stranu. Rj. u-jednačiti. *v. impf. jednačiti.*

ujđno, u jedno. *adv. o vremenu i o mjestu. vidi* zajedno, uzajedno, skupa; *zusammen, zugleich, una.* — Ono sve gvozdje sastave *ujđno* i skuju buzdovan vrlo dobar. Npr. 3. »Da carev sin zna šta bih mu ja rodila. . . Dva sina i šcer od prve *ujđno*.» 229. Mučno je *ujđno* srkat' i puhat'. D'Posl. 64. Slama i oganj u *ujđno* mirno stat' ne mogu. 112. Ruke ruče, u licu se ljube, pa *ujđno* društvo sastaviše. Npj. 4, 276. Sva gospoda *ujđno* se krenu. 5, 46. Ja mislim, da ste već primili moje pismo (ili dva *ujđno*). Straž. 1886, 833. Nego je još i prijedlog pisao s njom (s riječju) *ujđno*. Rad 6, 207.

ujđriti, *drīm, v. pf. hineinsegeln, navigo in—.* Rj. u-jedri *n. p. lagja u pristanište. v. impf. jedriti.*

ujđmak, *ujđēmka, m. (u C. G.) vidi* ujamak. Rj.

ujđmčiti, *čīm, v. pf. — 1) vidi* ujamčiti. Rj. — 2) *ujđmčiti se, čīm se, vidi* ujamčiti se. Rj.

ujđsti, *ujđēm (ujđēm, u jujēm), v. pf. beißen, mordeo:* Vrlo si me za srce *ujđ*. Rj. u-ješti. *vidi* uvjesti. *ugristi* 2. *v. impf. ujedati, nijedati, uvjedati.* — Droulo ga *pseto*, t. j. *ujelo ga malo.* Rj. 140b. *Opila* ga *zmijsa*, t. j. *ujela ga.* Rj. 462a. *Udari* ga *guja*, t. j. *ujede*. Rj. 769a. *Šinuli*, 2) *ujesti:* poganae ga *šinuo!* *zmijsa* ga *šinula!* Rj. 839b. *Iđuci* tako (lisica) *sukobi se s vukom, koji joj je drijebio ujo.* Npr. 179. *Kazaće i što je mater za sisu ujeo.* Posl. 123. *Hrani psoto da te uje.* 342. *Čudo pasa uje doše ruka.* 350. *sa se, refleks.:* *Za jezik se uio!* (Gledaj: Presjekao jezik!). Posl. 83.

ujđziti, *zđīm, v. pf. equitundo ingredi.* Stulli. u-jezđiti, *jezđeći ući. vidi* ujahati.

ujja, *adj. des* uja, *avunculi.* Rj. što pripada uji. *vidi* ujkov.

ujkaje, *n. das* uj! *schreien, clamor hui!* Rj. *verb. od* ujkati. *radnja* kojom tko *ujka.*

ujkati, *ujkām, v. impf. huj* *schreien, clamo hui.* Rj. *vikati* *uj!* *v. pf. prosti* *ujnuti.* — U *jasena* sitna *resa*, po njoj *pala* *medoa* *rosa*, *kapila* je *košutica.* *ujkade* je *gvozdica:* *Iš otole, košutice!* Eto *lova* *Hercegovca*, *lovac* će te *uloviti.* 247.

ujko, *m. (voc. ujkō) hyp. od* *ujak:* Eto, *ujko*, *lijepe* *gvojdke.* Rj. *vidi i* *uja, ujo. takva hyp. kod* *bakpo.*

ujkov, *adj. des* *ujko, avunculi.* Rj. što pripada *ujku. vidi* *ujin.*

ujmiti, *ujmoīm, v. pf. Rj. u-jmiti. za* *postanje isp.* *dojmiti. v. impf. uimati. isp. ujam.*

ujna, *f. materina* *brata* *žena, des* *Oheims Frau, uxor avunculi.* Rj. *ujkova* *žena. dem. ujnica.* — *Srojaj* *ujni* *sanak* *kačevao:* »*U* ti *mene, moja mila ujna!* malo *zaspah,* *vijeh* *sanak* *ružan* *za* *ujaka* *vojevodu* *Janka.* Npj. 3, 218.

ujnica, *f. dem. od* *ujna:* A *ujnice* *sitnim* *vezom* *vesti.* Rj.

ujnia, *adj. der* *ujna, avunculi uxoris.* Rj. što *pripada* *ujni.*

ujnuti, *ujnoēm, v. pf. huj* *sagen, dico hui.* Rj. *viknuti* *uj!* *v. impf. ujkati.*

ujō, *m. hyp. od* *ujak.* U *narodnijem* *pripovijetkama* *lisica* *kurjaka* *zove* *ujom,* a *on* *nju* *tetom.* Rj. — u *Npr.* 176. u *pripovijeci:* *Lisica* *se* *osvetila* *vuku,* *lisicu* *ruka* *zove* *vujom* (*vujō!*), *a* *ne* *ujo.*

ujtru, (u *jutru*) *des* *Morgens, mane:* *rano* *ujtru,* *summo mane:* Rj. *običnije* *je* *nego* *u* *jutro. vidi* u (*prucpos*). III 2.

ujvenik, *m. pojas* *vrlo* *đug* *koji* *se* *njekoliko* *puta* *uvija;* *biće* *od* *uviti,* *uvijenik* *pa* *stiha* *radi* *uvjenik,* *i* *premtuši* *se* *uvjenik.* — Pa *isteže* *pasu* *ujvenika,* *na* *šezdeset* *uvijen* *je* *mista. . .* *umota* *se* *pasom* *ujvenikom.* HNpj. 3, 510. Pa *s'* *uteže* *pasom* *ujvenikom.* 4, 331.

uk, *m. n. p. kad* *svjetina* *uzme* *uk* (kad *se* *narod* *na* *što* *izuzme* *i* *stane* *vikati.* Posl. 120), *Geschrei, clamor.* Rj. *vidi* *uka. isp. učka; vika.* — *vidi* *huk.*

ūka, *f. das* *Geschrei, clamor.* Rj. *vidi* *uk. isp. učka, vika.* — *vidi* *huka.*

ūkač, *ukāča, m. n. p. vepar* *koji* *učeući* *plaši* *i* *razgoni* *druge. der* *Schreier, clamator.* Rj. *koji* *uče.* — *vidi* *hukač.*

ukāhnuti se, *ūkahnē* *mi* *se, v. r. pf. (u* *Prčanju)* *vidi* *dosaditi* *se:* *ukahlo* *mi* *se.* Rj. *u-kahnuti se. drukčije* *se* *glagol* *ne* *nalazi.*

ūkalica, *f. Rj. koju* *uče?* — *vidi* *hukalica.*

ukāljati, *ūkāljam, v. pf. (mit* *Kothl) beschmutzen, luto maculo.* Rj.¹ VIII. *u-kaljati, kulom* *uprljati. v. impf. kaljati.*

ukāniti se, *ūkānīm* *se, vidi* *nakaniti se.* Rj. *v. r. pf. u-kaniti se. vidi* *i* *skaniti se, zakaoiti se, nakan* *biti. isp. namjeriti* 1, *naumiti. v. impf. isp. nakanji* *vati se, skanjivati se, zakanjivati se; nakan* *biti.*

ukāpiti, *ūkāpīm, v. pf. ubiti* *na* *mjesto* *(da* *padne* *kao* *kapp), tödten, eneco.* Rj. *u-kapiti.*

ukāšanje, *n. verbal. od* *ukašuti.* Rj.

ukāšati, *ūkāšām, v. impf. vidi* *ukositi.* Rj. *u-kašati. v. impf. prosti* *kositi.*

ūkānje (*hukanje*), *n. verbal. od* *ukati; vidi* *s. c. hukanje.* Rj.³ *uke.* Rj.³ XXXI.

ūkati, *ūčēm, v. impf. Rj. v. pf. prosti* *uknuti, slož. za* *ukati. v. impf. slož. poukivati. vidi* *hukati, huknuti, zahukati, pohukivati.* — 1) *hu!* *schreien, dico hu* (*rocati sodalis gratia in saltu*). *Te* *ne* *uče* *Petar* *ni* *leće.* Rj. *ostale* *primjere* *kod* *hukati.* — 2) *hu!* *machen (in die Hände vor Kälte):* *Sveti* *Luka* *u* *nokte* *uka* (*uka* *mjesto* *uče* *ovdje* *je* *da* *se* *složi* *sa* *Luka.* Posl. 281). Rj.

ukazati, *ūkāžēm, v. pf. Rj. u-kazati. v. impf. uka* *zivati.* — 1) *zeigen, ostendo:* *Ukaži* *mi* *pleći* *na* *Turčinu.* Rj. *vidi* *pokazati.* — *Biće* *ukazan* *od* *sva* *koga* *tko* *svakoga* *prstom* *kaže.* D'Posl. 5. *Ne* *ukaži* *mi* *bijela* *zuba.* 76. *Ne* *žalim* *toliko* *što* *me* *uje* *de,* *koliko* *er* *zlu* *čud* *ukaza* 77. — 2) *sa* *se. refleks. sich* *zeigen, apparere.* Rj. *vidi* *pokazati se, prikazati se.* — *On* *se* *ustegne* *i* *ne* *videći* *nikoga* *upita:* »*Koji* *si* *ti. . .* *Na* *to* *mi* *se* *ukaže* *nekakav* *čorjek* *vas* *sijed* *kao* *ovca.* Npr. 220. *Ukaži* *se* *kuli* *na* *pendžere,* *da* *te* *vidim* *mrkijem* *očima.* Npj. 3, 97. *I* *gle, uka* *zaše* *im* *se* *Mojsije* *i* *Uija,* *koji* *s* *njim* *(s* *Isusom)* *govorahu.* Mat. 17, 3.

ukazivanje, *n. vidi* *pokazivanje.* Rj.

ukazivati, ukàzujēm, v. *impf.* — 1) *vidi* pokazivati. Rj.

2) ukazivati se. *vidi* pokazivati se. Rj. ukéhati, ùkèbām, v. *pf. erlauern, ex insidiis capio, cf. uvrehati* Rj. u-kebati. *vidi* i uprezati. *isp. uvardati. v. impf. kebati*

ùkečiti, čim, v. *pf. erhaschen, interceptio, cf. utrliti* Rj. u-kečiti, v. *impf. kečiti*. — Popik . . . kad ga ukeće, onda oni doguju iz trla te ga odbijaju a oni ga drugi keće. Rj. 542a.

ukèrepiti, pīm, v. *pf. erf. kerep*. Rj. u-kerepiti *lagje, svezati ih, da budu kerf, skela, glagol se drukčije ne nalazi*. — Kerep. 1) skela od više lagja svazanijeh (*ukerepljenijeh*). Rj. 265b.

ukičānje, n. *das Hineinslechten, implexio* Rj. *verb.* od ukičati. *radnja kojom tko ukiča n. p. crvjet u kitu.*

ukičati, ùkičām, v. *impf. hineinslechten, implecto*: U kitu ga ukičāše. Rj. u-kičati n. p. *crvjet u kitu, upletati ga. v. impf. prosti kitiiti v. pf. slož. ukitiiti.*

ukidānje, n. *das Aufheben, abolitio* Rj. *verb.* od ukidati. *radnja kojom tko ukida što.*

ukidati, ùkiđām, v. *impf. aufheben, aboleo* Rj. u-kidati. v. *impf. prosti kidati. v. pf. ukinuti*. — Kad je sedmi svetseljski sabor na novo postavio da se poštuju svete ikone, koje bješe počeo bezbožno ukidati Lav Isaurski. DP. 105. *Kojim* (zapisom) kraljica bosanska Jelena ukida Dubrovčanima carinu. DRJ. 1. 362.

ukinuti, nēm, v. *pf.* Rj. u-kinuti. v. *impf.* ukidati.

1) *aufheben, abschaffen, aboleo* Rj. — Miloš ukinu imena knez i knežima u Srbiji sa svrijem. Rj. 279b. Otprije su mnogi kalugjeri imali ošopštine, ali je to ukinuto pod mitropolitom Nenadovićem. Rj. 473a. Kad je krajina — granica — 1751 godine ukinuta. Posl 277. *Sve zulum zemlji ukidosmo, ne mogosmo crnog Arapina*. Npj. 3, 14. Grijota je udri' na svatove i gjeroci sreću ukinuti. 3, 458. Oni što je na ova mahnuo, zamahnuo, a ne udario, *polak ognja njemu ukinute*. Here. 306. Kako su Grei ukinuli Srpsku patrijaršiju. Miloš I. *Ukidoste zapovijest Božiju za običaje svoje*. Mat. 15, 6. *Ukide sve gadne bogove*. Car. I. 15, 12. U Bosni ukinuo parohije. DM. 314. *su se, pass.: Ukinu se ora uredba*. Miloš 200.

2) *abreissen, avello, cf. usčupati, uzabrati: Ukinula crvjet od ružice, pa je ružu Vasu darovala*. Rj. *vidi* i uzbrati, ubrati I. *isp. ukršiti, uskršiti*.

3) n. p. glavni, *abhanen, praeido*: Nekoliko glava ukinuo. Rj. *vidi* odsjeci, osjeci. — On će tvoju glavu ukinuti. Npj. 4, 327. — 4) ukinuti koga s glasa, t. j. ubiti: Posred pasa, *ukide ga s glasa*. Rj. — 5) kao ukinuti I: Ožveverlanu živu vatra dade, *ukinu ti pašu sa labuda, mrtav pade u vodu Moravu*. Npj. 4, 318. *su se, refleks.: Ukinut' se s konja na osla*. DP. H6.

ukipiti se, ùkiṗīm se, v. r. *pf. starr da stehen, erstarren, obstupesco* Rj. u-kipiti se, *stati kao kip, postati kao kip, glagol se drukčije ne nalazi*

ukiseliti se, ĩm se, v. r. *pf. u-kiseliti se, kiselu postati. v. impf. kiseliti*. — Zakiselila žena lonac mljeka, pa ga pokrila i povezala torb m. da bi se u toplini prije ukiselilo. Posl. 134.

ukitiiti, čim, v. *pf. crvjet u kitu, einwinden (z. B. in einen Kranz), intero (coronae)*: I u kitu ukitiše. Rj. u-kiitiiti n. p. *crvjet u kitu, nplesti ga. v. impf. ukičati*.

ukivāē, ukivāča, m. u čizmara kao kratko i jako šilo, čime se grade jame za kline odozdo na stiklama. Rj.³

ukivānje, n. Rj. *verb.* od ukivati. — 1) *radnja kojom tko ukiča n. p. drugi kamen u zlato* (das Anschmieden, incusio. Rj.). — 2) *radnja kojom tko ukiva konja* (das Verletzen durch Beschlagen, laesio equi s olearrum. Rj.).

ukivati, ùktivām, v. *impf.* Rj. u-kivati. v. *impf. prosti kovati. v. pf. ukovati*. — 1) *anschmieden, in-*

eudo, concudo. Rj. *ukivati n. p. dragi kamen u zlato*. — 2) *im Beschlagen verletzen, laedo dum munio equi soleam*. Rj. *ukivati konja, potkivajući zljediti ga*.

ùklada, f. (n Boei) *vidi* oklada. Rj. u-klada. *vidi* i oklad, opaklada; oblog 1; zarok, zatoč.

ùkladica, f. (n Bačk.) onaj komadić kože (kao uzak remik) što se metne n srijedu kad se šiju sare ili usmine. Rj.³ u-kladica, *kao umetak 1 (uklasti, umetnuti); der Einsatz. isp. zakreka*.

ùkladiti se, ĩm se, v. r. *pf.* (u Boei) *vidi* okladiti se. Rj. u-kladiti se. *vidi* i okladiti se, obložiti se 2. v. *impf.* kladiti se, klagjati se.

ukladuštiti, u zagoneci, cf. *niništiti* Rj. uklaunjanje, n. *vidi* uklonjanje. Rj. — Put je pravednijeh *uklaunjanje odu zla*. Prič. 16, 17.

ùklanjati, njām, Rj. *isp.* odstranjavati, odstranjivati (i se). — 1) *vidi* uklonjati: Vešt je dora boju i mejdanu, dora će te sobom zaklanjati, ispod britke sablje *uklanjati* (Npj. 3, 394). Rj. v. *impf.* u-klanjati. v. *impf. prosti kloniti se. v. pf. ukloniti*. — Ne odmetnuh se Boga svojega, i *zapovijesti njegovijeh ne uklanjam od sebe*. Sam. II. 22, 23. — 2) *su se, refleks.: Tako se od mene svijet ne uklanjao!* Posl. 310. *Strahom Gospodnjim uklanju se čovjek odu zla*. Prič. 16, 6. Vidimo gje se nešto uklanja sa sroga mjestu gubeći silu držati se ondje. Rad 26, 65.

uklāpānje, n. *das Hineinfügen, insertio* Rj. *verb.* od uklapati. *radnja kojom tko uklapa što u što.*

uklāpati, ùklāpām, v. *impf. hineinfügen, inserto* Rj. u-klapati *što kome n. p. u ruke. v. pf. uklopiti*.

ùklasti, uklādēm, v. *pf.* *gle* tebe roda zaboravila, nije ti ništa u tvoju zljelicu *uklasta*. J. Bogdanović. u-klasti što, *metnuti ga u što. v. impf. I klasti*.

uklātiti se, uklātīm se, v. r. *pf. vidi* umoriti se: uklatio se, vazdan rađeći. Rj. u-klatiti se. *isp. klatiti se*.

uklēpati, ùklēpām, v. *pf.* *komu* što u ruke, *vidi* uklopiti Rj. u-klapati. *isp. oklēpati se (opiti se), drukčije se glagol ne nalazi*.

ùklēti, ukūnēm, v. *pf. verfluchen, diris devoreo*: Kako se klele, tako se *uklede*. Rj. u-kleti. v. *impf.* uklinjati se. — Koliko me rodio, toliko me *ukleo!* (Kad ko kune koga). Posl 146. O prokleta neznana delijo! . . . Tako klela Dunavka gjevojka, tako klela, i *uklela ga je*. Here. *su se, refleks.*: Tako me suva munja ne osmudila, a *prav se Bogu ukleo!* Posl. 299.

ùklētva, f. *der Fluch, execratio, cf. kletva*: Na tebe će ostati *ukletva*. Rj. u-kletva. *isp. nkleti, uklinjati se*.

ùkljija, f. nekaka mala ribica, *cf. ukljeva*. Rj. a) *Laube, alburnus lucidus Heck.*; b) *Vekelei, alburn. alborella Heck.* Rj.³

uklijati, ukljām, v. *pf.* u-klijati, *početi klijati. isp. proklijati. v. impf. klijati*. — Gdješto djevojke posiju nekoliko zrna *šenice*, pa na Petrov dan gledaju *kako je nikla ili uklijada*. Rj. 216a.

ukliještiti, ùkliještīm, v. *pf.* očima, *vidi* zakrlještiti. Rj. u-kliješti očima *pijan čovjek. glagol se drukčije ne nahodi. isp. kliješta*.

ùklin, m. (u C. G.) kakva stvar *rgjava*, kojom se ljudi mogu *uklinjati*, tako se onako ne dogodilo: Osta za *uklin*. Rj. u-klīn. *isp. ukleti se, uklinjati se*.

— Da te Gospod *postari za uklin* i za kletvu u narodu tvom učinišvi da ti bedro spadne a trbuh oteče. Mojs. IV. 5, 21. Vi ćete vikati od žalosti i ostavićete ime svoje izabranijem mojim *za uklin*. Is. 65, 15. Evo, ja ću ih predati u ruke caru Vavilonskom, da ih pobije na vaše oči. I od njih će se uzeti *uklin* među sve roblje Judino što je u Vavilonu, te će govoriti: Gospod da učini od tebe kao od Sedekije i kao od Ahava, koje ispeče car Vavilonski na ognju. Jer. 29, 22.

ùklinjanje, n. *verbal.* od uklinjati se. Rj. uklinjati se, njēm se, v. r. *impf.* (u C. G.) tako se sa mnom svijet ne *uklinjao!* *cf. uklin*. Rj. (sa?)

mnom). u-klinjati se *kin*. *v. impf. prosti* kleti se. *v. pf.* ukleti se. — Neprijatelji moji, i koji su se pomamili na mene, *mnom se uklinjaju*. Ps. 102, 8.

uklōniti, ūklonīm, *v. pf.* Rj. u-kloniti. *v. impf.* uklanjati, uklonjati. — **1)** *wegräumen, bei Seite bringen, removeo*. Rj. *kao melnuti na stranu*. *isp.* odstraniti (*i se*). — Tako me Bog od ljudske napasti uklonio! Posl. 298. Bog mi te uklonio muha zadarskih i djece dubrovačke. DPost. 6 (za *gen. isp.*: Ukloni se luda kao i sveta. Posl. 332). Srbi ostave žanac, i pobegnui u Juor, te uklone zbegove. Miloš 122. Kogod opazi u tome i kaku smetnju . . . pak ćemo se svi starati da je s putu uklonimo. Pis. 20. Kara-Gjorgijje ukloni Feljku iz Biograda. Sovj. 54. One ploče nema više ondje, nego je nekad uklonjena. 84. Za to ga ukloni Saul od sebe. Sam. I. 18, 13. Kao što sam je (milost svojui) uklonio od Saula, kojega uklonih ispred tebe. II. 7, 15. Put lažni ukloni od mene i zakon svoj daruj mi. Ps. 119, 29. *sa se, pass.*: Ono (vlasteostvo) je najviše učinilo te se Rudoslav uklonio od rade. DM. 132. — **2)** *sa se, refleks.* uklōniti se kome, ispred koga, ili odake, *aus dem Wege gehen, decedo de via*. Rj. — »Ukloni se malko za vrata . . . » I ona se skloni za vrata. Npr. 58. Od zle žene i rjjava druga ukloni se, da te ne obruga. Posl. 233. Ukloni se luda kao i sveta. 332. Ukloni se pijanu kao i luda. 332. Da ogledamo mjesto zaklonito, da s' odarde malo uklonimo. Npj. 2, 345. A igumam Adži-Konstantine nije treba da s' u boju desi: Konstantin se igumam ukloni. 4, 170. Srbi izlgju na polje i uklone se nu stranu. Danica 3, 171. Onda naši da zapale Loznicu, pa da se uklone u planinu. 3, 195. Uklonio se (Jeremija) odande megu narod. Jer. 37, 12. Ako bi se taki način našao . . . ispred njega bi se morala ukloniti svaka misao, koja bi samo za jedan izmegju jezika slovenskih vrijedila. Rad 1, 117.

uklonjānje, *n. das Wegräumen, remotio*. Rj. *verb.* od 1) uklonjati, 2) uklonjati se. *vidi* uklanjānje. — **1)** radnja kojom tko uklonju što. — **2)** radnja kojom se tko uklonja *n. p.* kome s putu.

uklonjati, ūjām, *v. impf.* Rj. u-klonjati. *vidi* uklanjati. *v. pf.* ukloniti. — **1)** *wegräumen, removeo*: Ispod brikte sablje uklonjati. Rj. — **2)** *sa se, refleks. ausweichen, decedo de via*. Rj. — I još me je često zaklinjala, da se nikom ne uklonjam s putu. Npj. 2, 497.

uklopiti, ūklopīm, *v. pf. hineindrücken* (*z. B. in die Hand*), *adprimo in* — Rj. u-klōpiti što kome *n. p.* u ruke. *kao prost glagol ne dolazi. isp.* klopiti. *vidi* uklepjati. *isp.* utisnuti. *v. impf.* uklapati.

ukljata, *f.* (u Dubr.) nekaka riba morska, *cf.* eropro. Rj. *melanurus*. Stulli. *vidi* i ernoguz.

ukljeva, *f.* (u C. G.) mala riba (malo veća od srgjele) u jezernu Skadarskome, koja se Talijanski zove *scoranza*. Ukljere pred samu zimu navale kraju, osobito u ona mjesta gdje se voda drukčija vidi, i koja se zovu oka (*cf.* oko). Rj. *vidi* uklja. — Bodač, 2) mreža u koju se ukljere veće hvataju. Rj. 31a.

ukljukati, kām, *v. pf. hineinthon, indo. cf.* kljukati. Rj. u-kljukati što u što. *vidi* skljukati. *v. impf.* kljukati.

ukljunuti, nēm, *v. pf. picken, rostro tundo*: Dogje koka, ukljunu ga. Rj. u-kljunuti, kljunom udariti. *v. pf. prosti* kljunuti. *v. impf. prosti* kljuvati.

ukljuvak, ūkljūvka, *m.*: Manji se vidi ukljuvak tvoje čaplje nego moje kokoši. DPost. 59. što ukljune *n. p.* čaplja.

uknuti, ūknēm, *v. pf.* Rj. *vidi* huknuti. *v. impf.* ukati, hukati. — **1)** *hu! schreien (im Walde), dico hui*. Rj. *viknuti u! hu!* — **2)** *hu! michen (vor Kalte in die Finger), facio hui!* Rj. *uknuti, huknuti u prste (od studeni)*.

uknjiziti, žm, *v. pf. unknjizivati, unknjizājēm, v. impf.* u knjigu zamolati, *chartu involvere*. Stulli. *sada:*

u javne knjige upisati, upisivati n. p. dug; intabuliren.

ukōbiti, ūkobīm, *v. pf.* Rj. u-kobiti. *v. impf.* kobiti 2. — **1)** *vidi* sresti. Rj. — Da otisne koplje ubodicu, mogo bi ga kopljem ukobiti. HNpj. 4, 606. Stani, janjci, kapetan-divojko! Loš te soko nije ukobio. 4, 729. — **2)** *sa se, reciproc. vidi* sresti se. Rj.

ukōčiti, ūkōčīm, *v. pf.* Rj. u-kočiti (*u-kolčiti*. Stulli). *v. impf. prosti* kočiti (*i se*). — **1)** *n. p. točak* kad se ide niz brdo, *das Rad sperren, hemmen, retineo, impedio rotam, cf.* upaočiti. Rj. — **2)** *sa se, refleks. starr werden, torpesco*. Rj. *vidi* udrečiti se. *isp.* nstapiti se. — Vrgao se u devetnaest. (Reče se onome koji se ukoči u novijem haljinama). Posl. 39. Ukočila se kao ruža u čunu. 332. On se podiže, i bi Filisteje dokle mu se ruka ne mori i ukoči se pri maču. Sam. II. 23, 10.

ukōlōnčiti, čim, *v. pf.* (u Srijemu) ispod koljena konja ularom sapeti. Rj. *isp.* užiliti. u-kolenčiti u istoč. govoru, u južnom ukoljenčiti.

ukoljēnčiti, čim, *v. pf. vidi* ukolenčiti. — ukoljēnčiti. Rad 6, 111. *v. impf.* koljenčiti.

ukoljica, *f.* ko se rado inati i kolje, *der Stänker, homo litigiosus*. Rj. u-kojljica, drugoj poli osn. u kljati (se). *vidi* svadljivac, i *syn.* kod nalet.

ukop, *m. vidi* pogreb. Rj. u-kop (*isp.* ukopati). *vidi* i pokop, pokopanje. — Kad se poslije ukopa vrati pop u kuću, inati ili žena pokojnikova . . . Kov. 110. Ona izlivši miro ovo na tijelo moje za ukop me prigotovi. Mat. 26, 12.

ukopati, ūkopām, *v. pf. zu uke. isp.* Rad 6, 119. u-kopati. *v. impf.* ukopavati. — **I. 1)** *eingraben, defodio*. Rj. 589. ukopati što *n. p.* u zemlju: Varnica, 2) kaca ukopana u zemlju, u kojoj opančari kože zalužuju. Rj. 54b. — **2)** ukopati mrtvacu. *vidi* pogrebsti, sahraniti 1. — Lovac padne na mesto mrtar, i društvo njegovo odnese ga kući i ukopa. Npr. 65. Babu po smrti evrski ukopa. 262. Kazuj groblje, gdje je ukopanu. Npj. 2, 23. — **II. sa se, refleks.** ukopati se, *sich verschanzen, circumvallor*. Rj. 859. *vidi* opkopati se, ušančiti se. — Kosa im je, njom bi se pokrili, nokti su im, ukopali bi se. Npj. 2, 523.

ukopāvānje, *n. das Eingraben, Vergraben, defossio*. Rj. *verb.* od 1) ukopavati, 2) ukopavati se. — **1)** radnja kojom tko ukopava što. — **2)** radnja kojom se tko ukopava.

ukopāvati, ūkopāvām, *v. impf.* Rj. u-kopavati. *v. impf. prosti* kopati. *v. pf.* ukopati. — **I. 1)** *vergraben, defodio*. Rj. ukopavati što u što *n. p.* kacu u zemlju. *isp.* ukopati 1. — **2)** ukopavati mrtvacu. *vidi* pogrebavati, sahranjivati 1. — Ilajde za mnom, a ostavi neka mrtvi ukopavaju mrtvaca. Mat. 8, 21. Uzeše tijelo Isusovo . . . kao što je običaj u Jevreja da ukopavaju Prip. bibl. 163. *sa se, pass.*: Četiri manastira, kod kojih se i ukopavaju svi. Kov. 34. — **II. sa se, refleks.** ukopāvati se, *sich verschanzen, circumvallor*. Rj. *vidi* opkopavati se.

ukōprē, *entgegen, contra*: ukopee trči kao zolja. Rj. u-kob-ece (*isp.* ukobiti se, sresti se) kao na susret, na suprot.

ukopistiti se, ūkōpistīm se, *v. r. pf. sich hartnäckig widersetzen, nicht nachgeben wollen (besonders im Wortstreite), restitere*. Rj. u-kopistiti se, *oprijeti se trrdoglavu, ne popustiti (osobito u riječanju). glagol se drukčije ne mlaži.*

ukopni, *adj. Grab-, Begräbniss-, funerarius*. Rj. što pripada ukopu. *vidi* pogrebni. — Ukopnica, ukopnu košulja. Rj. 777b. Za spomen ukopnoga ubrusa kojim je bilo povezano mrtvo čelo spasitelju. DP. 313.

ukopnica, *f. t. j.* ukopna košulja, *Leichenhemd, fenebris tunica*. Rj.

ukopnik, *m. Todtengräber, respillo*. Rj. koji ukopava mrtvaca. *vidi* grobar. *isp.* greboder.

ukopnina, *f. die Leichenkosten, sumptus funeris.* Rj. ukopni trošak, plata za ukop. *vidi* samršina.

ukopijeti, ukopnim, *v. pf. zerschmelzen, liquescere.* Rj. u-kopnjeti (*n. p. snijeg*), početi kopnjeti, *v. impf.* kopnjeti.

ukor, *m. die Vorwürfe, exprobratio, criminatio.* Rj. u-kor. *vidi* ukorba, korba; prijekor. — *Izjede ga ukor i sramota.* Rj. Ne mreš ti od puške. (*Ukor onome koji nije junak*). Posl. 207. Od boga je velika grijota, a od ljudi ukor i sramota izdarati Br-gjane junake. Npj. 1, 72. Navali na mene s ukorom i sa psovkom. Danica 2, 131. Bolji je jarni ukor nego tajna ljubav. Prič. 27, 5. Da je zaslužio ukor što je . . . Rad 2, 192.

ukoran, ukorna, *adj. vidi* prijekor: Bolje jednom pošteno umreti, no ukoran na svijetu živjeti. Rj. što zaslužuje ukor. *vidi* prekoran, prijekoran.

ukoravanje, *n.* Rj. *verb. od* ukoravati. — *1)* radnja kojom tko ukorava (prekorava) koga (*das Vorwerfen, criminatio* Rj.). — *2)* radnja kojom tko ukorava nož (*das Schalen des Messers, cultri incorticatio, mnni-*no. Rj.)

ukoravati, ukoravam, *v. impf.* — *1)* koga, einem Vorwürfe machen, *criminiari quem*: Pa Bogdana sinu ukorava. Rj. u-koravati. *vidi* prekoravati. *v. impf.* prosti koriti. *v. pf.* ukoriti. — *Koji jede neka ne ukorava onoga koji ne jede.* Rim. 14, 3. *Ko ukorava čorjeka, naći će poslije veću milost nego koji laska jezikom.* Prič. 28, 23. — *2)* ein Messer schalen, manubrium cultelli cortice firmo. Rj. u-koravati nož, udarati na nj kore. *v. pf.* 1 ukoriti, suprotno iskoriti.

ukorba, *f. vidi* ukor: Naopak' se od ukorbe nagje. Rj. *vidi* i korba; prijekor. — ukor-ba. riječi s takim nast. kod herba.

ukoričiti, čim, *v. pf.* knjigu, ein Buch binden, compingere (*librum*). Rj. u-koričiti knjigu, udariti na nju korice. *v. impf.* koričiti.

ukorijeliti se, ukorijenim se, *v. r. pf.* einwurzeln, *radices ago.* Rj. u-korijeniti se, pustiti korijene dolje. suprotno iskorijeniti (*se*). *ne nalazi se kao prost glagol.* — Arnautiški narod . . . Hrišćanski se zakon nikad megju njima nije bio ukorijenio. Kov. 5. Ja vidjeh bezumnika gdje se ukorijenio; ali odmah prokreh stan njegov. Jov 5, 3.

ukorijepiti se, ukorijepim se, *v. r. pf.* *vidi* okoreti se. Rj. u-korijepiti se, o-koreti se, s-koreti se, postati kao kora, *isp.* iskorijepiti (= iskorijeniti). *drunkije se glagol ne nalazi.*

1. ukoriti, ukorim, *v. pf.* schalen (*das Messer*), cortice firmo. Rj. u-koriti nož, udariti na nj kore. suprotno iskoriti. *v. impf.* ukoravati 2.

2. ukoriti, ukorim, *v. pf.* koga, Vorwürfe machen, *criminiari quem*. Rj. u-koriti. *vidi* prekoriti. *v. impf.* ukoravati 1. — U to ukori jedan drugoga, te priošnuće i obodoše konje, i pristigose gjevojku. Npr. 104. Tamo, čocće, i više ni je gjavo ponio. (Rekao Crnogorac, kada ga je neko ukorio što se u neznanju prekrstio pred latinskom crkvom). Posl. 311.

ukositi, ukosim, *v. pf.* Rj. u-kositi. — *1)* *vidi* nakositi. Rj. *v. impf.* kositi. — Nije ukosio ni panja sijena. Rj. 191b. — *2)* čiju livadu, *vidi* zakositi. Rj. ukosio susjedovu livadu, zakosio u susjedovu livadu. *v. impf.* ukasati. — *3)* namjestiti što koso, scitwärts richten, beugen, oblique. Rj. — Kad hoće žena da se sagne, onda treba da drži sprijed tarpoš rukom . . . kad hoće žena da ngje na kakva vrata, onda treba da se sagne i da ukosi glavu. Rj. 732b.

ukosnice, *f. pl. vidi* uskosnici. — Došli su ti premlogi darovi: od svekra ti crven kavad došlo . . . od jetrva bist-ukosnice, od zaova zlatne narukvice. Npj. 1, 280.

ukosnici, ukosnikā, *m. pl. Haarkettehen mit Münzen, Perlen, u dgl. als Kopfputz, catellae crinales.*

Rj. u-kosnici, verižice od kose s ukovanim novcima, *biscrom itd.*, što ženskinje nose na glavi za nakit. *vidi* ukosnice. — Tada će Gospod skinuti nakit . . . ukosnice i podveze i pojase. Is. 3, 20.

ukotiti se, ukotim se, *v. r. pf.* u-kotiti se. *v. impf.* kotiti se. — Kršijelj, nekakav mali krpelj, koji se ukoti psima u uši. Rj. 310a. *isp.* ugnijezditi se.

ukovati, ukujem, *v. pf.* Rj. u-kovati. *v. impf.* ukivati. — *1)* in Beschlagen verwunden, *uedo dum munio equi pedes.* Rj. ukovati konja, potkivajući poslijediti ga. — *2)* Münzen auf eine Halskette anschmieden, *incudo, conedo, accudo.* Rj. ukovati *n. p. novce* na verižicama što se nose o vratu. *isp.* kov ženski, ukovica. — Ukoruše dva kamena oniba u zlato. Mojs. II. 39, 6. Na rukama su mu zlatni prsteni, na kojima su ukovani virili. Pjes. nad pjes. 5, 14 (*virili, ζφύλλοι, berylli*).

ukovi, *m. pl. ake.* Rj.³ XXXI. *vidi* babini ukovi, babini dni, babioi jerci, babini kozlići, babini pozajmenici, ono vrijeme kad na svršetku Marta ili u početku Aprilija udari snijeg ili cigani. Rj. 10a. ukovi = hūkovi? *sing.* ūk-hūk? *isp.* Isto se vrijeme zove u Bosni i bābine hūke. ARj. 133a.

ukovica, *f. auf* Draht angeschmiedete Münzen *als Kopfzierde, ornatus capitis e numis.* Rj. na metalnoj žici ukovani novci što se nose na glavi nakitu rudi. *vidi* kov.

ukovitlae, burzelnd, *praeceps*:- skočio ukovitlae. Rj. *adv. ali je* upravo u kovitlae, *supst.* kovitlae u akus. *su* prijedlogom u. *isp.* premet, u premet, premetnuti se 1.

ukožiti, žim, *v. pf.* pelle tegere *obducere.* Stulli. u-kožiti *n. p.* knjigu, urezati je u kožu. *isp.* potkožiti se.

ukračivanje, *n. der Abbruch, imminutio.* Rj. *verb. od* ukračivati. radnja kojom tko ukračuje kome što.

ukračivati, ukračujem, *v. impf.* verkürzen, schmälern, *Abbruch thun, imminuo.* Rj. u-kračivati. *v. impf.* prosti kratiti. *v. pf.* ukratiti. — Gospod Bog onima koji hode u bezazlenosti ne ukračuje ni jednoga dobra. Ps. 84, 11. Ne ukračuj kara djetetu; kad ga liješ prutom ne će umrijeti. Prič. 23, 13.

ukraj, (*sa gen.*) neben, *juxta*: Treći mi je ukraj dvora. Sadih krušku ukraj puta. Kupila bi ukraj Save bašću. Rj. u-kraj. *prijedlog složen od* prijedloga u i od prijedloga kraj; *prijedlog u* značenju prijedlogu kraj *dodaje* svoje značenje. — Kad sijaše, jedna zrna padoše u kraj puta. Mat. 13, 4 (*tuko u izdanju latinicom štampanome; u cirilskom pogriješeno: kraj puta*). kao udverbijalno: Obadva mu oka izvadise, bačise ga ukraj od pećine. Npj. 2, 33.

ukras, *m. formositas, pulchritudo, species, venustas, forma, elegantia.* Stulli. u-kras. *isp.* ukrasiti. *abstract.* djelo kojim se što ukraši: die Verschönerung, Verzierung. Ausschmückung, *exornatio, adornatio, conerct.* ono čim se što ukraši; *der Schmuck, ornatus.* *isp.* nakit, ūrčs. — Visoki ljudski dnh ne stoji u ukrasimu kakoga poveza manje, nego u samoj dobroj knjizi. Priprava 171. To je sad samo ukras. Zlos. 205.

ukrasan, sna, *adj.* Stulli. *vidi* uresan.

ukrasiti, ukrasim, *v. pf.* Rj. u-krasiti. *vidi* uljepšati. *isp.* urediti, nakititi. *v. impf.* ukrašavati, ukrašivati. — *1)* verschönern, *reddo pulerius.* Rj. ukrasiti što, učiniti da bude krasno, krasnije. — Soba ukrašena zlatom i svilom i kadifom. Npr. 191. Jedna naštrava ukrašena drugijem kamenjem. 195. Da ovu narodnu knjigu ukrasim imenom, koje će se sijati kao zvijezda danica. Npj.¹ 3, V. Ustaše sve djevojke i ukrasiše žiške svoje. Mat. 25, 7. Kao nerjesta ukrašena mužu svojemu. Otkriv. 21, 2. — *2)* *su se, refleks.* (*im Scherze*) sich schön machen, *i. e. sich einen mässigen Rausch trinken, inebriari.* Rj. kaže se u šali za čorjeka, koji se malo opije. — Ala se ukrasio! (*Opio se*). Posl. 9.

ukrasti, ukrádĕm, v. pf. Rj. u-krasti. v. *impf.* prosti krasti. — **1)** *stehlen, furor.* Rj. *vidi* gjiknuti. — Kad se zapazari, lasno je od trgovca ukrasti. Rj. 187b. Onu istu noć ukrade oeu iz potuje jedan čudotvorni nož. Npr. 120. Teško je od hrsuzina što ukrasti. Posl. 314. Kako je Madžar ukráo u Srbina ognjilo, pa kazao da je to njegovo oculo. 330. *Ukráše iz očiju.* 332. — **2)** *sa se, reflex.* ukrasti se, *sich davon stehlen, clam abeo.* Rj. *otići kradom:* Žena se nekako ukrade i uteče u selo kući svojoj. Npr. 1. Ona se izmegju naroda nekako ukrade, te bježi kući. 128. Ti nju (devojkju) zavedi gde u šumu . . . a ti se ukradi od nje pa beži kući. 133. U tom se mačka ukrade megjedn iz očiju. 176. Ali Daša majke ne slušaše, ukrade se od očiju majei, pa potrča u bezisten Jovu. Herc. 203. Tako sam ja želeo i trudio se, svuda da kažem istinu; a ako se protiv te želje i truda huđe što ukrulo, to je bilo ili iz neznanja, ili po slabosti ljudskoj. Miloš X.

ukrašavānje, n. *vidi* ukrašivanje.

ukrašavati, ukrašāvam, v. *impf.* u-krašavati. *vidi* ukrašivati, uljepšavati. v. *impf.* prosti krasiti. v. pf. ukrasiti. — Dokle god živi jezik, dokle ga umnožavamo i ukrašavamo, dotle živi i narod. Špisi 1, 91. Gospod . . . ukrašava rjerne spasavajući ih. Ps. 149, 4. *sa se:* Zemlju vraćajući nebu blagoslov koji joj je dat, ukrašava se ljepotom. DP. 330.

ukrašivānje, n. *die Verschönerung, adornatio.* Rj. *verb.* od ukrašivati. radnja kojom tko ukrašuje što. *vidi* ukrašavanje.

ukrašivati, ukrašivĕm, v. *impf.* verschönern, udorno. Rj. u-krašivati što, činiti da bude krasno, krasnije. *vidi* ukrašavati, uljepšavati. v. *impf.* krasiti. v. pf. ukrasiti. — Bilje ukrašuje zemlju. Priprava 5. Tako i žene da ukrašuju sebe, ne platenicama, ni zlatom, nego dobrijem djelimu. Tim. 1, 2, 9. Sijeku drvo u šumi; srebrim i zlatom ukrašuju ga. Jer. 10, 4.

ukrati, ukrām, *vidi* ukratiti. Rj.

ukratiti, ukrātīm, v. pf. — **1)** verkürzen, schmälern, Abbruch thun, immينو. Rj. u-kratiti. *vidi* skratiti, s kratiti. v. *impf.* ukraćivati. — Da Bog ne ukrati! (Kad se govori o kakvu dobru). Posl. 48. Ne ćeš ukratiti milosti svoje domu mojemu. Sam. 1, 20, 45. Skupi se narod Izrailjski da izbere novoga cara . . . Još ne bijaše zakona koji bi narodu ukratio da ne može izabrati koga hoće. Prip. bibl. 79. — **2)** ukratiti što, učiniti da bude kraće. *vidi* skratiti 2. *isp.* okratiti, pokratiti. v. *impf.* prosti kratiti I, slož. pokraćivati, skraćivati. — I više bi govorila . . . ma ću malo ukratiti. Npj. 5, 460.

ukratko (u kratko), *ubr.* *vidi* kod kratak.

ukreati, ukřeām, v. pf. Rj. u-kreati. v. *impf.* křeati. — **1)** (u primorju) einschiffen, imponere in navim, cf. natovariti. Rj. — **2)** *sa se, reflex.* (u primor.), *sich einschiffen, conscendere (navem).* Rj. — *Ukrati se u brod bez brašna.* DPosl. 146. *Ukrće se i bez hrane.* 146.

ukrditi, dīm, v. pf. ovce, *zu einer Herde versammeln, zusammentreiben, congrego.* Rj. u-krditi ovce, u krd ih skupiti, stjerati. *glagol se drukčije ne nudi.* — I najavi ovce očupane, povede ih Zvijezdi planini, i tu staja za deved godina, na hiljadu orec ukradio. Npj. 2, 631.

ukršćati, ukřšćĕm, v. pf. Rj. u-kršćati. v. *impf.* křšćati. — **1)** (Feuer) schlagen, ecentio ignem. Rj. *vidi* usjeknuti I. — Izvadi jedno perce . . . na šuro, kad ti bude nevolja, ti ukřšći ratru pa ga zapali. Npr. 200. — **2)** n. p. lista kupusnoga, lukovijeh pera, abpřecken, decrpo. Rj.

ukřlati, ukřlĕām, v. pf. erschlagen, violentu morte perire. Rj. u-křlati koga, ubiti ga (křhajući). *vidi* ukrati. v. *impf.* křlati I.

ukřijepiti, ukřijepīm, v. pf. u-křijepiti što, učiniti da bude křepko; křiftigen, confortare, corroborare.

v. *impf.* ukřejpljivati. — *Pšenicom i vinom ukřijepih ga.* Mojs. I, 27, 37. Gospod ukřijepi Eglona cara Moavskoga na Izrailja. Sud. 3, 12. Jonatan dogje k Davidu u šumu, i ukřijepi mu ruku u Gospodu; i reče mu: ne boj se . . . Sam. I, 23, 46. Prva pola prve (noći) ukřijepila me. Pom. 91. *sa se, reflex.*: Tada se zacari Josafat, i ukřijepi se na Izrailja. Dnev. II, 19, 1 (*inculuit contra Israel; ward mächtig wider Israel*).

Ukřina, f. u Bosni rijeka, koja više Broda utječe u Savu, *Name eines Flusses, fluvii nomen.* Rj.

ukřiti se, ukřijĕm se, v. r. pf. Rj. u-křiti se. v. *impf.* ukřivati se. — **1)** pokřiti se dobro, n. p. haljinama, *sich gut zudecken* (z. B. um zu schützen), *se obtegere.* Rj. ukřije se tko dobro čim, da se n. p. oznoji. — **2)** *vidi* sakřiti se: Sudi pravo, tako bio zdravo! bi v se ovjge ukřilu jabuka, a nekmo li čedo pod pojasom. Rj.

ukřivānje, n. *das Zudecken, contractio.* Rj. *verbal.* od ukřivati se. — **1)** radnja kojom se tko ukřiva n. p. haljinama. — **2)** radnja kojom se tko ukřiva n. p. za kućom.

ukřivati se, ukřivĕm se, v. r. *impf.* Rj. u-křivati se. v. *impf.* prosti křiti se. v. pf. ukřiti se. — **1)** *sich gut zudecken*, (z. B. um zu schützen), *se contegere.* Rj. ukřivati se, pokřivati se dobro n. p. haljinama. *isp.* ukřiti se I. — **2)** *vidi* sakřivati se (v. pf. ukřiti se 2): Sve to Petar i sluša i gleda, al' se ljuta guja ne čujaše, ukřiva se za jelovom granom, Boga moli, pušku potprašaje. Npj. 4, 58.

ukřiviti, ukřivīm, v. pf. što krivo namjestiti, křimmen, incurro. Rj. u-křiviti. v. *impf.* ukřivljivati.

ukřivljivānje, n. *das Krümmen, incurratio.* Rj. *verb.* od ukřivljivati. radnja kojom tko ukřivljuje što.

ukřivljivati, ukřivljivĕm, v. *impf.* křimmen, incurro. Rj. u-křivljivati što, krivo namjestiti. v. *impf.* prosti křiviti I (što). v. pf. ukřiviti.

ukřejpljivānje, n. *verbal.* od ukřejpljivati. radnja kojom tko ukřejpljuje što.

ukřejpljivati, ukřejpljivĕm, v. *impf.* u-křejpljivati. što, činiti da bude křepko. v. *impf.* prosti křijepiti. v. pf. ukřijepiti. — Čine preljubu i hode u laži, ukřejpljuju ruke zlikoreima, da se nitko ne vrati od svoje zloće. Jer. 23, 14.

ukročāvānje, n. *verb.* od ukročavati. radnja kojom tko ukročava što.

ukročavati, ukročāvam, v. *impf.* u-kročavati što, činiti da se ukroti, da bude krotko; zähmen, bändigen, domare, *vidi* smagati I. v. pf. ukrotiti. v. *impf.* prosti krotiti. — Kad Bog ustaje na sud, on ukročava duh knezovima. Ps. 76, 12. Ti vladar nad silom morskomo; kad podigne rule svoje, ti ih ukročavaš. 89, 9.

ukřop, m.: Učinićš u njemu ni julju ni ukřop. DPosl. 144. u-křop. *isp.* křopiti. — *Ukřop, t. j.* kad se kupus obari, ona se prva voda vrže. Stulli.

ukřotiti, ukřotīm, v. pf. zähmen, domo. Rj. u-křotiti. — Pa ti idi u ravno primorje i ukroti ernog Arapina. II Npj. 2, 170. Otac mu je utvrdio vlast svoju ukrotivši neprjatelje svoje. DM. 21.

ukřstiti, ukřstīm, v. pf. Rj. u-křstiti. v. *impf.* ukřšćati, ukřšćavati. — **1)** übers Kreuz legen, decusso. Rj. ukřstiti n. p. dva štapa, postaviti ih tako, da čine kao křst. — **2)** munje ukřstile, *sich kreuzen, decussor.* Rj.

ukřšćavānje, n. *das Kreuzen, Kreuzweiselegen, decussatio.* Rj. *verbal.* od ukřšćati. radnja kojom tko ukřšća što. *vidi* ukřšćavanje.

ukřšćati, ukřšćām, v. *impf.* křeuzen, křeuzweise legen, decasso. Rj. u-křšćati n. p. dva štapa, postavljati ih tako, da budu kao křst. *vidi* ukřšćavati. v. pf. ukřstiti. — *sa se, recipr.* Vrlo je teško prorokovati gledajući na one težnje, na sile i uticaje, koji se

ukršćaju u unutrašnjem životu Bosanske prestonice. Zlos. 145. *isp.* križati (se) 3.

ukršćavânje, *n.* *vidi* ukršćanje. Rj.

ukršćavati, ukršćivâti, *vidi* ukršćati. Rj.

ukršći, ukršćim, *v. pf.* u. p. *evijet*, *vidi* uskršiti. Rj. u-kršiti. *vidi* i ukinuti 2, i *syn. ondje. v. impf.* kršiti.

ukršća . . . *vidi* ukršća . . .

ukršćupno (u krupno). *adr.* — Metne ondje neko- like pare ili ukрупno kakav novac. Rj. 533a. *vidi* krupan 3.

ukršćiti, ukršćim, *v. pf.* Rj. u-kršiti. *isp.* prikršiti; okrućati. *drukčije se glagol ne nalazi. isp.* krut. — 1) *festhalten, stringo.* Rj. kao ulegnuti. — 2) *fig.*: Ti nijesi kosti *ukršćio*, da se držiš pelivan' dorina. Rj. — 3 početka behu deca zbunjena . . . *ukršćeno* igjahu. Zlos. 221.

ukršćuriti, rim, *v. pf.* in Noth und Kummer gerathen, ad miseriam redigi. Rj. u-kuburiti, u kuburu zapasti. *vidi* uskuburiti, umaćaditi, užeprijiti, uvećaditi. *v. impf.* kuburiti. — Ukuburio kao gjaivo na plitkoj vodi. Posl. 332.

ukručati, čâm, *v. pf.* hinein schlagen, infigo. Rj. u-kucati *n. p.* klin u jama, utjerati ga kucajući po njemu. *isp.* ujerati 2. *v. impf.* kucati.

ukručanin, *m.* (pl. ukručani) — 1) der Inwohner, Miethwohner, inquilinus. Rj. koji stavlja u tugjoj kući. *vidi* kiradžija, žiljer. — 2) (u Fruškoj Gori) seljak koji nema orače zemlje. Rj.³

ukručanka, *f.* die Miethbewohnerin, inquilina. Rj. *isp.* ukručanin.

ukručanstvo, *n.* (u Srijemu) što seljak plaća spahiji od kuće (1 for. u srebru), die Haussteuer, inquilinatus. Rj. *isp.* kućarina.

ukručnica, *f.* u pjesmi, Haushälterin, quae res domesticas dispensat: Da mi budeš mlada za sovašicu, a u kuću kućna ukručnica, i mojemu blagu razložnica. Rj. koja kućom upravlja.

ukručati, hâm, *v. pf.* Rj. u-kuhati. *vidi* ukuvati. *v. impf.* kuhati. — 1) hljeb, *vidi* umijesiti. Rj.: Niko mi nema hliba ukručati. HNpj. 4, 454. — 2) kochen (das Essen), coquo, paro. Rj. ukobati jelo. *vidi* uvariti. — *sa se, pass.*: Po tom se (pšenica) u stupi obije, pa se onda s kokošima ili s ovčjim mesom tako ukruha u kotlu da se meso sve raspadne. Rj. 269a.

ukrus, *m.* *vidi* 2 kus 2b. der Geschmack, Gusto. — Vrlo zadovoljni što on tako otvoreno ugugja svom ukusu. Mil. 252 (jedučí). Odelo, koje mi je za onda bilo neopisano lepo, a sada se sam smejem seome ukusu. Zlos. 15.

ukrusan, ukrusna, *adj.* što pripada ukusu: geschmacksroll. — Bataci od žaba. — Istina je to ukusno, ali sumnjam da će ga Gospodar jesti. Mil. 253. *adv.* Samo joj je to ruho ukusnije srezano. Zlos. 232.

ukuvati, vâm, *vidi* ukuhati. Rj. u kručurima galje se u govoru mjesto glasa h čuje glas v.

ukvâriti, ukvârim, *v. pf.* u-kvariti. *isp.* pokvariti. *v. impf.* kvariti. — Na loše ga mjesto pogodno, gje spučava toke na psima, ne ukvari toka na junaku, no ukvari srce u junaku. Npj. 4, 358.

ula, *f.* der Halunke, nebalo. Rj. *vidi* ulja. — *vidi* hula 2, hulja

ulâgânje, *n.* Rj. *verb.* od ulagati. — 1) radnja kojom tko ulaže *n. p.* novac u posao, trgovinu kakvu (das Hineinstecken des Geldes in eine Unternehmung, collocatio pecuniae. Rj.). — 2) radnja kojom tko ulaže *n. p.* nogu ulomljenu (das Einrichten [des gebrochenen Fusses], das Einrenken, repositio. Rj.). — 3) radnja kojom tko ulaže kome u život.

ulâgati, ðlâžem, *v. impf.* Rj. u-lagati. *v. impf.* prosti ložiti. *v. pf.* uložiti. — 1) hineinstecken, colloc. Rj. ulagati što u što, *n. p.* novac u posao laki. — 2) einrenken, restituo (membrum fractum). Rj. ulagati *n. p.* nogu ulomljenu. — 3) (u C. G.) niko mi

nije do sad ulagao u život, t. j. nije radio da me ubije ili drukčije kako umori, Hand an jemand legen, manus afferre. Rj. — Avram izmahne nožem da zakolje sina svoga . . . Avrame! Avrame! ne ulaži na dijete. Prip. bibl. 18.

ulâgati se, ðlâžem se, *v. r. pf.* kod koga, sich (durch Lügen) einschmeicheln, insinuari. Rj. u-lagati se, udvoriti se kod koga lažima. *v. impf.* ulagivati se.

ulâgivânje, *n.* das Einschmeicheln, insinuatio. Rj. *verb.* od ulagivati se. radnja kojom se tko ulaguje kome.

ulâgivati se, ulâgujem se, *v. r. impf.* sich einschmeicheln, blanditiis se insinuare. Rj. u-lagivati se, udvoravati se kod koga lažima. *vidi* uvoditi se, zaligivati (oko koga). *v. pf.* ulâgati se. — Ulažica, onaj koji se kome ulaguje. Rj. 778b.

ulâk,* *m.* (st.) der Kurier, nunciarius, tabellarius: Posla Janko dva laka ulaka. Rj. *vidi* kurir, tatarin. *isp.* peik.

ulâkšati, šâm, *v. pf.* erleichtern, laro: Svoje dobre konje ulakšase, skidoše im sedla Šamajlije. Rj. u-lakšati koga, učiniti da mu bude lakše; ulakšati što, učiniti da bude lakše. *isp.* oblakšati. kao prosti glagol ne nalazi se. *v. impf.* *isp.* oblakšavati. — Podajte slavu Bogu Izrailjevu. Može biti da će ulakšati riku svoju nad vama. Sam. I. 6, 5.

ulâktiti, ðlakim, *v. pf.* Rj. u-laktiti. glagol se inače ne nalazi. — 1) koga, t. j. svezati mu po laktovima ruke naopako. Rj. — 2) ulakti ruke, ko se podboči metnuši ruke u džepove koji su povisoko: U pasu tanke, a taman visoke, ulaktile u džepove ruke. HNpj. 4, 543.

ulâma,* *f.* (u Srij.) zlatan vez kao ložica, na ubrađaćima, Art Stickerel, picturæ acv factæ genus. Rj. ulâmânje, *n.* verbal. od ulamati. radnja kojom tko ulama što.

ulâmati, ðlâmâm, *v. impf.* u-lamati. *v. impf.* prosti lomiti. *v. pf.* ulomiti. — Ulama zub na mene. DPosl. 146. Ulamat' zub. 146.

ulândati se, dâm se, *v. r. pf.* sich bis ans Knie beschmutzen (im Thau, Kot), maculor vagando. Rj. u-landati se, landajući do koljena se uprljati (u rosi, katu). *vidi* ulopati se, uločkati se. *v. impf.* *isp.* landati I.

ulânje, *n.* das Schleichen, Umherstreichen, suspensus gradus. Rj. verbal. od uljati se. radnja kojom se tko ula.

ulâr,* ulâra, *n.* die Halfter, capistrum, cf. povodac, jular. Rj. *vidi* i povod. ono uže na kojem se konj vodi. *isp.* izulariti, zauhariti (konja). — Ukoljenčiti, ispod koljena konja ularom sapeti. Rj. 777a. Pogje vodeći konja na ularu. Npr. 25. Ular s konjem ide. Posl. 332.

ulâti se, ðlâm se, *v. r. impf.* herumschleichen, circumrepto. Rj. *vidi* fulati se, kao vukući se hoditi kojekud. glagol se drukčije ne nalodi. *vidi* i šunjati se. *isp.* smucati se, šumati se, vući se 2.

ulav, *adj.* ulo ulava! du hundsfütiſcher Halunk, nebulonum maxime. Rj. *vidi* hulav.

ulaz, *m.* *vidi* ulazak. za obliče *isp.* dolaz i dolazak. — Pod tjem klijetima bijaše ulaz s istoka. Jezek. 42, 9. Pazi srecem svojim na sre ulaze u dom. 44, 5.

ulazak, ulaska, *m.* der Eintritt, ingressus. Rj. u-lazak. *vidi* ulaz. *isp.* ulaziti, ući. — Dvoroga jama, t. j. koja ima dva ulaska. Rj. 113b. Pokaži im oblik od doma i red i izlaske i ulaske. Jezek. 43, 11. Gospod, koji otvori ulazak u raj hajduku. DP. 60.

ulaziti, žim, *v. impf.* hineingehen, ingredior. Rj. u-laziti. *vidi* uhoditi I. *v. impf.* prosti laziti. *v. pf.* ući, i *syn. ondje.* — U' praznu kuću ni miši ne ulaze. Posl. 331. Kakogod što su od ovud ulazili u sanac, tako su onamo na drugu izlazili iz njega. Miloš 96. Tu je po jedan Srbin u stotine Turaku ulazio, te Tursko roblje hvatao i izvodio. 100. Ulazeći k njemu

u kolibu rekne: »E kojekude . . .« Sovj. 48. U tajne njihove da ne ulazi duša moja. Mojs. I. 49, 6. sa se, pass.: Kuća bez vrata a samo jedan prozor na kući kroz koji se ulazi i izlazi. Npr. 92.

ulazući se, ulaznēm se, v. r. pf. sich messen (an einem Baume dessen Rinde man belect), metiri, comparare magnitudinem. Rj. u-lazuti se. vidi ulizući se. v. impf. ulizivati se I. momčad ulaznu se u drvo, da vide, kolik je koji od njih.

ulaznje, n. das Hineingehen, initus, ingressus. Rj. verbal. od ulaziti. radnja kojom tko ulazi n. p. u kuću.

ulazica, f. onaj koji se kome ulaguje, der Schmeichler, adulator, cf. udvorica. Rj. i syn. ondje.

ulcer, m. u čohle ona strana s koje se obično počinje sjeći. Rj. — riječ tugja. Osn. 111.

Ulčun, m. vidi Ocin: Zemlje tvoje Bara i Ulčina. Rj. vidi i Ocinj. Tal. Duleigno. isp. Vucinje.

1. ulčei se, ulčēm se, v. r. pf. sich einmisten, sedem pono, nidifico. Rj. u-leći se. isp. ugnijezditi se, useliti se. v. impf. lēči (se), lēžēm (se).

2. ulčei se, ulčēm (ulegnēm) se, v. pf. u-leći se. v. pf. je i prosti lēči. v. impf. uljegati se. — Lezi dolje, ulegla se, zla ti godina! Herc. 241. »A je svuda na dvije noge . . .« B je »malo« od prilike kao znak od dukata samo što je odozgo malo ulegnuto. Sovj. 19.

3. ulčei se, ulčknuti se, ulčknēm se, v. r. pf. sich senken, deprimor. Rj. u-lēči se, u-lčknuti se (za ake. Rad 6, 76). vidi ugnuti se. isp. pri-sleći, pri-slčknuti. drukčije se ovaj glagol ne nalazi. — Podbole se kraste (boginje). t. j. na srijedi kao ulekle se malo. Rj. 518b.

ulefa,* f. plata. vidi uleva. isp. lever. — Bog zna, koliko još pustih zidina u Srbiji ima, koje su u Carigradu sve gradovi zapisani, i dizdari njihovi uleva jednu. Danica 5, 30.

uletjeti, ulčtim, v. pf. Rj. u-letjeti. v. impf. letjeti. — **1)** hineinfliegen, inrolo. Rj. — Usedne na konja i odmah uleti u boj. Npr. 207. Čolema se čudstva stvorih: a iz neba luča polećela i kroz kuhe erkevi ulećela, ona pade na svetoga Šavu. Npj. 3, 74. — **2)** (u C. G.) davon fliegen, arolo. Rj. vidi odletjeti.

ulēva,* f. Sold, vidi lever: tako mi ulere kraljeve. Rj. 3 plata. vidi i uleva. — AP, tako ti ulere od kralja! nemoj, sine, zametati kavge. Npj. 2, 484.

ulibati se, ulibām se, v. r. impf. (u C. G.). — **1)** od koga, kao bojati se, ustručavati se, sich geniren, revercundor. Rj. isp. libiti se (stidjeti se).

2) pred kim, kao nvijati se, sich schmiegen, ululor. Rj. **ulica**, f. Rj. dem. uličica. — **1)** der Hof, die Plur, aula, urea. Rj. vidi avlija, dvor 2, dvorište, obor 2, stobor. — Teško punici na zelovoj ulici! Posl. 316. — **2)** (u Dubr.) die Gasse, platea, cf. sokak. Rj. vidi i šor. — Pošetala dva božja prosjaka po ulici po grješnoj zemljici. Herc. 316. Idući po ulicama gdje-što bi se ustavljali. Pis. 33.

uličar, m. qui per vias huc illucque vagatur. Stulll. koji se po ulicama skiče; der Gassenbube.

uličica, f. Stulll. dem. od ulica.

uličiti, uličim, v. pf. Rj. u-ličiti. v. impf. prosti 2 ličiti 11. — **1)** eine Geschichte schön machen, como. Rj. — sa se, pass.: Samo treba još nešto da se pregleda, nešto popravi, sastavi i dotjera . . . postaraću se da bi se jošte što otelo od smrti, makar se i ne moglo sre uličiti kao što bi se htjelo. Sovj. 111. — **2)** sa se, refleks. uličiti se, uličim se, v. r. pf. die Toilette machen, comi. Rj. kao uljepšati se.

uliganj, ulignja, m. (u Boc) riba morska, koja se jede i na veliki petak, der Blaufisch, Tintenfisch, sepia loligo L. (?). Rj. (sepia officinalis i loligo vulgaris L. Kalmare. Rj. 3). vidi oliganj. — tugje riječi. Osn. 194. od loligo.

ulijeganje, n. verbal. od ulijegati. Rj. i od ulijegati se.

ulijegati, uliježēm, v. impf. Rj. u-lijegati. v. impf. prosti lijegati, v. pf. lēči, lēžēm (lēgnēm) — **1)** nachlassen, intermitto: ne uliježe čete, jedne poći a druge doći. Rj. kao prestajati. — **2)** sa se, refleks.: Treset, u ritu ili onako na podvodnu mjestu zemlja koja se kao uliježe kad čovjek ide po njoj. Rj. 747b. Njihati se, zibati se, ljuljati se, ulijegati se. Daničić, ARJ. 280a. v. pf. ulēči se (uležēm se, ulegnēm se).

ulijēniti se, ulijenim se, v. r. pf. faul werden, pigresco. Rj. u-lijeniti se, lijen postati. vidi oblijeniti se, olijeniti se. v. impf. lijeniti se.

ulijēpiti, ulijepim, v. pf. bekleben, illino. Rj. u-lijepiti. v. impf. lijepiti. — Ulijepio kuću s dvora. Rj. 113a. Na glavi jes odozdo od znaja malo ulijepljen. Rj. 279a. Košnice su spolja ulijepljene goregom balegom. Rj. 296a. Lijep kao lijep na platu (kao blatu, kojim je što ulijepljeno). Posl. 169.

ulijevanje, n. das Eingiessen, infusio. Rj. verb. od ulijevati. radnja kojom tko ulijeva što u što.

ulijevati, ulievām, v. impf. eingiessen, infundo. Rj. u-lijevati. vidi ulivati, uljevati. v. impf. prosti lijevati. v. pf. uliti

ulipsiti se, ulipsim se, v. r. pf. sich todt stellen (von Thieren), mortem simulor, cf. umrtviti se. Rj. u-lipsi se životinja, kad se učini da je lipsula. vidi ulivšiti se.

ulisičiti se, ulisčim se, v. r. pf. u-lisičiti se, postati kao lisica. v. impf. prosti lisičiti. — Ako s lisicom opčič, stavi pamet da se ne ulisičiš. DPosl. 3.

ulistati, stām, v. pf. sich belauben, frondesco: Davina se suva pomladila i zelenim ulistala listom. Rj. u-listati. v. impf. prosti listati. — Od smoke naučite se prići: kad se već njezine grane pomlade i ulistaju, znate da je blizu ljeto. Mat. 24, 32.

uliste (uliste), n. (po jugozap. kraj.) vidi košnica. Rj. i syn. ondje. — Šmiri mati medena (kucajući kakim štapom po ulistu) evo domak majko! (govori onaj koji čele zove u košnicu). Posl. 189. Ako ga ne imaš u ulističih, ko ti ga hrani u ustijeh? DPosl. 1. — od osn. od koje su uljevi. riječi s takim nast. kod danište.

ulitati, ulitām, v. pf. besudeln (mit weichem Stuhlgang), concaco. Rj. u-lita n. p. majku dijete, kad ima protoč. v. impf. litati. — sa se, refleks.: Sulitnja, kaže se lijenu čovjeku (kao da se ulitao). Rj. 724b.

uliti, ulijēm, v. pf. Rj. u-liti. v. impf. ulijevati, ulivati, uljevati. — **1)** hineingiessen, infundo. Rj. — Račun je predavao nazust, i za čudo je u tome bio vješt — što se u nas kaže, i u drvenu glavu mogao bi uliti. Sovj. 82. Preko svestenstva uli bratu duboku pobožnost i čisto kajuje. DM. 31. sa se, refleks.: Vardar, od Skoplja dolje po što se u nj ulije l'čika, zove se veliki Vardar. Rj. 325b. — **2)** (u C. G.) kao nasrati. Rj. isp. ulitati.

ulivak, ulivka, m. nešto na satu u košnici. Rj. isp. ulivati.

ulivānje, n. vidi ulijevanje, uljevanje.

ulivati, ulivām, v. impf. govori se ne samo na zapadu nego i na jugu i istoku. v. impf. prosti livati. isp. ulivak. vidi ulijevati, uljevati. v. pf. uliti.

ulivšiti se, ulivšim se, (u C. G.) vidi ulipsiti se. Rj. p se pred s promijenilo se na v. isp. vseto mj. pseto; všenica mj. pšenica.

ulizak, uliska, m. das Stück, der Klumpen Salz, den man dem Fische zu stecken gibt, salis frustum linctui expositum. Rj. u-lizak, gruncn soli što se daje stoci za lizanje.

ulizati, ulizēm, v. pf. Rj. u-lizati. v. impf. prosti lizati. — **1)** ab lecken, delingo. Rj. — **2)** sa se, refleks. ulizati se, n. p. čohla, sich ab lecken, abreiben, deteri. Rj. isp. izlizati se, iskositi se.

ulizica, f. der Speichellecker, adulator, cf. udvorica.

Rj. i syn. kod udvorica. — u-lizica. za postanje isp. ulizak.

ulizivânje, *n. das Anlocken des Baums, um daran die Grösse zu messen, comparatio magnitudinis.* Rj. verbal. od ulizivati se. radnja kojom se tko ulizuje u drvo.

ulizivati se, ulizujêm se, *v. r. impf.* Rj. u-lizivati se, *v. pf.* ulaznuti se, uliznuti se. — 1) *sich messen, wer grösser ist, experiri magnitudinem;* kažu da se mladoj momčadi koja još raste, ne valja ulizivati u suho drvo, jer više ne bi rasla. Rj. momčad ulizuju se u drvo, da vide kolik je koji, koji je veći. — 2) *fig. experiri uter plus valeat.* Rj. u prenesenom smislu: ogledati se, koji može više.

uliznuti se, znêm se, *vidi* ulaznuti se Rj. *v. impf.* ulizivati se.

uločkati se, čekâm se, *vidi* ulopati se. Rj. *v. r. pf.* u-ločkati se. *glagol se drukčije ne nahodi.* isp. loča, ločka. *vidi* i ulandati se.

ulogoriti, rîm, *v. pf.* Rj. u-logoriti. *v. impf.* logoriti (*i se*). — 1) *n. p. vojsku, lagern, colloco exercitum.* Rj. *vidi* utaboriti. — Drinu pregje, ukraj Mačve stade, porod Drine ulogori vojsku. Npj. 4, 194. Turci su do sad bili ulogoreni u polju bez šanca. Sovj. 43. — 2) *sa se, refleks. ulogoriti se, sich lagern, castra pono.* Rj. *vidi* utaboriti se. — Ondje se nekad bio ulogorio Turški car s vojskom. Rj. 808a. Vojska se bila ulogorila protiv Marašli-Ali-paše. Miloš 118.

ulom, *m.* ova je trava dobra od uloma. Rj. (*der Knochenbruch, fractura ossium.* Rj.³). u-lom, *kud se ulomi kome kost.* — Ko rani bližnjega svojega, kako učini tako da mu bude: ulom za ulom, oko za oko, zub za zub. Mojs. III. 24, 20. Kad Gospod zavrije ulom narodu svojemu i iscejli rane. Is. 30, 26.

ulomak, ðlômka, *m. Bruchstück, fragmentum.* Rj. *kud se što ulomi, komad od onoga:* Puste sablje oni izlomiše... Pa uzimlje ulomak od čorde, Musovu je glavu okinuo. HNpj. 1, 224.

ulomiti, ðlomîm, *v. pf.* *vidi* slomiti: IP ên skočî' sa bijele kule, te bijela ulomiti vrata. Ulomi mu nogu po koljenu. Rj. u-lomiti. *v. impf.* ulamati.

ulopati se, ðlopâm se, *v. r. pf.* *vidi* ulandati se. Rj. u-lopati se. *glagol se drukčije ne nalazi.* *vidi* i uločkati se.

uloptati se, tîm se, *v. r. pf.* *n. p.* brašno, *sich ballen, conglobari, cf. ugrudati se.* Rj. u-loptati se, *kao sabiti se u lopte, u grude, da postanu grude kao lopte.* *v. impf.* loptati se.

uloviti, ðlovîm, *v. pf. fangen, erjagen, capio.* Rj. u-loviti. *v. impf.* loviti. — Jedan dan loveći on... ugleda jedno jezero te se šumke primakne k njemu e da bi što ulovio. Npr. 152. Zagjem u šumu da ulovim kaku zvrjerku. 161. Taman smo se gjido natražili. (Kad koji koga u čem ulovi). Posl. 311. Dobro ti ste, Turci, uranili! i dobar ste lorak ulovili. Npj. 4, 197. Izidi u planinu, te mi ulovi lova. Mojs. 1. 27, 3.

ulozi, ðlôgâ, *m. pl. die Gliedersucht, arthritis. Rj. die Gicht; Gelenkrheumatismus, rheumatismus articularum.* Rj.³ u-lozi, drugoj poli osnovu koja je u leći, ležati. isp. Osn. 24. bolest. *vidi* bogavica, kostobolja. isp. nogobolja.

ulož, *m.* *vidi* uvolež. Rj. u-lož, drugoj poli osn. koja je u leći, ležati. isp. Osn. 60. *vidi* i uholaću, uholaću; uholež, uholjez.

uložiti, ðložîm, *v. pf.* Rj. u-ložiti. *v. impf.* ulagati. — 1) *hincinlegen, hincinstecken (Geld auf eine Unternehmung), colloco.* Rj. uložiti što u što, *n. p. novac u posao kakav, u trgovinu.* — Uložio je prste među škripe. DPost. 146. Glavnica uložena na zakonite kamate. Rad 5, 200. — 2) *cinvenken, restituo.* Rj. uložiti *n. p.* nogu ulomljenu. — 3) (u C. G.) *die Hand anlegen, anfassen, aggredior:* Udri, pope, grom te udrio, što ne uložiš, nego sve kaniš (u pripovijeci);

ulože najprije u zelje, t. j. počnu ga jesti. Rj. — Ouako sam uložiti kopati, i tek što je treći put kljukom udrio u zemlju, začu ozdol jedan glas... prigje nego počne rabotati prekrsti se... Te uložu da kopa zemlju, ali s nekim strahom da ne bi opet čuo kakav glas ozdol. Npr. 99. — 4) (u C. G.) na koga, t. j. prvi udariti na nj, *Hand an Jemand legen, manus injicere.* Rj. *vidi* naložiti 3. — Ustani ti, uložu na nas... I ustavši Gedeon pogubi Zevaja i Salmana. Sud. 8, 21. Car reče slugama: pogubite sveštenike... Ali sluge careve ne htješe podignuti ruke svoje da ulože na sveštenike Gospodnje. Sam. 1. 22, 17. Gjuragj uložu na život Silagjijama, šurama Jankovijem. DM. 114.

uločiti, ðlôčîm, *v. pf.* u-lučiti *priliku, kao ulvati-titi; die Gelegenheit ergreifen, arripere occasionem.* isp. polučiti. — Kad dogje blizu ove pećine, uluču priliku kad Baš-Čelik bude otišao, pa ženu opet povede sa sobom da bježe. Npr. 201.

ulukaviti se, vîm se, *v. r. pf. sich vorstellen, simulo.* Rj. u-lukaviti se, *kao postati lukar.* isp. ulinjiti se, učiniti se II 2. isp. izlukaviti. *drukčije se glagol ne nahodi.* — A tako mi Boga istinoga! nij' umrla, već s' ulukarila. Npj. 1, 553 (isp. uljuniti se).

ulupiti, ðlûpîm, *v. pf. n. p.* kotao, *einbiegen, verbiegen, inflecto.* Rj. u-lupi se kakav metal, *kud se na kojem mjestu ugne te ostane ondje kao juma.* isp. podlupiti se, podlupljivati se. *drukčije se ne nalazi ovaj glagol.*

ulja, *f.* (u vojv.) *vidi* ula. Rj. — *vidi* hulja, hula 2. **uljânî**, *adj.* (u Boci) *n. p.* mlin, *Oel-, olearius.* Rj. što pripada ulju.

uljanica, *f.* sud za ulje. *vidi* uljarica, uljenica, uljenka, mazalica 1, zeitinica. — Samuilo uze uljanicu, i izli mu ulje na glavu. Sam. I. 10, 1.

uljanik, uljanika, *m.* (po jagan. kraj.) *vidi* kovanluk. *cf.* čelinjak. Rj. *vidi* i pčelinjak. — Pružio ti tebe Bog srećn u domu, primakli ti konji na putu... a čele s medom u uljaniku. Kov. 126. osnovu *vidi* kod uljevi.

uljâr, uljâra, *m.* — 1) *olearius.* Stnlli. koji pravi i prodaje ulje. *osn. u ulje.* — 2) *vidi* pčelar, kovandžija. — Kad mi ugjosmo u uljanik, uljar beše u nekom poslu megju trnkama. Megj. 276. *osn. u uljevi.*

uljârica, *f.* (u C. G.) *das Oelgefäss, vas olearium, cf. mazalica 1, zeitinica.* Rj. sud za ulje. *vidi* i uljanica, i syn. ondje.

ulje, *n. das Baumöl, oleum.* Rj. *vidi* olaj, zeitin. isp. masla. — Obuljiti, *politi* što uljem. Rj. 435b. Premilak, ulje koje se izvadi, kad se komia premelja. Rj. 576a. Samotok, 2) ulje koje samo iz maslina isteče, prije nego se metnu pod tjesak. Rj. 664a. Uljiti, *posipati* uljem *n. p.* jelo. Rj. 780a. Uljem oganj gasit'. DPost. 146. Solomon davaše Hiramu pšenice i ulja cijegjenoga. Car. I. 5, 11.

uljeći, ðljegnêm (uljegoh) *v. pf.* *vidi* uljesti: Bjes' uljega' mjesec u oblake. Rj. u-ljeći. *kao prost glagol ne nalazi se.* isp. ljeći. *vidi* i ući, ući, unići. *v. impf.* ulaziti. — Iz ovoga doma izljegla u dobri čas! a u drugi dom uljegli u bolji čas! Rj. 125a. Kad lisica dogje, čuje da ima netko u njezinoj kući, i ne smjedne uljeći unutra. Npr. 245. I careve otiđoše sluge, uljegoše u bijelu crkvu, tu nagjoše kalugjera Sava. Npj. 3, 68. Uljegao je mrzluk u nas. Posl. 333.

uljenak, *m.* pita, koja se u Kaštelima od zelja pravi na badnji večer i uljem pomaže (jer ako su i kršćani, ne jedu ovaj dan masla), *eine Art Kuchen zu Weihnachten, placenta genus.* Rj.

uljenica, ðljênka, *f. lectus.* Stnlli. sud za ulje. *vidi* uljanica, i syn. ondje. za obličje uljenka isp. otenka.

uljeuje, *n. das Oelen, unctio.* Rj. *verb.* od uljiti. radnja kojom tko ulji *n. p.* jelo.

uljepak, ūljepka, *m. die Schmeckerkappe, cucullus pinguedine maculatus*. Rj. masna kapa, od masti uljepsjena.

uljepšati, šam, *v. pf.* — 1) *verschönern, exorno, excolo*. Rj. u-ljepšati što, učiniti da bude lijepo, ljepše. *vidi* ukrasiti, *isp.* uresiti. *v. impf.* uljepšavati. — 2) *su se, refleks.* Proljepšavati se, *v. r. pf.* *vidi* uljepšati se. Rj. 609a. u-ljepšati se, postati lijep, ljepši.

uljepšavauje, *n. das Verschönern, ulornatio*. Rj. *verb.* od uljepšavati. radnja kojom tko uljepšava što.

uljepšavati, uljepšavam, *v. impf. verschönern, exorno, excolo*. Rj. u-ljepšavati što, činiti da bude lijepo, ljepše. *vidi* ukrasavati, ukrasiti. *v. impf.* prosti ljepšati. *v. pf.* uljepšati. — *su se, pass. ili refleks.* Kad bi došao red na koju djevojku da ugje k caru Asviru . . . toliko vremena trebaše da se uljepšavaju uljem i mirisima i drugim stvarima za ljepotu žensku. Jest. 2, 12.

uljesti, ūlježem, *v. pf. hincingehen, intro, cf. uči.* Rj. u-ljesti. *kao prosti glagol ne nalazi se. isp.* ljesti. *vidi* i uljeći, nič, nič. *v. impf.* ulaziti. — Vrat se jadan i žalostan doma. Tek što uljeze u kuću, gječica skoče oko njega. Npr. 108. Tako ćete doći u jedan grad, te uljezite unutra. 235. Sluge uljezu k caru i kažu mu, da jedan starac želi k njemu uljesti. 251. Kad se hladna napojše vina, te im vince uljeze u lice, progovara lvo Senjanine. Npj. 3, 204. A da dogje Mutape Lazare, da uljeze Kolašinu gradu, primio bi Kolašina tvoga. 4, 314. Ja da vidiš Karadžića Šuja, gje uljeze agi pod čadore. 4, 476.

uljetnica, *f.* (u Crmn.) što se Ciganinu daje na godinu za kovanje: od vola i od kobile po bargaša žita (ili prema tome vina), a od maske po jedan bargaš, *das Jahrgeld, der Jahrlohn, annua*. Rj. u-ljetnica, drugog polu osn. u ljetu (= godina). što se kome daje, plaću osjekom na godinu.

uljevaue, *n. vidi* uljevanje. Rj. *vidi* i ulivanje.

uljevati, ūljevam, *vidi* uljevati. Rj. *v. impf.* u-ljevati. *vidi* i ulivati. *v. impf.* prosti ljevati. *v. pf.* uliti.

uljevi, *m. pl.* (u Srijemu) *die Bienenbrut, apicium fetus*. Rj. *prečinje leglo*. — stara riječ **УЛЈИВУ**, koja je sada u običaju samo u množini. Osn. 134.

uljez, *m.* čovjek koji uje ženi u kuću, *der in das Haus seiner Frau eingeirathet hat, qui nupsit uxori suae, quem quasi uxor duxit, cf. pripuz*. Rj. u-ljez, koji uljeze ženi u kuću. *vidi* i dohodar, domazet, domazetović, prišupak, privuk, utoskalo. — Otišao u laž, kad ko ugje ženi u kuću (postane uljez). Rj. 320b.

uljezina, *f.* (u Boci) u male djece nekake kraste po glavi i po licu. *eine Art Blattern, pustularum genus*. Rj. *vidi* rusa bolest. Rj.³ — uljezina (kor. kod u-ljez). Osn. 164.

uljika, *f.* (u Trstu) *vidi* maslina (na čemu ulje rodi), *Oelbaum, olea*. Rj. — uljika (osn. u ulje). Osn. 276. riječi s takim nast. kod aptika.

uljiti, ūljim, *v. impf.* (u Dubr.) posipati uljem n. p. jelo, olen, oleo *perfundere, ungere*: sad je korizna, pa se mnogo ulji. Rj. *vidi* zeitiniti. *v. pf.* slož. obuljiti. — Ženu tko hudi, *kupus sroj ulji*, a tko ženu hvali, bradu sebi pali. DPost. 160.

uljubiti se, ūljūbim se, *v. r. pf.* (u Grblju) *sich verlieben, cuius amore capi*: uljubi se bula u nekakva Arapa (u pripovijeci). Rj. u-ljubiti se. *vidi* zaljubiti se, zadržati se, zagledati (i se) 2, sevdasiti, *isp.* zamiliti se; zamilovati. — Ašik, *m.* amore captus, *uljubljen*, dragi . . . amore capi, *uljubiti se* . . . amare, amori operam dare, ljubiti, *uljubljenu biti*. Daničić, ARj. 117b.

uljudan, ūljudna, *adj. leutselig, humanus, comis*. Rj. — Viša klasa u narodu valjalo bi da je od naroda učinja, mudrija, uljudnija, skladnija i rodoljubivija. Kov. 13. Što su neki uljudni, a drugi zli

i pakosni, i to dolazi od gornja tri uzroka. Priprava 41.

uljuditi, ūljūdim, *v. pf. schön machen, facio pulchre, ingenue, ut hominem decet*. Rj. u-ljuditi, učiniti, pripraviti, opravititi ljudski. *v. impf.* uljudjivati.

uljudnost, ūljudnosti, *f. die Leutseligkeit, humanitas, comitas*. Rj. osobina onoga koji je uljudan.

uljudjivauje, *n. das sanbere Zurichten, comtio*. Rj. *verbal.* od uljudjivati, koje *vidi*.

uljudjivati, uljudjujem, *v. impf.* (ron ljudi, wie es Menschen haben) *sanber zurichten, humane praeparo*. Rj. u-ljudjivati, činiti, pripravljati, oprarljati ljudski. *v. pf.* uljuditi.

uljuditi se, ūljūdim se, *v. r. pf. sich todt stellen, mortem simulo*: nije mrtav, već se uljudio. Rj. u-ljuditi se. *glagol se drukčije ne nalazi. vidi* umrtviti se. *isp.* ulukaviti se.

1. ūm, ūma, *m.* — 1) *die Vernunft, ratio*: Um caruje, a pamet imaju i sve životinje (Post. 333). Um za morem, a smrt za vratom (Post. 333) (ars longa, vita brevis). Rj. *vidi* umlje. — Jednoumce, čovjek tvrdoglav, koji sve radi po svojemu umu. Rj. 251a. Umom umi, a ušima striže. Rj. 781b. A u moje Bogom posestrime . . . razumna je uma i pameti. Npj. 2, 35. Kad to vijge Strahiniću bane, prohesapi i umom premisli, baš je čador silna Vlah-Alije. 2, 272. Može biti, da su oni ljudi jači i čitlji umom, kao što su i tijelom. Nov. Srb. 1817, 519. Jer bismo inače na sramotu umu ljudskome kvarili svoj jezik. Pis. 29. Krojaj predstari u umu srome, kakvu će haljinu da kroji. 66. Hodite, vjerni, na visokom njestu da se nasladimo gospodareve gozbe i besmrtno trpeze, uzrišenijem umovima. DP. 131. — 2) *das Gedächtniss, mens, memoria*: pade mi na um; ni do sto uma, *ich habe es auf den Tod vergessen, q. d. si centum mentes haberem, non meminissen*. Rj. (ni do sto uma; tumači se *latinskim* riječima: kao da se kaže: da imam sto uma, ne bih se sjetio), *vidi* pamet 2. — Razbojljela se žena usred zime, pa joj palo na um na hukoru mezgru. Rj. 37a. Pripasti na um, beifallen, venit (in mentem): Doekaa Šimu na um pripačulo. Rj. 595a. Srvši s uma, vergessen, negligo, exedit ex animo. Rj. 673b. Smetnuti s uma, vergessen, obliwiseor. Rj. 694b. Einfallen, venit (redit) in mentem: teknu me um. Rj. 735a. Bolujnici dugo vremena, padne mu na um na mleko, pa da se udrobi hleba. Npr. 225. I jedem i pijem, a pestiš mi je na umu. Post. 101. U gjevojke kolo igra, u gječicu ni um niče. (i ne misli o tom). 329. Što na um (dogje), to (i) na usta. (Što čoeck misli, ono i govori). 358. Igumnu na um pale Šimo. Npj. 2, 70. Palo ti je na um poginuti? 2, 335. Nikad nisam zbciao s uma istine. Miloš X. Poslije mi je tek palo na um, da on ono nije činio za to . . . Pis. 50. Ovgje treba uzeti na um: 1) . . . Rj.¹ XL (*isp.* Ovgje treba upamtiti. Rj.¹ XXXIX). A Amasa ne uzimaše na um mača, koji bijaše Joavu u ruci. Sam. II. 20, 10. Ako se ko čuvši trubni ne uzme na um . . . krv će njegova biti na njegovoj glavi. Jezeck. 33, 5 (*isp.* uzmi se u pamet). Uzmi na um sve što ću ti kazati. 40, 4. Nije mu za cijelo ni na kraj uma bilo. Rad 2, 195.

2. ūm, ūma, *m.* *vidi* hum. Rj. Um, ūma, *m.* brdo u Hrvatskoj kod Plaškoga. Magla na Uma, kiša na guvnu. Rj. *vidi* Hum. u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru.

ūmā, *vidi* umah: I uma se jadu osjetio. ūma ga je sestra poznavala. Rj. u-ma(h). *vidi* i onlje *syn.*

ūmae, ūmca, *m.* *vidi* humac. Rj. Umac, ūmca, *m.* glavica u Grabovu: Širokijem drumom niz Grabovo a do ūmca i Mečita starog. Rj. *vidi* Humac. u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru.

umackati, ūmāckām, *vidi* umacupati. Rj. u-mackati. *drukčije se ovaj glagol ne nalazi. augm.* prema umazati, koje *vidi*.

umacupati, pām, v. pf. augm. od umazati. Rj. u-macupati. glagol se drukčije ne nahodi. vidi umac-kati.

umáčaditi, đim, v. pf. (u Bačk.) vidi uvečaditi. Rj. u-máčaditi. glagol se drukčije ne nalazi. vidi i ušeprljati, ukuburiti, uskuburiti.

umáci, úmaknēm (umākoh, umāče), v. pf. Rj. u-máci. vidi umaknuti. v. pf. je i prosti maći, maknuti. v. impf. umicati. — 1) entwischen, effugio. Rj. — Sednu na konje pa beži. Kako oni umaknu iz dvora, a zmaj teraj za njima. Npr. 21. Konjušari odmah za njom (za lisicom) u počeru, ali ona biješe već daleko umaknu na svojoj dobiti (na ždrebetu). 177. Goni ga da ne nađe za se koji tvrdi grad i ne umakne nam iz oči. Sam. II. 20, 6. — 2) sa se, refleks. vidi pomaci se. Rj. — Ali sjede sva tri kape-tana... Njima Nuko Božju pomoć daje, i oni mu ljevshe prifatili, umače se jedan od drugoga, i Nukici mjesto načiniše. Npj. 3, 238.

umáh, vidi odmah. Rj. i syn. ondje. — I uma(h) se jadn osjetio. Uma(h) ga je sestra poznavala. Rj. 780b.

umáhati, úmāšem, v. pf. vatru, schwingend die Flamme erregen, ribrans dicio flammam. Rj. u-máhati vatru, mašući izviti plamen. v. impf. mahati.

umāk, m. obari jaje na umak, weiches Ei, orum sorbita, cf. rovitto (jaje). Rj. u-mak. isp. umakati. vidi i rolitano jaje, ogrušano jaje.

umākānje, n. das Eintunken, immersio. Rj. verb. od umakati. radnja kojom tko umāče što u što.

umākati, úmāčēm, v. impf. eintunken, immergo, cf. kvasiti 2. Rj. u-makati. v. impf. prosti močiti. v. pf. umočiti. — Žuka se najprije metne u more... po tom umāčući je u slutku rodu trlja se o kamen. Rj. 161a. Da bih znao hljeb u pepcu (mjesto soli) umakati. Posl. 47. sa se, pass.: Pisaljica, pisaljka. Od tanka tanečeta načini se kao mali lijevak... uski se (kraj) umāče u raskravljen vosak i njime se šara po bijelu jajū. Rj. 502a.

umāknuti, úmaknēm, vidi umáci. Rj.

umāliti, úmālīm, v. pf. n. p. slugi platu, verringern, verkürzen, imminuo. Rj. u-māliti što, učiniti da bude maleno, manje, i učiniti da ga bude malo, manje. vidi umanjiti. v. impf. umaljivati, umaljivati, umanjivati. — Ko ne umali guzi, taj ne ugodu družu. Posl. 150. Prošavši Srpski i Ruski rat umalio ih je (krđžalje). Danica 2, 96. Opet on s onijem ne bi pogriješke svoje umalio. Ogd. na ut. 19 (s?). To Gajeru slavu ne bi umalio, nego bi je još umnožilo. Pis. 21. Šta je čovjek da ga obigješ? Umalio si ga malijem nečim od anđela, slavom i časti vjenčao si ga. Jevr. 2. 7. Pustiću na vas zvijeri, koje će vas umaliti. Mojs. III. 26, 22. sa se, pass.: Što mu se vlast i područje tako umali. Miloš 46.

umalo, vidi malo 2. Rj. u-malo. vidi syn. i primjere kod malo 2.

umaljāvānje, n. verb. od umaljivati. radnja kojom tko umaljivu što.

umaljāvati, umaljāvām, v. impf. u-maljāvati što, činiti da bude maleno, manje, i činiti da ga bude malo, manje. vidi umaljivati; umanjivati. v. impf. prosti maliti. v. pf. umaliti. — Po (praep.) sastavlja se s pridjevima i prilozima umaljāvajući im značenju. DRj. 2, 321. sa se, refleks. ili pass.: ljudski se rod ne umaljiva, nego neprestano raste. Priprava 113. Samo se po tome kazan uveličava ili umaljiva. DM. 318.

umaljāvānje, n. vidi umaljavanje, umanjivanje.

umaljivati, umaljivēm, v. impf. u-maljivati što, činiti da bude maleno, manje, i činiti da ga bude malo, manje. vidi umaljivati; umanjivati. v. impf. prosti maliti. v. pf. umaliti. — Kad će proći mladina, da prodajemo žito umaljivajući esu i povećavajući sikal i varajući lažnijem mjerilima? Amos 8, 5

(efa biblijska mjera; sikal biblijski novac). sa se, refleks. ili pass.: Poslije idući (pjesma) od usta do usta raste i kiti se, a kašto se umaljuje i kviri. Npj. 1, XXXII. Time se ni malo ne umaljuje njihova slava. Ogd. na sit. 3. Jer ću ih umnožiti, i ne će se umaljivati. Jer. 30, 19.

umāmiti, úmāmīm, v. pf. u-māmiti koga, mameći učiniti da ugje; hereinlocken. v. impf. māmiti. — Junak mami djevojku na zelenu jabuku; umami je u čardak. Npj. 1, 439. Turci se učine kao da bježe i tako ih umame megju se. 4, 459 (Vuk).

umān, úmna, adj. — 1) vernünftig, intelligens: Ne boj se majko, ne boj se, ja sam ti umna razumna. Rj. što pripadu umu 1. — O ortografiji Raića i drugih umnih i učenih Srba. Danica 1, 102. Bđjeti, u umnom smišlu: imati pomnju, biti na oprezu, paziti, starati se, nastojati. Daničić, ARJ. 217b. Svijetle zvijezde na umnom srodu nebeskom. DP. 280. Koliko mi god umne sile dopuštaju odbijati zlo. G. P. N. 15. — 2) nijesam ni uman bio to i to učiniti, vornehm, deerno, cf. namjeran. Rj. vidi i nauman, nakan.

umānika, f. trava dugačka lišća, koja se daje uoč (Gjurgjeva dne i na Gjurgjevu dan kravama poradi mljeka, cf. vratić. Rj. vidi i povratić. — riječi s takim nast. kod aptika.

umānjiti, úmānjīm, v. pf. verringern, imminuo. Rj. u-mānjiti što, učiniti da bude manje, maleno, i učiniti da ga bude manje, malo. vidi umaliti. v. impf. umanjivati.

umānjivānje, n. das Vermindern, imminutio. Rj. verb. od umanjivati. radnja kojom tko umānjuje što.

umānjivati, umānjivēm, v. impf. verringern, imminuo. Rj. u-mānjivati što, činiti da bude manje, maleno, i činiti da ga bude manje, malo. vidi umaljivati, umaljivati. v. impf. prosti manjiti. v. pf. umānjiti. — Gospod umānjivaše glavu sroju krotkim obličjem čovječijim. DP. 327. sa se, pass.: Daje (se) stručinim knjigama u opće prevelika važnost za rječnik, kao što se opet drugima umānjuje. Kolo 14 (15).

umāšiti, šim, v. pf. schlen, (im banati se Spiel), aberro. Rj. u-māšiti, (ne pogoditi) n. p. u bananju. isp. promāšiti (v. impf. promāšiti). v. pf. je i prosti mašiti 1. isp. māša 1. — Car bací žmureći svoj štap te ndari trljū (ako li amaši, onda on bude trlja, a trlja car). (čijim štapom pogodi, onaj bude trlja; ako li srima štapovima umāši, onda... Drugi put car ima tri maše (t. j. pogagja u trljū štap, dok triput ne umāši). Rj. 14b.

umazati, úmazēm, v. pf. beschmutzen, commaculo. Rj. u-mazati. augm. umacati, umacupati. v. impf. mazati. — sa se, refleks.: Pa uzme i on... te se dobro umače po obrazu. Npr. 258.

umécati, úmécām, v. pf. n. p. jabuku, weichklopfen, contundo. Rj. u-mecati jabuku, učiniti (tucajući) da bude mekana. v. impf. mecati.

umeknuti, nēm, v. pf. milde, weich werden, miteseo. Rj. u-mekne n. p. jabuka, kud postane mekana. v. impf. meknuti.

umekšati, šām, v. pf. erweichen, emollio. Rj. u-mekšati što, učiniti da bude meko, mekše. v. impf. umekšavati. — Može biti da Rusi mogu njim (znakom u) umekšati i ostala poluglasna slova. Rj. 1 XXXIV.

umekšāvānje, n. das Erweichen, emollitio. Rj. verbal. od umekšavati. radnja kojom tko umekšava što.

umekšāvati, umekšāvām, v. impf. erweichen, emollio. Rj. u-mekšāvati što, činiti da bude meko, mekše. v. impf. prosti mekšati. v. pf. umekšati. — G. V. ostavljamo, neka tvrde riječi umekšava. Nov. Srb. 1817, 536. Ko će naći u Slavenskom jeziku t pred samoglasnim slovom da umekšava poluglasna slova? Rj. 1 IX. Nastavak umekšava konsonante. Rad 26, 66.

umeljati, úmēljām, v. pf. beschmieren, illino. Rj. u-meljati što u što, meljajući umacati ga u nj. — sa se, pass.: Isjeca se sitno prijesno meso i metne se

u njega malo bibera i sitno isjecana crnoga luka, pa se onda načine kao orasi i *umeljavu se u šenično brašno* (i to se zove čufteta). Rj. 763a.

umerati, umerân, v. pf. t. j. vosak, *weich ziehen, duo ceram*. Rj. u-merati. v. impf. merati, gdje vidi *tumačenje*.

uměsti, umětēm, vidi zaměsti. Rj. v. pf. u-městi. v. impf. prosti městi 1.

umeta, f. der Kehrlappen, der Ofenwisch, *lacinia ad verendum fornacem antequam panem immittas*. Rj. u-meta (drugo polje osn. u městi 1). vidi omelo. krpja kojom ometu peč prije nego će metnuti u nju hljeb.

umetak, ùmetka, m. — 1) der Einsatz, insertio, Rj. što se umetue. isp. ukladica, usperak, zakreka. — Barbukati . . . brbukati. između -b« i »r« biće »a« noriji umetak. Daničić, ARj. 181a. Nastavei se u sadašnjem vremenu vežu za osnovu *umetkom*; a umetak je u prvom licu jedn. i u trećem mn. »o«, a u ostalim je licima »e«. Obl. 53. Dan. III. između stiha 23 i 24 *umetak apokrifski*. Star. 3, 7. — 2) (u Paštr.) *Blendling, nolhus*, n. p. konj, cf. melez. Rj. vidi i *sustrimak*.

umetalīšte, n. mjesto gdje se *umeće* kamenom s ramena. J. Bogdanović. za *obličje* isp. potrkalište.

umetāljkā, f. kamen povelik što se uijm s ramena *umeće*. J. Bogdanović. za *nast.* isp. kazaljka.

umětānje, n. Rj. verb. od 1. umetati, II. umetati se. — I. radnja kojom tko *umeće* što u što (das Einsetzen, insertio. Rj.): Bjèglac . . . umetnuto u nom. sing. »a« može ostati i u ostaljem padežima, a tada nema drugoga *umetanja*, nego glasi bjèglaca itd. Daničić, ARj. 377b. — II. 1) radnja kojom se n. p. *čigani umeću kamenom*. — 2) *stanje* koje biva kad se *umeće* n. p. sin na oca.

umětati, ùmečēm, v. impf. Rj. u-metati. v. impf. prosti metati. v. pf. umetnuti. — I. *hineinsetzen, insertio*. Rj. — Zakreka, komadić čohe što surdomari između *šeu umeću*. Rj. 178b. *sa se, pass.*: U našem narodnom jeziku u ovakvim se riječima *umeće* »n« između »a« i »stvo«, n. p. božanstvo. Pis. 48. — II. *sa se*. umetati se, ùmečēm se, v. r. impf. — 1) *reciproć*. vidi metati se n. p. kamena: A *umeću se glavom Vitkovića*. Rj. — *Car* se *džilitom*, a *Jegjupei kamenom (kukom) umeću*. DPost. 11. — 2) *refleks*. na koga, vidi umetnuti se 2. Rj. n. p. *djeća se umeću na roditelje svoje*.

umětati, nēm, v. pf. Rj. u-metnuti. v. pf. je i prosti metnuti. v. impf. umetati. — I. *hineinsetzen, insertio*. Rj. — *sa se, pass.*: U »djevojka« u gen. množ. *umetne se među dva pobuđasna slova na kraju* »a«, te postane »djevojka«. Pis. 7. — II. *sa se*. — 1) umetnuti se čijom glavom, *verderben, eneco*. Rj. vidi metnuti se čim, baciti se čim. isp. umetati se 1. umetnuti se čijom glavom, t. j. *pogubiti ga*. — 2) na koga, vidi vrći se. Rj. vidi i metnuti se 1, turiti se 2. — Kad se svatovi krenu s djevojkom . . . zovne otac djevojkicu da bi se obrnula, da bi joj se porod umetnulo na njezin rod. Kov. 78.

uměćānje, n. Rj. verb. od uměcati. — 1) radnja kojom tko *uměče*, *hježi* (das Entwischen, fuga. Rj.). — 2) radnja kojom tko *uměče* što (das Reissen, avulsio. Rj.).

uměcati, ùmīčēm, v. impf. Rj. u-micati. v. impf. prosti micati. v. pf. umaći, umaknuti. — 1) *entwischen, effugio*. Rj. kao *hježati*. — 2) *reissen, avello*: A prekri ga surom megjedinom, da mu gora *svižu* ne uměče. Rj. kao *otkidati*.

umijēsiti, ùmijēsīm, v. pf. t. j. hljeb, *eintzigen, miscere massam farinaceam et facere panem*. Rj. u-mijesiti. vidi ukubati 1. v. impf. umješivati. — Tom vodom *umijese česnicu*. Rj. 31b. Somun je svagda u *kiselo umijesen*. Rj. 700b. Takovi hljeb *umesi* žena i sad za *gosta*. Npr. 82. Hajde, sinko, da *umijesimo*

kolač od troga brašna. 160. I moja bi majka znala *gibanicu umijesiti* da je sira i masla. Postl. 104. *Umijesi* prvo meni jedan kolačić od toga. Car. I. 17, 13. *sa se, pass.*: Igrati se grada, t. j. lopte koja se *umijesi* od goregje ilake. Rj. 97b.

umijēšan, ùmijēšāna, *geschickt, erfinderisch, ingeniosus*. Rj. koji *umije* svašta uraditi i izmisliti. vidi umjetan 1, običan 2, prikladan, sposoban, vješt.

umijēšati, ùmijēšām, v. pf. *mischen, misceo*. Rj. u-miješati. v. impf. miješati. — 1) Ne zna ni ko je ukrao, niti ko je u taj posao *umijēšan*. DM. 269. — 2) *sa se, refleks.*: I ljudi, koji su se među Turke *umješali* i ostali. Miloš 16. Onda onaj Tokatlijčev momak, što je, *umješarši se u Srbe*, ostao, stare govorniti Lomu . . . 77. Petar je molio da se pored Germana *umijēša u Srpske poslove*. Sovj. 75. za ovaj posljednji primjer *isp. uplesti se, usijati se, utrčati se*.

umiliti se, līm se, v. r. pf. kod koga ili kome, *sich belicht machen, gratiam inire apud aliquem*. Rj. u-militi se. v. impf. umiljati se, umiljavati se. — Kako bi uzeli vodu od svoga najmlagjega brata, da se *ocu umile* kao da su je oni našli. Npr. 242. Pošlji natrag toga čovjeka . . . jer *čim bi se opet umilio gospodaru svojemu* ako ne *glavama* ovijeh ljudi? Sam. I. 29, 4. Da bi se *umilio papi* Milutin preko majke svoje Jelene obeća uvesti u Srbiju rimokatoličku vjeru. DM. 32.

umilno, adv. kao *umiljato, umiljeno*: Jeste li vi-gjeli, kako me osobito i *umilno* pozdravi? Danica 2, 124. Pozdravi kralja kao što se pristoji, osobeno i *umilno*. Glas. 21, 283 (*gratioso*).

umilostiviti, vīm, v. pf. *geneigt, gnädig machen, concilio*. Rj. u-milostiviti koga, učiniti da bude *milostiv*, da se *smiluje*. *glagol se drukčije ne nalazi*. — Kad kuga mori, onda joj slabo govore kuga, nego kuma (kao da bi je s tim *umilostivili*). Rj. 311a (s? *tim*). Oprosti (Go-spode!) narodu svojem . . . i *umilostivi* im one koji ib zarobe da se *smiluju* na njih. Car. I. 8, 50. *sa se, refleks.*: *Gospod se umilostivi zemlji*, i presta pomor u Izrailju. Sam. II. 24, 25.

umiljānje, n. vidi umiljavanje. Rj.

umiljat, adj. *einschmeicheln, blandus*: Umiljato jagnje i dvije ovece pose (Postl. 333). Rj. koji se *lasno* *srakome umili*. vidi umiljen. isp. umilno. — Onda gjak *najumiljatijim glasom* reče: »Dela, duhovniče, Boga ti! da kupino onoga jednog *gjavolka*.« Rj. 147a. Na ranu bi ga privio. (Kad koga hvale da je dobar i *umiljat*). Postl. 191. adv. Starica se oko vrata šeće, pa zavika krotko *umiljato*: »Otvor vrata, moj Jovane sine! Here. 5.

umiljati se, ùmiljām se, vidi umiljavati se. Rj. v. r. impf. u-miljati se *kome ili kod koga, oko koga gledati da mu se umili, da mu bude mio*. v. pf. umiliti se.

umiljāvānje, n. *das Schmeicheln, adulatio*. Rj. verbal. od umiljavati se. radnja kojom se tko *umiljava kome*. vidi umiljanje. — Od imena narodnih i ne znače *umiljavanje* i *laskanje*, nego onako od prilike, kao što Nijemci kažu »*vertraulich*«, n. p. Bošnjko od Bošnjak, Vlaho od Vlah. Danica 2, 79 (*vertraulich* = *povjerljivo*).

umiljāvati se, ùmiljāvām se, v. r. impf. *kome ili kod koga, oko koga, schmeicheln, adular, cf. umiljati se*. Rj. u-miljavaš se *kome, gledaš da mu se umiliš, da mu budeš mio*. v. pf. umiliti se. — Kad zmaj dođe kući, ona (*carica*) mu se *stane umiljavati* i previjati se oko njega. Npr. 22. Dogje i jedna mala vaščica, *stane se oko nje* (oko djevojke) *umiljavati*. 131. *Komu se mačka umiljava*, onoga i ogrebe. Postl. 149. Ko čer hoće da dobije, *materi valja da se umiljava*. 157.

umilje, n. *die Beliebtheit, caritas*: I s njom svaka dobra donesite, a najviše bilja od *umilja*. Rj. oso-

bina onoga koji je umiljen, koji se umije umiliti kod drugih.

Umiljen, m. ime muško. Rj. — tuka muška imena kod Mišljen 1.

1. umiljen, adj. vidi umiljat: Umiljeno jagnje dvije ovice doji (Postl. 333). Rj.

2. umiljen, m. biće ime izmišljenoj travi. u-miljen, u-minuti? isp. odumiljen. — u pripjevu: Porasle su do tri jele, od odoljena, od umiljena, od tratora granatoga, od nevena kračanoga, od šebuja i ružice, hoj mile moj! Here. 283.

umiljeti, umilim, v. pf. Rj. u-miljeti. v. impf. miljeti. — **1)** hineinkriechen, irrepo. Rj. mileći uljesti. — **2)** davonkriechen, se subducere. Rj. vidi odmiljeti.

umina, f. (u C. G.) vidi župa Rj. kraj prema suncu, gdje gotovo nikad nema snijega, pa ako i padne, odmah okopni, kao n. p. primorje. isp. pri-soje. — humina. isp. humina. AKJ. III. 734a.

uminiti, uminēm, v. pf. Rj. u-minuti. v. pf. je i prosti minuti. — **1)** n. p. muna, bol, nachlassen, remitto. Rj. vidi odminuti, oduminiti, oduminiti, smanjškati 2, utoliti. kao prestati. — Rana za dugo ne će iscijeliti, niti bol uminiti. Rad 13, 164. — **2)** proći 1, durch—, vorbeigehen, passiren, transeo: Uminuše poljem Gračačkim. I Župinu goru uminuše, u Piperu tvrde uljogoše, pa i Črnce selo uminuše. Rj.

umir, m. (u C. G.) — **1)** der Friede, pax (cf. uvjericca): nemamo umira s Turcima. Rj. Waffenstillstand, inducie. vidi i primirje, isp. suvjerica. suprotno razmirica, razmirje. — **2)** cf. krvno kolo. Rj. kad se skupe knetovi te sude za krv i mire krvnika s rodbinom ubijenoga.

umiralac, umiraoca, m. moriens. Stalli. koji umire.

umiranje, n. das Sterben, mors. Rj. verbal. od umirati. stuje koje bivu, kad tko umire. dem. mirucanje.

umirati, rēm, v. impf. sterben, mit dem Tode ringen, mori. Rj. u-mirati. vidi odmirati, pomirati; poimati 3. v. impf. prosti mirijeti. dem. mirucati. v. pf. umirijeti. — Ove je godine veliki upadak od boginja (t. j. umiru mnoga čeljad od njih). Rj. 783b. Da ne gleda jada gje mu od gladi (gjevu) umiru. Npr. 122. Nekakvome čoeku umirahu gjevu: neka jedva krst dočekaju a neka ni petnaest dana. 212. Govoriću: umirijeh ti, Maro! Mara će se odma prepanuti: Ne umiri, moje milovanje! Here. 217. Ako li ne poslušaju, ginu od mača i umiru s bezumlja. Jov 36, 12.

umiriti, umirīm, v. pf. u-miriti. v. impf. umirivati. — **1 a)** beruhigen, paco. Rj. — Petao mn odgovori: — U mene ima sto žena . . . ako li se koja stane srditi, ja je odmah kljunom; a on (čovjek) nije vrijedan jednu da umiri. Npr. 14. Sad će dobro biti, ide Čela, on će neprijatelje potrti i umiriti. 207. A on sjede u zemlju Bugarsku, i umiri zemlju Bugariju. Npj. 2, 171. Gospod umiri Izraelju od svih neprijatelju njegovijeh u naokolo. Is. Nav. 23, 1. — **b)** umiriti glavu, mir, oprostjenje joj dobiti, da ne bude posjećena za krvicu kakru: Da u jagmiš Smailbegovien i Zlatiju Smail-alajbega, za njih bi mogo glavu umiriti, da ih svedeš u Mletke principu. HNpj. 3, 390. — **2 a)** sa se refleks.: Otac da bi ih umirio: reče im: »Znate li šta? . . . Tako se braća umire i starija dvojica otidu kuda su znali. Npr. 62. Da gledaju, da se zemlja umiri, da narod ne propada. Miloš 118. — **b)** reciproc.: I kraljevi (s' = se) s carem umirise, te se nema s kime vojevati. Rj. 297b (u gororu se s (= se) stilo su s, praepos.). Pošto se Nemei umire s Turcima . . . Danica 4, 12.

umirivanje, n. verb. od umirivati. radnja kojom tko umiruje koga.

umirivati, umirujēm, v. impf. u-mirivati. v. impf. prosti miriti. v. pf. umiriti. — Starija braća skoće na nj . . . Otac ih stane opet umirivati i tiškati. Npr.

63. Miloš tako predajući i umirujući narod otide s Turcima u Beograd. Miloš 55.

umirnik, m. (u C. G.) jedan od onih koji su u miru, Einer von denen, die den Waffenstillstand geschlossen haben, qui fecit inducius. Rj. jedan od onih koji su se ujerili, ukratili vjeru među sobom, ugovorili umir, primirje. vidi uvjernik.

1. umiti, umijēm, v. pf. Rj. u-miti. vidi omiti. v. impf. umivati. — **1)** waschen, lavo. Rj. — U narodu se najviše govori za glavu izmiti, za ruke i za obraz kaže se umiti, a za noge oprati (koje bi se i za ruke i za obraz moglo reći), za sve tijelo pak kaže se okupati. Rj. 227a. Dobata do vode, pak najprije umije oči i odmah progleda. Npr. 86. Umij mene studenom vodicom, i zalij me crvenijem vinom. Npj. 2, 293. Koji nas ljubi i umi nas od grijeha našijeh krelju svojom. Otkriv. 1, 5. Umij srce svoje oda zlu, Jerusalime, da bi se izbavio. Jer. 4, 14. — **2)** sa se, refleks. sich waschen, lavar. Naši ljudi kažu da se ujutru svagda valja umiti prije sunca, jer vele da je onome koga ono vidi neumivena, osam dana nazatka, a osam bez napretka. Rj. Bolesnik od one vode u tripit srkne i umije se njome. Rj. 83b. Umivaonica je . . . namještena tako visoko da se čovjek može umiti nad njom ne saginjući se. Kov. 85. Po tom, umirši se od plaća, opet izigje. Prip. bibl. 32.

2. umiti, umim, v. impf. überlegen, sinnen, rationcinor, agito mente: Umom umi, a ušima striže. Rj. v. pf. slož. bēz-umiti, iz-bez-, o-bez-, iz-, na-, od-, po-, pre-.

umivānje, n. das Waschen, lotio, lavatio. Rj. verb. od umivati. radnja kojom tko umiru što: Nenaćetu vodu upotrebljavaju za piće i za umivānje. Rj. 417b.

umivaonica, f. das Waschbecken, pelvis. Rj. sud za umivānje. — Umivaonica je (kao bijela okrugla činija) ponajviše namještena na tri drvene noge tako visoko da se čovjek može umiti nad njom ne saginjući se. Kov. 84. Pomaza oltar i umivaonieu i podnože njezino. Mojs. III. 8, 11. riječi s tukim nust. kod djelcaonica.

umivati, umivām, v. impf. waschen, lavo. Rj. u-mivati. v. impf. prosti miti (mijem). v. pf. I umiti (umijem). **1)** Čistac, 2) nekaka trava, koju žene kuhaju pa onom vodom umivaju djevu od uroku. Rj. 825b. Da mi dadeš vode u kakav sud da kvasim usta i da umivam rane. Npr. 85. I od toga ruke umivam. DPostl. 29. Ruke šire, u lica se ljube, jedno drugo suzama umiva od radosti i od želje žive. Npj. 3, 171. — **2)** sa se, refleks.: Muškarci (po što se umiju; jer se obično svagda pred jelo umivaju po rukama . . .) stanu naprijed. Rj. 366b. Zabranjivala joj je da se umira, češlja i preoblaci. Npr. 125. Mlekom bi se umirala, da bi bela bila. Npj. 1, 427.

umizati se, umizām se, v. r. pf. u-mizati se. vidi uburiti se, umokriti se. v. impf. mizati. — Može se umizati u odar, a riječ' paka da se je opotio. DPostl. 63.

umjēnje, n. scientia, sapientia, doctrina, cruditia. Ektorovič: Ki cijeca umjenja i čista žviljenja svudi poznau lješe. Stalli. Eto Nijemaca! svojim novcem i svojim umjenjem pritisnuće oni zemlju našu. Zlos. 156. — verb. od umjeti; kad tko umije što.

umjerāvānje, n. das Abmessen, Bemessen, demensio. Rj. verb. od umjeravati. radnja kojom tko umjerava što.

umjerāvati, umjerāvām, v. impf. bemessen, demetior. Rj. u-njeravati. v. impf. prosti mjeriti. v. pf. umjeriti.

umjeren, adj. u-mjeren, što je kao mjerom a nije preko nje; mässig, moderatus, temperatus, temperans. isp. umjeriti. suprotno neumjeren. — U nekijem je stranama veoma toplo i vrućina; a u drugima opet veoma hladno i zima; a u nekima je opet umjerenost. Priprava 4.

umjerenosti, umjerenosti, f. temperantia. Stalli.

osobinu onoga što je umjereno. *die Mässigkeit*. suprotno neumjerenost, koje vidi.

umjeriti, rim, v. pf. *abmessen, demetior*. Rj. u-mjeriti. v. *impf.* umjeravati.

umjesa, f. »sami smo bez svake umjese, pa smo složni i slušamo se«. J. Bogdanović. u-mjesa. *isp.* umijesiti.

umjestiti, stfm, v. pf. n. p. razboj, top, *stellen, statuo*. Rj. u-mjestiti. *kao prost glagol ne dolazi. isp.* mjestiti. v. *impf.* umještati.

umješivânje, n. verbal. od umješivati. radnja kojom tko umješuje što.

umješivati, umješujem, v. *impf.* u-mješivati. v. *impf.* prosti mijesiti. v. pf. umijesiti. — *sa se, pass.*: Opazi, da se ovu glinu daje svakojako umješivati i savijati. Priprava 108.

umještânje, n. *das Stellen, instructio, dispositio*. Rj. verb. od umještati. radnja kojom tko umješta n. p. top.

umještati, štâm, v. *impf.* *stellen, statuo*. Rj. u-mještati n. p. razboj 1, top. v. pf. umjestiti.

umješčina, f. (u C. G.) *das Wissen, scientia*. Rj. kao znanje. vidi umještvo. suprotno neumješčina.

umješstvo, n. kao znanje, *die Kenntniss, Geschicklichkeit, Kunst, notitia, peritia, ars*. vidi umješčina. — Tako je Relig donio u Evropu umještro kako se krompiri siju i presagjuju ... Izmišljena umješstva, ako hoće u istoriji da se spominju, valja da su važna, a ne kojekakve lakrdije. Priprava 55. Početak ljudske prosvjete izmišljavanjem mehaničkih umještra. 129. Što je do sada o umještvima rečeno, ne razumije se samo za ona, što se zovu *finu, sitna i gosposka umještra*, nego i za ona, koja su potrebna u svakdašnjem životu, ili za zanate. 171.

umjetan, umjetna, adj. — 1) n. p. čovjek, *geschicklich, habilis, aptus*. vidi umiješan, i *syn. ondje*: Bolji mudri jes(t) protivnik, neumjetni neg prijaznik. DPost. 9. — 2) što je načinjeno prema umjetnosti; *künstlich, artificiosus*. — Ljepota i zgoda našijeh umjetnijeh djela. Priprava 138. *adv.* A koliko je umjetnije načinjena i sastavljena svaka travka, svaka mušica kad se isporodi sa sahatom. Priprava 97.

umjeti, umijem, v. pf. *wissen, verstehen, intelligo, scio*: Polje je umjeti nego imati (Postl. 25). Rj. *akc.* umijem. Rad 6, 82. v. pf. slož. iz-umjeti, (i *impf.*) raz-. v. *impf.* slož. razumijevati. — Umije, nebore, i *Latinsku*, te da znaš kako (rekao polaža kad je laža kazao za nekoga da umije knjigu). Rj. 413a. Da ti nije mene bilo, umio bi kazati šta bi ti se dogodilo. Npr. 99. Ma ja prije nego se dogovorim sa svojijem bratimom zmajem, ništa ti ne umijem reći. 217. Oni se nisu umeli eladati tako mudro kao ti. 241. Kalugjer koji ne umije prositi, i magare koje ne umije nositi, ne valjaju ništa. Postl. 128. I ostale neke poglavice, no ih redom brojiti ne umijem. Npj. 5, 139. Umijase svašta graditi od mjedi. Car. 1, 7, 11. Ja ne umijem iskazati koliko ste dobro učinili. Kolo 13.

umjetnički, adj. što pripada umjetnicima ili umjetniku kojemu god; *Künstler-, artificum*. — Koji bi načinio lik rezan ili liven... djelo ruku umjetničkih. Mojs. V. 27, 15. Srebro kovano donosi se iz Tarsisa i zlato iz Ufaza, djelo umjetničko i ruku zlatarskih. Jer. 10, 9.

umjetnik, m. *der Künstler, artifex*. — Otac mu bješe iz Tira, umjetnik mjedarski. Car. I, 7, 14. Da radi s umjetnicima, koje je dobio David. Dnev. 11, 2, 7. Gospod uzee Jerusalimu savjetnika i rješta umjetnika i čovjeka rječita. Is. 3, 3. Umjetnik lije lik, i zlatar ga pozlaćuje. 40, 19.

umjetnost, umjetnosti, f. *die Kunst, ars*. — Vlasteli potpomagaše nauke i umjetnosti. DM. 330.

umka, f. vidi humka. Rj.

umlaćiti, umlaćim, v. pf. *lau machen*: umlaći de mi vode, da noge operem. J. Bogdanović. u-mlaćiti

vode, načiniti je mlaku. vidi uzmlačiti. v. *impf.* prosti mlaćiti.

umlatiti, umlatim, v. pf. Rj. u-mlatiti. v. *impf.* mlatiti. — 1) zu *Tode dreschen, interfectio verberibus*. Rj. umlatiti koga, ubiti ga mlataći. vidi smlatiti, upljehati. — 2) *herabschlagen (Obst), decutio*. Rj. umlatiti voću sa drveta.

umlaviti, vim, v. pf. u-mlaviti koga, ubiti ga. vidi umlatiti 1, i *syn. ondje*. v. *impf.* mlaviti. (u Sarajevu). Dr. Gij. Surmin.

umlječiti, umlječem, v. pf. umlječile čele, t. j. zatvorile na satu čaurice odozgo, *vermehren, obstruere cellas*. Rj. u-mlječiti. kao prost glagol ne naziva se.

umlogo (u mlogo), *adv.* vidi mnogo. — Da je (čast) paričaje (domaćia) u drugo i u mlogo, nama i ostalijema. Npj. 1, 81 (zdravica). *kako je adv. sustavljen, treba ga i pisati sustavljeno umlogo.*

umložavânje, n. verb. od umložavati. radnja kojom tko umložava što. vidi umložavanje.

umložavati, umložavam, v. *impf.* u-mložavati, *vermehren, augere*. vidi umložavati. v. *impf.* prosti mložiti. v. pf. umložiti. — Srbi otidu u Guberevac, odmećući narod i umložavajući čete jednako. Danica 3, 162. *sa se, refleks.*: Nijesu bili radi, da se Turci među njima umložavaju. Danica 3, 189.

umložan, umložna, adj. *multiplicativus*. vidi umnožan. — Umložna (imena), kojima se odgovara na pitanje kolikogub? ili kolikostruk? n. p. dvogub, ili dvostruk. Rj. XLIX.

umložiti, umložim, v. pf. vidi umnožiti. Rj. u-mložiti, *vermehren, augere*. v. *impf.* umložavati. — 1) Ja ne mislim njegovu slavu umložiti. Danica 4, 27. Umložiti ovu prednju vojsku. Zitiye 69. — 2) *sa se, refleks. ili pass.*: Kad se hajduci vrlo umnože... Kesedžije su se bile umložile na hiljade. Danica 2, 94. Male se škole u Beogradu umlože. Miloš 12.

umlje, n. (st.) *die Vernunft, ratio*. Rj. vidi um. — Nemoj dati umlje za bezumlje: ti ne streljaj zniuju šestokrilu, već ti streljaj sivoga sokola. Npj. 2, 508.

umljeti, umeljem, v. pf. Rj. u-mljeti. v. *impf.* mljeti. — 1) vidi samljeti. Rj. — 2) *sa se, refleks.* umljeti se, umeljē se, v. r. pf. *sich einmahlen, nolen-do deteri*. Rj. umljeti se. u mjevenju umanjiti se.

umного (u mnogo), *adv.* vidi umlogo.

umnost, umnosti, f. *Stalli*. osobina onoga koji je uman.

umnožan, umnožna, adj. *multiplicativus*. vidi umložan. — Umnožna imena. Spisi 1, 32.

umnožavânje, n. vidi umnožavanje.

umnožavati, umnožavam, v. *impf.* u-množavati, *vermehren, augere*. vidi umnožavati. v. *impf.* prosti množiti. v. pf. umnožiti. — Majstorija koze pase (dvije očera, a tri dočera). (Valja da je nekakav tako umnožarao koze krugjom). Postl. 174. Dokle god živi jezik, dokle ga umnožavamo i ukrašavamo, dotle živi i narod. Spisi 1, 94. A Gospod svaki dan umnožavaše društvo onijeh koji se spasavahu. Djel. Ap. 2, 47. Vi još umnožavate gnjev (Božji) na Izraelja skvrneći subotu. Nem. 13, 18. — 2) *sa se, refleks.* ili *pass.*: Mi se umnožavamo od godine do godine sve više. Priprava 113. Kako su se nauke u ovoj školi sve više umnožavale, tako su se dodavali i novi učitelji. Soyj. 82. Znamenito se umnožavala njezina biblioteka. Rad 9, 199.

umnožiti, umnožim, v. pf. *vermehren, augeo*. Rj. u-množiti. vidi umložiti. v. *impf.* umnožavati. — 1) To Gajevu slavu ne bi umalilo, nego bi je još umnožilo. Pis. 21. Umnožiš je (knjigu) poslovicama iz ovijeh krajeva, popravljao sam rukopis po ovome narječju. Postl. XXV. Još će me tražiti dom Izraeljev da im učinim, da ih umnožim ljudima kao stado. Jezek. 36, 37. — 2) *sa se, refleks. ili pass.*: Kako se u Srbiji po različnijem kancelarijama otvorilo i umnožilo pi-

s. nje. Pis. 18. Što će se bezakonje umnožiti, ohladnjeće ljubav mnogijeh. Mat. 24, 12.

Umjajaci, Umjaják, *m. pl.* nekako pleme negdje u Hercegovini. Rj. *Umnjajaci*, *isp.* ARj. III. 734b. **Umjajčki**, *adj.* von Umjajaci. Rj. što pripada Umjajcima.

umo, *interj.* umo, pogani jedna! *dass dich!* — *vah!* Rj. *uzvikuje se u nezadovoljstvu ili u ljutini.*

umōriti, ùmořim, *v. pf.* eintunken, immergo. Rj. u-mōriti. *vidi* okvasiti 2, skvasiti 2. *v. impf.* umakati. — I u zlatnu pjenu *umōčene*. Rj. 211a. Kako je Srbin *umōčio pero* i počeo Srpski da piše. Rj.¹ XI. Jedi hljeba i *umōči zalogaj sroj u ocat*. Rut 2, 14.

umōkriti se, ùmōkrim se, *v. r. pf.* *vidi* umizati se. Stull. u-mokriti se. *v. impf.* mokriti se. *vidi* i uburiti se.

umōliti, ùmōlim, *v. pf.* Rj. u-moliti. *v. impf.* moliti. — **1)** koga. *von einem erbitten, exoro*. Rj. — Boga molí, pa ga *umolio*, te mu puhnu vijor od istoka. Npj. 4, 7. Mislí ti da ja ne mogu sad *umoliti oca srojega da mi pošlje* više od dvanaest legeona anđjela? Mat. 26, 53. — **2)** sa se, *refleks.* umōliti se kome, kod koga, *erbitten, exoro*. Rj. — Pade pred njom na gola koljena kao da joj se *umoli* i oprostjenje ište. Npr. 215. Ko se jačemu ne *umoli*, ta se ne obrani. Posl. 153. Moliše se, i *umoliše se*: Bog im dade od nebesa ključe. Npj. 2, 3. I teško se kneže dodvorio, *zu svašto se umolil'* mogaše. 4, 195.

umōliv, *adj.* impetabilis, exorabilis. Stull. *kome se čovjek može umoliti. suprotno* neumolan, neumoliv.

umor, *m.* — **1)** na umoru, *in den letzten Zügen, moribunda est*: Stara mi je *na umoru* majka. Ja sam bio *caru na umoru*. Rj. u-mor. *vidi* smrt, smrt, umrće. *isp.* umrijeti. — **2)** die Ermüdung, defatigatio: ne može od *umora* (n. p. da jede). *Od umora* nek se odmaraju. Rj. *isp.* umoriti 2. — *S velikijem trudom i umorom* udriše im sa četiri strane. Npj. 4, 319. Teško ga je *umor* osvojio, ne pogodi Husović-Jašara. 4, 405. Mnogo čitanje *umor je tijelu*. Prop. 12, 12.

umōran, ùmōrna, *adj.* müde, lassus. Rj. *vidi* lomani, sustao, trudan 1. — Te se oni vrate prazni i *umorni* natrag. Npr. 177. *Umornoj liscici* i rep dosaguje. Posl. 333. Pade junak *trudan i umoran*, pa ga hješe sanak prevario. Npj. 4, 90. Pa odsjede *umornoga vrana*. 4, 412. *Umoran od puta* sjeđaše na izvoru. Jov. 4, 6. Uzalud ranite, dockan liježete, jedete *hljeb umorni*. Ps. 127, 2.

umōriti, ùmorim, *v. pf.* Rj. u-moriti. *v. impf.* moriti. — **1)** tođten, ucco. Rj. *umoriti koga, učiniti da umre*. — Kuga ga *umorila!* Posl. 162. Megju sobom *vijeć* učinile, *kojom će ga smrti umoriti*. Npj. 1, 398. I *ručnom ih smrti umoriše*. 4, 196. Žao agi sestrića Omera: *Kako ću ga jadnan pregorjeti? i kakrom ga mukom umoriti?* Herc. 67. Morila ih i glagju i žegju, doklen *sam ih smrću umorila*. 309. — **2 a)** ermüden, lasso: Malena je tica *prepelica*, al' *umori konju i junaka* (Posl. 174). Rj. *umoriti koga, učiniti ga umornim. vidí* smoriti, samoriti, zamoriti; saharati. — Zeko *pođe*, pa s društvom *počiva, ne će sroga društva da umori*. Npj. 4, 278. A Brgjani *umorili ruke*, sijekući poglavite Turke. 4, 474. — **b)** sa se, *refleks.* *vidi* uklatiti se. — Sve jednako Miloš *sječe* Turke, jer se Miloš ne zna *umoriti*. Npj. 4, 244. *Umorila si se od mnoštva* namjera svojih. Is. 47, 13.

umōrnica, *f.* česta rakije, koju umoran čovjek *popije*, der Labetrunk, potus vices reficiens. Rj. — Neumivnica i *umornica* najbolje pristaju. Rj. 419b.

umōstiti, ùmostim, *vidi* ugoditi 1. Rj. u-mostiti. *Ko će umōstiti* ovoj gospodi? Megj. 101. Tu je, drugi čoko, teško pisati, i *pišući umōstiti*. Zlos. 175. **umōtati**, *tam, v. pf.* einwickeln, involvo. Rj. u-motati. *v. impf.* umotavati. — Peč žari i golim rukama *vatru izgrće*. A ona kad to vidi, *brže bolje odreže*

svoj skut pa joj *ruke njim umota*. Npr. 56. Narod uze *tijesto svoje još neuskislo, umotavši ga u haljine sroje*. Mojs. II. 12, 34.

umōtāvānje, *n. das Einwinden, involutio*. Rj. *verbal.* od umotavati. *radnja* kojom tko *umotava što u što ili čim*.

umōtāvati, umōtāvām, *v. impf.* einwickeln, involvo. Rj. u-motavati *što u što ili čim. v. impf.* prosti motati. *v. pf.* umotati.

umōtriti, ùmotřim, *v. pf.* erschen, conspicor. Rj. u-motriti. *vidi* ugledati, i *syn.* ondje. *v. impf.* motriti.

umōtvorina, *f.* ono što *um satvori, umna trar. tako složenu riječ isp.* rukđtvorina. — Za to se *umotřinamu* naroda našega sva učena Evropa čudi i divi. Kov. 15. Rječnik radi primjera *iz narodnijeh umotřovina* i iz starijeh knjiga ne može se maći, dokle se to ne uredi. Ogled VI.

umōvi, *m. pl.* brda u Resavi. *cf.* um (hum). Rj. *Himori*.

umōračiti se, ùmračí se, *v. r. pf.* finster werden, obscuror. Rj. u-mračí se, *kad se uhrati mrak. v. impf.* umračivati se.

umračívānje, *n. das Finsterwerden, obscuratio*. Rj. *verb.* od umračivati se. *stanje* koje *biva, kad se umračuje*.

umračívati se, umračínjē se, *v. r. impf.* finster werden, obscuror. Rj. u-mračuje se, *kad se mrak hvata. v. impf.* prosti mračiti se. *v. pf.* umračiti se.

umrće, *n.* (u Dubr.) *das Sterben, obitus*: Nije ta *face od umrća* (Face Tul. znači lice. Posl. 218). Rj. *vidi* smrt, smrt, umor 1. — U nje *bljedo od umrća* lice. II Npj. 1, 232.

umrijeti, ùmrēm (umr'o, ùmřla), *v. pf.* sterben, morior. Rj. u-mrijeti. *vidi* dašu ispustiti, dašu pustiti, dušicu ispustiti, dušicu pastiti, lepunniti, odapeti, otići na istinu, pšnuti 3, počinuti 2, počí 5, preminuti, prestaviti se, rastati se s dušom, razdijeliti se s dušom, upokojiti se, usmrtniti se. *v. impf.* umirati. — *Umr'o od kapi*. Rj. 263a. *Umr'o naprežac*. Rj. 402b. *Umr'o od srdobolje, od groznice, od rručice*. Rj. 440a. Tu će mu i *grob pući*, t. j. tu će i *umrijeti*. Rj. 623a. Narod naš *mislí* da je svakome čovjeku *sugjeno kakom će smrti umrijeti*. Rj. 724a. Car se *razboli i od žalosti umre*. Npr. 27. Pa je *umr'o pre vremenu* i u dvoru mu ostala jedinica kći. 60 (*pre = prije*). Kad *carev sin vidi, vas umre od čuda*, dosjeti se da je ovo kosa njegove drage. 261. Duša mu u nosu stoji (*gotoro umr'o*). Posl. 71. *Miriše na koljivo. (Gotoro umr'o)*. 179. *Otegao papke (umr'o)*. 242. *Repom o ledinu. (Umr'o)*. 271. *Svabio ševe. (Hoće da umre)*. 276. *Umri ja, umri vas svijet*. DPosl. 147. Kad ja *vidim svoga draga oči, er' umrijeh, evo duša skoči*. Npj. 1, 237. «Koja mi je *crn'oka djevojka, za njom ću, majko, umrijeti*» 1, 239. Pogibe mu *stare Čevane, a umrije uenu na mukama*. 3, 296. Pao s konja i *umr'o prijekom smrću*. Danica 1, 40. Ne samo kad *takovi obor-knez umre svojom smrti*, nego i kad ga *Turci posijeku, njegov sin ili brat postane na njegovo mjesto*. 2, 97. *Koji nastupi natrag, onaj će jamačno umreti od mene*. Miloš 108. *Umr'o je upravo od sirotinje*. Straz. 1887, 207. *Koji opsuje oca ili mater, smrću da umre*. Mat. 15, 4. *Koji umrijesmo grijehu, kako ćemo još živjeti u njemu?* Rim. 6, 2. On *pade ondje i umrije na mjesto*. Sam. II. 2, 23. *u Hrv. kažu i za pčeleu umr'o je mjesto uginuo je*.

umřli, *adj.* Rj. *upravo je odregjeni pri prđjevu glagola umrijeti*. — **1)** n. p. čas, Todes-, mortis: Tako mi *umrloga časa!* Rj. *što pripada smrti. vidí* smrtni, smrtni. — Tako mi *ove svijeće, i tako mi se našla na umrli čas!* Posl. 303. Tako mi *umrle čase!* 306. Sužan će se *oprostiti, ja slepoće ni do veka, ni do časa umrloga* i do *konca smrtnoga*. Npj. 1, 140. Još na *rasputići života vremenoga i vječnoga, na umrlom času*, ima *jedno moljenje koje daje snagu*. DP. 359.

— 2) koji je umro, koja je umrla, koje je umrlo. *vidi* pokojni; *der* verstorbene, mortuus, defunctus. Bog neka vam učini milost kao što vi učinite umrlima i meni. Rut 1, 8. Treba da uzmeš ženu umrloga, da podigneš ime umrlogu u našljedstvu njegovu. 4, 5.

umrljati, umrljâm, *v. pf.* beschmieren, inquinô: Nagje njega u krv umrljana. Sve se bješe u krv umrljao. Rj. u-mrljati. *vidi* uprljati. *v. impf.* mrljati. **umrtviti** se, umrtvîm se, *v. r. pf.* u-mrtviti se, učiniti se mrtav. *glagol* se drukčije ne nalazi. *vidi* uljuniti se, nlipsiti se. — Lisaica od teške tuge i žalosti otide pa se umrtvi na putu. Npr. 178.

umrviti, yim, *v. pf.* u-mrviti. *isp.* udrobiti. *v. impf.* mrviti. — Što si umreio, trebujje jesti. DPost. 124. **umuasërîti**,* rim. belagern, obsideo, cf. opkoliti. Rj. u-muasërîti. *glagol* se drukčije ne nalazi. *isp.* muasëra.*

umućati, umućim, *v. pf.* u-mućati, still werden, verstummen, obmutesco. *vidi* umući, umuknuti; učutati, učutjeti, ušutjeti. *v. impf.* mućati. — Dogžoše momci Davidovi, i kazaše Navalu u ime Davidovo sve ove riječi, i umućaše. Sam. 1, 25, 9.

umućkati, čkâm, *v. pf.* koga, einen schweigen heissen, silere jubeo: A jasike ne umućka. Rj. u-mućkati koga, učiniti da muči. *vidi* učutkati, utajati 2. *v. impf.* umućkavati. — Hoće li tvoje laži umućkati ljude? Jov 11, 2. Jer nas je Gospod Bog naš umućkao napojivši nas žuču, jer zgriješismo Gospodu. Jer. 8, 14.

umućkāvânje, *n. das Schweigenheissen, impositio silentii.* Rj. verbal. od umućkavati. radnja kojom tko umućkava koga.

umućkāvati, umućkāvâm, *v. impf.* koga, einen schweigen heissen, silere jubeo: Slušala ih Božja majka, svako čedo umućkava, i po gori svako drvee, a jasike ne umućka, već jasika trepetala usred ljeta i bez vjetra. Rj. u-mućkavati koga. činiti da muči. *v. pf.* umućkati.

umući, umuknêm, *v. pf.* (umukoh, umuče, umukao, umukla), verstummen, obmutesco. Rj. u-mući. *vidi* umuknuti; umučati, i syn. ondje.

umudrāvânje, *n. verb. od* umudravati. radnja kojom tko umudrava koga.

umudrāvati, umudrāvâm, *v. impf.* u-mudravati koga, činiti ga mudrim. *v. impf. prosti isp.* mudrati (mudar postajati). *v. pf.* umudriti. — Duh sveti, koji je umudravao proroke i apostole da nam pokažu istini put, i sad živi vjernima u srcu. DP. 107.

umudriti, umudrîm, *v. pf.* u-mudriti koga, učiniti ga mudrim. kao prost *glagol* ne dolazi. *isp.* mudriti. *v. impf.* umudravati. — Da ga Bog prosvijetli. t. j. umudri. Rj. 612a. Imaše jednu ščer, koja bijaše mnogo mudra. . . . Bog je nju (ščer) umudrio i naša jedna sirotinja. Npr. 105. A oni bili od Gospoda Boga umudreni i ponjegovani. Kov. 72.

umuknuti, umuknêm, *vidi* umući. Rj. *vidi* i umučati, i syn. ondje. — Postavih stražare, koji ne će umuknuti nigda. . . . 1 ne dajte da se umukne o njemu (o Gospodu). Is. 62, 6.

umusti, umužêm, *v. pf.* einmelken, mulgere in—. Rj. u-musti. *v. impf. musti.* — Uštrknuti, malo umusti. Rj. 796a. sa se, pass.: Uspe se u kakav sud kisele surutke, pak se u nju umuze slutko mljeko. Rj. 181b.

umuz, *u* poslovi: Što umuz to u guz. (Što umuze to pojede, a ne ostavlja ništa na postlje). Posl. 361.

Una, *f. die* Una (Pluss in Kroatien), Una flumen. Rj. voda u Hrvatskoj.

Unač, Una, *m. voda* u Hrvatskoj. Rj. **Unač**, Unač, *m. selo* u Heregovini: Kneza s Unač stotinu ovnova. Rj.

unaglitî, unaglîm, *v. pf.* »pazi! nemoj samo pri pogodbi unaglitî. J. Bogdanović. u-naglitî, naglo učiniti. *v. impf.* naglitî.

unakrsti, ins Kreuz, in formam crucis. Rj. u-nakrst, kao nalik na krst, onako kao što je krst. *vidi*

uprijekrst. — Ilika, na gječermi sprijed kao puca od kositera kroz koja su unakrst isprovlaceni gajtani te se čini kao da su toke na prsima. Rj. 230b. Polako sigje dole u grad, onda pogje po gradu unakrst, ali nikog živa da čuje, sve pusto! Npr. 191. Tako mi unakrst(t) zemlje i svijeta! Posl. 306. Vladika pokropi svetom vodom četiri stuba na kojima će stajati časna trpeza i zalije ih od ozgo unakrst vrućom mastikom. DP. 337.

unakrstau, unakrsna, *adj. što je unakrst, što se ukršćava, križu se; der, die, das sich kreuzende.* — Sarajevci, nahodeći se tako pred unakrsnom radnjom raznih uticaja i težnja, ne znaju često šta da misle, kuda li da tegle! Zlos. 146.

unaokolo, *vidi* naokolo. Rj. *adv.* u-na-okolo. — Vrcanci, opanci koji nemaju vrcanica, nego su samo nabrani unaokolo, pa se od ozgo vežu kaišima. Rj. 78a. Maljevi drugi nemaju drška, nego se unuokolo utvrde savijena drveta pa za ova drveta uzme po nekoliko ljudi te ga podižu i njime udaraju. Rj. 344a. Opanci se onda nabodu, t. j. vrhom od noža načine se svud unuoko jamice kroz koje se provlače oputa. Rj. 377a (unaoko biće pogriješeno. u Rj.³ ima unaokolo). Djever pogje k vjeremici i obrnuriš je unaokolo tri puta put istoka, ona mu se pokloni. Kov. 65. Dogje Ali-paš u sobu, a to nekolike paše sede u naokolo. Miloš 129. Na jednoj mitri u riznici vladike Crnogorskoga na Cetinju ima dolje u nuokolo (kao na obruču srebrnome i pozlaćenom) ovaj potpis. . . . Pis. 4. Opornjak, t. j. ona duguljasta maramica, za koju su erijeva u naokolo prirasla. 26. Ondje načini šanae, a unaokolo utvrdi se zasjekama. Sovj. 43. Podigni oči svoje u nuokolo, i *vidi*: svi se skupljaju i idu k tebi. Is. 60, 4.

unaprijed, *adv.* u-naprijed. — Obećavajući se da će unaprijed bolju pamet imati. Npr. 248. *vidi* naprijed, i ondje primjere.

unatoč, *zuwider, contra (aliquem facere)*: Kad smo hćeli unatoč činiti, jera si nas od Zeke iskao. Rj. u-na-toč. kao *adv.* uprotiv, nasuprot. *isp.* Sint. 374. — Ne može dakle biti da vlada želi u ovome poslu raditi u natoč volji svojijeh Srba. Bukv. 6. Što tolikim primjerima u natoč ima bez promjene grlenih glasova, to će biti onako kao naprijed str. 116. Istor. 121. zá-toč (kor. teći), ná-toč (u natoč). Osn. 60.

unatrage, *u* pjesmi mjesto natrag: Samo ne daj Turkom unatrage. Rj. *adv.* u-natrage. *vidi* natrag. — Hajde, lazo, brže u natrage. Npj. 2, 25.

unatrè, (u Srijemu) ima unatrè, *n. p.* trešanja na pijaci, t. j. dosta. Rj. u-natrè, na-trè (drugoj poli korijen koji je u tréati. trkati. Korijeni 90).

unaviljčiti, yim, *v. pf.* sijeno. t. j. skupiti u naviljke. Rj. u-naviljčiti. *v. impf.* naviljčiti.

unazad, rückwärts, *retro*: Unazad babi svatovi (Kad se što učini poslije nego što treba. Posl. 333). Rj. u-nazad. *na* pitanje: gdje?

unča, *f.* (po zap. kraj.) die Unze, uncia: Bolja je unča pameti nego sto litara snage. Rj. — »Izmjeri mi jednu unču zlata. »Ja ne mjerim na unčama zlato, no na oke i na litre ravno; eto tamo kujundžije Mata, on na unče mjeri i prodava. Herc. 193.

undurulja, *f.* (u Dubr.) Bog sreću dijeli, a Vlahinja undurulja. Rj. kiselu surutku. Rj.³ — Bog sreću dijeli, a Vlahinja surutku. (Mjesto surutku u Dubrovniku se kaže undurulju). Posl. 19.

unèsti, unèšêm, *v. pf.* u-nesti. *isp.* Obl. 67. *vidi* donijeti.

unesrećavânje, *n. verb. od* unesrećavati. radnja kojom tko unesrećava koga.

unesrećavati, unesrećāvâm, *v. impf.* lako je kuvake djerojke unesrećavati, ali treba se na dušu obazreti. J. Bogdanović. u-nesrećavati koga, činiti ga nesrećna. *v. pf.* unesrećiti. *suprotno* usrećavati.

unesrećiti, čim, v. pf. koga, infelicem facere. Stulli. u-nesrećiti, nesrećnu učiniti. v. impf. unesrećavati. suprotno usrećiti. — Njemu je sve jedno, jednu djevojku unesrećiti a popiti krajcar rakije. J. Bogdanović.

unīći, unīgēm. vidi ući: Kako dogje, pod čador unīje. Rj. u-n-īći. za prijedlogom u dolazi još i n. isp. unutar. vidi syn. kod ući. v. impf. ulaziti, uhođiti. — Ko u mlinciu unīje, brašnāv izīje. Posl. 158.

unijačād, f. (coll.) die Jugend der Unirten, juvenus unitorum. Rj. unijatska djeca, mladež. jedno od unijačadi: unijače.

unijače, unijačeta, n. ein junger Unirter, juvenis unitus. Rj. unijatsko dijete, mlad unijat. coll. unijačad.

unijačēnje, n. das Uniren, unītio. Rj. verbal. od unijati. radnja kojom tko unijati koga.

unijat, m. der Unirte, homo graeci ritus unitus eum ecclesiae romanae. Rj. čovjek Grčkoga obreda ujednjen s crkvom Rimskom.

unijatiti, tim, v. impf. — 1) uniren, unire ecclesiae romanae. Rj. unijatiti koga, činiti ga unijatom. v. pf. slož. po-unijatiti. — 2) sa se, refleks. unijatiti se, sich uniren, unire se ecclesiae romanae. Rj.

unijatka, unijatkinja, f. die Unirte, unita. Rj. ženska Grčkoga obreda ujednjena s crkvom Rimskom.

unijatski, adj. n. p. pop, der unirte Pop, unitorum sacerdos. Rj. što pripada unijatima. Njemačkim i Latinskim riječima tumači se primjer: unijatski pop.

unijeti, unēsēm (ūnio, ūnijela, lo), v. pf. Rj. u-nijeti. vidi unesti. v. impf. unositi. — I. 1) hineinbringen, infero. Rj. — Kad se u veće smrkne, onda domaćin unese badnjake u kuću. Rj. 11b. Skinuvši s njih (s kola) velika sobna vrata, unese ih unutra. Danica 3, 240. Da zgotovim oeu tvojemu jelo . . . Pa češ unijeti oeu da jede. Mojs. 11. 27, 10. Koji su i toliko sijetlosti unijeli u jezike slovenske koliko sad već u njima vidimo. Rad 1, 106. — 2) (u C. G.) davon tragen, aufero, cf. odnijeti: Unese ga na pleći junačke. Rj. — Pade Turē u vodu studenu, te ga rodu Zeta unijela . . . Pade Turēin u vodu studenu, i njega je voda ponijela. Npj. 4, 66. Koji mogu stići i uteći . . . a ranjena druga unijeti. 4, 117. — 3) (u C. G.) unijeti nož u stoku, t. j. početi sjeći zaplijenjenu stoku kad sustigne potoč pa hoće da je otme. Rj. — II. sa se, refleks. unijeti se, die Nase in etwas stecken, immiscere se. Rj. kao uniješati se u što, n. p. u tugi posao. vidi uplesti se, unijati se, utrčati se.

unirānje, n. vidi poniranje.

unirati, rēm, v. impf. (u Hrv.) vidi ponirati. Rj. u-nirati. v. pf. unoniti.

uništāvānje, n. Rj. verbal. od uništavati. vidi uništavanje. — 1) radnja kojom tko uništava što (die Vernichtung, to tollere. Rj.): Trud njegov nikako nije za uništavanje nego neka ga čuva. Pom. 45. — 2) radnja kojom tko uništava koga (das Niederschlagen, afflictio. Rj.).

uništāvati, uništāvām, v. impf. Rj. u-ništavati. vidi uništivati. v. impf. prosti isp. ništiti se. v. pf. uništiti. — 1) zu nichte machen, ad nihilum redigo. Rj. uništavati što, kao činiti da bude ništa, da ga ne bude. — A ti uništavaš strah Božji u ukidaš molitve k Bogu. Jov 15, 4. Gospod razbija namjere nezabošćima, uništava pomisli narodima. Ps. 33, 10. — 2) a) niederschlagen, affligo. Rj. koga, kao upropastivati ga. — b) u prenesenom smislu, uništavati koga, držati ga, za ništa: Drugima koji mišljahu za sebe da su pravednici i druge uništavahu, kaza (Isus) pričū ovu . . . Luk. 18, 9 (aspernabantur ceteros; die ubrigen verachteten; ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιποῦς).

uništēnje, n. verbal. od uništiti. djelo kojim se što unīsti. — Jer bi to bio oganj koji bi proždīrao

do uništenja, i svu bi moju ljetinu iskorijenio. Jov 31, 12. takra verb. supst. kod dopuštenje.

uništiti, štīm, v. pf. Rj. u-ništiti. v. impf. uništavati, uništivati. — I. 1) zu nichte machen, ad nihilum redigo. Rj. uništiti što, učiniti da bude ništa, da ga ne bude. — sa se, pass.: Sunčani likovi vaši isjeći će se, i djela će se vaša uništiti. Jezek. 6, 6. — 2) niederschlagen, affligo. Rj. kao upropastiti koga. vidi ubiti 2. — II. sa se, refleks. — 1) sich erniedrigen, se demittere. Rj. isp. poništiti se. — 2) (u Dubr.) oslabiti i omršaviti (učiniti se ništa), verfallen, tabesco. Rj.

uništivānje, n. vidi uništavanje.

uništivati, uništivēm, v. impf. vidi uništavati. v. pf. uništiti. — Uništajem znake lažjivecima, i vrače obezumljujem. Is. 44, 25.

universitēt, universitēta, m. reлика škola; die Hochschule, Universität, universitas literario, academia. Sad prema ovome koliko bi trebalo da se Srpskih mladića po universitetima uči? Nov. Srb. 1817, 324. Rukopis Odeskoga universiteta. St. pis. brv. 4, X.

universitētski, adj. što pripada universitetu. — Ponajviše za učelnike universitetske. Rad 15, 182.

unizi (u nizi) unten, infra, inferius. Rj. kao dolje. vidi nīz f.

uniziti, ūnizīm, v. pf. u-niziti. isp. poniziti se, sniziti. kao prost glagol ne nalazi se. — 1) Ne da niko da ga Carom zove, sam je svoje ime unizio i nazva se Šćepanom malijem. Šćep. mal. 95. Rad 6, 92. — 2) sa se, refleks. ili pass.: Gdje li ćete ostaviti slavu svojju? Da se ne bi unizila megju roblje i megju pobijene pala? Is. 10, 4.

unka, f. vidi umka. Rj. vidi i unjka. vidi hunka.

unkaš,* m. die Erhöhung am Sattel, rorne und hinten, der Sattelknopf, pile selae, cf. dbluk, oblucje, jabuka: On buzdovan o unkašu nosi. Rj. vidi i kaš. u sedlu što je ispeto na prednjoj i stražnjoj strani. — Zaturu mu dizgin za umkaša. Rj. 199a (pogrješeno za umkaša mjesto za unkaša). Pa natoči tuluminu vina, objesi je o unkaš Šarinn. Npj. 2, 248.

unočati se, unoča se, v. r. pf. kad se unoča, wenn es tief in der Nueht wird, de multa nocte: Kad se tavana noćca unočala. Kad se malo noći unočalo. Rj. u-noča se, kad se noč uhvati (Njemačkim i Latinskim riječima tumači se primjer: Kad se tavana noćca unočala). glagol se drukčije ne nalazi. — O bezumna mladića . . . u sumrak, u veće, kad se unoča i smrće. Prič. 7, 9.

unositi, ūnosīm, v. impf. Rj. u-nositi. v. impf. prosti nositi. v. pf. unesti, unijeti. — I. 1) hineinbringen, infero. Rj. unositi što u što, n. p. badnjake u kuću. — 2) davon tragen, aufero: Da nijesi mene unosio. Rj. vidi odnositi. — Pred Petrom sam tri puta bježao, da me konjje nije unosio, ja se glave ne bih nanosio. Npj. 4, 362. — II. sa se, refleks. unositi se, die Nase hineinstecken, immisceo me. Rj. kao miješati se u što, n. p. u tugi posao. vidi upletati se, utrčavati se. isp. miješati se, pačati se, plesti se.

unosēnje, n. Rj. verb. od I. unositi, II. unositi se. — 1. 1) radnja kojom tko unosi što u što (das Hineinbringen, illatio. Rj.) — 2) radnja kojom tko unosi (odnosi) što n. p. odatle onamo, (das Davontragen, ablatio. Rj.) — II. radnja kojom se tko unosi n. p. u tugi posao.

unučād, f. (coll.) die Enkel, nepotes. Rj. djeca sinorčja ili kćerina. vidi unućići. jedno od unučadi: unuče. — Ižljubi (Lavan) svoju unučad i kćeri svoje. Mojs. I. 31, 55. Tada krenu Jakov u Misir sa svojom djetcom i unučadma. Prip. bibl. 35.

unuče, unučeta, n. ein Enkelkind, Kindeskind, nepos aut neptis. Rj. dijete sinorčje ili kćerino. coll. unučad, pl. unućići. — Tuta, smrće, na unuče. Posl. 323.

unućići, m. pl. die Enkel, nepotes, cf. unučad. Rj.

ünuk. (pl. gen. ünükâ), der Enkel, nepos, filii filius. Rj. sin sinorlji ili kêerin. — Za njom ne će nitko da izagje, doli jedna dea mladu unuka: »Vrat se natrag, naša stara majko!« Npj. 1, 125.

ünuka. f. (pl. gen. ünükâ) die Enkelin, neptis. Rj. kêi sinorlja ili kêerina.

ünutar, vidi unutra. Rj. u-n-utar. — utroba. s prijedlogom u (в), za kojim dolazi još i u: u-n-utra, unutar, unutrašnji. prijedlog se u odbacuje ali u opet ostaje: nutarnji, nutrast, nutrak, iznutra. Korijeni 8.

ünutarujî, adj. internus, interior. Stulli. koji je unutar. vidi unutrašnji, i syn. ondje.

ünutarujost, ünutarujosti, f. Stulli što je u čegu unutarne, unutarnja stranu; das Innere, interiora, pars interior. vidi unutrašnjost. — Kako su postale ove ravnice... kako površina i unutarujost ove zemlje? Priprava 90.

ünútra, Rj. vidi unutar. — 1) drinnen, intus. Rj. na pitanje: gdje? — Hrvaština (n Dalmaciji) vino koje unutra u zemlji raste. Rj. 806b. Narod prosti iz obližnjih nabija takogjer prebegne preko Save, a oni unutra pobegnu u planine. Miloš 42. Koji dolaze k vama u odijelu ovčijemu, a unutra su vući grabljivi. Mat. 7, 15. — 2) hincin, intro. Rj. na pitanje: kudu (kamo)? — Debre, selo od Save kod maloga Dubokoga malo unutra u zemlju. Rj. 114a. Zena dogje pred jednu pećinu iz koje izigje megjed te je nхвати i odvede unutra. Npr. 1. I tako ugju unutra u jednu sobu, a u drugoj veselje. 64. Uđare na juriš, i provalivši unutra, zapale varoš. Danica 3, 168.

ünutrašnji, adj. innerlich, internus. Rj. vidi unutarjni, nutarnji; iznutrašnji. suprotno izvanji, nadvorni, spoljašnji, spoljni. — Popečitelj unutrašnjijeh poslova. Sovj. 50. Imam radost u zakonu Božijemu po unutrašnjemu čovjeku. Rim. 7, 22. Oblak napuni unutrašnji trijem. Jezek. 10, 3. Koje Nemanja dade Srbiji u unutrašnju upravu. DM. 18. Unutrašnja, moralna sila. Vid. d. 1862, 18.

ünutrašnjost, ünutrašnjosti, f. vidi unutarujost. — O unutrašnjosti ove zemlje znamo od prilike toliko koliko kaka mušica o dubu kojemu na koru padne. Priprava 101. Gorštaci, koji sačuvaju i prijatnu spošlajnost i krepku unutrašnjost. Megj. 276.

ünj, ünjga, t. j. u njega. Rj. upravo valja pisati u nj, u njga (ordje u nastarku ispao je glas v). isp. Obl. 32. vidi nj, pron.

ünjka, f. (u Hrv. Otočk. reg.) vidi unka. Rj. vidi i unka. vidi hunjka.

ünjkauje, u. verbal. od unjkati. Rj. vidi hunjkauje. ünjkati, kãm, v. impf. govoriti kroz nos, nâsetu, de nare loqui. Rj. vidi hunjkati. — Kad govori, unjka kroz nos. Zim. 335.

ünjkav, adj. koji govori kroz nos. Rj. vidi hunjkav.

ünjkavica, f. (u Srijemu) vidi balaban. Rj. vidi hunjkavica.

uo, n. vidi uho. Rj. u krajevima gdje se glas h u gororu ne čuje.

uobičajiti se, uobičaji se, v. r. pf. u-uobičajiti se, ući u običaj. — Izobičajiti se, izobičaji se, v. r. pf. ući u običaj, cf. uobičajiti se. Rj. 228a (a uobičajiti se u Rj. nije na svojem mjestu). glagol se drukčije ne nalazi.

uoblíčiti se, uoblíčim se, v. r. pf. u-uoblíčiti se, primiti oblik, n. p. gjavo se uoblíčio u lliju. (u Sarajevu). Dr. (j. Surin. isp. za obličje uličiti se.

uobliti, uoblím, v. pf. rund machen: na de mi ovaj komad drveta uoblí. J. Bogdanović. u-oblití što, učiniti da bude oblo. vidi zaobliti.

uobražilja, f. moć uobražavanja, die Einbildungskraft; vis imaginandi. za obličje isp. bjelilja. — U namštaju ove kuće nije samo čistota i urednost, nego čak i neka igra uobražilje. Zlos. 201.

uobraziti, žim, v. pf. u-obraziti. kao prost glagol

ne dolazi. isp. obraziti. v. impf. uobražavati — 1) iz brevijara glagoljaškoga. figurare, formare. Stulli. obraz, lik, sliku 4a učiniti, načiniti. — 2) predstaviti sebi što, u misli načiniti sebi obraz, sliku od onoga; sich einbilden, imaginari. — Koji, iz uobraženog struka, ostavljaju svoje dužnosti. Zlos. 212.

uobražávanje, u. verb. od uobražavati; das Einbilden, imaginatio.

uobražávati, uobražávám, v. impf. vidi v. pf. uobraziti, i značenje ondje. — On više sebi uobražava nego što biti može. Straž. 1886, 701 (vo-obrazavati, po pisanju Slavenosrpskom mj. uobražavati).

uoctiti se, tim se, v. r. pf. u-octiti se, postati ocat. govori se u Hrv. vidi usrícetiti se. v. impf. octiti se.

uoči, (t. j. u oči) im Angesichte, den Tag vorher, pridie: uoči Božića; uoči nedjelje (t. j. u subotu). Rj. dan prije. — (U Boei) na večer n. p. Ivanja dne, Gjurgejeva dne, vidi uoči. Rj. 59a. Nakuće, treći dan natrag (t. j. uoči prekuće), kao naksjutra u napredak. Rj. 391b. U večer uoči srudbe zaište kadu vode. Npr. 223. Duga noć kao u oči božića. (Jer se onda jedva čeka kad će svanuti). Posl. 71. Kao uoči kijaneta. (Kad je vrlo ružno vrijeme, a osobito kad je mečava). 133.

uočiti, uočim, v. pf. Rj. u-očiti. — 1) koga, merken, erblicken, conspicor, cf. ugledati, zamotriti: Od Nikšića uočio Turke. Rj. kod ugledati vidi syn. — 2) sa se, refleks. (u U. G.) vidi snočiti se. Rj. uočiti se s kim, sastati se s njim, du govori jedan drugomu u oči. v. impf. slož. suočavati se. vidi i učeliti se.

uoláza, f. vidi uholáza. Rj. u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru.

uopće, adv. u-opće; im Allgemeinen, überhaupt, in genere, generatim, univérse, summum. vidi uopćeno, uopšte, vaopšte. isp. opći. — S toga se baština zove i svako dobro koje njetko ima, u opće dobro, imanje. Daničić, ARj. 202a. Baština, od mjesta ili kraja gdje je komu postojbina prelazi značenje na mjesto ili kraj u opće, regio, kao od dobra očina na dobro u opće. 203a. Kad sam samo reći da se s nekih strana daje stručnim knjigama u opće prevelika važnost za rječnik. Kolo 14 (15).

uopćeno, (u Dalm.) im Allgemeinen, in genere. Rj. u-općeno. vidi uopće. isp. općen. — Tako se počne o tome i uopćeno o Srpskome jeziku čitava rasprava. Pis. 23. Jer sam ja govorio o jeziku uopćeno, a kako ćemo riječi pisati, ostavio sam za drugi put. 28. Čakaveci govore uopćeno jezikom Dalmatinskih primoraca. 86.

uopšte (u opšte), iz crkvenoga jezika. vidi uopće. — U opšte, građansko se pravo oslanjalo više na običaj nego na pisane uredbe. DM. 70.

uorití, rim, v. pf. rechte Zeit treffen, zur rechten Zeit thun, tempestivus intervenire. Rj. u-oriti, kao u aru započeti što, ustati, doći itd. glagol se drukčije ne nahodi.

uortáčiti, čim, v. pf. Rj. u-ortáčiti. v. impf. ortáčiti. — 1) in Handlungsgesellschaft versetzen, assoziiren, associa. Rj. uortáčiti koga s kim, učiniti ga ortakom njegovim. suprotno razortáčiti. 2) sa se, reciproc. sich assoziiren, eine Handlungsgesellschaft eingehen, inire societatem commercii. Rj. uortáčiti se s kim, postati mu ortak. suprotno razortáčiti se.

uostriti se, uostrím se, v. r. pf. vidi razljutiti se: Koliko se uostrio banc, on ne traži ništa od oružja, no mu b'jedim grlom zapinjaše a pod grlo zubom dolvačaše, zakla njega kako vuče jagnje. Rj. u-ostriti se. glagol se ovaj u ovom značenju drukčije ne nalazi. isp. ostrica (sablja), ostrice; ostriti. vidi i razgnjeviti (se), i syn. ondje.

úpadak, úpatka, m. — 1) kao šteta ili pomor, n. p. ove je godine veliki upadak od boginja (t. j. umiru mnoga čeljad od njih), der Sterbefall, die Sterblich-

keit, mors. Rj. — 2) *invasio*. (u Sarajevu). Dr. Gj. Šurmin. *kad upade n. p. neprijatelj u zemlju; der Einfall*. isp. najezda. — u-padać. isp. upasti.

upadajuje, *n. dus Hineingefallen, casus in*—. Rj. verbal. od upadati, koje vidi.

upadati, *dām, v. impf. hineingefallen, incido*. Rj. u-padati. *v. impf. prosti* padati. *v. pf.* upadnuti, upanuti, upasti. — Bio nekakav silan čovek koji se nikad Bogu ne moljaše, nego u svaku bezakonu upadaše. Npr. 95.

upadnuti, *dnēm, v. pf.* Stullj. *vidi* upanuti, upasti, *v. impf.* upadati.

upala, *f.* — 1) *die Brunst, ardor*. Rj. u-pala, *kad se čeljade ili živinče upali za drugom*. — 2) *uopće kad se što upali*. isp. upaliti (i se) u srijem značenjima.

upaliti, *upālīm, v. pf.* Rj. u-paliti. *v. impf.* upaljivati. — I. 1) *anzünden, accendo*. Rj. *vidi* užeci. — Gijaci u nekakome manastiru uzmu živjeh raka, pa priljepivši svakome upaljenu roštanu srijeću na legja, puste ih noću po porti. Posl. 10. — 2) *upaliti pušku*. *vidi* ispaliti 3, opaliti 3. *kod* izbaciti 3 *ostala syn.* — A upali Luka džefardara, te je Ramu sree opalio. Npj. 4, 93. *amo idu i oraki primjeri*: Pa upali žestoku strijelcu, te pogodi ono jagunje crno. Npj. 2, 20. Strocnula puška, oborila se, ali nije upalila. Rj. 847b. Planulo mu na čanku. (Izišlo mu kao što je željeo, kao puška kad upali). Posl. 249. — II. *sa se, reflex.* — 1) *n. p.* upalila se kuća, *Feuer fangen, ignem concipere*. Rj. Žito se upali i stane goreti. Npr. 79. — 2) *in Hitze, Brunst gerathen, erardesco*. Rj. upali se čeljade ili živinče za drugom. *isp.* upaljivati se 2. — 3) *vidi* upaliti se, užeci se. *v. impf.* užizati se. — Upalio se kao neslan sir. Posl. 334.

upaliv, *adj. accendi facilis, qui etc. facile accendi potest*. Stullj. što se (lako) može upaliti.

upaljenica, *f. die Brünstige, femina ardens desiderio coitus*. Rj. žensko čeljade koje se upaljuje (za muškima).

upaljenik, upaljenika, *m. der Brünstige, ardens desiderio coitus*. Rj. muško koje se upaljuje (za ženkinjem).

upaljivauje, *n. Rj. verbal.* od I. upaljivati, II. upaljivati se. — I. *rudnja kojom tko upaljuje što* (das Anzünden, incensio. Rj.). — II. *stanje koje bira, kad se što ili tko upaljuje* (das Entbrennen, ardor. Rj.).

upaljivati, upaljujem, *v. impf.* u-paljivati. *v. impf. prosti* paliti. *v. pf.* upaliti. — I. *anzünden, incendio*. Rj. upaljivati *n. p.* srijeće. — II. *sa se, reflex.* — 1) *vom Feuer ergriffen werden, flammis corripi*. Rj. upaljuju se *n. p.* kuće. — 2) *in Brunst gerathen, erardesco*. Rj. upaljuje se čeljade ili živinče za drugom. *isp.* tjerati se 1. — Jakov metaše naguljene prutove pred stoku u žljebove i korita kad dolazjaše stoka da pije, da bi se upaljivala kad dogje da pije. I upaljivaše se stoka gledajući u prutove. Mojs. 1. 30, 38. Ola kad bijaše moja, kurvaše se, i upaljivaše se za svojim milosincima. Jezek. 23, 5.

upamtiti, *im, v. pf. im Gedächtniss behalten, memoria tenere*. Rj. u-pamtiti. *vidi* zapamtiti, upetiti, utobiti, utuviti, zapaziti 3. — Jeste li vi dobro upamtiti, i uznali i očini' vijgeli... tko najviše ćete dovo-gjaše? Npj. 3, 376. Koji je vrlo malo mario za pesme, nego samo koliko ih je, gotovo nehotice, upamtio od svoga oca Jokima. Npj. 1, XXVIII. Poslovica koju sam ja još iz Tršića upamtio. Posl. VIII.

upanuti, *nēm, v. pf.* *vidi* upadnuti. Stullj. *vidi* i upasti. *v. impf.* upadati.

upanjiti se, *upānjiti se, v. r. pf.* stati kao panj. *erstarrn, obstupesco, cf.* uproštiti se. Rj. u-panjiti se. *vidi* zapanjiti se. *vidi* i upropastiti se, preneraziti se. *isp.* prepasti se.

upaočiti, *im, v. pf.* kolo, *den Hemmschuh anlegen, sufflamino*. Rj. u-paočiti. *vidi* ukočiti. *v. impf.* paočiti.

— *Palac* kad znači *die Spicche* (na točku), onda se u mn. broju kaže *paoci* (i otuda poslije *upaočiti točak i paočanica*). Pis. 39.

uparaditi, *upārādīm, v. pf. n. p.* vojsku, *in Parade (Reih und Glied) stellen, instruo aciem*. Rj. u-paraditi koga, u paradu ga staviti, turiti; *uparaditi vojsku, urstati je. v. impf. prosti* paraditi. — Jakov uparadi se svoju vojsku. Sovj. 33.

uparićati, *čām, v. pf.* (u C. G.) *vidi* ngotoviti. Rj. u-parićati. *vidi* i zgotoviti, uvigjati. *v. impf.* parićati.

uparložiti, *žīm, v. pf.* — 1) *t. j.* vinograd, *verwahrlosen, negligo*. Rj. u-parložiti vinograd, batalliti ga da postane parlog. *v. impf. prosti* parložiti. — Sada ću vam kazati što ću učiniti vinogradu svojemu... Uparložiću ga, ne će se rezati ni kopati, nego će rasti ekalj i trnje. Is. 5, 6. — 2) *sa se, reflex.*: Vinograd se zaležao, *vidi* uparložiti se. Rj. 180a. *postao* parlog, zaležaj.

uparožiti, *žīm, v. pf.*: Kad delija konje uparožiti. Rj. u-parožiti, *ne kaže* mu se značenje, i drukčije glagol ovaj *ne dolazi* *isp.* párog.

upasti, *upadnēm, v. pf. hineingefallen, incido*. Rj. *vidi* upadnuti, upanuti. *v. pf. je* i *prosti* pasti (padnemi). *v. impf.* upadati. — Nagazi na nekakvu jamu, i u nju upadne. Npr. 144. Upao u kljusu. (Kad se ko uhvati u tjesno). Posl. 334. Ne novokršten, da se ne bi naduo, i upao u sud gorolji. Tim. 1, 3, 6.

upášiti se, *šim se, v. r. pf.* (u Srijemu i u Bačk.) *zu stinken anfangen, situm redolere*: upášilo se meso. *cf.* usmrđjeti se. Rj. u-pášiti se. *vidi* i ntšjati se. *v. impf.* pašiti.

upaziti, *upazīm, v. pf.* u-paziti. *vidi* opaziti, i *syn. ondje. v. impf.* paziti. *wahrnehmen, bemerken, erblicken, anmahdvertete, observare, conspiciere*. — Vilenik upazi oroga čocka i reče mu da ide na ono blago i da ga nosi. Npr. 100. Upazi izvan jezera jednu ženu sredovječnu uje raspletenijeh kosa plače. 153. Kad dogje, upazi jednu veliku pećinu i u njoj *vidi* tien. 232.

upecati, *čām, v. pf.* (u Dubr.) krub, *t. j.* ispeći, *backen, piuso*. Rj. u-pecati. *v. impf.* pečati.

1. **upecći**, *upēcēm* (upeknēm), *v. pf.* (u Dubr.) *stechen, punge*: upekla zmiya, muha, komar: Bolje je da te zmiya upekne, nego da te sunce Marčano ogrije (U Dubrovniku. Ongje se misli da je sunce Marta mjeseca vrlo nezdravo. Posl. 23). Rj. u-peći. *vidi* upeknuti. *vidi* i peenuti, pečiti. *v. impf.* pećati 1. — Ogrij'o je zmiyu, da ga upekne. D'osl. 90. Ne gledaj na vino kad se rumeni... Na posljedak će kao zmiya njesti i kao aspida upecći. Prič. 23, 32.

2. **upecći se**, *upēcēm se, v. r. pf.* *sich einbacken, beim Braten an Inhalt einbässen, assando deminui*: u devet oka mesa upecći će se dvije oke. Rj. u-peći se, u pećenju unanjiti se. *v. impf.* upicati se.

upecćiti se, *čim se, v. r. pf.* stati kao peik. Rj. u-pećiti se. *glagol* se drukčije *ne nalazi*

upeka, *f. die Sonnenhitze*: od ove upeke Božije ne možeš putem maknuti. J. Bogdanović. u-peka, *kad sunce peće, vid* užega 2, i prigrevica, i *syn. ondje.*

upeknuti, *knēm*, (u Dubr.) *vidi* 1 upecći. Rj.

upepeljaviti, *vīm, v. pf. mit Aschen beschmutzen, cinere maculo*. Rj. u-pepeljaviti što, učiniti da bude pepeljavo, uprljati pepelom. *v. impf.* pepeljaviti.

uperak, *upērka, m.* u debela konca ili druge kakve vrvece tanji kraj, koji se uvrazi u iglu, *das zugespitzte Ende eines Fadens, finis funiculi tenuior. cf.* naperiti. Rj. u-perak. *isp.* n-periti 1.

upeti se, *upnēm se, v. r. pf. sich entschlossen widersetzen, obstinari*. Rj. u-peti se, kao tvrdo suprot stati, uprijeti se, oprijeti se (2) svom snagom. *v. impf.* upinjati se.

upetiti, *upētīm, v. pf. vid* upamtiti, i *syn. ondje. v. impf.* petiti. — Jer možeš li upetiti vrime: kad nam paša učini veselje na Kaniži Hasanpaša Tiro, evo nema neg tri godinice. HNpj. 4, 455.

ûpicânje, *n. verbal. od upicati se.* Rj.

ûpicati se, ðpicêm se, *r. r. impf. sich einbacken (einbraten), beim Backen (Braten) an Inhalt einbüssen, assando deminui:* koliko se upiće n jagnjetu od deset oka? Rj. u-picati se, *u pječnju umanjivati se. r. pf. 2* upeci se.

upijânje, *n. das Rufen, elamor.* Rj. *verbal. od upijati. radnja kojom tko upija (viće).*

upijati, ðpijâm, *r. impf. (u C. G.) rufen, clamo, cf. vikati.* Rj. *glagol nije složen (u nije prijedlog nego pripadu korišćenu). vidi vapiti (v. impf.); i klikovati, zvati. r. pf. prosti upiti (upijem), r. pf. slož. popiti, za-*

ûpinjânje, *n. das entschlossene Widerstreben, obstinatio.* Rj. *verb. od upinjati se. radnja kojom se tko upinje.*

ûpinjati se, njêm se, *r. r. impf. sich fest widersetzen, obstinare se.* Rj. u-pinjati se, *srom snagom suprotiti se, terdo se opirati (2). r. pf. upeti se.*

ûpirânje, *n. das Anstemmen, Stützen, innisio.* Rj. *verb. od 1) upirati, 2) upirati se. — 1) radnja kojom tko upire što. — 2 a) radnja kojom se tko upire u što. — b) radnja kojom se tko upire čemu: Tada već bude suviše Faraonova upiranju. Prip. bibl. 42.*

ûpirati, rêm, *r. impf. Rj. u-pirati. r. pf. uprijeti. — 1) anstemmen, inclino.* Rj. — **2 a)** *su se, refleks. ðpirati se, rêm se, r. r. impf. sich umhellen, innirt.* Rj. — **b)** *kao protiviti se: Svi stihovi, kao tajni ukori našoj savjesti, potresaju dušu i uzalud se upire ponosito srce. DP. 80.*

upiriti, ðpirim, *r. pf. Rj. u-piriti. r. impf. piriti. — 1) n. p. vatra, unfachen, succendo.* Rj. — **2)** (u C. G.) *vidi opaliti: Pak upiri sjajna džeferdara. Rj. vidi upaliti 2, i kod izbaciti 3 syn.*

upirjâniti, upirjânim, *r. pf. n. p. meso, kokoš, dünsten, schmoren, in olla clausa coquo.* Rj. u-pirjâniti. *vidi podušiti. r. impf. prosti pirjaniti.*

ûpis, *m. djelo kojim se što upiše: Idem amo školi, danas je upis i ispis gjaku.* J. Bogdanović. ARJ. III. 922b.

upisati, ðpisêm, *r. pf. Rj. u-pisati. — 1) einschreiben, inseribo.* Rj. *r. impf. upisivati. — Da Bog u grijeh ne upiše! Posl. 48. Spisatelj se pišući stara, da može za svaku riječ kazati, za što je ovako upisao, a ne drukčije. Pis. 62. U Mleeima bili upisani za gragjane mnogi srpski i bosanski vladaoi i vlasteli. DM. 221. To je mjesto otac Milutinov bio upisao drugoj erkri. DRj. I, 25 (cf. pisati, zapisati 3, dati, priložiti). sa se, pass. ili refleks.: Mi se u tvoje ime. Bože naš, koji postade čovjek, upisasmo megju vjerne. DP. 298. — 2) malen, pingo: Lijep kao upisan (Posl. 169). Rj. *r. impf. prosti pisati 4; slikovati, molovati.**

upisivânje, *n. das Einschreiben, inscriptio.* Rj. *verbal. od upisivati. radnja kojom tko upisuje što.*

upisivati, upisujêm, *r. impf. einschreiben, inscribo.* Rj. u-pisivati što u što. *r. impf. prosti pisati. r. pf. upisati.*

ûpisûti, adj. *n. p. vojnîk, fornilich, verus (q. d. inscriptus protocollo). koji pripada upisivanju; kao pravi, koji je već upisan.*

upišati, šam, *vidi popišati.* Rj. *r. pf. u-pišati. vidi umizati. r. impf. pišati.*

upitati, ðpitâm, *r. pf. Rj. u-pitati. r. impf. upitivati, upitovati. — 1) befragen, interrogo.* Rj. — *Onda on upita domaćina: šta ti je ono za pečkoni, brate? ... Upitaju ga kuda ide. Npr. 74. Pa ga upita ne bi li mu mogao kazati što za Usuda. 75. Srete jednu babu i upita je ima li gje takijeh gjevojaka. 92. Upita ženu za šcer. 132. Dobavi prorociu i upita je, da mu kaže, što će mu žena roditi. 233. Kad P ugledah gjevojiću, gje gjevojka ružu bere... Upitali joj kitu crječa, ona mene ni pogledom. Npj. I, 423 (vidi pitati 2, begehren, peto; iskati). I ja ću ras upitati jednu riječ, koju ako mi kažete, i ja ću vama kazati*

kakvom vlasti ovo činim. Mat. 21, 24. — 2) *sa se, reciproc.* upitati se s kim za zdravlje, *sich begrüßen, salutare se invicem, dare reddereque salutem.* Rj. — Ruke šire, u lice se ljube, *za zdravlje se oni upitaše.* Npj. I, 466. Daleko ga neka ugledala, još je dalje prida nj išetala, *zu zdravlje se šnjime upitala.* I, 622.

1. upiti, ðpijêm, *r. pf. (u C. G.) aufragen, inclamo, cf. vapiti, viknuti, pokliknuti.* Rj. *vidi i zovnuti. r. pf. slož. po-ûpiti, za-, r. impf. upijati, i vapiti je v. impf. — Ni bih rad vuka vidjet' ni na nj upit'.* DPost. 79.

2. upiti se, ðpijêm se, *r. r. pf. n. p. upio se krpelj (u meso), sich einstagen, adhaereseo.* Rj. u-piti se, *pijući (čemu krv) upjeti (u nj).*

upitivânje, *n. das Befragen, interrogatio.* Rj. *verbal. od 1) upitivati, 2) upitivati se. vidi upitovanje. — 1) radnja kojom tko upituje koga za što. — 2) radnja kojom se tko upituje s kim za zdravlje.*

upitivati, upitujêm, *r. impf. Rj. u-pitivati. vidi upitovati. r. impf. prosti pitati. r. pf. upitati. — 1) befragen, interrogo: Pa sta Drago upitivat' Turke. Rj. — 2) sa se, reciproc.* upitivati se s kim, *sich begrüßen, salutare se invicem:* Ruke šire, u lice se ljube, za junačko zdravlje upituju. *Gospodski se s kraljem upituje.* Rj.

upitovânje, *n. vidi upitivanje.*

upitovati, upitujêm, *r. impf. (u C. G.) vidi upitivati: No ga Ćirak upitovat' pogje.* Rj.

uplahiriti, uplahîrim, *r. pf. Rj. u-plahiriti. vidi usplahiriti, uspairiti. drukčije se glagol ne nalazi. — 1) vidi uspairiti. Rj. kao uplušiti, uznemiriti. — 2) su se, refleks. uplahiriti se, vidi uspairiti se. Rj.*

uplahiriti, uplahîrim, — **1)** *vidi uplahiriti. Rj. — 2) uplahiriti se, uplahîrim se, vidi uplahiriti se. Rj. u kručevima gdje se glas b ne čuje u gororu.*

1. uplakati se, ðplacêm se, *r. r. pf. za kim ili za čim, zu weinen beginnen, illacrimari.* Rj. u-plakati se, *udariti u plač (zu kim ili zu čim). r. impf. plākati (plācêm).*

2. uplākati se, ðplācêm se, *r. r. pf. kao uvući se n. p. u kakav posao ili megju koga. sich einschleichen, irrepo.* Rj. u-plākati se. *r. impf. plākati (plācêm).*

uplāstiti, ðplāstîm, *r. pf. t. j. sijeno, das Heu aufsehobern, metam feni construere.* Rj. u-plāstiti. *r. impf. plāstiti.*

uplašiti, šim, *r. pf. Rj. u-plāšiti. r. impf. plāšiti. — 1) erschrecken, exterreo.* Rj. *vidi ustrašiti. isp. uplahiriti. — Probuđi se ear i uplašeni prevrne uzglavnicu. Npr. 113. Uplāši, Bože, ali ne umori. Posl. 334. Kad začula mlada Angelija, što govori Garvan barjaktare, da ga Petar ljuto uplašio... Npj. 4, 362. I samo je to bilo Turke dosta uplašilo. Miloš 98. — 2) sa se, refleks. vidi usplāšiti se. — Ona kad vidi brata svojega, uplašī se i počne ga tibo moliti da bježi. Npr. 8. Mačija, kad je vidi, uplašī se da nije pastorka došla da joj se osveti. 135. Od šta si se, more, uplašio? Npj. I, 17. Bio sam se uplašio, da nijeste propali. Straž. 1886, 1733. Pade na zemlju kolik je dug, jer se vrlo uplašī od riječi Samuilovijeh. Sam. I, 28. 20. Oni se uplašīše, i onako uplašeni mišljahu da vide duha. Prip. bibl. 167.*

uplējati, ðplējâm, (ist.) *vidi upljehati. Rj. — značenje (korijenu) udarati: zapljehati, i sa j mjesto h: uplējati; glasu l doneće se j, koje se s njim sastavlja u jedan glas: zapljehati. upljehati, pljenuti (h je otpalo). Korijeni 299.*

uplesti, ðplētêm, *r. pf. Rj. u-plesti. r. impf. upletati. — 1) einflechten, implecto.* Rj. — *No košulja na prste pletena, u kolijer upletena guja, a pod grlom izvedena glava. Npj. 2, 551. Koji je nepoštenjem svojim upleten u same doqajaje. O Sv. O. 12. — 2) sa se, refleks. uplesti se, sich verflechten, einmengen, immisceor.* Rj. *kao umiješati se gdje kome nije mjesto. vidi usijati se, utrčati se.*

upletak, **upletka**, *m.* (u Hrv. Otoč. reg.) *vidi* upletnik. Rj. *vidi* i upletnik. — *u-pletak*, *vrvea što se upleće u kosu, u perčin.*

upletanje, *n.* *das Einflechten, implexio.* Rj. *verb. od upletati. radnja kojom tko upleće što (u što).*

upletati, **uplećem**, *v. impf.* Rj. *u-pletati. v. impf. prosti* plesti. *v. pf.* uplesti. — **1)** *einflechten, implecto.* Rj. — *sa se, pass.:* Čaloš, erna pantljika što se upleće u kosu. Rj. 82b. — **2)** *sa se, reflsks.* upletati se, *sich einmengen, immisceri.* Rj. *vidi* utrčavati se. *isp.* mi-ješati se, pačati se. — *Nameće* se kao šise na rudu. (Kad se *ko upleće* i *trči* naprijed gje mu nije mjesta). Posl. 189. *Upleće* se kao šise pred rudu. 334.

upletke, **upletākā**, *f. pl.* *vidi* uplitke.

upletnāk, **upletnjāk**, *m. das Band, das in den Zopf geflochten wird, fasciea erinalis.* Rj. *vrvea što se upleće u perčin, u kosu. vidu* upletak, galoš, galun, sadžbag, *za nasturke* *isp.* anatomik i anatomnjak. — *Grošići*, *novci na upletnjaku* u djevojaka. Rj. 104a. Ali *ni*logo ište *lje*karine . . . od *sestrice kosu s upletnjakom*, a od *ljube* *gjerdan* od *bisera*. Npj. 1, 430.

uplitke, **uplitākā**, *f. pl.* (u Spljetu) *Art Kopfputz der Mädchen, ornamentum quoddam capitis.* Rj. *ne-kakar nakit što djevojke nose na glavi.* — *u-plitke*, *biće bez sumnje* *po zapadnom gororu, dijalektički*, *mjesto upletke*, *upletākā*, *kako se na zapadu govori i uplitati (uplitati) mjesto upletati.*

uplivati, **vām**, *v. pf.* *u-privati, plivajući ući. vidu* uploviti. *v. impf.* plivati. — *Tade care u more upliva*, a *poleće* *Jovan* na *nebesa* . . . *Sveti Jovan sleće* na *pržinu*. *Tade care* iz *mora* *izide*. Npj. 2, 82.

upločiti se, *čim se, v. r. pf. n. p.* upločile se *prsi* od *novaca*, t. j. *postale* kao *ploča*, *wie eine Platte steif werden, starr stehen, rigesco.* Rj. *u-pločiti se. glagol se drukčije ne nalazi.*

uploviti, **uplovīm**, *v. pf.* (u U. G.) *untertauchen, subire aquam. cf. zaroniti:* *Taden opet natrag uplovio.* Rj. *u-ploviti, ploviti ući u vodu. vidu* uplivati. *v. impf.* ploviti 1.

upljačkati, **čkām**, *v. pf.* *erbeuten, praedor, capio, cf. dobiti, zaplijeniti.* Rj. *u-pljačkati. v. impf.* pljačkati.

upljehati, **upljehām**, *v. pf.* *erschlagen, intrinco.* Rj. *vidi* uplejeti. *u-pljehati koga, ubiti ga udarajući. vidu* unkatiti. *isp. syn. kod ubiti 1. isp.* *zapljehati, plje-nuti. drukčije se glagol ne nalazi.* — *Kočijaš ubije* *Jevrejima* . . . *Pravo si imao što si ga upljehao*. Mil. 207. *Soba*, u *kojoj* je *Yukosava puškom upljehala jednu svoju inočin*. Zim. 191.

upljehsniviti se, *vīm se, v. r. pf. n. p.* *hljeb, verschimmelu, situ obduci.* Rj. *u-pljehsniviti se, postati pljesniv.* *v. impf.* pljesniviti se.

upljevak, **upljevka**, *m.* (u Risnu) *vidi* upljuvak. Rj. *u-pljevaka. za postanje* *isp.* *pljevaka.*

upljuvak, **upljuvka**, *m. die Fliegebrut, muscarum fetus:* *Ima tu nekakav upljuvak (fig.).* Rj. *u-pljuvak. vidi* upljevak. *ovo što muha upljuje, leglo od nje.* — *I muha čini upljuvak.* DPostl. 29.

upljivanje, *n.* Rj. *verb. od upljivati.* — **1)** *radnja kojom tko upljiva (u što)* (das *Hineinspeien, insputio.* Rj.). — **2)** *radnja kojom muha upljiva* (das *Hineinschmeissen, injectio fetus muscarum.* Rj.).

1. upljivati, **upljivām**, *v. impf.* Rj. *u-pljuvati. v. impf.* *prosti* pljuvati. *v. pf.* *2* upljivati. — **1)** *upljivati (u što), hineinspeien, inspuere. isp.* *upljivanje 1.*

2) *die (Fliegen-) Brut hineinschmeissen, injectio fetus.* Rj. *muha upljivā (leglo).*

2. upljivati, **upljivēm**, *v. pf.* Rj. *u-pljuvati. v. impf.* *1* upljivati. — **1)** *hineinspeien, inspuo.* Rj. *upljivati u što.* — **2)** *bespuen, conspuo.* Rj. *vidi* popljivati. — **3)** *muha upljivē (leglo). isp.* *upljivati 2.*

upročak, **upročka**, *m.* (u Dubr. *poprdica*) *ein Korn u der Leinwand, granulatum in linteo:* *Teško upročku na *babini* oplećku!* (Posl. 317). Rj. *vidi* i *upotica. u* *pregji* *ovaj* *caroljak* *glje* *je* *pregja* *deblja. isp.*

upotljiv. — *Majstor-drndalo* *ustane*, *otrese* *se*, *koliko* *može*, *od* *dlaka* *i upočaka*, *ugje* *u* *džamiju* . . . *Megj.* 63.

upojmiti, **upojmīm**, *v. pf.* *u-pojmiti. isp.* *pojmiti.* — *što* *je* *babo* *svitovao* *Matu*, *to* *je* *Matu* *lipo upojmio*, *pa* *se* *sjeda* *na* *dobra* *dorata.* HNpj. 2, 282.

upokojiti, **upokojīm**, *v. pf.* *u-pokojiti. glagol se drukčije ne nalazi.* — **1)** *koga, dati* *mu* *pokoj:* *Sa* *svetima* *upokoj*, *Hriste*, *dušu* *sluge* *svojega.* DP. 364. — **2)** *sa se, reflsks.* *upokojiti se, in Frieden dahin fuhren, zur Ruhe sich begeben, sterben, emorior, decedo, abeo.* Rj. *vidi* *umrijeti*, *i* *syn.* *onlje.* — *Oca* *i* *matere* *ne* *poštujes*, *a* *da* *ih* *metnes* *u* *začelje*, *otac* *i* *mati* *bi* *ti* *se* *upokojili* . . . *domaćin* *ih* *posadi* *u* *začelje* . . . *sutra* *dan* *i* *otac* *i* *mati* *prestave* *se.* Npr. 78.

upoležaćiti se, **upoležāci** se, *v. r. pf. t. j.* *kuku-ruznica* *u* *vatri*, *abliegen, lange liegen, diutius jacuisse.* Rj. *u-poležaći se što, kad* *duo* *glje* *leži. glagol se drukčije ne nalazi.*

upolovāčiti, **upoldvāčīm**, **upoldviti**, **upoldvīm**, *v. pf.* *bis zur Hälfte gut (fertig) sein, pervenisse ad dimidium.* Rj. *u-polovāčiti (ovaj) se glagol ne nalazi* *drukčije*. *u-poloviti, od* *polovine* *doži, srsšiti. v. impf.* *poloviti.*

upoprījēčiti, **upoprījēčīm**, *v. pf.* *u-popriječiti. vidu* *isopriječiti.* — *Na* *njeg* *vaša* *oci* *upoprīci:* *»Ja* *ko-pile, Borčulović-Ibro* . . . HNpj. 3, 345.

upor, *m.* *vjetar* *na* *blatu* *Skadarskom*, *koji* *duše* *od* *zapada, ein Westwind am Lago di Skutari, ventus quidam.* Rj. *u-por. isp.* *za* *postanje* *uprijeti.*

upora, *f.* (u Hrv.) *vidi* *lijevča.* Rj. *u* *kola.* Rj. *u-pora. za* *postanje* *isp.* *uprijeti, upirati.*

uporan, **upōrna**, *adj.* *widerspenstig, pertinax.* Rj. *koji* *se* *upire* *te* *ne* *će* *da* *sluša, kao* *nepokoran, nepoštusan.* — *Otvrdnu* *duh* *njegov* *i* *sree* *njegova* *posta* *uporna.* Mojs. V. 2, 30. *Da* *ne* *budu* *kao* *oci* *njihovi, rođ* *nevaljao* *i* *uporan.* Ps. 78, 8. *adv.* *Da* *sav* *narod* *čuje* *i* *boji* *se*, *i* *u* *napredak* *da* *ne* *radi* *uporna.* Mojs. V. 17, 13.

uporaviti, **vīm**, *v. pf.* (po *zap. kraj.*) *vidi* *opora-viti.* Rj. *u-poraviti. vidu* *i* *ovaraviti, uputiti se (u čemu).*

upored, *adv.* *vidu* *uporedo.* — *Upored* *ždraljevi* *kao* *moji* *zubovi!* (Valja *reći* *kad* *se* *prvi* *put* *u* *pro-ljeće* *ili* *u* *jesen* *vide* *ždralovi* *gje* *lete.*) Posl. 334.

uporediti, **đim**, *v. pf.* *gleich stellen, compuro, cf. isoporediti.* Rj. *u-porediti. v. impf.* *porediti.* — *sa* *se, reflsks. ili* *pass.:* *Ali, po* *Bogul* *šta* *je* *on* *učinio?* *Čim* *će* *on* *da* *se* *i* *uporedi* *s* *Fukom?* Rat. 63.

uporedo, *vidu* *naporedo.* Rj. *adv. vidu* *i* *upored*, *barabar.* — *Detu* *skoči* *u* *vodu* *i* *stane* *plivati* *s* *majstorom* *uporedo.* Npr. 37. *Konja* *jaše* *s* *kunom* *u* *po-re-do.* Npj. 1, 615. *Djeveri* *dovedavši* *snađu* *namjeste* *je* *u* *čelo* *trpeze* *u* *mladozovom* *u* *uporedo.* Kor. 84. *S* *pravijem* *poznavanjem* *narodnoga* *jezika* *i* *njegove* *vrijednosti* *ide* *uporedo* *poznanje* *ovako* *i* *staroga* *jezika.* Pis. 91.

upōrnica, *f.* *J. Bogdanović. uporna žena.*

upōrnik, *f.* *čorjek uporan.* — *»Ne* *moju* *nikako, kneže* . . . *Kad* *knez* *vidi* *da* *se* *s* *ovakim* *upornikom* *ne* *može* *ništa, ostavi* *ga.* Zim. 7.

upōrnost, **upōrnosti**, *f. die Widersetzlichkeit, pertinacia.* Rj. *osobinu* *onoga* *koji* *je* *uporan.* — *Spre-maju* *nas* *da* *u* *misli* *radosno* *sretemo* *Hrista* . . . *od-valivši* *kamen* *upornosti* *od* *srea.* DP. 115. *Dijete* *Isus* *rastijaše*, *i* *jačaše* *u* *duhu* . . . *Upornost* *ni* *lako-umnost* *ni* *pakost* *nikad* *se* *ne* *može* *na* *njemu* *opaziti.* Prip. bibl. 113.

uposmūk, **presti** (kad *se* *ne* *emilji*), *Art Weberi.* Rj. *emiljiti, vrlo* *tuško* *presti.* Rj. 813b. — *vući, vući* *se, trzati:* *smuk, posmuk (u* *posmuk* *presti).* *Kori-jeni* 303.

upotan, **ūpotna**, *adj.* (u *Risnu*) *nezdavijeh* *nogu* *i* *ruku, Art Krankheit, morbus quidam.* Rj.

upotesiti, **ām**, *v. pf.* *abtheilen, das Feld in Acker, Wiesen u. s. w., dividere agrum in prata, arva. cf.*

potes. Rj. u-potesiti *polje, razdijeliti ga na njive, livade i t. d. glugol se drukčije ne nalazi.*

apotica, *f. vidi upoćak.* Rj. *vidi i poprdica.*

apotljiv, *adj. n. p. platno, kad se u tkanju pregja mnogo ukida, pa se navezuje, viele Weberknotten haben, nodis plenus.* Rj. *isp. upoćak.*

upotrebiti, *updtrébim, v. pf. gebrauchen, udhüben.* Rj. *ist. ponajviše kod književnika.* Rj.³ *po južnom govoru nпотrijebiti, koje vidi, i primjere ondje. v. impf. upotrebljavati, upotrebljavati.*

upotrebljavanje, *n. das Gebrauchen, usus.* Rj. *verbal. od upotrebljavati. radnja kojom tko upotrebljava što. vidi upotrebljivanje. isp. poraba. — Mloga imena imaju »a«, koje se u svemu daljem upotrebljivanju izbacuje.* Danica 3, 3. *Kako se može vatra sačuvati za neprestano upotrebljivanje.* Priprava 159. *Pretvoriše putno upotrebljivanje u bespntno.* Rim. 1, 26.

upotrebljavati, *upotrěbljāvām, v. impf. gebrauchen usvorop.* Rj. *u-potrebljavati. vidi upotrebljavati. v. pf. nпотrijebiti.* Ima i kamenoga uglja, ali *ga niko ni na što ne upotrebljava.* Danica 2, 29. *sa se, pass.:* *Taki se ogranj onamo upotrebljava i u bujanju od razlićnijeh bolesti.* Rj. 220a. *(Hiren . . . samo se upotrebljava za lijek.* Danica 2, 103.

upotrebljivanje, *n. vidi upotrebljavanje.*

upotrebljavati, *upotrěbljūēm, v. impf. vidi upotrebljavati. v. pf. nпотrijebiti. — Ne poznajem ja našega bungura.* (Kazao nekakav Hercegovac kad je čuo gje Turci *bungur* zovu pilavom i *upotrebljavaju — kao pirinač.*) Posl. 208. *Što su drugi to na zlo upotrebili i upotrebljavaju, da oni tome nisu krivi.* Danica 5, 83.

upotrijebiti, *updtriejebim, v. pf. (juž.) vidi upotrebiti.* Rj.³ *u-potrijebiti, u-po-triejebiti (isp. trijeba).* *v. impf. upotrebljavati, upotrebljavati. — Što su drugi to na zlo upotrebili i upotrebljavaju, da oni tome nisu krivi.* Danica 5, 83. *Da bi ga (Molera) u napredak protiv Miloša upotrebiti mogao.* Miloš 138. *Narod još bješe slab, Manujilo Komnin upotrebi to na svoju korist.* DM. 3. *Ko bi njezino ime na zlo upotrebio.* 295. *sa se, pass.:* *Da se i ovo naričanje ovako ne može za scakoga upotrebiti, to svak može doznati.* Npj. 1, 90 (Vuk). *Što bi se i kritika mogla za vremena čnti i sud se njezin upotrebiti dokle se rječnik još radi.* Oglad III. *Što se ni za drugi posao ne može upotrebiti.* Rad 16, 197.

upoznati, *upōznām, v. pf. Rj. u-poznati. v. impf. upoznavati. — I. koga s kim, bekant machen, quem ad quem deducere.* Rj. — *Koji je Podrugovića još otpr poznavao i sa mnom ga u Karlovcima upoznao.* Npj. 4, X. — *2) upoznati koga, erkennen, kennen, nosse, cognoscere. vidi uspoznati. isp. poznati. — Skupiću ti gospodu svatove . . . brata moga na mome konjicu, u mom rihu, u ogjelu mome, u mojemu svijetlu ornžu, da me prije ti upoznaš, dušo.* Kov. 55. — *II. sa se, upōznati se. — 1) refleks. u koga ili u što, irrig für sein halten, credo meum quod non est.* Rj. *vidi prepoznati se. — Polećela dva sokola siva od Stanina mila roda svoga. Ma se štane upoznao u nje, sa suzama njima progovara: Oj Boga vi, dva sokola siva! jeste P sada od babova dvora?»* Kov. 91 (u nje *dijalektički mjesto u njih, accus. pl.*). — *2) reciproc. s kim, Bekantschaft machen, cognasse.* Rj. *vidi poznati se.*

upoznavanje, *n. das Erkennen (d. h. Ansehen einer Sache für etwas, das sie nicht ist), malus tactus.* Rj. *verb. od upoznavati i upoznavati se, koje vidi.*

upoznavati, *upōznāēm (upōznāvām), v. impf. u-poznavati. v. pf. upoznati. — I. koga s kim ili s čim. isp. upoznati. — Upoznaje nas su zanetkom pinakoteke u Biogradu.* Rad 6, 205. — *II. sa se, upōznāvati se. — 1) u koga ili u što, erkennen, irrig*

für etwas halten, credere suum quod est alienum.

Rj. — *»Što je, snaho, što me tako glediš? Ili davno nisi videla čoveka ili se u što upoznajes?» (u Njem. prijerodu: oder du glaubst mich zu kennen?)* A ona mu odgovori: *»Brate, poznajem u tebe maramu što sam je svojom rukom vezla.»* Npr. 28. — *2) reciproc.: upoznavati se s kim: Može u jednoj zemlji više ovakovijeh porodica živjeti ne daleko jedna od druge. Njima bi se može biti kad kad dosadilo biti samijema, za to bi se upoznavale jedne s drugijem, i pohodile bi se među sobom.* Priprava 48.

uprāsiti, *ūprāšim, v. pf. u-prāšiti n. p. haljimu, uprljati je prahom, napuniti je praha. vidi isprāšiti. v. impf. prašiti 1.*

ūprattī, *tīm, v. pf. (po jugozap. kraj.) vidi pro-pratiti: uprati me od kućka da me ne bi uvio.* Rj. *u-pratiti. v. impf. pratiti.*

ūprāv. adv. (uprav'?) vidi upravo. — Uzjaše na onoga gjevočina konju. . . pa uprav k onoj gori uputi se. Npr. 121. *Divljan primakne se uprav nad vodu, a gjak . . . tisne ga u vodu te se divljan utopi.* 150.

ūprava, *f. die Leitung, regimen:* *Dvori su ti tamom potavnjeli uzdišću za upravom svojom.* Rj. *u-prava. isp. upravljanje 1. — Gdje nije glave, nije ni uprave.* HNpj. 4, 24. *Da je narod naš imao prema sebi ljudi za upravu po današnjem vremenu.* Kov. 16. *Po zemlji da se postare Turški sudovi i ostale uprave, kao i pre što je bilo.* Miloš 32. *Valja u njemu (u društvu) da bude uprava ili vlast.* Priprava 58. *Da imaju urednu upravu.* 135. *Ali Srbi i Rusi pod upravom grafa Cukatu istjeraju ih (Turke) iz sviju žančeva.* Sovj. 40. *Za malru upravu, kojom je čitav korpus sačuvan, car je dao Emanuelu 4 sela.* Žitje 67. *Ima ko propada sa zle uprave.* Prič. 13, 23. *Koje Nemanja dade Srbiji u unutrašnju upravu.* DM. 18. *Koji će upravljati pirgom . . . Bez dovoljnoga uzroka ne može mu se uzeti upravu pirgom.* 34. *Dušan dobi Zetu u upravu.* 42. *S državnom se upravom nad zemljom oko Kotora još pominje u cara Uroša knez Voislav.* DRj. 1, 451. *Što se pod mojom upravom skupljala gragja, koliko je tomu trebalo uprave.* Oglad III.

ūpravieč, (u Prastr.) **ūpraviečkē**, (u C. G.) *vidi upravu.* Rj.

ūpravitelj, *m. der Leiter, Regiercr, rector, cf. urednik.* Rj. *koji upravlja čim. vidi i upravnik. comandat, poglavar, tutorin. — Jemin, upravitelj onijeh sela koja nemaju spahije.* Rj. 253b. *Kapetani starješine i upravitelji od gradova i od njihovijeh okolina.* Rj. 263b. *Ovo sve još očekuje pravoga urednika i upravitelja.* Rj. 842b. *Kao lagja bez kormana. (Kad što nema upravitelja, n. p. kakva kuća).* Posl. 131. *Kapetan-paša, koji je bio glavni upravitelj nad tom vojskom.* Danica 3, 110. *Ibraimu, upravitelju Adakalskome,* 3, 210. *Da su ove sve starešine bile samo vojnički upravitelji.* 5, 49. *Opominjem se, da su Jugovići postavljeni kao nastojnici i upravitelji zidanju.* Npj. 2, 205 (Vuk). *Da je Kara-Gjorgijje glavni upravitelj nad svrijem starješinama.* Sovj. 11. *Miloje je bio upravitelj Biogradskih bečara.* 19. *Zevul, upravitelj gradski, razznjevi se vrlo.* Sud. 9, 30. *Ahisar upravitelj dvorski.* Car. 1, 4, 6. *Što dohogaše od svijeh careva Arapskih i upravitelja zemaljskih.* 10, 15. *Upravitelj od lagje pristupi k njemu.* Jon. 1, 6. *Upravitelj iste gimnazije g. Gij. Maletić.* Rad 6, 206.

ūpraviteljica, *f. rectric, moderatrix.* *Stulli, koja upravlja čim.*

ūpraviteljskī, *adj. što pripada upraviteljima ili upravitelju kojemu god: Od kad mi car zapovjedi da im budem upravitelj u zemlji Judinoj . . . ja i braća moja ne jedosno hrane upraviteljske.* Nem. 5, 14.

ūpraviti, *vim, v. pf. Rj. v. impf. upravljati. — 1) čim, erfahren, tracto rem, versor in re: Upravio*

kao hajduk kućom (Posl. 334). Rj. — Zaludu je začina, kad nije načina. (Zaludu čovek što ima, kad ne umije njime upravititi). Posl. 83. Mi smo kadri upravititi gradom, oko grada sirotinjom rajom. Npj. 4, 136. Bijela Uroš, koji upravi Boshom već kao svojom davši je u miraz uz kćer ugarskom kraljeviću. DM. 3 (isp. raspoložiti 2). — 2) upravititi što kuda, kao učiniti da pogje (upravo) onamo; hinrichten, hinlenken, hinführen, hinleiten, dirigere. — Sam Bog da upravi put naš k vama. Sol. I. 3, 11. Gospod da upravi sreća vaša na ljubav Božiju i na trpljenje Hristovo. II. 3, 5. Upravite sreće svoje i duša svoju da tražite Gospoda Boga. Dnev. I. 22, 19. Ne bješe narod upravio sreću svojega k Bogu otaca svojih. II. 20, 33. Nije na me upravio besjede, ni ja mu neću odgovarati vašim riječima. Jov 32, 14. Oči su mi svagda upravljene ka Gospodu. Ps. 25, 15. Oči su Gospodnje upravljene na ovo grješno carstvo da ga zatrem sa zemlje. Amos 9, 8. Bog upravi sreću tamničaru, te Josif steče vjeru u njega. Prip. bibl. 27. Nije umio upraviti svoja znanja. Rad 16, 198. sa se, refleksi.: Uže, ždrale! (Govore gjeća kad se pometu ždralovi, kao da bi se upravitili jedan za drugim — kao nže kad se otegne?). Posl. 329.

upravljanje, n. das Verfahren, Leiten, Lenken, rectio. Rj. verbal. od upravljati. — 1) radnja kojom tko upravlja čim, (n. p. zemljom) ili što: Vladike se ništa nijesu mijesale u upravljanje namastirsko. Rj. 395a. On nije gledao, da ljude strahom natera, da ga paze i slušaju, nego je to tražio lepim rečma i pametnim i pravednim vladanjem i upravljanjem. Miloš 50. — 2) radnja kojom tko upravlja što kuda.

upravljati, upravljam, v. impf. Rj. v. pf. upraviti. — 1) regieren, leiten, rego. Rj. — a) čim ili kim: Hodža koji je upravljao rukopom. Rj. 52a. Koji čamecm upravlja. Rj. 234b. Krmiti čim, cf. upravljati. Rj. 304b. Kunji starješina vlada i upravlja kućom i svim imanjem. Rj. 713a. Dok mi, brate, skupa prebivasmu, i nauka nam dvori upravljauše, tad se naši dvori bijelješe. Npj. 2, 634 (dvori stari instrum. mjesto dvorima). Senat, koji će upravljati zemljom i narodom. Miloš 30. Bio je kućevni čovek, kao i ostali ljudi, kojima je vladao i upravljao. 50. Jednim od ova dva skadrona upravljao je Emanuel. Žitije 13. Stvori Bog dva vidjela velika: vidjelo veće da upravlja danom, i vidjelo manje da upravlja noću. Mojs. I. 1, 16. Uza i Ahijo upravljahu kolima. Dnev. I. 13, 7. Koji upravljahu poslom. Nem. 2, 17. Gospode, vodi me i upravljaj mnom. Ps. 31, 3. Srećem svojim upravljajući mudro. Prop. 2, 3. — b) upravljati, bez objekta i s objektom u akus.: Dok su Dubrovačka vlastela sama sebe upravljala. Rj. 701a. On pali, on žari. (Radi i upravljaju po svojoj volji). Posl. 239. U zemlji sami da sude i upravljaju. Danica 5, 30. Mlečić nikad ove zemlje nijesu upravljali sa svim po svome načinu. Kov. 36. Sve ove poslovare rade i upravljaju ponajviše onaki ljudi. Pis. 18. Um, koji bi valjalo da upravlja posao u svakoga pametnog čovjeka. 88. sa se, refleksi. ili pass.: Opštine koje su se same upravljale. Kov. 4. Jedni se (kao u Dalmaciji) upravljaju po načinu Austrijskome. 9. — 2) upravljati što kuda, kao činiti da ide (upravo) onamo: dirigere. isp. upraviti 2. — Gospode, upravljaj srce njihovo k sebi. Dnev. I. 29, 18. Uzlaž se u Gospoda, i on će upravljati staze tvoje. Prič. 3, 6. Srce čovječije izmišlja sebi put, ali Gospod upravlja korake njegove. 16, 9. Ne upravljaju djela svojih da se vrate k Bogu svojem. Os. 5, 4. Na zasjede upravljaju srce svoje. 7, 6. Druga (knjiga), koja poučava, upravljaj nas u djelima ovoga života. DP. 101. sa se, refleksi. ili pass.: Oči tvoje neka gledaju upravo i rječje tvoje neka se upravljaju pravo pred tobom. Prič. 4, 25.

upravnik, m. vidi upravitelj. Stulli. i syn. ondje.

— I koji bi paša bio čovek dobar, opet je kao upravnik težak onim saltanatom (velikim gospostvom). M. Gj. Miličević. Jurm. 85.

upravo, ef. upraviče, upravičke. Rj. vidi i uprav, pravce. — 1) gerade, recte, recta: ode upravo. Rj. vidi i pravo 2. direct, unmittelbar. — Onda on upravo k caru. Npr. 46. Zapali pješice u carsku stolicu, i upravo u careve dvore. 146. Nego se tužite upravo caru. Danica 3, 451. Svatovi s djevojkom idu upravo k erkvi. Kov. 78. Da će te novce sami slati upravo u Carigrad. Miloš 31. Velikim krivcima ne sudi magistrat nikako, nego se upravo šalju odmah Milošu i velikom sudu. 192. Štira (voda) . . . ispod Loznice se savija, pa ide gotovo upravo k Zapadu. Npj. 4, 253 (Vuk). — 2) da ti kažem upravo, upravo rekavši. Rj. kazati, reći upravo: kao bez okoljenja, onako kako jest. pravo; eigentlich, proprie. — Onima što sjede, stane govoriti, ili upravo reći proklinjati ih, n. p. ako ste vi to učinili . . . da Bog da da vam . . . Rj. 453b. Znatna ravnina Kosovo polje (ili, upravo, ravnina u Kosovu). Danica 2, 34. Ali mu Miloš na to odmah kaže upravo, da od toga ne može biti ništa. Miloš 135. No Miljko mu odgovori upravo, da on na to ne će pristati. 176. No, upravo nzeviš, ni ovim se pogreškama ne treba čuditi. Npj. 4, XI. Šta velite za moj Zabavnik? Ali upravo da mi kažete. Straž. 1887, 206. Izgovor ili upravo pogovor i spisak upotrebljenijeh predova izaći će s posljednjim dijelom. ARj. II (na zamotljaju). — 3) vidi baš; eben, gerade, sava, quidem, ipsum: Treba udesiti upravo u podne da je čovek onamo, jer u to doba carica svagda spava. Npr. 239. Poslanicima je taki čovek upravo trebua. Danica 5, 29. Ja sam uvjeren da upravo ovako mislite, kao i ja. Pis. 7. Upravo kad sam razmišljavao . . . najgem u Podunavci . . . 30. Viland kaže . . . a Živković kaže (upravo nasuprot Vilandu), da kod nas . . . 69. Iskaže sve što je god znao (a znao je upravo sve). 48. — 4) kao pravo, doista, zaista; wirklich, wahr, richtig, genau, vere: Za to u početku rekoh »zaista« se zna, jer se upravo još ne zna dokle Srba ima u Arnautskoj. Kov. 1. Onome, koji se ponosi, misleći da je nešto veliko, a upravo nije ništa. Npj. 1, 88 (natpis). Treba onako da piše, kako će se dopasti ljudma, koji stvar upravo poznaju i razumiju. Pis. 70. Zvalo se da je izbirao narod, ali su upravo izbirale starješine. Sovj. 10. Kako je (Milenko) kod Poreča zagragivao Dunavo, hajagi radi hvatanja ribe, a upravo da hvata ljude, koji bi na čameima išli s pismima u Karavlašku. 55. — 5) vidi uspravo, pravo 3; unrecht, erectus. — Bauljati, ići pobančke, najviše se govori za malu djecu, kad još ne mogu upravo da idu, nego tako pužu. Rj. 17b. Dibiiti, stajati upravo. Rj. 142b. Marko vola drži za rep preko ramena i nosi na legjima idući upravo. Rj. 316a. Toliko mnoštvo ove ribe navali u oka, da megu njom veslo u vodi može stajati upravo! Rj. 454a. Ako je dimnjak nakrivo, upravo dim izlazi. Posl. 3.

upražniti, upražnim, v. pf. iz brenjivaru glagolj. Stulli. u-prazniti. sa se, pass.: uprazni se n. p. biskupska stolica smrću biskupom, vakant werden. Iveković.

upražiti, žim, v. pf. u-praziti. vidi upržiti. isp. zapražiti. v. impf. pražiti (= praskati). — A kakve su to mašale? Od kukurnza u masti upraženi čokovi. Živ. 321.

uprećati, uprećam, v. pf. vidi nteći; u Srbiji se ponajviše kaže: upreca i uteče, a u Dalmaciji slušao sam samo upreca: Uprećae zdravo i veselo. Rj. u-prećati. u oron značenju glagol se drukčije ne nalazi.

uprdjeti, uprdim, v. pf. ubiti, erschlagen, percutio. U Srbiji se ovo govori kao u šali, ali u Dalmaciji i u Hrvatskoj govori se baš od zbilje . . . »Evo gospodine, ovijem je (h)ćeo da me uprdi.« Rj. u-prdjeti. v. impf. prosti prdjeti. — Da vas Bog živi, dok vas

ju (ne) uprdim! (a ja to ne ću učiniti nikad; tako može živjeti što godina i više). Posl. 48.

upreći, ùpreĝnĕm (ùpreĝao, upreĝla), v. pf. u-preći n. p. konje u kola. *vidi* upregnuti, zapreći (i se) 2; *ausspannen, einspannen* (Pferde), (equos) currui jungerae. r. impf. uprezati. *suprotno* ispreći, ispregnuti. *glagol se ne nalazi kao prost. isp.* prĕĝnuti (preći). — Ajam, ono što stoji upregnutu konju oko vrata. Rj. 2b. *Kolečkaš vo*, koji je odmah od kolečaka upregnut. Rj. 285b. *Upregao u ralicu dva rola te ore*. Npr. 3. *Upregoše konje u kočije*. Npj. 1, 605. Josif upreče u kola svoja, i izagje na susret Izraelju ocu svojemu. Mojs. 1. 46, 29. *Upregnite krave u kola*. Sam. 1. 6, 7. *sa se, pass. ili refleks.*: Kad se šest volova upregne u plug, onda dva dogju pod kolečke, dva na pogonn, a dva naprijed. Rj. 517a. Potpregnuti se, v. r. pf. n. p. u kola, *vidi* upreći se. Rj. 556a.

upredanje, n. Rj. *verbal.* od upredati. — 1) *radnja* kojom tko upreda što (das Anspinnen, Andrehen, torsio). Rj. — 2) *vidi* napredanje. Rj. — 3) *radnja* kojom se n. p. svilena buba upreda u ćahuru.

upredati, ùpređam, r. impf. Rj. u-predati. r. impf. *prosti* presti. v. pf. upresti. — 1) *drehan* (Zwirn, Strick), torqueo. Rj. *upredati konce, uže*. — 2) *vidi* napredati. Rj. — 3) *sa se, refleks.* upredati se u što; *sich einspinnen, filis suis involvi*. — Ćahura, kao mjehur u koji se upredaju njeke bube, kao svilena buba, te se zatvore sa svake strane. Daničić, ARJ. 880a.

upregnuti, ùpreĝnĕm, v. pf. *vidi* upreći, i primjere ondje. *vidi* i zapregnuti (i se) 2.

upresti, upređem, v. pf. Rj. u-presti. v. impf. upredati. — 1) *zudrehen, indorqueo* (filum). Rj. *upresti n. p. konce*. — 2) *vidi* napresti. — 3) *sa se, refleks.* n. p. *uprede se svilena buba u ćahuru*. *isp.* upredati se.

upret, m. (u C. G.) *vidi* popret; mići mi se s upretu, t. j. ognjišta, od moje kuće. Rj. u-pret, upretanu vatra, žerava. *vidi* i supret, zapret.

upretati, ùprećem, v. pf. *vidi* zapretati. Rj. u-pretati, na vatra, na žeravicu nagnuti pepela. *vidi* i popretati, v. impf. pretati.

uprezanje, n. *verbal.* od uprezati. *radnja* kojom tko upreče n. p. konju u kola. — Prezanje, n. *vidi* uprezanje. Rj. 571a (a uprezanje u Rj. nema na svojem mjestu).

uprezati, ùprežĕm, v. impf. *ausspannen, einspannen* (Pferde), currui jungerae (equos). u-prezati n. p. konje u kola. *vidi* prezati, zaprezati 2 (i se). v. pf. upreći, upregnuti. *suprotno* isprezati. — Prezati, prežem. *vidi* uprezati. Rj. 571a (a uprezati nema u Rj. na svojem mjestu). Pripovijeda se da su nekada čorjeka u ropstvu uprezali u plug. Rj. 690b.

uprežati, ùprežam, v. pf. *erlauern, aucupando deprehendo, cf.* uvrebatu. Rj. u-prežati. *vidi* i ukebatu. v. impf. prežati. — Od brata se svoga uklanjaše, prežao je, dok je uprežao. Herc. 62.

uprigati, ĝam, *vidi* poprigati. Rj. v. pf. u-prigati. *vidi* ufrigati, i upražiti, upržiti. v. impf. prigati.

uprijeko, adv. *quer, per transversum*: Po tri koplja uprijeko skače. *Uprijeko*, ali poprijeko. Rj. u-prijeko. — Vreteno se obrne dolje kad se prede, a druga se obrne uprijeko od sebe. Rj. 141b. Dokle Tale zahogjaše, zdravo doma dohogjaše; a kad pogje u prijeko, doneše ga poprijeko. Posl. 65. Pa se gjoju fati na ramena, turi ljubuz za se na gjočina, pa pohježe bane uprijeko, uprijeko, ali poprijeko, otkloni se od te sile Turske. Npj. 2, 286.

uprijekrst, (u C. G.) *vidi* unakrst. Rj. *adv.* u-prijekrst, *nalik na krst, onako kao što je krst*.

uprijeti, ùpreĕm (ùprijeĝ, ùprije, ùpr'o, ùpřla), v. pf. Rj. u-prijeti. *glagol se ne nalazi kao prost. isp.* prijeti (preĕm). r. impf. upirati. — 1. *I* unstemmen, uclino. Rj. — U kam uprlo! (Kao kletva. Ili: U kam udarilo!). Posl. 332. (Upri) u se i u svoje kljuse. 334. *sa se, refleks.*: Uprijet' se u nos. DPosl. 147. — 2) oči

u koga, *die Augen heften, figo*. Rj. — Gospodaru moj, oči su sreĝa Izraelja uprte u tebe, da im kažeš ko će sjesti na prijesto tvoj poslije tebe. Car. 1. 20. 1. *uprřsi oči u nj* gledaše dugo i zaplaka se čovjek Božji. II. 8. 11. Kao što su oči slugama uprte u ruku gospodaru njihovih, tako su oči naše u Gospoda. Ps. 123, 2. *ovamo ide i ovaj primjer*: Upřo je n. sunce očima. DPosl. 147. — II. *sa se, refleks.* ùprijeti se, *sich entgegen stemmen, obnitor*. Rj. — Onda ga (Koču) Turci stanu svjetovati da se ukloni s puta... on se sam ne može uprijeti carskoj sili. Rj. 295b. Najbolje pseto kad pohjegne, sva pašćad, i najgora trće za njim; a najore kad se upre, ni naj jača ne smiju lasno na njega. Posl. 248. Srbi... *protiv Bošnjaku se upru* na Mišaru. Miloš 7. One (Srbe) u donjemu šanuc opkole Turci sa sviju strana, i tako se upru braniti. Miloš pak iz najpre bio se sa jednom stotinom ljudi upřo u lugu, te se branio. 97. Otvrdnu vratom svojim i uprije se srecem svojim da se ne obrati ka Gospodu. Dnev. II. 36, 13. Uzalud se upru drojica od uhoda, eđa bi narod umirili. Prip. bibl. 51. Pogje (Saul) da prinese na žrtvu. Ali se Samuilo upre goroveći: »Zar...? 61.

uprljati, ùprljam, v. pf. — 1) *beschmutzen, inquinare*. Rj. u-prljati. *vidi* ubrljati, obrljati, pobrljati; umrljati, pomrljati; ugnusiti, ognusiti; pohabati 2. r. impf. 1 prljati. — Gnusan, 1) uprljan, schmutzig, immundus. Rj. 90b. Susjed ga svaki čas opominjao da mu masnom rukom ne bi kupu uprljao. Posl. 321. Neki historii od rukopisa pöderani, neki uprljani (n. p. on zavijao u njih kobasice ili pečeno meso). Opit VI. — 2) *sa se, pass. ili refleks.*: Da ja svučem zelenu dolamu, da s' dolamu krelju ne uprlju. Rj. A stražarče doleće sa straže, groznijem se suzom' uprljalo. Npj. 4, 179.

upropastiti, upropāstĭm, v. pf. Rj. u-propastiti. r. impf. upropašćivati. *drukrije se ne nalazi*. — 1) *zu Grunde richten, ererto, an den Abgrund fuhren, ererto*. Rj. koga, uvaliti ga u propast: Opremio ga u suho grozĝje. (1 propastio ga). Posl. 240. Molili ga (Miloša) i ustavljalj, da ne trći napred, da ne bi poginuo i smrću srojom narod Srpski upropastio. Miloš 109. Jesi li vidio slugu mojega Jova?... još se drži dobrote svoje, premda si me nagovorio, te ga upropastih ni za što. Jov 2, 3. — 2) *sa se, refleks.* upropastiti se, *sich entsetzen, obstupesco*. Rj. *vidi* uprostiti se, upanjiti se, preneraziti se. *isp.* prepasti se. — Braća se upropaste i poplaše i stanu ga moliti da im oprosti. Npr. 64. Kad ona (djevojka) progovori, stanę prskati i baliti, da se mati upropasti što joj je. 141. Govedar ga (vezira) zapita: Kakav zanat zna carev sin? Vezir se upropasti: »Bog s tobom, čorče! kako će carev sin znati zanat? 173. Naši se kućani upropaste od čuda, kad vide... Danica 2. 135. Turci se upropaste videvši, šta raja ište. 5, 39. Kad ovaj glas pukne po Srbiji, vojsku se upropasti od strahu i od čuda, pa odmah prsne, kud je ko mogao. Miloš 41. Čudite se tome, nebesa, i zgrozite se i upropastite se! Jer. 2, 12.

upropašćivanje, n. *die Vernichtung, erersio*. Rj. *verb.* od upropašćivati. *radnja* kojom tko upropašćuje koga.

upropašćivati, upropašćujĕm, v. impf. *zu Grunde richten, ererto*. Rj. koga, uvaljivati ga u propast. v. pf. upropastiti. — Gospode! Koji izbavljaš ništega i ubogoga od onoga koji ga upropašćuje. Ps. 35, 10. Sin sramotan i prijekorom upropašćuje oca i odgoni mater. Prič. 19, 26.

upropnice, n. p. skoćio konj upropnice, t. j. propeo se na stražnje noge, *das Pferd häumte sich, equus tollit se arrectum*. Rj. *adv.* u-propnice. *vidi* uspropnice.

uprosnik, m. (st.) *der Brautwerber, petitor puellae, cf.* prosac: Oj! i dva svata i dva uprosnika. Rj. u-prosnik. koji prosu djevojku. *vidi* i prosilac.

uproštiti se, **uproštim se**, *v. r. pf. vidi* upropastiti se. Rj. u-proštiti se, *stati kao proštae, od čuda ili od straha, glagol se drukčije ne nalazi. vidi i upanjiti se, prenežaziti se. isp. prepasti se.*

uprškati, **uprškām**, *v. pf. bespritzten, conspergo.* Rj. u-prškati koga *u. p. vodom. v. impf. prškati.*

uprti, *u riječima: na uprt n. p. nositi što na leđjima. t. j. uprtivši, uuf den Rücken nehmen, in dorsum tollo.* Rj. u-prt.

uprta, *f. Rj. u-prta. isp. uprtiti. — 1) der Riemen (das Band) um die torba, die auf dem Rücken hängt, über die Achseln zu befestigen, torum perac.* Rj. *kuiš ili sveza čim se torba uprtjaču privezuje preko ramena: Onda ja uprtim torbu s prosom na legja... onda mi nekako pukne jedna uprta na torbi, te se sve prosa prospje u more.* Npr. 161. — **2) eine solette torba selbst, pera, cf. uprtjača:** Donesite trideset uprtu, *exo blaga, koliko vam drago.* Rj. *i samu torbu, koja se uprtama priveže na leđjima, zore se uprta. vidi* uprtica, uprtjača, *i syn. ondje.*

uprtica, *f. t. j. torba. vidi* uprta 2, uprtjača, *i syn. ondje.* — **Preprijto uprtien torbu, a za torbu savi kabanicu.** 11Npj. 4, 335.

uprtiti, *tim. v. pf. Rj. u-prtiti. v. impf. pītiti. — 1) auf den Rücken nehmen, accipio in dorsum, tollo.* Rj. *što, diči na legja, da se nosi. vidi* naprtiti, priprtiti. — *Kuga najže čovjeka, pa mu kaže: ja sam kuga, već hajde da me nosiš tamo i tamo. Onaj je uprti na krkače dragovoljno i odnese je bez ikake muke kud mu kaže.* Rj. 311a. *Ti uprti torbu obramnicu.* Rj. 433. *Uprtirski vreću s pobratimom na legja, pobege preko sela.* Npr. 170. *Kako pravo blago podijeli, sve na mrtva. kao i na živa. žiri svoje blago uprtiše, a mrtvijem osta na kupove.* Npj. 3, 313. *sa se, pass.: Barila se u Crnoj Gori uprti na legja porijeklo, kao breme drva.* Rj. 16a. — **2) sa se. — a) refleks.:** uprtiti se *u kakav posao, t. j. primiti ga se, zaplesti se u nj. unternehmen, suscipio.* Rj. — *Teško onom do smrti, ko se u zlo uprti!* Posl. 315. — **b) reciproc.:** *u ovoj zagoneci: Upra sjedi na trklji, te sve nešto čeprlji, teško tome do smrti, ko se s njome uprti (zmija).* Rj. 830b.

uprtjača, *f. t. j. torba, eine Rücken-torba, pera in dorso.* Rj. *torba što se prti na legja i tako nosi. vidi* uprta 2, uprtica, obramnica 2, valjevica. — **Dohvatiti torbe uprtjače,** *tanke puške u ruke desnice, pa odoše preko Gore Crne.* Npj. 4, 75.

upržititi, *žim, vidi* popržititi. Rj. *v. pf. u-pržititi. vidi* i upržititi, ufrigitati, uprigati. *v. impf. pržititi.*

upuhati se, **upuhām se, vidi** upuhati se. Rj. *u krajuvinu gdje se glas li u gororu ne čuje.*

upuće, *n.:* *Kad sam sinoć na upuću bio, ostade mi prsten dijonanat, što mi ga je tvojja majka dala.* Here. 23. *u-puće. isp. put; puće. za obličje isp. i bēpuće, rāpuće, križōpuće.*

upućivānje, *n. das Anweisen, directio.* Rj. *verb. od* upućivati. *radnja kojom tko upućuje koga.*

upućivati, **upućujēm**, *v. impf. anweisen, anleiten, monstro riam.* Rj. *u-pućivati koga, kao pokazivati mu put (u prenesenom smislu), navaćati ga na što. vidi* napućivati. *v. impf. prosti* 2 *putiti. v. pf. uputiti.* — *Na što je Asan-beg moleći knezove Srpske uzalud nagovarao, na to ih sad zulum i nevolja stane same nagoniti i upućivati.* Danica 3, 149. *Sami dovoljno ne poznaju ono, u čemu su dužni druge upućivati.* Pis. 26. *Nego ču ras upućivati na put dobar i prav.* Sam. 1. 12, 23. *Gospod upućuje krotke istini, uči krotke hoditi putem njegovijem.* Ps. 25, 9. *Bog ga njegov uči i upućuje kako će raditi.* Is. 28, 26. *Kad Njemački bukvar na kraju upućuje u tom Njemačke učitelje, kako ne bi trebalo uputiti naše!* Bukv. 19.

upuhati se, **upuhām se, v. pf. u-puhati se. v. impf. prosti** puhati. — **1) still furzen, emitto ventum tacite.** Rj. *tko prduiti. isp. puhati* 2. — **2) in die Nosen**

scheissen, den Muth verlieren, expavesco. Rj. *uplašiti se, duhom kloauti od straha.*

upuštiti, **upuštim, v. pf. Rj. u-pustiti. vidi** upuštiti, upuštati, **upušćati. v. pf. je i prosti** pustiti, puštiti, puštati. *v. impf. upuštati. — 1) auslassen, dimittio.* Rj. *isp. pustiti; propustiti* 2. — *Stane ženu grdit što ih (svinj) nije hranila, već ih tako upuštila da izmršave.* Npr. 83. *Čoek se uplaš, pa pogje da upusti uže, a gjava poviče: »Drži, da si mi po Bogu brat! 145. Ponešen pa upušten. (Cahnut kao da je upušten na zemlju, te se razbio kao lonac?).* Posl. 255 (ponešen pogriješeno mjesto ponešen). *Bele joj dvore otvori, i u dvore je upusti.* Npj. 1, 588. *Te udara guju žestokrilu, pisnu guja, upusti sokola.* 2, 512. *Janko skide koplje sa ramena, upusti ga u prsi Alilu.* 3, 115. *»Ne mogu te, Aleksa, pustiti, da mi dadeš i sto kesu blaga... Tko bi gorskog upustio ruka?»* 4, 145. *Drž' se malo, ne upusti grada, pratiću ti Memed-pašu stara.* 4, 211. *Pa među se upuštise Turke, na njih živu vatra oboriše.* 4, 353. *Ne ču lasno upustiti orce, no će mnoge majke zakukati.* 4, 422. — **2) sa se, refleks. upuštiti se, sich einlassen, immittre se. Rj. — *Tako on, ne smijući se upuštiti kroz Kitog k Šapeu, namisli najprije udariti na Čokešinu.* Danica 3, 179. *Afis-paša nije sudio ni pošto da se upusti, da ide onuda.* 5, 44. *Kad (Miloš) tamo prispe, a to se Srbi s Marašli-Ali-pašom upustili u bolje i priličnije razgovore o miru.* Miloš 121.**

upušćati, **šćām, v. pf. vidi** 2 **upuštati**, **upuštiti**, **upuštiti.** — *Pa spadoše u bogaze tvrde, zasjedoše u bogazim' Turke, među use upušćaše Turke, na njili živu vatra oboriše.* Npj. 3, 459 (*Među use je [mjesto među se] samo da se ispuni stih. Vuk).*

upuštānje, *n. das Auslassen, dimissio. verb. od* 1) upuštati, 2) upuštati se. — **1) radnja kojom tko upušta koga ili što. — 2) radnja kojom se tko upušta u što.**

1. upuštati, **upušćām, v. impf. Rj. u-puštati. v. impf. prosti** puštati (pušćati). *v. pf. sloz. upustiti, upuštiti, 2 upuštati, upušćati. — 1) auslassen, dimittio.* Rj. — *Svoj svojega ukraj vode voda, u nju tura, al' ga ne upušta.* Posl. 283. — **2) sa se, refleks. isp. upustiti se; sich einlassen, immittre se. — Vidi, da ovi ne će u boj da se upuštaju. Žitije 31. *Ne ču se upuštati u sre pojedince što biva u liturgiji.* DP. 12. *Suviše bi bilo da se dalje upuštamo u pojedinosti.* Rad 15, 191. *Mislim da mi se u to nije potrebe ovdje upuštati.* 26, 65.**

2. upuštati, **upušćām, v. pf. vidi** upuštiti. Rj. *u-puštati. (v. pf. je i prosti* puštati). *vidi i* upušćati, upuštiti. — *Tu ih druga četa susretnula a među se, Kado, upuštala, na njih živu vatra oborila.* Npj. 4, 352.

upuštiti, **upušćim, vidi** upustiti. Rj. *u-puštiti. v. pf. je i prosti* puštiti. *vidi i* upušćati, 2 **upuštati. v. impf. 1 upuštati. — Ka' mi klete upuštismo Turke, te Moraču poharaše goruju. Npj. 4, 376.**

1. uput, **sogleich, continuo:** *Poslji ludu na put, pa hajde za njim uput. (Posl. 257).* Rj. *adv. u-put. vidi* odmah, *i syn. ondje.* — *Obeseli se otac, i hoćase u put da se dijete krsti bojeći se smrti, ali mu ne dade proročica.* Npr. 213. *Poslji lijena na pos'o i hodi za njim uput po pos'o.* DPosl. 99. *Suje poleće trideset kukavica, kako pale, uput zakukale.* Npj. 4, 448. *Kad je Kosto Stanu razumio, uput mi je njojzi poručio.* Kov. 54.

2. uput, *m. vidi* uputstvo. — *Sinić koji je već imao od kneza Miloša uput šta da radi.* Mil. 131. *Otac ne može dovoljno da mu (sinu) nadaje poukā. i uputā.* Žim. IV.

1. uputiti, **upućim, v. pf. Rj. u-putiti. v. impf. upućivati. — 1. koga, anweisen, monstro riam, dirigo. Rj. *uputiti koga, kao pokazati mu put. vidi* naputiti, proputiti, navijestiti 2. — *Nego ga uputi gdje može noćiti.* Rj. 309a. *Srećan si, sam te Bog uputio kula***

treba. Npr. 19. Vidiš, ja sam te *na tu sreću uputila*. 135. Ovaj *bješe upućen na put Gospodnji*. Djel. Ap. 18, 25. Jagnje pašće ih, i *uputiče ih na izvore žive vode*. Otkriv. 7, 17. *Uputi me istini svojoj*, i nauči me. Ps. 25, 5. Kako je težio *k napretku uputiti državni život*. DM. 70. Koliko mogu ove molitve *čovjeka na dobro uputiti* i u njemu utvrditi! DP. 27. *Ti si uputio mudaree*, da ti se poklone. 301. Jer ga duh Božji bijaše *u crkvu uputio*. Prip. bibl. 114. *Koji je u tom tako dobro upućen*. Rad 2, 232. — **II.** *sa se, refleks.* — **1)** *kao poći (na put)*; *den Weg einschlagen, riam ingredi. vidi zaputiti.* — *Uputi se u nekaku pustinju* gje sa strašna jezera. Npr. 95. Oprostivši se s pobratimom *uputi se te k jednome gradu*. 96. *Pa se uputi planinom doma*. 101. Hajde u lov, i *uputi se k najbližemu selu*. 111. Dobrovoljno pristane i *šnjima se uputi*. 131. *Onda se on uputi kroz onu planinu*. 238. *Te se on opet uputi natrag*. 296. *Uputio se kao prase u polje*. Posl. 334. *Uputio se i bez štapa*. D'Posl. 147. *Kad bismo se mi sad uputili u napredak*, onda bismo se za prošavše tumaranje mogli tješiti. Pis. 21. *u pjesmi i bez refleks.* se: *Ge si, bane, uputio?* Zar u b'jelu manastiru? Npj. 1, 91 (*ge = gdje*). — **2)** *uputiti se u čemu; sich einüben, condiscere.* — *Ovarisati što, t. j. uputiti se u čemu, sich einüben, condisco.* Rj. 436a (*u uputiti se u čemu nema u Rj. na svojem mjestu. vidi i oporaviti, uporaviti*).

2. ūputiti, v. pf. (u Dubr.) *vidi sputiti*. Rj. u-pu-titi. *vidi i zaputiti*.

ūputstvo, n. *kao uredba kojom se tko upućuje što će i kako će činiti; die Anweisung, Instruction. vidi 2 uput.* — *Koji za pristojnu nagradu po uputstvu*, koje im je dato, sabiraju gragju za rječnik. Rad 5, 195.

upŭvati se, ūpŭvām se, vidi upuhati se. Rj. *u krajevima gdje se glas h u govoru pretvara u glas v.* **ūpuzati, ūpuzčim, v. pf.** *hinein kriechen, irrepo.* Rj. u-puzati, *pužćim ući. v. impf. prosti puzati.*

1. ūra, f. — **1)** (u Dubr.) *die Uhr, Stunde, hora, cf. sahat*: koje su *ure?* t. j. koliko je sahati. Rj. — *Da će sjutra na deset ure ujutru car doći na njegov brod . . .* Dok sjutridan *deset uru zazvani, cvo cara . . .* Pozove kapetana *na dvije ure poslije podne*, da pogje u njegov dvor. Npr. 249. *Nit' se muža bojim, ni ure brojim.* (Kad ko kakvoj ženi govori da politi kući). Posl. 224. *Što stigoše, sablji predadoše, za tri ure, nije više bilo.* Npj. 5, 263. *Dvije ure jeste noći bilo*, kad od boja vojske počimue. 5, 335. *Osam uri od Varada grada, od Varada kuli na Begaju:* sve je *u dvi ure* pokupio. HNpj. 4, 598. — **2)** *Ura piću cijeni* (Posl. 335) (*rechte Zeit, cf. ora, čas*). Rj. — *Ēvo se približila posljednju uru* moje čaše, i ja ću umrijeti prigje po treći kokoti zapoju. Npr. 114. *Tako mi najzadnje ure!* Posl. 302. *Tako mi strašne ure* (koja me čeka). 306. *Nestade im praha i olova, dogje ura*, da im se predadu. Npj. 5, 103. — **3)** *sprava koja pokazuje koliko je ura (1), sahati. vidi urica, sahat 2, sunčanik.* — *Kad u uru gospe pogledala, ura kaže četiri sahata.* HNpj. 4, 186.

2. ura, uzvik, u riječima: *te ura te fura, isp. take uzvike kod tre vre.* — *Koga ćemo za kralja?* *Te tamo te amo, te više te niže, te ura te fura, bogme brata mu, njega te njega.* Npr. 110.

uračŭnati, ūnām, v. pf. vidi uračniti. — *Nude mi uračunaj sve, da vidim, koliko imam dobiti.* J. Bogdanović.

uračunāvŭnje, n. verb. od uračunavati. radnja kojom tko uračunava.

uračunāvati, uračunāvām, v. impf. u-računavati. v. impf. prosti računati, računiti. v. pf. uračunati, uračuniti. — *Uračunava on sve i soldu, kad si gdje što pazario.* J. Bogdanović.

uračŭniti, uračŭnīm, v. pf. u-računiti; einrechnen, inferre rationibus, computare, unnummerare. vidi uračunati. v. impf. uračunavati. — *Još ni sad nijesmo vrloma duboko u zemlju doprli . . . ako uračunimo i vrlove najvišijeh brda, onda nijesmo ni za 10000 do sredine došli.* Priprava 101.

urāditi, ūrādīm, v. pf. machen, perficere. Rj. *u-raditi. vidi uzraditi, uzrabovati. isp. učiniti.* — *Žena ga (muža) poslušala i uradi sve* kako je zapovjedio. Npr. 12. *Šta to uradi*, da od Boga najčeš! 55. *Ona mu reče:* *Pušti mi krv . . .* *On tako i uradi.* 103. *Ako ovo ne donesu, reče im i zaprijeti da će ona to od njih mjesto pastorka uraditi.* 131. *Ali mu je bašća tako bila uragjena* kao da je u njoj radilo deset ljudi. 205. *Coek, koji je odnekud gledao šta je on sa svojim magarcem uradio.* Posl. 17. *U koje si doba?* (Zapitaju onoga koji što radi i znači: *koliko si uradio, koliko li ti još ima neuragjeno?*). 332. *Miloš, videći šta čaja-paša uradi od ljudi u Čačku, ne ktedne dalje ići.* Miloš 65. *Medvjedi mu (djetetu) ništa ne urade, nego ga puste.* Priprava 43. *Kako bješe zapovjedio Gospod Mojsiju, onako uradiše sinovi Izrailjevi sve oro djelo.* Mojs. II. 39, 42. *Dubrovnik je izvezio iz Srbije sirovu robu i metale, a uvezio uragjenu robu.* DM. 346.

ūranak, ūrānka, m. das frühe Aufstehen, surrectio matutina: *srećan uranak, miran danak!* (kad se napija). *Kaž' ujaku jutros na uranku.* Rj. *u-ranak, kad se urani. vidi podranak.* — *A vigje ga starac Jug Bogdane, vigje zeta jutru na uranku.* Npj. 2, 267.

ūraniti, ūnīm, v. pf. früh aufstehen, surgo mane. Rj. *u-raniti, rano ustati. vidi poraniti. v. impf. 2 raniti.* — *Drugo jutro careva kći urani vrlo rano, i stane da gleda u bašču.* Npr. 205. *Ko rano urani, lako zeca ulovi.* Posl. 152. *Jedno jutro junak uranio, uranio vojvoda Jovane, po ljubiću šance ogledati.* Npj. 4, 346.

urāniti, ūrānīm, vidi uhraniti. Rj. *u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru.*

ūrānkŭja, f. ptica koja urani te u prozorje počne pjerati. isp. prozorkinja. — *Zapivaše tice urankinje.* Rp. **ūrār, m. koji ure gradi.** (u Hrv.) *vidi sadžija, sadhadžija.*

ūraskorāk, vidi raskorak. Rj. *u raskorak.*

urāsoliti, urāsolīm, v. pf. muria condire. Stulli. *u-rasoliti što, metnuti u rusoj; einbeizen. u baniji. P. Leber. isp. usalamuriti se; i zavariti.*

urāvŭljanje, n. das Eingraben der Plunken, septimenti genus. Rj. *verb. od uravljati. radnja kojom tko uravljaju prošće.*

urāvŭljati, ūrāvŭljām, v. impf. t. j. prošće, die Erde aufgraben für die Plankenhecke, septem planearum insero terrae utrinque effossae, et postea rejiciendae. Rj. *u-ravljati. v. impf. prosti roviti. v. pf. uroviti. kad grude ogradu od prošća, onda iskopaju zemlju, pa u onu jamu (kao ror) namještaju t. j. uravljaju uporedno prošće do prošća.* — *sa se, pass.:* *U malijem ogradama prošće se podoštava, a u velikima se uravlja, a odozgo se svagda poplete prućem.* Rj. 616b.

urāvŭniti, ūrāvŭnīm, v. pf. gleich machen, aequo: *A dvore mu sa zemljom uravni.* Rj. *u-ravniti što sa čim, učiniti da bude rarno s njim. v. impf. ravniti.*

urazŭniti, urazŭnīm, v. pf. belehren, monco. Rj. *u-razuniti koga, učiniti da razumije. v. pf. je i prosti razumiti. v. impf. urazumljivati.* — *Urazumi me (Gospode!) o putu zapovijesti svojih.* Ps. 119, 27. *Danilo, sada izidoh da te urazumim.* Dan. 9, 22.

urazumljŭvanje, n. verbal. od urazumljivati. radnja kojom tko urazumljuje koga.

urazumljivati, urazumljŭjēm, v. impf. u-razumljivati koga, činiti da razumije. v. impf. prosti razumljivati. v. pf. urazumiti. — *Dao si im (Gospode!) dobri svoj duh da ih urazumljuje.* Nem. 9, 20. *Blagosiljam Gospoda, koji me urazumljuje.* Ps. 16, 7.

Crkva dubokim mislima urazumljuje nas šta znače te grančice. DP. 118. Da urazumljuje neuke, da bude nečitelj djece. 249.

ūrda, *f.* *vidi* gruševina. Rj. *ugrušeno slutko mliječko koje se osobito pravi prvijeh danu, kad se kravu oteli.* — Polje nam rodilo vinom i šenicom. planine urdom i tjeuicom! Kov. 71. *tujju riječ.* Osn. 257.

ūrēci, *urēčēm*, *v. pf. beschreien, fuscino.* Rj. *u-reći. ridi podreći. isp. uroci.* — Kad se za koga misli da je *urēčen*, onda mu bajalica gasi ugljevlje. Rj. 83b. Ne budi uroka! (Kad se što hvali kao *du se ne bi ureklo.* Mjesto *uroka* govori se i *urēčeno*). Posl. 195.

ūrēd (u red), *cf. red.* Rj.

ūredan, *ūredna*, *adj. ordentlich, wie sich's gehört, ut decet.* Rj. *što je onako kako red iste.* — Ovjijana žena, t. j. čista i *uredna u smenu.* Rj. 436b. Krasan bježe i mnogo *uredan*, pak je dobro skolu naučio. Npj. 5, 488. *Grad na polju kad je tvrd i uredan*, pa kad ti izagje kakav dušmanin da ga na silu uzme, valja tada grad zatvorit', top namjestit' . . . Kov. 67. Ove je godine *vojska Srpska bila već dosta urednu.* Miloš 11. Da bi *sudori bili uredniji*, postavi se u svakoj nahiji magistrat. 12. Da imaju *urednu upravu* i da znadu pisati i t. d. Priprava 135. *adv.* Te su se fišeci vojski *uredno* razdavali. Miloš 12. Da će *uredno* caru plaćati na godinu odsekom. 31.

ūredba, *f. die Einrichtung, institutio.* Rj. *u-redba (isp. urediti). vidi* ustanova. *riječi s takim nast. kod berba.* — Idi ne govnoj tu (otac reče sinu, u. p. kad sin više što nu *očinu uredbu*). Rj. 91b. Svitak, *uredbu po kojoj se popovima plaća.* Rj. 671b. Nemaie svetac (što se tiče suda i *uredbe zemaljske*). Posl. 201. Tader knjaže *postavi uredbu*: Striko Gjuro . . . ti pojaši trojega gavrana. Npj. 5, 88. Pašina *napišanu* zapovijest ili *uredbu* zove se buruntija. Danica 2, 84. *Postavljujući različite uredbe.* 4, 12. Sve je težio na *Nemačke uredbe.* 4, 20. On počne odmah *izdavati uredbe*, n. p. za *novce.* Miloš 12. Navale, da tu *uredbu pokure.* 23. *Ukine se ova uredba.* 200. Kako je kvarenje jezika prešlo i u Srbiju; i ako mu se *kakvijem mudrijem književnijem uredbama* ne stane na put, otići će, kao kuga, po svemu narodu na sve strane. Pis. 85. Sovjet je razglasao po nahijama *krutke uredbe kuko valja suditi.* Sovj. 10. Oni *smisle oru uredbu*: 1 . . . 50. *Ondje mu dade (Gospod) uredbu* i zakon. Mojs. II. 15, 25. *Ako povrgnete uredbe moje*, i ja ću vama učiniti ovo . . . III. 26, 15. Solomun ljubljave Gospoda *hodeći po uredbama oca svojega Davida.* Car. I. 3, 3. *Postavih za nj (za more) uredbu* svoju. Jov 38, 10. *Ako pogaze uredbe moje*, onda ću ih pokarati prutom. Ps. 89, 31. *Uredbu njegovijeh ne držaše.* Amos 2, 4. *Sam post nije novu uredbu* u crkvi. DP. 207.

ūrēditi, *ūrēdim*, *v. pf.* Rj. *u-rediti.* — 1) *ordnen, constituo, ordino*: Uredio kao Nasta taške (Kad ko što rgjavo svrši). Posl. 335). Rj. *v. impf. uregijivati.* — *Srediti*, 1) *vidi* učiniti, *urediti*, *svršiti.* Rj. 708b. *Ujdarisuti*, *cf. urediti*, *opraviti*, *namjestiti.* Rj. 775b. Da mu gubaroga konja . . . otre ga i *uredi*, a konj sine kao da mu je zlatna dlaka. Npr. 26. Nagje na tavamu oružje sve prašno i za'rgjalo, ali ga on lepo očisti i *uredi* te sine kao novo kovano. 28. *Znate li šta? Orako da uredimo*: neka uzme devojka tri loze. . . 81. »Ja ću narediti da svi ljudi imaju tako na tabanu kao malu dolinu.« I tako Bog *uredi* te u svijlu ljudi postane kao mala dolina. 92. Mi ćemo proso pokupiti i *ostalo sre urediti.* 127. Ta ne znadu od kud udrit' valja, valja tebe *urediti vojsku.* Npj. 4, 255. *Onda Lazar mudro uredio*: svoje društvo po gori sakrio. 4, 304. Berberin joj (ženi) obrije glavu . . . videći njihovu *kčer tako uregijenu.* Danica 2, 132. Ovu knjigu bace u dvor velikoga vezira, i *urede*, te se nagje, i iznese, gje treba. 3, 187. Da ide s vojskom, da *onaj kraj umiri* i *uredi.* 3, 205.

Senat *uredi*ši svoju kancelariju, stane se i u *uredbe* zemaljske mešati. 5, 52. U Beogradu ću ja tako isto *urediti*, da se varoš popali i vojska u grad zatvori. Miloš 41. Kad pomislimo, da se u današnje vreme *po najuregjenijim Evropskim državama* nalazi ljudi, koji podižu bune . . . 172. *Neka uredi*, ko će mu kod kuće, mesto njega, raditi, dok se on odovud vrati. Npj. 4, XIV. Loriston ga zapita, *kuko je car za njega uredio.* Žitije 54. Cija je bila (baština), onaj je mogao za nju *urediti* kako je htio. DM. 58. Zakonik ostavlja puno pravo baštiniku *urediti strojom baštinom.* 69. *sa se, pass.*: Da bi taj ugovor tvrgji ostao, *uredi se*, da se u Bijograd ne vraćaju baše. Danica 3, 136. *Da će se u napredak za njih drukčije* i bolje *urediti.* 3, 161. — 2) *lan, kudjelju, vorrichten, prueparov, cf. rediti.* Rj.

ūrēdnica, *f. moderatrix.* Stulli. *koju što uregjuje.*
ūrēdnik, *m.* koji što uregjuje, *Verwalter, Leiter, rector, administrator.* Rj. *vidi* upravitelj, i *syn. ondje.* — Ali ovo sve još očekuje *pravoga urednika* i upravitelja. Rj. 842b. (= *Organisator*). Boinović . . . Bio je i *mudri urednik* i veliki zapčija u vojsci. Danica 4, 20. *Urednik onijeh novinu.* Odbr. od ruž. 1. On je kao *glavni urednik svetkovina* i odgovornik sve opštine. DM. 343. *Vasilije veliki, glavni urednik crkvenijeh običaju.* DP. 336.

ūrēdnīštvo, *n.* 1) *služba urednička*; 2) *čeljad koja imaju službu uredničku.* — *Napiše odgovor* na to, pa ga bez potpisa svojega imena odnese *uredništvu novinu.* Odbr. od ruž. 1.

ūrēdnost, *ūrēdnosti*, *f. venustus, elegantia, nitor etc.* Stulli. *osobina onoga što je uredno; die Ordentlichkeit.* — *Baba-Kata* je udvojila ljubav k radu, k *urednosti.* Zlos. 203.

uregijivānje, *n. das Einrichten, ordnino.* Rj. *verbul. od uregijivati. radnja kojom tko uregjuje što*: Da bi se bolje videlo, kako je *senut Srpski* onda zapovedao, *vredno* je ovde dodati jeduo njegovu pismo, pisano u samom početku *njegovu uregijivanja.* Danica 5, 53. Ne bi li ga oslobodio *uregijivanja novina.* Mil. 15.

uregijivati, *urēgjujēm*, *v. impf. einrichten, ordino.* Rj. *u-regjivati. v. impf. prosti rediti. v. pf. urediti.* — Oni (Srbi) sami *izmegju sebe* da sude i *uregjuju* po svojoj volji. Danica 3, 215. I tu je *mudro uregijivo*, i, kad Turci udare, hrabro se branio. 4, 17. *Koji će . . . sudore i druge vlasti* po zemlji postavljati i *uregijivati.* Miloš 149. Sve bi *decu kao soldate uregijivao* i na prijatelje i neprijatelje delio. Žitije 6. *Evdokija uregjuje porodičnim imanjem.* DM. 85. Šta vrijede ljetopisi koje je Svetić *uregijivao.* GPN. 10. *Valja početi uregijivati prikupljenu grugju.* Rad 9, 196.

urēpiti, *ūrēpim*, *v. pf.* Stulli. *u-repiti. isp. porepiti, podrepiti se; podrepiljati se.* — 1) *jumentum sarcinarium alterius caudae alligare.* Stulli. *toruronomu živinčetu n. p. konju za rep privezati drugo takvo živinče.* — 2) *sa se, reflsks. alterius vestigiu sequi.* Stulli. *povesti se za kim, kao živinče urepljeno što se povede za prednjim.*

ūrēs, *m.* (u Dubr.) *der Schmuck, ornatus.* Rj. *u-res. (isp. urediti). isp. nakit, ukras.*

ūrēsau, *ūrēsau*, *adj. vidi* ukrasan. — 1) *što pripada uresu, što je za ures; decorativ (isp. u Sulekovu rječniku Decorateur, Decoration; Ornamentik).* — 2) *elegant, venustus, aptus, concinnus* — *Palmotić*: *čudna uzrasta, licu uredna nad svijem čačko Abram staše.* Stulli. *isp. 2 lijep, i syn. ondje.*

ūrēsiti, *ūrēsim*, *v. pf. schmücken, exorno*: *Livade su urešene b'jelim cr'jetom i crvenim.* Rj. *u-resiti. isp. nakiniti, ukrasiti, uljepšati. v. impf. resiti.* — *sa se, reflsks.*: *Kraljica se Ujeko uredila.* HNpj. 1, 71.

urēvati, *urēvēm*, *v. pf.* (u Grahovu) *eindringen. stürzen, irruo.* Rj. *u-revati. kao prodrijeti. v. impf.*

revati 1. — Gje je hladna voda porevala . . . dok nareva na Nikoljsku crkvu, u bijelu urezala crkve, i od crkve oltar odnijela. Npj. 4, 448.

urezati, uredžem, v. pf. Rj. u-rezati. v. impf. urezivati. — 1) *vidi* zarezati. Rj. — *sa se, pass.*: O kad bi se napisale riječi moje! Pisaljkom grozdenom i oltorom na kamenu za vječni spomen kad bi se urezale! Jov 19, 24. — 2) *hineinschneiden* (n. p. luka u lonac), *addo sectum*. Rj.

urezivânje, n. *das Hineinschneiden, inculptio, additio secti*. Rj. verbal. od urezivati, koje *vidi*.

urezivati, urežujem, v. impf. Rj. u-rezivati. — 1) *hineinschneiden, inculpo*. Rj. *urezivati što n. p. na kamenu; urezivati n. p. luka u lonac. v. impf. prosti rezati. v. pf. urezati.* — 2) *ein wenig beissen (angenehm)*, n. p. jabukovača, *admordeo, cf. reziti*. Rj. *drukčije se glugol ne nalazi. jabukovača urezuje, kad malo kao reže u ustima ali godeći.*

ureznuik, m. (najviše se govori pl. urezniciei) *bei den Webern das Ende des Zettels, welches nicht mehr gewebt werden kann, das Zettelende, fines texti*. Žene gataju da ureznicijem ne valja štiti ništa što se nosi na sebi: Majka svoga sina svjetovala, da se čuva i učna od ujamka i od ureznika. Rj. u *tkanju krajevi od osnove*.

Ūrica, f. ime žensko. Rj.

Ūrica, f. (u Dubr.) *die Uhr, horologium, cf. sahat* 2. Rj. *vidi i ura* 3, sunčenuk.

Ūrijezan, ūrijezna, adj. n. p. nož. *scharf, acutus*. Rj. *vidi oštar* 1. *suprotno* tup.

Ūrinuti, nēm, v. pf. (u C. G.) Rj. u-rinuti. v. pf. je i *prosti* rinuti. v. impf. rivati. — 1) *stürzen, irruo*: urinuo u boj; urinuo snijeg. Rj. u-rinuti (*neprelazno*), kao *udariti. isp.* rinuti 2. — 2) *prelazno* urinuti, *vidi* utisnuti. Stulli. *isp.* rinuti 1, turiti.

Ūriš, m. (u C. G.) *vidi* juriš. Rj. *isp. j* (praefix). — Opazi ga nesita aždaha, na Jovanu uriš učinja. Npj. 2, 32. Turci čine uriš bez prestanka. 5, 117.

urīšanje, n. *vidi* jurišanje. Rj.

urīšati, šām, v. impf. (u C. G.) *vidi* jurišati. Rj. *činiti* uriš. *vidi i* urīšivati. v. pf. jurišiti.

urīšivânje, n. verb. od urīšivati. *vidi* urīšanje, jurišanje.

urīšivati, urīšujem, v. impf. *činiti* uriš. *vidi* urīšati, jurišati. v. pf. jurišiti. — Sve na crkvu urīšuju Turci. Npj. 5, 116. Turci gaze, za krv i ne mare, urīšuju vada bez prestana. 5, 121. A! ne hoće, da uzmiče garda, no jednako bojem urīšuje. 5, 332.

Ūrivak, ūrivka, m. (u C. G.) nže što žene nose breme, *ein Strick der Lastträgerinnen*. Rj. u-rivak, *drugo*j poli *osn. koju je u rivati. isp.* Korijeni 178.

urka, f.: Korisnije je otroku od urke nek gospodar od burke. DPost. 49. Valja se k'o Sagrovića urka. 149. urka, Bogišić mi pisa da se tako zove velik brod holandski. XVIII.

urlikânje, n. *vidi* urlikanje. Rj.

urlikāti, ūrlāčēm, (u Grblju) *vidi* urlikati. Rj.

ūrlānje, n. *das Heulen, ululatus*. Rj. verbal. od urlati, *radnja* kojom tko urla.

ūrlati, lām, v. impf. *heulen, ululo*. Rj. *vidi* urlakati, urlikati, vījati 3, zavījati 3. v. pf. zaurlati. — *Urlu* kao kurjak za sklom. Posl. 335.

urlikânje, n. *das Heulen, ululatus* (österr. *das Jodeln*). Rj. verbal. od urlikati, *radnja* kojom tko urla.

urlikati, ūrlīčēm, v. impf. *heulen* (österr. *jodeln*), *ululo*, (cf. *franc. hurler i ital. urlare*). Rj. *vidi* urlakati, urlati, vījati 3, zavījati 3. v. pf. prourlikati. — I celu noć su kurjaci po zemlji ispod nje *urlikali* da je sirota od stala jedva živa ostala. Npr. 133. Gje nije pasa, tu vuci urlaču. Posl. 76. po Njemačkom *tumačenju i čeljade urliče, kad pjeva vijuč.*

ūrma,* f. *die Dattel, palmula*. Rj. plod od palme,

phoenix ductylifera L. Rj.³ *gen. pl.* urmi. *vidi* datula, datula. — Palma, drvo na kojemu ragjaju urme. Nov. Zavj. XI. Siker, nekakvo jako piće . . . od meda. urmi i palmova soka. XII. Ondje same rastu palme i datule (urme). Priprava 124.

urmāšica, f. (u Bosni i Herc. po varošima), pita koju se u Loznici od prije zvala *pita na brdu*. Rj. — I *urmašica* je pita, ali nije od obgi, nego od tijesta zakuhana maslom i čini mi se čijegjem, od kojega se tijesta načine mali kolačići od prilike kao *urme*, i pošto se na brdu obrnu te na njima postanu prutaste šare, naregaju se po tepsiji, te se peku, pak se najposlije zaljevaju medom razmućenijem vodom. Rj. 503a.

urmetāš, urmetāša, m.: Ko plaća pun danak zove se cela glava, ko polovinu — poluglavac. a ko četvrtinu — čerečar ili *urmetaš*. M. Gj. Miličević. DARj. 943b.

urmetīn, urmetina, m. (po jugozap. kraj.) *vidi* kukuruz: Dosta vina, dosta *urmetina*, dosta ima bijele všenice. Rj. *obijen* kukuruz. *vidi i* rmetin, i *syn. ondje*.

Ūrnebēs, m. *das Getöse, strepitus*. Rj. *vidi* treska 2, i *syn. ondje*. — Stade je najedanput *urnebes*, vika i pomaganja. J. Bogdanović.

Ūrnebēsan, ūrnebēsna, adj. što pripada *urnebesu*, što biva s *urnebesom*. — Čuje više sebe *urnebesan* luk aliti zvizd. J. Gjorgjić. ARj. III. 729b.

urnebēsati, sām, v. impf. *Getöse machen*: Ko ono tako *urnebesa*, zapomaže i više. J. Bogdanović. *činiti* *urnebes*.

Ūrneč,* m. *das Muster, exemplar, cf.* početak 2. Rj. *ono na što se vezilja i pletilja ugledā.*

Ūroci, ūrōkā, m. pl. *die Beschreibung, fascinatio*: Ne budi *uroka!* (Kad se što pohvali). Rj. u-roci (*isp.* ureći). *nalazi se i sing.* urok. *vidi* zle duše. — Gušavica, od *uroka* trava. Rj. 108b. (čistac. 2) nekaka trava, koju žene kuhaju pa onom vodom umivaju djece od *uroka*. Rj. 825b. Da nije *urok!* Ili: Da nije *urōkā!* (Kad ko želi da se što ne ureče. Gledaj: Ne bud' *uroku*). Posl. 53. Kad su bili gorom putujući, stize *urok* na konju *gjerokju*. . . »Ljuto me je zaboljela glava . . . » On je spusti, ona dušu pusti. Npj. 3, 519.

Ūročiti, ūročim, v. pf. *festsetzen, statuo*: Naš sastanak kog smo *uročili*. Rj. u-ročiti. v. impf. ročiti.

Ūročnica, f. *die Beschreierin, fascinans mulier*. Rj. *koja je kadru ureći koga*. — Po tom idu te posiplju njome (varicom) uljanike govoreći: »Uročnici i *uročnice* niz ulicu; nenavidnici i nenavidnice niz ulicu . . . a moje čele put istoka uz ulicu. Rj. 54b.

Ūročnik, m. *der Beschreier, qui fascinat*. Rj. *koji je kadar ureći koga*. — Uročnici i uročnice niz ulice . . . Rj. 51b. Neka se ne nagje u tebe ni koji gata po pticama, ni *uročnik*. Mojs. V. 18, 10.

Ūrodica, f. *der Kukuruz, melampyrum arvense* Linn. Rj. biljka.

urōditi, ūrodim, v. pf. Rj. u-roditi. — 1) *eintreffen, in Erfüllung gehen, exitum habeo*: urodila moja riječ. Rj. *vidi* ispuniti se, izvršiti se, zbiti se. — 2) *vidi* roditi: Nije P majka *urodila* sina. Crna gora *listom urodila*. Urodile borovice. Rj.

Ūrok, m. *vidi* uroci, *gdje su primjeri i za jedninu*. **Ūrokljiv**, adj. n. p. *dijete, leicht zu beschreiben, incantabilis, fascinabilis* (d. i. *schön und zart*). Nije *urokljiv* (koji ne bira mnogo). Rj. *urokljivo* dijete, koje se lako ureče (t. j. *lijepo i nježno*). — Nije *urokljiv* (ne će mu ništa biti). Posl. 219. Pati od zljeh oč. (Ko je *urokljiv*). 246. Ni jedne ih nije pohodila, jer su jadne rodala *urokljiva*, na putu ih ustrijeli strjela. Npj. 3, 518.

urōniti, ūronim, v. pf. *sich ins Wasser tauchen, subire aquam*: Pa u sinje more *uroniti*. Rj. u-roniti

(u rodu). v. *impf.* prosti roniti, slož. uirirati (od *prostoga v. impf.* noriti).

urósiti, úrosim, v. *pf.* n. p. košulju, skute, *bethunen*, *irroro*. Rj. u-rositi što, učiniti da bude rosno, kao rosom okropiti. *vidi* obrosjeti.

Úros. m. ime muško. Rj. osn. u starom **Уросъ**. Osn. 359. *vidi* Juroš.

úrota, f. *conjuratio, conspiratio*. Stulli. u-rota. *isp.* rotiti se. *die* *Verschwörung*.

úrotnici, úrotníka, m. *pl. conjuratores, conspirati*. Stulli. osn. u urota. koji učine urotu. *die* *Verschwörer, Verschworenen*.

úrovanj, m. (u C. G.) poduporanj *urorljen* u zemlju, *Pfahl, palus*. Rj. — *Danučić*, Osn. 201, *neće oru riječ mejuju riječi koje imaju nast. kao bacanj; prema tome je gen. úrovnja*.

uróviti, úrovím, v. *pf.* t. j. prošće, *Planken, Pflöcke eingraben, infodio sepem plankarum*. Rj. u-roviti. v. *impf.* uravljati, gdje *vidi* značenje. — Urovanj, poduporanj *uroeljen* u zemlju. Rj. 787a.

úrsuā nēdjelja, f. *vidi* ursna nedjelja, i *syn. ondje*. — Sebična nedjelja, koja se ongje (u Kotoru) zove urša i *ursena*. Posl. 335.

úrsuā nēdjelja, f. (u Boci) *vidi* urša. Rj. *vidi* i ursna (nedjelja), urša, usiubašina; uši buši, urši burši; sebična nedjelja (*i ondje značenje*).

úrša nēdjelja, f. (u Boci) t. j. sebična. Rj. *vidi* i ursna nedjelja.

úrši búrsi, (u Kotoru) *Urši burši ka' i Turci*. (Reče se u Kotoru za sebičnu nedjelju. Posl. 335). Rj. *vidi* uši buši, i ursna nedjelja, i *syn. ondje*.

úrlija,* f. *vidi* krov (u Srijemu se govori samo za krov na lagji). Rj.

Úrumelija, Úrumenlija, f. *vidi* Rumelija: *Sken-derija i Úrumelija*. Sve spahije od *Úrumenlije*. Rj. **úrvanje**, n. *das Schleifen, demolitio*. Rj. *verbal.* od *urvatí*. *radnja* kojom tko *urva* što.

1. úrvati, úrvám, v. *impf. schleifen, demolior*. Rj. *kao obrvati*. v. *pf.* ob-urvatí, po-urvatí, s-urvatí se.

2. u'rvati, u'rvém, v. *pf.* u-rvati, *rući predobiti, pa porušiti, uništiti*. — Ti otvaraj od kamena kulu!... da ne *uhrvam* kule od kamena. 11Npj. 4, 19 (uhrvam, li *pogrješno* umetnuto). v. *impf.* rvati.

úrvina, f. *der steile Abhang, von dem Erde herab-rollt, mons praecip.* Rj. *kao strm obronak, s kojega se kad i kad surra zemlja*. — Mlogi (Turci) bežeći udare *iznad nekake urvine*... te se tako zemlja otisne, i više ih od stotine pritisne i žive pogrebe. *Miloš* 101.

Úrvina, f. (st.) nekakva planina: *Pokraj mora Úrvino* planinom. Rj.

us, in *der Zusammensetzung, vidí* uz, n. p. ako *uspišem*. Rj. *riječcu uz pridijeva se sprijeda glagolima imperfektivnim, da bi se naznačila budućnost; glas se z pred nekim suglasnima mijenja na glas s: us*. — *Ako car uspostavlja i mitropolit, jamačno će Stanković biti mitropolit*. Straž. 1887, 382. *Ako mu gdje uspišete, pozdravite ga*. 1886. 771. *Ako ko još usporokuje, reći će mu otac*... Zah. 13, 3. *vidi primjere i kod uz II*.

usáčmíti se, úsáčmí se, v. r. *pf.* n. p. grožgje, t. j. otrijebilo se od evijeta i naraslo koliko sačma, *körnen, feste Körner (Beeren) bekommen, baccas emitto, cf. ugrešiti*. Rj. u-sáčmíti se, postati kao sačma. *glagol se drukčije ne nalazi*.

usáditi, úsádím, v. *pf.* Rj. u-saditi. v. *impf.* saditi. — **1)** *sticlen, manubrio inscro*. Rj. *usaditi n. p. grožgje u ostanj. isp. nasaditi* 3. — *Badalj, oštro grožgje usagjeno u ostanj, te se njim volovi tjeraju*. Rj. 11b. *Domaćin pokupi sve one sriječce u jednu rukovet i usadi u žito, koje stoji na sofri u kakvoj karlici*. Rj. 34b. — **2)** n. p. vočku, lozu, *setzen, pflanzen, scro*. Rj. — *Ja usadih rišnju na igrištu, i zagledah u selu gjevojku*. Rj. 169a. *Ja usadih vitu*

jelu, a do jele tanku lozu. Kov. 56. *Ili usadite dobro drvo, i rod njegov biće dobar; ili usadite drvo zlo, i rod njegov zaó biće*. Mat. 12, 33. *On je kao drvo usagjeno kraj potoka, koje rod svoj donosi u svoje vrijeme*. Ps. 1, 3.

usáhnuti, úsáhñem (usáhнула i usáhla, usáhnuło i usáhlo), v. *pf.* Rj. u-sahnuti. *vidi* osahnuti. v. *impf.* usisati. **1)** *auströcknen, verdorren, exaresco*. Rj. *vidi* nšušiti se. — *Tako se lijevom ne krstio, a desna mi usahla!* Posl. 309. *Laka lagjo, vatra t' izgorela! a vodice, ti ga usahnula!* Npj. 1, 324. *Udri, Grujo, usala ti ruka!* 3, 16. *Usahnu voda na zemlji; i Noje ngleda zemlju suhu*. Mojs. 1, 8, 13. — **2)** (u Boci) *vidi* uvenuti. Rj. — *Omušćavi se n. p. bob (zelen), kad nekakve male mušice na njemu postanu, od kojihje usahne*. Rj. 459b. *Sanak snio mali Hasan aga, da g' zapade usahla jabuka*. Here. 86. *Reče joj (Isus smokvi): da nikad na tebi ne bude roda do vijeka. I odmah usahnu smokva*. Mat. 21, 19.

usalámuriti se, rím se, v. r. *pf.* već se ono meso *usalámurilo*, more se na dim vješati. J. Bogdanović. u-salamuriti se, u *salamuri zavariti se. isp.* *salamura; i urasoliti*.

usámíti se, úsámím se, v. r. *pf.* u-samiti se, *ostati sam. vidí* osamiti (i bez se). *drukčije se glagol ne nalazi*. — *Prava udovica i usamljena uzda se u Boga*. Tim. 1, 5, 5 (*desolata; verlassen*).

usáhnuti, úsahném, *vidi* usahnuti. Rj. i *primjere ondje*. — *u krujerimu gdje se glas h ne čuje u gororu*.

úsár, usára, úsarin, m. *vidi* gusar: *U njoj ima do dvan'est usara*. U gori je *usarin* Mileta. Rj. *vidi* i hajduk, *haramija, pustahija, razbojnik, zalac*.

úsárit, *adj.* *Bouditen-, ubi lutrones versantur*: *Pred njima je gora usarita*. Rj. *gora usarita, u kojoj ima usara. vidí* gusarljiv.

usávjetovati se, usávjetujém se, v. r. *pf.* in *sich gehen, besser werden, ad frugem redire*: *valja da se je od tolikoga stradanja usavjetovao, cf. usvjetovati se*. Rj. u-savjetovati se. *vidi* usvijestiti se, *dozvati se, popraviti se. v. impf.* savjetovati.

usavršávaje, n. *verbal.* od *usavršavati. radnja kojom tko usavršava što*: *Za 15 potonjih godina, koje u zemlju, koje u zgrade, a koje u usavršavanje mlina, uloženo je do sada oko 50.000 dukata*. Megj. 263.

usavršávati, usavršávám, v. *impf.* u-savršavati što, *činiti da bude savršeno, savršeno; vervollkommen, excolere*. — *su se, refleks.*: *I narod naš treba da ostane ono što ga je stvorio Bog; to jest treba da se usavršava i napreduje*. Zlos. 212.

useiktati se, úseikčém se, v. r. *pf.* *recht ins Schreien kommen, clamo*: *Nešto joj se čedo useiktalo*. Rj. *uz-eiktati se, kao započeti eiktanje, dati se na eiktanje. v. impf.* prosti eiktati.

úsebičiti, čím, v. *pf.* *zum täglichen Gebrauch bestimmen, incipio uti quotidie*. Rj. *n-sebičiti što, učiniti da bude sebično, da se svaki dan upotrebljava. isp.* *sebični* 1. v. *impf.* prosti sebičiti (*ima sasvim drugo značenje*).

usěubogovača, f. (u Jadru) *Art Birnen, piri genus*. Rj. *nekaka kruška. ime joj je jamačno od nekakroga Usein-bega*.

usěkáč, usekáč, m. *die Liehtputze, emunctorium, cf. mumakaze*. Rj. *ono čim se sriječca usekne, kud rjavu gori. vidí* i *klješće* 2, *štipaljka*. — *Načini mu (svijetnjaku) sedam žizaka i usekače i spremice za gar*. Mojs. 11, 37, 23.

usěkánje, n. *das Aussehnäuzen, emunetio*. Rj. *verb.* od *usekati se. radnja kojom se tko useće*.

usěkati se, úsěčém se, v. r. *impf.* *sich sehñäuzen, emungere se*. Rj. *ubrisivati sebi nos. v. pf.* usekmti se.

usěknuti, úsěkném, v. *pf.* Rj. *vidi* ubrisati. v. *impf.* usekati (se). — **1)** n. p. dijete, *sehñäuzen, emungo*. Rj. *useknuti dijete, ubrisati mu nos. — sa se, refleks.*: *Saltir! (... gjače useknuši se prstima ... Za to se*

to obično i sad govori, kad se ko ružno usekne).
Posl. 274. — 2) svijeću, *schnäuzen, emungo*. Rj. isp. uskać.

useliti, *uselim*, v. pf. Rj. u-seliti. v. impf. useljavati. — **I. 1) usiedeln, coloniam deduco**. Rj. *useliti* n. p. tugjince u zemlju. — 2) useliti kome što u glavu, *in den Kopf setzen, in animum induco*. Rj. *vidi* uvrjeti 2. — **II.** *su se, refleks.* useliti se, *sich usiedeln, einrichten, nidum ponere*. Rj. isp. nguijezditi se, uléći se (ulézem se). — Budući da se Turskih riječi u naš jezik *uselilo*. Spisi 1, 93.

useljavanje, n. verbal. od useljavati. Rj.
useljavati, *useljavam*, v. impf. Rj. u-seljavati. v. impf. prosti seliti. v. pf. useliti. — **1) usiedeln, coloniam deduco**. Rj. *useljavati* n. p. tugjince u zemlju. — 2) kome što u glavu, *in den Kopf setzen, in animum induco*. Rj.

ušitati se, *tām se*, v. r. pf. *cilen, propero*: kud si se tako *ušitao*? Rj. uz-hitati se. isp. pohitati 1, pohitjeti. v. impf. hitati 2, hitjeti.

ušhodati se, *ušhodam se*, v. r. pf. *ansfangen zu wandeln, inambulo*: što si se ti *ušhodao*? Rj. uz-hodati se, početi hodati, dati se na hodanje. v. impf. hodati. — U to doba Turci privigješe, privigješe Simu i busiju; pa se bolan Turci uzodaše, staše svoje potprašivati puške. Npj. 4, 283.

usičiti se,* *ušičim se*, v. r. pf. *grollen, infensus sum*. Rj. u-sičiti se, *kuo opizmiti se na koga*. glagol se drukčije ne nalazi.

usidjelica, f. *vidi* usigjelica isp. usjesti se.

usidjelčina, f. *vidi* usigjelčina.

usigjelica, f. *die sitzen geblieben, keinen Mann bekommen, alte Jungfer, virgo coelebs, a nullo expe-tita*. Rj. djevojku koju se usjedne, ne udaru se. *vidi* usidjelica, osijegjelica, osediličina, sustalica 2. augm. usigjelčina. — Djevojčica, 2) (u Dubr.) djevojka koja se nije udavala i koja nije sluškinja, pa makar bila i *usigjelicu* od pedeset godina. Rj. 122a. Usjesti se, usjedem se, *ostati usigjelica*. Rj. 788b

usigjelčina, f. augm. od usigjelica. Rj. *vidi* usidjelčina.

1. usijati, *ušijem*, v. pf. Rj. u-sijati. v. impf. 1 sjiati, sjiem. — **1. 1) saen, sero**. Rj. *usijati* n. p. žitu kakvoća. — 2) *sehrzhaft für: verlieren, jocos pro perdo*. Rj. u šali kaže se mjesto: izgubiti: Jā ću svoju sestru povratiti, jā i svojoj glavu usijati. HNpj. 4, 599. — **II.** *sa se, refleks.* usijati se, *sich einmengen, non vocatus me infero*. Rj. *kuo umiješati se u što bez nevolje*. *vidi* uplesti se, utrcati se.

2. usijati, *jam, vidi* usjati. Rj. v. pf. u-sijati. v. impf. usjavati. — **1) metue** joj (ženi) *usjaju* šipčicu na taban. Danica 2, 137. — 2) *sa se, refleks.* *vidi* usjati se. Rj.: *Metne šipčicu u vatru, te se usija već gotovo da se rastopi*. Danica 2, 136.

ušiliti, *ušilim*, v. pf. (u Boei) *vidi* osiliti. Rj.³ u-siliti, *postati silan*. v. impf. siliti se.

ušilovati, *ušilujem*, v. pf. natjerati koga na što, *zwingen, cogo*. Rj. u-silovati. *vidi* i nagnati 2, primorati, prinuditi. v. impf. usiljavati.

usiljavanje, n. verbal. od 1) usiljavati, 2) usiljavati se. — **1) radnja** kojom tko usiljava koga (na što). — 2) *radnja* kojom se tko usiljavu da čini što: Ti imaš toliko snage da slobodno možeš započeti niz usiljavanje na bolje. Zlos. 226.

usiljavati, *usiljavam*, v. impf. u-siljavati. *vidi* nagoniti, natjerivati 2, primoravati, prinugjavati, v. impf. (i pf.) *prosti silovati* (djevojku). v. pf. usilovati. — *su se, refleks.*: *Batati, hoditi usiljavajući se kao što biva od slabosti ili od umora ili od tromosti*. Daničić, ARJ. 207a.

usirćetiti se, *tīm se*, v. r. pf. n. p. vino, t. j. uzvištalo i postalo *sirće, sauer werden, acesco*. Rj. u-sirćetiti se. *vidi* noćiti se; usjeknuti 2. v. impf. sirćetiti.

uširiti, *rim*, v. pf. Rj. u-siriti. v. impf. siriti 1. —

1) n. p. mljeko, *sirae, käsen, cogo, coagulo*. Rj. — Snježanik, po vrhu zgusnut (kao usiren) snijeg, po kome se može ići. Rj. 698b. Obično je da stanarica čobanima *usiri* po *sirae* uz Petrove poste. Rj. 733b. Šav je peškir u krvi *usiren*. HNpj. 3, 314. — 2) *sa se, refleks.* *uširiti se, gerinnen, cogi*. Rj. *uširiti se* n. p. mljeko.

ušisanje, n. *das Verdorren, Austrocknen, exsiccatio*. Rj. verbal. od usisati. *stanje* koje biva, kad što *usiše*.

ušisati, *ušisēm*, v. impf. *austrocknen, exsiccior, exaresco*. Rj. u-sisati. n. p. gdje koje bare leti *usišu*. v. impf. *prosti sahnuti*. v. pf. *usahnuti*.

usitniti, *usitnīm*. v. pf. *klein, zart, delikat thun (im Gehen, Trinken), facio delicate, affecto elegantium, venustatem*. Rj. u-sitniti, učiniti se sitan, nječan, *sin* (n. p. u hodu, u pilu). v. impf. *prosti sitniti*.

ušjao, *ušjala*, adj. *glühend, candens*. Rj. što se *usjalo*. — Uzvare pun kazan (ili veliki kotao) vode, pa u onu vrelu vodu metnu komad *vrću* usjalu *gvozdja*, a onaj na koga vele da je ukrao, zasuče rukave, pa objema rukama izvadi ono gvozdje iz vode. Rj. 341b. *Travljaca*, nekakav zli prišt . . . sad ga najviše žegu (u vrh) *usjajim šiljati*jem *gvozdjem* (n. p. šipkom od puške). Rj. 745b.

ušjati, *ušjam*, v. pf. Rj. u-sjati. *vidi* 2 usjajati. v. impf. usjavati. — **1) glühend machen, candefacio**. Rj. *usjati* n. p. gvozdje u vatri. — 2) *sa se, refleks.* *ušjati se, erglühcn, candefio*. Rj. *vidi* 2 usjajati se. kud se *metne* n. p. gvozdje u vatru, ovo se *usja*.

usjavanje, n. *das Glühendmachen, candefacio*. Rj. verbal. od usjavati. *radnja* kojom tko usjava n. p. gvozdje u vatri.

usjavati, *ušjavam*, v. impf. *glühend machen, candefacio*. Rj. u-sjavati, n. p. gvozdje u vatri. v. pf. usjati, 2 usjajati.

ušjecati, *cām*, v. pf. dem. od usjeci, *anschneiden, indo, insco*. Rj. u-sjecati.

ušjeci, *ušjēcēm*, v. pf. Rj. u-sjeci. dem. usjecati. v. impf. sjeci. — **1) füllen, genug unthauen, cuedo satis lignorum**. Rj. *usjeci* n. p. dosta drva. isp. nasjeci 2. — 2) *hineinschneiden, insco*. Rj. *usjeci* što u što. — Kuća od sjeka, t. j. od dugačkih i debe-lijeh brvana, koja su na krajevima *usjecena* jedno u drugo. Rj. 683b.

ušjed, m. bol u križima od teškoga dizanja ili velikoga truda, u i od nahlade. u sjev. Hrv. *Kreuzschmerz, Hexenschuss*. isp. prijet. u-sjed. zu *postanje* isp. usjednuti, usjesti.

ušjedanje, n. *das Aufsitzen, conscensio equi*. Rj. verbal. od usjedati. *radnja* kojom tko usjeda n. p. na konja.

ušjedati, *dām*, v. impf. n. p. na konja, *aufsitzen, conscendo*. Rj. u-sjedati. isp. uzjahivati. v. impf. prosti sjedati. v. pf. usjednuti, usjesti.

ušjedba, f. (u C. G.) *vidi* usjev. Rj. u-sjedba, *druga* pola *postala* od sjetva promjenom glusova tv nu glusove db. Osn. 241. *vidi* i teg 3. isp. ljetina.

ušjednuti, *duēm, vidi* usjesti. Rj. v. pf. je i prosti sjednuti. v. impf. usjedati.

ušjeka, f. (u C. G.) *der Feuerschwamm, boletus ignarius Linn. cf. trūd* (trūda). Rj. u-sjeka. isp. usjeknuti (oganj) 1. *vidi* i užega. — Kresivo: kremen . . . čelik . . . trūd ili užega ili *isjeka*. Priprava 155 (vdje je bez sumnje griješkom isjeka mjesto usjeka).

ušjeknuti, *knēm*, v. pf. Rj. u-sjeknuti. v. pf. je i prosti sjeknuti. — **1) (u C. G.) oganj, Feuer schlagen, creantio ignem, cf. ukrasiti**. Rj. isp. usjeka. — 2) (u Risnu) usjeknula bevanda, *sauer werden, acesco*. Rj. isp. usirćetiti se.

usjekovanije, n. *Johannis-Enthauptung, decollatio S. Joannis*. Rj. usjekovanije sv. Jovana Krsti-

telja. riječ su starim nast. uzeta iz jezika erkvenoga. vidi osjećenje.

usjekovanje, *n. colli amputatio*. Stulli. usjekovanje sr. *Tranu* Krstitelja. govori se u *Ilrv.* vidi osjećenje, glavosijek 2.

ušjelina, *f. ein abschüssiger Ort, locus praecip.* Rj. mjesto presrtno, strmeno, vrletno. *isp.* strmac 1, i *syn. ondje.* — u-sjelina. *osn. koja je u usjednuti, usjesti. isp.* Osn. 164.

ušjemeniti se, *im se, v. r. pf. n. p. luk, Samen ziehen, in den Samen gehen, in semen ire.* Rj. u-sjemeniti se, prorasti gore i procvjetati. *v. impf. prosti sjeminiti se.*

ušjesti, *ušjedem (ušjednem), v. pf.* Rj. u-sjesti. vidi usjednuti. *v. pf. je i prosti sjesti. v. impf. usjedati.* — 1) *n. p. konja, na konja, aufsitzen, conscendo:* Pa carevog usjednu gjugata. Rj. vidi uzjahati 1, i *syn. ondje.* — Kad bude u veće, *usedne on na kolibu pa u polje.* Npr. 23. S konja na magarea (doći ili usjesti). (Kad kome pogje sreća u nazadak). Posl. 288. *Usedni konju, pa beži.* Npj. 1, 5. — 2) *sa se, reflects.* ūsjesti se, ostati usigjelica, *sitzen bleiben, maritum non invenire:* Koja sjedi, usjela se. Rj.

ušjetiti se, *ušjetim se, v. r. pf. u-sjetiti se. v. pf. je i prosti sjetiti se. v. impf. sjećati se. usjetiti se.* Rad 6, 108. — u Rj. *imu po ist. gororu:* ūsetiti se, *im se, v. r. pf.* (u Vukovaru i Baranji) koga, *n. p. u bolesti, ili u siromaštvu (čim n. p. darom, ponudom, pohodom), gedanken, meinini.* Rj. 788a.

ušjev, *n. die Saat, sementis.* Rj. u-sjev (*isp.* 1 ūsjati, ūsjem). vidi usjedbu, teg 3. *isp.* ljetina. — Žito se zove svaki usjev od kojega se obično brašno melje i hljeb mijesi (*n. p. ženica, ječam, kukuruz, ovas, ruž, eljda, proso, krupnik i t. d.*). Rj. 160a. Zobovi, *zoheni usjevi.* Rj. 213b. *Ozimae, n. p. luk, lan, ječam (ili drugi kakav usjev, što se sije pred zimu).* Rj. 451a. Kako vam vinogradi i šljive? Kako li žita i ostali usjevi? Straž. 1886, 1312. Igjaše Isus u subotu kroz usjeve. Mat. 12, 1. Čovjek posija dobro sjeme. A kad nič usjev i rod donese, onda se pokaza kukolj. 13, 26. Uzimate desetak od usjeva vaših i od vinograda vaših. Sam. 1, 8, 15.

uskákünje, *n. das Hineinspringen, transultus.* Rj. *verb. od uskakati, radnja kojom tko uskače kuda.*

uskákati, *uskákem, v. impf. hineinspringen, salto in—.* Rj. u-skakati. *v. impf. je i prosti skakati. v. pf. uskočiti.* — (Parašnicu su) naselili prekodrinici i goli sinovi, koji su iz Bosne uskakali u Srbiju. Rj. 489a. Bježe njemu Srbi na slobodu, i uskaču njemu nu Cetinje. Npj. 5, 73 (*isp.* prebjegavati).

uskákävčiti, *čim, v. pf. t. j. noge (legavši na legja skupiti malo noge da se koljena izdignu, kao u skakavca kad stoji, die Stellung einer Heuschrecke nehmen, contrao crura ut locusta.* Rj. u-skakavčiti. *glugol se drukčije ne nalazi.*

uskídänje, *n. das Abplücken, decerptio.* Rj. *verb. od uskidati, radnja kojom tko uskida što.*

uskidati, *uskídäm, v. impf. abplücken, abreissen, carpo.* Rj. uz-kidati *n. p. granu s drveta. v. impf. je i prosti kidati 1. v. pf. uskinuti.*

uškinuti, *nem, v. pf. abplücken, abreissen, carpo.* Rj. uz-kinuti. *v. impf. uskidati.* — Na koji bršljan bacilo je sunce zrak, *ondandje uskine* (djevojka) granu. Živ. 326.

uskípjeti, *uskípim, v. pf. aufbrausen, effervesco:* sve je uskipjelo. Rj. uz-kipjeti. *v. impf. kipjeti. 1. prúljev uskipio, uskipjela.* — Narod uskipi osvjetom i ustane na Turke. Miloš 74. Miloš . . . jest uzavreo i uskipjelo na Vuku i na njegov prijatelj Novoga zavjeta, ali to ni malo ne svjedoči da je i sav narod Srpski uzavreo i uskipjelo. Vlazić 2, 4.

uskisivanje, *n. das Sauerwerden, aciescentia.* Rj. *verbul. od uskisivati, stanje koje biva, kad što uskisuje.*

uskisivati, *uskisujē, v. impf. sauer werden, aciesco.* Rj. uz-kisivati, *postajati kiselo. v. impf. prosti kisnuti 1. v. pf. uskinuti.*

uskisnuti, *snē, v. pf. sauer werden, aciesco.* Rj. uz-kisnuti, *postati kiselo. v. impf.* uskisivati. — Došao hljeb za rukom, t. j. *uskislo tijesto* u načvama, može se razmješivati. Rj. 135b. Komadara (rakija) . . . namijese dosta hljeba i ispeku, pa iskomadaju u kaen i naliju vodom; kad to *uskisne* i prevri, onda peku rakiju. Rj. 286b. Smrekovača, smrekova voda (kad se uspe na smrekove bobte te *uskisne*). Rj. 698b. Uzvištati, *uskisnuti samo od sebe.* Rj. 772a. Kvasac koji uzme žena i metne u tri kopanje brašna dok *se ne uskisne.* Mat. 13, 33. Narod uze *tijesto* svoje još *neuskislo.* Mojs. 11, 12, 34.

usklik, *m. — 1) uz-klik (isp. klik, kliknuti, klikovati); der Anruf, erocutio:* On će iznijeti najviši kamen, s *usklicima:* milost, milost njemu. Zah. 4, 7. — 2) u gram. vidi uzvik; *interjection, die Interjection:* U srednjem rodu dolazi kao *usklik.* DRj. 2, 202. *Lokativ jednine.* Nije pravi oblik, za to nema ni nastavka, nego je samo *usklik*, te se osnovi na kraju glas skraćuje ili produljuje. Istor. 30. Osim priloga, prijedloga, saveza i *uskliku* sve druge riječi mijenjaju oblike. Obl. 1.

uskočina, *m. uugm. od uskok:* No je ono jedna uskočina. Rj. *po primjeru je riječ ženskoga rodu.* — *takva uugm. kod bardačina.*

uskōčiti, *uskōčim, v. pf.* Rj. u-skočiti, *v. pf. je i prosti skočiti. v. impf. uskakati. — 1) entspringen, effugio:* uskočio u Crnu Goru. Rj. *isp.* prebjeci. — Uskok Kariman . . . otole uskoči u Trebinje i poturčivši se onamo stane četovati na Crnu Goru. Npj. 4, 94 (Vuk). Koj je k nama uskočio davno od našega kršna Kolašina. 4, 463. Hajde da uskočimo u oko Širski. Car. II. 7, 3 (*transfugere; hinüberfliehen*). — 2) na noge, vidi skočiti: Pa uskoči na noge viteške, i okroči dora debeloga. Rj. *ovamo idu i ovaki primjeri:* Ona savi skute i rukave, i uskoči u to more sinje. Npj. 1, 536. S ata skoči, pod čador uskoči. Dočeka ga bego Miralaj-beg. 4, 471. S jedne strane topovima tuku . . . s treće strane stube prislanjaju, da uskoče u bijele kule, a' se brani vojvoda Jakove. 5, 187.

uskočkinja, *f.* (u Bačkoj) djevojka što za momkom uskoči, vidi dobjeglica. Rj. vidi i uskočnica, samodošla, samodošlica.

uskočkobila, *f. vidi uskučkobila.* Rj. uskoč-kobila. nekaka igra.

uskočnica, *f. vidi uskočkinja, i syn. ondje.* — Samodošla, samodošlica, djevojka koja sama dogje, cf. uskočnica, dobjeglica. Rj. 663b (u u Rj. nema uskočnica na svojem mjestu).

uskōca, *f. angustia.* Stulli. vidi uskost, uzina, 2 užina. — *zu nust. isp. bistroća.*

uskok, *m. (pl. gen. ūskōkā), der Entsprungene, Emigrant, exul, fugitivus:* Pije vino uskok Radoica. Rj. u-skok (*isp.* uskočiti 1). vidi prebjeg. — *uugm. uskočina.* — Krivošijani, koji su ponajviše uskoci iz Hercegovine. Kov. 40.

uskokōtiti se, *uskokōtīm se, v. r. pf. uz-kokotiti se, ponijeti se kao kokot, početi ići ponosito kao kokot. vidi nakokotiti se. v. impf. kokotiti se. — Uskokotit' se.* DPosl. 148.

uskolebati se, *bām se, v. r. pf. sich verrücken, dimoreor:* uskolebao se svijet. Sva se Turska zemlja uskoleba. Rj. uz-kolebati se. vidi uskomešati se. *v. impf. kolebati se.* — Kad ugje u grad, *sug se grad uskoleba* i stane se čuditi gde čoban dolazi kući svako veće, što pre nijedan nije mogao. Npr. 48. Bezbožnici su kao more uskolebano, koje se ne može umiriti. Is. 57, 20. Pogledaj, Gospode, jer mi je tuga, *utrobu mi se uskolebula*, srce se moje prevrće u

meni. Plač 1. 20. Uzdajući se u Gospoda ne ću se uskolebati. DP. 344.

uskomešati se, šam se, v. r. pf. vidi uskolebati se. Rj. uz-komešati se. v. impf. komešati se.

uskokč, (u vojv.) skočiti, t. j. s mjesta, vidi trupačke. Rj. vidi i trupački. suprotno: iz zatrke zagonačke, zagonački.

uskopati, űskopām (ake. Rad 6, 119), v. pf. aufgraben, refodio. Rj. uz-kopati. v. impf. uskopavati. — Mnogi na mučenike napaljuju rasadnike, t. j. na jedno mjesto nanesu drva pa zapale te izgore, po tom ono mjesto uskopaju i posiju kupusni rasad. Rj. 376b.

uskopāvānje, n. dus Aufgraben, fossio. Rj. verb. od uskopavati. radnja kojom tko uskoparu n. p. zemlju.

uskopāvati, űskopāvām, v. impf. aufgraben, refodio. Rj. uz-kopavati n. p. zemlju. v. impf. prosti kopati. v. pf. uskopati.

uskoriti, űskorīm, v. pf. — 1) uskori! mach schnell, propera! cf. pobitjeti. Rj. u-skoriti. glagol se druk-čije ne nalazi (isp. skoro). isp. ušitati se. — 2) kao glagol prelazan: nskoriti što, učiniti da bude (uskoro) skoro, skorije: Počne misliti, kako bi se načinila mašina, koja bi pleteње olakšati i uskoviti mogla. Priprava 148. sa se, pass.: Gledali (su) da bi se u skupštinom uskovilo prije dolaska Ruske vojske. Sovj. 51.

űskos, (n Srijemu) uz prkos, zum Trotz, per contumaciam. Rj. uz-kos. isp. prkos.

űskost, űskosti, f. angustia. Stulli. osobinu onoga što je usko; die Enge. vidi uskoća, uzina, 2 užina. — Ima gjaka koji drže da je to tromost mišljenja, űskost shvatanja. Zlos. 42.

űskošen, adj. (u Dubr.) rgjave volje, bei mürsicher Laune, male affectus. Rj. uz-košen. isp. usovan, i syn. ondje. — kōso; iskositi se (na koga; na pušku). űskošen. Korijeni 37.

uskotrljati, lĵām, v. pf. zerwählen, durcheinander werfen, diruo. Rj. uz-kotrljati. v. impf. prosti kotrljati.

űskrs, m. vidi vaskrsenje. Rj. uz-krs. vidi i uskrsenje, uskrsnuće; vaskrs, vaskrsenje; vazani; religidan. — Mladi uskrs, prva nedjelja po uskrsu. Rj. 363a. Svijetli uskrs njegov (Gospodnji), praznik nad praznicima. DP. 317. (Vrijeme) za kakanje pred veliki spomen slavnoga uskrsu Hristova. 370.

uskrsenje (uskrsenje), n. vidi vaskrsenje: A sjutra je slavno uskrsenje. Uskrsenje i šarena jaja. Jedno jutro uskrsenje dogje. Rj. vidi i uskrs, i ostale oblike ondje. — Da će se i naša tjelosa preobraziti kad bude opšte uskrsenje. DP. 328. Samo nebeski glas o uskrsenju mrtvih može pomiriti duhovno jestastvo u čovjeku. 365.

űskrsni, adj. što pripadu uskrsu. vidi uskrsnji, uskrsov; vazmeni Oster-, paschalis: Uskrsnjača. n. p. košulja, t. j. uskrsna. Rj. 789a.

uskrsnuće, n. (u Dubr.) vidi uskrsenje. Rj. vidi i uskrs, i ondje ostale oblike.

űskrsnuti, snēm, v. pf. vidi vaskrsnuti. Rj. uskrsnuti. v. impf. uskrsāvati (vaskrsāvati). Značenje (korijenu) skakati, ustajati, dizati se: iskrsnuti, uskrsnuti, vaskrsnuti. Korijeni 256. — 1) neprelazno. ustati iz mrtvih, (vom Tode) auferstehen, resurgere: Mrtvi se začude kako uskrsnuše. Npr. 113. Ali ću uskrsnuti, ali poginut. DPosl. 4. Kada Hristos na nebo uskrsnu; nebesno se kolo uhvatilo. Herc. 320. Svojim tlaćem on uskrsne. DP. 137. Ili pogrebno ga neka vrate ili uskrsnomu neka se poklone s nama. 272. Da je Hristos doista uskrsao. 343. — 2) prelazno. uskrsnuti koga, učiniti da uskrsne; auferwecken, excitare ab inferis. vidi vaskrsnuti 2. — Da bi on (Gospod) došavši uskrsao um naš, koji mrtav leži u grobu nemarnosti. DP. 115.

űskrsov, adj. n. p. jaja, Oster-, paschalis. Rj. što pripadu uskrsu. vidi uskrsni, ukršnji; vazmeni.

űskrsovānje, n. vidi vaskrsovanje. Rj.

űskrsovati, űskrsujēm, vidi vaskrsovati. Rj. v. impf. i pf. uskrs provoditi i provesti.

uskrsāvānje, n. vidi vaskrsavanje.

uskrsāvati, uskrsāvām, v. impf. prema v. pf. uskrsnuti (1 i 2). vidi vaskrsāvati prema vaskrsnuti.

uskršiti, űskršim, v. pf. abbrechen, defringo. Rj. uz-kršiti. vidi ukršiti, n. p. cvijet. isp. ukinuti, uščupati, uzabrati. v. impf. kršiti.

űskršnjača, f. n. p. košulja, t. j. uskrsna, Oster-, B. Hemde, paschalis. Rj. uskrsnje što god što je ženskoga roda. — riječi s takim nast. kod ajgirača.

űskršnjāk, m. (u C. G.) jaje (obojeno ili šareno), koje se o uskrsu kome daje, Osterci, ovum paschale.

űskršnji, šnjē, adj. n. p. post, Oster-, paschalis. Rj. što pripada uskrsu. vidi uskrsni, uskrsov; vazmeni. — Kalugjer, 2) uskrsnje samo omašćeno jaje (a koje je i pisano i omašćeno, ono se zove šareno). Rj. 260b.

uskrviti se, űskrvīm se, v. r. pf. od krviti se? Rj.³ isp. iskrviti se, pokrviti se.

uskuburiti, rīm, v. pf. vidi ukuburiti. Rj. uz-kuburiti, u kuburu zapasti; syn. kod ukuburiti. v. impf. kuburiti.

űskučkobila, f. nekaka igra, Art Spiel, ludi genus. Rj. uskuč-kobila. vidi uskočkobila.

űskušljati se, šljām se, v. r. pf. n. p. uskušljalo se žito (kad polegne, pa ne polegne sve na jednu stranu, nego se kao zamrsi), sich verwirren, conturburi. Rj. uz-kušljati se, kao postati kušljavo. v. impf. kušljati.

usladiti se, űslāditi se, v. r. pf. u-sladiti se. v. impf. prosti sladiti. — 1) o jelu: Jedno jelo toliko se usladi knezu, da je u tri maha tražio, da ga njim posluže. Mil. 252. postade mu slatko, pogje mu u slast; appetitlich geworden. — 2) gratiam inire ab aliquo, apud aliquem, cum aliquo: ne ćeš se tijekom putom oeu usladiti, hac via gratiam cum patre non inibis. Stulli. usladiti se kome, doći u milost kod njega, omiljeti mu.

uslišiti, šim, v. pf. erhören, exaudio: kako ti napio, Bog molitvu uslišio! (kad napijaju). Rj. u-slišiti. v. impf. slišiti, slušati. Kad se molite, ne govorite mnogo, kao neznabošci, jer oni misle, da će za mnoge riječi svoje biti uslišeni. Mat. 6, 7. (Reče Bog Avramu): A i za Ismaila uslišio sam te. Mojs. I. 17, 20. Uslišio sam molbu tvoju. Car. I. 9, 3. Hoće li Bog uslišiti viku njegovu, kad na nj dogje nevolja? Jov 27, 9.

uslov, m. vidi uvjet, pogodba 3. die Bedingung, das Bedingniss, conditio, exceptio. — Pod kakvim uslovima pristaje dati Srbima mir. Mil. 120. Baš govorasmo o uslovima za bolji napredak u školama. Zlos. 101.

uslovno, adv. pod uslovom. vidi pogodbeno. — Oni što su uslovno pušteni s robije. Megj. 17. vidi uvjetan.

űsluga, f. Rj. obsequium, gratia, servitus. Stulli. u-sluga. učiniti kome uslugu, kao poslužiti ga čim, učiniti mu ljubav; den Gefallen thun, sich verdient machen für Jemand; promereri. vidi služuga 2. — Matematika, koja je nebrojere usluge učinila nebrojenim umještrima. Priprava 170. Srpskom bi jeziku učinio veliku uslugu i čast. Pom. 8. Učini uslugu ne malu i istoriji opće književnosti. Rad 13, 165. otprije je sam Daničić pisao protiv ove riječi: Srpska su djeca i do sad činila ljubav jedno drugome i jedno drugo hvalila za to, pa nijesu govorila da čine „usluge“ nit i da su „uslužna“. Bukv. 22.

űsmen, adj. us(t)men, što pripada ustima. vidi űstven. mündlich, orales; correl. pismen. Opomenuš i se mojih űstmenih i pismenih molbi. Npj.¹ 4, XIV. Usmenim pripovijedanjem od koljena do koljena, i to

se zove tradicija. Priprava 173. To je pismo s drugim usmenim porukama predala poslanicima. DM. 219. adektiv koji se u književnika nahodi: *usmen*, od osnove koja je u *usta*. Osn. 102. *adv.* Da zahvalim *usmeno* gospodi. Glas. 63, 153. Koje sam (misli) imao čast i *pismeno* predati i o njima *ustmeno* govoriti. Pis. 24. Ovakvo su se mogle misli javljati samo *usmeno*. Priprava 176. I *ustmeno* smo se razgovarali. Straž. 1886, 769. Ustveno, *usmeno*. Korijeni 205. *isp.* usta.

ušnina, *f.* (u Banatu) *vidi sara*. Rj. *osn.* u starom **оушнѣ**. Osn. 163. — Ukladica, onaj komadić kože što se metne u srijedu, kad se *šija sure ili usnine*. Rj.³ 802b

usmotriti, *šmotrīm*, *v. pf.* *vidi* ugledati. Rj. i *syn.* *ondje*. u-smotriti, u-s-motriti. *v. impf.* motriti.

usmrćivānje, *n. verbal.* od usmrćivati. radnju kojom tko usmrćuje koga.

usmrćivati, usmrćujēm, *v. impf.* u-smrćivati. *v. pf.* usmrćiti. — Doista bezumnoga ubija gnjev, i ludoga usmrćuje srdnja. Jov 5, 2.

usmrdjeti, usmrdīm, *v. pf.* u-smrdjeti. *v. impf.* smrdjeti. — 1) prelazno usmrdjeti što: učiniti da smrdi: Milostiv ljekar usmrdi ranu. DPosl. 61. — 2) sa se, *refleks.* *vidi* ubazdjati se, upašiti se, uvojnati se, uzvonjati se, utajati se. — Uvonjati se, *vidi* usmrdjeti se. Rj. 766a (u u Rj. nema usmrdjeti se na svojem mjestu). — Neki ostaviše od toga za sjutra, te se ucerva i usmrdje. Mojs. 11. 16, 20. Usmrdješe se i zagnojše se rane moje od bezumlja mojega. Ps. 38, 5.

usmrćiti, tīm, *v. pf.* Rj. u-smrćiti. *vidi* osmrćiti. *v. impf.* usmrćivati. — 1) *todten, occido, cf.* ubiti: Doklen ga je onje usmrćio. Čerek hoda usmrćiti juna. Rj. — Usmrćit' ga i Pilatu predat'. DPosl. 148. Za to ga dade Gospod lavu da ga rastgne i usmrći. Car. I. 3, 26. Što me ne usmrći u utrobi materinoj. Jer. 20, 17. — 2) sa se, *refleks.* usmrćiti se, *vidi* umrijeti i ubiti se: smrtan lio onaj koji ga je rodio, pa se i on usmrćio. Rj.³ *vidi* osmrćiti se.

usna, *f.* (pl. gen. ūšnā) *die Lippe, labium*. Rj. usna (**оушнѣ**, *osn.* u *usta*). Osn. 175. U riječi usna sa svijem se zaboravilo da je u osnovi izmegju s i n otpalo t, pa se t ne povraća ni u drugom pad. mn. kad pred n dogje a, nego ima: usana. Obl. 21. *vidi* labrda, labrnja. *dem.* usnica. *augm.* usnetina. — Bradaš, lonac najveći od jednoga uha, pa ima usnu kao bradu otoboljenu. Rj. 39a. Brnjica, kolntić gvozden, n. p. što metnu medvedju na usnu, kad ga vode. Rj. 44b. Brčiste, gornju usna gdje rastu brkovi. Rj. 45b. Zvalav, kad se u koga u uglovima nakraj usana kao ojede. Rj. 155a. Naprćiti t. j. usne. Naprćiti se. Rj. 403a. Opjijati usnama. Rj. 462a. Glavu svaku pomaži njome (krvlju) po donjoj usni. Npr. 103. Oprćio usnu kao lužan bubreg (kad se peče na ugljčevju). Posl. 240. Otobolio usnu kao logovski am. 213.

ušnat, *adj.* *grosslippig, labeo, labiosus*. Rj. u koga su usne (porelike).

usnćtina, *f. augm.* od usna. Rj. takva *augm.* kod babetina.

ušnica, *f. dem.* od usna. Rj.

ušniti, ūšnīm, *v. pf.* Rj. u-sniti. *vidi* sasniti, sašnjeti. *v. pf.* je i prosti sniti, snjeti, šnjjeti. *v. impf.* snivati, snijevati, sanjati. — 1) šta, träumen, somnio. Rj. — Nekakav čovek usni blago: . . . >digni zaklop i onje ostavi a aspre nosi. Npr. 98. Usni jednu noć, da ima negde . . . pripovedi im, kakav je san usnio. 236. Jer sam noćas čudan san usnio, gje moj kalpak pliva po Neretvi. Npj. 1, 464. Zlje zaspali, što san usnili! 4, 263. Koji lepši san usni, onaj sam neka pojede sve. Danica 4, 37. Zaspna na onom mjestu. I usni, a to hjestve stajahu na zemlji a vrhom ticahu u nebo. Mojs. 1, 28, 12. Usni Faraon, a on stoji na jednoj rijeci. 11, 1. — 2) sa se, *refleks.*

ušniti se, ūsnī se, *v. r. pf.* kome što, mir hat geträumt, somnio. Rj.

ušnovak, ūšnōvka, *m. ake.* Rj.³ XXXI. Razmetati pregju, t. j. u navijanju namještati pamuk ili tiriplik za uzvod ili usnovke. Rj. 633b. u-snovak, drugoj poli *osn.* u suovati. *isp.* usnovica.

ušnovica, *f. eine Art Weberci, textus genus*; usnovica je deblja od ravnika. Rj. nekakvo tkanje. *isp.* usnovak.

ušnuti, ūšnēm, *v. pf.* (u Dubr.) *vidi* zaspati. Rj. u-snuti. *v. impf.* spati, spavati. — Ko ne ljubi crne oči, vid usnuo sna na oči. Herc. 252.

ušōv, ūšova, *m. (pl. ūšovi)* (u C. G.) *die Lavine, nivium moles vento cumalata*. Rj. kao veliki smet, gomila snijega što snese vjetar.

ušōvan, ūšōvna, *adj.* (u C. G.) Rj. *vidi* oporit. — 1) čovjek, mürrisch, morosus, *cf.* mrzovoljast, osorljiv. Rj. *isp.* uskošen. — 2) jelo, eckelhaft, teter, *cf.* prijestr, otužan. Rj. usovno jelo, na koje se tko gadi.

uspairiti, uspāīrīm, *v. pf.* — 1) koga, in Unruhe versetzen, inquieto. Rj. *vidi* usplahiriti, uplahiriti. kao uplašiti, uznemiriti. — 2) uspairiti se, unruhig werden, excitari, *cf.* usplahiriti se. Rj. *vidi* i uplahiriti se. kao uplašiti se, uznemiriti se. — usplahiriti (i izgubivši l: uspairiti). Korijeni 298 (usp(l)u(l)iriti).

uspāliti se, uspālīm se, *vidi* upaliti se: Uspalio se kao neslan sir. Rj. uz-paliti se. *vidi* i užeci se. *v. impf.* užizati se.

uspāvati, ūspāvām, *v. pf. einschläfern, sopio*. Rj. u-spavati koga, učiniti da usne, zaspī. *v. impf.* uspavljivati. — Tada reče Dalila Samsonu: jednako me varaš . . . A ona ga uspava na krilu svojem. Sud. 16, 19.

uspavljivānje, *n. das Einschlāfern, sopitio*. Rj. *verb.* od uspavljivati. radnju kojom tko uspavljuje n. p. dijete.

uspavljivati, uspavljujēm, *v. impf. einschläfern, sopio*. Rj. u-spavljivati koga, činiti da usne, zaspī. *v. pf.* uspavati. — Paji, buji, zlato mojel žene govore, kao pjevajući, kad uspavljuju djecu. Rj. 485a

ušperak, ūspērka, *m.* — 1) *der Einsatz (im Beinkleide), pannus insertus in latus caligarum*: Na usperku pašin delibaša. Rj. uz-perak. drugoj poli *osn.* u pero. *vidi* proparak. umetak, ukladica na hlačama sa strane. — 2) usperci su šure na jaci od haljine koji liče na pera: U jedno vreme beše u modi da gjaci nose neku uniformu od plave čohe, s belim okrajcima, i s belim i zlatnim uspercima na ogrlici, s obe strane grla. Zlos. 15.

ušperica, ūspernica, *f.* (u Slav.) lijevi (debeli) kraj u raonika od usju pa gore do nokta, a lijeva (oštra) strana njegova zove se pero, *cf.* branik 2. Rj. uz-perica, uz-pernica (drugoj poli *osn.* u pero).

uspjijati, ūspjijām, *v. impf.* usnama, *vidi* opijati 2. Rj. uz-pijati usnama, kao stiskivati ih te budu manje.

ušpjeh, *m.* kao napredak, kad ide kome što za rukom; *der Erfolg, successus, eventus, exitus*. u-spjeh, za postanje *isp.* po-spješiti. — Treba gledati, da uvek bude neke jednakosti u osećanjima do uspeha, i u osećanjima poše uspeha. Megj. 185. Stariji goste se i slade se uspehom svoga truda. Zim. 22.

ušpješan, šna, *adj.* Stulli. što pripada uspjehu; *erfolgreich*. — *adv.* Ima puno interesā o kojima se sumo ženska glava može uspešno starati. Megj. 268. Dubrovnik se od sviju branio uspešno. Zlos. 118.

usplahiriti, usplāhīrīm — 1) *vidi* uspairiti. Rj. *vidi* i uplahiriti. — 2) usplahiriti se, *vidi* uspairiti se. Rj. *vidi* i uplahiriti se. *isp.* usplahnuti se.

ušplahnuti se, ūsplahnēm se, *v. r. pf.* uz-plahnuti se, postati plah. glagol se drukčije ne nahodi. *isp.* usplahiriti se. — Vigje Turčin, pak se usplahnno, tad viknuše Srpske poglavice: »Stan', Turčine, kud si naklopio.« Npj. 4, 340.

uspljuskivanje, *n. verbal.* od uspljuskivati se. stanje koje biva, kad se voda uspljuskuje.

uspljuskivati se, uspljuskujem se, *v. r. impf.* *Wellen werfen, undare*: Cetinja se voda uspljuskuje. Rj. uz-pljuskuje se voda, kad se silno talasa pa talasima udara o bregove. *v. impf.* prosti pljuskati.

uspomena, *f.* (u Dubr.) *vidi* spomen. Rj. *vidi* i spomena, pomen. — Kažu, da se to činilo za uspomenu njegovu ratnome bogu Turu. Pis. 33.

uspor, *m.* udario uspor, *der kleinere Fluss ist durch das Anschwellen des grösseren, in den er sich ergiesst, zurückgetreten, redundatio fluminis.* Rj. uz-por (za *osn. isp.* u-por). *kad* roda *n. p.* u Sari ustane na bregove, onda manje vode, koje u nju utječu, udare natrag; pa se kaže, da je udario uspor (Savski). — Kolubara je kod Pačuzla slabo što veća od Timoka kod Bregova; no zbog Savskoga uspora slabo se kad gaziti može, nego se vozi na skeli. Danica 2, 39. Voda u ovome zalivu nije sve morska, nego je ima mnogo slatke, koja izvire ispod Crnogorskih gora, pa od uspora morskoga narasla. Kov. 28.

usporedo, *neben einander, simul.* Rj. uz-poredo. uporedo, upored, naporedo; barabar.

uspoznati, uspoznâm, *v. pf.* uz-poznati. *vidi* upoznati 2. — Kogogj bude roda gospodskoga, primače mi kite za darove; ko ne bude roda gospodskoga, na na kite ne će pogledati; jer je lako vuku uspoznati. Npj. 1, 41.

uspraviti, vîm, *v. pf.* *aufrichten, erigo, statuo.* Rj. uz-praviti što, učiniti da uspravo stoji. *vidi* izdici, poperiti. *v. impf.* uspravljati.

uspravljanje, *n. das Aufrichten, erectio, allertatio.* Rj. *verb.* od uspravljati. radnja kojom tko uspravlja što.

uspravljati, vljâm, *v. impf.* *aufrichten, erigo, alitero.* Rj. uz-pravljati što, činiti da stoji uspravno. *vidi* izdizati 1.

uspravo, *adv.* uz-pravo. *vidi* upravo 5, pravo III, dupkes *aufrecht, erecte*. — Žban je od malijeh duga i stoji uspravno. Rj. 155a (suprotno pološke). Kača je upravo svaka odozgo bez dna, i stoji uspravno, i ponajviše je u dnu šira nego u vrhu. Rj. 266b. Prazna vreća uspravno ne može da stoji. Posl. 259. On opazi kulu dajidžinu, usprav' mu je kula dajidžina, nije bila kula izgorila. HNpj. 4, 190.

usprdežiti se, žim se, *v. r. pf.* (*scherzhaft*) *in Verlegenheit kommen, confundi.* Rj. uz-prdežiti se, kaže se u štati mjesto: zabuniti se, snebiti se 1, smesti se. drukčije se *glagol* ovaj ne nahodi. *isp.* prdež.

uspregnuti, uspregnêm, *vidi* uzmaci: Ništa Turci uspregnuti ne će. Rj. uz-pregnuti. kao prost *glagol* ne dolazi. *isp.* pregnuti. *vidi* i ustegnuti 1 b. *v. impf.* usprezati. — Na lliju oganj oboriše, al' llija uspregnuti ne će. Npj. 4, 257. Od tog raja uspregnuti ne će, no će k tebe raja pohitati. 4, 488.

usprema, *f.* *Ordnung, dispositio*: Zla usprema šteta gotova (Posl. 91). Rj. djelo kojim se što uspremi.

usprēmānje, *n. das Aufräumen, dispositio.* Rj. *verbal.* od uspremati. radnja kojom tko usprema što.

usprēmati, usprēmâm, *v. impf.* *aufräumen, dispono.* Rj. uz-prēmati. *v. pf.* uspremiti.

uspremiti, uspremitm, *v. pf.* *aufräumen, dispono.* Rj. uz-premiti. *v. impf.* uspremati. — Sve su grablje, nema vila. (Svak sebi grabi, a niko ne će da uspremi što i da ostavi za društvo ili oštinu). Posl. 281.

usprēzānje, *n. vid* uzmicanje. Rj.

usprēzati, usprēzêm, *vidi* uzmicati. Rj. *v. impf.* uz-prēzati. *v. pf.* uspregnuti.

usprōpadati se, dâm se, *v. r. pf.* *hin und her laufen, cursito.* Rj. uz-propada se tko, kad uzme trčati tamo i amo. *vidi* ustumarati se, uzražnjati se. *v. impf.* propadati 4, ražnjati. — Straža opazi gdje se mnošće uzbunilo i usprōpadalo. Sam. 1 14, 16 (*multitudo hinc illucque diffugiens; Haufe der herhin und dort-hin floh*).

uspropuicē, *vidi* upropnice: Skoči doru gore uspropnice. Rj. uz-propnice.

uspršiti se, uspršim se, *v. r. pf.* uz-pršiti se, učiniti da se prsi napuu. *isp.* ispršiti se. — Onaj što se usprši kao gajdaš! Mogj. 99.

uspušiti se, šim se, *v. r. pf.* uz-puši se, *n. p.* odžak (u Sarajevu). Dr. Gj. Surmin. *kad* se stane pušiti.

usrati, usrēm, *v. pf.* *anscheissen, concuco.* Rj. u-srati. *v. impf.* srati. — Kazat' usrane gaće. DPost. 46. Usra krava držak. 148. sa se, *refleks.*: Čijem se vuk usere, ova uteče. DPost. 13. Usrao se Radoje na dvoje. 118. Usrat' se komu godi na grob. 148.

usrdan, usrdna, *adj.* *gefällig, eifrig, alacer, officiosus.* Rj. u-srdan. drugoj poli *osn.* koja je u sree (srđce), koji (od srea) rado učini kome što, koji je gotov učiniti kome ljubav, uslugu. — *adv.* Opažah da se ti začuvši poznatu molitvu usrdno Bogu moljaše. DP. 4. Da se više i usrdnije Bogu moliš. 371.

usrećavānje, *n. verb.* od usrećavati. radnja kojom tko usrećava koga.

usrećavati, usrećavâm, *v. impf.* J. Bogdanović. u-srećavati koga, činiti ga srećnim. *v. pf.* usrećiti. suprotno unesrećavati.

usrećiti, čim, *v. pf.* *n. p.* kćer, *beglücken, felicem reddo.* Rj. u-srećiti koga, učiniti ga srećnim. *v. impf.* usrećavati. suprotno unesrećiti.

usred, *mitten, in medio*: usred sela, usred kuće. Rj. u-sred, prijedlog s kojim dolazi riječ u drugom padežu, a složen je od prijedloga sred i prijedloga u, koji polonji značenje svoje dodaje značenju prejšnjega. — 1) za mjesto: Uzme oči handžar, te njime sama sebe usred srea. Npr. 115. Gladan kurjak usred sela ide. Posl. 41. Pade listak naranče usred čaše junačke. Npj. 1, 84. Te se polako privuku i ugju usred Turaka. Danica 1, 76. — 2) za vrijeme: Nema bolećega. (Nekakoj bolesnoj ženi padne na um usred zime na bukovu mezgru . . .). Posl. 202. Učiniću te da vidiš zvijezdu usred podne. 338. Već jasika trepetala usred ljeta i bez vjetra. Npj. 1, 119. Tako usred noći Izrailci ugju u more. Prip. bibl. 43.

usrgje, *n.* *Gefälligkeit, Eifer, voluntas officiosa.* Rj. osobina onoga koji je usrdan. — Zahvaljam ti, poštena starino, za veliko tvoje usrdje. Šćep. mal. 27 (sa starijim nast. *isp.* bogojavljenije).

usrnuti, usrēm, *v. pf.* *Gundulic*. — 1) *in aliquid offendere, incidere.* Stulli, kao udariti, naući na što. *isp.* rinuti 2. — 2) *irumpere, irruere.* Stulli. kao bahnuti, hrupiti kuda, *n. p.* u kuću. u-srnuti. kao *glagol* prost ne dolazi. *isp.* srnuti. *v. impf.* usrtati.

usro, *m. hyp.* *du kleiner Scheisser, cacator parvulus.* Rj. *voc.* usro! kaže se maliku kad se usere.

usrtānje, *n.* Stulli. *verb.* od usrtati, koje *vidi* usrtati, čēm, *v. impf.* *vidi* usrnuti. Stulli. ondje značenje. *v. impf.* prosti srtni.

usta, *n. p.* — 1) *der Mund*, *os.* Rj. *vidi* čeljusti, rilica, žvale 2, žvalice. *dem.* ustašca. — 2) *das Maul, die Zunge*: Ima zla usta (*isp.* oimahi nič prinjer iz Posl. 103), est *dicax*. Ne govori na svo usta (kad ko što zlo govori za u napredak). Rj. — prēmjeri za 1) i 2: Buće usta (*n. p.* od paprike). Rj. 50b. Kad su u ženskoga mala lijepa usta, reče se: kao da su dinarom prorezana. Rj. 120b. Poskurnjača (jabuka) . . . kad se ustoji, prosipa se u ustima kao brašno. Rj. 545b. Ima pogana usta. (Govori zlo za svakim. Ovdje ide i ono što se pjeva: Pjesma ide od usta do usta, pak će doći u pogana usta). Posl. 103. Kao da tujim ustima žvaće. (Kad ko polako jede). 131. Kao Sarajevska gospa (*n. p.* stiskuje usta). 132. Kome su gogj usta prorezana (kogogj usta ima — *n. p.* govori to i to). 148. Neslan čoek. (Koji govori što mu na usta dogje). 209. Usta velika, a stvora nikakvoga 336. Usta zatvori, a oči otvori. 336. Usta sprđaju, a novi govore. 336. Da mi lečiš moje grdne rane: zavijaj ih belim ispod grla, a ispiraj mednijem ustima. Npj.

1, 352. Da besjedim s tvojim ustima šćernim. 1, 386. Usta su joj kutija šćera. 3, 543. Pročitaju joj se (skupštini) ovi aktovi, koje ona i iz usta potvrđi... Po tom dozovu i Miloša, te mu blagodare iz usta na njegovu trudu. Miloš 170 (iz usta = usmeno). Kad se ovo pročita i gdje koji već namjeste usta da mu se smiju, ja rekne, da... Pis. 22. Po tome se odmah kako otvore usta poznaju da su Šokci. Srb. i Hrv. 5. Da se sraka usta zatisnu. Rim. 3, 19. Jer se nadam da ću doći k vama i iz usta u usta govoriti. Jov. II. 12. Njemu (Mojsiju) govorim iz usta k ustima. Mojs. IV. 12, 8. Blagosloven da je Gospod, koji je govorio svojim ustima Davidu. Car. I. 8, 15. Da bi se ispunila riječ Gospodnja, koju reče na usta Jeremijinu. Jezdr. 1, 1. Razvaljuju na me usta svoja, sramotno me biju po obrazima. Jov 16, 10. Neka onijeme usta lažljiva. Ps. 31, 18. Skupiče neprijatelje njegove... te će zdrjeti Izraelju na svu usta. Is. 9, 12. Sudilo se na usta. DM. 73 (= usmeno).

ustaći, ustaknēm (ustakoh, ustače, ustakao, ustakla) *vidi* postaviti 2. Rj. uz-tači n. p. kapu na glavu. *vidi* ustaknuti. v. pf. je i prosti taći, taknuti. v. impf. ustacati. — A za koplje vranac konjice svezan, sitna mu je zopca ustaknuta. Npj. 2, 565. Dobre konje Turci izyodaše, pa im onda zopcu ustakoše. 3, 152.

ustajanje, n. das Aufstehen, surrectio. Rj. verb. od ustajati. radnja kojom tko ustaje.

1. ustajati, ustajēm, v. impf. — 1) aufstehen, surgo. Rj. u-stajati. v. pf. ustanuti, ustati. — Tako slave (krsno ime) tri dana (samo što ne ustaju više u slavu). Rj. 306b. Pa ga stane grliti i buditi: »Ustaj hrano! ustaj srce! ustaj dušo!« A on ništa ne zna kao da je mrtav. Npr. 17. Ustaj gore, naša neve, saba zora je! Npj. 1, 72. Čorba kandžija, t. j. da nema ništa više, nego kako ona dogje, valja ustajati iza trpeze. Kov. 82. Raspiše knjige na sve strane, da ustaje na oružje i malo i veliko. Miloš 79. Paša reče, da su one paše bile lude, koje su pred njim na noge ustajale. Npj. 1, XLIX. Spisatelj... kadgod sjeda da piše, i kad ustaje od pisanja. Pis. 60. Kako je mnogo neprijatelja mojih! Mnogi ustaju na me. Ps. 3, 1. U po noći ustajahu Hrišćani na prvu molitru. DP. 36. sa se, pass.: Poslije ove zdravice ustaje se u slavu. Kov. 118. — 2) u pjesmi prelazno: ustajati koga, činiti da ustane: U večer me rano ljegaše, a u jutro doena ustajase... A ti sade, huda srečo moja! doena ležeš, rano me ustaneš. Npj. 1, 231.

2. ustajati se, ustajēm se, v. r. pf. durch Liegen genießbar werden, mitessen (de pomis): ima mnogo krušaka i jabuka koje se ne mogu jesti dok se ne ustaje. Rj. u-stajati se. — Poskurnjača (jabuka) kad se ustoji, prosipa se u istima kao brašno. Rj. 548b.

ustaknuti, ustaknēm, *vidi* ustaći. Rj.
ustalac, ūstaoca, m. t. j. čovjek, der fleissige Arbeiter, assiduus: Imam, jadna, braca ustaoeca (Npj. 3, 268). Rj. čovjek radljiv (koji ustaje rano na posao) ili koji je voljan ustati oko čega? *vidi* radin 1a, radiša. — Jesi li vidio čovjeka ustaoeca na poslu? Taki će pred carevima stajati, a ne će pred prostacima. Prič. 22, 29.

ustanak, ūstānka, m. der Aufstand, seditio. Rj. — 1) djelo kojim tko ustane n. p. u jutru, ili iz mrtvih: Jasno nam (Toma) svjedoči, šta znači ustanak Hristov vičući: »Gospod moj i Bog moj«. DP. 271. — 2) djelo kojim tko ustane n. p. na vlast svoju (der Aufstand, seditio. Rj.). *isp.* buna, pobuna, rebelija.

ustanuk, m. koji ustane na vlast; der Insurgent. *isp.* bunтовnik. — Delibaša izleti i stane suzbijati srbe ustanice. Mil. 116.

ustanova, f. Einrichtung, institutio: Brigu o crkvi, kao o ustanovi koja se preživela, ostavljaju crkvenjaku. Megj. 9. Pravo je, pri tome, znati, da je škola

ustanova društvena. Zlos. XIII. *vidi* uredba. za postanje *isp.* ustanoviti.

ustanoviti, vīm, v. pf. iz brevijara glagolj. — 1) firmare, confirmare, stabilire. Stulli. u-stanoviti što, učiniti da bude ustanovo, stalno. festsetzen. — 2) su se, refleks. firmari, stabiliri, confirmari, certiorom fieri, certum habere. Stulli. postati ustanovo. — *isp.* ustanova.

ustanuti, ūstanēm, v. pf. *vidi* ustati: Kad je pusta voda ustanula, nosi voda jele i borove. Kad li Tisa vodu ustanula. Rj. u-stanuti. ostali primjeri kod ustati. v. impf. ustajati.

ustašca, n. pl. — 1) dem. od usta. Rj. takva dem. *vidi* kod brdašce. — 2) u kamiša ono što se metne u zube, kad se puši: Bokin, ustašca, grlič. Daničić, ARj. 521b. *vidi* i imam.

ustati, ūstanēm, v. pf. Rj. u-stati. *vidi* ustanuti. c. impf. ustajati. — 1. 1) aufstehen, surgo. Rj. — a) *vidi* ustati se, dići se, dignati se. — Oni će svi buknuti na tebe, t. j. skočiti, ustati. Rj. 47b. Ustisati, 1) kao ustati, skočiti, n. p. ustisalo jedno na drugo. Rj. 790b. Ti si ustanuo, umio si se, a prekrstio se nijesi. Npr. 99. Žena legne devojci glavom na krilo... Onda žena ustane s njezinu krilu. 140. Ustani lijeni, Bog sreću dijeli. Posl. 336. Bindi ga Janja sestrica: »Ustani gore, Radoje!« Npj. 1, 162. Kad ustaneš, ujko, iza sanku, nemoj dati umlje za bezumlje. 2, 503. Dolje pade, gore ne ustade. 4, 209. Znajući da će uza njga ustati sav narod za svoga dobrog pašu. Danica 3, 143. Raja ustala na oružje. 3, 187. I mi smo ustali na zulum. 3, 193. Nasljedni knezovi, za koje se govorilo da bi i duž Mletački pred njimu ustao na noge kad bi ih vidio kako su lijepo odjeveni i naoružani. Kov. 37. Vazda na onom mjestu sjedali s kog mogli lako ustati! 124. Na Kara-Gjorgiju ustano gotoro sve reče starešine, da mu senatom ograniče vlast. Miloš 13. Narod uskipi osvetom... i ustane na Turke bez odregjenoga vremena. 74. Kad ustane Smail-beg Begzadić protiv kapetan-paše Vidaića. Npj. 1, XXX. On ustade iz mrtvih. Mat. 14, 2. Ustaje mnoga tijela svetijeh koji su pomrli. 27, 52. Da je već čas došao da ustanemo od sna. Rim. 13, 11. — b) u pjesmi prelazno: ustati koga, učiniti da ustane: A ti sade, huda srečo moja! doena ležeš, rano me ustaneš. Npj. 1, 231. *isp.* ustajati 2. — c) Ustati oko koga ili oko čega (sieh bemühen um etwas). Rj. 517a. kao postarati se za nj. *vidi* nastati 2. — Šarmarjanin pristupivši zavi mu rane, i ustade oko njega. Luk. 10, 31 (euram ejus egit: trug Sorge für ihn). Jakov tužase za sinom svojim... svi ustadoše oko njega tješeci ga, ali se on ne dadijaše utješiti. Mojs. I. 37, 35. Jonatan ustane i sad oko njega (oca) eda bi ga kako pomirio s Davidom. Prip. bibl. 67. Sto proroka sakri u pećinama po planini, i ustade oko njih noseći im kradom hljeba i vode. 81. — 2) ustala voda t. j. došla, unswellen, aereceo. — Nu bregove voda ustanula, a udara voda na valove. Rj. 52a. Kad dogjoše Zeti vodi hladnoj, al' je pusta Zeta ustanula, e je ne bi orav preletio, a ne ranjen Draško pregazio. Npj. 4, 65. — II. sa se, refleks. ustati se, u pjesmi mjesto ustati: Ustade se Ale od Novoga. Rj. — Ustan' se Mare dušice, ovudar gusa prolazi. Rj. 108a. Ustani se, moja dušo draga! Npj. 1, 231. Ustani se, moj mili Ivane! Here. 135.

ustav, m. kao uredba, ustanova, zakoni, naredbe i pravila, die Verfassung, Einrichtung, constitutio, institutio, instituta et leges. u-stav (za obličje *isp.* pōstav). — Naš je ustav prava svetinja u smislu narodne pravice i slobode, ali je u njemu jezik nikakav. Pis. 18. Društva je ovoga (Srpske slovesnosti), po ustavu njegovom, glavno namjerenje, starati se za naš narodni jezik. 24. Tipik sv. Save za Orahovicu... Tako evo ustavu koji je sveti Sava srpski napisao za celiju svetoga Save jerusalimskoga u Orahovici. Knjiž. 3,

140. Rusija nije navaljivala na kneza (Miloša) da postavi ustav, nego samo da postavi zakonik građanski i kriminalni. O Sv. O. 27.

ustava, *f. die Sehlense, canalis clausus ad tempus*: melje vodenica na ustavu. Rj. u-stava. *isp.* ustaviti. — Na velikim sušama kad vodenica ne može samotegom (ili na samoteg) da melje ni na mali tuljae, onda melje *na ustavu*, t. j. gore se *roda ustavi*, dok je su mnogo nakupi, pa se onda pušta u badauj. Rj. 11b. Ova vodenica ljeti melje *na ustavu*, a zimi samotegom. Rj. 661a. Otvoriše se *ustare nebeske*; i udari dažd na zemlju. Mojs. I. 7, 11. Ko počne svagju, *otvori ustavu vodi*. Prič. 17, 14.

ustaveci, *ustavākā*, *m. pl.* — 1) treći dan po krsnom imenu. Rj. — Tako slave (krsno ime) tri dana... drugi se dan krsnog imena zove pojutarje, a treći *ustavi*. Rj. 306b. Prustavci, prustavci, prvi dan *po ustavcinu*. Rj. 584a. Vjerenik ide k njoj (k vjerenici) dva puta u godini, i to na Božij dan i *na ustavke* njezinoga krsnog imena. Kov. 46. — 2) (u C. G.) prvi dan po krsnom imenu; drugi dan zove se *prustavci*, a treći *deliustavci*. *cf.* okrilje 2, pojutarje. Rj.

ustavica, *f.* (u Dubr.) *der Stagesisch, ehenets remora L.* Rj. *Schiffshalter*. Rj.³ riba.

ustaviti, *vim*, *v. pf.* Rj. u-staviti što, činiti da stane, ne pustiti od sebe, dalje. *vidi* sustaviti 2. *vidi* zaustaviti (i se), zastaviti 2. *v. pf.* je i *prosti* staviti. *v. impf.* ustavljati. — 1) *hemmen, aufhalten, retineo*. Rj. — Nekakav hoteci *ustaviti taljige* uhvatio za čatlov pa se čatlov skinuo i on s čatlovom pao natriške. Rj. 30a. Mali izvorčić, pa ga Nijemci nekad zatisnuli i *ustavili* rodu. Rj. 60a. *Ustavite sile i borije*. Rj. 209a. Kad se onome čoeku što oraše već dodija, slušajući ga, *ustavi rolove*, pa otide i upita ga: »Čemu se čuliš, jadan bio?« Npr. 167. Od sreća joj krvca udarila, ne zna niko *krvu ustaviti*. Npj. 1, 605. Nek se moli svegu Muhamedu; *uck ustavi* na istoku sunec, i *ustavi Sarac-rodu hladnu*, koja teče kroz Stambola grada. 3, 62. I na Dmitra puške oboriše, sve u *Dmitra zrnu ustavise*, dok su Dmitra bili oborili. 3, 340. *Ustavi* jedan seljak *kola* sa dva vola pred apatekom. Danica 3, 240. Šrbi ne smednu ove poslanike pustiti u logor, nego *ih ustave* na drugom mestu. 5, 35. Ovo je upravo sve za djevojku, ali gljekoja *mati ustavi što i za sebe*. Kov. 52. Što je Kara-Gjorgjije bio zatvorio, ili *ustavio kod sebe nekoga Mitrica*. Sovj. 13. Zaište u vezira da *ustavi ratru*. 67. Petrovo Selo, *koje je Nemanja u ugovoru s Dubrovnikom ustavio sebi*. DM. 206. Ne vjerujem da bi on (Subotić) ili njegovci mogli *ustaviti razuzdane elemente*. Kolo 14 (15). *su se, pass.*: Na velikim sušama vodenica melje *na ustavu*, t. j. gore se *roda ustavi*, dok je su mnogo nakupi, pa se onda pušta u badauj. Rj. 11b. — 2) *su se, refl.* ustaviti se, *sich aufhalten, stehen bleiben, sistere*: Naopako kolom okrenula, okrenula, pak se *ustavila*. Rj. — (U bananju) ... gdje se *eaver štap ustavi*, ondje mora trlja svoj štap da zamjesti. Rj. 14a. Hoće tebe aga *ustavljati*, da mu činiš izmet u odžaku, *ustavi se njemu u odžaku*, te ti agu dobro, sinko, služi. Npj. 3, 133. Da se malo *ustave Brjani*, koji daju jade gradovima. 4, 126. Tu se *hladnu vodu ustavila*. 4, 448. Bećirpaša, došavši k Bijogradu, *ustavi se kod Bijelih Voda*. Danica 3, 208. *Zrno* ne progje na drugu stranu nego *se ustavi u nekakoj kosti*. Sovj. 32.

ustavljajuće, *n. das Aufhalten, retentio*. Rj. *verb. supst.* od 1) *ustavljati*, 2) *ustavljati se, koje vidi*.

ustavljati, *ustavljām*, *v. impf.* Rj. u-stavljati što, činiti da stane, ne puštati od sebe, dalje. *isp.* zaustavljati (i se). *v. impf.* je i *prosti* stavljati. *v. pf.* ustaviti. — 1) *aufhalten, retineo*. Rj. — Moja kuća moja sloboda. (Lisica častila danju ježa pa *ga uveće ustavljalu na konak*, ali on nikako nije šćeo ostati...) Posl. 181. Sjed' maco, sjedoh i ja! (Govori onaj

koji ustavlja raj, i govoreći to kao da sjeda). 286. *Ustavlja ga* gospogja kraljica *na šćerli kuru i rakiju*, Simeun se ne će *ustaviti*, već on svoga usjede gjo-gata. Npj. 2, 68. Čura dere vezene jaghuke. te *Tadiji krucu ustavljaše*. 3, 167. Nisam doš'o da *ustavljam kolo gjevojak*?. Kov. 51. Molili *ga i ustavljali*, da ne trči napred. Miloš 109. *Ustavljaj jezič svoj oda zla*, i *usta svoja od prijevarne riječi*. Ps. 31, 13. Šav *gjujev* svoj izliva bezumnik, a mudri *ustavlja ga natrag*. Prič. 29, 11. Dijeleći cijelo svoje imanje između dva sina *ustavlja sebi pravo* da može odvojiti nešto od njega drugim kućama. DM. 69. — 2) *sa se, refl.* ustavljati se, *sich verweilen, remoror*. Rj. — *Idaći po ulicama glješto bi se ustavljali*. Pis. 33. Špuštaše se stup od oblaka i *ustavljaše se na rratima* od šatora. Mojs. II. 33, 9. Gdje bi stao oblak, *onlže se ustavljahu sinovi Izrailjevi* IV. 9, 17.

ustegnuti, *ustēgnēm*, *v. pf.* Rj. uz-tegnuti, *ne nalazi se kao prost glagol*, *isp.* tēgnuti. *v. impf.* ustezati. — 1) *a)* *n. p.* konju uzdu, *anziehen, adduco*. Rj. *isp.* zaustegnuti. — Moli kuma, moli starog svata, da *ustegnu konje vitezove*, da *ustave svirke* i bubnjeve. Npj. 3, 502. Imena svojega radi *ustegnucu gjujev svaj*. Is. 48, 9. *Zvijezde će ustegnuti svojju svjetlost*. Joil 3, 15. Ja *vam ustegoh dažd*. Amos 4, 7. Molim svakoga da *ne bi ustegao svoje pomoći*. Ogled III. *sa se, pass.*: Gdje je mnoštvo milosrđa svojega i milosti tvoje? *eda li će se meni ustegnuti?* Is. 63, 15. — *b)* *nepruzno*, *vidi* uspregnuti, uzmaći. — Kad padoše dvije poglavice, onda *Turci natrag ustegnuše*. Npj. 4, 270. — 2) *sa se, refl.*: Teke što zinula bješe (riba) da *ga (dijete) proždere*... *vidi* i oni zapis gjetetu na vratu, *pa se ustegne na se*, i uhvati dijete u čeljusti te šujime očinoj kući. Npr. 214. Krene uz jedno brdo da se s njega baci strmoglav... i tek da se baci niza nj, začuje jedan glas... On *se ustegne* i ne vidići nikoga upita: *Koji si ti što sa mnom zboriš?* 220. *Izbavljaj* polvratane na smrt; i koje hoće da pogube, *nemoj se ustegnuti od njih*. Prič. 24, 11. Umivši se od plača, *opet izigje, ustegne se*, zaustavi ih na objed, i zapovjedi da se sto postavi. Prip. bibl. 32.

ustezanje, *n. das Anziehen (des Zügels), adductio freni*. Rj. *verbal.* od 1) *ustezati*, 2) *ustezati se, koje vidi*.

ustezati, *ustēžēm*, *v. impf.* Rj. uz-tezati. *v. pf.* ustegnuti. — 1) *anziehen, adduco*. Rj. *isp.* zaustezati. — Već Miloša *zaboljela ruka ustežeći vilorna gjo-gata*. Npj. 4, 230. Bog *ne usteže gjujera svojega*, padaju podu nj oholi pomoćnici. Jov 9, 13. Upraviteļji *ustezahu glas svoj* i jezik im prijanjaše za grlo. 29, 10. *Usteže riječi svoje* čovjek koji zna, i tih je duha čovjek razuman. Prič. 17, 27. *Od nepruđe usteže ruku svaju*. Jezek. 18, 8. *sa se, pass.*: Uzeti gjem na zub. (Oslobodivši se, uzeti mah — kao konj, kad uzme gjem na zub, pa ne mari što se *usteže*). Posl. 330. — 2) *sa se, refl.*: Poslije umiv se izagje, i *ustežnōi se reče*: dajte objed. Mojs. I. 43, 31. *Ne ustežu se pljurati mi u lice*. Jov 30, 10. Mnčah dugo, činjah se gluh, *ustezah se*: ali ču sada vikati. Is. 12, 14. *Nemoj ne zgrabiti dokle se ustežem od gjujera*; znaj da podnosim rug tebe radi. Jer. 15, 15. *Za to se ustežem od mnogoga preporučivanja*. Pom. 9. Ja se ni malo *ne ustežem kazati*. Rad 2, 191.

ustieanje, *n. vidi* postavljanje 2. Rj.

ustieati, *ustiečēm*, *vidi* postavljati 1. Rj. *v. impf.* *uz-tieati kome n. p. kapu na glavu*. *v. pf.* ustaci, ustaknuti. — Na se meće toke *Tadijine*, paše sablju *harambaše Plavše*, i *ustiee kalpak Mrkonjića*. Npj. 3, 425.

ustisati, *ustisēm*, *v. pf.* Rj. *glagol se drukčije ne nalazi*. — 1) kao *ustati*, skočiti, *n. p.* *ustisalo* jedno na drugo, *drängen, premo, insto*. Rj. — 2) oko koga,

navaliti ištuci što ili moleći se za što, *bedrängen*, *urgen*, *cf.* saletjeti. Rj. i *syn.* ondje.

ustoićii, *m. pl. cf.* bradići (samo u onoj zagoneći). Rj. *ustoićii* u zagoneći zruč usta.

ustoka, *f. der Ostwind, curus*. Rj. istočni vjetar. radi istočnik, ispodsunčanik. — Gospod navede *ustoku* na zemlju, te *dva* cijeli dan i cijelu noć; a kad svanu, *ustoka* donese skakavee. Mojs. II. 10, 13. *ustoka*, *drugo* je *poli osn. koja* i *drugo* *poli* u iz-tok (istok). *isp.* Osn. 27.

ustopice, *v. pf.* *sumo u ovim primjerima*: Prijatelj *sradbu* *ustoraše*: *svadbu* *kažu* u godini prvoj. Npj. 2, 525. I mi *onda sradbu* *ustorasmo*, i ti *kaza* *od* *prve* *godine*. 2, 531. *Ustovati*, *ugovoriti*. Npj. 1 3, 399. *vidi* i *uglaviti*.

ustra, *f.* (u Hrv.) *vidi* *brijačica*. Rj. *vidi* i *britva* *brijača*.

ustrašiti, *šm. v. pf.* *u-strušiti. vidi* *uplašiti. isp.* *zustrašiti. v. impf.* *strašiti*. — Koga *kažu* *da* *takoga* *nema*, *koji* *zemlje* *mloge* *ustrasio*. Npj. 3, 305. *Ustrasiću* *sree* *mnogih* *naroda*, *kad* *objavim* *propast* *tvou* *među* *narodima*. Jezek. 32, 9.

ustrčati, *ustrčim*, *v. pf.* *hinauflaufen, curro sursum*. Rj. *uz-trčati* *n. p.* *na* *brdo*, *trčeci* *uzlaći. v. impf.* *ustrčavati*.

ustrčavânje, *n. das Hinauflaufen, excursio in montem*. Rj. *verb.* *od* *ustrčavati. radnja* *kojom* *tko* *ustrčava* *n. p.* *na* *brdo*.

ustrčavati, *ustrčavam*, *v. impf.* *hinauflaufen, curro sursum*. Rj. *uz-trčavati* *n. p.* *na* *brdo*, *trčeci* *uzlaziti. v. impf.* *prosti* *trčati. v. pf.* *ustrčati*.

ustréptati, *ustréptem*, *v. pf.* *erzittern, contremisco*: Užućela *kako* *žukov* *cvijet*, *ustreptalu* *kako* *trepeljka*. Rj. *uz-treptati. isp.* *ustresti* (*i* *se*), *uzdrhtati* *i*, *uzdrhtati* *se. v. impf.* *treptati*. — *Isčijeli* *me*, *jer* *su* *kosti* *moje* *ustreptale*. Ps. 6, 2. *Vidješe* *te* *rode*, *Bože*, *vidješe* *te* *rode*, *i* *ustreptaše*, *i* *bezdane* *se* *zadramaše*. 77, 16. *Dragi* *moj* *promoli* *ruku* *svoju* *kroz* *rupu*, *a* *što* *je* *u* *meni* *ustrepta* *od* *nje*. Pjes. *nad* *pjes.* 5, 4. *Nije* *li* *mi* *Jefrem* *mio* *sin?* *za* *to* *je* *sree* *moje* *ustreptalo* *nje*. *radi*, *doista* *ču* *se* *smilovati* *na* *nj*. Jer. 31, 20. *Vidjeh* *šatore* *Etiopske* *u* *muci*, *ustreptaše* *zarjesi* *zemlji* *Madijanskoj*. Avak. 3, 7.

ustrésti, *ustrésem*, *v. pf.* Rj. *uz-tresti. v. impf.* *tresti*. — **1 a)** (u C. G.) *erzittern, contremisco, cf.* *ustresti* *se*: *Na* *meni* *je* *ustrésto* *tijelo*. Rj. *isp.* *ustreptati*, *uzdrhtati* *se*, *uzdrhtati* *se. v. impf.* *treptati*. — **b)** *prelazno*: *ustrésti* *koga*, *učiniti* *da* *se* *trése*: *Praskom* *pa-* *danja* *njegova* *ustresoh* *narode*. Jezek. 31, 16. — **2)** *sa* *se*, *refleks.* *ustrésti* *se* (u Dubr.) *n. p.* *od* *zime*, *vidi* *uzdrhtati* *se*. Rj. *vidi* *ustrésti* **1a**. — *Čiče* *znaj* *da* *se* *seu* *gora* *ustrése*. Npr. 217. *Čuh*, *i* *utroba* *se* *moja* *uskoleba*, *i* *ustrésoh* *se* *na* *mjestu* *svom*. Avak. 3, 16.

ustrgnuti, *gnēm*, *v. pf.* *abreissen, decerpo*. Rj. *uz-trgnuti* *n. p.* *jabuku* *sa* *drvea. vidi* *utrgnuti*; *ukršiti*, *ukršiti. isp.* *ušćupati*, *i* *syn.* *ondje. v. pf.* *je* *i* *prosti* *trgnuti. v. impf.* *prosti* *trzati*. — *Moja* *ruko*, *zelena* *jabuko!* *gdje* *si* *rasla*, *gdje* *si* *ustrgnuta!* *A* *rasla* *si* *na* *kriocu* *mome*, *ustrgnuta* *na* *Kosovu* *ravnom!* Npj. 3, 107.

ustrijeliti, *ustrijelim*, *v. pf.* Rj. *u-strijeliti. v. impf.* *strijeljati*. — **1)** *erschossen (mit dem Pfeil), sagitta trajicio*: *ustrijelila* *ga* *vila*. Rj. *Vile* *kad* *ih* *ko* *uvrijedi*, *onda* *ga* *različno* *nakaze*: *ustrijete* *ga* *u* *nogu* *ili* *u* *ruku*, *u* *obje* *noge* *ili* *u* *obje* *ruke*, *ili* *u* *sree*, *te* *odmah* *umre*. Rj. 61b. *Ote!* *konju*, *pust* *ostuo!* *strelicu* *te* *ustrédlu* *kroz* *sedlašce* *u* *srdšaće!*

kroz *uzdieu* *u* *gubieu!* Npj. 1, 178. *Turčina* *je* *puška* *prevarila*, *a* *popova* *vatru* *prifatila*, *ustrijeli* *u* *sree* *Turčina*. 4, 329. *Juj* *zgrabi* *luk* *svoj* *i* *ustrijeli* *Jor-* *ranu* *među* *pleći* *da* *mu* *strijela* *progje* *kroz* *sree*. Car. II. 9, 24. *sa* *se*, *pass.*: *Kamenjem* *da* *se* *zaspe* *ili* *da* *se* *ustrijeli*, *bilo* *živinče* *ili* *čovjek*. Mojs. II. 19, 13. — **2)** (u C. G.) *ustrijelilo* *ga*, *rom* *Schlag-* *flusse getroffen werden, apoplexi arripi*. Rj. *umr'o* *od* *kapi*.

uštrižak, *uštriška*, *m.* — **1)** (u Dubr.) *striza* *što* *ostane* *iza* *kakve* *haljine*, *kad* *se* *skroji*, *das* *Ab-* *schnützel, segmen*. Rj. *u-strizak* (*druga* *polu* *od* *strići*). *isp.* *uškriljak*. — **2)** *resegmen*. Ektorović: *Kad* *vlase* *podstrižeš*, *nad* *uštriškim* *ne* *stoj*. *Stulli. ustrišci*; *kad* *se* *vlasi* *podstrižu*, *ono* *od* *njih* *što* *spadne. isp.* *pod-* *strići*.

ustrojâvanje, *n. verb.* *od* *ustrojavati. radnja* *kojom* *tko* *ustrojava* *što*.

ustrojâvati, *ustrojâvâm*, *v. impf.* *organisiren, her-* *richten, herstellen*. *u-strojavati. v. pf.* *ustrojiti* **3**. — *Ali* *vi* *tek* *sad* *ustrojavate* *vojsku*, *pa* *ako* *tako* *po-* *stavljate* *za* *šefove* *ljude* *nevojene*, *šta* *će* *biti* *od* *vojske*. Mil. 153.

ustrojiti, *ustrojim*, *v. pf.* Rj. *u-strojiti*. — **1)** *n.* *p.* *bravea*, *vidi* *ustrojiti*. Rj. *vidi* *i* *uškopiti*, *utući* **2**, *počistiti* **2**, *podmetnuti* **2. v. impf. *strojiti* **1**. — **2)** *kožu*, *zurichten* *praeparo*, *cf.* *učiniti* **3**, *ustaviti*. Rj. *v. impf.* *strojiti* **2**. — *On* *izmisli*, *kako* *će* *kožu* *ustrojiti* *i* *na* *zgodni* *način* *krojiti*. *Priprava* **52**. — **3)** *organisiren, herrichten, herstellen. v. impf.* *ustrojavati*.**

ustrpjati *se*, *ustrpim* *se*, *v. r. pf.* *sich gedulden, quiesco, expecto*: *ustrpi* *se* *do* *sjutra*; *nijesam* *se* *mo-* *gao* *ustrpjati* *da* *mu* *ne* *rečem*. Rj. *uz-trpjati. isp.* *strpjati. v. impf.* *trpjati*. — *Kako* *se* *njoj* *tada* *učini-* *lo*, *kako* *li* *se* *sree* *bilo* *okamenilo*, *kad* *prsten* *ovaj* *vigje*; *ali* *se* *opet* *ustrpi* *i* *premući*. Npr. 253 *Ustrpljen* *spasen*. D'Posl. 148 (*isp.* *Strpljen* *spasen*. Posl. 296.)

ustrpljênje, *n. die Geduld, patientia*. Rj. *kad* *se* *tko* *ustrpi. vidi* *strpljenje*, *strpljivost*; *trpljenje*, *trpež*. — *U* *preši* *je* *izgubljenje*, *a* *u* *ustrpljenju* *spasenje*. D'Posl. 141. *Ustrpljenje* *je* *smok* *fratarski*. 149.

ustručâvanje, *n. Ari gine, verecundia*. Rj. *verb.* *od* *ustručavati* *se. stanje* *koje* *bira*, *kad* *se* *tko* *ustručava*: *Od* *prvoga* *tira*, *dobroga* *sina* — *tako* *čestitaju* *mladencima* *poslije* *vjenčanja* *bez* *i* *kakoga* *ustručâvanja* — *i* *sam* *sveštenik* *u* *erкви*. Rj. 740a.

ustručavati *se*, *ustručavam* *se. v. r. impf.* *sich* *geniren, non audeo, cf.* *zapat* *se*. Rj. *u-stručavati* *se*, *dručêje* *se* *ne* *nalazi* *u* *oam* *značenju* *vidi* *i* *skru-* *žavati* *se*, *snebiti* *se* **1**, *ulibati* *se* **1**, *tuljiti* *se*. — *Za* *sve* *er* *ljudi* *mru* *u* *boju*, *od* *boja* *se* *ne* *ustručaju*. D'Posl. 153 (*po* *Crnogorskom* *dijalektu* *mjesto* *od* *boja* *se* *ne* *ustručavaju. isp.* *Obl.* 108). *Nego* *sum* *se* *od* *toga* *imena* *ustručava'* *kako* *od* *gjavola*. Šćep. mal. 134.

ustuk, *m.* Rj. *uz-tuk* (*drugo* *poli* *osn. koju* *je* *u* *tući. isp.* *ustuknuti*). *vidi* *utuk*. — **1)** *bei* *den* *bajal-* *ices der Spruch, womit sie das Uebel besprechen, dass* *es* *zurücktrete, formula* *ineantutricis* *ut* *malum* *cedat* *retro, abeat*. Rj. *one* *riječii* *kojima* *bajalicu* *ili* *bajuc* *odgoni* *kakvo* *zlo* (*da* *ustukne*). — **2)** *ein* *Kraut* *dazu*, *herbac* *beneficium* *genus*. Rj. *trava* *takva*, *kojom* *t.* *je* *bajalica* *ili* *bajuc* *odgoni* *zlo* *kakvo*. — **3)** *das* *Gegenmittel, remedium*: *Svako* *zlo* *ima* *svoj* *ustuk* (Posl. 278). Rj. *kao* *liječ*.

ustuknuti, *knēm*, *v. pf.* *zurückweichen, recedo*. Rj. *uz-tuknuti* (*u-tuknuti?*) *kao* *ustupiti* **1. isp.** *ustuk*.

ustumarati *se*, *râm* *se. v. r. pf.* *vidi* *usprodati* *se*: *Ustumaruo* *se* *kao* *kučka* *po* *mlječari* (Posl. 337). Rj. *uz-tumarati* *se*, *početi* *tumarati. uzeti* *trčati* *tamo* *i* *ono. vidi* *i* *uzražnjati* *se. v. impf.* *tumarati*.

ustup, *m.* *u-stup*. — *Nešto* *svoje* *avangarde*, *i* *svu* *Praisku* *namesti* *iza* *sebe* *u* *drugi* *ustupa* ... *On* *se* *stane* *uzmiciati* *na* *svoje* *ustupe*. Žitije 40.

ustúpânje, *n. das Zurücktreten, recessio.* Rj. *verb.* od ustupati, koje vidi.

ustúpâti, ústúpâm, *v. impf. zurücktreten, recedo.* Rj. *u-stupati. v. impf. je i prosti stupati. v. pf. ustupiti.* — **1)** *u pravom smislu. vidi* usprezati, uzmičiti, uzmičiti se. — Kad Ruske vojske stanu *ustupati natrag*. Žitije 18. Neprijatelji moji *ustupaju natrag*, kad tebe (Bože) prizivljem. Ps. 56, 9. — **2)** *u prenesenom smislu.* — **a)** *ustupa što čemu u čem ili čim: gorc je ili rgjavije od njega u čem ili čim: jemandem vorin nachstehen, inferiorer esse aliquo, cedere alicui re, in re.* — Sad vi sudite, *ustupa li i što oro svjedočanstu ludosti onima, s (?) kojima su vas moji suparnici zabavljali.* Danica 2, 142 (ludosti *instrum.*: *ustupa li i što ovo svjedočanstvo ludošćen onima [svjedočanstvima], kojima . . .*). Prosta klasa naroda našega *ne ustupa ni jednome od 5 ili 6 sebi obližnjih naroda ni u razumu ni u poštenju.* Kov. 16. Milan nije rado napred u boju traćao, a Miloš je to najvoleo, i *u tome nikom nije ustupao.* Miloš 45. Miloš u junaštvu *nije ustupao Veljku ni Čupiću.* 50. Ona (djela) *ne ustupaju najboljim delima drugih naroda . . . ni starju ni formom.* Vid. d. 1862, 18. Plač, koji *krasotom ne ustupa najboljšim mjestima* kojima je moglo zaslužiti pravo djelo Domentijanovo onaku pohvalu u Šafarika. Živ. sv. S. i sv. S. XI. — **b)** *ustupati što kome, kao darati, puštarati mu sroje: jemandem etwas abtreten, cedere alicui aliquid:* Sanković *ustupajući Dubrovcniku Konarlu i Vitaljinu pišu u svojem pismu da je . . .* DM. 195. Ni pod koji način *ne ustupam društvu Srbske Slovesnosti da štampa to djelo moje.* Vid. d. 1862, 2. — **c)** *ustupati čemu, kao mjesto mu sroje puštati, darati: nachgeben, weichen, cedere:* Druge oblasti srpske *ustupaju državnoj misli.* DM. 3.

ustúpiti, ústúpim, *v. pf. zurücktreten, recedo.* Rj. *u-stupati. v. pf. je i prosti stupiti. v. impf. ustupati.* — **1)** *u pravom smislu. vidi* prileći. *isp.* uzmaći (uzmaknuti), uzmaći se, uspregnuti. — Srbi sa velikom svojom štetom *ustupe natrag.* Danica 3, 168. »Na trag, vojvoda, poginućeš! A kad Miloš ne ktedne *ustupiti*, onda Prelo da pušći vatru. 4, 30. Kad Turci pred veće *ustupe od šanca*, onda Srbi ostave šanca. 97. Ustupe k Jaoru. Žitije 31. — **2)** *u prenesenom smislu.* — **a)** *ustupati što kome. isp.* ustupati 2 b. — Ali je gotov bio *ustupiti te zemlje norome i zakonitom caru srpskom.* DM. 90. Mjet je tvojega carstva, a ti si nam ga *ustupio.* 205. Rado bih *ustupio bez pare Učenom Društvu pravo na preštampavanje.* Pom. 116. — **b)** *ustupati čemu, kao mjesto mu sroje puštiti, dati. isp.* ustupati 2 c. — Hrabro se borio, prem da je *mložini Tunske vojske najposle morao ustupiti.* Danica 4, 17. I on posle kratkoga boja *ustupiši mložtru* izmakne se k selu Veltenu. Žitije 25.

ustúrânje, *n. das Zurückschlagen, 70 retorquere.* Rj. *verbal.* od usturati. *radnja* kojom tko ustura što, *n. p. koplje na ramena.*

ustúrâti, ústúrâm, *v. impf. zurückschlagen, retorquere.* Rj. *uz-turati. v. impf. prosti turati. v. pf. usturiti.*

usturiti, rîm, *v. pf. zurückschlagen, retorquere:* Usturio koplje na ramena. Rj. *uz-turiti. v. impf. usturati.* — Pred gradom je osjedao dora, pa dorinu *usturi dizgine*, sam se doro oko grada voda. Npj. 2, 206.

ústven, *adj. što pripada ustima, mündlich, oralis. vidi* usmen. *correl.* pismen. — u Rj. samo *adv.*: Ústveno, (u gornj. primor.) *vidi* naustice. Rj. 790b. — *ústveno* (osn. u *usta* s nmetnutim *v*). Osn. 145. *ústveno*, usmeno. Korijeni 205. *kako je Daničiću ovdje jedno isto ustveno i usmeno, pa prena adv. usmeno inu adj. usmen, za cijelo se moć upotrebljavati i adj. ustven prema adv. ustveno, na mi i ne bilo pótderde.*

úsud, *n.* tako ti je *usud* usudio (u pripovijeci), *Schicksal, fatum* Rj. *u-sud (isp. usuditi). vidi* sudbina,

sudište, sudnja, i súgjenje. — *pomišlja se kao lice:* »I ti li si moja sreća, Bog te ubio! Ko tebe meni dade?« A ona se odmah uteče: »Mene je Usud tebi dao: . . . »A gde je taj Usud? . . . Onda čovek pogje da traži Usuda. Npr. 73.

usúđiti, úsúđim, *v. pf.* Rj. *u-suditi.* — **1)** *bestimmen, bescheiden, destino:* Da Bog ne *usudi!* Rj. *v. impf. suditi.* — Bog je samo bezumnim životinjama *usudio da ostaju do vijeka*, kao što su im i stari bili. Danica 2, 3. On će (Gospod) *suditi vasionome svijetu po pravdi, usudiće narodima pravo.* Ps. 9, 8. Stari računski oko prijestolnoga našljedstva, kojima *kraj učiniti usugnjeno hješe Dušan.* DM. 14 — **2)** *sa se, reflcks. usúđiti se (u vojv.), wagen, audeo.* Rj. *v. impf. usugjivati se.* — Deyetu *da se nijesi usudio nipošto otvoriti.* Npr. 194. No ti kažem *da se više ne usudiš da se za ženu vratiš.* 201. *Te se usudih i princsoh žrtvu.* Sam. 1, 13, 12.

Úsudov, *adj. što pripada Usudu:* Kad dogje u *Usudove* dvore, ima šta i videti: Usud sedi sam za gotovom sofrom pa večera. Npr. 75. *isp.* vjetrov.

usugjívânje, *n. das Wagniss, ausus.* Rj. *verbal.* od usugjivati se, koje vidi.

usugjivati se, usúgjujem se, *v. r. impf. wagen, audeo.* Rj. *u-sugjivati se. vidi* snjeti 1. *v. pf. usuditi se.* — Tako se i ja *usugjujem* ovde *naznačiti* nešto i o tome. Opit XIII. Kara-Gjorgjije *videći to nije se ni usugjivao da im (nahjiskim starješinama) zapovijeda.* Sovj. 12. Izici iz svoga reda, *sjesti na prijesto — na to se niko nije usugjivao.* DM. 83. *vidi kod* petlja: *ne drži mu petlja (ne usugjuje se).*

usúkati, úsúćem, *v. pf.* Rj. *u-sukati. v. impf. usukivati.* — **1)** *drehen, intorqueo.* Rj. — Zublja se zove *usukano drvo* ljeskovo ili dubovo, koje se suho pali mjesto luća. Rj. 214b. *Konopac* je od konopalja i dobro je *usukati*, koje samo konopari grade. Rj. 289a. Oputu ljudi sami okroje od kozje ili od oveće kože, pa pošto je ostružu i pokisele, *usuću je* na šiljku. Rj. 466b. Skretanj, *nekoliko usukana listu* duvana. Rj. 688a. On *usuće nekoliko brce*, za poveže je i natakne na svoju kijaču. Npr. 2. — **2)** *sa se, reflcks. usúkati se, kad ko oslabi, abfallen, corpus amitti.* Rj. *kad ko spadne u mesu, ostala syn. kod* oslabiti.

usukívânje, *n. das Drehen, intorsio.* Rj. *verb.* od usukivati. *radnja* kojom tko usukuje *n. p. ličinu.*

usukivati, usúkjujem, *v. impf. drehen, torqueo.* Rj. *u-sukivati. v. impf. prosti sukati. v. pf. usukati.* — Uzicu pletu žene same, a *ličinu usukaju* ljudi od lika. Rj. 770b.

usúmit, *vidi* sumitice. Rj. *adv.* *u-sumit. vidi* sumit.

usúprot (u suprot). *vidi* nasuprot. *isp.* protiv, suprot. — Ajde s Bogom, moje lalé drage, baš *u suprot dinskome dušmaninu.* Nj. 5, 534.

Úsura, *f.* rijeka koja utječe u Bosnu s lijeve strane. Rj.

úsuraćiti se, úm se, *v. r. pf.* u surutku stvoriti se, *serceerr.* Stulli. *u-surut(ćiti) se, k pretvorilo se u č, u t pred č* otpalo. — Jutroske mi se sva varenika *usurućila*, nijesam od nje imala nikakve vajde. J. Bogdanović.

usúšiti se, úsúšim se, *v. r. pf. einrocknen.* Rj.³ *u-sušiti se n. p. baru ljeti. vidi* usahnuti 1. *v. impf. sušiti se. isp.* sahnuti; presisati, usisati.

úsúti, úspēm, *v. pf. hincingiessen, schütten, infundo.* Rj. *u-suti. ozako prost glagol ne dolazi. isp.* suti (spem). *v. impf. sipati.* — *Zagradi vodu što je onde, pa uspi u nju sre vino i rakiju.* Npr. 67. Snaha gde bi god videla rupicu na putu, odmah bi rekla: »Ovde mora biti kaka bubica.« pak bi joj *usula mlekda . . .* Odnese pomije u valov svinjama, te uspe . . . Ona kaže mužu da on *uspe svinjama da jedu.* 83. Uzmi ovu maštravu, natoči je *pa mi uspi na glavu.* 195. *Izvuće kabao vode, pa uspe rotorimu u valov.* 211. *Tokatlijć uspe soli na komad hleba, pa ga po-*

ljubi, i pošalje Lomu. Miloš 76. Sasiječe ih (divlje tikvice) u lonac . . . I usuče ljudma da jedu. Car. II. 4, 40. 41.

usnuti se, *nī se*, v. r. pf. *dämmerig werden*, *nor appetit*. Rj. u-snuti se, *kad se uhvati suton*. glagol se drukčije ne nalazi.

usvjestiti se, *ušvjestim se*, v. r. pf. u-svjestiti se, *kao doći k svijesti*, *kao prost glagol ne dolazi* (isp. osvjestiti se). *vidi* dozvati se, usavjetovati se, usvjetovati se; popraviti se. — 1 mahnit pedepsan *usvjesti se*. DPost. 29. Lud pedepsan *usvjesti se*. 57.

usvistä, f. (u Sinju) kao čudo (2): *Za usvistu ja ostah u majke*. Rj. *kao bijeda ili nesreća*. — u-s-vista (kor. može biti isti koga je *zapovijest*). Osn. 209. *isp.* usvjestiti se.

usvjetovati se, *usvjetujem se*, v. r. pf. *vidi* usavjetovati se: *Da se drugi mlagji usvjetuje*. Rj. u-svjetovati se. *syn.* kod usavjetovati se.

usvójiti, *ušvojim*, v. pf. u-svojiti što, *kao učiniti svojim*, priznati za svoje. v. impf. svojiti. — Ako nijesam pisao (kritike), *ja sam je usvojio* i odgovaram za nju. Odlbr. od ruž. 1.

1. **uš**, *uš*, f. (pl. *uš*, gen. *uš* i *ušjū*). Rj. *vidi* vaš. dem. ušica. *isp.* ušenjak. — 1) *die Laus, pediculus*. Rj. — Čamak, nekaka mala uš, koja se jedva može vidjeti. Rj. 818a. Bila bi glavu zdrava, ali je *pnu ušiju*. Posl. 13. U bečara svakoga šćara, *ponajviše buha* i *ušiju*. 325. — 2) *bijela uš, Kleiderlaus, pediculus vestimenti*. Rj. *uš u odjelu*.

2. **uš!** *interj.* *sagt man zum Schweine um es wegzujagen, vor pellendi suscs. cf. uše*. Rj. *uzvikom se ovijem odgone svinje*. *vidi* i *ujdo*.

ušā nedjelja, f. (u C. G.) *vidi* sebična. Rj. *vidi* i *ursena nedjelja*, i *syn.* *ondje*.

ušānčiti, *čim*, v. pf. Rj. u-šančiti. *drukčije se glagol ne nalazi*. — 1) n. p. vojsku, *verschutzen, rallo munire*. Rj. *ušānčiti što*, *napraviti šanac oko njega*. — 2) *sa se, refleks.* ušančiti se, *sich verschutzen, vallo se munire*. Rj. *napraviti šanac oko sebe*. *vidi* opkopati se, ukopati se.

ušānje, n. *verbal.* od ušati. *radnja kojom tko uša*. — **ušāra**, f. (u Slav.) *vidi* sova. Rj. i *syn.* *ondje*. — *ušāra* (osn. u uho). Osn. 109. *kao uhata ptica*. *riječ* s *takim nast.* kod badnjara.

ušāratī, *ušāram*, v. pf. *anfungen zu lügen (es bunt zu treiben)*, *mentiri coepi*. Rj. u-šarati, *početi šarati* 2, *dati se na šaranje* 2. v. impf. *prosti* šarati 2.

ušāti, *ušām*, v. impf. u riječima: *Slušaju*, ali ne *ušaju* (Gledaj: Čuje, al' ne *haje*. Posl. 290). *od kor.* od *koga je* uho (uš). *isp.* Korijeni 25.

ušatka, f. (u C. G.) *bijela vodena tica*, koliko vrabac, *eine Art Wasservogel, avis quaedam aquaticu*. Rj. *od kor.* od *koga je* i *ušāra*. *biće ta ptica uhata*. — *riječ* s *takim nast.* kod *krupatka*.

ušato, *njesto uho*, u pjesmi u kojoj se *pjera* kako govori Turčin: *Dilber Fato*, *zlato!* *izigji na vrato (na vrata)*, da ti *vidi ušato*, da ti *kupim mengjušto* (mengjuše). Herc. 225.

ušće, n. *die Mündung, ostia*. Rj. *upravo je coll.* od *usta*. *kao da voda ina usta ondje gdje utječe u drugu vodu ili u more*. *vidi* utok 1. — *Stigoše ih* na prvom konaku, *baš na ušću* kod vode Bosuta. Npj. 4, 207. *Pobegne niz Dunavu od ušća Mlarskoga*. Danica 5, 28. *Svu ovu zemlju oko zaliva zvali su Mlečići Boelie di Cattaro (ušće Kotorsko)*. Kov. 30. *Na ušću rijeke Kosalnice*. DRj. I, 58.

uščuliti se, *uščulim se*, v. r. pf. *uz-čuli se* *konj* na *koga*, *kad načuli na nj uši*. v. impf. *čuliti*. — *Pa doratu mamnu poletio*, *dobar se dorat na njegov uščulio*, on se ne da sebi prikučiti. HNpj. 4, 150.

uščupati, *uščupām*, v. pf. *uz-čupati* n. p. *erijet od ruže*. v. impf. *prosti* čupati. — *Ukinuti*, 2) *abreissen, avello, cf. uščupati*, *uzabrati*: *Ukinula cvijet od ru-*

žice. Rj. 776b (*a u Rj. nema uščupati na svojem njestu*). *isp.* ukršiti, uskršiti; *ustrgnuti*, *utrgnuti*.

ušće! *interj.* *vidi* uš! Rj. *vidi* i *ujdo*.

uščecriti se, *rīm se*, v. r. pf. *zu Zucker werden*, *mit Zucker überzogen werden*, *in saccharum abire, sacchuro obduci*. Rj. u-ščecriti se, *postati šećer*; *uščeceri se* *takogjer što god*, *kad se po njemu uhvati šećer*.

uščnjak, *uščnjka*, m. *kleine Laus, pediculus parvus*.

Rj. *mala uš*. *isp.* ušica.

uščprljiti, *tljīm*, v. pf. *in kümmerliche Lage kommen*, *in angustias incidō, cf. ukuburiti*. Rj. u-ščprljiti, *zapasti u ščprljju*. — *Uščutriti*, *kao zabunuti se*, cf. *uščprljiti*. Rj.⁸ *isp.* *uzvrdati se*. *vidi* i *uskuburiti*, *umacaditi*, *uvećaditi*. v. impf. *ščprljiti*.

uščtati, *uščtām* (ušččtām), v. pf. *hineinspazieren, intrare*: *U careve dvore ušetati*. Rj. u-šetati, *šetajući ući*. v. impf. *šetati*. — *Već*, *gospogjo*, *ušetaj u lagju*. Npj. 2, 640. *Užeze mu četiri svijeece*, *pa ušeta u šikli odaju*. Herc. 13.

1. **ušī**, *ušī* (ušjū), f. pl. — 1) *die Ohren, ures*, pl. od uho. Rj. — 2) *das Oehr, ansa, foramen*, n. p. u kotla, u čabra, u igle, u sjekire, u srpa. U našega *čabra grozdene uši* (Posl. 333). Rj. za 1) i 2) *vidi* primjere kod uho. dem. od 1) i 2) *ušice*. — 3) pl. od uš. Rj.

2. **ušī bāšī**, *vidi* urši burši. Rj. *vidi* i *ursena nedjelja*, i *syn.* *ondje*.

ušībāšīna nedjelja, f. (u Boei) t. j. *sebična*. Rj. *vidi* i *ursena nedjelja*, i *syn.* *ondje*.

ušīca, f. dem. od uš. Rj. *isp.* ušenjak. — *Ja!* *ušicu*, *ja!* *bušicu*. Nar. prip. DARj. 747a.

ušīce, f. pl. dem. od 1 ušī. Rj. *ušice* (*male uši*) u *čorjeku ili u životinje*; u *čabra*, u *igle*, u *sjekire*, i t. d. — *Keser s druge strane ima kao podugačke ušice*. Rj. 268b. *Nije mogla odmah da uvrze*, *nego promašula mimo ušice iglene*. Rj. 358b. *Obušica*, *obuška*, *igla bez ušica*. Rj. 436a. *Udario ga sjekirom ušimice*, t. j. *ušicama*. Rj. 795b. *Vidite me oćicama*, a *čujte me ušicama*, *darujte me ručicama*. Npj. 1, 140.

ušīkati, *ušīkām*, v. pf. Rj. u-šikati. v. impf. *šikati*, *šikam* 1. — 1) (po jugozap. kraj.) *dijete, einullen, infantem sopire*. Rj. *šikajući dijete uspavati*. — *Šikao je* *Kopčić alajbego*, *šikao je i usikao je*. Herc. 224. — II, *sa se, refleks.* ušīkati se. — 1) (u Bačk.) *hineinschleichen, irrepo*: *Kad se dika u dvore ušika*. Rj. *kao uvući se*. — 2) (u gornj. prim.) *einschlafen, obdormisco*: *Šan te ljubi*, i *govori: Ušikaj se*, *drago moje*. Rj. (*ušīkan*) *usnuti*, *zaspati*.

ušīmicē, *adv.* *udario ga sjekirom ušimice*, t. j. *ušicama*. Rj.

ušīpiliti, *lim*, v. pf. (u Hrv.) t. j. *brvna, cf. šipila*. Rj. u-šipiliti *drva*, *uglobiti ih*, *užlijebiti jedno u drugo*. v. impf. *šipiliti*.

ušīšikati, *kām*, v. pf. Rj. u-šīšikati. *vidi* ušīškati. v. impf. *isp.* šīškati. — 1) *ein wruhiges Pferd besänftigen, beruhigen, mitigo*. Rj. *ušīšikati konja* *nemirna*, *plaha*, *umiriti ga*. — 2) *überhaupt einen Zornigen besänftigen, lenio, mitigo*. Rj. *uopće ublažiti srdita*.

ušīškati, *škām*, v. pf. *vidi* ušīšikati. Rj. u-šīškati. v. impf. *šīškati*.

ušīši, *ušjīm*, v. pf. *hineinmāhen, insuo*. Rj. u-šiti. v. impf. *ušivati*. — *Meni je Petar pripovijedao*, *kako su mu Jakovljevi monci donosili pismu ušivena u sedlo*. Sovj. 47.

ušiv, *adj.* *koji je pun uši*. *vidi* ušljiv. — *Otresi ga se kako ušiva kožuha*. DPost. 92.

ušīvac, *ušīvca*, m. — 1) (u Dubr.) *eine Art Pflanze, herbae genus*. Rj. *nekaka biljka*. — 2) *vir pediculatus*. Stulli. *čorjek ušiv*. *vidi* ušljivac, vašljivac.

ušīvanje, n. *das Hineinmāhen, insutio*. Rj. *verbal.* od *ušivati*. *radaju kojom tko ušiva što (u što)*.

ušivati, *ušivām*, v. impf. *hineinmāhen, insuo*. Rj. u-šivati. v. impf. *prosti* šiti. v. pf. *ušiti*. — *Da zna*

ženska glava, što j' odoljan trava, svagda bi ga brala. u pas ušivala, uza se nosila. Npj. 1. 149.

ušivica, f. Stulli. ženu ušiva. vidi ušljivica, vašljivica.

ušivost, ušivosti, f. genus morbi, cum quis pediculis abundat, idque ex sanguinis corruptione. Stulli. bolest, kad je tko ušiv, i to od iskvarene krvi; Läusekrankheit.

uškopiti, uškopim, v. pf. vidi uštrojiti. Rj. u-škopiti. vidi i ustrojiti, utući 2, počistiti 2, podmetnuti 2, uvrnuti. v. impf. škopiti. — Ima uškopljenika, koje su ljudi uškopili; a ima uškopljenika, koji su sami sebe uškopili carstva radi nebeskoga. Mat. 19, 12. U sabor Gospodnji da ne ulazi ni utučen ni uškopljen. Mojs. V. 23, 1.

uškopljénik, uškopljénika, m. Rj. koji je uškopljen. vidi škopac. — 1) der Schöps, Hammel, verrez. Rj. uškopljen ovan. vidi i jalovac, pretukač, škulj, škuljeviti ovan. — 2) der Verschnittene, eunuchus. Rj. uškopljen čovjek. vidi i hadum, hadumac. — Ima uškopljénika, koje su ljudi uškopili. Mat. 19, 12. Neku ne govori uškopljénik: gle, ja sam suho drvo. Jer ovako veli Gospod za uškopljénike: koji drže zavjet moj . . . ime vječno daću svakome njih. Is. 56, 4.

uškrjak, uškrjljka, m. (u Slav.) parče od platna ili kože, das Tuschschnittel, segmentum panni. Rj. isp. ustrižak. — od kor. koji znači sjeći, malu biti. isp. oškrt, Škrnjo (isp. krnjo), škrunjetica. isp. Korijeni 238. Osn. 289.

ušljiv, adj. lausig (Läuse habend), pediculosus. Rj. koji je pun uši. vidi ušiv, vašljiv. — Čovjek se viva, kad ramenima kosi kao da je ušljiv. Rj. 59b.

ušljivac, ušljivca, m. der Lauskerl, homo pediculosus. Rj. ušljiv čovjek. vidi vašljivac, ušivac 2.

ušljivica, f. die Lausige, pediculosa. Rj. koji je ušljiva. vidi vašljivica, ušivica.

ušni, adj. ad aures spectans. ušna bolest. Stulli. što pripada uhu, ušimu.

ušnjáci, ušnjáká, m. pl. (u Srijemu) vidi oboci. Rj. nukit koji se nosi u ušima. osn. u ušni. vidi i brnjice 2, mengjuše, mingjuše. — Malabarke imaju osobite ušnjake, za to im narastu uši tako velike da im dođu do ramena. Priprava 39.

ušoriti, ušorim, v. pf. selo, reguliren, ordino. Rj. u-šoriti selo, u šor, u liniju, u red ga postaviti (zgrade mu), da budu šorovi, ulice prave. v. impf. šoriti. isp. šor.

ušta, f. n. p. on je neka ušta, ein Schimpfwort, homo nihili. Rj. vidi ušta, vušta. biće nekako oruđe zanatlijsko, pa se čeljadetu kaže za pogrdu, kao da je ništa-čovjek. vidi kod ušta. — tamna je uštra, koja glasi i ušta. Osnove 42.

uštap, m. Vollmond, plenilunium: kad će biti uštap? da ako bude kiše oko uštapu. Rj. pun mjesec. vidi užba. — To bijaše oko ponoći o uštapu, i nebo bijaše vedro. Npr. 179.

uštapiti se, uštapim se, v. r. pf. erstarren, obri-gesco: Lake mi se noge uštapíše. Rj. u-štapiti se, stati kao štap. drukčije se glugol ne nalazi. isp. udu-rečiti se, ukočiti se.

uštapnuti se, uštapnê se, v. r. pf. t. j. mjesec, abnehmen, decresco. Rj. uštapne se (mjesec), kad po uštapu ide na manjak. vidi ušnuti se. drukčije se ne nahodi.

uštaviti, vîm, v. pf. t. j. kožu, cf. učiniti 3. Rj. u-štaviti. vidi i ustrojiti 2. v. impf. štaviti.

ušteda, f. ono što se uštedi; die Ersparniss, das Ersparte. vidi prišteda. — Pa se vrati u sobu, da istresa svoje uštede, ne će li nakrpiti 191 dukat. Megj. 119.

uštedjeti, uštedim, v. pf. ersparen, compareo, cf. zaštedjeti. Rj. u-štedjeti. v. impf. uštegjivati. — sa se, pass.: Tim bi se kod nas moglo uštegjeti nekoliko vrsti. Rj. 1 XVIII.

uštegjivánje, n. das Ersparen, to compareo. Rj. verb. od uštegjivati. radnja kojom tko uštegjuje što. **uštegjivati**, uštegjujem, v. impf. ersparen, compareo. Rj. u-štegjivati. v. impf. prosti štediti. v. pf. uštedjeti.

uštinuti, uštínem, v. pf. kneipen, zwieken, vellico. Rj. u-šti(p)nuti. v. pf. prosti štipnuti. v. impf. štipati. — Dokle nagje guju žarovitu, uštínuce zlatnom štipavicom, utočiti u maštrafu jeda. Here. 8.

Uštípa, m.: Kralj Uštípa bijelu Petrovu, a sluga mu bijelu Pavlicu. Rj.

uštipak, uštipka, m. (österr. die Zwieckkrapsen), placentulae genus. cf. kolačić 2. Rj. vidi i prigavnica. dem. uštipčić. — Devet baba po ledu se plaza (t. j. uštípa). Rj. 505a Uštipcar, 1) koji mijesi i prodaje uštipke. 2) koji rado jede uštipke. Rj. 796a. Ko o čemu, baba o uštipcima. Posl. 151.

uštipčár, m. — 1) koji mijesi i prodaje uštipke. Rj. — 2) koji rado jede uštipke. Rj.

uštipčara, f. — 1) koja mijesi i prodaje uštipke. — 2) koja rado jede uštipke. Rj. — riječi s takim nast. kod badnjara.

uštipčić, m. dem. od uštipak. Rj.

uštirkatí, kám, v. pf. (u vojv.) stärken, anylo zabororo (linter), ef. zaskrobiti. Rj. u-štirkatí. vidi i zaskrobiti. v. impf. štirkatí.

uštreávanje, n. J. Bogdanović. verb. od uštreavati. radnja kojom n. p. liječnik uštreavu što u ranu.

uštreávati, uštreávám, v. impf. »nešto mi je (liječnik) u ovu ranu uštreávao, ja ne znam što je.« J. Bogdanović. u-štreavati, einspritzen. v. impf. prosti štreati, streati. v. pf. uštreati.

uštreati, eám, v. pf. kad malo dijete oči bole ili mu oči zakrmljaju, onda reku: »uštreaj mu malo varenike iz sise u oči.« J. Bogdanović. u-štreati. isp. uštrknuti. v. impf. uštreavati.

uštrknuti, kuém, v. pf. malo umusti, ein wenig melken, parum mulgeo. Rj. u-štrknuti. isp. uštreati; uštreavati.

uštrojiti, uštrojím, v. pf. cerscheiden, castro. Rj. u-štrojiti. vidi ustrojiti 1, i syn. ondje. v. impf. štrojiti. — Brav, 2) uštrojen vepar. Rj. 39a.

uštva, f. (u Srijemu) vidi ušta. Rj. vidi i vušta. — Trašiti, uštrom tanjiti kožu na kraju. Rj. 770a. po ovom uštva će biti nekakvo zanatlijsko oruđe, pa se čeljadetu kaže za pogrdu, kao da je ništa-čovjek.

ušuknutriti, trím, v. pf. kao zabuniti se, cf. ušep-rljiti. Rj. 3 u-šuknutriti. isp. i syn. kod zabuniti se. drukčije se ne nalazi.

ušur,* m. Rj. — 1) vidi ujam. Rj. — 2) uzeo Bog od njega ušur, hat gleichsam die Mühlebáhr von ihm genommen, ihn gezeichnet (durch Verabreichung eines Gliedes). Rj. nakazio ga Bog (ne darši mu li uzevši mu koji ud, n. p. oko).

ušútjeti, ušútím, v. pf. Rj. u-šútjeti. vidi uéntjeti, i syn. ondje. v. impf. šútjeti. — 1) verstummen, conticesco. Rj. vidi ušútjeti se. — 2) sa se, refleks. ušútjeti se, verstummen, conticesco. Rj. vidi ušútjeti. — Ušútio se kao malo dijete, kad se posere. Posl. 339. Ušútio se kao miš u mučnjaku. 339.

uštabati, bâm, v. pf. einstampfen, concuico, inculo. Rj. u-tabati. kao ugaziti 2. isp. i utrti 2. dem. utap-ati. v. impf. tabati.

uštaboriti, rím, v. pf. Rj. u-taboriti. v. impf. tabo-riti. — 1) vidi ulogoriti. Rj. utaboriti n. p. vojsku. — 2) sa se, refleks. uštaboriti se, vidi ulogoriti se. Rj.

utaći se, utaknem se, v. r. pf. u-taći se. vidi utaknuti se kao umijesati se. v. pf. prosti taći (taknuti). — »Sad kazuj šta imam na grudima.« Dečko odgovori: »Imaš sunce.« A Turčin se odmah utakne: »Valaj i bila, baš sam to htio da izreknem.« Npr. 257. Pa će doći još i druge sluge, njegovi drugari, kojima se u posao utakao, i reći će mu: sebi ruke djevere! Rat 6.

1. utajati, utajim, v. pf. Rj. u-tajati. v. *impf.* utajati (tajim), tajiti (tajim). — **1. 1)** *vidi* zatajati. Rj. — **2)** *beschwichigen, zum Schwärigen bringen, comprimio*: Pa utaja tridest devojaka, da ni jedna nije govorila. Rj. *vidi* učukati, umučkati. — **11.** *sa se, refleks.* utajati se. — **1)** *sich verbergen, abscondor*, n. p. zec. Rj. — Lisica otiđe pa se umrtvi na putu... Lisica koju se bila utajala, digne se polako pak izvuče sva tri sirca iz torbe. Npr. 178. — **2)** *unterbrochen werden, einigē Zeit unthören, intermitto, intermitter*. Rj. kao prestati za neko vrijeme.

2. utajati se, utajim se, v. r. pf. *vidi* upašiti se. Rj. u-tajati se (*drukčije se ne nalazi*). *vidi* i usmrdjeti, i *syn.* ondje.

utak, utka, m. *vidi* potka, pontka, poučica (*u tkanju*). *za postanje isp.* utkati. — Kastelani imaju mnogo riječi koje ne idu u čisti Srpski jezik, n. p. potku zovu *utak* (ali znadu i što je potka), razboj, krosna. Rj. 265b.

utakmicē, gegeneinander, alterum pro altero: daje vođe za žito *utakmicē*, t. j. mijenja jedno za drugo. Rj. u-takmicē. — **Značenje** (korijenu) *podudarati se, slagati se*: tak, tako (par), takati se; taki (odmah); *utakmicē*. Korijeni 82. *isp.* i istakmiti; takmen.

utakuuti se, utaknem se, vidi utaći se

utal (ūtao), ūta, adj.: U koga je glava utla, zaludu mu je bareta dupla. DPosl. 140 (*oru Dubrovačku postovicu narodi Dančić i u Radu 12, 203*). *utao*, šupalj, probušn, u Mikalje i u Stulića utli. XVIII. govori se u Hrv.

utaložiti, žim, v. pf. u-taložiti. *isp.* talog. — **1)** *vidi* stišati, utišati 2. — Nu de utaloži djecu da ne larmaju. J. Bogdanović. — **2)** *sa se, refleks. sich legen (rom Aufstand, Sturm). remitto, componor*. Rj. u-taloži se n. p. rikor, buna. *vidi* utišati 1, stišati se, utoliti. *glagol se drukčije ne nahodi*.

utamān, zwecklos. Znači što u Vuka *utoma*. »Ma šta utaman govoriš. Utaman ti sav posao. J. Bogdanović. u-taman. *isp.* taman. *vidi* badava 2, i *syn.* ovdje.

utamāniti, utamānim, v. pf. *vertilgen, tollō, perdo, cf. zatamaniti*. Rj. u-tamaniti što, kao zatrti. v. *impf.* utamanjivati.

utamanjivānje, n. die Vertilgung, deletio. Rj. *verbal.* od utamanjivati. radnja kojom tko utamanjuje što.

utamanjivati, utamanjijēm, v. impf. *vertilgen, tollō, perdo*. Rj. u-tamanjivati što, kao zatirati. v. *impf.* prosti tamaniti. v. *pf.* utamaniti.

utanjiti, ūtanjim, v. pf. — **1)** *neprelazno. dimu werden, extenuor, imminuor*, n. p. utanjila voda, t. j. gotovo presušila. Rj. u-tanjiti, postati tanko, tanje. — **2)** *prelazno: utanjiti što, učiniti da bude tanko, tanje*. — Utanji, Bože, ali ne prekini. Posl. 337. v. *impf.* tanjiti.

utapānje, n. *verb.* od utapati. radnja kojom tko utapa n. p. konoplje.

utapati, ūtapām, v. impf. »evo utapan konoplje« reče gdjejoja žena. J. Bogdanović. u-tapati. v. *impf.* prosti topiti. v. *pf.* utopiti.

utapkatī, kām, v. pf. *stampfen, conculco*. Rj. u-tapkatī, upravo je dem. od utabati, kao što je tapkati dem. od tabati.

utažiti, ūtažim, v. pf. *pacare, placare, sedare, tranquillare*. Stulli. u-tažiti što. *vidi* umiriti, ublažiti, utješiti, utišati 2. *isp.* ušikati, utiškati. v. *impf.* tažiti. — I mao daždie velik vjetar utaži. DPosl. 29. *sa se, pass.*: Milosnoga Boga zamolimo... da bi s' sinje more umirilo, a Božija utažila pravda. HNpj. 1, 117.

utečište, n. (u C. G.) *der Zufluchtsort, refugium, cf. utošiste*: Jer ovamo t' utečišta nema. Rj. mjesto kuda može tko uteći. *vidi* i utok 2, pribježište. — riječi s takim ust. kod danište.

uteći, utdēm, v. pf. (utekoh, ūteče, ūtekao, utdēla). Rj. u-teći. v. *impf.* utjecati i uticati. — **1)** *entlaufen, evado*. Rj. *vidi* uteknuti, ubjeći, upreati. — Žena se nekako ukrade i uteče u selo kući srojoj. Npr. 1. *Utekla mi babina kobila, pa ne znam gde je*. 23. Ali mi uteći ne češ. 149. Zagrepsti (n. p. u svijet, t. j. uteći). Posl. 82. Nokat u ledinu (uteče, ili bježi!), 226. Uzeo sugreb. (Ili:) Uzeo utrenik. (Utekao). 330. Čistae kolovogja! (Bježi! uteče!). 348. Ne uteče oka za sje-doka, ni da kaže, kako pogובה. Npj. 1, 158. Ne uteče druga nikakroga, ni da kaže, kako s' poginuli. 3, 71. A Nukici oči utekoše, te pogleda na Turšku Udbinu. 3, 234. Što Turaka od sablje uteče, na Drinu ih vođu načeraše. 4, 258. Ta ne bježe da Turcim' uteku, veće mame Turke na pješake. 4, 270. Da nijesmo utekli od njihore osrete. Danica 2, 141. Da isprošena gjevjoja uteče za drugog momka. Nov. Srb. 1817, 509. Od lica tvojega kuda bih utekao? Ps. 139, 7. Ti ne češ uteći iz njegove ruke. Jer. 34, 3. *sa se, pass.*: Od sugjenja se ne može uteći. Posl. 236. — **2)** *einen im Laufe hinter sich lassen, cursu supero*. Rj. *isp.* natrčati 3 (nad-trčati). — Obdulja, ono što se da onome, koji uteče na trku. Rj. 427b. Broj cekine, džaba ti divojka, ako uteče dorat na obdulji. HNpj. 4, 146. — **11.** *sa se, refleks.* uteći se. — **1)** *sich hercourthun, existo*. Rj. — Al' Srbini ne dadoše Luki, već s' uteče jedan pred drugoga, da Srbima Luko ne pogine, Srbina je žao poglavara; uteče se Bakal Milosave... »Ja ću za te na mejdan izići.« Npj. 4, 267. — **2)** *kome, vidi* zateći se. Rj. kao obreći se, zadržati se. — **3)** *uteći se kome u riječ*: »Bako, znaš li šta je? Ja znam da si i ti rada da se oprostiš te napasti.« A baba mu se uteče u reč: »O moj sinko, kako ne bih!« Npr. 45. »I ti li si moja sreća, Bog te ubio! Ko tebe meni dade?« A ona se odmah uteče: »Mene je Usud tebi dao.« 73. A čoban ne dade čoek da odgovara, nego se sam uteče i reče: »Ako sam ja vlab...« 165.

ūtega, f. ono čim se uteže — **1)** n. p. kilav čovjek, *das Bruchband, fascia hernialis*. Rj. *vidi* potpasac. — **2)** *die Schürbrust, thorax linteus*. Rj. ono čim žene utežu sebi tijelo (da budu tanje).

utēgnuti, ūtēgnēm, v. pf. *stark anziehen, stringo*. Rj. u-tegnuti. kao prost *glagol ne dolazi. isp.* tēgnuti. v. *impf.* utezati. — Donesi mi jednu krpju platna, utegni me, sele, od bedara do vitih rebara, da se moje kosti ne razminu... A seja je douosila platno, utegoše bolovu Dojčina od bedara do vitih rebara. Npj. 2, 465. Pa na jatak pobru povalio i utegnu rane po njenjaku. HNpj. 4, 63.

utēknuti, utdēm, v. pf. u-teknuti, u pjesmi mjesto uteći. v. *impf.* utjecati i uticati. — Pogubiše tri stotin' Turaka, živa oka uteknulo nije, tek uteče Frčić Ibrahim. Npj. 3, 341. Al' kako će, brate, uteknuti crna vrana sivome sokolu. 5, 340.

utemēljitelj, m. *conditor*. Stulli. koji utemelji što. *vidi* utemeljnik.

utemēljiti, utemēljim, v. pf. Rj. u-temeljiti. v. *impf.* temeljiti. — **1)** *gründen, fundō*. Rj. utemeljiti što, kao postaviti mu temelj. — **2)** *sa se, refleks.* utemēljiti se, sich etabliren, niederlassen, consido. Rj. kao useliti se, okučiti se. otvoriti trgovinu, posao.

utemēljnika f. *quae fundat*. Stulli. koja utemelji što. **utemēljnik, utemēljnika, m.** *isp.* utemeljitelj. Stulli. koji utemelji što.

ūtež, m. *utēzalo, n. contrapeso negli orologi; horarii momentum (h. e. pondus motum efficiens, ac dirigens)*. Stulli. ono teško na uri što čini te ura ide (i na razi); *das Gewicht an der Uhr (und an der Waage)*. za postanje *isp.* utezati.

utēzānje, n. *das Anziehen, strictio*. Rj. *verb.* od utezati. radnja kojom tko uteže što.

utēzati, ūtežēm, v. impf. *anziehen, adduco, stringo*. Rj. u-tezati. v. *pf.* utegnuti. — Tu ranjena knjaza

nahodiše, i kod njega dvanaest medika, te mu grdne rane utezahu. Npj. 5, 438.

utežati, utežam, v. pf. u-težati, teško postati. *vidi utežati*. isp. do-težati. kao prost glagol ne dolazi. — U dugu putu i slama uteže. DPost. 139 (uteže dija-
lektički mjesto uteža. isp. Obl. 108). Zločestoj ovcu vuna uteže, a zločestu pastiru štap i bisaci. 158.

-uti, -ujem, dolazi samo kao glagol složen iz-uti. ob-uti, na-z-uti (s umetnutim z). v. impf. -uvati, -uвам: iz-ivati, ob-ivati, na-z-ivati.

üticāj, m. *vidi utjecaj*. za nast. isp. dogagjaj. *djelo kojim tko ili što (moću svojom) utiče, utječe na koga ili na što*, prema Njemačkom: Einfluss. — Vrlo se mnogo govori o školi i o njenom blagodetnom uticaju na društvo. Zlos. XIII. Sin jednoga čovjeka od uticaja. 26. Ipak je ona (najveća škola) od pretežnoga uticaju na sve niže stupnje školovanja. 40. Njemački je uticaj vrlo veliki i vrlo opasan. 75. Nahodeći se i same (škole) pod uticajem svih neprilika koje pomenuli, možda i potiru uticaj jedna drugoj. 147. isp. utjecati 4, i zu takre po Njemačkom načinjene riječi isp. odnos.

üticānje, n. *vidi utjecanje*. Rj. — Stani Marko, uticānja nejma! HNpj. 3, 292 (ne možeš uteći).

üticati, üticiēm. Rj. u-ticati. v. pf. uteći. — 1) *vidi utjecati*. Rj. mjesto je (t) govori se i: uticati. Korijeni 82. — 2) üticati se, *vidi utjecati se*. Rj.

ütiglati, glām, v. pf. »jesi li mi utiglala košulju? J. Bogdanović. u-tiglati. v. impf. tiglati. *vidi uglčati*.

ütija,* f. dus Bugeleisen, ferramentum luevigatorium. Rj. *vidi tigla* 2.

ütijānje, n. verb. od utijati. radnja kojom tko utija n. p. košulje.

ütijati, jām, v. impf. Stulli. utijom gladiti n. p. košulje. *vidi tiglati*. v. pf. utleisati, utiglati, uglčati.

ütina, f. *vidi sova*: Trepavice od utine krila. Rj. i sym. ondje.

ütirānje, n. Rj. verb. od utirati. — 1) radnja kojom tko utire što (das Abwischen, abstersio. Rj.). — 2) radnja kojom n. p. govora utiru što (das Abweiden, depastio.).

ütirati, ütirēm, v. impf. Rj. u-tirati. v. impf. prosti trti. v. pf. utrti. — 1) abwischen, abstergeo. Rj. *vidi ubrisivati*. — A juglukom suze utirući. Npj. 1, 441. Ko jako nos utire, izgoni krv. Prič. 30, 33. Poliviš njom (vodom) trepuju tri puta stane je utirati. DP. 340. — b) sa se, refls.: Ja ga ljubim, a on se utire. Posl. 107. Ružom bi se utirala, da b' rumena bila. Npj. 1, 427. — 2) abrciden, depascor. Rj. — E nagone njega Crnogorci, pa sam sebe kida desnu ruku, i da svoje utire koljeno. Npj. 5, 26. Hasan aga, ne gaz' vinograda! ni utiri zemlju oko loza. Herc. 215. za značenje isp. trti 4, utrti 2. Njemačko i Latinsko tumačenje biće krivo.

utirišiti,* utiršim, v. pf. *vidi nakititi* (scherzhaft): utirišila ga žena. Rj. u-tirišiti, reče se u šali mjesto nakititi. drukčije se ne nalazi.

ütisak, ütiska, m. što se kome slušajući ili gledajući kao utisne u srce ili dušu; der Eindruck, impressio, animi motus. — Tvoji su utisci onaki, kakvi obično sretaju mladoga putnika. Zlos. 81.

utiskivānje, n. das Hineindrücken, impressio. Rj. verbal. od utiskivati. radnja kojom tko utiskuje što (u što).

utiskivati, utiskujēm, v. impf. hineindrücken, premo in—. Rj. u-tiskivati što n. p. kome u ruku. v. impf. prosti tiskati. v. pf. utisnuti.

ütisnuti, snēm, v. pf. hineindrücken, inprimo. Rj. u-tisnuti. *vidi urinuti*. v. pf. je i prosti tisnuti. v. impf. utiskivati. — Po tom joj (vjerenic vjerenici) u ruke utisne ećkin, a na prst natakne prsten. Kov. 45. zu ovaj primjer isp. uklopiti.

ütisućiti se, čim se, v. r. pf. in infinitum multi-

plicari, augeri. Stulli. u-tisućiti se, na tisuće se umnožiti. *vidi uliljaditi se*.

utišati, utišām, v. pf. Rj. v. impf. utišavati. — 1) a) still werden (z. B. vom Winde), conticesco. Rj. neprelazno; n. p. četar utiša, kad prestane duhati. *vidi utoliti*. tranquillari, bivši utišalo. Stulli. ali drugoga primjera nema za to, nego — b) u tom značenju glagol je reflektiv. u-tišati se, kao postati tiho: Čar kako legne u postelju, on se zanese i kao mrtav utiša se. Npr. 59. Tako se utiša buna. Miloš 63. Tako posle Miloševa dokazivanja narod se utiša. 91. I vikahu na nj žestoko... Tada se utiša duh njihov prema njemu kad tako govori. Sud. 8. 3. Čar gnjevan usta... gnjev carev utiša se. Jestir. 7, 10. *vidi stišati se*, stijati se. — 2) stillen, sedo. Rj. prelazno utišati što. učiniti da bude tiho: Rj. tako ga jedva utišaju. Npr. 54. Pošto mu vrijeme žalost malo utiša. Posl. 63. Dogju u Požarevac i utišaju buni. Miloš 47. Nemoj se žestiti!... Utišaj gnjev, i ostavi jarost. Ps. 37, 8. *vidi stišati*.

utišavānje, n. verbal. od utišavati. radnja kojom tko utišava koga.

utišavati, utišāvām, v. impf. koga, činiti da se utiša. v. pf. utišati (i se). v. impf. prosti isp. tišiti. tiškati, tješiti 1. — Narod se pobuni... Miloš stane narod utišavati, govoreći, da... Miloš 91. Koji utišavaš huku morską, huku valova njihovijeh i buni po narodima! Ps. 65, 7. Odgovor blag utišava gnjev. Prič. 15, 1. Ko je spor na gnjev, utišava sraganu. 15, 18. Posnu pučinu tiho preploviti udostoj me, Hriste, utišavajući talase misli moje. DP. 108.

ütiti, ütijēm, v. pf. fett werden, pinguesco, cf. opretljati. Rj. u-titi. *vidi i utoviti se*, odebljati, udebljati. v. impf. titi. Da je (kozu) ostavi do jeseni, dok utije. Posl. 53. Ali se Izrailj ngoji, pa se stade ritati; utio si, udebljao i zasadio. Mojs. V. 32, 15. Prah će njihov utiti od pretiline. Is. 34, 7.

ütjecāj, m. *vidi uticaj*.

ütjecānje, n. Rj. *vidi uticanje*. verb. od I. utjecati, II. utjecati se. — I. 1) radnja kojom n. p. voda utječe u more (das Ergiessen eines Flusses in einen andern, influxus. Rj.). — 2) radnja kojom tko utječe kome (das Entlaufen, effugium. Rj.). — 3) radnja kojom tko utječe na trku (das Besiegen im Laufe, victoria cursus. Rj.). — 4) radnja kojom tko ili što utječe na koga ili na što; das Einfluss-Haben. — II. radnja kojom se tko utječe pred koga (das Vornehmen, Vorhaben, propositum. Rj.).

ütjecati, ütjecēm, v. impf. Rj. u-tjecati. *vidi uticati*. v. impf. prosti teći. v. pf. uteći (i uteknuti). — I. 1) sich ergiessen, influo. Rj. Drina utječe u Savu. Danica 2, 34. — 2) entlaufen, effugio. Rj. — Gdje zub boli, tu jezik utječe. DPost. 23. Ta ako ću jedna liježati, Gruji nisu konji utjecali, a kamo li jedna ženska glava! Npj. 3, 42. Kad ne kazah za te hitre noge, kojeno su konjma utjecale... ja ne kazah za lažljive oči. 3, 357. Odijeli Mojsije tri grada, da bi utjecao u njih krvnik koji ubije bližnjega svojega nehotice. Mojs. V. 4, 42. — 3) hinter sich lassen, praecurro. Rj. utjecati na trku. isp. uteći 12. — 4) utječe tko ili što na koga ili na što (moću svojom), prema Njem. Einfluss haben. isp. utjecaj, uticaj. — Dubrovnik je znatno uticao kako na društveni život tako i na politički život našega naroda. Zlos. 112. Svaki od ovih agenata utiče više ili manje na mišljenje Sarajevaca. 146. isp. Zeta je mnogo mogla na Srpskom dvoru. DM. 101. Ona je promjena silno udarila u narod. Npj. 1, XXXVII. Dubrovačko pravo, koje se razvilo pod vlašću gradskoga naroda. DM. 263. — II. sa se, refls. sich hervorthun, existo, cf. zatjecati se. Rj. — Al' Srbini ne dadoše Luki, već s' utječe jedan pred drugoga, da Srbina Luko ne pogine. Npj. 4, 267.

utjeha, *f. der Trost, solatium. cf. něcha.* Rj. *vidi* razgovor 2. u-tjeha (za postanje *isp. utješiti*). — Mačela zla něcha. Posl. 176. *Utjeha* je ne mala druga imat' u trudu. DPost. 148. Ne će im se dati hljeha n žalosti da se potješe za mrtvijem, niti će ih napojiti iz čaše radi utjeha za ocem ili za materom. Jer. 16, 7.

utjerati, *rām, v. pf.* Rj. u-tjerati. *v. impf.* utjerivati. — 1) n. p. ovce u tor, *hineintreiben, intro cogere, cf. satjerati* 1. Rj. *vidi* i stjerati 2, ugnati 1. — *Utjerati koga u laž.* Rj. 320b. Nude se kao Grci u arište. (... Grke počerali u arište, pa su na vratima sve nudili jedan drugoga da prvi ugje unutra, dok ih nije pandur batinom učerao). Posl. 227. — 2) n. p. klin u kaku jamu, *hineinschlagen, udijo.* Rj. *isp.* ukucati. — 3) *utjerati što, t. j. otjerati. vidi* ugnati 2. — Tako stric i sinovae učeraju rolu i dva brava. Npr. 167.

utjerivānje, *n. verbal. od utjerivati.* Rj.

utjerivati, *utjerujēm, v. impf.* Rj. u-tjerivati. *vidi* ugoniti, satjerivati 1. *v. impf.* prosti tjerati. *v. pf.* utjerati. — Pa ih tuče pletenom kaudžijom, učeriva u košulju meso. Npj. 4, 51.

utješāvānje, *n. das Trösten, consolatio.* Rj. *verb. od utješavati. radnju kojom tko utješava koga.*

utješavati, *utješāvām, v. impf.* Rj. u-tješavati. *v. impf.* prosti tješiti. *v. pf.* utješiti. — 1) *dijete, beschwichtigen, lenio.* Rj. *vidi* i tiškati. — 2) *trösten, consolor.* Rj. *utješavati koga, darati mu utjehu.* — *Strakoga ras kao otac djecu svoju molismo i utješavamo.* Sol. I. 2, 12. Tako *utješavajte* jedan drugoga ovijem riječima. 4, 18. *sa se, refleks.:* Nego se *utješavajte* svaki dan, dokle se danas govori. Jevr. 3, 13.

Utješēn, *m. ime muško.* Rj. — *takva imenu kod Umiljen.*

utješitelj, *m. koji tješī. vidi* tješitelj, tješilac; *der Tröster, consolator. riječi s takim nast. kod* boditelj. — Zadržao sam 49 riječi Slavenskih: gonitelj... tješitelj, utješitelj. Nov. Zav. V. Ja ću umoliti oca i daće vam drugoga *utješitelja* da bude s vama na vijek. Jov. 14, 16. Oči moje liju suze, jer je daleko od mene *utješitelj*, koji bi ukrijepio dušu moju. Plač. 1, 16. Blagodat *utješitelja duha.* DP. 274. Krasna molitva *utješitelju.* 282.

utješiteljēv, *adj. što pripada utješitelju.* — *Vidjelo utješiteljēvo* prosvijetlilo je svijet. DP. 284.

utješiti, *šim, v. pf.* Rj. u-tješiti. *v. impf.* utješavati. — 1) n. p. dijete, *beschwichtigen (ein Kind), tranquillo.* Rj. — *Dijete* naval i plačem na oca... Otac da bi *utješio* dijete, zovne derviša i zamoli ga da mu da komadić kolača. Posl. 351. *sa se, refleks.:* Da se željno izgrlimo, i od plača učesimo. Npj. 1, 93. — 2) *a) trösten, consolor:* Pa *utješī* našu staru majku. Rj. — *Ou će ti utješiti dušu* i biće potpora starosti tvojoj. Rut 4, 15. *su se, pass.:* Ou se ne dađijaše *utješiti.* Mojs. 1, 37, 35. — *b) su se, refleks.:* Nikako se *nijesu mogli utješiti* i za najviše njegova žena, jer su se preunogo pazili. Npr. 251. Da se s vama *utješim* vjerom opštom. Rim. 1, 12. Isak se *utješī* za materom svojom. Mojs. 1, 24, 67. Umrije žena Judina. I kad se Juda *utješī*, pogje u Tamnu. 38, 12. *Utješite* se za zlo koje ću pustiti na Jerusolim. Jezek. 14, 22. — 3) (u Boci) *svijeću, t. j. ugastiti je, cf. utješiti.* Rj. 428a.

utkati, *učēm (utkām), v. pf. einweben, intexo.* Rj. u-tkati, *utkām i utkēm, ū(t)čēm (= učēm).* *v. impf.* utkivati.

utkivānje, *n. verbal. od utkivati.* Rj.

utkivati, *utkivām, v. impf. einweben, intexo.* Rj. u-tkivati. *v. impf.* tkati. *v. pf.* utkati.

utlēsati, *utlēsēm, v. pf. ausbugeln, laevigo.* Rj. *utijom* ugładiti. *vidi* uglačati, utglati. *v. impf.* utijati, tiglati.

utli, *vidi* prošupljen. Stulli. *adj. odregjeni prema neodregjenome* utao, koje *vidi.*

utlina, *f. vidi* šupljotina. Stulli. *gorori se u* Hrv. oko Karlova i od št kavaca, osobina onoga što je utlo.

utočēšte, *n. (u Dubr.) vidi* utecište. Rj. *vidi* i pribježište, utok 2. — Ti će vam gradovi biti *utočište od osvetnika.* Mojs. IV. 35, 12. Bog je *utočište ubogome, utocište u nevolji.* Ps. 9, 9. Jer si bio *utočište od poplave, zaklon od žere.* Is. 25, 4.

utōčēti, *utōčīm, v. pf. einschenken, infundo.* Rj. u-točiti. *v. impf.* prosti točiti. — *Utočilu po kondira* jedu, ono drugo vinom dotočila. Rj. 250a. *Utočio bi ti i krvi ispod grla.* (Tako je dobar i podašan, ili, tako ima koga rado). Posl. 337. *Utočila u kondijer vina*, jedan vina, drugi vode hladue, pa iznosi na drum pred junaka. Npj. 1, 416.

utok, *m. Rj. u-tok. za postanje isp. uteci,* utjecati. — 1) *die Mündung, ostia:* na utoku Save u Dunaovo. Rj. *vidi* ušće. *gdje rodu utječe u drugu rodu ili u more.* — *Žabljak, grad u Zeti više utoka Morave u Skudarsko blato.* Rj. 154a. Skradin, u Dalmaciji blizu utoka rijeke Krke u more mala varošica. Rj. 688a. *Nu utoku velikoga i maloga Timoka* imaju zidine, koje se zovu Zajačar. Danica 2, 51. Vijećala gospoda banovi na utoku mora *debeloga:* »Kome ćemo dati banovinu?« Herc. 109. — 2) (u C. G.) *Zuflucht, refugium, cf. utecište:* ovgje mu je utok. Rj. *vidi* i utocište, pribježište.

utoka, *f. das Entlaufen, effugium:* ja ću imat' konja od utoke braću od osvete, ja ću imat' sablju od posjeke. Rj. u-toka, *djelo kojim tko uteče, ubježi.*

utōliti, *utōlīm, v. pf. still werden, conticesco:* utolio vjetar; *utoli!* (rekne se djetetu, kad skače i viče po sobi). Rj. u-toliti. *vidi* stijati se, stišati se, utišati se. *isp. smaniškati, 2) n. p. bol, vidi utoliti, uminiti.* Rj. 694a. *za v. impf. prosti isp. toliti.* — O da me hoćeš u grobu sakriti i sklouti me, dokle ne *utoli gnjev tvoj.* Jov. 14, 13. Gnjeveći se ne grijšite; razmislite u sreima svojim na posteljama svojim, i *utolite.* Ps. 4, 4. *Uzmite me i bacite me u more, i more će vam utoliti.* Jona 1, 11.

utomā (utomah?), *u. p. ići, govoriti što, t. j. nasumce, ne znajući kuda i za što, zuecklos, incussum.* Rj. *vidi* i sumice, utaman. — *tā, tāj... netom; u-tomā* (na sumce). Korijeni 81.

utōnuti, *utōnēm, v. pf. ersaufen, ertrinken, mergi.* u-tonuti. *isp.* utopiti se. *v. impf.* tonuti. — Ko se za vježala rodio, ne će *utonuti.* Posl. 153. *Mnogo puta* najbolji plivač *utone.* 181. Ti (Gospode!) dunu vjetrom svojim, i more ih (Misirce) pokri, i *utonuše kao oloro u dubokoj vodi.* Mojs. 11, 15, 10.

utōpac, *ūtōpca, utopak, ūtopka, m. (u C. G.) na kašiluku* ono u što udara kremen, osobito u Arnautskih ili Turskih pušaka. Rj. — *Značenje* (korijenu) udarati *utopak, utopac.* lupanje: topot, topotati. Korijeni 85.

utōpalac, *ūtōpaoca, m. koji se topi, tone ili koji se utopio. vidi* utopnik, utopljenik. — *Utopalac* za nag se mač hita. DPost. 148.

utōpiti, *ūtōpīm, v. pf. u-topiti.* — 1) *koga:* Gjak *vidi* da će ga (*divljana*) već moći u rodu *utopiti.* Npr. 150. Hajde s ovijem kovežićem te ga *utopi u rijeku kaku.* 231. Druga veli: »Da ga *utopimo*«... »Nit' sam riba, da me *utopite.*« Npj. 1, 398. — 2) *sa se, refleks. utōpiti se, ertrinken, mergi.* Rj. *isp. utonuti. v. impf. prosti topriti se.* — Pa se globa pluća i kad se (čovjek) ubio, ili se *utopio u rodu.* Rj. 89a. Sudeći, da se (našljednik carski) *notnjo sam nehotice utopio.* Npr. 251. Ode bez svijeće (n. p. kad se ko *utopi*). Posl. 232.

utōpliti, *ūtōplīm, v. pf. u-topliti što, učiniti da bude toplo. v. impf. utopljavati.* — 1) *Utoplio* je glavu. DPost. 148. — 2) *sa se, refleks.:* Steraću mu

kopriv jastuk, da se naspava, a pokriti trnov jorgan, da se utopli. Herc. 238. Ako me nijesu blagosiljala bedra njegova (siromahova), što se ruvom orača mojih utoplio, neka mi ispadne rame iz pleća. Jov 31, 20.

utopljavanje, n. verb. od utopljavati. radnju kojom tko utopljava što.

utopljavati, utopljavâm, v. *impf.* u-topljavati što, činiti da bude toplo. v. *impf.* prosti topliti. v. *pf.* utoplititi. — sa se, *refleks.*: Ta eto se gospoda zavija i utopljava kao božitnje testo. Zlos. 293.

utopljenik, utopljenika, **utopnik** (u Rismn), m. der Ertrunkene, mersus: Uhvatio kao utopljenik (Posl. 338), koji se topi, tone ili koji se utopio. vidi i utopalac. — Ode kao i utopljenik (na dno). Posl. 232.

utopnica, f. koja se topi, tone ili koja se utopila: Ol' me baci u vodu Dunavu. Volim biti vodi utopnica nego Turska poturica. HNpj. 1, 195.

utor, m. (u Boci) u duga ono gdje se dno umeće, cf. utore 2. Rj. u-tor (*isp.* utrti). — Značenje trti prelazi u rezati, žlijebiti, uglaviti, utvrditi: utor, utore, utorni, utornjak, torna. Korijeni 87 (utorni?).

utorak, utorka (utorak, ütörka), m. vidi utorni 1. Rj.

utor, f. pl. — 1) die Kämme, das Vorspringende der Fassungsbauern ausserhalb des Bodens, quod procurrit de tabulis extra fundum. Rj. ono što se u buretu vidi od duga izvan dna. — 2) u duga ono gdje se dno umeće. — Utor, cf. utore. Rj. 792b (u u Rj. nema na svom mjestu utore u ovom značenju), za postanje *isp.* utor.

ütörni, *adj.* — 1) (u C. G.) n. p. utorna puška, koja je jaka u kurjuku, a u šali reče se i ženi kad je temeljna, grundfest, kernfest, firmus, robustus. Rj. *isp.* utorni 2, od značenja kojega moglo je ovo postati. — 2) što pripada utorku, utorniku; dienstätig, Dienstag-, diei Martis. — Utorna zima zla zima. (Kad je božić u utorku, reku u Krivošijama da je i zima zla). Posl. 334. vidi utorniču.

ütörniču, *adj.* diei martis. Stulli. što pripada utorniku. vidi utorni 2. *isp.* srijedni.

ütörnik, m. — 1) der Dienstag, dies Martis, cf. utorak. Rj. od osnove koja je u **вѢТОРНИЙ**, drugi (*isp.* Vladika Petar Crnogorski vtori. Npj. 5, 530. iz Kuskoja): drugi dan po nedjelji. — Završuje poklade, utorku noći pepeljave srijede. Rj. 168b. Utorna zima zla zima. (Kad je božić u utornik, reku u Krivošijama da je zima zla). Posl. 337. Dok utornik na zdravlje svanuo, Srbima je sreća priskočila. Npj. 5, 362. — 2) (scherzhaft) der Kolbenprügel, vidi kijača. Rj. u šali.

ütornjak, m. t. j. obruč, der Reif an den utore, orbis dollii extra fundum. Rj. obruč nu utorama.

ütoskalo (ütöskalo), m. (u Srijemu) vidi uljez. Rj. i *syn.* ondje. čovjek koji ugje ženi u kuću.

ütöviti, ütövim, v. *pf.* Rj. u-toviti. v. *impf.* prosti toviti. — 1) fett machen, wohl füttern, pasco, cf. ugojiti. Rj. ütöviti što, nēniti da utije. — 2) sa se, *refleks.* ütöviti se. vidi utiti. Rj. i *syn.* ondje.

ütrapiti, pim, v. *pf.* eingraben, infodio, defodio. Rj. n-trapiti n. p. vinograd. v. *impf.* trapiti 1.

utrčati, čm, v. *pf.* Rj. u-trčati. v. *impf.* utrčavati. — 1) hineinlaufen, curro in—. Rj. — A deca onda kroz pendžer: »Evo nas majko!« pa utrče unutra. Npr. 138. Čuvadari jedanak skoče i u kužinu utrče te je (gjevojknu) uhvate. 259. Ona misli, niko je ne vidi, al' je gleda mila zaovica, pa utrču u bijele dvore. Herc. 147. — 2) su se, *refleks.* utrčati se, sich unberufen in etwas mengen, ingerere se alicui negotio. Rj. kao uniješati se gdje kome nije mjesta. vidi unijeti se, uplesti se, usijati se.

utrčavanje, n. Rj. verb. *supst.* od 1) utrčavati, 2) utrčavati se. — 1) radnju kojom tko utrčava u što (das Hineinlaufen, incurratio. Rj.). — 2) radnju kojom se tko utrčava (upleće se) u kake poslove.

utrčavati, utrčavam, v. *impf.* Rj. n-trčavati. v.

impf. prosti trčati. v. *pf.* utrčati. — 1) hineinlaufen, incurso. Rj. trčeti ulaziti kuda. — 2) su se, *refleks.* sich unberufen in etwas mengen, ingerere se alicui negotio. Rj. miješati se bez nevođe n. p. u tugj posao. vidi unositi se, upletati se. *isp.* miješati se, pačati se, plesti se.

utrčnik, utrenika, m. die Heerstrasse, via trita: Uzeo utrenik (Utekao. Posl. 330) (er ist davon gelaufen). Rj. kao utrčen put, drum. vidi utrčnik, trčnik. — riječi s takim nast. koje znače put kod čavlenik.

utrgnuti, utrgnēm, v. *pf.* u-trgnuti. v. *pf.* je i prosti trgnuti. v. *impf.* trzati. — 1) utrgnuti što, n. p. crijet. vidi ustrgnuti; ukršiti, uskršiti. *isp.* nšćupati, i *syn.* ondje. — Tu prolazi mlado momče, i utrže rumen crijet. Herc. 244. — 2) sa se, *refleks.* utrgnuti se (utrgnu se i utrgho se, utrgnuo se i utrghao se, utrgnula se i utrghla se), n. p. od posla, vidi pretrgnuti se. Rj. vidi i prekinuti se.

utrjeti, utrēm, v. *pf.* u-djalektima Crnogorskom i kajkarskom mjesto utrti, koje vidi. *isp.* trjeti. v. *impf.* utirati. — sa se, *pass.*: Vidi dobro Petrović Gjorgjije, da će mu se utrjet' koljeno. Npj. 5, 22.

utrina, f. die Trift, pascea. Rj. zemlja kud je porasla sitna trava. vidi potrica 2, rudina, tratina. — Rudača, trava sitna po utrinama. Rj. 655b. Značenje (korijenu) koje je u trti: potria; utrina. Korijeni 89.

utrkiavanje, n. das Wettlaufen, cursus. Rj. verb. od utrkiavati se. radnju kojom se tko utrkuje s kim.

utrkiavati se, utrkijem se, v. r. *impf.* wettauflaufen, curro. Rj. u-trkiavati se, u trku se nadmetati. *isp.* natrčavati se. — Prkos kola lomi. (Kad se utrkuju na kolima). Posl. 263.

utrkmiti, kmim, v. *pf.* (u C. G.) koga s kim, n. p. kad se svade, veygleichen, comparo, cf. pomiriti. Rj. u-trkmiti. drakčije se ne nalazi.

utriliti, lim, v. *pf.* n. p. klis, erpassen, excipio. Rj. u-triliti. vidi ukečiti. v. *impf.* triliti. — Kad ga (klis) utrlje (t. j. uhvate dok nije pao na zemlju), onda oni što su trlili, dogju te igrāju, a oni idu te trle. Rj. 275b.

1. utrnuti, utrněm, v. *impf.* n. p. svijecju, vatra, auslöschen, exstinguo. Rj. utrnuti. vidi ugasiti 1, i *syn.* ondje. v. *impf.* trnuti. — sa se, *pass.*: Niko ne će ostat' od Srbina, Srpska će se sv'jeća utrnuti. Npj. 4, 254.

2. utrnuti, utrněm, v. *pf.* starr werden, obtorpesco: utrnila mi noga, ruka. Rj. u-trnuti, kao ukočiti se. v. *impf.* trnuti. — Dobro slugi legja namekšaše. Kad junaku bojak dosadio i junačka pleća utrnila, ode Marku u dvore plačući. Npj. 2, 431.

utršnjavanje, n. vidi trnjenje. Rj.

utršnjivati, utršnjujem, v. *impf.* vidi trniti 2. Rj. u-trnjivati, trnjem ograjčicati. *isp.* zatrnjivati. v. *pf.* zatrnuti.

ütro, n. (u Dobroti) vidi jutro. Rj. *isp.* zautra (sjutra). — jutro (glasu u pridjeveno je srijeda j). Korijeni 205. jutro **oVTPo**. Osn. 205.

ütroba, f. das Eingeweide, intestina. Rj. osn. *adv.* **oVTPo** koja je i u nutarnji. *isp.* Osn. 205. 260. — Tako mi se utroba ne prošela kao Arji beznumme! Posl. 306. Blagosloven je plod utrobe tvoje. Luk. 1, 42.

ütrobica, f. (po juzozap. kraj.) vidi džigerica: Kad u Meju dvije utrobice. Rj. džigerica crna = jetru; džigerica bijela = pluća — Ka' i po mački utrobicu (poslati). Posl. 123. Svaka utrobica o svom grkljannu visi. 277. Tako ovi no krjav i majih utrobica ne vadio! 308. Grdnu mu je ranu načinio, vide mu se crne utrobice. Npj. 2, 632. Da gospodu Orne Gore smute, smutile se njima utrobice. 5, 48.

ütrobu, *adj.* ad uterum spectans: utrobne bolesti. Stulli. što pripada utrobi.

ütrojčiti se, čī se, v. r. *pf.* kažu da se od velike Gospogje utrojčī, jer su od onda tri nedjelje do

male Gospogje, a od male Gospogje do Miholja dne, a od Miholja dne od prilike toliko do Lučina dne. Rj. u-trojičiti se. *drukčije se ne nalazi.*

utrôstručiti, čim, v. pf. *dreifach machen, verdreifachen, triplicare*. Rj. u-trostručiti što, učiniti da bude trostruko. *glagol se drukčije ne nalazi.* isp. predvostručiti (v. pf.), predvostručati (v. impf.).

utrs, m. (u Boci) kad se čovjek (n. p. od mnogoga hoda na vrućini) utri ili ojede. Rj. u-trs. značenje trti. Miklošić dovodi upravo od *tr*, uzimajući s u nastavak. Korijeni 93.

utrti, utrēm (đtrh, đtr, đtr'o, đtrla), v. pf. Rj. u-trti. *vidi* utrijeti. v. impf. utirati. — **I. 1)** *einreiben, tero (Rettig)*. Rj. utrti n. p. breva. — **2)** *hart treten, conculeo, tero*: utrla govoda oko sela. Rj. isp. utabati, ugaziti 2. — **3)** *abwischen, abstergeo*, cf. otrti: Utri suze od bijela lica. Rj. *vidi* i ubrisati. — Umij mene, neno, gjušnjom vodieom, a utri me. neno, rumenom ručieom. Npj. 1, 260. A kad Ivan megju Turke ngje, utr suze, pa se silom smije. 4, 197. — **II.** *su se, reflex.* utrti se. — **1)** *sich abwischen, abstergere* se. Rj. *vidi* otrti se. — Kad bi znala muška glava, što j' rukavom utrti se, nigda s' ne bi njim utrla. Npj. 1, 149. — **2)** (u Boci) *vidi* ojesti se. Rj. *vidi* i oguzati se. — Utrs. kad se čovjek, n. p. od mnogoga hoda na vrućini. *utre* ili ojede. Rj. 793a.

utruditi, utrüditi, v. pf. Rj. u-truditi. v. impf. utrugjivati. — **1)** *benühen, defatigo, cf. zatruditi*. Rj. *utruditi što, učiniti da bude trudno (umorno)*: Vi ste danas iz daleka hodili, čelo oznojili, a noge utrudili. Kov. 65. — **2)** *sa se, reflex.* utruditi se, *postati trudan (imoran)*. isp. utrugjivati se.

utrugjivânje, n. *verh.* od 1) utrugjivati, 2) utrugjivati se. — **1)** *radnja kojom tko utrugjuje koga.* — **2)** *stanje koje biva, kad se tko utrugjuje.*

utrugjivati, utrugjunjēm, v. impf. u-trugjivati. v. impf. prosti truditi 1. v. pf. utruditi. — **1)** utrugjivati koga ili što. isp. utruditi. — **2)** *sa se, reflex.*: Gospod, koji je stvorio krajeve zemaljske, ne stasaje niti se utrugjuje. Is. 40, 28.

utrūniti, utrūnām, v. pf. Rj. u-truniti. v. impf. truniti 1. — **1)** koga, *Splitter in die Augen werfen, festucas injicio in oculum*. Rj. ubaciti kome trānju u oko. — **2)** *sa se, reflex.* utrunio sam se, *es ist mir etwas ins Auge gefallen, incidit mihi aliquid in oculum*. Rj. *upalo mi nešto u oko (kao trui)*.

utrvēnik, utrvēnika, m. (u Hrv.) *vidi* utrenik. Rj. utren put, drum. *vidi* i trvenik. — *riječi s takim nast. koje znače put kod čavlenik.*

utubiti, ūm, v. pf. *vidi* utuviti. Rj. *vidi* i upamiti, upetiti. v. impf. tubiti.

utući, utūcēm, v. pf. Rj. u-tući. v. impf. tući. — **1)** luka, soli, *stossen, contundo*. Rj. istući 2. isp. ugruštiti, zgruštiti. — Gruštiti so, t. j. *utući je*, ali da ne bude vrlo sitna. Rj. 105a. Mrazovnik, trava, korijen (joj je) kao glavica luka; gdje koji ovaj korijen suh i utučen piju u ermom vinu od srdobolje. Rj. 370a. Čimbur... gdje koji još utuku bijeloga luka te zaluče. Rj. 825a. — **2)** vola, *durch Zerstoßen kastriren, testiculos contundo*. Rj. *vidi* uškopiti, i *syn.* oudje. — Pretukač, n. p. oran t. j. utučen. Rj. 583b. — **3)** *vidi* ubiti 1, i *syn.* oudje. — I na nas se bješe rasrdio, na nas pušti studeo kamenje, sreće moje, te me ne utučē. Npj. 5, 516.

utuk, m. *Gegenmittel, remedium, cf. ustuk*. Rj. u-tuk. — Odgovor na *tuk* g. M. Svetića od Vuka S. Karadžića. Odg. na ut. 1.

utuknūt, adj. (u Boci) *vidi* lud: Nuta, nuta, glava utuknuta. Rj. *vidi* i sulud, i *syn.* oudje. — u-tuknut, *part. pass. pract. od glagola, kojega sanoga nema.* isp. nā-tuknuti, đz-tuknuti. *vidi* Korijeni 91. Osm. 223.

utūliti, ūtūlīm, v. pf. (u C. G.) n. p. svijeću, čele, žegj, *loschen, dampfen, stillen, restinguo, exstinguo, cf. ngasiti*: A utūli lojanu seijeću. Pivom žegju utūlit

ne može. Rj. i kod ugasiti *syn.* v. impf. tuliti. — *sa se, pass.*: Ovgjen vjetra nikakova nema, srijeća se ne bi utūlila. Npj. 5, 495.

utūpiti, ūtūpīm, v. pf. *abstumpfen, obtundo. obtusum reddo*. Rj. u-tupiti što, n. p. sjekiru. v. impf. tupiti.

utūrânje, n. *das Hineinwerfen, injectio*. Rj. *verb.* od uturati. *radnja kojom tko utura (ubacuje) što u što.*

1. utūrati, ūtūrām, v. impf. *hineinwerfen, injicio*. Rj. u-turati. *vidi* ubacivati. v. impf. prosti turati 1. v. pf. uturiti.

2. utūrati, ūtūrām, v. pf. *hineinschieben, immitto*. Rj. u-turati što u što, *turajući umetnuti, unijeti*. v. impf. prosti turati 2.

utūriti, rim, v. pf. *hineinschleudern, injicio, cf. ubaciti*. Rj. u-turiti. v. impf. 1 uturati. — *U kućiste oganj uturiše*, dva ostozja slame zapališe. Rj. 473b. Te veliku slamu priniješe, pa u slamu ratru uturiše. Npj. 5, 133.

utūšiti, ūtūšīm, v. pf. n. p. svijeću, čele, *vidi* utuliti. Rj. u-tušiti. *vidi* i ugasiti, i *syn.* oudje. v. impf. tušiti.

utuviti, vīm, *vidi* upamiti. Rj. v. pf. u-tuviti. *vidi* i utubiti, upetiti. v. impf. tuviti. — Moreš ono uturiti rime, kad si jednoč vojsku pokupio. HNpj. 3, 354.

utva, f. (st.) nekakva tica vodena; kažu da je po truhlu žuta kao zlato; i za to se svagda pjeva utva zlatokrila, *eine Ente in Volksliedern, anatis genus cantibus celebratum*. Ja sam u Besarabiji gledao *držljih patuka*, u kojih su *krija* kao *pozlučena*, i to će jamačno biti naše utre, kojih u našijem zemljama danas nema. Rj. *vidi* zlatoutva. — Lisica pretvori se u utru šestokrilu, ali sokolovi odmah za njom. Npr. 201. Zlatna mi je utra odlećela. Npj. 1, 570. Na zeleno u gori jezero, po kom plove utre zlatokrile. 2, 426.

Ūtva, f. ime žensko. Rj. *vidi* Utvija. imenu ženska od životinju *vidi* kod Golubica.

utvara, f. *dis Gespenst, spectrum, cf. avet*. Rj. ono što se kome utvori, što u utvaranju *vidi*. *vidi* tvor, tvora, tvorica. — Vidjevši ga (Isusa) učenici po moru gdje ide, poplašise se govoreći: to je utvara. Mat. 14, 26. Tako rijeh u utvari konje, i one što sjegjahu na njima. Otkriv. 9, 17 (*in visione, im Gesichte*). Bog reče Izrailju noću u utvari: Jakove! Mojs. 1, 46, 2. Pogleda, a to kupina ognjem gori a ne sagorijeva. 1 Mojsije reče: Idem da vidim tu utvaru veliku, za što ne sagorijeva kupina. II. 3, 3. Kaže ovaj koji čuje riječi Božje, koji *vidi utvaru svemogućega*. IV. 24, 4. Riječ Gospodnja bješe rijetka u ono vrijeme, i ne jarljahu se utvare. Sam. I. 3, 1. Mene duh podiže i odnese u utvari duhom Božjim u Haldejsku k roblju; i utvaru koju vidjeh otide od mene. Jezek. 11, 24.

utvârânje, n. *die Erscheinung, visio*. Rj. *verb.* od utvarati se. *stanje koje biva, kad se što kome utvara.*

utvârati se, ūtvârâ se, v. r. impf. kome što, *erscheinen, video*. Rj. u-tvarati se. v. pf. utvoriti se.

Utvija, f. ime žensko. Rj. *vidi* Utva. — za *zvršetuk* isp. Gjurjigja.

utvor, m. (u Boci), **utvora**, f. **utvorica**, f. *vidi* utvara: Najotragu n'aka utvorica. Rj. — Al si vila, ali si utvorica, al si kakva kićena divojka? HNpj. 3, 443.

utvōriti se, ūtvōri se, v. r. pf. kome što, *erscheinen, video*: utvorilo mi se, *ich glaubte zu sehen, es erschien mir (als Gespenst)*. Rj. učinilo mi se da vidim, *jari mi se kao utvara*. v. impf. utvarati se. — Izišavši (Zarija) ne mogaše da im govori; i razumješe da mu se nešto utvorilo u crkvi. Luk. 1, 22.

utvrđiti, ūtvrdīm, v. pf. *befestigen, firmo*. Rj. u-tvrđiti. v. impf. utvrgjivati. — **1)** *utvrđiti što*: Sakuje gvozdene kovčeg; nu zaklopecu ovoga kovčega utvrdi jedan kraj od gvozdjenih veriga. Npr. 158. Adakale,

koje su Nijemci pravilno sazidali, i utvrdili, osobito gradilićem prema njemu. Danica 2, 45. Ljudi u Hrišćanskoj (zakonu) još ovako nijesu bili utvrgjeni kao danas. Kov. 5. Načini mali šančić, i utvrdi ga velikim topovima protiv Turskih vojničkih lagji. Miloš 38. Prva dužnost, da jezik naš očisti od svega tuzjega, da utvrdi njegova pravila, i da... Pis. 26. Videći da je grad vojskom potpunjen i utvrgjen. Žitije 61. Oni otišavši sa stražom utvrdiše grob, i zapečatiše kamen. Mat. 27, 66. Ne poznajući pravde Božije i gledajući da svoju pravdu utvrde ne pokoravaju se pravdi Božijoj. Rim. 10, 3. Da utvrdi ohećanje ocerima. 15, 8. Uze kamen i utvrdi ga za spomen. Mojs. 1, 28, 18. Ludo si radio... jer bi sada Gospod utvrdio carstvo tvoje nad Izraeljem do vijeka. Sam. 1, 13, 13. Razumje David da ga je Gospod utvrdio za cara nad Izraeljem. II, 5, 12. Oborivši neprijateljsku pregradu utvrdi mir. DP. 152. — 2) su se, pass. ili refleks.: Badanj se namjesti na skok, pa se dalje udari u nj kabina, koja se utvrdi drvenijem klinima da ne može ni ispasti ni se lasno izvaditi. Rj. 11b. Dokle spisatelji ne postave u pisanju pravila i sami se u njima ne utvrde. Odlg. na ut. 18. Na nekoliko mjesta bili su pogrđali šančeve i vrlo se utvrdili. Sovj. 40. Načini šanac, a unokolo utvrdi se zasjekama. 43. Kao što se srjeđočanstvo Hristoro utvrdi među vama; tako da... Kor. 1, 6. Ne ćeš se utvrditi ni ti ni carstvo tvoje. Sam. 1, 20, 31.

utvrgjenje, n. verb. od utvrditi, djelo kojim se što utvrdi. verb. supst. od v. pf. kod dopuštenje. — Ima riječi 84 (koje)... sam ja načinio: primirenje, utvrgjenje. Nov. Zav. VII. Zelim viditi vas, da vam dam kakav duhovni dar za vaše utvrgjenje. Rim. 1, 11.

utvrgjivânje, n. das Befestigen, firmatio. Rj. verb. od utvrgjivati, radnja kojom tko utvrgjuje što.

utvrgjivati, utvrgjujem, v. impf. befestigen, firmo. Rj. u-tvrgjivati. v. impf. prosti tvrditi. v. pf. utvrditi. — 1) utvrgjivati što: Da utvrgjuju i čuvaju Cupriju. Danica 4, 13. Složni smo u tome, da jezik naš valja čistiti i pravila njegova istraživati i utvrgjivati. Pis. 34. Ondje šanac utvrgjuju i čuvaju. Sovj. 31. Duga molitva utvrgjuje nas da sami sebe i jedan drugoga i sav život svoj predajemo Hristu Bogu. DP. 17. — 2) sa se, refleks.: Došavši u Užice stane se utvrgjivati. Miloš 54. Dosle se ni ona vojska Turska ne bi smjela ondje utvrgjivati. Sovj. 65.

uvadica, f. consuetudo. Stulli. isp. navada, običaj. — Pošlo mu je po uvadici. DPostl. 99. uvadica, običaj u Delabeli (abitio) i u Stulici. XVIII. u-vadica, drugoj poli osn. koja je drugoj poli u navada.

uvala, f. kao dolina ili ždrijed između dva brda, das Thal, vallis. Rj. vidi vala, dubodolina, presjeka. isp. dolina, i syn. ondje. augm. uvalina.

uvalina, f. augm. od uvala. Rj.

uvaliti, ðvâlim, v. pf. Rj. u-valiti. kao prost glagol ne dolazi. isp. valiti. v. impf. uvaljivati. — 1) hincinwâlzen, involvo, uvaliti koga u zlo, stürzen, infero. Rj. — Tašta zetu maslo vari, dokle mu zlo u kuću uvali. Postl. 312. Uvalio mu crn komad u torbu. (Učinio mu štetu). 326. Što ti je učinio ovaj narod, te ga uvali u toliki grijeh? Mojs. II, 32, 21. Nepravdnoga će zloća uvaliti u pogibao. Ps. 140, 11. Družba s Gviskarom uvali ga (Dubrovnik) u rat s Aleksijem. DM. 225. Manasija uvali narod opet u neznanost. Prip. bibl. 91. sa se, refleks.: Jer će se uvaliti u zamku nogama svojim i naići će na mrežu. Jov 17, 8. — 2) (u Slav.) uvalio mi vuk kljuse, t. j. zaklao. Rj. — Jedno ždrijebe prevari se te otvori vrata, a vuk njega za vrat te ga uvali i svega pojede. Npr. 178.

uvaljati, ðvâljâm, v. pf. Rj. u-valjati što, valjajući unjeti ga kuda. v. impf. valjati. — 1. hincinwâlzen, volvo in—. Rj. Uvaljao sam u pruh slavu svoju. Jov 16, 15. Jer će obuća svakoga ratnika... i odijelo

u krv uvaljano izgorjeti. Is. 9, 5. — II. 1) sich durch Wâlzen beschmutzen, volutando maculor. Rj. valjajući se umrljati se. — 2) sich einwalcken, im Walken eingehen, minui subigendo. Rj. u valjaju unanjiti se.

uvaljivânje, n. das Hincinwâlzen, involutio. Rj. verbal. od uvaljivati. radnja kojom tko uvaljuje koga n. p. u zlo.

uvaljivati, uvaljujem, v. impf. hincinwâlzen, involvo, volvo in—. Rj. u-valjivati. v. pf. uvaliti. — U nezolju uvaljivati koga, jade mu zadavati. Daničić, ARj. 291a. Dušu crniti, kao uvaljivati je u grijehu. 843b. (Definicije) postavljene za pravilo uvaljuju u dosadnu i često smiješnu pedanteriju. Ogled V.

ûvâr, vidi za uvar (je). Rj. u krajevima gdje se glas h u gororu pretraru u glas v. vidi zauhar (zauhar), na korist, prohibit; i zauvar.

ûvarak, ûvârka, m. decoctura, decoctum, decoctus (us). Stulli. ono što se uvari; das Decoct.

ûvardati, ðâm, v. pf. errathen, bedenken. reputo: Nu uvardaj i pravo mi kaži, gje su brodi na toj hladnoj vodi. Rj. u-wardati. v. impf. vardati 1. — Stojanu je Zlatka besjedila: »Kurvo slugo, od Dobuja Mujo! zar si, more, dobro uvardao, gje mog baba doma ne imade, te si meni doš'o u kaveza? Npj. 3, 138. Uvardati, uvrebat. Npj. 1 3, 399. isp. i ukebat, uprežati.

ûvarisati,* ûvarisêm, v. pf. errathen, conjectura assequi, cf. ovarisati. Rj. u-varisati. kao prost glagol ne ulazi se. ovarisati što, t. j. uputili se u čemu. Rj. 436a.

ûvariti, ðvârîm, v. pf. percoquere. Stulli. u-variti. vidi ukuhati 2.

uvat... vidi uhvat... Rj.

uvažânje, n. das Einführen, introductio, importatio. Rj. vidi uvoženje.

uvažati, ðvâžâm, v. impf. hincinführen, introcho, importo, cf. uvoziti. Rj. u-važati, biće riječ iz kraja gdje se štokarski goror miješa sa kajkavskim ili čakvskim, pa se čuje i uvažati mjesto uvoziti. v. pf. uvesti (uvezem).

uvažâvânje, n. verbal. od uvažavati. radnja kojom tko uvažava što.

uvažavati, uvažâvam, v. impf. u-važavati što, kao držati, priznavati važnim, cijeniti; prema Njom. erwâgen. v. pf. uvažiti. — I ova su mi Gospoda, uvažavajući ovu drugocemu narodnost svoju, slala pesama. Npj. 4, XXXIII. Ljudi poznaju, uvažavaju i upotrebljavaju glavne proizvode prosvijećenih naroda. Priprava 136. Naadem narod da me uvažava. Šcep. mal. 26. Knez ga je reoma uvažarao. Mil. 13.

uvaženje, n. verbal. od uvažiti. djelo kojim se što uvaži; die Erwâgung. verb. od v. pf. kod dopuštenje. — Iz uvaženija njegovih zasluga svetli i čestiti knez... dade mu ženi i detetu bezbrižno uživljenje. Danica 1, 16 (uvaženije su starijim nast. mjesto novijega uvaženje. isp. bogojavljenje).

uvâžiti, ðvâžîm, v. pf. priznati važnim, prihvatiti. v. impf. uvažavati — sa se, pass.: Da se uvaži predstavljenija i molbe naroda Srpskoga. Miloš 151.

uvêćaditi, ðim, v. pf. (u Bač.) vidi ušeptrljiti. Rj. u-vêćaditi. drukčije se glagol ne ulazi. vidi i umaćaditi.

ûveć (u večer), Abends, vesperi. Rj. u večer(r). vidi večer, večer.

ûvehnuti, ðvehnêm, v. pf. u-vehnuti. vidi uvenuti. v. impf. vehnuti. — Udari me uvehlom jabukom, uvehlo mu srce i s materom! Herc. 145.

ûvelak, ðveoka, m. (u Boci) voćka koja na drvetu svom ne sazri, nego prije vremena uvene i opadne. Rj.

uveličati, uveličâm, v. pf. u-veličati što, učiniti da bude veliko, veće. v. impf. uveličavati. — Umnožio si narod, a nijesi mu uveličao radosti. Is. 9, 3. Samo stara mala Raša još ne uveličana osvojenim zemljama

nazvana bi djeđinom u istom smislu u kom i Zeta. DM. 14.

uveličavanje, *n. verbal. od uveličavati. radnja kojom tko uveličava što.*

uveličavati, *uveličavam, v. impf. u-veličavati što, činiti da bude veliko, reče. v. impf. prosti veličati. v. pf. uveličati. — sa se, pass.: Samo se po tome kazan uveličava ili umaljava. DM. 318.*

uvelike, *adv. u-velike. vidi u velike (kod veliki). — Kad se već uelike znalo na lak način vatru naložit (ukresati), suvejjerje starome dade trvenju vatre svetost. Priprava 163.*

uvenuti, *nēm, v. pf. veruelken, mareceo. Rj. u-venuti. u krajerima gdje se u govoru ne čuje glas h. vidi uvehnuti. vidi i usahnuti 2, učmanuti. v. impf. vehnuti, venuti. korijenu je pred u otpalo h (u ne d, kao što misli Daničić, Korijeni 310). isp. ARj. IV. 326b: Izvehnuti, posve uvehnuti (uvenuti). — Uvelak. ročka koja na drvetu svom ne sazri, nego prije vremena uvene i opadne. Rj. 765a. Uvenulo njeno srce, k'o što je moje! a moje je uvenulo, većma ne može. Npj. 1, 426. isp. ločkov list (koji je uvenuo).*

uveseljavanje, *n. verbal. od uveseljavati se, koje vidi.*

uveseljavati se, *uveseljavam se, v. impf. u-veseljavati se čim, kao postujati veselo s njega. v. impf. prosti veseliti se. — Bilje ukrašuje zemlju . . . njim se čovjek hrani . . . i uveseljava se njim. Priprava 5.*

uversijati, *jām, v. pf. (u Risnu) koga, t. j. dati mu na veresiju, kreditiren, auf Kredit geben, credo. ef. udužiti. Rj. u-versijati. drukčije se ne nalazi. isp. veresija.*

1. uvēsti, *uvēdēm, v. pf. Rj. u-vesti. kao prost glagol ne nalazi se. isp. vesti (vedem). v. impf. uvoditi. — I a) hineinführen, duo in—. Rj. u pravom smislu: Nabasa na jednu pećinu i poviče: »Ovamote braćo! Evo suhote!« Onda svi ngjemo i uvedemo sve tridesetoro konju. Npr. 6. Pozove k sebi Iliju i Milka i uvedašći ih u nekakru sobu uzme stolicu pa i sudiju i popečitelja sve njome. Sovj. 49. Da otjera ispred tebe narode, i da tebe uvede u njihovu zemlju. Mojs. V. 4, 38. sa se, pass.: Biće otvorena vrata tvoja, Jerusalime, da se uvede u tebe sila nezabožaca. DP. 331. — b) u prenesenom smislu; kao postaviti; einführen, introducere, instituire: Jezik naš najprije valja čistiti od onijeh pogrješaka, koje su naši književnici u nj uvedi. Pis. 34. Spominjaše u tužbalicama svojim Josiju do današnjega dana, i uvedoše ih u običaj u Izraelju. Dnev. II. 35, 25. Obeća uvēsti u Srbiju rimokatoličku rjeru. DM. 32. Ako je i rad bio vladalac uvēsti ličnu odgovornost. 298. sa se, pass.: Kad se ovo pravilo uvede i u Slavensku gramatiku. Rj.¹ I.VI. Kad su se urede ostale Srpske škole po Madžarskoj. Straž. 1886, 1513. — 2) uvēsti pregju u brdo, anzetteln, ordior. Rj. — Jednožično sukno (koje je uvedeno u jednu žicu). Rj. 251a. Uveo u tanke niti. (Spješao, propao). Posl. 326. — 3) mit jemand daron laufen, ihn wegführen, abdueo, cf. odvesti: I uvede tri četiri druga. Gje Alija uvēde gjevojku. Rj. — Ak' utečem i pušku unesem i uvedem vraneu debeloga, kunem vi se, a vjeru vi davam, ne ću lasno upustiti ovee. Npj. 1, 422.*

2. uvēsti, *uvēžēm, v. pf. Rj. u-vesti. ne nalazi se kao prost glagol. isp. vēsti (vēžēm). v. impf. nvoziti (dijalektički uvazati). — I) hineinführen, invazati; uvēsti žito, sijeno. Rj. — 2) sa se, refleks. uvēsti se, vidi navesti se: uveze se blatu širokome. Rj. — Krenu vojske dvanaest hiljada, uvezli se u more debelo, zdravo cure more prebrodio. Npj. 3, 59.*

3. uvēsti, *uvēžēm, v. pf. hineinsticken, includo puncturæ acis: Uvezlu sam tri dukata zlata. Rj. u-vesti. v. impf. vēsti (vēžēm). — Draga mi je i košulja, stono si je pod orahom vezla, uvezlu si tri dukata zlata i četiri svile Carigradske. Npj. 1, 322.*

uvēzati, *ūvēžēm, v. pf. binden, colligo. Rj. u-vezati. v. impf. uvezivati. — »Pa m' otpaši pasa svilenoga, te uveži moje rane ljute« . . . A uzima marame od svile, pa uveza Drušku rane ljute. Npj. 4, 64. sa se, refleks.: Jedna se djevojka svuče do košulje sa svijem, pa se onako gola uveže i obloži različnom travom i cvijećem . . . i to se zove dodola. Rj. 128a.*

uvezivanje, *n. das Binden, ligatio. Rj. verbal. od uvezivati. radnja kojom tko uvezuje što.*

uvezivati, *uvēžujēm, v. impf. binden, colligare. Rj. u-vezivati. v. impf. prosti vezati. v. pf. uvezati. — sa se, pass.: (Obrvka, 3) onaj konac, kojim se brda uvezuju. Rj. 434a.*

uvigjati, *ūvigjām, v. pf. zubereiten, apparo, n. p. jelo, ef. zgotoviti. Rj. u-vigjati. vidi i ugotoviti, uparicati. v. impf. vīgjati 2.*

uvijač, *uvijača, m. (n. C. G.) Zigarre, herba nicotiana contorta. Rj. duhan uvijen za pušenje.*

uvijača, *f. vidi olovnica. Rj. na pušci u što je kremen zavijen. vidi i olovnjača. — u-vijača, za postanje isp. uvijati. riječi s takim nast. kod cjepača.*

uvijanje, *n. Rj. verbal. od I. uvijati, II. uvijati se. — I. 1) radnja tko uvija što čim (das Umwinden, involutio. Rj.). — 2) radnja kojom tko uviju što u što. — II. 1) radnja kojom se tko uvija. — 2) stanje koje biva, kad se n. p. kupus uvija u glavicu.*

uvijati, *ūvijām, v. impf. Rj. u-vijati. v. impf. prosti viti (vijem). v. pf. uviti. — I. 1) n. p. pojas, umwinden, involvo. Rj. — Da ja znadem, moj gajtanel da će tebe mlad nositi, svilom bi te opletala, zlatom bi te uvijalu. Npj. 1, 291. — 2) einwickeln, involvo. Rj. — Na dan perez uzimala, u vjenae ga uvijala. Npj. 1, 54. Ja sam Marka vrlo miloyao, u svilenu njadru uvijao. 2, 194. sa se, pass.: Čovjek . . . kao trava suši se, uvija se u krpju, pokriva se zemljom. DP. 368. — II. sa se, refleks. — 1) sich schmiegen, se inflectere, applicare: Divno li se Mihaj uvijaše. No se pusnik k zemlji uvijaše (od čistoga i srebra i zlata. Npj. 2, 549). Idi sine Angelijji majci, uvijaj se, sine, i previjaj, kano svila oko kite smilja. Rj. vidi ulibati se. 2. — Ovea . . . okolo nogu mu se uvija i neprestano bleji. Npr. 216. — 2) isp. uvijati 2. — Glaviča se kupus, t. j. uvija se u glavicu. Rj. 86b.*

uvijedanje, *n. vidi nijedanje. Rj. vidi i ujedanje.*

uvijedati, *ūvijedām, v. impf. (u Boei) vidi ujedati. Rj. u-ijedati, s umetnutim v: u-(v)ijedati. vidi i ujedati. v. pf. uvjesti (ujestiti). — Koji me pas uvijedao, svojom dlakom liječio. Posl. 143.*

ūvijek (u vijek), *immer, semper. Rj. vidi ndilj, sve 2, i syn. kod sve 2. — Uvijek je rumena i žarkasta. Rj. 155a. Onda mu car da dvanaest dukata i reče mu da od sad urek dolazi on da ga brije. Npr. 150. Ko jedan put ukrade, uvijek se za hrszu drži. Posl. 141. U tugjoj ruci uvijek je komad veći. 337. Ja uvijek po tri jamca držim: jednog jamca Boga velikoga . . . Npj. 4, 199. Diž' gjevojka! sa lišca duvaka, da te vidim jednom za uvijek. Here. 3. Uvijek častio, a Boga falio, uvijek toćio a nikad istoćio! Kov. 126. Uništiće smrt za uvijek, i utrće Gospod suze sa svakoga lica. Is. 25, 8. A mi ćemo hoditi u ime Gospoda Boga svoga u vijek i do rijeka. Mih. 4, 5.*

ūviranje, *n. Rj. verb. supst. od I. uvirati, II. uvirati se. — I. 1) stanje koje biva kad što uvire (das Einsieden, Einkochen, decoctio. Rj.). vidi saviranje 3. — 2) vidi poniranje. Rj. vidi i uniranje. — II. stanje koje biva, kad se što uvire (das Durchschmiegen, to abdere se. Rj.). vidi saviranje 2.*

ūvirati, *ūvirē, v. impf. Rj. u-virati. — I. 1) einkochen, decoqui, coquendo evaporari. Rj. vidi savirati 2. u vrenju hlāpiti, umanjivati se. v. impf. prosti vreti. v. pf. ūvreti. — 2) vidi ponirati. Rj. vidi i*

unirati. *v. pf. isp.* uroniti. — **II.** sa se, *refleks.* ùvirati se, *sich wohin durchschmiegen, urcte perhubi.* Rj. *vidi* savirati se. *v. impf. prosti* vrijeti se. *v. pf.* ùvrijeti se.

ùvis, *ef. vis.* Rj. *u vis.*

ùvitak, *ùvitka, m. das Eingewickelte, rolumen.* Rj. *u-vitak, uvijeno što.*

ùviti, ùvijem, *v. pf. umwinden, circumvolvo.* Rj. *u-viti. v. impf. uvijati.* — Koje ga biju, onaj legne na legja, a dvojica drže među sobom valake, *u koje su noge uvijene, a treći bije po tabanima.* Rj. 52b. Starješina ili kolovogja od prporuša zove se prpac, *i njega uviju paritinom i dručom.* Rj. 617a. Ovdje je mać Golijata Filistejina *urijen u plutno.* Sam. I. 21, 9. *sa se, refleks.:* Isuse, kojega malo prije sunce ugledavši na krstu *urise u mrak.* DP. 143.

ùvitliti, tlim, *v. pf. n. p. daske, übereinanderlegen, ponere ulind super aliud.* Rj. *u-vitliti n. p. daske, metnuti, složiti ih jednu na drugu. v. impf. isp. vitlati I.*

ùvježbati, ùvježbām, *v. pf. vidi uvježbati.* — **1)** *einlernen, sich einüben, condisco, expertus fio in re:* Dobar gžogo *pute urječibao.* Rj. *u-vježbati što, kao urječiti se, uputiti se u njemu:* Devojčica je bila *uvedžbala nešto Ćirvtski,* te je razumela što su Ćiviti materij kazali. Npr. 139. — **2)** *uvježbati (uvježđati) koga, instruere, docere, edocere, monere.* Stulli. *kao učiniti ga vještim, poučiti ga; jemünden einüben.*

uvjerāvanje, *n. das Bereden, Ueberzeugen, persuasio, convictio.* Rj. *verb. od 1) uvjeravati, 2) uvjeravati se.* — **1)** *radnja kojom tko uvjerava koga o čem.* — **2)** *radnja kojom se tko uvjerava o čem.* — Zaista tako prost i lak način *uvjeravanja* kao što je rukovanje mogao se držati samo u narodu isto tako prostom i bez lukavstva. DM. 291.

uvjerāvati, uvjerāvām, *v. impf.* Rj. *u-vjeravati. v. uvjeriti.* — **1)** *glauben machen, persuadeo.* Rj. — *Car ga stane uvjeravati, da to nije nikaka šala.* Danica 4, 35. Knezovi su ga razgovarali i *uveravali,* da se ne boji prevare. Miloš 128. Bilo je ljudi, koji su o tom *drugi uvjeravali.* Rj. XIV. Milutin odmah stade *uvjeravati papu o ljubavi* svojoj k rimskome katolicizmu. DM. 35. — **2)** *sa se, refleks.* uvjerāvati se, *sich überreden, persuadeo mihi.* Rj. — Motreći šta se pod orasima zbiva, *uverucum se,* da su moji orasi drveće dobrotvorno. Megj. 301.

uvjerānje, *n. verb. od uvjeriti se I. stanje onoga koji je uvjeren o čem; die Ueberzeugung, persuasio.* *verb. od v. pf. kod dopuštenje.* — Za pošteno držeći ne odricati se *uvjerenja* svojega . . . odbijati zla koja s najdubljin *uvjerenja* nalazim da čini srpskoj književnosti Svetić. GPN. 15.

ùvjerica, *f. (u C. G.) Waffenstillstand, induciue:* onda je bila *uvjerica,* t. j. bili zadali vjeru jedni drugima. Rj. *u-vjerica. vidi i* umir I, primirje. *isp. uvjerica I; uvjeriti se 2.*

ùvjeriti, rim, *v. pf.* Rj. *u-vjeriti. v. impf. uvjeravati.* — **I.** *glauben machen, persuadeo.* Rj. *koga, učiniti da vjeruje.* — Vi se varate, jer vas mogu *uvjeriti,* da je njegov pozdrav samo za mene bio. Danica 2, 124. Pošalju Leontija, *ne bi li ih on kako s pomoću zakona uvjerio o boljem životu u napredak.* 3, 162. Sama Glavaševa glava dosta bi bila, da *Milošu uveri, šta se i o njegovoj radi.* Miloš 70. Makar koliko čovek bio *uvjeren o vrednoći* svoga posla. Npj. 1, V. *Za kojega* (mitropolita) su Srbi već bili *uvjereni* da voli Turcima nego njima. Sovj. 25. Ja sam i sam *uvjeren za vas,* braćo, da ste i vi sami puni blagodati. Rim. 15, 14. — **II.** *sa se, refleks.* — **1)** *sich überzeugen, persuadeo mihi.* Rj. — Onda se car Trojan *uveri* da se na zemlji ništa ne može sakriti. Npr. 152. *Da bi se u tom uvjerio,* privežem . . . Danica 2, 129. *Da bi se narod o pokroviteljstvu Ruskom*

uvorio. Miloš 9. *Da bi se moji čitatelji o tome još bolje uvjerili,* evo dodajem . . . Odg. na sit. 11. — **2)** (u C. G.) zadati, *uhvatiti vjernu, Waffenstillstand schliessen, inducias facere.* Rj. *isp. uvjerica, uvjernik; zavjeriti se.*

ùvjernik, *m. (u C. G.) jedan od onih koji su uhvatili vjeru, einer von denen, die den Waffenstillstand geschlossen haben, qui inducias fecit.* Rj. *isp. uvjerica; uvjeriti se 2.*

ùvjerovati se, ùvjerujem se, *v. r. pf. u-vjerovati se u koga, kao pouzdati se u nj. v. impf. (i pf.) prosti vjerovati.* — Ovi su Turci bili u takoj nevolji, da ih je (Miloš) onaj dan mogao predati kakogod i one u Batočini; ali on, jedno što *su se tako u njega uverovali* i želeli baš njemu da se predadu, a drugo za ljubav Adem-paši, ne htjedne, nego ih lepo ispusti s oružjem. Miloš 113.

ùvjesti, ùvjedem, *v. pf. (u Boci).* — **1)** *vidi* ujesti: Prevari se, *urjede* je guja. Rj. *u-vjesti, od u-jesti s umetnutim v:* *u-vjesti. v. impf. uvjedati (uvjedati, ujedati).* — Uprati me od knuća da me ne bi *urvio.* Rj. 785b. *Da te ljutu zmija ne urije.* Npr. 122 (njesti, ujedem, ujem i uijem, *i ovo potonje s umetnutim v:* *uvijem).* Stekoh muža kao spuža . . . ja ga sakrih u pojatu, dogje knea, *urjede* ga. Here. 285. — **2)** *sa se, reciproč.* ùvjesti se, ùvjedem se (i ùvijem se), *v. r. pf. s kime, vidi* zanjesti se, zavaditi se. Rj. 791a.

ùvjestiti se, štīm se, *v. r. pf. geschickt werden (in einer Arbeit), expertus fio.* Rj. *u-vjestiti se, postati u čemu vješt. isp. izvjestiti se, drukcije se ovaj glagol ne nalazi. isp. i uvjedžbati, uvježbati.*

ùvjet, *m. (u Dubr.) ridi* ugovor. Rj. *u-vjet, za drugu polu ridi* savjet (sa-vjet). *ridi* i pogodba I. — S neprijateljom *jedan uvjet,* a s prijateljom pet. DPosl. 108 (neprijateljom, prijateljom *dijalektski* mjesto neprijateljem, prijateljem).

ùvjetan, tua, *adj. pactione constitutus, conditionem habens adjunctum.* Stulli. *što pripada uvjetu. ridi* pogodben. *isp. uslovno.*

ùvježbati, Stulli. ùvježbām, *v. pf. u-vježbati, ridi* uvjedžbati. *od uvješt-bati, pu mjesto št pred b stoji ž ili s umetnutim d:* dž. — Ja ne znam što ću, *nijesam ovdje urječibao ovo mjesto,* ne umijem je (jelu) preturiti. Npr. 190.

ùvlačāj, *m. što se jedan put u iglu uvući može:* »posudi mi koneca, ma nemam ni samo *uvlačajca*«. J. Bogdanović. — *za nast. isp. dogagjaj.*

ùvlačājka, *f. sprava kojom se svitnjak u gaće uvlači.* J. Bogdanović. — *za nast. isp. kazaljka.*

ùvlačenje, *n. das Einziehen, retractio.* Rj. *verbal. od uvlačiti. radnja kojom tko uvlači što (u što).*

ùvlačiti, ùvlačim, *v. impf. hineinziehen, retruho, contraho.* Rj. *u-vlačiti. v. impf. prosti* vući. *v. pf. uvući.* — Žene poslije *uvlače iglom konce* u blizne da se ne bi poznavale. Rj. 31b. *sa se, pass. ili refleks.:* *Da se ne bi uvlačile krive misli u poznavanje našega jezika.* Rad 2, 204.

ùvo, *n. vidi* uho. Rj. *u krajevima gdje se u govoru glas b pretvara u glas v.*

ùvod, *m. djelo kojim se što uvede; die Einleitung, introductio, institutio.* — *Uvod u istoriju svega svijeta.* Priprava III. To je zamijenjeno ovijem kratkim *urodom.* Star. 1, 8.

ùvoda, *f. vidi* uhoda. Rj. — A tvoj paša, stari varalica, posla, kado, *dvanaest uvoda,* da uvode vojsku Miloševu. Npj. 4, 317.

ùvoditi, ùvodim, *v. impf.* Rj. *u-voditi. v. impf. prosti* voditi. *v. pf. uvesti.* — **I. 1 a)** *hineinführen, induco.* Rj. *u pravom smislu:* Po svili *uvodi,* a po trnju izvodi. Posl. 256. I opet *urodeći* prvorodnogu *u srijet* govori: i da mu se poklone svi angjei Božiji. Jevr. 1, 6. *Uvodiste tuggjnce,* da budu u mojoj svetinji. Jezek. 44, 7. — **b)** *u prenesenom smislu, kao postavljeni:* Izmišljava i *uvodi* koješta novo u jezik.

Nov. Srb. 1818, 399. Zakoni, koji *uvodiše u običaj opšte jemtvo*. DM. 302. Malo je vijeće pisalo pisma, udaralo pečate, *uvodilo u dužnosti*, primalo tužbe itd. 311. — 2) *pregju u brdo, anzetteln, ordior*: Kupiču ti nove niti i pomoći *uvoditi*. Rj. — I evo ti sedam bošaluka, nit' su tkani, niti su predeni, *ni u sitno brdo uvogjeni*, već od čista zlata saljevani. Npj. 2, 392. — 3) *vidi uhoditi*. Rj. *isp.* uvoda (uhoda). — **II.** *sa se, refleks.* uvđiti se kome, *schmeicheln, blawditiis et assentationibus ejus amicitium colligere*. Rj. *vidi* ulagivati se (kome), udvoravati se; laskati, *i syn. ondje*.

uvodnica, *f.* — 1) čela, koja pred što će se čele rojiti, izigje iz košnice, te traži mjesto gdje će se naseliti. Rj. *biće* uhodnica, *koja uhodi*. *isp.* uvoda, uhoda. — 2) *oveca koja se na treće proljeće još ne ujnagnji*. *vidi* uhotka, uvoška. — Dobro su se izjagnjile ovce, svaka oveca po jagnjicu dala, *uvodnica* janca i jagnjicu. Here. 336 (za *akus.* janca *isp.* janjac). *h je mjesto v. vidi* uhodnica.

uvodušnik, *m.* (u Baranji): A vi dva svata, dva uvodnika, otvor'te vrata. Rj. *biće* uhodnik, *koji uhodi*, *traži djevojku*. *isp.* uprosnik. *vidi* uhodnik.

uvogjenje, *n.* Rj. *verbat.* od I. uvoditi, II. uvoditi se. — **I.** 1) *radnja kojom tko uvodi što* (das Hineinführen, inductio. Rj.): Dušan dovrši (u) Srbiji *uvogjenje državnog načela*. DM. 11. Pobožno ćeš se obratiti i *k njezinom* (prečiste djevice) rogenju, i tajne punome vavedeju (*uvogjenju*) u crkvu Solomunoru. DP. 317. — 2) *radnja kojom tko uvodi pregju u brdo* (das Anzetteln, orsus. Rj.). — 3) *vidi* uhogjenje. Rj. — **II.** *radnja kojom se tko uvodi (ulaguje) kome*.

uvojak, *uvójka*, *m.* (st.) *Locke(?)*, *einennus*: Kako raste trava *nu uvojkje*. Rj. *u-vojak*. *za postanje* *isp.* uviti, uvijati. *vidi* zavojak.

uholaža, *f.* *vidi* uholoža. Rj. *u krajevima gdje se glas h u gorora pretvara u glas v. tako i kod* uvolež. uvoljev, uvor, uvoška.

uholež, *m.* (u Srijemu) *vidi* uholoža. Rj. *vidi* i uholož.

uholjez, *m.* *vidi* uholoža. Rj. *vidi* i uholjev.

uvonjati se, *njám se*, *v. r. pf.* *vidi* usmrdjeti se.

Rj. *i syn. ondje*. *u-vonjati se*. *v. impf.* vonjati 2.

uvor, *m.* *vidi* uhor. Rj. *vidi* i hubor.

uvoška, *f.* *vidi* uhotka. Rj. *vidi* i uhodnica 3, uvodnica 2.

uvtokinja, *f.* *junica*, koja ne vodi kad joj je prirodno doba i vrijeme, nego čak treće godine, zovu *uvtokinjom*, t. j. jedno je tele *uvela*. Reku n šai i gjevojei: ne žali što se mlada ne udaješ, makar ćeš koje dijete *uvesti*. J. Bogdanović. *ondje se riječ* uvtokinja *dorodi* od uvoditi, *uvesti*; *ali* *isp.* uvoška, uvoška i uhotka, uhodica.

uvoz, *m.* *u-voz* (*za postanje* *isp.* uvesti, uvoziti; *die Einfuhr, der Import.* *suprotno* izvoz. — Dubrovčani . . . da bi umalili ili sa svijem ukimuli carinu *za uvoz*, prodaju ili provoz *roba*. DM. 242.

uvoziti, *uvožiti*, *v. impf.* *einführen, invcho, importo*. Rj. *u-voziti*, (*dijalekt.* *uvažati*) *v. impf.* *prosti* voziti. *v. pf.* *uvesti* (uvěžem). — *sa se, refleks.*: Ivan pade u dno vode hladne. Pa ondolen Turei otidoše, pod žabljak se *bjeku uvozili*. Npj. 4, 127. *sa se, pass.*: Jesam li ja kazao, da se tuda *vozovi* ne mogu *uvoziti*. J. Bogdanović.

uvoženje, *n.* *das Einführen, invection, importatio*. Rj. *verb. supst.* od uvoziti. *radnja kojom tko uvozi što n. p. u grad.* *vidi* uvažanje.

uvraćati, *uvračam*, *v. pf.* *treffen* (*durch Wahrnehmung*). *divino*. Rj. *u-vraćati što*, *vraćajući učiniti* *di se dogodi*. *v. impf.* vraćati.

uvraćanje, *n.* *das Einsprechen, ingressio*. Rj. *verb.* od *uvraćati se*. *radnja kojom se tko uvraća ka komu*.

uvraćati se, *čam se*, *v. r. impf.* *einsprechen, de-*

ressor. Rj. *u-vraćati se*. *vidi* navraćati se. *v. impf.* *je i prosti* vraćati se. *v. pf.* *uvratiti se*. — Od tada kad god prolazaše *uvračaše se k njoj* da jede hljeba. Car. II. 4, 8.

uvrati, *f.* *pl.* koja je njiva posve dugačka, nju onda ne oru *uza svu duljinu*, nego je podijele poprijeko na dva ili tri dijela, i svaki taj dio zovu *uvrati*: »na prve *uvrati* posijaću žito, na druge *uvrati* kukuruze, a na treće *uvrati* krumpijera«. J. Bogdanović.

uvratine, *f. pl.* *die Pflugende, versura*: Bolje se navrh njive dogovarati, nego se *na uvratinama* karati (Posl. 26). Rj. *od njive u kraju ono što ostane neuzorato*. *vidi* đkrajak 2. — Izdirc kao revka na *uvratinama*. Posl. 98. *u-vratine*, *od osnove* *koja je u uvratiti se*.

uvratiti se, *uvraćim se*, *v. r. pf.* *einsprechen, einkehren, devertio ad aliquem*. Rj. *u-vratiti se*. *vidi* uvrnuti se, navratiti se, navnuti se. *v. pf.* *je i prosti* vratiti se. *v. impf.* uvraćati se. — *Uvrati se k meni*, ako ti nije zamet. Rj. 183a. Kad je bio pokraj Bijo-grada, *uvrati se*, te se napi vina. Npj. 2, 248. Kada sigje pod goru jelovu, *uvrati se nu vodu čatrnju*, da počine i da vode pije. 3, 118. Juda otide od braće svoje i *uvrati se kod nekoga* Odolameja. Mojs. 1. 38, 1. Ko je lud, neka se *uvrati ovamo*. Prič. 9, 4.

uvraziti, *uvražim*, *v. impf.* *n. p.* *konac u iglu*, *einfiadeln, insero filum in foramen acus*. Rj. *u-vraziti*. *v. pf.* *uvrsti* (uvrzem). *isp.* povraziti (*v. impf.*; *v. pf.* povrsti). *drukčije se glugol ne nalazi*. *vidi* udijevati (*v. pf.* udjesti). — Mini ga sablja, mini ga puška! (žena *uvrazila konac u iglu* da nešto zašije, ali ludući da nije dobro vigjela, za to nije odmah mogla da *uvrže*, nego sve promašala mimo ušice . . .). Posl. 178. *sa se, pass.*: Uperak, u debela konea ili druge kakve vrve tanji kraj, *koji se uvrazi u iglu*. Rj. 784a. *u trećem izdanju Vukova rječnika kod riječi* uvraziti *ima v. [pf.] impf.* *umetnuto pf.* kao da je *uvraziti v. pf.*; *ali nije tako*.

uvraženje, *n.* *das Einfideln, immissio fili in acum*. Rj. *verb.* od *uvraziti*. *radnja kojom tko uvrazi n. p. konac u iglu*. *vidi* udijevanje.

uvrebat, *uvrebam*, *v. pf.* *erlauern, deprehendo aucupando*. Rj. *u-vrebat* *koga ili što*. *vidi* ukebat, uprežati. *isp.* uvardati. *v. impf.* vrebati. — *Ureba* maea miša. J. Bogdanović.

uvreda, *f.* *djelo kojim se tko ili što uvrijedi*. — Agara ponese se od gospogje svoje (Sare). A Sara reče Avramu: *uvreda moja* pada na tebe. Mojs. 1. 16, 5.

uvremēniti se, *uvrēmenī se*, *v. r. pf.* *sich aufheutern* (*rom Wetter*), *coeli serenitas redditur*. Rj. *u-vremēniti se*, *lijepo, vedro vrijeme postati*. *glugol se drukčije ne nalazi*.

uvreten (skočiti). — 1) *auf der nämlichen Stelle in die Höhe, adsilus in altum*: Tripud dorat *uvreten* skočio. Rj. *u-vreten*, *s mjesta gdje tko stoji (u ne iz zadržke) u vis n. p. skočiti*. značenje (korijenu) vrtjeti. vreten (u vreten skočiti), vreteno, izvretenati. Korijeni 202. — (Ovaj (konj) mu (konju) odgovori: »A što si lud te nosiš tu alu? *Nogamu uvreten*, te njega o kamen pa hajde sa mnom. Npr. 26. — 2) *i ovo značenje*: Moj je ječam već *uvreten*, t. j. već se klas počeo zapredati. J. Bogdanović. Poći *u vreten*, *vidi* usjemeniti se. Stulli. *isp.* vretenati.

uvretenati se, *nám se*, *v. r. pf.* *moj se ječam već sav uvretenao*. J. Bogdanović. *u-vretenati se*. *isp.* *uvreten*. *isp.* *i izvretenati*. *v. impf.* vretenati.

uvretiti, *uvrī*, *v. pf.* *einkochen, verdampfen, decoqui*. Rj. *u-vretiti*, *u vrenju isklupiti*, *umanjiti se*. *v. impf.* *uvirati* 1.

uvrh, *ober*, *supra*: *uvrh* glave, *uvrh* vrha. Rj. *u-vrh*, *prijedlog složen od prijedloga vrh i od prijedloga u*, *koji značenje svoje dodaje značenju prijedloga vrh*.

tako složeni prijedlog ima uza se riječ u drugom padežu. suprotno udno. — Popne se na jedno drvo visoko, pa kad izagje u vrh drveta, pogleda na sve strane. Npr. 189 (vrh drveta). Tako me strijela vrh počeka ne udri! Posl. 299. Kad sjeđoše za stolove zlatne: vrh sove silan car Stjepane, a do njega stari Jug Bogdane. Npj. 2, 184. Ode Marko bijelu Prilipu, osta Musa vrh Kačanika. 2, 410. Ali puče puška od Turaka, te Murata pogodila divno vrh glave megju oči erne. 5, 69. U selu ima kamen . . . vrh koga je izrezan krst. Danica 1, 25.

uvrijediti, ðvrijeditim, v. pf. Rj. u-vrijediti. v. impf. vrijegjati. — **1)** *an eine Wunde anstossen, offendend in vulnus.* Rj. *uvrijediti ranu, u tjelesnom smislu, vidi pozlijediti.* — Ranjenoga je lako *uvrijediti*. Posl. 270. — **2)** *u moralnom smislu, vidi zataći 3.* — *Niko nikoga ničim da ne uvrijedi*, nego svaki svakoga bratski da sretne i pozdravi. Kov. 58. Ti ljudi ne će vidjeti zemlje . . . ne će vidjeti nijedan od onih koji me *uvrijediše*. Mojs. IV. 14, 23. *isp.* Darnuo mu u živac. Darnuo mu u zjenicu. Posl. 51 (*ljuto ga uvrijedio*).

uvrijeti se, ðvřem se (ðvř'o se, ðvřla se), v. r. pf. *sich hineinschmiegen, arete perlabi.* Rj. u-vrijeti se. *isp.* savrijeti se. v. impf. *prosti* vrijeti se, slož. uvirati se. — *Nije se gdje uvrijeti*, prišlo je umrijeti. DPosl. 83.

uvrnuti, ðvrñem, v. pf. Rj. u-vr()nuti. v. pf. je i *prosti* vrnuti. v. impf. uvr()tati. — **1)** n. p. ovna (t. j. ujaloviti ga), *abdrehen, durch Drehen verderben, enco torquendo (testiculos).* Rj. *isp.* uškopiti, i *syn. ondje.* — Subičina, bik koji nije dobro uvrnut. Rj. 722b. — **2)** *su se, refleks.* uvrnuti se, *vidi* uvratiti se. Rj.

uvrstati, stām, v. pf. u-vrstati. v. impf. vrstati. — **I.** *uvrstati vojsku, postaviti je u vrste; in Reih und Glied stellen, in ordine collocare, aciem instruere.* *isp.* uparaditi. — Avija izide na boj . . . a Jerovamo *uvrstu* prema njemu vojsku. Dnev. II. 13, 3. *isp.* uvrstati se **2.** — **II.** *su se, refleks.* — **1)** uvrstao se vino-grad, t. j. veliki narastao. Rj. — **2)** *uvrsta se vojska.* *isp.* **1.** — *Uvrstaše se sinovi Izrailjevi da udare na Gavaju.* Sud. 20, 20. *1 uvrstaše se prema Gavaji.* 20, 30. *Uvrstaše se vojske u dolini.* Dnev. II. 14, 10. Dovedšen na Vavilon zbor velikih naroda, koji će se *uvrstati* da se biju s njim. Jer. 50, 9.

uvrsti, uvřem, v. pf. n. p. konac u iglu, *ein-fadeln, insero filum in acum.* Rj. u-vrsti. *vidi* udjesti. v. impf. uvraziti. — Žena uvrazila konac u iglu da nešto zašije, ali budući da nije dobro vigjela, za to nije mogla odmah da *uvrže*. Posl. 178.

uvršan, ðvršana, udj. n. p. čanak brašna, *unge-strichenen Mass, mensura cucuminata.* Rj. kao *preo-puno, kud ima čega više mjerice, u nije razom pre-učeno.* — Puno kreato. t. j. *uvršno*, nabijeno. Rj. 308b. Za što je prva polovina ove kujije već lva-ljena . . . sve je ono u *uvršnoj* mjeri i u ovoj polo-vini. Rad 2, 231.

uvršiti, ðvršim, v. pf. *aufgipfeln, cucumino.* Rj. u-vršiti, kao *vršak načiniti* n. p. od žita više mje-ric. v. impf. uvršivati. — Raz, **2)** kao mala daščica koja se, kad se žito mjeri, prevuče preko mjerice te se skine ono što je više mjerice *uvršeno*. Rj. 627a. *ud.* Gospod drži vjeru; i *uvršeno* vraća onima koji postupaju oholo. Ps. 31, 23.

uvršivānje, n. (*österr. das Aufgipfeln des Ge-treides*), *demensio cucumans.* Rj. *verb.* od uvršivati, koje *vidi*.

uvršivati, uvřivajem, v. impf. *aufgipfeln, cucu-mino.* Rj. u-vršivati, kao *vršak činiti* n. p. od žita više mjerice. v. pf. uvršiti.

uvrtač, uvrtača. m. koji uvrće ovnove. Rj.

uvrtānje, n. *das Eindrehen, retorsio, contorsio.* Rj. *verb.* od uvr()tati. *radnju kojom tko uvrće* n. p.

orna. — Ujalovljeno *uvrtanjem*, tučenjem, kidanjem ili rezanjem, ne prinosite Gospoda. Mojs. III. 22, 24.

uvrtati, ðvrćem, v. impf. *eindrehen, retorqueo, contorqueo, cf.* uvrnuti. Rj. u-vrtati. *isp.* škopiti, i *syn. ondje.* v. impf. je i *prosti* vrtati. — Uvrtač, koji *uvrće ovnove*. Rj. 766b.

uvrtjeti, uvrđim, v. pf. Rj. u-vrtjeti. v. impf. *prosti* vrtjeti. — **I.** **1)** *hineinbohren, terebro.* Rj. *uvrtjeti* n. p. *srdno* u dasku. — **2)** *uvrtjeti što (sebi) u glavu, in den Kopf setzen, in animum induco.* Rj. *vidi* useliti **2.** *isp.* ukopistiti se, zainatiti se. — Ni s četiri konja ne bi mu iz glave izvukao. (Kad ko što sebi *uvrti* u glavu). Posl. 223. — **II.** *su se, refleks.* uvr()tjeti se kome u glavu, *sich in den Kopf setzen, in animum induco.* Rj. — *Meni se ovaj ne-povoljni i žalosni posao tako onda uvr()tio u pamet*, da se i danas opominjem i čovjeka i konja mu. Sovj. 21.

uvući, uvučem, v. pf. *hineinziehen, traho in—.* Rj. u-uvući. v. impf. uvlačiti. — **1)** *uvući što u što:* Promoli glavu kroz prozor . . . U taj čas postane mu *glavu* koliko osmak, tako da je *nije mogao kroz onaj prozor uvući* u sobu. Rj. 33b. Pa odoše na Rudine s vojskom, *uvrukoše* u Turke hajduke. Npj. 4, 47. Vi-deći, da Šlesku *uvr()mju* nikako ne može u boj da *uvuče*. Žitije 39. — **2)** *su se, refleks. ili pass.:* Manji badanj (*u koji se ni ruka ne može uvući*). Rj. 11b. Brk, **2)** ono zemlje *što se uvruko* u rodu. Rj. 44a. Načini kćeri svojoj dvor od stakla, u koji se *ni mrav nije mogao uvući*. Rj. 721a. Uplakati se, kao *uvući* se, n. p. u kakav posao ili megju koga. Rj. 78b. Ali kako zora zabeli, on se opet *uvuče* u svoju *košulju*. Npr. 55. Došavši jež do jedne klade, *uvr()če* se pod nju u *bukoro lišće*. Posl. 182. Kad se *uvuče* u Turke *uvuče*, tri stotine glava odsiječe. Npj. 3, 261. Gaie . . . po svojoj prilici se *uvuče* u *uvr()lo* iz Srp-skoga jeziku. Pis. 50. *Pogrješke, koje su se mogle gdje gdje uvući* samo stiha radi. Obl. 102. Nego se sva-kojaka *idolopoklonstvu* u narod *uvruko*. Prip. bibl. 81.

uz, uza. Rj. *vidi* nuz. — **I.** *prijedlog — 1)* s kojim riječ u 4. padežu pokazuje, da je na onome što sama znači *mjesto*, po kome se što miče ili je upravljeno s *donjega kraju* na *gornji*. — Uz, uza, *ufuf, in (sursum):* ode uz brdo; uz vodu; uz drvo. Rj. Kad se pogača *ispече* . . . *izvade* je iz vatre pa *prislone uza zid*. Npr. 160. *Uz put*, Ružo, niz put, Peruniko! (Nek ide kud hoće). Posl. 331. Što pogje uiz vodu, ne vrnu se *uz rodu*. 359. *Ujepo li je pogledati uz visoko vedro nebo*. Npj. 1, 52. *I pogledah uz prozor*. 1, 287. U to doba čelebija Imbro *šetajući uz rosne livade*. 1, 472. *Jes' hodio uz Ereegorinu?* Ja sam bio *uz Ereegorinu*. 1, 563. 564. *tako je i ovo:* Kada Marko bio *uz Urvinu*, poče njemu Šarac psrtati. 1, 439. — **2)** pokazuje *bačjenje pored čega*, a što je pored čega može biti *zajedno s njim:* Stao *uza me, neben, pone:* otišao *uz gospodarva*. Rj. Vodokrčće, najviše govore Krščani, ali sad *uzu njih* i Hriščani. Rj. 69b. Pa je (strjelicu) *muogi nagju*, i ostave je ili *nose uza se*, kao kakvu amajliju. Rj. 102b. A ždrebe *trči uz kobulu*. Npr. 23. Ugju obojica k devojci, i *legnu uza nju*. 258. Napeo se kao svečarski lonac *uz vatra*. Posl. 190. *Pripjevji uza zdru-riće . . . uza svaku zdruvicu* imaju mali pripjevji Npj. 1, 77 (Vuk). Ona mi ga (evijće) u kitu savija, pa je šalje Petru vjereniku, *uz kitu* mu poručuje mlada: «O moj Petro . . . **2,** 235. Tambur' bije. *uz tambur' popera*. 1, 249. **1** ja vukoh drvlje i kamenje *sve uz moju kolu i rolove*. 3, 1. *Uz njih malo po malo pristanu* i ostale starješine. Sovj. 16. Zakleše se Gospodu glasom velikijem i *uz klikovanje i uz trube*. Dnev. II. 15, 11. *Uza src* to ne sagriješ Jov usnama svojim. Jov 2, 19. Ruka Safanova *bi uz Je-remijn*, te ga ne predade u ruke narodu da ga pogube. Jer. 26, 21. *Dolazi i uz riječi* koje i same

znače isto. DRJ. 1, 52. Josifu braća stanu zavidjeti. *Uz to još usni jednom Josif da . . .* Prip. bibl. 25. — 3) na vrijeme kad se prenese ovo značenje, pokazano, da što biva dok vrijeme traje: Uz krajinu, während des Krieges, dum bellum geritur; uz kugu. Rj. Rodio se uz lježan. Rj. 28b. *Uz kužno doba* oboru selo, da kuga u nj ne bi došla. Rj. 432b. Baba stara zvala uz erbopue, a starac joj se odazvao uz einher. Posl. 10. Pjesme, koje se pjevaju uz časni post. Npj. 1, 118 (Vuk). Radić posle uz ovaj rat postane kapetan. Danica 4, 12. — *isp. Sint. 549—552.*

II. als Vorsetzsybbe bei den verbis impf. mit futur. Bedeutung: ako uzide; ako uzdolazi; ako uzjedem; ako uspišem; ako uskosimo i t. d. Rj. riječca uz pridijeva se sprijeda glagolima imperfektivnim, da bi se naznačila budućnost: Doći ću ti gdje god, kad uzimam kad. Rj. 84b. Ako tebi Kuna uzgovori, da ti najpre zahodiš glogata. Npj. 3, 386. Da se brane dok se uzmože. Miloš 78. Ako vas uzasramote i usprogone i reku . . . Mat. 5, 11. Ako uzideš mojim putovima, i ako uzdržiš što sam naredio da se drži, tada ćeš ti suditi domu mojemu. Zab. 3, 7. To će biti ako uzaslušaće glas Gospoda Boga. 6, 15. kako se glas z pred nekim suglasnicima mijenja nu glas s, vidi primjere i kod ns.

uzabrati, uzaberem, v. pf. pflücken, decerpo. Rj. uza-brati. vidi i uzabrati, ubrati 1, ukiniti, usčupati. *isp. ukršiti, uskršiti. v. impf. brati 1.* — Žena videći da je rod na drvetu dobar za jelo . . . uzabru roda s njega i okusi. Mojs. 1, 3, 6 sa se, *pass.:* Slagja smokcu preko plota (nego ona što se može uzabrati kad čok hocē). Posl. 289.

ūzacak, ūzacka, adj. dem. od uzak. Rj. tukva dem. kod dugacak.

uzadnje, n. (u C. G.) zu spät, sero: Uzadnje se nema rašta ni u crkvu hoditi. (*Uzadnje znači, pozno, dočkan.* Posl. 329). u-zadnje.

uzagrebče, n. p. potračše konji, t. j. u skok, zagrebavši, stürzen, proripere se. Rj. uza-greb-ce.

uzaimanje, n. das Entleihen, Borgen, mutuatio. Rj. verbal. od uzaimati, koje vidi.

uzaimati, uzaimam (mljēm), v. impf. Rj. u-zaimati. vidi pozaimati, i v. impf. prosti zaimati, zaimavati. v. pf. uzajmiti. — **I. 1) entleihen, mutuus.** Rj. uzaimati u koga što. — Ko uzaimlje, taj je i dužan. Posl. 158. Već u jednih ponestalo blaga, uzaima jedan od drugoga. Npj. 2, 437. Ni jedan (vladika) ne uzaimlje na sebe nego na eparkiju. Miloš 197. Nastojati da vatra neprestano na ognjištu gori ili uzaimati je u susjeda, bilo je trudno. Priprava 162. Već sam počeo uzaimati da se hranim. Straž. 1886, 770. — **2) borgen, mutuus do.** Rj. uzaimati kome šta. — **II. sa se, reciproc.** uzaimati se, sich gegenseitig (bei der Feldarbeit) anshelfen, mutuam operam fero. Rj. s kim, ići mu u zajam te raditi što. vidi pozaimati se.

uzajamni, adj. vidi uzajmični, zamjenit, megjusobni. — Iz toga uzajamnoga popuštanja kleća se ono šareno tkivo koje se zove: redovni, napredni život. Megj. 187.

ūzajedno, (st.) t. j. u jedno (zajedno), zusammen, zugleich, simul: Uzajedno šćar poniješe. Rj. u-zajedno. vidi i zajedno, skupa.

ūzajmice, udr. — Pozajmice, gegenseitig, mutuo, cf. uzajmice. Rj. 527b (a uzajmice nema u Rj. na svojem mjestu).

uzajmični, adj. što imaju čeljad ili stvari uzajmice, megju sobom. vidi uzajamni, zamjenit, megjusobni; gegenseitig, wechselseitig, mutuus. — Neprijateljstvo po svoj prilici postaješe od uzajmične nesloge. DM. 225. Od kolike štete može biti tako pomijeranje uzajmične rjeve. 304.

uzajmiti, ūzajmim, v. pf. Rj. u-zajmiti. vidi zajmiti 2, pozajmiti. *isp. posuditi. v. impf. uzaimati.* — **I) u koga što, entleihen, mutuus.** Rj. — Na to se rasrli Mart, pa uzajmieši u Februarija nekolika danu,

navali sa snijegom i s mrazom. Rj. 10a. *Uzajmi od nekakra poznanika dvestu dukata.* Miloš 71. Da uzajmimo novcu na polja svoja i vinograde za danak carski. Nem. 5, 4. — **2) kome šta, borgen, mutuus do.** Rj. — Ko što uzajmi, ono će mu se i vratiti. Posl. 160.

ūzak, ūska (šskî, comp. ūži) enge, knapp, angustus. Rj. vidi uzan. suprotno širok (*isp. tijesan suprotno prostran*). dem. uzačak. — U svijetu gjevojke ne nagoše kojoj ne bi ili prevelik ili preuzak ovi prsten. Npr. 114. U sud vrata široka, ali su iz suda uska. Posl. 337. Nad grobom. Jesu l' ovo tvoji dvori? *Ljuto uski i tijesni, a bez vrata i prozora.* Npj. 1, 93.

ūzalud, umsonst, vergehens, frustra. Rj. u-zalud, u-za-lud (zadnja trećina lūd) *isp. Korijeni 185. kao bez koristi, bez potrebe, samo onako. vidi zalud, zaludu, nazalud; zaman, zamance; badava 2, zabadava 2; naprazno; asli vasli; lači.* — Da imena Božijega ne pominje uzalud. Rj. 32b. Sve što radio i o čemu se Bogu molio, sve ti uzalud i naopako obršilo. Npr. 114. Besjedi u vjetar (uzalud, luduje). Posl. 12. Žali Bože! (n. p. tolike muke, tolikijeh novaca i t. d.). Kad se što uzalud potroši. 79. Izda zapovijest, da se po logorima ne meću puške uzalud. Danica 3, 191. Turci im se ne dadnu ni prikučiti k šancu, nego ih uzbiju, i uzalud pogube im nekolika čovaka. Miloš 115. Žali što se uzalud nadamo napretku literature naše. Pis. 62. Jer će Misirci uzalud i na prazno pomagati. Is. 30, 7. Drugom opet pripovjedi im (Josif braći): »Snio sam . . . « Za to ga otac nakara . . . Ali je otac njegov mislio da ovo ne biva uzalud. Rj. bibl. 26.

ūzaman, vidi svagda: Vita jelo, uzaman zelena, a družino, uzaman vesela. Rj. u-zaman. *syn. kod svagda.*

ūzamanec, nach einander, deinceps, cf. zasopce: popio je dve olbe vina uzamance. Rj. u-zamance, kao jedno za drugim. vidi i uzasopce, uzasebice, zasob, zasobice, zasob.

ūzan, adj. enge, angustus. Rj. vidi uzak. dem. uzačak. — Rt kao da je bio samo jugoistočni uzani kraj poluostrva od kojega je drugi kraj Pelješac. DRJ. 3, 67.

ūzauj, ūzaujga, t. j. uz njega, neben ihm, propter eum. Rj. vulja pisati uza nj, uza njga. *isp. nj, pron.*

ūzao, ūzla, m. der Knoten, nodus. Rj. vidi čvor 2. *isp. zavezak, zavežljaj 2. dem. uzlic.* — Kažu da se njoj (mladi) ili njezinu mužu na čemu god od haljine zaveže uzao na vjenčanju, da ne bi nigda djece imala. Rj. 65b. Zavežen na ilaci jedan uzuo. Npr. 162. Ne bi učutio, da mu sto uzlova na jeziku srečēš. Posl. 194. Prase repom zameče, ali nigda uzla ne zaveže. 259.

ūzaptiti, pŭm, v. pf. mit Beschlug belegen, supprimo, deprelendo: Uzaptio skele i drumove. Rj. u-zaptiti. *isp. po-zaptiti; prosti 1 zaptiti (zaptijēm).* — A od ljudi zazor i sramota gjevojačku sreću zatoniti i u njenu rodu uzaptiti. Npj. 2, 532. Kako se je kurvici odmetnuo hajdukavat' gore po planina, uzaptio državu Budimsku, sve drumove, kud skele prolaze: nit' se dava ženit', ni udavat', nit' mirija careva da progje. 3, 323. (na planina(h) stari lokat. mjesto novijega na planinama). Na mene su vlasti nasilili, i rodu su mene uzaptili, evo danas tri negjelje dana. 4, 357. Uzaptiti, zatvoriti, zabraniti. Npj. 3, 399. po značenju ovaj bi glagol mogao biti složen od prostoga zaptiti, zaptijēm: uzaptiti, uzaptijēm.

uzasebice (u Srijemu), uzasopce vidi zasopce. Rj. vidi i uzamance, i *syn. ondje.* — Koje kad se učini jedan put, znači: nije; a kad se više puta uzasopce učini, onda pokazuje da se čovjek čemu čudi. Rj. 620a. Stava. Mnogi ovo ime nagjenu kad im se ženska uzasopce ragjaju, kao da bi stalo, i muška da bi se počela ragjati. Rj. 711b. uza-sebice, uza-sobce (b se pred e mijenja na p), drugoj poli osn. koju je u sebe.

uzastōpce, vidi ustopee. Rj. uza-stopce. vidi i ustopice, sustopice.

uzavirânje, *n. verbal. od uzavirati.* Rj. **uzavirati**, *rém, v. impf. vidi uzavreti.* Rj. uzavire, *n. p. lonac, voda uz vatru, počinje vreti. v. impf. prosti vreti.*

uzávnicia, *f. vidi zvanica:* U Marka je mlogo uzavnica. Rj. u-zavnica *biće premještanjem glasova z i v postalo od uzvanica. uzvani gost. vidi i zvanik.*

uzávreti, uzávrim, *v. pf.* Rj. uza-vreti. *v. impf.* uzavirati. — **1)** *unfsiedeln, ebullitio:* lonac, voda. Rj. uz vatru. — Uzvariti, *u. p. mlijeko, vodu, t. j. metnuti ga na vatru da uzavri.* Rj. 772a. Ne um'je Jane kući razloga, neg' uzavrela kazan liksije, pa zove svekra, da ga izmije. Npj. 1, 519 (*ondje* je uzavrela prelazno: učinila da uzavri kazan liksije. *isp. uzavriti*). Pa ih Bože sunce izgorelo, gorelo ih tri godine dana, dok uzavre mozak u junaka. 2, 5. Kao što voda uzavri od ognja. Is. 64, 2. — **2)** uzavreše ljudi, *die Leute fingen an zu lärmen, ortus est tumultus.* Rj. ljudi uzave bućati, *lärmati, vurdati.* — Uzavri kao čiviti u avri. Rj. 1b. Kad dogjoše u Vitlejem, sav grad uzavre njih radi; i govorahu: je li to Nojemina? Rut 1, 19. Otidoše odanle veseleći se tako da je sav grad uzavreo; to je vika koju čnste. Car. 1. 1. 45. Teško uzavrelijem narodima, kojih stoji vreve kao silnijeh voda. Is. 17, 12. Miloš Obrenović u ovoj poslanici jest uzavreo i uskipljeo na Vuka i na njegov prijevod. VLazić 1, 1.

uzázmati, uzáznam, *v. pf.* uza-znati. *vidi* uznati, doznati. — Najposlije sam čovjek svoju sramotu uzazna. DPosl. 68.

uzázđiti, žđim, *v. pf.* uzažđio da bježi, *vidi* zapaliti 3. Rj. u(z)a-žđiti. *v. impf.* žđiti.

uzbáčiti, ūzbáeim, *v. pf. hinaufwerfen, subjicio, sursum jacio.* Rj. uz-baciti što, baciti gore, *n. p. na drvo. isp. uzmetnuti. v. impf.* uzbacivati.

uzbaciánje, *das Hinaufwerfen, subjectio, jactatio in-.* Rj. *verb. od uzbacivati. rudnja kojom tko uzbacuje što.*

uzbaevivati, uzbácnjem, *v. impf. hinaufwerfen, subjicio, sursum jacio.* Rj. uz-bacivati što, bućati gore, *n. p. na krov. isp. uzmetati. v. pf.* nzbaciti.

uzbezočiti se, čim se, *v. r. pf.* (u Dubr.) *vidi* obezobraziti se. Rj. uz-bezočiti se, *postati bezočan. vidi* obezočiti. *drukčije se glagol ne nalazi.*

uzbijáe, uzbijáča, čim se uzbija trska, kad se kuća pokriva. Rj.

uzbijánje, *n. das Zurückschlagen, rejectio.* Rj. *verb. od uzbijati. rudnja kojom tko uzbija što.*

uzbijati, ūzbijám, *v. impf. zurückschlagen, rejectio.* Rj. uz-bijati koga, *bijúci ga tjerati natrag. vidi* obuzbijati, suzbijati. *v. impf. prosti* biti (bijem). *v. pf.* uzbiti. — *Gđi se gđi krajina uzbija, uzbija je* Alilaga s Markom. Npj. 2, 362. Iz kule mi siplje oganj živi, ter mi natrag uzbijaše Turke. 5, 206. Tako su Turke svagda hrabro uzbijali i preko Morave pregonili. Miloš 84. Nahodi se svagda bezumnika, koji hoće da prelaze preko leđa, i bi se podavili, da ih stražu kundacima ne uzbija. Priprava 61. U ono će vrijeme Gospod biti sila onima koji uzbijaju boj do vratá. Is. 28, 6. *sa se, pass.:* Uzbijač, čim se uzbija trska, kad se kuća pokriva. Rj. 771b. *vidi i* povíše primjer iz Npj. 2, 362.

uzbijesiti se, ūzbijesim se, *v. r. pf.* (u C. G.) kao prozlitu se, pobjesniti (*vidi* pohjesnjeti). Rj.³ uz-bijesiti se, *postati bijes, zao. glagol se drukčije ne nalazi.*

ūzbiti, ūzbijem, *v. pf. zurückschlagen, rejectio.* Rj. uz-biti koga, *bijúci ga proterati natrag. vidi* obuzbiti, suzbiti. *v. impf.* uzbijati. — Iješničani dočekaju ih, i mloge pobivši uzbiju natrag. Danica 3, 175. Turke na Varvarinu slavno razbiju i uzbiju u Niš. Miloš 19. Uzbiju Francuze opet k Jaoru. Žitije 27. Posla Bog rjetar na zemlju da uzbije rodu. Mojs. 1. 8, 1. *sa se, pass.:* Ali se Turci ori uzbiju i razbiju. Danica 3, 184.

ūzbjeći, ūzbjegnuti, ūzbjegnem, *v. pf. zurückfliehen, refugio:* Od njega je jelen uzbjegnuo. Turska vojska natrag uzbjegнула. Rj. uz-bjeći, uz-bjegnuti. *v. impf. prosti* bježati. — Svi Izrailjei kad vidješe toga čovjeka, uzhjegoše od njega, i bješe ih strah veoma. Sam. 1. 17, 24.

uzblútiti se, ūzblútím se, *v. r. pf.* (u Risnu) kaže se za vino kad se pokvari, *kahnig werden, mucesco.* Rj. uz-blutiti se, *postati bluta. glagol se drukčije ne nalazi.*

ūzbrati, ūzberem, *v. pf. vidi* uzabrati. Rj. *i syn. ondje. uz-brati. v. impf. brati* 1 — On uzberc od svojih krušaka, pa mu da. Npr. 79. Oj nevene, moj nevene, blago onom ko t' uzberc! I ja bih te mlada brala. Kov. 63. Da ne priži ruke svoje i uzberc i s drveća od života. Mojs. 1. 3, 22.

ūzbrdica, *f. die Anhöhe, clivus, declivitas:* Koliko je uizbrdica, toliko i uzbrdica (Posl. 145). Rj. uz-brdica, *gdje se ide uz brdo. vidi* uzgorica. *isp. uzbrdo.*

ūzbrdit, *adj. bergan gehend, acclivis.* Rj. uz-brdit, što je uzbrdo. *isp. uzbrdo. suprotno* nizbrdit.

ūzbrdo (uz brdo), *adv. vidi* uzgor, uzgora, uzgori; *bergauf, sursum. isp. gore* 2. *suprotno* nizbrdo. — Zavilišiti brkove, t. j. zasukati ih da stoje uz brdo (kao vile). Rj.³ 174a. Prazna vreća stat' uz brdo ne more. DPosl. 100.

ūzbržiti se, žim se, *v. r. pf.* (u C. G.) *vidi* zabrinuti se: Marina se uzbrižila majka, e je skoro Maru zaručila. Rj. uz-bržiti se, *bržim postati. vidi i* uzdrtiti se. *v. impf. brižiti se.*

uzbućati, ū, *v. pf.* Rj. uz-bućati. *v. impf.* bućati. — **1)** *n. p. mlijeko, wenn sie sauer wird, ucesco (de lacte).* Rj. — Uzvištati, uskisuuti samo od sebe, *n. p. uzvištalo mlijeko, t. j. uzbućalo i pokvarilo se.* Rj. 772a. *vidi i* prokisuuti 2, prozukuuti. *isp. bućati* 1. — **2)** *isp. bućati* 2; uzavreti 2. — *Uzbućaje narodi, zadmaše se carstva; ali on (Gospod) pusti glas svoj i zemlja se rastapaše.* Ps. 46, 6.

uzbújati, jím, *v. pf. auflaufen, aufschwellen, turgesco, intumesco:* uzbujalo tijesto. Rj. uz-bujati. *v. impf.* bújati, bújám (*anschwellen, intumesco. cf. nabujati.* Rj. 47a). Nabújati, nabújám, *v. pf. n. p. nabujalo tijesto, aufschwellen, intumesco.* Rj. 378b. *iz ovoga što se kaže u* Rj. 47a. *i u* Rj. 378b. *vidi se očito, da je ondje pogriješeno:* uzbújati, nabújám, nego treba čitati: uzbđjati, uzbđjám (*kao nabújám, nabđjám*); a bújati, bújím znači bućati, bućím.

ūzbuna, *f. Aufstand, Aufruhr, seditio, cf. pobuna, uzbuna.* Rj. uz-buna. *isp. za* postanje uzbuniti se. *vidi i* buna, rebelija, ustanak.

uzbúniti, ūzbúním, *v. pf.* Rj. uz-buniti. *vidi* ūzbuniti, pobuniti, pomnuti 2, smutiti 1. *v. impf.* buniti. — **1)** *aufrühren, concito.* Rj. — Kad je Gjorgje Srblje uzbunio i s Turcima veće zavadio, onda Gjorgje progje kroz nahije. Npj. 4, 149. On ne sluša kralja nijednoga... svu je moju raju uzbunio. 5, 309. Obratiše oči na njegova sina uzbunivši ga na oca. DM. 130. — **2)** *sa se, reflex.* *n. p. svijet se nešto uzbunio, gähren, moveri.* Rj. *vidi* uzujati se. — Pomnuti se ljudi, t. j. uzbunili se, pozavagjali se. Rj. 539a. Kako on uleti u boj, sva se neprijateljsku vojska uzbuni. Npr. 207. Onda se svi uzbune šta će činiti. 257 (*zabune se?*). Tako malog pomalo uzbunio se za nekoliko dana gotovo sva Sumadija. Danica 3, 159. Kad on (Isus) ugje u Jerusalem, uzbuni se sav grad govoreći: ko je to? Mat. 21, 10.

uzburljati, ljám, *v. pf. izmiješati i* uzmutiti što (*žitko*), *zerrühren, commisceo.* Rj. uz-burljati. *v. impf.* burljati 1.

ūzda, *f. der Zaum, frenum, habená.* Rj. *vidi* fuzda. *dem. uzdica.* — Zaustezati konja uzdom, uzdu konju. Rj. 200a. Sinji, munjo, da katarnu nagjem — mislim da katarna znači uzda. Rj. 265b. *Iz uzde u Budim.* (Kad ko ono što je teško, veli da je lako učiniti. *Iz*

uzde valja da se misli: uzjahavši konja i uzevši uzdu u ruke otići ne odmorivši se). Posl. 100. Vrani se konji igraju . . . zlaćene uzde trajuju. Npj. 1, 303. Junak konju govorio: »Šta je tebi dodijalo . . . ili ti je dodijala teška uzdu iskićena?« 1, 454. Opremi'te mi doru od mejdana . . . zavudajte uzdom pozlačenom. 4, 299. Dušan carstvo razdijeli na vojvode i na knezove, koje Uroš ne bude kadar pod uzdom držati. Danica 2, 75.

ūzdaħ, m. *Seufzer, gemitus, cf. uzdisaj.* Rj. uz-dah. *isp. uzdahnuti.* Učini (Gospode) kao što si učinio meni za sve grijehie moje; jer je mnogo uzdahu mojih i srce je moje žalosno. Plač. 1, 22.

uzdahnuti, ūzdaħnēm, v. pf. aufseufzen, ingemo, suspiro. Rj. uz-dahnuti *v. pf. je i prosti* dahnuti. *v. impf. uzdisati.* — Zapita mater svoju: »Za Boga, majko, kako . . .?« A ona uzdahne i zaplače se. Npr. 27. Jedno veće moleći se tako uzdahne i reče: »Ta daj mi, Bože, od srca porodila. 54. Treća uzdahnuši reče: »Ah, da carev sin zna . . . 229. Prepade se Sijenjanin Iva od besede Arnant-Osmana, te od srea loše uzdamo za svojega mlada Marijana. Npj. 3, 213.

ūzdaħ, m. vidi uzdah. Rj. u krajerimu gdje se u gororu glas h pretvara u glas j. *isp. Posl. XII.*

ūzdaħjan, ūzdaħjna, adj. u koga se je moći uzdati. *vidi uzdan, pouzdan; siguran.* — Ema hjehu uzdojnu družina. Npj. 5, 183.

ūzdaħ, adj. (u C. G.) vidi pouzdan: Su četrdest druga uzdanijeh. Rj. *vidi i uzdanj; siguran.* — Sakupiše petnaest stotina, sve uzdana birana junaka. Npj. 4, 506.

ūzdaħca (u Boc), ūzdanica, f. das Vertrauen, die Stütze, fiducia, cf. pouzdanje: Gjegogj koga ima od vjere i od uzdanice, da ih pomože gospodini Bog! ikad se napija). O Alija, naša uzdanice. Sobom nema druga nijednoga neg' sablijen, brtku uzdanicu. U Turčina uzdanice nije. Rj. *vidi i ūzdanje.* — Moja sjerčana tojago! (Kad se kome hoće da kaže da je u njemu slaba uzdanica). Posl. 182. Ali ima uzdanicu u tu troju mudru glavu. Npj. 1, 94. AP' evom zle uzdanice! Kov. 113. U njima da imamo dobru uzdanicu, a takogjer i oni u nas. 122. Videći Kara-Gjorgjije da je Petrova jedina uzdanica Hajduk-Veljo. Sovj. 52. Kakva je to uzdanica, u koju se uzdaš? Car. II. 18, 19. Bože, spasitelju naš, uzdanico srijev krajeva zemaljskih, i naroda preko mora daleko. Ps. 65, 5.

ūzdaħnati, ūzdaħnēm, vidi uzdahnuti. Rj. u krajerimu gdje se glas h ne čuje u govoru.

1. ūzdanje, n. das Zaumen, injectio freni. Rj. verbal. od ūzdati. radnja kojom tko uzda n. p. konju.

2. ūzdanje, n. das Hoffen, spes, fiducia. Rj. verb. od uzdati se. stanje koje biva, kad se tko uzda. *isp. pouzdanje, uzdanica.* — Omer pašo, sve moje uzdanje! Npj. 5, 198. Nije u konju uzdanje da će pomoći. Ps. 33, 17.

ūzdar, uzdara, m. koji uzde gradi, der Riemer, qui habenus conficit. Rj. — Šikalo, kod uzdara od drveta čim kožu glade, cf. kostilo. Rj. 838b.

uzdarev, adj. vidi uzdarov. Rj.

ūzdarje, n. das Gegengeschenk, donum mutuum: Kuma kumu svilenu košulju, kum uzdarja kumi ni dinara. Rj. uz-darje, što se daruje za primljeni dar. — Ko ti veliki dar dade, on gleda i veliko uzdarje (da mu daš). Posl. 157. Svaki dar ište uzdarje. 277. Derviš dade gjetetu čitavu pogačicu . . . Derviš uzevši od Turčina kao uzdarje za pogaču nekoliko pare otide svojim putem. Posl. 354.

uzdarov, adj. des Riemers, ejus qui habenus conficit. Rj. što pripada uzdaru. *vidi uzdarev.*

ūzdarški, adj. Riemer-, eorum qui habenus conficiunt. Rj. što pripada uzdarima ili uzdaru kojemu god.

1. ūzdati, ūzdām, v. impf. zaumen, freno. Rj. uzdati n. p. konja, uctati mu uzdu. *vidi zavudavati,*

viličiti, začeviljivati 2, ūzaliti. v. pf. slož. ob-ūzdati, od-, raz-, za- (i za-fuzdati). v. impf. slož. raz-uzdavati, za- — Gdjejko govore da takore ljude (žvalave) gjaroli u smu uzdaju ili začeviljaju. Rj. 155a. Konja uzdaj, i više se u piće ne uzdaj, no na noge, sokole, put krči, a svatove viči! Kov. 73.

2. ūzdati se, ūzdām se, v. r. impf. u koga, u što, hoffen, confido. Rj. uz-dati se. *v. pf. slož. pouzdati se.* — Ja se uzdam u Boga da on može tu aždaju svladati. Npr. 48. Sraki se u sebe uzdaše da će zadobiti gjevojk. 104. Ko se uzda u prošnju, zlo se hrani. Posl. 156. Konja uzdaj, i više se u piće ne uzdaj, no na noge, sokole, put krči. Kov. 73. Sad se više ni u što nemamo uzdati. Sovj. 53. Ali se ti uzdaš u Misir za kola i konjike. Is. 36, 9.

ūzdertiti se, ūm se, v. r. pf. uz-dertiti se, vidi razlertiti se; uzbržiti se, zabrinuti se. glagol se drukčije ne nalazi. isp. dert (briga). — No se bjehu teško ūzdertili, gje im nena popa na dorinu. Npj. 4, 396 (štampano je grijeskom uzdrtili).

ūzdica, f. — 1) dem. od uzda. Rj. — 2) uzdice (pl.), die Zügel des Wagenpferdes, freno equi curram trahentis. Rj. od uzde oni kašiš ili uzde što drži u rukama kočijaš. *isp. voggice, i syn. ondje.* — Jami mrtve prčije, već drži za moć. (U Srijemu pripovijeda se u šali, da je kazao Hrvat svome drugu, koji je vukao za uzdice, kad im se poplašio konj u taljagama, na kojima su sjedili. Mjesto »prčije« — kao da su uzdice bile od prtenijeh uzica? — jedni vele »kožetine«; a »moć« ovjige znači »rep«). Posl. 108.

ūzdići, ūzdignuti, ūzdignēm, v. pf. aufheben, aufrichten, allevo, tollo, effero: A visoko glavu uzdigao. Rj. uz-dići, uz-dignuti, kao dići, dignuti u vis. *v. pf. je i prosti* dići, dignuti. *v. impf. uzlizati.* — Pavisoko kalpak uzdigao, ima biljeg viš' desne obrve. Npj. 3, 140. Strašna vatra, koja u nutra u zemlji gori, učini potrese i uzdigne dno morskog. Priprava 111. sa, *refleks.:* Uzdiže se bntun Šumadija, zadrma se Turska carevina. Npj. 1, 499.

ūzdisaj, m. Seufzer, gemitus, cf. uzdah. Rj. — Svaka sirota što je uzdahnila kad sam je s vrata oterala — onaj uzdisaj svaki se pretvorio onde u trn. Npr. 84. Kao teški uzdisaji, koji nebotice i samo za trenuće oca olakšavaju stiješnjene grudi. DP. 362. riječi s takim nast. kod dogagjaj.

ūzdisanje, n. das Seufzen, suspiritus. Rj. verb. od uzdisati. radnja kojom tko uzdiše. — Ubito te moje uzdisanje. Rj. 671a. Moli se za nas uzdisanjem neiskazanijem. Rim. 8, 26. Bog ču uzdisanje njihovo. Mojs. II. 2, 24.

ūzdisati, ūzdišēm, v. impf. seufzen, suspiro. Rj. uz-disati. *v. impf. prosti* disati. *v. pf. uzdahnuti.* — Uzdiše kao siroče za daćom. (II): Uzdiše kao Ciganče za daćom. Posl. 330. Ona kuka, kano kukavica, a uzdiše, kano udovica, pišti, plače, kano i djevojka. Npj. 1, 256. Uzdisahu od nevolje sinovi Izrailjevi i vikahu. Mojs. II. 2, 23. Mućim se i uzdišem od udaraca. Ps. 88, 15. Sine čovječji, uzdiši kao da su ti bedra polomljena, i gorko uzdiši pred njima. Jezek. 21, 11. Djevojke njezine pratiče je uzdišući kao gublje, bijući se u prsi. Naum 2, 7. Na tužnom istoku, koji uzdiše pod jarmom Mubamedovskim. DP. 37. sa se, neutrum: Nešto mi se diše i uzdiše, čini mi se, spominje me drugi. Herc. 102.

ūzdizanje, n. das Aufheben, elevatio. Rj. verbal. od uzdzati. radnja kojom tko uzdiže što.

ūzdizati, ūzdižēm, v. impf. aufheben, allevo. Rj. uz-dizati što, n. p. glavu visoko, kao dizati je u vis. *v. impf. prosti* dizati. *v. pf. uzdići, uzdignuti.*

uzdražati, žām, v. pf. (u primor.) theurer werden, fio carior. consto majori pretio, cf. poskupjeti. Rj. uz-dražati, postati drugo, draže (skupo, skuplje). *v. impf. dražati.*

uzdržati se, **uzdržčëm se**, *v. r. r. pf. erzittern, contremisco*. Rj. uz-drhati se, *vidi* uzdrktati se. *isp. ustreptati, ustresti (i se), uzigerati (i se)*. *v. impf. uz-drhtavati se*. — *Sad će se uzdržati ostrva* kad padneš. Jezeq. 26, 18. *i bez reflks. se*: Uplaši se, *i srce mu uzdrhta voma*. Sam. 1. 28, 5.

uzdržtavanje, *n. verb. od uzdržavati se*. Rj. **uzdržtavati se**, uzdržtavam se. *v. r. r. impf. erzittern, contremisco*. Rj. uz-drhtavati se. *vidi* uzdrktavati se. *v. impf. prosti drhtati. v. pf. uzdrhtati se (i bez se)*.

uzdrktati se, **uzdrkcëm se**, *vidi* uzdržavati se: Bele mu se **uzdrktale** ruke. Rj. uz-drktati se. *v. impf. uzdrktavati se*. — Angjeo Gospodnji sigje s neba... *I od strahu njegovu uzdrktaše se stražari, i postadoše kao mrtvi*. Mat. 28, 4. *i bez reflks. se*: *Srce je moje uzdrktało u meni*, i strah smrtni popade me. Ps. 55, 4. *Vidješe te gore i uzdrktaše*, povodanj navalni. Avak. 3, 10. *Cuh... usne mi uzdrktaše* na glas. 3, 16.

uzdrktavanje, *n. vidu* uzdržavanje. Rj. **uzdrktavati se**, uzdrktavam se, *vidi* uzdržavati se. Rj. *v. impf. prosti drktati. v. pf. uzdrktati se*. **uzdrmati se**, **mãm se**, *v. r. r. pf. erschüttert werden, convelli*. Rj. uz-drmati se. *isp. zadržati se. v. impf. drmati (se)*.

uzdržanje, *n. die Mässigkeit, abstinentia*. Rj. *verb. od uzdržati se. djelo kojim se tko uzdrži od čega, te je umjeren. verb. od v. pf. kod dopuštenje. isp. uzdržljivost*. — *Ima 47 riječi koje su od Slavenskih posrbijene... sazidanje, uzdržanje, neuzdržanje*. Nov. Zavj. VI. *Da pokazete u vjeri svojoj razum, a u razumu uzdržanje, a u uzdržanju trpljenje*. Petr. II. 1, 6.

uzdržati, **žim**, *v. pf.* Rj. uz-držati. *v. impf. uzdržavati*. — **I. 1) erhalten, conserro, cf. održati**. Rj. *uzdržati što, kao učiniti da ostane kako je*: *Da ti Bog uzdrži sve dosadašnje prijatelje*. Here. 354. *Štogod mu je Bog darovao i udijelio, to mu uzdržao i k onome pridao*. Kov. 119. — **2) behalten, retinco, cf. zadržati**: *A oružje sebe uzdržao*. Rj. *uzdržati koga, kao učiniti da stane, da ostane gdje je*: *Njegove roditelje ear primi i kod sebe ih uzdržati* kao što je obećao bio. Npr. 252.

— **II. sa se, reflks. uzdržati se**. — **1) sich erhalten, conservari**: *Vitora krava iz visoka pala, sva se krava raspisla, a tele se uzdrža*. Rj. (*odgoneljuj*: v. krava). *uzdržati se, kao ostati kao što je bilo. vidu održati se*. — **2) sich enthalten, se abstinerere, continere**. Rj. *uzdržati se od čega, ne učiniti ono*: *Kad car to vidi, nije se mogao uzdržati da ga ne zapita za što se smije*. Npr. 156. *Obršter doznavši šta je i kako je, nije se mogao od smijeha uzdržati*. Posl. 77. *»Ti ne kazuj staroj majci... Ali se ona uzdržao i ne mogla, veće ide u čardake gornje, pak dozivlje svoju staru majku*. Npj. 1, 610. *Napuni se Aman gjevja na Mardoheja. Ali se uzdrža Aman* dokle dogje kući svojoj. Jestir. 5, 10. *Uzdržaću se prema tebi, da te ne istrijebin*. Is. 48, 9. *Sve što nam liješe drago, potvrveno je. Hoćeš li se na to uzdržati*, Gospode, i mučati? 64, 12.

uzdržavanje, *n. verb. supst. od 1) uzdržavati, 2) uzdržavati se, koje vidi*.

uzdržavam, *uzdržavam, v. impf. uz-državati. v. impf. prosti držati. v. pf. uzdržati*. — **1) uzdržavati koga, kao činiti da stane, da ostane gdje je. vidu zadržavati 1. isp. uzdržati 2.** — *Počnu se obe (armije) k Moskvi uzmicati, on se kao upravitelj svijui avangardnih konjika, jednako tukao s neprijateljem i uzdržuvao ga do samog Borodina*. Žitije 19. — **2) sa se, reflks. uzdržavati se odu šta, ne činiti, ne učivati ono. isp. uzdržati se 2.** — *Svaki pak koji se bori, od svega se uzdržava*. Kor. 1, 9, 25. *Zapovijedaju uzdržavati se od jela, koja Bog stvori za jela*. Tim. I. 4, 3. *Neka se uzdržava od vina*. Mojs. IV. 6, 3. *Da se uzdržavamo od strasti*. DP. 67.

uzdržljiv, *adj. koji se umije uzdržati od čega, te*

je umjeren; enthaltsam, mässig, abstinent, continens: *Te je u tom bila uzdržljiva* poznajući sile svoje. Rad 5, 199. *On ti je u svačëm uzdržljiv* čoek. J. Bogdanović

uzdržljivost, uzdržljivost, *f. stanje onoga koji je uzdržljiv: die Enthaltbarkeit, Mässigkeit, abstinentia, continentia, potvrda u udj. uzdržljiv. isp. uzdržanje*. **uzduh**, *m. brevijar glagolj. ucr. Stulli. vidi* vazduh, *i sym. ondje*.

uzdušiti, uzdušim, *v. pf. anschwellen, intumescere*: *Uzdušio ka' i suhi potok*. (Kad ko od ništa dogje do čega, pa se ponese — kao suhi potok kad dogje od kiše. Posl. 330). Rj. uz-dušiti, *kao naduti se. v. impf. dušiti*.

uzdušni, *adj. brevijar glagolj. aërius, Stulli. vidi* vazdušni, *i sym. ondje*.

uzduž (uz duž), *nach der Länge, in longitudinem*: *uzduž i poprijeko, cf. duž 1*. Rj. *ralja pisati uz duž, jer je uz prijedlog s imenicom duž u četrtom padežu. primjeri kod duž 1*.

uzéce, *n. die Einnahme, occupatio*. Rj. *verb. od uzeti. djelo kojim uzme n. p. vojska grad, takva verb. kod dopuštenje*.

uzéngi-béngi, u ovoj zagoneci: *Uzéngi-béngi*, u zemlji leži, kiša ga bije, kišu begeniše. Rj. *odgoneljuj*: *glista; žito*.

uzéngija,* *f. der Steighügel, stapia, cf. stremen*. Rj. *ono na čem jahuč drži noge. vidi i bakarlja, bakračlja. isp. praća 2, praćica 2*.

uzépstí, **uzébé**, *v. pf. n. p. voće, erfriren, gelu corrupi*. Rj. u-zépstí. *vidi* zépstí. *v. impf. zépstí*. — *Uzébto voće u čvijetu*. Rj. 809a. *Deblo ali uzébto*. (Kaže se za čoeka koji je na očima veliki i pun a u sebi slab). Posl. 58.

uzesti, **üzmeñ**, (u Kaštelima) *vidi* uzeti. Rj. *dijalektički*. — *Uzeti*. Gdje gdje se umeće s prema drugim glagolima: *uzesti*. Korijeni II.

üzeti, *adj. gichtbrüchig, paralyticus*. Rj. *upravo je part. praet. pass. od uzeti se 4, kojemu se uzela n. p. ruka, noga; koji boluje od uzme. vidi* klijenit. *isp. uzeti se 4, uzma*. — *Ako sam i speta, nijesam uzeta*. DPosl. 3. *Sluga moj leži doma uzeti, i muči se vrlo*. Mat. 8, 6. *Donesoše mu (Isusu) uzeta* koji ležao na odru. *I reče uzetome: ne boj se*. 9, 2.

üzeti, **üzmeñ**, *v. pf.* Rj. uz-eti (za postanje *isp. izeti*), *v. impf. uzimati*. — **I. 1 a) nehmen, sumo**. Rj. *kao primiti 1: Uzeo pod arendu, cf. zakup*. Rj. 7a. *Na vaskrsenje treba svako da uzme naroru*. Rj. 55a. *Uzeo na veresiju*. Rj. 58a. *Uzeo ga na svoj vrat*. Rj. 73a. *Onda orogu uzmu u denbele*. Rj. 116a. *Zažanj, granica dokle žeteoci uzmu jednu pošat*. Rj. 174a. *U zajam uzeti*. Rj. 175b. *Uzeti što nu dušu... uzeti koga na vjeru da mu ništa ne će biti; uzeti što na vjeru, t. j. na veresiju*. Rj. 377a. *Uzeo u noruđ*. Rj. 401b. *Ali je jedna vrsta od njib (od tikava) tako mala da ne može ni litru vode uzeti*. Rj. 739a (*vidi* uzimati 5. *isp. stati 4*). *Pritreći bratu svome... uzéši ga za ruku stane ga voditi kroz sve sobe*. Npr. 8.

Kad progješ one vratnice, drži desno... naigje na velike vratnice, i prošavši ih, odmah uzme desno. 19. *Uzme pastirski štap u ruke... uzme sa sobom dva lerta*. 46. *Kad otideš kući, a ti uzmi k sebi Milicu*. 76. *Došjeti se da su ga uzeli na mjesto brata*. 118. *Uzeo zub na njega*. (Postao mu neprijatelj). Posl. 330. *Uzeo srijet na glavu*. (Otišao je u svijet). 330. *Uzeti gjem na zub*. (Osloboditi se, uzeti mah — kao konj. kad uzme gjem na zub, pa ne muri što se uesteže). 330. *Uzeo sugreb*. (Ili): *Uzeo utrenik*. (Utekao). 330. *Poslovice i druge različne kao one u običaj uzete riječi 1*. *Nakon godišta sluga uzme čud gospodarca*. DPosl. 69. *Tu ja nagjoh dvoje pastorčudi, uzese me gjeća Bogom majku*. Npj. 2, 14. *Pa nanese jednoga junaka, uzela ga roda na maticu*. 2, 340. *Piperi ga nu otkup uzese... od paše ga uze na otkupc*. 4, 21.

Kad se Turci pod Zvornik slegoše, te ih paša na tefer uzeo, a' Turaka sto hiljada dogje. 4, 241. Kad Miloša Srbi razumlješe, ratreni ih uzeše planovi, u lice se Srbi zažagriše. 5, 556. Kako se hjesmo od njega prepali i strah od njega uzeli. Kov. 68. Onda i ja uzmem moj put. Danica 2, 140. Dok on uzerši na stranu nekolicinu od knezova, ne pokaže pravi uzrok, zašto se svi odriču. Danica 3, 164. Uzme Miloša k sebi u monaštvu. Miloš 44. Ako smemo uzeti za sudiju izgoror narodni. Nov. Srb. 1818, 221. Matica je odmah uzela ton učenoga društva. Pis. 4. Da uzmemo za primjer Ruse. 90. Naši su književnici uzeli sva slova u srednji rod. Rj.¹ XXIX. Oni koje Dubrovnik uze za svoje građane. DM. 217. Ovaj uze nu se za gospodina papu i crkvu i da ugovoru između crkve i cesara. Glas. 21, 281. sa se, pass.: Nahranka, nahrankinja, djevojka koja se uzme pod svoje. Rj. 411b. Ne pristaju na to, da se zapadno narječije uzme za knjižerni jezik sviju Srba. Pis. 93. *vidi rečenicu*: uzeti mah kod mah 2; i rečenicu: uzeti što na um kod um. — **b**) uzeti kome, od koga, u koga što, kao oduzeti, uzeđen, demo: Alosan, poludio, uzele mu ale pamet ili zdravlje. Rj. 4b. Uzeli mu sre u beglik (konfiszirt). Rj. 19b. Uzeću ti glavu. Npr. 23. Kad dogje vreme da me uzmu od tebe. 39. Vrag uzeo i ovako ribanje. 116 (isp. Neka idu, vrag ih i odnio! Npj. 4, 340). Blizu stolice onoga cara što mu je uzeo ženu. Npr. 156. Nego mu Gjorgjije malo po malo i nahaju Krugujevačku uzme svu pod svoju vlast. Danica 3, 217. Što sam u njega upravo uzeo, kazao sam u predgovoru. Odg. na ut. 20. Vidimo da ženskinju nije uzeo pravo imati baštinu. DM. 68. sa se, pass.: Videći, da mu se gleda vlast iz ruku da uzme. Danica 5, 25. — **2**) uzeti grad, sanac itd., einnehmen, capio. Rj. *vidi* primiti 3. — Petraš kapetan bio uzeo Zvornik od Turaka. Rj. 497a. Šabac... za to ga je vrlo teško uzeti... Soko... gotovo ga ništa osim gladi ne može uzeti. Danica 2, 46. Još kako je Beograd uzet, senat je u njega preušen. Miloš 12 (prenešen kvarno po narodnom govoru mjesto prenesen). Po tom opkoli Novi pazar i varoš uzme na juriš. 14. Rusi ovaj sanac uzmu na juriš. Sovj. 42. sa se, pass.: Dogje k meni jedan koji uteče iz Jerusalima, i reče: uze se grad. Jezek. 33, 21. — **3**) djevojka, ein Mädchen, d. i. sie heirathen, ducere uxorem. Rj. uzeti djevojku, t. j. za ženu, oženiti se njome; uzeti djevojku za koga, udati je za nj, oženiti ga njome. — Oj starice Osmanova nenol' uzmi mene za Osmanu troga. Rj. 417a. Car je mislio onu carsku kćer za sebe uzeti. Npr. 70. Ja hoću da te uzmem; hoćeš li poći za mene? 135. Car pošlje po nju i uzme je za svoga sina. 141. Uzerši je za ženu stane s njome živjeti. 155. Ja uzeh sebi gjerovku ovu za ženu. 248. Svile mu se kosti od bolesti što me ne šće za sinu uzeti. Npj. 1, 266. Uzeću te ja za brata moga. 1, 621. Koji puštenicu uzme, preljubu čini. Mat. 5, 32. Njegovu ženu uzeo si za se. Prip. bibl. 72. — **4**) kaufen, emo; daher der Scherz, (odulte se kaže u šali) n. p. A. Uzeću ti kapu. B. Uzeo bih i ja, da mi ko da, nego ti meni kupi. Rj. *vidi* kupiti. — Da je naručio i uzeo čašire za 50 for. na vresjatu. Straž. 1886, 1450. — **5**) n. p. šta si uzeo ti vikati, cf. stati, zakupiti. Rj. *vidi* i početi, i ondje syn. — Najposle uzme je svekrva pitati: Šnabo moja, kako je to? Npr. 53. — **6**) uzeti n. p. kuću na se, t. j. zakloniti se za nju pa otići od nje upravo da se s druge strane ne može vidjeti. Opominjem se da su jednom, još u mome djetinjstvu, došli kući našoj Turci koji su gonili nekakvoga popa. Ujnutru pred što će poći, zaište se pop da izigje za vajat na polje. Turci mu to dopuste, i jedan od njih ostane s ovu stranu vajata čekajući, dok on za vajatom svoju potrebu svrši i vrati se na trag; ali on, kao što sam onda čuo gdje se govori, uzme vajat nu se, i preko bašće pobjegne

u šumu. Rj.³ — **7**) uzeti što, u umnom smislu, kao pomisliti, (razumjeti, v. pf.); annehmen, setzen (den Fall), ponere, fingere. — Upravo uzerši može se reći da su nadimec dvojaki. Rj. 385b. Onaj glas kojim se psetu pokazuje da ide odande, koje se u takom događaju reče i čoeku — uzerši ga za pseto. Posl. 167. Tako bi čovek, od prilike, mogao uzeti sva scla s jednoga na drugo po 50 kuća. Danica 2, 99. Još kad uzmemo da su primorcei na jaču braću svoju preko brda urzili... Kov. 5. Bokelji rade i zemlju, ali uzerši jedno s drugim može se reći da Boka živi najviše od mora. 40. Niko ne može reći, da Matica, uzerši je ovakoru, kao što se u početku sama objavila, nije od potrebe. Pis. 3. Ljudi... ali su još, kad ih sre skupa uzmemo, za čudo ludi. Priprava 127. Raspalio se na me gnjev njegov, i uzeo me je među neprijatelje svoje. Jov 19, 11 (me habuit; hielt er mich). Pod Bašićem treba razumjeti Crnojevića... uzeše obojicu za jednoga čovjeka. DM. 104. sa se, pass.: Kad vidimo kako Sava sad roni svoju desnu obalu, onda se mora uzeti, da je u stara vremena... Rj. 114b. Može li se ono sve za pravu istinu uzeti? Odg. na sit. 6. — **II**. sa se, užeti se. — **1**) zeti nehmen (bei der Hand), prehendere in vicem manus: Uzeše se za bijele ruke. Rj. reciproc. — Ona kad čuje, dotrči pa uzerši se s njim po ruke, uvede ga u dvore. Npr. 19. — **2**) heirathen, connubio jungi. Rj. reciproc. vjenčati se. — Ja sam Milić mamin gjetić, uzmimo se mi! — Ja sam rada i vesela, tek ak' hoćeš ti. Npj. 1, 427. — **3**) uzmi se u pamet, sich in Acht nehmen, carco. Rj. refleks. kao paziti, biti nu opazu, na oprezu. — Uzmider se u pamet, jer ćeš sad izvući lutriju, t. j. zlo ćeš proći, bićeš bijen. Rj. 336a. Uzmi se u pamet (vide, attende quid agas). Rj. 486a (gledaj, pazi šta radiš). Ali se gjavolski car osjeti šta on hoće, pa se dobro uzme u pamet. Npr. 91. Ako se ko čvši trubu ne uzme na um... da se uze nu um, sačuvaio bi dužu svoju. Jezek. 33, 4, 5 (isp. uzeti na um kod um). — **4**) uzela mu se n. p. ruka, noga, gelahmt werden, torpescere, cf. uzet. Rj. — Uzma te uzela! (Kletva, i znači: da ti se uzmu noge i ruke, t. j. da se ukočiš?). Posl. 331.

uzgajanje, n. verb. od uzgajati, koje *vidi*. isp. odgajanje.

uzgajati, üzgajâm, v. impf. *vidi* uzgojiti. Stulli. ondje značenje. uz-gajati. isp. odgajati.

uzglavak, üzglávka, m. (u Slav.) **üzglávije**, n. **üzglávnicá**, f. (u Risnu) das Kopfkissen, pulvinus: Ako ti dogjem na snu, prevrati uzglavnice (isp. Posl. 5). Rj. uz-glav... *vidi* blazina (i blazinja), jastuk, tundjela. — On svuče košulju zmijinjnu sa sebe, te je kao i prije metne pod uzglavlje, pa legne spavati. Npr. 55. Car bolestan, boli ga glava, ne može da je podigne s uzglavlja. Danica 5, 93. Metnu mu pod glavu uzglavlje od kostrijeti. Sam. 1, 19, 13. Odar je načinio sebi car Solomon; stuppe mu je načinio od srebra, uzglavlje od zlata, nebo od skerleta. Pjes. nad pjes. 3, 10 (reclinatorium; die Lehne).

uzgójiti, üzgojím, v. pf. gross ziehen, educio: Gojila me, dok me uzgojila, uzgojila, vama darovala. Ja sam svatom uzgojila cvječje. Je li majka rodila junaka, a' sestrice bratu uzgojila. Dura, doru, pust mi ostanuo! za što sam te zalud uzgojila, nego da mi valjaš u nevolji. Rj. uz-gojiti. isp. odgojiti, zgojiti. v. impf. uzgajati.

uzgor, adv. uz-gora. *vidi* uzgora, uzgori; uzbrdo. isp. gore 2. — Prazna vreća uzgor stat' ne može. D'Posl. 100.

üzgora, adv. uz-gora. *vidi* uzgor, i syn. ondje. — Savi se tica sokole, pokupi biser pod perja, stade mi lečat' uzgora. Here. 260.

üzgori, (u Dubr.) bergauf, sursum. Rj. adv. uz-gori. *vidi* uzgor, i syn. ondje. — Lašnje je mladu uzgori

nego staru nizdoli. Posl. 54. Prije ćeš se nogami uzgori obrnut'. 101.

uzgorica, *f. vidi* uzbrdica: Koliko je uzgorica, toliko je nizgorica (Posl. 145.). Rj. uz-gorica. *isp.* uzgor, uzgora, uzgori.

uzgotoviti, *vīm, v. pf.* (u Boci) *vidi* zgotoviti. Rj. uz-gotovati *n. p. ručak, jelo. vidi* i ugotoviti, i *syn. ondje. v. impf.* gotoviti.

uzgred, *im Vorbeigehen, da du dort ohnchin vorbeigehst, ob iter in transitu.* Rj. uz-gred. za drugu polu. *isp.* gresti (gredem). *vidi* uzgredom, gredom, mimogred. *suprotno* kasten, kastile, kastilice; navalice, navlaš, navo. — Otišao mu kastile, za to (ne uzgred ili čega drugoga radi). Rj. 265b. Sobom uzeš ravnu Rumeliju, uzgred uzeš š ujome Arbaniju. Npj. 5, 528. Popravljao sam rukopis, koliko se uzgred moglo. Posl. XXV.

uzgredom, *adv. vidi* uzgred, i *syn. ondje.* — I glavari od krvave Džupe, da su pošli sprešno na Cetinje, pa uzgredom da su govorili, da će novog knjaza postaviti. Npj. 5, 495.

uzgrnuti, *üzgrñem, v. pf. hinaufscharren, zurückschieben, rejcio, subjicio.* Rj. uz-grnuti. *vidi* zavrnuti 4. *isp.* zasukati 1, zavrtati 2. *v. impf.* uzgrtati. — Dunu vijor vjetar iz planine, na gjevojci *đuvak uzgrnuo*, siuu lice, k'o na gori sunce. Npj. 3, 537. Ko će mu uzgrnuti gornju odjeću? Jov 41, 4. Uzgrnuću ti skute tvoje na lice, i pokazaću narodima golotinju tvoju. Naum 3, 5.

uzgrtanje, *n. das Zurückschieben, rejctio.* Rj. verbal. od uzgrtati. radnja kojom tko uzgrće *n. p. skute kome.*

uzgrtati, *üzgrćem, v. impf. zurückschieben, rejctio.* Rj. uz-grtati što, *n. p. skute kome. vidi* zavrtati 3. *isp.* zasukivati 1, zavraćati 2. *v. impf.* prosti grtati. *v. pf.* uzgrnuti.

uzgužveljati, *ljām, v. pf. vidi* izgužveljati: sve mu se baljina uzgužveljala. Rj. uz-gužveljati. *v. impf.* gužveljati, gužvati.

uzica, *f. ein Strick, restis. cf. uže.* Rj. *vidi* uzlica. *isp.* konopac, kuskun, ličina, matuzica, palamar, podrepina, podrepnica 1, porožje, povi, povrazača, prača 2, praćica 2, pripon, prilica, spuštenjača, štranjga, tenef, tovarnina, urivak. *dem. uzica.* — Žbanu je s jedne strane jedna poširoka duga . . . probušena, te se provuče uzica, za koju se žban nosi. Rj. 266b. Uzica može biti i od konopalja i od vune, ali nije nsukana, nego je opletena i svaka je žena sebi plete. Rj. 289a. Uže se kupuje, a uzicu (prtonu ili vunenu) pletu žene same. . . (u Dalm.) uže, uzicu od vune (velika, a uzica, mal. n. p. na vreći). Rj. 770b. Od šta vreća, od tog i uzica. Posl. 236. *isp.* mrtvouzice (n. p. svezati što).

uzičica, *f. dem. od uzica.* Rj. — Pa se mjesto konjića provuče kao mala uzičicu od vlakna, te niza nju ide rakija. Rj. 289b. Kosica, ona uzičica, kojom je bič za držalje privezan. Rj. 292b.

uziči, *üzigjēm, v. pf. hinaufsteigen, ascendo.* Rj. uz-iči. *vidi* izaći 2, iziči (2); popeti se. *v. impf.* uzilaziti, uzlaziti.

uzidati, *üzidām (üzigjēm), v. pf. einmauern, muro includere.* Rj. u-zidati. *isp.* ugraditi. *v. impf.* uzigjivati. — Čija sjutra na Bojanu dogje, da j' u temelj kuli uzidamo, tako će se temelj obdržati. Npj. 2, 118. Ne dajte me, ako Boga znate! Uzidati mladu i zelenu. 2, 122.

uzigrati, *üzigrām, v. pf. Rj. uz-igrati.* — 1) *aufhüpfen, exulto:* uzigrao oko njega. Rj. kao igrajući skočiti, početi igrajući skakati. *v. impf.* uzigravati. — Pa se bješe vojska opremila, i radosno boju uzigrala. Npj. 4, 112. — 2) *erzitern, contremisco:* Sve uzigra ruho i oružje. Rj. *isp.* ustreptati, ustresti (i se), uzdrhtati se, uzdrkati se. — Ljepša cura no bijela vila A kad vigje Griščević-Osmane, uzigraše toke na ju-

naka. Npj. 4, 62. Kad se Zlatka vina napojila, pa joj vince ošinu uz lišce, a rakija okom uzigradu. HNpj. 4, 518. sa se, *refleks.:* »Prvu zvijezdu kad ugledaš, izvadi tu travu . . . zvijezdu se uzigra, te predla nj prsten pade i u njemu ona ista zvijezda. Npr. 228.

uzigravanje, *n. v. impf. das Aufhüpfen, exultatio.* Rj. verbal. od uzigravati. radnja kojom tko uzigrava. **uzigravati**, *üzigrāvām, v. impf. aufhüpfen, exulto.* Rj. uz-igravati, kao igrajući skakati. *v. impf.* prosti igrati. *v. pf.* uzigrati 1.

uzigjivanje, *n. das Einmauern, to muro includere.* Rj. verb. *supst.* od uzigjivati. radnja kojom tko uzigjuje što, *n. p. kući u temelj.*

uzigjivati, *üzigjūēm, v. impf. einmauern, muro includere.* Rj. u-zigjivati što, *n. p. kući u temelj. isp.* ugragjivati. *v. impf.* prosti zidati. *v. pf.* uzidati.

uzilaziti, *ām, v. impf. hinaufsteigen, ascendo.* Rj. uz-i-laziti. *vidi* uzlaziti, izlaziti 1b, penjati se 1, peti se. *v. impf.* prosti laziti. *v. pf.* uziči.

uzilazenje, *n. das Hinaufsteigen, ascensio.* Rj. verbal. od uzilaziti. radnja kojom tko uzilazi. *vidi* uzlaženje.

uzimalo, *m. der gern wegnimmt, qui solet prehendere.* Rj. koji rado uzima. riječi s takim nast. kod bajalo. — Uzimalo davalo, s kokošima spavalo, kokoši ga litale. (Govore gjeoca onome, koje što pokloni, pa opet uzme natrag). Posl. 330. uzimalo spavalo, srednjegu rola?

uzimanje, *n. 1) das Nehmen, 2) das Kaufen, emtio.* Rj. verb. *supst.* od uzimati, koje *vidi.* — Uzimanje Uzica. Npj. 4, 176 (natpis). Da se čuvamo uzimanja Slavenskijeh riječi bez nevolje. Pis. 91. Za zasluge učinjene pri uzimanju Pariza. Žitije 81.

uzimati, *mām (mļēm), v. impf. Rj. uz-īmati. v. pf.* uzeti. — 1) *a) nehmen, sumo.* Rj. kao primati. — Na vodici vila baždarica, te uzima tešku baždarinu. Rj. 12a. Dovod, dohod, što gospodar uzima od seljaka na svoju zemlju. Rj. 126b. Kalaš, varalica, osobito koji uzima u zajam ne misleći vratiti. Rj. 260a. Kamatnik, koji uzima veliku kamatu na novce. Rj. 261b. Podupr'o dušom kao ćuskijom. (Kad se ko za što kune i uzima na dušu). Posl. 252. Što bih ja pasju krv na svoj vrat uzimao? 353. Za što kurvo, Golotrbje lvo! tugje ime ti uzimaš na se? Npj. 3, 101. Uzimam te Bogom pobratim, prenesi me preko vode hladne. 4, 65. Jankoviću, zlo ti jutro bilo, a gore ti kafu uzimao! HNpj. 1, 436. On je, kao kalugjer, od bogutih uzimao milostinju. Danica 4, 5. Izda se uredba, koliko će uzimati vladike, koliko li popovi. . . Vladika da uzima od manastira (na godinu) 25 groša. Miloš 194. Slobodno nek ne uzima pera u ruke. Pis. 62. Carevi od koga uzimaju poreze i haruće? Mat. 17, 25. Amasa ne uzimaše na um mača, koji bijaše Joavu u ruci. Sam. II. 20, 10. sa se, *pass.:* Udario u vagevinu, kad se uzima žito na veresiju do druge godine. Rj. 51b. Oko čega treba što raditi, ono se zakupljuje ili uzima pod zakup. Rj. 390a. — 2) *uzimati kome što, kao oduzimati mu, wegnehmen, demo:* Što ti ljeto da, zima ti ne uzimlje. Posl. 360. On mi hvata Pivljane junake, uzima im sjajne džeferdare. Npj. 4, 381. sa se, *pass.:* Carstvo nebesko na silu se uzima, i siledžije dobijaju ga. Mat. 11, 12. — 3) *kaufen, emo.* Rj. *vidi* kupovati. *isp.* kupiti 4. — 4) *uzimati grad, sanac i t. d. einnehmen, capio.* *isp.* uzeti 2. — Skočii raja sa četiri kraja, pa uzima šabac od Turaka. Npj. 1, 494. Polje Krčagovo (odakle su negda Nemei Užece uzimali). Danica 5, 37. Tako se strašno bio ranio na Uzicu, kad su nekakav sanac uzimali na juriš, da . . . Miloš 45. — 5) *uzimati djevojku, t. j. za ženu, ženiti se njome. isp.* uzeti 3. — Oni su mislili, da će to za govodara biti najveća sreća i dika što mu carski sin uzima kćer, a on pita kakav zanat zna carev sin! . . . Ovi se onda obraduju još većma, što uzimaju gjevojku od caru u ne od govodara. Npr.

174. Robe, pale, a sijeku Turke . . . povedoše bule kaduzlike, *uzimlju ih za vjerne ljuborce*. Npj. 4, 367. Videći sinovi Božji kećeri čovječije kako su lijepe, *uzimaše ih za žene* koje htješe. Mojs. 1. 6. 2. — 5) *vidi* brati 3, primati 2, ići 1 fec; *fassen, capere*. isp. stati 4. Požunski merov *uzima 40 oka*. Rj. 353b. Stār, mjera, koja *uzima 40 oka žita*. Kov. 38. *Po četrdeset rata uzimaše jedua umivaonica*. Car. 1. 7, 38 (vat. biblijsku mjeru). za v. pf. isp. Ali je jedua vrsta od njih (tikava) tako mala da ne može ni litru vode uzeti. Rj. 739a. — 6) u umnom smislu, kao pomisljati, razumjeti (v. impf.); *arrichten, setzen* (den Fall), *ponere, fingere*. isp. poimati 1. isp. uzeti 7. Naši mnogi ljudi u govoru *uzimaju oro sre za Boku* kao i ja ovdje što *uzimam*. Kov. 32. Svetici meni *uzima za najveće neznanje* što sam se usudio izreći . . . Odg. na ut. 30. Narod k Trstu zove dolje, « a ka Kotoru » gore, » kao i ja ovdje što *uzimam*. Posl. XV. Istorija kakvoga grada *uzima da je ljudi već bilo* . . . Ali istorija svijeta *uzima, da nije bilo ljudi na zemlji*. Priprava 90. Prezren bješe, prezren *da ga ni za što ne uzimamo*. Is. 53, 3. On je na tijem glasovima osnovao svu diobu, osim ovu koju *uzima za najstariju*. Rad 1, 109. Protiv Kopitara, koji je *uzimao da postanje rumunskoga jezika pada još u ono vrijeme*. Vid. d. 1861, 71. sa se, *pass.*: Pustinja postane njiva a njiva se *slane uzimati za šumu*. Is. 32, 15 (*reputabitur; für eine Wäldniss hält*).

uzina, f. die Enge, angustiae, cf. 2 užina. Rj. *vidi i uskoća*, uskost. — Tako je jedan Misirski kralj kopao zemaljsku *uzinu* Suec. Priprava 17. Njegove lagje vraćale su se oko Afrike *morском uzinom* kod Španjolske. Prip. bibl. 78.

uzitati se, tam se, *vidi* ushitati se. Rj. uz-(h)itati se. u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru.

uziti, užim, v. impf. einengen, schmälern, coartare. Rj. uziti što, činiti da bude usko, uže. v. pf. slož. po-uziti, s-uziti. v. impf. slož. s-uzivati.

uzjaati, užjašëm, *vidi* uzjahati: Da Bog da ga *uzjauli* Turei. Rj. uz-jah(i)ati. u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru. *vidi i* užjati.

uzjahati, užjašëm, v. pf. Rj. uz-jahati. *vidi* uzjaati, uzjati, uzjahnuti, uzjanuti. v. impf. uzjahivati. — 1) konja, na konja. *aufsitzen* (aufs Pferd), *conscendo equum*. Rj. *vidi* klipiti, oklopiti, okročiti, opkročiti, usjednuti, usjesti, zakročiti. Car se prepane te onako *na konja gola uzjaše*. Npr. 153. Dijete, koje bješe *uzjahalo na štap* pa trče po dvoru. 154. I svojega *uzjaha Labuda*. Npj. 2, 36. *Uzjahao na reļjega ata*. (Kad kome pogrije sreća u napredak). Posl. 330. Onda *uzjašu obajica*, i pogju tako. Danica 3, 235. — 2) koga na konja, *aufsetzen* (aufs Pferd), *impono equo*: Uzeše je (gjevojku) dva banova sina, *uzjaše je na labudu svoga*. Rj. (*uzjaše je = uzjahuše je. vidu* užjati). *uzjahati koga na konja, učiniti da uzjaše na konju, posaditi ga na konju da jaše*. — Ondar on brže bolje *uzjaše na konja a na drugoga uzjaše baba*, te s njom u ono selo gje baba živi. Npr. 261.

uzjahivati, uzjahivati, *n. das Aufsitzen, conscensio equi*. Rj. verb. od uzjahivati. radnja kojom tko *uzjahuje n. p. konja, na konju*.

uzjahivati, uzjahivati, v. impf. *aufsitzen* (aufs Pferd), *conscendo equum*. Rj. uz-jahivati n. p. konja ili na konja. *vidi* usjedati. v. impf. prosti jahati. v. pf. uzjahati, uzjahnuti. — sa se, *pass.*: Binjtaš, kamen, s kojega se *uzjahuje konj*. Rj. 26b.

uzjahnuti, hnëm, v. pf. *vidi* uzjabati. Rj. uz-jahnuti.

uzjaiv . . . vidu uzjahiv . . . Rj. u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru.

uzjanuti, nëm, v. pf. *vidi* uzjahnuti: Još *uzjanu* Prizrenka devojka. Rj. govori se gdje i *uzjaivati*.

uzjariiti, užjarim, v. pf. uz-jariti. isp. v. impf. ja-

riti se. — *Uzjariti*. P. Petrović Njeguš, Šćep. mal. 10. Rad 6, 89. *Uzjarila* braća pravoslavna okolo nas na četiri strane. Šćep. mal. 10.

uzjati, užjašëm, *vidi* uzjahati. Rj. uz-jati, užjahati, užjaati, *sučeto* užjati. v. impf. prosti jati, jahati. — Uzeše je dva banova sina, *uzjaše je na labudu svoga, predaše mi konja i gjevojku*. Rj. 774a. *Tomaš uzja na alata*. Npj. 1, 282. *Uzja Ivan doru pomamnoga*. 1, 200. Pa mu ne da *jagrza uzjati*. 1, 269.

uzjčati, čim, v. pf. *erhalten, insono*. Rj. uz-ječati. isp. uzjektati. v. impf. prosti ječati. — Te *odzivom brdo uzječalo*. Sint. 568.

uzjektati, užjekčëm, v. pf. Gundulić: *Uzjektah* plačnim glasom. Stulli. uz-jektati, početi jektati. v. impf. jektati. isp. zaječati.

uzjoguniti se, užjogünim se, v. r. pf. *ake. po Budmanu*, ARj. IV. 655a. uz-joguniti se, *postati jogunast, pokazati jogunluk svoj*. isp. jogunast. — Iza toga pošto se *kralj uzjoguni* te osta u nevjeri. Glas. 21, 287 (*vege obstinuto*).

uzlat, udj. nodosus. Stulli. na čemu ima *uzlove*.

uzlaz, m. adscensus, adscensio. Stulli. *vidi* uzlazak.

uzlazak, užlaska, m. djelo kojim tko *uzigje*. i mjesto gdje se može *uzići. vidu* izlazak 2, uzlaz. — Gospod *izlazi na nebo . . . nebesa mu pripraviše prijesto, oblaci uzlazak*. DP. 277.

uzlaziti, žim, v. impf. uz-laziti. *vidi* uzilaziti. v. pf. uzići. — Angjei drkćuci pjevahu slavu, u kojoj *Iristos uzlazuje*. DP. 277.

uzlažuje, n. *vidi* uzilaženje. — Ljestvica znak je *uzlaženja u radljivosti i penjanja u razumu*. DP. 97.

uzlenjača, f. (u Baranji) onaj vijenac za koji se osnova priveže, kad se počne tkati. Rj. isp. nagragjuša. — osn. u zao. isp. Korijeni 6. *riječti s tukim nast. kod ajgirača*.

uzljeteti, užlčëm, v. pf. Rj. uz-ljeteti. v. impf. uzlijetati. — 1) *hinauffliegen, subrolo*. Rj. n. p. ptica *uzleti sa zemlje na drvo*. — Opazi navrh dvora zeca gde stoji . . . on *uzleti na konju* pa skine zeca. Npr. 34. — 2) *uzletio oko njega, drängend belästigen. keine Ruhe lassen, urgeo, cf. saletjeti, obrlatiti*. Rj. kod saletjeti syn.

uzlica, f. biče što i uzica. od jednoga su *korijenu uzica i uzao. isp.* Korijeni 6; a uzao je osn. uzlicie. — Sustignu jednoga čocka gje vodi dva brava na *uzlicu . . . »Hajde da ukrademo ona dva brava« . . . »Kako ćemo, jadnan bio, ukrasti, kad ih vodi za uzlicu?»* Npr. 166.

uzlić, m. dem. od uzao. Rj.

uzlijčauje, n. verbal. od uzlijetati. radnja kojom što *uzlijčue*.

uzlijčati, užlijčëm, v. impf. uz-lijetati. v. impf. prosti lijetati, letjeti. v. pf. uzletjeti. — Kako mu duša *uzlijčetaše k Bogu*. DP. 50. Da bismo osjećajući ih (tajne) duhom *uzlijčati* da ih gledamo. 173. Misao da bi *uzlijčatala gore k radosti nebeskoj*. 224. Kao što iskre iz ugljevlja *uzlijčeu* u vis. Jov 5, 7.

uzlotriti, užlotrim, v. pf. uz-lotriti. kao prost glagol ne dolazi. *ake. po Budmanu*, ARj. IV. 223b. — 1) koga, *soccordia, desidia officere*. Stulli. učiniti ga *lotrim, tromim, ljenim*: Za ruku ne *uzlotrit'*, kad nije gvozđja, nakovan bit'. DPost. 153. *Ulotriti*, učiniti lotrijem, ljenijem, ima i u Stulića; u Mikalje *uzlotriti se*. XVIII. — 2) su se, *refleks.*: u Mikalje *uzlotriti se*. DPost. XVIII. *postati lotar. isp. lotar*. — Sada sve se *uzlotrilo*. Stulli.

uzlu-döbar, (u Boei) už-zlu-döbra, (u Dubr.) *vidi* čuvakuća. Rj. *vidi i* čuvarkuća. biljka.

uzljütiti, užljütim — 1) *vidi* užljutiti. Rj. — 2) *uzljütiti se, užljütim se, vidu* užljutiti se. Rj.

ūzma, *f.* u riječima: *Uzma* te uzela, da Bog da! (Kletva, i znači: da ti se uzmu noge i ruke, t. j. da se ukočiš? Postl. 331). *cf.* uzeti. Rj. *bolest onoga koji je uzet; der Gichlbruch, paralysis.*

uzmaći, ūzmačnēm, *v. pf.* Rj. uz-maći. *vidi* uz-maknuti. *v. pf. je i prosti* maći, maknuti. *v. impf.* uzmicati. — **1**) *zurückrücken, weichen, recedo.* Rj. *vidi* uzmaći, uspregnuti, ustupati. — Jesu P Turei isto *uzmaknuli*; Turei nisu ništa *uzmaknuli*, već se gradu bliže *primaknuli*. Npj. 4, 245. Kako Demir *uzmaknuti* ne će, no za sestru hoće poginuti. 4, 432. Sinovi Izrailjevi *uzmakoše ispred sinova* Venijaminovijeh. Sud. 20, 36. Ne htješe slušati, i *uzmakoše ramenom natrag*, i zatiškoše uši svoje da ne čuju. Zah. 7, 11. — **2**) *su se, refleks.* uzmaći se, *sich zurückziehen, recedo, cf.* uzmaći, uzmaknuti se. Rj. — Narod vidjevši to *uzmaće se* i stade iz daleka. Mojs. II. 20, 18. Namjestite Uriju gdje je najžešći boj, pa se *uzmaknite od njega* da bi ga ubili. Sam. II. 11, 15.

uzmahivānje, *n. das Winken, Schwingen (des Schwertes), agitato.* Rj. *verbal.* od *uzmahivati.* *radnja* kojom tko *uzmahuje* čim.

uzmahivati, ūzmaħujēm, *v. impf.* *winken, schwingen, agito sursum.* Vranac zlatnom uzdom *uzmahuje*. Rj. uz-mahivati. *v. impf. prosti* mahati. *v. pf.* *uzmahnuti.* — Oko kola igra; *mačem uzmahuje*, na se pogleduje, stoji li joj lepo ruho sakrojeno. Npj. 1, 108. Tomaš *kolom uzmahuje*, a na sluge namiguje. 1, 282. Ima gjoja konja od megdana... *uzmahuje i glavom i snagom*, te u sedlo bae gospodara. 2, 282. Pod Cvijanom *konjic uzmahuje*, te pretura pjenu preko sve. 3, 269.

uzmahnuti, ūzmaħnēm, *v. pf. winken, innuo.* Rj. *uzmahnuti* čim *n. p. mačem. v. pf. je i prosti* mahnuti. *v. impf.* *uzmahivati.*

uzmaiv... *vidi* uzmahiv... Rj. *u krajevima gdje se ne čuje u govoru glas h.*

ūzmak, *m.* (u C. G.) *der Rückzug, receptus, fuga.* Kad udari, *uzmaka* nema. Jedan drugom Božju vjeru daju, na Kosovu da *uzmaku* nema. Taj će juriš bez *uzmaka* činiti! Rj. *uz-mak. za postanje isp.* uzmaći, uzmaknuti (se).

uzmaknuti, ūzmačnēm — **1**) *vidi* uzmaći. Rj. — **2**) *uzmaknuti se, videti* uzmaći se: Tako su se oni *uzmaknuli*. Rj. — *prinjeri kod* uzmaći.

uzmahnuti, ūzmaħnēm, *vidi* uzmahnuti. Rj. *u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru.*

uzmetānje, *n. das Hinuufwerfen, subiectio, jactatio sursum.* Rj. *verb.* od *uzmetati.* *radnja* kojom tko *uzmeće* što.

uzmetati, ūzmečēm, *v. impf.* *n. p. žito i slamu* na gumnu, kad se vrše, *ufwerfen, jacio sursum.* Rj. *uz-metati. isp.* *uzbacivati. v. impf. prosti* metati. *v. pf.* *uzmetnuti.*

ūzmetnuti, tñēm, *v. pf. hinuufwerfen, subiectio.* Rj. *uz-metnuti. v. pf. je i prosti* metnuti. *isp.* *uzbaciti. v. impf.* *uzmetati.* — Ako ti nije prilika, *uzmetni* *vence*, pa beži. Npj. 1, 5.

ūzmičānje, *n. das Zurückweichen, recessio.* Rj. *verbal.* od *uzmicati. radnja* kojom tko *uzmiče.* — U *orome njegovu uzmičanju* njegove su čete *polhvatale* više od 700 Franeuza. Žitije 27.

ūzmicati, ūzmičēm, *v. impf. zurückrücken, recedo.* Rj. *uz-micati. videti* izmicati se 1, *uspregzati, ustupati. v. impf. je i prosti* micati (se). *v. pf.* *uzmaći (i se), uzmaknuti (i se).* — Ne plaši se niči *uzmiče ispred* mača. Jov 39, 25. Lav, naj jači izmegju zvjerova, *koji ne uzmiče ni pred kim.* Prič. 30, 30. *sa se, refleks.* (*isp.* *uzmaći i se, uzmaknuti i se*): Počnu se obe (armije) k Moskvi *uzmicati.* Žitije 19. Otide sa vojskom Austrijskom, koja se *natrag uzmicula* k Varšavi. 21.

uzmijēšati, ūzmiješām, *v. pf. durcheinandermengen, commiscere, cf.* *izmiješati.* Rj. *uz-miješati. v. impf.* *miješati.*

uzmlāčiti, ūzmlāčīm, *v. pf. lau wärmen, tepefacio.* Rj. *uz-mlačiti n. p. vodu, učiniti je mlakom. videti* umlačiti. *v. impf.* *uzmlačivati.* — Al ne da mu vina ni rakije, van *uzmlači* ledena bunara, mlake vode konja napojila. HNpj. 1, 206.

uzmlačivānje, *n. das Lauwärmen, tepefactio.* Rj. *verb. supst.* od *uzmlačivati. radnja* kojom tko *uzmlačuje n. p. vodu.*

uzmlačivati, ūzmlačujēm, *v. impf. lau wärmen, tepefacio.* Rj. *uz-mlačivati n. p. vodu, činiti je mlakom. v. impf. mlačiti. v. pf. uzmlačiti.*

ūzmuati se, ām se, *videti* uzmahati se. Rj. *u krajevima gdje se u govoru glas h ne čuje.*

ūzmučiti se, čīm. — **1**) *v. r. pf. unruhig werden, inquietor.* Rj. *uz-mučiti se, kao od muke uznemiriti se. v. impf. mučiti se.* — *Uzmuči se* kralje od Budima... »Što je tebe, kaka je nevolja? te si mi se tako *uzmučio?*« Npj. 2, 54. A kad caru dari dopanuše, od dara se *care uzmučio*, jer ne ima dara za uzdarje. 3, 78. Jakov se je teško *uzmučio*. 5, 133. *Uzmuči se* po kolu gjevojka ragajući čedo prenejako. Here. 28. *Uzmuči se* kralj kako će spomenuti caru za gjevojku. Npj. 1, XLI. Nesta hljeba u svoj zemlji... i *uzmuči se zemlja Misirska od gladi.* Mojs. 1. 47, 13. Misirci će se *uzmučiti* tražeći vode da piju iz rijeke. II. 7, 18. Vojnici će Moavski vikati, *duša će se u svakom uzmučiti.* Is. 15, 4. Saula pak ostavi duh Gospodnji i on se vrlo *uzmuči.* Prip. bibl. 65. — **2**) *uzmučiti koga, učiniti da se od muke uznemiri.* Al Miloša Turci opkolili, Lazar *vigje, gjoju uzmučio*, pa ga ugna u Tursku ordiju. Npj. 4, 319. *ozamo ide i ovuj prinjer:* Onako *uzmučen u mislima*, baei oni prsien. Npr. 114.

uzmučivānje, *n. verb.* od *uzmučivati. radnja* kojom tko *uzmučuje* što.

uzmučivati, ūzmučujēm, *v. impf. uz-mučivati. v. impf. prosti* mutiti. *v. pf. uzmutiti, i značenje ondje.* — *su se, refleks.:* Kad to čuje Kraljeviću Marko, u svomu se sreću *uzmučuje.* HNpj. 2, 298.

ūzmuhati se, hām se, *v. r. pf. sich unruhig bewegen, jaeturi.* Rj. *uz-muhati se, uzrpoljiti se* kao koji se muha, koji se brani od muhu? *v. impf. muhati se.* — Kad bi da se čita apostol, *uzmučuje se* za pevnicom i u oltaru i *popovi i učitelji:* nema nigde knjige apostola! Mil. 85. Volovi... *uznemire se, uzmuaju se.* Zim. 336.

uzmutiti, ūzmutīm, *v. pf.* Rj. *uz-mutiti. v. impf. prosti* mutiti. — **1**) *trüben, turbo.* Rj. *uzmutiti n. p. vodu, učiniti je mutnom:* Uzburljati, izmiješati i *uzmutiti što (čitko).* Rj. 772a. *u prenesenom smislu:* Izdadoše, pa se predadoše... s *tijem oni Brda uzmutiše.* Npj. 5, 213 (*s? tijem*). — **2**) *su se, refleks.* *uzmutiti se, trübe werden, turbor.* Rj. *postuti mutno.* — Oči mu se *bjehu uzmutile*, k'o u gladna u gori kurjaka. Npj. 2, 428. Što se *poljem vodu uzmutila*, to je polje vojska *pritisnula.* 4, 450.

ūznati, ūznām, *v. pf. videti* doznati. Rj. *biće u(z)znati. videti* uzaznati. *v. impf. prosti* znati. *v. impf. isp. doznavati.* — »Jeste li vi dobro upamtili, i *uznali* i očim? *vigjeli, kade Turske čete dolžahu?*«... »Mi *znademo, i jesmo vigjeli i vrlo smo mladi upamtili, kade Turske čete dolžahu.*« Npj. 3, 376.

ūznatrāge, (st.) *zurück, retro.* Rj. *adv. uz-natrage. videti* natrag, i *syn. ondje.*

uznemiriti, ūzñemirīm, *v. pf. den Frieden stören unter den Leuten, turbo pacem.* Rj. *uz-nemiriti koga, pokeariti mu mir, vrći ga u nemir. v. impf. uznemirivati.* — Da mu oprosti, šta ga je *uznemirio.* Žitije 80. Samuilo reče Saulu: za što si me *uznemirio* i izazvao? Sam. I. 28, 15. *sa se, refleks.:* Metnuti kome buhu u uho. (Ili): Metnuti kome crva u glavu. (Kazati mu što, da se *uznemiri*). Postl. 178.

uznemirivānje, *n. das Stören des Friedens, pucis turbatio.* Rj. *verb.* od *uznemirivati. radnja* kojom tko *uznemiruje* koga.

uznemirivati, uznemirujēm, *v. impf.* koga, *den Frieden stören, beunruhigen, turbo*. Rj. uz-nemirivati koga, *kriviti mu mir. v. pf.* uznemiriti. — Da ih Turci onako na granici ne bi harali i uznemirivali. Rj. 626b. Što ti u ruci, to ti na vratu (bilo)! (Kletva zvonaru kad zvončić koga uznemiruje). Posl. 360. sa se, *pass.*: Od Boga zdravo, a od cara mirno. (Odgovori se kašto na pitanje: Kako si? ... tako se pod Turskom vladom, gdje se ljudi od različenjeh zlikovaca često uznemiruju na kućama, pita: Jesi li mirno osvanuo?). Posl. 231.

uznesti, uznēsēm, *v. pf.* uz-nesti. *isp.* Obl. 67. *vidi* uznijeti.

uznići, ūzniknēm (ūznikoh, ūzniče), *v. pf.* (st.) *sich aufrichten, erigere se*: Ne pooiče, već junak uzniče. Rj. uz-niči, *kao izdići se, uspravo stati. vidi* uzniknuti. *isp.* nik.

uznijeti, uznēsēm, *v. pf.* Rj. uz-nijeti. *vidi* uznesti. *v. impf.* uznositi. — **I.** n. p. na tavan vreću, *hin-auftragen, efferre*. Rj. sa se, *pass.*: Bog se javi u tijelu ... uznese se u slavi. Tim. I. 3, 16. — **II.** sa se, *refleks.* ūznijeti se. Rj. u umnom smislu. **1)** *übermüthig werden, efferre se*: Drobunjac se tvoji uznijeli. Rj. kao uznošljiv, *ohol, ponositi postati. isp.* uzobijestiti se. — **2)** kao osloboditi se, *posokoliti se, den Muth bekommen, animari*: Uznese se junak uz junaka. Rj.

uzniknuti, ūzniknēm, *vidi* uznići. Rj.

uznositi, ūznosīm, *v. impf.* Rj. uz-nositi. *v. impf.* prosti nositi. *v. pf.* uznijeti (uznesti). — **1)** *hin-auf-tragen, efferre*. Rj. uznositi što n. p. nu tavan. — **2)** sa se, *refleks.* uznositi se, *übermüthig werden, efferre se*: Ali mi se nemoj uznositi, bez potrebe rata zame-tati. Rj. postajati uznošljiv, *ponositi, ohol. isp.* uznijeti se **1.** — Kako je činio, onako mu učinite, *jer se suprot Gospodu uznosio*. Jer. 50, 29.

uznošnje, n. Rj. *verbal.* od **1)** uznositi, **2)** uznositi se. — **1)** radnja kojom tko uznosi što n. p. na tavan (das Hinauftragen, elatio. Rj.). — **2)** stanje koje biva, kad se tko uznosi (das Hochmüthig-werden, insolentia. Rj.).

uznošljiv, *adj.* *vidi* ponositi: A sestrice mnogo uznošljive. Rj. koji se uznosi.

uzobijestiti se, ūzobijesīm se, *v. r. pf.* (u Dubr.) posiliti se od dobra, *übermüthig werden, superbire*. Rj. uz-obijestiti se, *obijestan postati*. — Oci naši uzobijestise se i otvrdnuše vratom svojim i ne slušaše zapovijesti svojih (Gospode Bože!). Nem. 9, 16.

uzobiti, ūzobīm, *v. pf.* konja, t. j. ugojiti ga zoblju. Rj. u-zobiti. *v. impf.* zobiti. — A Turski su konji uzobljeni. Npj. 3, 340.

uzočiti se, ūzočīm se, *v. r. pf.* uz-očiti se, *postati ocat. vidi* usirćetiti se, *i syn.* ondje. *v. impf.* očiti se. — Za sve u tikvi er nije bilo, *jur se dobro uzočilo*. DPosl. 153. *Uzočiti se*, obratiti se u ocat. XVIII.

uzodati se, ūzōdām se, *vidi* ushodati se. Rj. uz-(h)odati se. u krajevima gdje se glas h ne čuje u gororu.

uzopet, *adv.* uz-opet. Stulli: *contra*, učiniti komu što uzopet. — Mučno je rijeku uzopet vraćat'. DPosl. 61. *akc. po Budmannu*, ARj. IV. 280b.

uzorati, ūzorēm, *v. pf.* *aufackern, exaro*. Rj. uz-orati. *v. impf.* orati. — Zaorati n. p. kukuruz, t. j. posijati ga po neuzoranoj zemlji pa onda uzorati. Rj. 187a. Ja uzeh plug i volove, pa uzorah tri stotine dana, te sve posijah šenicu. Npr. 165. Svinja reče: »Ja ću svojom surlokom uzorati«. Megjed reče: »Ja ću posijati ... Uzoraše, posijaše, 175.

uzorit, *adj.* *vidi* ugledan. Rj. *i syn.* ondje. — u-zorit, drugoj polu osn. u zreti (gledati).

uzoritost, ūzoritosti, *f.* Stulli. *osobina onoga koji je uzorit*.

ūzōv, *m.* mi smo (i ja sam s njime) na uzov, t. j. zovemo jedan drugoga na krsno ime, *Einladung, invitatio*. Rj. u-zov. *isp.* uzvati. za obličje *isp.* ozov, pozov.

ūzōvne! (u Risnu) kao čudeći se za što, n. p. *uzovne*, zar nijesi čuo! *ein Wort die Verwunderung zu be-zeichnen, voc mirantis*. Rj. *uzvik*. — Uzov, *uzovne*, zovnuti. Korijeni 78.

uzrabōtati, tām, *v. pf.* (u Boci) *vidi* uzraditi. Rj. uz-rabotati. *v. impf.* rabotati.

uzrāditi, ūzrādīm, *v. pf.* *bearbeiten, colo, cf.* uraditi (kao nzorati, uskopati). Rj. uz-raditi. *vidi* i uz-rabotati.

ūzrāst, *m.* (st.) *der Wuchs, statura, cf.* rast: Krasna ti si stasa i uzrasta. Rj. *i syn.* kod rast. uz-rast. *isp.* uzrasti. — Svemu mi je rodu omiljela ... mojoj braći stasom i uzrastom. Npj. 1, 372. *Uzrast ti je kao palma*, i dojke kao grozdovi. Pjes. nad pjes. 7, 7.

ūzrāstan, ūzrāsna, *adj.* što pripada uzrastu. — Kad si tako lipa i uzrasna, što će tebi krēma na Kotaru? HNpj. 3, 532.

uzrāsti, uzrāstēm, *v. pf.* *aufwachsen, exeresco*. Rj. uz-rasti. *vidi* uzresti, porasti. *v. impf.* rasti. — Buknula gjevojka, t. j. uzrasla. Rj. 47b. *Uzrasloše dojke u njedrima*. Rj. 129a. Oni isti čas uzraste strašnu goru da ne znadoše prosci gdje će ni kuda će. Npr. 104. Proso palo na vlažno mjesto pa uzraslo do neba. 161. Jesi li veliki uzrastao? Pis. 36. Jadar, gje sam se rodio i uzrastao. Rj. XV. Gospod Bog zapovjedi te uzraste tikva nad Jonom. Jona 4, 6.

uzražnjati se, žnjām se, *v. r. pf.* *vidi* uspropadati se. Rj. uz-ražnja se tko, kad stane trčati tamo i amo. *vidi* i ustumarati se. *v. impf.* ražnjati.

ūzrēse, *f. pl.* (st.) (u Boci) *Art Kopfsputz, ornatus capitis genus*: Gjeno sinoć večerasmo, zaboravlih vjencu rese, vjencu rese i uzrese. Rj. uz-rese (za drugu polu *isp.* resiti), nekakav nakit što žene nose nu glavi.

uzrēsti, uzrēstēm, *v. pf.* (u Dubr.) *vidi* uzrasti. Rj. uz-resti. *v. impf.* resti (rasti). *dijalekt.*

ūzrētī, ūzrētīm (ūzrēm), *v. pf.* *reif werden, mature-sco*. Rj. u-zreti, *postati zrelo. v. impf.* prosti I zreti. — Imao zlatnu jabuku koju za jednu noć i ucveta i uzre i neko je obere. Npr. 15. A to moje proso uzrelo. 161. Zamahnite srpom, jer je žetra uzrela. Joil. 3, 13. *Grožnje zarudi i uzri*. Prip. bibl. 27.

ūzročan, ūzročna, *adj.* — **1)** (u Boci) kao nesrećan, *unglücklich, infelix*. Rj. *vidi* i bijedan, dorni, jadan, nđesan **2.** — **2)** *ad causam spectans*. Stulli. što pripada uzroku; *ursächlich, causalis*.

ūzročiti, čīm, *efficere, gignere, parere*. Gjorgji: ter konop odsiječe, da mu smrt ne uzroči. Stulli. *bice v. impf. i v. pf.*, kao što je i uzrokovati, s kojim je i jednoga značenja. *uzročiti što, biti mu uzrok. sa se, pass.*: Badnjega dne u noći nijedna se zled uzroči. DPosl. 5 (*dijalektički mjesto*: nijedna se zled ne uzroči).

uzrogobātiti se, uzrogōbātīm se, *v. r. pf.* *hökelig werden, anceps fio*. Rj. uz-rogotati se, *postati rogotatan. isp.* porogobati se. *v. impf.* rogotati se.

ūzrok, *m.* die Ursache, causa, ratio. Rj. uz-rok (i odbacivši u: zrok). reći; riječ; rok, narok, obrok, prorok, srok, urok, uzrok, zarok. *isp.* Korijeni 14. — Zagjevica, **1)** uzrok za koji se kavga zagjene. Rj. 174a. To bez neke nije, t. j. nije bez osobitoga uzroka. Rj. 416a. Može biti da je u Crnoj Gori osveta naj-veći uzrok što ljudi drže svoja stara prezimena. Rj. 571a. Svakojako je tražila uzroke da je (pastorku) kara i muči. Npr. 125. I tu ima njegova masla. (On je uzrok što se to dogodilo). Posl. 106. Jedna je smrt, a sto uzroku. DPosl. 38. Kažem im pravi uzrok, zašto sam tako učinio. Danica 2, 133. Ovo za sad neka bude dosta o uzrocima buna u Srbiji. Miloš

173. *Iz toga uzroka* trebalo bi pisati . . . Nov. Srb. 1818, 389. *Uzroci, za koje* se Jakov ovako bio ponio i posilio, *nijesu bili mali*. Sovj. 13. *Nikakva uzroka da ne daju protivniku za huljenje*. Tim. I. 5, 14 (*nullam occasionem dare; keinen Anlass geben*). *Uzrok se pogrješci* vidi. DM. 22. Obojica biše *uzrok, te Turci* po drugi put dogoše u Eyrupu. S3. *Opisuje uzrok oce svetkovine*. DP. 110. *Čemu ima dovoljan i lijep uzrok*. Pom. 125. *A osim toga uzroka, po kome* već možemo misliti . . . ima i drugi *uzrok, po kome* smo dužni to misliti. Vid. d. 1862, 18.

uzrokovalac, *uzrokovalca*, m. *actor, effector*. Stulli. *koji uzrokuje što*.

uzrokovanje, n. *das Verursachen, causa*. Rj. *verb. supst. od uzrokovati*. *radnja* kojom tko *uzrokuje što*.

uzrokovati, *uzrokuje*m, v. *impf. i pf. verursachen, in causa sum*. Rj. *vidi* uzročiti. — *Kad je radnja ili stanje ono odakle se kaže da je čeljade ili stvar, a čeljade ili stvar vrši ili uzrokuje onu radnju ili stvar*. Daničić, ARJ. 346b.

uzrújati se, *uzrúji* se, v. r. *pf. n. p. uzrújali se* ljudi, *kad se narod uzrúji* (ef. *uzbuniti se*). Rj.³ *uzrújati se*. *glagol se drúkeje ne nalazi*.

úzuru,* *veliki, hoch, longus*. Rj. *risok*.

úzúr,* *uzúra*, m. n. p. *živi na uzuru*; to je *uzur, die Musse, otium*: *Caru zevka nema ni uzura*. *Koji Turci leže na uzuru*, njima radi i iz okola raja. Rj. *kao dokolca, besposleda 1, zgodu*.

úzúrnu, *úzúrnu*, *adj. n. p. čovjek, bequem lebend, müssig, sorgenfrei, curis vacuus, otiosus*. Rj. *koji živi na uzuru; kao dokolan, besposlen, bezbrizan, komod*.

uzúrčuje, n. *das Musseleben, otium*. Rj. *verb. od uzuriti. stanje koje biva, kad tko uzuri*.

uzúrítiti, *úzúrím*, v. *impf. Musse haben, otiani*: *Niti kisne, nit' ga sunce žeže, nego uzuri*, jede i pije (*Kad se kaže za koga, da dobro živi*. Posl. 223). Rj. *žinjati na uzuru. vidi zevkariti. v. pf. razuzuriti se*.

uzúrlija,* m. *bequem lebend, otiosus*: *Što mi kažeš uzurlije Turke, lasno im je činiti junaštvo*. Rj. *čovjek uzurun, koji na uzuru živi*.

uzvápiti, *úzvapím* (*úzvapijém*), v. *pf. exclamare, vociferari, vocem extollere*: *uzvapi Israel glasom velikijem*. Stulli. *uz-vapiti. v. impf. vapiti* (*vapijem*). *uzvapi Israel . . . aorist je, i prema njemu krivo je zabilježeno sadašnje vrijeme uzvapim mj. uzvapijem. za ovo i za uke. isp. Kad 6, 60*.

uzvárítiti, *úzvárím*, v. *pf. n. p. mlijeko, vodu, t. j. metnuti ga na vatru da uzavri, koehen, coopto*. Rj. *uz-variti. vidi uzavreti u primjeru*: *Ne um'je Jane kući razloga, neg' uzavrela kazan liksije, pa zove svekra, da ga izmije*. Npj. 1, 519. v. *impf. variti*. — *Onda uzvare pun kazan* (ili *veliki kotao*) *vode*, pa u onu vrelu vodu metnu komad vruća usjala gvozdja. Rj. 341b. *Razvaruša, kukuruzno i šenično brašno zakuha se cijegjem, pa pošto se u tepsiji ispeče, zalije se pekmezom razmučenijem vodom i uzvarenijem*. Rj. 628b. *Pristavi lonac, i nalij u nj vode . . . i napuni ga najboljih kostiju i uzvari dobro da se i kosti raskuhaju u njemu*. Jezek. 24, 5. *sa se, pass.*: *Grepsiti n. p. kotao, pošto se u njemu mlijeko uzvari*. Rj. 100b.

úzvatí, *uzvdém*, v. *pf. herein rufen, introvocare*. Rj. *u-zvati n. p. kogu u kuću. v. impf. zvati*.

uzvísti, *uzvdém*, v. *pf.* Rj. *uz-vesti. v. impf. uzvoditi*. — *1) hinanföhren, ducio sursum*: *Uzvede ga na bijelu kulu*. Rj. — *2) platno* (pamukom ili triplikom), *einzetteln, stamini insero*. Rj. — *Ravnik, platno koje nije uzvedeno ni malo, nego ravno*. Rj. 625a. *Uzvod, platno uzvedeno*. Rj. 772a. *Obuče mu tananu košulju sa suvijem uzvedenu zlatom*. Npj. 3, 19 (*sa?*). *Gaće platnene* (načiniše), *od tankoga platna uzvedenoga*. Mojs. II. 39, 28.

uzvítanje, n. *das Hinaufwinden, sublatio*. Rj. *verbal. od uzvijati. radnja* kojom tko *uzvija n. p. obrucima*.

uzvijati, *úzvijám*, v. *impf. hinaufwinden, tollō*: *Bjelo lice umila. obrucima uzvija*. Rj. *uz-vijati. v. impf. prosti viti. v. pf. uzviti*. — *su se, refleks.*: *Turska se vojska uzvijala, uzvijala, ovice ostavila, ne ugnala brava gjavoljega*. Rj. 767b. *Ugledao gje se grane od drveća i dolje savijaju i gore uzvijaju . . . Kad dihne iz sebe, onda se grane uzvijaju u risinu*. Posl. 228. *Kada junak iz travice dihne, uz jelu se uzvijaju grane*. Npj. 3, 119.

uzvítjólta, f. *žensko čeljade*, koje se rado *klati. u baniji*. M. *Krkljuš. koje uzvijaju glavom i očima*. J. *Bogdanović. — za nast. isp. Ravijojla*.

úzvik, m. *gram. interjectio, die Interjection. vidi usklik*. — »A«. *interj. u čudu se uzvik i udvaja*: »Aa«. *Daničić, ARJ. 1a. »Aman,« dolazi i kao uzvik, kojim tko moli za milost ili oprostjenje, i uzvik od čuda ili od tuge*. 78b. *Uzvik: o!* — *on se sastavlja s uzvikom «i», te biva: o!* *Korijeni 1. uzvici: Ae* (hae!) (*govedima*), *ais!* (ili) *ajs!* (*volovima*), *biri, biri!* (*čurícima*), *enki!* (*psu*), *čēja!* (*govečetu*), *čuk!* (*kokošima*), *gic!* (*svinjčetu*), *gus!* (*guskama*), *gja, gja!* (*konju*), *gjijo!* (*konjma*), *iš!* (*kokošima*), *jac jaco!* (*jarcu*), *joja!* (*volovima*), *kis!* *kis!* (*psu*), *kit, kit!* *kit luč!* (*jaganjima*), *kot!* (*guskama*), *ljok!* *ljoke!* (*teletu*); *lju lju!* (*dijete ljuljučuju*); *mā, mā!* (*kravi*); *mac!* (*mački*); *musj!* *musjo!* (*magarcu*); *oš!* *oša!* (*psu*); *ote!* (*konju*); *pee!* (*djetetu*); *pis!* (*mački*); *pos, pos!* (*teletu*); *rške de!* (*volovima*); *šibe!* (*paščetu*); *šic!* (*mački*); *šik!* *šike!* (*praščícima*); *šuru, muru!* (*u smetnji od straha*); *tir!* *tiri!* (*kozi*); *tita!* (*djeci*); *tos!* *toz!* (*konju*); *trāk!* (*kad strokne puška*); *tuj, tuj!* (*tukama*); *uc, uc!* (*psima*); *uj!* *uj!* (*vranama*); *ujdo!* *uš!* *uš!* (*svinjčetu*); *važ!* (*guskama*); *vit, vit!* *vita, vita!* (*golubima*); *voč!* (ili) *voček!* (*govečetu*); *žiža!* *žiža!* (*djetetu*). *uzvike su završetkom ac kod čistac* (3).

uzvikívanje, n. *verbal. od uzvikivati. radnja* kojom tko *uzvikuje*: *Izvan pitanja dolazi* (ili) *jednom kao u uzvikivanju potvrgujući misao prema drugoj protivnoj*. DRJ. 2, 10. *Zapovjedni način . . . Kako je upravo samo uzvikivanje, dolazi i za treće lice jed. n. p. Spasi Bog!* *Pomozi Bog!* *Obl. 60*.

uzvikívati, *úzvikújem*, v. *impf. uz-vikivati, ausrufen, aufschreien, exclamare. v. impf. prosti vikati. v. pf. uzviknuti*. — *sa se, pass.*: »A«, *glas koji se uzvikuje i korijen pronominu za prvo i treće lice. Korijeni 1*.

uzviknuti, *úzviknēm*, v. *pf. uz-viknuti. v. pf. je i prosti viknuti. v. impf. uzvikivati, koji je i poterdavom imperfektivu. isp. za obličje. podvikivati, podviknuti*.

uzvísiti, *úzvisím*, v. *pf. erhöhen, erigo, effero*: *vrló si uzvisio taj krov*. Rj. *uz-visiti. v. impf. uzvišavati, uzvišivati*. — *Krevet, 2) oko varnice pouzvišeno mjesto, na koje čarugdžije kože iz varnice meću*. Rj. 300b. *Sve bi naše carstvo proširili . . . uzvisili razrušene erkre*. Npj. 5, 549. *Kojega vi ubiste . . . Ovoga Bog desnicom svojom uzvisi za poglavara i spasa*. Djel. Ap. 5, 31. *Tvoje je, Gospode, carstvo, i ti si uzvisen svrh svega poglavar . . . i u tvojoj je ruci uzvisiti i ukrijepiti sve*. Dnev. I. 29, 11. 12. *Bog earuje nad narodima . . . Da je uzvisen!* Ps. 47, 9. *Da se u sjeti svojoj osjećao uzvisen nad njim*. O Sv. O. 17.

uzvišávanje, n. *verbal. od uzvišavati. vidi uzvišavanje*.

uzvišávati, *úzvišávám*, v. *impf. uz-višavati. vidi uzvišivati. v. impf. prosti visiti. v. pf. uzvisiti*. — *sa se, refleks. ili pass.*: *Svetijem Duhom svaka je duša živa i čistotom se uzvišava*. DP. 51.

uzvišívanje, n. *das Erhöhen, elatio*. Rj. *verbal. od uzvišivati. radnja* kojom tko *uzvišuje što. vidi uzvišavanje*. — *Ne dižite u vis roga svojega . . . Jer*

uzvišivanje ne dolazi ni od istoka ni od zapada ni od pustinje; nego je Bog sudija, jednoga ponižuje a drugoga uzvišuje. Ps. 75, 6.

uzvišivati, uzvišujem, v. *impf.* *erhöhen*, *effero*, *crigo*. Rj. uz-višivati. *vidi* uzvišivati. v. *pf.* uzvišiti. — On je Bog moj, i slaviću ga; Bog oca mojega, i uzvišivaću ga. Mojs. 11. 15, 2. Koji (Bog) podiže ponižene, a žalosne uzvišuje k spasenju. Jov 5, 11. Bog višnji uzvišivaše koga hoćase, i poniživaše koga hoćase. Dan. 5, 19. *su se, refleks. ili pass.: A nad svima se uzvišuje veliko župansko pleme Nemanjino.* DM. 14.

uzvištati, štī, v. *pf.* uskisnuti samo od sebe, *sauer werden*, *acesco*, n. p. uzvištalo mlijeko, t. j. uzbučalo i pokvarilo se; uzvištalo vino, t. j. usirćetilo se, itd. Rj. uz-vištati. *glagol se drukčije ne nalazi. isp. višt (nekaka kiselina).*

uzviti, ūzvijēm, v. *pf.* Rj. uz-viti. v. *impf.* uzvijati. — 1) *hinaufwinden*, *tollo*. Rj. uzviti n. p. obrvana. — 2) *sa se, refleks. ūzviti se, sich emporschwingen*, *sublime ferri*. Rj. n. p. grana se uzvije (u visinu), *kud vjetar dune.*

uzvjerati se, rām se, v. r. *pf.* *scheu um sich schenken*, *oculus paridos circumferre*. Rj. u-zvjerati se, koji se počne plušljivo obzirati na sve strane, kao n. p. konj. v. *impf.* zvjerati.

uzvod, m. platno uzvedeno, *eine mit z. B. seidenen Streifen durchzogene Leinwand*, *linteum limitibus editis distinctum*. Rj. uz-vod (*isp.* uzvesti 2, uzvoditi 2). *vidi* čerečelija. *suprotno* ravnik, *sade** (bez). — Razmetati pregju, t. j. u navijanju namještati pamuk ili tiriplik za uzvod ili usnovke. Rj. 633b.

uzvoditi, ūzvodim, v. *pf.* Rj. uz-voditi. v. *pf.* uzvesti. — 1) *hinaufführen*, *duco sursum*. Rj. uzvoditi koga n. p. na kulu. v. *impf.* prosti voditi. — 2) *ein-zetteln*, *intersero stamini*. Rj. uzvoditi platno, n. p. pamukom ili tiriplikom.

uzvodilja, f. košulja od uzvoda. Rj. uzvod-li(ja). *riječ naša sa Turskim završetkom. riječi takre kod bakarlija.*

uzvōgjenje, n. Rj. *verbal.* od uzvoditi. — 1) *radnja* kojom tko uzvodi koga n. p. na kulu (das Hinauf-führen, *ductio super*—, Rj.). — 2) *radnja* kojom tko uzvodi platno n. p. pamukom (das Einzetteln, *insertio in stamen*. Rj.).

uzvōnjati se, njam se, v. r. *pf.* (u Dubr.) *vidi* usmrdjeti se. Rj. i *syn.* ondje. uz-vonjati se. v. *impf.* vonjati.

uzvraćanje, n. Rj. *verbal.* od uzvraćati. — 1) *radnja* kojom tko uzvraća n. p. rukave (das Hinaufkehren, *zo succingere*, *rejciere*. Rj.). — 2) *vidi* povraćanje 2. Rj.

uzvraćati, čām, v. *impf.* Rj. uz-vraćati. v. *impf.* prosti vraćati. v. *pf.* uzvratiti. — 1) *hinaufkehren*, *succingo*. Rj. n. p. rukave. *isp.* zasukivati 1. — *su se, pass.: Kapei na rukavima, t. j. ono dolje što se može spuciti oko ruke i što se uzvraća kad nije spućeno.* Rj. 263a. — 2) *vidi* povraćati 1. Rj. *vidi* i uzvrtati.

uzvratiti, f. *ritorno; reditus, reversio*. Stulli. *djelo* kojim se što uzvratilo. — *za oblije isp. prēvrata.*

uzvrātiti, ūzvrātim, v. *pf.* Rj. uz-vrātiti. v. *pf.* je i prosti vrātiti. v. *impf.* uzvrācati. — 1) n. p. rukave, *zurückschlagen*, *recingo*, *succingo*. Rj. *vidi* uzvrnuti 2. *isp.* zasukati 1. — 2) *vidi* povratiti 1, obrnuti: Tade natrag uzvrati gjogina. Rj. *vidi* i uzvrnuti 1.

uzvrdati se, dām se, v. r. *pf.* *verlegen werden*, *tergiversor*: Uzvrdao se kao gjavo ispred groma (Pri-povijeda se da Bog gromovima bije gjavole . . . Posl. 330). Rj. uz-vrda se, koji počne vrdati. kao zabuniti se. *isp.* nšeprtljiti, usuknutiti. v. *impf.* vrdati.

uzvrnuti, ūzvrnēm, v. *pf.* Rj. uz-vrnuti. v. *pf.* je i prosti vrnuti. v. *impf.* uzvrutati. — 1) *vidi* povratiti 1. Rj. *vidi* i uzvrtati 2, obrnuti. — 2) *vidi* uzvrtati 1 (n. p. rukave): Raspućila jelek na prsima, uzvrnula uz ruke rukave i uz noge šarene dimije. Herc. 130.

uzvrpoljiti se, ljm se, v. r. *pf.* *unruhig werden*, *moveri*. Rj. uz-vrpoljiti se. *vidi* uzvrtjeti se. *isp.* uz-muhati se. v. *impf.* vrpoljiti se.

uzvrtanje, n. *vidi* povraćanje. Rj. *vidi* i uzvraćanje 2.

uzvrtati, ūzvrčēm, v. *impf.* *vidi* povraćati: I s njime je popadlja mlada, te uzvrće ovce po planini. Rj. uz-vrtati. *vidi* i uzvraćati 2. v. *impf.* prosti vrtati. v. *pf.* uzvrnuti.

uzvrjtjeti se, uzvrjtm se, v. r. *pf.* *unruhig werden*, *commoveri*, *cf.* uz-vrpoljiti se. Rj. uz-vrtjeti se. *isp.* uz-muhati se. v. *impf.* vrtjeti se.

ūžapnuti se, nēm se, v. r. *pf.* kao zastidjeti se, *sich geniren*, *verecundor*. Rj. u-žapnuti se. *vidi* i v. *pf.* prosti žapnuti se. v. *impf.* žapati se.

ūžār, užāra, m. *der Seiler, restio*. Rj. koji pravi uža. **ūžāriti**, ūžārim, v. *pf.* Rj. u-žāriti. v. *impf.* prosti žāriti. — 1) peč, (*Backofen*) *glühend machen*, *eunde-facio*. Rj. — Hajde, snaho, da mi njegov svlak izgorimo: ja ću užariti peč i u vatru ga baciti neka izgori. Npr. 53. Užari baba peč i izvede dete da ga u nju turi. 139. — 2) (u Hrv.) pogača, t. j. posuti je vrućijem pepelom, pa vatraljem potrljati, po tom je poklopiti erijepnjom da se peče. Rj.

ūžas, m. *vidi* udžas; džas, žas, kao veliki strah, *der Schauder, Schauer, das Ensetzen, horror*. — Vražja sila mah uzela, na sve strane užas sije. Šćep. mal. 102. *kuo što je žas prema džas, tako je užas prema udžas.* — Značenje (korijenu) strašiti: džas mjesto žas, čemu je u nas pridjeveno sprijeda d, koje se sa ž sastavlja u jedan glas: u; žacati se. Korijeni 77.

ūžasan, džasna, *adj.* u Stullija: strahotan. — Radi toga što veselo snose sve tegobe rata užasnoga. Šćep. mal. 74. *Molitva silnih, koji žele da sila njihova bude jača . . . takva je molitva užasna.* Zlos. 148.

ūžba, f. (u Licī) *vidi* uštap. Rj. — užba (mjesto *оуштыба*). Korijeni 233.

ūžbuna, f. (u Dalm.) *vidi* uzbuva. Rj. **ūžbūniti**, ūžbūnim, (u Dalm.) *vidi* uzbuniti. Rj. *rgjavo* izgovaranje. v. *impf.* prosti buniti.

ūžditi, ūždim, v. *pf.* *vidi* užeći. Rj. u-žditi. *vidi* i užgati. v. *impf.* žditi. — 1) *vidi* užeći: Tu Matijaš žemluk učinio, on pedeset uždi lubarada. Rj. i *syn.* kod užeći. — U ćeliju te ih zatvorio, pa uždio sa četiri strane. Npj. 2, 128. Od obraza uždi dževedana, te Turčina dobra pogodio. 4, 514. Dade uždit' stotinu toporu. 5, 347. — 2) *su se, refleks. ūžditi se, vidī* zapaliti se: uždile mi se noge, t. j. ngrijale se. Rj.

ūže, ūžeta (ūža), n. Rj. *gen. sing.* ūžeta (ūžeta?). Glas. 11, 14. — 1) *das Seil, funis, cf.* konopae. Uže se kupuje, a uzicu (prtenu ili vunenu) pletu žene same, a ličinu usukuju ljudi od lika. Rj. *vidi* uzica, i *syn.* ondje. — Pari, na užetu sitne udice, koje se u vodi rasprostru po dnu, te se na njih hvataju jegulje. Rj. 489a. Cecka, kao uže od pruća, kojim se privezuju vodenice. Rj. 811a. Dobro se sveže užem. Npr. 169. Svezaše ga u dru novu uža. Sud. 15, 13. — 2) (u primorju) *ein Mass, mensura*: Od njih Vuko daleko tri uža. Rj. nekaka mjera za veličinu. može biti da ovamo pristaje ovaj primjer: David razbi i Moave, i izmjeri ih dva uža da se pogube a jedno uže da se ostave u životu. Sam. II. 8, 2. — 3) (u Dalm.) uzica od vune (velika), a uzica, mala n. p. na vreći. Rj.

užēći, užēžēm, v. *pf.* Rj. u-žēći. *vidi* užditi, užgati, v. *impf.* užizati. — 1) *anzünden, accendo*. Rj. *vidi* i zažeći; prižditi, zažditi; pripaliti 1, upaliti, zapaliti 1. — Užeglu oči kao čengija. Posl. 329. I meso ispeci, i ražanj ne užeži. DPosl. 29 (užeži kvarno mjesto užeži). Izmeđ' sebe venjer užegoše, užegoše venjer jasnu sveću. Npj. 2, 325. *su se, refleks. ili*

pass.: Užegao se oganj u njemu. Rj. 437b. — 2) *sa se, refleks. užeći se, sich (durch Gährung) entzündend, corrumptor fermentatione.* Rj. *vidi* uspaliti se, upaliti se. 3. — *Sir* pali, kad se malo užeće. Rj. 485b.

užega, m. u-žeg, *djelo kojim tko užeće koga, i posljedač takova djela; der Brand, austerio.* Ako li se dogodi smrt, tada ćeš uzeti život za život, užeg za užeg, rann za rann. Mojs. II. 21. 25.

užega, f. — 1) *vidi* samokres 2, trūd (trūda), usjeka; *der Feuerschwamm, boletus igniarius Linn.* u-žega, za postanje *isp. užeći.* — Kako je umiješana i složena stvar, što se zove kresivo . . . 1) kremen . . . 2) čelik . . . 3) trud ili užega. Priprava 155. — 2) *dic Sonnenhitze:* »uprla ova Božija užega, pa sve izgorje.« J. Bogdanović. *vidi* upeka, i prigrevica, i *syn. ondje.*

uželjeti se, užeđim se. *v. r. pf. (juž.)* *vidi* užeđiti se. Rj.³ Užeđiti se, lim se, *v. r. pf. schmachtet nach etwas, sich schuen, desidero:* Ali si se silan užeđio, užeđio mlade kaurkinje. Rj. u-željeti se čega. *vidi* poželjati se. *v. impf. željeti.* — Koliko se brata užeđjela, od zmije se odvoji' ne hoće. Npj. 2, 62. Ako ste se užeđjeli mesa, tu ja imam tri stotin' ovnova. Ako ste se užeđjeli vinu . . . svijeh more napojiti vina. 4, 422. Idi dakle kad si se tako užeđio kuće oca svojega. Mojs. I. 31, 30.

uženje, n. *das Einengen, coarctatio.* Rj. *verbal.* od užiti. *radnja* kojom tko uzi što.

užestiti se, užestim se, *v. r. pf. (u Dubr.)* *n. p. užeštio se ocat, t. j. postao ljut, žestok.* Rj. u-žeštititi se. *v. impf. žeštititi se.*

užgati, užgām, *v. pf. (u Sinju)* *vidi* užeći. Rj. i *syn. ondje.* u-žgati, *isp. prižgati, drukćije se* *glagol* ne nalazi. *v. impf. užizati.* — Zlatarić: Da ogujem ja zgaram, ki t' oči užgaše. Stulli.

Užice, n. *Stadt und Festung in Serbien.* Rj. *varoš* i grad u Srbiji.

Užičanin, m. (pl. Užičani) čovjek iz Užica. Rj.

Užička, f. žena iz Užica. Rj.

Užički, adj. von Užice. Rj. što Užicu pripada.

užiliti, im, v. pf. n. p. svinjče, vidi žiliti. Rj. u-žiliti svinjče, *seccati* mu stražnju nogu iznad koljena, da ne može bježati. *isp. ukoljenčiti. v. impf. žiliti.*

1. **užina, f. die Jausen, merenda.** Rj. užiti (užijem), uživati; žito; užina, užinati. Korijeni 63. što se jede poslije ručka a prije večere. *isp. lovra.* — Panžina, u Srbiji kaže se mala užina. Rj. 491b. Pogledaj mu na lubinu, pa siguravaj užinu. Posl. 250. Opravi mu gospodsku užinu, i spremi mu vina rujevnoga, a zove ga sebe na večeru. Npj. 2, 259.

2. **užina, f. die Enge, angustia.** Rj. *vidi* užna, uskoća, nskost.

užinanje, n. das Jausnen, coenatio meridiana. Rj. *verb. od* užinati. *radnja* kojom tko užina.

užinara, f. t. j. torba, die Tasche, worin die Hirten ihre Mahlzeit (Brot und Käse) tragen, pera merendaria. Rj. torba u kojoj se nosi užina.

užinati, nām, v. impf. i pf. mittagmalen (österr. jausnen), prandeo (?). Rj. *jesti užinu, vidi* užinavati. *isp. lovrati.* — Tu sprtiše torbe prtenjače, otvoriše drvene čuture, sve dva i dva sješe uživati. Npj. 4, 278 (sješe = sjedoše).

užināvanje, n. das Jausnen, sumtio merendae. Rj.

užināvati, užināvām, v. impf. jausnen, sumo merendam. Rj. *ridi* užinati, *prma* kojom *glagolu.* budući *v. impf. i pf. u* užinavati *ističe se* *imperfektnost.*

užiriti, užirim, v. pf. n. p. svinje, mit Eichelu mästen, glandibus saginare. Rj. u-žiriti svinje, žirov ih ugojiti. *v. impf. žiriti.*

užitak, užitka, m. Unterhalt, victus. Rj. za postanje *isp. užiti.* — Svaki bratac sebi za užitak a krajini šipak. Posl. 277. Sada ćemo napiti u zdravlje

našega brata domaćina, za njegov žitak i užitak. Herc. 352. Svinje su pravi i najveći užitak narodni. Danica 2, 104. Turci samo su gdje kojim većim (namastirima) ostavili za užitak po jedno selo. 2, 111. (Bog) koji nam sve daje izobilno za užitak. Tim. I. 6, 17 (*ad fructum; vom Genusse*). Vlastelima Dubrovnik je davao ne malo novaca na užitak. DM. 236. u prinjeru: Miloš . . . dade mu ženi i detetu bezbrizno uživljenje (Danica 4, 6), biće uživljenje mjesto užitak. kako nema *glagola* uživiti, biće uživljenje *rgjaro* načinjen *verb. od* užiti.

užiti, užijēm, v. pf. (u Hrv.) *geniessen, perfrui.* Rj. u-žiti. *prsto* žiti (žijem) od kojega je žiće, *sud se već* slabo govori. *v. impf. uživati.* — Dvori moji, tko će vas dvoriti, a imanje, tko će vas užiti? HNpj. 1, 141.

uživalac, uživaoca, m. uživalica, f. qui, quae fruitur. Stulli. koji, koju uživa.

uživānje, n. das Geniessen, usus. Rj. *verb. od* uživati. *radnja* kojom tko uživa što: Kako još i sad malo roda za uživānje daje naša zemlja sama od sebe! Priprava 124.

uživati, uživām, v. impf. geniessen, frui: Ja ugnjivat' a neko uživat' (Posl. 110). Rj. u-živati. *vidi* radovati 1. *v. pf. užiti.* — Alije (zemlje) daju spahije ljudima te rade i uživaju kako se pogode. Rj. 4a. Tako mi duša na oni svijet uživala (a na ovi kako mu drago)! Posl. 301. Imanje je onoga tko ga uživa, ne tko ga dobiva. DPosl. 33. A dušica raj dopala, *rajske slave* uživala ta u carstvu nebeskome. Npj. 1, 147. Ma ja žalim konja krilatoga, ko će dobru konja uživati? HNpj. 1, 430. Jedni uživaju sa svijem prava Mađarska. Kov. 9. Pop koji uživa dohotke od crkvenoga imauja. 232b.

uživānje, n. das Anzünden, Entzünden, accensio, succensio. Rj. *verb. vd* 1) užizati, 2) užizati se — 1) *radnja* kojom tko užiče *n. p. svijeće.* — 2) *stanje* koje biva, kad se užiče *n. p. gjubre.*

užizati, užizēm, v. impf. Rj. u-žizati. v. impf. žeći. v. pf. užeći. — 1) *anzünden, entzünden, accendo, incendio.* Rj. *vidi* prižizati, zažizati; pripaljivati, upaljivati, zapaljivati. — Često junak *topu užičaše.* Npj. 5, 335 (po rgjavu izgororu mjesto užičaše). *sa se, pass:* Niti se užiče svijeću i meće pod sud nego na svijetnjak. Mat. 5, 15. — 2) *sa se, refleks. užizati se, užizē se, v. r. impf. sich entzünden, succendi, n. p. gjubre.* Rj. *isp. užeći se.*

užizljiviti se, vīm se, v. r. pf. brundig werden, uredine corrumpti. Rj. u-žizljiviti se, *postati* žizljivo *n. p. žito. drukćije se* *glagol* ne nalodi.

užlijēbiti, užlijēbim, v. pf. u-žlijebiti. isp. uglobiti. v. impf. žlijebiti. — *sa se, pass.:* Šipila, 2) kad se drva užlijebe jedno u drugo. Rj. 840. u Rj. nije na svom mjestu.

užljūtiti, užljūtīm, v. pf. Rj. u-žljutiti, z se pred lj promijenilo na ž. vidi užljutiti. *v. impf. ljutiti.* — 1) *vidi* naljutiti: Pa dorina dobro užljutio. Rj. i *syn. kod* naljutiti. — 2) *sa se, refleks. užljūtiti se, vidi* naljutiti se. Rj.

užrvnjati, užrvnjām, v. pf. an der Handmühle mahlen, molo mola trusatili. Rj. u-žrvnjati, na žrvnjevinu unjeti, samljeti. *v. impf. žrvnjati.*

užurbati se, užurbam se, v. r. pf. u-žurbati se (t. j. uz-žurbati se, už-žurbati se, u-žurbati se), žurcē se *potrčati tamo i amo, učiniti žurbu. glagol se* *drukćije ne nalazi. isp. žurba.* — Kad dogđe u Usudove dvore, ima šta i videti: u dvoru kao da je carevina, tu su sluge i sluškinje, sve se užurbalo, a Usud sedi sam za gotovom sofrom na večeri. Npr. 75.

užutjeti, užutīm, v. pf. gelb werden, flavesco: Užuču kako žukov cvijet, *ustreptala* kako trepetljika. Rj. u-žutjeti, *postati* žut. *v. impf. žutjeti.*

V.

v, u ovo se slovo u nas kadšto pretvori slovo f u tugrijm riječima, n. p. Vilip mj. Filip, vrator mj. frator (frater), valiti mj. faliti (fehlen), valake mj. falake*, itd.

va, in, in (rijetko se govori, n. p.) va ime oca i sina i svetoga duha; va istim Božju (govore popovi i kalogjeri); va vijek, va slavu i čast (kad čate slavn). cf. u. Rj. vidi i uvedeniije, vaskrs, vaskrsnuti, i t. d. mjesto uvedeniije, uskrs, uskrsnuti. tako se va prema star. slov. 41 u riječima i rečenicama uzetim iz crkvenih knjiga govori mjesto sadašnjega prijedloga u (s akus. i lok.). — Hristos vaskrs! (... odgovori se: I va istinu vaskrs!). Postl. 343. Bognu čast i slava va vijek vijeka. Amin. Tim. I. 1, 17. I va istinu sve je sujeta. DP. 363.

vāh, m. das Locken, allectatio: naučio svinje ili pse na vab, pa dok se javi, dogju mu. Rj. isp. vabljenje.

vābae, vāpea, m. tica koja se metne da vabi druge tice, kad se hvataju, der Lockvogel, qui allecit. Rj.

vābiti, vābim, v. impf. koga, locken (die Thiere), allicio. Rj. v. pf. slož. do-vabiti, od-, po-, s-, za-. — Vabac, tica koja se metne da vabi druge tice, kad se hvataju. Rj. 51a. Voko, osobito kad vabe teoce: pos voko pos! Rj. 71a. Pogje baba vabeči jureu: »Jae jaco, jae jaco!« Npr. 245.

vābljēnje, n. das Locken, allectio. Rj. verb. od vabiti. radnja kojom tko vabi n. p. teoce. isp. vab.

vābnuti, vābnem, v. pf. jedan put učiniti ono što znači vabljenje. isp. povabiti. — »O, majo! More vabni de ore pse kući...« Majka mi odvabi pse. Mil. 4.

vācel, vācov. m. vidi ubradač. Rj. vidi i kongja. nekaka ženska porezača od krpa. — Pile su vince do tri jetvice... Prva je popila tanan račov s glave... »Imam seju mladu i prelju i tkalju, otkaće mi vačov i tanji i lepši.« Npj. 1, 429. račov, jamačno od tugje vačov, koje se ne govori a sažeto je od vačov, koje se takogje ne govori, nego vačel, fazzoletto. Osn. 91.

vāda, f. Rj. — 1) vidi rok. Rj. vada*. Rj.³ — 2) (u Dubr.) žena je na vadu, t. j. na tom doba; tako se kaže i: dijete je na vadu, t. j. već mu je vrijeme da se rodi. Rj. vada*. Rj.³ — 3) (u Spljetu) vidi mora. Rj.

1. **vāditi**, vādim, v. impf. herausnehmen, promo: Ne žali ni mnoga pusta blaga, no me, brate, vadi iz tammice. Rj. značenje korijenu uzimati. isp. Korijeni 192. v. pf. slož. iz-vaditi, na- (2), od-, po-. v. impf. slož. odvagjati. — Kamenje, koje je vagjeno u Viličkome humu. Rj. 79a. U Srbiji su do skora kašto vadili maziju. Rj. 341b. Bunar... da su stari Senjani srebrnijem verigama u srebrnom kotlu rodu iz njega vadili. Rj. 745a. Brat bratu najdublje oči vadi. Postl. 28. Muka duše ne vadi, no sugjen dan. 184. Payle uze zlaćene noževe, pa ih vadi iz srebrnih kora. Npj. 2, 16. Stado ti se širilo, a iz njega vadio sir koliko brašnjeni mlin. Kov. 126. Ako li me ne poslnšaš, nego staneš harati i robiti, ju vadim ruke iz naroda, a ti rob i radi kako ti drago, pa ćeš videti, na što će izići. Miloš 61 (ne ću se više miješati u narod?) sa se, pass.: Živi oganj 2) koji se vadi taruč (dvoje lipovo drvljadi jedno o drugo. Rj. 158a (isp. izvijati, izviti oganj). Iz toga se vade: narav, krv... Spisi 1, 17 (vidi izuzimati). U dolini bijaše mnogo rupa iz kojih se vadila smola. Mojs. I. 14, 10. sa se, refleks.: Sama mi se sablja vadi na te. Npj. 1, 371.

2. **vāditi**, vādim, (u Spljetu) v. impf. hoditi polako i pomnjivo, langsam und bedächtigt gehen, incedere caute. Rj. isp. badati 2.

3. **-vāditi**, -vādim, na doluci kao prost glugol nego samo kao složen: nā-vaditi (1), raz-, s-vāditi (i se), ō-svaditi, za- (i se); po-s-vaditi se; po-s-vagjati (i se). v. impf. slož. nā-vagjati (i se), raz-, s-, za-

vādičep, m. u Stullija ima jamačno krivo napisano ili štampano: vadočepa f. eavastracci, strumento che s' usa per trarre lo stoppacciolo dall' archibuso, e simili; instrumentum quo obturamenta ex balistis igneis etc. extrahuntur. Stulli. vadi-čep, orugje kojom se vadi čep iz čega, n. p. iz boce; Stöpselzieher. — tako slož. riječi kod kaziput.

vādivčēk, m. (u Bačk.) kakav težak posao ili zao put, gdje čovjek svoj život gubi, eine mit grosser Anstrengung verbundene Arbeit, nimis labor. Rj. vadi-vek, po istoč. gororu; po južnom vadi-vijek.

vādivijek, m. vidi vadivek. — vadi-vijek, težak posao ili zao put, koji čorjeku kao vadi, uzima vijek, život.

vāg, m. (u Jadru) motka ili greda kojom se što podiže, der Hebel, vectis. Rj. vidi čuskija, ozib, poluga. vag, po svoj prilici Wage. Osn. 17. — Podignuti što na ozib, t. j. vagom. Rj. 451a. Prekret, 1) podvalak (okruglo debelo drvo) koji se podmetne pod vag te se vag po njemu pomiče, n. p. kad se prevlači čitava zgrada. Rj. 574a. Jarebička crkva prevučena je čitava na prekretima i vagovima 35 stopa. Rj. 719b.

vāga, f. die Wage, trutina, libra, statera. vidi kantar, mjerila, tereziije. — »Važi sablju, Mermedu kovaču!« ... Baci sablju na vagu kantare. HNpj. 2, 18. isp. vagati, vāgnuti.

vāgan, m. Rj. Tamne su i ponajviše tugje: bayan... vagan. Osn. 140. — 1) mjera žitna, ein Getreidemass, mensura. Rj. isp. merov, šinik. — 2) (u Herc.) čanak, eine hölzerne Schüssel, scutra lignea, cf. zdjela: Gje se svekri kotlom biju, a svekrve vaganima. Rj. — Iz tugje njive i vagan prge zauvar je. Postl. 100. Ne dadu poganu k vaganu. 197. Sam čook nije dobar ni na vaganu (t. j. na jelu). 274.

vāganje, n. verb. od vagati, koje vidi.

vāgās, vāgāša, m. das Geleise, orbita. Rj. Mađž. vāgās. ona jamica što kao usijeku (vāgni) točkovi na putu. vidi kolomija, kolosijek.

vāgāšljiv, adj. n. p. put, volles Wagengeleise, orbitosus. Rj. gdje imu mnogo vāgāša, mnogo kolomija.

vāgati, vāžem, v. impf. prema Njem. Wage. v. pf. vāgnuti. — 1) vagati što, gledati koliko je teško; wāgen, pendere, librare. vidi mjeriti 2, potezati na kantar, tegliti 3. — Mene moja svjetovala majka, da ne važem u neđelju zlata. HNpj. 1, 462. Važi sablju, Mermedu kovaču! 2, 18. — 2) važe što n. p. 10 kilograma, t. j. toliko je teško, wiegen, pondo valere. vidi micati 2, tegliti 2, težiti 2. — Sablja važe, kolik' Turčin kaže. HNpj. 2, 19. Trepeće joj dukat nad očima, koji važe četiri cekina. 4, 64.

vāgnuti, vāgnem, v. pf. Rj. v. impf. vagati. — 1) (u vojv.) abvāgen, ponderare: vagni de mi to. Rj. vidi izmjeriti, odmjeriti 1, potegnuti 6, razmjeriti. — 2) wiegen, pondo valere: vo vagnuo pet centi. Rj.

vāgōv, vāgova, m. (u Srijemu) eine Art grossen Winzermessers, zum Schilf schneiden, scalprum arundini secundae. cf. kosjer. Rj. kao kosjer kojom se siječe trska. Mađž. vāgōj (vāgni, sjeći). — tugje riječi s takim nast. kod akov.

1. **vāgjenje**, n. das Herausnehmen, promptio (?). Rj. verbal. od 1 vāditi. radnja kojom tko vadi što iz čega: Od dugoga vagjenja vode kamen je gore na bunaru isječen uzetima ili verigama. Rj. 745a.

2. **vāgjenje**, n. das langsam, bedächtigt Gehen, incessus cautus. Rj. verb. od 2 vāditi. radnja kojom tko vadi (hodi polako i pomnjivo). isp. badanje 2.

vāgjevina, f. (u C. G.) das Vorausnehmen, anticipatio (?): udario n vagjevinu (kad se uzima žito na veresiju do druge godine). Rj. kad se uzima, kao vadi.

vahod, *m.* (u Grblju) *vidi* prijenos. Rj. va-hod, iz *erkrenoga jezika. isp. va. kad se po crkvi prenositi putir i diskos.*

Vaistina, *m.* ime muško: Pa poziva slugu *Vaistinu: Vaistino*, moje čedo drago. Rj. Va-istina. *isp. va.*

váiz,* *m.* *Prediger, praedicator: K* nama brže hodže i *vaizi!* (ponesite knjige indžijeje. Rj. 232a). Rj. *vidi* avajz. *propovjednik u Muhamdovcu.*

váj! u ovoj zagoneci: *Váj, váj*, gje je moru kraj? Rj. *upravo je uzvik znućeti gotovo što i avaj (a vaj). isp. vajni. — Váj* Boga ti, Kraljeviću Marko! zašto s'ječeš po Kosovu vojsku. HNpj. 2, 15.

Vája, *f. hyp. od* Vasilija. Rj. Va-ja. *taka žensku hyp. kod* Boja.

vájat, *vájata*, *m. vidi* kljjet. *ef. sprema*. Rj. *vidi* hajat,* i *kod* sprěma *syn. dem. vajatić. augm. vajatina. — Zuklopiti*, *n. p. kuću, sobu, vajat*, *ef. zaključati*. Rj. 177a.

vájatić, *m. dem. od* vajat. Rj.

vájätina, *f. augm. od* vajat. Rj. *taka augm. kod* bardačina.

vájätskî, *adj. n. p. vrata, Kammer-, Kammat-, cellarus, od cellam pertinens*. Rj. *što pripada vajatu.*

vájda,* *f. Nutzen, utilitas, ef. korist*. Rj. *vidi* fajda, *od čega je vajda pretrorivši se glas f na glas v. isp. v. vidi i* hasna. *dem. vajdica. — El od drusta ništa vajde nema*. Rj. 152b. *Od te kajde nemu vajde*. Rj. 259a. *Ona ga razbijaše da im nije vajde bježati, jer će ih stići*. Npr. 201.

vájdiea, *f. dem. od* vajda. Rj. — *Kašto je i glav-nica ljepa vajdiea*. Posl. 133.

vájdisanje, *n. vidi* fajdisanje. *verb. od* vajdisati (*i se*). *stanje koje biva, kad kome što vajdiše, ili se tko vajdiše.*

vájdisati, *vájdišëm*, *v. pf.* Rj. *vidi* fajdisati (*i se*), *koristovati (i se).* — **I. I** *nützen, prodesse: to ti ne će vajdisati, ef. pomoći*. Rj. — **2**) *ne ćeš vajdisati, Nutzen haben, lucreri*. Rj. *ne ćeš dobiti, ne ćeš se koristovati. — II. sa se, refleks. vajdisati se, vidi* vajdisati **2**: *skupo je kupio, ne će se vajdisati kod* prod. Rj.

vájkada, *adv. schon lange, jam diu: to je vajkada* bilo. Rj. *vaj-kada, već dano. isp. vaj i kada.*

vájkadašnjî, *adj. što je od* vajkada: Razlupao je staro *vajkudašnje* kupatilo. Zim. 126. *Neki su podsticali neslogu koja je vajkudašnja* megju pravoslav-nima i katolicima. Zlos. 146.

vájkanje, *n.* Rj. *verb. od* vajkati *se. — 1) radnju kojom se tko vajka, što nije dočekao gostu kako bi želio* (das Entschuldigen, jemand nicht nach seinem Wunsche bewirthe't zu haben, excusatio de eoena minus lauta. Rj.). — **2) vidi** kajanje. Rj.: *Ako pravoga pogubimo danas — sutra vajkanje* ne pomaže. Megj. 297.

vájkatî se, *vájkâm se, v. r. impf.* Rj. *kao* *govoriti vaj, avaj! — 1) sich entschuldigen, dass man Jemand nicht nach seinem Wunsche bewirthe't, excusare se de eoena minus lauta*. Rj. *vajka se tko, kad se izgovara, što nije gostu dočekao, kako bi želio. — 2) vidi* kajati *se: vajka se što nije uzeo djevojku koju su mu davali*. Rj.

vájni, *adj.* Stulli: *vajni, doloroso, dolorem afferens (što uzrokuje da tko više vaj od jada ili žalosti, ili što je jadno, nevoljno, žalosno)*: *Da se pomogne našoj mukotrpnj u rajnoj braći*. Crvena Hrvatska 1900, 7. *Nastavnici u gimnaziji koji nikoga ne ljube, a najmanje nas (gjake) koji smo njihovi vajni umni sinovi*. Zlos. 28. *Mi smo onda bili deca i znali smo koliko je kućanskih novaca, a ja sam danas vajni zudrugar, pa ne znam*. 284. *isp. žalostan, i syn. ondje.*

Váka, *m. (ist.) vidi* Vako. Rj.

vákavica, *f. kad se igra* lopte, *Art Bullenspiels, ludi genus*. Rj.

1. váklja, *f.* (u Baranji) od grabovine kao iverje koje se pali mjesto luča, *Art Lichte, luminis genus*. Rj. *vidi* luč, *zublja. isp. 2 váklja.*

2. váklja, *f. ake*. Rj.³ XXIX. *vidi* valka. Rj.³ *vidi i* baklja, *faklja. isp. 1 váklja.*

Váko, *m. hyp. od* Vasilije. Rj. *vidi* Vaka. — *Va-ko, takva hyp. vidi* Dako.

1. váko, u pjesmama, *vidi* ovako: *Kako ne bi zeleno 'vako* poleglo. *'Vako* bilo svakoj družu, koja najke ne slušala! Rj. (o)vako. — *Pa mu 'vako* ljelić besjedio. Npj. 4, 275.

2. váko, (u C. G. i onuda po prim.) *vidi* već ako. Rj. *sačeto od* van ako. *vidi* ako 4c. — *Zakunn se da ih ne će drugo ništa razdvojiti vako* crna zemlja. Npr. 120. *Da drukčije ne smiju vako* da obadva glavom plate. 131.

Vákup, *m.* u Turskoj Hrvatskoj varoš na Uni i sata od Udbine: *Od Vákupa* dva Kulinovića. Rj.

vákup,* *m. Kirchengut, bonum ecclesiasticum*. *Pri-povijeda se kako su pitali nekakoga hodžu koji je upravljao vakupom: »Kamo hodža vakup?» a on uhvativši se šakom ispod nosa, i povukavši je preko usta dolje niz bradu: »'akup hup!» (t. j. pojeo ga). Rj. *dobro džamijsko.**

1. vál, *m. (pl. váli i válovi) die* Welle, *unda, cf. talas: Na bregove voda ustanula, a ulara voda na valove*, ona nosi jele od planine. *I* *ngleda svoga go-spodara gje ga váli tam' i amo vuku. Al' ne mogoh pristupiti, od mirisa žute dunje, od valova žuber-vode*. Rj. *vidi* vao. — *Megju otocim reči valovi*. D'Posl. 60. *Gje je hladna voda porevala... pa otolen pada na valove a do kule protopopa Šćepa*. Npj. 4, 448. *Bijesni valovi morskî, koji se pjene*. Jud. 13. *Diže se silan vjetar, i ustaju vali na njemu (na moru), dižu se do nebesa i spuštaju do bezdana*. Ps. 107, 25. *Ja Gospod, koji raskidam more, da valovi njegovî buče*. Is. 51, 15.

2. vál, *m. (st.) dolazi samo u instr. adverbijalno: valom* *navaliti. isp. takve izričuje kod* cik: *eikom* *poikuje. — Dok sam paša na noge skoćio i na silu* *Turke načerao na bijelu vojvodinu kulu, pa na vrata* *valom navalise*. Npj. 5, 188.

1. vála, *f.* (u Konavljju) kao *uvala* ili *dubodolina*. Rj. *isp. dolina, i syn. ondje. dem. valica. — od* *korijena od koga je -válii, val (unda), naval, uvala, i t. d. isp. Korijeni* 196.

2. vála, *f. vidi* hvala. Rj. *u krajevimu gdje se glas h ne čuje u gororu.*

3. vála (vála)!* *bei Gott! hercle! Rj. kao: Boga mi! vidi* valaa, *valaj. od* *Arapskoga* *allah* (Bog). — *»Ti, pobratime, prevari mene... »Vala, pobratime, i ti si mene.»* Npr. 169. *E vala, dobro kad je tako, sjedi*. 190. *Hodža! Ne boje te se* *gjece. — Vala ni ja* *gjece*. Posl. 342.

válaa! u pjesmi mjesto *3 vala! bei Gott! hercle: Al' valaa!* *sirotovat' ne će*. Rj. *vidi i* *valaj.*

válaj, (po jugozap. kraj.) *vidi* vála. Rj.³ *j je mjesto h (od* *allah). isp. i* *bilaj. kao: Boga mi! vidi i* *valaa. — »To je dobro... »Valaj* *nije dobro, no je zlo.»* Npr. 165. *»Valaj* *baš smo u jednoj misli... »Valaj i bila, baš sam to hteo da izreknem.»* 257 (*valaj — i — bila(j). Valaj* *si i čoek i žena. (U Risnu reče se* *valjanj ženi). Posl. 31. Valaj* *bilaj i tako mi* *dina!* Npj. 5, 352.

válake,* *válakâ, f. pl. das Werkzeug um die Füsse zusammen zu wunden, bei der Pudogenstrafe, instrumentum pedibus ligandis ad feriendas soles*. *Kojega* *biju, onaj legne na legja, a dvojica drže megju sobom* *valake* *u koje su noge uvijene, a treći bije po* *taba-nima. cf. falage*. Rj. *vidi i* *falake. za promjenu slova f na v isp. v. spravu u koju se uviju noge onome, koga hoće po tabanima da biju.*

valätânje, *n. verbal. od* valatati. Rj.

valätati, *tâm, v. impf. oštro* *govoriti*. Rj.

váldžija, *m.* **vidi** hvaldžija. Rj. govori se gdje i vála mj. hvala.

váljica, *f.* *dem.* od 1 vála. Rj.

váljka, *f.* (u vojv.) *der Fehler, Mangel, vitium, defectus*. Rj. **vidi** falinka. za promjenu slova f na v *isp.* v. **vidi** i griješka, pogriješka, mahna (mana).

1. **váliti**, *válím*. — **1)** **vidi** hvaliti. Rj. — **2)** **váliti** se, *válím* se, **vidi** hvaliti se. Rj. govori se gdje i 2 vála mjesto hvala.

2. **váliti**, *válím*, *v. pf.* (u vojv.) *fehlen, labor, desum*. Rj. **vidi** faliti. **vidi** i pogriješiti.

3. **-váliti**, *-válím*, *ne dolazi kao prost glagol nego samo kao složen: v. pf.* iz-**váliti** (iz-*válím*), *na-*, *nad-*, *ob* (v)aliti, *od*-valiti, *po-*, *pod-*, *pre-*, *pri-*, *pro-*, *raz-*, *s-*, *u-*, *za-*; *po*-iz-valjivati, *po*-s-valjivati, *po*-iz-*pre*-valjivati. *v. impf. slož.* iz-valjivati, *na-*, *ob*-(v)aljivati, *od*-valjivati, *po-*, i t. d.

váljka, *f.* u pjesmi, valja da je ono što i *váljka* ili *fáljka*: A na glavu kalpak i čelenke, a pokraj njih *valku* pozlačeno. Rj. — *valka* mjesto *fáljka* sa premještenim glasovima. Osn. 300. **vidi** 2 *váljka*, i *syn. ondje*. od *Lat. facula*.

válöv, *válöva*, *m.* *der Schweinstrog, alvens, cf. korito*. Rj. — Loparica, kao mala lopatica n. p. čime se čisti *svinjski valor*. Rj. 333b. Snaha opere sudove. pa odnese pomije u *valor* *svinjama*... *svinje* dotrče *valoru*. Npr. 83. Volovi drežde oko *valora*, čekaju da im se da voda... *izvuče* kabao vode, pa uspe *rolorima* u *valor*. 211. *Madž.* *válu*. *tugje riječi s takim nast. kod* akov.

válövan, *válövana*, *adj.* gdje ima mnogo *valora*. **vidi** valovit 1. — Pravo bježe *Hrcu* *valornome*... do Uvačkog mosta velikoga. Npj. 4, 527.

valóvit, *a, o*. — **1)** *wellenreich, undosus*: Valovitu Drinu prebrodiše. Rj. gdje ima mnogo *valora*. **vidi** valovan. *adj.* *takru* kod *barđviti*. — Žderi, Zeto, *rodo valovita!* Npj. 5, 165. — **2)** zemlja *valovita*. **vidi** kršan 1, kršak, loman 2. *isp.* valovlje. — Pomislite na tu Goru Crnu... i da ima, što ima Srbija, jedanak bi Bosnu prihvatila, *valovitu Bosnu* osvojila. *Bosnu zemlju* i *Heregovinu*. Npj. 5, 61. Pa će uzet' od zlata maštrafe, još i one zlatne štipavice, *prevajivat' šljene valovite*, dokle nagje guju šarovitu. Here. 8.

válövlje, *n.* (u C. G.) gdje su veliki krši, *die Felsen, rupes*: Tamo dalje u crno *valovlje*. Rj. *isp.* valovit 2. *osn.* u *val.* *isp.* Osn. 80. **vidi** stijenje, i *syn. ondje*.

Valpovo, *n.* mala varošica u Slavoniji. Rj.

Valpóvština, *f.* zemlja oko Valpova, *das Gebiet von Valpovo, territorium* *zob* Valpovo. Rj. *isp.* Gjakovština, Smederevina.

valuga, *f.* **vidi** haluga. Rj.³ u *krajevima* gdje se glas h u *gororu* pretvara u glas v. **vidi** i aluga.

válút, *m.* (u Dalm.) obal kamen, kao pesnica veliki, *kleiner runder Stein, lapillus teres*. Rj. *isp.* *valutica*. — *valut* (*osn.* u *val.*) Osn. 222. *riječi s takim nast. kod* brskut.

valútica, *f.* (u Dalm.) jedan *valut*, *ein kleiner runder Stein, lapillus teres*: udri ga *valuticom*. Rj.

válj, *válja*, *m.* (u Hrv.) veliki valjak koji se porijeko na konjima ili na volovima vuče preko posijana žita da se busenje sature, *die Ackerwalze, cylindrus aequando arvo*. Rj. za *postanje* *isp.* **váljati** 3.

válja,* *f.* *das Zündloch (an der Flinte, Kanone), foramen incendiarium, cf. falja*. Rj. *rupicu* na pušci, *topu*, gdje se *prípáljuje*. **vidi** i kopanjica 2. *isp.* *prašnik*.

valjada (*válja* da), **vidi** valjati 2, i valjda.

váljak, *váljka*, *m.* *die Walze, cylindrus, scutula, cf. valjuga*. Rj. — *Valj*, *veliki valjak*. Rj. 52b. *Valj*-kovast, *valjkovit*, kao *valjak*. Rj. 53a. Poljeno, *po*-čelaba *čjepanica* ili *valjak tuča*. Rj. 535b. *Saponi*, *ona* *drva valjka* na kojima stoje *stativice*. Rj. 665b.

váljalica, *f.* **vidi** valjarica. Rj. **vidi** i valjaonica, stupa 6. *zgrada* ili *soba* gdje se *valja* *sukno*.

váljáu, *valjána*, *adj.* *wacker, tüchtig, probus, bonus, cf. valjast, valjatan*. Rj. **vidi** i dobar, hr'o (hrli), kršan 2, sposoban, vr'o (vrli), vrstan 1, vrijedan 3a, zdrav 4. *suprotno* nevaljao. — *Opran*, *svijetao*, *valjan*, *otresan*. Rj. 464a. *Sablja*, 2) reče se i za *čovjeka valjana*. Rj. 659a. Više *valja* jedan *valjan* nego slabi da je *zlatan*. *Posl.* 35. *Ko* nije *za se*, nije ni za *drugoga* (dobar ili *valjan*). 150. I tu nagje *tridest* *Grahovljana*, *sve* *boljega* i *valjanijega*. Npj. 4, 454. Ili ne poznajete sebe da je *Isus Hristos* u vama? već ako da u čemu nije *jesto valjani*. A nadam se da ćete poznati da mi nije *jesto nevaljani*. Kor. II. 13, 5. (valjani, kao *okušani, ogledani; nevaljani, kao neokušani, neogledani*). Jer su *smrski* i *neposlušni*, i *ni* za *kakvo* dobro *djelo valjani*. Tit. 1, 16.

valjáunica, *f. pl.* (u C. G.) drva što se *valjaju* niz planinu, *das Holz, so vom Berge herabgewälzt wird, ligna*. Rj.

váljáuje, *n.* *das Wälzen, volutio*. Rj. *reverb.* od 1. **váljati**, II. **váljati** se, *koje* **vidi**. *isp.* *valjavica*.

valjaonica, *f.* (u Srijemu) **vidi** valjarica. Rj. **vidi** i valjalica, stupa 6. *zgrada* ili *soba* gdje se *valja* *sukno*. — *Lakomac*, 2) u *valjaonici* od drveta kao veliki lijevak, u koji voda teče ozgo žlijebom, a iz njega dolje u kacu u kojoj su čebeta koja se *valjaju*. Rj. 321b. *riječi s takim nast. kod* djeljaonica.

valjarica, *f.* *die Walkmühle, fullonica, cf. valjaonica, valjalica*, stupa (6). Rj.

valjast, **valjatan**, *ina, adj.* (u C. G.) **vidi** valjan: *Valjatnu* mu glavu otkinuo. Rj. — I junaku *valjatnu bojniku*. Rj. 36a. Te čuvabu *carevu* granicu od *valjatne* *lome Gore Crne*. Npj. 4, 433.

1. **váljati**, *váljám*, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* *do*-*váljati*, *na-*, *od-*, *po-*, *pri-*, *pro-*, *s-*, *u-*, *za-*. *dem.* *valjuškati* (i se). — **I**) *wälzen, voluto*. Rj. **vidi** kobeljati. *isp.* *kotrljati, koturati, kovrljati*. — *Grozne suze valja*. Rj. 103a. (Jedogonje)... oni i onako lome gore i *valjaju* *veliko kamenje*. Rj. 251b. Lakše je *kamenje* *uz* *brdo* *valjati* nego s ljudim *razgovarati*. *Posl.* 166. *su* se, *pass.*: *Otisni*, *potisni*, *vozi* ti *korisni* (kad se što teško u *društvu* *valja* ili tura *pred* *sobom*). Rj. 71a. *Valjanice, drva* što se *valjaju* *niz* *planinu*. Rj. — **2)** *sukno, walzen, subigo*. Rj. — *sa* se, *pass.*: *Lakomac*, 2) u *valjaonici*... u koji voda teče ozgo... a iz njega dolje u kacu u kojoj su čebeta koja se *valjaju*. Rj. 321b. *ovamo ide* i *ovo*: *Valvoljiti, valjati štogoj među prstima, ili u ustima*. Rj. 51a. — **3)** (u Hrv.) *oranje, walzen, cylindro aequare*. Rj. *valja* se *posijano* žito *valjem*. — **II.** *sa* se, *refleks.* *valjati* se, *sieh wälzen, volutare* se. Rj. — Na *Gjurgjev* dan... gdje *koji* se *valjaju* *po* *zelenoj* *šenic*. Rj. 151a. *Dok* ne *vidim* *tvoga* *brata* *glave*, *gje* se *mrtvu* *po* *avliji* *valja*. Npj. 2, 44. *Niti* *bi* se *različne* *novospisane* i *prevedene knjige*, *kod* *siromašnih* *spisatelja, valjale* *po* *buđzacima*. *Spisi* 1, 4. A *Amasa* *se* *valjaše* u *svojoj* *krvi* *nasred* *puta*. *Sam.* II. 20, 12.

2. **váljati**, *váljám*, *v. impf.* Rj. — **1)** *werth sein, valere*: *valja* sto *dukata, valja* *careva* *grada*, *cf.* *vrijediti*. Rj. *valjati* *čega*. **vidi** i *vrijedan* *biti* (*čega*), *vrstan* *biti* (*čega*). — Jer im *nijedna* *dogovorna* *zrna* *boba* *valjala* *nije*. Rj. 127. »*Koliko valja* *moja* *brada?*«... »*Careva* *brada* *valja* *koliko* *tri* *kiše* *ljetne*«. Npr. 107. *Svaki* *će* *mu* *skok* *valjati* *madžarije*. (Kad se za *koga* *kazuje* *kako* *će* *dobro* *bježati*). *Posl.* 278. *Koji* *mole* *za* *nas* *grešne!* *Da* *ni* *njihove* *molitve* *valjaju* *pred* *sudijom* *pravednicom!* Npj. 1, 79 (u *zdravici*, *ni* = *nam*). *Valjaju* *joj* *ruke* *Sarajeva*. Here. 166. u *orom* *primjeru* *glugol* *je* *izostavljen*: *Kite* *kiti* (*djevojka*), *podvezice* *plete*: *svaka* *kita* *od* *dukata* *zlata, podvezice* *carevu* *huraču*. Npj. 1, 158. — **2 a)** *valja* *ići*, *man* *muss, oportet*. Rj. **vidi** *trebat*, 2) *treba* *ići*, *man* *muss gehen, oportet ire*. Rj. 746b. **vidi** i *morati*. —

z) *valja* (s infinitivom n. p.) činiti: Kažu da se ljudima noću *ne valja* ogleđati na ogledalo. Rj. 438b. Da vidi kako *se valja* mučiti da se ovoga kratkoga vijeka pošteno živi. Npr. 217. *Valjalo bi ga biti*, pa mu *ne dati* plakati. Posl. 31. *Koga valja moliti, ne valja ga srditi*. 136 (isp. *Koga je moliti, nije ga srditi*. Posl. 136). Kako se to radi, *valjaće* potanko kazati kad rječnik bude gotov. Ogljed III. *Njima je valjalo čekati* da Bog sam svoje obećanje ispuni. Prip. bibl. 23. — 2) *valja to* (n. p.) da činiš: Jedan spolja krmaju tjera štapom i hoće da je satjera u kazan, a ostali svi *valju* to da brane i svojijem štapovima da je odbijaju. Rj. 304a. Nije drukčije, *valju* za mene da poglaš. Npr. 222. Kad si u kolu, *valju* da igraš. Posl. 121. *Što bi valjalo da volovi riču*, to kola škripe. 353. I tako gospoda ta . . . *valjalo bi* najprije u tome da postare pravila. Pis. 28. — 6) konj valja, hljev valja, *Pferd ronnöthen, Brod ronnöthen*, valjaće to meni, *das werde (kann) ich brauchen*, povedi ga valjaće gdje; valjao mi je mnogo, *von Nutzen sein, prodesse*. Rj. kao *biti od potrebe, trebati 1, trebovati 2; biti od koristi, korisno biti; valjano, dobro biti*. — Treba da proslavi svoje krsno ime makar prodao kakvo živinče, te kupio rakije i ostalo *što mu valja*. Rj. 305b. Kad staneš provati jednu po jednu od ovijeh haljina . . . ako ti *valjaše*, lasno ćemo se pogoditi. Npr. 102. Kad vidi čovek gje se ona (žena mu) strovali i zamakne u jamu, a on reče: »A! tako tebi valja!« 144. *Mokroj zemlji malo dačda valju*. Posl. 182. U mlin *guste ne valjaju*. 333. Sakuj meni statve i brdila, i ostalo, *što stunu valjade*. Npj. 1, 166. Ono je momče gragjanče, *momčetu valju rakija, momčetu valju večeru, i gradsku meka postelja*. 1, 415. Piši, kao što narod govori, pa ako *ne uzvalju*, ne ćeš ti biti kriv nego narod. Nov. Srb. 1817, 541. Ovdje je više što *ne valja*, nego što je dobro. Pis. 25. Čine što *ne valja*. Rim. 1, 28. — c) valja da, govori se kao *adverbijalno, kao: može biti, po svoj prilici, su je prilika; wahrscheinlich, probubilitet. vidi valjda*. — Belčim,* cf. *valju da*, može biti: belčim će i on doći. Rj. 21b. Tevati, tevan, n. p. teva tako biti, t. j. *valju* tako da bude, tako će biti; tevaju doći, t. j. *valju* da dogđu, doći će, *dürfen, fortasse (venient)*. Rj. 734b. Tu su *valju* da i moja dva brata propala. Npr. 44. Ovide *valju* da je kako veselje ili slava. 73. Suleman-paša . . . *valjuda* je preko Staroga Vlaha došao u Srbiju. Npj. 4, 293 (Vuk). Evo, trgovče, *valju* da su ovo tvoji novci, što si izgubio. Danica 4, 39. Srbi govore u brzom govoru rašta . . . *valj da* . . . mjesto radi šta . . . *valjuda*. Nov. Srb. 1817, 534. Ali *valjuda* uij nijestu pisali one kritike? Odrb. od ruž. 1. Vičite većma . . . *valju* da se nešto zamislio, ili je u poslu, ili je na putu, ili može biti spava, da se probudi. Car. 1. 18, 27. Ta *valju* da znate šta govorim. Prip. bibl. 33.

valjavica, f. *nutatio, fluctuatio*. Stulli. *starije koje koje biva kud se što valja. isp. valjanje*.

valjda (valj da) *skraćeno mjesto valja da (vidi kod 2 valjati 2c). isp. možda prema može biti da*. Srbiji govore u brzom govoru rašta, ništ, *valj da* . . . mjesto radi šta, ništa, *valjuda*. Nov. Srb. 1817, 534. *ali se ne govori samo u brzom govoru*. — Da bi l' mu mila moma i sama došla. *Valjda* je luda da sama dogje, nego mu ište kola sedmora. Živ. 309. Tražio sam . . . o štapu. — *Valjda* nisi tražio Dušanove štapove? Megj. 185.

valje, (u Hrv.) *vidi odmah*. Rj. i *syn. ondje*.

valjenje, n. *vidi hvaljenje*. Rj. govori se *galje i vála mj. hvala*.

Valjevac, Văljevca, m. *Einer von Valjevo*. Rj. *čovjek iz Valjevu*.

valjčevica, f. (u C. G.) *vidi uprtnjača*. Rj. t. j. torba.

Valjevka, f. *Eine von Valjevo*. Rj. *žena iz Valjevu*.

Valjevo, n. *nom. propr. einer Stadt in Serbien*:

Polećela dva bijela goluba od onoga valjenoga *Valjeva*. Rj. *varoš u Srbiji*.

Väljevski, adj. *von Valjevo*. Rj. *što pripada Valjevu*.

valjkovast, valjkovit, adj. kao valjak, *walzenförmig, cylindratus*. Rj.

väljuga, f. (u C. G.) *vidi valjak*. Rj. — *osn. u valj*. Osn. 367. *riječi s takim nast. kod bjeluga*.

valjušak, väljuška, m. *uke*. Rj.³ XXIX. *vidi valjuška*. — Golubići, *mali valjušci*, koji se uz post kuhaju u rasolu. Rj. 94a. Idi Kokane, evo za vratima . . . *šavolj valjušaka*. Rj. 818a.

väljuška, f. (*österr. der Knödel*), *Kloss, globulus e farina, pastillus*. Rj. *vidi valjušak*.

väljuškauje, n. *dem. od valjanje*. Rj.

väljuškati, škâm, — 1) *dem. od valjati*. Rj. — 2) *väljuškati se. dem. od valjati se*. Rj. r. pf. *provaljuškati se*.

vämilija, f. *vidi familija*. Rj. za *promjenu glasa f na v isp. v. vidi i familja, obitelj, porodica, rodbina*.

vämpir, vampira, m. *vidi vukodlak*. Rj. *der Wampyr, vampyrus. isp. povampiriti se*. — *Zacrvenio se kao vampir*. Posl. 87.

vän, — 1) *praep. usser, extra*: van pameti, cf. *izvan*. Rj. — Drugi padež s prijedlogom *van* ili *izvan* pokazuje, da mjesta, na kojem što biva, ne zauzima ono što znači riječ, koja stoji u drugom padežu: *Fratar van celije* riba je *van mora*. DPosl. 22. *Galija se kreće, a van luke* ne će. 22. *Lašnje side neg uzide, van putu* tko izide. 54. U nevolji nemam prijatelja *van mog ata* i svetla oružja. Npj. 3, 498. *vidi izvan. isp. Sint. 139*. — 2) *linaus, foras*: otišao *van t j.* na polje. Rj. na *pitanje: kuda?* — Jerko Keke ne će smokve meke. Želi bo čim stisne, mljeko *van* da brizne. DPosl. 39. — 3) *draussen, foris, cf. vanka: on je van, t. j. na polju*. Rj. na *pitanje: gdje?* — 4) *als, usser, praeter, cf. osim, nego, do*: Ništa ljepše i krasnije *van* čarapa i opanak. Van stajala i gledala. Rj. i *syn. kod osim II*. — 5) *van da, usser wenn, nisi, cf. već ako*. Rj. *vidi i vako*. — *Osam ih je od urok' umrlo, i Ivan će, van da* Bog ne dađe. Npj. 3, 512.

vancaga, f. (u Srijemu i u Slav.) *vidi* bradva. Rj. *vidi i keser. orugje drvodjeljsko kojim se teše, nalik na sjekiru*. — *tugja riječ*. Osn. 366.

vancika, f. (u C. G.) *vidi* evancika. Rj. *vidi i evancik, pléta. riječi evancika (koju je od Njem. Zwanziger) otpuo sprijed glas c. nekadašnji Austrijski srebrn novac u koji je išto dvadeset (zwanzig) krajcure starih, a tri taku novea vrijedili su forintu*.

vandrša, f. *vidi vaša*. Rj. *komad kože što se odadre s tijela*. — *tugja riječ*. Osn. 363.

vangee, m. u ovoj zagoneci: Crno, malo, zove se *vangee* (buha). Rj.

vängjelije, vängjêlje, n. *vidi* evangjelje, jevangjelje, *od čega je otpao prvi slog: (Kad) Bude vreme celivat' vängjelje, car će gledat' i desno i levo, da s Momirom celiva vängjelje*. Npj. 2, 159. *Pomenuo oca Nikolaja i nedelju i vaskrsenje i veliko časno vängjelje*. 2, 490. *za nast. isp. bogojavljenje*.

vänka, draussen, foris, cf. van 3. Rj.

vänkūš, m. *vidi* tudjela. Stulli. *väujkūš, m. vidi* jastuk 1, i *syn. ondje. govori se u Hrv. isp. Madž. vánkus*.

vào, vâla, m. *vidi* 1 vâl. — Kad me jedan *vao* pusti, drugi me stigne. DPosl. 42.

vaopšte, adv. *va-opšte (isp. va i opšti), iz crkr. jezika. vidi* uopšte, uopće, uopćeno. — Što je u Akermanu *vaopšte* zaključeno. Miloš 172. Sve ovo kazano je o knjizi *vaopšte*. Opit XI.

vâp, m. (*vapor* u Stulliea. u starom slov. **вѣпъ, eolor**). Korijeni 9. *vidi* vapa.

Vâpa, f. voda u (Staroj) Srbiji blizu Sjenice, *ein Fluss in Serbien, fluvius Serbiae*. Rj.

vāpa, *f.* (*vapor* i *halitus* u Stulića, u starom Slov. *humor*). Korijeni 9. āpa (odor). samoglasnom se domće v: vāpa. Korijeni 9. po ovom vap i vapa znači što i apa, t. j. vonj.

vāpāj, *m.* *vox, clamor, vociferatio, exclamatio, invocatio, precatio, deprecatio, supplicatio*. Gundulić: eto od trubalj i od vapaja zamnje oko sva dubrava. Stulli. *kad tko vapije.*

vāpiti, vāpijēm, (u C. G.) *vidi* upiti. Rj. u Rj. ima: ūpiti, ūpijēm, *v. pf.* (u C. G.) *auffrufen, inclamo, cf. vapiti, viknuti, pokliknuti*. Rj. 784a. *po ovom je upiti i vapiti v. pf.; ali Daničiću je vapiti v. impf., kao što se ero vidi iz primjera: Ne prestaj vapiti za nas ka Gospodu eda bi nas izbavio. Sam. I. 7, 8. Čuj molitveni glas moj, kad vapijem k tebi, kad dižem ruke svoje k svetoj erkvi tvojoj. Ps. 28, 2. Srce moje vapije za Moavom. Is. 15, 5. Nemojmo se moriti brigama zemaljskim, nego u unutrašnjim stanovima svojim vapijmo: Oče naš. DP. 135. isp. v. impf. prosti npijati. v. pf. slož. uzvapiti.*

vāpnen, *adj.* što pripada vapnu. *poteridu adj.* u *supst.* vapnenica. *vidi* japnen, krečni.

vāpnenica, *f.* — **I**) *vidi* klačina. Stulli. *peč u kojoj se pali vapno. govori se gdje i vapno. vidi i japnenica, krečana.* — **2**) *rapnena zemlja; Kalkerde*: Tu su zemlje od mnogo ruku (kao što je glina, *rapnena, vrtarska, pijesak . . .* Priprava 7.

vāpnār, vāpnāra, *m.* koji vapno peče ili prodaje. u Hrv. govori se gdje se god govori vapno. *vidi* krečar.

vāpnařev, vāpnařov, *adj.* što pripada vapnaru.

vāpnārskī, *adj.* što pripada vapnarimu ili vapnaru kojemu god.

vāpuo, *n.* (po zap. kraj.) *der Kalk, calc, cf. kroč.* Rj. *vidi* i japno, klak.

I. vār, *m.* (u Srbiji) *n. p.* iz vura klepati što, t. j. vrlo ngrijati pa isklepati, *die Gluth, die Glühhitze, ardor*. Rj. — Značenje (korijenn) vreti, od tuda činiti da što eri i ugrijati: vār (m., f.), varica, varnica, varnjača, varak, varak, varivo; variti; varenik, i t. d. Korijeni 194.

2. vār, *f.* (u Hrv.) *die Hitze, fever*: prošla ju je var (reče se za ženu, koja je u godinama već prevalila). Rj. *isp.* I var, i ondje značenje korijenu.

Vāra, *f.* (u Boei) sveta Vāra, t. j. mučenica Varvara, koja pada 4. Dekemvrija, *S. Barbara*. Rj. *vidi* Bāra (od Barbara).

vāra, *f.* — **I**) (u Boei) *vidi* varica. Rj. — **2**) u pripovijeci: navrela vāra od Dundulova dola. Rj. *vidi* mješanja. — *Varica* se obično, gotovo svuda, pristavi još u veće (uoči Varina dne), pa se ujutru gleda s koje je strane navrela, te na onoj strani siju žita one godine; jer kažu da će onamo najbolje roditi. »Navrela vāra od Dundulova dola« (pripovijetka Hercegovacka). Rj. 54a.

Vārad, *m.* — **I**) u pjesmi nekakav grad: Do Vāradu u kraj mora grada. Rj. — **2**) Veliki Varad, *Grosswardein in Ungarn*. Rj. *grad u Ugarskoj. Madž. Nagy-Vārad.*

Vāradīn, Vāradina, *Peterwardein, Petrovaradinum*. Rj. *grad u Slavoniji. pišu* Petrovaradin.

Vāradīnac, Vāradīnca, *m.* Rj. *čovjek iz Vāradina.*

Vāradīnka, *f.*: Platno beli Vāradīnka Mara na Dunavu prema Beograda. Rj. *žena iz Vāradina.*

Vāradīnskī, *adj.* Rj. što pripada Vāradinu.

vāragovānje, *n.* *das Abfleischen, to scabere*. Rj. *verb.* od varagovati, radnja kojom opancar varaguje.

vāragovati, vāragujēm, *v. impf.* strugati izluženu kožu (kod opancara), *abfleischen, scabere*. Rj. *isp. Madž. varga (opancar).*

1. vārak,* *m.* *das Rauschgold, Flittergold, bractea aurichalci, cf. kozar, klobodan, telej, šik.* Rj. *vidi* i žik.

2. vārak, vārka, *adj.* (u Dubr.) što se lasno sviri, *n. p.* sočivo, grah, *leicht kochbar, coquibilis*. Rj.

varākānje, *n.* *das Ausweichen, declinatio*. Rj. *verbal.* od varakati, varakati se, koje vidi.

varakati, kām, varakati se, kām se, *v. impf.* *einem ausweichen suchen, declino aliquem*. Rj. *kao varajući gledati da što učuvaš od koga ili od čega, ili du se učuvaš od njeega. vidi* varati **2. v. pf.** varaknuti (i se). — Vārati, rām, *v. impf.* **2**) *vidi* varakati. Rj. *isp.* vrdati, šepeljiti.

varaklēisānje, *n.* *das Bekleben mit Flittergold, inductio bracteae aurichalci*. Rj. *verb.* od varakleisati, radnja kojom tko varaklēise što.

varaklēisati, varaklēišēm, *v. pf. i v. impf.* mit *Flittergold* bekleben, *bractea aurichalci induco*. Rj. *što, varak na nj udarati ili udariti. vidi* šiklisati, šikosati, šikovati, teleisati; za *v. pf.* požikati.

varakli,* *adj.* mit varak überzogen, *bractea aurichalci inductus*: I daj meni varakli preslicu. Rj. varak-li (s Turškim završetkom), što je varakleisano, na što je udaren varak. *vidi* šikli.

varaknuti, vāraknēm, *v. pf.* varaknuti se, vāraknēm se, *v. r. pf.* *ausweichen suchen, declino aliquem*. Rj. *kao varajući učuvati što ili sebe od koga ili od čega. v. impf.* varakati (i se). *isp.* mrdnuti, vrdnuti. — Opa cupa lijevke, varaj dupe dijete! Varaj ovdje znači čuvaj, uklanjaj, kao što se govori i varaknuti. Rj. 327.

vāralica, *f.* *Betrüger, fraudator*: Latini su stare varalice. Rj. *ženskoga rodu: čeljade koje vara; muškoga rodu: čovjek koji vara. isp.* varavac. — Oči su varalice. Posl. 244. A tvoj paša, stari varalica, posla, kado, dvanaes uvoda. Npj. 4, 347. Mnoge varalice izigloše na svijet koji ne priznaju Isusa Hrista . . . ovo je varalica i antihrist. Jov. II. 7.

vāraneija (vāraneija), *f.* *der Betrug, frau, cf. prijevera*. Rj. *riječ postala od varati s tvojim završetkom. isp.* tjeraneija. *vidi* i varka 4, himba, podvala.

vārānje, *n.* *das Betrügen, deceptio*. Rj. *verb.* od **I. 1**) varati, **2**) varati se. **II.** varati. — **I. 1**) radnja kojom tko vara koga. — **2**) stunje koje biva, kad se tko vara. — **II.** radnja kojom tko vara (čuva) što, *n. p.* dijete dupe svoje.

vārati, vārām, *v. impf.* Rj. — **I a**) *betrügen, deceptio*. Rj. *vidi* prelašćivati. *v. pf.* slož. do-varati, iz-na-, pre-, s-, za-, prèvariti. *v. impf.* slož. zavaravati. — Vāra ga kao dijete šarenim ūjetom. Posl. 31. Vāraše ga stari patrijare, al' se paša varat' ne davaše, sabljom manu, os'ječe mu glavu. Npj. 3, 82. Što dopuštaš ženi Jezaveli, da uči i da vāra slugu moje da čine preljubu. Otkriv. 2, 20. — **b**) *sa se, reflects.* vārati se, *sich täuschen, decipior*. Rj. — Prevari se, žalosna mu majka! Ne vāra se Filip nu dukate, već na ljepi čitluk na Zagorju; te zapliva u vodu Neretvu . . . te potonu Filip i Aneta. Npj. 1, 465. — **c**) *sa se, reciproč.*: Ajka s' s atom vāra po avliji, jer joj gavran ne da uzjahati, jedva lipa privara gavrana. Kad se vranu u sedlo povila . . . HNpj. 3, 512. Pa se s atom vāra po avliji, lipa bi ga rada prevarati. 4, 510. — **2**) *kao* čuvati, uklanjati. — Vārati, rām, *v. r. impf.* **2**) *vidi* varakati. Rj. Opa cupa lijevke, varaj dupe dijete! Varaj ovdje znači čuvaj, uklanjaj, kao što se govori i varaknuti. Rj. 327b. *vidi* varovati.

vāravac, vārāvca, *m.* koji vara. *vidi* varalica. — *Vāravac* varavca vara. DPosl. 149. za obliče *isp.* pūcavac, pūcāvea.

Vārāždīn, Vārāždīna, *m.* *Warasdin, Varasdinum*. Rj. *varoš u Hrv.*

Vārāždīnac, Vārāždīnca, *m.* čovjek iz Vārāždīna. Rj.

vārāždīnac, vārāždīnca, *m.* Vārāždīnski burmut, *Warasdiner Schnupftaback*. Rj.

Vārāždīnskī, *adj.* von Vārāždīn. Rj. što pripada Vārāždīnu.

vārčica, *cf.* pipavica. Rj. — Od Dunava do Dunava, do dva cara carevina . . . Klinčica, varčica,

zveckae! Oygje žmuri onaj na kome dogje zveckae. Rj. 500b. *riječ tamna*. Osn. 326.

vårdanja, *f.* (u C. G.) *Geschrei, clamor*. Rj. *vidi* vrdanja, vika 1, breka, huka, učka. *tugja riječ*. Osn. 194. *isp.* vårdati.

1. **vårdänje**, *n.* Rj. *verbul. od vårdati*. — 1) *radnja* kojom tko vårdä (*pazi*), (Achtgeben, attentio. Rj.) — 2) *vidi* tmaranje. Rj.

2. **vårdänje**, *n.* *das Lärmen, clamatio*. Rj. *verbul. od vårdati. radnja* kojom tko vårdä (*riče*).

Vårdär, Vårdära, *m.* voda u staroj Srbiji: Do Vezeza i vode Vardara. Rj.

1. **vårdati**, vårdäm, *v. impf.* Rj. — 1) *Acht geben, attendo*. Turski su stražari na Drini za vremena Ornoga Gjorgjija vikali: *vårdaj!* a drugi mu odgovarao: *vårdam, vårdam!* Rj. *paziti, čuvati*: Ne dam tebe konja moga, da mi davaš i tri tvoja i tri grada nevardana i tri mome neljubljene. Kov. 86. Od tugjih će biti: *vårdati. isp. tal. guardare*. Korijeni 198. *v. pf. slož.* uvardati. — 2) (u Grblju) *vidi* tmarati: sve nešto kroz čeliju varda i koješta premeće. Rj. *ići kojekuda*.

2. **vårdati**, vårdäm, *v. impf.* (u C. G.) *lärmen, clamare*. Rj. Od tugjih će biti *vårdati* (clamare). Korijeni 198. *vidi* bučati 2, larmati, torokati, vikati 1.

varëničär, *m.* J. Bogdanović. *koji svako jutro nosi u grad vareniku prodatati. vidi* mlječar 2, mljekar.

varënicäria, *f.* — 1) žensko koje svako jutro nosi u grad vareniku prodatati. J. Bogdanović. — 2) *pića s varenikom*. (u Sarajevu). Dr. Gj. Šurmin.

varënik, varenika, *m.* vručë zamegjeno i zabibereño vino, što se po običaju pije na Božić prije jela (u Srijemu i u Bačkoj), *eine Art Weinsuppe mit Honig und Pfeffer, besonders auf Weihnachten üblich, potionis genus*. Rj. *vareno vino. vidi* museletn, vinkot. — Neki prije svega *srëu varenik*. Rj. 34b.

varënika, *f.* Rj. *riječi s takim nast. kod* aptika. *vidi* varevina. — 1) *warme Milch, lac calefactum*. Rj. *vareno mljeko*. — 2) (u Hrv.) svako mljeko koje nije kiselo, *süsse (ungesäuerte) Milch, lac*. Rj. — Kiselina, kiselo mljeko (kao slatko varenika). Rj. 270b.

varënjaka, *f.* (u Risnu) tikva koja se vari za jelo, *ein Kochkürbiss, cucurbita quam coquant* (suprotno vodenjaka). *ef.* tikva, jurget. Rj. — *varenjaka* (pred »ja« osn. u varcn). Osn. 270. *riječi s takim nast. kod* divljaka.

1. **varënje**, *n.* *das Kochen, coctio*. Rj. *verbul. od* variti. *radnja* kojom tko vari što.

2. **varënje**, *n.* (u pripovijeci) peče li se pečenje i varili se *varënje*, *das Gekochte, coctum*. Rj. *ono što se vari. za* varënje i varënje *isp. pëčënje* (*verb. od* peći) i pečënje (*pecivo*).

varëvina, *f.* (u C. G.) *vidi* varenika. Rj. **vargänj**, vargänja, *m.* (u Srijemu) *eine Art essbare trockene Schwämme, fungi edulis siccati genus*. Rj. *boletus edulis* Bull. Rj.³

varëica, *f.* — 1) (*dem. od* Vara?) žito što se po običaju kuva na Varin dan: metne se u jedan lonac ili u kotao od svakoga žita i variva, te se skuva zajedno, pa se jede poslije, drugi i treći dan, po što se ohladi... Kad se *varëica vari*, djeca pjevaju: Vara vari *varice*, da se rađu jarice i bijele jagnjice i gje-tiči i junčići. Rj. *zvučenje* korijenu kod 1 var, *m.* — 2) u pjesmi kad nose vučinu, njesto: *šenica*: Podaj vuku *varice*, da ne kolje jarice. Rj. *tako* pjevaju *vučari*.

varëičäk, *m.* *eine Art Getreidemass* (in Heregovina), *mensurae parvae genus: od* šinika *varëičäk* (u pripovijeci). Rj. *žitnu mjeru* (mala). — Koljivni *varëičäk* (*šenice*), što se daje sveštenika o krsnom imenu (u ime koljiva). Rj. 286b. Ako je i ambar, *varëičäk* je mjera. Post. 3.

Värëičäk, *m.* muški nadimak: Ti pozovi starca

Värëičäka, nek povede svoju porodicu, porodicu *Värëičäkorice*. Rj.

värimëso, *m.* (u Srijemu) *vidi* sukalo, krekalo. Rj. *vari-meso, kao koji vari meso. svat koji od mladoženje djevojučkoj kući nosi uoči svadbe meso i drugo koješta za jelo. syn. kod* sukalo. — *riječi tako* složene kod čistikuća.

Värin dän, Varina dne, *m.* *St. Barbara-Tag, dies festus S. Barbarae*. Rj. *dan sv. Väre* (Varrare, Bäre, Barbare). — Varica se obično pristavi još u veće (uoči *Varina dne*)... pa ujutru (*na Varin dan*) gledaju, kakva je odozgo. Rj. 54a.

väriti, värin, *v. impf.* Rj. *vidi* kuhati 1. *v. pf. slož.* ob-(v)äriti, od-variti, po-, pod-, pre-, pro-, s-, uz-, za-. *v. impf. slož.* ob-(v)arivati, od-varivati, po-, pre-, za-. — 1) *kochen, coquo*. Rj. — Kako može roditi *varenü bob*... »kao i iz *varenijeh* jaja izleći se piplad. Npr. 105. Izbuljio oči kao *varenü zec*. Post. 97. Koči se ka' i *nogu nevarena*. 159. Tašta zetu maslo *vari*, dokle mu zlo u kuću uvali. 312. S pomoću vatre naučio je čovjek i kuvati, *variti*, peći, pržiti. Priprava 164. — 2) *sa se, refleks. väriti se, kochen, siedeln, coqui*. Rj. *refleks. ili pass.*: Varenjaka, tikva koja *se vari* za jelo. Rj. 54a. Slanina *se na* kupusu *vari*, a dobrota na daleko hvali. Post. 289.

värivo, *n.* *Hälsenfrüchte, legumina*. Rj. *vidi* sočivo 2. *u varivo pripada bob, grukorica, grašak, lećak, i t. d. varivo je i jelo što se vari, svari* (u *preom primjeru*). — Nagju sve pečenje i *varivo* iskotrljano kroz kužinu i sve prosuto tamo amo. Npr. 259. Neka nam se daje *varivo* da jedemo i vode da pijemo. Dan. 1, 12. — *riječi s takim nast. kod* jedivo.

varjäca, *f.* *der Kochlöffel, ligula. cf.* varnjača. Rj. *od* korijena *od koga* je variti. *isp.* Korijeni 191. *reliku* drvena žlica u kuhinji kojom se *n. p.* miješa što *se vari, kuha. vidi* kuhača, mješajica 2. — *riječi s takim nast. kod* ajgirača.

värka, *f.* — 1) *das Schwanzstück vom Fische, cauda*: Varka pred Marka (šjela četiri kalugjera da ručaju... iguman uzme glavu [od ribe] govoreći: Glava pred glavu; «... treći, kome valja da je bilo ime Marko, uzme *varku* govoreći: »Varku pred Marka... Post. 31). Rj. *rep. stražnji kraj od ribe*. — 2) (*im* *Seherze*) *der Hintere, besonders bei dem Frauenzimmer, poder, praesertim femininarum*. Rj. *u šali kaže se za* stražnjicu, *osobito u žene*. — 3) Fara, stražnji kraj od lagje, gdje se dumeniše, *cf.* *varku*. Rj. 796a. 1—3 *riječ tugja*. Osn. 300. *Madž. fark* (*rep.*) — 4) *fravis, dolus*. Minčetić: Čud bez *värke*, i u hitrini razbor stavne od pameti. Stulli. *vidi* prijevera 1, i *syn. ondje*. — Ovo je *varku* Sokolović Ibre, a namama Hasanpaše Tire. HNpj. 4, 552. Ne vjeruj to, to je samo neka *varka*. J. Bogdanović. *zu postanje* *isp.* varati.

värljiv, *adj.* — 1) *koji rado vara. vidi* prevarljiv. *betrügerisch, fraudulentus. isp.* Stulli. — 2) *na što se tko lasno vara; täuschend, trügerisch, fallbar. isp.* prijeveran. — Nije li sve slabije od sjenke? nije li sve *värljivije* od sna? DP. 364. Bez nje (bez naučne radnje) nam je sve druge zaludno i *värljivo*. Rad. 15, 178.

värmečki, *adj.* što pripada varmegji. *vidi* varmegjski. — Varmegjski (*varmečki*), ska, sko, Comitatus, comitatus, comitatensis. Rj.¹ VII. *bez sumnje su gospoda po* varošima *i manastirima po* Bačkoj *i Srijemu gororila* varmegjski *kao što su gororila i* Pečki, *ali narod, kajemu usta nijesu iskripljena* *tugjim jezicima, gororio je* varmečki *(a to je* Vak *u zagradama* *vjerno* *zabijezio), kao što je* gororio *i* Pečki; *kako u* *adj. iza* *č* *otpada s*: Peč-ki mj. Peč-ski, *tako i* *iza* *gj.* varmeg-ki (*mj.* varmegjski) *u* *gj* *pred* *č* *mijenja se na* *č*: varmeč-ki (*isp.* nalečke *mj.* nalegike; voč-kati *mj.* vogjkati;

omegjak, omečka *nj.* omečkica. *é* stoji mjesto *gj* pred *ž.* Korijeni 193. *Ima tomu već mnogo i mnogo godina što sam u nekakoj knjizi Srpskoj čitao Šo-močki (mj.) Šomogj-ski, na žalost ne mogu se sjetiti, koja je ono knjiga bila (sve mi se čini, Ljetopis Srpske Matice; ali od koje godine?). Iveković.*

vármegja, *f.* (u vojv.) *die Gespanschaft, comitatus*: Mog švalera u varmegji nema. Rj. *vidi* županija. — *Muž.* vármegye. (vár-megye, druga polu od naše riječi megja). — U Zagrepskoj, Varaždinskoj i u Križevačkoj varmegji. Kov. 7.

vármegjás, *m.* Comitatus-Herr, tabulae comitatus assessor etc. Rj.¹ VII. *gen.* varmegjása, koji ima pravo dolaziti na skupštine varmečke, koji je činovnik varmečki, i t. d. — *riječi s takim nast. kod bradaš.*

vármegjski, *adj.* *vidi* kod varmečki. u *Hrv. se gororilo i još se čuje* varmegjski.

várnica, *f.* — **I a**) *der Funke, scintilla*. Rj. *vidi* iskra. — *Krese se varnice*, t. j. lete u nebo i razilazeći se jedna od druge nestaje ih. Rj. 301. Kad te udarim, stjeruće ti varnice ispred očiju. Rj. 679b. *Skoči varnica* te pregori dlaku. Npr. 162. Konj da se pomami pod njim: sve mu varnice iz nozdruva sevuju. 206. Giganska gjeća od varnice se ne plaše. Postl. 344. — **b**) Iskra, *f.* (u C. G.) *der Funke, scintilla*, cf. varnica (a varnica se u njih zove ono što odskuče od vruća gvozdja kad se kuje). Rj. 234a.

2) kaca ukopana u zemlju, u kojoj opančari kože zalužuju, *Gerbergrube, focca macerando corio*. Rj. — Kože opančari zalužuju u varnici. Rj. 181b. Krevet, **2**) oko varnice pouzvišeno mjesto, na koje čarugdžije kože iz varnice meću. Rj. 300b.

várnicav, *adj.* u. p. barut, *funkig, viel Funken sprühend, scintillosus* (?). od čega odskuče mnogo varnica. *várnicavo je i grožđe, od kojega odskuče mnogo varnica, kad se kuje.*

várnjača, *f.* (u C. G.) *vidi* varjača. Rj. i *syn.* *ondje.*

vároš,* *f.* *die Stadt*. Rj. *vidi* grad **2**, mjesto **2**, šehar. *dem.* varošica. — Počinje se varoš Dobrotu i oteže se pored vode ispod brda oko čitav sahat hoda. Kov. 29. Obladavši srom varoši. Žitije 57. Arad, grad u Ugarskoj... Stari Arad, varoš kod onoga prednjega. Daničić, ARj. 98a.

várošanec, *várošančeta*, *n.* u pjesmi mjesto varošče: Kuje konja Ture varošanče. Rj. *coll.* varoščad.

várošanin, *m.* (pl. varošani) *der Städter, urbanus*. Rj. *čovjek iz varoši.* *vidi* gragjanin, mještanin **2**. — Dramoser, **1**) ovako (u Srbiji) seljaci zovu trgovce varošane. Rj. 138a. Nigdje nijesu knezovali varošani seljcima. Rj. 297b.

várošanka, *f.* *vidi* varoška, gragjanka, mještanka. — Varošanče (osn. u varošanka). Nema u Vukovu rječniku. Osn. 250. *dem.* varoščica.

várošćad, *f.* (coll.) *die Städtkinder, juvenis urbana*. Rj. varoška djeca, varoška mladež. jedno: varošče, varošanče.

várošće, *várošćeta*, *n.* *das Stadtkind, juvenis urbana*. Rj. varoško dijete, varoško momče. *vidi* varošanče; i gragjanče. *coll.* varoščad.

várošćicu, *f.* *dem.* od varoška. Rj. *vidi* mještančica.

várošćica, *f.* *dem.* od varoš. Rj. *vidi* gradić, mještace; kasaba, palanka. — Gruž, mala varošćica. Rj. Rj. 104b. Arangjelovac, varošćica u Srbiji. Daničić, ARj. 99b.

várošćiste, *n.* mjesto gdje je bila varoš: U Srpskoj varoši (ili na varošćistu) pobode na sokaku barjak u zemlju. Danica 3, 192. *vidi* gradište. — *riječi s takim nast. kod danište.*

vároška, *f.* *die Städterin, urbana*. Rj. žena iz varoši. *vidi* varošanka, gragjanka, mještanka **2.** *dem.* varoščica.

vároškí, *adj.* *städtisch, urbanus*. Rj. što pripada varoši. *vidi* gradski, gragjanski, mještanski. — **I** za

ovo moglo bi se reći, da je varoški — gospodski — goror južnoga narječja. Odg. na sit. 14. Varoške opštine imaju svoje kmetove. Slav. Bibl. 1, 86. *udc.* Čovjek je ovaj bio mlad i po varoški lijepo obučen. Sovj. 21.

várovânje, *n. verb.* od varovati (i se). — **1**) radnja kojom tko varuje što, *n. p.* praznik. — **2**) radnja kojom se tko varuje čega ili od čega.

várovati, *várovjem*, *v. impf.* — **1**) custodiē, *servare*: varovati oči; a više varujte na taku ljubav doč. Stulli. *vidi* čuvati **1** i **7**, i *syn.* *ondje.* *isp.* varati **2**. — Srećanike male Čića ne varuje; ali u nedelju ili u koji veliki praznik ne će uzeti motike u ruke. Zim. 332. Seljaci u godini dana varuju još najmanje 60—65 srećanika. Zlos. 296. u ora dva prinjvera varovati je čuvati **7**. — **2**) su se, *refleks.* *carere, vitare, effugere*. Stulli. *vidi* čuvati se. — Bolje dobro djelovat' neg se oda za varovat'. DPostl. 7. Hain haina zove: čuva'mo se od ove (varujmo se, veli, oec). 25. Ne varuj se psa ki laje, neg ki muče nijeda. 76. Varuj se pomno od Lukovaca. 149.

Várovara, *f.* Barbara. Rj. *ime žensko, po Grčkom izgororu; po Lat.* Barbara. *vidi* Vara. *dem.* Varvarica. — Varvara vari, Sav-Sava hladi, Nikola kusa. Postl. 31.

Várvarica, *f.* *dem.* od Varvara (Barbara) samo u ovoj pjesmi: *Várvaricu vari*, a Savica hladi, Nikola kusa. Rj.

Várováru, *Varvarina*, *m.* Ebene an der Morava bei Stalač. Rj. *ravan* nu Moravi kod Stalača.

várováru, *m.* βάρβαρος, barbarus, *der Barbar. ake.* *premu Daničiću* nu riječi bārbur. ARj. 183a. *vidi* barbarin, divljak. — Sve što nije Evropljanin i što nije brišćanin, sve je to varvarin, više ili manje. Priprava 135. Grei sve ostale ljude drže za neznalice i *carere*. Sovj. 26.

várovárski, *adj.* što pripada varvarima. *vidi* barski. barbarisch, barbaricus. — Turci stanu opet kupiti i s najvećim zulumom i varvarskim mukama istraživati i izgoniti ruho i oružje. Miloš 68. Srbi su prena njemu zaista bili svi prostaci, i njemu su se mnoge njihove uredbe morale varvarske činiti. Sovj. 26.

várováru, *n.* die Brasilie (Färbemittel von Brasilienholz), color ligni brasiliiani; varzilo se kupuje o uskrsu, te se njim boje jaja. Rj. — *riječ tugja*. Osn. 125 (*postalu s premještenim glasovima od Brasilia*).

vas, *vidi* sav: Na alatu vas u čistom zlatu. Vas mu konje u krv ugreznuo. Rj. *gram.* i *primjeri* kod sav.

Vása, *m.* (ist.) *vidi* Vaso. Rj.

vaseljéná, *f.* *adj.* *vidi* vasiljena. — Božanstvena vojsko... Nikejska slavo i nakite *vaseljenoj!* — jednako se molite za duše naše. DP. 280. Daničić pišući vasseljena, vasseljeni svijet, vasseljenski mjesto vasiljena, vasiljeni svijet, vasiljenski kao da je hotio ore riječi da dotjera prema Staroslovenskima.

vaseljéní svjět, *m.* *vidi* vasiljeni, vasioni svijet. — Po svoj zemlji otide glas njihov i na kraj vasseljenoga svijeta riječi njihove. DP. 286.

vaseljénski, *vidi* vasiljenski. — Branič vjere na šestome vasseljenskom saboru u Carigradu. DP. 93. Jer se na kostima mučeničkim utvrdila erka vasseljenska. 347.

Vasilija, *f.* Basilia. Rj. *ime žensko. hyp.* Vaja. **Vasilije**, *m.* Basilus. Rj. *ime muško, po Lat. izgororu* Basilije. — *vidi* Vasilj. *hyp.* Vaka, Vako, Vasa, Vaso, Vasko, Vasoje.

Vásilj, *Vasilja*, *m.* (voc. Vasilju) *vidi* Vasilije. Rj.

vasiljená, *f.* *adj.* *vidi* vasseljena, vasiona, vasioni svijet; *die ganze Welt, orbis terrarum*: Jer su Gospodnji temelji zemaljski, i na njima je osnovao vasiljenu. Sam. I. 2, 8. Otkriže se temelji vasiljenoj od prijetnje Gospodnje. II. 22, 16. Ne bi vjerovali ca-

revi zemaljski i svi stanovnici *po vasiljenoj* da će... Pláč. 4, 12.

vasiljenâ, adj. (u Grblju) *vidi* vasioni: Tako mi sile *vasiljene!* (Posl. 306). Rj. *što pripada vasionome svijetu, vidi i* vaseljeni, vasiljenski. — Toliko sila mladića u jagujad se prometnula, a sila *vasiljena* opet bez glave ostanulo. Npr. 101.

vasiljenski, adj. *što pripada vasiljenoj, vidi* vaseljenski, vasiljeni, vasioni, vaseljeni. — I tu dogje mlgo sveštenika... i četiri stara patrijara: prvo Pečki, drugo Carigradski, *vasiljenski* i Jerusalimski. Npj. 2, 326. *Vasiljenski*, cijelog svijeta (cf. Slav. *vselenski*). Npj. 1 2, 304. Osobiti potop... naziva se obično *vasiljenski* ili Nojev *potop*. Priprava 96. Još ne bješe načinio (Gospod) zemlje ni polja ni početka *prahu vasiljenskom*. Prič. 8, 26.

vasiljica, f. kolač *što se po običaju mijesi na mali Božić, eine Art Schmalzbrod auf den Basilitag, panis S. Basilii*. Rj. *na Vasiljijer dan (kolač), vidi* bosilica.

vasiona, f. adj. *vidi* vasiljena, vaseljena, vasioni svijet. — Otkriše se temelji *vasionoj* od prijetnje tvoje, Gospode. Ps. 18, 15 (*isp.* Otkriše se temelji *vasiljenoj* od prijetnje Gospodnjeg. Sam. II. 22, 16).

vasionî svijet, m. *die ganze Welt, orbis terrarum* (cf. slav. *всѣмьмѣнѣмъ, das der griechischen ὅλον κόσμον wörtlich entspricht*). Rj. *stara Slovenska riječ sumna je prema Grčkoj ὅλον κόσμον, vidi* vasiljena, vasiona, vaseljena. — Još otide po svoj zemlji glas njihov, i *po krajevima vasionoga svijeta* riječi njihove. Rim. 10, 18. Izlaze k carevima *srega vasionoga svijeta*. Otkriv. 16, 14. Gospod u vijek živi... On će suditi *vasionome svijetu*. Ps. 9, 8.

Vasko, m. ime muško (*od* Vasilije). Rj. — *Vasko* (osn. u *Vaso*). Osn. 293. *Vas-ko, takva hyp. kod* Boško.

vaskolik, adj. *ganz, totus quantus*. Rj. *upravo* vas kolik, sva kolika, sve koliko. *isp. sav* kolik.

vaskrs, m. vaskrsenje, n. vaskršnje, n. Ostern, pascha. *Na vaskrsenje* treba svako da uzme navorn... Raduje se *sretom vaskrsnju*. Rj. *vidi* uskrs, uskrsenje, nskrsnuće; vazam; veligdan. *za prvi slog* va-isp. va. — *Kade bude u oči vaskrsa, oostojimo to* sveto večernje. Npj. 2, 158.

vaskrsnuti, snēm, v. pf. Rj. vidi uskrsnuti. *v. impf. vaskršavati. — 1) (vom Tode) auferstehen, resurgo*. Rj. *neprelazno. ustati iz* mrtvih. — *Onda časni krsti vaskrosoše, vaskrosoše* gore na nebesa, te sijaju na onome svetu, kako sunce na ovome svetu. Npj. 2, 89. Isus umrije i *vaskrse*. Sol. I. 4, 14. — 2) *koga, auferwecken, excitare ab inferis: vaskrsao ga* Bog. Rj. *prelazno. vaskrsnuti koga, učiniti da vaskrsne iz* mrtvih. — *Hristos Lazara vaskrsne*. Rj. 312b. *Od Lazara (onoga što ga je Hristos vaskrsao)*. Rj. 320b. *Čekate sina* njegova s nebesa *kojega vaskrse iz* mrtvih. Sol. I. 1, 10. *Vaskrsnuti staru zadrugu* ne može danas nitko. Zlos. 285.

vaskrsovanje, n. das Feiern der Ostern, celebratio paschalis. Rj. *vidi* uskrsovanje.

vaskrsovati, vaskrsnjēm, v. impf. i v. pf. die Ostern zubringen, celebrō pascha. Rj. *vidi* uskrsovati. **vaskršavānje, n. verb. od** vaskršavati, *koje vidi*. **vaskršavati, vaskršāvām, v. impf. vidi** uskršavati. *v. pf. vaskrsnuti. — 1) neprelazno. ustajati iz* mrtvih. *isp. vaskrsnuti* 1. — 2) *prelazno. činiti da što vaskrsne iz* mrtvih. *isp. vaskrsnuti* 2. — *Vaskrsnuti staru zadrugu* ne može danas nitko. A po duši da kažem i ne treba je *vaskršavati*. Zlos. 285.

vaslava, f. (po južn. kraj.) ona molitva *što se čita, kad se ustaje u slavu, i u kojoj se često govori: »ra slavu i čast«* toga i toga svetoga: Tako mi slave i *vaslave* moga krsnoga imena! (Posl. 306). *Kad vaskrsu* začē da govori. Rj.

vaslégjen, m. (po jugozap. kraj.): *Jedan tavan vuslégjena* eveća. Rj. *vidi* feshigen, fesligjan, mesligjen, mislogjin, velsagenj, vesligen, *koji su oblici svi postali su od* Grč. *βασίλειον, te znače* (sitni) bosiljak.

vàsli, u riječimu: àsli vāsli, *vergeblich, irritō, cf. uzalud: otišao asli vasi*. Rj. 8a. *vidi i* badava 2, i *syn. ondje*.

Vāso, m. (juž.) *hyp. od* Vasilije. Rj. *gen. Vāsa, voc. Vāso, vidi* Vasa. — *Jetrvama drobne mačurane, Vasu srome* stručak miloduha. Rj. 349b.

Vāsoje, m. ime muško. Rj. *hyp. od* Vasilije. — *takva hyp. kod* Blagoje.

Vāsojev, adj.: Gje se povi *jedan pramen magle od* proklete zemlje *Vasojeve*. Rj. *što pripada* Vasoju.

Vāsojević, m. Einer von Vasojevići. Rj. *jedan od* Vasojevića.

Vāsojevići, Vāsojevića, m. pl. Gegend und Stamm zwischen Montenegro und Lim. Rj. *kraj i* pleme između Crne Gore i Lima. — *Pa odoše u* Vasojeriće, *bjelu dvoru* Nikolića Taša. Npj. 3, 464.

1. **vāš, vāši, f. (gen. pl. vāši, vāšijū) vidi** uš. Rj. — *Ako se često ne češljaš, zaleći češ vašiju* u glavi... nije htio da se češlja, pa mu se zalege *vaši* u glavi. Rj. 180b. *Trijebiti se od vašiju*. Rj. 748b.

2. **vāš, vāša, vāše, adj. što pripada** vamu; *euer, vester. zu* obličje *isp. naš. — vi, vāš. Korijeni* 95. — *Vaši* igraju, a naši ridaju. Posl. 32. *Vaši* piju, a naši pjane biju. 32. A kako ste vi, *vaša ekselencija*, mogli onakom bogalju pokazivati *sroje* rukopise. Straž. 1886, 1288. Kad vi umijete dare dobre davati *djeci svojoj*, koliko će više *otue vaš* nebeski dati dobra onima koji ga mole? Mat. 7, 11. Zna Bog da će *vam* se otvoriti oči. Mojs. I. 3, 5 (*oculi vestri; euer Augen = oči vaše*).

vāša, f. (aec. vāšn i vāšu) komad kože *što se odadre s* tijela, *ein Stück abgeschundene Haut, frustum cutis detractae, cf. vandřa: Koji se rasrdi da mu odadrome* vašu (u pripovijeci). *Repnu* mu je *vašu* saderao od trtice dovrh rtenice. Rj. — *riječ* tuđa. Osn. 58.

vāšac, vāšca, m. (u Srijemu) *vidi* vašica. Rj. *vidi i* vaštica. *isp. rujba*.

vāšar, m. (u vojv.) *der Markt, die Messe, nundinae: Kome* vašar kapu kupuje, on *gologlav* ide (Posl. 147). *cf. panagjur, sajam. Rj. vidi i* pazar, dernek. — *Dogje* vašar u obližnjema *jednome selu*... »Babo! hajdemo *na* vašar... ja ću se stvoriti lep konj, što ga ne će biti u celom vašaru. Savi vašar čudiće mu se...« *Starac* povede konja *po* vašaru, a *sav se* vašar sleže oko njega, pa se svi stadoše *zgledati*. Npr. 38. *Izvesti koga* *na* vašar. (Osramotiti ga pred svijetom). Posl. 97. *Izišao* *na* *magareći* vašar. (Osramotiti se). 98. *Glavni* vašari u *Mađarskoj*... svagda na jedan dan *pre* *marvenni* vašar... s *marvenim* vašarom. Danica 3, 241. *Mađž. vāsár*.

vašardžija, m. der den Markt, die Messe besucht, nundinarus. Rj. *koji ide na* vašar. *vidi* sajmár, sajmaš, pazárlija. — *vašar-dži(ja), Turski* nast.

vāšarēnje, n. das Markten, nundinatio. Rj. *verb. od* vašariti, *koje vidi*.

vašarīšte, n. Ort wo Markt (Messe) gehalten wird, locus nundinarum. Rj. *mjesto gdje* biva vašar. *vidi* sajmište, panagjurište, pazarište. — *riječi s* takim nast. *kod* danīšte.

vāšariti, řim, v. impf. Markt, Messe, halten, nundinor. Rj. *na* vašaru *trgovati, prodavati i* kupovati. *vidi* sajmovati. *isp. pazarivati, pazariti (v. pf.)*.

vāšarnî, adj. n. p. doba, Markt-, Mess-, nundinalis. Rj. *što pripada* vašaru. *vidi* pazarni, pazarski, sajmeni.

vāšēica, f. dem. od vaška. — *Ne* postaja malo, *dogje i* jedna *malu* vašēica, *stane se* oko nje (oko djevojke) *umiljavati*. Npr. 134.

vaši, m. pl. u staroj *poslovici:* Nalojio mu je vrlo *vaše*. DPosl. 69. *Vaši*, *dvije* grede *sastavljene* *dvjema*

manjima, koje se podmeću pod brod, kad se spušta u more ili izvlači na subo. XVIII.

vašica, f. kao mala čibuljica što izigje na nozi odozdo (na tabanu) pod kožom pa svrbi. *Vašicu* pritiskuju ugrijanjem lućem i kažu da od toga progje ili barem prestane svrbjeti. *cf.* vašac, vaštica, rujba. Rj. — *váš, uš, račne, račica, vaštica*. Korijeni 189.

vášina, f. granje sirovo, *Vaschinen, fascis virgultorum. cf.* fašina. Rj. *zu promjenu glasa f na v isp.* v. — Preprave prošće i *vašine*, da udare na juriš. Miloš 85.

váška, f. ridi pseto. Rj. *vidi i pas, i sym. ondje. dem.* vašćica. — Bježao od *vaške*, pak pao meždju u šake. Posl. 14. *Vaške* onda najviše pjesne, kad je mnogo strvine. 32. Iz kuće ti javor raste, za njom svezan hovor *vaška*. Here. 251.

vášljiv, adj. *vidi ušljiv.* Rj. *koji je pun vaši (uši). ridi i ušiv.*

vášljivac, vášljivca, ridi ušljivac. Rj. *čovjek vašljiv. ridi i ušivac.*

vášljivica, f. *vidi ušljivica.* Rj. *koja je vašljiva. ridi i ušivica.*

vaštica, f. (u Sarajevu) *vidi vašica.* Rj. *vidi i vašac. isp. rujba.*

vât, m. *vidi hvat.* Rj.

vat . . . ridi hvat . . . Rj.

Vátolj, m. ime muško. Rj.

vâtra, f. *das Feuer, ignis, cf.* oganj. Rj. *gen. pl. vatri.* Rj. 1. XL. *vatarara.* Obl. 21. *dem.* *vaticra, ugm.* *vatruština.* — *Badnjak, glavnja, što se loži nu vatru. . . domaćin badnjake naloži nu vatru.* Rj. 11b. *Buknu vatru.* Rj. 47b. *Buknja, bukti vatru.* Rj. 48a. *Gusiti vatru, svijecju, bunu . . . gasi se svijeća, vatru.* Rj. 83b. *Gasljikovo drvo, t. j. koje se gasi, ne može vatru da drži.* Rj. 84a. *Zapretati vatru . . . zapreći jaje u vatru, neka se ispeće.* Rj. 191a. *Zroni nu vatru.* Rj. 204b. *Zgori se, t. j. vatru.* Rj. 206a. *Iskresati vatru.* Rj. 234b. *Navaliti . . . navaljivati vatru.* Rj. 379a. *Nalože vatru, pa ga (starca) izuju i počnu ga istihla odgrijevati.* Rj. 501b. *Podjariti vatru.* Rj. 521a. *Podzede nu vatru.* Rj. 525b. *Potukni (vatru) pod kazan.* Rj. 552a. *Potpirivati, potpiriti vatru.* Rj. 555b. *Potrnuti vatre, svijeće.* Rj. 557a. *Po jednom se vatrom preturiše.* Rj. 553b. *Pritaknuti, pritaći vatru.* Rj. 599b. *Propiriti vatru.* Rj. 611a. *Propnuti vatru.* Rj. 611b. *Ražariti, žarilom razgrnuti vatru po svojoj peći.* Rj. 626b. *Ruzgori se, t. j. vatru.* Rj. 630b. *Staknuti, staći ngarke, vatru.* Rj. 711b. *Stinja se vatru.* Rj. 716a. *Pinja vatru.* Rj. 740a. *Trnuti vatru, svijecu.* Rj. 750a. *Vatra se uljem ne tli.* Rj. 755a. *Umdnuti vatru.* Rj. 780b. *Upiriti vatru.* Rj. 784a. *U njih gvožnja ni drveta nema, osim čarka koji vatru grudi.* Rj. 818b. *Čarkati n. p. u vatru.* Rj. 819a. *Čarnuti n. p. vatru ili u vatru.* Rj. 819b. *Donesi malo šume, da spirim vatru.* Rj. 819a. *Mešćić, kojim se vatru piri.* Npr. 17. *Ljntit zmaj ognjeviti, sve vatra iz njega sipa.* 29. *Vidi u selu veliku gazdinsku kuću i u njoj veliku vatru.* 73. *Smotri na daleko vatru gde se sreli.* 141. *Pljusak od jezera udara po vatri i zagasi je polovinu . . . ne imajući čim vatru začeći . . . opazi vatru da se sjaji . . . u pećini gori veliku vatru.* 189. *Stane kresati dok malo vatra prižeće.* 202. *Vatru vatru ne žezel (li): Vatra vatru ne prži! (prikuvivši ono gje se ko oprži, kao da vatra izruče vatru i bol).* Posl. 32. *Dok se čock dima ne nadimi, ne može se vatre nagrijati.* 66. *Kao da nu vatru pada.* (Kad se što vrlo troši). 130. *Mahačes (ti) vatru u kapi. (. . . kad ko vatru ukreše . . .).* 176. *Laka lagjo, vatru t' izgorela.* Npj. 1, 324 (t' = te). *Otvor' vrata, vatru me zapuli.* 1, 470. *A za Boga, mojav vatru živa! ne gori mi pismo ni hartiju.* 1, 475. *Sarajevo, što si potavnje? Ili te je vatra pogorela?* 1, 493. *Sve katane, kako vatru žive.* 3, 236. *Pa izvadi obje puške male, jedanak im vatru naložio u prsimu Popoviću Drašku.*

4, 63. *Ugrabi mu dvije kumburlije, pa u Turke oblje obrnuo, no mu puste vatru ne hoćahu, od krvi su puške zakisnule.* 4, 87 (oblje = obje). *Dobra puška vatru prihvatila.* 4, 106. *Il' ćeš vatru sa tim ugusiti, ili ćeš je većma raspaliti?* 4, 142 (sa? tim). *A sad Dobrič selo porobiše, porobiše, vatrom popališe.* 4, 196. *Bjeo Šapcu, ne bijelio se, već u živoj vatri izgorjeo!* 4, 208. *Na Turke je vatru oborio.* 4, 220. *Pa potrije dvije puške male, obade'jema živu vatru dade.* 4, 235. *Čincara ću nu vatri spaliti.* 4, 239. *Crven plamen svezan je na nebo a od one vatre iz pušuka.* 4, 244. *Te s' pogaše vatrom po megdanu.* 4, 348. *Tebe živa hoću uhvatiti, nu oganj te vatru naložiti.* 1, 439. *A Jakovu kulu osvojiše, i na kulu vatru naložiše.* 4, 445. *I pod njime nesite baždaje, iz zuba im živu vatru skače, sve se kule po Grahovu pale.* 4, 448. *Sa sabljom u ruci udari onamo nu vatru . . . onda opet poleti na vatru.* 4, 462 (Vuk). *Zapovjedi, da svaki vojnik u večje naloži po tri vatre od onih okomaka, da bi Turci, videći tolike vatre, rekli, da ima mlogo vojske.* *Danica* 3, 196. *Vatru za jedan čas obuzme svu varoš.* 5, 38. *Kad Turci udare, tu su (Srbi) za sedamnaest dana takovu vatru izjeli i muku podneli, kakova ni na jednome kraju Srbije nije bila.* *Miloš* 51. *Onde na saboru bacī vatru u nurod i raspali bunu.* 80. *Onda Miljko potegne pištolj, pa učini juriš nu vatru.* 177. *Milenko puši, a Petar tarku u vatru.* *Sovj.* 54. *Zaište u vezira da ustavi vatru.* 67. *Svi njegovi područnici morali su ga se bojati kao žive vatre.* 74. *Koji su junački davali vatru na Napoleona.* *Zitije* 40. *Da nalože vatri što se više može.* 44 (vatri *gen. pl.*). *Za znak zapule vatru.* *Sud.* 20, 38. *vidi i primjere kod oganj.*

vâtrâlj, vâtrâlja, m. *die Feuerschaukel, batillum.* Rj. *vidi mûša, ožeg 1, posipka, kuhinska lopatu (za prenošenje vatre).* — *Po gdjekojjem mjestima ovrškom od badnjaka služi se mjesto vâtrâlja doklegod polazajnik u kuću ne dogje.* Rj. 11b. *riječi s takim nast. kod bogalj.*

vâtren, adj. — *feurig, igneus, n. p. konj, čovjek, oči. Rj. u prenesenom smislu. ridi ognjan, ognjanit, ognjen, ognjevit; žestok.* — *Vatrena žaba, po barama mala žaba, koja ima po truhlu šare vrlo žute.* Rj. 154a. *Ceskin, n. p. konj, duvan, cf. ljut, vâtren.* Rj. 760a. *Gospod pusti na narod zmije vatrene, koje ih ujedahn.* *Mojs.* IV, 21, 6. — 2) *u pravom smislu:* » *sad ti, zmaje, brže pohitaj, » ovaj raširi silu vâtrenu i donese zaista za devet trenufaka vode s Jordana.* *Npr.* 203.

vâtrenjača, f. (oko Mubača) *das Dampfschiff, navis vaporaria.* Rj. *lugja vâtrenna, t. j. koju tjera vatra, para. ridi paroplov, riječi s takim nast. kod ajgirača.*

vâtrnje, n. verb. od *vatriti.* *rudnju kojom tko vatriti.*

vâtrica, f. dem. od *vatra.* Rj.

Vâtrica, m. *muški nudimak:* Baš nevjesta skoro dovedena, u vojvode *vâtrice Stjepana*, ja je jesam prosio za sina, pa preprosi *Vatricu Stjepane.* *Npj.* 3, 89. *isp. nalimke Koprivica, Vrbrica, Žeravica.*

vâtriste, n. Feuerstätte, ustrina: *Traziti vatre na lanjskom vâtristu* (Posl. 319). Rj. *mjesto gdje je vatra gorjela.* — *Skupe se nasred sela, pa nalože vatru i oko nje igraju i pjevaju; i to se zove bukara ili vâtriste (ajdemo na bukuru, pjevaju djeca na bukari).* Rj. 47b.

vâtriti, vâtrim, v. impf. (i pf.?) vatriti n. p. džerferdanom, paliti džerferdan. v. pf. slož. na-vatriti, o-, za- — *No da vidiš Rada Taušana! od obraza vâtrī džerferdanom na Turčina Husović-Jasara.* *Npj.* 4, 405. *A pope mu oči prevaio, pak uhita, vâtrī džerferdanom.* 4, 412.

vatruština, f. — 1) *die hitzige Krankheit, morbus acutus, cf. oganj 2, vrućica.* Rj. *bolest kad se u čovjeku kao vatru užeće. ridi i vrući, ognjuština. isp.*

pošalina. — 2) *augm. od vatra.* — U nutra u zemlji strašne *celike vatre* gore . . . Ove oduške zovu se ognjevit brda (vulkan), i oni su kao dimnjaci (odžaci) *one podzemne vatraštine.* Priprava 102. *augm. s takim nast. kod barušina.*

vavedenje, *n. das Fest Mariæ Reinigung, purificatio B. V. M. (den 21. Norember).* Rj. va-vedenje (blagdan Bogorodičin, za spomen kad je poslije porogjaja uredena u erkvu), tako se riječima Njemačkim i Latinskim tumači vavedenje, ali krivo; jer je vavedenje *blagdan za spomen, kad Mariju roditelji uredose u erkvu Jerusalimsku, da služi Bogu. riječ iz crkvenoga jezika, za va isp. va. vidi vavedenje, uvogjenje. sad se u gdjekojim Srpskim kalendarima čita: Uvod Bogorodičin.* — Tako mi čtenija i vavedenja! Posl. 307.

vavedenje, *n. vavedenje s norijim nast.* — Puni tajne ulazak male Marije u ovu erkvu . . . i ovo uredenje (uvogjenje) majke Božije svetkuju vjerni. DP. 323.

vavežnjici, vavežnjikâ, *m. pl.* (u Baranji) *Art Mehlspeise, cibi e farinæ parati genus.* Nekoliko listova pospu se sirom, pa pošto se saviju, onda se ispresijecaju i kuvaju. Rj. *jelo načinjeno od brašna, kojemu Storceni kažu štrukli (od Njem. Strudel).*

vavežnjik, *m. jedan komad od vavežnjikâ; n. p. izjeo sam jedan vavežnjik, više ne mogu. vidi vavežnjici.*

vavijek, *t. j. va vijek, æwig, æternum: Va vijek vijeka.* Rj. *za va isp. va. vidi uvijek.* — Tvorac, koji je blagosloven *va vijek.* Amin. Rim. 1, 25. Vjerne su zapovijesti njegove (Gospodnje); tvrde su za *va vijek vijeka.* Ps. 111, 8. Kratko nevjerje apostola Tome, koje za *varijek* utvrdi vjeru da je uskrsao Hristos. DP. 270.

vavijest, *f. (u Baranji) der Begriff, intellectus.* Rj. *va-vijest, za prvu polu isp. va, za drugu vijest. nema varijeti, ne razumije.*

vavoljak, vavoljka, *m. ono što se svalja među prstima ili u ustima, ein Kugelchen (von Brot u d. g.), das man zwischen den Fingern dreht, globulus convolutus.* Rj. — Poprdica, u pregji onaj *vavoljak*, gdje je pregja deblja. Rj. 543b. Kaži, Maro, otkula će svatovi doći. (. . .) gjevojke kašto načine na zemlji od kućina kao kolo i usred njega posade *vavoljak* od kućina — kao malu lutku — po tom kolo u jedanput zapale sa četiri strane, pa s koje se strane zapali lutka, s one strane kažu da će doći sugjeni prosci. Posl. 123.

vavoljenje, *n. das Drehen eines Kugelchens zwischen den Fingern, conglobulatio.* Rj. *verb. od vavoljiti, radnja kojom tko ravolji n. p. među prstima mrvu hljeba ili kućine.*

vavoljiti, ljim, *v. impf.* valjati štogod među prstima, ili u ustima, *ein Kugelchen zwischen den Fingern drehen, conglobulo.* Rj.

vazam, vâzma, *m. (u Hrv. i u Dalm. najviše u kršć.) vidi vaskresenje.* Rj. *vidi i uskrs, i syn. ondje.* — *vaz-am* (ВѢ-АМЪ), značenje koriijenu spopasti, uzeti. isp. Osn. 33.

vazda, *vidi svagda.* Rj. *vidi vazde, i syn. kod svagda. vas-da (s se pred d mijenju nu z), kao: sre vrijeme.* — Kalugjer, koji se *vazda* Bogu moljaše. Npr. 97. Prigje no koju mu drago rabotu započneš, *vazda* valja da se najprije prekrstiš. 99 (*staki put*). Vrag koji *vazda* o zlu nastoji. 130. Božij *vazda* bio! (Odgovori se onome koji reče: Sluga vaša!). Posl. 20. *Vazda* i Marija! (Odgovore kršćani oko Spljeta, kad im se nazove: Faljen Isus!). 31. Preporučujući se za *vazda* vašoj dojakošnjoj blagonaklonosti. Javor 1885, 439. *Vazda* se sastajali i *vazdu* se ljubili! Kov. 70.

vazdâkadudji, njč, *adj. vidi vazdašnji.* Rj. *koji je vazda. vidi i svagdašnji; svendiljan.*

vazdân (vas dan), *den ganzen Tag, totum diem.* Rj.

vas-dan, sav dan, upravo akus. mjera vremenu. isp. Sint. 412. — Nema kola bez Kokana. (Pjeva se i pripovijeda . . . kako je gazdarica Mara kupila kolo *vazdan* u subotu, da igra *vazdan* u negjelju . . .). Posl. 203. Tamo ću i ručati i *vazdan* se razgovarati sa gospojom Macom. Straž. 1886, 1312.

vazdanak, vazdanka, *m. u napljanju: Srećna uranka, a boljeg razdanka! der ganze Tag, totus dies.* Rj. *vaz-danak, t. j. vas danak, sav danak.*

vazdašnji, šnjč, *adj. (u C. G.) vidi svagdašnji.* Rj. *koji je vazda. vidi i vazdâkadnji; svendiljan.* — Da pozdraviš dobra dosta, moga, pope, domaćina, tvog *vazdašnjeg prijatelja.* Kov. 113.

vazde, *dijalekt. mjesto vazda.* — Junaci su *vazde* od starina, a na njih su Turci nasrnuili. Npj. 5, 142. Ti si mene *vazde* vjeran bio. 5, 320 (mene *dat.*).

vazduh, *m. — 1) (u Kotoru) die Luft, ær.* Rj. *vidi uzduh, ær, ajer, jajer, povjetare, vjetar 3, zrak.* — *Vazduh* (po današnjemu Slavenskom ВѢЗДУХЪ). Posl. L. Drugi dan postane *vazduh*, atmosfera ili nebo. Priprava 3. Ni *vazduhu* nema više nego samo jedan . . . te tako postaju različne vrste *vazduha.* (Niko ne može živjeti *po vazduhu*, vele neki, ali ni bez *vazduha.* 9. Gdje je čovjek u *tilom vazduhu* mogao biti bez ikakvog odijela. 124. Mnogo se šetati *po čistom vazduhu* Pom. 23. — 2) u erkvu ono čim se pokriva i diskos i putir zajedno. *vidi* darak 2c. — Jedan nosi na plećima *vazduh*, koji znači ono platno u kojem je Hristos pogreben. DP. 26. Svete mošti na diskosu pokrivene *vazduhom* čekaju na časnoj trpezi vladiku. 347.

vazdušni, *adj. što pripada vazduhu, Luft-, ærius.* *vidi* uzdušni, ærski, jajerski, zračan. — Zemlja različna *po carstvu* biljnom, životinjskom, mineralnom, vodnom i *vazdušnom.* Priprava 4. Gospod od mraka načini oko sebe šator, od mračnijeh voda, *oblaka vazdušnjeh.* Sam. II. 22, 12.

vazli-trave, u zagoneci: Ja pogjoh po sopotu, a stadoh na grehotu, pozvah nirdeljače: dones'te mi tuteode, e su došle *vazli-trave.* Rj. *odgonitljaj: Čobani kad zovu žene, da donesu muzlice, da muzu ore.*

vazmenac, vazmenca, *m. (u Hrv.) svijetli ponedjeljnik, der Ostermontag, prima dies lunæ post pascha.* Rj. *vidi* vazmeni ponedjeljnik.

vazmeni, *adj. Oster-, paschalis, ef. uskršnji.* Rj. *što pripada vazmu. vidi i uskrsni.* — Vazmenâ svêdba, *f. (u Hrv.) das Osterlamm, vietima paschalis.* Rj. 51b. (*vazmeno, uskrsno jagnje. jagnje koje se na uskrs blagoslovi, uopće jelo koju se na uskrs blagoslovc, koju se po nekim krajevima zovu svećenje.* isp. svêdba. Vazmenâ ponedjeljnik, *m. (u Hrv.) vidi* vazmenac. Rj. 51b.

Vazûca, *f. namastir u Bosni (može biti da je sad i pust): I Vazuću kraj vode Krivaje.* Rj.

vâž! ein Wort Gänse zu treiben, vox agentis anseres. Rj. *vidi* gus! *uzvik kojim tko goni guske n. p. na pušu.*

vâžan, vâžna, *adj. wichtig, gravis, magni momenti (esse).* isp. znamenit, znatan. — Hrana i obrana. (Reče se za *kakru važnu stvar*, bez koje se ne može živjeti). Posl. 324. Budući da taj dan nijesu imali *kaka važnijega posla.* Danica 2, 127. Cinio mi je različne *vâžne službe.* 4, 12. Da opišem današnje *prevâžne dogajaje.* Miloš VIII. Sva pravila *vâžna su i prevâžna za sve naše stihotorec.* Opit XII. To su *vâžni ljudi* u svjetskoj i ljudskoj istoriji. Priprava 50. Ovaj je južni kraj Dalmacije za *nas važan po tome što pomaže razumjeti.* . . . DM. 10. Riječi tugje što su *veoma važne za poznavanje zákônâ* u jeziku. Ogled IV. Za *vâžno drži* spomenuti. O Sv. O. 15. *riječ načinjena prema Njemačkoj wichtig.* isp. wiegen, wägen, die Wage; vâž, vâžati, vâžnuti.

vâžnost, vâžnosti, *f. osobina onoga što je vâžno; die Wichtigkeit, gravitas, auctoritas, magnum mo-*

mentum. isp. znamenitosti, znatnost. — Evo je (ovu pesmu) sad ovdje štampam, samo radi istorije narodnih naših pesama, a ne radi kake njene lepote ili druge važnosti. Npj.¹ XXIX. *!važnost knjige ne cijeni se po njezinoj veličini; a ova knjizica osobito zaslužuje . . . po važnosti, koju joj je pokazao njen spisatelj.* Ogd. na sit. 4. Odregjeno (je) porotnika do 12 za stvar srednje važnosti. DM. 265. Koji poznaje sru važnost svojega posla. DP. 183. Daje (se) stručnim knjigama u opće preveliku važnost za rječnik. Kolo 14 (15). Uveren sam da ćete vi odmah videti važnost ovog stvari. Pom. 9.

ve (bez akc. Rj.³ XXXVIII), (jugozap. kraj.) accus. od vi (mjesto ras): Što ve branim trideset godina. Rj. dijalekt. vidi vi.

većanje, n. das Meekern, mutitio. Rj. verb. od večati. radnja kojom veći n. p. brav.

većati, većiti, v. impf. meekern, mutio. Rj. veći koza. puštati iz sebe glas rek, veka. vidi vekećati, kmećati 2. v. pf. vekućati. — Tako ne većao kao brav od erkavice! Posl. 307.

veće, večera, n. večer, večeri, f. Rj. večer, u 1. i 4. padežu jedn. izgubivši s kraja r glasi večee; da je muškoga roda, svjedoči: dobar večee; u 2. padežu večera, u 3. večeru, u 6. večerom. Onako je okrnjeno sada i srednjega roda, n. p. lijepo večee; ali je sada i ženskoga roda i u tom se roku nalazi cijela i u 4. pad.: jednu večer. prvu večer; za to i u 2. pad. množ. ima večeri. Obl. 11. — 1) der Abend, vesper, vespera; i m. u: dobar večer! Rj. — Kad se u večee smrkne. Rj. 11b. *Badnji večee*, badnjega večera. Rj. 12a. Dosadi mi jutrom i večerom. Rj. 59a. Daće se obično daju tri (i to u subotu večee i u nedjelju ujutru). Rj. 111b. *Doreće, dorećer*. Rj. 126a. *Onorećeri*. Rj. 460a. *Sutra-veće*. Rj. 727b (isp. sutradan). Nazvavši materi dobar večee. Npr. 56. Sutradan u večee opet tako, i tako za sedam večeri. Kad bi osmo večee . . . 83. Kad bi k večeru, pogju lijegati. 118. Ako ovo sve danas ne opredeš, ne idi mi doreće kući, nbiću te. 125. Kad se prikući opet večee, ona stane tražiti zgodno drvo za noćiste. 133. Kad bi ispred večera, večee baba kraljevu sinu: »Prvu zvijezdu kad ugledaš . . .« 228. *Dea večera* gostu dosta. Posl. 56. Cesta su jutra i večeri. 346. Navalite, mobo moja, pod večee, biće vama žugav jarac doreće. Npj. 1, 169. Namjera ga pred večee nanese na zeleno u gori jezero. 2, 628. *Sjutra večee* da se sastanemo na ravnome dolu Kobiljumu, da mu ondan rano udarimo. 4, 521. *Istu večer* na Rijeku sigje. 5, 193. I kad je bilo večer po večeri. Herc. 3. Ona reče: dogj' doreće. Ja ne dogjoh prru večee, već ja dogjoh drugu večee. 273. Kad u večer večee omrknulo. 314. Kad bi u večee, sjede za trpezu. Mat. 26, 20. *Po večeru* subotnom dogje Marija. 28, 1. Jutrom jede lov, a večerom dijeli plijen. Mojs. I. 49, 27. Tako dogje jedno večee pod grad. Prip. bibl. 19.

većera, f. das Abendessen, coenu (in Serbien das Hauptessen, also ganz eigentlich die klassische coenu). Rj. dem. večerica. — Gotoviti n. p. večeru, ručak. Rj. 96b. U zaranku siguru večeru. Rj. 192a. Istom aga za večeru sio. Rj. 240a. Povećerak, kad se poslije večere opet jede, n. p. na igri. Rj. 513b. *Pozove* gospodara od galije na večeru. Npr. 42. Na vatri veliki kazan, kuca se u njemu večera. 73. *Za večerom* večee mu . . . 90. Kad su bili pri večeri. 107. Bili su za večerom. 138. *Da skuva večeru*. 142. Koji je lani uoći božića s njime na večeri bio. Posl. 155. *Zastasmo* te za večerom, gde večeru ti večeraš. Npj. 1, 115. *Nek doreće na večeru dogje*. 1, 459. *Čeka li te na večeru majka?* Tu je Šujo konak naredio, naredio konje i večeru. I, 476. *Irod doraše večeru knezovima* svojijem. Mark. 6, 21. *!stade od večere*. Jov. 13, 4. *Ne jede se večera* Gospodnja. Kor. I. 11, 20. *Skupite se na reliku večeru* Božiju. Otkriv. 19, 17.

većeranje, n. das Abendmalen, coenatio. Rj. verb. od večerati. radnja kojom tko večera.

većeras, večeraske, diessen Abend, hac vespera. Rj. večera-s, večera-s-ke, kao: ovoga večera, ovu večer. za s isp. sb; za ke isp. ke. — Udala se kurva za gđiju od večeras do jesenas. (Kad se jednaki sa- stanu). Posl. 326.

većerašnji, šnjē, adj. von diesem Abend, hujus vesperae. Rj. koji je od večeras, koji pripadu ovom večeru.

većerati, rām, v. impf. i pf. abendmalen, coeno. Rj. vidi večeravati, večerivati. v. pf. slož. do-većerati, na-većerati se, po-većerati. — Pošto večeraju, rekne žena . . . Npr. 138. *Ko rina večera*, vode ruča. Posl. 136. *Ode hajduk večer' večerati*. Npj. 3, 366. *sa se, pass.*: U Loznici slabo se kad ručalo ili večeralo bez pevača. Npj.¹ 4. XII.

većeravanje, n. das Essen zu Abend, coenatio. Rj. vidi večerivanje.

većeravati, večerāvām, v. impf. nachtmalen, coenor, cf. večerivati. Rj. ističe se imperfektivnost prema obliku večerati, koji je impf. i pf. — Ne znam ništa, nit' mi kogogj kaže, s kim li spava, s kim li večerava. Herc. 141. Svi su kod njega jednako i ručavali i večeravali i čaj pili. Sovj. 76.

većerica, f. dem. od večera: Robinjice nose večericu. Rj.

većeriti, večerina, m. (u Imosk.) zapadni vjetar, jedni vele babin vjetar, Westwind, veniens ab occidente ventus. Rj. — osn. u КЕЧЕРЪ. (Os. 151. za obličje isp. sjeverin (sjeverni vjetar).

Većeriu, m. ime muško. Rj. — imena s takim nast. kod Bojin.

većerivanje, vidi večeravanje. Rj.

većerivati, večerivām, v. impf. (u Dubr.) vidi večeravati. Rj. vidi i večerati. *sad. je vrijeme večerivām mjesto večerujem po dijalektu Dubr. od svihch glagola koji imaju ovaku osnovu (-iva-ti), samo ovaj ima u Rj. praes. večerivam, t. j. onako kako se govori u Dubrovniku. isp. Rad 6, 117 i 141. isp. i ARj. II. 602: »Dokusurivati, dokusurujem i dokusurivam . . . U Vukovu rječniku (samo s praes. dokusurujem)« — gdje je dodan dijalektički praesens.*

većernja, f. die Vesper, sacra pomeridiana. Rj. vidi večernje. služba Božja večernja, koja se po podne čini.

većernjača, f. t. j. zvijezda, Abendstern, Hesperus. Rj. večernja zvijezda. suprotno danica, zornjača.

većernje, n. vidi večernja: Ostoјimo to sveto večernje (izigjemo iz bijele crkve. Npj. 2, 158). Rj. — Koljiva su večernja uoći Todorove subote narnič djevojka kakvoj baki da joj iz crkve donese. Živ. 325.

većernji, njē, adj. Abend-, z. B. Abendstern, vesperinus. Rj. što pripada večeru. — Većernje doba. Rj. 123b. Ne boji se lisica večernjega hvalioca, nego jutrenjega ranioca. Posl. 194. Ne hvali mi večernjega sjedioca, već mi hvali jutrenjega ranioca. 211. Pali žrtvu paljenicu jutrenju i dar večernji. Car. II. 16, 15.

već, Rj. adv. vidi večee. — 1) schon, jam. Rj. — Zapita ga, čda li će joj sad za sina dati devojku . . . zapita ga hoće li joj već dati devojku. Npr. 52. Bježeći obazru se . . . a baba već da ih stigne. 94. Šta će ono dijete meni znati kazati. Ali već kad sam došao dovde, hajde da vidim. 154. On bi već davno bio sam svoj. Kov. 16. Ne pogleda ni na svoje već umorenno tijelo. Rim. 4, 19. Dogodilo se je već više puta. Rad 13, 230. — 2) a) sondern, sed: nije tako, već ovako. Rj. vidi nego, no, nogo. — Ja sam kuga, već hajde da me nosiš tamo i tamo. Rj. 311. On ne šćedne, već uzme buzdovan. Npr. 8. Nego se ti progji paunica, već evo ti moja kći. 17. Gjak šta će? već sjedne s njim. 148. Boj ne bije svijeljo oružje, već boj bije srce od junaka. Posl. 21. Da on toliki svet ne vodi u Beograd . . . već neka dogje samo sa dvanast knezova.

Miloš 145. — **6) als, quam:** Radij' bih je poljubiti već na Bosni vezir biti . . . Radij' bih je poljubiti nego s carem večerati. Herc. 235. Crnje su joj crne oči već u gavrana. 244. — **3) već ako, aussers wenn, nisi si.** Rj. *vidi* vako, van da, nako. — *Već ako se prevari, pa rekne istinu.* (Za koga se misli da rado laže). Posl. 33. Ne će postola već ako od kordovana. DPosl. 71. Pravi hajduk nikad ne će ubiti čoveka, koji mu ništa ne učini. *već ako da ga nametne kakav prijatelj ili jatak.* Danica 2, 92. U Srbiji niggje krčme u zemlji nema, *već ako* po velikim putovima kud nema sela. 2, 106. Podajte im vi neka jednu. I rekoše mu: *već ako da idemo da kupimo za dvjesto groša hljeba, i da im damo da jedu?* Mark. 6, 37. Svaki oblik ima svoj nastavak, *već ako* ga je izgubio. Istor. 1. — **4) (u gornj. prim.) još, noči, adhuc.** Rj. *vidi* više 2e. — Kako je to bilo davno i Bog zna jesu li *već* i žive. Npr. 27 (jesu li još i žive). *ovamo ide i primjer, koji je kod več:* Imaš li *veće* koju ružicu? (imaš li još koju ružicu?). — **5) u rčenici u kojoj se što poriče već znači kao (ne) više (nicht) mehr, (non) amplius:** Tako osiromaši da *već* nije imao ni opanaka. Npr. 72. Hvala Bogu! *već* nemam cekina, ali imam svoje oči. Npr. 85. Kad se u gori nagje, *već* se doma ne vrcē. 112. Blagodat *već* ne bi bila blagodat. Rim. 11, 6 (*nicht mehr*). I plakae, dokle *već* ne mogaše plakati. Sam. I. 30, 4. *uz već dolazi još i više:* Car *već* na me više vojštit ne će. Npj. 4, 296 Hristos usta iz mrtvih, *već* više ne umire. Rim. 6, 9 (*jam non; nicht mehr*). Ne mogući ga *već* više kriti oplete kovežić i metne dijete u nj. Prip. bibl. 37. *vidi* više 2b. — **6) u pjesmi je već metnuto činimiske tek da se dobije jedan slog više:** Te za vjeru čahu umrijeti, *već* za vjeru i dragu slobodu. Npj. 5, 140. Vješamo se o tvojemu skutu, *već* o skutu i tvojemu vratu. 5, 233. Bačše ne u lednoj tamiči, i svezše u Turske sindžire, *već* u gvozdje od stotinu oka. 5, 467. *isp. a pod 8; da pod 1, 17, i pod 1a; pa pod 4.*

1. večē, ridi već: Veće sam se setre zaželio (*vidi* već 1). Ne boluje, *veće* ašikuje. (*vidi* već 2). Imaš li *veće* koju ružicu? (*vidi* već 4). Rj. — Ne grizeš ti mene uši, *veće* onaj što se vije iznad mene. Posl. 197 (*veće isp. već 2*). Od koga se plaši vojevoda! da od koga? *veće* ni od koga, od Turčina jednog nevjernika! Npj. 4, 96 (*veće isp. već 2*).

2. večē. — **1) neutr. od veći.** Rj. — **2) adv. mehr, plus. cf. više:** Kupi svata štogodj *više* možeš, što je *veće* to je bolje za te. Rj. — Ko traži *veće*, (on) izgubi i ono iz *veće*. Posl. 157. Čavka i zla žena što se *veće* pere, to je crnja. DPosl. 12. *Veće* je dana neg kobasa. 149.

Većeslav, m. ime muško, *Weneeslaus, Wenzel:* Prinese raspravu za istoriju istočne crkve u Čeha sa starom službom sv. *Većesluru.* Rad 21, 194. — *Većeslav i (ispadavši glas l) Većesav. imenu tako slož. kod Bogosav.*

veći, čē, adj. comp. od veliki, grösser, major. Rj. — (gdlem, gdlema) (gdleml), *comp.* kaže se *veći.* čf. veliki. Rj. 92b. Odžak je od kućice *malo poreći.* Rj. 482b. *Veća glavu* više glavobolje. Posl. 33. *Veće* prekreće. 34. Senat je sve *veću* i *veću* vlast dobijao. Miloš 10. Članovi su velikoga suda . . . gotovo *veći* u činu od nahijškili knezova. 193. *S najveće* risine na desnom bregu razgleda. Žitije 23. *Veći* će služiti manjemu. Rim. 9, 12.

većil,* većila, *m. der Stellvertreter, vicarius:* Mustajpašću careva *većilu.* Rj. *vidi* čaja 1, namjesnik, zamjenik. — *Derviš-paša, carevi većile!* Npj. 5, 77.

većina, f. die Mehrheit, majoritas. Rj. *veći dijel. ridi* većšina, većšinja. — *Senatske narcelbe.* koje su se činile većinom *glasova.* DM. 259.

većma, mehr, magis. Rj. *adv. isp. više 2. za nast. isp. boljma, lišma, manjma, veoma (velma).* Car se onda još *većma* obraduje. Npr. 50. U crkvi joj se

opet začudi sve još više nego prije . . . U crkvi joj se svi začude još *većma.* 129. Pa se stisne što je *većma mogao.* 178. Narod pak stane se *većma* i *većma* buniti. Danica 3, 156. *Još većma* nemaju pravo oni, koji . . . Pis. 20. *Mnogo ćemo se većma* spasti. Rim. 5, 10. Paziš sinove svoje *većma* nego mene. Sam. I. 2, 29.

veđ, ridi vedi.

veđah, ridi vedhi. Stulli. *vidi* vetah.

veđar, veđra, adj. heiter, serenus: Oblak se vije po *vedrom* nebu. Rj. — *Veđro* kao pjena. Posl. 32. *Veđro* (nebo, ili na polju) kao staklo. 33. I govori Budimskoj kraljici: »O kraljice, *prevedra daniec!* HNpj. 1, 72. Lubenice i dinje rastu pod *vedrim* nebom. Danica 2, 28.

veđāš, veđāšina, f. res obsoletae. Stulli. *svuri vedhe, vede, stare.* — Ako nije rgja, a ono je *veđāš.* DPosl. 3. *vidi* starež. *Rumpelwerk, Rumpelzeug.*

Vedēnički, adj. n. p. pištolj, zlato, čoha, Venetianer, Venetus: U crvenoj čohi *vedeničkoj.* Rj. *što pripada Vedēniku. ridi* Venedički, Mletački. — U crvenoj čohi *Vedēničkoj.* Npj. 3, 154.

Vedēnik, Vedenika, m. Rj. prema adj. Vedenički znači Mleci. s premještenim glasovima od Venedik, u oro od Njem. Venedig.

vedēnik, vedenika, m. cine Art Pistol (von Venedig), teli minoris genus. Rj. *pištolj Vedenički (Mletački). isp. ledenik; mljetačkinja (puška).* — Te obori do *dru vedenika,* koji žderu litru tučenika. Rj. 757b.

veđli, adj. ridi vedgi, i tumačenje *ondje. neodregjeno* vedah. — Hitaj se *srebarca,* neka je i *redho.* DPosl. 26. *Mrvu srebra vedhu* i razbijena za peču veliku čista i nova mjeda. 64. *Tko vedhu* ne štedi, nova ne ima. 135. U Janka erevljara *vedhe skornje,* a u Miljka kovača *ražanj drven.* 140.

veđi, adj. ridi vedgi. *neodregjeno* ved? — *Tri kubetu nora* sagradiše i četiri *veda* ponoviše. Herc. 42.

veđnuti, nēm, (u Resavi i u Liječvu) ridi vidjeti. Rj. v. pf. Rj.³

vedrac, vedraca, m. — 1) ridi vručac. Rj. *u rodi ono mjesto, gdje se ne može da smrzne.* — **2) čist** led, na kome odozgo nema snijega ili čega drugoga, *klares Eis, glacies limpidissima. cf. vedrenjak.* Rj. *gdje je kao vedro, čisto. isp. vedrik. — osnova vedr (od vedar). pred nast. c uzervši u 1. pad. jedn. samoglasno a zadržavu ga i u ostalim padačima:* *vedrac* vedraca. *vidi* loznac. *ljupčac, mrtvac, prijesnac, svjetlac, tjesnac. isp. i kotlac, kozlac, mudrac. isp. Obl. 4.*

vedrenjak, vedrenjaka, m. (u C. G.) ridi vedrac 2. Rj.

veđruje, n. verb. od 1) vedriti, 2) vedriti se. — 1) radnju kojom *tko vedri. — 2) stanje* koje *biru, kad se vedri.*

vedrica, f. Rj. dem. vedričica. — 1) vedro 1. Rj. *drven sud rodeni.* — Udarila ga *vedricu* u glavu. (Opio se). Posl. 326. — **2) ridi** kraljčica. Rj. *vidi* i dižva, i *syn. ondje. sud u koji se muze.*

vedričica, f. dem. od vedrica. Rj.³

vedrik, vedrika, m. u ritu gdje nema trske, nego voda, *das Lichte in einem Röhrlig, locus lucidus.* Rj. *gdje je kao vedro, čisto. isp. vedrac.*

vedrina, f. die Heiterkeit, serenitas: Daj mi Bože od *Drine vedrine,* jugovine od Heregovine. Rj. *osobina onogu što je vedro.* — *Zimnoj vedrini* i ljetnoj oblačini nije vjerovati. Posl. 90.

vedriti, vedrim, v. impf. slož. v. pf. iz-vedriti, pro-vedriti se, raz-vedriti. v. impf. slož. pro-vedravati se, raz-vedravati se. — 1) vedriti, činiti vedro: *Vedriti, im, v. impf. heitern, sereno:* *Vidi* onaj koji *vedri* i oblači (Posl. 34). Rj.³ 63. u Rj. *vama to.* — Tako mi što *vedri* i oblači! Posl. 307. — **2) su se, refleks. vedri se. es wird heiter, serenatur caelum. Rj. *postaje vedro.***

vedro, *n.* Rj. *vidi* vjedro, vijedro. — 1) drven sud vodeni, *der Wassereimer, situla*. Rj. *vidi* vedrica 1. *vidi* i vidra 2. kabao, kablca. *isp.* kova, pučerica, romijenča, rumendža, sić. — 2) na bunaru, *der Wassereimer, situla*. Rj. *takogjer drven sud vodeni, pa syn. pod 1 idu i umo, i primjer ovaj ide pod 1) i oramo*: Sinoć malu momu dovedoše, a jutros je na vodu poslaše . . . »Dugo polje, a voda daleko; teška vedra, a nejake ruke. Npj. 1, 306. — 3) (u krajini Negotinskoj) mjera od 12 oka, *Eimer von zwölf Mass, amphora*: po što je vedro vina? Rj. u Hrr. vedro što akov.

vegd, (vegdí) *adj.* *vidi* vet. Rj. — *větah* (vètha), *star* (za strari); *govori se i d mjesto t*: vedhi (vedah), i bez h, u krajevima gdje se glas h ne čuje u gororu: vedi (ved?) ; *govori se i g mjesto h*, u krajevima gdje se u gororu mjesto glasu h čuje glas g (vedgi tako ne dolazi) *ali se prenješta g pred d*: vegdi (vegd); i bez h i prema padežima u kojima se ne umeće a (veth-). *vet*; *pa i sa f mjesto v i sa k mjesto h*: fetak. *isp.* Korijeni 191.

vegetabilan, *vegetabilna, adj.* *vegetabilis, vegetabilisch*: Svi ovi tavani razdjeljuju se na tri klase, i imaju svoja imena: neptunski (vodeni), vulkanski (ognjeni), *vegetabilni* (biljni) *tavani*. Priprava 105.

vehnúće, *n. verbal.* od *vehnuti. stanje koje bira, kad što rehne. vidi* venúće.

vehnúti, *vehném, v. impf. ponajviše se izostavlja glas h*: vènuti, koje *vidi*. — Već mi pada jad na sree, a od jada gora rehne. Herc. 283. Vehnúti za kijem, *desiderio alienus tabescere*. Stulli.

vek, *m. vèka. f.* kozji glas, *das Meckern, mutitio*. Rj. *isp.* večanje, meketanje. — Stoji bleka ovac' za janjcima, *veka stoji koza za jarići*. Npj. 4, 187.

vekvavica, *f. koza, die Meckerin* (als *Apposition von der Ziege*), *mutitrix*. Rj. *koja veći, vekeće*.

vekvánje, *n. das Meckern, mutitio*. Rj. *verb. od* veketati, *radnja kojom koza rekeće. isp.* vek, veka.

vekvétati, *vekečém, v. impf. meckern, mutio*. Rj. *rekeće koza, kad pušta iz sebe glas. vidi* večati. *v. pf.* veknuti.

vekvúti, *vekvém, v. pf. meckern, mutio*. Rj. *rekve koza, kad pušta iz sebe glas. vidi* večati. *v. pf.* veknuti.

vekvšina, *f. vidi* vekšinja.

vekvšinja, *f. vidi* većina. — *Vekšinjóm*, (u Hrv.) *grosstenthels, potiori ex parte, cf. ponajviše*. Rj. 56b. *osn.* je vekši, *koje se govori mj. veći. u govori se i* vekšina. *isp.* blazinja i blazina.

vèla, *f.* (u vojv.) *die Art, Gattung, genus*. Rj. *vidi* fela, i *syn. oudje. za promjenu glasa f na glas v* *isp. v.*

vèlcer, *m.* (u vojv.) (*österr. der Feldscherer*); *chirurgus, cf. vidar*. Rj. *Njem. f* promijenilo se na v. *vidi* i ljekar.

vèlcerov, *a, o, des Chirurgus, chirurgi*. Rj. *što pripada vèlceru*.

vèlcerovica, *f. die Frau des Chirurgus, uxor chirurgi*. Rj. *žena vèlcerova*.

vèlcerski, *adj. chirurgisch, chirurgicus*. Rj. *što pripada vèlcerima idi vèlceru kojemu god*.

vèle. — 1) (po jugozap. kraj.) mnogo, *viel, multum*: *rele* iste; *vle* jede. *Tele rele*. koka malo, jagnje žao, te zetu jaje na tavu (Post. 313). Rj. — *Nijesam vele dobar, t. j. slab sam, malo sam bolestan*. Rj. 123b. *Čar rele* može, nu veće smrt. 10. *Gdi je rele smijeha*, tu je malo pameti. 23. *Mučno je malahnu pogaču na vele kusu dijeliti*. 64. *Ne može se i vele i dobro*. 74. *Ni to vrijeme ni za rele bilo*. HNpj. 1, 331. *Ali kćeri moja! rele li me obori!* Sud. 11, 35. *isp.* vele-srdno (vele-srdno). — 2) (st.) *gross, magnum*: () *moj vrane, rele* dobro moje. Rj. *vidi* velji, veliki. — 3): *Kad te vidim, vele mene, kad ne vidim, lele mene!* Post. 121. *oudje vele kao da znači: blago*

(*meni!*), *isp.* puno, 3) *puno meni!* cf. blāgo. Rj. 621a. *u pod 4*): *sehr, valde, cf. veoma: puno dobra, puno* *skladan*. Rj. 621a.

Velèhit, *m.* planina između Hrvatske i Dalmacije. Rj.

vèlen, (st.): *Oj devojko selen velen! ne uzvijaj obrvama*. Rj.

vèlenac, *vèlèna, m.* (u Srijemu) *vidi* šarenica. Rj. *šarena prostrka. vidi* čilim 1, i *syn. oudje*.

velèsrđno, (u Boei) *herzensgern, lubentissime*. Rj. *vele-srdno (za vele isp. vele 1), od svega srea, sa sviejem srecm. vidi* vesrdno, svesrdno.

vèleta, *f.* (u Dnbr.) *vidi* ve: *Veletu sam na likce* *razdrila*. Rj. i *syn. kod* veo. — *od tugje riječi* (Tal. veletto), *od koje i velj, veo*.

Vèlez, *m.* Turski Kijuprelj (Čuprilija). *Nome einer Stadt, nomen urbis*: *Do Veleza i vode Vardara*. Rj. *város*.

veličánstven, *adj. što pripada veličánstru; majestatisch*. — *Gospode! kako je veličánstveno ime tvoje* *po svoj zemlji!* Ps. 8, 1. *Uroš veličánstvenu držaru* *Đušanovu dovede najprije da plaća danak Turcima*. DM. 133.

veličánstvo, *n.* (u Hrv.) *Majestät, majestas*. Rj. — »A ovo je *Njihoro Veličánstvo* *Ruski cars*. Danica 4, 35. *Bogu slava i veličánstvo, država i vlast prije* *sviju vijekova i sad i u sve vijekove*. Jud. 25 (*magnificencia*: μεγαλοσυνι). *Gospode! nemoj potri* *našljedstva svojega, koje si izbavio veličánstvom svojim*. Mojs. V. 9, 26. *Veličánstvo njegoro* (Božje) *ne će li* *vas uplašiti?* Jov 13, 11. *Ja ću oskrvniti svetinju* *svoju, veličánstvo sile vaše*. Jezek. 24, 21.

veličánje, *n. das Grossthum, ostentatio*. Rj. *verb. od 1) veličati, 2) veličati se*. — 1) *radnja kojom tko* *veliča koga*. — 2) *radnja kojom se tko veliča*.

veličati, *čám, v. impf. Rj. v. pf. slož. nveličati. v. impf. slož. uveličavati*. — 1) *erheben, magnifico*. Rj. *koju, kao činiti. priznavati ga velikim: Veliča* *duša* *moja Gospoda*. Luk. 1, 46. *Opominji se da veličaš* *djela koja gledaju ljudi*. Jov 36, 27. *Pozove vjerne* *da veličaju pjesmama majku* *vidjela*. DP. 53. *sa se, pass.*: *Neka se veliča ime tvoje do vijeka*. Sam. 11. 7, 26. — 2) *sa se, refl.*. *veličati se, grossthum, ostentare se*. Rj. *činiti se, pokazivati se velik*. — *Hoće li* *se sjekira veličati nad onijem koji njom siječe?* Is. 10, 15. *Veličaste se suprot meni ustima svojim*. Jezek. 35, 13. *Kralj pak mnogo se veličaše i razmetaše riječima*. Glas. 21, 283.

veličav, *adj. Rj. magnus, superbus*. Stulli. *koji se rado veliča: grossthuerisch, grosssprecherisch, magniloquus*. — *Istrijebiće Gospod sva usta lažljiva, jezik veličavi*. Ps. 12, 3.

veličina, *f.* — 1) *die Grösse, magnitudo, altitudo*. Rj. *osobina onoga što je veliko*. — *Arar i vreća jednake su veličine, a džak je uzak i dugačak*. Rj. 75a. *Važnost knjige ne cijeni se po njezinoj veličini*. Odg. na sit. 4. *Veličinom mudrosti svoje* *u trgovini svojoj* *umnožio si blago svoje*. Jezek. 28, 5. — 2) *konkr. što veliči, n. p. čovjek. isp.* velikan. — *Protivnici* *keza Miloša . . . junaci prema palim veličinama javno* *su ružili onoga koga su pre dizali u zvezde*. Mil. 96.

Vèličko, *m.* ime muško. Rj. — *osn. u velik*. Osn. 292. *imena s takim nast.* Balačko, Iličko.

vèligdán (veliki dan), *m.* (dolje preko Morave) *vidi* *vaskrsenije*. Rj. *vidi* i uskrs, i *syn. oudje*. *velik-dan, k se pred d mijenja na g*.

vèlija, *f.* (u Braničevu) *kriška sira*. Rj.³ *isp.* kriška, skala, skriška, skrižalica.

vèlik, *adj. vidi* vèlikí, i *primjere oudje*.

Vèlika, *f.* ime žensko. *isp.* Vesela.

velikačak, *vèlikáčka, adj. izv. od veliki, sehr gross, valde magnus, vastus*. Rj. — *Na grobu stoji velikački sanduk* *otvoren pun svakojakijeh dragocje-*

njih haljina. Npr. 127. *takva augm. adj. kod dučaka.*

velikān, velikāna, *m. gigas*. Stulli. »On je *velikan*, on ne gleda na me«. J. Bogdanović. Veliki ljudi . . . koliko je ljudskih života stala *slava velikanora*. Mil. IX.

velikāš, velikāša, *m. Magnat, magnas*. Rj. *vidi* boljar. — 8 Kara-Gjorgijem pak ostane Mladen . . . i Hadži-Melentije; a *uz ore velikaše* i druge mnoge manje starije. Sovj. 17.

velikāšica, *f.* J. Bogdanović. *žena prema mužu velikašu.*

velikāšev, *adj.* što pripada *velikašu*; *des Magnaten, magnatis. vidi* boljarov.

velikāški, *adj.* što pripada *velikašima* ili *velikašu* *kojemu god*; *Magnaten-, magnatun. vidi* boljarski.

veliki, *adj.* — 1) *gross, magnus, cf. velji*. Rj. *vidi* i *golem*, *uzun*. *Vuk* u Rj.¹ kaže da pridjevi *divlji*, *mali* i *veliki* kao neodregjeni nemaju drugih oblika, n. p. jesi li *veliki* narastao? (ovdje Srbljin niti će reći *velik* ni *golem*). Rj.¹ XLIII. *Ali* i u narodnim umotvorinama u *Daničiću* ima neodregjeno i *velik*, kao što primjeri pokazuju. *comp. veći*. — *Velika bolja*, *cf. gora*. Rj. 37a. *Velika bolest*, *f.* *vidi* gorska bolest. Rj. 57a. *Velika nedjelja*, *f.* die Charwoche, hebdomas antepasebalis. Rj. 57a. *Velika straža*, *f.* (u Srijemu i u Ban.) Hauptwache, praetorium. Rj. 57a. *Viteška nerolja*, *t. j.* *velika* (u kojoj čovjek valja da se bije kao vitez). Rj. 64a. U *Boci velika vodica* zove se Bogojavljenka, a druga mala ili zakrštena. Rj. 69a. *Velika* i *mala gospođa*. Rj. 96a. *Grdosija, što veliko*. Rj. 99b. *Gromoradan, veliki*, nezgrapan, sehr gross, ingens, *cf. gorostas*. Rj. 103b. *Živa mika*, *t. j. velika*. Rj. 158a. Svaka je knežina imala svoga kneza, koji se radi razlike od seoskih knezova zvao i *basknez* i *reliki knez*. Rj. 278b. Kao visok odar, što se načini pored stoga, kad se *relika* sijena djenu. Rj. 440b. *Sjenit čovjek*, *t. j. krupan, reliki*. Rj. 684a. *Težak*, 3) *vrlo veliki*. Rj. 734b. *Veliki čete strah* prepeti. Kopr. 70. *Ostali momei . . . postanu velika gospoda*. 71. *Otac mu se vrlo obraduje i veliko veselje učini . . . od velike radosti* i plača njemu na ruke ispijenu. 112. *Da u svijetu gjevojke ne nagjoše kojoj ne bi ili prevelik ili preuzak ori prsten*. 114. *Velik strah* ili *popadne*. 188. *Za njim pogje malo i veliko*. 207. *Obraz od obraza stidi se*. (Reče se, kad se kažu za *kakar velik stid* ili *sramotu*). *Posl.* 230. *Car na cara bez velike* ne će. 343. *Mili Bože, čudu velikoga!* Npj. 2, 1. *Koja tebi velika nerolja*. 2, 7. *O radosti, velika drugosti!* 2, 618. *No evo ti velikoga vraga!* jedanak se vojske sastanuše. 5, 91. *Bio je u velikoj briži*, kako će ga pogubiti. *Danica* 3, 206. *Zaliv . . . krivdajući izmegju prevelikih kamenitih gora*. Kopr. 28. *Zato velikim krivicima* ne sudi magistrat nikako. *Miloš* 191. *Osloboditi koga od poreze . . . to on (Miloš) čini velikim siromasima*. 202. *Knjiga, koja je bila oko 20 tabaka velika*. *Sovj.* 80. *Strah i mrak velik* obuze ga. *Mojs.* 1 15, 12. *Sin čovjeka junaka, velik djelima*. *Sam.* 11. 23, 20. *Bješe Neman čovjek velik u gospodara svojega*. *Car.* II. 5, 1. *Podsmijevaće ti se, gadni imenoni, veliki smetajom!* *Jezek.* 22, 5. U Srbiji bijaše jako vlašću i *veliko brojem* sveštenstvo. *DM.* 118. *Da bi se pokroviteljstvo jedine Rusije zamijenilo Srbiji garantijom svih velikih sila evropskih*. O Sv. O. 26 (*garantijom?*). — 2) u *velike, veck mitten drin, magnopere*: ima zrela grožđa u *velike*; rade ljudi u *velike*. Rj. *vidi* *uvehike, prijedlog* u *su akus. pokazuje orlje način na pitanje: kako?* — *Sjedne ispod jednog visokoga drveta*, i začuje navrh njega gje se dvojica u *velike* degaju. *Npj.* 100. *U velike* (u. p. ima trešanja, gjevojka za udaju, voće cvjeta, *t. j. u najbolje*). *Posl.* 326. *U najveći jek* (u. p. ima trešanja, cvjeta voće i t. d.). *Gledaj: U velike.* 333. *Kad se već uvelike znalo na lak način vatru naložiti (ukresati) . . . Priprava* 163. *Rječnik* se pe-

čata u *velike*. *Straž.* 1886, 1475. *Nepravilnost* se ova javlja u *velike* od XV. vijeka. *Rad* 26, 67 (*isp.* *Doluzi* rečena *nepravilnost izobila* od XIV. vijeka do danas. *Rad* 26, 68). *Bilo je* (h) u to vreme u običaju u *velike*. *Vir. d.* 1862, 18.

velikodušan, velikodušna, *adj.* *veliko-dušan, koji je velike duše; grossmüthig, grossherzig, magnanimus. suprotno* *malodušan, tako slož. adj. kod* *bogodušan*. — *Velikodušni* vladaoći oprostite mu rado. *Danica* 4, 35. *Njegovo pošteno srce* zaslužuje sve te milosti i tako *velikodušne nagrade*. *Miloš* 49.

velikodušje, *n.* *osobina onoga koji je velikodušan; die Grossmüthigkeit, Grossherzigkeit, der Grossmuth, magnanimitas. suprotno* *malodušje*. — *Ove su* *Turkinje velikodušje* *Miloševu* podizale do neba, govoreći *Turcima* u oči: *Srpska je vera . . . Miloš* 102 (*velikodušje, sa starim nast.*). *akc. na ovoj i na prednjoj riječi* prema *Daničićevoj akcentuaciji*. *ARJ.* 1. 408b.

Velikoruski, *adj.* što pripada *Velikim Rusima; grossrussisch*: *Jezik* *maloruski. Velikoruski jezik*. *Dioba* 8. *Može biti* da su neka izmegju ovijeh (*imena*) i *velikoruska*. *Rad* 26, 58.

velikožupanski, *adj.* što pripada *velikim županima*: *Vjenča* ga i nazva *velikom županom*. Po tome *vjenčanje* i *velikožupansko dostojanstvo* bješe sastavljeno sa *starještvom* i *prijestolnim mjestom*. *DM.* 18. *Posadi* *Vukana* na *velikožupanski prijesto*. 19.

velim, (*davon nur impf. veljah*) *vidi* *velju*. Rj. *oruj glagol* ima samo *praesens* i *impf. vidi* *primjere* kod *velju*.

Velimir, *m.* ime muško. Rj. *Veli-mir, tako slož. imena* kod *Budimir. hyp.* *Velja, Veljo, Veljko. isp.* *Velisar*.

Velimirovica, *f.* *žena Velimirova*: *Pošetala Velimirovica*, *mila snaha Vuče dženerala*. *Npj.* 2, 249. — *vidi* *takve riječi* kod *Gojkovic*.

Velimlje, *n.* *ravnina* u *Banjanima*: *Od Velimlju* uz *ravne Banjane*. Rj.

Velisav, *m.* ime muško: *Okumio* kuma *Vladisava*, *starog svata* *Velisava*. *Npj.* 3, 506. — *Velis*(av) *hyp.* *Velja, Veljo, Veljko. isp.* *Velimir*.

velsagenj, *m.*: *Ubrah kitu garavilja, ubrah drugu velsagenija*. Rj. *vidi* *bosiljak*. Rj.³ *vidi* i *vaslegjen, i syn. ondje*.

velūd, *m.* Na *njojzi* su *gaće* od *veluda*. Rj. *vidi* *kadiva* I. Rj.³ *riječ tugga*. *Osn.* 257. *vidi* i *kadifa, kadipa*.

velj, *velja, m.* *vidi* *veo, veleta*. — *Korotuje* za *godinu* *dana* *premiloga cara Nikolaja . . . prevrnite* na *glavu* *kapice, činovnici crni velj* na *ruči*. *Npj.* 5, 53 (*isp. pošu; der Flor*).

Velja, *m. hyp.* od *Velimir* ili *Velislav*. *Rad* 26, 62. *istoč. voc.* *Veljo. vidi* *Veljo*.

veljača, *f.* (*jedni* govore *aveljaču* i *oreljaču*). — 1) (u *zap. prim.*) *Monat Februar, Februaris; Veljača* *prevrtača*. (U *Dubrovniku*. *Jer* je *ongje vrijeme* u *Veljači* *nepostojano . . .* *Posl.* 33). *Kad veljača* ne *daždi*, *Marač* *dobra* ne *misli* (*Posl.* 115). Rj. *drugi mjesec* u *godini. vidi* *februar. hyp. velje*. — 2) (u *Srbiji*) *vidi* *babini akovi*. Rj. *vidi* i *babini dni, babini jareci, babini kozlići, babini pozajmenici. ono vrijeme* *kad* na *svršetku ožujka* ili u *početku travnja udari snijeg* ili *egani*.

veljačni, *adj.* *februarij*. *Stulli, što pripada veljuči. veljadina, f.* (u *Boci*) *vuna, što se striže* *ljeti* (do *Petrova dnevi*) *s ovaca, (a s jaganjaca* zove se *jarina*, a što se s *kože* *brije, ono je* *tušica*). Rj.³

velje, *m.* (u *Boci*) *hyp.* od *veljača*, u *ovoj* *poslovice*: *Kad velje* ne *veljuje*, *mare* *opakuje* (*Posl.* 115). Rj.

velji, *ljč. adj.* (po *jugozap. kraj.*) *vidi* *veliki*: *Ako* te *sreća* ne *pričeka, na* *veljuje* je *hata* *stić* ne *možeš* (*Posl.* 9). *Ge* si, *bane, uputio?* zar u *bjelom* *manastiru, ge* su *naša velja* *dobra?* *Učinio velje* *jade*. I

na *velju* sroju troju. Rj. *vidi i* golem, uzun. — *Velju puška*, f. (u C. G.) *vidi* duga puška. Rj. 57a. *Velje zelje*, n. (u C. G.) nekakva trava, od koje bi se čovjek mogao opiti. Art Pflanze, herbae genus. Rj. 57a. ligustum Segneri Koeb. Rj. ^o *Velje beale* u male bisage. Posl. 33. *Gje veljizi konji* igraju, malijema trbusi pucaju. 72. Tako me ne klelo malo i *velje!* 299. Pa okrenu vezir Čnprelija i njegova *velju silna rojska*. Npj. 2, 608. Da ga meine *veljega vezira*. 3, 67. A Stefana u Beč zaustavi, u *velju* ga *skolu* postavio. 5, 52. Gjeneral *je velje ime slavno*. 5, 266. Vijednik od *veljega rijeća*. DRj. 1, 35.

Veljko (Věljko), m. ime muško. Rj. *hypo.* od Velimir ili Velisav. *vidi i* Velja, Veljo. — *Veljko* (osn. u *Veljo* od *Velimir*). Osn. 294.

Veljo, m. *hypo.* od Velimir ili Velislav. *gen.* Vělja, *roc.* Věljo. *juž.* *vidi* Velja. — *Veljo* nema u Vukovu rječniku, ali se govori. Osn. 294. *isp.* takva *hypo.* kod Aljo.

veljovānje, n. *verb.* od veljovati. *stanje* koje biva, kad *velje veljuje*.

veljovati, veljujēm, v. *impf.* (u Boei) *vělje sein*, *sum vēlje*, u ovoj poslovici: Kad *velje ne veljuje*, mare opakuje (Posl. 115), t. j. ako u veljači nije zima, biće u Martu. Rj. *biti velje*.

velju, (juž.) *velim, sagen, ajo, dico*. Rj. *vidi* kazati, kazivati; govoriti. *ima samo prascens: vēlim ili velju (stariji oblik isp. vīgju; hoću, mogu), i II. pregjašnje vēljāh.* — Kad na kakvoja čovjeka reku da je što ukrao, onaj na koga *vele* da je ukrao. zasue rukave... Rj. 341b. Prije Šarca *vele* da je (Marko Kraljević) mijenjao mnogo konja. Rj. 346a. Odzivaju se žene i djevojke u primorju: „što *veljaše?*“ Rj. 452a. Dvorani izigju na čardak k Stojši pa mu kažu *šta veli* zmaj. Npr. 35. Vira jelo, *ja ne velim na te, već na ono traje* djevojaka. Npj. 1, 272. Star mi je zasp'o na krilu, *mene ga vele ljubiti*, a ja ga volim buditi. 1, 288. Majka mu *smjerno veljaše*: »Ne umri, sinko, za bora!« 1, 418. To je bilo, istina je bila, *sad velimo*, da se veselimo. 5, 307. Ja joj *velju*: »ne ponos' se, draga!« Here. 168. Potomstvo, koje ne će toliko pitati *šta veli o njemu* ovaj ili onaj. Pis. 70. *Za Simeonu veli* da je... DM. 76. »Jer ćemo *veljalu* propasti svi.« Prip. bibl. 43.

Venedički, *adj.* što pripada Venediku. *vidi* Venedički, koje je postalo od Venedički premjestaanjem *glasova*. — Svrh ječerme bijele dolame, od bijele svite Venedičke. Npj. 5, 287.

Venedik, Venedika, m. *prema adj.* Venedički. *vidi* Vedenik, Mleci, od Njem. Venedig.

Vēnera, f. Venus (Veneris), u Rimljana boginja od ljubavi: Vi kažete, da za mene u Resavi cvjeta *Vēnera*. Straž. 1886, 1101.

vēnti, m. (u vojv.) u riječima: *venta* radi, der *Vorwand, pructatus*. Rj. kao: *pod izgovorom. isp.* izgovor 2.

venūće, n. *verbal.* od venuti. *stanje* koje biva kad što *rene. vidi* vehnuće.

vēnuti, vēnēm, v. *impf.* *welken, marcesco*. Rj. *vidi* vehnuti. *isp.* sahnuti. v. *pf.* *slož.* pō-ve(b)nuti, pū-venuti, u-venuti. *isp.* uvelak. — Momak... te se počne gubiti i *venuti*. Npr. 151. Tako za sestramu svojima jednako *venjaše*. 194. Kako *rene* onaj *stručak ručice*, tako *rene* srce moje za tobom. Npj. 1, 402. Da ti *znadeš*, kako *renem* za te! 1, 639.

venja, f. (u vojv.) Rj. *vidi* kleka, smreka. — 1) die *Wachholderstaude, juniperus communis*. Rj. *biljka. vidi i* smrč, smrča. — 2) die *Wachholderbeere* (zum *Rinachern*), *baccæ juniperi*. Rj. *bobe, rod od venje. vidi i* smrkinja, smrčka, pupuljica. — riječ *tuga*. Osn. 203. *Madž.* fenyő, fenyű. u nas se f *promijenilo* na v. *isp.* v.

vēnjar, venjara, m. *ptica* tako nazvana po *venji*

kojom se hrani. Daničić, ARj. 612a. *vidi* smrekar i *syn. ovdje*.

vēnjer,* m. *vidi* fenjer. — Pred njim ide Milutine kneže, i on nosi *venjer* i svijecu. Npj. 3, 20.

vēo, vēla, m. (u Paštr.) bijela mahrama što djeveri drže iznad djevojke, koja kleči držeći oružje na rukama, kad joj zasjede daju dobru molitvu: I tri lakta *vela* od Mletaka (... *reletu* sam na likee razdrta. Npj. 1, 390). Rj. *vidi* veleta, velj; pēda, prijevjes, koprena 3. *der Schleier, velamen. od Lat.* vellum, *Tal.* vello; s *pronjenom glasa* i na kraju *slugu* na o: veo — Dva zasjede uzmu joj (djevojci) *veo* s glave i držeći ga raširena iznad nje jedan od njih govori: »Pomozi Bože...« Rj. 124b.

veōma, *schr, valde, ef. vrlo*. Rj. *adv.* od *velma* (*isp.* vele) s *promjenom glasa* i na o. *adverbi* s *takim nast. kod veōma. vidi i* jako, puno 4, sasma, zdravo. — Kralj se *veoma obraduje*, i daje mu pola kraljevstva. Npr. 86. I u kolu seja Stojanova, *veoma je stidna i prikladna*. Npj. 3, 265. Sva se gora *tresijaše veoma*. Mojs. II. 19, 18. *Avdija se bojaše* Gospoda *veoma*. Car. I. 18, 3.

vēpar, vēpra, m. (*pl.* vēprovi, vēprōvā) krmak. bravac, nazimac, *das Schwein (Männchen), porcus*. Rj. — Brav, 2) *uštrojen vepar*. Rj. 39a. Divljak, n. p. čovjek ili *vepar*. Rj. 118b. *Zeljug, zelen vepar*. Rj. 208a. Nerast, *ef. vepar*. Rj. 415b. Ukač, *repar* koji ućući plaši i razgoni druge. Rj. 776a.

vēparski, *adj.* *aprugnus*. Stulli. što pripada *repu, veprovima*.

vēprovac, vēprōvea, m. trava, *chamaeleon*. Stulli. **vēprovina**, f. *euro aprugna, apruginea*. Stulli. *meso reparsko. za obliče isp.* ovinovina.

vēra, f. (oko Sinja) *vidi* vitica 2. Rj. *prsten bez kamena i bez glave. vidi i* burma 1. *dem. verica*. — Značenje (korijenu) savijati se, opkoljavati: *vēra, veriga*. Korijeni 196.

vēra, f. voda u Plaškome, koja izvire iz Kapele i utječe u Dretulju. Rj.

vērānje, n. Rj. *verbal.* od 1) *verati*, 2) *verati se*. — 1) *raduju* kojom tko *vere (krije) što* (das Verstecken, abscondito. Rj.). — 2) *raduju* kojom se tko *rove kud* (das heimliche Umhergehen, clandestina circuitio. Rj.). *dem.* verkanje.

vēras, vērsa, m. *der Vers, versus, prema veraš, verša*. Obl. 3. *vidi* stih, vrsta 4b.

vērati, rēm, v. *impf.* — 1) *zavlačiti, kriti, verstecken, abscondo*. Rj. — *Grlica* je proo brala... »Ja sam brala, n'jesam spala, po gori se ne igrala, u *grm glave* ne *verala*. Npj. 1, 498. — 2) *sa se, refleks.* vēratu se, kriti se, *provlačiti se, heimlich umhergehen, clam circuire*: Ne čudim se liji ni gjerdanu, već se čndim zecu i gaćama: *kud se vere* kako ne izdere. Rj. *dem.* verkatu se.

vēredža,* Rj. *vidi* feredža. za *pronjenu glasa* f na v *isp. v.* — 1) *Oberkleid der türkischen Frauen, vestis mulierum turcicarum genus*. Rj. *gornja haljina u Turkinja*. — O Turčine, Zukan-barjaktare! dede reci svojoj vjernoj ljubii, *neka skine peče i veredže*. Npj. 3, 350. — 2) (u vojv.) *ein altes Kleid, vestis antiqua*: natukao nekaku *veredžu*. Rj. *vetla (stara) haljina*.

verēsija, f. *Kredit, fides*: uzeo na *veresiju*; otišao da kupi *veresiju*. *Veresija* gola šija (Posl. 33). Rj. *vidi* vjera 4, obduga, oduga, priček. *postanjen* *bice* od *vēra (ist.)*, *vjera* 1 (*juž.*) *sa nast.* »sa«, kao *silesija* od *sila. prema tome* po *juž. govoru valja* pisati *vjesjesija*. — Udario u *vagjevinu* (kad se uzima žito na *veresiju* do druge godine). Rj. 51b. Kad u *kogu* dućandžije *ujutru ište* ko što na *veresiju*, odgovori mu: »*nijesam se rućio*«. Rj. 658b. *Iveresijati* koga, t. j. *dati* mu na *veresiju*. Rj. 765a. Od gotovih *novaca* ne *valja veresiju činiti*. (Što se može sad dobiti, ne *valja* za *poslije* ostavljati). 232. Nek me *pusti* iz

tamnice klete a na vjeru i na veresiju i na jemca Boga istinoga. Npj. 2, 380. »Idi uzmi dora debeloga, te ga vodi mome pobratimu, da mi kuje veresijom dora« . . . »Ja ne kujem konje veresijom.« 2, 464. Ovo sve on kupi na veresiju dok izigje u vilaet. Miloš 70.

vergija,* *f. vidi* poreza. Rj. i *syn.* kod poreza. *vidi* i vergija.

vergijaš, vergijaša, *m. der der* poreza *unterworfen ist, vechtigalis*: A Turaka Janji donesoše, pet stotina ongje ukopaše, vergijaša ni nosili nisu. Rj. *kaji je dužan vergiju davati*. — *riječi s* takim *nast. kod* bradaš.

vergija,* *f. vidi* vergija. — Ne daju nam careva harača, ni ostale *careve* vergije. Npj. 4, 367.

vèrica, *f. dem.* od vera. Rj.

vèriga, *f.* (u Boči) *die Kette, catena. cf.* lanac. Rj. *vidi* i sindžir. *pl.* verige 1. *dem.* verižica. *za* postanje *isp.* vera. — Kaže ropstvo, a krije *verigu*. DPost. 46. Kuje sebi *verigu*. 51.

vèrige, vèriga, *f. pl.* Rj. *dem.* verižice. — 1) *pl.* od veriga: Pa povede vranca *za* verige. Rj. *vidi* komostre, i *kod* veriga *syn.* — Pripovijeda se, da su se na onome mjestu (gdje su Verige) negda *zapijnule* verige, da brodovi neprijateljski ne bi gore mogli proći. Rj. 58a. Čuje u pećini *klopot* *seakojakijeh* *veriga*, tutnjavinu kao gromovi. Npr. 95. Na zaklopu ovoga kovčega utvrdi *jedan kraj* od *grozdenijeh* *veriga*. 158. Grom zagrmu na svetoga Savu . . . sinu munja na *časne* verige, potrese se zemlja od istoka. Npj. 4, 131 (*verige* *apostola Petra padaju* 16. *siječnja* *po* *starom* *kalendaru*). Okovaše ga u *droje* *verige* *mjedene*. Sud. 16, 21. — 2) *die Kesselkette, catena e qua pendet aenum*. U Grblju kažu da verige ne valja ostaviti da se *ljuljaju*, kad se *pinjatu* ili *kotao* skine s nje (*s njih*?), jer vele da su lagje na moru za ono vrijeme u muci i nevolji, dok se *verige* *ljuljaju*. Rj. *verige* o *kojimu* *visi* *kotao*.

Vèrige, Vèriga, *f. pl.* jedno usko mjesto u zalivu Bokeljskome, gdje su gore s obje strane zaliv stiješile. Pripovijeda se, da su se na onome mjestu negda *zapijnule* verige, da brodovi neprijateljski ne bi gore proći mogli, i zidine od stražara sa obje strane još se vide. Rj.

verižica, *f. dem.* od veriga (n. p. sahatu). Rj. *vidi* laučić, sindžirić. — Objesi mu *zlatnu* *verižicu* o vratu. Mojs. I. 41, 42.

verižice, vèrižica, *f. pl. dem.* od verige. Rj.

veriznjača, *f. die* *Stange an der die Kesselkette befestigt ist, trabs e qua pendet catena aeni*. Rj. *motka* o *kojoj* *visi* *verige* 2. — Osuši se, kao da sam visio na *verižnjači*. Žlos. 290. *riječi s* *takim* *nast. kod* ajgrača.

verkanje, *n. dem.* od veranje 2. Rj.

verkati se, kām se, *dem.* od verati se. Rj. — Crni Gjorgijje s onim čobanima . . . *stane* *se* *verkati*, da i njega Turci ne ubiju. Danica 3, 156. David pobjegne u goru Judinu, i ondje *se* *verkao* *po* *pećinama* i *po* *gudurama*. Prip. bibl. 67.

vermāu,* vermāna, *m. vidi* feran. Rj. *glus* *f* *promjenjen* *na* *v.* — Paša dade *careve* *vermane* i *njegovu* *sitnu* *buruntiju*. Npj. 4, 446.

vermāš, *m. (st.) der* *Feldmarschall, summus dux exercitus*: Vermāš ode Niša i Vidinu; uze Niša ne može Vidina. Rj. *vrhovni* *rojskorogja*, *prosti* *narod* *načinio* *riječ* *od* *Feldmarschall*, *mjesto* *prvoja* *glusa* *f* *uzevši* *v.* i *u* *riječi* *marshall* *premjestivši* *glasove*.

vermati,* mām, *v. impf.* *uchten, fürchten, euro*: on njega ne *verma* ni u što. Rj. *kao* *mariti* *za* *što*: Ne *vermaju* *deca* *roditelje*. Megj. 308.

Verovitica, *f. vidi* Virovitica. Rj. *Ferovitica* je *kravno*, *premu* *Mudi*. Veroeze.

vërta, *f.* (u Srijemu) Rj. *od* *Njem.* *Fürtuch, Vortuch*, *pretvorivši* *se* *f* *u* *v.* — 1) *das* *Fürtuch, praccincto-*

rium. Rj. *vidi* *pregača*, *opregača*, i *syn.* *kod* *ore*. — 2) *die* *Fürtuchleinwand, linteam praccinctoris conficiendis*: *daj* *mi* *verte* *za* *kecelje*. Rj. *platno* *od* *kojega* *se* *grade* *kecelje*.

vërtep, *m. die* *Krippe (der Geburt Christi), die die Schulknaben um Weihnachten umherführen, pracesse Christi*. Rj. *pećina* (*ključ*) *u* *kojoj* *se* *rodio* *Isus*; *justice* (*rogjenja* *Hristova*) *što* *djecu* *nosaju* *o* *božiću*. *riječ* *iz* *Iusokoga*. *star. slov.* *ВРѢТЪПЪ*. *hrr.* *vrtep* *f.* *koje* *vidi*. — Knez tada naredi da mu se (Mijat) načini kapa i odelo od zlatali-hartije kao u onih što nose *vertep* o Božiću. Mil. 154.

verüganje, *n. das* *Schlingeln, sinuatio*. Rj. *verb.* *od* *verugati* *se*, *koje* *vidi*.

verügati se, gām se, *v. r. impf.* *sich* *schlingeln, sinuati*. Rj. *vidi* *vijugati* *se*, *savijati* *se* 2. *krivudati*.

Vèruša, *f.* — 1) *rijeka* u *Kučima*, *Nome* *eines* *Flusses, nomen fluvii*. Rj. — 2) *ime* *žensko*: I *šnijom* *hojde* *Vèruša* *gjevojka*, *najprva* *kćer* *Mihaila* *bana*. Npj. 2, 62. *tukra* *imena* *ženska* *kod* *Angjuša*.

vës, vësa, *m. das* *rotlic türkische Käppchen, gale-riculum turcicum*. Rj. *ervena* *Turska* *kapica*. *vidi* *fes*. *dem.* *vesić*, *utmu*. *vesina*; *isp.* *hyp.* *vinovesak*.

Vësa, *m. (ist.) vidi* Veso. Rj. *hyp.* *od* *Veselin*.

vësak, vëska, *m. (i* *vësak*, *vëska*, *kao* *hyp.* *od* *vës*, *koje* *može* *biti* *da* *se* *gdje* *i* *govori* *glas*, *osobito* *koji* *se* *čuje* *iz* *daleka*, *tako* *da* *se* *ne* *može* *razabrati* *šta* *je* *i* *oda* *šta* *je*. *eine* *dumpe* *Stimme, vox obtusa*: *Ode* *vesak* *od* *brda* *do* *brda*. Rj. *isp.* *vesnuti* *se*.

vësaoce, *n. dem.* od veslo. Rj. *vesal-ee* (*tuko* u *Stullija*), *s* *promjenom* *glasu* *l* *na* *o*: *vesaoce*, *tukra* *dem.* *kod* *barioce*. — A *kad* *ugleda* *žugjenje*, *zaveze* *tanke* *ves'oca*, *pa* *pogje* *s* *dragom* *na* *dvore*. Npj. 1, 419.

Vësela, *f.* *ime* *žensko*. Rj. *upravo* *je* *adj.* *uzet* *kao* *supst.* *isp.* *Velika*.

vesëlica, *f.* — 1) *cf.* *veselik*. Rj. *veselice* *jedna!* *kažu*, *kad* *žensko* *žaleći* *karaju*, *mjesto*: *judnice!* *nesrećnice!* — 2) (u Grblju) *Ziegenname, nomen caprae indi solitum*. Rj. *ime* *kozi*. — 3) u *zagoneci*, *cf.* *ucnuti* *se*. Rj. (*u* u Rj. *nema* *na* *srome* *mjestu* *ucnuti* *se*; *niči* *se* *nalazi* *zagonetka*, *u* *kojoj* *bi* *dolazio* *oraj* *glajol*). — 4) *Vesëlica*, *f.* (u Grblju) *vidi* *česnica*. Rj. *kao* *pogača* *od* *pšenična* *brašna* *za* *božić*.

vesëlik, *m. veseliće* *jedan!* *kad* *koga* *žaleći* *karaju*, *mjesto*: *judnice, nesrećnice!* *kao* *što* *mati* *djetetu* *reče*: (n. p. *šta* *si* *to* *učinio*) *režo* *majci* *bio!* *mjesto*: *žalosna* *tj* *majka!* *ein* *mitleidendes* *Scheltwort, concivium*. Rj.

Vesëlin, *m.* *ime* *muško*. Rj. *hyp.* *Vesa*, *Veso*. — *imena* *muška* *s* *takim* *nast. kod* *Bojin*.

vesëlit, *lim, v. impf.* Rj. *v. pf.* *slož.* *na*-*veseliti* (*se*), *o-*, *ob-*(*v*)*eseliti*, *pro-* (*se*), *raz-*, *isp.* *oneveseliti* *se*, *sneveseliti* *se*. *v. impf.* *slož.* *razveseljavati*, *uveseljavati* *se*. — 1) *freuen, gaudio afficio*. Rj. *veseliti* *kogu*, *činiti* *ga* *veselim*: I *Bog* *mi* *te* *veselio!* Npr. 95 (*tuko* *se* *završuje* *pripovijetka*). *Ko* *napiti* *veli*, *sam* *se* *veseli*, *veselio* *mu* *Bog* *kaču* *i* *vas* *dom!* Npj. 1, 80. I *odnese* *slavuja*, *metnuše* *ga* *u* *dvore*, *da* *im* *drage* *veseli*. 1, 482. *Vino* *veseli* *sreće* *čovjeka*. Ps. 104, 15. *Veselo* *sreće* *veseli* *lice*. Prič. 15, 13. — 2) *sa* *se*, *refleks.*

veseliti *se*, *sich* *freuen, gaudeo*. Rj. — *Te* *se* *stanu* *veseliti* *za* *medjelju* *dana*. Npr. 32. *Veseli* *se* *ka!* *i* *mati* *mrtev* *sinu*. Post. 33. *Serdaru* *se* *sreće* *veseljaše*. Npj. 5, 126. *Radujte* *se* *i* *veselite*, *jer* *je* *velika* *platu* *vaša* *na* *besesima*. Mat. 5, 12. *Veseli* *se* *nud* *njim* *nebo*. Otkriv. 18, 20. *Jedući* *i* *pijući* *i* *veseleći* *se* *re-* *likim* *plijenom* *koji* *zaplijeniše*. Sam. I. 30, 16. *Oti-* *doše* *K* *šutorima* *svojim* *radujući* *se* *i* *veseleći* *u* *sreću* *za* *sreće* *dobro*. Car. I. 8, 66. *Gospode!* *s* *troje* *se* *sile* *veseli* *car*. Pa. 21, 1. *Radovaću* *se* *i* *veseliti* *se* *o* *mi-* *losti* *trojoj*. 31, 7. *Neka* *se* *tješe* *i* *vesele* *tobom* *sri*, *koji* *traže* *tebe*, *Gospode*. 40, 16. *Vesele* *se* *s* *tebe* *i*

jele i kedri. Is. 14, 9. Ja ću se veseliti radi Jerusalema. Is. 65, 19.

veselják, veseljaka, m. *lustiger Kunde, hilarator*. Rj. koji umije veseliti ljude.

veselje, n. — **1)** *Lustigkeit, hilaritas*. Rj. *vidi* šamlak, šemluk, šenluk. — *Ograditi*, *vidi* načiniti (n. p. *veselje*). Rj. 438b. Da pucaju na *veselje* što su Francuzi ušli u Moskvu. Rj. 479b. *S najrečijem veseljem* vjenčaju momka i gjevojku i provedu svadbju. Npr. 174. Živi kao svirac (dobro; jer svirac ide po svadbama i po drugijem veseljima te svira i časti se). Posl. St. Ali kola nikakvoga nema, ni *veselja imahu gjevojke*, nego rone suze od obraza. Npj. 4, 159. Onda (Gjorgje *veselje učini*, i izvrše trideset topova... Svi Srbinu *veselje činiše*, na gradovima pucahu topovi. 4, 309. *Zu svoje veselje* pokidaše volove. Mojs. 1, 49, 6. — **2)** *Hochzeit, nuptiae*, cf. svadba. Rj. — Čuju viku i vide da je *veselje*: žene se ona dva brata... »ali imamo *veselje* u kući, a nemamo mnogo soba«... »Blago tebi kad imaš dva *veselja* u jedan put!« Npr. 63, 64. On načini opet *čast*... A ona ondar kad se *veselje počne*, obuče srebrne haljine. 225. I prije su vognene gjevojke, i prije su *veselja birala*. Npj. 2, 539. Može jada biti na *veselju*. 2, 260. Al' Gjorgjija *dva veselja gradi*: brata ženi a sestru udaje. 4, 155. (Gjorgjije, *veselje ti eruo!* tebe Turci sestru odvedoše. 4, 159. Stara tebe pozdravila majka, da ti ideš bratu na *veselje*. Herc. 90.

veseljenje, n. *das Freuen, hilaratio*. Rj. *verb.* od veseliti (i se). — **1)** *radnja* kojom tko veseli koga. — **2)** *stanje* koje biva, kad se tko veseli.

veseo, vėsela, adj. — **1)** *lustig, hilaris*: *Veselo* sree knjglju prede (Posl. 33). Rj. *vidi* šeman, šen. — *Veseli* kao na daći. (Žalosni). Posl. 33. *Veseo gost*, a žalostan domaćin. 33. Pa gjevojku za ruku, govoreći: »Na, vodi je, pu neka ti je sretna i vesela!« Npr. 187. Kad to čula alajbegovica, gijpila je rada i vesela. Npj. 1, 211. Kad ovaj *veseli glas* dobijem... Danica 2, 138. O Kosto, *srečo vesela!* Kov. 48. *adv.* Ona onako u sirotinji pogje *rado* i *veselo*. Npr. 55. Oni ga odmah *veselo* poslušaju. 247. Tako me grom ne ubio, a i svi *zdravo* i *veselo!* Posl. 298. — **2)** kao *veselik*, govori se mjesto: jadni, žalosni, *armselig, miser*: kamo taj moj *veseli* brat. cf. *veselik*. Rj. *isp.* i veselica 1. — Avaj Leka! *vesela ti majka!* a kakav bi bio starješina te suditi jednom zemljom ravnom, pa se tebe sestra ne bojati! Npj. 2, 235 (I ovdje *vesela* znači gotovo *žalosna*. Vuk). Najposle, starca stegnu ulož; znate gospodo, na *ovu veselu* starost ide svaka muka. Megj. 310.

vesić, m. *dem.* od ves. Rj. *vidi* fesić.

vesina, f. *augm.* od ves. Rj. *takva augm.* kod barčačina.

veslanje, n. *das Rudern, remigatio*. Rj. *verbal.* od veslati, *radnja* kojom tko vesla.

veslar, veslára, m. *koji vesla*; *der Rudrer, Ruderknecht, remar. vidi* veslač; *vozac, vozar*. — Stanovnici Sidonski i Arvadski bijahu ti *veslari*. Jezek. 27, 8. *Veslari* tvoji *odveoše* te nu *pućinu*; vjetar istočni razbi te usred mora. 27, 26.

veslárov, veslárov, adj. što pripada veslaru. *vidi* voščev, vozarev, vozarov.

veslárski, adj. što pripada veslarima ili veslaru kojomu god: n. p. *radnja* veslarska. *vidi* vözáčkĕ, vozarski.

veslač, vesláča, m. »lako je na mirnu moru biti veslač«. J. Bogdanović, koji vesla. *vidi* veslar. i *syn.* *ondje*.

veslati, slám, v. *impf.* *rudern, remigo*. Rj. v. pf. slož. do-veslati (i se). za *postanje* *isp.* veslo. *vidi* voziti 2 (na lagji).

vesligen, m. (po jugozap. kraj.) nekakav cvijet. *Art Blume, floris genus.* cf. *vaslegjen*. Rj. *bosiljak*. kod *vaslegjen* *vidi* i ostale oblike ove riječi.

veslo, n. (*gen. pl.* vesálĕ) *das Ruder, remus*. U pjesmana pjeva se u *pl.* i *vesleta* (mjesto vesla): Daj ti mene orahovu lagju i *vesleta* drva šimširova. Rj. *dem.* vespoce. — Neka zna čalma, šta pati gužva. (Vozeti ček veslom pukne mu gužva, a on skine s glave svoje čalmu pak mjesto gužve sveže). Posl. 200. *veslo*, od kor. od koga je *voziti* i *do-vezem. isp.* Osn. 120. z se *pred* 1 *promijenilo* na s.

vesnuti se, vėsñem se, v. r. pf. — **1)** (u Lici) kao javnuti se, *sich melden, adparere*. Rj. *isp.* vesak. — **2)** (u C. G.) osvetiti se kome, *sich rächen, vindictam sumo*. Rj. — **3)** (u C. G.) ženuti sobom, *sich bewegen, movere* se. Rj. *vidi* maći se.

Věso, m. (juž.) *hyp.* od Veselin. Rj. *gen.* Věsa. *voc.* Věso. *vidi* Věsa.

1. věsti, vėzēm, v. *impf.* *sticken, pingere acu*. Rj. *vidi* šlingovati, štikovati. v. pf. slož. do-vesti, iz-, na-, o-, pod-, raz-, u-. *isp.* 1 *věz.* *gram.* I. *pregj.* vėzoh (vėze). II. *pregj.* vėzĭjāh i vėzāh. *zapovj.* vėzi, vėzimo, vėzite. *prilog. pregj.* vėzāv, vėzāvši. I. *priljgjer* vėzao, vėzla. II. *priljgjer* vėzen, vėzena. — Na gjer-gjefu sitan *vezid* veze. Rj. 149a. Brate, poznajem u tebe *muramu* što sam je *srojom rukom vezla*. Npr. 28. Ugleđa je (devojk) gje zrake sunčane u iglu udijeva, te po *gjer-gjevu veze* na *postaru* kojemu su žice od junačkijeh perčina. 123. Da je uće na *gjer-gjefu vesti*. Npj. 1, 471. Pa devojka za *gjer-gjerom veze*, *zlatom veze* sve po *čistaj svili*. 2, 491. Raja ne snije nositi... n. p. šalova oko glave, toka, *dołama*, osobito *vezenih srebrom ili zlatom*. Danica 2, 87. Jaoj Andro, moje čisto zlato! Ako bi te u *rukare veza*, rukav će se odma izderati, pa će tvoje ime poginuti. Kov. 99. sa se, *pass.*: Biljorka, igla, *kojom se veze zlatom*. Rj. 26a.

2. -vėsti, -vėdēm, *ovaj glagol ne dolazi tako prost nego samo kao složen (v. pf.)*: do-vesti (do-vėdēm) iz-, na-, nad-, ob-, od-, pod-, pre-, pri-, pro-, proiz-, raz-, s-, u-, uz-, za-. *gram.* *vidi* kod dovėsti (do-vėdēm). v. *impf.* *prosti* voditi, *koje vidi*, i v. *impf.* slož. *ondje*. *sumo ovaj primjer imamo za prostu vėsti* (vėdēm): Bjesnilo je divlje *Turke* na sve naše kraje *velo*. Šćep. mal. 107. *kao prost glagol je impf.*

3. -vėsti, -vėzēm, *ovaj glagol ne dolazi tako prost nego samo kao složen (v. pf.)*: do-vesti (do-vėzēm), iz-, na-, nad-, od-, po-, pod-, pre-, pri-, raz-, s-, su-, u-, za-. *gram.* *vidi* kod dovėsti (dovėzēm). v. *impf.* *prosti* voditi, *koje vidi*, i v. *impf.* slož. *ondje*.

vešt, f.: Mlada baci kosti za peć, dok u jedan put izigju *dve stare oklepune vešti*, suhe kao aveti i počnu sisati one kosti... »Ono je, brate, moj otac i mati, kao da su se okovali na ovome svetu, ne hteše crći jedan put ovoga sveta.« Npr. 74. *vidi* 1 vješt.

vět (u Herc. govore i *regđ*), adj. *alt.* *vetus. cf.* star. Rj. *vidi* kod *vegd* tumačenje i ostale oblike. — Mjesto *vetki* narod naš govori *veti* i *regđi*. Nov. Zav. VIII. *Vět* (vetah), *vėtu*; *vėti*, *vėtä*. Obl. 41.

vėtah, vėtha (vėtlĭ), adj. Rad 14, 99. *vidi* vėgd (vėgdĭ), i *ondje* ostale oblike. *vidi* star. *isp.* ovetšati. i s *premjешtenim glasovima* izveštati, poveštati. — Baština *retha* *plušina*. DPostl. 5. Tko ne ima *retha*, ne ima ni nova. 131. Zlo novo, gotovo *vetho*. 158. Mjesto *rethi* narod naš govori *veti* i *regđi*... *ret* i *regđ*: *vet* je od *RETVAL*, koje bi po svojstvu našega jezika moralo biti *vetah* (*vėtha, vetho*). Nov. Zav. VIII. *ali* govoriti *vetha, vetho* za *usta prostoga naroda* *odviše* je *nućno*. *pu zato* je *narod nućinio različne druge oblike*, koji su mu *lakši* za *izgovaranje*.

vėtma,* f. *das Fetva (Brief der Mufti)*, *res judicata* u *Muftio*. Rj. *pismo, presuda* od *muftije*. v je *postalo* od f.

vėtšanje, n. R *inveteratio*. Stulli. *verb.* od *vetšati*, *koje vidi*.

veštati, veštām, *v. impf.* R. *inrecchiarsi, direnir* *rechio (detto di cose), usu veterascere.* Stulli. *postajati* *vetlo (staro), gorori se za strari, v. pf. slož.* o-veštati, (*s premještenim glasovima*) iz-veštati, po-veštati.

1. vëz, vëza, *m. die Stickerer, pictum per acum.* Rj. *vidi* vezitak. *isp.* bod, bodački vez, česma, grešpa, kubruz, pokrastica, popletica, povojica, prijeplet, rasp-plet, splet, šupljika, ulama, zarukavlje. *hyp.* vezak. *isp.* 1. vesti. — Vogjica, 1) u vezu kao prutak. Rj. 69b. Zastave (male i velike) vez na čarapama, kao vogjice. Rj. 195b. Naprava, rez u košulje niz prsi. Rj. 402b. Ni beza, ni reza. Posl. 212. Na pendžer' sedi, sitan rez reze. Npj. 1, 477. Tada će Gospod skinuti nakit s obuće i rezore i mjesetiće. Is. 3, 18.

2. vëz, vëza, *m.* (u Baranji) *die Ulme, ulmus.* cf. brijest. Rj. *dro.*

vëza, *f.* cf. sveza. Rj.³ *ono čim se što reže.*
vëzati, vëzāca, *m. vidi* vezilac. Rj. *kaji reže što, osobito* vinograd.

vëzak, vëska, *m. hyp.* od 1 vëz (vëza): Vëzak vezla seja teftedara. Rj. — A devojka sitan vezak veze. Npj. 1, 168.

vezanija, *f.* (u Baranji) *die Rekrutierung, delectus:* Kad je bila vezanija, t. j. kad su hvatali u soldate, jer su se do skora ljudi na silu hvatali u soldate. Rj. *hvatali su se i vezali, vidi* hvatanija. — *takre* riječi kod mješanja.

vëzānje, *n. das Binden, ligatio.* Rj. *verbal.* od vezati. *radnja* kojom tko reže što: Za tijem valja prijeci (ne s pogrješke u vezanju, nego po preporuci pisarevoj) na list 570. Star. 1, 53.

vëzati, vëzēm, *v. impf.* Rj. *po primjerima* rekao *bih da je ovaj* glagol *i v. pf.;* za to ima *impf. i* vezivati. *v. pf. slož.* na-vëzati, nad-, oba-, od-, po-, pod-, pri-, raz-, s-, sa-, u-, za-; po-za-vezivati, *v. impf. prosti* vezivati. *slož.* na-vezivati, nad-, na-do-, od-, po-, pod-, pri-, raz-, u-, za-. — 1) *binden, ligo.* Rj. — a) u *tjlesnom smislu:* Vezilac, koji reže vinograd. Rj. 56b. Rukovodi vezioći režu u snoplje. Rj. 657a. Od kože okroji oputu, jedan kraj od nje reže za strjelju, pak je pusti iz luka u čardak. Npr. 8. Ja ću snoplje rezati. 175. Vozimo roblje, što smo kroz svijet zarobili, i to oni rezani plaću. 247. Veže liko na uzicu (jedva živi kojekako). Posl. 33. Veži konja gje (ti) gospodar zapovijeda. 33. Ko tvrdo reže, lasnije driješi. 156. Ne valja svoje zvono na tugjey orna rezati. 195. U ratu je bolje konja za neprijateljski plot rezati (nego za svoj). 335. Veže mu guće domaća. DPosl. 150. Gjevojkje su ružu brale ... v'jence vijju, kite vežu. Npj. 1, 234. Uhvatiću Vuka Brankovića, rezajući ga uz to vajno koplje, kao žena kugelj' uz preslicu. 2, 312. Vežaše mu ruke naopaku. 3, 11. Pogubi im dvije poglavice, pa im reza u terčiju glave. 3, 281. Obori na zemlju, pa pritisne da ga reže ... dovedu Turčina vezana. Danica 4, 18. Jednoga su čovjeka rezali živa oko ružnja, pa ga onako pekli prema vatri. Miloš 68. Vežu bremena teška i toware na pleća ljudska. Mat. 23, 4. Kad pročitaš ovi knjigu, veži kamen za nju, i bace u Efrat. Jer. 51, 63. Dvije riječi, takogjer samostalne jedna prema drugoj, ali rezane za treću ili za cijelu rečenicu. Daničić, ARj. 4b. Vezanijeh eksemplara još nema. Kolo 14 (15), *sa se, pass.*: Bakaruša, bakreno zvono što se reže n. p. na robu. Rj. 13a. Yo se reže za rogove, a čoek za jezik. Posl. 39. Ča Stevi ću poslati onaj Ruski slovar, nego sam ga dao da se lijepo reže. Straž. 1886, 1577. — b) u *umnom smislu; verpflichtet, verpflichtet sein, in Verbindunge stehen; obligare; obnoxium, obstructum esse alicui.* *isp.* zadužiti, zaduživati. — Visi kao kaplja o listu. (N. p. kad ko nema ni kuće ni kućista, niti drugoga čega što bi ga za kakro mjesto rezalo). Posl. 35. Lezi ženo, zakon te reže. DPosl. 51. Da su tvrdi svi zavjeti njezini (že-

nini), i sve čim je rezala dušu svoju da je tvrdo. Mojs. IV, 30, 5. Vlasi ili arbanasi« pastiri ... oni dakle nijesu bili vezani za zemlju. DM. 63. Vladike ne smiju biti ženjeni da bi ne budući rezani dužnostima koje ženidba zadaje mogli bolje paziti na stado. DP. 237. Jer su njih drojica (knjižari) vezani jedan za drugoga. Kolo 13. Odluku sabora nekonstituirana ne može rezati konstituirana sabora. Kolo 14 (15), *sa se, refl.*: Kad koji čovjek učini zavjet Gospodu ili se zakune rezurši se dušom svojom, neka ne pogazi riječi svoje. Mojs. IV, 30, 3. Kad žena nećini zavjet Gospodu ili se reže u mladosti svojoj ... i čuje otac kako se rezala dušom svojom, onda da su tvrdi svi zavjeti njezini. 30, 1. — 2) *sa se, refl.*: vëzati se, *sich wie gebunden verhalten, ligo; reže!* se! *ruft der Räuber beim Eintritt ins Haus.* Rj. *reže!* se! stoj kao da si vezan! rikne hajduk ulazeći u kuću.

Vëzānta, *f.* u pjesmama nekaka planina: Primiše se gore uz Vëzentu. Rj.

vëzēnje, *n. das Sticken, pictura per arcum.* Rj. *verbal.* od vesti. *radnja* kojom tko reže što. *vidi* šlingovanje. — Potpuniti dimitom u vëzēnju. Rj. 120a.

vëzidba, *f. das Anbinden der Weinstöcke, capistratio vitium.* Rj. *radnja* kojom se reže vinograd, i *riječje* kad se veže. — u *nast.* db postalo od *tv.* riječi s *takim* *nast.* kod bjelidba.

vëzilac, vëzioca, *m. t. j.* koji veže vinograd, *der Rebenbinder, qui capistrat.* cf. vëzak. Rj. *i uopće* *kaji* *čeće* što. *riječji* s *takim* *nast.* kod čuvalac. — Rukovodi žetoci bacaju na zemlju pa ih vezioći poslije kupe i vežu u snoplje. Rj. 657a. Biće kao trava na krovovima ... od koje ne će žetelac napuniti ruke svoje, niti naručja svojega vëzilac. Ps. 129, 7.

vëzilica, *f.* *vidi* vezilja. Rj.

vëzilja, *f. die Stickerin, quae acu pingit:* U vëzilje svilu kupovati (Posl. 326). Rj. *koja* reze (na gjergrafju). *vidi* vezilica. — Što se sjaše preko Risna grada? Al' je zlato među zlatarima? Al' je gjerjev među vëziljama? Kov. 80. *riječji* s *takim* *nast.* kod bjelilja.

vëzir,* vëzira, *m. (pl. vëziri, a u pjesmama* ima i *vezirovi) der Vesir, vezirus:* Ne boji se cara ni vëzira. Braćo moja, osam vëzirōrā. Rj. — Podiže se Srpski car Stepane, podiže se hitar lov loviti; s' sobom vodi osam vëzirōru i Todora dretog vëzira. Npj. 2, 155. Marašli-Ali-paši, vëziru od Urumentije. Miloš 112. Car će ti dati, te ćeš ti biti vëzir nad ovom zemljom. 117. Na to mu Miloš odgovori: Jok, čestiti vëziru! ako ti ... 130.

vezirev, *adj.* *vidi* vezirov. Rj. — Vëzirevu dva mlada sestrića. Npj. 4, 217.

vezirovica, *f.* *vidi* vezirovica. Rj. vëzireva žena.

vezirov, *adj.* *des Vesirs, veziri.* Rj. što pripada vëziru. *vidi* vezirev. — Beg Ahmedbeg, dite vëzirovō! HNpj. 4, 563.

vëzirovica, *f. die Frau des Vesirs, veziri uvor.* Rj. vëzirova žena. *vidi* vezirovica.

vëzirski, *adj.* Vesir-, vezirorum. Rj. što pripada vëzirima ili vëziru kojemu god.

vezirstvo, *n. das Vesirthum, veziratus:* Dao bi mu na Bosni vezirstvo. Rj. vëzirska čast i clust.

vezitak, vezitka, *m.* u pjesmi mjesto 1 vëz (vëza). Rj. — Al' je tanka vjera u Turaka, ka' od vune konac u vezitku. Npj. 4, 121.

vezivānje, *n. verb.* od vezivati. *radnja* kojom tko rezuje što.

vezivati, vëzujēm, *v. impf.* *otrijem se* glagolom *istiće* imperfektivnost prema glagolu vezati, koji će biti *v. impf. i pf.* — »I,« »et« ... rezuje riječi koje su već vezane tijem što ... DRj. 1, 387. Vežite ga! viknem ja. Ijudi skočiše i stadoše ga rezivati. — Vëzujte, rezujte: ja jedan a vas dvadeset, možete me i ubiti, ako hoćete. Megj. 289. Jeduom on vëzivaše

vinograd. Zim. 334. su se, *pass.*: Poresma ogrebene kudjelje ili četena dva i dva *vezuju se*, deset ovih zavezaka zove se desetić. ARJ. II. 352a.

vezma, *f.* (u Hrv.) kao mala rožana tikvica kojom se puške potprašuju; *cf.* *bàsma* 2. Rj. *vidi* i čila 2, tikvica.

vezov, *adj.* n. p. drvo, *vidi* brestov. Rj. što *pri-pada vezu* (drevetu).

vezovina, *f.* (u Baranji) *vidi* brestovina. Rj. *vezoro* drvo.

vi, *zamjenica* za drugo lice u 1. i 5. padežu množine, u 2. i 4. pad. *vàs*; u 3., 6. 7. pad. *vàma*. u 3. padežu *enkliť. vam* i *vi*, u 4. i ve jedn. *ti*, koje *vidi*. *isp.* Obl. 25. — Što ve hranim trideset godina. Rj. 56a (*ve = vas*). Kuenite ovijem štapom u vrata, te će *vi* se vrata sama otvoriti. Npr. 226 (*vi = vam*). *Vi* pjevate, a nama krvave polijeću (suze). Posl. 35. Ko каза *vama* da bježite od gnjeva koji ide? . . . jer *vam* kažem da može Bog . . . Mat. 3, 7. 9. Teško *vamu* književnici i fariseji, licemjeri, što ste kao okrećeni grobovi . . . Tako i *vi* spolja se pokazujete ljudima pravedni. 23, 28. *Svakoga vas* kao otac djecu svoju molismo i utješavasmo. Sol. I. 2, 11. Zna Bog da će *vam* se otvoriti oči. Mojs. I. 3, 5 (*oculi vestri, euer Augen*: = oči vaše). *Vas* trećina neka čuvaju stražu u dvoru carskom . . . A dva dijela *vas* svih neka čuvaju stražu u domu Gospodnjem. Car. II. 11, 5. 7. I koji *vas* netku, opomeneće se mene. Jezek. 6, 9.

Vice, *f.* (u C. G.) nadimak ženski. Rj. — *Vice* (osn. u *Vidosava*). Osn. 347. *Vice*, *akc.* u *vok.*: u *nom.* *Vice*. *isp.* Osn. 51. *Vi-ee*. *ženska hyp.* s *takim nast.* *Dóca*, *Jéca*, *Máca*. *za e mj.* a *isp.* *Dóbre* (Dobrosava). *Vice* samo u 1. i 5. pad., u *ostalima* kao *Vica*: 2. *Vice*, 3. *Viei*, 4. *Vien*. Obl. 22.

vičkast, *adj.* (*dem.* od *vitak*) n. p. čovjek, *schlank*, *gracilís*. Rj. — *vi(t)-ckast*, pred *c* je osn. u *vit*, kojoj je pred *e* otpalo *t*. Osn. 216. *adj.* s *takim nast.* kod crvenkast.

vičan, *vična*, *adj.* *beändert, versatus*: nije on *vičan* tome poslu. Rj. za *postanje isp.* -*viči*, -*viknuti*. — Ali *gjogat vičan* u *mejdanu*, kleče *gjogo* na prva koljena. Npj. 3, 389 (*isp.* Vešt je dora boju i *mejdanu*. Npj. 3, 394). Bolnik i *vičan* *bolestima*. Is. 53, 3 (*sciens infirmitatem; der Schwachheit erfahren*).

Vića, *m.* (ist.) *vidi* Vičo. Rj.

Vičan, *m.* ime muško. Rj. — *Vičan* (osn. u *Vičo*). Osn. 138. *takru hyp.* kod Cvijan.

Vičentija, **Vičentije**, *m.* *Vincentius*. Rj. ime muško za *nast.* *isp.* Antonija, Antonije. *glas* u *nu kraju sloga* u *pred samoglasnim otpao*: *Vincentius*. *isp.* *Kostantin* *premu* *Konstantin*. *hyp.* *Vića*, *Vičan*, *Vičko*, *Vičo*; *Vinko*. — *Arhijakon Vičentije*. *Glas* 9, 247.

-viči, -*viknêm*; *glagol* se *orako prost* ne *nulazi* *nego samo kao složen*: ob-(v)iči se, od-viči, pri-viči se s-viči; *v. impf.* *slož.* *obicati se*, *privikivati*. *vidi* *viknuti* (se).

vička, *f.* u ovoj zagoneci: *Vička* *visi*, *vička* *zja*, *skoči* *vička* *pak* u *vičku* *ašajda!* Rj. *odgonetljiv*: *Kabao* i *gjeram*.

Vičko, *m.* *hyp.* od *Vičentije*. — *Vičko* (osn. u *Vičo*). Nema ga u *Vukovu* *rječniku*, ali se govori. Osn. 291. *takvu hyp.* kod Boško.

Vičo, *m.* (juž.) Rj. *vidi* *Vića*. — 1) *hyp.* od *Vilip*. Rj. *Vi-čo* 1. *takva hyp.* *Mičo*, *Pečo*. — 2) *hyp.* od *Vičentije*. Rj. za *Vičo* 2 *isp.* *Dobro*.

vid, *m.* Rj. za *postanje isp.* *vidjeti*. — 1 a) *das Sehen, Augenlicht, visus*: Tako mi *vidu očinjega!* (Posl. 300). Rj. — Oči *erne* *zatvorio*, *očni vide!* Rj. 182b. *Rukama* *pokaže* da je *oslijepio* i *onijemio* . . . u oni *ist čas steće* *vid očinji* i *razgovor*. Npr. 219. *Budući* da *nije dobro* *vigjela* . . . *Kao* da *muž* *ne osjeti* da je *ona slaba* *vida*. *Posl.* 178. *Darujte* me *ručicama* za *očiju* *vida* *sroga*, za *ručice* *hrane* *svoje*. Npj. 1, 143. — b) *kako se što pokazuje* i *vidi*, *kako*

izgleda; *das Aussehen, Gestalt, species*: Samo što je *prúga* od *ozdo* *izostavljena*, a od *ozgo* *dotat* *repíc ljepšegu* *vidu* *rudi*. *Spisi* 1, 12. *isp.* *vigjenje*. — 2) *došao* za *vida*. *das Tageslicht, lux*. Rj. *dok* je *još dan* *bio*. *isp.* *vidan*.

Víd, *m.* ime muško. Rj. *Vítus, Veit*. *isp.* *Vidač*, *Vidak*. *hyp.* *Vide*, *Vidojko*, *Vidoje*, *Vitko*.

Vída, *f.* ime žensko. Rj. *hyp.* od *Vidosava*. Osn. 50.

vida, *f.* *vidi* čivija. Rj. *klin*. — *Tugje* ili koje mogu biti *tugje*: *biza* . . . *vidu* (čivija). Osn. 33.

vidae, *vica*, *m.* (u *Dubr.*) *Art Pflanze, herbae genus*. Rj. *vidi* *vidovita* *trava*. Rj.³ i *syn.* *ondje*.

Vidač, *Vidača*, *m.* ime muško. Rj. — *osn.* u *Vid*. *isp.* Osn. 349. *imena* s *takim nast.* *Grubač*, *Vukač*.

Vidak, *m.* ime muško. Rj. — *osn.* u *Vid*. *isp.* Osn. 263. *imenu* s *takim nast.* *Dujak*.

vidan, *vidna*, *adj.* *hell, licht, lucidus*: *vidna* *soba*. *Vidna* *noća* *kao* *dan*. Rj. *gdje* se *dobro* *vidi*. *isp.* *vid* 2. *suprotno* *mračan*. — *Po* *zemlji* *bila* *sama* *noć* i *more* . . . *Za* to je *valjalo* *najprije* da *bude* *vidno* i *suho*. *Priprava* 2. *Sve* su *sobč* *vidne*, *visoke*, *suve*. *Zlos.* 220.

vidanje, *n* *vidi* *lječenje*. Rj. — *Jesu* *P*, *brate*, *rane* od *vidanja*. Rj. 417a. *Jesu* *P* *tvoje* *rane* za *vidanje*. Npj. 2, 563.

vidár, *vidára*, *m.* *vidi* *ljekar*. Rj. *vidi* i *lječnik*, i *syn.* *ondje*. — *Zrno* se *ustavi* u *nekakoj* *kosti*, i *naš* *sumonki* *vidari* *nijesu* ga *mogli* *izvaditi* . . . *dokle* *mu* *ga* u *Zemunu* *ne* *izvade* *Njemački učeni* *vidari*. *Sovj.* 32.

vidárica, *f.* *vidi* *lječarica*. Rj. — *Nekada* *sam* *vidarica* *bila*, *ja* *bib* *tvoga* *brata* *izvidala*. Npj. 2, 50.

vidárina, *f.* *vidi* *lječarina*. Rj. *pluta* u *vidanje*. *vidi* i *hečimština*. — *za* *nust.* *isp.* *dimarina*.

vidati, *vidám*, *vidi* *lječiti*. Rj. *v. impf.*; *slož.* *v. pf.* *iz-vidati*. — *Ukopaše* *mrtve* *ubojnike*, i *vidaju* *svoje* *ranjenike*. Npj. 5, 396. *sa* se, *pass.* ili *refleks.*: *Od* *koje* je *rane* *poslije* *ležao* i *vidao* *se*. *Sovj.* 31.

Vide, *m.* *hyp.* od *Vid*: *Jelesije* *proso* *sije*, *ide* *Vide*, *da* *obide* (i *to* *znači*, *da* *se* *proso* *sije* *oko* *Vidova* *dne*; *jer* *je* *sveti* *Jelisije* 14. u *Vidov* *dan* 15. *Junija*). Rj. *akc.* *Vide* u *vok.*; u *nom.* *Vide*. Osn. 51. *takva hyp.* kod *Ale*.

vidíćak, *vidíćka*, *m.* *vidi* *vidovita* *trava*. Rj. — *osn.* *će* *biti* u *vidik*. Osn. 280. *riječi* s *takim nast.* kod *grumićak*.

vidík, *vidika*, *m.* *der* *Aublick, conspectus*: U *po* *polja* *svjeto* *nu* *vidiku*. Rj. *na* *vidiku* *je* *kome* *što*. *kad* *ono* *može* *vidjeti*. — *Sveži* *me* *pa* *izvedi* *na* *polje* *iza* *grada* *te* *me* *pogubi* *na* *vidiku*. Npr. 156. *Sad* *dakle* *ništa* *više* *nije* *trebalo*, *nego* *ubiti* *na* *vidiku* *samo* *jednoga* *Tnrcína*, *da* *ljudi* *vide*. *Danica* 3, 158. *Što* *vam* *govorim* u *tami*, *kazujte* *nu* *vidiku*. *Mat.* 10, 27. *Otvori* *Jezdra* *knjigu* *nu* *vidiku* *svenu* *navodu*. *Nem.* 8, 5.

Vidin, *Vidina*, *m.* *Stadt* *Widin, Vidinum*. Rj. *varoš* u *Bugarskoj*.

Vidínae, *Vidínca*, **Vidinlija**,* *m.* čovjek iz *Vidina*. Rj.

Vidínski, *adj.* *von* *Vidin*. Rj. što *pripada* *Vidinu*. **vidiočev**, *adj.* što *pripada* *vidioču*. — *Kaži* *mi*, *gdje* *je* *kuća* *vidiočeva*? *Sam.* 1, 9, 18.

vidjelac, *vidioča*, *m.* koji *vidi*: *der* *Scher, videns*. *riječi* s *takim nast.* kod *čuvalac*. — *Hajde* *da* *idemo* *k* *vidioču*. *Sam.* 1, 9, 9. *Još* *reče* *car* *Sadoku* *svešteniku*: *nijesi* *li* *ti* *vidjelac*? *Il.* 15, 27. *Vidioče*, *idi*. *bježi* u *zemlju* *Judinu*. *Amos* 7, 12.

vidjelica, *f.* — 1) *vidi* *fenjer-vidjelica*. — 2) *svijeća*: *Pa* *nžeže* *sviču* *vidličicu*. *HNpj.* 1, 206. *Ponesi* *mi* *sviču* *ridjelicu*. 4, 142.

vidjelo, *n.* *das* *Licht, lumen*: *Izčić* *će* *djelo* *na* *vidjelo* (Posl. 98.). Rj. *isp.* *posvjet*, *svijet* 4, *svjetlost*. — *Ukloni* *se* *s* *vidjela*, *ne* *zastupaj* *mi*. Rj. 196b. *Kazan* *za* *žene*, *kojih* *ek* *rujava* *yjelu* *izuju* *na* *vigjelo*. *Danica*

2, 132. Kako ti je u tamlilu, u tamlilu bez *rigjela*. Kov. 111. Koji sjede u tami, *vidješe vidjelo veliko*. . . *zasejati vidjelo*. Mat. 4, 16. U početku hješe riječ. . . hješe *vidjelo istinito koje obasjava svakoga čovjeka*. Jov. 1, 9. Mislíš da si voje slijepima, *vidjelo onima* koji su u mraku. Rim. 2, 19. *Vidjelo žiška ne će se više svjetliti*. Otkriv. 18, 23. Ne će potrebovati *vidjelo od žiška, ni vidjela sunčanoga*. 22, 5. I stvori Bog *dra vidjela velika: vidjelo reće da upravlja danom, i vidjelo manje da upravlja noću*. Mojs. 1, 14, 14. Neka ti donesu ulja. . . za *vidjelo da žišči gore vazda*. III. 21, 2. Tada se zakleše ljudi Davidovi rekavši mu: ne ćeš više ići s nama u boj, da ne *ugasíš vidjela Izraeljeva*. Sam. II, 21, 17. *Izvoli mi vidjelo sjen smrtni*. Jov 12, 22. Cuh. . . *vidjelo i razum i mudrost velika da se nauje u tebe*. Dan. 5, 14. *Izvoli mi vidjelo jezik, kojega sad nema*. Vid. d. 1861. 71.

vidjeti, vidim (i vjigu, imperat. vidi i vjigi, impf. vjigjahi), v. pf. i impf. Rj. frequentat. vjigjati 1. v. pf. slož. iz-vidjeti, pre-, pri-, pre- (se), raz-, s- (se); obnevidjeti. v. impf. slož. pre-vjigjati, pri-, s-vjigjati, isp. v. impf. navidjeti se, nevidjeti (i se), zavidjeti. — 1. 1) *sehen, video* (kao v. act. [prelazni. Iveković] ovaj je glagol impf. samo u vidim, vjigjahi i viděci, ali kao v. neut. [neprelazan. Iveković] i u ostalojme je svemu, n. p. moglo bi se reći: čitav sam godinu dobro vidio; peri oči ovom vodom pak ćeš opet vidjeti). Rj. — a) u ljutesnom smislu. isp. gledati, nazirati, nazreti. — Pomet, kad na velikoj zimi ide zdravo snijeg s vjetro, da putnik ne vidi putovati. Rj. 537a. Da razgrnemo, da vidimo ko je jači. Rj. 631a. Vidi sestru svoju gje sjedi. Npr. 8. Ne boj se, kćeri moja, vidiš, mi promenismo tolike čobane, pa kojigod izigje na jezero, ni jedan se ne vrati. 4. Vidiči ga голу i bosu, odmah mu da jedne opanke i novaca. 72. Daj mi, brate, Milien da je moja. Vidiš da nemam nikoga. 79. Kad je vidi kakva je izmučena, zaplače se. 81. Nije mogla svoju pastorku koliko krn na očima vjigjati. 130. Zapita šta je u njega video. 150. Da vidimo, tko bi to bio. 245. Dovedi mi šcer moju, da je vjigu još jednom. 250. Vid'la žaba gje se konji kuju, pa i ona digla nogu. Posl. 34. Idemo da vidimo. (Vigjećemo šta će biti od toga). 96. Na jedno je oko čorav, a na drugo ne vidi. 186. Ne vidi dalje od nosa. 196. Što čine gjeća? — Što vide od oca. 361. Kalina je vidjet' ljepa, nu je gorča od nalpa. DPostl. 45. Vidite me očicama, a čujte me usicama. Npj. 1, 140. Tu ćeš vjigjet' srakog lora. 1. 192. Kad pogledaš s grada iznad sebe, ništa nemaš lijepo vjigjati. već bijelo brdo Durmitora. 2, 105. Da viš, brate, čuda velikoga! 3, 189. (viš skraćeno od vidiš, gcu. u čugjenju. isp. Sint. 115). Ja da vidiš jađu započetka! 3, 264. Ja sam junak veće ostario, i junački mejdan ostavio, ja ne vidim mejdan dijeliti, a sramota ne iziće Turčinu. 3, 385. Ni tu bio, nit' okom vidio. 4, 164. Da F ne vidiš, njima ne video! 4, 221 (njima, misli se: očima). Ali Mutap i po mraku vidi, kao u zverka kurjak u po noći. 4, 300. A kad cijlje, e je poginuo. 4, 329. Tu su kovali i oni, koji čekića pre nigda u rukama videli nisu. Miloš 86. Jer smo mi s Adži-Mustaj-pašom dosta muke videli i krvi profili tukući se. 133. Ja moram one namastire sve očima vjigjati. Straž. 1886. 1224. Vidite, šta vam ljubibratić kaže za ode; i ima pravo. 1887. 15. Šta mi marimo za to? ti ćeš vidjeti. 27, 1. Musa za to ostavi u životu Gjurgja, što ga rijaše da je zakleti neprijatelj Stefana. DM. 108. Vidi te riječi u Miklošićevu rječniku. Rad 1, 108. sa se, pass.: Mrčava, velika gusta šuma, gdje se ne vidi sunca. Rj. 373a. Vidi mi se vince kroz gr'oce. Npj. 3, 512. Nigda se toga nije vidjelo u Izraelju. Mat. 9, 33. — b) u umnom smislu, kao duhom, umom vidjeti, razabrati, razabirati, razbirati, razumjeti, einsehen, intelligere, perspicere, isp. doznati 2. — Ja vjigu da si ti hitre pameti. Npr.

161. Kad u jutru jutro osvanulo, Simeuna popustilo vino, te on rijaše, što je učinio. Simeunu vrlo mučno bilo. Npj. 2, 68. Ali Miloš vidi, da tome nije sad vreme. Miloš 91. Kako on odatle vidi, da ga je Mihailo odao, on odmah prizna. 187. Iz ova tri primera može pametan čovek dovoljno videti, kako rgjavi pevajući pesme kvare. Npj. 4, XXXVIII. Srbiji su rijajeli prije 500 godina da to nije moguće. Rj. IX. Kad otidem u Karlovec, ongje vidim i razumijem, da to za vas u ovaj par ne bi dobro bilo. Straž. 1887, 110. Irod kad vidje da su ga mudarci prevarili, razgnjevi se vrlo. Mat. 2, 16. Iz njegorijeh riječi vidimo gje se starija braća složno opiru svome bratu najmlagjemiu. DM. 5. Vlastela viděci ga (Radostava) da nije za vladaoa, volješe Vladislava. 25. sa se, pass.: Iz ostaloga pak vidi se, da je mnogo čitao Slavenški. Pis. 48. Po ovome se vidi kako je «sovjet» u zemlju jednako radio. Sovj. 11. — 2) da vidiš kako nema, da vidiš ne će, i t. d. Rj. — 11. sa se, vidjeti se. — 1) sich sehen, convenio: kad ćemo se opet vidjeti? U zdravlju da se vidimo! Rj. reciproc.: Kad se nanoro videše i sastase, počese se opet razgovarati kako bi pobešli. Npr. 22. Dok se s njime sastasmo i očima vjigjesmo. Kov. 68. Nagje još u životu svoje roditelje, s kojima se 22 godine nije bio vidio. Žitije 81. Oči će se tvoje vidjeti s očima cara Navilouskoga. Jer. 31, 3. — 2) kako mi se vidi. scheint, videtur. Rj. isp. činiti se. 5, i syn. outlje. — Ti se vidiš junak od mejdana. Npj. 2, 423. Ako se i onda kome ne vidi po volji, a on neka mi oprost. Spisi I, 7. I u sadašnjem vremenu vidi se kao da ima neka različnost. 1, 29. Grobovi, koji se spolja vide lijepi. Mat. 23, 27. — 3) vidi li se? sieht man, nouit obscurem? Rj. — Ko hoće da mu se vidi, neka nosi svijeću naprijeda. Posl. 158. Ne vidi se otle dotle. (III): Ne vidi se prst pred okom. (Tako je pomrčnu). 496. Na stolici a lin kamen dragi, da se vidi sestri večerati usred noći, kao usred podne. Npj. 1, 549. — 4) vidjela sam se, t. j. dobila sam vjihat ili vrijeme. Rj. vidi i mjesečina 2, pranja, pranje, žensko vrijeme. — 5) vidjeti se na čem ili u čem, t. j. nući se: Kad se carev zet vidi na nevolji, spremi se i otide. Npr. 147. Kad se Bećir-paša vidi u takoj nevolji. . . Danica 3, 243. Izraeljci se vidješe u nevolji. Sam. 1, 13, 6.

vidljiv, adj. što se može vidjeti; sichtbar, visibilis. suprotno nevidljiv. — Voda je izmegju četiri vidljive stihije svijeta najljepša. DP. 181. U ime samoga Hrista, u kom sav vidljivi i nevidljivi svijet biva pun mirisa. 358. adv.: I same je apostole, dok još nije bio vidljivo sišao na njih Duh sveti, spasitelj utvrdio u vjeri. DP. 190.

Vidna, f. ime žensko. Rj. — Vidna (osn. u Vidu od Vidosava). Osn. 189. hyp. ženska s takim nast. kod Bekna.

Vidoje, m. ime muško. Rj. hyp. od Vid. takva hyp. kod Blagoje. — Sede Vide da večera. Stade gromot, stade tropot oko dvora Vidojeva. Živ. 7.

Vidojevica, f. Berg ober Iješnica, mit Ruinen auf seinem Gipfel. Rj. brdo iznad Iješnice, i narh njegu zidine.

Vidojka, f. ime žensko. Rj. — osn. u Vidu od Vidosava. Osn. 296. takva ženska hyp. kod Milojka.

Vidojko, m. ime muško. Rj. — od osn. od koje je Vidoje. isp. Osn. 294. hyp. s takim nast. kod Milojko.

Vidosava, f. ime žensko. Rj. Vido-(s)ava, tako složena imena kod Dikosava. — hyp. Vida, Vidna, Vidojka; Vice.

vidovača, f. (u Uzije. nah.) jabuka i kruška koja dospijeva o Vidovu dne. Rj. isp. vidovka.

vidôvčevica, f. vidi vidovita trava. Rj. i syn. outlje.

Vidov dan, Vidova dne, m. 15. Junija, kad su Srbi izgubili carstvo na Kosovu, St. Veils Tag, zu-

gleich Anspielung auf vid: doći će Vidor dan! (vigjemo ko je vjera, ko li je nevjera. Posl. 68). Rj. — U Zagrebu na Vidov dan 1878. Oglad VII.

vidoviti, *adj.* Rj. — **1)** dijete koje se rodi u koshljici, zove se *vidovito*; i takovi poslije čovjek (pri-povijedaju), ili žena, ide sa vilama, i zna više nego drugi ljudi, *ein Sonntagskind, albae gallinae filius?* Rj. *vidi* vjedoviti *isp.* vjedogonja, jedogonja; zduba, zdubač 1. — **2)** *vidovita trava*, *f.* nekakva trava, koja se suha sipa, a sirova zacjeguje u oči: jedni je zovu i *vidovčerica*, a jedni *vidičuk*. Rj. 60a. *vidi* i *vidac*, *euphrasia officinalis* L. Rj.³ — *vidoviti* (pred r. osn. u *vid*). Osn. 221. *adj.* s *takim nast. kod* barovit. *može biti da oramo ide primjer*: Pevaj, brate, ti se ne boj vile, dok je mene Kraljevića Marka i mojega vidovita Sarca. Npj. 2, 215.

vidovka, *f.* *eine Art Kirsche, cerasi genus*. Rj. *trešnja koju dospijera o Vidovu dne. isp.* vidovača.

vidra, *f.* *dem. vidrica*. — **1)** (*Fisch*) Otter, *lutra*. Rj. *životinja*. — Na zelenku konju mamenome . . . na sapima *mudra vidra* skače. Npj. 3, 236 (Može biti da bi mjesto *mudra* trebalo kazati *modra vidra*, t. j. *koža od vidre?* Vuk). Pavanice, to su mi snašice; *mudra vidra*, to je naša majka. 3. 429. — **2)** *vidi* vjedro: Kad bi kada do vode dorasla, srebrna bi *vidra* kupovaka. Rj.

vidrāk, *m.* izvor na planini izmeggju Paštrovica i Crnice. Rj.

vidrica, *f.* *dem.* od *vidra*. Rj.³

1. vigānj, *vigānja*, *m.* (u Srijemu) *das Frauenkleid, restis feminiae*. Rj. *haljiva ženska. vid* liganj.

2. viganj, *vignja*, *m.* *vidi* kovanića. Rj. — Ciganska će biti *viganj* (od korijena od koga je *oganj*). Osn. 202.

vigovi, *vigōvā*, *m. pl.* (u vojv.) *vidi* omče, ošice. Rj. *zanka, n. p.* od *strune* za hratanje *plica*.

vigānje, *n.* Rj. *verb.* od *vigjati* (*i se*). — **1 a)** *radnja* *kojom tko vija što* (das Oft-sehen, visio. Rj.).

b) *radnja* *kojom se tko vija s kim* (das Sich-sehen, Zusammenkommen, conventus. Rj.). — **2)** *radnja* *kojom tko vija n. p. jelo* (die Aufsicht über die Küche, z. B. bei Hochzeiten, ministerium eulinarium. Rj.).

vigjati, *vīgjām*, *v. impf.* Rj. — **1)** *frequent.* od *vidjeti*. — **2)** *oft sehen, video*. Rj. *često ili više puta vidjeti*. — Koliko sam ja za vremena Turškoga *vijajao* kneza Jadranskoga i gdje koje iz nahije Šabačke, nosili su plavetne čohane čakšire. Rj. 279a. Srbi kažu da je kuga živa kao žena. Mnogi kažu da su je *vigjali* gdje ide zavješena bijelom maramom. Rj. 311a. Bogom sestru, zvježdo prehodnice! dolaziš li nad Hercegovinu? i *vijjaš* li Hercega Štepana? Npj. 1, 555. Djeca bivaju kakvi su im i roditelji, ili barem kakvi su drugi veliki ljudi, *koje okolo sebe vigjaju*. Priprava 15. Niti će me vidjeti *oko koje me je vigjalo*. Jov 7, 8. — **b)** *sa se, reciproč.* *vigjati se, sich sehen, zusammenkommen, convenio*. Rj. *često se ili više puta vidjeti s kim*. — **2)** *gotoviti jelo, die Küchenaufsicht führen, procuro culinam*. Rj. *kao nadgledati kuhinje jelu, študiti se oko njega, vid* i *paričati*, *spremati*. *v. pf. slož.* u *vigjati*.

vigjen, *adj.* — **1)** *part. pass.* od *vidjeti*. Rj. — **2)** *vigjen* čovjek, t. j. *naočit, ugledan, lijep*: Kad si tako *vigjen* meggju braćom. Rj. u *smislu tjelesnom i umnom. vid* i *divan, krasan, uzorit*.

vigjenije, *n.* *das Schen, visio*: Sretno *vigjenije*, dugu ljubav, od Boga život i zdravlje (napija se uz čašu). Rj. *verb.* od *vidjeti* (*se*) *sa sturim nast. vid* *igjenje*.

Vigjenje, *n.* *verb.* od *vidjeti* (*i se*). *vidi* *vigjenije*. — Onaj što sjeegaše bijaše *po rigjenju* kao kamen jaspis. Otkriv. 4, 3 (*similis aspectui jaspidis: vrie Jaspis auzusehen*). Nad glavama životinjama bijaše kao nebo, *po rigjenju* kao kristal. Jezek. 1, 22. Za-

željeh znati istinu o rogu koji bijaše *po rigjenju* veći od drugih. Dan. 7, 20. *isp.* *vid* 1b.

vigju, *praus.* od *vidjeti*: Da ja *rigju* čija vojska gine. Rj. od *vidjeti sadaš. vrijeme* *vidim* i *vigju* (*stariji oblik. vid* i *hoću, mogu, velju*).

vihār, *m.* *der Wirbelwind, turbo*. Rj. *vidi* *vijar*, *vihor*, *vijor. isp.* *vrtna, oluja*. — Imao tri kćeri . . . *dane nekakav vihar* i sve tri odnese. Npr. 27. *Vihar puše*, *alkatmerom diše*. Here. 117. *Jače od vihra, brže od strijele, tvrgje od stanca, hugje od vile*. DPosl. 36. *staro mj.* od *vihara. isp.* Osn. 105: *Vihar* (ВИХАР); *nezda* je bilo i u Srpskom jeziku *gen. vihra* itd., ali se promijenilo na *vihār* pa mi u ne ispada.

vihōlje, *n.* (u Dubr.) *trava* koja ima crven cvijet. Rj. *mathiola incana* R. Br. Rj.³

vihor, *m.* *vidi* *vijor*, i *vihar*, i *syn. ondje*, meggju riječi *divor*, *grahor*, *žamor* itd. *prešla* je i riječ *vihar* te glasi *vihor* i *vijor*. Osn. 110. — Nek se s tobom svi *šlaveni diče*, jer si stožer meggju *vihorore*. Npj. 5, 216 (s? tobom). *Gospod ščaše uzeti* *Ilju* u *vihoru* na nebo. Car. II. 2, 1. *Bivaju* li kao *pljeva* na *vjetru*, kao *prah* koji *raznosi vior?* Jov 21, 18.

vijača, *f.* *der Windreiter, ranni genus. cf.* *vjetrenjača* 2. Rj. *lopata za rijanje žita*. — *riječi s takim nast. kod* *čjepača*.

vijalica, *f.* *spravu, što žito rije*, ovdje *narod* zove *vijalicom*. J. Bogdanović.

vijalište, *n.* *Ort wo die Wolfe heulen, locus ubi ululant lupi*: Sator penje Ugrin Janko ukraj Save vode hladne na vilino igralište, na junačko razbojište i na ruže *vijalište*. Rj. *mjesto gdje vuci viju*. — *riječi s takim nast. kod* *danšte*.

1. vijānje, *n.* Rj. *verb.* od 1 *vijati* (*i se*). —

1. 1) *radnja* *kojom tko vija (tjera) koju* (*tjeranje, das Jagen, agitatio*. Rj.). — **2)** *radnja* *kojom tko vija n. p. glavom* (das Winden, volutio, versatio. Rj.). — **II. 1)** *radnja* *kojom se n. p. nekolicina vijaju* (*tjeraju*). — **2)** *radnja* *kojom se vija n. p. orao*.

2. vijānje, *n.* Rj. *verb.* od 2 *vijati*. — **1)** *radnja* *kojom tko vije žito* (das Worfeln, ventilatio. Rj.). — **2)** *stanje koje vira, kad vije snijeg* (das Schneien, tempestas nivalis. Rj.). — **3)** *radnja* *kojom vije n. p. ruk* (das Heulen, ululatus. Rj.).

vijār, *m.* *vidi* *vihar*: Da ga *vijar vjetar* ne odnese. Rj. u *krajevima gdje se glas h u govoru pretrava* u j. *vidi* *kod vihar* i *syn.* — Te *napisa list knjige* *bije, vijaru* je *meče od planine, knjigu meče, a rija-rua kromi*: »Ne nosi pismo i hartiju.« Npj. 1, 474.

1. vijati, *vijām*, *v. impf.* Rj. *v. pf.* *prosti* *vinuti* (*i se*). — **1.** *vidi* *vitati*. — **1)** *tjerati, jagen, agito*. Rj. i *syn.* *kod* *tjerati. v. pf. slož.* *do-vijati, iz-, od-, po-*. — Na *Božić* . . . U *Bačkoj* *momčad* *posjedaju* na *konje* pa po *polju* *vijaju* *Božić*. Rj. 35a. Za *Boga* *brate, pričekaj* *me, hoću* da *erknem tebe vijajnici*. Npr. 26. — **2)** *n. p. glavom, drehen, torquere*. Rj. *v. pf. slož.* *iz-po-vijati se. vid* *iti, i ondje v. pf. slož.*: *v. impf. slož.* *do-vijati* (*se*), *iz-, na-, oba-, ob-, od-, o-, po-, pod-, pre-, pri-, pro-* (*se*), *raz-, s-, sa-, u-, uz-, za-vijati* (*i za-vijevati*). — *Vijoglava*, 1) *nekakva mala tica, koja vija glavom*. Rj. 61a. *Barjaktar* *jednako barjaktom vija* na *sve strane*. Kov. 61. — **II.** *su se. vijati se*. — **1)** *jagen, agito alius alium*. Rj. *reciproč.* *vijaju se drojica, t. j. vijaju jedan drugoga. isp.* *vijati 1. vid* *tjerati se 2.* — Od *trgovine* *stvari se golub*, a od *Turčina* *stvari se kobac*, pa *poteraj* *goluba!* *Dok su se oni tako vijali oramo onamo, careva kći* *bila izišla* *pred dvor* pa *ih gledala*. Npr. 39. — **2)** *flattern, volitare, flutare*: *vija se* *barjak*; *vija se* *orao*. Rj. *isp.* *vijati 2. vid* *pahati 2. vijoriti se*. — *Već* *su* *ono dva mlada* *junaka*; *vijaju se oko derojaka*, kao i *ja* *oko tebe, gospo*. Npj. 1, 482. *Sve s' vijaju* po *polju* *barjaci*, *kano mrki* po *nebu oblaci*. 4. 242. Od *jutra se vijao* *barjak* *morski* *na pola* *visine*. Nov. Srb.

1817, 763. Heruvim s plamenijem mačem, koji se vijaše i tamo i amo. Mojs. I, 3, 24.

2. vijati, vjēm, v. *impf.* Rj. — **1)** *vorfeld, ventilar*: ljudi viju žito. Rj. v. *pf. slož.* iz-vijati, o-, od-, raz-; v. *impf. slož.* iz-vijavati, raz-vijavati. — Najže ljude na gumnu gje viju šeniću. Npr. 4. Ljudi žito viju na lopatu, a žene na rešetko. Posl. 172. Žnješ gje nijesi sijao, i kupiš gdje nijesi vijao. Mat. 25, 24. Evo, on će ovu noć vijati ječam na gumnu. Rut 3, 2. — **2)** vije snijeg, selncien, nives decidunt. Rj. *ide snijeg a uz to rjetar duhu. v. pf. slož.* prđ-vijati, zā-vijati 2. ovamo idu i ovi primjeri: Svi rjetri njim viju. DPostl. 119. Tam' u našoj zemlji po dva sunca grejn, po dva vetra veju. Npj. 1, 108 (veju ist. mj. viju). — **3)** *heulen, ululo*: Ne vij vuče, ne grakći gavrane, ne plaš'ite mi po gori družine. Neko dvije, neko prazan vije. Rj. *vidi* viti 2, zavijati 3; urlakati, urlati, urlikati. v. *pf. prosti* vijaknuti, dem. vijenuti; v. *pf. slož.* zā-vijati 1, zā-viti 2. — *Vuk ne vije*, što je mesa gladan, nego vije da družinu svije. Posl. 40. Za gosom! (Kad vije čije pscto). 82. Kako viju po kosama vuci, a pjevaju po selima Turci. Npj. 4, 312.

vijavica, f. *Schneesturm, imber nivium* (?), cf. mečava. Rj. *kad snijeg i rjetar vije. vidi* i pomet, salaukovina; čorava Angjelija.

vijecan, viječna, *adj. dauerkraft, firmus*: ta je haljina baš viječna. Rj. *vidi* vjekovit 1, dugovječan, dugovjek, dugovjetan, dugovremen, dugoljetan; držeć, durašan, trajasan.

viječnost, viječnosti, f. *osobina onoga što je viječno; die Dauerhaftigkeit, firmitas. vidi* dugovječnost. *isp.* durašnost. — Koliko se većma samim djelom svi o jeziku narodnom staramo, toliko smo dalje protegnuli život i viječnost (вечность) našeg naroda. Spisi 1, 94.

vijeca, f. *Konferenz (Berathschlagung), deliberatio*, cf. vijeće 2. Rj. *isp.* vijećauje. *vidi* londža 2. — On otide na zelenu londžu, da vijeću čini s Ulbinjanim'. Npj. 3, 125. Tavnovaše tri bijela dana, dok su Turci vijećali, kako će ih biti i mučiti. 3, 356. Mabmut vezir vijeć učinio . . . na vijeću vezir skupio su gospodu Tursku izabranu. 4, 68. Janković-Stojane . . . sve u riču potego serdare. HNpj. 3, 382. Načiniše vijeću o njemu (o Isusu) kako bi ga pogubili. Mat. 12, 14. Učiniše vijeću svi glavari za Isusa da ga pogube. 27, 1.

vijećanje, n. *das Berathschlagen, deliberatio*. Rj. *verb.* od vijećati. *rudnja* kojom tko vijeća o čemu. *isp.* vijeća, vijeće 2. — Skupi se veliki savet Atinski, i posle dugoga vječanja, hoće li Rimljanima dati zakone, ili ne će, odredi, da . . . Danica 5, 86. U najvećoj sobi skupljali su se sovjetnici radi vijećanja i presugjivanja. Sovj. 10.

vijećati, vijećam, v. *impf. berathschlagen, delibero*. Rj. *vidi* londžati, dogovarati se. v. *pf. slož.* s-vijećati. *od kor. od koga je druga polu vijeći sa-vjet.* — (Gjevojkama bostanj pogazio . . . Ko je njima bostanj pogazio; megju sobom mlade vijećale. Npj. 1, 397. Tavnovaše tri bijela dana, dok su Turci vijećali, kako će ih biti i mučiti. 3, 356. Vijećala gospodu banovi: Kome ćemo dati banovinu? Kov. 109. Promislite o tom, i vijećajte i govorite. Sud. 19, 30. sa se, *pass.*: Knezu je dano bilo da predlaže o čemu ce se vijećati. DM. 339.

vijeće, n. (u Dubr.) — **1)** sabor gje su se gospoda Dubrovačka sastajala da sude; oni su imali malo vijeće i veliko vijeće, *Rath, consilium*. Rj. *vidi* divan 1, londža 2, sabor 2, savjet 2, senat 1, zbor 2. — Misli da će tu molbenice banko vijeće poslati Vašoj većoj vlasti. Javor 1885, 762. Vijeće malo (*consilium minus*) umoljeno (*rogatorum*), izabrano. DRj. 1, 200. Vijeće velje . . . vijećnik od veljega vijeća. 1, 204. — **2)** *vidi* vijeća: Raslo drvo lovorika . . . pod njom sjede sva gospoda, megju sobom vijeće čine, da

ožene Kraljevića. Herc. 341. Učini vijeće, narode, načini sjen . . . zakloni izagnane. Is. 16, 3. *isp.* vijećanje.

Vijećnica, f. *cubiculum*. Gundulić: i velike i prostrane tri vijećnice redom stoje. Stulli. kuću ili sobu gdje se vijeća.

vijećnik, m. (u Dubr.) *Rath, senator*. Rj. *vidi* savjetnik, svjetnik, senator, senatur, sinatur, senat 2. — Neki Grk, koji mu je bio glavni haznadar i vijećnik. Sovj. 73. Car Solomun carovaše . . . a Zavud, prvi vijećnik, prijatelj earev. Car. 1, 4, 5. Vijećnik u izbranom vijeću. DRj. 1, 117. Vijećnik od veljega vijeća. 1, 204.

vijedro, n. (u C. G.) *vidi* vedro: Po vijedro jedanak pijahu. I vijedro u rukama gje vode nosi. Rj. *vidi* i vjedro, vidra 2. — Ide Mare s vijedrom na vodu. Herc. 267. Čaša se zlatna razbije i raspe se vijedro na izvoru. Prop. 12, 6.

vijek, m. Rj. *pl.* vijekovi, vijekōvā. Gilas. 8, 10. — **1)** *Lebenszeit, vita*: u mom vijeku, čovjek kratka vijeka. Rj. *vidi* život, žiće. — Da zajedno vijek kujemo. Rj. 65b. Ja sam već izvjekovao, t. j. *provo sam svoj vijek*. Rj. 220a. Onde ostanu carujući do svoga veka. Npr. 26. Znaš li da sam ti kazao da ću ti pokloniti tri vijeka? eto sad ti treći poklanjam, a više života od mene nemaš. 202. Snaha premećući oni prsten, kakoga još u svome vijeku nije vijela. 216. Kako se valja mučiti da se oroga kratkoga vijeka pošteno živi. 217. Čitar čovječij vijek trebao bi jednome bezbriznom čovjeku da skupi sve naše narodne pjesme. III. *Prorode vijek svoj svako u svome mjestu*. Kov. 36. *Vijeku Avramora što požirje hjeće* sto sedamdeset i pet godina. Mojs. I, 25, 7. Bijaše rat sregu vijeku Saulova. Sam. I, 14, 52. Stane moliti Gospoda da bi mi još malo produžio vijek. Prip. bibl. 91. — **2)** nikad (ni) do vijeka (*in meinem Leben nie, ewig nie, nunquam*); na vijek; od svijeta i vijeka; dokle je vijeka i svijeta; kako je vijeka i svijeta. Od vijeka do suda Božjega. Rj. *isp.* vječnost. *vidi* dovijek, navijek, uvijek, vavijek. — Kako meni danas, tako njima do veka. Npr. 75 (= vazda). Nije muka za vijeća. Posl. 216 (*za urijek*). Aj gje si mi Petre mio striče! Ali sada ali do vijeka. Npj. 4, 363 (= nikad). Da nikad na tebi ne bude roda do vijeka. Mat. 21, 19 (*in sempiternum; in Ewigkeit*). Kakav je znak . . . pošljedka vijeka? 24, 3 (*consummationis seculi, von dem Ende der Welt*). Spasu našemu vlast prije sriju vijekora Jud. 25. Evo dara, koje su primijeli (mudarci): zlato, kao caru od vijekora. DP. 303. — **3)** *vidi* stoljeće, *das Jahrhundert, centum anni, seculum*. — Na svršetku XVII. vijeka bio je groš dvije evančike. Rj. 104a. Da su Srbi poznati u Evropi od VI. vijeka. Danica 2, 74. Šmiljanić življeo u Dalmaciji u drugoj polovini XVII. vijeka. Npj. 3, 142 (Vuk). Uz Ostomirovo jevangjelije — iz XI. vijeka. Pis. 51. Prošloga vijeka nalazilo se ovakovo momče u Pirenejskim planinama. Priprava 120. Tako do kraja XI. vijeka. t29. — **4)** *kao vrijeme od nekoliko vijekora; das Zeitalter, aetas, aevum, saeculum*. — Žive dosta nalik na ona vremena, što poete nazivaju zlatnim vijekom. Npj. 1, XX. Latinski srednjega vijeka. DRj. 1, X.

vijenac, vijēna, m. Rj. *dem.* vjenčić. za postanje *isp.* viti, 1 vijati 2. — **1)** *der Kranz, corona*. U nas je u ovome smislu vijenac samo od cvijeća. Rj. — Viti, vijem, n. p. vijenac. Rj. 64a. Opletu vijence od vrbovijen mladica. Rj. 142a. Tako mi vijenac kojijem smo združeni! (K ženi). Posl. 300. Tako mi majka tavne vijence ne savila prije sjutra! 302. Trepeću li nari veni na našoj snaši? Npj. 1, 43. Pasla Mare paunice . . . na dan perec uzimala, u vijenac ga urjula. 1, 54. Izvila je tri zelena venca . . . Plovi, plovi, moj zeleni venče! 1, 232. A devojke venec spletaraju. 1, 323. U njoj (u knjizi) nema venca . . . nego je samo creće, od koga će mu potomstvo takove venec plesti moći. Miloš VI. — **2)** vijenac luka, smokava,

paprika, *Kranz, corona*: rodila trešnja kao *vijenac*. Rj. — 3) (u C. G.) *langes Kopffhaar, crines longi*. Rj. *duge kose*. — Poskidaše kape kamilajke, i prošne do pasa *vijenca*. Npj. 3, 71. — 4) *vidi* kruna, koruna; *die Krone, corona*, *isp. στέφανος (vijenac 1 i kruna)*; i vjenčati 2, vjenčavati 2. — *Opletarši vijenac od trnja metnuše mu na glavu... zdravo, care Judejski!* Mat. 27, 19 (*flochten eine Krone von Dornern*). Pogibe i Saul... i uzeh *vijenac carski* koji mu bješe na glavi. Sam. II. 1, 10. *Metnuše mu na glavu vijenac*, i zacariše ga. Dnev. II. 23, 11. Stefan moli za *kraljevski vijenac*. DM. 19. Lasno bi i Lazaru stupiti na prijeste i vjenčati se *vijencom Nemanjinim*. 83. — 5) *kao* kolo 5, ophogja, red: Podizanje krsta (Gospodnjega završice ti ovaj *vijenac* *visokih* praznika. DP. 318.

vijenje, *n. das Winden, 70 viere*. Rj. *verb. od 1) viti, 2) viti se. — 1) radnja* kojom tko vije što, *n. p. vijenac*. — 2) *radnja* kojom se vije *n. p. soko*.

vijeranje, *n. verb. od vjerati. radnja* kojom tko vjerava djevotki. *isp. vjeridba*.

vijerati, *vijerati, v. impf. ridi (v. pf.) vjeriti*: *Al' u kolo megj' gjevojke, moj delijo, da ih biraš i vjeraj, moj mladiću*. Rj.

vijerna, (st.) *mjesto vjerna*: Te me uzme za *vijernu* ljubav. Rj. *vidi* vjerena. *isp. vijernica* ljubav.

vijernica ljubav, *f. u pjesmama* *mjesto vjerna ljubav*: Odmah više *vijernicu* ljubav. Rj. *vidi* vjerna ljubav. *isp. vijerna*.

vijest, *f. ridi* glas, poglasje, haber; *die Nachricht, nuntius, starost. вѣсть* *f. nuntius, rumor, fama*. — *Kad* *mjesto haber* imamo glas, šta će nam *вѣсть?* Pis. 45. *ore riječi Fuk i Daničev nikad ne pišu; ali piše Budmani*: O čem (glasom, *vijesti*) što čukanjem do nekoga *mjesto* dopre. ARj. II. 554a. Glas, *nuntius*, *vijest*. III. 155b. Još nikada *vijesti* ni vjesnika ovakoga ovdje došlo nije. Šćep. mal. 125. *dolazi u složenim riječima* s-vijest, ne-s-vijest, sa-vijest, va-vijest.

-vijestiti, **-vijestim**, *glagol* *ne dolazi orako* *prost nego samo složen* *iz-vijestiti* (i se), *na-vijestiti*, *obavijestiti* (i *izbaciti* b: *oa-vijestiti*) *o-s-vijestiti*, *obavijestiti*; *one-s-vijestiti*. *isp. onesvjesnuti, obnesvjesnuti. v. impf. iz-vješćivati. na-, oba-*.

vijetati, **vijetati, v. pf.** (u C. G.) *versprechen, promitto*: *Vijetaj mi tri tovara blaga. Vijeta* mu Bogom *posestrimstvo*. Od *nevolje vijeta* mu *kumstvo*. Rj. *vidi* obećati, *koje je postalo od vijetati*: *ob-(v)ijetati, gdje je e* *mjesto u (ije). ridi i obreći. v. impf. obećavati, obrićati (i se)*.

vijoglav, *m. ridi* *vijoglava 1*. Rj. *vijo-glav, (ptič) koji vija glavom. tako slož. riječi kod* *bućoglav*. — *U vijoglavu* *slabe noge*. D'Posl. 143.

vijoglava, *f. — 1)* (u Srijemu) *nekakva mala tica, koja jednako izvree glavu čas na jednu čas na drugu stranu (t. j. vija glavom), der Wendchals, Drehhals, junc torquilla*. Rj. *vidi* *vijoglav*. — 2) *djevojka koja ne gleda pred se, nego naokolo kojekuda, cf. vizlica 2*. Rj. *koja vija glavom. ridi i vizlja*.

vijogor, *m. (u Ragjevini)* *navrh vijogora, t. j. navrh planine ili brda*. Rj.³ *vijo-gor*.

vijojla, *f. ridi* *vijola, vijojla, viola, ljubica 1, ljubica*. — *Gjevojke su ruže brale... od ružice rumenite, od ružice plemenite... drobnu ružu i vijojlu*. Npj. 1, 231.

vijoka, *f. (u Srijemu)* *mladića osjeđena za navrtanje, das Ppropfreis, surculus*. Rj. *vidi* *vioka, kalam, kalem, navrt, navrtak 2*.

vijola, *f. (u gornj. prim.) ridi* *ljubičica*: *Poljepša je ruža od vijole*. Rj. *vidi i* *vijojla, vijojla. Lat. viola*.

vijor, *m. ridi* *vihar*: *Vijor dolom duje, gradom poljuljuje. Vije kolom, kako vijor gorom. Rj. ridi* *vihar, koje se u krajerima, gdje se glas h u govoru pretvara u j, govori vijor. ridi i vihar. isp. vrtuna,*

oluja. — *Da mu pukne vijor* od istoka. Npj. 4, 7. *Bože! vijor od planine pušti, da razagna maglu u krajeve*. 4, 378.

vijorjenje, *n. verb. od* *vijoriti se. stanje koje bira, kad se vijori n. p. barjak*.

vijorep, *m. (u Šajk. bat.) Art Spiels, ludi genus*. Rj. *vijo-rep. nekaku igra*. — *isp. tako slož. riječi erorep (m), dugorep (adj)*.

vijoriti se, *rí se, v. r. impf. plattern, fluitare*: *vijori se barjak*. Rj. *vidi* *vijati se 2, pāhati 2*.

vijucnuti, *vijučnem, v. pf. dem. od* *vijuknuti*. Rj. **vijuganje**, *n. das Schlängeln, simulatio*. Rj. *verb. od* *vijugati se, koje ridi*.

vijugati se, *gām se, v. r. impf. sich schlingeln, sinuor*. Rj. *vidi* *savijati se 2, verugati se, krivudati*. — *Lijevke. Igrači se uhvate jedan drugome za pojas ostrag. Koji je prvi, onaj ima u ruci štاپ i štاپom po nogama bije one koji za njim idu... tako se ora pororka jednako vijuga*. Rj. 327b.

vijuknuti, *vijuknem, v. pf. heulen, cavuldo*. Rj. *dem. vijucnuti. v. impf. 2 vijati (vijem) 3*.

vika, *f. — 1) das Geschrei, clamor*: *stoji ga vika*. Rj. *vidi* *breka, dreka, luka, učka, vardanja, vrdanja*. — *Oko ponoći stane lupu po sobi i vika*: «Ovaj je došao da primi earstvo...» Npr. 61. *Sjedne na kamen pa ga stane vika*: «Čudim se! čudim se!» 167. *Na ruku vika*, a *iza vuka* *lišice vuku*. Posl. 185. *Možete sami lasno znati, kaku su ruku i bunu činili*. Danica 2, 132. *Najrišu će ruku podiči na mene* *oni književnici naši... Pis. 81. Ovgje će biti najreča vika na ortografiju*. Rj.¹ IX. *Bolovahu od šuljeva tako da se vika u gradu podizahu do neba*. 5, 12. *Vojska izlazaše da se vrsta u boj, i podizahu ubojnu ruku*. 17, 20. *Ne mogaše razaznati rike radosne od rike plačne... i vika se čujuše daleko*. Jezdr. 3, 13. — 2) *ein Getreidemass von 20 oka (1/2 Pressburger Metzen), mensurae genus (in Bačka)*. Rj. *mjera žitna od 20 oka (po ragana Požunskoga), u Bačkoj. Madž. véka*.

vikač, *vikača, m. der Schreier, clamator*. Rj. *kaji rječ. ridi* *vikalo. isp. drnov*. — *Ovo su nezadoroljni vikači*. Jud. 16. *Koji lutaju duhom orazumiće se, i vikači će primiti nauku*. Is. 29, 24.

vikalo, *m. der Schreihals, clamosus, cf. vikač*. Rj. — *riječi s takim nast. kod bajalo*.

vikanje, *n. Rj. verbal. od* *vikati*. — 1) *radnja kojom tko rječ (das Schreien, clamor. Rj.): Na Emanuelovo treći put vikanje*: «*blacite oružje*» *polože oružje*. Žitije 51. — 2) *radnja kojom tko rječ (zore) koga (das Rufen, vocatio. Rj.): Ne čuo kukavice! (Kad ko postije dugoga vikanja odgovori: čujem... i znači: ne dočekao proljeća!)*. Posl. 212. — 3) *ridi* *karanje*. Rj. — 4) *radnja kojom tko rječ na kogu (das Murren, fremitus. Rj)*.

vikati, *vičem, v. impf. Rj. v. pf. prosti ridi* *viknuti, i od njega slož. v. pf. onđe. v. pf. slož. do-vikati, iz-, na (se), nad-, od-, po-, pro-, s-, za-, v. impf. slož. do-vikati, od-, po-, pod-, pri-*. — 1) *schreien, clamor, ne rječ, govori lakše*. Rj. *vidi* *derati se, drijeti se, grakati 2, upijati, vardati, sijati 2*. — *Grlom rječ*. Rj. 189a. *Viče izu glasa*. Rj. 217b. *Ličiti, 2) vikati kao telah*. Rj. 321a. *Čoek udari ženu, pa joj stane vikati da učiti*. Npr. 144. *Stane i on svojim krupnijem glasom vikati*: «*Kobo, kobilice!*» 177. *Tade njima božu pomoć rječ*. Npj. 4, 45. *Pero grlom i arazom vika*: «*Ko je junak, ako Boga znate!*» 4, 87. *Pa on ruku iz grla bijela*: «*Stan! Lazare, od kurve kopile!*» 4, 318. *Pa ti svijem dobar rječ rječ*. 4, 478. *Žena Hananejka povika k njemu... otpusti je, kako rječ za nama*. Mat. 15, 23. *Isaija rječ za Izraelja*: *ako bude... Rim. 9, 27. Gospod reče Mojsiju: što rječš k meni?* Mojs. II. 14, 15. *Pičite im iza glasa, mašite rukom neka ugju*. Is. 13, 2. *Za to*

vičem o tom: jačina im je da sjede s mirom. Is. 30, 7. Nema nikoga da *viče* za pravdu, niti ima koga da se pre za istinu. 59, 4. *Gorko će tada vikati junak*. Sof. 1, 14. *Su se, pass.*: Kakovijem slovima treba da pišemo. Evo već trideset godina kako se *oko toga viče* i prepire. Rat 3. — **2)** *rufen, voco, cf. vcati: vići ga amo*. Rj. *vidi* klikovati. — Gje si ja? (u C. G. *viče muž ženu, i ona njegu tako*). Rj. 149a. *On ga odmah stane vikati i moliti*, da ga na suho prenese. Npr. 252. *Vići Vlahinju neka mijesi pogaču* . . . Posl. 199. Sve *baljemez baljemeza viče*, a lubarda lubard i doziva. Npj. 4, 251. A drugo je Moskov gjeneralu, *na ime ga Brugodijer viču*. 4, 336. Sokole, put krči, a *svatove vići!* Kov. 73. *Vlahu Lota i govorahu mu*: gdje su ljudi što dogjose sinoć k tebi? Mojs. 1, 19, 5. *Vičem te, Gospode, vas dan*. Ps. 88, 9. *sa se, pass.*: Kako li se po imenu *vičeš?* HNpj. 1, 218. — **3)** (u Dubr.) *vidi karati*: viče me mati. Rj. — **4)** *murren, fremere*: viču na njega. viču na to, viče narod. Rj. *viče tko nu kogi ili na što, kud nezadoroljan budući njim mrmlja*. — Idi ne govnoj tu (otac reče sinu, n. p. kad sin *viče što na očinu uredbu*). Rj. 91b. Izvrsti se na koga, kao napasti, omznuti, početi *vikati na koga*. Rj. 221a. Dogje stareu, i *vičući na njega i srdeci se kaže mu sve kako je prošao s Premudrijem*. Npr. 155. Sva je *rika na (onoga) Marka (Kraljevića)*. Posl. 276. Miloš Obrenović, *na kojega je onda ondje vikalu i ala i vranu*. Sovj. 5. *Za ove i ostale orake poslove najviše je na Mladenu vikao Živković*. 22. Jer je čno Gospod *viku* vašu, *kojom vikaste na nj*. Mojs. II, 16, 8.

1. viknuti, viknēm, v. pf. Rj. v. pf. slož. na-viknuti, po-, pod-, pri-. v. impf. prosti vikati, i kod njega v. pf. slož. do-vikati itd., i v. impf. slož. — **1)** *aufschreien, exclamo*. Rj. *vidi* upiti. — Ciknu, riknu Fatima devojka: »Oj Boga mi, mila moja majko! Npj. 1, 246. Kad bajduku sitna knjiga dogje, namah *viknu u svoju družinu*; skupi mu se trideset mladih druga. 3, 18. U Gjurja se srce razljutilo, zubom škrippnu, *izu glusa viknu*: »Petre babo, otvori mi vrata«. 4, 163. Kad je Jakov *viknuo* da Krstu obale na zemlju, i on ga udario nogom. Sovj. 49. — **2)** *ausrufen, voco, cf. zovnti*. Rj. — *Viknu* Simo *Prekodrincu Radu*: »Zemlji padaj, starac Radivoje. Npj. 4, 283. Brže *viknu svoje vjerne sluge*: »Sluge moje, hitro polihajte. 4, 299. Car usta i kad dogje k jami, *viknu Danila žalosnijem glasom*: »Danilo, slugo Boga živoga. Dan. 6, 20. — **3)** *viknuti na koga, isp. vikati 4.* — *Viknuše* (graknuše) kao na bijelu vranu. Rj. 72b. Pak Vuica *viknu na družinu*: »A na noge, moji sokolovi! Npj. 4, 182. Onda Kulin *viknu na rojnike*, Turci britke sablje povadiše. 4, 195.

2. -viknuti, -viknēm, *glagol orako prost nahodi se samo s promjenom glasa v na b*: biknuti se; bez ove promjene dolazi samo kao složen: v. pf. na-viknuti, db-(v)iknuti, dd-viknuti, pri-(se), s-; v. impf. obicati se (ob-(v)icati se), privikivati. *vidi* -vići.

vikom, instr. od riječi koja nije u običaju vik. *rufen, clamans*: *Vikom* viče Starina Novče. Rj. *isp. kol cik 1*: cikom pocikuje, i t. d. — *Vikom vrisnu* a pomaži d'jete. Rj. 536b. Na gradn devojka *vikom podvikuje*: »A vajl duge noći! Npj. 1, 207. *Vikom viče* Novaković Grujo, *vikom viče* po gori zelenoj. 3, 29.

vila, f. (pl. vile. gen. vilâ) — **1)** *die Vile (eine Art Nymphe)*, vila (*nympha*). Vile žive po velikim planinama i po kamenjačima oko voda. Rj. *vidi* baždarica, baždarkinja, Nadanojla, nagorkinja, oblakinja, planinkinja, prigorka, prigorkinja, Ravijojla, zagorkinja. — *Zaklikta žunja, vila*. Rj. 177a. *Klikće vilu*: kliktanje. Rj. 275a. Ajd' otole *prebijela vilo!* Rj. 177b. Lijepa (kćić) kao *vila od gore, visoka kao jela*. Npr. 130. Govorio je s *vihama*. DPost. 25. *Vila bijela, vila*

erna, sve vilo buđa ter vila. 150. Ogje kažu goru vilovitu, i u gori zagorkinju *vilu*. Npj. 1, 254. Dok *proklikta* sa Javora *vila, viče vilo* u Sjenicu grada a na ime Čavić-Mustaj-bega. 4, 293. *Bijela vilo*, Ivanova Maro! *vid'o sam ti Iva gospodara*. Here. 138. — **2)** na kule na *vile* (n. p. razbi kakav posao), *durch verschiedene treffende Gründe (etwas vereitelt), conturbare*. Kazujući Srpski drugijem riječima kako je ko razbio na kule na *vile*, reklo bi se kako je govorio: Ovo bilo, ono se svilo, i t. d. Rj. *razbiti, t. j. odvratiti koga različnim riječima od onoga što je htio da čini; razbiti kojekakvim izgovorima, odveći što, ili pokvariti riječima, u Njem. tumačenju riječi trellende (valjani) biče svriše*. — **3)** u pjesmama ime konju: Da ko vidi Strahinića bana, pod njim *vilu konju* od megdana. HNpj. 1, 255. Dok ja spadnem niz bijelu kulu, i opremim *deu konju* viteza, mene *Vilu*, tebe Lastavicu. Npj. 3, 249.

vilâet,* m. — **1)** zemlja, *Lamul, terra*: otišao na *vilâet*, cf. postojbina, zavičaj. Rj. — **2)** *Lente, homines*: čujte) *vilâete!* cf. svijet 2. Rj. *vidi* i puk, narod. — U Tršću se bilo skupilo bježani . . . Nedie zagje kroz tu bježun, pak vikne nekoliko puta: »Čujte *vilâete!* bježite s robljem preko Cera«. Danica 3, 199. **vilâetlija**, m. *vidi* zemljak. Rj.

vilâetski, adj. *Landes-, z. B. Geld, Richter, publicus*. Rj. *što pripada vilâetu, vidi* zemaljski 2. — Knez od knežine, koji se zvao i oborknez, *vilâetski knez*, bašknez i veliki knez. Rj. 278b. *Veliki sudija vilâetski* bio je predsjednik velikoga suda. Sovj. 58.

vilân, vilâna, m. (u Dubr.) *vidi* seljak: Bolje zna papa i *vilan* nego papa sam (Posl. 22). Rj. *Tul. villano*. — Kad se *vilan* najje, misli da ne će nikad ogladnjeti. Posl. 120.

vilâiš,* m. *das Elfenbein, elur, cf. fildiš*. Rj. vil-diš. *viljer, pljer, slonov zub; slonova kost*.

vile, vilâ, f. pl. *Heugabel, furea fenaria*. Rj. *vidi* rogulje. — Dračevile, *vile* na kojima se nosi drača. Rj. 138a. Rasove, 2) *vidi vile*, cf. rasobe. Rj. 639b. Kad dogju *vile* k očima. (Kad dogje do nevolje . . . Kad hoće ko koga *vilama* da udari . . . dodaje se i ovo: Ili *vile* puknuti ili oči skočiti). Posl. 116. Ne da se ni *vilama* sedlati. (Kad ko ne da sa sobom o čemu ni progovoriti). 198. Sve su grablje, *nema vila*. (Svak sebi grabi . . .). 281.

Vilëndara, f. *vidi* Vilindar: *Vilëndari* prebijelaj crkvi. Rj.

vileni, adj. *vidi* vilovan: Na gjojatu konju *vilenome*. Rj. *neodregjeno vilen, vidi* i vilenski, vilinji, vilovit, vilovski. *što pripada vilama; i što je kao bijesno, kao da su vile u njemu*. — Evo ti ovoga konja ispod mene, na nj uzjaši te brzo u *vilenu* goru put istoka. Npr. 121. Pa privede *vranca vilenoga*, Ikoniju na vrančića baci. Npj. 2, 601. Al' ti drago pješke na opanke, al' na *trome vilenu labudu*. 5, 101. Davor stara krcmarica Pavo! il' s' *vilena*, il' s' gore bolesna, il' s' u piću vrlo prečerala. HNpj. 3, 561.

vilënica, f. Gjorgji. *vidi* vila. Stulli. — Treba čocka ko bi onu *vilenicu* smotao. J. Bogdanović. *vilena žena*.

vilënik, vilënika, m. (u Boći) čovjek kojega je *vila* bila ustrijelila pa ga ona sama i izvidala i svojijem mu skutom rane zavijala; po tom je on posestrio i ona mu dorevala bilje da ga ne može niko prevariti i da mu žena raga dobre junake i lijepe šćeri. Rj. — Pogleda (čock) kad li določeo *vilënik* i vila, i *vilënik* hoće da mu vila nešto silom kaže . . . Vila negdje poleće, a *vilënik* upazi ovoga čocka i reče mu da ide na ono blago i da ga nosi. Npr. 100.

vilënski, adj. der vile, von vile: *Vilënski* u njoj stanovi, sveg' vile tance izvode. Rj. *što pripada vilama, vidi* vileni i syn. onlje. — *Vilënski* konj, m. (u Baranji) eine Art Schmetterlinge, papilionis

genus, cf. konjic 2. Rj. 62a. *libellula depressa* L. Rj.³ nekakav lepir.

Vilhelmo, m. ime muško, Njem. Wilhelm. — Nekakav Englez, po imenu *Vilhelmo* Li (Lee). Priprava 147.

vilicea, f. die *Kinnlade*, *maxilla*. Rj. vidi čeljust 1, laloka. — *Razglario vilice*. Rj. 630a. *Rušćeni vilice*. Rj. 645b. Povadi mu klijestima zube, izvadi mu jezik na vilice. Npj. 2, 208. Govori kao bez vilicea. Postl. 43. *Razradio vilice* kao bijesan pas. (Kad ko mnogo govori i više). 269. Tako mi ne propao jezik proz vilice! 302. Ovo da pripada sveštenicima . . . da se daje svešteniku pleće i obje vilice i želudac. Mojs. V. 18, 3. Domaćinu, kad vide take goste, *zadrkta donja vilicea*, i odsekoše se obe noge do kolena. Mil. 212.

vilice, f. pl. Della-bella. *forechetta*, *furcula*, *furcilla*. Stulli. govori se u sjev. Hrv. vidi viljuške, i syn. ondje.

viličenje, n. *das Halftern*, *capistratio*. Rj. verb. od viličiti. rudnja kojom tko viliči n. p. konju.

viličiti, čim, v. *impf. halftern*, *capistro*, cf. (v. pf.) zaviličiti. Rj. viličiti konju, metati mu ular (isp. zauhariti). vidi začeviljivati 2.

Vilić, m. nekoliko sela kao knežina oko Otočca. Rj. **Vilićanin**, m. *Einer von Vilić*. Rj. čovjek iz Vilića. Rj.

Viljići, adj. von Vilić. Rj. što pripada Viliću. **vilimān**,³ vilimāna, m. veliki vir, ein *groser Wirtel*, *rortex major*. Rj. vidi filman (od čega je viliman pretvorivši se f u v). iliman, liman.

vilin, adj. *der vila gehörig*, *ως vila*. Rj. što pripada rilu. — *Vilina kosa*, f. *Flachsseide*, *cuscuta europaea* Linn. Rj. 62a (*biljka*, vidi predece). *Vilin lük*, m. *schoepfblüthiger Muskari*, *hyacynthus* (*muscari*) *comosus*. Rj. 62a (*biljka*). *Vilino šito*, n. nekakva trava, koja kad se nosi uza se, ne mogu čovjeku nauditi neprijateljli osobito laganjem i opadanjem, Art Pflanze, herbae genus. Rj. 62a. *earlina acanthifolia* All. cf. pūpa 2. Rj.³ isp. balučka. *Vilovnjača*, velika pečurka, za kakove se govori da rastu na *vilinu kolu*. Rj. 62b. Šator penje Ugrin Janko ukraj Save vode hladne na *vilino igralište*. Rj. 216b. Hajdemo u *vilinu gornu*, tamo ćemo naći jednu moju posestrinu. Npr. 218. Prazna kuća kao *vilinu pećina*. Postl. 259.

Vilina Vodića, f. ima više izvora koji se tako zovu. Rj.

Vilindār, Vilindāra, m. namastir u Svetoj Gori (Chilendar). Rj. vidi Vilendara. vidi i Hilandar, Filindar.

Vilindārae, Vilindārea, m. *Einer von Vilindar*. Rj. čovjek kalugjer iz Vilindara. vidi Hilandarae.

Vilindārskū, adj. von Vilindar. Rj. što pripada Vilindaru. vidi Hilendarski.

vilinji, adj. što pripada vilima, vili. vidi vileni, i syn. ondje. — *Vilnji tray* poče prije neg grad. DPostl. 150. *takra* adj. kod budinji.

Vilip, m. *Philippus*. Rj. ime muška. od Filip s promjenom glasa f na v. vidi i Pilip. dem. Vilipac. hyp. Vićo.

Vilipac, Vilipea, m. dem. od Vilip. Rj. — *takra* dem. kod Jovānac.

1. **vilo**, n. samo u ovoj zagoneci: sprijed šilo, stragu rilo, ozdol hartija, ozgor mantija (*lasta*). Rj.

2. **vilo**, samo u ovoj zagoneci: Motovilo *vilo*, po gori se vilo, kući dolazilo, soli ne lizalo (*čele*). Rj.

Vilōtije, m. *Philotheus*. Rj. ime muško. v mjesto f: Filotije, Filotej (*za obu nast. isp. Dositije*, Dositelj).

Vilōvan, vilōvna, vilōvit, adj. *vilenhuft*, *lymphaticus*(?) cf. vileni, vilovski: Na gjojatu konju *vilovnome*. Rj. vidi i vilenski, vilinji. što pripada vilama; i što je kao bijesan, kao da su vile u njemu. — Ogje kažu gornu *vilovitu* i u gori zagorkinju vilo. Npj. 1,

254. A mlagji mu konja privedoše, *vilovitu konju* okroćio. 5, 323.

vilōvānje, n. verbal. od vilovati. *stunje koje biva*, *kad tko viluje*.

vilōvati, vilujēm, v. *impf. žirjeti kao vilu? biti vilovan*, *bijesan* (2)? isp. vilovnjak. — U dne spat' a u noći *vilovat*? DPostl. 139. *vilovati*. Rad 6, 143.

vilōvit, adj. Rj. vidi kod vilovan. — *magjens*. Gundulić: Šapat žamor umije *vilovitiĵeh* od *besjeda*. Stulli.

vilōvnjača, f. velika pečurka, za kakove se govori da rastu na vilinu kolu, *cine Art Schwamm*, *fungi* genus, cf. rudnjača. — *riječci s takim nast. kod aj-rača*.

vilōvnjāk, vilovnjāka, m. bijesan čovjek kao da su vile u njemu, *übermüthiger Mensch*, *Übermüthler* (*als von vile besessen*), *homo insolens*. Rj. isp. vilovati.

vilōvskū, adj. vidi vilovit. Rj. i syn. ondje.

Vilūs, m. selo u Nikšićima: U *Vilusu* selu male-nome. Rj.

Vilj, vilja, m. vidi filj, slon, elefant. — »Od viljevskih zuba da mi načiniš dvor« . . . »*Viljevi* će onamo doći da piju vodu, pa će se opiti i popadati, a dungejeri onda neka im sve zube izrežu. Npr. 67.

viljev, adj. von *Elephant*, *elephantis*: A u zube dva *viljeva* zuba. Rj. što pripada vilju. vidi filjev, slonov. za nast. isp. alatov. vidi i viljevski.

viljevskū, adj. što pripada viljevima: Od *viljevskih* zuba da mi načiniš dvor. Npr. 67. vidi filjevski. isp. i viljev, filjev. za viljev prema viljevski. isp. lavov i lavovski.

viljuške, viljuškāh, f. pl. die *Essgabel*, *furca*, cf. pirun. Rj. vidi i vilice, boda 2, pantaruo. — *Trokrake* n. p. *viljuške*, vile. Rj. 750b. Dolažae momak sveštenikov s *viljuškama trokrakim u ruci*, i zabadaše u lonac, i što se god nabode na *viljuške*, uzimaše sveštenik. Sam. 1. 2, 13. *riječci s takim nast. kod babuška*

vime, vīmena, n. *das Euter*, *uber*. Rj. n. p. u *krure*. dem. vimešee. — *Zatore*, *vime svinjeće*. Rj. 198a.

vimešee, n. dem. od vime. Rj. — *takra* dem. kod djeteeše.

vinā lōza, f. (st.) vidi vinova: *Vina* loza ozobana. Od rodine *vine lozc*. Rj. — *vinā* (mjesto *vinana*). Osn. 176.

vinārica, f. (u prim.) lagja što se na njoj nosi vino, ein *Weinseiff*, *navis portando vino*. Rj.

vinārina, f. noveli što se daju spahiji mjesto desetka vinogradskega, *Weingeld*, *veetigal rinarium*. Rj. *nopće danak od vina*. — *riječci take kod dimarina*

vince, n. *Weinchen*, *vinulum*(?): *Vince* kiselu, srce veselo. Rj. dem. od vino. — *Nema lica bez crvena vinca*. Postl. 203. *Slutko je vince*, *medno je vince*. Npj. 1, 429. Vidi mu se *vince* kroz gr'oce. 3, 512. Kad im *vince* izigje u lice. 4, 179.

vinen, adj. ne lijevaj u *vinen* sud rakije. J. Bogdanović. u čemu je bilo vino, što *zuudara* nu vino.

vinū, adj. (u vojv.) *fein*, *elegans*, *excellens*. Rj. vidi fini, od kojega je vini pretvorivši se f u v.

vinika, f. *labrusca*. Stulli. govori se u Hrv. *dijelja loza*. vidi vinjaga, i syn. ondje. — za nast. isp. aptika.

Vinišće, n. zidine od stare kule više Spljeta s istočne strane. Rj. -šće *stariji* (čukavski i kujkavski) *nast. mj. -šće*.

Vinko Lōzić, m. *cine komische Personifizirung des Weins* (tva *Weinhold* *Rebmann*), *Bacchus*: Udario ga Vinko Lozić u glavu, t. j. opio se (Postl. 327). Rj. *sale* radi načinjenu riječ kojom se vino uzimu kao lice po imenu Vinko s prezimenom Lozić (prema vinova loza). Vinko je inače hyp. od Vincentius, Vi(n)centije.

vinkot, m. (u Hrv.) *der Weinmost*, *mustum*, cf. māst, šira. Rj. *Tal*. *vin cotto*, *vino rureno*. u Hrv. je vinkot *earenu šira*. vidi varenik, muselez.

Vinkovački, *adj.* von Vinkovei. Rj. što pripada Vinkoveima.

Vinkovci, Vinkovcā, *m. pl.* Städtehen in Syrmien. Rj. varoš u Slavoniji.

Vinkovčanin, *m.* Einer von Vinkovei. Rj. čovjek iz Vinkovaca. — Kao Vinkovčanin ima ake. još Karlovčanin. Vuk doista bilježi: Karlovčanin, no ili to nije pravo, ili ako je, onda će biti i: Vinkovčanin. A. Pavić. Rad 59, 68.

vinu, *n.* — 1) *der Wein, vinum.* Rj. dem. vince. *augm.* vinušina. čvini bermet, bevanda, buza 3, cavarika, crvenika, redvinica, činger, doljevak, kratošija, lozova juha, lozovina, malvasija, mlaćenica, muselez, muškata, pelenaš, pelunija, polovnik 2, prijemet, punje, rujevina, šiler, šiljer, varenik, vinoš, višnjovik. *vinu* je cijelo, crno, crveno, hladno, kaštro, meduo (*isp. vince medno*), morsko, mrko, novo, pitko, rujevno, rujno, slatko, staro, vinovo, vodeno, vodnjikasto, vodnjikavo. — *Vri* kominu, *vinu*. Rj. 75a. Nemojte da vam *vinu izlapi*. Rj. 224b. Po što *vinu vinoro*? Rj. Mantala, jelo od brašnenoga cvijeta i od *slatku vinu* (masta). Rj. 345a. *Nakvasio se vinu*... A kada se *vinu nakitise*. Rj. 391b. *Razbilo se vinu* (u buretu na putu). Rj. 628a. *Razblažiti, razblaživati vinu* vodom. Rj. 628a. *Razroditi n. p. vinu*. Rj. 629b. *Rastvarati... Rastvoriti vinu* vodom. Rj. 642b. *Rezi vinu*, jabukovača. Rj. 647b. *Uzblutiti se*, kaže se za vinu kad se *pokvari*. Rj. 772a. *Uzrištalo vinu*, t. j. usirćilo se. Rj. 772a. Da posadi vinograd i da... *donese s njegu nova vinu*. Npr. 66. *Lozova juha tobolac opuha (vinu)*. Posl. 170. Ovo je *vinu crveno*, *popijmo ga veselo*. Npj. 1, 83. Obluci nas pretekoše, *žito, vinu porosiše*. 1, 113 (*loza, vinograd*). Donesi mi *kondir vinu od tri godine*. 1, 512. *Simeuna vinu prevarilo*... Kad u jutru jutro osvannlo, *Simeuna popustilo vinu*, te on vijegje, što je učinio. 2, 67. *Nu njegu si navalio vinu, od vinu ga ljuto boli glava*. 2, 161. Pa on sjede *piti mrko vinu*, ne pije ga *čim se vinu pije, već leginom* od dvanaest oka. 2, 248. Hladnijem se *vinom iskitise*. 5, 373. Zapovedi, te mi donesu *najlepšega morskog vinu*. Danica 5, 93. *Otvorite vinu*. Straž. 1886, 669. Idu na silovito pice... dok ih *vinu raspali*. Is. 5, 11. — 2) *nekakva igra*: Igra: klis, prsten, krmaca, *vinu*, zec, skakanje, metaljka, obrtaljka, rvanje, nišan. Rj. 216b. — Jedan od igrača metne preda se na zemlju svoju kapu kao da bi što poklopio njome, i to se zove *vinu*. Ostali igrači oblijećući oko njega gledaju da bi ma koji kapu svojom nogom otjerali ispred njega, pa ako je koji otjera, onda pristanu i drugi te je nogama tjeraju preko sve ravni... Živ. 277.

vinober, *m. u* poslovi: Baba starca zvala uz vrhopue, a starac joj se odazvao uz *vinober* (Kad ko ne odgovori odmah na pitanje, nego tek poslije. Posl. 10), *die Weinlese, vindemia, cf.* berba. Rj. *vinober, kad se bere vinograd, isp. tako slož. riječ klasober, vidi i* vinoberje, branje (vinogradsko), jemanje, jematva, trganje. — Nije vazda *vinober*. DPosl. 83.

vinoberje, *n.* vino-berje. *vidi* vinober, i *syn. ondje*. — A kad mi je došlo *ljepo vinoberje*, kaja se gjevojka, vinca da ne pije. Npj. 1, 331.

vinoboj, *vinoboj*, *m.* Alkermes, *phytolacca decandra* Linn. Rj. *biljka, vino-boj, drugoj poli osnova od koje je biti (bijem)*. *isp.* Osn. 23.

vinodjelje, *n.* vino-djelje, *djetljanje, obragjivanje vinograda; Weinbau, vitium cultura*. — Knez Miloš želeći podići *vinodjelje*, odredi jedno brdo... Mil. 158.

vinograd, *m.* Weinberg, *vinca, cf.* trsje. Rj. *vinograd, vidi i* lozje, parlog, rukosad, šad, sturac, trap, *hyp.* vinogradac. — Mnogi Karlovčani imaju gjuturicare, koji im u *vinogradima sjede i vinograde gju turice rade*. Rj. 152a. *Zagrnuti, zgrnuti, n. p. vinograd*. Rj. 170b. *Zakrvati, zakriti n. p. vinograd*.

Rj. 178b. *Zalamuti, zalomiti vinograd*. Rj. 180a. 181b. *Vinograd se zalećuo, vidi uparložiti se*. Rj. 108a. *Zanarljati vinograd*. Rj. 185b. *Izgrnuti, izgrtati vinograd*. Rj. 222a. *Kondir, u rezanju vinograda*. Rj. 288b. *Odgrnuti, odgrtati n. p. vinograd*. Rj. 443a. *Oko i krmelj na lozi, kad se reže vinograd*. Rj. 454a. *Oprašiti n. p. vinograd*. Rj. 464a. *Orezati, orezivati n. p. vinograd*. Rj. 467b. *Osebiti vinograd, koji nije bio zagrnut, okopati prvi put u proljeće*. Rj. 469b. *Potrapići, posaditi vinograd*. Rj. 556b. *Ko se mrza boji, nek ne sađi vinograda*. Posl. 154. *Sunja se kao pas iz grožaju (t. j. iz vinograda, kad ide te jede grožđe)*. 361. *Moji rani vinogradi ni ragjeni, ni gragjeni, bosikom posagjeni, a ružikom zagragnani*. Npj. 1, 7. *Sve poraste smokve i masline i još oni grozni vinogradi*. 2, 105. *Kako ti je porušena crkva, kako su ti parlog vinogradi*. 4. 313. *Jednu (sestru) šalje, da šenicu žanje, drugu šalje, da vinograd trga*. Here. 335. (Žene) rade i s ljudma u polju, n. p. *žanju... beru kukuruze i vinograde i t. d.* Danica 2, 103.

vinogradac, *vinograća, m. hyp.* od vinograd. Rj. **vinogradar**, *vinogradara, m. der Weingärtner, vinitor*. Rj. *koji radi vinograd*. — *Bijaše čovjek domaćin koji posadi vinograd i dade ga vinogradarima, i otide*... Kad dogje dakle gospodar od vinograda šta će učiniti *vinogradarima onijem*. Mat. 21, 33. 40. Inostranci će biti vaši orači i *vinogradari*. Is. 61, 5.

vinogradski (vinogradski), *adj.* zum Weinberg gehörig, *vineae*. Rj. *što pripada vinogradu, vinogradima*. — *Berba, vinogradsko branje*. Rj. 22b. *Vinarina, novci što se daju spahiji mjesto desetku vinogradskoga*. Rj. 62b. *Prašak, 2) vinogradska kopnja* poslije pokopice, *cf.* prašidba. Rj. 565a. *Ne sij u vinogradu svojem drugoga sjemena, da ne bi oskvrnio rod vinogradski*. Mojs. V. 22, 9. *Ne će vidjeti putu vinogradskoga*. Jov. 24, 18. *Da su došli k tebi beraći vinogradski, ne bi li ostavili pabiraka?* Avd. 1, 5.

vinopija, *f.* Weinsaufer, *vinu potor*. Rj. *vino-pija, muško ili žensko koje pije vinu*. *isp.* vodopija.

Vinoš (planina), *m.* (st.): Pa ti ajde na *Vinoš* planinu. Rj. — *imena s takim nast. kod Bjeloh.*

vinoš, *m.* (u Neg.) pošto se vino otoči, uspe se voda na kominu te postoji nekoliko dana, pak se onda otoči i pije u kući gotovo kao i voda. Rj.³ *vidi* bevanda, činger, polovnik 2. — *osn. u* vino. *riječi s takim nast. kod bogatoš.*

vinov, *adj.* n. p. *loza, Wein-, z. B. Rebe, vitis*. Rj. *što pripada vinu (lozi)*. *vidi* vina loza. — *Braće, vinova kominu*. Rj. 41a. *Odrina, 1) vinova loza, koja se pusti te naraste uz kakovo drvo ili onako uza što*. Rj. 447b. *Puce vinoro*. Rj. 623b. *Nagje čedo u gori zelenoj u vinoro lišće zavijeno*. Npj. 2, 155. *Celo u drveta i u panja vinora*. Daničić, ARJ. 928a.

vinovan, *vinovna, adj.* (u Srijemu) n. p. *kljuk, grožđe, weinreich, vinu ferax*. Rj. *u čemu ima mnogo vina*.

vinoves, *m.* *feinere Fesmütze (y. d. fino fes?)*, *mitrac genus*. Rj. *vino-ves. fini fes. hyp.* *vinovesak, finofesak*.

vinovesak, *m. hyp.* od *vinoves*: Na glavi joj vesak *vinovesak*. Rj. *vidi* finofesak.

vinuski, *adj.* n. p. *sud, Wein-(geschirr)*. *vinu*. Rj. *što pripada vinu*. — *Da čudne ti ovo hale vinske!... Teško ti nam je sugje osušio, a podrume vinske opustio!* HNpj. 2, 29. *Neka ne pije octu vinskoga*. Mojs. IV. 6, 3. *Uzeše stare torbe na svoje magarce i stare mjehore vinske, poderane i iskrpljene*. Is. Nav. 9, 4. **vinušina**, *f. augm.* od *vinu*. Rj. — *Nagulio se vodurine, vinušine*. Rj. 381a. *takva augm. kod blatušina*.

vinuti, *vinem, c. pf.* Rj. *v. impf. prosti vijati, vijam (i ser); viti, vijem (i ser)*. — 1) *uceltni, agito (caudon)*: *Dok kućka repom ne vine, ne će pas za njom potreati* (Posl. 61). Rj. — 2) *sa se, refleks.*

vinuti se, *sich schwingen, se vertere*: Pak se *vinu* preko polja kao zvezda preko neba. Rj.

vinjaga, *f.* Rj. *vidi* vinika, grešika 2, loznica. — **1)** *wilder Heinstock, ritis silvestris*. Rj. *divlja loza*. — **2)** *die Frucht davon, uru silvestris*. Rj. *rod njezin*. — *od osn. koju je u vino*. Osn. 366. *riječci s takim nast. kod brljaga*.

vinjičica, *f.* u zagoneci. *cf.* tinjičica. Rj. — Tinjičica *vinjičica*, u njoj poje vitikos (dijete u kolijevci). Rj. 740a (*mj.*) tinjičica *ima* i tanjičica).

viojla, *f.* (u prim.) *vidi* vijola: Pored rasla ruža i *viojla*. Rj. *vidi* i vijojla. *i syn. ondje*.

vioka, *f.* (u Fru'k. G.) ona grančica kojom se voćke kalame. Rj.³ *vidi* vijoka. — *vijati*... vjetar... tako će biti: *vioka* (o će biti postalo od *vt*, a pred njim se *z* promijenilo na *i* po južnom govoru). Vuk u rječniku: *rijoka*. Korijeni 188.

viola, *f.* *vidi* vijola, vijojla, *i kod potonje ostala syn.* — A ružice milijem zaovan', a *viola* milim jetrvama. Rj. 137b. Pokraj pnta ruže i *viola*. Kov. 59.

vipiruzana, u pripjevu: Pošetalo je pet gjevojaka, šiper-peana, šikom-bojana i gjuzelana, mimoprosava, peta gjevojka *vipiruzana*. Rj. *mjesto vipiruzana ima*: *šipiruzana*, *f.* u pripjevu. *vidi* Šiper-Peana. Rj. 26b.

vir, *vira*, *m.* (pl. *vir*ovi). — **1)** *die Tiefe in einem Flusse, der Wirbel, locus fluminis profundior, gurgis*: stala voda u *vir*ore (kad na suši prestane teći, nego samo stoji u *vir*ovima; tako u ravni stanu u *vir*ore i one vode koje u planinama nigda ne presišu). Rj. *u vodi gdje je dublje, dem. virić. zu ake. kaže Daničić, da bi prema pl. vir*ovi imao biti u *gen. sing. vira*. Glas. 8, 12. a *Parić i meće tako uke. t. j. gen. sing. vira*. Rad 59, 9. — Viliman', *veliki vir*. Rj. 62a (*vidi* i iliman, iliman, liman). *Zambječiti kakav vir* ili kraj u jezeru. Rj. 184b. *Vidi se kako voda u viru* izvire iz dubine. Kov. 28. Nekoliko robova, koji su se onde u *viru* podavili i potonuli. Miloš 93. — **2)** *scaturigo, fons*: Kad vidjeh jednu vil stat' *bistra kon vira*. Stulli. *vidi* izvor 1, *i syn. ondje*.

virjenje, *n. das Spähen, speculatio*. Rj. *verbal. od viriti. radnja kojom tko viri n. p. izu vratu*.

virić, *m. dem. od vir*. Rj.

viriti, *virim*, *v. impf. gucken, speculor*: viri kroz prozor, viri iza vrata; viri miš iz rupe. Rj. *v. pf. slož. iz-viriti, nad- (se), pri-, pro-, za-: za-virnuti. v. impf. slož. iz-virivati, nad- (se), pod-, pri-, za-: iz-virkivati, za-*. — *Virke, adv. vireći*. Rj. *Viri* kao miš *iz trica*. Posl. 35. *Viri* kao spuz *iz ljuske*. 35.

viriz, *m.* (u vojv.) *Art Kinderspiels, ludi genus*: Svinjari nzmu zaostren klipić (*viriz*) pa ga šoraju štapom u visinu, a drugi štapovima u visini keče (zgađaju). Rj. *dječina igra. riječ tugja*. Osn. 368.

virizanje, *n. das viriz-Spielen, ludi genus*. Rj. *verb. supst. od virizati se, radnja kojom se djeca virizaju*.

virizati se, *zám se, v. r. impf. igrati se viriza, viriz-spielen, ludere viriz*. Rj.

virke, *adv. vireći*. Rj. — *Nadnesavši se malo nad jezero ugleda krilata konja i na njemu krilata čoecka*... Kad ih car vigje, potaja se i stade *virke* *da gleda* gdje će šta li će ovi čock. Npr. 152.

virovit, *adj. n. p. voda, roll Tiefen (von einem Flusse), per plura locu profundiora decurrens*. Rj. *što ima mnogo virora*. — *tekva adj. kod barovit*.

Virovitica, *f.* mala varošica u Slavoniji. Rj. — *osn. u virovit. isp.* Osn. 328. *vidi* Verovitica.

vis, *m.* (*loc. visn*). — **1)** *die Höhe, altitudo*: dignuti što u *vis*. *cf.* visina. Rj. *vidi* i višina. — *Sa parom i prpeo tako u vis* sukne da onome, ko se blizu desi, ruke ili obraz opari. Rj. 617a *vis*, *cf. vis*. Rj. 765b. U heruvima bjehu *krila raširena u vis*. Mojs. II. 37, 9. Načini zauiju od mjedi, pa je *podigni u vis*. Prip. bibl. 53. — **2)** *die Bergspitze, cacumen montis*: na *visu*. Rj. *vrh od brda, od planine*. — *Kad budeš visu*

na planinu, pregledaćeš s desna na lijevo. Npj. 2, 410. Divlji magarci stojeći *na visovima* vuku u se vjetar. Jer. 11, 6.

Vis, *m.* (*loc. Visu*), *Insel Lissu*. Rj. *ostrvo u Dalmuciji*.

visak, *viska*, *m.* *vidi* viska. Rj.

Visće, *m.* planina blizu Omiša. Rj. *isp. Visné*.

visibaba, *f.* *das Schneeglöckchen, galanthus nivalis Linn.* Rj. *erijet. ridi* debeloglavka. — *visi-baba. rijecci tako slož. kod čistikuća*.

visina, *f.* (*acc. visinu*) *die Höhe, altitudo*. Rj. *vidi* višina, vis 1. — *Čavranje, igra u kojoj jedan bací sraj štap u visinu a drugi ga svojim štapom pogagja*. Rj. 81. Kad dihne iz sebe, onda se grane *uzvijaju u visinu*, a kad povuče paru u se, onda se savijaju k zemlji. Rj. 429a. Pa da te bacim *u nebeske visine*. Npr. 17. *Nojevi polće u visinu*. 159. *Rasti, jelo, nebu u visine*. Npj. I, 442. *Odberte se žezdeset delija, na lepotu da nema lepšega, na visinu da nema višega*. 2, 72. *Dobar doro na kolače skače, u visinu tri koplja junučka*. 2, 384. *Podigne prema njemu jedan prst u visinu*. *Danica* 5, 88. *Od jutra se vijao barjak morskí na polu visine*. *Nov. Srb.* 1817, 763. *S nujveće visine* na desnom bregu... *razgleda*. *Žitije* 23. *Načini sto od drveta sitima, od podrug lakta u visinu*. *Mojs.* II. 37, 10.

1. višiti, *višim*, *v. impf. hängen, pendeo, cf. vsjeti*: Što visi, nek' otpada. (Što se mora činiti, nek se čini, kako je moguće. *Posl.* 353). Rj. — *Meni nije niko kazao, da će dva obešenjaka o njoj (o ličini) risiti*. *Danica* 4, 39. *ostali prinjeri kod vsjeti*.

2. visiti, *višim*, *v. impf. elevare*. *Stulli. što, činiti da bude visoko, kao dizuti u vis; erhöhen, exaltare. isp. uzvišivati. v. pf. slož. iz-visiti, nad-, po-, pre-, uz-; v. impf. slož. nad-visivati i nad-višivati, iz-visivati, po-, uz-višivati i uz-višavati. — su se. pass. ili refleks.*: Nek se Niša pred gospodom stidi, *uck se risi kuća Piletića i bijesna kuća Markovića, koji svoje kazake poštenje, te za vjeru čahu umrijeti*. Npj. 5, 139. *Visiti se, elevari, extolli*. *Stulli*.

višjelica, *f.* u zagoneci: *Visjela je risjelica*, pod njom sjedi kosmatica, Boga moli kosmatica, da joj padne visjelica (*djevonica i mačka*). Rj. *rijecci s takim nast. kod izjelica*.

višjeti, *višim*, *v. impf.* (po jugozap. kraj.) *vidi* 1 vsiti. Rj. *isp. zavisjeti. drukčije se glugol ne nahodi. — Zabrdujca... o njoj vise šipila i brdila*. Rj. 164b. *Baba se podvuče pod krevet... Onda baba polagamo uzme devojčinu platenicu, koju je risila niz krevet, pa je oseče*. Npr. 16. *Vise mu noge u grobu*. *Posl.* 35. *Visi kao kaplja o listu*. 35. *Visi o dluci* (n. p. čij život). 35. *Švaka koza za svoj pikulj risi*. 276. S obje strane *niza nj* (niz prsluk) *vise o srebrnjem sindžiričinu majstorski načinjena srebrna puca*. Kov. 41. *Pojas, o kojemu na srebrnu sindžiriču risi britra s desne strane do sniže koljenu*. 97. *O orimu djetemu zapovijestimu visi sar zakon i proroci*. *Mat.* 22, 40. *Književnik, za kojega još mnogi misle da o njemu visi svu našu književnost*. *Vlazić* 1, 13.

viska, *f.* Rj. *vidi* visok, *zu postanje isp. visnuti, vištati. — 1) *das Wächern, hinnitus, cf. visak; Viska* konja, a *jank junaka*. Rj. *vidi* i *viska*. — **2)** (u C. G.) *vidi* *viska*: *Stade viska mladijeh momaka*. Rj. — *isp. fiska, hiska*.*

visnuti, *visnem*, *v. pf.* (u C. G.) *vidi* *visnuti*: *Ona jasno od radosti visnu*. Rj. *vis(k)nuti. k je otpalo između s i n*. Korijeni 206. *isp. visak, viska, v. impf. vištati*.

visočanstvo, *n. die Hoheit, celsissimus (princeps)*. *zu obličje isp. veličanstvo. — Imao je sreću predstaviti se... nj. visočanstvu nasljednome kcaza. Žitije* 82. *Što mi pišeš o razgovoru s Njgorim Viso-*

čauštvom . . . Njezino Visočanstvo. Pom. 31 (= s knezom Srpskim . . . kneginju Srpska). Pom. 31.

1. Visočica, f. najviši brijeg u Velebitu više Gospića. Rj.

2. Visočica, f. glavica izmegju Martinića i Spuža: Pod zelenu goru Visočicu. Rj.

visočiji, adj. comp. od visok. Obl. 45. običnije viši. — Kad dogje u najvisočiju planinu. Npr. 105. Ali ču da ih (zmajeva) ima u najvisočijim gorama. 263.

visok, visdka (visokī, adv. visdoko, comp. viši) hoch, altus. Rj. comp. i visočiji. primjere za comp. viši i visočiji *vidi* napose. riječ se uzimu u smislu tjelesnom i umnom. — *Visoki Stifan, m.* Tako se u narodu zove sin kneza Lazara . . . Gradi, kneže, biće ti za dušu, i za zdravlje *Visokom Stefanu*. Rj. 63b. 1a vidite *visoke Dečane*. Rj. 117b. Bijaše (kći) *visoka* kao jela, a tanka kao šibika. Npr. 130. Dohvatio bi s neba tarane (*tuko je visok*). Posl. 69. Otegao se do neba. (Kad je ko *visok*). 242. Uteče se Bakal Milosave na jagrzu *kanju visokome*. Npj. 4, 268. Namjesti barjak da se vije nu *visoku mjestu*. Kov. 65. *Visoku fulu* na lijepom društvu i razgovoru. 68. Da si zdravo naš *visoki kume!* 84. Što je *visoko* u Omirorog *Iljudi*, ono ne može biti prosto ni u Srpskom jeziku. Nov. Srb. 1817, 544. Ne mislite o *visokijem stvarima*, nego se držite *niskijeh*. Rim. 12, 16. Bijahu ljudi *visokih misli*. Sud. 5, 15. Bog koji sudi *visokimu*. Jov. 21, 22. Koliko je *nebo visoko od zemlje*. Ps. 103, 11. Podizanje krsta Gospodnjega završice ti ovaj vijenac *visokijeh praznika*. DP. 318. Što je *visoki pokojnik* pazorno pratio njezinu (akademije) radnju. Rad 9, 190. Koji po inostranih krugovih *visoko eijenjenih* radnju s pohvalom spominju. 9, 197. *Visoku vladu* zemaljska. 9, 200. *adv.* Jarko sunce na *visoko* ti si. Rj. 137a. Drži se nu *visoko*. Rj. 139b. *Visoko* polijeće, a' nisko pada. Posl. 35. Nosi li mu konj *visoko* glavu. Npj. 1, 442.

Visokā, f. adj. planina u Dalmaciji više Sinja. Rj.

Visokō, n. adj. ein Städtchen in Bosnien, nomen urbis: Od *Visokog* paša Asan-paša. Rj. mala varošica u Bosni.

visokorōdan, visdkorōdna, adj. visoko-rodan. *prema Njem. hochgeboren.* — Ima brata Gjuku, koji je jemin kod *visokorodnoga Gospodara* Jefrema Obrenovića. Danica 4, 31. *Visokorodnim gospodarima* Jovanu Obrenoviću i Jefremu Obrenoviću. Miloš III. *isp. tako sloč. riječi* blagorodan, prvorodan.

visokorogje, n. kaže se visokorodnu. — Vaše *visokorodije!* . . . pismo Vašega *visokorodija*. Pis. 14. — na kraju -ije staro mjesto *novijega -gje. isp. za obliče* blagorogje, od *Daniću* u ARj. 41a.

visokoslāvan, visdkoslāvna, adj. visoko-slavan. *prema Njem. hochloblich.* — Jedni su dolazili pred onu kuću, gdje se sovjet sastajao, i vikali: »Kamo taj visokosramni (mjesto *visokoslaru*) sovjet?« Sovj. 34.

visokoučen, adj. visoko-učen. *prema Njem. hochgelehrt.* — Vigjeo (sam) gusle u Budimu u kući *visokoučenoga Gospodina* Jovana Berića. Npj. 1, XVIII. *Visokoučeni* Gospodine! Slav. Bibl. 2, 232.

Višnē, m. planina na lijevoj strani Cetine blizu Omiša . . . Izmegju *Višuća* i Borka planina je Dinar. Rj. *isp. Višeć.*

višuljak, višuljka, m. samo u zagoneci. Rj. koju *vidi* kod trčuljak. — riječi s takim nast. kod brežuljak.

viš, m. (u C. G.) eine Art Pflanze, herbae genus. Rj. *lusiugrostis eulanagrostis* Link. Rj. 3 biljka.

višak, viška, m. Rj. osn. u *adv. više.* Osn. 291. — 1) das Mehr, Ueberfluss, plus. Rj. *isp. suvišak, pretek.* — 2) kad ide čovjek na *višak* t. j. u napredak (napreduje n. p. u snazi, u imanju). Rj. 3 *vidi* napredak 2.

višanj, višnja, m. (pl. višnjevi) Art wilde Weichsel, cerassi austerar genus. *Višnjeva* ima u Srijemu gdje

što po megjama oko vinograda. Rj. nekaku *divlju višnju*.

1. višē, adv. — 1) (comp. od visoko), höher, altius. Rj. — Izbrojti ih od dvadeset godina i više. Dnev. II, 25, 5. *isp. suprotno:* Pobiše svu djecu od dvije godine i niže. Mat. 2, 16. — 2) (comp. od mnogo) mehr, plus. Rj. — a) *vidi* većē 2. suprotno manje. — Svi su naši veći namastiri imali od starine (koji manje koji više) sela i zemlje . . . Tronoški prnjavorci niti su šta više plaćali osim careva haraca. Rj. 395b. Odavde nema do njih više od po dana hoda. Npr. 19. Na belome svetu ništa više nisu imali do jednu krušku. 79. Nagju gjevojku više mrtvu nego živu. 132. Ako ti više što ne znaš, to je sve ništa. 160. Više um zamisli nego more ponese. Posl. 36. Ko više ima, više mu se i hoće. 136. Manje, više, svak ima svog vrana. (Svaki čoek — koji manje, koji više — ima svoju nevolju. Vrana mjesto vraga . . .). 175. Kad već dahije svaki dan više i više osile. Danica 3, 151. Kao što se onda po svoj zemlji, gje manje, gje više, dogagjalo. 3, 204. Jer se više od sviju mešao s narodom, koji pesme peva. Npj. 1 4, XXXIX. Zeta je od početka svoga bila više ili manje samostalna. DM. 101. Ne razaznajesh svetoga mira od osvećenoga ulja . . . šta više, ti ga ne razlikuješ ni od prostoga ulja, koje se blagosilja na svenoćnici. DP. 353. — b) u rečenici u kojoj se što poriče više znači kao (ne) već, (niče) mehr, (non) amplius. *vidi* već 5. — Ali se više ne vraćaj ako ti je život mio. Npr. 22. Da li ti nijesam rekao da više nijesi moja žena. 108. Ni reći više! 211. Car već na me više vojtiti' ne će. Npj. 4, 296. Hristos usta iz mrtvijeh, već više ne umire. Rim. 6, 9. Više ne pij vode, nego pij po malo vina. Tim. 1, 5, 23. Odsele se više ne ćeš zvati Jakov, nego Izrailj. Prip. bibl. 25. — c) *vidi* već 4, još uveh, udhue. — Šta nam trebaju više svjedoci? Mat. 26, 65.

2. više, pruep. gen. ober, supra. Rj. složeno *po-više, koje vidi.* — S ovim prijedlogom riječ u drugom padežu pokazuje, da se mjesto na kome što biva, nalazi dalje od gornjega kraja onom, što ona sama znači: Visoka, planina u Dalmaciji više Sinja. Rj. 63b. Buzdovan zauji više kuće. Npr. 29. Ko više sebe pljuje, na obraz mu pada (n. p. kad čovjek sramoti koga). Posl. 136. Više glave koplje udarj. Npj. 2, 327. Više vojske oblak se navučē. 5, 344. U desnom podunavlju od više Osijeka do Sentandrije. Kov. 1. Sav ovaj komad zemlje graniči . . . od sjeveroistoka opet s Hercegovinom (do više Risnu), od pravoga istoka s Crnom Gorom (od više Risna do Čmilove ulice). 32. Uzvisiće te Gospod Bog tvoj više svih naroda. Mojs. V, 28, 1. Namjesti mu prijesto više prijestolu drugih careva. Car. II, 25, 28. Srce je prijevarno više srege. Jer. 17, 9. Otvoriše se više njegu nebesa. Prip. bibl. 115. — *isp. Sint.* 142.

Višegrad, m. Ort an der Drina, südlich von Zvornik, berühmt (im Sprüchworte) durch seine Brücke: Ostade kao čuprija na Višegradu (Višegrad je mala varošica u Srbiji kraj Drine, niže utoka Lima u Drinu, i tu je slavna čuprija na Drini . . . Posl. 241). Rj.

višek, m. vidi fišek. Rj. promijenivši se glas f nu v. — U Nedića nestade džebane, a ne mogu na noge ustati, da potraže po društvu višek. Npj. 4, 173. U ruci mu vezena šišana a za pasom bijeli višeci. 4, 413.

višek-čese, f. pl. vidi fišek-čese. Rj.

višeklije, f. pl. čese, vidi fišeklije. Rj.

višekluk, m. vidi fišekluk. Rj.

1. višēnje, n. das Hangen, suspensio. Rj. *verbal.* od 1 višiti, visjeti. stanje koje biva, kad što viši.

2. višēnje, n. verb. od višiti. radnju kojom tko viši što.

viši, *adj. comp. od visok*. — **1)** *vidi visočiji*. — Tako ne rastao *viši!* Posl. 308. Odber'te se šezdeset delija, na *visinu* du nema *višega*. Npj. 2, 72. Kako možemo sanjati, da smo *najviša* namjeru stvorenju svijeta. Priprava 96. Ali je *značenje* svetoga mira sa svijem drugo, *mnogo više*. DP. 353. Sila *najvišega* osjeniče te. Prip. bibl. 108 (za ovaj primjer *isp. višnji*). — **2)** u C. G. i onano *viši znači što i veći, kao da je comp. od velik*. — Doklen sve podijele od *najvišega grada* do najmanje kućerine. Npr. 254. Mrtva se glava po sokaku valja, još se *višem judu* nada. (Iza najvećega zla može biti gore. U Risnu). Posl. 183. Mijenjaju Turke za veprove, to za *višu bruku i sramotu*. Npj. 5, 71. Vojsku diži sobom iz Žabljaka, ostav'te ga bez *boja višega*. 5, 225. Danas *višeg dušmanina* nemam od Danila Petrovića knjaza. 5, 309. Tu se čini strašna *baturija*, što do danas *viša* bila nije. 5, 334. *Viši dio* srebra bijeloga, nego lješe od ljnta čelika. 5, 375.

višina, *f. die Höhe, altitudo, cf. visina*. Rj. *vidi i vis 1*.

višnja, *f. die Weichselkirsche, cerasum apronianum Linn.* Rj. *drvo i rod od njega. dem. višnjica. isp. višanj*. — Oj *višnjo*, *višnjice!* digni gore grane. Npj. 1, 111. Kad svati za nju igjabu, *zelene višnje* trgahu . . . *zelene višnje sadili* . . . *zorene višnje* trgali, *zorene i prezorene*. 1, 304.

Višnja, *f. ime žensko*. Rj. — Miloš Obrenović . . . Mati njegova *Višnja*. Miloš 43. *imena ženska uzetu od bilja*: Borika, Bosiljka, Cvijeta, Drenka, Dunja, Grozdana, Jagoda, Jaglika, Kalina, Konoplja, Koviljka, Kupina, Liljana, Ljiljana, Malina, Neranča, Nerandža, Perunika, Rakita, Smiljana, Smoljana, Trenda, Trnjina, Zrna.

višnjak, *višnjakica. m. (u Srijemu) grah rišnjica (2)*, koji se ovamo zove i *šećerac*. Rj.³ *vidi merdžanae*.

višnjèvi, *adj. indecl. vidi višnjikast*. Rj.

višnji, *šnje, adj. höchster, summus: Višnji Bože* na svemu ti fala. *Višnjim Bogom* i svetim Jovanom. Njima Vučko *višnja Boga* nazva. Rj. (*višnja krvarno mj. višnjeg*). *vidi samovišnji, svevišnji, najviši (u primjeru: Sila najvišega osjeniče te. Prip. bibl. 108)*. — Jao meni do Boga *višnjega*. Npj. 2, 74. *Višnji! Višnji!* razberi me, snim li sanak, ili vidim? Živ. 34. Bogorodice! ti se, gospogjo, pokaza da si *prjesto višnjega*. DP. 329.

višnjica, *f. — 1)* *dem. od višnja*. Rj. *od toga dem. opet dem. višnjčica*. — Oj *višnjo, višnjice!* digni gore grane. Npj. 1, 111. — **2)** *èinc Art Fisolten, phaseoli genus*. Rj. *nekaki grah. vidi višnjak, merdžanae, šećerac*.

Višnjica, *f. selo niže Biograda*. Rj.

višnjčica, *f. dem. od višnjica: Višnjčica* rod rodila. Rj.

višnjikast, *adj. weichselfarb, colorem habens cerasi aproniani*. Rj. *što je višnjore boje. vidi višnjèvi*. — *adj. s takim nast. kod ervenkast*.

višnjov, *adj. der Weichselkirsche gehörig, cerasi aproniani*. Rj. *što pripada višnji*. — *zu nast. isp. aptov*.

višnjovae, *višnjovca, m. ein Stab von Weichselholz, baculus e ligno aproniano*. Rj. *stap višnjov*.

višnjovača, *f. Weichselstock, fustis e ligno aproniano*. Rj. *batina višnjova*. — *riječci s takim nast. kod ajgirača*.

višnjovik, *m. der Weichselwein, vinum e ceraso aproniano*. Rj. *vino višnjovo*. — *zu nast. isp. toplik*.

višnjovina, *f. das Weichselholz, lignum cerasi aproniani*. Rj. *drvo višnjoro*.

višt, *m. (u Srijemu) èine Art Säure, acidum quoddam: Kiselo kao višt* (Posl. 135). Rj. — *višt* (neka kiselina; št od sk); *uzvištati*. Korijeni 210.

vištânje, *n. vidi vrištanje*. Rj.

vištati, *vištum, v. impf. vidi vrištati*: Rj. *št od sk*.

isp. visak, viska. v. pf. prosti visnuti (vis(k)nuti. k je otpalo izmeguju s i n). *isp. Korijeni 206*. — Stoji eika gojena Labuda . . . *višti* Labud viš' luda Jovana . . . »Eno Labud ludoga Jovana, gje mu pusti u planinu *višti*; hajde braćo, da vidimo ongje». Kad dogjoše na jamu studenu, *višti* Labud, kopitima kaže. Npj. 2, 34.

1. viš, *adj. vidi vitak: Vita jelo* digni gore grane. Rj. *dem. vickast*. — *Koplje je vito* uzdan drug. DPosl. 49. Te pogubi lepu Janju . . . *Viti pleći* zemlju meri, je li dugačka; oćicama zvezde broji, je li ib mnogo. Npj. 1, 613 (*višim plećima [Janju lžeći mrtva na zemlji]* zemlju mjeri . . .).

2. vit, vič! vita, vita! *interj. Laut, um die Taube zu locken, sonus allicendi columbas*. Rj. *uzvik kojim se rube golubovi*.

vitak, *vitka, adj. biegsam, flexibilis*. Rj. *što se lako rije, savija. comp. vitkiji*. Rj.³ XLVI. *vidi 1 vit. dem. vickast. isp. gibak, prūtak, židak 2*. — »Poslji mi siva sokola . . . »*Vitko je krilo* slomio; ne mogu ti ga poslati«. Npj. 1, 213. Kakav je bio čukundjed Adam, i čukunbaba Jeva? Jesu bili crni ili bijeli? *vitki* ili zdepasti? Priprava 34 (*ordje vitak znači tanak [u pojasu], tankovit, tankovijast*).

vitalea, *vitaoica, m. (u Dubr.) obje džigerice i crijeva i mahramica, das Eingeweide, viscera*. Rj. *isp. utroba*. — *osn. u vitao*. Osn. 336.

vitao, *vitla, m. Rj. dem. vitlić*. — **1)** *der Garnhüspel, rhombus*. Rj. *vidi navitnjak, vitnjak, snovatnik, snovaljka. sprava za snovanje prege*. — **2)** *der Huspel, rhombus*. Rj. *vidi motovilo 1, račak. sprava za motanje*. — Konjice, 4) kočić na kome *vitao* stoji. Rj. 289b. — **3)** *vodeniica n. p. od tri vitla, t. j. kola, koje svako obrće po jedan kamen (za to bi se mjesto tri vitla reklo i vodeniica od tri kamena), das Mühlrad, rotu molaris*. Rj. — Ima pod Vidojevicom mali izvorčić . . . bio tako veliki, da su vodeniice *po deset vitlora* na njemu mljele. Rj. 60a. — *vitao (BITAL, kor. od koga je viti)*. *isp. Osn. 247*. — **4)** *vidi nasad 2*. Rj. *vidi i vrašaj*.

vitèski, *adj. Helden-, heroicus: vitešku* nevolja (u C. G.), t. j. velika (u kojoj čovjek valja da se bije kao *vitez*). Rj. *što pripadu konjnu ili vitezu kojemu god*. — Eto našeg slavnoga gospodara . . . vodi, braćo, *dva topa viteška*, šnjima ćemo zadobiti Turke. Npj. 4, 346 (*isp. Oteo im dva topa viteza*). Npj. 4, 348). Car opremi vojske sto hiljada . . . na *vitešku lomnu Goru Crnu*. 5, 43. *adv. Išćeraše* Crnogorske Turke, i *viteški* krvaviše ruke. Npj. 5, 84.

vitèstvo, *n. èast i službu vitešku, stanje ili djelo viteško; Ritterlichkeit*. — I sve ono što se izreć može za pohvalu *pravome vitèstvu*, sve vi ovo danas nadvisite. Šćep. mal. 83.

vitèz, *m. (pl. vitezovi) — 1)* *der Held, vir fortis, heros: Jesu P' zdravo Srpski vitezovi*. u pjesmama govori se i *konju*: Na livadi *tri konja viteza*. Na *vitezu konju* šarenome. Rj. *junak*. — Ko je *vitez!* (Reče se u Crnoj Gori i u Hercegovini, kad se zove u pomoć protiv neprijatelja). Posl. 140. Hodi Savo, moj *hrabri viteže!* Npj. 5, 98. *konjnu: Kamo konji moji vitezovi?* Npj. 3, 565. *govori se i topu: Oteo im dva topa viteza*. Npj. 4, 348 — **2)** *der Ritter, eques. vidi kavalijer*. — Filip Mežijer bio *vitez* francuski. Glas. 21, 277.

Vitèz, *m. — 1)* planina u Bosni blizu Sarajeva. Rj. — **2)** selo u Bosni blizu Travnika. Rj.

vitezića, *f. herois, mulier strenua. Stulli viteška žena. prema čovjeku vitezu*.

viti, *vijem (vijēm), (partic. pass. vit i vijen) v. impf. Rj. vidi 1 vijati (vijām) 2 (i se), i v. impf. slož. ondje. v. pf. prosti vinuti. v. pf. slož. dō-viti (se), iz-viti, na-, nad-, oba-, ob-, od-, po-, pod-, pada-, pre-, pri-, raz-, raza-, su-, s-, u-, uz-, za; iz-povijati se. — 1 a) n. p. vijenac, tica rije gnijezdo, vintlen, rico*. Rj. — *Vije kolom*, kako vijor gorom. Rj. 61b. Za pojasom

dvije puške male, ni su vite ni čekićem bite, no u zlatni kalup slijevane. Rj. 692a. Koja kita prvjenčeva, ta je kita svilom vita. Npj. 1, 19. Dvije sestre brata ne imale, pa ga viju od bijele svile. 1, 218. Dve jetrve kolač viju . . . dve zaove venae viju. 1, 414. Došavši pred kuću poigraju po dva i dva, a barjaktar s barjaktom vijuća s njime na sve strane. Kov. 47 (s? njime. isp. vije kolom). Zdrav si o barjaktarn! barjak ti treptio, junački ga vio kako bih sam htio i želio! 73. Brati ivanjsko* evijeće i viti vijenee od njega. Nov. Srb. 1817, 478. sa se, pass.: Klještice, klješta što se žica vije. Rj. 277a. — b) sa se, refleks. viti se, sich winden, ambio: Pa se vije ruža oko bora, kao svila oko kite smilja. Rj. vidi 1. vijati se, vijam se 2. — Vije se kao guja u procijepu. (Kad koga što boli, a se previja i premeće). Posl. 34. Ne grizeš ti meni uši, veće onaj što se vije iznad mene. 197. Oblak se vije po vedrom nebu. Npj. 1, 16. Vije li se crven barjak nad milim kumom? 1, 43. Pak se zmiye po kamenju viju. 1, 125. Visoko se soko vije. 1, 341. Gje se munje viju po oblaku. 1, 432. Polećela dva vrana gavrana . . . ni na čiju kulu ne padoše, no se viju od kule do kule, tražeć' kulu Čaja-paše. 4, 341. Tako se i nama ljupko vije duhovna staza. DP. 269. u ovom značenju bez refleks. se, kao nepreluzno: Jedri li mi drago moje, vije li mu bandijera. Rj. 14b. Vije li mu barjak na dvorove? Kov. 60. — 2) vidi 2 vijati, vijem 3, i syn. ondje. — viti (ВІТІУ) (Jednostavnoga, bez prijedloga, nema u Vukovu rječniku), zavitati; v'ijati, zavitajati; vijaknuti. Korijeni 30. Rikaće svi kao lavovi i viti kao lavici. Jer. 51, 38.

viticea, f. — 1) ponajviše se govori pl. vitice, die Haarlocke, cirrus. Rj. zakovrieni vlasi, vidi i bikulje, ćaporak, kovrčica, krkmeta, pipak, uvojak; solufe, zulovi. — Skočić snaša bunovna, svekru bradu očepna i svekrvi vitice. Npj. 1, 521. Oči su ti kao u golubice izmeaju viticea trojih. Pjes. nad pjes 4, 1. — 2) (oko Sinja) prsten bez kamena i bez glave, koji se zove i včra, ein glatter Fingerring, annulus, cf. burna 1. Rj. — viticea, od osn. koja je part. praet. pass. od glagola viti, vjem 1. isp. Osn. 334.

vitikōs, m. u zagoneci. cf. tinjičica. Rj. vidi vinjičica, i zagonetku ondje.

vitilj, vitilja, m. Rj. vidi fitilj. — 1) die Lunte, funiculus incendiarius. Rj. vidi brandla, mića, uzvici koje se napali pu se njome pale topovi. — 2) der Docht, ellychnium, cf. svještilo. Rj. i syn. ondje. — 3) što se u ranu meće (savije se od svileca, pak se namaže melemom). Rj.

vitiljača, f. U Hrvatskoj na Turskoj granici na velikoj moci vidi se kao košnica, iznutra od stvari koje mogu gorjeti, pa kad bi udarili Turci, ono se zapali, da ljudi iz daleka mogu vidjeti i da trće u pomoć, Lärmstunze, cf. smoljenica. Rj. vidi fitiljača. ono što je na velikoj moci kao košnica, zore se panos.

vitka, f. na lijevci ono gvozdje što se nabije na rukavac. Rj.

Vitko, m. ime muško. Rj. — Vitko (Vid). Rad 26, 55. može biti hyp. i od Vitomir. takra hyp. kod Boško.

vitkōst, vitkosti, f. die Biegsamkeit, flexibilitas. Rj. osobina onoga što je vitko.

vitkozub, adj. lijepo si mi i čvrsto brdo napravio, ali je vitkozubo. J. Bogdanović. vitko-zub (vitkih zubca?). — tako slož. adj. kod krezub.

vitlānje, n. Rj. verb. od vitlati (i se). — 1. 1) radnju kojom tko vitla, māsč (das Schwingen, vibratio. Rj.). — 2) radnja kojom tko vitla n. p. goreda (das heftige Treiben, actio vehement. Rj.). — II. radnja kojom se tko vitla (das Herumlaufen, discursus. Rj.).

vitlati, vitlām, v. impf. Rj. v. pf. slož. do-vitlati, od-, sa-, za-, ñ-vitliti, za-vitliti. — I. 1) schwingen, vibro. Rj. isp. 1 vijati 2, koletati, máhati. — 2) n. p. goveda, heftig jugen, vehementer agito. Rj. ljerati

žestoko. isp. 1 vijati 1. — II. sa se, refleks. vitlati se, herumlaufen, discurrere. Rj. trkati kajekud.

vitlić, m. — 1) dem. od vitao. Rj. — 2) n. p. klobodana, ili zlata, der Strähn, cf. svrtak. Rj. vidi i svrčak. — 3) (u Ljeskopolju kod Podgorice) vidi stalac. Rj. i syn. ondje. sprava kojom se dijete uči stajati i hoditi.

vitlija, m. vidi letipas. Rj. koji se vitla. vidi i vitlov, vjetrenjak, vjetrogonja, goloigra, blapimaha. letija, proljet. — riječi s takim nast. kod letija.

vitlōv, vitlōva, m. vidi letipas. Rj. vidi i vitlija. i syn. ondje. — riječi s takim nast. kod čalov.

vitujāk, m. (u Boci) vidi vitao 1. Rj. i syn. ondje.

Vitomir, m. ime muško. Rj. Vito-mir. tako slož. imena kod Dragomir. isp. Vitor 1. može biti i od oroga imena hyp. Vitko.

vitōperēnje, n. verb. od vitoperiti se. stanje koje biva, kad se vitoperi n. p. daska.

vitōperiti se, rim se, v. r. impf. sich werfen, pandare. Rj. vito-periti se, za prvu polu isp. vito (rebro), za drugu pero. Korijeni 208, 284. vitoperi se n. p. dasku, kad postaje liopera, lihopera, izvrgnuta, nerarna. vidi izmetati se 1. v. pf. slož. iz-vitoperiti se (vidi ishititi se, izmetnuti se, izvrći se).

Vitor, m. — 1) ime muško. Rj. isp. Vitomir. za nast. isp. Midžor (muški nadimak). — 2) u pjesmi nekaka planina: Ja se care poturčiti ne ću, dok dovede vodu iz Vitora. Rj. za nast. isp. imena planinama: Durmitor, Jnhor, Kunor.

vitōr, adj. (u gornj. prim.) u ovoj zagoneci: Vitora krava iz visoka pala, sva se krava rasprša, a tele se uzdrža. Rj. odgonetljaj: orah.

vitō rebro, n. falsche Rippe. Rj. po pet donjih rebra sa svake strane zoru se vitu rebra. — Namera je namerila bila na jnnaka Orlovića Pavla . . . vita su mu rebra izlomljena, vide mu se džigerice bele. Npj. 2, 315. Pa ga malo mačem zahvatio, dva mu vita rebra presjekao, vide mu se džigerice crne, vide mu se i erne i b'jele. 3, 31. vito rebro, vitoperiti se. Korijeni 208.

vitōrog, adj. mit gewundenen Hörnern, cornibus tortis: Mlade voke vitoroge. Rj. vito-rog n. p. vo, rogova koji se viju. — Za vitorogijeh rolora i dugorepijeh krava (kad se nazdravlja). Rj. 143b. Zapeh str'jelu za zlačenu tetivu, da ustr'jelim vitoroga lje-ljena. Herc. 284.

viva erljena, f. (u Dubr.) vidi iva. Rj. nekaka vrba. — (v)iva, u narječju Dubrovačkom sprijedu pridjevno v. — Zlamenitiji je neg vivu trikrat sa-gjena. DPostl. 157.

vivak, vivka, m. der Kibitz, gavić. Rj. ptica, po glasu vi! tako nazvana.

vivānje, n. das Putzen (der Vögel), lectio pediculatorum. Rj. verbal. od vivati se. radnja kojom se čovjek ili ptica vira.

vivati se, vivām se, v. r. impf. Rj. kao trijebiti se n. p. od ušiju. — 1) golub se vira, sich putzen (von den Vögeln), purgare se. Rj. viraju se ptice; golub se spominje samo primjera radi. — 2) čovjek se vira, kad često zabada prste u glavu, ili kad ramenima kosi kao da je ušljiv, auch vom Menschen, wenn er häufig mit den Fingern in die Haare fährt. Rj.

vizir, vizira, m. (u vojv.) Visirstab, Eichstab, mensura vinaria publice probata. Rj. štup od oblasti odobren, kojim se podmjerava burad. — tugja riječ. Osn. 113. biće postala od Lat. visere (gledati, ogledati).

vizirdžija, m. der Eicher, mensurae vinariae examinador. Rj. koji podmjerava burad. isp. baždar. — vizir-dži(ja), s Turskim nast.

vizirina, f. die Eichgebühr, quod solvitur pro mensurarum examinatione. Rj. novci što se daju za podmjeravanje buradi. isp. baždarina 2. riječi s takim nast. kod dimarina.

vižao, vižla, *m.* *vidi* vižle. Rj. — Povelj su hrte i *vižlore* HNpj. 3, 443.

vižlode, *f. coll.* od vižle. Rj.

vižlast, *adj.* *n. p.* djevojka, *die viel umhergafft, puella impudentior.* Rj. *koji vižli kojekul.*

vižle, vižleta, *n. der Wachtelhund, canis aricularius* Linn. Rj. *vidi* vižao, fižlin, prepeličar (*pas*). *coll.* vižlad.

vižlica, *f.* — **1)** žensko vižle, *Weibchen von Wachtelhund, canis aricularia.* Rj. — **2)** vižlasta djevojka, *die viel herumgafft, puella impudentior.* Rj. *vidi* vižlja, vijoglava.

vižlin, vižlina, *m.* Turski novac od 60 para. Rj. *vidi* pulja. — U komori tri sanduka blaga, sve su sami groši i *vižlini.* Npj. 3, 437. — *vižlin* (osn. u *vižao*). Osn. 151.

vižliti, vižlim, *v. impf.* *umhergaffen, oculos circumferre*: šta *vižliš* kojekuda, a ne gledaš ovamo, *cf.* vižlast. Rj. *gledati naokolo kojekuda.*

vižlja, *f.* *vižlastu ženu. vidi* vižlica, vijoglava. — Koja bezumna *vižlja* mogla bi imati najbogatiju i najskuplju haljinu ... ona bi ostala svagda *vižlja.* Priprava 41.

vižljnje, *n.* *Umhergaffen, ṽo circumferre oculos.* Rj. *verbal.* od vižliti, *radnja* kojom tko *vižli.*

vječan, vječna, (vjēčni, *adv.* vječno), *adj.* *ewig, aeternus, cf.* vječit. Rj. *vidi* i vjekovit 2. — *Vječna mlika*, *f.* *die Hölle, infernus christianorum.* Rj. 66b. *vidi* pakao 1. Kumovska slama... onako Bog ostavio na nebu za *vječni spomen.* Rj. 314b. *Bože vječni i presveti oče!* Npj. 2, 82. Jednu babo sagrađio erkvu... krasnu slavnu sebe zadužbinu, *vječnu kuću* na onome svjetu. 2, 101. Bog da mu dušu prosti! *večna mu pamet!* Miloš 159. Pljevu će sažeći *ognjem vječnijem.* Mat. 3, 12. *Vječan zakon* neka vam bude od koljena do koljena. Mojs. III. 3, 17. Da bi (duša) gledala Boga... da i ja vidim u umu tebe, *vidjelo prerječno!* DP. 98. Djevojka danas *vječnoga* ragja... dijete malo, *Bog prerječni.* 302.

vječit, *adj.* *ewig, aeternus, cf.* vječan. Rj. *vidi* i vjekovit 2. — Gdje su same baretine ili *vječiti snijeg i led*, ondje ti nigdje ništa ne može rasti. Priprava 5, *adv.* Nego se to ober-kneštvo potvrđuje *većito* na potomke njegove. Žitije 3.

vječnost, vječnosti, *f.* *osobina onogu što je vječno: die Ewigkeit, aeternitas.* — Tvoje je, Gospode, veličanstvo i sila i slava i vječnost i čast. Dnev. 1, 29, 11. Ovako govori visoki i uzvišeni, koji žiri u *vječnosti.* Is. 57, 15. Kad se čovjek sprema da ostavi zemlju, i *strašna vječnost* preda nj dogje... DP. 175.

vjedárce, *n.* malo vjedro, *purra hydra.* Stulli. — Ona pošla za goru na vodu i uzela *vjedarce* na glavu. HNpj. 2, 58. *takva dem. kod* barioce.

vjedogonja, *m.* (u Boci) *vidi* jedogonja: Leti kao *vjedogonja* (Posl. 168). Jak kao *vjedogonja* (Posl. 108). Rj. Čovjek iz kojega u snu izigje duh (od prilike kao iz vještica). Ovakí duhovi po planini izvaljuju drveta te se njima liju izmjeđu sebe... Kad umre čovjek za kojega se drži da je *jedogonja*, udare mu glogovo trnje pod nokte i nožem crmijeh kora ispresijecaju žile ispod koljena, da ne bi mogao izlaziti iz groba (kao *vampir*). Rj. 251b. *vidi* i tenac, tenjac; zduha 1, zduhač. *isp.* vukodlak. Vjedogonja i *odbačirši v:* jedogonja. Prva je pola (*vjedogonja*) osnova od koje je ruska вѣдьма (vještica) u značenju koje je u *vještica.* Korijeni 209. Za drugu polu misli Miklošić da je od *goniti*, tako da bi riječ upravo značila: *koji goni vještica*; ali — *gonju* može biti da su dva nastavka — *kaže* Daničić. Osn. 60. — Koje se dijete rodi u košuljici, za ono se misli da je vidovito. *cf.* *vjedogonja.* Rj. 296b. Kad li ovo rodi sina u kravoj košuljici. Kad prorocića *vidi*, sjeti se da je *vjedogonja*, pa sutuke radi iznese dijete na dvor od kuće

i zavika iza svega glasa: »Čuj puče i narode! rodi vučica vuka.« Npr. 213.

vjedōvit, *adj.* *vidi* vidovit 1. — Zduhač, 1) *vjedovit* čovjek. Rj. 207b. *od osn. od koje je prva pola u vjedogonja, starosl. вѣдѣтѣ f. znanje. isp.* Vidovito dijete... takovi poslije čovjek, ili žena, ide sa vilama, i *znu* više nego drugi ljudi. Rj. 60a.

vjedro, *n.* (u Perastu) *vidi* vedro: Sretoli gjevojk u *vjedrom* na vodu. Rj. *vidi* i vjedro, vidra 2. *dem.* vjedarce.

vjedžbanje, *n. verb.* od vjedžbati. *radnja* kojom tko *vjedžba* koga. *vidi* vježbanje.

vjedžbati, vjedžbām, *v. impf.* vješt-bati, *promije-niši se št pred b nu ž:* vježbati (*koje vidi*), i *došarši d pred ž:* vjedžbati (*isp. dž*). *v. pf. slož. iz-* vje(d)žbati, *s-vjedžbati, u- v. impf. slož. izvje(d)žba-vati.* — Birati, kao učiti, obučavati, *vjedžbati*; pouz-dano samo konja (birati). Daničić, ARj. 322a.

vjēgja, *f.* (u C. G.) *vidi* obrva. Rj. *vidi* i vljēgja. — Značenje koje je u *vidjeti: vjēgja.* Korijeni 209.

vjekōvanje, *n.* *das Durchleben seiner Zeit, ritu.* Rj. *verbal.* od vjekovati, *koje vidi.*

vjekovati, vjekujēm, *v. impf. sein Leben durch-* leben, *ritum vivo:* Da zajedno vijek *vjekujemo.* Rj. *vijek provoditi, živjeti. v. pf. slož. iz-vjekovati,* *projekovati.* — Božja pomoć, moja kuća vječna! u tebe ću *vijek vjekovati.* Npj. 2, 394. *Koji vijek svoj vjekova-* vuše u postu. DP. 73.

vjekōvit, *adj.* Rj. *takva adj. kod* barovit. — **1)** *duer-* haft, *diuturnus, cf.* viječan. Rj. i *syn. kod* viječan. — **2)** *aeternus, perpetuus.* Stulli. *vidi* vječan, vječit. — I ostavi *spomen vjekoviti.* Npj. 4, 164 (*isp. kod* vječan: za *vječni spomen.* Rj. 314b).

vjenčāni, *adj.* *n. p.* prsten, košulja, kum, *Trau-* (Ring), *copulatorius.* Rj. *što pripada vjenčanju.* — *Prsten vjenčani* još mu na ruci stajao. Npr. 252. Kum svog kuma na sudove čera... i oglobi *kuma vjenčanoga, vjenčanoga* ili krštenoga. Npj. 2, 2. Nek ti dogje nu *kumstro vjenčano.* 2, 333. Nju (nevjestu) obuku u najljepše *haljine* kao što su i *vjenčane.* Kov. 96.

vjenčānica, *f.* — **1)** novci što se daju popu (a pop vladici) za vjenčanje, *die Traugebühr, pecunie debite pro copulatione.* Rj. — Vladika da uzima od 1-ve *renčānice* 2 groša, od 2-ge *renčānice*... Miloš 191. — **2)** vjenčana košulja, *Trauhemd, tunica copul-* toria: Na to steri moju *vjenčānicu*, koju no su tri vezilje vezle. — **3)** *die Dachlatte, osser, cf.* žioka. Rj. *vidi* i letva, pajanta, pajanta, panta, paznčica.

vjenčānje, *n.* Rj. *verbal.* od vjenčati (i se). — **1)** *die Trauung, copulatio conjugialis.* Na vjenčanju se mnogo koješta vraća... Rj. *djelo* kojim tko *vjenča koga, ili kojim se koji vjenča s kojom. vidi* ničē*. — Da te pitam je li ti potreba od kakvihel haljina za *vjenčanje.* Npr. 101. Već svi gotovi da idu na *renčānje*, a nje još nema. 223. Kršćenje i *vjenčanje srr-* šuju popovi po kućama. Danica 2, 108. — **2)** *djelo kojim tko vjenča koga za vladuoca:* Vjenča ga i nazva velikim županom. Po tome *vjenčanje* i velikožupansko dostojanstvo bješe sastavljeno sa starještvom i prijesteolnim mjestom cijele Srbije. DM. 18. Dušan se vjenčao na carstvo... *Vjenčanjem* je Dušan ugodio svojoj spoljašnjoj politici. 50.

vjenčāti, čām, *v. pf.* Rj. *v. impf.* vjenčavati. — **1)** *a) trauen, copulo.* Rj. *v. pf. slož. pri-vjenčati,* *raz-* vjenčati. — Tu *vjenčasmo Janka za gjevajku.* Rj. 668a. Pa mu da svojoj kcer, te s mesta u erkvu pa *ih renčaju.* Npr. 50. Pomisli u sebi: »Oh da mi je vjenčati *gjevajku* da je bijela kao snijeg, a rumena kao krv!« 92. *Gjevajku* pokrsti i *vjenča se sebi za ženu.* 95. *Otuc* radujući se povede ih u svoj dvor, pa *ih vjenča.* 113. Zaključim te, da *onu gjevajku* sebe *vjenčaš* mjesto mene, kojoj (ovi prsten) pristane najljepše na ruku. 114 (sebe *dativ*). (Gjevojka oću reče: »Tata! ja hoću

vjenčati o rogu mladića. 117. S najvećim veseljem vjenčaju momku i gjevojku i provedu svadbu. 174. Pa on uze sestru Momčilovu... i vjenča je sobi za ljuboreu. Npj. 2, 115. Te je venča sebe za gospogju. 2, 643. Ivan vodi u crkvu gjevojku, pokrsti je i vjenča je za se. 3, 102. I vjenčaše Kosu za Todora. 3, 167. — **b**) su se, reciproc. vjenčati se, getraut werden, sich trauen lassen, connubio jungi. Rj. reciproc. vidi pozakoniti se. — Odvede carevu kćer te se venča s njome. Npr. 53. Careva kći se s njime venča. 63. Odmah u crkvu te se venčaju. 81. I vjenčaju se po zakonu. 110 (isp. poriče pozakoniti se). — **2**) vjenčati koga za vladuoca; Krönen, coronare. vidi krunisati (c. pf.), 2 dkruniti. — Šta je čovjek, te ga se opominješ (Gospode!)... slalom i čašću vjenčao si ga. Ps. 8, 5. Sava vjenča brata na kraljevstvo. DM. 21. Ovdje nije važna stvar, koliko je puta i po kakvome pravilu bio vjenčan (Stefan), nego što je prvi vjenčan za vladuoca. 21. Najposlije vjenčaju ga (vladiku) mitrom kao duhovnoga starješinu u svojoj crkvi. DP. 15. su se, pass.: Za njim (za Vukašinom) lasno bi i Lazaru stupiti na prijesto i vjenčati se vjenčen Nemanjinim. 83.

vjenčavanje, n. Rj. verbal. od vjenčavati (i se). — **1**) das Trauen (von Eheleuten), copulatio conjugialis. Rj. radnja kojom tko vjenčava koga ili se koji vjenčava s kojom. — **2**) radnja kojom tko vjenčava koga za vladuoca: Rejmsko jevangjelije, na kojega su se rukopisu do revolucije zaklinjali Francuski kraljevi pri vjenčavanju na kraljevstvo. Pis. 23.

vjenčavati, vjenčavam, v. impf. Rj. v. pf. vjenčati. — **1 a**) trauen, jungere connubio. Rj. v. impf. slož. razvjenčavati. — Uze kuzjigu Kraljeviću Marko, kuzjigu uze, te Minu vjenčava, da sa kime, već su svojom ljubom! Npj. 2, 371. — **b**) su se, reciproc. vjenčavati se, sich trauen lassen, jungi connubio. Rj. — Onaj isti dan u koji se najstariji brat vjenčavao, on (najmlagji brat) uzjaše na vranca... Npr. 9. Kad se mlada vjenčarala šinjine, bačila je na sebe magjije. Npj. 2, 13. Dok se mladjenči u crkvi vjenčavaju, svatovi pred crkvom uhvate kolo. Kov. 79. — **2**) vjenčavati koga za vladuoca; krönen, coronare. vidi krunisati (v. impf.), 2 kruniti. — Blagosiljaj, dušo moja, Gospoda. On ti prašta sve grijeha... vjenčava te dobrotom i milošću. Ps. 103, 4. su se, pass.: Pripovijeda se da su se u Žiči vjenčavali na kraljevstvo kraljevi Srpski. Rj. 160a. Ludi našljegjuje bezumlje, a razboriti vjenčava se znanjem. Prič. 14, 18.

vjenčie, m. dem. od vijenac. Rj.

vjera, f. (pl. gen. vjēra). Rj. dem. vjericca. — **1**) der Glaube, fides: koje si vjere? vjere mi! vjera moja! Turška vjera podnijet' ne more, da kaurin Turkinju obljudi. Rj. vidi religija, zakon 1. suprotno nevjerje, nevjerstvo. — Koji dragog Boga ne poznaju, ne imaju ni vjere ni duše. Rj. 413b. I hrišćansku vjeru da ispunjaš. Rj. 806b. Tako mi vjere koju egerujem! Posl. 301. Što je vjere u Boga, sve će doći pred Boga. Npj. 1, 136. Vjera ne moja ne ubila! b'jele ću li dvore ograditi. 4, 95. Ako li mi ti to dati ne ćeš, vjere moju tako mi pomogla, ne ću služit' tebe, gospodaru. 4, 274. Svi narodi obdaruju one, koji njihovu vjeru prime. Danica 3, 237. Od kojegoj koji vjere i zakona bio, svakome Bog pomogao. Kov. 121. Gjekoji govore: «Ili on (Radiojević) iz Vršca ili mi iz srpske vjere. Straž. 1887, 239. Ako imate vjeru i ne posumnjate... biće. Mat. 21, 21. Pravoslavni koji bi prešao na latinsku vjeru... sveštenik koji bi obratio u svoju vjeru pravoslavnoga. DM. 314. — **2**) Treue und Glaube, fides: zadati kome vjeru; je li tvrda vjera? uhvatiti vjeru (s kim); ubio ga na vjeri; prevrnuti vjerom. Ne trun' jedan u tammici, Marko! već daj mene troju tvrdu vjeru, da ćeš mene uzet' za ljubovu. Tvrdu vjeru! ostavit' te ne ću, tvrdu vjeru! previrit' ne ću. I sunce je vjerom prevrnilo, te ne grije zimi k'o i ljeti, a ja vjerom prevrnuti ne ću.

Zaklinje se i vjeru zaluže, da ga ona prevariti ne će. Rj. isp. vjernost 1. suprotno nevjera 1. Doklen ljubje, dotlen vjeru daju. Rj. 129b. Mi smo Božju vjeru založili. Rj. 181b. Uzeti koga na vjeru da mu ništa ne će biti. Rj. 377a. Kralj Vukašin vjeru pogazio. Rj. 516a. Evo sada vjerom srrnu. Rj. 673b. Suvjericca, 1) kao mlada vjeru (s Turčinu). Rj. 723a. Uvjeriti se, 2) zadati, uhvatiti vjeru... onda je bila uvjericca, t. j. bili zadali vjeru jedni drugima... Uvjerenik, jedan od onih koji su uhvatili vjeru među sobom. Rj. 765b. Vjera i Bog! (Zakletva). Posl. 36. Vjera je da se drži a zakon da se brani. 36. Vjera njera. 36. Vjeru ko lomj, njega će vjera. 36. Ne ću, bane, moja mila majko! ta tvrja je vjera od kamena... Ne ću tužan vjere izgubiti, makar znao izgubiti glavu! Npj. 1, 254, 255. Bog ubio omu svaku drugu! koja drži vjeru u junaku. 1, 3-9. Što prevari pobratima svoga na lijepu Božu vjeru tvrdu? 4, 91. Lijepu smo vjeru ufatili, al' je tanka vjera u Turaku, ka' od vune konac u veziku. 4, 121. Da mi danas vjeru preturimo. 4, 327. I boćemo vjeru potrditi, sviše se darom darovati. 4, 328. Dobro mu se paša posilio, stotinu mu vjera zadužavaše... šarene su vjere u Turaku. 5, 134. Izigje Fočić, ne bi li ih on kako uzeo na vjeru i umirio. Danica 3, 162. Ako bi sam te i ja na veru zrao, ne idi mi. Miloš 121. Stanu Srbe koriti što tako na vjeri rade. Sovj. 28. Blagosloven da je Gospod, što ne ostavi vjere svoje. Mojs. 1, 24, 27. Učini mi milost i vjeru. 47, 29. Jonatan učini vjeru s Davidom. Sam. 1, 18, 3. Vjera je između mene i tebe... hajde, pokvari vjeru koju imaš s Vasom. Car. 1, 15, 19. Gospod drži vjeru. Ps. 31, 23. Suprot tebi vjeru uhvatiše. 83, 5. Ona ti je drugarica i žena, s kojom si u vjeri. Mal. 2, 11. Josif steče vjeru u njega (u tammicaru). Prip. bibl. 27. — **3**) (st.) Mann von Treue und Glauben, homo, amicus fidus: Zdrav Milošu vjero i nevjero: prva vjero, potonja nevjero. Rj. čorjek koji drži vjeru. — Suvjericca, 2) za koga se misli da je i vjeru i nevjera. Rj. 723a. Nijadna vjera. (Reče se, kao poruga, zlu i nemirnu čovjeku). Posl. 214. — **4**) dati kome što na vjeru. Kredit, fides: on nema vjere u čaršiji, cf. poček. veresija. Rj. vidi i priček 1, obduga, oduga. — Nek me pusti iz tammice klete a na vjeru i na veresiju i na jemea Boga istinoga. Npj. 2, 380. — **5**) (po jugozap. kraj.) vidi prosidba: pod vjerom stajala djevojka tri godine. Rj. vidi i vjeridba. — Po tome se zove prosidba vjeridba ili vjera, n. p. otišli na vjeridbu ili na vjeru. Jesi li se more oženio, jal' gjevojei dao vjeru tvrdu. Kov. 43. Od prije je bio običaj da vjerenik, kad vjerenica stoji dugo pod vjerom, ne ide k njoj. 46. — **6**) na vjeru dobro je, es ist gut, na vjeru uhvatiti ja tebe, wart du! Rj. kao bome, bora mi, doista.

vjēran, vjērna, adj. — **1**) treu, fidelis. Rj. — On ga za njegove velike trude i vjerne službe uzme kao brata. Miloš 49. Dobro, slugo dobri i vjerui! U malom bio si mi vjēran. Mat. 25, 21. Od Isusa Hrista, koji je svjedok vjērnj, i prvenac iz mrtvih. Otkriv. 1, 5 (ὁ μαρτύρ; fidelis; der getreue). Rod koji ne bješe vjēran Bogu duhom svojim. Ps. 78, 8. Tražili su najvjērnija srjedočaustra da je pismo istinito. DM. 250. (Kojima je moći vjerovati; glaubenswürdig; fide dignus? isp. vjerovan). adv.: Čoban koji ga je mnogo godina verno i pošteno služio. Npr. 10. Ijubazni! vjērno radiš, što činiš. Jov. 111, 5 (fideliter; treulich). — **2**) što je sasmu prema čemu; genau, accurat: U prevogjenju svake knjige dužan je staviti se da prijevod što je više moguće bude vjēran. Nov. Zav. 1. San je istinit, i tumačenje mu vjērno. Dan. 2, 45. Koje opet niti je vjērno Vukovu vjērniku niti se podudara s drugim značenjem. Rad 15, 191. U njemu (u rukopisu je) prijevop vrlo vjēran. Star. 1, 5. Da mu prijevop bude zaista vjēran u smislu a ne samo u riječima. VLazie

1. 3. *adv.*: Da su pjesme ove preštampane *vjerno*, od slova do slova, onda ja ne bih ni spominjao nepravde... Npj. 2, 381 (Vuk). Zamolim G. Svetića, da stih po stih *vjerno* prevede. Odg. na ut. 24. Ali je svaka pogodjena *su svijem vjerno*. Rad 2, 231. — 3) koji *vjeruje*, *gläubig*, *fidelis* (*credulus*), suprotno nevjeran 2. — Ne budi nevjeran nego *vjeran*. Jov 20, 27. *isp.* vjerni.

vjērena, (st.) mjesto vjerna: Uzeću je za *vjerenu ljubu*. Npj. 1, 157. Kom ostavljaš tvoju jednu majku i žalosnu *vjerenu ljubovu* i nesrećnu gjeću tvoju ludu? Kov. 103. *vidi* vijerna. *isp.* vjerenica ljubā.

1. vjērenica, *f.* *vidi* zaručnica. Rj. koju je pod vjerom, koju je *vjerenu*, *isprošenu*. *vidi* i prošena djevojka. — Uglēda na krmi od ovoga broda ispisanu njegovu *vjerenicu* a carevu šeer. Npr. 249.

2. vjērenica ljubā, *f.* (st.) t. j. vjerna ljubā: Veli njemu *ljubu vjerenicu*. Rj. *vidi* vijernica ljubā. *isp.* vjerenā.

vjēreničin, *adj.* što pripada vjerenici: Izigju na pjaeu *otac vjerenikov* i *vjereničin*. Kov. 46. K *vjereničinju kući* šalju zvanice po bocu rakije. 52.

vjērenik, *m.* (po jugozap. kraj.) *vidi* zaručnik: Taj ti je cvjetak od *vjerenika*. Jednoga mi bratu vije, drugi Petru *vjereniku*. Da ja vidim Petra *vjereniku*. Rj.

vjērenikov, *adj.* što pripada vjereniku: Izigju na pjaeu *otac vjerenikov* i vjereničin. Kov. 46.

vjerēsija, *f.* *vidi* veresija.

vjērica, *f.* dem. od vjera. Rj. — *Vjericu* mu njevogov! Rj.¹ 73.

vjēridba, *f.* (po jugozap. kraj.) kad se vjeri djevojka, *vidi* prosidba. Rj. *vidi* i vjera 5. u A. Pavića. Rad 59, 80. *gen. pl.* vjeritaba *biće*, *bojim se*, po naučnoj teoriji *u ne po narodnom govoru. isp.* ženidba *gen. pl.* ženidbi *u ne* ženitaba. Iveković. — Opominjem te se po ljubavi *o vjeridbi trojoj*. Jer. 2, 2. nastavku se mijenja *te na db:* vjeridba (osn. *u vjeriti*). Osn. 242 (od vjeritru). *riječ* i *s takim nast.* kod bjelidba.

vjēriti, vjērīm, *v. pf.* Rj. *v. impf.* prosti vjerivati. *v. pf. slož.* *đ-vjeriti* (se), *po-*, *pre-*, *u-*, *za-* (se); *iznevjeriti. v. impf. slož.* *pre-vjerivati, u-*, *za-* (se). — 1) vjeriti djevojku (za se ili za drugoga), *vidi* isprošiti: Jesi P' gjegogj *vjerio gjevojku* zu Komnena jali zu Andriju. Rj. *vidi* i zaručiti. — U svem putu ne sretoh nikoga, nego jednu *vjerenu gjevojku*. To začulo mlado *momče* skoro *vjereno*. Rj. 66a. — 2) *sa se, reciproc. sich verloben, sponsaliu facere:* on se vjerio s njome, ili ona s njim, ili vjerili su se: Je li ti se gospodar *vjerio?* AP *vjerio*, ali oženio? Rj. *vidi* ovjeriti se. — One druge dvije sestre pošto vijeđe da im se sestra najmlagja *vjeri* preko njih živijeh i starijih, počnu joj o glavi raditi. Npr. 112.

vjerivānje, *n. verbal.* od vjerivati. *rudnju* kojom *n. p. otac vjērujē sinu svoga.*

vjerivati, vjērujēm, *v. impf.* za *prucens isp.* Rad 6, 139. *vidi* zaručivati 2. *v. pf.* vjeriti. — Ja imam sina, *koga* sa srećom mislim *vjerivati*. Kov. 44.

vjēruā, *f. adj.* zamjenjuje *supstantiv;* *koju vjeruje, die Gläubige, fidelis.* — Ako koji vjerni ili vjerna ima udovicę, neka se stara za njih. Tim. I, 5, 16.

vjērnū, *m. adj.* zamjenjuje *supstantiv;* *koji vjeruje, der Gläubige, fidelis.* — Ako koji vjerni ili vjerna ima udovicę, neka se stara za njih. Tim. I, 5, 16. Ovako se na badnji dan duhovno spremaju *vjerni* da bi dostojno dočekali dan rođenja Hristova. DP. 302. Apostoli i majka Božija bijahu zajedno u postu i u molitvi, pa *vjerni* treba da se ugledaju na njih. 324. Tako govori spasitelj *svojima vjernima*. 363. Ko bi od naših *vjernih* htio doći... kad to čuše *vjerni rimske crkve*. Glas. 21, 285.

vjērnōst, vjērnōsti, *f.* — 1) *die Treue, fidelitas* Rj. *osobina onoga koji je vjeran 1. isp.* vjera 2. — Je li iko kad čuo, da se obrije glava udatoj ženi, koja dužnost *bračne vjernosti* nije narušila? Danica 2,

133. Od svakoga svome *vladavocu* pokornost i *vjernost*. Pis. 20. — 2) *osobina onoga što je vjerno 2; die Genauigkeit, Accuratesse:* Tako ja sam se trudio što sam više mogao i *oko vjernosti* i *oko jezika* (prevodeći Novi Zavjet). Nov. Zav. II. Što se tiče *vjernosti* kojom je tekst naštampan. Rad 15, 181. Za ljubav *vjernosti u riječima*. Vlazić 1, 4.

vjērovān, *adj.* *fide dignus*. Stulli. (*upravo part. pass.* od *glagola vjerovati*), *kojemu se može vjerovati. vidi* vjeran *u primjeru:* Tražili su *najvjernija svjedočanstva* da je pismo istinito. DM. 250. *suprotno* nevjeran 3. — *Vjērovānije* je oku neg li uhu (ili očima neg ušima). DPost. 150.

vjērovānje, *n. das Glauben, fides.* Rj. *verbal.* od vjerovati. *rudnju* kojom *tko vjeruje.*

vjērovati, vjērujēm, *v. impf.* i *pf.* Rj. *v. pf. slož.* *pō-vjerovati, s-vjērovati, u-vjerovati se.* — 1) *glubēn, credo.* Rj. — a) *vjerovati kome ili čemu, i bez objekta. vidi* vjerovati se. — Žene koje mnogo gataju i *gataju vjeruju*. Rj. 251. Ako *ne vjerujete*, evo šest uveta od aždaha. Npr. 193. Car se udivi kad to čuju, i *nije htio verovati*. 207. Ali od radosti nije mogao *sum sebi vjerovati*. 249. Bolje je *vjerovati svojim očima* nego *tuđim riječima*. Posl. 22. Ko *vjerova našemu propovjedanju?* Rim. 10, 16, *sa se, pass.*: Jer se *srećem vjeruju*. Rim. 10, 10. *Prvima se vjerovalo na riječ* a drugima na zakletvu. DM. 279. — b) *vjerovati koga:* On odgovorio, da će im ostaviti lijepu Madžarsku vjeru: da grade mise i da *vjeruju Rim-papu*. Npj. 2, 513 (Vuk). *Vjēruj Boja i svetog Jovana*. 3, 181. Ko je Turčin i Turskog plemena, *te vjeruje sreću Muhameda*. 4, 240. Neka sigje sad s krsta pa čemo ga *vjerovati*. Mat. 27, 42. *Koji vjerovahu Hrista*. DP. 7. *sa se, pass.*: Bog se javi u tjeleu... *vjerova* se na svijetu. Tim. 1, 3, 16. — c) *vjerovati što:* Tako mi *vjere koju vjerujem!* Posl. 301. *Dahije to odmah vjeruju*. Danica 3, 209. *Moler nije vladikama vjerovao ni drugijeh stvāri* a kamo li u takovome poslu. Sovj. 67. *sa se, pass.*: Sultan pisa zapovijest *da se trgovačke knjige dubrovačke vjeruju* po Rumeliji. Damičić, ARj. 177a. — d) *vjerovati na što, u što:* On (Avraam) *vjerova na nad* kad se nije bilo ničemu nadati. Rim. 4, 18 (contra spem *in spem credit;* er hat wider die Hoffnung *an die Hoffnung geglaubt*). Rim. 4, 18. *Koji vjeruju u ime njegovu*. Jov. 1, 12. — e) *vjerovati za što:* Tada kralj reče: »Valaj baš jest to lažno zboriti«. A čoban odgovori: »Ako je lažno zboriti, ti si za istinu *vjerovao*. Npr. 166 (zu istinu držao). Kako ću mu ja sutra *verovati za moju glavu*, da joj ne će ništa biti? Miloš 67. Ako li *zu ovu dru znaku ne uzejeruju*, a ti zahvati vode iz rijeke. Prip. bibl. 39. — 2) *sa se, refleks. znači što i vjerovati bez refleks. se.* — Ako *se ne vjerujete*, evo uveta od obje glave. Npr. 193. Ako *mi se*, Marko, *ne vjeruješ*, evo brade dužda od Mietaka. Npj. 2, 338. Ako *P mi se vjerovati ne ćeš*, pogledaćeš s desna na lijevo. 2, 440. Ako li *se meni ne vjeruješ*, eto sablje, a eno Voina. 3, 317.

vjērskū, *adj.* što pripada vjeri; *Glaubens-, Religions-.* — Što u hrišćana napreduju nauke, to je, vele oni, *svedočanstvo*, da su se oni istrgli ispod *vlasti verske*. Megj. 64.

-vjēsiti, -vjēsiti, *orako prost glagol ne dolazi nego samo kao složen:* *iz-vjesiti, na-, ob-(vjesiti, pre-, pri-, s-, za-. v. impf.* vješati, i *kod njega v. impf. slož.*

vjēsūnik, vjesnika, *m.* koji donosi vijesti, *gluse: Bote, nuntius.* od osnovce *kajoj je osnovu u vijest* [vjes[t]-nik). *vidi* glasnik, glasonoša, oglasnik. — Kako ću ja ostaviti Vaš *Vēstnik* (ili *vēstnik* po našem) pak da idem u Resavu? Straž. 1886, 1105. Kad krekalo dogje, sigurno je da će i svatovi doći; zato ga onako radosno i dočekaju i s njime se kao sa *dobrijem*

vjesnikom veselo. Živ. 306. Još nikada vjesti ni vjestnika ovakoga ovdje došlo nije. Šćep. mal. 125.

vješac, vješaća, m. koji vješa (ljuje); *der Henker, carnifex. isp.* dželat. — Osude nekakva konjokradicu na vješala. Pošto ga vješac otisne s merdivena, on stane za dugo oči bečiti i kopirati se . . . narod stane psovati i vikati na vješacu. Danica 4, 38.

vješatev, *adj.* što pripada vješacu; *des Henkers, carnifex.*

vješaćki, *adj.* što pripada vješaćima ili vješću kojemu god, n. p. posao vješaćki; *Henker-, carnificium.*

vješala, vješālā, n. pl. *der Galgen, patibulum.* Rj. — Skakljiv sam oko vrata (Rekao Ciganin, kad su ga odsudili na vješala). Posl. 352. Već me gubi, gdi s' gube junaci: odnosi me pod laku vješala. Npj. 1, 539. Pod Oridom vješala ogradi, da objesi Kraljevića Marka. 2, 413. Objesice te na vješala. Mojs. I. 40, 19.

vješalica, f. t. j. mesa, *ein Stück geräuchertes Fleisch, segmentum carnis fumo duratae.* Rj. komad mesa osušena. *isp.* udo. — riječi s takim nast. kod izjelica.

vješanje, n. *das Hängen, suspensio.* Rj. *verb.* od vješati (i se), radnja kojom tko vješa što, ili se tko vješa. — Pa on hvata age i vezire, pa ih viša kuli na rešetke . . . »Dodija mi ljuta sirotinja, i višanje agu i spahija. HNpj. 2, 173.

vješati, vješām, v. *impf. hängen, suspendo.* Rj. v. *impf. slož.* *db-*(v)ješati, *pre-*vješati, *s-*vješati, *za-*vješati, v. *pf. slož.* *iz-*vješati, *po-*, *pro-*. *kod -vjesiti* *vidi v. pf. slož.* *na-*vjesiti i t. d. — *Ó doratu vješa kuburije*, a pod kolan sablju privezuje. Npj. 4, 324. Gdje koje su vješali za noge i za ruke. Miloš, 69. Na vodama Vavilonskim sjegjasmio . . . o vrbama sred njega vješasmo karfe svoje. Ps. 137, 2. *sa se, refleks.:* Paka najde dva zlatna gajtana, pak se viša kuli o pendžere. Npj. 1, 243. »Hoću ti se mlada objesiti o kapiji kamenoj avliji . . . »Ne vješaj se, mila kćeri moja! ne vješaj se, ne griješi duše. 3. 200. Ljubimo te u skut i u ruku, vješasmo se o tvojemu skutu, već o skutu i tvojemu vratu, da ne braniš od zla svakoga. 5, 233 (ne = nas).

1. **vjest**, f. *vidi* vešt. *isp.* vještica.

2. **vjest**, o, *adj.* čemu, ili u čemu, *der es versteht, geschickt, peritus.* Rj. *osn. u* **вѣсть**, znanje. *Osn. 67.* *srednji rod:* vjesto, nevjesto, okošto, kao da im je *osn. na čisto* »a.« *Osn. 67.* *vidi* 2 prikladan, vičan, umješan, umjetan, *suprotno* nevjest. — Za kojega se misli, da je *najvještiji u tom poslu.* Rj. 507b. Nikomu se vjest ne čini da le ljuta ginja ne uvjeda. Npr. 99. Vjest kao magarac u kantar. Posl. 36. Vjest goru lomi, a nevjesta gora (lomi). 36. Ne čini se ni vjest (čemu ili kome). (Kad ko ne će što da zna). 211. Svaki popo u svojoj knjizi vjest. 277. Vjest je dora koju i međamu. Npj. 3, 394. Ko vjgjaše, vjest se ne činjaše, od jadrnoga Lopusine Vuka. 4, 429. U jeziku vjesti spisatelj. Rj.¹ XXXII. Bješe vjest koruti svašta od mjedi i grožgja. Mojs. I. 14, 22. Posla Hiram lagjare vjestu moru. Car. I. 9, 27. Cetrdeset tisuća vojnika vjestijeh postaviti se za boj. Dnev. I. 12, 36. Književnik vjest zakonu Mojsijevu . . . književniku vjestomu u zakonu Boga nebeskoga. Jezdr. 7, 6. 11. 12. Dubrovački zlatari veoma vjesti bijadu vaditi iz glane zrna čistoga zlata. DM. 251.

vješćac, vješća, m. *der Hexenmeister, veneficus.* Rj. maško, što je žensko vještica.

vješćacki, *adj.* ovo je vješćacki uregjeno i urajeno. J. Bogdanović, što pripada vješćacima.

vješćak, vješćaka, m. *der Geschickte, peritus.* Rj. čovjek vjest čemu ili u čemu. *vidi* majstor 2.

vješćakinja, f. baka ona nije svakom ženskom poslu prava vješćakinja. J. Bogdanović, ženu vjestu čemu.

vješćica, f. *die Hexe, venefica.* Vješćica se zove žena koja (po pripovijetkama narodnim) ima u sebi nekakav gjavolski duh, koji u snu iz nje izigje i stvori se u lepira, u kokoš ili u ćurku, pa leti po kućama i jede ljude, a osobito malu djecu . . . Ni jednoj mladoj i lijepoj ženi ne kažu da je vješćica, nego sve habama . . . Rj. *isp.* 1 vjest. *vidi* coprnica, kámenica 3, konjobarka, magjionica, ordulja, rogulja 2. *augm.* vješćičetina, vješćičina. — Vješćicu na svoju krv trči. (Gledaj: Kud će vješćica do u svoj rod?). Posl. 36. Obličice vješćicu s otara. DPosl. 87.

vješćičetina, f. *augm.* od vješćica. Rj. *vidi* vješćičina. — *takva augm. kod* babetina.

vješćičin, *adj.* što pripada vjestici. — Jedno od devetnaest imena vješćičin u jednom rukopisu našega vijeka. Daničić, ARJ. 115a.

vješćičina, f. *augm.* od vješćica. Rj. *vidi* vješćičetina. — *takva augm. kod* bardaćina.

vještina, f. *die Geschicklichkeit, Meisterschaft, scientia.* Rj. osobinu onoga koji je vjest. *vidi* majstorija. — Rvući se ovako (u počas) i nejači se može s vještinom dugo braniti, ali kad se ulvate u kosti, slabo vještina pomaže, nego snaga. Rj. 293a. Iz očiju krasti (sa osobitom vještinom). Posl. 100. I maslo je začina, ali mu se hoće načina. (Vještinu se hoće sračemu). 103. Umiju mnoge vjestine. Priprava 35 (*isp.* umještvo). Načini ulje za sveto pomazanje i čisti kad mirisni vještinom apotekarskom. Mojs. II. 37, 29.

vjetar, vjetra, m. *der Wind, ventus.* Rj. *dem.* vjetrie, vjetrić, *augm.* vjetrina. *vidi* babin vjetar, bjeljug, bura, danik 2, donjak, garbin, godinjak 2, gornjak, grahovkinja, ispodsunčanik, istočnik, jug, košava, krivac, noćnik, podsunčanik, sjever 1, sjeverin, toplik, ustoka, večerin, vihar, vjhor, vjetar od kraja, zapadnik. *vjetar čari*, čarlja, čuri, duha (duše), duha na saganak, na mahove, ispuše se, lavori, nadme se, piri, pirka, pirne, poduha, poduhne, prestane, prouči, prouji, puha (puše), puhne, stane, uji, utoli, vije, zapuše. — *Bura se po primorju gdješto zove i vjetar od kraja* (t. j. sa zemlje). Rj. 49b. Sto junaka brani . . . od vjetra ljuta. Rj. 75b. Da P duhaju primorski vjetrori. Rj. 142b. Vjetar zaljuljao lagju. Rj. 182a. Zameo vjetar put. Rj. 183a. Pogančina, crveni vjetar. Rj. 516a (bolest). Čuvaj se da te vjetar ne prožme. Rj. 606a. Nema vjetra ni čuha . . . ni čuška. Rj. 763b. Vjetar juki dune te odnese galiju . . . Kad vjetar stane . . . Npr. 42. Vjetar kad hoće da prestane, onda najvećma duše. Posl. 36. Nema vjetru koliko (ni) u likvi. 202. Nema vjetra ni dūha. 202. Tako u mahnuti vjetar ne udrio! 311. Svi vjetri njim riju. DPosl. 119. Vjetar ti n krmu. 150. Po dva sunca greju, po dva vetru veju. Npj. 1, 108 (u istočnom govoru nj. griju, viju). Dava vjetar od sjevera vrlo studeni. 1, 296. Daj mi, Bože, rijar vjetar hladan. 1, 370. Jabuka se vjetru moli: Da moj vjetre, ne lomi me! ne lomi me, ne krši me. 1, 488. Da puštino ognjene vjetrove na Piperi e Bjelopavlice. 4, 69. vjetar pomišlja se kao lice: Dogje (žena) k vetrovoj majci, te joj pripovedi sve kako je stradala, i kako je došla da pita njenoga sina vetra nije li on gdegod video takoga i takog čoveka . . . eto ti vetra, duva, ruši, krši, prerće gdegod što nagje, sav izguben i poderan . . . ona izigje pred vetra, i pripovedi mu nevolju svoju; a vetar joj odgovori: »Ja sam ga video . . . Npr. 58. (trebalo bi upravo pisati Vjetar, Vjetrova majka). — 2): *čije se prdi*, ne da se klanjati. (Ako (Nrcin) pusti vjetar ili čuje da to drugi ko čini, već mu je avdes pokvaren . . . njegu tako muče vjetrori, da se raduje, kad to može učiniti). Posl. 76. — 3) *vidi* vazduh 1, i *syn. ondje.* *isp.* vjetriti 1. — Golubačke se muhe roje iz pećine, pa se poslije rastavljaju i po vjetru lete. Rj. 93. Besjedi u vjetar (uzalud, luduje). Posl. 12 (*isp.* Njem. in die Luft reden). Vjetar kapom ćerati. (Misliti ili

činiti ono što biti ne može; biti vjetrogonja. Gledaj: Leti po nebu). 36 (*isp.* Njem. in die Luft fechten, schlagen). G. Rec. gorori u vjetar i o ortografiji. Danica 1, 102. Stefan dotrči u džebanu te je zapali i tako odleti u vjetar s mlogim Turcima. Danica 4, 24. On iz pištolja zapali džebanu i otide u vjetar s mnogijem Srbima. Sov. 29. Ostalu trećinu razmetni u vjetar. Jezek. 5, 2.

vjetreni, adj. mlin Windmühle. J. Bogdanović. vidi vjetni.

vjetrenjača, f. — 1) Windmühle, mola ventilis, cf. vjetni mlin. Rj. *isp.* i vjetreni mlin. — 2) die Getreideschwinde, ranus. Rj. vidi vijača. lopata za vijanje žita. — 3) puška, Windbüchse. telum pneumaticum. Rj. — riječi s takim nast. kod ajgirača.

vjetrenjak, m. der Windbeutel, ranus, gloriosus, cf. vjetrogonja. Rj. vidi i vitlija, i *syn.* ondje. — Kapom vjetar čerati. (Biti vjetrenjak). Posl. 133. Ofnije i Fines bijahu vjetrenjaci i besposličari. Prip. bibl. 61.

vjetrenje, n. Rj. verbal. od vjetriti. — 1) stanje koje biva, kad što vjetri (das Ansranchen, evaporatio. Rj.). — 2) radnja kojom tko vjetri očima (das schene Umherblicken, pavidus circumspicere. Rj.).

vjetrić, vjetrića, m. (n. Risnu) vjetrić, m. dem. od vjetar: Od gore vjetrić puvao. Rj. — On koji im je negda govorio u gromovima, i munjama i u tihome vjetriću. DP. za dem. vjetric vidi takru dem. kod daždic.

vjetrina, f. augm. od vjetar. Rj. takru augm. kod bardaćina. — Kad u veće, Bože! duru vetrina, krše se drva, misliš, sve će iz korena izvaliti. Npr. 142. Ono ječi nekakru vjetrina, zavire se u ve naše gore. Npj. 5, 494.

vjetriti, vjetrim, v. impf. — 1) dunsten, evanesco. Rj. kao razilaziti se u vjetar (3, u vazduh). vidi hlapići. v. pf. slož. iz-vjetriti. — Može biti da amo ide ovaj primjer: Nek puha, kad ne vjetri. DPosl. 77. — 2) vjetriti očima kojekuda, t. j. kao uplašen gledati, schen umherblicken, pavide circumspicere. Rj. vidi zvjerati.

vjetru, adj. što pripada vjetru. vidi vjetreni. — Vjetru mlin, m. (u C. G.) die Windmühle, mola ventilis, cf. vjetrenjača 1. Rj. 66a. U svojoj tjeskobi prizvali Gospoda... Sjede na heruvima i podiže se, i poleće na krilima vjetrujem. Ps. 18, 10.

vjetrogonja, m. vidi vjetrenjak. Rj. vjetro-gonja, koji vjetar (kapom) goni. vidi i vitlija, i *syn.* ondje. — Vjetar kapom čerati. (Misli ili činiti ono što biti ne može; biti vjetrogonja. Gledaj: Leti po nebu). Posl. 36. — tako slož. riječi po-gonja, vjedogonja.

vjetromet, m. der Windstrom, flumen venti. Rj. vjetromet, gdje vjetar mitē, najjače duše. — tako slož. riječi hadžomet, puškomet, trnomet.

vjetrov, adj. što pripada vjetru, kad se uzme kao lice: Po tome ona dogje k vetrovoj majci, te joj pripovedi sve kako je stradala, i kako je došla da pita njenoga sina vetru nije li on gdegod video takoga i takog čoveka. Vetrovu joj majku na to reče: Ukloni se malo ko vrata, Npr. 58. trebalo bi upravo pisati: Dogje k Vjetrovj majci... da pita njenoga sina Vjetra. *isp.* Usudov.

vjetrovit, adj. windig, ventosus. Rj. gdje mnogo vjetar duše. takru adj. kod barovit. — Tuna su im glave odsjicali; na Presjeci brdu vjetrovitu, i sada se Tursko groblje zove. Npj. 4, 527.

vjetrušna vjetrušnica, f. (ake. Rj.³ XXIX). do-lazi u molitri od more: Mora bora! ne prelazi prek' ovoga bjela dvora... ni kamena kamenica, ni vjetrušna vjetrušnica, ni nametna nametnica... Rj. 367b. biće nadimak vjetstici.

vjeverica, f. das Eichhörnchen, sciurus, cf. jeve-rica. Rj. žiratinja. dem. vjeveričica. — Viju vuci,

grku gavrانovi, sve u gori dreće vjeverice. HNpj. 4, 187 (grku = graku).

vjeveričica, f. dem. od vjeverica. Rj.¹ VII. vidi jeve-ričica.

vjeveričić, m. ein junges Eichhörnchen, sciuri pullus, sciuri catulus. Rj. vidi jeve-ričić, mladu vjevericu; mladunče vjeveričje.

vjeveričji, čje, adj. vidi jeve-ričji. Rj.¹ VII. što pripada vjeverici, vjevericamu.

vježbalac, vježbaoca, m. doctor, magister. Stulli. koji vježba.

vježbalica, f. magistra. Stulli. koja vježba.

vježbanje, n. verb. od vježbati (i se). radnja kojom tko vježba koga, ili kojom se tko vježba. vidi vjedžbanje.

vježbati, vježbam, v. impf. Stulli. vješt-bati, promijeniti se št pred b na ž: vježbati, i dodarsi d pred ž: vjedžbati, koje vidi (*isp.* dž). — 1) koga, činiti ga vješta, učiti ga vježbanjem; üben, exercere, exercitare. — 2) su se, refleks.: Ko se izmalena ne počne u svučem vježbati i izvježbavati, kašnje to mučno ide. J. Bogdanović. ARj. IV. 344b. — v. pf. slož. iz-vježbati, s-, u-. v. impf. slož. izvježbavati.

vla, Vla (Vla), m. vidi Vlah. Rj. u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru.

vlača, f. (u Slav.) vidi drljača. Rj. spravu što se njome vlačić oranje. vidi i brana, zlokop, zubača.

vlačale, vlačala, f. pl. koze od drveta na kojima se plug vozi od kuće na njivu i s njive kući. Rj. vidi vlakala. — od korijenu od kojega je vuci.

vlačenje, n. Rj. verbal. od vlačiti. — 1) radnja kojom tko vlačić oranje (das Eggen, oecatio. Rj.). — 2) radnja kojom tko vlačić kudjelju ili lan (das Krämpeln, carminatio. Rj.).

vlačiti, vlačim, v. impf. — 1) oranje (t. j. drljati), eggen, oeco. Rj. vlaču vuci preko oranja. vidi i braniti, zubati 2. — Sebi oreš, sebi siješ, sebi vlačiš, sebi ćeš i žnjeti. Posl. 283. Možeš li vezati užem jednoroga da ore? hoće li vlačiti brazde za tobom? Jov 39, 13. — 2) kudjelju ili lan (t. j. grebenati), krämpeln, carmino. Rj.

vlačnga, f. (u Baranji) vidi paočanica. Rj. vidi i cokla, zavornica 2. ono čim se paočić točak, najviše od grožnja, a ima i od drveta. od kor. od koga je vuci. riječi s takim nast. kod bjeluga.

vlač, m. ime muško. Rj. — *hyp.* Vlač (Vladisav). prema Mičo, Pečo, Vičo, samo što u nom. jedn. nije ostalo zadnje samoglasno glaseći o. *isp.* Osn. 239.

vlač, n. (coll.) die Aehren, aristae. Rj. jedinicu vlat. vidi klasje. — Hajdemo u vlat (t. j. da kupimo vlačice po strnjici). Daničić, Sint. 535.

vlada, f. — 1) die Herrschaft, dominatus. Rj. kao gospodstvo, gospodarenje. — 2) vidi praviteljstvo. die Regierung, Regentschaft, regimen. — primjeri za 1 i 2: Za to sam kriv jere sam živ. (Osobito govore ljudi koji žive pod vladom Turskom). Posl. 87. Srpskoga patrijara, koji je svoju stolieu imao u Peći, a vladu od Maćedonije do... Danica 2, 114. Nahija Sokoska ostane pod Srpskom vladom. 5, 39. Srpskoga patrijara, kojega stolica ostane u Peći, a vladu nad Grčkom crkvom u svemu starome Iliriku. Kov. 10. Ili im (Hrvatima) Porfirogenit mjestu vlade nije dobro naznačio. 23. Ne mogu se načuditi, gje odusta majku tvoju, i odusta dom i kuću i žalosnu vladu troju u najviše nebrijeme. 102. Tako Srbi podele vladu i gospostvo s Turcima. Miloš 132. U početku vlade kneza Miloša poslanici njegovi... Sov. 66. Pošto je Kara-Gjorgjijera vladu propala u Srbiji. 75. Nemaunja uzeviš rodu svojemu vladu srpskom zemljom... DM. 18. U Dubrovniku je vladu bitu u vlaste... svi koji su držali vladu u Dubrovniku. 338. Visoka vladu zemaljsku. Rad 9, 200. Što većma prosvjetu naprijed ide i sve reću vladu dobiju. VLazić 1, 2.

vlada, f.: Tako mi Lade i Vlade i devet sjemenal Rj. vidi Lada. *isp.* Lado, lada.

vladalač, *v. vladaoca, m. der Herrscher, regnans*. Rj. koji vlada. riječi s takim nast. kod čuvalac. — Ruski car bio u gostima kod Praskoga kralja; oba vladaoca, samo sami, stanu jedan do drugoga. Danica 4, 34. Od svakoga srome vladaocu pokornost i vjernost. Pis. 20. U mnogijem diplomama našijeh kraljeva i ostalih vladalaca. 29.

vladalački, *adj. što pripada vladaocima ili vladaocu kojemu god.* — Tako postane vladalačka porodica ili dinastija. Priprava 75. Palica vladalačka ne će se odvojiti od Jude. Mojs. I. 49, 10. Duh vladalački neka me potkrijepi. Pis. 51, 12. Od to se doba istoriku pažnja jednako pribira oko vladalačkog rodu Nemanjina. DM. 3.

vladanja, *f. vidi vladanje* 1. za obličje *isp. mješanja*. — Gospodstvo je meni poklonio, vladaniju meni dopuštio, da ja vladam uz oba Kotara. HNpj. 3, 384. Cesar ga je dobro pomilovo, vladaniju njemu poklonio. 4, 417.

vladanje, *n. Rj. verbal. od 1) vladati, 2) vladati se.* — 1) radnja kojom tko vlada *n. p. narodom* (das Herrschen, dominatio. Rj.): U Srbiji za vladanja Turškoga nosili su ih (čelepoše) i ljudi i djevojke. Rj. 759a. Tko okusi medu od vladanja, žegja njim tja do smrti. DPosl. 131. Ovo je bio prvi prijepis za vladanja Kirinova Sirijom. Luk. 2, 2. — 2) radnja kojom se tko vlada (das Betragen, gestio. Rj.).

vladaočevo, *adj. što pripada vladaocu; des Herrschers, regnantis.* — Mnogi traže lice vladaočevo, ali je od Gospoda sud svakome. Prič. 29, 26. Da bi se osvjedočilo pismo vladaočevo itd., birahu se dobri ljudi iz višega ili vlasteoskoga reda. DM. 275.

vladati, *vladām, v. impf. Rj. vidi vladati. v. pf. slož. ob-(v)ladati, o-vladati, pre-, s-, za-, pre-ob-(v)ladati; isp. po-vladati. v. impf. slož. nad-vlagjivati, povlagjivati.* — 1) herrschen, dominor. Rj. — Pop knjigom, a Turčin narodom (vlada). Posl. 255. Karapandžići, koji su silom dosta knezovski vladali. Danica 2, 97. Da ih (Srbe) tako pomiri s Turcima, da plaćaju osjekom, a sami izmognu sebe da vladaju i zapovijedaju. 3, 219. Njih su dvojica vladali svijem onijem krugem. Sovj. 16. Zakon vlada nad čorjekom dokle je živ. Rim. 7, 1. Svaka duša da se pokorava vlastima koje vladaju. 13, 1. Ženi ne dopuštam da uči niti da vlada mužem. Tim. I. 2, 12. Filisteji vladahu sinovima Izraeljevijem. Sud. 14, 4. Ne znaš li da Filisteji vladaju nad nama? Sud. 15, 11. su se, *refleks.*: Dok su se sami (Poljčani) vladali, svako je selo imalo svoga kneza. Rj. 535b. — 2) sa se, *refleks. sich betragen, se gerere, ef. podnositi se.* Rj. vidi i ponositi se 2. *isp.* voditi se 3. Oni se nisu umeli vladati tako mudro kao ti. Npr. 241. Da se mlada u poštenju vladam; ja se vladam, al' mu se ne nadam. Npj. 1, 636. Što se, bolan, 'nako ne vladate, ko su s' stare vojvode vladale? 4, 247. Ja obećam po njezinim savjetima vladati se pametno. Danica 2, 138. Jer i on cara ne sluša, kako se po njegovoj zaporesti ne vlada. 5, 41. Ne vladajte se prema orome vijeku. Rim. 12, 2. Da se vladate pošteno prema onima što su na polju. Sol. I. 4, 12. Kako su se vladali jedan prema drugome knez Miloš i Vučić. O Sv. O. 14.

Vladeta, *m. ime muško. Rj.* — pred e osn. u Vlado od Vladisar. Osn. 251. *taka hyp. kod* Bajčeta. **vladičanski**, *adj. bishöpflich, episcopalis. Rj. što pripada vladikama ili vladici kojemu god. vidi episkopski, biskupski.* — Volar, vladičansko oko u jezuru Skudarskome. Rj. 71a. Sinjac, vladičansko polje u Lješaškoj nahiji. Rj. 681a. Opisacu ti službu vladičansku. DP. 12. Grigorije prije Zlatousta sjeđeše na vladičanskom prijestolu Carigradskom. 281.

vladičanstvo, *n. die bishöfliche Würde, dignitas episcopalis. Rj. vladičanska vlast. vidi vladništvo.* — Ako ko vladičanstva želi, dobru stvar želi. Tim. I. 3, 1 (episcopatum; ein Bischofsamt).

vladičenje, *n. das Einweihen zum Bischof, consecratio episcopi. Rj. verb. od vladiti. radnja kojom tko vladici koga: Istresa svoje uštede, da plati svojoj po Hristu braći ono malo njihove trudbe oko njegovu vladičenja. Megj. 119.*

vladičica, *f. kleine Tochter eines vlastelin, filia v. vlastelin parvula. Rj. kćerka vlasteoska.*

vladičin, *adj. — 1) des Bischofs, episcopi. Rj. što pripada vladici, biskupu. vidi biskupov.* — Dok evo ti Stankovića Steva i Jovana bratu vladčina. Npj. 4, 441. Opomena vladčina narodu da živi hrišćanski. Rad 1, 188. — 2) (u Dubr.) der Frau des vlastelin, uxoris nobilis. Rj. što pripada vladici, vlasteoskoj ženi ili odrasloj kćeri.

vladičiti, *čim, v. impf. Rj. v. pf. slož. za-vladičiti (i se).* — 1) zum Bischof weihen, consecrare episcopum. Rj. vladičiti koga, osveštavati ga za vladiku. — 2) sa se, *refleks. vladičiti se.* zum Bischof geweiht werden, consecror episcopum. Rj. postajati vladika.

vladika, (*pl. gen. vladikā*). Rj. vidi vladika. — 1) m. der Bischof, episcopus. Rj. vidi biskup, episkop. — Svaki je domaćin domu vladika. Posl. 277. Pa su situu knjigu nakitili na Cetinje Petrović-vladici: »O vladiko, sunce ogrijano!« Npj. 4, 424. — 2) f. (u Dubr.) vlasteoska žena ili odrasla kći, die Frau oder erwachsene Tochter eines vlastelin, uxor vel filia adulta v. vlastelin. Rj. *isp.* boljarka, boljarkinja. *dem.* vladičica. — 3) (u Dubr.) eine Art Seefisch, piseis marini genus. Rj. Eulenroche, myliobatis noctula Bp. Rj.³ morska riba.

vladikovanje, *n. das vladika sein, esse vladika. Rj. verb. od vladikovati. stanje koje bira, kad tko vladikuje.*

vladikovati, *vladikujēm, v. impf. vladika sein, vladika-ant verrichten, sum vladika, munus episcopale obire. Rj. biti vladika.*

Vladimir, *m. ime muško.* — Budi-mir, Veli-mir, Vladimír. Osn. 31. *hyp. kod* Vladisar.

vladin, *adj. što pripada vladici.* — Što većina nagje za dobro, ono će biti zapovijest vladinu. Priprava 71. Ne umješe ili ne htješe dobru volju vladinu upotrebiti sebi na korist. Buky. 13.

Vladisar, *m. ime muško. Rj. Vladis(s)lav. vidi* Vlaisav, Vladislav. — *tako slož. imena kod* Berisav. *hyp.* Vlač, Vladeta, Vlado, Vladoje, Vladun, Vljako. Vlasko, Vlatko. *sva ova hyp. mogu biti i od* Vladimir.

Vladisavljev, *adj. što pripada Vladisavu, Vladislavu.* — Vladisar, Vladisavljev, Vladisavljević. Posl. XLIII. Kći Vladisavljeva. DM. 26.

Vladislav, *m. ime muško. Vladislav, u drugoj polji sada ponajviše ispada korijenu glas 1: Vladisar.* — Stefan je ostavio nakon sebe četiri sina: Radoslava, Vladislava, Uroša i Predislava. DM. 25.

vladislavka, *f. korijen njeke trave, genziana cruciata, herbue alicujus radix. Stulli.*

vladništvo, *n. vlast vladičanska. vidi vladičanstvo.* — Da dogjete u Beč, da gledamo za vladništvo. Straž. 1886, 1765. *osn. u* vladika.

Vlado, *m. hyp. od* Vladisar i Vladimir. Korijeni 203. *gen. v. vlada. voc. vlado.* — *takva hyp. kod* Dobro.

Vladoje, *m. ime muško. Rj. hyp. od* Vladisar. — *takva hyp. kod* Blagoje.

Vladun, *m. ime muško. Rj. hyp. od* Vladisar. *isp.* Osn. 173. — *takva hyp. kod* Kreun.

vlaga, *f. die Feuchtigkeit, humor. Rj. vidi* memla. značenje (korijenu) močiti, kvasiti: vlaga, vlažan, vlažiti, ovlažiti. Korijeni 200. vidi vlažina. — Māna, nekaka vlaga, koja je s rosom kao mala bijela zrnca padala i hvatala se na lišću od gdje kojega bilja u Arapskoj. Nov. Zav. X. Gdje gdje je po koje slovo iščijelo od vlage. Jiv. sv. Save, III. Da im kišna prispit more vlaga. J. S. Reljković. ARj. V. 11b. Vlaga morska, humor marinus. Stulli.

Vläh, Vlähä, *m.* Rj. *vidi* Lah. *dem.* Vlašić. *hyp.* Vlaho 1. *augm.* Vlašina. — **1)** (po sjeveroist. kraj.) *der Walach, Valacius*; ove **Vläh**e narod dalje k jugu i zapadu zove *Karavlahi*, a zemlju njihovu *Karavlahska*. Rj. *sad se zovu* Rumuni, Rumunji. — **2)** Srbi zakona Turskoga u Bosni i u Hercegovini, a tako i oni zakona Rimskoga, kako u Bosni i u Hercegovini tako i u carstvu Anstrijskome izvan Dalmacije zovu i to kao za porugu *Vlasima* braću svoju zakona Grčkoga: Ni u tikvi suda ni u **Vlahu** druga (Posl. 224). Rj. *isp.* Turkovlah. — *S Vlahom* do po zdile, a od po njom u glavu. Posl. 282. Neka znadu *vlas*i po krajini, da su jošte u životu Turci. 5, 421. — **3)** u Dalmaciji građani i varošani i ostrvljani zovu **Vlahom** svakoga seljaka sa suhe zemlje koje mu drago vjere, a što se našijem jezikom onamo zove **Vlah**, ono se Talijanskijem i po ovome Njemačkijem zove *Morlak (Morlacco)*. Rj. — Reče onome bogatom čoku: »Što je došao oni **vlah** u gruboj robi? Npr. 165. Nije **vlah** tko u *vlasih*je stoji, neg tko *vlaška* djela čini. DPostl. 83. Žene, *vlas*i i orasi ne muče neg buče. 159.

Vlähinja, *f. die Walachin, Valacha, cf.* Vlah. Rj. *vidi* Lähinja. *dem.* Vlahinjica. — Nego ču se oženiti **Vlähinjom**, iz Pocerja glavitom gjevojkom. **Vlähinju** ču objubiti na sramotu Lazarević Luki. Rj. 68a. Igraju l' mu *vlähinje* robinje? Npj. 3, 562.

Vlähinjica, *f. dem.* od **Vlähinja**. Rj. — Mislio si, bego gospodare! da će tebe roditi *vlähinja* (tvoga sina mlagjana *vlašića*, pa ne rodi nego *vlähinjice*. Herc. 143.

Vlähinjic, *adj.* što pripada **Vlähinji**: U **Vlähinje** čedo muško bilo ... »Daj ti mene čedo **Vlähinjino**. Npj. 2, 19.

Vlähö, *m.* Rj. *hyp.* od **Vlah**. — **1)** *vertraulich* *statt* **Vlah**. Rj. *kaže se povjerljivo Vlähö*: Miloš doge na Ljubici s novom vojskom i s topovima ... Turci nisu verovali, da su to pravi topovi ... i zato su govorili: »Ne prevari. **Vlähö**, ne!« Miloš 94. — **2)** (u Dubr.) ime muško, *cf.* Blaž. Rj. *vidi* i Blažo, **Vlasije**. — Sveti **Vlähö**, *der heilige Blasius, St. Blasius*. Rj. 68a. Sveta Kate, k ognju gnjate; sveti Niko, na oganj sinko; sveti **Vlähö**, nemoj plaho. DPostl. 119.

Vla ... *vidi* **Vlah ...** Rj.

Vläisav, *m.* ime muško. Rj. — **Vladi-sav** i (bez d) **Vlai-sav**. Osn. 17. za *izostarčeno* d *isp.* Radić i Raić.

Vläjko, *m.* ime muško. Rj. *bič hyp.* od **Vlaisav** (**Vlaisav**: Tu bijaše *Vlaisavljević* Jovo. Npj. 3, 568).

vläk, *m.* — **1)** *Art Fischernetz, retis genus*. Rj. *nekaka ribarska mreža*. — **2)** *nekoliko željezničkih kola privezanih jedna za druga pa idu (vuku se) zajedno, der Zug*. — Pisak oglasit da dolazi **vläk**. Zlos. 77. od *korijena* od *koga* je vući. *isp.* Korijeni 200.

1. vläka, *f.* (u C. G.) *vidi* läka. Rj. *kao prodol koja nije vrlo ugnuta. syn.* kod *prodol*. — od *kor.* od *koga* je vala, uvala. *premjestivši se samoglasno* a *korijenu* na kraj *pred* *nast.* koji se počinje *suglasnim*; i *odbacivši* v: läka. *isp.* Korijeni 197.

2. vläka, *f.* (u Hrv.) veliko drvo koje je teško natovariti na kola, nego se vuče. Rj. *od kor.* od *koga* je vući.

vläkala, *vläkälä*, *n. pl.* *vidi* vläcale. Rj.

vläkünce, *n. dem.* od *vlakno*: Te nastavljaj sve *vläkance*, sve *vläkance* po *vläkance*. Rj. — *dem.* takvu kod barioce.

vläkno, *n. der Flachs (das Flachshaar), linum*. Rj. *dem.* *vläkance*. *Njem. i Lat.* je *tumačenje krivo*; *vlakno* je *die Faser, fibra*; kao *čica* u lana, u *biljke*, i t. d. — U primorju se od žuke prede i pregja ... trlja se o kamen, te se ono što je kao drvo izloni i poispada, i ostane samo *vlakno* kao u lana. Rj. 161a. U Jadru je kazanska lula na dnu šuplja s donje strane, pa se mjesto konjića kroz onu jamu provuče kao mala *uzičica* od *vlakna*, te niza nju ide rakija. Rj. 289b.

vläs, *m.* — **1)** (u Dubr.) *ein einzelnes Haar, pihus, cf.* kosa, dlaka. Rj. *jeđinica onoga što su vlas*i, *kose. i ženskoga je roda. vid*i kod *vlas*i 1. — Gospin *vlas*. Rj. 95a (*biljka*). — **2)** veliki i mali, *die zweite Gattung Flachs, lini genus minus longi*. Rj. — Máca, 6) povjesma što se izvlače iz *velikoga vlas*a, *cf.* *parmak*. Rj. 348b. Ono što ostane na ogreblu i na perajici, zove se *svlak* i poslije se grebena grebenima, i od njega biva *vlas* (*mali* i *veliki*); a što ostane na grebenima, ono su već kućine. Rj. 647a.

vläsac, *vläsca*, *m. crvi* (kao *dlake*) što se u ranama *zametnu*. *cf.* *vlas*i 2. Rj.

vläsau, *vläsna, adj.* *vidi* *vlastan*. Rj. *vlasan* je *prema drugim padežima bez t: vlastan, vlasna*, i t. d. *isp.* *milosan*.

Vläsanice, **Vläsanicä**, *f. pl.*: Do Zvornika pa do **Vläsanica**. Rj.

vläsat, *adj.* *n. p.* glava, vuna, *haarig, pilosus, cf.* *vlasnat*. Rj. *u čegu ima (mnogo) vlas*a. — Gospod *sature vlasato* *tjeme* onoga koji ostaje u bezakonju svojem. Ps. 68, 21.

vläsi, *m. pl.* (od *vlas*). — **1)** (u Dubr.) kosa, *die Haare, erines*. Rj. — *l'jeva* li je Zrničeva Jele! kad ... *podvije* pod obrve *vlas*e. Herc. 21. *i ženskoga roda*: Umna besjeda i *bije*le *vlas*i *nathodi*. DPostl. 147. *tako se govori i u sjev. Hrv.* — **2)** *vidi* *vlasac*: *vaditi vlas*e iz rane. Rj.

Vläšići, *n. pl.* (u Dubr.) tako ondje zovu ljude zakona Grčkoga. *cf.* **Vlah** 2. Rj. *bič po kcarnu izgovoru mjesto Vläšići*. — **Vläšić** (osn. u **Vlah**; *gdje* se govori i **Vläšićä**). Osn. 231.

Vläsije, *m.* ime muško po Grčkom izgovoru od **Blasius**. *vidi* **Vlaho** 2, **Blaž**, **Blažo**. — *Kandelora* zima *fora*, veli **Blaž** da je laž. (... *sveti Blaž* — *sv. Vlasij* ... *sveti Vlaho* ...). Posl. 128 (*Vlasij stariji završetak mjesto novijega Vlasije. Tal. riječi kandelora srijećenica, fora ran. napolje*). Budući da *sv. Vlasije* pada na 11. Febr. Knjiž. 3, 302.

vläsnat, *adj.* *n. p.* čebe, *vidi* *vlasat*. Rj.

vläsnik, *vläsnička*, *m. Rj.* *vlas*(t)nik. *osn. u vlastan*. — **1)** *der Eigentümer, dominus, proprietarius*. Rj. *onaj čije je što, komu je što vlastito. isp.* *gospodar, imalac*. — **2)** *koji ima vlast nad drugima. vid*i *oblasnik*, i *kod* *glavar syn.* *isp.* *vlastelj*. — On *pojge k vlasniku* i *zapita*: »Koliko, molim te, ima oni narod *pobvatani* *carevine* da *plati*?« **Vlasnik** mu reče *toliko* i *toliko*. Npr. 248. *Misao* se sve bolje *vidi*, koju *izradi* *narod* i *vlasnici* *mu*. DM. 3. *Razgovori* o državi, o *vlasti* i *vlasnicima*, o *upravi* ... Zlos. 286.

vläsništvo, *n.* **Stulli**. — **1)** *vidi* *vlast*. **Stulli** *vlast* *koju ima vlasnik* (**2)** *nad drugima. isp.* *vlast* 2. — **2)** *ono što pripada vlasniku* (**1**); *Eigenthum, dominium, peculium, bona, possessiones, isp.* *svojina*.

vläst, *f.* (*loc. vlásti*). Rj. *vlada, vladati; vlast* (*pred t* od *nastavka* *promijenjeno* *korijenu d* na *s*). *Korijeni* 203. — **1)** *die Macht, potestas*. Rj. *vidi* *oblast* 1. — *Gospodari koji su vlast u rukama imali*. Rj. 95b. *Gospodar* je *imao vlast* na silu je (*djevojku*) *odonud krenuti* i *k sebi dotjerati*. Rj. 704a. *Očera* ga, da *više* *pod vlast* *njihovu* *ne pripada*. Npr. 154. *Nada* *mnom nemaš ni kake vlásti*. Posl. 8. *Nijesam* ja *tvoja žena*. (Kad *ko* *hoće* *nad onim* *nad kim* *nema* *pravo*, *da* *pokaže* *svoju vlast* *i* *starješinstvo*). 217. *Sudija* *koji ima* *punu vlast* *presuditi*. 322. *Dobivši vlast* *i* *silu* *u ruke*. Danica 3, 216. *Gjorgjije* *mu* *malo* *po malo* *i* *nabiju* *Kragujevačku* *uzme* *sru* *pod svoju vlast*. 3, 217. *Pritisne* *gotovo* *i* *Požesku* (*nahiju*) *pod svoju vlast*. 5, 48. *Mislili* *su*, *da* *senatom* *malo* *zauzduju vlast* *Kara-Gjorgjijinu*. 5, 51. *Malo* *po malo* *da* *vlast* *sebi* *prisvoji* ... *videći*, *da* *mu* *se* *gleda* *vlast* *iz ruku* *da* *uzme*. 5, 52. *Patricjara* *i* *oni* *ostave* *u* *pregjašnjoj* *vlasti*. Kov. 10. *Senat* *je* *sve* *veću* *i* *veću vlast* *dobijao*. Miloš 10. *Da* *mu* *senatom* *ograniče* *vlast*. 13. *Što* *mu* *se* *vlast* *tako* *umali*. 46. *Ima* *od* *cara* *vlast*, *da* *zemlju* *silom* *po-*

kori. 118. Trude se, da *otmu vlast* i gospodstvo onima, kojima . . . 173. *Vladalac ima vlast nad životom i smrti*. Priprava 72. On sad u tom vlast ima kao i car. Sovj. 26. Tu primi sve konjike pod svoju vlast. Žitije 18. *Kakvom vlasti to činiš? i ko ti dade vlast tu?* Mat. 21, 23. *Da im bude vlast na drvo života*. Otkriv. 22, 14 (*das sie Macht erhalten zum Baume des Lebens*). Volja će tvoja stajati pod vlašću muža tvojega. Mojs. 1, 3, 16. *Tu nije u mojoj vlasti*. 41, 16. Izišav da raširi vlast svoju do rijeke Efrata. Sam. II. 8, 3. *Narodi će pasti pod vlast tvoju*. Ps. 45, 5. Oni (neprijatelji) biše pokoreni pod vlast njihovu. 106, 42. Samo ostrvo *podvrgao Dubročniku pod vrhovnu vlast*. DM. 203. *Da ih (Konavljane) podbiju pod vlast dubrovačku*. 210. Dubrovnik stojeći pod vrhovnom vlašću mletačkom . . . *prigrije pod vrhovnu vlast ugarskim kraljevima*. 232. Dubrovačko (pravo), koje se razvilo pod vlašću gradskoga naroda i na osnovi rimskoga. 263 (*to bi Nijemac rekao: unter dem Einflusse des . . .*). Koji bi upravitelj vlast na zlo upotrebio . . . 315. Dobro kakvo držati u svojoj vlasti. DRj. 1, 310. — 2) *vidi* poglavarstvo, *die Behörde, Obrigkeit, magistratus*, *isp.* vlasništvo I, praviteljsvo, uprava, vlada. — *Misli da će tu molbenicn bansko vijeće poslati tu Vašoj vječoj vlasti* i pitati kako stoji ta stvar. Javor 1885, 762. *Srpstva vlast* piše u Kraljevo kajmakamu da se oni ljudi pohvataju. Kov. 3. Koji će sudove i druge vlasti po zemlji postavljati i uređivati. Miloš 149. Knezovi sad su kao vojničke vlasti. Miloš 192. Činovnici ili državne sluge . . . svi skupa kad se uzmu, zovu se takogjer vlast ili uprava. Priprava 69. I izvan Srbije bio je (sovjet) poznat, ako ne kao najčeća vlast. Sovj. 11. Da se pokoravaju vlastima, koje vladaju. Rim. 13, 1. *Vladika se pomoli za vlasti duhovne i svjetske*. DP. 51.

vlastan, vlāsan, *adj.* *der Macht hat, berechtigt, jus habens*. Rj. *vidi* vlasan, koji ima vlast, pravo na što, *isp.* nadležan. — *Zar ja nijesam vlastan u svojemu činiti šta hoću?* Mat. 20, 15. Čovjek nije vlastan nad duhom da bi ustavio duh, niti ima vlasti nad danom smrtnijem. Prop. 8, 8. Kad može biti lopov vlasniji od poštena domaćina? Mezj. 288.

vlastela, *f. coll.* od vlastelin. Rj. vlastelin kao i gospodin i brat zamjenjuju se u množini riječima vlastela, gospoda, braća; ali vlastelin i brat imaju i u množini oblike. *isp.* Obl. 11. — Doći će vlastela iz Misira. Ps. 68, 31. *Neka vlastela srpska i vojvode vlaške daruju manastiru ruskom zemlje*. Rad 6, 214.

vlastelin, *m.* (*pl.* vlastela) (u Dubr.) *der Edelmann, nobilis*. *cf.* boljar. Rj. *ein Patricier, patricius*. suprotno pučanin. riječ ima i obične oblike u množini: vlasteli, i to onda kad se mnogi misle pojedince (kao n. p. cvjetovi) a ne skupa (kao n. p. cvijeće), n. p. 12 vlastela. *isp.* Obl. 11. *Žena vlasteoska vladika 2.* — I tu ubi dva banova sina i dvanaest velikih vlastela. Npj. 2, 213. *Vlastelima* se zovu i veliki dvorani i župani i vojvode i knezovi i erkveni poglavari. DRj. 1, 126.

vlastelinovići, *m.*: Bog ti dao čast pape Rimskoga i vladike Cetinjskoga, dva bana Paštrovića i četiri vlastelinovića! Kov. 126. *sin vlastelinov?*

vlastelski, *adj.* *vidi* vlasteoski. Rj.

vlastelji, *m.* *der Machthaber, potens*: Ovgje nama kažu staroga vlastelja. Rj. koji ima vlast (u rukama). *isp.* vlasnik 2. — *Pred vlastelje* i careve vodiće vas mene radi za svjedočanstvo njima i nezabošcima. Mat. 10, 18 (*ad praesides; vor Statthalter*). Ti si mi bio malj . . . tobom satrih knezove i vlastelje. Jer. 51, 23.

vlasteoska, *f.* vlaštel-ka, *promijenivši* se I na kraju sloga na o (*gen. pl.* vlaštelākā. *isp.* Obl. 20). *žena vlasteoskoga roda*. *isp.* boljarka, boljarkinja. suprotno pućanka. — Da se Paštrović može oženiti prvom Mle-

tačkom vlasteoskom. Kov. 38. *Vješao se sebar kad bi se na silu oženio vlasteoskom*. DM. 315.

vlasteoski, *adj.* *adelig, nobilis*. Rj. *što pripada vlastiti ili vlastitini kojemu god*. *vidi* vlastelski. — *Vladika, 2) vlasteoska žena* ili odrasla keć. Rj. 67b. *Vlasteoski prvi božić*. DPostl. 150. *Boljarin . . . u staro je vrijeme bio čovjek vlasteoskoga roda*. Daničić. ARj. 543a. *adr.*: Izmuči sebarski, a izjegj vlasteoski. DPostl. 36.

vlasteostvo, *n.* *Adel, nobilitas*: Bolje je moje pućanstvo nego tvoje vlasteostvo (reče u Dubrovniku imućna pućanka siromašnoj vladici kad se svade). Rj. *stanje vlasteosko; patriciatas, das Patriciat, der Stand eines Patriciers*. suprotno pućanstvo. — *Uboštvo vlasteostvo* ne gubi. DPostl. 144. *Zeta je . . . jednako bila osobina Nemanjića, gdje je živjelo silno vlasteostvo*. DM. 101 (= vlastitla).

vlastit, *eigen, proprius*. — 1) *moj, tvoj, njegov vlastit, i t. d.*: Kad ga (narod) pritijesni neprijatelj njegov u zemlji njegovoj vlastitoj, svaku molbu i svaku molitvu ti (Gospode!) čuj s neba. Car. I. 8, 37. — 2) *gram*. — U rječniku će biti imena vlastita ljudska. Oglad IV. *Imena vlastita*: Milj. Rogj. Osn. 66. *Vlastita imena* pokrajina, mjesta, brda, rijeka itd. Rad 15, 185.

vlastulja, *f.* — 1) *der Ganchhafer, arena sterilis (bronus tectorum L. Rj.)*. Rj. biljka. — 2) *parruca, perruca; crines suppositi, coma suppositita*. Stulli. *vidi* peruka; *die Perücke*. — *osu* u vlas. *isp.* Osn. 132. *riječi s takim nast. kod bakulja*.

vlašac, vlašca, *m.* *Schalottenlauch, allium ascalonicum*. *cf.* vlašik. Rj. biljka.

vlašad, *f. coll.* od Vlah. Rj.

vlašće, Vlašćeta, *n.* *vidi* Vlaše: Što je mlado Vlašće uz Kočije. Rj. Vlaško dijete.

Vlaše, Vlašeta, *n.* *der junge Vlah, puer valachus*. Rj. *dijete Vlaško, mladi Vlah*. *vidi* Vlašće.

vlašćenje, *n.* *das Walachisiren, mutatio in Valachum*. Rj. *verbal.* od 1) vlašiti, 2) vlašiti se. — 1) *radnja kojom tko vlašiti koga*. — 2) *stanje koje bira, kad se tko vlašiti*.

vlašić, *m.* — 1) *dem.* od Vlah: Za Vlašićem Petrom Mrkonjićem. Rj. — 2) *planina* u Srbiji između nahije Valjevske i Ragjevine ta amo k Drini između nahije Šabačke i Jadra zove se Cer). Rj.

vlašići, vlašića, *m. pl.* *das Siebengestirn, plejades*. Rj. *nekake zvijezde, sedam ih na broj*. — *Možeš li svezati miline vlašićima?* Možeš li izvesti južne zvijezde na vrijeme? Jov 38, 31. *vlaš . . . ovano će ići*, ali sa š mjesto s, jamačno što se zaboravilo pravo obličje riječi: vlašići (*isp.* star. slov. влѣсѣцѣмѣи). Korijeni 205.

vlašik, *m.* *vidi* vlašac. Rj. — *riječi s takim nast. kod aptik*.

Vlašina, *m.* *augm.* od Vlah. Rj.

vlašiti, vlašim, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* *pd-vlašiti* (i se). — 1) *zum Valachen machen, facio esse valachum*. — 2) *sa se, reftks.* vlašiti se, *sich zum Valachen machen, facere se valachum*. Rj. *postajati Vlah*.

Vlaška, *f. adj.* *die Walachei, Valachia, cf.* Kara-vlaška. Rj. *t. j.* zemlja.

vlaški, *adj.* *walachisch, valachicus*. Rj. *što pripada Vlašima ili Vlahu kojemu god*. *Vlaški Grad*, *m.* u Velebitu nekako mjesto. Rj. 68b. *Gegavački*: trava (se zove) jārba (Vlaški, po Latinskomu herba). Rj. 85a (= Rumunski). Nije vlah tko u vlasijeh stoji, neg tko vlaška djela čini. DPostl. 83.

Vlaško, *m.* ime muško. Rj. — *Vlaško* (pred š je prvi slog od imena Vladislav ili Vladimír). Osn. 295. *prilicnije je da je od Vlaho 2 (Vlasije)*. *takva hyp. kod Boško*.

vlat, *m.* *vidi* klas I. Rj. *vidi* lat. *pl.* vlatovi. Glas. 8, 10. *coll.* vlače. *hyp.* vlatak. *isp.* suhovlatan. —

Hajdemo u vlat (t. j. da kupimo vlače po strujici). Daničić, Sint. 535.

vlatak, vlačka, m. hyp. od vlat. Rj. — Tri ptičice goru preletile . . . jedna nosi vlatuk od pšenice. Npj. 1, 497.

vlatanje, n. vidi klasanje. Rj.

vlatati, tām, vidi klasati. Rj. v. impf. ispuštati iz sebe vlače.

Vlatko, m. ime muško. Rj. hyp. od Vladimir ili Vladislav. Vlad-ko promijenivši se d pred k na t. takva hyp. kod Boško. isp. Osn. 293.

vlačau, vlačna, adj. feucht, humidus. Rj. značenje korijenu vidi kod vlaga. — Mukljivo drvo, vlačno iznutra. Rj. 374b. Iotkisi, kad voda opada, pa joj se krajeri vide vlačni i ermi. Rj. 553b. Proso palo na vlačno mjesto pa uzraslo. Npr. 161.

vlačenje, n. das Befuechten, humectatio. Rj. verb. od vlačiti. radnja kojom tko vlačī što.

vlačina, f. amore, materia umida, humor. Ektorović: Jes' vidil vručinu, koliko moć ima, da svaku vlačinu priteže. Stulli. vidi vlaga.

vlačiti, žim, v. impf. befeuchten, humectio. Rj. što, činiti da bude vlačno. v. pf. slož. o-vlačiti.

vlinta, f. (pl. gen. vflināti) die Flinte, flintu (teluh majus), cf. duga puška: Pune vlinte u pleć okrenuli. Rj. vidi flinta, od čega je vlinta s promjenom glasa f na v.

vljēja, f. (u Podgorici) vidi vjegja. Rj. gdje i gdje se po jugozap. krajerima mjesto bje, mje, vje gorori blje, mlje, vlje. vidi take riječi kod blječva (mj. bječva).

vljěši, adj. (u Boci) mjesto ljepši: A izvadi posjeklicu čordu, a kakva je, stara moja majko, takva može a vljěša ne može. Rj. upravo je ljěvši s pre-mještenim glasovima.

vō, vōla, m. Rj. vōl, voo = vō. Glas. 8, 16. Pariv: vōl. vō. Rad 59, 11. — 1) der Ochs, bos. Rj. hyp. voko, volak. dem. vočić. augm. vōlina, volusina. imena volorima (sa završetkom onja): bijelonja (vo bijel), cvjetonja (cvjetast), čadonja, galonja, jelonja, kikonja, kitonja, krilonja (krilast), kusonja (kus), maconja (macast), medonja, mladonja, mrkonja (mrk), peronja, rogonja, rudonja (rudast), sivonja (siv), šaronja (šaren), šutonja (šut, šušav), zekonja (zekast), žeronjica; (sa završ. ota:) baljota (baljast, baljav), ljěpota, vranota (vran); (sa završ. ač:) bodać, bukač, provalljivač, zdnhuč; (sa završ. aš:) brazdaš, kolečkaš, pogonaš, volaš; (sa završ. njak:) potkonjak, prednjak, stražnjak; (sa različnim završecima:) bodac, bušak, erljenko, kačun, krujo, kamilječak, popuštenik, plair, revka, rumenka, širaj, zbojak, želja, željo (zelen), žerav. — Aiskati, aismuti vola. Rj. 2b. Ajskati, ajsnuti vola. Rj. 3a. Bezvonik, čovjek koji nemu vola. Rj. 20a. Bikorit vo. Rj. 25a. Buče vo. Rj. 47b. Volopaša, mjesto za pašu oračim volovima. Rj. 71a. Dao volove pod izor, ili na izor. Rj. 228b. Jaram volova, t. j. dva vola; vuče na dva jarma, t. j. na četiri vola. Rj. 247a. Muče vo. Rj. 374b. Orni vo, koji ore. Svi Kotarani oru na šest ili na osam volova. Rj. 468a. Kad se šest volova upregnu u plug, onda dva dogju pod kolečke, dva na pogonu, a dva naprijed. Rj. 517a. Ruče vo. Rj. 656a. Ovaj vo vozi na sestinu, t. j. naprijed kad je šest upregnuto. Rj. 837b. Volovi držeće oko valova, čekaju da im se da voda. Npr. 211. Vo bez rogova. (Reče se čocku, za koga se misli, da je lud kao i ro). Postl. 36. Vo se reče za rogove, a čock za jezik. 39. Krave ti se iste lile, sve volove ritoroge. Npj. 1, 114. Baka stoji Mačvanskih volova. 4, 187. Počera nam ovce i jaganjce, i volove naše hranitelje. 4, 463. Gonjaše pred sobom buljuk volova, natovarenih različnim trgov (robom). Panica 2, 139. Jaki volovi opkolise me. Ps. 22, 12. Ukroti zvijer u ritu, kud volova s teocima. 68, 30. — 2) vo morski (u Dubri), das Meerkalb, phoca vi-

tušina Linn. Rj. vidi morsko tele. isp. volak 2. — 3) divlji vo; der Auerochs, urus. — 4) Plug i volovi, nekake zvijezde. Rj. 509a.

vōč! interj. Laut ein Rind davon zu jagen, sonus abigendi bovem, cf. čejavočke. Rj. uzvik kojim se odgoni goveće.

vočić, m. dem. od vo. Rj. vol-čić, voo-čić, vočić. — Ova krava teli sve vočiće. Rj. 735b.

vočke! vidi voč. Rj. vidi i čēja.

vōčār, m. — 1) der Obstliebhaber, amans pomorum. Rj. koji rado jede voće. — 2) der Obsthändler, Obstler, qui poma venditat. Rj. koji prodaje voće.

vōče, n. — 1) das Obst, poma: U svoje voće kad ko hoće (Postl. 335). Rj. rod su vočke (coll.). vidi miva. jedinica: vočka 2. — Ove godine voće rano dospijera. Rj. 134b. Kalotine, suho voće što je čjepano ili sječeno. Rj. 280b. Ošaf, ošap, suho voće, kao n. p. šljive, jabuke, kruške, i t. d. Rj. 483a. Ponude (če) mi svake donijeti, s moru voću, smokve iz Mostara. Herc. 217. Nasadite svakojakoga voća . . . pa tek pete godine jedite voće s njegu. Mojs. III. 19, 23, 25. Voćnjak od šipaka s voćem krasnijem. Pjes. nad pjes. 4, 13. Ranoga voća želi duša moja. Mih. 7, 1. — 2) drveće na kojem voće (1) raste (coll.). jedinica: vočka 1. Gusjeničavo voće. Rj. 108a. Presagjenik, u Boci zvao se nekakav čovjek, koji je voće presagjivao, t. j. kalemio. Rj. 579b. U velike (n. p. roće) erjetu, t. j. najbolje). Postl. 326. Vježeo gje je drijen uhvatio prije sreću ostaloga voća. X. Nasadite srakojakoga voća . . . pa tek pete godine jedite voće s njega. Mojs. III. 19, 23.

vočka, f. Rj. vidi vojka. — 1) der Obstbaum, pomus. Rj. drvo na kojem raste voće. coll. voće 2. — Po tom je zadužbina usaditi ili nakaluniti voćku blizu puta. Rj. 173a. Požnjaka, požnjakinja, ročka, n. p. trešnja, koja pozno dospijeva. Rj. 527a. Prijesad. 1) što se presagjuje, n. p. ročka kakva, vidi presada. Rj. 590b. Prijesadnica, mlada vočka koja je za presagjivanje. Rj. 590b. Ja tebe rogom, a ti mene rodom! (. . . udarajući po žilama vočku nerotkinju rogom od pečiva što je na božić pečeno). Postl. 110. — 2) jedinica onoga što znači voće 1. Palatica, n. p. maslina koja sama opadne. Rj. 484a (vočka, n. p. maslina, koja sama opadne). Uvelak, ročka koja na drvetu svom ne sazri, nego prije vremena uvene i opadne. Rj. 765a. Zrelu vočku sama pada. Postl. 94. Ne će vočku ispod debla. 210. Trska (i trstika) ne znači »kad je mala«, nego samo jedna iz cijeloga svoga društva, kao n. p. i travka, slamka, bujatka, vočka i t. d. Pis. 43.

vōčkānje, n. das Herumführen, ductare. Rj. verb. od vočkati. radnja kojom tko vočku kogu.

vočkati, vōčkām, v. impf. herumführen, ductare; kvočka ročka piliće, a ne će na jednom mjestu da se smiri. Rj. od vojg-kati, pa se gj pred k promijenilo na č (isp. varmečki); voditi kojekud.

vōčkoša, f. (u Ban.) ovca koja vodi druge ovce, ein Schaff das andern vorausgeht und sie führt, dux gregis. Rj. za postanje isp. vočkati. riječi s takim nast. kod bjeloša.

vōčujāk, m. vidi votnjak. Rj. vidi i bašča 2.

vōda, f. (dat. vōdi, acc. vōdu, pl. vōde, gen. vōdā). Rj. dem. vodica. augm. vodurina. — 1) das Wasser, aqua. Rj. vidi batun, blatušina, bumba, bunar-voda, daždevica, gjuľs, gjuľsa, gjuľsija, izviri-voda, izvori-voda, jutrošnjica, kapavica. (voda) od kiše, kišnica, voda-kladenac, maloprešnja, ocjedine, omaja, (voda) za piće, (voda) iz ruže, (voda) od ruže, sinotnjica, snježanica, šerbet-voda, snježanica, tekućica, voša, žuber-voda. voda je: badnjeva, bistra, bunarska, duboka, glavoboljna, gola, hladna, jabukova, kisela, kišna, ležeća, morska, mutna, nenačeta, plitka, slatka, studena, šećerli, tekuća, zaboravna, zla, zdrava, živa. — Namuljita voda zemlju. Rj. Bijē voda iz kamena.

Rj. 28a. *Vri voda*, vidi *izvirati*. Rj. 75a. *Zalila voda* u kuću. Rj. 181a. *Zaljeva voda*. Rj. 182a. Izdan, 1) mjesto gdje *voda iz zemlje pišti*. Rj. 222b. *Ključna voda*. Rj. 277b. Nakopati put, gdje *ga je voda izlokalu*. Rj. 392a. Odbiti kud na drugu stranu, n. p. *vodu*, put, trgovinu. Rj. 441a. Odvesti, odvoditi *vodu*, odvraćati, odvratiti *vodu*. Rj. 442a. b (*ovaj i prednji primjer idu i pod 2*). *Pljušti*, n. p. kiša, *vodu na usta*. Rj. 510a. Projaziti, *put načiniti vodi*. Rj. 606b. Skakavac . . . mjesto gdje *voda skače s velike visine*. Rj. 685b. *Crjeta voda*. Rj. 809b. Devojka poleva sav grad sama i *vuče vodu na svojoj kosi*. Npr. 239. Momeci što *brže zahvate vode iz bunara*. 240. *Voda sve opere doerna obraza*. Posl. 37. *Voda sve nosi izvan sramote*. 37. Volio bih *pilićima vodu sjecati* (nego to raditi). 38. *Mutna voda* kao oranje. 184. Ukuburio kao gjava na *plitkoj vodi*. 332. *Voda tekućica* zdravija je od *ležeće*. DPost. 150. Majko moja, *na vodu sam bila, iduće s vode* evijeće sam brala. Npj. 1, 232. Ja usadih vitu jelu . . . a *navernuh žuber-vodu* . . . Ne mogoh se primaknuti od *brzine žuber-vode*. 1, 361. *Žuber-voda presanula* . . . Al' ne mogoh pristupiti od *valova žuber-vode*. 1, 362. *Vodu zahvata* . . . *vodu donosi*. 1, 420. 1) da *provre voda iz kamena*. 3, 70. *Znače vodu od kuke voške*, n. p. višnjovik, jabukovik i t. d. Danica 3, 20. Jedna vrata žarko sunce sjaše, a na drugu *živa voda vraše*. Kov. 75. *Idu na najljepšu živu vodu*. 91. Mitropolit u najvećoj sobi, gdje će biti škola, *osveti vodu*. Sovj. 81. U primorskim mjestima koja su oni (Mlečani) s *vode branili* i svagda držali, bili ljudi samo zakona Rimskog. Srb. i Hrv. 2. Ali je *voda zlu* . . . *isecijelih ovu vodu*, da ne bude više od *nje smrti i nerodnosti*. 1 *voda posta zdrava*. Car. II. 2, 19. 22. Za to se vinom pomiješanim s *vodom od ruže* unakrst prelje trepeza. DP. 341. — 2) *der Strom, fluvius*: Preko *tri vode* studene, preko *tri gore zelene*. Rj. *vidi* potok, rijeka. — Brzica, *voda*, gdje teče brzo preko kamenja, *Stelle im Bache* . . . Rj. 43a. Brod. 1) *na vodi* ono mjesto gdje se prelazi preko nje. Rj. 44b. *Stala voda u virove* . . . tako u ravni stanu u virove i *one vode* koje u planinama nigda *ne presišu*. Rj. 63a. *Dolazi voda*, *schwiltt*, *erescit flumen*. Rj. 130b. *Došla voda*, d. i. *angeschwollen*, *crevit*. Rj. 135b. Dretulja, *voda* u Hrv. koja *izvire* iz Kapele i poslije jednoga sahata *ponire*. Rj. 139a. *Zagušuje* se *voda*, *zagušila se voda*, kad ne može da oteče koliko bi trebalo. Rj. 171a. Viće vila s Rudničke planine *iznad vode* *tauke* Jasenice. Rj. 248a. I na *Tisu vodu* *naguziše*, kadli *Tisa vodu ustanula*. Rj. 258a (= *došla*). Krbava, *voda* koja teče ispod Udline. Ijeti *vrlo oslabi*. Rj. 299b. Matornjak, *stara voda*, od koje se odvede jaz. Rj. 347b. *Navesti lagju na vodu*. Rj. 379b. *Obavit*, f. n. p. gdje se *obavila voda oko zemlje* ili put oko brda. Rj. 426a. *Osjeka voda*. Rj. 470a. *Osjekla voda*. Rj. 471a. Nije sila, veće draga volja: ja *ću za njim* i u gornj i u *vodu*. Rj. 477a. *Ovu njivu plavi voda* svake godine. Rj. 505a. *Plima*, 1) veliki potop, kad *dogje vodu*: *plima vodena* (kada *vrlo donje voda*) . . . *Plimtu voda* po polju, t. j. *razlitu se*. Rj. 508a. *Podloče voda* brijeg. Rj. 522a. *Poloj*, 1) mjesto *plitko u vodi*. 2) mjesto *kođ vode* koje *vodu plavi* (*poljeva*). Rj. 534b. Od izvora *vodi* do ponora. Rj. 540a. *Ovu njivu topi voda*. Rj. 743b. *Utanjila voda*, t. j. gotovo presušila. Rj. 791b. Tako *idući dogje na jednu vodu*. *Na onoj vodi* s druge strane bio je veliki grad . . . zapovedi momeima te ga prevezu. Npr. 60. *Vodu ga ođnijela!* (Kletva, i znači da ode bez traga, da propame). Posl. 36. *Voda riče*, a mlini melju. 37. *Mmar od stakle vode*. DPost. 63 (*suprotno* more). 1 *stače vode Dunari* i druga *bistra jezera*; *onda češ mene moliti*, da tvoje svate prevedem. Npj. 1, 11 (*vidi* *Ustanula voda*, t. j. *došla*). Rj. 790b. *i ovdje bi trebalo da bude*: 1 *istače vode*; *ali je* 1 *stače vode stihla radi*). Kolika je Jahorina planina, *kroz nju teče*

vodu rijeka, na njoj *sjede* dva *dilbera lijepa*. 1, 236. Oj *Cetinjo*, *voda ponosita*. 1, 316. *Putnik kaza na vodi vozaru*. 1, 324. *Voda leti*, *brege dere*, na njoj *Janja noge pere*. 1, 363. Tu dolazi *mlada moma*, *vodu zahvata*. 1, 420. *Vode* se *zimi zamrznu i oslabe* . . . ali *onamo su naj jače*. 1, XIII. I *gradeći po vodam* *čuprije*. 2, 104. Pa *nanese jednoga junaka*, *uzela ga vodu na matiču*, *okreće se niz vodu Mariću*. 2, 340. Kad je bio *vodu preljevao*. 4, 312. Što je *hladna voda porerala iz planine* . . . dok *nareva na Nikoljsku erkvu* . . . pa *otolen pada na valore* . . . tu se *hladna voda ustarila* . . . a *otolen vodu porerala širokijem drumom* niz *Grahovo*. 4, 447. 448. Što je *hladna voda porerala* od *Klobuka* . . . što se *poljem voda uzmutila* . . . što je *vodu u erkvu udrla* . . . što su *vode raspustile* grane na četiri strane. 4, 450. 451. *Drina osim mlogih drugih voda*, *rijeka i potoka* prima u sebe *Lim*. *Danica* 2, 34. *Tuda voda*, sa *svom silom* *gradeći* sebi *put preko* i *između* *kamenja leti i uži*. No *kad voda vrlo opadne*, *onda* . . . 2, 36. *Da ide* što *brže* u *Bijograd*, *ali da ne ide* *svom* . . . *nego vodom* *da ide*. 3, 160. *Udari dažd*, i *dogjoše vode*. Mat. 7, 27 (*renerunt flumina; Wasserergüsse*). — 3) *das Eincasser, liquor amnios*. Rj. — 4) *pustiti vodu*, *Wasser abschlagen, mingere*; *stala mu voda*. Rj. *puštati vodu*, *isp. pišati*, i *syn. ondje*. — *Zamahao konj vodu*, t. j. *ne može da mokri*. Rj. 182b. *Vodu ti stala!* (Kletva *marvi*, a *osobito volu* i *konju*). Posl. 37. Tako *mi se utroba ne zavezala!* (*da ne mogu roditi ili vodu pustiti*). 305.

vōdac, m. Rj. *gen. vōca*. — 1) u riječima: *vodi ga* (njegov) *vodiac*, t. j. *gjava*. Rj. — 2) *dux, ductor*. Stulli. *uopće koji kogu vodi*. *vidi* *vodilac*, *vogj*, *provođič*. — *Vodiac* *ga vodi*. Db. *adducitore*. DPost. 151 (*adducitore, koji kome što dorodi*).

vōdanje, n. Rj. *verbal. od 1*) vodati, 2) vodati se. — 1) *radnja kojom lko vodu n. p. konju* (*das Herführen, z. B. des Pferdes, circumductio*). Rj.). — 2) *radnja kojom se tko vodu s kim*.

vōdār, *vodāra*, m. *chi vā per acqua, aquator*. Stulli. *vidi* *vodonoša* m.

vōdārica, f. *žensko* koje *nosi vodu*. Rj.³ *vidi* *vodonoša f*.

vōdati, *vōdām*, v. *impf.* Rj. *voditi tamo i amo. v. pf. slož.* *iz-vōdati*, *pro-*. — 1) n. p. *konja*, *fidren*, *circumduco*. Rj. — *Sroj srojuju ukraj vode vodu*, u nju tura, al' *ga ne upušta*. Posl. 283. Te *Stojanu gjoja* *prihvatiše*, *vodaju ga* po *mermer-sokaku*. Npj. 3, 131. — 2) *sa se, reciproc.* *vōdati se, mit jemand Hand in Hand spazieren gehen, deambulō cum aliquo*. Rj. *uzeci se s kim po ruke šetati s njim*. — *Jesu li naši stari običaji* . . . *da se djevojke rodaju s momecima ispod ruke*. Nov. Srb. 1817, 504. *ovamo može se metnuti i ovaj primjer sa se, refleks.*: *Pred gradom je osjedao dora*, pa *dorinu usturi* *digzine*, *sum se doro* oko *grada voda*. Npj. 2, 206.

1. **vōden**, *adj.* n. p. *kruška*, *jabuka*, *vino*, *wässerig, aquosus*. Rj. *u čemu ima vode*. *vidi* *vodnjikast*, *vodnjikav*. — *Drijezga vōdenā*, *nekaka trava*. Rj. 139b.

vōdēbika, m. *vidi* *vodeni bik*. Rj. *voden-bika*. *vidi* i *bukavac. ptica*.

2. **vōdēni**, *adj.* n. p. *sud*, *tikva*, *Wasser-, aquaticus*. Rj. *što pripada vodi, što je za vodu, što je u vodi ili na vodi*. — *Bakvica*, *drven vodeni sud*. Rj. 13a. *Vodnā nedjelja*, f. *die erste Woche nach Oestern, die weisse Woche, hebdomas* prima a *paschate*, *et scvijetlu nedjelja*. Rj. 69a (*preva nedjelja po Uskrsu*). *Vodnū bik*, m. (u *Srijemu*) *die Rohrdornmel, ardea stellaris*. Rj. 69a (*vidi* *vodenbik*, *bukavac*). (*ptica*). *Vodnū kōs*, m. *Art Wasservogel, avis aquaticae genus*. Rj. 69a. *Wasserramsel, cinclus cinclus L.* Rj.³ (*rodinū ptica*). *Vodnū evijet*, m. *die Eintagsfliege, das Uferaal, ephemera vulgata*. Rj. 69a (*bijela mušica*). *Gagula*, *nekaka crna vōdena tica*. Rj. 81b. *Plimu vodenu* (*kad*

vrlo dogje voda). Rj. 508a *Tikva vodnâ* . . . pa se u njoj nosi voda. Rj. 739a (*vidi vodenjaka, vodnjaka*). Peti dan dogju ribe u vodu i druge *vodene životinje*. Priprava 1. Ali *rodene putove* ili prokope (kanale) rado grade. 17. Čuh *angjela vodenoga*. Otkriv. 16, 5 (*angelus aquarum, der Engel der Wasser*). *Zborištu vodena* nazva more. Mojs. 1. 1, 10. Daj mi i *izvora vodenijeh*. Sud. 1, 15. Tada se skupi sav narod na nlicu koja je *pred vratima vodenijem*. Nem. 8, 1 (*porta aquarum; Wasserthor*). Ti si silom svojom satr'o glave *rodenim nakazama*. Ps. 74, 13 (*dracones in aquis; Drachenköpfe in den Wassern*). Usalnuše *potoci vodeni*. Joil. 1, 20 (*fontes aquarum; Wasserquellen*).

vodenića, *f. Wassermühle, mola aquaria*: Po dvaput se u *vodenići* govori (Postl. 251). Rj. *dem. vodeničića, vidi mlin, i ondje različna imena mlinima*. — *Vodenića* od tri vitla. Rj. 64a. Dunavka, *dunavska vodenica*. Rj. 145a. Mlinac, *karena vodenica*. Rj. 364b. Okoliš, 2) ono brašno, što ostane oko kamena vodeničnoga, kad se *ustari vodenica*. Rj. 454b. Pobiti kamen vodenični, *vidi posjeći vodenicu*. Rj. 511a. *Poredovničku vodenicu*. Rj. 544b. Udario *postup*; sad je *postup, ne može vodenicu da melje*. Rj. 551a. *Postupila vodenica*, kad dogje velika voda pa kolo ne može od nje da se okreće. Rj. 551b. *Promljela vodenica*. Rj. 610a. Ova *vodenica* ljeti *melje na ustavn*, a zimi *samotegom*. Rj. 664a. Sječivica, ono gvozdje što se njim *siječe vodenicu*. Rj. 685a.

vodeničar, *m. der Mühler, molitor* Rj. *vidi mlinar, suvajdžija*. — *Namet*, 2) gospodsko žito koje se razda *vodeničarima* da ga samelju preko reda. Rj. 396b.

vodeničarev, vodeničarov: *adj. des Mühlers, molitoris*. Rj. što pripada *vodeničaru*.

vodeničarka, *f. die Müllerin, molaie domina, molitoris uxor*. Rj. *vidi mlinarica, gospodaricu od vodeniće, ženu vodeničaricu*.

vodeničarski, *adj. što pripada vodeničarima ili vodeničaru kojemu god, govori se gdje i vodeničar*.

vodeničica, *f. dem. od vodenica*. Rj.

vodeničište, *n. der Ort wo eine Mühle gestanden, locus ubi mola fuit*. Rj. *mjesto gdje je bila vodenica*. — *riječi s takim nast. kod blatište*.

vodenični, *adj. n. p. kamen, kolo, Mühl- (stein, -rad), molaris*. Rj. što pripada *vodenići, vidi mlinski*. — *Gornjak, kamen vodenični*. Rj. 95a. *Donjak, kamen vodenični*. Rj. 132a. *Motoruga, na kolu vodeničnome* one motke, za koje su pribijene lapacke. Rj. 369b. *Sastavei*, 2) u *košu vodeničnom* dolje gdje je koš kao nastavljen. Rj. 666b.

vodnjača, *f. Art wässriger Birnen, piri genus*. Rj. *nekaku vodenu kruška, isp. jeribasma, pljuskača*. — *riječi s takim nast. kod ajgirača*.

vodnjāk, *vodnjāka, m. Eihaut, membrana ovarii, ef. košuljica*. Rj. *vidi i krvava košuljica*.

vodnjaka, *f. (u Risnu) tikva u kojoj se nosi voda, cf. vodnjaka*. Rj. *vidi i tikva vodnâ*. — *riječi s takim nast. kod divljaka*.

vodića, *f. — 1) dem. od voda*. Rj. — *Vilina Vodića*, ima više izvora koji se tako zovu. Rj. 62a. Svaki dan mu je donosila *travice zelene i rodice studene*. Npr. 177. Oj šumica *trnjana i rodica hlagjana*, po njoj plovi *devojka*. Npj. 1, 204. *Podranila na rodicu* Fata. Here. 205. — 2) *Weihwasser, aqua lustralis*; u Boei *velika vodića* zove se *Bogojavljenka*, a druga *malu ili zakrštena*. Rj. *osvećena voda, isp. zlamenje i*. — *Zakrštiti rodicu* t. j. *osvetiti*. Rj. 178b. *zakršćavati, zakršćati rodicu, cf. svetiti*. Rj. 179a. *Popovi da uzimaju za svećenje rodice* 12 para. Miloš 195.

vodičar, *m. der Weihwasserträger, camillus(?)*: *Začuo od kuće do kuće kao vodičar* (Postl. 87). Kad *vodičar* otpoje »Spasi Gospodi« i pokropi *vodicom* po kući, onda obično reče: »Što je popovo da je go-

tovo: čanak graha i povjesma dva, udo mesa i čanak oraha i paru na krst«. Rj. *koji nosi vodiću* 2.

vodični pōst, *m. krstov dan uoči Bogojavljenija*. Rj. **vodijer**, *vodijera, m. die Wetzliste, vis foenicisecae, cf. brušnjāča, tobalica*. Rj. *vidi i vodir, brusalo, brusara, kuzolica. ono u čemu stoji koscu brus*. — *Kvasilica*, 1) *navrh drveta krpa što kosci nose u vodijeru*, te kvase kosu, kad hoće *gladilicom* da je oštre. Rj. 267b. (*osn. u voda*). *Osn. 112 (u vodijeru ima vode), za nast. isp. kosijer*.

vōdilac, *vōdioca, m. (Gjorgji, dux, ductor. Stulli, vidi vodiac*.

vōdilja, *f. koja vodi za obliče, isp. bjelilja*. — *Teško narodu kad mu počne da mrkne ideju vodilja!* Zlos. 62.

vōdina, *f. voda koja se u tijelu nabodi, humor. Stulli, upravo je augm. od voda*.

vōdir, *vodira, m. vidi vodijer*. Rj.

vōditi, *vōdim, v. impf. Rj. v. impf. slož. do-vōditi, iz-, na-, nad-, ob-, od-, po-, pod-, pre-, pri-, pro-, proiz-, raz-, s-, u-, uz-, za-; i s promjenom glasa o nu a: po-vāgijati, pro-vāgijati. isp. vočkati, vodati. v. pf. prosti ne dolazi. vidi 2 -vēsti (-vōdēm), i ondje v. pf. slož. do-vesti i t. d. — 1. 1) führen, duco*. Rj. — *Vodi ga* (njegov) *vodac*, t. j. *gjavo*. Rj. *Grabancijaši vode oblake u vrijeme grmljave, oluje i tuče*. Rj. 75b. *Kolovogjica, koja kolo vodi*. Rj. 285b. *Onda izevši ga za ruku stane ga voditi kroz src sobe*. Npr. 8. *Pogje vodeći konju na ularu*. 25. *Bježi kud te troje oči vode*. 34. *Kad ona dogje, ti je vodi se iz dvćama u dućan*. 69. *Maćeha naredila da je (djevotku) vode u prošetnju*. 131. *Ti nju sutra odmah vodi od kuće*, pa je *zavedi gde u šumu*. 133. *Sustignu jednoga čoeaka gje vodi dva brava na uzlicu* . . . »Kako ćemo, jadan bio, ukrasti, kad ih vodi zu uzlicu?« 166. *Ja sam došao da vam prosim sestru najstariju, i to sad ovaj čas da je vodim*. 185. *Naigju na put koji vodi tome gradu*. 191. *Vidi da jednoga čorjeka vode na rješala*. 217. *Za nevolju babu vode*, kad gjevojke ne nahode. 84 (*voditi babu, djevotku t. j. zu ženu*). *Vodi ga za nos*. DPostl. 151. *Po njoj šeće Božja majka, vodi Boga za ručicu*. Npj. 1, 118. *Jedna duša griješna kuma na sud vodila*. 1, 135. *Te ti vodiš dora na prodaju*. 2, 464. *Bijele im povezaše ruke, pred Stanojlu na danak ih vode*. 4, 334. *Evo našeg slavnog gospodarca, vodi vojsku od bogute Maćve, a nosi ni hrane i džebane, vodi, bračo, dva topa viška*. 4, 346 (*ni = nam*). *Oni su vodili sa sobom i mlade robinje*. *Danica 2, 95*. *Kad vladika ide kud, vodi uza se jasadkiju*. 2, 117. *Na boj su je (vojsku) vodile buljubaše*. 3, 139. *Da je u Srijemu rodio slijepce*. Sovj. 82. *Ne znajući da te dobrotu Božija nu pokajunje vodi*. Rim. 2, 4. *Vodimo na bolje jedan drugoga*. 14, 19. *sa se, puss.:* *Koji se hrt silom u lov vodi, onaj zeca ne hvata*. Postl. 143. — 2) *voditi, leiten, duco*. Rj. — *Nalazili su od olava čankove, kroz koje je rogneta voda s Curicine na Pruovo*. *Danica 2, 51*. — 3) *čele vode saće (u košnici), einbauen, fingere furcos*. Rj. *isp. izvoditi 4, proizvoditi 2*. — 4) *vodi krave*, kad je *vodila ova krava? rindern, lascivire in Venerem (de puccis)*. Rj. *vidi voditi se 2*. — *Povagja krava, povagja se krava*, kad po drugu put *vodi*, pošto je već jedan put *vodila*, pa nije *steona* ostala. Rj. 513a. — 5) *kao činiti: S rojcodama razgovor vojsjaše, kako treba vojsku razdijeliti*. Npj. 5, 323 (*isp. učiniše malo razgovora*. Npj. 4, 384). *Niti je i kake druge velike trgovine mogao ko voditi* da oni u njoj nisu bili *pomešani*. *Danica 4, 22 (isp. trgovina, koju radiše ne samo trgovjani nego i plemići, DM. 238)*. *Jovan Antić, da im vodi domaće računne*. *Miloš 172*. *Neka nam sudi car naš i ide pred nama i vodi naše ratove*. *Sam. I. 8, 20. sa se, puss.:* *Već tri godine vodi se u konsistoriji braćna parnica*. *Mil. 231*. — 11. *sa se. — 1) einander führen,*

duei. Rj. reciproc. vode se n. p. dvojica uzeverši se za ruke. — 2) (u Boci) vodi se krava. *vidi* voditi 4. Rj. *refleks.* — (Gjelogoj se krava vodi, doma se teli. Postl. 73. — 3) *refleks. isp.* vladati se, podnositi se, ponositi se 2. — Pa on ode k pašinu šatoru. Mudar bio, mudro se vodi, provuče se paši pod šatora, pa se moli paši kod koljena. Npj. 3, 92.

vodjak, m. koji vodi vodu konja. tako se u Lici i po obližnjim krajevima Bosne govori i rođjak (mj. rogjak), mladjak (mj. mlagjak), nečjak (mj. nečak). — Ne prilaz' te meni ni alatu! Ovaj s' alat nije naučio, da ga vodjak po avliji hoda. HNpj. 4, 557.

vodje, *vidi* ovdje. Rj. s premeštenim glasovima od ovdje. *vidi* i vogje.

vodnica, f. nekakva plava zmija kao i bloruša. Rj. *tropidonotus natrix* Gesn. Rj.³

vodniti, *vodnim*, v. *impf.* — 1) *prelazno.* vodniti vino, *vinum diluere*. Stulli. *razblaživati ga vodom.* v. *pf. sloz.* razvodniti. — 2) *aquam manare ex rineis cuiuscunqve vasis, vel navis.* Stulli. *teče vodu na pukotine kakroga suda ili broda.* — Svaki brod vodni: njeki u krmi, njeki u puri, a njeki u dnu. DPostl. 117.

vodnjaka, f. (u Risnu) *vidi* vodenjaka. Rj. *vidi* i tikva vodena.

vodnjenje, n. *verb.* od vodniti. — 1) *radnja* kojom tko vodni vino. — 2) *stanje* koje biva, kad n. p. brod vodni.

vodnjica, f. (u gornj. prim.) u rala ono drvo navrh kojega je jaram (od prilike kao u kola što je oje). *ef. vojgnica*. Rj. — od kor. od koga je voditi. *isp.* Korijeni 193.

vodnjika, f. *Wasser, das im Winter über Holzäpfel gestanden und so angesäuert getrunken wird, aqua acida.* Rj. *vodu što se nalije na jabuke divljake, pa tuko zimi stoji, dok ne uskisne, te se onda pije.* — *riječi s takim nast. kod aptka,*

vodnjikast, **vodnjikav**, *adj.* n. p. vino, jabuka, kruška, *wässrig, aquosus*. Rj. u čemu imu vode. *vidi* i vöden. — *isp.* za nast. crvenkast, bodljikav.

vododerina, f. *knđ* je voda odrla, *der Wasserriss*. Rj. *vodo-derina*. — *isp.* tako sloz. riječ gromoderina.

vodoljaža, f. kao mali jaz ili jaružica, *knđ* teče voda, osobito od kiše ili snijega, *Wassergang, iter per quod aqua currit*. Rj. *vodo-jaža isp.* vodovalja.

vodokršće, n. (po zap. kraj. najviše govore Kršćani, ali sad nza njih i Hrišćani), *vidi* bogojavljenje. Rj. *vodo-kršće, kad se voda krsti, sveti.* — *Vodokršće* zimi oko pršte. (Kad progje bogojavljenje, prošla je i zima). Postl. 37.

vodonoša, m. i f. *der Wasserträger, Wasserträgerin, aquator, et mulier aquam ferens*. Rj. *vodo-noša, koji ili koju nosi vodu. vid* i vodar, vodarica. — Bogom sestre, *vodonoše* mlade! Npj. 2, 639. *riječi tako sloz.* kod bremenosa.

vodopagja, f. *vodo-pugja, gdje (su brda) teče, pada voda, za obliče isp.* žiropagja. — Na istočnoj *vodopaggi* Miroča izvire jedan potok. Zim. 108.

vodopija, Rj. *vodo-pija, drugoj poli osn. u piti (pijem).* — 1) *f. der Wegwart, die Wegewarte, cichorium intybus Linn.* Rj. *biljka. vid* i vodoplav. — 2) *e. g. abstemius.* Stulli. *čeljade muško ili žensko, koje nikad vinu ne pije, jer mu ne podnosi narav. odatle ime i prezime Vodopija, suprotno vinopija.*

vodoplav, m. *der Wegwart, die Wegewarte, cichorium intybus Linn.* Rj. *vidi* vodopija 1. *vodo-plav. isp.* vodoplavan.

vodoplavan, **vodoplavna**, *adj. der Ueberschwemmung ausgesetzt, diluviei obnoxius*. Rj. *vodo-plavna n. p. njica, t. j. koju voda plavi. vid* i podvodan. — Knez Miloš je dizao varoši i sela s mesta *vodoplavnih* i nezgodnih, pa ih naseljavao na ocedna i zdrava. Zim. 253.

vodopj, **vodopjo**, m. mjesto gdje se stoka poji, *die Tränke, locus aquandis pecoribus, cf.* pojilo: Na

vodopoj ovice dojaviše. Rj. *vodo-poj, gdje je voda za pojenje. vid* i napojiste.

vodotočje, n. (Gjorgji. *aqueductus*. Stulli. *vodo-točje. drugoj poli osn. u teči. die Wasserleitung.*

vodotočni, *adj. ad aqueductum spectans*. Stulli. *što pripada vodotočju.*

vodovalja, f. (u C. G.) *vidi* odovalja. Rj. *vodo-valja, jaružicu oko kuće kojom otječe voda n. p. od kiše. isp.* vodojaža.

vodurina, f. *augm. od voda*. Rj. — Šta guliš toliku *vodurinu?* Rj. 107a. Nagulio se *vodurine*, *vinušine*. Rj. 384a. *takva augm. kod* baburina

voga, f. trava morska, ulga. Stulli.

vogast, *adj. algosus*. Stulli. *što je puno voge.*

vogj, m. *der Führer eines Blinden, dux caeci*. Rj. *koji vodu koga, n. p. slijepca. vid* i vodilac, vodac 2, *provodič. hyp.* vogjo. u Njemačkom i Lat. *tumačenju značenje je krivo stegnuto nu slijepcovogu.* — Takovim ljudima trebaju tutori... *ili vogji* kao slijepcima. *Priprava* 61. *Nemoj nas ostaviti, jer znaš njesta u pustinj* gdje bismo mogli stajati, pa nam budi *vogj*. Mojs. IV. 10, 31. *Njega pomaži da bude vogj narodu.* Sam. I. 9, 16. *I postavi te vogjem Izraelju.* 25, 30.

vogja, m. (u vojv.) *vidi* vogj. Rj. *biče hyp. od vogj u istoč. govoru. s ake. kakav je u bāca, bika, brāca, dēda, i t. d. vid* i (*hyp. juž.*) *vogjo. u Stullija je vogja e. g.*

vogjarka, f. Rj. *ne kaže se nigdje što znači.*

vogje, *vidi* ovgje. Rj. s premeštenim glasovima, kao vodje od ovdje. — *Mene vogje kosti istrunuse u tamnici Azačkoj prokletoj.* Npj. 2, 382.

vogjenje, n. *das Führen, ductio*. Rj. *verb. od* I. voditi, II. voditi se, *koje vid*. — Da je (djevojka) već *zu vogjenje*. Danica 2, 138.

vogjev, *adj. des Führers, ductoris*. Rj. *što pripada vogju.* — Držeći se tugjijeh riječi kao slijepac idući *vogjevu štapu.* Sovj. 5.

vogjevina, f. ono što dovedu svatovi, t. j. nevjesta, n. p. kamo ta naša *vogjevina?* Rj. — *vogjevina (dovedenu nevjesta).* Osn. 167. *riječi s takim nast. kod* branjevina.

vogjica, f. — 1) u vezu kao prutak, *ein Streif in der Stickeri, virga ucu picta*. Rj. — *Zastave (male i velike) vez na čarapama, kao vogjice.* Rj. 195b. — 2) *pl. vogjice, der Zügel, lubena, cf.* dizgen: *Već uhvati Šarca za vogjice. Desnom rukom za vogjice Šarca.* Rj. *vidi* i dizgin, dizgjen, gjizdin; *obogje. isp.* nzdiec. *isp.* i povod, povodac. — *od kor. od koga je voditi.*

vogjuica, f. (u gornj. prim.) *vidi* vodnjica. Rj.

vogjo, m. *vertraulich von vogj: Bjež' u selo vogjo!* (Kaže slijepac *vogju*, kad mu na pitanje: kako je vrijeme, odgovori, da je pavelrina, t. j. oblačno pa se gješto provedrava... Postl. 15). Rj. *hyp. od vogj u juž. govoru. voc. vogjo. vid* i vogja.

Voica, m. ime muško. Rj. — *Vojica* (osn. u *Vojo* od *Vojislav*). Osn. 314. *nastarčom je dem.*

Voilo, m. ime muško. Rad 26, 55. *od osnove kaju je u Voica.* — *takva hyp. kod* Drailo.

Voilovica, f. *namastir* kod Dunava blizu Pančeva. Rj. — *osn. u Voilo. isp.* Osn. 329.

Voilovički, *adj. von Voilovica*. Rj. *što pripada Voilovici.*

Vojin, m. ime muško. Rj. *Vojin* (osn. u *Vojo* od *Vojisar*). Osn. 148. *takva hyp. kod* Bojin. — *Ovgje* bješe vojvode *Voine* sa tri sina tri *Voinovica*. Npj. 3, 51.

vój, **vója**, m. red u pletenju plota i ostalih stvari od pruća, *die Secht, stratura: dovrši taj voj*, pa hodi da ručamo. Rj. *od osn. koju je u rit* (vijem). *isp.* boj od biti (bijem).

vóják, **vojáka**, m. (u vojv. od Slovaka) *vidi* vojnik: *Mlad vajak star prosjak* (Postl. 180). Rj.

Vojdrag, *m.* ime muško. Rj. Voj-drag, *isp. tako slož. riječ* Vug- (Vuk) drag. Voj-drag, *prva pola koja je u imenu* Voji-slav; *druga pola koja je u imenu* Pre-drag.

vojevauje, *n. das Kriegen, belligeratio*. Rj. *ecrb. od* vojevati, *radnja tko vojuje*. — *Vojevanje* Crnogoraca i Rusa *na Nikšiće*. Npj. 4, 336. Pjesme junačke novijeh vremena *o vojevanju za slobodu*. Npj. 1.

vojevati, *vojujēm, v. impf. kriegēn, bellare*. Rj. *vidi* vojštiti, krajiniti, ratovati. *v. pf. slož. do-vojevati, glagoli kojima nast. u osnovi glasi eva jošte su ovi*: kraljevati, suznjevati, *nasuprot vidi kod* božičovati. — Ajlukčija, vojnik koji *vojuje za platu*. Rj. 3a. Kad je *vojsku vojevati*, onda se više: kamo junak Kraljeviću Marko? Posl. 117. Ja sam *šujine* tripit *vojevao*, sva tri puta pred njim sam hježao. Npj. 3, 49. Da ne će *vojevati protiv Rusa*. Sovj. 44. *Vojevaću s njima maćem* usta svojijeh. Otkriv. 2, 16. Sudi po pravdi *i vojuje*. 19, 11. Filisteji se skupiše, da *vojuju na Izraelja*. Sam. 1, 13, 5. Tako će Gospod sići da *vojuje za goru Sionsku*. Is. 31, 4.

vojevoda, *m.* u pjesmama mjesto *vojrođa*: A ti striče, *vojevoda* Gojko. Rj.

vojevodstvo, *m.* u pjesmi mjesto *vojvodstvo*: I tadaj mu dade *vojevodstvo*. Npj. 4, 447.

Vojica, *m.* ime muško. *vidi* Voica.

Vojin, *m.* ime muško. *vidi* Voin.

vojino, u pjesmama nalazi se mjesto *vojno*. Rj. *m. vidi* muž.

Vojisav, *m.* ime muško. Nema ga u Vukovu rječniku, ali se govori i sad. Osn. 9. Voji-s(l)av. *tako slož. imena kod* Berisav. *hyp.* Voilo, Vojica, Vojin, Vojko, Vojo. — *za prvu polu isp.* vojno.

vojka, *f.* (u primor.) *vidi* vočka: O narandžo, *vojko* plemenita. Rj. *vočka*, i s j mjesto *č* pred k: vojka, nevojka. Korijeni 191. *isp.* nojca, noćca. — *Ka se vojka sama trese*, na nju se prut ne sta(v)lja. DPostl. 41. *Vojka* kraj svoga hreka (stabra) opada. 151. *Narančino stade* proklinjat': »Narančino, *vojko*, nevojko! ti puno cvjeta četala, a malo rođa rodila! Npj. 1, 333.

Vojko, *m.* ime muško. Rad 26, 54. *osn. u* Vojo. *hyp. od* Vojisav. *ake.* prema Bójko, *od* Daničića, ARj. 516a.

vojna, *f. vidi* vojnica, i kod rat *ostala syn.* — Oni (ljudi) koje osim prirodne smrti kuga ili vojna ili kakvo nevaljalstvo pozoblje. Priprava 114.

vojnica, *f. der Krieg, die Kriegszeit, belli tempus*. Rj. *rat, vrijeme ratno. vidi* vojna, i kod rat *syn.*

Vojnica, *f.* varoš u Bosni. Rj.

vojnički, *adj. soldatiseh, militaris*. Rj. *što pripada vojnicima ili vojniku kojemu god*. — *Trgovačka i vojnička škola*. Rj. 842b. Nestade mu praha i olova i ostale *potrebe vojničke*. Npj. 5, 205. Najznatniji čovek *od vojničkoga reda*. Danica 4, 17. U Hrvatskoj *vojničkoj krajini*. Kov. 22. Uz Dunav (dogju) na Veliko ostrvo *vojničke lagje*. Miloš 35. Knezovi sad su kao *vojničke vlasti*. 192. Popečitelj *vojničkih* ili *ratnijeh postora*. Sovj. 50. A *vojničkim redom* iziđe . . . iz zemlje Misirske. Mojs. II. 13, 18.

Vojnički, *adj. von* Vojnica. Rj. *što pripada* Vojnici.

vojnîk, *vojnîka, m. der Krieger, miles*. Rj. *vidi* ajlukčija, bečar 2, bojnik, čarapar 2, golač, goli sin, lever, novak 2, ratnik, regulaš, soldat, vojak. — *Vojnici* su u mirno doba (onako), kao furune u ljeto. Posl. 37. Da ni gospodini Bog pomože njega i *njegore vojnike i bojnice!* Npj. 1, 80. Dade njemu petnaest hiljada po izboru *silnijeh vojnika*. 4, 369. Tu se raznat', brate, ne mogaše desečara, ni *prostoj vojnika*. 5, 345.

vojnîkov, *adj. što pripada vojniku: Pozdrav vojnîkov* tako im je jako na sren ležao, da . . . Danica 2, 126.

vojništvo, *n. Stulli. vojničko stanje*. — Već vam sjede rgja na oružje, već *vojništva* megju vama nema. Npj. 5, 60. On je skolan od obje ruke, i za pero i još za *vojništvo*. 5, 526.

vojno, *m.* (st.) muž, *Gemahl, maritus*: Kako ne će bleđa biti? *vojno* mi je pijanica. Rj. *vidi* vojino, rabar (hrabar). — *Mlad je vojno* ruža napupila. Rj. 403a. No je mene na odžaku zima kod mojega *neradosna vojna*. Npj. 1, 528. O Voine, *za nevolju vojno!* 1, 535. *vojno*, *osn. u* **voj** (voj), kor. »vi« ići, tjerati; *isp.* *Vojin*. *Mili-voje*. Osn. 174.

vojnôv, *adj. (st.) des Gemahls, mariti*: Veseli se *vojnôva* majko. Rj. *što pripada vojnu*.

Vôjo, *m. hyp. od* Vojisav. — *Vojin* (osn. u *Vojo od* Vojisav). Osn. 148.

vojska, *f. (dat. vojsci, acc. vöjsku)*. Rj. *gen. pl.* vojski. *augm. vojština*. — **1)** *das Kriegsheer, exercitus*. Rj. *vidi* armada, armija 2. — *Brati, kupiti: Beri vojsku* štogod više možeš. Rj. 40a. *Razbiti vojsku*. Rj. 628a. *Ulogoriti vojsku*. Rj. 779b. On je *silnu sakupio vojsku*. Npj. 1, 556. Kad se *sleže na Kosovo vojska*. 2, 304. *Silnu vojsku bego okupio*. 4, 316. *No se Turska vojska polomila*. 4, 317. Na oružje Srbe *podigoše, složni*, kado, *vojsku pokupiše*. 4, 345. *Na Miloša vojsku podigao* . . . Srbi Tursku *nudvališe vojsku*. 4, 348. I na *noje vojsku podigoše*. 4, 350. On pokupi petnaest hiljada, pa *isturi vojsku u Vračaru*. 4, 356. Na prijepis kazivali *vojsku*, koliko im je *izginulo vojske* . . . Kad se Srpska *iskupila vojsku*. 4, 360. Da mu dadem *silnovitu vojsku*. 4, 368. *No po gori razd'jeliše vojsku*. 4, 372. Bože dragi, *ognjevite vojske*. 4, 397. *Na baj su je (vojsku) vodile* buljubaše. Danica 3, 139. Ja ću *na vas dići vojsku*. 3, 153. *Tamo da kupi vojsku pod platu*. 3, 163. *Ako vojska (lj)upi u Srbiju*. 3, 164. *Prikape još vojske*. 3, 168. Boinović (je) *vojsku bolje držao u zaptu*. 3, 196. *Jakov ide na njili s vojskom*. 5, 36. *Nakupi* preko dvadeset hiljada *vojske*. 5, 42. Odatle se sva *suvozemna vojska* Turska vrati k Deligradu, a ona, *što je na lagjama*, otide uz Dunav. Miloš 39. Ne smejući od naroda *obićnu vojsku kupiti i povesti na njihju* Požarevačku, *podigne* Beogradske bečare. 47. *Stane spremati vojsku na Miloša*. 80. *Krenuši vojsku*, udari preko Kragujevca 105. *S gluvnom vojskom* prijegre preko Drine. Sovj. 27. *Upravitelji svijju vojski*. Žitije 58. *Gospod nad vojskama pregleda vojsku ubojitu*. Is. 13, 4. — **2)** *otišao ni vojsku, ins Feld, zu Felde, in bellum*. Rj. *vidi* vojna, i *ostala syn. kod rat*. — *Otišao u vrbovku* . . . kad ko otide da *izgoni na vojsku ljude*. Rj. 74a. *Ijudi zasuli* Kovičjaču u zemlju, kad su *polazili na nekakru vojsku*. Rj. 281b. *Doklen se on s vojske vrati*. Npr. 130. *Došavši s vojske* odmah upita mater, gje mu je žena. 234. Kad je *vojsku vojevati*, onda se više: Kamo junak Kraljeviću Marko? Posl. 117. (. . . *opremao se na vojsku* . . .). 178. *Poslji ludu na vojsku* pak sjedi te plaći. 257. *Pa ja odoh na cveru vojsku*, bih na *vojsei* devet godin' dana. Npj. 1, 360. Te svakoga *na vojsku pozivaj*. 4, 316. Ne *hćedne narod sar dizati na vojsku*. Danica 1, 75. Da se narod *slobodi i na vojsku da trči*. Miloš 36. *Hoeć li ići sa mnom na vojsku na Ramot Galandski?* Car. 1, 22, 4. — **3 a)** (u Boči) *die Leute, homines*: na ovom brodu nema mnogo vojske; u ovome je mjestu *obična (gefällig) vojska*. Rj. *vidi* čeljad 3, ljudi, ljudstvo, narod, puk, svijet 2, svjetina. — **b)** koliko imaš vojske u kući; ima mnogo vojske u kući. Rj. *vidi* čeljad 2; *domaći, familija, glota* 2, *obitelj, župa* 3. — *Vojska* u Boči znači čeljad (ljudi, žene i djeca), n. p. u ovoj knći ima mnogo vojske. Posl. XLVII. *ovamo pristaje i ovaj primjer*: Kad to Turci biše ugledali, *rasuše se kao rakora vojska*. II Npj. 2, 189.

vojskovogja, *m.* (u C. G.) *Heerfuhrer, bellidux*: *Vojskovogje vojsku povedaše*. Rj. *vojsko-vojska, koji*

vojsku vodi. isp. vojvoda I. — riječi tako slož. kod četovogja.

vojšćenje, n. das Kriegen, belligeratio. Rj. verb. od vojštiti. radnju kojom tko vojšti.

vojščina, f. augm. od vojska. Rj. tukra augm. kod bardačina.

vojštiti, vojštim, v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-vojštiti, za-. — 1) na koga, kriegen, belligero. Rj. viditi vojvati, i syn. onlje. — Ne ću nigda na erku vojštiti. Npj. 3, 76. Kad kraljevi na nas vojštit' ne će, kako će nam raja dosaditi? 4, 136. — 2) (u Dubr.) s djecom, t. j. imati posla s njima, mučiti se oko njih, zu thun haben, fatigari. Rj.

vojšta, f. (u vojv.) eine Art Kartenspiel, lusus quidam paginarum. Rj. nekaka igra kartuska. Mudž. vojta. isp. vota.

vojevoda, m. Rj. viditi vojevoda. dem. vojvodica. vojvoda, za prvu polu isp. vojno, za drugu voditi. — 1) der Herzog, dux: Poranile tri Srpske vojvode: jedno bješe ... Rj. isp. vojskovoogja. — Imaše sin Saulov dvije vojvode nud četamu. Sam. II. 4, 2. Dragaš je mogao biti vojvoda očinoj vojsci. DM. 85. — 2) u Hercegovini i u Crnoj Gori starješine od knežine ili plemenu zovu se i danas vojvode. Rj. — 3) za Karagorgijjeva vremena knežinske starješine i upravitelji zvali su se vojvode. Rj. — 4) i danas u Biogradu Turci svojega starješinu zovu vojvoda. Rj. — Muselim, koji se gdješto osobito k istoku zove i vojvoda. Rj. 375a. — 5) vojvoda u svatovima, koje ponajviše biva njak mladoženjin. Rj. viditi vojvodbaša. — Stari svat od svatova: »Oj vojvodo moj!« Vojvode: »Čujem te, i vidim te brate i diko naša stari svate!« Kov. 68. — 6) u Hrvatskoj vojvodu se danas zove šumar koji ide na konju. Rj.

vojevoda-baša, m. vojvoda u svatovima: Vojvodbaša, braćo naša. Rj. — tako slož. riječi kod baša 3.

vojevodica, m. dem. od vojvoda. Rj.

vojevodič, m. Sohn des vojvoda, filius vojvoda. Gje vojvoda objeđuje, vojvodič mu konja drži. Rj. sin vojvodin. — Š njima unuk Mine vojevode, mlado momče vojvodiču Šole. Npj. 5, 284.

vojevodin, adj. des vojvoda, vojvoda. Rj. što pripada vojvodi. — Do pomazanika vojvode biće sedam nedjelja ... narod će vojvodin doći i razoriti grad. Dan. 9, 26.

vojevodinica, f. die Frau des vojvoda, uxor vojvoda. Rj. ženu vojvodina. isp. vojvotkinja. — I š njima su gospogje ostale, serdarice i vojvodinice. Npj. 5, 305.

vojevoditi, đim, v. impf. Rj. v. pf. slož. za-vojevoditi. — 1) zum vojvoda machen, appello vojvoda. Rj. činiti koga vojvodom. — 2) su se, refleks. vojevoditi se, sich für einen vojvoda ausgeben, pro vojvodu se gerere. Rj. postajati vojvoda, graditi se vojvodu.

vojevodovanje, n. das vojvoda sein, to esse vojvoda. Rj. verb. od vojevodovati. stanje koje biva, kad tko vojevoduje: Miloš je za vremena vojevodovanja svoga bio u redu najslavnijih Srpskih vojvoda. Miloš 50.

vojevodovati, vojevodjem, v. impf. vojvoda sein, sam vojvoda. Rj. biti vojvoda. — Tako je Milan gospodovao i zapovedao, a Miloš vojevao i vojevodovao. Miloš 45. Već zet šuri na vojevodstvo ide. Daničić to tumači riječima: Da mu vojevoduje na svadbi. Sint. 486.

vojevodski, adj. den vojvode gehörig, vojvode. Rj. što pripada vojvodanu ili vojvodi kojemu god. — Veljku Kara-Gjorgijje pokloni nekolike stoline dukata i vojvodsku diplomu. Miloš 23.

vojevodstvo, n. — 1) die Würde eines vojvoda, dignitas vojvoda. Rj. vlast vojvodstva. — Kmetstvo je ovo ostajalo od oca sinu, kao vojevodstvo u Hercegovini danas što ostaje. Rj. 279a. Već zet šuri na vojevodstvo ide. Npj. 1, 13 (da mu vojevoduje na svadbi.

Daničić. Sint. 486). Vojevodstvo si na sablju dobio. 5, 321. Samo da bi njega iz vojevodstva izbacili i mjesto njega da bi postao vojvoda Iljin sin. Sovj. 48. — 2) dessen Gebiet, Herzogthum, terra vojvoda, ducatus: A ti striče, vojvoda Gojko! malo P ti je vojevodstvu tvoje? Rj. dokle jedan vojvoda drži područje vojevodsko. — Granatir (u vojevodstvu). Rj. 98b. Aristé ... između rječnika samo u Vukovu (gdje se napominje da se govori u vojevodstvu). Daničić, ARj. 109a.

vojevogjenje, n. Rj. verb. od 1) vojvoditi, 2) vojevoditi se. — 1) radnju kojom tko vojevodi koga (das Ermenen zum vojvoda, to vojvoda appellatio. Rj.). — 2) stanje koje biva kad se tko vojevodi, postaje vojvodu; ili radnju kojom se tko vojevodi, gradi se vojvodu.

vojevotkinja, f. žena koja ima vlast vojevodsku; die Herzogin, dux femina. viditi herecginja, herecžica. isp. vojvodinica. — Zapjevaju pjevaju poljednu pjesmu majci Božijoj: »izabranoj vojevotkinji«. DP. 56.

vojevotkinjin, adj. što pripada vojevotkinji.

vokalizovanje, n. verbal. od vokalizovati se, koje viditi.

vokalizovati se, vokalizujem se, v. r. impf. kao postajati vokal: Bop nalazi da se »t« može vokalizovati u »i.« Rad 1, 119.

voko, m. hyp. od vo, osobito kad vabe teoce: pos voko pos! ma voko ma! — Što gogj voko buče, sebi za vrat baca (štogogj voko buče, sebi za ruke baca. Posl. 354.). Rj. vo(1)-ko. viditi volak I. — takva hyp. kod hapko.

volak, voka, m. (pl. vóci, gen. voláká). Rj. (vol-ka). — 1) hyp. od vo: Oženi se, staće ti volak na nogu (pašće ti briga na glavu. Posl. 237). Otisni, potisni, voči ti korisni! (Posl. 243). Moliću vam molitvicu za sve kuće dobre sreće, za težaka i volaka. Rj. (volaka gen. pl.) Mlade voke vitoroge. Rj. 64b. viditi voko.

— 2) (u Dubr.) nekaka morska riba. Rj. isp. vo 2.

volanje, n. igra u kojoj se baca štap po zemlji da se premeće, ein Hirtenspiel, ludi genus. Rj. verb. od volati se, koje viditi.

volár, volára, m. koji čuva volove, Ochsenhirt, bubulus. Rj.

Volár, Volára, m. vladičansko oko u jezeru Skadarskome. Rj. u Rj.³ ima Voláč. tako i kod oko 4.

volárev, volárov, adj. što pripada volaru.

volárski, adj. Ochsenhirten-, bubulcorum. Rj. što pripada volarima ili volaru kojemu god.

vóláš, m. Ochsenname, nomen bovi indi solitum. Rj. ime volu.

volati se, vólám se, v. r. impf. t. j. štapovima, eine Art Hirtenspiel, ludi genus. Rj. volati se štapovima, t. j. bacati štapove po zemlji da se premeću.

vólj, ja, je, (po jugozap. kraj.) lieber wollend, mulens: Ja sam volij izgubiti glavu, nego earn pokloniti paru. Rj. ja sam volij = ja volim. govori se i najvolij, kao i najvoljeti. Daničić ima ake. vólj. Korijeni 197. — Ja bih volij udariti na deset živih nego li na jednoga mrtvog. Npr. 172. Volij sam brata za krvnika no tugjina za gospodara (imati). Posl. 37. Volij sam da mi gaziš po grobu no po trbuhu. (Volim poginuti braneci se, nego da me živa mučiš). 37. Među sobom govoriše, što bi koja najvolija ... »Ja bih prsten najvolija.« Herc. 283.

vólíkac, vólíkca, m. (u Dubr.) Art Pflanze, tribulus. Rj. biljka.

vólina, f. bos ingens. fig. dr. de homine rudi, inurbano, crassae minervae. Stulli. augm. od vo. — volina. Reku: za čoecka: on ti je ona volina; ne zna, manj kad ga za nho povučesh. J. Bogdanović. viditi volusina.

Volóder, m. — 1) brdo između Groke i sela Kolara. Rj. — 2) gdjejoja se brda tako zovu i po drugijem mjestima, n. p. u Hrvatskoj. Rj. Volo-der.

ime tako slož. Šipoder; i riječi tako slož. kod greboder.

volopaša, *f.* mjesto za pašu oračim volovima, *Ochsenwaid, pasuum bovillum* Rj. volo-paša. — *isp. tako slož. riječ kozopaša.*

volvod, *m.* (u Dubr.) *eine Art Pflanze, herbae genus*. Rj. *orobanche*. L. Rj.³ *biljka*. volo-vod, *prvoj poli osn. u vo, drugoj u voditi.*

volvodnica, *f.* volovi što idu za kravom, kad vodi krava, *die Freier der laufenden Kuh, vaccae proci*. Rj. volo-vodnica, *za osn. isp. volovod. za značenje isp. kućnica.*

volovski, *adj. n. p.* meso, *Ochsen-(Fleisch), caro bubula, cf.* volujski. Rj. *što pripada volovima, volu.* — *Volovski jezik*, *m.* die Ochsenzunge, *anchusa officinalis* Linn. Rj. 71a. (*biljka*). Obilata je ljetina od sile volovske. Prič. 14, 4.

voluják, *m.* planina u Heregovini. Rj. — *osn. u starom adj. voluj.* Osn. 264. *isp. volujski.*

volujár, volujára, *m.* *vidi* volujarka 1. Rj.

volujara, *f.* nekakva zvijezda, koju ratari poznaju, i kad ona izigje, onda već idu tražiti volove. Rj. *vidi* volujarka 2.

volujárka, *f.* Rj. *osn. u starom adj. voluj. isp.* Volujak. — 1) nekako krupno crno i bijelo grozđe. *Büßlaugen, urvee genus.* cf. volujar. Rj. — 2) *vidi* volujara. Rj.

volujski, *adj. vidi* volovski. Rj. *od star. adj. voluj. isp.* Osn. 74. *adj. s takim nast. orlujski, ovnujski.* — *Žilu volujska* ili ovnujska. Rj. 159a. Pletnjica (kod pluga i kod kola ovnujskih). Rj. 507a. Pobi šest stotina Filisteja *ostanom volujskim*. Sud. 3, 31.

volusina, *f. augm. od vo. vidi* volina. *za nast. isp.* orlušina, Turkesina. — Sve on buče kao volusina, a sve riče, a iz grla viče. HNpj. 4, 357.

volja, *f.* Rj. *dem.* voljica. — 1) *der Wille, voluntas*: Drugome *na volju*, a sebi nevolju (učiniti). Post. 71. Rj. Značenje (korijenu) *hljeti: volja, voljeti*. Korijeni 197. — Koji imaju svoje volove, orali su *od svoje rolje bez i kake plate* onima koji ih nemaju. Rj. 20a. *Drage rolje...* Ip' je sila ip' je drugu volju? Rj. 137a. *Izvrši se volju čija*. Rj. 221a. Dosta puta mnselini čine i bez kadijna suda *što im je volja*. Rj. 375a. *Navršuje se volja Božija*. 381b. Premizgivat, *jesti bez volje*, hoće li ne će li. Rj. 576a. Kada bi ga volja *ufatila*, ip' junaka žegja presvojila. Rj. 580a. Proigraše Vlabinje robinje za nevolju *ka' za dobru volju*. Rj. 606a. Ne rači mi se jesti. t. j. *nemam volje*. Rj. 645a. On ide o svom trošku (t. j. *čini po svojoj volji*). Rj. 751a. Uskošen, *rgjave rolje*. Rj. 789a. *Ne daj na volju oreama* kad one hoće, nego drži kuda ti hoćeš. Npr. 46. Ono su ljudi *Bogu po volji*. 90. Mi roditelja svojijeh nijesmo šćeli slušati, nego *protivu njihove rolje sve drukčije radili*. 98. Čar reče da u *njegovoj volji to ne stoji*. 103. Naučio se vazda tako gjeļjati, pa *ga je i sad tu volja dopala*. 118. *Da je nu pasju (rolju)*, nigje konja ne bi bilo. Post. 50. *Drije ti volje*, a četiri čudi (pa čini sad kako ti drago). 57. *Od rolje mu (je ih stoji)*, kao Šokeu post. 232. Raste mu perje. (Kad se kome što *po volji dogadjaju*). 270. Od dobrote *ne će drugome volje da kvari*. 290. Pun je raj dobrijeh djela, a pak'o *dobrijeh volja*. DPost. 105. *Od volje mi je mlada gjevokja*... dobar sam junak i dobre volje. Npj. 1, 318. Nije fajde, otvori mi dvore, ip' *za volju*, ip' *čes' za nevolju*. 1, 539. Nije mi ga *s voljam* poklonio, nije *s voljom*, nego *za nevolju*. 1, 547. Tad govori Jurišiću Janko: »*Volja ti je, care, hesjediti...*« 2, 320 (*odmah na str. 321 kaže se to isto riječima: Voljan budi, care, govori ti*). Pa usede šaru bedeviju; dobroj šari *dobru volju daje*, čiči šara, kako zmija ljuta. 2, 453. Ne razumije onaj, *kome se to ostavlja na volju*. 3, 43 (Vuk). *Ap' ti nije u volju večera'* 3, 488. Tu sam *svoju volju ispunito*. 4, 44. *Valja da*

si dobio volju, da svilu opet podereš u krpe? Danica 2, 130. Prosti je narod *izgubio volju* opet tako *postati* raja Turska. 3, 219. Ne će verovati, da on ide *po carskoj rolji* i zapovesti, nego će pomisliti, da ide *sam od svoje volje*. 5, 39. Svakoga Bog pomogao, i u naprijed pomakao, *koliko je volja* i milost *njegovu!* Kov. 72. S kumovima se kumili, sve s *drage rolje*, bez nikakve nevolje. 122. Stane se izgovarati, da su to ljudi *učinili preko njegove rolje* i zapovesti. Miloš 77. *li će ostaviti kome na volju*, da... Opit XV. Niti kakvoga drugog *pravila* hoće niti poznaju *osim svoje rolje*. Pis. 29. On učini te *dobiju* Grci *volju na istoriju*. Priprava 188. Pridruži se njima i *bez njihove rolje*. Sovj. 36. Pokazao je *veću volju k vajničkoj službi*, nego i k čemu drugome. Žitije 8. (Gle, sluga moj, koga sam izabrao; *ljubazni moj, koji je po volji duše moje*. Mat. 12, 18 (*isp.* Eyo sluge mojega... izbranika mojega, koji je mio duši moj. Is. 42, 1). *Ko izvršuje volju oca mojega*... onaj je brat moj. 12, 49. *Neka bude volju troju*. 26, 42. Sigjoh s neba ne da *činim volju svoju*, nego *rolju oca* koji me posla. Jov. 6, 38. Koji čini milost, *neka čini s dobrom roljom*. 12, 8. Bog je dao u sreca njihova da učine *volju njegovu*. Otkriv. 17, 18. *Volju svoju o tom neka nam car pošlje*. Jezdr. 5, 17. *Nemoj me dati na volju neprijateljima* mojim. Ps. 27, 12. *Ja ih pustih na volju sreca njihova*, neka hođe po svojim mislima. 81, 12. Sluge njegove (Gospodnje), koje *tvorite volju njegovu*. 103, 21. *Gospodu bi volja da ga bije*, i dade ga na muke. Is. 53, 10. *Ako ti je volja poći sa mnom u Vavilon*. Jer. 40, 4. — 2) u govoru se kašto uzima kao mjesto ili, n. p. *rolja ti doći, rolja ti ne doći. Volj' ti piti, rolj' kapu kupiti* (Post. 39). Rj. — *Ja ću ovu zadržati kod sebe*, a vi sve možete ići kod koja hoće, *rolja vam u Tursku ili Srbiju*. Sovj. 74. — 3) *guša u kokoši ili u tice, der Kropf der Henne, des Vogels, guttur*. Rj. *isp. podroljak, žutoroljka*. — Ako li hoće da prinese pticu Gospodu na žrtvu, sveštenik neka joj izvadi *volju s nečistotom*. Mojs. III, 1, 16.

voljan, voljna (voljni), *adj.* — 1 a) *frei, sui juris*; voljan si, *du kannst es thun, per te stat*. Tako imao od kuda davati i *roljno* i nevoljno! (Post. 297). Rj. *voljan je kome što stoji u volji pa može činiti*. — *Nije voljan* dušom *dahnut*. DPost. 83. Mogu i' ja biti *voljan na besjedi*, da ja uzmem sestru Kandosiju. Npj. 2, 130. Svakome dao dobar čas i *voljni napitak*. Kov. 121 (*objektivno: koliko tko hoće i može*). — b) *voljan je koji ima volju*; kao *hoćak; willig, promptus*. — Budi dakle *voljan* i blagoslovi dom sluge svojega. Sam. II, 7, 29. Jedan reče: *budi voljan*, pogji i ti sa slugama svojim. Car. II, 6, 3. Donese ko god bješe *roljna sreca* žrtve paljenice. Dnev. II, 29, 31. Gospode, *voljan budi* izbaviti me. Ps. 40, 13 (*complaceat tibi ut eruas me; lass dir gefallen mich zu erlösen*). Pomoli se Gospodu tvoren, koji je od iskona *voljan bio ponavljati* svoje stvarjenje. DP. 351. — c) *roljno je što je od svoje rolje (drage rolje) a nije pod moranje; freiwillig, voluntarius. vidi* svojevoljan. *isp.* dragovoljan, dobrovoljan. — Ko će znati sve svoje pogrješke? Očisti me od tajnijeh. 1 *od roljnijeh* sačuvaj slugu svojega. Ps. 19, 13. Napominje nam i *roljni polazak* spasiteljev na stradanje kojim nas izbavi. DP. 10. Spase moj, sile nebeske zabuniše se *rudi voljne smrti tvoje*. 146. *adr.*: Da su se zemlje *voljno* pokoravale vlasti njihovoj. DM. 1. — 2) *guter Laune, guter Dinge, luctus*: Voljan budi care gospodine. Rj. *koji je dobre volje*.

voljani Bože! (*verwundernd*) *guter mächtiger Gott! bone Deus!* Rj. — Prigrijala vrućina, *voljani Bože!* da pogore žetoci. Npr. 162. u *čugjenju*, kao da se *kaže: Bože! koji si voljan (1), u čijoj volji stoji, da to biva*.

Völjärča, *f.* namastir u Srbiji. Rj.

völjjeti, völim (völjn), *v. impf.* lieber wollen, malo: Volim mastan kapati nego gladan plakati. (Posl. 38). Govori se i najvoljeti, am liebsten wollen: Ja bi burmu najvoljela. Ja bi Janka najvoljela. Rj. Tako je isto glagolu volim (volju) pravo i općeno značenje lieber wollen, malo . . . a imam što rado to je predjelno. Pis. 77. vidi volij (i najvolij). *gram. I. pridjev* völio, völjela, völjelo. *v. pf. slož.* iz-völjjeti, pri- (i se). *v. impf. slož.* izvolijevati, izvoljavati. — **a)** voljeti koga ili što: Voliš li da te nstrijelim ili da te sabljom posiječem? Npr. 201. To bi voleo nego sve carstvo svoje. 236. Volim vjerovati nego ići te pitati. Posl. 38. Volim sebe nego tebe. 38. Da li mi te rastaviti s majkom! . . . Volju s majkom. neg? s košuljom tankom. Npj. 1, 322. Što je voljeo Srbe nego Turke. Danica 3, 145 (voljeo dijalekt. mjesto volio). Ostali svi rolli su buljubašu. Sovj. 64 (griješkom mj. voljeli). amo ide i ovaj primjer: Devojka je volela za Turčinu. Npr. 257 (t. j. ići). — **b)** voljeti kome ili čemu: Ova žena sve je volela svome detetu, a na ono dvoje pastorčadi mrzila. Npr. 137. Svak sebi voli. Posl. 279. Za kojega (za mitropolita) su Srbi već bili uvjereni da voli Turčinu nego njima. Sovj. 25. Niko ne može dva gospodara služiti; jer ili će jednome voljeti, a za drugog ne mariti. Mat. 6, 24.

völjtea, *f. dem.* od volja. Rj. — Svoja kućica svoja voljtea. Posl. 282.

-völjiti, -völjim, dolazi samo kao složen glagol po-völjiti; iz-do-völjiti, na-do-völjiti, za-do-völjiti; o-dobro-völjiti se, o-zlo-völjiti se. *v. impf.* za-do-voljavati (i se).

völjnöst, völjnosti, *f. voluntas*. Stulli. osobina onoga koji je voljan.

vönj, vönja, *m. vönja*, *f.* (po zap. kraj.) der Geruch, odor. *cf.* miris, zadah. Rj. vidi i tonj, i ondje syn. — Zapariti bure, t. j. naliti u nj vruće vode pa ga zatusnati, da voda izvuče ako u njemu ima kakav rujav vonj. Rj. 187b.

vönjänje, *n.* Rj. *verb.* od vonjati. — **1)** radnja kojom tko vonja *n. p.* ružu (das Riechen, odoratio. Rj.). — **2)** stanje koje biva, kad što vonja (das Riechen, odor. Rj.).

vönjati, njäm, *v. impf.* (po zap. kraj.) Rj. vidi mirisati, miriti. *isp.* pašiti, smrdjeti, tonjati, tuhnuti, tuknuti, udarati, zadisati 2, zaudarati. *v. pf. slož.* po-vönjati, u- (se), nz- (se), za-. — **1)** vonjam ružu, riechen, odoror. Rj. — **2)** ruža vonja, riechen, oleo: Ni lnk jeo, ni lukom vonjao. (Posl. 221). Rj. kad što vonja čim, ono ili miriše (lijepo), ili smrdi. — Još mljekom babinijem vonju. DPosl. 40. Na mijeb se tužiš, er vonja paklom. 66. Teško kući koja trgovinom ne vonja. 126.

vöntänje, *n.* vidi votanje. Rj. vidi i vortanje. **vöntati**, täm, *v. impf.* vidi votati. Rj. vidi i vortati. **vorinta**, *f. der Gulden, florenus, cf.* forinta. Rj. **vöršpän**, *m.* vidi vošpan. Rj. 79. vidi i foršpan. Njem. Vorspann. vidi podvoz.

vörtänje, *n.* vidi votanje. Rj. vidi i vortanje. **vörtati**, täm, vidi votati. Rj. *v. impf.* vidi i vortati. **vösak**, vöska, *m. (loc. vösku)* das Wachs, cera: Kao u vosku, sicher, tutus. Rj. kao u vosku, *n. p.* možeš biti miran i bez straha. *augm.* voština. — Kljuk, 2) med s voskom izmiješan zajedno. Rj. 277a. Pisalica, pisaljka . . . nmače se u raskravljeni vosak i njime se šara po bijelu jajetu. Rj. 502a. Rzan, smiješan loj i vosak zajedno. Rj. 619a. Baba mu [kalugjeru] donese veliki siruc voska. Posl. 3. Prilog nose Svetog gori slavnoj: žuta voska i bjela tamnjana. Npj. 2, 100.

voskovärdžija, *m.* koji voskovarinu kupuje. Rj. *isp.* turčić. — voskovar-džija, naša riječ s Turskim nast. take riječi kod dljelazija.

voskovarina, *f.* (u Srbiji) die Wachstrebern, re-

crementa ceraria, *cf.* voština. Rj. vosko-varina. talog što ostane kad se vari vosak. *isp.* turica. — Kazaću ja njemu po što je voskovarina. (Kad ko kome prijeti). Posl. 123.

vöša, *f.* Kindervort für voda, aqua sermone infantium. Rj. djeca kažu vodi. vidi buma, bumba. — upravo je hyp. od voda. taka hyp. kod grása.

vöšev, *adj.* što pripada voseu. vidi vozarev, vozarov; veslarev, veslarov.

vöšee, *n.* (u Slav.) das Kannenkraut (österr. Zimmkraut), equisetum. Rj. biljka, koja se u Zagorju (u županiji Varaždinskoj) oko Stubice zove voščika, a oko Klanca preslica. ova se biljka Njem. zove i Pferdeschwanz (= konjski rep) i Grčki πικροβίς (= konjski rep), pa i u nas konjski rep, koje vidi; a u star. Slov. jeziku ВОСТЪ je rep. po ovome mislimo, da je u riječi vošee sprijeđen otpao glas h, koji se sadu ne čuje ni među kajkavcima u Stubici. za h pred v. *isp.* i Hvosno (Hvos(t)no), Hvostansko (episkopstvo). DM. 22.

vöšćenje, *n.* Rj. *verbal.* od voštiti. — **1)** radnja kojom tko vošti što (das Wichen, ceratio. Rj.). — **2)** radnja kojom tko vošti (bije) koga (das Prügeln, verberatio. Rj.).

vöščika, *f.* vidi vošee. — u štokavskom govoru glasila bi riječ voštika. — riječi s takim nast. kod aptika.

vöšpän, *m.* (u Srijemu, u Bačk. i u Ban.) die Vorspann, equi vehiculares. Rj. 79. vidi fošpan, voršpan; podvoz.

1. vöstac! *interj.* (u Srijemu) vidi pis! Rj. uzvik kojim se odgoni mučka. — takve uzvike vidi kod čistac!

2. vöstac! *ndri ga, schlage, pereute!* *cf.* voštiti 2. Rj. **vöštan**, *adj.* wächersn, cereus: Drži kao da su mu ruke roštane (Posl. 70.) Rj. što pripada vosku. — Dublijer, velika roštana svijeća. Rj. 142b.

vöštanica, *f.* — **1)** die Wachleinwand, ceratum. Rj. roštano platin. vidi mušena. — **2)** candela cerea. Stulli. vöštana svijeća: A uzela sviću vöštanicu. HNpj. 4, 584. vidi dnblijer, duplir.

vöštär, vöštära, *m. candelarum cerearum opifex*. Stulli. koji pravi stvari vöštane, *n. p.* vöštаницe, i prodaje ih.

vöštara, vöštärnica, *f.* das Wachshaus, wo das Wachs gepresst wird, cella ceraria (?). Rj. zgrada gdje se tiješti vosak. — Šnupa, 3) u vöštari, *cf.* tijesak. Rj. 722a. za nasturke *isp.* badnjara; ceduljar-nica.

vöštćenje, *n.* vidi vošćenje. Rj.

vöštika, *f.* vidi voščika. *isp.* vošee.

vöština, *f.* — **1)** *augm.* od vosak. Rj. — **2)** die Wachstrebern, recrementa ceraria, *cf.* voskovarina. Rj. *isp.* turica 3. — **3)** saće u kome nema meda. Rj. **vöštiti**, vöštüm, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* iz-voštiti, na-voštiti, pri-. — **1)** wichen, cero. Rj. voštiti što, voskom mazati. — **2)** prügeln, verberare, *cf.* tući, biti: voštiti su ga. Rj.

vöta, *f.* (u vojv.) nekaka igra, Art Spiels, ludi genus, *cf.* fota. Rj. *isp.* vojta.

vötänje, *n.* das Narren, ductatio. Rj. *verb.* od votati. radnja kojom tko votu koga, vidi vortanje, vortanje.

vötati, vötäm, *v. impf.* (u vojv.) koga, narren, bei der Nase herumführen, ducto. Rj. zahugjivati koga, za nos ga voditi. vidi vortati. vortati. biće glagol postao od kuke tugje riječi (berorthellen? foppen?).

votnjäčič, *m. dem.* od votnjak. Rj. t pred nj postalo od č. *isp.* votnjak, votnjak; božinjci, božični. — Ja sam nešto načinila kao mali votnjäčič (t. j. kao za voće). I od toga ostane Votnjak. 198b.

vötñjak, *m. der Obstgarten, pomarium*. Rj. gdje je voće posagjeno. vidi voćnjak, bašća 2. *dem.* votnjäčič. — Votnjake i vinograde mogao je (čovjek) dolaziti

te *brati* svake godine . . . i *saditi votnjake* i vino-
grade. Rj. 676a. Bilje je tvoje *votnjak od šipaka*
s voćem krasnijem. Pjes. nad pjes. 4, 13.

Votnjak, m. — **1**) selo u Ragnevini (blizu Loznice).
Rj. — **2**) zidine od namastira (u selu *Votnjaku*, na
lijevom brijegu rijeke Štjre). Rj.

vôz, m. tovar na kolima ili na saonicama, n. p.
voz drva, sijena, ein *Wagenroll, currus(?)*. Rj. *zu*
postanje isp. voziti. — Pomocnica, **2**) motka kojom
se *voz sijena* odozgo pritisne pa se sveže. Rj. 538b.
Pak je odmah kujigu otrpavio preko mora *rozom šest*
konaka, a po suvu dvades i četiri. Npj. 5, 567 (*rozeci*
se?). Majka Nizu na daleko dala, preko polja tri
konaka hoda, *preko voza* četire konaka. Here. 92 (*ro-*
zeli se?).

vôzac, vösea, m. (u Boci) *vidi* vozar. Rj. *koji* *vozi*.
vesta, vidi i veslar. — Veće odnaga jedan sam šalac
nego pomagaju šest(1) *rozaca*. DPostl. 149 (odnaga i
pomagaju *dijalekt. mj. odmaže i pomazu*).

vôzac, vozáč, m. koji što vozi na kolima, *der*
Fuhrmann, qui vecturam facit. Rj. *vidi* vozilac. *isp.*
kiridžija, rabadžija, saltadžija. — Car reče svojemu
rozacu: savij rukom svojom i izvezi me iz boja, jer
sam ranjen. Car. 1, 22, 34.

vozačev, adj. što pripada vozaču. *vidi* voziočev.

1. vōzačkī, adj. što pripada vōzčima ili vōscau
kojemu god; n. p. vōzačkā radnja. *vidi* vozarski, ve-
slarski.

2. vōzačkī, adj. što pripada vōzčimu ili vōzču
kojemu god; n. p. vōzačkā radnja. *vidi* vozilački.

vōzak, vōska, adj. *gut ziehend, bene vehens*: ovi
konji nijesu debeli, ali su vōski. Rj. *koji dobro vozi*.

vōzakānje, n. dem. od vozanje **2**. Rj.

vōzakati se, vōzakām se, v. r. *impf. dem. od* vo-
zati se. Rj.

vōzāljkā, f. drvo (ponajviše račvasto) što se metne
na njega pregja kad se navija. Rj. — *riječī s* *takim*
nast. kod *kazaljka*.

vōzānje, n. *das Führen, vectio, vectura*. Rj. *verbal.*
od 1) vozati, **2**) voziti se. — **1**) radnja kojom tko
rozu što. — **2**) stanje koje biva, kad se tko rozu.
dem. vozakanje.

vōzār, vōzāra, m. *der Ruderer, remex, cf.* vozac:
Daj ti mene trideset rozara, i pred njima rozara
Lazara. Rj. *vidi* veslar. — Niko ne mož' da otisue
lagje. Al' besede dva rozara mludu . . . Npj. 1, 557.
Kade dogje Zeti vodi hladnoj, na rozara viku učinio.
5, 218. Ko je vozar na novoj gjemiji, ne voz' bolan!
jutroske nikoga. Here. 114.

vōzārev, vōzārov, adj. *des Ruderers, remigis*. Rj.
što pripada rozaru. *vidi* i voščev, veslarev, veslarov.

vōzārīna, f. *der Fuhrlohn, vectura*: Vozarine pet
stotin' dukata. Rj. *plata* *vozarska, za vožnju, vidi*
brodarina. — Jutros sam ti prevez'o gjevojku, dukat
mi je rozarine dala. Here. 114. Jona nagje lagju
koja igjaše u Tarsis, i *plutiv rozarinu* ngje u nju.
Jona 1, 3. *riječī s* *takim* *nast. kod* *dimarina*.

vōzārskī, adj. što pripada vōzārīma ili vōzāru
kojemu god; n. p. radnja vōzārīska. *vidi* **1** vōzačkī,
veslarski.

vōzātī, vōzām, v. *impf.* Rj. *cf.* voziti. — **1**) *führen*,
vehō. Rj. *su se, pass.*: Šada se onuda vozi na kolima
ili na saonicama, kuda se prije na čunu *vozalo*. Pri-
prava 18. — **2**) *su se, reflekt.* vōzātī se, vōzām se,
v. r. *impf. führen, vehor*. Rj. *dem.* vōzakati se.

vōzīdha, f. *das Führen, vectio*. Rj. *vidi* voženje.
isp. vožnja. — *osn.* u voziti. *Osn.* 212. u *nast. prom-*
ijenilo se *tv* na *dh*.

vōzilac, vōzioca, m. koji *vozi*: Trgovci, vōzioci i
Vlasi dubrovački mogu slobodno hoditi u Dubrovnik
i iz Dubrovnika preko Slanoga. DM. 335. *vidi* vozač.
— *riječī s* *takim* *nast. kod* *čuvalac*.

vōzilāčkī, adj. što pripada vōziocima ili vōziocu
kojemu god; n. p. radnja vōzilāčka. *vidi* **2** vōzačkī.

vōziočev, adj. što pripada vōziocu. *vidi* vozačev.

vōzionica, f. bure u kojemu se vozi što (n. p.
kljuk), *das Fuhrfass, Fährling, vas vectorium*. Rj.
isp. prosijječ. — *riječī s* *takim* *nast. kod* *djeljaonica*.

vōzītī, vōzīm, v. *impf.* Rj. v. *pf.* *prosti ne dolazi*;
vidi **3** vōzītī (*v-žem*), i *onlje v. pf. slož. v. impf.*
slož. do-vōzītī, iz-, na-, nad-, pod-, pre-, pri-, raz-, s-,
u-, za-; s *promjenom glasa o na a*: u-vāzātī. *isp.*
vozati, vōzakati se. — **I. 1**) *führen, vehō*. Rj. n. p.
na kolima. — Vozar, koji što vozi na kolimu. Rj.
70a. *Vōzi konj s* gjpela, t. j. s lijeve strane uz
rudu. Rj. 150a. Otelila krava vola, da vozi u jarmu
kola. Postl. 212. *su se, pass.*: Vozionica, bure u kojemu
se vozi što (n. p. kljuk). Rj. 70a. — **2**) na lagji,
rudern, remigare, cf. veslati. Rj. — Pošto sv. Nikola
ugje u lagju i naveze na more, čovek skine svoju
haljinu s legja, i raširivši je po moru, sedne na nju
i stane rukama vōzītī za njim. Danica 5, 94. *su se,*
pass.: Ovako se po njoj (po Moravi) vōzī samo na ču-
nicama. Danica 2, 38. Kod Požareveca se vozi na skeli.
2, 39. — **II.** *su se, reflekt.* vōzītī se, *führen, vehor*.
Rj. n. p. *kolima ili na lagji*. — Ko se na *tugjim*
kolimu vozi, ne će daleko doći. Postl. 154. Neka zna
čalma, šta pati gužva. (Vōzēci se čock *restom* pukne
mu gužva, a on skine s glave svoju čalmu pak mjesto
gužve sveže). 200. Kad iako vōzēci se sustigne lagju,
on poviče svetome Nikoli . . . Sv. Nikola videći tako
čudo, pomisli u sebi: »kad se on tako može vōzītī
po moru . . . Danica 5, 94.

vōžēnje, n. *das Führen (zu Land und zu Wasser),*
rectio, vectura. Rj. *verbal.* od **1**. voziti, **II.** voziti se.
isp. vozidba, vožnja. — **I.** radnja kojom tko vozi što
n. p. na kolima ili na lagji. — **II.** stanje koje biva,
kad se tko vozi n. p. na kolima ili na lagji.

vōžuja, f. *die Fahrt, das Fahren, vectura*: svaki
konji nijesu dobri na vōžnji. Rj. *isp.* vozidba, vo-
ženje. **II.** — *riječī s* *takim* *nast. kod* *čeznja*.

vř, vř'a, m. *vidi* vřh. Rj. **vř.** *prap.* *vidi* vř. Rj.
u *krajevīmu* *gdje se u* *govoru ne čuje* *glas* *h*.

vřābac, vřāpea, m. (*pl. gen.* vřābāc) — **1**) *der*
Sperling, passer: Ko se boji vřābāca, nek ne sije
proje (Postl. 153). Rj. *ptica, vidi* brabac, vřāvac **2**,
pāra **2**, pipac, sřābac, vřābac. — *Ima vřāpea* pod
kapom. (Kad ko kape ne skida u vojvodstvu po va-
rošima). Postl. 102. Pobjegoše po polju delije, kao
vřāpē od kopa po trnju. Npj. 2, 428. — **2**) Pōpik,
čng, vřābac. Rj. 542a. *nekakū igra*.

vřābica, f. *das Weibchen des Sperlings, passer*
femina. Rj. *čenka* *prema mužjaku vřāpeu, vidi* vřābica.

vřāca, vřāčā, n. *pl. portulu, ostiohum*. Stullī. *dem.*
od vřāta. mjesto vřātačca. Glas. 12, 476. *vidi* i vřā-
taoca.

vřāč, vřāča, m. Rj. *vidi* vřāčar. — **1**) *Wahrsager,*
divinus, cf. pogagjač, gatar: Ako nije vřāč, a on je
pogagjač (Postl. 7). Rj. *koji vřāča, kao proriče što će*
biti i pogagja svašta. — U nekakoj zemlji ogłosi se
lažljiv vřāč. Car reče mu: »Ako pogodiš šta je u
toj vreći, *pravi si vřāč* . . . Čuvši to car odmah po-
viče: »Pogodi, liscia i jest!» I tako ga otpusti ka
pravogu vřāču. Postl. 79. Ovako veli Gospod: Uni-
štujem znake lažljiveima, i vřāče obeznanljujem. Is.
44, 25. — **2**) *Hexenmeister, magus*. Rj. *koji vřāča,*
baje, vidi bajač, bajalo, magjionik, vještac. — Da je
moja ženu vřāč, a ja da sam trgovac, nigda ne bih
šetovao. Postl. 50 (vřāč mjesto vřāčara, vřāčarica).

vřāčānje, n. Rj. *verbal.* od vřāčati. — **1**) radnja
kojom tko vřāču, kao proriče, pogagja što (das Wahr-
sagen, divinatio. Rj.). — **2**) radnja kojom tko vřāča,
baje (das Hexen, incantatio. Rj.): Grabilo, u ovom vřā-
čānju: »Ove godine na vratilo a do godine na gra-
bilo, govori djevojka da bi se udala. Rj. 97a. Vřā-
čari Misirski nečiniše tako srojam vřāčānjem. Mojs. 11,
7, 11. Koja (zmija) aspida ne čuje glasa bajaču, vřā-
čaru, vještu u vřāčānju. Ps. 58, 5.

vračār, **vračāra**, *m.* *vidi* vrač 1 i 2. — **1)** koji vrača, kao proriče šta će biti i pogagju sračta. *vidi* gatar. — Pogagjač, *cf.* *vračar*: Ako nije vrač, a on je pogagjač. Rj. 515b. Narodi, koje ćeš naslijediti, slušaju gatara i vračare. Mojs. V. 18, 14 (*augures et divinos; Wahrsager und Weissager*). — **2)** koji vrača, baje, *syn.* kod vrač 2. — Najposlije se svi u tom slože, da nas je nekakav tajni zlotvor opčinio. Zato moji roditelji brže bolje dozovu nekoga slavnog vračara, da nam čini razdriješi. Danica 2, 135. Faraon dozva mudarece i vračare; te i vračari Misirski učinise tako svojim vračanjem. Mojs. II. 7, 11.

Vračar, **Vračara**, *m.* *die Umgegend von Belgrad, die zwar in den Liedern polje heisst, aber kugelig ist*: Dok mi gleda Krnjo na Zemuna, a Margeta na Vračar na polje. Rj. *okolina Biogradska koju se u pjesmama zore polje ali je humorita*.

vračara, *f.* Rj. *vidi* vračarica. — **1)** *die Wahrsagerin, divina, cf. gatar*. Rj. — **2)** *die Zauberin, maga*. Rj. *vidi* bajaćica, bajalica, bahorica, magjionica, vještica.

vračarev, **vračarov**, *adj.* Rj. *što pripada vračaru*.

vračaričin, *f.* *vidi* vračara. Rj.

vračaričin, *adj.* *što pripada vračari*. *vidi* vračaričin.

— A vi sinovi vračarini, pristupite ovamo. Is. 57, 3.

vračarina, *f.* *die Wahrsagerin, quod divino datur*. Rj. *platu vračarska, što se plaću vračaru ili vračariči*. *isp.* gatarina. — *riječi tuke kod dimarina*.

vračarski, *adj.* Rj. *što pripada vračarima ili vračaru kojemu god*. — Čovjek ili žena, u kojima bi bio duh vračarski, ili gatarski, da se pogube. Mojs. III. 20, 27. Tražite mi ženu s duhom vračarskim. Sam. I. 28, 7.

vračati, **vračam**, *v. impf.* Rj. *vidi* vražati. — *v. pf. sloz.* iz-vračati, u-vračati. — **1)** *wahrsagen, divinare*. Rj. *vidi* gatar. — Kao da je u bob vračao. (Kad ko što pogodi, ili učini kad treba). Posl. 130. Ko što zna, ono i vrača. 357. — **2)** *heben, incanto*. Rj. *vidi* bajati, bahoriti, čarati, činiti (kome). Prvo i drugo vrača mlada samu sebi, a treće vračaju joj neprijatelji. Rj. 65b. Vračala da joj se hvata deobo skorup. Rj. 93b. Pomisli da on nešto vrača. Posl. 16. Da tako vrača za sebe. 190. *sa se, pass.*: Na vjenčanju se mnogo koješta vrača, osobito da mlada prvijeh godina ne bi djece ragjala. Rj. 65a.

vračev, *adj.* *vidi* vračarov. Rj. *vidi* i vračarev.

vračevski, *adj.* *što pripada vračevima ili vraču kojemu god*. — Vračevska molitva, *f.* (u Boči) nekaka molitva koja se čita bolesnicima. Rj.

Vračē (Vračēvi), *m. pl. die heiligen Aerzte (Kosmas und Damian), medici (Cosmas et Damianus)*. Rj. *seći vrači (= liječnici) Kuzman i Danjan*. — Bezmitni vrači, koji nijesu primali mita. Rj. 20b. *Bezrebrni vrači*, *vidi* bezmitni vrači. Rj. 23b. *isp.* vraštyo.

vrača, *f.* (u C. G.) *die Rückgabe, restitutio*: bez plaće i bez vrače. Rj. *vidi* vračam. *isp.* vračanje 2. — Da učitelj bude Jovan, koji se ponudio drage volje da učini selu tu uslugu bez plaće i vrače. Zim. 32.

vračalac, **vračaoca**, *m. qui restituit*. Stulli, koji vrača. *vidi* vračisa.

vračam, **vračma**, *m.* (u prim.) u posloviči: Zajam vračam, *vidi* vrača. Rj. — *vračam* je načinjen prema zajam. Osn. 100.

vračanje, *n.* Rj. *verb. od vračati (i se)*. — **1)** *radnju kojom tko vrača u. p. oee, ili kojom se tko vrača (natrag), (das Umkehren, conversio)*. Rj.). — **2)** *radnju kojom tko vrača u. p. dug (das Wiedererstaten, restitutio)*. Rj.): Nije poginuo zajam, nego vračanje. Posl. 216.

vračati, **vračam**, *v. impf.* Rj. *v. pf. prosti vidi* vražati, *i v. pf. sloz. ondje. v. impf. sloz.* iz-vračati, na-, ob-(v)račati, od-vračati, po-, pre-, s-, u-(se), uz-, za-. — **1 a)** *umkehren, converto, reicio*. Rj. *vidi*

vrtati 1. *vračati koga, kao činiti da pogje natrag*: Pomolae babi teoe vrača. Posl. 255. — Savijati, 3) kao *vračati* u gomilu. Npj. 659b. — **6)** *sa se, reflex.* *vračati se, umkehren, saepe revertor*. Rj. *natrag ići. vidi* vrčati se. — Koji god čoban tamo otide, onaj se više ne vrača natrag. Npr. 16. Kad su se moji iz škole vračali, tvoji su u školu išli. Posl. 121. Pa se s društvom vrača u tragove. Npj. 1, 385. Naumi, da se više ne vrača u Biograd, samo sad ako iz njega glavu iznese. Miloš 70. Primivši zapovijest, da se ne vračaju k Irodu. Mat. 2, 12. Jedan starac vračae se s posla svojega iz polja u veče. Sud. 19, 16. — **2)** *wiedergeben, restituo*. Rj. *kao natrag davati, davati što onome kome pripada*. — Vračaj dug da nijesi tužan. Posl. 39. Zla žena zajmu ne vrača (a dobra i dva vrati). 90. Nikome ne vračajte zlu za zlo. Rim. 12, 17.

vračžbina, *f.* (ponajviše se govori *pl. vrčžbhine*) *die Hexerei, Zauberei, artes magicæ*. Rj. *vidi* vraža; čar, čara, čarobije, čarolije, čini, magjije.

vrag, *m. der Teufel, diabolus, cf. gjavo*: Ko s vragom tikve sije, sve mu se o glavu lupaju (Posl. 153). Ne da mu vrag mirovati (Posl. 198). Ne lezi vrače (kad se pripovijeda da je ko što zlo jedno za drugim radio. Posl. 202). Nije mu ni vragu; ne će mu biti ni vraga, *es fehlt ihm gar nichts*. Rj. (= nije mu ništa, ne će mu biti ništa). *vidi* i vran 3, necastivi, melna, paklenik, sotona. *isp.* bijes. — Najjedi se i reče: »Vrag uzeo i ovako ribanjes«. Npr. 116. Progji se ti, šuro, toga gjavoljeg vraga. 200. Vrag bi i glavu skinuo, ali Bog ni dlake ne da. Posl. 39. Vrag ne spava. (Zlo se lasno dogoditi može). 39. Krpi gaće i košulju; što ga vragu većma krpiš, to sotona većma dere. Npj. 1, 301. Svača svači odgovora: »Crna si mi vragu dala... 1, 517 Vrag nanese i nesreća crna evo li ti Amze kapetana. 4, 38. Vrag dogodi, te Meha pogodi. 4, 236. Neka idu, vrag ih i odnio! 4, 340. Još nije otišao, ne znam, koga vragu radi. Straž. 1886, 1475.

vragagjūr, **vragagjūra**, *m.* Pitali babu, kad je išla na panagjur kuda će, a ona puna radosti odgovori: »idem na panagjur gjūr... A kad se vratila s panagjura, onda je zapitali: »gje si bila bako?« »Na panagjuru i na vragagjuru« (odgovorila ljutita, pošto je vidjela, da na panagjuru ne da niko ništa bez novaca). Rj.

vragodušan, **vragodušana**, *adj.* *vrago-dušan, u kojega je vražji duh? suprotno (?) bogodušan*. — Tobolac tvrdousau nije vragodušan. DPost. 136.

vragolān, **vragolāna**, *m. der Muthwillige, petulans, cf. vragulin*. Rj. *čovjek vragolast, obijesan, sudrnut. vidi* i gjavolau.

vragolast, *adj.* *muthwillig, petulans*. Rj. *vidi* i vraguljast, vragometan, vragometast; gjavolast; obijesan, sudrnut. *isp.* vragodušan. — Otud ide gjače samouče, samouče, al' je vragolasto. Npj. 1, 452.

vragolica, *f.* *vidi* gjavolica. Rj. *vragolasta ženska*.

vragolić, *m.* (u Dubr.) *die Wassermuss, trapu natans Linn. (?)* Rj. *biļjka. vidi* račak 1. *isp.* keka, šulj, 2) šuljevi.

vragolije, **vragoljja**, *f. pl. die Teufelien, nequitiae*. Rj. *vraške stvari, vraško što*.

vragolisānje, *n.* *vidi* vragovanje. Rj. *vidi* i vragoljenje; vragolstvo, gjavolstvo.

vragolisati, **vragolisēm**, *vidi* vragovati. Rj. *v. impf. biti vragolast. vidi* i vragoliti, gjavolisati, gjavoliti.

vragoliti, *fm.* *vidi* vragovati. Rj. *vidi* i vragolisati, *i syn. ondje*.

vragolom, *m.* *vrago-lom, čovjek vragolast, koji vragore lomi (?)*. *isp.* tako sloz. *riječi* kostolom, vratolom. — Djevojke me vragom zovu, a nevjeste: »Vragolome«. Npj. 1, 510.

vragolstvo, *n.* *vidi* vragovanje. Rj. *vidi* i vragolisānje, *i syn. ondje*.

vragoljénje, *n.* Rj. stanje koje biva, kad tko vragoli. *vidi* vragolisanje, *i syn. ondje.*

vragometan, *tna*, **vragometast**, *adj.* (po jugozap. kraj.) *vidi* vragolast, Rj.³ *i syn. ondje.* vrago-metan. *isp. tako slož. adj.* šarometan. — Ni tu nije zgoda udariti, (šamocani vragometni Turci, dobro ate na jas-lama hrane. HNpj. 4, 388.

vragovánje, *n.* der Muthwille, petulantia. Rj. *verb.* od vragovati. stanje koje biva, kad tko vraguje. *vidi* vragolisanje, *i syn. ondje.*

vragovati, vragujem, *v. impf.* Muthwillen treiben, petulantem esse, *cf.* vragolisati. Rj. *i syn. ondje.* biti vragolast. — Da bih tebe u ložnicu zvala, ne ćeš, Jovo, hćeti mirovati, veće hoćeš stati vragovati. Npj. 3, 104.

vragulín, vragulína, *m.* (u Boci) *vidi* vragolan: Pošljite mi malu gjecu da me prevezu; ma su gjeca vragulini, utopiće te. Rj. koji je vragolast, koji vraguje.

vraguljast, *adj* *vidi* vragolast, *i syn. ondje.* — Nevjeste su vraguljaste, utopiće mc. Here. 338. *isp. takva adj.* duguljast, krivuljast.

vrajkór, vrajkóra, *m.* das Freicorps, manus volonum. Rj. *vidi* frajkor.

vrajkórac, vrajkórea, *m.* der Freicorist, volo. Rj. *vidi* frajkorac.

vrajkórija, *f.* die Freicorps, volonum copiae. Rj. *vidi* frajkorija.

vrajkórski, *adj.* Freicorps-, volonum. Rj. *vidi* frajkorski.

vrajt, *m.* (u Srijemu, u Bačk. i u Ban.) der Gefreite, miles gregarius immunis statione. Rj.¹ 80. vojnik viši u činu od prostoga, a niži od kaplara. Frajt, *m.* *vidi* vrajt. Rj. 797b. od Njem. Gefreite, (Gefreite. — U vojvodstvu zovu draživaškama po miliciji vrajtore, a po paoriji birove i pandure. Rj. 138a.

1. vran, *m.* Rj. *isp.* 2 vran (*adj.*), *ern*, *mrk.* — **1)** *vidi* gavran: Ja dva vrana, dva po Bogu brata. Rj. *vidi* i galič. — Polećela dva galića vrana. Rj. 82b. Vran zagraju u jelove grane. Rj. 170a. Bogom bračo dva zloslutna vrana. Rj. 212a. Objte tice dva zlosretnja vrana. Rj. 212a. Tako moje tijelo vran ne kljueao! Posl. 307. Dugoljetna sreća bio vran. DPosl. 21. Crni vrane preletio preko mora duždevoga. Npj. 1, 95. K njem' dolazi sura tica vrane. Kov. 105. — **2)** *vidi* vranac: Potkova mu vrana debeloga. Rj. *vidi* i galin. *augm.* vranina. — Uzjaši de vrana golemoga. Npj. 4, 316. — **3)** vrag, kad mu ne će ime da sponinju: Manje, više, svak ima svog vrana (Svaki čok, koji manje, koji više, ima svoju nevolju. Posl. 175). Rj.

2. vran, vrána (vrānī), *adj.* schwarz, ater. Rj. *vidi* *ern*, *mrk.* — Vranče, mali vran konj. Rj. 72b. Vran mu perčin bili vrat prikrijo. Npj. 3, 512. Sedlo puče, erani konjice erče. Here. 9.

vrāna, *f.* (pl. gen. vrāna) die Krähe, cornix: Vrana vrani očiju ne vadi (Posl. 39). Viknuše (graknuše) (na njega) kao na bijelu vranu (Posl. 45). Rj. za postanje *isp.* 2 vran (*adj.*) *vidi* gačac, gagalica, gakuša, galovran. *augm.* vranetina. — Rijetko kao bijela vrana. Posl. 272. Miloš Obrenović, na kojega je onda ondje vikala i ala i vrana. Sovj. 5.

vranac, vrānca, *m.* — **1)** der Rappe (schwarzes Pferd), equus ater. Rj. vran konj. *vidi* 1 vran 2, galin. *dem.* vranče, vrančić. *augm.* vrančina. — Al' ti drago pješke na opanke . . . ja na moga vranca kosmatoga. Npj. 5, 101. No sve jaše vranca debeloga. 5, 135. U Vukića brata moga vranac konjice bez biljega. Kov. 85. — **2)** (u C. G.) (pl. vrančevi) crna tica vodena, malo manja od guske. Rj. phalarocorax carbo L. ili pygmaeus. Rj.³

vranč, *m.* die Franzosen (Krankheit), lues venerea. Rj. v mjesto f *vidi* frane. bolest sramna koju su amo u naše krajeve donijeli Francuzi.

vrančānje, *n.* das Anstecken mit Franzosen, infectio venerea. Rj. *verbal.* od 1) vrančati, 2) vrančati se. — **1)** radnja kojom tko vranca koga. — **2)** stanje koje biva, kad se čeljad vrancaju. — *vidi* francanje.

vrančati, vrančam, *v. impf.* Rj. *vidi* francati (*i se*). *v. pf. slož.* o-vrančati (*i se*). — **1)** mit Franzosen anstecken, infectio morbo gallico. Rj. vrančati koga, činiti ga vrančavim. — **2)** su se, *reflex.* vrančati se, venerisch werden, infectio morbo gallico. Rj. postajati vrančav.

vrančav, vrančljiv, *adj.* venerisch, morbo gallico infectus. Rj. koji boluje od vranca.

vranče, vrančeta, *n.* mali vran konj. Rj. *vidi* vrančić.

vrančev, *adj.* Rj. što pripada vranu konju. — za nast. *isp.* alatov.

vrančić, *m. dem.* od vranac. Rj. *vidi* vranče. — Al' eto ti jednoga junaka nu vrančiću konju pumamnome. Npj. 3, 100. Na njegova kosmatu vrančiću. 4, 391. No načera pretila vrančića. Here. 16.

vrančina, *m. augm.* od vranac: Pa on uzja bijesnu vrančinu. Rj. po primjeru f. *vidi* vranina. — takva *augm.* kod bardaćina.

Vrančš, *m.* — **1)** ime muško. Rj. — **2)** nekakro mjesto: Tu ih mnogi Turci sustignuli' od prostrane Štitarice ravne i od polja iza Štitarice, od Vrančša i od Rogaljeva. Npj. 4, 400. — *osn. u adj.* vran. Osn. 360. taka imena kod Goleš.

vrančša, *f.* (u Grlblju) ime kozi. Rj. — *osn. u vran.* Osn. 360. takve riječi kod brnčša.

vrančtina, *f. augm.* od vrana. Rj. — *augm. s takim nast.* kod babetina.

vrančić, *m.* das Kuchlein der Krähe, pullus cornicis. Rj. pile od vrane. — Vran vrančiću oko ne izbi. DPosl. 151. — Daje stoci piću njezinu, i vrančićima, koji viču k njemu. Ps. 147, 9.

Vrančić, *m.* planina u Hercegovini više Mostara. Rj. **vranilo**, *n.* Schwärze, atramentum. Rj. čim se što vrani, vrana boja. *vidi* crnilo.

vranilova tráva, *m.* der Dosten, origanum vulgare Linn. Rj. biljka. — *upravo je adj.* od vranilo, kao da je ovo biljka (*isp.* žutilova trava). *vidi* vranilovka. *takva adj.* kod aptov.

vranilovka, *f.* *vidi* vranilova trava. — Crnovrh, *isp.* vranilovka, vranilova trava, mravinac. DARj. 847b. vranilovka, trava, origanum. Stull.

vranin, *adj.* der Krähe, cornicis. Rj. što pripada vrani. *isp.* vranji. — Vranino ōko, *n.* (u Srijemu) die Einbeere (Sauage), paris quadrifolia. Rj. 72b. majanthemum bifolium L. Rj.³

vranina, *f. augm.* od vran 2. *vidi* vrančina. — Pa izvodi debela vrančića, izvodi ga na mermer-avlju, a vraninu od sedam godina, ni kovana, ni prije jahana. HNpj. 1, 106.

vraniti, vranim, *v. impf.* schwärzen, atro. Rj. vraniti što, činiti da bude vrano. *vidi* crniti, mrčiti 1. *v. pf. slož.* na-vraniti, o-, po-, za-

vranōka, *f.* ime oveci (vranooka?). Rj. *vidi* čarno-oka 2. *isp.* za obliče žutōka; člōka.

vranōta, *m.* vo crn bez biljege. Rj. vo vran. imenu volovima s takim nast. baljota, ljēpota.

vranj, vranja, *m.* — **1)** der Spund, obturamentum. Rj. *vidi* taplun. čim se na buretu zatiskuje rupa odozgo. — Iskuearati, iskueati, iskuekati *n. p.* čep, ili vranj na buretu. Rj. 235a. Bare odozgo na srijedi ima jamu . . . koja se vranjem zavrانjuje. Rj. 266b. Ko ne zna čapom, a on će vranjem (točiti). (Ko ne zna štegjeti, brzo će mu nestati). Posl. 149. — **2)** (u Srijemu) nekaka tica kao golub grivnjaš. Rj. phalarocorax pigmaeus Tem. Rj.³

Vranja, *f.* — **1)** varošica u jugoistočnoj Srbiji: Opreni je Vranji na Moravu. Rj. — **2)** u C. G. brdo kod Careva Laza. Rj.

Vranjača, *f.* brdo u Velebitu k Dalmaciji. Rj.

vránjak, vránjka, *f.* (u Dubr.) *Art Pflanze, herbae* genus. Rj. *Nacktdriisenstündel, gymmadenia conopsea R. Br.* Rj.³ *biljka*.

vránjenje, *n.* das Schwärzen, atratio. Rj. verbal. od vrániti. radnja kojom tok vrani što.

vránji, *adj.* Kraken-, z. B. Nest, cornicis. Rj. što pripada vranama, vrani. *isp.* vranin. — *Vránji lók*, m. eine Art (wilden) Lanch, porri genus. Rj. 73a. Milchstern, ornithogalum L. Rj.³ *biljka*. *Soko iz vranjega gnjijezda.* (Kad se kome podsmijeva). Posl. 291.

Vránjina, *f.* ostrvo u blatu Skadarskom (oko 50 pušaka). Rj.

vrápčev, *adj.* des Sperlings, passeris. Rj. što pripada vrapcu. *isp.* vrapčji. — *za nast.* *isp.* alatov.

vrápčič, *m.* dem. od vrapac, passereulus. Rj. *vidi* párič. — *Stat'* zjajući kako vrapčič. DPosl. 115.

vrápčiji, *adj.* *vidi* vrapčji. — *Tako će očistiti kuću onu krljvu vrapčijom.* Mojs. III. 14, 52.

vrápčji (vrápčji), *adj.* den Sperlingen gehörig, passerinus. Rj. što pripada vrapcima, vrapcu. *vidi* vrapčji. *isp.* vrapčev. — *Vrapčje sjeme*, *n.* Name einer Pflanze, plantae genus. Rj. 73a. Steinsame, lithospermum officinale L. Rj.³ *vidi* divlja proba. *biljka*. *Vrapčji nokti*, *m. pl.* Name einer Pflanze, plantae genus. Rj. 73a. *biljka*.

vrás, *m.* (n vojv.) die Fraiss (östrerr. Frus), epilepsia. cf. djetinje. Rj. *vidi* fras. bolest dječina.

vráska, *f.* erespá, ruga. Stulli. što se nabere, naruč na koži, na licu. *vidi* bóra 2, grešpa 2, mrežotina, mrska, mrština; die Runzel. — *Na licu mrština, bora, vráska, ruga.* Daničić, ARJ. 613b. *враска* ruga, koja u Mikalje glasi *fraska*. Osn. 140.

vráski, *adj.* teuflisch, diabolicus. Rj. što pripada vrazima, što je kao u vragova. *vidi* vrazji. — *Veće ide s dikom u šiskanje, u šiskanje, u vrasko sigranje.* Rj. 841a.

vrásstvo, *n.* *vidi* lijek. — *Vrásstvo prije nemoći uzimlje.* DPosl. 151. *isp.* Vračí (= liječnici). vrač'tvo, č mjenja se pred t na š. govori se u tom značenju i u sjev. Hr.

vrát, *m.* (loc. vrátu) — 1) der Hals, colham. I' Risnu kažu da ne valja djeću za vrat ljubiti, da ne budu zla. Uzeo ga na svoj vrat. Ima ženu i gjeću na vratu. Na vrat na nos! schnell, cilend, propere. Rj. (= brzo). *vidi* šija. dem. vратиč. hyp. vراتак. *augm.* vratina. za postanje *vidi* vrtjeti, vratiti u značenju okretati. *isp.* Korijeni 201. Osn. 15. — Klipiti, *vidi* uzjahati, *n. p.* klipi mi na vrat. Rj. 275b. Spala mu resica (jedni kažu: spao mu vrat); govori se za djeću, kad ih boli u grlu, pa je žene podižu prstom. Rj. 648b. Ona kad *vidi* brata, brzine plakati, pa njemu oko vrata. Npr. 31. Gledaj da mi skrhamo vrat. 65. Drago je sam sebi najprije vrat slomio. Posl. 69. Ko se drugome za što ruga, ono će mu na vrat doći. 153. Što bilj ja pasju krv na svoj vrat uzimao? 353. Teško tome, ko pameti nema! a gjerdanu na kaljavu vratu! Npj. 1, 513. Kakva tebe očera nevolja vrat lomití, po gori hoditi. 3, 1. Mloge je običaje od njih (od Rusa) poprimao, *n. p.* kosu stričí, maramu oko vrata nositi. Danica 1, 90. Odmah lješničani narvale na vrat na nos sa ženama i s gjeecom na Drinu. 3, 174. Na vratu gdjekoji nose bijele ili crne marame, a gdjekoji idu i gola vrata. Kov. 41. Miloš našavši negde doboš, dade ga arhimandritu na vrat, te stane lupati. Miloš 97. U tom dobiju na vrat novoga protivnika. 136. Istina da su vam mlogo dugu natorarili na Vaš vrat. Straž. 1886, 1765. Koji za dušu svoju svoje vratore položise. Rim. 16, 4. Zagrlj ga i pade mi oko vrata. Mojs. I. 33, 4. Znam nepokornost tvoju i tvrdi vrat troj. V. 31, 27. Da metnemo konopce sebi oko vratova. Car. I. 20, 31. — 2) (u G.) *vidi* ljulji. Rj. korijen može biti isti koji i u vrat I. Osn. 15. — Zavrátati, opiti se ili polu-

djeti, kao kad se najede vrata. Rj. 167b. I u pšenici se vrata nagje. DPosl. 31.

vráta, *n. pl.* Rj. dem. vrata, vrataoca, vratašca. — 1) die Thüre, fores. Rj. — 2) das Thor, porta: Gradu vrata rano zatvorajte. Rj. *vidi* kapija. — *prúnjeri za 1 i 2:* Ambarska vrata. Rj. 5a. Baščena vrata. Rj. 19a (od bašće). Vajatska vrata. Rj. 52a. Vratlo, kao vrata, *n. p.* eno broda na vratlo (kad ulazi iz mora u zaliv). Rj. 73b. Vratnice. 1) vrata od pruća ispletena, ili od drveta načinjena. Rj. 73b. Gradska vrata. Rj. 97b (*vidi* niže vrata od grada). Dveri, vrata na oltaru (u crkvi). Rj. 112b. Zadržaje je bilo kao ključ ili vrata od svega onoga kraja. Rj. 171b. Zaklipiti vrata. Rj. 177a. Zatvorati, zatvoriti vrata. Rj. 197a. Namjesti ih na vrata od grada. Rj. 208a (*vidi* poriče vrata gradska). Jape vrata, *t. j.* stoje otvorena širom. Rj. 247a. Kapidžik, mala vrata između susjednih kuća, osobito u Turaku. Rj. 263b. Križna vrata otvoraj. Rj. 303a. Kućnu vrata. Rj. 318b. Treba da stavi za vrata od one sobe, gdje će spavati, metlu naopako. Rj. 368a. Obijati vrata. Rj. 428b. Oborna vrata. Rj. 433a. Odaprijeti vrata. Rj. 440b. Odjapiti vrata, *t. j.* otvoriti ih širom. Rj. 444a. Otkrenuti, otkretati vrata. Rj. 476b. Oškrinuti vrata. Rj. 483b. Oko pećinskih vrata poznaje se . . . Rj. 532a (*vidi* niže vrata od pećine). Čadorska vrata. Rj. 817b. Otkopaju vrata od podruma. Npr. 12 (= podrumška). Na vrata od pećine bijaše privaljena velika ploča. 148 (*vidi* poriče vrata pećinska). Kad dogju na kraljeva vrata. 164. Da ne otvora vrata na košari. 177. Nagju se na vratima od kamare. 216. Te on s njim po svijetu proseći od vrata do vrata. 218. Ona zaključa vrata . . . nje još nema, onda car naredi te obiju vrata, kad tamo, *vidi* kako ga je prevarila. 223. U sud vrata široka, ali su iz suda uska. Posl. 337. Na grad gradi troje vrata: jedna vrata sva od zlata. Npj. 1, 152 (troja vrata. Vuk). Otvori joj šimširora vrata. I, 470. Kada dogje na avlijska vrata, zakucala alkona na vratima. 1, 472. Da razbije kamen-vrata gradu. 1, 484. Stann zdravo lupati u vrata naše sobe . . . drvogjelja istari vrata. Danica 2, 135. Velika sobna vrata . . . Majstor, što pravi vrata. 3, 240. Ovdje je doista kuća Božija, i ovo su vrata nebeska. Mojs. I. 28, 17. Veliki kamen bijaše studeneu na vratima. 29, 2. Načini dvokrilna vrata od drveta maslinova. Car. I. 6, 31. Ko ugje na sjeverna vrata da se pokloni, neka izlazi na južna vrata. Jezek. 46, 9.

vrátak, vrátka, *m. hyp.* od vrat I. — Već je meni gvožđe dodijalo, meni halka vراتак priglodala. HNpj. 3, 165. Jedan vراتак, četiri gerdana. 4, 548 (= gjerdana).

vrataoca, *n. pl.* dem. od vrata. Rj. *vidi* vraca, vratašca, kapidžik. — *osn.* u vratlo. Osn. 345. od vralat-ca s promjenom glasa l na krljvu slogu na o. *isp.* takova dem. kod barioce. gen. pl. vralatlačá. Glas. 11, 12.

vrátár, vrátára, *m. der* Thorwärter, janitor. Rj. koji čuva vrata. *vidi* vratardžija, kapidžija. — Tako se naseliše sveštenici i Leviti i vراتari u svojim gradovima. Nem. 7, 73.

vrátárdžija, *m. vidí* vراتar: Vratardžija od Barata grada. Rj. — naša riječ s Turskim nast. take riječi kod djeladžija.

vrátárev, vراتárov, *adj.* Rj. što pripada vراتaru. **vrátárica**, *f.* die Thorwärterin, janitrix. Rj. koja čuva vrata; i žena vراتarova. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio: vikač . . . vراتarica. Nov. Zav. VII. Petar stajaše na polju kod vrata. Onda onaj učenik reče vراتarici te uvede Petra. Onda reče sluškinja vراتarica Petru . . . Jov. 18, 16.

vrátáricin, *adj.* što pripada vراتarici.

vrátárina, *f.* ostiarium. Stulli. što se plaća za otvranje i zatvranje vrátá.

vrátárskí, adj. što pripada vratarima ili vrataru kojemu god. — Redovi vratarski bijahu: od sinova Korejevevih . . . Dnev. I, 26, 1.

vrátastí, adj. acrinus, acrineus. Stulli. što je puno vrata, 2, ljulja.

vrátášea, n. pl. vidi vrataoca. Rj. dem. od vrata. vidi i vraca, kapidžik. — takova dem. kod brlašce.

vrátíč, m. vidi povratič. Rj. vidi i vratika, umanika, biljka. der Rheinfern, *tanacetum erispum Linn.* — osn. koja je u vratiti. riječi s takim nast. kod branič.

vrátíř, m. dem. od vrat. Rj.

vrátika, f. trava, *tanacetum*. Stulli. vidi vratíč, i syn. ondje. — za nast. isp. apika.

vrátílo, n. vrátíla su dva: prednje (ili šuplje), na koje se navija platno, der *Brustbaum, jugum textorium*, i stražnje, na koje je navijena pregrja, *Garnbaum, jugum*: Dovedi mi dugonoktu drugu, da prokopa na vrátilu trubu. Rj. na razboju. — Zapinjača, drvo (kao štapić), što žene zapinju vrátilo (kod razboja). Rj. 188b. Prošaralo se vrátilo na razboju (kad se dotkiva, pa se kroz pregrju drvo ugleda). Rj. 616a. Kao da mu je grlo vrátilom provaljeno (n. p. govori). Posl. 130. osn. u vratiti. isp. Osn. 124. takove riječi kod bučkalu.

vrátina, f. augm. od vrat. Rj. — takva augm. kod bardačina.

vrátíša, f. der *Zurückgeber, redditor*: Ni vrátíša ni platiša (Posl. 212). Rj. koji vraća, daje što onome kome pripada. vidi vraćalac. — take riječi kod hvalíša.

vrátítí, vrátím, v. pf. Rj. vidi vrnuti (i se). v. pf. slož. iz-vrátítí, ua-, ob-(v)rátítí, od-vrátítí, po-, pre-, s-, su-, u-, uz-, za-. vidi v. impf. vraćati, i ondje v. impf. slož. — 1 a) *umkehren machen, converto (reice capellus, Virg.)*. Rj. vrátítí koga, kao učiniti da pogje natrag. — Pa pogje da ide. Onda *ga car vrati natrag* govoreći mu: »Stani! hodi ovamo, kad baš to hoćeš. Npr. 11. »Pričekaj malo dok vrátím ovee«. Pa onda čoban otrči te povraiti ovee. 164. Pomolac babi teoce vraća. (Valja da ono što pomoli, da da gjetetu što će joj teoce vrátiti). Posl. 255. Vrati nož svoj na mjesto njegovo. Mat. 26, 52. Koji si me za prijestup zapovijesti opet vrati u zemlju od koje bih uzet, vrati me u svoju sliku, u obličje pregrjašnje krasote. DP. 363. — b) *sa se, refleks.* vrátítí se, *umkehren, revertor*. Rj. kao natrag poći — Onda se vrati kući i pripovedi materi . . . Npr. 67. Pogje i ovi čoek (na vojsku) . . . dokle se on s rojske vrati. 130. Vrati se domu ovaj čas. 131. Devojka se vrati kući maji svojoj. 141. Više se nikad ne vrati među ljude. 147. Vrati se svome dvoru i u svoje carstvo. 194. Pa se [gjevojka] vrati natrag . . . Pa se vrate za njom. Posl. 179. Vrati se k svojim momcima. Danica 3, 211. Da Bog da da se Duh sveti nu njega vrati! 771. Vrátíte se su zlijeh putova svojih. Car. H. 17, 13. Govori im da se vrate od bezakonja. Jov 36, 10. — 2) *zurückgeben, restituo*: Zla žena zajmu ne vrati (Pos. 90). Rj. kao natrag dati, dati što onome kome pripada. — Odvrátiti, 4) n. p. zajam, kao vrátiti. Rj. 142a. Gjegozj, šćeri, na konaku budeš, odsvakle mi sitnu knjigu vrati. Rj. 448a. Ne imajući ni njihov (dva novca) kod sebe ostane mu ih dužan, i kao za bolju tvrgju da će mu ih za celo vrátiti, pobrate se. Npr. 169. Teško mi je vrátiti onome koji mi dobro učini, a ko mi zlo učini, lako ću mu vrátiti. Posl. 315. »Evo tebi tri tovara blaga«. Marko njoma tri torara vrati. Npj. 2, 416. Sada mu se osvetiti možemo, i vrátiti čao za sramotu. 3, 463. Ja rečem mojoj ženi, da mu (berberinu) da jednu paru; no ona nehotice dade mu dvije. Zaludu sam ja iskao, da mi berberin vrati jednu paru natrag, on nikako ne hćedne to učiniti. Danica 2, 130. Praviji si od mene; jer si mi vratio dobro za zlo koje sam ja tebi učinio. Sam. I. 24, 18. *sa se, pass.*: Hrani

pseto da te uje. (Kad ko kome učini dobro, pa mu se vrati zlom). Posl. 342.

Vrátíla, Vrátálá, n. pl. planina u Hercegovini. Rj. za postanje i značenje isp. vrátilo.

vrátlo, n. (u Boei) kao vrata n. p. eno broda na vrátilo (kad ulazi iz mora u zaliv), die *Mündung, ostium*. Rj. — osn. u vrata. Osn. 127. riječi s takim nast. grotlo, sedlo, svrdlo.

Vrátíñá, f. adj. namastir u krajini Negotinskoj. Rj. **vrátíñí, adj.** n. p. kost, žile, *Hals-, colli*. Rj. što pripada vratu. — Vrátíñá kóst, f. os hyoideum. Rj. 73b. das Zungenbein. Rj.³ Ne pogodi Fazli-haračliju, no bijela ata posred vrata, vrátne mu je kosti salomio. Npj. 3, 310.

1. **vrátíñica, f.** (u C. G.) — 1) vidi dovratnik. Rj. direk do vrata, jedan s jedne strane vratimu u drugi s druge. vidi i vratnik, dovratak, poboj, podboj, položaj 2. — Nekakijem štapom takne u vrátíñice te vrata jedanak bušise na tle. Npr. 215. Svaka se vrata svojom vrátíñicom zatvoraju. DPosl. 117. — 2) die *Thürpfoste, postis*: prag donji, gornji, cf. vratnica. Rj. 563b. a riječ je ovu na svojem mjestu u množini: vrátíñice, f. pl. 2) (u Risnu) vidi pragovi. Rj. 73b. kao što je vrátina s obje strane po jednu vrátíñicu, tako im je po jednu i odozdo, i odozdo, gornja i donja vrátíñica, koje se zovu i pragovi, gornji i donji prag.

2. **vrátíñice, f. pl.** vrata od pruća ispletena ili od drveta načinjena, *das Gatterthor, porta clathrata*. Vrátíñice ponajviše stoji na putu, i zatvoraju se da ne ide marva u polje; ili na torn. Rj. — Samo valja upravo da ideš, pa ćeš naći jedne velike vrátíñice, kad progješ one vrátíñice, drži desno. Npr. 19. Žene pred kućom često pogledahu kada će se zadati koji gost . . . Najedan mah njihov nekoliko izigjose na vrátíñice pred jednoga čovjeka . . . To bijaše njak. Zlos. 303.

1. **Vrátíñik, m.** u Velebitu mjesto, s kojega se iz Hrvatske u Senj idući more ugleda. Rj.

vrátíñik, m. (u C. G.) dovratnik od kamena, cf. vrátíñica. Rj. i syn. ondje.

2. **Vrátíñik, m.** kod Sarajeva brdo na kome je grad. Rj.³

Vrátíuó, n. adj. brdo u Lovčenu. Rj.

vrato, mjesto vrata, u pjesmi u kojoj se pjevu kako govori Turčin: Dilber Fato, zlato! izidi nu vrato (na vrata), da ti vidim glavato (glavu), da ti kupim fesato (fes). Herc. 294.

Vrátítoje, m. ime muško. Rad 26, 56. *hyp.* od Vratolomije? isp. Vrtuje. — takva *hyp.* kod Blagoje.

vrátólom, m. — 1) (*Scheltwort*) *du Halsbrecher!* *audax*. Rj. prijekor čovjeku, koji od bijesa ne mari slomiti vrat. isp. vragolom. — 2) u pjesmi, *Name einer Zauberpflanze, herba ficta*: Kad nabrala kostoloma, kostoloma vrátóloma. Rj. izmišljena biljka za bakanje. — vrato-lom.

vrátólomaa, vrátólomna, adj. *praeceps, praeruptus, periculosus etc.* Stulli. gdje se može vrat slomiti, n. p. takav put. kao opasan.

Vrátólómíje, n. *Bartholomaeus*. Rj. ime muško s prenjčestvenim glasovima od Vratolomije, nišaneći uz to u vrátólom. *hyp.* Vratítoje.

vrátór, m. der *Frater (Monch, Klosterbruder)*, *monachus latinus, cf. frator*. Rj. vidi i frator, fratar. **vrátórov, adj.** Rj. što pripada vrataru.

vrátórskí, adj. *fratrisch, monachalis*. Rj. što pripada vratarima ili vrataru kojemu god.

vrátóvan, vrátóvna, adj. (u C. G.) n. p. žito u kome ima vrata, pa od hljeba takovoga žita zavrata čovjek, t. j. opije se, *mit Lohle vermisch, lolium continens*. Rj. — *Tratorna* je kruha io. DPosl. 151.

vrážá, f. vidi vradžbina? Rj.³

vrážánje, n. vidi vraćanje? Rj.³
vrážati, žam, v. impf. vidi vraćati? Rj.³ — značenje govorniti onako kao u vručiti: vrážati. Korijeni 200.

vražda, *f.* (u Grblju) *vidi* krvno kolo. Rj. *kad se skupe kmetovi te sude za krv i mire krenika s rodbinom ubijenoga.* — *vražda* (osn. u crag). Osn. 256.

vražji, **vražji**, *adj.* *vidi* vražji. *za nast. vidi* kod Božji.

vražji, *adj.* *teuflich, diabolicus.* Rj. *što pripada vrazima, vragu. vidi* vražji; vraški, gjavoljši; gjavolski. — *Da je svaki dan božić, ne bi bilo duba vrazijega* (svi bi isječeni bili na badnjake). Posl. 50 (*isp. gjavoljši, nijedan*). Tu se *vraže zakoti gnijezdo.* Npj. 5, 71.

Vražogrneci, **Vražogrnāca**, *m. pl.* selo na lijevom brijegu Timoka u Ornoj Rijeci (onuda se govori i *grnac* i *lonac*). Rj. — *Vražo-grneci* (prva pola *adj. vraži*). Osn. 312.

vrbā, *f. die Weide (Baum), salix.* To je u vrbu svirala (*d. i. nichts*) (To je ništa. Posl. 318). Kad vrbu grožđjem rodi (*nie*) (Nikad. Posl. 116.) Rj. *dem.* vrbica. *isp. i va, viva* crljena.

Vrbās, *m. — 1)* voda u Bosni. Rj. — *2)* selo u Bačkoj. Rj. — *imenu s takim nast. kod* Rabas.

vrbica (vrbica), *f. — 1)* *dem.* od vrbā. Rj. — *Ukraj puta raste sitne vrbice, pomakni se dušo k mene mrvice.* Rj. 370b. — *2)* vrbove grančice koje svestenik na Cvijeti ujutru poslije mirosanja razdaje, *die Palmzweige, rami palmurum.* Rj. (mirosanje?).

Vrbica (Vrbica), — *1)* *m. muški nadimak:* 1 daću ti dva monka sokola, već *Vrbicu* od Njeguša *Ira*, i od Župe Stjepanović-Tura. Npj. 5, 98. *isp. tuke nadimke* Koprivica, Vatica, Žeravica. — *2)* *f. selo:* U Ključu ima oko trideset sela . . . sve Vlaška, a imena sela sva su Srpska, n. p. Grabovica, *Vrbica.* Rj. 297b. Višu davn učini Mihajlo Goranović *iz selu Vrbice.* Npj. 4, 436. (*ovo selo biće u Heregovini*).

vrbiljak, vrbiljaka, *m. die Weidengegenüß, das Weidengebüsch, salicetum.* Rj. *njesto gdje rastu vrbu, ili je vrbovo gmenje.*

vrbopūe, *m. die Zeit da die Weide ausschlägt (mit satyrischem Nebenbegriff), tempus quo salix frondescit,* *cf.* vinober. Rj. vrbopuc, *vrijeme kad vrbu puce (od mezgre), kad mezgra, lista.* — *Baba starca zvala uz vrbopuc, a starac joj se odazvao uz vinober.* Posl. 10.

vrbov, *adj.* *Weiden-, z. B. Laub, salicis:* Pouzdati se u koga kao u *vrbov klin* (Pouzdan kao *vrbov klin*. Posl. 257). Rj. *što pripada vrbu. za nast. isp. aptov.* — *Vrbice, vrbore grančice.* Rj. 74a. *Opletu vijence od vrbovijeh mladica.* Rj. 142a.

Vrbovā, *f. adj.:* Kad su bili na vodu *Vrbovu.* Pa objesi agu kod *Vrbore.* Rj.

vrbovānje, *n. verbal.* od 1) vrbovati, 2) vrbovati se. — *1)* radnja kojom tko vrbuje koga. — *2)* stanje koje biva, kad se tko vrbuje.

vrbovati, vrbnjem, *v. pf. i v. impf.* Rj. od *Njem.* werben. *isp. vrbovka. — 1)* (u vojv.) *werben* (zum Kriegsdienste), *perluere* (*ad militiam*). Rj. *kupiti vojsku, navorovati i nagoniti ljude da idu na vojsku.* — *2)* *sa se, refleks.* vrbovati se, vrbujem se, *v. r. impf. sich anwerben, do me* (*ad militiam*). Rj.

vrbovina, *n. Weidenholz, lignum salignum.* Rj. *vrboro drvo.* — *Gašljikovo drvo, t. j. koje se gasi, ne može vatru da drži, kao n. p. vrbovina, jovovina, lipovina.* Rj. 81a. Jer ja nisam drvo vrbovinu, kad posjeku, da s' omladit' mogu, pa da budem vrbu, k'o i bila. Npj. 4, 168.

vrbovka, *f. Werbung, comparativ (delectus) militum:* otišao u vrbovku (govorilo se i u Srbiji za vremena Kara-Gjorgjijeva, kad tko otiđe da izgoni na vojsku ljude, koji su ostali kod kuća ili s dopuštenjem otišli kućana pa se još ne povratili). Rj. *isp. vrbovanje.* — *Kara-Gjorgje sam sobom otiđe u vrbovku* (da diže vojsku nanovo). Danica 5, 31. *Svoje momke na vrat na nos opremi opet u vrbovku.* Miloš 98.

vrc, *cf. tre vrc.* Rj. *uzvik kojim se kaže, kako je bio tko u zabuni i smetnji, kad mu se dokazalo, da je učinio, šta nije htio da prizna. vidi* kod tre vrc i ostale takve uzrike.

vrcānje, *n. Rj. verbal.* od vrcati, 2) vrcati se. — *1)* stanje koje biva, kad vrcā što, n. p. krv (das Spritzen, emicatio. Rj.). — *2)* radnja kojom se što vrcā (das schnelle Hin- und Herbewegen, micatio. Rj.).

vrcati, *cām, v. impf.* Rj. — *1)* spritzen, emico: *Orna krvea kroz košulju vrcā.* Rj. *značenje* (korijenu) prelazi u *skakati:* vrcati. Korijeni 199. *kao skačući teči. isp. vrcati 1.* — *2)* *sa se, refleks.* vrcati se, *cām se, v. r. impf. sich schnell hin- und herbewegen* (z. B. *wenn ein Mann ein Frauenzimmer nachlassen will*), *mico:* *Koja se vrcā, ona i vrše* (kobilica, ali se govori i za žene, i znači: koja je ljuta, ona je i za posao dobra. Posl. 140). Rj. *kao micati se brzo tamo i amo. dem.* vrcakati se. *v. pf. prosti* vrcnuti se. — *Što koba više skače, to bolje vrše.* (čledaj: *koja se vrcā, ona i vrše*). Posl. 357. *Što se god* G. Svetić *bude više vrcāo i koprcāo protiv onoga moga suda, on će se sve više zapletati.* Odg. na ut. 32.

vrcānje, *n. dem.* od vrcanje. Rj.

vrcakati se, vrcakām se, *dem.* od vrcati se. Rj. *v. impf.*

vrcnuti se, vrcnēm se, *v. r. pf. prvna v. impf.* vrcati se. — *Kača vrbā, kad izagje navrh vode i vrcne se.* Rj. 266b (*njesto vrcne se stampano je vrcne se, koje je očito grješka*).

vrc, vrcā, *m.* (u Hrv.) *vidi* bokal 1. Rj. *vidi i* peljar, *i syn. ondje.* — *Maslić, četvrt vrcā.* Rj. 316b.

vrcak, vrcāka, *m. vidi* maćak 1. Rj. *životinja. maćak zore se vrcak, što vrci.*

vrcānci, vrcāncā, *m. pl.* (u Baranji) opanci koji nemaju vrcānica, nego su samo nabrani unaokolo, pa se odozgo vežu kašima. U Bačkoj se ovaki opanci najviše nose. *Art Fussbedeckung, calcementi genus.* Rj. *isp. vrcnāti 1.*

1. vrcānje, *n. Rj. verbal.* od vrcati. — *1)* radnja kojom n. p. maćak vrci (das Knurren, murmur. Rj.). — *2)* radnja kojom tko vrci na kogu (das Unzufriedensein, murmur, *cf. vrcānje 2.* Rj.).

2. vrcānje, *n. vidi* perjanje. Rj.

1. vrcāti, vrcām, *v. impf.* Rj. — *1)* kao maćka (*isp. vrcak*), ili kao prazno vrceno kad se okreće, *knurren, murmuro.* Rj. *cf. kvrcāti, presti 2.* Rj.³ — *2)* vrci na njega, *hat etwas gegen ihn, murmurat, cf. vrcnāti 2.* Rj. *vrci tko na kogu, kad budući nezadovoljan mrmra na nj.* — *Knez Miloš i vladika Rade nešto su vrcali jedan na drugoga.* Mil. 274.

2. vrcāti, vrcām, *v. impf.* (u Srijemu) *vidi* perjati 1 (na gvozdenu peraicu). Povjesma kao vrcāju. Rj. *isp. vrcāca.*

vrcāca, *f.* (u Srijemu) *vidi* gvozdena peraica. Rj. *vidi* peraica 1.

vrcāna, *f.* (u Hrv.) *der Nachtopf, matula, cf.* bokal 2, nokšir. Rj. *sud za noćnu potrebu. vidi i* burežnjak. — *vrcāna* (osn. u vrc). Osn. 152. *upravo je augm. od vrc. takva augm. kod* bardačna.

vrcānica, *f.* (u C. G.) *vidi* vrcānica. Rj. *vidi i* rēmanica, gornjica. *jedan od kaša što su-na opanku njesto gornje koč.*

vrcānje, *n.* (u C. G.) *vidi* vrcānje 1. Rj. *vidi i* rēmanje.

vrcāti, vrcām, *v. impf.* (u C. G.) *vidi* vrcāti 1. Rj. *vidi i* rēmati. — *vrcāti opanke, na njili metali vrcānice. v. pf. slož. na-vrcnāti.*

Vrcānik, **Vrcānika**, *m.* brdo između Njeguša i Cetinja. Rj.

vrcānje, *n. Rj. verbal.* od vrtjeti. *dem.* vrcānje. — *1)* radnja kojom tko vrti što (das Bohren, terebratio. Rj.). — *2)* radnja kad tko vrti n. p. glavom (das Drehen, volutio. Rj.).

vréeti, vréim, — 1) *vidi* vrtjeti. Rj. — 2) vréeti se, *vidi* vrtjeti se. Rj.

1. **vréti**, vrégnem, v. pf. Rj. gram. zapovj. vži. I. *pregl.* vréoh. *prilog pregl.* vréavši, vréav. I. *prídj.* vréago, vrégl. II. *prídj.* vrégnút. v. pf. slož. dô-vréti, iz-, na-, od-, po-, pod-, pre-, pro-, raz-, s-, za-. *vidi* vrgnuti, i *ondje* v. pf. slož. v. impf. slož. podvrgavati. — 1) **a)** *thun* (stellen, legen), pono, cf. metnuti 1: Nemoj pašo izgubit' vladiku... no hodi *ga vrzi na otkupe*. Rj. *vidi* i staviti, metnuti 7, 8. *isp.* baciti, turiti. — Za oružje, što je ko uzeo, a u blago *vrgli gjeladžice*, ne dijele brojem ni hesapom, no kalpakom Rosnića Stefana. Rj. 148b. Prva sveci *vrgoše priliku*: grom zagrmí na svetoga Savu. Rj. 592b. Kao što su *ga*, kad je umro, u *grob vrgli*. Npr. 97. Od nsta odvrti, a *na se vrzi*. Posl. 236. Koliko noće nočas bi, *ne vrgoh sanku na oči*. Npj. 1, 223. *Vrzi pjesme na policu*. 1, 301. Ima puno tri godine dana, *kako sam ga vrgo u tarnicu*. 2, 403. Poturči se, Bog te ne ubio! *vrći ču te včliku vezira*. 2, 608. *Koga čemo vrći šeraščerom?* 3, 87. Starca Foču *vrgli u začelje*. 4, 133. Ko ne ima od srca poroda, ev' sad može srce otvoriti, kupit' sina ili milu čereu, *svaju dušu vrći u čistotu*. 4, 201. Cincara čn na vatri spaliti; kučku kurvu Bogičević-Antu, *hoću njega na kolo vrgnuti*. 4, 239. Tvrde straže pokraj vode *vrzi*. 1, 264. 1 Stanojlo *stroje društvo vrče* u mehane, stade davat' vino. 4, 335. Gospod *vrče u zaborav* na Sionu *praznike*. Plač 2, 16. — b) *sa se, refleks.* — *o)* na koga, *vcm nacharten, nachgerathen, imitor*, cf. turiti se. Rj. n. p. *dijete se vrglo na oca. vidi* i metnuti se 1, umetnuti se. — *ž)* *Vrgao se u* devetnaest. (Reče se onome koji se ukoči u novijem haljinama). Posl. 39. — 2) (u C. G.) *vidi* mahnuti: Nožem *vrže* Nikolić Tomašu. Rj. — Gje je tvoja kruta snaga? kruti sinko! *rsom srzni, rukom vrzi*, ljucki rsu! Rj. 65b.

2. **vréti**, vréšm (vr'ao, vr'la, vr'lo) u Bačkoj, *vidi* vrijeći. Rj. i *ondje* gram. i primjere. — Kakvo sjeme posijesh, onako ćeš i žito *vréti*. Posl. 125.

vrékanje, n. dem. od vrćenje. Rj.

vrékatí, čkam, v. impf. kao dem. od vrtjeti. Rj.

vrđanja, f. (u C. G.) *vidi* vardanja. Rj. i *syn.* ondje.

vrđanje, n. das Ausweichen, declinatio. Rj. verb. od vrdati. radnja kojom tko vrdá.

vrđati, dām v. impf. ausweichen sehen, declinare. Rj. *vidi* ševeljiti, varakati se. kao micati se, okretati se tamo i amo uklanjajući se čemu. v. pf. prosti vrdnuti. v. pf. slož. ūz-vrdati se. — On zaspí na rukama onih vojnika koji ga vode. Na mestu ga teškom mukom razbude. Tu stane *vrđati*: te ovde su (novci), te onde su, te tamo, te ovamo, a najposle rekne: Ja ih nisam ukrao! Merj. 293.

Vrdničanin, m. Ein'er von Vrdnik. Rj. čorjek iz Vrdnika.

Vrdničkí, adj. Rj. što pripada Vrdniku. — *Vrdnička Kula*, f. stare zidine na brdu više Vrdnika: Dok je *Vrdničke Kule* (n. p. tako će biti, ili ne će ni ja živjeti i t. d. Posl. 61), ewig, in aeternum. Rj. 74b.

Vrdník, Vrdnika, m. — 1) selo u Fruškoj Gori. Rj. — 2) namastir kod toga sela (taj se namastir zove i *Ravanica*). Rj.

vrđnuti, vrđnem, v. pf. ausweichen, declinare. Rj. *vidi* mrdnuti, varaknuti (i se). kao ukloniti se čemu. v. impf. prosti vrdati.

vrébac, vrépa, m. mjesto vrbac govori se oko Glíne, i sre iz ove riječi *dovedene*, kao vrebica, vrepčji i t. d. ima onamo i nadimak (prezime) Vrebae, pa čini Vrepčevoj kažu Vrepčevka i Vrebicu. P. Leber.

vrébač, vrebáča, m. der Laurer, insidiator. Rj. koji vrebá što. *isp.* zasjedáč. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio: vikač, vrebáč, gudač. Nov. Zav. VII.

Poslaše *vrebáče*, koji se gragjahu kao da su pobožni: ne bi li ga (Isusa) uhvatili u riječi. Luk. 20, 20.

vrébanje, n. das Latern, insidiae. Rj. verbal. od vrebati. radnja kojom tko vrebá što.

vrébatí, vrébam, v. impf. latern, insidior. Rj. *vidi* kebati, prežati, prežiti. v. pf. slož. do-vrébati, pri-, u-. — Poleguške n. p. *vrebati što*. Rj. 533b. Momci neženjeni... i *tebe vrebaju*, mladu da obljuje. Npj. 1, 99. A ti *vrebaš dušu moju* da je uzmeš. Sam. 1, 24, 12. *Oči njegove vrebaju ubogoga*. Ps. 10, 8. Svi koji bijahu u miru sa umom, *vrebaju da* posrnem: da ako se prevari, te čemo ga nadvladati i osvetičemo mu se. Jer. 20, 10. *Vrebaju nam korake*, da ne možemo hoditi po ulicama svojim. Plač. 4, 18. Svi *vrebaju krv*, svaki lovi brata svojega mrežom. Mib. 7, 2.

vréča, f. der Saek, saccus (prava je vréča od vune, ako je od prišta, onda se zove džák, ako li od kostrijeti, onda je arar (harar); arar i vréča jednake su veličine, a džák je uzak i dugačak. Sve ovo razlikuje se od torbe po tome šta je ona manja i što ima povraz ili uprte. Rj. dem. vréčica. augm. vréčina, vréčina, vréčurina. — Ambulja, *dugačka vréča*. Rj. 5a. *Odastrijeti* n. p. kola, vréču. Rj. 440b. Kao da si pred svakoga metnuo *raskriljenu vréču taneta*, pak da zahvata šakama i baca, tako česta lete taneta. Danica 3, 173. Bog te sačuvao *prtene vréče* i zle sreće! Kov. 127. On bi i Sriblje sve u jednu vréču *strpao pa zavezao*, ili u tikvu sačerao pa zatisnuo. Rj. XII.

vréčetina, f. augm. od vréča. Rj. *vidi* vréčina, vréčurina. — *takva augm.* kod babetina.

vréčica, f. dem. od vréča. Rj. — Ni mehur ni vréčica nije prava riječ za kesu... vréčica je mala vréča. Pis. 40.

vréčina, vréčurina, f. augm. od vréča: Dvije babe za vréčinu slame, a dva starca za pečena jarca. *vidi* vréčetina. — *taka augm.* kod bardačina, baburina.

vréčnica, f. mulier idonea, solers, diligens. Stulli. *erijedna, valjana žena*. »Ti si majkina vréčnica.« J. Bogdanović.

Vrdničkí, vrdníka, m. vir idoneus, solers, diligens. Stulli. čorjek *erijedan, valjan*.

vréduća, f. der Werth, die Würdigkeit, dignitas. Rj. stanje ili osobinu onoga što je vrijedno. *vidi* vrijednost. — Makar koliko čovek bio uvjeren o *vrédući* svoga posla. Npj. I, V. *riječi s takim nast.* kod bistroća.

vrédovac, vréđovca, m. (u Srijemu) gelbe Wiesentraute, thalictrum flavum. Rj. biljka. — *vrijed, vrédovac* (u istočnom govoru). Korijeni 203. u južnom *vrijedovac*.

vrélo, n. die Quelle, der Ursprung des Flusses, fons, cf. vrutak, izvor. Rj. *postanjem od vreti* 4. *vidi* i izvír, izdan 2, vir 2. dem. vreoce.

vrémén, adj. *vidi* privremen. — 1) što pripada *vremenu*; *isp.* zemaljski 1. zeitlich, temporalis. *suprotno* vječan, vječit. — Moljaše se na glas za *dobra vremena* i vječna. DP. 8. Ima ljudi koji teže na vječno, da ih gotovo ništa ne drži za *stvari vremena* i koje imaju kraj. 253. Na raspuciti života *vremenoga* i vječnoga, na umrlom času. 359. Kako je zaludno sve što je *vremeno*. 363. — 2) što je samo za *neko vrijeme* a nije za *vazdu*; einstweilig, interimistisch, provisorisch, ad tempus. — Da načini u Tikočinu *vremeni špitalj*. Žitije 14.

vréménit, vréméšan, vréméšna (u Baranji), adj. betagt, provecat attatis. Rj. (*dobrino*) star. — Za sovjetnike su izbirani ljudi pošteni, pametni, mirni i *vremeniti*. Jevto je Savić bio najmlagji, ali je i njemu bilo više od 40 godina. Sovj. 8. Karamzin je dobar čovek; i on je već *vremenit*. Straž. 1886, 1767. Avram i Sara bijahu stari i *vremeniti*. Mojs. 1, 18, 11. Car David ostarje i bi *vremenit*. Car. I, 1, 1. za *nast. u vremenšan* *isp.* durašan.

vrenĝjija, *f.* *vidi* frengjija. *u* *tugjoj* riječi *promijenilo se f na v.* — Drugi ću ti megdan ostaviti a pod mojom pod *vrenĝijom* kulom. Npj. 3, 108.

vrñnjak, vrñnjka, *m.* *vrñnjega*, *f.* *eine Art Hautkrankheit, genus morbi cutanei.* Bolesti ove najviše ima po nahiji Požarevačkoj i ondje se zove *frunga* i *frenka*. Rj. *bolest sramna koju su na istok donijeli Franci (Frenki), Francuzi, Evropljani. vidi i* franc, vrane; škrljevo.

vrñnje, *n.* *das Sieden, aestuatio.* Rj. *verb.* od *vreti.* *stanje koje biva kad što vri.*

vrĕo, vrĕla, *heiss, fervidus.* Rj. *upravo je* 1. pridjev *glugola* *vreti. vidi* vruć, ključao, žezak. — Kad čoeĝ tone, i *za vrela se grozĝje* hvata. Posl. 122.

vrĕoce, *n. dem.* od *vrela.* Rj. *vrel-ce* — *promjenom glasa l na kraju sloga na o:* vreo-ce — *taku dem. kod* barioce.

vrĕtĕn, samo u akus. s *prijedlogom u:* *u vreten.* *kor. vrtjeti.* Osn. 143. 144. *vidi* vreten.

vrĕtĕnānje, *n. verb.* od *vretenati. stanje koje biva, kad vretena što, n. p. luk.*

vrĕtĕnār, vretenāra, *m. der Spindelmacher, qui fusos conficit.* Rj. *koji pravi vretena.*

vrĕtĕnara, *f. n. p.* mjerica, kotarica, *der Korb, worin die Spindeln gethan werden, sporta fusis asserantibus.* Rj. *kotarica u kojoj se drže vretena.*

vrĕtĕnārev, vretenārov, *adj.* Rj. *što pripada vretenaru.*

vrĕtĕnārskī, *adj.* *što pripada vretenarima ili vretenaru kojemu god; n. p. radnja vretenarska.*

vrĕtĕnati, *nām, v. impf. vidi* isklieati. Stulli. *kao prorastati. v. pf. sloz.* iz-vretenati, *izvretenuo* luk, *t. j. prorastao;* u-vretenati se. *isp. vreten, uvreten.*

vrĕtĕnce, *n. dem.* od *vreteno.* Rj. — *taku dem. kod* barioce.

vrĕtĕnka, *f.* (u *vodenići*) *Drilling (Triebrud), tympanon.* Rj. — *osn. u vreteno.* Osn. 297

vrĕtĕno, *n.* Rj. *dem.* vretence. *za postunje isp. vreten.* — 1) *die Spindel, fusus.* cf. *breteno, vrteno.* Rj. *vidi* kolovrat 2. — *Vrĕi* kao mačka, ili *kao prazno vreteno* kad se obrće. Rj. 78a. *Vreteno* se obrne dolje kad se prede, a druga se obrne uprijeko od sebe. Rj. 141b. *Kolenika, 1) toslak od vretena.* Rj. 285a. *Prepredalo*, od *gvozdja*, na što se prepreda svila (kao *na vreteno*). Rj. 579a. *Kod moje ćeš* majke tanku svilu *presti na zlatno vreteno.* Npj. 1, 111. *Poslaću ti Misirska* povjesmo, uz povjesmo *šimširli vreteno:* opred' meni *sto aršina platna.* 1, 166. — 2) *vreteno* u kola *vodeničnoga, die Achse am Mühlrade, axis.* Rj. — 3) (u *Dubr.*) *prorašljika* u *ernoga luka, Samenstengel, germen cepae, cf. bačva* 2. Rj. *vidi i* bik 2, *evolika.*

vrĕti, vrĕm, *v. impf. Rj. gram. sad. vr. 3 lice mn. vrĕ. prilog sad. vrĕći. zapovjed. vrĕi. I. pregj. vrĕh. II. pregj. vrĕh. prilog pregj. vrĕvši. I. pridj. vrĕo, vrĕla.* Rad 6, 36. *v. pf. sloz.* *do-vrĕti, iza-, na-, oba-, pre-, pro-, u-, uza-, v. impf. sloz.* *iz-virati, na-, pre-, sa-, u-, uza-.* — 1) *sieden, aestuo.* Rj. — *Struji vodu* a *koṭlu, ili struji koṭao* (kad hoće da *uzavri;* najprije *struji, pa vri,* pa onda *ključa.*) Rj. 721a. *Koja je sirota* na mene *zaplakala, svaku njezinu suzu vri u kazanu,* u njemu se *kuvam.* Npr. 81. *Žena muža* korotuje *tuliko, koliko vri zemljana pinjata,* kad se s ognja *digne.* Posl. 80. *Nije ongje štete, koja u loncu vri* (što se *zakolje, nego što pojedu kurjaci, ili ga onako nestane, ili se omrcini).* 216. — 2) *vri* tamo nešto, *es ist ein Getose, Tumult, tumultuantur.* Rj. *kad svrjet bući. isp. vreva.* — *Sto velite da vri po Srijemu,* to se *vama* samo čini. *Straž. 1886, 1765.* — 3) *vri* *komina, vino, gāhren, fermentare.* Rj. — 4) *vri voda, vidi* izvirati. Rj. — *A kudije Vidak udarāše, onudije erua krvca vrašē.* Rj. 460b. *Jedna vrata žarko suneē sjaše, a na druga živu vodu vrašē.* Kov. 75.

vrĕva, *f.* *Gewimmel, der Tumult, tumultus.* Rj. *vreva* (od *kor. od koga je vreti.*) *isp. Osn. 81. kad gdje vri* (isp. *vreti* 2). *kad svrjet bući.* — *Metēz i vreva.* Rj. 354b. *Stade vika svega grada.* A *lije čuvi viku reče: kukva je to vreva?* Sam. 1, 1, 14. *On se smije vreci gradskoj.* Jov 39, 10. *Vreva stoji nārōdā* kao *velikih voda.* Is. 17, 13. *Biće vreva od ljudstva.* Mih. 2, 12.

vrĕznuti, vrĕznĕm, *v. pf. einen Streich versetzen, baculo percutio* (onomatop.): *vreznuo ga* *batinom* po glavi. Rj. *vidi* udariti, i *son. ondje.*

vrĕza, *f.* (u *Bačk.*) *lubenice i dinje, die Melonen, pepones, cf. bostan* 2. Rj. *u istočnom gororu; u južnom vrijeza.*

1. **vrg**, *m.* *krbanj, ein Schöpfgefäss von Kürbis, huustrum e cucurbita.* Rj. *vrg* (biće *mjesto* *vrĕti*). Osn. 21. *dem. vršćić* 2. — *Tikava* ima od *mnogo ruku: vrg* ili *krbanj . . . ovom se tikvom, probušivši je sa strane, zahvata i pije rodu, a kašto i vino.* Rj. 739a. *vidi i* krga 2, *susak, tukvanj.*

2. **vrg**, vrga, *m. vidi* vrh. *u krajevima gdje se u gororu glas h pretvara u glas g.* — *Vrh, vrha, m.* (u *Herc. i vrg*). Rj. 77b.

vrĝnuti, *nĕm, — 1) vidi* vrĕi. Rj. — 2) *vrĝnuti* se, *vidi* vrĕi se. Rj. *v. pf. sloz.* *do-vrĝnuti, iz-, na-, od-, i t. d. vidi* do-vrĕi, *iz-, i t. d.*

Vrgorac, Vrgōra, *m. Stadt im Küstenlande unweit Neretva, nomen urbis:* *Ti* otidi ka *Vrgorcu* *gradu, te saveži Žarića* Asana. Rj. *grad u primorju, nedaleko Neretre.* — *Vr(h)-gorac.* *Korijeni* 204.

1. **vrh**, vrha, *m.* (u *Herc. i vrg*), *das Oberste einer Sache, die Spitze, der Gipfel, summitas, cacumen.* Rj. *što je najgornje u čega. dem. vršak, vršćić* 1, *vršeljak. augm. vršina. suprotno dno.* — *Batinica,* 2) *ono na vrhu roga* u *govečeta, dok se rog ne očisti.* Rj. 17a. *O vaskresenju* se *tuku šarenim i crvenim jajima, t. j. udaraju vrhovima jaje o jaje, pa koje se razbije, ono uzme onaj koji je razbio.* Rj. 55a. *Kljun,* 2) *vrh od opanka.* Rj. 277a. *Lakomica,* 4) *vrh u raonika, cf. nokat.* Rj. 321b. *Sažnjeti, pošto kukuruzi osijeku, susjeći im vrhove.* Rj. 661b. *Travljaka, nekakav zli prišt, ima crn vrh . . . sad ga najviše žegu (u vrh) usjalijem šiljatijem gvozdjem.* Rj. 745a. *Uvrh vrha.* Rj. 766b. *Kome* *zapadne* te *ubvati za vrh od štapa,* onaj je *dobio.* Rj. 845b. *Raseijepi* *dlaku uzduz s vrha* do dna. *Npr. 124.* *Poneo* na *vašar vreću šešarica* da *proda mesto* *oraha, kojima je odozgo s vrha* šešarice *bio pokrio.* 168. *Zmajci* *slete i počinu po vrhovima planina.* 263. *Na livadi* *tri konja viteza, i na njima tri plamena mača, vrhovi im nebu okrenuti.* Npj. 2, 147. *Bokeljska* *je kapa gore nasred vrha* (gdje je u *tesa kita* tako *smrskana* da je *ostala jama* malo *veća* od *evancike*). *Kov. 41.* *Pometāše* *nu zasjeđe po vrhovima gorskim.* *Sud. 9, 25.* *Kad čuješ* *da zašušti po vrhovima od dudora, onda se kreni.* *Sam. 11, 5, 24.* *Načini* *car* *velik* *prijesto* od *slonove* *kosti . . . vrh okrugao* *bješe* *ozad* na *prijestolu.* *Car. 1, 10, 19.* *Dušan, kad je bio na vrhu svoje slave.* *DM. 221.* *Pisan* je (rukopis) u *početku* *prošloga vijeka:* *na prvom listu* *gdje je početak, piše u vrhu:* *A. M. D. G. Star. pis. brv. 5, X.*

2. **vrh**. — 1) *praeop. auf, über, supra.* Rj. *S* *ovim* *prijedlogom drugi padež* *znači* *isto* *što* *i* *s* *prijedlogom vrĕe,* *samo* *što* *je* *mjesto.* *koje* *se* *ovim* *drugim* *kazuje,* *ponajviše* *rastavljeno* *od* *onoga* *što* *znači* *riječ* *koja* *uza* *nj* *stoji* *u* *drugom* *padežu,* *a* *uz* *riječ* *vrh* *ponajviše* *s* *njim* *sastavljeno,* *kao* *da* *mu* *je* *na* *gornjoj* *strani.* — *Obukao* *dvije* *dolame* *jednu* *vrh* *druge;* *ubio* *ga vrh* *sebe,* *t. j.* *na* *sebi.* *On* *oblači* *od* *svile* *košulju, vrh* *košulje* *zelenu* *dolamu.* Rj. *I* *mačka* *se* *vrh* *sebe* *brani.* *Posl. 103* (T. j. *od* *nečega* *vrh* *sebe.* *Daničić, Sint. 141).* *Pljunu* *vrh* *sebe,* *kad* *li* *na* *obraz.* 249. *Sramota* *nije* *vrh* *sebe* *poginuti.* 292 (t. j. *od* *nekoju* *vrh* *sebe. isp. poriče.* *Posl. 103).* *Divno* *ga* *je* *momēe*

pogodilo, skočiše mu oči na dolinu; a oči mu u kondijer bači, a vrh očih vodu zafatio, ponese je za ponude majci. Npj. 3, 551. Svežavši Isaka sina svojega metne ga na žrtvenik vrh drva. Prip. bibl. 18.

— 2) Prijedlog ovaj uzima preda se druge prijedloge dodajući njihovo značenje svojemu: dovrh, izvrvh, navrh, odvrh, povrh, svrh, savrh, uvrh. isp. Sint. 141.

vrhovit, adj. n. p. gora, ein Berg mit viden Spitzen, cacuminosus(?). Rj. n. p. vrhovita gora, koja ima mnogo vrhova. vidi vrhovni 2. — adj. s takim nast. kod barovit.

vrhovni, — 1) adj. oberst, summus: Sve vrhovni aga i spaija. Rj. što pripada vrhu, što je kao na vrhu, kao najgornje. — Sam Miloš prvijeh godina svojega vladanja zvao se i potpisivao vrhovni knez. Rj. 279b. Vino pije care Kostadine, snjime piju Božji apostoli; sveti Petar i apostol Pavle; al' besedi care Kostadine: »O vrhovni Božji apostoli! gdi su sade naši časni krsti? Npj. 2, 85. Zdravo su nam vrhovna gospoda. 5, 7. Pušti, sine, glavu sa ramena, a ne pušti vrhovnu stolicu. 5, 10. Vrhovni sud. Nov. Srb. 1817, 770. Nemanja se upravo ponositi može tijem što je vrhovnu vlast sastavio u svojoj porodici. DM. 3. — 2) gdje imu puno vrhova (i brda): Rano rani Babić Mehmed-aga na Udvini, u vrhovnoj Lici. HNpj. 1V. 86. vidi vrhovit.

vrhunaravan, adj. Stulli. vrhu-naravan, što je vrh naravi, više naravi; übernatürlich, supranaturalis. vidi svrhunaravan. isp. naravan. — Jest neka kakvoća vrhunaravna ili Božji dar. T. Ivanović. ARj. 1V. 762b.

vrijēci, vřšēm, v. impf. (vřhao, vřhla, vřhlo). Rj. istoč. vřēci. vidi vřēci (vřšēm). v. pf. slož. o-vrijēči. osn. vřh. 3. lice množ. sud. vřem. vřhū. zapovj. vřsi. I. preglj. vřhoh. II. preglj. vřsijāh (i vřšāh). prilog sud. vřhūci. prilog preglj. vřhāv, vřhāvši. I. pridj. vřhao, vřhla (Dančić kaže da je u Vuku ake. vřhao pogrješka. Rad 6, 51). II. pridj. vřšen, vřšena. — 1) Getoide austraten (mit Pferden), tero frumentum. Rj. — Oklepine, ržana slama, koja se izlomi vřšūci. Rj. 453a (pogrješka mj. vřhūci. Obl. 73). »Ja ću klasje kupiti« . . . »Ja ću snoplje snijeti, i ja ću vřšēci. Npr. 175. Koja se vrea, ona i vřše (kobilu). Posl. 140. Geleon vřsijaše pšenicu na gumnu. Sud. 6, 11. Za tri zla što učini Damasak, ne ću mu oprostiti, jer vřšese Galad grozdenom branom. Amos 1, 3. Ustanj i vřsi, kćeri Sionska. Mih. 4, 13. sa se, pass.: Pa se onda natjeraju konji kao kad se vřše, te ono ugaze. Rj. 82b. — 2) (u Boći) kukuruze, vidi kruniti. Rj. vřšēci kukuruze, t. j. zrna su klasa kukuruznoga. vidi i runiti, komiti 2.

vrijed, m. (u Dubr.) vidi nepomenik. Rj. t. j. prišt. — od kor. od koga je vřjegjati, uvrijediti.

vrijedan, vrijēdha, adj. — 1) wřrdig, dignus. Rj. vrijedan čega. vidi dostojan. — Prvo je namerenje Matičino zaista vredno česti i fule. Danica 5, 73 (česti = časti). Nijesan vrijedan tolike milosti i vřere. Mojs. 1, 32, 10. — 2) kao vřjediti, werth sein, valet. vidi vřstan 2. — Ne bilh te ubio da te nagjem u kupus. (Njesei vrijedan da te ubijem — nego si kao govēčē?). Posl. 191. Vod' je, vodi, mladi Jovo, sretnja ti bila! . . . u nju su ti bjele ruke grada vřjedne. Npj. 1, 41. Ula se za Arnautskoga kapetana Jorgaća, koji . . . dokazao, da je bio vrijedan uzeti ženu Hajduk-Veljkuvu. Danica 1, 91. Vřjedno, je ovjge još spomenuti neke stare zidine. 2. 49. Curčija ga ispnuje, govoreći mu, da nije vrijedan brat njegov zvati se. 3. 202. Nije bilo vřjedno čak u Zagreb da pišete. Javor 1885, 762. Ali su riječi vřjedne i danas da se pročitaju i čuju. Pis. 59. — 3) vřjedan (dignus; industrius). U Vukovu rječniku samo prvo značenje. Korijeni 203. — a) vidi vřstan 1, valjan, i syn. kod valjan. — Žena muža nosi na licu, a muž ženu na košulji. (. . . ako je žena vřjedna, muž lijepu i čistu

košulju nosi). Posl. 80. Vladika treba da je vřjedan da uči. Tim. 1, 3, 2 (διδασκός, zum Lehren geschickt). Ako koje znaš izmegju njih da su vřjedni ljudi, postavi ih nad mojom stokom. Mojs. 1, 17, 6. Šezdeset ljudi vřjednih na postu u službi u domu Gospodnjem. Dnev. 1, 9, 13. — b) koji može. vidi kadar.

Petao mu (psu) odgovori: »Pa nek umre kad je lud. U mene ima sto žena . . . ako li se koja stane srditi, ja je odmah kljunom; a on (čovjek) nije vředan jednu da umiri. Npr. 14. Da je devet džigerica za paru, ne bi se mogao hraniti. (Kad ko nije vřjedan ništa steći). Posl. 50. Ni sebi, ni svome (n. p. nije vřjedan što dobro učiniti). 223.

vrijēditi, dīm, v. impf. werth sein, valeo: Vrijedi careva grada (Posl. 39). Rj. vidi vrijedan 2, valjati 1. v. pf. slož. pri-vrijediti, pro- (se). v. impf. slož. privřegjivati. — Koliko to vřjedi?« . . . »Četiri pare«. Npr. 174. Vřjedi robu (n. p. krava). Posl. 39. Ono stvar vřjedi, po što se može prodati. 239. Gragja, koja vřdi silne noveć. Danica 4, 36. Niti u njega vřjedi više bogati od siromaha. Jov 31, 19. O toj diobi vrlo dobro kaže Šlahjer da malo vřjedi. Rad 1, 107. Ovo isto vřjedi i o rječima u kojima se po nekim krajevima ne izgovara h«. 15, 192.

vrijēdnost, vřjēdnosti, f. der Werth, valor. Rj. osobina onoga što je vřjedno. vidi vrednoća. — Oni najvřēci vřjēdnost u njemu (u pravopisu) nalaze. Slav. Bibl. 1, 91. Jer je vřjēdnost mudrosti reća nego dragom kamenju. Jov 28, 18. Osobite su vřjēdnosti još i ovi zapisi. Rad 1, 181. Dvije forinte Austrijske vřjēdnosti. Vid. d. 1862, 31.

vrijēdovac, vřjēdōvca, m. (u juž. gororu). vidi vredovac.

vřjēgjanje, n. das Anstossen, Aufreissen der Wunde, dirulsio, offensio. Rj. verb. od vřjegjati. radnja kojom tko vřjēgja što ili koga.

vřjēgjati, vřjēgjam, v. impf. Rj. v. impf. slož. povřegjivati. v. pf. slož. po-vrijēditi, n. — 1 a) auf-reissen (die Wunde), rumpo, offendo. Rj. u Uclesnom smislu. — Dika plava na sreću mi spava, dika smegja u svee me vřegja, dika bela srce mi odnela. Npj. 1, 637. Uhvatiše jarca u ovcama, ne zaklaše, no živa odreše, pa pustihše opet megju ovce. Vřegja jareca vuna od ovaca, on se krivi, do Boga se čuje. 3, 177. Nemoj njima vřjēgjati rana, koje si im, pašo, zadavao. 4, 73. — b) sa se, rēfleks. vřjēgjati se, seine Wunde aufreissen, dirullo ipse vulnus meum, offendere se. Rj. sam vřjēgjati n. p. rane svoje. — 2) u umnom smislu; beleidigen, injuriarum facere, inferre alicui, offendere, laedere, violare alicuique. — Sjekni ka' zmija iz kruga. (Kad ko rječima koga vřjēgje). Posl. 287. Vas je narod okrenuo oči na svijetlu knjaginju, i hoćahu započeti štogod, no ne mogu knjaginju vřjēgjati. Npj. 5, 475. Da bi ostali narodi poznali njih (Srbe) s najbolje strane (koliko je moguće ne vřjēgjujući istine). Odg. na ut. 29. I reče Gospod Mojsiju: dokle će me vřjēgjati taj narod? Mojs. 1V. 14, 11.

vrijēme, vřēmēna, n. — 1) die Zeit, tempus. Rj. vidi vrijeme, doba, zeman. isp. kad 2, kōlje. — 1. bez prijedloga. — a) u nom.: Dijete je na yadu, t. j. već mu je vrijeme da se rodi. Rj. 51b. Da je već vrijeme sijati luk. Rj. 336. Prvo kolo, drugo kolo. Rj. 285b (prvo kolo, vrijeme kad prve n. p. bundeve, lubenice dospiju, drugo kolo, kad druge itd.). Malo vreme postoji, al' eto ti jedne gospe po vodu. Npr. 30. To je bilo vreme kad nigde nema grožnja. 67. Posle toga progje neko vreme. 151. Dogje vrijeme od rođenja. 213. Udri, Mujo, po ržanoj slami! (Kad čemu progje pravo vrijeme). Posl. 328. Kad će ono krasno vreme doći i momei se prošavati poći! Npj. 1, 314. Stalo vrijeme za negjelju dana, kada osmo jutro osvanulo . . . 4, 372. Kad bude vrijeme za spavanje. Kov. 91. Kad

izigje vreme premijru. Miloš, 13. Srbi razvlače samo da prolazi vreme, dok i zima prispe. Miloš 123. *Vrijeme prenumeracije trajeće* do polovine meseca Avgusta. 229. Jer mu je vrijeme odveć dugo. Priprava 47. *Pri bliži se vrijeme* rodovima. Mat. 21, 34. Odsluži Jakov za Rahilju sedam godina . . . 1 reče Jakov Lavanu: daj mi ženu, jer mi se navrši vrijeme. Mojs. I. 29, 21. U glagola se jedni oblici zovu vremena. Obl. 1. *Vremena inaju* tri kao osobita oblika: *sadašnje, pre-gjašnje . . . buduće . . . pogodbeno*. 2. — **b**) u gen.: Arsa umr'o je našega vremena. Rj. 279a. Idući tako *dugo vremena*, dogje opet pod jedan grad. Npr. 32. Progje *nekoliko vremena* i carica ne vidi svoje snahe. 215. Čuččija najslavniji harambaša *sroga vremena*. Danica 3, 179. *Buni sad nema vremena*. Miloš, 60. Pjesme junačke *srednjih vremena*. Npj. 3, 1. Naši stari *onijeh vremena* niti su bili gori ni lugji od nas. Pis. 29. Da Vas pohodi, ako *uzima vremena*. Straž. 1886, 607. Da počinu još *malo vremena*. Otkriv. 6, 11. *Vremena* za koje carova nad Izrailjem *bijaše četrdeset godina*. Dnev. I. 29, 27. — **c**) u akus.: — **a**) *mjera vremena*: Tu je (gjevojiću) drža *dugo vreme*. Npj. 1, 189. Te ne pade dažda iz oblaka *puno vreme za tri godiniće*. 2, 3. Stajala je glava u kladenec *lepo vreme četrdeset leta*. 2, 324. Pa čekati *Bog zna koje vrijeme*. Pis. 74. — **β**) *vrijeme objekat*: *Nashučiti godinu ili pogogjeno vrijeme*. Rj. 406b. Sve se ljubi, i *vreme ne gubi*; a ti . . . *vreme gubiš*, a mene ne ljubiš. Npj. 1, 396. I posle su *vreme zivovali*, svetlu caru čuvali krajinu. 2, 362. Turci su gledali samo da *rastegnu vreme* dok se bolje spremje. Miloš 33. — **d**) u instr.: *Vrijeme vremenom valja* da progje. (Zima sa zimom a ljeto s toplinom i t. d.). Posl. 39. Riječi koje su *vremenom* izašle iz običaja. Star. 3, 11. (*isp. niče*: Taj običaj izašao *po vremenu* iz običaja. DM. 309; i s vremenom). — **B**. s *prijedlozima*. — **a**) su do: Svačija je sila *do vremena*, a Božija do vijeka. Posl. 279. Da su i Hriščani *do našijeh vremena* bili održali *po* nekoliko kuća svojega čitluka. Slav. Bibl. 1, 88. Istorija svijni naroda od postanka svijeta *do našega vremena*. Sovj. 82. — **b**) kroz: Prem da, kako se iz gornjih primjera *vidi, krozu sve vrijeme »j«* i ostaje za se. Istor. 41 (*takovoga primjera nemu u narodnim umotvorinama*). — **c**) iz: Ipak *iz togu vremena* imamo u literaturi matien pčelarsku. Kolo 14 (15). — **d**) na: Na vrijeme, *zu rechter Zeit, tempore*: došao na vrijeme. Rj. kao: *u pravo vrijeme*: Zadocni se plata vojnicima, te ne stigne (ili se ne izda) *na vrijeme*. Danica 3, 237. Za to vrši zakon ovaj *na vrijeme* od godine do godine. Mojs. II. 13, 10. Davaću vam dažd *na vrijeme*. Mojs. III. 26, 4. — **e**) po. — **α**) *Po vremenu* otkrije to Mijailo drugome učitelju Beogradskom. Miloš 185. Ovo je vrlo zuatno, i valja da se *po vremenu* dobro istraži. Npj. 14, XXXV. Kad nam se *po vremenu* pridruže i braća naša. Pis. 20. Jamačno im je govoreno, da će se *po vremenu* i državna samostalnost njihova povratiti. DM. 121. Valja misliti da je taj običaj izašao *po vremenu* iz običaja. 309. Kad se *po vremenu* uvukoše zli običaji. DP. 10. *odje* *po vremenu znači šo povše u instr.* vremenom; *mit der Zeit, successu temporis, vidi i niže* s vremenom. — **β**) *Po dugom vremenu* dogje gospodar. Mat. 25, 19 (*post multum temporis; nach langer Zeit*). = *poslije dugoga vremena*. — **γ**) *poslije*: Idući tako *posle dugoga vremena* jedno veće dogje u drugo selo. Npr. 74. *Posle nekoga vremena* otide najstariji brat sestri u pohode. 87. *vidi* po e β. — **g**) prije: Bio vrlo zao i opak, pa je umr'o *pre vremena*. Npr. 60. — **h**) s: *S vremenom* i sa slamom i mušmule zrenu. Posl. 283. Ljudi prenesu je (travku) malo po malo iz jednoga kraja u drugi, a *s vremenom* i iz jednoga dijela zemlje u drugi. Priprava 6. Kako se ljudi mijenjaju *s vremenom*! 77. Ime (Bijele Crkve) nije pripadalo samo sadašnjoj Kuršumlji . . . s vre-

menom je moglo ime ostati i samoj Kuršumlji. Daničić, ARj. 293a. Iz toga dijela srpskoga naroda izlaziše s vremenom junaci, koji podržavaše vojnički duh svojih zemljaka. DM. 118. *vidi* po e z. *isp. u instr.* vremenom, *po vremenu*. — **i**) u akus.: *U vrijeme* grmljave. Rj. 75b. *U naša* su se *vremenu* oko Grakova bili Crnogoreci sa pašom Hercegovackim. Rj. 99a. Pričaju ljudi da je *u stara vremena* bi nekakav silan čoek. Npr. 95. Cim carević ugje u sobu, otmu mu se oči gledati gjevojkju . . . *U isto vrijeme* smotri . . . 191. Ama ćemo, braćo, izginuti, da se kaže *u posljedno vrme*. Npj. 4, 424 (*posljedno dijalekt. mj. posljednje*). One su im *u vrijeme* baja držale konje. Danica 2, 95. Evo o tome jednoga primjera, koji se u *naše vrijeme* dogodio. 2, 115. Ovo je po svoj prilici iskvareno *u noviju vremena*. Kov. 18. *U dahijsko vrijeme* prebjegne u Zemun. Sovj. 22. *U vrijeme četve*. Mat. 13, 30. *U staro vrijeme* ko bi išao da pita Boga. Sam. I. 9, 9. — **j**) za sa gen.: Zdur, u Dubrovniku za *vremena republike* onaj koji što liči. Rj. 207b. Svaka sila za *vremena*, a kneževa za godinu. Posl. 276. Miloš je za *vremena vajodoranija svoja* bio u redu najslavnijih Srpskih vojvoda. Miloš 50. Opominjao se, da je u Srbiji za *vremena njegovu bavljenju* onamo bilo vrlo malo ljudi, koji su samo čitati znali. Sovj. 38. Kad se rodi Isus u Vitlejemu, za *vremena cara Iroda*. Mat. 2, 1. Što bi se i kritika mogla za *vremena* čiti i sud se njezin upotrebiti dokle se rječnik još radi. Oglad III. — **k**) za s akus.: Tako je trajalo za *neko vreme*. Npr. 206. Pop, koji mu je za *vrijeme Srpskoga rata* Srbima pisao pisma. Danica 2, 116 (*ovdje bi trebulo da bude*: za vremena Srpskoga rata, *jer supst. vrijeme nema uza se adjektivne riječi; ili da bude*: za sve vrijeme, za cijelo vreme. Iveković). Poslije Adama opet veliki dio zemlje postane more, ali samo za *kratko vrijeme* (potopom). Priprava 14. Tu je *zu dugo vrijeme* moralo u miru bilje rasti. 106. S tijem tegobama on se borio *zu cijelo vrijeme svojega vladanja*. Sovj. 12. Ostaje kod njega za *sve vrijeme* dokle bješe David u onom gradu. Sam. I. 22, 4.

2) *Wetter, tempestas*: rgjavio vrijeme, lijepo vrijeme. Kiša, snijeg i još *jedno vrijeme* (Odgovorio Čiganin, a išla kiša i snijeg i *eigani*. Posl. 134). A pokraj nje krilo okovano, što junaka brani *od vremena, od vremena i od vjetra ljuta*. Rj. *vidi* godina 2. — *Golorazica, vrijeme* kad je mraz, a nema kiše ni snijega. Rj. 93b. Jugovina (*južno vrijeme*) . . . *juži se vrijeme*. Rj. 256a. Kimpija, *silno vrijeme*, n. p. kiša, snijeg, grad. Rj. 270a. Kozoder, kozomor, *rgjavo vrijeme*, osobito u proljeće, kad koze erkavaju. Rj. 283a. Košljivo vrijeme. Rj. 296. Mlakaica, *toplo vrijeme*. Rj. 363b. Muti se *vrijeme*. Rj. 375b. Nakanjilo se . . . namrštilo se *vrijeme*. Rj. 391a. Natuštilo se . . . nasumorilo se . . . stuštilo se . . . naoblačilo se, smrklo se (*vrijeme*). Rj. 410b. Nahodi *vrijeme*. Rj. 411b. *Vrijeme* se otpušta. Rj. 479b. Potmurno, tamno, oblačno vrijeme. Rj. 554b. Promjenljivo vrijeme. Rj. 610a. Razgali se *vrijeme*. Rj. 630a. Raščinilo se *vrijeme* . . . *vrijeme* se raščinja. Rj. 645b. Suhovica, *suhu vrijeme* kad nema kiše ni snijega. Rj. 727b. Veljača prevrtača. (U Dubrovniku. Jer je ondje vrijeme u Veljači *nepostojano*). Posl. 33. *Vreme* slamu jede. (Kad je *zlo vrijeme* a nestane sijena, onda stoka i slamu jede). 39. *Lasno* je *na dobrom vremenu* kormaniti. 166. Kad je *mećara* ili *luparica* rekne se: Kao uoči kijameta; a kad ko *po takome vremenu* hoće kuda da ide, reku mu: Kuda ćeš po tome kijametu? Pis. 41.

3) žensko vrijeme, *die monatliche Reinigung, menstruum*, cf. prauje 2, prauica 1, mjesecina 2. Rj. *vidi* cvijet 4; vidjela sam se, t. j. dobila sam cvijet ili vrijeme. Rj. 60a.

vrijes, **vrijesac**, **vrijesca**, **vrijesak**, **vrijeska**, *m.* trava koja povrh Velebita miriše, a po Liei ne, i zove

se *vriština*. Rj. *Besenheide, calluna vulgaris Salisb.* Rj.³ *vidi* frijes, fresina, vrištika; crnjušina.

vrijeslo, n. *vidi* povraz. Rj.³ *vidi* i rijeslo, povrijeslo, povrijez, provrislo.

vrijetiti se, vrēm se, v. r. *impf.* — Kao da ima i prosti *vrijetiti se* i složeno s *ob*: *obrijetiti se*, jer mislim da je od tih glagola što ima u poslovi: Kud se *vrlo*, dobro se obrlo. Magaz. dalm. 1861. 147. Obl. 87. Nije se kamo *vrijetiti*, prišlo je umrijetiti. DPost. 83 (za *znučenje isp.* Nije se gdje *uvrijetiti*, prišlo je umrijetiti. DPost. i zavirati se). v. *pf. slož.* *nā-vrijetiti*, pre-, pro-, sa-, n- (se), za- (i se); *podu-vrijetiti. gram. zaporj.* *vri se. I. pregj.* *vriješ se. II. pregj.* *vriah se. prilog prej.* *viv se. vrvši se. I. prid.* *vri'o se, vřla se. II. pridj.* *vřt, vřta.*

vrijēža, f. — **1 a)** *der Stengel, z. B. des Kärbis-* *ses, der Melone, scapus.* Rj. kao *stabaljka, kao struk, na čemu rastu bundeće, lubenice i t. d.* — **Pritka**, motka što se udara u kućicu graha pričanika, te *grah* oza nju *pušta vriježe*. Rj. 600a. Tikve se najviše siju oko plotova. . . *da bi im vriježu išla u risinu.* Rj. 739a. I *slatki i ludi na istoj vriježi budu pipmi.* DPost. 30 (*ludi = zeleni, nezreli*). — **b)** (u Bačkoj) *lubenice i dinje, die Melonen, pepones, cf. bostan 2.* Rj. 74b. *u istoč. gororu vrēža.* — **2)** *pasja vriježo! Scheltwort gegen Kinder, concivium in pueros.* Rj. *psoka djeci. vidi* kot, skot, podsad.

vrišak, vřška, m. **vriška**, f. *ein durchdringendes Geschrei z. B. von Kindern, wichernden Pferden, sonus acer*: napao mi na dijete nekakav *vrišak*, t. j. plače, vrišti: A za Gjurjem muško čedo *vriškom* vrišteći. Stoji *vriška* djece. Stade *vriška* bijesnih atova. Rj. *za postanje isp.* *vrisnuti, vrištati. vidi* i visak, vřska; lřska, hřska. — *Konji stadoše u svu vrišku drijeti se.* Npr. 97. *Čara stude lelek za sinom a konja vrišku za onom ženom.* 153. *Te svi u plač i u vrišku.* 214. *Začu onu uku i vrišku od luhjadu različitijeh glasova.* 231. *Stoji vriška konja i volova.* Npj. 4, 401.

vrišnuti, vřšnēm, v. *pf. aufschreien, exclamo.* Rj. *vidi* vřnuti. v. *impf. prosti* vrištati, i *ondje v. pf. slož.* *vris(k)nuti. I. pregj.* *vriškoh (vrište) i vřsnuh. I. pridj.* *vřřskao, vřřla i vřřnuo, vřřnula.* — *Skočii mlada sa konja viteza, rikom vřřnu a pomaši d'jete.* Rj. 536b. *Čoek padne s konja i vřřsne od muke i žalosti da se do neba mogaše čuti.* Npr. 152. *Vřřni, konju, dobro moje, ne bi l' čula moja majka.* Npj. 1, 198. *Přřnu, vřřnu Omerova majka.* 1, 256. *Čiknu, vřřnu* Ture haznadarče. 1, 601. *Kad ču Isav riječi oca svojega, vřřšte izu glasa.* Mojs. 1, 27, 34.

vrišak, vřřka, *adj.* Rj. *vidi* frišak. — **1)** *frisch, recens, cf. taze, prijesan. Rj. i syn. kod* prijesan. — **2)** *frisch, edler, cf. hitar, okretan.* Rj. *vidi* i brz, brzovat, hitan, list, naprešit, pospješan.

vriško, (u vojv.) *geschwind, cito, cf. brzo*: *Ode vriško dvoru gospodskome.* Rj. *adr. od* vrišak 2. *vidi* friško. — *sa prijedlozimu na, u, adverbijalno*: *Kad gjevojka knjigu napisala, na vriško je Gruju opravila.* Npj. 3, 18. *Te u vriško sablje povadiše.* 3, 11.

vrišćanje, n. *das durchdringende Schreien, clamor vehemens.* Rj. *verb. od* vrištati. *radnja* *kojom tko vrišti.*

vrištati, vřřřim, v. *impf. durchdringend schreien, clamor acriter.* Rj. *vidi* vištati, fištati. v. *pf. prosti* vřsnuti; v. *pf. slož.* *raz-vrištati se, za-vrištati.* — *Konj počne u carevoj konjušnici vrištati.* Npr. 153. *Vřřnu Nenad, kako soko sivi, vřřšteći se po konju povija.* Npj. 2, 80.

vrištika, f. (u Lici) *vidi* vriština. Rj. — *osn. u* vrijesak. *Osn.* 275. *riječi s takim nast. kod* aptika.

vriština, f. *orgm. od* vrijesak, *cf. crnjušina.* Rj. *vidi* i vrištika; fresina.

vřka, f. *das Kaurren, z. B. der Katze, murmur.*

Rj. *kad vřči n. p. mačka, ili prazno vřčeno kad se obrće. isp. 1* vřčanje 1.

vřkānje, n. *verbal. od* vřkati. *radnja* *kojom tko vřku kogu.*

vřkati, kām, v. *impf. aufhetzen, irritare, cf. podbunjivati.* Rj. *vidi* i *podbadati, i syn. ondje. v. pf. slož.* *nā-vřkati.*

vřkēt, m. (u C. G.) *mala lagjica.* Rj. *dem. vřketić.* — *riječ* *tugja.* *Osn.* 219.

vřkētiē, m. *dem. od* vřket. Rj.

vřknti, vřknēm, v. *pf. wegschmettern, cum strepitu avolo.* Rj. v. *pf. slož.* *od-vřknti.* — *Značenje (korijenu) skakati i zujati* sastavljeno. *Korijeni* 199. *skočiti, odletjeti zujēti. u* *Ilrv. se govori* *frknti.*

vřkoč, vřkōča, m. kao *kicoš, der Stutzer, homo elegans.* Rj. *muškarac koji se mnogo kiti.*

vřkōčenje, n. *das sich-Zieren, mollior incessus.* Rj. *verbal. od* vřkōčiti se. *radnja* *kojom se tko vřkōči.*

vřkōčiti se, vřkōčim se, v. r. *impf.* kao *ponositi se, ili kicošiti se, sich zieren, mollius incedere.* Rj.

vřlēsina, f. (u Krivošijama) nekaka bolest u kojoj se *kašlje, Art Husten, tussis genus.* Rj. *vidi* *vřlesija*, i *rorina. i syn. ondje. infuentia.* — *tugja riječ ili od* *tugje.* *Osn.* 163.

vřla, u *riječima*: *trja vřla. vidi* *kod* *trla.*

vřlēt, f. *die Steile, declivitas.* Rj. *loc. vřlēti.* Rj.³ *strmo kamenito mjesto, brdo. isp. strmac, i syn. ondje.*

— **Grič**, velika *vřlet.* Rj. 102a. *Od* *Zadvarja se silazi k* *Cetini niz veliku kamenitu vřlet* i *strmen.* Rj. 171b. *Nasradin hodža u nekakoj vřleti sjekao veliku bukvu za drva, pa kad vřli da će bukva da mu padne niz brdo, on odozgo priveže svoga magarca, da je nategne uz brdo.* *Posl.* 47. *Otide (Saul) da traži Davida i ljude njegove po vřletimu gdje su divokozu.* *Sam.* 1, 24, 3.

vřlētan, vřlētna, *adj. steil, pruceps.* Rj. *gdje ima vřleti. isp. strm, i syn. ondje.* — *Prešrtno, kao vřletno ili na nizbrdo.* Rj. 581a. *Prelećeše ravno* *Dragačevo* i *vřletnu Užičku nahiju.* *Npj.* 4, 341. *Zemlja je ova gotovo sva vřlo vřletnu i kamenita.* *Kov.* 32. *Gořubice moja u rasjelinama kamenijem, u zaklonu vřletnom!* *Pjes. nad pjes.* 2, 14.

vřli, *adj. cf. vrlo: vřli čovjek, cf. hrli.* Rj. *t. j. dobar, jak, zdrav, neodregivo vř'o. vidi* *vřlovit. vidi* i *valjan, i syn. ondje.* — *Lo, doru, vřlo dobro moje!* *Npj.* 3, 393.

vřličina, m. *vidi* *dobričina.* Rj. *vř'o čorjek.*

vřlina, f. *die Tüchtigkei, probitas.* Rj. *osobinu onoga koji je vř'o. vidi* *vřloća. isp. vřřnoća.*

vřlo, *schr, valde, cf. veoma.* Rj. *adr. vřli* i *jako*, *puno* 4, *sasma, zdravo* 2. — *Radilo* kao *guba* (n. p. šljiva, křiška, jabuka), t. j. *vřlo.* Rj. 105b. *Spavao sam liječak, t. j. vřlo malo.* Rj. 328a. *Oklepan star, t. j. vřlo star.* Rj. 453a. *Prem, (u Dubr.) n. p. prem sitno, t. j. preveć, vřlo.* Rj. 575b. *Tušta i tama, t. j. vřlo mnogo.* Rj. 758b. *Da vřlo sam Bogu sugřřila.* *Npj.* 2, 73. *Nego ga vřlo rani.* *Danica* 3, 192. *Prostoti se vřlo dobro dopao* *Dositije.* *Pis.* 70. *Ono mi je vřlo po volji.* 79. *Moju kćer vřlo mući gjavu . . . I neveseli bijahu vřlo . . . žao im bi vřlo . . . zemlja se zatrese vřlo.* *Mat.* 15, 22; 17, 23; 18, 31; 28, 2. *Ali ne htje momak . . . jer ga bješe vřlo strah.* *Sam.* 1, 31, 4. *Bio si mi mio vřlo.* *II.* 1, 26. *Jer je vřlo iz daleku bio rod.* *DM.* 76. *To je za to što sam vřlo rad da jugoslavenska akademija što prije vidi . . .* *Ogled III.*

vřlōća, f. *vidi* *vřlina.* Rj. — *riječi s takim nast. kod* *bistroća.*

vřlōvit, *adj. koji je pun vřline. vidi* *vř'o, vřli.* — *Vřlōvitom junaku* *nebo je hram a svijet stan.* *DPost.* 151. *tkrva adj. kod* *barđvit.*

vřlūdānje, n. *das Gehen (und Thun) eines, der sich nicht wohl befindet, incessus hominis aut bestiae minus bene valentis.* Rj. *verb. od* *vřludati. radnja* *kojom tko vřluda.*

vrludati, vrlūdām, v. *impf.* *ieh gehē (oder sche aus), wie einer der sich nicht wohl befindet, incedo ut minus bene valens.* Rj. vrluda čorjek ili živuće, kud ide i radi, kao da se čuti rgjavo. vidi erludati. — Brvljiva ova, t. j. bolesna, pa sve ostaje od ostalih ovaca i ponajviše se obrće u naokolo, i tako vrluda dok ne erkne. Rj. 41b.

vrljānje, n. Rj. *verbal.* od vrljati. — **1)** radnja kojom tko vrlja (kojekuda) (das Schlendern, ambulatio. Rj.). — **2)** radnja kojom tko vrlja (baea) što (das Werfen, jaectatio. Rj.).

vrljati, vrljām, v. *impf.* Rj. — **1)** schlendern, ambulo. Rj. *iči onako ne znajući ni sum kuda. vidi tentati I, i syn. ondje. v. pf. slož.* od-vrljati, pro-. — Kada vrlja jedva dobavrlja. Rj. 123b. Pogju žene u planinu da traže divljega broća, i tako vrljajući po planini jedna od njih zagje. Npr. 1. Već tri dana vrljaše po istoj pustinji i nigdje kraja ni konca vijeti ne moguše. 118. Oči bezumniku vrljaju na kraj zemlje. Prič. 17, 24. — **2)** radnja, jaectare. Rj. vidi bacati f. v. *impf. slož.* zavrļjivati. v. *pf. slož.* na-vrljati; prosti vrljiti.

vrljav, *adj.* am Auge beschädigt, laesus oculo, cf. vrljook. Rj. u kojega je jedno oko oštećeno. vidi i vrljookast.

vrljicea, f. *dem.* od vrljika. Rj.

vrljika, f. die Stange zum Einzäunen, tignum (partica) sepiendo horto. Rj. motku kojom se zagragnje u n. p. vrt. — Plesmo, pouska daska kojom se što zagragnje ili gradi (n. p. koliba, kao vrljikamu). Rj. 507a.

vrljikaš, vrljikaša, m. (u Hrv.) konj koji je tanak a dugacak, ein schlankes Pferd, equus gracilis. Rj. koji je kao vrljika.

vrljiti, vrljīm, v. *pf.* werfen, wegwerfen, jaeio, cf. baciti, turiti. Rj. i *syn.* kod baciti. v. *impf.* prosti vrljati 2. v. *pf. slož.* na-vrljati.

vrljo, m. der an einem Auge beschädigt, saucius altero oculo. Rj. hyp. čorjek vrljav. gen. vrlja. roe. vrljo. takva hyp. kod balo.

vrljook, vrljookast, *adj.* vidi vrljav: Ima jedno oko, pa i ono vrljooko (Posl. 103). Rj. vrljo-ok (tako slož. *adj.* kod buljook), vrljo-okast (vidi buljookast, čarnookast), u kojega je jedno oko oštećeno.

Vrmoša, f. rijeka koja teče iz Koma, i kad se sastane s Perućicom u Hasu, ondane se zove Lām. Rj.

vrcānje, f. einer der Riemen, die an opanak statt des Oberleders sind, lorum crepidae, cf. gornjica. Rj. jedan od klišu što su na opanku mjesto gornje kože. vidi i vrcānica, rēmanica.

vrcānje, n. Rj. *verbal.* od vrcāti. — **1)** radnja kojom tko vrcā opanke (das Anmachen der Oberriemen des opanak, aptatio lororum superiorum crepidae. Rj.). — **2)** radnja kojom tko vrcā buduću nezadovoljan, ljutit (das undeutliche Reden eines Missvergünstigen, mussitatio. Rj.).

vrcāti, vrcām, v. *impf.* — **1)** opanke, die Oberriemen anmachen, lora superiora apto. Rj. vrcāti opanke, na njih metati vrcānice. vidi vrcāti, rēmati. v. *pf. slož.* na-vrcāti. — **2)** zornig reden, mussito. Rj. vrcāti čeljade, kao vrcāti, kad je nezadovoljno ili ljutito. vidi vrcāti 2.

vrcānje, n. Rj. *verbal.* od vrcāti. — **1)** radnja kojom tko vrcā, t. j. prde na veliko vreteno (das grobe Spinnen, netio crassioris lini. Rj.). — **2)** radnja kojom tko vrcā, t. j. brblja (das Dahinplaudern, garritus. Rj.).

vrcāti, dām, v. *impf.* — **1)** presti na veliko vreteno, grob spinnen, nere crassioris linnm. Rj. v. *pf. slož.* na-vrcāti. — **2)** daher plaudern, nugas profero. Rj. vidi lbebetati, i *syn.* ondje:

vrcātlj, vrcātlja, m. najviše se govori pl. vrcātlji i *dem.* vrcātljići (samotvori točkovi kao vodenično kamenje, ili kola od takovijeh točkova. Na takovijem

točkovima stoje ponajviše Turski topovi), eine Art Rades, aus cinem Stücke, rotue genus. Rj. — riječi s takim nast. kod bubulj.

vrcātljić, m. *dem.* od vrcātlj.

vrcāti, vrcāta, m. (u Dubr.) nekaka morska riba. Rj. gemeine Makrele, scomber L. Rj. vidi mladica 3.

vrcāti, vrcāem. Rj. v. *pf.* vrcāti. v. *pf. slož.* iz-vrcāti, na-, ob-(v)rcāti, od-vrcāti, po-, pre-, pri-, raz-, s-, u-, uz-, za-, pripo-, zapo-, os-vrcāti se. v. *impf.* vrcāti 1. — **1)** vidi vrcāti. Rj. — Vrcāti likce, koje prijed bilo. Rj. 328b. Potrgah joj gjelsamin i tri dunje nezdrele. . . vrcāti ti gjelsamin i tri dunje nezdrele. Npj. 1, 287. — **2)** sa se, *refleks.* vrcāti se, vidi vrcāti se. Rj. — Nakosi trave, pa se vrcā natrag kući. Npr. 90. Što pogje niz vodu, ne vrcā se uz vodu. Posl. 359. Ko ne može take muke trpet', sad neka se u Sijenje vrcā. Npj. 3, 177. Kada se vrcāem iz lova. Kov. 49.

Vrcājica, f. voda u Hrvatskoj, koja izvire iz Kapele, i u Plaškome utječe u Dretulju. Rj.

vrcā, vrcā, *adj.* tüchtig, probus, cf. hr'o, vrcā. Rj. vidi i vrcāvit, valjan, i *syn.* kod valjan. — *narr-o* (navrijeti), *zavr-o* (zavrijeti); vrcā (vrcāti), vrcā. Korijeni 195. za vrcā isp. vrcāti se.

vrcāv . . . vidi vrcāviti, vrcāviti. Rj. u krajevima gdje se glas h ne izgovara.

vrcāpoljenje, n. unruhiges Stehen, oder Sitzen, impatientia. Rj. *verbal.* od vrcāpoljiti se. radnja kojom se tko vrcāpolji.

vrcāpoljiti se, ljīm se, v. r. *impf.* kao *dem.* od vrcāti se, unruhig stehen oder sitzen, impatient sedeo vel incedo. Rj. vrcāpolji se, tko ne stoji ili ne sjedi mirno, već se jednako okreće. v. *pf. slož.* uz-vrcāpoljiti se.

vrcān, vrcāna, *adj.* vidi vrcān. Rj. vrcān je prema drugim padežima bez t: vrcān, vrcāna. isp. milosan.

vrcānica, f. die mit mir gleichen Alters ist, aequalis, cf. vrcānjakinja: Vrcānici se tvoji poženise, a vrcānice tvoje pondaše. Rj. vrcānice su, koje su jednih godinu. vrcānica.

vrcānik, vrcānika, m. der mit mir gleichen Alters ist, aequalis, cf. vrcānjak. Rj. vrcānici su, koji su jednih godinu. vidi i suvrcānik, parnjak. — Majka ti je vrcānice prigledala. DPosl. 58. Kakijem su jezikom govorili zemljaci i vrcānici Rema i Romula. Npr. III. Kad ear vidi lica vaša lošija nego u ostalih mladica, vaših vrcānic, za što . . . ? Dan. 1, 10.

vrcānoća, f. die Ordentlichkeit, die Bruchheit, frux(?). Rj. vrcā(t)noća, osobina onoga koji je vrcān 1. isp. vrcāno, vrcāna. — Sveštenstvo, kojemu vrcānoća i dari Milutinovi omilješe. DM. 30. riječi s takim nast. kod bistroća.

vrcāta, f. Rj. *gen. pl.* vrcāti i vrcāta. Obl. 21. — **1)** die Reihe, series. Rj. vidi red 1. isp. kat 2. — Bećir-paša kroz Srpsku vojsku, koja je s obje strane puta bila u vrste namještena, otide u Bijograd. Danica 3, 210. Zapovjedi stotinicima i reče im: izvedite je (Gotoliju) iz vrsta na polje. Car. II. 11, 15. isp. vrcāti (vojsku), vrcāti se. — **2)** njegova vrsta, seines gleichen, par. Rj. vidi suvrcā, njegova je vrsta. t. j. jedan je prenu drugome (godinama ili gospodstvom). — **3)** (u Dubr.) od svake vrste, n. p. ribe, t. j. sva-kojake, Art, genus. Rj. vidi struka 3, i *syn.* ondje. — Ražulja, najgora vrsta od raži. Rj. 627a. Ovijeh tikava ima vrlo velikih, ali je jedna vrsta od njih tako mala da . . . Rj. 739a. Navrvlješe okolo njega Bog zna koliko jagunjača od svake vrste. Npr. 101. Ovakilh reči ima mnogo i od različnih vrsti. Ovit. XIV. Drvo rodno, koje ragja rod po svojem vrstama. Mojs. I. 1, 11. — **4 a)** u knjizi. vidi linija, die Zeile, die Linie, versus, linea. — Kao što, n. p. u posljednjemu ljetopisu na strani 4. u vrsti 4. i 5. odozgo izostavljene reči . . . Danica 5, 82. Tim bi se kod nas (u Rječniku) moglo uštedjeti nekoliko vrsti. Rj. XVIII. Moglo bi se u predgovornu naknaditi u

nekoliko vrsta poukom o našim dijalektima. Rad 15, 191. Na taj način je i pisac ovih vrsta otišao u Kragujevac. Mil. 101. — *b*) u pjesmi. *vidi* stih, veras. — *A*, *S*) u pjesmama kašto ne znači ništa, nego se dodaje samo da se *ispuni vrsta*. Rj. 1a. Ja. 4) u pjesmama se dodaje samo da *izijje puna vrsta*. Rj. 243a. »Le lejla le« priprijava se *uzu svaku vrstu*. Npj. t. 1 (Vuk). Kad bi se od kake vrlo stare pesme našle samo *nekolke vrste*, opet bi ih bilo vredno štampati. Npj. 4, XXXVIII.

vrstan, vrsna (vršni). Rj. *vidi* vrsan. — *1*) *ordentlich, frugi*: vrstan čovjek. Rj. *vidi* valjan, i *syn. ondje*. — Vazda družinu junacićo kako pravi brat i *vršni svet!* Kov. 72. Fala, družu, *vršni viteže!* 73. Izljubi se s *vršnim prijateljima*. Npj. 5, 34. To je u glavnom sve što u ovaj par imamo od najvršnijih ljudi o diobi slovenskih jezika. Rad 1, 109. *adv.*: Sve svatove *vršno* obigrava. Rj. 428b. — *2*) *werth, valet, cf. vrijedan 2*: Lice joj *vršno Carigradu*. Rj. *isp. vrijediti*.

vrstaje, *n. das Stellen in Reihe und Glied, collocatio in ordine*. Rj. *verb. od 1*) vrstati, *2*) vrstati se. — *1*) radnja kojom tko vrsta *n. p. vojsku*. — *2*) radnja kojom se vrsta *n. p. vojsku*.

vrstati, vrstām, *v. impf. sloz. v. pf. u-vrstati (i se)*. — *1*) vrstati *n. p. vojsku, u vrste je namještati. in Reich und Glied stellen, in ordine collocare, aciem instruere. isp. uvrstati*. — *2*) sa se, *refleks. vrstati se, sich in Reich und Glied stellen, in ordine collocari*: A. *Vrstajte se, eto cara Mutapa. B. Vrstao se ne vrstao, nema nas više. Rj.* — *Vojsku izlažaše da se vrsta za boj. Sam. 1, 17, 20.*

vrstelezi (t. j. vrzi te lezi), (*komisch als*) *Feiertagsname, dies festus fictus joci causa*: A. Kakav je danas svetac? B. *Vrstelezi!* Rj. *vrz' (posuo)* te lezi (da počineš). u šali izmišljeno ime za bludan.

vrsti se, vřzēm se, *v. r. impf. an einem Orte kleben bleiben, adhaerescio. Rj. gram. osn. vrz. zapovj.* vrzi se. I. *pregj.* vřzoh se. II. vřzijāh se, vřzāh se. *prilog sud.* vřzāci se. *preg.* vřzāv se, vřzāvši se. I. *priljež* vřzao se, vřzā se. II. (za)vřzen. *vidi* vrzati se, vřtljati se. *v. pf. sloz. iz-vřsti (se), na- (se), od-, po-, raz-, u-, za- (i se), kod vrzati se značenje.*

vřša, (u Paktr.), **vřša**, (u Imosk.) *f. vidi* vřška. Rj. *vidi* i vřšva. nekaka mreža za hvatanje ribe. *isp. bacanj. koš 3, košar, porada.* — Up'o je u vřšu. DPosl. 147.

Vřšac, Vřšca, *m. die Stadt Werschetz (im Banat)*. Rj. *grad u Ugarskoj.*

Vřšacki, *adj. von Vřšac. Rj. što pripada Vřšcu.*
Vřšāj, *m. (loc. vřšāju) eine Schicht Gurben, die auf einmal ausgetreten wird, stratum. Rj. ono snopje što se nasadi na gumnu, da se u jedan put vřše. vidi* nasad *2. u postanje isp. vrijeći (vřšem). riječi s takim nast. kod dogagjaj.* — Dok je na vřšāju (*n. p. uzmi, ili: da ti dam, i znači: dok se nije spremilo i ostavilo, kao žito s gumna*). Posl. 64. Istura nogama kao kulačica u vřšāju. 105. Vřšāju moj, i pšenice gumna mojega! što čuh od Gospoda, javih vam. Is. 21, 10.

vřšak, vřška, *m. vidi* vřšić *1*. Rj. *dem. od vrh. nastavkom je hyp. od vrb. vidi* i vřšeljak. *isp. Osn. 279.*

Vřšava, *f. Warschau, Varsovia. Rj. grad u Poljskoj.*

Vřšanin, *f. čovjek iz Vřšca. Rj.*

vřšić, *m. — 1*) *dem. od vrh. Rj. vidi* vřšak, vřšeljak. — *2*) *dem. od 1* vřg (vřga). Rj.

vřšeljak, vřšćljka, *m. dem. od vrh. »hajdemo se na onaj mali vřšeljak pripieti.« J. Bogdanović. vidi* vřšak, vřšić *1.* — *zu nast. isp. brdeljak.*

vřšenje, *n. Rj. verb. od 1* vrijeći, *II. vřšiti. — 1. radnja kojom tko vřše n. p. žito (das Austreten, trituration). Rj.*: Učiniću te da budeš kao sprava za vřšenje nova sa zupcima: vrijeći ćeš gore i satrćeš ih. Is. 41, 15. *isp. vřšilba. — II. 1*) radnja kojom

tko vřši, čini što. — *2*) stanje koje biva, kad se što vřši (die Erfüllung, perfectio. Rj.).

vřšidba, *f. das Austreten, trituration. Rj. radnja kojom se vřše n. p. žito (vidi vřšenje 1) i vrijeme kad se vřše. (vřšit-va, od čega s promjenom tv na db: vřšidba). riječi s takim nast. kod* hjelidba. — Ako uživite po mojim uredbama, vřšidba će vam stizati berbu vinogradsku. Mojs. III. 26, 5.

vřšika, *f. Rj. osn. u vrh. Osn. 275. riječi s takim nast. kod* aptika. — *1*) na lozi kao končić koji su najviše na kraju krčvastu, *Rebenzinke, das Reben-gübelchen, clavicula. Rj.* — *2*) u jaja vrlo zaošiljast. *die Spitze am Ei, ucumen ori. Rj. suprotno* guzica *2. tušika.*

vřšina, *f. augm. od vrh. takva augm. kod* bardačina. — *I* okrenuh uz jednu vřšinu, navrh vrha jedna razvalina. Npj. 5, 512.

vřšiti, vřšim, *v. impf. sloz. v. pf. do-vřšiti, iz-, na-, ob-(v)řšiti, po-vřšiti, raz-, s-, sa-, u-, za-. v. impf. sloz. do-vřšivati, iz-, na-, raz-, s-, sa-, u-, za-. — 1*) kao činiti; *verrichten, thun, vollziehen, ausführen, facere, fungi re, administrare, exsequi.* — Tko zlo počne, gore vřši. DPosl. 135. Za to vřši zakon ovaj na vrijeme. Mojs. II. 13, 10. Nije dobro što radiš... jer je to teško za tebe, ne ćeš moći sam vřšiti. 18, 18. Kad ih staneš osvještavati da mi vřše službu svetešteničku. 29, 1. Zapovjedi nam Gospod da vřšimo sve ove uredbе. V. 6, 24. Paljahu na oltaru paljenice... vřšići sre poslove u svetinji. Dncv. I. 6, 49. Vino veseli žive, a norci vřše sve. Prop. 10, 19. — *2*) sa se, *refleks. vřšiti se, vřši se, v. r. impf. in Erfüllung gehen, perficior: vřši se volja Božja. Rj. cf. navršivati se.*

vřška, *f. die Fischreuse, nassa, cf. vřša, vřša, vřšva. Rj.*

vřšljanje, *n. das Treten, calcatio. Rj. verb. od vřšljati, radnja kojom tko vřšlja koga.*

vřšljati, vřšljām, *v. impf. koga, kao gaziti koga, dosagjivati mu, treten, calcare. Rj. v. pf. sloz. pro-vřšljati, za postanje isp. vrijeći (vřšem).*

vřšni, *adj. što pripada vrhu.* — On je od te nahije Katunske, najvršnije njihove nahije, a rodom je kuće Petrovića. Npj. 5, 486. *vrhovni 2, vrhovit?*

vřšniik, *m. vidi* crepulja. Rj. veliki zemljan poklopac koji se ngrije, pa se njim poklopi hljeb ili drugo što, što se hoće da peče. *vidi* i vrijepnja, ožeg 3. *isp. pčka 1, pekva, sač 1, saksija (ove su od gvoždja).*

vřšnjāk, vřšnjāka, *m. vidi* vřšnik. Rj. i *syn. ondje.* — *Lasno je tebe, al' je teško poštenom čoeuku. (Reče u šali vřšnjāk vřšnjaku).* Posl. 167.

vřšnjākinja, *f. vidi* vřšnica: Otvor vrata, sedmakinja, materina vřšnjākinja. Rj.

vřšva, *f. (po jugozap. kraj.) vidi* vřška. Rj. *vidi* i vřša.

vřt, *m. (po zap. kraj.) der Garten, hortus, cf. gradina, bašča. Rj. vidi* i vřtao; bostan 3, čipur, džardin, trāp 2. — *I u vřtu* iznikne što vřtar ne posije. DPosl. 31. *Nasadi* Gospod Bog vřt. Mojs. I. 2, 8. Zemlja... kao vřt od zelja. V. 11, 10. Daj mi svoj vinograd da načinim od njega vřt za zelje. Car. I. 21, 2. *Sadite vřtore i jedite* rod njihov. Jer. 29, 5.

vřtača, *f. — 1*) *vidi* dolina: Urodile borovnice preima Prači u vřtači. Rj. i *ondje syn. — 2*) (u Srijemu) *der Wasserwirbel, vortex, cf. vřtlog, kolovrat 1. Rj. u potoku, rijeci gdje se voda jednako obrće.* — Uprtim te u vřtaču, odnesem te u vřtaču, spravim ti spravu, začepim ti jamu. Rj. 618a. (*od-gonettljaj: vučija*). *riječi s takim nast. kod* ejepača.

vřtālј, vřtālјa, *m. (u vojv.) das Viertheil, vidi* četvrt. Rj. *vidi* fřtalј.

vřtālјče, vřtālјčeta, *n. bure od četvrti akova. Rj. vidi* fřtalјče. *bwence od vřtalјa akova.*

vřtānje, *n. — 1*) *vidi* vřaćanje: Poginulo je vřtānje, ali nije zajam (Posl. 250). Rj. — *2*) *das Auf-*

brechen der Nüsse mit dem Messer, effractura nucis ope cultri. Rj. radnju kojom tko vrće orahe.

vrtao, vrtila, m. *vidi* vrt. Rj. i *syn. ondje*. — Buba po vrtilima koja podgriza zelen. Daničić, ARj. 135a.

vrčar, m. *der Gärtner, hortulanus, cf.* baščovan. Rj. *vidi* i vrtilar; baščovaudčija. koji radi vrte. — Andrkeve se vrataru ne podavaju. DPostl. 5. I u vrtu iznikne što vratar ne posije. 31.

vrčarev, vrčarov, adj. što pripada vrataru. govori se gdje i vratar. *vidi* vrtlarev, vrtlarov.

vrčarica, f. žena vrtarevu ili žensku koja radi vrt. *vidi* vrtlarica, baščovanka.

vrčaričin, adj. što pripada vrčarici. *vidi* vrtlaričin.

vrčarski, adj. što pripada vrčarima ili vrataru kojemu god. *vidi* vrtilarski, baščovanski. — Kao pas vrčarski: ui sam ije, ni drugomu da jesti. DPostl. 44. Tu su zemlje od mnogo ruku (kao što je glina, vapnenica, vrčarska), pijesak, kamenje. Priprava 7.

vrčati, vrčēm, v. *impf.* Rj. v. *impf. slož.* iz-vrtati, na-, ob-(v)rtati, od-vrtati, po-, pod-, pre-, pri-, raz-, s-, u-, uz-, za-, o-s- (se), po-s- v. *pf. prosti* vrnuti, i kod njega v. *pf. slož.* — **1 a)** *vidi* vraćati. Rj. — Ako želiš sina svojega živa vidjeti, vrći me na mjesto, oklen si me doveo. Npr. 153. Oveć čuva Petre Boškoviću . . . no sa sobom dva luda sinovca, te mu vrće po planini ovice. Npj. 4, 361. *sa se, pass.*: Zajam se dava da se vrće. Posl. 83. — **b)** *sa se, refleksi.*: Kad se u gori nagje, već se doma ne vrće. Npr. 112. Ne videći brata da se vrće, pogje i on za njim. 231. *vidi* vraćati se. — **2)** orahe, die Nüsse aufbrechen, efringung nucem cultro. Rj. razlamati orahe vrćeći nožem.

vrčeno, n. (oko Sinja) *vidi* vreteno. Rj. *vidi* i breteno.

vrčeska, f. (u Šumad.) *vidi* obrtaljka 1. Rj. osn. u vrčež. — riječi s takim nast. balješka, komadeška.

vrčež, m.: Sunčarica, vrčež u glavi od sunca. Rj. 726a. *kad se kome vrti u glavi. isp. za postanje* vrčije se. — riječi s takim nast. kod derež.

vrčiguz, m. nekaka tica. Rj. *weisse Buchstelze, motacilla alba L. (?)* Rj. vrči-guz, što vrti guzicom. *vidi* balegarka. i *syn. ondje*. — riječi tako slož. kod bjeloguz.

Vrtijeljka, f. planina u Crnoj Gori: Pobjegoše Turci niz nahiju, Crnogoreci staše na Vrtijeljku. Rj.

vrčiste, n. (u juž. Srbiji) *vidi* kupusište. Rj. *upravo* mjesto gdje je bio vrt, pa gdje je kupus bio posujen. — *tuke riječi* kod duvanište.

vrčijeti, vrčim, v. *impf.* Rj. v. *pf. slož.* iz-vrčijeti, na-, pro-, u-, uz- (se), za-; isprovrcijavati. v. *impf. slož.* zavrcijavati. *dem. vrčkati.* — **1)** bohren, terebro. Rj. vrčijeti što n. p. svrdlom. — Crv i tvrdo vrti drvo. DPostl. 12. *sa se, pass.*: Burgija, 2) ona dugačka što se čibuei vrte. Rj. 49a. Paličnjak, svrdao, što se na jarmovima vrte rupe za palice. Rj. 486a. — **2 a)** n. p. glavom, drehen, vertere. Rj. — Vrti guzicom kao vodeni kos. (Kad ko nemirno sjedi ili stoji). Posl. 40. Sve mi se to vrti po glavi kao priraslog gjevojeći udaja. (Mjesto po glavi govori se i po pameti i po mozgu). 280.

vrčlar, m. koji vrće radi. *vidi* vrčar. i *syn. ondje*. — Baščovan, vrčlar, hortulanus. Daničić, ARj. 198a.

vrčlarev, vrčlarov, adj. što pripada vrčlaru. *vidi* vrčlarev, vrčlarov.

vrčlarica, f. žena vrčlareva, ili žensku koja radi vrtao. *vidi* vrčarica, baščovanka. — Baščovanka, hortulanu, vrčlarica. Daničić, ARj. 198a.

vrčlaričin, adj. što pripada vrčlarici. *vidi* vrčlaričin.

vrčlarić, m. momak, pristar vrčlarski. govori se u Hrv. kao se ove riječi dovedene od vrčlar.

vrčlarski, adj. što pripada vrčlarima ili vrčlaru kojemu god. *vidi* vrčarski, baščovanski.

vrčlog, m. *der Wasserrübel, vortler, cf.* kolovrat

1, vrtača 2. — Svōj, gdje se voda, koja stoji, udara s brzinom, te se vrčlog pravi. Rj. 672b. vrčlog (od osnove postale nastavkom »la« od osnove koja je u vrčijeti). *isp.* Osn. 366. riječi s takim nast. kod brlog.

vrčljanje, n. *vidi* vrzenje. Rj.

vrčljati se, vrčljām se, v. r. *impf.* (kao *dem.* od vrčijeti se) *vidi* vrsti se: vrčlja se oko kuće. Rj. *vidi* i vrzati se, i značenje ondje.

vrčtija, f. (u Dubr.) bol u kostima, rheumatismus. Rj. vrčež u kostima.

vrčoglav, adj. *Schwindelrig, vertiginosus.* Rj. vrčoglav, kojemu kao da se vrti u glavi, kao da nije pri sebi, pa ne muri ni za što. — Vrtoglavae, 1) čovjek vrčoglav. Rj. 77b. Dok se jedva svetae povratio: pusti paši i noge i ruke, povratio mu obje oči čarne . . . ali i to sve je vrčoglavo, nit će igda biti k'o je bilo. Npj. 3, 77. riječi tako slož. kod bučoglav.

vrčoglavae, vrčoglavēa, m. — **1)** čovjek vrčoglav, *der Schwindelkopf, homo temerarius.* Rj. — **2)** tica nalik na švraku. Rj. pticu koju vrti glalom? *isp.* vijoglava 1.

vrčoglavica, f. *der Schwindel, vertigo.* Rj. kao bolest ili slabost u glavi, vrčež u glavi, kad se kome vrti u glavi. *vidi* omamiea, zamavica; zavrtjeti se (zavrtio mi se mozak).

Vrčtoje, m. ime muško. *isp.* Vratoje (može biti da je i u DPostl. pisano Vratoje pa krivo čitano Vrtoje?). — Nad Kresojem ga ne ima, do Vrtoja nije ga. DPostl. 67.

vrčtūlj, vrčtūlja, m. u kola ona greda na prednjoj osovini, u koju su udarene ručice: vrčtūlj može se vrčijeti, okretati, odakle mu i ime. M. Smetiško (iz Hrv. Zagorja). Pokuzarši ja nekakvu vozaču tamo izu Karlovca ono čemu Zagorac kaže vrčtūlj, i zapitavši ga, kako on ono zove, reče mi: opljen. Iveković.

vrčtūljak, vrčtūljka, m. onaj klin koji se udara u vrčtūlj, te reže vrčtūlj i svoru su prednjom osovinom. M. Smetiško. *vidi* zabadanj, klin 2. *isp.* svornica.

vrčtūna, f. *der Sturm, procella, cf.* oluja, vijor. Rj. *vidi* i vihor, vihar, vijar. — Tul. fortuna.

vrčuč, vrčūce (vrčūci, comp. vrčūci) *heiss, fervidus.* Rj. *upravo* je prilog sud. od glagola vrčti (vrim). *vidi* vreo, i *syn. ondje*. — U onu vrelu vodu metnu komad vrčūca uszula grozggja. Rj. 341b. Vrčūce se grozggje kuje. Posl. 40. Vrčūc s legja. Ko ima jako bratstvo, te ne smije niko na nj. 40 (suprotno: Študen s legja). Bi(j) gvozdje za vrčūca. DPostl. 5. Baš je tada bilo nastalo vrčūce doba godine. Danica 2, 138. Ozebavo ušavši u vrčūcu sobu, oglubne u jedauput. Opit IV.

vrčūcae, vrčūca, m. u vodi ono mjesto, gdje se ne može da smrzne, in einem Flusse der Ort wo es nicht friert, locus fluminis non congelans. Rj. *vidi* vedrac 1.

vrčūci, vrčūcēga, m. adj. (valja da se misli oganj) (u Sarajevu) *vidi* vrčūca. cf. oganj 2. Rj. *vidi* i ognjuština, vatrūština. *isp.* pošalina.

vrčūciva, f. *hitziges Fieber, febris ardens.* Rj. *vidi* vrčūci oganj, ognjuština, vatrūština. *isp.* pošalina. *augm.* vrčūcīcina, vrčūcīština. *suprotno* 2 zimica. — Baš, kao n. p. da kakav slijepac padne u vrčūcicu, pa da stane okatim ljudma tolkovati . . . Nov. Srb. 1821, 390.

vrčūcīcina, f. *augm.* od vrčūciva. Rj. *vidi* vrčūcīština. — *takva augm.* kod bardaćina.

vrčūcina, f. *die Hitze, aestus.* Rj. — Bije vrčūcinu iz peći. Rj. 28a. Zarf je kao mala čašica, u koju se meću šildžani kad se kafa pije (da ne bi vrčūcina smetala šildžan držati). Rj. 193b. Kako ga (momka) vrčūcina obuzme, a ti uzmi hladuc vode . . . Odmah njega stane vrčūcina obuzimati . . . kad ga popusti vrčūcina . . . Npr. 54. Prigrijala vrčūcina, voljani Božel da pogore žeteoci. 162. Bila je neiskazana vrčūcina . . . Na ovaj strašnoj vrčūcini, koja još raste, mora propasti. Danica 2, 139. Ne će biti gladni ni žedni, ne će ih biti vrčūcina ni sunce. Is. 49, 10.

vručština, *f.* augm. od vrućica. Rj. *vidi* vrućina. — *tako i vruć.* Pod baruština.

Vrulja, *f.* potok u Hercegovачkom primorju između Omisa i Makarske. Rj. — *od kor. od koga je vreti.* Osn. 130.

vrulja, *f.* ima na mjestijeh po barama pištalina, oklen voda vavijek ponešto pišti, i na takijem mjestima zimi, ina kolik snijeg pao, ne može se uhvatiti, odmah se stopi; takovo mjesto narod zove *vrulja*. J. Bogdanović. *za postanje isp.* Vrulja. *isp.* pištalina, i *syn.* ondje.

Vruškā Göra, *f.* *vidi* Fruška — *mit allen Ableitungen.* Rj. *Njemački se kaže da oramo idu sve riječi doređene od Fruška, dakle:* Vruškogorac, Vruškogorski.

vruškinja, *f.* *eine Art Kirschen, cerasi genus.* Rj. *trešnja. rđi* babaje, hrskavac, hrskavice, hrušt. — (*osn.* u Fruškal. Osn. 198. *trešnju* od *Vruške (Fruške) Gore?*)

Vruškogorac, *Vruškögörcä, m.* *vidi* Fruškogorac. **Vruškogorski**, *adj.* *vidi* Fruškogorski.

vrutak, *vrutka, m.* (u Hrv. *die Quelle, fons, cf.* izvor. vrelo. Rj. i *kod* vrelo *syn.* — *od kor. od koga je vreti (3. lice mn. vru).*)

Vrutak, *Vrutka, m.* selo u Bjelopavličima. Rj.

vrvea, *f.* *die Sehnen, funiculus.* Vuku mu se za nogama *vrvee*. Rj. *vidi* dretva, gajtan, kanap, tenef, uzica, nže 3. — Tako privezaše grivne na oplećku *vrveom* od porfire. Mojs. II. 39. 21. Pletenice isprepletane i *vrvee* kao verige načini na oglavlja, koja bijahu navrh stupova. Car. I. 7. 17. Žrtvu prazničnu, vezanu *vrveama*, vodite k rogovima žrtveniku. Ps. 118. 27. Drvodjelja rasteže *vrveu* i bilježi crvenilom. Is. 44. 13. *vrvea* (*osn.* u *vrvee*, *vidi* obruka). Osn. 347. *značenje* (korijenu) viti, plesti. vezati: *vrvea*, *obruka*. Korijeni 201.

vrvjjeti, *vrvjim, v.* *impf.* *wohinströmen, wimmeln (von Menschen).* *confluo:* *vrve* ljudi; *vrvi* svijet. Koja *vrvi* da povrvi kao ovce na solilo! (reku oni koji hvataju rake ili ribu kao pljunuviši u ono što prvi put uhvate. Posl. 139). Rj. *v. pf.* *slož.* iz-*vrvjjeti*, *na-*, *od-*, *po-*, *pro-*. — Kako prvi da *vrvi*. (Vele trgovci kad ujutru prvu krajevaru pazare). Posl. 126. Reče Bog: *neka vrve po vodi žive duše.* Mojs. I. 1, 20.

vrvljenje, *n.* *das Gedränge von hinströmenden Menschen, turba properantium.* Rj. *verb d. od* vrvjeti, *koje rđi.*

vrzānje, *n.* Rj. *verbal.* od 1) vrzati. 2) vrzati se. — 1) *vidi* vrebānje. Rj. — 2) *vidi* vrzenje. Rj.

vrzati, *vrzām, v.* *impf.* — 1) *vidi* vrebati: Da on *vrza* utve zlatotokrile. Rj. *vidi* i kebatu, prežati, preziti. *v. pf.* *slož.* do-*vrzati*. — 2) *sa* *se*, *refleks.* *vrzati* *se*, *vidi* vrsti *se*: *vrza* *se* oko kuće. Rj. *vidi* i vrtljati *se*, savijati *se*, opstrzati *se*. *isp.* klinčiti. *vrza* *se* oko kuće, koji treba da *pođe* od kuće, u njemu *se* nikako ne će, nego sve obilazi oko kuće obzirujući *se* i oklijevaју.

vrženje, *n.* *das Kleben an einem Orte. to* *haerescere.* Rj. *verbal.* od vrsti *se*. *radnja* kojom *se* tko *vrze* oko kuće. *vidi* vrganje 2.

Vrzići, *m. pl.* selo (u Hrv.) pod Velebitom. Rj. *isp.* vrzino kolo.

Vrzimice, *adv.* (u C. G.) *schlendernd, jactu, cf.* hitimice i pustimice. Rj. *vidi* i izručke. — *od kor. od koga je vrći* (vrgnem, vrzi). *n. p.* udario ga batinom *vrzimice*, t. j. udario ga batinom *vrzarši* (*ba-* *civši* u nj *batinu*).

vrzina, *f.* (u Samad.) *vidi* obala 2. Rj. *plot* *ne-* *bak.* *tumačenje* kod obala 2.

vrzino kolo, *n.* Rj. Pripovijedaju da neki gjaci, kad izuču dvadeset škola, otidu (njih 12 mora biti) na *vrzino kolo* da dovrše sa svijem i da se zakunuo. A gdje je to *vrzino kolo*, i šta je, Bog bi ga znao...

da pod Velebitom ima selo *Vrzići*, i više njega navrh Velebita mjesto koje se zove *Vrzino kolo*, na kome vile igraju. Takovi gjaci poslije zovu se *grabanci* jaši. Rj. — Taj je bio i na *vrzini kolu*. (Kad se za koga misli, da je mnogo učio i zna). Posl. 297.

vrž, *m.* (po zap. kraj.) u drvetu čvor (od grane), *der Knoten, nodus.* Rj.

vržovit, *adj.* *vidi* čvornovit. Rj. *na čemu ima vržā.* *vidi* i čvorav, čvornat.

vsēto, *vsēteta (vsēta), n.* *vidi* pseto. *p* *se* *pred* *s* *pretvorilo* u *v.* *isp.* ulipsiti *se*. *nj.* ulipsiti *se*. *isp.* i vsēnica *nj.* pšenica. — Ja nijesam *vsēto* bezrodnica. Rj. 21a.

vsēnica, *f.* (u Here.) *vidi* šenica. Rj. *vidi* i pšenica. *odu* šta je vsēnica *pretvorivši* *se* *p* *pred* *s* u *v.* *isp.* vsēto. I mi onda svadbu ustovasmu, i ti каза do prve godine, dok ti rodi vino i vsēnicu. Npj. 2, 531.

vtica, *f.* (u Here.) *vidi* tica. Rj. *vidi* i ptica, *od čega* je *vtica*, *pretvorivši* *se* *p* *pred* *t* u *v.* *isp.* *apta* i *avta*.

vucibatina, *f.* Rj. *vuci*-*batina*. *tako* *slož.* riječi *kod čistikuća*. — 1) *der* *mit* *dem* *Stocke* *herumspaziert, otiosus* *eum* *baculo.* Rj. *koji* *s* *batinom* *šeta* *bez* *posla*, *kao* *čukri* *batinu* *za* *sobom*. — 2) *der* *offenbar* *Sträfling, baculo dignus, quem sequitur baculus expectans illum qui verberet.* Rj. *koji* *je* *zaslužio* *batine*, *kao* *da* *vuće* *za* *sobom* *batinu*, *pa* *da* *se* *nagje* *tko* *će* *ga* *njome.* *isp.*: Vuće *za* *sobom* *ličinu*. (Zasluzio je vješala). Posl. 40.

vucinjanje, *n.* *das* *Schleichen, incessus occultus.* Rj. *verbal.* od *vucinjati*. *se.* *radnja* kojom *se* tko *vucinja*.

vucinjati *se*, *njām* *se, v. r.* *impf.* (u C. G.) (*kao* *den.* od *vući* *se*, *sich* *schleichen, clam* *incedere.* Rj. *kao* *vući* *se* *kridimice* i *polugano*).

Vučinje, *n.* nekako mjesto u južnom primorju. Rj. — *Vucinje* će biti *Učim* (Anthon Dulcigno). Osn. 196. *sad* u *Crnoj Gori. rđi* i *Ocin, Ocinj*.

Vučea, *m.* (*st.*) ime muško. Rj. *hyp.* od *Vuk, Vu-* *kosav.* *isp.* Osn. 70. *isp.* *za* *nast.* Bjelja. — *Šenluk čini Vuća dženerale.* Npj. 2, 245.

vućac, *vućca, m.* — 1) *der* *Brand, gangraena:* *podišao* *vućac.* *cf.* *učac.* Rj. — 2) *spada, gladino* — *Gundulić:* Britke *vućce* pod lukovim, i kopjače svi imaju. Stulli. *vidi* špada, špaga. *nekaki* *mać, Degen,*

vućad, *f.* (*coll.*) *junge* *Wölfe, pulli* *lupi:* Sve *momčadi* *ka'* *mrke* *vućadi.* Rj. *jedno* *od* *vućadi:* *vućić* 1.

Vučan, *m.* ime muško. Rj. — *osn.* u *Vuča.* Osn. 138. *hyp.* *taka* *kod* *Cvijan.*

vućar, *vućara, m.* oni koji kroz selo nose mrtva vuka, pjevajući i ištuci na vuka, zovu se *vućari*. »Eto vućara, na noge planinke!« J. Bogdanović.

Vučen, *m.* ime muško. Rj. — *osn.* u *Vuk.* Osn. 143. *taka* *hyp.* *kod* *Ljnben.*

vućenje, *n.* *das* *Schleppen, Ziehen, tractio.* Rj. *verbal.* od *I.* *vući*, *II.* *vući* *se*. — *I.* *radnja* kojom tko *vuće* što: Vućenje čega teškoga. Daničić, ARJ. 793b. — *II.* *radnja* kojom *se* tko *vuće*.

Vučeta, *m.* ime muško. Rj. — *taka* *hyp.* *kod* *Baj-* *četa.* *isp.* *Vučeta.*

vućetina, *f.* — 1) *vućja* *koža, die* *Wolfshaut, pellis* *lupi.* Rj. *vidi* *vućina* 1. *riječi* *s* *takim* *nast.* *vidi* *kod* *divljetina.* — 2) *kapa* *od* *vućje* *kože, eine* *Mutze* *von* *Wolfshaut, galerus* *e* *pelle* *lupi:* A na glavu kapu *vućetinu.* Rj. *vidi* *vući*-*kapa.* — 3) *vilis* *lupus.* Stulli. *augm.* *od* *vuk.* *vidi* *vućina* 2.

Vučevo, *n.* Od Krnova do malog Vućeva. Rj.

vući, *adj.* *vidi* vućiji, vućji. — *vuća* *šapa* i *ortuja* *panđza.* Npj. 2, 63.

vućica, *f.* *die* *Wölfin, lupa.* Rj. *ženka* *prema mužjaku* *vuku.* *vidi* *kurjačica.* — Čuj puće i narode!

rodi *vučica* vuka, svemu svijetu na znanje, a gjetetu na zdravlje. (Poviče [zdravo] babica pošto odreže pupak muškome gjetetu onoga čoecka kome su gjeća prije umrla). Posl. 350.

Vučica, *f.* ime žensko. Rj. — imena žensku od životinju kod Golubica.

vučie, *m.* — 1) *das junge vom Wolf, pullus lupi*: Navrani se vujo s vučićima. Rj. mladunče od vučice. *vidi* kurjačić. *hyp.* vučić. *coll.* vučad. — 2) (u Risnu) *vidi* bak. Rj. — *Bak* (ponajviše se govori pl. *báci*), tako žene tepajući zovu zube u male djece, kad im počinju nicati (mjesto *bak* govori se i *baak*, i *b.aučak*, a u Boči *vučić*). Rj. 13a.

Vučić, *m.* ime muško. Rj. — *osn.* u Vuk. *Osn.* 237. *takra dem. vidí kod* Bogić.

vučija, *f.* *ein aufrechtstehendes Fass, Wanne, eudi genus*. Rj. *vidi* fučija. *fučija* je bure, *di* ne stoji položke nego upravo kao *kaca*. *dem.* vučijca. — Bremenica, uska a dugačka vučija, tako da se lasno može nositi na ramenu ili dvije natovariti na konja. Rj. 42b.

vučijca, *f.* *dem.* od vučija. Rj. *vidi* fučijca.

vučiji, *adj.* *vidi* vuči. vučiji. — Ovcije vuno, a vučije sree. Posl. 231. Što je bilo *gučjezda vučijega*, sve smo danas u Dugoj prošli. Npj. 4. 385.

vuči-kapa, *f.* vučja kapa: Pak nakrive vuči-kape. Rj. *vidi* vučetina 2. vuči-kupa, za prvu polu *isp.* vuči. *isp.* tako slož. riječ Vučitrn.

vučina, *f.* Rj. *vidi* kurjačina. — 1) *die Wolfshaut, pellis lupi*. Rj. vučja koža. *vidi* vučetina 1. — Varića, 2) u pjesmi kad nose vučinu, mjesto šenicia. Rj. 54b. — 2) *augm.* od vuk. Rj. *vidi* takra *augm.* kod bardačina.

Vučina, *f.* ime muško. Rj. *augm.* od Vuk.

Vučitrn, *m.* varoš u Kosovu kod vode Sitnice: Od Zvečana te do Vučitrna. I bijela grada Vučitrna. Rj. Vuči-trn, *isp.* vuči-kapa. — Bio-grad, Vuči-trn, Slan-kamen, i t. d. riječi su složene kojima su se negda obje pole mijenjale po oblicima, ali se vremenom prestala prva pola mijenjati pred drugom, nego ostala u nominativu. *Osn.* 47. Vuči Trn, Vučegu Trna, i t. d.

Vučitrnski, *adj.* Rj. što pripada Vučitrnu: Najzad zove paša Vučitrnski. Rj.

Vučjak, *m.* brdo u Velebitu. Rj. — *osn.* u vučji. *Osn.* 256. *isp.* imena Kozjak, Volujak, Žabjak.

vučji, *adj.* *Wolfs-, lupinus*. Rj. što pripada vučima, vuku. *vidi* vuči, vučiji; kurjačji, kurjački. — Šator penje Ugrin Janko... na junačko razbojište i na vučje vijalište. Rj. 60b. Vučetina, 1) vučja koža. Rj. 80b. Vučje žvalo. Rj. 155b. Oveje ruke, vučje sree. Rj. 657b. Hranit' vučje štene. DPosl. 27.

vučkē, vučkī, *adv.* *wie ein Wolf, more lupino*: On je goru pregazio mučke, a polje je prekasao vučke. Rj. kao vuk, na vučji način.

Vučko, *m.* ime muško. Rj. — Vučko (Vuk). Rad 26. 55. *takca hyp.* kod Boško.

vučlica, *f.* Rj. ne kaže se nigdje što znači.

vući, *vučēm*, *v. impf.* Rj. *gram.* *zapovj.* vući. 1. *pregj.* vukoh, vuče. 11. *pregj.* vućijah i vućah. *prilog sud.* vukūci. *prilog pregj.* vukāv, vukāvši. 1. *pridj.* vūkao, vūkla. 11. *pridj.* vućen. *v. pf. slož.* do-vući, iz-, na-, ob-(v)ući. od-vući. po-, pod-, pre-, pri-, pro-, raz-, s-, u-, za-, pre-ob-(v)ući, pre-s-vući; iz-pro-vlačiti. *v. impf. slož.* obukovati; obukivati, svukivati; do-vlačiti, iz-, na-, nad-, ob-vlačiti, od-vlačiti. po-, pod-, pre-, pri-, pro-, raz-, s-, u-, za-, pre-ob-(v)lačiti. *v. impf. dem.* vucinjati se. — 1. *ziehen, schleppen, traho*. Rj. *vidi* potezati 1, tegliti 1. — Baba Korizma noseći na ramenu sedam štapova i za sobom vukūci komostre (verige) ide po varoši. Rj. 9a. I ugleda svoga gospodara gje *gu rali tam' i ano vuku*. Rj.

52a. Vuče na dva jarma, t. j. na četiri vola. Rj. 247a. Micac! miči, vuči. Rj. 360b. U tome oboravanju mjesto volova *plug vuku* šest djevojaka. Rj. 432b.

Vukli su s njega i haljine. Npr. 63. (Djevojka) koja poleva sav grad sama i vuče vodn na svojoj kosi.

Vučje za sobom ličinu. (Zasluzio je vješala).

Posl. 40 (*isp.* vucibatina 2). Kao da gu gjavoli za usi vuku. (Kaže se da dijete žensko poslije deset godina tako brzo raste). 129. Čija je kobila, onaj (najviše) za rep vuče. 346. Progji luče! kud te sree vuče. Sree vuče pored tvoje kuće. Npj. 1, 634.

Zapovijegje Mačvanima da na vrat na nos nikru za njim brašno u Loznicu. Danica 3. 203. Gospod vučbaea točkove kolima njihovijem te ih jedru bezakonje uzicama od taštine, i grijeh kao užem kolskim.

Is. 5. 18. Po imenima tihjeh sela ne može se sad naći Bitva, jer jedna vuku Čučku a druga čak Požarevu. DRj. 1, 42. sa se, *pass.*: Valj, koji se poprijeko na konjma ili na rotorima vuče preko posijana žita.

Rj. 52b. Naredi, da se vuče tain Turskoj vojsci u Beograd. Miloš 126. — 11. sa se. vući se. — 1) *sich ziehen, trahi*: Vuku mu se za nogama vrvce. Rj. *refleks.*: Vuče se rep za njim. (Govori se za njim koješta ružno). Posl. 40. Što Momčilu bilo do koljena, Vukašinu po zenđji se vuče. Npj. 2. 114. — 2) *schleichen, serpere*: Već se vuče od jele do jele. Rj. *refleks.* *cf.* šunjati se. — Bog prokleo (guju), te joj nestalo nogu i stala se vući na trbuhu. Rj. 106b. Klatari se po srijetu, t. j. vuče se, *cf.* potucati se, skitati se.

Rj. 272b (kod potucati se ostala *syn.*). No se Vuče poharučke vuče. Rj. 510b. Vuče se kao prebijena zmija. (Kad ko ide polako). Posl. 40. Tako se ne rukao potrušice kao zmija ljuticia! Tako se ne rukao četvoronože kao žaba gubavica! Posl. 309. Ma da vidiš Bibić-Zeinila! gje se Turčin krajem luga vuče. Npj. 4. 392. — 3) *vuci* se odatle, *packe dieh von dannen, appage*: vući se kući. Rj. *refleks.* odlaziti 2. *vidi* šikati se 1, tornjati se. *isp.* prtljati 2. — Vuč' se zlo iz kuće! (Kad se što vraća, n. p. gjevojci da bi se udala). Posl. 40. — 4) *rezipr.* *vidi* potezati se 1, tegliti se, tezmati se. — Kikati se, vući se s kim za kiku. Rj. Vuku se klipka. (Kad se ko s kime goni i prepire). Posl. 40.

vuğa, *f.* (u C. G. fuga) *die Beutelmeise, parus pendulinus*. Vuğa gučjezdo svoje objesi o granama. U Srbiji se kaže: Smardi kao vuğa: (Posl. 290); a u Crnoj Gori i onuda po primorju vuđe se jedu, i kažu da im je meso vrlo slatko. Rj. *vidi* fuga. pticu.

vuğast, *adj.* *aselfarbig, coloris cinerei*. Rj. u čegu je boju, kako je perje u vuđe. *isp.* pepeljast. — Baburica, velika krastava vuğasta žaba, koja ne živi u vodi, nego na suhu po jamama. Rj. 10b.

Vuğdrag (Vukdrag) *m.* ime muško. Rj. Vuk-drag. *vidi* tako slož. ime Vojdrag. *isp.* Predrag.

vugnuće, *n.* humor, uror. Stulli. *verb.* od vugnuti. stanje koje biva, kad što vugne.

vūgnuti, vūgnēm, *v. impf.* humescere. Stulli. *postojati, vlažno, mokro. v. pf. slož.* odvugnuti.

vuhōvanje, *n.* Palmotić: i mojijem se vuhoranjem i zasjedam svijem naruga. Stulli. *verbal.* od vuhovati. stanje koje biva, kad tko vuhuje, kad je vuhven.

vuhovati, vuhujēm, *v. impf.* *adulari, adsentiri, fraudem seu falsitatem exercere*. Gundulić: znam. vuhujući riječom blagom od besjeda sve nauke. Stulli. biti vuhven, licemjeran, prijevaran, lukav. — S kijem je noćevat', nije ga vuhovat'. DPosl. 108 (noćevati *dijalekt.* mj. noćivati). Tko ne umije vuhovat', ne umije životovat'. 131 (*životovati* = životati). vuhovati, u Stulica licemjeriti. XVIII.

vuhven, *adj.* *fallax, fraudulentus, dolosus, captivus, fictus, rufus etc.* Stulli. Staroslav. ВУХВЕНІ, mu-

gicus. Lukav, prijevaran u Stulića. DPostl. XVIII. koji *vuhuje*. *vidi* i licenjeran. — Čuvaj se *drugu vuhrenoga* k'o nalipa otrovnoga. DPostl. 13. Viši od Turice, deblji od Čoroja, a od vile *vuhreniji*. 150.

Vuica, *m.* ime muško. Rj. *Daničić piše* Vujica. Osn. 314. *dem. od Vuja*. — Paša zapita *Vuicu* Vu-lićevića. Danica 4, 15.

Vuilo, *m.* ime muško. Rj. — *osn. u Vujo*. Osn. 124. *takva hyp. kod Drailo*.

Vuin, *m.* ime muško. Rj. — *Daničić piše* Vujin (osn. u *Vujo*). Osn. 148. *takva hyp. kod Bojin*.

Vuja, *m.* (ist.) *vidi* Vujo. Rj.

Vujadin, *m.* ime muško. Rj. — *od osn. Vujo*. *takva hyp. kod Miladin*.

Vujak, *m.* ime muško. Rj. — *osn. u Vujo*. Osn. 263. *takva hyp. kod Dujak*.

1. **Vujan**, *m.* ime muško. Rj. — *osn. u Vujo*. Osn. 138. *taka hyp. kod Cvijan*.

2. **Vujan**, *Vujna*, *m.* manastir u Srbiji u nahiji Rudničkoj. Rj.

Vujana, *f.* ime žensko. Rj. — *od osnove od koje je u običaju samo muško ime Vuja*. Osn. 141.

Vujas, *m.* ime muško. Rj. — *osn. u Vujo*. Osn. 359. *takva hyp. kod Dragaš*.

vujic, *m. hyp. od vučić*. — Navrani se *vujio* s *vujicima*, te pojede liju s *lijicima*. Here. 290.

Vujčeta, *m.* ime muško. Rj. — *od osnove koja je u Vujo*. *isp.* Osn. 254. *takva hyp. kod Bajčeta*. *isp.* Vučeta.

Vujčin, *m.* ime muško. Rj. — *od osnove od koje je Vujčeta*. *isp.* Osn. 148. *takva hyp. kod Dojčin*.

Vujeta, *m.* ime muško. Rj. — *osn. u Vujo*. Osn. 254. *takva hyp. kod Bajčeta*.

Vujica, *m.* ime muško. *vidi* Vuica.

Vujiu, *m.* ime muško. *vidi* Vuin.

Vujko, *m.* ime muško. Rj. — *osn. u Vujo*. Osn. 294. *takva hyp. kod Bajko*.

Vujo, *m. hyp. od Vuk*. Rj. — *Vu-jo*. *takva hyp. kod Bajo*.

vujjo, *m. hyp. od vuk*. *gen.* vujja. *voc.* vujjo. — Siromah vuk loči, loči, dok mu trgne voda nazad. Lisica mu onda jamu zatisne, pa mu reče: »Loči, vujjo, sad češ izlokati.« Npr. 179. Navrani se *vujio* s *vujicima*, te pojede liju s *lijicima*. Here. 290.

Vujoš, *m. hyp. od Vuk i Vukosav*, *osn. u Vujo*. *takva hyp. kod Bjeloš*. — Te pogodi *Vujošev* Andriju. Npj. 4, 124.

vuk, *m.* — 1) *der Wolf, lupus*. Rj. *vidi* kurjak, kameujak, mreinjak, zvjerae. *hyp.* vujo. *wgm.* vučina, vučatina. *mlad* vučić. — *Ne vij vuće*, ne grakó gavrane. Rj. 61a. *Ajd' otole goraninc vuće*. Rj. 94b. *Vuće gorjanice!* Rj. 95a. *Drinski ruće*, što si obrgjao? Rj. 140a. *Zavijala tri zelena vuka*. Rj. 166a. *Zavi Tomo kako gorski vuće*. Rj. 166b. *Vuci* te izjeli! (Kletva marvi). Postl. 40. *Gje nije pasa, tu ruci urliču*.

76. Na glave im kape od tri vuka, na legjima kože od megjeda. 3, 333. No se čuvaj *bijesnoga vuka*. 4, 327. Što se bojiš *mreinjaka vuka*? HNpj. 3, 257. Venjamin je *vuk grabljivi*. Mojs. I. 49, 27. — 2) u C. (G.) u puške ono gdje stoji kremen, *vidi* čeljusti, čeljuske. Rj. — 3) vuk i ovce, *igra*: Igraše se igre svakojake, a najpotle *Vuka i Oraca*. (sve ženskinje, što se na sjelju nagje, *ovce* su, a muškinje su *ruci*, pa stanu jedni prema drugijeh. Jedan od muškinja uskoči megju ženskinje i ugrabi jednu, koja mu se najbolje dopadne pa tako svi po redu, dok ženskinja traje, pa onda započnu pjevati svaka sa svojim različite pjesme). Here. 195

Vuik, *m.* ime muško. Kad se kakvoj ženi ne dadu djeca, onda nadjene djetetu ime *Vuk*, jer misle, da im djeću vještice jedu, a na *vuku* ne će smjeti uda-

riti (za to su i meni ovako ime nadjeli). Rj. *vidi* Vukman, Vukmilj, Vukmir, Vukoman, Vukosav, Vukovoje. *hyp. kod Vukosav*. — G. *Vuk* nije ovdje odavno. Da sad valja da je stigao u Beč. Kolo 15 (14) (*Vuk* Karadžić).

Vuka, *f.* *Fluss bei Vukovar*. Rj. *voda kod Vukovara*.

Vukae, *Vukea*, *m.* ime muško. Rj. *isp.* Grubač, Gjurac.

Vukáč, *Vukáča*, *m.* ime muško. Rj. *isp.* Grubač, Vidač.

Vukadin, *m.* ime muško. Rj. — *taka hyp. kod Miladin*.

Vukajlo, *m.* ime muško. Rj. *isp.* Dragojlo.

Vukal, *m.* ime muško. Rj. — *osn. u Vuk*. Osn. 122.

Vukálj, *m.* ime muško. Rj. *osn. u Vuk*. Osn. 130. — *takvu hyp. kod Dragalj*.

Vukau, *m.* ime muško. Rj. — *takvu hyp. kod Cvijan*.

Vukana, *f.* ime žensko. Rj. — *osn. u muškome Vuko*. Osn. 141. *imenu ženska s takim nast. vidí kod Andrijana*.

Vukanovac, *Vukanovea*, *m.* potok u Tršiću. Rj. **Vukas**, *m.* ime muško. Rj. *osn. u Vuk*. Osn. 355. *takva imena kod Rabas*.

Vukášin, *m.* ime muško. Rj. *osn. u Vukas*. *takva imena kod Gjurašin*.

Vukelja, *m.* ime muško. Rj. — *vidi* Nđvelja. *isp.* starkelja.

Vukić, *m.* ime muško. Rj. *takva hyp. kod Bogić*.

Vukman, *m.* ime muško. Rj. *Vuk-man*. *isp.* kod Radman. *vidi* Vukoman.

Vukmilj, *m.* ime muško. Rj. *Vuk-milj*. *za drugu polu vidí* Milj.

Vukmir, *m.* ime muško. Rj. *Vuk-mir*. *isp.* Radmir, Rusmir.

Vukmira, *f.* ime žensko. Rj. *Vuk-mira*. *isp.* Rusmira. **Vúko**, *m. gen.* *Vúka*. *voc.* *Vúko*. *hyp. od Vuk*, *Vukosav*. *takva hyp. kod Dóbro*. — Gubernator *Vuko Radonjić Njeguš*. Npj. 5, 531.

vukodlak, *m.* vampir, *der Vampire, vampyrus*. *Vukodlak* se zove čovjek u koga (po pripovijetkama narodnijem) poslije smrti 40 dana ugje nekakav gjaovski duh, i oživi ga (povampiru se). Po tom *vukodlak* izlazi noću iz groba i davi ljude po kućama i pije krv njihovu . . . *Vukodlaci* se najviše pojavljuju zimi. *cf.* vjedogonja. Rj. *isp. i jedogonja*; *tenae, tenjae*: *zduha, zdulhač* 1. — Sve je svoje pomorio kako *vukodlak*. DPostl. 118. *vuko-dlak* (drugoj poli korijen *vidi kod dlaka*). Osn. 43.

Vukodraž, *f.* voda u nahiji Valjevskoj, koja nječe u Šavu kod sela Ušća. Rj. — *Vuko-draž* i *Kumodraž* (druga pola može biti od korijena od koga je *dražiti*, *mučiti*). *isp.* Osn. 53.

vukodržica, *f.* (u Pastr.) drvo po kome je vrlo često i sitno trnje; po imenu misli se, da *vuk* kroza nj ne bi mogao proći, nego da bi ga *zadržalo*. *Vukodržicu* se sadi po megji mjesto ograde. Rj. *gemeiner Stechdorn, palustris aculeatus Lam. (?)*. Rj.³ *vukodržica*. *isp.* sokodržica.

Vukoje, *m.* ime muško. Rj. *hyp. takva kod Blagoje*. **vukojedina**, *f. der Wolfbiss, admorsum lupi*: (pripovijedaju) kad žena trudna jede mesa od ovce, ili od koze, koju je *vuk jeo*, onda po njezinom djetetu, kad se rodi, izigju nekakve rane, koje se zovu *vukojedina*. *Vukojedina* se kad izmečtom i tijekom se liječi. Rj. *vuko-jedina* (*druga pola od jesti, jedem*). — *tako slož. riječi isp. kod crvotočina*.

vukokás, *m.* Rj.³ *vuko-kas*, *ručje kasanje*, *kako vuk kasa?* *isp.* sandokas.

Vukola, *m.* ime muško. Rj. — *osn.* može biti u *Vuk*, ali može biti i tugje ime. Osn. 126. *ima ime*

srećačko Barolus, koje u našem jeziku po izgovoru Grčkom može glasiti Vukola.

Vukoman, m. ime muško. Rj. Vuko-man. *vidi* Vukman.

Vukosav, m. ime muško. Rj. *vidi* Vuk, i ondje ostala imena, kojima je osn. Vuk. Vuko-s(1)av. tako slož. imena kod Bogosav. — *vidi* hyp. Vuča, Vučan, Vučen, Vučeta, Vučić, Vučina, Vučko, Vuilo, Vuja, Vujadin, Vujak, Vujan, Vujaš, Vujičeta, Vujčin, Vujeta, Vujića, Vujin, Vujko, Vujo, Vujoš, Vukac, Vukač, Vukadin, Vukajlo, Vukaš, Vukalj, Vukan, Vukas, Vukašin, Vukelja, Vukić, Vuko, Vukoje, Vukota, Vuksan, Vukša, Vule, Vuletić, Vulić.

Vukosava, f. ime žensko. Rj. Vuko-s(1)ava. tako slož. imena kod Dikosava.

Vukota, m. ime muško. Rj. osn. u Vuko. Osn. 218. *takva* hyp. kod Krkota.

vukotići, m. pl. cf. sjekotići (samo u onoj zagoneci). Rj. *vidi* i sjekotići. — *Vukotići* vuku, sjekotići sijeku, sam baća prevrača, niz kriv potok obraća. Rj. 684a. *odgonetljaj*: ruke, zubi, jezik i grlo.

Vukov, adj. što pripada Vuku. — *Vukova Mejja*... *mejja* Vuka mahnitoga... Rj. 79a. Za riječi kojih nema u *Vukovu rječniku*. Ogleđ IV (u Vuka Kuradžiću rječniku).

Vukovac, Vukōvea, m. *Anhänger eines Vuk, assecla* 705 Vuk. Rj. koji pristaje za Vukom, koji je s njegove strane. — *tako* riječi kod Curtinovae.

vukovac, vukōvea, m. *Art Schwerte die man für die besten hält, gladii genus optimum*: Mač rukovac, čaruk gjurkovac i sablja dimiškinja (valja) (Posl. 176). Rj.

Vukovár, Vukovára, m. *Stadt in Sirmien, nomen urbis*. Rj. varoš u Slavoniji. — riječ pomadžarena od Vukovo. isp. Gjakovo i Gjakovar.*

Vukovárec, Vukovárea, m. Rj. čovjek iz Vukovara.

Vukovárski, adj. Rj. što pripada Vukovaru.

Vukovoje, m. ime muško. Rj. Vuko-voje. imena

taka kod Ljubivoje.

Vuksan, m. ime muško. Rj. Vuk-san. — *Vuksan* (osn. može biti u *Vukas* izbaciši u izmješju k i s). Osn. 138. *ne će biti tuko; jer ima u Hrvatskoj prezimena, postaljeh od nadimnaka, kojima druga pola glasi kao u Vuk-san*: Morsan, Tursan (samo se gdje-koji Tursan reć zove i piše Turzan; kako su gospodi našoj usta iskričljiva tujim jezicima, nekako im je teško govoriti s, pa tako u Zagrebu Isaković postane Izaković, Pokas [ust. koji je u Vukas] postane Pokaz, i t. d., i čak je nekaki geolog [čovjek domaći] ubavu Risvica u mom zavičaju pretvorio u Rizviću!). *k onim prezimenima može se dodati*: Aleksandar Varsan (iz Pančeva). Danica 1, 125.

Vukša, m. ime muško. Rj. *takva* hyp. kod Drakša.

Vüle, m. ime muško. Rj. Vu-le (Vuk). Osn. 127. *ake. je u nom. Vüle, gen. Vúla, voc. Vüle. isp. Osn. 51. hyp. s takim nast. Krile, Šole, Šule. isp. i kod brale.* — Jedni govore, da je onde zapovedio Vulu Hljču, da noću pobaca topove u Moravn; ali Vüle sam govori, da mu je sa svim drukčije kazao. Miloš 41.

Vuleta, m. ime muško. Rj. osn. koja je u Vule. Osn. 254. *takva* hyp. kod Bajčeta.

Vulić, m. ime muško. Rj. osn. u Vule. Osn. 237. — Na Miliću Vujadinoviću, još je na njem' ljepše udijelo; na Vuliću bratu Milićevu, na glavi mu čekrklji čelenka. Npj, 3, 356. *po njemu prezime*: Paša zapita Vuicu Vulićevicu. Danica 4, 15. *dem. taka* *vidi* kod Bogić.

vulkán, vulkāna, m. *der Vulkan. isp. vulcanus*. — Ove oduške zovu se ogujevita brda (*vulkani*), i oni su kao dimnjaci (odžaci) one podzemne vatrušine. Priprava 102.

vulkānskī, adj. što pripada vulkanu; *vulkanisch*. — Ovi tavani... imaju svoja imena: neptunski (vodeni), *vulkanski* (ognjeni), vegetabilni (biljni). Priprava 105.

vūna, f. *die Wolle, lana*: sijeno kao vuna (t. j. ljepeo i meko). Rj. *vidi* čupanica, jarenica, jārina, krklama, ostrizine, tušica, veljadina. — Vlasata, vlasnata vuna. Rj. 67b. Gargati, gargašati, ogrebati vunu. Rj. 83a. Drndar objesivši drndu više vune udara maljicom, te zahvata i razbija vunu. Rj. 140b. Još nije svu vunu izdrndao. Rj. 223b. *Iščesljati vunu*. Rj. 242b. *Načesljati vune*. Rj. 412a. *Česljati vunu*. Rj. 824a. *Zlatoruni* ovan... kad jednom otide u lov u planinu, izigje preda nj ovan sa *zlatnom vunom*. Npr. 65. Poznam te, nijedna vuno. DPostl. 99. *Predu kugeljlu i lan. boje i predu vunu*, tkaju platno i sukno. Danica 2, 103. *Svešteniku... i prvine od vune s ovaca svojih podaj mu*. Mojs. V. 18, 4. *Trgovac koji samo prodaje bojenu vunu*. Pom. 101.

vūnara, f. gdje se vuna pere i prebira, *die Wollfabrik, lanaria*. Rj. riječi s takim nast. kod badnjara.

vūnat, adj. *wollig, lanosus*: vunata ovca. Rj. u čega ima mnogo vune.

vūncut, m. (u vojv.) *der Hundsfott (östrer. Hundsfutt), nehulo*. Rj. *vidi* ugursuz, i syn. ondje.

vūncutārija, f. (u vojv.) *die Hundsföttere, res seclesta*. Rj. *vuncutska* *stear*, *vuncutski* *posao*. *vidi* ugursuzluk.

vūnen, adj. *wollen, lanus*: U Boga su *vunen noge*, a gvozdene ruke (t. j. ne čuje se kad dolazi, ali se dobro osjeća kad udari) (Posl. 325). Rj. što pripada vuni. — Vunica, 2) *vuneni konci*. Rj. 80a. *Gragjevina*, 2) *vunena pragna obajena*. Rj. 98a. *Zaslou*, 2) *bijela ili šarena prtena košulja, što nose kršćanke* (a hrišćanke nose *vunene opregaje*). Rj. 195a.

vūnica, f. — 1) *dem. od vūna*. Rj. — 2) *vuneni konci, Wollzwirn, filum lanævum duplicatum*. Rj. — *Žutilica*, trava žutoga cvijeta, kojom žene žute pleto i *vunicu*. Rj. 162a.

Vūnko, m. ime muško. Rj. *hyp. takva* kod Boško.

vūnta, f. (u vojv.) *vidi* funta (mit allen Ableitungen.) Rj. kao što se u tugjoj riječi funta pretvorilo f u v, tako se pretvara i u srijem riječima dovedenim od nje.

vūntāš, vuntāša, m. *vidi* funtaš.

vūntāškī, adj. *vidi* funtaški.

vūntošica (struka), f. *Art struka*: Premetnuše struke *vuntošice*. Rj. *tugja* riječ. Osn. 326.

vūra (*ake*. Rj.³ XXIX), u riječima: tuta vura, t. j. drži, udri; ili potegni, povuci. Rj. 757a. *isp. fura*.

vurdēljati, ljâm, v. *impf.* u zagoneci, cf. klimen. Rj. — Klimen visi, penda zja, klimeu pendu *vurdēlja*. Rj. 274b. *odgonetljaj*: zvono i zvečak.

vūruna, (vurūna), f. *vidi* peč. Rj. *vidi* furuna. *dem.* vurunica.

vurūndžija, m. Rj. *vidi* furundžija. — 1) *der Ofenmacher, fornacarius*. Rj. koji pravi *vurune*. pečci. — 2) *der Bäcker, pistior*. Rj. *vidi* i hljebar, pećar, pekar, pišerdžija.

vūrunica (vurūnica), f. *dem. od vuruna*. Rj. *vidi* furunica.

vūrunskī, adj. u. p. lončić, *Ofen-, fornacalis*. Rj. što pripada *vuruni*. *vidi* furunski. *vidi* i pečni.

vūškija, f. *konjska mokraća, Pferde-t-rin, urina equi*. Rj.

vūšta, f. *vidi* ušta. Rj. *vidi* i uštva. *biće nekako orugje zanatlijsko, pa se čeljadetu kače za pogrdu* (on je neka vušta), *kao da je ništa-čovjek*.

Vūzman, m. ime muško. Rj. Vuz-man. tako slož. imenu kod Radman.

Z.

za, Rj. prijedlog, dolazi i kao složen iza (iz-za), zaradi (za-radi).

I. s gen. — s ovijem prijedlogom riječ u 2. padežu pokazuje, da ono, čemu je ona dodana, biva dokle traje ono što ona sobom znači: *während, tempore*: za Lazara; za Lazareva vladanja, za života moga, došao za rida (noć bi Tuge). Zaš' se siuko ne šće oženiti za ljepote i mladosti tvoje. Za ravn nam snahu dovedite. Rj. Nije muka za vijeka. Posl. 216. Svaka sila za vremena, a kneževa za godinu. 276. Deveri joj ponnde nosili... i jabuke za rose uzbrane. Npj. 1, 284. Svako puce, po od litru zlata... u njemu nosi za jutru rakiju. 3, 118. — 2) u molitvama i zdravicama 2. padež s ovijem prijedlogom pokazuje želju da bude ono što znače riječi koje u njemu stoje: Za stare nebeske, koja može da nam pomože... Ko pije vino za stare Božje, pomoz' mu Bože i slavo Božja! Rj. 306b. Napijaju različno... Za sretnu radu... Domaćine! za troje glave, troje domaćice, trojijeh starijeh roditelja, sinova, kćeri... Za lake noći, od Boga pomoći. Rj. 400b. Darujte me bračo moja! za očiju vidu svoga, za ručice hrane svoje, zarad' sreće i napretka. Npj. 1, 143. Da se provedelite za sretna puta. Prip. bibl. 42. — 3) u jugozap. krajevima, gdje se i onako padež i mlogu brkaju, dolazi s ovijem prijedlogom drugi padež upravo mjesto čertoga: Otišao je gje će naći luka za petku. Posl. 213 (za petak). Kada zlato za preslicu bude... Kada Zlato za gjerdjefa bude. Npj. 1, 500 (za gjerdjef). Što me, more, ti za roda pitaš? 2, 80. Ja za toga posla i gospošteu nijesam. Kov. 66. u pjesmama se mlazi drugi padež mjesto čertoga, i samo da bi slogovi izušli na broj. isp. Sint. 165—169.

II. s akus. — 1) pokazuje mjesto na pitanje kudi? (kamo?) suprotno pred, u. p. pred kuću): *hinter, nach, post*: Za, 2) zakloni se za me; otide za kuću. Sunce zagje za goru. Rj. Ugje u onu sobu i stane za vrata. Npr. 61. Sedne i on za sofnu pa stane večerati... sedne Usud za večeru. 75 (t. j. za trpezu d. večeru). Jezik za zube! (Ćuti!). Posl. 113. Posviraj, pa i za pas zagjeni. 256. Ovece ti za lug zagjoše. Npj. 1, 162. Zade joj lale za glavu. 1, 222. Da te bacim za se na dorata. 3, 98. Ona zlatnu bacala jabuku, triput za se, a triput preda se. HNpj. 1, 73. — 2) uzrok na pitanje zašto?: Za, 3) ništa za to (das thut nichts); za što? *warum, cur?* za to, *darum, ideo*. Rj. Pa ga zapita za što se nasmeja. On joj odgovori: Ni za što, samo onako. Npr. 13. Ne valja za strah od ptica prosa ne sijati. DPosl. 76. Ah! nemoj je bandunati, a za ljubav, što imaste. Npj. 1, 91. Voine, za nerolju vojno! 1, 535. Vidiš, gje češ danas poginuti a za pravdu Boga istinoga. 2, 197. Niti ima uzroka za koji bi se tjerala (riječ iz jezika). Pis. 41. Ukidoste zapovijest Božiju za običaje svoje. Mat. 15, 6. Podiže se gnjev Gospođuju na Judu za taj grijeh njihov. Dnev. II. 24, 18. — 3) pokazuje mjeru na pitanje za koliko, osobito mjeru vremena: Za, 10) za dva dana, *duobus diebus*; za godinu dana, *ein Jahr hindurch, uno anno*: Tako stade za godinu dana. Rj. Za tili čas ih stigne. Npr. 21. Devojčica je za oro vreme što je kod Civuta provela, bila uvedžbala nešto Civutski. 139. Za dan bi mu glase čula, a za drugi razabrala, a za treći na grob došla... za godinu glase čula, a za drugu razabrala, a za treću na grob došla. Npj. 1, 431. Malo bilo, za dugo ne bilo. 1, 475. More diko, gdi si za toliko? 1, 639. Što je za dugo vremena bilo dno mora, to sad izigje iznad vode. Priprava 3. Tu je za dugo vrijeme moralo u miru bilje rasti. 106. Stradanja, koja je erkva podnosila za tri vijeka. DP. 335. ovamo idu i ovaki pri-

mjeri: Trećina ovijeh poslovice ostala bi od mene za sud (a može biti i na vijek) neskupljena. Posl. V (kao: za ovo vrijeme). — 4) pokazuje zamjenjivanje i jednačenje: Za, 7) ne kazuj nikome za glavu, ne smije on to učiniti za život, *um keinen Preis, nullo modo*. Rj. Biće mišja rupa za dukat (kad dogje nevolja). Posl. 14. Za koliko sam kupio (laž), za toliko i prodao. 83. Za moje dobro slomise mi rebro. 84. Za hranu pseto služi. 87. Kad ne bili po dva za jednoga, ne rodila majka ni jednoga! 119. Milo za drago. 178. Ko svašto za zlo prima, onaj među ljude nek ne ide. 153. Rog za srijeću (n. p. dati kome, t. j. prevariti ga). 272. Toči vino za gotovo. 319. Tebe ne bih ja uzela za sru troju kraljevinu. Npj. 1, 343. Pozdrav' brata, i poljubi za me. 1, 376. Ou siječe Turke na buljke, dok po-ječe silna siliktara za sokola Ceklinskog serdara. 5, 371. Ja sam za veliku cijenu ime ovoga gragjanstva dobio. Djel. Ap. 22, 28. Ko ubije živinče, neka vrati drugo živinče za živinče. Mojs. III. 24, 18. Gledajte šta ćete raditi, jer ne ćete suditi za čojeku nego za Boga. Dnev. II. 19, 6. — 5) pokazuje namjenjivanje: Za, 3) zu, ad: siječe gragju za kuću; kupio čohu za haljinu; nije ni za što (ni za kaku potrebu). Rj. Za, 5) pošla za starca, *hat einen alten Mann geheirathet, verpsit seni*; udao kćer za toga i toga. Lepa Pavo hoćeš poći za me? Pogji kćeri za kozara, dobro će ti biti; ne ću majko za kozara, ne će dobro biti. Rj. Barilo, 1) nekaka mjera za piće. Rj. 16a. Briježnjača, iskopana u brijegu peć za hljeb. Rj. 43b. Da im svakome po konja i ostalo što trebu za put. Npr. 7. Oni su mislili da će to za govodaru biti najveća sreća i dika. 174. Bijele novce valja ostavljati za crne dane. Posl. 12. Za ispokoj duše. 83. Za muku smo sazdani. 84. Nije za lozu sijeno. 214. Tambica je za ljude načinjena. 311. Koji su vas rodili, za spomenik ostavili. Npj. 1, 147. Za jade me oženila majka. 1, 231. Kad su dragi za ljubljenje bili. 1, 241. A za tebe dobro biti ne će. 1, 400. Ako evili, jest joj za nerolju. 1, 478. Kada Zlato za preslicu bude. 1, 500. Knjiga je ova neiskazano važna za Srpski jezik. Danica 1. 45. Gragja za lep Srpski roman. 4, 32. (Gdje će naći što za jelo. Priprava 20. Koju (knjigu) ja Vama sada za zvuk blagodarnosti posvećujem. Spisi 1, 4. Sačuvaće me za carstvo nebesko. Tim. II. 4, 18. Bi žrtva paljenica za ugodni miris. Mojs. III. 8, 21. Ovo je zakon za gubu. 13, 59. Sredina joj izgiori hoće li još biti za što? Jezek. 15, 4. — 6) pokazuje prirok: Narod primi ono momće za cara. Npr. 71. Šćer mu se stane čuditi šta zbori, i kao za luda i nesrjesna čocka cijeniti ga. 115. Ona ima svojite dosta: sve zvijezde za jetrve. Npj. 1, 155. Da ti budem u dvor za gospođu. 1, 300. Mi kako najjemo za dobro, onako da radimo. Danica 3, 237. Postavi ga kao za sudiju. 4, 13. Inevujem s dobrijem časom za preijena toga i toga. Kov. 52. U Beogradu z i večira ostane Suleman-pasa. Miloš 56. Da je on popostio i muni dao za pravo. Ogd. na ut. 21. Da bude odlučen od zbornice ko ga prizna za Hrista. Jov. 9, 22. Podiže im (Bog) Davida za cara. Djel. Ap. 13, 22. Ja za sriedoku Boga prizivam. Kor. II. 1, 23. Kao što nas imate za ugled. Filip. 3, 17. — 7) pokazuje doticanje ili sastavljanje čega su čim — a) u pravom smislu: Za, 4) uhvatiti za ruku, *bei der Hand fassen, apprehendit manum illius*: Desnom ga je rukom uhvatio za desnici i za britku sablju, a lijevom za grlo bijelo. Rj. Baglama, 1) ono gvožđe sto drži vrata za dovratnik. Rj. 11a. Vo se veže za rogore, a čock za jezik. Posl. 39. Guju za rep ne bi izvukao (tako je šibljak). 46. Za zlato rgja ne prijanja. 83. Za jezik se nio! 83. Rgja se za zlato ne prima.

271. Svaka koza za svoj pikulj visi. 276. Svašta mu se za ruku prilijepi. (Krade). 279. Pa uze konja za uzdu, te ni ga vodi na vodu. Npj. 1, 340. Kudgogj ide, za ruku me vodi. 1, 565. — **b)** u prenesenom smislu, kad se hoće da kaže, da se što dakućuje ili da se što tiče čega, ili kad se uopće hoće da naznači, ako čega je radnja glagolska zabavljena: Za, 1) *fur, um, pro*: ne brini se ti za njega; ko će biti janac za te? Rj. 6) *von, über, de*: ne kazuj nikome za novce; ne kazuj za me gdje sam. Rj. Pak ćemo u jutru gledati za maranu. Npr. 61. Šteće mnogo, ali je za sve govorio da je Miličino. 79. Šta si ti narodu oglasio za mene? 151. Jedna sablja, za koju su gdekoji od njih mislili da vredi mnogo novaca. 171. Briga babi za udova starca. Posl. 39. Zaboravio sam i (za) svoje ime. 82. Za dažd i za smrt ne treba Boga moliti, sami će doći. 83. Za to i Bog zna. 87. Kad me sunce grije, za mjesec i ne marim. 119. Mene je teško za onoga koji ne zna plivati, a koji zna onaj je moj. (Kaže gjavo). 177. Mrtav da je a za novce da čuje, skočio bi (tako je srebroljubac). 183. Da smo jadni i žalosni, e se za nus ne spominju, svojoj kući ne dohode, druge za nus ne pitaju. Npj. 1, 92. Ja se bojim za mojega sina. 1, 254. Pa je vodu Bogom zaklinjao: »A za Boga, moja vodo hladna! ne nosi mi pismo ni hartiju. 1, 475. Ona mi bana susrete, koji se za nju opkladi u sedam belih gradova. 1, 587. Da ti znadeš, kako venom za te! 1, 639. Sudi ljudma koje za kake sitnice. Danica 2, 98. Staje li oni dobri za Radiča. 4, 15. Za ore običaje zahvaljujem Vuku Popoviću. Kov. 43. Za zdravlje našega brata privjenca! 69. Blagodari Bogu za srećnu pobjedu. Žitije 64. Sav narod rudovaše se za sva njegova slavna djela. Luk. 13, 17. Sad izgovoru ne će imati za grijeh svoj. Jov. 15, 22. — **S)** za trista, *an dreihundert, ad trecentos, cf. do*, oko: 1 iziđe jedna četa mala za trideset i četiri druga. Rj. vidi i jedan 2b. neko (*adv.*), oko. — »Uzmi, sine, za tristu katanu, idi dolje u polje široko. Pa uzima trista katanije. Npj. 2, 250. Na mah puče trideset pušaka, na mah pade za trideset Turaka. 3, 198. — **9)** pokazuje odvajanje, kojim stvari ostaju same: Radi o svojoj glavi. (Kaže se u šali mjesto: sam za sebe, ali se upravo razumije da radi sebi o glavi). Posl. 268. Stane se na Vračaru sam za sebe tući s Turcima. Danica 3, 191. Ali (Makaveji) sami za sebe ne mogući se održati udruže se s Rimljanima. Prip. bibl. 102.

III. s instrum. — **1)** S ovijem prijedlogom riječ u 6. padežu pokazuje, da je ono što sama znači, stražnjom stranom svojom obrnuto mjestu na kome što biva ili gdje se što miče: Za. 2) *hinter, nach, post*: ide za mnom; sjedi za kućom. Jasno pjeva za gorom gjevojk. Rj. Za jastima stajao bijel konj. Npr. 8. Ostone gledajući za njim. 163. Za zlom gjevojkom reci dobro a za dobrom kako ti drago. Posl. 83. Za slanom rukom svašto ide. 86. Nezvanu gostu mjesto za vratima. 198. Zastasmo te za večerom, gde večeru ti večeraš. Npj. 1, 115 (t. j. za trpezom). Za pojasi od bisera noževi. 1, 281. Opremlil ga za kozama. 1, 526. Ljudi, koji bi mogli narod za sobom povesti. Danica 3, 154. Onda okrene puteu, a bjezanu nagrne za njim. 3, 200. Kako viče za nama. Mat. 15, 23. u prenesenom smislu: Da ti doš za tim, to bi ti naučio. Rj. 8a. Dao se za naukom. Rj. 111b. Došao hljeb za rukom. Rj. 135b. Ne ide mu posao za rukom. Posl. 205. Svagda idite za dobrom. Sol. 1, 5, 16. Ravnica maćedonska bijaše glavno, za čim su težili s oružjem srpski kraljevi. DM. 33. Dogje jedna Florentinka... Zanesarši se za njenom ljepotom uze je Stefan k sebi. 178. — **2)** red kojim što biva, u mjestu i u vremenu: U Crnoj Gori je prvi starješina u nahiji serdar. za serdarima idu vojvode, za vojvodama knezovi... Rj. 86a. Govori, za popom govorilo! Posl. 43. Ko za čorbom vino

pije, od onoga ne valja savjeta iskati. 138. Puče puška, puče za njom druga. Npj. 1, 13. Malo vreme za tim postajalo. 2, 51. Pokazaću ti šta će biti za ovijem. Otkriv. 4, 1. — **3)** pokazuje upravljanje osjećanja koje se različito kazuje, a koje se može zamijeniti nečim što od njega biva: Žena jednako je žalila za zanjom. Npr. 51. Zi majstorom gora plače. Posl. 84. Nit' je mojoj materi mlo umrijeti, nit' se mene za njom drijeti. 223. Urta kao kurjak za skelom. 335. Obuzela te željo za trojima, koji su pomrli. Npj. 1, 90 (Vuk). Za Gjarajem je kosu odrezala, za gjeverom lice izgrdila, a za bratom oči izradila. 1, 217. Briga za dragim. 1, 221 (natpis). Za onom me holi glava, majko... za onom me srce holi, majko... za onom ču. majko, umrijeti. 1, 239. Teško onom, ko za kim uzdiše. 1, 354. Već gledamo lijepa junaka, za kim ćemo ostaviti majku i lijepo carstvo djevojaštvo. 1, 373. Kako s' topi ona gruda snijega, tako s' topi srce moje za tobom... Nako cene srce moje za tobom. 1, 402. Žalost za dragim. 1, 403 (natpis). Trne moje srce za tvojijem. 1, 455. To su judi i tvoji i moji, tvoji za mnom, a moji za tobom... To su suze i tvoje i moje, tvoje za mnom, a moje za tobom. 1, 463. Razbolje se careviću Mujo za kudunom Mamut-pašinicom. 1, 568. Da ne čezne očima za majkom. 1, 572. Naricanje za mrtvcima... kako se nariče za mrtvcima. Kov. 98. Gospodar se sućati za tijem slugom. Mat. 18, 27. Da ih tješe za bratom njihovijem. Jov. 11, 19. Za mrtvacem ne režite tijela svojega. Mojs. III. 19, 28. — **4)** upravljanje se misli i u ovakim primjerima s prostim barljenjem: On se vrlo obraduje kad vidi svoju kćer za carskim sinom udutu. Npr. 136. Zvono kuca: ko za čim, ko za čim! (Svak neka gleda svoj posao). Posl. 88. Knjiga glasi od moje gjevojke, da se skoro misli udumiti za nekakrim Begić-Asan-agom. Npj. 1, 395. Ti s' se do sad triput udavala, najprije si bilu za Milošem. 1, 443. Vama je najprvo za tim bilo. Danica 5, 68. Ako li sad baš za tim stoji. Miloš 89. Da mu je mnogo više stalo za svojom sujetom nego li za časti i slavom naroda svojega. Odg. n. ut. 24. Što se pred umetkom »es u sad. vrem. mijenja krajnji glas od osnove onako kako je kazano (žeći, žežem), za tijem se varaju gdjekoji te pišu »žeži«. Obl. 73.

zājkatī (zājkatī), kām, v. pf. vidi zahajkati. Rj. za-ajkati.

zabāciti, zabācīm, v. pf. Rj. za-baciti. v. pf. je i prosti baciti. v. impf. zabacivati. — **I. 1)** *hinter etwas werfen, conjicte post*—. Rj. kao baciti što, n. p. za peć. vidi zaturiti 1. — **2)** *verlegen, ponere in alieno loco*. Rj. zabaci tko što, kad ne metne na pravo mjesto, pa se ne može lako naći: Nijesam ja to ni jedno odnio, nego ste vi to negdje zabacili. Straž. 1886. 1223. isp. zabaciti se 2. — **3)** *zabaciti što, ne primiti; verwerfen, rejicere, reprobare, respuere*. isp. zabacivati 3. — **II. sa se. refleks.** — **1)** *sich in etwas werfen, conjicere se aliquo*: zabacio se u svijet. Rj. vidi zaturiti se. — **2)** *zabacilo se negdje, es ist verlegt (verworfen), nesio ubi reliquerim*. Rj. n. p. zabacilo mi se negdje knjiga, ne mogu je naći. isp. baciti 2.

zabacivānje, n. Rj. verh. od I. zabacivati, II. zabacivati se. — **I. 1)** radnja kojom tko zabacuje što n. p. za peć (das Hinein-, das Hinter-etwas werfen, conjicte). Rj.). — **2)** radnja kojom tko zabacuje što n. p. na mjesto, gdje se ne može naći (das Verlegen, to ponere in alieno loco. Rj.). — **3)** radnja kojom tko zabacuje što kao neradilo. — **II. 1)** radnja kojom se tko zabacuje n. p. u svijet. — **2)** stanje koje biva, kad se što zabacuje na mjesto, gdje se ne može naći.

zabacivati, zabacujēm, v. impf. Rj. za-bacivati. v. impf. prosti bacati. v. pf. zabaciti. — **I. 1)** *hinter etwas werfen, conjicte post*—. Rj. zabacivati što n. p.

za peč. vidi zaturati. — 2) verlegen, in alieno loco ponere. Rj. n. p. sluga mi zubacuje knjige, meće mi ih na mjesto, gdje ih ne mogu lasno naći. — 3) zabacujem što, ne primam, jer držim da ne valja; verwerfen, rejicere, reprobare, respuere: A što duge slovove bilježim istijem znakom, ni tujem niži zabacujem kakoga kvantiteta niti dajem kake slave akcentu. Rad 6, 48. isp. odbacivati I. — II. su se, refleks. — 1) sich in etwas werfen, immitto me in aliquid. Rj. n. p. ljudi se u svijet zabacuju. vidi zaturati se (u svijet). — 2) verlegt (verworfen) werden, nescio ubi reliquerim. Rj. n. p. zabacuju mi se knjige, dolaze na mjestu taku, gdje ih ne mogu odmah naći.

zabādānj, zābādāja, m. drveni ili gvozdeni klin, koji veže opljen, srčanien ili potežnicu sa prvom osovinom. Zabadanj je ozdo probijen, da se metne klinčić ili komad drveta, da ne može zabadanj gore iskočiti. J. Bogdanović. dem. zabadnjic. — vidi klin 2, vruljak. isp. svornica. postanjem od zabadati. za akc. isp. zāpōranj.

zabādānje, n. das Hineinstecken, insertio. Rj. verbal. od zabadati. radnja kojom tko zabadu što u što.

zabādāti, zābādām, v. impf. hineinstecken, insero, immitto: Zabada trn u zdravu nogu (Posl. 82), prov. Ferdruss und Schaden machen. Rj. za-badati. v. impf. prosti bosti. v. pf. zabosti. — Čovjek se viva, kad često zabada prste u glavu, ili kad ramenima kosi kao da je ušljiv. Rj. 59b. Dolazaše momak sveštenikov s viljuškama, i zabaduše u sud i što se god nabode na viljuške, uzimaše. Sam. I. 2, 14.

zabādāvā (za badava) — 1) umsonst, unentgeltlich, gratis. Rj. bez plate. vidi badava I, i syn. ondje. — Troja jabuka ne će poginuti. (Kad ko koga za što moli; i znači da mu ne će biti zabadava, ako mu ono učini, nego da će mu što pokloniti). Posl. 312. Bolesne iscjeljujte... za badava ste dobili, za badavu i dajite. Mat. 10, 8. Za badava se prodadoste, i iskupiste se bez novaca. Is. 52, 3. — 2) umsonst, vergebens, frustru, cf. zaludu, zaman. Rj. kao bez koristi. vidi badava 2, i syn. ondje. n. p. zabadavu si došao, kad je već sve prošlo.

zabādūjić, m. dem. od zabadanj. J. Bogdanović. **zabāglāti**, glām, v. pf. n. p. prst u usta, den (ganzen) Finger in den Mund stecken, insero digitum ori. Rj. za-baglāti, kao turiti 3.

zabāhtāti, zābahčēm, v. pf. pedibus incipere strepitum edere. Stulli. za-bahatati, početi bahatati. v. impf. bahatati.

zabaliti, līm, v. pf. rotzen, (Rotz und Wasser weinen), mucum emittre per nasum et ore. Rj. zabaliti, početi baliti (plačūci), i balumu zamrljati što. v. impf. baliti.

zabaljānje, n. vidi zabavljanje. Rj. dem. zabaljanje.

zabaljati, ljam, v. impf. — 1) vidi zabavljati. Rj. — 2) zabaljati se, vidi zabavljati se. Rj. — v pred lj otpalo. isp. Lah (Vlah).

zabaljkānje, n. dem. od zabavljanje. Rj.

zabaljkāti, kām, v. impf. dem. od zabavljati. Rj. isp. zabaljati.

zabānāti, zābānām, v. pf. t. j. štap (u Bačk.), den Stock so werfen dass er aufsprallt, jacio ita ut repercutiatur: zabanao štap pa me udario. Rj. za-banati štap, tako ga baciti, da se udari jednim krajem okomice u zemlju pa dalje sam skuće premećući se. v. impf. banati se.

zabāntāti, tām, zabāsuti, sām, v. pf. sich verirren, itinere deerrare. Rj. za-bantati, za-basati. vidi zaći (s putu), zaglavrnjati, zahutati. isp. zabravati. v. impf. basati. glagol zabantati ne nalazi se drukčije.

zabāšiti, zābāšim, v. pf. (u Č. G.) udariti u bal, verrucinen. nego. Rj. za-bašiti. v. impf. bāšiti 2.

zabašūriti, zabāšūrim, v. pf. vertuschen, dissimulo.

Rj. za-bašūriti. vidi zabušiti I. v. impf. zabašūrivati. značenje (korijenu) poricati, tajiti, kriti: bāh; bašiti. zabašiti; zabašūriti. Korijeni 149. — sa se, pass.: Tako se to u onaj mah kao malo zabašūri, ali se sa svim ne zaboravi. Miloš 135.

zabašūrivānje, n. das Vertuschen, occultatio, dissimulatio. Rj. verb. od zabašūrivati. radnja kojom tko zabašūruje što.

zabašūrivati, zabašūrijēm, v. impf. vertuschen, occulto. Rj. za-bašūrivati. v. pf. zabašūriti. — Pije krv na pamuk. (Kad ko lijepim riječima zabašūruje ono zlo što čini; osobito se govori za poglavare i upravitelje). Posl. 247.

zābat, m. (u vojv.) der Giebel, fastigium: Kuća bela, al' zabata nema. Rj. u zgrade s licu iliti s čela gornja strana.

zabātāliti, zabātālim, v. pf. n. p. vinograd, kuću, verwehrlosen, negligo. Rj. za-bataliti. v. pf. je i prosti bataliti. isp. zapustiti. v. impf. zabataljivati.

zabataljivānje, n. das Verwehrlosen, neglectio. Rj. verbal. od zabataljivati. radnja kojom tko zabataljuje n. p. vinograd, kuću.

zabataljivati, zabataljijēm, v. impf. verwehrlosen, negligo. Rj. za-bataljivati. n. p. vinograd, kuću. isp. zapušitati. v. impf. prosti bataljivati. v. pf. zabataliti.

zābava, f. Rj. za postanje isp. zabaviti. dem. zabavica. — 1) die Unterhaltung, der Zeitvertreib, oblectamentum. Rj. — Plesti bječve (čarape) i nije posao, nego je nekima upravo zabavu (igra). Priprava 145. — 2) nije mu zabave. das Aussetzen, vituperatio. Rj. kao mahana, prigoror. — Gledahu kako bi našli što da zabave Danilu radi carstva; ali ne mogahu naći zabave ni pogrješke, jer bješe vjeran. Dan. 6, 4. Da ne čine zabave njihovijem trgovcima. DRj. 1, 382 (kao smetnja).

zābavan, zābavna, adj. što pripuđa zabavi; unterhaltend, Unterhaltungs-. n. p. zabavna knjiga. poterda u zabavnik, čemu je osnova.

zābavien, f. Stulli. dem. od zabava.

zābaviti, vīm, v. pf. Rj. (griješkom je nuštampano v. impf.). za-baviti. v. impf. zabavljati. — I. 1) koga, unterhalten, oblecto, n. p. dijete, da ne plače. Rj. — Al' procvili Arapinče crno, onda veli Jakšić Dimitrija: »Daj mi sejo, Arapinče crno, hoće njegu ujak zabaviti. Npj. 2, 625. — 2) aufhalten, distineo: zabavi me on, te ne dobjoh odmah. Rj. isp. držati (koga). — 3) kome ili čemu, ausstellen, Tadel finden, ausschlagen, reprehendo, recuso: Tebe će mi zabavit' gjevojka. Rj. (tebe dat. = tebi). zabaviti kome ili čemu, prigororiti mu, naći nu njemu mahamu. vidi zazreti 3. Ko mi zabavi, nek me ne dobavi. (Valja da je nekakva gjevojka ili udovica kazala). Posl. 148. »Hoće li mi (djevojku) zabaviti, sele?«... »Ni vile ti ne bi zabavile.« HNpj. 1, 341. Gledahu kako bi našli što, da zabave Danilu radi carstva. Dan. 6, 4. sa se, pass.: Prem da ne mogu pomisliti što bi se moglo zabaviti tlijem slovima. Ogled VI. — II. sa se, refleks. sich verweilen, detineor. Rj. vidi zadržati se, zastajati (zastojim), zastajati se (zastojim se), zatrajati, zatrajati se, ostanuti, ostati I. isp. začamati. — Oni se čock zabavi u razgovoru s ostalom knutnjom čeljadi. Npr. 109. Oni im (lavovima) brže bace dvanaest pečenih ovnova, a lavori se zabave. 240. Jer se ljehu, brate, zabavili oko pusta čaru i šćara. Npj. 3, 198. U rus može biti da ču se zabaviti, ili i zimovati. Kor. I 16, 7. Za to mislim da će dobro biti da se u — kod samijeh sebe — malo zabavimo. Dioba 5.

zābavljanje, n. Rj. verbal. od I. zabavljati, II. zabavljati se. — I. 1) radnja kojom tko zabavlja koga n. p. pjevanjem (das Unterhalten, oblectatio. Rj.). — 2) radnja kojom tko zabavlja koga, da ne ide dalje (der Anfecht, mora. Rj.) — 3) radnja kojom tko zabavlja kome ili čemu (das Tadeln, reprehensio. Rj.).

— **II.** 1) radnja kojom se tko zabavlja n. p. pjevanjem. — 2) stanje koje biva, kad se tko zabavlja ne idući dalje.

zabavljati, vjlâm, v. *impf.* Rj. za-bavljati, *vidi* zabavljati. *dem.* zabaljkati. v. *impf.* prosti baviti se. v. *pf.* zabaviti. — **I.** 1) *unterhalten, oblecto.* Rj. zabavljati n. p. kogu pjevanjem. — Čaratan svojom majstorijom, igrom i šalom ljude zabavlja i vara. Rj. 819a. Šegrti nosaju i zabavljaju djecu. Rj. 835b. — 2) *aufhalten, detento.* Rj. zabavljati koga da ne ide dalje. *isp.* zadržavati. — Kad ona dogje, sve je zabavljaj dok se malo posumrači. Npr. 69. — 3) *ausstellen finden, reprehendo.* Rj. zabavljati kome ili čemu, kao prigovarati, nalaziti mahana na njemu. *isp.* manisati. — **II.** *su* se, — 1) *sich unterhalten, oblector, oceptor.* Rj. zabavljati se n. p. igrom; ali znači što i prosti baviti se (čim, o čemu, oko čega) — Besposlen pop i jariće krsti. (Besposlen čoek zabavlja se svakojakim besposlicama). Posl. 12. Da im dadem dvije tice ntve, nek se gjeva njima zabavljaju. Npj. 3, 406. Dok se Miloš tukao i zabavljao oko Čučka, Turci su bili pogradili šančeve. Miloš 103. Oko njih (oko porodičnih računa) se zabavljao najbliži ljetopisac . . . osobito se bavi oko poslova između braće. DM. 5. — 2) *sich aufhalten, moror.* Rj. *isp.* zadržavati se. — Za tijeom otvori vrata i bježi, i ne zabavljaj se. Car. II. 9, 3.

zabavnik, m.: *Zabavnik* za godinu 1826. Danica 1. I. Kao što ja kazano u mome lanjskom zabavniku. Miloš 1. Njemački zabavnik. Straž. 1886, 1386. Almanach, kalendar u kojem ima i stvari zabavnih za čitanje.

zabazdjeti, zabazgjeti, zabazdžm, v. *pf.* stinken, foeteo: Da ti psinom ne zabazde ruke. Rj. za-bazdjeti. *vidi* zasurdjeti. *isp.* zavonjati, i *syn.* ondje. v. *impf.* bazdjeti.

zabestijati, jâm, v. *pf.* (u C. G.) *thöriecht zu sprechen oder zu thun anfangen, ineptio.* Rj. za-bestijati, započeti ludovati. ludo govoriti ili raditi. v. *impf.* prosti bestijati.

zaběžeknuti se, nēm se, v. *pf.* in Gedanken vertieft stehen, immersus sto cogitationibus. Rj. za-bežeknuti se. *vidi* ubežeknuti se. *drukčije* se glugol ne nalazi. *vidi* prepasti se, poplašiti se, uplašiti se.

zabiberiti, řim, v. *pf.* pfeffern, pipere condio. Rj. za-biberiti, biberom začiniti. v. *impf.* prosti biberiti. — Varenik, vrnuće zamengjeno i zabibereno vino, što se po običaju pije na Božić prije jela. Rj. 54a.

zabiglisati, šēm, v. *pf.* incipere canere prae lactitu. Stulli. *za-biglisati*, početi pjevati (od radosti). v. *impf.* biglisati.

zabijãnje, n. *das Hineinschlagen, immissio.* Rj. verbal. od zabijati. radnja kojom tko zabija što.

zabijati, zabijãm, v. *impf.* hineinschlagen, immitto. Rj. za-bijati. *isp.* zakucavati. v. *impf.* prosti biti (bijem). v. *pf.* složeni zabiti (zabijem). — *Zabijati* čavle za noke. DPost. 154.

zabijediti, zabijedim, v. *pf.* Rj. (u Rj. zabéditi, zabédim (u Srijemu) *vidi* obediti). *vidi* obijediti, potvoriti, priditi, pridignuti kome što. v. *impf.* bijediti.

zabijeliti, zabijeljm, v. *pf.* Rj. za-bijeliti. v. *impf.* prosti bijeliti. — 1) *weiss machen:* Savo, Savo, sebe ne zabijeli, a mene zaerni. (Kazao siromah čoek koji je imajući u čanku malo mljeka, pritikao čanak u Savu da bi malo vode uljavio . . . ali u jedan put napuni se čanak vode, i mljeko izgubi se sa svijem. Posl. 273). Rj. *zabijeliti* što, učiniti da bude (malo) bijelo. — 2) n. p. drvo, t. j. podguliti mu koru, *durch Abriiden einen Baum bezeichnen, signo arborum denoto cortice.* Rj.

zabijeljati, zabijeljm — 1) v. *pf.* n. p. zora, erglänzen, aufgluco; Još zorica ne zabijeljela, ni danica lica pomolila. Rj. za-bijeljati, početi bijeljati, bijelo postajati. govori se samo za zoru. *isp.* prasn-

nuti 2 v. *impf.* bijeljati. — 2) *su* se, *refleks.* erglänzen, aufgluco: zabijeljela se gora. Rj. za-bijeljati se, zasjati se od bjeloce. v. *impf.* bijeljati se.

zabilješka, f. *annotazionecella, parvum signum.* Stulli. za-biljež-ka, s promjenom glasa ž pred k na ž. *isp.* bilješku. *gen. pl.* zabilježkã. ono što tko zabilježi.

zabilježiti, žim, v. *pf.* bezeichnen, merken, noto. Rj. za-bilježiti. *isp.* obilježiti. v. *impf.* bilježiti. — Nagoren. (Kaže se malo rgjavom čoeku, t. j. zabilježen, šaren, kao mačka ili psoto kad nagori). Posl. 186. U crn tefer koga zapisati. (Zabilježiti ga kao rgjava čoeka). 338. Takove riječi treba zabilježiti, kao i one, koje se ne nagju ovge. Rj. VIII. Zabilježi biljegom čela onijem ljudima koji uzdišu. Jezek. 9, 4. Poslovice sam ovdje složio u azbučni red zabilježiši kod srake iz koga je izvora. DP. V.

zabiograditi se, dim se, v. r. *pf.* Belgrad werden, fio Belgradum: Biograda, moj veliki jade! u z'o čas se zabiogradio. Rj. za-biograditi se, postati Biograd. glugol se drukčije ne nalazi.

zabiskupiti, pîm, v. *pf.* Rad 6, 100. za-biskupiti koga, učiniti ga biskupom. *vidi* zavladiti.

zabit, f. *oblivio, solitudo.* Stulli. (oblivio = zaborav, solitudo = samoća). mjesto, kao u samoći, kao u zaborav metnuto, zabitno. *zu* postanje *isp.* 2 zabit. — »Tvoja je kuća u zabit i moja na ularcu, pa u tebe gotovo nikad gostiju a u mene vazda.« u bauji. P. Leber.

zabitan, zabitna, *adj.* ignotus, obscurus. Gjorgji: u zabitnu mjestu biva otok, ki bjen morskom silom etc. Stulli. što je u zabit. *isp.* skrovit.

1. zabit, zãbijem, v. *pf.* Rj. za-biti. v. *impf.* zabijati. — 1) *hincinschlagen, immito.* Rj. *vidi* zakrhati, zakucati, zalupati, zapljehati, zatuci. *isp.* zaklatiti. — *Zabio* je sjekiru u med. DPost. 154. — 2) *su* se, *refleks.* *sich verschlagen, se immittere.* Rj. *vidi* zakrhati se, zatuci se. — *Zabit* se komu godi u rep. DPost. 154.

2. zabit, zãbudem, v. *pf.* (u Boči) *vergessen, obli-viseor, cf.* zaboraviti: Ne zabudi na kojoj si (kad ko hoće riječ kome da presijeće). (Posl. 198). Rj. za-biti, za-budem. *isp.* biti, budem. — Mao je rat od drače, ma koga obode, mučno zabude. DPost. 59. *su* se, *pass.*: Tko umre, ali daleko otide, brzo se zabude. DPost. 134.

zãbjeći, zãbjegnem, v. *pf.* hinter etwas fliehen, fugio post—: Prepade se od mjeseca, i zãbježe za goricu. Rj. za-bjeći, kao pobjeći za što, n. p. za goru. v. *impf.* bježati. — Ne bi li se dete uplašilo, i ne bi li u zoru zabeglo. . . Ja zabegoh u goru zelenu. Npj. 3, 36.

zabjeloglaviti se, vîm se, v. r. *pf.* den Kopf weiss bedecken (verächtlich für heinathen, weil in Syrmien, wo dieses Wort gebraucht wird, die Mädchen keine Kopfbedeckung haben), caput tegere, i. e. nubere: udala se samo da se zabjeloglavi. Rj. za-bjeloglaviti se, kao postati bjeloglava, t. j. udati se. govori se u Srijemu *su* preziranjem mjesto udati se: jer onamo djevojke ne pokrivaју glave (bijelom porcačom). — Uđala se samo da pokrje glavu, unter die Haube kommen. *cf.* zabeloglaviti se. Rj. 532a.

zablãžiti, zablãžim, v. *pf.* stillen, lenire: Dok Milošu rane zablãžila. Rj. za-blažiti što, učiniti da bude blaže. v. *impf.* blažiti 2. — Rane gnojave, ni iscijegjene ni zavijene ni uljem zablãžene. Is. 1, 6.

zablehnut, *adj.* (upravo part. od zablehnuti se) *vergauff, oculis intentis.* Rj. koji se zablehne u što, pa onako stoji i gleda.

zablehnuti se, lñem se, v. r. *pf.* (u C. G.) *sich vergaffen, stupide aspicio, cf.* zablěšiti se. Rj. zablehnuti se, kao zagledati se u što ne znajući što je ili ne misleći. *vidi* i zablejati se. — (Gjevojka kad nabasa na ogledalo kojega još nigda nije vijjela. . . zablehnu se u ogledalo. Npr. 121.

zablějati, zablějīm, v. pf. za-blejati. — 1) početi blejati. v. pf. prosti bleknuti. v. impf. blejati 1 (bleje ovece): Ja kad pustih u ovece jaganjce, zablejauše ovece podojnice, ovece bleje, pogledaju na me. Npj. 4, 38. — 2) sa se, refleks. zablějati se, vidi zablehnuti se. Rj. vidi i zablěšiti se, v. impf. prosti blejati 2.

zablěnūt, adj. vidi zablehnut. Rj.
zablěnuti se, nēm se, vidi zablehnuti se. Rj. v. impf. blěnuti.

zablěšiti se, zablěšim se, v. r. pf. (u Boci) vidi zablehnuti se. Rj. za-blešiti se, vidi i zablejati se.

zablistati se, zablistām se, v. r. pf. isp. zasjati se. v. impf. blistati se, i blistati. — Kako doleće (znaju) u dvor, sav se dvor zasvetli i zablista! Npr. 197.

zabluda, f. kad se zabudi; *das Irgehen, Verfehlen, die Verirrung; der Irrthum; error*. — Svaka uska, interesovna *zabluda*. Megj. 55. Školovanje slobodno od predrasuda i *zabluda*. Zlos. 71. Čepljučakinja da je crkva u *zabludu* upala. J. Velikanović. DARj. 941b.

zablūditi, zablūdīm, v. pf. za-bluditi. vidi začī (s puta), zaglavrjnati, zalutati. Stulli: aberrare, in errore labi, gorori se u Irv. u pravom i prencenom smišlu, sich verirren, unverschens abkommen, abweichen, abschweifen. v. impf. blūditi, blūdīm. — Neznano, mlado a pomamno, pa lako onda i *zabludi*. J. Bogdanović.

zaboljeti, zabolji, v. pf. koga što, *schmerzen, indolenco*: Pjevala bi, al' ne mogu sama, dragog mi je *zaboljela* glava. Rj. za-boljeti. v. impf. boljeti. — Od *deru* me *zaboljela* glava. Rj. 117a. *Ljuto* me je *zaboljela* glava. Npj. 1, 611. Da su tebe *zaboljela* ruke *ljudjući* nekaja bratića. 1, 612. Silnu glavu begu ugrabio; kad to vijeje Gjul-beg dite ludo, na srce ga *babo* *zabolio*. 4, 317. Manu sabljom, posječe mu glavu. Kad to vijeje Šišov Omer-aga, njega dobro *zabolje* *tuzbina*. 4, 318. Neka mu zada vjeru, da nikoga ne će ni glava *zaboljeti* (za to, što su tako koješta počinili). Danica 3, 161. Ali *ga* na brzo iza toga *zabolje* oči, i otide u Peštu da se liječi. Sovj. 78.

zāborāv, m. die Vergessenheit, oblivio. Rj. — Održi pravu amnistiju (opšte oprostjenje i *zaborav* srega, što je učinjeno). Danica 3, 138. Što sam one pjesme skupio i na svijet izdao i tako od *zaborara* i propasti sačuvao. Olg. na nt. 28. Gospod vrže u *zaborav* na Sionu *praznike*. Plač 2, 6. *Metnu* u *zaborav* svaku uvredu i krv, što se učini. DM. 228. Te se u *zaborav* baci i zamemari što je bilo pre. Vid. d. 1862, 18.

zāborāvak, zāborāvka, m. das Vergessene, res neglecta per oblivionem. Rj. *zaboravljeno* što. — Djevojka moli se Bogu u *zaboravak* pred ikonom kućevnog praznika... dok u molitvi i ne zaspi. Živ. 325.

zāborāvan, zāborāvna, adj. — 1) vergesslich, obli-viosus. Rj. koji lako *zaboravi* što: Kako ne *zaboravi* gaće vezati! (Kad je ko *rrlo* *zaboravan*). Posl. 126. isp. zaprnut. — 2) *zaboravno* je što čini da se *zaboravi* što god: Pod pazuhu hoću *trusorine*; e sam čuo, kazivali su mi, da to jeste *voda* *zaboravna*: ko s' umije i ko se napije, svoja će mu vjera omrznuti, *zaboravit'* svoju porodicu. Npj. 2, 612.

zāborāviti, vīm, v. pf. Rj. za-boraviti. v. impf. *zaboravljati*. — 1) vergessen, obliviosus. Rj. vidi za-bitī (zabudem), banđunati. *zaboraviti* koga ili što, za koga ili za što: Čoek onaj sijučī žito *zaboravi* za Megjedovića. Npr. 5. Zar ste *zaboravili* šta je otac preporučio? 187. Nehotice *zaboravi* jedan dan *jedno-ničiti*. 258. Ljubaznice dosjete se jadu, da je njih *zaborario*. 260. *Zaborario* sam i (za) ime svoje. Posl. 82. Sad već vidim da ste Vi *odgovor* meni *zaboravili* sasvim. Straž 1886, 669. Nemoj *zaboraviti* mene kad budeš u dobru. Mojs. I. 40, 14. (On ne zna sintaksisa u. p. ... nemoj na mene *zaboravljati*. Nov. Srb. 1817, 526. pa opet Vuk sam, *zaboravivši* se, napisat): *Zaigrati* se, 2) u igri *zaboraviti* na što. Rj. 175b (anf

ctwas *vergessen*. Vuk je bio od mladosti megju Nijemcima u Beču). sa se, pass.: I to se po tom *zaboravi*, kao da nije ništa ni bilo. Danica 3, 143. Riječ u kojoj se za »h« kao *zaboravilo*. Posl. XIV. — 2) sa se, refleks.: Da se nije pjevačica *zaboravila*, pa uzela ovo iz one pjesme, što momci gjevojkama pripijevaju? Npj. 1, 89. Ako li bi se ko *zaboravio* te zapitao koga sa »kuda«, gdjekoji mu odgovore: Idem u Kudiljevo... Posl. 1 (Vuk).

zāborāvljānje, n. das Vergessen, oblivio crebra. Rj. verb. od 1) *zaboravljati*. 2) *zaboravljati* se, koje vidi. — Bojim se, to ne će biti čuvanje i održavanje narodnijeh riječi i narodnoga jezika, nego *zaboravljānje*, potiranje. Kojo 14 (15).

zāborāvljati, zāborāvljām, v. impf. Rj. za-boravljati. v. impf. i po-boravljati. v. pf. zaboraviti, poboraviti; po-zaboraviti, po-zaboravljati. — 1) vergessen, obliviosus. Rj. *zaboravljati* koga ili što, za koga ili za što (po Vuku ne zna sintaksisa tko piše nemoj na mene *zaboravljati*. Nov. Srb. 1817, 526). — Ko tugj posao gleda, sroj *zaboravljā*. Posl. 157. Ni jedna strana nije *zaboravljala* ni svoje megjusobne raspre. Sovj. 47. sa se, pass.: *Zaboravljā* se da je i tako u dva puta kazano što treba, pa gdjekoji dodaju još jedan put prijedlog »od« govoreći i pišući »odozgo«, »odozdo«. Obl. 116. — 2) sa se, refleks. *zaboravljati* se. isp. zaboraviti se.

zābōstī, zābōdēm, v. pf. hineinstecken, immitto. Rj. za-bosti. v. impf. zabadati. — Marko Kraljević *zabodavši* svoju sablju pod gredu legao te zaspa. Rj. 346a. Snaha polije svekra vrućim cijegjem po glavi... on skoči pa brže bolje glavu *zabode* u snijeg. Posl. 16. *Zabosti* papak u ledinu. (Pobjeći). 82. On mora svuda nosom *zabosti*. 239.

zābrābōnjēiti, čīm, v. pf. piće. Rj. za-brabonjēiti piće, kao začiniti *brabonjēima*. v. impf. *brabonjēiti*.

zābrājānje, n. das Erzählen, lapsus in numerando. Rj. verbal. od 1) *zabrajati*, 2) *zabrajati* se, koje vidi.

zābrājati, zābrājām, v. impf. Rj. za-brajati. v. impf. prosti brojati, brojiti. v. pf. zaborjiti. — 1) *verzählen*, labor in numerando. Rj. — 2) sa se, refleks. *zabrajati* se, sich *verzählen*, fallor in numerando. Rj. — u brojenju *zaboravljati* što, *zaboravljati* sr.

zābran, m. 1. *zābrana*, f. ein gelegter oder auch offener Wald, in dem der Holschlag verhotten ist, silva, cf. branik, dubrava, šuma. Rj. vidi i branjevica, branjevina. — zemlja, n. p. *zābrava*, šuma, inačjuvi gospodara, *zabranjena* drugima: To bijahu lončari i življahu u sadovima i *zabranima*. Dnev. I. 4, 23.

2. *zābrana*, f. prohibitio, interdictum, interdictio etc. Stulli. djelo kojim se što zabrani: das Verbot, vidi zakrič, zapreka. — *Zabrana* mojega rječnika u Srbiji godine 1852. Odr. od ruž. 14.

zābrāniti, zābrānīm, v. pf. verboten, prohibeo. Rj. za-braniti. vidi zakričati, zaprekovati, zapriječiti 2, zaprijetiti. isp. zakratiti. v. impf. *zabranjivati*. — Kad djeva hoće da *zabrane* jedno drugom govoriti. Rj. 535b. Da nijesi jeo s onoga drveta što sam ti *zabranio* da ne jedeš s njega? Mojs. I. 3, 11. sa se, pass.: *Zabrani* se narodu da ne donosi (priloga). Mojs. II. 36, 6.

zābrānjivānje, n. das Verhieten, prohibitio. Rj. verb. od *zabranjivati*, radnju kojom tko *zabranjuje* što.

zābrānjivati, zābrānjijēm, v. impf. *verhieten*, prohibeo. Rj. za-branjivati. v. impf. prosti braniti 2 (kome što), vidi zaprečivati, zaprekovati. isp. *zakračivati*. v. pf. *zabraniti*. — Novi sveštenici *zabranjivali* su *do-dole*, kao i *kraljice*. Rj. 128b. Mačeba *zabranjivala* joj (pastorei) da se univa. Npr. 125. Ne *zabranjijte* im *dolaziti* k meni. Mat. 19, 14. *Ostro zabranjijučī* sinovima Izrailjevijem da se u nj (u Misir) ne vraćaju. DP. 123.

zabravati, vām, v. pf. sich verirren (wie ein Schaf). aberro. Rj. za-bravati, zači kao brac, v. impf. bravati. isp. zakrmiti.

zabraviti, vīm, v. pf. verschliessen, sera claudo. Rj. za-braviti. vidi zaklopiti 2, zaključati. v. impf. zabravljati. isp. brava.

zabravljānje, n. das Verschliessen, praecusio. Rj. verb. od zabravljati. radnja kojom tko zabravlja što.

zabravljati, vljām, c. impf. verschliessen, sera claudo. Rj. za-bravljati. vidi zaklapati 2, zaključavati. v. pf. zabraviti. isp. brava.

zabrazđiti, zabrazđim, v. pf. (zu weit) um sich greifen, agrum alienum aro. Daleko si zabrazđio! (Posl. 51). Rj. za-brazđiti, oruči učiniti brazdu u tuguje. v. impf. zabrazđjivati.

zabrazđjivānje, n. das (zu weit) Eingreifen in etwas, aratic quasi agri alieni. Rj. verbal. od zabrazđjivati. radnja kojom tko zabrazđjjuje.

zabrazđjivati, zabrazđjijēm, v. impf. (zu weit) um sich greifen, aro agrum alienum. Rj. za-brazđjivati. oruči činiti brazde u tuguje. v. impf. prosti brazđiti. v. pf. zabrazđiti.

zabrblati, blām, zabrbljati, bljām, v. pf. daherplappern, oblatero. Rj. za-brblati, za-brbljati. vidi zamrmlati, zamrmljati. v. impf. brblati, brbljati.

zabrdiac, zabrdca, m. vidi zagorac. Stalli. za-brdca. čovjek iz zabrgja.

zabrdnjača (zabrdnjača), f. — 1) na razboju kao mala gredica što stoji odozgo preko stauivica, te o njoj više šipila i brdila. Rj. — Šipila, 1) na razboju one dvije dasčice, što drže brdila za zabrdnjaču. Rj. 840a. — 2) (u Lieh) žica koja stoji izvan zubaca u brdu pri tkanju, t. j. najkrajnja žica u brdu. J. Bogdanović. za-brdnjača. riječi s takim nast. kod ajgirača.

zabreći, zabrekuuti, zabreknēm (zabreko, zabreka, zabreklai), v. pf. unziehen (vom ausgetroketeten Gefässe, das man ins Wasser stellt). irrigari: kad se kabao rasahne na sunen, pa ne može da drži vodu, onda se metne u vodu da zabrekne. Rj. za-breći, zabreknuti. značenje (korijenu) stisnuti se, napeti se: zabreknuti, zabreći. Korijeni 143. — Zakiseliti n. p. kaeu, da zabrekne. Rj. 176b.

zabregjati, gjām, v. pf. (u Booi) schwanger werden, praegnantem fieri, cf. zatrudnjati. Rj. za-bregja n. p. žena. postane bregju. vidi i začeti 2, zadjetinjiti, trudna zahoditi, zatešćati; osjetiti se 2, poajjeti 4. v. impf. bregjati.

Zabrežje, n. Dorf und Schanze an der Save unweit Palež: Vino pija Srpski kapetani na Zabreju ukraj vode Save. Rj. selo i šanac ukraj Save nedaleko od Paleža.

zabrgje, n. Gegend hinter dem Berge, transmontana regio. Rj. za-brgje, kraj za brdom, za brdima. vidi zagorje.

zabrinuti, nēm, v. pf. Rj. za-brinuti. c. impf. brinuti se. — 1) koga, in Sorge versetzen, curam injicere. Rj. vrci gu u brigu, brigu mu zadati. — 2) sa se, reflex. die Besorgniss bekommen, in curam incidere: Zabrinuo se kao jemin o Martu (jer se o Martu mije-njaju jemini. Rj. 253b). Rj. u brigu se dati. vidi ubrinuti se, uzbrižiti se, razdertiti se, raskariti se, zastarati se. — Kad carevi sinovi ne dolaze natrag ni jedan, zabrine se sac dror. Npr. 44. Sad se je zabrinem kako ću sići na zemlju! 162. Braća se vrlo zabrinu što se učini s njihovijem sestrama. 157. Usni Faraon . . . kad bi u jutru, on se zabrinu u duhu, i sazva sve gatara Misirske. Mojs. I. 41, 8. Da ne bi otae . . . zabrinuo se za nas. Sam. I. 9, 5.

zabrkat, zabrkām, v. pf. Rj. za-brkati. c. impf. brkati — 1) n. p. kako žitko jelo od brašna, t. j. rgjavo ga zgotoviti, vermengen, misceo. — 2) kakav posao, erwirren, misceo. Rj. vidi pobrkati, zbrkati.

zabrojiti, zabrojim, v. pf. Rj. za-brojiti. v. impf. zabrajati (i se). — 1) ver zahlen, fallo (aut fallor) in numerando. Rj. — 2) sa se, reflex. zabrojiti se, sich ver zahlen, fallor in numerando. Rj. — u brojenju kao zabraviti što ili zaboraviti se, zabuniti se, pogriješiti: Daje njemu tri tovara blaga, tri mu daje, a tri se zabroji gledajući Bogdanovu lnbu. Npj. 1, 548. Poljubi ga tri četiri puta, da je brojiti, bi se zabrojio. HNpj. 2, 203.

zabrujati, jīm, v. pf. n. p. zabrujaše čelc, summen, susurro. Rj. za-brujati, početi brujati. v. impf. brujati. **zabulati**, lām, v. pf. (u Pastr.) zapečatiti bulom, versiegeln, obsignare: Crnom bješe bulom zabulana. Rj. (kujiga). za-bulati. v. impf. bulati.

1. **zábun**, m. vidi žubor: Oni zabun čine planinama. Rj. vidi i žuber, zamor.

2. **zábun**, adj. involt. verblufft, perturbatus: Zubun asta, ma osladi usta. Rj. mšav, slab, bolan; u to isto od prilike znači i asta. Popovič. — Tu se Turci zabun učiniše, od sra' staše u Savu skakati. Npj. 4, 255.

zábuna, f. die Verwirrung, perturbatio. Rj. zabuna. za postanje isp. zabuniti (i se). — Kad čuje (Miloš) da su Mileuko i Petar u Biogradu bez vojske i u zabuni, piše im. da ne udaraju natrag. Sovj. 56. Zabuna u okolu Filistejskom hivaše sve veća . . . zabuna bješe vrlo velika. Sam. I. 14, 19. 20. Ti (su) književnici u zabuni i oko drugih oblika. Obl. 73. Da si u zabuni za svoj položaj. Pom. 46. Gdjekoje (pogrješke) čine zabunu u smislu. Živ. sv. S. V.

zabuniti, zabūnim, v. pf. Rj. za-buniti. vidi zbniti. v. impf. zabunjivati. — 1) verwirren, verbluffen, perturbo. Rj. — Kad se probudi nesretnji otae, ois zabunjen nagje sve kako je snio. Npr. 132. Kad s Turčinom na mejdan izigje, u mojoj dorc uzdom zabuniti, ja sam doru boju naučio. Npj. 3, 393. Jednoliko složno udariče . . . sa svih strana zabunioše Turke. 4, 257. Bramini, zabunjeni oim odgovorom, vrate se, Danica 2, 126. U ljutini, koja je svaki razlog u meni zabunila bila. 2, 129. — 2) sa se, reflex. vidi smesti se, snebiti se 1, usprežiti se. isp. i ušeptrijiti, ušukutriti. — Zapazariti se, zabuniti se pazurujući. Rj. 187b. On kad izigje pred carevu kcer, malo se zabuni i poplaši. Npr. 61. Zabunio se kao Ciganin u luku. (Valja da kad su ga našli gje krade luk . . .). Posl. 82. Kao osugjena duša n. p. zabunio se). 132. U stanu Grei, te se Turci njihorom bunom zabune. Miloš 150. Sad nema kad: zabunio se oko Srpskoga Rječnika, a ima i drugih poslova. Straž. 1886, 703. **zabunjivānje**, n. das Verbluffen, perturbatio. Rj. verb. od zabunjivati. radnja kojom tko zabunjuje koga.

zabunjivati, zabūnjijēm, v. impf. verbluffen, perturbo. Rj. za-bunjivati. v. impf. prosti buniti. c. pf. zabuniti (i se).

zaburmati, mām, v. pf. za-burmati, na burmu zatvoriti, zariti. c. impf. zaburmavati, suprotno odburmati. — Ama što je pucc pod groćcem, u njem' ima dvije litre zlata, zaburmamo, pa se odburmava. Npj. 3, 350.

zaburmāvānje, n. verbal. od zaburmavati. radnja kojom tko zaburmava n. p. pucc.

zaburmāvati, zabūrmāvām, v. impf. za-burmavati. n. p. pucc, na burmu ja zatvoriti, zariti. isp. v. pf. zaburmati i v. impf. odburmavati.

zabūsati, sām, v. pf. ndariti u zemlju (cf. busen), einschlagen, figo: Pred dvore je koplje zabusala. Rj. za-busati. v. impf. būsati.

zabušiti, zabūšim, v. pf. za-bušiti n. p. kupus, t. j. u kuppisari ge odozgo busenjem zatupati. — Knpus zabušiti, što se obično čini s proljeća, ako se kani ostaviti kiseli kupus do jeseni. u Lieh. B. Budisavljević pl. Prijedorski.

zabušiti, šim, v. pf. Rj. za-bušiti. v. impf. prosti būsiti. — 1) etwas unterdrucken, supprimere, cf. za-

bašuriti. Rj. — 2) jad ga zabušio, *treffen, ferio*: Ijuti su ga jadi zabušili. Rj. (iznenada) zadesiti. — Izo-
bušice, cf. iznenada, cf. zabušiti. Rj. 228a.

zucariti, rim, v. pf. Rj. za-cariti. *suprotno rascariti*. — 1) *zum Kaiser machen, erco imperatore*. Rj. *zucariti koga, postaviti ga za cara*: Vojvoda Šanlov uze sina Šaulova i zucari ga nad svijem Izrailjem. Sam. II. 2. 9. Otide Rovoam u Siheru; jer se ondje skupi Izrailj da ga zucari. Car. I. 12, 1. — 2) *sa se, reflex.* zucariti se, *sich zum Kaiser machen, Kaiser werden, fo imperator*. Rj. *postati car, učiniti se car*: Carevi koji carovaše u zemlji Edomskoj prije nego se zucari car nad sinovima Izrailjevim. Mojs. I. 36. 31. Kad umrije Adad, zucari se na njegovu mjesto Samada. 36, 36. Kad se zucari, pobi sav dom Jero-
voamov. Car. I. 15, 29.

zaccniti se, zaccnēm se, v. r. pf. *den Athem ver-
lieren vor heftigem Weinen, schluchzen, spiritum in-
tercludo plorando, singultio*. Rj. za-cenuti se, kao
zagušiti se od velikoga plača. — tako može biti da
je u značenju iznemoći (izgubivši p pred n): zacc-
nuti se. Korijeni 235. — *glagol se drukčije ne nalazi*.

zaciijediti, zaciijedim, v. pf. za-cijediti, n. p. kome
što u oči. v. impf. zacjegjivati.

zaciijelo (za cijelo), udr. kao doista, pouzdano, bez
sumnje; *gewiss, ganz gewiss, certe*. primjeri kod
cijel 3.

zaciijeljati, zaciijeljam, v. pf. za-cijeljati, n. p. rana
zaciijeli. gorori se u Hretrskoj. isp. isciijeljati. v. impf.
cijeljati.

zaciijeniti, zaciijenim, v. pf. *schützen, einen Preis
setzen auf die Waare, pretium constituo*: ako mnogo
zaciijeni, ne kupuj; podaj mu šta god zaciijeni. Rj.
za-cijeniti. izreči cijenu čemu, *reči po što je tko voljan
dati, prodati što*. v. impf. cijeniti. — Babo, hajdemo
na vašar... moj će majstor doći da kupi konja, i
šta god zuceniš on će dati. Npr. 38.

zaciijepiti, zaciijepim, v. pf. za-cijepiti. *anspalten,
infundo*. Rj.⁹ v. impf. prosti cijepiti. — Pisnik, u pisku
ono što je zarezano i malo zaciijepjeno te pišti. Rj.
502b.

zacijukati, zacijučem, v. pf. za-cijukati, početi ciju-
kati. v. impf. cijukati. — *Zacijukase hegede*. M. P.
Šapčanin. ARj. III. 587b.

zacjegjivanje, n. verbal. od zacjegjivati. *radnja
kojom tko zacjegjuje što (u što)*.

zacjegjivati, zacjegjijem, v. impf. za-cjegjivati. v.
impf. prosti cijediti. v. pf. zaciijediti. — *sa se, pass.*:
Vidovitu trava, nekakva trava, koja se suba sipa, a
sirova zacjegjuje u oči. Rj. 60a.

zaciimljati, zaciimlim, v. pf. (po jugozap. kraj.) *vidi
zaciiviljeti*: *Zaciimlješe dva Mećikućica*. Rj. za-cimljati.
v. impf. cimljati.

zacokotati, zacokočēu, v. pf. *incipere streperc (de
dentibus)*. Stulli. za-cokoču zubi (od zime), kad stanu
cokotati. v. impf. cokotati.

zacopani, adj. (u sjev. Hrv.) *vidi zatucani*. Rj.
za-copani. kod zatucani kaže se verstockt, obstinatus,
koje znači drvenast (u prenesenom smislu), u u sjev.
Hrv. (i u baniji). P. Leber) zacopan znači budalast,
glup, tupoglav. *vidi drven 3*.

zacrepnuti, nēm, v. pf. (u Dubr.) *schöpfen, haurio*.
Rj. za-crepnuti. *vidi zacrpsti, zahvatiti 1. v. impf.*
crepati, crpati, crpsti. — Hajde u ono jezero onamo,
zacrepni vode zelene. Npr. 232.

zacrļjeniti, nim, v. pf. — 1) *rubefacere*. Stulli.
za-erļjeniti što, učiniti da bude erļjeno. *vidi zacrev-
niti. v. impf. prosti erļjeniti*. — 2) *sa se, reflex.* za-
erļjeniti se, nim se. *vidi zacrvnenjeti se*: Bolje se je-
dnaput zacrvnenjeti, nego sto puta blijegjeti (Posl. 26).
Rj. za-erļjeniti se, *postati erļjen*. *vidi zacrvnenjeti. isp.*
zajapriti se, zapuriti se, zarumeniti se. v. impf. erļje-
niti se. — Nije zime prije neg' se Orlanda zacrvneni.
DPosl. 84 (Orlanda. u Dubr. statua i kod nje stup

na koji se penjala zastava i koji se svake godine pred
sv. Vlaha februara mjeseca mazao crvenilom. XIV).

zacrļjenjeti, zacrvļjenim, v. pf. za-crvļjenjeti, *postati
erļjen. vidi zacrvnenjeti se, zacrevnjeti se. v. impf. prosti
erļjenjeti*. — Bolje je sto krat zacrvļjeniti' negli jednom
ublijediti. DPosl. 8 (zacrvļjeniti u zap. govoru mjesto
zacrvļjenjeti).

zacrvniti, zacrvnim, v. pf. Rj. za-crvniti. v. impf.
prosti crniti. — 1) *schwarz machen (eine Flüssigkeit),
nigro (liquorem)*. Rj. zacrvniti žitko što, n. p. vodu,
učiniti da bude crno. *vidi zavraniti*. — 2) *fig.* Savo,
Šavo! sebe ne zabijeli, a mene zacrvni (Posl. 273.
tumačenje *vidi kod zabijeliti*). Rj. u prenesenom smislu,
zacrvniti koga, u crno ga zaviti: (Kad udovici među
crnu maranu na glavu). Što učinje velje jade mladoj
tvojoj kukavici... jutros si je zacrvnio. Npj. 1, 94.
Koj' izgubio silna Smail-agu i njegovih sedamnaest
aga, zacrvnio svu Hercegovinu. 5, 118.

zacrpsti, zacrpēm, v. pf. za-crpsti. *vidi zacrepnuti,
zahvatiti 1. v. impf. prosti crpsti*. — K'o da ga je
iz puča zacrp'o. DPosl. 45. Nijesu ga iz puča zu-
crpli. 84.

zacrtujāk, m. (u Srijemu) onaj zaglavak u pluga
što se njim crtalo odozgo zaglavljuje. Rj. *za-crtujak*
(od osnove koja je u starom crta, isp. crtalo). isp.
Osn. 268.

zacrvniti, nacrvnim, v. pf. (*eine Flüssigkeit*) *roth
machen, rubefacio*. Rj. za-crvniti žitko što, n. p.
vodu, učiniti da bude crveno.

zacrvnjeti se, zacrvnem se. v. r. pf. *errotthen,
erubescere, cf. zacrvnenjeti se*. Rj. za-crvnjeti se, *postati
crven. vidi i zacrvļjenjeti*. — *Zacrvnio se kao vampir*.
Posl. 87. Pobljedio je kao šljepačka tikva uz herbu.
(Kad se ko vrlo zacrvni...) 250.

zacrvoljčiti, čim, *vidi zapznuti 1. Rj. za-crvoljčiti,
n. p. sobu. vidi i zagojatiti, zakrtožiti. isp. v. impf.
prosti crvoljiti*.

zacrukati, kām, v. pf. *hineinschaucken, intrudo
oscillando*. Rj. za-cucukati. isp. zaculjati, zaljuljati.
isp. v. impf. prosti cucukati.

zacukati, kām, v. pf. (u C. G.) *vidi zakucati*: Pa
zauka zečiom u vrata. Rj. za-cukati. v. impf. prosti
cukati, s premještenim glusovinu što i kneati.

zacukoriti, rim, v. pf. za-cukoriti što, cukorom ga
zaciinuti, posuti. *vidi zaščeriti. v. impf. prosti cukoriti*.

zaculjati, zaculjam, v. pf. (u Dubr.) Rj. za-culjati.
v. impf. culjati. — 1) *vidi zaljuljati*. Rj. *vidi i za-
njihati*. — 2) *sa se, reflex.* zaculjati se (u Dubr.),
vidi zaljuljati se. Rj. *vidi i zanjihati se*.

zacuriti, rim, v. pf. *anfangen zu rümen, mano*:
kad zacuri. Rj. za-curiti, početi curiti. v. impf. curiti.

zaciiviljeti, zaciivilim, v. pf. *Klagegeschrei erheben,
strido, ejulo, cf. zaciimljati*. Rj. za-eviljeti, početi cri-
ljati. v. impf. eviljeti.

zacamati, māu, v. pf. Rj. za-čamati. v. impf. ča-
mati. — 1) *verweilen, lange ausbleiben, morari diu*:
Tamo ćemo, bane, zacamati. Rj. *zabaviti se gdjegod
dugo. isp. zabaviti se, i syn. ondje*. — Piše vino pa
i začamaše od negjelje opet do negjelje. Npj. 2, 232.
Zacamati, ostati, zabaviti se. Npj.¹ 2, 304. — 2) (u
C. G.) *sich verspannen, sero venio, cf. odončiti*. Rj.
vidi i zadončiti (i se), zakasniti, opozniti.

zacarati, zacarām, v. pf. za-čarati, *bezaubern, be-
hexen, incantare. vidi zamagijjati, zamaštati, zatraviti
2, općiniti. v. impf. čarati*. — Što je Jovo! moje
milovanje, te ti roniš suze niz obraze? Ali su me
tebe omrazili, ali su te čarom zucarali? Herc. 3.

zacatmiti, zacatmim, v. pf. udariti čatnu izmegju
direka ili zida. Rj.⁹ za-čatmiti.

zaccvļviti, zaccvļvim, v. pf. za-čavljiti, *čarlina za-
korati, zabiti. isp. zaklinčiti. v. akc. isp. Daničić,
ARj. 917b*. — B'jele dvore zatvorila a kanate za-
čavljila, zalud kucah i uzdisah, ne će draga da
otvori. Herc. 273.

začeliti, začelím, *v. pf. schliessen, concludo*. Rj. začeliti *sofriu kim*, metnuti *ga sofri u donje čelo*. *isp.* začeljivati. — Pod šatorim sede vino piti, posagjuje do desna koljena elči-bašu... *Kaicom je sofriu začelio* sroč' čestitog lica kraljevoga. Npj. 2, 483.

začelje, *n.* gornje čelo, t. j. mjesto navrh stola gdje obično starješina sjedi kad se ruča ili večera, *der oberste Platz am Tische, tricliniū pars*. Rj. začelje. *vidi* čelo 2, pročelje. *suprotno* donje čelo, zasjeda 2, zástava 1. — Ne poštuje oca i matere... a da ih metne u začelje... Npr. 77. Kad dogje večer, domaćin ih posadi u začelje. 78. Starca Foču vrgli u začelje. Npj. 4, 133. Traže začelja na gozbama i prva mjesta po zbornicama. Mat. 23, 6.

začeljivaje, *n. verbal.* od začeljivati, koje *vidi*. **začeljivati**, začeljujem, *v. impf. mit der Rückseite gränzen, parte aversa finitimum esse*: ko s tobom iz onoga sokaka začeljuje bašcom? Rj. začeljivati čim s kim, t. j. biti kome susjed *stražnjom stranom čega*, *n. p. bašce*. *isp.* začeliti. *suprotno* sačeljivati se, sučeljivati se, ščeljivati se.

začeljüstiti, začeljüstím, *vidi* zaviličiti. Rj. *v. pf.* začeljüstiti *n. p. konja, metnuti mu žvale (gjem)*. *vidi* i začevljiti 2, zauzdati, zažvaliti. *isp.* zajulariti, zaulariti.

začepak, začepka, *m.* *vidi* zapošać. Rj. začepak, *ono čim se što začepi*. *isp.* čep 1, zatisak.

začepica, *f.* (u C. G.) *vidi* zagjevica: S male začepice velja biva (Posl. 290). Rj. začepica. *zu* postanje *isp.* začepiti. *vidi* zadjevica.

začepiti, začepím, *v. pf. verstopfen, zuspünden, epistomio obturo*. Rj. začepiti. *vidi* zapušiti 1, žaptiti, zatisnuti. *suprotno* očepiti, odčepiti.

začepļāvānje, *n. verbal.* od začepļavati. *radnja* kojom tko začepļavu *n. p. boce*. *vidi* zapušavanje.

začepļāvati, začepļāvám, *v. impf.* začepļāvati *n. p. boce*. *vidi* zaptivati, zapušavati, zatisakati. *zatisakivati*. *v. pf.* začepiti. *suprotno* očepļavati.

začepkrati, kām, *v. pf.* Rj. začepkrati. *v. impf.* čepkrati. — 1) *ansfangen zu scharren (wie die Henne), rudo ut gallina*. Rj. početi čepkrati (kao kokoš). — 2) *verscharren, rudendo obruo*. Rj. začepkrati što, čepkajući zakriti, zagnuti.

začestiti, začestím, *v. pf.* *vidi* nčestati. Rj. začestiti, često učiniti što, često se dogoditi. — Kada mačka začesti hrkati, valja reći: svojgu glavu iskrhala! jer misle da to nije dobro za onu kuću. Rj. 349a.

začetak, začétka, *m.* — 1) *der Anfang, initium, cf. početak*. Rj. začetak. *zu* postanje *isp.* 1 začeti. *vidi* i započetak. — 2) *foetus conceptio*. Stulli. *djelo* kojim začne, zabregja *n. p. ovca, a i žena; Empfängniss*. *isp.* zemetak.

začėti, začénem, *v. pf.* Rj. začėti. *ne dolazi kao prost glagol*. *isp.* -čėti. *v. impf.* začinjati. — 1 a) *vidi* započeti. Rj. *vidi* i početi, i *syn. ondje*. *vidi* i zdjesti 2. — Onda svinjarče začne govoriti: »Devojko, je li ti na čelu zvezda?« Npr. 257. — b) *su* se, *refleks.* *n. p.* začela se kavga, *entstanden, exorta est rizu*. Rj. *isp.* nastanutí, nastati. — Djetinja bolest, od koje djeca umiru (kažu da se u drobu začne). Rj. 122b. — 2 a) *empfangen, concipio (von der Kuh, Stute, dem Schafe)*: začela krava, t. j. počelo joj rasti vime, skoro će se oteliti. Rj. *govori se* za kravu, kobulu, ovcu; ali i *zu ženi, u značenju* zabregjati, zatrudnjati. *isp.* što ide namuh pod b. — b) *su* se, *refleks.*: Ono što se u njoj (u Mariji) začelo, od Duha je svetoga. Mat. 1, 20. *vidi* zadijati se, zametnuti se.

začétnik, *m.* *vidi* početnik. Stulli. koji što začne, začínje.

začevljiti, začevljím, *v. pf.* Rj. začevljiti. *v. impf.* začevljivati. — 1) (*die Flinte*) *spannen, intendo telum (flintam)*. Rj. začevljiti *n. p. pušku*. *vidi* zapeti 1. — 2) *vidi* zaviličiti. Rj. začevljiti *n. p.*

konja, metnuti mu žvale (gjem). *vidi* i začeljüstiti, i *syn. ondje*.

začevljivānje, *n. verbal.* od začevljivati. *radnja* kojom tko začevljuje što.

začevljivati, začevljujem, *v. impf.* začevljivati. *v. pf.* začevljiti. — 1) *začevljivati n. p. pušku*. *vidi* zapinjati 1. — 2) *začevljivati n. p. konja, metati mu žvale (gjem)*. *vidi* viličiti, žvaliti. *isp.* uzdati, zauzdavati. — Žvalav, kad se u koga u uglovima nakraz usana kao ojede. Gdjekoji govore, da takove ljude gjavoli u snu uzdaju ili začevljuju. Rj. 155a.

zāčiliti, čim, *v. pf.* *vidi* zasiliti. Rj. začiliti, *postati čil, stati na snagu*. *isp.* očiliti.

zāčin, *m. condimentum*. *vidi* začina. Stulli. *govori se* u Hrv. može biti da amo ide *poslovica*: Zaludu je začina, kad nije načina. Posl. 83.

zāčina, *f. die Würze, condimentum*: Teško loncu iz sela začine čekajučil (Posl. 315). *cf.* zasmočak. Rj. začina. *zu* postanje *isp.* začiniti. — Zaludu je začina, kad nije načina. Posl. 83. Da su sve prijesne (životinje) i bez začine jeli, to se razumije i po sebi. Priprava 152.

začíniti, začíním, *v. pf.* Rj. začíniti. *v. impf.* začínjati. — 1) *würzen, condio*. Rj. *vidi* zasmočiti. — Zalučiti, utući bijeloga luka, pa začíniti kakoro jelo. Rj. 182a. Naoparno, što nije začínjen. Rj. 349a. Najveća je čast na petku: riba i grah *zāčinjen zētinom*. Danica 2, 104. — 2) *fig.*: Sve je kolo glavom nadmašila, a *gospodskim licem začínula*. Rj. u prenesenom smislu. — Od svijja je i veća i ljepša, *ljepotom je kolo začínula*. Npj. 3, 360. Koje (pjesme) sam ostavio, da njima začínim petu knjigu. Npj. 4, XII.

1. **zāčinjānje**, *n.* Rj. *verbal.* od začínjati. — 1) *vidi* započinjanje. — 2) *radnja* kojom *n. p. žena* začínje dijete (*die Empfāngniss, conceptio*. Rj.).

2. **zāčinjānje**, *n. das Würzen (österr. Vermachen), conditio*. Rj. *verbal.* od začínjati. *radnja* kojom tko začínja *n. p. jelo*.

1. **zāčinjati**, njēm, *v. impf.* Rj. začínjati. *v. pf.* začeti. — 1) *vidi* započinjati: Sve gjevojke redom popļevaju, a začínje Fatima gjevojka. Rj. *vidi* i pđčinjati. — Vodi li mu kolo stara majka? A sestrice pjesme začínje li? Kov. 60. — 2) *empfangen, concipio*. Rj. *n. p. žena* začínje dijete.

2. **zāčinjati**, začínjām, *v. impf. würzen (vermachen), condio*. U nas se jelo najviše začínja skorupom ili mastom, a kad ovoga nema i lojem, uz post uljem. Rj. začínjati. *vidi* zasmakati. *v. pf.* začíniti. — Petljanija kupus *ne začínja*. (Blebetanje posla ne opravilja). Posl. 247.

zāčkati, čkām, *v. pf.* *n. p. pukla* vrata pamukom, (*eine Ritze*) *verstopfen, obturo, obstruo*. Rj. začkati, *zatisnuti pukotinu čim*. *v. impf.* čkati.

zāčkoljina, *f. Schlupfwinkel, lutebra*. Rj. kao skrovište, kut gdje se može sakriti, rupa u koju se može šmignuti. — začkoljina, od osnove od koje je i čkati. *isp.* Osn. 153.

zāčuditi se, dim se, *v. r. pf. sich verwundern, miror*: Začudio se prebijenoj golijeni (kažu, osobito žene, onome koji se čemu začudi, da ne bi ono urekao čemu se čudi. Posl. 87). Rj. začuditi se. *isp.* udiviti se, zadiviti se. *v. impf.* čuditi se. — Ona se samu začudi kako je ostao živ. Npr. 62. Kad dogje na onu čupriju, začudi se njenaj krasoti... Pa se začudi gdje sve selo peva i veseli se. 89. Začuggen ljepoti onijeh gjevojaka... Začudi se carev sin nu orake odgovore. 111. Kad ih začuggen upita, ko su, oni sve kažu. 236. Te mu rusu osjekoše glavu, pa se na nju Turci začudiše, kolika je glava od hajduka. Npj. 3, 340. Začudih se čudom relikijem kad je vidjeh. Otkriv. 17, 6.

zāčuti, začujēm, *v. pf. horen, exaudio*: Glas začula gjevojčina majka. Rj. začuti. *vidi* zaslušati. *v. pf.* i *impf.* prosti čuti. *v. impf.* prosti čujati. — To začuti

čuje na daleko jedan bogati čovek. Npr. 163. Nogo rila niko ne : čuje, no je začu Muća Raičević. Npj. 4, 122. Uši gluhih začuše, tada će hromi poskočiti kao jelen. DP. 311. sa se, pass.: Iz tutnjave začuše se glas: O Usude! Npr. 75.

začelak, začitka, *n. vidi* začeljak.

začeljak, začitjeljka, *m.* (u Pastr.) *vidi* začitjeljak. Rj. — *začitjeljak*. Kao da bi i bilo po zapadnom govornu, govori se gdje gdje je (r) mjesto i: začeljak. Korijeni 96. *ordje će biti griješkom stamparskom začeljak mjesto začeljak; ali Daničić ima drugdje i začeljak, t. j. začeljak.*

začer . . . *vidi* začer . . . Rj.

zaći, začijem začao, začala, *v. pf.* Rj. za-iti, za-iti, za-tji, za-ći. *vidi* začiti, začjesti, začelci, *v. impf.* začlaziti, začoditi. — 1) *hintergehen, eo post* —: začije za brdo, za kuću. Sunce začije za gornu, daj mi pope navoru. Rj. *vidi* začinuti. — 2) *stesti, 3) untergehen, occido*: sjelo sunce, cf. začiti, smiriti se. Rj. 681b *vidi* zapasti 1, zasjesti 3i. *oramo ih i orake primjeri*: Vрати mu zalog njegov do sunčanoga zapada . . . Podaj mu najam njegov isti dan, i da *gt* ne začije sunce u tebe. Mojs. V, 24, 15. I otidoše; i sunce ih začije blizu Gavaje. Sud. 19, 14. — 2) kome n. p. za leđa, ili isprijeke: *umgehen, circumrenio*: Dok on njemu isprijeke začije. Rj. *isp.* obaći, obići. — Dok su se jedni Turci s njim (s Kocom) tukli, drugi začiju te ga opokle. Rj. 295b. Počminuti, začiti odozdo, n. p. kad se čete ili vojske biju u brdima, *umgehen, circumrenio*. Rj. 522b. S jednom se vojskom tukao, a dvije su, tri obilazile, da mu začiju s leđa. Danica 1, 84. Krivici se izigju malo uz Moravu, te začiju Arnautima kao s rebaram. Miloš 92. — 3) *sich verirren, aberro*. Rj. *vidi* začabati, i *syn. ondje*. — začutati, začiti s puta. Rj. 181b. Vrljajući po planini jedna od njih začije i dogje pred jednu pećinu. Npr. 1. Mnogi su bežeći preko šuma začuli u tujnoj zemlji. Miloš 101. Kojemu (srebroljublju) neki predavši se začuše od vjere. Tim. I, 6, 10. Ne daj mi da začijem od začipjesti trojih. Ps. 119, 10. — 4) *nach der Reihe gehen (z. B. von Haus zu Haus), ex ordine eo*: začao od kuće do kuće kao vodičar (Posl. 87.). Rj. *stati ići, isp.* začediti. — *Zagje od izvora do izvora* i počne ih brojiti redom. Npr. 100. Carey sin po tom začije s onom papučom njezinom da je traži po svemu carstvu. 129. *Zagje po čaršiji* da gleda kakav je zanat najlakše naučiti. 174. *Zagje Gjorgja svakog darovati*, svakom dade po triest dukata. Npj. 4, 303. Tako Turci začiju po narodnu, i stanu opet kupiti oružje. Miloš 68. — 5) *zašlo mi zu nohte*, kad ruke vrlo ozebu pa počto se dogje u toplinu, pod noktima stane zdravo boljeti. Rj. — 6) *kao ući u što, isp.* začaziti u što. — *Zagjem u šumu* da ulovim kaku zvjerku. Npr. 161.

zaćopati, začopam, začopiti, začopim, *v. pf. mit Koth verschmierem, luto obilno*. Rj. začopati, začopiti, blatom zamazati.

1. **zād**, *m.* (u G.) *vidi* zid: Nju udrio kamenu od zada. Rj. 1 od začade znači od zida. Npj. 2, 614. Vuk). — *zād* (ZAB, zid. od kor. koga je i sa-zid-ati, CZ-ZA-ATI). Osn. 33.

2. **zād**, *adv. postulo od prijedloga za, što je za čim, straga, isp.* Korijeni 48. *vidi* zada, i s orimu slož. *adv.*: nazad, nazada; odzada, ozad, ozadi; najzad; unazad.

zāda, *adv. isp.* zād *adv.* — 1) sprijeda i zada. DPosl. 30. *vidi* odzada, ozad, ozadi.

zādāh, *m. zādaha, f. ein äbler Geruch, malus odor*. Rj. za-dah, za-daha (za postanje *isp.* začahnuti miris (ponajviše neugodan). *vidi* začuh; tonj, i *ondje syn.* — *Vidjeće te ljude gdje im tijelu oganj ništa ne može . . . niti začad od ognju prionu za njih.* Dan. 3, 27. Škola mora biti vrela istorijske svesti, muškoga začaha. Zlos. 287 (*Anhauch, Begierung*).

zādahnuti, zādahnēm, *v. pf.* koga, anhauchen, adspiro. Rj. začahnuti koga čim. *v. pf.* je i dahnuti. *v. impf.* začadati. — *Id'te dolje, dva moja angjela, do bijela groba Jovanova, vašijem gu duhom začadnite*. Npj. 2, 40. Bog stvorio Adama od zemlje. On začadne oro zemljano storenje čvotom. Priprava 10. Kako je ono postajalo prema onome čim sveti apostoli i sveti oči bijahu začahnuti. DP. 7.

zādāj, *m. vidi* začah. začajja, *f. vidi* začaha. Rj. u krajerima adje se glas h u govoru prete ora u glas j.

1. **zādājānje**, *n. das Säugen, nutritio*. Rj. *verb.* od 1 začajati, radnja kojom n. p. mati začaju dijete.

2. **zādājānje**, *n. das Riechen nach etwas, odor*. Rj. *verbal.* od 2 začajati, stanje koje bira, kad n. p. meso začaje divinom.

1. **zādājati**, zādājām, *v. impf.* säugen, mammam praeberere. cf. začajiti. Rj. začajati. *v. impf.* prosti dojeti 1 začajā n. p. mati dijete.

2. **zādājati**, zādājām, *v. impf.* rie hen nach etwas (tabel, oleo: začaje meso divinom. Rj. začajati *vidi* začavati; začisati 2, i *syn. ondje*. — začah (značenje *dhiti* prelazi u *conjati*, začaha; u nas je *ispalo h pa se* mjesto njega umetnulo j: začajati. Korijeni 114. t. j. od začabati, pa se glas h u *gdjekojim krajerima pretvara u govoru u glas j u u gdjekojim u glas v.*

zādak, začka, *m. parte di dietro, pars posterior*. Stull. strava koja je zača, ozadi: der Hintergrund.

zādāniti, zādānim, *v. pf.* vom Tage überfallen werden, und denselben über wo bleiben, luce superreniente commorari alienibi, n. p. hajduci začanili u selu. Rj. t. j. začekao ih dan u selu, pa su onaj dan i ostali u selu. začauiti. *v. pf.* je i prosti daniti. *v. pf. i impf.* danovati. *v. impf.* danjivati. — Tu je vojska trudna počinula, i bijeli danak začauila. Npj. 5, 66. Nekolike stotine Srba osvanu oko crkve, i, zakopavši malo šančica oko sebe, začane izmegju crkve i Turskoga šanca. Miloš 110.

zādānuti, zādānēm, *vidi* začahnuti. Rj.

Zādar, začdra, *m. Zara, Jadera*. Rj.

Zādārka, *f. Eine von Zadar*. Rj. žena iz Zadra.

Zādarski, *adj.* Zava-, Zaderitinus. Rj. što pripadu Zadrnu.

zādātak, začatka, *m. što se kome zada da učini, die Aufgabe, pensum, opus*. — Da će se na ovaj način bolje izvršivati književni začatuk Matičin. Rad 5, 199. Koji je za glavni začatuk svojemu životu postavio komparativnu gramatiku . . . ako mu prerana smrt i nije dala izvršiti toga začatka. 9, 190. Svaka je vlada dovoljno krepka čim vrši svoj spasovni začatuk. Zlos. 87. Na ispitu počeo raspravljati računske začatke. *Zaduci* su bili sve iz njihovog običnog života. 322.

zādati, začān, *v. pf. beibringen, infero, do*: začao mu ranu. Nijedna mu rune ne začade. Rj. začati. *v. pf.* je i prosti dati. *v. impf.* začavati. *isp.* začožiti 2, uzrokovati (*v. pf. i impf.*). — Uvjeriti se, 2) začati, uhvatiti vjeru . . . Onda je bila uvjeric, t. j. bila začadati vjeru jedni drugima. Rj. 765b. Zmija njega [sina] vjede i zača mu smrt. Posl. 63. Kuma kuma ako nije darovala, nije mu ni brige začadala (čim će on nju darovati). 163. Tebi ću mnogo muke začadati. Mojs. 1, 3, 16. Velike mi jale začade. Rut 1, 20. Čar začade vojsci svojoj tešku službu protiv Tira. Jezek. 29, 18. Tim začade prvi udarac starim porodičnijem računima. DM 3.

zādāvača, *f.* (u Here.) kao oje u pluga od kola do prvijeh krpela, cf. gredeļj. Rj. začavača. *isp.* začavati. — riječi s takim nast. kod epepača.

1. **zādāvānje**, *n. das Verursachen, Beibringen, effectio, illatio*. Rj. *verbal.* od začavati. radnju kojom tko začaje kome što, n. p. vjeru.

2. **zādāvānje**, *n. vidi* 2 začajanje.

1. **zādāvati**, zādājem (i začāvam. Obl. 108), *v. impf.* beibringen, verursachen, infero: Jedan drugom rune

ne zadaje. Vjernoj ljubi jade zadržavaše. Rj. za-davati. v. *impf.* prosti davati. v. *pf.* zadati. *isp.* zalagati 2, uzrokovati (v. *pf.* i *impf.*). — Jedni drugim ojeru zadajete. Npj. 4, 273. *vidi* zavjeravati se. I Stanin je babo izlazio, i gjeveru amanat zadrž'o: "Ovaj mene prehljepu Stannu. Kov. 75. Tvoji stanovnici, koji struh zadržahu svjenu koji življahu u tebi. Jezek. 26, 17. Zahvalnost i poštovanje zadaju mi dužnost da spomenem... Rad 9, 190.

2. zadržavati, zadržavam. v. *impf.* zadržavati. *vidi* zadržavati. v. je postalo od h, kao što je i j. — Kad se budi, crne oči ljubi, a kad spava, mirisom zadržava. Herc. 159.

zadržavica, f. angina. Stulli. bol u grlu od koje se može tko zadržaviti, zagušiti. *vidi* zadušica.

zadržaviti, zadržavam, v. *pf.* crvurjen, strangulo. Rj. za-daviti. *vidi* udaviti; zadržaviti, udušiti; zagušiti, ugušiti. v. *impf.* daviti. — Kad to vigje, starac Mustaf-aga, on povika glasom zadržavjenim: "Sta gledate, kičeni svatovi, gje mi hajduk odnese gjevojk? Npj. 3, 546. sa se, *refleks.* ili *pass.*: Svako će se pile svojim zrnom zadržaviti. Posl. 279.

zadržavjeti, zadržavđi, v. *pf.* Rj. za-daždjeti. v. *impf.* daždjeti. — 1) *anfungen zu regnen.* pluvare. Rj. početi daždjeti. — 2) *su se, refleks.* zadržavjelo se otuda, t. j. ide dažd, remen, pluvare. Rj.

zadržerati, zadržerim, *vidi* zadrijeti. Rj. v. *pf.* za-derati. v. *impf.* zadržirati. — 'Zao je, i goru je zadržerao. (Reče se za zla čoeaka). Posl. 84.

zadesetiti, zadesetim, v. *pf.* u zagoneci. Rj. za-desetiti. *isp.* razdesetiti. *drukčije* se *glugol* ne *nułazi*. — Zakukuljeno, zamumuljeno, zadevećeno, zadeseceno; niko ga ne može raskukuljiti, razmumuljiti, razdevetiti, razdesetiti, nego onaj koji ga je zakukuljio, zamumuljio, zadevetio, zadesetio (kljnc i brava). Rj. 179a.

zadesiti, zadesim, v. *pf.* treffen (Unglück), attingo, ferio: jadi ga zadesili! Rj. za-desiti. *vidi* desiti, naći 3, zadjesti 6. — Tako me čudo ne zadesilo! Posl. 300. Ovo su dvije glavne promjene, koje su zemlju zadesile. Priprava 14. Ako i oroga zadesi kako lo, sva licete me stara u grob s tugom. Mojs. 1. 44, 29. sa se, *pass.* ili *refleks.*: U ruci mu puna časa vina, puna mu se časa zadesila. Npj. 4, 150. *vidi* naći se 1.

zadevetiti, zadevetim, v. *pf.* u zagoneci. Rj. zadevetiti. *isp.* razdevetiti. *drukčije* se *ne nułazi* ovaj *glugol*, *zagonetku* *vidi* *porise* kod zadesetiti.

zadihati se, zadišem se, 1. zadijati se, zadijam se, v. r. *pf.* ins Keuchen kommen, z. B. von Laufen. anhele, cf. zaduhati se. Rj. za-dihati se, (i promijeniti se u gororu h na j) za-dijati se, zadija se, zadiše se tko brzo trči te stane silno disati.

2. zadijati se, zadijam se, v. r. *pf.* zadijalo se dijete, t. j. zametnulo se, entstehen, oriri, concipi. Rj. *vidi* i začeti se. — djčnuti... za-dijati se; do-dijati, do-dijavati. Korijeni 107.

zadijeliti se, zadijelim se, v. r. *pf.* in distribuendo errare. Stulli. za-dijeliti se, dijeleći pogriješiti.

zadijevajuje, n. Rj. verbal. od zadijevati (i se). — 1) radnja kojom tko zadržera što u što (das Hineinstecken, immissio, Rj.). — 2 a) *vidi* diranje. Rj. — b) stanje koje biva, kad se što zadržera u što.

zadijevati, zadijevam, v. *impf.* Rj. za-dijevati. v. *impf.* je i prosti dijevati. v. *pf.* zadjenuiti, zadjesti, zadjeti. — 1) *hineinstecken, immito*, n. p. nož za pojas, cvijeće za kapu. Rj. — Domaćin da svakome po pozlaćen cvijet, koji svaki zadržera sebi za uho ili na prsi. Kov. 74. sa se, *pass.*: Pa'njača, od kože kao pojas sprijed, gdje se zadijevaju male puške i nož. Rj. 492b. Silaj je dvojak: jedan se opasče pa se pistolji i noževi u nj zadržeraju. Rj. 680a. — 2 a) koga ili u koga, *vidi* dirati. Rj. *vidi* i zadrživati, zadrživati, peckati. *isp.* zagrizati 2, zajedati. — Nemoj više mene da zadržavaš. Rj. 171b. — b) sa se, *refleks.* za-

dijevati se, kleben, stecken bleiben, adhuesco. Rj. — Scala se mlada Vukomanka po bostanu i po gjuilstanu, creće joj se u skut zadržalo. Npj. 1, 617.

zadimiti, mim, v. *pf.* Rj. za-dimiti. v. *impf.* dimiti. — 1) Rauch machen, fumam facio, infumo. Rj. n. p. ljudi zadržimili sobu puše i. *vidi* zakurnjaviti, zapušiti 3. — 2) sa se, *refleks.* rouchen, fumo. Rj. n. p. zadržimila se soba, nupnila se dimu.

zadržirajuje, n. das Streifen, strictio. Rj. verbal. od zadržirati. radnja kojom tko zadržere što.

zadržirati, rēm, v. *impf.* streifen, stringo. Rj. za-dirati. v. *pf.* zaderati, zadrijeti. — Kud su naši drumi i kaldrme, i kuda su Turci prolazili i s konjskijem pločam' zadržirali, iz klina će proniknati trava. Npj. 4, 136.

zadržiravajuje, n. *vidi* zadržiravanje. Rj. zadržirivati, zadržirajuje, v. *impf.* *vidi* zadržirivati. Rj. za-dirivati koga. v. *impf.* prosti dirati 2.

zadržirivalo, m. der Necker, petulans. Rj. koji zadržiruje. — riječi s tukom nast. kod bajalo.

zadržirivajuje, n. das Necken, cavillatio. Rj. verb. od zadržirivati. radnja kojom tko zadržiruje koga. *vidi* zadržiravanje.

zadržirkivati, zadržirkujem, v. *impf.* koga, necken, cavillor. Rj. za-dirkivati. v. *impf.* prosti dirkati. *vidi* zadržirivati. — No da vidiš puše Bregjanina! odmah Gruju zadržirkival' pogje. Npj. 3, 21. Kameno mu sree u matere, što ga nije naučila majka zadržirkivat' i jaškovati. Herc. 110. Jedno dijete zadržirkivalo drugo a ono mu prijetilo da će ga tužiti učitelju. Bnk. 19.

zadržisanje, n. Rj. verbal. od zadržisati. — 1) radnja kojom tko zadržere koga čim (das Anhauchen, adspiratio. Rj.). — 2) stanje koje biva kad što zadržere, smrdi. n. p. meso.

zadržisati, zadržisem, v. *impf.* Rj. za-disati. — 1) anhauchen, adspiro. Rj. zadržisati koga čim, n. p. duhom srojom, v. *pf.* zadahnuti. — 2) zadržere meso, t. j. smrdi, übel riechen, male oleo, cf. udarati, zaudarati, pašiti. Rj. *vidi* i 2 zadržavati, 2 zadržaviti, tonjati, tuknuti (tuhnuti). *isp.* vonjati, i syn.

zadrživiti se, zadrživim se, v. r. *pf.* (rijetko se govori) *vidi* za-čuditi se, udiviti se. Rj. za-diviti se. v. *impf.* diviti se.

zadrželjati, ljām, v. *pf.* za-djeljati, anschnitzeln, inscure minutim. v. *impf.* djeljati. — Klis, drvo malo kraće od ceperka, zadrželjano sa sve četiri strane. Rj. 275b.

zadjenuiti, zadjesti, zadjeti, zadjenem (zadjedem), v. *pf.* Rj. za-djenuti, za-djesti, za-djeti. v. *pf.* je i prosti djčnuti, djčesti, djčeti. v. *impf.* zadijevati. — 1. 1) n. p. nož za pojas, cvijet za kapu, stecken, pono. Rj. *vidi* zaprdjeti (u šal), zataći 1. — Uoči Ivanja dne zapale one procjepove i obnesu oko torova, po tom neke zadjenu u tor te izgore... Rj. 215b. Zet daruje punicu komad sapuna i u njemu zadjeven dukat. Kov. 95. Zadjeni nož u nožnice. Prip. 156. — 2) Kavgu, govor, boj, t. j. započeti, anfangen, moveo. Rj. *vidi* i začeti 1, početi, započesti, zametnuti 3, zapodrjeti. zavrći 3. — Oko svašta zboru zadjedoše, a najviše zборе za junaštvo. Npj. 4, 49. sa se, *pass.*: Onada se boju zadjenulo, ubiše se prahom i olovom. Npj. 4, 109. — 3) Zadjesti koga za pojas (Biti pretežniji od njega. Posl. 83), übertreffen, supero. Rj. — 4) dirnuti, unrühren, angreifen, attingo: ti si najprije njegu zadio. Rj. *vidi* i darnuti. — 5) berühren, attingo: prošlo mu tane kroz haljine, ali mu mesa nije zadjelo, cf. zahvatiti: Pogodi mu puca od dolame, tere Radu ne zadjede mesa. Rj. *vidi* i zataći 2. — Progloh goru, progloh drugu, zadjede mi jasen klobuk. Npj. 1, 151. Pušku pali vojvoda Vučuro, te zadjede Petru Boskovića, ponese mu puca sa dolame. 4, 109. — 6) treffen, attingo, ferio, cf. zadesiti: Tako me nemudno čudo ne zadjelo! (Posl. 299). Rj. *vidi* i desiti, naći 3. — 11. sa se. — 1) za što, kleben, hängen bleiben, adhuesco:

Zagje joj se kupina za svilenu košulju. Rj. *refleks.*

Zagješ se oči Anetine a za zlatne tke Ivanove. Npj. 1, 461. — 2) zbora, zborom (ponajviše u pjesmama), *beruhren, attingo*: Svakoga se zbora zagješdoše. Svakijem se zborom zagješdoše, i u tome vjeru n hvatise. Rj. *refleks.* U vino se zagjenuli bili, koji junak bolji od kojega. Rj. 174a. — 3) *vidi* zavaditi se: Zagješše se za bijele ovce. Rj. *reciproč.* — 4) *vidi* zapodjesti se, *sich erheben, entstehen, erorior. vidi* i zametnuti se 1: Okrenuše niz Budima grada, *zadde se jedan modar oblak* od Budima do Prizrena grada, baš ih nigde sunce ne ogreja nit' ih kakva rosa zarosila. Npj. 2, 57. U te reči Sijenjanin-Ive pramen se je magle *zadenuo* preko polja od Sijenja bela. 3, 213. *refleks.*

zadjetinjiti, nfm, *vidi* zatrudnjeti. Rj. v. pf. zadjetinjiti. *zadjetinjilu žena, postala djetinja, zdjetna, trudna, vidi* i zabregjati, zateščati. v. impf. djetinjiti (*djetinjski biti, ruditi*).

zadjeva, f. *das Hinderniss, impedimentum, cf. smetnja*. Rj. za-djeva. *za postanje isp. zadijevati, zadjenuti. vidi* i prepreka, prepona 2, sprečica.

zadjevica, f. *vidi* zagjevica. Rj. *osn. u* zadjeva. *Osn.* 320. — 1) uzrok za koji se kavga *zagjena, der Anstoss, offendiculum*: Od male *zagjevica* malo se ljudi ne poklaše. Jer je prva Turska *zagjevica*. Rj. *isp.* povod 2. — Nije naša *zagjevica* bila, no Osmana paše Skadarskoga, koji moje premami Pipere. Npj. 5, 43. Otac i mati njegova (Samsonova) ne znadijahu, *da traži zadjevicu s Fildistjima*. Sud. 14, 4 (*quæret occasionem; eine Gelegenheit suchte*). — 2) svagja ili kavga sama, *der Zaek, certumen*: oko toga je često bivala *zagjevica*. Rj. *kod* svagja *syn.*

zadjêvojeiti se, čim se, v. r. pf. *zum Mädchen heranwachsen, in puellem adolesco*. Rj. za-djevojeći se *žensko dijete, kad postane djevojka, odrasla djevojka. isp.* podraslica. v. impf. djevoječiti (*i se*).

zadniti, *zadnim* (*zadnijem*), (*part. pass. zadniven*) v. pf. *böden, fundo instruo*. Rj. za-dniti, n. p. *kacu, načiniti na nju dno. v. impf. zadnivati*. — Bačva, 1) velika *kaca* *zadnivena* kao bure. Rj. 18a. *Bure je zadniveno* s obje strane. Rj. 266b. Kad jedno *bure zadne*, oni šestar onaj *bace* pa za drugo prave drugi. Rj. 837a. *Čjevica . . . s jedne strane zadnivena*. Nov. Srb. 1817, 765.

zadnivânje, n. *das Böden, fundi adjectio*. Rj. *verb.* od *zadnivati. radnja* *kojom tko zadniva n. p. kacu.*

zadnivati, *zadnivâm*, v. impf. *böden, fundo instruo*. Rj. za-dnivati n. p. *kacu, praviti na nju dno.*

zadno, n. *der Boden (z. B. am Fasse), fundus dolii, cf. dno*. Rj. n. p. u *bureta. vidi* i dno.

zadnji, adj. *der, die, das hintere, posterior*. Rj. *koji je zuda, odzuda. vidi* stražnji. *dolazi i naj-zadnji, koje vidi. suprotno prednji*. — Koji prvi činja', vazda ga dobija'; koji *zadnji činja'*, nigda ga ne dobija'! Rj. 508 (*zadnji = posljednji*). Klanjam ti se kao mlada *zadnjim* *sratorima*. Posl. 134. U *zadnje* se nema rašta ni u erkvu hoditi. (U *zadnje* znači *pozno, dockan*). 329. *Prednje* propuštavamo, a *zadnje* hitamo. D'Posl. 100. Odmakao pred družinom Meho . . . u *zadnji* je plijen ugazio. Npj. 4, 407. Gospod će ići pred rama, i *zadnja* *rojska* *biće* vam Bog Izraitjev. 1s. 52, 12. *Pred tobom* će ići pravda tvoja, slava Gospodnja *biće* ti *zadnja* *straža*. 58, 8.

zadnjica, f. — 1) *der Hintere, podex, cf. stražnjica*. Rj. *vidi* i *tjelica. pristojne riječi za ono što se manje pristojno kaže*: dupe, i t. d. *kod* *stražnjica*. — Na jednome su sunec *zadnjem* *grizali*. D'Posl. 65. Ne skvasi *zadnjicu*, ne uhiti *ribicu*. 75. — 2) (u Bačk.) *zadnja* *polovina* od sare ili usmine. Rj.³

zadobijânje, n. *das Erbeuten, captura*. Rj. *verbal.* od *zadobijati. radnja* *kojom tko zadobija što. vidi* *zadobijanje*.

zadobijati, *zadobbijâm, v. impf. erbeuten, capto*. Rj. *za-dobijati. vidi* *zadobivati. isp. zauzimati* 1. v. impf. *prosti* *dobijati (gdje vidi značenje)*. v. pf. *zadobiti*. — Uzimaše im *plijen koji zadobijahu sami od Turaka*. DM. 123.

zadobiti, *zädobijêm, (zädobijêm. Rad 6, 60), v. pf. gewinnen (Beute), erbeuten, capio*: Voljeo b' se s njime udesiti neg' *carevo blago* *zadobiti*. A Čupića stoji bez dinara, *jera ga je Čupić zadobio od Turčina* *Pejze* *Memed-age*. Rj. *za-dobiti. v. pf. je i prosti* *dobiti. v. impf. zadobijati, zadobivati*. — Svaki se u sebi uzdaše da će *zadobiti gjevokku*. Npr. 104. (= *pridobiti, nadčladuti*). Hajduci koji su nečije dvore bili *poharali, i mnogo blago i ruho i oružje bili zadobili*. 171. Napiro se vina *crvenoga . . . te u lice krvece zadobio*. Npj. 3, 135. *Ekada su se napojili vina, a od vina čef* *zadobili*. 4, 37. Nisu ljepše *Srbliji zadobili*, nego tada, kad razbiše *Turke, od Turaka šćar zadobiše*. 4, 259 (*isp. zauzeti* 1). *Onge dobre dare zadobio, zadobio sebi agaluke*. 4, 331. *Vodi, bračo, dva topa viteška, šnjima ćemo zadobiti Turke* 4, 346 (= *po-bijediti*). Tu se *hljeba zadobiti nada*. 4, 390. Gje udrio, *svuda zadobio!* 4, 471. *Srbi pak zadobiju dosta ruha i oružja. Miloš 85. (Spisatelj) koji su u cijelom svijetu besmrtno ime zadobili pisanjem*. Pis. 69. *Vestaline djevojke malo po malo zadobiju relike* *prihode i prava*. *Priprava* 160. Nije li on (Gospod) otac tvoj *koji te je zadobio?* on te je naučio i stvorio. Mojs. V. 32, 6.

zadobivânje, n. *vidi* *zadobijanje*.

zadobivati, *zadobbivâm, v. impf. vidi* *zadobijati. v. impf. prosti* *dobivati. v. pf. zadobiti*. — Da ja vidim *dvije* *silne* *vojske, čija l' gine, čija l' zadobiva?* Npj. 3, 270.

zadocniti, *zädocnim, v. pf. Rj. za-docniti. vidi* *odocniti, opozniti, začamati* 2, *zakasniti. v. impf. docniti*. — 1) *verspäten, retardo, moror, zu spät kommen*. Rj. *po* *Njem. i Lut. tumačenju docniti je a) glagol prelazan: zadocniti kogu ili što, učiniti da se tko ili što zadocni; verspäten, retardo; b) glagol neprelazan, u značenju kao zadocniti se, dockan doći; moror, zu spät kommen*. — 2) *sa se, refleks. zadde-niti se, sich verspäten, tardius venio. Rj. dockan doći: Prošavše godine . . . zadocni se* *plata* *Biogradskim vojnicima. Danica* 3, 237. *Zeljeli su i radili, da bi i ova odregjena* *Ruska vojska* *prispjela u Biograd* *prije* *skupštine, ali se ona zadocni zbog jake zime*. *Novj.* 51.

zadójiti, *zädójim, v. pf. zu saugen geben, mammm pruebere: zadojiti jagnje* (n. p. kad nema majke ili kad mu ne da sisati, nego je valja držati), *dijete*. Rj. — *Kažu da je ono srako čeljade, koje je ljevoruko, mati prvi put zadojila lijevom sisom*. Rj. 336b. *Kan' da ga je krava otelila, magarica pupak odrezala, a kobila mlekom zadojila*. Npj. 1, 523. *Te ga jeste* *Turkinja* *rodila i* *Turskijem m'ljekom zadojila*. 4, 240. *su se, pass.: U njega se muško čedo nagje . . . materi se ne da zadojiti*. Rj. 212b.

zadōrica, f. (po jugozap. kraj.) *der Zivist, vira, cf. zagjevica, svagja, kavga*. Rj. *i kod* *svagja syn. zadōrica. za postanje isp. zadrijeti*.

zadosta, adv. *za-dosta. vidi* *dosta*. — Je li paša zemlju osvojio, i *zadosta* *roblja* *narobio?* Npj. 4, 342. *Mi za dosta* *imamo šćara*. 4, 388.

zadōstajânje, n. *verbal. od* *zadostajati. stanje koje biva kad zadostaje što, čega, suprotno nedōstajânje*.

zadōstajati, *zadōstajê, v. impf. za-dostajati što, čega, zadosta* *gu je; hinreichen, sufficere*. (*premu* *zadostajati* *kao dosta prema zadosta*). *vidi* *dostajati* 1. *suprotno* *nedostajati. v. pf. zadostanuti, zadostati*. — *Zadostaju* *sedam osam rana, dok Staniša pašu pogubio*. Npj. 5, 372.

zadōstanuti, *zadōstati, zädōstanê, v. pf. za-dostanuti, za-dostati što, čega; hinreichen, sufficere. vidi*

dostanuti, dostati 1. *n. p. zadostanuće, zadostaće nam vina, t. j. biće nam ga zadosta. suprotno nedostati. v. impf. zadostajati.*

zadovijek (za dovijek), *adv. vidi zavujek. isp. zasvagda.* — Tu junaštva nikakvoga nema, nogu luda bespametna glava, luda glava i ta pamet croa, pak i crni obraz *za dovijek.* Npj. 5, 431.

zadovoljan, **zadovoljna**, *adj.* — **1)** *zufrieden, contentus.* Rj. *za-dovoljan. vidi dovoljan 1. suprotno nezadovoljan.* — **a)** Ja sam *zadovoljan kakogod ti uradiš.* Npr. 71. Stefan *bijaše zadovoljan što ne pogazi kletve sultanima.* DM. 109. — **b)** *zadovoljan čim:* Ja sam *zadovoljan onim što ima.* Npr. 82. Ja se nadam da se Srbi za ove moje misli i riječi ne će srditi na mene, a svaki Hrvatski pametan rodoljubac da će njima sa svijem biti *zadovoljan.* Srb. i Hrv. 7. Budite *zadovoljni svojom platom.* Luk. 3. 14. Narod *bijaše zadovoljan mirom za vrijeme.* DM. 109. Sud mu je vrlo blag *i malim zadovoljan.* Rad 6, 206. — **c)** *zadovoljan s čim:* Ali se nadam, da će oni i s *onom* drugom polovinom biti *zadovoljni.* Danica 3, XXIII. Jesu li s *jelom i pićem zadovoljni.* Kov. 84. Vladike s *orom* uredbom ne budu *zadovoljne.* Miloš 200. *ako se isporode ovi primjeri sa onima pod b, i ako se uzme nu um da se govori samo dovoljan čim (a ne uz to i s čim), pa i zadovoljavati se, zadovoljiti se samo čim, onda se za cijelo može reći, da je pravilnije rećeno: zadovoljan čim nego li s čim.* — **d)** *su gen.:* Ostani ovdje kod mene, *bićeš svega zadovoljan.* Npr. 200. *isp. odmah pod 2 (biće ti svega dovoljno, dosta?).* — **2)** što je *zadusta; hinlinglich, genügend, sufficiens.* vidi dovoljan 2. — Ljubav sama *zadovoljna je ljubavi (ili sebi) plata.* DPostl. 56.

zadovoljavanje, *n. verb. od 1) zadovoljavati, 2) zadovoljavati se.* — **1)** *radnja kajom tko zadovoljava koga.* — **2)** *stanje koje biva, kad se tko zadovoljava čim.*

zadovoljavati, **zadovoljavam**, *v. impf. za-dovoljavati. v. pf. zadovoljiti.* — **1)** *zadovoljavati koga, kao zadovoljnu ga činiti; befriedigen, satisfacio. isp. zadovoljiti.* — **2)** *su se, refleks. kao zadovoljan biti.* — Poslije mu ne dosagjivaše zemljama *zadovoljarojući se samo dankom.* DM. 109.

zadovoljenje, *n. satisfactio:* blažeći Božiju pravdu mučnijem svojijem *zadovoljenjima.* Stulli. *djelo kojim tko zadovolji k. ga čim; die Genugthnung.* — Kome što nije dato, ili kome je što uzeto, taj je svaki tražio *zadovoljenja.* Mil. 230.

zadovoljiti, *ljam, v. pf. Rj. za-do-voljiti. ne nalazi se kao prost glagol. isp. voljiti. v. impf. zadovoljavati.* — **1)** *befriedigen, satisfacio.* Rj. *vidi izdovoljiti, nadovoljiti; povoljiti (kome), kontentati (koga) zadovoljiti koga čim:* Kad ih Jason i ostali *zadovoljiše odgovorom, pustiše ih.* Djel. Ap. 17, 9. Ako koji vjerni ima udovice, neka se stara za njih, i da ne dosagjnje erkvi da one, koje su prave udovice, *može zadovoljiti.* Tim. 1. 5, 16. — **2)** *su se, refleks. zadovoljiti se, genug haben, habeo satis, sum contentus.* Rj. *zadovolji se tko čim, kad bude zadovoljan njime:* Samo čemo se *zadovoljiti službom, koju nam vatra čini za gotovljenje jela.* Priprava 165. Š toga mislim da se i *zadovoljiti* treba samijem *rječenicima.* Oglad IV.

zadovoljnost, **zadovoljnost**, *f. zadovoljstvo, n. die Zufriedenheit, animi tranquillitas.* Rj. *osobinu ili stanje onoga koji je zadovoljan.* — Razgovor, radost i veselje, *bogodarno zadovoljstvo, svaka radost, izobilnost.* Npj. 5, 530. Da poživite mnogo i mnogo godina u zdravlju i u *svakome zadovoljstvu.* Javor 1885, 439. Ljudi koji bi osjećali *zadovoljstvo čitajući ovo izdanje.* Rad 15, 179. Ona (akademija) je *imula osobito zadovoljstvo u tom . . . to će zadovoljstvo jamačno dijeliti s akademijom svaki prijatelj.* 17, 161.

Zadranin, *m. (pl. Zadržani) Einer von Zara, Jadrinus:* U tavnici bana *Zadranina.* Rj. *čovjek iz Zadra.*

zadržati se, **zadržim se**, *v. r. pf. (u Dalm.) sich verlieben, amore cupior, cf. zagledati se 2. Rj. zadržati se. zadržati se n. p. momak (za djevokom ili u djevokju?) kad mu ona postane draga. vidi i zagledati 2, uljubiti se, zaljubiti se, sevdisati.*

zadržati, čim, *v. pf. za-drečati, kao početi drečati.* — Jošt kad *krmud u Stambol zudreće.* Šćep. mal. 169.

zadržtati, **zadržćem**, *v. pf. za-drhtati. vidi zadržtati. v. impf. drhtati.* — **1)** *schauern, cohorresco.* Rj. — *Zadržtu sree u njimu i uplašise se.* Mojs. 1. 42, 28. A poslije *zadržta srec Davidu što od-ijeece skut Saulu.* Sam. 1. 24, 6. — **2)** *sa se, refleks. zadržtati se, erzittern, contremisco.* Rj. — Isus reče: »Neko se dotaece mene . . . Tada žena, kad to ču, *zadržtu se i kleče pred njim, i kaza sve.* Prip. bibl. 126.

zadržgao, **zadržgla**, *adj.* kaže se punu i zdravu čeljadetu (a u ostalome valja da bi bilo: *zadržgnuti ili zadržći, zadržgnem*), *stark, kernfest, robustus, cf. zadržgati.* Rj. *isp. i zadržjaka.* — Oholi platu na mene laž . . . *Zadržglo je sree njihovoro* kao salo, a ja se tješim zakonom tvojim (Gospode!). Ps. 119, 70.

zadržjaka, *m. ein gesunder, sturker Mann, homo robustus.* Rj. *zadržgao čovjek.* — *zadržjaka.* Osn. 46. *po tome je riječ sloz. kao čisti-kuća, prva polu od zadržjeti, druga od jak.*

zadržjemat, **zadržjemam** (mljēm), *v. pf. einschluemern, obdormisco.* Rj. *za-drijemati. vidi zakunjati 1. v. impf. drijemati.* — Budući da ženik odoci, *zadržjemaše sve (djevokje), i pospaše.* Mat. 25, 5. *su se, neutrum: I napija u slavu Hristovu; al' se njemu malo zadržjema, u drijemu času ispustio.* Npj. 2, 100.

zadržjeti, **zadržem** (zadrž'o, zadrž'la), *v. pf. streifen, stringo.* Rj. *za-drijeti. vidi zaderati. v. impf. zadržati.* — *Zadržjet'* na cijelu. DPostl. 154. Ako li hoće da *prinese pticu Gospodu, sveštenik neka joj glavu zasiječee noktom i neka je zadržee za krila, ali da ne raskine.* Mojs. III. 1, 17.

zadržgati, **zdržam**, *v. pf. u riječima: zadržgao, zadržgala, kernfest, stark geworden, robustum esse.* Rj. *za-drizgati, postati zadržgao (silan, jak). glagol se drukčije ne nalazi.*

zadržkati, **zadržćem**, *v. pf. Rj. za-drktati. v. impf. drktati.* — **1)** *vidi zadržtati.* Rj. — Kad to čuo Čupiću Stojane, od eška mu *zadržkatala ruku.* Rj. 153b. — **2)** *zadržkati se, vidi zadržtati se. Rj.*

zadržmati, **mām, v. pf. Rj. za-drmati. v. impf. drmati. — **1)** *erschüttern, concutio.* Rj. — Kad Miloša Srbi razumlješe, *zadržma im sree u prsima, vatreni ih uzeše plamovi.* Npj. 5, 556 (*zadržma ordje kao da je nepreluzno, kao zadržma se*). — **2)** *sa se, refleks. zadržmati se, erbeben, contremisco.* Rj. — Stane neko na vratima lupati, *zadržma se cijeli dror, neka huka, vriska.* Npr. 185. *Ne će li se zadržmati ostrva od pruske padanja tvojega?* Jezek. 26, 15.**

zadržobiti, **zadržobim**, *v. pf. einbröckeln, intero.* Rj. *za-drobiti. isp. udrobiti, n. p. hljeba u mljeko. v. impf. prosti drobiti.*

zadržbuljati, **ljam**, *das Brummeisen (die Maultrömmel) ertönen lassen, impello crebitalum.* Rj. *zadržbuljati, početi u drombulje udurati. v. impf. drombuljati.*

zadržuga, *f. Hausgenossenschaft (im Gegensatz der einzelnen Familie), plures familiae in eadem domo.* Rj. *za-druga, kad više oženjenih ljudi žive u društvu, u zajedini, u jednoj kući. isp. zajedin, zajednica 2. suprotno inokoština.* — Srbi žive ponajviše u *zadržuzi:* u gjekojim kućama ima po 4 po 5 oženjenih ljudi, a jednoglavaca je malo. Danica 2, 100. Bog saancima daje *zadržugu.* Ps. 68, 6.

zadržujan, **zadržujna**, *adj. nicht einzeln im Hause, magna suorum societate pollens.* Rj. *što pripada zadržuzi. suprotno inokosan, jedin; jedinae 2, jedno-glavac.* — Grijalica, u *zadržujnih ljudi* pored kuće

osobita zgrada, gdje se djeca zimi griju. Rj. 101b. Kućar, 1) u združnijem kućama u kakvoj zgradi pregradak, gdje oženjeni ljudi žive sa ženama. Rj. 318a.

zadržati, zadržim, v. pf. Rj. za-držati. v. impf. zadržavati. — 1 a) *aufhalten, moror*. Rj. isp. zabaviti 2 (koga, n. p. da se odoeni). — Inače ako ga (muštalugdžiju) *zadržé* s razgovorom, te se odoeni izići pred svatove, onda mu se svi smiju. Kov. 63 (s? razgovorom). *To me i zadržu* mnogo puta da ne dogjem k vama. Rim. 15, 22. Da je blagosloven Gospod, koji *zadržu* slugu svojega odu zlu. Sam. 1. 23, 39. — b) *su se, refleks.* zadržati se. *sich aufhalten, moror*. Rj. — *Rusi se*, valja da zbog bolesti i smrti kneza Prozorovskoga. *zadržé*, te ne pregu odmah preko Dunava. Miloš 15. Milenko i Petar očekujući... *zadržé se*, te ne stignu na ovu skupštinu. 22. — 2) *vidi* uzdržati 2, *behalten, retineo, cf.* zadržati. Rj. 773a. — Hajde ti penji se gore na bedem da ti ovu drugu jelu podamo, pa je uzmi za vrh i prebaci je u grad, a vrh joj *zadrží* kod sebe, da se skinemo niz nju dole u grad. Npr. 190. Bečare *sve zadrží* kao roblje, samo Kračuna pusti. Miloš 39. Ima nekoliko i takovih riječi Turskih, koje ćemo morati zadržati i posvojiti. Rj. XX. Nije htio da se stara svoje vojne osloboditi i u skupu ih *zadržati*... kako je *zadržuo* nekake norce, koje je u Kladovu skupio od gjumruka. Sovj. 55. Ne mogu *zadržati* u sebi *zadržalnosti* koju osjećam prema svjema. Osn. III.

zadržavaju, n. Rj. verbal. od zadržavati (i se). — 1 a) *radnja* kojom tko *zadržava* koga, da ne ide (das *Aufhalten, retentio*, Rj.). — b) *stanje* koje biva kad se tko ili što *zadržava* gdje. — 2) *radnja* kojom tko *zadržava* što kod sebe.

zadržavati, zadržavam, v. impf. Rj. za-državati. v. impf. prosti držati. v. pf. zadržati. — 1 a) *aufhalten, retardio*. Rj. *vidi* uzdržavati 1. isp. zabavljati 2 (koga da ne ide dalje): Različni drugi poslovi jednako me *zadržavaju*, da je (gramatike) ne svršim. Danica 3, 1. Za moj Zabavnik prečkaću Vas još malo; a i Vi se starajte, da me *dugo ne zadržavate*. Straž. 1887, 62. Da mu (neprijatelju) čini štetu i da ga *zadržava*, dok... Žitije 24. Nemojte me *zadržavati*... pustite me da idem. Mojs. 1. 24, 56. Razum *zadržava* čovjeka od gnjeva. Prič. 19, 11. — b) *su se, refleks.* zadržavati se, *sich aufhalten, moror*. Rj. isp. zabavljati se 2 (gdjegod): Što se gogj ljudi većma trude i napreduju, to sve srećniji i slavniji postaju; a što se gogj većma lijene i *zadržavaju*, to naličniji na zverujuje ostaju. Danica 2, 3. — 2) *behalten, retineo*. isp. zadržati 2: Misli, da su Mrkalj i Vuk po hateru slova *zadržavali* i iz pizme izbacivali. Nov. Srb. 1818, 400. Kako je takova *pismu* hvatao i otvorao i *zadržavao*. Sovj. 55. *sa se, pass. ili refleks.*: Ali su ovi *običaji* ondje već prošli, i slabo se u kojoj kući *zadržava* još i onaj da otac sinu djevojku traži. Kov. 43.

zadugo (za dugo), *lange, diu*. Rj. *vidi* dugo 2 b f. — Idući tako *zadugo* po svetu, dogje... Npr. 17. Ali nije htela za *dugo* nikome kazati. 206. Kad je bilo, za *dugo* ne bilo, poručuje mlada sultanija... Herc. 160. Ne će moj gospodar još za *dugo* doći. Mat. 24, 48. Ja ću nastaviti u domu Gospodnjem za *dugo*. Ps. 23, 6 (in *longitudinem dierum; in die Länge der Tage*). kako je udverab složen, treba ga i pisati sastarljeno *zadugo*.

zadržati, m. (u Boci) *der Anhauch, Geruch, odor, cf.* zadah, miris: Ne mogu ti puta naći, ni dvoru doći od visine vite jela, od *zaduha* miloduha. Rj. za-duh. za *postanje* isp. zaduhnuti. isp. tonj, i ondje *syn.*

zaduha, f. (u Boci) *vidi* sipnja. Rj. za-duha. za *postanje* isp. zaduhati se. *vidi* i pijehnja, hropnja 1, hropotinja. isp. zagušljiv. *bolest od koje se teško diše; asthma.*

zaduhati se, *zadržam (zadržšem) se, v. r. pf.*

kuuchen, anhele, cf. zadihati se. Rj. za-duha se, tko brzo trči te stane silno *disati, vidí* i zaduvati se, *zadržati se, zasopiti se, zapuhati se.*

zadržnuti, *zadržnem, v. pf.* *vidi* zadnuti. v. pf. je i prosti dubnuti (dunuti). v. impf. duhati (duvati). **Zadunavac**, ávea, **Zadunavljanin**, m. *vir trans-danubianus, Stulli. čorjek koji živi za Dunarom, u Zadunavlju. isp.* Podunavac, Podunavljanin.

zadunuti, *zadržnem, v. pf. unhauehen, afflure*. Rj. za-dunuti. u krajerima *gdje se glas h ne čuje u govoru. vidí* zaduhnuti. v. impf. duhati, duvati. — *Vidi* car sina mrtva... ona žena *zadune* ga, i oživlje. Npr. 153. Pusti iz usta nekakav vjetar plavetan i *zadunu* put onih okamenjenih ljudi, te svi na jedanak oživješe. 221. Tu doleće na konju delija, *zadunuo* u devet kamena, oživlješe do devet sinova. Herc. 101.

zadupsti se, *zadržbem se, v. r. pf. sich eingraben, vertiefen, defodior*. Rj. za-dupsti se. v. impf. dupsti. — *Zadupsti se, medituri, secum attente cogitare.* *Stulli. zadubsti se u misli. isp.* zavesti se u misli.

zadušica, f. *vidi* zadavica. *Stulli.*

zadušiti, *zadržšim, v. pf. (u Dubr.) ersticken, suffoco, cf.* zagušiti, udaviti, ugušiti. Rj. za-dušiti. *vidí* i udušiti, zadaviti. v. impf. dušiti.

zadušljiv, adj. J. Bogdanović. koji *boluje od zaduhe. vidí* zagušljiv (uke?).

zadušljivac, *zadržšivca, m. čorjek zadušljiv. J. Bogdanović.*

zadušljivica, m. J. Bogdanović. žena *zadušljiva. zadušni, adj. n. p. nedjelja, ponedjeljnik, die armen Seelen anghend, defunctorum, cf.* zadušnice. Rj. zadušni, što je za duše (pokojne). — *Poslije* sebične nedjelje nastane *zadušna*, a poslije *zadušne* bijela. Rj. 674a.

1. **zadušnica**, f. t. j. *zadušna nedjelja. vidí* zadušnice. — *Veseli se, torbo prtenjaro! ide tebi Račka zadušnica.* (Kažu da govore prošjaci. U Srijemu i u Bačkoj). *Posl. 33. jer nu zadušnicu ljudi dijele prošjacima.*

2. **zadušnice**, *zadržšnicā, f. pl. der Armen-Seelen Tag, commemoratio defunctorum.* *Zadušnice* imaju dvoje: noći mesnijeh poklada, i u nedjelju po Trojicama (na Petrove poklade); ali su prave *zadušnice* one prve (i ona se sva nedjelja, izmegju bijele i sebične, zove *zadušna nedjelja*). *Onda* obično svaki čovjek svima mrtvima svojijem načini po svijeću voštanu... i zapali te izgore mrtvima za dušu... idu na *zadušnice* i na groblje... pale svijeće i dijele za dušu. Rj. *vidí* zadušnica. — *Najeo* se kao siročé na *zadušnice*. *Posl. 187.*

zaduvati se, *zadržvam se, vidí* zaduhati se. Rj. u krajerimu *gdje se u govoru mjesto glasa h čuje glas v.* **zadužbina**, f. *die fromme Stiftung, monumentum(?)*. Najveća je *zadužbina* načiniti namastir ili erkvu... po tom je *zadužbina* načiniti čupriju... kaldrmu po rgjavu putu, vodu dovesti i načiniti blizu puta (i to se kaže *graditi* i *učiniti* — *sebi* — *zadužbinu*), usaditi ili nakalamiti vočku blizu puta, gladnog nahriniti, žednog napojiti, golog odjesti (i ovo se kaže *činiti* i *učiniti zadužbinu*)... Takove *zadužbine* drugi ne smije ni pošto *opravljati*, nego onaj čije su od starine: Da vi znate naše namastire slavni naših cura *zadužbine*. Prvu babo sagrađio erkvu, *krasnu stvaru sebi zadužbinu*. Rj. za-duš-bina (promijenivši se š pred h na ž), što se za dušu načini ili učini. *vidí* hair 1, sevap. — I naši će *zadužbine služit*, od vijeka od suda Božjega. Rj. 693a. I drumovi tvoji zasječeni, *obaljene* tvoje *zadužbine*. Npj. 4, 313.

zadužiti; *zadržim, v. pf.* Rj. za-dužiti. v. impf. zaduživati. — 1) *koga, verschulden, obucro*. Rj. *učiniti ga dužnim (u pravom i prenesenom smislu). vidí* vezati 1b. — *Udužiti*, dati u dug, t. j. na veresiju, *cf. zadužiti*. Rj. 770b. Ti napi nama i u naše *zdravlje*

te nas zaduži čašću i poštenjem, a mi tebe sad napijamo. Herc. 354. Skupiše se oko njega koji god bijahu u nevolji i koji bijahu zaduženi. Sam. 1. 22, 2. Šlahber . . . zadužio nas je i tijem što se više nego i ko drugi dotakao ove stvari. Kad 1. 114. — 2) sa se, refleks. zadužiti se, sich verschulden, obacero. Rj. postati dužan. vidi udužiti se, vezati se, sich verpflichten, se obstringere ad aliquid. — Pridužiti se, još se zadužiti. Rj. 589a. Bolje se i zadužiti nego naružiti. Posl. 26. Da ste se zadužili opravljajući namastir. Straž. 1886, 865. Dubrovčani se zadužise činiti kralju počast. DM. 29 (= vezaše se).

zaduživānje, n. das Verschulden, obacratio. Rj. verbal. od 1) zaduživati, 2) zaduživati se. — 1) radnja kojom tko zadužuje koga. — 2) radnja kojom se tko zadužuje n. p. u trgovaca.

zaduživati, zaduživjē, v. impf. Rj. za-duživati. v. impf. prosti dužiti. v. pf. zadužiti. — 1) verschulden, obacero. Rj. zaduživati koga, činiti ga dužnim. (u pravom i prenesenom smislu). vidi vezati lb. — Priznajući bosanske kraljeve za zakonite nasljednike bosanskoga i srpskoga prijestola, Dubrovnik ih zaduživāše da ponovo uredbu svojih starijih. DM. 213. — 2) sa se, refleks. zaduživati se, sich verschulden, obacero. Rj. n. p. u trgovaca. isp. Sint. 313. postajati dužan. vidi dužiti se.

Zadvārje, n. više Omiša na svršetku planine Biokova zidine od staroga gradića i oko njega dvije kule . . . (cf. dveri mjesto dvari). Rj. — Za-dvārje (drugo polu osn. u starom МѢѢѢ, korijen koga je i dror). Osn. 83.

zadžakati, kām. v. pf. lärmen, tumultum cico. Rj. za-džakati, početi džakati. v. impf. džakati.

Zaćear, n. eine Stadt mit alten Ruinen am Zusammenfluss der beiden Timok. Rj. varoš sa stariim gradinama na sastarcima oba Timoka. — zajac, Za-jećar (Zaćear; isp. ЗѢѢѢ). Korijeni 64.

zacrēziti, zacrēžim, v. pf. nametnuti erezu, zühakeln, den Thürkaken zuwerfen, obdo serue repagulum. Rj. za-ereziti. glagol se drukčije ne nalazi. isp. ereza.

zāl*, m. kao mala čašica u koju se meću fildžani, kad se kafa piće, da ne bi vrućina smetala fildžan držati. vidi zalf, zarf. — Zalf, vidi zaf. Rj. 182a. Kada jeknu, vas mi Budim zveknū. i po kuli raf i dolafi, i po rafim' zafi i fildžani. Herc. 133.

zalfāt*, m.: Da gospogji zafaita nema. Rj. die Einkünfte: t. j. sve je ponijela, nema više ništa da traži. Rj.³

zafal . . . vidi zahval . . . Rj.

zafalj . . . vidi zahvalj . . . Rj.

zafūzdati, zdām, v. pf. (u Grblju) vidi zauzdati. Rj. za-fuzdati. v. impf. uzdati. isp. fuzda prema uzda. — Divno su im konji naregjeni, i zlatnom su žicom zafuzdani. Npj. 5, 288.

zāfrīg, m. za-frig, ono čim se jelo zafriga. govori se gdje i zafrigati, koje vidi. vidi pōtprig, zapraška, zaprška.

zāfrigati, gām, v. pf. vidi zaprigati. v. impf. frigati.

zagaćivānje, n. das Verdämmen, objectio molis. Rj. verbal. od zagaćivati. radnja kojom tko zagaćuje rodu.

zagaćivati, zagaćujēm, v. impf. verdämmen, moles objicio. Rj. za-gaćivati rodu, zagrađivati je gatom. v. pf. zagaćiti. isp. gat.

zagalaćiti, čim, v. pf. vidi zagaliti. Rj. za-galaćiti. glagol se ovaj drukčije ne nalazi.

zagalamiti, zagalamim, v. pf. vidi zakrčiti. Rj. zagalamiti. drukčije se ne nalazi. isp. galama. vidi i zapremiti.

zagalica, f. samo u zagoneci. Rj. — Pornčuje eiban eibanice: pošlji mene šetlju petlju na magarici, pokise mi bijela pjena na zagalici? (t. j. čovjek poručuje ženi iz vodenice, da mu pošlje kola, da nosi brašno). Rj. 813a.

zagaliti, līm, v. pf. Rj. za-galiti. isp. razgāliti (i se.) Značenje (korijenu) prelazi u vidjeti se, odatle u činiti da se vidi: zagaliti; razgaliti, razgaljivati; zagaćati. Korijeni 73. — 1) entblößen, nudo: Zagali ruke, zasuču brke. Rj. vidi zagaćati, zagrnuti 2. — Otkrij kosu svoju, izuj se, zagali goljenu, idi preko rijeka. Is. 47, 2. Okreni lice svoje prema opkoljenom Jerusalmu zagališ mišicu stoju, i prorokuj protiv njega. Jezeq. 4, 7. — 2) sa se, refleks. zagaliti se, sich entblößen, nudor. Rj. vidi ocapariti se, otkriti se, zagrnuti se.

zaganēiti, čim, v. pf. za-ganēiti što, zgrabiti gančem. drukčije se glagol ne nalazi. isp. ganač. — Pošetah mlada na pazar, i kupih draga za dinar . . . Pa ga metnuh na polien, dogje mačka, zaganēi ga: »Pis otole, pust' ostala! Herc. 239.

zagar*, m. vidi ogar: Povedite rte i zagare. Zagari te Udbinski poznaju. Rj. za ogar isp. Madž. agár (= hrt); za zagar sa artikulum az agár, (a)z agár. lornj pas.

Zagarač, Zagarača, m. polje i kapetanija (pleme) u Crnoj Gori. Rj.³ — Budoš, planina više Zagarača i Komana. Rj. 47a (gen. pl.). isp. taka imenu kod Birač (Birča). isp. Garač (Garča).

zagarija, f. Art Zeug zu gunj, panni genus. Rj. nekakro tkivo od kojega se prave gunjeri. — biće iz tugja jezika. isp. Osn. 75.

zagariti se, rīm se, v. r. pf. (u pjesmi) die oberen Lippen vom Schurrbart schwarz bekommen, den Schurrbart bekommen, pubescere: Zagario s' mrkom nausnicom. Rj. za-gariti se. v. impf. gariti 2. zagari se momak, kud mu brčište kao garavo postane od brkova koji ga obuznu.

zagasit, adj. vidi ugasiti. Rj. kao tamno smegj. po Stulliju ugasita, zagasita boja je uopće tamna, mrka, dunkel, oseuro, fuscus, subniger.

zagasiti, zāgasim, v. pf. n. p. kreč, žegj, löschen, extinguo, macero calcom. Rj. za-gasiti. v. impf. zagašivati. — Pljusak od jezera udari po vatri i zagasi je polovinu. Npr. 189. Da naberem po Miroču bilja, da zagasim rane na junaku. Npj. 2, 218.

zagašivānje, n. das Löschen, extinctio, maceratio. Rj. verbal. od zagašivati. radnja kojom tko zagašuje što, n. p. kreč, žegj.

zagašivati, zagašujēm, v. impf. n. p. kreč, žegj, löschen, extinguo. Rj. za-gašivati. v. impf. prosti gasiti. v. pf. zagasiti.

zagaćiti, zagaćim, v. pf. vidi zajaziti 1. Rj. za-gaćiti rodu, zagrađiti je gatom. vidi i prejaziti. v. impf. zagaćivati. isp. gat.

zāgaziti, zīm, v. pf. u što. hineinwaten, vadum ingredior: Zaguzio sam već u trošak, moram trošiti. Rj. za-gaziti n. p. u rodu, gazeći zaći u nju. v. impf. gaziti. — Zagazičes u klancee tijesne, Boga mi su klancei jadikovci. Rj. 244b. Zasuče gaće i rukave te zagazi u jezero. Npr. 16. Ja zagazih u rodu Sitnicu, i uhvatih klobuk svile bele. Npj. 2, 303. Zagazi u jedno veliko blato i zaglibi se. Danica 3, 149.

zagažnja, f. ein Fischernetz, das zwei wachende Fischer gespannt halten, retis genus. Rj. za-gažnja, mreža što dva ribaru zagazivši u rodu zategnutu drže.

zagicati se, cām se, v. r. pf. aufspringen, exsilio. cf. zaskakati se: Zagica se dolje niz planinu. Rj. zagicati se. v. impf. gicati se.

zāgladiti, dīm, v. pf. verglätten, lueritatem reddo (eig. und fig.). Rj. za-gladiti što, učiniti da bude (opet) glatko. u smislu pravom i prenesenom. v. impf. gladiti.

zāglavak, zāglāvka, m. der Zwickel (womit die Art verkeilt wird), cuneus. Rj. ono čim se zaglari n. p. sjekira, motika. — Zaertnjak, onaj zaglarak u pluga što se njim ertalo odložo zaglavljuje. Rj. 201b. **zaglaviti**, zāglāvim, v. pf. Rj. za-glaviti. v. impf. zaglavljivati. v. pf. stož. pozaglavljivati. — 1) n. p. sjekiru, motiku, verkeilen, cuneis firmo. Rj. — Samson

joj (Dalidi) reče: da sedam pramena kose na glavi mojoj priviješ na vratilo. I ona zagluviši vratilo kocem, reče: evo Filisteja na te, Samsone! Sud. 16, 14. — 2) *verkommen, perco*: Zaglavio negdje (Propao, poginuo. Posl. 82). Rj. — Da kazuju po Užicu kade, kako jesu Srbi zadobili, kako li su zaglurili Turci. Npj. 4, 360. — 3) top, *die Kanone vernageln, tormenta claris adactis inutilia reddere*. Rj. *zagluriti top, udariti u nj klinu, da se ne može više pucati iz njega*.

zaglavljanje, n. Rj. *verbal. od zaglavljavati*. — 1) radnja kojom tko zaglavljuje n. p. sjekiru (das Verkeilen, cuneatio. Rj.). — 2) stanje koje biva, kad tko zaglavljuje, *propada* (das Verkommen, interitus. Rj.). — 3) radnja kojom tko zaglavljuje topove (das Vernageln von Kanonen. Rj.).

zaglavljavati, zaglavljavjem. v. *impf.* Rj. *za-glavljavati (v. impf. prosti isp. glaviti). r. pf. zaglaviti, pozaglavljavati*. — 1) *verkeilen, cuneo*. Rj. *sa se. pass.*: Zaertnjak, onaj zaglavak u pluga što se njim crtalo odozgo zaglavljuje. Rj. 201b. — 2) *verkommen, periturus sum, non me expeditam*. Rj. *vidi propadati*. — 3) *vernageln (die Kanonen), tormenta claris adactis inutilia reddere*. Rj. *topove zaglavljavati, udarati u njih klinu, da se ne može iz njih više pucati*.

zaglavrnjati, njam, v. *pf. sich verirren, decerrare*. Rj. *zaglavrnjati, začu s putu. vidi zabantati i syn ondje. v. impf. glavrnjati*.

zaglied, m. *vidi ugled. isp. zagledač*. — Sigji, sine, Klinu kamenome ti na zagled aginjoj divojci, prosi Zlatu Klinskoga dizdara. HNpj. 4, 89 (Klin = Knin).

zagledač, zagledača. m. (u Lici) onaj koji ide da gleda djevojku, pa poslije da je prosi (ako mu bude po volji), *der Beschauer, qui oculis collustrat*. Rj. *koji ide djevojci na zagled*. — Zagledačina, kad zagledač ide da gleda djevojku. Rj. 169a.

zagledačina, f. (u Hrv.) kad zagledač ide da gleda djevojku, *das Beschauen, conspectus*. Rj.

zagledanje, n. *das Sehen auf etwas, intuitus*. Rj. *verb. od zagledati. radnja kojom tko zagleda što ili u što*.

1. **zagledati**, zagledam, v. *impf.* što, u što, *sehen auf etwas, intucor*. Rj. *za-gledati. v. impf. prosti gledati. r. pf. 2 zagledati*. — On u šumi tražeći zgodno drvo stane zagledati od drveta do drveta. Rj. 209b. On baci erljeni fauclet, a ona se opet zabavi čudeći se i zagledujući. Npr. 124. Govedar nзме rogožinu u ruke, te je zagleda sa srijni strana, pa onda zapita: »Koliko to vrijedi?« 174. Pješadija u puške zagleda, a konjici kolane pritežu. Npj. 4, 253.

2. **zagledati**, zagledam, v. *pf.* Rj. *za-gledati. v. impf. 1 zagledati*. — I. 1 a) *einen Blick thun, introspecto*. Rj. — Pobi Gospod neke koji zagledaše u korćeg Gospodnji. Sam. I, 6, 19. Mnogo jače nego što bi čovjek mislio ne zagledaš u dubine, koje ova rasprava otkriva. Rad 9, 191. — b) Pa navija tanka džeferdana, nasloni ga na jelovu granu, još zagleda Freu Ibrahimu baš u prsi, gde puca spučava. Npj. 3, 187. *vidi* omjeriti 2, smjeriti 2, zamjeriti 1. — 2) djevojk, *erblicken und sich in sie verlieben, adamo*: Ja usadib višnju na igrištu, i zagledah u selu gjerojku Rj. *zagledaš djevojku zaljubiti se u nju. vidi zagledati se 2*. — II. sa se, *refleks.* — 1) *sich verschauen in etwas, attente intucor*: Zagledao se kao tele u šarena vrata (Posl. 82). Rj. *isp. zapizdriti se*. — Solomun se kroz kola bio zagledao u prednje točkore, pak se u jedan put nasmije. Npr. 157. Hajt' otole, proklete aždaje! zašto ste se u me zagledale? Herc. 314. — 2) *sich verlieben, adamo*. Rj. *vidi zadržiti se, i syn ondje*. — Careva kći kako ga vidi, zagleda se u njega. Npr. 61. U što si se, jadna, zagledala? U jednoga roba Dilavera! Npj. 1, 578. Dogodi se poslije, te se žena gospodara njegova zagleda u Josifu. Mojs. I, 39, 7.

zaglibiti se, zaglibim se, v. r. *pf. versinken (in Koth), immergor*. Rj. *za-glibiti se, zapasti u glib. v. impf. zaglibljivati se*. — Drugi kazuju da mu se (Marku) u takovome boju zaglibio Sarac u nekakoj bari. Rj. 546a. Čija je kobila, onaj (najviše) za rep vuče. (n. p. kad se zaglibe kola...). Posl. 346. Snio sam, gje ti jačeš na konju, pak zagazi u jedno veliko blato i zaglibi se. Danica 3, 150.

zaglibljivanje, n. *das Versinken (in Koth), immersio*. Rj. *verbal. od zaglibljivati se. stanje koje biva, kad se tko zaglibljuje*.

zaglibljivati se, zaglibljivjem se, v. r. *impf. versinken (in Koth), immergor*. Rj. *za-glibljivati se. zapadati u glib. v. pf. zaglibiti se*.

zagliub, m. *die Betäubung, obtusio*: Hvala vama, bračo, na posluhu, oprostite mene na zagluhu (rekne pjevajući kašto pjevač na srčetku pjesme). Rj. *zaglub, djelo kojim tko zagluši kome. isp. zaglušanje. zagluhnuti, zaglihnuti, něm, v. pf. zagluhnuše mi uši (n. p. kad na blizu pukne top). betäubt werden, obtundo*. Rj. *za-gluhnuti, za-glunuti. v. impf. gluhnuti, glunuti*.

zaglušalo, m. *molestus, Stulli, koji zagluša kome. zaglušanje*, n. *das Betäuben (durch Geräusch), strepitus*. Rj. *verbal. od zaglušati. radnja kojom tko zagluša kome*.

zaglušati, zaglušam, v. *impf. betäuben, obtundo*: idi, ne zaglušaj (mi). Rj. *za-glušati. v. pf. zaglušiti*. — Imamo veselje u kući, a nemamo ninogo soba, pa će vam prosti ljudi zaglušati i vikom dosagjivati. Npr. 64.

zaglušiti, zaglušim, v. *pf. kome, betäuben, obtundo*. Rj. *za-glušiti. v. impf. zaglušati*.

zagnati, zagnam (zāženem i zāzdenem), v. *pf.* Rj. *za-gnati. vidi zatjerati. v. impf. zagoniti*. — I. 1) *hin-eintreiben (den Keil), adigo*. Rj. *zagnati n. p. klin u drvo*. — Ako se opomeneš u sreću svom gdje bi god bio među narodima, u koje te zagnu Gospod... tada će Gospod... Mojs. V, 30, 1. — 2) *hinter etwas treiben, ago post*, n. p. govoda za brdo. Rj. — II. sa se, *refleks. losstürzen auf etwas, ruo in aliquem*, n. p. zagnao se u (ili među) Turke; zagnao se kobac da uhvati kokoš. Rj. — Zaprkēnati se, kao potrcati na koga, *zagnati se*. Rj. 191a. Udno mora care opazio, pa se zagnu moru iz dubine, tri je leda glavom prolomio. Npj. 2, 83. Pa se zagna jedan junak zoran, da Gijuleku posiječe glavu. 5, 68.

zagnojiti se, zagnojim se, v. r. *pf. za-gnojiti se, začeti gnojiti se. vidi zagnojiti se. isp. ognjiti se. v. impf. gnojiti se*. — Usrdjše se i zagnojše se rane moje od bezumlja mojega. Ps. 38, 5.

zagnojiti se, zagnojim se, *vidi zagnojiti se. isp. gnoj i gnjoj*.

zagnjuriti, zagnjurim, v. *pf. za-gnjuriti. vidi zaroniti, zaroniti. v. impf. zagnjurivati. isp. gnjurac*. — 1) *zagnjuriti što n. p. u vodu, učiniti da se zagnjuri*: Udri, Bože, ko je kriv. (Sluga Ciganin rekao, kad je grmljelo zagnjurivši glavu u plati...). Posl. 328. I patka kad zagnjuri glavu u vodu, misli, da je zaronila u morske dubine. Ogd. na ut. 11. — 2) sa se, *refleks. zagnjuriti se, untertauchen, mergi*. Rj. — Vodeni bik brboće kad više, i patka i guska kad se zagnjuri te po vodi dolje što traži. Rj. 41b.

zagnjurivanje, n. *das Untertauchen, mersio*. Rj. *verb. od 1) zagnjurivati. 2) zagnjurivati se*. — 1) radnja kojom n. p. patku zagnjuruje glavu u vodu. — 2) radnja kojom se zagnjuruje n. p. patku u vodu.

zagnjurivati, zagnjurujem, v. *impf. za-gnjurivati. v. pf. zagnjuriti. isp. gnjurac*. — 1) zagnjuruje n. p. patku glavu u vodu. *isp. zagnjuriti*. — 2) sa se, *refleks. zagnjurivati se, untertauchen, mergi*. Rj. n. p. zagnjuruje se n. p. patku tražeći što dolje po vodi.

zagogje, n. u riječima: iz zagogja, bei der Gelegenheit, data occasione. Rj. *za-gogje (od osnove koja je*

samo s drugim prijedlogom u *z-goda*). Osn. 80. n. p. učiniti što iz zagodja, t. j. kad je zgodja.

zagojačivanje, n. das Schmutz- und Unordnung-machen im Zimmer. 70 spargere sordes per cubiculum. Rj. verb. od zagojačivati. radnja kojom tko zagojačuje n. p. sobu.

zagojačivati, zagojačujem, v. impf. Schmutz und Unordnung machen im Zimmer. sordes spargere per cubiculum. Rj. za-gojačivati n. p. sobu, smeće rusipati, nečistoću i nered činiti po njoj. vidi gojatiti; krtožiti, przniti 3, strviti. v. pf. zagojatiti.

zagojātiti, zagojātīm, v. pf. n. p. sobu. t. j. zakrtožiti, Schmutz und Unordnung machen im Zimmer. sordes spargere per cubiculum. Rj. za-gojatiti. vidi i zaprzniti 1. v. impf. zagojačivati.

zagon, m. (u C. G.) Rj. za-gon. za postanje isp. zagnati, zagoniti. — **1**) Angriff, impetus: Pa na Turke zagon učiniše. Rj. učiniti zagon na koga, zagnati se na nj. — Put Memeta zagon učinila. Rj. 622b. Za Turcima zagon učiniše. Npj. 4, 515. Pa u Turke zagon učinio. 4, 516. — **2**) za kravu koja se ne da musti. Gerüst eine Kuh zu bändigem. Rj. sprava za takovu kravu.

zagonačkē, zagonačkī, (u C. G.) n. p. skočiti, t. j. iz zatrke, mit Anlauf, incursum. Rj. adv. kao zagonēci se. suprotno trupačke, trupački.

zagonēnuti, zagonēnēm, v. pf. Räthsel aufgeben uenigma propono. Rj. za-gone(t)nuti (zagonetku), reči, zagonetku. vidi gonetati. suprotno odgonetati, ugonetati. v. impf. zagonetati. — Što, mi ti je za što? Kaže onaj koji hoće što da zagonene i znači: Pogodi mi šta je to. Posl. 358. Ja ću vam zagonenuti zagonetku, pa ako mi je odgonenete, daću vam trideset košulja. Sud. 14, 12.

zagonētānje, n. das Räthsel-aufgeben, uenigmatum propositio. Rj. verbal. od 1) zagonetati, 2) zagonetati se. — **1**) radnja kojom tko zagonēće (zagonetke). — **2**) radnja kojom se n. p. dvojica zagonēću.

zagonētati, zagonēcēm, v. impf. Rj. za-gonetati. vidi gonetati. suprotno odgonetati, ugonetati. v. pf. zagonenuti. — **1**) Räthsel aufgeben, uenigmatu propono. Rj. zagonetati (zagonetke), kazivati zagonetke. — **2**) sa se, reciproc. zagonētati se, einander Räthsel aufgeben, uenigmata invicem proponere. Rj. zagonēću se n. p. dvojica, kad jedan drugome kazuju zagonetke, i odgonēću ih. vidi daškati se.

zagonētka, f. das Räthsel, uenigma. Rj. vidi goneta, gonetalica 1, daškalia. suprotno odgonetlaj. — Zagalica, cf. cicaban (samo u onoj zagonēci). Rj. 168b. Ja sam nastampao nekoliko našijeh nerodnijeh pripovijedaka i zagonetaka. Npr. III. Razum za kazivanje sanova i pogugljanje zagonetaka nagje se u Danila. Dan. 5, 12.

zagonit, adj. u zagoneci: Puna jama zagonita jada (puška). Rj. što pripada zagoneci? što je kao zagonetku? räthselhaft?

zagoniti, zagonim, v. impf. Rj. za-goniti. vidi zgtjerivati. v. impf. prosti goniti, gnati. v. pf. zagnati. — **I**) hineinreiben (den Keil), adigo. Rj. zagoniti n. p. klin u dno. — **2**) hinter etwas treiben, ago post—. Rj. zagoniti n. p. stado za brdo. — **II**) sa se, reflex. zagoniti se, sich stürzen (z. B. auf die Beute, in die Feinde), ruo, impetum facio. Rj. isp. zagon 1. — Zagoni se meju Madžariju. Rj. 319b. U Turku se vojsku zagonjaše. Rj. 435a. Na njega se Turci zagonilo. Npj. 4, 10. K njemu su se Turci zagonili. 4, 120.

zagonjēnje, n. Rj. verb. od I. zagoniti, II. zagoniti se. — **I**) radnja kojom tko zagoni što u što (das Hineintreiben, adactio. Rj.). — **2**) radnja kojom tko zagoni n. p. govodu za brdo (das Treiben hinter etwas, 70 agere post—. Rj.). — **II**) radnja kojom se tko zagoni n. p. meju Madžariju (der Anfall, Anlauf, impetus. Rj.).

zāgorac, zāgōrea, m. der Mann von jenseit der Berge, transmontanus. Rj. čovjek iz zagorja. vidi zadržac.

zagōrelica, f. (ist. i juž.) n. p. rakija, angebrannter Brauntwein, adustus: daje one zagorelice. Rj. zagorelica, stvar koju je zagorela, n. p. rakija. vidi zagorjelica.

zagōreti, rim, v. pf. (ist. i juž.) anbrennen, aduror. Rj. za-goreti, zagori n. p. kadšto rakija kad se peče. vidi zagorjeti, prikotnjeti. isp. zakaditi 2. v. impf. zagorijevati.

zāgorijel, f. das Anbrennen, adustio: udara na zagorijel (n. p. rakija, mljeko). Rj. kad što zagori, udara na zagorijel, dimljivo je. — Ne će izaći iz njega mnoga zagorijel njegova, u oganj će zagorijel njegova. Jezek. 24, 12. isp. riječi s takim nast. kod iznikao.

zagorijēvanje, n. das Anbrennen, adustio. Rj. verbal. od zagorijevati. stanje koje bira, kad što zagorijeva.

zagorijēvati, zagōrijēvām, v. impf. anbrennen, aduror. Rj. za-gorijevati. v. impf. prosti goreti, gorjeti. v. pf. zagoreti, zagorjeti.

zagōrio, zagōrjela, adj. upravo I. pridjev glagolu zagorjeti. — Od ovako pečene pogače mora se mnogo ostrugati, nešto zagorjelogu, a nešto i pepeljavoga. Pripr. 169.

zāgōrje, n. das Land hinter den Bergen. Rj. zagorje, kraj za gorom, za gorama. vidi zabrgje, podgorje.

Zāgōrje, n. als nomen propr. des Landes jenseits des Timok; auch in der Hercegovina, terra transmontana: Dolečeće do ravna Zagorja. Od Cengijca paše sa Zagorja. Rj. ime vlastito nekojim krajevima koji su za gorom, za gorama; tako u Srbiji, u Hercegovini, u Hrvatskoj (za gorom Zagrebačkom).

zagōrjelica, f. vidi zagorelica. Rj. za-gorjelica, stvar zagorjela, n. p. rakija.

zagōrjeti, rim, vidi zagoreti. Rj. za-gorjeti. v. impf. zagorijevati.

zāgōrka, f. das Weib (Mädchen) von jenseit der Berge, transmontana, cf. zagorkinja. Rj. žena iz zagorja.

Zāgōrka, f. — **1**) žena iz Zagorja. — **2**) ime žensko: Car Zagorku prosi za nećaka: pogj', Zagorka, za nećaka moga. Rj.

zagōrkinja, f. vidi zagorka. Rj. — Ojje kažu goru vilovitu, i u gori zagorkinju vilu. Npj. 1, 254.

zagōvārānje, n. das Aufhalten durch Reden, detentio per allocutionem. Rj. verbal. od zagovarati (1 i 2), radnja kojom tko zagovaru koga.

zagōvārati, zagōvārām, v. impf. Rj. v. pf. zagovoriti. — **1**) koga, einen durch Gespräche aufhalten, allocutio detineo. Rj. za-govarati koga, govoreći s njime zadržavati, zabavljati (2) ga. — **2**) defendere, excusare. Stull. vidi odgovarati 2, ogovarati, i syn. ondje. govori se u Hrc.

zagōvāriti, zāgōvārim, v. pf. versäuen, male rem gero. Rj. za-govriti, započeti, zametnuti što rjavu, n. p. kargu. riječ prostačka. v. impf. prosti govriti.

zāgovōr, m. vidi obrana. Stull. djelo kojim tko zagovori koga. isp. zagovarati 2, zagovoriti 2.

zagōvōriti, zagōvōrim, v. pf. Rj. za-govoriti. v. impf. zagovarati. — **1 a**) koga, aufhalten durch Gespräche, allocutio detineo. Rj. govoreći s njim zadržati, zabaviti (ga): Kada, bane, tamo dogje, nemoj nam ih zagovoriti, nego ćeš ih k nama spraviti, da se željno izgrlimo. Npj. 1, 92. — **b**) sa se, reflex. zagovōriti se, zagōvōrim se, v. r. pf. sich durch Gespräche verweilen, allocutio distineo. Rj. govoreći s kim zadržati se, zabaviti se. — **2**) defendere, excusare: pred pravednijem suem zagovori me. Stull. vidi ogovoriti, i syn. ondje. (u Hrc.).

zagōvōrnik, zagōvōrnika, m. advocatus, patronus,

cursidicus. Stulli. koji zagovaru (2) koga. (u Hrv.) isp. zaštitnik, i syn. ondje.

zagrabití, bím, v. pf. *eine Hand voll nehmen*, *manibus haurio*, *cipio*. Rj. za-grabití. v. impf. grabítí. — Coek je u torbi o vratu imao sjeme, pa po jedan put zagrabí šakom te sije, a po drugi u usta te jede. Npr. 5. Turčin zagrabíviši iz raskršljene vreće šaku šenice i gledajući u nju reče: »More Hero! u ovoj šenici ima kukolja. Posl. 253. Zagrabíše vođe iz Dunava. Npj. 4, 132. Mreža koja zagrabí od svake ruke ribe. Mat. 13, 47.

zagrād, m. *vidi* zagrada: Od zagrada vinov' loze, od mirisa bosioaka. Rj. za-grad. za postanje isp. zagrādítí. *syn.* kod zagrada.

zagrada, f. — 1) *der Zaun*, *sepes*, cf. ograda, zagrād, zagragna. Rj. *vidi* i gradina 1, gragna 4, ogragna, zragaja. — Garda, zagrada u Dunavu gdje se morune hvataju. Rj. 83a. Stoborje, stobornica, zagrada oko kuće, cf. taraba. Npj. 1, 316. Načini car od toga drveta zgradu u domu Gospodnjem. Car. 1, 10, 17. — 2) *gram*. *parenthesis*; *die Parenthese*, *interclusio*, *interpositio*: Ja sam dopunio stvari u zgradu slova . . . ja sam takogjer dodao u zgradu ili bez zgrade spomenuvši kako je u rukopisu. DPost. VI. isp. zagrāditi 2, zagragnjivati 2.

zagrādítí, zagrādím, v. pf. Rj. za-grādítí. v. impf. zagragnjivati. — 1) *verzäunen*, *sepio*. Rj. — Kad dogđe na lagji tu i tu izmegju dve planine, zagradi rodu što je onde. Npr. 67. Moji rani vinogradi, bosiokom posagjeni a ružicom zagragnjeni. Npj. 1, 7. Ako ti je žao tvog sina ratara, a ti ga zagradi od selu selenom, od mene bosiljkom. 1, 104. Cijela je varoš bila opkopana i zagragnjena na palisatima. Danica 2, 45. Ja ću joj zagrāditi put trijem. Os. 2, 6. — 2) *gram*. isp. zagrada 2. zagrāditi n. p. slova, staviti ih u zgradu. — Koje sn riječi u poslovići zagragnje, one gdjekoji kašto u govoru izostavljaju. Posl. IX. Te razlike stavio (sam) kod riječi, kojih se tiću, zagradiših ih . . . U poslovići 3716. zagragnjena dva slova mislim da su bila u rukopisu. DPost. VI.

zagrādnice, f. pl. (u C. G.) drva što se nose u grad, *das Holz das in die Stadt auf den Markt gebracht wird*, *lignu in urbe veno ponenda*. Rj. zagrādnice, drva za grad.

zagragna, f. (u C. G.) *vidi* zagrada 1: Ne moga mi ni konj preći od zragaje bosioaka. Od zragaje zelene naranče. Rj. za-gragna. i *syn.* kod zagrada.

zagragnje, n. (u Spljetu) *die Vorstadt*, *suburbium*. Rj. za-gragnje, što je kao za gradom. *vidi* podgragnje, predgragnje.

zagragnjivânje, n. Rj. *verbal.* od zagragnjivati. — 1) radnja kojom tko zagragnjuje n. p. vodu (das Einzäunen, septio. Rj.). — 2) radnja kojom tko zagragnjuje n. p. slova u knjizi.

zagragnjivati, zagragnjijem, v. impf. Rj. za-gragnjivati. v. impf. prosti graditi. v. pf. zagrāditi. — 1) *verzäunen*, *sepio*. Rj. — Kako je kod Poreča zagragnjivao Dunaro, bajagi radi hvatanja ribe, a upravo da hvata ljude, koji bi išli s pismima. Sovj. 55. — 2) zagragnjivati n. p. slova u knjizi, stavljati ih u zgradu: Natpis razdjelima zagragnjivao sam. Živ. s. S. i s. S. XVII.

1. **zagrājati**, jēm, v. pf. (u C. G.) Rj. za-grājati. v. impf. grājati (grājēm). — 1) *vidi* zagraktati: Kako pale (tice. Npj. 4, 502), uput zagrājale. Vran zagrāja u jelove gane. Rj. *vidi* i zagraktati, zakrktati. — 2) *aufschreiben*, *exclamo*: Zgrajaše momčad Crnogorska. Rj. *vidi* zavikati.

2. **zagrājati**, zagrājim, v. pf. n. p. zagrājaše ljudi, t. j. stadoše govoriti, *in Menge rufen*, *conclamo*. Rj. za-grājati. v. impf. grājati (grājim, govoriti).

zagraktati, zagraktēm, v. pf. *aufkrächzen*, *erocito*. Rj. za-graktati. *vidi* i zagrājati 1, i *syn.* ondje. v.

impf. graktati. — Polećela dru vrana gavrana . . . kad padoše, oba zagraktaše. Npj. 3, 561.

zagranaak, zagránka, m. (u Dubr.) kaulin od zgranaka, t. j. koji nema glava, nego se razgrana, *Zweig*, *folium*. Rj. za-granaak (osn. u grana). Osn. 291.

zāgrenuti se, *cnēm* se, v. r. pf. *verschiessen* (*vom Getränke*), *ingurgitarsi*: kad se dijete zāgrene, obično mu se reče: miš! miš! miš! pokazujući prstom u visinu da bi gore pogledalo. Rj. za-grene se tko, kad mu pijuci ili jeduci zapadne u grkljan. v. impf. grēti. — Grēti, kad se čovjek zāgrene. Rj. 105a.

zagrēiti, zagrēim, *verbittern*, *bitter machen*, *amaro*. Rj. za-grēiti što, učiniti grkim. v. impf. zagrēivati.

zagrēivânje, n. *das Verbittern*, *to amarare*. Rj. *verb.* od zagrēivati. radnja kojom tko zagrēuje što. **zagrēivati**, zagrēijem, v. impf. *verbittern*, *amaro*. Rj. za-grēivati što, činiti grkim. v. pf. zagrēiti. — Žestoko nagonjahu Misirci sinove Izrailjeve na poslove, i zagrēivalu im život teskim poslovima. Mojs. II, 1, 14.

zagrđiti, zagrđim, v. pf. *verderben*, *Schaden machen*, *corrumpto*. Rj. za-grđiti što, učiniti grđim. v. impf. prosti grđiti.

zagrđjeti, zagrđim, v. pf. za-grđjeti, postati grđim. za obličje isp. dogrđjeti, dogrđim. v. impf. grđjeti, grđim. — Pronevaljalise se i zagrđješe u bezakonju, nema nikoga dobro da tvori. Ps. 53, 1 (*abominabiles facti sunt in iniquitatibus; abscheulich sind sie geworden in ihren Sünden*).

Zāgreb, m. *Agram*, *Zagrabia*. Rj. Za-greb. za postanje isp. zagrepsti 3. — U Zagrebu na Vidov dan 1878. Oglod VII.

Zāgrebac, Zāgrēpca, m. čovjek iz Zagreba. u djetinjstvu svom nijesan nikad čuo za čovjeka iz Zagreba, da je Zagrepčanin, nego svagda samo Zagrebac; tako i Zagrepka.

Zāgrebački, adj. što pripada Zagrepcima, pa Zagrebu. *vidi* Zagrepški. — Zāgrebački (prema Zagrepčanin, iz Zagreba). Osn. 310. upravo je nasuprot: Zagrebački prema Zagrebac, a Zagrepčanin prema Zagrebački.

Zāgrepčanin, m. čovjek iz Zagrebu. *vidi* Zagrebac. — Zāgrepčanin (Zagreb). Osn. 151.

Zāgrēpka, f. žena iz Zagreba. isp. Zagrebac.

Zāgrepski, adj. što pripada Zagrebu: U Zagrepškoj, Varaždinskoj i Križevačkoj varmegji. Kov. 7. tko nije čuo da od Zagreb narod govori Zagrepški, on će naravno načiniti pridjev Zagrepški; ali narod nigdje tako ne govori. isp. Dubrovnički prema Dubrovački.

Zāgrēpsti, zagrēbēm, v. pf. Rj. za-grepsti. v. impf. prosti grepsti. — 1) *einen Griff thun* (*mit dem Löffel*), *cipio*. Rj. zagrēpsti n. p. kašikom, kaže se u Njem. tumačenju samo primjera radi. — 2) *Reissens nehmen*, *fugio*. Rj. *vidi* strugnuti 2. — Uzagrepec, n. p. potrečaše konji, t. j. u skok, zagrēbavši. Rj. 771b. Zāgrēpsti (n. p. u svijet, t. j. uteći). Posl. 82. — 3) *vidi* ukopati. Stulli. *vidi* pogrepsti, zakopati. Kako je zakopati što i zagrēpsti, a zakopati se što i opkopati se, ušunčiti se, to je Zagreb opkop, šanac, pa mjesto opkopano, ušančeno.

zagrēutati, zagrēučēm, v. pf. *ansfangen zu girren*, *ingemo*. Rj. za-grēutati, početi grēutati. n. p. zagrēutala grlica. v. pf. prosti grēutnuti. v. impf. grēutati. **zagrībiti**, zagrībim, v. pf. (u C. G.) grībom zahvatiti po vodi. den grīb *ins Wasser senken*, *zu grīb in aquam mergere*. Rj. za-grībiti. v. impf. prosti grībiti (grībom hvatati ribu).

zāgrījati se, jēm se, v. r. pf. *warm werden*, *calesco*: ne može soba da se zāgrīje (kad se iz početka stane ložiti). Rj. za-grījati se. v. impf. grījati se. — Car David ostarje i bi vremenit, i koliko ga pokrīvahu haljinama, ne mogaše se zāgrījati. Car. I, 1, 1.

zāgrīsti, zagrīžem, v. pf. Rj. za-grīsti. v. impf. za-

grizati. — **1)** *ambeissen, admordeo.* Rj. što. — Svak se čuva, da *tug* ugrizak nehotice ne *zagriže*, jer kažu da će se svaditi s onijem čiji je on. Rj. 768a. Kad poslije prelome i *zagrizu*, vide da su kolači od zemlje. Npr. 177. Ja ću tebi ponude doneti . . . i *jabuka zubom zagrizenih.* Npj. 1, 283 (I sad je u Srbiji običaj, kad se *jabuka* konje svoje falje, da se malo *zagriže*, samo da se poznaju zubi. Vuk). — **2)** u koga, *reizen, irrito.* Rj. *isp.* zajesti, zadjenuti 4, dirnuti.

zagrizak, *zagrisaka, m.* vidi ugrizak. Rj. za-grizak, što je *zagrizeno, n. p.* *zagrizena jabuka.*

zagrizanje, *n.* Rj. *verbal.* od *zagrizati.* — **1)** *radnja* kojom tko *zagriža n. p.* *jabuku* (das *Anbeissen, admorsus.* Rj.). — **2)** *radnja* kojom tko *zagriža u koga* (das *Quälen, Reizen, irritatio.* Rj.).

zagrizati, *zagrizam, v. impf.* Rj. za-grizati. *v. impf.* prosti gristi. *v. pf.* zagristi. — **1)** što, *ambeissen, admordeo.* Rj. *zagrizati n. p.* *jabuku.* — **2)** *n. p.* u dijete, *reizen, irrito.* Rj. vidi zajedati. *isp.* zadirivati, zadirkivati. peekati.

zagrizljiv, *zagrizljiv, adj.* J. Bogdanović. koji rado *zagriža u koga.*

zagrliti, *līm, v. pf.* Rj. *zagrliti. v. impf.* *zagrljati.* — **1)** *umarmen (eig. umhalsen), amplexor.* Rj. — Pritrči k njoj i plačuci je prigrli . . . i ona njega *zagrlī.* Npr. 112. Ostaje mu *ljuba* neljubljena, neljubljena i *nezagrljena.* Npj. 4, 226. Već ga Gjorgeje *zagrlī rukama.* 4, 301. Pa Stanojlo na noge skočio, *sedeljū pušku zagrlīo.* 4, 331. *Zagrlī* Samson dva stupa srednja, na kojima stajaše kuća, i nasloni se na njih . . . I naleže jako, i pade kuća. Sud. 16, 29. — **2)** *sa se, reciproč. einander umarmen, amplexi se in vicem:* mi smo se *zagrlili*, ja sam se s njim *zagrlīo:* S Ružicom se *zagrlīo* Rade. Rj. — Eto ti i braće njegove; on se s njima *zagrlī* i *ižljubi.* Npr. 50.

zagrljača, *f.* (u Frušk. G.) vodena tikva, u koje je kao grlo gdje se može vezati. vidi tikva 1a. Rj. — riječi s takim nast. kod ajgriča.

zagrljaj, *m.* Palmotić: *zagrljajem* i celovom. Stulli. djelo kojim se što *zagrlī.* — za nast. *isp.* dogagaj.

zagrljanje, *n.* Stulli. *verbal.* od 1) *zagrljati*, 2) *zagrljati se.* — **1)** *radnja* kojom tko *zagrlja koga.* — **2)** *radnja* kojom se tko *zagrlja s kim.*

zagrljati, *ljam, v. impf.* Stulli. *zagrljati. v. impf.* prosti grliti (i se). *v. pf.* *zagrliti (i se).* — **1):** Što doleće soko tica mala od našega dvora velikoga, pa *zagrlja tīcu pavnica*, i zavija mene desnu ruku . . . Npj. 5, 436. *Zagrljam* sve nauke. Gucetić. u Stulliju. — **2)** *sa se, reciproč. isp.* *zagrliti se.*

zagrmjeti, *zagrmī, v. pf.* *erdonnern, intono.* Rj. *zagrmjeti. v. impf.* *grmjēti.* — *Vedro* nebo *zagrmīlo*, grom ga udrio! Npj. 1, 270. Kad već dogju pred kuću, onda *zagrmje* topori. Kov. 81. *Kijamet zagrmīo!* *Kijamet pukao!* (kad se što kao proklinje). Kov. 41. *Gromovi zagrmješe* i munje zasijevaše. Mojs. II. 19, 16. *Ali zagrmje Gospod grmljavinom velikom* u onaj dan na *Filisteje* i smete ih. Sam. I. 7, 10. *Zagrmje s nebesa* Gospod. II. 22, 14. *Zagrmje* na *ncbesima* Gospod. Ps. 18, 13.

zagrnuti, *zagrnēm, v. pf.* Rj. *za-grn(t)nuti. v. impf.* *zagrtati.* — **1.)** *n. p.* vinograd, brotnjak, *bedecken, zudecken, consterno.* Rj. vidi zakriti. — Osebičiti *vinograd*, koji nije bio *zagrnut*, okopati prvi put u proljeće. Rj. 469b. *Iskopa jamu*, te n nju zavuče glavu i u tri puta rekne: »U cara Trojana kozje uši.« Pa onda *zagrne zemlju*, i tako se smiri i otide kući. Npr. 151. *Imaj lopaticu*, pa kad izideš na polje, zakopaj njom, a kad pogješ natrag, *zagrni* nečist svoju. Mojs. V. 23, 13. — **2 a)** *n. p.* *košulju, guzicu, entblößen, nudo.* Rj. kao otkriti. vidi *zagalaciti, zagaliti.* — Uze kondir gospogja devojka, pa *zagrte* *kaftanima skute*, pa *zagazi* u vodu Moravu. Npj. 2, 492. — **b)** *sa se, refleks. zagrnuti se, sich entblößen, nudo me.* Rj. vidi ocapariti se, otkriti se, *zagaliti se.*

zagroktati, *zagrokcēm, vidi* *zagraktati.* Rj. *v. pf.* *za-groktati. vidi* i *zagrajati. v. impf.* *groktati.*

zagrtanje, *n.* Rj. *verbal.* od *zagrtati (i se).* — **1)** *radnja* kojom tko *zagrće što, n. p.* *vinograd* (das *Zudecken, constratio.* Rj.). — **2 a)** *radnja* kojom tko *zagrće što, n. p.* *košulju.* — **b)** *radnja* kojom se tko *zagrće* (das *Entblößen, nudo.* Rj.).

zagrtati, *zagrcēm, v. impf.* Rj. *za-grtati. v. impf.* prosti grtati. *v. pf.* *zagrtuti.* — **1)** *zudecken, consterno.* Rj. *n. p.* *vinograd, brotnjak. vidi* *zakrivati.* — **2 a)** *entblößen, nudo.* Rj. kao otkrivati, *n. p.* *košulju, guzicu.* — **b)** *sa se, refleks. zagrtati se, sich entblößen, nudo me.* Rj. kao otkrivati se.

zagruhati, *zagruhām, v. pf.* *za-gruhati, gnuhajući* *zadjesti, udariti. v. impf.* *grubati 2.* — Bojno koplje u travu *zagruhalo.* Ibro Dervišević. Rp.

zagubiti, *zagubīm, v. pf.* Rj. *za-gubiti. v. impf.* *gubiti.* — **1 a)** *verlieren, perdo.* Rj. vidi *izgubiti 1a*, i *syn. ondje. n. p.* *zagubio norce, snugu.* — **b)** vidi *izgubiti 2*, *pogubiti, sagubiti, zgubiti.* — AP obolost njega *zagubila.* Rj. 481b. — **2)** *sa se, refleks. zagubiti se, verkommen, perdor.* Rj. *isp.* *izgubiti se.* — *Negdje su se zagubili ključī, ja ti ključe nahodit' ne mogu.* Rj. 535a.

zagučanje, *n. verb.* od *zagučati, koje vidi.*

zagučati, *zagučām, v. impf.* *biće iterativno* *proma gučēti, gūkati; počinjati gučenje:* 13 paune *zlatopere!* ne šetukaj, ne *zagučaj*, ne šoboči, ne klopoči. Herc. 347.

zagudjeti, *zagudīm, v. pf.* *za-gudjeti. početi gudjeti. v. impf.* *gudjeti.* — **1)** *einen Streich auf der Geige machen, incipio fidibus canere:* *Zagudio* sljepi Grgure. Rj. na *guslama.* — **2)** *ertönen, intono:* *Kad zagude* topori. Rj.

zaguliti, *zagulīm, v. pf.* *ein wenig schälen, excorticio leriter,* *n. p.* *drvo, nokat.* Rj. *za-guliti malo. vidi* *zaljuštiti. v. impf.* *zaguljivati.*

zaguljivânje, *n.* *Ab Schälen, excorticatio.* Rj. *verb.* od *zaguljivati. radnja* kojom tko *zaguljuje n. p.* *drveta.*

zaguljivati, *zaguljijēm, v. impf.* *schälen, excortico.* Rj. *za-guljivati n. p.* *drveta, guliti ih malo. v. impf.* prosti *guliti. v. pf.* *zaguliti.*

zagusliti, *slīm, v. pf.* *kad* on *zagusli*, od *milinja* bi *zaplakao.* J. Bogdanović. *za-gusliti, zupočēti gušljenje. v. impf.* *gusliti.*

zagušiti, *zagušīm, v. pf.* Rj. *za-gušiti. vidi* *zadušiti, i syn. ondje. v. impf.* *zagušivati.* — **1.** *ersticken, suffoco.* Rj. — *Posijano* (zrno) u trnju to je koji sluša riječ, na *brigu* ovoga svijeta i *prijevara bogastva zaguše riječ*, i bez roda ostane. Mat. 13, 22. — **11.** *sa se, refleks. zagušiti se.* — **1)** *ersticken, suffocor.* Rj. *n. p.* *čovjek se zagušio u dimu.* — **2)** *zagušila se voda, kad ne može da otječe* koliko bi trebalo. *im Fortfliessen gehemmt werden (von einer Menge Wasser), pracludi.* Rj. *amo idu i ocaki primjeri:* U proljeće kad se tope snjegovi . . . *zaguši joj se* (vodi Perućici) *ponor* te u *Slivnju* postane veliko jezero. Rj. 495b. *Narodnosti* treba kupiti dok se *nijesu* »prosvjeste-nijem« i novijem »modama« *zagušile* i iskorijenile. Npr. IV.

zagušivânje, *n. verbal.* od 1) *zagušivati*, 2) *zagušivati se.* — **1)** *radnja* kojom tko *zagušuje što.* — **2)** *stanje* koje *bira, kad se tko ili što zagušuje.*

zagušivati, *zagušijēm, v. impf.* Rj. *za-gušivati. v. impf.* prosti *gušiti. v. pf.* *zagušiti.* — **1.** *ersticken, suffoco.* Rj. — **11.** *sa se, refleks. — 1)* *ersticken, suffocor.* Rj. *n. p.* *čovjek se zagušuje u dimu.* — **2)** *im Fortfliessen gehemmt werden (von einer Menge Wasser), pracludi.* Rj. *roda se zagušuje, kad ne može da otječe* koliko bi trebalo.

zagušljiv, *adj.* *engbrüstig, keichend, asthmaticus.* Rj. *koji bi se mogao zagušiti ne mogući disati, koji boluje od zaduhe. vidi* *zadušljiv (akc?).*

zagúziti, *zâgûzim*, *v. pf.* zakloniti što kao guzicom: *zaguzila* ova kuća, *vidi* zakloniti. Rj. *zaguziti*, *zakloniti guzicom*, *zadnjicom*, *zadnjom stranom*, *riječ prostačka*. *v. impf.* *guziti se*.

Zâgvozđ, *m.* selo i oko njega planina sa istočne strane Biokove. Rj. *Za-gvozđ*. *za drugu polu* *vidi* *gvozđ*.

zâgvozđ, *f. caucis*. Stulli. *vidi* klin 3 (*grozden kojim se cijepaju drva*); *der Keil*. *gorori se u Hrv.*

zâgvozđiti, *dîm*, *v. pf.* *clavis suffigere*. Stulli. *zagvozđiti*, *kao zagrozđom zaglaviti*, *verkeilen*. *drukôje se glagol ne nalazi*. *gorori se u Hrv.*

zâgjakoniti, *nîm*, *v. pf.* *za-gjakoniti*. *v. impf.* *gjakoniti* (*i se*). — 1) *zâgjakoniti koga*, *učiniti ga gjakonom*. — 2) *sa se*, *refleks.* *postati gjakon*. — Onoga koji će se *zâgjakoniti* dovedu dva gjakona na dveri. DPosl. 241.

zagje . . . *vidi* *zadje* . . . Rj.

zagjiliktati, *zagjilikēm*, *v. pf.* u pjesmi mjesto *zakliktati*: O sokole moj sokole! *zagjilikēi* kol'ko možeš, *probudi mi mladu momu*. Rj. *za-gjiliktati*. *drugôjuče se ne nalazi*.

zâhajkati, *kâm*, *v. pf.* *aufreiben* (*auf der Treibjagd*), *excito*. Rj. *za-hajkati*. *v. impf.* *hajkati*. *isp.* *hajka*. — »Sve planine obredismo redom, a nijesmo ništa ulovili: još da hoćeš mene poslušati, da lovimo i plandîšte divlje, ne bismo li štalogoj ulovili. . . » *zahajkaše i plandîšte divlje*. Npj. 3, 343.

Zaharija, *m.* ime muško, *Zacharias*: Na njegovo se mjesto zacari *Zahurija* sin njegov. Car. II. 14, 29. Proroku *Zahuriji* sinu *Varahije* . . . *Zah.* 1, 1. *isp.* do krvi *Zarije* sina *Varahijna*. Mat. 23, 35. u *krajevima gdje se glas h u gororu ne čuje* *Zaarija*, *pa sačevši dva a: Zarija*, *koje* *vidi*. *hyp.* *Zako*.

zahiljiti, *zahiljîm*, *v. pf.* *vidi* *zaškiljiti*. Rj. *zahiljiti*. *isp.* *nahiljivati*. *drukôje se glagol ne nalazi*. *isp.* *hiljav*. *isp.* i *zažmiriti*.

zahira⁶, *f.* *vidi* *zaira*, *hrana*. — Poče kupit' svoju silnu vojsku i za vojskom tain i *zahiru*. Npj. 4, 437. A' nas brane prahom i olovom i, ostalom *zahirom* *vojničkom*. 5, 2. Oteše im (*Turcima*) b'jele čadorove, oteše im *earevu zahiru*. 5, 165.

zahitanje, *m.* *vidi* *zahvatanje*. Rj.

zahitati, *tâm*, *vidi* *zahvatati*. Rj. *v. impf.* *zahitati*. *v. impf.* *prosti hitati* 3. *v. pf.* *zahititi*. — Kad ožedniš, *idi k sudovima i pij što moje sluge zahitaju*. Rut 2, 9.

zahititi, *tîm*, *vidi* *zahvatiti*. Rj. *v. pf.* *zahititi*. *v. impf.* *zahitati*. — Dajder mi onu tikvicu, da *hladne vode zahitim*, i belo lice umijem. Npj. I, 591. *Vidi* ovu trostruku *kandžiju*, kad te njome stanem udariti, *prosjed' ču ti svilenu veredžu*, i pod njome tananu *košulju*, još *ču malo kože zahititi*. 3, 437.

zâhlâđiti, *zâhlâđi*, *v. pf.* *Schatten werden*, *umbra fit*: pred noć kad *zâhlâđi*, i: kad *zâhlâđi* sunce. Rj. *za-hlâđiti*, *postati hlâđ*. *v. impf.* *zâhlagjivati*. — *Za-čuše glas Gospoda Boga*, koji *igjaše* po vrtu kad *zâhlâđi*. Mojs. I, 3, 8. *Dok zâhlâđi dan i sjenke otidu*, *vratu se*. Pjes. nad pjes. 2, 17.

zâhlâđnjeti, *zâhlâđi*, *v. pf.* *kalt werden*, *frigesco*. Rj. *za-hlâđnjeti*, *postati hlâđno*. *v. impf.* *hlâđnjeti*.

zâhlagje, *n.* (st.) *schattiger Ort*, *umbrac*: *Gjuragj* *kosu* po *pobrgju*, *lado le mile!* *konju penje* po *zâhlagju*, *oj lado*, *oj!* *Rj.* *mjesto gdje je hlâđ*.

zâhlagjivânje, *n.* *das Nachlassen der Sonnenhitze*, *remissio aestus solaris*. Rj. *verb.* od *zâhlagjivati*. *stanje koje bira*, *kad zâhlagjuje*.

zâhlagjivati, *zâhlagjuje*, *v. impf.* *kâhler werden* (*wenn die Sonnenhitze nachlâsst*), *remittit aestus*. Rj. *za-hlagjivati*, *postujati hlâđ*. *v. pf.* *zâhlâđiti*.

zâhlâpiti (*zâhlâpiti*), *zâhlâpîm* (*zâhlâpîm*), *v. pf.* *umzingeln und vor sich herreiben*, *cogo*, *cf.* *zajuniti* 1. Rj. *za-hlapiti*, *okupiti pu potjerati*. *v. impf.* *hlâpiti*.

zâhljebaviti, *vîm*, *v. pf.* *nema* u *Vuka*. Rad 6, 110. *za-hljebaviti*.

zâhľman, *vidi* *zaluđu*. Stulli. *adv.* *vidi* *zaman*.

zâhod, *m.* Rj. *za-hod*. *za postanje isp.* *zahoditi*. — 1) *der Niedergang*, *occeasus*: *Kada bude mjesec na zahodu*, a *danica z'vezda* na istoku. Rj. *vidi* *zahlak*, 1 *zâpâđ*. — *Sunčani* *n. p.* *zahod*, *istok*, *vidi* *sunčani*. Rj. 725b. *Sunce* *nam je na zahodu*, *brzo će nam zač'*. Npj. 1, 35. *Sunce* *nam je nad zahodom*, *hoće da nam zagje*. Živ. 316. *Pogje glasnik* *po vojsci o zahodu sunčanom*. Car. I, 22, 36. *Da bi se* (*liturgija*) *mogla svršiti po zahodu sunčanome* na jedan *sabat*. DP. 150. — 2) *to mi je na zahod*, *das ist usser meinem Wege*, *extra viam*, *de via*. Rj. *vidi* *zahaz*, *ob-lazak 2. isp.* *zahodan*, *to mi je zahodno*. — 3) *der Abtritt*, *secessus*. Rj. *vidi* *pohodnica*, i *syn.* *ondje*.

zâhodan, *zâhodna*, *adj.* *što je na zahod 2*, *gdje se zahodi*, *obilazi*. — *Zâhodno*, *aus dem Wege*, *de-vijem est*: *to mi je zahodno*. Rj. 201a. *Ne otidu pri-jekijem putem* pred *Rušić-pašu* nego *svrnu lijevo* na *Banju*; *ja mislim da je na ovaj zahodni put* *grafa Orurka* *najviše navratio* *Hajduk-Veljko*. Sovj. 42.

zâhodba, *f.* *zahod-ba*. *riječi s takim nast.* *Kod* *berba*. *radnja* *kojom tko zahodi koga ili što*. *isp.* *zahogjenje*. — »*Zahod'* *konja*, *nejaki Matija*, *da ja tebi stojim na biljegu*«. — »*Nije tako*, *Kuno Hasan-ago!* *tvoj je mejdan*, *tvoja i zahodba*. Npj. 3, 388.

zâhoditi, *zâhodim*, *v. impf.* Rj. *za-hoditi*. — 1) *niedergehen*, *occido*. Rj. *n. p.* *sunce zahodi*. *vidi* *zalaziti 1. v. pf.* *zaći 1*. — 2) *unhergehen*, *aberro*, *cf.* *zalaziti 2. Rj. v. pf.* *zaći 2*. — *Dokle Tale zahogjaše*, *zdravo doma dohogjaše*; a *kad pogje u prijeko*, *doneše ga* *poprijeko*. Posl. 65. *Ako tebi Kuna n-zgovori*, *da ti najpre zahodiš* *glogata*, *ni u tom se ne daj prevariti*. Npj. 3, 386. *Zahod' konja* *nejaki Matija*, *da ja tebi stojim na biljegu*. 3, 388. — 3) *vidi* *zatrudnjati*: *Ne bi l' l'juba trudna zahodila*. Rj. *vidi* i *zabregjati*, *zadjetinjiti*. — *Nek izede ono desno krilo*, *jednak će mu trudna zahoditi*. Npj.¹ 1, XL (*krilo odnese kraljici*, *te ga izjede*, i *odmah ostane trudna*. *Vuk*).

zâhögjênje, *n.* *das Gehen hinter*—, *recessus post*—, *cf.* *zalaženje*. Rj.

zâhrâniti, *zâhrânîm*, *v. pf.* *za-hraniti*. *v. impf.* *zahranjivati*. — 1) *ernâhren*, *vor dem Verhungern schâtzten*, *a fame prohibeo*. Rj. *zahraniti koga*, *da ne umre od gladi*: *On otide u pećinu k majci i donese sruu i košutu*, *da zâhrani odagnatu majku*. Npj. 2, 28. — 2) *sa se*, *refleks.* *zahraniti se*, *sich des Hungertodes erwehren*, *famem depello*. Rj.

zâhranjivânje, *n.* *das Ernâhren*, *sustentatio*. Rj. *verb.* od 1) *zahranjivati*, 2) *zahranjivati se*, *koje* *vidi*.

zâhranjivati, *zâhranjûjêm*, *v. impf.* Rj. *za-hranjivati*. *v. impf.* *prosti hraniti* 1. *v. pf.* *zahraniti*. — 1) *ernâhren*, *sustento*: *Zâhranjuje* *svoju staru majku*. Rj. — 2) *sa se*, *refleks.* *zahranjivati se*, *sich ernâhren*, *sustentor*. Rj.

zâhrkati, *zâhrkêm*, *v. pf.* *za-hrkati*, *početi hrkati*. *vidi* *zâ'rkati*, *anfengen zu schnarchen*, *incipio stertere*. *v. impf.* *hrkati*.

zâhteti, *têm*, *v. pf.* (*u vojv.*) *begehren*, *concupisco*: *jedi šta ti srce zahie*. Rj. *vidi* *zahjeteti*.

zâhtêvânje, *n.* (*u vojv.*) *das Begehren*, *desiderium*. Rj. *vidi* *zahtijevanje*.

zâhtêvati, *zâhtêvâm*, *v. impf.* *begehren*, *cupio*. Rj. *ist.* Rj.³ *vidi* *zahtijevati*.

zâhtijêvânje, *n.* *verbal.* od *zahtijevati*. *radnja* *kojom tko zahijeva što*: *das Begehren*, *desiderium*: *Poslalje Kara-Gjorgijê Jova Protîča* u *Carigrad* (*po zahtijevanju* *Turskome*). *Spisi istoriski i etnografski*. 1, 209.

zâhtijêvati, *zâhtijêvâm*, *v. impf.* *begehren*, *cupio*. *za-hijevati*. *u istoč. gororu* *zâhtêvati*, *koje* *vidi*. *isp.* *lškati 1. v. impf.* *prosti htjeti* (*hotjeti*). *v. pf.* *za-*

htjeti. Ouda će tek reći provodadžija radi čega su došli, i *zajtjevu* da izvedu djevojku. Živ. 303. (t. j. *zajtjevu*). Bi P to moga' ikad *zajtjevat* od naroda jednog slobodnoga? Šćep. mal. 61. Koji su živeli kad se taj sav rad radio, koji su podnosili *žrtve koje je on zahteo*. Mit. IX.

zajtjeti, *zajtjēm*, v. pf. za-htjeti. *vidi* *zajteti* (u istoč. govoru). *vidi* i *zajteti*. v. impf. *zajtjevati*. — Da bōgne, da će se naći svagda po jedan pošten čovjek, koji će *zajtjeti*, da bude sugja. Pripr. 58. *Zajtjeti*. Rad 6, 86.

zajtjev, m. *djelo* kojim se što *zajtije*, i ono što se *zajtije*, *zajtjevu*; die Forderung, das Erforderniss; postulat, postulatum. — Te se ne mogu da ugode sa *zahtevima* novoga života. Zlos. 58.

zahučati, *zahučim*, v. pf. *zu heulen anfangen* (vom Winde, den Wogen des Meeres), *strideo*. za-hući n. p. *vjetar, val morsk, kad stane hućati*. v. impf. *hućati* (hućim). isp. *zaućati*.

zahukati, *zahučem*, v. pf. za-hukati. *vidi* *zaukati*. v. impf. *hukati* (hučem), *ukati*. — Sveti Luka snijeg *zahuka*. Posl. 281 (isp. Sveti Luka u nokte uku. Posl. 281).

zahuktati se, *zahukćem se*, **zahuktiti se**, *tīm se*, v. r. pf. *rennen*, *ruo*. Rj. za-huktati se, za-huktiti se, *kao zagnati se kuda*. v. impf. *huktati*.

zahvala, f. *das Lob, laus*, cf. *zafala*. Rj. za-hvala *vidi* *hvala* 1. — Nije ljepši svijet procvatio, kako bješe svijet procvatio u Udbinji u Turskoj krajini, *na zafalu* Turkinja gjevojka. Npj. 3, 129.

zāhvālan, *zāhvālna*, adj. — 1) *dankbar, gratus*. Rj. *vidi* *haran*: Danilo ga ne bi smio opadati, jedno za to . . . a drugo što je i njemu imao na čem *zahvalan* biti kao i *ocu* mu. DM. 40. — 2) *što biva iz zahvalnosti*; *Dank-, gratiarum*: Kad ko prinosi *žrtvu zahvalnu*, neka prinese zdravo pred Gospodom. Mojs. III 3, 1. *Zahvalnijem* večernjim *molitvama* završivahu dan u svetosti provedeni. DP. 36.

zahvaliti, *zāhvālim*, v. pf. Rj. za-hvaliti. v. impf. *zahvaljivati*. — 1) *danken, gratus ago*. Rj. — Devojka ustane, i *zahvali mu na jabukama*. Npr. 15. Sluga uzme onaj novčić, i *zahvali gospodaru*, pa onda oide. 40. *Zahvale mu* što ih je popuštao i izbavio. 50. *Mradić zahvali caru na gjevojei* i pogje s Bogom natrag kako je i došao. 120 (= *odreće se djevojke*). Pozdravi svoga kralja, i *zahvali mu od mene na pitanju*. 227. Na ovijem riječima *zahvale* starome svatu svi *poklonima*. Kov. 58. *Ja bi valjalo na tome da im zahvalim*. Pis. 95. *Bijaše sila* Grčkijeh književnika . . . *kajima mi ponajviše imamo zahvaliti za sve što o svijetu prije Hrista znamo*. Priprava 188. *Tijem su osobinama dužni zahvaliti što su ostali nezavisni*. DM. 104. *Na tome dužna bijaše* (Austrija) *zahvaliti pomoći*, koju joj ne jedan put učiniše Hrvati. 121. *Da zahvale Bogu u pohvalnijem pjesmama*. DP. 36. — b): »Sad neka ti pomogne pravda, kad si bez oči.« On žalostan *zahvali Bogu*, i reče: »Ja nemam oči za pravdu Boga, nego te molim . . . Npr. 85. v. impf. *hvaliti*. — 2) *sa se, refleks. zahvaliti se, sieh rühmen, glorior*: *Zahvali se žuti limun na moru*: danas nema ništa ljepše od mene. A znate li, moja braćo drago, da se *Arap curu zahvalio*, da će moju izgubiti glavu. Rj. *vidi* *povaliti se*. — *Zarekō se i zafaliti, da ja ne ću nikad poći gjevojei pred dvor*. Npj. 1, 423. *Na jeglen se Ture zafalilo*, pak je zorom Ture podranilo. 4, 100.

zahvalnost, *zahvalnosti*, f. *die Dankbarkeit, gratus animus*. Rj. *osobina onoga koji je zahvalan. vidi* *harnost*. — Molim vašu svetlost da primite moju *veliku zahvalnost na pismu Vašemu*. Javor 1885, 439. *Od mene će im svima biti najveća zahvalnost da ih obradujem još kakom knjižicom*. Sovj. 1. *Iz zahvalnosti* Muhamed potvrdi Stefana za despota. DM. 109. *Da biste imali dobru izjaviti moju toplu zahvalnost*

imenovanoj gospodi. Pom. 16. Molim da kažeš moju *najdublju zahvalnost* na pozdravu svima. 131.

zahvaljanje, n. *vidi* *zahvaljivanje*. Rj.

zahvaljati, *zāhvāljam*, *vidi* *zahvaljivati*. Rj. v. impf. *za-hvaljati*. v. pf. *zahvaliti*. — Da je suda u onijeh ljudi, još bi Nova dobro darovali; take *njemu Novo ne zafalja*, no je njemu Bog i sreća dala, dobio je na mejdan junački. Npj. 4, 380. *Zahvaljam ti*, pošena starino! za veliko tvoje usrdije. Šćep. mal. 27.

zahvaljivanje, n. *das Danken, gratiarum actio*. Rj. *verb. supst. od zahvaljivati. radnja* kojom *tko zahvaljuje* (*kome na čem*). *vidi* *zahvaljanje*. — Molim dakle prije svega, da se čine iskanja, molitve, moljenja, *zahvaljivanja* za sve ljude. Tim. I, 2, 1.

zahvaljivati, *zāhvāljevēm*, v. impf. Rj. za-hvaljivati. *vidi* *zahvaljati*. v. pf. *zahvaliti*. — 1) *danken, gratus ago*. Rj. — Oni njemu na tom *zafaljuju*. Rj. 200a. »Ja sam našla za tebe gjevojku . . .« Sin joj na to odgovori da joj *zahvaljuje na svima gjevojkama* od svijeta . . . jer je već našao gjevojku. Npr. 215. *Ko zahvaljuje*, ne misli vraćati. (Reče se kao u žali kad ko *zahvaljuje na čisti*). Posl. 138. (Gospoda), *kajima ja za to vrlo zahvaljuvam*. Npj. 4, XI (*dijalekt. mjesto zahvaljujem*). *Za ove običaje . . . ja zahvaljujem prijatelju svome*. Kov. 43. *Kad se god ko pripijeva*, on izbaci pušku i *tijem kao zahvaljuje*. 53. *Na svakoj iznesenoj zdravici* po jedan iz *puške zahvaljuje*. 62. *Ilija to nije mogao tražiti, nego je zahvaljuvao Bogu i Mladenu što je i onako bio*. Sovj. 58. *Ne prestajem zahvaljivati za vas*, i sponujati vas u svojem molitvama. Efes. 1, 16 (*um erretwillen zu danken*). *Neka prinese sa žrtvom zahvalnom, kojom zahvaljuje*. Mojs. III. 7, 13. *Tako su se moji orasi, zahvaljujući vremenju*, opet zaodeli listom. Megj. 300. — 2) *sa se, refleks. vidi v. impf. prosti hvaliti se, v. pf. zahvaliti se*. — *Tko se zahvaljuje*, *nenavidos(t)* probugnuje. DPost. 133.

zahvata, f. *zemlja što komšija od komšije zahvati, ein Stück welches einer von des Nachbars Felde zu dem seinigen einschliesst*. Rj. za-hvata. *vidi* *zahvatiti*.

zahvatanje, n. Rj. *verbal. od zahvatati*. — 1) *radnja kojom tko zahvata n. p. vodu* (das Schöpfen, haustus. Rj.). — 2) *radnja kojom tko zahvata n. p. čankom žito* (das Fassen, apprehensio. Rj.). — 3) *radnja kojom tko zahvata n. p. kogu nožem* (das Streifen, to perstringere. Rj.).

zahvatati, *tām*, v. impf. Rj. za-hvatati. *vidi* *zahitati*. v. impf. *prosti hvatati*. v. pf. *zahvatiti*. — 1) n. p. *vodu, kašikom jelo, schöpfen, haurio*. Rj. — Tu dolazi mlada moma, *vodu zahvata*. Npj. 1, 420. *sa se, pass.*: *Stublina se oko izora ukopa, pak se iz nje postije voda zahvata*. Rj. 721b. — 2) n. p. *čankom žito, kašikom so, fassen, apprehendo*. Rj. — *Kako da si pred svakoga metno raskriljenu vreću taneta, pak da zahvata šakama* i baca, tako česta lete taneta. Danica 3, 173. *On bi mogao pomoći i meni i vama: zašto on zahvata iz begluka*. Straž. 1886, 704. — 3) *streifen, perstringo*. Rj. — *Zemlja za koju se iz spomenika vidi da je zahvatata Spuž, Skudar*. DRj. 1, 376. *Mislim da je prijekla potreba da ta radnja više zahvata nauku nego izdavanje narodnijeh pripovijedaka i igara*. Rad 6, 201.

zahvatina, f. *vidi* *zahvata*. Rj.

zahvatiti, *tīm*, v. pf. Rj. za-hvatiti. v. pf. je i *prosti hvatiti. vidi* *zahitati*. v. impf. *zahvatati*. — 1) *schöpfen, haurio*: *vode, kašikom jela*. Rj. — *Po tom zahvati u sud rode*. Npr. 86. *Odem na vodu i zahvatim rode*. 162. *I zahvatih kondjer rode*. Npj. 1, 308. *Kojom časom zahvati vama, zahvatajte joj po dva puta onoliko*. Otkriv. 18, 6. *Zahvatit će rode iz studenca*. Sam. II. 23, 16. — 2) n. p. *čankom žito, ožicom soli, fassen, capio*. Rj. — 3) *streifen, perstringo*, n. p. *zahvatio ga malo nožem*; *tane nije kosti zahvatilo*: *Udari ga po desnom ramenu . . . i još malo*

zemlje zahvatio. Rj. — Zagribiti, gribom zahvatiti po vodi. Rj. 170b. Zahvata, zemlja što komšija od komšije zahvati. Rj. 200b. Od obraza brškom zahvatio, dobro ga je Turčin pogodio. Npj. 4, 404.

zaići, zaidēm (zaićēm), v. pf. Rj. vidi zaići: On zaićje u Udžini gradu. Rj. za-ići, prema tome v. impf. zai-laziti. — Ona išla ne znajući ni sama kuda, najposle zaićje u šumi, pa tumarala tamo amo. Npr. 141. Tako putujući zaićju u jednu planinu i cijeli dan putovase. 187.

zaiigrati, zaiigrām, v. pf. Rj. za-igrati. v. impf. zaiigravati. — **I. 1)** anfangen zu tanzen, exsulto. Rj. početi igrati: Neka stane na istoku sunce, nek zaigra mjesec na zapadu. Npj. 3, 63 Pa im vince udriilo u lišće, a rakija okom zaiigrala. HNpj. 3, 211. U svima je srce od radosti zaiigralo. Miloš 79. — **2)** koga, tanzen machen: B'jelim će te zubom namijati, a cruijem okom zaiigrati. Rj. zaiigrati koga, učiniti da zaigra, da stane igrati: Vino i starca zaigra. Posl. 35. — **II. sa se, refleks.** — **1)** auf und davon tanzen, avolo. Rj. igrajući potčrati, pskočiti: Svi se konji zaigraše, deder i ti sičve! Posl. 282. Kad iziđe mlada pred čadore, vigje čador Kraljevića Marka, zaigra se mlada niz svatove, kano jelen od godine dana, do čadora Kraljevića Marka. Npj. 2, 337. Tako mu se srce bilo zaiigralo gledajući brata najmlagjega. Prip. bibl. 32. — **2)** u igri zaboraviti na što, im Tanzen vergessen auf etwas, saltans obliviseor. Rj. (na što?).

zaiigrāvānje, n. Anlaufen, Ertanzen, exsultatio. Rj. verbal. od I. zaiigravati, II. zaiigravati se. — **I. 1)** radnja kojom tko zaiigrava, počinje igrati. — **2)** radnja kojom tko zaiigrava n. p. konja. — **II.** radnja kojom se zai-grava n. p. konj.

zaiigrāvati, zaiigrāvām, v. impf. Rj. za-igravati. v. impf. prosti igrati. v. pf. zaiigrati (i se). — **I. 1)** anfangen zu tanzen, exsulto. Rj. počinjati igru. — **2)** n. p. konja, das Pferd tummeln, equum agito: Mladi Vaso konja zaiigrava oko dvora tasta i punice. Rj. zaiigrati koga, činiti da igra. — **II. sa se, refleks.** zaiigrāvati se, auf und davon rennen, avolo, n. p. konj; kao jelen. Rj. igrajući, skućujući trčati: Mršav konj ne zaiigrava se. Posl. 183.

zaiigumaniti, nīm, v. pf. Rj. za-igumaniti. suprotno razigumaniti. — **1)** zum igruman machen, eroo zov iguman. Rj. zaiigumaniti koga, postaviti ga za igumana. — **2)** sa se, refleks. zaiigumaniti se, zum igruman gewicht werden, consecror iguman. Rj. postati iguman.

zaiik, m. (u Hrv. prim.) vidi jezik. Rj. — jezik, koji gdje gdje glasi i žaićki i s premještenim glasovima zaiik (zajurk). Osn. 278.

zailazići, adj. upravo part. praes. od zailaziti. — Na koji bršljan bacilo je zailazće sunce zrak, ondandje uskine granu. Živ. 326.

zailaziti, zīm, v. impf. vidi zalaziti. Rj. za-i-laziti. v. pf. zaići. zalaziti, s dometnutim i glagola ići, kao da bi njemu pripadalo: zailaziti. Korijeni 18.

zailažnje, n. vidi zalaženje. Rj.

zailjiti, lījū, vidi zahljiti. Rj.

zaimānje, n. das Borgen, Borgnehmen, mutuatio. Rj. verb. od zaimati. radnja kojom tko zaima u kogu što ili kome što.

zaimati, zaim, (mljēm), v. impf. Rj. za-imati. vidi zaimavati, pozaimati, uzaimati. v. pf. zaimiti 2. — **1)** u koga što, borgen, mutuor. Rj. — Zaimlje konja u armiralu. DPosl. 151. Druga j' duša zagrješila, u susjedstvu zaimala, krivo zajam odvrćala. Here. 325. — **2)** kome što, borgen, mutuum do. Rj.

zaimāvānje, n. vidi zaimanje. Rj.

zaimāvati, zaimāvām, v. impf. (u Dubr.) vidi zaimati. Rj. sa se, pass.: Da su dobri zajmi, i čene bi se zaimavale. DPosl. 14.

zaiātiti se, zaiātīm se, v. r. pf. sich in den

Kopf setzen, trotzen, renitor: zainatio se pa ne će. Rj. za-iatiti se, kao urvtjeti sebi što u glavu. isp. ukopistiti se, v. impf. inatiti se.

zaintačiti, čīm, v. pf. etwas immer wiederholen, semper idem vociferor: zaintačio te iste; šta si ti zaintačio! Rj. za-intačiti, stati sve jedno te jedno n. p. iskati ili činiti. drukčije se glagol ne nalazi. vidi zaopucati. — Švabo uzjaše na glavola, ali mjesto kake prave pjesme zaintači pjerati tralala... a pjesmi ni kraja ni koneca. Posl. 238. Onda mu sveti Nikola kaže, da govori: »Pomози mi Bože!« Čovek to rado primi, i odmah zaintači tako rikati. Danica 5, 94.

zainteresovati, zainteresujēm, v. pf. za-interesuje što koga, kad mu postane interesno, zanimljivo. v. impf. interesovati. — Ako li, dalje, Zimnje Večeri dadu svojim čitaocima... ili ih življe zainteresuju za koji red u našem društvu... Zim. VII.

zaira,⁵ f. vidi hrana. Rj. vidi zabira.

zaiskati, zaištēm (u Bosni, osobito po varošima, zaiščēm), v. pf. Rj. za-iskati. vidi zapitati 2, zahtjeti. v. impf. iskati 1. — **I.)** verlangen, begehren, peto. Rj. — Ambarnuti, 2) zaprositi djevojku gdjeog, ili drugo što zaiskati. Rj. 5a. Zaištu u šali od nekaka slijepca da i on što da. Rj. 479b. Zaište mesto za vinograd i da mu se isparta gdje će biti brazde. Npr. 66. Otiđe k svinjarima i zaište u njih jedno prase. 176. Kralju progje, a naljeze Vuče, zaiska mu siniju od zlata, dade Vuče, riječ ne učini. Npj. 2, 318 (zaiska mu = zaiska od njega). Zaiskal im careve harače. 4, 496 (zaiskal im = zaiskal od njih). — **2)** sa se, refleks. zaiskati se, die Erlaubniß verlangen, peto. Rj. n. p. ju sam se zaiskao u oca, t. j. zaiskao sam u njega dopuštenje, da mogu n. p. otići. vidi impf. iskati se.

zaispokuj duše, auf die Ruhe der Seele, ut requiescat in pace. Rj. treba pisati rasturljeno za ispokoj duše. vidi ispokoj.

zaišta, zaišto, wahrhaft, vere; gewiss, certe. Rj. za-ista, za-isto. vidi i doista, doisto, obista, odista, isti (adv.), isto 2, jamačno. jurve, majde, mtilak,⁶ nebore, zaićjelo, zanago; isp. od istine, va istinu. — Sad ćemo mu zapovediti drugo, što zaišto ne će moći učiniti. Npr. 67. Ona pomisli ne će li to srećom biti kakva kuća, pa pogje onamo. I zaišta nagje kuću lepu i veliku. 133. Da vidi je li zaišta umrla. 155. Te on sede s njima za trpezuo, a još nije ni slave napio, a zaišta ni metanisao. Npj. 2, 94. A kad Turci vojsku sagledaše... zaišta se jako prepa-doše. 4, 339. Tako Moler ostane manji od Miloša, ali je zaištu bio prvi do njega. Miloš 136. Zaišto vam kažem: imaju neki među ovima... Mat. 16, 28. Primiste ne kao riječ čovječiju, nego (kao što zaišta jest) riječ Božju. Sol. I, 2, 13. Vidjesmo zaišta, da je Gospod s tobom. Mojs. I, 26, 28. Reći će ljudi: zaišta ima ploda pravedniku! zaišta je Bog sudija na zemlji! I's. 58, 11.

zaištāliti se, zaištālīm se, v. r. pf. Lust zu etwas, z. B. zum Essen, bekommen, concupisco. Rj. za-išta-liti se, dobiti ištal, volju n. p. za jelo. isp. ištal. drukčije se glagol ne nalazi.

zait... vidi zahit... Rj.

zajac, m. (u krajini Negotinskoj) vidi zec. Rj. gen. zajca. gorovi se i u Hrv. — zajac, i od zajac (zajec) sažeto zec. Korijeni 64.

zajadnji, adj. (u C. G.) vidi jadni. Rj. za-jadnji. vidi jedan, jadinji, jadovan, jadoviti. isp. bijedan, nesrećan, tužan, vajni.

zajam, zājma, m. Borg, mutuum: u zajam dati, leihen, mutuum dare: u zajam uzeti, borgen, mutuum sumere; vratiti zajam. Zla žena zajma ne vrati (t. j. kogod učini zlo, vratice mu se. Posl. 90). Rj. za-jam. za postanje isp. zajmiti. — Zajam vraćam. Rj. 73b. Odratiti, 4) n. p. zajam, kao vratiti. Rj. 442a. Pozajmenik, koji u zajam jedan drugome idu te

rade što. Rj. 527b. Rukodaće, cf. *zajam*. Rj. 657a. *Zajam* se dava da se vrće. Posl. 83. (... dogje kako žensko da *ište soli u zajam*...). 98. *U zajam* se i govoda ližu. 329. Čmula koja *po zajmu ide*, ali se zagje ali se razbije. DPosl. 13 (*ovdje zajam znače naruč*). Da su *dobri zajmi*, i žene bi se zaimavale. 14. *Kakav s' zajam uzajmila*, vratio ti se. Npj. 1, 614. *Daj mi, Zeko, družine u zajam.* Zeko dade trideset golača. 4, 281. *Kad si, majko, zajam uzimala*, ti si, majko, krivo odvrćala. Herc. 310. Nčkako se izlaže u Zemun, kao da *traži novaca u zajam*. Danica 3, 213. *Ti ćeš davati u zajam mnogim narodima, a ni od koga ne ćeš uzimati u zajam*. Mojs. V. 15, 6.

zajaokati, *zajaočim*, v. pf. *za-jaokati, zavikati jao!* *vidi zajaokati*. v. impf. *jaokati*. — Ne će li se zadržati ostrva od praske padanja tvojega, kad *zajaoču ranjenici*, kad pokolj bude u tebi? Jezek. 26, 15.

zajapriti se, *prim se*, v. r. pf. *roth werden, z. B. vom Feuer, ab igne rubeo*. Rj. za-japriti se n. p. od *vatre*, t. j. zaervneti se. i od stida. (u Sarajevu). Dr. Gj. Surmin. *glagol se drukčije ne nalazi*. isp. *zapuriti se*.

zajaukati, *zajaučim*, v. pf. *aufklagen, lamentor*. Od hajduka jedan *zajauku*. Rj. za-jaukati, *zavikati jao!* *vidi zajaokati*. v. impf. *jaukati*. — Pokajnice... onda potrče svi bez reda i *zajauču u glas* svi kako koji može. Rj. 529b. Zaplakače i *zajaukati za njom* carevi zemaljski koji se s njom kurvaše. Otkriv. 18, 9.

zajaziti, *zajazim*, v. pf. Rj. za-jaziti. v. impf. *jaziti*. — 1) *verwelken, verdämmen, molo cohüboe*. Rj. u. p. rodu. *vidi prejaziti, zagatiti*. — 2) a) *ersättigen, saturare*: ne može gu čovjek *zajaziti*. Rj. *kaže se s porugom mj. zasiti* 1. — b) *zu se, reflex.* *zajaziti se*, *sich ersättigen, saturiri*: podaj (u. p. dosta jela) ne bi li se *zajazio*. Rj. *sit postati*.

Zajječar, m. *vidi Zaečar*. — zajac, *Zajječar* (Zaečar: isp. *zajap*). Korijeni 64. *ako je ime Zaečar doista od zajae, onda će biti Zajčar, pa j gluseći u gororu kao e: Zaečar, a nikako Zajčar*.

zajječati, čim, v. pf. Rj. za-ječati, *početi ječati*. v. impf. *ječati*. — 1) *erhalten, ertönen, insono*: Oko Beča sva zemlja *zajčea*. Rj. *vidi poječati*. — Pak svatovi ogranj oboriše, *zajčeaše* bistri dževerdari. Npj. 5, 304. — 2) *aufhellen, ingemisco*: *zajčeaše* ranjenici. Rj. *vidi zastenjati*.

zajčđanje, n. das Nocken, *carillatio*. Rj. *rerh. od zajedati, radnja kojom tko zajedu koga*.

zajčđati, *zajčđam*, v. impf. *necken, carillari, cf. zagrizati* 2. Rj. za-jeđati (v. impf. *prosti jesti*). v. pf. *zajesti*. isp. *peckati, zadijevati* 2, *zadrživati, zadirkivati*. — Bćati... kao *zajedati koga* zabavljajući mu što, koreći ga. Daničić, ARj. 467a.

zajčđim, f. (u Srijemu) n. p. žive u zajedini, t. j. zajedno, *Gemeinschaft, communio*. cf. *zadruga*. Rj. za-jeđim. *vidi i zajednica* 2.

zajčdnica, f. — 1) *das Gemeingut, was Zweien oder mehreren zugleich gehört, bonum commune*. Rj. *konkretno što pripada zajedini, zajedničko imanje*. — 2) *apstraktno*. *vidi zajedim, zadruga*. — Ne boteći više u *zajednici živjeti*, razdijele se i razidu. Priprava 20. Vjeran je Bog koji vas pozva u *zajednicu* sina svojega. Kor. I. 1, 9 (*in societatem, zur Gemeinschaft*). Postavlja ga u *zajednicu* sa Hristom. DP. 174.

zajčdnican, čna, adj. n. p. čovjek, *gesellig, socialis*. Rj. *koji živi u zajedini, u zajednici, i kojemu je milo zajedim*. isp. *druževan*. — Bogati neka budu *podlašni, zajednični*... da prime život vječni. Tim. I. 6, 18 (*zajednički*).

zajčdničar, m. *koji je član zajednice, koji ima što zajedno s drugim*. *vidi dionik*. — Ja ne ću da ste vi *zajčdničari s gjarolima*. Kor. I. 10, 20. Braćo sveta, *zajčdničari zvanju nebeskoga*. Jevr. 3, I (*ocationis coelestis participes; Mitgenossen des himmlischen Berufes*). Postasmo *zajčdničari Hristu*. 3, 14.

zajčdničarev, *zajčdničarov*, adj. *što pripada zajedničaru*.

zajčdničarski, adj. *što pripada zajedničarima ili zajedničaru kojemu godijer*.

zajčdnički, adj. *gemeinschaflich, communis*. Rj. *što pripada zajednici*. isp. *skupni*. — Pa u premjenjivanju i ovijeh istijeh riječi, koje su i Srpske i Slavonske, ima mnogo koješta, *što nije zajedničko oha jezika*. Pis. 82. Iz *zajčdnčkoga života prvijeh ljudi* niče meju njima čovječnost. Priprava 154. Što sam se, samo radi *zajčdnčke koristi i sloje*, kojekako nakanio na pisanje ovoga članka. Srb. i Hrv. 7. Da *jezik zajedničkoga svijem Slovenima* nigda nije ni bilo? Dioba 8. Kako je ta riječ mogla glasiti u negdašnjem *zajčdnčkome jeziku srjeh Slovena*. 9.

zajčđno, *zugleich, zusammen, una*. Rj. *adv. zajedno (za vrijeme i za mjesto)*. *vidi uzajedno, ujedno, jednoličke, skupa*. — Darak, u erkvi ono troje čim se pokriva a) diskos, b) putir, c) i diskos i putir *zajčđno*. Rj. 111a. Žive u zajedini, t. j. *zajčđno*. Rj. 176a. Paunice pošto se okupaju, *odlete sve zajedno*. Npr. 17. Niti smo se *zajčđno rodili*, niti ćemo *zajčđno umrijeti*. Posl. 223. Kad u veće akšam noćea dogje, dvoje mlado *za jčđno* svedoše. Herc. 40. Ne vidiš, da nas mali Božić ne će *zajčđno* naći. Miloš 52. Izgnječeno grožnje sa širom *zajčđno* zove (se) kljuk. Pis. 78. Popečitelj pravosugja... *svoje sjednice držao za sebe*, a ostalih pet popečitelja imali su *sjednice zajedno*. Sovj. 58. Pariseji čuvši da (Isus) posrami sadukeje, *sabraše se zajedno*. Mat. 22, 34.

zajčđrati, *drām*, v. pf. *vollleicht werden, denscor*. Rj. za-jeđrati, *početi jeđrati*. v. impf. *jeđrati*.

zajčđriti, *zajčđrim*, v. pf. (n prim.) *zu segeln anfangen, vela facere, cf. pojedriti*: *Zajčđriše* morem *debelijem*. *Zajčđritu* po kršu galija, konja igra po moru delija. Rj. za-jeđriti, *početi jeđriti*. *akc. po Daničiču* *zajčđriti, zajčđrim*. Rad 6, 107. v. impf. *jeđriti*.

zajčđsti, *zajčđedem (zajčđem)*, v. pf. *beleidigen, offendere*. Rj. za-jeđsti *koga*. isp. *zagristi* 2 (n koga), *zajčđsti* 4, *dirnuti*. v. impf. *zajčđati*.

zajčđmiti, *zajčđmim*, v. pf. Rj. za-jmiti, *za postanje isp. dojmiti*. — 1) *okupiti, potjerati koga ili što, vor sich hertreiben, cogo*. Rj. — Inat je Marka u Stambol *zajčđmo*. Posl. 104. *Zajčđmite* me vodi Kaladžinskoj, e umrijev od žegji junačke... neka dogje vodi Kaladžinskoj, da me *zajčđi* u polje Kosovo. Npj. 2, 35. Te tovari Turke i banove, on tovari po dva na jednoga (konja); pa ih *zajčđi* preko Kosovoga. 3, 221. Ramo Luku pokloni Aliji. Alija ga *zajčđi* svezana, povede ga niz pitomu Župu. 4, 91. — 2) *vidi uzajčđmiti*. Rj. *zajčđiti* 1) *u koga što*, 2) *kome što*, *vidi i pozajčđiti*. v. impf. *zajčđmati, zaimavati*.

zajčđlariti, *zajčđlarim*, *vidi zaclariti*. Rj. v. pf. *zajčđlariti konja, metnuti mu jular (ular)*. *vidi i začevljustiti, začevljiti* 2, *zavilčiti*. *suprotno isp. izulariti*.

zakačiti, čim, v. pf. *anhaken, unco prehendo*. Rj. za-kačiti *što, kao zahvatiti kukom*. *vidi zakvačiti*. — *sa se, pass.*: Ojiste, *kuka koja je privezana za oje* pa se njome *zakači ona granu* što je pod plastom, kad se *plašće svlači* na jedno mjesto. Rj. 452a. *refleks.*: Dug je ovaj dan kao gladna godina — *sunce* kao da se *zakačilo* na nebu. Zim. 211.

zakačka, f. *Schneiderhaken, uncus sartorius*. Rj. za-kačka, *kuka krojačka*. *vidi zakvačka, za postanje isp. zakačiti*. — Čitamo kako se u Zlatiboru *proglašava prijeki sud*, eda bi se po neki ljudski život mogao prekinuti *o manje zakačaka*. Zim. 242.

zakadijati se, *jam se*, v. r. pf. (*etwas komisch*) *sich ankadien, Kadju werden, fio judev.*: A. Gje ti je sin? B. Otišao u Zvornik da se *zakadija*. A. Pa šta radi sad onamo? B. Timari konje kod Ali-bega. Rj. za-kadijati se, *postati kadija*.

zakaditi, *zakadim*, v. pf. Rj. za-kaditi. v. impf. *zakagjivati*. — 1) n. p. bure, košnicu, *anrauchen*,

infumo. Rj. — 2) rakiju, *ambrennen, aduro*: ova je rakija *zakagjena*, t. j. dimljiva. *cf.* zagorjeti. Rj.

zakagjivanje, *n. das Anrauchen, infumatio*. Rj. *verbal.* od zakagjivati. *radnja* kojom tko zakagjuje *n. p. bure, košnicu*.

zakagjivati, *zakagjujēm, v. impf. anrauchen, infumo*. Rj. *za-kagjivati n. p. bure, košnicu. v. impf. prosti kaditi. v. pf. zakaditi*.

zakakotati, *zakakočēm, v. pf. initium cantus galinae, postquam orum peperit*. Stulli. *za-kakočv (počne kakotati) kokoš, kad snese jaje*.

zakalugjeriti, *rim, v. pf. za-kalugjeriti. suprotno raskalugjeriti (i se). v. impf. kalugjeriti. — 1) koga, učiniti ga kalugjerom. — Zakalugjeriti, zakalugjerim, Rad 6, 104. — 2) sa se, refleks. postati kalugjer: Kad se koji zakalugjeri, namastir mu načini haljine. Rj. 395b. vidi pokalugjeriti se.*

zakameniti se, *nim se, v. r. pf. (u C. G.) vidi okameniti se: Tako mi se ne zakamenilo dijete u ženi, i dub u kostima! (Posl. 305). Rj. za-kameniti se, postati kamen. v. impf. prosti kameniti se. — Tako mi se svaka radota ne zakamenila kao stanac! Posl. 305. Tako se ovoliki ne zakamenio! 310.*

zakāniti se, *zakānīm se, v. r. pf. sich entschliessen, statuo*. Rj. *za-kāniti se. vidi nakaniti se, skāniti se, ukaniti se. isp. nakan, nauman biti, namisliti, namjeriti 1, naumiti. v. impf. zakanjivati se. — Nego kad si se zakanio i toliko si se trudio, kazaću ti kako ćeš se pomoći. Npr. 76.*

zakānuti, *zakānēm. v. pf. betropfen, guttatim perfundo*. Rj. *za-kapnuti (p se ne vraća). jednu kap zasuti n. p. vode u čašu.*

zakanjivānje, *n. das sich Entschliessen, statutio*. Rj. *verbal.* od zakanjivati se. *radnja* kojom se tko zakanjuje.

zakanjivati se, *zakānjujēm se, v. r. impf. sich entschliessen, statuo*. Rj. *za-kānjivati se. vidi nakanjivati se, skānjivati se, isp. nakan, nauman biti, namjeravati. v. pf. zakaniti se.*

zakaġapaniti, *zakaġapanīm, v. pf. nema u Vuka. Rad 6, 96. za-kapetaniti. suprotno raskapetaniti (i se). — 1) koga, učiniti ga kapetanom. — 2) sa se, refleks. postati kapetan.*

zakasniti, *snīm, (u Srijemu i u Bač.) vidi zadocniti. Rj. v. pf. i kod zadocniti syn. za-kasniti. v. impf. zakašnjavati. — 1 a) verspäten, retardo. prelažno. zakasniti koga, učiniti da kasno dođe. — b) zu spät kommen, moror. neprelažno. kasno doći, kao zakasniti se. — 2) sa se, refleks. kasno doći. vidi zakasniti 1b. — Prestao sam se čuditi, što se ta knjiga : Rada* zakasnila. Kolo 14 (15).*

zakašnjavānje, *n. verbal. od zakašnjavati (i se). — 1 a) radnja kojom tko zakašnjava koga ili što 1 b. 2) stanje koje biva, kad tko zakašnjava, zakašnjava što.*

zakašnjavati, *zakašnjavām, v. impf. za-kašnjavati. v. impf. prosti kasniti. v. pf. sloz. zakasniti. — 1 a) prelažno. zakašnjavati koga ili što, činiti da kasno dolazi. isp. zakasniti 1a. — b) neprelažno. kasno dolaziti. vidi zakašnjavati se. — Od Boga sugjeni, ne zakašnjavaj više, već dogji makar na san. Živ. 326 (pogrješeno u knjizi ne zakasnjavaj). — 2) sa se, refleks. kasno dolaziti. vidi zakašnjavati 1b. isp. zakasniti se.*

zakātraniti, *nīm, v. pf. za-katraniti, katranom zamazati. v. impf. katraniti. — Uzmi katrana, pa ovu vječiju na dan, kud god rastječe, zakatranu. J. Bogdanović. ARj. IV. 900a.*

zakāzati, *zakāzēm, v. pf. Rj. za-kazati. v. impf. zakazivati. — 1) sagen, dico, jubeo: Svaki svojoj zakazaše vojsci. Rj. kao zapovjediti: Vojbike raspuste, ali im zakāz, da budu svagda gotovi. Danica 3, 220. Ovaj je ovaj slog, za koji su pisali Rusi iz Vlaške (1810) u Srbiju, da Gospodari zakāzu pisarima da*

ne kvare jezika. Nov. Srb. 1817, 544. *Zakazano je bilo svima, da ne meću pušaka . . . a po svoj prilici taka je zapovijest bila i u Turskoj vojsci. Sovj. 68. — 2) ime (u pjesmi), Namen geben, nominare, cf. nadjesti: I lepo mu ime zakazaše. Rj.*

zakazivānje, *n. das Sagen, edictum*. Rj. *verbal.* od zakazivati. *radnja* kojom tko zakazuje kome što.

zakazivati, *zakāzujēm, v. impf. sagen, dico*. Rj. *za-kazivati kome što, kao zapovijedati. v. pf. zakazati.*

zakéralo, *m. koji zakera, ein häkeliger Mensch, difficilis et morosus*. Rj. *isp. čangrizalo. — riječi s takim nast. kod bajalo.*

zakérānje, *n. das häkelig-sein, morositas*. Rj. *verb.* od zakerati, koje vidi.

zakérati, *zakērām, v. impf. häkelig sein, morosum esse: zakera koješta. Rj. zakera koješta, zabavlja svćenju, dosagjuje kudeći i karajući. isp. čangrizati. — Zakeralo, koji zakeru. Rj. 176b.*

zakēseriti, *rim, v. pf. t. j. bradu, (komisch) in die Höhe heben, lero barbam*. Rj. *za-keseriti bradu, nadiže je. isp. keser 2. — Nadigao (ili zakeserio) kvasilu. Rj. 267b.*

zakīčevka, *f. (u Karloveima) rana crvena trešnja. Rj. zakidānje, n. Rj. verbal. od zakidati. — 1) radnja kojom tko zakida n. p. konac (das Abreissen, abruptio. Rj). — 2) radnja kojom tko zakida koga u čem (das Bevorthellen, fraudatio. Rj).*

zakidati, *zakidām, v. impf. Rj. za-kidati. v. impf. prosti kidati 1. v. pf. zakinuti. — 1) n. p. konac, abreißen, abrumpere, cf. otkidati: Kosu briju, nokte zakidaju. Rj. — 2) bevorthellen, fraudo. Rj. koga u čem. vidi zakučivati 2. kao varati koga u postu. — Da ne prestupate i zakidate u stvari bratu svojega. Sol. I. 4, 6 (seinen Bruder im Geschäfte nicht überliste). Eda li će čovjek zakidati Boga? a vi mene zakidate; i govorite: u čem te zakidamo? u desetku i u prinosu. Mal. 3, 8.*

zakidivānje, *n. vidi zapredanje. Rj.*

zakidivati, *zakidujēm, v. impf. (u Boci) vidi zapredati. Rj. za-kidivati, dosagjivati ištuci. drukčije se glagol ne nalazi. korijena je koga i kidati, zakidati. isp. Korijeni 40.*

zakijati, *zakijām, v. pf. za-kijati, kao zapadati 3 (o snijegu). v. impf. kijati 2. — Snijeg kija. Mečava kija. Bude li ovako mečava kijala, ka' je počela, bome će zakijati.* J. Bogdanović. ARj. IV. 948b.*

zakinuti, *nēm, v. pf. Rj. za-kinuti. v. impf. zakidati. — 1) n. p. konac (u švu), abreißen, abrumpo. Rj. isp. otkinuti. — 2) zakinno me deset groša, bevorthellen, defraudo, cf. zanijeti 3. Rj. ukinuti koga u čem. kao prevariti n. p. u postu. vidi i zakučiti 2. — Mlado poljubiti i bogato zakinuti nije grjehote. (Reče se u šali). Posl. 180.*

zakiseliti, *lim, v. pf. Rj. za-kiseliti. v. impf. kiseliti. — 1) n. p. čorbu, säuern, acidum reddo. Rj. učiniti je da bude kiselu. — Zakiselila žena u sobi lonac mlijeka. Posl. 134. — 2) n. p. kaću, da zabrekne, einwässern (ein ausgetrocknetes Fass, damit es anziehe), irrigare. Rj. kad se kucu rasahne na suncu, pa ne može da drži vodu, onda se zakiseli, t. j. metne se u vodu, da zabrekne.*

zakisivānje, *n. das Nasswerden, humefactio a pluvia*. Rj. *verbal.* od zakisivati. *stanje* koje biva, kad n. p. puška zakisuje od kiše.

zakisivati, *zakisujēm, v. impf. n. p. puška, nass werden (vom Regen), humector pluvia*. Rj. *za-kisivati. n. p. od kiše. v. impf. prosti kismuti 2. v. pf. zakisnuti. — Eto hoće da udari kiša, pa će našim ljudma puške zakisivati, a Turčina u svoti toliko ne će smetati. Miloš 14.*

zakisnuti, *snē, v. pf. n. p. puška, vom Regen nass werden, humector pluvia*. Rj. *za-kisnuti, n. p. puška od kiše. v. impf. zakisivati. — Od krvi su puške zakisnule. Npj. 4, 87.*

zakišati, šam, v. pf. (u Dubr.) n. p. košulje, t. j. potopiti u vodu, *einweichen, uquu perfundere, cf. pokiseliti*. Rj. za-kišati. *isp. i zakiseliti* 2. v. impf. kišati.

zakiliti, tim, v. pf. *vidi* nakiliti. Rj. za-kiiliti, v. impf. kiiliti. — Momčić ide strančicom, *zakiceu* je grančicom. Npj. 1, 315.

zakivauje, n. *das Anschneiden, aducisio*. Rj. *verb. od* zakivati. *radnja* kojom tko *zakiva* koga ili što.

zakivati, zakivâm, v. impf. *anschnneiden, aducio*. Rj. za-kivati, n. p. koga u grošgje. v. impf. prosti kovati. v. pf. zakovati.

zaklad, m. (po južn. kraj.) Rj. za-klad. *znučenje* (korijenu) stavljati, slagati: klâiti (ponere); *zaklad, zaklada*. Korijeni 251. — 1) lijepe haljine, oružje, i ostale dragocjene stvari, *das Kleinod, ornementum*. Rj. *vidi* zaklada. dragocjenost. — Nema gorega *zaklada* u kuću od gjevojke. Posl. 202. Izvadi sluga *zaklade srebrne i zlatne*, i dade Reveci. Mojs. 1, 24, 53. Plačite za Saulom, koji vas je kitio *zlatnijem zakladima* po haljinama vašim. Sam. 11, 1, 24. Uzmi od srebra trošku, i izaći će livcu *zaklad*. Prič. 25, 4. — 2) *das Pfand, pignus, cf. zaloga* 1b Rj. *vidi* i zalog. — Ako se dogodi u igri da koji što pogriješi, onda mora taj da *da zaklad*, te mu onda sude: *Čiji je ovo zaklad? Što zaslužuje? Pa što mu odsude, to mora da čini*. Here. 291.

zaklada, f. (u C. G.) *vidi* zaklad 1: A u crkve crkvene *zaklade*. Rj. *postanje* kod zaklad. *vidi* i dragocjenost. — Dobi od njega mnogo *zaklada* da se crkva ukrasi. DM. 46.

zaklanjâč, zaklanjâča, m. koji *zaklanja*: Ti si bio heruvim, pomazan da *zaklanjaš*... grijesio si; za to ću te baciti kao nečistotu s gore Božje, i zâtrću te izmegju kamenja ognjenoga, heruvime *zaklanjaču!* Jezek. 28, 16 (*o cherub protegens; o schirmender Cherub!*).

zaklanjanje, n. *das Schützen, defensio*. Rj. *verb. od* zaklanjati (*i se*). *vidi* zaklonjanje. — 1) *radnja* kojom tko *zaklanja* koga ili što. — 2) *radnja* kojom se tko *zaklanja* od čega i za što.

zaklanjati, njâm, v. impf. *schützen, defendo*. Rj. za-klanjati. *vidi* zaklonjati, zaslanjati, zaslonjati, zastiljati. *isp. zaštićivati*. v. pf. zakloniti. — 1) Ona prosu suze niz obraze, a od Jove *zaklanja* rukarom. Npj. 2, 641. Vješt je dora boju i mejdanu, dora će te sobom *zaklanjati*, ispod britke sablje uklanjati. 3, 394. Za to kad širite ruke svoje, *zaklanjam oči svoje od vas*. Is. 1, 15. Ne boj se Avrame; ja ću te *zaklanjati*, i plata će tvoja biti velika. Prip. bibl. 14. — 2) *su se, releks.*: Za listak se *zaklanjala* od zla vremena. Here. 241. Dubrovnik birajući sebi knezove izmegju mletačkih grofova *zaklanjaše se od Metaka*. DM. 233.

zaklanje, n. *das Schlachten, mactatio*: Je li veće janje za *zaklanje*? Rj. *verbal. od* zaklati. *djelo* kojim se što *zakolje*. *verbal. od v. pf. kod* dopuštenje. *vidi* zakolj. — Gradovi će njegovi propasti, i najbolji mladići njegovi sići će na *zaklanje*. Jer. 48, 15.

zaklanje, n. Rj. *verb. od* zaklapati. — 1) *radnja* kojom tko *zaklapa* n. p. lonac (*das Zudecken, operitio?* Rj.). — 2) *radnja* kojom tko *zaklapa*, *zaključava* n. p. kuću sobu (*das Verschliessen, oclusio*, Rj.).

zaklapati, zaklapâm, v. impf. Rj. za-klapati. v. pf. zaklopiti. — 1) n. p. lonac, *zudecken, operio*. Rj. *vidi* poklapati. — 2) n. p. kuću, sobu, *verschliessen, cluado*. Rj. *vidi* zavravljati, zaključavati.

zaklapiti, pîm, v. pf. *Schawm bekommen, spumescio*. Rj. za-klapiti. *isp. zapjeniti*. v. impf. klâpiti.

zaklati, zakoljêm, v. pf. Rj. za-klati. v. impf. klâti. — 1. 1) *schlachten, mactio*. Rj. — Uvalio mi vuk kljuse, t. j. *zakluo*. Rj. 761b. *Zaklala* te pušku Crnogorska! tvoju rusu odnijeli glavu! Npj. 4, 55. A Krsto

se jači nanjerio, puk osvoji Asan-Begovića, pa *ga zakla* kako žira brura. 4, 101. Puče šara... *zakla* Pejzu kao jagnje *Ujelo*. 4, 269. Jakovljevi sjednu sa Simom na nekakoj kladi... i *zakolju* ga kao jagnje. Danica 3, 206. More kočijašn, *zakolji* to jagnje i oderi. 4, 37. — 2) *fig. Zakla* me i udavi (Posl. 83). *Zakla* me bez noža (Posl. 83.) *Zakla* me po zaklanu. (Kad ko kome učini veliku štetu. Posl. 83), *verderben, perdo*. Rj. u *prenesenom* smislu, kao *upropastiti koga, isp. zakolj* 6. — 11. *su se, zaklati se*. — 1) *sich den Hals abschneiden, mactare se*. Rj. *releks. prevezati sebi grlo*. — 2) (u C. G.) *vidi* poklati se: A udari svaki na svojega, *zaklaše se* s tri četiri strane. Rj. *reciproč*.

zaklâtiti, zaklâtîm, v. pf. *hineinschlagen, infigo*. Rj. za-klatiti što u što. *isp. zabiti* (zabijem) i *syn. isp. v. impf. klâti* se.

zaklepak, zakleпка, m. *vidi* priušak. Rj. *vidi* i prdeljuska, i *syn. ondje*. — za-klapak (osn. u *klepa* ili u složenom *studen-klep*). Osn. 287.

zaklêti, zaklêčm, v. pf. Rj. za-kleti. v. impf. *zaklinjati* (*i se*). — 1. 1) *einen beschwören, obtestor*. Rj. *zakleti koga, kao zadužiti ga zakletvom, vidu* priseći. — Starae dozove svoja sva tri sina pa ih *zakune* da sestru dadu prvome ko dogje da je prosi. Npr. 87. Kalugjer pritrči k njima (ka konjma) iznenađa, i *zakle ih* nebom i zemljom da svaki stane na svome mjestu, te konji stadoše. 98. *Zakle* je (djevojku) tri puta *imenom Božjim* da stane i ona stade. 104. Dozove svoju ženu i *zakune* je svakijem *kletrama* da mu čuva šeer. 130. Valja za mene da pogješ, mati je tako *zakleta*. 222. *Zakleh* je (dragu) nebom i zemljom, *ljubi li* još kog do mene. Npj. 1, 390. Kara-Gjorgjije *zakune* Baldu *Ulehom carevijem*, da mu kaže, je li... Miloš 24. *Da te zakunem Gospodom Bogom nebeskim i Bogom zemaljskim* da ne češ... Mojs. 1, 21, 3. *Zakleh ih* da će tako učiniti. Nem. 5, 12. — 2) *den Fluch anheben, coepi maledicere, execrari*: Kad *zakunu*, sva se zemlja trese. Rj. *uzeti kleti, početi kletvu*: Kad *zakune*, kao u trud (primi mu se, steče mu se). Posl. 116. — 11. *su se, releks. zaklêti se, den Eid ablegen, juro*. Rj. *vidi* priseći se, učiniti kletav, kletvu. — *Zakunu se* da ih ne će drugo ništa razdvojiti vako crna zemlja. Npr. 120. *Zakune se uje prokletom dušom*. 216 (*dijalekt. mjesto* *zakune se* svojom prokletom dušom). Dva bez duše treći bez glave. (Kad se dvojica protiv koga *zakunu*, on je propao). Posl. 56. »Hoću li se tobom *zaklet'* krivo?«. »*Zakuni se mnome* triput krivo.« Npj. 2, 82. Tokatlijć uspe soli na komad hleba, pa ga poljubi, i pošalje Lomu, da se nu *onome* *hlebu zakune*, da mu ne će nevere učiniti. Miloš 76. *Zakuni mi se* sada Bogom da ne češ prevariti. Mojs. 1, 21, 23. I *zakle mi se* za ovo. 21, 9. Potvrdiću *zakletvu* kojom sam se *zakleo* Avramu. 26, 3. *Zakleše se* jedan drugome. 26, 31. Bijahu se teško *zakleti* za onoga koji ne dogje, *rekarši*: da se pogubi. Sud. 21, 5.

zakletva (zaklêtva), f. *der Schwur, iusjurandum*. Rj. za-kletva. *djelo* kojim tko *zakune* koga, ili kojim se tko *zakune, vidu* kletav 2, kletva 2, prisega, i jemin. — *Očina zakletva*... (otac) dozove svoja sva tri sina pa ih *zakune* da sestru dadu prvome ko dogje da je prosi... ali najmlagji navalda da je dadu opominjući ih *očine zakletve*. Npr. 87. U Arnauta *najveću zakletva*: Tako me puška ne prevarila u najvećoj nevolji! Npj. 2, 76 (Vuk). Veliki sud načini ovaj akt *zakletve* Milošu: *Zaklinjemo se*, da ćemo Vam svagda i u svadom vjerni i poslušni biti... Miloš 169. Potvrdiću *zakletvu* kojom sam se *zakleo* Avramu. Mojs. 1, 26, 3. Nije li on i *zakletvu* *pozao*? Pom. 112.

zakliklati, zakliklêčm, v. pf. *den Laut des Spechts hören lassen, sonum picis edo*: *zaklikta* žunja, vila. Rj. za-kliklati. *vidi* zagiljilatati. v. impf. kliklati. —

I zalaja devet ljutih lava, a zaklikta deset sokolova. Npj. 2, 305.

zaklinčiti, čim, v. pf. (u Crmn.) zakovati klincom, *vernageln, elarum adigo*. Rj. za-klinčiti, isp. priklinčiti, v. impf. klinčiti (stajati onako bez posta, kao klinac?)

zaklinjač, zaklinjača, m. koji zaklinje koga, osobito nečistoga duha; *Beschwörer, Geisterbeschwörer, exorcista*. — Koji su samo kao naprijed pozvani na službu Bogu... Isprva je među njima bilo ne samo čataca i svjećonoša nego i zaklinjača, koji su čitali molitve kojima se izgone nečisti duhovi. DP. 239.

zaklinjačev, adj. što pripada zaklinjaču.

zaklinjački, adj. što pripada zaklinjačima ili zaklinjaču kojemu god; n. p. knjiga, služba zaklinjačka.

zaklinjanje, n. das *Beschwören, obtestatio, adjuratio*. Rj. verbal. od zaklinjati (i se.) — 1) radnja kojom tko zaklinje koga: Pripovijeda se, da gdje-koji popovi i kalugjeri noću čitajući nekake molitve od zaklinjanja zaklinju gjavole, da im kažu blago zakopano. Rj. 177a. — 2) radnja kojom se tko zaklinje. Tožji, u zaklinjanju mjesto Božji. Rj. 742b.

zaklinjati, njem, v. impf. Rj. za-klinjati, v. pf. zakleti (i se.) — 1) koga, *beschwören, obtestor*. Rj. vidi prisezati, kao zakletrom vezati, zadrživati koga da... Zaklinjem te po tripnt od neba do zemlje, da onu gjevojkju sebe vjenčaš. Npr. 114. Počne moliti, plakati i zaklinjati da je ne ubiju. 131. Odi unutra kod mene, zaklinjem te Bogom živijem. 195. Zaklinjem te Bogom živijem. 195. Zaklinjem nebom i zemljom i svijem što je na svijetu: čuvaj mi ženu. 233. — 2) zaklinjati gjavole, da kažu gdje je blago, *beschwören, adjuro*. Rj. isp. zaklinjač. — 3) sa se, refleks. zaklinjati se, *schwören, juro*. Rj. vidi kleti se, prisezati se, rotiti se. — Crnogorci se kumu i zaklinju amanatom: amanata mi Božijega! Rj. 4b. Moja muka njegova duša. (Kad se ko zaklinje za što n. p. da nije kome što dužan, ili da nije ukrao i t. d.) Posl. 182. Svaki mi se zaklinjaše teško: koji bracom, a koji sestricom, a ja, majko, sobom i oružjem, i dobrijem konjem ispod sebe. Npj. 2, 77. Svetog Petra kovčeg celivase i nad njime oni se zaklinju, da će agi glavu izgubiti. 4, 465. Rejmsko jevanđelije, na kojega su se rukopisu do revolucije zaklinjali Francuski kraljevi pri vjenčavanju na kraljevstvo. Pis. 23.

zaklupiti, zaklupim, v. pf. *verriegeln, obsero*: nemojte vrata zaklupiti, dok ja ne dogjem. Rj. za-klupiti. drukčije se *gloyot* ne ulazi. vidi zasunuti, zapriječiti 1.

zaklon, m. *Zufluchtsort, vor Wind und Regen* (franz. *abris*), *perflugim*. Rj. za-klon, mjesto gje se može tko zakloniti n. p. od ejetra i kiše. vidi zaslon 1. — Jer si ti (Bože) utočište moje, tvrdi zaklon od neprijatelja. Ps. 61, 3. Tvrdka je kula ime Gospodnje, k njemu će utoći pravednik, i biće u visokom zaklonu. Prič. 18, 10. Golubice moja u rasjelinama kamenijem, u zaklonu vrlatnom. Pjes. nad pjes. 2, 14. Da bude zaklon od poplave i od dažda. Is. 4, 6. Utočište od poplave, zaklon od žepca. 25, 4. Crkva pri-tječe u zaklon majci Božjoj. DP. 114.

zakloniti, adj. *Schutz bietend, tutus*: Da idemo mestu zaklonitu. Rj. što daje zaklon, gdje je zaklon.

zakloniti, zaklonim, v. pf. Rj. za-kloniti, v. impf. zaklanjati (i se), zaklonjati (i se.) — 1) *schirmen vor Wind, Regen, Sonne, defendo*. Rj. zakloniti što n. p. od vjetra, dažda, sunca. vidi zasloniti, isp. zaštititi (i se). — Zaguziti, zakloniti što kao guzicom. Rj. 171a. Rada bih te zakloniti da te ona sila ne opali, hodi sakrij se. Npr. 29. Ne možeš dlanom sunce zakloniti. Posl. 206. Kad to začu mlada Kandosija, svoje lice zaklonila bila baš za slugu provizur-Mijajla. Npj. 2, 130. Valja pištolje gunjem zakloniti. Danica 2, 88. Da zakloni izmicanje Ruske

garde. Žitije 23. Sin čovječji nema gdje glave zakloniti. Mat. 8, 20. Od onijeh, što ustaju na me, zakloni me. Ps. 59, 1. Niti je bezakonje njihovo zaklonjenje od mojih očiju. Jer. 16, 17. Da je Nemanja rad bio zakloniti svoju državu i sa zapada. DM. 8. — 2) sa se, refleks. zakloniti se, *sich schützen, retten, defendo me*. Rj. — Zakloni se za me. Rj. 162a. Šume nema da se zaklonimo. Npj. 4, 266. Nekolika čoveka mogu pred sobom terati te dvokolice zaklonivši se za daske. Miloš 85.

zaklonjanje, n. vidi zaklanjanje. Rj.

zaklonjati, njam, Rj. za-klonjati, v. impf. v. pf. zakloniti. — 1) vidi zaklanjati. Rj. — Pavlić sobom zaklonja Bakada, zaklonja ga sobom i rrančičem. Npj. 4, 269. Spušta se u Danavo strmena kosa pod imenom Grebena, koja odozgo zaklonja Poreč. Danica 2, 36. Pištolje i noževe zaklonjaju gunjerima. 3, 169. A za kapom paun-pero palo na rame, te mu lice zaklonjaše od žarka sunca. Kov. 50. — 2) sa se, refleks. zaklonjati se, vidi zaklanjati se. Rj. — Od jada se na mač naslonjaše, a od sunca perom zaklonjaše. Npj. 1, 416.

zaklop, m. Rj. za-klop, za postanje isp. zaklopiti, zaklapati. — 1) *Schloss und Riegel, sera*. Rj. ono čim se vrata zaklapaju, kao brava, zasunka, itd. — Raskovnik, nekakva trava, za koju se misli da se od nje svaka brava i svaki drugi zaklop otvori sam od sebe. Rj. 638b. — 2) (u Risnu) vidi zaklopac. Rj. i syn. kod zaklopac, čim se zaklapa n. p. lonac: Jedna džara sa zlatnijem zaklopom puna aspri, digni zaklop i ongje ostavi a aspre nosi. Npr. 99. Sluga noseći kovčežić pustinjom ču, gje plaču gjeća, te polako otvori zaklop, kad vidi ono dvoje gječice... ražali joj se. 234.

zaklopac, zaklopa, m. *der Deckel, operculum, cf.* zaklop 2. Rj. vidi i kapak 1, poklopac, poklopnica 1, pokriv 1. — Zastrug, zastruga, od drveta kao čanak sa zaklopcom, koji se unutra zavrne. Rj. 196a. Na zaklopecu oroga kovčega utvrdi jedan kraj od gvozdenijeh veriga. Npr. 158. Ne budi svakom loncu zaklopac. Posl. 195.

zaklopiti, zaklopim, v. pf. Rj. za-klopiti, kao prost glagol ne dolazi, isp. klopiti, v. impf. zaklapati. — 1) n. p. lonac, *bedecken, conto*, cf. poklopiti. Rj. — Učavši (Premudri) u kovčeg zapovjedi ženi da gu zaklopi, pa da baci u more. Npr. 158. Svaki sud otkriven, koji ne bude dobro zaklopljen, nečist je. Mojs. IV. 19, 15. — 2) n. p. kuću, sobu, vajat, *verschliessen, claudo, cf.* zaključati. Rj. vidi i zavraviti, isp. zaklupiti, zasunuti.

zaključak, zaključka, m. (u Bocu) u pletici igle ono na vrhu, *der Widerhaken an der Häkelnadel, uncus*. Rj. za-ključak, za postanje isp. zaključati.

zaključati, čam, v. pf. *verschliessen, ocludo*. Rj. za-ključati što, ključem zatvoriti. vidi zavraviti, zaklopiti 2, v. impf. zaključavati. — Kad vidi da nigde nikog nema u celoj kući, zaključa vrata. Npr. 136. **zaključavanje**, n. das *Verschliessen, oclusio*. Rj. verbal. od zaključavati, radnja kojom tko zaključava n. p. vrata.

zaključavati, zaključavam, v. impf. *verschliessen, ocludo*. Rj. za-ključavati n. p. vrata, zatvoriti ih. vidi zavravljati, zaklapati 2, v. pf. zaključati.

zaključiti, zaključim, v. pf. za-ključiti, v. impf. zaključivati. — 1) vidi odlučiti 2, smisliti, sumati, sumiti, svijećati; *beschliessen, decernere, statuere*: Najposlije sam sebi kaže: »A što bi se Baš-Čelika bojao...« pa zaključa da se sjutra ženi povрати. Npr. 204. Ona tri cara stanu svoga mrtva šura gledati i zaključa da mu život povrate. 203. Koji su mir s Rusima u Bukrešu zaključiti. Miloš 29. Za Srbiju u petom članu njihovih dogovora zaključa ovo: I. peti član Akermanskoga dogovora... 151. — 2) logički što zaključiti; *folgern, schliessen, cinen*

Schluss machen, concludere, colligere. vidi izvesti 6. — Kad on (Stefan arhimandrit) izigje napolje, paša s ostalim Turcima stane tolkovati one njegove reči, što je kazao, da će iskati od Nemaca žita, i da će mu Nemci dati, i zaključie, da se on i sad s Nemcima dogovara. Danica 4, 4. *Iz toga svega moramo zaključiti*, da G. V. ne zna ni istorije ni geografije. Nov. Srb. 1817, 510. *Iz oroga bismo zaključili*, da on Hrvate i Dalmatince zove Šijacima. 639.

zaključivanje, *n. verbal. od zaključivati. radnju kojom tko zaključuje što.*

zaključivati, zaključujem. *v. impf. za-ključivati. v. pf. zaključiti. — 1) vidi odlučivati 2, sumavati. isp. zaključiti 1. — 2) vidi izvoditi 6. isp. zaključiti 2. — Videći Srbi kako se Turci strašno prepravljaju k ratu, i zaključuju iz toga, da ne misle ništa pustiti, oni sva svoja pregjašnja iskanja sastave u dva člana. Miloš 33. Po kome silogizmu babe Smiljane on to zaključuje?* Nov. Srb. 1817, 542.

zakmetiti, tim, *v. pf. Rj. za-kmetiti. suprotno raskmetiti. — 1) zum kmet machen, creo τον kmet. Rj. zakmetiti koga, učiniti ga kmetom. — 2) sa se, reflects. zakmetiti se. kmet werden. fio kmet. Rj. postati kmet.*

Zako, *m. hyp. od Zarija. Rj. t. j. od Zaharija. — Za-ko. takva hyp. kod Dako.*

zakoliti, zákolim. *v. pf. Rj. za-koliti. — 1) obiçi, umgehen, circumeo, circumvenio: Tri dana su puta zamislili, dok su pustu vodn zakoliti. Rj. — More kakva četa udariti, more naske ovde zakoliti, pa bi ludo mogli izginuti. HNpj. 4, 343. škò, kolo, okoliti, opkoliti, skoliti, zakoliti (circumvenire); opkoljavati. Korijeni 243. — 2) (u Grblju) n. p. lozn. t. j. pritaći (udariti kolae uza nju), pflücken, pavilla figere. Rj. vidi zatrklati. isp. syn. kod pritaći. v. impf. koliti.*

zakolj, *m. (u C. G.). Rj. za-kolj. za postanje isp. zaklati. za nast. isp. pokolj. — 1) zaklanje. das Schlachten, mactatio: na zakolj, pogledaj kako je pretilo. Rj. — 2) pokolj, das Gemetzel, caedes. Rj. vidi i poklaće, posijek. — 3) das Verderben, pernicies: to je zakolj i ubijstvo. Rj. za značenje isp. zaklati 2. isp. propast.*

zakoljak, zákoljka, *m. u bravčeta na grlu ono mjesto gdje je zaklano. der Einschnitt am Halse geschlachteten Viehes, cicatrix bestiae mactatae. Rj.*

zakon, *m. Rj. za-kon. značenje (korijenu) svršiti kon . . . dokonati; konac. značenje odlučiti, urediti: zakon. Korijeni 34. — 1) die Religion, der Glaube, religio: koga si ti zakona, po našem zakonu to ne može biti; ne donosi zakon. Rj. vidi religija, vjera 1, din.* — Zakonoša, čovjek od zakona, n. p. pop ili kalugjer. Rj. 177b. U ovome je selu (u Pernišću) bilo ljudi i Turskoga zakona . . . prešli u Rimski zakon. Rj. 495b. Od stare ruke, t. j. Grčkoga zakona. Rj. 650b. Prvi je Rim bio blagočastivi, pa će biti i posljednji. (Rimljani će se opet povratiti u naš zakon). Postl. 260. Da molimo Boga po zakonu. Npj. 2, 6. Ili se danas poturčio, časnog krsta pod noge gazio, časnog krsta i krasnog zakonu. 2, 7. Bogom brate, Kraljeviću Marko! višnjim Bogom i svetim Jovanom po ubavu zakonu vašemu! Npj. 2, 361. Reč zakon do sad je kod naroda našega značila dvoje: 1) pričešće . . . 2) vera (religija) n. p. po svome zakonu, otišao u tugi zakon i t. d. Danica 5, 34. Kako je koji primio Rimski zakon . . . jer bi onda lakše bilo naše ljude obručati u Rimski zakon. Kov. 6. — 2) das heilige Abendmal, eucharistia: hajdemo na zakon; danas sam uzeo zakon. Rj. vidi pričešt, pričešće, pričešćenje. — 3) die Sitte, das Gesetz, mos, lex: Ostavi nam kolu dara, zakon ti je! Sarajevu ognjem izgorjelo! što u tebe zli zakon postade, da se ljube bule udovice, ostavljaju lijepe gjevojke. Naša nevjesto, zla ti večera! toja zakona nema ovgjenak. Rj. isp. pravilo, uredba, običaj. —*

Dignite se, dva gjevera, brijeme vi je, i vodite mladu Maru, u zakon vi je. Npj. 1, 32. Ouamo sam godinu proveo oko sastavljanja zakónâ za Srbiju. Danica 5, 3. U prvome i u pravome smilu zakon znači uredbu, koja je postavljena (kao pravilo), da se ljudi u kakoj državi po njoj u napredak vladaju. 5, 81. Pre (prije) može biti da nije bilo nikakih zakona među ljudima, osim zakona prirode i običaja. 5, 85. Što se ni u kakom mestu postarljeni zakoni nisu tako tvrdo držali, kao u njegovoj (Rimskoj) oblasti. 5, 86. Prijestupom zakona sramotiš Boga. Rim. 2, 23. Kvarimo li dakle zakon vjerom? Bože sačuvaj! nego ga još utrgujemo. 3, 31. Koji ljubi drugoga, zakon ispuni. 13, 8. Slušao (je) glas moj i čuvao zakone moje. Mojs. 1, 26, 5. Ovo su zakoni, koje ćeš postaviti. 21, 1. Ovo je zakon za gubu na haljini vunenjoj. III. 13, 59. Ovo je zakon za gubarea kad se čisti. 14, 2. Griješite o zakone tvoje, koje ko vrši živ će biti kroz njih. Nem. 9, 29. Oci naši ne izršavaju zakona tvojeja. 9, 34. Postarjave zakon daždu i put munji gromovnoj. Jov 28, 26. To je postario Jakovu za zakon. Ps. 105, 10. Da bi čavali zapovijesti njegove, i zakone njegove pazili. 105, 45. Koji prestupaju zakon, na njih mrzim. 119, 113. Vrijeme je da Gospod radi; oboriše zakon tvoj. 119, 126. Koji ostarljaju zakon, hvale bezbožnike; a koji drže zakone, protivie im se. Prič. 28, 4. Sveštenici njegovi skvrne svetinju, izvrću zakon. Sof. 3, 4. Samo je Smederevo izuzok ispod togu zakona. DM. 239. U Kotoru (je) bilo silno roblje, kao što se vidi iz mnogih zakona njegovih od ropstvu. 249. Koje (nastavke) imaju zaumenice s rodom, i to po istijem zakonima kojih se drže ti nastavei u samijeh zamjenica. Obl. 36. (zakon = pravilo). — 4) u Hrv. zakon znači i vjenčanje. isp. zakoniti (i se), pozakoniti (i se). ovamo će pripadati ovi primjeri: Pak on prima zlato na konjicu, on ga prima i na zemlju skida. Sad su Božij zakon savršili. Kad je bilo večer u večeri, večeraše kičeni svatovi, i svedoše dvoje mladenaca. Npj. 1, 255. Kad su Božji zakon savršili, devojka se sa rodom oprasha. 2, 24. Zaigra se mlada niz svatove od čadora Kraljevića Marka . . . Kad se prenu Marko Kraljeviću, onda reče Bugarci gjevojci: »Horjatkinjo, Bugarka gjevojko! zar ne može mene pričekati, dok dogjemo do bijela dvora i hrišćanski zakon savršimo? 2, 338.

zakonačiti, čim, *v. pf. za-konačiti, konak učiniti. isp. zanočiti. prosti konačiti v. pf. i v. impf. — Kad se mrak uhvati, oni se dogovore da im treba vodn imati gje budu zakonučili, pa i to učine; dogju jednom jezeru pa tu konak učine i sedu večerati. Npr. 187.*

zakonik, *m. — 1) čovjek koji zna zakon; Gesetzesgelehrter, legis peritus. — Zadržao sam 49 riječi Slavenkijeh: gonitelj . . . zakonik. Nov. Zav. VI. Uputa jedan od njih (od farisejâ) zakonik kušajući ga (Isusa). Mat. 22, 35 (novob). Htjeli bi da budu zakonici, a ne razumiju ni šta govore, ni šta ntvrguju. Tim. 1, 7. — 2) knjiga zakonska, u kojoj su zakoni; Gesetzbuch, leges scriptae. — Nagjoh zakonik u domu Gospodnjem. Car. II. 22, 8 (liber legis; das Gesetzbuch). Nema surinje da zakonik cara Dušana nije bio samo plod mudrosti njegova vremena. DM. 258. Ti zakoni bjehu zakonik gragjanski, kriminalni i postupak sudski. O Sv. O. 9.*

zakonit, *adj. što je po zakonu; gesetzlich, gesetz-mässig, legitim, legitimus. — Da sabiraju s njiva gradskih zakonite dijelove za sveštenike. Nem. 12, 41. Priznajući bosanske kraljeve za zakonite našljednike bosanskoga i srpskoga prijestola, Dubrovnik ih zaduživao da ponove uredbe svojih starijeh. DM. 213. Da Srbija dogje do zakonitoga stanja. O Sv. 8, 28. Glavnica uložena na zakonite kamate. Rad 5, 200. Ja sam njegova zakonita žena. Ja sam njegov zakoniti sin. J. Bogdanović.*

zakoniti, *nim, v. impf. i pf. slož. v. pf. pozakoniti*

(i se). — **1**) *vidi* vjenčavati **1**, vjenčati **1**. *n. p. sad zakoni župnik mladijence u crkvi; koji ih je pop zakonio?* Iveković. — **2**) *su se, refleks. ili pass.: braća zapadne vjere reći će: »kad će ti se sin zakoniti?* (vjenčati), a reku i »vinčati se«. J. Bogdanović.

zakonitost, zakonitosti, *f. osobina onoga što je zakonito; Gesetzhchkeit, Gesetzmässigkeit, Legitimität.*

zakonodavac, zakonodavca, *m. zakono-davac, koji daje zakone; Gesetzgeber, legis (legum) lator.* — Najstariji su zakonodavci na svetu... Danica 5, 82. Pravoga spisatelja recenzenti i zakonodavci dovode u veće savršenstvo. Pis. 62.

zakonoša, *m.* (u Bosni) čovjek od zakona, *n. p.* pop ili kalugjer (osobito Turci zovu tako naše sveštenike), *der Pfleger der Religion, cultor religionis.* Rj. *zako(no)-noša, tako slož. riječi kod bremenosa.*

zakonski, *udj. što pripada zakonu, zakonima; Gesetz-, legis, legum, legalis.* — Čita je na ulici... i uši svemu narodu bijahu obračene ka knjizi zakonskoj. Nem. 8, 3.

zakonjenje, *n. verb. od zakoniti (i se). radnja kojom tko zakoni n. p. mladijence, ili kojom se zakone mladijenci.*

zakop, *m. das Begräbniss, cf. pogreb.* Rj. *za-kop. isp. zakopati 1. vidi i pokop, pokopanje, ukop.*

zakopati, *pām, v. pf. Rj. za-kōpati, akc. u sud. vrem. po Daničicu za-kopām.* Rad 6, 119. *v. impf. zakopavati. — 1 a) begraben, sepelio.* Rj. *vidi ukopati, pogrepsi, sahraniti 1. isp. pokopati 1.* — Kostij moje da pokupiš, pa da ih pod tujem i tujem kamenom zakopaš u zemlju. Npr. 155. Što kolevka zaljuljala, to motika zakopala. Posl. 357. Mrtve dade odmah zakopati. Npj. 5, 336. — **b) sa se, refleks.: Zakopaj se ti, svinjo, u slamu, a ja ću se popeti na ovu krušku. Npr. 175. *Da se zakopaju u najdonji kraj zemlje, odande će ih uzeti ruka moja.* Amos 9, 2. — **2) scharren (mit dem Fusse), rado. Rj. — Ali onde da nakosiš gde konj zakopa nogom, a ne gde je tebi volja. Npr. 87. Imaj lopaticu u opravi svojoj, pa kad izideš na polje, zakopaj njom, a kad pogješ natrag, zagrni nečist svoj. Mojs. V. 23, 13. — **3 a) isp. opkopati. — A mi ćemo njemu udariti, pod kulu mu šanac zakopati, a na kulu oganj oboriti. Npj. 4, 437. Srbi protiv Ibrahim-paše zakopaju Deligrad. Miloš 7. Nekolike stotine Srba osvanu oko crkve, i, zakoparši malo šančica oko sebe, zadane između crkve i Turskoga šanca. 110. — **b) sa se, refleks. zakopati se, v. r. pf. sich verschanzen, vallo minor. Rj. *vidi opkopati se.*********

zakopavanje, *n. das Begraben, sepultura.* Rj. *verb. od 1) zakopavati, 2) zakopavati se. — 1) radnja kojom tko zakopava n. p. mrtva. — 2) radnja kojom se tko zakopava n. p. u zemlju.*

zakopavati, *zakōpāvām, v. impf. Rj. za-kopavati. v. impf. prosti kopati. v. pf. zakopati. — 1) begraben, sepelio.* Rj. — Čovjek gledao iz prikrajka gdje je drugi norce zakopavao u zemlju. Rj. 821b. *za značenje zakopavati mrtva vidi ukopavati, pogrebavati, sahranjivati 1. — 2) sa se, refleks. zakopavati se, sich verschunzen, vallo minor.* Rj. *vidi opkopavati se, ukopavati se. — Sve kažete da Srbin ne smije u polje, nego se krije po šumi ili se po brdima zakopava u zemlju kao svinja.* Sovj. 43.

zakopčati, *čām, vidi zakovčati.* Rj. *v. pf. za-kopčati (isp. kopča). v. impf. zakopčavati.*

zakopčavanje, *n. vidi zakovčavanje.* Rj. **zakopčavati**, *zakōpčāvām, vidi zakovčavati.* Rj. *v. impf. za-kopčavati. v. pf. zakopčati.*

zakopina, *f. der Anbruch, Neubruch, ubi ego primus coepi laborare;* to je moja zakopina, t. j. to je moje od starine, ja sam prvi to počeo. Rj. *zakopina. isp. zakopati, početi kopati.* — Tako se potrudili da propovijedam jevangjelje ne gdje se spo-

minjaše Hristos, da na tugjoj zakopini ne zidam; nego kao što je pisano: kojima se ne javi za njega, vidjeće. Rim. 15, 20 (*ne super alienum fundamentum aedificarem*).

zakōpitiiti, *tim, v. pf. n. p. novaca, stoke, erwerben, acquiro.* Rj. *za-kopitiiti. glagol se drukčije ne nalazi. vidi steći, i sym. ondje. — Značenje (korijenu) bosti, grepsi (isp. kopati): kōpito, kopitnik, kopitnjak. — značenje grepsi prelazi u grtuti, a odatle u steći: zakopitiiti. Korijeni 231.*

zakōračiti, *zakōračim, v. pf. einen falschen Tritt thun (sich verwickeln wie das Pferd das sich in die Stränge verwickelt), impediere se: konj zakorači, kad nogom prekorači preko štrange, te mu štranga dogje megu noge.* Rj. *za-koračiti. v. impf. zakoračivati.*

zakōračivānje, *n. die falschen Tritte, impeditio. cf. zakoračiti.* Rj. *verbal. od zakoračivati. radnju kojom n. p. konj zakoračnje.*

zakōračivati, *zakōračijēm, v. impf. falsche Tritte thun, impediere se: ovaj konj sve zakoračuje. cf. zakoračiti.* Rj. *za-koračivati. v. impf. prosti koračiti.*

zakos, *m. u planini mjesto gdje se može kositi, das Mähland, locus metendus.* Rj. *za-kos. za postanje isp. zakositi.*

zakōsiti, *zakōsīm, v. pf. zakosio u moju livadu, beim Mähen sich in des Nachbars Wiese ergreifen, ein Stück Nachbars Wiese abmähen, prutum vicini caedo.* Rj. *za-kositi (u tugju livadu). vidi ukositi 2. v. impf. kositi. — Zažinjati, u tugju njivu, cf. zakoniti.* Rj.

zakōšak, *zakōška, m. die Schosskelle.* Rj. *za-kōšak. u karuca ostrag gdje se prtljag sprema. vidi koš 4, košak.*

zakōtiti, *zakōtīm, v. pf. za-kotiti. isp. 1 zalēci, zalēčēm (i se). v. impf. kotiti. — 1) n. p. zakotičeš uši u glavi, ako se često ne češljaš. govori se u Hrv. — 2) sa se, refleks.: Bolji (Srbin) bježi Srpskoj Gori Crnoj u proklete gore kamenite, tu se vraće zakoti gnijezdo.* Npj. 5, 71. *Zakotiše se miši. nati sunt mures.* Stull.

zakōvanica, *f. štap s kraja zakovan, ein beschlagener Stock, baculus ferratus.* Rj. *batina zakovana s kraja.*

zakōvati, *zakōvijēm, v. pf. versehmeden, concudo.* Rj. *za-kovati. v. impf. zakivati. — Zaklinčiti, zakovati klinčen.* Rj. 177a. *Zakovanica, štap s kraja zakovan.* Rj. 177b. *Zakovao paturicu (dobio, pomogao se).* Posl. 84. *U sobi jedan čoek od koljena u grozje zakovat i ruke od lakata zakorate obje.* Npr. 195. Ništa ti kriva nijesam, nego me tvoja mati evo ovoliko vremena ovrgjen u tammici zakovala. 235.

zakōvčati, *čām, v. pf. zuhäkeln, fibulo, cf. zakopčati.* Rj. *za-kovčati n. p. prsluk (isp. kovča). vidi zapnčiti, spučiti. v. impf. zakovčavati.*

zakōvčavānje, *n. vidi zakopčavanje.* Rj.

zakōvčavati, *zakōvčāvām, vidi zakopčavati.* Rj. *v. impf. za-kovčavati n. p. prsluk. vidi zapnčati, spučati, spučavati. v. pf. zakovčati.*

zakōvrčiti, *čim, v. pf. n. p. rep (vom Löwen, Hunde, Schweine) den Schwanz in einen Kranz schlagen, retorquere caudam.* Rj. *za-kovrčiti što, saviti u kolo; n. p. lar, pas, krmak zakovrčio rep. v. impf. kovrčiti. — U tom padne mi u jedan put na um, da je prsto bilo rep zakovrčilo.* Danica 2, 129.

zakōvrnuti, *zakōvrnēm, v. pf. u jedan put zane-moći, plötzlich erkranken, repentino morbo corripior.* Rj. *za-kovrnuti. glagol se drukčije ne nahodi. — On na onome njestu pade u nesvijest kao mrtva. U koji čas on tu zakovrne, u ta čas oni krilati konj počne vrištati.* Npr. 153. Čoek je (kad se pomisli šta podnijeti može) tvrgji od kamena, a (kad se pomisli kako najzdraviji čoek u jedan put zakovrne i umre) slabiji od jajeta. Posl. 348.

zakozlik, *m. vidi kozlac.* Rj. *vidi i kozalac 2.*

biljka. — za-kozlik (drugoj poli osn. od koje je *kozle*).
isp. Osn. 271.

zakračivānje, *n. das Verwehren, prohibitio*. Rj. verbal. od zakračivati. radnja kojom tko zakračuje (kome što).

zakračivati, zakračujēm, *v. impf. verwehren, prohibeo*. za-kračivati kome što, ne dati mu. isp. zabranjivati. *v. impf. prosti* kratiti 2. *v. pf. zakratiti*. — Što oklijevas krstitelju, te ne krstiš Gospoda mojega? vapije Jordan preteći, što zakračuješ očišćenje mnogih? DP. 308. sa se, *pass.*: Braniti, *pass.* (*brani se kome što*) . . . komu se što zakračuje ili ne da, izriče se. Daničić, ARj. 591a.

zakrajak, zakrājka, *m.*: (kraj mjesta? Rj.³): Kad pogleda nu zakrajak donji. Rj. za-krajak, drugoj poli osn. u kraj. isp. Korijeni 266.

zakrajiniti, nīm, *v. pf.* Rj. za-krajiniti. *v. impf. krajiniti*. — 1) *Krieg beginnen, bellum infero*: kad su Nijemci zakrajinili. Rj. završi krajinu, rat. *vidi* zaratiti, zavojštiti. — Od kako si ti zakrajinio, mlogu ti si majku ucv'jelo. Npj. 4, 208. — 2) *sa se, refleks. zakrajinilo se, es ist Krieg entstanden, exortum est bellum*. Rj. zavrsla se krajina.

zakrāljiiti, zakrāljiim, *v. pf.* za-kraljiti (*i se*).-isp. kralj. isp. zacariti (*i se*). — 1) *zakraljiti koga, učiniti ga kraljem*. — 2) *sa se, refleks. postati kralj*: Ban Tvrtko je poslije zakraljišeti se po svojoj prilici postavio carinu po starome. DM. 244. Stjepan dok se ne zakralji. DRj. 1, 346.

zakr'ati, ām, — 1) *vidi* zakrhati. Rj. — 2) *zakr'ati se, ām se, vidi* zakrhati se. Rj. u krajevima gdje se u gororu ne čuje glas h.

zakrātiti, zakrātīm, *v. pf.* kome štogod, einem *ctvras verwehren, prohibeo aliquo re*. Rj. za-kraitiiti. *vidi* prekratiti. isp. zabraniti. *v. impf.* zakračivati.

zakreka, *f.* (u Novom Sadu) komadić čohē što surdomari izmegju šva umeću, *der Einsatz, insertum*. Rj. za-krēka. isp. układica, usperak, umetak 1.

zakrēitati, zakrēitēm, *v. pf. n. p.* sva mu je avlija drvima zakrēena, *verrammeln, unzugänglich machen, obstruo*. Rj. za-krēiti što, da se ne može do njega. isp. zapremati. *v. impf.* zakračivati.

zakrēivānje, *n. das Verammeln, obstructio*. Rj. verbal. od zakrēivati. radnja kojom tko zakrēuje što.

zakrēivati, zakrēijēm, *v. impf. verammeln, obstruo*. Rj. zakrēivati što da se ne može do njega. isp. zapremati. *v. pf.* zakrēiti.

zakrēnūiti, zakrēnēm, *v. pf. seitwärts lenken, flecto*. Rj. za-kre(ñn)iti, na stranu krenūiti. *v. pf. je i prosti* krenūiti. *v. impf.* zakretati.

zakrētānje, *n. das Lenken seitwärts, flectio*. Rj. verbal. od zakretati. radnja kojom tko zakrēće.

zakrētati, zakrētēm, *v. impf. seitwärts lenken, flecto*. Rj. za-kretati, na stranu. *v. impf. je i prosti* kretati. *v. pf.* zakrenūiti.

zakr'hati, hām, *v. pf.* Rj. za-kr'hati. *v. impf.* kr'hati 1. — 1) *vidi* zabiti 1. Rj. i *syn. kod* zabiti. — 2) *sa se, refleks. zakr'hati se, vidi* zabiti se. Rj. *vidi i* zatuci se.

zakričē, *f.* (u C. G.) *Verbot, interdictum*: Pa je zakričē Sefer učinio. Rj. za-kričē. (*isp. zakričati*). *vidi* 2 zabrana, zapreka.

zakričati, čīm, *v. pf.* (u C. G.) *verboten, interdicto, cf. zaprijetiti*. Rj. za-kričati. *vidi i* zabraniti, zaprijetiti 2. *v. impf.* kričati. isp. zakratiti.

zakriliti, zakriliim, *v. pf.* Rj. za-kriliti. *ne nalazi se kao prost glagol. isp. kriliti*. — 1) *unter seine Flagel nehmen, beschützen, alis tego et defendo*: Sveti šestokrili arangje! zakrili me krilom svojim (kad se Bogu mole. Rj. 6b). Kad je (jorgje Srbijom zavlađo, i Srbiju krstom prekrstio, i svojijem krilom zakrili od Vidina pa do vode Drine. Rj. zakriliti što, uzeti pod krilo svoje, u obranu. — 2) *n. p.* zakriliła vojska svu zemlju, *bedecken, opprimo, cf.*

pritisnuti, prekrliti. Rj. kao prekrliti 3. *vidi i* preklopiti. — Kad se Turci s plijenom pomole, sre će polje sobom zakriliti. Npj. 4, 185.

zakriliti, zakrijēm, *v. pf.* (u Slav.) *n. p.* vinograd, *bedecken, zudecken, consterno, cf. zagrnuti*. Rj. zakriliti. *v. impf.* zakrivati.

zakrivānje, *n. das Zudecken, constratio, cf. zagrtanje*. Rj.

zakrivati, zakrivām, *v. impf. n. p.* vinograd, *zudecken, bedecken, consterno, cf. zagrtati*. Rj. za-krivati. *v. impf. prosti* kriliti. *v. pf.* zakriliti. — Imanje vele stvari zakriva. DPosl. 33.

zakriviti, zakrivim, *v. pf.* u pjesmi, mjesto *skriviti*: Jer je caru mlogo zakrivila. Rj. za-kriviti. *vidi i* sakriviti. — Car hoćase izgubiti ljubū, e mu ljubū mnogo zakrivila. Npj. 2, 26.

zakrknūiti, knēm, *v. p. verstopft werden, obturor*: zakrklā cijev od kazana. Rj. za-krknūiti. *kad* zakrknē cijev, ne može njom teći žitko što. isp. skrknūiti se. isp. *v. pf. prosti* krknūiti.

zakrktati, zakrktēm, *v. pf. aufkrähen, erocito*: A zakrktā tica zloglasnica. Rj. za-krktati. *vidi* zagrajati 1, i *syn. ondje. isp. v. impf.* krktati.

zakrkljēstiti, zakrkljēstim, *v. pf. t. j.* očima, *von einem Betrunkenen*. Rj. za-krkljēstiti. *glagol se drukčije ne nalazi. isp. ukljēstiti*. — Zakrkljēstio očima. (Pijan). Posl. 83.

zakrma, *f. tavolato, che si mette nella barchetta sotto lu poppa; tabulatum, quod sub naviculae puppi sternitur. Stulll.* za-krma. *daske* što se steru barci pod krmu.

zakrmljiti, ljīm, *v. pf. Augenbutter bekommen, gramiosum esse*. Rj. za-krmljiti. *postati* krmeljē. isp. krmelj 1. *v. impf.* krmeljati.

zakrmiti, zakrmitēm, *v. pf.* (u C. G.) *navaliti* kud bez pameti (kao krmel). Rj. za-krmiti. *u orom značenju glagol se drukčije ne nahodi. isp. zabravati*.

zakročiti, zakročim, *v. pf. vidi* okročiti: Pa zakročēi debeloga Šarca. Rj. za-kročiti konja, uzjuhali ga. *vidi i* opkročiti, i *syn. kod* uzjahati. *v. pf. je i prosti* kročiti. — Pak zakročēi nu svoga gavrana. Npj. 4, 157.

zakrpa, *f.* Korijeni 253. za-krpa (*isp. zakrpati*). *vidi* křpa 1; ein Fleck, laevia. — Kolčak na čakširama, t. j. zakrpa na koljenima kad se čakšire prodru. Rj. 286a. Privaliti *n. p. veliku zakrpu* . . . privaljivati *n. p. zakrpu*. Rj. 586a. Našla vreća zakrpu. Posl. 193. Koret na rukavima ima kolčake — na laktovima kao duguljaste zakrpe. Kov. 41. Niko ne meće nore zakrpe na staru haljinu, jer će se zakrpa odadrjeti od haljine, i gora će rupa biti. Mat. 9, 16.

zakrpati, pīm, *v. pf.* za-krpati *n. p. haljinu* *kad se prodre. v. impf. prosti* krpati 1. — Kad se kolčaci udaraju, načine se jednaki te se i ne poznaje da su čakšire zakrpljene. Rj. 286a. Staru vreću mučno je zakrpati. Posl. 294.

zakrstiti, zakrstim, *v. pf.* Rj. za-krstiti. *v. impf.* zakršćati, zakršćavati. — 1) *n. p. čele, bekreuzen, signare cruce* . . . kad koji nagje čele u šumi, a on izrče sjekirom krst na kori onoga drveta, u kojemu su čele, pa drugi poslije ako i nagje one čele, ne smije ih isjeći. Rj. — 2) (u gornj. prim.) *vodien, t. j. osvetiti, weihen, consecro*. Rj. *vidi i* osvētati. — *Zakrstena vōdiea, f.* (u gorn. prim.) *Weilwasser, aqua lustralis, cf. vodica*. Rj. 178b. *isp. zlamenje* 1.

zakršćanje, *n. vidi* zakršćavati. Rj.

zakršćati, zakršćām, *vidi* zakršćavati. Rj. *v. impf.* za-kršćati. *v. pf.* zakrstiti.

zakršćavānje, *n. Rj. vidi* zakršćanje. verbal. od zakršćavati. — 1) *radnja kojom tko zakršćava n. p. pčele* (das *Bekreuzen, crucis incisio*. Rj.). — 2) *radnja kojom tko zakršćava vodieu* (das *Weihen des Wassers, consecratio*. Rj.).

zakršćavati, zakršćāvām, *v. impf.* Rj. za-kršćavati.

vidi zakršćati. v. pf. zakrstiti. — 1) bekreuzen (z. B. einen Baum mit Bienen), erucem incido. Rj. zakršćavati što, bilježiti krstom; n. p. zakršćavati pčele, t. j. bilježiti krstom drvo u kojem su pčele, zarcunjući u koru onoga drveta krst. — 2) (u gornj. prim.) vodić, weihen, conseero, cf. svetiti 1. zakršćati. Rj. ridi i sveštati, svješćati, sveštavati, svješćavati; osveštavati, osveštivati.

zakršljati, šljām, **zakršljaviti**, vīm. v. pf. verbotten, verkümmern, in Wachstum zurückbleiben, marcesco, cf. zakršljaviti, zakušljaviti. Rj. za-kršljati, za-kršljaviti, krsšljav postati. *vidi* i zakršljati, zakušljati. kao prosti glagol ne nalazi se.

zakrtožiti, žim, v. pf. n. p. sobu, u sobi, Schmutz und Unordnung machen im Zimmer, spargere sordes per cubiculum. Rj. za-krtožiti. *vidi* zagojatiti, zaprzniti 1. v. impf. krtožiti.

zakružiti, žakružim, v. pf. umkreisen, in die Runde umfassen, complector circa circum. Rj. za-kružiti. kao učiniti krug oko čega, obuhvatiti unaokolo. v. impf. zakruživati. — Ma sam mnogo zakružila. — snaha tužna, i daleko započela. — sad ti kukam. Npj. 5, 459 (u ovom primjeru zakružiti kao da znači: unaokolo zaći, zakoliti 1?).

zakruživānje, n. das Umkreisen, comprehensio. Rj. verbal. od zakruživati. radnja kojom tko zakružuje.

zakruživati, zakružujēm, v. impf. umkreisen, in die Runde umfassen, comprehendo. Rj. za-kruživati. krug činiti oko čega, obuhvatiti unaokolo (unaokolo obilaziti? isp. primjer kod zakružiti). v. impf. prosti kružiti. v. pf. zakružiti.

zakrvāviti, zakrvāvim, v. pf. t. j. očima, mit blutdürstigen Augen ansehen, oculum quasi eruentum desigo in aliquem. Rj. za-krvāviti očima, zagledati se očima krvavima, očima željnim krvi. v. impf. krvāviti (i se). — Zakrvaivo očima. (Zao). Posl. 83. Zakrvavio očima kao divlji pijetao. 83.

zakrviti se, zakrvim se, v. r. pf. za-krviti se, kad se zavrgne krv, postane što krvavo? v. impf. krviti se. — Od tade se zakrvi krajina čuk od Koma te do Korjenića, nož sijeva, krv se proljeva. Npj. 4, 330.

zakršjaviti, vīm. **zakršljati**, žljām. **zakršljaviti**, vīm, *vidi* zakršljati, zakršljaviti. Rj. v. pf. za-kršjaviti, za-kršljati. za-kršljaviti, postati kršjav, kršljav. *vidi* i zakušljaviti, zakušljati. — Kukričast, adj. voćka ili drugo kasto drvo, koje se ne čisti i ne potkresuje, nego se zapusti i zakršja. Rj. 313a.

zakua . . . *vidi* zakuha . . . Rj. u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru.

zakucati, cām, v. pf. Rj. za-kucati. — 1) hineinschlagen, immito, n. p. klin. Rj. zakucati n. p. klin u drvo, kucajući zabiti. *vidi* zabiti, i sm. ondje. v. impf. zakucavati. — 2) klopfen (an die Thüre), pulso fores: Pa zakuea halkom na vratima. Rj. početi kucati, *vidi* zacukati. isp. zakucnuti. v. impf. kucati. — Živo mu je srce poigralo, u njedrima sahat zakuceno, na prsima toke zakueale. Npj. 3, 144. Pa zakuea zečiom u vrata, skoći Ramo, otvori mu vrata. 4, 300.

zakueāvaje, n. das Hineinschlagen, inmissio. Rj. verbal. od zakucavati. radnja kojom tko zakueava n. p. klin u drvo.

zakueāvati, zakueāvām, v. impf. hineinschlagen, immitto. Rj. za-kucavati n. p. klin u drvo, kucajući zabijati. v. impf. prosti kucati. v. pf. zakucati 1.

zakucnuti, enēm, v. pf. za-kucnuti (jedan put). isp. zakucati 2, zacukati. v. pf. je i prosti kucnuti. v. impf. kucati. — Zukucnuše i zavikaše, i na njihov glas otvoriše se vrata. Npr. 235. Kad u oro zvonce zakucnem, ti se provrzi kakva si danas. 260.

zakućiti, zakućim, v. pf. Rj. za-kučiti. v. impf. zakućivati. — 1) hangen bleiben, adhaerescere, cf. zapeti 2. Rj. — 2) berorthheilen, fraudo, cf. zakinuti 2. Rj. *vidi* zanijeti 3. prerariti n. p. u računima.

zakućivānje, n. Rj. verb. od zakućivati. — 1) stanje koje biva, kad što zakućuje za što (das Hangenbleiben, to adhaerescere. Rj.). — 2) radnja kojom tko zakućuje koga (die Bevorthheilung, fraudatio. Rj.).

zakućivati, zakućujēm, v. impf. Rj. za-kućivati. v. pf. zakućiti. kao prosti glagol ne dolazi. isp. kućiti. — 1) hangen bleiben, adhaerescere: I s nogu im papuče oskaču a za goru gaće zakućuju. Rj. *vidi* zapinjati 2. — 2) koga, berorthheilen, fraudo, cf. zakidati 2. Rj. variti koga n. p. u računima.

zakućiti, čim, v. pf. kome kuću, einen mit Hause versehen, domum providere: ja sam ti kuću zakućio. Rj. za-kućiti kome kuću, priskrbiti mu je. v. impf. knćiti.

zakuphati, hām, v. pf. Rj. za-kuhati. v. impf. zakupavati. — 1) n. p. hljeb, *vidi* zamijesiti: Ostavljaje djecu nepovitu, ostavljaje tjesto zakuhano. Rj. — Urmasica je pita od tjestu zakuhano maslom i čini mi se cijegjem. Rj. 503a. Kad dijete ne može odmah (na vrijeme) da progovori, onda žene zakuhaju kolačić ekvalom, pa mu daju da izjede. Rj. 821a. Čoso sre brašno zakuha, pa onda umijesi jednu veliku pogaču. Npr. 160. su se, pass.: Kukuruzno brašno zakuha se jajima (u kakvom sudu). Rj. 568B. — 2 a) kavgu, entstehen machen, ansetzen, exordior. Rj. kao učiniti da što postane. *vidi* zametnuti 3, zavrci (zavrgnuti) 3. — b) sa se, refleks. zakuphati se, entstehen, existo: zakuhala se kavgu. Rj. kuo postati. *vidi* zametnuti se 1, zavrci se 1.

zakuhāvānje, n. Rj. verbal. od zakupavati (i se). — 1) *vidi* zamješivanje. Rj. — 2 a) radnja kojom tko zakuhava (zameće) što, n. p. kavgu, rat (fermentatio. Rj.). — b) stanje koje biva, kad se zakuhava n. p. rat, kavgu (die Gährung zu einem Kriege, Anfruhr n. s. w. Rj.).

zakuhāvati, zakuhāvām, v. impf. Rj. za-kuhavati. v. impf. prosti kuhati. v. pf. zakuphati. — 1) hljeb, *vidi* zamješivati. Rj. — »Hajde, sinko, da umijesimo kolač od tvoga brašna...« Dijete stane donositi vodu, i čoso počue pomalo zakupavati. Npr. 160. — 2 a) rat, kavgu, gähren machen, fermento. Rj. u prenesenom smislu. kao činiti da što postane. *vidi* zametati 3. — b) sa se, refleks. zakupāvati se, gähren, ferreo, paror. Rj. kao postajati. *vidi* zametati se. — Da se nepriateljstvo i s jedne i s druge strane odavno zakupavalo, svjedoče pisma. DM. 28.

zakuka, f. *vidi* okna: A otole moru na zakuku. Rj. za-kuka. gdje se voda ili put surija ili krivi. za postanje isp. okuka. *vidi* i okuč, naklja. — Hajde mene moru na zakuke na mirenje i na bratimjenje. Npj. 3, 211 (pogriješeno mj. bratimljeuje).

zakukati, kām, v. pf. den Kuckueklant von sich geben, edo sonum cuculi: Zakukala sinja kukavica. Rj. za-kukati. početi kukati. v. impf. kukati. — Zakukaću, kao kukavica. . . zaplakaću, kao i devojka. Npj. 1, 359. Zakukaše u Mostaru Turci uz koljeno Alipaše starca: »Haj pomagaj dragi Gospodare! 4, 433.

zakukūljiti, zakukūljim, v. pf. Rj. samo u zagonci, koju *vidi* kod zadesetiti. — za-kukuljiti. suprotno raskukuljiti. drukčije se glagol ne nahodi. isp. kulj. **zakukurijekati**, zakukurijekām, v. pf. incipere canere (de gallis). Stulli. za-kukuriječe kokot, kad počue kukurijekati.

zakūmīti, zakūmīm, v. pf. (u C. G.) koga, t. j. reći kome: kumim te Bogom i svetijem Jovanom! anfehen, obtestor, cf. kumim: Zakūmī ga Bogom velikijem. Zakūmī ga i dva i tri puta. Rj. za-kumiti. — Zakūmī ga majčim mljekom, kog ste iz jednih prsi dojili. Rj. 129a. Znaj spava na onome blagu i čoek u tri maha zakūmī ga da se miče. Npr. 100. Hajde ti zmaj zakūmī mater ađaju, da više ne proždire Božjih duša, a ja ću kumu caricu, da se već okani zlo činiti. 217.

zakunjati, zakunjam, v. pf. Rj. za-kunjati. v. impf. kunjati. — 1) schimpflich für einschlämmern, ob-

dormio (per contentum). Rj. kaže se n. p. zakunjalo je dijete, s pokudom mjesto zadrijemalo je. — 2) *zu schwinden anfangen durch cine Krankheit, tabesco*. Rj. počeo kunjati, slabiti, nestaje ga od bolesti.

zakup, m. der Pacht, conductio: dao pod zakup. Rj. za-kup (isp. za postanje zakupiti). *vidi* arenda. — Kuća se uzme ili da pod kiriju; a oko čega treba što raditi, ono se zakupljuje ili uzima pod zakup (n. p. rodenica, zemlja, kaka baru gdje se riba hvata itd.). Rj. 390a. Što su se povelj po gospodi, i razum svoj kao darši gospodi pod zakup, više gledaju ko što radi i govori nego šta i kako radi i govori. Kov. 14. On je darao pod zakup skele i gjunrke. Sovj. 11. Onamo je drčao boljarska sela pod zakup. 76. Dubrovčani (sn) imali dio u zakupu. DM. 246. Uroš potvrdi da zakup (soni) ostane po starom zakonu. 247.

zakupac, zakupca, m. *vidi* zakupnik. — Plati 40 groša zakupcu želne kupanice na Savi. Zlos. 35.

zakupiti, zākūpīm, v. pf. pachten, conduco. Rj. za-kupiti što od koga ili u koga, uzeti pod zakup. — *Zakupi od sorjetu skele i gjunrke*. Danica 1, 81. Grei u Carigradu zakupke Srpsku patrijaršiju za 40 kesa karagrosa. Kov. 10. *Zakupiše* Dubrovčani carinu na so u Kotoru u Vladislavu. DM. 247.

zakupljivanje, n. das Pachten, conductio. Rj. verb. od zakupljivati. radnja kojom tko zakupljuje što.

zakupljivati, zakupljiwēm, v. impf. pachten, conduco. Rj. za-kupljivati što, uzimati pod zakup. (v. impf. prosti kupiti). v. pf. zakupiti. — *Zakupnik*, koji što zakupljuje. Rj. 179a. Ni muselin ni kadija do našega vremena nijesu imali plate, nego su svoju gospostru još zakuplivali, pa im se valjalo starati od globa i od mita da žive i za gospodstva svoja da plaćaju. Rj. 375a. *Mezulane* javno zakupljuju oni, koji se podvate, da ih naj jeftinije drže. Danica 2, 86. Dubrovčani su još u srpskih vladalaca zakuplivali carinu na so. DM. 246.

zakupnički, adj. što pripada zakupnicima ili zakupniku kojemu god; Pächter-, conductorum. *vidi* arendatorski.

zakupnik, m. koji što zakupljuje, der Pächter, conductor. Rj. *vidi* zakupac, arendator. — Onamo seljaci nemaju ni kuća svojijeh, nego sjede kao zakupnici u kućama svojijeh aga. Rj. 827a.

zakupnikov, adj. što pripada zakupniku; des Pächters, conductoris. *vidi* arendatorov.

zakupština, f. (u Dalm.) das Pachtgut, conductum. Rj. ono što tko zakupi, uzme u zakup, n. p. zemlja, rodenica, i t. d.

zakurnjaviti, wīm, v. pf. (u C. G.) *vidi* zadimiti (n. p. pušeci). Rj. za-kurnjaviti. *vidi* i zapušiti 3. v. impf. kurnjaviti.

zakusiti, zākūsīm, v. pf. Rj. za-kusiti. v. impf. zakusivati. — 1) ein wenig in sich nehmen, paululum sumo: zakusi malo; daj da zakusimo što. Rj. *vidi* založiti 4. — 2) koga, Einem Speise in den Mund geben, cibum in os ingero. Rj. zakusiti koga, dati mu u usta jela. *vidi* založiti 3 (koga čim).

zakusivanje, n. verbal. od zakusivati. Rj.

zakusivati, zākūsijēm, v. impf. Rj. za-kusivati. v. impf. prosti isph. kusati. v. pf. zakusiti. — 1) ein wenig in sich nehmen, paululum sumo. Rj. kao jesti što malo. isp. zalagati 4. — 2) koga, Einem Speise in Mund geben, cibum in os ingero. Rj. davati mu u usta jela. — *Kusalom ga zakusuje*, a drškom mu oči vadi. Posl. 164. sa se, *refleks.*: Ni tuguje ni gušje, neg se govni zakusuje. DPosl. 80.

zakuskunuti, nīm, v. pf. n. p. konja, metnuti mu kuskune ispod repa. Rj. za-kuskunuti. *glagol* se drukčije ne nalazi.

zakušljati, šljām, **zakušljaviti**, wīm, v. pf. *vidi* zakršljaviti. Rj. i *syn.* ondje. za-kušljati, za-kušljaviti, postati kršljan, kršljanar.

zakuva . . . *vidi* zakuha . . . Rj.

zákvačiti, čīm, *vidi* zakačiti. Rj.³ za-kvačiti što, kao krakom zahvatiti. — Tegli se kvake, kad dvojica zakvače srednje prste od ruke, pa se vuku koji će biti jači. Rj. 267b.

zákvačka, f. *vidi* zakačka. Rj.³

zakvasiti se, šīm se, v. r. pf. za-kvasiti se. v. impf. kvasiti. — A mi tice doletismo gladne, ljuckoga se nahranismo mesa i krvi se ljucke napojismo, a moju se krila zakvasiše . . . ja ne mogoh s krilma poletiti. Npj. 2. 329.

zálae, zálea, m. za čovjek, hajduk, der Böse, homo malus: Dočekaće zalei u Mojanci, oteče ti konja i oružje. Rj. isp. zlica, zlič 2, zliko, zlikovac. — Ne čete da znate, da se na dan pogibli ostavlja zaleu, kad se pusti gujev. Jov 21, 30.

záláđiti, záláđi, *vidi* zahladiti. Rj.

záláđujeti, đni, *vidi* zahladujeti. Rj. obje riječi govore se tako u krajevima gdje se ne čuje glas h.

záláđaj, m. *vidi* zalagaj. Rj.

záláđanje, n. Rj. verbal. od zalagati. — 1) radnja kojom tko zalaže što, daje u zalogu (das Verpfänden, oppignratio. Rj.). — 2) radnja kojom tko zalaže, zalaže n. p. vjeru (das Einsetzen, oblatio. Rj.). — 3) radnja kojom tko zalaže, hrani koga čim (das Füttern Eines der nicht selbst mit der Hand zum Munde kann, pabulatio. Rj.). — 4) radnja kojom tko zalaže, jede n. p. meso (das Essen, manducatio. Rj.).

1. zalagati, zálážēm, v. impf. Rj. za-lagati. v. pf. založiti. — 1) verpfänden, oppignero. Rj. zalaže n. p. dušnik rukodavcu svomu vjeru, daje mu je u zalogu. *vidi* zastavljati. — 2) n. p. vjeru, einsetzen, dare, cf. zadavati: Zaklinje se i vjeru zalaže. Rj. — 3) koga čim, Einem Speise in Mund geben (z. B. der nicht selbst mit der Hand zum Munde kann) cibum in os ingero: Kog junaka u životu nagje, zalaže ga hljehom bijelijem. Rj. zalagati koga čim, davati mu u usta jesti, hraniti ga. — Tako me tuge ruke ne zalagale! Posl. 300. Dvije seje brata ne imale, pa ga viju od bijele svile . . . zalažu ga medom i šećerom. Npj. 1. 219. — 4) essen, comedo: Da zalaže meso od sinova. Rj. *vidi* jesti. i *syn.* onlje. oramo ide i ovaj primjer: Počnu piti rakiju i zalagati kojekakijem slatkišima (ili i objedovati). Kov. 69.

2. zalagati, zálážēm, v. pf. koga, durch Lügen hinhalten, mendacio inhibeo. Rj. za-lagati koga, lažući zadržati, zabaviti ga, zavarati ga. v. impf. zalagivati.

zalagivanje, n. das Yorlügen (und Schmeicheln), mendacia adulatoris. Rj. verbal. od zalagivati. radnja kojom tko zalaguje oko koga.

zalagivati, záláğüjēm, v. impf. oko koga, vorlügen und schmeicheln, mendacis et adulatione uti. Rj. za-lagivati, lagati kome i lažući laskati mu. v. impf. prosti lagati. v. pf. 2 zalagati.

zalagj . . . *vidi* zahlagj . . . Rj.

zálajati, jēm, v. pf. anbellen, allatro. Rj. za-lajati, početi lajati. v. impf. lajati. — Naopako da svako pseto ujede koje zalaže. Posl. 190. Tad zavrišta devet dobrih konja, i zalaja devet ljuti lara. Npj. 2, 305.

zálámáuje, n. Rj. verbal. od zalamati. — 1) radnja kojom tko zalamu n. p. vinograd (das Abrauken, pampinatio. Rj.). — 2) radnja kojom tko zalamu n. p. čep (das Anbrechen, anfractio. Rj.).

zálámati, zálámām, v. impf. Rj. za-lamati v. impf. prosti lomiti. v. pf. zalomiti. — 1) n. p. vinograd, abranken, pampino. Rj. *vidi* skrnjivati, 2) manjiti. isp. zalomeci od loze. — A ja idem mome vinogradu, da pregledam moga rukosada: ko ga veže, ko li ga zalamu. Npj. 3, 169. — 2) n. p. čep, anbrechen, anfringo. Rj.

zálápiti . . . *vidi* zahlapiti. Rj. u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru.

zálátiti, tím, v. pf. *vidi* zahvatiti. Rj. za-latiti. v. pf. je i prosti latiti. v. impf. laćati.

zálaž, m. (u C. G.) Umweg, circuitus, cf. zahod 2. Rj. za-laz. isp. zalaziti 2, zaći 2. *vidi* i oblazak.

zälazak, zälaska, *m.* za-lazak (*isp.* zalaziti I, začí I). *vidi* zahod I, zápäd. — Ode u šumnu pri *zälasku sunca*. Živ. 326. O *zälasku prvoga viljela* danoga svijetu, kad se rodu ljudskome već poče smrkvavati. DP. 42.

zälaziti, zím, *v. impf.* Rj. za-laziti. *vidi* zälaziti, zahoditi. *v. pf.* začí, *i syn. ondje.* — **1)** za što, *hintergehen, eo post* — Rj. — Povešću vas u zemlju Indiju... otkle nikad ne *zälazi sunce*. Rj. 231b. Probudi mi dva nejaka sina, da mi *gjecu sunce ne zälazi*. Npj. 3, 406 (I sad se govori, da ne valja spavati, kad *sunce zälazi*. Vnk). — **2)** kome n. p. s legja ili is-prijeka, *umgehen, circumvenio*. Već *zälazi* njemu is-prijeka. Rj. *isp.* obilaziti. — Turaka izigje preda njlih (pred konjike Srpske) po deset na jednoga, pa ih jedni stanu zamamljivati, a drugi stanu izdaleka *zälaziti*, da ih opteku. Danica 3, 199. — **3)** *sich verirren, aberro*. Rj. — Ko pita, (*s puta*) ne *zälazi*. Posl. 151. — **4)** *nach der Reihe gehen* (z. B. von Haus zu Haus), *ex ordine eo*. Rj. *kao ići n. p.* od jednoga do drugoga: Zašao kao zijev po čeljadma (Posl. 87)... »Kako *zälazi zijev po čeljadma?*« A ona (žena) mu odgovori: »Zar i to ne znaš? Kad jedno zijevne, onda i drugima dogje te zijevaju«. Rj. 209b. — **5)** kad mi god ruke ozebu, sve mi *zälazi za nokte*. Rj.

zälazēnje, *n.* Rj. *verbal.* od *zälaziti, koje vidi*.

1. zälēci, zälēžem, *v. pf.* Rj. za-lēci. *isp.* zakotiti (*i se*). *v. impf.* lēci (lēžem). — **1)** *einnisten lassen, sino ut nidulentur*: ako se često ne česljaš, *zälēci* češ vašiju u glavi. Rj. — **2)** *su se, refleks.* zälēci se, *sich einnisten, nidulor*: nije htio da se česlja, pa mu se *zäleđe* vaší u glavi. Rj.

2. zälēci, zälēžē (zälēgnē), *v. pf.* *hinreichen, decken* (*die Schuld*), *sufficio*: jedva bi mu kuća za *dnj zäleđe*. Rj. za-lēci. *isp.* dostanuti I, dostati I. *v. impf.* zälēgati.

zälēditi, zälēdím, *v. pf.* Rj. za-lediti. *v. impf.* lediti (*i se*). — **1)** *zu Eis machen, congelo*: ovaj će vjetar zalediti Dunavo. Rj. — Sveti Jovan *more zaledio*, on *zuledi dvanaest ledova*. Npj. 2, 83. — **2)** *su se, refleks.* zälēditi se, *zufrieren, congelari*. Rj. *postati led*. *isp.* seipati se. — Gjavo se brže bolje vrati natrag. Kad gore, ali se *more zaledilo*, ne može na polje! Npr. 92.

zälēgjati, gjām, *v. pf.* (*komisch*) *den Schmerz im Rücken bekommen* (z. B. durch Verkühlung), *dorsi dolores contrahere*. Pripovijela se kako je nekakav Turčin kod Srbina na konaku kazao, da ga pićanijem gunjem pokrivo, da ne bi *zälēgjao*, pa bi ga poslije morali petnaest dana ondje ponugjati. Rj. za-legjati, *vazboljeti se* (*n. p.* od *nahlade*) *tako da se osjeća bol u leggjima*. *glagol se drukčije ne nalazi*.

zälēkati, zälēkēčim, *v. pf.* *aufheulen, exululo*: Da ne jekne niti *zälēkēče*. Rj. za-lelekati, *početi lelekati*. *v. impf.* lelekati. — Udri se šakom u čelo i *zälēkēče* što je više mogao. Npr. 109.

zälēpršati se, šām se, *v. r. pf.* za-lepršati se. *v. impf.* lepršati se. — Jednoga jutra *zälēprša se* trobojna zastava na dvoru. Mil. 283.

zälēt, *m.* *der Ort wohin die Bienen zu fliegen sich angewöhnen, der Flug, quo apes volare solent*. Rj. za-let. *mjesto kud se pčele narade letjeti, kud se zälēću*.

zälētjeti, tīm, *v. pf.* Rj. za-letjeti. *v. impf.* zälējati. — **1.** **1)** *hinter etwas fliegen, volo post* —: *zälētješe golubovi za kuću*. Rj. — **2)** *irrefliegen, sevolo*: nema goluba, valja da je negdje *zälētio*. Rj. *leteći začí, zälütati*: Govori golubu svome golubica: »Ti si *zälēteo u to tugje jato*, za to ja ne gućem. Npj. 1, 103. — **3)** *n. p.* konja, *laufen lassen, currere sino*. Rj. *zälētjeti konja, učiniti da leti, trči*: Voć kako je konja *zälēćela*, i svatove bila izmutila, sve svatove preteknuła redom. Rj. 227b. — **11.** *su se, refleks.* zälētjeti se, *anlaufen, agyredior*. Rj. *isp.* za-

trčati se I. — Onda se Brko *zälēti*, pa hop! preko vode. Npr. 5

zälēžaj, *m.* (u Dalm.) *vidi* parlog. Rj. za-ležaj (*zu postanje isp.* zälēžati se 2). *bataljen, zapušten vino-grad, isp.* batal.

zälēžati se, zím se, *v. r. pf.* Rj. za-ležati se. *v. impf.* ležati. — **1)** *sich verliegen* (*versetzen*), *verderben, situ corrumpi*. Rj. od *ležanja pokvariti se. u orom primjeru zälēžati se biće značenje ležeći provesti*: Dobar mu se dorat pomamio, *zälēžo se* osam god-nica. HNpj. 4, 541. — **2)** (u Dalm.) *n. p.* vinograd se *zälēžao, vidi* uparložiti se. Rj. *postao zälēžaj, parlog*. **zälē*** *m.* *vidi* zaf: Kafedžiji *zälē* i *ildžane*. Rj. *vidi* i zarf.

záli, *vidi* zalih. Rj. *u krajevima gdje se ne čuje u gorovu glas h.*

zälīgivanje, *n.* *das Herumschmeicheln, blanditio*. Rj. *verbal.* od *zälīgivati*. *radnja kojom tko zälīguje oko koga*.

zälīgivati, zälīgijēm, *v. impf.* oko koga, *herumschmeicheln, blandior*: *zälīguje* dijete oko matere, ili mati oko djeteta. Rj. za-līgivati. *isp.* ulagivati se (kome). *Daničić objema glagolima nalazi jedan korijen*. Korijeni 185. *vidi* i udvoravati se, uvoditi se, laskati, *i syn.* kod laskati.

zálih, Rj. za-lih. *zu drugu polu isp.* lih. — **1)** *müssig, ohne Arbeit, unbeschäftigt, otiose*: vodenica stoji *zalih* (*sonst onako*); imate li još koju stolicu *zalih* (*über-tüssig*), cf. zali, zališan. Rj. *adv. isp.* badava 3, bez posla; odviše, saviše, suviše. — **2)** *adj. superfluus, redundans*. Stulli. *vidi* zališan. — Muk čini i *zalih* gozbinu lasno probav[li]jat' a zališni govor i malahnu na grlo vraćat'. DPosl. 65. *zalih, zališan, preobilan*. XVIII.

zälījēčiti, zälījēčím, *v. pf.* *zuheilen, claudo vulnus sanando*. Rj. za-liječiti što, *n. p.* ranu. *v. impf.* liječiti. — *sa se, pass. ili refleks.*: Ako li opazi da je ospa ostala gdje je bila i da je crna dlaka izrasla po njoj, *zälījēću se* ospa. Mojs. III, 13, 37.

zälījēgānje, *n.* *das Hinreichen zur Deckung der Schuld, 70 sufficere*. Rj. *verb.* od *zälījēgati, koje vidi*.

zälījēgati, zälījēžē, *v. impf.* *hinreichen, decken* (*die Schuld*), *sufficio*: jedva *zälījēže* za ono. Rj. *isp.* dōstajati. *v. impf.* prosti lijegati. *v. pf.* 2 zälēci.

zälījēpiti, zälījēpím, *v. pf.* Rj. za-liječiti. *v. impf.* zälījēpljivati. — **1)** što, *verkleben, obliho*. Rj. — **2)** (u Risnu) koga, *ohrfeigen, colaphum impingere, cf.* čušiti. Rj. *vidi* i *prdeljusnuti, i onlje syn.*

zälījēćanje, *n.* Rj. *verbal.* od *zälījētati* (*i se*). — **1)** *radnja kojom što zälījēće n. p. za kuću* (*das Fliegen hinter etwas, 70 volare post* — Rj.). — **2)** *radnja kojom što zälījēće kuda, n. p. golub u tugje jato* (*das Irrefliegen, 70 sevolare* Rj.). — **3)** *radnja kojom se što zälījēće na što* (*der Anlauf, impetus* Rj.): Pet posljednjih (načina) mislim da valja smatrati kao *zälījēćanje* *nu premetanje* slogova. Rad 2, 203.

zälījētati, zälījēčēčím, *v. impf.* Rj. za-lijetati. *v. impf.* prosti letjeti, lijetati. *v. pf.* zälētjeti. — **1)** *hinter etwas fliegen, volo post* — Rj. *n. p.* golubovi *zälījēću za kuću*. — **2)** *irrefliegen, sevolo*. Rj. *leteći zälēzati kuda, n. p. u tugje jato*. — **3)** *su se, refleks.* zälījētati se, *anlaufen, impetus fueo*. Rj. *zälījētati se nu koga, kao narahljivati na nj*.

zälījēvānje, *n.* *vidi* zäljevanje. Rj. *vidi* i zäljevanje. **zälījēvati**, zälījēvām, *vidi* zäljevati. Rj. *v. impf.* za-ljevati. *vidi* i zälivati. *v. impf.* prosti lijevati. *v. pf.* zäliti.

zälisei, zälizākā, *m. pl.* (u Zemnu) *der Backenbart, genae pilosae*. Rj. *dlake (brada) od slijepih očiju niz obraze*.

zälístak, zälíska, *m. n. p.* na duleu (*cf.* epkalo), na čakširama, na cipelama, *die Klappe, valva*. Rj. za-listak. *osn. drugoj poli list. isp.* Osn. 291. što (*kao list*) *poklapa otvoreno štogogj*.

zalistavae, *zalistävca*, *m.* vezen (a kašto i nakićen n. p. kojekakijem gjingjuhama i malijem školjčicama i t. d.) komad sukna ili platna, koji žene, a osobito djevojke, po ostrvima oko Zadra privežu odozgo uz prsi (preko sisa). Rj. za-listavae. *isp.* značenje riječi zalistak. — list, zalistak, *zalistaræ*. Korijeni 24.

zališan, *zališna*, *adj.* *überflüssig, superfluous*, *cf.* zalib 2. Rj. *kao preobilan, suvišnji*. — Muk čini i zalihu gozbinu lasno probav (ljat' a zališni gorov i malahnu na grlo vraćat'. DPosl. 65. Pitat' zališno za doč' na razložno. 95 (za doč' po Tal. mjesto da se dogje).

zaliiti, *zaliijem*, *v. pf.* Rj. za-liti. *v. impf.* zalijevati, zalivati, zaljevati. — 1) n. p. *cvijeće, begiessen, irrigo*: Ti pomuzi razbludnicu oven, *zaliј cviječ kroz tanku sviralu*. Rj. — Kosu reže ostarila majka, kosu reže, pa vinograd veže, a *zuzuma lozicu zaliva*. Npj. 3, 169. Zavi mu rane i *zali uljem i vinom*. Luk. 10, 31. — 2) *čorjeka*, n. p. srebrom, t. j. rastopiti srebro pa mu sasuti u usta. Rj. — Čuti kao *olovom zaliren*. Posl. 325. Mislim da će biti dobro, da u prvo vreme *čutiš kao zaliren*. Zlos. 226. *odalle zaliren čim ili čega znači: priu čega*: U budžaku koža bivoljača *zalivena Latinskijeh rušpi*. Npj. 3, 438. — 3) *vidi* zatopiti. Rj. *zaliiti što u što: zatopiti što čim, obliiti što čim*: Med njima se muško čedo nagje, al' ga majka negovat' ne može, već mu savi knjige i košulje, pa *ga zali u olovu teško*, pa ga baci u to more sinje. Npj. 2, 71. A za pojas dvije Danickinje sve u čisto *zaljevane zlato*. 3, 97. Mirku dade dvije puške male, *ohje su mu u srmu zalite*, a u zlatnu pjenu umočene. 4, 465. — 4) *zalila voda u što, sich ergiessen, redundo*: zalila voda u kuću. Rj. — Vidite ona bara za to udara na barut, što teče ispod tog grada, pa valja da je negdje *zalilo u barut*. Rj. 281b. *i sa se, refleks.*: Magarac ne umije plivati, dok mu se (voda) u uši ne *zalije*. Posl. 173.

zaliiv, *m. die Bai (im Flusse oder im Meere), sinus*. Rj. za-liv (*isp.* zalivati). *u vodi ili u moru. vidi* zaton, zatonj. *za obličje isp.* naljev. — Verige, jedno usko mjesto u *zalivu Bokeljskome*, gdje su gore s obje strane *zaliv* stijesnile. Rj. 58a. Eno broda na vratlo (kad ulazi iz mora u *zaliv*) Rj. 73b. U Boei danas se pripovijeda za jednu kuću *na zalivu*, da je bila kula Lima harambaše. Rj. 329a. Ondje se *od mora odvaja u suhu zemlju zaliv* (koji se onuda zove *kanal i konao*). Kov. 28. Voda, koja sa velikom lukom pada u *zaliv morski*. Pis. 80.

zaliivanje, *n.* (zap.) *vidi* zaljevanje. Rj. *ali se tako gorori i u južnom gororu. isp.* zalivati. *vidi* i zaljevanje.

zaliivati, *vam*, (zap.) *vidi* zaljevati. Rj. *ali se gorori i u gororu južnom. v. impf.* za-livati. *v. impf.* prosti livati. *v. pf.* zaliti. — Nadgledaš (Božel) zemlju i *zalivaš je*, obilno je obogaćavaš. Ps. 65, 9.

zaliizak, *zaliiska*, *m.* komad soli što su goveda zalizala, *ein ungelecktes Stück, res adlambita(?)*. Rj. za-lizak. *isp.* zalizati.

zalizanu, *m.* koji se vavijek *zalizuje* i kosu gladi. J. Bogdanović.

zaliizati, *zaliizem*, *v. pf.* *anlecken, adlumbo*. Rj. za-lizati. *v. impf.* zalizivati. — Zalizak, komad soli što su goveda zalizala. Rj. 180b.

zalizivanje, *n.* *das Anlecken, adlambitio(?)*. Rj. *verbal.* od zalizivati, koje *vidi*.

zalizivati, *zalizujem*, *v. impf.* *anlecken, adlumbo*. Rj. za-lizivati, *n. p. goreda zalizuju komad soli. v. impf.* prosti lizati. *v. pf.* zalizati.

zaliznuti, *nem*, *v. pf.* za-liznuti *koga čim, dati mu da ono lizne. isp.* liznuti, uliznuti se. — *Zaliznu ga k'o nevjestu medom*. DPosl. 154.

zalog, *m. das Pfand, pignus*. Rj. za-log, *ono što se založi, što se da u zalogu (isp. založiti 1)*. *vidi* zaloga 1b, zaklad 2. — Istem šćer našega brata za

moga sina, i ako ga ljubi, *dal' nam je evo obilježje kao zalog vjere* pred vama da primi. Kov. 41. Uzmi haljinu onome koji se podjemči za tugiina, *uzmi zalog od njega za tugiinku*. Prič. 20, 16.

zalog, *f.* Rj. za-loga. *isp.* založiti. — 1 a) *Verpfändung, oppigneratio*: dao u zalogu. Rj. *djelo kojim se založi što*: Turci su ih (robove) na jemce ili *zalogu* puštali da prose i otkup da sastavljaju... koji su kazivali da su im žene i djeca *ostale u Turaku u zalozi*. Rj. 651b. Redžep se podjamči za njih, i *dade Gušanca sroga brata u zalogu*. Danica 3, 213 (*isp.* taostvo). Preko Salja, koji je kod *Gušanca bio u zalozi*. 5, 26. Avram i Nikola *ostanu kod Rušič-paše, kao u zalozi*. Miloš 120. Talac, *onaj što je u zalozi*. Npj. 3, 399. Niko dr' ne *uzima u zalogu žrvnja*. Mojs. V, 24, 6. — b) *vidi* zalog, zaklad 2, u *ovim primjerima*: Još k otome zlatan prsten s ruke za *zalogu majega bratinstva, mog bratinstva, a troga sestriustra*. Rj. 40b. Ko pogriješi, *onaj valja da da zalogu* i t. d. Rj. 533b (u igri poletišu). — 2) *ein Merkblatt im Buche, signum*. Rj. *vidi* bilješka 1. *što se kao založi, metne u knjigu kad se čita, da se zna mjesto*. — 3) (u Baranji) *vidi* podloga (u opanku). Rj. *kad se prodere opanak, pak se na ono mjesto iznutra metne komadić kože*.

zalogaj, *m. der Bissen Brot, bolus (βολος)*: nema hljeba ni zalogaja. *cf.* zalagaj. Rj. za-logaj, *što se na jedan put založi (u usta), za nast. isp.* dogaraj, *lyp.* zalogajak. — Kad *kome ispadne zalogaj iz usta ili ga zaboravi*, reče: Neko mi je gladan (od roda ili od prijatelja). Rj. 87b. *Zasjeco zalogaj u grlu*. Rj. 194b. *Krvavi zalogaj*, 1) nekaka mala crvenkasta tičica. 2) sila *sam krvavijeh zalogaja izio*, t. j. dosta sam muke podnio. Rj. 300a. *Snaha bi svoj zalogaj siroti udelila*. Npr. 83. Ne da dojkinja *najboljega zalogaja gjetetu*. Posl. 197. Nguženju gostu *brojeni zalogaji*. (Koga često za trpezom nude, na onoga se gleda kako jede). 227. Tako mi ovo *najpotonji zalogaj ne bio!* 303. Kad bude vrijeme jesti, dogji ovamo i jedi hljeba i *umoči zalogaj svoj u ocat*. Rut 2, 14. *Bolje je zalogaj suha hljeba* s mirom nego kuća puna poklane stoke sa svaglom. Prič. 17, 1.

zalogajak, *zalogajka*, *m. lyp.* od zalogaj. Rj.

zalomak, *zalomka*, *m.* Rj. za-lomak. *isp.* zalomiti. — 1) ono što ostane unutra, kad se što zalomi, *der Stummel, truncus*. Rj. — 2) zalomci od loze, *die Rebenspitze*. Rj. *zalamati 1. zalomiti 1*.

zalomiti, *zalomim*, *v. pf.* Rj. za-lomiti. *v. impf.* zalamati. — 1) vinograd, *abramken, pumpino*. Rj. *isp.* zalomci. — 2) n. p. čep, *ambrechen, anfringo*. Rj. — *su se, pass.*: Zalomak, ono što ostane unutra, kad se što zalomi. Rj. 181b.

založiti, *založim*, *v. pf.* Rj. za-ložiti. *v. impf.* zalagati. — 1) što. *verpfänden, oppignero*: založio je kuću za sto dukata. Rj. *dati u zalogu. vidi* zastaviti. — Govorahu: da *založimo polja svoja i vinograde i kuće* da dobijemo žita u ovoj gladi. Nem. 5, 3. Zna se da je Ivan *založio Mlečićima Konavle*. DM. 100. — 2) n. p. vjeru, *einsetzen, dare*: Mi smo Božju vjeru *založili*. Rj. *isp.* zadati, dati. — 3) koga čim, *Einem Speise in Mund geben (z. B. der nicht selbst zu Munde kann), cibum in os ingero*. Rj. *založiti koga čim, dati mu u usta jela*: Na kućnome pragu sretno svekrva svoju nevjestu i *založi je tri puta medom iz ožice*. Kov. 81. — 4) *essen, comedo*: hodi da založimo; založi malo hljeba. Da po koru hljeba založimo. Rj. *malo što pojesti*: Ko *više založi* no može proždrijeti, ndavice se. Posl. 136. Kako vojska nije počinula niti gladna *hljeba založila*. Npj. 1, 406.

1. zalučiti, *zalučim*, *v. pf.* *entwöhnen, absetzen, ablacto (von Kindern sagt man odbiti)*. Rj. za-lučiti *n. p. jaguje od orce, tele od krave, prase od kрмаčice, da ne sisaju više. vidi* odlučiti 1. *za dijete se kaže*: odbiti ga (od sise). *v. impf.* zalučivati. — Kad odvo-

jite čopor... krenite i ove brave što je zalučio Panta. Mil. 219.

2. zalučiti, čim, v. pf. utući bijeloga luka, pa zalučiti kakovo jelo (pomiješati ga s jelom), kao n. p. kombost, papulu, blitvu, pitije, kokošinje meso, i t. d. mit Knoblauch wärzen, allio sativo condio. Rj. zalučiti, lukom začiniti. v. impf. lüčiti. — Čimbur... te se jaja kao malo začine, gdje koji još utuku bijeloga luka te zalučje. Rj. 825. sa se, pass.: Kiseo (se) kupus skuva; pa se onda zalučje bijelim lukom (ili pospe slačicom). Rj. 287a.

zalučivânje, n. das Absondern, das Entwöhnen (Absetzen) der Lämmer, Kälber, Ferkel, ablaetatio. Rj. verbal. od zalučivati. radnja kojom tko zalučuje jaganjce od ovaca, telice od krava, praščiće od krmača.

zalučivati, zalučujem, v. impf. n. p. jaganjce od ovaca, absetzen, abluco. Rj. za-lučivati n. p. i telice od krava, praščiće od krmača. v. impf. prosti lüčiti. vidi i odlučivati 1. v. pf. 1 zalučiti. za dijete se kaže: odbijati ga (od sise).

zâlud, vidi uzalud: Jer su moje zalud nekad bile. Rj. adv. za-lud (druga pola lud). isp. Korijeni 185. syn. kod uzalud. — Onda se dignu svi zajedno, eda bi kako uveli tetu u njezinu kuću; ali im zalud liješe muka. Npr. 246. Zalud tebi što si lepa, kad te daju za Nenada. Npj. 1, 308. Sokoloviću... što lov ne loviš, neg' zalud stojiš? 1, 318.

zâludan, zâludna, adj. müssig, unmütz, otiosus. Rj. vidi zaludnji. što je zalud, bez poslu, bez koristi, bez potrebe: Zaludnik, koji zaludan stoji. Rj. 181b. Tako su meni dati u našljedstvo mjeseci zaludni i noći mučne odregjene mi. Jov 7, 3. Vi izmišljate laži, svi ste zaludni ljekari. 13, 4. Za što dakle jednako govorite zaludne stvari? 27, 12. Već nam oči iščijiše izgledajući pomoć zaludnu; čekasmo narod koji ne može izbaviti. Plac 4, 17.

zâluditi, zâludim, v. pf. koga, bethören, decipio. Rj. za-luditi, kao učiniti ludim, zavarati. v. impf. zalugjivati 2. — Metnuli mo perdu na oči. (Zalugjeli ga da ne vidi ništa). Posl. 177 (zalugjeli dijalekt. mj. zaludili). Što ljudi zaludi, sto mudrijež ne liječe. 357.

zâludjeti, zâludim, v. pf. irre werden, mentis errore afficior. Rj. za-ludjeti, kao lud postati. vidi zamahnuti, obestijati. v. impf. zalugjivati 1. — Ma si vrlo zaludio, što svoj braći ne porneči, da im isteš oproštenje. Npj. 1, 95. Kad poznaše Boga, ne proslaviše ga kao Boga, nego zaludješe u svojijem mislima, i potamnje nerazumno srce njihovo. Rim. 1, 21.

zâludnica f. eine Sache die die Musse verschafft, res otium suppeditans: Tamburice moja dangubice! a lalice moja zaludnice! Rj. stvar kojom bućeći se stojimo zaludni. — Društvo za pevanje... govorili da je to nprčea zaludnici. Zlos. 329.

zâludnik, m. (u C. G.) koji zaludan stoji, ein müssiger, unbeschäftigter Mensch, homo otiosus. Rj.

zâludnji, adj. vergeblich, nichtig, eitel, inanis: Ma to tebe, zaludnju radosti. Rj. vidi zaludan. — Običaj bijaše da mu (kralju) čine druge, reomu zaludnje pošte. Glas. 21, 283 (reverentias non modicum superfluas).

zâludu (ake. Rj.³ XXIX), adv. za-ludu. vidi zalud, i syn. kod uzalud. — Da traže eda bi se po sreći koja našla, ali sre zaludu. Npr. 114. Ako čoek ne šteti svrh vreće i savrh pila, zaludu šteti kad je u dno. Posl. 9. Zaludu je grad za dinar, kad dinara nije. 83. Što pjan izjede i dijete izdere, ono progje zaludu. 359. Ali-paša ne sjedi za ludu nego kupi po Gabeli čose. Npj. 4, 438. Gle, zaludu je nadati mu se, kad ga samo ugleda čovjek, ne pada li? Jov 40, 28.

zalugjivânje, n. Rj. verbal. od zalugjivati. — 1) stanje koje biva, kad tko zalugjuje (das Irre-werden, erratio. Rj.). — 2) radnja kojom tko zalugjuje koga (das Bethören, deceptio. Rj.).

zalugjivati, zalugjujem, v. impf. Rj. za-lugjivati. — 1) irre werden, mentis errore afficior. Rj. kao

postojati lud, v. pf. zaludjeti. — 2) koga, bethören, decipio: lud je i onako, nemoj ga ti još većma zalugjivati. Rj. činiti ga ludim, zavarati. isp. voutati, vortati, votati. v. pf. zaluditi.

zâlupati, zâlupam, vidi 1 zabiti. Rj. v. pf. za-lupati. v. impf. lupati.

zâlutati, zâlutam, v. pf. saći s puta, den Weg ver-lieven, sich verirren, aberro: H' je gjegogj s puta zalutala... Ako bude s puta zalutala, da Bog dade, da me skoro nagje! Rj. za-lutati. vidi syn. kod zabantati. v. impf. lutati.

zâluziti, zâluzim, v. pf. kože (kod opančara), beizen, liquore macero. Rj. za-luziti. v. impf. zaluzivati.

zâluzivânje, n. das Beizen, maceratio. Rj. verb. od zaluzivati. radnja kojom n. p. opančar zaluzuje kože.

zâluzivati, zâluzujem, v. impf. beizen (von Gerbern), liquore macero. Kože opančari zaluzuju u varnici. Rj. za-luzivati. v. impf. prosti luziti. v. pf. zaluziti.

zâljeći, zâlježem (zâljeegnem), v. pf. Rj. za-ljeći. kao prost glagol ne nalazi se. isp. ljeći. — 1) vidi zaći, cf. zaljesti. Rj. vidi i zaći. v. impf. zalaziti, zailaziti, zahoditi. — 2) vorbei sein, transire, cf. proći 2: Dok zalježe deseta godina. Rj. vidi i minuti 2, u minuti 1, pasati.

zâljepljivânje, n. Rj. verbal. od zaljepljivati. — 1) radnja kojom tko zaljepljuje što (das Verkleben, oblitio. Rj.). — 2) radnja kojom tko zaljepljuje koga (vidi čušanje. Rj.).

zâljepljivati, zâljepljujem, v. impf. Rj. za-ljepljivati. v. pf. zaljepiti. — 1) verkleben, oblitio. Rj. što. — 2) (u Risnu) vidi čušati. Rj. vidi i zamlaćivati 2, priušavati.

zâljesti, zâlježem, v. pf. vidi zaći, cf. zaljeći. Rj. za-ljesti, kao prost glagol ne nalazi se. isp. ljesti.

zâljetiti, čim, v. pf. vom Sommer überfallen irgendwro bleiben, übersommern, aestatem ugo (transigo), aestivo. Rj. za-ljetiti. n. p. hajduci su zaljetili u gori, t. j. zateklo ih ljeto u gori, pa su ono ljeto i proveli u gori. kao prost glagol ne dolazi. isp. oljetiti se, preljetiti. suprotno zavimiti.

zâljeva, f. (u Hrv.) kad se nspe jomuža na kiselu surutku pa ono što se digne na vrh. Art saure Milch, oxygalac genus. Zaljeva je vrlo dobra za jelo. Rj. za-ljeva, kad se kiselu surutku zalije jomužom.

zâljevânje, n. verbal. od zaljevati. Rj. vidi zaljevanje, zalivanje. — Boj se Gospoda i uklanjaj se oda zla. To će biti zdravlje pupku tvojemu i zaljevanje kostima tvojim. Prič. 3, 8.

zâljevati, vâm, v. impf. Rj. za-ljevati. vidi zaljevati, zalivati. v. impf. prosti ljevati. v. pf. zaliti. — 1) n. p. cvijeće, begiessen, irriego. Rj. — Je li erijet oblazila i zaljevata, da ne bi uveuno? Rj. 181a. — 2) čovjeka, cf. zaliti 2. Rj. — U Srbiji se pripovijeda, da su u stara vremena, osobito Nijemci, ovako zaljevati izdajnike i mitnike. Rj. 181a. — 3) vidi zatapati. Rj. zaljevati što u što: zatapati što čim, obljevati što čim; n. p. zaljevati puške u srebro. — 4) zaljeva voda, sich ergiessen, redundo. Rj. — Batar, u Mačvi potok koji zaljeva kašto i iz Drine i utječe u Zasavicu. Rj. 17a. — 5) zaljeva čokoće, weinen, lacrimo. Rj. kad se čokoće obreže, onda zaljeva. u Hrv. gorore i čokoće plače, suzi.

zâljoskati, zâljoskâm, v. pf. zaljoskati. isp. naljoskati se (napiti se mnogo). drukčije se glagol ne nalazi. — zaljoskati nema u Vnka. Rad 6, 114.

zâljubiti se, zâljubim se, v. r. pf. za-ljubiti se. v. impf. — 1) refleks. vidi nljubiti se, i syn. ondje. — Upazi ga eureva ščer, i u nj se smrtno zaljubi... gjevojka još se većma zaljubi. Npr. 117. Drobna ruža zatravljena, dilber Mara zaljubljena. Here. 271. amo ile i ovaj primjer: A rodome je kuće Petrovića, to je njima (Crnogorima) kuća najstarija, u nju su

se vrlo zaljubili. Npj. 5, 486. — 2) *su se, reciproč.*: Tu stajao puni mjesec dana, s gospodom se vrlo zaljubio, i iskrenu ljubav otvorio. Npj. 5, 426.

zaljubljenik, zaljubljenika, *m. koji se zaljubio.* — Ba! kako je slep svaki zaljubljenik! Zlos. 203
zaljubljuvânje, *n. verb. od zaljubljavati se. radnja kojom se tko zaljubljuje.*

zaljubljavati se, zaljubljujêm se, *r. r. impf. zaljubljavati se, postajati zaljubljen. v. pf. zaljubiti se.* — Je li ta devojka luda? Šta je njoj naspelo zaljubljavati se u mene? Megj. 72.

zaljúljati, zaljúljam, *v. pf. Rj. za-ljuljati. vidi zaluljati, zanjihati. v. impf. ljuljati. — 1 a) in Bewegung setzen, commovero:* vjetar zaljuljao lagju. Rj. — Pade Marku na um topuzina, pak zaljulja pokraj sebe njome, stiž' Arapa megju pleći žive. Npj. 2, 399. Kao što smokva odbacuje pupke svoje, kad je veliki vjetar zaljulja. Otkriv. 6, 13. — b) *su se, refleks.*: Kad bude neko doba noći, zaljulja se jezero, on se jako prepane. Npr. 187. Eto ti cara sokolovskog! Kako doleće, sru se kula zaljulja od velike sile. 198. — 2) *zu wiegen anfangen, einas morco:* Što kollevka zaljuljala, to motika zakopala (Što se s čockom rodi, to za prati do smrti. Posl. 357). Rj.

záljuštak, záljuštka, *m. (u Boei) cf. pridavak. Rj. vidi i dodatak, i syn. ondje. — za-ljuštak (osu. s drugim prijedlogom u od-ljušak).* Osn. 288.

záljuštiti, záljuštím. *v. pf. n. p. nokat, vidi zaguliti. Rj. za-ljuštiti. v. impf. ljuštiti 1.*

zamaći, zamačnem, *v. pf. Rj. za-maći. vidi zamći, zamaknuti. v. pf. je i prosti maći, maknuti. v. impf. zamieati. — 1) sich dem Blicke entziehen (entrücken), subduco me oculus:* zamaće (zamaće) za brdo. Kad zamakne u Novi s gjevojkom. Rj. — Miloš zamakne megju zgrade da traži majku. Rj. 429a. Kad vidi čock gje se ona (žena) strovali i zamakne u jumu, a on reče: »A! tako tebi valja!« Npr. 144. — 2) *omeću volu na rog, ili uže na vrat, um Hals einen Strick legen, injicio:* I zamaće sindžir oko vrata. Rj. — 3 a) (u C. G.) koga, *aufknüpfen, suspendo, cf. objesiti. Rj. oramo može biti da ide ovaj primjer:* Ako bih ga počem zagrllila, živ mi bratac, poljubiti' ga ne ću; ako bih se i tu prevarila, živ mi bratac, ja nijesam kriva, nego majka, koja me zamakla. Herc. 209. — b) *su se, refleks. zamaći se (u C. G.), sich aufknüpfen, se suspendere, cf. zamaknuti se:* AP' će ti se zamaknuti ljuba. Rj. vidi objesiti se. — Bogne ne ću, moja mila majko! ili ću se zamaknuti samu. Herc. 173.

zamadžarati, râm, *v. pf. za-madžarati, početi Madžarski govoriti. isp. zaturčati prema turčati. v. impf. prosti madžarati.*

zamagliti, zamaglim, *v. pf. za-magliti. v. impf. magliti. — 1) Rauch machen, einen Rauchnebel um sich her verbreiten, fumum facio ex fistula. Rj. pušći načiniti oko sebe kao maglu od dima. — 2) su se, refleks. zamagliti se, nebelig werden, obnubilor:* Novljansko se polje zamaglilo. Rj. kao maglorito postali: Što se ravni zamaglio Travnik! Ali gori, ali kuga mori! Herc. 42.

zamagljivati, jam, *v. pf. (u C. G.) koga, vidi općiniti. cf. magjije. Rj. za-magljivati. vidi i začarati, zamaštati, zatraviti 2. v. impf. zamagljivati. — 1) pripovijeda se, da su gdjekoji ovako zamagljivati ljudi po molitvama svešteničkijem izbljavali sve one magjije kojima su zamagljivati. Rj. 311a. (Gjevojka koju je baba zamagljivala i u ticu pretvorila. Npr. 221.*

zamagljivânje, *n. verb. od zamagljivati. radnja kojom tko zamagljivaru koga.*

zamagljivati, zamagljivâm, *v. impf. za-magljivati. vidi čarati, i syn. ondje. v. pf. zamagljivati. isp. magjije. — Moja mati pošla da bilje kroz goru here da njim mladice zamagljivaru i u zvjerad pretvara. Npr. 94.*

zamáhati, zamašêm (zamašâm), *v. pf. zamahao*

konj vodu, t. j. ne može da mokri. Ti prohodaj konja karavrancea, možda ti je rodu zamahao. Rj. zamahati. *isp. v. impf. máhati.*

zamaživânje, *n. das Ausholen, adductio brachii. Rj. verbal. od zamahivati. radnja kad tko zamahuje u. p. rukom srojom na koga.*

zamahivati, zamahujem, *v. impf. ausholen, adduco brachium. Rj. za-mahivati. n. p. na koga rukom srojom. v. impf. prosti máhati. v. pf. zamahnuti.*

zamañitati, zamañitâm, *v. pf. Rj. za-mahnitati. v. impf. mahñitati. — 1) (u Dubr.) vidi poludjeti. Rj. mahñit postati. vidi obestijati, zaludjeti. — 2) auf dumme Art sich verirren, aberro stultus, cf. zaludjeti. Rj. kao mahñit, lud, na lud način začí, zalutati.*

zamañuati, zamañnem, *v. pf. Rj. za-mañuati. v. pf. je i prosti mañuati. v. impf. zamahivati. — 1) ausholen um zu schlagen, brachium adduco. Rj. vidi izmahñiti. — (gdjekoji uzmu na Božić sjekiru i zamahnú kao da posijeku vočku nerotkinju, a drugi mu ko reče: ne sijeci, rodiće. Rj. 35a. Uzme buzdovan, pa razmahne njime i udari zmaja... on i treći put zamahne da ga udari. Npr. 8. Na pseto zamahní, a gjevojkú udri. (Valja da se misli da je valja držati pod zaptom). Posl. 190. Kad bi ko zamahnú sjekinom u ruci srojom da posiječe drvo, a ona bi pala s držalice... Mojs. V. 19, 5. Jer je zamahnú na Boga rukom srojom, i svemogućem se opr'o. Jov 15, 25. — 2) n. p. zamahní te mrve (ili gjubre), wegkehren, arerro. Rj. kao 1 pomesti 1, 1 zamesti 1. — 3) n. p. zamahnúli konji nekud, pa ih ne mogu da nagjem, davon gehen, abire. Rj. otišli. zamañiva... vidi zamahiva... Rj. u krajerima gdje se glas h ne čuje u goru.*

zamákañje, *n. das Einweichen, Eintunken, immersio. Rj. verbal. od zamakati. radnja kojom tko zamaće što u što.*

zamákatí, zamačêm, *v. impf. eintunken, immergo. Rj. za-makati. v. impf. prosti močiti. v. pf. zamočiti. — Zamakáće u ulje nogu svoju. Mojs. V. 33, 24.*

zamákuuti, zamačnem, — 1) *vidi zamaći. Rj. — 2) zamaknuti se, vidi zamaći se. Rj.*

zamálo (za malo), *adr. — 1) vidi malo 2. — Sinu iz njega oganj da se za malo sva gora ne zapali. Npr. 94. Čekini njega pritiškoše i zamalo ne udaviše. 96. — 2) zamalo, t. j. vremena. vidi malo 1. — Zlatna kruno okrunjena, — svjetli knjaže, no za malo a ne dugo, — duga žalost. Npj. 5, 451. (Opet ću im biti svetinja za malo u zemljama u koje otidoše. Jezek. 11, 16.*

zámama, *f. die Lockspeisse, escu (um Schweine, Hunde an sich zu locken). Rj. za-mama, ono čim se tko ili što zamami, n. p. jelo kojim se zamami svinjce, pseto. isp. zamamiti.*

zámamiti, zámámím, *v. pf. unlocken, allicio:* zamami pseto, da ne ide u planinu za čobanima. Dok nas hajduk u goru zamami. Rj. za-mamiti. *v. impf. zamamljivati.*

zamamljivânje, *n. das Locken, allectio, adscatio. Rj. verbal. od zamamljivati. radnja kojom tko zamamljuje koga ili što.*

zamamljivati, zamamljujem, *v. impf. locken, allecto. Rj. za-mamljivati. v. impf. prosti mamiti. v. pf. zamamiti. — Turaka izigje preda njih (pred konjice Špske) po deset na jednoga, pa ih jedni stanu zamamljivati, a drugi stanu izdaleka zalaziti, da ih opteku. Danica 3, 199. Sad, dok se nije sa svim spremio, zamamljuje nas još i daje nam pomalo tajna. Miloš 128.*

zámán, *umsonst, frustra, incassum, cf. zabadava, uzalud, zamanice:* Baba babi grebla lan, da joj zaman prođe dan (Posl. 19). Rj. *adr. za-man. vidi zahman. za-hman. syn. kod uzalud. — Zaman se je kajat' po šteti. DPosl. 155.*

zamandaliti, *lim*, *v. pf.* prevući mandal preko vrata, *das Thor mit einem Balken verriegeln*, obice *claudio*: AP kapija pusta zatvorena i zamandaljena. Rj. za-mandaliti. drukčije se glagol ne nalazi. *isp.* mandal. *isp.* zapalanganati.

zāmanica, *f.* pomoć koju lagjari na kakijem nještima uzimaju k običnijem koujma ili ljudma koji lagje vuku: činili smo *zamanicu*; bio sam nu *zamanici*. Rj. — *značenje* (korijenu) odmjenujivati: *zamanica*, *uzamancee* (uzasopee). Korijeni 153.

zāmanicē, *adv.* *vidi* zaman. Rj. *syn.* kod uzalud. **zaman** . . . *vidi* zamahn . . . Rj. u krajevima gdje se glas h ne čuje u gororu.

zamašiti, *zāmaštim*, *v. pf.* *einschmalzen*, *pinguedine condio*. Rj. za-mastiti, mašću začiniti. *v. impf.* zamašćivati. — Za tim zašite još malo masti, te ono *zamasti*. Postl. 135.

zāmašāj, *m. ein Lieb*, *ictus*. Rj. za-mašaj. *zu* postanje *isp.* zamahnuti 1. *djelo* kojim tko zamahne (te udari). *vidi* mah 1. — *zu* nast. *isp.* dogagajaj.

zāmašan, *zāmašna*, *adj.* *schwingbar* (so schwer, das man es, um zu heben, schwingen muss), *ponderosus*, *n. p.* mač, nož, drvo, sablja. *cf.* zamašit. Rj. *vidi* i mahovit. tako teško što, te treba njime zamahnuti. *da* se *digne* u vis.

zamašćivānje, *n. das Einschmalzen*, *zō condire pinguedine*. Rj. *verbal.* od zamašćivati. *radnju* kojom tko zamašćuje što.

zamašćivati, *zamašćujēm*, *v. impf.* *einschmalzen*, *pinguedine condio*. Rj. za-mašćivati, mašću začinjati. *v. impf.* prosti mastiti 1. *v. pf.* zamastiti.

zāmašit, *adj.* *vidi* zamašan: Lijeva je zamašita ruka. Rj. *vidi* i mahovit. — On je ljuto zamašito momče. Npj. 5, 5 (= koje je brzo zamahnuti, rado zamahuje?).

zamaštati, *štām*, *v. pf.* (u C. G.) *vidi* opčiniti. Rj. za-maštati. *glagol* se drukčije ne nalazi. *isp.* maštati. *vidi* i začarati, zamagijati, zatraviti.

zāmotoriti, *rim*, *v. pf.* *veralten*, *senesco*. Rj. za-matoriti, početi matoriti. *v. impf.* matoriti.

zāmavica, *f.* (u Risnu) *der Schwindel*, *vertigo*. Rj. za-mavica (od kor. od koga je o-maja. *isp.* Osn. 320.). *vidi* omamica, vrtoglavica.

zāmaziti, *zāmazēm*, *v. pf.* Rj. za-mazati. *v. impf.* za-mazivati. — 1) *zuschmieren*, *verschmieren*, *oblino*. Rj. — A da bi malo i *cvru* zamazati oči, oni mu jave, da su Hadži-Mustajpašu za to ubili, što je bio nevjernik. Danica 3, 145. — 2) kod gospode novcima kakovu krivicu, *durch Bestechung gut machen*. Rj.

zāmazica, *f.* malo zamazanje, *levis unctio*. Stufli.

zamazivānje, *n. das Verschmieren*, *oblitio*. Rj. *verb.* od zamazivati. *radnju* kojom tko zamazuje što.

zamazivati, *zamazujēm*, *v. impf.* *verschmieren*, *oblino*. Rj. za-mazivati. *v. impf.* prosti mazati. *v. pf.* zamazati.

zāmčica, *f.* — 1) (u Risnu) *Schimpfvort für ein schlimes Kind*, *convicium in puerum petulantem*. *cf.* zamači 3. Rj. psorka djetetu zlu. — 2) *dem.* od zamka: Koziću uhititi u *zāmčicu*. DPostl. 50.

zāmčić, *zāmčnem* (*zāmčok*, *zāmče*; *zamkao*, *zamkla*), *vidi* zamači: I daleko *zamkli* u planinu. Rj. za-mčić. *vidi* zamknuti. *Daničić* misli, da je *zāmčok* *poigrješeno*, već da *ratja* *zāmčok*. Rad 6, 78. *dalje* je *akc.* *zāmče*; *zāmčok*, *zāmkla*. *isp.* omći *prema* omaci. — *sa* se, *refleks.*: Pak poteže *pernim* *buzdovanom*, *buzdovan* se *zāmče* u *oblake* . . . kad se vrati *perni* *buzdovane* *iznad* *bjele* *crkve* *iz* *oblaka*, *on* *udari* u *banove* *dvore*. Npj. 2, 213.

zamēditi, *zāmēdim*, *zamēdljati*, *zamēdljām*, *v. pf.* *n. p.* rakiju, *mit Honig wärzen*, *melle condio*. Rj. za-mēditi, za-mēdljati, *medom* začiniti. *v. impf.* mēditi, mēdljati. — *Varenik*, *vruće* *zamegjeno* i *zabibereno* *riuo*. Rj. 51a. Janje peci, a tuku *pirjani*, a *zamed* *prepeke* *rakije*. Npj. 4, 104.

1. **zamēsti**, *zamētēm*, *v. pf.* Rj. za-mesti. *v. impf.* mēsti (*mētēm*). — 1) *kehren* (*das Auskehrrecht in den Winkel*), *courverro*. Rj. *zamesti* *smēće* u *kut.* *isp.* 1 *pomēsti* 1, *zamahnuti* 2. — 2) *verrechen* (*mit Schneee*), *zameo* *snijeg*; *zameo* *vjetar* *put*. Rj. *vidi* *zāvijati* 2. — *Za* *cio* *opanačar* *zameo* *snijeg*, *t. j.* s *opanka*. Rj. 461a. *Zameo* *snijeg* *Suičkinju* *Maru*. Rj. 848b.

2. **zamēsti**, *zamētēm*, *v. pf.* *unrühren* (*mischen*) *mit dem Kochlöffel*, *miscere*, *n. p.* *Zameo* *kao* *svinjama* (*kad* *se* *što* *rgjava* *zgotovi*. Postl. 84). Rj. *zamēsti* *n. p.* *varjučom* u *loncu* *što* *se* *kuha*. *vidi* *umēsti*. *v. impf.* 2 *mēsti* (*mētēm*). *On* *zaište* *malo* *brašna*, *te* *saspe* u *onu* *vodu* i *zameo*. Postl. 135.

zāmet,* *m. die Ungelegenheit, der Zeitverlust, molestia*; *uvrati* se *k* *mēni* *ako* *ti* *nije* *zamet*; *zamet* *ti* *je*, *dohvati* *mi* *to*. Rj. *kao* *nezgoda*, *danguba*. — *Zametljiv*, *što* *čini* *zamet*. Rj. 183a.

zāmetak, *zāmetka*, *m.* Rj. *isp.* *začetak* 2. — 1) *der erste Anfang einer Frucht, foetus, embryo*. Rj. *najpri* *početak* *čorječji* u *utrobi* *materinoj*. *isp.* *zametnuti* *se* 1, *začetak* 2. — *Zametak* *moj* *vidješe* *oči* *tvoje* (Božel), u *knjizi* *je* *tvojoj* *sve* *to* *zapisano*. Ps. 139, 16. *Bog* *među* *ljudima!* *onaj*, *koji* *se* *nigdje* *ne* *može* *smjestiti*, u *utrobi!* *zametak* *je* *njegov* *bez* *sje-mena*. DP. 323. — 2) *najpri* *početak* *čega* *god*: *Smokva* *je* *pusila* *zametke* *svoje*, i *loza* *vinova* *uevala* *miriše*. Pjes. *nad* *pjes.* 2, 13. *Upozna* *nas* *sa* *zametkom* *pinakoteke* u *Biogradu*. Rad. 6, 205.

zāmetan, *zāmetna*, *adj.* *n. p.* *posao*, *langsam*, *tarde procedens*, *cf.* *zametljiv*. Rj. *koji* *čini* *zamet*. *isp.* *zamet*.

zamētānje, *n.* Rj. *verbal.* od *zametati* (i se), *koje* *vidi*.

zamētati, *zāmečēm*, *v. impf.* Rj. za-metati. *v. pf.* zametnuti. — 1. 1) *n. p.* *žicu* (na *vreteno*), *uže* (na *kolac*), *wie* *eine* *Schlinge* *binden*, *anlegen*, *injicio*: *Prase* *repom* *vazdan* *zameče*, *ali* *nigda* *uzla* *ne* *zaveže* (Postl. 259). Rj. — 2) *na* *rame*, *auf* *die* *Schultern* *laden*, *tollo* *in* *humeros*. Rj. *zametati* *na* *rame* *n. p.* *puške*. — 3) *anzetteln*, *excito*, *n. p.* *krajinu*, *kavgu*. Rj. *isp.* *zakuhavati* 2. — *Ali* *se* *nemoj* *uznositi*, *bez* *potrebe* *rata* *zametati*. Rj. 774b. *Na* *njega* *se* *buła* *rasrdnula*, *al'* *se* *opet* *brže* *povratila*, *pa* *sa* *njime* *igru* *zametala*. Npj. 2, 614. *Kuje* *zlo* *svagda*, *zameče* *svagju*. Prič. 6, 14. *Čovjek* *gnjevljiv* *zameče* *raspru*. 15, 18. — 4) *erwerben*, *acquiro*, *n. p.* *koza*, *ovaca*. Rj. *vidi* *zamučati*, *zapačati*, *zaragjivati*. — 11. *sa* *se*, *refleks.* *zamētati* *se*, *entstehen*, *exorior*. Rj. *kao* *postajati*. *isp.* *zakuhavati* *se*. — *Da* *vidimo*, *cvate* *li* *vinova* *loza*, *zameče* *li* *se* *grožgje*. Pjes. *nad* *pjes.* 7, 12.

zāmetljiv, *adj.* *što* *čini* *zamet*, *vidi* *zametn*. Rj. *isp.* *zamet*.

zāmetnuti, *nēm*, *v. pf.* Rj. za-metnuti. *v. pf.* *je* i *prosti* *metnuti*. *vidi* *zavrći*. *v. impf.* *zametati*. — 1. 1) *žicu* (na *vreteno*), *uže* (na *kolac*), *wie* *eine* *Schlinge* *binden*, *anlegen*, *injicio*. Rj. — 2) *na* *rame*, *auf* *die* *Schultern* *laden*, *tollo* *in* *humeros*. Rj. — *Bukvu* *spopadne* i *iščupa* . . . *okreše* *joj* *grane*, *pa* *zametnuše* *je* *na* *ramo* *kao* *kijaču* *ide* u *svijet*. Npr. 2. *Vigjevši* *to* *sve* *Nasradin* *hodža*, *zametne* *sjekiru* *na* *ramo*, i *pojge* *kući*. Postl. 47. *Kad* *muškarci* *idu* *na* *pokajanje*, *oni* *se* *poregaju* *jedan* *za* *drugijem* *zametnuše* *na* *ramo* *puške* *naopako*. Kov. 98. — 3) *anzetteln*, *excito*. Rj. *kao* *započeti*. *vidi* i *izvaditi* 3, *zakuhati* 2, *zaturiti* 2. *suprotno* *zamiriti*. — *Pa* *najpotlje* *hajku* *zametnuše*. Rj. 391a. *Lasno* *je* *kavgu* *zametnuti*, *al'* *je* *teško* *kavzi* *dževap* *dati*. Postl. 166. *Pa* *najprije* *igru* *zametnuti*. Npj. 2, 29. *Pa* *tu* *s* *njima* *dženjak* *zametnuše*. 4, 432. *Nikšić* *zametne* *različne* *pletke*, *te* *dobro* *zavadi* *Miloša* i *Mofera*. *Miloš* 137. *Kara-Gjorgije* *zametne* *s* *Milenkom* *nekaku* *raspru* i *malo* *po* *malo* *tako* *zame* *sa* *svade*, *da* . . . *Sovj.* 54. *sa* *se*, *pass.*:

Pa se ne može zametnuti istraživanje, kojega su rezultati već poznati. Kolo 14 (15), *isp.* zametnuti se 1. — 4) *erwerben, acquire*. Rj. *vidi* zapatiti. — A koji su novi gospodari i od skora *kaznu zametnuti* i na njima novi skerlet beže, one mečeš u gornju trpezu. Npj. 2, 356. Robe, pale, i sijeku glave, ne daju nam *orc*u zametnuti i u ralo vola uhvatiti... sve oteše, pare ne dadoše. 4. 434. — 5) *kuo namjestiti*: Zametnuti kome mrežu (kao da bi ga uhvatilo u nju, t. j. namjestiti pletke). Posl. 84. *vidi* zamjestiti 2. — 11. *sa se, refleks.* — 1) *entstehen, exorior*, zametnula se kavga, dijete. Rj. *kuo postati. vidi* zakuhati se, zavrći se 1. za dijete *vidi* zadijati se. — Vlasac, vlasii, *erri* (kao dlake) što se u ranama zametnu. Rj. 67b. Ojagjelica, *glistu* koja se zametne u djetetu. Rj. 452a. *Zametne se boj u šumi.* Sam. 11. 18. 6. Ako se zametnulu *parnica*, krivac je plaćao troškove za sud. DM. 306. *isp.* zametnuti 3. — 2) *čim. aufluden, sibi imponere*. Rj. n. p. zametnuo se *kijučom*, zametnuo je sebi na rame, metnuo na se. *vidi* zavrći se 2. — 3) zametnuti se, to jest izgubiti se. Stulli. *zametne se što, da se ne može naći.*

zamičanje, n. Rj. *verbal.* od zamicati. — 1) *radnja* kojom tko *zamiče* n. p. za kuću (die Entführung, subductio. Rj.). — 2) *radnja* kojom tko *zamiče* n. p. uče *rolu* na vrat (das Anlegen, z. B. eines Strickes dem Oehsen um den Hals, injectio. Rj.). — 3) *radnja* kojom tko *zamiče*, *rješ*u *koju* (das Aufknüpfen, suspensio. Rj.). — 4) *radnja* kojom kome oči *zamiču* n. p. za djevojkom.

zamicati, *zamičē*m, v. *impf.* Rj. za-micati. v. *impf.* prosti micati. v. *pf.* zamači, zamaknuti, zamči. — 1) *entriicken, submovere*. Rj. *zamiče* tko n. p. za kuću. — 2) *inlegen* (z. B. dem Oehsen einen Strick um den Hals), *injicij*. Rj. *zamicati* n. p. *rolu* omču na rog ili uče na vrat. — *sa se, pass.*: Dočekač, na dovratniku ono za što se *zamiče* *skukurica*. Rj. 136b. — 3) (u C. G.) *aufknüpfen, suspendo*. Rj. *vidi* vješati. — 4) *zamičē* m. oči za djevojkom, *sieht sie gern*. Rj. *rado je vidi.*

zamijeniti, *zámijē*nĭm, v. *pf.* Rj. za-mijeniti. v. *impf.* zamjenjivati. — 1 a) *koga* u kaku poslu, *ersetzen, suppleo*. Rj. *vidi* odmijeniti. — Kad koji (šegrt) ovako nekolike godine posluži, pa dogje u kuću nov. onda *onaj* *novi* *oroga* *zamijeni*... Kad majstor ide kad trgovine radi, *zamijeni* *šegrt* ide pred njim *pješice*. Rj. 835b. Bi l' se. Lazo, n se pozudao, a da mene, sine, *zamijeniš*? Npj. 4, 301. — b) *sa se, refleks. abgelöst werden, a statione recedo, recuro*: Što se sinko ne šće oženiti, da se stara *zamijeni* majka. Rj. *vidi* odmijeniti se. — 2 a) *ersetzen, compenso*: zamijeniti svojnu glavu, t. j. kad čovjek ubije neprijatelja prije nego pogine. Srbi kažu da je šteta i sramota (jedni vele i grjehota) poginuti ne *zamijenivši* *svoje* *glave*. Rj. *ovamo* *idu* i *orukovi* *primjeri*: Ja ću, babo, na mejdan izići, *hoću* *troju* *zamieniti* *glavu*. Npj. 3, 391. I ubiše Mehmedović-Muja... A kad vigje Mehmed bnljumbaša, *podize* se na noge lagane, da on *srogu* *zamijeni* *sina*. 4, 523. Turčin potegne iz pistolja, te njega posred čela, pa na dobru konju uteče, *zamenivši* *glavu* *gospodaru* *srogu*. Miloš 77. — b) *sa se, refleks. sein Leben theuer verkaufen* (seinem Feind umbringen, ehe man auch selbst stirbt), *hostem occido* *iniquam ipse morior*. Rj. *zamijeniti* se, t. j. *zamijeniti* *svoju* *glavu*: Junački je umr'o. (Kad se *zamijeni*). Posl. 115. — 3) *zamijeniti* *što* *čim*, *dati* *jedno* *za* *drugo*: *Turske* *riječi* *lasno* *čemo* *mi* *u* *pisanju* *knjiga* *zamijeniti* *naš*mu. Pis. 86.

zamijesiti, *zámijēs*ĭm, v. *pf.* *einteigen, das Brot anmachen, misceo aquam farinam*. Rj. za-mijesiti. *vidi* zakuhati 1. v. *impf.* zamješivati. — Oparuša, ključalom *rod*om *zamijesena* *pogača*. Rj. 451a. Brže *zamijesi* *tri* *kopanje* *bijelogu* *brašna* i *ispeci* *pogače*.

Mojs. 1, 18, 6. Neka budu *pogače* *prijesne* od *bijeloga* *brašna*, *zamijesenu* *s* *uljem*. III. 2, 4 (s? uljem). **zamijetiti**, *zámijēt*ĭm, v. *pf.* (u Dubr.) *bemerken, anmadrerto*. Rj. za-mijetiti (*isp.* zamotriti), *isp.* primijetiti, *primjedba. drukčije se* *glagol* *ne* *nahodi*.

zamiliti se, *lim* se, v. r. *pf.* za-militi se, *postati* *milo* *jedno* *drugome. vidi* *zavoljeti* (se). *isp.* uljubiti se, i *syn. ondje*. — Dvoje *su* *se* *zamilili* *mladi*: Omer momče, Merima devojka. Npj. 1, 241. v. *impf.* militi se.

zamilovati, *zámilujē*m, v. *pf.* *lieb gewinnen, adamo*. Rj. za-miluje *tko* *koju*, *kad* *mu* *postane* *mio. vidi* *zapaziti* 1. *isp.* uljubiti se, i *syn. ondje*. v. *impf.* milovati 2. — Poslije toga *zamilova* (*Samson*) *djevorku* na potoku Soriku. Sud. 16, 4. Avesalom imaše lijepu sestru, i *zamilova* je Amnon. Sam. 11, 13. 1.

zaminuti, *zámínē*m, v. *pf.* Rj. za-minuti. v. *pf.* je i *prosti* *minuti. v. impf. nema*. — 1) n. p. za brdo, za kuću, *hinter* — *gehen, eo post* —, *cf. zači* 1. Rj. v. *impf.* zalaziti, zahoditi. — 2) *koga, vorbei gehen, praeterco*: A *svatovi* *goru* *zaminuše*. Još *ozad* *ga* *neki* *zaminuše*. Rj. *mimo* *koju* *ili* *mimo* *što* *proći. isp.* *minuti* 1. v. *impf.* prolaziti. — Tri *dana* *su* *putu* *zaminuli*, *dok* *su* *pustu* *vodu* *zakolili*. Rj. 177a. Nagjoše me stražari, koji obilaze po gradu. *Malo ih zaminuh*, i *ragloh* *onoga* *koga* *ljubi* *duša* *moja*. Pjes. nad pjes. 3, 4. — 3) *vorbeisein* (*von der Zeit*), *praeterco, cf. proći*: Kad deseta *zaminu* godina. Rj. o *vremenu. vidi* *minuti* 2. v. *impf.* prolaziti.

zamisirati, *zámírīsē*m, v. *pf.* *anfungen zu riechen, olere coepi*. Rj. za-mirisati, *počti* *mirisati. isp.* zavonjati, i *syn. ondje*. v. *impf.* mirisati.

zamiriti, *zámírĭ*m, v. *pf.* Rj. za-miriti. v. *impf.* zamirivati. — 1) *stillen, sedo*: Čira ide te *kargu* *zamiri*. Rj. *isp.* utišati 2. *suprotno* *zametnuti* 3. — *Sve* *zamiri* *Milutine* *kneže*. Npj. 3, 511. — 2) *sa se, refleks.* n. p. zamirila se rana t. j. zarasla, *zuwachsen, cicatricem ducere*. Rj. *isp.* zamladiti se.

zamirivati, n. Rj. *verbal.* od zamirivati (i se). — 1) *radnja* kojom tko *zamiruje* n. p. *kargu* (das Stillen, sedatio. Rj.). — 2) *stanje* *koje* *biva, kad* *se* *zamiruje* *n. p. rana* (das Zuwachsen, to ducere cicatricem. Rj.).

zamirivati, *zámírĭjē*m, v. *impf.* Rj. za-mirivati. v. *impf.* prosti miriti (mirim). v. *pf.* zamiriti. — 1) *stillen, sedo*. Rj. n. p. *kargu*. — 2) *sa se, refleks. wachsen, cicatricem ducere, cf. zarastati*. Rj. *zamiruje* se n. p. *rana. isp.* zamlagjivati se.

zámisao, *zámíš*li, f. *šta* *mi* *se* *tvoja* *zamisao* *ne* *dopada*. «a nu, dobra ti je *zamisao*.» J. Bogdanović. za-misao, za *postanje* *isp.* zamisliti. *isp.* pomisao.

zámisliti, *šlĭ*m, v. *pf.* Rj. za-misliti. v. *impf.* misliti. — 1) *denken, animo concipio*: Više *um* *zamisti* nego *more* *ponese* (Posl. 36). Rj. — 2) *sa se, refleks. sich in Gedanken vertiefen, immergi meditatione*. Rj. — *Zamistio* se kao *jemin* o Martu. (Jer se onda *jemin* obično *mijenjaju*). Posl. 81. Kad to *začu* *kičena* *Hajkuna, u* *mloge* *se* *misli* *zamisli*ta, *sve* *misli*la, pa *jedno* *smislila*. Npj. 3, 381. *Al' se* *jeste* *teško* *zamislio*. 4, 331. *Neka* *đuboko* *zámíšljē*ni *Solarić* *istražuje*... Npr. III. Vičite *većma*; *jer* *je* *on* *Bog!* *valja* *da* *se* *nešto* *zámíšljē*, *ili* *je* *u* *poslu*, *ili* *na* *putu*. Car. 1, 18, 27. *Nešto* *zámíšljē*nu *govorka* *kad* *i* *kad*. Megj. 211.

zámíšljēnōst, *zámíšljē*nōsti, f. *stanje* *onoga* *koji* *je* *zámíšljē*n, *koji* *se* *zámíšljē*. — *Dokle* *se* *Katić* *trgoše* *iz* *svoje* *zámíšljē*nōsti, *neka* *znana* *ruka* *već* *otvori* *kutnja* *vrata*. Megj. 151.

zámjēna, f. *der Ersatz, die Vertretung, vicarius*: majka je sebi *rodila* *zámjē*nu. Oženi se, moj *premlili* *sine*, *da* *zámjē*nu *stečē*m *za* *života*. Kakva je to *careva* *zámjē*na. *Već* *ja* *žalim* *gdje* *ću* *poginuti*, *poginuti* *danas* *bez* *zámjē*ne. Rj. za-mjena, što *zamijeni* *koga* (*vidi* *odmjenati*); *ili* *djelo* *kojim* *se* *tko* *zamijeni*, *i* *kojim* *se* *što* *zamijeni*: *Mol'te* *Boga*, *a* *tučite* *Turke*. *bez*

zamjene ne puštajmo crkvi. Npj. 5, 182. Priloživši crkvi nekoliko vinograda dade gospodarima njihovijem zamjenu na Kurilovč. DRj. 1, 511.

zaujenica, f. — 1) die Vertreterin, vicaria: Sebe ljubiu, majci zamjenicu. Rj. koja je zamjena kome: Gdje su svati, gdje ti je gjevojka? vodiš li mi zamjenicu, sine, koja će me jutrom zamjeniti, dvor pomesti, vode donijeti? Npj. 3, 522. — 2) gram. pronomen: Zamjenice bez roda. Take su zamjenice »ja« i »ti«. Obl. 25. Zamjenice s rodom. 27. Iste nastavke ima i lična zamjenica. 29.

zaujenik, m. der Vertreter, vicarius: Jali za se nagji zamjenika. Rj. koji je zamjena kome.

zaujenui, adj. alternus, mutuos, adv. zamjenito, viceissim, alterne, mutuo. Stulli. vidi megjusobni, uzajamni, uzajmični, gegenseitig, wechselseitig.

zaujenuiost, zaujenuiosti, f. Stulli. osobina onoga što je zamjenito, viceissitudo, vicees; Gegenseitigkeit, Wechselseitigkeit.

zaujenjivānje, n. verbal. od zamjenjivati. radnja kojom tko zamjenjuje koga, ili zamjenjuje što čim.

zaujenjivati, zaujenjivēm, v. impf. za-mjenjivati, v. pf. zamjeniti. — 1) koga: Odmjenjivati, ablösen, succedo in locum alius, cf. zamjenjivati. Rj. 446a. Za Dušana je vojvoda bio viši vojnički upravitelj, zamjenjujući cara sa svima njegovijem pravima, gdje on ne bi bio. DM. 63. isp. zamjeniti 1. — 2) što čim: Turske riječi naznačio sam zvjezdicom (*), i gje mi je odmah moglo pasti na um, zamjenjivao sam ih Srpskim riječima. Rj. 1 XX. Kao što predlog »iza« mestom zamjenjuje vreme, tako ovaj (prijedlog »poslije«) vremenom zamjenjuje mesto pokazujući red. Daničić, Sint. 277. sa se, pass.: Zeta, koja se bez ikakve sumnje zamjenjuje Dukljom i Dalmacijom. DM. 11.

zaujera, f. (meni se čini da se ova riječ ne govori u Srbiji ni u Hercegovini, nego samo po vojvodstvu i to ponajviše po varošima), das Uebelnehmen, die Beleidigung, offensio. Rj. govori se u Hrv. od prostoga naroda, za-mjera, djelo kojim se tko zamjeri kome.

zaujērānje, n. vidi zamjeravanje. Rj.

zaujērati, zaujērām, — 1) vidi zamjeravati. Rj. — Tetko moja, ne zamiraj meni! Jesam došo u zemlju neznanu, pa te kušam u birtiji biloj. HNpj. 3, 564. — 2) zamjērati se, vidi zamjeravati se. Rj. — Neretva zamjerala se susjedima ljubavlju k samostalnosti i morskog gusi. DM. 9.

zaujērāvānje, n. (cf. zamjera) das Uebelnehmen, acceptio in malam partem. Rj. verbal. od zamjeravati, (i se). — 1) radnja kojom tko zamjerava kome što — 2) stanje koje biva, kad se tko zamjerava kome.

zaujērāvati, zaujērāvām, v. impf. Rj. za-mjeravati, vidi zamjerati. v. pf. zamjeriti 2. — 1) kome, ūbel nehmen, succensco. Rj. — 2) sa se, reflex. (cf. zamjera), kome, ili kod koga, ūbel ankommen bei einem, gratia excido. Rj.

zaujērati, rim. v. pf. Rj. za-mjeriti. — 1) što ili gdje (okom), einen Blick werfen, consicere oculos: gdje zamjeri, nbiće iz puške; zamjeriti djevojku. cf. zagledati. Rj. vidi i omjeriti 2, smjeriti 2. — 2 a) nemoj mi zamjeriti, ūbel nehmen, accipio in malam partem. Rj. v. impf. zamjerati, zamjeravati (i se). — Ja mu danas zamiriti ne ću, nek mu je sida od pojasa brada. HNpj. 3, 518. Ajka age nije prikorila, što ima sedam ljudi kod odžaka, nikad agi zamirila nije. 3, 529. — b) sa se, reflex. (cf. zamjera) aus der Gunst kommen, displicco. Rj. n. p. zamjeriti sam mu se, ili: zamjerio sam se kod njega, što ga nijesam pozdrivio.

zaujēstiti, sčim, v. pf. za-mjestiti. kao prost glagol ne dolazi. isp. mjestiti. v. impf. zamjēstati. — 1) t. j. štap, cf. banati se. Rj.: (U bananju) gdje se carev štap ustavi, ondje mora trlja svoj štap da zamjēsti (t. j. da ga izmakne), pa onda svi redom bacaju i pogagjaju u trljan štap. Rj. 14a. — 2) kao namjestiti.

vidi zametnuti 5. — Izvadi me iz mreže, koju mi tajno zamjēstite. Ps. 31, 4 (absconderunt, verbarjen).

zaujēšivānje, n. das Anmachen des Brotes, panis mirtio. Rj. verbal. od zamjēšivati. radnja kojom tko zamjēšuje n. p. hljeb.

zaujēšivati, zaujēšujēm, v. impf. das Brot anmachen, furinam misceo aquae. Rj. za-mjēšivati, n. p. hljeb. vidi zakuhavati. v. impf. prosti mijesiti. v. pf. zamjēšiti.

zaujēštānje, n. Rj. verb. od zamjēštati. — 1) radnja kojom trlja (u bananju) zamjēšta svoj štap. — 2) radnja kojom tko zamjēšta kome n. p. zamku.

zaujēštati, štām, v. impf. Rj. za-mjēštati. v. pf. zamjēštiti. — 1) t. j. štap. Rj.: (U bananju) trlja mora jednako svoj štap da zamjēšta. Rj. 14a. — 2) kao tajno namjēštati: Koji traže dušu svoju, zamjēštaju zamku. Ps. 38, 12.

zāmka, f. Rj. gen. pl. zamkī. za postanje isp. zamci, zamknuti; zamaći, zamaknuti. — 1) die Schlinge, laqueus. Rj. dem. zamčica 2. — Nabaciti n. p. zamku konju na vrat koji se ne da uhvatiti. Rj. 377b. Zamka se načini oko obrvke na kotaleu, i ta zamka zove se obrvka na kotaleu. Rj. 434a. Radin, koji ovaj razhoj ima pred sobom, napravi gotovo za jedan čas nekoliko stotina zamki na jedan put. Priprava 148. Da ne hvataš vjere s onima koji žive u zemlji... da ti ne budu zamka usred tebe. Mojs. 11, 31, 12. Jer će se uvaliti u zamku nogama svojim... uhvatice ga zamka za petu. Jov 18, 8, 9. U zamku, koju su sami namjestili, uhvati se noga njihova. Ps. 9, 15. Koji traže dušu svoju, zamjēštaju zamku. 38, 12. Metnuše zamku nogama mojima. 57, 6. Da se zapletu u zamke i uhvate. Is. 28, 13. — 2) svezati na zamku, t. j. kad se povežu za kraj da se odriješ, die Masche, macula. Kad nije na zamku svezano, onda je mrtvouzice. Rj. i mrtvouzački, mrtvouske. vidi mašlja, šeput. — Štromasi mjesto imbreta imaju spone, t. j. sa svake strane po jedan končić, kojima se veže košlja na zamku. Rj. 231a.

zāmknuti, zāmknēm, v. pf. vidi zamci. Rj. za-mknuti. vidi i zamaknuti, zamaći.

zamlāčivānje, n. Rj. verbal. od zamlāčivati. — 1) radnja kojom tko zamlāčuje n. p. sjekiru (das Abstumpfen, retensio. Rj.). — 2) radnja kojom tko zamlāčuje koga (u Boei, vidi čušanje. Rj.).

zamlāčivati, zamlāčujēm, v. impf. Rj. za-mlačivati. v. impf. prosti mlātiti. v. pf. zamlāčiti. — 1) abstumpfen, retundo, cf. zamlātiti. Rj. n. p. sjekiru. vidi zavraćati 3. isp. zatupljivati. — 2) (u Boei) vidi čušati. Rj. vidi i zaljepljivati 2, priušavati. isp. zamlatnica.

zamlāditi se, zamlādi se, v. r. pf. n. p. rana, sich schliessen, vernarben, clauditur vulnus ibique caro quasi juvenescit (mlad), cf. zamiriti se. Rj. za-mlāditi se, vidi i zarasti, kad n. p. rana zaraste, onda se koža kao pobmladi. v. impf. zamlagjivati se. — Potegne iz pištolja te ga zdravo rani, ali zrno... ustavi se u nekakoj kosti, i naši samouki vidari nijesu ga mogli izvadići, nego se rana onako zamladi. Sovj. 32. i bez se reflex.: Ne ćeš, pobro, svojoj biloj kuli, dok ti rane ne zamlude, pobro. HNpj. 4, 69.

zamlagjivānje, n. das Vernarben der Wunde, clausio vulneris. Rj. verbal. od zamlagjivati se. stanje koje biva, kad se zamlagjuje n. p. rana.

zamlagjivati se, zamlagjijē se, v. r. impf. zuhlēilen, clauditur vulnus. Rj. za-mlagjivati se, n. p. rana. vidi zamirivati se, zarastati. v. impf. prosti mlāditi se 1. v. pf. zamlāditi se.

zamlātiti, zamlātīm, v. pf. Rj. za-mlātiti. v. impf. zamlāčivati. — 1) (das Beil) abstumpfen, um es darn zu schärfen (povratiti), retundo, daher von einem Dummen: Zamlatio ga Bog, pa ne povratio (Kad hoće da se kaže, da je ko lud ili suludast. Zamlatio ga kao kovač sjekiru, pa ne povratio (kao

kovač *sjkiru* što iskleplje pošto je *zamlati*. Posl. 81). *cf.* zavrati 3. Rj. *isp.* zatupiti. — 2) (u Boei) *vidi* čušiti. Rj. *vidi* i zaljepiti 2. *syn.* kod prdeljusnuti. *isp.* zamlatnica.

zamlatnica, *f.* (u Boei) *vidi* priušak. Rj. *isp.* zamlati 2, zamlativati 2. *vidi* i prdeljnska, i *syn.* ondje. — Pa udari sestru Vukosavu uza lišće *zamlatnicom* ljutom. HNpj 1, 275. Palmotić: Ter mu tešku *zamlatnicu* etc. *pada* — *zamlatnicu* komu prsloniti. Stulli.

zamlaz, *f.* (u Herc. i u C. G.) kiselu mlijeko koje se ovaako pravi: uspe se u kakav sud kisele surutke, pak se u nj *umuze* slatko mlijeko, dokle se surutka ne zgusne, po tom ko hoće surutku iscijedi, a ko ne će, on *zamlaz* skida kašikom te jede, a surutka ostane na dnu, *Art saure Milch, orgyala quacham.* *cf.* zaljeva. Rj. za-mlaz. *isp.* zamlaziti, zamusti.

zamlaziti, *zamlazim*, *v. impf.* *ammelken* (z. B. in *Mund eines jungen Thiers, das nicht selbst saugen kann*), *admulto*: zamlaziti jaguje nekako, — mlijeka kome u oko. Rj. za-mlaziti *n. p.* jaguje, *muzući* prštati mu mlijeka u usta, *kad* ne može da se. *v. impf.* prosti musti. *v. pf.* zamusti.

zamláženje, *n. das Ammelken, admultio*. Rj. *verbal.* od zamlaziti. *radnja* kojom tko *zamlazi* *n. p.* jaguje, ili *zamlazi* mlijeka kome u oko.

zamljčičiti, *zamljčičim*, *v. pf.* (u C. G.) kakav vir ili kraj u jezeru, t. j. utnuć mnogo mlijčea, da se riba otruje i izigje navrh vode. Rj. za-mljčičiti. *v. impf.* zamljčičivati.

zamlgo (za mnogo), *adv.* *vidi* zamnogo, zapuno. — Boj činiše puno i *za mlogo*. Npj. 4, 172. *isp.* mnogo 2.

zamljčivānje, *n. verbal.* od zamljčivati. Rj. **zamljčivati**, *zamljčujēm*, *v. impf.* *cf.* zamljčičiti. Rj. za-mljčivati. *isp.* mlijčē.

Zamna, *f.* rijeka u krajini Negotinskoj (utječe u Dunavo niže Brze Palanke). Rj. Zemna. Rj.³

zamnogo (za mnogo), *adv.* *vidi* zamnogo, zapuno. — Nastane tuga i plač u carskom dvoru *za mnogo*, i nigda se nještiti njesu mogli. Npr. 252. *vidi* još primjera kod mnogo 2.

zamočiti, *zamočim*, *v. pf.* *eintunken, mergo*. Rj. za-močiti. *v. impf.* zamakati. — Ta pusti me, carev sine, da *zamočim* svoju *pastu* *glavu* u jezero. Npr. 17. Koji su god *zamočili* *pero* u divit i stali drljati po hartiji. Nov. Srb. 1818, 399. Uze Azailo pokrivač, i *zamočiši* *ga* u rodu, *prostrije* mu po lieu. Car. II. 8, 15.

zamoliti, *zamolim*, *v. pf.* Rj. za-moliti. *v. impf.* moliti (i se). — 1) *koga, eine Bitte thun an wen, rogo quem*. Rj. *vidi* zamoliti se (kome). *zamoliti koga* da . . . , *zamoliti koga* *za* što, *zamoliti u koga* što: Došavši k onome što čuva krušku *zamoli* *ga* da *mu* da jednu krušku. Npr. 79. Otide k onome što mu potok teče vinom i *zamoli* u njega *času* *vina*, a on ga odbije. 81. Od tada kad bi sam *ko* *zamolio* *za pomoć*, da bi se pristojno ogjeo, svi bi mi . . . Danica 2, 130. *Zamolim* *Fateru* *ne* *bi* *li* *se* *primio*, da prevod onaj preradi. Odg. na ut. 25. — 2) *sa* se, *celestes*. *zamoliti* *se, v. r. pf.* kome, *eine Bitte thun an wen, rogo quem*. Rj. *vidi* zamoliti. — Kad gjevojku odraste, jedno veće *zamoli* *se* *ocu* *srome* da joj dopusti da izigje s braćom malo pred dvor u šetnju. Npr. 7. *Što* *ću* *ti* *se* *nešto* *zamoliti*, hoćeš li me, pobro, poslušati? Npj. 4, 198. *Mojsije* *se* *zamoli* *Gospodu* *Bogu*, i reče: *za* što se, *Gospode* . . . Mojs. II. 32, 11.

zamorać, *zāmōrea*, *m. vir transmarinus*. Stulli. *čovjek* *iz* *zamorja*. *vidi* prekomorac.

zamoriti, *zamorim*, *v. pf.* *ermüden, lasso, cf.* umoriti 2. Ja sam moga *zamorio* doru. Rj. za-moriti. *v. impf.* moriti 2.

zāmōrje, *n. trans mare*. Stulli. za-morje. *zemlja*, *kraj* *za* *morem*. *za* *obliče* *isp.* primorje.

zāmōrka, *zāmōrkinja*, *f. mulier transmarina*. Stulli. *žena* *iz* *zamorja*. *vidi* prekomorka.

zāmōrskī, *adj.* što *pripada* *zamorju*: *Zamorski* *lupeži*. DPostl. 155. *vidi* prekomorski.

zāmōtāj, *m. sarcina*. Stulli. *vidi* zamotljaj, i *syn.* ondje.

zāmōtati, *tām, v. pf.* *einwickeln, involvo*. Rj. zamotati. *vidi* zamotuljati. *v. impf.* zamotavati. — Kad ko vatru ukreše, on *onaj* *komadić* *truda* *zamotu* *u* *subo* *sijeno* *ili* *u* *paprat*, *pa* *maše* *u* *rukama*, *dok* *se* *ne* *zapali*. Posl. 176. Dijete se stane previjati i jaukati; otac *ga* *brže* *bolje* *zamotu* *u* *čurak*, i malo živo odnese kući. 351. Gdjekoji još i *šal* *oko* *fesa* *zamotaju*. Kov. 42.

zāmōtāvānje, *n. das Einwickeln, involutio*. Rj. *verbal.* od zamotavati. *radnja* kojom tko *zamotava* što u što ili oko čega.

zāmōtāvati, *zāmōtāvām, v. impf.* *einwickeln, involvo*. Rj. za-motavati, što u što ili oko čega. *v. impf.* prosti motati. *v. pf.* zamotati.

zāmōtljāj, *m. šta* *nosiš* *ti* *u* *tom* *zamotljaju*? J. Bogdanović. *zamotano* što, u čem je što *zamotano*. *dem.* zamotljajić. — *vidi* zamotaj, zamotuljak, smotuljak. *das Bündel, Packet*.

zāmōtljajić, *m. dem.* od zamotljaj. J. Bogdanović. **zāmōtriti**, *zāmōtrim, v. pf.* *erschen, erblicken, aspicio*. za-motriti. *vidi* ugledati, uočiti; zamijetiti. *v. impf.* motriti.

zāmōtljāk, *zāmōtljka, m. das Bündel, sarcina*. Rj. za-motuljak. *isp.* zamotati, zamotuljati. *vidi* zamotljaj, i *syn.* ondje. *Packet, isp.* i svežanj.

zāmōtljati, *ljām, v. pf.* *einwickeln, involvo*. Rj. za-motuljati. *vidi* zamotati. *isp.* zamotuljak.

zāmōr, *m. za-mor. isp.* zamrijeti 2, *urcoticum. isp.* bengjeluk. — U zavičaju mojem, u Maslareima, selu u županiji Bjelovarskoj, slušao sam gdje pripovijedaju, kako su čovjeku u bolnici rezali nogu, a liječnici mu prvo dali *zamora*, da kao zamre i ne osjeća boli. I za jako piće vele da je *zamora*. A. Jambrušić.

zamračiti, *zāmračim, v. pf.* Rj. za-mračiti. — 1) *verdunkeln, obscuro*. Rj. što, učiniti da bude *mračno*: Da rečem: da ako me mrak sakrije . . . Ni mrak ne će *zamračiti* od tebe. Ps. 139, 12. *v. impf.* zamračivati. — 2) *sa* se, *refleks.* *duckel werden, obscuror*. Rj. *postati* *mračan*. *vidi* smračiti se. *v. impf.* mračiti se. — U tom se *zamračiti* *nebo* od oblaka i vjetra, i udari velik dažd. Car. I. 18, 45.

zāmračivānje, *n. verbal.* od zamračivati. *radnja* kojom tko *zamračuje* što.

zāmračivati, *zāmračujēm, v. impf.* za-mračivati što, činiti da bude *mračno*. *v. impf.* prosti mračiti (i se). *v. pf.* zamračiti. — Ko je što *zamračuje* *sarjet* *riječima* *nerazumno*? Jov 38, 2. *Crniti* što . . . što se razumije, što je jasno i dobro, kao *zamračivati*, činiti da se ne razumije a tijekom kao polijati i kudit. Daničić, ARJ. 813b.

zāmrcānje, *n. das vom Dunkel überfallen werden, to inveniri u crepusculo*. Rj. *verbal.* od zamrcati. *stanje* koje *biva*, *kad* *tko* *gdje* *zamrcē*.

zāmrcati, *zāmrcēm, v. impf.* *vom Dunkel überfallen werden, invenior u crepusculo*. Rj. za-mrcati. *vidi* omrcati, primrcati. *gdje* *zamrcānje* *koja* *nalazi*, *ondje* *on* *zamrcē*. *v. pf.* zamrci, zamrknuti.

zāmrcīti, *čim, v. pf.* (*schwarzweise*) *aufschreiben, adnoto, in chartam conjicio*. Rj. za-mrcīti, kaže se u šali *mjesto* *zapisati*. *v. impf.* mrcīti 1. — U rukopisu (su) prva dva slova popravljanjem *zamrcēna* *čama* da se ne raspoznaju. Živ. sv. Save V.

zāmrcī, *zāmrcnem, v. pf.* *vom Dunkel überfallen werden, invenior u crepusculo; daher* zamrcio a ne osvanuo, *von einem Verschwundenen, cf.* zamrknuti.

Rj. za-mrći. *vidi* omrći, omrknuti. *gdje* sumračje *koga* najje, *ondje* on zamrkne. *odatle* se kaže: zamrkao a ne osvanuo, za čovjeka koji noću uteče ili ga onako nastane. — Tu je silna vojska zamrknula, dok utornik na zdravlje svanuo. Npj. 5. 362.

zamrežiti, žim, v. pf. Rj. za-mrežiti. *isp.* premrežiti. — **1**) *wie mit einem Netze überziehen, irretio*: da nema vjetra, pauci i nebo zamrežili. Rj. mrežom zastrijeti. — **2**) n. p. zamrežilo polje, *wie mit einem Netze überzogen werden* (z. B. von einem grossen Heere), *irretior*: kakono je polje zamrežilo. Rj. nepredazno. *postati* kao mreža, kao mrežom prekriti se, n. p. polje, koje pritisne silna vojska.

zamrjeti, zamrēm (zamr'o, zamr'la), v. pf. — **1**) *ausseren, castiguer, interco*: zamrila kuća, selo. Rj. kad svi u kući, u selu pomru. za-mrijeti. *vidi* izumrjeti, obumrjeti 2. v. *impf.* mrijeti. — Kad koju porodicu zamre, da ostane namastiru zemlja koja je ona držala. Rj. 395b. — **2**) *vidi* obumrjeti 2. *zamre* tko, kad puđe u nesvijest kao da je umro. *isp.* obeznaniti se, onesvjesnuti. *gorori* se u Hrre.

zamrknuti, knēm, *vidi* zamrći. Rj. **zamrljati**, zamrljām, v. pf. *übertünchen, überstreichen, obduco*. Rj. za-mrljati. v. *impf.* prosti mrljati.

zamrmlati, lām, **zamrmljati**, ljām. *vidi* zabrbljati Rj. za-mrmlati, za-mrmljati. v. *impf.* mrmlati, mrmljati.

zamrsak, zamrska, n. *ctwas verwickeltes* (z. B. Zwirn), *impeditum quid, tricae?* Rj. zamršeno što, n. p. konci. *vidi* zamršaj.

zamrsiti, zamrsim, v. pf. *verwickeln, intrico*. Rj. za-mrsiti *vidi* pomrsiti 1, sputiti 2, 2 zaputiti. *isp.* zavrnuti 5. v. *impf.* završivati. — Nema kraja ni konca (n. p. kakav posao; t. j. zamršeno su svim). Post. 203. Nego je i ono, što sam ja pravo kazao, ispremetao i zamrsio. Odg. na sit. 9. (Politička istorija) koja je jošte vrlo tamna i zamršena. Vid. d. 1862, 18. sa se, *pass.*: Tako se Srpski poslovi zamrse. Danica 3, 177. *isp.* zaonoditi se.

zamršaj, n. *involucrum, tricae, impedimenta*. Stulli. zamršeno što. *vidi* zamrsak.

zamršivānje, n. *das Verwirren, perturbatio, perplexio*. Rj. verbal. od zamršivati. *radnja* kojom tko zamršuje što.

zamršivati, zamršujēm, v. *impf.* *verwirren, turbo*. Rj. za-mršivati. v. *impf.* prosti mrsiti 3. v. pf. zamrsiti. — Onaj na sramotu svoju čitatelje vara i jezik naš zamršuje i kviri. Pis. 46.

zamrzāvānje, n. *das Zufrieren, congelatio*. Rj. verbal. od 1) zamrzavati, 2) zamrzavati se. — **1**) *radnja* kojom tko zamrzava, n. p. rodu. — **2**) stanje koje biva, kao se što zamrzava.

zamrzāvati, zamrzāvām, v. *impf.* Rj. zamrzavati. v. pf. zamrznuti (i se). — **1**) *gefrieren machen, congelo*. Rj. n. p. vjetar zamrzava Dravu, t. j. čini da se zamrzne. — **2**) *su se, refleks.* zamrzāvati se, *zufrieren, congelor*. Rj. n. p. zamrzava se Drava od sjeverina. v. *impf.* prosti mrznuti se.

zamržiti, žim, v. pf. na koga, *beginnen zu hassen, feind werden, coepi odisse*. Rj. za-mržiti na koga početi mržiti na nj. v. *impf.* mržiti.

zamrznuti, znēm, v. pf. Rj. za-mrznuti. *vidi* smrznuti (i se). v. *impf.* zamrzavati (i se). — **1**) *gefrieren machen, congelo*: ovaj će vjetar zamrznuti Dunavo. Rj. učiniti da se zamrzne. — **2**) *sa se, refleks.* *zufrieren, congelor*. Rj. — U našijem krajevima vode se zimi zamrznu i oslabe, ali onamo onda su najjače. Npj. 1, XII.

zamuckivānje, n. *verb* od zamuckivati. *radnja* kojom tko (govoreći) zamuckuje.

zamuckivati, zamuckujēm, v. *impf.* za-muckivati. *kao* jednako malo mučati, — »On će ti kazati, veli pop, a sve gleda preda se, i zamuckuje govoreći. Megj. 132. Kad bi se tako »ušlo u krupne riječi»,

ovi bi se ljudi obično zglédali i nešto bi preda mnom zamuckivali. Zlos. 147.

zamučānje, n. *das Verdienen, meritum*. Rj. verbal. od zamučati. *radnja* kojom tko zamuča što.

zamučati, zamučām, v. *impf.* *verdienen, merito*. Rj. za-mučati što, teći (mukom). *vidi* zametati 4, zapućati, zaragjivati. v. *impf.* prosti mučiti 3. v. pf. zamučiti.

zamučiti, čim, v. pf. Rj. za-mučiti. — **I. 1**) *koga, bemühen, molestiam cui exhibeo*. Rj. *vidi* potruditi. v. *impf.* *isp.* mučiti 1. — Ne ću sjesti, ni' ću se razviti, dok ne vidim milu moju snahu, kad sam toľke svate zamučila. Here. 52. — **2**) što, *verdienen, merito, cf. zaraditi*. Rj. steći mukom. *vidi* i izmučiti 2; zametnuti 4, zaputiti, zatrći 2. v. *impf.* zamučiti. — **II.** *sa se, refleks.* zamučiti se kome, kuda, *sich zu Jedem bemühen, coveniro*: Već u ime Boga istinoga i svetoga kralja Dečanskoga, kome sam se dnuas zamučio (Npj. 4. 106). A što sam se stara zamučilo od mojega do tvojeva dvora. Rj.

zamući, zamuknēm, v. pf. Rj. za-mučiti. v. *impf.* zamukivati. — **I a**) *vidi* zamuknuti. Rj. *neprelazno* značenje kao zamučti se, zamuknuti se. *vidi* zašutjeti. — Mući, čerec, da bi zamuknula! Npj. 3, 512. Špo-pačće ih strah i trepet; od veličine ruke tvoje zamuknuće kao kamen. Mojs. II. 15, 16. — **b**) (u pjesmi) *prelazno.* zamučti koga, učiniti da se zamukne: Još gjevojka čaše tugovali, no je svati mukom zamuknuše, zamuknuše, pa je nećešće. — **2**) *sa se, refleks.* *vidi* zamuknuti se. Rj. — Mući majko. zamukla se. Rj. 185b. Muć, Todore, mukom se zamuk'o! Npj. 2, 161. Mući, vilo, mukom se zamukla! 4, 311.

zamuka, f. *der Verdienst, lucrum, meritum, cf.* zamučiti 2. Rj. za-muka. *ono* što tko zamučti, što mukom steće. *isp.* mūka 3. *vidi* zapatak, zarada.

zamukivānje, n. *das Verstummen, silentium*. Rj. verbal. od zamukivati. *stanje* koje biva, kad tko zamukuje.

zamukivati, zamukujēm, v. *impf.* *verstummen, obmutesco*. Zamukuje Mamut-Begović. Rj. za-mukivati. v. pf. zamuci (i se), zamuknuti (i se).

zamuknuti, knēm, v. pf. Rj. za-muknuti. — **1**) *verstummen, obmutesco, cf. zamuci*. Rj. primjeri kod zamuci. — **2**) zamuknuti se, *verstummen, obmutesco, cf. zamuci* se. Rj. primjeri kod zamuci se.

zamućljiti, zamučljijm, v. pf. u zagoneci. Rj. *zagonetku* viditi kod zadesetiti, za-mumuljiti. *suprotno* razmumuljiti.

zamusti, zamuzēm, v. pf. tele kad ne može da se, *annelken* (z. B. in Mund einem jungen Thiere das nicht selbst saugen kann), *admulgeo*. Rj. za-musti tele. muzuci pustiti mu u usta mlijeka; zamusti mlijeka kome u oko. v. *impf.* zamlaziti.

zamutiti, zamūtīm, v. pf. trüb machen, turbo. Rj. za-mutiti što, učiniti da bude mutno. v. *impf.* mutiti. — Devojke te pretekoše, vedrom rodu zamutiše. Npj. 1, 120. Ako sam oči udovici zamutio... neka mi ispadne rame iz pleća. Jov 31, 16. sa se, *refleks.* ili *pass.*: Evo ti ova boćica punana vode, a kad vidiš da ti se rodu u njoj zamuti, znadi ondar da sam ti poginuo. Npr. 117. *Poslovi* se Srpski zamute i zapletu još većma Sovj. 36.

zanaditi, dim, v. pf. n. p. sjekiru, motiku, *restählen, chalybe denuo induco, cf.* Rj. za-naditi n. p. sjekiru, na oštrice njezinu nastaviti nada (čelika), pa poslije istanjiti i izoštriti. *isp.* povariti 1. v. *impf.* naditi.

zanadžija*, m. *der Handwerker, opifex*. Rj. zanat(č)ija. *vidi* zanatlja, zanatnik; majstor, meštar. — Rukobojina, ono što ostanek kakvom zanadžiji od stvari koju načini. Rj. 656b.

zanāgo, (u C. G.) *vidi* zaista: Da se hoće poturčić' zanago. Ali ću ga oženit' zanago. Rj. *adv.* ostala *syn.* kod zaista. — Hoće tebe izgubit' zanago, i sto-

licu tvoju otuzeti. Npj. 5, 48. za-nago. nâg (gô), za-nago (eerte, isp. zgolja prorsus). Korijeni 117.

zanâranje, *n. verb.* od zanarati. *vidi* zanaranje. **zanarati**, zanârâm, *v. impf. vidi* zanarati. Stulli. za-narati. *vidi* zanarajati. *v. impf. prosti* noriti.

zanât*, zanâta, *m. das Handwerk, ars.* Rj. *vidi* meštrija. *isp.* majstorija. *dem.* zanatak. *isp.* prozantati. — *Otide* u Sarajevu *na zanat.* Rj. 570b. Kad šegrt dogje *na zanat.* Rj. 835b. »Idem u svet da učim kakav zanat . . . koji znu najmanje zanatu, taj svaki bolje živi od svakoga težaka« . . . *u zanatu* ima brige i truda . . . Onda se ou digne u svet da traži zanatu. Npr. 36. Dete je već dobro *gjuvolški zanat izučilo bilo.* 37. *Zanate ljudi neće da se hrane vijima.* 173. To mu se učini najlakši zanat, pa gu počne učiti i nauči za nekoliko dana. 174. *Zanat je* u nevolji hrana. Posl. 84. *Zanat te zadužio!* (Kletva u C. G.) 84. *Ispetuo zanat* (izučio dobro). 105. *Trguju i rade različne zanate.* Danica 2, 86. *Ove drvene zanate* zna gotovo svaki Srbin. 2, 102. Bio dungjerin i stane *raditi svoj zanat.* Opit III.

zanâtak, zanâtka, *m. dem. od* zanat. Rj.

zanâtljâ, *m. der Handwerker, opifex.* Rj. *vidi* zanadžija, *i syn. ondje.* — (Turci) su najviše varošani, među kojima ima i težaka. Iza ovijeh u njih idu *zanatljâ* i trgovci. Kov. 11.

zanâtnik, *m. artifex.* Stulli. *vidi* zanadžija. *i syn. ondje.*

zanâvljânje, *n. das Erneuern, innovatio.* Rj. *verb.* od *zanavljati.* *radnja* kojom tko *zanavlja* što, *n. p. vinograd.*

zanâvljati, zanâvljâm, *v. impf.* (u Srijemu) *n. p. vinograd, t. j. nositi* novu zemlju, te zasipati oko čokoča, *erneuern, innovo.* Rj. *za-navljati.* *isp.* mladiti. *v. pf.* *zanoviti.*

zanecâti, zânečâm, *v. pf. koga, einen zum Ausschlagen bestimmen, indem man auf Antrag eines Dritten, wie ein Bevollmächtigter statt seiner sagt, dass er etwas nicht wolle* (da ne će), *dico quem nolle.* Rj. *za-nečati* koga, *n. p. Petar ponudi* Parlu jabukom, *u Andrija reče, da Parvo ne će* (jabuke), *pa ovim riječima primudi* Parla, *da i on sam kaže, da ne će; tako Andrija zaneča* Parla. *v. impf. zanečivati.*

zanečivânje, *n. das Bestimmen Eines zum Ausschlagen, so dicere quem nolle.* Rj. *verbal. od* zanečivati. *radnja* kojom tko *zanečuje* koga.

zanečivati, zanečujêm, *v. impf. Eines zum Ausschlagen bestimmen, dico quem nolle.* Rj. *za-nečivati* koga, *gororiti* za nj da ne će što, *pa gu tako primugjivati, da i sam kaže, da ne će.* *v. impf. prosti* nečati (*i se*). *v. pf.* *zanečati.*

zanemâriti, zanemârîm, *v. pf. za-nemariti* što, *putiti u nemar, za ake. isp. nemârenje, mâriti.* — *Zanemario* si zarjet sa slugom svojim, *bacio* si na zemlju vijenae njegov. Ps. 89, 39. Jer će tvrdi grad biti stan ostavljen i *zanemaren* kao pustinja. Is. 27, 10. Pa bi se tek onda moglo žaliti što je tu stvar *zanemario.* Rad 2, 195. Što je preštampao *zanemareni* pogovor Dušanov k zakoniku. 15, 178. *sa se, pass.:* Te se u zaborav baci i *zanemari* što je bilo pre. Vid. 1862, 18 (= prije).

zanemôci, zanemognêm, *v. pf. razboljeti se, erkranken, morbo corruptior.* Rj. *za-nemoci, nemoćan* postati. *vidi* zakovnuti. — Tada ja Danilo *zanemogoh*, i bolovali neko vrijeme. Dan. 8, 27.

zaneobrijaniti, zaneobrijanîm, *v. pf. längere Zeit sich nicht rusiren lassen, die non radi.* Rj. *za-neobrijaniti, zanemariti* brijanje (duže vremena). *vidi* zaneobrijavati.

zaneobrijavati, zaneobrijavâm, *v. pf.* (u Dubr.) *vidi* zaneobrijaniti. Rj. *isp. brijavati* prema brijati.

zanôsiti, zandêsêm, *v. pf. vidi* zanijeti. Stulli. *isp.* Obl. 67.

zanijêkati, zânijecêm, *v. pf. mutuum denegare.* Stulli. *za-nijekati, reći* nije ili nema. *v. impf. nijekati.* **zanijêmjeti**, zânijêmâm (zanijêmio, zanijêmjela), *v. pf. verstummeln, obmutesco.* Rj. *zanijemiti, postati nijem.* *v. impf. nijemjeti.* — Misli majka da je *zanimila*, al' se Jela s dušom razdilila. Rj. 186a (zap.). On u oni čas *zanijemlje* . . . Ti *zanijem:* a ti, brate moj, progovori. Npr. 235. Kad mi govoraše tako, oborih oči svoje na zemlju i *zanijemjeh.* Dan. 10, 15.

zanijeti, zandêsêm (zânio, zânijela), *v. pf. Rj. zanijeti. vidi* zanesti. *v. impf. zanositi.* — **1. 1)** *n. p.* što za kuću, *hinter etwas tragen, fero post*—, Rj. — Kad gjevera Mitra ugledala, *od njeja je glavu zanijela.* Npj. 2, 633. — **2)** *vertragen, aufero:* *zanijela* ga voda, konj, mladost: Ako sam ti brata pogubio, *mene jeste mladost zanijela*, i ja sam se davno pokajao. Rj. — Kakve su im šunove obrve, *zanijese* moju pamet do mrve. Npj. 1, 236. Sve je kolo glavom nadvisila, a *ljepotom kolo zanijela.* 1, 405. Morava je plahovita: sinoć *momka zanijela*, a jutros ga na breg baea. 1, 431. Kud te, care, *šila zanijela?* 3, 70. Oni da ne dolaze k vama, jer će *zanijeti srce* vaše za *svojim bogovima.* Car. 1, 11, 2. — **3)** *irrführen, überhalten, in rationibus fallo, n. p. nanjo* me deset groša. Rj. *kao prevariti* (u računu). *vidi* zakinuti 2, *zakučiti* 2. — Kad ko zgriješi otevi ili *zanesavši bližnjega svojega*, neka vrati što je oteo. Mojs. III. 6, 2. Nemoj *zanijeti najamnika, širovaha i potrebitoga* . . . podaj mu najam njegov isti dan. V. 21, 14. — **II.** *su se, refleks. n. p. u bolesti, ausser sich kommen, perturban.* Rj. *kao izvan sebe doći:* Car kako legne u postelju, *on se zanesse* i kao mrtav utiša se. Npr. 59. Čašu uze, *u sun se zanesse*, i ispusti čašu na trepuzu. Npj. 2, 364. Napojio si nas vina, *od kojega se zanesosmo.* Ps. 60, 3. *Zanesavši se* za njenom ljepotom uze je Stefan k sebi i tujem uvrijedi ženu. DM. 178.

zanimânje, *n. verb.* od *zanimati.* *radnja* kojom što *zanima* koga.

zanimati, zânimâm, *v. impf. za-nimati, zu postanje* *isp. s-nimati. vidi* interesovati. — Što sada biva, to slabo *zanima* njegore misli. Zim. 45. To mene vrlo *zanima.* J. Bogdanović.

zanimljiv, *adj. što može koga zanimati. vidi* interesan. *interessant.* — Ako se nagje gdje što *zanimljivo*, zasluga je stvari. Zim. 169. Veliki putovi *pojave* su veoma *zanimljiva.* 289. U veće *najzanimljiviji* su razgovori u »Biljardi«. Zlos. 95.

zanôčiti, zânočîm, *v. pf. von der Nacht überfallen irgendwo bleiben, pernocto.* Rj. *za-noći* tko *ondje*, gdje ga *noć nujje*, *pa provede noć.* *isp. obnočiti se. v. pf. je i prosti* nočiti. — Dogje u jednu planinu, i *onde zanoči* u jednoga pustinjaka . . . Kad ujutru svane, carev sin ustane. Npr. 19. Ko je god od prosilaca došao u dvor i *onde zanočio*, onaj više nije živ osvanuo. 60. Kad smo *zanočili* omu noć kod jezera u pustinji. 193.

zanoktice, zânoktîcâ, *f. pl. die Nagelwurzeln, paronychia, cf. nakočjeća.* Rj. *u prsta* korijen od nokta. *za-noktice, drugoj* poli *osn. u* nokat. *vidi* i nokilj, nokilja.

zanôriti, zânorîm, *v. pf.* (u C. G.) *vidi* zaroniti. Rj. *za-noriti. v. impf. zanarati.*

zânos, *m.* Rj. *za-nos, za* postanje *isp. zanijeti se, zanositi* 2. — **1)** kad se čovjek zanesse *n. p. u* bolesti. *die Phantasie (von Kranken), perturbatio mentis.* Rj. *isp. zanošenje* 1. — **2)** *der unterschiedliche Accent, accentus proprius.* Rj. *kad* tko *gororeti* *n. p. Hrvatski zanos* na Slovenački. *isp. zanošenje* 2.

zanôsiti, zânosîm, *v. impf. Rj. za-nositi. v. impf. prosti* nositi. *v. pf. zanesiti, zanijeti.* — **1)** *vertragen, defero, aufero.* Rj. *isp. zanijeti* 2. — **a)** *u pravom smislu, n. p. voda zanos* brod. — **b)** *u previesenom:* Čarovno: veoma lijepo ili milo tako da *zanosi* čovjeku *punct.* DARj. 895b. Duhovna radost *zanosi* svakoga,

svaki bi rad bio iskazati što osjeća i mjesto riječi teku pjesme iz usta. DP. 161. *sa se, refleks.*: Imaćete reše za to *da se gledajući ih ne zanosite za srećom svojim i za očima svojima*. Mojs. IV. 15, 39. *Ali se i oni zanose od vina i posreću od silovita pića . . . zanose se u prorokovanju, spitiču se u sugjenju*. Is. 28, 7. *isp. zanijeti se*. — 2) *mit einem verschiedenen Akzente sprechen, diverso accentu loquor*: Latinski mu govori, Arbanaski zanosi. Rj. t. j. govori Latinski s akcentuacijom Arbanaskom: Dva čovjeka iz Dibre, koji su dosta dobro govorili Srpski, samo što su u gdje kojijem riječima zanosili na Bugarski. Rj. 118a. *Kranjci zanose mnogo na pravi Hrvatski jezik*. Pis. 86. *sa se pass.*: U Metohiji govori se i danas čisto Srpski, a u mnogima se (mjestima Stare Srbije) *zanosi malo na Bugarski*. Rj. 712b.

zaošćenje, n. Rj. verbal. od zanositi. — 1) *radnja kojom što zanosi koga ili kojom se tko zanosi za čim* (das Vertragen, delatio. Rj.). *isp. zanos 1*. — 2) *radnja kojom tko govoriči n. p. Srpski zanosi na Bugarski* (der verschiedene Akzent, accentus proprius. Rj.). *isp. zanos 2*.

zanovijet, f. (loc. zanovijetiti. Rj.³). — 1) *Geißklee, cytisus (capitatus, cyt. austriacus, cyt. nigricans Jacq. Rj.³).* Rj. *biljka, vidi žučica*. — Svjetlika je ponajviše od zanovijeti. *vidi zublja. ef. lučka. Rj.³ 693a*. O gjevojko, ti se ne udala, dok u moru riba propjevala, a po putu nicalo bosilje, po gorici zanovet capčela. Herc. 209. — 2) (u Dalm.) kao smetnja, ili dosada, cf. zanovijetati. Rj.

zanovijetalac, zanovijetaoca, m. *vidi zanovijetalo*. Stulli. *vidi i zanovjetaš*.

zanovijetalo, m. *vidi zanovjetaš*. Rj. *vidi zanovijetalac. koji zanovijeta koješta. syn. isp. kod blebetaš*. — *riječ i s takim nast. kod bajalo*.

zanovijetanje, n. *das Plappern, blateratio*. Rj. verbal. od zanovijetati. *radnja kojom tko zanovijeta*.

zanovijetati, zanovijetam, v. *impf. plappern, blatero*. Rj. *vidi onoditi 2. kao blebećuci dosagjivati. isp. blebetati, i syn. ondje. značenje (korijenu) približuje se k značenju prenemagati se: zanovijet, zanovijetati*. Korijeni 121. — *Zanovjetaš, koji zanovijeta koješta*. Rj. 186a.

zanoviti, zanovim, v. *pf. za-noviti n. p. vinograd. t. j. nanijeti nove zemlje te zasuti oko čokoča. n. p. ti istom zanačljus vinograd, a ja sam svoj već zanovio. v. impf. zanavljati*.

zanovjetāš, zanovjetāša, m. koji zanovijeta koješta. *das Plappermaul, blatero*. Rj. *vidi zanovijetalo. syn. isp. kod blebetaš*. — *riječ i s takim nast. kod bradaš*.

zānj (t. j. za njega), für ihn, hinter ihn, post illum, pro illo. Rj. za prijedlog i nj 4. *padež od zamjenice on, ono, pa treba pisati rastavljeno za nj. vidi 2 nj (pron.) i primjere ondje*.

zanjēmcāti, čām, v. *pf. za-njemčati, početi njemčati, Njemački gororiti. isp. zaturčati prema turčati. v. impf. prosti njemčati*.

zanjihati, zānjihām (zānjih-ēm) v. *pf. Rj. za-njihati. vidi zanjlati, zaljuljati. v. impf. njihati*. — 1) *in Bewegung setzen, commovere*. Rj. — 2) *sa se, refleks. in Bewegung gerathen, commorcor*. Zanjija se iz temelja kula. Rj. — 11' *se sinje more zanjijalo*. Rj. 186b.

zanjijati, zānjijām, — 1) *vidi zanjihati*. — 2) *zanjijati se, vidi zanjihati se*. Rj. *u krajevima gdje se glas h u gororu pretvara u glas j. isp. Posl. XII*.

zāo, zli, zlo (zli, comp. gōri), böse, schlimm, malus. Rj. *vidi zločest, zlopak, zlovaran, opak, rgjav 1*. — *Zlu kao aspida (reku zloj ženi)*. Rj. 8a. *Badlje, badlji, badljevi, nekaka bolest u očima, koja se u Risnu zove zle dlake*. Rj. 11b. *Vadijijek, kakav težak posao ili zao put. gdje čovjek svoj život gubi*. Rj. 51b. *Zlu sreća, f. Unglück, fortuna adversa. cf. dobra sreća*. Rj. 210b. *Zle duše, f. pl. vidi uroci: od zlijeh duša*.

Rj. 211b. *Zli čas, m. cf. dobri čas*. Rj. 211b. *Zločnik, čovjek zlijeh očiju*. Rj. 212a. *Smrdan, 2) rijeka zla zao i opak*. Rj. 696b. *Car je od onoga grada bio zlu zao i opak*. Npr. 60. *Kad gjevojka vigje zlu i goru, pusti jednu suzu*. 104 (*zlu i goru, t. j. stvar, sreću*). *Imao zlu i preopaku ženu*. 130. *Imao mater, vrlo opaku i zloga srca*. 233. *Zao niče u primjeru Posl. 146: zla srca*. *Žut posao! (Zlo, rgjavo)*. Posl. 81. *Zakrvavio očima (Zao)*. 83. *Zao goreg pobratio*. 84. *Zao ti božić!* (Kao kletva). 85. *Zao ti sam! zlo ti mi je!* 85. *Zlu kolača!* (Steta! Kad se žali gje se što nepovoljno dogodilo). 90. *Zlu ustu mogu svašto reći*. 91 (*isp. niče u primjeru Danica 2, 132: zli jezici*). *Zle je kletce a dobre molitve*. (Reče se za dobra sveštenika). 91. *Zlo godište roda iste, a nevolja prijatelja*. 91. *Zlo ragjenje gotovo sugjenje*. 92. *Komad hljeba ne bi zaiskao da zla ne pomisli (tako je zla srca)*. 146 (*isp. poriše u primjeru Npr. 233: zloga srca*). *Nekome dobar, a nekome zao*. 201. *Na dobru konju dobar vitez, a na zlu ni dobar ni zao*. DPost. 65. *Zlu nauku Miloš naučio, pospavati svagda oko podne*. Npj. 2, 139. *Zlo ti vino, od Erdelja bane! zlo ti vino, a gora rakija!* 2, 641. *Kakva je rakija . . . Zlu, sinko, i grdna, ne more grgja biti*. Npj. 4, XV. *Zli jezici iskite njegove pripovijetke još većma*. Danica 2, 132 (*isp. poriše u primjeru Posl. 91: zlu usta*). *Dokle će taj zli zbor vikati na me?* Mojs. IV. 14, 27. *Da oko tvoje ne bude zlo prema bratu tvojemu siromahu*. V. 15, 9. *Očevidno je »dz« samo zlo pisanje*. Rad 1, 118. *primjere za comp. i superlat. vidi kod gōri*.

zāoblica, f. (po jugozap. kraj.) *bravče eijelo s glavom ispećeno ili samo odrtu za takovo pečenje, ein ganzes gebratenes Schaf oder Ziege, unimal integrum assum*: odr'o na zaoblica. U božića tri nožića . . . drugum reže zaoblicu. Rj. *za-oblica* (druga pola od osnove koja je u obal). *isp. Osn. 320. isp. obličke (n. p. popiti što, t. j. sasuti u usta i progutati u jedan put; isp. zaoblica)*. Korijeni 198.

zāobliti, zāoblīm, v. *pf. za-obliti. isp. nobliti*. — 1) *rotundare*. Stulli. *zaobliti što, učiniti da bude oblo*. — 2) *zaobliti se, rotundum esse*. Stulli. *oblo postati*.

zāoetiiti, tīm, v. *pf. za-oetiiti n. p. salutū, učiniti je octom. govori se u Hrv. isp. oboetiiti. v. impf. oetiiti*.

zāod, m. *vidi zahod*. Rj. *zāoditi, vidi zahoditi*. Rj. *u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru*.

zāodijēvanje, n. verbal. od 1) *zaodijevati, 2) zaodijevati se*. — 1) *radnja kojom tko zaodijeva koga*. — 2) *radnja kojom se tko zaodijeva (čim)*.

zāodijēvati, zāodijēvam, v. *impf. za-odijevati. vidi odijevati (i se). v. pf. zaodjenuti, zaodjesti, zaodjeti (i se)*. — 1) *zaodijevati koga, n. p. sebe i društinu. isp. odijevati, odjenuti*. — 2) *sa se, refleks.*: *Luke se osipaju stadima, i polju se zaodijevaju pšonicom*. Ps. 65, 13.

zāodjenuti, zāodjesti, zāodjeti, zāodjenēm (dje-dēm), v. *pf. vidi odjenuti, odjesti, odjeti (i se). r. impf. zaodijevati (i se)*. — 1) *bekleiden, vestio*. Rj. — *Trgovačku robu prifatiju, zaogjenuću sebe i društinu*. Rj. 187a. — 2) *sa se, refleks. sich bekleiden, vestior*: *Dok se gora zaodjene listom, crna zemlja travom i cvijetom*. Rj.

zāodno, *vidi zahodno*. Rj. *vidi zahodan*.

zāoglaviti, zāoglavim, v. *pf. »uzmi oglav, pa zaoglavri paripa«*. J. Bogdanović. *za-oglaviti n. p. konja, zametnuti mu oglav*.

zāogrnuti, zāogrnēm, v. *pf. vidi ogrnuti*. Rj. *zaogrnuti. v. impf. zaogrntati*.

zāogrtanje, n. *vidi ogrtanje*. Rj.

zāogrtati, zāogrtēm, v. *impf. vidi ogrtati*. Rj. *zaogrtati. v. pf. zaogrtati*.

zāogumčiti se, čim se, v. r. *pf. n. p. brada, bu-*

schlicht werden, frutivem imito. cf. ogumak. Rj. zaogunčiti se, postati kao ogumak. glagol se drukčije ne nahodi.

zaogjenje, *n. vidi zahogjenje. Rj.*

zaokrenuti, *zadržēnēm, v. pf. kola, unucuden, verto, flecto. Rj. za-okrenuti. isp. okrenuti. v. impf. zaokretati.*

zaokretanje, *n. das Wenden, versio. Rj. verbal. od zaokretati. radnja kojom tko zaokreće n. p. kola.*

zaokretati, *zadržēēm, v. impf. unucuden, verto, flecto. Rj. za-okretati n. p. kola. isp. okretati. v. pf. zaokrenuti.*

zaokružiti, *zadržūzim, v. pf. za-okružiti što, krug ili krugove načiniti po čemu šesturom. v. impf. zaokruživati.*

zaokruživanje, *n. verbal. od zaokruživati. radnja kojom tko zaokružuje što.*

zaokruživati, *zaokružnjēm, v. impf. za-okruživati što, krug ili krugove činiti po čemu šesturom; abirckn, circino dimetri aliquid. v. impf. prosti kružiti. v. pf. zaokružiti. — Prvodjelja rasteže vrvcu i bilježi crvenilom, teše i zaokružuje, i načinja kao lik čovječji, kao lijepa čovjeka, da stoji u kući. Is. 44, 13.*

zaokupiti, *pim, v. pf. Rj. za-okupiti. vidi okupiti. — 1) zusammentreiben, vor sich her treiben, cogo, ago. Rj. zaokupiti što, skupiti u gomilu pa potjerati pred sobom. vidi stjerati 2, savitlati, svitlati 2. — 2) vidi obrlatiti. Rj. vidi i salejtiji 1, i syn. onlje: Kad je svekrva zaokupi nekoliko dana jednako za to pitati, najposle joj reče da on nije zmija nego momak. Npr. 55. Ovu je psmu Angelko spevao putujući sa mnom u Beograd, pa onde zaokupi jednoga trgovca, te mu je noću prepíše. Npj. 4, XXII. — 3) vidi početi, cf. stati 6. Rj. 3 i syn. kod stati 6.*

zaomla (za onda), *adv. — Bile su i dobre žene. One se naregnju samo za onda kad bi se stvar ticala žene. DM. 279.*

zaonoditi se, *dīm se, vidi zamrsiti se. Stulli. za-onoditi se. v. impf. onoditi. isp. razonoditi.*

zaopucati, *čām, v. pf. vidi zaintačiti. Rj. za-opucati, za-o-pucati. isp. v. impf. prosti pucati.*

zaorati, *zāorēm, v. pf. Rj. za-orati. v. impf. prosti orati. — 1) n. p. knkuruz, t. j. posijati ga po neuzoranoj zemlji pa onda uzorati, unterpflügen, inaro. Rj. — 2) u tugju njivu, tugje njive, uberackern, agrum alienum aro. Rj. — sa se, pass.: A kad vigje Petrović Gjorgjije, u tome je i on pristanno, jer vigjaše, kud se zurulo. Npj. 5, 6.*

zaoriti se, *rīm se, v. r. pf. widerhallen, widerschullen, resono. Rj. za-oriti se. v. impf. prosti oriti se 1. — Po tom se zuori blagosiljanje imena Gospodnjega. DP. 44. Glasovi se zaorise na polju sudnom. 87.*

zaosob (za osoba), *adv. kao jedno za drugim. vidi zasob, zasobice, zasopee, uzasebice, uzasopee; uzamance. — Te strjelja u skutu jabuku, za osob je tri put pogodilo, Boga moli, pa je (Latinku) vodi doma. Herc. 140.*

zaostajanje, *n. das Zurückbleiben, remoratio, remansio. Rj. verbal. od zaostajati. stanje koje biva, kad što zaostaje.*

zaostajati, *jēm, v. impf. Rj. za-ostajati v. pf. zaostati. — 1) zurückbleiben, remoror. Rj. vidi odstajati 2, zurückbleiben, remaneo. zaostajati za kim koji ide naprijed, u tjelesnom i umnom smislu. isp. zaostati 1. — 2) vidi odstajati 1, verbleiben, manco. zaostajati onlje gdje je tko ili što. isp. zaostati 2.*

zaostati, *zaostanēm, v. pf. Rj. za-ostati. v. impf. zaostajati. — 1) zurückbleiben, remoror. Rj. vidi ostati 3. zaostati za kim koji je naprijed pošao, u tjelesnom i umnom smislu: Idući tako čovek izmakne napred, a žena zaostane. Npr. 13. Tako su pred nama izmakli Englezi... tako su iza nas zaostali mnogi divljaci u Africi. Danica 2, 3. Koji pre dotrči do mene, onoga ču ja biti, a koji zaostane, onaj da se ne srdi. 4, 33.*

Pored svega ovoga naša zviša klasa misli i govori da je ona kao što treba, a uvod prosti da je zaostao i da ne valja. Kov. 15. — 2) vidi ostati 1, bleiben, manco, pernauco. zaostati onlje gdje je tko: A u mene braća siromašna, nema blaga, da Arapu dadu, u tome sam jedna zaostala, te se nisam mlada udomila. Npj. 2, 419. Po vjenčanju mladoženju prijatelji otrpate kući, a svatovi s djevojkom zaostanu pred erkvom. Kov. 79. On je doue Kara-Gjorgjiji pismo od Crnogorskoga vladike, pa po tom i zaostao u Srbiji. Npj. 4, XIX. Po tom Čardaklija i Avram zaostanu još neko vrijeme u Jašu čekajući dok se Rodoljnik spremi. Sovj. 24.

zaošēnuti, *zaošēnēm, v. pf. uf die Seite schieben, retrudo: zaošēni malo taj kraj grede. Rj. za-ošēnuti. kao otisnuti, turnati nu stranu. v. pf. je i prosti šēnuti.*

zaošijati, *jām, v. pf. auf die Seite richten, flecto. Rj. za-ošijati, nu stranu zaokrenuti. v. pf. je i prosti ošijati (i se). v. impf. zaošijavati.*

zaošijavanje, *n. verbal. od zaošijavati. radnja kojom tko zaošijava što.*

zaošijavati, *zaošijāvām, v. impf. za-ošijavati, nu stranu zaokretati. isp. ošijavati (i se). v. pf. zaošijati. — zaošijavati. Korijeni 308.*

zaošiljasti, *adj. vidi zaostrljati, i syn. kod šiljasti. — Vrška, 2) u jaja vrlu zaošiljast. Rj. 78a.*

zaošiljiti, *zaošiljīm, v. pf. vidi zašiljiti. Rj. zaošiljiti što, učiniti da bude ošiljato, zaošiljasto. v. impf. zašiljivati. — Kačka, 2) kratko drvee (kao kliš) zaošiljeno s obje strane. Rj. 267a.*

zaošinuti, *zaošinēm, v. pf. n. p. dijete oko sebe, umschwenken, circumago. Rj. za-ošinuti dijete, kao zaokrenuti gu oko sebe (isp. zaošijati). v. impf. zaošijavati dijete, zaokretati gu oko sebe.*

zaoštravanje, *n. das Zuspitzen, acuminatio. Rj. verbal. od zaoštravati. radnja kojom tko zaoštrava što.*

zaoštravati, *zaoštrāvām, v. impf. zuspitzen, acumino. Rj. za-oštravati što, činiti da bude oštro. v. impf. prosti oštriti. v. pf. zaoštriti.*

zaoštriti, *zaoštrīm, v. pf. zuspitzen, ucno. Rj. zaoštriti što, učiniti da bude oštro. v. impf. zaoštravati. — Svinjari uzmu zaoštroe klipčić (viriz). Rj. 63a. Počiniti, 2) konjske klince, t. j. čekićem na nakovnju kao zaoštriti ih. Rj. 561b. Bijahu se zatupili raonici i motike i vile trorage i sjekire, i same ostane trebaše zaoštriti. Sam. I. 13, 21.*

zaoštrljati, *adj. zugespitzt, acuminatus. Rj. zaoštrljati. vidi oštrljati, i syn. kod šiljasti. suprotno zarubast, zatubast.*

zaova, *f. muževlja sestra, die Schwägerin (des Mannes Schwester), glos, cf. zava: Sna' zaovu papučicom čepa. Rj. (Sna', snaha), dem. zaovica. zaova i sažeto zava (zava). Osn. 11. premu star. slor. kajkavci govore zelva, štokavci, s promjenom glasu I na kraju slogu (zal-va) nu o: zaova. — A ručice milijem zaovam', a viole milim jetrvama. Rj. 137b. Snjome divan porod izrodio: rane šćeri, a pozne sinove, da zuove snahne ne zastaju. Npj. 3, 512.*

zaovica, *f. dem. od zaova. Rj. vidi zavica. — Ustan' gore, mila zuovice! eto svati dvore obigraše. Npj. 1, 11.*

zaovicin, *adj. što pripada zuovici. vidi zavićin.*

zaovin, *adj. der Schwägerin, gloris. Rj. što pripada zuovici. vidi zavin. — Ona ode veče po večeri, te ukrade nože zuovine, njima zakla čedo u kolevci. Npj. 2, 16.*

zapaćanje, *n. das Aufbringen, Erwerben, comparatio, acquisitio. Rj. verbal. od zapaćati. radnja kojom tko zapaća što, n. p. svinja, koza, ovaca.*

zapaćati, *v. impf. aufbringen, erwerbē, comparo, acquiro, cf. zamćetati 4. Rj. za-paćati n. p. svinja, koza, ovaca. v. impf. prosti patiti 2. vidi i zamućati, zaragjivati. v. pf. zapaćati.*

1. **zâpâd**, *m. der Westen, occidentis*. Rj. za-pad. *isp. za pustanje* zapadati 1, zapasti, *vidi* zahod 1, zalazak. — Ma se glasiš na četiri strane od istoka do mračnu zapada. Npj. 5, 60. Od sabaja jutrašnjega do zapada sunašnjega. Kov. 107. Ondje razape šator svoj, te mu Vetilji bješe sa zapada a Gaj s istoka. Mojs. 1. 12, 8.

2. **zâpad** (zâpâd), *f. ein schattiger Ort, locus opacius*: ovaj vinograd leži u zapadi. *cf.* japad. Rj. *njesto gdje sunce ne dopire, vidi* osoje, taložina. *supratno* prisoje. — zâ-pâd i zâ-pad (od kor. od koga je padati). *isp.* Osn. 53.

zâpadânje, *n. das Fallen hinter oder in etwas, casus post vel in aliquid*. Rj. verbal. od zapadati. stanje koje biva, kad što zapada za što ili u što.

zâpadati, *dâm, v. impf.* Rj. za-padati. *v. impf.* prosti padati. *v. pf.* zapadnuti, zâpanuti, zapasti. — 1) *fallen hinter etwas oder in etwas, cado post aut in quid*. Rj. zapula n. p. sunce za goru, ili zapula tko n. p. u blato. — 2) *gerathen (z. B. in Gefangenschaft), cado*. Rj. n. p. u ropstvo, kao dolaziti u nj. — 3) *alicuius esse, Stulli, zapada kome što, t. j. njegovo je. isp.* zapasti 4a. — 4) *zapada tko juda.* (u Sarajevu). Dr. Gj. Šurmin. *isp.* zapasti 4b. — 5) *constare, valere (dato pretio)*. Stulli. *n. p. knjiga zapada deset kruna, vidi* dolaziti 3, koštovati, 1 stajati 3.

zâpadni, *adj. westlich, occidentalis*. Rj. što pripada 1 zapadu. *vidi* zapadnji. — Večerin, zapadni vjetar, jedni vele babin vjetar. Rj. 59a. Dogje nekakav trgovac s lagjom iz Zapadne Indije. Danica 4, 31. Najzapadnija braća naša (Čakaveci) govore upravo rekak, prišal i t. d. Pis. 52. U zapadnom gororu ne dolaze glasovi jednaki kao što dolaze u istočnom (umem, razumem), pa osnova ostaje cijela kao i u južnom: umijem, razumijem. Obl. 93.

zâpadnik, *m. zephyrus*. Stulli. zapadni vjetar.

zâpadnuti, *dnâm, vidi* zapasti. Rj. za-padnuti. *v. pf.* je i prosti padnuti. *vidi* i zâpanuti. *v. impf.* zapadati. *primjere vidi* kod zapasti.

zâpadnji, *vidi* zapadni. Rj. *adj.* što pripada 1 zapadu: U Srbiji imaju četiri Morave: a) Zapadnja ili Bosanska Morava. Danica 2, 37. Onda bi valjalo da je poznatija (riječ komšija) po zapadnijem krujerima naroda našega. Odg. na sit. 10. U zapadnjemu se (narječiju) izgovara svuda kao -i-, n. p. vira, sime, kolino, i t. d. 13.

zâpaha, *f. (u Risnu) kad* čeljade požuti u obrazu pa se misli da ga je zapahnula zmijsa ili žaba gubavica ili psoto, *der Anhauch, afflatus*. Rj. za-paha. *isp.* zapahati, zapahnuti.

zâpahati, zâpahâm, *v. pf.* *vidi* zapahnuti. Rj. zapahati. *v. impf.* zapahivati.

zâpahivânje, *n. das Andampfen, adaeaporatio*. Rj. verbal. od zapahivati. radnja kojom n. p. zmijsa zupakuje koga.

zâpahivati, zâpahnjêm, *v. impf.* *andampfen, adaeaporo*. Rj. za-pahuje n. p. zmijsa, žaba, psoto koga. *v. impf.* prosti pahati. *v. pf.* zapahati, zapahnuti.

zâpahnuti, zâpahnêm, *v. pf.* — 1) *anblasen, anhauchen, adfo*. Rj. za-pahnuti. *vidi* zapahati. *v. impf.* zapahivati. — Reče mu starac: Ja ću tebe darovati suagu i blago, a ti mene za oba ova dara samo svoju dušu. Starac zapahnu njega duhom, te u oni čas steče krila. Npr. 96. Ja sam sebe izabrala draga, koj' ne pije vina ni duvana... Kad me ljubi, da me ne zapahne. Here. 122. — 2) *neprelazno, vidi* zavonjati, i *syn. ondje, v. impf.* prosti pašiti. — Treća nosi u boči čulstije, da mi škropi banovu Mariju, da joj dojde znajem ne zupahnu. Here. 15.

zapaiva... *vidi* zapahiva... Rj. u krajerima gdje se glas h ne čuje u govoru.

zâpâjânje, *n. das Trinken, zô potum praebere*. Rj. verb. od zapajati. radnja kojom tko zapaja koga.

zâpajati, zâpajâm, *v. impf.* trinke, potum praebere. Rj. za-pajati. *v. impf.* prosti pojititi. *v. pf.* za-

pojiti. — Na koplju je sura tica orle... a u kljunu nosi vođe hladne, te zapaja ranjena junaka. Npj. 2, 328. Noseći u rukama orugja, od kojih je Hristos stradao: krst, koplje i ožicu, koja zapaja krolju njegovom vjerno. DP. 26.

zâpalângati, gâm, *v. pf. verriegeln, obsero*: Al' su vrata od čelika ljuta, zatvorena i zâpalangana. Rj. za-palangati vrata, prevući palangu preko njih. *glagol se drukčije ne uohodi. isp.* zamandaliti.

zâpaliti, zâpalim, *v. pf.* Rj. za-paliti. *v. impf.* zâpaljivati. — I. 1) *anzünden, incendio*: zapalio lulu, te puši. Rj. *vidi* pripaliti 1, zažditi, zažeći, užeći. — Dobro je (kašto) i gjavolu svječju zapaliti. Posl. 60. Zatvori se, care, u čeliju, zapali je sa četiri strane. Npj. 2, 91. Za što, kčeri, da od Boga nagješ! svome ocu ti zapali bradu? staroj majci obraze pocrni? Npj. 3, 107 (zapaliti bradu [u prenesenom smislu] = osramotiti). Kavn piše, tutun zapališe, nčiniše malo razgovora. 4, 384. Udare na Rudnik i odmah ga zapale. Danica 3, 166. Sutradan drugim topom zapali kuću u Užicu. 5, 38. On iz pištolja zapali džebanu. Sovj. 29. Srještila zapaljenu ne će ugasiti. Mat. 12, 20. Bijahn ugovorili da za znak zapale ratru da se digne velik dim iz grada. Sud. 20, 38.

— 2) *zapalio iz puške, iz topa, abfeuern, incendio*. Rj. *syn. vidi* kod puška, top. — Gjorgjije ni pet ni devet, nego zapali iz pištolja, te njega po sredini. Danica 3, 192. — 3) *zapalio pješice (čak) n —, wohin eilen, petere coepit celeri gradu*. Rj. kao pohitjeti kudu. *vidi* pripaliti 2, uzažditi. — Uzme štap u šake, pa zapali pješice u carsku stolicu, i upravo u careve dvore. Npr. 146. — II. sa se, *refleks.*: Uzditi se, *vidi* zapaliti se: uždile mi se noge, t. j. ugrijale se. Rj. 770b. Sinu iz njega oganj da se za malo sa gora ne zapali. Npr. 91. Zapali se obruz od obruzu, a zastidi junak od junaka. Npj. 2, 239. Plamen unu se uz obraz zapali. 2, 595.

zâpaljivânje, *n. das Anzünden, Sengen, incensio*. Rj. verbal. od zâpaljivati. radnja kojom tko zapaljuje što.

zâpaljivati, zâpaljnjêm, *v. impf.* *anzünden, incendio*. Rj. za-paljivati. *vidi* nažizati, zažizati *v. impf.* prosti paliti. *v. pf.* zapaliti.

zâpamtiti, tm, *v. pf. gedenken, im Gedächtniss haben, meminere*. Rj. za-pamtiti. *vidi* upamtiti, i *syn. ondje, v. impf.* pamtiti. — Znate P bračo, jeste l' zapamtiti? kad Kruševac Srbi prihvatiše, sva se Turska zemlja usколеba. Npj. 4, 210. Kad legne, zapamtiti njesto gdje legne, pa onda otidi te leži ondje. Rut 3, 4.

1. **zâpanuti**, zâpanêm, *vidi* zapahnuti. Rj. u krujerima gdje se u govoru ne čuje glas h.

2. **zâpanuti**, nêm, *v. pf.* za-panuti. *v. pf.* je i prosti panuti. *vidi* zapadnuti, zapasti, i primjere kod zapasti. *v. impf.* slož. zapadati.

zâpânjiti se, zâpânjim se, *v. v. pf.* *obstupescere, stupefieri, consternari*. Stulli. za-panjiti se, stuti kao panj n. p. od čuda. *vidi* upanjiti se, uproštiti se. *cf.* upropastiti se.

zâpâpiti, prim, *v. pf. pfeffern (mit indianischem Pfeffer), condio capsico annuo Linn.* Rj. za-pâpiti što, začiniti paprikom. *v. impf.* pâpiti.

zâpara, *f.* Rj. za-para. *zu postenje isp.* zâpariti, zâparavati. — 1) *die Schwüle, tempestas ferrida*. Rj. *vidi* sparina, omara, prigrevica, pripeka. — 2) našao se u zapari, Verlegenheit, angustiac. Rj. *vidi* smetaja 2, i *syn. ondje.*

zâparan, zâparna, *adj.* što pripada zapari 1. — Noći bivaju vrlo zâparne. Danica 5, 20. Da gonimo poganskoga sina iz Evrope k njegovom gajjezdu, u njegove zaparne pješćine. Ščep. mal. 126.

zâparati, zâparâm, *v. pf.* početi parati (n. p. nožem po čemu), *unfrützen, strio, rimam facio*. Rj. za-parati. *v. impf.* parati.

zaparāvānje, *n. das Reinigen mittelst heissen Wassers, purgatio ope aquae ferridae*. Rj. *verbal.* od zaparavati. radnju kojom tko zaparava *n. p. bure.*

zaparāvati, zapārāvām, *v. impf.* *n. p. bure.* mit heissem Wasser, reinigen, purgo aqua fervida. Rj. *za-paravati. v. impf. prosti* pāriti 2. *v. pf. zapariti*, gdje vidi i značenje.

zāpariti, rīm, *v. pf. n. p. bure.* t. j. naliti u nj vruće vode pa ga zatisnuti, da voda izvuče ako u njemu ima kakav rgjav vonj, mit heissem Wasser reinigen, purgo aqua fervida. Rj. *za-pariti. v. impf. zaparavati.*

zāpasati, zāpašēm, *v. pf. in Huufen ziehen, agmine incendo*: zapasale koze preko strane; zapasala vojska oko sela, umzingeln, circumdo. Rj. *za-pasati. v. impf. 1 pāsati* (pāšēm).

zāpasti, zāpadnēm, *v. pf. Rj. za-pasti. v. pf. je i prosti* pasti (padnem). vidi zapadnuti, zapanuti. *v. impf. zapadati.* — **1**) fallen hinter oder in etwas, cado. Rj. — Kad sunce zapadne oni (zmaji) slete i počinu po vrhovima planina. Npr. 263. (vidi zač 1, i *syn. ondje*). Misli se kobila kad zapadne u blato. Posl. 346 (za ovaj primjer isp. zavaliti se). — **2**) *n. p. u tamninu, gerathen (in Gefungenschaft), cado*. Rj. kao doći, zač, zamaknuti se: Ono reče, za kam zapanuo. Rj. 261a. Šćepan hajka, a Mitar zapada, nagna njemu plavoga jelena. Npj. 2, 632 (zapasti, t. j. zasjesti 4, i u primjerima koji idu, Npj. 3, 321; 4, 55; itd.). A jako si u ropstvo zapao! 3, 39. Ja zapadoh trgovac-Loiuu sa mlijeh šezdeset Harapa, e ga čekah po godine dana. 3, 321 (u zasjedu). »Evo bega a evo megdana«... i na drumu begu zapadoše. Divno Petar uredi družinu, da zapanu oko drumu putu: od gore je granu otkinuo, a za granom Petar zapanuo. 4, 55. Koji mogu stići i uteći, a na strašno mjesto zapanuti. 4, 417. Prelo zapadne za drvo, pa okrenuvši u njega zapetu pušku, poviče: Na trag, poginuće«. Danica 4, 30. Oni zapadnu za kamenje, i stanu se biti. Miloš 92. Neka zapadnuo Gospodu u ruke. Sam. II. 24, 14. U malo ne zapadoh u svako zlo usred zbora i skupštine. Prič. 5, 14. — **3**) zapao snijeg do koljena, ist in Menge gefallen. Rj. oramo se može metnuti primjer: Snijeg pade, drumi zapadoše, planine se snijegom zaviše, po gori se hoditi ne može. Npj. 3, 370. — **4**) kome što, anfallen, zu Theil werden, obtingo: zapalo mu da čini što hoće. Zapalo Ugurinu carstvo, pa objesio svoga oca (Posl. 85). Što će meni momče Biograče, kad mi može zapast Sarajerče? Zapalo ti u vijeku tvome, da obiraš tri Srpske vojvode. Rj. vidi dopasti 3, pripasti 2, privaliti se. *v. impf. zapadati* 3. — Kojimu (djevokjama) kućeni posuo ne bi zapuo, one su prele i spremale ruho za sve njih. Rj. 704a. Kome zapadne te uhvati za vrh od štapa, onaj je dobio. Rj. 845b. — **6**) zapadne tko čega, t. j. zapadne mu ono. vidi dopasti 2. kao dobariti se čega, (zlu): Kad zapadoh ropstru u vijeku, panduri me tvoji uhitiše, u ruke me tvoje dodadoše. Npj. 2, 274. *v. impf. zapadati* 4.

zapāšćanje (zapāštānje), *n. verbal.* od zapāšćati. radnju kojom tko zapāšćati.

zapāšćati (zapāštati), zāpāšćēm (zāpāštām), *v. impf. jejunium incitare*. Stulli. *za-pāšćati*, *za-pāštati*, post započinjati. *v. pf. zapostiti.* — za obličje isp. ispašćati i ispaštati.

zapāšiti, šim, *v. pf. zum paša machen, erco* čov paša: Čah na Bosnu tebe zapāšiti, u da kupiš po raji hurače. Ongje čemo njega zapāšiti. Rj. *za-pāšiti koga*, učiniti ga pašom. glagol se drukčije ne nalazi.

zapāšnjača, f. (u Dalm.) vidi pašnjača. Rj. i *syn. kod* pašnjača. od kože kuo povas sprjeda, gdje se zadržavaju male puške i nož. — za-pāšnjača, drugoj poli osn. u pās (pojas). za nast. isp. ajgirača.

zāpatak, zāpatka, *n. das Erworbene (im Vieh)*,

acquisitum. Rj. *za-patak*. ono što tko zaputi. isp. zaputiti. vidi zamuka, zarada.

zāpatiti, tim, *v. pf. što*, *n. p. svinja, koza, ovaca, kommen zu etwas, aufbringen, acquiro, comparo, cf. zametnuti* 1. Rj. *za-patiti što*, kao patnjom, mukom, teško steći, pa uopće steći. vidi i zamučiti 2. zaraditi, zavrći 2. *v. impf. zapacati.* — Zapitaju ga (Visokoga Stefana) dali bi se u vojsci njegovoj mogao naći dobar ždrijebac da opasa njihovu kobilu, da bi i oni zapatili tako lijepijeh i dobrih konja. Rj. 678a. Ja gledam da zapatim, a ti raščerdavaš. Npr. 256. Svinje su pravi i najveći užitak narodni, jedno što ih je zbog šuma lasno zaputiti i držati. Danica 2, 105.

zapazāriti se, zapazārim se, *v. r. pf. zabuniti se pazarnjući, ins Handeln sich vertiefen*: kad se zapazari, lasno je od trgovca ukrasti. Rj. *za-pazariti se. v. impf. prosti* pazarivati

zāpaziti, zīm, *v. pf. Rj. za-paziti. v. impf. paziti.* — **1**) liebgewinnen, adamo. Rj. *koga*. vidi zamilovati. — Jonatan zapazi Davida kao svoju dušu. Prip. bibl. 66. — **2**) bemerken, observe, conspicio. Rj. *što*. vidi opaziti, i *syn. ondje*. — **3**) vidi upamtiti: Znete l', čerke, jeste l' zapazile. Rj. i *syn. kod* upamtiti. *v. impf. prosti* paziti ne dolazi u ovom značenju, nego se za nj uzima pamtiti. — Dobro sam ga, majko, zapazio, kad sam njega po gorici gon'o. Npj. 1, 541.

zāpčija,* *m. der Zuchthalter, qui disciplinam severere regit*. Rj. zap(č)-čija, koji pazi na zapt: Boinović je bio i mudri urednik i reliki zapčija u vojsci. Danica 4, 20.

zāpčenje, *n. verbal.* od 2 zaptiti. radnju kojom tko zapti koga.

zapečāčāvānje, *n. das Versiegeln, obsignatio*. Rj. *verb.* od zapečāčāvati. radnju kojom tko zapečāčava *n. p. pisma.*

zapečāčāvati, zapečāčāvām, *v. impf. versiegeln, obsigno*. Rj. *za-pečāčāvati*. vidi murleisati (*v. impf. i pf.*) *v. impf. prosti* pečatiti. *v. pf. zapečatiti.* — Ne zapečāčavaj riječi proroštva knjige ove. Otkriv. 22, 10. On (Bog) kad zaprijeti sunce, ne izlazi; on zapečāčavu zvijezde. Jov 9, 7. Zapečāčuru (Bog) ruku svakom čovjeku, da pozna sve poslanike svoje. 37, 7.

zapečātiti, tim, *v. pf. versiegeln, obsigno*. Rj. *za-pečātiti*. vidi zabalati, murleisati (*v. pf. i impf.*) *v. impf. zapečāčāvati.* — Gjeću od matere sakrije, zatvori ih u jedan kovčežić i dobro zapečātivši da ih jednoj služu. Npr. 241. Lijepo je pismo, i lijepo je pisato, ali je zlo što je crnim pečatom zapečāčeno. Posl. 170. Kad ovo dakle svršim, i ovaj im plod zapečātīm, poči ev preko vas u Španjolsku. Rim. 15, 28. Vidjeli knjigu zapečāčenu sa sedam pečata. Otkriv. 5, 1.

zāpečak, zāpečka, *m. die Helle, spatium inter fornacem et parietem*. Rj. *za-pečak*, mjesto za peću, između peći i duvara.

zāpečī se, zapečēm se, *v. r. pf. Rj. za-peći se. v. impf. peći.* — **1**) zapeklu se duša u njemu, kaže se, kad ko dugo živi, pa se misli kao da duša iz njega već ne može da izigje. Rj. — Zapeklu (mu) se duša u kostima. Posl. 85. — **2**) zapekao se čovjek, kad za dugo ne može na polje da izide. Rj. isp. zatvor 2. suprotno proliti 2. protočiti 2.

zāperak, zāperka, *m. n. p. u kukuruza, u duvana, der Geiz, stolo*. Rj. i u loze (*isp. mājiti*). Rj. *za-perak*, drugoj je poli osn. u pero. *isp. Korijeni* 281. ovaj mali struk (kao pero, list) koji pored glavnoga struka naraste. vidi tič 2. *isp. odvoda, odvodnica*. otoka 2, podvodnica 2. — Da prostora dosta im se dade (mladianna duhanskim), kad list šire, da moreš unići i zaperke od batava dići. J. S. Reljković. DARj. 211a.

zāpetl, zāpnēm, *v. pf. Rj. za-peti. v. impf. zapi-njati.* — **1**) anspannen, intendo, *n. p. pušku, strijelu, gvožđja, pruglo*. Rj. vidi začevljiti (pušku) 1, *za-ratiti* (pušku) 2. — Natekao pušku na nj, t. j. u

jedan put je i zapeo i obrnuo na nj. Rj. 408b. *Zapne strijelu nu o roga čocka i ljuto ga obrani.* Npr. 152. Kao *zapeta puška* (n. p. gotov). Posl. 131. *Zapeh strijelu za telivu, da ustrjelim b'jelu vilu.* Npj. 1, 151. Da ponese mrežu od bisera, da je *zapne* moru na izvoru. 2, 61. — 2) za što, *stecken bleiben, impedior, offendo*: zapeo svojim kolima za tuguja. Rj. *vidi* zakučiti 1. *isp.* podrepi se, kad se kakav posao podrepi pa ne može više da ide u napredak, *stecken, haereo.* Rj. 524a. (t. j. kad *zapne*, u prenesenom smislu). Uzeće te na ruke, da gdje ne *zapneš* za kamen nogom svojom. Mat. 4, 6. Druga dva kraja od dva lanca *zapneše* za dvije kopče. Mojs. II. 39, 18. Avesalom bježeći *zapne* prekrasnom dugom kosom svojom za grane hrastove. Prip. bibl. 75. *sa se, reflex. ili pass.*: *Zape* joj se potkov od konjica za njezina žutoga kavada. Npj. 1, 400 (u pjesmi nj. za njezin žuti kavad). — 3) *hoffärtig werden, clatus fio, cf.* ponižeti se 1. Rj. *i syn. ondje.* — 4) *zapeti* plug u zemlju kad hoće da se ore. Rj. — Valja *zapeti*, pa zapjevati. (Bez truda ne može se ništa učiniti). Posl. 31.

zapetljati, tĵām, v. pf. *zukuñpfen, claudo* per *nezum.* Rj. za-petljati što, kao petljom zavezati. *vidi* sapetljati, spetljati. *isp.* zapučiti, zakopčati, zakovčati. v. *impf.* zapetljavati. *suprotno* raspetljati.

zapetljavanje, n. *das Zusflechten, Zuknöpfen, conclusio per nezum.* Rj. verbal. od zapetljavati. *radnja* kojom tko zapetljava što.

zapetljavati, zapetljāvām, v. *impf.* *zukuñpfen, claudo.* Rj. za-petljavati što. *vidi* sapetljavati, spetljavati. *isp.* zapučati, zakopčavati, zakovčavati. *suprotno* raspetljavati. v. *impf.* prosti petljati 1. v. pf. zapetljati.

zapetnica, f. (u C. G.) stražnji kraj od opanka. Rj. za-petnica (prvoj poli osn. u péta).

zapetvalja, f. (u Srijemu) *Klageweiß, praefica, cf.* narikača. Rj. u juž. govoru zapijevalja, koje *vidi*.

zapijevalja, f. *vidi* zapjevalja. ženu koja zapijeva, *narice* za mrtvim. *vidi* narikača, pokajnica, tuškinja. — za *nast.* *isp.* grebenalja.

zapijevanje, n. *das Anheben des Klaggesangs, naeniu.* Rj. verbal. od zapijevati. *radnja* kojom tko zapijeva.

zapijevati, zapijevām, v. *impf.* *den Klaggesung anheben, naenium dico.* Rj. za-pijevati. *vidi* bugariti 2, naricati, tūžiti (tūžim). v. *impf.* prosti pjevati. v. pf. zapjevati. — *ovamo ide primjer*: Nije, pobro, daždie Kosovijem; sušna magla i sušnica munja, koja će ni *jađe* zapijevat': evo ide dijete Sekula. Npj. 3, 219.

zapijevka, f. *der Klaggesung, naeniu.* Rj. *vidi* zapjevka, jankalica, tužaljka, tužbalica. Slabo ko i mari da panti *zapijevke* u kojima nema ništa do tuženja i žalosti. Kov. 99. (Gusle se moje pretvorile u *zapijevku*, svirala moja u plač. Jov 30, 31. (Bugarštica) pjesma u kojoj se bugari, i isprva je bez sumnje bila *zapijevka* (kao što je bugariti i danas zapijevati). Daničić, ARj. 716a.

zapinjáč, zapinjáca, m. (u Sinju) *vidi* zapinjača. Rj. — Supljača, mala daščica, koja je izbušena na mnogo mjesta, pa se pravuče kroz *zapinjáč*, a u one se jame meće klin, te drži vratilo, kako se hoće. Rj. 849b.

zapinjača, f. drvo (kao štapić), što žene *zapinju* vratilo (kod razboja), *ein Sperrstab, Henmholz* (z. B. beim Weberstuhl), *retinaculum.* cf. *zapinjáč.* Rj. — za *nast.* *isp.* ejepača.

zapinjānje, n. Rj. verbal. od *zapinjati*. — 1) *radnja* kojom tko *zapinje* n. p. pušku (das Anspannen, intensio. Rj.): Pušci je onoliko godina, koliko se puta *zapne*. Toliko kažu da joj *zapinjanje* udi. Posl. 268. — 2) *stanje* koje bira, kad što *zapinje* za što (das Steckenbleiben an einem Hinderniss, impeditio. Rj.). — 3) *stanje* koje bira, kad tko *zapinje*, kad se *ponosi* (das Hochfahren, superbia. Rj.).

zapinjati, njēm, v. *impf.* Rj. za-pinjati. v. *impf.* prosti péti (penjem), penjati. v. pf. *zapeti*. — 1) n. p. strijelu, pušku, *spannen, intendo.* Rj. — Štrocati, pušku praznu *zapinjati* pa obarati. Rj. 847b. Nateže luk svoj i *zapinje* smrtnu strijelu, čini strijele svoje da pale. Ps. 7, 13. — 2) za što, *stecken bleiben, impedior.* Rj. *vidi* zakučivati 1. — *Podrepljuje* se kakav *posuo*, kad ne može više da ide u napredak, *stecken, haereo.* Rj. 524a. b (*zapinje*, u prenesenom smislu). — 3) *hoffärtig werden, esseror.* Rj. *vidi* ponositi se, i *syn. ondje.*

1. **zapirānje**, n. *das Zusperren, oclusio.* Rj. verbal. od 1 *zapirati.* *radnja* kojom tko *zapire* što.

2. **zapirānje**, n. *das Auswaschen, Abwaschen, ablutio.* Rj. verbal. od 2 *zapirati.* *radnja* kojom tko *zapira* n. p. dijete.

1. **zapirati**, zapirēm, v. *impf.* *versperren, occludo.* Rj. za-pirati, kao zatvorati 2. v. pf. *zaprijeti* 1.

2. **zapirati**, zapirām, v. *impf.* n. p. dijete, *abwaschen, abluo.* Rj. za-pirati. v. *impf.* prosti prati. — Šegrti nose vodu, cijepaju drva . . . nosaju i *zabavljaju* djecu i *zapiraju* ih kad se koje ispogani. Rj. 835b.

zapis, m. — 1) *ein Talisman, carmen (signum) magicum, cf.* hamajlija. *Zapise* od različitijih bolesti, a i od drugih zala, *zapisuju* gdješto i naši ljudi, ali najviše Turse hodže . . . Rj. — Nekakva proročica sjetuje ovoga čocka i daje mu nekakav *zapis* govoreći: »Uzmi ovi *zapis* i stavi ga tvojoj ženi da *gu nosi* o glvu. Npr. 212. — 2) (u Šum.) u drvetu izrezan krst. Kad se nose krsta, obigje se triput oko onog drveta (*zapisu*) i (pod *zapisom*) pop čita molitve, po tom se krst ponovi nožem . . . Rj. — 3) *zapisano* što, bilješka kaka *zapisana* na papiru; *die Notiz, Note, Anmerkung, adnotatio, nota*: U nekoliko sam rukopisa nalazio na *zapis*e slovenskim slovima pisane . . . tri taka *zapisu* znam da su do sad već i štampana . . . može biti u *takim zapisimu* što znatno. Glas. 11, 171. *Zapisi* iz nekoliko rukopisa. Rad 1, 174. — 4) što *zapis* ko kome, *priloži, daruje, pokloni*, n. p. crkvi, monastiru; *isp.* *Yermächtniss, Legat, legatum.* — Uroš potvrdi *zapis* oca svojega, koji zapovjedi Dubrovčanima da svake godine šalju 500 perpera crkvi Bogorodice sinajske; ako li bi ko *prestupio taj zapis*, on veli da se kazni. Iste je godine *zapisao* Uroš Hilandarn crkvu sv. arhangjela s tri sela. Iz toga *zapisu* još doznajemo da . . . *Zapis* se o tome počinje ovako: »po milosti božijoj . . . DM. 81. Hristić potvrdi *zapis*e za primorje i Konavle. 208.

zapisati, zapišēm, v. pf. Rj. za-pisati. v. *impf.* *zapisivati*. — 1. 1) *aufschreiben, consigno.* Rj. *isp.* *zapis* 3. — Svima mrtvima svojijem, koje ima *zapisane* u čitulji, načini po svijeću voštanu. Rj. 173b. Car dlaku rascijepi uzduž s vrha do dna, i u njoj nagje *zapisano* mnogo *znatnijih* stari kad se šta dogadjalo. Npr. 124. Počnu dijeliti pišćni sve na kartu . . . Starac uzme svoju *polovinu zapisanu* sru u karti. 251. *Zapisi* u odžak. Posl. 85. U crn tefer koga *zapisati*. (Zabilježiti ga kao rgjava čocka). 338. Bog zna, koliko još pustih zidina u Srbiji ima, koje su u Carigradu sve *gradovi zapisani*. Danica 5, 30. Ako li ti u čemu skrivi, ili je dužan, to *na mene zapiši*. Filim. 18. Ako je riječ dobro u rukopisu *zapisana* i dobro pročitana, biće postala od lat. Daničić, ARj. 79a. U Srpskom jeziku ima 28 prostih *glasorja*, koji se za sad mogu ovako *zapisati*: a, b . . . Nov. Srb. 1818, 399. — 2) n. p. od groznice, od glave, od hjesnoće i t. d., *einen Talisman schreiben, exaro carmen magicum.* Rj. *isp.* *zapis* 1. — *sa se, pass.*: Od *hjesna* psetetu *zapis*e se *zapis* na gornjoj kori od kupovnoga hljeba (somunja) pa se ona kora osijeće i da bolesniku te jede, a hljeb ostane onome koji je *zapisivao*. Rj. 188b. — 3) *zapisati* kome, n. p. crkvi, monastiru, što, dati, upisati. *vidi* priložiti

1. *isp.* zapis 4. — Stefan *zapisu* Hilandaru cijelo selo Dobrodoljane. DM. 42. Iste godine *zapisuo* Uroš Hilandaru crkvi sv. arhangjela. 81. — **II.** *sa se, refleks. sich aufschreiben lassen, z. B. zum Militär, do nomen.* Rj. *kao dati se zapisati, n. p. u vojnike.*

zapisivanje, *n.* Rj. *verbal. od zapisivati (i se).* — **1.** *1.) radnja kojom tko zapisuje što, n. p. dogajaje u knjigu (das Aufschreiben, consignatio. Rj.).* — **2.) radnja kojom tko zapisuje zapise n. p. od bolesti (das Aufschreiben von Talismanen, conscriptio schedulae magicae. Rj.) — **II.** *radnja kojom se zapisuju n. p. momci u vojnike.***

zapisivati, *zapisujem, v. impf.* Rj. *za-pisivati. v. impf. prosti pisati. v. pf. zapisati.* — **I.** **1.)** *aufschreiben, consigno.* Rj. *isp.* zapis 3, zapisati 1. — *Kakvu će korist potomstvo imati od onoga što on (istorik) zapisuje.* Odb. od ruž. 7. *sa se, pass.: Kvitilijan kaže, da su slova samo zato izmišljena, da se njima zapisuju riječi onako kao što se izgovaraju.* Rj. ¹ XXXII. — **2.) n. p. od groznice, od glave, cinen Talisman schreiben, seribo schedam magicam. Rj. *isp.* zapis 1, zapisati 2. — *Zapise od različenijih bolesti, i od drugih zala, zapisuju gdješto i naši ljudi, ali najviše Turske hodže.* Rj. 188b. — **II.** *sa se, refleks. sich einschreiben lassen, do nomen.* Rj. *zapisuju se n. p. momci u vojnike.***

zapisati, *šam, hineinpissen, immingo.* Rj. *za-pišati. v. impf. zapišavati.*

zapišavanje, *n. das Hineinpissen, imminctio.* Rj. *verbal. od zapišavati. radnju kojom tko zapišava što.*

zapišavati, *zapišavam, v. impf. hineinpissen, immingo.* Rj. *za-pišavati što, pišati u nj. v. impf. prosti pišati. v. pf. zapišati.*

zapištati, *zapištam, v. pf.* Rj. *za-pištati, početi pištati. v. impf. pištati.* — **1)** *n. p. zapista pile, zu pippen anfangen, pipio:* Zagraktaše crni gavranovi, zapistaše sivi sokolovi. Rj. — **2)** *jammervoll aufschreiben, querulus exclamo:* A zapista ljuba Dragijina. Rj. *zapištati jadujući.* — *Kad je vid'la braca obešena, udri licem o zemlju crnu, pa zapista, kao zmija ljuta.* Npj. 2, 165. *Ovaj dom odbaciću od sebe... ko god progje pored njega, začuđice se i zapistaće, i reći će: za što načini Gospod ovo od ovoga doma?* Car. I. 9, 8.

zapatiti, *zapatim, v. pf.* Rj. *za-pitati. v. impf. zapitivati.* — **1)** *anfragen, interrogo, quero.* Rj. *zapitati koga za što ili o čemu. vidi upitati.* — *Zapita ih da bi imali što da mu dadu za jelo.* Npr. 2. *Zapita ljude: Proje li ovuda taki i taki čoek?... Zapita ga za Megjedovića. 5. Tako se žena smiri i nikad ga (muža) više ne zapita da joj kaže za što se smejao. 14. Pa ga zapita ne bi li mu znao kazati što za zlatnili devet paunica. 19. Zapita ga hoće li joj već dati devojku. 52. Njega zapitaj nije li ga gde video. 57. Devojka sedi pa prede... zapitu je čije su joj ovec. 72. Zapitaj kakva je ovo nesreća. 74. Onda ga on zapita i za vodu: »Šta bi to bilo da ona voda nema roda? 77. Pa ga zapitaše da im kaže ali je bolja pravda ali krivda. 85. Kud je, snašo, u to selo put poslije ručka? (Zapitao nekakav putnik mlade pred kućom, a ona mu odgovori: »Ovuda, brato, ispod gradine prije ručka). Posl. 162 (zapitati se gen. isp. Sint. 88). Kad sam koga zapitao o tome, kazivali su mi... XIV. Zapita Molera i ostalih knezova, kakav je on čovek. Danica 4, 15 (isp. primjer Posl. 88). Zapita ljubu, ili voli biti Turska robinja, ili s njim skočiti u Moravu. Npj. ¹ I, XVI. Njekolika Dubrovčanina zapitana o te drjeze riječi odgovoriše da ih ne govore. Daničić, ARJ. 30b. — **2)** (pog. jugozap. kraj.) *znaskati, verlangen, peto, quero:* Što zapitu silni Ahmet paša, to mu care drage volje daje. Pak zapita piva i jestiva. Rj.*

zāpiti se, *zāpijem se, v. r. pf. sich verlieren zum*

Trinken, abeo bibitum. Rj. *za-piti se. zapije se, tko se ukrade, krulimice otide da pije. v. impf. piti.*

zāpitivanje, *n.* Rj. *verb. od zapitivati.* — **1)** *radnja kojom tko zapituje koga za što (die Anfrage, interrogatio. Rj.). vidi zapitovanje. dem. zapitkivanje.* — **2)** *radnja kojom tko zapituje, iste što (das Verlangen, petitio. Rj.).*

zāpitivati, *zāpitujem, v. impf.* Rj. *za-pitivati. v. impf. prosti pitati. v. pf. zapitati.* — **1)** *anfragen, interrogo, quero.* Rj. *vidi zapitovanje. isp. upitivati, zaprdivati. dem. zapitkivati.* — *Pa on pogje zapitival' ljubu: »Što se, ljubo, bješe prepanna? Npj. 4, 449. A pred njima (ovcima) dobra dva ovčara... I za njih ga zapituje Mujo: »Kojino su ono, pobratime? 4, 509. — 2)* *verlangen, peto, quero.* Rj. *isp.* iskati 1, i *syn. ondje.*

zāpitkivanje, *n. dem. od zapitivanje.* Rj. — *On mu na mnogo zapitkivanje najposle odgovori. Npr. 151. Ne znajući ništa, nego bolujući od zapitkivanja i praznijeh prepiranja. Tim. I. 6, 4.*

zāpitkivati, *zāpitkujem, v. impf. dem. od zapitivati:* *Plaući ga zapitkuje majka. Rj.* — *Jugović je mene zapitkivao, šta bili ja napisao Čardakliji na grobu. Sovj. 84.*

zāpitōvanje, *n. vidi zapitivanje.* Rj.

zāpitōvati, *zāpitujem, v. impf.* Rad 6. 143. *vidi zapitivati 1. isp. upitovati.*

zāpizdriti se, *zāpizdrim se, v. r. pf. intentis oculis adspicere, oculos intendere.* Stulli. *za-pizdriti se, zagledati se u što pa ne micati očiju s njega. v. impf. pizdriti i pizdriti.*

zāpjeniti, *nim, zāpjenušiti, zāpjenušim, v. pf. schäumen, spumo.* Rj. *za-pjeniti, za-pjenušiti (dem. prema za-pjeniti). v. impf. pjeniti (i se), pjenušiti se (dem.).* — *Pa se nose po zelenu lugu; Tadija je pjenum' zupjenio, zapjenio pjenam' bijelijem, a Mujo je pola krvavijem. Npj. 3, 166.*

zāpjeti, *zāpjem, v. pf. vidi zapojati, zapjevati. v. impf. pjēti.* — *Ne da se ničemu zappet'. DPost. 71.*

zāpjevati, *vām, v. pf. anfangen zu singen, coepi canere.* Rj. *za-pjevati, početi pjevati. vidi za-pjeti, zapojati. v. impf. zapijevati.* — *Metne prst u uho, pa zupjeva izu glasu: U čije se zdravlje vino pije. Rj. 400b. U tom zapjevase kokoti, i vile pogjoše. Npr. 86. Zappjeralu mu ševa. (Našla ga sreća). Posl. 85. Kada prvi zappjevaju p'jerci, ti otidi u nove ahare. Npj. 2, 108. Prvi su ga pelli zappicali kod ubava mesta Požarevca. 2. 491. Puče puška, zappjera Milošu, Orugdžijcu na žalost odjeknu. 4, 236. Oulen pogje, pa pjesmu zappjera. 4, 333. A zappjera grlom bijelijem: »Mili Bože... 4, 415. Zappjerajte o miru. Straž. 1886, 835. Ona u harfu ni u kituru ne zna ni zappjerati, nego zna lijepo vesti i šiti. 1221. l'jevači zappjevaju staru trijednome Bogu sa pjesmom kako je Bog postao čovjek. DP. 41.*

zāpjevka, *f. die Todtenklage, naenia, cf. zapijevka. Rj. i syn. ondje.*

zāplakati, *zāplaćem, v. pf. za-plakati. v. impf. plakati.* — **1 a)** *aufweinen, coepi plorare.* Rj. *ne-prelazno. početi plakati. vidi zaplakati se.* — *Kad ga brat ugleda, razali mu se i zāplāče. Npr. 72. Koja je sirota na mene zāplakala. svaka njezina suza vri u kazanu, u njemu se kuvam. Npr. 84. Koje oko zāplakalo, ono isplalo! Posl. 111. Uzdisaću, kao udovica, zāplakaju, kao i devojka. Npj. 1, 360. A kad k njima Radoica dogje, svi u jedno grlo zāplakāče. 3, 358 (isp. jednogrice). Kad umrije Mićunović-Vučec, sva za njom zāplakala vojska. 4, 11. — b)* *sa se, refleks. značenje kao pod 1a bez refleks. se: A ona uzdahne i zāplāče se. Npr. 27. Od radosti se zāplāče. 207. Zāplaka se Katić-Simeune golom sinu Zeki Buljubaši: Daj mi, Zeko, družine u zajam. 4, 281. — 2)* (u pjesmi) *prelazno. zāplakati koga, učiniti da plače: Uvijeli svu Hercegovinu,*

pak *zaplaka* redom i *Bošnjake*. Npj. 5, 429. Sad će na me navaliti Turci, krajine će moje potisnuti, i mnoge mi Srbe *zaplakati*. 5, 451.

zaplamtjeti se, zaplamtím se, v. r. pf. *aufflumen, cvarDESCO*. Rj. za-plamtjeti se. v. impf. *plamtjeti*. — Predade mač narod svoj, i nu dostojanje svoje *zaplamtje* se. Ps. 78, 62. Kad se krv u čovjeku *zaplamtí*, hoće i oči da mu zaslijepe. Prip. bibl. 71.

zapllašiti, šim. v. pf. *erschrecken, contereO*: Mušket više a kobila riče, pustoga mu konja *zapllaší*, on pobježe poljem zelenijem. Rj. za-plašiti. *vidi* poplašiti, uplašiti; *zastašiti*. v. impf. *plašiti*. — Turčin poviče: »šerbetašće, pope, zakon ti!« Kalugjer, kao *zaplāšen*, odgovori: »hoću, gospodaru, hoću.« Rj. 836b. Nevaljologa podmite a *strašicu zaplaše*. Priprava 74. *Orakim odgovorom* mišljaše da će *Lradjice zaplašiti*, ali oni bijahu već preglj. Prip. bibl. 79.

zaplaviti, vīm, v. pf. *austreren, überschwemmen, inundO*. Rj. za-plaviti. *zaplaví* voda. v. impf. 2 plāviti 1.

zaplavjeti, zaplāvīm, v. pf. *blau werden, livesco*. Rj. za-plavjeti, početi *plavjeti*. n. p. *zaplavjete su šljive, grozđe, počete su plavjeti*. v. impf. *zaplavljivati*.

zaplavljavanje, n. *das Blauwerden, livor incipiens*. Rj. verbal. od *zaplavljavati*. stanje koje biva, kad što *zaplavljuje*.

zaplavljavati, zaplavljavjēm, v. impf. *blau werden, livesco* (z. B. Trauben, Pflaumen). Rj. za-plavljavu n. p. *šljive, grozđe, počínju plavjeti*. v. impf. *prosti plavjeti*. v. pf. *zaplavjeti*.

zaplčati, zaplčām, *vidi* *zaplehati*. Rj. u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru.

zaplčće, n. (u C. G.) *der Rückhalt, Beistand, subsidium*: Jako bratstvo brzo *zaplčće* (Posl. 108). Rj. za-plčće, što je kome kao za *plčćima*, u prenesenom smislu, t. j. pomoć, obrava, štít. — Udri puškom (Gjurgjević-Murata, mi ćemo ti oba u *zaplčće*. Npj. 4, 323. A naprijed vojska i pljenovi, u *zaplčće* nbojni junaci, te se ognjem brane iz pušaka. 4, 400 (vojska = roblje = čeljad).

zaplčhati, zaplčhām, *vidi* *zapljehati*. Rj. v. pf. za-plčhati. kao *zabiti* (zabijem). *isp.* *uplejati*, i *tumačenje ondje*.

zaplčsti, zaplčtēm, v. pf. Rj. za-plčsti. v. impf. *zaplčtati*. — 1) *zuflechten, reflecto*. Rj. — 2) *sa se, reflex. sich verwickeln, impediO*: *ZapleO* se kao pile u kućine (Posl. 85). Rj. — Upriti se u kakav posao, t. j. primiti ga se, *zaplčsti se u nj*. Rj. 786a. *Poslovi* se Srpski zamute i *zaplčtu* još većma. Sovj. 36. Ovan iza njega *zaplčO* se u česti *rogovima*. Mojs. 1, 22, 13. U djelu ruku svojih *zaplčte* se bezbožnik. Ps. 9, 16. Da se *zaplčtu* u zamke i uhvate. Is. 28, 13.

zaplčti, m. za-plet. djelo kojim se *zaplčte* što. *isp.* *zaplčsti*. *Complication, Verwicklung*. — Da bi nastali grđni *zaplčti* unutrašnji i spoljašnji. Pom. 100.

zaplčtavanje, n. Rj. verbal. od *zaplčtati* (i se). — 1. 1) *radnja* kojom tko *zaplčće* što (*das Zuflechten, plexio*. Rj.). — 2) *radnja* kad tko *zaplčće* jezikom. — II. *stanje* koje biva, kad se što *zaplčće* (*das Verwickeln, impeditio*. Rj.).

zaplčtati, zaplčtēm, v. impf. Rj. za-pletati. v. impf. *prosti* plčsti. v. pf. *zaplčsti*. — I. 1) *zuflechten, plecto*. Rj. — u prenesenom smislu: Ne smiju više u svoju svagju i druge *zaplčtati*. Priprava 59. — 2) *zaplčće* jezikom *stoltern, hoesito lingua*. Rj. *vidi* muceati. — II. *sa se, reflex. sich verwickeln, impediO*. Rj. — Što se god ti, Svetić bude više vreo i kopreao protiv onoga moga suda, on će se sve više *zaplčtati*, kao pile u kućine. Odg. na ut. 32. Jer se nikakav vojník ne *zaplčće* u trgovine ovoga svijeta da ugodi vojvodi. Tim. II, 2, 4. Sjedi kod knće svoje; za što bi se *zaplčtuo* u lo? Car II, 14, 10.

zaplčtjēniti, zaplčtjēnim, v. pf. *zusammenplandern*.

populando congero. Rj. za-pljēniti. *vidi* *zapljačkati*, *upljačkati*. v. impf. *pljēniti*. — Četa, 2) ljudi koji idu da otmu ili *zapljēne* što od drugih. Rj. 823a. Ostave i topove, i svu stoku, što su bili *zaplēnili*. Miloš 99. Navalíše na gradove i *zapljēniše velik pljēn*. Dnev. II, 25, 13.

zaplivati, vīm, v. pf. *hineinschwimmen, insilio in aquam*. Rj. za-plivati. v. impf. *plivati*. — Te potonu Filip i Aneta. Kad to vigje bego Ivan-bego, on *zapliva* u vodu Neretru, uze Anu za bijelu ruku. Npj. 1, 465.

zapljačkati, čkām, *vidi* *zapljeniti*. Rj. v. pf. *zapljačkati*. *vidi* i *upljačkati*. v. impf. *pljačkati*.

zapljēhati, zapljēhām, v. pf. *hineinschlagen, immitto*. Rj. za-pljēhati. *vidi* *zaplehati*. *vidi* i *zabiti* (zabijem), i *syn. ondje*. *postanje* *glugola* *vidi* kod *uplejati*.

zapljeskati, zapljeskām (*zaplještēm, zapljješčēm*), v. pf. *rukama, aufklatschen, applaudo*. Rj. za-pljeskati. v. impf. *pljeskati*. — Svi narodi, *zaplješite rukama*, pokliknite Bogu glasom radosnijem. Ps. 47, 1.

zapljunuti, nēm, v. pf. *hineinspucken, inspuo*: *zapljuni* me, t. j. *popljuj* me, n. p. ako to nije istina. Rj. za-pljunuti. *isp.* *zapljuvati*. v. pf. je i *prosti* pljunuti. v. impf. *zapljuvati*. — *Zapljuni* mi u tjeleu. DPost. 156.

zapljuskivānje, n. *das Hineinspritzen, inspersio*. Rj. verbal. od *zapljuskivati*, koje *vidi*.

zapljuskivati, zapljuskujēm, v. impf. *hineinspritzen, inspergo*: *zapljuskuje* voda u lagju, n. p. kad je lagja prepuna, a duše vjetar. Rj. za-pljuskivati. v. impf. *prosti* pljuskati. v. pf. *zapljusnuti*.

zapljusnuti, snēm, v. pf. *hineinspritzen, inspergo*. Rj. za-pljusne voda u lagju, kad je n. p. lagja prepuna a vjetar dune. v. pf. je i *prosti* pljusnuti. v. impf. *zapljuskivati*.

zapljuvānje, n. *das Hineinspeien, insputio*. Rj. verbal. od *zapljuvati*. *radnja* kojom tko *zapljuvā* što: Ne zaklonih lica svojega od ruga ni od *zapljuvanja*: Is. 50, 6.

1. **zapljuvati**, zapljūvām, v. impf. *hineinspucken, inspuo*. Rj. za-pljuvati što, *pljuvati* u nj. v. impf. *prosti* pljuvati. v. pf. 2 *zapljuvati*, *zapljunuti*.

2. **zapljuvati**, zapljūjēm, v. pf. *hineinspucken, inspuo*. Rj. za-pljuvati što, *pljunuti* u nj. *isp.* *zapljunuti*. v. impf. 1 *zapljuvati*.

započćetak, započćtka, m. *der Anfang, initium*: AP da vidiš jadu *započćetku*. Rj. za-počćetak. *isp.* *započćeti*. *vidi* *počćetak*, *začćetak*. — Smrt sinčića Davida bješe samo *započćetak* jedina njegovijem. Prip. bibl. 74.

započćeti (*započćeti*), započćnēm, v. pf. Rj. za-počćeti. kao *prost* *glugol* ne *nahodi* se. *isp.* četí (čnēm). *vidi* *začćeti* 1, *počćeti*, i *syn. počćeti*. *isp.* *zadjesti* 2, *zametnuti* 3. *zapođjesti*, *zapođrijeti*, *zavrći* 3. v. impf. *započćinjati*. — 1) *beginnen, coepi, incipio*. Rj. — Ti si ustanuo i *radotu* si *započćeo*, a prekrstio se nijesi. Npr. 99. A Madžari *igru* *započćeše*, *započćeše* *kamena* s *ramena*. Npj. 2, 485 (s gen. *započćeše* *kamena*. *isp.* *Sint.* 111). Ja *porezu* *započćenem* *brojiti*. 4, 140. — 2) *sa se, reflex. beginnen, coepi, incipior*. Rj. — Četvrti dan *započćne* se *boj*. Npr. 207. *Tada* se *započćnu* *molitve*. DP. 315.

započćinjānje, n. *das Beginnen, initium*. Rj. verb. od 1) *započćinjati*, 2) *započćinjati* se. — 1) *radnja* kojom tko *započćínje* što, n. p. *raditi*. — 2) *stanje* koje biva, kad se što *započćínje*, n. p. *boj*.

započćinjati, njēm, v. impf. Rj. za-po-činjati. *vidi* *počćinjati*, *zāčćinjati* 1. *isp.* *činjati*. *isp.* *zametati* 3. *zapođijevati*, *zapođirati*. v. pf. *započćeti*. — 1) *beginnen, molior*. Rj. *započćínjati* što, n. p. *radnju*. — 2) *sa se, reflex. beginnen, agor*. Rj. — Kako se *kasno* *započćínje* *istorija*? Priprava 172. *Opíjelo* se *započćínje* *paltirom*. DP. 361.

zapođijevānje, n. verbal. od 1) *zapođijevati*, 2) *za-*

podijevati se. — 1) radnja kojom tko zapodijeva što, n. p. kargu. — 2) stanje koje bira kad se što zapodijeva, n. p. kargu.

zapodijevati, zapodijevâm, — 1) v. impf. od zapodjesti, cf. zapodirati. Rj.³ kao započinjati. vidi zametati 3. n. p. kargu. — 2) sa se, refleks. prema zapodjesti se. n. p. zapodijeva se kargu. vidi zametati se.

zapodirânje, n. verbal. od zapodirati. Rj.³ zapodirati. rêm, v. impf. vidi zadijevati. Rj.³ zapodirati. v. pf. zapodrijeti.

zapodjenući, nêm, — 1) vidi zapodjesti. Rj.³ — 2) zapodjenuti se, vidi zapodjesti se. Rj. — vidi i zapodjeti (i se).

zapodjesti (zapodjenuti), zapodjenêm, — 1) v. pf. hervorrufen, excito; cf. zapodrijeti. Rj.³ vidi i zapodjeti; zadjesti 2, zametnuti 3, zavrêti 3. zapodjesti n. p. kargu. — 2) zapodjesti se, zapodjedê (djenê) se, v. r. pf. sich erheben, entstehen, ecorior, cf. zapodjenuti se. Dok se pramen zapogjede tame. Rj. za-po-djesti se. vidi i zapodjeti se. kao započeti se, nastati.

zapodjeti, zapodjenêm, v. pf. isp. djêti, djênêm. — 1) vidi zapodjenuti, zapodjesti. — 2) refleks. zapodjeti se, zađdjenêm se. vidi zapodjenuti se, zapodjesti se. — v. impf. zapodijevati (i se).

zapodrijeti, zapodrêm (zâpodr'o, zâpodrila), v. pf. vidi zapodjesti. Rj.³ za-po-drijeti. v. impf. zapodirati.

zâpôj, zâpoja, m. der Trunk, potio. Rj. za-po-j (isp. zapojiti). djelo kojim se tko zapoje.

zâpojati, jêm, v. pf. vidi zapjevati: I zapoje tica ševrljuga u pitomju pokraj Šave drači. Rj. za-po-jati. vidi i zapjeti. v. impf. poajati. — Ja ću umrijeti prije nego treći kokoti zapoju. Npr. 114. Doklen p'jêve u krila udriše, i pitome tice započaše. Npj. 4, 112.

zâpojiti, zâpojim, v. pf. tranken, potum prahere: Tripit tu me u crkvu vodili, i tripit me vinom zapojili. Rj. za-po-jiti kogu, dati mu piti. v. impf. zapajati. — Uze (Mojsije) tele i satre ga u prab, i prosu ga po vodi, i zapoje sinove Izrauiljeve. Mojs. II. 32, 20. sa se, refleks. ili pass.: Pošto se iz nje (iz čaše) na vjenčanju mladjenici zapoje vinom, da se nevjesti te je (čašu) ostavi za spomen. Rj. 124b.

zapomâgati, zapomâžem, v. pf. povikati: pomagite! zu Hilfe! rufen, auxilium imploro. Rj. pomagati. v. impf. pomagati 2.

zâpon, m. die Hoffart, fastidium. Rj. za-pon. za postanje isp. zapeti 3 (ponijeti se). vidi ponos, ponositost; oholost, dika 1.

1. zâponac, zâpônea, m. (u C. G.) vidi zubac 2. Rj. vidi i špica 1, špica 1. u točka, u kotuča.

2. zâponci, zâpônca, m. pl. Art Heimdarmelzerzung. Rj. nekakav nakit na rukavima od košulje. zâpônka, f. vidi sponka. Rj. vidi i spona 1. čim se sapinje košulje.

zâponjač, zâpônjač, m. vidi priječnjak. Rj. što se osijere jagnjetu od noge, pu se njime sapuc gdje je rasporeno. vidi i paprêak, spinjatak.

zapôpasti, zapôpadnêm, — 1) v. pf. nicht loss-lussen mit Geschwâtz, non dimitto (non missura eum nisi plena cruoris hirudo). Rj. za-po-pasti. kao zaokupiti kogu (blebetunjem) pu ga ne pustiti. — 2) sa se, recipr.: Bome su se njih dva po vražiju zapopalu. J. Bogdanović.

zapôpiti, zâpopim, v. pf. Rj. za-popiti. suprotno raspopiti (i se). v. impf. popiti (i se). — 1) a) zum Priester weihen (einpopen), consecro sacerdotem. Rj. zapopiti koga, učiniti ga popom: »Čeraj, pope, šarena govoda... Kogu hořes zapopiti, kurva? Npj. 4, 407. — b) sa se, refleks. sich zum Priester weihen lassen, gweicht werden, consecror sacerdos. Rj. postati pap. — Pošto knjigu izuči, onda opet dogje kući, te se oženi i zapopi. Danica 4, 9. — 2) dader (komisch): einen bei den Hwaren kriegen (wie der Bischof den Kandidaten): Zapopiću ja tebe! (Izbiću te, ili upravo,

spopašću te za kose kao što čine vladike kad pope i gjakone. Posl. 85). Čuvaj se da te ne zapopim. (Hedaj: Zapopiću ja tebe. Posl. 350). Rj.

zâpor, m. za postanje isp. zaprijeti. — 1) stanga, sbarra; tigillum, veetis, repagulum. Stulli. vidi zasun, i sym. ondje. — 2) zapor od vode, stranguria. Stulli. kad u čeljadetu zapre vodu te je ne može puštati; der Harnzwang, die Harnstrenge.

zâporanj, zâpôrnanj, m. (u Dubr.) od gvožgja ili od drveta kao klin. koji visi pored vrata u zidu, te se zadjene u drugo šuplje gvožgje, koje se promoli, kad se vrata zatvore, da se vrata ne bi mogla otvoriti. Rj. za-poranj. isp. zaprijeti 1.

zâpôrnik, m.: Utornik — zapornik. Megj. 317. Šaljivo je ime za utornik. u Nišu. M. Gj. Miličević. zâposlijed (za poslijed), adv. — Tek ti kažem žalost zâposlijed. Rj. 549a. A (h)ranimo Kuće za poslijed, mogli bi nam od potrebe biti. Npj. 5, 378.

zaposlôvati, zâposlujêm koga, v. pf. opere quempiam crecere. Stulli. za-poslovati koga, dati mu posla, dati mu da postaje, ruli. v. impf. prosti poslovati.

zâpost, m. (u C. G.) kad se zaposti, Anfang des Fastens, initium jejunii. Rj. za-post. početak postu.

zâpostât, m. (u Dubr.) der Meier, villicus. Rj. vidi majurdžija. koji nastoji oko majura.

zapôstiti, zâpostim, v. pf. za-po-stiti, početi postiti. v. impf. zapašćati, zapaštati. — Časne poste zapostismo, novu gragju iznesosmo. Npj. 1, 118. Već ako će česar zapostiti, zapostiti petak i srijedu i četiri posta u godini, išćeraću ispod Beča Turke. 3, 18. Narod povjeruje riječi prorokovoj i poplaš se, te zaposte i obuku se u vreće od teškoga kajanja. Prip. bibl. 89. sa se, pass.: Zapost, kad se zaposti. Rj. 190b.

zapôstaviti, vîm, v. pf. postponere, posthabere. Stulli. za-postaviti koga kome, postaviti ga iza njega, za njim n. p. u službi, u časti; hintansetzen. v. impf. zapostavljati.

zapôstavljânje, n. verb. od zapostavljati, koje vidi. die Hintansetzung.

zapôstavljati, vîjâm, v. impf. postponere, posthabere. Stulli. značenje kod v. pf. zapostaviti.

zapôtiti, zâpotim, v. pf. (po jugozap. kraj.). Rj. za-potiti. v. impf. potiti (i se). — 1) n. p. konja, vidi oznojiti. Rj. učiniti da se zapoti. — 2) sa se, refleks. vidi oznojiti se: Al' se momče igrom zapotilo. Rj. početi se potiti. — Gje se čoek ne zapoti ali ne prepti, svakuko mu je lako. Posl. 77.

zapôvidjeti, zapôvidim, Rad 6, 81. vidi zapovijeti. isp. povidjeti prema povigjeti.

zapôvigjeti, zapôvjedim, v. pf. (juž.) vidi zapovjediti. Rj. za-povigjeti. sud. rr. trebalo bi da bude zapôvidim prema povidim od povigjeti (povidjeti).

zâpovijed, f. vidi zapovijest: Ako bude carska zapovijed. Rj. — Ja se mlada boljem dobru nadam: od svekrova mudroj zapovjedi, od svekrva mudru sjetovanju. Npj. 1, 63.

zapovijedânje, n. das Befehlen, jussus. Rj. verb. od zapovijedati. radnja kojom tko zapovijeda (što kome).

zapovijedati, zapovijedâm, v. impf. befehlen, jubeo. Rj. za-po-vijedati. za post. isp. vijest. v. pf. zapovjediti. — Od više sile nije htio oženiti se kao što Gospod Bog zapovijeda, nego namu da vjenča aždaju. Npr. 95. Ako uzmeš udovicu... ne će te šteti služiti, nego će sve šteti da ti zapovijeda. 155. Volim u dobra služiti no u rgjava zapovijedati. Posl. 38. Kara-Gjorgjije, dobivši vlast i silu u ruke, stane vladati i svima zapovijedati gospodarski. Danica 3, 216. Senat da svima pogluvica mu zapoveda u svjećnu. 5, 51. Jož je živ Josif, i zapovijeda nad srom zemljom Misirskom. Mojs. I. 45, 26.

zapovijest, f. (loc. zapovijesti), der Befehl, jussus. cf. zapovijed. Rj. vidi i saklet, srklet, crklet. — Druživaške... zavr ljude na robiju i na zapovijesti. Rj.

138a. Izdao je zapovijest da će svakoga pogubiti. Rj. 447b. *Dogje zapovijest od cara da svaki ide na vojsku.* Npr. 139. Tvoja (je) šćer život izgubila po zapovijesti troje bezbožne ženc. 131. Car učini zapovijest na sre strane po njegovom earstvu i ogłosi: ko je . . . 192. Kad su dvije zavvonile, kapetan dogje na zapovijest carsku. 250. Ne bud' po zapovijesti. (Kad se kome reče da mu što dohvati ili učini). Posl. 195. Pašina napisana zapovijest ili uredba zove se buruntija. Danica 2, 84. Za urode Turske bio je izdao strašne zapovijesti. 3, 197. Miloje (je) imao zapovest od Crnoga Gjorgjija, da se slaže s Petrom. 4, 23. Balla mu (Kara-Gjorgjiju) odgovori, da ga je njegov stariji poslao u pomoć narodu Srpskome protiv Turaka, a pod njegovu (Kara-Gjorgjiju) zapovest. Miloš 24. Lomo se stane izgovarati, da su to ljudi učinili preko njegore rolje i zapovesti. 77. Da trče na Moravu, a onde će naći zapovesti, šta treba dalje činiti. 177. Primi zapovest, da . . . Žitije 14. Iz zapovesti kneza Bagrationa k armiji. 19. Sva je vojska oko grada bila pod njegovom naredbom i zapovescu. 22. On dohije zapovest, da . . . 23. Za što i vi prestupate zapovijest Božiju za običaje svoje? . . . I ukidoste zapovijest Božiju za običaje svoje. Mat. 15, 3. 6. Blago onima koji trore zapovijesti njegove. Otkriv. 22, 14. Koji me ljube i čuvaju zapovijesti moje. Mojs. II. 20, 6. Da držimo i izvršujemo se zapovijesti Gospoda Boga. Nem. 10, 24. Eda li se na tvoju zapovijest diže u vis orao? Jov 39, 30. O, da si pazio na zapovijesti moje! Is. 48, 18.

zapovjediti, *dim*, v. *pf.* *befehlen, jubeo*. Rj. za-povjediti. *vidi* zapovijediti. v. *impf.* zapovijediti. — *Zaporedi momcima* te ga prevezu. Npr. 61. Pripovedi joj sve šta mu je car zaporedio. 66. Čurčija, zapovjedjersi Mačranima, da za njim vuku brašno . . . otide. Danica 3, 203. Od senata mu je bilo zapovijeno, da . . . 5, 87. Daj mi ovdje na krugu glavu Jovana krstitelja. I zapovjedi joj dati. Mat. 14, 9. Faraon zapovjedi ljudima za nj (za Avramu), te ga ispratiše. Mojs. I. 12, 20. Učiniše sinovi Izrailjevi, kako zapovjedi Gospod preko Mojsija. II. 12, 28. Za to zapovjedi sada neku mi nasijeku drva. Car. I. 5, 6. *sa se, pass.*: Zato se zapovjedi, da svaki vojnuk u veće naloži po tri vatre. Danica 3, 196.

zapovjedni, *adj.* što pripada zapovijedi; *befehlend, imperativus*. — Načina imaju dva kao osobita oblika: neodregjeni i zapovjedni. Obl. 2. Sveti Jelesije nije zapovjedni praznik. Zim. 267.

zapovjednica, *f. die zu befehlen hat, domina*. Rj. koju zapovijeda.

zapovjednik, zapovjednika, *m. der zu befehlen hat, der Befehlshaber, ejus est imperium*. Rj. koji zapovijeda. — U pušaduku je najreći zapovjednik i upravitelj paša od tri tuga. Danica 2, 83. Nazove se zapovjednikom nahije Valjevske. 5, 48. Nad svom ovom vojskom postavi se glavni zapovjednik Petar Dobrijač. Sovj. 39. Prodadoše ga (Josifa) Pentefriju, zapovjedniku stražarskom. Mojs. I. 37, 36. Bijahu zapovjednici nad kolima njegovim i nad konjicima njegovim. Car. I. 9, 22.

zapovjedništvo, *n. comando, imperium, potestas*. Štulli. vlast zapovjednička.

zapovjnuti, *zapovjnen*, v. *pf.* *immer wieder zurückkommen auf etwas, repeto*. Rj. za-po-vrnuti, u gororu se nanovo spomenuti što. kao povrnuti se više puta k onome.

zapoznati se, *znām se*, v. *r. pf.* (st.) *erkannt werden, appareo, agnoscor*: Dok se bijel danak zapoznude. Rj.

zapožariti, *zapožarim*, v. *pf.* *abbrennen* (z. B. *den Wald*), *ignem immitto (silvae)*. Rj. za-požariti. *vidi* požariti, *zapaliti* n. p. šumu, da izgori, bude požar. v. *impf.* žariti. — *sa se, refleks. ili pass.*: Na taj glas otide on u šumu da vidi šta je. Kad tamo, ali se

zapožarilo pa u požaru zmija pišti. Npr. 10. Zapali munja jedno drvo u planini, i sva se šuma zapožari . . . požar se malo po malo utiša. Priprava 158.

zaprćajuće, *n. das Verschieken, unanduti*. Rj. verbal. od zaprćati. *radnja* kojom tko zaprću što. **zaprćati**, *čim*, v. *impf.* *verschieken, unando*. Rj. za-prćati. kao šiljati kojekud. v. *impf.* prosti prćati (slati). v. *pf.* zaprćiti.

zaprćiti, *zaprćgouti*, *zapragnēm*, v. *pf.* (u C. G.) *zapragla* (ili *zapragnula*) stoka, t. j. prestala davati mlijeko. *cf.* *zasušiti*. Rj. za-praći, za-pragnuti. *glagol* se drukčije ne nalazi.

zapršiti, *zapršām*, v. *pf.* *Staub erregen, pulverem excito*. Rj. za-pršiti, učiniti da se diže prah. *vidi* zapušiti 2. v. *impf.* prašiti. — Toliki su atovi proćrali, i nijesu zapršili, a gje će jedan magarac zapršiti? Posl. 318.

zaprška, *f. vidi* zaprška. Rj. za-praž-ka, *promijenirši se glas ž nu š pred k, ono čim se zapraži n. p. jelo. isp.* zapražiti. *vidi* i potprig, zafrig.

zaprćiti, *čim*, v. *pf.* *verschieken, unando*. Rj. zaprćiti, kao razaslati. v. *pf.* je i prosti prćiti u ovom značenju. v. *impf.* zaprćati.

zaprćavajuće, *n. verbal.* od zaprćavati. *radnja* kojom tko zaprćavu n. p. jelo.

zaprćavati, *zaprćāvām*, v. *impf.* Korijeni 292. za-prćavati n. p. jelo. v. *impf.* prosti pražiti. v. *pf.* zaprćiti.

zapržiti, *žim*, v. *pf.* *vidi* zapržiti. Rj. za-pražiti n. p. jelo. *vidi* i upražiti, zafrigati, zaprigati. v. *impf.* zaprćavati.

zaprčiti, *zaprčim*, v. *pf.* kako je zaprčio nos, *sich aufblasen, sufflare se*. Rj. za-prč nos, tko se rasrđi, pa se kao naduhu. *isp.* naprčiti se.

zaprđica, *f. lästige Frage, molestia interrogatio*. Rj. za-prđica. pitanje dosadno. *isp.* zaprđivati.

zaprđivajuće, *n. das lästige Dureinfragen, interrogatio molestia*. Rj. verbal. od zaprđivati. *radnja* kojom tko zaprđuje.

zaprđivati, *zaprđujēm*, v. *impf.* (*scherzhaft*) *lästige Fragen thun, molestie quæro*. Rj. za-prđivati, kaže se u šali mjesto: zapitivati na dosadu.

zaprđjeti, *zaprđim*, v. *pf.* (*scherzhaft*) *hinterstecken, hineinstecken, insero post*: zaprđio nekaku kusturu za pojas. Rj. za-prđjeti, kaže se u šali mjesto: zadjesti 1, n. p. nož za pojas. *vidi* priprđjeti.

zaprđnut, *adj.* (*schimpflich*) *vergesslich, obliviosus*. Rj. kaže se s porugom mjesto zaboravan 1 (koji lako zaboravi što).

zaprćiti, *zaprćgnēm*, v. *pf.* Rj. za-preći. *vidi* zapregnuti (i se). kao prost *glagol* ne nalazi se. *isp.* preći, pregnuti. v. *impf.* zaprćati (i se). — **1 a)** n. p. skute, rukave, *schürzen, aufschürzen, succingo*. Rj. — I ja uzeh drago moje, zapregoh ga u pregaču, pa donesoh b'jelu dvoru. Npj. 1, 527. Kad to začu Mamut-pašinica, zapregnula skute i rukave, zgotovila gospodske ponude. 1, 569. — **b)** *sa se, refleks.* *sich aufschürzen succingo*. Rj. — **2 a)** zaprćiti n. p. u jaram. *vidi* upreći (i se), upregnuti (i se), *suprotno* ispreći, ispregnuti. *isp.* zaprezati 2a. — **b)** *sa se, refleks.*: Omofor, naramnik, koji znači i jaram u koji se sam Hristos zapregao. DP. 15.

zaprćivajuće, *n. verbal.* od zaprćivati. *radnja* kojom tko zaprćuje kome.

zaprćivati, *zaprćujēm*, v. *impf.* za-prćivati. *vidi* zaprekovati. v. *impf.* prosti prijetiti. v. *pf.* zaprijetiti. — (Gospod) Zaprćuje moru i isušuje ga, i sve rijeke isušuje. Naum 1, 4. Milntin zaprćuje da manastirske vlasti ne diraju u ono što pripada pirgu. DM. 34.

zaprćeda, *f.*: Sreda — zápreda. Megj. 317. šaljivo ime za srijedu. u Nišu. M. Gj. Milićević.

zaprćdanje, *n. lästiges Fordern, petitio*. Rj. verbal. od zaprćati. *radnja* kojom tko zaprćeda.

zapredati, *zapredâm*, *v. impf. lästig fordern, posco*: Mnogo *zapreda* (Mnogo iste ili želi. Posl. 18f). Rj. za-predati (*v. impf. prosti presti*), *iskati, pitati, željeti što na dosadu*.

zapređnuti, *zapređnêm*, — **1**) *vidi zapreći*. Rj. — **2**) *zapređnuti se, videti zapreći se*. Rj.

zápreka, *f.* (u Dubr.) *das Verbot, interdictum*. Rj. za-preka (*isp. zapriječiti 2, zaprekovati*), *vidi zabrana 2, zakrić*.

záprekovati, *záprekujêm*, *v. pf.* (u Dubr.) *verbieten, interdico, cf. zabraniti*. Rj. *v. pf. (impf.?) Rj.³ biće glagol pf. i impf. videti i zakrićati, zapriječiti 2, zapriječiti. isp. zakratiti*.

zapremâuje, *n. das Einnehmen, occupatio*. Rj. *verbal. od zapremati. radnja kojom tko zaprema što. n. p. mjesto*.

zapremâti, *zapremâm*, *v. impf. einnehmen, occupo*. Rj. za-premati *n. p. mjesto. videti zauzimati 2. v. pf. zapremati*.

zapremîti, *zapremîm*, *v. pf. n. p. mjesto, einnehmen, occupo, cf. zakrićiti*. Rj. za-premiti. *kao prost glagol ne dolazi. isp. prenîti. videti i zagalamiti, zauzeti 2. v. impf. zapremati*.

záprešiti, *šim, v. pf.* (u Boci) *eilen, prospero, cf. navaliiti 2. Rj. i syn. ondje. za-prešiti. syn. kod navaliiti 2. v. impf. prešiti (hitjeti)*.

zápret, *m. mit Asche bedecktes Feuer, ignis cinere contactus*. Rj. za-pret. *zapretanu vatra, žerava. videti popret, supret, upret*.

zapretâti, *zapretêm*, *v. pf. n. p. vatra, mit Asche zudecken, contego cinere*: *zapreći jaje u vatra, neka se ispeće*. Rj. za-pretati *vatra, na vatra, na žeravicu nagrnuti pepela. videti popretati, upretati. v. impf. pretati*. — Umijesi jednu veliku pogaču, pa razgrni vatra te je *zapreći* da se ispeće. Npr. 160. Ostav', majko, ožeg na ognjištu, *čim će Vata vatra zapretati*. Npj. 1. 609. I ukrade od zmije košulju, *see u žiri oganj zapretala, na oganj je sina izgorela*. 2, 63.

zaprezânje, *n. das Gärten, Schürzen, Aufschürzen, einctio, uccinctio*. Rj. *verbal. od zaprezati*. — **1**) *radnja kojom tko zapreže n. p. rukave, skute*. — **2**) *radnja kojom tko zapreže koga n. p. u jaram, ili kojom se tko zapreže u jaram*: Kad jepitralihl stoji oko vrata preko oba ramena, onda znači pravo *zaprezanje u jaram Hristoc*, koje je posao sveštenički. DP. 14.

zaprezâti, *zaprezêm*, *v. impf.* Rj. za-prezati. *v. pf. zapreći, zapregnuti (i se)*. — **1**) *gärten, rorschürzen, praecingo*. Rj. zaprezati *n. p. rukave, skute*. — **2 a**) *zaprezati n. p. konje*: Pod topore su gdešto uz brdo *zaprezali po 30 konja ispod vojnika*. Žitije 58. *videti prezati, uprezati, suprotno isprezati*. — **b**) *sa se refleks.*: Omofof, narannik . . . znači *jaram Hristoc u koji se zapreže stuga Hristoc*. DP. 15.

zaprićati, *zaprićâm*, *v. pf. za-prićati, početi prićati. v. impf. prićati*. — Poznajem ga da je Crnogorac tek *zaprića* s vama o junaštvu. Npj. 5, 539.

záfrigati, *gâm*, *v. pf. za-frigati. videti zaprigati, i syn. ondje. v. impf. frigati*.

záprigati, *gâm*, *v. pf.* (u Dubr.) *videti zaprićati*. Rj. za-prićati, *videti i zafrigati, zapražiti. v. impf. prigati*.

zapriječati, *zapriječâm*, *v. pf. n. p. opanak, verflechten, transverso flecto*. Rj. za-priječati. *v. impf. priječati la*.

zapriječiti, *zapriječim*, *v. pf.* Rj. za-priječiti. *kao prost glagol ne dolazi*. — **1**) *verriegeln, pessulum obdo*. Rj. *videti zaklípiti, zasunuti*. — **2**) (u Boci) *zabraniti, verbieten, interdico*. Rj. *i syn. kod zabraniti*.

záprijeti, *zápriêm* (*zápri'o, zápri'la*), *v. pf.* Rj. za-prijeti. *v. impf. zápirati*. — **1**) *zusperren, claudo*. Rj. *kao zutvoriti*. — **2**) *stecken bleiben, adhaerere*: *zapri'o*, *n. p. kad ko sustane na putu, pa ne može da ide dalje*. Rj.

zaprijetîti, *zaprijetim*, *v. pf. mit Drohung ver-*

bieten, interdico. Rj. za-prijetiti *kome, prijetnjom mu što zabraniti. videti zakrićati. isp. syn. kod zabraniti. v. impf. zaprećivati*. — *Sestri svojoj i gjevojkama oštro zaprijetete da nikome ne kazuju što su oni učinili*. Npr. 9. *Kažljuti se i zaprijeti mu gororeći*: *Ela, ako ti basta*. 215. *Miloje zapreći, da se niko nije makao, nego svaki svoj šanac da čuva*. Danica 4, 23. *Oštro mu je (pristavu) bilo zapriječeno činiti drukčije*. DM. 65. *Smrću je bilo zapriječeno u ratu razoravati manastire i erkve*. 67.

zapriličiti, *čim, v. pf. postati prilika, n. p. zapriličilo je, da će tako biti, den Anschein nehmen, speciëm induo, videor*. Rj. za-priličiti. *v. impf. priličiti*.

zaprkênjati se, *ujâm se, v. r. pf. kao potrčati na koga, zagnati se, losstürzen, se immittere*. Rj. za-prkênjati se. *drukčije se glagol ne nalazi*.

zaprnjati se, *ujâm se, zaprnujcati se, čam se, v. r. pf.* (u C. G.) *in Wrath gerathcu (z. B. von einem Maulesel), furore incendi*. Rj. za-prnjati se, za-prnjicati se. *kaže se n. p. za mazgu, kad se rasudi pa se stane bacati nogama. v. impf. prnjati se, prnjicati se*.

zaprosîti, *zaposim*, *v. pf. t. j. djevojk, freien, werben um ein Mädchen, peto, ambio, precor puellam*: *Zaprosio lijepu gjeovjku*. Rj. za-prositi. *v. impf. prositi 1*. — *Ambarnuti, 2) zaprositi djevojk gđjedo: ja sam ambarnuo na jednom mjestu*. Rj. 5a. *Ou zaprosi u cara gjeovjku*. 110. *Nekakav kralj zaprosi za svoga sina u drugoga kralja šcer*. 227. *Za ženu sina svome zaprosi kcer Stefana bosanskoga Jelisa vetu*. DM. 46.

zaprotîti, *zaprotim*, *v. pf.* Rj. za-protiti. *videti zaprotopiti (i se)*. *drukčije se ovi glagoli ne nalaze*. — **1**) *zum prota machen, consecro protopresbyterum*. Rj. *zaprotiti koga, učiniti ga protom*. — **2**) *sa se, refleks. zum prota sich weihen lassen, geweiht werden, consecror protopresbyter*. Rj. *postati protu (proto)*.

zaprotopopîti, *pim, v. pf.* Rj. za-protopopiti. — **1**) *videti zaprotiti*. Rj. *učiniti koga protopopom*. — **2**) *sa se, refleks. videti zaprotiti se*. Rj. *postati protopop*.

záprška, *f. die Einbrencce(?)*, *quod incoquitur cibo (farina et butyrum)*, *cf. zapraška*. Rj. za-prž-ka, *promijenirši se glas ž pred k na š, ono čim se zapriži n. p. jelo. isp. zaprižiti. videti i potpržiti, zafrig*.

zaprtak (*zaprtak, zaprtka?*), *m.*: Četvrtak — *zaprtak*. Megj. 317. *šaljivo ime za četvrtak*. u Nišu. M. Gj. Milićević. u Stullija: *zaprtak, zaprtka, m. pumilio, nabus. videti starmali, i syn. ondje*.

Záprugje, *n. selo kod Drine (pod Loznicom), gleichsam Dünkirchen*. Rj. *ima selo Zaprugje i u Hrv. kod Save (više Zugreba)*. Za-prugje, *drugoj poli osn. u prud*.

zaprzniiti, *zaprznim*, *v. pf.* Rj. za-przniti. *v. impf. przniti*. — **1**) *n. p. sobu. beschmutzen, inquinare, cf. zagojatiti, zakrožiti*. Rj. *videti i zaervoljčiti*. — *Ja ću okrenuti lice svoje na suprot takom čovjeku, što zaprzni svetinju moju*. Mojs. III. 20, 2. *Bio taj dan tama . . . Mrak ga zaprzni'o i sjen smrtni, oblak ga obastirao*. Iov 3, 5. — **2**) *n. p. u društvu, stänkern, jurgium excitare*. Rj. *kao zapodjesti kavgu*.

zápržiti, *žim, v. pf. einbrennen, incoquo farinam, cf. zaprigati, zapražiti*. Rj. za-pržiti *n. p. jelo. isp. zapraška. videti i zafrigati. v. impf. pržiti*.

zapsivânje, *n. das schimpfliche Reden, praefatio obsoeana*. Rj. *verbal. od zapsivati. radnja kojom tko zapsiva*.

zapsivati, *zapsivâm*, *v. impf. schimpflich reden, obsoeana praefari*. Rj. za-psivati, *sramne stvari gororiti. v. impf. prosti psovati. v. pf. zapsovati*.

zapsôvati, *zapsujêm*, *v. pf. schimpflich reden, obsoeana praefari*. Rj. za-psovati, *početi sramne stvari gororiti. v. impf. zapsivati*.

zápt*, *m. die Zucht, disciplina*. Rj. *isp. 2 záptiti, zapčija*. — *Na pseto zamahnú, a gjeovjku udri. (Valja da se misli da je valja držati pod zaptom)*. Posl.

190. Bojnović je rojsku bolje držao u zaptu. Danica 3, 196.

zaptisati, zaptišēm, v. pf. *vidi* 1 zaptiti, kojemu je dat tugji nast. zapti-sati. — A mi ćemo njemu udariti, pod kulu mu šanac zakopati... i svaku mu rodu zaptisati. Npj. 4, 437.

1. **zaptiti**, zaptijēm, v. pf. (*part. pass.* zaptiven) *vidi* zatisnuti, zapašiti. Rj. za-ptiti. *vidi* i zaptisati, i začepiti. v. *impf.* zaptivati.

2. **zaptiti**, zaptim, v. *impf.* (Rj.³), in *Zucht halten*, *cocreo*. Rj. *zaptiti koga*, držati ga u zaptu. v. pf. *slož.* pđ-zaptiti, đ-zaptiti. — Kad ja zaptih sve moje vojvode po svoj mojoj redom carevini, a ti ne mo'š, koga si rodio? Npj. 2, 188. Osman-agu zaboliše ruke na kajasu zaptēci dorata HNpj. 4, 147.

zaptivāc, zaptivāca, m. *vidi* zapašac. Rj. *ono čim se što zaptiva. vidi* i čap 2, čep, začepak, zatisak, zatak, zatik.

zaptivānje, n. *vidi* zapašavanje. Rj.

zaptivati, zaptivām, *vidi* zapašavati. Rj. v. *impf.* za-ptivati. v. pf. 1 za-ptiti. značenje (korijenu) *zatisnuti*. Korijeni 125. *vidi* i začepljivati, zatisakati, zatisakivati. v. pf. 1 zaptiti.

zāpucaati, cām, v. pf. *knallen, fragorem do*: Teke dvije puške izduše, dokle dvije druge zapucaše. Rj. za-puca n. p. puška, *dade glas svoj. v. impf.* pucati.

Urnogorske puške zapucaše, i ubiše Mehmedović-Muja. Npj. 4, 522.

zāpučak, zāpučca, m. *der Theil des Kleides wo es zugeknüpft wird, ligamen*: Na zāpučak gje gaće zapuca. Rj. *ono na haljini gdje se ona zapuca.*

zāpučānje, n. *das Zuknūpfen, colligatio*. Rj. *verb.* od zāpučati. radnja kojom tko zāpuča n. p. puce.

zāpučati, zāpučām, v. *impf.* zāknūpfen, *colligo*: Na zāpučak gje gaće zapuca. Rj. za-pučati. *vidi* spučati. *isp.* zapetljivati, i *syn. ondje. suprotno* otpučati, otpučavati. v. pf. zāpučiti. — A pogodi Garvan harambaša baš pod grlo, gje puce zapuca. Npj. 4, 364.

zāpučēti, čim, v. pf. (u C. G. i onuda po primorju) *zāknūpfen, colligo, cf. zakopčati, spučiti*: Niz prsi je toke zāpučēti. Pa se sagnu, gjerdan dofatila, pod grlo ga mlada zāpučēti. Rj. za-pučēti. *isp.* zapetljati, i *syn. ondje. suprotno* otpučēti. v. *impf.* zāpučati. — Megru njima banovica, lijepo je ogjevana, u sunce je obučena, a mjesecom opasana, zvijezdama zāpučēna. Npj. 1, 342. Toke su mu prsi zāpučēle, 5, 328. Raspučēla jelek na prsima... »Zāpuč, čerce, jelek na prsinal! Here. 130.

zāpučāca, f. *bufo, rubeta*. Stulli. otrovna žaba što živi po trnju. *isp.* žaba gubavica, krastavica.

zāpuhati, zāpušēm, v. pf. (u Dubr.) *blasen, sufflo*: vjetar zāpuha. Zāpušāše sivi sokolovi, zāpušāše iz petočina guje. Rj. za-puhati. početi puhati. v. *impf.* puhati. — *sa se, reflex.*: Zāpuhao se kao piskavica. Posl. 86. *isp.* zaduhati se, i *syn. ondje.*

zāpuno (za puno), *adv.*: Dje su bile rijeke, ostanu za puno potoci. DPosl. 17. *vidi* zamnogo.

zāpupati, zāpupām, v. pf. pupavac zāpupa, t. j. stade pjevati svojim glasom, *schreien (von Wiederhoff)*. *clamat ut pupa*: Na zdravlje zāpupao snašici u vodenici (u pripovijeci). Rj. za-pupati. *glagol* se drukčije ne nulaži.

zāpuriti se, zāpurim se, v. r. pf. *vidi* zavereniti se. Rj. za-puriti se. *isp. v. impf.* prosti puriti. *zaperi se n. p. kukuruz, kad se pari. isp.* zājapriti se.

zāpus: I to vlašce zāpus učinilo. Rj. *ne kaže se nigdje, što ora riječ znači.*

zāpusiti, zāpusim, v. pf. Rj. za-pustiti. *vidi* zāpusiti. v. pf. je i prosti pustiti, pušiti. v. *impf.* zāpusati. — 1) *verlassen, verewähren, desero, negligo*. Rj. *vidi* bataliti, zabataliti. *isp.* zanemariti. — Batal, pokvarno, razvaljeno, zāpusšteno, n. p. puška, sahat, vinograd. Rj. 17a. Vrlo (je) mnogo i vrlo pametnijeh ljudi *ne* urazjenom a sada zāpusštenom Rodu živjelo.

Priprava 30. *sa se, pass.*: Kukričast, vočka ili drugo kako drvo, koje se ne čisti i ne potkresuje, nego se zāpusiti i zakrčlja. Rj. 313a. — 2) *sa se, reflex. sich verewähren, negligo me*. Rj. zāpusiti se čovjek, kad ne mari, ne brine se za sebe.

zāpusjeti, zāpusim, v. pf. za-pustjeti, postati pust. *vidi* opustjeti. v. *impf.* pustjeti. — Pa su (crkve) zāpusjtjele. DRj. 1, 219.

zāpušāc, zāpušāca, m. *der Stöpsel, obturaculum*. Rj. za-pušāc, čim se što zāpuši ili zāpušava. *vidi* zaptivač, i *syn. ondje.* — Sač, 2) od zemlje zāpušāc na peč. Rj. 667b.

zāpušāvānje, n. *das Verstopfen, obturatio*. Rj. *verbal.* od zāpušavati. radnja kojom tko zāpušava što.

zāpušāvati, zāpušāvām, v. *impf.* *verstopfen, obturo*. Rj. za-pušavati. *vidi* zaptivati, i *syn. ondje.* v. pf. zāpušiti. — *sa se, pass.*: Čep... čim se kaka rupa zātskuje, zāpušava. Daničić, ARj. 939b.

zāpušiti, šim, v. pf. Rj. za-pušiti. — 1) začepiti, verstopfen, obturo. Rj. *vidi* 1 zaptiti, i *syn. ondje.* v. *impf.* zāpušavati. — No ga traž'te niz vodu Moravu, gje je vama broda zāpušiti. Npj. 4, 349. — 2) zāprašiti, *Staub erregen, excito pulverem*. Rj. učiniti da se diže prah. v. *impf.* pušiti 2. — 3) *vidi* zadimati. Rj. zāpušiti n. p. sobu, pušēci uapuniti je dimu. *vidi* i zakurnjaviti. v. *impf.* pušiti 1.

zāpusštānje, n. *das Verewähren, desertio*. Rj. *verbal. supst.* od zāpušati, koje *vidi*.

zāpusštati, zāpusštām, v. *impf.* *verewähren, desero, negligo*. Rj. za-pušštati što, u nemar pušštati, ne muriti za nj. *isp.* bataljivati, zabataljivati. v. pf. zāpusšiti, zāpusšiti.

zāpusšiti, zāpusšim, *vidi* zāpusšiti. Rj.

1. **zāputiti**, zāputim, v. pf. (u Dubr.) *den Weg einschlagen, viam ingredi*: ako Bog da si zāputio? Rj. za-putiti kud, počē. — Kud li jesi tako zāputio? Npj. 3, 482.

2. **zāputiti**, ūm, v. pf. (u Dubr.) *vidi* sputiti 2. Rj. za-putiti. *vidi* i poursiti 1, zavrnuti 5. v. *impf.* pūiti.

zāpūvati, zāpūvām (zāpūšēm), *vidi* zāpuhati. Rj. u krajevima gdje se glas h u gororu pretvara u glas v.

zār, Rj. *adv.* — 1) *eine Partikel, um zu fragen: etwa, noun? an? num? ne? zar ti ne znaš, zar će i on doći, zar ima?* Rj. u pitanju, kao čuleći se da ono jest ili nije za što se pita, kao da se pita *ad-verbom* li i dodu zar 2: hoće li zar i on doći? *isp.* dali 1, eda li. — Mat 12 to čuje, udari se rukama u prsi: Kuku mene kukavici! zar da majka ostane i bez sina! Npr. 27. A žena: »Zar ti je napalo na oči, te ne vidiš da to nije košeno, nego striženo!« 144. Ja je dam; zar ne znate više što je otac naš rekao? 186. Ja je dam, ako je vi i ne date; zar ste zaboravili šta je otac na smrti nama preporučio. 187.

Poviče: »E careviću, zar ti ukrade ženu«. 201. Zar iz njega mlijeko ide (a ne ide krv)? Posl. 86. Zar na ušima sjediš? (te ne čuješ). 86. Zar ti ga je mati rodila? (te ga žališ). 86. Eda li ste i vi još nerazumni? Zar još ne znate da sve što ulazi u usta u trbuh ide? Mat. 15, 17. Narod reče Saulu: zar da pogine Jonatan...? Bože sačuvaj! Sam. 1, 14, 45. — 2) *etwa, vielleicht, ni fallor, ut pato*: doći će zar i on; ima zar. Rj. kao: može biti da, počem 1, valja da. *isp.* da ako, helbetena, šat. — Ti si moja žena, tako je zar Bog osudio. Npr. 115. Dijete samo a zar i gladno, stane plakati. 214.

zārād, *vidi* zaradi.

zārada, f. nemoj mi od zarade ništa otkidati. Znaš li ti, da je grehota od zarade čocku što otkidati. J. Bogdanović. *ono što tko zaradi, vidi* zamuka, zapatak.

zārādi (za radi), *um—wollen, ob, propter, per*: zaradi Boga. Rj. *vidi* zarad, porad, poradi, radi; cijec, cijeca; s, sa 1 2, zbog. *prijedlog* radi često uzima pradu se *prijedloge* po i za, kojima je značenje često jednako

s njim; i složiš se tako otpada im često glas i na kraju. — Sjever goru oblomi. A zarašta oblomi? (zarud' štu). Zarud' vaših djevojak'. Rj. 192b. Molicu vam molitvicu za težaka i novaka... zarud' gjaka učenika. Npj. 1, 139. Kako tade, tako i ostade, da i danas onje ide hrana, zarud' čuda, i zarud' lijeka, koja žena ne ima mlijeka. 2, 124. Da pošalje nekolicu čovjeka u Carigrad zarudi mira. Miloš S. Zarudi toga uzroka ne stidi se nazvati ih braćom. Jevr. 2, 11.

zarāditi, zārādīm, v. pf. verdienen (durch Arbeit), promerco. Rj. za-raditi, radeći steći. vidi zamučiti 2, i syn. ondje. v. impf. zaragjivati. — Što kuc to muc. (Što zaradi, to i pojede). Posl. 357. Čuvajte se da ne izgubimo što smo zaradili. Jov. 11, 8.

zaradovati se, zārādjuēm se, v. r. pf. vidi obrađovati se. Rj. za-radovati se. vidi i zarajđovati se. r. impf. radovali se.

zaragjivānje, n. das Verdienen, questus. Rj. verb. od zaragjivati, radnja kojom tko zaragjuje što.

zaragjivati, zārāgjuēm, v. impf. verdienen, questu lucrari. Rj. za-ragjivati, radeći teći. vidi zamučiti, i syn. ondje. v. impf. prosti raditi. v. pf. zaraditi.

zarajđovati se, zārājđujēm se, v. r. pf. (u Dubr.) vidi zaradovati se. Rj. za-rajđovati se. v. impf. rajđati se.

zāran, adv. Stulli. za-ran. vidi zarana. isp. rano 2. — Bolje je doč' kasno na gozbu neg zaran na kavgu DPost. 8. Zaran, kume, zaran, stari svate, zaran nama snahu dovedite. Živ. 310. i u Hrr. gorori se zaran kao i zarana.

zārana (za rana), früh, zeitlich, mature: Zarana nam snahu dovedite. Rj. vidi zaran. isp. rano 2. — Zarana se poznaje u kojoj vodi može sir biti. Posl. 86. Turci nekako opaze zarana, i Bog zna koliko hiljada naroda pogube. Kov. 10. Gospod slaše k njima za rana jednako glasnike svoje, a oni se rugahu glasnicima Božijim. Dnev. II. 36, 15. comp.: Krivio ih što za ranije nijesu to uredili. Danica 1, 85.

zāranak, zārānka, m. zārānci, zārānākā, m. pl. die Zeit vor der Abenddämmerung, tempus ante crepusculum: došao oko zaranaka. U zaranuku sigura večeru. Rj. dem. zarančići. za-ranak, za-rānci (za po-stanje isp. zarana), vrijeme pred sumračje. vidi povraći, povratka (oko dva sata pred noć, kad se stoka povraća kući). — Bili su se polovinu dana, pa kad bješe oko zaranaka, Srpska vojska Tursku nadvalila. Npj. 4, 292. Sunce već bijaše naglo na zaranke. Zim. 190.

zārāncići, zārāncičē, m. pl. dem. od zaranči. — Sunce već bejaše sišlo na zarančiće, kad ja ono prvi put stigoh u Beograd. Zlos. 1.

zarani . . . vidi zahrani . . . Rj. — On otide u pećinu k majci i donese srnu i košutu, da zarani odagnatu majku. Npj. 2, 28.

zārānjānje, n. verb. od zaranjati (i se). — 1) radnja kojom tko zaranja n. p. u vodu. — 2) radnja kojom n. p. brijeg zaranja ljude. — 3) stanje koje bira, kad se n. p. prokopi zaranjaju.

zārānjati, zārānjām, v. impf. za-ranjati. vidi zaranati. v. impf. prosti roniti. r. pf. zaroniti. — 1) zaranje tko n. p. u vodu, isp. uroniti 1. — 2) zaranja n. p. brijeg ljude. isp. zaroniti 2. — 3) su se, refleks.: Ali kad se ljudi zalijene . . . onda se zaranjaju oni prokopi. Priprava 24.

zārānjiv . . . vidi zahanjiv . . . Rj.

zārār,* zārāra, m. vidi šteta: prodao sam na zaran. Rj.

zārāriti,* zārārīm, v. pf. štetovati na kakvoj trgovini, verlieren, Schaden haben (im Handel), dannum facio, izgubiti 1. Rj. v. impf. zārārivati, drückje se gluyol ne nahodi. isp. zarar.

zārārivānje, n. vidi gubljenje 1. Rj.

zārārivati,* zārārjuēm, v. impf. vidi gubiti 1. Rj. vidi i štetovati 2. v. pf. zārāriti. isp. zarar.

zārast, f. cicatrix. Stulli. ono mjesto gdje je rana zarasla: die Narbe. vidi ožiljak, i syn. ondje.

zārāstānje, n. das Verwachsen, exolitio. Rj. verb. od zarastati. stanje koje bira, kad što zarasta.

zārāstati, zārāstām, v. impf. verwachsen, exolesco. Rj. za-rastati. v. impf. prosti rasti. r. pf. zarasti. — zarastaju n. p. rane. za ovo značenje isp. zamirivati se, zamlagjivati se. za druga značenja isp. zarasti.

zārāsti, zārāstēm, v. pf. verwachsen, exolesco: zaraslo žito n travu; zarastao put; zaraslo selo u šumu; zarasla rana (za ovo značenje isp. zamiriti se, zamladiti se). Rj. za-rasti. v. impf. zarastati. — Mačva je . . . zarasla u šumu. Rj. 349a. Starenik, stari put koji je zarastao. Rj. 712b. Natpis na njemu (na stećku) tako (je) zarastao u kancn da se ništa ne može razlikovati ni pročitati. Rj. 715a. Na mladu je, zarasće. (Reče se u žali mladijem ljudima kad ih što zaboli, ako i nije rana). Posl. 189. Na koja ti vrata pristupali zlotvori, ona ti vrata dračom zarasta. Kov. 126. Ovdje (je) njiva zarasla u korov. Pis. 73. Tada će svako mjesto zarasti u čkalj i trnje. Is. 7, 23.

zārāsta, warum. cur: Sjever goru oblomi. A zarasta oblomi? Zarad' vaših djevojak'. Rj. upravo zarad' šta, kako i vrba pisati, ako se i čuje u goruru kao da je jedna riječ.

zārātiti, tīm, v. pf. Rj. za-ratiti. v. impf. prosti ratiti. — 1 a) den Krieg anfangen, bellum incipere. Rj. započeti rat: Zaratio Petroviću Gjurro . . . robi bule a siječe Turke. Npj. 1, 321. Ako bi se sultan pokrenuo . . . odista ču caru zaratiti. 5, 34. Ali će sinovi njegovi zaratiti, i skupiče veliku vojsku. Dan. 11, 10. — b) sa se, reciproc.: Ja ti metnuh zamku . . . i uhvatio si se, jer si se zaratio s Gospodom. Jer. 50, 24. Vojislav zaratiti, i skupiče veliku vojsku. Dan. 82. — 2) (u C. G.) (st.) pušku, anspannen, intendo, cf. zapeti 1: Pred očima pušku zaratio. Rj. vidi i začevljiti (pušku).

zāravanak, zārāvānka, zārāvanjak, zārāvānjka, m. kleiner ebner Platz in Gebirge, locus planus in monte, cf. zatavanak: Jedan lijev, care, zāravanjak. Rj. za-ravanak, za-rāvanjak. mjesto rarno u gori.

Zārāvānje, n.: Tuna ima selo Zārāvanje. Rj.

zārēci se, zārēčēm se, v. r. pf. Rj. za-reći se. v. impf. zāricati se. — 1) etwas verreden, serio nego: zarekao se, da ne pije vina. Rj. vidi zateći se 2, uteci se 2, zavjetovati se, učiniti tobe. — Carev sin koji se bješe zarekao da se ne će oženiti. Npr. 110. Zarekoh se, zatekoh se, da ne ljubim mlada vojna. Npj. 1, 526. Svojoj sam se majci zarekao, da ja bjezat' od Turčina ne ću. 4, 43t. Trdo nam se zarekao onaj čovjek gorovci: ne će vidjeti lica mojega. Mojs. 1, 43, 3. — 2) sich verreden, erro, labor in loquendo. Rj. zārēce se ko, kad u govoru nehotice poprješi: Iz koga si vrata, brato? (Nekakva mlada češljajući gosta zagledala mu se u debeo vrat, pa pogje da ga zapita iz koga je mjesto ali u misli o vratu zārēce se te reče: iz koga si vrata). Posl. 99. I pop se u pismu zārēce. DPost. 30.

zārēditi, zārēdīm, v. pf. nach der Reihe gehen, ex ordine progrediari: Zārēdila bolest po selu. Zārēdilo od kuće do kuće (kao vodičar. Posl. 86). Pak zārēdi Arapove sluge. Rj. za-rediti, poći redom n. p. od jednoga do drugoga. isp. zaći: Zašao od kuće do kuće kao vodičar. Posl. 87. v. impf. zārēgijivati.

zārēgijivānje, n. das Gehen nach der Reihe, progressio ex ordine. Rj. verbal. od zārēgijivati. radnja kojom tko zārēgjuje n. p. od kuće do kuće.

zārēgijivati, zārēgjuēm, v. impf. nach der Reihe gehen, ex ordine progrediari, grassari. Rj. za-regjivati, ići redom n. p. od kuće do kuće.

zārēmtli, n. zagoneci, cf. zovnti-bati. Rj.

zārēvati, zārēvēm, v. pf. za-revati, početi revati (kao magarac). v. impf. revati 2. — Kad ti svak reče da si osao, zārēvi. DPost. 43.

zárecz, m. n. p. u obruča. *der Einschnitt, incisura*. Rj. za-recz, kad se gdje zareže. *vidi* zarezotina.

zárezati, zárezčm, v. pf. Rj. za-rezati. v. impf. zarezivati. — 1) *einen Einschnitt machen, incido*: zarezati u rabaš. Rj. *vidi* urezati 1. — 2) *pero, schneiden*. Rj. — Kod njih ne treba znati nikakve gramatike, nego *zareži pero* pa piši po svome »vkusu«, kako ti kad iz pera isteče. Rj. 1. VI.

zareživánje, n. *das Einschneiden, incisio*. Rj. verbal. od zarezivati. radnja kojom tko zarezuje što u što.

zarezivati, zaržuzjém, v. impf. einschneiden, incido. Rj. za-rezivati. v. impf. rezati. v. pf. zarezati. — I mlogi varošani računue u grah i u kukuruze i račune svoje *zarezuju u rabaš*. Danica 2, 120.

zarezotina, f. *der Einschnitt, incisura*. Rj. gdje je što *zarezano*. *vidi* zarez. *isp.* rezotina, obrezotina. — Čekljnu, 2) kuka u ključa, kojim se sijeno čupa; tako i u obramnici na kraju ona kuka ili zarezotina, koja čuva da se ne smakne povraz. Rj. 821a. riječi s takim nast. kod bljuvotina.

zaréžati, zaréžim, v. pf. *die Zähne fletschend murren (rom Humde), murraro, ringor*. Rj. za-režati, početi režati. *zareži* n. p. pas. v. impf. režati.

zárif', m. *Art kleine Tasse*, zarf je kao mala čašica od srebra ili od mjedi, a u nekoga može biti i od zlata. u koju se meću fildžani, kad se kafa pije (da ne bi vrućina smetala fildžan držati). U Turskoj se po varošima i prsten krije (kad se igra) *pod zarfore* i pod fildžane: Spored njega mlada Mara i s njome su dva gjevera, s gjeverima *na zarf* igra, panuo joj *zarf* u njedra. Rj. *vidi* i zaf, zalf.

zarírgjati, gjam, v. pf. *verrosten, rubigine inducor*. Rj. za-rgjati. v. impf. rgjati. — Nagje na tavanu *oružje* sve prašno i *zarírgalo*, ali ga on lepo očisti. Npr. 28. Ni moja *sublja* nije *zarírgala*. Posl. 221.

zaricánje, n. *das Ferreden, lapsus in loquendo, seria negatio*. Rj. verb. od zariicati se. radnja kojom se tko *zariče*.

zariicati se, zaričém se, v. r. impf. Rj. za-ricati se. v. pf. zareći se. — 1) *verreden, serio nego*. Rj. *vidi* zajecati se 2, činiti zavjet, činiti tobe. — Zarekla se svinja . . . (Kad se ko *zariče* što da ne čini, pa ne drži riječi). Posl. 86. — 2) *sich verreden, labor in loquendo*. Rj. *zariče se tko*, kad u govoru *nehotice pogrešuje*.

zàridati, dām, v. pf. *anfängen zu weklagen, exultulo* Rj. zaridati, početi ridati. v. impf. ridati.

Zàrija, m. Zacharias. Rj. ime muško. Rj. *vidi* Zaharija, koje se u krajerima, gdje se u govoru ne čuje glas h, govori Zaarija, pa sačeto Zárija. hyp. Zako, Zaro.

zarikati, zaričém, v. pf. *aufbrüllen, mugitum edo*: zarikaše krave. Rj. za-rikati, početi rikati. v. impf. rikati.

zariljati, ljām, v. pf. (u Paštr.) *vidi* zariiti. Rj. zariljati. *vidi* i zarinuti, zaroviti. v. impf. riljati.

zarinuti, nēm, v. pf. (u C. G.) n. p. jamu. *verschütten, obruo*. cf. zariti 1. Rj. za-rinuti. v. pf. je i prosti rinuti. *vidi* i zariljati, zaroviti.

zariti, zarijém, v. pf. Rj. za-riti. *vidi* zariljati, zaroviti. v. impf. zarivati. — 1) *wählend zudecken, ruendo obtego*. Rj. zariti što, rijučí zakriti. *vidi* i zarinuti. — *su se, refleks.*: Zario se kao svinja u gjubre. Posl. 86. — 2) *zerwühlen, ruendo corrumpo*. Rj. zariti što, kao rijučí razmetnuti.

zarivánje, n. verbal. od zarivati. radnja kojom tko zariva što.

zarivati, vām, v. impf. za-rivati. v. impf. prosti riti (rijem). v. pf. zariti. — 1) *zarivati što*, kao rijučí zakrivati: Svinja zariva što, a čovjek pokriva ili zakopava ili sije. Pis. 25. — 2) *zarivati što*, kao razmetati što rijučí. *isp.* zariti 2.

zárkati, zaričém, v. pf. *anfängen zu schnarchen*,

incipio stertere. Rj. za-rkati, početi rkati. *vidi* zarkati.

Záro, m. hyp. od Zarija. Rj.

zaróbiti, zàrobim, v. pf. Rj. za-robiti. v. impf. zarobljavati. — 1) *zum Sklaven machen, capio*. Rj. *zarobiti koga, učiniti ga rohom*. — Vozimo *roblje*, što smo kroz svijet zarobili, i to oni vezani plaću. Npr. 247. Je li dosta *roblja zarobio?* Npj. 4, 7. E me rohom *zarobiše* Turci, zarobiše mene i Radoja. 4, 368. E da li ćeš one pobiti koje *zarobiš mačem svojim i lukom svojim?* Car. II. 6, 22. — 2) *su se, refleks. in Gefangenschaft gerathen, capior*: Nije se udala već se *zarobila* (kaže se za djevojku koja se zlo uda). Rj. *postati rob, zapasti u ropstvo*. — Avram će da mu se *zarobio sinovac*. Mojs. I. 14, 14. Narodi će poznati da se za svoje bezakonje *zarobi dom* Izrailjev. Jezek. 39, 23.

zarobljavánje, n. verbal. od zarobljavati. radnja kojom tko zarobljava koga.

zarobljavati, zàrobiljavm, v. impf. za-robiljavati ljude, činiti ih rohovima. v. impf. prosti robiti. v. pf. zarobiti. — Vidim drugi zakon u udima svojima, koji se suproti zakonu uma mojega, i *zarobljava me zakonom grjehornijem* koji je u udima mojima. Rim. 7, 23. U Dubrovčana je bilo *roblja*, koje su ili kupovali ili *zarobljavali*. DM. 335.

zarobljenik, zarobljenika, m. koji je zarobljen: Prorok Jezekilj svjetovao *zarobljenike* u Jermenskoj. Prip. bibl. 93.

zaródití se, zàrodim se, v. r. pf. *Kinder bekommen, liberos nunciator*: kad se žena *zarodi*, onda je mžu teže pustiti je. Rj. za-rodila se žena, rodila djece. — Ja mu kazah da se Stamera nije ni *zarodila* s Cvejom. Megj. 107.

zárók, m. (u C. G.) *vidi* oplkada. Rj. za-rok. za postanje *isp.* zareći se 1. *vidi* i uklada, i *syn. ondje*.

zaróktati, zàrokčém, v. pf. *zu gruuzen beginnen, grunnitum edo*: zaroktaše svinje. Rj. za-roktati, početi roktati. v. impf. roktati.

zaróniti, zàronim, v. pf. Rj. za-roniti. *vidi* zaroniti. v. impf. zaranjati. — 1) n. p. u vodu *untertauchen, mergor*. Rj. *vidi* uploviti, zagnjuriti se. — Dogju na more i stann da se kupaju . . . »De da ronimo . . . sveti Arangel zaroni, i iznese u zubima pjeska morskoga. Npr. 91. Sigje i zaroni u Jordan sedam puta. Car. II, 5, 14. — 2) *koga, überschütten, verscharren, vergraben, obruo*: Sine Gajo, breg se odronio! Majko moja, tebe *zaronio!* Rj. — Opazi Stojša n avilji jednu veliku jazbinu . . . »A šta je to zete? Kako možeš u svome dvoru trpeti toliku propast? Zašto to ne zaroniš? Npr. 34. Sve studence koje bjehu iskopali sluge oca njegova. *zaroniše* Filišteji, i zasnuše ih zemljom. Mojs. I. 26, 15.

zaróstiti, zàrosim, v. pf. za-rositi. v. impf. rositi. — 1) *rosa zarosi koga, kad padne na nj*: Zude se jedan modar oblak od Budima do Prizrena grada, baš ih nigde sunce ne ogreja, nit' ih *kakva rosa zarosila*. Npj. 2, 57. — 2) *sa se, refleks.* zaróstiti se (u Dubr.), n. p. prozori, kad od zime izbije rosa iznutra. *mit Thau überzogen werden, roscitum fieri*. Rj.

zaróviti, zàrovim, v. pf. *vidi* zariti. Rj. za-roviti. *vidi* i zariljati, zarinuti. v. impf. roviti.

zarózati, zàrozām, v. pf. n. p. tijesne gaće, rukave, *hinanfrollen, succingo*. Rj. za-rozati, kao zavrnuti 4, nzmrti. suprotno srozati. *isp.* narozati se.

zaróžiti, zàžim, v. pf. (u Srijemu): metnuo sam lozu u rastilo da *zaróži*, pa ću na proljeće počestiti. Rj. 3 za-rožiti.

zarúbast, adj. *flach, aequatus*. Rj. za-rubast (drugo) *poli osn. u rub*. kao zarubljen, plosan, plosnat. suprotno zaoštrljat, šiljast. *isp.* zatubast.

zarúbiti, zàrubim, v. pf. *zufüllen (z. B. das obere Ende eines Stabes), aequo*. Rj. za-rubiti što, n. p. gornji kraj od štapa, učiniti da bude zarubasto, kao

plosnato (a ne šiljasto). suprotno zašljiti. v. *impf.* zarubljavati. — Jao moj tupi tupane! S tobom tupno, a bez tebe zarubljeno. (Gledaj: Ao moj tupi tupane! S tobom zlo, a bez tebe i gore). Posl. 109.

zarubljavanje, n. das Zufächeln, aequatio. Rj. verbal. od zarubljavati. radnja kojom tko zarubljuje što.

zarubljavati, zarubljujem, v. *impf.* zufächeln, aequo. Rj. za-rubljavati što, n. p. gornji kraj od štapa, činiti da bude zarubasto, kao plosnato (a ne šiljasto). suprotno zašljivati. v. *impf.* prosti rubiti 2. v. p. zarubiti.

zaručan, čna, adj. n. p. zaručne mu ruke, kad drži što u rukama, eingenommen. occupatus. Rj. zaručan, kao upotrijebljen, zapremljen. isp. zaručiti 1.

zaručiti, zaručim, v. pf. Rj. za-ručiti. — 1) verwenden (anfüllen), applico, impleo (n. p. bure, vreću, torbu, lonae). Rj. kao upotrijebiti, napuniti. — 2) (u Boci) djevojku, t. j. darivati, sieh mit Einer verloben, despondere sibi: Zano skida burme pozlaćene, i zaruči ljepotu gjevojku. Od kako sam te zaručio, svaka mi je dobra sreća bila. Rj. vidi vjeriti, isprošiti. — Zaručicu te sebi pravdom i sudom i milošću i milosrđjem. Os. 2, 19. Sveštenik da ženiku zlatan prsten, po tom srebrn prsten dade nevjesti, i tako ih zaruči jedno drugome u ime presvete Trojice. DP. 219. Vavedenje (uvogjenje) u crkvu Solomunovu za znak da je (prečista djevojka) zaručena božanstvu. 317. — 3) kćer svoju, verloben, spondeo: Marina se uzbrizila majka, a je skoro Maru zaručila. Rj. vidi vjeriti (za drugoga).

zaručivanje, n. Rj. verbal. od zaručivati. — 1) radnja kojom tko zaručuje što, n. p. bure, vreću, lonae (das Verwenden — Anfüllen — applicatio. Rj.). — 2) radnja kojom tko zaručuje n. p. djevojku (das Verloben, sponsio. Rj.): Zaručivanje, koje je negda bilo odijeljeno od vjenčanja, sjedinjeno je s njim, te se svršuje pred vjenčanje u crkvi. DP. 219.

zaručivati, zaručujem, v. *impf.* Rj. za-ručivati. v. *impf.* prosti ručiti (i se). v. pf. zaručiti. — 1) verwenden (anfüllen), applico. Rj. zaručivati n. p. bure, vreću, lonae, upotrebljavati ih, napuniti. — 2) verloben, spondeo. Rj. n. p. djevojku. vidi vjerivati.

zaručnica, f. die Verlobte, sponsa, desponsata. Rj. koju je zaručenu. vidi vjerenica, jankijka. — Slimi s desne ruke prsten i stavi joj (gjevojci) na ruku govoreći joj: »Ti si moja zaručnica.« Npr. 111. Pošlji svate u Kotorске strane, da čekaju svoju zaručnicu. Npj. 5, 300.

zaručnik, m. der Verlobte, sponsus, desponsatus: li' gjevojka svoga zaručnika. Rj. koji je zaručen. vidi vjerenik. — O Voine, o moj zaručnice! kupi svate, hajde za gjevojku. Npj. 5, 525.

zaručak, zaručak, m. der Anfang der Reife (z. B. der Kirschen), rubescencia(?). Rj. za-rudak, kad zaruči što, n. p. grožđe. isp. šara 2, šarac 2, šarak.

zaručjeti, zaručim, v. pf. erröthen, der Zeitung nahe kommen, rubesco, ad maturitatem aceedo, matureseo. Rj. za-rudjeti, početi rudjeti, zarugjivati. n. p. grožđe, trešnje. v. *impf.* zarugjivati.

zarugjivanje, n. das Erröthen, Reifwerden, rubedo accedens ad maturitatem. Rj. verbal. od zarugjivati. stanje koje biva, kad zarugjuje što, n. p. grožđe.

zarugjivati, zarugjujem, v. *impf.* erröthen, der Reife nahen, rubesco, matureseo. Rj. za-rugjivati, počinjati rudjeti, postajati rudo, errenkasto, rigje, n. p. grožđe, trešnje. v. *impf.* prosti rudjeti. v. pf. zaručjeti. — Rudi grožđe, t. j. zarugjuje. Rj. 655b. Šara, 2) kad grožđe počne zarugjivati, ef. šarac 2. Rj. 833b (i šarak).

zarukati, zaručim, v. pf. erbrüllen, mugitum edo. Rj. za-rukati, početi rukati. v. *impf.* rukati.

zarukavlje, n. die Stiekeri am Aermel, manicae ornatus: Seja bratu zarukavlje veze. Rj. za-rukavlje,

vez na rukavu. — Počekaj me, sunce, na zahodu, da navezem bratu zarukavlje, oba kraja krila paunova, a na sredi oči sokolove. Npj. 1, 220.

zarumeniti se, nim se, v. r. pf. roth werden, erubescere. Rj. za-rumeniti se, postati rumen. v. *impf.* rumeniti se. isp. zacrljeniti se, i syn. ondje.

zaruret, * unentbehrlich, summe necessarius. Rj. prijeka potreba.

zadržati, zadržem, v. pf. aufwiehern, hincitum edo. Rj. za-rzati, početi rzati. v. *impf.* rzati. — Onda konj pod čovekom za'rže: konj veli kobili: »Hajde brže! što si zaostala!« Npr. 13.

zasad (za sad), zasada (za sada), adv. — Teško je za sad pravu granicu naznačiti. Danica 2, 26. Za sad neka bude dosta. Slav. Bibl. 1, 91. Za sada da ih (slovenske jezike) poznamo samo po imenu i u glavnom. Dioba 3. Idi za sad; a kad uzimam kad, dozvaću te opet. Prip. bibl. 184.

zasadašnji, ulj. koji je zasada. — Kaže, da je to za sad njemu najveća nagrada... na čast mu sva slava od takovog pisanja, i nagrada zasadašnja (a drugoj neka se ne nada). Pis. 69.

zasaditi, zasađim, v. pf. Rj. za-saditi. — 1) n. p. njivu čime, bepflanzen, consero. Rj. v. *impf.* zasađivati 1. — 2) što po njivi, einsetzen, deplanto. Rj. v. *impf.* zasađivati 2. — 3) kao zadjesti: Vjerenik ponese punice svilenu maramu, komad saponna, i u njemu zasagjen ckin. Kov. 45. v. *impf.* isp. saditi 2.

zasagjivanje, n. Rj. verbal. od zasagjivati. — 1) radnja kojom tko zasagjuje n. p. njivu čim (das Bepflanzen, consitio. Rj.). — 2) radnja kojom tko zasagjuje što n. p. na njivi (das Einsetzen, plantatio. Rj.).

zasagjivati, zasagjujem, v. *impf.* Rj. za-sagjivati. v. *impf.* prosti saditi. v. pf. zasaditi. — 1) bepflanzen, consero. Rj. zasagjivati n. p. njivu čim. — Ja Gospod sagragjujem razvaljeno i zasagjujem opustjelo. Jezek. 36, 36. — 2) einsetzen, deplanto: Mlada Mara rano podranila u bostanju da sadi cvijeće, kako koje cvijeće zasagjuje, tako mlada njega namjenjuje. Rj.

zasaliti, lim, v. pf. ovako ti zasalili volovi! (kad polaznik čestita). Rj. fett werden, pinguesco. Rj.³ zasaliti. glugol za drčkije ne mlazi. isp. salo. vidi ugojiti se; opretiliti, opretljati; odebljati. — Ali se Izrailj ugoji, pa se stade ritati; utio si, udebljao i zasalo. Mojs. V. 32, 15.

Zasavica, f. voda u Mačvi koja teče iz potoka Botra a zaljeva kašto i iz Save više Ravnja. Rj.

zase, zasebe, adv. vidi napose, i syn. ondje. — Carevi koji dogođe bijahu za se u polju. Dnev. 1, 19, 9 (zase, separatim, gesondert). Predsjednik velikoga suda, koji je svoje sjednice držao za sebe, a ostalih pet popečitelja imali su sjednice zajedno. Sovj. 58. isp. sebe 3b.

zaselak, zaselka, m. ein Dorf das zu einem andern gehört. Rj. za-selak, selo, koje pripada drugome selu. isp. zaselje. — Poselica, malo selo, zaselak. Rj. 547a. Neki... naseliše se u Kirijat-Arvi i zascocima njezinijem, i u Divonu i u zascocima njegovijem. Nem. 11, 25. Zaselak selu Kadanovcima. DRJ. 1, 67.

zaselje, n. što i zaselak? — Dokle sagje na ravno Krnovo, a tu Vuče pade na daniste u zaselje u raži ozimoj. Rj. 451a. Dokle vojska niz zaselja došla kod torine Mije Zalovića. Npj. 1, 424.

1. zasijati, zasijem, v. pf. n. p. njivu čim, besäen, consero. Rj. za-sijati. vidi nasijati 2. v. *impf.* zasijavati. — Evo vam sjemena, pa zasijte njive. Mojs. 1, 47, 23. Između mnogih običaja i molitava kojima je crkva Hristova zasijala djeći svojjoj put ovoga života, ima jedna sveta radnja. DP. 352.

2. zasijati, zasijam, v. pf. za-sijati. v. *impf.* sijati. — 1) značenje kao u zasijati se. vidi zasjati. — Al' u boru mlada moma, pak zasija, kno sunce. Npj. 1, 364. Kroz marame zasijalo lice, svatovima oči za-

sjenile od gospočkog lica i ogjela. 3, 518. — 2) sa se, *refleks.* zasijati se, *erglänzen, effulgeo, cf.* zasjajati se, zasjati se: *Zasija se skerlet i kadifa.* Rj. *vidi i* zasvijetliti se.

zasijecanje, n. Rj. *verbal.* od zasijecati. — 1) radnja kojom tko zasijeca n. p. drvo, ili što u što, (das Anhaueu), *accisio.* Rj. — 2) radnja kojom tko zasijecau put (das Verhauen, to arboribus stratis impedire. Rj.).

zasijecati, zasijecam, v. *impf.* Rj. za-sijecati. v. *impf.* prosti sjeći. v. *pf.* zasjeći. — 1 a) n. p. drvo, anhaueu, *accido.* Rj. — b) u prenesenom smislu: Dio historije južnih Slovena, koji i u političku historiju našega naroda duboko zasijeca. Rad 9, 191. *einschlagen, sich auf etwas beziehen, referri ad aliquid, pertinere.* — 2) put, verhaueu, arboribus stratis impedio. Rj. *usječeniim drevcem zapragivati.* — sa se, *pass.*: Po Stribiji onamo se kolobriž češće zavaljuju i zasijecaju, nego se popravljaju. Danica 2, 53.

zasijevanje, n. *verbal.* od 2 zasijevati. radnja kojom tko zasijeca n. p. njivu.

1. **zasijevati**, zasijevam, v. *pf.* *erblitten, effulgeo:* kad zasijevaju munje. Rj. za-sijevati, početi sijevati. v. *impf.* sijevati. — Gromovi zagnmješe i munje zasijevahu. Mojs. II, 19, 16.

2. **zasijevati**, zasijevam, v. *impf.* za-sijevati. v. *impf.* prosti 1 sijati (sijem) 1. v. *pf.* zasijati. — Ne zasijevaj njive svoje dvojakim sjemenom. Mojs. II, 19, 19. A vi, gore Izrailjeve, bičete ragjene i zasijevane. Jezek. 36, 9. sa se, *pass.*: U ovo se vrijeme tijem jezikom, kao sjemenom njive, istom zasijecaju gljekoje vrste književnosti. Ogled IV.

zasiliti, sim, v. *pf.* *gewaltig werden, vim nunciscor et potentiam:* Ruka mi je desna zasilita, sablja brika krvi zaželjela. Rj. za-siliti, silan postati. *vidi* začiliti. v. *impf.* siliti se.

zasip, m. što se u vodenici zaspe u koš da se melje. — Za belo brašno zaspe se po 40 hiljada oka žita, koje se melje svojim redom. Taj se zasip zamelje za 7 dana i za 7 noći. Megj. 262.

zasipač, zasipača, m. (u Bačkoj) u vodenici mjera (od deset oka) kojim se žito zasipa u koš, *Getreidemass, modius quidam.* Rj.

zasipanje, n. Rj. *verbal.* od zasipati. — 1) radnja kojom tko zasipa n. p. studenae zemljom (das Ueber-schütten, Verschütten, obrutio. Rj.). — 2) radnja kojom tko zasipa žito da se melje (das Hineinschütten, infusio. Rj.). — 3) radnja kojom tko zasipa koga kamenjem; *die Steinigung, lapulatio.*

zasipati, pām (pljēm), v. *impf.* Rj. za-sipati. v. *impf.* prosti sipati. v. *pf.* zasuti. — 1) *verschütten, überschütten, obruo.* Rj. zasipati n. p. studenae zemljom. *isp.* zasuti 1. — Zanavljati vinograd, t. j. nositi novu zemlju, te zasipati oko čokoča. Rj. 185b. — 2) žito u koš (kad se melje), *hineinschütten, infundo.* Rj. — sa se, *pass.*: Grot, 2) u vodenici koš gdje se žito zasipa. Rj. 103b. Zasipač, u vodenici mjera (od deset oka) kojom se žito zasipa u koš. Rj. 194a. — 3) kamenjem, *steinigen, lapido.* Rj. *vidi* kamenovati (v. *impf.* i *pf.*). — Jerusalime, koji ubijaš proroke i zasipaš kamenjem poslanke k sebi! Mat. 23, 27.

zasiranje, n. *das Bescheissen, concaatio.* Rj. *verb.* od zasirati. radnja kojom tko zasira što.

zasirati, zasiram, v. *impf.* *bescheissen, concoco.* Rj. za-sirati što, srati u nj. v. *impf.* prosti srati. v. *pf.* zasirati.

zasiriti, sim, v. *pf.* n. p. mlijeko, *anluben, das Lab in die Milch schütten, coagulum inficere.* Rj. zasiriti. v. *impf.* siriti 1.

zasisati, sām, v. *pf.* kad žena na novo zatrudni, a još dijete nije odbila, onda se kaže: *zasisalo dijete.* Rj. za-sisati, v. *impf.* sisati, sati.

zasititi, sim, v. *pf.* Rj. za-sititi. v. *impf.* sititi. — 1) koga, *sättigen, satio.* Rj. *preluzno:* Zapitaj ga

(Usuda) kakva je ovo nesreća, te ne mogu svoje družine nikako da zasitim. Npr. 74. — 2) *satt bekommen, sattior,* n. p. kad se hrani svinja, pa zasiti, i poslije malo jede. Rj. *nepreluzno.*

zasjajati, zasjajim, zāsajati, zāsjam, v. *pf.* za-sjajati, za-sjajati. *vidi* zasijati (i se). v. *impf.* sjajati (i se), sjati (i se). — 1) *značenje kao sa se refleks.*: I zasjahu krstati barjaci niz široko polje Mijokovce. Nj. 4, 346. Gospod izide sa Sinaja . . . zasja s gore Faranske. Mojs. V, 33, 2. Bože! povratit nas, neka zasja lice troje! da se spasemo! Ps. 80, 3. — 2) sa se, *refleks.* zasjajati se, zāsajati se, *vidi* zasijati se: *Zasja se toke na prsima.* Od vatre se sva crkva zasjaju. Rj. — Kopajuci i izgručei zemlju, kad li — zasju mu se nešto kao da mu sve ždrake sunčane u oči sinuše. Npr. 100. *Zasja se oni dragi kamen.* 214. Izvadi on oni prsten, zasju se jezero i planina od njegu te joj (aždaji) zasljepi oči. 263. Tada će se pravednici zasjati kao sunce. Mat. 13, 43.

zasjeći, zasijedem, v. *pf.* Rj. za-sjeći. v. *impf.* zasijecati. — 1) n. p. drvo, anhaueu, *accido.* Rj. — Ako li hoće da prinese pticu . . . sveštenik neka je metne na oltar, i glavu neka još zasiječe noktom. Mojs. III, 1, 15. sa se, *pass.*: Rozgva, dvije vrljike od kojih se jedna na vrhu malo rascijepi a drugu sa strane zasiječe i u onu rascijepljenu umetne. Rj. 653b. — 2 a) n. p. put, verhaueu, arboribus stratis impedio: ljudi zasjekli zbjeg u planini. Rj. *usječeniim drevcem zapraditi.* — Kako su ti parlog vinogradi, i drumovi troji zasječeni, obaljene tvoje zadužbine. Nj. 4, 313. — b) sa se, *refleks.* *sich verhaueu, muriri arboribus.* Uz ratove ljudi se skupe u planini u veliki zbjeg pa se zasijeku da bi se mogli braniti. Rj. — 3) *Zasjekao brke kao na trupici.* Posl. 86. *[isp. Šišano kumstvo, kad se djetetu prvi put siječe kosa (šiša se).]* Rj. 840b. Šišobrč koji šiša t. j. *pod-sijeca brkove.* Rj. 841a].

zāsveda, f. Rj. za-sveda. za postanje *isp.* zasjedati 1, zasjesti 1. — 1) *der Hinterhalt, insidiar.* Rj. *vidi* busija, meteriz, 2 zāstava. — Ni moja hajka, ni moja zasveda. (Za tijem nije mi stalo). Posl. 221. Srbi pak dočekaju na zasjedama, koje su već bili namjestili, pa ndrli Danica 3, 172. *Kad dognu na zasedu*, Srbi iznenada opale iz pušaka. Miloš 76. On pošalje nekoliko momaka *mgred u zasedu*, da ih pobiju, kad udare onuda. 176. Kad Joksim i Miljko udare nu zasedu . . . I tako (Miljko) rastera svu zasedu. 177. Jerovoam *zavede zasjedu* da im zagju za legja. Dnev. II, 13, 13. — 2) po juzozap. kraj, koji se govori u zāsveda) mjesto nadno stola, prema gorujemu čelu, osobito na svadbama, *der Platz unten am Tische, dem Vorsitzer gegenüber, tricliniū pars.* Rj. *vidi* 1 zāstava 1, donje čelo, *suprotno* čelo 2. gornje čelo, pročelje, začelje. — Vojvode svuda sjedaju u zasjedu, u dno trpeze. Kov. 69. — 3) (osobito u Paštr.) odregjeni svatovi koji sjede u zastavi. Kad djevojci daju dobru molitvu, *drrije zasjede* drže veo iznad nje. *cf.* 1 zāstava 2. Rj. — Djevojka klekne na prostrte struke . . . a dva zasjede (ili zastave) uzmu joj veo s glave. Rj. 124b.

zasjedāc, zasjedāca, m. koji zasjedne, n. p. u lovu, *der im Hinterhalt Liegende, insidiator:* kad se hajkači približe zasjedācima. Rj. koji zasjeda, čeka u zasjedi.

zasjedāčev, *alj.* što pripada zasjedācu.

zasjedāčki, *adj.* što pripada zasjedācima ili zasjedācu kojemu god: Izbavi nas (Bog) iz ruku neprijateljskih i zasjedāčkih na pntu. Jezdr. 8, 31.

zasjedanje, n. Rj. *verbal.* od zasjedati. — 1) *stanje koje bira, kad tko zasjeda, sjedi u zasjedi* (das Lauern, insidiatio. Rj.). — 2) *stanje koje bira, kad tko zasjeda gljagod, ostaje zahugao sjedeći* (das Versitzen, mora. Rj.). — 3) *vidi* sjednica 2. — Skupština počela je po vaskrovanju opet svoja zasjedanja. Nov.

Srb. 1817, 322. Jedanput me vođio u zasjedanje Ruske akademije. Straž. 1886, 1768. za stari nast. isp. bogojavljenije.

zasjedati, zasjedam, v. *impf.* Rj. za-sjedati. v. *impf.* prosti sjedati. v. *pf.* zasjednuti, zasjesti. — **1)** *lauern, insidior.* Rj. kao vrebati, čekati u zasjedi: Sin (je) moj podigao slugu mojega na me, da mi zasjeda. Sam. I. 22, 8. »Hodi s nama da vrebamo krv, da zasjedemo pravome ni za što... a oni vrebaju svoju krv i zasjedaju srojoj duši. Prič. 1, 18. — **2)** *sich versetzen, sedendo morari.* Rj. kao sjedeći ostajati gdje god za-dugo. n. p. kudgod ide, sragdje zasjeda.

zasjednuti, dnēm, v. *pf.* vidi zasjesti. Rj. i primjere ondje.

zāsječka, f. — **1)** *der Verhau, arbores stratae pro munimento.* Rj. za-sječka, kud se drveće usijede i njim zagradi za obranu. isp. zasijecati 2, zasjeći (i se) 2. — Čujuć, da se carski fermari čete, i da su gješto isprikivani po zbjegovima i po zasjekama, mlogi su mislili... Danica 3, 177. Ondje načini šanac, a unakoko otvrdi se zasjekama. Sovj. 43. — **2)** Najdonji hodnik bješe pet lakata širok, a srednji šest... a treći sedam...; jer načini zasjeki nu domu spolja u naokolo, da se grede ne ulazu u zid od doma. Car. I. 6, 6 (*die Absätze*). isp. zasjeći 1.

zāsječna, f. *das Blendwerk, praestigiæ.* Rj. za-sječna, djelo kojim se lko zasjenji. vidi opsneva, maštanije, sijeri. isp. čaratanija.

zāsjenac, zāsijenea, m. (u Boei) *der Schatten, umbra, cf. zasjenak*; Traži Vaso zasijeneu da se zakloni. Rj. za-sjenac. isp. zasjeniti 2, po Njem. i Lat. tumačenju zasjenac je što i sjen, koje vidi, i *syn.* ondje; ali kako se kaže *cf.* zasjenak, biće što i zasjenak, t. j. kud mjesec sja, ono mjesto koje mjesecinu ne ohasjava, gdje je sjen.

zāsjenak, zāsijenka, m. u zasijenku, *in dem Mondeschatten, in umbra lunari.* Rj. za-sjenak. vidi zasjenac.

zāsjeniti, nīm, v. *pf.* Rj. za-sjeniti. v. *impf.* sjeniti se. — **1)** t. j. oči, *blenden, praestigiôr.* Rj. — Saviću se Grku oko grla, pa ču njemu oči zasjeniti. Npj. 3, 33. neprelazno: Ja kakva je cura ljeuposava! Kroz marame zasijalo lice, svatorima oči zasjenile od gospoekog lica i ogjela. Npj. 3, 518. — **2)** (u C. G.): Bok Moraču sunce ogrijalo, ogrijalo pa je zasjenilo. Rj. *überschatten, obumbro, vidi* osjeniti? Rj.³

zāsjesti, zasjedem (dnēm), v. *pf.* Rj. za-sjesti. vidi zasjednuti. v. *impf.* zasjedati. — **1)** n. p. za sofru, *sich setzen, consido.* Zasjedoš za sofru junaci. Rj. — U gospočke stole zasjednula. Rj. 194b. Ako je i rgjavo vrijeme, putnici putuju. (Kazala baba, kad su nekaki putnici bili zasjeli oko ratre...). Posl. 3. — **2)** koga, *setzen, einen Sitz anweisen, colloco, locum assigno.* Zasjede ih za sofre gospodske. Rj. *prela-no.* vidi posaditi (koga n. p. za sofru) 2. — **3)** zasjelo sunce, *untergehen, occido.* Rj. vidi zaći 1, i *syn.* ondje. — Jo Nenade, moje žarko sunce! rano ti mi ti beše izišlo, pa mi tako rano ti zasjede! Npj. 2, 81. i ovaj primjer *ide oramo:* Otidoše pravo ka Sijenju. Na dva sata sunce ih zaselo, na dva sata daleko od Senja. 3, 190. — **4)** *sich in Hinterhalt legen, insidior:* zasjeli u planini da čekaju Turke. Rj. isp. zasjeda 1. vidi zapasti 2, (u primjeru Npj. 2, 632; itd.). — Zasjedac, koji zasjedne n. p. u ovru. Rj. 194b. Ode Zeko zasjest' od Zapada, da ne bježe Turci uza Savu. Npj. 4, 282. Idite, i zasjedite po vinogradima, pa kad izidu kćeri, otmitne svaki sebi zem. Sud. 21, 20. zasjesti kome: Hodi s nama da vrebamo krv, da zasjedemo pravome ni za što. Prič. 1, 11. zasjesti koga: Pa spadoš u bogaze tvrde, zasjedoš u bogazim' Turke. Npj. 3, 459. — **5)** *sich versetzen, sedendo moror:* hajde, šta si zasjeo; nema ga, zasjeo negdje. Rj. ostali gdje sjedeći za dugo. — **6)** zasjeo zalogaj u grlu, *stecken bleiben, adhæreo.* Rj. — Tako mi rodu ne zasjela (u grlu ne stala)! Posl. 301.

zaskákânje, n. *das Umzingeln, circumventio.* Rj. verbal. od zaskakati, radnja kojom lko zaskače koga. **1.** **zaskákati**, zaskáčem, v. *impf.* (u C. G.) *umzingeln, circumventio.* Rj. za-skakati koga, skučući opkoljavati, optjecati ga. v. *pf.* zaskočiti. — Zaskaču ga sa svakoje bande, puškama ga ubiti ne mogu. Npj. 4, 88.

2. **zaskákati se**, zaskáčem se, v. r. *pf.* *aufspringen, ersilio.* Rj. za-skakati se, uzeti skakati, dati se na skakanje. vidi zagieati se. v. *impf.* zaskakivati se. — On izigje na goru Petrovu... pa s' zaskaku junak niz planinu. Npj. 3, 144. Zaskaku se Conjaga Živane, kako ljeljen od tri golinice, pa on ode drumu Subotinskom. 4, 280.

zaskakivânje, n. verb. od zaskakivati se. radnja kojom se lko zaskakuje.

zaskakivati se, zaskakujem se, v. r. *impf.* skakanje započinjati. v. *pf.* 2 zaskakati se. — Uzjala lbro konja u avliji, sve se pod njim hajruu zaskakiva. HNpj. 3, 327 (zaskakiva se dijalekt. mj. zaskakuje se, isp. poskakivati, poskakujem).

zaskočiti, zaskočim, v. *pf.* (u C. G.) *umzingeln, circumventio.* *cf.* opkoliti, opteći: Zaskočise Guujanske kozare. Rj. za-skočiti, kao skučući opkoliti. v. *impf.* 1 zaskakati.

zaskrôbiti, zaskrobim, v. *pf.* *stärken, amylo corroboro (linteru), cf. uštirkati.* Rj. za-skrôbiti n. p. kôšulje. vidi i zaskrobiti. v. *impf.* skrobiti.

zâslada, f. *der Nachtisch, das Dessert, mensa secundâ, bellaria.* Rj. za-slada. isp. zasladiti 2. — Moje mu oči rakija, moje mu lice pogača, a b'jelo grlo zaslada. Npj. 1, 415.

zâsladiti, zâsladim, v. *pf.* Rj. za-sladiti. v. *impf.* zaslajjivati. — **1)** *versüssen, reddo dulce, dulcoro.* Rj. zasladiti što, učiniti du bude slatko, slagje. — **2)** *Nachtisch halten, mensam secundam habeo:* daj mljeka ili kuhanih šljiva da zasladimo malo. Rj. isp. zaslada.

zâslajjivânje, n. *das Versüssen, dulcoratio.* Rj. verb. od zaslajjivati. radnja kojom lko zaslajjije što.

zâslajjivati, zâslajjujem, v. *impf.* *versüssen, dulcoro.* Rj. za-slagjivati što, činiti du bude slatko, slagje. v. *impf.* prosti sladiti. v. *pf.* zasladiti.

zâslanjânje, n. vidi zaklanjanje. Rj. vidi i zaslonjanje, zaklonjanje.

zâslanjati, njanj, v. *impf.* zaslanjati, vidi i zaslonjati, zaklonjati, zastiljati. isp. zaštićivati. v. *pf.* zasloniti.

zâsljêpiti, zâsljêpim, v. *pf.* kome oči, *verblenden, occureo.* Rj. za-slijepiti koga, učiniti du bude slijep, da ne vidi. v. *impf.* zâsljêpljivati. — Jedan zmaj doleće... mladice pušti oganj plavetan iz prstena te mu sažeže krila i oči zâsljêpi. Npr. 263. Ljubav razlog zâsljêpi. D'Posl. 56. sa se, *pass.*: Da se nije dao zâsljêpiti mržnjom na mene mojijeh neprijatelja. Odbr. od ruž. 15. Da se njihore oči zâsljêpe da ne vide. Rim. 11, 10.

zâsljêpjeti, zâsljêpim, v. *pf.* *erblinden, oculis capior (fig.).* Rj. za-slijepjeti, postati slijep (u prenesenom smislu: u pravom smislu: oslijepjeti) v. *impf.* prosti slijepjeti. — Šta iskaše Izraelj ono ne dobi, a izbor dobi; ostali pak zâsljêpiše. Rim. 11, 7 (bolje zaslijepješe). Kad se krv u čovjeku zaplanti, hoće i oči da mu zâsljêpe. Prip. bibl. 71.

zâsliniti, nīm, v. *pf.* *rotzen, muco obducor:* šta si zaslinio (kažu djetetu kad plaće). Rj. za-sliniti. početi sliniti. v. *impf.* sliniti.

zâslon, m. Rj. za-slón. isp. zasloniti. — **1)** vidi zaklon. Rj. — **2)** (u liči) bijela ili šarena prtenu kecelja, što nose kršćanke (a hršćanke nose vunene peguče). Rj.

zâslôniti, zâslônim, vidi zakloniti. Rj. v. *pf.* zasloniti, kao prost glugol ne dolazi. isp. sloniti. v. *impf.* zaslonjati, zaslanjati.

zaslonjanje, *n.* *vidi* zaslanjanje. Rj. i *syn.* *ondje*.
zaslonjati, *njam*, *vidi* zaslanjati. Rj. *v. impf.* zaslonjati. *vidi i syn.* kod zaslanjati. *v. pf.* zasloniti.
zasluga, *f.* Rj. za-sluga. *isp.* zaslužiti. — **1)** (u vojv.) *das Verdienst, meritum*. Rj. — Dobije za osobite zasluge Mađarsko plemićstvo. Danica 4, 12. *I: uvažnija njegovih zasluga knez... dade mu ženi i detetu bezbrižno uživanje*. 4, 16. Tako Miloš po svojim zaslugama ostane sam prvi starešina nad Srbima. Miloš 38. *Imam li ja kaku zaslugu, što sam one pjesme skupio*. Odg. na ut. 28. Što je skupio koliko se moglo srpske oblasti... To je njegova velika zasluga. DM. 4. *Ocijeni zasluge njegove za lingvistiku*. Rad 9, 192. — **2)** *vidi* usluga. — Da je s područnim sebi narodom učinio velike zasluge drvoru Austrijskome. Žitije 3. *Jemundem Dienste leisten; operam alicui navare*.

zaslušati, *šam*, *v. pf.* *vidi* začuti: AP iz gore govor *zaslušate*. Rj. za-slušati. *v. impf.* slušati.

zaslužan, *zaslužna*, *adj.* *verdienstvoll, bene meritus*. za-služan, *koji imu zasluga za što*. — *Veoma zaslužni za slovenske jezike* Nijemac. Dioba 10. Šljaher, između svih stranaca *najzaslužniji u slovenskoj filologiji*. Rad 1, 113. Za takim članom svojim... za *Slovene prezaslužnim*, duboko žali akademija. 9, 190.

zaslužiti, *zaslužim*, *v. pf.* *verdicen, promercoor*. Rj. za-služiti. *isp.* dostajati se, dostojim se. *v. impf.* zasluživati. — *Crnogorci hvatajući i sušeći ukljevu zasluž na godinu po nekoliko hiljada dukata*. Rj. 77a. Što sam do sad učinila, neka je za tebe, a od sad da mi da Bog za sebe da zaslužim. Npr. 84. Kad čuje (čovjek) šta je sa ženinom kćerju, žao mu bude, *»ali joj je«* reče *»muti to zaslužilo kod Boga, jer je na tebe badava mrzila.«* 136. Po zakonima ovoga mjesta *zaslužio je smrt*. 218. Vuče za sobom ličinu. (*Zaslužio je rješala*). Posl. 40. Laži, kojima je nezasluzenu slavu pridobio. Odg. na ut. 3. Ovako radeći mogli bismo zaslužiti, da nam inostranci vjeruju. Pis. 47. Ali si zaslužio sud bezbožnički. Jov 36, 17. *su se, pass.*: Ako je krivica bila takova, da se nije njom zaslužila smrt, onda... DM. 300.

zasluživanje, *n.* *das Verdienen, promeritio*. Rj. *verb.* od zasluživati. *rudnja kojom tko zaslužuje što*.

zasluživati, *zaslužujem*, *v. impf.* *verdienen, promercoor*. Rj. za-služivati. *v. impf.* prosti služiti. *v. pf.* zaslužiti. — *Stane živeti s carevom kćeri kao svaki baščovan, noseći zelen u grad i tako po štogod zaslužujući*. Npr. 206. Volovi oru, a konji zoblju. (Ovge se misli jahaći konj, i znači da on više troši nego zaslužuje). Posl. 39. Osobiti spomen i pohvalu ovdje zaslužuju Mađari. Kov. 8. Ova knjižicu osobito zaslužuje, da se na nju malo pogleda. Odg. na sit. 4. Koliko dakle poštoranju zaslužuju (knjige biblijske) već samo za to što su tako stare! Priprava 191. Koji to čine, zaslužuju smrt. Rim. 1, 32.

zasmakanje, *n.* *das Wärzen, conditio*. Rj. *vidi* 2 začinjanje.

zasmakati, *zasmaćem*, *v. impf.* *wärzen (österr. vermuchen), condio*. Rj. za-smakati. *vidi* 2 začinjati. *v. impf.* prosti smočiti. *v. pf.* zasmočiti.

zasmijati se, *jem se*, *v. r. pf.* *auslachen, video*. Rj. za-smijati, početi se smijati, dati se na smijanje. *v. impf.* smijati se.

zasmočak, *zasmočka*, *m.* *vidi* začina. Rj. za-smočak. *isp.* zasmočiti.

zasmočiti, *zasmočim*, *v. pf.* *vidi* začiniti. Rj. zasmočiti. *v. impf.* zasmakati.

zasmoliti, *zasmolim*, *v. pf.* *verpichen, pieo*. Rj. za-smoliti što, smolom zamazati. *v. impf.* smoliti. — *Ja ću Janku oči zasmoliti*. HNpj. 1, 358. Načini (Noje) sebi brod od jakoga drveta i zasmoli ga iz nutra i spolja. Priprava 197.

zasmraditi, *dim*, *v. pf.* *anstänkern, foetore impleo*.

Rj. za-smraditi *n. p.* sobu, smradom je napuniti. *v. impf.* smraditi

zasmrdjeti, *zasmrdim*, *v. pf.* *Gestank von sich geben, foetio*. Rj. za-smrdjeti, početi smrdjeti. *v. impf.* smrdjeti.

zasnovati, *zasnujem*, *v. pf.* *unlegen, den Bau beginnen, instituo*: Kulu gradi crni Arapine na inkana krajem mora slana, koliku je kulu zasnovao. Rj. za-snovati. *vidi* osnovati 2. *v. impf.* snovati.

zasob, (u Dubr.) **zäsobicé**, **zasopeć**, *nach einander, continuo*: Koji t' konjije može preletiti zasobice i po dva bedema. Tri put zasopee. Rj. *adv.* za-sob, za-sobice, za-sob'ee (*s* promjenom glasa b pred e nu p). *kao jedno za drugim. vidi i zaosob, i syn. ondje*. — Ribar jednom za tri dana zasobice ništa drugo ne mogaše uhvatiti u mrežu nego samo po jednu jegulju. Npr. 116. I bi glad za vremena Davidova tri godine zasopee. Sam. II, 21, 1.

zasobica, *f.* za-sobica, *ugrubljena, oteta djevotka, koju otimač baci za se na konja, pa je onako za sobom nosi*. — Izvadi Anu Kninskog gjenerala, pa je za se baci na gavrana... U mene je teška zasobica, lipa Ana Kninskog gjenerala. HNpj. 3, 520. On ugleda bana Janjočkoga, a za njim se zasobica bili (bijeli)... U bana je teška zasobica, vrlo mn je gjojat malaksao. 4, 604. 605.

zasopiti se, *zasopim se*, *v. r. pf.* *vidi* zaduhati se. Rj. za-sopi se, *koji brzo trči te stane silno sopiti. vidi i zadihati se, zapuhati se. v. impf.* sopiti.

zäsövnica, *f.* (oko fbra) kao mala greda što se iz duvara prevuče preko zatvorenijeh vrata (*n. p.* na gradovima), *der Thorriegel, portae obex. cf. mandal*. Rj. za-sovnica (*isp.* u-soz). Osn. 331. *isp.* pakanga, poluga, prijevornica.

zäspati, *zäspim*, *v. pf.* *einschlafen, obdormio*. Rj. za-spati. *vidi* usnuti. *v. impf.* spati, spavati. — *Zatljati, pola zaspati*. Rj 197b. Oka na oko nijesam metnuo (*n. p.* eijelu noć), t. j. *nijesam zaspao*. Rj. 451a. On zaspi, pa kad se n zoru probudi, a to juka obrana. Npr. 15. Odmah zaspi kao mrtar. 17. Pađe na zemlju i kao zaklan zaspi. 99. Zaspa Stojan kako juguje ludo. Npj. 3, 126. San zaspa u plemena Mara na čardaku na debelu bladu. Here. 173.

zäsramiti, *zäsramim*, *v. pf.* Rj. za-sramiti. — **1)** *beschämen, pudescio, pudorem injicio*. Rj. zasramiti koga. *vidi* posramiti. *v. impf.* isp. sramotiti 2. *isp.* zastidjeti. — **2)** *sa se, reflexs. sich beschämen, pudore afficio*. Rj. *n. p.* *dijete se zasramilo. isp.* zastidjeti se. *v. impf.* sramiti se.

zäsirati, *zäsirem*, *v. pf.* *bescheissen, concuco*. Rj. za-sirati što. *v. impf.* zasirati.

zäsrknuti, *zäsrknem*, *v. pf.* koga (dati mu srknuti). (u Sarajevu). Dr. Gj. Šurmin, za-srknuti.

zästajan, *zästajna*, *adj.* *morosus, morus nectens* — *naslada zastajna, delectatio morosa* (apud Script. Eccl.). Stulli. (*u pisaca erkrenih*) za-stajan, što se kod čega zastoji te se njim bavi.

zästajanje, *n.* *das Treffen, Finden, inventio, offensio*. Rj. *verbul.* od zastajati, koje *vidi*.

1. zästajati, *zästajem*, *v. impf.* *treffen, finden, invenio, offendo*. Rj. za-stajati koga, kao nasaziti ga. *vidi* zatjecati 1. *v. pf.* zastanuti, zastati. — *Rane čeri, a pozne sinove; da zaoye snahc ne zastaju*, da se dva zla u dvor' ne sastaju. Npj. 1, 307. Jedan drugog za grlo hvataše, u boju ih noćea zastajala. 5, 222.

2. zästajati, *zästajim*, *v. pf.* Rj. za-stajati. *v. impf.* prosti stajati, stojim 1. — **1)** *vidi* zastajati se. Rj. — *Ako tamo mnogo zastajao, mnogo stao, malo zadobio; ako tamo malo zastajao, malo stao, mnogo zadobio!* Here. 134. Nemoj mene radi zastajati na putu. Car. II, 4, 21. — **2)** *sa se, reflexs. zastajati se, verweilen, commoror*: Nemoj mi se mnogo zastajati. Rj. *vidi* zabaviti se, i *syn. ondje*. Ali ti se ljuto

bojnim, da nam natrag ne ćeš doći . . . Ma li ti se s jadom molim, da se *tamo ne zastojiš*. Npj. 1, 91.

zastanuti, nēm, v. pf. Rj. — 1) *vidi* zastati. 2) *zastanuti* se, *vidi* zastati se. Rj. i *primjere ond.* **zastarati** se, rām se, *vidi* zabrinuti se, *vidi* zastati se. Rj. v. r. pf. *vidi* i *syn.* kod zabrinuti se. v. *impf.* starati se. — Domaćinu dobri gosti dogjoše, *zastaru* se domaćine u domu: «Im ćemo mi naše goste častiti» Npj. 1, 317. Spremajte se, kićeni savotovi! danci kratki, a konaci dugi, hoće nam se doma *zastarati*. 3, 352.

zastarjelost, *zastarjelosti*, f. *inveleratio*. Stulli. *osobinu onoga što je zastarjelo*.

zastarjeti, *zastarim*, v. pf. *za*-starjeti, kao *naći* se *već staro*, *pokazati* se *staro*, *prestaro*; *veralten* (*veraltet*), *verjahren*, *invelerascere*, *insolescere*, *obsolescere*, (*obsoletus*). v. *impf.* starjeti. — Ako bude bijel otok na koži, *guba* je *zastarjela* na koži tijela njegovoga. Mojs. III. 13, 3.

zastati, *zastanēm*, v. pf. Rj. *za*-stati. *vidi* zastanuti (i se). v. *impf.* 1 *zastajati* (*zastajēm*). — 1) *trefen*, *finden*, *offendo*, *zastao* ga kod kuće; *zastao* ga u postelji. Rj. *vidi* desiti, *nagoditi* 2, *naći*, *naći*, *zateći* 1. — Ide na konak u selo, gdje *ga zastane mrak*. Rj. 309a. Dogje braći gje *ih još zastane na spavaju*. Npr. 191. A proljeće *ga zdravo zastalo!* Zdravo *zastalo*, i ostavilo! Npj. 1, 80. *Zastasmo* te za večerom, *gde večeru* ti *večeraš*. 1, 115. Nego brže hodi b'jelu dvoru, *ne bi l' živu zastanuo majku*. 2, 136. Ako me ovdje *ne bi (pismo) zastalo*. Glas. 63, 154. Kad se vratio kući, *zastao knjigu* od Dušana. Nov. Srb. 1817, 504. Nijeste u tami da *vas dan* kao *lupež zastane*. Sol. 1, 5, 4. — 2) *sa* se, *refleks.* *zastati* se, *sich befinden*, *sein*, *sum*, *eristo*. Rj. *kao naći* se. *vidi* biti (budem, v. pf.), *desiti* se. — 1) — U to vrijeme *zastane* se u Bosni nekakav Nožinaga, rodom iz Bosne, koji je . . . Danica 3, 178. Po-bije sve Turke, koji se *onđe zastanu*. 3, 193.

1. zastava, f. — 1) *a*) mjesto na dno stola, prema gornjemu čelu, *der Platz unten am Tische, dem Vorsitzter gegenüber*, *trielinii pars*: U zastavu vojvodu Miloša. U Srba je po Hercegovini i sad običaj da u zastavu (kad je kakva čast) posade jednakoga s onijem koji sjedi u gornjemu čelu. *cf.* zasjeda 2. Rj. *vidi* i donje čelo. *suprotno* čelo 2, *goruje* čelo, *pročelje*, *začelje*. — *b*) *zadužni kraj neba*, kao *mjesto nadno nebu*: Ode mu žarko *za zastanu* sunce. Svu noć jaše Korić na doratu. HNpj. 3, 417. A već ode *za zastavu* sunce, svak kod bega konak učinio. 3, 505. — 2) *vidi* zasjeda 3. Rj. *odrejeni sratovi koji sjede* u zastavi 1. — Djevojka klekne na prostrte struke a *dva zasjede* (ili *zastare*) uzmu joj veo s glave. Rj. 124b. — 3) (u Hrv.), *die Fahne, vexillum*, *cf.* barjak. Rj. *vidi* i *bandijera* stijeg. Rj. — Tada načini Mojsije oltar i nazva ga: *Gospod zastava moja*. Mojs. II. 17, 15. S istoka neka staje u *škō zastava vojske Judine* po četama svojim. IV. 2, 2.

2. zastava, f. (u C. i.) koji ostanu kao u zasjedi, te čekaju dok udoržije mimo njih stoku ne dog-naju, pa se onda oni biju s potočju, a udoržije tje-raju stoku dalje, *der Hinterhalt, insidiue*. Rj. *isp.* zasjeda 1. — Tu *zastavu* tjeđu ostaviše, *na zastavu* Peković-Stanišu. Npj. 4, 399.

3. zastave (male i velike), f. pl. (u nah. Rudničkoj) vez na čarapama, kao *vogjice*, *Art Stickerer, pictum quoddam per acum*. Rj.

zastaviti, vīm, v. pf. — 1) (u Boci) *verpfänden*, *oppignero*, *cf.* založiti 1. Rj. *za*-staviti. v. pf. je i *prosti* staviti. v. *impf.* *zastavljati*. — 2) *vidi* zaustaviti, *ustaviti*. — »Ja vam dalje *viš' bižati* neću. Pa *zastari vraneu* velikoga. HNpj. 3, 112. Stani, brate, *zastari dorata*. 3, 161. Kod jabluna *konje zastariše*. 3, 303.

zastavljānje, n. *die Verpfändung, oppigneratio*. Rj. *verbal.* od *zastavljati*. *radnju* kojom *tko zastavlja* n. p. *kuću* za *sto dukata*. *vidi* zalaganje 1.

zastavljati, vljām, v. *impf.* (u Boci) *verpfänden*, *oppignero*, *cf.* zalagati 1. Rj. *za*-stavljati. v. *impf.* je i *prosti* stavljati. v. pf. *zastaviti* 1.

zastāvniča, f. *krajna daska* u kreveta (prostoga). Rj. **zastavnički**, *adj.* *što pripada zastavnicima* ili *zastarniku kojemu god*; n. p. *služba zastavnička*. *vidi* barjaktarski.

zastavnik, m. (u Hrv.) *der Fahnenträger, signifer*, *cf.* barjaktar. Rj. *koji zastavu* nosi. *vidi* i barjaktar, *sijegonoša*. — *Dragi* je *moj bio* i *rumen*, *zastarnik* između deset tisuća. Pjes. nad pjes. 5, 10.

zastavnikōv, *adj.* *što pripada zastavniku*. *vidi* barjaktarev, barjaktarov.

zastēnjati, *zastēnjēm*, v. pf. *ingemiscere*. Stulli. *za*-stēnjati, *početi stēnjati*. *vidi* zajčati 2.

zastidjeti, *zastidīm*, v. pf. Rj. *za*-stidjeti. — 1) *beschämen*, *putore afficio*. Rj. *vidi* postidjeti. *isp.* *zasramiti*. *za* v. *impf.* *isp.* *sramotiti* 2. — Svakom sestra nahodi mehau, *kod prosaca brata zastidila*. Npj. 2, 234. Prijatelj će *mene zastidjeti*, i turiti kavgu u svatove. 2, 545. Neka pabirči (Ruta) i megju snopovima, *nemojte* da *je zastidite*. Rut. 2, 15. — 2) *sa* se, *refleks.* *sich schämen*, *putore afficio*: *Žapali* se obraz od obraza a *zastidi* junak od junaka. Rj. *vidi* postidjeti se, *polibiti* se. *isp.* *zasramiti* se. v. *impf.* *stidjeti* se. — *Žapnuti* se (i *užapnuti* se), kao *zastidjeti* se. Rj. 154b. E se, *Roso*, *jesam zastidio* na čardaku od brata tvojega. Npj. 2, 240. Jer ćete se *posramiti* od gajeva koje *željeste*, i *zastidjeti* se od *rtova* koje *izabrate*. Is. 1, 29.

zastiljānje, n. *vidi* zaklanjanje. Rj.

zastiljati, ljām, (u Srijemu) *vidi* zaklanjati. Rj. i *syn.* *ondje*. v. *impf.* *za*-stiljati. *ne nalazi* se *drukčije*. — *isp.* *stelja*, *steljka*, *postelja*. *značenje* (korijemu) koje je u *prostirati* prelazeći u *zaklanjati*: *zastiljati*. *Korijen* 275.

zastirāč, *zastirāča*, m. *das*, *womit z. B. das Zimmer bebreitet wird*, *stragulum*. Rj. *ono čim* se n. p. *soba zastire*. *vidi* zastirak, i *prostirač*, i *syn.* *ondje*. *isp.* *sāg* II, i *syn.* *ondje*. — *Odastrije* se *zastirāč* Judin; i pogledao si u to vrijeme na oružje u kući šumskoj. Is. 22, 8.

zastirak, *zastirka*, m. *vidi* zastirač: Sve jorgane jorgovana grana, a *zastirke* cveće karamfilje. Rj.

zastirānje, n. *das Bebreiten* (*des Zimmerbodens mit Teppichen*), *constratio*. Rj. *verbal.* od *zastirati*. *radnju* kojom *tko zastire* n. p. *solu*.

zastirati, rēm, v. *impf.* n. p. *sobu*, *bebreiten*, *construo*. Rj. *za*-stirati. v. pf. *zastrijeti*.

zastōlje, n. *spalliera, ex scelis pars, uni terga immituntur*. Stulli. *za*-stolje, u *stoca* 2, *stolice*, *stočica* *ono ozadi* na što se *legja naslonjaju*; *Stuhllehne*. *isp.* *prijestolje*.

zastor, m. *conopaeum, tentorium*: *zastor* od *erkve* Božije *razdriješ* na dva dijela. Stulli. *za*-stor. *uopće* *ono čim* se što *zastrije*. *za* *postanje* *isp.* *zastrijeti*. *vidi* zavjes; *zastorak* (*kao hyp.* od *zastor*).

zastorak, *zastōrka*, m. *das*, *womit ein voller Sack oben bebreitet wird, um ihn zumachen zu können*, *stragulum sacci*: *Našla vreću zastorak* (Posl. 193. *isp.* *Našla vreća zakrpu*). Rj. *za*-storak. *za* *postanje* *isp.* *zastrijeti*. *vidi* *zastor*. *ono čim* se *puna vreća* s *rhu* *zastrije*, *da* se *može zarezati*; i *uopće* *ono čim* se što *zastrije*. — *Pepejuga*, 2) *zastorak* na *parionici*, na koji se *metue pepeo* i *sipa voda*. Rj. 491b. *Da* bi *podigao* bar *jedno pero* od *zastarka* nad *budućnošću*. Zlos. 122.

zas(r)aniti, *zāstrānīm*, v. pf. Rj. *za*-straniti. v. *impf.* *za*-stranjivati. *isp.* *strana*. — 1) *im Ansteigen nicht gerade aus, sondern nach der Seite gehen, oblique ascendi aut descendere*. Rj. u *pravom* smislu, *uzlazeći*

na brdo ili silazeći s njega ne poći upravo nego kao za stranom, krivudajući. — 2) *fig. abweichen, deflecto, aberro.* Rj. u prenesenom smislu, kao zalutati, zavi n. p. od istine: Za veliko je čudo, da u nas ima ljudi, koji su dosta pametni i naučeni . . . ali kako počnu od svome jeziku i o književnosti, odmah zastrane, kaogod da su pobjegli iz ludnice! Pis. 83. Čija bi žena zastranila te bi mu zgriješila, onda neka muž . . . Mojs. IV. 5, 12. *Sri zastariše, svi se pokvariše.* Ps. 53, 3. *Od zapovijesti tvojih ne zastranih.* 119, 110. Ne daj sreću mojemu da zastrani na zle misli. 141, 4. Kojih se za to um čorječji samo onda može latiti kad zastrani. Rad 16, 197. *Sezik današnjih Bugara od staroga Slavonskoga tako zastrani da Bugari staru Slavonsku bibliju zaista još manje razumiju nego Srbi.* VLazie 1, 2.

zastranjivanje, n. Rj. verbal. od zastranjivati. — 1) radnja kojom tko zastranjuje uzlazeći na brdo ili silazeći s njega (ascensus aut descensus obliquus. Rj.). — 2) radnja kojom tko zastranjuje n. p. od istine (das Abweichen, deflectio. Rj.): Po redu čirskih slova s maljem zastranjivanjem. Rad 12, 201. I ondje je sa stoga zastranjivanja sasama nepouzdan. 16, 197.

zastranjivati, zastranjivati, v. impf. Rj. za-stranjivati. v. pf. zastraniti. — 1) *schief bergen oder bergab steigen, descendere vel ascendere oblique.* Rj. u pravom smislu, uzlazeći na brdo ili silazeći s njega ne ići upravo nego kao za stranom, krivudajući. — 2) *vom rechten Pfad abweichen, aberro, deflecto.* Rj. u prenesenom smislu, kao zalaziti s puta istine, itd. — Ti si strašan prokletim oholicama, koje zastranjuju od zapovijesti tvojih. Ps. 119, 21. Da bi te čuvala (mudrost) od tugje žene . . . Nemoj da zastranjuje srce traje na putove njezine. Prič. 7, 25. U umnom smislu, zastranjivati od istine, misliti da je istina što nije, kao varati se. Daničić, ARj. 451b.

zastrašiti, šim, v. pf. za-strašiti. vidi zaplašiti. isp. n-strašiti. v. impf. strašiti (i se). — sa se, refleks. ili pass.: Šile još mlagajne koje se ne mogu zastrašiti ni tegobom toga posla. Rad 2, 232.

zastrjeliti, zastrjeliti, v. pf. Rj. za-strjeliti. v. impf. strjeljati. — 1) vidi ustrijeliti. Rj. — I hvališ se caru na divanu, da zastrjeliš orlu kristatoga. Npj. 2, 360. — 2) pustiti strjelu, *den Pfeil abschiessen, sagittam expello arcu.* Rj. — Kad mu sinovi dorastu do ženidbe, onda im on zapovedi da se popne svaki na kulu, pa da s kule zastrjela: gde koga padne strela, odande će mu dovesti devojku. Npr. 208. Momče otrča, a on (Jonatan) pusti strjelu preko njega. A kad dogje monak do mjesta kuda lješe zastrjelio Jonatan, viknu Jonatan . . . Sam. I. 20, 37. Uzev tri strjele u ruku, zastrjeli ih u srce Avesalomu. II. 18, 14. Jedan zastrjeli iz luka nagonom, i ustrijeli cara Izrailjeva. Car. I. 22, 34.

zastrijeti, zastrjem (zastr'o, zastr'la; zastr'it), v. pf. *hebräen, consterno:* zastrijeti vreću da se žito ne prospe. Al' on zastrt svilom i kadivom. Rj. za-strijeti. kao prost glugol ne nalazi se. isp. strijeti. v. impf. zastirati. — Kad im Mojsije izgovori, zastrije lice svoje pokrivalom. Mojs. II. 31, 33. Pokrih golotinju tvoju . . . i zastrijeh te svilom. Jezek. 16, 10. Kad te ugasi, zastrijeću nebo, i zvijezde na njemu pomračiti. 32, 7.

zastrug, m. zastruga, f. od drveta kao čanak sa zaklopcem, koji se iznutra zavrne, *eine hölzerne Schüssel mit Deckel (auf Reisen, für Käse, Kaviar u dgl.), ras ligneum cum operculo.* Rj. za-strug, zastruga. za postunje isp. zastrugati. u zastrugu, u zastruzi ponesu na put sira, hajrara, i t. d.

zastrugati, zastružem, v. pf. *schaben, rado.* Rj. za-strugati. v. impf. strugati.

zastružiti, žim, v. pf. (u C. G.) vidi zatvoriti, n. p. brave u torinu, zatvorivši strugu. Rj. za-stružiti. su-

protuo odstružiti. isp. prestružiti (presjeći jedne ljude od drugijeh). *glugol se drukčije ne nalazi.*

zastudjeti, zastudi, v. pf. *kühl, kalt werden, frigesc.* Rj. za-studjeti, početi studjeti. isp. ostudjeti se. v. impf. studjeti.

zastupanje, n. *das im Wege sein, impeditio.* Rj. verbal. od zastupati, koje vidi.

1. **zastupati**, zastupam, v. impf. — 1) *im Wege sein, obsto:* ukloni se s vidjela, ne zastupaj mi. Rj. za-stupati. v. impf. je i prosti stupati. v. pf. zastupiti. — 2) koga, *fig. vidi obrániti.* Stulli. u prenesenom smislu: braniti koga, pravdati, odgovarati 2, ogovarati (pred sudom). — »Ja zastupam ovu ženu pred sudovima . . . »Ženi se ti, moj sinko, pa zastupaj svoju ženu, a ovu ostavi njenu čoveku.« Mil. 232. isp. zastupnik 2.

2. **zastupati**, pām, v. pf. (u C. G.) n. p. pušku (t. j. sabiti sukiju u nju), *laden, impleo. cf. stupa 2. cf. zasukijati.* Rj. za-stupati. v. impf. stupati.

zastupati, zastupim, v. pf. *in den Weg treten, oh-sisto:* Zlatni stupci vodu zastupili, otud lovi zeca načeraše, zec uteče, lovi izginnše (ovo je narodna zagonetka, i odgonetljaj joj je: kad je Mojsije bježeći od Faraona prešao preko mora, a Faraon s vojskom propao u moru). Rj. za-stupati n. p. kome put, kao stupiti preda nj i ne pustiti ga dalje. v. impf. 1 zastupati. — On dušmanu staze zatvorio . . . tu dušmansku vojsku zastupio. HNpj. 4, 601. impf. 1 zastupati 1.

zastupnički, adj. što pripada zastupničemu ili zastupniku kojemu god, n. p. služba zastupnička.

zastupnik, m. — 1) ko u utrkivanju hoće koga da zastupi, da stupi predu nj i uteče mu. — Ono nam je Krivoguza Rade, kad se meće pješačka obdulja, niko Radi uteći ne može . . . »Evo. Rade, tebi zastupnika! Ja ću s tobom danas poletiti.« HNpj. 4, 355. — 2) *advocatus, der Anwalt, Fürsprecher:* I ako ko sagriješi, imamo zastupnika kod oca, Isusa Hrista pravdujnika. Jov. I. 2, 1 (*παράκλητος*). Zadržao sam 49 riječi Slavonskijeh: gonitelj . . . zastupnik. Nov. Zav. VI.

zastupnikov, adj. što pripada zastupniku.

zasučak, zasučka, m. *der Wickel (z. B. vom Teig), glomus.* Rj. što se zasuče n. p. od tijestu.

zasukati, zasučem, v. pf. Rj. za-sukati. v. impf. zasukivati. — 1) *zurückschlagen, zurückschürzen. recingo.* Rj. vidi zavratiti 2, uzvratiti 1. isp. zavnuti 4, uzgrnuti. — *Zasuče rukare*, pa objema rukama izvadi ono gvožđe iz vode. Rj. 341b. *Zasuče gaće i rukare* te zagazi u jezero. Npr. 46. Al' na vrati(h) Iserlija Jova, zasukao ruke do lakatu, on pogubi Ljutijan Bogdana. Npj. 1, 537. — 2) n. p. brkove, *zudrehen, torqueo.* Rj. — Zavilišiti brkove, t. j. zasukati ih da stoje uz brdo (kao vile). Rj.³ 174a. *Zasukao brkove* kao da će amove njima krpiti. Posl. 87. I sastavi tridest konopaca, i zasuka po dva u jednoga, te napravi petnaest komata. Npj. 2, 35. sa se, refleks.: Pa izvadi (Osman-aga) obje puške male . . . vigje junak (Draško), da je poginuo, zasuka se na obje strane, ma je jedna Draška pogodila. Npj. 4, 63.

zasukijati, jām, v. pf. u. p. pušku, t. j. sabiti sukiju u nju, *laden, impleo. cf. 2 zastupati.* Rj. za-sukijati. *glugol se drukčije ne nalazi.* isp. sukija.

zasukivanje, n. Rj. verb. od zasukivati. — 1) radnja kojom tko zasukuje n. p. ruke (das Zurückschlagen. recinetio. Rj.). — 2) radnja kojom tko zasukuje n. p. brkove (das Drehen, contorsio. Rj.).

zasukivati, zasukujem, v. impf. Rj. za-sukivati. v. impf. prosti sukati. v. pf. zasukati. — 1) *zurückschlagen, recingo.* Rj. n. p. rukare. vidi zavraćati 2. isp. zavrtati 3, uzgrtati. — Još nije ni do vode došao, a gaće zasukuje. Posl. 114. — 2) n. p. brkove, *zudrehen, torqueo.* Rj.

zasun, m. u Hrv. Zagorju. M. Smetiško. vidi zasunka, zasunja, zapor 1; zavor 1.

zäsunka, *f.* sburra, stanga; repagulum, obex. Stulli. za-sunka. *isp.* zasunuti. *der* Thürriegel. *vidi* zasun, zasunja. *govori se u* Hrv.

zasünuti, zäsünêm vrata, *v. pf.* fores repagulo ocludere. Stulli. za-sunuti vrata, zasunkom ih zaotriti. *govori se u* Hrv. *isp. v. pf.* prosti sunuti 2. *vidi* zaklupati, zapriječiti 1.

zäsunja, *f.* oko Zagreba. *vidi* zasun, zasunka.

zasušiti, zäsüşim, *v. pf.* Rj. za-sušiti. — 1) *ver-trocknen, exareo.* Rj. *vidi* presušiti 2, postati suho. — Sigji sa slave svoje, i sjedi na mjesto zasušeno, kćeri, koja živi u Devonu. Jer. 48, 18. Ja te poznah u pustinji, u zemlji zasušenoj. Os. 13, 5. Ali će doći istočni vjetar, i usahnuće mu izvor, i studenac će mu zasušiti. Os. 13, 15. *sa se, refleks.*: Nestaće vode iz mora i rijeka će presahnuti i zasušiti se. Is. 19, 6. *v. impf.* zasušivati. — 2) zasušila krava, koza, ova i t. d., t. j. ne daje više mlijeka, *cf.* zapraći. Rj. *v. impf.* presušivati 2.

zasušivânje, *n. das* Vertrocknen, exsiccatio. Rj. *verb.* od zasušivati. stanje koje biva, kad što zasušuje.

zasušivati, zäsüşjem, *v. impf.* vertrocknen, exsiccor. Rj. za-sušivati. *v. pf.* zasušiti 1.

zäsüti, zäsüpêm (*part. pass.* zäsüti), *v. pf.* Rj. zasuti. kao prosti glagol ne nalazi se. *isp. suti. v. impf.* zasipati. — 1) *verschütten, überschütten, obruo.* Rj. — Kažu da su ljudi zasuli Kobiljuču (grad) u zemlju, kad su polazili na nekakvu vojsku. Rj. 281b. Pohvatavi sluge jednoga izbiše, a jednoga ubiše, a jednoga zasuše kamenjem. Mat. 21, 35 (*vidi* kamenovati). Sve studence zaroniše Filisteji i zasuše ih zemljom. Mojs. I. 26, 15. — 2) *hineinschütten, infundo*: zasuo da melje. Rj. — Kad se čosino izamelje, i dijete zasupe svoje. Npr. 160. Ko hoće samljeti, treba zasuti. Postl. 158.

zasušnjiti, žnjim, *v. pf.* u pjesmi mjesto osušnjiti se: Al je Marko teško zasušnjio. Rj. za-sušnjiti, postati sužanj, zapasti u tamnicu. *v. impf.* sušnjivati.

zäsvalgda (za svagda), *adv. für allemal. isp.* zadvovjek, zadvovjek, zavavijek. — Za gjekoje čitatelje ne će biti suviše naznačiti ovgje jednom put za svagda o proizvodu i slaganju riječi. Danica 3, 3. Ne može se za cijelo misliti, da će svi spisatelji za svagda primiti ti Vašu ortografiju. Pis. 8. Ostobodio bih se za svagda od svoga sudije. Jov 23, 7. Ime si im zat'ro do vijeka, za svagda. Ps. 9, 5. Postavi ih za svagda i za va vijek, dade naredbu, koja ne će proći. 148, 6

zasvanuti se, zäsvanê se, *v. r. pf.* za-svane se, kad stane svitati. *isp.* rasvanuti se. — Gotovo se bilo zrasvanuti, razbudi se Kraljeviću Marko. HNpj. 1, 217.

zasvijetliti, šlim, *v. pf.* Rj. za-svijetliti. *v. impf.* svijetliti. — 1) *beleuchten, lumen admoveo.* Kažu da lisica kad dogje pod sjedalo kokošinje, odozdo zasnijetli očimu te kokosi odozgo popadaju i ona ih pohvata. Rj. — Onima što sjede na strani i u sjenu smrtnome, zasnijetli vidjelo. Mat. 4, 16. — 2) *su se, refleks. erglänzen, effulgeo, cf.* 2 zasijati se. Rj. i *syn. ondje.* — Kad eto ti zmajsko cara! Kako doléće u dvor, sav se dvor zasvetli i zablista! Npr. 197. Zvijezda polećela... i svu se soba zasnijetlila. Nov. Srb. 1817, 487. Vidjeh angjela... i zemlja se zasnijetli od slave njegove. Otkriv. 18, 1. Zamoći kraj u sat, i primaće ruku svoju k ustima svojim, i zasnijetliše mu se oči. Sam. I. 14, 27.

zasvirati, zäsvirâm, zäsvirjeti, zäsvirim, *v. pf.* anfingen zu pfeifen (auf der Pfeife, Dudelsack), incipio canere (fistula, utriculo). Rj. za-svirati, za-svirjeti, početi svirati, sviriti. *v. impf.* svirati, sviriti.

zasvjedočavânje, *n. verbal.* od zasnvjedočavati. radnja kojom tko zasnvjedočava što.

zasvjedočavati, zasnvjedočavam, *v. impf. isp.* posvjedočavati. prosti svjedočiti. *v. pf.* zasnvjedočiti. — Privijte srce svoje k svijem riječima koje vam ja danas zasnvjedočavam. Mojs. V. 32, 46. Slušajte riječi

zavjeta ovoga, i izvršajte ih. Jer terdo zasnvjedočavaš očima vašim... jednako govoreći: slušajte glas moj. Jer. 11, 7. *sa se, pass.*: Šano što se u njima (u starijim spomenicima) ne zasnvjedočava značenje. DRj. 1, 77. Bilo je i novih priloga, kojima se ljubav k umnomu dobru narodnomu zasnvjedočava. Rad 5, 201.

zasvjedôčiti, zasnvjedôčim, *v. pf.* bezučen. testor. *cf.* posvjedočiti. Rj. za-svjedočiti. *v. impf.* zasnvjedočavati. — Da su ga braća iz zavisti ostavila... a to sve zasnvjedoči i sestra i one gjevojke. Npr. 10. Zasnvjedočio je da ga je (Srpski rječnik) on odavno željeo. Rj. XVI. Postavite dva nevaljala čovjeka prema njemu, pa neka zasnvjedoče nu u nj govoreći: hulio si na Boga i na cara. Car. I. 21, 10.

zasvrhjeti, zäsvrhîm, *v. pf.* jucken, prurio. Rj. za-svrhjeti, početi svrbjeti. *v. impf.* svrbjeti.

zäšacîti, šim, *v. pf.* *vidi* čušiti. Rj. za-šacîti, drugoj poli osn. u šaka, kao šakom zamlatiti, čušiti. glagol se drukčije ne nalazi. *vidi* šakosati (čušiti). *isp.* šakâti (šakama biti). ostala *syn.* kod predjelusnuti.

zäšeceriti, rim, *v. pf.* zuckern, succharo condio. Rj. za-šeceriti što, šecerom začiniti, posuti. *vidi* začukoriti. *v. impf.* šeceriti. — Iznovice kahvu postavila zameditu i zäšeceritu. HNpj. 4, 102 (zäšeceritu dijalekt. mj. zäšecerenu).

zäsîgli, u zagoneci, *cf.* zovnti-bati. Rj.

zäsîljiti, zäsîljim, *v. pf.* zuspitzen, acuminio. Rj. za-sîljiti što, učiniti da bude sîljasto. *vidi* zaošîljiti. suprotno zarubiti. *v. impf.* zäsîljivati.

zäsîljivânje, *n. das* Zuspitzen, acuminatio. Rj. *verbal.* od zäsîljivati. radnja kojom tko zäsîljuje što.

zäsîljivati, zäsîljijem, *v. impf.* zuspitzen, acuminio. Rj. za-sîljivati što, činiti da bude sîljasto. suprotno zarubljavati. *v. pf.* zäsîljiti, zaošîljiti.

zäsîti, zäsîjem, *v. pf.* zunähen, obsuo. Rj. za-šiti. *v. impf.* zašivati. — Kad mu brat zaspî, ubije ga, pa ga raspori... utrobu svoga brata opet zašije. Npr. 110. Žena nvrazila konac u iglu da nešto zašije. Postl. 178. Čivutin izgubi zašivenu kesu novaca. Danica 4, 39.

zäsivânje, *n. das* Vernähen, obsutio. Rj. *verbal.* od zašivati. radnja kojom tko zašiva što.

zäsivati, zäsivâm, *v. impf.* vernähen, obsuo. Rj. za-šivati. *v. impf.* prosti šiti. *v. pf.* zašiti.

zäsîkîljiti, zäsîkîljim, *v. pf.* blinzeln, comireo, *cf.* zažmiriti, zahîljiti. Rj. zäsîkîljiti. *v. impf.* škiljiti. — Zahîljiti, *vidi* zäsîkîljiti. Rj. 201a. škiljiti (škiljîm). *za.* Rad 6, 93. odule je uset uke.

zäskrîpati, zäskrîpâm (pljêm), zäskrîpiti, pîm, *v. pf.* knurren, strideo. Rj. za-škrîpati, za-škrîpiti, početi škrîpati, škrîpiti. *v. impf.* škrîpati, škrîpiti.

zäskrôbiti, zäskrôbîm, *vidi* zäskrôbiti. Rj. za-škrôbiti. *vidi* i uštrkati. *v. impf.* skrobiti.

zäsîljepljivânje, *n. verbal.* od zäsîljepljivati. radnja kojom tko zäsîljepljuje koga.

zäsîljepljivati, zäsîljepljijem, *v. impf.* za-sîljepljivati. *v. impf.* prosti sîljepljiti (sîljepljiti). *v. pf.* zäsîljepljiti. — Ne uzimaj poklona, jer poklon zäsîljepljuje okate. Mojs. II. 23, 8. Poklon zäsîljepljuje oči mudrima. V. 16, 19.

zäsîtedjeti, zäsîtedîm, *v. pf.* ersparen, comparco. Rj. za-štedjeti. *v. impf.* štedjeti. — Ako nema pameti, ono ima noge (da ide i suviše, što bi s paméću mogao zäsîteggjeti). Postl. 6 (s paméću, imajući pamet). Videći da ga ne može govorom nikako pridobiti, i oni dar zäsîteggjeti, iznese lijepu maramu. Kov. 67. *sa se, pass.*: Onaj je novac najbolje potrošen, s kojim se četiri zaštede. Postl. 238 (s?).

zäsîćivânje, *n. das* Beschirmen, protectio. Rj. *verbal.* od zäsîćivati. radnja kojom tko zäsîćuje koga.

zäsîćivati, zäsîćijem, *v. impf.* beschirmen, protego. Rj. za-šćivati. *isp.* zaklanjati, zaklonjati; zasljanjati, zaslonjati; zastiljati. *v. impf.* štiliti. *v. pf.*

zaštiti. — Mnogi građanin toliko zaštićuje svoje lične interese, da za koristi opšte ne ostavlja ni malo mesta. Megj. 15.

zaštikalo, (ake. Rj.³ XXIX) *n. u molitri od more*: Mora bora! ne prelazi... dokle ne bi prebrojila na nebu zvijezde... a kad bi to prebrojila, vratilom se opasala, zaštikalom poštapolu, nšla u jajsku ljusku, utopila se u morsku pečinu. Rj. 367b.

zaštípivânje, *n. das Kneifen, vellicatio*. Rj. *verb. od zaštípivati. radnja kojom tko zaštípuje kogu.*

zaštípivati, zaštípujem, *v. impf. kneifen, vellico*: A tu najge ranjena junaka, pa ga pogje zaštípivat' vranc. Rj. za-štípivati. *v. impf. prosti štípati. v. pf. štípnuti.*

zaštítá, *f. što kogu zaštićuje. isp. obrana, okrilje*. — Koji su prebjegavali iz Bosne u primorje pod Mletacku zaštitu. Npj. 1, XXXIX. Francuzi ostave put veliki i uzmu manji na levo pod zaštitom ovih u Pilgramsdorfa. Žitije 35. Te se pod zaštitom topova na oranicaama prevezu preko Rajne. 59.

zaštítiti, zaštítim, *v. pf. Rj. za-štítiti. v. impf. zaštíćivati*. — 1) beschirmen, protego. Rj. *isp. zakloniti (i se), zasloniti*. — 2) sa se, refleks. sich schirmen, defendo me: Od sunca se štítom zaštítio, a od vjetra svilenom maramom. Rj.

zaštítinik, *m. protector, defensor*. Stulli. koji zaštićuje kogu. *isp. branič, odvjetnik, pokrovitelj, zastupnik 1, zagovornik.*

zašto (za što), Rj. *adv. okrnjeno zaš', zaš'*. — 1) warum? quare? Rj. u pitanju, kud se hoće da zna razlog, uzrok, iz kojega što biva. *vidi 1 jer 1*. — Zaš' se sinko ne šće oženiti za ljepote i mladosti tvoje? Rj. 445b (zaš' nj. zaš'; t će biti ovdje otpalo zato što za njim ide s, pa bi bilo odevše tvrdo izgoroviti zaš' se). Raštu (radi šta) wesswegen, quamo-brem, cf. zašto. Rj. 645b. Stane koriti sina, zašto je vjenčao gjevojku, koja nije njemu prilika. Npr. 233. Za što to činite, braćo? te siromaš u tannieu mečete? 218. Zaš' mi zakla čedo u koleveci? Npj. 2, 17. Za što da psuje ovaj nrtvi pas cara gospodara mogeja? Sam. 11. 16, 9. — 2) weil, quoniam, cf. 1 jer 2. Rj. *suzecom ovim kuznjc se uzrok ili razlog onome što je prije rečeno*. — Bo, cf. jer; osobito se govori poslije za što (za što ho je znao). Rj. 32a. »Za što to činite, braćo?«... »Za to, za što nijesu carevine caru platili.« Npr. 248. Za što vrug zna mnogo? — Za što je star. Posl. 88. Ovo (je) za današnje naše spisatelje najvažnije i najnužnije, zašto mi danas nemamo (gotovo) ni jednoga spisatelja, koji bi... Pis. 60. Zato se mlogi o pokladama namažu bijelim lukom po prsima; zašto kažu da one (vještice) na poklade najviše jedu ljude. Rj. 74. to ima Rj. ovako: Za to se mnogi o pokladama namažu bijelim lukom po prsima; jer kažu da one (vještice) na poklade najviše jedu ljude. Rj. 66b. Vuk piše zašto u ovom značenju u ranijim pismima, ali u poznijima gotovo uvijek jer. zašto pod 1 i 2 valju tako sastavljeno pisati, jer su adverbi. — 3) za što, *n. p. za što si me pitao? t. j. za koju stvar, o čemu? za što si kupio? t. j. za koju cijenu, po što? vidí kod što I 5 b. ovo se piše rastavljeno.*

zašuškatí, škâm, *v. pf. Rj. za-šuškatí. v. pf. Rj. za-šuškatí. v. impf. šuškatí*. — 1) rauschen (wie die fliehende Fildere) constrepo, inhorreo, cf. zasušati. Rj. neprelazno. zašuška, zašušti *n. p. gušter, kud se makne po suhu lišću*. — 2) leicht bedecken (z. B. ctwas mit Laub), contego leviter. Rj. prelazno. zašuškatí što, slabo zakrúti *n. p. lišćom.*

zašuštatí, ším, *v. pf. rauschen, constrepo, cf. zasuškatí 1*. Rj. za-šuštatí. *v. impf. šuštatí*. — Kad čuješ da zasušti po vrhovima od dudova, onla se kreni. Sam. II. 5, 24.

zašúštjeti, zašúštim, *v. pf. verstummen, obmutesco,*

cf. zamuknuti. Rj. za-šúštjeti. *vidi i usúštjeti; zamući, umući, umuknuti. v. impf. šúštjeti.*

zataći, zatakneš, *v. pf. Rj. za-taći. vidi zataknuti. v. pf. je i prosti taći, taknuti. v. impf. zaticati*. — 1) *n. p. nož za pojas, cvijet za kapu, hinter-, auf etwas stecken, praefigo: 1 zataće svijetlo oružje*. Rj. *vidi zadjesti 1*. — Posviri pak zatakni (za pas). Posl. 256 (*isp. Posviraj, pa i za pas zapogjeni*). — 2) berühren, attingo, cf. zadjesti 5: Preseče mu na grlo sindžira, a b'jela mu ne zataće mesa. Rj. *vidi i zahvatiti*. — 3) (u C. G.) beleidigen, offendo: Su čim nas je Gjuro zatakao. Rj. (su?) *vidi uvrijediti 2*. — 4) (u C. G.) kogn, sazvati na mejdan, aufforden, provoco: zatakao ga je. Rj. *isp. zatka*. — Knjigu piše Laketiću Janko »da mi onje medan pod'jelimo«... »Zataka me Laketiću Janko za njegovu sestru Komneniju. Npj. 4, 108. No da vidiš Krečka Kneževića! pa on Meha zove na megdana, junak bješe buljuna-baša Meho, gdje ga vlašku riječ zataknuo, okrenu se k njemu u sretanje. 4, 410.

zatajati, jím, *v. pf. ablegen, abnego; verheimlichen, retico*. Rj. za-tajati. *vidi zatajiti, utajati 1, potapsati. isp. zatamiti. v. impf. tajati, tajiti*. — Ali ram ne ču zatajati, bračo, da sam mnogo puta litio da vam dogjem. Rim. 1, 13. Jer vam, bračo, ne ču zatajati tajne ove. 11, 25. Ne ču vam pak zatajati za onc koji su umrli, da ne žalite kao i ostali koji nemaju nada. Sol. 1, 4, 13.

zatajiti, jím, *v. pf. za-tajiti. vidi zatajati. v. impf. tajiti, tajati*. — Što nam kuzivaše oci naši, ne čemo zatajiti od djece njihove. Ps. 78, 4. Što vam odgovori Gospod, kazaću vam, ne ču vam zatajiti ni riječi. Jer. 42, 4.

zatak, zataka, *m.*: Našla je bačva — ali tikva — zatak. DPosl. 69. Našla je tikva zatak. 69. za-tak. za postanje *isp. zataći, za-taknuti. govori se i u Hrv. oko Glíne s ake. kakav je metnut. P. Leber. u sjec. Hrv. zatik. vidi zaptivač, i sym. ondje*

zatakunuti, zatakneš, *vidi zataći. Rj.
zatanamiti, zatanamim, *v. pf. Rj. za-tamaniti. vidi utamaniti. v. impf. prosti tamaniti, slož. isp. utamanjivati*. — 1) vertilgen, ausrotten, extirpo, cf. zatriti, iskupati. Rj. i kod zatriti ostala sym. — 2) sa se, refleks. völlig zu Grunde gehen, interneccione de-leor, cf. dotamaniti se. Rj. *vidi i zatriti se*. — Srpsko despotstvo onje (u Srijemu) se po tom i zatanamí. Danica 2, 76. One su (morske životinje) sve ili iz preglajšnjega svijeta, koji se pri postanku sadašnjega zatanamio, ili žive još i sada. Priprava 106.*

zatápânje, *n. das Zuschmelzen, obductio, inductio*. Rj. *verbal. od zatapati. radnja kojom tko zatapu što.*

zatápáti, zatápâm (zatápľjém), *v. impf. ron oben zusehmelzen, obduco cera etc.* Rj. za tapati. *vidi zaljevati 3. v. impf. prosti topiti 1. v. pf. zatopiti.*

zátapkatí, kâm, *v. pf. zústreten, zústampfen, conculo*. Rj. za-tapkatí. tapkajući zgaziti. *v. impf. tapkatí.*

zátavanak, zátavânka, *m. kleiner ebener Platz im Gebirg, locus planus in monte, cf. zaravanak*. Rj. za-tavanak, (drugoj poli osn. u tavau), malo ravno mjesto u gori, ili uopće nu kakvom god uzvišenom mjestu. *vidi i zaravanjak*. — Jedna dolina zove se Mala Korona, a više ove doline jedan zataranak, na kome ima i mali izvor, Velika Korona. Rj. 292a. Turci imaju (u Biogradu) 14 džamija, a hrišćani samo jednu crkvu (odmah kako se popne od Save gore na zataranak. Danica 2, 43.

zateći, zatečém, *v. pf. Rj. za-teći. v. impf. zatjecati (i se)*. — 1) treffen, offendo: Zatekoše cara u životu. Rj. *vidi zastati 1, i sym. ondje*. — Starac došavši knći s novcima, zateče i sina kod kuće. Npr. 38. Povrati se svome domu, i jedra žira zateče svoga roditelja. 219. Zatekosmo gde večera, na trpeži vino pije, tvoj govodar kod govoda. Npj. 1, 114 (*isp. Za-*

stasmo te za večerom, gde večeru ti večeraš. Npj. 1, 115). Ono Vaše pismo zateklo me bolesna. Straž. 1886, 1385. Jedan dan zateče ih Josif vrlo nevesele. Prip. bibl. 27. — 2) *den Weg abschneiden, intercludo*. Rj. put presjēci (kome), može biti da ovamo ide ovaj primjer: Petkovicu opkoliše Turci, igumana starea zatekoše, tri mu gjaka mlada posjekoše, a trojica n gor' utekoše, igumana živa ulvatiše. Npj. 4, 262. — 3) zatekle mu noge, *unlaufen, intumesco*. Rj. isp. oteći 1. — II. su se, *refleks.* — 1) *sich befinden, sein, sum*. Rj. vidi zastati se, i *syn. ondje*. — Na zlu ti se mjestu zatekosmo! u ravnome polju širokome. Npj. 4, 266. Pobije sve Turke, koji se onjje zatekao. Danica 3, 158. Posao koji mu se zatekao u ruku. Pom. 8. — 2) *kome, geloben, sich anheischig machen, sich verpflichten, obligo me*: Jer sam se knezu zatekao, da zakoljem Turskog' car' Murata. Rj. vidi zareći se 1, i *syn. ondje*. — Zarekoh se, zatekoh se, da ne ljubim mlada vojna. Npj. 1, 526. I koji se caru zatekao, da č' Srbiju zemlju umiriti. 4, 204. Hajde, zateci se mojemu gospodaru caru Asirskom i daću ti dvije tisuće konja. Car. II. 18, 23.

zātēg, m. (*loc. zātēgu*), *die Spannung, intensio*: drži jedge u zategu. Rj. za-teg, kad se što zategne.

zātēgnuti, zātēgnēm, v. pf. Rj. za-tegnuti. kao prost glagol ne dolazi. *isp. tēgnuti. v. impf. zatezati.* — 1 a) *anziehen, spannen, tendō*. Rj. prelazno: Dede zategnite gusle pak zapjevajte o miru. Straž. 1886, 835. Tako obloži Solomun dom iznutra čistijem zlatom, i zateže zlatne lance pred svetinjom. Car. I, 6, 21. Jer ču zategnuti nad Jerusalimom uže Samarijsko. II. 21, 13. sa se, *pass.*: Potpetak, n čakšira ono ispod noge u čizmi što se zapue, da se čakšire bolje zategnu. Rj. 555b. — b) *neprelazno*: Pusti uže u jamu i stane vikati da se (žena) uhvati za uže, da je izvuče na polje. Kad već opazi da je uže zateglo, a on onda povuci! Npr. 144. Vesač skoči na obešnjaka, te ga zagrlu obema rukama, i stane svom suagom vući k zemlji, da bi lična zateglu i udavila ga. Danica 4, 38. — 2) zategla suša, pa ne može da se ore, *unhalten, tenere*. Rj. vidi udngotežiti 2. kao zudugo potrajati.

zater, m.: Drugome hater, a sebi zater (učiniti). (Zater je načinjeno prema hater, a u govoru kad bi se govorilo, bilo bi zatar od zatrti). Posl. 71. zatar? vidi zator.

zātēsati, zātēsēm, v. pf. *anhauen (wie es der Zimmermann macht), accidō*. Rj. za-tesati. v. *impf. zatesivati*. — Strjelica izagje na zemlju, pa je onda mnogi nagju (kamen bjelutak koliki orah, gladko zatesan sa mnogijeh strana, te su na njemu postali mnogi uglovi). Rj. 102b.

zatesivānje, n. *das Anhauen, 70 accidere*. Rj. verbal. od zatesivati. radnja kojom tko zatesuje što.

zatesivati, zātēsujēm, v. *impf. anhauen, accidō*. Rj. zatesivati n. p. drvo sa mnogih strana, te na njemu postaju mnogi uglovi. v. *impf. prosti tesati. v. pf. zatesati*.

zātēsčati, sčām, v. pf. *schwanger werden, ingravidari*. Rj. za-tešča žena t. j. postane teška, trudna, bregja. vidi zabregjati, zadjetinjiti, zatrudnjeti. ne dolazi kao prost glagol. *isp. teščati. mj. šč dolazi i št. vidi zateščati*.

zātēsčati, sčām, v. pf. Rad 6, 121. vidi zateščati.

zātēzati, n. Rj. verbal. od 1) zatezati, 2) zatezati se. — 1) radnja kojom tko zateže što, n. p. uže (das Spannen, tensio. Rj.). — 2) stanje koje biva, kad se tko zateže (das Sträuben, reluctatio. Rj.): Dade im Solonove zakone bez i kakoga daljega ispitivanja i zatezanja. Danica 5, 89.

zātēzati, zātēzēm, v. *impf.* Rj. za-tezati. v. pf. zategnuti. — 1) *spannen, tendō*. Rj. zatezati što, n. p. uže. sa se, *pass.*: Izgovaraju li se sve (rijēci) na b' oštro kao Svetičevo »sad«, jetz, a ma n. zatežu li

se sve kao Svetičevo »sad«, die Pflanzung? Rat 9. — 2) *su se, reflex. sich sträuben, obductor*. Rj. kao otimati se oda šta, ne htjeti. — Ako li se djevojka stane zatezati i ne će da ide, onda je vuku za kose. Rj. 477a. On će se dugo zatezati, ali će ti najposle opet dati. Npr. 11. Kad se ko zateže od jela i od pića. Posl. 68. Paša se stane zatezati, izgovarajući se, da on to ne može učiniti. Danica 4, 3. Ja se ne zatezah ići za tobom kao pastir. Jer. 17, 16.

zātēžljiv, udj. n. p. vo koji ne će da vuče, nego se zateže, *sich sträubend, renitens*. Rj.

zātēcati, zātēcēm, v. *impf.* Rj. za-tēcati. v. *impf. prosti tēcati. v. pf. zataći, zataknuti.* — 1) n. p. cvijet za kapu, *aufstecken, impono*: Garofilje za klobuk zatiče. Rj. — 2) *hineinstecken, figo*. Rj. što u što.

zātēk, m. vidi zatak; i *zaptivač, i syn. ondje, za postanje isp. zataknuti, zatiēcati, za obličje isp. otk.*

zātēlak, zātēioka, zātēljak, zātēljika, m. vidi potiljak: Fako mi se usta na zatlak ne obratila! (Posl. 305). Na zātēljak oči iskočiše. Rj. za-tilak, za-tiljak. vidi začelak, zatjelak, začeljak, zatjeljak, zudnja strana glave. — Imať oči u zatioku. DPostl. 33.

zatiim, zatiijem (za tim, za tijem), *adv. kao izu toga. vidi potom. uackher, postea, posthuc.* — Malo za tijem eto ti na gunno i Brka. Npr. 5. Dogje na onu čupriju... Za tim prešavši preko čuprije dogje u jedno selo. 89. Sveti Sava dogje te kupus posijeće i gjavolu ostavi korenje. Malo za tijem evo ti i gjavola! 276. Zatiim malo postajalo vrjeme, al' eto ti tri Turčina mlada. Npj. 4, 334.

zatiirāc, zatiirāca, n. koji zatiire što. *isp. iskopnjak.* — Predade nam Bog naš u ruke naše neprijatelja našega i zatiirāca zemlje naše. Sud. 16, 24. Ridaj gorko, jer će brzo doći na nas zatiirāc. Jer. 6, 26. Na sva visoka mjesta po pustinji doći će zatiirāci. 12, 12.

zatiirācēv, *adj. što pripada zatiirācu.*

zatiirāčkī, *adj. što pripada zatiirācima ili zatiirācu kojemu god. n. p. radnja zatiirācka.*

zatiirānje, n. *das Ausrotten, extirpatio*. Rj. verb. od zatiirati. radnja kojom tko zatiire što: Bog će malo po malo potrti te narode ispred tebe... zatiirāče ih zatiirānjem velikim dokle se ne zaturu. Mojs. V. 7, 23.

zatiirati, rēm, v. *impf. ausrotten, extirpo*. Rj. zatiirati. vidi iskopavati 2, istrebijavati, istrebijivati, tamaniti, ntamanjivati, uništavati. v. *impf. prosti trti. v. pf. satrti, zatrijeti.* — Djevojke su iskop ali čast knūci. (Jer knūci zatiiru svojom udajom...). Posl. 72.

— Kad Bog zatiirāče gradove u onoj ravni... Mojs. I, 19, 29. Bog će malo po malo potrti te narode ispred tebe... zatiirācē ih zatiirānjem velikim dokle se ne zaturu. V. 7, 23. sa se, *pass.*: Jer se potruju i male ribe koje nijesu za jelo, i tako se riba zatiire. Rj. 181b.

zātīsak, zātīska, m. vidi zapašač. Rj. čim se što zatisne. vidi i *zaptivač, i syn. ondje.*

zātīskānje, n. vidi zātīskivanje.

zātīskati, zātīskām, vidi zātīskivati: On im katkad usta zātīskaše. Rj. v. *impf. za-tīskati. v. impf. je i prosti tīskati. v. pf. zātīsnuti.*

zātīskivānje, n. *das Verstopfen, obturatio*. Rj. verb. od zātīskivati. radnja kojom tko zātīskuje n. p. usta kome. vidi zati-kanje.

zātīskivati, zātīskujēm, v. *impf. verstopfen, obturo*. Rj. za-tīskivati. vidi zātīskati, zaptivati, i *syn. ondje. v. pf. zātīsnuti.* — Malijem čepicem zātīskuje, a velikijem taplunom otiskuje. DPostl. 59. Ne zātīskuj uha svojega od uzdisanja mojega. Plač. 3, 56.

zātīsnuti, snēm, v. pf. *pf. verstopfen, obturo, cf. zapašiti*. Rj. za-tīsnuti. vidi i 1 zaptiti, i *syn. ondje. v. pf. je i prosti tīsnuti. v. impf. zātīskati, zātīskivati.* — Ima mali izvorci?... nekad bio veliki pa ga Nijemci zātīsnuti čebetima i slavinama i ustavili vodu. Rj. 60a. Zapariť bure, t. j. naliu u nj vrūće vode pa ga zātīsnuti, da voda izvuče ako u njemu ima kakav rgjav vonj. Rj. 187b. Siromah vuk loći, loći, dok mu

trgne voda nazad. Lisica mu onda *jemu zatisne*. Npr. 179. Uhere nekake trave te dobro *uši zatisne* i *ručicama* suviše. 231. Srblijinu su blagoladne ove riječi: prst, krst... a Grk i Talijan *zatisnuli* bi *uši od oravkih* riječi. Rj.¹ XXX. *sa se, refleks. ili pass.*: Onu istu *rečer zatisne se okno od jaže* i zaustave se kola od mlina. Npr. 234. *Da se svaka usta zatisnu*. Rim. 3, 19.

zatjecanje, n. Rj. verbal. od I. *zatjecati*, II. *zatjecati se*. — **I. 1)** *rudnja* *kojom tko zatječe koga gdje* (das *Betreten* [auf einer That]. Rj.). — **2)** *rudnja* *kojom tko zatječe, presijeca kome put* (das *Vertreten* des Weges, *to* *obistire*. Rj.). — **II. 1)** *stanje* *koje bira, kad se tko zatječe gdje*. — **2)** *rudnja* *kojom se tko zatječe kome*.

zatjecati, *zatječem*, v. *impf.* Rj. *za-tjecati*. v. *impf.* *prosti* *teći*. v. *pf.* *zateći*. — **I. 1)** *betreten, deprehendo*. Rj. *zatjecati koga*, n. p. *kod kuće*, kao *nalaziti ga*, *vidi zastajati*. — **2)** *den Weg vertreten, obistire*. Rj. *put presijecati kome*. *isp.* 1 *zastupati* 1. *može biti da otamo ide primjer*: Orla čavka *zatječe*. DPost. 91. — **II. 1)** *sa se, refleks.* — **1)** *sich befinden, sum*. Rj. *biti* (*jesam*), *nalaziti se* 1. — *Jakov*, valja da *bojeći se od svoje nahije tako daleko ići i s Kura-Gjorgijem se u gradu zatecati*, nije tu bio ni došao. Danica 5, 53. — **2)** *geloben, sich anheischig machen, serio negare aut pretendere*. Rj. *vidi utjecati se*, *zaricati se* 1, *činiti zavjet*, *činiti tobe*. — *Plodom a ne veličinom zatječa!* se. DPost. 96. *Jeste l' mi se, brate, zatjecali*, kad ste mene mladju udavali, da čete me često pohoditi. Npj. 2, 40. *Što se Jovan bio zatjecao*, to je Jovan bio zatvorio. 3, 313. Petar opomenuvši se kako se *Isusu zatjecao da ga ne će odustati*, ide za njim. Prip. bibl. 156.

zatjelak, *zatioka*, m. *vidi zatilak i začeljak*. — Ital. *coppa, zatjelak*. Daničić, DPost. XIII. *vidi zatljak*.

zätjeljak, *zätijeljka*, m. *vidi začeljak (zätijeljka) i zatiljak*. — *Zatilak, zatljak*. Kao da bi i bilo po zapadnom govoru, govori se gdje gdje je (t) mjesto *i: začelak*. Korijeni 96.

zatjerati, *räm*, v. *pf.* Rj. *za-tjerati*. *vidi zagnati* (*i se*). v. *impf.* *zatjerivati*. — **I. 1)** *hineinschlagen, immitto*. Rj. *zatjerati* n. p. *klin u drvo*. — **2)** *hinter-treiben, ago post—*: *zatjerati ovice za brdo*. Rj. — **II. 1)** *sa se, refleks. losstürzen, impetum facio, cf. zagnati se*. Rj. *zatjerati se* n. p. u (*ili*) *megju* Turke.

zatjerivanje, n. Rj. verbal. od I. *zatjerivati*, II. *zatjerivati se*. — **I. 1)** *rudnja* *kojom tko zatjeruje n. p. klin u drvo* (das *Hineinschlagen, immissio*. Rj.). — **2)** *rudnja* *kojom tko zatjeruje n. p. ovice za brdo* (das *Treiben hinter—, actio post—*. Rj.). — **II. 1)** *rudnja* *kojom se tko zatjeruje n. p. megju Turke* (das *Losstürzen, impetus*. Rj.).

zatjerivati, *zätjèrujèm*, v. *impf.* Rj. *za-tjerivati*. *vidi zagoniti* (*i se*). v. *impf.* *prosti* *tjerati*. v. *pf.* *zatjerati*. — **I. 1)** *hincintreiben, immitto*. Rj. *zatjerivati* n. p. *klin u drvo*. — **2)** *hinter-treiben, ago post—*. Rj. *zatjerivati* n. p. *ovice za brdo*. Rj. — **II. 1)** *sa se, refleks. losstürzen, impetum facio*. Rj. *zatjerivati se* n. p. u (*ili*) *megju* Turke.

zätka, f. (u C. G.) *Aufforderung (zum Kampfe), provocatio*: učini se *zätka*. Rj. *za-tka*. *isp.* *zataći* 4) *koga*, *zazvati na mejdan*.

zätljati, *zätljäm*, v. *pf.* *polu* *zaspati, einschlimmern wollen, obdormisco*. Rj. *za-tljati*. *glugol se drukčije ne nalazi*.

zätö (za to). — **1)** *darum, ideo*. Rj. *zato, budući adverb, treba ga tako sastavljeno pisati*. — *Tu je za to što on o krsnom imenu najgore zakolje... »Vodo! nisi nikad čoveka udavila, za to roda nemaš«*. Npr. 77. *»Mi smo siromasi ljudi«*. *»Ništa za to, ja sam zaboljan onim što ima.«* 82. *Do groba: jao njoj! A od groba: ko je moj? (»Njoj je mjesto meni«*: *prvo za to, da se jao ne bi primijenilo onome koji*

ono govori, a drugo, da bi se složilo sa »moj«). Post. 62. *Za to sam kriv jere sam živ*. 87. Poslanicama je taki čovek upravo trebao, *zato* ga dragovoljno izištu. Danica 5, 29. Čaja-paša je... potegao u Čačak, jedno *zato, što* je ovo mesto gotovo kao usred zemlje, a drugo *što* je u ravni kod Morave. Miloš 82. Ako se i popnu kašto na kuću, *šta* je Ljubomiru *zato?* Nov. Srb. 1817, 477. *Kad se Slavenska ortografija u Srpskom jeziku mora pokvariti, zato* mislim da je najpametnije, da mi za Srpski jezik načinimo ortografiju sa svim kao što treba. *Zato* sam ja ovgje načinio tri nova slova. Može biti da se »j« kome *zato* ne će dopasti, što je Latinsko. Rj.¹ XI. *Budući da ih je bilo mnogo, zato* se nije mogao s njima u veliki boj upuštati. Zitiže 56. *I kao što* ne marahu da poznadu Boga, *za to* ih Bog predade u pokvaren um. Rim. 1, 28. — **2)** *za to, n. p.* *Za što kupio, za to i prodao, vidi kod taj, ta, to. piše se rastavljeno*.

zätöc, m. (po juzogav. kraj.) *vidi* *opklada, cf. zateći se* 2. Rj. *vidi i* *uklada, i sym. ondje*.

zätöcènje, n. in *exilium pellere*. Stulli. *die Verbannung, der Verbannungsort, das Exil, Exsil, exsilium*. *vidi* *progon*. — Brkić kad čuje da je njemu odregjeno negdje *zätöcènje*, on pobjegne u Ornu Goru. Kov. 11. *protiv upotrebljarinju ove riječi piše Fuk u Pis. 17. Daničić prevedo*: *Judicium erit de eo sive in mortem, sive in exilium*; über den soll ein Gericht ergehen, es sei zum Tode, oder zur Verbannung... *orako*: *Odmah da mu se sudi, bilo da se pogubi ili da se prognu*. Jezdr. 7, 26.

zätöcènia, f. *campionessa, herois, virago*. Stulli. *čensko prema muškom zätöcèniku*.

zätöcèčkî, adj. *zätöcèčko* *rvanje*. Stulli. *što pripada zätöcènicima ili zätöcèniku* *kojemu gogji*.

zätöcènik, m. (st.) *der Verpflichtete (der sich zu etwas anheischig gemacht), obligatus (besonders der Kampfheld, puginator)*: *Iziš'o je kraljev zätöcènie*. Veseli se kraljev *zätöcènie*. Rj. *koji se kome zateče, da će što učiniti, osobito da će se biti, kao ubojnik, mejdandžija*. — *Orni Arap* *pod Solun* *dopade*, *pod Solunom zätöcènika ište*, da bi njemu na mejdan izišo. HNpj. 1, 302. *Izide iz okola Filistejskoga jedan zätöcènik* *po imenu Golijat*. Sam. I, 17, 4.

zätömiti, *zätömim*, v. *pf.* (st.) *underdrücken, unter-schlagen, inverto, supprimo*: *Carevo blago zätömise i u ernu zemlju zakopaše*. Od Boga je velika grijota *gjevojačku sreću zätömiti*. Rj. *za-tömiti, kao zakriti, zatisnuti, pritisnuti* 2. *vidi* *potömiti, underdrücken, verhehlen, supprimo, cf. sakriti*. Rj. 554b. *isp.* *potapsati, zatajati (verheimlichen, reticere)*. v. *impf.* *tomiti*. — *Moj sinko, nije ono zec, nego je ono aždaja*. Tomliki svet pomori i *zätömi*. Npr. 44. *Kurve jedne devet Jugovića... i carevu haznu zätömise*. Npj. 2, 206. *Značenje (korijenu) pritisquiruti: tomiti, potömiti, zätömiti*. Korijeni 86.

zätön, m. (u primorju) *Meerhusen, maris sinus*. Rj. *za-ton, za drugu polu isp.* *tonuti, topiti* 2. *isp.* *Korijeni 85. vidi zatonj, zaliv*. — *Zätön* *zao zakon*. DPost. 156.

zätönj, m. čini mi se da se negdje ispod Osijeka ovako zove nekako mjesto u Dunavu gdje se riba hvata. *cf. zaton*. Rj. — *Madž. zätöny, seka, pličina u vodi, brod. bez sumnje pomadžarena naša riječ zätön*.

zätöp, m. (u C. G.) *kuhan i sitno isjecan drob od kakva živinčeta, koji se poslije poprži, pak se ostavi u kakvoj čabrici, pa preko zime kad hoće da se jede, izvadi se malo u tavu te se pogrije*. Ovako se i u Srbiji ostavlja drob od svinja, kad se u jesen biju za zimom. *cf.* *ckvara*. Rj. *za-top. isp.* *zatopiti. isp.* *i skvara*.

zätöpiti, *zätöpim*, v. *pf.* *zusehmelzen, liquando cluado (das Sadenfuss mit Schmelz)*: *A krv ide iz vruća junaka te zätöpiti zlačena kubura*. Rj. (*kubura*

u pjesmi gen. mjesto akus. kubur). za-topiti. *vidi* zatiti 3. v. *impf.* zatapati. — Podrobak, I) kivan drob. *zatopljen lojem.* Rj. 524b. Britku ču mu *sablju zatopiti*, zatopiti onom slanom krelju. Npj. 2, 107. Načini sebi kovčeg od drveta... i *zatopi ga smolom* iznutra i spolja. Mojs. 1. 6, 14. *sa se, pass.*: Prčor. kaže se u šali za ukuhan drob. *Drob se onako vruć saspe u čabricu, i odozgo se još zatopi mašću.* Rj. 619b.

zător, m. to je zator kutnji. J. Bogdanović. za-tor. *isp.* zatri. *djelo kojim se što zatre. vidi* zater.

zátore, f. pl. (u Baranji) vime svinjeće, *das Euter der Sau, uber suis.* Rj.

zátornica, f. zátornik, m. J. Bogdanović. *koja ili koji je što zatro' ili zature.* — On je zatornik cijelog sela. J. Bogdanović.

zàtrajati, jēm, v. pf. Rj. za-trajati. *vidi* zabaviti se, i *syn. ondje. v. impf.* trajati. — 1) *vidi* zatrajati se: Gje si pobro, što si *zatrajao.* Rj. — Ema, nemoj *zatrajati*, mladi knjaže, no ćeš brzo k meni doći. Npj. 5, 456. — 2) *sa se, refleks. verveilen, ausbleiben moror, non venio, cf.* zatrajati, zabaviti se, ostati: Što si mi se tako *zatrajao.* *Zatraju se* za devet godina. Rj. — No se nemoj, Duka, *zatrajati*, jer me prose mlogi prosioci. Npj. 2, 171.

zàtráviti, zàtrávím, v. pf. Rj. za-traviti. *v. impf.* zavravljivati. — 1) n. p. bolesna konja, t. j. probosti mu na vratu kožu, pa izmeguju nje i mesa zavuču slamku i onako ostaviti neko vrijeme. Rj. — 2) (u Boci) koga, t. j. općiniti ga davši mu nekaku travu da popije. Rj. — Ako progovoriš, *zatravice te* i pretvorice te u ribu. Npr. 122. *Onu ti je zavravljena* i zamagijana. 216. Ako (vile) kakva mladića opaze, u oni čas očima ga *zatrave* i u kaku gogj hoće živinu obrnu. 219. Ustaj, Maro, ustaj, zlato! *zatrave ružu zavravljena,* dilber Mara zaljubljena. Here. 271.

zatravljívànje, n. ef. zatraviti. Rj. *verbal.* od zavravljivati. — 1) *rudnja kojom tko zavravljuje n. p. bolesna konja.* — 2) *rudnja kojom zavravljuje n. p. vila ljude.*

zatravljívati, zavravljujēm, v. impf. ef. zatraviti. Rj. za-travljivati. — 1) *zavravljuje tko n. p. bolesna konja. isp.* zatraviti 1. — 2) *zavravljuje n. p. vila ljude. isp.* zatraviti 2. *vidi* zamagijavati; i čarati, i *syn. ondje.*

zatrážiti, zàtrážím, v. pf. tražiti trag, *Spuren suchen, vestigia serutari*: Pa *zatráži* oko vode hladne, ničem traga naći ne mogaše. Rj. za-tražiti, *potražiti* trag. *v. impf.* tražiti.

zatrčati se, zàtrčím se, v. r. pf. Rj. za-trčati se. *v. impf.* zadržavati se. — 1) *anlaufen, incurro.* Rj. *vidi* zadržati se. — *Lzide* preda nj (pred lovea) ovan sa zlatnom vunom. Lovac kad ga opazi potegne iz puške da ga ubije, a *ovan se zadrž* te uje ga pre rogovima ubije. Npr. 65. *Kud se ono Maksim zadržao?* Npj. 2, 559. Kad to začu čelebija Jovo, *zadrž* se za Pjepom gjerajkom, ugrabi je, i vjenča je za se. Here. 131. — 2) *zadržao se, es ist ihm (die Rede) entfahren, excidit ei inter loquendum.* Rj. u govoru, *kao* nehotice što izustiti. *isp.* izlanuti se.

zatrčávànje, n. Rj. *verbal.* od zadržavati se. — 1) *rudnja kojom se tko zadržava kuda* (das Anlaufen [zum Sprunge], *incurso.* Rj.). *vidi* zadržavanje. — 2) *rudnja kojom se tko zadržava u govoru.*

zadržávati se, zàdržávám se, v. r. impf. Rj. za-trčavati se. *v. impf.* *prosti* trčati. *v. pf.* zadržati se. — 1) *anlaufen, Anlauf nehmen, incurro.* Rj. *zadržava se n. p. tko, kud hoće rodu da preskoči. vidi* zadrživati se. *isp.* zadržka. — 2) *zadržava se, entföhrt ihm (was er sonst eben nicht gesagt hätte), elibitur ei quandoque, quod mallet non dixisse.* Rj. *zadržava se u govoru, kada tko kadoš nehotice kuzije stvari, za koje mu poslije bude žal, što ih je kazao.*

zàtrebati, biam, v. pf. *nöthig werden, opus est.*

za-trebati. vidi potrebat. *isp.* potrebovati. *v. impf.* trèbati. — Kad *kome zatreba pop,* treba da mu ide kući da ga zove. Rj. 541a. Uzmi od mene jednu ljusku, pa kad ti *zatrebam,* samo je protri malo. Npr. 20. On povika dva kneževa sina. «Što smo, bane, *tebi zatrebali?*» HNpj. 4, 583. U pjesmama *kad zatreba* izostavi se »i«, pa se pjeva i govori »ljelo«. Rj. XVIII. Da joj (sestri) budete u pomoći u svakoj stvari koju od vas *zatreba.* Rim. 16, 2. Ako *zatreba više,* lasno se može i poslije poslati. Kolo 13.

zàtrepětati, zàtrepēcēm, v. pf. *erzittern, intremo:* Nešto *zatrepetu,* nešto zazveketa. Rj. za-trepeće n. p. lišće. *isp.* zatreptjeti. *v. impf.* trepetati.

zàtrèptati, zàtrèpēcēm, v. pf. očima. *erzittern (mit den Augen), blinzeln, mico oculis.* Rj. za-treptati. *v. impf.* treptati.

zàtrèptjeti, zàtrèptím, v. pf. *erzittern (vom Laube), aufrauschen, inhorresco, erolo cum strepitu.* Rj. za-trepti n. p. lišće na drvetu, ptica kad poleti. *isp.* zatrepetati. *v. impf.* treptjeti.

zàtrèsti, zàtrèšēm, v. pf. za-tresti, početi tresti. *v. impf.* tresti. — 1) *zàtrèsti.* Nema u Vukovu rječniku. Korijeni 94. *Zatresao si zemlju,* i razvalio si je. Ps. 60, 2. Za to *ću zàtrèsti nebo.* Is. 13, 13. Tatarin Nogaj *zatrese srpske zemlje.* DM. 32. Kako je Isaija vidio Gospoda slave u trijemu *zatrese crkve.* DP. 320. — 2) *sa se, refleks. ili pass.*: Oni krilatit konj počne vrištati i krilima udarati da se od *velike uke* i treske i *sv. carev dror zatrese.* Npr. 153. *Zemlja se zatrese* vrlo. Mat. 28, 2.

zàtrijeti, zàtrēm (zàtr'o, zàtrla), (u C. G.) vidi zatri: E će ti se *zatrijet'* koljeno. Rj. za-trijeti. *v. impf.* zatrijati. *v. impf.* *prosti* tri; *trijeti ne dolazi. isp.* trijeti. — Vuka brata na kolac nabiti, a *troju ču kuću zatrijeti.* Npj. 4, 439.

zàtrka, f. der Anlauf (zum Hinüberspringen), incurso: skočiti (ili preskočiti štogogj) iz *zatrke.* Rj. za-trka, *kad se tko zadrž,* da preskoči n. p. rodu. *suprotno* s mjestu. — *Zagonačke, zagonački, u. p. skočiti, t. j. iz zatrke.* Rj. *Skočiti s mjestu, t. j. ne iz zatrke.* Rj. 362a.

Zàtrka, f. ef. Zasavica. Rj.

zàtrkati se, zàtrčēm se, vidi zadržati se. Rj. *v. r. pf.* za-trkati se. *v. impf.* zadrživati se.

zàtrkívànje, n. *vidi* zadržavanje. Rj.

zàtrkívati se, zàtrkujēm se, vidi zadržavati se. Rj. *v. r. impf.* za-trkuje se tko, *kud n. p. hoće rodu da preskoči. v. impf.* *prosti* trkati. *v. pf.* zadržati se.

zàtrkljati, kljām, v. pf. *vidi* pritaći. Rj. za-trkljati. *vidi* i zakoliti 2. *isp. syn. kod* pritaći. — Nego iste grozga bimberova iz careva *vinograda,* što je care skoro posadio i srebrnom *trkljom zàtrkljao* i zlaćenom žicom povezao. Npj. 1, 286.

zàtrniti, zàtrnīm, v. pf. u. p. trešnju, t. j. metuuti joj *trnja* navrh debla gdje se grane razdvajaju, da se na nju ne može popeti, *verdornen* (z. B. die Kirsche, damit die Kinder nicht dazu können), *spinis munio*: Ispred kuće *zàtrnjene,* nh mi vazda! Rj. za-trniti. *trnjem* zagradi. *v. impf.* zàtrnjivati.

zàtrnuti, zàtrnēm, v. pf. za-trnuti. *vidi* zagasiti. *isp.* istrnuti, utnuti. *v. impf.* trnuti 1 (vratu, svijeću). — u *prenesnom smislu kao zatri*: Sv'jeh nauči i pokaraj, moj sokole! moga Šima i Bogdana za najviše, e su *kuće zàtrnuli,* u dom kuku! ostaše im tužne sestre, prekukale! Kov. 109.

zàtrnjívànje, n. *das Verdornen, sepimentum spinosum.* Rj. *verbal.* od zàtrnjivati. *rudnja kojom tko zàtrnjuje n. p. trešnju.*

zàtrnjívati, zàtrnjujēm, v. impf. *verdornen, spinis defendo.* Rj. za-trnjivati, *trnjem* zagragnjivati. *v. impf.* *prosti* trnuti 2. *v. pf.* zàtrnuti.

zàtrnošiti, šim, v. pf. t. j. erkvu, *die Kirche einweihen, consecro ecclesiam* (od θρόνος?). U Jadru imaju dva namastira: *Tronošu* i *Votujak*... gradile

ih dvije sestre... ona što je gradila Tronošu rekla: Ja sam tek zatronošila. I od toga se nazove Tronoša. Rj. za-tronošiti. vidi osveštati, osvetiti 1. glagol se drukčije ne nahodi.

zatrovati, zätrovēm, v. pf. t. j. ribu u vodi, betäubende Köder streuen, *caus venenatus prociō*. Rj. za-trovati. v. impf. trovati. isp. trov.

zatrpati, pām, v. pf. dureh Uebereinanderwerfen vermuehen, zudecken, obruo. Rj. za-trpati. v. impf. zatrpati. — »Iskopaj jamu... pa onda opet jamu zatrpuj... iskopa jamu... pa onda zagrne zemlju. Npr. 15t. Navodoh na njih (na Misirce) more koje ih zatrpu. Is. Nav. 24, 7.

zatrpvānje, n. das Uebereinanderwerfen, superinjection. Rj. verbal. od zatrpati. radnja kojom tko zatrpaiva što.

zatrpvati, zätřpvām, v. impf. übereinanderwerfen, *ererto*. Rj. za-trpvati. v. impf. prosti trpati. v. pf. zatrpati. — Tonem vodi u dubine, v. izraži me zatrparaju. Ps. 69, 2. sa se, pass.: Ima dosta ruda svakojakih; no ne samo što ih niko ne traži, nego se još kriju i zatrparaju. Danica 2, 28.

zatrtri, zätřēm (zätř'o, zätřla), v. pf. Rj. za-trtri. vidi zatrijeti; iskopati, istražiti, istrijebiti, utamaniti, zatamaniti. v. impf. zatirati. — 1) ausrotten, *erstirpo*. Rj. — Suleman-paša čaše sav narod da zatre i carevu zemlju da opusti. Miloš 130. Bješe kao vrt prije nego Gospod zatr Sodom i Gomor. Mojs. I. 13, 10. Zato mi se sada zakuni Gospodom da ne čes imena mojega zatrtri u domu oca mojega. Sam. I. 24, 22. — 2) sa se, refleks. zu Grunde gehen, *perco*. Rj. vidi dotamaniti se, iskopati se, istražiti se, izginuti, propasti (sasvijem), zatamaniti se. — Boji se da se u njemu ljudsko sjeme ne zatre. Posl. 21. Tako mi se trag ne zatr'o! 305. A i familija se Karapandžića gotovo zatrila. Danica 2, 97.

zatrūbiti, hīm, v. pf. blasen ins Horn (in die Trompete), *buccinor*. Rj. za-trūbiti. v. impf. trūbiti. — Kad čuju trubu da zatrūbi, onda da idu na njezin glas njemu u pomoć. Npr. 156. Kad roy zatrūbi otežū, onda neka pogju na goru. Mojs. II. 19, 13. Tada zatrūbi Joav u trubu, i ustavi se sav narod. Sam. II. 2, 28. sa se, pass.: Car zapovjedi te se jedan put zatrūbi. Npr. 157.

zatrūditī, zätřūdīm, v. pf. bemühen, ermüden, *fatigo*. Rj. za-trūditī koga. vidi utruditi. v. impf. zatrūgijivati. — Ovo je, braćo, onaj, koji je kriv, što sam vas ja po ovakom rgjavu vremenu od vaših kuća zatrūdio. Miloš 184.

zatrūdnjeti, zätřūdñīm, v. pf. schwanger werden, *ingravidor*. Rj. za-trūdñi žena, postane trudna, bregja. glagol se drukčije ne nalazi. vidi zabregjati, i syn. ondje. — Grješnica, 2) koja zatrūdñi bez muža. Rj. 102a. Kad žena na novo zatrūdñi, a još dijete nije odbila, onda se kaže: zasilalo dijete. Rj. 194a. Reveka zatrūdñje od samoga Isaka. Rim. 9, 10. U griehu zatrūdñje mati moja mnom. Ps. 51, 5. Zatrūdñećete slanom, rodićete strnjiku. Is. 33, 11.

zatrūgnjānje, n. das Bemühen, *defatigatio*. Rj. verbal. od zatrūgnjivati. radnja kojom tko zatrūgnje n. p. ljude da dogju kuda.

zatrūgnjivati, zätřūgnjēm, v. impf. bemühen, *fatigo*. Rj. za-trūgnjivati n. p. ljude da dolaze iz daleka, po rgjavu vremenu, i t. d. v. impf. prosti truditi 1. v. pf. zatrūditi.

zātubast, adj. abgestumpft, obtusus. Rj. za-tubast (biće od osnove koja je prosta u tup, pa je promijenjeno p na b). Osu. 247. što je kao zātupljeno a nije zaoštreno. isp. zarubast. suprotno zaoštrljat. — Tikva vodēnā... odozdo je zātubasta da može upravo stajati na zemlji. Rj. 739a. Tušika, u jajeta zātubastija strana koja se zove i guzica. Rj. 758a.

zātūcani, adj. verstockt, obstinatus. Rj. vidi zaoapani. isp. zātucati.

zātūcānje, n. verbal. od zātucati, koje vidi.

zātucati, zātūcīm, v. impf. elavos etc. vehementer *figere, configere*. Stulli. za-tucati što, n. p. čarle, kao zabijati. v. impf. prosti tući. isp. zātucani. v. pf. zātucī. — Gjevojka se ljuto rasrūila, stade kleti, u kam zātucati: »Čabo kućo, ti se razorila.« Herc. 210.

zātūcī, zātūcēm, v. pf. Rj. za-tucī. v. impf. zātucati. — 1) vidi zabiti. Rj. i syn. ondje. — 2) sa se, refleks. vidi zabiti se. Rj. vidi i zakrhati se.

zātūljiti, zātūljīm, v. pf. n. p. rupu kakvu, t. j. metnuti na nju tuljac da se uhvati lišica ili jazavac, *eine eigene Art Falte, tuljac, vor das Fruchloch stellen, laqucos pono*. Rj. za-tuljiti. v. impf. zātuljivati.

zātuljivānje, n. verbal. od zātuljivati.

zātuljivati, zātūljjēm, v. impf. die Falte tuljac genannt vor das Fruchloch stellen, *laqucos pono*. Rj. za-tuljivati, n. p. rupu kakvu, t. j. metati na nju tuljac, da se hvataju lišice ili jazavci. v. pf. zātuljiti.

zātūpiti, zātūpīm, v. pf. abstumpfen, obtundo, *retundo*. Rj. za-tūpiti n. p. sjekiru, učiniti je tupom. suprotno zaoštriti. v. impf. zātupljivati. — Povariti n. p. sjekiru, t. j. zātupiti je, pa onda ugrijaš je dobro na novo isklepati. Rj. 513a. sa se, refleks. ili pass.: Bijahu se zātupili raonici i motike... i same ostane trebaše zaoštriti. Sam. I. 13, 21. Kad se zātupī grožjje i oštrice mu se ne naoštri, tada treba više snage. Prop. 10, 10.

zātupljivānje, n. das Abstumpfen, obtusio. Rj. verbal. od zātupljivati. radnja kojom tko zātupljuje što.

zātupljivati, zātūpljēm, v. impf. abstumpfen obtundo, *retundo*. Rj. za-tupljivati. što, činiti da bude tup. v. impf. prosti tupiti. v. pf. zātupiti.

zātūrānje, n. Rj. verbal. od 1) zaturati, 2) zaturati se. — 1) radnja kojom tko zatura n. p. zu sobom ruke (das Werfen hinter etwas, *jactus post*. Rj.). — 2) radnja kojom se tko zatura u svijet.

zātūrati, zātūrām, v. impf. Rj. za-turati. v. impf. prosti turati (i se). v. pf. zaturiti (i se). — 1) hinter etwas werfen, *jaicio post*—. Rj. zaturati n. p. ruke za sobom. — 2) sa se, refleks. sich (in die Welt) hineinwerfen, *abüsse peregre*. Rj. zaturati se u svijet. kao polaziti u svijet.

zātūrčati, čām, v. pf. anfangen türkisch zu reden, zu singen, *turcece proloquor, accino*. Rj. za-turčati, početi turčati, Turski govoriti. pjevati. v. impf. turčati.

zāturiti, rīm, v. pf. Rj. za-turiti. v. pf. je i prosti turiti. v. impf. zaturati. — I. 1) hinter etwas werfen, *jaicio post*—: Zaturī mu dizgn za umkaša. A za sobom zaturio ruke. Rj. — Ranjena ga Turci dofatīše, u skripinu monće zaturīše. Npj. 4, 405. Za Šljemena plijen zaturīše. 4, 409. — 2) (u C. G.) kavgu, *anzetteln, excoito, ef. zametnuti 3*, zavrći 3: Gje stigosmo, kargu zaturismo. I s Turcima kargu zaturīše. Rj. i syn. kod zametnuti 3. — Kad se rujna vina napojīše, o svaćemu jeylen zaturīše. Npj. 4, 336. — II. sa se, refleks. zaturiti se u svijet, sich in die Welt hineinwerfen, *abüsse peregre*. Rj. kao počī kuda. — Na ti sablju, dragi gospodarū! kad se tamo drumom zaturimo, ako bi se gjegogj naturilo, da se s puta ne makneš grjenu. Npj. 2, 616.

zātūtūjiti, njīm, v. pf. erdröhnen, *constrepro*. Rj. za-tūtūjiti, početi tutnjiti. v. impf. tutnjiti.

zātvor, m. — 1) gefängliche Haft, der Arrest, *eustodia*: on je u zatvoru. Rj. vidi arest, arište, buhara, buturnica, haps. — Mi nijesmo jedne ženke glave, pod zātvorom ženski da pomremo... da idemo, da sretemo Turke. Npj. 4, 170. Turci zātvorom, bojem i globama nagone kmetove i rodbinu hajlućku, da... Danica 2, 94. Po tom se Moler vezan preda paši u zātvor. Miloš 138. Da se Srpski poslanici puste iz zātvoja. 151. Za manje su krivice

obične kazni boj i zatvor. 192. Metnu ih u zatvor. Sam. II. 20, 3. — 2) (u Boci) *Verklärung des Unterleibes, durities alvi*. Rj. kad tko ne može da ide radi sebe, ili to čini samo s mukom. isp. zapeći se 2. suprotno otvor, protoč, sračka.

zatvorânje, n. Rj. verb. od zatvorati. — 1) radnja kojom tko zatvara n. p. ljude, meće ih u zatvor (das Einsperren, custodia. Rj.). — 2) radnja kojom tko zatvara n. p. vrata (das Zumachen, occlusio. Rj.).

zatvorati, râm, v. impf. Rj. za-tvorati. v. pf. zatvoriti. — 1) *einsperren, gefangen setzen, includo, in custodia pono*. Rj. u zatvor metati. — Muslim zatvora ljude i izvršuje ono što kadija presudi. Rj. 375a. — 2) *zumachen, occludo*. Rj. isp. tvarizati. — Ne pomaže od njega (od vukodlaka) vrata zatvorati. Rj. 79b. Svekva je nrizila na nju (na snahu) . . . zatvorala bi hljeb od nje. Npr. 83. Velika gospoda (samo) i psi vrata za sobom ne zatvoraju. Posl. 33. Teško vama što zatvorate curstvo nebesko od ljudi; jer vi ne ulazite niiti date da ulaze koji bi htjeli. Mat. 23, 13. sa se, pass.: U turice bila je konjska (glava) tako načinjena, da su se usta od ozdo mogla lasno otvoriti i zatvoriti. Pis. 32.

zatvorénje, n. *actus claudendi*. Stulli. verbal. od zatvoriti. djelo kojim se što zatvori: Zeljarice ište po zatvorenju. D'Posl. 156. verbal. od v. pf. vidi kod dopuštenje.

zatvoriti, zatvorim, v. pf. Rj. za-tvoriti. v. impf. zatvorati. — 1) *einsperren, includo*. Rj. n. p. koga, metnuti ga u zatvor. — Zatvori struk bosioka u kamaru. Npr. 259. Zatvorena duga ne plaća (nego ga valja pustiti neka radi i neka sastavlja novce). Posl. 87. Zatvoreno ne potvoreno. (Valja da što je dobro zatvoreno za ono ne će čook nikoga potvoriti da mu je ukrao). 87. sa se, refleks. ili pass.: Oni se onda zatvore u jednu kamaru. Npr. 193. Drugi, kado. Čačku pokjogoše, u sroje se šnice zatvorise. Npj. 4, 349. Ako bi se dogodilo da se čovjek iz kake nahije za kaku krivicu kod sovjeta zatvori, sovjetnika njegove nahije odmah su pitali za nj ko je i kakav je. Sovj. 10. — 2) n. p. vrata, zumachen, occludo. Rj. — Zatvoriti, vidi zatvoriti, n. p. brave u torium, zatvorise strugu. Rj. 196b. Oči crne zatvorio, očui vide! Rj. 482b. Divljan zatvori oči i zasp. Npr. 148. Zena korčeg zatvori i zaklopi i baci u more. 158. Usta zatvori, a oči otvori. Posl. 336. Na mene se moja draga rasrdi, i od mene bice drvore zatvori. Npj. 1, 343. Brgjani mi pute zatvorise, te ne mogu vojsku sastaviti. 4, 69. I tvoja su braća na ženidbu, a ti si im sreću zatvorio, tvoja s' braća da ožene ne će priko tebe, brata starijega. HNpj. 4, 269. Učitelj po svojoj volji školu otvori i zatvori. Danica 2, 120. Ugje u kovčeg Noje pa Gospod zatvori za njim. Mojs. 1, 7, 16. Gospode, nemoj zatvoriti srcu srajegu od mene. Ps. 40, 11. sa se, pass. ili refleks.: Klečka, račvasto i probušeno drvo, što se klinom zatvori govečetu oko prednje noge. Rj. 274a. Zatvorise se izvori bezdanu i ustare nebeske i dažd s neba prestade. Mojs. 1, 8, 2.

zadeñjiti, tim, v. pf. u zagoneci, ef. uništiti. Rj. za-ucjiti. *glugol se drukčije ne nalazi*. — Uništi ga, uklađusti ga, polego se, zaucajti ga (stative). Rj. 775a.

zaučati, čim, v. pf. *zu heulen anfangen (vom Winde, den Wogen des Meeres, strideo*. Rj. vidi zaučati.

zaučiti, zaučim, v. pf. n. p. podne, akšam, ičudiju, i t. d., *anfangen zu singen (von den türkischen Sängern an der Moschee), cantare incipio*: Pa kad hodža zauči jaciju. U petak mu zaučilo podne. *Winda* Turska zaučila, a Latinče bilu Zadrú dogje. Rj. za-učí mujezin sa munare, kad počne učiti. v. impf. učiti 1b.

zauđarânje, n. *das Riechen nach etwas, odor*. Rj.

verbal. od zaudarati. stanje koje biva, kad što udara na što, n. p. bure na vino.

zauđarati, râm, v. impf. *riechen nach etwas, oleo*: zaudara meso, — vino na bure, i t. d. Rj. za-udarati. vidi udarati 4; i tuknuti, i syn. ondje. v. pf. zaudariti. — A gje si mi, Nikšane serdare? . . . Mrsko mi se s tobom poljubiti, zaudarash svecom Muhamedom, jesi kulu smrada napanio. Npj. 5, 155 (svecom džulekt. mj. svecem).

zauđariti, rîm, v. pf. *einen Geruch bekommen, adoleo*. Rj. za-udariti, kao zasmrdjeti. vidi zavonjati, i syn. ondje. v. impf. zaudarati. — Zaudri me apa od duvana. Rj. 6a.

zauhâr (za uhar), n. p. zauhar je, biće zauhar, t. j. na korist je, biće korisno. vidi zauvar. isp. uhar.

zauhâruo. vidi zauvarno. korisno.

zaujati, zaujim, v. pf. Rj. za-ujati. v. impf. újati (újim). — 1) *ku! machen (vom Winde, Meere), strideo*. Rj. za-ujj n. p. rjetar. more. isp. zaučati. — Tek što ona to reče, a buzdoran zauji više kuće. Npr. 29. — 2) *sa se, refleks. losfahren (vom Schiffe), cum strideo procurro, feror*. Rj. zauji se lagja, kad se ujeći zavez n. p. u more.

zaujesti se, zaujedem se, v. r. pf. s kim, ili između sebe: zaujeli se ljudi, vidi zavaditi se. Rj. reciproc. za-ujesti se. vidi uvjesti se.

zaukati, zaučëm, v. pf. Rj. za-ukati. vidi zahukati. v. impf. ukati, hukati. — 1) *ku! schreien, inclamo io ut audiat, ubi sim, absens sodalis*. Rj. *ku! zarihati, da čuje drug i zna, gdje je onaj što zariče*. — 2) *ku! machen in die Finger vor Frost, foreo digitos anhelitu*. Rj. zaukati u prste da se zgriju. isp. Sveti Luka u nokte uka. Posl. 281.

zaulariti, zaułârîm, v. pf. konja, *halstern, capistro*. Rj. za-ulariti konja, metnuti mu ular. vidi zaujulariti, i syn. ondje. suprotno izulariti. — Kobila uzigje sa ždrebetom na obalu. Onda je on zaulari i uzjaše pa kući. Npr. 23.

zauljiti, ljim, v. pf. vidi obuljiti. Stulli. za-uljiti. vidi zazeitiniti. v. impf. uljiti.

zaučiti, zaučijëm, v. pf. *ausrufen, exclamo*. Rj. za-upiti. vidi zavapiti, upiti, poučiti. isp. viknuti, povikati, poviknuti, pokliknuti, graknuti 2. v. impf. upijati.

zaurlati, lâm, v. pf. *aufheulen, exululo*. Rj. zaurlati, početi urlati. v. impf. urlati. — Kad je bilo oko ponoći, ali kurjaci zaurljaju, a psi zalaju. Npr. 13.

zaustaviti, vîm, v. pf. Rj. za-ustaviti. isp. ustaviti (i se). v. impf. zaustavljati (i se). — 1) *aufhalten, detineo*: kola, vodenicu, koga na ručak. Rj. — Kad dogje na vrata, onde ga zaustavi straža i zapita ko je i od kuda je. Npr. 19. Kad car sve to čuje, zaustavi samo onog najmlagjeg kod sebe kao zeta. 194. A kad male puške pozbace, obojica konje zaustave. puške pune. sa konja govore. Npj. 1, 233. — 2) *sa se, refleks. stillstehen, subsisto*. Rj. — Te se onjce malo zaustavi da gleda gjevojke i ignu. Npr. 229. Zatisne se okno od jaže i zaustave se kola od mlina brašnenoga. 231. Kad vide ovako društvo, oni se zaustave. 246.

zaustavljânje, n. Rj. verbal. od zaustavljati (i se). — 1) radnja kojom tko zaustavlja koga ili što (das Aufhalten, detentio. Rj.). — 2) stanje koje biva, kad se tko ili što zaustavlja (das Stillstehen. Rj.).

zaustavljati, vljâm, v. impf. Rj. za-ustavljati. isp. ustavljati (i se). v. pf. zaustaviti (i se). — 1) *aufhalten, detineo*. Rj. — Mora ljude noću u spavaanju pritiskuje i dihanje im zaustavlja. Rj. 367b. Od svakoga zloga puta zaustavljam noge sroje, da bilh čuvao riječ tvoju. Ps. 119, 101. — 2) *sa se, refleks. stillstehen, subsisto*. Rj. n. p. svi se zaustavljaju kod one ljepce kuće.

zaustegnuti, zaustëgnëm, v. pf. *zurückhalten, zu-*

rückziehen, retraho, retineo. Rj. za-ustegnuti *n. p.* konja uzdom. *isp.* ustegnuti. *v. impf.* zaustezati.

zaustézanje, *n. das Zurückhalten, retractio.* Rj. verbal. od zaustezati. *radnja* kojom tko zausteže *n. p.* konja uzdom. *isp.* ustezanje.

zaustézati, zaústěžem, *v. impf. n. p.* konja uzdom, uzdu konju, *zurückhalten, zurückziehen, retraho, retineo.* Rj. za-ustezati. *isp.* ustezati. *e. pf.* zaustegnuti.

zaústiti, zâústim, *v. pf. den Mund öffnen zum Sprechen, aperio os ad proloquendum:* zausti da reče, pa opet ne htje. Rj. za-ustiti, *otvoriti usta da se što reče. isp.* izustiti. — Da ne bi prednjih zuba, ode preko devet brda. (Kaže se kad ko što zausti da reče, pa se premislí i očuti). Posl. 52. Pa zausti prokleta Jevrejka, zaustila krsta da prokaže, pa i opet ne hte prokazati! Npj. 2, 87.

zâuš, *m. das Umschwenmen (Umdrehen) des Schiffs, das Strom aufwärts fährt, retorsio navis:* otišla lagja na zauš; uhvatio zauš lagju. Rj. tamo je zauš. *isp.* zaošijati. Osn. 64. kad se lagja, idući uz vodu, zauš, zaokrene se.

zâušak, zâuška, *m. vidi* priušak. Rj. za-ušak (*drugo* polí osn. u uho). *vidi* i prdeljuska, i *syn.* ondje.

zâušiti se, ší se, *v. r. pf. n. p.* lagja, *sich umdrehen, umgedreht werden, retorquor* (rom Schiffe das Strom aufwärts fährt). Rj. za-uši se lagja, kad idući uz vodu, otiđe na zauš, uhvati je zauš, zaokrene se. *glagol* se drukčije ne ulazi.

zâušnica, *f.* (u Dubr.) *vidi* primšak. Rj. za-ušnica. *vidi* zaušak, i *ostala syn. kod* prdeljuska. — Kad to čuo ognjevití zmaje, omlati joj tešku zâušnicu. HNpj. 2, 228. To je Marku malo žao bilo, udari ga ženskom zâušnicom. 2, 237. Bijahu ga i psovahu, neki mačem, neki bičem, neki dava zâušnice. Herc. 330.

zâušnice, *f. pl.* (u Grblju), **zâušnici**, zâušnikâ, *m. pl.*, **zâušnjaci**, zâušnjakâ, *m. pl. die Ohrdrüsen, glandulae parotides, s. f. podušnice.* Rj.

zâutra, za-utra, s-utra, s-utra. *isp.* utro, jutro. — Što danas ne bude, bit' će zâutra. DPosl. 121.

zâuvâr (za uvar), *n. p.* zauvar je, biće zauvar, *von Nutzen, prodest:* S tugje njive i čanak prge zauvar je (Posl. 296). Rj. za-uvâr. u krajevima glje se glas h u govoru pretraru u glas v. *vidi* zauhar, na korist, korisno. *vidi* i zanvarno, zaubarno. — Sijala je baba bar, da je babi zauvar. Posl. 284.

zâuvârno, *vidi* zanvar. Rj. *adv.* korisno. *vidi* zaubarno.

zâuvijek (za uvijek), *adv. vidi* zadovijek. *isp.* zavgada. — Da te vidim jednom za uvijek. Herc. 3. Uništiće (Gospod) smrt za uvijek, i utrće Gospod suze za svakoga lica. Is. 25, 8.

zauzbijanje, *n. das Zurücktreiben, repulsio.* Rj. verbal. od zauzbijati. *radnja* kojom tko zauzbija *n. p. orce.*

zauzbijati, zaúzbijâm, *v. impf. zurücktreiben, repello:* I tu nagje lijepu gjevojku gje bijele zauzbija ovce. Rj. za-uzbijati. *v. pf.* zauzbiti.

zauzbiti, zaúzbijêm, *v. pf. n. p. ovce, zurücktreiben, repello.* Rj. za-uzbiti. *v. impf.* zauzbijati.

zauzdati, zaúzdâm, *v. pf. zâumen, infreno.* Rj. za-uzdati, u pravom smislu, *n. p.* konja, u prenesenom, *n. p.* čovjeka. *vidi* zafuzdati, obuzdati. *v. impf.* zauzdavati. — Opremt' me mi doru od mejdana... osedlajte sedlom srebrnijem, zauzdajte uzdom pozlaćenom. Npj. 4, 299. A doratu svoga oprenio: osedla ga, što se tvrđe može, pa zauzda gjenom od čelika. 4, 321. Mislili su, da senatom malo zauzdaju vlast Kara-Gjorgjiju. Danica 5, 51.

zauzdâvanje, *n. das Zâumen, infrenatio.* Rj. verbal. od zauzdavati. *radnja* kojom tko zauzdava koga ili što.

zauzdâvati, zaúzdâvâm, *v. impf. zâumen, infreno.* Rj. za-uzdavati u pravom smislu *n. p.* konje, u prenesenom *n. p.* ljude. *v. impf.* prosti uzdati. *vidi* i žvaliti. *e. pf.* zauzdati, zafuzdati. — Čuvaću se na

putovima svojim da ne zgriješim jezikom svojim; zauzdavaću usta svoja. Ps. 39, 1.

zauzěti, zaúzmêm, *v. pf.* Rj. za-uzeti. *v. pf. je* i prosti uzeti. *v. impf.* zauzimati (i se). — **I. 1)** što, *nehmen, capio:* I tu dobar šičar zauzeše. Rj. *isp.* za-dobiti. — Od njega je ibret zauzeo. Rj. 215a. Pa ko nije ovde naviknuo, kad zaječe sve naše planine, od jake bi stravu zauzeo. Npj. 5, 494. Kara-Gjorgjije raspiše svijem starješinama da ostave sve što su gdje nanovo zauzeli i da se vrate za pređašnje granice. Sovj. 30. Iz Misira si prenio čokot... on pusti žile, i zauze svu zemlju. Ps. 80, 9. sa se, *pass.:* Kerijot je pokoren i trrda se mjestu zauzeše. Jer. 48, 41. ovamo ide i ovaj prinjer: Nemojte se rugat' ni veziru, e je bio tako zaludio i u glavu svoju zauzeo, da izgubi knjaza zločestoga. Npj. 5, 493. — **2)** *n. p.* to je zauzeo mnogo mjesta u sobi, *einnehmen, occupo, cf.* zapremiti. Rj. i *syn. kod* zapremiti. — Njih (poslovie) sam samo jedan put stavio... da ne zauzmu onoliko mjesta koliko bi zauzele da se svaka za se stavi. DPosl. VI. — **II. su se, refleks. — 1)** s kim, *sich zusammen thun mit einem, socior:* zauzeo se s njim, pa otišao u svijet. Rj. kao združiti se s kim. — **2)** za što, ili za koga, *sich um etwas unnehmen, tueri.* Rj.² *sich einer Sache annehmen, sich Jemandes annehmen.* *vidi* poseći za koga.

zâuzi (Hristovi, prvi i drugi), *m. pl.* (u Risnu) poklade mesne i bijele. Rišnjani se zauzima i zaklinju, *n. p.* Tako mi ovijeh zauza Hristovijeh! (Posl. 301). Tako me ne smeli i ne pomamili zauzi Hristovi! A i u napijanju spominju ih, *n. p.* Zdrav si mi, brate, današnji zauzi Hristovi da nam na dobro zavežu a na bolje razdriješe! Rj. za-uzi, od kor. od koga je uziti, vezati. Osn. 37. za-uzi, kao zavezi. *isp.* povez i pouz.

zauzimânje, *n.* Rj. verbal. od I. zauzimati, II. zauzimati se. — **I. 1)** *radnja* kojom tko zauzima *n. p.* šičar, grad, i t. d. (das Nehmen, to capere. Rj.). — **2)** *radnja* kojom što zauzima, *zaprema* mjesto (das Einnehmen, occupatio. Rj.). — **II. 1)** *radnja* kojom se tko zauzima s kim. — **2)** *radnja* kojom se tko zauzima za koga ili za što.

zauzimati, mâm (mljêm), *v. impf.* Rj. za-uzimati. *v. impf. je* i prosti uzimati. *v. pf.* zauzeti (i se). — **I. 1)** *nehmen (z. B. Beute), capio.* Rj. zauzimati *n. p.* šičar, grad i t. d. *isp.* zadobijati, zadobivati. — **2)** *einnehmen, occupo, cf.* zapremiti. Rj. *n. p.* to zauzima mnogo mjesta u sobi. — **II. su se. — 1)** s kim, *sich zusammen thun mit einem, socior.* Rj. *reciproč.* kao združivati se s kim. — **2)** *refleks.:* Kako se zdravo Petar zauzimao za stvar despotovnu, *vidi* se iz toga što... DM. 124. *vidi* posezati za koga.

zâva, *f.* (u vojv.) *vidi* zaova. Rj. zâva sažeto od zaova. Osn. 41.

zavâbiti, zâvâbim, *v. pf. unlocken, allicio:* zavabi te svinje kuda tamo. Sam je junak tora otvorio i bijele oree zavabio, hježi šnjuna preko Zete ravne. Rj. za-vabiti. *v. impf.* vabiti.

zâvada, *f. der Zank, Groll, discordia:* mi smo u zavadi; on je sa mnom u zavadi. Rj. za-vada. *isp.* zavaditi se. *vidi* svagja, i *syn.* ondje. — Krv i nož (kad se hoće da kaže da je ko s kim u velikoj omrazi ili zavadi). Rj. 423b (Posl. 160). Spomenuo (sam) zavadu Srba s Rodofinikom. Sovj. 37.

zavâditi, dim, *v. pf.* Rj. za-vaditi. *v. impf.* zavgjati (i se). — **1)** *zertragen, in Zwietracht bringen, amicitiam turbo.* Rj. *vidi* svaditi. *isp.* posvagjati. — *Zavadio* bi dva oka u glavi (takovi je pletkaš). Posl. 82. Kad je Gjorgje Sriblje uzbunio i s Turcima veće zavadio, onda Gjorgje progje kroz nahije. Npj. 4, 149. Zametne pletke, te dobro zavadi Miloša i Molera. Miloš 137. — **2)** *sa se, reciproc.* *sich zertragen, rumpo amicitiam cum aliquo:* ja sam se zavadio s njim; mi smo se zavadili. Rj. zavaditi se o što,

kroz što, za što, oko čega. *vidi* svaditi se, posvaditi se, uvjesti se, zaujesti se, zadjesti se II 3. *isp.* pozavagjati se, posvagjati se. — U Bogdana lepu seju kažu, oko nje se zemlje zavadiše, slavna Bosna i Heregovina. Npj. 1, 536. *Zavadi se i milo i drago, da kroza što, ne bi ni žalili, već kroz jednog vezana jaglnka.* 1, 561. *Zavadi se majka i devojka, ne o grade, ni o vinograde, već o jedinu tananu košulju.* 2, 22. *Lazi dala tananu košulju, za koju se s majkom zavadila.* 2, 25. *Pošto se već Srbi odmetnu i podobro se zavude s Turcima.* Danica 3, 163. *Turci se u Beogradu zavade i pobiju izmegju sebe.* 5, 25. *Među se se vojske zavudile.* II Npj. 4, 439.

zavagjanje, *n. das Zertragen, Verfeinden. inimicitiarum motio aut susceptio.* Rj. *verbal.* od 1) zavagjati, 2) zavagjati se. — **1)** radnja kojom tko zavagja koga s kim. — **2)** stanje koje biva, kad se n. p. dvojica zavagjuju oko čega.

zavagjati, gđam, *v. impf.* Rj. za-vagjati. *v. pf.* zavadi. — **1)** *n. p.* ljude, *verfeinden, inimicitias movere.* Rj. — Krvometnica, žensko čeljade koje ljude u kući zavagju (kao meće krv među njih). Rj. 300b. — **2)** *sa se, reciproc. sich verfeinden, inimicitias suscipio.* Rj. *isp. v. pf.* pozavagjati se. — Imamo dosta primjera kako su se oko zemalja zavagjala braća s braćom i stričevi sa sinovima. DM. 68.

Zavala, *f.* manastir u Heregovini. Rj.

1. zavaliiti, zäväliti, *v. pf.* Rj. za-valiti. *ne dolazi kao prost glagol. isp.* -valiti. *v. impf.* zavaliivati. — **I. 1)** *zu Boden walzen, hini volvo.* Rj. *zavaliiti koga n. p. na zemlju.* — Kad vjetar duha sprijed, onda (žena) treba da ga (kapu tarpoš) drži rukom zastrag. Jer hoće vjetar da zavali ženu natrag. Rj. 732b. — **2)** *durch etwas Hingewälztes veräunen, conspicio: zavali gradinu.* Rj. *vidi* zavljati. *kao* zagradiiti. — Kim se društvo pohvali, brže klanac zavali. (Gledaj: Junakova majka najprije zaplače). Posl. 133. Mudri radi da zavali ljudjem ždrjelo. 184. Dočekaše birani junaci, dok mrtvijem zavališe vrata. Npj. 5, 188. Nagje da je most zaruljen s kolina. Žitije 78 (s?). — **II.** *sa se, reflex. sich darniederwälzen, convolvere se:* zavalo se u dug; zavalo se konj u blato. Rj. *isp.* zapasti I (kobilu zapala u blato).

2. zavaliiti, zäväliti, *v. pf.* — **1)** *vidi* zahvaliti. Rj. — **2)** zavaliiti se, *vidi* zahvaliti se: *Zavali se žuti limun na moru: danas nema ništa ljepše od mene.* Rj. u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru.

zavaljati, zäväljäm, *v. pf.* *vidi* zavaliiti 2. Rj. zavljati. *v. impf.* valjati.

zavaljenik, zavaljenika, *m.* koji se već gotovo zavalo (tako u Crnoj Gori zovu Turke koji žive dalje od granice, jer nijesu junaci, kao n. p. Nikšićani), *der Feige, imbecillus timidusque.* Rj. *čovjek koji se zavalo te nije ni za kako djelo, osobito za junačko. vid* mrtvan, mrtvik. *isp.* zavaliivati se. — Kud se gode s granice ženemo, sresti će nas dvadeset tisuća, pa ne mreca i zavaljenika, no Bošnjaka ali Arbanasa, od iskona vojničkog naroda. Šćep. mal. 128.

zavaljivnje, *n.* Rj. *verbal.* od 1. zavaliivati. II. zavaliivati se. — **I. 1)** radnja kojom tko zaruljuje n. p. koga na zemlju (das Wälzen, volutatio. Rj.). — **2)** radnja kojom tko zavuljuje n. p. put (das Verwälzen, conspicio. Rj.). — **II.** stanje koje biva, kad se zavuljuje n. p. govore.

zavaljivati, zäväljäm, *v. impf.* Rj. za-valjivati. *v. pf.* zavaliiti. — **I. 1)** *niederwälzen, volutio.* Rj. *zaruljivati n. p. ljude na zemlju.* — **2)** *verwäunen, conspicio.* Rj. *zaruljivati n. p. putove, da se onuda ne može prolaziti. v. pf. sloz. vid* i zavljati. — *sa se, pass.:* Po Srbiji bi se mogli putovi načiniti; ali onamo se . . . kolovozi češke zaruljaju i zasijecaju, nego se popravljuju. Danica 2, 53. — **II.** *sa se, reflex. sich umherwälzen, volutor.* Ima govoda i kiju-

sadi koja se zaruljaju kad omršave i oslabe, t. j. kad legnu, ne mogu da ustanu, dokle ih ljudi ne dignu. Rj. *isp.* zavaljenik. — Od sile puca, od gladi se zaruljuje. Posl. 235.

zavaljiv . . . vid zahvaljiv . . . Rj. *isp.* 2 zavaliiti. **zaväpiti**, zaväpitiem, *v. pf.* za-vapiti. *vidi* zapiti, i *syn. ondje. v. impf.* vapiti. — *Zavapi* Mojsije ku Gospodu za žabe koje bjese pustio na Faraona. Mojs. II, 8, 12. Jer ih ne ču uslišiti kad zavapiju k meni u nevrlji svojoj. Jer. 11, 14.

zavarati, räm, *v. pf.* koga, ili kome oči, *Eines Augen täuschen, fallo oculos alicujus.* Rj. za-varati. *isp.* zaluditi, obezmititi. *v. impf.* zavaravati, zavarivati 2. — Te gledaju Lazu i Arapa, koj će kome oči zavarati. Npj. 4, 306. Ne bi li Turku vlast još koje vrijeme zavarali. Sovj. 10.

zavarävünje, *n. die Täuschung, delusio.* Rj. *verbal.* od zavaravati. radnja kojom tko zavarava koga. *vidi* zavarivanje II.

zavarävati, zavaräväm, *v. impf.* täuschen, deludo. Rj. za-varavati. *vidi* 2 zavarivati. *isp.* zalugjivati, bezumiti. *v. impf.* prosti varati. *dem.* zavarkivati. *v. pf.* zavarati. — Snjima i carević jede, ama im oči zavaraje pa baca meso preko sebe. Npr. 190 (zavaraje u Crnogorskom dijalektu mjesto zavarava. *isp.* Obl. 108).

zavärčiti, čim, *v. pf. den Fortgang (z. B. einer Wunde) verächren, colibro progressum, n. p. zavärčiti* (travama ili bajanjem) kakvu boljeticu da ne ide u napredak, nego da udari natrag. *Kradjivcu u početku zavarče batinom ili iz puške da ne krade više.* Rj. za-varčiti. *glagol se drukčije ne naziva.* — Ako valja čitati šutuk, onda je morao misliti, da će me njime zavärčiti ili uplašiti, da mu nigda više ni za što ne smijem odgovarati. Odg. na ut. 8.

zaväriti, zäväräm, *v. pf.* Rj. za-variti. *v. impf.* I zavarivati. — **1)** (u Dubr.) n. p. siceretom divljač, *beizen, liquore macero.* Rj. *vidi* urasoliti, usalamuriti (se). — **2)** n. p. sjekiru. *vidi* pripojiti, splaviti 3.

1. zavarivnje, *n.* Rj. *verbal.* od 1 zavarivati. — **1)** radnja kojom tko zavaruje n. p. siceretom divljač (das Beizen, maceratio liquore. Rj.). — **2)** radnja kojom tko zavaruje n. p. sjekiru. *vidi* pripojavanje.

2. zavarivnje, *n. verbal.* od 2 zavarivati. *vidi* zavarivanje. *dem.* zavarkivanje.

1. zavarivati, zavärivjem, *v. impf.* Rj. za-varivati. *v. impf.* prosti variti. *v. pf.* zaväriti. — **1)** (u Dubr.) *beizen, liquore macero.* Rj. *zavarivati n. p. siceretom divljač.* — **2)** n. p. sjekiru. *vidi* pripojavati.

2. zavarivati, zavärivjem, *v. impf.* za-varivati. *vidi* zavaravati. *v. impf.* prosti variti. *dem.* zavarkivati. *v. pf.* zavarati. — Na kućnome pragu sretno svekrva svoju nevjestu i založi je tri puta medom iz ožice, ali ne kad ona zine, nego je kao zavaruje pa joj iznenada ožieu turi u usta. Kov. 81.

zavarkivänje, *n. dem.* od zavarivanje. Rj. i od 2 zavarivanje.

zavarkivati, zavärkivjem, *v. impf.* *dem.* od zavaravati. Rj. i od 2 zavarivati.

zävata, *f. vid* zahvata. Rj. *zavat . . . vid* zahvat . . . Rj. u krajevima gdje se u govoru ne čuje glas h.

zävatriiti, träm, *v. pf.* za-vatriiti. *v. impf.* (i pf?) vatriti. — **1)** puška zavatri, t. j. dade vatru: Prsima se konji udariše, obadrije puške zavatriše, Turčina je puška prevarila, a popova vatru pričaita. Npj. 4, 329. — **2)** ognjem zavatriiti što, t. j. zapaliti: Da na jedno selo udarimo, na prostranu Šitaricu ravnu, da krevičke kuće poharamo a živijem ognjem zavatriimo. Npj. 4, 397.

1. zavesti, zavädäm, *v. pf.* Rj. za-vesti. *kao* prost glagol ne dolazi. *isp.* 2 vesti (vedem). *v. impf.* zavoditi. — **1)** *hinter etwas führen, ducere post—.* Rj. *zavesti n. p. koga za kuću.* — Derovom zavede zasjedu da im zagju za legja. Dnev. II, 13, 13. — **2)** *ver-*

führen, irreführen, seduo: zaveo ga u šumu. Rj. — Ti nju sutra odmah vodi od kuće, pa je zavedi gde u šumu, odakle sama ne će znati kući doći. Npr. 133. Proklet da je koji bi zaveo slijepca s puta. — 3) kolo, wendeln, drchen, torquico. Rj. vidi okrenuti kolom. — 4) zavesti koga ili što, kao povesti ga, početi voditi: Kako ga zavede kao da će ga skopiti. (Reku Ornogorci kad ko koga iz družine njihove izvede na stranu da s njim progovori na samo). Posl. 125. Tu se konji mlogi povedoše . . . Pa pružiše svilene gajtane, za gajtane konje zavedoše. Npj. 3, 240. Mene vrlo zaboljela glava, gjogata se držati ne mogu, zavedi me s puta podaleko, odjaši me od konja gjogata, pa me metni u zelenu travu. 4, 25.

2. zavěsti, zavězēm, v. pf. Rj. za-vesti. kao prost glagol ne dolazi. isp. 3 věsti, vězēm, v. impf. zavoziti. 1. 1) lagjn, das Schiff bei der Ueberfahrt stromaufwärts lenken, aduerso flumine dirigo narem. Rj. kad hoće na brodu da se prevezu, ondu lagju najprije zavezu malo uz rodu. — 2) početi voziti: Sagradi tanke gjemije . . . i tu mu doše gjevojke, i među njima žugjenje; a kad ugleda žugjenje, zaveze tanka vesloca, pa pogje s dragom na dvore. Npj. 1, 419. — II. sa se, refleks. — 1) u more, in die See stechen, solvo. Rj. — Gdjejokoji se zavezu u more, pa po deset godina kući ne dogju. Kov. 40. — 2) u misli, u san, sich vertiefen, se defigere. Rj. vidi nagnati se u svakojake misli, udariti u misli, zadupsti se u misli.

zavěšati, šam, v. pf. za-veša stvar kukru, postane sasma velu. Rj. ovetšati. — Imam samo zavešanu kulu i u kuli tebe, staru majku, oko kule šikarje poraslo. HNpj. 1, 173. (tš u govoru čuje se kao č). isp. Vrlo ti je kula oretšala. HNpj. 3, 190.

zavězak, zăveska, m. Rj. za-vezak. isp. zavezati. vidi zavežanj, zavežljaj. — 1) etwas Eingegebenes, z. B. Geld im Tüchel. Rj. zavezano što, n. p. novei u rupcu. — Povesma ogrebene kudjelje ili četena dva i dva vezuju se, a deset ovih zavezaka zove se desetici. Podunavka 1848. 54. ARj. II. 352a. — 2) der Merknnoten im Tüchel selbst, nota, cf. uzao. Rj. uzao što se zaveže na rupcu, da bi čorjek videći ga sjetio se čega.

zavězati, zăvēzēm, v. pf. Rj. za-vezati. v. impf. za-vezivati. — 1) verbinden, colligo. Rj. — Današnji zauzi Hristovi da nam na dobro zavežu a na bolje razdriješ! Rj. 199b. Ja onda zavežem na dlaci jelenu uzao. Npr. 162. Ko će znati što je u zavezanu mišlju? Posl. 157. Prase repom zameče, ali nigda uzla ne zaveže. 259. Nemoj zavezati usta rolu kad vrše. Mojs. V. 25, 4. sa se, refleks. ili pass.: Tako mi se jezik ne zavežao! Posl. 304. — 2) daću ti te ćeš zavezati, t. j. ne ću ti dati (novce da ih zavežeš u što). Rj.

zavězice, zăvēzēā, f. pl. Art Handfessel, maniacae genus: I na ruke troje zavezice. Rj. za-vezice (isp. zavezati, zavezivati), od grožnja čim se zaveziju ruke n. p. zločincima. vidi lišice.

zavězivānje, n. das Verbinden, colligatio. Rj. verbal. od zavezivati. rudnja kojom tko zavezuje što.

zavezivati, zavězivēm, v. impf. verbinden, colligo. Rj. za-vezivati. v. impf. prosti vezivati, vezati. v. pf. zavezati. — Volu koji vrše ne zavezuj usta. Tim. I. 5, 18.

zavežanj, zăvežnja, m. vidi zavežljaj. (u Sarajevu). Dr. Gj. Šurmin. vidi i zavezak.

zavežljaj, m. vidi zavezak. Rj. za-vežljaj. isp. zavezati. riječi s takim nast. vidi kod dogagjaj. vidi i zavežanj. — Svakome u vreći ljehlu u zavežljaju novei njegovi; i vidjevši zavežljaje novaca svojih uplašise se i oni i otac im. Mojs. I. 42, 35.

zăvica, f. dem. od zava. Rj. vidi zavovica.

zăvičāj, m. mjesto gdje se ko rodio i navikao, Ort wo man geboren worden, und woran man sich gewohnt hat, die Heimath, solum natule: I kljnse i goveče teži na svoj zavičaj. S Bogom zemljo, s Bogom

zavičaju. Već sam željna zavičaja svoga. Rj. za-vičaj (za obličje isp. navičaj, običaj). vidi domaja, kamen 2, metej, postojbina, sent, vilact 1. — On pogje kući. Kad dogje u svoj zavičaj, stanu ga sretati poznanici. Npr. 78.

zăvičāin, adj. što pripada zavici. vidi zaovičāin. zăvidjeti, zăvidim, — 1) v. impf. kome, cinen beneiden, irvideo. Rj. Mislim da ovo nije složen glagol od vidjeti i za, nego je postao od složene riječi; kad bi u njemu bilo vidjeti složeno sa za, bio bi u njega akcentat kao u onih naprijed (izvidjeti, prividjeti, prövidjeti, răzvidjeti). Rad 6, 85. v. pf. pozavidjeti. — Braća njegova zavideti mu što je on bio junak, presijeku mu oputu da on ne bi mogao sići. Npr. 9. Ne zavidim, na čast svakom svoje. III. Loučar loučaru, a kovač kovaču zavid. DPost. 57. Isak imaše ovaca i govoda i mnogo sluga; a Filisteji mu zavidjahu. Mojs. I. 26, 14 — 2) zavidjeti kao da je v. pf. i znači zamjeriti. — Njemu dade žutu madžariju: »Nemoj meni, suznju, zaviditi! više mi se nije pregodilo«. HNpj. 3, 148. Od kog godić zaiščeš divojku, niko tebi zaviditi ne će. 3, 193. Što si moga dora ostavio kod jablana i vode bunara, ja ti za to ne bi zavidio. 3, 316 (zavidjeti?).

zăvidljiv, adj. neidisch, invidus. Rj. koji drugima rado zavid. vidi zavistan, mani. — Voli svoje zlo nego tugje dobro. (Kad je ko vrlo zavidljiv). Posl. 39. adv.: Za što gledate zavidljivo, gore humovite? Ps. 68, 16.

zăvidljivac, zăvidljivea, m. čorjek zavidljiv: Ne jedi bljeba u zavidljivea, i ne želi preslaćaka njegovih. Prič. 23, 6. vidi zavisnik.

zăvidost, zăvidosti, f. vidi zavist. der Neid, invidia. zu obličje isp. nenăvidost. — Zavidos(t) vino-grad sadi. DPost. 156.

zăvigjēnje, n. — 1) invidia. Stulli. verb. od zavidjeti 1. — 2) verb. od zavidjeti 2. isp. zamjeranje. — Koja ne će kićena divojka od svoje se volje poturčiti, beg će onu natrag povratiti; koja hoće, zavigjenju nejma. HNpj. 3, 197.

Zăvija, f. nekako mjesto: I dovesti na Zaviju Turke. Rj.

zavijāč, zavijāča, m. — 1) vidi zavoj 1. Rj. — 2) (u C. G.) vidi nazubak. Rj. vidi i nazuvača, i syn. onlje. u što se zaviju noga kad je već na njoj čarapa, hlaća, t. j. što se nazuva na nogu preko čarape (hlaće). — 3) verme che rode le foglie delle riti, convolvulus. Stulli. gusjenica što zavija lišće lozoro; die Wickelraupe. — 4) marama kojom se zavijaju djevojke u Muhamedovaca. (u Sarajevu). Dr. Gj. Šurmin. isp. zavijača 1.

zavijāča, f. — 1) (u Slav.) na glavi, Art Kopfbedeckung der Frauen. vittae genus. Rj. nekaku povezaču ženska. isp. zavijač 4. — 2) (u Srijemu) Poffesen, cibi genus. Rj. nekakro jelo.

zavijānje, n. Rj. verbal. od zavijati. — 1) rudnja kojom tko zavija n. p. rane (das Verbinden, obligatio. Rj.). — 2) stanje koje bira, kad koga zavija u trbulu, na sreću (das Grimmen, corrasio, tormina. Rj.). vidi zavijevanje. — 3) rudnja kojom tko zavija (das Heulen, ululatus: Po grakanju i po zavijanju. Rj.).

1. zavijati, zavijām, v. impf. Rj. za-vijati. v. impf. prosti viti (vijem). v. pf. zaviti. — 1) verbinden, obligo. Rj. — Ona vije tri vijenca . . . Koji vije sama sebe, zlatom mi ga zavijaše. Npj. 1, 8. Da mi lečiš moje grdne rane: zavijaj i helim ispod grla, a ispiraj mednijem usnama. I, 352. Gojila je (naranču) Novkinja gjevojka: u zimu je svilom zavijala, a u ljeto vodom posipala. I, 624. sa se, pass. i refleks.: Astar, pamučno platno, u koje se obično nrtvi Turci zavijaju. Rj. 8a. Ova trava (gavez) takovu silu ima, da bi dva prsta, kad bi se četrdeset dana ovako njome zavijala, prirasla jedan za drugi. Rj. 81a.

Raštan, kupus koji se ne zavija u glavice, nego raste u visinu. Rj. 645b. — 2) zavija me u trbuhu, na sreću, es grimmt mich im Bauche, torminibus afficior, cf. zavijevati. Rj. — 3) zavijati, kao vikati i jaukati. — Kad čuje negdje da neko zavija i plače, te on po glasu trči, kad li nagje svoju zaručnicu. Npr. 112. isp. zavijanje 3. v. pf. zavijati 2.

2. **zavijati**, zavijem, v. pf. Rj. za-vijati. — 1) heulen, exululo, cf. zaviti 2: Zavijala tri zelena vuka. Rj. početi vijati. v. impf. 2 vijati 3. — 2) zavijao snijeg put, verrecken, obruere. Rj. vidi zamesti 2, zameo snijeg; zameo vjetar. v. impf. 2 vijati 2.

zavijavica, f. ventris dolores. Stulli. bol, kad koga zavija u trbuhu. isp. 1 zavijati 2. das Bauchgrimmen.

zavijevanje, n. das Grimmen, tormina. Rj. verb. od zavijevati. stanje koje biva, kad koga zavijera u. p. na sreću. vidi zavijanje 2.

zavijevati, zavijevam, v. impf. n. p. zavijeva me na sreću, t. j. zavija, es grimmt mich im Bauche, torminibus afficior. Rj. vidi 1 zavijati 2.

zavikati, zavičem, v. pf. 1) aufschreien, exclamo: Zavikao se gori hajkači. Rj. za-vikati, početi vikati. vidi za-grajati 2. v. impf. vikati. — Čeok padne s konja i zaviče: »Moli Boga...«. Npr. 152. Zavika izu sreća glasu: »Čuj puče i narode!... 213. Bože moj! zavikuh k tebi, isejelio si me. Ps. 30, 2. K njemu (k Bogu) zavikah ustina srojom. G6, 17. — 2) zavikati koga, vičući zazvati. isp. zazvati. — Tad glavari i Juka zaviču: »O uskoče, Lopusina Vuče! Npj. 4, 419.

zaviličiti, čim, v. pf. n. p. konja, halfstern, den Halfterstrick statt des Gebisses anlegen, capistro Rj. za-viličiti. vidi zajulariti, i syn. oudje. v. impf. viličiti.

zavilišiti, zavilišim, v. pf. brkove, t. j. zasukati ih da stoje uz brdo (kao rile). Rj. 3 za-vilišiti. glagol se drukčije ne nalazi.

zavin, adj. (u vojv.) vidi zaovin. Rj. što pripada zavi.

zavinuti, zavinim, v. pf. vino inficere. Stulli. zaviniti što, vinom začiniti, posuti.

zavirajuje, n. das Verbergen, Verkrichen, abditi. Rj. verbal. od zavirati (i se). — 1 a) radnja kojom tko zavire što, n. p. glavu, u što. — b) radnja kojom se tko zavire kuda. — 2) radnja kojom tko zavire u. p. kotuč.

zavirati, rēm, v. impf. Rj. za-virati. v. pf. zaviriti (i se). — 1 a) n. p. glavu u što, verbergen, abdere. Rj. isp. kriti, zavlačiti (što u što). — b) sa se, refleks. sich wohin einziehen, abdere se aliquo. Rj. kao zavlačiti se kuda. vidi v. impf. prosti vrijeti se. — Ono ječi nekakva vjetrina, zavire se u're naše gore. Npj. 5, 494. — 2) (u Hrv.) zavirati u. p. kotuč u. p. zazorom. isp. paočiti. v. pf. zaviriti 2.

zaviriti, zavirim, v. pf. hineinblicken, introspectio. Rj. za-viriti. dem. zavirnuti, v. impf. zavirivati. — »A ti me malo poišti.« Tek devojka zaviri u glavu, stane pljuvati: »Pil' čudna smrada! ja te bogne ne mogu poiskati.« Npr. 143. Zavirćemo i mi njemu pod košulju. (Pokazaće se i njegovi tragovi). Posl. 82. Srećan kao pas u Hrišćanskoj crkvi. (Jer ne smije zaviriti u crkvu). 293.

zavirivajuje, n. das Hineinschen, introspectio. Rj. verbal. od zavirivati. radnja kojom tko zaviruje u što. dem. zavirkivanje.

zavirivati, zavirujem, v. impf. hineinsehen, introspectio. Rj. za-virivati. dem. zavirkivati. v. impf. prosti viriti. v. pf. zaviriti. — Ja sam poslije prolazeći onuda zavirivao oko stećaka, i natpisa nikako nijesam mogao naći. Rj. 715a.

zavirkivanje, n. dem. od zavirivanje. Rj. **zavirkivati**, zavirkujem, v. impf. dem. od zavirivati. Rj. dem. v. pf. zavirnuti.

zavirnuti, zavirnēm, v. pf. dem. od zaviriti: Pak na vrata zavirnuo lvo. Rj. dem. v. impf. zavirkivati.

zavisan, zavisna, adj. abhängig, pendens ex aliquo. za-visan, koji zavisi od koga, suprotno nezavisan, koje je i potvrda orome adj. isp. i zavisnost.

zavisjeti, o komu, dependere. Stulli. zavisim, v. impf. abhängen, pendere ex aliquo, ex alieujus arbitrio, esse in alieujus manu. što Daničić misli za glagol zavidjeti da nije složen od vidjeti i za, nego da je postao od složene riječi, to se može misliti i za ovaj glagol; odatle se može razumjeti, kako je on v. impf.; i prema tome metnut mu je i akcenat. — Srbija je Turska podajnica, još zavisi od cara Turskoga. Npj. 5. 554. Život oda zavisi od jezika. Straž. 1887, 15 (orn' će biti po Njemačkom; bolje bi se kako bilo: Život oda stoji od jezika. vidi stajati (stojim) 1e). Na taj način osta (Dubrovnik) do naj-novijih vremena ne zaviseći ni od koga. DM. 212.

zavisnik, m. zavisnik, čorjek zavistan. vidi zavidljivac. — Izmišljotine mojijeh zavisnika i neprijatelja. Odbr. od ruž. 16.

zavisnost, zavisnosti, f. osobinu onoga što je zavisno: die Abhängigkeit. suprotno nezavisnost. — Nema nikakvoga znaka, koji bi pokazivao zavisnost od Srbije. DM. 96.

zavist, f. der Neid, invidia. Rj. vidi zavidnost. za postanje isp. zavidjeti. — Da su ga braća iz zavisti ostavila na onome čardaku. Npr. 10. Brat njegov od zavisti počne mrzjeti na brata svoga. 109. Tako me zavist ne radovala! Posl. 298. U takovom stanju morali su oni narući na sebe zavist i mržnju sviju ostalih. Danica 4. 22. Pa još siromah sanja o nekakvoj zavisti protiv sebe! Nov. Srb. 1817, 637. Ne može se upravo reći da i zavist nije tome pomagala. Sovj. 22. Vidite, šta čini zavist i zloba. Straž. 18-6, 1226. Znađiše (Pilata) da su ga (Isusa) iz zavisti predali. Mat. 27, 18. Vidjeh svako dobro djelo da od njega biva zavist čorjeku od bližnjega njegovu. Prop. 4, 4.

zavistan, zavisna, adj. vidi nenavidan. Stulli. vidi zavidljiv. neidisch, invidus. isp. zavisnik.

Zaviša, m. ime muško. Rj. — imena s takim nast. kod Dabiša.

zavitak, zavitka, m. etwas eingewickeltes, res involuta. Rj. za-vitak. zavito što. — (U granju prstena)... marama ta zove se alva ili zavitak. Rj. 617b.

zaviti, zavijem, v. pf. Rj. za-viti. v. impf. 1 zavijati. — 1) verbinden, obligo: einwickeln, obvolro. Rj. zaviti što čim; zaviti što oko čega; zaviti što u što: ljusku zavije u maramu. Npr. 21. Turčin zavio čabnu oko glave. 38. Da mu u hartiji zavijenu svilenu maramu. 62. Što si, (h)rano, ti zavio glavu, zavio si srišenom maramom? Npj. 1, 540. Koji mnoge oerniše mijke, oerniše, u crno zavise. 4, 8. Iskupi sve Tursko roblje... koje bude ranjeno, onima naredi lekare, te zaviju rane. Miloš 102. sa se, refleks. i pass.: Planine se snijegom zavise. Rj. 210a. Zavio se (u postelji) kao prorodilja. Posl. 82. Tako se u crno ne zavila! 310. Tad se smile zmija niz duvara, pa se primi konju uz koleno, pa se zavi sedlu na jabuku. Npj. 2, 57. Slomih mišicu Faraonu, i eto ne će se zaviti da se liječi. Jezek. 30, 21. — 2) (u C. G.) heulen, exululo, cf. 2 zavijati 1: Zavi Tomo kako gorski vuče. Rj.

zavilati, tšam, v. pf. schwingen (um zu schlenndern), vibro. Rj. za-vilati. vidi zaviliti. v. impf. vitlati 1. — Buzdovan zaviji više kuće, a Stojša ga dočeka u ruke pa ga zavila preko zmaja čak na drugi hatar. Npr. 29. Buzdovan zaviji više kuće, a Stojša ga dočeka u ruke pa zavila njim čak na treći hatar. 31. Evo, čovječe, Gospod će te baciti... zavilaće te i hititi kao loptu u zemlju prostranu. Is. 22, 18.

zaviliti, tšim, v. pf. (u Bačk.) vidi zavilati. Rj. za-viliti. isp. uviliti. drukčije se glagol ne nalazi.

zavjera, *f.* njih su dva učinila *zarjeru*, da se ne će njige rastajati. J. Bogdanović. *za-vjera, djelo kojim se tko zarjeri kome.*

zavjerak, *zavjērka*, *m.* u kletvi: trista mu *zarjē-raka!* Rj.

zavjerāvanje, *n. die Gelobung, sponsio.* Rj. *verb.* od zavjeravati se, *koje vidi.*

zavjerāvati se, *zavjērāvām se, v. r. impf. geloben, spondeo.* Rj. *za-vjeravati se kome, zudarati mu vjeru. v. pf. zavjeriti se.*

zavjeriti se, *rīm se, v. r. pf. kome, geloben, spondeo.* Rj. *za-vjeriti se kome, zudati mu vjeru. isp. uvjeriti se 2. v. impf. zavjeravati se. — Ali njemu odmah na um pade, gje su s' jedinu drugom zarjerili: gje se jedan u nevolji nagje, da mu drugi u pomoći bude. Npj. 2, 221.*

zāvjes, *m. der Vorhang, velum.* Rj. *za-vjes (za postanje isp. zavjesiti). vidi zastor. isp. prijevjes, i syn. ondje. isp. i komarnik, zarjes za odbranu od komaraca. krilo 3, zarjes od šatora. — I gle, zarjes crkveni razdrije se na dvoje od gornjeg kraja do donjega. Mat. 27, 51. Načini trijem na južnoj strani, i zarjeset trijemu od tankoga platna. Mojs. II, 38, 9.*

zāvjesiti, *šīm, v. pf. n. p. djevojku (kad se udaje), verhängen, velo.* Rj. *vidi prevjesiti 2. kao prost glagol ne dolazi. isp. vjesiti. v. impf. zavješati. — Kažu da je kuga živa kao žena. Mnogi kažu da su je vigjali gdje ide zarješena bijelom maramom. Rj. 311a.*

zāvješanje, *n. verbal. od zavješati (i se). vidi prevješanje 2.*

zāvješati, *šām, v. impf. za-vješati. vidi prevješati 2. v. pf. prevjesiti. — 1) zavješati n. p. djevojku (kad se udaje). — 2) sa se, refleks. ili pass.: Havlija, velika bijela mahrama što se zarješaju djevojke kad se udaju. Rj. 798b.*

zāvjet, *m. Rj. za-vjet. za drugu polu isp. savjet. — 1) das Gelübde, rotum: zavjet učiniti ili zavjetovati se. Rj. vidi tobe. — Dospjela Mare zarjet je. Posl. 67. Ah, teško si meni, moj ljudi zarjete! što P se zavjetovah rabra ne ljubiti. Npj. 1, 335. Zarjet čini Dunavka gjevojka, da se nikad udavati ne će... Kad se mlada sa zarjeta vrati, dočeka je momče nasred puta. Here. 150. Da otidem u Hevron da izvršim zarjet svoj koji sam zavjetovao Gospodu. Sam. II, 15, 7. Izvršuj višnjemu zarjete svoje. Ps. 50, 14. Doista ispunisite zarjete svoje i izvršite. Jer. 44, 25. Despoti su srpski čuvali imanje umrloga dubrovačkog trgovca i predavali ga po zarjetu pokojnikovu. DM. 301 (po testamentu? isp. kod zavjetovati primjer DM. 109). — 2) zavjet u biblijskom smislu, kao ugovor, der Bund, foedus: Jer je ovo krv moja novoga zarjeta. Mat. 26, 28. Reče Bog Noju... Ali ču s tobom učiniti zarjet svoj. Mojs. I, 6, 18. Reče Bog Noju... A ja evo postavljam zarjet svoj s vama. 9, 9. I reče Bog: evo znak zarjeta koji postavljam između sebe i vas. 9, 12. Neobrezano muško da se istrijebi iz naroda svojega, jer pokvari zarjet moj. 17, 14. Opoмену se Bog zarjeta svojega s Avramom. II, 2, 24. Ali raskinete zarjet moj, i ja ću vama učiniti ovo. III, 26, 15. Jodaj učini zarjet između Gospoda i cura i naroda da će biti narod Gospodnji. Car. II, 11, 17. Zanemario si zarjet sa slugom svojim. Ps. 89, 39. Milost Gospodnja ostaje na onima koji drže zarjet njegov. 103, 18. Pripovijetke staroga i novog zarjeta. Prip. bibl. 1.*

zāvjetan, *zāvjetna, adj. durch ein Gelübde gebunden, roto obstrictus.* Rj. *kaji je zavjetovan, koji se zavjetovao.*

zāvjetina, *f. das Gelübdemal, convicium roto solito.* Rj. *zarjetnu veselje, zarjetnu čast, gozbu. — Kad je zarjetinu u kome selu, svaki ispeče po jaguje, i donese ga na ono mjesto gdje će ručati. Rj. 151a. Svako selo ima po jedan dan koji slavi i svetkuje... Takovo se veselo po Braničevu zove zavetina (ajdemo*

na zavetinu; sutra je zavetinu u tom selu). Rj. 167a. isp. prislava.

zāvjetni, *adj. — 1) n. p. post, Gelöbniss-, sponsionis.* Rj. *što pripada zarjetu 1. — 2) što pripada zarjetu 2: Uze knjigu zarjetnu i pročitā narodu. Mojs. II, 24, 7. Dade mi Gospod dvije ploče kamene, ploče zarjetne. V. 9, 11. Uzmite kovčeg zarjetni. Is. Nav. 3, 6. Gospod sigje u oblaku pred šator zarjetni. DP. 283.*

zāvjetovaae, *zāvjetovaoa, m. vorrens. Stulli. koji zarjetuje što.*

zavjetovānik, *zavjetovanika, m. voti reus. Stulli. koji se zavjetovao, koji je zavjetovan.*

zāvjetovati, *zāvjetujēm, v. pf. — 1) n. p. Bogu što, kao svčano obećati, geloben, feierlich versprechen, vorere: Ako ko zarjetuje dušu svoju Gospodu, ti ga ucijeni. Mojs. III, 27, 2. Zavinče zarjetovano, koje čovjek zarjetuje... da se ubije. 27, 29. Da izvršim zarjet svoj koji sam zavjetovao Gospodu. Sam. II, 15, 8. Zarjetovaoe zarjete Gospodu, i izvršivaoe. Is. 19, 21. Pred smrt svoju Štefan zarjetovao Srbiju Gjurgju Brankoviću. DM. 109 (isp. kod zarjet primjer DM. 304). — 2) sa se, refleks. zāvjetovati se, sich verloben, roto se obstringere: Neki se zarjetuju (u bolesti ili u drugoj kakoj nevolji) da ne jednu ribe nikad u petak... Koliko se ja zaklinjah i zarjetovah, da ne pijem rujna vina prije rakije. Rj. — Zavjet učiniti, ili zarjetovati se. Rj. 166b. Učinio tobe da ne pije vina. cf. zarjetovati se. Rj. 742a. Ah! teško si meni mladog neudatog! što se zarjetovah vjenca ne nositi. Npj. 1, 334. Tebi sam se, Bože, zarjetovao. Ps. 56, 12. isp. zareći se 1, zateći se 2.*

zāvjetrina, *f. ein Ort, der gegen den Wind geschert ist, locus a vento tutus.* Rj. *za-vjetrina (drugoj poli osn. u vjetar), zaklon od vjetra. isp. zavjetrinije, zavjetrino.*

zāvjetrinijē, *adv. comp. gdje je veća zavjetrina. Rj.³ zāvjetrno, (u Dobroti) gdje je zavjetrina, vidi zavjetrina. Rj. za-vjetrno. comp. zavjetrinije.*

zāvlačēnje, *n. das Hineinziehen, Hineinstecken, immissio.* Rj. *verbal. od zavlačiti (i se). — 1) rudnja kojom tko zavlači što u što. — 2) rudnja kojom se tko zavlači kuda.*

zāvlačiti, *zāvlačīm, v. impf. Rj. za-vlačiti. v. impf. prosti vći. v. pf. zavući. — 1) hineinstecken, immitto.* Rj. *zavlačiti što u što. isp. verati. — Što Momčilu zlatan prsten bio, tu Vukašin tri prsta zavlačī. Npj. 2, 114. Dijete odbijeno od sise zavlačīće ruku svoju u rupu zmiđe vasilinske. Is. 11, 8. — 2) sa se, refleks. sich hineinziehen, immito we. Rj. isp. varati se. — Svako veče on (momak) izlazi iz one zmijinje košulje, a u jutru se opet u nju zavlačī. Npr. 53. Iđi ti k vetru... on prevrće drvlje i kamenje i zavlačī se strada. 57. Srbi se najradije zavlačē po šumama i po brdima i potocima. Danica 2, 89.*

zāvladati, *zāvładām, v. pf. erobern, in suam potestatem redigere.* Rj. *za-vladati. vidi obladati, ovladati. v. impf. vladati. — Kad je Gjorgje Srbijom zavlad'o. Npj. 4, 151. Srbi stanu gledati sa svim da zavladaju gradovima. Danica 5, 47. Kad bi zavladali šumom i selom. Žitije 32. Ostalijem zemljama zavlada Tjehomil. DM. 4.*

zāvładiti, *čīm, v. pf. Rj. za-vladiti. vidi zabiskupiti. v. impf. vladiti. — 1) zum Bischof weihen, consecro episcopum.* Rj. *zavładiti koga, učiniti ga vladikom. — Sveštenik mu odgovori, da bi želio biti u Bijogradu vladika. Na to ga Redžep odmah sa svojim preporukama opravi u Solju, te ga onje zavładīće. Danica 2, 116. Gospodin papa... zavładīć ga. Glas. 21, 279. — 2) sa se, refleks. zum Bischof geweiht werden, consecror episcopus. Rj. *postati vladiku. — Studenički arhimandrit, koji je otišao u Carigrad kao Srpski poslanik, zavładīć se onamo, i dogje u Beograd kao mitropolit Uzički. Miloš 137.**

zavod, *m. das Institut, die Anstalt, institutum.* — Koji ovaj prosvjeti svoga naroda namijenjeni *zavod* po mogućstvu podupiru. Rad 9, 200 (*isp.* od pedagoškog *zavedenija* moglo bi što prije biti. Pis. 72). U mnogim *zavodima* nastava hramlje. Zlos. 21. Pravoslavni Srbi n Austro-Ugarskoj imaće i dva *bogostovska zavoda*. 56.

zavoditi, *zavodim, v. impf. Rj. za-voditi. v. impf. prosti voditi. v. pf. zavesti.* — 1) *hinter etwas führen, ducere post* — Rj. *zavoditi koga n. p. za kuću.* — 2) *verführen, seducere.* Rj. — Ko *zavodi prave na zao put*, pašće u jamu svoju. Prič. 28. 10. — 3) *kolo. wenden, drehen, torquere.* Rj. *vidi* kolom okretati, uzmahivati, viti, zavrtati.

zavodnica, *f.:* Odvedi ga u tu *zavodnicu*. Rj. *ne kaže se značenje.*

zavôgjenje, *n. das Hinterführen, das Verführen, seductio.* Rj. — 1) *radnja kojom tko zavodi koga n. p. za kuću.* — 2) *radnja kojom tko zavodi koga n. p. s pravoga puta.* — 3) *radnja kojom tko zavodi kolo, t. j. okreće njim.*

zavôj, *zavôjka, m. Rj. za-voj. za postanje isp. zaviti 1.* — 1) *n. p. na rani, der Verband, alligatura, fasciâ.* Rj. *ono čim je zavijena n. p. rana. vidi zavijač 1.* — Rana koja jošte *pod zavojem* stoji, nju je lasno pozlijediti. Posl. 269. Slomih miškin Faranonu . . . *ne će se metnuti zavoj niti* će se zaviti da bi se okrijepila. Jezek. 30. 21. — 2) (u Srijemu) u svrdla, *die Schneckenlinie, spira.* Rj. — Loza, 4) na tijestu ona dva direkta ili stuba sa strane koji su na *zavoj* izrezani. Rj. 332b.

zavojak, *zavôjka, m. vidi* uvojak: Kako raste trava na *zavojke*, kako dojde u dobre devojke. Rj.

zavojica, *f. n. p. put na zavojim, Schneckenweg, Schneckenang, via tortuosa.* Rj. — Ohogja, 2) *put na zavojicu.* *cf.* ohogje. Rj. 481a. Izlažaše se na *zavojicu* na srednji hodnik, i iz srednjega na treći. Car. I. 6. 8.

zavojit, *adj. sehneckenförmig, intortus, n. p. svrdao, der Sehneckenbohrer; drvo, verdrehet, gewunden.* Rj. *što je na zavoj, kao n. p. svrdao; drvo zavojito, koje je zavijeno.*

zavôjštiti, *zavôjštim, v. pf. Krieg beginnen, bellum infero: zavojštiti Turci na Nijemce.* Rj. *za-vojštiti, početi vojšiti, započeti vojsku, rat. vidi* zakrajiniti, zaratiti. *v. impf. vojštiti.* — On je kadar na nas *zavojštiti.* Npj. 4. 138. Nit' ću doći. nit' ću *zavojštiti*, već ću s tobom u dosluku biti. 4. 192. Oni *zavojštise* na vas *prijevarama* svojim. Mojs. IV. 25. 18.

zavôjvoditi, *dim, v. pf. zum vojvoda machen, zu vojvoda erco.* Rj. *za-vojvoditi koga, učiniti ga vojvodom. v. impf. vojvoditi.* — Miloš Stoićević sve je pomišljao na Miloša Obilića . . . *kažu, da ga je i Črni Gjordjije toga opomenuo, kad ga je zavôjvodio.* Danica 4, 31.

zavôljjeti, *zavôlim, v. pf. za-vojleti koga, lieb gewinnen, adamo. vidi* zamilovati, zapaziti 1. *gorori se i zavoljeti se, n. p. zavolješe se njih dvoje. vidi* zamiliti se. *isp. uljubiti se, i syn. ondje. v. impf. prosti vóljeti (vôlim).* — Momku njegovu stariji rijetko kad brane uzeti *djevojku koju je on zavôljeo.* Živ. 302.

zavônjati, *njam, v. pf. (u Dubr.) einen Geruch ron sich geben, olere, cf. zamirisati.* Rj. *za-vonjati. vidi* zabazdjati, zapalnuti 2 (*znojem*), zasmrdjeti, zaudariti. *v. impf. vonjati. isp. vonj, vonja.*

zavor, *m. — 1) pessulus, rectis, repagulum.* Stulli. *vidi* zasunka, i *syn. ondje.* — 2) (u Hrv.) *lanac kojim se koga u kolu zavre ili zavire. isp. zavirati 2, zavrijeti 2.*

zavôranj, *zavôranja, m. der Bolzen an der Pflugdeichsel (an der 6—8 Ochsen vorgespannt sind), repagulum aratri.* Rj. *za-voranj (za postanje isp. zavrijeti) u plugu.* — Krčalo, kao palica ili *zavoranj*

za koji se uhvati, kad se plug otiskuje ili privlači. Rj. 309a. — Oj oraču! mlad oraču! ko ti dade mlade voke . . . i palice šimširove, i *zavornje bosiljkore.* Npj. 1, 161.

zavôrnica, *f. Rj. — 1) vidi* prijevernica? Rj. 3 — 2) (u Hrv.) *vidi* eokla, paočanica, vlačuga.

zavôrnjāk, *zavornjāka, m. veliki svrdao, što vrti kuluje za zavornje. J. Bogdanović.*

zavôziti, *zavôzim, v. impf. das Schiff etwas stromaufwärts lenken, rego narem adverso flumine.* Rj. *za-voziti lagju malo uz vodu, kad se prevoze na brodu. v. pf. 2 zavesti 1.*

zavôžeuje, *n. das Lenken (des Schiffs) stromaufwärts, rectio navis flumine adverso.* Rj. *verbal. od zavoziti. radnja kojom tko zavoziti lagju.*

zavračanje, *n. Rj. verbal. od zavraćati. — 1) radnja kojom tko zavraća n. p. ovice (das Zurückziehen, retraction. Rj.). — 2) radnja kojom tko zavraća n. p. rukave (das Aufschlagen, Aufschürzen, retorsio, succinctio. Rj.). — 3) radnja kojom tko zavraća n. p. sjekiru (das Abstumpfen, retusio. Rj.).*

zavraćati, *ćam, v. impf. Rj. za-vraćati. v. impf. prosti vraćati. v. pf. zavratiti. — 1) zurückziehen, retracto.* Rj. *n. p. ovice. — 2) n. p. rukave, aufschlagen, aufschürzen, retorqueo, recingo: On zavraća skute i rukave. Rj. vidi* zasukivati 1, posvrtati. *isp. zavrtati 3, uzgrtati. — 3) n. p. sjekiru, abstumpfen, retundo, cf. zavrtati 3. Rj. vidi* zamlaćivati 1. *isp. zatupljivati.*

zavraniti, *zavranim, v. pf. vidi* zacrniti: *zavraniti* ni obraz, t. j. osramoti me. Rj. 3 *za-vraniti koga, učiniti ga vranim, crnim, u pravom i prenesenom smislu. v. impf. vraniti.*

zavranjiti, *zavranjim, v. pf. (ein Fass) zuspünden, obturo.* Rj. *za-vranjiti bure, zatiskivati ga vranjem. suprotno odvranjiti. v. impf. zavranjivati.*

zavranjivānje, *n. das Zuspünden, obturare.* Rj. *verbal. od zavranjivati. radnja kojom tko zavrānjuje bure.*

zavranjivati, *zavranjujem, v. impf. zuspünden, obturo.* Rj. *za-vranjivati bure, zatiskivati ga vranjem. suprotno odvranjivati. v. pf. zavranjiti. — sa se, pass.: Bure odozgo na srijedi ima jamu koju se vranjem zavranjuje.* Rj. 266b. Prosiječ, f. bure na kome su mjesto one jame koju se *zavranjuje*, prosječena vrata te se u nj sipa kljuk. Rj. 612a.

zavrat, *m. (u Boči) vidi* povratka: Na putu vi dobra sreća bila, na *zavratu* bolje povraćenje. Rj. *za-vrat, za drugu polu isp. vratiti se. vidi i povrat, povratiste, povraćenje.*

zavratati, *zavratām, v. pf. (u Boči) opiti se ili poludjeti, kao kad se najede vrata, sich mit Lohc berauschen, lolio inebriari.* Rj. *za-vratati. glugol se drukčije ne nahodi. — Vratovno žito, u kome ima vrata, pa od hljebu takovoga žita zavrata čorjek, t. j. opije se. Rj. 73b.*

zavratiti, *zavratim, v. pf. Rj. za-vratiti. v. pf. je i prosti vratiti. v. impf. zavraćati. — 1) zurückziehen, retraho: Crnogorci zavratiše ovice. Rj. — 2) n. p. rukave, aufschlagen, aufschürzen, retorqueo, succingo. Rj. vidi* zasukati 1. *isp. zavratiti 4, uzgrnuti. — 3) n. p. sjekiru, t. j. ugrijanu čekićem u oštrice udarati da oštrice postane debelo; pošto se sjekira zavrati, onda se ugrijana na novo iskleplje i poslije naoštiri. abstumpfen, retundo. Rj. vidi* zamlaćiti 1. *isp. zatupiti. — Zavratio si oštrice mača njegova, i nijesi ga ukrijepio u boju; uzeo si mu svjetlost. Ps. 89, 43.*

zavrći, *zavrgnem (zavrgoh, zavrgao, zavrgla). v. pf. Rj. za-vrći. vidi* zavrgnuti (i se). *v. pf. je i prosti vrći (i se). — 1. 1) ausladen (auf die Schulter). tollo.* Rj. *zavrći n. p. kijaču (na rame). vidi* zametnuti 2. — 2) *nach und nach erzielen, sensim accipio: zavrgao koza, ovaca, marve. Rj. vidi i za-*

metnuti 4, i zapatiti, i *syn. ondje*. — 3) n. p. boj, kavgu, anstiften, morco. Rj. kao započeti. vidi zametnuti 3, i *syn. ondje*. — (Gje s Turcima zavrgoše kavgu, trista Srba sa sedam hiljada. Npj. 4, 172. — II. sa se, *refleks.* — 1) entstehen, existo, exorior: zavrgra se kavga. Rj. kao postati. vidi zametnuti se 1, i *syn. ondje*. — Naskoro zavrigne se krajina. Prip. bibl. 62. — 2) aufladen, sibi imponere: Ture ide gredivom, zavrigo se sedlicom (t. j. puž). Zavrigo se gredivom batinom. Rj. zavrzao se batinom, zavrigo je sebi na rame, vrgao na se. vidi zametnuti se 2.

zavrćivanje, n. das Hineinbohren, terebrac adactio. Rj. verbal. od zavrćivati. radnja kojom tko zavrćuje n. p. srdao u drvo.

zavrćivati, zavrćujēm, v. *impf.* hincinbohren, terebram adigo. Rj. za-vrćivati n. p. srdao u drvo. v. *impf.* prosti vrtjeti. v. pf. zavrćjeti.

zavrćkola, f. die Person die das Kolo schliesst, im Gegentheil der kologovja, die es anfährt, postremus aut postrema chori serbici. Rj. zavrć-kola (prva pola *impf.* od zavrćati 2 [kolom u igri]; druga kolo 3). *isp.* Osn. 46. u kolu posljednji. vidi prikucalo, pritucalo. *suprotno* kologovja. — Kraljice... jedna se djevojka zove kraljica, druga kralj, treća barjakar... kralj sam za sebe (s licem okrenutim kologovji) jednako igra uzmahujući mačem i izničujući se natraške, a barjakar (s licem okrenutim zavrćkoli) s barjakom u ruci igra pred kolom. Rj. 298b.

zavrćnuti, nēm, — 1) vidi zavrći. Rj. — 2) zavrćnuti se, vidi zavrći se. Rj.

zavrćijeti, zavrćēm (zavrćo, zavrćla, lo), v. pf. Rj. za-vrćijeti. v. *impf.* zavrćiti (i se). — 1 a) verbergen, abdere: Jedne strane doma ponijesmo, a u goru druge zavrćijesmo. Rj. kao zavrćiti, sakriti što u što. — b) sa se, *refleks.* sich wohin einzichen, abdere se aliguo. Rj. kao zavrćiti se, sakriti se kuda: Bježite, obratite pleći, zavrćite se duboko. Jer. 43, 8. Kao što se dijete zavrće u njeđru miloj majci... tako se pjevač Jovan ne odvaja od iskupitelja. DP. 162. — 2) zavrćijeti kolač u kolu (zavorom 2). govori se u Hrv. *isp.* upaočiti. *isp.* zavor 2.

zavrćistati, zavrćišim, v. pf. aufschreien, exclamo: U jednoj je konjice zavrćistao. Rj. za-vrćistati, početi vrištati. v. *impf.* vrištati.

zavrćljivanje, n. das Bemäkeln, exquisitio vitiorum nimia. Rj. verbal. od zavrćljivati. radnja kojom tko zavrćljuje.

zavrćljivati, zavrćlujēm, v. *impf.* bemäkeln, exquirere vitia. Rj. za-vrćljivati, kao zagledati što pomnjivo, ne bi li mi se našlo mana. — Značenje vrtjeti prelazi u baciti da se vrti, ići tako, zagledati tako: vrludati; vrljati; vrljiti, zavrćljivati. Korijeni 195.

zavrćnuti, zavrćnēm, v. pf. za-vrćnuti. v. pf. je i prosti vratiti. v. *impf.* zavrćtati. — 1) n. p. slavinu, zudrehen, claudo. Rj. — sa se, *pass.*: Zastrug, zastruga, od drveta kao čanak sa zaklopecem, koji se iznutra zavrće. Rj. 196a. — 2) zurückschieben, remitto, cf. povratiti: A četiri grdna zavrćnuo. Rj. vidi povratiti 1, i *syn. ondje*: I ubiše pedeset Turaka, Brgjani ih grdne zavrćnuše. Npj. 4, 117. — 3) vidi obrnuti 1: Naopako barjak zavrćnuše. Rj. vidi i okrenuti 1. — 4) aufschlagen, retorqueo, cf. uzgrnuti: Kada začu lijepa gjevojka, pak zavrćnuo od zlata maramu i ugleda svoga gospodara. Rj. *isp.* zavrćtati 2, zasukati 1. — On zavrćnu uz ruke rukave, kad mu madež na desnici ruci. Here. 180. — 5) u pjesmi, verwirren, conturbo, cf. pomrsiti: Ko je tvoju kosu pomrsio? Vjetar mi je kosu zavrćnuo. Rj. *isp.* zavrćnuti, i *syn. ondje*. — 6) (u U. t.) wegführen, abigo, cf. zajmiti 1, otjerati: I ndrīše na bijele ovece, i bijele orce zavrćnuo. Rj. vidi i okupiti, potjerati. — I puste mu predvojiše ovece, zavrćnuše preko Zete ravne. Rj. 570a.

zavrćstati, zavrćšim, v. pf. Rj. za-vrćstati. v. *impf.* vrsti se. — 1) binden (mit der Halfter den Ochsen), obligo.

Rj. zavrćstati n. p. vola. — Da sedlo s neba padne, mene bi kuskuni oko vrata zavrćstli (tako sam nesrećan). Posl. 55. kao zavrćzati. — 2) sa se, *refleks.* sich verwickeln, impedio me: zavrćzao se konj, wenn es an dem Seile weidet, und darin sich nach und nach verwickelt. Rj. konj pasući supet zavrćzao se.

zavrćsak, zavrćšim, zavrćšetak, zavrćšetka, m. — 1) der Schluss, finis: Došao na zavrćšetak. Rj. zavrćsak, za-vrćšetak, kad se zavrćuje što. — Na zavrćšetku ovoga narodnog narićanja dodacu još narićanje sestre Batrićeve za bratom. Kov. 114. Zavrćšetak. Ova knjizica naraste iznenada... Pis. 81. — 2) gram, die Endigung, Endung, Eudsylbe. *isp.* nastavak 2. — Ankul, vidi Anko, od kojega je postalo dobivši rumunski zavrćšetak. Daničić, ARj. 91a. Ario... na kraju je »o« talijanski zavrćšetak. 108b. Paraskevija. Ima još imena ženskih s takim zavrćšetkom. Osn. 75. Zavrćšetak »lijka«: bakarlija. 77. Mjesto samoglasnoga zavrćšetka ima suglasni. Rad 6, 150.

zavrćšiti, zavrćšim, v. pf. Rj. za-vrćšiti. v. *impf.* zavrćšivati. — 1) vollenden, schliessen, perficio. Rj. zavrćšiti što, učiniti mu kraj, *suprotno* započeti. — Svaka (narikača) u početku svoga narićanja kaže ko ju je poslao... a najposlije zavrćši pozdravom svima mrtvima iz one knće. Rj. 404a. Lazar, koji na Kosovu zavrćši Srpsko samodržavno earstvo. Danica 2, 76. Da su ovi prenumeranti vaši jedan dan doeniće došli, već se ne bi mogli štampati; ovako sam baš s njima zavrćšio zabavnik. Straž. 1887, 175 (s? njima). — 2) sijeno, aufschobern, accumul foenum. Rj. zavrćšiti n. p. sijeno, načiniti mu ozgo vrh.

zavrćšivanje, n. Rj. verbal. od zavrćšivati. — 1) radnja kojom tko zavrćuje što (das Vollenen, perfectio. Rj.). — 2) radnja kojom tko zavrćuje sijeno.

zavrćšivati, zavrćšujēm, v. *impf.* Rj. za-vrćšivati. v. pf. zavrćšiti. — 1) vollenden, perficio. Rj. zavrćšivati što, činiti mu kraj. v. *impf.* prosti vršiti. — Škoba, koji zavrćuje koju igru. Rj. 541b. Dok je Radić tako nesrećno zavrćšivao dane svojega vojevanja, kod kuće mu se dogodi još druga nesreća. Danica 4, 14. Ali-paša odgovori Milošu na ovo pismo... i još pismo ovim rećma zavrćuje: »Diž se, bane...« Miloš 113. — 2) sijeno, das Heu aufschobern, accumul foenum. Rj. na sijenu činiti vrh.

zavrćsnjiti, adž. što pripada zavrćšetku, Schluss, in fine positus, ultimus, extremus. — Zavrćsnjiti poklade, f. pl. (u Dubr.) utornik u oči pepeljave srijede. Rj. 168b. za-vrćsnjiti (od osn. koja je postala od kor. od koga je vrh). *isp.* Osn. 204.

zavrćšaljka, f. (u Bačk.) Rj. Dreher. Rj.³ — riječi s takim nast. kod kazaljka.

zavrćtānje, n. das Zudrehen, obtorsio. Rj. verbal. od zavrćtati, koje vidi.

zavrćtati, zavrćrēm, v. *impf.* Rj. za-vrćtati. v. *impf.* prosti vrtati. v. pf. zavrćnuti. — 1) zudrehen, torquendo claudo. Rj. n. p. slavinu. — 2) kolom u igri, wenden, torqueo. Rj. vidi zavaditi 3 (kolo), i *syn. ondje*. — 3) aufschlagen, retorqueo, cf. uzgrtati: I zavrćrē ruke do lakata. Rj. *isp.* posvrtati, zavrćrēti 3, zasukivati 1.

zavrćtjeti, zavrćšim, v. pf. Rj. za-vrćtjeti. v. *impf.* zavrććivati. — 1. 1) hineinbohren, terebram adigo. Rj. n. p. srdao u drvo. — Divljan zatvori oko i zaspri, a gjak... domisli se te oni šiljak zavrćt drljanu u oko i oslijepi ga. Npr. 148. — 2) zavrćtjeti što, učiniti da se vrti: Starec vele: izobilla vino, stare babe: nije, no rakija... gjeđu vino zavrćt moždane, a rakija babu u pomamu. Here. 220. — II. sa se, *refleks.* zavrćtiti mi se mozak, den Schwindel bekommen, vertigine corripit. Rj. *isp.* vrtlogavica, zamavica.

zavrćzāča, f. Schimpfwort gegen ein grosses ungeschicktes Frauenzimmer, conviceum in mulierem: Svekra zove zavrćzalom, a svekrvu zavrćzāčom. Rj. psorka ženī celikoj i nespretnoj. — riječi s takim nast. kod ejepača.

zavrzalo, zavrzan, *m. ein Schimpfwort für einen grossen ungeschickten Menschen, convicium in hominem*: Kakvu ste nam snahu dali! svekra zove zavrzalom. Rj. *psotka čovjeka reliku i nespretnu. vidi klipani*. — Značenje (korijenu) *dosagijvati*: zavrzivati; *zavrzan, zavrzalo, zavrzača*. Korijeni 201. za nast. u zavrzalo *isp.* bajalo.

zavrživanje, *n. der Vorwand, praetextus*. Rj. *verb.* od zavrzivati. *radnja* kojom tko zavrzuje koješta.

zavrzivati, zavrživčm, *v. impf. zavrzuje* koješta, stao koješta zavrzivati, *Vorwände machen, praetexto*. Rj. *za-vrzivati, kao izgovarati se, da je tobože to i to bilo, pa se nije moglo itd.; i kao dosagijvati sre jedno te jedno govoreći ili ištuci*.

zavučii, zavučem, *v. pf.* Rj. *za-vučii. v. impf. zavlačiti (i se)*. — **I. 1)** *hineinziehen, hineinstecken, immitto*. Rj. *zavučii što u što*. — Kalugjer zavuču ruku za sobom u bisage... izvadi iz bisaga buzdovan. Rj. 836b. *Iskopaj jamu te zaruci glavu u nju pa u tri puta zemlji kaži šta znaš. Npr. 151.* — **2)** *hinterziehen, ducō post* — Kad čovjek psa ubije, valja da ga i za plot zavuču (Posl. 122). Rj. — **II. sa se, refleks. sich wohin einziehen, abdere se**. Rj. *isp. zavrijeti se*. — Dogje u jednu šumu; ne znajući ni šta će ni kako će, *zavuču se u jedno šuplje drvo*. Npr. 224. *Zavukao se kao erlvij pas (u korov)*. Posl. 82. *Zavukao se erv u rotkru, a od njega repa*. 82.

zadržeti, zadržem, v. pf. (u Boci) *vidi* ugledati, opaziti. Rj. *za-zdreti. vidi* za-zreti. *između z i r umetnuto d.*

zaitiniti, nīm, *v. pf. cinōlen, oleo perfundo, cf. obuljiti*. Rj. *za-zaitiniti što, zaitinom zaitiniti, posuti. vidi* zauljiti. *v. impf. zaitiniti*.

zazeljeti, zazelēm, *v. pf. sad će na ako Bog da gora zazeljeti*. J. Bogdanović. *za-zelenjeti, početi zelenjeti*.

zaidati, zaidām (zaidgēm), *v. pf. vermauern, muro claudo*. Rj. *za-zidati. v. impf. za-zigijvati*. — Govori: ići ću za milosnićima svojim... Za to evo ja ću joj zagradiť put trnjem i *zaiduču zidom* da ne nagje staza svojih. Os. 2, 6.

zazigijvānje, n. das Vermauern, inclusio opere lateritii. Rj. *verbal.* od zazigijvati. *radnja* kojom tko zazigijuje *n. p. pečinu*.

zazigijvati, zazigijēm, *v. impf. vermauern, claudo muro*: Zazigijuju u bedem od grada. Rj. *za-zigijvati. v. impf. prosti zidati. v. pf. zaidati*. — Pripovijeda se da su Nijemci onu pečinu *zazigijvati*, ali kad dogje vrijeme da se muhe (Golubačke) roje, zid se provali sam od sebe. Rj. 94a. *Solomon zazigijvauše prolom grada*. Car I. 11, 27.

zazimiti, zazimām, *v. pf. vom Winter wo überfallen werden, und deswegen dort bleiben, hieme impediō*. Rj. *za-zimiti. v. impf. zimiti, zimovati*. — Ona zemlja gdje izigjoše, hješe ostrvo... ongje *zazimiše*. Poslije tri mjeseca odvezoše se odande. Prip. bibl. 186. *zazimiše ondje, t. j. ondje, na ostrvu, zatoće ih zimu, pa je ondje i provdoše*.

zazirānje, n. das Scheuschen (des Pferdes), aspectus paridus, paror, consternatio. Rj. *verbal.* od zazirati, *koje vidi*.

zazirati, rēm, *v. impf. sehen sehen, paride aspicio*: zazire konj, a i čovjeku bi se reklo: *zazire od njega*, kad se koga kloni bojeći ga se, *Scheu tragen*. Rj. *za-zirati. v. impf. prosti 2 zrēti (gledati) koji nije u običaju. v. pf. zazreti, zadržeti*. — Vi nemojte rajū razgoniti po šumama, *da od vas zazire*. Npj. 4, 135. *Ljudi koji su sumo zazirali od Turaku i krili se po šumi*. Danica 3, 151.

zazivānje, n. das Auffordern, provocatio. Rj. *verb.* od zazivati. *radnja* kojom tko zaziva koga.

zazivati, zazivām, (vljēm), *auffordern, proroco*: na čast, *zum Gastmal einladen, voco ad coenam*: Ijubović me na mejdan zaziva. Rj. *za-zivati. v. impf.*

prosti zvati. v. pf. zazvati. — Kad se vrata zatvorila, a duša se poklonila, iza vrata *zazivalu*: Otvorite ova vrata, ovo j' vaša prava duša. Here. 323.

zazjati, jān, *v. pf. sich vergassen, hiare*. Rj. *za-zjati. v. impf. zazjavati*.

zazjavānje, n. das Herumgassen, hiatus. Rj. *verb.* od zazjavati, *koje vidi*.

zazjavati, zazjavām, *v. impf. herumgassen, hiare, oculos circumferre*. Rj. *za-zjavati, kao zjati kojekuda. v. impf. prosti zjati, zijati. I. v. pf. zazjati*.

zaznati, zaznām, *v. pf. za što, bewusst werden, erkennen, conscius sum, agnosco, novi*: od kako sam zaznao za se. Rj. *za-znati. v. impf. znati*. — Predrag majci do konja doraste, pak odbeže svoju staru majku i pribeže gori u bajduke. Osta majka branceći Neuada, *Neual bracu ni zaznao nije*. Npj. 2, 75.

zaznojiti, zaznojīm, vidi oznojiti: što si tako gjoga zaznojio. Rj. *za-znojiti. vidi* i zapotiti. *v. impf. znajiti (se)*.

zazor, m. das Uebelschen einer Handlung, reprehensio: Od Boga je velika griota, a od ljudi zazor i sramota. Tad se progje srama i zazora. Rj. *za-zor, od čega se zazire, kao sram, stid, sramota*. — Oj stariče, moja mila majko! zazor mi je za to besediti, al' ti hoću pravo kazivati. Npj. 1, 618. (tjajuri nam zemlju prihvatitše, džamije nam naše oboriše... to je zazor caru u Stambolu. 4, 211.

zazoran, zázorna, udj. übel angesehen, infamis. Rj. *od kojega ljudi zaziru, kao od čovjeka nevaljanu: sramotan*.

zazorljiv, adj. n. p. konj, koji zazire, dus oft sehen wird, paridus. Rj. *vidi* nazorljiv.

zazreti, zadržem, v. pf. Rj. *za-zreti. v. impf. zazirati*. — **1)** *sehen blicken, paride aspicio*. Rj. *zazre konj, kao pogledu plušljivo, zapluši se (od čega)*. — Pripovijeda se da je caru Lazaru, kad je prvi put došao napomol Ravanici, *zazreo konj od nje*. Rj. 49a. — **2)** *vidi* zazdreti, *ugledati, opaziti*. — **3)** *zazreti kome što, zahariti mu*. — su se, *pass.*: Cistae, 2) čovjek čist u umnom smislu, *kome se nemu što zazreti*. Daničić. ARJ. II. 44a.

zazubica, f. Rj. za-zubica. drugoj poli osn. u zub. — **1)** *Geschwür im Zahnfleische, ulceratio gingivarum*: skidati konju *zazubice* (kad mu nekako meso naraste oko zuba pa ga režu nožem). Rj. — **2)** *rastu mu zazubice* (kad ko čezne gledajući što u drugoga. Posl. 270), *der Mund wässert ihm, salivam ei movet quid*, Rj.

zazubno, n. p. to je njemu zazubno, er kann es nicht leiden, quod tolerari non potest. Rj. *za-zubno. ne može da podnosi*.

zazujati, zazujīm, *v. pf. anfangen zu summen, insusurro, immurmuro*. Rj. *za-zujati, početi zujati. vidi* zazukati. *v. impf. zujati*.

zazukati, zázučem, v. pf. vidi zazujati: *zazukaše čele*. Rj. *za-zukati. v. impf. prosti isp. zučati*.

zazvati, zazdvēm, *v. pf. rufen, laden, auffordern, voco, proroco*. Rj. *za-zvati. v. impf. zazivati*. — Zataći koga, *zazvati na mejdan*. Rj. 197a. *Carica kad vidi da će umrijeti, zazore muža cara, i suze roneći na četiri oka reče...* Npr. 113.

zazvécati, zazvéčm, zazvékétati, zazvékēcēm, v. pf. erklingen, resono. Rj. *za-zvécati, za-zvékétati, početi zvécati, zvékétati*. — Nešto zatrepeta, nešto zazvéketa. Rj. 198a. *Kavazi kad kakoga velikoga gospodina sretnu, oni štapom tresnu, te sindžiri ili praporeci zazreče*. Rj. 257b. *Zazrečauše sitni busamaci, potkovicie sitne na papučam, al' eto ti buljuk gjevajaka*. Npj. 2, 236.

zazviždati, zazviždīm, *v. pf. ein Pfiff thun, sibilo*. *za-zviždati, pustiti iz sebe glas zviždanja, dem. zazvižducati. v. impf. zviždati*. — Tada će Gospod *zazviždati muhamu...* i doći će. Is. 7, 18. *Trgovci po*

narodima zazviždaše nad tobom: postao si strahota. Jezek. 27. 36.

zazvižducati, zazviždućem, v. pf. dem. od zazviždati. Rj. za-zvižducati. v. impf. zvižducati.

zazvoniti, zazvonim (zazvonim), v. pf. liuten, reson. Rj. za-zvoniti. v. impf. zvoniti. — Kad zazvoni (na) zdravu Mariju. Rj. 206b. Dok sjutridan, deret ura zazvoni, evo cara. Npr. 249. Kad su drije zazvonile, kapetan otiđe na zapovijest carsku. 250. Ugljeduju i ono malo zvonice... te zronuce zazvoni. 260. Udovica Boga moli: Eda gjegogj da zazvoni, eda kome žena umre, eda mene mladu uzme. Posl. 327.

zazagriti, grim, v. pf. t. j. očima, Feuer sprühen aus den Augen, ignem jacular ex oculis. Rj. za-zagriti. v. impf. žagriti.

zazaliti, žim, v. pf. Rj. za-žaliti. v. impf. žaliti. — 1) Leid empfinden, acgre fero: P'jevala bi, al' ne mogu sama, dragog mi je zaboljela glava, pak će čuti pa će zažaliti. Rj. = biće mu žao. — Još da znadem, da su erne oči, još bih dao, ne bih zažalio. Npj. 1. 446. Krv proljete, zažaliti nemojte. 5, 360. — 2) žaliti koga: Kupi, sine, kičene svatove... koji nejma ni oca ni majke, koga nema niko zažaliti. Npj. 3, 487. Što se tiče ovijeh 13 pismena (= slova), ne će ih niko zažaliti, niti će reći da nam trebaju. Spisi 1, 10. — 3) zažaliti za kim: Carova osam godina, i preminu da niko ne zažali za njim. Dnev. II. 21, 20.

zazanj, zázňja, n. granica dokle žetoeći uzmu jednu postat, Grenze der postat beim Ernten: koja će vas stati u zažanj? kako to goniš zažanj nahero? Rj. za-žanj. isp. zažeti, zažinjati.

zazariti, zázärim, v. pf. peč, t. j. pošto se hljeb metne u peč, naložiti što da gori pred njom na žaru, da se unutra bolje vidi i da se hljeb brže peče. Rj. za-žariti. v. impf. žariti 1.

zazđiti, žđim, v. pf. Rj. za-žđiti. vidi zažeći. v. impf. žđiti. — 1) anzünden, accendo. Rj. vidi i zapaliti 1, i syn. ondje. — Mater njegovu zavtore u jednu hačvu katranom oblivenu i zažđe je nasred grada. Npr. 236. Obukli joj tananu košulju, namazaše prahom i katranom, pa zaždiše sa četiri strane. Npj. 2, 38. — 2) pušku, ili iz puške, Feuer geben, accendo, cf. opaliti: Od obraza zaždi dževerdana. Rj. vidi i zapaliti 2, i syn. ondje.

zažeći, zažđem, v. pf. anzünden, incendio. Rj. zažeći. vidi zažđiti; i zapaliti 1, i syn. ondje. v. impf. zažizali. — On ne imajući čim vatru zažeći pogje malo u pustinju. Npr. 189. U po noći sv'jeću zaže-goše, pa odoše konje probrati. Npj. 4, 302. Ondje blizu desi se osobiti čovjek, koji se prikući k zažeženom drvetu i stane se čuditi. Priprava 51.

zaželjeti, zaželim, v. pf. Rj. za-željeti. v. impf. željeti. — I. što, verlangen, concupisco. Rj. vidi pohlepiti. — Sablja britka krej zaželjela. Rj. 191a. Zaželji viditi svoga sina. Npr. 53. Car zaželji doznati da li se doista više zna kad se nanovo proživi. 71. Što oko ne vidi, srce ne zaželi. Posl. 359. Da naznačim iz njegova žitija ono, što svaki slušajući ime njegovu može zaželiti da zna. Danica 4, 27. Car Solomnu dade carici Snavskoj što god zaželje i zaiska. Car. I. 10, 13. — II. sa se, reflex. — 1) čega, sich nach etwas sehnen, desiderium me cepit. Rj. — Da ja sestri u pohode idem, veće sam se sestru zaželio. Npj. 1, 537. Al' se mlagjan zaželio majke. 2, 76. — 2) zaželjeo mi se, ich habe Lust bekommen dazu, concupisco. Rj. (srednji glagol).

1. zažeti, zázmem, v. pf. zudrücken, constringo: Tada zažeh oči obadvije. Rj. za-žeti. v. impf. zažimati. za ake. vidi Rad 6, 71. — Kad je odveće vjetra, zažmi (skupi) jedara. DPost. 41.

2. zažeti, zažanjem (zázňjem), v. pf. za-žeti. v. impf. zažinjati. — Da ne zažnješ srpom u usjer bližnjega svojega. Moja. V. 23, 25. isp. zakositi.

zažimanje, n. das Zudrücken, constrictio. Rj. verb. od zažimati. radnja kojom tko zažima n. p. oči.

zažimati, mām (mljem), v. impf. zudrücken, constringo: Pak je oba oka zažimao, pa se spušta niz pendžer od kule. Rj. za-žimati. v. impf. prosti žeti (žmēm). v. pf. 1 zažeti. — Ko zatiskuje uši svoje da ne čuje za krv, i zažima oči svoje da ne vidi zla. Is. 33, 15.

zažinjaje, n. verbal. od zažinjati. Rj.

zažinjati, njēm, n. impf. u tugju njiyu, cf. zakositi. Rj. za-žinjati n. p. srpom u tugj usjer. v. impf. prosti žeti (žanjem). v. pf. 2 zažeti.

zažizauje, n. das Anzünden, incendio. Rj. verbal. od zažizati. radnja kojom tko zažize što.

zažizati, zažizem, v. impf. anzünden, incendio. Rj. za-žizati n. p. sejiće. vidi nažizati, zapaljivati. v. impf. prosti žeti. v. pf. zažeći.

zažmiriti, zažmirim, v. pf. (u Dubr.) šta si me zažmirio? t. j. šta si se zagledao u mene? mit sturren Augen anschauen, rigidis oculis intueri. Rj. za-žmiriti koga, kao izbečiti oči u koga ili na koga. isp. izbečiti, zabiljiti. i syn. ondje. v. impf. prosti žmiriti (kao žmureći gledati). po ovome značenju šta si me zažmirio? bilo bi: šta si me nzeo žmureći gledati?

zažmuriti, zažmurim, v. pf. die Augen zudrücken, comprimere oculos: Očima je zažmurio, dok je babu poljubio. Rj. za-žmuriti (očima), sklopiti malo oči, da se dobro ne vidi. v. impf. žmuriti. — Mene je istinita revnost k rodu mome obodрила, i prinudila me da zažmurim i da jedan put tumarim glavom kroz ovo trnje, makar na onu stranu sav poderan i krvav izišao. Spisi 1, 5 (me isp. ja 4).

zažmurkće, (u Grblju) vidi žmurečke. Rj. adv. za-žmur-ke, zažmurioši.

zažuberiti, žim, v. pf. Stulli. vidi zažuboriti. v. impf. žuberiti.

zažuboriti, žim, v. pf. säuseln, rieseln, lispeln, susurro. Rj. za-žuboriti. vidi zažuberiti. početi žuboriti. žuberiti. v. impf. žuboriti.

zažutiti, zažutim, v. pf. n. p. vodu, gelb machen, flamm redden. Rj. za-žutiti vodu, učiniti je žutom. v. impf. žutiti.

zažutjeti, zažutim, v. pf. Rj. za-žutjeti. v. impf. žutjeti (i se). — 1) gelb werden, flavesco: kukuruzi su već zažutjeti. Rj. počeli žutjeti. dem. zažnutiti. — 2) sa se, reflex. gelb erglänzen, udgiltresco (z. B. von hingeschütteten Dukaten). Rj. kad se kuka žuta stvar zasja, kaže se, da se zažutjela; n. p. zlutni se dukati zažute, kad se iz kese izaspu na sto.

zažnutiti, inēm. gelblich werden, flavesco. Rj. zažnutiti, postati žučkasto. upravo je dem. od zažutjeti.

zažvaliti, žim, v. pf. dem Pferde das Unterkinn mit der Halfter verbinden, capistro mentum obligo equi. Rj. za-žvaliti n. p. konja, metnuti mu žvale (gjem). vidi zaželjniti, i syn. ondje. v. impf. žvaliti.

zbāban, zbābna, adj. (u Dahn.) zbabna žena, schwanger, gravida, cf. trudan 2. Rj. vidi i sudružan, i syn. ondje. s-baban (s promjenom glasu s pred h nu z).

zbābast, adj. vidi babolican. Rj. s-babast. u lieu kao baba.

zbābati se, bām se, v. r. pf. sich runzeln wie bei einem alten Weibe, consenesco (als Replik auf die Begrüssung mit baba): A. Baba! B. Idi, nogre ti se zbabale! nijesam ja baba (Odgovori žena, kad je ko nazove babom, a ona misli da je još mlada za to ime. Posl. 88). Rj. s-babati se, postati kao u stare babe.

zbāčiti, zbāčim, v. pf. herabwerfen, dejicio. Rj. s-baćiti. vidi svrći 1. v. impf. zbačivati. — Ona zbači sa sebe one siromaške haljine i ostane u onima gospoekima. Npr. 61. Skide sa lica megvegju kožu, i zbači megvegju su sebe. 134. Da mi dobre konje odjašemo, pa da s konju zbacimo terkije, da mi

dobrim konjma olakšamo. Npj. 4, 184. Nikad nisam zbacio s uma istine. Miloš X. Tako ga zbacio s muslimstva. 75. Da Miloša ubiju ili da ga zbace. 182. sa se, pass.: Činornici, koji se postavljaju, a mogu se i zbaciti. Slav. Bibl. 1, 85.

zbacivānje, n. *Herunterwerfen, dejectio*. Rj. verb. od zbacivati. radnju kojom n. p. ljudi zbacuju stvarješine.

zbacivati, zbačevjē, v. *impf. herabwerfen, dejecto*. Rj. s-bacivati. v. *impf. prosti* bacati. v. *pf. zbaciti*. — Vladike su pravi gospodari od namastira: oni im stvarješine postavljaju, premještaju i zbacuju. Rj. 395a. Zbačujući okove bacaju se pred noge svojemu dobrotvoru. DP. 164 (tuko je u 1. izdanju na str. 136. u 3. izdanju griješkom zbacujući okove).

zhāgljati, gljām, v. *pf. zusammenbinden, colligo*. cf. baglja, bagljati. Rj. s-bagljati n. p. sijeno, u baglje, u svežnje ga srezati.

zbālač, zbāoča, m. — Zbāoč, m. vidi balčak, krsnica: Operi mi sabluu do zbaoč. Rj. 202b. — pogrješka je u Vukovu rječniku zbaoč mjesto zbalāč, od čega je balčak. Osn. 354.

zhālda, f.: Jedan gjerdan od svogoga zlata, drugi gjerdan zbulde i kamenja. Rj. tal. smalto? = emalj. Rj.³

zbāvljānje, n. *verbal.* od zbačljati, koje vidi.

zbāvljati, vljām, v. *impf. s-bavljati*. vidi probavljati. skuhavati u želucu, podnositi. *isp. v. pf. probaviti* 2. *verdauen, concoquo*. — Kapun i udovica sve što papa, see ne zbačju. DPost. 46.

zhijānje, n. vidi sabijanje. Rj.

zbijati, zbijām, v. *impf.* Rj. s-bijati. vidi sabijati (i se). v. *impf. prosti* biti (bijem). v. *pf. zbiti* (i se).

— **1. 1)** *stopfen, dicht machen*. Rj. vidi zbijati 1.

— **Stade zbijat' žito** u žitnice. Rj. 160a. Sirzbijalo,

čovjek koji zbijā sir u mješinama ili u čabricama. Rj. 681b. Kroz plot tkato, kocem zbijato. (Reče se za rijetko platno). Posl. 161. Maglu zbiju u mjebove.

DPost. 58. Ni' sam vila, da zbijam oblake, već gjevovjka, da gledam preda se. Npj. 3, 432. — **2)** n. p. sviuje. Trgovac najprije svinje pogodi i kapariše, pa kad hoće da ih tjera na skelu, onda ih zbiju na jedno mjesto. Ovo se u Šumadiji zove i lučiti svinje.

Rj. vidi sabijati 2. — **Stāše zbijat' Turke** u buljke

Npj. 4, 231. Zbiju beže na Udbini vojsku. HNpj. 4, 427. — **3)** zbijati šalu, *treiben, movco*. Rj. kao činiti, graditi, praviti: Gjedovi idu po varoši čitav dan skačući... i tako zbijajuči smijeh. Rj. 148b.

Turci (ga) onda stauu karati, zašto zbiju šalu sa sve-tinjom. Danica 3, 238. Da ga poseku, što je s carem sprdnju zbijao. 5, 91. — **II.** sa se, *refleks.* zbijati se, zbijām se, vidi sabijati se. Rj.

1. zbilja, f. Rj. biti, dobiti, zbiti se; bivati, biće, zbilja. Korijeni 149. s-bilja. — **1)** *die Wirklichkeit, der Ernst, veritas*: Govoriš li ti to od zbilje? U dosta šale ima malo i zbilje (Posl. 328). Rj. vidi 2 zbilja, ozbiljnost. — **II** se šališ, il' od zbilje biješ? Npj. 2, 424. On prvi dobavi u Srbiji top i stane od zbilje biti šabac. Danica 3, 176. — **2)** zbilja! u *propos!* noch eins, uudi, heus, quid ais. Rj. kaže se zbilja! kad se tko čega kao iznenada sjeti. vidi gjerček. — Zato ja mislim jednako, da je mlogo bolje... A zbilja! kako je ono dvostruko »i«? Nov. Srb. 1821, 389. Pišite mi odmah. Zbilja! kako su vam vinogradi i šljive? Straž. 1886, 1312. Ne znam, po kome ću vam ga poslati. (Zbilja! vi mene spomenuste na Mirovova: kako moj Mirobov?). 1579.

2. zbilja, f. (u Hrv.) vidi 1 zbilja. Rj.

zbiļje, adv. (?): Ako si se ti šale ženio, ja sam se zbiļje udavala. Rj. 833a. (*isp.* Ako si se ti šale ženio, ja sam se (od) zbiļje udavala. Posl. 8). vidi zbiljski.

1. zbiljski, adv. *im Ernste, serio*. Rj. vidi zbilje. od zbilje.

2. zbiljski, adj. što pripadu zbilji. vidi ozbiljski, ozbiljan. — Takovi pobratimi i druge u različnijem

igrami, i zbiljskijem svagjama pomažu jedno drugome. Rj. 142a. Kakogogj što šaljivi stari i momčad spjevavaju ovake šaljivi pjesme, tako i drugi spjevavaju zbiljske od bojeva i od ostalih znatnih događaja. Npj.¹ 1, XXXI. Koji je, kao pobožan i zbiljski (*ernsthaft*) čovek vrlo malo mario za pesme. 4, XXVIII. Plod zbiljskoga truda. VLazić 1, 4.

zbiřānje, n. vidi sabiranje. Rj.

zbiřati, zbiřām, v. *impf. vidi* sabirati. Rj. s-birati (*s promjenom glasa s pred b na z*) v. *pf. zbrati*. — Idi k mravu, ljenivče... pripravljaj ljeti sebi hranu, zbiru uz žetvu piću svoju. Prič. 6, 8. Smrt, koja se ne može nasititi i zbiru k sebi sve narode i skuplja k sebi sva plemena. Avak. 2, 5. sa se, *refleks.* ili *pass.*: Gotovo u svakom selu ina zborna glavica, gdje se seljaci zbiraju. Rj. 203a. Čatrnja... i jama u koju se rođa zbiru. Daničić, ARj. 9f5b.

zbiřka, f. *secltu; electus, delectus, delectio*. Stulli. (*pl. gen. zbiřakā i zbiřki*), više stvari jedne vrste u jedno zbranih; *das Angesammelte, Gesammelte, die Sammlung, collecta, collectio*. vidi zbirština, zbornik. — Jednu zbirku botaničkih imena bio sam ja srećan donijeti. Kad 5, 195. Ako se i zametkom mogu nazvati zbirke o kojima govori. 6, 205. Iz obilate svoje zbirke rječničke. 9, 192. Imate u rukama celu jednu zbirku priča, crta, beležaka. Zim. VII. za nast. *isp. biljka*.

zbiřština, f. *das Angesammelte, collecta*. Rj. vidi zbirka, zbornik. — riječi s takim nast. kod gošpotina.

1. zbiti, zbijēm, — **1)** vidi sabiti. — **2)** zbiti se, vidi sabiti se. Rj. s-biti. v. *impf. zbijati* (i se).

2. zbiti se, zbdūdē se, v. r. *pf. in Erfüllung gehen, exeo, fio*, s-biti se. vidi izvršiti se, uroditi 1. *isp. dogoditi se*. — v. *impf. zbitati se. isp. biti* (budem).

— Bog godio i Bog dogodio, na tebe se taki sanak zbio. Rj. 127b. Kaže im, što se zbio su šćeri njevom. Npr. 250. Ovo sve bi da se zbudu pisma pro-ročka. Mat. 26, 55. Što reče Samuilo. zbi se stemu Izruilju. Sam. I. 4, 1.

zbiřānje, n. *das Geschehen, die Erfüllung, effectus*. Rj. *verbal.* od zbitati se, koje vidi.

zbitati se, zbitā se, v. r. *impf. in Erfüllung gehen, geschehen, fio: abeo in effectum*. Rj. s-bitati se. vidi izvršivati se. *isp. dogagjati se. v. impf. prosti* bivati. v. *pf. 2 zbiti se* (zbuđe se). — Da zaove snahe ne zastaju, da s' u dvoru kuvge ne zbitaju. Npj. 3, 512. Zbiru se na njima proroštvo Isajino. Mat. 13, 14. Ali je Bog mislio dobro, da učini što se danas zbitu. Mojs. I. 50, 20. Nije sve gradove snašla ta nesreća, jer se u mnogima od njih na skoro zbitaju dogagjaji. DM. 7.

zbjēci se, zbjēgnēm se (zbjēgao se, zbjēgla se; zbjēgoh se, zbjēže se), v. r. *pf. Rj. s-bjēci se. ne dolazi kao prost glagol. isp. bjeći*. — **1)** vidi zbjēžati se. Rj. — **2)** haljina, *einziehen, einlaufen, sich zusammenziehen* (rom Tuch), *contrahor*. Rj. vidi pokupiti se, skupiti se 2 (čoha). v. *impf. kŭpiti se* 2. *suprotno* rastegnuti se.

zbjēg, zbjēga, m. *der Zusammenlauf der Flüchtlinge, confugium*: uz ratove zbjegovi su po planinama. Rj. s-bjeg. *isp. zbjēci se* 1. kad se ljudi n. p. uz rat zbjegnju gdje, bježeći od kuća svojih skupe se gdje u planini. — I ljudi zasjekli zbjeg u planini... Uz ratove ljudi se skupe u planini u rētki zbjeg pa se zasijeku da bi se mogli braniti. Rj. 194b. »Žene, gjeću u zbjegove krijte... Žene, gjeću u zbjeg odvedoše. Npj. 1, 149. Žene i gjeća neka bježe u šumu u zbjegove. Danica 3, 159.

zbjēžati se, zbjēžām se, v. r. *pf. sich zusammenflüchten* (von einer Menge), *confugio*. Rj. n. p. ljudi se zbjēžali, bježeći skupili se. vidi zbjēci se. *isp. strčati se*.

zbög, (u vojv.) *wegen*, ob. cf. s I 2. Rj. *prijedlog*. *vidi syn. kod s I 2. Daničić tumači postanje ovako*: U njemu je z prijedlog s, koji znači uzrok, a bo je riječica kojom se opet kaže uzrok, a krajnje g mislim da je drugi padež zamjenice trećega lica u srednjem rodu *ga*, bez *u* . . . Otuda se i značenje lasno može razumjeti: *zbog njega* nije ništa drugo nego: *s toga što je on*. Sint. 169. — S ovim prijedlogom kao i s prostim s u drugom padežu riječ pokazuje, da je ono što ona sama znači, *uzrok nečemu*, ali samo toliko što jest: *Zbog sirota sunce sjaje*. Posl. 88. Po krajnjega lista od nekake knjige . . . Valja da su kalugjeri *zbog ovih priloga* i sačuvali ovo po lista. Danica 1, 17. Zasavica se *zbog gliboritog dnu* ne može gaziti. 2, 40. *Zbog politike* nije mu ništa mogao činiti. Miloš 56. Primiše nas sve *zbog dužda* koji igjaše, i *zbog zime*. Djel. Ap. 28, 2. isp. Sint. 169.

zböj, zböja, m. Rj. s-boj, što se *zbije*, što je kao *zbito*. — 1) (u C. G.) *ein zusammengeprägter Haufe*, *caterra*: A čeraju ovee na *zbojere*. Rj. *zbita gomila*, *hrpa*. *vidi saboj*. — Zböjaju se na *zbojere* ovee. HNpj. 3, 355. — 2) na plugu, *ein Theil des Pfluges*, *uratri pars*. Rj.

zböjak, zböjka, m. *ein kleiner fester Ochs*, *bos robustus*. Rj. *vo omalen i čvrst*, kao da je *zbit*. *vidi bušak*.

zböndžati se, džâm se, v. r. pf. (*mehr verächtlich*). *vidi izmršaviti*. Rj. s-bondžati se, *postati kao bondža*. *govori se kao s preziranjem*. *glagol se drukčije ne nalazi*.

zbör, zböra, m. Rj. s-bor. *za postanje isp. zbrati (i se), sabrati (i se)*. — 1) *das Gespräch*: *Zbor zborila* gospoda Hrišćanska. *Zbor zborile* mlade Zemunkinje, *zbor zborile*, pa su govorile. Rj. *vidi razgovor*, *divan 2*, *divor*, *laf*. — Svakoga se *zboru dohvatije*. Rj. 136a. No kada se ponapiše vina, i *junačka zboru nazboriše*. Rj. 389a. *Mnogo zboru*, a nikakva stvora. Posl. 181. *Što zborova pazar čine*, a jedna (riječ) veže i driješi. 295. Nad grobom . . . bez gospode *zboru pune*. Npj. 1, 93. *Okolo svašta zboru zagjedoše*. 4, 49. Kad se Srbi sastadoše onje, *megju sobom zboru učinjese*. 4, 500. — 2) *vidi vijeće*, i *syn. ondje*. *isp. sastanak*, *skup*, *gomila*. *die Versammlung*, *Be-rathung*, *concio*: Divanski svršiti što, t. j. na *zboru*, u dogovoru. Rj. 118a. *Zdravica*. Za čestitost *zboru* i *sabora*. Za slavu i pohvalu *našega zboru* i *sabora svetoga* (poimenice sveca koji se slavi)! Osim krsnijeh imeua, o *drugijem zborovima* i gozbama *drukčije* se napija. 124. *Zbore!* vama i došljaku koji je megju vama jedan da je zakon. IV. 15, 15. Oni vidješe *zbor proroka* gdje prorokuju. Sam. 1, 19, 20. *Postavih dva velika zboru pjevučka*. Nem. 12, 31. *Idu zborovi anđelski*. DP. 25. — *Daničić akcentom razlikuje zbor u 1. i 2. značenju; u prvom je značenju ake. zbor, u drugom zbor*. Korijeni 140 i 367.

zborbilj, zborbilja, m. (u Šumad.) u ovee kad otvrđne ono što preživa, i nagje se kao orah oko slezine . . . Gdjejoj ostavljaju *zborbilj* lijeka radi. Rj. **zborčunje**, n. *das Sprechen*, *confabulatio*. Rj. *verb. od zboriti*. *radnja kojom tko zbori*.

zborište, n. *Platz wo man sich versammelt*, *Sammelplatz*, *locus conventus*. Rj. *mjesto gdje se zbiraju, sabiraju ljudi*, ili se *drugo što sabira*. — No ako ti majka nije kurva, hodi, dogji na Kučko *zborište*. Npj. 4, 118. Otidu u Osek na *glavno zborište*. Žitje 7. Reče Bog: neka se sabere voda . . . *zborištu vodenu* nazva mora. Mojs. I, 10. Ima riječi 84 koje sam ja načinio: vikač . . . *zbornica* . . . Kad bi se Srbi sabirali *po zgradama*, jamačno bi oni imali i riječ *zbornica*, ali se oni najviše sabiraju po brdima, za to imaju *zborište* i (u C. G.) *zborna glavica*. Nov. Zav. VII. *koliko lijepe pouke zu naše zjezikograditelje* u ovo nekoliko riječi *Vukovih!* *Da se je imalo na umu*, ne bi bili učinili pozorište ili kazalište

(teatar), *učiteljiste* (učiteljska škola), *svratište* (gostionica), *sjemenište* (klerički zavod), *sirotište* (sirotinjski zavod), *i još tuštu i tamu ovakijeh čudovišta!*

zboriti, rīm, v. impf. *sprechen*, *loqui*, *confabulari*, cf. *besjediti*, *govoriti*: *Dobro zbori kralju Mijailo*. Rj. *kuo nu zboru goroviti*, *razgovarati se*, *pu govoviti uopće*. — *Zbor zborile* mlade Zemunkinje, *zbor zborile*, pa su govorile. Rj. 203a. *Koji si ti što su mnom zboriš?* da se vidimo. Npr. 220. *Prišapti* svoje gospodaru, *da ništa ne zbori*. 259. *Žene su da zboru*, a ljudi da tvore. Posl. 80. *Zamislj se tetka Stojanova*, *štu će sada zboriti Stojanu*. Npj. 3, 132. *Grčki zbori* Grčić Manojlu. 3, 348. A najviše *zboru za junaštvo*. 4, 50. *Megju sobom zboru* i govore. 4, 81. *Da po zemlji blage zbori r'ječi*, ne bi P' kako zemlju umirio. 4, 237. *sa se, reciproc*: *I tu bjehu na iskupu Turci*, *zborahu se Turci za junaštvo*. Npj. 4, 85 (*razgovarahu se*).

zborūn, adj. (u C. G.) *Sammel-*, *conventus*, n. p. *zborna glavica*, *Haügel wo man sich versammelt*, *culmus*, *conventus*. U Crnoj Gori gotovo u svakom selu ima *zborna glavica*, gdje se seljaci zbiraju: *Vino pijn mladi Crnogoreci nasred Čeva* na *zbornu glavicu*. Rj. *što pripada zboru*. — *Sješću nu gori zbornoj* na strani sjevernoj. Is. 14, 13.

zbornica, f.: Ima riječi 84 koje sam ja načinio: vikač . . . *zbornica* . . . Kad bi se Srbi sabirali *po zgradama*, jamačno bi oni imali i riječ *zbornica*, ali se oni sabiraju najviše po brdima, za to imaju *zborište* i (u C. G.) *zborna glavica*. Nov. Zav. VII. *Prohogaše po svoj Galileji Isus učeći po zbornicama njihovijem*. Mat. 4, 23 (*synagoga*). *premu tumačenju Vukovu riječi zbornica dobre su riječi bolnica* (kuća za bolne), *uoboznica* (kuća za uboge), i t. d.

zbornički, adj. *što pripada zbornici*: Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . *zbornica*, *zbornički*. Nov. Zav. VII. *Dogje neko od knće starješine zborničkoga*. Luk. 8, 49.

zborūnik, m. *vidi* zbirka, *zbirština*. — U ovom *zborūniku* ima mnogo poslovice. Rad 12, 20f. *Mislim jamačno da su se tako zvali različni zbornici orakih pripovijedaka*. Star. 4, 63.

zbošti, zbdēm, v. pf. u poslovice: *Zbode pa ode* (Ode u jedan put. Posl. 88), *ging davon*, *exsist*. Rj. s-bosti. v. impf. *bosti*.

zbrati, zbrēm, v. pf. *vidi* sabrati. Rj. s-brati. v. impf. *zbrirati*. — *Praznik sjenica* praznuj sedam dana, *kad zberč* s gumna svojega i iz kace svoje. Mojs. V. 16, 13. *Narod se tvoj raspriša* po gorama, i nema nikoga da *ih zbere*. Naum 3, 18.

zbratiti se, tim se, v. r. pf. *sich verbrüdern*, *fratres caritimus*: oni su se zbratili. Rj. s-bratiti se, *recipro*. *vidi* pobratiti se. v. impf. *bratiti se*, *bratimiti se*. — *Kad sam se ja s tobom zbratio*. HNpj. 3, 549.

zbrijati, zbrījēm, v. pf. *abrasiren*, *derudo*. Rj. s-brijati n. p. *dlake sa vrata*.

zbrisati, zbrišēm, v. pf. s-brisati *što sa čega*. v. impf. *brisati*. — *Vavilon*, *Ninevija* . . . vrijeme i bjesnoća otimača *zbrisauše ih* sa *zemaljskoga lica*. *Priprava* 175. *Oblik njihov zbrisauče pakao* rastavivši ih s veseljem. Ps. 43, 14.

zbrkati, zbrkām, v. pf. *vermischen*, *verwirren*, *confundo*. Rj. s-brkati. *vidi* zabrkatati 2. v. impf. *brkati*.

zbuhati, zbuhām, v. pf. *ohne gehörigen Geschmuck etwas fertigigen*, *inepte conficere*. Rj. s-bubati *što*, *nučiniti kojekako*. *vidi* zdepati, *slupati* 2. v. impf. *bubati*.

zbukati se, zbučū se, v. r. pf. n. p. *goveda*, *nach dem Brüllen zusammenlaufen*, *concurrere ad mugitum*. Rj. s-bukati se. v. impf. *bukati* 1. *zbuču se govedu*, *kud stanu bukati*, *pa se strče*.

zbnūniti, zbnūnim, v. pf. *vidi* zabuniti. Rj. s-bniti. v. impf. *zbnunjivati*. — *Sakruša svaku dušu*, ali i *pođiže k nebu zbnunjeni duh*. DP. 359.

zbunjivanje, *n.* *vidi* zabunjivanje. Rj.

zbunjivati, *zbunjujem*, *vidi* zabunjivati. Rj. *v. impf.* s-bunjivati. *v. impf. prosti* buniti. *v. pf.* zbutiti. — Ustaju carevi zemaljski na Gospoda . . . Gospod im se podsmijeva i jurošću svojom zbunjuje ih. Ps. 2, 5.

zdepast, *adj.* (u Boci) *vidi* trsnat. Rj. i *syn.* *kođ* trsnat. — *zdepast* (od osnove koja je prosta u *depna*), i bez *p* pred *n* a s *d*olativim iza *n* glasom *d* (kao što se dodaje *t* iza *n* u *imentovati*): *zdepast*. Osn. 213. **zdepast**, *adj.* *n. p.* čovjek, ponizak a krut, *unter-setzt*, *plump*, *habitu corporis brevis et obesius, vastus*. Rj. s-depasi (od osnove koja je prosta u *depna*). Osn. 213. *vidi* zdepast, dežmekast, trunteljast. *isp.* trsnat, i *syn. ondje. isp.* i zdepasi se. — Jesu li bili crni ili bijeli? vitki ili zdepasti? Priprava 34.

zdepati, *zdepam*, *v. pf.* Rj. s-depati. *v. impf.* depati (lupati). *isp.* depiti, depnuti = bapnuti, lupiti. — 1) *etwas plump machen, rem informem facio, cf.* zbutati. Rj. načiniti kojekako. *vidi* i slupati. — 2) *sa* se, *refleks.* zdepao se, t. j. ngojio se i odebljao, *dick, und dadurch plump werden, crassesco, vastus fio*. Rj. postati zdepast.

zdepnast, *adj.* *vidi* zdepast. Rj. i *syn. ondje.*

zderati, *zderem*, *vidi* zgnuliti. Rj. *v. pf.* s-derati. *vidi* saderati, sadrijeti. *v. impf.* zdirati. — Nategne pušku te ubije ovna pa *zdere* kožu s njega i odnese kući. Npr. 65.

zdimiti, *mim. v. pf.* opaliti iz puške, *Feuer geben, incendio*. Rj. s-dimiti. *syn. vid* kod puška. *v. impf.* dimiti.

zdipliti se, *zdiplim se*, *v. r. pf.* s-dipliti se. nema u Vuka. Rad 6, 107. *v. impf.* dipliti.

zdiranje, *n. verbal.* od *zdirati*. radnju kojom tko *zdire* *n. p.* kožu sa živineta. *vidi* sadiranje.

zdirati, *zdiram*, *v. impf.* s-dirati. *vidi* sadirati; guli. *v. pf.* zderati. — S mene vrag kožu svlači, — *iliti zdira*. DPosl. 108 (Zdira *dijalekt.* mj. zdire).

zdjela, *f. eine hölzerne Schüssel, scutella*. Zdjela se od čanka razlikuje po tome što je čanak strugan (na strug pravljen) i više je okrugao, a zdjela je kopana teslom i u vrhu je mnogo šira nego u dnu. Rj. žgijela. *dem.* zdjelica. *augm.* zdjeletina. *vidi* i činija, gjnveče 1, kopanja, panica, plitica, vagan 2. — Kako sam postao, nije mi podrobac ostao. Rekao nekakav grebueći žgijelu, a domaćica naspe opet punu govoreći: Od kako sam dovedena, nije mi žgijela ogrebena. Posl. 127. Koji umoci sa mnom ruku u *zdzelu*, onaj će me izdati. Mat. 26, 23. *s-djela* (kor. *djeti*, praviti). *isp.* Osn. 120.

zdljčlar, *m.* Stulli. koji gradi *zdzjela*: Ključani vam mejdandžije nisu, već *zdljčari*, a i čorapari, *zdzjela* stružu, a pletu čarape. HNpj. 3, 41.

zdzjelčtina, *f. augm.* od *zdzjela*. — donese preda nas punu *zdzjelčtinu* cievare. J. Bogdanović *takra augm.* kod babetina.

zdzjelica, *f. dem.* od *zdzjela*. Rj. žgijelica. — *Tisova žgijelica*, u nju dvanaest jabuka, u svaku jabuku po četiri šapice? (godina). Rj. 156b. *zagonetka. odgov. netljaj*: godina i mjeseci i nedjelje.

zdzjesti, *zdzjenem* (*zdzjedem*), *n. p.* sijenom, *vidi* s-djesti. Rj. s-djesti, žgijesti. *v. impf.* sadijevati.

zdzjetan, *zdzjetna*, *adj.* *schwanger, gravidus, cf.* trudan. Rj. s-djetna žena, kao koja je sa djetetom. žgjetan. *vidi* i sudružan, i *syn. ondje.*

zdogováranje, *n. verb.* od *zdogovarati* se. radnju kojom se tko *zdogovara* s kim.

zdogovárati se, *zdogováram* se, *v. r. impf.* (u Sarajevu). Dr. Gj. Šurmin. s-dogovara se tko s kim, *s-dogovaraju* se ljudi. *vidi* dogovarati se.

zdraka, *f. vid* žraka. Rj. *vidi* i zraka, kojoj je izmješju z i r umjetno d.

zdrav, *adj.* Rj. *comp.* zdraviji i zdravši. Obl. 45. s-drav (Здравъ), taj *adj.* ali bez prijedloga sa imamo u jedar. Osn. 87. — 1) *gesund, sanus, validus*. Rj.

suprotno nezdrav. — *Zdravâ Mâriju*, *f.* (u kršćana) ave Maria! das Läuten der Glocken am Abend, vesperina campanarum pulsatio; kad zazvoni (na) *zdravu Mâriju*. Što zna balija što je *zdrava Mârija*? (Posl. 355). Rj. 206b (*zvoni se u jutru rano, u podne i u več*). *Zdrav* momak kao ršum. Rj. 658b. Kad carevoj kćeri dogje sugjen dan, ona *zdrava čitava* zašte grožnja da jede . . . i zada joj sugjenu smrt. Rj. 724a. *Irli* momak, t. j. dobar, jak, *zdrav*. Rj. 806b. On naredi te je okuplju onom vodom . . . *gjevojka ostade čista i zdrava od gube*. Npr. 86. Okadi *gjevojku*, i *gjevojka ostane zdrava kao od majke rojena*. 146. A. Kako ti je ime? B. Mirko. A. Da si pošten! B. I ti da si živ i zdrav! Posl. 55. *Zdrava ti glava!* (Kad se kazuje za kaknu bolest). 89. *Zdrav kao lav*. 89. *Zdrav kao pudar*. (Za žensko se reče: *Zdrava kao pudarica*). 89. *Zdrav kao trijesak*. (Kaže se *zdrav* i jaku čoeknu). 89. *Zdrav si!* (Reče se mjesto: Spasuj se! i odgovara se: Bog ti zdravlje dao!). 89. Staroga je kova. (*Zdrav* kao ljudi prejšnji što su bili). 294. *Frišak i zdrav kao riba*. 339. *Zdrav sam u nogu, zdrav sam u pleću*, *igrať* ja mogu. Npj. 1, 187 (= *zdrav u nogama*). Možemo ti *rode* zahvatiti, ali nije *zdrava po junake*. 2, 622. *Boka* je zemlju *zdrara*, kakogod Heregovina. Kov. 33. *Čovek zdravu razuma*. Nov. Srb. 1818, 400. Da posiju čisto i *zdravo sjeme*. Pis. 73. *Budi zdrava od bolesti* svoje. Mark. 5, 34. Što god izide, kad se vratim *zdrav od sinova Amonorijeh*, biće Gospodnje. Sud. 11, 31. — 2) *n. p.* lonac, čaša, *ganz, unzerletzt, integer, incolumis, daher* devojka. Rj. *vidi* cijel, kao *neokrñjen, neoštećen; pa* se kaže i cijela djevojka, t. j. *neobljubljena*. — (Gjekoje sn (*zidine*) još tako *zdrave*, da bi se s malim troškom mogle popraviti. Danica 2, 44. — 3) *zdrav* zdraveiti, *zdrava* zdraveita, *zdravo* zdraveito, *kerngesund, sanissimus*. Rj. *sasvijem zdrav, a, o.* — 4) kao valjan, *koje* *vidi* i *syn. ondje. isp.* *zdravo adv.* 2. — *Zdrav* strjeljač kad na banak sjedne, u peć pogodi. Posl. 89. *Poslije zdravoga boja*. Žitije 57. *Gdje* nalijeće na čojeka pravu. VLazić 1, 99.

zdrävae, *zdrävca*, *m.* — 1) *eine Gebirgsplanze, die Mönche, wenn sie in's Dorf kommen, dem Hausherrn und den Frauen darbieten, herbae genus*. Rj. *geranium macrorrhizum* L. Rj.² *gorška biljka, kojom kalugjeri došavši u selo ponude domaćinu i žene*. — 2) *homo bene valens*. Stulli. *zdrav čovjek*.

zdrävciit, *adj. cf.* *zdrav* 3. Rj. *zdrav* zdraveit, *sasvijem* *zdruc. adj.* s takim *nast.* *novciit* (i *novcat*), *praveit*, *puncit*, *sameit*.

1. **zdrävica**, *f.* — 1) čaša što se pije u *zdravlje*, *der Gesundheitstrunk, propinatio*. Rj. i riječi kojima se *zdravica* *napiju*; *der Trinkspruch. vid* nazdravica, *napijalica*, *napivka*. — *Tridest čaša otpiti zdravica*. Rj. 178b. *Ponudi* ga da sjedne i *pruži* mu *zdravicu*. Kov. 63. *Svaka zdravica* valja da se *nazdravi* *vojvodi*. 69. *Razgovori* se ovi *provode* i *zdravice* *nazdravljaju*. 71. *Stari svat* *napije* *zdravicu* za *evjetova* i *darova*. 90. *Evo* sad još *većijeh* *zdravica*, koje se *napijaju* o *krsnijem* *imenima*. 118. — 2) čutura ili drugi kakav *sud* *pića*, s kojim se kakvi *gosti* *pozivaju* *n. p.* u *svatove*, na *kršno* *ime*: *Svu* *gospodu* *zove* na *svetoga* sa *knjigama* i sa *zdravicama*. Rj. — 3) *piće* koje se s *jelom* *putem* *iznosi* *pred* *svatove* *kud* *prolaze*: *Svatovima* *iznijeli* *zdravice*. Rj. — *Iz* *kuća* *pored* *kobjih* *prolaze* (*svatovi*), *iznose* *im* se *zdravice*: *boca* *rakije* ili *vina*. Kov. 61.

2. **zdrävica**, *f.* zemlja koja je *dolje* *kad* *ovom* *zemljom* *koja* *se* *odozgo* *radi*. Rj. *zemlja* *zdravu* 2. *isp.* *čjelica*, *ledina*.

zdrävijnäk, *m.* nekaka trava koja raste po polju, *Art Pflanze, herbae genus*. Rj. *isp.* *zdraviš*.

zdrävış, *zdravışa*, *m.* trava, *sanamondo, sorta d' erba, herbae genus*. Stulli. *isp.* *zdravinjak*. — *za* *nast.* *isp.* *blatiš*.

zdrāviti, vīm, v. *impf.* Rj. v. *pf.* slož. iz-zdraviti, na-, oz-, poo-, po-, otpo-. v. *impf.* slož. na-zdravljati, o-, po-, otpo-. — **I.** **1)** *gesund werden, genesen, convalesco.* Rj. *postajati zdrav. vidi ozdravljati.* — **2)** *Gesundheit zutrinken, propino:* Časom zdravi Rišujanin Ivane, a Mijajlo knjigom iz njedara. Rj. *vidi nazdravljati.* — **II.** *sa se, reciproc.* s kim, *sich gegenseitig grüssen, inter se consalutari.* Rj. *vidi pozdravljati se.*

Zdrāvko, m. ime muško. Rj. može biti da je upravo od adj. *zdrav.* Osn. 293. imena s takim nast. kod Boško.

zdrāvljāk, m. *Epitheton des Neumondes* (kao da bi nam bio na zdravlje): Zdrav zdravljače! nov novljače! reku gdjekoji mladu mjesecu, kad ga prvi put ugledaju. Rj.

zdrāvljan, adj. što pripada zdravlju; *Gesundheits-, Sanitäts-*. — Opis Zloselice sa strane istorij(s)ke, topografske . . . pa čak i sa strane zdravljanje (sanitetske) i moralne. Zlos. 330.

zdrāvlje, n. *die Gesundheit, valetudo.* Rj. *dem. zdravlje.* — Alosan, poludio, uzele mu ule pamet ili zdravlje. Rj. 4b. U zdravlju da se vidimo. Rj. 60a. Pijn kome u zdravlje. Rj. 400a. Drugi put, ako Bog da zdravlje, može biti da će se . . . Posl. XXI. Srećee se nanosili! . . . dobre sreće nabodili, dobre sreće, lepog zdravlja. Npj. 1, 141. Ruke šire, u lica se ljube, za lako se upitahu zdravlje. 2, 286. U Risnu je (eure) zagrliti ne češ za života i za zdravlja moga. 3, 453. »Šav ću vama šćar pokloniti, vama šćar, meni *Tursko zdravlje.*« »Harambaša, pokloni nam *zdravlje!*« 4, 334 (= život). Protopop im dobro jutro dava, Vojvoda mu *zdravljem* prilavio: »Bog će dati . . . 4, 454. Kad na *zdravlje* Spasov danak dogje, predvojićeš na četvoro vojsku. 5, 360. Budući da je bio *slaba zdravlja*, osobito u *prsimu*, za to mu zima Ruska bude vrlo nesnosna. Sovj. 2. Pili smo za vaše *zdravlje* . . . Da Vam Bog *podrži* dugovječno *zdravlje*. Straž. 1887, 284. Gde je *zdravlje* svoje nanovo *dobio* . . . da bi *zdravlje* svoje od starih rana *popravio*. Žitije 82.

zdrāvljenje, n. Rj. *verbal.* od *zdraviti* (i se). — **I.** **1)** *stanje koje biva, kad tko zdravi* (das *Genesen, recuperatio valetudinis.* Rj.). *vidi ozdravljenje.* — **2)** *radnja kojom tko zdravi časom* (*vidi nazdravljanje.* Rj.). — **II.** *radnja kojom se tko zdravi s kim. vidi pozdravljanje.*

zdrāvljice, n. *dem.* od *zdravlje*. Rj. — Pitaju se za svoje *zdravlje*. HNpj. 2, 316.

zdrāvo, Rj. *adv.* — **1)** *gesund, integri valetudine.* Rj. *kao u zdravlju.* — Tako carev sin s gjevojkom *zdravo* doma dobježe. Npr. 94. Kako pravo (činio ili gorvio), tako *zdravo* (bio)! Posl. 126. Od Boga *zdravo*, a od cara mirno. (Odgovori se kašto na pitanje: Kako si?). 231. Da smo *zdravo* i *reselo*. Npj. 1, 83. Kad me pitaš, kazaću ti pravo, hoću pravo, tako *bila zdravo!* 1, 443. Neg', *tako ti zdravo glava bila!* nemoj mene zimovat' u majke. 1, 462. Evo Sunamke. Trči sad pred nju i reei joj: *jesi li zdravo? je li zdravo muž tvoj? je li zdravo sin tvoj?* A ona reče: *zdravo smo.* Car. II. 4, 27. — **2)** *tuehtig, stark, valide:* *zdravo* ga je udario; nemoj *zdravo* stezati. Rj. *kao jako, vrlo valjano. isp.* *zdrav* 4. — *Zašlo mi za nokte . . . pod noktima stane zdravo boljeti.* Rj. 199b. Ljopiti, kao *zdravo* udariti. Rj. 338a. Kad on sve čuje, *ražali mu se zdravo* . . . *Zdravo joj žao bude* što oca nije našla kod kuće. Npr. 135. Nagje jednu *kuhu zdravo visoku.* 191. Proletii onuda veliko jato *zdralova*, a jedan *ždral* pred svima *izmakao pozdravo.* 279. *Koji zdravo diže nos*, taj će skoro ići bos. Posl. 142. Tako se malo pomalo *svađe*, tako *zdravo*, da se gotovo pobiju. Ivanica 2, 125. Potegne iz pištolja te ga *zdravo nani.* Sovj. 32.

zdrāo, zdrāla, adj. (osobito po zap. kraj.) *vidi* zreo.

Rj. s *umetnutim d* između z i r. *vidi* i zoren. — Cvjetunice *nezdrele*, kad se meće, budu *zdrele*. DPosl. 12. **zdrēti**, zdrim, (po zap. kraj.) *vidi* zreti: U njedra joj dunja *zdrī.* Rj. v. *impf.* *vidi* i *zdrījevati*, *zrenati.* **zdrījevānje**, n. *das Reifen, maturitas.* Rj. *verbal.* od *zdrījevati. stanje koje biva, kad što zdrījeva. vidi* zrijevanje.

zdrījevāti, zdrījevām, v. *impf.* (u Boei) *reifen, matureseo, cf. zreti.* Rj. *vidi* i *zrijevati* (*gdje d nije umetnuto*), *zreti*, *zrenati*.

zdrōbiti, zdrōbim, v. *pf. zerbröckeln, perfrio.* Rj. *s-drobiti, s promjenom glasa s pred d na z. v. impf. drobiti.*

zdrōzgati, zdrōzgām, v. *pf. zerschmettern, comminuo, cf. zdruzgati.* Rj. *s-drozgati. isp. raz-drozgati. značenje korijemu razbijati. isp. Korijeni 111. isp. drozgav.*

zdrpiti se, pīm se, v. r. *pf. sich überwerfen, inimicitias suscipio:* *zdrpiše se* (mit und ohne između sebe); on se s njime *zdrpio.* Rj. *zdrpiše se, ili zdrpiše se između sebe. s-drpiti se, kao zavaditi se. v. pf. je i prosti drpiti. v. impf. drpiti.*

zdrūzgati, zdrūzgām, v. *pf. vidi zdrozgati.* Rj. *s-druzgati. isp. razdruzgati. drukčije se glagol ne naziva.*

zdrūžiti, zdrūžim, v. *pf.* Rj. *s-družiti. vidi* sadružiti (i se). v. *impf. združivati* (i se). — **1)** *koga s kim, gesellen, socio.* Rj. — Tako mi vijenaca kojijem *smo združeni!* (K ženji). Posl. 300. — **2)** *sa se, reciproc.* s kim, *sich gesellen zu Jemand, socium se uljungere.* Rj. *vidi* i *udružiti se. isp. zauzeti se* 1 (s kim). — *Dokle šćerea s majkom stoji, pod kosama jezik goji; a kada se s mužem združi, od aršina jezik pruži.* Posl. 65. *Sree će se moje združiti s vama.* Dnev. I. 12, 17. Po tom *združi se* Josafat s Ohozijom, a *združi se s njim* za to da načine lagje da idu u Tarsis. II. 20, 35.

zdrūživānje, n. *verbal.* od *združivati* (i se). — **1)** *radnja kojom tko združuje koga s kim.* — **2)** *radnja kojom se tko združuje s kim.*

zdrūživāti, zdrūživām, v. *impf. s-druživati. v. pf. združiti* (i se). — **1)** *koga s kim:* Kao drvo skrčice se nepravednik. *Združuje s njim nerotkinju* koja ne ragja. Jov 24, 21. — **2)** *sa se, reciproc. isp. zauzimate se* 1. — *Združuje se, narodi . . . oružajte se, ali ćete se potri.* Is. 8, 9.

zdržzati se, žim se, v. r. *pf. sich aufhalten, se continere.* Rj. *s-držzati se. vidi* zdržzati se. v. *impf. isp. zdržzavati se.* — Pa s budakom odob u hajduke, pa se *nigje zdržzati ne mogoh u državi* Jerine proklete, već poljegoh od studene Drine. Npj. 3, 2.

zduļļjiti, zduļļim, v. *pf. s-duljiti. vidi* produljiti *produžiti. v. impf. duljiti.* — »Zašto, draga, da od Boga nagješ!« »Zato, dragi, što *ženidbu zduļji*, *produlji* je od Gjurgjeva dana, Jovo momče do Mitrova dana.« Herc. 178.

zduħa, f. *vidi* zduhač. Rj. *s-duħa* (*drugoj poli* osn. u duħ). Osn. 35.

zduħāc, zduħāca, m (u C. G.) — **1)** *vjedovit čovjek.* Rj. *vidi* zduha; i *vjedogonja, i ondje syn.* — **2)** *kaže se bijesnu volu, ein unruhiger Ochs, bos insolens.* Rj.

zduř, m. (u Dubr. za vremena republike) onaj koji što liči, *der Ausrufer, praeco.* Rj. — Ličiti 2) (u Dubr.) *vikati kao telal, n. p. kad ko što izgubi ili nagje . . . bio je odregjen čovjek koji je ovako ličio, i zvao se zduř.* Rj. 331b. *vidi* telal. *riječ tugja.* Osn. 35.

zduřati, řām, v. *pf. s-durati. kao* *podnijeti. isp. strpjati. v. impf. prosti durati.* — *sa se, pass.: Zdura se obnoć samo boj.* DPosl. 110.

zēba, f. *der Fink, fringilla.* Rj. *ptica. dem. zebica.*

zēbica, f. *dem.* od *zeba.* Rj.

zēbnja, f. »ko bi vavijek podnio ovu *zebnju* za njim i nad njim«, obično ovako *matī* reče, za kim

zebe. J. Bogdanović. — *zebnja* za kim = strah za nj. *isp. zepsti 2. za nast. isp. čežnja.*

zéc, m. Rj. *instrum. sing. zecom. nom. pl. zecovi i zečevi.* Obl. 7. — **1)** *der Hase, lepus:* Plašiv kao zec (Posl. 249). Rj. *vidi zajac. dem. zečić. hyp. zejo. augm. zečina. ženka zečica.* — *Gone se zecovi.* Rj. 94b. Polutak, *zec mlad* (oko Maja). Rj. 535a. *Zec gje se okoti,* ongje i pogine. Posl. 90. Othranio se *zeco-rinu* — strašiv, othranila se *zeco-rino* — lijepa. DPost. 89. U četvrtom članku izostavljeno je sedam priča: o *zečevima* i slonovima... Star. 2, 262. *Kmečti zec,* kad ga pas pritisne. *isp. kmečati 3.* — **2)** igra. *Art Spiel, ludi genus.* Rj. — *Meni zejo! meni zejo!* viču djeca kad se igraju *zecu.* Rj. 207b. Igra, 1) klis, prsten, kramača, vino, *zec...* Rj. 216b. Igrahu se na *sljepogju zecu.* DPost. 32.

Zéc, m. planina u Bosni. Rj. — Selo u Bosni pod planinom *Zecom* kod Fojnice. Daničić, ARj. 177a.

zečák, *zečáka*, m. (u Hrv.) *vidi grašák.* Rj. *zečák* (osn. u *zec*). Osn. 280.

zečevina, f. zečje meso. *Hasensfleisch, caro leporina.* Rj. *takre riječi kod jančevina.*

Zečevu, n. u pjesmi nekako polje: Da sam šljegla u *Zečero* ravno. Negro da si brže u *Zečero.* Rj.

zečica, f. *das W'chelen vom Hasen, lepus femina.* Rj. *ženka; muško zec.*

zečić, m. *dem. od zec, das Häschen, lepusculus.* Rj. *isp. polutak.*

zečina, f. — **1)** *augm. od zec.* Rj. — **2)** *das Hasenfell, pellis leporina.* Rj. *zečja koža. riječi s tukim nast. što znače kožu kod divljatina.*

zečji, adj. *Hasen-, leporinus.* Rj. *što pripadu zecu, zečevinu. kaže se i zéči, zečji(i).* *isp. Božji, Boži, Božji(i).* — Gorocvijet, gorocvijete, cf. *zečji mak.* Rj. 95a. *Zečevina, zečje meso.* Rj. 209a. *Zéčé žko,* n. (u Paštr.) nekaka trava, *Art Pflanze, herbae genus.* Rj. 209a (*lychnis coronaria* L. Rj.?). *Zečja stju,* f. (u Dubr.) *Art Pflanze, herbae genus.* Rj. 209a. *Zečji mák,* *vidi gorocvijet.* Rj. 209a. *Zečji trn,* m. *die Hanbechel, ononis spinosa* Linn. Rj. 209a. *Trag zečji,* konjski. Rj. 745b. Dobodio je na *zečju lokvu.* DPost. 19.

zečki, *wie ein Hase, more leporino:* Sve mu doro *zečki* poigrava. Rj. *adv. kao zec, na zečji način. isp. vučki, paski.*

Zečanin, m. *Einer von Zeta:* Ovce čuva *Zečanine* Pavle. Rj. *čorjek iz Zete.*

Zečanka, f. *Eine von Zeta.* Rj. *žena iz Zete.*

zečir, m. *Art Fingerring, anuli genus:* Pa zakuca *zečiro* u vrata. *Zečir* prsten vas od suva zlata. Rj. *vidi zvekir,* 1) halka (*oto je značenje ordje u primjeru:* Pa zakuca *zečiro* u vrata); 2) nekaki prsten (u drugom primjeru: *Zečir prsten* vas od suva zlata).

zeitin,* m. *das Oel (Baumöl), oleum, cf. ulje.* Rj. *vidi i olaj. isp. masla.* — Vatra se *zeitinom* ne gasi. Posl. 32. Pa ču od sad harać davat' erkvi... tovar *bistru zeitina.* Npj. 3, 76.

zeitinica, f. sud što se u njemu drži *zeitin,* *das Oelfläschchen, ampulla olearia, cf. uljanica.* Rj. i *syn. ondje.*

zeitiniti, nīm, v. *impf. mit Oel wärzen, oleo con-dio, cf. obuljiti.* Rj. *što, posipati zeitinom, vidi uljiti. v. pf. stož. za-zeitiniti.*

zeitin-táne,* n. *vidi maslinka.* Rj. *rod od masline. zeitinjáne,* n. *Oelen (wärzen mit Oel), oleatio.* Rj. *verbal. od zeitiniti. radnja kojom tko zeitini n. p. kupus.*

zeitini,* adj. *olivengrün, oleaginus.* Rj. *što je boje kaka je u masline.*

zėjo, m. *hyp. od zec:* meni *zėjo!* meni *zėjo!* (viču djeca kad se igraju *zecu.*) Rj.

zėka, m. (ist.) *vidi zeko:* Dobra *zėka* u podrumu hranim. Rj. *hyp. od zelenko.*

zėkálj, m. *vidi zeko.* Rj. *hyp. od zelenko. imena konjsku s tukim nast. kod konj.*

zėkan, m. *vidi zelenko:* Kada Rajko dočera *zėkuna.* Rj. *hyp. osn. u zeko.* Osn. 139. *konjsku imenu s tukim nast. bjelan, rigjan.*

zėkast, adj. n. p. vo, svinčje, u kojega je dlaka kao u *zeca, husenfarbig, pilis leporinis.* Rj.

zėko, m. *vidi zelenko.* Rj. *takva hyp. kod cuku.* — Bi rekao i bi se zakleo, da se *zėko* zemlje ne dođjeva. Rj. 128a. Jaše Peko na konja mrkalja a So-goje *zėku* od megdana. Npj. 5, 279.

zėkounja, m. vo koji ima dlaku kao u *zeca, ein husenfarbiges Ochs, bos pilis leporinis.* Rj. *vo zėkast. imena volovska s tukim nast. kod vo.*

zėkūn, m. konj, *vidi zėkan:* Na *zėkunu* konja golemoga. Rj. *hyp. od zelenko.* — *zėkun* (osn. od *zėko*). Osn. 173. *imena konjsku s tukim nast. čavkun, šarun.*

zėlėmbāc (zelenbač), *zėlėmbāca*, m. *die grüne Eidechse, lacerta viridis.* Rj. *vidi gušter 2. zelen-bač (s promjenom glasa u pred b na m. isp. stramputica).*

1. zėlėn, f. — **1)** *die Grüne, das Grüne, viriditas.* Rj. *stanje u kom se što zeleni; osobina onoga što je zeleno, vidi zelenina.* — *Opasuljile se šljive,* kad u *zeleni* još pobijele pa opadaju. Rj. 461b. — **2)** (u vojv.) *vidi povrće.* Rj. *Grünzeug. isp. 1 zelje 2.* — *Bokvica, 2) u srake zeleni srce,* koje se vidi usred lišća. Rj. 36b. *Obara, sraka zelen* koja se uz post obarena jede s uljem. Rj. 427a. Stane živeti s carevom kćeri kao bačovan, noseći *zelen* u grad i tako po što god zaslužujuć. Npr. 206.

2. zėlen, *zėlėna* (zėlėni). — **1 a)** *grün, viridis.* Rj. *dem. zelenkast.* — *Provedoše Dundaru kroz zėlėnu dubravu.* Rj. 143a. On pobježe poljem *zėlėnijem.* Rj. 189a. *Zėlėnā kida*, f. *narcissus pseudonarcissus* Linn. Dva cvijeta u bostanu rasla: plavi zumbul i *zėlėnu kida.* Rj. 207b (*vidi zelenkada*). U *Kitogu lugu zelenome.* Rj. 271a. O *zėlėnu zeleniko!* rano ti si procavčela. Npj. 1, 48. Na Grkovu, *zėlėnoj planini.* 4, 330. Sabor čini u *zėlėnoj bašči.* Herc. 26.

Da se za hajduke zlo prorije u onoj godini, kad kukavica izigje rano te kuka po crnoj šumi, a da ih njezin glas po *zėlėnoj šumi* vrlo veseli. Odg. na ut. 21. — **b)** *Zavijala tri zėlėna ruka.* Rj. 140b. *Zėlėnko, zėlen konj.* Rj. 208a. *Zėljov, zėlen pas.* Rj. 208a. *Zėljov, zėlen repar.* Rj. 208a. E sam njega (džeferdar) dobro napunio, sedam majah *zėlėnoga pruha.* Rj. 342a. Ovgje ima Čuprilijć vezire, *zėlėnu mu i sublja i ruka,* a bijela do pojasa brada. Npj. 3, 87. *Pripasuje svijetlo oružje... o ramenu zėlėnu latinku.* 4, 325. Pa *zėlene tope* opališe. 5, 46. — **2)** *grün, d. i unreif, immaturus.* Rj. *nezreo.* — *Ludo n. p. dijete,* a u primorju i paprike, zelje, t. j. mlado, *zėleno* (paprike i zelje za presadu). Rj. 334b. *Planika, drvo na kome rodi maginja* (kao velika sunica, iznutra žuto kad je zrelo, a *zėleno* bijelo). Rj. 505b. *Mlad sam, zėlen sam,* pa gje mi glava tu mi i hrana. Npr. 117. *Ti si mladu i zėlena,* pa kako ti Bog da. 261. *Brate Gojko! zėlena jabuko!* al' ti nejak ti pogibe, brate! Npj. 4, 331. — **3)** (u Dubr.) *zėleno drvo, t. j. si-rovo.* Rj. *suprotno suho.*

zėlėnac, *zėlėnca*, m. (u C. G.) u vodi dubljina, *die Tiefe eines Flusses, profundum, cf. zelenik.* Rj.

zėlėnica, f. *zėleno što ženskoga roda, n. p. goru* (u pjesmi): Jesu, beže, Varad ostavili, primili se gori *zėlėnici* i čupriji čorave Marije. HNpj. 4, 445 (*gori zėlenoj*).

zėlėnič, *zėlėniča*, m. ma šta si ove *zėlėniče* sjekao (t. j. mlade i tanke bukvice). J. Bogdanović. *zėleno mlado i tanko drvo. dem. zėlėničák.* — *isp. brezič.*

zėlėničák, *zėlėničáka*, m. *dem. od zėlėnič.* J. Bogdanović. *takvu dem. kod hrastičák.*

zėlėnič, *zėlėnika*, m. u Kragujevcu dubok vir u Lepenici. Rj. *vidi zėlėnca.*

zėlėnika, f. — **1)** t. j. *jabuka, die Grüne, viridis:* O *jabuko zėlėniko!* što s' toliki rod rodila. Rj. — O *zėlena zėlėniko!* rano ti si procavčela! Npj. 1, 48.

— 2) (po jugozap. kraj.) *der Buchbaum, buxus sempervirens, cf. šimšir*. Rj. *Sleehhülse, ilex aquifolium* L. Rj.³ *vidi* i bus 3, mrčela. — 3) (u Slav.) nekako grozđje, *grün-schwarze Traube, uvae* genus. Rj.

zelenilo, n. *die grüne Farbe, grünes Färbemittel, pigmentum viride*. Rj. *ono čim se što zeleni, zelena boja. riječi s takim nast. kod bučkalu.*

zelenina, f. *viriditas*. Stulli. *osobina onoga što je zeleno, vidi* 1 zelen 1.

zeleniti, nīm, v. *impf. grün färben, colorem viridem induco, colore viridi inficio*. Rj. *zeleniti što, činiti da bude zeleno. v. pf. slož. ozeleniti.*

zelenka, f.: On uvede u Udbinju vojsku i dofati trideset *zelenakah*, naregjene što su za kavure, namjesti ih na vrata od grada. Rj. *lakši top ili puška (Bosansku šibu)*. Rj.³ XXXIX.

zelenkada, f. *vidi* zelena kada. Rj. *zelen-kada. cvijet.*

zelenkast, adj. *grünlich, subviridis*. Rj. *dem. od 2 zelen. takva adj. vidi* kod crvenkast.

zelenko, m. Rj. *pl. zelēni, zelēnāka. isp. Obl. 12. — 1)* zelen konj, *der Apfelschimmel, equi albi genus, cf. zeko, zekalj, zekan, zekun*: Konj *zelenko* rosnu travu pase. Rj. — Darovaše dva konja *zelenku*. Npj. 5, 294. — 2) *zelen top*: Zapaliću trideset topova, pa zapali' Krnja i *Zelenka*. Npj. 2, 533. *vidi* zeljoš. — Petraš kapetan imao top, koji se zvao *Zelenko*. Rj. 497a.

zelenocrn, adj. *verdesuro; color viridis ad nigrum nonnihil vergens*. Stulli. *zeleno-crn.*

zelenojasan, *zelenojasna*, adj. Stulli. *vidi* zeleno-svijetal.

zelenomodar, dra, adj. *verdeazzurro, viridis in coeruleum vergens*. Stulli. *zeleno-modar.*

zelenoplav, adj. *viride pallens; di color verde pallido*. Stulli.

zelenosvijetal, tla, adj. *vidi* zelenojasan. *verdecchiaro; subviridis*. Stulli.

zelenošća, f. ime kozi. Rj. *zelena koza. — riječi s takim nast. kod bjeloša.*

zelenožut, adj. *verdegiallo; viridis ad flavum vergens*. Stulli. *zeleno-žut.*

zelenjak, zelēnjka, m. *zelen kukuruz, grüner (unzeitiger) Kukuruz (Mais)*: već ima *zelenjaka*, t. j. ima kukurnza, koji se mogu puriti i jesti, *cf. purenjak*. Rj. *vidi* i pečenjak.

zelenjeti, zelēnīm, v. *impf. — 1)* *grünen, vireseo*: trava zeleni. Rj. *postajati zeleno. v. pf. slož. o-zelēnjeti, poli. — 2)* *sa se, reflekt. grünen, virco*. Rj. *sjati se od zelēni*: Može biti da će doći vrijeme, te će se i cijele šume u Evropi od ovoga teja *zelenjeti*. Priprava 26.

1. zelja, m. (ist.) *vidi* zeljo. Rj. *zelen vo. vidi* i zelja.

2. zelja, m. *vidi* zeljo. Rj. *zelen vo, zu ake. isp. muška imena Bjelja, Viča. vidi* i zelja.

zeljan (zeljānī) n. p. *pita, von wildem Gemüse, ex olere sylvestri*. Rj. *što pripada zelju.*

zeljanica, f. *pita od zelja, Art Kraut-Kuchen, placentae genus*: I jagnjeta prije premaljetja, *zeljanice* prije kukavice. Rj. *zeljanu pita. vidi* zeljanik.

zeljanik, zeljanika, m. (u Dragačevu) *vidi* zeljanica. Rj.³

zeljanka, f. braća zapadne crkve ne će reći *koraba*, nego *zeljanka*. J. Bogdanović. *die Kohlräbe (Kohlrabi), brassica gongyloides*.

zeljarića, f.: *Zeljariće* iste po zatvorenju. DPosl. 156. *koja prodaje 1 zelje* (2). Stulli.

1. zelje, n. — 1) *atriplex viridis Linn.* Rj. *Amper, rumex patientia L. i rumex pulcher L.* Rj.³ *biljka. — 2)* *wildes Gemüse, olus silvestre*. Rj. *isp. 1 zelen 2. — Bijelo zelje*, Art Kraut, herbae genus. Rj. 25a. *Bitra*, nekako *pitoma zelje*, n kojega je list kao *bitra* (i u Zemunu se zove *puzjak*, a u Herce-

govini *pazija*). Rj. 27b. *Velje zelje*, nekaka trava od koje bi se čovjek mogao opiti. Rj. 57a. *Ivanje zelje*, Art Kraut, herbae genus. Rj. 216a. *Mučeno zelje*, Art Pflanze, herbae genus. Rj. 376b. *Pakoleč*, svako proljetno zelje što se jede. Rj. 485a. *Od znana zelju glavna* ne boli. Posl. 233. *Od pitoma zelja trbali* ne boli. DPosl. 88. *Jedan vjeruje da smije svašta jesti, a koji je slab, jede zelje*. Rim. 14, 2 (*olus manducare, Gemüse essen*). Trnje i korov će ti ragjati (*zemlja*), a ti ćeš *jesti zelje poljsko*. Mojs. I. 3, 18. *Daj mi svoj vinograd da načinim od njega vrt za zelje*. Car. I. 21, 2 (*hortum olerum; Kohlgarten*). — 3) u riječima: *toga zelja ima dosta, gewöhnliche Sache, res tritu*. Rj. *kaže se za stvar veoma običnu.*

2. zelje glávato, n. (u C. G.) *Kopfskohl, brassica capitata, cf. kupus. Rj. brassica oleracea L. var. Rj.³ — Badnjevo zelje*, kiseo kupus u glavicama. Rj. 12a. *Bijelo zelje*, n. (u Dubr.) *Art Kraut, herbae genus. Rj. 25a (nekakav kupus)*. *Bez zelju nema veselja*. (U C. G. gdje *zelje* znači kupus). Posl. 11. *Svega česa po zalogaj, a zelja se nabalaj*. (Svašta pomalo, a kupusa se valja najesti. U C. G.) 279.

1. zeljin, adj. *des zelja, bovis canī. Rj. što pripada zelji (volu)*.

2. zeljin, adj. Rj. *što pripada zelji (volu)*. **zeljo**, m. (juž.) *ein Selimmoelchse, bos canus. Rj. zelen vo. vidi* zelja, zelja.

zeljoš, zeljoša, m. *ein Name für grosse Kanonen, nomen tormentis indi solitum (cf. baljemez)*: A sve *zeljoš zeljošu* doziva. Rj. *zelen top. vidi* zelenko 2. — *zeljoš* (osn. u *zeljo*). Osn 360. *riječi s takim nast. kod bogatoš.*

zeljov, zeljova, m. *zelen pas, graulicher Hund, canis canus*. Rj. — *riječi s takim nast. kod* bjelov. **zeljovljav**, adj. *des zeljov, canis canī. Rj. što pripada zeljovu. — takva adj. kod* birovljev.

zeljog, m. *zelen vepar, graues Schwein, porcus canus*. Rj. *osn. u zeljo*. Osn. 367. *za obličje isp. bjelug.*

zeljuga, f. *zelena krmača, graue Sau, porca cana*. Rj. *za obličje isp. bjeluga.*

zeljogov, adj. *des zeljog, porci canī. Rj. što pripada zeljugu. za nast. isp. alatov.*

zemaljski, adj. — 1) *irdisch (im Gegenheil des Himmlischen), terrester*: Ili voliš carstvu nebeskome, ili voliš carstvu *zemaljskome*. Rj. *što pripada zemlji 1*: Nijesam ja starac, *čok zemaljski*; već sam ja angueo Božij. Npr. 255. Tako mi se ne iskopala tri sjemenau: ljudsko, skotsko i *zemaljsko*! Posl. 305. Od vina i rakije, kao i od drugih gjekojih rodova *zemaljskih*. Danica 2, 104. Tako je jedan Misirski kralj prokopao *zemaljsku uzinu* Snez. Priprava 17 (*suprotno morskoi*). Vavilon, Ninevija . . . vrijeme i bjesnoća otimača zbrisaše ih sa *zemaljskog lica*. 175. Neka zemlja pusti iz sebe *svijeri zemaljske*. Mojs. I. 1, 24. Jer su Gospodnji temelji *zemaljski*, i na njima je osnovao vasiljenu. Sam. I. 2, 8. Dogagjaji iz *zemaljskoga života* Gospoda i prečiste majke njegove. DP. 317. *adv.* Polazemo u grob božanstveno tijelo . . . da je Gospod i onda, kad je *zemaljski* počivao, radio kao pobjeditelj. DP. 147. — 2) *Landes-, publicus*. Rj. *što pripada zemlji 2. vidi* vilaetski. — Dokle im starješine *zemaljske* nijesu to zabranile. Rj. 571b. Nemać svetac (što se tiče suda i uredbe *zemaljske*). Posl. 204. U carstvu Turskome *zemaljski pravi plemići* (su) spahije. Danica 2, 78. Račun od troškova *zemaljskih* . . . za baraće i ostale *zemaljske daciće*. 5, 31. Zove se *sabor državni* (ili *zemaljski*). Priprava 73. Radovaše se vas narod *zemaljski*. Dnev. II. 23, 21 (*populus terrae; Volk des Landes*). Visoka vlada *zemaljska* . . . u *zemaljskoj kući*. Rad 9, 200.

zeman,* *zemána*, m. *vidi* vrijeme. *isp. babazeman; odzamande. — Jednom mi je zeman umrijeti*. Rj. 430b. Poslije njegove smrti stane *zeman po zemunu*,

dok na jednu noć stane neko na vratima kucati. Npr. 185. Od šta zemun od tog i vrijeme. Posl. 236. Zemun dogje, treba putovati. Npj. 3, 479. Bilo mu temeljito, prije zemuna nepromjenito, a kad bi se sa zemunom i promijenilo, Bog ga spomenu! Kov. 120.

zèmbîl,* zembîla, m. (u vojv.) der Zecker (Art Korb), fisci genus. Zembili su od rogoza, i najviše se nose o ramenu. Rj. vidi rogožar.

zèmička, f. vidi zemljička. Rj. — Razjagčila se zemička u mlijeku. Rj. 632a.

zèmlja, f. (lat. zèmlji, uenus. zèmlju, voc. zèmljo, pl. nom. zèmlje, gen. zemálja). Rj. dem. zemljica. augm. zemljurina. — 1 a) die Erde, terra. Rj. kao ovaj svijet. — Uveri se da se na zemlji ništa ne može sakriti. Npr. 152. Oni bježe zemljom i svijetom. Npj. 2, 27. Zemlja se potrese. Mat. 27, 51. — b) die Erde, der Boden, Grund; terra, fundus. vidi zemljište.

tle, tli, tlo; bjelovac, cjelica, crnica, grohotljika, ilovača, lup, ledina, liga, oračica, papratnjača, pištalina, pjeskovnica, pjeskulja, potkućnica, zahvata, zdravica. zemlja može biti: divljača, gipka, grobna, lončarska, mršava, orača, pasaća, pitoma, poljevita, spahijska, i t. d. — Brk, 2) ono zemlje što se uvuklo u vodu. Rj. 44a. Gruncu n. p. soli, zemlje. Rj. 105a. Palo na dolinu, t. j. dolje, na zemlju. Rj. 130b. Daje se (gospodaru) polovina od onoga što zemlja donese. Rj. 136a. Dragović manastir ima sad mnogo zemlju, koju su mu poklonili. Rj. 137b. Zgon, onaj komad zemlje između dva mrginja. Rj. 205b. Konoba, 2) soba pri zemlji. Rj. 288b. Gdje se grane od drveta dolje savijaju... onda se savijaju k zemlji. Rj. 429a. Pod njom zemlja se prosjede. Rj. 612b. Kad novce primiš, udri ključevima o zemlju... baci prsten na zemlju. Npr. 39. Svi padnu po zemlji od straha. 186. Bolje je priguta neoparna nego zemlja smočuna. Posl. 25. Zemlja terda a nebo visoko (pa se nema kuda). 90. Kako si? — Ka' i grum zemlje. 127. Kapu skida, do zemlje se svija. Npj. 2, 67. Nosi, more, su zemlje nepravdu. 2, 71. Vukašinu po zemlji se vuče... Vukašinu s' aršin zemljom vuče. 2, 114. Volim s Jovom crnu zemlju jesti, nego s tobom bijelu pogaću. 2, 642. Pa se gipji sa zemlje na noge. 3, 144. Itale zemlju i drže stoku. Danica 2, 86. Žive samo od zemlje i od stoke. 2, 101. Sada je može biti treći dio suha zemlja. Priprava 2. Za što da te sastavim sa zemljom? Sam. 11, 2, 22. Gospod pretvara suhu zemlju u izvore vodene. Ps. 107, 35. Još njesam taj cijepac zemlje uzorao. DARj. 791a. — 2) das Land, terra, regio. Rj. vidi vilaet. — Debre, selo u Šabačkoj posavini od Save... malo unutra u zemlju. Rj. 114a. Što sam tebe, bane, poklonio zemlju Bosnu u tvoju državu. Rj. 139b. Inokrajni, iz druge zemlje. Rj. 232a. Hrvaština, (u Dalm.) vino koje unutra u zemlji raste, i koje je drukčije od primorskoga. Rj. 806b. Došla galija iz nepoznate zemlje. Npr. 42. Da si, bane, preminuo u dalekoj tugjoj zemlji. Npj. 1, 95. Sva se Turska zemlju uskoleba. 4, 210. Mirko ište zemlje starješinstvo. 2, 445. Vi ste ubode; došli ste da vidite gdje je zemlja slaba. Mojs. 1, 12, 9.

zèmljāk, zemljāka, m. der Landsmann, popularis, Rj. moj je zemljak, koji je iz iste zemlje iz koje sam ja. vidi hemšerija, vilaetlija. — Kod Gušanca je u Beogradu bilo nekoliko bimbša Redžepovič zemljaku (iz Arnautske). Danica 5, 26. Kakijem su jezikom govorili zemljaci i vrsnici Rema i Romula. Npr. III.

zèmljākinja, f. die Landsmännin, popularis femina. Rj. isp. zemljak.

zèmljan, adj. irden, terreus, fictilis. Rj. zèmljan i zemljani. Rad 14, 98. Što pripada zemlji 1b, što je od zemlje. vidi kamen 2. — Bljuda, bljudo, zemljan sud za jelo. Rj. 32a. Glegjeisati n. p. zemljanu činiju, tepsiju. Rj. 88b. Žena muža korotuje toliko, koliko vri zemljana pinjata kad se s ognuja digne. Posl. 80. Bjehu im opeke mjesto kamena i smola

zemljana mjesto kreča. Mojs. 1, 11, 3. Tijelo je moje obučeno u erve i u grude zemljane. Jov 7, 5.

zèmljānica, f. činija ili čaša od zemlje, ein irdenes Geschirr, vas fictile. Rj. zemljan sud ženskoga roda, n. p. čaša, činija.

zèmljārina, f. (u Dalm.), Grundsteuer. Rj.³ porezu od zemlje. — takev riječi kod dimarina.

zèmljētina, f. augm. od zemlja. takva augm. kod babetina. — Dava bratu stare zemljetine, on uzimlje nove podorine. HNpj. 1, 456. vidi zemljurina.

zèmljica, f. dem. od zemlja, das Ländchen, Erdlein, reginacula. Rj. — 1) isp. zemlja 1: Što si tako, brate, potavnjeo, baš kan' da si pod zemljicom bio? Npj. 2, 41. Ni' se vidi nebo ni zemljica. 3, 270. — 2) isp. zemlja 2: Ja sam jednako u strahu da radikali ne upropaste tu zemlju (Srbiju). Pom. 122.

zèmljička, f. die Semmel, simila. Rj. vidi zemička. riječ tuđa od Lat. simila preko Njem. Semmel. — Popila zemljičku vodu. Rj. 542a.

zèmljište, n. vidi zemlja 1b, i syn. ondje; der Boden, Grund; terra, fundus. — Rastrapiti, neobrađeno zemljište raskriti i zasaditi lozom. Rj.³ 662b. augm. značenja kao blatište?

zèmljopis, m. zemljo-pis, kao opisivanje zemlje; geographia. — Nasta ispit iz zemljopisa. Zlos. 322. isp. tuko slož. riječi kod rukopis.

zèmljorādinja, f. zemljo-radnja, kao obrađivanje zemlje; Ackerbau, Bodencultur. — On je podizao trgovinu, zemljoradnju. Zim. 253.

zèmljodjēlac, zemljodjelca, m. Mi kukavi zemljodjelci, ako nam ne da Bog i zemlja, drugi nema ko. J. Bogdanović zemljo-djelac, koji djela, radi zemlju.

zèmljodjētkā, f. J. Bogdanović. žena koja djela, radi zemlju.

zèmljārina, f. augm. od zemlja. Rj. — tuka augm. vidi kod baburina. vidi zemljetina.

Zèmun, m. (loc. Zemūnu), Semlin, Zemlinum. Rj. varoš u Slav.

Zèmunac, Zemūnca, m. Rj. čovjek iz Zemunu.

zèmunica, f. die Erdhütte, antrum. Rj. kao zemljana kućica. isp. pozemljušica. — Dimnjaka nema gotovo nigdje po selima (osim u Mačvi i na Vlašičijem zemunicama). Rj. 676a. Jer su onda kuće bile, gotovo sve, ili zemunice, ili lubnice, ili talpare. Zim. 11. zemunica (od ЗЕМУНИЦА, М promijenjeno na u). Osn. 331.

Zèmunkinja (Zemūnkinja), f. die Semlinerin, Zemlinensis femina: Zbor zborile mlade Zemunkinje. Rj. ženu iz Zemunu.

Zèmunskī, adj. Semliner, Zemlinensis. Rj. što pripada Zemunu.

zènerāl, zènerao, zenerála, m. (u dijalektu Crnogorskom) vidi dženeral, general, gjeneral. — Pa poslaše svoje zenerale. Npj. 5, 50. Prepornči ga svome zeneralu, zeneralu Mamuli Lazaru. 5, 52.

zèngjil,* adj. vidi bogat. Rj. suprotno zungjur.* — Lijep debeo, zengjil pametan. (Valja da se prvo misli za konja). Posl. 169. Idu silni četiri dahije, pak gje nagjn Srba zengjiloga, njemu dogju na konaku Turci. Npj. 4, 153. Iz njegova Skudru zengjiloga. 5, 165.

zèngjiluk,* m. vidi bogostvo. Rj.

zēnica, f. varošica u Bosni blizu Travnika. Rj.

zēnuti, zēnēm, v. impf. germinare. Ranjina: Vi poznate, zašto suh panj ljeti zene povrh gore. Stulli germinare: klicati, klijati, nicati. — Značenje (korijenu) cijepati (isp. klijati): zēnuti (germinare; pred u otpalo je b). Nema u Vukovu rječniku. Korijeni 51. primjer imamo u Sint. 567: Iščom lice komu zene. I. Gundulić Osm. 9, 137 (9, 516). i: (Kčercu) kojoj ružica zene u licu. Osm. 12, 259.

zēpstī, zēbēm (zēbao, zēbla), v. impf. Rj. osn. zeb. imp. zēbi. I. pregj. zēboh, zēhe. II. pregj. zēbijāh i zēbāh. prilog sad. zēbūci. prilog pregj. zēbāvši, zēbāv. II. pridjev zēben. v. pf. slož. na-zēpstī, o-, po-, pre-,

pro-, u-; ispro-zebati. — 1) *frieren, frigeo*: čitav sam dan zebao; zebu mi ruke, noge. Rj. — 2) ja od toga zebem, t. j. bojim se da se to ne dogodi, *fürchten, timeo*. Rj. *isp.* zebnja.

zèra, *f.* »odlomi de mi zeru kruha«. mati reče svom malom djetetu: »zero moja«. J. Bogdanović. U Sreću vele: nema ni zere, t. j. nema ništa; dolazi od Arapskoga, značeci sitna stvarca. cf. Franc. *zéro*. Popović. *Tal.* zero (ništa). *dem.* zerica, zerčica.

zèrdāv, *m.* — 1) *der Zobel, zibellina*. Rj. *mustela zibellina* L. Rj.³ *zverjka*. *vidi* zamur. — 2) *das Zobelfell, pellis zibellinica*. Rj. koža njena. *vidi* samurovina.

zèrde,* *zèrdeta*, *n.* *eine Art kalter Meltspeise, mit Honig, cibi genus*: Žuto zerde u srebrnu sanu. Rj. hladno jelo od brašna, s medom.

zèrdelija,* *f.* — 1) (u Bosni) *vidi* kajsija. Rj. *vidi* i ševtelija 2. — 2) (u Vinkovcima) *Art Pflaumen, pruni genus*. Rj. nekaka šljiva.

zèrića, *f. dem.* od zera. »samo mi zericu kruha odlomi«. ti si majkina zerica«. J. Bogdanović. *dem.* zeričica.

zèričica, *f. dem.* od zerica. »zeričico moja mala«. J. Bogdanović.

zèt, *m.* — 1) *der Schwiegersonn, gener.* Rj. *kéerin muž*. — 2) *sestrin muž, Schwestermann, sororis vir*. U nas je zet svoj porodici od koje se ko oženi, a u šali i čitavome selu i još i većemu mjestu (ako on i žena nijesu iz jednoga mjesta). Rj. *muž moje sestre meni je zet, a ja sam njemu šura, šurak, šurjak*. — Suzetka, kao zet, za kojijem nije kći ili sestra, nego onako kakva (nazovi-) rodbina. Rj. 724b. »Došao je moj najmlagiji brat a tvoj šurak«. . . . Ruke šire, u lica se ljube: »Dobro došao, šurače«. »Bolje tebe našao, zete!« Npr. 197. Dok mu na jedanput padne na um, što su mu zetovi kazali. 202 (muževi sestara njegovih).

Zèta, *f.* — 1) rijeka koja se tako zove pošto se u Bjelopavličima sastanu Peručica i Oboštica. Rj. — 2) zemlja oko te vode. Osim varoši Podgorice u Zeti su još i dva gradića: Spuž i Žabljak. Rj.

zètnji, *adj. vidi* zetovski. *Ijubav zetnja noćea ljetnja*. DPosl. 56. *Zetnja vreća* nije nigda puna. 157. **zètov**, *adj. des* zet, *тот* zet. Rj. *što pripada zetu*. — Kad se vrati k zetovoj kući, zet i njega uhvati u laži. Npr. 88.

zètovski, *adj. der* zeti, *тот* zeti. Rj. *što pripada zetovima ili zetu kojemu god, vidi* zetnji. — Štograd bide dara zetovskoga, da mi dara nitko ne dijeli. Npj. 2, 546.

Zètski, *adj. von* Zeta. Rj. *što pripada Zeti*.

zèvak,* *zèvka*, *n. die Bequemlichkeit, commoditas*, cf. mir, zgoda: Caru nema zevka ni uzura, dok Morača sjedi u kaura. Rj. *vidi* uzur. kao dokolica, besposlica, komod.

zèvalica, *f.* (u Srijemu) *das Löwenmaul, antirrhinum Linu*. Rj. *biljka, antirrhinum majus Linn*. Rj.³ u juž. govoru zijevalica, zijehalica, koje *vidi. vidi* i žabica 3.

zèvkárènje, *n. das bequeme Leben, vita commoda*. Rj. *verbal.* od zevkariti. stanje koje biva, kad tko zevkari.

zèvkáriti, *zèvkárim*, *v. impf. bequem leben, vitam ago commodam, cf.* uzuriti. Rj. *živjeti na zevku, komod. glugol se drukčije ne nalazi*.

zgàl, *f. ein eckelhaftig Ding, taedium*: idi zgadi jedna. Rj. s-gad (s promjenom glasu s pred g na z). stvar koja se zgadi, gadna.

zgàditi, *dim, v. pf.* Rj. s-gaditi. *v. impf. gaditi (i se)*. — 1) *eckelhaft machen, fastidium creo*: Ne zgadi ti psu mrncine. Rj. *zgaditi kome što, učiniti da mu bude gadno, gadjivo*. — 2) *sa se, refleks. zgàdim se (i zgàdi mi se), Ekkel bekommen, tædet*: zgadio sam se

na —; zgadilo mi se. cf. sagaditi se. Rj. *postati gadno, gadjivo. vidi* zgrštiti se.

zgàgjanje, *n.* Rj. *verbal.* od zgagjati (i se). — 1) *radnja kojom zgagja n. p. iz puške (das Treffen, collineatio* Rj.). — 2) *radnja kojom tko zgagja (pogagja) što. vidi* pogagjanje. — II. *stanje koje biva, kad se što zgagja (vidi* dogagjanje. Rj.).

zgàgjati, *zgàgjâm*, *v. impf.* Rj. s-gagjati. *v. pf. zgoditi (i se)*. — I. 1) *treffen, collineo*: dobro zgagja iz puške. Rj. *vidi* pogagjati 2. — Svinjari uzmu zaostren klipic (viriz) pa ga jedni šoraju štapom u visinu, a drugi štapovima u visini keče (zgagjaju). Rj. 63a. — 2) *treffen, finden, invenio, cf.* pogagjati 2: Koji zgagja u planinu klance. Rj. — II. *sa se, refleks. vidi* dogagjati se. Rj. — Rekla je graqja tako se zgagja (tako biva na svijetu). Posl. 271. Tko čini što ne valja, zgagja mu se što ne bi htio. DPosl. 127.

zgàranje, *n. ustio*. Stulli. *verb.* od zgarati, koje *vidi. vidi* zgorijevanje.

zgàrati, *zgàrâm*, *v. impf. urere, comburere*. Gundulić: kao ljepir, koji udara oko ognja, ki ga zgara. Stulli. s-garati s promjenom glasa s pred g na z. *vidi* zgorijevati, sagorijevati. *v. pf. zgorjeti*.

zgàziti, *zim, v. pf. zertreten, conculco*. Rj. s-gaziti. *v. impf. gaziti*. — Ili si se poturčio, časnog krsta pod noge zgazio? Npj. 2, 7. Pa ga Srbliji u boju zgaziše. 4, 191. Tu palanku moju razorio, carski barjak pod nogom zgazio. 5, 309.

zgèba, *f. der Knirps, homo pusillus*. Rj. *isp. čovječić, čovječuljak; šnačica, žura*. — riječ može biti tugja. Osn. 29.

zgèdžati se, *džâm, se, v. r. pf.* (u Srijemu) *zwergheln, ausmagern, emaresco*. Rj. s-gedžati se, postati gedžav. **zgergetiti**, *tim, v. pf. koga, svezati, zusammenbinden, colligo*. Rj. s-gergetiti. *isp. pogergetiti. isp. gerga. zgergetiti ljude, t. j. svezati gergu, gomilu ljudi?*

zgib, *m.* (u C. G.) (*pl. zgibovi*) *vidi* pregibao. Rj. i *syn. kod* pregibao. s-gib. ono mjesto gdje se što pregne, pregibje.

zginuti, *nëm, v. pf. s-ginuti. vidi* poginuti. *v. pf. je i prosti* ginuti. — Ili mačka ili mačak, zginuti će bijedni svračak. DPosl. 32.

zglàvae, *zglàvca*, *m.* (u Hrv. u kršćana) *vidi* prieklad. Rj. s-glavae. *vidi* i priekladnik, prekladanj.

zglàvak, *zglàvka*, *m. das Gelenk, articulus*: uhvatio zglavak meso. cf. zglob. Rj. *vidi* i zglob, žlob. — Guta, 2) bolest u kojoj oteku zglave i u nogu i u ruku. Rj. 108b. Živa riječ Božja prolazi tja do rastavljanja i duše i duha, i zglavaka i mozga. Jevr. 4, 12. (Čovjek) udari ga (Jakova) po zglavku u stegnu, te se Jakovu iščasi stegno iz zglavka. Mojs. I. 32, 25.

zglàviti, *zglàvim*, *v. pf. n. p. što* novaca, t. j. savitati, *zusammenbringen, conficere*. Rj. s-glavititi. *suprotno* razglaviti. *v. impf. glaviti*. — Ako proda nešto od baštine svoje, ako bi se pomogao i zglavio koliko treba za otkup, onda neka isplati i tako opet dogje do svoje baštine. Mojs. III. 25, 26.

zglèdànje, *n. das gegenscitige Anblicken, aspectio*. Rj. *verbal.* od zglodati se. *radnja kojom se tko zglèdâ s kim.*

1. **zglèdati**, *zglèdâm*, *v. pf.* Rj. s-gledati. — 1) *erblicken, conspicio, cf. sagledati*. Rj. *v. impf. sagledivati*. — *sa se, pass.*: Kad se zglèda nov mjesec, onda gdjekoji govore: Zdrav zdravljače! nov novljače! Rj. 423a. Kakva jaše vranca od megdana . . . kad ga igra, zglèdati se ne da. Npj. 2, 455. — 2) *sa se, reciproc.* zglèdati se, zglèdâmo se, *sich gegenscitig anblicken, invicem se conspiciere*. Rj. *v. impf. 2* zglèdati se. — *Zglèdaše se* trideset kapetana, *zglèdaše se*, pa se osmjenuše. Npj. 3, 96.

2. **zglèdati se**, *zglèdâmo se, v. r. impf. sich gegenscitig anblicken, invicem se conspiciere*. Rj. *reciproç.* *v. pf. slož.* I zglèdati se. — Starac povede konja po

vašaru, a sav se vašar sleže oko njega, pa se svi stadoše zgedati, jer niko ne sme ni da zapita po što je. Npr. 38. Jedan izmegju vas izdaće me. Onda se učenići zgedahu među sobom, i čugjahu se za koga govori. Jov. 13, 22. I zgedahu se od čuda. Mojs. 1, 43, 33.

zglōb, zglōba, m. — 1) (u Dalm.) *vidi* zglavak: *vidi* mu se svaki zglob (kad je ko u tjesne haljine obučen. Rj.). — 2) (u Paštrov.) muž i žena, Ehepaar, conjuges: lijep zglob; da ružna zgloba! Rj.

zglōbi, f. pl. (u C. G.) *vidi* kovče. Rj. *vidi* i kopče; imbrete, maite.

zglōbiti, zglōbim, v. pf. n. p. lijes, (das Zerstreute, Zerlegte) *zusammenlegen, das Geschirr zusammenbringen, compono, colligo.* Rj. s-globiti što, kao sastaviti, zbiti razloženo, razasuto što. suprotno razglobiti. *v. impf.* zglobljavati.

zglobljāvānje, n. das Zusammenfügen, concertio. Rj. verbal. od zglobljavati. radnju kojom tko zglobljava što.

zglobljāvati, zglobljāvām, v. impf. zusammenfügen, consero. Rj. s-globljavati, kao sastavljati, zbijati razloženo, razasuto što. *isp.* šipiliti. suprotno razglabati. *v. pf.* zglobiti.

zgnāti, zgnām, vidi sagnati. Rj. s-gnati. *vidi* i stjerati. *v. impf.* zgoniti.

zgnjēčiti, zgnjēčim, v. pf. zusammenkneten, subigo, depso. Rj. s-gnječiti. *vidi* špajuljati. *v. impf.* gnječiti. — One se kurvahu u Misiru, ondje im pipaše grudi, i ondje im zgnjēčiše dojke djevojčake. Jezek. 23, 3.

zgdōa, f. — 1) die Gelegenheit, Bequemlichkeit, opportunitas: živa zgoda, brate! Zgoda dug naplaćuje (Posl. 88). Rj. *isp.* zgodan, zgodno. — Došlo mi na tulac, t. j. na zgodu, na ruku. Rj. 755a. Sluga nugje zgodu pa svome zgodopodaru dune za vrat. Npr. 17. Evo vode, evo žive zgrade i konaka dobra za Turaka. Npj. 4, 26. Kod ovaca niko biti ne će... sade smo im zgodu uhrvatili ali jutros ali nikadare, da udrimo na gradsku planinu. 4, 417. Nije mogao to odmah učiniti, nego je čekao zgodu. Danica 3, 208. Stanu gledati zgrade i tražiti uzroke, da opet na njih udare. 5, 47. Gde sam kod ondašnjega arhimandrita imao gospodski kvartir i svaku drugu zgodu i potrebu. Npj. 4, IX. Od tada tražaše zgodu da ga izda. Mat. 26, 16. To pokazuje da je u svemu opštinskome životu bilo zgoda za take prijestupe. DM. 72. — 2) (po jugozap. kraj.) der Fall, casus, cf. dogagajaj 2. Rj. *vidi* i nagodba 1, slučaj 1.

zgdōan, zgdōna, adj. ganz recht, bequem, opportunus: zgodna puška, put. Rj. *isp.* udesan 1. — Pa dogovor zgodni učiniše. Rj. 148b. Stane tražiti zgodno drvo za nočište. Npr. 133. Zgodno kao Ciganinu u kladama. Posl. 88. Molim da bi je (poslovicu) zapisao i sa zgodnom prilikom meni poslao. L.H. Tu nagjōše četiri hiljade, pod ogjelom i zgodnim oružjem. Npj. 5, 46. Što je ovo mesto zgodno za vojsku. Miloš 82. Kaže da je zgodan način, kojim ja... Nov. Srb. 1818, 392. Mjesto se za sugjenje biralo najbliže i najzgodnije parcima. DM 266. Bijāše momče cruomanjasto lijepijeh očija i zgodnu rasta. Prip. bibl. 65. *isp.* zgodno adv.

zgdōiti, zgdōim, v. pf. Rj. s-goditi. vidi sagoditi. *v. impf.* zcgajati (i se). — 1. 1) treffen, serio, collineo. Rj. — Kaplja te zgodilo! (Kletva). Posl. 133. Obje pukle (puške), Osmana zgodilo. Npj. 4, 270. Ili pravog ne zgodismo puta. 4, 386. *vidi* pogoditi. *isp.* zcgajati 1 i 2. — 2) (u pjesmi) učiniti da se dogodi, geschehen lassen, esse juheo: Bog zgodio i Bogorodica. Rj. *vidi* dogoditi. *v. impf.* goditi 1. — II. sa se. — 1) *vidi* dogoditi se. Rj. *refleks.* — 2) *vidi* pogoditi se. Rj. *reciproč.*

zgdōno, adv. bequem, opportun. Rj. — Zgodno su nam načinili erkvu. Npj. 2, 210.

zgdōjiti, zgdōjim, v. pf. s-gojiti. vidi odgojiti, uzgojiti.

v. impf. gojiti. — A stara majka ljubljiva, te mi je kosu zgažila, oplet' mi kosu na fesu. Herc. 232.

zgdōlja, (u Cetini) sa svijem, durehaus, prorsus: zgolja crna vuna; zgolja bijela. Rj. *adv.* s-golja (osn. gō, gōla). *vidi* i posve. *isp.* sasna.

zgdōljni, adj. što je zgolja čisto, nepomiješano ni s čim. isp. cijel 2. gō 2. — »Nečisto ti je žito.« »Ta vidiš li, da je to zgdōljno zrno.« »To je zgdōljna istina.« J. Bogdanović.

zgdōn, zgdōna, m. (u Dalm.) onaj komad zemlje izmegju dva mrginja. Rj. s-gon. *dem.* zgončić.

zgdōnčić, m. dem. od zgon. Rj.

zgdōndžati se, džām se, v. r. pf. vidi zbdondžati se. Rj. s-gondžati se, izmršaviti.

zgdōniti, zgdōnim, v. impf. vidi sagoniti. Rj. s-goniti. *vidi* i stjerivati. *v. pf.* zgnati.

zgdōrjeti (zgdōret), zgdōrim, v. pf. Rj. s-gorjeti. vidi sagorjeti (sagoreti). *v. impf.* zgarati. — I. 1) *zusammenbrennen, confo:* Tako zгоре kučka Ikonija. Rj. *neprelazno.* — 2) *verbrennen, comburo, cf.* spaliti. Rj. *prelazno.* — II. sa se, *refleks.* t. j. vatra, zu Glut *zusammenbrennen, ardore conficior.* Rj. — A to mala kolebica, nepočišćena i u njoj vatra rastrkana i već se zgdōra. Np. 142.

zgoropāditi se, zgoropādīm se, v. r. pf. vidi zgranuti se. Rj. i *syn.* kod zgranuti se. s-goropaditi se, postati goropadan. *v. impf.* goropaditi se.

zgotōviti, vīm, v. pf. n. p. ručak, jelo, bereiten, adparo. Rj. s-gotovati. *vidi* ugotovati, uzgotovati; uparicati, uvigjati. *v. impf.* gotovati. — *Zabrkatī,* 1) n. p. kako žitko jelo od brašna, t. j. rgjavo ga zgotoviti. Rj. 164b. Zmajuzgotore večeru pa ga čekaju. Npr. 197. Zakolji to jugujje i oderi, a ja ću ga zgotoviti. Danica 5, 37. Nakolji mesa i zgotovi. Mojs. 1, 43, 16. sa se, *pass.*: Zameo kao svinjana. (Kad se što ružno zgotovi). Posl. 84. Zapovjedi da se zgotovi čast kod jednoga seljaka. 85.

zgrabiti, bīm, v. pf. ergreifen, corripio. Rj. s-grabiti. *isp.* popasti, ščepati. *v. impf.* grabiti. — Kad tamo, ali baba pod krevetom, on zgrabi babu pa je izvuče ispod kreveta. Npr. 16. On zgrabi kapu s glave pa njom u masnu čorbu. Posl. 321. Pritrečav David stade na Filistejina, i zgrabi mač njegov i pogubi ga. Sam. 1, 17, 51. Tada David zgrabi haljine na sebi i razdrje ih. II. 1, 11. Lavovi ih zgrabise i sve im kosti potrše. Dan. 6, 24.

zgradā, f. Rj. za postunje isp. zgraditi. dem. zgradica. *augm.* zgradina. — 1) das Gebäude, aedificium. Rj. *vidi* gragja 2, gragjevina 1, staja 2, bina*. — Žioka... u kuća i u drugijeh zgradā. Rj. 159b. Osječina, zgradā od sjeka nepokrivena. Rj. 471a. Perionica, po velikijem kućama ona soba ili zgradā gdje se peru košulje. Rj. 494b. Kad bi se Srbi sabirali po zgradama, jamačno bi oni imali i riječ »zbornica.« Nov. Zav. VIII. Ako bi kmet... kaku zgradāu prigradio, to sve ostaje agi. Slav. Bibl. 1, 87. — 2) (u C. G.) der Zaun, sepes, cf. gradina, ograda. Rj. *vidi* i ogragja, zgrad, zgradā, zragragja; kotar, megja.

zgradica, f. dem. od zgrada. Rj.

zgradina, f. augm. od zgrada. Stulli.

zgraditi, zgradim, vidi sagraditi. Rj. *v. pf.* s-graditi. *v. impf.* sragrajivati; prosti graditi. — Velje ću ti jade kaževati, što zgradise neki Crnogorci među vašom kućom Petrovića. Npj. 5, 12 (kaževati dijadekt. m. kazivati). Zgradise oltar da prinose na njemu žrtve. Jezdr. 3, 2.

zgrānōv, zgrāndva, m. bijesan čovjek, ein ungeistiger Mensch, homo importunus. Rj. — riječi s takim nast. *vidi* kod čalov.

zgrānuti se, zgrānēm se, v. r. pf. rasend werden, in furorē verti. Rj. *vidi* drnuti se, pridnuti se, porgoropaditi se, zgoropaditi se, ponamiti se, smušiti se. *v. impf.* zgranjivati se. *isp.* bješnjati. — Kad konj

ima žurn, on je kao bijesan (kao čovjek kad se zgrane). Rj. 162a.

zgranjivânje, *n. das Rasendwerden, furor*. Rj. verbal. od zgranjivati se. stanje koje bira, kad se tko zgranjuje.

zgranjivati se, zgranjivati se. *v. r. impf. rasend werden, in furorem verti*. Rj. *vidi* drujivati se, goropaditi se. *v. pf.* zgranuti se.

zgrčiti, čim, *v. pf. s-grčiti, kao sariti. v. impf. prosti grčiti (i se)*. — Skvrčiti, *vidi* zgrčiti. Rj. 686a (u. p. noge). Škoravo, škorujavo *n. p.* platno (kao zgrčeno). Rj. 842b. Tako zgrčen na tvoja vrata ne dolazio! Posl. 297. *sa se, refleks.*: Tako se ne zgrčio kao ključku u rešetku! Posl. 309. Zgrčio sam se i pogurio se veoma, vas dan idem sjetan. Ps. 38, 6.

zgrčestati, štâm, *v. pf. s-grčestati grozge n. p. u čabru. v. impf. grčestati*. (u Hrv.)

zgrgukljati se, kljâm se, *v. r. pf. u zagoneci*: (rgur, rrgur, zgrgukljalu ti se crijeva, dokle ne ugonetaš (verige). Rj. s-grgukljati se. *drukćije se ne nahodi*.

zgrijati, jêm, *v. pf. erwärmen, edefacio*: nigdje mjesta zgrijati ne može (Posl. 213). Rj. s-grijati. *v. impf.* zgrijevati.

zgriješiti, zgrješim, *v. pf. vidi* sagriješiti. Rj. s-griješiti. *v. impf.* grješiti. — Što su momci Bogu zgriješili! Here. 306. Zgriješio sam što sam prestupio zapovijest Gospodnju. Sam. I. 15, 24. Ispovijedam grjehe kojima ti zgriješismo. Nem. 1, 6.

zgrijevânje, *n. verb. od zgrijevati. radnja* kojom tko zgrijeva što.

zgrijevati, zgrjevâm, *v. impf. vidi* zgrijati (*v. pf.*). Stulli. s-grijevati s promjenom glasu s pred g na z. **zgristati**, zgrizem, *v. pf. abfressen, depasco*. Rj. s-gristati. *v. impf.* zgrizati.

zgrizanje, *n. das Abfressen, Abweiden, depastio*. Rj. verbal. od zgrizati, koje *vidi*.

zgrizati, zgrizâm, *v. impf. abfressen, depasco*. Rj. s-grizati, gristi što s čega. *v. pf.* zgristi.

zgrnuti, zgrnuem, *v. pf. Rj. s-grnuti. v. impf. zgrtati*. — **I.** **1)** *zusammenscharren, corrado, colligo*. Rj. zgrnuti što *n. p.* na hrpu, suprotno razgrnuti. — Zgrnuću na njih zla, strijele svoje pobacaću na njih. Mojs. V. 32, 23. — **2)** *wegscharren, derado*: zgrni pljevu sa žita. Rj. — **II.** *sa se, refleks. zusammenlaufen, confuso, cf. sleći se*: Vas se serat i krajina zgrnu. Rj. i *syn.* kod sleći se 2.

zgrōziti se, zgrōzim se, *v. r. pf. zusammenschauern, cohorto*. Rj. s-groziti se. *v. impf. prosti* groziti se **I.** — Ali da im dogje narod u kuću, pa da zaište . . . odmah hi se zgrozili kao da je smrt došla preda njim. Rj. XV. Čudite se tome, nebesa, i zgrozite se i upropastite se! Jer. 2, 12. Carevi će se njihovi zgroziti od tebe. Jezek. 32, 10.

zgrštiti se, zgršti mi se, *v. r. pf. Art Eckels, wenn man z. B. Fettes isst, oder ein Stein im Brot isst, horret palatum*. Rj. s-grštiti se. *vidi* zgditi se. *v. impf. prosti* grštiti se, grštiti se. zgršti se gdje-kome, kad jede što vrlo masno, ili kad zagriže kumenču u hljebu.

zgrtânje, *n. Rj. verbal. od zgrtati*. — **1)** radnja kojom tko zgrće što *n. p.* na hrpu (das Zusammenscharren, collectio. Rj.). — **2)** radnja kojom tko zgrće *n. p.* pljevu sa žita (das Wegscharren, derasio. Rj.).

zgrtati, zgrtêm, *v. impf. Rj. s-grtati. v. impf. je i prosti* grtati. *v. pf.* zgrnuti. — **1)** *zusammenscharren, corrado, colligo*. Rj. zgrtati što *n. p.* na hrpu, suprotno razgrtati. — Bezbožnik proždire pravijega od sebe . . . kao ribe morske . . . hvata ih u mrežu svoju, i zgrće ih prejom svojom. Avak. 1, 15. — **2)** *auseinander-scharren, derado, dispergo*. Rj. zgrtati što sa čega, *n. p.* pljevu sa žita.

zgruhati, zgruhâm, *v. pf. Rj. s-gruhati. v. impf. gruhati*. — **1)** *zerstossen, contundo*. Rj. zgruhati što,

gruhajući stući. — **2)** *sa se, refleks. n. p. niza stijepe, s tavana, zusammenstürzen, corruo*. Rj. gruhajući spasti (spadnem), *n. p. s tavana, vidi* skrhati se **1.** *isp.* strmeknuti.

zgrušati se, šâm se, *vidi* ugrušati se. Rj. *v. r. pf. s-grušati se. vidi* i progrušati se. zgruša se mljeko. *v. impf.* grušati se.

zgrušiti, zgrušim, *v. pf. zerstossen, contundo*: zgruši malo soli, t. j. istuci makar i pokrupno. Rj. s-grušiti. *vidi* ugrušiti. *v. impf.* grušiti.

zgruvati, zgruvâm, — **1)** *vidi* zgruhati. Rj. — **2)** zgruvati se, *vidi* zgruhati se. Rj.

zgubiti, zgubim, (st.) *vidi* zagubiti: Miloš zgubi Turskog car-Murata. Rj. s-gubiti. *vidi* i pogubiti **1.** *v. impf.* gubiti **2.** — I njeg hoće da pogubi uja . . . »Zove uja, da i tebe zgubi. Npj. 1, 626. Mutap Mostu odsiječe glavu, Čincar Janko Osiroč-kapetanu . . . Kad zgubiše Ostroč-kapetana . . . »I mene si jednu ucvjelio, jer mi zgubi moju gospodara. Npj. 4, 208.

zgučiti, čim, *v. pf. Rj. s-gučiti. vidi* sagučiti. *v. impf.* gučiti. — **1)** saviti što u guku, *zusammenballen, conglobo*. Rj. — **2)** *sa se, refleks. zaviti se* u guku. *vidi* zgnuti se. Rj.

zguliti, zgulim, *v. pf. abreissen, schinden, deripio, excorio*: haljinu, kožu. Rj. s-guliti. *vidi* zderati, saderati, sadrijeti. *v. impf.* zguljivati. — Zajgem u šumnu da ulovim kaku zvjerku da zgulim mješinu. Kad tamo, a to dvije srne . . . pa ih uhvatim, te zgulim s njih mješine. Npr. 161. Sedlo zguli sa alata svoga, Majo sedlo uprtio na se. HNpj. 4, 535.

zguljivânje, *n. das Enthlossen, denudatio*. Rj. verbal. od zguljivati, koje *vidi*.

zguljivati, zguljivêm, *v. impf. entblößen, denudo*. Rj. s-guljivati. *v. impf. prosti* guliti. *v. pf.* zguliti.

zguriti se, rîm se, *v. r. pf. sich zusammenziehen (vor Kälte), contrahi*. Rj. s-guriti se *n. p. od zime. vidi* zgučiti se. *v. impf. prosti* guriti se. — Kriva, nekaka svinjska bolest, od koje se svinjče zguri pa se obrće. Rj.

zgušnuti se, zgušne se, *v. r. pf. dick, dicht werden, condensor*. Rj. s-gus(t)nuti se, postati gusto. *isp.* skrknuti se **1.** *v. impf.* gusnuti se. — Dokle se surutka ne zgušne. Rj. 184b. Snježanik, po vrhu zgušnut (kao usiren) snijeg po kome se može ići. Rj. 698b. »*x*«, pomućeno pretvaranjem u »*s*« i »*z*«, zgušnu se u »*š*« i »*ž*«. Rad 1, 122.

zgužvati, žvâm, zgužveljati, ljâm, *v. pf. verdrücken, confringo*. Rj. s-gužvati, s-gužveljati. *vidi* izgužvati, izgužveljati; ngužvati. *v. impf.* gužvati, gužveljati. — Kad joj (djevojci) on (proscak) košulju da, ona je razvije i po tom je u brzo zgužvelja i metne pod pazuhu. Posl. 179.

zi, dodaje se (osobito u Crnoj Gori) iza mnogijeh riječi, *n. p. jedni* zi ljudi; ja sam zi vidio tu zemlju. Koji zi su lakomni na blago. U *judnoj* zi Crnoj Gori lomnoj. Ovamo ide i *njojzi*, koje se govori po svemu narodu. Rj. *vidi* si 4. — Reče carev sin *njojzi*: »Kad dogje . . . Npr. 22. Dokle mudri mudrovaše, ludizi grad primiše. Posl. 65. Gje *veljizi* konji igraju maljema trbusi pucanju. 72. Svaki ovan visi o *sovojzi* nozi. DPosl. 118. Obrnu se na *desnojzi* strani. Npj. 5, 13. To su knjazu bile vjerne sluga, a *mojojzi* kćeri dva gjevera. 5, 497. Mi *starizi* nismo takvi bili. 5, 536. Što mene danas okudi *mladojzi* l'jepoj gjevojci. Here. 257. Ne baš za to što je u *njojzi* (u knjizi) zakonik Dušanov, nego osobito za to što je u *njojzi* posve ozbiljna, temeljna naučna radnja. Rad 15, 178.

zibânje, *n. vidi* ljljanje **1.** Rj.

zibati, zibâm, (zibljêm), (u Banatu) *vidi* ljljati **1.** Rj. i *syn.* ondje. zibati *n. p.* dijete (u zipci). *v. pf.* zibnuti.

zibunuti, nêm, *vidi* ljljnuti. Rj. *v. pf.* zibunuti *n. p.* kolijerku. *v. impf.* zibati.

zid, *m.* (*loc. zidu*) *die Maurer, murus, cf. zad.* Rj. *vidi* i bedem (beden), duvar, mir 5. *augm.* zidina. — *Megja*, 3) ograda od kamena, kao *zid*, ali bez kreča i zemlje. Rj. 351a. Omeđina, temelj od megje (*zida*). Rj. 458a. Sovrnja, 2) *porvch zidura* nastavljena megja od sitnoga kamenja. Rj. 699a. Suhozid, suhomegijina, *zid bez kreča i zemlje*. Rj. 727b. Da zapaneš *zidu* i nevolje. HNpj. 4, 458 (*zidane tavnice*). Grad veliki imaše *zid veliki i visok zid gradski* . . . bješe *gragja zida* njegova jaspis. Otkriv. 21, 12—19. *u prencenom smislu*: Ti su nam ljudi bili vrlo dobri . . . bijahu nam *zidovi* danju i noću. Sam. I, 25, 16.

zidanica, *f.* *domus calce aedificata*. Stulli. *kuća zidana od kamena ili od opeke*.

zidānje, *n.* *das Mauern, operis lateritii molitio*. Rj. *verbal.* od *zidati*. *radnja* kojom *tko zidu* što: Sovrnja, 1) sitno kamenje što se u *zidanju* meće između velikog kamenja. Rj. 699a. Jugovići su postavljeni kao nastojnici i upravitelji *zidanja*. Npj. 2, 205 (Vuk).

zidar, *zidara*, *m.* *der Maurer, faber murarius*. Rj. *vidi* kāmēnar.

zidārev, **zidārov**, *adj.* *des Maurers, murarii*. Rj. što *pripada zidaruru*. — Valja da je ime *zidarero*. DRj. 1, 104.

zidarski, *adj.* *Maurer-, murariorum*. Rj. što *pripada zidarimu ili zidaru kojemu god*. — Bilo je starijih čudesa *umjesta zidarskoga*. Priprava 174. Bosanka motika, kako se u Bosni kuje, na tri ugla kao *zidarska lopatica*. Daničić, ARj. 557b (*vidi* mīstrija).

zidarstvo, *n.* *structoris munus*. Stulli. *zidarski zanat, posao*.

zidati, *zidām* (zīgēm), *v. impf.* *mauern, opus latericium molitor*. Rj. *v. pf.* *slož.* *iz-*zidati, *na-*, *o-*, *ob-*, *pod-*, *pre-*, *pri-*, *sa-*, *u-*, *za-*; *v. impf.* *slož.* *na-*zīgijati, *pod-*, *pre-*, *pro-*, *u-*, *za-*. — Kamenje odvučki u Loznicu te crkvu *zidali od njega*. Rj. 198b. Budale *kuće ziduju*, a mudri ih kupuju. Posl. 30. *Zidu kule* po oblaku. 90. Ostalo je blago *pocharčio zidajući* po kalu *kaldrme*. Npj. 2, 104. Što *zidite grobove* prorocima. Mat. 23, 29. Da propovijedam *jevangjelje* ne gdje se spominjaše Hristos, da *na tugjoj zakopini* ne *zidam*. Rim. 15, 20. *su se, pass.*: Lazila, skele, po kojima se ide *kad se što zidu*. Rj. 321a.

zidina, *f.* — 1) *augm.* od *zid*. Rj. — Nisi u kakvom sklopu, u velikim varoškim *zidinama*. Zim. 353. — 2) *zidine, zidinā, f. pl.* *das Gemäuer, Mauerwerk, die Trümmer, ruinae, rudera, parietinae*. Rj. *vidi* razvaline. — Arilje, *zidine* od velikoga starog *namastira* u Srbiji. Rj. 7a. Bukanja, u Lici jedna glavica i *navrh* *ne zidine* od nekakoga *gradiča*. Rj. 47b. Kulina, *zidine* od *kulc*. Rj. 314a.

zidni, *adj.* *muratis*. — *zidni zastori*. Stulli. što *pripada zidu; Wand-*.

zift,* *m.* *der Russ in der Tabakröhre, fuligo nicotianae*: crno kao *zift*. Rj. ono što se u *čibuku* od pušenja *duhana* *nahvata*.

zijalet,* *m.* (u Srbiji i u Bosni po varošima) *vidi* čast, gozba. Rj. *vidi* i *čazba*, *čazbina*, *gozbina*, *sobet*.

zijalet,* *m.* *Art Lehen, feudi genus, cf. timar* 1: Osjeći ču begom *zijamete*. Rj. *nekakav spahihuk*.

zijan,* *zijaņa*, *m.* *vidi* šteta. Rj. *vidi* i štoda, i *syn.* *onđe*.

zijaniti,* *zijaņim*, *vidi* štetovati 2. Rj. *isp.* *zijan*. **zijaņje**, *n.* Rj. *verbal.* od *zijati*. *vidi* zjanje. — 1) *radnja* kojom *tko zija*, *prodaje zjala* (*das Maulaffen-feil-haben, hiatio*. Rj.). — 2) *radnja* kojom *tko zija* (*više*) (*das Schreien, clamor*. Rj.).

zijati, *jam*, *v. impf.* Rj. *vidi* zjati. *v. pf.* *zinuti*. — 1) *Maulaffen feil haben, hio*. Rj. kao *zjala* *prodavati, držati otvorena usta pa gledati*. *vidi* blejati 2, *zuriti*. — Svega imam dosta, ali svoje družine nikako ne mogu *nasititi*, sve kao da *ula iz njih zija*.

Npr. 73. *Zija* kao *čup* za *bijelom negjeljom*. Posl. 90. — 2) *schreien, clamor*: šta *zijaš?* Rj. *vidi* vikati.

zijek, *m.* *vidi* zijev: *zijekavica*. — Tuč se kako *zijek* po ljudijeh. DPosl. 138. *govori se i u sjer*. Hrv.

zijekalica, *f.* *vidi* zijevalica. — U Dubrovniku *izgovara se h, n. p. i zijekalica* (mj. *zijekavica*). Posl. XIV.

zijekānje, *n.* (u Dubr.) *vidi* zijevanje. Rj.

zijekāti, *zijekām*, *v. impf.* (u Dubr.) *vidi* zijevati. Rj. *v. pf.* *zijeknuti*. *govori se i u Hrv. gdje se praesens čuje zijekēm*.

zijekavica, *f.* (u Dubr.) *das Gähnen, oseitativ*: došla mu *zijekavica*. *cf.* *zijev*. Rj. *vidi* i *zijek*.

zijeknuti, *zijeknem*, *v. pf.* (u Dubr.) *vidi* zijevnuti. Rj. *v. impf.* *zijekati*. — Ne može se ujedno *kahnut'*, *zijeknut'*, *prnut'* i *muhu ubitit'*. DPosl. 74 (*kahnut'* = *kihnut'*).

zijev, *m.* — 1) *die Oeffnung des Mundes, hiatus*. Rj. *vidi* zijeh. *kad se zijevne*. — 2) *das Gähnen, hiatus*: Zašao kao *zijev* po *čeljadma* (Posl. 87). Rj. *vidi* *zijekavica*; *zijevanje*. — 3) *bei den Webern, die Oeffnung der Kette, der Spring, das Fach, das Gelese, hiatus staminis*: *Ovoliki ti zijev!* (*dignuvši nogu kaže se ženi, kad je nagje ko gdje snuje* *pregnju*). Rj. *u thalaca*. — 4) *u gram.* *hiatus*: *Glagol i-ti-tuzina k osnovi svojoj glas »d«*: *idem, iduci, idi, idob*. Miklošić drži da ovo *»d«* dolazi samo *zijeva* radi. Obl. 80. Da se *ukine zijev*, ima naš rukopis *umetnuto v. Star.* 3, 48.

zijevalica, *f.* *vidi* zevalica. Rj. *vidi* i *zijekalica*; *zabica* 3.

zijekānje, *n.* Rj. *verbal.* od *zijevati*. *vidi* zijevanje. — 1) *radnja* kojom *tko zijevu* (*das Gähnen, oseitativ*. Rj.): *Pripovijeda se kako se nekakav čock s tugjom ženom u društvu dogovarao zijevanjem*. Posl. 87. — 2) *radnja* kojom *tko zijevu* *na umoru* (*der letzte Athem, halitus extremus*. Rj.). — 3) *u gram.* U osnovi se krajnje je *pretvara u i*. Kad do krajnjega samoglasnoga od osnove dolazi *samoglasno*, *umeće se j* da ne bude *zijevanja*. N. p. *umi-j-em*. Obl. 92.

zijevati, *zijevām*, *v. impf.* Rj. *vidi* zijehati. *v. pf.* *zijevnuti*. *pretvorivši se h u v*. — 1) *gähnen, oseitativ*. Rj. — Zašao kao *zijev* po *čeljadma*. Čuvši to muž pomisli da *ljudi zijevaju* *nehotice* kad drugi *zijevne*. Posl. 87. — 2) *den letzten Athem ziehen, efflare extremum halitum*: *već zijeva*. Rj. *čovjek na umoru*. — 3) *u gram.* *isp.* *zijevanje* 3.

zijevnuti, *zijevnem*, *v. pf.* Rj. *vidi* zijehnuti. *h se pretvorilo u v gotovo u svjeh stokaraca*. *v. impf.* *zijevati*. — 1) *einmal gähnen, hio*. Rj. *jedan put učinili zijev*: Kad jedno (*čeljade*) *zijevne*, *onda i drugima dogje* te *zijevaju*. Rj. 209b. — 2) *den letzten Athem holen, efflare extremum halitum*. Rj. *zijevnuti* (*posljednji put*) *na umoru*. — 3) *u gram.* *isp.* *zijevanje* 3.

zile,* *zilā*, *f. pl.* (st.) *die Teller, bei der türkischen Musik, die Cymbeln, cymbala*: *Ustavite zile* i *borije*. *Stade jeka zila* i *borija*. Rj. *uckaka sprava u musike Turske*. *isp.* *cinbal, kimal*. — *Udariše zile* i *borije*. Rj. 37b. *castagnetta*. *Popović*.

zima, *f.* (*accus.* *zimu*, *pl.* *zime*) — 1) *der Winter, hiems*: *Tri sam zime* kod *njega zimio*, i *ovu ču zimu zimovati*. Rj. *erizeme u godini između jeseni i proljeća*. — *Preko zime* kad *hoće* da se *jede*. Rj. 198a. *Gje će koji zimu prezimiti*. Rj. 210a. *Mrazovita n. p.* *zima*, *kalt, frigidus*, *z. B. Winter*. Rj. 370a. *Idē zima*, kao *oštra sablja*, (*Valja pripravljati hranu za stoku* i *ostalo što treba*). Posl. 96. *Ko u ljeto ne radi, u zimu gladauje*. 158 (*isp.* *zimi*). *Zima zimom*, a *ljetom ljeto*. DPosl. 157. *Kade, braćo, groznu zima progje*. Npj. 3, 364. *Jesen progje, crna zima dogje*. Here. 175. *Pod samu zimu* *otide* u *Bosnu*. *Danica* 3, 213. *Hercegovci su po celu zimu* *pesme* *pevali*. Npj. 1, 4, XI. *A ovo se već prikućila zima*. *Sovj.* 44. — 2) *die Kälte, frigus*: *zima* *mi je*. Rj. *vidi* zimica, *studen*.

— Dršće od zime. Rj. 142b. Nauzeti se zime, t. j. vrlo ozepsti. Rj. 411a. Ozebličina, slab od zime. Rj. 451a. Poduzeta ne zima, t. j. zimu mi je iznutra. Rj. 525b. Prožeta me zima, t. j. ozebao sam. Rj. 606a. Protrnuti od zime. Rj. 614b. Pukao eič, kad je velika zima, vidi eiča. Rj. 813a. Bolje je božić kužan nego južan. (Jer megu ljudma više bolesti ima, kad je zima slabu nego kad je jaku). Posl. 22. Zima gizde ne gleda. (Na zimi se ne gleda koja je haljina lijepa, nego koja je topla). 90. Nije meni po nogama zima, već je meni po mom sreću zima; al' mi nije su snijega zima, već je meni s moje majke zima, koja me je za nedraga dala. Npj. 1, 221. Ali se ona (vojska) zadoceni, zbog juke zime i velikoga snijega. Sovj. 51.

zimi, im Winter, hieme. Rj. adr. (kao u zimu). upravo je stari 7. padež bez prijedloga. — Zimi bi se grudale gjevojke. Npj. 2, 377. I sunce je vjerom prevrnuo, te ne grije zimi k'o i ljeti, a ja vjerom prevrnuti ne ću. 2, 378. Zimi aga ide po mehani... ljeti ide konjma na livadi. Herc. 95.

1. zimica (zimica), f. (u Bosni) u poslovič: Nije zime ni zimice od Kotorske tripanjice (Posl. 215), die Kälte, frigus. Rj. vidi zima 2, studen.

2. zimica, f. febris initium. Stulli govori se u Hrv. početak groznice, kad je grozničaru najprije zima; po tom mu dogje ognjica ili vrućica.

zimina, f. Schwein oder Rind, das für den Winterhaushalt geschlachtet wird, carnes pecudis mactatae pro hieme: hrani svinjice za ziminu; ubio ziminu; još nijesam zimine nabavio. Rj. svinjče ili goveče što se zokolje, da se jede u zimu. vidi opaša 1, posjek. — Ovako se i u Srbiji ostavlja drob od svinja kad se u jesen biju za ziminu. Rj. 198a.

zimiti, zimim, vidi zimovati: Tri sam zime kod njega zimio, i ovu ću zimu zimovati. Rj. v. impf. i pf.; v. pf. slož. pre-zimiti, za-

zimljenje, n. verbal. od zimiti. stanje koje biva, kad tko zimi gdje. vidi zimovanje.

zimni, adj. Winter, hibernus. Rj. što pripada zimi 1. vidi zimnji, zimski. — Zimnoj vedrinu i ljetnoj oblačini nije vjerovati. Posl. 90. Zimno štene i ljetna mlada ne valja. 90. Kumu daje nebeske višine, a prikumku te zimne čimne. Npj. 1, 156. Zimno doba a drva nema! Straž. 1887, 207. Udariću kuću zimnu i ljetnu kuću, i propašće kuće od slonove kosti. Amos 3, 15. Po tom se govori za zimne duge noći: Duga noć kao careva godina. Daničić, AKj. 758a.

zimno, (comp. zimnije), kalt, friget: juče je bilo zimno; danas je zimnije nego juče. Rj. upravo adj. n. prema zima 2. što pripada zimi 2. isp. studan, stüden (adj.).

zimnuti, zimnēm, v. pf. vidi zivnuti, od čega je zimnuti pretvorivši se v pred n u m. isp. danuo i davno. vidi i zovnuti. v. impf. zvati. — On mi sebe zimnu sakletara: »Nu donesi nekoliko karte. Npj. 5, 318. Prvog Srpskog vojevodu zimnu: »Vukotiču od starine bane! 5, 324.

zimnjača, f. n. p. jabuka, Winter-Apfel, pomum hibernum. Rj. zimna n. p. jabuka, kruška, i t. d. — riječi s takim nast. kod ajgirača.

zimnji, adj. što pripada zimi 1. vidi zimni, zimski. — Nit' se uzdaj u zimnju vedrinu ni u ljetnu oblačinu. DPost. 81. Jednom u zimnje doba zapali munja jedno drvo u planini. Priprava 158.

zimogrižljiv (u Srijemu), zimogrozan, zna (u Dalm.), adj. vidi zimomorau. Rj. slab od zime. zimogrižljiv (koga zima jako grize?), zimogrozan (koji se grozi od zime).

zimolist, n. nekaki cvijet, Art Pflanze, herbae genus. Rj. zimo-list. Stulli kaže da je zimolist drvo ili biljka, kojoj list ni zimi ne spada. tako slož. isp. goroevijet, miloduh, zimozelen.

zimomorau, zimomorna, adj. slab od zime, empfindlich gegen die Kälte, impatiens frigoris, cf. zimogrozan, zimogrižljiv, muanab, slab. Rj. zimo-morau, koga zima mori.

zimomornica, f. čovjek koji je slab od zime, der gegen die Kälte empfindlich ist, impatiens frigoris. Rj. čeljade (muško ili žensko) zimomorno. vidi ozebličina, smrzlica.

zimovānje, n. das Ueberwintern, hibernatio. Rj. verbal. od zimovati. stanje koje biva, kad tko zimuje gdje. vidi zimljenje. — Jadrani otidu da se preprave za zimovanje. Danica 3, 203.

zimorod, m. trava, chrysanthemum. Stulli. zimo-rod.

zimovati, zimujēm, v. impf. i pf. — 1) überwintern, hiberno. Rj. zimu provoditi i provesti. vidi zimiti. — Ijeloguzi... Kažu da ove tice zimuju u zemlji. Rj. 29a. Ja ću, brate, zimovati zimu u Irgu. Npj. 3, 363. Od paše se, kado, odvojio u planinu, gje zimuju vile. 4, 344. — 2) (u pjesmi) prelazno: zimovati koga, t. j. dati mu da zimuje: Ovo mi je vjerenica dala; ako ti je (majko!) tvome sreću draga, ne ću ti je zimovat' kod majke, vodiću je dvoru bijelome. Npj. 1, 235. Nemoj mene zimovat' u majke. 1, 462.

zimovište, m. (u C. G.) vidi zimovnik. Rj. mjesto gdje se zimuje. riječi s takim nast. kod danšte. — Na zimovište se ne pada, dje nije drva, hljeba i stada. DPost. 67.

zimovnik, zimovnika, m. der Winteraufenthalt, Winterquartier (der Häuser), hiberna praedonum, cf. zimovište: Snijeg pade, drumi zapadoše... da tražimo sebi zimovnika, gje će koji zimu prezimiti. Rj. na zimovistu stan, kvartir, kuća, zgrada gdje tko zimuje. — Kad dogje zima, oni se (hajduci) rastanu i otidu svaki svome kakom prijatelju na zimovnik... Na zimovnicima gdjekoji leže danju po podrumima ili drugijem zgradama. Rj. 799b.

zimozelen, f. das Immergrün, Wintergrün, vinea minor Linn. Rj. vidi zimzelen. biljka. — zimo-zelen. tako slož. riječi kod zimolist.

zimski, adj. vidi zimni. Rj.³ što pripada zimi 1. vidi i zimnji.

zimūs, zimūske, diesen Winter, haec hieme. Rj. zimu-s, zimuo-s-ke, kao zimu oru. isp. sb, i ke. — Gje si pjexavo ljetos, pjexav i zimus. Posl. 77.

zimušnjī, adj. von diesem Winter, hujus hiemis. Rj. što je od zimus.

zimzelen, f. vidi zimozelen. Rj. zim'-zelen. biljka.

zimuti, nēm, v. pf. Mund aufmachen, aperio os. Rj. otvoriti usta. v. pf. slož. obzinuti. v. impf. zijati. — Zimuo kao peš. Rj. 498b. Čoban zine, a zmijinji mu ear pljune u usta. Npr. 11. Velika riba teke što zimulu hješe da ga proždere. 214. Zimuo kao Avram na tanji. Posl. 90.

ziuzōv, zinzōva, m. erwachsener Bursche (als Scheltwort), juvenis adultus: veliki zinzov. Rj. kaže se s pokudom odrastu momku. — tugje riječi s takim nast. kod akov.

zīpa, f. (u C. G.) vidi kamēnica. Rj. jedan kumen. — riječ tugja. Osu, 33.

ziparānje, n. das grundlose Reden und Schreien, vociferatio. Rj. verbal. od ziparati. radnja kojom tko zipara.

ziparati, rām, v. impf. ohne Grund schreien, vociferor. Rj. onako, bez razloga, goroviti i rikati, zijati.

zipka, f. vidi kolijevka. Rj.³ gen. pl. žibākā, zipkī. vidi i kolijepka. bešika 1, šika.

Zir, m. ein Hügel am Flusse Lika in Kroatien, collis quidam: Da je mlika kolika je Lika, bio bi sir, koliko Zir (Lika je rječica u Hrvatskoj, a Zir je pored nje okrugao brijeg. Posl. 50). Rj.

zivkānje, n. dem. od zvanje. Rj.

zivkati, kām, dem. od zvati. Rj.

živnuti, nēn, v. pf. (u C. G.) *vidi* zovnuti: Zivnu care krvava dželata. Kako dodje, odmah kavgu zivnu. Rj. *vidi* i zivnuti. v. *impf.* zvati.

zjalo, n. u riječima: prodaje zjala (kad ko besposlen hoda Posl. 263), *das Gaffen, hiatus*. Rj. kao sprava za zjanje. čorjek bez posla hodajući i zjajući kao da prodaje zjala. *isp.* lagati. — riječi s takim nast. kod bućkalo.

zjanje, n. *vidi* zijanje. Rj.

zjāti, zjām, *vidi* zijati: Nije pečki na što zja, već što joj se da (Posl. 216). Rj. zijati, češće se u nas izbaeuje i pred ja: zjati. Korijeni 69. v. pf. prosti zinuti, slož. zā-zjati. v. *impf.* slož. pri-zjāvati, za-. — Pendo visi, pendo zja, tendo pendo laura Rj. 323a (*odgonetluj*): zvono i zvećak. Ni sve zlato što sja, ni sve pećina što zja. Posl. 223. Stat' zjajući kako vrapčić. DPostl. 115.

zjenica, f. *der Augapfel, pupilla, cf.* gledeće: darnuti kome u zjenicu (Posl. 54), *auf empfindlichste Art beleidigen*. Rj. (*uvrijediti ga ljuto. isp.* Darnu mu u živać). — Na ovo krhā, ali ga čuvaj kao zjenicu od oči. Npr. 93. Uči ga i čuva ga kao zjenicu oku svojega. Mojs. V. 32, 10. Čuvaj me kao zjenicu oku. Ps. 17. S. Čuvaj nauku moju kao zjenicu očiju svojih. Prič. 7, 2.

zla, (u Dubr.) *vidi* rgjava. Rj. f. *adj.* suha bolest. Rj.³ zla, t. j. bolest. *syn.* kod suha bolest.

zlačan, *adj.* dem. *prenu* zlatan. *takva dem.* kod mlagjan. — Pokrilo se od samura čurdijom, a po glavī sa zlačanom muranom. Npj. 1, 153 (sa?).

zlaćen, *adj.* (st.) *golden, aureus, auratus, cf.* zlatan: A gjevere moj zlaćen prstene. Megju se se hoće da pomore, zlaćenima da poboda noži. Rj. *vidi* i zlatali. *dem.* zlačan. — Zapah str'jelu za zlaćenu tetiru. Here. 284.

zlaćenje, n. *das Vergolden, inauratio*. Rj. *verb.* od zlatiti. radnju kojom tko zlati što.

zlamćen, n. *signum, nota, indicium, character, siderum vis, coeli deflurium*. Stulli. *vidi* znamen. *isp.* zlamenje, znak, bilješka. — Znamen i zlamen. Osn. 10L. od znamen sa 1 mjesto n. Korijeni 49.

zlamenije, n. (st.) *vidi* znamenje 2: To je, braćo, vaše znamenije. Rj. *vidi* i znamenije. za stari nast. *isp.* bogojavljenje.

zlamenovanje, n. *das Besprengen mit Weihwasser, lustratio puerperae*. Rj. *verbal.* od zlamenovati. radnju kojom tko zlamenuje koga. *vidi* znamenovanje.

zlamenovati, zlamenujem, v. *impf.* i *pf.* mit *Weihwasser besprengen, lustratio puerperae*. Rj. *koga:* *codicum kropiti i pokropiti. vidi* znamenovati. — U sanduku čedo muška glava, nit' se smeje, nit' rućicu daje, ni kršteno, ni zlamenovano. Npj. 2, 71. I dovede Tursku bulu mladu, nabavio dvanest kaludjera, krstiše je i zlamenovaše. 2, 617.

zlamenje (zlamēnje), n. Rj. *vidi* znamenje. — 1) *das Weihwasser für eine Wöchnerin, aqua lustralis*: otišao po znamenje, *cf.* vodica 2. Rj. *vidi* mala vodica, zakrštena vodica. — Za popove odredi se da uzimaju: za znamenje 10 (para). Miloš 200. — 2) *das Anzeichen, die Vorbedeutung, omen, cf.* znamenije. Rj. *vidi* i znamenije; bilježe, biljeg, biljega fe. — Bože mili, čuda i znamenja! Koliko je polje Bijogradske . . . Npj. 2, 606. — 3) *vidi* znamenje 3. *Kenzeichen, insigne*: Poslji štaku Nemanića Save, zlatnu krunu cara Kostantina, i odeždu svetoga Jovana . . . jer će za vam' silna potoč' poći, oteće vam hrišćansku znamenja. Npj. 3, 80.

zlaradić, mit *böser Absicht, mala mente*: Ja nijesam doša' zlaradiće. Rj. *adv.* zla-radi-će, kao zla radi. *vidi* zlaradićke, pozloće. — Drugi drže da su njihove budalaste misli istinite i korisne, i za to hoće ne zlaradiće da i druge tijem okuže. Priprava 56.

zlaradićke, *adv.* *vidi* zlaradiće. — Ugledaju i ono

malo zvonce, te jedna od njih tako ga zlaradićke u ruke uzme, te zvonce zazvoni. Npr. 260.

Zláta, f. ime žensko. Rj. *vidi* Zlatana, Zlatija, Zlatka.

zlatájlja, f. mit *Gold geschmückt, auratus*: Na njega su dvije zlatajlje. Rj. *zlatom nakićen. zlat-a-jlja, naša riječ s Turskim završetkom lija, sa a pred završetkom, a još izu toka a dometnuto je j. isp. takve riječi dugajlija, novajlija.*

zlatáli, *adj.* *indecl.* *vidi* zlatan, pozlaćen: Pa ga pokri zlatali košuljom. Rj. zlat-a-li, Turski nast. a pred njim umetnuto a.

1. **zlatan**, zlátna (zlátñ), *adj.* *golden, aureus*. Rj. *vidi* zlaćen, zlatali. *dem.* zlačan. — (čjul-baklavu u zlatnoj tpsiji. Rj. 150b. *Zlatna bubica*, f. (u C. G.) *vidi* svijetnjak 2. Rj. 210b (*die spanische Fliege, lytta resicatoria* L. Rj.³). *Zlatna pjenu*, f. *Art schlechterer Vergoldung, vilioris inaurationis genus*. Kad se što metne u zlatnu pjenu, ne bude tako dobro pozlaćeno kao upravo kad se pozlati: I u zlatnu pjenu umočene. Rj. 210b. *Zlatni pop*, m. (u C. G.) *vidi* gundel, *cf.* pop zlatar. Rj. 211a (*vidi* i kokica, hrust 2, pop zuk, šljivarka). Dok su mene dva majduna zlatna . . . od svijeh ću bolje načiniti. Npj. 2, 201. A za pojas dvije puške male, u zlatan u kalup saljevane, a megju njih jataganu zlatnu. 3, 350. *Zlatni Prag*, m. *die Stadt Prag in Böhmen, Praga*. Rj. VII. *More . . . kod takijeh zlatnjeh ruku*, pa da ideš da služiš drugoga i da tražiš hljeba preko pogaće. Sovj. 38 (*isp.* zlatnoruk, zlatoruk).

2. **zlatan**, zlátana, m. — 1) *die gelbwürzige Lilie, lilium candidum*. Rj. *lil. martagon. L.* Rj.³ biljka. — 2) *govori se čemu što je kome milo i drago kao zlatu*: O gajtane, moj gajtanel da znam, da će t' mlad derati, svilom bih te mlada plela, a zlatom bih uvijala; a da znadem, moj zlatane! da će tebe star derati, likom bih ti osnov prela, a s kostreti potkitila. Here. 264 (s?). *isp.* dragan.

Zlátana, f. ime žensko. Rj. *vidi* Zlata, i ostala oblića ondje.

zlatár, zlatára, m. — 1) *der Goldschmid, aurifex*: Zlatari će doći, prsten sakovati, burmu pozlatiti. Rj. *vidi* kujundžija. — 2) *pop zlatar. bubina. vidi* pop 2, i *syn.* ondje.

zlatara, f. *vidi* zlatnica. Rj. *muh.* *vidi* i zlatarka. **zlatárev**, **zlatárovi**, *adj.* *des Goldschmids, aurifexis*. Rj. *sto* pripada zlaturu.

Zlatarica, f. u Rudniku brdo, pod kojijem izvire Jasenica. Rj.

zlatárka, f. *vidi* zlatnica. Rj. *muh.* *vidi* i zlatara. **zlatárski**, *adj.* *Goldschmid-, aurifexum*. Rj. *sto* pripada zlatarima ili zlaturu kojemu god.

zlatíca, f. trava kojoj je list s naličja žut kao zlato i rutav, a ozgo zelen i gladak. Kažu da je dobra od živine. Rj.

Zlatíca, f. — 1) voda u Zeti: Kraj Zlatice više Podgorice. Rj. — 2) u Banatu potok i kod njega namastir. Još će i više biti voda i mjesta koja se ovako zovu. Rj.

Zlatija, f. ime žensko. *vidi* Zlata, i ostala oblića ondje. *imenu ženska takva vidi* kod Gjurčija. — Mla šćerca age Sinan-age, po imenu Zlatija gjevojka . . . sirotna je Zlatka ostanula. Npj. 3, 132. Pitala ga Zlatija gjevojka. Here. 36.

zlatíti, zlátim, v. *impf.* *vergolden, inaur.* Rj. *vidi* zlatniti (i se). v. *pf.* slož. po-zlatíti. v. *impf.* slož. po-zlaćivati. — Bogom Boga ne svjedoči ki ga zlati, neg ki ga stuje. DPostl. 7.

Zlátka, f. ime žensko. Rj. *vidi* Zlata, i ondje ostala oblića. za *postanje isp.* Zlatko. — Po imenu Zlatija gjevojka . . . sirotna je Zlatka ostanula. Npj. 3, 132. *Zlátka* gleda, ovako govori . . . Tu Zlatiji loša sreća bila. Here. 38.

zlátka, f. (u Bosni) *vidi* kuna. Rj. *zrjerka*,

Zlatko, *m.* ime muško. Rj. — *hyp.* od Zlatoslav. u *Miklošića* Personennamen 65. Osn. 393. *taka hyp.* vidi kod Boško.

zlatnica, *f.* t. j. muha, *die Flieschfliege, musca cadaverina* Linn. cf. zlatara, zlatarka. Rj.

zlatniti se, zlatniti se. — *1)* v. r. *impf.* wie *Gold glänzen, auro fulgeo*: Zlatne mu se krila do ramena. Rj. *sjati se od zlata, kao zlato*. — Vi ste kao golubica, kojoj su krila posrebrna a perje joj se zlatni. Ps. 68, 14. — *2)* bez se, *refleks.* vidi zlatiti. — O sokole, siva tice moja!... Ja bih tebe Pjepo darovao, žutio bih noge do koljena, zlatnio bih krila do ramena. HNpj. 2, 62.

zlatnokos, *adj.* zlatno-kos, u koga je zlatna kosa. vidi zlatokos. u zlatno-kos, *prva je polu nori adj.* zlatan, a u zlatno-kos *stari je adj.* zlat. *tako je i u složenim adj.* koji idu zlatnokrili, zlatnoruk, i t. d. i zlatokrili, zlatoruk, i t. d. — *Zalosna zlatnokosa* misleći da je ono earev sin što zakuca, na jedan put se prometne gjevojkom. Npr. 260.

zlatnokrili, *adj.* vidi zlatokrili: Na zeleno u gori jezero, po kom plove *utve zlatnokrile*. Rj. zlatno-krili, u čega su zlatna krila. *isp. adj. tako slož.* dvokrili, šestokrili. — Da uhvati ribu zlatnokrilu. Npj. 2, 52.

zlatnôrog, *adj.* mit *goldenem Hörnern, cornibus aureis*: Nek ulovi zlatnoroga jelenu. Rj. zlatno-rog, u koga su zlatni rogovi. vidi zlatorog.

zlatnôruk, *adj.* vidi zlatoruk. Rj. zlatno-ruk, u koga su zlatne ruke. — Tada on svoju zlatnoruku ščer odvede doma. Npr. 132.

zlatnorun, *adj.* vidi zlatorun. — A u gori uva (?) zlatnoruna. HNpj. 2, 75.

zlato, *n.* — *1)* *das Gold, aurum*. Rj. *zlato*: čisto, dukatno, macino, Mletačko, Mnetacko, subo, Venedičko, žeženo, žuto. — Sve od suba zlata. Npr. 129. — *2)* (st.) zlato materino, t. j. djevojka: Oj gjevojko, zlato materino. Ostade mu zlato isprošeno. Rj. *ali se kaže i dragu čeljadetu uopće. isp.* zlatan 2. — Jaaj, Andro, moje čisto zlato! Npj. 1, 404. Junak mami djevojku... stade zlato plakati, mlad je junak tješiti. 1, 439. »Da upitam moje čisto zlato, hoće P uzet mlada Imbra tvoga«... Ali zlato govoraše majci: »Ja ga ne bih ni za slugu mlada. 1, 473. Snaho Jel, nenošeno zlato! 3, 169.

zlatôrov, *m.* (u Dubr.) vidi komarča. Rj. nekaku morska riba, aurata. Stull. vidi i dinigla, i syn. ondje.

1. zlatôglav, *m.* (u Dubr.) *Asphodill, asphodelus ramosus*. Rj. *asph. microcarpus* Viv. Rj.³ zlatô-glav. biljka.

2. zlatôglav, *adj.* n. p. tica, *goldkopfig, aureo capite*: Koja mi je zlatoglava, ono mi je badnji veče. Rj. zlatô-glav, u čega je zlatna glava. *prva je polu stari adj.* zlat. *tako slož. adj.* kod bućoglav.

zlatôgrivac, zlatôgrivca, *m.* t. j. konj zlatne grive. HNpj. III. 672a. *isp.* crnogrivac, sivogrivac. — *isp.*: Oj dorate grive pozlaćene! Npj. I, 299.

zlatôje, *m.* Nova mlada ne smije (od stida) nikoga u kući zvati po imenu; za to je običaj da ona, pošto se dovede, svima kućanima (muškome i ženskom) nadjene nova imena (samo za sebe); tako n. p. nekoga zove (starije djetiče) takom... a mlagje brátom, zlatôjem, sokolom. Rj.

Zlatôje, *m.* ime muško. *hyp.* od Zlatoslav. vidi i Zlatko. *takva hyp.* kod Blagoje. vidi Zlatko. — Zlatko, Zlatka, Zlatôje, Zlata, Zlatana. Korijeni 74. Dragoje, Zlatôje, Krasoje. Osn. 73.

zlatôkos, *adj.* *goldhaarig, auricomus*: Ulovio Sosu zlatokosu. Rj. zlatno-kos. vidi zlatnokos. *tako slož. adj.* kod ernokos. — Rodi mu muško čedo zlatoruko i zlatokoso. Npr. 59.

zlatôkrili, *adj.* (st.) *goldgeflogelt, aureis alis*, cf. zlatokrili: U jezeru utva zlatokrila. Rj. zlatô-krili, u čega su zlatna krila. vidi zlatnokrili. — Te kazuje Budimskoj kraljici, što govore tice zlatokrile. Here.

61. Mrežu baci u Dunavo i uhvati ribu zlatokrilu. Npj.¹ I, XL.

zlatonja, *m.* ime volu. J. Bogdanović. *takova imena volovsku kod vo.*

zlatôper, *m.* zlatô-per, u koga je zlatno perje: Iš paune zlatopere! Herc. 347. — *isp.* tako slož. riječi lihoper, šaroper, šestoper.

zlatôpérni (zlatôperni), *adj.* — *1)* mit *goldenem pèra, q. v.*: Buzdovane zlatopérni. Rj. zlatô-perni, u čega su zlatna pèra, t. j. buzdovan. *isp.* tako slož. *adj.* šestopérni. — *2)* u čega su zlatna pèra: Uhvatise ribu zlatopérnu. Npj. 2, 74.

zlatôrog, *adj.* zlatô-rog. vidi zlatnorog. *tako slož. adj.* kod divorog. — Susrete je (staru majku) sveti Petar na jelenu zlatorogu, zlatorogu i parogu. Npj. I, 116.

zlatôruk, *adj.* *goldhändig, aureis manibus*, cf. zlatnoruk: Ona ima zlatoruka sina. Rj. zlatô-ruk. *tako slož. adj.* kod ljavoruk. — Rodi mu muško čedo zlatoruko i zlatokoso. Npj. 59. *isp.* kod 1 zlatan (adj.) primjer Sovj. 38: kod takijeh zlatnijeh ruku.

zlatôrun, *adj.* u čega je zlatno runo; mit *goldenem Vliesse, aurei vellereis*. vidi zlatnorun. — Zlatoruni oran... izagje preda nj ovan sa zlatnom vunom... Sud se obraduje gde je ubio zlatoruna orna. Npr. 65.

Zlatosav, Zlatoslav, *m.* ime muško. Zlatô-slav, (i *ispadavši glas l*): Zlatô-sav. — Zlatoslav u Miklošića Personennamen 65. Osn. 293. *hyp.* Zlatko, Zlatoje. *takva imenu kod Bogosav.*

Zlatosavljev, *adj.* što pripadu Zlatoslavu ili Zlatosavu. *isp.* Vladisavljev.

zlatôust, *m.* Zlatô-ust, u koga su zlatna usta; *Chrysostomus. isp.* zlatousti. — Sveti Jovan Zlatoust još malo skрати službu svetoga Vasilija. DP. 11. Od liturgije svetoga Vasilija i Zlatousti. 58.

zlatôustî, *adj.* što je zlatnih usta. *isp.* zlatoust. — Besjede Jovana zlatoustoga. Rad 1, 179.

zlatôutva, *f.* zlatô-utva, t. j. zlatnu utva: I pred njima mudra vidra šeta, a za njima zlatoutva škripa... mudra vidra, to je naša majka; zlatoutva, to je naša seka. Npj. 3, 429.

zlatulja, *f.* ime kravi. J. Bogdanović. *takva imena kravama kod krava.*

zliédno, (ist.) zliédno. Rj. *adv.*

zlica, *f.* (po jugozap. kraj.) vidi zlikovac: Sve birane zlice i krvavei. Rj. *osn.* u zao (zu nast. *isp.* pica). zao čorjek. vidi i zlic 2, zliko, nazlija. *augm.* zličina. — Gdjegogj najgem zlicu i krvavca. Rj. 300a.

zličica, *f.* vidi lažičica: Kad mu vidim ruku u mišići, pane meni muka na zličici. Rj. vidi i žličica 2, ložičica, jamica na prsima. — zličicu (što i lažičicu; z stoji mjesto ž). Osn. 314.

zličina, *f.* (u Dubr.) *augm.* od zlica: Zličino nevaljala! (osobito se dječji govori). Rj.

zlič, zliča, *m.* — *1)* (u Dubr.) zli prišt, vidi nepomenik. Rj. vidi i poganac, trutovi. — *2)* vidi zlikovac. Rj. zao čorjek. vidi i zlica, i syn. ondje.

zličce, *n.* (st.) *Uebel, calamitas*: I tu vigje Lopušina Vuče na Krnovu da bit' ništa ne će a do zliču i krvopročica. Rj. vidi zlo n. — zličce (osn. u zao). Osn. 240.

zlijed, *f.* apstraktno: djelo kojim se tko pozlijedi; konkretno: pošljedak od djela kojim se tko pozlijedi (kao rana). *isp.* zlijediti. — Badnjega dne u noći nijedna se zled uzroči. DPosl. 5 (dijalekt. mj. nijedna se zled ne uzroči). Nemoćnik je neizvidan ki svoju zled ne pozna. 78 (zled u istoč. govoru).

zlijèditi, zlijèdim, *v. impf.* *aufreissen (die Wunde), anstossen, divello, rumpo, offendio (vulnus)*. Rj. zlijèditi n. p. ranu. *isp.* vrijegjati (ranu). v. pf. pozlijèditi. v. *impf.* slož. pozhjegjivati.

zlijègjenje, *n.* das *Anstossen, Aufreissen der Wunde, dirulsio, offensio*. Rj. verbal. od zlijèditi. *radnja* kojom tko zlijèdi n. p. ranu.

zliko, *m.* (u Boci), **zlikovac**, **zlikovca**, *m. der Bösewicht, homo nequam, improbus, cf. zlica, zlic* 2. Rj. *zao čovjek* vidi i nazlija, *avanieca* 2. *zli-ko*, *osn. u zao. za nast. isp. hyp. kod euko. od zliko nasturkom »va« i »ka« (c-): zlikovac. isp. Osn. 343. Nekakav Tvrđin *zlikovac* zašle na kokaku da mu se donese meda. Posl. 73. Šimej ovako govoraše psujući: odlazi, odlazi, krvopijjo i *zlikovce!* Sam. II. 16, 7.*

zlikovačkî, *udj. što pripada zlikorcima ili zlikovcu kojemu god.* — Da grješna naroda! sjemena *zlikovačkoga!* Is. 1, 4. Izbavi dušu siromahu iz ruke *zlikovačke*. Jer. 20, 13.

1. **zlô**, *n. das Uebel, malum*. Rj. *vidi zlice.* — Dala se rana na *zlo* (i: *po zlu*). Rj. 114b. Zapise od različenijeh bolesti, i *od drugijeh zula*, zapisuju gdješto i naši ljudi. Rj. 188b. Kome ime zlokera, svud *ga zlo čera* (t. j. ko je nesrećan, *svako zlo ide na nj*). Rj. 212a. Zmijji na rep stati (t. j. doći blizu *zla*). Rj. 212b. Uvaliti koga u *zlo*. Rj. 764b. Naumi da vjenča aždaju kako će više *zlo činiti*. Npr. 95 (više — veće). Malo da za ova nekolika dana ne crkoh *od njezina (ženina) zla*. 145. Dosjeti se *svome zlu*. 261. Kad ko čineći drugima dobro, sam *padne u zlo*. Posl. 42. Gje nema ograde, *po zlu* ide baština. 75. Ko o *zlu* (radi ili misli), onaj i *po zlu* (ide ili mu se *zlo* dogagja). 151. Hranî pseto da te nje. (Kad ko kome učini dobro, pa mu se vrati *zlom*). 342. Na *zlo* će ti sjutra zora doći. Npj. 4, 512. Što su drugi to na *zlo* *upotrebili i upotrebljuju*. Danica 5, 83. Nego je s njim *delio i zlo i dobro*. Miloš 49. *Ove reči* mislim da mi ni jedan od njih *ne će za zlo primiti*, a još manje *sebi za sramotu*. Npj. 4, XXXIX. A kakvo je *zlo učinio?* Mat. 27, 23. Da budu ... ponositi, *izmišljući zula*, nepokorni roditeljima. Rim. 1, 30. Ljubav *ne čini zla* bližnjemu. 13, 10. Jer je *korijen svjega zula* srebroljublje. Tim. 1, 6, 10. Šta li sam ti zgrješio, te *navuče* na me *toliko zlo?* Mojs. 1, 20, 9. David doznajući da mu *Saul zlo kuje*, reče Avijataru. Sam. I. 23, 9. David *traži zlo tvoje*. 24, 10. To će biti gore po te nego li *sva zla koja su te snulažda* od mladosti tvoje od sada. II. 19, 7. *Ko ide za zlom*, na smrt mu je. Prič. 11, 19. Ima *ljuto zlo* koje vidjeh pod suncem. Prop. 5, 13. *Prima mi za zlo* što ... Vid. d. 1861, 21.

2. **zlô**, (*comp. görë*) *übel, male*. Rj. *adv. vidi žlje. primjere za görë vidi kod göri.* — *Živi* abeno, *zlo*, *rgjav*. Rj. 1a. Beži, jer *češ zlo proći* ako te zateče. Npr. 35. *Zlo* i naopako! Posl. 91. U *zloj* se koži nabodi. (*Zlo* mu je). 331. *Zlo* si seo, vojvoda Dragija! *zlo* si seo i vino popio. Npj. 2, 453. Ako li oni Turci prođu k Sapeu, *zlo još gore!* Danica 3, 180.

zlôba, *f. die Bosheit, malitia, cf. pakost*. Rj. *vidi i nazloba*, *zlobnost*, *zloća*, *opačina*, *hudoba* 1, *zločestvo*; *pasjaluk*, *pizma*. — Tako me *zlôba* ne radovala! Rj. 626a. Valja da je sve *činio iz zlobe* i iz zavisti. Nov. Srb. 1817, 663. Nije mu *zlôba* dala reći iz Jadra u Srbiji, nego u Turskoj! ali ja opet, makar se on gje rodio, *kričicu njegove zlobe* ne bi bacio na ono mjesto gje se on rodio. Rj. 1 XII. *zlôba* (osn. u *zao*). Osn. 259. *riječi s takim nast. kod gnusoba*.

zlôban, *zlôbna*, *adj. übelwollend, maledolus*. *Zlobno sjeme*, *Tursko pleme*, da nestane! Rj. *u koga je zlôba*, *koji zlôbi kome. vidi nazloban*.

zlôbiti, *bim, v. impf. kome, einer Belcidigung gedenken, cinem übel wollen, omnia mala alieni cupere*. Rj. *zlobiti kome, zlo mu misliti, hotjeti. v. pf. zlobiti*. *isp. pakostiti*. — Onda mu braća počnu *zlobiti*, što oni nisu mogli jabuke sačuvati. Npr. 16. Za caricu niko ni mukae. Onda počue *zlobiti* carica najmlagjoj snasi svojoj. 209. Da mi se ne bi svetili koji mi *zlobe* nepravedno. Ps. 35, 19.

zlôbljénje, *n. das Uebelwollen, malevolentia*. Rj. *vrčbal. od zlobiti. radnja kojom tko zlôbi kome*.

zlôbnica, *f. mulier improba*. Stulli. *zlobna žena*.

zlôbnîk, *m. seclero*. Stulli. *zloban čovjek*.

zlôbnôst, *zlôbnosti, f. osobinu onoga koji je zloban*. Stulli: *malignitus, improbitas, praritas, vidi zloba, i syn. ondje.* — *Zlobnost* koja se protivi božanstvenosti. A. Kosta. DARj. 566b.

zlôčest, *adj. schlecht, malus*. Rj. *vidi zao, i syn. ondje. comp. zločestiji i göri.* — Ni čestitu teći, ni *zločestu* ostavi. Posl. 225. I *zločest(t)* lovac lov ulovi. DPosl. 31. *Najzločestijemu* prascu najbolji želud. 69. *Zločest(t)* strijelac suproč svojijem strijelja. 158. Udavah se tri četiri puta, i tu ja bih u Boga *zločesta*, ne održah muža ni jednoga. Npj. 2, 14.

zlôčestarija, *f. vidi rgjarija. isp. nevaljalstvo, nevaljalština.* — Rgjarija nevrednosti kći, *zločestariji* sestra, uboštvu mati. DPosl. 107. *riječi s takim nast. kod lagarije*.

zlôčestvo, *n. nequitia, scelus, facinus*. Stulli. *zlôčest(st)-stvo. (isp. čdvjestvo, čdestvo, čojstvo). vidi zloba, i syn. ondje.* — Ne bi bilo kamate, da nije *zločestva*. DPosl. 70.

zlôčinac, *zločinca, m. der Uebelthäter, sons, malefactor*. Rj. *zlo-činac, koji zlo čini. isp. zlotvor. suprotno dobročinac.* — *Zločince* će *zlom* smrti pomoriti. Mat. 21, 41.

zlôčinstvo, *n. die Uebelthat maleficium*. Rj. *zločinstvo, kao zlo djelo. suprotno dobročinstvo.* — Kako li da se pravdamo? Bog je otkrio *zločinstvo* tvojih sluga. Mojs. I. 44, 16. Postavljati zakone o *zločinstvu*. Vid. d. 1861, 21.

zlôća, *f. die Bosheit, malitia, cf. pakost*. Rj. *vidi zloba, i syn. ondje.* — Obrati Gospod Navalu na glavnu *zloću njegovu*. Sam. I. 25, 39. On (Bog) izbavlja ubogoga od maća ... Tako ima nadanja siromahu, a *zloća* zatiskuje usta svoja. Jov 5, 16. *osn. u zao. riječi s takim nast. kod bistroća*.

zlôća, (*ist.*), **zlôčo**, (*juž.*), *m. ein schlimmes Kind, puer multosus*. Rj. *zlo-čo, zlo dijete. voc. zlôčo. za nast. isp. imena Mičo, Pečo, Vičo*.

zlôčud, **zlôčudan**, *dna, adj. bosartig, pravae indolis*. Rj. *zlo-čud, zlo-čudan, u kojega je zlu čud*.

zlôčudnost, *zlôčudnosti, f. die Bosartigkeit, malignitas*. Rj. *osobinu onoga koji je zlobčan.* — Da budu puni zavisti, *zlôčudnosti*. Rim. 1, 29.

zlôglasau, *zlôglasna, adj. zlo-glasan, što je na zlu glasn. takva udj. kod bezglasau.* — Za ovoliko novosti iz moga *zloglasnoga sela*, pošlji mi, bolan, kakav glasak o Beogradu. Zlos. 221.

zlôglasnica, *f. Unheilverkünderin, praenuncia magnarum calamitatum*: Kod nje stavi ticu *zloglasnicu*. Rj. *zlo-glasnica, n. p. tica, koja nosi zle glase*.

zlôglav, *adj. zlo-glav, zle glave. isp. tvrdoglav. takva udj. kod bućoglav.* — Jure znade misiriju gjogu, *zloglav gjogo* šaha Misirskoga, kad poleti. ustavit' se ne će. IINpj. 3, 10.

zlôgodnica, *f. vidi čavka*. Koje se godine vide u kakome mjestu mnoge *čavke*, znači da će ona godina biti potrebna i za to ovako zovu *čavke*. Rj. *zlo-godnica, t. j. čavka, jer će biti zla (potrebna) godina u mjestu gdje se vide mnoge čavke*.

zlôgûk, *m. zloslut, t. j. onaj koji sve zlo sluti i govori, der Unglücksprophet, rates mali*. Nekakav Bosanski spahija, koji je imao u svome selu takovog *zloguka*, spremi se na čabu, ali prije nego pogje. dozove *zloguku* k sebi, pa mu reče: *»Zloguč!* ja polazim u ime Boga na hadžiluk, nego ti da ne govoriš za mnom ništa *zlo*, pa ću ti onda pokloniti šinik prosa.« — Dobro gospodaru odgovori *zloguk*, *»ali ako ti ne dogješ, ko će meni dati proso?«* Rj. *zlo-guk, kao koji zlo guče. vidi i zloslutnik. isp. slutov.* — Kao *zloguk*. (Kad ko sve zlo sluti i govori). Posl. 131. To su od mene novine kao *od zloguka*, a vi ako imate što bolje, kažite mi. Straž. 1887, 175.

zlohran, *adj.* *schlecht verdauend, digestionis malae*: dijete zlohrano. Rj. zlo-hran, koji se zlo, slabo hrani, t. j. kojemu želudac ne skuhava, ne zbarlja jela. suprotno slatkohran. *isp.* jošte riječ tako slož. samobran.

Zlokera, *m.* u ovoj poslovici: Kome ime Zlokera, svud ga zlo čera (t. j. ko je nesrećan, svako zlo ide na nj. Posl. 147). Rj. Zlo-ker?

zlokop, *m.* *vidi* zubača 2. Rj. zlo-kop, druga polu od kor. od koga je kopati. *vidi* i vlača, i *syn.* ondje.

zlomljenik, *m.* *der Uebelgestimte, malevolens*. Rj. zlo-mišljenik, koji (kome) zlo misli.

zloočnik, *m.* (u Boci) čovjek zlijeh očiju, koji (kao što se pripovijeda) samo pogledom svojim drugome može nauditi. Rj. zlo-očnik.

zlopaćunje, *n.* *das Leiden, miseria*. Rj. verbal. od zlopatiti. stanje koje biva, kad tko zlopatiti.

zlopak, *adj.* *vidi* zao, opak. Rj. *vidi* i *syn.* kod zao. — zlo-pak, za prvu polu *isp.* zao, za drugu opak. Korijeni 56. 122.

zlopamtilo, *m.* *der eine Belüdligung nicht vergisst, der nachträgl, rucksüchtig ist, memor mali, injuriae*. Rj. zlo-pamtilo, koji (dobro) pamti zlo što mu tko učinio, i ne zaboravlja, već hoće da se osveti. *vidi* temerutin, temerutka.

zlopata, *f.* *das Elend, miseria*. Rj. zlo-pata (za postanje *isp.* zlopatiti) *vidi* zlopatnja. *isp.* sirotinja 1.

zlopatiti, *tim, v. impf. durben, Noth leiden, ego, pati*. Rj. zlo-patiti, kao patiti kojekakvo zlo. *vidi* dučiti se. — U tom su Izrailjei jednako zlopatili. Mojsije sa žalošću gledaše jade svojega naroda. Prip. bibl. 38.

zlopatnik, *m.* *der Leidende, male affectus*. Rj. koji zlopatiti.

zlopatnja, *f.* zlo-patnja. *vidi* zlopata. *isp.* patnja. — Svi mi pomijnu skupocu... prorokuju siromaštinu i neopisanu zlopatnju. Zlos. 239.

Zlopoglgjga (akc. Rad 59, 60), *m.* (st.) *der erbosst Blickende, iratum tuens*: Ono jeste Srgja Zlopoglegja. Rj. Zlo-poglegja, koji (na koga) zlo, ljuto poglgđa. *isp.* mrkoglegja.

zloprelja, *f.* *schlechte Spinnerin, netrix mala*: Zloprelja se jadu dosjetila. Rj. zlo-prelja, zlu (rgjava prelju). *isp.* tako slož. riječi hitroprelja, tankoprelja.

zlorad, *m.* *der Schadenfroh, luctus dumno aliorum*. Rj. zlo-rad, koji je rad tugjemu zlu, raduje mu se: Mene majka ne da za te, nego me je drugom dala, koji nosi mor dolamn, na dolami zlatna puca, nek zloradu sree puca. Npj. 1. 315.

zlorau, *adj.* *vidi* zlohran. Rj. u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru.

zloslut, *m.* *vidi* zlognk. Rj. zlo-slut. ovaj koji sve zlo sluti i govori. *vidi* i zloslutnik. *isp.* slutov.

zloslutan, zloslutna, *adj.* *Unheil prophezeiend, mala ratiensans*: Bogom braćo, dva zloslutna vrana. Rj. zlo-slutan, koji zlo sluti.

zloslutnica, *f.* *die Unglücksprophetin, vates mali*: Od' otole tico zloslutnico. Rj. koja zlo sluti, zloslutna n. p. ptica.

zloslutnik, *m.* *vidi* zlognk. Rj. *vidi* i zloslut. *isp.* slutov.

zlosrdan, zlosrdna, *adj.* »bježi od mene, nešto sam na te zlosrdan«. J. Bogdanović. zlo-srdan. *vidi* srdit, i *syn.* ondje. u Stullija: zlosrd, periratus, = vrlo srdit.

zlosreća, *f.* *Unglückskind, infelix*: idi zlosrećo jedna! Rj. zlo-sreća. zlosrećo dijete.

zlosrećan, zlosrećna (zlosrećni), *adj.* *unselig, infelix*. Rj. *vidi* zlosretan. što je zle sreće. *vidi* i nesrećan, i *syn.* ondje. — Bud' se ženi, zlosrećno mu bilo! što i mene ne zva na veselje? Npj. 1, 384.

zlosrećnica, *f.* *vidi* zlosrećnica. Rj. zlosrećna n. p. žena. *vidi* i nesrećnica.

zlosrećnik, *m.* *vidi* zlosrećnjik. Rj. zlosrećan n. p. čorjek. *vidi* i zlosrećnik; nesrećnik.

zlosretan, zlosrećna, *adj.* *vidi* zlosrećan. Rj. *vidi*

i nesretan. — No imadu nepogodna druga, a na konju zlosrećnu gjevoju. Rj. 418a.

zlosrećnik, *m.* zlosrećan n. p. čorjek. *vidi* zlosrećnik, zlosrećnjik. — Ne desi se dobroga junaka, da uhvati grdna zlosrećnika. Npj. 2, 559.

zlosrećtaji, *adj.* *unselig, infelix*: Obje tice dva zlosrećnja vrana. Bogom braćo, dva zlosrećnja vrana. Rj. zlo-srećtaji, koji je zle sreće. *vidi* zlosrećni. *vidi* i nesrećtaji. — U zlosrećnja popa zlosrećnja je i kapa. Posl. 331.

zlosrećnjica, *f.* *die Unglückliche, infelix*. Rj. zlosrećnja n. p. žena. *vidi* zlosrećnica; nesrećnjica.

zlosrećnjik, *m.* *Unglücklicher, infelix*. Rj. zlosrećnji n. p. čorjek. *vidi* zlosrećnik, zlosrećnik; nesrećnjik.

zlostaviti, zlostavim, *v. impf. i pf.* Rj. zlo-staviti.

— 1) *unglücklich machen (eine Jungfrau), ihr Gewalt anthun, vim inferre virgini, cf. silovati*. Rj. zlostaviti djevojku, t. j. silovati je. — 2) *misshandeln, aspera tractare*. Rj. zlostaviti koga, zlo postupiti ili postupiti s njim, n. p. bijući ga. — Avram reče Sari: eto, robinja je tvoja u tvojim rukama, čini s njom što ti je volja. I Sara je stade zlostaviti, te ona pobježe od nje. Mojs. 1. 16, 6. Mučen bi i zlostavljen, ali ne otvori usta svojih. Is. 53, 7.

zlostavljenje, *n.* Rj. verbal. od zlostaviti. — 1) *radnja kojom tko zlostavi djevojku* (das Unglücklich - machen, violatio virginis. Rj.). — 2) *radnja kojom tko zlostavi koga, n. p. bijući ga* (das Misshandeln, aspera tractatio. Rj.).

Zlota prōtopopa, *m.* U Zemunu u krčmi kod Krajevica Marka vidio sam namolovano kako je Zmajognjeni Vuk pod Spljetom na mejdanu pogubio Zlotu prōtopopu. Rj. — zao, zlo; Zlota; zloba, zloba. Korijeni 56. imena s takim nast. kod Křkota.

zlotkalja, *f.* *schlechte Weberin, textrix mala*: Zlotkalja se jadu domišljaše; stražnje skute sprjed obrtaše (Posl. 92). Rj. zlo-tkalja, zlu (rgjava) tkalja. *isp.* za obličje zloprelja.

zlotrbica, *f.* nekaka mala riba, koja je iznutra crna. Rj. zlo-trbica, drugoj poli osn. u trbuh. *isp.* tako slož. riječi golotrb, šarentrba.

zlotvor, *m.* *der Feind, Verfolger, inimicus*: on je moj zlotvor. Rj. zlo-tvor, koji hoće kome zlo da (tvori) čini. *vidi* neprijatelj. suprotno dobrotvor. — Napasnik, koji koga napastuje: zlotvor i napasnik. Rj. 399b. Svome sinovu nije bio prijatelj, već zlotvor. Npr. 65. Ako zlotvoru nemaš, majka ti ga je rodila. Posl. 2.

zlotvorski, *adj.* *feindlich, inimicus*. Rj. što pripada zlotvorima ili zlotvoru kojemu god. *vidi* neprijateljski.

zlovärna, zlovärna, *adj.* (u Risnu) *vidi* zao, opak, n. p. zlovarno dijete. Rj. *vidi* *syn.* kod zao. — zlovaran, druga je pola adjektiv postao od osnove koja je složena u prijevaru, *isp.* prijevaran. Osn. 185.

Zlovolja, *m.* muški nadimak: Pop Zlovolja čati krusovolja. Rj. Zlo-volja. *isp.* zlovoljan.

zlovöljan, zlovöljna, *adj.* *unmuthig, tristis*: Jer je Marko iza sna zlovöljan. Rj. zlo-völjan, koji je zle volje. *isp.* turoban, turovan. suprotno voljan 2. Prodaj sve što imaš... A on postu zlovöljan od ove riječi, i otide žalostan. Mark. 10, 22. Otide car Izrailjev kući svojoj zlovöljan i ljutit. Car. 1. 20, 43. *adv.* Jesi li moga brata otrovala? Zlovöljno mu ljuba odgovara... HNpj. 2, 96.

zlovöljnost, zlovöljnosti, *f.* *tristitia, moestitia, afflictio*. Stulli, osobina onoga koji je zlovöljan; *Unmuth*. — Vlast, radeći jednostrano, samo štrpka mrvu po mrvu poslušnosti, plaćajući je svakad visokom cenom svoje zlovöljnosti. Zlos. 19.

zmañj, zmañja, *m.* *der Drache, Lindwurm, druceo. cf. ala, azdaha*. Rj. *voe.* zmaju. U pjesmama ima i zmaje i kralje. Obl. 6. *vidi* i drokun, pozoj. — Ja ga dočekam sa sedam hiljada zmajeva. Npr. 497. Daj mi, Bože, da ja vidim... razma zmaja planinskoga... k njoj doleće pluhi zmaje... češio je ljuti zmaje.

Npj. 1, 189. Nije ovo zmija kraosica, no je ovo *ognjani zmiju*. 2. 63. Ja sam seja Zmaj ognjena Vuka, a ljubovea *ognjevitu zmaju*. Herc. 148. Evo me na te, Faraone, *zmaju veliki* što ležiš usred rijeka svojili. Jezek. 29, 3. *od jednoga korijena* zmija . . . zmaj . . . gmizati, gamizati. *isp.* Korijeni 52.

Zmaj-děspot Vūk, m. *vidi* zmajognjeni: Sa unukom Zmaj-despotom Vukom. Rj. *vidi* i Zmajognjanin. — Turi oči *zmaj od ognja Vuće*. Npj. 2, 588.

zmājev, adj. *des Draehen, draconis*. Rj. *što pripada zmaju*. — *Zmajeev otrsine*, f. pl. der Glimmer (den die Zigeunerin für etwas ausgibt, das der Lindwurm abgeschüttelt habe), *exuviae draconis*. Rj. 212b (*vidi* macino zlato. *isp.* otrsine). Nije čedo čeda kakva no sn: vučja šapa i orlovo krilo, i *zmajovo kolo* pod pazuhom. Rj. 212.

Zmajevae, Zmajčevca, m. izvor u Klupcima. Rj. **zmajevit, adj.** *gewaltig wie ein Draech (Lindwurm), draconis vim habens*. Rj. *koji je silan kao zmaj*. — *Opravi se konj* kao kaka tica, a i onako je bio krilat i *zmajevit*. Npr. 28. A do njega Bancetiću Rade, mlado *d'jete*, al' je *zmajevito*. Npj. 4, 332.

zmajevski, adj. *Draehen-, draconum*. Rj. *što pripada zmajevinu ili zmaju kojemu god. vidi* zmajski. — Slatki brate! mi smo sve tri u *zmajevskim rukama*. Npr. 29. Ima ovamo jedan *zmajevski car*. 34. Vino je njihovo *otrov zmajevski*. Mojs. V. U *stovu zmajevskom*, po ložama njihovijem, biće trava, trska i sijeno. Is. 35, 7.

zmajić, m. *malī, mlad zmaj*. — On uzimlje tri mala *zmajića*. HNpj. 1, 231.

zmajognjanin, adj. *vidi* zmajognjeni. — I šnjima je *Zmajognjanin-Vučce*, turi oči *zmaj od ognja Vuće*, dok gleda Porču od Avale. Npj. 2, 588. *vidi* i Zmajognjanin.

Zmajognjanin Vūk, vidi zmajognjeni: Pribojavam *zmajognjanin Vuka*. Rj. *vidi* i zmajognjanin. — Pa govore *Zmajognjanin-Vuku*: »Pobratime, *Zmajognjanin-Vučce!* Npj. 2, 589.

zmajognjenī, adj. (st.) n. p. Vuk, *Feuerdrache, draco igneus, ein Beinam des Despoten Vuk aus Königs Mathias Zeit*: Mome bratu *zmajognjenom Vuku*. Rj. *zmaj-ognjeni, t. j. zmaj ognjeni; ognjeni, ognjani zmaj, zmaj od ognja (isp. zmajognjanin)*. *pridjevuk despota Vuku iz vremena kralja Matijaša*.

zmajogorčev đrganj, m. Gđjekoji prosti ljudi pripovijedaju da zemlja stoji na vodi, voda na ognju, a oganj na *zmajogorčeru ognju*. Rj.

zmajjski, adj. *što pripada zmajevinu ili zmaju kojemu god. vidi* zmajevski. — Ja sam se udala za *caru zmajskog*, i moj je čoek *zmaj* . . . Kad eto ti *zmajskog caru!* Npr. 197.

zmija, f. (pl. *zmije, zmija*) *die Schlange, serpens, ef. gija*. *Zmiji* na rep stati (t. j. doći blizu zla. Posl. 92). *Zmiju* u njedrima nositi (kad onaj, kome se čini dobro, čovjeku zlo misli. Posl. 93). *Zmijo* šarena! reče mati djetetu, kad ga žaleći kara. Posl. 92); može biti da je na ovo nalik i ono što je Banović-Strahinja kazao svome sužnju: *Ropče moje, zmijo od Turaka*. A obadvoje može biti da je srodno s onijem što se pripovijeda, kako je neka žena *zmiju* rodila, »od čega se po svoj prilici postala i ona poslovice: Ako je i *zmija*, od srca je (Posl. 3). Žestok kao *zmija* između gospođa. Rj. *dem.* *zmijica, mladu zmijčce, zmijčce, augm.* *zmijurina, vidi* beča, bjeluška, blavor, blavur, blor, bloruša, ernokrug, ernostrig, ernostrijel, grabarka, grabonos, guja, jedovača, jezerkinja, kača, kamenarka, klečatica, konjušarica, kraosica, krasa, kravosica, krlatica, krugatica, ljutica, nepomenica, okamenica, otrovnica, pepeljuga 3, poganica, prisojkinja, prisojnica, ridovka, skor, smuk, šarka, šarunica, vodnica. — Blavor, *velika zmija zubata*, za koju kažu da ne kolje ljudi, nego *zmije koje ljude kolju*. Rj. 29b. Ili *eiči zmiju* krlaticu. Rj. 303a.

Miče se velika bijela dlaka tako brzo kao *zmija kad trči*. Rj. 368a. Opila ga *zmija*, t. j. ušla ga. Rj. 462a. Pecnula, pečila ga *zmija*. Rj. 498b. *Zmiju siče* kroz šibljice. Rj. 838b. U požaru *zmija pišti*. Npr. 10. Bolje je da te *zmiju upkne* nego da te Marčano sunce ogrije. Posl. 23. *Zmija ga šinula!* (Kao kletva, i znači: ušla ga *zmija*). 92. Devet snaha devet *ljutih zmija*; pak se *zmije* po kumenju *vižu*. Npj. 1, 125. Šta ste take, mile snahe! kan' da su vas *zmije pile*, *zmije pile* i gušteri? 1, 170. Jednak *zmija* u duvar *odmle*. 2, 53. Na jastuku *od zmije košulja*. 2, 59 (*isp.* svlak 1). Na nju sjedi *zmiju šarovitu*. 5, 280. Kraljeviću, žalosna ti majka! Kamo su ti *zmije potajkinje*, kamo su ti *noži iz pasa?* HNpj. 2, 100. Tada će Gospod pokarati prazu *zmiju* i *krivuljastu zmiju*. Is. 27, 1. za *postanje isp.* *zmaj*.

zmijak, zmijaka, m. trava, *zmijak* indijanski, trava, *serpentaria virginiana*. Stulli.

Zmijanaj, m. u pjesmi nekako mjesto: A nema nam sa *Zmijanja* Rajka. Rj.

Zmijanjski, adj. *ron* *Zmijanaj*: Puna mu je *Zmijanjske* rakije. Rj. *što pripada Zmijanju*.

zmijčce, zmijčeta, n. *vidi* zmijčce. Rj. *mlada zmija, zmijčca, f. dem.* *od zmija*. Rj. — »Kćeri moja! Tebi sad valja poći za *oru zmijčcu*.» Tako *zmijčca* skupi svatove i odvede carevu kćer te se vjenča s njome. Npr. 53.

zmijčce, m. *junge Schlange, serpens juvenis*. Rj. *mlada zmija, vidi* zmijčce.

zmijjin, adj. *što pripada zmiji (osobito kad se zmija pomišlja kao lice)*. — *Zučanica, 1)* divlja salata, koja se zove i *zmijina trava*, Cichorie, cichorium. Rj. 162b (*biće griješkom mj. zmijinja* trava, koje *vidi*). Posle nekoga vremena *zmijinu žena* zatrudni . . . Kad *mati zmijinu* to čuje, vrlo se obraduje. Npr. 53. *Žena sakrivena od lica zmijinu* . . . I razgnjevi se *zmija* na ženu. Otkriv. 12, 11. Put orlov u nebo, put *zmijin* po stijeni, put lagjin posred mora i put čovječji k devojci. Prič. 30, 19.

zmijjinji, adj. *Schlangen-, serpentis*. Rj. *što pripada zmijama, zmiji, takva adj. vidi* kod budinji. — *Zmijinja* trava, f. *mnoge* se trave tako zovu, cf. *žučanica*. Rj. 213a. *veronica chamaedrys L., veronica teucrium L.* Rj.³ Moj je otac *zmijjin car*. Npr. 11.

zmijjoglav, adj. n. p. *kokoš, mit einem Schlangenkopfe, capite serpentino*. Rj. *zmijjoglav, u čega je glava kao u zmije, tako slož. adj. kod* bućoglav.

zmijjorina, f. *augm.* *od zmija, takva augm. kod* baburina. — Iznili jedna debela, dugačka *zmijjorinu*. Megj. 279.

znāčāj, m. *vidi* karakter, karakter. — Miloš je privilegao *znāčaj* i širinu Vukovoga preobraženja. Mil. 267. *riječi s takim nast. kod* dogugaj.

znāčajan, znāčajna, adj. *što pripada znāčaju, vidi* karakteran, karakteran. — *Obrāčaju pažnju* suvremenika na neke i neke *znāčajnije pojave* u životu. Zlos. XIV. *adr.* *Devojčice* kao da se čugjahu. Dve se i osmehnuse *erlu znāčajno*. 258.

znāčēnje, n. *die Bedeutung, notio*. Rj. *verbal. od* *znāčiti, koje vidi*. — Po gramatici bi se mogle ove gjeke riječi i po *znāčenju* bliže sastaviti. Danica 3, 2. Riječ »čest: u *ovome znāčenju* nalazi (se) u starijem Slavenskijem knjigama. Pis. 4. »tur. . . u *znāčenju* *divljega vola*. 32. U kome (jeziku Njemačkom) . . . *svakoj (je riječi) svoje izjesno znāčenje određeno*. 61. Dotakavši se *Zete*, valja nam pokazati *osobito znāčenje* *njzčno* megju srpskim oblastima. DM. 11. Da je dosta *tamno znāčenje* riječi »djedina . . . riječ »djedina ni malo nije izgubila *pruga znāčenja*. 12. Riječ *djedina* ostaje u *svome pravom znāčenju*. 13. Što je riječ »carina« *erlu prostoru znāčenja*. 215. U *pozitivnim piscima* dolaze u *poremećenom znāčenju* riječi *perpera* i *dinar*. 255. *Korijen* je dio riječi u kome joj je *glavno znāčenje*. Osn. 1

znâčić, *m. dem. od znak*. — Punctum, u pismu značić kao zrnce. Daničić, ARj. 141a. Brazgotina... značić nad slovom, apex. 614a. Značić kao ' . Star. 1, 7.

znâčiviti, značim, *v. impf. bedeuten, significo*. Rj. *v. pf. slož. na-značiti. v. impf. slož. naznačivati*. — U Srijemu gospodin znači ono što je u Srbiji za vremena Karagjorgijeva značio gospodar. Rj. 96a. Da je u stara vremena pobratim mnogo više značio nego danas. Rj. 512a. Nek se čuje u sedam kraljeva, štoto znači lornu Gora Crna. Npj. 5, 319. Ali u prvome i u pravome smislu zakon znači uredbu. Danica 5, 84. Latinsko je vjenčanje malo značilo u pravoslavnoga naroda. DM. 24.

znâja, *f. (u C. G.)*: Ne znalo ti se znaje, koliko popu Počeku! Rj. kor. koga je znati. *isp. Osn. 57.*

znâk, *m. das Zeichen, signum*. Rj. *od kor. od koga je znati*. Korijeni 49. *dem. značić. vidi biljega 1, bilježe, obilježje 1, prilika 3, srok*. — Vukova Megja, znači *od zida bez kreča i zemlje*. Rj. 79a. Sad će pasti buzdovan pred kuću... *to je znak da ide zmaj*. Npr. 33. Donesu knjaževu odoru i sve znakove knjaževske. Npj. 5, 475. Vladika jaše na konju i nosi s jedne strane sablju, a s druge buzdovan, kao znake, da imu vlast nepokornoga kazniti. Danica 2, 117. Od računa samo se uče znaci (cifre). 2, 119. Onda i on onaj bleb da poljubi (kao za znak najterije vere). Miloš 76. Da je Miloš sad samo duo znak, da se to preko njegove volje čini, tu bi ti odmah svršili i Moler i Čukić. 90. Turci jednako teže na samovoljno vladanje, i pomalo pokazuju znake toga. 140. Da načinim znake za one glasove. Odg. na ut. 26. Za ista se nahodi jasnijeh znakova, da je cijeli ljudski rod iz Azije izišao. Priprava 125. Ovakovi samovoljni znaci zovu se jeroglifi. 177. Kakav je znak tvojeoga dolaska? Mat. 24, 3. Da budu znaci vremenima i danima i godinama. Mojs. I, 1, 24. Ljudi uzete to za dobar znak. Car. I, 20, 33. Krst Gospodnji, znak od pobjede. DP. 74. Po hitjudu znakova mogaše se poznati, da se već prikučuje posljednje vrijeme. Prip. bibl. 92. *Najočitiji znaci književnoga napredovanja*. Rad 17, 164. Krinovi, koji su znaci neglušnoj vladalačkoj porodici u Francuskoj. Vid. d. 1862, 19.

znâlae, znâlea (znâoca), *m. koji zna; der Kenner. vidi poznavalac. riječi s takim nast. kod čvalac*. — Ne biste li mi sada mogli doznati što o tome kod naših znalca turskoga jezika? Pom. 8.

znâmen, *m. vidi zlamen*. Stulli. — Znamen i zlamen. Osn. 104. *od kor. od koga je znati*. Korijeni 49.

znâmenije, *v. vidi zlamenije. za stari nast. ije isp. bogojavljenije*. — Pak i drugo začuh znamenije, da je došla knjiga popu Čuku, od istine da će ga (novog knjaza) postaviti. Npj. 5, 496.

znâmenit, *adj. ausgezeichnet, insignis*. Rj. *isp. znatan*. — Tako je narod naš bezbrojne pogrješke primao od svojijeh spisatelja, popova, učitelja i ostalih znamenitijih ljudi. Pis. 18. Dokle je putovao, i šta mu se znamenito dogadjalo. Straž. 1886, 1226. Jarac imaše rog znamenit megju očima svojim. Dan. 8, 5. *Znamenite* u tom članku riječi... pokazuju u vladaoca silnu volju. DM. 318. Na znamenit upredak narodnoj kujiževnosti bit će i to. Rad 5, 198. *abr. Znamenito* se umnožavala njezina biblioteka. Rad 9, 199.

znâmenitost, znâmenitost, *f. osobina onoga što je znamenito*.

znâmenovânje, *n. vidi zlamenovanje, koje je od orogu su 1 mj. n.*

znâmenovati, znâmenujem, *v. impf. i pf. vidi zlamenovati, koje je od orogu su 1 mjesto n.*

znâmenje (znâmenje. Korijeni 49), *n. vidi zlamenje 1) i 2)*. — 3): Pa mi knjaže na noge ustade, pa zagrli Martinović-Sava, pa mu stavi na kapu znamenje, dade njemu grba knjaževoga. Npj. 5, 153.

znânu, *adj. bekannt, notus*: Od znana zelja glava ne boli (Osobito se govori oko ženidbe i oko udaje. Posl. 233), *sagt man wenn einer unter Bekanntem heirathet*. Rj. *Kao poznat. isp. partie. pass. od znati: znân*. — Bolje je znano s manom nego neznano s falom. Posl. 23. Mene baba hoće da obesi nu znân danak na vaskrsenje! Npj. 2, 163.

znânac, znânea, *m. Bekannt, familiaris, cognitus*. Rj. *vidi poznanae, poznanik*. — Ne samo što mu nigda nijesam čuo krštenoga imena, nego mi ga nijesu znali kazati ni njegovi znanci s Cetinja. Rj. 386a. Gjače po sebi znače. Posl. 72. Pjanče, po sebi znače. DPost. 95.

znânica, *f. die Bekannte, femina familiaris*. Rj. *vidi poznanica*.

znânje, *n. das Wissen, scientia*: daje se na znanje. Rj. *verbal. od znati, koje vidi*. — Rodi vučica vuka, srenu svijetu na znanje a gjetetu na zdravlje. Npr. 243. Vrnuli se noću ka Sijenju bez pitanja i znanja njegovca. Npj. 3, 178. Pa su drugu knjigu opravili, da vladici učine na znanje. 4, 370. Što svijet imu dostojno znanju o današnjemu narodu našemu. Odg. na nt. 29. Nego ga (narodni jezik) okrećući svaki po srome krivome znanju jednako kvare i grde. Pis. 14. Što je sto puta manja sramota svoje neznanje priznati nego li ga pod znanje i drugima za nauku nametati. Slav. Bibl. 1, 92. Drvo od života usred vrta i drvo od znanju dobra i zlu. Mojs. I, 2, 9 (*znanje dobra i zla*). Takovo se znanje za svoju samostalnost pod upravom despotovom i nije moglo dopustiti. DM. 122.

znâtan, znâtna, *adj. Rj. insignis. Stulli (ake. Rj. 3 XXIX)*, *bedeutend, aliquis vel aliquid majoris momenti. isp. glasan, važan, znamenit*. — *Glasan*, glasna, *adj. berühmt, famosus, cf. znatan*. Rj. (*u znatan nema u Rj. na svom mjestu*). *Znatni* poglavica za Karagjorgijeva vremena Mladen. Rj. 571b. U njoj nagje zapisano mnogo *znatnijeh stvari* kad se što dogadjalo u stara vremena. Npr. 124. Svi *znatniji istorije* dokazuju da... Kov. 8. Od svega je najznatnije, što je Kara-Gjorgijje bio navadio, da se pokvare svi šančevi. Miloš 34. Može biti da nikakvo mjesto u narodu našem tako važno i znatno zu jezik naš kao prava Boka. 35. To je običaj vrlo lijep i znatan. Npj. 1, X. Ova je pjesma još po tom osobito znatna, što... Npj. 1, XXIX. U onoj *znatnoj bitki* (kod Borodina). Žitje 19. Tada imahu *znatnoga sužnja* po imenu Varavu. Mat 27, 16. *Znatna je (stvar)* ne samo zu istoriju akcentuacije nego i tijem što pokazuje kako treba izgovoriti neke riječi. DPost. IX. *Mjesto* koje je bilo *znatno trgovinom* negdje u primorju. DRj. 1, 312. *Vrlo je znatno kako* su proroci govorili sve u prilikama. Prip. bibl. 94.

znâti, znâm (znâdêm), *v. impf. Rj. sud. rr. 3. lice množ. znâjü i znâdî. zapovj. znâj i znâdi. I. pregj. znâh i znâdoh. II. pregj. znâh, znâdijâh i znâgjâh. II. pridjev znân, i znât. vidi znavati. v. pf. slož. dđ-znati, po-, pri-, razâ-, sa-, u-, uza-, za-; pri-pò-znati, raz-pò-, raz-û-, s-pò-, su-pò-, u-po-, za-po- (se). v. impf. slož. vidi kod znavati*. — 1) *wissen, scio*. Rj. — a) *znati što*: A gdje je to vrzino kolo, i šta je, Bog bi ga znao. Rj. 75a. *Zna knjigu, t. j. čitati i pisati*. Rj. 280a. Koji ovaj posao najbolje zna. Rj. 453a. Čuje u šumi neku pisku, a ne znudijuse šta je. Npr. 44. Ako ja prva k njoj dojem, *znadite da čete vi svi mrtvi na ovo mjesto ostati... ne znadoše prosci gje će ni kuda će*. 104. A kuda je znamo, ženo, *poslati?* 133. *Zna i kovati i duhati*. Posl. 93. *Znače vrag kašu hladiti*. 93. Ne zna da besjedi, a ne unije da čuti. 198. Neka te kuša tko te ne zna. DPost. 77. Prosti vojnici prsnu, *kud je ko znao*. Miloš 37. *Nijesu ni u smu htjele* (starješine) *da znadu da je Karagjorgijje njihov starješina*. Sovj. 12. *Isus znajući misli njihove*, reče im. Mat. 12, 25. *Ako koje znaš*

izmegju njih *du su* vrijedni ljudi, postavi ih nad mojom stokom. Mojs. I. 47, 6. Koji *zna znanje* o višnjem. IV. 24, 16. Eda li ću uzeti hljeb svoj pa dati ljudima *kojih ne znam odakle su?* Sam. I. 25, 11. Ti *znaš oca* svojega i ljude njegove da su hrabri. II. 17, 8. *Iz nje* (iz brisovulje) *znamo da su* novome manastiru bila dana mnoga obližnja sela. DM. 23. *Zna na pamet*. Daničić, Sint. 509. *sa se, pass.: To ti se ne zna* kao Lacmanu božić. Posl. 319. Varoš, kojoj *se danas ni imena ne zna*. Danica 2, 49. I iz narodnih pesama *znu se, da je* bio oženjen. Danica 4, 31. — *b) znati za koga ili za što*: Uzeo kalugjer Svetogorac malo *dijete* muško (dok još nije *znalo za se*) i naučio knjizi. Rj. 147a. Ti si se mene sa svijem odbacio, t. j. ne ćeš da *znaš za mene*, ne mariš. Rj. 441a. Onde nema nikakve pravde i nikakve sloge niti *znadu za Boga*. Npr. 90. Spava i ništa *ne zna za sebe*. 239. Narod ne će *za to da zna*. Miloš 175. — *c) znati o kom ili o čemu*: Ona mu stane pripovedati da ona o njemu i njegovoj kući ništa *nije znala*. Npr. 135. Opi s' dete, niš' o sebi *ne zna*. Npj. 2, 160. On se tvrdo izgovarao, da o tom *ne zna ništa*. Miloš 187. O danu tome i o času niko *ne zna*. Mat. 24, 36. — *2) znati koga ili što, t. j. poznavati ga; kennen, norisse*: Ako ga Bog *zna* koliko ja, zlo po nj. Posl. 2. Ko *ga ne zna*, skupo bi ga platio. 136. Svaka ptica *zna šenicu* (pozn. proso). DPosl. 117 (pozn. u Dubr. dijalektu poznaje). Tada ću im ja kazati: nikad *vas nijesam znao*. Mat. 7, 23. Pa si došla k narodu *kojega nijesi znao prije*. Rut. 2, 11. *Sa se, pass.*: Ondje *se* i sad *znaju zidine* od kuća. Rj. 335a. *Zna se zlato i u gjubretu*. Posl. 93. — *3) kao morati, trebati; sollen, müssen, oportere*: *Da bih znao* i na koji orati. (*Da bih znao sve volove* prodati). Posl. 47. *Da bih znao hljeb u pepeo* (mjesto soli) nmakati. 47 (isp. Makar hljeb u pepeo umakao. Posl. 174). *Znati mi i kokotom orati* (n. p. ne ću to nćinuti). 93. Makar *znao na koji orati* (prodavši sve volove). 174. Ne ću tužan vjere izgubiti, makar *znao izgubiti glavu!* Npj. 1, 255. No ću odit' put grada Pariza, *bit' mi znati izgubiti glavu*. 5, 57. Ja ti ne ću iz tvog dvora poći, *znat' mi siget'* tri bijela dana. Herc. 37. *Da bih znao i umrijeti s tobom*, ne ću te se odreći. Mat. 26, 35 (*etiamsi oportuerit me mori tecum; wenn ich auch mit dir sterben müsste*).

znávauje, n. *vidi* znanje. Rj. — *Znavanje* je kome treba dobro, zlo veliko onom kom ne treba. Šćep. mal. 78.

znávati, znávau, v. *impf.* (u C. G.) *vidi* znati: E ja njima dobru zgodu *znavam*. Rj. v. *impf. slož.* doznávati, po-, pri-, pri-po-, raz-po-, u-po-znavati se. v. *pf. slož.* kod znati.

znój, znójka, m. (loc. znój) *der Schweiss, sudor, cf. pot.* Rj. *hyp.* znojak. — Kad ovo ću carev sin, smrti ga *znój dopade* od velike tuge i žalosti. Npr. 231. Tako me *mrtvi znój* ne popao! Posl. 299. Ona sjede Muju više glave, pa *znój ture po čelu* Mujovu. Npj. I, 569. *Su znójem liea svojega* ješćeš hljeb. Mojs. I. 3, 19.

znójak, znójka, m. *hyp.* od znój: Jeste njega *znójak* propanuo. Rj. — Uze paša srmali jagluka, pa mu s čelu *znójak utiraše*. Herc. 37.

znójau, znójana, znójav, znójava, *adj. im Schweisse, sudans.* Rj. *što je u znójau, vidi* potin.

znójčnje, n. *das Schwitzen, sudatio.* Rj. *verbal.* od znójiti se. *stanje koje biva, kad se tko znójiti.*

znójiti se, jím se, v. r. *impf. schweitzen, sudo.* Rj. *vidi* potiti se. v. *pf. slož.* iz-znójiti (se), o- (i se), u-, za-.

zób, zóbi, f. Rj. *dem.* zopca. — *1) der Hafer, arena, cf. ovas, zobovi.* Rj. — Zobenica, hljeb od zóbi. Rj. 213b. Ovsik, *djelju zob.* Rj. 437a. Kad bi došao, *natakl' bi konjma zob*, pa kad bi konji *zob pozobali*, on bi pošao natrag. Rj. 750a. Uzobiti konja,

t. j. *ugojiti ga zoblju.* Rj. 774b. Zobnica (torba), iz koje *konji zob jedu* . . . gospodar pije, a *konj zob zoblje*. Npj.¹ 4, XL. — *2) svako drugo žito koje se konjma daje mjesto prave zóbi* ili ovsu. Turci svoje konje najviše *zobe ječmom* (i u nas se misli da je to za konje *najbolja zob*, kao što se i govori: *Ječom trće a rakija više* (Posl. 114), a seljaci *kućuruzima*. Podajte konjma *zob*; jesu li konji *zob pozobali?* Rj. *zóba, f.* (u Hrv.) *vidi* boba. Rj. *jaja račja, u raku, u bobare.*

zóban, zóbna, *adj. uzobljen, zoblju ugojen*: On me jeste jedan put gonio preko Plavše visoke planine, tek mi bješe *vrlo zoban kula*, a još tade hoćah poginuti. Npj. 3, 338. A Turci su konji *vrlo zobni* . . . A Turci su konji *uzobljeni*. 3, 340.

zóbauje, n. *das Essen von Körnern, munducatio granorum.* Rj. *verbal.* od zobati. *radnja kojom n. p. čovjek zoblje grožgje.*

zóbati, zóbljém, v. *impf.* (Körner) *fressen, manduco fruges*: *zoblje* konj, kokoš; ljudi *zoblju* trešnje, grožgje. Rj. v. *pf. slož.* i(z)-zobati, na- (se), o-, po- — *1) a se na Božić* ujutru pred kućom baci *žit*, te *kokoši zoblju*, a domaćica rekne: Kako mi u skupu *zobale*, tako mi u skupu i nosile! Rj. 35a. Volim s dragim po gori hoditi, *glog zobati*, s lista vodu piti. Rj. 415a. *Grabae* na vrat na nos stane *praju zobati*. Npr. 39. I ja sam *soli zobao*. Posl. 101. *Kulina* je lijepa gledati, al' je *grku zobati*. 128. *Konji zoblju* a volovi oru. Gospodar pije, a *konj zob zoblje*. Npj.¹ 4, XL.

zóbèni, *adj. n. p.* kruh, *Hafer-, avenaceus.* Rj. *što pripada zóbi, vidi* ovsen. — Zobovi, zobeni usjevi. Rj. 213b.

zóbènica, f. hljeb od zóbi, *Haferbrot, panis avenaceus, cf. orsenica.* Rj. zobeni hljeb.

zóbiste, n. *Acker, wo die Hafer gebaut war, ager in quo arena fuit sata.* Rj. *mjesto gdje je bila posijana zob, riječi s takim nast. kod dnavanište.*

zóbiti, zóbiti, v. *impf.* t. j. konja, *füttern mit Körnern, sagino frugibus.* Rj. t. j. *zoblju ga* hraniti, *gojiti.* v. *pf. slož.* na-zóbiti, u-.

zóbljènje, n. *das Füttern mit Körnern, pabulatio.* Rj. *verbal.* od zobiti. *radnja kojom tko zóbi n. p. konja.*

zóbunica, f. *der Hafersack, aus dem das Pferd frisst, saccus avenae, saccus pabularis.* Zobnice su u nas sve od kostrjeti. Rj. *torbu iz koje n. p. konj zob zoblje, vidi* konjzobica, stambolija (Stambolska zobnica). — Da pokriješ na konju tvoju torbicu *il' konjsku zobnicu*. Kov. 17. Stambolija onde znači *Stambolska (velika) zobnica* (torba), iz koje konji zob zoblju. Npj.¹ 4, XL.

zóbovi, zóbvā, m. *pl.* zobeni usjevi, *Hafersaaten, sementes avenaceae*: ove su godine dobri *zobovi*. Rj. *isp. zob.*

zóbovina, f. *vidi* zovina. Rj. *vidi* i bazovina, bzovina, ovzovina, bazoro drvo. — baza, bzova; zova, zovina; orzovina, isto s premještenim glasovima a bez promjene glasa b: *zobovina*. Korijem 137.

zób, m. (u Dalm.) *vidi* sók 1. Rj.² *onaj koji promagje lupča, koji je što ukrao ili drugo kako zlo učinio.* Rj. *bice riječ izvrnutu od sok rjavim izgovorom*).

zólota, f. *eine Münze, oder auch nur Rechnungsmünze von dreissig Parcn, numus quidan*: Išćerao *groš zólota* (kad se izgubi na kakoj trgovini. Posl. 106). Nema čara ni šćara, dok ne dogje Karo iz Mostara: *groše daje, a zólote prima*. Rj. *norac od 30 pára*.

zólja, f. *die Wespe, vespa vulgaris, cf. os 1*: Leti u oči kao *zólja* (Posl. 168). Rj. *vidi* i osa.

zópca, f. *dem.* od zob: Svi su konji *zopcu* pozobali, a moj doro ni taknuo nije. Rj. *zob-ca* (s promjenom glasa b pred c na p), *takru dem. vidi* kod djeca. —

Mujagini konji niti trave jedu, niti vode piju, niti zopeu zoblju. Npj. 1, 387. Dobre konje Turci izvođaše, pa im onda zopeu ustakoše. 3, 152.

zôr, * **zóra,** *m. die Heftigkeit, vehementia, impetus.* cf. sila. Rj. isp. i žestina. *adj.* zoran, zorli.

zóra, *f. (accus. zôru), die Morgenröthe, urora.* Rj. *vidi cora. dem. zorica.* — *Zôrôm,* *adv. ganz früh,* primo mane. Rj. 214a (*nije adv. nego instr. sing. od zora*). Praskozorje, kad zora počinje. Rj. 564b. Baš u rasvit zore na istoku. Rj. 637b. Šaba, u jutru kad zabijeli zora i počne se dijeliti dan i noć... Ustaj gore, naša neve, šaba zora je. Rj. 658b. U cik od zore (n. p. podranio). Rj. 812a. Kad se u zoru probudi, a to jabuka obrana. Npr. 15. Oba spavaše do bijele zore. 188. Sjutradan u samu zoru ustane te tragom za njima. 231. Pred zoru se mrzne. Posl. 260. Ti ustani pre neg' zora sine, zora sine i ograde sunce. Npj. 1, 211. Zoru zori, petli poju... nije zora, već je mesec. 1, 346. Kada sjutra dan i zoru dogje. 4, 126. Pa se vojska u jedno sustiže, prije zore i bijela dana. 4, 242. Veće prasnju zoru od istoka, a pijevci tice zapjevaše. 4, 481. U to zora bjela otvorila, svi su Turci pali na daništa. 4, 506. Kad u jutro zoru osvanula. 4, 513. Turci pak su zorom izigju iz Loznice. Danica 3, 200. Provehlu je jasna zora iznad mjesta bjela Risna. Kov. 62. Praskozorje (isporedi puca zora). Korijeni 299. od kor. od koga je 2 zreti (vidjeti, gledati).

Zôra, *f. (acc. Zôrn), ime žensko.* Rj. *dem. Zorica.* hyp. Zorana, Zorka.

zôrae, **zôra,** *m.* »Ustani snaho, zora je« (zvao svekar snabu). — »Zora li je, zorac li je: nešto napelo rep, pa trči oko knće« (odgovorila snaha; a ono se obadala goveda oko kuće). Rj. *vidi zornjak.*

zôran, **zôra,** *adj.* (u C. G.) *gewaltig, violentus,* cf. silan, osan; *Ono sluša jedno Ture zorno.* Da izgubi zornu kaurina. Rj. *osn. u zor.** *vidi zorli.* isp. žestok. — Zorna konja a zornu junaka!... Koliko je zoran i bijesan! ne hoće im Božju pomoć zvati. Npj. 4, 54.

Zôrana, *f.* ime žensko. Rj. — *osn. u Zora.* Osn. 141. takva ženska imena kod Andrijana.

zôren, *adj. vidí zreo: Zorene* višnje trgali, *zorene* i prezorene. Rj. *vidi i zdreo.*

1. zôrenje, *n. vidí junačenje.* Rj. *verbal. od 2 zôriti se, koje vidí.*

2. zôrenje, *n. verbal. od zoreti i 1 zôriti, koje vidí.* **zôretí,** **zôrim,** *v. impf. u Hrv. n. p. grožgje zori.* *vidi zreti, i syn. ondje. pastajuti zreo. v. pf. slož. do-zdreti.*

zôrica, *f. dem. od zora: Još zarica ne zabijeljela, ni danica lica pomolila.* Rj. — Ustala je rano do zorice. Npj. 1, 211.

Zôrica, *f.* ime žensko. Rj. *dem. od Zora.* **zôrim,** *adj. što pripada zori: Kako pade s neba, zvijezdo danice, kćeri zorina?* Is. 14, 12.

1. zôriti, **zôrim,** *v. impf. Rj. vidí coriti.* — **1)** (st.) *roth sein (von der Morgenröthe), rubea: Zora zori,* petli poju. Rj. *amo će ići ovo: Ori junak u kokote.* DPosl. 11. — **2)** *vidi: Ilijaštak cori a gospodinštak bere.* DPosl. 32. *u Hrv.: sunce zori grožgje, t. j. čini da zri.*

2. zôriti se, **zôrim se,** *v. r. impf. vidí junačiti se.* Rj. *pokazivati se zoran, zorli. glagol se drukčije ne nalazi.* isp. zor.*

Zôrka, *f.* ime žensko. Rj. *hyp. od Zora.* — takva ženska hyp. kod Drenka.

zôrli,* *heftig, vehementer,* cf. jako, silno, zdravo. Rj. *adv. zor-li, prva pola zôr,* drugu Turski nast. zori zorno. isp. i veoma, žestoko.*

zôrnica, *f.* (u kršćana) *Frühmesse, sacra antelucana.* Rj. *misu u zoru.*

zôrnô, *gewaltig, heftig, violente, vehementer,* cf. jako, silno: Ma Nikšići zorno kidisaše. Rj. *adv. prema*

adj. zoran. vidí zorli. — I zorno se Turci opriješe. Npj. 5, 333.

zôrnjača, *f. vidí danica.* Rj. *zvijezdu juturnja. suprotno večernjača.* — *od osn. od koje je zornica. ri-ječi s takim nast. kod ajgirača.*

zôrňjak, *m.:* zora li je, zornjak li je: nešto napelo rep, pa trči oko kuće, cf. zorac. Rj.

zôva, *f. die Holunderstaude, sambucus nigra* Linn. Rj. *vidí zovka, baza, bazag, bzova. od baza adj. bazov, bazova, odatle bzova i okrnjeno zova, pa adj. prenesen među supst. isp. bzova.* — Iz one jame nikla zova, i tri pruta narasla... Čobančad kad nagju zovu, odseku jedan prut i od njega načine sviralu... na ouome mestu narasla zova, od koje svaka sviralu izdaje onaki glas. Npr. 151.

zôvina, *f. Holunderholz, lignum sambuci.* Rj. *bazovo drvo. vidí zobovina, ozvovina.* — Cijev, 1) od zovine ili od trske što žene suču pregju na nju. Rj. 811b.

zôvka, *f.:* No ti moji dvori propanuli, propanuli, pa su opanuli, iz duvara zorke proniknule. Npj. 2, 275. Zovka, zova. Npj. 2, 304. zovka će biti prut od zove, bazov prut. isp. travka prema trava.

zôvnuti, **zôvnêm,** *v. pf. rufen, inclamo.* Rj. *vidí zivnuti, zimnuti; glasnuti, viknuti 2. isp. v. pf. slož. pozovnuti. v. impf. zvati.* — Kad svari bob, zovne ujutro oca. Npr. 105. Kad ih otac zovne da idu s njim, oni pogjn. 137. Kad dogješ, a ti me zovni po imenu. Posl. 53. Svaki želi, da me zetom zovne. Npj. 4, 260.

zôvuti bati, u zagoneci: Zovuti bati, sašigli migli, zaremetli petli, za svemu selu pergatorija. Rj. *odgo-netljaj: Kada zvono zvoni i svemu svijetu oglašuje.*

zračau, **zračna,** *adj.* — **1)** *ad radios spectans.* Gjorgji: zračnu obliča, čela žarka. Stulli. što pripada zraku 1. — **2)** što pripada zraku 2, Luft-, luftig, aëreus, *vidí aerski, ajerski, jajerski, vazdušni.* — Oduha aerska ili ti zračna. Gj. Rapić. DARj. 43a.

zračica, *f. dem. od zraka. Rj.*

zrâk, *m.* Rj. *vidí žrak, ždrak.* — **1)** *der Sonnenstrahl, radius solis.* Rj. *vidí zraka, žraka, zdraka, ždraka; luča.* — Nemoćne oči zrak sunčan ne podnose. DPosl. 78. Jašikuje od zraka do mraka. Herc. 221. Koji danas danak bješe, kad se Isus za nas rodi? Porodi ga sveta mati ka' sunčani zrak istočni. 325. Svjetlost mu (Bogu) bijaše kao sunce, zruci izlažahu mu iz ruku. Avak. 3, 4. Zruci sunčani, prije nego se sunce ukaže, obasjavaju vrhove gorama. DP. 156. — **2)** *vidí vazduh 1, i syn. ondje; die Luft, aër.* — Ajer, *vidí povjetarce, vazdub, zrak.* Daničić, ARj. 42b. Bistriti zrak, vazduh. 334a. Brijeme, vrijeme... kad je u vazduhu ili zraku lijepo ili ružno, toplo ili studeno itd., tempestat. 648b.

zrâka, *f. der Sonnenstrahl, radius solis.* Rj. *vidí zrak 1, i syn. ondje. dem. zračica.* — Ugleda gjevojkju nad jezerom gje zrake sunčane u iglu udijeva. Npr. 123. Sunce (mam) na zahodu zrakama svojima u većoj i ljepšoj svjetlosti pokazuje jestastvo u već. DP. 309.

zrâkav, *adj.* (u Srijemu) *vidí razrok.* Rj. *vidí i gverok. koji gleda na krivo. isp. hiljav, škiljav. zrakav (osn. u zrakav, vid, s osobitjem značenjem: razrok).* Osn. 87. — *Il' ćeš gje glediš ili gje misliš? (Pitao drug zrakava čacka koji je bio izmahnuo sjekirom da udari svinčije koje je on držao).* Posl. 102.

zrakomjerje, *n. barometrum.* Stulli. zrako-mjerje, čim se zrak 2 mjeri, težinu njegovu, visinu i dubinu.

zrealo, *n.* (u Dubr.) *vidí ogledalo.* Rj. *govori se i u Hrv. od kor. od koga je glagol 2 zreti (vidjeti, gledati), koji sad nije u običaju.* — Drug ti zrealo, a sermija pamet. Posl. 71. Drug drugu zrealo. DPosl. 20.

zrelina, *f. die Reife, maturitas.* Rj. *stanje onogu što je zrelo. vidí zrelost.*

zrĕlost, zrĕlosti, *f.* vidi zrešina. Stulli. osobinu ili stanje onoga što je zrelo. — Kad je poeta bio u punoj zrelosti. Mšvetić poet. 3.

zrĕnuti, zrĕnĕm, *v. impf.* (u C. G) vidi zreti: S vremenom i sa slalom i mŕšmule zrenu (Posl. 281). Rj. *sym.* kod zreti. *v. pf. slož.* sazrenuti. — Jer vidimo, nijesi dozrio i nijesi zadovoljan bio, doklen zreneš, da ti k nama dogješ. Npj. 5, 533.

zrĕo, zrĕla, *adj.* reif, maturus, *cf.* zreo, zoren. Rj. *upravo je partie. praet. od 1 zreti.* — Planika, drvo na kome rodi maginja (kao velika sunica, iznutra žuto kad je zrelo, a zeleno bijelo). Rj. 505b. Zrela ročka sama pada. Posl. 94. u prenesenom smislu: Poslije zreloga dogovora skupština presudi: Svaki od četiri suparnika . . . Danica 2, 142.

1. zrĕti, zrĕm (zrim), *v. impf. reifen, maturor:* zru jabnke, zri grožgje. Rj. *gram. zapovj.* zri, zrimo, zrite. *I. preglj.* zrĕh, zrĕ. *II. preglj.* zrah. *prilog sud. zrići. prilog preglj.* zrĕvši. *I. pridjev zrĕo, zrĕla. vidi* zdreti, zrenuti, zdrijevati, zrijevati, zoreti; dospijevati 1, prispijevati 2 (*postajati zrelo*). *v. pf. slož.* dđ-zreti, pre-, sa-, n-. — Kad luk stane zreti, dolaze gjavo počesto da ga obijegje. Npr. 275.

2. zrĕti, zrĕm (zrim) u značenju vidjeti, gledati. (*spectare*) orako prost glagol sada nije u običaju, nego samo složen nã-zreti, nad- (se), o-(se), obã-(se), pre-, pri-, pro-, za-; *megju z i r meće se d:* pri-zdreti, za-zdreti. *v. impf. slož.* nã-zirati, nad-, ob- (se), obã-(se), pre-, pri-, pro-, za- *isp. nezrelice.*

zri! *interj. glas kojim viĕe zrikavac.* — Zrikavac pred jesen viĕe: zri! Rj. 214a. *biĕe imperativ od zreti; zri!*

zrijavac, zrijãvca, *m.* (u Slav.) vidi zrikavac. Rj. **zrijãvanje**, *n.* vidi zdrijevanje.

zrijĕvati, zrijĕvam, *v. impf. postajati zreo. vidi* zdrijevati, 1 zreti i *syn. ondje.* — *zrijĕvati.* Korijeni 55. *megju z i r umeće se d:* zdrijevati.

Zrin, Zrinja, *m.* zidine od staroga grada u Hrv. *tako govori onamo narod. i adj. prema nom.* Zrin govori Zrinski. P. Leber. *isp.* Knin, Kninj; Ocín, Ocínj. *može biti u narodu:* Knin, Knjuja; Ocín, Ocínja?

Zrinović, *m.* — Subić, u Hrvatskoj pripovijedaju da se tako zvao Zrinović. Rj. 722b. *prezime od* mjesta Zrina. *to prezime ima i sada u Hrv. oko Kostajnice. isp.* Gradašćević (od Gradašća).

Zrinski, *adj.* govori narod oko Zrinja. P. Leber. *i grofovi od Zrinju potpisivali su se Hrvatski Zrinski. ima u Hrv. u Podravini (u Sescvetama) i u Zagorju seljaka. koji se zoru i pišu Zrinski. vidi* Zrinski.

Zrinjski, *m. adj.:* Bribir, govori se da su tu sjedili Zubići ili Subići, potomji Zrinjski. Rj. 43b. *vidi* Zrinski.

Zrmanja, *f.* u Dalmaciji voda, izvire ispod Velebita blizu manastira Krupe i niže Obrovca utjeĕe u more. *cf.* Banica. Rj.

Zrna, *f.* ime žensko. Rj. *hyp.* Zrnka, Zrnjka. — zрно; Zrna. Korijeni 55.

zrneo, *n.* — **1)** *dem.* od zрно, *ein Körnehen, granulum.* Rj. — Ja je ĕela, ja je brus, ja od motike štene. (Pripovijeda se da je odgovorio Hercegovac, kad je prvi put vigjeo raka . . . Valja da mu se učinilo da je nalik na brus po onim zrnima što se vide po samaru.). Posl. 107. — **2)** u pismu vidi punkat; *punctum, der Punkt.* — Punctum, u pismu znaĕic kao zrneo. Daniĕić, ARj. 141a. Ne veli u koga, nego je po poznatom mjestu stavio zrneo. St. pis. hrv. 4. VIII. Sa dva zrneo ozgo. Star. 1, 7. »O« s jednim zrneom u srijedi 4, 64.

zrnevĕlje, *n.* (coll.) *die Körner, granu, cf.* zrnje. Rj. *jediniĕa zрно.* — Grubati kukuruze, t. j. u ĕardaku na ljesi tuĕi klipove maljem, da zrnevĕlje propada kroz ljesu a okomei ostaju gore. Rj. 105a. Puvara, ono kukuruzno zrnevĕlje, koje u kokanju ne is-

puca, nego se onako ispeĕe. Rj. 620a. Kad vidi da odondu sipa zrnevĕlje iz puška kao kiša, povrti se natrag. Npj. 4, 462 (Vuk). (Ovo se nazove mana . . . To je bilo sitno okruglo zrnevĕlje, slatko kao med i sito kao najljepše brašno. Prip. bibl. 44.

zrniti se, *nim se, v. r. impf. granu, acidos produci.* Stulli. zrne se n. p. pasulj, kad mu postaju u mahinama zrna. *v. pf. slož.* ozrniti se.

Zrnka, *f.* ime žensko. Rj. *vidi* Zrnjka. *hyp.* od Zrna. — *tekva ženska hyp. kod* Drenka.

zrno, *n.* (*pl. gen. zrnã*). Rj. *coll.* zrnevĕlje, zrnje. — **1)** *das Korn, granum.* Rj. *Biserno, biserovo zрно.* Rj. 27a. *Davinovo . . . dasinovo zрно.* Rj. 109b. Pak sve ništa, jer im nijedna dogovorna zrna hoba valjala nije. Rj. 127a. Posiju nekoliko zrna šenice. Rj. 216a. Oj ti zрно šeniĕno! Rj. 252a. Madžaruša, 2) *grožgje bijelo (tvrdijeh zrna).* Rj. 349b. (vidi jagoda 2, pnce vinovo). Petao mu odgovori: U mene ima sto žena, pa ih svabim sve na jedno zрно proje kad gde nagjem, a kad one dogju, ja ga prožderem. Npr. 14. Maleno je zрно biseroro, al' se nosi na gospodskom grlu. Posl. 174. Nagje jedno mnogocjeno zрно bisera. Mat. 13, 46. Ona sjede pokraj žetelaca, a on joj pruži prĕčienjeh zrna, i ona jede i nasiti se. Rut. 2, 14. — **2)** pušĕano, *die Flintenkugel, glans plumbea.* Rj. *vidi* balota, dramlija, dramuša, jedinak 2, purak 1, tãne. — Jedinak, 2) pušĕano zрно koje se po jedno meće u u pušku. Rj. 250a. (Obje (puške) pukle, Osmana zgođile. *sindžirli ga zrna udarila, u Osmann sree istrigala.* Npj. 4, 270. Pa dokopa šibu okovanu, koja ždere litru tuĕenika, po dvanaest olovijeh zrna. 4, 443 (olovnijeh?). Oseĕci nijesu saĕma, nego su komadi isjeĕenoga pušĕanoga zrna. Pis. 32.

zrnje, *n.* (coll.) *die Körner, granu, cf.* zrnevĕlje. Rj. *jediniĕa zрно.*

zrnjenje, *n.* *verb.* od zrniti se. stanje koje biva, kad se n. p. pasulj zrne.

Zrnjka, *f.* vidi Zrnka. Rj. *ime žensko. isp.* Zrna. **zrnjkãnje**, *n.* *das Aufressen der (z. B. Kukuruz) Körner, die den Schweinen vorgeschüttet werden, manducatio granorum.* Rj. *verbal.* od zrnjkati. radnja kojom n. p. krme zrnjka.

zrnjkati, kãm, *v. impf.* kupiti zrna (n. p. krme kad jede okomljene kukuruze), *die Körner nach einander aufressen, grana depuscor.* Rj.

zrök, *m.* (u Hrv.) vidi uzrok. Rj. z-rök, *biĕe od kajĕarskoga vzrok pa v otpalo, kao n. p. zeti mj. vzeti. tako otpada i i u prijedlogu iz, n. p. zvirati mj. izvirati. svakuko je rijeĕ zrok sakata pa je ne valja pisati.*

zũh, *m.* (*loc.* zũbu, *pl.* zũbi, zũbã). Rj. u 3., 6. i 7. *pad. mn.* zũbma i zũbima. Obl. 8. *dem.* zubiĕ. *hyp.* zubak. — **1)** *der Zahn, dens:* On ima zub na njega, *er hat einen Zahn (Pick) auf ihn, malum meditatur in illum.* Kad malom djetetu izrade koji zub, valja da ga prebací preko kuĕe govoreĕi: Na ti vrana koštãn zub, daj ti mene grozden zub. A gdje koji kad izvade bolestãn zub, prebace ga preko kuĕe rekavši: »Sve zlo s tobom«. Rj. vidi bãk, bauk, bauĕak, kaljãc, kaljak, kutnjak (kutnji zub), oĕnjãk, pasjak 2, prednjãk 3, vuĕiĕ, ždrebeĕãk. — *Babini zubi,* nekaka trava. Rj. 10a. *Grgati, ĕãkãti zube.* Rj. 99b. Desni, *f. pl.* Rj. 117a (*meso oko kutnjih zuba*). Šklãlju konju zubice (kad mu nekako meso naraste oko zuba pa ga režu nožem). Rj. 175a. Kestozub, koji *kest zube.* Rj. Keĕiti, mjesto kesiti: oĕi beĕi, a zube keĕi. Rj. 269a. Krnjadak, *komãd od zuba koji ostane u vilici* (n. p. kad se zub vadi pa se slomi). Rj. 305a. *Premãzali mu zube.* Rj. 575b. Glas koji se učini, kad se viĕe prednjijeh gornjijeh zuba jezik metne pa podigne. Rj. 620a. *Škrgutãti, škrgutãnti zũbima.* Rj. 843a. *Škripãti, škripãnti zũbma.* Rj. 843a. *Od vĕjerskih zuba da mi uãiniš dvor.* Npr. 67. Zaroni, i iznese u zũbima pijeska morskoga. 91 (*u ustima*).

Opaze izdaleka ribu, gje dijete u zubima nosi. 214. *Iskesio zube* kao odrta lisica. Posl. 104. Jedva sam *pasjim zubima* otklao. (Jedva sam izmolio ili izdr-ljančio). 111. Jezik za zube! (Čuti!) 113. Kao *babini zubi*. (Kad je što slabo i klamiće). 129. Kiselo grožgje, ne valja, *trnu zubi od njega*. 133. Ne da mu *bijeta zuba pomoliti*. (Ne da mu riječi reći). 197. *Uzeo zub na njega*. (Postao mu neprijatelj). 330. Upored ždra-ljevi kao *moji zubovi!* 334 (*ovdje će biti zubovi mjesto zubi prema ždraljivi*). Što progje preko *devet zuba*, ode preko devet brda (Što se reče, ono se ne može povratiti). 359. *Sitne zube* dva niza biser! Npj. 1, 219. U popove šcerce *biser ni zube* kažu. 1, 357. *Iz zuba* mu živi oganj skače. 2, 63. *Pjeli zubi* dva niza biser. 2, 257. Jao moji *bjeli sitni zubi!* 3, 361. *Zubom škripnu*, iza glasa viknu. 4, 163. Turica je jednako *klocalu svojijem zubima*. Pis. 33. *Valja zube pokazati*, da se oni Vas uplaše. Straž. 1887, 14. Ondje će biti *plač i škrgut zuba*. Mat. 8, 12. *Zube zvjerske* poslaću na njih. Mojs. V. 32, 24. Obrazi mu se rumene, a *zubi se srebro* kao *krupna biserova zrna*. Megj. 276. *Nenavidi me, škrguće zubima na me*. Jov. 16, 9. — 2) u puške (donji i gornji, pl. zubovi), kad puška nije zapeta, ona je *na donjemu zubu*, a kad se zapue, onda je na gornjemu. Rj. — Dočekala se puška *na donji zub*, t. j. kad se zapeta puška prstom obori, pa ne skreće, nego se dočeka *na donji zub*, kao što je bilo dok nije zapeta. Rj. 136b. U Prizrenskih pištolja tabani su *Njemački (na kojimu su lukovi i zubovi iznutra)*, a u *Arnautskih* su tabani *Arnautski ili Turski (u kojijih su lukovi i zubovi spolju)*. Rj. 310b. U puške *donji i gornji nokat*, cf. *zub*: Stoji kao na noktu, t. j. gotov kao zapeta puška. Rj.

zūha, f. žensko koje ima velike zube, osobito prve. »ne bi ja one zube uzeo, ma se ne oženio.« J. Bogdanović.

zūbac, zūpeca, m. — 1) *der Zahn z. B. eines Kamms, Reehens u. s. w., dens pectinis*. Rj. kao *zub u kakve stvari*, n. p. u češlju, u grabalja, i t. d. — Bilo, 2) u grabalja ono u čemu *zupci* stoje. Rj. 25b. Griješka, kad se uvodeći u brdo preskoči jedan *zuba*. Rj. 101b. Otpor babi grebeni, da su joj *zupci* mjedeni. Posl. 244. — 2) (u C. G.) *vidi* palac 2. Rj. *na točku*. *vidi* i *spica*, *žbica*. — 3) (u Risnu) *Korčulanski kamen* koji se meće oko prozora. Rj.

zūbača, f. — 1) *der Fingerfench, panicum dactylon Linn.* Rj. *Hundszahn, cymodon daet.* Rj.³ *biljka*. — *Pirevina*, nekaka trava kao *zubača*. Rj. 501a. — 2) (u Hrv. i Slav.) *vidi* *drljača*. Rj. *vidi* i *vlača*, i *syn. ondje*.

zūbak, zūpka, m. *hyp.* od *zub*: *Zelenkadu zubak boli*, zelenkada majku zove: *Majko mila zub me boli*. Rj.

zūban, m. muško koje ima velike zube, osobito prve. J. Bogdanović.

zūbānje, n. Rj. *verbal.* od *zubati* (i se). — 1) *vidi* *žvatanje*. Rj. — 2) *vidi* *drljanje* (das Eggen, occatio. Rj.). — 3) *vidi* *svagjanje*. Rj.

zūbat, adj. — 1) *geziht, mit Zähnen versehen, dentatus*. Rj. u *pravom smislu*, u *kogu ili čega su zubi*. — 2) *der Haare auf den Zähnen hat, aeer, cui non impune illudas*: *Zubat čovjek* (koji se riječima zna dobro braniti. Posl. 94). Rj. u *prenesenom smislu*: Na fiziku *Stojkovićevu recenziju* od *Volnoga* ja sam čitao u vašoj sobi (onu *zubatu*, onu!) i nemojte je vi kriti! Straž. 1886, 1579. — 3) *zubato sunce* (u zimi), koje sije a ne grije, nego je i opet zima (Posl. 94). Rj.

zūbatac, *zūbaca*, m. (u Dubr.) nekaka morska riba. Rj. *Zahnbrassen, dentex vulgaris C. V.* Rj.³

zūbati, *zūbām*, v. *impf.* Rj. — *I. 1)* (u Risnu) *kauen, manduco*, cf. *žvatati*. Rj. — *Zubatka*, od *sijena* ono što bi (n. p. konj) u jedan put uzeo u usta da

zuba. Rj. 214b. — 2) (u Slavon.) *eggen, oeco*, cf. *drljati*. Rj. *zubačom raditi na njivi*. *vidi* i *zubiti* 2, *vlačiti*. v. *pf. slož.* *pozubati*. — *II.* *sa se, reciproč.* *vidi* *svagjati* se: *zubaju se*; *on se zuba s njim*. Rj. i *syn. kod svagjati* se.

zūbatka, f. od *sijena* ono što bi (n. p. konj) u jedan put uzeo u usta da *zuba*, *der Biss, morsus*: *Nema sijena ni zubatke*. Rj. — *riječi s takim nast. kod krupatka*.

zūbērīna, f. *gingiva*. *Stulli. meso oko zuba. das Zahnfleisch. isp. desni*. — *Vid' de*, kako je onaj *iskesio zuberine*. J. Bogdanović (u *Hrv. samo pl. zuberine*).

zūbić, m. *dem.* od *zub*, *das Zähnehen, dentulus*. Rj. *zūbiti*, *zūbim*, v. *imp.* Rj. — 1) n. p. *testere, die Zähne (der Säge) schärfen, aeco dentes serae, limac.* Rj. *zubiti testere, ostriti mu zupce*. v. *pf. slož.* *na-zubiti*. — 2) (u Hrv.) *vidi* *drljati*, cf. *zubati* 2. Rj. *vidi* i *vlačiti*. v. *pf. po-zubiti*.

zūblja, f. n. p. *zublja luča*, t. j. *cjepanica luča, die Schleisse, assula, ramentum*. U *Crnoj Gori zublja* se zove usukano drvo *ljeskovo ili dubovo*, koje se suho pali mjesto luča. cf. *palja*. Rj. *vidi* *luč*, *lučka*, *svjetlika*. *dem. zublja*. — Kad dogori *zublja* do nokata. (Kad dogje tako nevolja, da se više ne može trpljeti). Posl. 116. *zublja* (kor. nezn.). Osn. 130.

zūbljēnje, n. Rj. *verbal.* od *zubiti*. — 1) *radnja kojom tko zubi n. p. testere* (das Schärffen der Säge-zähne, acutio serae. Rj.). — 2) *radnja kojom tko zubi n. p. oranje* (das Eggen, occatio. Rj.).

zūbljīca, f. *dem.* od *zublja*. Rj. *zūbljōnoša*, c. g. *tuedifer*. *Stulli. zubljo-noša, koji zublju nosi*. — *tako slož. riječi kod bremenoša*.

zūbnî, adj. *Zahn-, dentium*: *To mi je zubna bolest raditi*, t. j. *mrzi me* (To me muči vrlo. Posl. 319). Rj. *što pripada zubima, zubu*. — *Dajdete, gjeco*, one moje *zubne čačkalice*, nešto me *žulja* u onome mome *pokvarenom zubu*. Npr. 5.

zūbōbolja, f. *Nek me Bog sačuva od zubobolje i uhobolje*. J. Bogdanović. *zubo-bolja, bol od zuba. tako slož. riječi kod glavobolja*.

zūbān, *zūbāna*, m. *eine Art Jacke (jupon), tunicae genus. Zubune* u *Srbiji nose* i žene i ljudi, a u *vojvodstvu* samo žene. Rj. *dem. zubunici. augm. zubunčina. vidi župica*. — *Doramak, ženski zubun* (bez rukava samo do ramena). Rj. 133a. *Ječerna, 2) ženski plavetni zubun* (bez rukava). Rj. 254b. *Koret, 1) zubun ženski* (bio od čohu ili od sukna). Rj. 291a. *Sadak, ženski zubun plavetan (... djevojački crven)*. Rj. 661a. Kad izvedu *lepotu devojku*, ne gledaj joj *šarene zubune*. Npj. 1, 5. *Mlada majstorica*, u *naručju* nosi *sina Pantelju... treće* joj se *hvata skat' svi'na zubbuna*. 1, 106. One *strize*, što se *kupuju te se njima šaraju zubuni* i druge *bijele haljine*. Pis. 42.

zūbāncīna, f. *augm.* od *zubun*. Rj. — *takva augm. kod bardačina*.

zūbūnić, m. *dem.* od *zubun*. Rj.

zūc! *Stimme der Biene, susurrus apis*. Rj. *glas koji se čuje, kad zučene pčela*.

zūcānje, n. *verbal.* od *zucati*. *radnja kojom n. p. žene zucaju* što.

zūcati, *zūcām*, v. *impf. pripovijedati što kome potajno kao šapćući mu na uho; ins Ohr sagen, flüstern, susurrare in aurem, i pčele zucaju. isp. zuc. v. pf. prosti zucnuti 2, zuknuti 2*. — *Kara-Gjorgjije pucao na nj* (na *Mladena*) i *raui ga u mošnje*, od koje je *rane* *poslije* *ležao* i *vidao* se (ovo se *sláže s onijem što su žene po Biogradu zucale*, da *Mladen s drugom ženom* *svojom nije mogao ništa raditi*). Sovj. 31.

zūcati, *zūcēnē*, *vidi* *zuknuti*. Rj. v. *pf.* — 1) *vidi* *zuknuti* 1. v. *impf.* *zucati*. — 2) *vidi* *zuknuti* 2. v. *impf.* *zucati*. i *pčela zučene. isp. zuc.*

zūcānje, n. *vidi* *zujanje*. Rj. *isp. zuka*.

zučati, *zúčim*, *vidi* zujati. Rj. v. *impf.* *zučē n. p. pčēte. isp.* *zucati. v. pf. prosti* zuku^{ti} 1. — Pipavica pipa . . . *zuči*, buči, skoči car na vojsku, i dovede plavu plavojku. Rj. 500b. Dubrovnik je kako i bačio: cukni, tako vas *zuči*. DPosl. 20.

zujgur,* *adj. indecl. vidi* siromašan: Ili si *zujgur* kesom ili tukum sobom. Rj. *suprotno* zengjil*. — Ili si tukum sobom (koji ne zna) ili *zujgur* s česom (nemalae). Kov. 67.

zujjača, *f. vidi* zujalica. Rj. *vidi* i zuk 1, radiš; *zvrčak*, 2 *zvičeka*, *zvrk*, *žvrk* 2. *igračka* djetinju *što vrteći se zuji, zuči, zvrči*. — *riječi s takim nast. kod* cjepača.

zujjāk, *m.* (u C. G.) *vidi* govnovalj. Rj. *bubina. zu postanje isp.* zujati. *vidi* i zunzak, govnaara, ronac 3. **zujalica**, *f. Art Brummkreisel, trochi genus. cf. radiš, zujača. Rj. i kod* zujača *syn. ostala.*

zujānje, *n. das Susmen, susurrus (apis). cf. zučanje. Rj. verbal. od* zujati. *radnja* kojom *zuji n. p. pčēlu.*

zujjati, *zujjim, v. impf. summen, sunscn, susurro, cf. zučati: zuje* čele; *zuji* besposlen (*müssig sein*). Rj. *vidi* i brujati, zueati. *v. pf. pro-zujjati, za-* — *Zuji* kao tikva na oranju (kad se voda iz nje popije pa se prazna gje baci ili objesi). Posl. 94 (*isp. zuji* besposlen). Evo učiniću nešto u Izraelju da će *zujjati* oba uha *svakome* ko čuje. Sam. 1. 3, 11. Bezbožnik se nuči svega vijeka svojega. . . *Struh* mu *zuji* u ušima. Jov 15, 21.

zūk, *m.* — 1) (u Baranji) *Art Brummkreisel, trochi genus, cf. zujalica. Rj. vidi* i zujača, *i syn. ondje. djetinju igračka što se vrte te zuči*. — 2) *pōp zūk, m.* (u C. G.), *vidi* pop zlatar, zlatni pop, gundelj. Rj. 542a. *bubina što zuči kad leti. ostala syn. vidi kod* pop 2.

zūka, *f. das Summen, susurrus apium. Rj. kad što zuči, n. p. pčēte. isp. zučanje*. — Neke vrste *bubina čine zuku* koja se od njih čuje. Rad 5, 193.

zūknu^{ti}, *zūkne^m, v. pf. Rj. vidi* zue^{nuti}. — 1) *summen, insusurro. Rj. n. p. gundelj zükne kad poleti. v. impf. zučati, zujati*. — 2) *ein Wort fallen lassen, ins Ohr sagen, in auren insusurro: on* mi nešto *zuku*. Rj. *reči kome što potajno, kao šanveši mu na uho. v. impf. zueati.*

zūkva, *f. eine Art grosse saure Aepfel, mali acidi majoris genus. cf. zukvara, zukača* 1. Rj. *nekaku povelika kisla jabuka. za postanje isp. prozuku^{ti} (kiselu postati).*

zūkvača, *f.* — 1) *vidi* zuka. Rj. — 2) (u Šumad.) *vidi* zukvaja. Rj. — *riječi s takim nast. vidi kod* ajgirača.

zūkva^{ja}, *f.* (u Šumad.) *nekaka jabuka slatka, u kojoj sjeme zveči, kad se tresne njome. cf. zukača* 2. Rj. *za postanje isp. zučati, zuku^{ti} 1.*

zūkvan, *m.* kao *suludast čovjek, vidi* zvekan. Rj. *vidi* i bezjak, *i syn. ondje*. — *za postanje isp. zukvaja. riječi s takvim nast. vidi kod* brajan.

zūkvara, *f. vidi* zuka. Rj. — *osn. u* zuka. Osn. 108. *riječi s takim nast. kod* badnjara.

zūlovi,* *m. pl. die Locken, circinus, cf. vitice. Rj. vidi* i solufe (*ista riječ* koja i *zulovi*), *krkmeta, i syn. kod* vitica 1. — *F* metni mu *rastok* na obrve, *kara* boju na *kara zulo^{ve}*. Rj. 264a.

zūlum,* *m. die Geuultthätigkeit, violentia, cf. nasilje, nepravda: Al* je rada *sirotinja* raja, *koja globa davati* ne može ni *trpjeti* *Turskoga zūluma*. Rj. — *Danas* mi je *dragi* dolazio, *i veliki zulum počinio: po* bašči mi *eveče* počupao, *na* *gjergjefu* svilu *zamrsio*. Npj. 1, 384. *I* *numctnu zulum na Kosovo: Kosovo* ga i *poji* i *hrani*. 2, 418. *Već* počnete *zulum čini^{ti} raji* . . . *Već veliki zulum podigosmo, pogazismo* njihov *poštenje*. 4, 135. *Po* Srbiji *teški zulum grade*. 4, 152. *Mi* smo *strašni zulum učinili*. 4, 156. *No* se, *kado*, *paša* *posilio*, *i po* zemlji *zulum postavio*, *robi*

paša *mlade i gjevojke*. 4, 343. *No* kad *vigje* *sirotinja* raja, *gje zulumu* *njojzi* *dosadiše*. 4, 344. *A* u *jutru* *rano* *poranili*, *i tu* *težak zulum* *pograbili*. 4, 471. *Narodu* je *zulum dodijao*. *Danica* 3, 149. *Car* *nama* *ne* *vjeruje*, *da* *je* *vama* *taki zulum*. 3, 151. *Da* *će* *se* *zulum ukinuti*. 3, 161. *Vičući*, *da* *im* je *velika* *poreza*, *da* *im* je *zulum od* *knezova*. *Miloš* 181.

zūlum-čālma, *f.*: *Beži* *care* *niza* *svoje* *dvore*, *za* *njime* *se* *zulum-čālma* *suče*. Rj.

zūlumčār,* *zulumčāra, m. der Tyrann, Unterdrücker, tyrannus. Rj. koji čini* *zulum. isp. tiraniu, tirjanin*. — *A* kad *Gjorgje* *isiječe* *Turke*, *isiječe* *Turke* *zulumčare*, *onda* *Gjorgje* *u* *gradove* *ugje*. Npj. 4, 151.

zūlumčārev, *zulumčārov, adj. što pripada* *zulumčāru*.

zūlumčārskī, *adj. što pripada* *zulumčārimu* *ili* *zulumčāru* *kojemu* *god: Zulumčarske* *odsijeca* *glave*. Npj. 4, 151

zūmba,* *f. ein Durchschlageisen, um runde Löcher damit ins Leder zu stechen, z. B. zu einem Siebe, ferrum efficiendus foraminibus in corio, cf. probogaj. Rj. orugje* *kojim* *se* *buše* *rupe* *n. p. na* *koži. isp. boda* 1.

zūmbul,* *m. die Hyacinthe, hyacinthus orientalis. Rj. erijet. vidi* *carevič* 2. — *Dva* *cvijeta* *u* *bostanu* *rasla: plavi zumbul* *i* *zelena* *kada*. Npj. 1, 401.

zūndārača, *f. nekaka* *velika* *muha. Rj. Schmeißfliege, muscu vomitoria L. Rj.³ isp. brevacica, breculja*. — *riječi s takim nast. kod* ajgirača.

zūnzāk, *zunzāka, m.* (u Podgor.) *vidi* govnovalj. Rj. *bubina. vidi* i *zujak, i syn. ondje.*

Zūpci, *Zūhāca, m. pl. knežina* *u* *Trebinjskom* *kađiluku*. Rj. *isp. zubac.*

zūrēnje, *n. vidi* *zjanje*. Rj.

zūriti, *zūrim, v. impf. vidi* *zjati: šta* *zuriš* *tuda*, *te* *ne* *ideš* *kući?* Rj. *vidi* i *zijati* 1.

zūrla, *f. onaj* *koji* *zuri*, *der Gaffer, qui hiat. Rj. i: koja* *zuri*.

zūrna, *f. die Pfeife bei der türkischen Musik, fistula turcica. Rj. svirala* *u* *Turske* *musike.*

zvanica, *f. najviše* *se* *govori* *u* *mn. broju* *zvanice*, *t. j. oni* *koji* *se* *zovu* *na* *kršno* *ime, geladene Gäste (zum* *kršno* *ime), covivue* *vocati: Počastio* *goste* *i* *zvanice*. *U* *pjesmama* *se* *nalazi* *i* *uzvanice*, *n. p. U* *Marka* *je* *mlogo* *uzvanica: dvjesta* *popa* *trista* *kalugjera*. Rj. *koji* *se* *ili* *koju* *se* *zove* *na* *čast* *kakru* *god. vidi* *i* *zvanik*. — *Te* *bi* *ih* *pozvala* *na* *spravu* . . . *dobro* *je* *gospogja* *pazila* *šta* *od* *koje* *zvanice* *dolazi*. Rj. 704b. *Posla* *sluge* *svoje* *da* *zovu* *zvanice* *na* *svadbu*. *Mat.* 22, 3. *Adonija* *pozva* *svu* *braću* *svoju* . . . *začu* *Adonija* *i* *sve* *zvanice* *koje* *bijahu* *s* *njim*. *Car.* 1, 1, 41.

zvaničan, *zvanična, adj. što pripada* *zvanju* 2. *isp. služben. Berufs-, amtlich*. — *Izabrani* *je* *sud* *privatan* *sud* . . . *On* *je* *stajao* *dalje* *od* *svake* *zvanične* *sudne* *radnje*, *pa* *nije* *išao* *u* *zakonik*. *DM.* 319. *Prepiše* *jedan* *službeni* *akat* *novim* *pravopisom* . . . *Zapovedi* *da* *prepiše* *akat* *zvaničnim* *pravopisom*. *Zlos.* 129.

zvanik, *m.* (u C. G.) *ein geladener Gast, conviva vocatus, cf. zvanica. Rj. pozvan* *gost. vidi* *i* *uzvanica.*

zvanje, *n.* Rj. *verb. od* *zvati*. — 1) *radnja* *kojom* *tko* *zove* *koga* (*das* *Rufen, vocatio. Rj.*): *Biraj*, *Vučē*, *kako* *tebi* *drago!* *troje* *zvanje*, *tvoje* *obirajuje*. *HNpj.* 4, 80. *Jer* *se* *Bog* *ue* *će* *raskajati* *za* *svoje* *darove* *i* *zvanje*. *Rim.* 11, 29. — 2) *kao* *služba; Beruf, Amt, munus, officium*. — *U* *drugom* *su* *redu* *bili* *ljudi* *svakojakih* *zvanija* *i* *činova*. *Nov. Srb.* 1817, 663. *Pored* *svoga* *zvanija* *on* *bi* *i* *kod* *vas* *bio* *svoj* *gospodar*. *Straž.* 1887, 382. *za* *stari* *nust. isp. hogojavljenuje.*

zvāti, *zdvēm, v. impf. Rj. dem. zivkati. vidi* *glasiti* 2, *vikati* 2. *v. pf. prosti* *zovnuti, zivnuti. v. pf. slož.* *dō-zvati, izā-, uā-, od-, odā-, po-, pre-, pri-, pro-, sa-, u-, za-. v. impf. slož. do-zivati, iza-, ua-, od-, po-*

pre-, pro-, sa-, za. — **1 a)** rufen, voco. Rj. kao pozirati. — Tebe Kružić u gozbinu zove. Rj. 92b. Na duču zovu sve seljake redom od kuće do kuće. Rj. 111b. Hajde, zove te naša carica. Npr. 61. Car onoga grada pošlje i po njega ljude, da ga zovu preda nj. 237. Zvan gostovan. Posl. 88. Zvao ga na čast, a posadio za peč. 88. Svu braću zove na svadbu. Npj. 1, 58. Mene pobro u djeverstvo zove. 1, 394. Da zove Nijemca u pomoć, to ne biva. Danica 3, 153. Turci mu pišu i zovu ga jednako na predaju. Miloš 55. Ako bisam te i ja na veru zvao, ne idi mi. 121. Nezvan neka se ne nameće. Odg. na ut. 23. Zvuti Zagrepcane u slogu. Slav. Bibl. 1, 94. Nijesam došao da zovem pravduke no grješnike na pokajanje. Mat. 9, 13. su se, pass.: Ko je vitez, poteci na džrijevo (kad se zove u pomoć ili u potjeru). Rj. 156a. — **b)** kao privikivati. vidi klikovati, upijati, vikati. — Turski aga Božju pomoć zvaše, odgovara kolo gjevojaka: »Bog i s tobom ago Šumadijski!« Npj. 4, 157. No povika sa planine vila, ona zove u Srpsku orđiju po imenu vojvodu Miloša! »O Milošu, Srpska vojevodo! 4, 292. Al' pokliče prebijela vila . . . ona zove stojnu Biogradu, a na ime Suleman-vezira: »Zar ne vidiš (njima ne vigjeo!). 4, 354. — **c)** kao nazivati; nomen, appello. isp. zvati se. vidi glasiti 3. — Nova mlada ne smije (od stida) nikoga u kući zvati po imenu. Rj. 211a. Zovi me lopižom, istom me ne razbi'. DPosl. 159. Govore »čas, po čemu ih naši onuda zovu Čakavcima. Kov. 17. Turci rozoliju zovu amberjia. Npj. 1, 315. Blago meni, jer će me blaženom zvati žene. Mojs. 1, 30, 13. Vizantinci zovu Fukašina cesur Voihna. DM. 82. Gradeći za jezike indoevropske tako zvane »grundformen«. Rad 2, 193. — **2)** sa se, reflex. heissen, vocor: kako se zove? A. Kako se zove u vas kurjak? B. Ne zovu ga nikako, nego sam dogje. Rj. vidi glasiti se 2, pozivati se. — U Pocerini ima jedna rijeka koja se zove Nečaja. Rj. 113b (isp. U Pocerju ima rijeka Nečaja. Nov. Srb. 1817, 775). Bio je jedan car te se zvao car Dukljan. Npr. 152. »Kako se ti zoveš, boga ti, po imenu?« »Ja se zovem Baš-Čelik. 195. I Bog se imenom zove. (Kad se ko srdi što ga imenom zovu). Posl. 94. Kuća mu se kućerinom zvala! 165. Ova moja (knjiga) zvala se: Edward Rosenthal. Sovj. 80.

zvěkâe! Rj. uzvik. uzrike s tukim nast. vidi kod čistac 3. — Pipavica, 2) kad se djeca u početku kake igre pogagjaju koje će najprije činiti ono što u igri valja da čini onaj koji izgubi, onda jedno govori: »Pipavice, mipavice. . .« govori se kašto i ovako: Od Dunava do Dunava . . . Klinčica, varčica, zveckue! Ovdje žmuri onaj na kome dogje zveckae. Rj. 500b.

zvěkâuje. n. dem. od zvečanje. Rj. **zvěkati,** zvečâm, v. impf. dem. od zvečati. Rj. v. pf. zvecnuti. — Gjerdan zveči, srce ječi; gjerdan zveka, srce jecka. Rj. 254b. Kazivao i kako je po Švapskim i Mađžarskim tamicama, buđi Bog s nama, kao da je u svakoj zveckao u okovima! Mil. 218.

zvečnuti, zvečnêm, v. pf. dem. od zvečnuti. Rj. v. impf. zvečati.

zvečac, zvečea, m. trava, herbae silvestris genus. Stulli.

zvečak, zvečka, m. der Glockenschwengel, pistillum campanae, cf. klatno. Rj. u zvona ono što visi u njemu i čim se udara u nj, te zvono zveči, zvoní. vidi i brence, jezičac 4.

zvečan, zvečna (zvečnî), adj. sonorus, strepens. Stulli. što pripada zveku.

Zvečan, n. grad u Kosovu blizu Mitrovice na nekakom brijegu, sad pust: Od Zvečanu te do Vučitrna. Rj.

Zvečanski, adj. von Zvečan. Rj. što pripada Zvečanu.

zvečânje, n. das Klingen, sonus. Rj. verbal. od zvečati. radnja kojom što zveči. dem. zveckanje.

zvečati, zvečim, v. impf. klingen, sono. Rj. vidi zvektati. dem. zvečkati. v. pf. prosti zvečnuti, slož. zazvečati. v. impf. slož. pozvektivati. — Zukvaja, nekaka jabuka slatka, u kojoj sjeme zveči kad se tresne njome. Rj. 215a. Gje marjaši zveče, filosofi muče. Posl. 75. Novci sitno zveče, al' se daleko čuju. 226. Prazno bure (većma) zveči. 259. Jeka stoji ubojnih topova, zemlja ječi, vedro nebo zveči. 4, 258. Šmugjevi, noževi, zmajevi. . . nego se u pjesmama može čuti, i vrlo lijepo zveči n. p. Kamo tebi noži iz potaje? Spisi 1, 20.

zvečka, f. eine eiserne Platte, die in den Klöstern, besonders in der Türkei, statt der Glocke dient, campanae ferreae genus simplicissimum (tabula ferrea). Zvečka pred crkvom visi poprijeko pa se gvozdenijem čekićima u nju udara. Rj. grozdna ploča, što po manastirima i crkvama, osobito u Turskoj, čini službu zvona; kad se gvozdenim čekićem udara u nju, onu zveči, kao zvoní. isp. čekalo 2, klepalo.

zvečk, m. (u Dubr.) der Klang, sonus: ovo zvono ima lijep zvek. Rj. vidi zveka. — Zvek za miris. (Gledaj: Milo za 96). Posl. 88. Po zveku se vrijeme pozna. DPosl. 96. Palmotić: I glas jaki silna zveka razlijege se tja daleče. Palmotić. Stulli.

zvečka, f. der Klang, sonus. Rj. vidi zvek. isp. zvečanje. — Tu je bila strašna lupa, vika, zveka luvaca i strašni glasovi. Npr. 63. Dok u jedan put čuje zveku od oružja, i htjede od straha pasti. 134. Stade zveka hulke na vratima. Npj. 1, 469. Zveka stoji zvona i čaktara. 4, 509. Stade jeka zelene planine, stade zveku polja širokoga. Herc. 10.

zvečkan, m. der Dummbart, stultus. Rj. vidi zukvan, kao suludast čovjek. syn. kod bezjak.

zvečkî, m. das Geklimper, tinnitus: Ja ću biti na čardaku, dukate brojiti, dukati će zveketati, po zveketu dogji. Rj. isp. zveketanje.

zvečkânje, n. das Klimpern, tinnitus. Rj. verbal. od zveketati. radnja kojom u. p. dukati zvečeću.

zvečkîtati, zvečkêem, v. impf. klimpern, tinnio. Rj. v. pf. slož. zazveketati. isp. cinkati. — Ja ću biti na čardaku, dukate brojiti, dukati će zveketati, po zveketu dogji. Rj. 203b.

zvečkîr, zvečîra, m. (st.). Rj. vidi zečîr. — **1)** der Thüring, unmlus, cf. halka: Udariše zvečîrom na vrata. Rj. grozden kolut. vidi i biočng. — **2)** na svakom prstu po prsten, a na malom zvečîr (u pripovijeci), valja da prsten? Rj. (isp. Zečîr prsten vas od suva zlata. Rj. 209a).

1. zvečnuti, zvečnêm, v. pf. erklingen, resono. Rj. isp. cagrknuti. dem. zvecnuti. v. pf. slož. podzvečnuti. v. impf. prosti zvečati, zvečkati. slož. pozvektivati. — Soko letnu, a praporac zveknú. Rj. 326a. Kad uzdahnu, vas Budim ustanu, kada jeknu, vas mi Budim zveknú. Herc. 133. Kad u tebe gjerdan zvečne, tad u mene srce jekne. 250. Brečiti, oboriti koga na zemlju, kao da zvečne. Daničić, AKj. 621b.

2. zvečnuti, zvečnêm, v. pf. auf den Kopf schlagen (das er erklingt), ferio caput alicui ut resonet: zveknúo ga po glavi. Zveknúo mu u glavu (palo na um. Posl. 88), ist ihm auf einmal eingefallen. Rj. udariti koga po glavi, da mu (glava) zvečnê.

zvečkânje, n. das Klingen, resonatio. Rj. **zvečkîtati,** zvečkêem, v. impf. klingen, resono: Na ruku joj prsten zvečkê. Gjerdan zvečkê, srce jekê. Rj. vidi zvečati. dem. zvečkati. v. pf. prosti 1 zvečnuti. v. impf. slož. pozvektivati. — Jesi li ti dao konju jačimu? . . . kad zvečkê nad njim tul i sijeva koplje sulica; od nemirnoće i ljutine kopa zemlju. Jov 39, 26.

zvezdan, m. (u Srijemu) vidi gunjica, cf. zviždan. Rj. nekaka trava, u gororu južnom zvezdan, koje vidi.

zvezdâr, zvezdâra, m. (u Srijemu) nekaka riba. Rj. u južnom gororu zvjezdâr, koje vidi.

zvijer, *f.* (u pjesmama ima i *m.*). — *1)* *das wilde Thier, fera*: I krenuše *zvijeru* arslana. Rj. *vidi* *zvijere*, *zvjerka*. *isp.* hajvan. *coll.* *zvijerje*, *zvjerad*, *zvjerinje* 1. — Da je on (Megjedović) još mlad i nejak, a u svijetu ima *zlijeh zverova* koji se zovu ljudi, pak će ga ubiti. Npr. 1. Car najposle mišljaše da su je (kćer) *gde rastrgli zverovi*. 224. Učiniću, te će nestati *zle zvijeri* iz zemlje. Mojs. III. 26. 6. Skupite se svi *zverovi poljski*. Jer. 12, 9. — *2)* (*coll.*) *das Pelzwerk, pelles*: izišli trgovci pa kupe *zvijer*. Rj. *vidi* *zvjerinje* 2. *isp.* krzno.

zvijerac, *zvijerca*, *m.* (u C. G.) *vidi* *vuk*, *kurjak*. Rj. — Kažu da *zvjerinac* progje, kad se namaže mašću od *kurjaka (zvijerca)*. Rj. 201b.

zvijere, *zvjèreta*, *n.* *vidi* *zvijer* 1: Zlo je *zvijere* megjed. Rj. *vidi* i *zvjerka*. *isp.* hajvan. *coll.* *zvijerje*, *zvjerad*, *zvjerinje* 1. — Ciknu Marko, kao *gorsko zverc*, udari se rukom po kolenu. Npj. 2, 244.

zvijerin, *adj.* *des Thiers, bestiau*. Rj. *što pripada zvijeri*. — Da načine ikonu *zvijeri* . . . da dade duh ikoni *zvjerinjoj*, da progovori ikonu *zvijerina*. Otkriv. 13, 15.

zvijerje, *n.* u pjesmama, *vidi* *zvjerinje* 1. Rj. *coll.* *vidi* i *zvjerad*. *jednica* *zvijer* 1. *zvijere*, *zvjerka*. — *Dizati*, 2) *zvijerje*, *cf.* *krutati*: I odoše u lov u planinu, oni dižu tice jarebice. Rj. 119a. Eda bi te namerilo *zverje*. Rj. 203b. Ja evo postavljam zavjet svoj s vama i sa svijem životinjama i sa *svijem zvjerjem zemaljskim*. Mojs. I. 9, 10. Što bi *zvijerje zaklato*, nijesam ti donosio, sam sam podmirivao. 31, 39.

zvijezda, *f.* (*pl. dat. loc. instr.* *zvjezdama*) — *1)* *der Stern, stella*: Kovati ili podizati koga u *zvijezde* (Hvaliti ga. Posl. 135). Rj. *dem.* *zvjezdica*. *vidi* *danica*, *prehodnica*, *repata zvijezda*, *večernjača*, *volujara*; *kola*, *krst*, *plug* i *volovi*, *štapci*. — *Zvijezda se na nebu prolji, cf.* *prosuti se*. Rj. 608b. *Prosu se zvijezda*. Rj. 613b. *Osu se nebo zvezdama*. Npj. 1, 162. Tvoja se sreća rodila . . . *zvezdama sjajnim rosila*. 1, 191. *Teklu zvjezda danica*, da preteče mjeseca. 1, 294. Ispod grla jasna mjesočina, iz njeđara dvije *jasne zvjezde*. 1, 365. Svetli care, ogrejano sunce! *Sjajna zvezdo* pod nebom na zemlji. 1, 626. Pa *svjetlicu dozivao zvjezdu*: »Pričekaj mene, *svjetlu zvjezdo* moja! HNpj. 2, 245. Jesi li kad čuo za *stanovne zvjezde*? Priprava 95. Eto vas ima mnogo kao *zvijezda nebeskih*. Mojs. V. 1, 10. — *2)* udario ga po *zvijezdi*, t. j. po čelu. Rj.

Zvijezda, *f.* (*st.*) grad nekakav: O Ivane od *Zvijezde* grada. Rj. — i *planina*: I najavi ovee očupane, povede ih *Zvijezdi* planini. Npj. 2, 631.

zvijuk, *m.* (u C. G.) *der Pfiff, sibilus*: Na *zvijuk* ga serdar namamio. Rj. *kad se zvijukne*, *vidi* *zvijuduk*.

zvijúkánje, *n. verbal.* od *zvijukati*, *koje vidi*.

zvijúkati, *zvjljúčëm, v. impf.* *vidi* *zvijudukati*. *v. pf.* *zvijuknti*. — »Evo ti *svirale*, pak joj nad glavom *sviri* . . . »ke stane *zvijukati* okolo mrtve šćeri, ona sjede. Npr. 115.

zvijúkanti, *zvjljúknëm, v. pf.* (u C. G.) *einen Pfiff thun, sibilum edo, cf.* *zviznuti*: Serdar huknu, a Turčin *zvijuku*. Rj. *v. impf.* *zvijukati*.

zvizd, *m.* (*loc.* *zvizdu*) *vidi* *zvizda*, *zvizga*, *zvizd*. — Malu stadu mao i *zvizd*. DPosl. 59. Čuje više sebe *urbeban huk aliti zvizd*. J. Gjorgjić. ARj. III. 729b.

zvizda, *f.* *vidi* *zvizga*: Stoji *zvizda* sivoga sokola. Rj. *kad se zvizne*. *vidi* i *zvizd*, *zvizd*. — Kažu, kad veliki blor opazi čovjeka na čamecu, on dignuši glavu iznad vode sa *zvizdom* ide upravo na nj. Rj. 31b.

zvizga, *f.* *das Gepfeife, sibilus, cf.* *zvizda*: Stoji *zvizga* sivoga sokola. Rj. *vidi* i *zvizd*, *zvizd*. *isp.* *zvizdanje*. — Dobar mu se dorat pomamio . . . Sve ga *zvizga* stoji na nozdrve baš ko zmije ljute iz kamena. HNpj. 4, 541.

zvizgae! kako to reče, a on njega *zvizgae* po

ušima. Rj. *ou njega zviznë (udari) po ušima*, *tukre ucvike vidi kod čitac 3*.

1. zviznuti, *zviznëm, v. pf.* *einen Pfiff thun, sibilum edo*: Kako *koplje* na planini *zviznu*. Rj. *v. impf.* *zvizdati* — Zmija na vratu čobanovu *zvizne*, a zmije se sve odmah raspлетu. Npr. 11. Samo je trebalo da *zvizne*, pa bi odmah dotrčao zmajevit konj. 206.

2. zviznuti, *zviznëm, v. pf.* *n. p.* po ušima, *einen Hieb geben (das es pfeift), alupam alieui do (ein sibilat)*. Rj. *udariti koga po ušima*, da sve *zvizdi*. *isp.* *zvizgae!* *vidi* *tisnuti*. *v. impf.* *isp.* *fiskati*.

zvizd, *m.* *sibilus*. (Gjorgji): On ih tjero s ogujevitijem *zvizdom* mača više glave. Stalli. *vidi* *zvizd*, i *syn. ondje*. — Čuo se noćaske *zvizd* u polju, valja da su se lopovi ročili. J. Bogdanović.

Zvizd, *m.* (*loc.* *Zvizdu*) *eine Geyend der nahija Požarevačka*. Kažu da u *Zvizdu* ima izvor, koji ljeti kašto *zvizdi*. Rj. *kraj u nahiji Požarevačkoj*.

zvizdan, *m.* (u Slav.) *vidi* *zvezdan*. Rj. *vidi* i *zvezdan*. *nekaka trava*. — *zvjezdan*. Po zapadnom govoru ali s promjenom *glasova zd* na *žd*: *zvizdan*. Osn. 139.

zvizdánje, *n.* *das Pfeifen, sibilatio*. Rj. *verbal.* od *zvizdati*. *radnja* *kojom tko zvizdi*. *vidi* *zvizgjenje*.

zvizdati, *zvizdëm, v. impf.* *pfeifen, sibilu*. Rj. *vidi* *zvizdjati*. *dem.* *zvizducati*. *zvijukati*. *v. pf.* *prosti zviznuti, slož.* *zavizdati*. *v. impf.* *slož.* *pozvizdivati*. — Dobro tiši, a u glavu ne tiči. (Reče se za čele kad se sabijaju u košnicu, i znači da ih *zvizdeći* valja zvati, a u glavu od košnice ne ticati, da budu dobre). Posl. 61. *Lijepo zvizdiš*, tek da hoće ovce za tobom. (Kad ko ljude na što nagovara, a oni ne će da ga poslušaju). 169.

zvizdenik, *m.* u pripovijeci kazala nekakva baba mjesto *svještenik*, *in der Anekdote für svještenik*. Rj.

zvizdjati (*zvizdjati*), *zvizdëm, v. impf.* *vidi* *zvizdati*. — Pa počne (gjak) *zvizdjati* okolo njega (okolo divljana) *rugajući* mu se. Npr. 150. Izvadi iza pasa nekaku malu zlatnu *sviralicu*, pa se pripe na jedno drvo i poče u nju *zvizdjati*. 219.

zvizdúk, *m.* *das Gepfeife, sibilus*. Rj. *vidi* *zvijuk*. *isp.* *zvizdukanje*.

zvizdúkánje, *n. dem.* od *zvizdanje*. Rj.

zvizdúkati, *zvizdúčëm, v. impf.* *dem.* od *zvizdati*. Rj. *vidi* *zvijukati*, *fučukati*. *v. pf.* *slož.* *zavizdúkati*.

zvizgjenje, *n. verbal.* od *zvizdjati*. *radnja* *kojom tko zvizdi*.

zvjerad, *f.* (*coll.*) *die Thiere des Waldes, ferac*: Pa mu *bajkni zvjerad* u planinu. Rj. *vidi* *zvijerje*, *zvjerinje* 1. *jednica* *zvijer*, *zvijere*, *zvjerka*. — Kruh kad dozješ pred knću *baci onijem zvjeradma* da te ne izjedu . . . skoči na nj mnoštvo *svakojake zvjeradi* . . . *svako od zvjeradi* pošto primirisa ono kruha *pade potbuške* i *rep savi* *poda se*. Npr. 93. Nego će se *samo daviti* u *pustinji* ili će je *zvjerad* *rustriti*. 112.

zvjeránje, *n.* *das scheue Umherblicken, circumspicio formidolosus*. Rj. *verbal.* od *zvjerati*. *radnja* *kojom tko zvjera*.

zvjerati, *řám, v. impf.* *scheu umherblicken, paride circumspicio*. Rj. *ogledati se plašljivo* (kao *zvjerka*?). *v. pf.* *slož.* *uzvjerati se*. *vidi* *vjetriti* 2.

zvjerav, *adj.* *koji zvjera; scheu umherblickend*. — Hod mu je bio *lagan*, a *držunje* *prezavo* i *zveravo*. Zim. 299.

zvjerinac, *zvjerinca*, *m.* *der Zittrich, herpes, cf.* *lišaj*. Kažu da *zverinac* progje, kad se namaže mašću od *kurjaka (zvijerca)*. Rj. *kao bolest na koži*.

zvjerinják, *m.* *der Thiergarten, vivarium*. Rj. *kao gradina*, *ert*, gdje se *držu zvjerinje*. *zvjerad*. — *ričiji s tukim nast. kod krtičnjak*.

zvjerinje, *n. coll.* — *1)* *die Thiere des Waldes, ferac*. Rj. *vidi* *zvijerje*, *zvjerad*. *jednica* *zvijer* 1, *zvijere*, *zvjerka*. — Miševi i *parcovi trče* na sve strane . . . *ne možemo od togu zverinja* na miru ni

ručati ni večerati.« Npr. 42. Ona se popne na jedno drvo da prenoći, da je na zemlji ne bi izelo kuko zverinjce. 133. Te od lova ništa ne ulovi: ni jelena ni košute mudre, ni od kaka sitnoga zverinja. Npj. 2, 155. — 2) *vidi* zvijer 2. Rj. *isp.* krzno.

zyjërka, *f. ein Waldthier, Stück Wild, fera.* Rj. (*gen. pl.* zyjërki i zyjërakâ). *vidi* zvijer 1, zvijere. *isp.* hajvan. *coll.* zvjerje, zvjerd, zvjerinje 1. — Ovaj je tuljac šuplje drvo kroz koje se lisica ili jazavac provući može, pa se položke utvrdi na vratima od jame gdje se misli da je koja od ovijeh zvjerkî unutra. Rj. 755a. On odnese mučka na galiju... »Ja imam u galiju zverku... Npr. 42. Kad tamo, a to nekake zverke naiše te mekinje sve pojela. 138. Zagjem u šumu da ulovim kuku zjerku da zgulim mješinu. 161. Mudra je to zjerku! (Kaže se za mudra ili lukava čovjeka). Posl. 184. Ne pada snijeg da pomori svijet, nego da svaka zjerku svoj trag pokaže. 207. U zjerkî bi srce prepuknulo, a kamo li u živu junaku! Npj. 1, 187. Ali Mutap i po mraku vidi, kao zjerku kurjak u po noći. 4, 300.

zyjërkradica, *m. i f. zvjero-kradica, čeljadu muško ili žensko, koje krade zjerdad, govori se u Hrv. der Wilddieb.* — riječi tako slož. kod konjokradica.

zyjërskî, *adj. što pripada zjjerima; der wilden Thiere, Thier-, thierisch, ferarum.* — Glad će ih eijediti... i zube zjjerške poslaću na njih. Mojs. V. 32, 24.

zyjërstvo, *n. feritas, atque agrestis immanitas.* Stulli. *zjjerško djelo, zjjerški postupak.*

1. zvjëzdan, *m. (u O. G.) nekakva trava, u koje je cvijet kao u djeteline, samo što je žut.* Rj. *lotus corniculatus L.* Rj.³ *vidi* zvezdan, zviždan. — *zvezdan* (osn. u *zviězda*). Po zapadnom govoru ali i s promjenom glasova »zd« na »žd.: zviždan. Osn. 139. riječi s takim nast. kod brajan.

2. zvjëzdan, *adj. što pripada zvezdama; Stern-, Stern-, stellaris, stellarum.* — Štapić, 2) nekakve četiri zvijezde... Name eines Sternbildes... »pojas« u zvezdanom jatru Orionu. Rj.³ 875a.

Zvjëzdana, *f. ime žensko.* Rj. — imena žensku s takim nast. kod Andrijana.

zvjëzdâr, *zvezdâra, m. — 1) zvezdâr, zvezdâra, m. (u Srijemu) nekaka riba, Art Fisch, piscis genus.* Rj. 203a. *u istočnom govoru. po južnom piše Daničić zvjëzdâr.* Korijeni 50. Osn. 114. — 2) *čovjek koji se bavi naukom o zvezdama; astronomus.* — Neka stanu sada zvezdari, koji gledaju zvijezde, koji proriču svakoga mjeseca. Is. 47, 13. Čar nagje da su deset puta bolji od svih vraća i zvezdara. Dan. 1, 20. Ovako je radio onaj zvezdar što je gledao mjesec na durbin, pa ugledao vola u mjesecu. Rat 11.

zvezdârev, *zvezdârov, adj. što pripada zvezdaru 2.*

zvjëzdârskî, *adj. što pripada zvezdarima ili zvezdaru kojemu god.*

zvjëzdast, *adj. n. p. konj, koji ima na čelu kao zvjëzdu, gestirnt, stellatus.* Rj.

zvjëzdica, *f. dem. od zvijezda.* Rj. — Trske riječi naznačio sam zvezdicom (*). Rj.¹ XX. Za g. S. pod zvezdicom kaže samo, da... Slav. Bibl. 2, 234.

zvezdôvit, *adj. sidereus, stellatus.* — na zvezdovitomu sjedi pristolju. Stulli. *što je puno zvijezda.* — *takva adj. kod barovit.*

zvdëanje, *n. das Schnappen mit den Zähnen, captatio, frendor.* Rj. *verbal. od zvocati, koje vidi. vidi zvoncanje.*

zvdëati, *čäm, v. impf. mit den Zähnen schnappen, capto dentibus.* Rj. *zvoca n. p. pas zubima, kad hvata muhe. vidi zvoncati. v. pf. zvonutati.*

zvdënuti, *čnem, v. pf. schnappen, klappen (wie der Hund, Storch), capto dentibus, strepo.* Rj. *zvocene rola, zvocene pus, kad n. p. hoće muhu da uhvati. v. impf. zvocati, zvoncati.*

zvonâcæ, *zvonâca, m. trava, fugu dacmonis, herbae genus.* Stulli. *vidi zvoncæ.*

zvdëar, *zvonâra, m. — 1) der Glockengiesser, fusor campanarum.* Rj. *koji lije zvona. — 2) der Glöckner, Glockenläuter, Küster, pulsator campanarum.* Rj. *službenik kod crkve, koji zvoni u zvona. — Što ti u ruci, to ti na vratu (bilo)! (Kletva zvonaru kad zvoneći koga uznemiruje). Posl. 360. — 3) (u Grblju) ovan na kome je zvono, der Glockenträger (Widder), aries tintinnabulum gestans.* Rj.

zvdëara, *f. der Glockenthurm, turris campanaria.* *cf. zvonik.* Rj. *toranj u kojem su zvona. — Turski hodža na zvonari više, ja kan' da je na mećetu svome.* Npj. 3, 47. Stiče zvono. Knez Miloš kupio i poslao. Eno ga gore na zvonari! Mil. 298. riječi s takim nast. kod badnjara.

zvonârev, *zvonârov, adj. des zvonar, fusoris aut pulsatoris campanæ.* Rj. *što pripada zvonaru (1. 2).*

zvonârica, *f. — 1) bravce koje nosi zvono (čaktar).* Rj. — 2) *u Hrv. zvonureva žena. vidi zvonarka.*

zvonârina, *f. ja sam tvom čaći osam dana zvonio, pa mi još zvonurine platio nijesi.* J. Bogdanović. *pluću zvonaru za zvonjenje. za nast. isp. dimarina.*

zvdëarka, *f. Rj. zvonareva žena. vidi zvonarica 2.
zvdëarnica, *f. (u Zagrebu) zgrada gdje se lije zvona, die Glockengiesserei.* Iveković. — *za nast. isp. ceduljarnica.**

zvdëarskî, *adj. der zvonari.* Rj. *što pripada zvonarima ili zvonaru kojemu god.*

zvdëcânje, *n. vidi zvoncanje.* Rj.

zvdëcati, *čäm, v. impf. vidi zvocati.* Rj.

zvdëcæ, *zvdëca (zvdëceta), n. — 1) dem. od zvono, das Glöckchen, campanula.* Rj. *vidi bronza 2, mjeđenica. — Evo ovjehn ovo mudo zronce... kad u oro zronce zakucnem... te zronce zuzvoni.* Npr. 260. Svega sela ovce, a knežero zronce. Posl. 279 (značenje vidi kod zvono. Posl. 195). Načinise zronca od čistoga zlata. Mojs. II. 39, 25. — 2) *cvijet nekaki, die Glockenblume, campanula Linn.* Rj. *isp. zvončić.*

zvdëcæ, *zvdëcæ, m. Stulli. vidi zvonacæ.*

zvdënič, *m. (u Paštr.) neka trava, Art Pflanze, herbae genus.* Rj. *isp. zvonce 2. — riječi s takim nast. kod branič.*

Zvdënigrâd, *m. zidine od gradića u Hrvatskoj na desnoj strani rijeke Zrmanje.* Rj.

zvdënik, *zvonika, m. (u Dubr.) vidi zvonara.* Rj. *vidi i toranj.*

zvdënika, *f. trava, ambrosia.* Stulli. — *riječi s takim nast. kod aptika.*

Zvdënimîr, *m. ime muško. Zvdni-mîr.* Osn. 31. *tako slož. imena kod Budimir. — Srbi (oko Zvornika) pripovijedaju, da je Zvornik zidao nekakav Zvonimir neznaožeæ.* Rj. 205a.

zvdënina, *f. veliko zvono.* Stulli. *augm. od zvono. takva augm. kod bardačina.*

zvdëniti, *zvdënim, v. impf. läuten, pulso campanam:* *zvoni na jutranju, na leturgiju, na večernju, na mrtvaca, na vatru.* Rj. *vidi slaviti 2. frequentat. zvonukati. v. pf. slož. za-zvdëniti. — Zvoniti ne umijem, a prestati ne smijem.* Posl. 88. Što ti u ruci, to ti na vratu (bilo)! (Kletva zvonaru kad zvoneći koga uznemiruje). Posl. 360. Već zvonî na 12 sahati, a ja moram ići čak u grad na ručak. Straž. 1886, 72. Pa su zvonili u zvona. Žitije 6.

zvdëno, *n. (pl. zvdëna, zvdëñâ) die Glocke, campana.* Rj. *dem. zvonce. augm. zvonina. — Bakaruša, bakreno zvono što se veže n. p. na vola, cf. klepka.* Rj. 13a. *Ovo zvono ima lijep zvek.* Rj. 203b. *Oglasiti mrtvaca zvonom.* Rj. 437b. *Salivanje zvona.* Rj. 662b (nekaka igra). *Zvono kuca: ko za čim, ko za čim!* (Svak neka gleda svoj posao). Posl. 88. Ne valja svoje zvono na tugjeg ovna vezati. (Svoje ime ili svoju slavu ne valja drugome davati). 195. I zaklati ovna ispod zvonu. Npj. 1, 486. I pred crkvom zvonu udariše. 2, 195.

Bijele je najavio ovce, stade jeka zvana i čaktara. 4, 507. Po crkvama zvana udaraju. HNpj. 3, 417. Pa su zvonili u zvonu. Žitije 6.

zvonukanje, *n. verb. od zvonukati. radnja kojom tko zvonučē.*

zvonukati, *zvdnūčēm, v. impf. aes campanum frequenter pulsare. Stulli. često, neprestano zvoniti. frequentat. od zvoniti.*

zvdnjēnje, *n. das Lāuten, sonus aut pulsatio campanae. Rj. verbal. od zvoniti. radnja kojom tko zvonu ili kojom zvono zvonu.*

Zvorničanin, *m. čovjek iz Zvornika. Rj.*

Zvornički, *adj. von Zvornik. Rj. što pripada Zvorniku.*

Zvornik, *Zvornika, m. Stadt und Festung an linken Ufer der Drina, eine Tagreise von der Save. Rj. v. v. roš i grad na lijevom brijegu Drine, jedan dan hodi od Save.*

zvorniklija, *f. (u Užič. nah.) nekakva trešnja. Rj. prunus avium L. var. Rj.³ zvornik-lija, s Turskim nast. kao trešnja Zvornička.*

zvrčanje, *n. das Schnüppchen-schlagen, talitratio. Rj. verbal. od zvrcati. radnja kojom tko zvrca koga.*

zvrčati, *čām, v. impf. eam ein Schnüppchen schlagen, talitro percutio. Rj. zvrčati koga, udarati ga zvrčkom, frnjokom. v. pf. zvrčnuti.*

zvrčalo, *m. der gern Schnüppchen schlägt, qui talitro percute solet. Rj. koji rado zvrca, imu običaj zvrčati.*

zvrčnuti, *čnēm, v. pf. koga, einem ein Schnüppchen geben, talitro percutio. Rj. udariti ga zvrčkom. v. impf. zvrčati. — Kad dogje (gvozden čovek) pred cara, zapita ga: »Šta si me zvao?« A car čuti kao nem. »Ta šta ti imaš s mnom,« reče gvozden čovek, pa ga zvrce u čelo, a car odmah dušu upusti. Npr. 212.*

zvrčak, *zvrčka, m. die Schnurre, crepitaculum, cf. radiš 1. Rj. vidi i zujača, i syn. ondje.*

zvrčanje, *n. das Schnurren, fremitus. Rj. verbal. od zvrčati, koje vidi. isp. zvrčka.*

zvrčati, *zvrčim, v. impf. schnurren, fremere: Zvrči kao muha po praznu loncu (Posl. 88). Rj. kao zujati. v. pf. zvrčnuti.*

zvrčina, *f. Rj. vidi zvekan? Rj.³ — zvrčina (osn. u zvrka, prem da drugoga značenja). Osn. 153.*

1. zvrčka, *f. der Nasenstüber, Schneller, talitrum: Nijesam ga ni zvrčkom udario (Posl. 217). Rj. onaj udarac, kad tko zvrce koga. vidi frnjoka, frnjooka. — Je li zrela lubenica? (Reče se u šali ndariyši koga zvrčkom u glavu). Posl. 113.*

2. zvrčka, *f. (u C. G.) der Brunnkreisel, trochus, cf. zujalica. Rj. djetinja igračka što se vrti te zvrči, zujti. vidi zujača, i syn. ondje.*

zvrčočica, *f. mala zvrčoka. Stulli.*

zvrčoka, *f. instrumentum ex tabulis ligneis, quo in Templis Christiani utuntur hebdomada sancta. Stulli. sprava od dasuka, koju u crkvama katoličkim upotrebljavaju mjesto zvana na veliki četvrtak, petak i subotu. vidi škrebetaljka. dem. zvrčočica. za nast. isp. čuloka.*

zvrk, *m. vidi 2 zvrčka, i syn. ondje. — Ili je strjelica ili luk, ili batoč ili zerk. DPosl. 32. Za strjelicom luk, za batočom zerk. 153. trochus. Stulli.*

1. zvrka, *f. (u Sarajevu) vidi čekrklija. Rj. vidi preslica (na čekrk).*

2. zvrka, *f. das Geschnurre, fremitus. Rj. čuje se n. p. zvrka iz prazna lonca, kad po njemu muha zvrči (zujti). isp. zvrčanje.*

zvrčnuti, *zvrčnēm, v. pf. auf den Kopf schlagen (das er knurrt), ferio caput alicui (ut resonet). zvrčnuti koga u glavu, udariti ga, da mu ona zvrkne. isp. zvrčnuti.*

zvrčnuti, *zvrčnē, v. pf. schnurren, fremo. Rj. kao zvrčnuti 1, zazujati. v. impf. zvrčati. — Nemoj niko kavge zametnuti, dok ne zvrkne nadžak po kamenju. HNpj. 3, 543.*

Zvršno, *n. adj. polje na granici Austrijskoj blizu Grahova. Rj.*

zvrst, *m. (u C. G.) mekan kamen, od koga se, kad se stuče, nijese crijepnje, Art Stein, lapis quidam. Rj.*

Ž.

žaba, *f. (pl. gen. žabā). Rj. dem. žabica. mlada žabić. uugm. žabetina, žaburina. — 1) der Frosch, rana. Rj. vidi baburača, baburina 2, gubavica, kornjača (žaba), krastavica, kreketuša, nappiguša, šarentrba, vatrena žaba, zapuhača. — Krēkeću (žabe). isp. Rj. 301a. Požapke n. p. hoditi, t. j. na rukama i na nogama, kao žaba, vidi četvoronoške. Rj. 526b. Junak potkiya konja hrabrena, vigjela ga je žabu zelenu, podigla nogu, junaku rekla: »Potkuj i mene, mladi junače! Npj. 1, 88. — 2) žaba gubavica, ili krastava žaba, vidi gubavica 2. Rj. — Tako potruške ne hodio kao žaba gubavica! Posl. 309. — 3) vatrena žaba, po barama mala žaba, koja ima po trbuhu šare vrlo žute. Rj. bombinator igneus Mer. Rj.³*

žabar, *žāpca, m. Mannchen von Frosch, rana mas. Rj. mužjak u žaba.*

žabetina, *f. uugm. od žaba. Rj. vidi žaburina. — uugm. tukra kod žabetina.*

žabica, *f. — 1) dem. Fröschein, ranula. Rj. dem. od žaba. — 2) eine Verzierung am oberen Theile des Pistolenschafte, pars ornatus pistole. Rj. nekaki nakit u pištolju na gornjoj strani. — 3) (u Srijemu) vidi zevalica. Rj. biljka. antirrhivum majus Linn. Rj.³ vidi i zijevalica, zijehalica. — 4) ona raketla što skačući puea. — 5) na kapiji oko gvozdje, gdje se osovina od kapije okreće. Rj. — 6) žābice, f. pl. žlijezde oko vrata, i za to malo dijete povuku za*

uho, kad se pred njim spomene žaba, Art Halsdrüsen, glandulae cervicis. Rj.

žabičanje, *n. J. Bogdanović. verb. od žabičati. stanje koje biva, kad žabiča govēē.*

žabičati, *čām, v. impf. nešto mi od neki dan jedan vo žabiču, pa ga ne smijem livatati (neka vrsta goveđe bolesti). J. Bogdanović.*

žabič, *m. der junge Frosch (Froschwurm), ranula. Rj. Kaulquappe, larva ranae. Rj.³ vidi bugjara, crnoglavak, divlji somić, punoglavac. mladunče od žabe.*

žabljak, *m. grad u Zeti više utoka Morače u Skadarsko blato: Grom udari tebe u žabljaka baš u tvoga ponosita grada. Rj.*

žabljak, *m. die Kamille, matricaria camomilla Linn. cf. prstenak 3a. Rj. i syn. kod prstenak 3a. biljka.*

žablji, *adj. Frosch-, ranue et ranarum. Rj. što pripada žabama, žabi. — Žablja trava, f. Hundskamille, anthemis cotula. Rj. 151a. senecio vulgaris L. Rj.² Žabnjak, žablja jaja. Rj. 154a. Iz one žabe izigje krasna devojkica. sumo žablja koža ostane na zemlji. Npr. 208.*

žabnjak, *m. žablja jaja, što se u proljeće nalaze po vodi oko kamenja, das Froschleich (die Froscheier), ova ranarum. Rj.*

žabokrečlna, *f. kao (zelen) kajmak, koji se uhvati po vodama koje ne otječu, die Sumpfwannichelli, zan-*

nichellia palustris, cf. okrijek. Rj. *Wassersuden*, *conferra Link*. Rj.³ žabo-krečina. *vidi* i žabokrijek.

žabokrijek, *m.* *vidi* žabokrečina, okrijek. — Žabokrečina (osn. u *žabokrijek*). Nema u Vuka, nego u Mikalje *žabokrek*. Osn. 164.

žaburina, *f.* *vidi* žabetina. Rj. *takeu augm. kod* baburina.

žaćinje, *n.* Rj. *verbul.* od žacati (i se). — **1)** radnja kojom tko žava koga (das Stechen, punctio. Rj.) — **2)** stanje koje biva, kad se tko žava od koga (das Zurückschlaudern, horror. Rj.)

žaćati, *žaćam*, *v.* *impf.* Rj. *v. pf.* žacnuti (i se). — **1)** stechen, pungo. Rj. *žacaju n. p. pčle. isp.* bosti, bjaćati, bjaćati. — **2)** *su se, refleks.* zurückschlaudern, horrere: On bi došao, ali se žava od njega. Rj. *kao bojati se, pđđati.*

žacnuti, *žacnēm*, *v. pf.* Rj. *v. impf.* žacati (i se). — **1)** stechen, pungo, *vie die Biene*. Rj. *žacne n. p. pčla.* — **2)** *su se, refleks.* zurückschlaudern, erhorrescere. cf. prepasti se. Rj. cf. džasnuti se.

žagor, *m.* u vašoj se kući vavijek nekakav žagor čuje. J. Bogdanović. *vidi* džagor.

žagorčnje, *n.* J. Bogdanović. *vidi* džagoreenje.

žagoriti, *řim*, *v. impf.* šta vi žene vavijek žagorite. J. Bogdanović. *vidi* džagoriti.

žagrčnje, *n.* das Sengen, ambustio. Rj. *verbul.* od žagriti. radnja kojom tko žagri *n. p.* zelen kukuruz.

žagriti, *žagrřim*, *v. impf.* *n. p.* zelen kukuruz, sengen, amburere. Rj. *vidi* puriti. *v. pf. slož.* džagriti, za-

žal, *m.* *řipa*, *ori*. Stulli, *n. p.* žal morski. *vidi* brijeg 2, i *syn. ondje*. — Žalica (osn. u *řIPAL* řipa). Osn. 320.

žalac, *žalca*, *m.* der Stachel (der Biene), aculeus, cf. žaoka. Rj. *ono čim pčla žava. vidi* i žaoce. — Škakavec . . . imahu repove kao skorpijine, i žalci bijahu na repovima njihovima. Otkriv. 9, 10.

žalba, *f.* die Beschwerde, querimoniā, cf. tužba: Te pred pašom žalbu učiniše. Rj. *vidi* i žalovanje, požala. — Imam žalbu na rus. Pom. 22. Da je ona (čakavska akcentuacija) vrlo malo poznata, *na to su se već dizale žalbe*. Rad 20, 152.

žalblja, *f.* die Salbei, salvia officinalis. Rj. biljka. *vidi* kadulja, kuš, pelin 1. — *riječ od Lat. salvia.*

žalica, *f.* (u C. G.) *vidi* rit. Rj. *vidi* i lug 2. — osn. u *řIPAL* řipa. Osn. 320.

žalije, *comp.* od žao (i *superl.* najžalije). Rj. — Mi hoćemo ovgje izginuti; šta je kome najžalije?«. »Mene, braćo, jeste najžalije: skoro sam se junak oženio, ostade mi u dvoru ljubovca . . . to je mene sadu najžalije.« Npj. 4, 20 (mene dat.). Pa ja mislim u mojoj pameti, da ga nama nešto požalije . . . Dobro zboriš, moj mili ujače! . . . žalije ga nama nego njima. 5, 465.

žaliti, *žalim*, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* dž-žaliti (se), o-, po-, pre-, ra(z)- (se), sa-, za-. *v. impf. slož.* sažaljavati. — **I. 1 a)** koga, betrauern, lugeo: Žali me živa a nemoj mrtva (Posl. 79). Teško onome koga žale! (Posl. 316). Marka žali i otac i majka, a Andriju ni otac ni majka nego jedna iz sela gjevojka. Rj. Kudgod ide prvog vojna žali. Npj. 1, 229. — **b)** žaliti za kim. *vidi* korotovati; žalovati 1. *vidi* i kod žao 1a: žao mi je za tobom, brate Jonatane! Sam. 11. 1, 26. — Zmija kako se rodi od majke, odmah uteče u travu i nestane je. Sirota ževa jednako je žalila za zmijom i plakala. Npr. 51. Čeljad ona koja za mrtvima žale i nariču, zovu se pokajnice. Kov. 98. Za takim članom svojim duboko žali akademija. Rad. 9, 190. — **2)** beclauern, miserere: žalim ga što je tako nesrećan. Rj. i žaliti za čim. *vidi* žao 1 (mi je), žalovati 2, mio 2 (meni ga je milo). — Ako je i zmija, od sreća je. (Ako je i najgore dijete, opet je roditeljima milo i žale ga). Posl. 3. Dere se uz tuzja nosila. (Kad ko bez uzroka žali za tuzjom stvari). 58. A nevjesta na

othodu, brzo će nam poč'. Žali nervu stara majka, otkle ima poč'. Npj. 1, 35. Ko ukrade gaće moje? . . . Nije mene gaća žao, već ja žalim za ućkurom, vezla sam ga tri godine. 1, 530. I ja imam dvore i timare . . . al' ja toga, sad ništa ne žalim, već ja žalim, gje ću poginuti, poginuti danas bez zamjene. 4, 20. Ne žalite mrijet' za poštenje. 4, 319. Mi što god smo mala imali, nijesmo žalili poharčiti. Kov. 66. Kako otac žali sinove, tako Gospod žali one koji ga se boje. Ps. 103, 13 (miseretur; erbarmet sich). Da vas ne će moći pohoditi, o čemu žali. Straž. 1886, 771. *su se, pass.*: Zla kolača! Šteta! Kad se žali gje se što nepovoljno dogodilo. Posl. 90. — **3)** koga, što, schonen, parcere: udri ga, što ga žališ? ne žali truda, ne žali novaca. Rj. *kao štediti*. — Deco moja, ne žalite truda ni blaga, nego potražite tu vodu. Npr. 236. Konj se živ jede. (Ne treba ga žaliti od posla). Posl. 150. Ne žali me, brate, od jednoga, tek me vojsi Turskoj ne prokaži. Npj. 2, 278. No Mladen, može biti žaleći svojih rođenica po Crnoj Reci i Brze Palanke, koju je bio knpio, odvrti ga (Kara-Gjorgjija) od toga. Miloš 34. Postavite se oko Vavilona svi koji natežu luk, strijeljajte ga, ne žalite strijela. Jer. 50, 14. — **4)** na koga, *wem gram sein, succenseo*: Čovjek ne žali toliko na neprijatelja koliko na prijatelja (kad mu se što nepravu učini). Rj. *vidi* žao 2 (na koga). *Kao kivan, nazuban, pizmen na koga*. — **5)** na koga, Verdacht haben, suspicior: nestalo mi je sjekire, i žalim na togu i toga. Rj. t. j. *mislim da mi je ukrao taj i taj. vidi* žao 3 (na koga). — **6)** *imperativ u riječima* žali Bžže, žali Bžg, a reku se ore riječi, kad se što uzalud učini ili potroši: kao da se reče: šteta što se potrošilo toliko noraca, što se poharčilo toliko sapuna, šteta što se toliko mućio a uzalud, i t. d. Njem. Schade um das viele Geld u. s. w. u Njem. Leider! Leider Gottes! Hrr. se kaže na žalost. — *Žali Bože!* (n. p. tolike muke, tolikih novaca i t. d.). (Kad se što uzalud potroši. Mjesto Bože reče se kašto i Bog). Posl. 79. *Žali Bože* tri oke sapuna, što poharči bula na Arapa. 79. — **II.** *su se, refleks.* na koga, sich beklagen über jemand, accuso aliquem. Rj. žaliti se kome na koga. *vidi* žalovati se, tužiti se (kome na koga). — Ako li mi sudit' pravo ne češ . . . žaliću se caru u Stambolu, da bi care tebe pogubio. Npj. 1, 565. Svirasmo vam, i ne igraste; žalismo vam se, i ne jaukaste. Mat. 11, 17. Vidimo gdje se Dubrovčani žale Tomi Ostojiću na Kosuću. DM. 177. U drugom se (pismu) žali (Mara) na dubrovačke poslanike što (se) po običaju ne svratiše k njoj idući na Portu. 219. Župan se Sanko žali što ga ne darivaše. 237.

žalosan, *žalosna*, *adj.* *vidi* žalostan. Rj. žalosan je prema drugim padežima bez t: žalostan, žalosna, i t. d.

žalosnica, *f.* koja je žalosna, *n. p.* majka: što ne može bolan Rajko, to će žalosnica majka. (Kad se što pripravi bolesniku za ponude, pa pojedu zdravi). Posl. 358.

žalosić, *m.* vir afflictus — tješiti žalosnike. Stulli. žalostan čovjek.

žalost, žalosti, *f.* (loc. žalosti) die Traurigkeit, Schmerz, dolor, luctus. Rj. *isp.* sjeta; karitad, korot, korota. — Korot, korota, žalost za mrtvim. Rj. 292a. Postigla ga nesreća, žalost. Rj. 551a. Kad je ko u žalosti, on rakno ovraui, pa ga prevjesi preko glave. Rj. 636a. Ubila ga žalost, nesreća, šteta. Rj. 764a. Najposlije od teške tuge i žalosti otide pa se umrtvi na putu. Npr. 178. Padne u veliku žalost, i već šcaše od jada da se ubije. 227. Čoek sinu svoga s najvećom žalosti više kuće zakopa, i pošto mu vrijeme žalost malo utiša . . . Posl. 63. Al' se mlada obisila od žalosti za svojim Ivanom. Npj. 1, 243. Al' se majci to na žalost dade. 1, 575. Ja sramote podneti ne mogu, ni žalosti velike trpiti, da Arapi takí zulum čine.

2, 421. Kaku sam ti žalost učinio? 3, 23. Kad umrije Mićunović-Vučić, sva za Vukom zaplakala vojska, i svu vojsku na žalost okrenu. 4, 11. O Čupiću, žalosti doček'o! jer pogubi mulu Sarajevskog. 4, 209. Puće puška, zapjeva Milošu, Orugđeviću na žalost odjeknu. 4, 236. Dobro mu se krila salomiše, i Jakovu žalost opržila. 4, 455. Crnogorecima ostane na sreću velika žalost što im Turci ovu momečad pobije. 4, 459 (Vnk). Srakome ću žalost oprostiti za nevjeru, što mi učiniste. 5, 230. Žalost čini Kopčić alajbego, e je njemu preminna ljuba. Here. 224. Ali mu se odmah okrene radost na žalost. Danica 2, 40. Naše sestre . . . Da ne bi nigda bile u žalosti i u crnijem haljinama. Kov. 71. Svoju žalost valja pregorjeti. 110. Josif učini žalost za ocem srojin za sedam dana. Mojs. 1, 50, 10. Kad dogje do branja, razgrabiće se, i ostuće ti lyutu žalost. Is. 17, 11. Molio bih te da javiš jednoj gospogji moju duboku žalost, što ju je zadesila tako teška i ljuta nesreća. Pam. 102. (isp. žali Bože kod žaliti 6.) Poslao mi nekoliko prenumeranta . . . a pop Vuk je imena njihova poslao meni u Beč; ali su se na moju veliku žalost sva izgubila. Npj. 4, 543 (Vnk).

žalostan, žalosna, adj. betrübt, tristis. Rj. što osjeća žalost; što čini, uzrokuje žalost; što pokazuje žalost, u čemu je žalost, što je u žalosnu stanju. vidi žalosna, žalostiv 2, žalovito (adv.); jadan, očajjeli, vajni. — Veseo majci bio! mjesto: žalosnu ti majku! . . . Kamo taj moj veseli brat? govori se mjesto: jadni, žalosni. Rj. 58b. U narodnijem pjesmama govranji najviše nose žalosne knjige i glasove. Rj. 81a. Jadoliko, ef. žalosno. Rj. 245a. Dogje u drugo selo i vidi gde je u njemu sre žalosno i plačno. Npr. 89. Vratu se jadan i žalostan doma. 108. Pogje od svoje kuće neresela i žalosna. 245. Veseli kao na daći. (Žalosni). Posl. 33. Žalosna i neroljna lasno je ras-cvijeliti. 79. Žalosni rastanak. Npj. 1, 401 (natpis pjesmi). Kažem joj žalosni dogajetj, koji se drugarici mojoj dogodio. Danica 2, 140. I žalosnu riječ govoraše . . . Iz ovoga doma žalosnoga. Kov. 103. U svima erkvama služiće se žalosne službe. Nov. Srb. 1817, 748. Žalosno stanje naše književnosti. Odr. od ruž. 14. Kakav bi to žalostan jurista bio! Odg. na ut. 32. Loriston tužan i žalostan progovori. Žitije 52. Ako je brat tvoj jela rali žalostan, već se ne vlašdaš po ljubavi. Rim. 14, 15. Plakaše za njim Misirci sedamdeset dana. A kad progjoše žalosni dani, reče Josif . . . Mojs. 1, 50, 4. Žalostan bješe sav narod, svaki za sinovima svojim i za kćerima svojim. Sam. 1, 30, 6. Učini se kao da si u žalosti, i obuci žalosne haljine. II. 14, 2. Car viknu Danila žalosnijem glasom. Dan. 6, 20. Koji narod danas nema ni jevangjelja na svojem jeziku, ono je žalostan narod. Vlazić 1, 12. Ova je knjiga žalosno srjedočanstvo kako smo . . . 2, 9. adv. Jakov može biti da bi sačuvao Lješnicu i Loznicu, da onako žalosno ne propadnu. Sovj. 66.

žalostiti, žalostim, v. impf.; sloz. v. pf. o-žalostiti. — 1) žalostiti koga, činiti ga žalosnim, činiti mu žalost: Pominjačn dobrotu Gospodnju . . . i bi im spasitelj . . . Ali se odmetaše i žalostiše sveti duh njegov. Is. 63, 10. Jer žalostiste lažju srce pravedniku, kojega ja ne ožalostih. Jezek. 13, 22. — 2) sa se, refleks. birati žalostan: Kaka mu je korist što se trudio u vjetar, i mnogo se brinno i žalostio i ljutio? Prop. 5, 17.

žalostiv, adj. — 1) mitleidig, misereus. Rj. koji je brz, gotov žaliti, sažaliti koga, što je n. p. nesrećan. — 2) Daj, devojko, jedno oko. Ona kućka milostiva i na sreću žalostiva, pak mu dade i obadva. Npj. 1, 425. A svaka je majka milostiva i na svoje čedo žalostiva. 2, 86. A gjevojka soja gosposkoga žalostiva za bonu junaka, brzo ode u bijele dvore, te donese jednu knpu vina. 3, 267. Kad se Srbi stadoše gušiti, Zeko bješe sreću žalostiva, treći Zeko pokraj

vode Save. 4, 255. Ne poštuju sveštenikā, nijesu žalostivi na starce. Plač 4, 16. Budite milostivi i žalostivi jedan drugom. Zah. 7, 9. — 2) vidi žalostan, žalovito (adv.). — i adv. Dosta puta bi suza iz kamena udarila, kako žalostivo mati nariče za sinom ili sestra za bratom. Rj. 751a. Iz kamena bi suza udarila. (Kad se što žalostivo govori ili čini). Posl. 99. Koja ti je golema nevolja, te si tako u obrazu bleđa, a u sreću vrlo žalostiva? Npj. 1, 619. Otkud knjiga? Ognjem izgorela! te je učiš, a suze proljevas? Što ti tako žalostivo piše? 3, 17. Žalostivu pjesmu zapjevaše . . . sahraniše Milić-barjaktara. 3, 523. Za njim tamna majka pristajala, tamna majka i braća žalosna, i ljubovca mnogo žalostiva. Kov. 102. Ana otide i ne bijaše više žalostiva, jer izruči sreću svoje pred Bogom. Prip. bibl. 61.

žalostćenje, n. verb. od žalostiti (i se). — 1) radnja kojom tko žalosti koga. — 2) stanje koje biva, kad se tko žalosti.

žalovanje, n. vidi žalba: I ja da ti žalovanje kažem. Rj. verbal. od žalovati se, koje vidi. vidi i požala, tužba.

žalovati, žalujem, v. impf. — 1. 1) žalovati mrtra. vidi žaliti 1. v. pf. sloz. ožalovati. — Prestavi se (Care Nikolaje . . . Zaplaka se malo i veliko, žalujući cara Hrišćanskoga. Npj. 5, 53. E knjaz bješe njemu poginuo . . . Suze rone, te ga žalovahu. 5, 444. — 2) žalovati koga n. p. što je siromašan. vidi žaliti 2. v. pf. sloz. sažalovati. — II. sa se, refleks. žalovati se na koga, tužiti se na nj. vidi žaliti se (na koga). potvrda žalovanje.

žalovito, jammervoll, miserandum in modum: Žalovito, kako i robinje. Rj. adv. vidi žalostiv 2, žalostan. — Niz lice je gorke suze lio, pa besjedi odži (upriliću, pa besjedi tiho, žalovito. HNpj. 2, 171.

žaljenje, n. verbal. od žaliti (i se). — 1. radnja kojom tko žali — 1) koga (mrtra) ili za kim. — 2) koga n. p. zato što je siromašan: Jer sam uzeo mir svoj od toga naroda, govori Gospod, milost i žaljenje. Jer. 16, 5. E dom goni brata svojega mačem potvrsi u sebi sre žaljenje. Amos 1, 11. — 3) koga, šteti ga. — 4) stanje koje biva, kad tko žali na koga, nazuban je na nj. — 5) kad tko žali na koga misleći da mu je on učinio žlo što mu se dogodilo. — II. radnja kojom se tko žali na koga. vidi žalovanje.

žamor, m. (u Budvi) das Gelispel, susurrus, cf. žubor. Rj. vidi i žuber. — Pobržajmo brzim putem. amo čusmo žamor ljudi, eda onogje Isus bude. Here. 329. riječi s takim nast. kod divor.

žamoran, žamorna, adj. susurrans, strepens: mnoštvu žamornomu s mnogom družbom put upravlja. Stulli. što žamori, puno je žamora.

žamorcnje, n. J. Bogdanović. verb. od žamoriti. radnja kojom tko žamori.

žamoriti, rim. v. impf. murmurare, susurrare, strepere. Stulli. šta vi žene tu žamorite. J. Bogdanović. vidi žuboriti, žuberiti.

žao. Rj. ža-o, glas o na kraju sloga postao od I (žal, govori se u sjev. Hrv.). comp. žalijč, sup. naj-žalije. — 1) leid: žao mi je, es ist mir leid, es thut mir leid. Rj. vidi žaliti 2, žalovati 2. — a) Mio, 2) meni ga je milo, ef. žao. Rj. 358b. Kad dogje na onu čupriju začudi se njenoj krasoti, ali mu čisto žao bude što joj nema i onih dječju talpi. Npr. 89. Zdravo joj žao bude što oca nije našla kod kuće. 135. Bilo mu je žao ostaviti svoju ženu. 194. Moli ga du mu ne bude žao na odgoru moje samosione sčere. 227. Na kraj sreća (n. p. on jel). Kome za najmanje što bude žao te se rasrdi. Posl. 188. Nije čeknu žao na milo, nego na nepravo. 219. Lepa Maro, je l' ti žao majke? Zašto bi mi bilo žao majke, u mog draga bolju majku kažu. Npj. 1, 50. O radosna u grah pošla! popljuvana doma došla! Ž'o se babi

učinilo. 1, 349. Nije mi žao ni blaga, već mi je žao sramote. 1, 589. Više mu bude žao na bedu, nego za obrećenih sto groša. Danica 4, 40. Bliheru je i onda i posle vrlo žao ostalo, što Loriston nije najpre njemu predstavljen. Žitije 54. Žao mi je ovoga naroda, jer već tri dana stoje kod mene i nemaju šta jesti. Mat. 15, 32. Pokaja se Gospod što je stvorio čovjeka, i bi mu žao u srcu. Mojs. I. 6, 6. Žao mi je za tobom, brate Jonatane. Sam. II. 1, 26 (isp. žaliti 1). Meni će biti žao su zlu, koje misljalh da mu učinim. Jer. 18, 8. Meni će biti žao dobra koje rekoh da mu učinim. 18, 10. — b) na žao učiniti kome: Oprostivši jedan drugome ako je koji kome što na žao učinio. Miloš 78. Primate nas, nikome ne učinismo na žao. Kor. II. 7, 2. Ko htjedbude da im učini na žao, onaj valja da bude ubijen. Otkriv. 11, 5. — c) A u kavzi ljuta kavgađžija, hoće vratiti žao za sramotu. Npj. 1, 603. Sada mu se osvetiti možemo i vratiti žao za sramotu. 3, 463. — 2) na koga, ich bin ihm gram, succenseo illi: Ravno polje, žao mi je na te: jer moj dragi otide niza te. Na Marku je vrlo žao kralju. Rj. vidi žaliti 4. — Crna goro, žao mi je na te, u tebi je kamen stanoviti, pod njim sjedi Mujo jadoviti. Npj. 1, 367. — 3) žao mi je na njega, ich habe Verdacht auf ihn, suspicor de illo, cf. žaliti 5. Rj.

žaoce, n. (žal-ce) žao-ce. dem. od staroga žal. vidi žalac, žaoka. — Pčela ostaviv žaoce hježi. DPosl. 94.

žaoika, f. vidi žalac. Rj. vidi i žaoce. — (žal-ka). žuoku (osn. u starom жѡку). Osn. 397.

žapa, f. Art gène, sui coercitio. Rj. kad se tko žapuc. isp. žapanje.

žapanje, n. das Geniren, sui coercitio. Rj. verbal. od žapati se. stanje koje biva, kad se tko žapa.

žapati se, žapam se, v. r. impf. kao stidjeti se ili ustručavati se, sich geniren, se coëccre. Rj. v. pf. žapnuti se.

žapnuti se, žapnem se, v. r. pf. kao zastidjeti se, sich geniren, se coëccre. Rj. v. pf. slož. žapnuti se. v. impf. žapati se.

žar, m. — 1) glühende Kohlen (die Gluth), pruna. Rj. vidi žeratak, žerava, žeravica; žiška. — U Srijemu gvozdenuznom plaše djecu, a osobito mlade prelje, govoreći da ona nosi u loncu žaru i da će spaliti prste onima koje dobro ne predu. Rj. 84b. Zažariti peč, t. j. pošto se hljeb metne u peč, naložiti što da gori pred njom na žaru. Rj. 174a. Jer je ljubav jaka kao smrt... žar je njezin kao žar ognjen, plamen Božji. Pjes. nad pjes. 8, 6. — 2) (st.) Name eines Pferdes, nomen equi: Dva konjica žaru i žerava. Rj. ime konju. — 3) (u C. G.) nekaka trava kao ostrika, cf. tršljaka. Rj.

1. žara, f. vidi kopriva. Rj. isp. žariti, 3) koprive žare.

2. žara, f. vidi džara, sud zemljani za maslo, ulje, kvauru itd. — džara (s dometnutim sprijeda d mjesto žara, koje ima Stulić). Osn. 19.

žarač, žarača, m. die Ofenstange, pertica forniculis, cf. žarilo. Rj. ono čim se razgrće vatru po peći. vidi i ožeg, prljača, vatraj. — Baba kobilu uvede u konjušnjicu, pa sve žaračom: »U ribe kurvol« Npr. 24. žarač (osn. u žar). Osn. 349.

žarčnje, n. Rj. verbal. od žariti. — 1) radnju kojom tko žari n. p. peč, poguču (das Glühend-machen, candefactio. Rj.). — 2) radnja kojom kopriva žari (das Brennen der Brennesseln, ustio urticae. Rj.).

žarilo, n. vidi žarač: žarilom ga izvijali. Devete pečke žarilo (Gledaj: Moja baba i njegova baba dvije rojene babe. Posl. 58). Rj. i syn. kod žarač. — Ražariti, žarilom razgrnuti vatru po svojoj peći. Rj. 626b. Ne budi svake pečke žarilo. (Ne miješaj se u svašto) Posl. 195. riječi s tukim nast. kod bućkalo.

žariti, žarim, v. impf. Rj. v. pf. slož. na-žariti, o-, po-, pri-, ra(z)-, za-, za-po-žariti. — 1) n. p. peč, glühend machen, candefactio. Rj. — Dogje k sunčevoj majci i nagje je gde peč žari i golim rukama vatru izgrće. Npr. 56. — 2) poguču, posnti je vrućijem pepelom, pa odmah po tom vrućijem ožegom potrljati. Rj. — 3) koprive žare, brennen, uro: Trnje bode, a koprive žare. Rj. — 4) žariti komu lice: Nemoj joj, nemoj lice grditi, nemoj je ljubi, kako se ljubi; nemoj joj, momče, lice žariti. Npj. 1, 86. — 5) On pali, on žari. (Radi i upravlja po svojoj volji). Posl. 239. Da su se njih dvojica (Mladen i Miloje) načinili u Biogradu kao dahije te pale i žare po svojoj volji. Soyj. 19. Ima pod sobom jednoga Kostu, koji i pali i žari kao Kosta. Straž. 1886, 1512.

žarkast, adj. glühend roth, flummeolus: uvijek je rmenia i žarkasta. Rj. što je errenkasto kao žar, kao plamen. kao da je dem. premu žarki.

žarki, adj. — 1) Žarki kore i srebrni, da divno ti sjaš! Domaćine mudra glavo, da mnogo ti znaš! U tebe su zlatni noži i svileni pas. Kov. 83. Što je zlatna te se sja kao žar, kao plamen? isp. žarkast. — 2) žarko sünce, n. (st.) heisse Sonne, sol calidus: žarko ga je ogrijalo sunce. Rj. vidi žarkovito, jarko sunce. — Žarko sunce na istoku sjaše, kroz pendžere u solru grijaše, sve je svate redom ogrijalo. Kov. 83.

Žarko, m. ime muško. Rj. po ocu Žarku prezime: Od bogate kuće Žarkovića. Npj. 3, 474. — za postanje isp. žarki i žar. Osn. 293.

žarkovito sünce, n. (st.) vidi žarko sunce: Kao s neba žarkovito sunce. Rj. vidi i jarko sunce.

žas, m. vidi džas, nčas. — žus (mjesto čega se govori s dometnutim sprijeda d: džas... toga je korijena i dem. glagol žacati se) Osn. 15. Značenje (korijenu) strašiti: džas, žus; žacati se. Korijeni 77.

žasnuti (se), vidi džasnuti se. isp. Stulli. vidi prepasti se.

žavka, f. (u C. G.) vidi čapra. Rj. vidi i koža. — žavka (koža). Korijeni 66.

žavolj, m. (u Baranji) Art Pflanze, herbae genus. Rj. nekaku biljku.

žžalica, f. (komisch) vidi koplje. Rj. govori se u šali. syn. kod koplje. — Daničić je riječ od korijena, koji znači udarati, tjerati, obarati. Korijeni 71.

žban, m. eine hölzerne Kanne, vas aquarium ligneum. Rj. drven rodeni sud. vidi žbanj, džban, bakvica, čobanja. dem. žbanjic. žban, koji glasi i džban (ѢБАНЬ i ѢБАНЬ). Osn. 139. — Žban je od malih jedu duga i stoji uspravno; odozgo ima dvije jame: jednu na dnu, na koju se može sipati u nj, a drugu na malom noseu, na koju se voda pije iz njega. U žbana su dna duguljasta, i za to je svaki žban malo plosan. S jedne strane nekoliko su duge gore duže, gdje su probušene dvije jame, u koje se namjesti uzica za koju se žban nosi. Rj. Ja uzmem žban, pa odem na vodu. Npr. 162. Polupaše žbanove koje imahu u rukama. Sud. 17, 19. Razdade svakome po jedan hljeb i komad mesa i žban vina. Sam. II. 6, 19. Ponesi deset hljebova i kolača i žban medu. Car. I 14, 3.

žbanj, m. (u Risnu) vidi žban. Rj.

žbanjic, žbanjica, m. (u gornjem primor) dem. od žbanj: Napravio mali žbanjic od tisovine. Rj. — takva dem kod daždic.

žbica, f. die Spicche (am Rade), radius, cf. spica. Rj. u točka. i syn. kod spica 1. — riječi tugje ili koje mogu biti tugje: spica i žbica. Osn. 33.

žbūr, m. (u primor.) vidi uhoda. Rj. — Tul. sbirro (pandur).

žbugara, f. (u Boci) ein kleines Loch, wodurch man kaum sehen kann, foramen. Rj. mala jamica, rupica na koju se jednu može vidjeti. vidi žumba. — biće od tugje. Osn. 108.

žbuka, *f. der Anwurf*. J. Bogdanović. *isp.* 1. lijep, *i syn. ondje.*

žbukanje, *n.* J. Bogdanović. *verb. od žbukati.* radnja kojom tko žbuka *n. p.* kuću.

žbukati, *kām, v. impf.* moj meštre, ti žbukati ne umiješ. J. Bogdanović. *vidi* lijepiti. *unverfen.*

žbun, *m. die Staude, frutex, cf.* džbun. Rj. *pl.* žbunovi. Glas. 8, 10. *vidi* i bus 2, grm 2, grmen, kukrika, megja 2, ševar 2, ševarik, šib, šibljak, šiblje, šikara, šiprag. *isp.* česta.

Ždälj, *m.* planina u Dalmaciji izmegju Vrljike i Drniša. Rj.

ždera, *m. (ist.)* *vidi* ždero. Rj.

žderalica, *m.* (u Boci) *eine gefräßige Person, vorax homo aut femina*. Rj. *čeljadle muško ili žensko koje (mnogo) ždere. i ženskogju je rodu. vidi* ždera, ždero, žderonja, proždrlica; erijevonja, izjelica, izjelovac, izješa, pojedljivac, pokusalica.

žderanje, *n.* Rj. *verbal. od* žderati. — 1) radnja kojom tko ždere, guta (das Schlucken, glutitio. Rj.). — 2) radnja kojom tko (mnogo) ždere (das Fressen, voratio. Rj.): Da hodimo pošteno kao po danu: ne u žderanju i pijanstvu. Rim. 13, 13.

žderati, *žderem, v. impf.* Rj. *vidi* ždrijeti. *v. pf.* na-žderati se, pro-žderati. *v. impf. slož. pro-ždirati.* — 1) *schlingen, glutio, cf. gutati.* Rj. — Žderi, šavo, naše dušmanine. Npj. 4, 208. Drina voda ne traži tefera, veće ždere bez broja junake. 4, 259. Pa dokopa šibu okovanu, koja ždere litru tučenika. 4, 443. — 2) *fressen, voro.* Rj. *naglo i mnogo jesti.* — Ždere kao šaška. Rj. 834b. Ždere kao hala. (Kad ko naglo jede). Posl. 79.

ždero, *žderonja, m. der Vielfrass, vorax homo.* Rj. koji ždere. *vidi* žderalica, *i syn. ondje.* ždero, *hyp. od* žderalica. za žderonja *vidi* riječi kod bakonja.

žđiti, *žđim, v. impf.* imao je puške koje je umakao u vodu pak su mu žđile, t. j. palile. *vidi* paliti 2. Rj.³ *vidi* i žeci 2. *v. pf. slož. pō-žđiti, pri-, sa-, u-, uzā-, zā- gram. II. pregj. žgjah. prilog sad. žđeci. pregj. žđivši.*

žđiljeb, *m. vidi* žiljeb. Rj. *izmegju* ž i l *umetnuto d.* — Lakomica, 2) žđiljeb, što njim teče voda u badanj. Rj. 321b.

ždrāk, *m. vidi* zrak: od ždraku do mraka. Rj. — zrak; mijenja mu se z na ž, pa se megju žr umeće d, te glasi i ždrak. Osn. 15. *vidi* ždraka.

ždrāka, *f. vidi* zrak: Od njegov ždraka po avliji bije. Tvoja se sreća rodila, sunčanom ždrakom povila. Rj. *vidi* i zdraka. kako je od zraka postalo ždraka *isp.* ždrak. *vidi* i zrak 1. — Sinu erkva, kao jarko sunce, konju ždraka u oči udari. Npj. 2, 210.

ždrāknuti, *nēm, v. pf. hervorstrahlen, effulgeo, cf. granuti:* Sunce ždraknu od istoka. Rj. *glagol se druk-čije ne nalazi. za* postanje *isp.* ždrak, ždraka. *vidi* i ogranuti.

ždrākule, u zagoneci, *cf.* šajko. Rj.

ždrāl, *ždrāla, n. (pl. ždrālōvi, ždrālōvā).* Rj. *vidi* ždrao, ždralj; *žerav.* — 1) *der Kranich, grus.* Rj. *ptica.* — Prolet! onuda veliko jato ždralova, a jedan ždral pred svima izmakao pozdravo. Čledajući žena ždralove reče mužu: »Vidi, čoveče, kako onaj ždral napred leti, ono je baš moj!« »Nije, ženo,« rekne čovek, »ono je prednjak i starešina onih drugih ždralova«. Npr. 279. — 2) pripovijeda se da se tako zvao konj Miloša Obilića. Rj. *vidi* ždralj. *hyp.* ždralan. — O Milošu, moja vjerna slugo! idi jaši ždralu visokoga. Npj. 2, 207.

ždrālau, *m. hyp. od* ždral 2. *takva hyp. kod* brajan. — Pa okrenu do ždralaua svoga, hitro ždrala spremi na jaslama. HNpj. 3, 261. Prid alajom jedan na ždralanu. 4, 75.

Ždrālica, *f.* potok u nahiji Kragujevačkoj, koji više Kragujevca utječe u Jasenicu. Rj. *Ždrāljića utječe u (Lepenicu) Jasenicu.* Rj.³

ždrāljinjak, *m. Art Pflanze, herbae genus.* Rj. *biljka.* — *zu* *nast. isp.* golubiujak.

ždrālji, *n. (pl. ždrāljiēvi)* (u C. G. i u Bačk.). — 1) *vidi* ždrao. Rj. *vidi* i ždral; *žerav.* — Uporod ždraljēvi kao moji zubovi! Posl. 334. U rešetio ždraljēvi! (Govore oni koji bi šćeli da pometu ždralove). 335. — 2) *ime konju:* Jedno bješe Petre Vukotiću... na svojega velikoga ždralja. Npj. 5, 278. *vidi* ždral 2, ždralan.

ždrāljića, *f. der Steinklee, trifolium melilotus.* Rj. *mel. officinalis L.* Rj.³ *biljka.* — *riječi s* *takim* *nast. kod* aptika.

ždrāo, *ždrāla, m. vidi* ždral. Rj. *vidi* i ždralj; *žerav.* — Ždrao i lasta paze na vrijeme kad dolaze. Jer. 8, 7.

ždrēhad, *f. (coll.) die Füllen, pulli equini.* Rj. megju ž i r umeće se d. jedinica ždrijebe. — Ova kobila ždrijebi sve mušku ždrebad. Rj. 156a. Ostave ondje ždrebad od kobila, da bi ih kobile iz one pomrčine izvele. Rj. 730b.

ždrēban, *ždrēbna, adj. (u Srijemu)* *vidi* suždreban. Rj. *ždrēbna kobila. t. j. bregja.* — Traži u vojsci erna konja i ždrēbnu kobilu. Npr. 132.

ždrēbānik, *ždrēbanika, m.* polje u Urnoj Gori k Brdima. Rj.

ždrēbānje, *n. das Losen, sortitio.* Rj. *verbal. od* ždrebat. *radnja kojom tko* ždreba.

ždrēbati, *bām, v. impf lusen, sortiri.* Rj. megju ž i r umeće se d. ždrijeb baeti, metati. *vidi* žrebat.

ždrēbēcāk, *ždrēbēcāka, m. t. j. zub, der Fällenzahn, dens pulli equini.* Rj. *ždrēbēcī zub.*

ždrēbēcī, *adj. Füllen, pullorum equinorum.* Rj. što pripada ždrebaći, ždrebetu. *takva adj. kod* jagnjeći. — Opazi u košari samo glavu i rep od ždrebeta... i stane ridati i naricati nad mrtvom glavom ždrebečom. Npr. 178.

ždrēbēnce (ždrēbēnce), *ždrēbešce, ceta. n. dem.* od ždrijebe. Rj. *dem. s* *takim* *nast. kod* parčence i dješešce.

ždrēbica, *f. ein weibliches Füllen, ein Stutenfüllen, equula.* Rj. *žensko* ždrijebe. *dem.* ždrebičica. **ždrēbičica**, *f. dem. od* ždrebica. Rj.

ždrēpčanik, *ždrēpčanika, m. das Ortscheit, cf. jarnak.* Rj. *na* kolima. *vidi* i jarnac. Prekorugje. o čemu vise ždrēpčanici. Rj. 574a.

ždrēpčić, *m. dem. od* ždrijebac. Rj.

ždrjēb, *m. das Los, sors, cf. šorak.* Rj. *vidi* i brušket, kocka. — Neka Aron baci ždrijeb za tu dru jarcu. Mojs. III. 16, 8. Neka Aron prinese na žrtvu jarca na kojega padne ždrijeb (Gospodnji. 16, 9. Ždrijebom neka se podijeli zemlja. IV. 26, 55. Po tom izide drugi ždrijeb za Simeuna... I dopade im u našljedstvo. Is. Nav. 19, 1.

ždrijēbac, *ždrijēpa, m. ein junger Hengst, admisarius juvenis.* Rj. *mlad* ajgir, *pastuh, dem.* ždrēpčić.

ždrijebe, *ždrēbeta, n. das Füllen, pullus equi.* Rj. *coll.* ždrebad. *vidi* dvogoče, ome, šišak, šiše. — Kad u nekakijeh kiridžija *vidi* (Marko Kraljević) šareno gubavo muško ždrijebe, učini mu se da će od njega dobar konj biti. Rj. 316a.

ždrijēbiti, *ždrijēbitū, v. impf.* Rj. *v. pf. slož. (uz-)* ždrijēbiti (i se), o- (i se). — 1) *ein Füllen werfen (gebären), pario:* ova kobila ždrijebi sve mušku ždrebad. Rj. — Daću tebe suru bedeviju, bedeviju, što ždrijebi ždrebe, što ždrijebi konje ognjevite. Npj. 2, 547. Ebla bi me ne rodila majka, već kobila, koja konje ždrijebi, te ja Turke osvetiti ne ću. Npj. 4, 368. Čilje si dobra nabavio doru? Al' si konju na domu ždribio, al' si njega za novce kupio? HNpj. 4, 119 (al' si konja dobio od svoje kobile? Je li ti ga oždrijebila domaća kobila?). — 2) *sa se, refls. ein Füllen werfen (gebären), pario:* ova se kobila ždrijebi svake godine. Rj.

ždrijēbljēnje, *n. das Füllenwerfen, partus eque.* Rj. *verbal. od* ždrijebiti (i se). — 1) radnja kojom

kobila ždrijebi ždrebud. — 2) radnja kojom se kobila ždrijebi n. p. svake godine.

ždrijelo, n. (u Here.) *der Engpass, fauces*: Ko je vitez, poteci na ždrijelo (kad se zove u pomoć ili u potjeru. Posl. 140). *cf.* ždrlo, bogaz, klanac, žvalo, grotlo. Rj. *vidi* i tjesnac, uvala. — Mudri radi da zavali ludijem ždrijelo. Posl. 184. *ždrijelo* koje glasi i *ždrlo* (od kor. od koga je *ždrijeti*). *isp.* Osn. 119.

ždrijėti, ždrēm, v. *impf.* gram. osnova ždr. *zapovj.* ždrī. I. *pregj.* ždrījeh. II. *pregj.* ždrāh. *prilog sud.* ždrūci. *prilog pregj.* ždrīv, ždrīvši. I. *pridjev* ždrīo, ždrīla. II. *ždit.* *vidi* žderati. v. *pf.* *prosti* ždrknuti, *slož.* *pro-ždrijeti.* v. *impf.* *slož.* *proždirati.* — 1) *vidi* žderati 1, gutati. — Ali Gospod skupiće neprijatelje njegove te će ždrijeti Izraelja na svu usta. Is. 9, 12. — 2) *vidi* žderati 2. — Kao što ste vi pili, tako će piti svi narodi vazda, piće i ždrijeće, i biće kao da ih nije bilo. Avdija 16.

ždrkljāj, m. što se u jedan put proždere (*ždrkne*), *der Schluck, kaustus*. Rj. *isp.* gutljaj. — riječi s takim nast. kod dogagaj.

ždrknuti, nēm, v. *pf.* *gemein für* proždrijeti. Rj. govori se *prostučki* mjesto ždrijeti.

ždrlo, n. (u Dalm.) *vidi* ždrijelo. Rj.

ždrmnjanī, *adj.* što pripada ždrmnjima: Brći su mu ka' i dva (*ždrmnjani*) ometa. (U C. G. Kad ko ima velike čupave brke). Posl. 30 (u Crnogorskom odmetu): dva ždrmnjani ometa mjesto dva ždrmnjana ometa). *isp.* trnjan prema trnje.

ždrmnji, ždrmnānā, m. pl. (u C. G.) *vidi* žrvanj: Kad se kučka nauči na ždrmnje, ili kučku ubij, ili ždrmnje slomi (Kad se kučka nauči brašuvave žrvnje lizati. Posl. 120). Rj. — (*žrvanj*, pl.) *žrvnji*; govori se ždrmnji s umetnutim d (megju žr. *isp.* žrebat i ždrebati) i s promjenom glasa r pred nj na m (*isp.* damno i darno). *isp.* Osn. 201.

ždrōncānje, n. *vidi* dreždanje. Rj.

ždrōncati, cām, v. *impf.* (u Srijemu) *vidi* dreždati. Rj. *stajati* te čekati.

žēca, f. *vidi* žegjca. Rj. *dem.* od žegj. — žegjca, i bez *gj* po što se promijenilo na *j*: žēca. Osn. 346. žegj-ca, žēj-ca (*isp.* nočca, nojca), žē-ca. *takva dem.* kod djeca.

žēci, žēžēm, v. *impf.* Rj. *gram.* osn. žeg. *zapovj.* žēzi. I. *pregj.* žēgoh, žēže. II. *pregj.* žēzijāh, žēžāh. *prilog sud.* žēgūci. *pregj.* žēgāv, žēgāvši. I. *pridjev* žēgao, žēgla. II. žēžen, žēžena; *određen* žēženī, žēženā. v. *pf.* *slož.* na-žēći, o-, po-, pod-, pri-, raz-, sa-, za-. v. *impf.* *slož.* na-žizati, pod-, pri-, sa-, u-, za-. I) *brennen*, uro. Rj. — Nego piti žēženu rakiju. Rj. 156b. Travljača, nekakav zli prišt; sad ga najviše žēgu (u vrh) vsjalijem šljutijem grožgjem. Niti kisce, ni' ga sunce žēže. Rj. 775a (*isp.* peće ga sunce. Rj. 497b). Vatra vatre ne žēže! Ili: Vatra vatru ne prži! (prikučivši ono gje se ko oprži, kao da vatra izvuču vatru i bol). Posl. 32. Žēžen kašu hladi. 79. Kovač za to ima klijeste da ruke ne žēže. 135. Svjeću u podne žēči. 282 (*vidi* paliti 1). Dosle sam te srebrom okivao, od sele ću žēženijem zlatom. Npj. 4, 358. Angjeo izli čašu svoju na sunce, i dano mu bi da žēže ljude ognjem. Otkriv. 16, 8. Sunce stade žēči Jonu po glavi tako da obamiraše. Jona 4, 8. — 2) (u C. G.) puška, *abfeuern*, *incendo*, *cf.* paliti: Kako koji Turke sustizaše, od obraza pušku žēžijaše. Rj. (žēži-jaše po Crnogor. izgovoru mjesto žēzijāše). *vidi* žditi, i *syn.* kod puška.

žēdan, žēdna (žēdnī), *adj.* *durstig*, *sitihundus*. Rj. *vidi* žudan. *dem.* žēgjahān, žēgjan. — Žedan konj vode ne probira. Posl. 79. Žedna preko vode prevesti (prevariti koga). 79. Žedan ti konjice vodice. Npj. 1, 340. Blago gladnima i žēdnima pravde, jer će se nasititi. Mat. 5, 6. Žedna je duša moja Boga, Boga živoga. Ps. 42, 2. Žedan sam spasenja trojega, Gospod. 119, 174.

žēdujeti, žēdnīm, v. *impf.* *durstig werden*, *sitio*. Rj. *biti* žēdan. *vidi* žegjati. v. *pf.* *slož.* iz-žēdnjeti, o-; o-žēdnjati, po-žēdujati. — Što ko više pije, to više žēdnī. Posl. 357.

žēga, f. *vidi* pripeka. Rj. *kad* sunce žēže. *vidi* i upeka, užega, i prigrevice, i *syn.* ondje. — Udarice te Gospod suhom bolešću i žēgom i mačem, i sušom, i medljikom. Mojs. V. 28, 22.

žēgara, f. nekako mjesto na Tromeđji: Pokloniše kulu na Žegari. Rj.

žēgj, žēgja, f. *der* *Durst*, *sitis*: Ni junačka žēgja dodijala. Rj. *dem.* žēca, žēgja. — *Gasiti* 1) vatru, svijeću, žēgju. Rj. 83b. *Zagasiti* kreč. žēgj. Rj. 168b. II' junačka žēgja presvojila. Rj. 580a. Rožac, 1) kad čovjek u boju od žēgje i vrućine sustane da ne može maknuti. Rj. 653a. *Vinom žēgju utuliti* ne može. Rj. 793b. *Umreč od žēgji*: daj mi još jednu čašu vode. Npr. 20. Koji grožgje u kacama gaze, *podnose* žēgj. Jov 24, 11.

žēgjahan, žēgjahna, *adj.* *dem.* od žedan. (u Sarajevu). Dr. Gj. Šurmin. *takva dem.* kod grubahan. *vidi* žegjan.

žēgjan, žēgjana, *adj.* *dem.* od žedan: Bosa ću ga kamenom voditi, a glagjana preko zemlje site, a žēgjana preko vode hladne. Rj. *vidi* žegjahan.

žēgjanje, n. *verbal.* od žegjati. *stunje* koje biva, *kud* tko žēgja.

žēgjati, žēgjām, v. *impf.* *vidi* žēdnjeti. Stulli. *govori* se i u *Urv.* — Tko okusi meda od vladanja, žēgja njīm tja do smrti. DPosl. 131 (žēgjati njīm nj. njega?).

žēgja, f. *dem.* od žegj, *cf.* žēca. Rj. — Svilu prelo zlato materino; kad je zlatu žēgjeu dodijala... pa otiđe, da vodice pije. Npj. 1, 153. *Vrlo žēgja krčlju odolēla*, pa se diže na vodu studenu. 2, 51.

žēlja, f. (u C. G.) ženski nadimak. Rj. — imena ženska s takim nast. kod Dobrija.

želka, f. *vidi* čančara, kornjača, samarnjača, želva. — Od osnove koja nije u običaju... *isp.* ЖЕЛКА и ЖЕЛТА. Nema u Vukovu rječniku, ali se govori i Stulić ima. Osn. 297. želka (kornjača). Korijeni 74. *za* nast. *isp.* biljka.

žēljūd, m. (u C. G.) žir rastov i cerov, *die Eichel*, *glans*. Rj. *vidi* željud. — riječ s takim nast. *isp.* kod labud.

žēljūdac, želuca, m. — 1) *der* *Magen*, *stomachus*. Rj. bubae, bubalo, *želudac* od žēvadi. — Prvi ljudi znali su kušnjem i mirisom raspoznavati, što je njihovom želudu dobro... što naš razmaženi želudac sad već ne može scariti. Priprava 152. — 2) spao mu želudac, *vidi* struniti se. Rj. — Želudara, nekaka trava, koja se jede, *kad spadne* želudac. Rj. 156b. Struniti se, strunjivati se. Kad se čovjek struni, onda kažu da *spadne* želudac; za to zovu kaku babu, koja je u tom poslu vješta. te ga namjesti, a jedni vele: *razvio se pupak*. Rj. 721a. — *osn.* u želud. Osnove 337.

žēljūdara, f. (u Resavi) nekaka trava, koja se jede *kad spadne* želudac. Rj.

žēlva, f. govori se u *Urv.* kao i kornjača. *vidi* želka. — *za* nast. *isp.* bačva.

žēlja, f. (*acc.* žēlju, *pl.* žēlje) *der* *Wunsch*, *desiderium*. Rj. *vidi* pohlepa, požuda, žudnja. — Gdje si (kamo te) živa žēlja? Rj. 158a. Nasladio sam ruku na njemu (t. j. izbio ga po svojoj žēlji). Rj. 406a. Žena plakala gde joj Bog ispuni žēlju te rodi, pa joj porod pobeže. Npr. 51. *Cesa nije čovjeku žēlja*, toga i ne žudi. DPosl. 12. E te žēlju obuzeta na *banore*, na *gjedore*. Npj. 1, 90 (t. j. obuzela te žēlja za *trajima*, koji su pomrli, pa si i ti umr'o, da se s njima sastaneš. Vuk). Tvoje sam mu ime nadenuła, kad ga zovnem, da me žēlja mine. 1, 408. I diže se braca da potraži, da ga živa žēlja minoitje. 2, 78. Ne streljajte, braćo iz gorice, ne bila vas vašeg brata žēlja, kako mene i brata mojega! 2, 79. Turskih sam se

glava nasjekao. *svom sam srcu želju ispunio.* 4, 234. Postavlja *im po želji* glavare. 4, 367. Ako ste se uželjeli mesa . . . *te od mesa želju ispunite.* 4, 423. No sve čeka kod ovaca Turke, *želja gu je još da* gagja Turke. 4, 508. Zarekoh se i zatekoh ja, dobar junak: da ne pijem rujno vino, rujno, erveno. Još ne progje ni negjelja, *pađe me želja:* ja se napih rujna vina, rujna, ervena. Herc. 251. A što su Turci to više odbijali i protezali, to je *Srbima želju sve više rasla i razvijala se.* Miloš 141. Po tom sam po logorima s velikom željom i radosti pesme slušao. Npj. 1 4, XI. I to nije *rajara želja.* Odg. na ut. 18. Što se *ova želja* i preporuka Lukina izvršila. Opit VII. Pročitano je pismo G. P. Matića, i to najviše *na moju želju.* Pis. 22. Ja sam iz ljubavi k Srpskome jeziku, i *iz želje da bi mu se što brže pomoglo,* prije nekoliko godine napisao Pismenicu. Rj. 1 VII. Grijelh uze početak kroz zapovijest, i načini u meni *seuku želju.* Rim. 7, 8 (*operatum est in me omnem concupiscentiam; virkte in mir jegliche Lust.*) Koji po *željama svojcem* žive. Jud. 16. Ako sam *odbio siromasima želju njihovu . . .* neka mi ispadne rame iz pleća. Jov 31, 16. Ali *ih još i ne progje želja . . .* gnjev se Božji podiže na njih. Pa. 78, 30. Ja sam dragoga svojega, i *njega je želja za mnom.* Pjes. nad pjes. 7, 10.

željan, željna, adj. begierig, cupidus. Rj. *vidi* požudan, isp. pohlanan, pohlepan, lakom. — Ja sam *željan belu sreću . . .* i po svetu *popledati, i sre braće* oko sebe. Npj. 1, 139. Ali ne *šće ljuta sirotinja, željna, kado, krvi* od Turaka. 4, 352. *adc.:* Da se *željno* izgrlimo, i od plača *učešimo.* Rj. 222a.

željawa, f. planina u Hrvatskoj. Rj.

želješce, n. dem. od željezo. *vidi luku dem. kod djetesce.* — Kad pogje *želješce,* nek ide i ručica. DPostl. 42.

željeti, želim, v. *impf. wünschen, cupio, cf. žudjeti.* Rj. *dem. željkovati.* v. *pf. slož. na-željeti, po-, u- (se), za-, po- (se),* — Eto ti što si *želeo.* Npr. 80. Ako *želiš* sina svoga živa *vidjeti.* 153. Nojevi *želeći da bi* pecivo dohvatili, polete u visinu. 159. Ko *rat želi,* kod kuće ga imao. Posl. 152. Ko traži hljeba preko pogače, *želi i orsenice.* 157. »A ja *jadna majke želim* . . . »Puštiću te tvojoj majci«. Npj. 1, 190. Što sam junak u *Bogu želio,* to sam danas jedva dočekao. 2, 234. *Želim od svega srcu da vam bude srećno.* Javor 1885, 439. Čestitati (*željeti kome sreću*). Pis. 4. Koji čovjek *želi života,* ljubi dane da bi vidio dobro? Pa. 34, 12. Koji mi *žele zlo.* 40, 14.

željezan, željezna, adj. *vidi* gvozden; eisern, ferreus. govori se *gdjegod i željezo.*

željezna, f. željezna cesta, Eisenbahn. — Dok nije bilo *željeznice.* Mil. 68.

željeznički, adj. što pripada željeznici; Eisenbahn-. — Na tom zidu bejaše *naertana karta željezničkih pruga.* Zlos. 68.

željeznik, m. selo blizu Biograda. Tuda sad slabo ko zna što je *željezo,* nego svi govore *gvožđe.* Rj.

željezo, n. (oko Timoka) *das Eisen, ferrum, cf. gvožđe.* Rj. govori se i u *Hrv.* — Željeznik, selo blizu Biograda. Tuda sad slabo ko zna što je *željezo,* nego svi govore *gvožđe.* Rj. 157a. — U *željez ga gvožđe* okuj teško. Npj. 2, 381 (= u *željezo — gvožđe*). Vežite mu ruke naopako, a na noge *željez-gvožđe* teško. 4, 355.

željin, željna, m. planina u Srbiji. Rj.

željkovanje, n *das Sehnen, desiderium.* Rj. verb. od željkovati. *radnja kojom tko željkuje koga.*

željkovati, željkujem, v. *impf. (kao dem. od željeti) koga, sieh sehnen, desidero:* Tazbina me ta *željkuje* moja. Kojega sam mlogo *željkovala.* Rj.

željūd, m. (oko Imoskoga) *vidi* želud. Rj.

žena, f. (voc. ženo, pl. gen. ženā). Rj. dem. ženica. *augm. ženetina, ženturina.* — 1) *das Weib, femina.* U Dubrovniku kaže se svakoj nepoznatoj: *ženo!* Rj.

vidi ženska, žensko; ženska glava, ženska strana. *coll. ženskinje. žena:* ajgirača, ajgiruša, alakača, alapača, arlakača, baba, besolnica, bezakonica, bezbožnica, bezbratnica, bezdušnica, bezglavna žena bezmlivnica, bezobraznica, bezočnica, bezrodnica, bezrotkinja, bjelogrička, blebetuša, bludnica, eiporka, copa, coprnica, ernica, cuncupa, čengija, čupa, čupavica, čušljavica, čelupača, čorinica, depna, drvendura, dundara, flandra, gačanka, geakuša, giga, gizda 2, govoruša, grde, hrdoroga, kopilica 2, kurva, lajavica, loča, loncoperca, lucprda, ludandža, luncupa, magjionica, malnitića, mekna, mrtvičina, mužača, nadžagbaba, namiguša, neopera, neopranica, nerotkinja, obajgora, obješenica, obrljuga, ogotina, opajgora, ordulja, ovijana žena, paligorka, piždra, podrepnica, ponjavača, potkuša, provijuša, rogulja 2, samica, samohranica, talandara, vještica, zavrtača. — Zla kao aspida (reku *zloj ženi*). Rj. Sa. Kao bondža, kaže se *slaboj ženi.* Rj. 37a. Nema je u ženskome uhu, t. j. *megju ženama.* Rj. 794a *Zena* je (tvrda od smrti) kao mačka (jer se govori da je mačku vrlo teško ubiti. Gledaj: *U žene* ima devet duša). Posl. 79. *Zena* se uzda u plač a lupež u laž. 80. *Zena bio,* tko ti pobjegao. Npj. 4, 235. — 2) *die Frau, uxor:* Ne stoji kuća na zemlji, nego na *ženi* (Posl. 209). Rj. *udata žena. vidi* baba 1, bjegunica, gospa, gospogja, gospodarica, inoča, jednonmžatica, mlāda, mlādnica 2, mužatica, nevjesta, povratuša, puštenica, snaha, stara, starića, starosvatice, strina, supruža, šurnaja, udovica, ujna, vladika 2. — Mnogi muž zove *svoju ženu* babom, ako i nije stara. Rj. 9a. *Zglob, 2) muž i žena:* lijep zglob; da ružna zgloba! Rj. 205b. *Žene dvojice braće* jetrve su jedna drugoj. Rj. 251b. *Pustiti, 1) ženu.* Rj. 622a. Gjevojku pokrsti i *vjenča je sebi za ženu.* Npr. 95. Ko je divove pobio, neka dogje . . . da mu (car) *šcerku za ženu dade.* 192. Ah lijep li je oni carev sin! da me hoće *uzeti za ženu.* 233. *Uzeli sebi* gjevojku ovu *za ženu.* 248. *Ženu* muža nosi na lieu, a muž *ženu* na košulji. (Ako je muž *ženi* dobar, ona je zdrava i vesela, a ako je *ženu vrijedna,* muž lijepu i čistu košulju uosi). Posl. 80.

ženār, ženāra, m. čovjek koji žene vrlo miluje i s njima rado govori, *der Frauenfreund, amicus feminis.* Rj.

ženba, f. (po zap. kraj.) *vidi* ženidba. Rj. žen-ba. *riječ i s takim nast. kod* berba. *vidi i* ženidbina, oženba.

ženčtina, f. *vidi* ženturina. Rj. *augm. od* žena. *takva augm. kod* babetina.

ženica, f. dem. *das Weibchen, muliercula.* Rj. dem. od žena.

ženidba, f. *die Heirath, matrimonium:* ima sina za *ženidbu.* Rj. *correl. udadba, udaja. vidi i* ženba, ženidbina, oženba. *gen. pl. ženidbi.* — Sva trojica već dorastu za *ženidbu . . .* »i ja sam za *ženidbu.*« Npr. 60. Imao jedinka sina. Kad mu već za *ženidbu* *prispje,* otpravi ga po svijetu. 220. Seja na udaju, bratac na *ženidbu.* Npj. 1, 107. Kad je Omer na *ženidbu bio,* i Merima bila na udaju. 1, 252. Ovake se pjesme spjevavaju ponajviše *oko ženidbi,* kad se štogogj smiješno dogodi . . . osobito kad se *ženidba* *pokvari.* Npj. 1, XXVI. *Ženidbu* Milutinova s *kćerju* *carcrom* zadade strah staroj Jeleni. DM. 35. *ženidbu* (nast. tv [ženitva] promijenio se na *db*). osn. u *ženiti.* Osn. 241. *riječ i s takim nast. kod* bjelidba.

ženidbeni, adj. *Ehc-, nuptialis.* Rj. što pripada *ženidbi.*

ženidbina, f. u pjesmi mjesto *ženidba:* Ali uda moja *ženidbina.* Rj. *vidi i* ženba, oženba. — *za nast. (prema ženidba) isp. čazbina, gozbina itd. prema* čazba, gozba itd.

ženik, m. *der Bräutigam, sponsus.* Rj. *vidi* mladoženja, mladenac, gjuvegija, gjuveglija. — Kakvi li svati *brez mlada ženika, brez ženika, brez* Omera

tvoga? Npj. 1, 253. Eda li mogu svatovi plakati, dok je s njima ženik? Mat. 9, 15. ženik (staro ЖЕНИКЪ). *k postalo od h: ženih, koje se još i suda čuje u sjevernoj Hrv.*

ženikov, *adj. des Bräutigams, sponsi.* Rj. što pripada ženiku. — Te će... nestati glasa radosna i glasa vesela, glasa ženikova i glasa nevjestina. Jer. 7, 34.

ženin, *adj. — 1) des Weibes, feminae.* Rj. što pripada ženi, ženskoj glavi: Reče Bog zmiji: još mečem neprijateljstvo između tebe i žene i između sjemena tvojega i sjemena ženina. Mojs. I, 3, 15. — 2) *der Frau, uxoris:* Zar mi je on ženin brat (da mu sam to; da mu to i to učinim. Posl. 86). Rj. što pripada ženi (udatoj). *isp. supruga 2. — ženin otac:* punac, stariac 2, tast. *ženina mati:* punica, tašta. *ženina sestra svast, svastika. ženin brat:* šura, šurak, šurjak. — Muž ženin to opazi, pa ženu poslije poveđe u šumu da je objesi. Rj. 209b. Carica tek što ovo izreče, izdahnu. Car po smrti ženinoj pošlje... Npr. 114.

ženinstvo, *n. Heiratsgut, dos.* Rj. *vidi miraz, prčija 1. što sam to da uz djevojk, što žena donese mužu svome.*

ženiti, *ženim, v. impf. Rj. v. pf. slož. i(z)-ženiti (i se), o- (i se), pri-, ra(z)-ženiti se. — 1) verheiraten, colloco:* ženi sina. Rj. *correl. udavati. — Imali tri sina. Sva trojica već dorastu za ženidbu, a otac ih ne ženi ni jednoga, jer je bio siromah. »Babo, hoću da me ženiš.« Npr. 60. Ženi sina otklen znaš, a udaj šcer kud možeš. Posl. 80. Te odvodi naše zetelice, njima ženi Janoče bečare. Npj. 3, 255. Ijubu ću mu mene ostaviti, šujom ću ženi! Gjul-bega, mog sina. 4, 315 (š? s?). Jedan ženi Balšića udoricom Miloševom. DM. 93. u bananju: Kad izigraju onoliko puta, do koliko su pogodili da žene trljju, onda ga žene, t. j. stanu svi u red jedan za drugim, pa se raskorače te trlja progje četvoronoške između njihovijeh nogu, a oni ga svaki udari po jednom šakom, ili drvetom po zadnjici. Rj. 14b. — 2) sa se, *refleks. heiraten, duco uxorem. Rj. correl. udavati se. — Dozna da se braću njegova i onu čobanče onijem gjevokuma žene. Npr. 9. Što junače činiš te se ne ženiš? 111. Kad se sinovac ženjaše, strica ne pitaše, a kad se raženjaše, i strinu pripitvaše. Posl. 120. Ušima, a ne očima, valja se ženiti. 339. Što će tebe nijema kaduna? Uzmi sine! te se s drugom ženi. Herc. 25 (s?). Svojoj ljubi jade zadavaše, i ovako aga govoraše: »Ljubi moja! ženiću se na te.« Aginica njemu progovara: »Ženi ago! i mene je drago, spremiću ti sina u gjevstvo«. 70 (ženiću se još drugom osim tebe). Ovakovu svadbu neka čini G. V., ako mu se dopada, kad se sam uženi. Nov. Srb. 1817, 479 (uz-ženi, uženi). Kćeri svoje udajte za nas i kćerima našim ženite se. Mojs. I, 34, 9. On neka se ženi djevokom. III, 21, 13.**

ženka, *f. das Weibchen (von Thieren), femina.* Rj. što je ženko u životinju. *vidi ženskar, isp. samica 3. — Uzmi sa sobom od svih životinja čistih po sedmoro, sve mužjaka i ženku njegovu; takogjer i od ptica nebeskih po sedam, mužjaka i ženku njegovu. Mojs. I, 7, 2.*

ženka, *f. adj. (u vojv.) das Frauenzimmer, femina, cf. žensko, (coll.) ženskinje.* Rj. *adj. zamjenjuje supst. vidi i žena 1, i syn. ondje.*

ženkura, *f. vidi ženka.* Rj. *isp. samica 3. — riječi s takim nast. kod badnjara.*

ženki, *adj. — 1) weiblich, muliebris.* Rj. što pripada ženskinju ili ženskoj kojoj god. — Brdo žensko. Rj. 42a. Da zna ženska glava, što j' odoljan trava. Rj. 86a. Ženska erka, f. (u vojv.) vidi preprata. Rj. 157a. Žensko vrijeme, n. die Zeit der Frauen, menstrua, cf. pranje, pronica. Rj. 157b (vidi i mjesecina 2). Jagnjica, žensko jagnje. Rj. 244a. Kov ženski, vidi ukovica. Rj. 281a. Nema je u ženskoj uhu, t. j. megju ženama. Rj. 794a. Ženski posao priložak od mesa (ništa). Posl. 80. Žensko je

ljetu poslije Petrova dne. 80. Žensku stranu lasno prevariti. Npj. 2, 285. Nošnja je ženska gotovo u svakoj nahiji druckija. Danica 2, 105. Nego im i rz (obraz ili žensko poštenje) i zakon pogaziše. 3, 152. Naše narodne pripovijetke gotovo se mogu razdijeliti na muške i na ženske, kao i pjesme. Npr. V. Vila je bila obučena u bijelu žensku haljinu. Pis. 32. Djevojčad i žensku djecu uzme k sebi. Sovj. 73. Ako od govora prinosi, muško ili žensko, neka prinese zdravo. Mojs. III, 3, 1. Veća mi je bila ljubav tvoja od ljubavi ženske. Sam. II, 1, 26. Babajičanka, žensko čeljade iz sela Babajiča. Daničić, ARj. 130a. gram. Oblici su različiti i prema tri roda: muškom, ženskom i srednjem. Obl. 1. adv. Ta nemoj me ženski udarati, već me udri, čim s' junaci biju. Npj. 1, 538. Ja sam Plavšu ženski uhvatio, pak mu ništa učinio nisam, tek otpas'o sablju od pojasa. 3, 427. Mi nijesmo jedne ženske glave, pod zatvorom ženski da pomremo. 4, 170. — 2) od udate žene, weiblich (im Gegensatz von Mädchen), muliebris: Čija ruka ima na pendžeru: IP je ženska, IP je gjevojačka. Nije ženska, već je gjevojačka. Rj.

ženkić, ženskića, *m. (u Lici) žensko dijete, das Mädchen (ein Kind), puella.* Rj. *correl. muškić. — dem. s takim nast. vidi kod bagljic.*

ženkinje, *n. (coll.) Weibspersonen, feminae.* Rj. jedno od ženskinja žensko. *correl. muškinje. — Oyo ćete dakle učiniti: sve ženskinje što je poznalo čovjeka, pobijte. Sud. 21, 11. Car smisli svu mušku djecu Jevrejsku pobiti kako se koje rodi, tako da samo ženskinje ostane. Prip. bibl. 37. Vidimo da ženskinju nije uzeto pravo imati baštinu. DM. 68.*

ženko, ženskoga, *n. adj. ein Frauenzimmer, mulier, cf. ženska, (coll.) ženskinje.* Rj. žensko čeljade. *adj. zamjenjuje supst. vidi i žena 1, i syn. ondje. correl. muško. — Kad su u ženskoga mala lijepa usta, reče se: kao da su dinarom prorezana. Rj. 120b. Lajavica, žensko zla jezika. Rj. 321a. Mekna, debelo žensko. Rj. 352a. Igraju joj oči kao na zeitinu. (Reče se za nestavno žensko). Posl. 95. U muškoga je sramota za petom, a u ženskoga megju očima. (Neke se stvari muškome ne primaju za sramotu kao ženskome). 333.*

ženstvo, *n. (u Risnu) die Weibheit, muliebritas:* Nema ženstva bez čestva (Teško ženi bez čoeaka. Posl. 202). Rj.

ženturina, *f. augm. od žena.* Rj. glasu n pred u nalazi se dometnuto t (isp. imenovati): ženturina (žena). Osn. 157. takva augm. kod baburina. — Depna, zdrava i debela djevojka ili ženturina. Rj. 116a. Nagje onu ženu na izvoru... u sebi promrmla: »Eto one ženturine, ubio je Bog!« Npr. 140.

ženjuče, *n. das Heiraten, cum quaeritur uxor.* Rj. *verbul. od ženiti (i se). — 1) radnja kojom n. p. otac ženi sina. — 2) radnju kojom se tko ženi n. p. djevokom.*

žera, *f. vidi žeravica. (u Sarajevu). Dr. Gj. Šurnin. i syn. kod žeravica. — žera je obličjem svojim upravo hyp. od žeravica.*

žeranje, *n. vidi žderanje.*

žeratak, žerátka, *m. vidi žar 1.* Rj. *vidi i žera, žerava, žeravica; žiška. — Proška, kad se vrelo mlijeko ili voda prospe u žeratak ili vruc pepeo, pak sa parom i pepeo u vis sukne. Rj. 617a.*

žerati, žerēm, *v. impf. vidi žderati. kao što se u riječima, u kojima glusovi ž i r stoje jedan do drugoga, umeće megju njih d (n. p. ždrijeti od žrijeti), tako se umeće d i kud su glusovi žr rastavljeni: žderati mj. žerati. isp. Korijeni 55. žerati govori se i megju kajkavcima. v. pf. slož. bez umetnutoga d: nazerati se (kod našderati se). — Mene zovete kad je mužikati, ma ne kad je što žerati. DPosl. 60. Tamo vi žerite, a na me pišite. 125.*

žerāv, *m. — 1) vidi ždrao. Rj. vidi i ždrāl, ždrāl. pticu. — 2) ein grosser grauer Ochs, auch ein Schim-*

melpferd, bos aut equus canus. Rj. *veliki vo sironju* (isp. žeronjica); i *konj sirac*. — Pake gjipl Ivan Čarnojčić, te osedla tanana žerava. Npj. 2, 570.

Žerava, f. (u Grblju), *žeravica, f.* *vidi žar, zeraatak, die glühende Kohle, pruna:* Tako mi ove žerave i tako je manit ne zobao! (Posl. 303). Ispeč' će vas oba nu žeravi. Rj. *vidi i žera, žiška.* — Kad pada grad, gdjekoji *lopatu žeravice* bace na polje. Rj. 97b. Žestok kao žeravica. (Kaže se ljutu čoeku, a i konju). Posl. 80. Sve katane žive žeravice... Sve katane, kako vatre žive. Npj. 3, 236. Izgorje sva knjiga ognjem na žeravici. Jer. 36, 23.

Žeravica, m. muški nadimak. *isp. take nađimke* Koprivica, Vatica, Vrbica 1. — Ito prvog Šarića Cvijana... i drugoga Vida Žeravice. Npj. 3, 259.

Žeravija, Žeravinja, f. voda u Zvorničkoj nahiji (u Jadru). *Žeravija* izvire u Tršičkoj planini i teče kroz Tršić (u kojemu se jedna mahala zove Žeravija, ili Žeravinjska mahala)... Rj.

Žeravinski, adj. n. p. vrelo, von Žeravija. Rj. *što pripada Žeraviji, Žeravinji.* — U Tršiću se jedna mahala zove Žeravija, ili Žeravinjska mahala. Rj. 157b.

Žerija, f. (u C. G.) ženski nadimak. Rj. — *tuka ženska imena kod Dobrija.*

Žeronjica, m. dem. od žeronja, koje samo ne dolazi, a čemu je osnova u žerav 2, vo. — Pjesma volu. Cvili, tuži žeronjicu, koledo! »Kakva ti je nevoljica.« Al' govori žeronjica: »Duga ujiva, nesorana, a široka, nevlačena.« Živ. 10.

žesta, žestika, f. *tatarischer Ahorn, acer tataricum Linn.* Rj. *drvo.* — *za nast. u žestika vidi riječi kod apika.*

žestikov, adj. von *tatarischem Ahorn, aceris tatarici.* Rj. *što pripada žesti, žestici.* — *za nast. isp. aptov.*

žestikovina, f. Holz von *tatarischem Ahorn, lignum aceris tatarici.* Rj. *žestikovo drvo.*

žestina, f. das Feuer (*Lebhaftigkeit, Heftigkeit, ardor, ignis.* Rj. *osobina ili stanje onoga što je žestoko.* — Nek im pači u nebo vedrinu, a u zemlju veliku žestinu. HNpj. 1, 18. Da izlijem na njih gnjev svoj, svu žestinu jurosti svoje. Sol. 3, 8.

žestiti se, žestim se, v. r. impf. entbrennen z. B. vor Zorn, exandeseo ira. Rj. *kao žestok bivati. v. pf. slož. pre-žestiti se, u- (se).* — Psa za uši hvata, ko se prolazeći žesti za tuđu raspru. Prič. 26, 17.

žestok, adj. (comp. žesći) feurig, ardens, n. p. konj, čovjek, rakija: Ono su ti pod kameom gije, kojih žesćik u primorju nema. Rj. *comp. (rijetko) i žestodijl.* Obl. 45. *vidi ljut 3. isp. vatre.* — Žestok kao zmija izmegju gospogja. Rj. 213a. Podumentu od grozjga žestoka. Rj. 526a. Užestio se ocut, t. j. postao ljut, žestok. Rj. 770b. Pošto ga (lješnik) otvori, buknuše iz njega žestoke rijeke. Npr. 94. Žestok kao žeravica. (Kaže se ljutu čoeku, a i konju). Posl. 80. Što su, Petre, Bogu zgriješili, te se muče muka žestokijeh? Npj. 2, 11. Pa upali žestoku strijelcu, te pogodi ono jagnje crno. 2, 20. Dijete je srca žestokoga. 2, 32. On namače žestoke berbere, te su (Gjurgju) bradu obrjali... pa namače žestoke terzije, te su (Gjurgju) skerlet pokrojili. 2, 571. Najbolji mu šure peškeć daju (najbolji je, najžešćijeh juda!). 3, 519. Mogu l' biti rane žestocije? 4, 72. Žestokoga boju zametnuše. 4, 319. Ka' Moraču tama pritislula od žestoka praha i olava. 4, 378. A ostale Drobnačke glavare pod žestoku globu ti udari. 4, 492. Svagju o tom postane još žesća. Danica 2, 126. Žestoko piće. Nov. Srb. 1817, 779. Prokleta da je ljutina njihova, što bješe žestoka. Mojs. I. 49, 7. *adv. Najjedi se žestoko, i stane koriti sina.* Npr. 233. Niko nad bratom svojim da ne gospodari žestoko. Mojs. III. 25, 46.

žesćenje, n. das Entbrennen vor Zorn, exandescencia. Rj. *verbal. od žestiti se. stanje koje biva, kad se tko žesti.*

žetelac, žeteoca, m. (pl. gen. žetelacā) der Schnitter, messor, cf. žnjetar. Rj. *vidi i risar, koji žanje.* — Krajober. Rj. 298a (*žetelac na kraju*). Kad dogjem kući, a to žeteoci žanju po polju. Prigrijala vrućina, voljani Božel da pogore žeteoci. Npr. 162. Stade pabirćiti po njivi za žeteocima. Rut. 2, 3.

žetelački, adj. Schnitter, messorum. adv. žetelački: sjeđi žetelački (kad ne mogu sjeđi svi oko sofre lijepo, nego svaki sjeđne koso). Rj. *što pripada žeteocima ili žeteocu kojemu god. vidi žnjjetvarski.* — Najviše idu na mobu te žanju, za to se žetelačke pjesme zovu i mobarske pjesme. Rj. 365a.

žetelica, f. die Schnitterin, messor. Te odvodi naše žetelice. Rj. *koja žanje. vidi žnjjetvarica.*

1. žeti, žanjem (u Dalm. ženjēm), *v. impf. ernten, meto.* Rj. *vidi žnjjeti, žnjjevati; brati 4. gram. vidi kod žnjjeti. v. pf. slož. dō-žeti, na-, nađ-, po-, pro-, za- v. impf. slož. za-žinjati.* — Žetvu žele tri jetrve... »vazdan žesmo, kraj ne višmo. Npj. 1, 170 (ne višmo mjesto ne vidjesmo ili ne vidismo! Vuk). Ponesi im trideset srpova, da ženjemo bilicu šenicu. HNpj. 4, 229.

2. žėti, žmēm (*part. pass. žēt, žēta, žēto*) *v. impf. (u Dubr.) drücken, zusammendrücken, constringo, cf. cijediti.* Rj. *u Rj. ima ōke. žėti, žmēm; ali Daničić u Radu 6, 71 dokazu da treba da je žėti, žmēm. v. pf. slož. i(z)-žėti, izā-žėti, ō-žėti, pre-, pro-, sa-, za- v. impf. slož. i(z)-žimati, izā-žimati, na-, o-, pre-, sa-, za-*

žetva, f. die Ernte, messis. Rj. *kud se žanje. vidi žnjjetva. riječi s takim nast. vidi kod kletva.* — Dogje žetva. Staše se razgovarati kako će požeti. Npr. 175. Žetvu žele tri jetrve. Npj. 1, 170. *Prebogatu žetva.* Nov. Srb. 1817, 747. Ruvim izide u vrijeme žetve pšenične. Mojs. I. 30, 14. Dogjoše o početku ječmene žetve. Rut. 1, 22. Voz gledajući cijele žetve kako se siromašica Ruta pošteno vlada, omili mu. Prip. bibl. 60.

žetveni, adj. n. p. doba, Ernte-, messis. Rj. *što pripada žetvi.* — Rosan oblak o vrućini žetvenoj. Is. 18, 4.

ževkajuje, ževkárēuje, n. das Befzen, lutratus lenis. Rj. *verbal. od ževkati, ževkariti. radnja kojom pseto ževka, ževkari.*

ževkariti, ževkārīm, ževkati, ževkām, v. impf. befzen, lutro leniter. Rj. *lajati kao ker, pas u louu što lje. vidi čevkati, kevtati, štehtati, štektati. isp. škanutati.*

žezlo, n. Mis. gl. sceptrum, virga — žezlo kraljevsko, sceptrum regnum. Stulli. *vidi sceptar, skiptar, šibika vladalačka. ЖЕЗЛО znači šiba, šibika.* — *rijec je već i narodu poznata preko škola i propovjednika.* P. Leber.

žžžak, žžžka, adj. n. p. voda, mlijeko, heiss, fervens. Rj. *vidi žreo, ključao.* — *od osnove od koje je žeci.*

žželj, m. ein Anbindestock für die Schafshunde, baculus alligando molosso. Žželj je kao podugačak i podebeo štap; jedan se kraj od njega sveže psetetu za ogrljak, a drugi za kolac (da ne bi pseto pregrizlo uzicu — kad nema lanca). Ljutiti kao pas u žželju (Posl. 173). Rj. *Daničić riječ dovodi od udvojena korijena, koji je neudvojen u žėti (žmēm). riječi s takim nast. kod brzeli.* — Omam, komad hljeba ili drugo što, što se da psetetu, kad ga hoće da svežu (omam se baci kod sindžira ili kod žželja, pa kad se pseto sagne da ga uzme, onda mu svežu litar oko vrata). Rj. 157b.

žžženje, n. das Brennen, usti. Rj. *verbal. od žeci. radnja kojom tko žže što.*

žžžanci, žžžanāca, m. pl. (österr. der Sturz), eine Art Polenta, polentue genus. Rj. *od osn. od koje je žganica. vidi žžžanci.*

žžžanica, f. (u Slav.) vidi prepečenica. Rj. *vidi i prepeka, prijepek. u Hrv. je žganica što i rakija. osn.*

je part. pass. od glagola žgati (= žeci) koji se govori u svr. Hrvatskoj a drugdje samo složen užgati.

žgarica, f. (u Lici) vidi jezgarica, n. p. od oraha, lješnika, šljiva i t. d. Rj. jezgra od oraha, lješnika i t. d. — jezgarica (osn. u jezgra, s kojom je jednoga značenja; a je umetak; govori se i bez je i s promjenom glasa z na ž: žgarica). Osn. 320.

žglob, žgloba, m. (u C. G.) vidi žglob. Rj. — z-glob, i sa ž mjesto z: žglob, i bez g: žlob. Osn. 23.

žgjela, f. (juž.) vidi zdjela. Rj.

žgjelica, f. dem. od žgjela. Rj. vidi zdjelica.

žgjesti, (juž.) vidi zdjesti. Rj.

žgjetan, tna, adj. (juž.) vidi zdjetan. Rj.

žic! **žickac!** interj. von einem Art Schlagens, interjectione de modo percullendi. Rj. VII. uzvikne se, kad se hoće da kaže, kako je tko koga žienuo. za žickac! isp. čistac!

žica, f. (pl. gen. žića). Rj. dem. žićica. — **1)** der Faden, filum: platno rasječi po žici, fadengerade. Rj. isp. konac **1** (konci), nit (niti). — Af, rudića **2**: kad spadne u čohu af, onda se vide žice. Rj. Sb. Žilj, ono što pukne na ledu ili na staku kao žica. Rj. 159b. Jedinica, **2)** rijetko sukno, što se tka u jednu žicu. Rj. 250b. Navodnica, žica koja se u platnu navede. Rj. 380b. Malo pasmo ima **20** čisaonica, jedna čisaonica ima **3** žice. Rj. 490b. Četvorni, n. p. peškira, t. j. u četiri žice. Rj. 823b. Tako se ne mučio kao prtena žica! Posl. 309. Al' gjevojčice savezauo tankom žicom ibrišima. Npj. 1, 214. — **2)** der Draht, filum metallicum (ferreum, aureum). Rj. žica metalna, n. p. govzdena, zlatna: Baglama, **2)** mala tamburica od tri žice. Rj. 11a. Klješnice, klješta što se žica vije. Rj. 277a. Tamburska žica. Rj. 731a. Gjevojka jedna sedila za zlatnijem gjergjefom i zlatnom žicom vezla. Npr. 9. Iz careva nova vinograda, što je care skoro posadio i srebrnom trkljom zatrklijo i zlučenom žicom povezo. Npj. 1, 286. Pak odseče tri aršina platna i dve žice sama suva zlata. 1, 534. — **3)** (u Dubr.) vidi srdačka (koja je ondje ponajviše od gvozdja). Rj. u čunku ona šipčica što na njoj stoji cijev. vidi i srdašce **2**. — **4)** vidi tetiva **2**: na drndi, na egedama. Rj. taka je žica suha žila.

žica, m. ime muško: Žica (osn. u Živan). Osn. 347. Ži-ca. takva hyp. kod Aca.

žienuti, žienčm, v. pf. einen Streich versetzen (mit einem ruthenartigen Körper), virga percutio. Rj. žienuti koga, t. j. udariti ga šibom ili takim čim, da se čuje: žic! žickac!

Žiča, f. — **1)** potok koji teče od Jadranskoga Džbrića i dolje dijeleći nahiju Šabačku od Zvorničke (sad Podrinske) utječe u Drinu više lješnice. Rj. — **2)** zidine od staroga manastira na desnoj strani Ibra blizu Karanovca. Pripovijeda se da su se u Žiči vjenčavali na kraljevstvo kraljevi Srpski: Da vidite Žiču na Moravi i na Ibru više Karanovca. Rj.

žićica, f. dem. od žica. Rj. — Kad se kome (osobito djeci) čestita nova košulja ili druga kaka haljina, reče se: »Živ i zdrav derao! koliko u njoj žićica, toliko ti godinica! Rj. 158a. Kako su ljudi izmislili presti? U carstvu životinjskom i biljnom ima tankijeh kratkijeh žićica (vune, dlake, i svile u životinja, a kudjelje, lana i pamuka u bilja), koje se uvijanjem jedna s drugom mogu sastaviti, tako da se načini debeo i dngaćak konac. Priprava 140.

žičina, f. vidi židina. Rj. osn. u židak. Osn. 168. d pred č ispalo: žičina.

Žičkō Pdlje, n. Ebene von Žiča (kod Lješnice). Rj. polje što pripada Žiči.

žiče, n. (u C. G.) das Leben, vita. Rj. upravo je verbal. od žiti. vidi življenje; život **1**, žitak **1**. sa starim nast. žitje (= žitje = žiče). za nast. isp. bogojavljenije i bogojavljenje. — Počne mu sve žitije stoje redom kazivati. Npr. 250. Žitju pojedinih ljudi

vrlo su skopčana s istorijom naroda njihova . . . Ja sam u prvome mom zabavniku sa žitijem Hajduk-Veljka Petrovića počeo izdavati žitija znatnih Srbalja. Danica 4, 1. Kritika žitija Davidovičeva i Kara-Gjorgijeva za sad se ne može naštampati. Kov. III. U pravilu sv. Lazara ima i žitije njegovo. Glas. 9, 248.

Žid, m. der Jude, Judaeus, cf. Čivutin. Rj. vidi i Židov, Žudio; Čivut, Čivutin; Jevrejim, Juda. — Žid krstjanin, vuk pitom. DPostl. 160. riječ postula od Judaeus (preko Francuskoga izgovora?).

židak, žitka (žitki, comp. žigji). adj. Rj. vidi žitak. od kor. od koga je živjeti i koji prelazi i u značenje micati se, brzo micati se. isp. Osn. 305. — **1)** dünn (von Flüssigkeiten), rarus, dilutus. Rj. govori se za tekuće stvari, n. p. za juha, jelo. suprotno gust **1**. tvrd **4**. — Žmire, **2)** od masti i od brašna kao žitka cievara. Rj. 160b. Zabrucki **1)** n. p. kako žitko jelo od brašna, t. j. rgjavo ga zgotoviti. Rj. 164b. Raskačkale svinje blato ispred kuće, t. j. načinile ga žitko. Rj. 638a. Raščiniti n. p. meću, t. j. u meću, koja je gusta kao kačamak, usuti vode, pa je rukama stiškivati i miješati dok ne postane žitka. Rj. 645b. Žitko je more, a nebo visoko. DPostl. 160. — **2)** prut, biegsam, flexibilis. Rj. židak prut, gdje je značenje micati se još dobro sačuvano. Korijeni 63. što se lusno vije, savija, vidi gibak, prūtak, vit, vitak.

židina, f. die Dünne (z. B. der Suppe, Milch), raritas, cf. žičina. Rj. osobina onoga što je žitko n. p. juha, osn. koju je u židak (žid-ak). vidi žitkoča, žitkost.

Židov, Židova, m. vidi Žid. Rj. i syn. ondje. riječ Žid pomadžarena Žsidō povratila se k namu. riječi tuje s takim nast. vidi kod akov.

Židov, adj. des Juden, Judaei. Rj. što pripada Židu.

Židovka, f. Judaea. Stulli. vidi Čivutka, i syn. ondje.

Židovski, adj. jüdisch, judaicus. Rj. što pripada Židovima ili Židu kojemu god. vidi Čivutski, i syn. ondje.

židovstvo, n. Judaeorum ceremoniae. Stulli. apstrakt. zakon Židovski. konkr. coll. Židovi.

žig, m. (loc. žigu). Rj. od kor. od koga je žeci. — **1)** Werkzeug zum Einbrennen eines Brandmals, cauterium. Rj. sprava kojom se žigoše n. p. vo. — **2)** das Brandmal, stigma. Rj. onaj biljeg koji je n. p. na volu žigosanu. — Te im dade žig na desnoj ruci njihovoj . . . da niko ne može ni kupiti ni prodati, osim ko ima žig. Otkriv. 13, 16. Ko primi žig na čelo svoje . . . koji primaju žig imena njezina. 14, 9. 11. — **3)** ein glühendes Stänglein (um z. B. das hölzerne Mundstück der gemeinen Tabakpfeife zu bohren), virgula ferrea candefacta. Rj. šipka koja se usja, pa se njome buši n. p. grlič ili bokin u prosta čibuka.

žigauje, n. das Stechen, dolor acutus. Rj. verbal. od žigati. stanje koje biva, kad koga žiga.

žigati, žigā (me), v. impf. stechen (in der Seite, auf der Brust), pungo. Rj. žiga me n. p. u boku, u prsima, t. j. protiskuje me jako, kao da me što žeže. v. pf. žignuti.

žigavica, f. (u Paštr.) kao mali naboj na tabanu, eine Wunde an der Sohle von Barfussgehen, solea vulnerata cundo. Rj. vidi naboj **1**. kao malu ranu što se načini na tabanu čeljadetu, koje boso hodi.

žigica, f. Zündhölzchen (u Sarajevu). Dr. Gj. Šurmin. ponajviše se govori u množ. žigice. vidi žičice, i palidrvce, i syn. ondje. — osn. u žig (od žeci).

žignuti, žignč, v. pf. einen Stich geben, pungo. Rj. žignulo me n. p. u boku, u prsima, t. j. protišlo me jako, kao da me je što ozešlo. isp. protisnuti **2**, provrijeti. v. impf. žigati.

žigosanje, n. das Brandmarken, inustio notae.

Rj. verbal. od žigosati. radnja kojom tko žigoše n. p. volu. vidi žigovanje.

žigosati, žigošću, v. impf. i pf. n. p. vola, brandmarken, notam inuro, cf. žigovati. Rj. t. j. udarati ili udariti na nj žig. — Slušajući lažne duhove i nauke gjavolske, u licemjerju laža, žigosanijeh na svojoj sarjesti. Tim. 1. 4, 2. Koji bi se jeretik krio kod pravoslavnih, njega bi žigosali po obrazu i prognali, tako bi žegli i onoga koji bio ga tajio. DM. 314.

žigovânje, n. vidi žigovanje. Rj.

žigovâti, žigujem, v. impf. (u Baranji) vidi žigosati. Rj. i v. pf. Rj.³

žik, m. (u Risuu) vidi šik: Dvori su mu žikom poškani. Rj. i syn. kod šik 1.

žika, Rj. ži-ka. voc. Žiko. — 1) f. hyp. od živana. Rj. takva hyp. kod Daka. — 2) m. (ist.) vidi Žiko. Rj.

žikânje, n. verbal. od žikati. radnja kojom tko žika što.

žikati, žikâm, v. impf. žikati što, udarati na nj žik. vidi nazikivati; šiklisati, i syn. ondje. v. pf. slož. na-žikati, po-. — Pa bedeme gradu gradi, čudom čuvene, sve od silne konjske kosti i od junačke, na čoškove ljucke glave zlutom žikune. Herc. 265.

Žiko, m. (juž.) hyp. od Živan. Rj. ži-ko. gen. žika, voc. Žiko. takva hyp. kod Daka.

žila, f. (pl. gen. žilâ). Rj. dem. žilica. — 1) die Ader, vena. Rj. u čorjeka ili u životinje: Babia žila. Rj. 9b (biljka). Vratne žile. Rj. 73b. Srčanik, 4) velika žila koja drži srce za grkljan. Rj. 710b. Iz petnih žila (n. p. truditi se oko šta, t. j. iz sve snage, što se gogj više može). Posl. 100. Mukli pas petne žile kolje. 184. — 2) die Wurzel, radix. Rj. u biljke. vidi korijen. coll. žilje. — Žile od ernogu gavezuhane u mlijeku privija narod kad hoće da se što raste. Rj. 81a. Koštanj, od žile ove trave djeca prave lule te puše. Rj. 296a. Žile se korijena drže. (Treba se starješine držati). Posl. 81. Zrna odmah iznikoše . . . kad obasja sunce, povenuše, i budući da nemahu žila, posahnuše. Mat. 13, 6. Iz Misira si prenio čokot . . . i on pusti žile, i zauze svu zemlju. Ps. 80, 9. — 3) volujska ili ovnujska žila, der (Ochsen-) Ziemer, nervus. Rj. — 4) (u C. G.) vidi žioka. Rj. i syn. ondje.

žilav, adj. — 1) aderig, renosus. Rj. u kogu su jake žile; u čemu ima mnogo žila. — 2) n. p. rotkva, repa, holzlicht, lignosus. Rj. vidi likav 2.

žilavôst, žilavosti, f. nervositas. Stulli. osobina onoga koji je žilav.

žilica, f. dem. — 1) Aederchen, venula. Rj. dem. od žila 1. — 2) kleine Wurzel, radícula. Rj. dem. od žila 2. vidi korjenčić. — Hrećak, žilica u drveta. Rj. 806b.

žiliti, lim, v. impf. n. p. prase, t. j. vezati mu stražnju nogu iznad koljena, da ne može bježati, das Kniegelenk unterbinden (z. B. dem Schweine am hinteren Fuss, dass es nicht davon laufen könne), interligo pedem (sui fugitivae). Rj. v. pf. slož. užiliti.

žilo, m. ein Magerer (dem man die Adern sieht), macer. Rj. mršo kojemu se žile vide. osn. u žilav 1. Osn. 50. takva hyp. kod balo.

žilj, m. — 1) ono što pukne na ledu ili na staklu kao žica, der Riss, rima, cf. strijeka. Rj. vidi i paja, pruga. žilj. (osn. u žila). Osn. 65. — 2) žilj žuti vodeni, trava, cyperus, juncus. Stulli.

žilje, n. radicum copia. Stulli. coll. od žila 2. gorori se u Hrv. isp. korijenje.

žiljenje, n. das Unterbinden, interligatio. cf. žiliti. Rj.

žiljer, m. (u Baranji) der Häusler, inquilinus. Rj. koji stanuje u tujjoj kući. vidi kiradžija, ukućauin 1. — riječ tugja. Osu. 111. isp. Madž. zsellér, koje znači što u nas i podržnik.

žimi, n. p. idi ti žimi knći, ne boj se ti žimi ništa, t. j. živ mi. Rj. budući da je mi enklitika, izgouara

se živmi, pretvorivši se v pred m u m: žimmi = žimi.

žiočnje, n. das Latten (des Dachs), asserum affixio. Rj. verbal. od žiočiti. radnja kojom tko žioči.

žiočiti, čim, v. impf. pribijati žioke za rogove, latten, affigo asseres. Rj. vidi baskijati. v. pf. slož. po-žiočiti.

žiočni, adj. kad ideš u grad, donesi de mi stotinu žiočnih čavala. Lattennägel. J. Bogdanović. što pripada žioci, žiokama.

žioka, f. kao mala gredica, što se više njih pribija po rogovima u kuća i u drugih zgrada, die Latte, asser, cf. pauznica. Rj. vidi i baskija, leiva, pajanta, pajvanta, panta, vjenčаница 3, žila 4. — 1) Lijes, 2) na kući šljeme, ključevi (rogovi) i pauznice (žioke). Rj. 328a. Požiočiti, udariti žiokc. Rj. 527a. osu. u žilu. Osn. 297. žil-ka, s promjenom glasu 1 na o.

žir, m. (loc. žiru) die Eichel, glandes: krupno brašno kao žir (Posl. 162 a sitno kao pjena). Rj. jedinica žirka vidi bukvice 2, cerovac 1, cijelac 2, graničev žir, želud, željud. — Žirovnica, plata za svinje što jedu žir. Rj. 159b. Žirovnjak, krmak uhranjen žirom. Rj. 159b. Nagonica, n. p. u žiru, kad mnogi ljudi dotjeraju gdje svinje da žire. Rj. 383a. Redinče, prase koje svinjari u žiru svaki svoje redom kolju i u društvu jedu. Rj. 647a. Spahija uzima na svinjče (kad rodi žir) po 4 pare. Miloš 203.

žirčica, f. dem. od žirka. Rj.

žirênje, n. das Mästen mit Eichel, Fehmen, sagina glandaria. Rj. verbal. od žiriti. radnja kojom tko žiri svinje.

žiriti, žirim, v. impf. mit Eicheln mästen, fehmen, glandibus sagino. Rj. žiriti svinje, žirom ih hraniti. v. pf. slož. na-žiriti, u-. — Visi visi visuljak, Boga moli trčuljak da otpadne visuljak? (t. j. žir i svinjče). Rj. 63b. Koji žire svinje u šumama drugih sela, oni i sad plaćaju žirovnicu kojijeh su planine. Rj. 159b. Žiri kapuna jajata. DPosl. 160.

žirka, f. (pl. gen. žirākâ) die Eichel, glans. Rj. coll. žir, od čegu je jedinica žirka. takve riječi kod biljka. dem. žirčica.

žirôpagja, f. die Zeit da die Eicheln abfallen, cum decidunt glandes. Rj. žiro-pagja, vrijeme kad spada žir. za obličje isp. vodopagja.

žirôvan, žirôvana, adj. — 1) n. p. žirovne svinje, mit Eicheln gemästet, glandibus suginatus. Rj. žirom uhranjen. — 2) godina, ein Eicheljahr (fruchtbar an Eichel), annus glandibus felis. Rj. kad rodi žir. žirovina, f. Rj.³ vidi žirovnica.

žirôvnica, f. plata za svinje što jedu žir, das Eichelgeld, Fehmgeld, pecunia glandaria. Nešto su žirovnice seljaci plaćali (u Srbiji) i svojijem spahijama (gdje mu osjekom nijesu plaćali u ime svega), a koji žire svinje u šumama drugih sela, oni i sad plaćaju žirovnicu kojijeh su planine. Rj. vidi žirovina. — Davala se spahijama na svinje žirovnica. Rj. 702a. Spahija uzima na svinjče žirovnicc (kad rodi žir) po 4 pare. Miloš 203.

žirôvnjak, žirovnjâka, m. krmak uhranjen žirom, ein mit Eicheln gemästetes Schwein, Fehmschwein, porcus glandibus suginatus. Rj. žirovan krmak. — Kukuružnjak, 1) krmak koji je uhranjen kukuruzima (za razliku od žirovnjaka). Rj. 313b.

žišćica, f. dem. od žiška. Rj.

žiška, f. cine glühende Kohle, pruna. Rj. vidi žar 1, i syn. ondje. dem. žišćica. — Ja ga (vojna) metnuh na ognjište, skoči žiška, ožeže ga, jao mene! ožeže ga. Npj. 1. 527. žiška (osn. u žiža). Osn. 297. žiž-ka, promijenivši se ž pred k na š. od korijena od koga je žeci. isp. Korijeni 50.

1. žitak, žitka, m. — 1) vidi život: Neka je nama napitak, a ujmima kukav im drago žitak! (kažu da govore ili misle svatovi za mladijence. Posl. 200).

Srećice se nanosili, *lepa žitka* našivili. Rj. *vidi i žiče*. — Sada ćemo napiti u zdravlje našega brata domaćina, za njegov *žitak* i užitak. Herc. 352. Ti mene pomakao s ovim cvijetom, a tebe Gospod Bog *žitkom* i napretkom! Kov. 125. — 2) *Lebensmittel, victualia*. Rj. *što je čovjeku potrebno za življenje; hrana*. — 3) *vidi stoka, cf. blago 2*. Rj.

2. žitak, *žitka*, *adj. vidi židak*. Rj. — *židak* (iz padeža u kojima *d* i *k* dolazi jedno do drugoga, te prvo glasi *t* [*žitka*], prelazi *t* i u nom. sing. masc.). Korijeni 63.

Žitan, *žitna*, *adj. reich an Getreide, z. B. das Jahr, annus frumento felix*: Na ti snaho žita, da si žitna, na ti snaho meda, da si medna. Rj. *žitna je n. p. godina, kad rodi žito*.

Žitar, *m. der Getreidehändler, frumentarius*. Rj. *trgovac žitni, koji trguje žitom*.

Žitara, *žitarića*, *f. n. p. lagja, ein Getreideschiff, navis frumentaria*: Ukraj Save ukraj vode hladne, kud prolaze *žitariće lagje*. Rj. *kako se kaže n. p. lagja, žitara, žitarića nije samo lagja, u kojoj se nosi žito, nego može biti i drugo što ženskoga roda, u čem se nosi ili drži žito, za nast. u žitara isp. badnjara*.

Žitelj, *m. koji (žije) živi gdje. vidi stanovnik. Einwohner, Bewohner, incola. isp. duša*. — Što su ova mjesta tako zatvorena pa se *žitelji* njihovi (a osobito žene i gjeća) slabo miješaju sa okolnim susjedima svojim. Posl. XXI. Dolazi Pejo Madžar, *žitelj Skadarski*. Šcep. mal. 142. *od osnove kaja je u žiti. riječi s takim nast. kod boditelj*.

Žiti, *virere*. Stulli. *v. impf. praes. žijem (?)*. *vidi živjeti, živovati, živsti. sloz. v. pf. džiti; v. impf. uživati*. — Da ako bi gdje naišao na *živsti* ili na *žiti živem*. Rat 45. *Zlo je žiti megju žiti*. DPostl. 158. *glagol se ovaj sad slabo upotrebljava. isp. žiče*.

Žitkôća, *f. žitkôst, žitkosti, f. fluor*. Stulli. *osobina onoga što je žitko. vidi žičina, židina*.

Žitni, *adj. Rj. vidi žitnji*. — 1) *Getreide, frumentarius*: *Žitni kupac* i gjevojački otac ne mogu srećni biti (Posl. 81). Rj. *što se bavi o žitu, što pripada žitu*: Bagaš, *žitna mjera* od deset oka. Rj. 11a. U vrijeme gladi često ga (vukodlaka) privigjaju oko vodenića, *oko ambaru žitnijeh* i oko čardaka. Rj. 79b. *Žitna rupa*. Rj. 657b. Spahija uzima, *osim žitnoga desetku*, po 2 groša glavniće. Miloš 203. — 2) *žitni kao, scherzhaft für Menschenkoth, stercus*. Rj. *kaže se u šali za nečist što je od žita. tako u Hrv. kažu proseniči žitni kruni*.

Žitnica, *f. die Scheune, horreum*: Stade zbijat' žito u žitnice. Rj. *zgrada žitna, gdje se drži žito. vidi ambar* 1, kotarka, magacin, magaza, magazin, štagalj*. — Pšenicu svezite u *žitnicu* moju. Mat. 13, 30.

Žitnji, *adj. vidi žitni*. — Sveti Petar i apostol Pavle ev' uzeše punje i šenicu . . . sveti Spase *žitnjega cvijeta*. Npj. 2, 5.

Žito, *n. Rj. od kor. od koga je žiti, živjeti*. — 1) *Getreide, frumentum*. Rj. — U Srbiji, u Bosni i u Hercegovini *žito* se zove svaki usjev od kojega se obično brašno melje i hljeb mijesi (n. p. šenica, ječam, kukuruz, ovas, raž, eljda, proso, krupnik itd.). *cf. strni*. Rj. Amelj, 1) *gjubre u žitu, 2) nečisto žito*. Rj. 5a. Bar, *nekakvo vrlo sitno i žuto žito* kao proso. Rj. 15b. Bir, *ono žito, što ljudi daju popu svake godine*. Rj. 26b. Brati, 4) *žito, vidi žeti*. Rj. 40a. Ljudi *viju žito*. Rj. 61a. *Vratovno žito* u kome ima vrata. Rj. 73a. *Glotina, pomiješano i nečisto žito*. Rj. 896b. Stade *zbijat' žito* u žitnice. Rj. 160a. Pa se onda dignu svi s krstovima i s ikonama po polju (*po žitima* i po livadama). Rj. 167a. *Posijao žito* na jar. Rj. 247a (*suprotno na ozim*). *Jaro žito*. Rj. 247b (*suprotno ozim*). *Meko žito*, *vidi sitno žito*. Rj. 352a. *Odgrnuti, odgrtati n. p. žito, snijeg*. Rj. 443a. *Sitno*

žito, t. j. šenica, kukuruz, raž, ječam i proso. Rj. 682b (*vidi meko žito*). *Strno žito*, tako se zove zob i pir (karišik). Rj. 719a. *Strni*, n. p. hljeb, *žito*, *cf. strno*. Rj. 720b. *Strnina, strno žito*. Rj. 720b. *Suražica, žito* u kojemu ima više raži nego šenice. Rj. 726a. *Trniti žito* na gumnju. Rj. 749b. *Uskušjalo se žito* (kad *polegne*, pa ne *polegne* sve na jednu stranu, nego se kao zamrsi. Rj. 789a. *Činiti, 4) žito*. Rj. 825a. *Kakvo sjeme posiješ, onako ćeš i žito vrći*. Posl. 125. U ovoga doma dobra domaćina jeleni volovi . . . *žito kao zlato*. Npj. 1, 98. Istina da može svuda roditi i šenica, ječam i raž; ali se ova *žitna* ne siju po mlogo. Danica 2, 103. Pšenica i krupnik ne propade, jer bješe *pazno žito*. Mojs. II, 9, 32. — 2) (u vojv.) *Weizen, tritium*. Rj. — U vojvodstvu (osobito po varošima) samo *šenicu* zovu *žitom*. Rj. — 3) (u Hrv.) *vidi proso*. Rj. — U Hrvatskoj pak (zovu *žitom*) samo *proso* (čim se onuda ljudi najviše hrane). Rj. u *Hrv. zovu proso žitom i u onim krajevima gdje se jede samo kukuruzni kruh*. — 4) *ispod žita* (t. j. otišao — *ispod žita otići*, tajom, uteći — kao krajem gradine kud se žita posijana? Posl. 105), *heimlich, auf einem Schlechwege, clam*. Rj.

Žitomišljic, *m. manastir u Hercegovini*. Rj.

Žitôrod, *m. n. p. kod nas je ove godine dobar žitôrod, das Getreide steht schön*. Rj. *t. j. dobro je rodilo žito. žito-rod*.

Žitôrodan, *žitôrodna, adj. ova nam je godina, hvala Bogu, žitôrodna*. J. Bogdanović. *kad žito rodi. isp. žitôrod*.

Živ, *živa* (*živī, comp. življi*), *adj. — 1) lebend, vivus*: *Živi Boga hvale* (Posl. 81). *Živ bio* (kad ko poljubi koga u ruku). Kad se kome (osobito djeći) čestita nova košulja ili druga kaka haljina, reče se: *Živ i zdrav derao!* U ovome je smislu i Jovan bećar kazao Hajki Atlagića: *Živa bila*, Hajko Atlagića, *živa bila*, i gaće derala! Rj. *što živi, što je u životu. suprotno mrtav, bezdušan* 1. — *Žlje duhat*, t. j. malo živ. Rj. 146a. *Živâ rana*, f. (u Herc.) *vidi živina* 1. Rj. *Živâ trava*, f. der Reiherschnabel, erodium ciconium. Rj. 158a (biljka). *Živî oganj*, m. 1) (u Grblju) nekakve kraste po glavi, Art Ansechlag am Kopfe, porriro quaedam. Rj. 2) *oganj koji se vadi tarući dvoje lipovo drvljadi jedno o drugo dokle se ne upale, pa kažu da pepelom od ovoga ognja valja posuti one kraste, i proći će. cf. izviti oganj*. Rj. 158a. *Živica*, 4) *živa obala*. Rj. 158b (*vidi i redina*). *Živô srebro*, n. (u Dubr.) *das Quecksilber, argentum vivum, cf. živa*. Rj. 158b. *Živ sam* se izio. Rj. 224b. *Sestra se kune bratom: živ mi brat!* ili: *tako mi živ brat!* Rj. 274a. *Naživičiti drvo*, t. j. tako ga presjeći da se ne razdvoji, nego samo da se prevali, i ono prevaljeno viseći o panju opet da ostane *živo* i da lista. Rj. 388b. *Tu ćemo se glava nakidati i živoga roblja narobiti*. Rj. 404b. *Živ ugljen*. Rj. 767a. *On ostane živ i zdrav*. Npr. 61. *On će ti doneti žive vode*. 70. *Ko ono uze, ubio ga živi Bog!* 90. *Povrati se svome domu, i jedva živa zateče svoga roditelja*. 219. *Pozna ih (braću) i stade da ih plače, jer joj živo srce puče*. 232. *Ni od kuda žive duše, koja bi ga izbavila*. 252. *Živ se posvetio*. (Kad je ko suh i žut u licu). Posl. 81. *Sve katane žive žeravice . . . Sve katane, kako vatre žive*. Npj. 2, 236. *Ja ne mogu konja odjabati, jer sam jedan teško oboljeo od bolesti od sreć živoga*. 2, 266. *Pogubiše tri stotinj Turaka, živa oka uteknuo nije*. 3, 341. *Hoć u meni živom srce pući*. 4, 332. *Polje nam rodilo vinom i šenicom . . . naše strane i glavice medom i maslom i svakom živom imorinom*. Kov. 71. *Dok su se tako strašno tukli na sve strane, Kara-Gjorgjije se gotovo nije ni živ kazao*. Miloš 40. *Sve riječi da se skupe (koliko je moguće u živom jeziku)*. Rj. VIII. *Imena živih stvari*. XII. *Po tom je kao seljak trgovao živom stokom*. Sovj. 75. *Pravednik će od vjere živ*

biti. Rim. 1, 17. Držite sebe da ste mrtvi grijehu a *živi Bogu* u Hristu. 6, 11. Tada ću opet postaviti slavu u zemlji *živih*. Jezek. 26, 20. Svetijem Duhom svaka je duša *živa*. DP. 51. Poslije te godine spominju spomenici *Vladišlava živa*. DRj. 1, 121. Stoka se zove *živ dobitak* a ostalo sve mrtav, kao što je i sad *živa* i mrtva trgovina. 1, 286. — **2)** *živ željo! lieber, erwünschter, exoptate!* gdje si (kamo te) *živa željo!* *Živa željo* kukuruzna projo (ili podgrišana čorbo)! (Posl. 81). Rj. — Da ja idem braca da potražim, da me *živa moja želja mine*. Npj. 2, 77. — **3)** *živâ muka* (t. j. velika), *gross, ingens*. Rj. isp. živomučenica. — Ko je na to cara naučio, *živihel se muka namučio!* Npj. 3, 69. — **4)** *živâ zgoda, treflich, egregius*. Rj. — *Živa zgoda, brate!* Rj. 205b. Kod Kuside studene vodice... »Evo vode, evo *žive zgrade* i konaka dobra za Turaka. Npj. 4, 26. — **5)** svašta *živa, allerlei, omnimodo*; ne zna ništa *živa, gar nichts, plane nihil*; nema *živa mira, gar keine Ruhe*. Rj. ne zna upravo ništa; nemo *mira nikako (nikad)*. — **6)** *živahan, lebhaft, vividus, alacer, cf. živ.* Rj. 158a. s najprostijim značenjem korijena: micati se. isp. Korijeni 64. dem. živahan. *vidi jatoran, i syn. ondje.* — Može biti da su oni ljudi jači i *življi umom*, kao što su i *tijelom*. Nov. Srb. 1817, 519. U najživljijoj zahvalnosti podignimo u molitvi glas Gospodu Isusu. DP. 372. Jedan vojnik pobožan i *živ*, svima ostalima kapetan, odgovori kralju. Glas. 21, 287 (devotus, et strenuus omnium aliorum capitaneus). U tom je djelu prirodniiji i *življi* nego u kom drugom. MSvetić poet. 7. adv. Junačke se pjesme danas najviše i *najživlje* pjevaju po Bosni. Npj. 1, XVII.

živa, f. das Quecksilber, hydrurgium; kao *živa* kaže se za oštro nemirno dijete. cf. živo srebro. Rj. *živa, s najprostijim značenjem korijena: micati se. isp. Korijeni 64.*

Živa, f. nekakva bara niže Osijeka. Rj. isp. živar. **Živac, živca, m.** — **1)** *das lebendige Fleisch (Nerv), vivum (nervus)*: osjekao nokte do *živca*; darnuo mu je u *živac* (Posl. 54. isp. Darnuo mu u zjenicu). Rj. *živo meso.* — **2)** *živac kamen* t. j. koji je iz zemlje kao iznikao, pa se ne može pomaći, cf. stanac. Rj. **Živače, živáčeta, n.** jedno od *živadi. govori se u sjer.* Hrv. *živa(d)če. coll. živad. isp. goveče prema goved.*

živad, f. das Geflügel, alites domesticæ, cf. živina 3. Rj. *vidi* i perad. coll. kokoši, patke, guske i čurke. *jedno: živáče.* — *Bubalo (buhac, želudac od živadi).* Rj. 45b. Kobača, od drveta kao kretka (kavez), gdje se drže kokoši ili kakva druga *živad.* Rj. 280b.

Živadin, m. ime muško. Rj. isp. Živan, i hyp. *ondje.* — *takva imena kod Miladin.*

živahan, živahna, adj. (u Dubr.) *lebhaft, vividus, alacer, cf. živ 6.* Rj. dem. prema živ. *takva dem. kod grubahan.*

Živân, m. ime muško. Rj. *vidi* Živadîn, Živojin, Života. dem. Živančić. hyp. Žica, Žika 2, Žiko, Živko, Živoje. — *Živan* (osn. u živ). Osn. 140. imena s takim nast. kod Cvijan.

Živana, f. ime žensko. Rj. imena s takim nast. kod Andrijana. dem. Živanica. hyp. Žika 1, Živka.

Živančić, m. dem. od Živan. Rj. *takva dem. kod (tj)kančić.*

Živanica, f. dem. od Živana. Rj.

Živanovica, f. žena Živanova: Bila za nekim Živanom Grgurevićem... na komidbi zovne Mitar Živanovicu svastikom. Npj. 1, XXVII. isp. Gojkovicâ.

živâr, m. koji na *Živi* ribu hvata ili suši. Rj.

živârenje, n. das Fischeleben, vita misera. Rj. verbal. od živariiti. *stanje koje bira, kad tko živari.*

živâriti, živârîm, v. impf. nicht so recht leben, vivo misere, cf. životariti, živneati. Rj. *živjeti kojekako, slabo, teško. vidi* i tavoriti, i syn. ondje.

živica, f. — **1)** u kugjelji nekaki od onijeh strukova na kojima raste sjeme, i koji se poslije ne dadu dobro nabiti, nego se u regnju vade i bacaju napolje. Rj. — **2)** *vidi* ledina. Rj. *zemlja koja skoro nije orana, vidi* i cjelica, preložnica, prijelog. — **3)** *živa obala (cf. naživčići), lebendiger Zaun, viva sepes.* Rj. *vidi* redina.

živčav, adj. n. p. kugjelja, živica 1 enthaltend. Rj. u čemu ima *živica 1.*

živčenje, n. das Ziehen eines lebendigen Zaunes, zo viva sepe munire. Rj. verbal. od živčići. *radnja kojom tko živčić n. p. obalu.*

živčići, čim, v. impf. (u Srijemu) n. p. obalu, einen lebendigen Zaun ziehen, viva sepe munire. Rj. graditi *živicu, živu obalu. v. pf. slož. na-živčići.* — *sa se, pass.: Naživčići, 2) drvo... ovako se radi, kad se živčice obale (da bi obala bila gušća).* Rj. 388b.

živčić, m. izdanak od mlada drveta, *der Spross aus den Wurzeln eines jungen Baumes, sureulus, cf. mládica 1.* Rj. isp. i mladika, jednoljetkinja, findika.

živina, f. Rj. dem. živinica. — **1)** *der Krebs (Krankheit), cancer, carcinoma:* Živina ga rastočila! Rj. *bolest. vidi* živa rana, bubâ 2, grinta. — *Zlatica, trava. Kažu da je dobra od živine.* Rj. 210b. *Živina* ga jelal (Kletva. Mjesto jela govori se i *točila*). Posl. 81. — **2)** mnoštvo ljudi, *Menge Volks, multitudo.* Rj. — **3)** (u vojv.) kokoši, patke, guske i čurke, *das Geflügel, Federvieh, alites domesticæ.* Rj. coll. *vidi* perad, živad (jedno živáče). — **4)** (u Dubr.) *vidi* životinja. Rj. *vidi* i životina. — *Ala devojci zapovedi da nahrani njenu živinu... Devojka stane mamiti živinu, kad al' Bože! skupiše se eje, sovuljage, vrane, kurjaci... što je god u Boga životinje.* Npr. 142. Vile ako kakva mladica opaze u ovu goru, u oni čas očima ga zatrave i u *kuku gogj* hoće *živinu obrnu*. 219.

živinče, n. ein Hausthier, pecus. Rj. gen. živinčeta. domaća životinja. vidi ajmana 1, hajvan. — Pošten se čovjek ne može povampiriti, već ako da preko njega mrtva preleti kaka tica, ili drugo kakvo *živinče* prijegje. Rj. 79a. Zatop, kuhan i sitno isjecan drob od kakva *živinčeta.* Rj. 198a. Sustalica, *živinče* koje odmah sustane. Rj. 727a. Debelo lijepo, a bogato mudro. (*Debelo je živinče, n. p. konj, vo, lijepo;* a bogat je čovjek mudar, ako je i lud). Posl. 57. Adam nadjede ime *srakom živinčetu* i svakoj ptici nebeskoj i svakoj zvijeri poljskoj. Mojs. 1, 2, 20. Pobi grad što god bješe u polju od čovjeka od *živinčeta.* II. 9, 25.

živinica, f. dem. od živina. Rj.

živinskî, adj. ad belluas pertinens, belluac similis. Stulli. što pripada *živini* (4).

živinstvo, n. feritas, atque agrestis immanitas. Stulli. *živinsko djelo, živinski postupak. vidi* zvjerstvo.

živiti, živim, v. impf. živiti koga, činiti ga živa, činiti da živi, držati ga u životu. v. pf. slož. o-živiti, po-, pro- v. impf. slož. oživljavati, oživljivati. — *Da vas Bog živi, dok vas ja (ne) uprdim!* (a ja to učiniti ne ću nikad; tako možete živjeti sto godina i više). U Dalmaciji ovo se onamo govori bez i kake šale, kao i uprgjeti mjesto ubiti. Posl. 48.

živjeti, živim, (jugozap.) vidi živjeti (juž.), v. impf. Rj. gram. I. pridjev živio, živjela. *vidi* žiti, živovati, živsti. v. pf. prosti živnuti. dem. živariti, životariti, živneati. slož. do-živjeti, na- (se), nad-, o-, po-, pre-, pro-. — **1 a) leben, vivo.** Rj. — *Živi abeno, t. j. zlo, rgjava.* Rj. 1a. Sudije i upravitelji u Turskome carstvu do juko su *življeli* najviše od globu. Rj. 89a. Dobročani gotovo svi *žive od mora* (t. j. od putovanja i trgovanja po moru). Rj. 126a. Navidjeti se, kao slagati se, *živjeti u ljubavi.* Rj. 379b. *Kako živi? nateže.* Rj. 408b. Ovo je sve tvoje blago... pa se ženi, te *živi s otim blagom.* Npr. 12 (s? isp. niže primjer Luk. 12, 15). Pokaja se i kao pravi Iriščanin do duboke starosti *življe.* 97. Zet carev

sjedeći na ploči morskog žirvljaše o traviči, koja bješe pri ploči prirasla. 253. Vas svijet živi na vjeru i na amanat. Posl. 32. Živi kao beg na Heregovini (dobro). Živi kao bubreg u loju. Živi kao ničij pas nasred sokaka. 81. Vigji zulum, sa Cetinja kralju, od zuluma i od zulumčaru . . . mi od njega žirjet' ne možemo. Npj. 4, 485 (= zulumčar i zulum njegov . . . on nam ne da žirjeti). Žirveći ja s mukom i s nategom, kao što sam žirljevo do onda. 4, V (juž. žirljevo, jugozap. živio). Pa da žive mirno pod dobrim pašom. Danica 5, 32. Kako će oni (Srbi i Turci) dalje izmegju sebe žirjeti. Miloš 27. Bilje živi o zemlji i o rodi. Priprava 6. Ova krštena imena žive i danas u narodu Srpskome. Rj. XVIII. Zaželi žirjeti gospodski. Sovj. 22. Oženi se njome obećavši joj, da će žirjeti samo s njome. 73. Niko ne živi onijem što je suviše bogat. Luk. 12, 15. Ni jedan od nas ne žiri sebi . . . ako živimo, Gospodu žirjimo. Rim. 14, 7. Ako uživite po mojim uredbama, davaću vam dažd na vrijeme. Mojs. III. 26, 3. Gjurag žirvljaše u Beču o smot trošku. DP. 122. sa se, pass.: Pošlje ga po svijetu, da vidi idući po svijetu kako se trudno živi. Npr. 217. Jer se ondje živi jeftinije. Kov. 40. Tako se ne žiri za vjeru i za narod! Straž. 1886, 1225. Gospode, o tom se žiri. Is. 38, 16 — b) Prebivati, wohnen, habito, cf. žirjeti, stajati. Rj. 566b vidi i stanovati, i syn. ondje. — Reče nepravedni pravednome: »Hajde od mene, ne čemo više zajedno žirjeti. Npr. 85. U kojim se opancima sastali, u onim i rastali . . . (kad se kazuje da ko s kim nije dugo žirjeo). Posl. 332. Risan za koji se ondje pripovijeda da je u njemu žirjela Ilirska kraljica Teoka. Kov. 29. Nečisti duh uzme sa sobom sedam drugih duhova gorijeh od sebe, i unišavši žive ondje. Mat. 12. 45 (habitant ibi; wohnen darin). — 2) živjeti se, (jugozap.) vidi žirjeti se, (juž.) leben, vivo: kako se živi on? wie geht es ihm? oni se izmegju sebe zlo žive; dobro se oni žive. Rj. kako se živi on? kako mu je? isp. imati se. — »Vide sam dva brava gde se jednako kose« . . . »Ono su braća koja se dobro ne žives. Npr. 90. Vučić i Gligorijević žirili su se lepo. Mil. 300.

Živka, f. ime žensko. Rj. hyp. od živana. vidi žika 1. — takva hyp. kod Drenka.

Živko, m. ime muško. Mnogi ovo ime djeci za to nadjevaju, da bi djeca življela. (Gdje koje žene kad pitaju koga za zdravlje muškoga djeteta, makar mu kako ime bilo, kažu: »kako ti je Živko? Rj. hyp. od živana. takva hyp. kod Boško.

življenje, n. das Leben, vita. Rj. verbal. od živjeti. stanje koje biva, kad tko živi. vidi žiće, živovanje. — U Crnoj Gori nijedan se od njih (od stariješina) ni odijelom ni življenjem niti i kakijem osobitijem pravom ne razlikuje od ostalih Crnogoraca. Kov. 12.

živnuti, živnēm, v. pf. aufleben, zu Kräften kommen, reviviscere: sad je malo živnuo. Rj. kao malo oživjeti, opravit se (nakon bolesti). v. impf. živjeti.

živo, adv. — 1) schnell, velociter. Rj. vidi brzo. — Kada dogješ u polje Mezevo, živo pregji u Goleš planinu. Rj. 351b. Živo idi, tanana robinjo, pod junakom uhvati gjojata. Npj. 2, 66. Sabiranje gragje za rječnik ove godine vrlo živo napredovalo. Rad 5, 195. — 2) vidi zdravo 2, jako. — Prem da su Franuzi iz topova živo branili, on započne most praviti. Žitije 41.

živoder, m. vidi šinter. živo-der, koji dere kožu sa živinčeta mrcina. govori se u Ilrv. imu i prezime Živoder.

živoderac, živodērea, m. der lebendig geschunden wrd, qui vivus excoriatur: »ja sam jarac živoderac, živ drt ne odrt, živ pečen ne ispečen« i t. d. (u pripoveci). Rj. živo-derac, koji je živ drt.

živoderov, adj. što pripada živoderu. vidi šinterov.

živoderski, adj. što pripada živoderima ili živoderu kojemu god. vidi šinterski.

Živoin, m. ime muško. Rj. — Živoin, osn. u Živoje. isp. Osn. 148. imenu s takim nast. kod Bojin.

Živoje, m. Rad 26, 56. hyp. od živana. takva hyp. kod Blagoje.

Živōjin, m. vidi Živoin.

živomučenica, f. živo-mučenica, živa, velika mučenica. isp. živa muka t. j. velika. — Samo bih bila prava živomučenica. Zim. 140.

živonučelni, adj. n. p. Bogorodica: u ime Boga i svete Trojice, živonučelne Bogorodice (u napijanju). Rj. živo-načelni. ЖИВОНУЧАЛНИ, ζωονυχός, qui vitae praest; što je kao načelnik života, što je na čelu života, od čega je život. isp. životvoran, životan 2. — Triod, t. j. tri pjesme svetoj i živonučelnoj Trojici. DP. 79.

živopis, m. pictura. Stulli. što naslikovano. isp. pisauje 4, molovanje, slikovanje. zu obličje isp. prapovis. — Razglédahu ikonostas, svodove, i živopis. Zlos. 310.

živopisac, živopīsa, m. pictor. Stulli. vidi slikar, i syn. ondje. — Da sam živopisac, mnogo bih dao za jednu ovaku grupu, kakvu ovoga večera videše oči moje. Zlos. 306 (grupa, die Gruppe = hrpa).

živopisan, sna, adj. što pripada živopisu, što je kao puno slika: maleriseh. — Sa svega toga polje je to vrlo živopisno. Zim. 331. Lepa i živopisna dolina kroz koju teče Sava. Zlos. 77.

živost, živosti, f. Rus. vigor. Stulli. osobina onoga što je živo, živino; die Lebhaftigkeit, vivacitus. — Oveće koje udivlja i žirošću svojih boja i silom svoga mirisa. Megj. 46.

život, života, m. — 1) das Leben, vita, cf. 1 žitak, žiće. Rj. — Ne kazuj nikome za glavnu, ne smije on to učiniti za život. Rj. 162b. Svi su ovaki knezovi bili seljaci i u domaćemu životu slabo su se razlikovali od ostalih seljaka. Rj. 279a (= u privatnom životu). Niko mi nije do sad ulagao u život, t. j. nije radio da me ubije ili drukčije kako umori. Rj. 778b. Odmah mu još za svoga života preda carstvo. Npr. 54. Jer je tvoja šćer život izgubila po zapovijesti tvoje bezdušne žene. 131. Pa me ubij ako mi ne ćeš života pokloniti. 145. Onome berberinu oprosti život. 152. Te je (ženu) noću iskopaju i donesu njemu i on još opet nekako povraiti život. 155. Ja ti sad život praštam . . . ama više za ženu nemoj da se vraćaš, jer ćeš poginuti. 201. Ona tvoja obadva brata kod mene su u životu. 241. Visi o dlaci (n. p. čij život). Posl. 35. Metnuti glavu u torbu. (Pregoretli svoj život). 178. Na život i na zdravlje! (Kad se što prvi put ove godine vidi ili čuje . . .). 186. Niko ne živi dva vijeka (za to čok valja da se stara da život svoj lijepo i dobro provode). 220. Ture muči, ništa ne govori: ono njemu o životu misli. Npj. 1, 583. Sjede Marko tri mjeseca dana; dok je život malo povratio. 2, 404. Već što čemo od života svoga? Svati nama hranu izjedoše, mi ostasmo, snabo, siromasi. 3, 473. Udri, pobre, Gjurgjevića Sulja, a ne gledaj Gjurgjević-Murata, ja ću život dijeliti snjime. 4, 327. Odisti ga izgubit' hoćаше, zubina mu život izvaditi. 4, 431. Ufati je za bijelu ruku, na muke joj život izvadio. Here. 70. Onda mu nema drugog spasenija, nego su životom bježati u šumu. Danica 2, 90. Njegovome bivšem gospodaru jedva ostane život. 4, 28. Može i bez i kaka uzroka uzeti mu sve, što ima, i sam život. 5, 85. No i tu mu sreća njegova održi život. Miloš 45. Da ja s golim životom bežim u Nemačku . . . Bože sačuvaj! 53. On ga je jednako razgovarao, da se ništa ne boji dok vidi u životu njegu. 121. U osamnaestoj godini životu mogu. Pis. 32. Turci su se tako branili da ih je od 400 ostalo u životu samo 90. Sovj. 42. Koje nagju u životu. 66. Može biti da mu je to prekratilo život. 91. Od svega živa uzeteš u kovčeg po dvoje, da sačuváš u životu sa sobom. Mojs. I, 6, 19. Babice ostarljahu djecu u životu. II, 1, 17. Gdje bude car gospodar

moj, bilo na smrt ili na život, ondje će biti i sluga tvoj. Sam. II. 15, 21. Da bih *prodljio život svoj*. Jov 6, 11. Ptica leti u zamku ne znajući da joj je o život. Prič. 7, 23. Ko ide za zlom, na smrt mu je. 11, 19. Nemanja je *zadahnio srpski narod novim životom državnim*. Vid. d. 1862, 18. *Životi kraljeva i arhiepiskopa Srpskih*. Živ. kr. i arh. (natpis). *Život sr. Sare*. Živ. sv. Sav. (natpis). — 2) udario ga u život, *vidi* mošnje. Rj. — Kad on i treći put zamahne da ga udari, onda mu sestra rukom pokaže da ga udari u život, i on ga udari onamo, i kako ga udari, zmaj ostane na mjestu mrtav. Npr. 8. Kad muško dijete izraste iz košuljice, pa mu se vidi *život*, kaže mu se da je golokuro. u Dobroselu. M. Medić. ARj. III. 257a.

Života, m. ime muško. Rj. — *Životu* (isp. *Živojin*). Osn. 218. imenu *tuku kod* Krkota.

životan, životna, adj. — 1) *wohlbeleibt, obesus*, n. p. životno jagnje, može se ispeći. Rj. *vidi* debeo, tovan. — 2) što pripada životu, što daje život; *Lebens-, vitae, vitalis*. isp. životvoran, živonačelni. — Koji pobijedi, daču mu da jede od drveta životnoga. Otkriv. 2, 7. Kojima imena nijesu zapisana u životnoj knjizi. 13, 8 (isp. koja je knjiga života. 20, 12). Stvorio Gospod Bog čovjeka i dunu mu u nos *duh životni*. Mojs. I. 2, 7. Pokazaćeš mi put životni. Ps. 16, 11. Nauka je mudroga izvor životni. Prič. 13, 14. Stane hoditi po uredbama životinjem ne čineći bezakonja. Jezeq. 33, 15. Jedimo kao jelo životne dare svetoga Duha. DP. 108. Nema u sebi životinje sila. 115. Iz nerodnoga korijena naraste životan rrt. 321. Da se nastanim u svjetlosti životnoj. 369.

životarjenje, n. *vidi* živarenje. Rj.

životariti, životarim, v. *impf.* *vidi* živariti. Rj. i syn. *ondje*. — Ko ima, onaj obiluje; a ko nema, onaj životari. Rj. 429a.

životina, životinja, (u Dubr.) f. — 1) *das Thier, animal*. Rj. *vidi* živena 4. — Eskerica, svaka mala životinja. Rj. 153b. Devojka stane mamiti živinu . . . što je god u Boga životinja, sve se skupi na hranu. Npr. 142. Jesi li životinja ili si čovječje stvorenje? 224. Uva caruje, a pamet imaju i sve životinje. Posl. 333. Što znadu po prirodi kao nerazumna životinja, u onom se raspadaju. Jud. 10 (*muta animalia; die unwernünftigen Thiere*). Neka zemlja pusti iz sebe stoku i sitne životinje. Mojs. I. 1, 24. — 2) (u pjesmi) životinja. *vidi* život 1, žitak, žice; življenje. — Već vam dalje životinje nejma! HNpj. 3, 196. Nek mu dalje životinje nejma. 4, 491.

životinski, adj. *Stulli*. *vidi* životinjski.

životinjin, adj. što pripada životinji. za nast. isp. grličin. — Pućak (od osnove koja će biti postala od glasa životinjina: puć). Osn. 283.

životinjski, adj. što pripada životinji, životinjama. *vidi* životinjski. — Ovako spolja preobražena zemlja bješe odmah u početku različna . . . po carstvu biljnom, životinjskom, mineralnom. Priprava 4. Duh životinjski bješe u točkovima. Jezeq. 1, 20.

životvoran, životvorna, adj. što tvori, čini živo. što ožrljavu; *belebend, vivificus*. isp. živonačelni, životan 2. isp. tako slož. riječi čudotvoran. samotvoran. — Časna trpeza postane grob životvorni. DP. 10. Pjevamo trisvetu pjesmu životvornoj Trojici. 24. Vi seći na životvornom drvetu otvori ulazak u raj. 60. Duh Božji iznad vode, osvećujući joj životvorno jeststvo. 310. Šćaže unijeti životvorni krst. 333.

životvanje, n. *vidi* življenje. Rj. — Već Srbima životvanja nema. Npj. 4, 155.

živovati, živujem, v. *impf.* *vidi* živjeti: Ja ću s dragim živovati. I posle tu vreme živovali. Koliko si živovala, nisi raja dostajala. Rj. *vidi* žiti, živsti. v. *pf. slož.* na-živovati (se), po-. — Dva su brata divno živovali. Npj. 2, 48.

živsti, živem, v. *impf.* (po zap. kraj.) *vidi* živjeti. Rj. *vidi* i žiti, živovati. v. *pf. slož.* do-živsti, na- (se), nad-. Glagol živsti osim neodređenoga načina (*živsti*) i sadašnjega vremena (*živem*) i glagolskoga priloga sad. vr. (*živući*) za ostale oblike po ovoj (prvoj) vrsti nema potvrde u sadašnjemu jeziku; umjesto njega se govori glagol treće vrste živjeti u svijem oblicima. Obl. 69. — Tko zlo žive, gore umre. DPost. 136. Tko žive prikorno, mre otrovno. 136.

živućanje, n. *vidi* životarenje. Rj.

živučati, živučam, v. *impf.* *vidi* životariti. Rj. *vidi* i živariti, i syn. *ondje*.

žiža, f. *das Brennende, urens*: žiža! žiža! (kažu djetetu kad hoće da prihvati rukom za vatru, ili za svijeću). Rj. od kor. od koga je žeci. isp. Korijeni 50. *vidi* pec!

žizak, žiška, m. Rj. od kor. od koga je žeci. isp. Korijeni 50. — 1) *die einfachste Art Lampen, lampadis genus simplicissimum*. Rj. isp. kandil, kandilo, kavgjelo; lukijerna, lukijernar. — Dajte nam od ulja svojega. jer naši žišci hoće da se ugase. Mat. 25, 8 (*lampades; Lampen*). Sedam žizaka ognjenih gorahu pred prijestolom. Otkriv. 4, 5. Vidjelo žiška ne će se više svijetliti u tibi. 18, 23. — 2) ono što se metne u kandilo pa se usred njega metne stijenje. Rj. — 3) *der Kornwurm, curculio*. Rj. *granarius* L. Rj.³ nekaki crv u žitu.

žizica, f. *Zündhölzchen*. J. Bogdanović. *vidi* palidryce, i syn. *ondje*.

žizljiv, adj. n. p. šenica, *voll Kornwärmer, curculionibus corruptus*. Rj. žizljiva pšenica, u kojoj ima puno žizaka. isp. žizak 3; užizljiviti se.

žizole, f. pl. (u Boći) *Art kleine Fäulen, cf. kinkavica*. Rj. *vidi* i čičinke. nekakav sitan grah. — riječ tugja. Osn. 126.

žlica, f. (pl. gen. žlicā) (u Hrv.) *der Löffel, cochlear, cf. lažica, ožica*. Rj. *льжица, s* premještenim glasovima žlica. isp. Osn. 322. *vidi* i ložica; kašika. dem. žličica.

žličar, m. *Löffelmacher*. J. Bogdanović. koji gradi žlice. *vidi* kašičar 1, ožičar.

žličica, f. — 1) dem. od žlica. Rj. *vidi* kašičica. — 2) *die Brusthöhle, cavum pectoris, janica* na prsima. *vidi* žličica, lažičica, ložičica. — *Die Herzgrube*, to se u narodu zove lažičica ili žličica. Pis. 25.

žličnjak, m. gdje stoje žlice. J. Bogdanović. *vidi* kašičara 2, ožičnjak.

žlijeb, m. (loc. žlijebu) drvo iskopano, kao korito, te voda ide njim, *die Rinne, canalis. cf. ždlijeb*. Rj. isp. oluk 1. — Jakov metaše naguljene prutove pred stoku u žljebore i korita, kad dolaze stoka da pije. Mojs. I. 30, 38.

žlijebiti, žlijebim, v. *impf.* zu einer Rinne aushöhlen, excavo. Rj. kopati žlijeb. v. *pf. slož.* iz-žlijebiti, u-

žlijebljenje, n. *Aushöhlen, excavatio*. Rj. verbal. od žlijebiti. radnja kojom tko žlijebi što.

žlijezda, f. *die Drüse, glandula*. Rj. — Žabice, žlijezde oko vrata. Rj. 154a. Rmija, knjaska bolest u grlu (najprije žlijezda, kao orah, pa poslije oteče sve grlo; guljekoji vade one žlijezde mladijem mazgama). Rj. 651a.

žlob, žloba, m. (u C. G.) *vidi* zglob: Goni, brate, po žlobu! (Kad se kmetu hoće da kaže da sudi pravo. Posl. 43). Rj. *vidi* žglob. — z-glob, i sa ž umjesto z: žglob, a bez g: žlob. Osn. 23.

žlje, (u Herc.) *arg. ubel, male*: Dokle nekome ne bude žlje, ne može nekome da bude dobro. (Posl. 65). Žlje ga sjeli, tri Srpske vojvode! žlje ga sjeli i vino popili! Rj. *adv. vid* zle, zlo. — A žlje te sakrio! umalo te nijesam prožderao! Npr. 6. Ko s carem ratuje, žlje doma nosi. Posl. 156. Od sabaja jutrašnjega, zlo mi jutro! do zapada sunašnjega, žlje mi sudek! Kov. 107.

žljēduo, *schlecht, elend, miserc.* Rj. *adv.* vidi zleudno. kao rajuro, jadno.

žmīra, *m.* (Res. i Srem.) vidi žmiro. Rj.¹ VII. isp. žmirar čovjek.

žmīraūje, *n.* Rj. verbal. od žmirati. — **1)** radnja kojom tko žmīra (das Blinzeln, nictatio. Rj.) isp. žmirenje. — **2)** radnja kojom tko žmīra, nišani (u Dubr. vidi nišanjenje. Rj.).

žmīrati, *rām, v. impf.* (u Srijemu) *nictor, connivere.* Rj. vidi žmirati, škiljiti. — **2)** (u Dubr.) vidi nišani. Rj. vidi i gagjati, smjerati 2. v. pf. slož. nažmirati.

žmīrav, *adj.* blinzeln, nictans. Rj. koji žmīra, žmīri. vidi škiljav.

žmīre, žmīra, *f. pl.* — **1)** čvarci, vidi čvarak. Rj. vidi i cvirak. što ostane od salu kad se topi. — **2)** od masti i od brašna kao žitka cievara, eine Art Mehlspeise, eibi farinacei genus. Rj.

žmīrēnje, *n.* das Sehen mit halb verschlossenen Augen, nictatio. Rj. verbal. od žmirati. radnja kojom tko žmīri, kao žmīreći gleda.

žmīriti, žmīrim, *v. impf.* kao žmīreći gledati, blinzen, mit halb verschlossenen Augen sehen, connivere. Rj. vidi žmirati 1, škiljiti. v. pf. prosti zažmiriti.

žmīro, *m.* (Herc.) der Blinzler, connivens. Rj.¹ VII. juž. gen. žmīra, voc. žmīro (tukva hyp. vidi kod balo). žmirur čovjek. vidi žmīra.

žmūl, žmūlj, žmūlo, žmūla, *m.* (po zap. kraj.) vidi čaša. Rj. i syn. ondje. dem. žmūlic. — Izvrēci 2) iz ruke. n. p. žmūto na tle, t. j. ispustiti. Rj. 221a.

žmūlić, *m.* dem. od žmūl. — Starcu oganj, starcu žmūlic, a mladici mladi mladić. DPosl. 114.

žmūra, *f.* das Blindkuhspiel, das Blinzelmauschen, myinda, cf. slijepi miš. Rj. igra djetinja. vidi i tutmiš, tutmiš.

žmūrēkō, mit verbundencn Augen, oculis clausis. Rj. *adv.* vidi zažmurke (žmūreći).

žmūrēnje, *n.* das Zukalten der Augen, conclusio oculorum. Rj. verbal. od žmūriti. radnja kojom tko žmūri.

žmūrīti, *rīm, v. impf.* die Augen zuhalten, clausos teneo oculos. Rj. oči sklopljene držati. v. pf. slož. zažmūriti. — Banati se... onda car baci žmūreći svoj štap te udari trljim... onda svi redom bacaju (ne žmūreći) i pogagjaju trljim štap. Rj. 14a. Žmiriti, kao žmūreći gledati. Rj. 160b.

žnijēvānje, *n.* verbal. od žnijevati. radnja kojom tko žnijeva n. p. pšenicu.

žnijēvām, žnijēvam, *v. impf.* u pjesmi mjesto žnjeti: žnijeva je Kopećica robinja desnom rukom, srebrnijem srpom. Rj. vidi i žeti.

žnjēti, žnjēm (u C. G. žnijēvēm), vidi žeti: Da žnjētru prosu i šenicu. Rj. vidi i žnijevati. v. pf. slož. na-žnjēti, nad-, po-, sa-; v. impf. slož. do-žnjēvati, nad-. gram. sad. vr. žnjēm, žānjēm, žēnjēm; žnijēvēm. zap. žnji, žānji I. pregj. žnjēh, žēh. II. pregj. žnjāh, žānjāh, (žnjejah?). I. prilog žnjūci, žānjūci, žēnjūci. II. prilog žnjēv, žnjēvši; žēv, žēvši. I. pridjev žnjēo, žnjio, žnjēla; žēo, žēla. II. pridjev žnjēven; žēt. — Dokle žnjēla, dotle jela. Posl. 65. Žnjētru žnjēla snaha sa gjeverom, kako koju narukru žnjēgūše, svaku snaha na gjevera baea. Herc. 147. Uglēdaše u negjelju mobu, gdje žnjējeru bējclu pšenicu. 316 (mj. žnjēvu?). Ptice nebeske kako ne siju, niti žnju. Mat. 6, 26. Žnješ gdje nijesi sijao. 25, 24. Zamahni srpom svojijem i žnji. Otkriv. 14, 15. Semešani žnjuhu pšenicu u dolini. Sam. 1, 6, 13. Da mu oru njivu i žnju ljetinu. 8, 12. sa se, pass.: O probinjo žetvi. (Nikad, jer se prohu u nas obično kosi, a ne žnje se). Posl. 240.

žnjētvā, *f.* (u C. G.) vidi žetva. Rj. — Žnjētru žnjēla snaha sa gjeverom. Herc. 147.

žnjētvār, *m.* vidi žetelac: Žnjētvāri su naopaka vojska. Rj. ake. žnjētvār. Korijeni 71. Osn. 114. osn. u žnjētvā. Osn. 114. zu obličje isp. pljētvār.

žnjētvārica, *f.* (u C. G.) vidi žetelica. Rj. za obličje isp. pljētvārica.

žnjētvārski, *adj.* vidi žetelački. Rj. (ake. žnjētvārski).

žrak, *m.* (po jugozap. kraj.) vidi zrak, cf. ždrak: Lov lovio od žraka do mraka. Rj. sa ž mjesto z. isp. žglob i zglob. — Evo ti svirala, pak joj nad glavom sviri od žraka do mraka, i oživljeće ti. Npr. 115.

žrāka, *f.* vidi zraka, cf. ždraka. Rj. ž mjesto z, kao u žrak. — Zasje ma se nešto kao da mu sve žrake sunčane u oči sinuše. Npr. 100. Tako mi one žrake nebeske! (put sunca pokazujući). Posl. 303.

žrēbānje, *n.* vidi ždrebānje. Rj.

žrēbati, bām, *v. impf.* (u Srijemu po vaošima) vidi ždrebati. Rj. izmegju ž i r umeće se d: ždrebati.

žrni, *f. pl.* mola. Stulli. vidi ždrmnji, žrvnji. staro жрнѣи. — Ili kučku ubij, ili žrni razbij. DPosl. 32.

žrnōvica, *f.* rijeka od Spljeta k jugu. Rj.

žrtva, *f.* (gen. pl. žrtāvā), das Opfer, sacrificium, victima, hostia. vidi posvetilište. — Zadržao sam 49 riječi Slaveniskijeh: gonitelj... žrtva. Nov. Zav. VI. Molim vas da date tjelesa svoja u žrtvu žicu, sretu, ugodnu Bogu. Rim. 12, 1. Jedu žrtve idolske. Otkriv. 2, 14. Uzmi sada sina svojega i spali ga na žrtvu. Mojs. 1, 22, 2. Gospod reče Mojsiju: Oltar na kojem ćeš mi prinisiti žrtve svoje paljenice i žrtve svoje zahvalne. II, 20, 24. To je svetinja nad svetinjama izmegju žrtvu koje se pale Gospodu. III, 2, 2, 3. Prinesoše one krave na žrtvu paljenicu Gospodu. Sam. 1, 6, 14. Hodite sa mnom na žrtvu... i pozva ih na žrtvu. 16, 5. Prinesoše dvanaest jaraca na žrtvu za grijeh za svega Izraelja. Jezdr. 6, 17. Neka kolju žrtve praznične. Is. 29, 1. Na žrtvu za žive i mrtve. DP. 8. Sveštenik da bi i sam imao dijel u prinošenju beskrvne žrtve. 240.

žrtven, *adj.* što pripada žrtvi. — Da se ne čine žrtvene gozbe pod svakim zelenijem drvetom i na svakome brdeljku. Prip. bibl. 49.

žrtvenik, *m.* vidi oltar 1, časna trepa. — Načini Noje žrtvenik Gospodu. Mojs. 1, 8, 20. Sveštenici ih (sudove s mirom) unesu sa slavom u oltar, gdje ga stave oko žrtvenika. DP. 356.

žrtvōvānje, *n.* verbal. od žrtvovati. radnja kojom tko žrtvuje što.

žrtvovati, žrtvujem, *v. impf.* i pf. žrtvu prinisiti i primijeti; opferu, sacrificare, immolare. — Zadržao sam 49 riječi Slaveniskijeh: gonitelj... žrtva, žrtvovati. Nov. Zav. VI. Šta dakle govorim... idolska žrtva da je što? Nije; nego što žrtvuju neznaošci, da javolimu žrtvuju, a ne Bogu. Kor. 1, 10, 20. Ako i žrtvovan budem na žrtvu i službu vjere vaše, radujem se. Filib. 2, 17.

žrvanj, žrvnja, *m.* (pl. žrvnji i žrvnjevi), die Handmühle, mola trusatilis. Rj. vidi pl. ždrmnji, žrni. žrvanj (glasovi su premješteni od жрѣнѣи, pa pošto je n došlo na kraj, zamijenjeno je glasom nj; od kor. koji znači satirati, od koga je i zrno) s nast. «nu»: жрѣнѣи, od toga poslije nastavkom «a»: жрѣнѣи. Osn. 201. — Omet, đmeta, od resa suknenijeh s kraja čim se metu načve i žrvnji. Rj. 428a. Kad se kućka nauči brašnjare žrvnje ližuti... Posl. 120. Okretan kao donji žrvanj. 237. Dvije će mljeti na žrvnjecima. Mat. 24, 41. Učiniči da nestane megju njima lupe od žrvanja i svjetlosti od žiška. Jer. 25, 10.

žrvnjānje, *n.* das Mahlen an der Handmühle, molitio mola trusatili. Rj. verbal. od žrvnjati. radnja kojom tko žrvnja.

žrvnjati, žrvnjām, *v. impf.* an der Handmühle mahlen, molo mola trusatili. Rj. mljeti na žrvnjim. v. pf. slož. u-žrvnjati.

žuber, *m.* vidi žubor: Kad pod mostom žuber stoji od mladijeh gjevojaka. Rj. vidi i žamor, zabun. glas što se čuje kad što žuberi. riječi s takim nast. kod čemer.

žuberēnje, *n.* Stulli. vidi žuborenje.

žuberiti (žubèriti), rîm, v. *pf. canere (de avibus)*. Palmotić: Pjevajućijeh jata ptica u medeni glas žubere. Stulli. *vidi* žuboriti. *dem.* žuberkati. v. *pf.* zažuberiti.

žuberkânje, n. *dem.* od žuberenje. *vidi* žuborkanje. **žuberkati**, kâm, v. *impf. dem.* od žuberiti. *vidi* žuborkati. v. *pf.* prožuberkati. — Milajući i žuberkajući pòdrug sahat po akšumu progje. HNpj. 4, 362.

žuber-voda, f. (st.) *lispelndes Wasser, aqua susurrans*: A navrnu žuber-vodu. Od brzine žuber-vode. Rj. *voda što žuberi*.

žubor (žubor), m. *das Gelispel, susurrus*: Na vodi je žubor otvorila. Stoji žubor žutijeh dukata. Rj. *glas što se čuje kad što žubori. vidi* žuber, žamor, zabun. — Iz gore ih (hajduke) ugledaše Turei, među sobom žuber učiniše, kako će ih najlakše udriti. Npj. 3, 339.

žuborênje, n. *das Lispeln, susurrus*. Rj. *verb.* od žuboriti. *rudnju* kojom tko žubori. *vidi* žuberenje. *dem.* žuborkanje.

žuborika, f. (st.): Žubori mu brada kao žuborika. Rj. *ne kaže se značenje. biljka kaka što žubori? isp.* treptljika (jasika). — *riječi s takim nast. kod* aptika.

žuboriti (žubòriti), rîm, v. *impf. zwitschern, lispeln, säuseln, rieseln, susurro*: žubori potok, žubore tice. *Bez* je tako opreden i otkan da čisto žubori (žene vele). Rj. *vidi* žuberiti. *dem.* žuborkati. v. *pf. slož.* za-žubòriti. — Žubori mu brada kao žuborika. Rj. 161a. Ševe ptice nebom lete, sitno žubore. Npj. 1, 270. A zvekeće sablja o bedrici, a žubore puea na prsima, na kalpaku trepeće mu perje. 3, 519.

žuborkânje, n. *das Lispeln, susurrus*. Rj. *dem.* od žuborenje.

žuborkati, kâm, v. *impf. lispeln, susurro*: Mila mu je, pa s' na nju obzire, draga mu je, pa s njome žuborka. Rj. *dem.* od žuboriti. Rj.³ *vidi* žuberkati. — Ne mami me svaki čas na vrata, nemam kade s tobom žuborkati. Here. 200.

žuč, žuč, f. *die Galle, fel*. Rj. *isp.* ožučiti. *od kor.* od koga je žut. *isp.* Korijeni 14. *ali će biti kor. koga* je žuk. — 1 u buhe žuč ima. Posl. 106. Nema žuč u sebi. (Kaže se za čoeka koji se lasno ne srdi). 202. Ni svakome med ni nikome žuč (ne valja biti). 222. Dadoše mu da pije ocat pomiješan sa žuč. Mat. 27, 31. Jer te vidi da si u grkoj žuč i u svezi nepravde. Djel. Ap. 8, 23.

žučica, f. *vidi* zanovijet 1. Rj. *biljka*. — *osn. će biti* u žuka. Osn. 314.

žučnî, *adj.* *felleus*. Stulli. *što pripadu žučî*.

žučâk, žučâka, m. Rj. *osn.* u žut. — 1) *Dantes, lamina lusoria*. Rj. *kartaški biljeg, kao novac za kartanje. Spielmurke, Spielpfennig*. — 2) *Dukaten, aureus*. Rj. *vidi* žutac 3, žutica 2, cekin, dukat, i *syn. ondje*.

žučanica, f. Rj. *osn.* u žut. — 1) *divlja salata, koja se zove i zmijina trava, Cichorie, cichorium*. Rj. *intybus L.* Rj.³ *biljka*. — 2) *vidi* žutica 1 (bolest). Rj. *vidi* i žutuga 2.

žučen, *adj.* *dem.* prema žut. *vidi* žučkarast, žučkast; *nažut. za obliče isp.* mlâgjeu prema mlad. — Viš glave joj žučenu naranču... puštah konja na rosnu livadu, a sokola u žutu naranču. Here. 171.

žučenje, n. Rj. *verbal.* od — 1) žutiti, *rudnju kojom tko žuti što* (das Gelben, to flavum reddere. Rj.). — 2) žutjeti, *stanje koje biva kad što žuti, postaje žuto* (das Gelwerden, to flavescere. Rj.). — 3) *stanje koje biva, kad se što žuti*.

žučkarast, (u Srijemu) **žučkast**, *adj.* *gelblich, subflavus*. Rj. *dem.* od žut. *vidi* žučen, *nažut. za nast.* *isp.* prùtast i prùtarast. — *Paticvrk, nekaka žučkasta tičica*. Rj. 491a. Ovi se tarani razlikuju i bojom: Jedni su crvenkasti, drugi mrki i žučkasti. Priprava 105.

žudân, žudna, *adj.* *durstig, sitiens*: žudan i gladan. Rj. (*za postunje isp.* žudjeti). *vidi* žedan.

žudio, žudjela, m. (u Boci) *vidi* Čivutin. Rj. *gen.* Žudjela. *vidi* i Žid, i *syn. ondje*. — Ono je pravi Irišćanin koji prevari osam Žugjela. Posl. 239. Ni u Turčina vjere, ni u Žudjela mjere. DPostl. 80. Nazvani su i sada se nazivaju carevitu i vladaoči starijeh Žudjela (Jevreja). Daničić, ARj. 756a.

žudjeti, žudim, v. *impf. verlangen, sich nach etwas schen, desidero, cf.* željeti. Rj. v. *pf. slož.* po-žudjeti. — *Koliko sam te žugjela, toľko te sreća nanjela*. Here. 240. Pa ti sagji pred bijelu kulu, jer te žudi Smederovac Gjuro, jer te žudi očima ridjeti. HNpj. 1, 311. Vigje li mi svekra i svekrvu? *Zude l' dovest' u droru odmjenu?* Kov. 60. Svašto mu Bog dao, što u njegu žudio. 120. Gospode, troje ime i troj spomen žudi dušu. *Dušom svojom žudim tebe noću, i dahom svojim što je u meni tražim te jutrom*. Is. 26, 8, 9.

žudnja, f. *vidi* želja. Rj. *isp.* žugjenje. — Treba učitelj da uvek nastoji razbuditi u dece žudnju za znanjem. Zlos. 267. *riječi s takim nast. kod* čežaja.

žugjenje, n. Rj. *verbal.* od žudjeti. — 1) *das Verlangen, desideratio*. Rj. *rudnja kojom tko žudi što*. — 2) *das, was man verlangt, wonach man sich sehnt, desiderium*: Postavi trga svakoga, najviše svih zelene, tu će ti doći žugjenje, vozi je dvoru svojemu. Rj. *ono što tko žudi, n. p. djevoľku*.

1. žúja, Rj. *osn.* u žut. *isp.* Osn. 69. — 1) f. (u Srijemu) *die Goldamsel, Golddrossel, oriolus galbula*. Rj. *ptica*. — 2) f. (u Bačk.) *vidi* žunja. Rj. *ptica*. — 3) m. (ist.) *vidi* žujo. Rj. *žut volak. hyp.* od žujan.

2. žŭja, f. *ein gelbes Schwein (Sau), porca flava*. Rj. *žuta krmača. vidi* žutuga 1. — *osn. u žut. za nast. isp.* kŭja (kučka).

žujân, m. *ein falber Ochs, bos flavus*. Rj. *žut rô. hyp.* 1 žúja 3, žujo. — *riječi s takim nast. kod* brajan.

žujec, n. *vidi* žuvance. Rj. i *syn. ondje.* žuto u jaju. — Neki probiju jaje od ozdo te iscijede žujec i bjelance, pa naliju voska, da je tvrgje. Rj. 55a. *od kor. od koga je žut.* Korijeni 74.

žujica, f. *vidi* stopica. Rj. *dolje mjesto gdje staje vrata, koja ne drže šarke ni baglame*.

žujino Pölje, n. planina u Velebitu blizu Like. Rj. **žujo**, m. *hyp.* od žujan. Rj. *vidi* i žúja 3, žu-jo. *žut volak*. — *takva hyp. kod* brajo.

žuk, *adj.* braća zapadne vjere ne će reći grk nego žuk. zove su jabuke žuke još jesti. J. Bogdanović. u Stullija: žuhk, žuhkak, žuhki. *isp.* mēk prema *dialekt.* mehak, mehki.

žuka, f. (u primor.) *der Genster, spartium junceum Linn.* Onamo se od žuke prede i pregja... *cf.* brnistra, žukva. Rj. *biljku*. — Smokve su na žuci. DPostl. 112.

žukov, *adj.* *Genster-, spartii juncei*: Užućela kako žukov cvijet. Rj. *što pripadu žuci, žukri. za nast. isp.* aptov. — *Prevrne uzglavnice i nagje pod njom travu žutu kao žukovi cvijet.* Npr. 113.

žukva, f. (u Dubr.) *vidi* žuka. Rj. — *riječi s takim nast. kod* bačva.

žuliti, žulim, v. *impf.* (u C. G.) *vidi* guliti. Rj. *cf.* 2 žljati. *isp.* čupati. v. *pf. slož.* o-žuliti, po-

žulj, m. *die Schwiele, callus*. Rj. *žulj se načini n. p. na nozi, kad koga čizme žulje*.

žuljâiv, *adj.* (u Srijemu) n. p. oči kao malo otekle, *etivas geschwollen, turgidulus*. Rj. *vidi* žuljav. — žulj, žuljav, žuljâiv. Korijeni 66.

žuljâiv, *adj.* tako piše Daničić mjesto žuljâiv, koje *vidi*. — *pridjeci s takim nast. kod* bliznajiv.

1. žúljanje, n. *vidi* žuljenje 1. Rj. *verb.* od žuljati, koje *vidi*.

2. žúljanje, n. *das Behacken, sarritio*. Rj. *verbal.* od žuljati. *rudnja kojom tko žulja n. p. gumno*.

1. žúljati, žuljam, *vidi* žuljiti. Rj. v. *impf.* žú-

ljaju me n. p. čizme. v. pf. slož. na-žuljati. pre. — Nešto me žulja u onome mome pokvarenom zubu. Npr. 5.

2. žuljati, žuljām, v. *impf.* (u Srijemu) n. p. gumno, t. j. motikom kresati travu po njemu, *behacken, surrire, cf. žuliti*. Rj. *vidi i* guliti. *isp.* čupati. v. pf. slož. o-žuljati.

žuljav, *adj.* *vidi* žuljaviv (žuljaviv). Rj.

žuljenje, n. Rj. *verbal.* od — **1**) žuljiti, stanje koje bira, kad koga žulje n. p. *čizme* (das Drücken des Schuhs, pressio calcei. Rj.). *vidi i* žuljanje. — **2**) od žuliti ([u C. G.] *vidi* guljenje. Rj.).

žuljiti, žuljīm, v. *impf.* Rj. *vidi i* žuljati. v. pf. slož. na-žuljiti. — **1**) *Schwächen machen, callum facio*: žulje me čizme. — **2**) *žulji ga da plati*, t. j. radi kako će na njega pasti da plati, ako i ne bi htio (kao da bi ga norci žuljili, pa gleda kako će ih se oprostiti). Rj.

žumānac, žumānce, m. (u gornj. prim.) žumānce (žumānce), ca (ceta), n. žumānjak, žumānjka, m. *vidi* žuvance. Rj. *i syn. ondje.* žuto u jaju. od kor. od koga je žut. *isp.* Korijeni 74. — Mućak . . . kad se razbije, u njemu je pomiješano žumance i bjelance. Rj. 376a.

žumba, f. (u Boci) *vidi* žbugara. Rj. mala jamica, rupica na koju se jedvu može vidjeti. — riječ tugja. Osn. 260.

žunja, f. ptica. *vidi i* žuja 2. od kor. od koga je žut. *isp.* Korijeni 74. — **1**) crna, der Schwarzspecht, picus martius Linn. Rj. — **2**) zelena, der Grünspecht, picus viridis. Rj. — *Zuklikta žunja*, vila. Rj. 177a. *Klikitati, vikati kao žunja*: Kli, kli, kli! Rj. 274b. *Kad žunja u proljeće stane trokati*. Rj. 477b (. . . žunja kad u proljeće udarajući kljunom u šuplje drvo troče). Posl. 244. *Kad se ženi vrabac Podunavac . . . pa on kupi gospodu svatove . . . starog svata iz osoja žunju*. Npj. 1, 532.

žuņjević, m. u staroj poslovice: Učiniti' kako žuņjević maćak, ki krsnu, kad seijenjaše poginut'. DPosl. 144.

žunjić, m. ein Junges von žunja, pullus pici. Rj. pile od žunje.

žunju, *adj.* der žunja gehörig, pici. Rj. što pripada žunji.

župa, — **1**) ein sonniges Land, wo entweder kein Schnee fällt, oder der gefallene gleich wieder schmilzt, z. B. die Küste des adriatischen Meeres, terra aprica: otišao k moru u župu; u pitomoj župi. *cf.* pri-soje. Rj. župan kraj, t. j. kraj prema suncu gdje nikad ne padne snijeg, ili ako i padne, odmah okopni, kao što je n. p. primorje naše. *vidi i* umina. — **2**) (u Slav.) nurija (dokle jedan pop drži), die Pfarre, parocia. Rj. *vidi i* inorija, parohija, parokija, plovanija, županija 1. — **3**) (u Dalm.) domaća čeljad, n. p. taj čovjek ima mnogo župe u kući, die Hausgenossen, domestici, *cf.* vojska 3. Rj.

Župa, f. nom. propr. mehrerer Gegenden, n. p. Župa Nikšićka, Župa u Kruševačkoj nahiji; Nijemci i Talijani zovu i Grbalj Župa. Rj. ime vlastito gdje-kojim krajevima. — Župa Gračanica, f. tako se zove Župa Nikšićku od vode Gračanice, koja teče kroza nju. Rj. 161b. Te on kupi kićene svatove po svoj Bosni i Hercegovini, i po Župi i Kotaru ravnju. Npj. 3, 516. Bren, dolina kod Dubrovnika koja se narodnim jezikom zove Župa, tal. Breno, lat. Brennum. Daničić, ARJ. 626a. može biti du ovamo ide i ovaj primjer: Ja izašo u polje Bilajsko . . . ni tu nije zgoda udariti, Unačka ga župa zaklonila. HNpj. 3, 387.

1. župān, župāna, m. (st.): Zadužbina Vukana župana. Rj. der Gespan, comes. — Vidimo ih (Neretljane) u vlasti velikoga župana Petra iz Desnice . . . U Travuniji župan ili knez Krajina oženivši se kćerju Vlastimira, velikoga župana, zadobí samostalnost. DM.

1. Kostantin Bodin ratovaše s bosanskim i raškim županima i nadbi ih 2.

2. žūpan, žūpna, *adj.* n. p. zemlja, sonnig, apricus. Rj. što pripada župi 1. — Okapasmo u Crmnicu župnu. Npj. 5, 136. Da nije ovih mlogih i velikih brda, u Srbiji bi bilo župno kao u Talijanskoj. Danica 2, 28. Boka je zemlja vrlo župna: u njoj rastu: limuni, naranče, šipci. Kov. 33. Vode u župnome primorju, gdje mjesto snijega pada kiša, onda su naj jače. Npj. 1, XIII.

župānija, f. — **1**) (u Slav.) die Pfarre, parocia, *cf.* župa 2. Rj. *i syn. ondje.* — **2**) područje župansko, dokle jedan župan drži; die Gespanschaft, comitatus. *vidi* varmegja. — Varmegja, in der ungrischen Statistik die Gespanschaft (županija), comitatus. Rj.¹ VII. Kod nas se najobičnije misli da su Hrvati u tri stare županije kraljevine hrvatske. Dioba 5.

župānov, *adj.* što pripada županu.

žūpānski, *adj.* što pripada županima ili županu kojemu god; n. p. pluta županska.

žūpānstvo, n. vlast županska. — Na prijesto velikoga županstva sjede Nemanja. DM. 3.

žūpica, f. ime haljincu ženskoga. J. Bogdanović. *vidi* zubun; *i syn. ondje.* za postanje *isp.* Franc. jupe.

Žūpina, f. mjesto u Piperima: I Župinu goru uminuše. Rj.

Žūpljanū, m. čovjek iz Župe. Rj.

Žūpljānka, f. žensko iz Župe. Rj.

žūpuički, *adj.* Stulli. što pripada župnicima ili župniku kojemu god.

žūpnik, m. (u Slav. u kršćana) der Pfarrer, parochus. Rj. *vidi* paroh, parok, plovani.

žūpuikov, *adj.* što pripada župniku; n. p. župnikov otac.

Žūpski, *adj.* što pripada Župi: Ako su potrebni Konavoski vojnici, nu se i brez Župskih štetočnika proći ne more. DPosl. 4.

žūpski, *adj.* što pripada župi 2, parohiji; Pfarr-, parochialis; n. p. župska erka. *isp.* župski.

žūra, f. — **1**) ein kleiner und dürrer Mensch, homo parvus et macer; pripovijeda se da je kralj Vukašin takovi bio: Knjigu piše žura Vukašine, te je šalje na Hercegovinu. Rj. čovjek žurav, malen i mršav. — **2**) (u Srijemu) nekaka konjska bolest. Kad konj ima žuru, on je kao bijesan (kao čovjek kad se zgrane). Rj.

žūrav, *adj.* klein und dürr, parvus et macer. Rj. malen i mršav. *isp.* žura 1.

žūrba, f. das Gedränge, das Richten (der Soldaten, wenn der General kommt), turba, concursus: Mnoga žurba gore u konaku. Teška žurba na vode studene. Rj. kad se n. p. ljudi užurbaju. — Polećela dva vrana gavrana, te padoše na bijelu kulu, kako paše, oba zagraktaše, i na kuli žurbu učiniše, a iz kule niko ne čujaše. Npj. 4, 341. A čuje se žurba u avliji. HNpj. 4, 514. za postanje *isp.* žuriti se. *isp.* Korijeni 65. riječi s takim nast. kod berba.

žūrēnje, n. das Sputen, festinatio. Rj. *verbal.* od žuriti se, radnja kojom se tko žuri.

žūrica, f. valja da je kraguj: Mujo pusti sivoga sokola, a Alija pitomu žuricu. Rj. falco aculon Gm. Rj.³ ptica. *isp.* akmadža. — žurica (neka ptica, po glasu tako nazvana). Korijeni 65.

žūriti se, žūrim se, v. r. *impf.* (u vojv.) sieh sputen, eilen, accelero, *cf.* hitjeti. Rj. *vidi i* hitati 2, brzati, hrliti. v. pf. slož. po-žuriti se.

žūstar, žūstra, *adj.* *vidi* srčan, okretan. Rj. *vidi i* frišk 2, hitar. *isp.* živ 6, živahan. — Smnk sigje . . . »Ža njega je još rano; za to je ovako trom; a oko po dne je žustur kao vatra. Sve živo beži od njega!« Megj. 279.

žūt, žūta (žūti, *comp.* žūći) — **1**) gelb, flavus, gilvus. Rj. dem. žućen, žućkarast, žućkast, našut. —

— I *žutoga hrta* Dukagjinea. Rj. 144b. Zahvali se *žuti limun* na moru: danas nema ništa ljepše od mene. Rj. 165a. Ugleda tri konja, jednoga . . . u trećega *žuta kao čufuran*. Npr. 97. *Žuto* kao vosak. Posl. Sl. Crven kao krastavac (t. j. *žut*). 314. — 2) *žut* posao (zlo, rgjava. Posl. 81), (*scherzhaft schlecht, vilis*. Rj. kaže se u šali.

žutac, *žuća*, *m.* — 1) (u C. G.) *vidi* žuvance. Rj. i *syn. ondje*. *žuto u jaju*. — 2) (u Lici) *žuto platno*. J. Bogdanović. *vidi* žutica 5. — 3) *nummus aureus*. Stulli. *vidi* žučak 2, žutica 2, dukat, i *syn. ondje*.

žutarica, *f.* — 1) (u C. G.) *vidi* žutovoljka. Rj. *ptica*. — 2) (u Grblju) ime kozi. Rj. — 3) (u Grblju) ime žutoj kokoši. Rj.

žutčljji, *m. pl.* (u Dubr.) *vidi* neven. Rj. *culendula arvensis* L. Rj³. *biljka*. — *osn. u žut*. Osn. 131. *riječi s takim nast. kod brzeli*. *isp. žutjelj*.

žutica, *f.* — 1) *die Gelbsucht, icterus*. *cf. vidi* žućanica 2. Rj. *bolest. vidi i žutuga 2.* — 2) *der Dukaten, nummus aureus*. Rj. *vidi* žučak 2, žutac 3, cekin, dukat, i *syn. ondje*. — 3) u p. *žutica naranča*, *die Gelbe, flava*: Moli Boga Novkinja gjevojka, da joj rodi *žutica naranča*. U avliji *žutica naranča*. Rj. t. j. *žutu naranča*. *tako se sraka ročka žuta može zvati žutica, n. p. u Hrv. ima žutica šljiva*. — 4) (u Už. nab.) *Art Birnen, piri genus*. Rj. *nekaka (žuta) kruška*. — 5) (u Kotoru) platno malo čagjavo, *nieht gut gebleichte Leinwand, linteum non ut deest insolatum*. Rj. *koje nije dobro ubijeljeno, pa je kao žučkasto. vidi* žutac 2.

žutilica, *f.* (u Šum.) trava (nalik na zanovijet) žutoga cvijeta, kojom žene žute pletivo i vunicu. *cf. žutilova trava*. Rj. *genista tinctoria* L. Rj.³

žutilo, *n. die gelbe Farbe, pigmentum flavum (luteum)*. Rj. *ono čim se što žuti; žuta boja*. — *riječi s takim nast. kod bućalo*.

žutilova trava, *f. vidi* zanovijet. Rj. *isp. žutilica*. — *upravo je adj. od žutilo kao da je ovo biljka. isp. vranilova trava. za nast. isp. aptov*.

žutilja, *f. žena koja žuto bojadiše*. J. Bogdanović. — *za nast. isp. bjelilja*.

žutina, *f. die Gelbe, flavedo*. Rj. *osobina onoga što je žuto. vidi* žutost.

žutiti, *žütüm, v. impf. gelben, flavum reddo*. Rj. *žutiti što, činiti žutim, činiti da bude žuto. v. pf. slož. o-žutiti, po-, za-*. — *Žutilica, trava, kojom žene žute pletivo i vunicu*. Rj. 162a. »Ja bi tebe ljepo darovao, *žutio bih noge do koljena, zlatno bih krila do rameva*«. Kad je soko gospodara čuo . . . HNpj. 2, 62.

žutjelj, *m. cvijet, caryophyllon, tulipa*. Stulli. *vidi* tulipan. *isp. žutelji*. — *za nast. isp. brzeli*.

žutjenica, *f.* — 1) trava, *cichorium*. Stulli. *vidi* žućanica, i *syn. ondje*. — 2) *žutjenica velika, trava, lathymiris* — *žutjenica mala, trava, carthamus*. Stulli.

žutjeničar, *m. qui cichorium plantat, colit vel vendit*. Stulli. *koji žutjenicu 1 sadi, radi ili prodaje*.

žútjeti, *žütüm, v. impf. — 1) gelb werden, fio flavus*. Rj. *postajati žut. v. pf. slož. po-žútjeti, u-, za-; dem. za-žutnuti*. — *Poslije preobraženja kažu da se i na zemlji sve preobrazi i goru n. p. počne žútjeti*. Rj. 577a. *Docnije, kukuruzne (njive) počnu da se zelene, a žítne da plave, da rude, da žúté*. Zim. 330. — 2) *sa se, refleks. žútjeti se, žütüm se, gelb aussehen, flavum esse aspectu*. Rj. *žuti se, na čemu je što žuto, što se pokazuje žuto, što se sja od žutine*. — *Soko sjedi na Solunu gradu, žute mu se noge do koljena*. Herc. 191. *Po gdje kojim mjestima o božiću žute se naranče na drvetima, ervene se ruže po vrtovima*. Kov. 33.

žútnjúk, *žutnjáka, m. starab, cyperum indicum*. Stulli. *drvo*.

žutočak, *žutočka, m.* (u Grblju) ime ovnu. Rj. — *za postanje isp. žutoka*.

žútoka (*žútooka?*), *f. ime ovcu*. Rj. *isp. žutočak. protiv žuto-oka isp. čiloka*.

žutókljun, *adj. cujus rostrum est flavum*. Stulli. *žuto-kljun, žuta kljuna; gelschnabelig. isp. tako slož. riječi: batokljun, debelokljun, tvrdokljun*. — *Ne ćeš zar i ti pustiti da istrčava žrlrebe pred kobilu; da nam sude ovi žutokljuni?* Zlos. 83.

žutókljunac, *žutókljúnca, m. Stulli. koji je žuto-kljun. za obličje isp. tustokljunac*.

žutokora, *f.* (u C. G.) drvo, koje ragja grozdiće, kojijeh su zrna kao šenica, crvena i kisela. U Krivošijama se drvetom, koje se ovako zove, boji kao rujevinom. Rj. *žuto-kora, berberis vulgaris* L. Rj.³

žútost, *žútosti, f. Stulli. osobina onoga što je žuto. vidi* žutina.

žutóvóljka, *f. die Goldammer, der Gelbling, emberiza citrinella Linn.* Rj. *gen. pl. žutovoljka*. Obl. 20. *žuto-vóljka (= pticu žute volje). vidi* žutarica 1.

žútug, *m. žut krmak. u Hrv. isp. bjelug*.

žútuga, *f.* — 1) *žuta krmča. u Hrv. vidi 2 žuja isp. bjeluga*. — 2) *nemoč, morbus arquatus*. Stulli. *vidi* žućanica 2, žutica 1.

žútulja, *f. žuta zemlja*. J. Bogdanović.

žuvánc, *žuvánc* (*žuvánceta, n. der Dotter (im Ei), vitellus (ovi), cf. žujce, žumance, žumanac, žumanjak, žutac*. Rj. *žuto u jaju*. — *žumance, i sa v mjesto m: žuvance*. Osn. 345.

žvak, *m. pošten je on čovek, dao bi ti žvak iz usta*. J. Bogdanović. *što se u ustima čuče*.

žvákalicea, *f. pripovijeda se, da su nekaki Turci zlikovci, pošto ih ljudi počaste, iskali još da im plate i žvakulicu, t. j. što su se trudili i žvatili. I sad još ko koješta ište mnogo, reče mu se: još da ti platim žvakulicu. cf. ozubina, odrina*. Rj. — *od glagola žvakati*.

žvákánje, *n. vidi* žvatauje. Rj.

žvákati, *žvácém*, (osobito u Srijemu) *vidi* žvatati. Rj. *praes. je pogrješno štampan žvácém; ali od žvakati ima i Stulli: žvácém, i drukčije ne može biti. v. pf. slož. samo su od žvatati*.

žvállav, *adj. kad se koga u uglovima nakraj usana kao ojede. Gdje koji govore, da takove ljude gjavoli u snu uzdaju ili začeviljuju*. Rj. *kao da mu je ovo od žvála*.

žvále, *žvála, f. pl. — 1) das Gebiss um Zaume, orev, cf. gjem*. Rj. *ono gvožđe na uzdi što stoji konju u zubima i oko usta*. — *Nemojte biti kao konj, kao mazga bez razuma, kojima uzdom i žvalamu valja obuzdati gubicu*. Ps. 32, 9. *Metnuću ti žvale u čeljusti*. Jezek. 38, 4. — 2) (u Boei) *vidi* usta, čeljusti: *te punu ožicu vrućega variva u žvale*. Rj. *vidi i žvalice, žvalo 1; grotlo 1*.

žvállence, *n.* (u Crmn.) *vidi* žvaoc. Rj. *dem. od žvalo*. — *takva dem. vidi* kod burence.

žvállice, *f. pl.* (u C. G.) *vidi* usta. *cf. žvale 2*. Rj. *nastavkom je ovo dem. od žvale. vidi i žvalo 1, čeljusti*. — *ljuto pište gjeća po nahiji, jer su Turskoj sili u žvalice*. Npj. 5, 471.

žválliti, *lím, v. impf.* (u Slav.) *ziemen, eigentl. das Gebiss (dem Pferde) anlegen, frenare, propr. oream ori (equi) inserere, cf. zauzdavati: hajde žvali (konje)*. Rj. *žválliti konja, upravo: metali mu žvale u usta. vidi* vilčići, začeviljivati 2. *isp. i uzdati. v. pf. slož. za-žválliti*. — *Pa on sedla konja šarenoga, uzdom žvali, gjingjiri mu zveče*. HNpj. 2, 183.

žvállu, *n.* (u C. G.) Rj. *dem. žvalence, žvaoc. žvalo* (glagol sada nije u običju, a bio je *жвалу*. Osn. 123. *isp. Prascu daj žvati, a nemoj mu svoje iskati*. DPost. 99), t. j. *ono čim se čuče. riječi s takim nast. kod bućalo*. — 1) *n. p. vuče žvalo, der Rachen, fauces*. Rj. *vidi* žvalo 2, žvalice; čeljusti, usta. — *Vuče zjaše nemila aždaju, i široka žvale rastvaraše, da bi tebe kako progutala*. Npj. 5, 448. — 2) *der*

Engpass, fauces, cf. ždrijelo, klanac. Rj. i syn. kod ždrijelo.

žvāljenje, n. *das Zaumen, frenatio.* Rj. verbal. od žvaliti. radnja kojom tko žvali n. p. konja.

žvāoce, n. dem. od žvalo. Rj. žval-ce, s promjenom glasa l na kraju sloga na o: žvaoce. taka dem. kod barioce. vidi žvalence.

žvátalac, žvátalca, m. *qui mandit.* Stulli. koji žvaće.

žvátalica, f. *quae mandit.* Stulli. koja žvaće.

žvátanje, n. *das Kauen, manducatio.* Rj. verbal. od žvatati. radnja kojom tko žvaće. vidi žvakanje. dem. žvatukanje.

žvátati, žvácēm, v. *impf. kauen, mando.* Rj. vidi žvakati, zubati 1. dem. žvatukati. v. *pf. slož.* pro-žvátati, raza-, sa-. — Turci zlikovei iskali još da im plate i žvakalicu, t. j. što su se trudili i *žvatati*. Rj. 155a. Obličke n. p. popiti što . . . kao da bi bilo što tvrdo i oblo pa da se u jedan put proguta ne žvaćući. Rj. 431b. Bješe mi ga davati, dokle mogah

žvatati. (Kazao vo ženi kad je od gladi pao, a ona mu onda stala davati kukolj da jede). Posl. 15. Kao da tujjim ustima žvaće. (Kad ko polako jede). 131. Žvatahu jezike svoje od bola. Otkriv. 16, 10. su se, *pass.*: Trava, koja se u onim zemljama žvaće, kao u nas duvan što se puši. Danica 2, 131.

žvatákânje, n. Stulli. dem. od žvatanje.

žvatákati, žvátučēm, v. *impf. pedetentim edere, manducare.* Stulli. dem. od žvatati. sre pomalo, sre polako žvatati.

žvókno, n. vidi žvrkno. Rj. — *tamno*: žvokno i žvrkno. Osn. 136.

žvrk, m. — 1) *das Mädchen an den Spornen, rotula calcarium.* Rj. kao mali kotač na ostrugama, što zuji vrteći se. — 2) *cf. radiš 1.* Rj. vidi zvrčak, i zujača, i syn. ondje. — zvrka, zvrčak . . . mjesto z dolazi i ž: žvrk. Korijeni 59.

žvrkno, n. (*im Scherze*) *podicis fissura.* Rj. vidi žvokno. pukotina na zadnjici izmegju guzovu (kaže se u šali).

POPRAVKI DOSAD OPAŽENIH POGRJEŠAKA I DODACI.

1. Jošte u prvom svesku.

Strana	vrsta	Strana	vrsta
14b	ao! — 1) u dva prva primjera (iz Npj. 2, 571; 3, 506) uzvik znači radost.	556a	ozdo 1 Npr. popr. Npj.
16a	ozgo 21 Kršćani popravi Krićani	587b	„ 33 značenje dodaje popr. značenju dodaje
67a	blāgājñīkī popr. blāgājñīkī	596b	kuća . . . izu riječi stračara dodaj talpara
70a	blanka . . . isp. šljepak.	616b	laštiti, v. pf. slož. na-laštiti, u- popr. iz-laštiti, na- (se).
74a	ozgo 32 lomija popr. loncija	641b	ozdo 9 koji ljekove pravi popr. lijekove pravi
90a	„ 8 Cimo popr. Cinceo	676a	meteriženje, gradnja popr. radnja
109a	„ 40 gjeverina popr. gjeverima	696a	mlayiti . . . v. pf. slož. dodaj umlaviti.
109b	ozdo 19 za pf. isp. pri-brzati. popr. v. pf. slož. u-brzati.	701b	ozdo 7 dodaj v. pf. slož. umokriti se.
110b	„ 26 i svirala. popr. i svirale.	724a	náboj popr. náboj, náboja
117b	„ 5 Vaca sin popr. Vasa sin	748b	namécati, námécēm popr. námécām
120a	burma . . . 2) dodaj vidi šajtov.	775a	ozdo 17 wettreiten. popr. wetteifern.
140b	ozdo 20 zalandžak popr. salaudžak	835a	ozgo 12 oblačaj popr. oblažaj
140b	„ 21 culja popr. culjka	842b	izu riječi obrijeli se dodaj obrisāč, obrisāča, m. u sjev. Hrv. ono o što se tko obrise. vidi otarak, i syn. ondje.
158a	„ 8 žena češljarica. popr. žena češljareva.	849a	očevina, f. — 1) das väterliche . . . 2) ono mjesto gdje se tko rodio. vidi baština 1, i syn. ondje. Tek da mi se dvora . . .
219b	ozgo 18 biće v. pf. popr. biće i v. pf.	854a	ōdānōst, ōdānosti popr. odānōst, odānosti
220b	ozdo 15 Cetinjska gjevojka popr. Cetinjka gjevojka	874a	odvugnuti . . . inače se taj glagol ne nalazi. popr. v. impf. vugnuti.
351b	gruhati . . . 4) . . . v. pf. slož. u-gruhati.	912a	opterećavati . . . v. impf. prosti teretiti.
371a	hapsliti . . . v. pf. slož. po-hapsiti, dodaj u-	947a	ovetšati, kao prost ne nalazi se. popr. v. impf. vetšati
375b	izu riječi hiljadar metni hiljadārka, f. banka od hiljadu n. p. forinti, kruna, i t. d. u baniji. P. Leber.	952a	hūškanje popr. būškānje
375b	hiljaditi se, dodaj v. pf. slož. u-hiljaditi se.	952b	izu riječi jalovan dodaj jalovač popr. pred riječ jalovan metni riječ jalovač
395b	ijedek popr. ijedak		
495b	ozgo 2 pojuriti, dodaj prejuriti,		
514b	karakter . . . Kolasova karaktera popr. Kolarova karaktera		

2. U drugom svesku.

1b	ozdo 20 pabirči po žetvi. popr. niti pabirči po žetvi		prebirljivo, jede svako jelo. « wäherisch. U Rači, u Bjelovarskoj županiji. Marija Brozovka. isp. prebirač.
5a	palidryec . . . žigica. dodaj žižica.	172a	prēčāsnōst, prēčāsnosti popr. prečāsnōst, prečāsnosti
22a	izu riječi pečati metni riječ pēčēnje, u. verb. od petiti. radnja kojom tko peti: Od moga pečenja, t. j. otkako ja petim. Iv. vit. Trnski. vidi pamćenje.	173a	prēdānōst, prēdānosti popr. predānōst, predānosti
29a	izu riječi petina metni riječ pētiti, pētīm, v. impf. vidi pamtiti. u baniji. Iv. vit. Trnski. v. pf. slož. s-petiti, u-, pri- (se).	202b	2. prevāriti . . . v. impf. prevariti. popr. prevarivati.
39a	pjesina . . . ef. pjesma. popr. ef. pjesna.	242a	ozdo 19 žena iz prijavora. popr. što pripada prijavoru.
44a	ozdo 19 više plav nego smegj. dodaj Sovj. 76.	279a	ptica . . . izu bukač dodaj bukavac . . . izu noj izostavljena su slučajno dalja imena pticama pa se nalaze kod flea.
63a	„ 8 podgori koga. popr. podgovori koga	302a	raskapetaniti, raskapetanim, v. pf. dodaj Rad 6, 96. nema u Vuka.
66a	podli, adj. Rj. popr. R.	311a	ozdo 32 verzeheren popr. verzehren
72a	posmijevanje popr. podsmijevanje	324a	ozgo 21 glagol se ne nalazi u drugojačijem obličju. popr. isp. ugačiti se.
101a	pomazanje, n. pomažanje popr. pomazanje	336a	ozdo 12 drukčije se glagol ovaj ne nalazi. popr. v. impf. vodniti.
110a	poodmaći, poodmakem popr. poodmaknem		
116b	ozgo 19 (t. j. na nj). popr. (t. j. nalik na nj)		
160a	pōžōj, pōžōja popr. pōžōj, pōžōja		
161b	ozgo 14 ožiljak, dodaj zarast.		
170b	izu riječi prebirati umetni prebirljiv, adj. koji rado prebira, n. p. u jelu: »ovo dijete nije		

Strana	vrsta	Strana	vrsta
344b	<i>ozgo</i> 3 bandar <i>popr.</i> bandar, <i>i onda umetni po redu alfabetskom još imenu ribama crnoguz, crnorep, grgeč, jegulja, kučica</i> 3, svoja, širun, tabinja, ustavica, zvezdar, zlatobrov, zlotrbica, zubatac.		
424a	<i>ozgo</i> 35 Šćuhati se <i>popr.</i> Šćuhati se		
447b	<i>iza riječi speti metni riječ spētiti</i> , spētīm, v. pf. <i>vidi</i> opaziti, wahrnehmen. »Nijesam ga spetio meguju silnom svjetinom.« u baniji. Iv. vit. Trnski. <i>vidi i</i> spaziti, <i>i syn.</i> kod opaziti. v. imj. petiti.		
449a	spōljāsujōst , spōljāsujōsti <i>popr.</i> spoljāšnjōst, spoljāšnjosti		
467b	starežar . . . vendit. <i> dodaj</i> Stulli.		
517b	svndašnji . . . <i>vidi</i> svnkadašnji. <i>popr.</i> svukudašnji.		
518a	šajtoy . . . Madž. sojtó <i>popr.</i> sajtó		
533a	škrehetaljka . . . <i> dodaj</i> zvrčoka		
537b	špitalj , nosocomium <i>popr.</i> nosocomium		
539b	štilac , štilca <i> dodaj</i> i štioca		
613b	ubodica . . . što se s njim bode <i>popr.</i> što se njim bode		
624a	<i>ozdo</i> 27 s Takovom pritisne gotovo i Požešku <i>popr.</i> s Jakovom . . . Požešku		
624b	<i>ozgo</i> 18 udužiti <i>izostavi čitavu onu alineu.</i>		
626a	„ 20 čakširima <i>popr.</i> čakširama		
663b	usluga , f. Rj. <i>popr.</i> R.		
668b	uzasebice (u Srijemu), uzasopce <i>vidi</i> zasopce. Rj. <i>popr.</i> uzasebice (u Srijemu) <i>vidi</i> uzasopce. Rj. <i>vidi i</i> zasopce, <i>i syn.</i> kod uzamance.		
		668b	<i>iza riječi uzasebice metni uzasōpeč</i> , <i>vidi</i> zasopce. Rj. <i>i ocamo idu primjeri koji su kod uzasebice.</i>
		712a	<i>ozgo</i> 13 i ve jedn. <i>popr.</i> i ve. jedn.
		712a	Vićentija . . . glas u <i>popr.</i> glas n
		728a	<i>ozgo</i> 28 DP. <i> dodaj</i> 326.
		732a	<i>ozdo</i> 25 kamlječak <i>popr.</i> namlječak
		739b	vošće . . . ВОСТЬ <i>popr.</i> ХВОСТЬ
		755b	<i>ozdo</i> 1 ВЛХХНН <i>popr.</i> ВЛХХНН
		757a	<i>ozgo</i> 13 Vuletić <i>popr.</i> Vuleta
		779a	Zaječar . . . <i> dodaj</i> ili je Zaičar, izgubivši se u nas nosni glas po svojstvu našega jezika?
		795a	<i>pred riječ zamorac</i> prenesi sa 795b <i>rijč zamor</i>
		801a	<i>ozgo</i> 26 Mitar zapada <i>popr.</i> zapade
		835b	„ 39 na čovjeka prava. <i>popr.</i> prava zdrava.
		840b	<i>iza riječi zgarati metni riječ zgaravica</i> , f. mal di gola, faucium inflammatio. Stulli. govori se u baniji. P. Leber. <i>gdjekome grlo kao zgara, kad pije kiselo vino; das Sodbrennen. i u Suleka ima; Sod</i> (dobije zgaravicu; Sodbrennen) sgaravica.
		849a	zmajogujeni . . . zmaj-ogjeni <i>popr.</i> zmaj-ognjeni
		851b	<i>ozdo</i> 13 <i>izbriši</i> Rj.
		859a	zvrčati <i>popr.</i> zvrčati
		864a	ždrkuuti . . . mjesto ždrijeti. <i>popr.</i> mjesto proždrijeti.

U ovom rječniku riječi, brojeći po redu štampane slovima krupnima, ima svega 52.279. Od njih nema 11.241 u drugom izdanju Vukova rječnika.

IMENA GOSPODE PRENUMERANATA.

Austrija. *Beč*, c. kr. sudski zem. savjetnik kod general. drž. odvjetništva dr. Ante Guglielmi. stud. phil. Petar Skok.

Bosna i Hercegovina. *Donja Tuzla*, c. i kr. kapetan i oružn. krilni zapovjednik M. Gjuran. Okružni sud. odvjetn. perovogja Iv. K. Ostojić, predsjed. okr. suda Lav. Vragović. *Jajce*, uprav. škole Jos. Gluščević. *Klobuk (Ljubuški)*, žup. O. fra Ljub. Ciprijan Brkić. *Kozarac*, oficijal i uprav. ispostave Dom. Kovačević, načelnik Isa eff. Šahtić. *Mostar*, Velika gimnasija. *Prijedor*, sud. pristav Jul. Čukac. Petar Vrban. *Sarajevo*, uč. gimn. dr. T. Alaupović, dir. gimn. M. Beđjanić, prof. M. Čaić, uč. gimn. Jos. Dujmušić, kan. Štj. pl. Hadrović, nadbisk. tajnik T. Igre. katehet Iv. Jablanović, uč. gimn. Sl. Kantoci. *Zavod Kćeri Božje Ljubavi (3)*, prof. Sil. Kr. Kranjčević, uč. gimn. Iv. Mihić. *Nadbisk. bogosl. seminar (2)*, dir. Dav. Nemanić, kan. Vicko Palunko, kat. Matej Pezer, prof. Jos. Pravdić, uč. gimn. V. Rutsner, sen. preds. vrh. suda Ad. Šhek, arhiepiskop dr. Jos. Stadler, kan. dr. Iv. Šarić. *Šerijatska sudačka škola*, kod uredništva Nade Herman Tausk. *Velika gimnasija*, prof. J. Znidaršić. *Travnik*, Ravnateljstvo nadbisk. seminar (5). *Ravnateljstvo trgovačke škole*.

Češka. *Prag*, Janko pl. Wodwařka.

Dalmacija. *Arbanasi*, c. kr. štediša Iv. Babić, uč. Tad. Dujmović, uč. Aug. Grgić, trg. i posjed. L. P. Relja, žup. D. Š. Torić. *Badija*, Franciskauski samostan Uznesenje. *Benkovac*, dekan D. Božo Čarlov. *Brač Novo Selo*, podžupnik D. St. Kolumbić, posjed. Stan. Vrsalović. *Brač Poulja*, Nik. Ostojić, podžup. pop Iv. Pavičić, uč. M. Vrsalović. *Brač Selca*, Toma mlagji Didolić, braća Didolići, žup. D. M. Margetić. *Općina Selačka*, *Dinjška*, dušobriž. D. Lovro Fabijanić. *Druš*, pisar Nik. Adžić, sud. pristav Roko Stojanov, sud. kancelist Kosto Vranković. *Dubrovnik*, odvjet. dr. Melko Čingrija, voj. kurat Fr. Danko, kandidat odvjet. dr. Ivo de Giulli, preds. okruž. suda A. Degl' Ivellio, biskup, tajnik D. Iv. Fabris, kat. D. Miho Fabris, A. Stjepo Franasović. *Franciskanski samostan sv. Franciska*, Knjižnica kot. učiteljska, Knjižnica preparandijska, gr. uč. Toma Krile, kat. D. A. Maffioli, biskup dr. Jos. Marcellini, prof. dr. Mil. Medini, uč. Pet. Radić, prof. Vicko Šmrkinić, prof. D. M. Topić. *Grab*, žup. O. Jak. Bartulović. *Jelsa-Hvar*, Pučka muška učionica, liječ. dr. I. Štambuk. *Jesenice*, žup. Fr. Ivanišević. *Kaštel-Štafilić*, posjed. Pavao Ergovae. *Kaštel-Sušurac*, Općina. *Ki-stanje*, sud. pristav A. Šablić. *Knin*, sud. pristav dr. Rik. Barić, sud. pristav Šim. pl. Grazio. *Korčula-Blato*, dušobriž. D. Vicko Radecký. *Kotor*, prof. dr. Jos. Aranza, prof. Stef. Midžor. *Samostan franciskauski sv. Klare*, *Krapanj*, *Samostan franciskanski sv. Križa*, *Metković*, privat Petar Bošnjak. *Nerezišće*, liječ. dr. Kristin Krstulović, dušobriž. D. Niko Milicević, žup. D. Pet. Zlatar. *Novalja*, žup. D. A.

Bonifačić, uč. Ferd. Karabaić. *Nova Sela*, kapelan D. Pet. Car. *Pug*, trg. Fr. Budak, sveć. D. Pet. Rumora. *Promina-Oklaj*, žup. fra Krsto Maretić. *Rab*, Franciskanski samostan sv. Bernardina (u Kauporu), uč. T. Galzigua, uč. Krsto Marković. *Sinj*, Franciskanska gimnasija Franciskanski monastir. Franciskauski seminar. O. Iv. Ivandić, odvjet. dr. Iv. Marović, liječ. dr. L. Mazzi. *Općina Sinj*, *Skradin*, sud. pristav dr. Ivo Učović. *Spljet*, prof. Iv. Benzon, liječ. dr. Jur. Buić, dir. musejski D. Fr. Bulić, odvjet. dr. Iv. Bulić, c. kr. biljež. Lujo Kargotić, odvjet. dr. Iv. Majstrov. prof. Vido Petricević, odvjet. dr. Jos. Šmodlaka. *Učenička knjižnica gimnazijska*, *Učiteljska knjižnica gimnazijska*, *Učiteljska kujižnica realna*, *Uredništvo Gospine Krunice*, *Šibenik*, lektor bogosl. O. Mate Kardum, odvjet. dr. Ivo Krstelj. *Trogir*, sud. pristav Rem. Bučić. *Ugljane*, žup. pomoć. fra Marko Bahić. *Vrlička*, sud. pristav Iv. Vranković. *Zadar*, sud. oficijal kod priziv. sudišta Jos. Alfrević, urednik Nar. Lista Jur. Biankini, Biblioteka bogosl. seminar. Biblioteka c. kr. namjesništva. Biblioteka Hrvat. gimnazijske, sud. pristav kod priziv. sudišta St. Buzolić, rač. financ. pomoćnik Ivo Casolini, C. kr. gornja gimnasija (Talijanska), Franciskanski samostan sv. Franciska, savj. priz. sudišta Em. Friedl, uadzornik financ. straže Iv. Galzinja, financ. koncepcist dr. Fr. Gospodnetić, sud. oficijal Viuko Ivačić, namjesn. savj. Č. Iveković, kat. D. A. Jagić, prof. dr. I. Jelić, urednik Šmotre Dalmatinske Pet. Kasandrić, prof. dr. A. Katalinić, Rih. Jeretov Katalinić, suradnik Nar. Lista Vinko Kisić, prof. Ant. Kriletić, prof. Marcel Kušar, financ. savj. Pav. Ljubičić, uč. preparand. N. Ljubič-drug, sud. tajnik kod zem. suda Dav. Mandolfo, sud. tajnik kod zem. suda M. Maroli, Matica Dalmatinska, sud. pristav kod priz. sudišta dr. Eug. pl. Meichsner, sud. zem. savjet. Henrik Milanović, prof. D. A. Nekić, sud. tajnik kod priz. sudišta Miho Obuljen, porezni pristav kod financ. nadzorništva Ante Petroni, prof. D. Roko Počina, Pokrajusko školsko vijeće, Prizivno sudište Dalmatinsko, sveć. D. Vice Pulšić, financ. perov. vježbanik Bogoljub Radaelli, pokraj. savj. Luigi Salvi, uč. preparand. Iv. Šoljan, sud. kancelist kod priz. sudišta Ivo Tadić, odvjet. dr. I. Wolff, pokrajinski škol. nadzornik Mil. Zavatlal, kot. škol. nadzornik Miho Zglav.

Galicija. *Lavor*, prof. Roman Zawiliuski.

Goričko. *Gorica*, bogoslov Mate Kurelić, sud. savj. Jos. Milovčić, C. kr. učiteljska škola. *Tolmin*, c. kr. oficijal Aug. Berlot, kot. sudac Matko Primožić.

Hrvatska i Slavonija. *Bakar*, Kr. nant. škola. *Bela*, žup. Jure Čvek. *Bistra*, uč. V. Oster. *Biškovac*, žup. T. Fućkan. *Bjelovar*, uč. Drag. Klobučar. *Realna gimnasija* odvjet. dr. M. Stričić. *Bošnjači*, odvjet. Lj. Poljak. *Brdovac*, žup. M. Penić, vlast. baron Vlad. Vranyczany-Dobrinović. *Bregi (kod Koprivnice)*, žup. St. Štrunjak. *Brod na Savi*, sud. pristav

Rob. Habijanac. *Čazma*. kap. Viktor Lončarek. *Čučerje*. žup. Fr. Matošić. *Desinić*. kap. Mat. Mainkas. *Doljani*. uč. Mile Kotarlič. *Donja Kupčina*. žup. Karlo Belavić. *Draganić*. kap. Mil. Sutlić. *Dubravčak*. žup. St. Franić. *Gaj*. kap. Mih. Lamot. *Glinu*. kap. Ed. Risek. *Golubinjak*. uč. Janko Boroša. *Gorjani*. žup. dr. Jos. Horvat. *Gornja Reka*. žup. Fr. Vugrinac. *Gospić*. prof. dr. Jos. Marušić. prof. Andr. Šmalceelj. Učiteljska knjižnica gimnas. *Gradac*. kap. Zlatko Kolauder. žup. Gj. pl. Šimončić. *Granešinu*. žup. Maks. Šnap. *Gredice*. vlast. i knjiž. Ljuba Babić. *Grubišno Polje*. kap. Fr. Suša. *Gušćerovac*. vel. posj. Ljud. baron Ožegović. *Gjakovo*. prepošt Gavro Babić. kan. dr. St. Pet. Babić. monsignore Milko Cepelić. kan. S. Čizmarević. Poglavarstvo trgovišta Gjakova (3). biskup dr. J. J. Strossmayer (20). kan. biskup dr. Angj. Voršak. *Gjelekovac*. kap. M. Markov. *Gjurgjevac*. kap. Ferd. Kubović. *Hrašćina*. žup. A. Debeljak. *Ivanac*. vlast. Božidar pl. Kukuljević. žup. Mil. Kučenjak. *Ivaničgrad*. Gradsko poglavarstvo. *Jakšić*. žup. Iv. Klasta. *Jaska*. žup. St. pl. Niemčić. odvjet. Metel Peklić. *Jelenje*. žup. N. Polić. *Kalnik*. žup. L. Turčić. *Kaniža*. uč. Ad. Matičević. *Karlovac*. domobr. natporuč. Slavo Stancer. *Kušinu*. žup. N. Medvedac. *Klunac kod Sule*. trg. i posj. Drag. Broz. vel. posjed. Janko Broz. Knjižnica franciskanska. kot. živinar Drag. Pozaić. *Knežinac*. žup. Fr. Gjurgjina. *Kometinci*. žup. Karlo pl. Stručić. *Koprivnica*. pristav St. Gregorić. kat. dr. Dom. Gudek. podžupan u m. M. Ožegović. *Kraljevac kod Sulle*. kap. Iv. Koprivnjak. žup. Ogujan Pavliček. *Krapina*. pravnik Bogdan Barbot. posjed. Ferd. Fizić. posjed. i perovod. vježb. Oskar Glaser. blagaj. i posj. Fr. Kalečak. odvjet. perovogja Dr. Ed. Krsnik. odv. dr. Jos. Majcen. Poglavarstvo slob. i povlašć. trgovišta Krapine. posjed. St. Rajković. načelnik i posj. Vilibaldo Sluga. posj. N. Vragović. žup. St. Vukovinski. biljež. i posj. Milan Zorko. *Krašići*. žup. St. Huzek. *Kruvarsko*. kap. M. Majhofer. žup. Ad. Stepinac. *Križevci*. grad. šumar Jure Dražić. biskup Julije Drohobecki. žup. Žiga Ferkić. odv. Dr. O. Oštrić. pristav dr. Pet. Sabolić. blagaj. Jos. Sokol. *Kuzminac*. žup. Mih. Kovačić. *Lepoglava*. žup. St. Hugjek. *Lipnik*. žup. Jos. Lanović. *Ludbreg*. žup. Iv. Bočkaj. *Ludinu*. žup. Iv. Habijan. *Lukovo*. žup. Već. Potočnjak. *Madžarevo*. žup. N. Milčić. *Marija-Bistrica*. kap. Mih. Halužan. žup. Dr. Jur. Žerjavić. *Martijanac*. žup. Fr. Staneti. *Martinska Ves*. žup. Martin Dokša. *Miholac*. kap. St. Pavunić. *Mitrovica*. opat i žup. Pav. Miler. kat. Marjan Galović. *Moravce*. kap. Mile Vučetić. *Našice*. O. Kapistran Geči. *Nevinac*. kap. Karlo Boršić. *Njemci*. žup. upravitelj St. Dungejrović. Općinsko poglavarstvo (3). *Novak (u Slavoniji)*. žup. Jos. Dorbolo. *Novi Dvori*. uprav. grofovskoga dobra Janko Krivačić. *Nonska*. Narodna Čitaonica. *Ogulin*. žup. Jos. Broz. sud. vijećnik A. Starčević. *Odra*. Opć. poglavarstvo. *Osiijek*. prof. Vlad. Dukat. gr. kapetan Eng. Gayer. Kr. velika gimnazija. uč. pl. Glembayeva Josipa. liječ. dr. F. Gottschalk. prof. A. Hladnik. kat. Drag. Jakić. prof. Zorislav Kaufman. odv. dr. Vlad. Kovačević. prof. Andr. Martinović. prof. A. Matić. prof. A. Matković. odvjet. dr. Drag. Nemman. r. uč. Bogdan Penjić. ravnateljica Marija Pinterović. gvardijan francisk. O. Firmo Pletikapić. domobr. natporuč. Aurel Schnapp. prof. dr. Ferd. Šišić. Kr. učiteljska škola. prof. Pet. Valjavac. domobr. natporuč. Lujo Varga. prof. i kat. Fr. Zelenka. *Otočac*. žup. Jur. Ibel. kat. Jos. Poslek. biljež. N. Šimatović. *Pakrac*. uč. Fr. Cenić. *Petrinja*. sud. vijećnik Drag. Bell. graditelj Bonif. Cettolo. zamj. drž. odv. F. pl. Dominić. kat. Pav. Erdegatić. uč. Lujo Frankl. uč. Nik. Frković. prof. Jos. Glaser. liječ. dr. Juranović. Gradska knjižnica. Učenička i učiteljska knjižnica gimnas. (2). gr. vijeć. N. Kos. uč. Iv. Kovačević. prof. M. Kovačević. uprav. vinogr. škole Dušan

pl. Kraljević. inžinir Iv. Marjanović. uč. L. Matagić. kot. sudac O. Potočnik. pošt. čin. A. Stifinović. grad. tajnik Guido Špiželski. kat. T. Stahan. Petrinjska Štedionica. uč. Iv. Stromar. prof. Joso Tamhina. prof. dr. Turić. *Popovac*. vlast. prof. Lujo Kulher. *Požega*. prof. Jos. Benaković. prof. Dav. Bogdanović. gjak Jure Čolić. dir. orfan. Ign. Horat. odv. dr. Ed. Kiršner. prof. Ad. Kondrat. prof. Rob. Koprinski. žup. Teodor pl. Kraljević. prof. Maks. Kuntarić. gjak Jure Kušmiš. gjak Leon. Lalić. commissair generale r. du Congo Drag. Lerman. gjak Jak. Müller. gjak Lujo Novak. prof. Ernest Pascher. Samostan franciskanski. gjak St. Stepinac. gjak Vikt. Škramić. gjak Gj. Špoljarević. gjak Šrepel. Učenička knjižnica u orfanatrofiju. Učiteljska knjižnica gimnas. gjak Radivoj Walter. nadzornik omdjere umir. Vil. Žyborski. *Pregrada*. odvjet. dr. Vlad. Košćica. *Pučke škole u mjestima koja se zovu Almaš, Antunovac, Bizovac, Bolomače, Bosanci, Bregi (kod Koprivnice), Brest, Brezovica, Brod na Savi, Brogjanac, Čajkovci, Čepin, Čučerje, Dalj, Dobanovci, Douje Pazarište, Douji Bogičevići, Dopsin, Drežnica, Erdut, Farkaševci, Gašinci, Generalski Stol, Golubinci, Gorjani, Gornji Kosinj, Granešina, Habjanovac, Hercegovac, Hreljin, Hriženica, Ivanovci, Jasenik, Jezerani, Josipovac, Karlobag, Karlovac, Kirin, Koprivnica, Kraljeveci, Križ-polje, Kućanci, Kutjevo, Lacić, Ladimirovci, Lapovci, Lipa, Ljubešćica, Madžarevo, Mašić, Markuševac, Martinci, Nabrgje, Nikinci, Nje-mačka Retfala, Otok, Pelečić, Perna, Perušić, Petrijevi, Ponikve, Prekrižje, Remete, Remetinac, Resnik, Ruma, Sarvaš, Satnica, Sesvete (kod Zagreba), Sisak, Slunj, Smrtić, Stara Gradiška, Strizivojna, Tenje, Tomasanci, Trsat, Trnava (kotar Gjakovački), Trnava (kotar Novogradiški), Tuhalj, Valpovo, Velika, Velika Gorica, Veliškovci, Vetovo, Vidovac, Virovitica, Visučec, Viškovci, Vivodina, Vladislavci, Vrata, Vučeveci, Zagragje, Završje, Zlobin, Županja. *Rasinju*. žup. Mil. Fričić. *Remete*. žup. Gust. Lepušić. *Remetinac*. žup. M. Blaževac. *Resnik*. žup. Iv. Pungjak. *Rijeka Senjska*. trgovac R. L. Bačić. odv. dr. And. Bakarčić. Delimir Bakarčić. direktor petrolejske tvornice Mil. Barać. privat J. Copaitieh. trg. Atil Dubravčić. vinotržac Marko Frančić. trg. Mih. Gilić. posjed. Jos. Gorup. trg. St. Haramija. liječ. dr. Iv. Kiseljak. kan. i žup. dr. Iv. Kukanić. odv. dr. Sachs. privat Ant. Šterk. pom. kapet. Higin Pajkurić. kat. Nik. Polić. *Selu kod Sulle*. žup. Gj. Leskovar. *Selu kod Siska*. žup. Gj. Ortner. *Semeljei*. žup. Mat. Pavić. *Senj*. Biskupski konvikat. Biskupski seminar. kan. Jos. Crnobrat. trg. Drag. Didolić. prof. Mih. Ebrić. kap. Jos. Francisković. prof. Božo Jušić. kan. Ign. Martinac. biskup. dr. Ant. Maurović. prof. Krsto Pavletić. prof. Pav. Rukavina. direktor gimnas. Jos. Sarkotić. duh. P. Smokvina. kan. Jos. Šnidarić. Trgovačka i obrtnička komora. Učenička knjižnica realne gimnasije. Učiteljska knjižnica iste gimnasije. prof. kat. Iv. Valjato. kan. Iv. Vidas. kan. Roko Vučić. grad. načelnik K. Zimperman. *Sesvete kod Zagrebu*. žup. N. Matica. *Sisak*. žup. dr. M. Megjimirac. kot. sudac V. Vragović. *Sveti Gjuragj u Trnju*. žup. St. Horvat. *Sveti Riija*. žup. A. Švarić. *Sveti Nikola na Zelini*. žup. Zvonimir Galac. *Sveti Petar Orehovac*. žup. A. Večerić. *Sušak*. trg. A. Bačić. prof. Gj. Grubor. prof. Mih. Hereigonja. posjed. Em. Kantoci. prof. Raf. Kariolić. dir. gimn. Fr. Kresnik. prof. Iv. Lenac. trg. Nik. Mateljan. kat. M. Marušić. Ravnateljstvo više djevoj. škole. uč. gimn. M. Suknić. prof. Iv. Širola. kr. nadecestar F. Turina. Učenička knjižnica gimn. Učiteljska knjižnica gimn. prof. dr. S. Vrbančić. *Sandrovac*. žup. Gj. Dolenc. *Šestine*. žup. M. Miletić. *Šišinac*. kap. V. Gee. *Tounj*. žup. Drag. Šefer. *Trsat*. Samostan franciskanski. *Tuhalj*. žup. dr. V. Homotarić. kap. Jur. Kolb. *Tvaračdin*. odv. dr. M. Breyer. kat. Val. Cajnko. dir. gimn. Vl. Dolanski. kot. pristav dr. prof. Leon Erdödy. učiteljica*

Jelka Foller, grad. vijećnik M. Frlan, župan, školski nadzornik u m. St. Grotič, drž. odvj. V. Hondl, gvardijan francisk. fra Mansvet Horvatek, kan. dr. St. Hijašević, prof. dr. A. Jurinae, Knjižnica gimnazijska. Knjižnica više djev. škole, kan. i žup. Maks. Kolarić, kan. St. Kos, benefic. Teodor Košir, kan. Jos. Leh-pamer, odvj. dr. P. Magdić, prof. Iv. Milčetić, kap. Iv. Miškulin, kateh. M. Proštenik, nč. giunas. H. Scheidela, kan. M. Stepinae, gr. vijećnik Tit Szabo, kap. Iv. Slangenberga, sud. vijeć. Iv. Tuškan, odvj. dr. Drag. Vračun, prof. Ad. Zagoda, prof. Karlo Zloch, *Varaždinske Toplice*, žup. Jur. Kralj, liječ. dr. Lon-ghino, *Velika*, župska knjižnica, *Velika Erpenja*, žup. Iv. Rakuša, *Veliki Bukovac*, vlast. grof Dion. Drašković, žup. Mil. Strahinšćak, *Veliki Grčjevac*, žup. Jos. Šafran, *Vidovac*, opć. uprav. A. Luka, *Vinica*, žup. Fr. pl. Tompić, *Vinkovci*, žumar Oskar pl. Agić, gjak Alb. Bresslaner, Brodska imovna općina, potpukov. Iv. Domac, vel. posjed. Rud. Henn, liječ. dr. Lederer, nadžumar Mile Maslek, žumarik Slav. pl. Nemčić, Ravnateljstvo kr. gimnasije, uprav. Jos. Schwarz, trg. Jak. Spitzer, nadžumar Iv. Tropper, *Virje*, žup. Jure Pušek, *Visoko*, žup. St. pl. Hadrović, *Višnjača*, žup. Andr. Jambrošić, *Voća*, žup. Jak. Benjak, *Vrpolje*, Opć. poglavarstvo (3), *Vukovar*, Komunalna mala real. gimnazija, odvj. dr. Lud. Krašković, *Zabok*, Opć. poglavarstvo, *Zagorje*, žup. Dav. pl. Krmpotić, *Zagreb*, prof. dr. Jul. Adamović, rač. oficijal Jur. Adrinik, posj. dr. Mil. Amruš, uč. Fr. Anderlič, prof. dr. N. Andrić, jav. bilj. Fr. Arnold (2), prof. dr. Gj. Arnold, gr. vijeć. Vi. Barac Repenjski, sveć. J. Barle, kan. dr. G. Baron, uč. Fr. Bartuš, prof. St. Basariček, prof. dr. A. Bauer, prof. dr. Ferd. Belaj, vel. drvo-tržac S. Benedik, gr. vijeć. Iv. Benković, gjak Mil. Benović, prev. St. Bičanić, žup. dr. St. Boroša, prof. dr. St. Bosanac, prof. dr. K. Bošnjak, prof. Iv. Brixy, uč. Kv. Broz, posj. M. Broz, prof. dr. J. Brunšmid, prof. dr. Fr. Bučar, kan. Fr. Budieki, prof. P. Budmani, prof. dr. Iv. Bujanović, sveć. St. Butura, gjak Adr. Colussi, direktor I. Hrv. Štedionice M. Crnadak, gja. Jeta pl. Cuenčić, podmaršal Gj. Čanić, sveć. Val. Ču-bušnik, kateh. dr. St. Čukac, vlast. St. pl. Daubachy, kler. Drag. Delak, rač. protustavnik St. Denk, odvj. dr. M. Derenčin, odvj. dr. V. Devčić, gr. vijeć. Gj. Deželić, sveć. St. Dikanović, direktor, gimn. M. Divković, klerik M. Domac, uč. real. M. Domitrović, uč. M. Fabijanović, vijeć. sedmor. Jos. Florschütz, posj. Fr. Folnegović, kan. And. Friš, sud. pristav Iv. Galić, Gimnazija Donjogradska, posj. A. Gnezda, vlad. perovogja dr. A. Goglia, prof. dr. Jul. Golik, dir. gimn. I. Gostiša, posjednici Grahori, gjak Drag. Grdenić, prof. Vlad. Gudel, vel. prepošt P. Gugler, klerik M. Gundak, sveć. St. Gjanić, prof. dr. St. Gjurašin, zamj. drž. odvj. Fr. Haladi, kr. savj. N. Halagić, vijeć. sedmor. Jul. Halper Sigetski, kan. Iv. Hangi, odvj. dr. A. Harambašić, prof. dr. A. Heinz, arhitektat J. Holjac, prof. dr. K. Horvat, kan. N. Horvat, Hrv. Eskomptna Banka, Hrv. Komercijalna Banka (2), Hrv. Pučka Banka, Hrv. Vjeresijska Banka, Hrv. Slav. Zem. Hipotekarna Banka (2), Hrv. Pedagoš. Knjiž. Zbor, sveć. Ar. Hübsch, uč. licejska Stefa Iskra, pošt. i teleg. oficijal B. Iveković, slikar K. Iveković, proto-notar ap. dr. And. Jagatić, klerik V. Jakušić, sveć. Karlo Jambrečak, kat. dr. L. pl. Jambreković, prof. dr. Jancček, nč. St. pl. Jarić, gjak Iv. Jelačić pl. Bužimski, prof. Jemeršić, trg. i posj. R. Job, kat. N. Kamenar, uč. real. Iv. Kasumović, financ. perovogja Iv. Kasun, sveć. L. Katić, uč. Fr. Kirin, financ. tajnik B. Kirinae, odvj. perovogja dr. Vuk pl. Kiš, prof. V. Klaić, uč. Jos. Klobučar, kr. gosp. pristav G. Knoll, Knjižnica arhibisk. seminara, Knjižnica Grč.-kat. semi-nara, Knjižnica priručna gr. škol. nadzornika, Knjiž-nica učenička gornj. gimnasije, Knjižnica učenička žen. liceja, Knjižnica učiteljska gor. gimnasije, Knji-

žnica učiteljska žen. liceja, Knjižnica učiteljske škole, Knjižnica universitetska, kat. Aloysije Koch, prof. dr. Gj. Körbler, prev. St. Korenić, prof. A. Korljević, univers. knjižničar Iv. Kostrenčić, uč. V. Koščević, prev. Mih. Koščec, sveć. A. Kotlarski, Kr. zem. vlada, odjel za bogoštovlje i nastavu (72), Kr. zem. vlada, odjel za pravosudje, kan. dr. Iv. Krapac, prof. dr. Is. Kršnjavi, prof. dr. O. Kučera, prof. St. Kućak, uč. Ad. Kuković, vlast. prof. M. Kulmer, duh. dr. Jos. Lang, prof. dr. Aug. Langhoffer, kat. Fr. Lasman, kan. Pav. Leber, pošt. oficijal Ad. Lederer, kan. Iv. Lisac, prof. S. Lochmer, sveć. dr. Jos. Lončarić, trg. i posj. V. Lovrenčić, banski savj. dr. Ivo Malin, prof. dr. G. Manojlović, prof. dr. M. Marechetti (2), prof. dr. T. Maretić, prof. dr. Fr. Marković, prof. Fr. Marn, prof. Martinović, sud. pristav dr. V. Masten, Matice Hrvatska, dir. uč. škole Karol Matice, kan. dr. M. Matunec, prof. dr. Mil. Maurović, uč. Viktor Mayer, odvj. Š. Mazzura, zamj. drž. nadodvj. M. Mihaljenović, zamj. drž. nadodvj. dr. E. Miler, opć. uprav. M. Mileusnić, književnik dr. St. pl. Milletich, kan. Jos. Miljan, gjak Aug. Mišetić, trg. K. Mondecar, sveć. P. Mrzljak, liječ. dr. A. Müller, tajnik zem. vlade dr. Jos. Mudrovčić, prof. dr. Aug. Musić, podžupan Jos. Muzler, klerik St. Nežić, čin. Croatiae Mih. Nikolić, vel. župan, dr. Vl. pl. Nikolić, prof. N. Nodilo, opć. blagaj. Bart. Novak, prof. Već. Novak, prof. V. No-votny, nastoj. Grč.-kat. seminara Dion. Njaradi, odvj. dr. Operman, financ. perovogja dr. St. Ortner, prof. V. Pacher, zubar dr. A. Pavelić, prev. Jos. Pažnr, ljek. asist. A. Pečić, uč. gimn. Iv. Pezić, kan. Iv. Pliverić, graditelj Iv. Plohberger, klerik Bož. Polić, gja. Zora pl. Pongratz, arhibisk. dr. J. Posilović (3), odvj. dr. Fr. Potočnjak, kat. Iv. Prelac, prev. dr. Dom. Premuš, posjed. Ed. Prister, Prva Hrv. Štedi-onica, Pučke škole (10), klerik L. Purić, prof. Ferd. Radanović, književnik dr. A. Radić, prev. L. Radi-čević, gja. Anka Rakovae, liječ. dr. L. Rakovae, Ra-vnateljstvo zem. zavoda za odgoju slijepe djece, liječ. dr. Gj. Rihtarić, voj. žup. M. Rihtarić, kat. Janko Rogoz, kat. Vl. Rožman, prof. L. Roić, kan. Flor. Rubetić, kat. Mil. Rukavina, sveć. dr. F. baron de Sallis-Seewis, Samostan franciskanski, klerik Ljubo-sav Satler, prof. dr. Dav. Šegen, gjak Jul. Schönbaum, duhovnik M. Seigerschmied, dir. gimnasije St. Sene, odvj. dr. Siebenschein, gjak Vl. Singer, kan. Mih. Smetiško, prof. Tad. Smetiški, predsj. sedmor. dr. St. Spevec, prof. dr. F. J. Spevec, prof. dr. St. Srkulj, sud. pristav dr. Jul. Srkulj, akademičar Rud. Stanzer, odvj. dr. Mile Starčević, prev. A. Starac, odvj. dr. M. Steiner, rač. savj. M. Stunković, kan. dr. Feliks Suk (2), zamj. drž. odvj. Mil. Svoboda, prof. dr. Al. Šzentgyörgyi, rektor sem. Dane Šajatović, klerik St. Šiletić, kat. Edm. Šlump, uč. St. Šmidt, vijeć. sedmor. dr. Nap. Špun-Stržičić, prof. dr. Mil. Šrepel, prof. Fr. Štimac, kan. Fr. Sultajs, prof. dr. Gj. Surmin, kan. Blaž Svinderman, gr. isik dr. Š. Svrnjuga, Tajništvo Trg.-Obrt. Komore, klerik Pav. Talan, liječ. dr. Korn. Tausk, prev. Iv. Tkalić, uč. Iv. Tomašić, prof. dr. N. Tomašić, prof. dr. Pet. Tomić, prof. dr. S. Tropsch, licejska uč. Jagoda Truheljka, gjak Umb. Turčić, vlast. Pet. Drag. Turković, dir. Hrv. Kom. Banke Drag. Vabić, dvorski fotograf G. i J. Varga, prof. dr. Rud. Vimer, žup. Fr. Vojaković, prof. dr. Jos. Volović, prof. dr. Fr. Vrbanić, kap. Dion. Vukovarec, licejska uč. N. Wickerhauser, liječ. dr. Winkler, sveć. Aloysije Zadravac, prof. Gj. Zagoda, Zagreb. dionička papirna tvornica (2), Zagreb, kožna tvornica, odvj. dr. Iv. Zahar, Zbor duhovne mladeži, Zemaljski zavod za gluhoonijeme, vlad. tajnik Fr. Žigrović Prečkočki, *Zemun*, odvj. dr. Badaj, sud. vijećnik Aug. pl. Bane-ković, prof. Gj. Blažeković, gr. pogranični veterinar Fr. Fugger, prof. Kosta Karumata, Knjižnica učiteljska kr. real. gimnasije, Knjižnica učiteljska više

trgov. škole, književnik publicist dr. St. Radić, prof. Vatr. Rožić, prof. Mato Seger, prof. Iv. Šulentić, glavni uč. Iv. Tropsch, *Zlatar*, kr. porezni oficijal Vladimir Santovac, *Zupanja*, uč. Jos. Šipuš.

Istra. *Baška Nova*, žup. pop Anton Andrijić, kap. pop Mate Milovčić, *Buzet*, sud. pristav Jur. Corazzo, žup. i dekan A. Kalac, odvjet. Dr. Matko Trinajstić, *Cres*, redodržavnik O. Serafin Belamarić, Gvardijan samostana sv. Franciska, podarhigj. i žup. u m. Jur. Koljevina, prof. u m. Iv. Milohnić, *Cres-Stivan*, svcć. P. Dinko Muškardin, *Draga*, uprav. žup. pop Vicko Premuda, *Kopar*, prof. Fran Franković, Knjižnica c. kr. učiteljske škole, Knjižnica kot. učiteljska, c. kr. kurat Fr. Kramberger, uč. Matko Kristofić, Samostan frauciskanski sv. Ane, natporcz. Rajko Šinek, *Kornič*, kurat pop Fr. Volarić, *Košljun-Punat*, nadučitelj Ant. Fučić, *Kotarska školska knjižnica*, Pop Jos. Mrakovčić, Samostan franciskanski, žup. Fr. Žic, *Krk*, odvjet. dr. Antončić, sveć. Kvir. Kl. Bonifačić, biskup dr. Anton Mahnić, Samostan franc. trećoredaca, dr. Dinko Vite-

zić, kan. dekan dr. Fr. Volarić, *Lupoglava*, uč. Gašpe Licul, *Pazin*, zem. savj. Jakov Apollonio, Hrvatska gimnazija, prof. Fr. Matejčić, pravi gimn. uč. Jos. Roža, Iv. Šorli, *Pičun*, uč. Fr. Barbalčić, nadžup. Iv. Bersenda, kap. Fran Jedrejčić, pravnik Franko Nežić, *Pola*, Ant. Mezulić, *Sveti Petar u Šumi*, uč. Vinko Zidarić, *Trst*, prof. St. Čubretović, *Vrbnik*, nadučit. Alb. Brozović, žup. dekan pop Jak. Dminić, Školska knjižnica.

Moravska. *Nikolčici*, žup. Al. Koudelka.

Slezija. *Bielsko*, vijeć. tajnik Karlo Ferd. Radocki.

Ugarska. *Budimpešta*, pošt. i brzoj. činovnik Vinko Janžeković, Kr. Hrv. Slav. Dalm. ministarstvo, c. i kr. kapetan Gj. Radičević, rač. protustavnik Milan Stražimir, čin. ugar. drž. željeznica Jos. Tominac, *Iglava*, drž. učitelj Ladislav Bičanić, *Marmaros-Sziget*, Jakob Erian P. *Sobotica*, kap. Milan Crnek, *Veliki Varadin*, c. i kr. pukovnijski liječ. dr. Pajo Topalović.

BINDING SECT. JUL 15 1974

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PG
377
194
v.2

Ive ović, Franjo
rječnik hrvatskoga jezika

FOR USE IN
LIBRARY ONLY

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 15 28 12 06 014 7